

Em.

Lit. F. 59.

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

Contra Psalm: 29. v. 5. obicit

quacumq; nobilitati soli Deo competit, illam à Deo
petere nulli Christianorum potest. Atqui noscere vitæ
humana terminum soli Deo competit. Et est per
Iseq: David peccavit, dum Psalm: 29. id fecit.
Nini: probò ex dicto Augustini: Latet unq; dies ut
obstantibus ois dies; quod ois tñ ap hoies valet, Deq;
enim omnia seq. Rex ad maj: Linut. quacumq; etc.
cum nemo p̄ a Deo petere si fiat ex temeritate, sicut in
h. b. et Eriaspitute vitiosa; Jam v. minor ois negat;
h. m. sp̄dem illud David fecit; deo uti admonere h
per Sp. S. ne unquam seponat cogit. de vita brevit.
et salutar. de s. Barbara meditationes

O aeternitas! quam raro versaris in menti-
bus hoium. Heu dico: quam raro versaris in
mentibus hoium, aeternitas! O aeternitas! heu
aeternitas! quid dicam? aut quomodo dicam?
quis exprimat? quis capiat, quid sit aeterni-
tas. Cogito mille annos, cogito millies mille
annos, cogito tot annorum millia, quot sunt mo-
menta in toto spae, a condito mundo usque ad
eius consumationem, et de aeternitate adhuc ni-
hil habeo. R. s. exercit. Psalms p. 74. vs.

Quis poterit par esse aeternitati in tormentis?
Volo vivere et ne soto dicere, quando in Deo erit Deus,
tandem durabunt tormenta. quando hoc erit?
Aeternitas! aeternitas! aeternitas! Non est esse non
egrepe, non e invenire istud, quando sit: aeternitas
heu aeternitas! aeternitas. Deus hic ure, hic sece
mors in aeterni paeas. Psalms p. 74. vs.

MUNDUS
SYMBOLICUS
D. PHILIPPI PICINELLI.

WILLIAM
WILSON
LONDON

Congregata dispersit.

Acceptum geminat.

Inuisibilia Dei per ea que facta sunt re-

MINDVS SYMBOLICVS

VENTVR ET ORNANT

VTILE DVLCI

Fimibus Italicis clausum

Toti exhibet orbi

Philippus Picinellus Abbas

Dionysius D.G.S.R.I.Praelatus & Abbas in Wetterhaus
S.C.M.Conf. & Sacell.SS:Th. & SS:Can: D

Augustinus Erath SS: Th: D

MUNDUS SYMBOLICUS,

IN EMBLEMATUM UNIVERSITATE
FORMATUS, EXPLICATUS, ET TAM SACRIS,
quàm profanis Eruditionibus ac Sententiis illustratus :

Subministrans

ORATORIBUS, PRÆDICATORIBUS, ACADEMICIS,
POETIS &c. INNUMERA CONCEPTUUM ARGUMENTA;

Idiomate Italico conscriptus

à REVERENDISSIMO DOMINO,

D. PHILIPPO PICINELLO

MEDIOLANENSI, CANONICO REGULARI LA-
teranen. Abbate, Theologo, Lectore, Prædicatore privilegiato ;

Nunc verò

Iusto Volumine auctus & in latinum traductus

à **R. D. AUGUSTINO ERATH,**

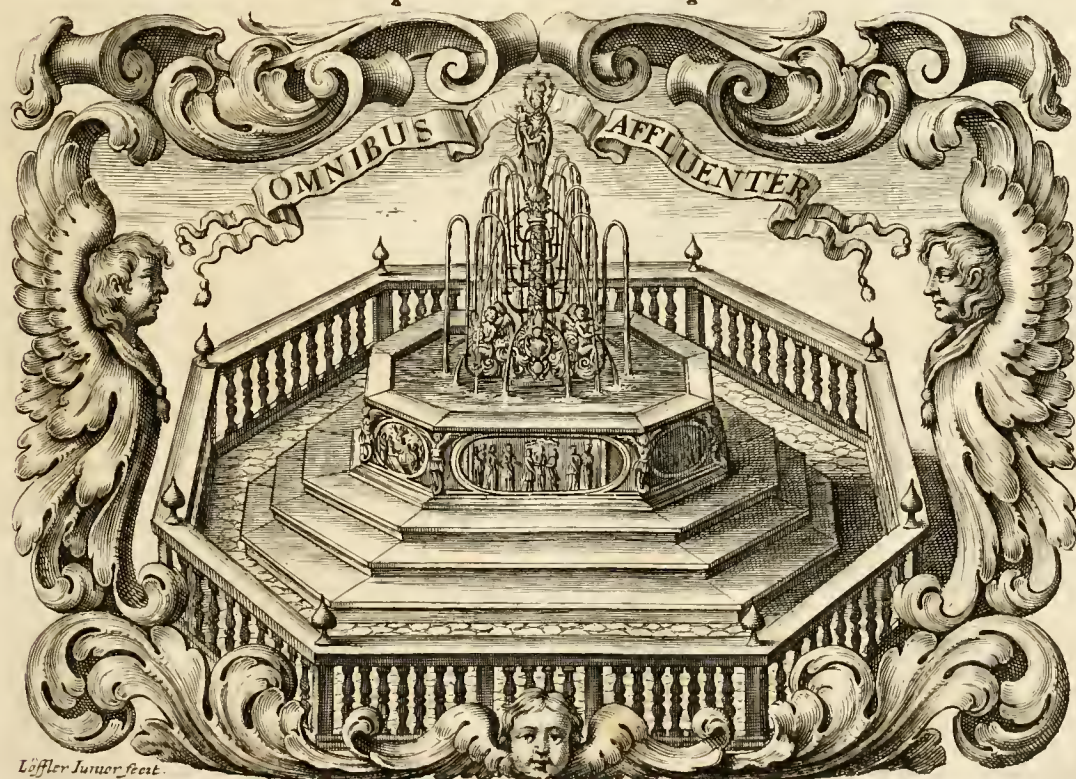
IMPERIALIS COLLEGIAD B. V. IN WETTENHAUSEN ;

Ord. S. Augustini Canonico Regulari, SS. Theologiæ Doctore ac
Professore, Protonotario Apostolico ac Sub-Decano,

TOMUS PRIMUS;

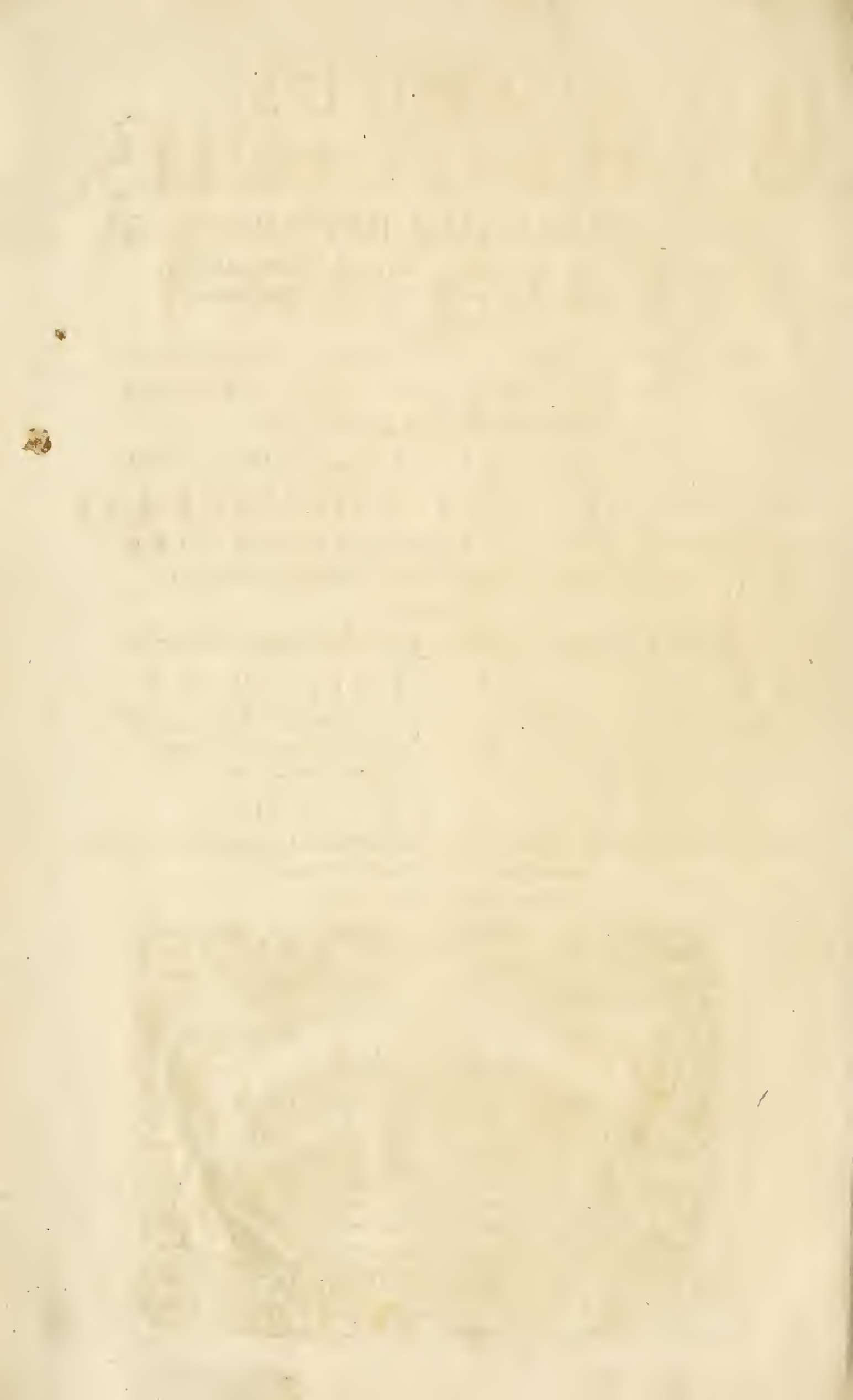
Cum quadruplici copiosissimo Indice, Lemmatum, Applicationum, Rerum
notabilium, & locorum S. Scripturæ.

Nunc primum in Germania prodit,

Löffler Junior fecit.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus **HERMANNI DEMEN,** Anno M.DC.LXXXVII.

SERENISSIMÆ AC POTENTISSIMÆ DO-
MINÆ, DOMINÆ

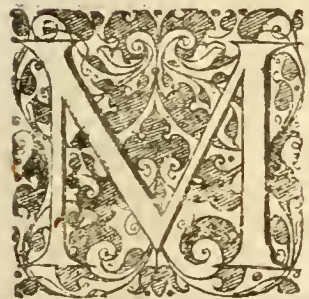
ELEONORÆ

MARIÆ,

REGINÆ POLONIÆ, DUCISSÆ
LOTHARINGIÆ, ET ARCHIDUCISSÆ AUSTRIÆ, &c.

Vitam & Felicitatem.

SERENISSIMA REGINA; DOMINA, DOMINA
CLEMENTISSIMA.

Undum novus Atlas fero, non quidem Ar-
chetypum illum, in creatis duntaxat susti-
nendum humeris; sed hanc, quam incolim-
us, coagmentatam è cælo terrâque com-
pagem, quæ Taleti Milesio (a) *Res est pulcherrima*; & Pla-
toni, (b) *opus præstantissimum*, quia artifici Numinis
supremi manu elaboratû. Hunc fero Mundum, quo totius
universi Architectus DEUS non modò corporis mortales
oculos, verùm immortales animi oblectare, atque eru-
dire ad sapientiam voluit; imagine rerum Divinarum
adeò perspicuâ, ut Apostolus (c) inexcusabiles pro-
nuntiet populos, qui Dei invisibilia in creaturis non
agnoscunt. Has in Mundo hoc meo Symbolicas animo-
rum imagines prosequor, quæ Dei nobis potentiam sa-
pientiamque, quæ mentis nostræ dignitatem ac pulchri-
tudinem; quæ virtutis decus excellentiamque, tanquam
(d) *per speculum in enigmate*, exhibent. Quid enim for-
nix ille cœli, spatiosè supra nos expansus, & innumera per
totam ætheream sphæram sparsa sidera; quid pavementum
hoc nostris substratum pedibus, & cum circumfluis aquis

pari libratum pondere; quid protuberantes è terrâ plantæ, animalia, & amplissima omnium artefactorum supellex, nisi involucra, quæ, si studiosè evolvantur, mentis nostræ aciem ad ipsum Mundi opificem DEUMunicè dirigunt? (a) *Si enim ad quid facta sint, mediteris, occurrit tam utilis benignitas, tam benigna utilitas, quæ etiam ingratisimos quosq; multitudine & magnitudine beneficiorum possit obruere. Potentissimè si quidem ex nihilo omnia, sapientissimè pulchra, benignissimè utilia sunt creata; inquit non sine melle Clarevallensis Apis.*

Ut ergò gratiam existimationemque recens nato huic Mundo Symbolico conciliarem, illud mihi faciendum existimavi, quod in formando materiali Mundo præivit sapientissimus DEUS, quando hunc, informi involutum chao, serenissimâ distinxit, illustravitque luce. Ad te igitur, Serenissima Regina, Tuosque pedes, hunc meum submitto rudem, obscurumque Mundum, ut mutuato tantæ Majestatis radio illucescere, ac prudentum conspectui objectari queat. Vererer equidem sacratissimis Tuis pedibus molem adeò incultam advolvere, nisi Regiæ Majestatis Tuæ lucem ultrò per orbem liberalissimè diffundi, & tam virtutis ac sapientiæ, quàm humanitatis ac demissionis prorsus singularis splendore pasim inclarescere conspicerem. Nec poterit non in omnium oculis fulgere Mundus, cui tantus affulget Sol, seu, ut apertius dicam, quem
 ---- *Magnum Regiæ nomen obumbrat.* (b)

Novit expertaque est suavissimam virtutum Tuarum lucem universa Austria, quam ex Augustissimis Imperatoribus ita sortita es Natalem, ut animum adeò illustrem, & jam ab ipsis incunabulis Regum, nulla alia, nisi Cæsarea, eniti valuisset Parens. Novit, suaque experientiâ
 compro-

comprobavit Tuum illum splendorem vastissima Polonia , quæ sicuti virtutibus Tuis, jam antea Regiis, imposuit coronidem ; ita gratisima luminis reverberati vicissitudine non minora à Te accepit , quàm dedit radiorum incrementa. Novit virtutum Tuarum cumulum tota hæc nostra Suevia , velex eo capite Serenissima, quod Tuâ illam bearis Regiâ ac Serenissimâ præsentia. Ita enim in illa versabaris, ut omnes in Te singularem prudentiæ ac humanitatis lucem non suspexerint modò, reveritque sint, verùm etiam profusè amaverint. Novit , iisque hodie etiamnum illustratur felicissima Tyrolis, ubi inter montes fossiles Tua cum auro succrescit virtus, totumque locupletat Orbem. Novit denique, & vel niçtante aspexit oculo immensum illum Tuum Majestatis, modestiæque Regiæ fulgorem Collegium nostrum Wettenhusanum, ad quod altera invisebas vice ; Solem more Tuo imitata, qui sua luce postremas etiam dignatur , illustratque domos.

Utra verò Tuarum virtutum, scientia an pietas, præ altera promereatur palmam, solus olim dijudicabit Agonotheta DEUS. Ea quippe in Te lucet, scientiarum & artium liberalium species, ut, præter disciplinas Rhetoricas, etiam Philosophicis sis imbuta ; corde non minus instructissimo, quàm rerum omnium capaci. Et verò si de Ennio, (a) Poetarum Romanorum Patre, referant Historiæ, tribus ipsum cordibus fuisse præditum , quòd loqueretur Latinè, Græcè, & Oscè : quanto majore laude dixero Regiæ Tuæ Majestati sex esse corda, cùm totidem instructa sis idiomatis ; videlicet Latino, Germano, Polonico, Hispanico, Italo, & Gallico : exemplo in Regia Principe non minus raro, quàm obstupescendo.

Quid dicam de Pietate & Religionis avitæ cultu, quem

in Re-

(a) Gellius lib. 17. c. 17.

in Regia Tua Majestate coguntur amare Orthodoxi, non possunt odisse hostes? Equidem volupe mihi esset sacra enumerare anathemata, quæ Tuis confecta manibus, passim ad Deiparæ Virginis, & Divorum Cœlitum aras non minore ornatu, quàm religiosi animi ardore suspendisti. At si vellem percensere singula, & Tua mihi obnuntiaret congenita modestia, & calamus sub tanto pondere fatisceret. Unam illam tam arte, quàm pretio insignem togam commemoro, quam Regiæ manûs Tuæ acu elaboratam, ad Imperialis Collegii nostri Basilicam ipsamet detulisti, eâque Thaumaturgam nostram Virginis Deiparæ Statuam exornasti; munificentiam non minus Regiâ, quàm æterno antiquissimæ Ecclesiæ nostræ ornamento. Hunc tamen pretiosæ vestis decorem multis intervallis anteceluit insignis illa pietas, quâ ante Numinis Eucharistici, & Deiparæ nostræ Aram, cum Serenissimo Coniuge, sæpius integris flectebas horis, tanto populi longè latèque confluentis exemplo, ut è supplice manu, ac reliqua totius corporis Tui compositione, veluti è nube, promicarent copiosi sacrorum affectuum radii, qui & Regiæ Majestatis Tuæ internum ardorem prodiderunt, & præsentium pectora in eosdem rapuere singultus. Tametsi quippe ignotum nemini sit, quòd, (a) *ubicunque fuerit SS. Eucharistiæ, aut Mariæ Virginis Corpus, illic congregabuntur & Augustissimæ Domûs Austriacæ Aquilæ*; dignum tamen erat admiratione, potentissimam Poloniæ Reginam, Archiducissam Austriæ, & Ducissam Lotharingiæ, intueri tanto prostratam ardore, & unicè in Deo ac Virgine Matre defixam. Præluserat nimirum Serenissimæ Majestati Tuæ, ac veluti prognostici loco erat Serenissima Renata, Lotharingiæ Ducissa, quando symboli sui loco duas

sub

(a) *Matth. 24. 8.*

sub Ducali pileo, frondes laureas depinxit, quæ in sertum coëuntes, hanc præferebant legendam epigraphen, (a) *Cor unum & anima una.* Una etenim Tibi cum Serenissimo Coniuge est anima, & cor unum in Deo, sub cuius patrocínio inter fortunæ tam adversæ, quàm blandientis vicissitudines semper persistis immota. Unde fit, quòd in vota Tua nunquam non pronissimos habeas Superos; uti sanè felicem ac facilem Serenissimi Principis, Leopoldi Josephi, dulcissimæ Proles Tuæ, partum cum primis post Deum refers in prodigiosam Deiparæ Wettenhusanæ Statuam, quæ sicuti primam dedit lucem, ita & annos creditur suppeditatura, quibus in optimas & supremas spes adolescat tantus in tantillo etiamnum corpore Princeps.

Hoc sapientiæ & pietatis in Regiâ Tuâ Majestate conubium efficit, ut fucatum proferas nihil, nihil à prudentiæ legibus alienum. Unde summa reposuimus æstimatione, quòd Basilicam nostram recens extructam, aliosque Reverendissimi & Perillustri Domini Prælati mei conatus tantoperè probare, eumque non tantùm secundi Fundatoris titulo insignire, sed aliis etiam laudibus, & plurimorum annorum appreciatione condecorare sis clementissimè dignata. Hæc sanè unica piissimæ ac sapientissimæ Majestatis Tuæ censura omnem oblitterat æmulorum fuliginem, quæ, veluti umbra Solem, nulla non insequitur Virorum Illustrissimorum opera.

Hos verò ergà antiquissimum Collegium nostrum, & hodie cum primis ergà Reverendissimum & Perillustrem D. Prælatum meum clementissimos affectus Regia Tua Majestas ab Augustissimis Imperatoribus Austriacis accepit hæreditarios, qui sicuti nunquàm non in exornando Imperiali Collegio nostro laborârunt, ita Augustissimus

& In-

& Invictissimus Imperator LEOPOLDUS I. post jura gladii non ita pridem concessa, eundem Reverendissimum ac Perillustrem D. Prælatum meum nuperrimè inter perpetuos Sacellanos ac Consiliarios suos Cæsareos motu proprio clementissimè cooptavit. Ergò sicuti reliqua Wettenhusana omnia, ita & hic Mundus meus Symbolicus ad Serenissimæ Majestatis Tuæ pedes humilimè advolvitur, securè spectandus in luce, si à Serenissimis oculis clementissimum acceperit radium. In tantarum gratiarum vicem Superos obsecrabimus, ut Serenissimam Majestatem Tuam ad Augustissimæ Domûs Austriacæ decorem, & Reipublicæ Christianæ incrementum quàm diutissimè servet incolumem. Ita voveo, precorque ad B^{mam} Virginem Wettenhusanam Die 1. Maji. Anno à pariente Virgine 1680.

Serenissimæ ac Regiæ Majestatis Tuæ

Humillimus in Christo servus

AUGUSTINUS ERATH
Can. Reg.

PRIVI-

PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

LEOPOLDUS Divina favente clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiaë, Sclavoniæ &c. Rex, Archi-Dux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ Carinthiæ, Carniolæ, & Wirtembergæ, Comes Tirolis &c. Agnoscimus & notum facimus tenore præsentium, quod cum nobis noster & Imperii sacri fidelis, Dilectus HERMANNUS DEMEN Civis & bibliopola Colonienſis humiliter expoſuerit ſe Philippi Picinelli Mundum Symbolicum ab Auguſtino Erath auctum ſuis ſumptibus prælo, in bonum publicum committere conſtituiſſe, vereri autem, ne (quod fieri ſoleat) alii etiam Bibliopolæ & Typographi, quæſtus cauſa, idem opus ſuum fraudulentè, aut magno diſpendio ſuo imitentur, prælo committant, diſtrahant atque venudent, ideoque Nos ſupplex erarit, ut dictum opus ſuum privilegio noſtro Cæſareo contra omnes ejuſmodi fraudes præmunire clementer dignaremur, Noſque ſubmiſſæ pariter & æquæ huic petitioni annuendum cenſuerimus, idcirco omnibus & ſingulis Typographis, Bibliopolis, Bibliopægis aliſque quibuſcunque librariam negotiationem exercentibus, firmiter inhibemus, & vetamus, ne quis prædictum Philippi Picinelli Mundum Symbolicum per decem annorum ſpatium, à prima editionis die computandum in ſacro Romano Imperio Regnorumque & Provinciærum Noſtrarum hæreditariarum ſinibus, ſimili aut alio typo vel forma aut ſub quovis vel additionis, correctionis aliove prætextu, ſive in toto, ſive in parte recudere, vel alio recudendum dare, alibi impreſſum apportare, vendere vel diſtrahere, clam vel palam, citra voluntatem & abſque ipſius HERMANNI DEMEN ejuſque hæredum & ſucceſſorum expreſſo & inſcriptis obtento conſenſu & licentia præſumat. Si quis vero ſecus faciendū privilegium, & interdiktum hoc Noſtrum Cæſareum violare aut transgredi auſus fuerit, cum non modò ejuſmodi libris perperam quippe reuſis & adductis, ſi quos quidem prædictus DEMEN ejuſque hæredes ubicunque depræhenſos ſive propria authoritate, nomine Magiſtratus auxilio ſibi vindicare poterunt, de facto privandum, ſed & poena inſuper quinque marcarum auri puri Fiſco Noſtro Cæſareo, & fraudis vindici ex æquo pendendæ omni ſpe veniæ ſublata decernimus mulctandum; Dummodo tamen prædictus Liber bonis moribus ſacriſque Imperii conſtitutionibus contrarii quippiam non contineat, huiusque privilegii noſtri Cæſarei tenor, pro publica notitia atque tutela in fronte expreſſus exhibeatur, & dictus DEMEN sæpe dicti Operis quaterna Exemplaria ad Cancellariam Noſtram Imperialem Auſticam tranſmittat. Mandamus proinde univerſis ac ſingulis noſtris & ſacri Imperii Regnorumque & Provinciærum noſtrarum hæreditariarum ſubditis, cujuſcunque ſtatus, gradus, Ordinis aut dignitatis exiſtant, tam Eccleſiaſticis quam ſæcularibus, præſertim verò iis, qui in Magiſtratu conſtituti vel proprio, Superiorum ſuorum nomine & loco juris & juſtitiæ adminiſtrationem exercent, ne quenquam privilegium hoc noſtrum Cæſareum temerè & impunè transgredi, aut violare patiantur, quin potius contumaces, ſi quos compererint, præſcriptâ poenâ plecti, aliſque modis idoneis coerceri curent: Quatenus & ipſi eandem mulctam evitare voluerint: Harum teſtimonio literarum manu noſtra ſubſcriptarum & ſigilli noſtri Cæſarei appreſſione munitarum.

Quæ dabantur in civitate Noſtra Viennæ die decima Mentis Novembris Anno Domini Milleſimo ſexcenteſimo octuageſimo primo, Regnorum noſtrorum Romani vigefimo quarto, Hungarici vigefimo ſeptimo, Bohemici vero vigefimo ſexto.

Leopoldus.

Leopoldus Guilielmus,
Comes in Königſeg.

(L. S.)

*Ad Mandatum Sacre Cæſaræ
Majeſtatis proprium.*

Chriſtophorus Bæuer. m. pp.

Deſit hoc prælum 25. Auguſti 1686.

D. JO. FRANCISCUS BLAVIUS,
Abbas Generalis Congregationis Lateranensis.

*Dilecto nobis in Christo Patri, D. PHILIPPO PICINELLO Mediolan. Canonico
nostro Professo; Theologo, Verbi Dei Concionatori, & Abbati Pri-privilegiato Sal.*

Cum nobis opus, quod inscribitur, *Mundo Symbolico Ampliato*, à Te compo-
situm, oblatum fuerit, nosque idem opus aliquibus ex nostris Canonicis discu-
tiendum tradiderimus; iisdem referentibus acceperimus integrum existere,
nihilq; in eo Orthodoxæ fidei dissonum, nilve bonis moribus incongruum reperi-
ri, imò publicæ utilitati satis adaptatum: propterea pro eo, quo fungimur, munere,
liberam tibi facultatem illud typis mandandi (servatis tamen de jure servandis)
concedimus, & impartimur. In quorum fidem, Dat. Papiæ die 25. Mensis Janua-
rii 1668.

D. JO. FRANCISCUS BLAVIUS Abbas Gen. Cong. Lat.

D. ALOYSIUS FIGINUS à Sec.

NOS DIONYSIUS

*Dei Gratiâ S. R. I. Prælatus, Canonorum sub Regulâ S. Augustini ad Beatissimam Vir-
ginem in Wettenhausen Antistes, Sacræ Cæsareæ Majestatis Consiliarius & Sacellanus
perpetuus: Sacrosanctæ Theologiæ & Sacrorum Canonum Doctör ac Professor. Ordinis
per Diœcesin Augustanam Visitator.*

Dilectissimo nobis in Christo Jesu, Domino AUGUSTINO ERATH, an-
tiquissimæ Ecclesiæ nostræ Canonico Regulari, Presbytero, Sub-Decano,
nec non Sacræ Theologiæ Doctör ac Professo, & Protonotario Apostoli-
co: facultatem hinc concedimus, ut Librum, cui nomen *Mundus Symbolicus*, à
Reverendissimo & Perillustri D. PHILIPPO PICINELLO Congregationis Lateranen-
sis, ac Sacri & Apostolici Ordinis nostri Canonici Theologo, Sacri Verbi Conci-
onatore & Abbate emerito, trinâ jam vice sermone Italo emissum, nunc ab eodem
præfato Canonico nostro ingeniosè latinitati redditum, & integro Tomo, non sine
magnolabore, auctum, ad utilitatem, uti confidimus, plurimorum, libros præfer-
tim litterasque amantium, publicæ facere lucis, servatis tamen de jure servandis,
typisque vulgare omninò possit & valeat. In quorum fidem has manu nostrâ,
consuetoque Prælaturæ nostræ signo munitas dedimus, ad B^{mam} Virginem in Wet-
tenhausen, Dei 8. Junii 1679.

DIONYSIUS Prælatus.

(L. S.)

CENSURA ORDINARII.

Quod Cæli enarrent gloriam Dei, & opera manuum ejus annuntiet firmamentum Psal. 18. & in-
visibilia Dei à creatura mundi, per ea que facta sunt, intellecta conspiciantur: sempiterna quoque e-
jus virtus & divinitas Rom. 1. In MUNDO SYMBOLICO, in Emblematum universitate for-
mato, ex idiomate Italico in latinum traducto, benevolus Lector inveniet: qui liber
cum nihil contineat fidei Orthodoxæ, aut bonis moribus contrarium, utiliter imprimi
poterit, Signatum Colonix Agrippinæ 8. Junii 1680.

F. THEODORUS DEGHENS, S. Theologiæ Doctör, Canonorum
Regularium S. Crucis ad Rhenum Provincialis & Prior Co-
lonix, Ordinarius Librorum Censor,

BENE-

BENEVOLE LECTOR.

Um primam huic materiæ impenderem operam , mecum ipse decrevi , in proprios usus gratiosum diversi Emblematis manipulum colligere, qui Volumine quidem tenuis, conceptuum tamen copiâ ferax , absque gravi incommodo ubique me facile comitari posset. At in molem adeò vastam excrevit opus , tanque copiosi in hanc planitiem confluxêre rivuli , ut angustam concham, quatuor videlicet pagellas , in ingentem dilatârunt justî Voluminis oceanum. Hoc proinde, veluti alveare, melleos & suaves complurium florentissimorum ingeniorum favos in unum acervum colligens , complacentiam tuam, Amice Lector, tantâ flagitat benignitate, quantâ tibi offertur ingenuitate. Habet illud quidem aliquid studii, sed penitus amæni. Exhibet lusus Academicos, sed tamen gravissimis nixos sententiis ac documentis. Enumerat Emblemata heroica, non quidem nuda , sed variis illustrata authoritatibus & observationibus Authorum tam veterum & modernorum , quàm spiritualium ac profanorum ; quorum ope amænitas recreandi , ac proficiendi utilitas nexu prorsus indissolubili repèriuntur unitæ. Proinde Emblemata heroica sunt princeps Libri hujus materies; quamvis non tantùm Emblemata heroica, sed etiam, nescio quâ analogiâ, innumera Emblemata moralia, pro rerum opportunitate, in eodem reperiantur exhibita. Dum verò ad Emblemata heroica & moralia à me invitaris, Lector; nolim, ut imperitorum quorundam legens vestigia, labores hos meos contemptui habeas, dicasque opera & studia puerilia, homini prudenti ac maturo prorsus indigna. Hic quippe nonnullorum error, ceu nebula ad Solis ortum, quantocius dissipatur, si intellectûs tui acumine non nihil memineris, quod Emblematis compositio illorum duntaxat sit propria, qui ingenii sui præstantiâ in maximis Civitatibus celeberrimas dirigunt , exornantque Universitates. Quòd insuper structuræ adeò elegantis Magistros & Architectos agant D. Paulus Jovius, Episcopus Nuceriensis, priore ævo Historicorum Phœnix; Paulus Aresius, Episcopus Dertonensis, inter illustriores Italiæ Scriptores facundiâ & eruditione nulli secundus; Joannes Ferrus, ob insignia sua merita à magno illo Urbano VIII. ad Abbatis dignitatem sublevatus; Alcibiades Lucarinus & Andreas Alciatus, Jurisconsulti adeò præstantes, ut Voluminum suorum adminiculo famam sibi conciliârint, nullâ intermorituram ætate; Didacus Saavedra, cujus prudentia, eruditio, & doctrina universum Mundum in sui admirationem rapiunt. Taceo Biralium, Bargalium, Taegium, Capaccium, Ruscellum, & alios, quorum memoria nunquam oblitte-rabitur. Et verò, quis sine imprudentiæ notâ vocaverit opera illa puerilia, quæ ad insignem aliorum gloriam repræsentandam à triumphalibus suspenduntur arcibus? quæ ad prodigiosam & admirandam Beatorum Cœlitum virtutem significandam in magnificis explicantur Templis? quæ ad exprimendas dignissimas Heroum prærogativas in regis summorum Principum deferuntur exequiis? quæ denique passim reperuntur à Summis Pontificibus, Regibus, & generosissimis Belliducibus fusa, impressa, aut incisa æri, argento, & auro, ut in symbolicis his involucris suos interioris animi affectus erudite explicarent, ac æternitati committerent? Ad illa igitur Emblemata, tam heroica, quàm moralia, quæ singularem aliquam præferunt vivacitatem, lepo-

AD LECTOREM.

fem, majestatem, & elegantiam, optimâ voluntate te invito. Consultò autem dixi, quod ad illa duntaxat te invitem; cum non proponam spectanda Emblemata quævis obvia, neque etiam omnia illa quæ in Authorum quorumvis Voluminibus vidi incisa & descripta; vel quæ, tanquam ingeniorum trophæa, reperi in celeberrimis Italiæ Academiis suspensa; nec denique illa indiscriminatim omnia, quæ liberali amicorum manu fuere subministrata. Sed illa duntaxat exhibeo Emblemata, quæ è pluribus selecta, & ad Symbolicas leges probè examinata, vel omnem habent perfectionem, vel nonnisi minoris momenti defectum. Inde tamen diligentiam meam non reprehendes, nec succensebis, si in libro tertio de Corporibus humanis, in sexto de Piscibus, in duodecimo & decimo tertio de Gemmis & Metallis, non omnem rigoris Symbolici artem repereris observatam: tamen enim in iis multa exhibeantur corpora, quæ vel nimum peregrina, vel plus æquo obscura, in Emblematum regulas delinquant, nolebam tamen illa penitus exclusa, ne etiam similes materiæ, ut ut seipsis jejunæ ac steriles, universalem nostrum Mundum Symbolicum subterfugerent. Adjuvi nihilominus illas, & quantum licebat, excolui. Unde sortis hujus Emblemata in libris illis debebunt à benigno Lectore accipi ut similitudines duntaxat, quæ pro occasionum diversitate possunt inservire discursui; non verò ut ingenii partus, ad intellectum pascendum accommodati. Porro ad Emblemata te invito, ex Authoribus quidem transcripta, sed tamen, uti consideranti facile patebit, succinctis & claris conceptibus Oeconomicis, Politicis, moralibus, sacris & profanis à me illustrata, additis, non sine ingenti studio, optimis & acutissimis sacræ Scripturæ, Patrum, Oratorum, Historicorum, Philosophorum, & Poetarum dictis, quæ subjunctam lemmatis interpretationem, sive ex lemate desumptam, sive tacitè insinuatam propriè & nervosè declarent. Deniq; ad Emblemata te invito, non illa solum, quæ magno sæculi nostri ornamento fuerunt typo edita, sed ad innumera alia, prælo quidem hætenus nunquam publicata, sed tamen à diversis, iisque præstantissimis amicis, instar solarium radiorum ad ingenii mei claritatem, ceu speculum transmissa, ac reverberato splendore rursus à me ad recreandos & pascendos ingeniorum oculos liberalissimè dispersa. Placuit equidem Superis, quod complures amici, sive ob humilem sui ipsius existimationem, sive provido aliquo timore abstracti, eam ardentissimis meis precibus denegarent gratiam, ut mecum communicarent pretiosa sua Emblemata, veluti thesauros in cavernis repositos, è quibus haud dubiè plurimum elegantiae ac magnitudinis huic Volumini accessisset. Verum ut ut alii absterreantur, mea tamen tenuitas cohiberi non potuit, quin magnam in hoc libro partem occuparem, adderemque nongenta ac penè mille Emblemata, proprio composita studio. Unde pronissimum mihi fuisset, è solis meis Emblematis, absque aliorum concursu, vastum implere Volumen, præsertim si Emblemata illa eruditis discursibus ac litterariis parergis, quæ impendio non adeò gravi starent, illustrare voluissem. Quia verò magis aliorum commodo, quam proprio fastui consulere decrevi, idcirco illa breviter ac succinctè cum aliis in suos quosque titulos distribui.

Supereft igitur, ut & Tu, benigne Lector, saltem optimam hac meam voluntatem æqui bonique consulas. Imperfectionibus, quibus hinc inde Mundus meus Symbolicus scatet, compatere, & ingenii tui lumine hos Cælos illustra, intellectus tui floribus hanc exorna terram; expurga animi tui promptitudine has undas, excita spiritus tui vivacitate hanc flammam, & ut compendio dicam, sapientiæ tuæ viribus animare satagas quæcunque offenderis corpora squallida, languentia, & imperfecta. Eam adhibe methodum, ut Mundus Symbolicus, meo quidem vitio res nonnunquam crudas & malè digestas proponens, tuâ illustretur, expoliaturq; industriâ, sagacitate, ac sapientiâ.

Quod

AD LECTOREM.

Quod materiarum ordinem ac dispositionem attinet, probè scio, complura Corpora potuisse sub Titulis aliis collocari; uti sanè Corpora libri vigesimi quinti alios locos, à meis longè diversos, facilè reperirent. Quia tamen inde nullam adeò gravem deformitatem sentio, debetis id in partem meliorem interpretari, quod tibi sine omni tuo incommodo offertur. Ita quoque sub aliquot Titulis interdum juncta reperies multa Corpora, quæ solo nomine conveniunt; uti sub Torcularis Titulo, torcular vini, typographi, & bibliopegæ. Sub Rotæ Titulo rotam currûs, molendini, figuli, cotis &c. Enimverò cum Titulorum multipliciter conarer effugere, materiæ quidem evaserunt angustiores, sed tamen utilitati ac commodo tuo magis opportunæ.

Postquam prolixiori Authoris proloquio tuas, benigne Lector, commodasti aures, licebit & Interpreti eas tantisper occupare, ac in rem præsentem pauca præfari. Duo ab hinc fluxere anni, cum, amicorum precibus & consilio, manum admoverem Operi huic Symbolico, tantundem erudito, quantum ob rerum penè omnium varietatem interpretandam difficili. Tametsi verò Philosophicam & Theologicam causer cathedram, quæ me ab interpretando Volumine adeò vasto coram amicis eximeret, debui tamen illorum precibus tandem submittere colla, quod Opus hoc præclarissimum non tantum antiquissimo nostro Canonico Ordini, sed universo Orbi litterario plurimum esset splendoris ac incrementi allaturum, si solis hætenus Italis legendum, in Latinam veteretur linguam. Habes igitur, amice Lector, Mundum hunc Symbolicum, qui mihi tanto constitit labore, ut inter assidua negotia Theologica & domestica centies ab illo retraxissem calamus, nisi solius Dei gloria & proximi salus, ceu geminus Microcosmi polus, addidissent stimulos. In interpretandis Emblematis, aliorum more, sensum duntaxat secutus sum, non verba, quæ à variis linguis ita variè disponuntur, ut quævis exigat verborum symmetriam, ab aliis idiomatis longè diversam. Lemmata Italica nec licuit, neque etiam potui ad verbum interpretari; utpote quæ hæc ratione penitus nihil habuissent saporis aut elegantia. Unde illa ad legis Symbolicæ rigorem contraxi, ac Italicis Lemmatibus optimâ fide supposui. Ne verò Lectori meo in hoc Volumine nihil offerrem præter nudas Interpretis voces, auctarium addidi adeò vastum, ut justum constitueret Tomum, si, propriæ potius gloriæ, quàm alieni commodi studiosus, omnia illa separatim edidissim, quæ proprio labore recens addidi. Præterquam enim, quod penè singula totius Voluminis capita uno vel pluribus novis locupletârim Symbolis, conatus insuper sum innumera ac singula Italicæ editionis Symbola, auctoritatibus ac sententiis Sanctorum Patrum, Oratorum, aut Poetarum, quibus antea carebant, illustrare. Dein in Libro tertio omnia totius sacræ Scripturæ Symbola, si unicum primum de Abrahamo excipias, recens vel collegi, vel composui: qui sanè labor sicuti non levi stetit impendio, ita vel solus justum confecisset Volumen; præsertim quod ejusdem Libri tertii fabulæ ut plurimum à me vel sint auctæ, vel de novo additæ. Consultò autem Corpora veteris legis in Libro tertio extra ordinem alphabeticum collocavi, ratus, majore tuo commodo me facturum, si solius temporis, quo vixerunt, ordinem ac genesin observarem: reliqua tamen novæ Legis & fabularum corpora omnia in seriem alphabeticam sunt disposita. Cæterum quando in Libro tertio vel aliis Mundi nostri Symbolici partibus Emblemata aliqua defectuosa & ad leges Symbolicas minus exacta repereris, præter alias causas vel ex hoc solo capite condonabis, quod ipse etiam sapientissimus Deus in Mundo, à se creato, patiatur monstra & membrorum defectus, à Naturæ legibus alienos. Alii verò errores Typographici, tam contra Syntaxin quàm Orthographiam, tantâ irrepsere copiâ, ut cum ob alia negotia, tum ob angustias temporis non habuerim aliquid otii, ut singulos ad calcem libri annotarem; tuo tamen judicio ac providentiâ illos vel corriges,

vel ob

AD LECTOREM.

S. Clem. A.
lex. lib. 5.
strom.

vel ob eam causam excusabis, quod à Typographo remotissimus, nec correctioni interesse, nec nisi post longa temporum intervalla potuerim paginas impressas ob viarum distantiam accipere. Quod si è supellectili tuâ Symbolicâ digneris mecum Emblemata aliqua communicare, officium præstabis tibi quidem honorificum, mihi verò pro secunda editione gratissimum, & Orbi litterario utilissimum; quia, è S. Clementis Alexandrini iudicio, *Utilissima est Symbolicæ interpretationis forma ad res per multas: Quippe juvat & ad rectam Theologiam, & ad pietatem, & ad demonstrati- vigenis Orationes, ad brevitatis denique exercitationem, specimenque sapientiæ.* Cæterum magno tuo compendio ac commodo me facturum existimavi, si corpora Symbolica singula proponerem in Libri fronte sex præcipuis linguis explicata; videlicet, Latinâ, Germanicâ, Hispanicâ, Italicâ, Gallicâ, & Belgicâ. Cùm enim Mundi hujus Symbolici Corpora sint diversissima, nec illorum è Latino in proprium quodvis idioma translatio sit apud diversas gentes, ad quas emanabit hic Liber, statim nota aut facilis, idcirco Index ille sex linguarum instar Lexici deserviet, ex quo singula corpora in quamcunque linguam citra negotium vertantur. Aliqua tamen in Indice illo corpora reperies, quæ in unam vel plures linguas verti non potuerunt, quòd similia corpora uni tantum vel paucioribus regionibus, non verò omnibus sint nota & nominata. Unde in propriæ linguæ defectu debebis adhibere idioma Latinum. Versus Italicos, prudentiorum consilio, in latinum vertere superfedere debui, tum quod extra nativam suam linguam translati, penitus nullum habeant saporem & gratiam, tum quod vix aliquid utilitatis in alieno idiomate habeant. Hæc, quæ præmonerem, habui. Vale.

TRACTATUS

Symboli naturam, & construendi methodum, compendio explicans.

S. I.

Etymologia, & Antiquitas Symboli.

Emblematis seu Symboli materies ab eruditis Symbolographis, D. Paulo Jovio, Scipione Bargalio, Hercule Tasso, Torquato Tasso, Paulo Aresio, Joanne Ferro; Emanuele Thesauo, & aliis, tanto pertractatur studio & diligentia, ut Soli novam aspergere lucem moliantur, quisquis ad illustrandam rem Symbolicam novas cupit excogitare observationes Unde illustre Lectoris mei ingenium ad eruditos illos Authores remitto; id unum in præsentifactorus, ut dilucidè & compendio in has pagellas conferam, quicquid in materia Symbolica aliquid momenti habet. Inde enim Lectori meo, aliorum Voluminum copia destituto, saltem eousque satisfier, ut naturam & regulas, quæ ad perfectam Symboli structuram magis sunt necessariae, in hoc Compendio perfectas habeat.

Quantum verò ad etymon Symboli ac Emblematis attinet, paucis rem absolvo. Et quidem Emblemata, origine sua Græcum, ἀπὸ τῆς ἐμβάλλειν, hoc est, immittere, inserere, seu interponere deducitur; proindeque quicquid ornatus causâ alteri inseritur, id universè Emblematis nomine accipi potest. Symbolum verò, idem Græcum, ἀπὸ τῆς συμβάλλειν, id est, conferre, contribuere, seu stipulari dictum est, cum scilicet nota aliqua vel signum assumitur, ad significandas res, sive conceptus, aut decreta in animo latentia. Unde quia veteres milites soliti sunt generosas suas expeditiones in scutis depictas vel incisas repræsentare, cœperunt imagines illæ vocari vel Emblemata, quasi virorum illustrium ornamenta, clypeis inserta; vel Symbola, quod essent notæ ac signa, quibus heroica illorum facta, ac magnanimi conceptus proponebantur. In hanc rem opportunè observat D. Aresius, Emblemata heroicæ actionis ab Italis vocari *Impresa*, seu clarius *Intrapresa*, id est, actionem nobilem & præclaram, quam generosus homo vel jam perfecit, vel in opus redigere cogitat: quamvis postea Emblematis heroici seu *Impresa* nomine non tantum actio generosa, sed ipsa etiam imago, quæ actionem illam in scutis repræsentabat, accipi cœperit.

*Etymon
Emblematis*

Quoad originem & antiquitatem Emblematis seu Symboli, non desunt Scriptores, qui illius authorem constituunt magnum Israelitici populi Ducem, Moysen; asseverantque, se in evolvendis sacris ipsius Voluminibus reperire nescio quæ Emblematum vestigia; qualia sunt arbor vitæ, plantata in paradiso terrestri; Iris, post universale diluvium supra nubes pluvias formata; columba, viridem oleæ ramum sustinens, &c. Tametsi verò graves alii Scriptores exiguam huic opinioni fidem tribuant, existimentque, leve illud esse Emblematis derivandi fundamentum, cogor tamen fateri, quod hæc in parte sentio; complura nimirum Sacræ Paginæ Symbola, propriis ipsius verbis ac sensibus signata, structuram ita insignem componere, quæ Emblematis heroici nomen in rigore, secundum omnes suas regulas & partes requisitas, non verò imperfectè tantum, aut improprie, neque in sensu duntaxat largiore vel extensivo, mereatur. Et ut propius tecum agam; an non gladius ignitus, cum hoc Lemmate, LUCET, ET ARDET; ante paradisi limina figuratus, præclarum foret Emblemata heroicæ, quo Divina Justitia, ad extorres longissimè proscribendos, horrenda spargens minarum fulgura, analogicè repræsentaretur? An non Rubus Moysi, geminâ hæc Exodi voce, ARDET, NEC COMBURITUR, instar lemmatis circumscriptus, Emblemata esset populi Israelitici, qui ad fornaces Ægyptias ardebat, nec tamen inter barbaras ac violentas illas tyrannides consumebatur? Serpens æneus, in deserto supra palum erectus,

*Origo Emblematum
remota.*

*Emblemata
S. Scriptura.*

Exod. 3. 2.

erectus, cum inscriptione, **ASPICIENTES VIVENT**, quid demonstrat aliud, nisi æternam salutem ab illo obtentum iri, quisquis oculos integrâ fide, ac plenâ spe in crucifixo Jesu Christo defixos habueris? Rete Evangelicum, in mari explicatum, & hâc S. Matthæi gnômâ insignitum, **CONGREGAT EX OMNIBUS**; nunquid expressam refert imaginem sanctæ fidei, quæ omnium provinciârum & nationum populos intra se colligit? An non facem, in media domo accensam, & hoc Christi lemmate è S. Matthæo insignem, **UT LUCEAT OMNIBUS**, genuinum dices Symbolum sive sanctæ Fidei, à qua totus illustratur orbis; sive Divinæ gratiæ, quæ *illuminat omnem hominem, venientem in hunc mundum*? Denique Piscina, quinque porticibus à S. Joanne descripta, & hâc epigraphæ legenda, **TURBATA SALUTEM**; nonne pulcherrimam Mariæ Virginis ideam refert, quæ Gabrielis Archangeli vocibus turbata, salutem totius mundi concepit? Vides proin', non esse penitus chimericum ac leve illorum fundamentum, qui Emblematum originem ad sacram & venerandam Divinæ Scripturæ antiquitatem referunt.

Est inventio militum.

Quia verò Emblemata heroicæ, Italis *Impresa*, significatione suâ magis propriâ indicat actiones & facta militaria; idcirco persuadere conantur aliqui, originem Emblematum non aliunde desumendam esse, nisi ab iis militibus, qui Homeri, Herodoti, Plutarchi, Pausaniæ, & aliorum testimonio ad repræsentandam suam magnanimitatem in scutis & vexillis, symboli loco, prætulere imagines Leonum, serpentum, aquilarum, fluminum, Mægeræ, sphynxis, &c. Verùm id solum evincit hæc quorundam opinio, fuisse nimirum Emblemata illa heroica non quidem perfecta, sed rudia duntaxat principia, & obscura Emblematum vestigia, quæ temporis progressu exculpta fuere ad hodiernum supremum splendorem, excellentiam, & nobilitatem.

Emblemata in ludis Trojanis.

Ad hæc figuræ ac imagines illæ, veluti rudia modernorum Emblematum initia, antiquitus non solum adhibebantur inter bellorum strepitus, sed & inter amænos ludos Circenses & luctas Trojanas. Milites quippe, tam Veneris & Amoris, quam Martis & Bellonæ obsequiis ex æquo sese addicere soliti, non tantum in veris expeditionibus bellicis per imagines illas suam repræsentarunt magnanimitatem, ferociam, & arrogantiam, sed etiam in decursionibus Trojanis, ceu belli simulachris, invenerunt suos zelotypiæ, fidelitatis, constantiæ, aliorumque affectuum motus.

Reducta ad perfectionem.

Itaque veterum Symbolorum ruditas, in armis & amoribus diu usurpata, tandem circa Domini Jovii tempora ad desideratam perfectionem & excellentiam reduci cœpit; postquam enim gloriæ potius desiderio, quam odii aut rancoris impulsu non tantum ab Italis, sed etiam ab aliis gentibus minime barbaris aut illitteratis, sed fortitudine & sapientiâ præstantissimis, videlicet Hispanis, Gallis, Germanis, Italis &c. acerrimè dimicatum est, tandem ingenii sui acumine Emblemata ad hodiernum evexere splendorem ac nobilitatem. Hæc de Emblematis etymo ac origine.

S. II.

Quid sit Emblemata heroicæ, & quomodo definiendum?

Definitio Emblematis heroicæ.

Cum instituti mei ratio non patiat, ut in examinandis variis Authorum definitionibus longas texam moras, idcirco una illa sufficiet, quam D. Aresius, meo quidem iudicio, penitus exquisitam, & proposito nostro accommodatam affert; *Emblemata heroicæ, Italis Impresa, inquit, Est compositio figuræ & lemmatis, ultra propriam rei significationem, mediante illâ, figuratè repræsentans conceptum aliquem nostrum particularem & ordinatum.*

Heroicum Emblemata est compositum.

Continet duos sensus.

Proinde Emblemata heroicæ dicitur compositum, in quo corpus seu figura sustinet rationem materiæ, & lemma formæ; ita ut simul utrumque instar partis ad illud formandum concurrat. Unde deducitur, erroneam esse illorum opinionem, qui existimant, vel solam figuram, vel solum lemma constituere posse naturam veri ac realis Emblematis heroicæ. Porro Emblemata heroicæ est compositum, duplicem involvens sensum; unum litteralem, & alterum allegoricum: atque adeo corpus Emblematicum cum suo lemmate non solum indicate debet sensum physicum & moralem, sed insuper implicite mentem ac conceptum nostrum particularem.

Differentia illius ab Emblemate morali.

Hæc definitione satis discernitur Emblemata seu Symbolum heroicæ ab aliis similibus compositis ac inventis, qualia sunt Emblemata moralia, Symbola moralia, (dividitur enim Symbolum seu Emblemata in morale & heroicæ, quod ab Italis vocatur *Impresa*) Hieroglyphica, &c. Et quidem ab Emblematis moralibus distinguitur heroicæ ex eo capite, quod illa admittant omnia figurarum genera, integra & divisa, realia & imaginaria, fabulosa & historica, perfecta & monstruosa, simplicia & mixta, significando sive integre & perfecte, sive per solas figuras aut sola lemmata, quæ conceptum duntaxat moralem, in figuris repræsen-

præsentatum, innuunt. **Contra**, Emblemata heroicorum, ut diximus infra, sua corpora majore rigore, ac significatione magis peculiari selegit, eruitque sensus illos mutuos, quos lemma & corpus inter se habent reconditos. A symbolis moralibus differt, quod hæc nihil sint aliud, nisi dictum vel sententia, instar ænigmatis significans aliquod documentum vel mysterium. Talia sunt famosa illa Pythagoræ symbola; *A fabis abstinentium*, id est, à votis secretis, in Republica dandis. *Stateram non transiliendam*, id est, opera nostra esse ad mensuram & moderatè peragenda. *Ignem gladio ne fodito*, id est, hominem cholericum nullis esse injuriis provocandum. &c. Emblemata heroicorum verò præter lemma etiam requirit corpus, ita quidem, ut lemma illud sententiam exprimat dimidiatam tantùm, non verò integram & perfectam. Denique ab Hieroglyphicis differt, quod hæc figuras ostentent nudissimas, quæ absque ulla lemmatum aut verborum additione significant. Ita Divinitatem repræsentat ignis; serpens in orbem circumflexus æternitatem; palma victoriam, &c. Emblemata heroicorum contra nec solam exigit figuram, nec lemma solum, sed ex ambobus simul, tanquam partibus, in perfectum Emblematis heroici sensum coalescit. Enimvero sicuti nec è sola figura meam explico mentem, nec è solo lemmate; ita utriusque connubio exprimitur ac determinatur litteralis & verus Emblematis heroici sensus, quem similitudinis more subsequitur sensus allegoricus, internos Authoris conceptus ac decreta passim omnibus non sine voluptate insinuans.

A symbolo
moralis.

Et ab Hieroglyphicis

Ergò, ut compendio utar, ad Emblematis heroici compositionem, nexu quodam sympathetico, simul confluant figura & lemma. Unde non desunt, qui figuræ tribuunt nomen corporis, & lemmati animæ; cum ex utriusque, materiæ videlicet & formæ, unione nascatur pulchrum ac nobile compositum. Quia verò ad ingeniosam hanc structuram Symbolicam unde quaque exornandam, tam circa corpora, quàm lemmata, variæ traduntur regulæ, idcirco & nobis incumbunt breviter proponendæ.

S. III.

De Corpore seu Figura Emblematis heroici.

CORPUS hoc Emblematicum è re quâlibet naturali vel artefactâ desumere licet; quamvis tantò futurum sit laudabilius & magis conspicuum, quantò fuerit aspectu pulchrius, & intuitu nobilius. Unde ab Emblematum limine æternùm proscripita sunt corpora omnia spuria & abominanda, qualia sunt scarabæus suum formans testiculum; volucres & quadrupedia è ventre suas exornantia fordes, quibus intuentium oculi ac mentes non parùm offendantur; actus denique omnis obscænus, utpote non tantùm penicillo & figuris, sed & nominatu indignus.

Corpus est
visu pulchrum
notum
turpe aut
obscænum

Corpus esto res nota, intuentibus facilè cognoscenda, & ab aliis rebus discernenda. Unde longè magis probantur corpora communia & cognita facilia, quàm recondita & peregrina: hæc enim intuentium animos ob suam obscuritatem non tantùm non recreant, sed contra plurimùm fastidii ac molestiæ pariunt. Quare in censum grati Emblematis admitti nequeunt animalia Indica, quorum proprietates ut plurimùm sunt ignotæ; item gemmæ, rubinus, saphirus, smaragdus, opalus, diacodus &c. & metalla, argentum, plumbum, stannum &c. siquidem hæc corpora vix à ligno aut ære, cui sunt inserta, discerni possent, magisque displicentiam & confusionem, quàm voluptatem aut distinctionem in animo crearent.

Sit res nota

Major Scriptorum pars ab Emblematum albo excludit corpora humana: quod si nonnunquam admittantur, sunt corpora sive historica, sive fabulosa, sed tamen cognita facilia, ut Hercules, Polyphemus, Icarus, Janus, Phaeton & similia, in quibus non rarò plurimùm reperitur gratiæ & amœnitatis, uti videre licet in tertio Mundi nostri Symbolici Libri, hujusmodi Emblematum pleno.

Corpus humanum
quando
possit servire
Emblemati?

Membra, ac separatæ corporis humani partes interdum in Emblematis heroicis permittuntur, uti sanè in Theatro Abbatis Ferri inter quæ plurima reperitur manus, scorpionem in palma sustinens, cum lemmate; **PROCUL AB ICTU**. Cor, hoc signatum lemmate; **AB HOC VITA PENDET, ET AFFECTUS**. Omitto caput, linguam, & alia membra, ad Emblematis formam ab authore illo exhibita. Id tamen observes velim, manus & brachia sæpius in Symbolis usurpari, non quidem ut corpora Emblematica, sed instrumenti loco tantùm, ut thuribula, aquales, faculas, secures, & alia corpora, in Emblematis repræsentata, sustineant.

Membra humana
ingrediuntur
Emblemata.

Ita quoque in Emblematis reperiuntur separatâ brutorum membra; quemadmodum D. Arcius solas exhibet alas, cum lemmate; **PORTANTEM PORTANT**; & unicam solam pennam temperatam, cum titulo; **NON EVERHAR, NI VEHAR**; aliaque Emblemata minimè defectuosa, sed laude digna, & amœnitatis plena.

Uti & membra
brutorum.

Unicum corpus ad genuini Emblematis structuram sufficit. Unde videre est Turrim cum

Unum
corpus.

sufficit Emblemati. cum lemmate; **OPPUGNATA FORTIOR**. Rosam, hoc præfixam titulo; **VIXIOR-TA FUGIT**; sagittam volantem cum epigraphe; **AUT SALIT, AUT CADIT**. Lunam cum inscriptione; **ERRAT INERRANS**. Et sexcenta alia.

Duo corpora plus habent gratiæ. D. Aresii iudicio, duæ figuræ plus gratiæ & splendoris conciliant Emblemati, quàm una tantùm; quia in iis facilius perspiciuntur actiones & passiones, à lemmate significatæ. Hâc methode pinguntur duo leones, in mutuam eadem collisi; cum lemmate, **CÆDI, QUAM CEDERE**. Heliotropium, Solem adversum respiciens; cum dicto, **VERTOR, UT VERTI UR**. Spinæ, circum arbusculam flexæ, cum epigraphe; **PUNGUNT, SED PROTEGUNT**. Hedera, muro implexa, cum inscriptione: **AMPLECTENDO PROSTERNIT**. Et alia innumera.

Etiã tria deferviunt. Ob eandem planè rationem etiã tres figuræ laudantur in eodem Emblemate, modò ad eundem conceptum exprimendum concurrant. Ita Solis Emblemata cernitur, cujus radii intra speculum collecti, ac reverberati, oppositam stuppam accendunt; cum lemmate; **E LUCE ARDOR**. Piscis, cui Ensis nomen, rupto reti egreditur, simulque alios pisces, ibidem captivos in libertatem promovet; addito lemmate, **VICTORIA VICTO**. Ferrum, in ustrina positum, & aquis aspersum, addito lemmate: **ASPERSUM FLAMMESCIT**. Acus Magnetica in fluctuante mari collocata, & in stellam suam polarem defixa, cum inscriptione; **AGITANT ADVERSA QUIETUM**. Et similia.

Vel plura, si ad unum finem concurrant. Et, ut compendio dicam, non duo tantùm, sed quatuor, sex, vel plura corpora ad Emblematis compositionem admittenda sunt, quando illorum multitudo nullam affert perurbationem, singulaque ita in unum confluunt finem, ut mirâ suâ concordia & unione, instar unici corporis, unam duntaxat actionem repræsentent. Paradigmatis loco habeto coronæ regiæ Symbolum, quæ supra incudem propè ustrinam posita, vicinos habet malleos, limas, forcipes, &c. cum lemmate; **PER FERRUM, ET IGNES**.

Sint corpora nobilia. In rem præsentem observat magnum quoddam ingenium, Personas & animos nobiles pro symbolis suis seligere debere corpora, naturâ suâ heroica & generosa, Stellas videlicet, Planetas, Montes, Rosas, Aquilas, Leones &c. Unde ait in hanc legem delinquere Emblemata Bovis, qui inter altare & jugum medius, epigraphen sustinet: **AD UTRUMQUE PARATUS**. Hâc enim ratione Persona nobilis sub scemate illo Emblematico de se ipsâ quasi pronuntiaret; *Ego sum bos*. Hanc crisin sustinere cogeretur quodvis Emblemata, assumens pro suo corpore aprum, aut histricem; cum *de Histrice* canat Claudianus;

*Os longius illi
Assimulat porcum.*

Persona quippe, tali repræsentata corpore, uti supra ostendimus, notam ac probrum incurreret, sua indignum nobilitate: neque huiusmodi Symbolum mereretur inter perfecta & nobilia recenserit. Unde etiã pro nobilitatis Symbolo pessimè adhiberetur caput aut vultus porci, &c.

Sit de re extraordinaria. Si Emblematis corpus fuerit de re aliquâ extraordinariâ, majorem promerebitur laudem, utpote majorem voluptatem creare; magis que satisfacere solitum. Id quod etiam fieri potest in corporibus communibus, v. g. Phœnicibus, Palmis, Leonibus &c. Dummodò novâ conceptuum energiâ animentur.

Omnium tamen maximè observandum est, ut Emblematis corpus non sit compositum è rebus, intrinsicam inter se habentibus repugnantiam, & regulariter nec conjungi solitis, nec compossibilibus. Unde errârunt, qui canem alis instructum, & per aera volantem finxerunt; subscriptis illis Horatii verbis; **NEGATA TENTAT ITER VIA**. Alæ quippe canis naturæ non tantùm non conveniunt sed è diametro regnant. Ita etiam, peritorum iudicio, vituperatur illud volantis alatæ testudinis Emblemata, utpote penitus monstruosum, & repugnans bonæ proportioni, quam prudens Symbolographus in Emblematum compositione potissimum observare debet.

Nec talia, quæ simul jungi non solent. Pari ratione corpora artefacta non sunt jungenda naturalibus, sicuti nec illa, quæ ordinario naturæ cursu uniri non assolent. In hanc regulam peccat Emblemata Delphini, qui transversim alligatus anchoræ, inscriptionem sustinet; **TUTIUS UT POSSIT FIGI**. Item Fulmen, sagittæ colligatum, cum lemmate: **VIS CONIUNCTA MAIOR**. Et sagitta, implexum habens serpentem, additâ epigraphe: **VIS NESCIA VINCI**.

Quia verò, juxta legem supra traditam, corpus instar partis duntaxat concurrat ad Emblematis compositionem, debetque se ipsum eâ tantùm conditione repræsentare, ut verba nec reddantur superflua, nec otiosa, sed simul cum verbis integrum ac perfectum conceptum metaphoricè efficiat: idcirco postquam de Corporis naturâ satis, nî fallor, clarè & nervosè disseruimus, etiam de verbis seu lemmate aliquot observationes ac regulæ se offerunt explicandæ.

De Lemmate Symboli, seu Emblematis heroici.

Emblematis corpori præfigitur lemma, à quo illud determinetur ac veluti restringatur ad exprimendum hunc potius, quàm alium sensum. Unde corpus, antea indifferens & indeterminatum, lemmatis virtute ad certos ac peculiare animi nostri limites reducit. Proinde lemma, tribuens Emblematis formam, non tantùm efficit, ut delineata figura induat rationem Emblematis, sed insuper addit differentiam tam ab aliis imaginibus Symbolicis, quàm à quocunque ejusdem corporis Emblemate. Ita si solam Lunam, nullo addito lemmate, adumbravero; certum est, illam non posse Emblematis heroici nomine comprehendere, sed, ut & Pierio placet, vocandum esse vel hieroglyphicum noctis, cui luna dominatur; vel, è S. Gregorii doctrinâ, symbolum morale mutationis & inconstantia, quæ illius Planetæ est propriissima. At si eidem recentis Lunæ iconi subjungas geminam hanc vocem, ALIQUANDO PLENA; quantocyus ex hieroglyphico induet perfectionem Emblematis heroici. Quòd si eadem Lunæ recentis figuram in tribus aut quatuor tabulis fuerit expressa; primæ inscriberem; SINE MACULA. alteri; COMPLETUR CURSU. tertiæ, CRESCIT, UT DESINAT. & quartæ, ALIENA LUCE. ubi vides, solius lemmatis virtute ex eodem corpore quatuor erui sensus longè diversissimos, & totidem Emblemata heroica; conceptibus inter se realiter & formaliter distincta.

Officium lemmatis est, determinare conceptum.

Pier. lib. 19.

Et quia lemma, juxta superiorem doctrinam, non se solo significare debet, sed instar partis duntaxat cum corpore concurrat ad formandum Emblemata completum; idcirco è lemmatum censu proscribuntur adagia, ac sententiæ, quæ se ipsis ad integros sensus efficiendos sufficiunt, nullâque indigent ullius corporis conjunctione. In hanc regulam impingit Vulpes, hoc signata titulo; FATO PRUDENTIA MAIOR. Lepus cum inscriptione, MALO UNDIQUE CLADES. Globus terrestris cum dicto; IN PUSILLO NEMO MAGNUS. Et alia quæcunque figura, sententiam præferens totalem ac completam.

Excluduntur integræ sententiæ & adagia.

Lemma, suo junctum corpori, simpliciter significare & exprimere debet proprietatē aliquam naturalem ac physicam, nihil dicendo de conceptu morali aut allegorico: nam Emblematis heroici applicatio non est immediatè faciendâ à lemmate, sed ab intellectu tam intuentis, quàm Symbolographi. Contra hanc regulam agit lemma, rotæ molari præfixum; MENS IMMOTA MANET. Et aliud, ubi amans cum amatâ differens, alabro inscripsit; IO EL PIE', Y VOS LA CIMA. Id est; DUM CONSTO, MOVERIS. Item lemma in personæ alicujus amatæ morte supra metam positum, ID DOLOR ULTRA. Et illud, libro ac gladio subjunctum; AD UTRUMQUE PARATUS. &c.

Significet naturaliter

Lemmatum verba sunt ac commodata ad significandas solas depictæ figuræ actiones; hæc enim ratione lemma, suo connexum corpori, facilem ac gratiosam Emblematis heroici compositionem efficit. Contra legem istam peccat fax extincta, cum lemmate; E NULLA STRINGO, E TUTT'IL MONDO ABBRACCIO. Id est, NULLUM STRINGIT, TOTUMQUE AMPLECTITUR ORBEM. Et Scorpio, cum dicto; IL MAL MI PREME, E MI SPARENTA IL PEGGIO. Id est, MALE PREMOR, TERREORQUE PEIUS. Ubi vides, adjuncta lemmata nec minimùm respondere figuris depictis.

Quadret in figuram.

Porrò lemmatis verba significant rem in figura verificatam. Legem hanc excedit vespertilio, versus Solem volans; cum lemmate, AD INSUETA FEROR. Genio quippe hujus volucris repugnat volatus ad clarissimum illum Planetam. Canis quoque, humeris alas sustinens, cum inscriptione: NEGATA TENTAT ITER VIA, nunquam enim audiveris, illa quadrupedum genera volasse. Unde etiam fractis sagittis malè subscripsit non nemo: FRACTA MAGIS FERIUNT. falsum enim hoc dictum est, cum utique sagittæ integræ gravius feriant, quàm fractæ.

Sit de re verâ.

Verba lemmatis æternæ sint veritatis in proposito illo, ad quod applicantur. Hinc peccat Apis Emblemata, quæ lilio sugendo intenta, epigraphen sustinet: MIHI HOC SAPIT UNUM. Constat enim, ipsâque etiam experientia probatur doctrina Plinii, quod apes non tantùm liliis, sed etiam rosis, calthuis, thymis, & aliis floribus delibandis gaudent. Pari ratione non video, quomodò de Ape, supra lilium figuratâ, possit lemma istud verificari: ALIBI NON TUTIOR UNQUAM; neque enim ulla in lilio particula est, quæ possit præbere tutelam aut præsidium.

Sit æternæ veritatis.

Lemmatum verba non sint communia, & pluribus aliis corporibus facile applicanda; sed, quantum fieri potest, ad unicum assumptum Emblematis corpus restricta. Hanc regulam transgreditur lemma, supra Histricem positum; COMINUS, ET EMINUS. Nam, ut observat magnum quoddam ingenium, lemma istud non solùm præfigi potest hattæ, sclopeto, machinæ Archimedis, quæ vicinos & remotos sauciabat: sed insuper campanæ, igni,

Non habent verba pluribus corporibus communia

curri

tutti armatæ, ardenti thuri &c. utpote quæ & propè & procul spargunt suum sonum, lucem, cladem, fragrantiam &c. Ob eandem rationem à genuino lemmate deficit etiam epigraphæ illa, quam malo granato, mediâ parte rupto, subjungere; **NEMINI SUA MUNERA CLAUDIT**: æquè enim lemma istud attribui potest Soli, Cælo, Lunæ, fonti, prato, rosæ &c. Ex eodem capite Abbas Ferrus rejicit lemma, pomo granato à D. Arcio inditum; **GENERATIONEM EJUS QUIS ENARRABIT**? veluti quod adhiberi potest ad omnia majoris fœcunditatis animalia, minuta legumina, milium, panicum &c. gramen, & res alias plurimas.

Sit breve & auctum.

Unum verbum in lemmate sufficit, etsi duo sint pulchriora.

Non sit defectuosum aut obscurum.

Non sit amphibologicum.

Nec hyperbolicum aut metaphoricum.

Interdum laudatur metaphora in lemmate.

Et etiam æquivocatio.

Cupiunt insuper lemmatis verba esse brevia, nervosa, & acuta; superflua enim longitudo tam in verborum numero, quàm in ipsis verbis, quæ multis constant syllabis, vivacitati & elegantix Symboli plurimum detrahunt. E navis exemplo id haud obscurè conjiciet, quæ aliquot laxatis rudentibus in mari fluctuanti tracta, epigraphen sustinet; **REMISSIORIBUS RETINACULIS TUTIUS AGOR**. Sicuti enim Emblemata istud foret elegans, & ad omnes numeros exactum, si in lemmate brevioribus uteretur verbis; ita horum longitudo rædium ac languorem aliquem generat, omnemque tollit ab imagine gratiam. Unde etsi Peritorum judicio, ad Emblemata animandum sufficere quidem possit una tantùm vocula, verbum, aut adverbium; duobus tamen verbis redditur lemma elegantius, magisque sonorum. Et licet etiam tria verba adhiberi queant, numerus tamè quartus vix toleratur. Versus quoque integer permittitur in lingua Italica, & in lingua latina unus è metris brevioribus; Hexametrum verò penitus excluditur, utpote venustati; ad hoc compositum requisiræ, ob suam longitudinem minimè accommodarum.

Id tamen probè advertendum est, ne consueta lemmatis brevitatis ullum pariat defectum aut obscuritatem, cum symbolum naturâ suâ debeat simul & significare & recreare: haud dubiè enim intuentium animos non tantùm nullâ perfunderet voluptate, sed contra plurimum afferret fastidii, si Emblemata proponeretur durum aut obscurum. Unde, meo quidem judicio, defectuosum est lemma illud, *car delæ extinctæ*, & in obscuro campo figuratæ, suppositum; **IN TENEBRIS**. Ægrè enim conjicere poteris, quæ sit lemmatis hujus mens, nisi alterius vocis accessione elucidetur. Obscurum verò est lemma, quod **Leoni**, ante leunculos stanti, supposuere; **RUGIET ANTE**. Enimverò in Emblematis hujus contemplatione confundentur ingenia, nec faciliè conceptum illius sensumprehendent; nimirum quod leo, priusquam inobedientes leunculos percutiat, altos per æra rugitus spargere soleat.

Voces etiam dubiæ, amphibologicæ, æquivocæ, ac perplexæ, è lemmatum numero excluduntur. Unde quidam horologio rotato inscribens, **PONDERA SONITUM**; cum adverteret, vocem illam, **PONDERA**, non tantùm nominis, sed & verbi rationem sustinere, sicque aliquam Emblematis ambiguitatem afferre posse, mox lemma illud cum hoc commutavit, **PONDERIBUS SONITUM**. hæc enim ratione omnem sustulit, complanavitque difficultatem.

Pari modo lemmatis voces nec sint hyperbolicæ, nec malè translata. Non nemo Religiosum, clausuræ suæ amantem, maris Emblemate repræsentavit, quod fluctibus suaviter cœlispatis versus littus sese insinuabat, cum lemmate; **OSCULATUR LIMITES**. Non pauci tamen hoc Emblemata vituperant, quod verbum, **OSCULATUR**, malè conveniat in marinas undas. Ita etiam rejicitur lemma crystallo inditum, quasi hæc sit limpida **INTUS**, **ET INCUTE**. Postrema enim hæc verba, **INCUTE**, non nisi improprie & violenter de corpore illo pronuntiantur.

Neque tamen inde à lemmatis absolutè excluditur omnis metaphora usus, ibi præsertim, quando illam prudens & discretus Symbolographus circumspicere, nec aliter, nisi ad illustrandum & sublevandum conceptum usurpat. Unde inficias nemo ibit, plurimum gratiæ habere lemmata illa, quorum primùm circino, in orbem circumducto, inscribitur; **NON VAGUS VAGOR**. alterum conchæ, margarithâ gravidæ; **HAC PROLE SUPERBIT**. Tertium Cervo, è fonte bibenti; **MERGIT IN AMNE SITIM**. quartum æstuanti Æthiæ; **SUA VISCERA VORAT**.

Ita etiam æquivocationes, tamen si à lemmatum venustate sint alienissimæ ac penitus repugnantes, efficiuntur nonnunquam aptæ, ac plurimum concinnæ, si prudenti alicujus judicio adhibeantur. Exemplum satis opportunum habes in Emblemate, ad honorem Philippi II. Hispaniarum Regis erecto, cujus dominium ultra vasta Europæ regna ad ipsa Indiæ imperia se extendit. Unde magnum hunc Regem in equo dignoscendum proposuerunt, qui in catadromo saltans, circulū egrediebatur, cum lemmate; **NON SUFFICIT ORBIS**. Hæc enim æquivoca vocula, **ORBIS**, non tantùm significabat parvū illum circulum, quem equus transiit, sed etiam totius mundi dominium, Monarchæ hujus generositati ac viribus nimis angustum. Ita quoque (si solas aures, non verò oculos consulas) æquivocatione minimè absônâ hominem avarum in cicadâ repræsentavi, cum lemmate; **QUESTU DIRUMPOR**; ubi advertas, vocem **QUESTU** non sine gratâ æquivocatione significare lamentum, & vocem **QUESTU** lucrum, cujus desiderio insidioso infatigabiles mortales propriam quoque frangunt, prodiguntque vitam, Pluri-

Plurimum quoque venustatis & gratiæ recipiunt lemmata, si aspersa fuerint aliquo joco, Vel joci lusus verborum. contrapositione, aut lusu verborum; si enim orationes ac panegirici non leve ornamentum inde fortiantur, quantò magis hujusmodi salibus excoletur symbolicum lemma, utpote naturâ suâ aliquamspirans elegantiam, leporem, & vivacitatem. Unde Emblemata nunquam satis laudandum erat, quando aliquibus mutuam unionem & concordiam, veluti ad ipsos conservandos habilissimum ac unicum instrumentum, persuasuri, depinxere piram, seu cumulum accensorum carbonum; addito lemmate, **EXTINGUIMUR, SI DISTINGUIMUR**. Alii non minore elegantia candelam accensam statuere, cum lemmate, **OFFICIO MIHI OFFICIO**. Eratque hoc præclarum personæ cujusdam symbolum, quæ in alios benefica, gravissimis subiacebat damnis. Ad eundem censum spectat Emblemata canis turbinis seu verragi, qui respirandi causâ in terra recumbens, epigraphen tenet; **OCIOR, UT OCYOR**, quod illius est Emblemata, qui majore promptitudine ac vivacitate operaturus, vires suas in quiete non nihil colligit. Similem laudem promeretur Emblemata ludentis cum mure felis, addito hoc lemmate, **DUMLUDIT, LÆDIT**, veluti diceret, fæminæ lascivæ jocos extremam aliorum perniciem machinari, &c.

Quantum verò gratiæ accedit lemmati symbolico è lepore & verborum lusu, tantumdem redditur insipidum è verbis nimium facilibus aut vulgaribus. Cum enim lemma plerisque dicatur Emblematis anima, utique voces non quasvis obvias ac tritas admittere potest, sed illas tantum, quæ singulari constant, luduntque vivacitate, energiâ, acumine, & amœnitate. Lemma non sit nimis vulgare.

Poterit lemma figuram, re ipsâ in Emblemate positam, absque inconvenienti nominare, An & quando possit in lemmate nominari figura. quando id peservit ad significandum aliquem ingeniosum conceptum, qui aliâs primo figuræ intuitu non statim colligi possit. Exemplum habeto in solaris horologii Emblemate, quod sine gnomone formatum, epigraphen sustinet; **NON LUMINE TANTUM**. Et si enim lumen à Sole productum, in Emblemate isto sit formatum, optimè tamen in lemmate nominatur, cum totum Emblemata non parùm decoris & vivacitatis inde accipiat. id ipsum in alio solaris horologio experiri licet. cui D. Joannes Jacob. Trivultius, Melpheos Princeps, suam cum personâ quâdam Regiâ in virtute æmulationem significaturus, subscripsit; **NON CEDIT UMBRA SOLI**. His accense lemma, horologio sciatherico ab Abbate Ferro inditum; **LUMINE SIGNAT**. Pars nominari potest, non autem tota figura. Omitto similia alia Emblemata innumera, à plurimis composita. Hic tamen probè observes velim, totam hanc regulam ita intelligendam esse, quod interdum liceat partem figuræ nominare, sicut in exemplis positis *Lumen, Umbra, & Sol*, sunt partes horologii solaris: tota enim figura nullo unquam casu in lemmate exprimi potest, quia aliâs frustra adderetur figura, uti supra notavimus. Unde in allatis exemplis pessimè diceretur; **HOROLOGIUM NON LUMINE TANTUM**; vel, **IN HOROLOGIO NON CEDIT UMBRA SOLI**. vel, **HOROLOGIUM LUMINE SIGNAT**, &c.

Epitheta & adjectiva ordinariè non admitti solent in lemmatis: cum enim hæc debeant esse succincta, & quantum fieri potest, restricta, omninè omnem cupiunt exclusam superfluitatem. A legis hujus rigore eximuntur soli versus, lemmatum loco in idiomate vernaculo assumpti; uti videre est in rosa, hanc præferente epigraphen; **DESTA A LO SPUNTAR DEL PRIMO RAGGIO**. Id est; **FLORET IN ORTU**. Item in Rosa candida; **NE DI LASCIVO AMOR MACHIA TO HO, IL SENO**. Id est; **VENERIS NEC INFICIT OSTRUM**. Et in Iride, cui subscriptum; **IN FACCIA AL MIO BEL SOL M' E' RISO IL PIANTO**. Id est; **SOLIS AD ASPECTUM FORMAT MEA LACHRYMARISUM**, &c. Excluduntur epitheta & adjectiva.

Excluduntur etiam à lemmatis duo verba, idem significantia; nisi fortassis unum illorum alterius debilitati sublevandæ, & conceptui magis explicando deserviret, uti fit in Cardui spinosi Emblemate, qui pannis poliendis ac complanandis adhibitus, epigraphen sustinet; **EXPOLIT, ET LÆVIGAT**. Et duo verba idem significantia.

Lemmata è quocunque idiomate formari possunt. Et si verò D. Jovius magis probet extera linguæ lemmata, omninè tamen, qui & intelligi & placere desiderat, observare debet, ut idioma adhibeat usitatum, nec facile recurat ad voces ac characteres Græcos, Hebraicos, & Chaldaicos, qui si nonnullis, certè paucissimis sunt noti. Sit idiomatis noti.

Lemmata haud dubiè non sine ingenti decore ex voluminibus Poetarum, Historicorum, & Oratorum desumi possunt; sive dein accipiantur in eodem sensu ac conceptu, quem illi adhibebant; sive in alieno, ad conceptum vel similitudinem, ab eorum proposito diversam translato. Inde tamen non sequitur, quin lemmata ipsius etiam Symbolographi ingenio formari ac componi possint, cum lemmatum splendor non ita pendeat ab Authoris antiquitate & gravitate, quantum ab ipsiusmet lemmatis energiâ, gratia, & amœnitate, quam æquè à proprii nostri ingenii acumine recipere potest. Potest sive ex Scriptoribus, sive à proprio ingenio desumi.

Biralius, Bargalius, & alii Symbolographi è lemmatum orbitâ excludunt particulas, *hic, hinc, hoc, ita, sic*; adeò ut Abbas Ferrus nec similitudinis, nec comparisonis modo admittat voculam *sic*, veluti quæ particulæ omnem lemmati amœnitatem auferunt, redduntque Emblemata plenum insipido languore. Quæ particulae excludantur à lemmate.

Potest esse affirmativum, negativum, & mixtum. Admittit omnes modos.

Lemmata possunt esse vel ex integro affirmativa, uti illud millo carnis muricato subjunctum; SAUCIAT, ET DEFENDIT; vel ex integro negativa, ut illud Camelo inditum; NEC IEIUNIO, NEC VIA. vel partim affirmativa, partim negativa, uti cygno, in aquis figurato, subscriptere; ABLUOR, NON OBRUOR.

Admittunt insuper omnes modos. Indicativum quidem, uti lemma pilæ subscriptum; PERCUSSUS ELEVOR. Imperativum; uti illud ignis, supra turtim positi; FERTE CITIFERRUM. Coniunctivum, quale est illud Ictidis, rutam in ore sustinentis; CAUTIUS UT PUGNET. Et denique optativum, quo modo ursæ, partem suam lambenti subscriptere; UTINAM PERPOLIANTUR.

Optimum est in prima & tertia persona.

Optima tamen sunt, quæ vel in prima persona, prosopæiæ more introducunt figuram secum ipsâ ratiocinantem; uti cervus in flumine trajiciendo prænatans, cæteris vicinis cervis insequentibus, epigraphen tenet: PRÆNATO, SEQUENTUR. Chamæleon, supra serpentis caput lethalem destillans liquorem, mentem suam hoc lemmate explicat: МА СТО, NON MANDUCO. Ovicula, versus oblatum viridem ramum currens, inscriptionem sustinet. SEQUOR ALLECTA. Vel etiam in tertia persona, quasi alius in figura depicta pronuntiaret aut exhiberet peculiarem aliquam ipsius actionem & proprietatem. Sic horologium rotatum, è muro suspensum, epigraphen tenet: DANT PONDERA LEGEM. Arbor, falce incisa, cum lemmate: CEDIT VEGETIOR. Arbor, faciliè incisa, cum lemmate; NASCENDO SENESCIT. In secunda persona vix ulla reperiuntur lemmatum exempla.

Fit ex verbis, adverbis, nominibus, &c.

Construuntur etiam lemmata vel cum solis adverbis: uti illud conspiciis subjunctum: PROCUL ET PERSPICUE. vel cum solis nominibus, uti illud, Organo inditum: AURA, MANUSQUE SONUM. vel cum solis verbis, quale est lemma Urtsi sub cælo nubilo: SERENABIT. vel cum nominibus & verbis, uti est illud in horologio solari: IN UMBRA DESINO. vel denique cum verbis & adverbis, uti fit in Emblemate solis: AFFLUENTER, ET NON IMPROPERAT. Et in Emblemate nubis, ad solis conspectum positæ. CITO DISSOLVAR.

Laudatur verbum suppressum.

Denique probantur lemmata, in quibus verbum non exprimitur, sed sub intelligitur: uti fit in Struthionis Emblemate, qui ova sua respiciens, Epigraphen tenet: OCULIS VIAM. Similem inscriptionem etiam fons in horto præfert: NATURA, ET ARTE. Furnus Campanus; HUMOR AB IGNE. Et alia plurima. Observandum præterea est, lemmata ab unicâ voculâ monosyllabâ plurimum condimenti & suavitatis accipere. Ideæ loco habeto monocerotem, cum lemmate: PRÆ OCULIS IRA. Lunam dimidiatam. AT COELO REFULGET. Torcular typographicum: PRÆMAT, DUM IMPRIMAT. Quæ lemmata, si omittis monosyllabis, hoc modo formarentur, *Ante oculos ira. Verùm calo refulget. Præmat, modò imprimat*: haud dubiè multum gratiæ & amœnitatis perderent.

Monosyllabis conditur lemma.

S. V.

De Emblemate seu Symbolo heroico particulari.

Emblemata heroica gradum perfectionis habent longè nobiliorem, laudemque merentur ampliore, si vel lemmate, vel figurâ, vel saltem alterutro repræsentent conditionem seu statum illius, cuius gratiâ constructum fuit Emblemata; ludendo videlicet circa ipsius nomen, cognomen, aut arma gentilitia. Quantum ad conditionem seu statum personæ attinet, si de Principe quodam Purpurato innuere velles, sanctas & virtuosas ipsius intentiones, hætenus occultatas, certò tempore manifestandas esse, purpureum globulum, in Rosa conclusum, depingeres, cum lemmate; SUB SOLE PATEBIT. Quantum ad nomen, gratiosum se offert illud Amantis Emblemata, qui à rapaci suâ amasia, cui Lauræ nomen, ad extremam paupertatem reductus, fruticem expressit, rosæ ac frondibus destitutum; cum lemmate, COSI' L' AURAM' HA' CONCIO. Et si verò lemma hoc gratiam suam in latino ob Lauræ nomen penitus amittat, poterit tamen illud ita explicari; SIC VENTUS, vel AURA NUDAVIT. Quantum ad cognomen, nonnemò insignem victoriam, à magno Imperatore Austriaco, Carolo V. adversus Franciscum I. Galliarum Regem obtentam, repræsentaturus, nobili Emblemate lilium, Galliæ symbolum, depinxit, quod penitus marcescens ac languidum, hoc prætulit lemma; PER FLANTIBUS AUSTRIS. Quantum ad arma gentilitia; Academici Parthenii Romani, cum intelligerent, Eminentissimos Barberinos certum aliquod exercitium Rethoricum suâ præsentia condecoraturos, supra fores Academicas Emblematis loco pinxere hortum floridum, cum lemmate; APES EXPECTAT. Barberini quippe in armis gentilitiis apes præferunt. Eadem methodo Magnates Cremonenses, Domino Vigone ad sacram Cardinalium purpuram sublevato, è gentilitio Principis huius scuto vitem sumpsere, uvis onustam, & hoc lemmate insignem; MATURE RUBUIT. Quantum denique ad cognomen & arma gentilia simul sumpta spectat; præclari exemplaris loco esto Emblemata, ad honorem

honorem Cardinalis Veralo erectum, ubi è Principis hujus insignibus aqua cernebatur depicta, in aliquot rivulos sese effundens, & complures gentilitias ipsius rosas sæcundans; lemma ex ipsiusmet Cardinalis cognomine subjunxerunt; VERALO.

His quod ulterius subjungam, non habeo; nisi id unum, quod generale cujusdam Academicæ symbolum formaturus, rem insinuare debeas non penitus perfectam, sed perfectionis adipiscendæ studiosam: nec in hunc finem erit corpus magis accommodatum, nisi quod vel ab ipsâ Academiâ, vel ab Academicis præferatur. Ad hæc ut symbolum illud sit unde quaque perfectum, corporis loco res multas complecti debet, quæ ad unam duntaxat actionem simul concurrant, addito unico lemmate, concordia illius indice. Ita Academici Intenti Mediolanenses rotam aquariam, situlis undique circumdatam, præferunt; cum lemmate è Virgilio; **LABOR OMNIBUS UNUS.** Unanimes Salonenses, Symboli loco plurimas circum alveare volitantes apes tenent, addito Virgilio lemmate; **OMNIBUS IDEM ARDOR.** Academici sitibundi Neapolitani uvas in torculari compressas præferunt, quarum liquor pluribus locis profluens, in unum vas colligitur, cum lemmate è Virgilio; **COIT OMNIS IN UNUM.** Et si verò hæc conditio non videatur simpliciter necessaria, plurimum tamen gratiæ ac laudis conciliat, potestque symbolum, ad hanc legem compositum, omnibus numeris dici absolutum.

Cæterum quia in Mundo hoc Symbolico crebra recurrit mentio Academicorum *intentionum, Intronatorum, Furfurariorum, Expergefactorum, &c.* idcirco ne in decursu vel hæreres, vel errares, consultum duxi, appendicis loco sequentia adjungere. Academia Italix, uti & ipsi Academici Itali, varia sibi imponunt nomina, & symbola nominibus convenientia sunt, qui nubem è mari sublatam adumbrent, cum inscripto lemmate; *Redit agniæ dulci.* Quo profitentur, se haustam ex vastissimo studiorum mari, labore satis amaro, doctrinam, dulci eloquio in aures suorum, mentesque refundere. Unde hi Academici ab humore de nube stillante se ipsos cognominârunt *Humoristas.* *Intronati* Academici Senis in Hetruria, sole exiccata, evacuatamque medullâ cucurbitam, quæ aperto hiat latere, atque illic apud rusticam plebem salis conditorium est, pro symbolo usurpant; juncta inscriptione, *Meliora latent.* Ut si Academiam suam conditorium aliquod sapientiæ esse crederent, quæ rudi foris apparatu, hanc, velut grana salis, intus possideret. *Furfurarios* Academicos Florentiæ reperimus, qui farinaceo cribro inscribunt, *Florem tritici meliorem secernit;* quasi selectiorem ipsi litterarum florem, à rudiori separent. Perusini, *Insensati* nomen promeriti, grues proponunt, lapillos falcibus sustinentes: quò, velut navis saburrâ, contra ventum tempestatesque cursum per aera facilius moderentur, junctum lemma; *Vel cum pondere,* ut significant, laborem pondusque studiorum se minimè declinare, quo tutiorem sapientiæ & virtutis semitam teneant. *Auvinati,* qui firmi in urbe Picenâ versantur, apes mortuo ex bove promicantes habent; epigraphæ addita est: *Alieno funere vitam,* quo se ab extinctâ Solutorum Academicâ natos fatentur, elegantis schemate. *Intenti* Mediolanenses Academici, rotam, situlis vertatilibus de flumine aquas haurientem, præferunt, cum inscriptione: *Vnâ omnes;* hoc videlicet agimus, ut haustam aliis propinemus scientiam. *Intrepidi* Ferrariæ vivunt, & insignium loco prælum ostentant typographicum, præfixo titulo; *Premat, dum imprimat.* Nempe labore premi non recusant, dum imprimatur sapientia. Consule de his, aliisque insignibus symbolicis, Sylvestrum Petrosanctam lib. 9. Symb. Heroicæ.

ORDO

S. E. U

DISPOSITIO MUNDISYMBOLICI, DIVISA IN SEX LINGUAS, LATI-

nam, Germanicam, Italicam, Gallicam, Hispan-
nicam & Belgicam.

PARS I.

CORPORA NATURALIA.

LATINE.	GERMANICE.	ITALICE.	GALLICE.	HISPANICE.	BELGICE.
CORPORA Cœlestia.	Himmliſche Ding.	CORPI Celeſti.	CORPS Celeſtes.	CVERPS Celeſtiales.	Hemeliſche Dingen.
		LIBER	I.		
Cœlum cap. 1	Himmel	Cielo	Le Ciel.	Cielo	Hemel
Lux cap. 2	Licht	Luce	Lumière	Lúz	Licht
Crepuſculum ma- tutinum 3	Zeit zwiſchen Tag und Nacht	Alba	L'aube du jour	Crepuſculo	Schmerliche, het krieken oft quicken van den Dach
Aurora 4	Morgenröth	Aurora	L'aurore	Alba	Daegeraet
Sol 5	Sonn	Sole	Soleil	Sol	Sonne
Sol in Zodiaco 6	Son in im Thier, Krauß	Sole nel Zodiaco	Soleil en Zodiacque	Sol en Zodiaco	Sonne in den Zodia- cus
Eclypſis Solis 7	Sonnē Finſternuß	Eclisfi del Sole	Eclipſe de Soleil	Eclipſe del Sol	Eclypſis oft duy- ſterniſſe der Sonne
Luna 8	Mond	Luna	Lune	Luna	Maen
Eclypſis Lunæ 9	Mond Finſternuß	Eclisfi della Luna	Eclipſe de Lune	Eclipſe de la Luna	Eclypſis oft duyſter- niſſe der Maen
Stellæ 10	Stern	Stelle	Eſtoiles	Eſtrellas	Sterren
Planetæ 11	Planet. Stern	Pianeti	Eſtoiles errantes	Planetas	Planeten
Saturnus	Saturnus	Saturno	Eſtoiles errantes	Saturno	Saturnus
Venus, feu Lucifer vel Diana.	Venus	Venere, ò ſta Luci- fero, ò Diana	Saturne Venus	Luzero	Morgen- en A- vend-ſterre
Mercurius	Mercurius	Mercurio	Mercur	Mercurio	Mercurius
Signa Zodaici, & a- liæ conſtellationes 12	Zierkrauß, Zatchel und andere Be- ſtirne	Segni Celeſti, e lo- ro attenenti	Les Conſtellations du ciel & les e- toiles leurs at- tenantes	Conſtellationes del Cielo	Geſterrente, en tee- cken in den He- mel
Hercules	Hercules	Alcide	Hercule	Hercul	Hercules
Hydrochus	Waſſer Mann	Aquario	Le Verſe eau	Aguador	Water Spanover
Aquila	Adlerſt. ru	Aquila	L'Aigle	Aquila	Den Arent
Arcturus	Der groſſe Beer	Arturo	Le grande Ourſe	Canicula	Den grooten VVagen
Syrius	Hundts Stern	Cane	Le Chien, ou eſto- ile de Chien		De Hondt-Sterre
Caſtor & Pollux	Zwilling	Caſtore Polluce	Les Gemeaux	Caſtoreij Polluce	De Tvoelinge
Columba	Fanten Stern	Columba	La Colombe	Paloma	De Dúyve
Corona Ariadnæ	Die Cron Ariader	Corona	La Couronne	Corona	De Croone
Cruz	Crens Stern	Crociero	Croix	Cruz	Het Crúys
Phœnix	Vogel Phenix	Fenice	Le Phenix	Fenitz	Den Phenix
Cancer	Kreß	Granchio	L'Eſcreuiſſe	Cancer	Den Krefst
Leo	Löw	Leone	Le Lion	Leon	Den Leeuw
Orion	Orion	Orione	Orion	Orion	Orion
Arctos minor, & Cynofura, feu Stella polaris	Der kleine Beer / und keiner Beer- waagē des himels	Orſa, ſtella del Po- lo	La petite Ourſe ou eſtoile du Nord	Eſtrella del polo	De Noort Sterre oft den kleynen VVac- gen
Pegaſus	Stigel-Pferde	Pegaſo	Le Pegaſe	Pegaſo Cavallo	Het Vliegende P. erdt
Perſeus	Perſeus	Perſeo	Persée	Perſeo	Perſeus
Sagitta	Pfeil Stern	Saeta	La Fleche	Stecha	Den Peyl
Scorpius	Scorpion	Scorpione	Le Scorpion	Eſcorpion	Scorpioen-ſterre
Galaxia, feu via la- ctea 13	Milchſtraße	Galaxia, via lactea	Le Cercle lacte	Circulo de Lecho	De Melck-Straete
Nox 14	Nacht	Notte	La Nuißt	Noche	Den Nachr

MVNDI SYMBOLICI

Latine. *Germanicè.* *Italicè.* *Gallicè.* *Hispanicè.* *Belgicè.*

LIBER II.

CORPORA E- lementaria.	Elementarische Ding.	CORPI ELE- mentari.	CORPS ELE- mentaires.	CUERPOS E- lementales.	ELEMENTA- rische Dingen.
IGNIS.	Feur.	FUOCO.	FEU.	FUEGO.	Vier.
Ignis	1 Feur	Fuoco	Feu	Fuego	Vier
Flamma	2 Flam	Fiamma	Flamme	Llama	Vlamme
Facula	3 Fackel	Fiaccola	Flambeau	Hachuela de Cera	Fackel
Titio, Lignum	4 Brand/Holz	Tizzone	Tifon	Tizon, Palo	Vier-Brandt
Carbo	5 Koll	Carbone	Charbou de feu	Carbon de fuego	Kôôl
Fumus	6 Rauch	Fumo	Fumée	Humo	Roock
Cinis	7 Asche	Cenere	Cendre	Ceniza	Aefche
AER.	LUFFT.	ARIA.	L' AIR.	AYRE.	LOCHT.
Vapor	8 Dampf/Nebel	Vapore, Nebbia	Vapeur	Nichia	Nevel, Domp
Nubes	9 Wolckh	Nube	Nucé	Nube	VVolcke
Pluvia	10 Regen	Pioggia	Pluye	Lluvia	Regen
Ros	11 Thaw	Rugiada	Rofcé	Rozio	Dauwu
Manna	12 Himmel, Brodt	Manna	Manne	Manna del cielo	Hemelfch-Broods
Nix	13 Schne	Neue	Neige	Nieve	Sneeuw
Grando	14 Hagel	Grandine	Gresle	Granizo	Hagel
Glacies	15 Eyß	Ghiaccio	Glace	Yelo	Eys
Fulgur	16 Wetterleucht	Lampo	Eclair	El Relampago	VVederlicht
Fulmen	17 Strahl	Fulmine	Foudre	Rayo	Bluxem
Iris	18 Regen, Bogen	Iride	L' arc en ciel	Arco en las nubes	Regen-Boôg
Cometes	19 Comet	Cometa	Comete	Cometa	Comet Sierra
Ventus	20 Wind	Vento	Vent	Viento	VVind
AQUA.	WASSER.	ACQUA	EAU.	AGUA.	VVATER.
Aqua, Bulla	21 Wasser / Wasser- Blasß	Acqua, Bolla	Eau Buillon	Agua, Ampolla	VVater, Bobbel opt VVater
Aquæ distillatæ	22 Gebrent-Wasser	Acque lambiccate	Eaux distillées	Agüas distiladas	Gedistilleerde VVaters
Mare	23 Meer	Mare	La mer	Mar	De Zee
Flumen, Torrens	24 Fluss, Regenbach	Fiume, Torrente	Fleuve, Torrent	Rio, Corriente	Riviere, Bêcke
Nilus, Fluvius	25 Der Nil	Fiume Nilo	Nil	Nilo, Rio	Den Nil
Fons	26 Brunn	Fonte	Fontaine	Fuente	Fontaine
Piscina, Piscina	27 Weyer	Piscina	Estang	Pisina	Veyver
Siloe	28 Salz-Brunn	Pozzo	Puis	Pozo	Put
Puteus					
TERRA.	ERDE.	TERRA.	LA TERRE.	TIERRA.	EERDE.
Terra	29 Erde	Terra	Terre	Tierra	Eerde
Campus	30 Feld	Campo	Champ	Campo	Veldt
Mons, Tallis, Specus	31 Berg / Thal / Höle	Monte, Valle, Spelonca	Mont, Vallée, Cauerne	Montanna, Valle, Cueúa	Bergh, Dal oft Valleye, Hol
Æthna, Vesuvius, Abanus	32 Etna/Vesuvius/ Aean	Etna, Vesuvio, Apono	Etna, Vesuve, Abane	Montannas affilamadas	Bergen alsoo genaempt
Olympus Mons	33 Berg Olympus	Olimpe	Olympe	Olimpo Monte	Oockenen Bergh
Insula	34 Insel	Isola	Isle	Ysla	Een Eylande
Isthmus	35 Eng Erdreich zwischen zweyen Meeren	Istmo	Estroit de terrain entre dex eaux	Estrecho de tierra entre dos Ma- res	Engde van Landt tusschen twee Zeen
Scopulus	36 Spiziger Schrofe	Scoglio	E' cucil	Roca	Een Klippe, Rotse

LIBER III.

DII, ET HO- mines.	Götter und Men- schen.	DEI, ET HUO- mini.	DIEUX ET Hommes.	DIOSES, Y Hombres.	CODEN EN Menschen.
<i>Cum sint nomina propria, sonant idem in omni lingua.</i>					
Ex Historiâ profana.	Aeneas	2 Amor	5 Atlas	9 Cornucopia	13 Diana
	Æolus	3 Amphion	6 Cadmus	10 Dædalus	14 Fama
	Alexander, Nodus Gordius	4 Antæus	7 Caduceus	11 Danaides	15 Fortuna
Actæon	1	4 Atalanta	8 Chimera	12 Daphne	16 Ganymides
					17
					18
					19
					20
					Geïyon

ORDO SEV DISPOSITIO

Geryon	21	Sisyphus	53	Job	82	Jeroboom	111	Judas Machabæus	Joseph Barnabas		
Hercules	22	Tantalus	54	Mofes	83	Addo Propheta	141		160		
Janus	23	Theseus	55	Israëliticus popu-			112	Eleazarus	142	Judas prodit.	161
Jafon	24	Triptolemtus	56	lus	84	Elias	113	Antiochus	143	Lazarus	162
Icarus	25	Tyrtius	57	Pharao	85	Achab	114	<i>EXHISTORIA</i>	143	Longinus	163
Jupiter	26	Ulyffes	58	Maria, foror Mofis		Naboth	115	<i>factâ Legis novæ.</i>		Malchus	164
Justitia	27	Vulcanus	59		86	Elifæus	116	Æneas Paraliticus		Maria Magdalena	
Ixion	28	<i>EXHISTORIA</i>		Jofue & Caleb	87	Jezabel	117		144		165
Lycaon	29	<i>factâ Legis vete-</i>		Core, Dathan, &		Athalia	118	Alexander	145	Martha	166
Mars	30	<i>ris.</i>		Abiron	88	Joas	119	Ananias Discipu-		Mathias Apосто-	
Medufa	31	Adamus	60	Baalamus	89	Amafias	120	lus	146	lus	167
Mercurius	32	Eva	61	Phinecs	90	Jonas	121	Ananias & Saphi-		Matthæus Apo-	
Midas	33	Abel	62	Raab	91	Czias	122	ra	147	stolus	168
Minerva	34	Cainus	63	Achan	92	Ifaias	123	Anna Prophetiffa		Nathanael	169
Momus	35	Noëma	64	Sifara	93	Ezechias	124		148	Nicodemus	170
Mors	36	Enochus	65	Aodus	94	Sennacherib	125	Apollo	149	Paulus Apoftolus	
Mufe	37	Gigantes	66	Gedeon	95	Tobias	126	Caiphaz	150		171
Neptunus	38	Noë	67	Ruth	96	Manaffes	127	Cornelius Centu-		Petrus Apoftolus	
Orpheus	39	Chamus	68	Jephte	97	Amon	128	rio	151		172
Pallas	40	Sem & Japhet	69	Samfon	98	Sedecias	129	Dionyffius Arcop		Philippus Apосто-	
Parcæ	41	Nemrodus	70	Samuel	99	Nabuzardan	130		152	lus	173
Paris	42	Ninus	71	Heli	100	Hieremias	131	Elymas Magus	153	Pilatus	174
Pegafus	43	Abrahamus	72	Dagon	101	Sufanna	132	Hæmorrhoiiffa		Samaritana	175
Phæcton	44	Loth	73	Saul	102	Daniel	133		154	Samaritanus	176
Pluto	45	Ifmael	74	David	103	Nabuchodonofor		Herodes	155	Simeon	177
Prometheus	46	Agar	75	Abigail	104			Jairus Princeps		Simon	178
Protheus	47	Rebecca	76	Joab	105	Balthafar	135		156	Stephanus	179
Salmoncus	48	Efau	77	Isbofethus	106	Zorobabel	136	Joannes Bapt.	157	Tabitha	180
Saturnus	49	Jacob	78	Achitophel	107	Juditha	137	Joannes Evangeli-		Thomas Apосто-	
Sfinx	50	Dina	79	Abfalon	108	Aman	138	fta	158	lus	181
Silenus	51	Josephus	80	Salomon	109	Heliodorus	139	Joseph Arima-		Zachæus	182
Siren	52	Benjaminus	81	Roboam	110	Matathias	140	thæus	159	Zacharias	183

<i>Latine.</i>		<i>Germanicè.</i>		<i>Italicè.</i>		<i>Galicè.</i>		<i>Hispanicè.</i>		<i>Belgicè.</i>
Caput	184	Haupt		Capo		Teſte		Cabeza		Hoofft
Oculus	185	Aug		Occhio		Oeil		Ojo		Oog
Cor	186	Hert		Cuore		Coeur		Corazon		Herdt
Manus	197	Handt		Mano		La Main		Mano		De Handt
Pes	188	Sueß		Piede		Pied		Pie		Voet

LIBER IV.

AVES.		Vögel.		UCELLI.		OISEAUX.		AVES.		VOEGEL.
Avis	1	Vogel		Ucello		Oiseau		Ave		Vogel
Accipiter	2	Habicht		Sparaviere		Eſprevier		Gavilan		Havik
Alauda	3	Ierch		Allodola		Alouette		Cogviada		Leuwoerke
Alcyon	4	Eiß-Vogel		Alcione		Alcion		Alcion		Eiß-Vogel
Anas	5	Ente		Anitra		Canard		Anade		Ende
Anser	6	Ganß		Oca		Oye		Anfar		Ganße
Apus	7	Meer-Schwalb		Apode		Martinet		Golodrina cõ pies		Svvalove mee
								muy pequennos		Korte voeten
Aquila	8	Adler		Aquila		Aigle		Aguila		Arendt
Ardea	9	Keyger		Airono		Heron		Garça		Keyger
Astur	10	Kaub-Vogel		Astore		Aftour		Vn genero de ave		Greyp-Vogel
								arreatadora		
Benicus	11	Benich		Benico				Buho		Nacht-Vyl
Bistarda	12	Traper, Ganß		Bistarda		Ourarde		Chupador de las		Geitemelker
Bubo	13	Nacht-Eiß		Barbagiani		Chat-Huant		capras		
Caprimulgus	14	Waismeckher		Caprimulgo		Tete-cheure		Sirguerito		Diſſel-Vinck
Carduelis	15	Diſſel-Vogel		Cardello		Chardonneret		Grand ave de mar		Grooten Zee-Vogel
Charadrius	16	Waffer-Vogel		Calandra		Vn grand oiseau				
						de la mer				
Charystia	17	Chariff		Carifto				Pecho rozo		Oyevaer
Ciconia	18	Storch		Cicogna		Cigogne		Cigyenna		Koe kKoeck
Coccyx	19	Guckh Guckh		Coccice		Cocu, ou Coucu		Cucillo		Duyve
Columba, Palumbes	20	Taub / Holtz, Taub		Columba		Pigeon		Pulomo		Kraeye
Cornix	21	Khræ		Cornaccia		Corneille		Corneja		Raeye
Corvus	22	Kapp		Corvo		Corbeau		Cuervo		Quackel
Coturnix	23	Wachtel		Coturnice, Starna		Caille		Codornix		Koe kKoeck
Cuculus	24	Guckh Guckh		Cuculo		Coucou		Cucillo		

Cygnus

MVNDI SYMBOLICI

<i>Latine.</i>	<i>Germanicè.</i>	<i>Italucè.</i>	<i>Galicè.</i>	<i>Hispanicè.</i>	<i>Belgicè.</i>
Cygnus 25	Schwan	Cigno	Cygne	Cifne	<i>Suvaene</i>
Draica 26	Draich	Draica			
Falco 27	Falckh	Falcone	Faucon	Halcon	<i>Valek</i>
Fringilla 28	Fincch	Fringuello	Pinfon	Pinchon	<i>Vincke</i>
Fulica 29	Faucher	Folega	Fouque	Cerceta	<i>Mercoete</i>
Gallina glociensis 30	Henne	Gallina chioccia	Poule	Polla	<i>Henne</i>
Gallinago 31	Schnepf	Gallinaccia	Beccaffe	Gallinaciega o Ganga	<i>Sneppe</i>
Gallopavus, Gal- 32	Indianischer Han	Gallo d' India	Coq d' Inde	Gallina morisca, o de Indias	<i>Kalkoen, of t Kale-kontschen Haen</i>
Gallus, Capus 33	Han/Capann	Gallo	Coq, Chapon	Gallo	<i>Haen, Kapuyt</i>
Glottis 34	Wachtel, König	Glottide	Calandre, Roy des Cailles	Calandria	<i>Quackel-Konick</i>
Grus 35	Kranich	Grue	Grüe	Grua	<i>Kraene</i>
Gryphus 36	Greiff	Griffone	Griffon	Griphos	<i>Greiffhoen</i>
Hirundo 37	Schwalb	Rondine	Herondelle	Golondrina	<i>Suvalme Suvalwe</i>
Ibis 38		Ibide		Ybis	<i>Ibis</i>
Loxia 39	Creutz-Vogel	Loffia	Oufean de nuit	Mochvelo	<i>Loxia, oft Ravē bek</i>
Lucida, seu avis re- 40	Schem, Vogel	Ucello risplendente	Oifeure luisant	Ave resplandefcente	<i>Schem-Vogel</i>
Mergus 41	Faucher	Mergo	Plongeon	Cueruo Marino	<i>Duycker</i>
Merops 42	Grünspecht	Picchio	Puert ou Pic	Ei Pico	<i>Specht</i>
Merula 43	Amsel	Merlo	Merle	La Mierla	<i>Meerle</i>
Monocodiata 44	Paradenß-Vogel	Manucodiata	Oifeau de Paradis	Paxarodl Parayfo	<i>Paradeys-Vogel</i>
Morfex 45	Duck, Vogel	Morfice			<i>Duiker</i>
Noctua 46	Nacht, Vogel	Civetta	Chouette	Lechuza	<i>Nacht-Euyl</i>
Onocrotalus 47	Schnergans	Grotto	Butor	Croto, o Caladri- no	<i>Vogelbyn</i>
Otus feu Afio 48	Kang	Dugo		Mochvelo	<i>Een soorte vā Eulyo</i>
Passer 49	Spaz	Passero	Moineau	Elgorrion	<i>Muffch</i>
Passer folitarius 50	Specht	Passero folitario	Passereau folitaire	Pico	<i>Specht</i>
Pavo 51	Pfau	Pavone	Paon	Pavo, o Pavon	<i>Pauw</i>
Pelicanus 52	Pelican	Pelicano	Pelican	Pelicano	<i>Pelican</i>
Perdix 53	Kebhum	Pernice	Perdrix	Perdiz	<i>Perdreys of t Veldt- hoen</i>
Phasianus 54	Fasan, Vogel	Fagiano	Faisan'	Fayzan	<i>Faisant</i>
Philomela 55	Nachtigall	Rossignuolo	Rossignol	Ruy-Senol	<i>Nachtigaal</i>
Phœnix 56	Phenix	Fenice	Phœnix	Ave Fenix	<i>Phœnix</i>
Pica 57	Alster	Gazza, Pica	Pic	Picaza	<i>Exter</i>
Pintadellus 58		Pintadello			
Pittacus 59	Papagey	Papagallo	Papegay	Papagio	<i>Papegey</i>
Seleucis 60		Saleucide			
Struthio 61	Strauß, Vogel	Struzzo	Autruche	Avestraz	<i>Struys-Vogel</i>
Tinnunculus 62	Wannenweher	Pandajolo	Creccelle	Alfaneque	<i>Busard, Vogel die de Duuven beschermte tegen den Gryp-Vogel</i>
Trochilus 63	Zaunflupfferin	Trochilo	Roitelet	Scheriziolo	<i>Koninkskken</i>
Turtur 64	Turteltaube	Tortore	Tourtürelle	Tortola	<i>Turtelduif</i>
Vanellus 65	Kiwis	Vanetta	Dis-vit, ou Vâneau		<i>Kwintz</i>
Vespertilio 66	Stedermanß	Pipistrello	Chauré fours	Murcielago	<i>Vleder-Muys</i>
Upupa 67	Widhupf	Upupa	Hupe	Habubilla	<i>Honppe</i>
Vultur 68	Geyer	Avoltoio	Vautour	Buyetre	<i>Gier</i>
Ala 69	Stigel	Ala	Eile	Ala	<i>Vleygel</i>
Decipula 70	Vogelschlag	Gabbia	Cage	Gavia	<i>Vogel-Slach</i>
Nidus 71	Nest	Nido	Nid	Nido	<i>Nest</i>
Ovum 72	Ey	Vouo	Oeuf	Huevo	<i>Ey</i>
Penna 73	Feder	Penna	Plume	Pluma	<i>Pluyme</i>

LIBER V.

<i>QUADRUPEDIA.</i>	<i>Vierfüßige Thier.</i>	<i>QUADRUPEDIA.</i>	<i>BESTES quatre Pieds.</i>	<i>QUADRUPEDIA.</i>	<i>VIER-VOETIGE Dieren.</i>
Agnus 1	Lamb	Agnello	Agneau	Cordero	<i>Lam</i>
Alces 2	Elendthier	Alce	Elant	Alce	<i>Elant</i>
Aper, Dens Apri- 3	Wild-Schwein/ dessen Zahn	Cinghiale, Dente di Cinghiale	Sangliet, Dent de Sangliers	Puerco montes, Diente de puerco montes	<i>Wilt-Vercken, den Tandt van een Wilt-Suyn</i>
Aries 4	Wider	Montone	Belier	Carnero	<i>Ram</i>
Asinus 5	Esel	Asino	Asne	Asno	<i>Esel</i>
Bifon 6	Wüffel	Bifonte	Buffle	Bufalo	<i>Buffel</i>
Bos, Vacca 7	Ochß	Bue	Boeuf	Buey	<i>Os, Koe</i>

ORDO SEV DISPOSITIO

Latine,	Germanicè.	Italicè.	Galicè.	Hispanicè.	Belgicè.
Bucephalus	8 Pferde Alexandri	Bucefalo	Cheval d' Alexandre	Cavallo de Alexandro	Het Peert van Alexander
Camelus	9 Camelthier	Camelo	Chameau	Camello	Kamel
Canis, Millus	10 Hund / Halsring der Hund	Canis, Collare da Canis	Chien, Collier de Chien	Perro, Collar del Can concurâcas	Hondt, synen Halsband
Capra, Caper	11 Baiß / Baißbock	Capra, Capretto	Cheure, Cheureau	Cabra, Cabrito	Geyte, Geytenbock
Capreolus	12 Rehböckh	Caprivolo	Cheureul	Cabraiontes	Ree-Bock
Capricornus	13 Steinböckh	Capricorno	Capricorne	Capricorno	Steen-Bock
Castor, seu Fiber	14 Biber	Castoro	Castor	Castor animal	Bever
Cervus	15 Hirsch	Cervo	Cerf	Ciervo	Herde
Cuniculus	16 Küniglein	Coniglio	Conil	Coneio	Koneyn
Cynocephalus	17 Aff mit einem Hundts Kopf	Cinocéfalo			Cyncephalus, Aap met ein Hodts Kop
Dama	18 Damm, Hirsch	Damma	Daima	Gamo, Cabra montes	Dainken
Elephas, Ebur	19 Elephat / Helsebein	Elefante, Auorio	Elephant, Yuoire	Elefante, Marfil	Olifant, Troir
Equus, Equus Trojanus	20 Pferde / Trojanisch, Pferde	Cavallo, Cavallo Trojano	Cheval, Cheval de Troye	Cavallo	Peert, het Peerde van Trojen
Erinaceus	21 Igel	Riccio spinoso	Herisson	Erizo	Egel
Felis	22 Katz	Gatto	Chat	Gatto	Katte
Glis	23 Marder	Ghito	Loir	Liron	Velt-Muys
Hyaena	24 Wildkatz	Hiena			
Jctis	25 Irtis	Donnola	Marte	Hurôn, o Manta	Mater
Leo	26 Löw	Leone	Lion	Leon	Leeuw
Leopardus, Pardus	27 Leopard	Leopardo, Pardo	Leopard	Pardo animal	Luypaerde
Lepus	28 Hasz	Lepre	Lieure	Liebre	Haes
Lupus	29 Wolff	Lupo	Loup	Lobo	WVolf
Lutra	30 Otter	Lontra	Loutre	Nutria	Otter
Lynx	31 Luchs	Lupo cerviero, Lince	Loup cervier	Lobo cerval	Los, Dier dat seer scherp siet
Mantichora	32 Groß, Meer, Katz	Manticora			Groote Meerkat
Melis, seu Taxo	33 Dachs	Tasso	Taiffon	Texon	Dass
Monoceros	34 Einhorn	Alicorno	Licorne	Unicornio	Ein-Horn
Mula, Mulus	35 Maul, Esel	Mula, Mulo	Mule, Mulet	Mula, Mulo	Muyl, Muyl-Esel
Mustela Alpina	36 Hermelin	Armellino	Hermine	Arminno	Hermelcyen
Oryx	37 Wilde Geiß	Orige	Chevreuil d' Egypte	Cabra d' Egypte	WVilae Geyte van Egypten
Ovis, Lana, Velus aureum	38 Schaaff, Woll / Guldinwoll	Pecora, Lana, Vello d' oro	Brebis, Laine, Toifon d' or	Oveia, Lana, Vello d' oro	Schaaep, WVoll, Guldin Vlies
Panthera	39 Panther, Thier	Pantera	Panthere	Pantera animal	Panther-Dier
Phaina	40 Phain	Faina	Foüine	Fuyna	Flourweyn
Porcus	41 Schwein	Porco	Pourceau	Puerco	Verken, Surweyn
Rhinoceros	42 Nasenhorn	Rinocerote	Rinoceros	Nynoceronte	Nens-horen
Rupicapra	43 Gemts	Camozza	Cheurevil	Cabra Sylvestre	WVilde Geyte
Sciurus	44 Eich, Horn	Scoiattolo	Ecurieu	Harda	Eyckborentie
Simia	45 Aff	Simia	Singe	Ximios	Aep, Simme
Taurus, Taurus Perilli	46 Stier	Toro, Toro diPerillo	Taureau	Tauro	Stier
Tigris	47 Tiger, Thier	Tigre	Tigre	La tigma	Tyger
Ursus	48 Bär	Orso	Ours	Oso	Beer
Urus	49 Brechs	Vro	Boenf savuage	Buey sylvestre	WVilden Os
Vulpes	50 Fuchs	Volpe	Renard	Zorra	Vos

LIBER VI.

PISCES.	Fisch.	PESCI.	POISSONS.	PECES.	VISCHEN.
Piscis	1 Fisch	Pesce	Poisson	Pescado	Visch
Arcanan	2	Acarname			Akarnames
Anguilla	3 Aal	Anguilla	Anguille	Anguilla	Paluck, Ael
Anthia	4	Anthia			Anthia oft Rondkop
Apua	5 Schneider, Fisch, lein	Apue	Petit poisson, ou Anchoye	Cabeçudo	Spiernack
Aquila	6 Adler, Fisch	Aguglia	Aiglè de Mer	Aquila pescado	WVater-Arcnt
Atellus	7 Streehfisch	Asello	Cabileau, Cabilliaufecche	Pexepalo	Stockfisch, Cabillau
Balena	8 Waalfisch	Balena	Baleine	Ballena	WValfisch
Barbus	9 Barb	Barbo	Barbeau	Barbo	Barbeel

MUNDI SYMBOLICI.

Latine.	Germanicè.	Italicè.	Galicè.	Hispanicè.	Belgicè.
Callionymus, seu Uranoscopus 10	Himmelscher	Callionimo	Poisson, qui n'a qu'on ocile	Pescado un ojo	Hemel-Kycker, Fisch met eene Oege op den Kop. Een Soorte van Krab.
Gammarus 11	Meercrebs	Gambaro	Langouste	Gammaro	Krabbe
Cancellus 12	Krebsstein	Cancello	E'creviffe	Congregio	Kreffte
Cancer 13	Krebs	Granchio	Muge	Muxol	Dick-Kop
Cephalus, seu Murgil 14	Großkopfer Meer-Fisch	Cefalo, Muggine			
Channe 15		Cane			Channe oft Girvifch
Conchilyum 16	Schal-Fisch	Conchiglia	Coquille	Concha marina	Schelpede daer de peerlen vrassen.
Crocodillus 17	Erocodil	Cocodrillo	Crocodile	Crocaditz	Crocodil
Cyprinus, seu Carpus 18	Karpf	Carpione	Carpeau	Carpa	Karpf
Delphinus 19	Delphin	Delphino	Dauphin	Deifin	Dolfyn
Echinus Marinus 20	Meer-Egel	Riccio de mare	Herifon de Mer	Erizo de Mar	Zee-Egel
Enfis, seu Xiphias 21	Schwert-Fisch	Spada			Schweert-Vifch
Episcopus 22	Bifchoff-Fisch	Vefcovo			Bifcops-Vifch
Glanis 23	Rhin-Fisch	Glano			Ryn-Vifch
Hippotamus 24	Biffer-Pferdt	Ippotamo	Cheval d'Eau	Cavalio de aqua	Zee-Peerdt
Hirundo 25	Meer-Schwalb	Rondine	Heronde de Mer	Golondrina de Mar	Zee-Svavurve, vliegende Vifch
Lucerna 26		Lucerna			Snoeck
Lucius, seu Lupus 27	Necht	Luccio	Brochet	Lucio	
Melanurus 28		Melanuro			Brand-Brasem
Monachus 29	Münch	Monaco	Meine poisson		Munick-Vifch
Murena 30	Meeraal	Murena	Murene	Morena	Meeraal
Nautilus 31		Nautilo			
Orata, seu Aurata 32	Ein art von Forelle oder Goldfch.	Orata	Dorade	Doradilla	Forelle
Pastinaca 33		Pastinaca	Pastenade	Canahoria	Pastinaka Marina
Pérangnolus 34		Petragnoli			
Phoca, seu Vitulus marinus 35	Meer-Kalf	Vitel marino	Veau Marin	Lobo Marino	Zee-Kalf
Polypus 36		Polpo	Poulpe	Pulpo	
Pompilus 37		Pompilo			Leirvifch
Purpura 38	Purpur-Fisch	Porpora	Pourpe	Purpura	Purpur
Rana 39	Frosch	Rana	Grenoiille	Rana	Vors
Remora, seu Eschineis 40		Remora			VValvifch - Leider oft Schip-ftutter
Salomo 41	Salm	Salmone	Saumon	Salmon	Salm
Sarda 42	Sardel	Sarde	Sardelle	Sardas	Sardel
Sargus 43		Sargo		Sargo	Sarkus
Scarus 44	Meerbrachs	Scaro			Meer-Brachsman
Scolopendra 45		Scolopendra	Scolopandre	Scolopendra	Meer-Servyn
Sepia, seu Loligo 46	Steten-Fisch	Sepia	Seche	Laxibia pescado	Spaensche Zee-Katte
Silurus 47	Schafd	Siluro			
Spongia 48	Schwamme	Spugna	Esponge	Esponga	Spongie
Stella 49	Stern-Fisch	Stella	Eltoile poisson	Estrella pefse	Sterren-Vifch
Testudo 50	Schild-Krot	Tartaruca. Testuggine	Tortue	Tortuga	Schild-padde
Thynnus 51	Thunnus oder Thon-Fisch	Tonno	Thon	Atun	Mey-Vifch van de Middellantsche Zee
Torpedo 52	Krampf-Fisch	Torpedine	Torpin	Torpedine	Krampf-Vifch
Truta 53	Forell	Trota	Truitte	Trucha	Truyte
SERPENTES, & animalia venenata.	Schlanaen / und vergiffte Thier.	SERPENTI, & animalia venosi.	LES SERPENS, & les animaux venimeux	SERPENTES animales, que ticnen veneno.	SLANGEN EN Venynighe Diaren.
Amphisbæna 1	Schlang mit zweyen Köpfen	Amfisibena	Serpens à deux testes	Amphibafana, que tine dos cabe-cas	Slange, met twee Hoofden
Aspis 2	Aspis	Aspido	Aspic	Bivora	Slange, Aspis genaemt

LIBER VII.

ORDO SEU DISPOSITIO

Latine.	Germanicè.	Italicè.	Galicè.	Hispanicè.	Belgicè.
Basiliscus	3 Basilife	Basilisco	Basilic	Basilisco	Basiliscus
Bufo	4 Krote	Rospo	Crapaud	Gappo	Paddo
Draco	5 Drach	Drago	Dragon	Dragón	Drack
Hydra	6 Wasser-Schlang	Idra	Hydre	Hydra	Water-Slaeng Hyder
Scorpius	7 Scorpion	Scorpione	Scorpion	Escorpion	Schorpioen
Serpens	8 Schlang	Serpe	Serpent	Serpiente	Slange, Serpent
Tarantula, seu Phalangium, & Stellio	9 Eui gattung Spin- nen	Tarantola	Tarantule	Tarantula	Soorten van venyge Dierkens
Vipera	10 Natter	Vipera	Vipere	Bivora	Adder-Slang
INSECTA:	Unzifer	ANIMALI imperfecti.	INSECTES.	ANIMALES Cernidos.	

LIBER VIII.

Apis. Mel. Cera	8 Jimme / Honig/ Wachs	Ape, Mel, Cera	Abeille, Miel, Cie- re	Aucia, Miel, Cera	Bie, Honick, VVas
Araneus	2 Spinne	Ragno	Aragnee	Aranna	Spinne, Spinnkopf
Bombex, Globu- lus bombycinus	3 Seidenwurm	Bacc, Bombice bozzolo	Ver à soye	Gufano de Seda	Seyd-VVorm
Bruchus	4 Krautwurm	Bruco, Ruga	Chenille	Oruga	Kruyd-VVorm
Chamaelon	5 Chameleon	Camalonte	Camelcon	Camelcon	Camelcon
Cicada	6 Heuschreckh	Cicala	Cigale	Cigaira	Krekel
Cicindela	7 Liechtmuech	Lucciola	Ver luisant de nuict	La Lucifernega	VVormken, dat in den Nachtliche
Cochlea, Limax	8 Schneckh	Chiocciola, Lu- maca	Limaçon	Caracol	Slecke, Sleck-Huyt
Crabo, Scarabæus	9 Wespe / Kofkäfer	Calabrone, Scara- faggio	Éscarbot	Éscaravajo	Horsel, Peerdis- Vliege
Formica	10 Muis	Formica	Fourmy	Hormiga	Miere
Hirudo, Sanguifu- ga	11 Eigel	Sanguisuga	Sang Süe	Sanguit vela	Echel, Bloetsuyger
Ichneumon	12 Indische Maus	Elidro, Icneumone	Rat d'Inde	Raton de India	Indiaensche Muys
Lacerta	13 Eyder	Ramarro	Laisarde	Lagaro	Haegdisse
Locusta	14 Heuschreckh	Locusta Cavalleta	Sauterelle	Lagosta	Sprink-Haen
Mus, Muscipula	15 Maus / Mausfalle	Topo, Trappola	Souris, Trape	Raton. Trampa	Muys, Muys-valle
Musca	16 Fliege	Mosca	Mousche	Mosca	Vliege
Papilio	17 Faltfliege	Farfalla	Papillon	Mariposa	Pepel oft Morte
Pyrausta	18 Feuerwurmlehn	Piraufta	Petit verre qui vit dans ou pres le feu	Verme, el qual vi- be en ol fuego o circa d'el	Vier-VVormken
Salamandra	19 Salamander	Salamandra	Salamandre	Salamandra	Salamander
Talpa	20 Maulwurf	Talpa	Taulpe	Topo	Mol
Vespa, Fabanus, seu Afilus	21 Wespe / Kof- Brem	Vespa, Taffano	Gueipe, Tahon	Abispa, Tavano	VVespe, Peerdis- Vliege oft Horsel

ARBORES, ET fructus.	Baumge wächs und dero Frucht.	PIANTE, E Frutti.	ARBRES ET Fruits.	ARBOLES Y Fructos.	BÖOMEN EN Vruchten.
-------------------------	----------------------------------	----------------------	----------------------	-----------------------	------------------------

LIBER IX.

Abies	1 Tannenbaum	Abete	Sapin	Abeto	Denen-Boom, Maast-Boorn
Agnus castus, seu Vitex	2 Schafmiste	Agnoscasto	Agnus-castus	Sauzegarillo	Agnus-castus
Amygdalus	3 Mandelbaum	Mandolo	Amandier	Almendro	Amandel- Boom, Pland
Arbor, Planta	4 Baum / Gewächs von Baumen	Albero	Arbre, Plantes des Arbres	Arbol	
Arundo, Mel a- rundincum	5 Rohr / Zucker Can- di	Canna, Canname- le	Canne	Canna	Riete, Riete-Suycker gekocht, beedt Suycker - Kandys
Aurantium	6 Pomeranzen	Arancio	Oranger	Naranja	Oragnie Boom oft Appel
Balsamum	7 Balsam	Balsamo	Baume	Balsamo	Balsam
Castanea	8 Kastanien	Castagno, castagna	Châtagne	Castanna	Kastanien-Boom Cedrus

MUNDI SYMBOLICI.

<i>Latine.</i>	<i>Germanicè.</i>	<i>Italicè.</i>	<i>Gallicè.</i>	<i>Hispanicè.</i>	<i>Belgicè.</i>
Cedrus	9 Cederbaum	Cedro	Oedre	Cedro	Ceder-Boom
Cerrus	10 Eynrenenbaum	Cerro	Hétre	Haya, Arbol	
Cydoneus	11 Küttenbaum	Cotogno	Pomme de coin	Membrillo	Queden-Boom
Cypressus	12 Cypressenbaum	Cipressò	Cypretz	Cipres	Cypres-Boom
Ficus, Caprificus, Ficus Indica, Ægyptia seu Sycomarus	13 Zeigenbaum/ Wilder Zeigenbaum/ Indianischer Zeigenbaum/ Maulbeer Zeigenbaum	Fico, Fico, Salvatico, Fico d'India, Fico d'Egitto	Figuier, Figuiersalvage, Figuiers d'Inde, Figuiers d'Egypte, ou ficomore	Higuera, Caprahigo, Haguera d'India, de Egipto, o Sicomore	Veygen-Boom. VVilde Veygen-Boom, Indiaenische Veygen-Boom, Egiptische
Fraxinus	14 Eschenbaum	Frassino	Fresne	Fretzno	Eschen-Boom
Hedera	15 Ephen	Ellera	Licrre	Yedra	Aerd-Veyle, Aerd-Vul
Laurus	16 Lorbeerbaum	Alloro	Laurier	Laurel	Laurier-Boom
Larix	17 Lerchenbaum	Larice	Larege	Arze arbol	Lercken-Boom
Lignum, Baculus, Virga	18 Holz / Stäb/ Ruch	Legno, Bastona, Verga	Bois, Baston, Baquette	Lenna, Baston, Vara	Havvdt, Stock, Roede
Malus Punica, seu Granata	19 Granat Apfelbaum	Granato	Grenadier	La Granada	Granaet- Appel-Boom
Mespilus	20 Mispelbaum	Mespulo	Mesplier	Mespero	Mispel-Boom
Morus	21 Maulbeerbaum	Gelfo-Moro	Meurier	Moral	Moer-bessen-Booms
Myrrha	22 Myrrhen	Mirra	Myrrhe	Mirra	Myrrhe
Myrthus	23 Heidelbeer Staud	Mirto	Myrte	Arrayhan	Myrthus-Boom
Nux	24 Nußbaum/ Delbeer	Noce	Noix	Nogal	Noten-Boom
Olea, Oliua	25 Delbaum/ Delbeer	Ulivo	Olivier	Olivo, Azeytuno	Oleyven-Boom
Palma	26 Palmbaum	Palma	Palinier	Palma	Palma-Boom, Dandel-Boom
Perficus & Persicum	27 Pferschichbaum/ Pfersich	Pesco, Pesca, Persico	Peschier	Prischal	Perschen-Booms
Pinus, Nux pinea	28 Ferschbaum/ Zirb-Nuß	Pigna, Pino	Pin	Pino	Pynboom, Pyn Appel
Piper	29 Pfeffer	Pepe	Poire	Pimienta	Peper
Platanus	30 Ahorn	Platano	Plane	Platano	Plaen-booms
Pomus, Poma aurea	31 Apfelbaum/ Gulden Apfel	Pomo	Pomme	Mançana	Appel, Appelbooms
Quercus, Robur, Glans	32 Eichbaum/ Hagelich/ Eichel	Quercia, Rovere, Ghianda	Chefne, Roure, Gland	Entzina, Roble, Bellotta	Eyck, Struyck-Eyck, Eyckel
Ramus	33 Zweig	Ramo	Rameau	Ramo	Tack
Rubus	34 Brombeer Staud	Rubo	Ronce	Carca	Breeme
Salix	35 Felberbaum	Salcio	Saulx	Saúze	VVilgen
Sorbus	36 Spölingbaum	Sorbe	Sorbier	Serval	Sorbenbooms
Spina	37 Dorn	Spina	Epine	Espina	Doeren
Suber	38 Pantoffel Holz	Suvero	Liege	Alcornoque	Vlot - Havvdt, Korck
Surculus inoculatus	39 Pelf, Zweig	Innesto	Ce qui est enté	Enxerto	Ente, oculatie
Sylva	40 Wald	Bosco, Selva	Forest	Selva	Bosch
Taxus	41 Eibenbaum	Tasso	If	Texo	Ibenbooms
Tilia	42 Lindenbaum	Tiglio	Teil, Tillet	Teja	Linde
Truncus	43 Stocck	Tronco	Tronc	Troncon	Tronck
Vitis, Uva, Vinum	44 Weinreb/ Weintraub/ Wein	Vite, Uva, Vino	Cep de vigne, Raifin, Vin	Vid, Uva, Vino	VVynngaert-ranck, Druyve, VVeyn
Ulmus	45 Ulmenbaum	Olmo	Orme	Olmo	Olme

LIBER X.

<i>HERBÆ.</i>	<i>Kreuter.</i>	<i>ERBE.</i>	<i>HERBES.</i>	<i>YERVAS.</i>	<i>KRUYDEN.</i>
Acanthus	1 Bärentlau	Acanto	Acanthe, ou Bianche, Ursine	Acanto	Berenklawve
Aconitum	2 Wolfskraut	Aconito	Aconit	Aconito	VVolfs-Kruyd
Amaracus, seu Samsucus	3 Majoran	Majorana, Peisa	Mariolaine	Mejorana yerva	Majoraen
Aspalathus	4 Rhodische Holz	Aspalato	Bois d, Aloë de Rhodes	Alarguetz	Havvdt van Rhodes
Basilicon	5 Basilien	Basilicò	Basilic	Albaháca	Basilien-Kruyd
Borago	6 Borrich	Borragine	Bourache	Borraza	Bernagie, Bugloos
Brassica, Caulis	7 Köhl. Steng	Cavolo	Chou, Tige	Verza, Tallo	Koole
Capillus Veneris, seu Adiantum	8 Frauen-Haar	Capelvencere, Adjanto	Capilli Veneris	Culantrillo de Pozzo	Vrauvven-Haar
Capparis	9 Kapperen	Cappari	Capres	Alcaparras	Kappers

Carduus

ORDO SEU DISPOSITIO

Latine.	Germanicè.	Italicè.	Galicè.	Hispanicè.	Belgicè.
Carduus	10 Distel	Cardo	Chardon	Cardo	Distel, Cardoen
Cepa	11 Zwiebel	Cipolla	Oignon	Cebolla	Ainyu
Crocus	12 Safran	Zafferano	Safran	Açafran	Saffraen
Cucurbita	13 Kürbiss	Zucca	Courge	Calabaça	Cauwvoerde, Calabasse
Ferula	14 Fereltraut	Ferola	Ferule	Cananheia, Ferscha	Feunel Giant
Filix	15 Farntraut	Felce	Fougere	Helechoyerva	Vaeren
Fœniculum	16 Fenchel	Finocchio	Fenotül	Hinojo	Vinckel
Fœnum, Fœnum græcum	17 New / Wochhs / Hern	Fieno greco	Foin, Fencgré	Heno, las Heluas	Hoy, Fenigriek
Fragum	18 Erdbeer	Fraghe	Fraife	Miezgado	Eêrdt-besie
Fruentum, Granum, Spica	19 Getraidt / Korn / Eher	Formento, Grano, Spica	Froment, Grain, Epic de bled	Trigo, Grano, Espiga	Koren, Graen, Adere
Fungus	20 Pifferring	Fungo	Champignon	Hongo	Fûngo, Campernoilie
Gramen	21 Graas	Gramigna	Dent de chien	Grameyerna	Gras
Juncus	22 Bieze	Giunco	Jonc	Junco	Riet, Biese
Lactuca	23 Lattich	Lattuca	Laitie	Lecchuga	Lattawwe, Krop salact
Legumina	24 Hülsenfrucht	Legumi	Legume	Legumbre	Boonen, Ertsen &c.
Linum, Linum Asbestinum	25 Flachs / Flachs so vom Feir nicht verzehret wird	Lino, Lino, Asbestinum	Lin, Lin de le feu ne consume pas	Lino, Lino, que el Huego nogasta	Vlas, Vlas dat van het Vier niet en voort verhindert
Lotus	26 Steinflee	Loto	Melilot	Lodo	Seven geteyden-Kruydt
Lupinus	27 Feigbonen	Lupino	Lupin	El atramuz	Lupynen
Mandragora	28				
Melopepon	29 Melonen	Melone	Melon	Melon	Meloen
Milium	30 Hirsi	Miglio	Millet	Meijo	Geers
Nardus	31 Spicanarde	Nardo	Apic d'outremer	Azumer	Spi. kenarde
Nymphæa	32 Wasser	Ninfea	Nymphe des Jardins	Nynphea	Plompen-Blom
Oriza	33 Reis	Riso	Riz	Arroz	Reys
Pisum	34 Erbs	Pifello	Pois	Arucjæ	Erte, ofte Ervotte
Porrum	35 Lauch	Porro	Porreau	Puerro	Loock, Porreye
Pulegium	36 Polij	Bulegio	Pouliot	Poleo	Poley
Rapa, Raphanus	37 Rüb / Rettich	Rapa, Rafano, Ramolacio	Rave, Raifort	Nabo, Ravano	Rape, Radye
Sedum, seu semper vivum	38 Hauswurz	Sempre vivo	Joubarbe	Cavilla	Donderbaert
Spinacea	39 Biersch	Spinace	Epinard	Elpinaca	Spinagie
Tuber	40 Erdmorcheln	Tartuffi	Truffes	Lo mesmo	Soorte van campernocillie
Trifolium	41 Klee	Trifoglio	Trefle	Trebol	Klaver
Urtica	42 Nessel	Ortica	Ortie	Hortiga	Netel

LIBER XI.

FLORES.	Blumen.	FIORI.	FLEURS.	FLORES.	BLOEMEN.
Flos	1 Blum	Fiore	Fleur	Flor	Bloem
Amaranthus	2 Tausendschön	Amaranto	Amarante	Amaranto	Amaranth
Anemone, Flos Adonidis	3 Klapper, Rosen	Adone, Anemone	Anemone		Animone
Caltha	4 Kern-Rosen	Calta	Soucy	Torna sol	Gouwt-Blomme
Campanula	5 Glocken	Campanello	Clochette	Campanilla	Klockete
Caryophillum	6 Neglein-Blum	Garofano	Girofle	Clavo de Girofe	Senoffel
Corona Imperialis	7 Königs-Cron	Corona Imperiale	Couronne Imperiale	Corona Imperial	Kroon Imperial
Granadilla, Flos Passionis, vel Indicus	8 Passion-Blume	Granatiglia	Fleur de Grenade	Granadiglia	Indiaensch Passie-Blommeken
Heliochrysum, seu Chysanthemon	9 Goldt-Blumlein	Elicriso		Scoba Hedionda	Bloemeken dat gepluckt seynde niet en vergaet
Heliotropium	10 Sonnen-Blume	Girasole	Tourne fol	Torna sole tartagoyercia	Sonne-Blom
Hortus	11 Garten	Giadino	Jardin	Jardin	Hof

MVNDI SYMBOLICI

Latinè.	Germanicè.	Italicè	Gallicè.	Hispanicè.	Belgicè.
Hyacinthus	12 Hyacinthblum	Giacinto	Hyacinthe	Jacinto	Pacinte, oft Hiacynth
Jasminus	13 Gefamit	Gelfomino	Jasmin	Jaimin	Iefemin
Lilium	14 Lilien	Giglio	Lys	Lirio	Lelie
Miraculum spanicum	Hi-Spanifchwander	Maraviglia di Spagna	Marveilla d'Espagne	Marvilla de España	Spaens-VVonder.
Papaver	15 Weimagen	Papavero	Pavot	Adormidera	Heul
Paonia	17 Pfingst-Rosen	Peonia	Peone	Peonia	Peonie
Rofa	18 Rose	Rofa	Rofe	Rofa	Rofe
Tulipa	19 Tulipan	Dulipante, Tulipano	Talipe	Tolipan	Tulipant
Viola	20 Viol	Viola	Violete	Violeta	Violette

LIBER XII.

GEMMÆ ET lapides.	Edelgestein / und gemeine Stein.	GEMME, E Pietre.	PIERRES PREcieufes.	PIEDRAS, PREciosas.	Kostelicke en andere Gesteenten.
Achates	1 Azarstein	Agathe	Agathe	Agatha	Agat-Stein
Adamas	2 Demantstein	Diamant	Diamant	Diamante	Diamant
Ætites, Lapis Aquilinus	Adlerstein	Etite, Pietra aquilina	Piere d'aigle		Arent-Stein
Amethystus	4 Amethyst	Ametisto	Amethyste	Amatisto	Amethyst
Amianthus	5 Amianth	Amianto	Amianthe	Amianto	Amianth
Asbestus	6 Asbest	Asbesto	Asbeste	Asbesto	Asbest, Brandsteine
Beryllus	7 Beryll	Berillo	Beril	Beril	Berille
Camphora	8 Kampfer	Canfora	Camphre	Alcanfor	Kampher
Carbunculus	9 Carbunkelstein	Carbonchio	Rubis	Carbunclo	Karbonckel-Stein
Ceraunius, Bron-tia	Donnerstein	Ceraunia	Pierre de foudre		Donder-Stein
Chrysolithus, Chrysolectrus	Chrysolith	Crisolito	Chrysolithe	Crisolyto	Gawvut-Stein
Corallium	12 Corallen	Corallo	Corail	Coral	Korall
Cos	13 Wessstein	Cote	Queux	Pietra aguzadera	VVet-Stein
Crystallus, Crystallus trigona	Crystall / Dreyeck-liche Crystall	Cristallo	Crystall	Cristal	Crystal, en Crystal dat dry kantich is
Diacostides	15				
Diadochus	16	Diacodo			
Enydros	17 Wasser-Edelstein	Enidro			VVater-gesteente
Gemina	18 Edelgestein	Gemma	piere precieuse	Piedra preciosa	Kostlyken Stein
Hyacinthus	19 Hyacinth	Giacinto	Hyacinthe	Jacinto Piedra	Hiacynth
Jaspis	20 Jaspis	Diaspro	Jaspe	Aspe	Jaspis
Iris	21 Regenbogen-Stein	Iride	Flambe		Regenbôog-Stein
Lapis, Saxum, Marmor	Stein / Marmelstein	Pietra, Saffo, Marmo	Pietre, Caillou, Marbre	Piedra, Guijarro, Marmol	Stein, Marber-Stein
Lapislydius	23 Proberstein	Pietra di paragone	Pierre de touche	Piedra toeque	Toets-Stein
Magnis	24 Magnestein	Calamita	Aymant	Piedra yman	Seyl-Stein
Margarita, Concha margaritifera	Perlen / Perlen-Mutter	Perla, Madriperla	Perle, Coquille de perle	Concha de perlas	Peerle, Schelphens daer de Peerlen in vvachsen
Opalus	26	Opalo	Opale		
Sal	27 Salz	Sale	Sel	Sale	Saûvut
Sapphirus	28 Sapphir	Zaffiro	Saphir	Zafiro	Sapphyer
Sardius	29 Carniel	Sardio	Sarde ou corraline		Carniol
Sardonyx	30 Sardonick	Sardonico	Sardoine	Sardonico	Sardonicks
Selenites	31 Speiß-Blas	Selenite	Antimoine		Maen-Stein
Silex, Chalybs	32 Ristung, Stein / Stahl	Pietra focaia, Focile	Caillou, Acier	Pedernal, Eslabon de fuego	Kaey, Stael
Smaragdus	33 Smaragd	Smeraldo	Emeraude	Esmeralda	Smaragd. Emerade
Succinum, Ectrum	Agstein	Ambra	Ambre	Ambar	Amber
Topazius	35 Topaz	Topatio	Topaze	Topacio	Topaes
Vitrum	36 Blas	Vetro	Verre	Vidrio	Glas

LIBER XIII.

METALLA.	Metall.	METALLI.	METAUX.	METALES.	Metaelen.
Argentum	1 Silber	Argento	Plata	Plata	Silver
Argentum vivum, seu Mercurius	2 Quecksilber	Argento vivo	Argent vif	Azogue	Quick-Silver
					Aurum

ORDO SEV DISPOSITIO

Latine.	Germanicè.	Italicè.	Gallicè.	Hispanicè.	Belgicè.
Aurum	3 Goldt	Oro	Or	Oro	Gauvude
Cuprum	4 Kupfer	Rame	Cujure	Cobre	Koper
Electrum	5	Elettro	Ambre	Embar	Amber
Ferrum	6 Eisen	Ferro	Fer	Hierra	Eyser
Moneta	7 Müng	Danaro	Monnoye	Moneda	Munse, Geldt
Plumbum	8 Bleij	Piombò	Plomb	Plomo	Loodt
Stannum	9 Zinn	Stagno	Estain	Peltre	Tin

P A R S I I.

CORPORA ARTIFICIALIA.

LIBER XIV.

Latine.	Germanicè.	Italicè.	Gallicè.	Hispanicè.	Belgicè.
INSTRUMENTA Ecclesiastica.	Kirchen-Zeug.	STRUMENTI di Chiesa.	LES CHOSES nécessaires pour l'Eglise.	INSTRUMENTOS de Templo.	Kercke-Dingen.
Altare	1 Altar	Altare	Autel	Altar	Autar
Calix	2 Kelch	Calice	Calice	Caliz	Kelck
Campana	3 Blosge	Campana	Cloche	Campana	Klocke
Candelabrum	4 Leuchter	Candelier	Chandelier	Candelerò	Kandelaer
Candelabrū Tri- gonum	5 Dreyeckst. Leuchter	Triangolo	Chandelier Triangulaire	Candelerò cò tres angulos en la yglesia	Den Dry-Kantigon Kandelaer
Crepitaculū	6 Klöpperlein	Tabelle	Clochette	Matraca	Den Rasel die men gebruyckt in die lceste VVeke van den Vasten
Crux	7 Creuz	Croce	Croix	Cruz	Kruys
Lampas	8 Lampel	Lampade	Lampe	Lampara	Lampe
Mitra	9 Insel	Mitra	Mitre	Mitra	Myter
Pedum	10 Bischoffs Stab	Baston pastorale	Crosse de Prelat	Baculo pastoral	Staf
Pulpitum	11 Cangel	Pulpito	Chaire	Pulpito	Predich-Stoel
Thuribulū, Thus	12 Rauchfaß / Weyrauch	Incensiero	Encensoir, Encens	Incensario, Encenso	VVierroock, VVierroock-Vat

LIBER XV.

Latine.	Germanicè.	Italicè.	Gallicè.	Hispanicè.	Belgicè.
INSTRUMENTA Domestica.	Hausraath.	STRUMENTI Domestici.	INSTRUMENTIS pour la maison.	HAZIENDAS por las Casas.	Huys-Raet.
Ahenum	1 Käfel	Caldaia	Chaudron	Caldera	Ketel
Alabrium	2 Spinnrad	Arcolaio	Roüet pour filer	Devanachera	Spinroviel
Annulus	3 Ring	Anello	Anneau	Anillo	Rinck
Bombylius	4 Ringster	Caraffa	Goutteron	Redoma	Glase oft Kristaelyne ronde Fleschen
Calceus	5 Schuh	Scarpa	Soulier	Zapato	Schoen
Candela	6 Kerze	Candela	Chandele	Vela	Kerze
Cribrum pollinarium	7 Beutel. Saef	Furlone, Staccio	Bluteau, Crible	Cedaço, Crivo	Toems
Crumena	8 Säfel	Borsa	Bourse	Bolsa	Beurse
Culter, Novaçula	9 Messer / Scher	Coltello, Razaio	Couteau, Rafoir	Cuchillo, Naveya	Mes, Scheer-Mes
Cuna	10 Wiege	Cuna	Berceau	Cuna	VViege
Emunctorium	11 Lichtbuzer	Molletta	Pincettes	Pinzas	Snutter, Kers-Snutter
Fenestra cancellata	12 Gitter / Fenster	Gelofia	Fenestre pour voir, & n'estre veu	Celogia	VVeyme om voor die Vensters te seiten
Filorum congeries, supra hastidonem	13 Garn auff dem Haspel	Matassa	Echeveau de fil sur le deuidoir	Medexa de hilo	Garn op den Haspel
Laterna	14 Latern	Lanterna	Lanterne	Lanterna	Lantierne
Lucerna	15 Licht	Lucerna	Lampe, Lumiere	Candil	Lampe
Mensa	16 Tisch	Mensa	Table	Mesa	Tafel
Olla	17 Hasen	Pentola	Pot	Olla	Pot
Panis	18 Brodt	Pane	Pain	Pañ	Bröodt

MVNDI SYMBOLICI

<i>Latine.</i>	<i>Germanicè.</i>	<i>Italicè.</i>	<i>Gallicè.</i>	<i>Hispanicè</i>	<i>Belgicè.</i>
Pileus	19 Hut	Capello	Chapeau	Sombiero	Hocdt
Scala	20 Leiter/Stieg	Scala	Eschelle	Escalera	Leere
Scrinium	21 Schrein	Scrigno	Ecrin	Baul	Schryn, Kasse
Situla	22 Eimer	Secchia	Seilleseau	Herrada	Eemer
Speculum	23 Spiegel	Specchio	Miroir	Especio	Spiegel
Tela, Pannus	24 Leinwand/Tuch	Tela	Linye, Drap	Lienzo, Panno	Lynvvaet, Doeck, Laken
Vas	25 Gefäß	Vaso	Vaiffeau	Vaso	Ecrden-Pot
Umbrella	26 Sennenschirm	Ombrella	Pare fol	Quita fol	
Uter	27 Schlauch	Utre	Peau de bove	Pellexo	

LIBER XVI.

<i>ÆDIFICIA, ET</i> quæ illorum sunt propria.	<i>Gebäu/und dero</i> zugehör.	<i>EDIFICII, E</i> loro attenenti.	<i>EDIFICES, ET</i> les choses leurs appertenantes.	<i>EDIFICIOS Y</i> las cosas de a- quellos.	<i>Gebauwen, en dat</i> daer toe behoort,
Arx, Castellum	1 Schloß	Castello, Cittadel- la	Chatau, Forteresse	Castillò, Ciuda- dilla.	Slot, Casteel
Calx	2 Kalk	Calcina	Chaux	Cal	Kalk
Cisterna	3 Wasserfang	Cisterna	Cisterne	Ailgibe	Born-pur, Cisterne
Civitas	4 Stadt	Citta	Ville	Ciudad	Stadt
Columna	5 Säul	Columna	Colomne	Columna	Pilaer
Domus, Ædifi- cium	6 Haus/Gebäu	Casa, Edificio	Maison Edifice	Casa, Obra	Huys, Gebäu
Fenestra	7 Fenster	Fenestra	Fenestre	Ventana	Fenster
Fornax	8 Ofen	Fornace	Fournaise	Hornaza	Hoven
Forum	9 Markt	Piazza	Place spacieuse	Plaza	Merckt
Furnulus	10 Destillier-Ofen	Fornello	Alambic	Alambique	Distilleer hoven
Labyrinthus	11 Irzarten	Labirinto	Labyrinthe	Laberinto	Dool-Hof
Mola pneumatica, Molendinum	12 Windmühl/Mühl	Molino	Moulin, Moulin à vent	Molino, Molino de viento	Wind-Moulen, Moulen
Officina	13 Werkstatt	Fucina	Ouuroir	Herreria	Vinckel
Pons	14 Brügge	Ponte	Pont	Puente	Brügge
Porta	15 Thor	Porta	Porte	La Puerta	Poorte, Döore
Pyramis, Obelif- cus	16 Säul/unden vier, eckig/oben spitz	Piramide, Obeli- sco	Piramide, Obelif- que	Piramide obelisco	Pilaer, souden vier kantsch, bovē spits
Sepulchrum	17 Grab	Sepolcro	Sepulcre	Sepulchro	Grav
Statua	18 Bildnis	Statua	Statue	Estatua	Beeldt, Statue
Templum	19 Kirch	Tempio	Temple	Yglesia	Kercke
Thalamus	20 Ehebett	Letro maritale	Litè Nuptial	Lecho Marital	Hauwvchlycksbedde
Theatrum	21 Schaubühne	Teatro	Theatre	Theatro	Theater
Tugurium	22 Hütten	Capanna	Loge	Cavanna	Hutte
Turris	23 Thurm	Torre	Tour	Attalaya, O Torre	Toren

LIBER XVII.

<i>INSTRUMEN- ta Mechanica.</i>	<i>Handwercks- Zeng.</i>	<i>STRUMENTI I N S T R U - Fabrili</i>	<i>ments pour les</i> Oouriers.	<i>INSRUMEN- tos por los Ob- reros.</i>	<i>Handt - VVercckers</i> Gctruygh.
Acus	1 Nadel	Ago	Aiguille	Aguja	Naelde
Cardo	2 Thürangel	Ganghero	Gond	Quicio	Gehöck vā de deure
Catena	3 Kette	Catena	Chaisne	Cadena	Ketene
Catillus	4 Fingel	Crogivolo	Creuset	Crisol de platero	
Circulus doliaris	5 Reiff	Cerchio	Cerche d'un ton- neau	Cerco de lenna para las botas	Reep
Clavis	6 Schlüssel	Chiave	Clef	Llave	Sleutel
Clavus	7 Nagel	Chiodo	Clou	Clavo	Nagel
Cuneus	8 Keul	Conio	Coin	Cunna	Beutel
Follis	9 Blasbalg	Mantice	Soufflet	Fuelles	Blaesbalck
Forceps, Forfex	10 Zang/Scheer	Forfice	Tenaille, Ciseaux	Tigeras	Tang-Scheere
Furnus Campa- nus, cum siphū- culis	11 Destillier Ofen / sambe seinem Röhrlein.	Lambicco, Boccia	Alambic, Syrin- guete	Alambique, Al- quitara	Distilleer-Kolf mē syn pypen
Incus	12 Ambosß	Incuggine	Enclume	Yunque	Aenbeit
Lagena	13 Flaschen	Barile	Bouteille	Baril	Flesche
Lima	14 Seil	Lima	Lime	Lima	Veyl
Malleus	15 Hammer	Martello	Marteau	Martillo	Haemer
Modulus	16 Model	Forma	Forme	Horma	Model

ORDO SEV DISPOSITIO

<i>Latine.</i>	<i>Germanice.</i>	<i>Italice.</i>	<i>Gallice.</i>	<i>Hispanice</i>	<i>Belgicè.</i>
Modulus ferreus multiforis 17	Dratmedell	Trafila	Iustrument pour tirer l'or ou argent en dlez.	Iustrumento por el qual facan oro ò plata, y hazen hilos del	Iustrument <i>oro</i> Gauvut oft Silver tot draet te trecken.
Mortarium 18	Mörser	Mortaio	Mortier	Mortero	Mortier
Peniculus tectorius 19	Weiß. Pensel	Pennello	Pinceau	Encaladera	Borstel
Planula 20	Blotthobel	Pialla	Rabot	Cebillo	Schave
Prælum 21	Mana	Mangano	Presse	Prensa	Perffe
Regula 22	Nichtscheit	Regola	Regle	Raja, Regla	Reye, Winkelbaeck
Reftis, Funis 23	Strich/Seil	Corda, Fune	Corde	Cuerda, Loga	Coorde, Seel
Rhombus 24	Spulrad	Filatoio, Mulinello	Roüet à filer	Torno de hilar	Spoelvviel
Scalpru fabrilis 25	Stemmessen	Scarpello	Ciseau de maçon	Escoplo	Schaeffmes, Beytel
Securis, Afcia 26	Art	Scure	Hache	Hacha de Hierro	Beyl
Sera 27	Schloß	Serratura	Serrure	Cerradura	Slodt
Serra 28	Seg	Sega	Scie	Sierra	Sage
Subula 29	Schuftraal	Lefina	Alene	Alezna	Elsen
Talea 30	Kerb oder Katt. hols	Taglia			Een Kerf
Terebellum 31	Borerstein	Trivello	Petite Tarelle	Barrena	Boorkē, kleine boore
Terebra 32	Borer	Trapano	Tariere	Taladro	Borre
Textoria machina 33	Weber stul	Telaio	Outil d'un tisserrant	Telar	Wewers-getavv
Torcular 34	Preß	Torchio	Pressoir	Lagar	Perffe
Trulla Cæmentarii 35	Mauerkelle	Mescola da Murtore	Truelle de maçon.	Plana de Alvannil	Tranvvvel
Tubus vitriarius 36	Glas. Rohr	Tromba da bic	Tuyau pour faire des verres	Verro de hazer tazas	Glasblasers-Pype
Vasculum Amulifis 37	Geschir zur Ncht. Schmir	Bossolo da fegatori	Bouffole	Bruxola	Doosken met het Rechtfnore van de Saegers
Uncus 38	Nackhen	Oncino	Croc	Garauato	Haeck

LIBER XVIII.

INSTRUMENTA lusoria.	Spilz, Zeug.	STRUMENTI da Givoco	Instruments pour les jeux.	INSTRUMENTOS los juegos.	Spiel-Getuyg.
Alea 1	Wirffel	Dado	Dé	Dádo para jugar	Teerlinck
Alveus latrunculorum. 2	Schachbrett	Scacchiere	Table où on joue des eschecs	Tablero de axedrez	Schackbrett. Dambert
Pila 3	Ball	Palla	Bale	Pelota	Bal
Pila ventosa, lignu brachii tegmen 4	Ballon / Brittschiall	Pallone, Bracciale	Balon, Brassal	Pelota grande, Braçal	Balloen
Pila reticulo percussa 5	Rachet	Rachetta	Raquette	Raquetta	Racket, Ball-Nette
Pyrobolus chartaceus 6	Ragettstein	Razzo	Fusée de poudre	Cohete	Fusaye, vier pyl
Tessera 7	Eindugiger Wirffel	Farrinaccio	Dé de façon extraordinaire	Dádo con un ojo solamente	Teelinck met een Ooge
Trochus 8	Topff	Trottola	Toupie	Trompe	Dop, oft Top
Turbo pneumaticus 9	Windtopff	Giravento	Tourbillon de vent	Peonça	Wind-Mentlcken

LIBER XIX.

LITTERÆ ALPHABETI, earumque proprietates.	Buchstaben und dero zugehör	LETTERE ALFABETALI, ed altri attenenti.	LETTRES DEL ALPHABETH & autres choses servants à escrire.	LETRAS DEL ALPHABETHO e- scritura, y otras cosas semejantes.	Letteren van den A, B, en andere. Secken daer toe behoorende.
A 1	A	A	A	A	A
Archetypus 2	Vorschrift	Esempio	L'original de quelque chose	Dechado	Voorschrift
B 3	B	B	B	B	B
Calamus scriptorius 4	Schreibfeder	Penna da scrivere	Pluma	Pluma	Penne
Charta bibula 5	Fließ. Pappyr	Carta d'asciugare	Papier qui perce	Papelque passe	Klat-papier
H 6	H	H	H	H	H
I 7	I	I	I	I	I
Liber 8	Buch	Libro	Liure	Libro	Boeck
Littera 9	Buchst. b	Lettera	Lettre	Letra	Letter
O 10	O	O	O	O	O

MVNDI SYMBOLICI

<i>Latine.</i>	<i>Germanicè.</i>	<i>Italicè</i>	<i>Galicè.</i>	<i>Hispanicè.</i>	<i>Belgicè.</i>
Pyxis pulveraria 11	Streibuchß	Polverino	Boëte à poudre	Salvadera	Sandt-Koker
Regula scriptoria	Linial	Riga	Regle	Regla	Regel-bort
	12				
Sigillum	13 Pteschier	Sigillo	Cachet	Stello	Segel, Cachet

LIBER XX.

<i>INSTRUMENTA Nautica.</i>	<i>Schiff-Zeug.</i>	<i>STRUMENTI Marineschi.</i>	<i>INSTRUMENTS pour les Mariniers</i>	<i>INSTRUMENTOS por les Marineros.</i>	<i>Schips-Getuygh.</i>
Anchora	1 Ancker	Anchora	Ancre	Ancora	Ancker
Arca Noë	2 Arch Noë	Arca di Noë	Arche du Noë	Arca Noë	Arcke van Noë
Clav ^o , seu temo	3 Steur-Ruder	Timone	Timon de Navire	Temon	Het Roer.
Cymba	4 Schyfein	Barca	Barque	Barcha	Boodt
Hamus	5 Angel	Hamo	Hameçon	Anzuëlo	Anghel, Visebhaeck
Navis	6 Schiff	Navej	Navire	Nave	Schip
Rete, Nassa	7 Netz/Fischerreiß	Rete	Rets, Nasse	Red , Nassa para pescar	Netten, Viseb-Corf
Scapha, Phafelus	8 Schnelles Schifflein	Batello, Gondola	Nafelle	Esqui fe, Barquillo	Een snel Schuyrie
Tabula hydrographica, cum pyxidena nauticâ	9 Seehartentbüchß	Carta da navigare	Carte à Naviger	Carta de Marear	Zee-Caerte met het Compas.
Triremis	10 Schiff mit 3. Ruder ordnungen	Galera	Galere	Galera	Ialoye

LIBER XXI.

<i>INSTRUMENTA Mathematica.</i>	<i>Mathematische Werk-Zeug.</i>	<i>STRUMENTI Matematici.</i>	<i>INSTRUMENTS de la Mathématique.</i>	<i>INSTRUMENTOS por la Mathematica.</i>	<i>Mathematische Instrumenten.</i>
Amurris	1 Schenckel-schnur	Piombino	Sonde	Solda	Loos, Pasloot
Astrolabium	2 Der Stern lauf-Kugel	Astrolabio	Astrolabe	Astrolabio	Sterre-Keyker
Bilanz, Libra, Statera	3 Schussel, Waag / Waag/schnell Waag	Bilancia, Stadiera	Balance	Balança , Romana	VVaegge, Balance
Circinus	4 Streckel	Compasso	Compas	Compas	Passer
Circulus	5 Ring/Craiß	Circolo	Cercle	Circulo	Rinck, Cirkel
Conspicillum	6 Augen-Spiegel	Occhiale	Lunete	Antojo	Bril
Dioptra	7 Das Absehen	Traguardo	Perspective		Perspective
Globus, Sphera	8 Himmel und Erd-Kugel	Globo, Sfera	Globe, Boüle	Globo, Esfera	Bol, Kloot, Ronde
Horologium arenarium	9 Sand-Uhr	Horivolo da pol-vere	Horologe à sable	Relòx de arena	Sandt-Looper
Horologium rotatum	10 Uhr mit Rädern	Horivolo da rote	Horologe à rouë	Relox de Rueda	Vre-VVerck
Horologium solare	11 Sonnen-Uhr	Horivelo da sole	Quadran	Relox de sol	Sonne-VVeyser
Instrumentum Microscopium	12 Vergrößerungsglas	Strumento Microscopio	Instrument Microscope	Instrumento Antojo de larga vista	Gereetschap Vergröot Glas
Perpendiculum	14 Blei-Waag	Archipendolo	Esquierre, Plomb des charpantiers	Archipendolo	Pasloot
Quadrangulus	15 Viereckigt	Quadrangolo	Quadrangle	Quadrangulo	Vierkantich
Quadrans Astromicus	16 Quadrant.	Quadrante	Quadrant	Quadrante	Quadrant Instrument van die Sterne Keykers
Regula quadrata	17 Viereckigte Maß	Squadra	Esquierre	Esquadra	VVinckel-Haeck
Speculum cylindricum	18 Maßspiegel	Cilindro	Cylindre	Cilindro	
Tabula Geographica	19 Land-Karten	Mappamondo	Mapemonde	Mapa	Landt-Kaerte
Telescopium	20				Sien-Buys
Tetraëdram	21 In vier Ertangel aufgesetzt	Tetradio		Tetrg ono	
Triangulus	22 Ertangel	Triangolo	Triangle	Triangulo	Triangel , Drey-höckich
Tubus Acustic ^o	23		Une trompette pour parler de loing	Trompeta para hablar de lexos	Trompette, daer men met verre sprecken kan
Tubus opticus	24 Perspektiv.	Cannochiale	Lunette d'approche	Antojo de larga vista	VVerre-Kyker

ORDO SEV DISPOSITIO

Latine.
Germanicè.
Italicè
Gallicè.
Hispanicè.
Belgicè.

LIBER XXII.

INSTRUMENTA militaria.	Kriegs-Zeug.	STRUMENTI militari.	INSTRUMENTIS de la guerre	INSTRUMENTOS para la guerra.	Krygh of Oorloghs, Getuych.
Arcus	1 Bogen	Arco	Arc	Arco	Bôoge
Arcus balistarius	2 Palester	Balestra	Arbalète	Ballesta	Voer-Bôoge
Aries militaris	3 Maurenbrecher	Ariete	Belier	Carnero	Muer-breker
Arma	4 Waffen	Armi	Armes	Armas	Wapens
Chirotheca ferrea	5 Panzer / Handschuh	Manoppola	Gant de fer	Manopola	Eysere Handschoen
Clava	6 Streitkolb	Clava	Massue	Clava	Knotse
Funda	7 Wurffschlinge	Frumbola	Fonde	Honda para tirar	Slinger
Galea	8 Bûckelhaub	Elmo	Heaume	Yelmo	Helm
Gladius	9 Degen	Spada	Epee	Espada	Suwerdt
Hasta, lancea	10 Spieß/Langen	Hasta, Lancia	Lance	Lança	Spieße, Peycke
Papilio	11 Gezelt	Padiglione	Pavillon de Camp.	Baraca, Oucro, Tienda	Tenten, Baracken
Pharetra	12 Pfeil-Kocher	Faretra	Carquois	Carcax	Pyl-Koker
Pyrobolus	13 Fenn-Kugel	Bomba	Globe de fer	Bomba	Vierkogel, Bomme
Sagitta	14 Pfeil	Saetta	Fleche	Hecha	Peyl
Sclopetum	15 Mosquet	Archibugio	Mousquet	Arcabuz	Musket
Scopus	16 Zihl	Bersaglio	But	Hito	Wit, daer mē naer schiet
Scutum	17 Schild	Scudo	Bouclier	Escudo	Schild
Tormentum militare, Bombarda, seu Globus	18 Kriegs-Stueck / Schieß-Buchse / Kugel	Artiglieria	Piece d'artillere, Arquebuse, Balde d'arquebuse, ou de Canon	Artilleria, Bombarda, Balla	Stuk geschuts, Busse, Kogel
Tuba	19 Trommete	Tromba	Trompette	Trompeta	Trompetts
Tympanum	20 Trummel	Tamburo	Tambour	Caxa	Trommel
Vexillum, Labarum	21 Fahnen / Standart	Infegna, Bandiera	Enseigne, Estendart	Estandarte, Vanda	Vaene, Standart

LIBER XXIII.

INSTRUMENTA Musica.	Musicalische Instrument.	STRUMENTI Musicali.	Instrumentis pour la Musique.	INSTRUMENTOS pour la Musica.	Instrumenten van de Musique.
Chelys	1 Geige	Violino	Violon	Rabel	Violonse
Chorda Musica	2 Saute	Corda Musicale	Corde de Musique	Cuerda	Snaere
Cithara	3 Cithre	Cetera	Cithre	Citola	Cithre
Lyra	4 Leyre	Lira	Lyre	Lira	Liere
Nablium	5 Harpff	Arpa	Harpe	Harpa	Harpe
Organum, Organum hydraulicu	6 Orgel / Orgel / so durch Wasser getrieben	Organo	Orgue, Orgue Hydraulicque	Organo	Orgel, Water-Orgel
Syrinx	7 Pfeiffen	Siringa			Peype
Testudo	8 Lauten	Liuto	Luth	Laud	Luyte
Tibia	9 Flöten	Flauto	Floute	Flauta	Fluyte
Tibia utricularis	10 Sackpfeiff	Piva cornamusa	Cornemuse	Gayta	Moesel, Sackpype

LIBER XXIV.

INSTRUMENTA Rustica.	Bauern Werk- Zeug.	STRUMENTI Rurali.	INSTRUMENTIS des Paisans,	INSTRUMENTOS de los villanos.	Boeren Werk- Ge- teuyck.
Aratrum	1 Pflug	Aratro	Charruè	Arado	Ploeg
Cribrum	2 Sieb	Crivello	Crible	Harnero	Sift
Currus	3 Wagen	Carro	Chariot	Carro	Wagen
Falx	4 Sensen	Falce	Faux	Hoç	Scyfsene
Flagellum	5 Drißchel	Correggiato	Fleau	Trillo	Viegel
Jugum	6 Joch	Giogo	Joug	Yugo	Jock
Ligo	7 Haue	Zappa	Hoyau	Açadon	Hauvel
Modius	8 Mezen	Statio	Mey	Cahiz	Graë-maete, mudde
Occa	9 Egen	Erpice	Herse	Rastrillo	Egge
Palus	10 Pfal	Palo	Pau	Palo	Piel
Rastrum	11 Rechen	Rastro	Rateau	Rastro	Reke
Rota	12 Rad	Rota	Roüe	Rueda	Radt
Stimulus	13 Spiziger Steckh	Stimolo	Aigvillon	Agujon	Prickel, Stéeck
Vannus	14 Suetterwanne.	Vagho	Van	Harnero	Wanne

MVNDI SYMBOLICI

Latine.

Germanice.

Italicè.

Gallicè.

Hispanicè.

Belgicè.

LIBER XXV.

CORPORA Mixta.	Allerley Ding.	MISTIL	MELANGE DE plusieurs corps.	MEZ CLADU- ra de diversos Cuerpos.	Alderley Sacken.
Arcula	1 Kästlein	Cassetta	Caiffete	Arquilla	Kasse, Kasken
Ægyptus	2 Egyptenlande	Egitto	Egypte		Egypten
Calcar	3 Sporn	Sprone	Eperon	Espuela	Spore
Canalis	4 Rinne oder Was- ferrohr	Altalena ò Cicog- nola	Tuyau	Canal	Buysse, Góote
Cilicium	5 Duffkaid	Cilicio	Haire	Cilicio	Haeren-Kleedt
Compedes	6 Fues, Band	Pastioie	Ceps à lier les pieds	Grillos	Boyen
Cornu	7 Horn	Corno	Corne	Cuerno	Horen
Corona	8 Kran	Corona	Couronne	Guirlanda	Kroon
Cucurbitula	9 Laßtopf	Ventose	Ventouse	Ventosa	Laet-bussen
Fibula	10 Häfflein	Fibbia	Agrafe	Hevilla	Gespe
Flabellum	11 Stiegenwaden	Ventaglio	Evantail	Avanico	VV.ayer
Flagrum	12 Geißel	Disciplina	Fleau	Diciplena	Rocde, Geëffel
Frænum, Lupat- tum	13 Zaum / Scharpf gebiß vor die Pferde	Briglia, Freno	Bride, Frein	Freno	Toom, Scherp ge- beys
Harpagium	14 Sprißkrug	Nube di creta	Cruche pour ar- rouser les plantes	Genero de vaso paro rociar yervas y flores	Gieter, wat om de Blomen te besproe- yen
Larva	15 Larven	Maschera	Masque	Mascara	Mommen aensicht
Malleoli, funiculi, texendis	16 Klößhlein	Mazzuolo da gi- glietti	Martelets de bois ou d' autre, pour faire des dentel- les, ou de sem- blables choses		Blockens, daer de Dochters hun Gaeren op vren- den om Kanten te macken
Meta	17 Spitzge Saul / zihl	Meta	But, Limite	Termino	Meeete, Eynde
Nodus	18 Knopf	Gropo	Noeud	Bultro, Nudo	Knop, oft Knoop
Odontagra	19 Zang die Zähne aufzubrechen	Cane di ferro	Chien de fer pour arracher les dents	Saca muela	Tant-trecker
Pecten	20 Kamm	Pettine	Peigne	Peyne	Kam
Phlebotomum	21 Laßessen	Lancetta	Lâcette pour seig- ner	Lanvilla	Lancette, Laet- Mesken
Rogus	22 Hauffen Holz	Rogo	Tas de bois	Carça	Hauvot - Tas, Hauvot-Hoop
Scena	23 Gang auff der Spilbühne	Scena	Scene	Tablado	Vyrganck in een Co- medie
Sceptrum	24 Scepter	Scettro	Sceptre	Sceptro	Schepter
Sera	25 Thür, Schloß	Lucchetto	Serrure	Cerradura	Slot in een Deure
Sertum	26 Kranz	Ghirlanda	Chapeau de fleurs	Guirlanda	Kranz
Tabella depicta	26 Gemahle Taffe, leit	Quadro	Peinture	Quadro	Schilderey
Thronus	27 Thron	Trono	Throne	Silla	Troon
Torques	29 Hals, Ketten	Catena	Chaine d' or	Cadena de oro	Hals- Ketten
Triton	30 Wetter, Han	Bandernola	Cog d' un clocher	Gallardete	Den Haen op eenen Thoren
Viscus	31 Vogel, Laim	Vischio	Glu	Liga	Vogel-Leym

INDEX

INDEX ALPHABETICUS CORPORUM, QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO reperiuntur.

A		Ananias & Saphira 1.3.c.147		B		Candelabrum		Trigonum	
		Anas	1.4.c.5.						1.14.c.5
A	lib.19.Cap.1.	Anchora	1.20.c.1	B	lib.19.Cap.3	Canis, Millus			1.5.c.10
Abel	1.3.c.62.	Anemone, seu Flos Adonidis	1.11.c.3	Baalamus	1.3.c.89	Capillus Veneris, seu Adiantum			1.10.c.8
Abies	1.9.c.1	Anguilla	1.6.c.3	Baculus, Lignum, Virga	1.9.c.18	Capparitis			1.10.c.9
Abigail	1.3.c.104	Anna Prophetissa	1.3.c.140	Balæna	1.6.c.8	Capra, Caper			1.5.c.11
Abrahamus	1.3.c.72	Annulus	1.15.c.3	Balsamum	1.9.c.7	Capreolus			1.5.c.12
Abfalon	1.3.c.108	Anser	1.4.c.6	Balthasar	1.3.c.135	Capricornus			1.5.c.13
Acanthus	1.10.c.1	Antæus	1.3.c.7	Barbus	1.6.c.9	Caprificus: Ficus Indica, Ficus Ægyptia, Sycomorus			
Acarne	1.6.c.2	Anthia	1.6.c.4	Basilicon	1.10.c.5	Caprimulgus			1.4.c.14
Accipiter	1.4.c.2	Antiochus	1.3.c.143	Basiliscus	1.7.c.3	Caput			1.4.c.184
Achab	1.3.c.114	Aodus	1.3.c.94	Benjaminus	1.3.c.81	Carbo			1.2.c.5
Achan	1.3.c.92	Aper, Dens aprinus	1.5.c.3	Benicus	1.4.c.11	Carbunculus			1.12.c.9
Achates	1.12.c.1	Apis, Mel, Cera	1.8.c.1	Beryllus	1.12.c.7	Cardo			1.17.c.2
Achitophel	1.3.c.107	Apollo	1.3.c.149	Bilanx, Libra, Statera	1.21.c.3	Carduelis			1.4.c.15
Aconitum	1.10.c.2	Apua	1.6.c.5	Bifon	1.5.c.6	Carduus			1.10.c.10
Actæon	1.3.c.1	Apus	1.4.c.7	Bistarda	1.4.c.12	Caryophillum			1.11.c.6
Acus	1.17.c.1	Aqua, Bulla	1.2.c.21	Brontia, seu Ceraunius	1.10.c.10	Castanea			1.9.c.8
Adamas	1.12.c.2	Aquæ distillatæ	1.2.c.22	Bombarda, Tormentum militare, Globus	1.22.c.18	Castellum			1.16.c.1
Adamas	1.3.c.60	Aquila	1.4.c.8	Bombylius	1.15.c.4	Castor, seu Fiber			1.5.c.14
Addo Propheta	1.3.c.112	Aquila Piscis	1.6.c.6	Bombix, Globulus bombycinus	1.8.c.3	Catena			1.17.c.3
Adiantum, seu Capillus Veneris	1.10.c.8	Araneus	1.8.c.2	Borago	1.10.c.6	Catillus			1.17.c.4
Ægyptus	1.25.c.1	Aratrum	1.24.c.1	Bos	1.5.c.7	Caulis & Brassica			1.10.c.7
Æneas	1.3.c.2	Arbor, Planta	1.9.c.4	Brassica & Caulis	1.10.c.7	Cedrus			1.9.c.9
Æneas Paralyticus	1.3.c.144	Arca Noë	1.20.c.2	Bruchus	1.8.c.4	Cepa			1.10.c.11
Æolus	1.3.c.3	Archetypus	1.19.c.2	Bubo	1.4.c.13	Cephalus, seu Mugil			1.6.c.14
Æthna, Vesuvius, Abanus	1.2.c.32	Arcula	1.25.c.2	Bucephalus	1.5.c.8	Ceraunius			1.12.c.10
Ætites, Lapis Aquilinus	1.12.c.3	Arcus	1.22.c.1	Bufo	1.7.c.4	Cerrus			1.9.c.10
Agar	1.3.c.75	Arcus balistarius	1.22.c.2	Bufo	1.7.c.4	Cervus			1.9.c.15
Agnus	1.5.c.1	Ardea	1.4.c.9	Chameleon		Chamus			1.3.c.68
Agnus castus, seu Vitex	1.9.c.2	Argentum	1.13.c.1	Channe		Charadrius			1.4.c.16
Alienum	1.15.c.1	Argentum vivum, seu Mercurius	1.13.c.2	Charadrius		Charta bibula			1.19.c.3
Ala	1.4.c.69	Aries	1.5.c.4	Charyllia		Chelys			1.23.c.1
Alabrum	1.15.c.2	Aries militaris	1.22.c.3	Chimæra	1.3.c.150	Chimæra			1.3.c.12
Alauda	1.4.c.3	Arma	1.22.c.4	Chiroteca ferrea	1.19.c.9	Chiroteca ferrea			1.22.c.5
Alces	1.5.c.2	Arundo, Mel Arundineum	1.9.c.5	Chorda Musica	1.25.c.3	Chorda Musica			1.23.c.2
Alcyon	1.4.c.4	Arx, seu Castellum	1.16.c.1	Chrysanthemum, seu Heliochrysum	1.15.c.5	Chrysanthemum, seu Heliochrysum			1.11.c.9
Alea	1.18.c.1	Asbestus	1.12.c.6	Chrysolithus, seu Chrysollectrus	1.14.c.2	Chrysolithus, seu Chrysollectrus			1.12.c.11
Alexander ærarius	1.3.c.145	Ascia, seu Securis	1.17.c.26	Cicada	1.11.c.4	Cicada			1.8.c.6
Alexander, Nodus Gordius	1.3.c.4	Asellus	1.6.c.7	Cicindela	1.16.c.2	Cicindela			1.8.c.7
Altare	1.14.c.1	Asilus, Vespæ, Tabanus	1.8.c.21	Ciconia	1.12.c.32	Ciconia			1.4.c.18
Alveus latrunculorum	1.18.c.2	Asinus	1.5.c.5	Cilicium	1.5.c.9	Cilicium			1.25.c.5
Aman	1.3.c.138	Asio, seu Otus	1.4.c.48	Cinis	1.6.c.11	Cinis			1.2.c.7
Amaracus	1.10.c.3	Aspalathus	1.10.c.4	Circinus	1.14.c.3	Circinus			1.21.c.4
Amaranthus	1.11.c.2	Aspis	1.7.c.2	Circulus	1.11.c.5	Circulus			1.21.c.5
Amasias	1.3.c.120	Astrolabium	1.21.c.2	Circulus doliaris	1.12.c.8	Circulus doliaris			1.17.c.5
Amethystus	1.12.c.4	Altur	1.4.c.10	Cisterna	1.2.c.30	Cisterna			1.16.c.5
Amianthus	1.12.c.5	Atalanta	1.3.c.8	Cithara	1.25.c.4	Cithara			1.23.c.3
Amon	1.3.c.128	Athalia	1.2.c.118	Civitas	1.6.c.11	Civitas			1.16.c.4
Amor	1.3.c.5	Atlas	1.3.c.9	Clava	1.6.c.13	Clava			1.22.c.6
Amphion	1.3.c.6	Avis	1.4.c.1	Clavis	1.15.c.6	Clavis			1.17.c.6
Amphisbæna	1.7.c.1	Aurantium	1.9.c.6	Candelabrum	1.14.c.4	Clavus			1.17.c.7
Amussis	1.21.c.1	Aurata, seu Orata	1.6.c.32			Clavus			
Amygdalus	1.9.c.3	Aurora	1.1.c.4						
Anamas Discipulus	1.3.c.146	Aurum	1.13.c.3						

ALPHABETICUS.

<p>Clavus, seu Temo 1.20.c.3. Coccyx 1.4.c.19. Cochlea, Limax 1.8.c.8. Cœlum 1.1.c.1. Columba, Palumbes 1.4.c.20. Columna 1.16.c.5. Cometes 1.2.c.19. Compedes 1.25.c.6. Concha Margaritifera 1.12. Conchylium 1.6.c.16. Conspicillum 1.21.c.6. Cor. 1.3.c.186. Corrallium 1.12.c.12. Core, Dathan, & Abiron 1.3.c.88. Cornelius Centurio 1.2.c.151. Cornix 1.4.c.21. Cornu 1.25.c.7. Cornutopia 1.3.c.13. Corona 1.15.c.8. Corona Imperialis 1.11.c.7. Corvus 1.4.c.22. Cos 1.12.c.13. Coturnix 1.4.c.23. Crabo, Scarabæus 1.8.c.9. Crepitaçulum 1.14.c.6. Crepusculum matutinum 1.1.c.3. Cribrum 1.24.c.2. Cribrum Pollinarium 1.15.c.7. Crocolilus 1.6.c.17. Crocus 1.10.c.12. Crumena 1.15.c.8. Crux 1.14.c.7. Crystallus, Crystallus Trigonana 1.12.c.14. Cuculus 1.4.c.24. Cucurbita 1.10.c.13. Cucurbitula 1.25.c.9. Cuter, Novacula 1.15.c.9. Cunæ 1.15.c.10. Cuneus 1.17.c.8. Cuniculus 1.5.c.16. Cuprum 1.13.c.4. Currus 1.24.c.3. Cydoneus 1.9.c.11. Cygnus 1.4.c.25. Cymba 1.20.c.4. Cynocephalus 1.5.c.17. Cypressus 1.9.c.12. Cyprinus, seu Carpus 1.6. cap.118.</p>	<p>Dioptra 1.21.c.7. Domus, Ædificium 1.16.c.6. Draco 1.7.c.5. Draica 1.4.c.26. E. Ebur, Elephas 1.5.c.19. Echeneis, seu Remora 1.6.c.4. Echinus marinus 1.6.c.20. Eclipsis Lunæ 1.1.c.9. Eclipsis Solis 1.1.c.7. Elcazarus 1.3.c.142. Electrum 1.13.c.5. Elephas. Ebur 1.5.c.19. Elias 1.3.c.113. Eliseus 1.3.c.116. Elymas Magus 1.3.c.153. Emunctorium 1.15.c.11. Enochus 1.3.c.65. Ensis sive Xiphias 1.6.c.21. Enydros 1.12.c.17. Episcopus 1.6.c.22. Equus, Equus Trojanus 1.5. cap.20. Erinaceus 1.5.c.21. Esaü 1.3.c.77. Eva 1.3.c.61. Ezechias 1.3.c.124. F. Facula 1.2.c.3. Falco 1.4.c.27. Falx 1.24.c.4. Fama 1.3.c.18. Felis 1.5.c.22. Fenestra 1.16.c.7. Fenestra cancellata 1.17.c.12. Ferula 1.10.c.14. Ferrum 1.13.c.6. Fibula 1.25.c.10. Ficus, Caprificus 1.9.c.13. Ficus Indica, Ægyptia, seu vel Indicus 1.9.c.13. Sycomorus 1.10.c.15. Filix 1.10.c.15. Filorum congeries supra harpedonem 1.15.c.13. Flabellum, 1.25.c.11. 1.25.c.11. Flagellum, Flagrum 1.24.c.5. Flanuna 1.2.c.2. Flos 1.11.c.1. Flos Adonidis, seu Anemone 1.11.c.3. Flos passionis, Granadilla, vel Hamus 1.11.c.8. Flos Indicus 1.11.c.8. Flumen, Torrens 1.2.c.24. Fœniculum 1.10.c.16. Fœnum, Fœnum græcum 1.10.c.17. Follis 1.17.c.9. Frons 1.2.c.26. Forceps, Forfex 1.17.c.10. Formica 1.8.c.10. Fornax 1.16.c.8. Fortuna 1.3.c.19. Forum 1.16.c.9. Fragum 1.10.c.18. Fraxinus 1.9.c.14.</p>	<p>Frenum, Lupatum 1.25.c.13. Fringilla 1.4.c.18. Fruentum, Granum, Spica, 1.10.c.19. Fulgur 1.2.c.16. Fulica 1.4.c.29. Fulmen 1.2.c.17. Fumus 1.2.c.6. Funda 1.22.c.7. Fungus 1.10.c.20. Funis, seu Restis, Furnulus 1.16.c.10. I. Furnus Campanus, cum Si-Jacob 1.3.c.78. phunculis 1.17.c.11. G. Galaxia, seu via lactea 1.1. cap.13. Galea 1.22.c.8. Gallina glaciens 1.4.c.30. Gallinago 1.4.c.35. Gallo pavis, seu Gallus Indicus 1.4.c.32. Gallus Capus 1.4.c.33. Ganymides 1.3.c.20. Cedeon 1.3.c.95. Gemma 1.12.c.18. Geryon 1.3.c.21. Gigantes 1.3.c.66. Glacies 1.2.c.15. Gladius 1.22.c.9. Glanis 1.6.c.23. Glans, Quercus, Robur 1.9. cap.32. Glis. 1.5.c.23. Globus, Sphæra 1.21.c.8. Globus, Tormentum militare, seu Bombarda 1.22.c.18. Glottis 1.4.c.34. Gordius Nodus, Alexander 1.9.c.19. Gramen, Fruentum, Spica 1.10.c.21. Granadilla, Flos Passionis, Hinaeæl vel Indicus 1.11.c.8. Grando 1.2.c.14. Granata, seu Malus Punica 1.9.c.19. Grus 1.4.c.35. Gryphus 1.4.c.36. H. Hamus 1.20.c.5. Harpagium 1.24.c.14. Hasta, Lancea 1.22.c.10. Hedera 1.9.c.15. Heli 1.3.c.100. Heliochrysum, seu Chrysanthemon 1.11.c.9. Heliodorus 1.3.c.139. Heliotropium 1.11.c.10. Hercules 1.4.c.22. Herodes 1.3.c.155. Hippopotamus 1.6.c.24. Hirudo, seu sanguifuga 1.8. cap.11. Hirundo 1.4.c.37.</p>	<p>Hirundo piscis 1.6.c.25. Horologium arenarium 1.21. cap.11. Horologium rotatû 1.21.c.10. Horologium solare 1.21.c.9. Hortus 1.11.c.11. Hyacinthus 1.17.c.12. Hyacinthus gemma 1.12.c.19. Hyæna 1.5.c.24. Hydra 1.7.c.6. I. I 1.19.c.7. Jacob 1.3.c.78. Jairus Princeps 1.3.c.156. Janus 1.3.c.23. Jasminus 1.11.c.13. Jafon 1.2.c.24. Jaspis 1.12.c.20. Ibis 1.4.c.38. Icarus 1.3.c.25. Ichneumon 1.8.c.25. Ictis 1.5.c.25. Jephre 1.3.c.97. Jerobobam 1.2.c.111. Jezabel 1.3.c.117. Ignis 1.2.c.2. Incus 1.17.c.12. Instrumentum 1.21.c.12. Insula 1.2.c.34. Joab 1.3.c.105. Joannes Baptista 1.3.c.157. Joannes Evangelista 1.3.c.158. Joas 1.3.c.119. Job 1.3.c.82. Jonas 1.3.c.121. Josephus 1.3.c.80. Joseph Arimath. 1.3.c.159. Joseph Barnabas 1.3.c.160. Josue, & Caleb 1.3.c.87. Iris 1.2.c.18. Iris gemma 1.12.c.21. Isaïas 1.3.c.123. Isobethus 1.3.c.106. Israeliticus populus 1.3.c.84. Isthmus 1.2.c.35. Judas Machabæus 1.3.c.141. Judas prædator 1.3.c.161. Juditha 1.3.c.137. Jugum 1.24.c.6. Juncus 1.10.c.22. Jupiter 1.3.c.16. Justitia 1.3.c.29. Ixion 1.19.c.6. L. Labarum, Vexillum 1.22.c.21. Labyrinthus 1.16.c.11. Lacerta 1.8.c.13. Lactuca 1.10.c.23. Lagena 1.17.c.13. Lampas 1.14.c.8. Lana, Ovis, Vellus aureum 1.5.c.38. Lapis, Saxum, Marmor 1.12. cap.22. Lapis Lydius 1.12.c.23. Larix 1.9.c.17. Larva 1.25.c.15. Laterna 1.15.c.14. Laurus</p>
--	--	--	--

ALPHABETICUS.

Robur,	Quercus, Glans	Serpens	1.7. c.8	Tantalus	1.3. c.54	Turris	1.16. c.23.
Rogus	1.9. c.32.	Serra	1.17. c.28	Tarantula, Phalangium	1.7. c.9	Turtur	1.4. c.64
Ros	1.25. c.22	Sertum	1.25. c.26	Taurus, Taurus Perilli	1.5	Tympanum	1.22. c.20
Rosa	1.2. c.11	Sfux	1.3. c.50	Taxo, seu Melis	c.46	Tytius	1.3. c.57
Rota	1.11. c.18.	Sigillum	1.19. c.13	Taxus	1.5. c.33		
Rubus	1.24. c.12	Signa Zodaici, & alia con-		Tela, Pannus	1.9. c.41	V.	
Rupicapra	1.9. c.34	stellationes	1.1. c.12	Telecopium	1.15. c.24		
Ruth	1.5. c.43	Silenus	1.3. c.51	Temo, Clavus	1.21. c.20	Vanellus	1.4. c.65
	1.3. c.96	Silex, Chalybs	1.12. c.32	Templum	1.20. c.3	Vannus	1.24. c.14
	S.	Silurus	1.6. c.47	Terebellum	1.16. c.19	Vapor, Nebula	1.2. c.8
Sagitta	1.22. c.14	Simeon	1.3. c.177	Terebra	1.17. c.31	Vas	1.15. c.25
Sal	1.12. c.27	Simia	1.5. c.45	Terra	1.17. c.32	Vasculum amuffis	1.17. c.37
Salamandra	1.3. c.19	Simon	1.3. c.178	Tessera	1.2. c.29	Vellus aureum, Ovis, Lana,	
Salix	1.9. c.35	Siren	1.3. c.52	Testudo	1.18. c.7	1.5. c.38	
Salmo	1.6. c.41	Sifara	1.3. c.93	Teitudo	1.6. c.50	Ventus	1.2. c.20
Salmoncus	1.3. c.48	Sisyphus	1.3. c.53	Tetraedrum	1.23. c.8	Vespa, Tapanus, Afilus	
Salomon	1.3. c.109	Situla	1.15. c.22	Textoria machina	1.21. c.21	1.21.	
Samaritana	1.3. c.175	Smaragdus	1.12. c.33	Thalamus	1.17. c.33	Vespertilio	1.4. c.66
Samaritanus	1.3. c.176	Sol	1.1. c.5	Theatrum	1.16. c.20	Vexillum, Labarum	1.22. c.21
Samson	1.3. c.98	Sol in Zodiaco	1.1. c.6	Thesaurus	1.16. c.21	Vinum	1.9. c.44
Samfucus, seu Amaracus	1.10. c.3	Sorbus	1.9. c.36.	Thomas Apostolus	1.3. c.55	Viola	1.11. c.20
	1.10. c.3	Speculum	1.15. c.23	Thronus, Thronus Episco-	1.3. c.181	Vipera	1.7. c.10
Samuel	1.3. c.99	Speculum Cylindricum	1.21. c.18.	palis	1.3. c.28	Viscus	1.25. c.31
Sanguifuga, seu Hirudo	1.8. c.11	Sphaera, Globus	1.21. c.8	Thuribulum, Thus	1.25. c.28	Vitex, seu Agnus castus	
Saphirus	1.12. c.28	Spina	1.9. c.37	Thyrenus	1.14. c.12	Vitis	1.9. c.44
Sarda	1.6. c.42	Spinacea	1.10. c.38	Tibia	1.6. c.51	Vitrum	1.12. c.36
Sardius	1.12. c.29	Spongia	1.6. c.48	Tibia utricularis	1.23. c.9	Vitulus Marinus, Phoca	
Sardonix	1.12. c.30	Stannum	1.13. c.9	Tigris.	1.23. c.10	1.6. c.35.	
Sargus	1.6. c.43	Statua	1.13. c.9	Tilia	1.5. c.47	Ulmus	1.9. c.45
Saturnus	1.6. c.43	Stella	1.16. c.18	Tinnunculus	1.9. c.42	Ulysses	1.3. c.58
Saul	1.3. c.102	Stellæ	1.6. c.49	Tintinnulus	1.4. c.62	Umbella	1.15. c.26
Scala	1.3. c.102	Stephanus	1.1. c.10	Titio, Lignum	1.2. c.4	Uncus	1.17. c.18
Scala	1.15. c.20	Stimulus	1.3. c.179	Tobias	1.3. c.126	Upupa	1.4. c.67
Scalprum fabrilis	1.17. c.25	Struthio	1.24. c.13	Topazius	1.3. c.126	Uranoscopus, seu Caliony-	
Scapha, Phafelus	1.20. c.8	Suber	1.4. c.61	Torcular	1.12. c.35	mus	1.6. c.10
Scarabæus, Crabro		Subula	1.9. c.38	Tormentum militare, Bom-	1.17. c.34	Urfus	1.5. c.48
Scarus	1.6. c.44	Succinum, Electrum	1.17. c.29	barda, Globus	1.22. c.18	Urtica	1.20. c.41
Scena	1.25. c.23	Surculus inoculatus	1.12. c.34	Torpedo	1.6. c.52	Urus	1.5. c.49
Sceptrum	1.25. c.24	Susanna	1.9. c.39	Torques	1.6. c.52	Uter	1.15. c.27
Sciurus	1.5. c.44	Sycomorus, Ficus Aegyptia	1.3. c.132	Triangulus	1.25. c.29	Uva	1.9. c.44.
Sclopetum	1.5. c.44	Sylva	1.9. c.13	Trifolium	1.21. c.22	Vulcanus	1.3. c.59
Scolopendra	1.22. c.15	Syrinx	1.9. c.40	Triptolemus	1.10. c.39	Vulpes	1.5. c.50
Scopulus	1.6. c.45		1.23. c.7	Triton	1.3. c.56	Vultur	1.4. c.68
Scopus	1.2. c.36			Trochilus	1.20. c.10		
Scorpius	1.22. c.16			Trochus	1.25. c.30		
Scrinium	1.7. c.7			Trochilus	1.4. c.63		
Scutum	1.15. c.21			Trochus	1.4. c.63		
Securis, Ascia	1.22. c.17			Trulla Cæmentarii	1.18. c.8		
Sedecias	1.17. c.26			Truncus.	1.17. c.35	Xiphias, seu Ensis	1.6. c.21
Sedum, seu semper vivum	1.17. c.26			Truta	1.9. c.43		
	1.10. c.37	Tabanus, Vespa, Afilus	1.8. c.21	Tuba	1.6. c.53	Y.	
Selenites	1.10. c.37	Tabella picta	1.25. c.27	Tuber	1.22. c.19		
Sem, & Japhet	1.12. c.31	Tabitha	1.3. c.180	Tubus acusticus	1.10. c.40	Y	1.19. c.14
Sennacherib	1.3. c.69	Tabula Geographica, cum		Tubus Opticus	1.21. c.23	Z.	
Sepia, Loligo	1.3. c.125	Tabula Hydrographica, cum		Tubus Vitriarius	1.21. c.24		
Sepulchrum	1.6. c.46	pyxide nautica	1.20. c.9	Tugurium	1.17. c.36		
Sera	1.16. c.17	Talca	1.17. c.30	Tulipa	1.16. c.22	Zachæus	1.3. c.182
	1.17. c.27. 1.25. c.25	Talpa	1.8. c.20	Turbo Pneumaticus	1.17. c.19	Zacharias	1.3. c.183
					1.18. c.9	Zorobabel	1.3. c.136

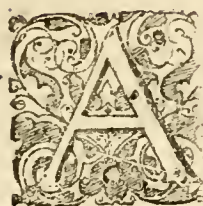
AUTHORES
EMBLEMATUM,

Qui ad formandum

MUNDUM SYMBOLICUM

concurrerunt.

EMBLEMATA IMPRESSA.

Abas Joannes Ferrus in suo Theatro.

Idem in Umbris apparentibus.

D. Paulus Aresius in omnibus suis Voluminibus.

Alcibiades Lucarinus, sub nomine Officiosi Academici Intronati.

D. Didacus Saavedra in Principe Politico.

D. Octavius Boldonus in suo Theatro ad laudem D. Card. Casaris Montii.

D. Vincentius Gilibertus in Sacris Coronis, in Civitate Dei, & in Torculari.

Bartholomæus Rosii in Hieroglyphicis symbolis.

Sylvester Petra sancta, de Symbolis heroicis.

Joannes Orazcus in Emblematis.

Emanuel Thesaurus in exequiis Philippi III. Hispaniarum Regis &c.

Lucretius Borfati in laude Antonii Longi.

Franciscus Raulinus in Exequiis Odoardi Ducis Parmensis.

Hieronymus Gambertus ad honorem Francisci I. Ducis Mutinensis,

Henricus Engelgrave in Luce Evangelica.

Carolus Bovius in Laude S. Ignatii Loyolæ.

Otho Venius in Emblematis Amatoriis.

Sigismundus Laurentius de Virtute S. Pauli.

Leonardus Velli in ingressu Serenissimi Cardinalis Ferdinandi, Hispaniarum Infantis, Mediolanum. In Exequiis D. Petri Campori Cardinalis, Et ad ingressum D. Francisci Visconti, recens inaugurati Episcopi, in civitatem Cremonensem.

Aloysius Juglaris in Exequiis Serenissimi Victorii Amedei, Sabaudia Ducis.

Hortensius Pallavicinus ad solemnem ingressum Mariæ Annæ Hispaniarum Reginae, in Civitatem Mediolanensem: Et ad eundem ingressum Eminentissimi Archiepiscopi, Alphonfi Littæ.

Jacobus Masenius in Speculo Imaginum.

Blasius Palma in suâ Palmâ.

Ludovicus Brethe Can. Reg. in Basilica S. Genovesæ Canonicorum Regularium Parisiis.

Sebastianus à Matre Dei in Symbolis Deiparæ.

Alexander Luzon de Millares Can. Reg. in Idea politica veri Christiani.

EMBLEMATA IMPRESSA ANONYMORVM.

Apparatus, Mantuæ institutus, ad coronationem Mariæ Virginis.
Parthenii Romani in laudem D. Cardinalis Scipionis Burghesii.

Aliquot

Aliquot Emblemata Academiae Furfurariorum.
 Exequiae D. Cardinalis Horatii Spinolae, Archiepiscopi Genuensis.
 Canonizatio sanctae Theresiae.
 Canonizatio sancti Caroli, celebrata Mediolani.
 Exequiae Serenissimi Ranutii I. Ducis Parmensis.
 Exequiae D. Marchionis Petri Francisci Malaspinæ.
 Philothæi Symbola Christiana.
 Obitudum S. Francisci Borgiæ, Monachii Bojorum celebratum.

EMBLEMATA NECDUM TYPO EDITA.

Schola Arcimboldiæ Mediolani.
 Academia Errantium Brixiae,
 Expergefacti Pistorienses,
 Philopponi Pistorienses,
 Incompositi Fanenses,
 Venatores Veneti.
 Emblemata sacri Templi Saronnæ.
 Emblemata Patris Camilli Antici.
 Emblemata P. D. Primi Aloysii Tatti.
 Emblemata P. Joannis Bartholomæi Panceri.
 Emblemata P. Hortensii Pallavicini.
 Emblemata D. Caroli Rancati, Præpositi Baretii.
 Emblemata D. Joannis Baptistæ Mazzoleni.
 Emblemata D. Birlingerii Gessi, Senatoris Bononiensis.
 Emblemata D. Jacobi Cettani Abbatis Can. Reg. Later.
 Emblemata D. Salvatoris Carducci Can. Reg. Later.
 Emblemata D. Herculis Salaroli Can. Reg. Lat. Abbatis.
 Emblemata D. Philippi Mariæ Gallinæ, Can. Reg. Lat.
 Emblemata D. Archangeli Conter, Can. Reg. Lat.

Et alia complurium aliorum ingeniorum.

A U T H O R E S

E Q U I B U S

E M B L E M A T A

M U N D I S Y M B O L I C I

illustrantur.

<p>A.
 Abfalon Abbas Can. Reg.
 Achilles Bocchius
 Adamus weberus Can. Reg.
 Ægydius
 Ægydius Corozet
 Ægydius à S. Joan. Bapt.
 Ælianus
 Acredus
 Æmilius Probus
 Æneas Sylvius
 Æfopus
 Agapytus Diaconus
 Agatius
 Agellius
 Ailgrinus
 Alanus
 B. Albertus Magnus
 Alcibiades Lucarinus
 Alcuinus
 Aldus Manutius
 Alexander ab Alexandro
 Aloyfius Cerchiarus
 Aloyfius Juglaris
 Aloyfius Lippomannus
 Aloyfius Novarinus
 Alphonfus Avila
 Alphonfus Ciacconius
 Alphonfus Rodriquez
 Alphonfus Salmeron
 Alphonfus Tostatus
 Algerus
 S. Ambrosius
 Ambrosius Ansbertus
 B. Amedeus
 Ammianus Marcellinus
 Anastafius Sinaita
 Anastafius Alciatus
 Andreas Alciatus
 S. Andreas Apostolus
 Andreas Biancus
 S. Andreas Cretensis
 Andre's Pintus
 Andreas Tiraquellius
 Angelinus Gazeus
 Angelus Grillus
 Angelus Maria Arcionus
 Angelus Politianus
 Ansbertus
 S. Anselmus
 S. Antiochus
 S. Antonius
 Antonius Imperator
 Antonius</p> | <p>S. Antonius Abbas
 Antonius Bonfinius
 Antonius Guilielmus
 S. Antonius de Padua Can. Reg.
 Antonius Panormitanus
 Antonius Possëvinus
 Antonius Ricciardus
 Apollodorus
 Aponius
 Apophtegmata Hebræa
 Appianus
 Apuleius
 Aratus
 Archangelus Conter
 Aretas
 Arias Montanus
 Aristides
 Aristophanes
 Aristoteles
 Arnobius
 Arnoldus Carnotensis
 Arnoldus Luxoviensis
 Ascanius Martinengus Can. Reg.
 Ascanius Ordens Can. Reg.
 S. Asterius
 S. Athanasius
 Athanasius Kircherus
 Athenæus
 Averroes
 S. Augustinus
 Augustinus Mascardus
 Aurelius Victor
 Aufonius
 Author operis Imperfecti</p> <p style="text-align: center;">B.</p> <p>Balthasar Bonifacius
 Balthasar Paez
 Baptista Fulgosus
 Baptista Guarinus
 Baptista Mantuanus
 Baptista Pitonus
 Bartholomæus Anulus
 Bartholomæus de Pisis
 Basilius Imperator
 Basilius Magnus
 Basilius Paradisi
 S. Basilius Seleuciensis
 Beda
 Benedictus de Uva
 Benedictus Fernandez
 Benedictus Fidelis
 Benedictus Hæftenus
 Benedictus Sossagus</p> | <p>R. Ben Sira
 S. Bernardus
 Bernardus Morandus
 Bernardinus Bauhufius
 Bernardus Balduinus
 Bernardus de Busto
 S. Bernardinus Senensis
 Biantes
 S. Birgitta
 Blasius Viega
 Boetius
 Boifardus
 S. Bonaventura
 Bonaventura Baronius
 Bonaventura à S. Maria
 Breviarium Ambrosianum
 Breviarium Romanum
 S. Bruno Can. Reg.
 Brusonius</p> <p style="text-align: center;">C.</p> <p>Cæsar Baronius
 Cæsar Ripa
 S. Cæsius Arelatensis
 Calpurnius
 Campensis
 Capoleo Guelfucius
 Cardinalis de Monte
 Carolus Buliotus Can. Reg.
 S. Carolus Borromæus
 Carolus Bovius
 Carolus Ghioldus
 Carolus Paschalius
 Carolus Rancatus
 Carolus Rossetus Cardinalis
 Cassiodorus
 Castor Durantes
 Catharina d' Avila
 Cato
 Catullus
 Celsus Rosinus Can. Reg.
 Chleantes
 Christophorus Finottus
 Christophorus Giarda
 Chromatius
 Chryssippus
 Cicero
 Claudiaus
 Claudius Achillinus
 Claudius Paradinus
 Claudius Trivultius
 S. Clemens Alexandrinus
 S. Clemens Romanus
 Columella
 Consilium Arafricanum
 Concilium Carthaginense</p> | <p>Concilium Tridentinum
 Conradus Gesnerus
 Constantinus Imperator
 Constantius Pulcharellus
 Constitutiones Can. Reg.
 Lat.
 Cornelius à Lapide
 Cornelius Gallus
 Cornelius Jansenius
 Cornelius Tacitus
 Cosmas Damianus Hortulanus Can. Reg.
 Cosmas Hierosolymitanus
 Costalius
 S. Cyprianus
 S. Cyrillus Alexandrinus
 S. Cyrillus Hierosolymitanus
 Cyrus di Pers</p> <p style="text-align: center;">D.</p> <p>Damasus
 Daniel Bartolus
 R. David
 David Chitraus
 Democritus
 Demosthenes
 S. Diacodus
 Didacus Baeza
 Didacus Castillius
 Didacus Celada
 Didacus Saavedra
 Diodorus Sicilianus
 Diogenes
 Diogenes Laertius
 Dion
 Dion Cassius
 Dion Chrysofostomus
 S. Dionysius Areopagita
 Dionysius Cartusianus
 Dioscorides
 Dominicus Bisselius Can. Reg.
 S. Dorotheus
 Drogo Høstiensis</p> <p style="text-align: center;">E.</p> <p>Eccllesia Franciscana
 Edmundus Campianus
 Egesippus
 S. Eleutherius
 Elias Cretensis
 Elius Spartianus
 Emanuel Naxera
 Emanuel Thefaurus</p> |
|---|---|--|--|

ALPHABETICUS.

B. Ennodius
 Epicarimus
 S. Ephraem Syrus
 Epictetus
 S. Epiphanius
 Erasmus
 Ericus
 Eschilus
 Evagrius
 S. Evaristus
 S. Eucherius Can. Reg.
 Euripides
 S. Eusebius Emyssenus
 Eusebius Gallicanus
 Eustatius
 Euthymius
 Eutropius

R.

F Amianus Strada
 Fasti Mariani
 Faustus Andrelinus
 Faustus Sabæus
 Faustinus Presbyter
 Ferdinandus Quirinus Salazar
 Flavius Vopiscus
 S. Franciscus
 S. Franciscus Borgia
 Franciscus Bracciolinus
 Franciscus Maldonatus
 Franciscus Mendoza
 Franciscus Patritius
 Franciscus Petrarcha
 Franciscus Philadelphus
 Franciscus Pona
 Franciscus Remondus
 Franciscus Rubera
 S. Franciscus Salesius
 Franciscus Sbarra
 Franciscus Suarez
 Franciscus Titelmannus
 Franciscus Toletus
 Franco Abbas
 Fulbertus Carnotensis
 S. Fulgentius
 Fulvius Testi

G.

G abriel Chabrera
 Gabriel Flamma Can. Reg.
 Gabriel de S. Maria
 Gabriel Pennotus Can. Reg.
 Galleazzius Gualdus
 Galenus
 Galfridus
 Gaspar Sanctius
 Gaspar Schottus
 S. Gaudentius
 Georgia de Montenai
 Georgius Agricola
 Georgius Camerarius
 Georgius Codinus
 Georgius Heferus
 Georgius Pisida
 Georgius Vafari

Georgius Venetus
 Glossa intellinearis
 Glossa ordinaria
 Goffridus Abbas
 Gratianus Legista
 Gregorius Bolzi
 Gregorius Brunellus Can. Reg.
 Gregorius Comaninus Can. Reg.
 S. Gregorius Magnus
 S. Gregorius Nazianzenus
 S. Gregorius Nyssenus
 S. Gregorius Thaumaturgus
 Gregorius Turonensis
 Guerricus Abbas
 Guidobaldus Bonarelli
 Guido Cafonius
 Guido Vanninus
 Guilielmus Elthius
 Guilielmus Lamormainus
 Guilielmus Barclaius
 Guilielmus Parisiensis

H.

R. H Acrados
 Hamerus
 Haymo
 Henricus Farnesius
 Hermannus Hugo
 Herodianus
 Herodotus
 Hesichius
 Hesiodus
 Hector Boethius
 Hector Pintus
 Hieremias Drexelius
 S. Hieronymus
 Hieronymus Cardanus
 Hieronymus Gratianus
 Hieronimus Mercurialis
 Hieronymus Oleaster
 Hieronymus Porti
 Hieronymus Presbyter
 S. Hilarius
 Hincmarus
 Homerus
 Honorius
 Horatius
 Horatius Turfelinus
 Hortensius Pallavicinus
 Hugo Cardinalis
 Hugo de S. Victore Can. Reg.
 Hymni Graeci
 Hyppocrates
 Hyppolitus Tagliapetra

I.

J acobus Balde
 Jacobus Bidermannus
 Jacobus Billius
 Jacobus Bruck
 Jacobus Catius
 Jacobus Certanus Can. Reg.
 Jacobus Gaddi
 Jacobus Salianus
 Jacobus Sannazarius

Jacobus Spiegelius
 Jacobus de Valentia
 Jacobus de Vitriaco
 Jamblicus
 Janus Nicius
 Idiota Can. Reg.
 S. Ignatius Loyola
 S. Ignatius Martyr
 Ildebertus Abbas
 Ildebertus Episcopus
 S. Ildephonsus Can. Reg.
 Innocentius III. Can. Reg.
 Joachimus Estreham
 Joannes Augustinus Cengvegilia
 Joannes Andreas Alberti
 Joannes Audenus
 Joannes Barclaius
 Joannes Baptista Bargioccus
 Joannes Baptista Bartolus
 Joannes Baptista Laurus
 Joannes Baptista Marinus
 Joannes Baptista Masculus
 Joannes Boterus
 Joannes Capponus
 Joannes Carpatius
 Joannes Cartagena
 Joannes Cassianus
 S. Joannes Chrysostronus
 S. Joannes Climacus
 Joannes Dadreus
 S. Joannes Damascenus
 Joannes della Casa
 Joannes Eckius
 Joannes Felix Astolphus
 Joannes Franciscus Bonomus
 Joannes Fronto Can. Reg.
 S. Joannes Geometra
 Joannes Gregorius Gruerber Can. Reg.
 Joannes Gerson
 Joannes Guilielmus
 Joannes la Hait
 Joannes Lorinus
 Joannes Mauburnus Can. Reg.
 Joannes Papa
 Joannes Palchalius Can. Reg.
 Joannes Petrus Giuffanus
 Joannes Pinca
 Joannes Pinna
 Joannes Rhò
 Joannes Ruellius
 Joannes Rusbrochius Can. Reg.
 Joannes Sangeminianus
 Joannes Satisberienfis
 Joannes Sentenus
 Joannes Sylveira
 Joannes Simonetta
 Joannes Stobeus
 Joannes Taulerus
 Joannes Thuilius
 B. Jordanus
 Jordanus Ravennas
 Josephus Bassus
 Josephus Baptista
 Josephus Laurentius
 Josephus Orrigonus
 Jovianus Pontanus

S. Irenæus
 R. Isaac
 Isaac Presbiter
 B. Isaias
 Isidorus, Clarius
 S. Isidorus Hispalensis Can. Reg.
 Isidorus Pelusiota
 Isocrates
 Isolanus
 Julianus Archiepiscopus
 Julianus Imperator
 Julius Caesar Scaliger
 Julius Capitolinus
 Julius Frontinus
 Julius Hyacinthus Ronconus
 Julius Nigronius
 Julius Strozzi
 Junilius Episcopus
 Ivo Carnotensis Can. Reg.
 Justinianus Imperator
 Justinus Historicus
 S. Justinus Martyr
 Justus Lipsius
 Justus Orgetanus
 Juvenalis

L.

L ampridius
 Lactantius Firmianus
 Latinus Pacatus
 Laurentius Beyerlinck
 S. Laurentius Justinianus Can. Reg.
 Laurentius Longus
 S. Laurentius Novariensis
 Laurentius Surius
 Leo Castrus
 Leo Hebraeus
 Leo Imperator
 S. Leo I. Papa Can. Reg.
 Leontius Episcopus
 Libanius
 Lucanus
 Lucas Tudenfis Can. Reg.
 Lucianus
 Lucretius
 Ludovicus Alcazar
 Ludovicus Ariostus
 Ludovicus Bertaldus
 Ludovicus Blofius
 Ludovicus la Cerda
 Ludovicus Cressolius
 Ludovicus Sottomajor

M.

M acharius
 Macharius Chrysocephalus
 Mambrinus Roseus
 Manilius
 Maphæus Vegius
 Marcus Antonius Scipio
 Marcus Eremita
 Marcus Varro
 Marcus Victor
 Marcus Vigerius

I N D E X.

<p>Marfilius Ficinus
 Martialis
 Martianus Capella
 Martinus Cromerus
 Mortyrologium Romanum
 S. Mathæus
 Matthæus Bossius Can. Reg.
 Maximus Episcopus
 Maximus
 Maximus Tyrius
 S. Melchades
 Menander
 Mercurius Trismegistus
 S. Methodius
 Metrodorus
 Michael Aiguanus
 Mihael Pexenfelder
 Michael Eizinger
 Michael Ghislerius
 Mihael Hoierus
 Minutius Felix
 Missale Ambrosianum
 Missale Romanum
 Moisès Barcefa</p> <p style="text-align: center;">N.</p> <p>Matalis Coines
 Naumachus
 Nazarius
 Nicophorus Gregoras
 Nicetas
 Nicolaus Caussin
 Nicolaus de Lyra
 Nicolaus Leonicensis
 Nicolaus Notarius S. Bernardi
 S. Nilus
 Nonnus Panopolitanus</p> <p style="text-align: center;">O.</p> <p>Octavius Boldonus Can. Reg.
 Officia Can. Reg.
 Olaus Magnus
 Olympiodorus
 Onofander
 Oppianus
 S. Orientius
 Origenes
 Otho Venius
 Ovidius</p> <p style="text-align: center;">P.</p> <p>Pandectæ
 S. Paschasius
 Paterculus
 Paulinus
 Paulus Æmilius
 Paulus Arefius
 Paulus Barrii
 Paulus Bertarellus
 Paulus Jovius</p> | <p>Paulus Manutius
 Paulus Mazzi
 Paulus de Palatio
 Paulus Scherlogus
 Paulus Steinherr Can. Reg.
 Paulus Sylvius
 Paulus V.
 Paulus Zazzoranus
 Pausanias
 Periander
 Persius
 Petronius Arbitr
 Petrus Abailardus
 Petrus Alois
 Petrus Bembus
 Petrus Bercoius
 Petrus Blesensis
 Petrus Cellensis
 S. Petrus Chrysológus
 Petrus Crinitus
 S. Petrus Damianus
 Petrus Gregorius
 Petrus Lombardus Can. Reg.
 Petrus Maffei
 Petrus Matthæi
 Petrus Michael
 Petrus Natalis
 Petrus Ribadaneira
 Phædrus
 Philippus Abbas
 Philippus Beroaldus
 Philippus Presbyter
 Philo Carpatius
 Philo Hebræus
 Philostratus
 Phocilides
 Pierius Franciscus Pauli
 Pierius Franciscus Spinola
 Pierius Valerianus
 Pindarus
 Pius Papa
 Plato
 Plautinus
 Plautus
 Plinius major
 Plinius minor
 Plutarchus
 Polybius
 S. Possidonius Can. Reg.
 Primasius
 Procopius
 S. Proculus
 Propertius
 S. Prosper Can. Reg.
 Prudentius
 Pfellus
 Publius Mimus
 Pythagoras</p> <p style="text-align: center;">Q.</p> <p>Quintilianus
 Quintus Curtius</p> | <p style="text-align: center;">R.</p> <p>Rabanus Maurus
 Radolphus Monachus
 Regulæ Soc. JESU
 S. Remigius, Can. Reg.
 Richardus de S. Laurentio
 Richardus de S. Victore Can. Reg.
 Rituale Romanum
 Robertus Bellarminus
 Ruffinus
 S. Rupertus Abbas</p> <p style="text-align: center;">S.</p> <p>Sabellicus
 Saluthius
 Salonius
 Salvator Carducius Can. Reg.
 S. Salvianus
 Scipio à Cella
 Sebastianus Barradius
 Sedulius
 Seneca Philosophus
 Seneca Orator
 Seneca Tragedus
 Seraphinus Marchetus Can. Reg.
 Serapion
 Servius
 Severus Sulpitius
 Silius Italicus
 Simon de Cassia
 Simon Majolus
 Simon Metaphrastes
 Simplicius
 Sinesius
 Siracius
 Sistus Philosophus
 Socrates
 Solinus
 Sophocles
 Sophronius
 Spartianus
 Spigelius
 Statius
 Stephanus Cantuariensis
 Suetonius
 Sulpitius
 Sydonius Apollinaris
 Synodus Alexandrina</p> <p style="text-align: center;">T.</p> <p>Tatianus
 Terentius
 Tertullianus
 Themistius
 Theobaldus
 Theocrystus
 B. Theodoretus</p> | <p>Theodorus Studita
 Theodatus Episcop. Ancyræ
 Theofridus Abbas
 Theognides
 Theoleptus
 Theophilactus
 Theophilus Antiochenus
 Theophrastus
 S. Thimotheus Jerosolymitanus
 Thomas Anglicus
 S. Thomas de Aquino
 Thomas Bozius
 Thomas Dürr Can. Reg.
 Thomas Garzonius Can. Reg.
 Thomas de Vio Cajetanus
 Thomas Kempensis Can. Reg.
 Thomas Morus
 Thomas Stapletonus
 Thomas Stiglianus
 S. Thomas Villanovanus
 Tibullus
 Tigurina
 Titus Bostrensis
 Titus Livius
 Tobias Lohner
 Torquatus Tassius
 Tribellius Pollio
 Tucidades</p> <p style="text-align: center;">V.</p> <p>Valerianus
 Valerius Flaccus
 Valerius Maximus
 M. Varrò
 Vatablus
 Vegetius
 Velleius Paterculus
 Venantius
 Victor Antiochenus
 Vincentius Beluacensis
 S. Vincentius Ferrerius
 Vincentius Lyrinensis
 Vincentius Tanara
 Virgilius
 Ulysses Aldrovandus
 B. Umbertus
 Universitas Parisiensis
 Urbanus I.
 Urbanus VIII.</p> <p style="text-align: center;">X.</p> <p>Xenophon
 Xiphilinus</p> <p style="text-align: center;">Z.</p> <p>Zeno Veronensis</p> |
|---|--|---|--|

MUNDI SYMBOLICI LIBER PRIMUS.

CORPORA COELESTIA.

Cœlum.	Cap. 1.	Eclypsis Lunæ.	9.
Lux.	2.	Stellæ.	10.
Crepusculum matutinum.	3.	Planetæ.	11.
Aurora.	4.	Signa Zodiaci, & aliæ Constellatio-	
Sol.	5.	nes.	12.
Sol in Zodiaco.	6.	Galaxia, seu via lactea.	13.
Eclypsis Solis	7.	Nox.	14.
Luna.	8.		

C O E L U M. Caput I.

Inter omnes vastissimi Uni-
uersi hypostascs, quæ à Deo
Ter Opt. Max. ex informi,
tenebroso, & indigesto chao
in suas quasq; stationes dis-
cernebantur; temporis pri-
mitiæ Cælo sacræ exitère.
Huic dogmati fidem suam
interponit Moses. *In principio creauit Deus cælum.*
Dehinc terra, eeu pavimentum humanis pedibus
supponendum, aquis undique circumflua, paribus-
que librata ponderibus, in uniuersis centro firma &

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

stabilis appensa est. Eam ignis, cum lunari globo
in orbem contortus, & cætera rerû primordia sunt
insecuta. Quare ut Mundus Symbolicus, seu eclyp-
pon ab exemplari nihil aberrat, primo loco spatio-
sum illum firmamenti fornicæ; postliminiò quatuor
corpora primogenia, cateramque sparsam mundi
supellectilem, prout quæquæ in rem nostram ali-
quid momenti conferent, collocare studebinus.

1. Dum Isabella Borbonia, Hispaniarum Re-
gina, fati concesserat, suos simul in luctus anima-
uit Parnassidem Mediolanensem, quæ atros de-
mortuæ Reginæ arcus insigni depinxit emblemate;

A

spharâ

spharâ nimirum pertusâ, quæ in circulos æneos, armillarum instar inter sese inflexos, distincta, omnem revolutionum cœlestium varietatem, totius universi Ideam curiose exprimebat: Hoc lemmate, ceu Oedipo, addito: **UNUS OMNES.** Veluti diceret, quemadmodum primum mobile, è communi Philosophiæ suffragio (quidquid P. Joan. Euseb. Nierenbergius momentis validis adverso torrente nitatur) omnes inferiores orbes secum in occasum, motu (ut vocant) raptus, præcipit; simili planè ratione cunctos subditorum animos ab optimæ Regiæ occasu in lachrymas & lugubres singultus fuisse detractos. Cæterum genuina hæc Superiorum imago est, ad quorum actiones, ceu ad primum mobile, omnia inferiorum facta facillè formantur, & quaquaversum rapiuntur. Unde Claudianus:

Clau. de 4. Consul. Honorii.

----- componitur orbis
Regis ad exemplum; nec sic inflectere sensus
Humanos dicta valent, quàm vita regentis;
Mobile mutatur semper cum Principe vulgus.

Appositè in rem præsentem quidam hodierni avi Vates.

Io. Audenus Epigr. 113.

O quanta exemplo generoso in Principe vis est!
Tu vitando vetus; tu faciendo jubes.
Princeps principum motus, Rex regula vita,
Circumfert cælum sidera, Rex populum.

Motio Divina. Lips. l. 1 de clementia. cap. 20.

Justus Lipsius in hac *primi mobilis* icone vult representari vim illam suavem & attemperatam, quæ supremus omnium motor Deus orbem intellectualem gubernat. Sicut, inquit; *Supremum illud cælum inferiores omnes orbes ita secum ducit, ut proprium eorum motum non abruptat aut sistat: sic Deus fati imperii humana omnia trahit, sed peculiarem cuiusque vim aut motionem non tollit.* Raptit enim verò Deus voluntatem nostram, manu tamen ad eò cautâ, ut congenitum indifferentiæ characterem, & liberam agendi facultatem, nec minimum cripiat.

Animi magnitudo.

2. Romani Parthenonis fœdales insignem Scipionis Burghesii, Cardinalis, magnificentiam & animi pondus demonstraturi; Cælum explicarunt, hoc lemmate descriptum. **NIHIL EXTRA.** Simulachrum hoc Divinæ immensitati apprime congruit; de qua S. Isidorus. *Non ita, inquit, putandus est Deus esse in omnibus, ut unaquæque res pro magnitudine portionis suæ capiat eum: id est, maxima majus, & minima minus: dum sit potius ipse totus in omnibus, sive omnia in ipso.* Et rursus: *Omnipotentiæ Divinæ majestatis cuncta potestatis ejus quisque aditum invenire poterit, quia ille omnia circumquaque confringit. Cuncta enim intra Divini judicii potentiam coarctantur.* Quin imò etiam Ethnici hanc doctrinam habuere exploratam. Unde Virgilius:

S. Isid. de sum. bono. l. 1. c. 2.

Immensitas Divina.

----- *totus omnia plena.*

Virg. Eclog. 3

Constantia.

3. Mens imperterrita, & pectus semper sibi constans spharâ cœlestem imitatur, cum lemmate: **IMMOTA REVOLVOR.** Huc collineat illa Hugonis Cardinalis sententia: *Viri spirituales dicuntur cæli, quia semper voluntur, & nunquam retrocedunt.* Lemma Italicum est, eadem affine. **NE PER MILLE RIVOLTO ANCOR SON MOSSO.** Eleganter Venusinus olor.

Hug. Card. in Psal. 8.

Horat. l. 3. Carm. Od. 3.

*Justum & tenacem propositi virum
Non civium ardor, pravæ jumentum,*

*Non vultus instantis tyranni,
Mente quatit solidâ: neque Auster,
Si fractus illabarur orbis,
Impavidum ferient ruina.*

Hæc animi fortitudo palmam detulit Ferdinando II. Imperatori, de quo Guilielmus Lamormainus in hæc verba testatur: *Tot ab A Catholicis imperitus injuriis, tot ac toties ab hostibus iniqua & indigna perpeffus, nunquam aut verbo quempiam acerbius accusavit, aut minimo commotus gravius doluit.*

Ferdinandus II. Potentissimus. Lamor. c. 17.

4. Heroem D. Caroli animum, quem inter adversa semper inconcussum servavit, haud obscure loquitur senioris cæli facies, infra quam è contrariis antris erumpentes venti tumultuantur, & viribus, alternâ cæde collisis, inter se configunt; addito lemmate: **UTCUNQUE SERENUM.** Seneca animum verè generosum, cunctisque motibus superiorem, hoc emblemate, ceu eçtypo expressit. *Pars superior mundi, & ordinatior, ac propinqua sideribus, nec in nubem cogitur, nec in tempestatem impellitur, nec versatur in turbinem: omnium tumultu caret. Eodem modo sublimis animus, quietus semper, & in statione tranquilla collocatus, intra se premens, quibus ira contrahitur, modestus & venerabilis est, & compositus.* Et rursus: *Talis est sapientis animus, qualis mundi status super Luna.* Ferdinandi II. Austriaci constantiam, nullis umquam tempestatibus dimotam exprimit Guilielmus Lamormainus: *Nubilum, inquit, ac serenum sunt mundi inferioris vices; cælum nunquam mutatur. Planè qui Ferdinandum norunt, asserunt cælo simillimum ejus fuisse animum; illum prospera & adversa infra se despexisse, nunquam turbatum, nunquam mutatum.*

Animus generosus

Senec. 3. de ira cap. 6.

Idem Ep. 19.

Ferdinandus II. nunquam turbatus. Lamorm. ca. 17: vita.

5. Lemma, **MENS AGITAT MOLEM,** è cælo pendulum, subministrat Virgilius, de mundi machina in hæc verba pronuntians:

*Spiritus intus alit totamque infusa per artus
Mens agitât molem, & magno se corpore miscet.*

Virgil. lib. 6. Æneid. v. 725. Princeps privatus.

P. Leonardus Velli hoc symbolo supremam Cardinalis Armandi de Richelieu in Gallia auctoritatem, summumque imperium representavit: id enim non postremum Principibus incumbit munus, ut tales ad clavum efferant viros, qui brachia eidem sustinendo paria sufficere, suamque in agendo prudentiam palam demonstrare queant. Scilicet ad hos Atlantes animum advertit Vellejus Paterculus, quando è Politicus regulis ait, *Magnos & eminentes viros magnis adjutoribus ad gubernandum fortunam suam usos esse.* Id amplius confirmans Philo Hebraeus, *Unus, inquit, non sufficit, quantumvis alacer, fortisque corpore simul atque animo in tanta mole negotiorum ac multitudine, quorundam aliis affluentibus super alia: proinde assumendi sunt optimates electi, spectata prudentia, fortitudinis, justitia, pietatisque incorrupti, & ante omnia insensu superbia: nam hujusmodi viri maxime idonei sunt, ad sublevandum ope sua bonum honestumque Principem.* Cæterum mentis nomine in hoc symbolo Intelligentias seu Angelos accipias; qui, è Philosophorum sententia, cælos assidue volvunt, revolvuntque.

Vell. Patere.

Phil. Heb. l. de reatione Principis.

6. Jacobus Certanus Abbas, Can. Reg. Later. Laborum ut orbi persuaderet, laborum centurias esse dotem, cumulatè in magnanimas mentes à natura effusam, Emblematis loco cælum ob oculos statuit hæc voce animatum, **NEC MORA, NEC QUIES**

*Epist. ad
m. ad. ca 2
in aneg. r.
Theodosii.*
Imperato-
ris & sum-
mi Ponti-
ficis labor
affiduus.
*Bullarium
to. 1. Constit.
8.*

QUIES ULLA. In rem præsentem Lipsius, *Aiti*,
inquit, *etherisque animi, ut ipse ether, gaudent mo-*
laim Pacat
in aneg. r.
Theodosii.
inquit, *Divina perpetuo motu, & jugi agitatione ve-*
getat eternitas. Ut indefessa vertigo cœlum rotat,
ut maria estibus inquieti sunt, & stare sol nescit: ita
tu Imperator continuatis negotiis, & in se quodam
orbe redeuntibus, semper exercitus es. Quod Latinus
in Imperatore; id ipsum Alexander IV. in Pontifi-
ce Maximo exigit. *Inest, inquit, Romano Antistiti*
solicitudo sine orio, labor sine quiete, occupatio sine
vacatione, exercitium sine tranquillo, ingens & se-
dula meditatio sine somno, nec ad modicum etiam
cura quotidiana intermissione habet.

*Animus
generosus.*

7. Academia Bononiensis, cui à nocte nomen,
præfert hemisphærium, tenebris obductum, cum
Lemmate: VERTITUR INTEREA. Vult
nimirum, generosam mentem nonnunquam
premi quidem, variisque calamitatum tenebris
obruï, nunquam tamen ad eò validè deprimi, ut
muneri suo deesse, otiove inertì diffuere cogatur.
Quid Divina tranquillitati, inquit Ælredus, tam
proximum, quàm illatis contumeliis non moveri?
nullo supplicio, nullave persecutione teneri? u-
nam mentis & in prosperis & in adversis habere
constantiam; inimicum & amicum eodem oculo
intueri.

S. Theresia.

8. Cœlum, terræ globum ambiens cum inscrip-
tione, IN OMNEM TERRAM, consignifi-
cat illustres D. Theresiæ per orbem ad eò latè dif-
fusas virtutes, ut in iis operosi Apostolorum co-
natus cernantur redivivi. De Apostolis ore aureo
Chrysostomus: *Ipsò etiam sole perniciosus omnem per-*
lustrare terram, spargentes ubique lumina veri-
tatis.

*SS. Apo-
stoli.*
*S. Chryso-
st. hom. 15 in
Matth*
Principis
liberalitas.

9. Parthenia Sodalitas Romana, insignem Car-
dinalis Burghesii munificentiam exhibitura, colo-
rum beneficio cœlum figuravit, stellis distinctum;
è cuius umbilico terra prominebat, cum dicto,
DUM SPECTAT, DITAT. Apertum hoc di-
xeris, omnipræsentia Divinæ schema. *Quid bo-*
ni, exclamat Philo, defuerit præsentè omnipotente
Deo? tum proveniunt acervatim cuncta commoda,
Et alibi: Impossibile est, deesse commodum aliquod, u-
bi Deus præsidet; solitus plena perfectaque bona
largiri rebus omnibus.

*Præsentia
Dei.*
*Philol. de
migratione
Abraham.*
*Idem lib de
Agriculi.*

10. P. Leonardus Velli, ut suam quoque ad Car-
dinalis Petri Campori iusta sinebria conferret
symbolam, cœlum stellis illustre efformavit, affixo
Principis Hussæi epigrammate: QUI DOR-
MIRE FACIET? Insignuabat nimirum vigilem
Præfulis illius purpurati curam. Eadem omninò
graphide summam Imperatoris Octaviani vigilan-
tiam delineavit Romanus sapiens. *Omnium do-*
mos, inquit, illius vigilia defendit, omnium otium
illius labor, omnium delicias illius industria, omnium
vacationem illius occupatio. Ex quo se Casar orbi
terrarum dedicavit, sibi eripuit; & siderum modo,
qua irrequieta semper cursus suos explicant, nun-
quam illi licet, nec subsistere, nec quidquam sum-
facere. Huic concolor Homerus canit:

Hom. Iliad. 2

*Non licet integram noctem dormire regentem
Imperio populos, & agentem pectore curas,
Cujus consilio populique, ac multa reguntur.*

*S. Io Chry-
s.*
*S. Bonavent.
de Eccles.
Hierarch.*

Eodem modo S. Joannes Chrysostomus: *Multâ,*
inquit, *Pastori opus est diligentia, sexcentis etiam,*
ut ita dicam oculis, (en! cœlum stellis coruscum)
ut rectè undique animi habitum circumspicere pos-
sit. Et S. Bonaventura, *cœlum mobile & inquietum,*
Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erach. Tom. I.

cujus motus est revolvibilis super mediam, id est, super
axem, in quo ostenditur bonorum Prælatorum dili-
gentia & sollicitudo circa curam & salutem suorum
subditorum.

11. Inter cæteram pompam funebrem cœlo
stellato inscripsere. VERTETUR IN DIEM.
alludebant, nî fallor, ad illud Jobi: *Noctem verte-*
rant in diem, & rursum post tenebras spero lucem.
Hinc disces universalem mortuorum reviviscen-
tiam, in quam non obscure consentit Terullianus
his omninò verbis: *Lux quotidie interfecta re-*
splendet, & tenebrae pari vice decedendo succedunt,
sidera defuncta vivescunt, tempora ubi finiuntur,
incipiunt. Uberius postea eandem sententiam, sym-
bolis satis apertis mortuorum resurrectionem si-
gnificantibus prosequitur.

12. Astronomis è quotidiano siderum motu
compertum est, cœlestes sphæras plerasque omnes
esse volubiles, excepto duntaxat utroque axis ver-
tice, (polos vocant, Aquilonarem unum, Auftra-
lem alterum) immobiliter semper persistente. Un-
de lemma, IN MOTU IMMOTUS, Viros
quosdam clarissimos innuit, qui complures, eos-
que gravissimos literarios partus citra dolorem (à
parturientium maledicto exleges) summâ facilita-
te enituntur. Cum primis verò significat supremum
operationum Divinarum regimen, de quo profun-
dè Sanctus Isidorus, *Opus, inquit, non consilium apud*
Deum credimus mutari, nec variari eum, quia per
varia tempora diversa præcipit: sed manens idem
incommutabilis & æternus, quia cuique congruum
esset tempori, ab ipsa æternitate in ejus mansit di-
spositione consilii.

13. Si quidquam aliud inter res creatas præcla-
rum aut obstupescendum, certè cœlum ferenum,
per totam suam planitiem stellis undique resper-
sum, mortales oculos in sui admirationem attoni-
tos rapit. Sed quantumvis pulchra & illustria sint
sidera, à nobis Indies videri solita; alia tamen, quæ
aciem nostram effugiunt, venustate & elegantia
prioribus illis longè præstant. *Quid in rebus cor-*
poralibus pulchrius cœlo, & tot astris, tot luminaribus
insignito? Verba numero S. Thomæ Villanovani,
sed neque omnimodam ejus pulchritudinem vide-
mus; multò certè pulchrius est, quàm apparet. Eò
reflèctens Tassus, in ornamentum D. Cardinalis
Montalti, cœlum, stellis illustre, depinxit; è quo bi-
næ hæ voces volitabant legendæ. PULCHRIO-
RA LATENT. Alii hanc epigraphen transtu-
lère ad limina Palatii de Pitti, quod Magnus Dux
Hetruriæ incolebat. Mens Emblematis erat, insi-
gnem vultus illius Serenissimi majestatem ab inter-
ioris animi virtutibus, quæ Indies augeferet,
plurimum superari. Joannes Baptista Marinus il-
lustrissimæ Marchionissæ de Caraglio panegyricum in
hæc verba canit:

*De la beltà, ch' il Ciel, donna vi diede
Il men si scopre, il più vien che s' asconde.
Bianco sen, negro ciglio, è chioma bionda,
Sol nel visibil vostro mondo vede.
Ma la luce, che l' anima possiede,
Adombrata dal vel, chela circonda,
Benche quasi per vetro i rai diffonda,
Il bel, ch' appare oltra misura eccede.
Così fior, così gemma, ancorche mostri
Suo color, suo splendor, cela l' interno
De l' occulta virtute a gli occhi nostri.
E così il Ciel, benche nel giro eterno
Scopre le stelle, e' l' sol, ne chiusi chioftri
Gli Angeli accoglie, e' l' gran motore eterno.*

Iob. 17. 12.

Resurre-
ctio Mor-
tuorum.
*Tertull. in
Apolog. c. 48.*

Negotiis
detenti.

Regimen
Divinum.
*S. Isidor lib.
1. de sum. bo-
no cap. 1.*

Cœlum
quàm pul-
chrum.
*S. Tho. à Vil-
la nova
conc. 1 de S.
Michael.*

Virtus ab-
sccondita.

*Io. Bapt Ma-
rin. 2. part.
Lyra.*

Virtus ab-
scandita.

14. Ad illustrandam assiduam Cardinalis In-
nici de Aragonia sollicitudinem, quâ suas virtutes
ab hominum conspectu subtrahere sedulo conatus
est, cœlum produxere, sole meridiano illumina-
tum. Lemina ad stellas, præ majore solis luce
abscanditas, alludebat in hæc verba: NON
CERNUNTUR, ET ADSUNT. Veram hanc
normam dixeris, Virginum, cum Religiosarum,
tùm sæcularium, quæ hominum oculos effugere &
occultari quàm maximè allaborent. Cæterum è
Sallustii doctrinâ in rem præsentem opportuni-
sima, *Esse quàm videri probus malis*, S. Gregorius
Nazianzenus.

Virgines.

Sallust. à
Cæcil.S. Greg. Na-
zianz. sent.
61.

*Nec quamque, nec nimis sequere gloriam,
Nam præstat esse, quàm videri.*

S. P. Au-
gustinus.

Brev Rom.

15. Cœlum, solem sub Horizonte splenden-
tem, & stellas promiscuè diffusas ostentans, epi-
graphen sustinet: LUMEN AB UNO. Hoc
Emblemate celsissimam Sancti Patris Augustini
doctrinam descripsit: enimverò sicut minor
sidera nullis, nisi à sole derivatis radiis splende-
sunt; ita prorsus univèrsam Doctorem agmen
non nisi precario victitat, & fundamentis è Ma-
gno Augustino mutuatis nititur. Id quod Eccle-
sia Romana grato in tantum Doctorem affectu
ingenuè fatetur. *Tam multa, inquit, piè, subtiliter,
& copiosè scripsit, ut Christianam doctrinam maxi-
mè illustrârit. Quem imprimis secuti sunt, qui post-
ea Theologicam doctrinam viâ & ratione tradi-
derunt.* Eodem argumento significari potest sol æ-
ternum indefectibilem, Deus ter Opt. Max. ad
quem omnis ubique splendor, omnisque charitas
sua refert primordia. *Invenimus luna & stellis lu-
men suppeditari à sole, re nobis significante, quod à
Christo illuminatur Ecclesia, & sanctorum lumina-
ria.* Ita Anastasius Sinaita.

Deus au-
thor lucis.Anast. Si-
nait in
Hexamer.

In Morte.

16. P. Ludovicus Juglaris inter funestas Vi-
ctorii Amedei, Sabaudie Ducis, exequias, Taurini
celebratas, cœlum depinxit, quod copiosis stellis
distinctum, epigraphen prætulit. MERSO
HÆC SOLATIA SOLE. Significare voluit,
nullum afflictæ civitati è Serenissimi solis occasu
supereffe levamen, nisi faces passim accensas, &
multiplicem pompam, quâ obscurentem magnificè
insequatur. Ejusdem Emblematis occasionem
nonnemo ex Helicone cygnus captans, cum Divi
Thomæ Aquinatis sacra lipsana inter innumeras
collucentes tædas & accensa funalia transferrentur,
in hos cantus erupit.

*Innumera splendent facula, comitantur ad aras
Thomam, qui clarum lumen in orbe fuit.
Quem vivum illustrem doctrina lumina pandunt,
Prædicat extincti flammea lingua decus.
Resplendent meritò circum tot lumina corpus;
Nam sole occiduo sidera cuncta nitent.*

Opus au-
ctorem
laudat.

Sap. 13. 5.

Orpheus.

S. Prosper. lib
2. vocat.
gen. cap. 1.

17. P. Carolus Bovius intra stellati cœli umbi-
licum sphaeram terrestrem appendit, affixo epi-
grammate, INDICAT AUCTOREM. Enimve-
rò ex operis præstantiâ insignem artificis peritiam
conjectare licet. Unde Salomon, *A magnitudine
speciei & creatura, cognoscibiliter poterit crea-
tor horum videri.* Orphei dictum est. *Mundi ma-
china est musica, & admirabilis consonantia, prædi-
cans & laudans Deum.* Et S. Prosperi. *Cœlum, ergo,
mare, terra, & omnia, qua in eis sunt, consono spe-
ciei sue, ordinationisque concentu protestabuntur
gloriam Dei, & prædicatione perpetuâ majestatem
sui loquebantur auctoris.*

18. Augustissima, sine originali labe concepta, Maria sine
Virgo Mater opportunè comparatur cœlo no-
cturno, stellis undique corusco; cui inscriptum
sit, CITRA UMBRAM. Hanc de Deiparâ cog-
itandi occasionem captavit Ambrosius Ansbertus,
quando ad eam conversus exclamavit, *Tota
pulchra es, & macula non est in te, NEC vicissitudi-
nis OBUMBRATIO!* Porro cuius hominum id
potissimum incumbere, ut cœlum luminosum,
nocte nunquam obumbrante, imitetur, ipsamet
sacra pagina testatur, quæ Abrahami posteros ite-
ratis vicibus stellarum symbolo exprimit: *suspice
cœlum, & numerastellas, si potes; sic erit semen
tuum.* Quem locum interpretatus Philo, *sic erit,*
inquit, *sicut quod vides in aethere, sic cœleste, sic
UMBRA CARENS, plenum splendore purissimo
(nam nec in cœlo nox locum habet; nec in virtute
tenebræ) dispositum ornatissimè, immoto manens or-
dine, semper sui simile.*

labe con-
cepta.

Ambr Ansb.

Gen. 15. 5.

Philo l. quid
rerum Div.
sit hæres.

19. Nostras calamitates non esse assiduas, sed
suis nonnunquam intervallis mitigari; haud ob-
scure è cœlo discas, nubibus ac pluviis obducto,
istamque epigraphen sustentante: NON SEM-
PER IMBRES. Id ipsum innuit Poëta:

*Nec fera tempestas toto tamen errat in anno,
Et tibi, crede mihi, tempora veris erunt.*

Ovid. 1. Fast.

Tobias, bonitatis Divinæ memor, *Post tempesta-
tem, inquebat, tranquillum facis, & post lachry-
mationem & fletum, exultationem infundis.* Hæc
veritate persuasus Tarsensis Paulus, constanter af-
severat, eos, quos hodierni dolores & adversitatum
turbæ exagitant, olim plenos gaudii dies, & amplif-
sima gloriæ trophæa cum Salvatore suo consecu-
turos. *Fidelis sermo, si commortui sumus, & convi-
vemus, si sustinebimus, & conregnabimus.*

Tob. 3. 22.

2. Tim. 2. 12.

20. Caducas mundi blanditias, quæ simul &
oriuntur & moriuntur, candidè innuunt voces, ri-
denti cœlo præfixæ: NON SEMPER CLA-
RUM. *Quis enim, inquit S. Petrus Damianus, est,
cui se fortuna non transferat, & modo de adversis in
prospera, modo de prosperis in adversa, scenicâ se
varietate non convertat?* Et Sanctus Ambrosius: *S. Ambros. l.
Quantos pridie caterva plaudentium & invidiosa
faventis populi frequens pompa domum deduxit: &
nocturna illum splendorem gloriosa deductionis abo-
levit, &c.* Typus hic aulicorum est, qui Regum
gratiis ac favoribus sese miserima mancipia devo-
verunt. Verè Cygnus ille Anonymus cecinit:

Felicitas
instabilis.S. Petr. Dam.
l. 7. Epig. 5.S. Ambros. l.
3. Hexamer.
cap. 7.

Aulicus.

*Ridenti Domino, nec cœlo crede sereno;
Ex facili causa Dominus mutatur & aura.*

21. Sicuti scientiarum, aliarumque virtutum Perseve-
moralium, ita & perfectionis Christianæ consecutio globum cœlestem imitetur, necesse est; qui in
assiduis perstitit motibus, nec movendo un-
quam vel fatigatur, vel frangitur. Cui proinde
appositè inscripseris. INDEFESSUS AGEN-
DO. Eodem cœlos encomio celebrat Hugo
Cardinalis, *Licet, inquit, semper moveantur,
nunquam tamen lassantur.* Assiduum hoc stu-
dium in Ferdinando II. Imperatore reveritus est
orbis, de quo è familiaribus ipsius nonnemo est
testatus, *se nunquam ad Cæsarem intrasse (intra-
bat autem ex munere frequentissimè) quin illum
in opere deprehenderit legentem, scribentem, audien-
tem, orantem.* Paulò post Lamormaino referen-
te, subjungit. *Pertinax hoc laboris studium ad
mortem usque illi fuit. Eo ipso vespere, qui ma-
tutinum obitum præcessit, libellos plurimos legit,
plurimos*

Perseve-
rantia.

Hugo Card.

Ferdinãd.
II. semper
laborans.P Lamor-
main. cap. 8.

plurimos

plurima constituit, suæque manæ firmavit; nonnulla consiliorum expendenda transmisit; & planè, si non stans, laborans occubuit.

Vita brevis.

S. Ambros. l. 1. Hexamer. cap. 7.

D. Basil. Par. in Lyricis.

Calamitas felicitatem parit. 1/a. 63. s.

Hug Card. in Math. 16. 2.

Senec. l. de Provid.

Io. Owen. l. Epig.

Animus grandis & clemens.

Senec. l. 1. de Clement. cap. 3.

Adrianus Imperator hosti ignoscit.

22. Miseram humanam vitam, quam mors incerta singulis momentis fatali suo arcui metam destinat, paucis representat sententia, Cælo vesperascenti alligata, CITO LUCESCIT HESPERUS. Eandem miseriam lugens prosequitur S. Ambrosius. *Hodie, inquit, videas adolescentem validum, pubescentis ætatis viriditate florentem, grata specie, suavi colore, crastinâ die tibi faciem & ora mutatus occurrit.* Exquisite in hanc rem vernaculâ linguâ canit D. Basilus Paradisi.

Non corre si veloce al occidente
Nato à gran pena il sole,
Come rapido l'huom vola a la morte,
Scherzo mortal d'una volubil forte.
Sparisce, come fuole
Ne preceptii suoi stella cadente,
Pigra su'l zolfo ardente
Striscia la fiamma, e per gli eteri campi
Van lenti al paragon folgori, e lampi.

23. Cælum, sole rubescente conspicuum, opportunam, nî fallor, è D. Matthæo epigraphen præfert. SERENUM ERIT. Ita nimirum sparsum patientis Christi sanguinem infecuta est clarissima felicitatis, resurrectionis & gloriæ serenitas, nunquam impostero intermoritura. *Quis est iste, inquit Angelus, Isaïæ ore, qui venit de Edom, tintis vestibus de Bosra? moxque respondet, Iste formosus in stola sua: gradiens in multitudine fortitudinis sua.* Eodem omnino sensu illum D. Matthæi locum intelligit Hugo Cardinalis. *Per vesperum inquit, in quo cælum rubisundum est, passio Christi significatur, proprio sanguine rubicundati: matutina serenitas significat gaudium resurrectionis.*

24. Omnem ab hac mortali vita felicitatis constantiam procul exulare, declaravit Abbas Certanus, Cælum effingens, majore parte serenum, residuâ verò tempestatem & nubes minitante. Gnomam addidit. DOPOIL SEREN LE NUBI. Id est; NUBILA POST PHOEBUM. Seneca, *Erratis, inquit, si quem judicatis exceptum. Veniet ad illum diu felicem sua portio. Quisquis videtur dimissus esse, dilatus est.* Non sine ingenio Joannes Owenus.

*Gaudia post luctus veniunt, post gaudia luctus,
Semper in ambiguo, speve metuve sumus.*

25. Franciscus Raulinus inter reliquam funebrem Odoardi, Parmensium Ducis pompam, Cælum stellatum expressit, quod nullam aliam, nisi serenam frontem intuentibus exporrigere potest. lemma addidit. IN HUMILI FULMEN. Digitum nempe ad demortui Principis benevolentiam intendebat, qui, superioris Cæli serenitatem imitatus, animum à tonitruis ingeminandis tranquillum conservabat; ratus, eos fulminum terrores inferiori aëris regioni, vulgò uimirum ignobili, non verò Principi esse proprios. E Senecæ sententiâ, *Magni animi est proprium, placidum esse, tranquillumque injurias atque offensiones semper despicere. Muliebre est furere in ira: ferarum verò, nec generosarum quidem, urgere & premordere projectos.* Adrianus, ad Imperii fastigium evehctus, cum fatalem hostem fortè haberet obvium, trepidanti respondit: *Evasisti.* veluti dixisset, vindictæ suæ flammam fuisse quidem hosti pertimescendam, dum sub fortuna inferiore mereretur; at nunc supra dignitatis apicem collocato, sublimioris cæli Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

benignitatem, fulminis nesciam, ideæ loco haberi præfixam.

26. Idem Raulinus Emblemate non ingrato Cælum depinxit, quod, priusquam tonitruis inugiat, & vaporum conflictu fulmina vibret, sese glomeratâ densâ nubium caligine obscurum, & ad iracundiam proclive exhibet. Epigraphen addidit. MOERET ANTEQUAM JACIAT. Consuevit enim Odoardus Farnesius non antea ad de Principis. lista coercenda puniendaque progredi, nisi serenissimâ fronte præter morem contractâ, aliisque indignantis faciei doloribus fontes fuisset à crimine dehortatus. Eadem mansueti animi laude P. Dominicus Gambertus Franciscum Mutinæ Ducem celebrat, qui importunis aulicorum monitis, ut fatali sententiæ subscriberet, compulsus, largè in lachrymas effundebatur. Seneca, primos Neronis annos revolvens, scribit, *Animadversurus in latrones duos, Burrus præfectus tuus exigebat à te, scribens, in quos & ex qua causa animadverri velles.* cap. 1. *Hoc sæpe dilatum, ut aliquando fieret, instabat. Invitus invito cum chartam protulisset, traderetque, exclamasti; Vellem nescire litteras.*

27. Princeps, numeris omnibus perfectus, & Princeps gratiæ suæ favores, & rigoris severitatem, prout clemens & occasio tulerit, spargere sciat. Ideæ loco Carolus Rancatus Cælum exprimit, addito lemma. ZEPHYROS EMITTET, ET EUROS. Verbis ex Ovidio mutuatis.

Parisque eadem Cæli Zephyros emittet & Euros. Utrâque virtute ex æquo gaudet Deus, eique simul & justo & misericordi passim acclamat Sacra pagina. *Dulcis & rectus Dominus. Et misericors, & justus. Et misericordiâ & judicium cantabo tibi Domine.* Apprimè S. Basilus Magnus. *Qui sole moriri facit, is, inquit, cecitate etiam mulctat, qui imbrè dat, etiam ignem pluit. Illa Clementia, hæc severitatis, &c.*

28. Cælo frontem suam inter atras nubes contrahente, omnium oculi passim consternantur, horroremque induunt. Eriguntur vicissim, si serenum & explicatum illius vultum rursus intueri liceat. Hinc gnomam, è Statio mutuata, apposite subscripsit P. Dominicus Gambertus. SINE NUBE PLACET. Princeps ideæ loco cælum suspiciat, quippè, qui arrogantiam, omnique supercilio procul abjecto, nemini non suavis, benignus, & affabilis compareat. Seneca boni Principis attributa enumerans, ait, *Sermone affabilis, accessive facilis; vultu, qui maxime populos de m. r. tur, amabilis.* Sanctus Bernardus, Eugenium Pontificem Maximum formaturus, succinctam hanc, sed validam præceptionem statuit, *Vultu serenus.* Rex Atabricus apud Cassiodorum dicere est solitus, *semper in honore manet, sicujus est tranquillulus animus, eum quoque serenissimus commendat aspectus.*

29. Primum mobile, impetu suo cælos inferiores omnes in orbem rapiens, epigraphen sustinet. UNIUS IMPERIO. Amoris hæc prerogativa est, qui in meditullio animæ, veluti in chro-no, residens, reliquis affectibus omnibus vires & incrementum subministrat, eosque impetu suo in quamcunque partem rapit. Experientiâ suâ id Amoris didicit magnum illud amoris Divini prodigium vis. Sanctus Augustinus, quando identidem exclamare coactus est, *Amor meus, pondus meum, illo feror, quocumque feror.* Opportunè Divus Bernardus. *Amor, inquit, ubi venerit, omnes in se traducit & captivat affectus, quasi Rex omnibus affectibus imperans.* Quin, omnes nostri affectus

in amoris imperium symmetriâ adeò mirâ conspiciant, ut ab eo uno originem suam trahere, nec plus quàm nomine ab eo discerni videantur. Et, ut nihil de virtutibus dicam, quid superbia est aliud, quàm amor propriæ excellentiæ? quid avaritia, quàm inordinatus divitiarum amor? quid luxuria, quàm amor carnalis voluptatis? Ipsa adeò invidia & odium, licet adversus amorem pugnare credantur, ab eodem amore promanant. Non enim alterum odio vel invidiâ prosequerere, ni boni proprii amore exstimulatus. Eam ob rem Sanctus Pater Augustinus quatuor virtutes cardinales nonnisi per amorem definiendas censet.

3. Ang. lib. de mor. Eccl. Cath. cap. 15. Namque illud, inquit, quod quadriparrita dicitur virtus, ex ipsius amoris vario quodam affectu, quantum intelligo, dicitur. Itaque illas quatuor virtutes (quarum utinam ita sit in mentibus vis, ut nomina in ore sunt) sic etiam definire non dubitem: ut temperantia sit amor, integrum se præbenses, quod amatur. Fortitudo amor, facile tolerans omnia, propter quod amatur: Justitia amor, soli amato serviens, & propterea rectè dominans: Prudentia amor, ea, quibus adjuvatur, sagaciter seligens. &c.

Virtus est donum Dei

30. Academia Vivacium Placentiæ Cælo nocturno inscripsit: ALIENO SPLENDORE NITESCIT. Enimverò quo modo vastum cæli corpus, se solo penitus obscurum, nonnisi precario, luce nimirum à stellis emendicatâ victitat; hæ verò rursus non suo, sed, ut Astronomorum nonnulli persuasum est, solis transmisso lumine splendent: pari ratione omnis virtutum splendor, quo fidelium trîmi insignes incedunt, ab unius Dei gratiâ voluntate derivatur. Calculo suo id confirmant gemini Apostoli; Divus Jacobus: *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desierunt est, descendens à Patre luminum.* Et Divus Paulus. *Quid enim habes, quod non accepisti? Apprimè Sanctus Augustinus. Et habere te agnosce, & ex te nihil habere; ut nec superbus sis, nec ingratus. Dic Deo tuo, sanctus sum, quia sanctificasti me: quia accepi, non quia habui: quia tu dedisti, non quia ego merui.*

1. Cor. 1. 17.

1. Cor. 4. 7.
8. Aug. in Psal. 85.

Maria auxiliatrix.

31. Cælum, stellis ornatum, à Patre Jacobo Masenio Epigraphen accepit: NOX UNA, AT LUMINA MILLE. Veluti diceret, nos quidem gravi scelerum nocte indies premi; at simul innumeris Deiparæ gratiis & favoribus identidem illustrari, & extrâ umbras illas miserrimas rapi. Emblematis explicando geminum hoc distichon subjunxit:

*Sit licet obscuris nox intercepta tenebris:
Lumine milleno nox tamen una micat.
Nox scelerum nos alta premit: tamen una Maria
Mille oculos nobis semper aperta gerit.*

10. Geom. hymn. 2. de B. Virg. 8. Damasc. orat. 1. de Nat. Buz. bym. p. 117.

Unde gratiosissima hæc Deiparæ à Joanne Geometra vocatur *Polus, mille oculis pradius, ornatus globis, & septenis tonis spirituum: polus monte pleuus.* Et à Sancto Joanne Damasceno: *Cælum vivum, ipsis cælis latius.* Denique à Buteone. *Firmamentum dogmatum Christi.*

Maria gloriosa.

32. Cælum, Sole oriente illustratum, Epigraphen ab eodem Patre Masenio subjunctam tenet: SAT LUCIS AB UNO EST. Innuebat videlicet, Deiparam Virginem, Sole Divino illustratissimam, ex adversis hæresium umbris non modò nihil caliginis, sed contrâ, lucem longè ampliorem accipere. Unde Virgo hæc gloriosissima à Sancto Epiphania cognominatur *Cælum splendidum,*

8. Epiph. Orat. de Deip.

incomprehensum cælis, continens Deum. Et à Philippo Abbate: *Cælum mirabile, proferens solum Solem.* In rem præsentem opportunum est P. Masenii epigramma.

*Obsideant Furva cælum quacunque tenebra
Sol satis est solus, lux satis una polo.
Hæresis obscuret Divina Matris honorem,
Ex tenebris major gratia lucis erit.*

33. Cælo illustri, ceu proprio hominis justi ty-
po, illam Virgilio gnomam lemmatis loco subscri-
ptus est: JOVIS OMNIA PLENA. S. P. Augusti-
nus, illa Psalmi verba interpretatus: *Ad te leva-
vi oculos meos, qui habitas in cælo.* Præclare in rem
præsentem ait: *Quid est ergò cælum Dei? omnes san-
ctæ animæ, omnes justæ animæ: nam & Apostoli,
quamvis in terra essent, in carne cælum erant: quia
in illis Dominus sedens, per totum mundum ambu-
labat. Ergò habitat in cælo: Quomodo? quomodo
dicit; Tu autem in sancto habitas laus Israël. Qui
habitat in cælo, habitat in sancto: sancto quid nisi in
templo suo.* Templum enim Dei sanctum est, quod
estis vos. Hactenus ille.

Homo ju-
stus est
cælum.
S. August. in
Psal. 121. v. 4

1. Cor. 3. 17.

34. Cælo irato, dum imbres, grandine & ful-
getris horridè mixtos, in orbem exonerat, epigra-
phen subjunges: TELLUS HÆC ARMA DE-
DIT. Nam exhalationum & vaporum agmina, ad
secundam aëris regionem sublata, ibique & ca-
lore & frigore, sese mutuò per antiperistasin com-
primuntibus, accensa & condensata, diversa nimbo-
rum igniunve arma cudunt, terramque feriunt.
Ita omninò Deus frequenter iisdem armis in sce-
leratos animadvertit, quæ ipsimet temerarii cir-
cumtulere. Certè Goliathus eodem ferro trunca-
tus cecidit, quod paulò antè adversus Davidem
strinxerat. Absalonis carnificem proprii ipsius e-
gère crines. Ii qui templum profano opere olim
temerabant, propriis funibus, ceu flagellis, sunt ca-
si. Judæi, arctâ obsidione intra Hierosolymam
compressi, bellis potiùs inquilinis, quàm Romano-
rum viribus ceciderunt. In hanc rem Isaia oracu-
lum. *Va impio in malum, retributio enim manuum
ejus fiet ei.* Ubi Sanctus Basilius, *Consilia,*
inquit, *adversus justos inita, in caput maligne con-
sultantium retorquentur.*

Proprii
mali au-
thores.

Isaia 3. 11.

S. Basil. in
hunc loc.

35. Henricus Farnesius Eburo symboli loco tal-
pam expressit, fatalem cæli solisque hostem; addi-
to lemme: IMPURIS EXOSUM. Eos nimirum
feriens, qui scelerum voragine merfi, virtutis
splendorem omnem execrantur. P. Ludovicus
Novarinus, Hæreticorum fallacias cum talpis com-
parans, *Satanicas talpas,* inquit, *hæreticos voco,
qui apertam lucem exhorrent, in errorum suorum
foveis plusquam cymmeriis circumfessi deli-
tescunt.*

Henr. Far-
nes. in Diplo-
mata Jovis h.
1. elog.

Virtus
exosa.
Hæretici.
Novarin.
elect. lib. 1.
num. 827.

36. Primum mobile, inferiores cælorum or-
bes, ipsaque adeò stellas & planetas commovens,
epigraphen tenet: SEMOTOS VASTOSQUE
CIET. ita prorsus magnificentia & imperium po-
tentissimi Hispaniarum Regis ad vastissimas hæ-
mispherii utriusque provincias se diffundit;
quinimò plura ab illo regna, quàm in firmam-
mento sphaeræ, moventur. Idem etiam Pontifi-
cis Maximi est Imperium, qui suâ clavium potestate
non utriusque orbi duntaxat, sed ipsis etiam cæ-
lis inferisque legem dicit. Disertè Christus: *Ti-
bi dabo claves regni cælorum. Et quodcunque li-
gaveris super terram, erit ligatum & in cæ-
lis; & quodcunque solveris super terram, erit
solutum & in cælis.* Undè Synodus Alexandrina,

Monarcha
potens.

Summus
Pontifex.

Matth. 16. 19.

cui præfuit S. Athanasius, ex sententia Concilii Nicæni, scripsit felici Papæ, *Romana sedi ab ipso Domino potestatem ligandi & solvendi speciali privilegio super alios esse concessam.*

L V X. Caput I I.

37. **D**IYUS Arsenius Sanctam Luciam Virginem & Martyrem Emblemate significaturus, lucem, directâ lineâ è cælo demissam, expressit; quæ tametsi à contrariis ventis undique infestata, nullam nec proprii splendoris, nec rectitudinis suæ jaçturam exindè patiebatur. Epigraphen addidit. **IMMOBILIS MANET.** Quo elogio ipsa etiam Ecclesia Virginem illam cohonestat. *Tanto, inquit, pondere eam fixit Spiritus sanctus, ut Virgo Christi immobilis permaneret.* Elucet hinc invicta S. Martyris constantia, & virilis in superanda tortorum sævitie fortitudo. Porro ex hoc Emblemate amplissimè respundet Ferdinandi II. Justitia, numquam non rectissima. De hac P. Lamormainus, *Frustrâ fuit illi aut potentiam alterius, aut spem suam objicere: stetit CONTRA OMNIA IMMOTUS, nec inclinavit, nisi quò justitia trahebat.*

Lux, vitrum coloratum transiens, claram mutæ beneficentiæ ideam exhibet. Nam vitrum, à luce illustratum, non sine reciproco gratificandi studio suisinet transeuntem lucem coloribus afficit. Ut adèdè verè subscribas: **PULCHRIUS UTRUMQUE.** Hoc Emblemate appositè celebratur Virgo Deipara, in templo præsentata; quippe quæ, virtutum incrementis amplissimis in templo exornata, splendorem nihilo minorem eidem templo ex angustissima sua præsentia retulit. Mutuam hanc gloriæ vicem inter Andream Doriam parentem, & Cardinalem, istius filium, observans Dominus Marinus, metro Italico canit:

O digemina gloria equal frâ voi
Bella gara è gentil; Tu de suo pregi
Vai la luce doppiando, egli de tuoi.

Cæterùm omninò convenit, gratiæ ac beneficentiæ Divinæ radium, intra ànimas aut corpora nostra indies resplendentem, debitâ in Deum charitate & gratitudine, ceu coloribus omnium pulcherrimis, à nobis excipi. Præclare S. Basilii. *Accumbens, inquit, ora; edens panem, largitori gratias rependito. Tunicam indueris? gratias age benigno datori. Amiciris pallio? fac in te augeat interior erga Deum charitas, qui integumenta largitus est.* Id ipsum providè monet Apostolus ergà proximos nostros observandum. *Ante omnia mutuam in vobismetipsis charitatem habentes.*

39. Virtutis famam apprimè luce comparaverim; nam utriusque splendor, fulminis instar per orbem universum **MOMENTO DIFFUNDITUR.** Observatur id à S. Ambrosio. *Cito, inquit, lux cælum, terras, maria illuminat, & momento temporis, sine ulla comprehensione retectis surgentis diei splendore regionibus, nostro se circumfundit aspectui.* Hanc lucis celeritatem imitatur Deus, qui gratiæ suæ beneficia in egenos mortales citra morem dispensat. *Nescit enim tarda molimina Spiritus sancti gratia.* Porro Virtus & fama momentaneò pede terram pervadunt, omnesque illius angulos clamore replent. Exemplo est Judas Machabæus, qui, paulò antè militiæ Dux appellatus, nullo adhuc generoli animi sui specimine edito, mox teste Divinâ paginâ, *nominatus est usque ad novissimum terræ.* Vix etiam exercitum conscripserat adversus Regem Antiochum, & jam pervenit ad Regem nomen ejus, & de praliis Juda narrabant omnes gentes.

40. Virtutem malorum odio passim onerari, testatur luci inscripta gnoma. **ÆGRO INVISA LUMINI.** Oculus enim invidiæ, aliorum vitiorum ophthalmiâ caligans, virtutis radios egerrimè sustinet. Huc collimat illa D. Thomæ Aquinatis sententia, in festo S. Augustini quotannis recitari solita, *Oculis agris odiosa est lux, quæ puris amabilis.* Horatius in rem præsentem opportunè.

*Virtutem incolumem odimus;
Sublatam ex oculis quarimus invidi.*

His assentiens Justus Lipsius, *Improbis, inquit, & servilibus animis displicet, quidquid probum, eretum, & honestum est.*

41. Lux grandis, fulguris instar versùs caligantem campum coruscans, epigraphen tenet. **CLARO AB ÆTHERE PAVOR.** D. Carolus Secchiarius, Can. Reg. Later. hoc Emblemate lucem illam prodigiosam significavit, quâ Deus Saracenum arma, cùm Assisii Monasterium infestare molirentur, precante S. Clarâ, fefellit, & exterritos in fugam egit. Eodem penicillo expressa resurrectio Christi resurgentis majestas, quâ circumfusi custodes adèdè validè feriit, ut penè extinxerit. *sti. Erat autem aspectus ejus sicut fulgur: & vestimentum ejus sicut nix. Præ timore autem ejus exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui.* Hunc Vir Apollipsum pavorem etiamnum viri clarissimi, ceu totidem mundi lumina, peccatoribus incutiunt. De S. Basilio dicebat S. Gregorius Nazianzenus, *Tonitru, inquit, tuus erat sermo, at vita fulgur.*

42. Cùm à natura comparatum sit, Lucem lineâ rectâ è cælis in terras diffundi; idcirco epigraphen, nî fallor, opportunam luci subjunges. **REGTA DIFFUNDITUR.** Æquitatis & justitiæ hæc idea est, quæ non nisi viâ rectâ administrari cupiunt, omnesque, parentum, amicorum, timoris, proprii commodi, aut conditionum aliarum respectus averfantur. Hæc justitiæ leges tenerrimè observavit Ferdinandus II. de quo P. Guilielmus Lamormainus, *Cum jure fuit agendum, in unam æquitatem intentus, nec affinitatem, nec dignitatem, nec auctoritatem partium respexit.*

CREPUSCULUM MATUTINUM. Caput III.

43. **I**ngenuus Virginum rubor sponsam individuum duxit verecundiam. Id quod Emblemate docuit Abbas Certanus, Crepusculum matutinum exseribens, addito lemmate. **ABSQUE RUBORE NUNQUAM.** Nunquam enim Phosphoro intendas oculos, quin ex albo rubefcentem videas. Concinnè in hoc argumentum Jacobus Billius.

*Quâ probè dignosci posset, quæ femina nequam,
Temporibus priscis cum nota nulla foret.
Id tulit indignè dominus, nam perfida casta,
Castaque judicio perfida plebis erat.
Errorem hunc igitur tollens, his ora pudore
Ille vit, quibus est chara pudicitia.
At quibus est studio Veneris scelerata voluptas,
Fecit, ut his toto desit in ore pudor.*

S. Gregorius Nazianzenus pluribus locis hoc pudicitæ ornamentum in sceminis deprædicat, ut in suis Metris.

*Mores viriles indecori feminis,
Quarum modestiam ornat imprimis pudor.*

Rursus in Oratione adversus Mundum muliebrem. *Unus color, inquit, in mulieribus amabilis est, nimirum rubor ille, quem pudor gignit.* Et de laudibus Gorgoniæ, *Unus ille rubor placebat, quem pudor, gon.*

Aur affert, unus candor, quem parit abstinentia.

44. Infirmi quidem, & nonnisi nictantes radii à diluculo jaciuntur. Sensim tamen ea incrementa capit, ut orbem universum amplissimè illustret. Lincmatis loco subjunges. SENSIM LUCIDIOR. Persuasum hinc habeas, suos virtuti esse gradus, quos animæ, ad virtutis apicem anhelans, pededentim terere jubetur. S. Bernardus. *Profectus noster, inquit, in eo consistit, ut nunquam arbitremur, nos apprehendisse, sed extendamur ad anteriora, incessanter conemur in melius.*

Profectus.
S. Bernard.
serm. 2. de
Purificat.
B.V.

AURORA. Cap. IV.

45. Auroram Emblematis loco instar virginis formosissimæ depinges, quæ flores, lucem, aliasque in orbem delicias spargens, epigraphen ferat, ab Abbate Ferro subjunctam. SGOMBRA DA NOILE TENEBRE E GLI ORRORI. Id est. HORROREM PELLIT ET UMBRAM. Nempe Aurora effectuum plurimorum est ferax; quos tamen omnes etiam à scientia, fide, gratiâ, & vitæ innocentia indies in probis generari experimur. Porro hoc symbolo opportunè repræsentatur felicissimus tam Servatoris nostri, quam Matris Virginis ortus. De hoc S. Petrus Damianus, *Hæc est, inquit, aurora, quam sequitur, imò de qua nascitur sol justitia. Nam sicut aurora terminum noctis, diei principium adesse testatur; sic & virgo noctem expulit sempiternam, & de die diem, de terra sua virginis exortum, terris infudit.*

Scientia.
Gratia.

Mariæ Nativitas.
S. Pet. Dam.
serm. in Assump. Virg.

Mariæ Virgo gravida

P. Raynaud.
lib Nomenclator Marianus.
S. Pet. Dam.
serm. 40.

Ascensio Christi.

Ad. 1. 9.
S. Aug. serm. 172. de Temp.

Mariæ Mater Dei.

Ecc. 1. 4. 12.
S. Aug. in Psal. 75.

46. Alcibiades Lucarinus auroram nascentem statuit, his litteris insignem. E MECO PORTO IL SOLE. Id est. PARTURIO SOLEM. Mariam Virginem hæc imago innuit, novem mensibus Deo Incarnato gravidam. Hanc Chrisippus affectu integerrimo salutans, exclamat, *Ave fons lucis omnem hominem illuminantis; Ave solis ortus, qui nullum ferre potest occasum.* Hanc Deiparæ prærogativam significat hymnus ille græcus, qui referent P. Raynaudo, illâ cognominat *Diluvium lucidum, advehens Christum solem.* Omnium tamen optimè S. Petrus Damianus. *Hæc est, inquit, Aurora, quam sequitur, imò de qua nascitur sol justitia.*

47. Idem Lucarinus, Christo in Cælos revertenti gratulatus, auroram pinxit, cum lemmate. S. ASCENDE, A NOI S' ASCONDE. Id est. ASCENDENS ABSCONDITUR. Videlicet illud Divinæ paginæ innuebat. *Nubes suscepit eum ab oculis eorum.* Quod explicans S. P. Augustinus, *Nubes, inquit, fulgore corusco vallatum, humanis aspectibus occultavit.*

48. Nobilem solis filiam Auroram dixeris; quæ natales, ortusque suos è radiis illius ducit. Sed, quod mirè, eadem, patris sui mater effecta, solem parturit, eumque paulò post felici genesi in orbis conspectum enititur. Emblematis cædipum addes. PARIO, QUI ME PARIT. Illustre hoc Mariæ Virginis symbolum habetur, quæ eundem Deum, à quo procreata est, in orbem edidit. Deiparæ loquentis vicem sustinens Siracides, ait, *Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo.* S. P. Augustinus. *Si omnia per ipsum facta sunt, & ipsa etiam Maria, de qua natus est, per ipsum facta est. Quomodo ergo ille quasi ceteri homines nasceretur, qui sibi fecit matrem, de qua nasceretur?*

49. Eximiam venustatem Aurora præ se ferat, oportet; quippe quæ ex oriente, cætera stellarum turba omnis è mundi conspectu se subducit, veluti cum tanta Auroræ majestate comparari erubesceret. Unde lemma, nascenti Auroræ præfixum. SI-

DERA FUGAT. Ad verbum Seneca.

*Jam vaga cælo sidera fulgens
Aurora fugat &c.*

Ita omninò vir præstans alios è trivio homines in fugam agere, ac rubore suffundere solet. Sic legislperiti, cum Christum in templo docentem audirent, tantam duodennis pueri prudentiam attoniti excepère, suamque scientiam illius comparatione levissimam ac penè nullam non sine rubore sunt confessi. *Stupebant autem omnes, qui eum audiebant super prudentia & responsis ejus.* In hunc locum S. P. August. *Christus junior, inquit, inter seniores sedebat, & super omnes docentes se intelligebat.* 50. Nativitati S. Joannis Baptistæ apprimè convenit gemina vox, Auroræ inscripta. PRÆVIA SOLIS. Discretè Sanctus Joannes Chryostomus, *Sol antequam appareat, mittit radios suos, & facit albescere orientem, ut procedens aurora diei adventum demonstraret; sic, Dominus mundi, antequam appareat, spiritus sui fulgore transmissio, illuminavit Joannem, ut procedens ille, adventum Salvatoris nunciet.* Breviter ac nervosè Zacharias, Joannis pater, de filio suo vaticinatus, *Præbis, inquit, ante faciem Domini parare vias ejus.* D. Marinus decollato S. Joanni applaudens, canit:

Quasi aurora novella

Venne il gran precursor di gratia adorno,
A præfagir de la salute il giorno.

Echi non sà che in su'l mattin, quand'ella
Trà i' confin de le tenebre fiammeggia,
Di porpora rosleggia?

Questa lucida stella,

Ecco inanzi al suo sole estinta langue;

Ma il rossor che la tinge, è il proprio sangue. Nativitas

Simili ratione illam de aurora metaphoram transtuleris ad felicissimam Mariæ Virginis primordia, de quibus S. Petrus Damianus. *Natâ Virgine, inquit, surrexit aurora; quia Maria, veri prævia luminis, nativitate suâ mane clarissimum illuminavit.*

51. Inter exequias Margarithæ, Hispaniarum Regina, cui dolores partus fatales exitère, Aurora promicabat, cum Dicto: DUM PARIO, PEREO. Appositè hoc symbolum ad depravatos quorundam mores trahitur, qui intra scelestam voluntatis suæ viscera peccatum parturire soliti, animæ jacturam, mortemque æternam sibi accersunt. Unde illud Jobi: *cunctis diebus suis impius superbit, à Tigurina sic exponitur, omni tempore sibi asciscit dolores parturientis femina.* Et Juvenalis.

Exemplo quodcunque malo committitur, ipsi displicet auctori: prima hæc est ultio, quod se judice nemo nocens absolvitur.

52. In honorem S. Ubaldi Can. Reg. Later. & Eugubiorum Episcopi, Aurora depicta cernitur, ad cuius exortum & tenebræ dissipantur, & belluæ in latebras fugamque aguntur, lemma: ILLUMINAT, & ELIMINAT. Hanc tabellam elenchum putâsses prodigiorum, quibus S. Præsul cæcis restituit diem, energumenis libertatem, ægrisque valetudinem. Porro genuini hi colores sunt amplissimæ eloquentiæ, quæ S. Ambrosius acrem Magni Augustini intellectum, adeò percudit, ut proscriptâ Manichæorum nocte, aliisque, quibus scatebat, errorum portentis procul fugatis, sanissimam fidei Christianæ lucem, nostro omnium bono, persuaserit. *Prævenit, referente Possidonio, Dei liberatoris clementia, sui sacerdotis Ambrosii cor penetrantis, ut contra illum errorè incidètes, legis solverentur quæstiones, atque ita cdoctus, serpsim atque paulatim bresis illa miseratione Divinæ, ejus ex ani-*

mo pul-

Senec. in
Oedav.
Ad. 1.

Virtus excellens.

Christus in templo docens.

Luc. 2. 47.

S. August. in
Psal. 118.

Gen. 2. 2.
Nativitas S. Joannis Baptistæ.
S. Io. Chry. Hom. 3 Imperfect.

Luc. 1. 76.

D. Marin. 3. part. Lyra.

Nativitas Marie.

S. Pet. Dam. serm. in Assump.

Partus fatalis.

Peccator.

Iob. 15. 20.

Juvenal. Satyra.

S. Ubaldu.

S. Augustinus.

Possidon in vita S. Aug. cap. 1.

mo pulsa est, proinusque ipse in fide Catholica confirmatus. Hanc iconem regulæ loco sibi præfixam habeant ii, qui castigandis aliorum vitiis è munere suo incumbunt: siquidem prudens & amica correctio mentem proximi illuminat, omnemque exorbitantis animi errorem eliminat. Hanc agendi rationem cum primis in Mariâ Virgine observatam habet S. Bernardus. Unde ad illam conversus, *Rectè quidem*, inquit, *Aurora implèsti officium: ipse enim sol iustitiæ de te processurus, in te lucis suæ radios copiosè transfudit, quibus potestates tenebrarum, quas Eva produxerat, in fugam converisti, atque ita desideratum cunctis gentibus solem, mundo invexisti.* Eo denique symbolo meminisse juvat efficacis obstupescendæ, quâ S. Paulus, pro concione dicens, invaluit; hujus enim operâ Evangelica veritas, coactis vitiorum umbris, solis instar, per orbem universum increbuit. S. Joannes Chrysostomus in D. Pauli laudes prolixus, sicut, inquit, radiis solis orientibus, fugantur tenebræ, fera latitant, reconduunt se fures, & latrones: sic prædicatione fulgente, & Evangelium disseminante Paulo, fugabatur error, veritasque remeabat: idololatria, ebrietates, commestrationes, stupra, adulteria, aliaque diètu sorda defecerunt, atque consumpta sunt.

53. In encomium Christinæ, Suecorum Regi-
næ, cùm è cymmeria Lutheri nocte ad ortho-
doxæ fidei lucem emergeret, auroræ effigies expressa
cernebatur, cum lemmate, è Paulina epistola mu-
tuato. DE TENEBRIS. Emblemati explicando
Joannes Baptista Bargioccus hoc epigramma sub-
jecit.

*De tenebris olim dixit splendescere lumen
Æterno imperio, qui regit astra, Deus.
Nunc aliam auroram Occano, tenebrisque relictis
Fussit ab Arcturo luce nitere novâ. &c.*

Cæterum hoc Emblemate quemvis pœnitentem,
è scelerum tenebris ad veritatis lucem traductum
afficiet. De Ephesiis suis testatur Paulus. *Eratis ali-
quando tenebra, nunc autem lux in Domino.* Id ex-
plicans S. Augustinus. *Quid est, inquit, fuistis ali-
quando tenebra, nisi veteres homines? Nunc autem
lux; non sine causâ lux estis, qui fuistis jam dudum
tenebra. Quare, nisi quia illuminati estis? Noli puta-
re te ipsum esse lucem: Tu per te ipsum, per malam
voluntatem, per aversionem tuam tenebratus es:
modo lucet, quia in Domino.*

54. Aurora, inter tenebras nascens, à Jacobo
Masenio epigraphen recepit. LUX IN TENEBRIS.
Significabat nempe, Mariæ Virginis splen-
dorem ex hæreticorum injuriis longè clarissimum
evadere. Unde Virgo hæc gloriosissima à S. Petro
Damiano vocatur *Aurora, de qua nascitur sol ju-
stitiæ, solius solis claritati succumbens:* Et à Petro
Cluniacensi. *Aurora solis prævia, & dies noctis
nescia.* Emblemati explicando sequens distichon
addidit

*Pulchrior obscuris aurora intermicat umbris:
Pulchrior invidia nocte Maria micat.*

S. P. Augustinus eandem iconem etiam Verbo in-
carnato propriam dicit; unde in illa S. Joannis ver-
ba cõmentatus, *Lux in tenebris lucet, ait, Ideo venit
Christus illuminator, quia diabolus fuerat excacator.*

S O L. Caput V.

55. Nascenti soli non nemo inscripsit. NON EX-
XORATUS EXORIOR. Et alius. NON
POSCENTIBUS OFFERT. Idea hæc per omnia
concolor est amoris Divino, cujus uberrimi ignes
passim orbem ultrò ac gratuitò illustrant; veluti

ipsemet Deus Isaïæ ore fatetur, *Inventus sum à non
quærentibus me, palam apparui iis, qui me non inter-
rogabant.* S. Cyprianus, *Ut spontè, inquit, sol radiat,
dies illuminat; fons rigat, imber irrorat, ita spiritus
caelestis se infundit.* Et S. Bernardus. *Non petentibus,
sed impetentibus; non interpellantibus, sed repellen-
tibus; non invocantibus, sed provocantibus Deus gra-
tiam impertitur.* Qui eleemosynis largiendis itu-
dent, gratuitam hanc Dei munificentiam ini-
tentur, oportet; monente Psalte Regio. *Beatus
qui intelligit super egenum & pauperem, &c.* Quem
locum interpretatus Doctor Angelicus, ait, *Qui in-
telligit, non dicit, qui subveniet; quia debet esse mise-
ricors ad modum Dei; sed Deus non expectat, quod
semper petatur; Unde subvenit desiderio, antequam
petatur & idcò ille est misericors, qui non solum pe-
tentibus subvenit, sed etiam indigenti subvenit, prius
quam petatur.* Epictetus, cuivis Principi vel Ma-
gistratui consulens, ait, *Quemadmodum sol non
expectat preces, ut exoriat, sed illicò fulget, ac sal-
lutatur ab omnibus: ita neque tu expectaveris plau-
sus, strepitus ac laudes ut beneficias, sed spontè confer
beneficia, & aequè ac sol amaberis.* Promptam ac gra-
tuitam hanc opitulandi voluntatem in Beatissimâ
Mariâ V. integerrimam deprehendit meus Con-
canonicus Richardus de S. Victore, in hæc omninò
verba scribens. *Velocius occurrat ejus pietas, quàm
invocetur, & causas miserorum anticipat.*

56. P. Henricus Engelgrave, ad illud D. Lucæ
alludens, *Puer autem crescebat, solem, necdum su-
pra orientis limites elevatum, delineavit, addito
lemmate. CRESCIT ADHUC.* Ita quivis fidei
orthodoxæ affecta ex munere suo in virtutum com-
parandarum studio, & gratiæ Divinæ incrementis,
indies major evadat, illo sapientis monito excitatus.
*Iustorum semita quasi lux splendens PROCEEDIT,
ET CRESCIT usque ad perfectum diem.* S.
Damasceus illa D. Lucæ verba interpretatus,
ait, *Christus proficit scientiâ & gratiâ, non in se sed
in suis membris.* Idcò enim profecit ipse, majores
virtutum actus indies exercendo, ut nobis ad idem
faciendum exemplo esset.

57. Astronomis sidera quædam errantia, alia
verò fixa, utpote non quidem proprio, sed solius
firmamenti motu moveri solita, vocantur. Tametsi
verò sol, uti & cæteri planetæ, Erronum numero
comprehendatur, ii tamen, etiam dnm iter destina-
tum motu velocissimo percurrunt, à directo trami-
te nunquam exerrant. Unde Sol, P. Raulino autho-
re, epigraphen tenet. SINE ERRORE CELER-
RIMUS. Talem se Vividus & constans Ducis Odo-
ardi Farnesii animus exhibebat, qui, in agendo qui-
dem celerrimus, ab æquitatis tamè aut justitiæ semi-
tâ nec minimùm inquam deflexerat. Meus Carduc-
cius Emblematis mentè sequentibus Jambis explicat.

*Erroris expers sol volat celerrimus:
Et lynceus vir cuncta pernix peragit.*

Solem vel hoc etiam titulo dixeris Mariam Virgi-
nem, quæ ad Elisabetham, cognatam suam, invisura, Elisabethâ
abiit in montana cum festinatione. Eaque festinatio
adeò ab errore omni immunis extitit, ut hodie
etiamnum Virginibus exemplo sit, sese è publico
cum festinatione proripiendi. S. Ambrosius. *Festi-
navit Virgo, inquit, ne extra domum diu in publico
moraretur. &c. Discite Virgines non demorari in
platea, non aliquos in publico miscere sermones;
Maria in domo sera, festinat in publico.*

58. Sol ad justitiæ leges exactè compositus vi-
deri possit. Nam dum nonnullos populos sex con-
tinuis mensibus aspectu suo privavit, injuriam ve-
luti

Corrector

Bernard.]
deprecat.
MariaPaulus
prædicansChrysof.
Hom. 4. de
laud Pauli.

Cor. 4.

o. Bapt.
Bargioc. l. i.
Epigr. 111.

penitens.

Ephes. 5.

Aug. in
psal. Enar-
yat. 2.

Maria V.

S. Petr. Dam.
serm. de As-
sumpt.
Petr. Clun.
in prosa de
B. V.Verbum
Incarna-
tum.Ioan. 1. 5.
S. Aug. Hom.
43. inser 50.Gratia
Divina.

Isa. 65. 1.

S. Cyp. E-
pist. 2.
S. Bernard.
serm. 83. in
Cant.Eleemofy-
narius.
Psal. 40. 2.D. Thom. in
hunc loc.Magistra-
tus.
Epi. 1. apud
Stobæum ser.
44. de Ma-
gistrat.Benefi-
centia Ma-
riæ V.
Richard. de
S. Vict. c. 23.
in Cantic.
Luc. 2. 40.

Proficietas

Prov. 4. 18.

S. Damasc. =
lib. 1. de fide.
cap. 11.Intellectus
vivax.Maria ad
Elisabetham
invisens.
Luc. 1. 39.S. Ambros.
in hunc loc.

Adversitates compensentur beneficiis.

Psal. 93. 19.

luti compensaturus, totidem continuos menses suâ presentia eos beare consuevit; Unde P. Raulini lemma. **NOCTEM ÆQUO COMPENSAT DIE.** Principes hoc sibi prototypon ob oculos statuent, ut tantundem beneficentia à se in subditos effundendum meminerint, quantum fastidii & injuriæ ipsi intulerint. Ad has leges Davidem Deus exercere est solitus. *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo,* verba sunt ipsiusmet Davidis, ad Deum conversi, *consolationes tuæ larificaverunt animam meam. Noli ergo timere,* subdit Magnus Augustinus, *adeest in iuvare auxiliator.*

S. Aug. l. 50. Homil. Hom. 27 cap. 1

Amor lascivus.

59. Otto Venius solem hoc lemmate circumscriptit. **DELECTAT, ET URIT.** Volebat quippe perversam amoris prophani indolem exprimere, quæ quidem, instar solis, aliquid voluptatis & gaudii afferre novit, sed plerumque tantundem doloris ac molestia intermiscet. Mentem suam hoc disticho aperit.

Otto Ven. Embl. Amor. fol. 221.

*Manè recens orto Titan delectat Eo:
Urit at in medio cuncta calore diæ.*

Apuleius in Sentent.

Ad hoc propositum Apuleius. *Flamma, inquit, savi amoris parvo quidem primo vapore delectat: sed fomento consuetudinis exastuans, immodicis ardoribus totos adurit homines.*

60. Latissima, & penitus adversa effectuum discrimina in sole experimur. Aquam enim glacie induratum, dissolvit; contrà verò luti mollietatem indurat: flores, intra hortum confitos, perfectâ venustate efformat; fœnum vicissim, à messoribus avulsam, torridâ & exsiccâ vi depopulatur. Quare P. Lucretius Borsatus foli subscripsit. **NON IDEM IN OMNES.** Insigne hoc boni Principis esto, qui gratias & pœnas; supplicia & beneficia, ita dispenset, ut quæque suis meritis ac demeritis ex æquo respondeat. Mertianus Jurisconsultus, *Ne quid inquit, aut levius, aut durius constituatur, quam causa deponit: nec enim aut severitatis, aut clementia gloria affectanda est: sed perpenso judicio, prout quæque res expostulat, statuendum est.* S. Gregorius Nazianzenus, perfectum Principem delineans, ait, *hoc unum requiro, ut ex numero sit, qui non in omnibus rebus cunctis obsequuntur, sed qui in quibusdam etiam obrecti studium in hominum offensione incurrunt, &c.*

Princeps justus.

Mertian. Jurisconsultus l. 12 ff de pœnis.

S. Greg. Naz. Orat. 32 sub finem.

Princeps sanctus.

Phil. 3. 20.

S. Anselm. in hunc loc.

61. Sol suos radios è quarti cœli fastigio ad usque postremum hunc mundum nostrum præcipites jacit. Verè adeò de se lemmatis loco dixerit. **SENZA LASCIAR IL CIEL, TOCCO LA TERRA.** Id est. **TERRARUM SIC IMA PËTO, QUIN ÆTHERA LINQUAM.** Justos hoc symbolum concernit, qui corpore in terris detento, affectum omnem Deo suo affigunt. Hos inter excelluit S. Paulus, luculentus sibi met testis, *Nostra autem conversatio, inquit, in cœlis est. Hoc est,* interprete S. Anselmo, *corpore ambulamus in terra, sed corde habitamus in cœlo.* Hæc Apostoli vestigia gressu impigro insecuti sunt S. Gregorius Papa, S. Ludovicus Galliarum Rex. S. Carolus Archiepiscopus Mediolanensis, B. Amadeus Sabaudia Dux, aliique complures, qui mente ad Deum sublevatâ, regna ac subditos sibi concreditos sapientissimis imperiis gubernarunt.

62. Sol, obscurâ ac densâ nubis velamine obductus, perimit quidem, vultus sui venustatem ab orbis conspectu occultari; id tamen prohiberi nequaquam potest, quin saltem splendoris sui gratiam ad nos transfundat, epigraphen illi nonnemo addidit. **IL BELLO SI, MA LO SPLENDOR NON CELA.** Id est, **VULTUM, NON LU-**

MINA CELAT. Aliam eidem è Martiale subjunges. **ET LATET, ET LUCET.** Næ! Christus Christum intra horrendos crucis dolores hunc solem putes, qui oculos quidem, vultumque sanctissimum retinebat, at sputis & cruore adeò obnubilatum, ut Divinus Vates eum contemplatus exclamârit, *Et quasi absconditus vultus ejus, & despectus, unde nec reputavimus eum.* Sanè inter immanes illas dolorum umbras quaquaversum gratia suæ lumina diffudit; uti haud obscurè colliges è præcisâ aure, Malcho non sine prodigio restitutâ; è precibus, quas pro suis tortoribus ardentissimè fudit; è latrone, in paradysum admisso; è singulari solitudine, quâ amantissimæ suæ parenti curatorem providit. &c. S. P. Augustinus illum Prophetæ locum interpretatus, ait, *Deformitas Christi te format. Ille enim si deformis esse nolisset, tu formam, quam perdidisti, non recepisses; Pendebat ergo in cruce deformis; sed deformitas illius pulchritudo nostra erat.*

Isa. 53. 3.

S. Aug. serm. 20. de verb. Apost. cap. 6.

63. Sol, in cœli umbilico, inter Lunam, Planetas, aliasque molis diversæ constellationes defixus gnomam Italicam præfert. **IN TUTTI SPLENDO.** Id est. **SPLENDET IN OMNES.** Ab illo enim cuncta firmamenti sidera splendorem emendicant. Eadem planè ratione omnia sapientia, fortitudinis, castimoniam & patientiam dona è solâ Dei munificentia in Virgines, Doctores, Martyres, & Confessores profluxere. Unde S. Jacobus. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum.* Egregiè, ut cætera omnia, Magnus Augustinus. *Ad humanas mentes mutabiles de fonte immutabili descendit patientia, quæ & ipsas faciat immutabiles. Unde homini placere Deo, nisi à Deo? Unde homini bona vita, nisi à fonte vita? Unde homini illuminatio, nisi ab aeterno lumine?* Cæterum etiam Principis Majestas in omnes subditos benevolentiam adeò liberali respicere, ut illius favore nemo non sublimis aut illustis evadat.

Deus.

Iacob. 1. 17.

S. Aug. serm. 1. ex addic. à Carus.

Princeps.

64. Tanta solis est claritas, ut oculorum aciem, quantumvis acutam ac perspicacem, quantocius perstringat, superetque. Unde lemma. **V'ABBAGLIANO LA VISTA ANCO I PIU' DEGNI.** Id est. **PERSTRINGIT JUBARE VISUM.** Id ipsum in Essentia Divina observat Torquatus, ad quam creati oculi, tametsi perspicacissimi, caligant.

*E quando nemo in suo splendor s'involve,
V'abbagliano la vista anco i più degni.*

Unde Seraphini, Deo presentes, faciem suam obvelant, uti septuaginta Interpretes in Isaia capite sexto describunt. Eodem modo locum illum explicat S. Joannes Chrysostomus: *Duabus alis velabant faciem &c. simul excludentia radium, è throno prodeuntem, eo quod ferre non poterant immensam gloriam. &c.*

Deus.

Torq. nella Gerusal. Conquist. lib. 10. 6. 9.

65. Soli, extra nubium valla emergenti, Carolus Rancatus subjunxit. **NULLAQUÈ OBSTANTE RELUXIT.** Virum doctum hoc Emblemate ornaveris, qui in congressu litterario omnia adversariorum momenta superavit, suæque sapientia splendorem minimè vulgarem edidit. Cum primis tamen Christi, Servatoris nostri, innocentiam eadem imago explicat, qui, tametsi sexcentis hostium calumnias gravissimè oneratus, sese omnibus superioriorem exhibuit, suæque integritatis testes ipsummet Pilatum, ejus conjugem, Centurionem, latronem, aliosque habuit. Denique cordis nostri innocentiam adeò nunquam opprimitur, ut tandem inter omnes hostium insultus triumphet. S. P. Augusti-

Virtus.

Innocentia Christi.

Innocentiam nunquam oppressa.

S. Aug. in Psal. 37.

ni monitum est. *Custodi intus innocentiam tuam, ubi nemo opprimit causam tuam.*

66. Omnes maris terraque fines amplissimâ solis virtute gaudent, ejusque indefessâ & assiduâ revolutione indices ambiuntur. Unde lemma. **FO-
TUM CIRCUMSPICIT ORBEM.** vel, **OM-
NIA LUSTRAT.** Hoc posterius Virgilio fami-
liare est.

Sol qui terrarum flammis opera omnia lustras.
Divinus Psalter, *Nec est, inquit, qui se abscondat à
calore ejus.* Et Salomon. *Oritur sol, & occidit, &
ad locum suum revertitur: ibique renascens, gyrat
per meridiem, & flectitur ad Aquilonem LU-
STRANS UNIFERSA.* Hoc symbolo
depicta cernitur, cum bonitas, & universalis pro-
videntia Dei; tum industria & sollicitudo boni
Prælati vel Episcopi, quibus omninò incumbit,
Diœceses & Ordines sibi concreditos, omni incom-
modo neglecto, circuire ac invisere. Quantum qui-
dem providentiam Divinam concernit, eam meus
D. Salvator Caduceus hoc disticho descripsit.

*Aethere sol radians totum circumspicit orbem:
Sic Deus immenso lumine cuncta regit.*

Quantum verò sollicitam ferventis Prælati curam
attinet, Ideâ loco Samuëlem, supremum Israël's Ju-
dicem & pastorem, jure produxerim. Is quippe ibat
per singulos annos circueiens Bethel, & Galgala &
Masphat; & judicabat Israël'em in supradiçtis locis.
Ita nimirum insignis Antistes è tribunali assiste-
bat omnibus, videndo ac providendo singula. Audi,
quid in rem præsentem de hodierni ævi sole, ac Præ-
sulum geminâ, Alano de Solminihac, Canonico Re-
gulari, & Episcopo Cadurcensi referat eruditissimus
D. Dominicus Bisselius; cujus verba, quia concin-
na, ex integro admetior. *Inter omnes Episcopales fun-
ctiones nulla majus momentum habet, magisque
necessaria est & essentialis, quàm Visitatio. Reapse
Episcopi nomen tam apud Hebræos, quàm Græcos deri-
vatur à quodam verbo quod visitare significat, tan-
quam res eadem esset, esse Episcopum, & esse Visita-
torem: Ita quoque noster Antistes (Alanus) sentie-
bat, qui omne tempus, quod poterat, lustranda Diœcesi
sua dicaverat. Et pauld post, cum nonnemo certa
quedam diversoria ipsi dissuadere volebat, quod ea
non essent satis honorata, ejusq; persona atcommoda-
ta, Quid: subjunxit ipse, nunquid visitatione per-
ago, ut in eas iniquitatem comoditates? non dee-
rit nobis palea stramentitia; & hoc sufficit: mor-
tificationes, à Deo nobis immissa, & quas in exer-
cicio muneris nostri sentimus, admodum sapiunt.
Et nonnullis interjectis. *Plerumq; tamen hunc Con-
cilii Tridentini textum responsi loco adducebat:
Optandum esse, ut ii, qui Episcopale ministerium
suscipiunt, quæ suæ sint partis agnoscant, ac se
non ad propria commoda, non ad divitias aut lu-
xum, sed ad labores & sollicitudines pro Dei glo-
riâ vocatos esse intelligant. Unde frequenter i-
terabat, sed ad labores, sed ad labores, &c.**

67. Caloris vehementia ad dimensum solis, plus
vel minus elevati, crescit, decrescitque. Unde sub
æstivo sole, ceu omnium summo, ferventissimus ex-
sistit. Epigraphen addes. **ALTIOR ARDEN-
TIOR.** Quando Christus, sol justitiæ, in terris visus
est; & cum hominibus conversatus est, Deo ni-
mirum sub carneam humani corporis compagem, de-
missione obstupescendâ, coarctato, poterat quidẽ
videri, non alios nisi suaves ac temperatos splendo-
res, lumen, nimirum ad revelationem gentium, ab
illo spargi: At olim in extremo tribunali, quando
in nubibus cæli cum virtute multa & Majestate
sublimis stabit, tunc ignis in conspectu ejus exar-

descet. Idem Emblemata etiam illorum est proprium,
qui ad sublimiorem dignitatẽ eveci, sublimioribus
etiam virtutum actibus intenduntur, Prototypi lo-
co Alanum, Canonicum Regularem & Episcopum
Cadurcensem habeto, de quo meus Concanonicus,
R. D. Dominicus Bisselius in hæc verba testatur. *Ut
in ista dignitate (Episcopali) se collocatum vidit, no-
vo ardentissimoq; desiderio fuit inflammatus, am-
plius sese perficiendi, dicens, signum reprobationis
fore, si quis ad vocationem perfectiorem & sublimio-
rem elevatus, non in perfectione cresceret: Episcopali
Dignitati necessitate perfectionis excellentioris in-
dissolubiliter annecti; Et Episcoporum sanctimoniâ
ministerii eorundem eminentia coequandâ esse.*

68. Solis beneficentia non modò in omnes crea-
turas promiscuè, sed in quâlibet, sollicitudine pror-
sus singulari ac determinatâ, se effundit. Ut adeò
verè illi subscripserim. **OMNIBUS, ET SINGU-
LIS.** Lineamenta hæc sunt gratiæ & munificentiæ
Divinæ, quæ & curâ omnibus communi, & cuius
sigillatim, sapientissimè providet. Ita omninò Prin-
ceps suâ ope omnia tam publica, quàm peculiaria
subditorum commoda promovere satagat. De sole
disserens S. Ambrosius, *Magnus sol, inquit, qui com-
plet orbem terrarum suo calore, vel luna suo lumine;
nec solum terras, sed etiam aërem hunc & mare, cœ-
liq; faciem.* Et subjungit. *Quæ in quacunque parte
fuerint cæli, ILLUMINANT OMNIA, ET Æ-
QUE SPECTANTUR A CUNCTIS, ut ea tan-
quam suis tantùm regionibus immorari, & sibi tan-
tùm adesse, atque lucere singuli populi credant, cum
similiter luceant universis.* De Deo S. P. August. at-
tonitus exclamat: *O tu bone omnipotens, qui sic cu-
ras unumquemq; nostrum, velut solum curares, & sic
omnes, tanquam singulos curares & diligeres.* Quan-
tum denique ad Principem; ideâ loco se offert
Constantius, Orientis Imperator, *Ego porrò, ajebat,
officii mei partes esse ducor, vobis non solum ex publi-
cis bonis letitia materiam præbere: sed insuper pri-
vata singulorum utilitati, quoad ejus fieri queat de-
bitam providentiam, sollicitudinemque navare.*

69. Soli hanc Epigraphen subjunges. **PER SE
FULGET: vel NON MUTUATA LUCE.** Dei
hic typus est, de quo Philo, *sicut lux à nullo illu-
stratur, sed se ipsâ ostendit: sic Deus, qui nullis homi-
num operibus illustrari potest, Divinâ suâ essentiâ
solus se ipsum illustrat.* Quo Emblemate etiam ex-
hibetur cum independens & absolutum supremi
cujusdam principis dominium; tum exoticum præ-
stantis alicujus viri ingenium, quod, nullâ alienâ o-
pe indigum, solo rationis suæ pondere nititur. Fran-
ciscus Petrarcha, *Ut cuique propria laus, aut infamia
est; sic laudis aut infamiae propria causa sit oportet.*

70. Sol, largiore radio conspicuus, lemmatis lo-
co versus hunc Italicum sustinet. **NEL TROP-
PO LUME SUO VIENE A CELARSI.** Id est.
SUO SE LUMINE CONDIT. Dei hæc figu-
ra est, ad cujus aspectum mortales oculi penitus ca-
ligant. S. Dionysius Arcopagita, alludens ad illud
D. Pauli, *Deus lucè inhabitat inaccessibilem,* sapien-
ter concludit, *Caligo Divina, id est, lux inaccessibi-
lis, in qua Deus habitat, ad eam accedit, eaque absor-
betur, quisquis Deum videre meruit: eoque ipso,
quod non videt, nec cognoscit, familiarius conjungi-
tur ei, qui omnem cognitionem transcendit.* Sine-
sius, Deum contemplatus, exclamat:

*Tu es quod illustrat,
Tu quod illustratur,
Tu es id quod apparet,
Tu quod occultatur
Propriis fulgoribus.*

Dignitas
major,
majorem
fervorem
requirit.
R. D. Dominus
Bissel. in visa
p. 2. cap. 4.

Providen-
tia Divina.

S. Ambrosius
4. Hexamer.
cap. 6.

S. Augustinus
at-
Confess. c. 11.

Princeps
juvet
omnes.
Orat. de Theo-
mist. Philoso-
pho.

Deus.

Philo. l. 1. de
Monarchia.

Absolutû
dominiû.
Franc. Pe-
trar. l. 2. de
Remed.
Dial. 6.

Deus.

1. Tim. 6. 16.

S. Dionysius
Arcop.

Sinesius hymn.

Unde

Virgil. 4. Æ-
neid. v. 607.
Psal. 18. 7.
Eccles. 1. 5.

Providen-
tia Dei.

Episcopus
lilignens.

Visitator.

Reg. 7. 16.

R. D. Domi-
nic. Bissel. in
visa cap. 12

2.

Reff. 25. c. 2.
de Reform.

Baruch. 3.
38.
Christus
Judex.

Luc. 2. 32.
Matth. 24.
10.
Psal. 49. 3.

Tass. nella Gerus. Liberrata Canto. 9 st. 57.

Unde Torquatus Tassius, inaccessum Dei lumen è longinquo considerans, vernaculo idiomate canit.

Quivi ei così nel suo splendor s'involge, Che l'abbaglian la vista anco i più degni.

Deus Judex.

Oleas. in cap. 31. Gen.

71. D. Arcelius, Divinam justitiam in sole contemplatus, epigraphen addidit. MALE OPERANTIBUS PAVOR. Studiosè observavit Oleaster, inter Hebræos & Chaldæos morem obtinuisse, ut Deum Terroris nomine vocarent. Vocant, inquit, Hebrai aliquando Deum Pavorem, quòd maximè sit timendus, quod forsitan à Chaldæis mutuaverunt, qui frequentissimè Deum Pavorem vocant. Certè, affirmante S. Hieronymo, etiam qui sancti sunt, presentiam Dei absque formidine non videbunt.

Providentia Dei. Matth. s. 45

72. P. Vincentius Gilibertus solem Providentiæ Divinæ speculum nominat, cujus munificentia, è Sacræ scripturæ testimonio, diffunditur SUPER BONOS ET MALOS. Coronidem Emblematici jungit Prudentius.

Prudent. l. 2. contra Symmach ap. Lud à Cerdà in Tertull. de spectacul.

Haud aliter solis radius colluminat omnes Diffuso splendore locos, ferit aurea recta, Sed ferit & nigro sordentia culmina fumo. Intrat marmoribus Capitolia clara, sed intrat Carceris & rimam, & tetra foramina clausi Stercoris, & spurcam redolenti fornice cellam.

S. Aug. serm. 48. de Diverfis cap. 6.

Pulchrè in rem presentem S. P. Augustinus. Istum panem, inquit, quo venter impletur, videtis Deum dare non solum laudatoribus suis, sed etiam blasphematoribus. Laudas, pascit te; blasphemas, pascit te; ut penitentiam agas, expectat te; sed si te non mutaveris, damnat te.

Beneficentia Dei.

Iacob. 2. 5.

Tho. Angelicus apud Corn. à Lap. in hunc loc S. Bernard. serm. 16. in Cant.

73. Joannes Orozius, ut uberrimam Dei beneficentiam nunquam non in memoria recentem teneret; solem tessera loco sibi ob oculos fixit; addito illo D. Jacobo semmate: AFFLUENTER, ET NON IMPROPERAT. In quem locum Thomas Angelicus: Deus, inquit, dat liberaliter, non vendit sicut multi; dat generaliter, non uni, sed omnibus; dat abundanter, non parè; dat curialiter, (urbanè) quia non improperat. Et S. Bernardus. Verus beneficus est dans affluenter, & non improperans: non improperat dona, quia dona sunt; & beneficia sua mihi dedit, non vendidit.

Gratia.

S. Fulgen. ad Theodor.

S. Aug. l. Quas. ad Orat. Quas. 42.

74. Fuit, qui foli inscriberet. NI ASPICIT, NON ASPICITUR. Ita prorsus Divina gratia, nò oculos nostros antevertat, omnem aspectus sui copiam subtrahit. Oculi factus est, ut videre lumen possit, inquit S. Fulgentius, sed videre non potest, nisi se illi lumen infuderit; ita & bonum, quod facis, gratia adscribendum. Et S. P. Augustinus. Sicut solem non videt oculus, nisi in lumine solis; sic verum & Dominicum lumen non poterit videre intelligentia, nisi in ipsius lumine; de quo inquit Propheta; Domine in lumine tuo videbimus lumen.

Excellentia Augustini.

S. Remig. super 2 Corinth. Maria Virgo. S. Bonav. in Psal. minor.

75. Suprema adè solis est excellentia, ut cetera omnia illius comparatione & aspectu caligent. Unde lemma. SPARISCE OGN' ALTRO LUME. Id est, SIDERA CUNCTA FUGAT. S. Remigius eodem encomio S. Augustinum insignivit. Sicut sol, inquit, in lumine excedit omnes planetas, ita Augustinus omnes excesit in exponendo sacras scripturas. D. Bonaventura summam Mariæ Virginiis excellentiam ipsissimo hoc elogio veneratur.

Ave tota dealbata Virgo, cui comparata Luna nigra reputatur, Sol cum stellis obscuratur.

Cui succinit Joannes Geometra.

Gaude Virgo, abdens seraphinum lumen, ut almus Sol oriens lucem fideream obtenebrat.

Io. Geom. in Hymn.

76. Cui genuina virtus cordi est, solem imitatur, qui omnem venustatis suæ gratiam cum aliis communem facit. Ut adè lemmatis loco de illo dixeris: EX TE CUNCTA NITOREM. S. Joannes Damascenus, Sicut sol, inquit, ad illuminationem omnibus ortus, sine invidia porrigit suos radios, cunctosque illuminari permittit: ita & vera sapientia sui appetitores, more solis illuminat, & illustrat, & splendor ostendit. Soli etiam parallela est fides, fecunda virtutum omnium parens. Nam, Origine Doctore, sicut nihil est delectabile hominibus sine luce; ita nihil est delectabile, neque acceptum Deo, absque fidei lumine. Ex fide igitur virtutes cuncta suum inchoant nitorem.

Virtus.

S. Jo. Damas. c. 15. de Barlaam.

Fides.

Orig. in Job.

77. Sol, omnes passim sentinas, locaque immunda, innocuis suis radiis pervadere solitus, à Scipione Bargalio, lemmatis loco hanc unicam voculam cepit. IMPOLLUTUS. Vel prout P. Gambero ex Statio placet. DECOR INTEGRER. Effigies hæc est Christi, sub Eucharistiæ velamine latentis; qui sceleratæ conscientiæ illuviem pede inoffenso, nulloque ullius labis contractæ vestigio, subit. Diogenes importunè ab æmulis lacessitus, quod loca immunda introiret, respondit, & sol in secessu abit, nec inquinatur. Id ipsum probæ vitæ homini compertum est, quem nulla flagitiosorum societas inficit. Ut radii solis, Lipsii verba sunt, in sordes & caligantia loca conjecti, illustrant, non inquinantur: sic boni inter feros squalentesque animos resplendent nihilominus vera virtutis suæ laude. Hoc eodem symbolo Sanctis Patribus Basilio, Athanasio, & Augustino in memoriam revocatur Deus, humanâ carne, citra omnem infinitæ gloriæ suæ jacturam, vestitus. Nonne vides solem, inquit Basilius, & in cæno agentem, & sordidis adluentem, nullam tamen inde graveolentiam contrahentem? Quid igitur times impassibili & sincera nature, ne maculam à nobis referat? Et S. Gregorius Nyssenus. Puritas in nostris sordibus versatur, sordes verò puritatem non attingunt, sicut ait Evangelista. Quod lux in tenebris, & tenebra eam complexa non sint. Porrò licet idem Servator noster, has terras obambulans, complures leprâ, aliâque luc abominandos, thaumaturgâ manu contrectaverit, nullam tamen exinde malignam fanicem unquam contraxit. Opportunè S. Petrus Chrysologus: Deum nec tactus polluit, nec offendit visus, nec odor exasperat, nec auditus sauciat, nec inquinat humana cogitatio. Nam si sol tangit stercora, non tamen stercoribus inquinatur: quanto magis Creator solis tangit omnia, & tamen non potest ullis contactibus inquinari?

Stat. Sylv. in Prol. & Crisp. Eucharistia.

Laertius l. 6.

Virtuosus inter vitiosos.

Lips. Praefat. in l. Saturnal.

S. Basil. Homilia de humana Christi generat.

S. Athanas. l. 2. de Incarn. Verbi.

S. Aug. l. de fide symb. c. 4. Verbum Incarnatû.

S. Greg. Nyss. Orat. de Nativ. Christi.

S. Per. Chry. sol. serm. 35.

78. Gratia Divinæ radius omnes animi nostri angustias laxat, eumque temperie suavissimâ recreat; perinde ut solis splendor aëra malignis vaporibus extergit, terramque passim fomentis liberalibus erigit. Nempe DISCUTIT, ET FOVET. Utrâque hæc conditione instructam velim presentiam Principis, dum Provinciæ aut regni sui terminos lustrat. Iis certè Alphonsum I. Lusitanæ Regem fuisse insignem, publicis monumentis constat; simul enim atque ditiones suas obiit, omne injustitiæ, aliorumque criminum vulgus disparuit, solâ pacis, fidei & justitiæ symmetriâ superstitit. Unde Principis justitia, instar solis scelerosos discutit, & egenos pietate suâ fovet. Hanc operandi normam familiarem habuit Ferdinandus

Gratia Dei.

Præsentia Principis.

Justitia & Pietas.

dinandus II. Imperator, de quo P. Lamormainus testatur; *Justitiam rigorem sua clementia suavitate temperavit.* Et ut elogio sua vis constaret, exemplum addit. *Cujusdam Rei, cui vita non potuit condonari, filios ita solatus est, ut diceret, patris crimen illis fraudi non futurum:* adjungens: *se illis futurum parentis loco, si ipsi se gererent, ut deceret.*

79. Quemadmodum sol vibratis radiis dissolvit nebulas; ita Patris familias, & cumprimis assiduo cogitata Dei presentia facile omnem è familia aut humano corde labem proscrit, præcavetque. Unde lemma soli præfixum. DISSIPABIT. De Divina presentia eruditè Prudentius:

*Caligo terra scinditur
Percussa solis spiculo,
Rebusque jam color redit
Vultu nitentis sideris.
Sic nostra mox obscuritas,
Fraudisque peccatum conscium,
Ruptis retectum nubibus
Regnante pallefcit Deo.*

Isaacus Presbyter, ostensurus, quantum solatii in anima nostra pariat Oratio, ait, *sicut revelatur facies terræ per radios solares ab obscuritate aëris occupant: ita potens est oratio solvere & annihilare ab anima nebulas vitiorum, & irradiare mentem luce lætitiæ & consolationis.*

80. P. Aloysius Juglaris in honorem Victorii Amedei, Sabaudie Ducis, nascentem solem depinxit, ad cujus aspectum nebula ac caligo omnis proscripta: cum lemnate, SOLVIT, DUM VIDIT. Innuebat videlicet insignem Ducis prudentiam, quæ dissidentes Mariæ Medicæ, Matris Regiæ, ejusque filii Ludovici XIII. Galliarum Regis, animos mirâ dexteritate conciliavit. Eodem planè modo sol bonitatis Christus, unico nutu in Petrum defixo, omnem ex ipsius corde perfidiam fugavit. *Conversus Dominus respexit Petrum;* sed quid inde; *Et egressus foras Petrus flevit amarè.* In hunc locum nervosè S. Ambrosius. *Quos Jesus respicit, plorant delictum.*

81. Exerunt equidem insolentium vaporum, nubiumque turmæ suas nonnunquam in solem vires, & denso agnive cælum obsident. At NON DIU persistant umbratica hæc valla; dum nimirum occiduum illud sidus hesternas vires colliget, & copioso fulgure instar jaculi, OBSTANTIA SOLVET. Lucta non abstinentis virtutem inter & vitia absolvitur. Virtus enim, obloquentium diceris ac fraudibus non nihil circumventa, tandem erumpit, & adversas partes felici victoriâ triumphat. Nam, quod Ovidius testatur:

Conscia mens recti, fama mendacia ridet.

Adversus virtutem, inquit Seneca, hoc possunt calamitates, damna, & injuria, quod adversus solem nebula potest. Et rursus: *Sola virtus præstat gaudium perpetuum, securum; etiamsi quid obstat, nubium modo intervenit, qua infraferuntur, nec unquam diem vincunt.*

82. Qui malevolorum injuriis impetuntur, tantum abest, eos quidquam detrimenti sustinere, ut contra plurimum gloriæ ipsis exinde accrescat. Exemplo sit sol, nubibus vallatus, quæ è Lucarini sensu, INSTANT, NON OBSTANT. vel FRUSTRATA OPPOSITÆ. vel denique, HINC CLARIOR. Seneca, *Solis vis,* inquit, *& lux integra est etiam inter opposita, & quamvis aliquid interjaceat, quod nos prohibeat ejus aspectum, in opere est, cursu suo fertur. Quoties inter nubila luxit, non est sereno minor, nec tardior quidem, quoniam mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

tum interest, utrum aliquid obstet tantum, an impediat. Eodem modo virtuti opposita nihil detrahunt. Non est minor, sed minus fulget: nobis forsitan non aquè apparet, ac nitet, sibi cadem est, & more solis obscuri, in occulto vim suam exerceat.

83. Soli exorienti subscribes. JAM ILLUSTRABIT OMNIA. In hoc schemate videre licet amplissima effecta, cum à Divino sole, qui illuminat omnem hominem, venientem in hunc mundum, tum à viris illustribus nata. Benè in hanc rem Agapitus. *Solis profecto partes sunt, illustrare radiis orbem: Principis verò virtus est, egenorum misereri.* Hoc modo S. Gregorius Nazianzenus, cognominem suum S. Gregorium Nyssenum, tristi ac diuturno itinere occupatum, dilaudans, *Tuus,* inquit, *circuitus Deo gratus & acceptus, fixumque tibi ac stabile est multis prodesse, quamvis loco minime fixus sis, nisi verò quis solem accuset, quia in orbem currit, radios fundens, atque omnibus rebus, quas obit, vitam afferens.* Cæterum hoc symbolo enumerantur omnes boni Pontificis aut Visitatoris partes, dum Ordine aut Diocesi sibi concredita ex officio lustrat.

84. Nascenti soli inscripsit Lucarinus. ORIENS UNIVERSUM ILLUSTRAT. Sacra Servatoris nostri, ejusque Divinæ Matris incunabula hæc imago concernit. Non sine melle Bernardus, *Mariæ presentia,* inquit, *totus illustratur orbis, adeo ut & ipsa jam cælestis patria clarius rutilet, virgine a lampadis irradiata fulgore.* Eodem argumento usus Isidorus Clarius, hominem quemdam liberalem, & in elargiendis suis gratis munificum describit. *Voluti sol,* inquit, *cum orbi apparet, mortales omnes implet jucunditate: sic liberalis, dum benignè omnibus facere studet, ubicunque conspicitur, quibus secumque obviam præbet, lucem quandam secum affert, qua lætitiæ omnibus parit.*

85. Solis radius, intra sinum speculi concavi il-lapsus, & inde in oppositum fomitem repercussus, eodem momento simul & speculum illustrat, & vicinam materiam, ceu escam destinatam, voraci flammâ consumit. Huic Emblemati, Bargalio auctore, apud subscribes. UNIUS SPLENDOR, INCENDIUM ALTERIUS. Prognosticon hoc videri possit Christi, solis æterni; cujus splendore justorum animæ coram extremo tribunali fulgebunt; illis e contra, quæ causâ ceciderunt, æterno incendio devorandis. *Sol illuminat,* inquit S. Isidorus, *& exurit: ita Christus credentes fide, spiritu vegetante illuminat, negantes se, æterni ignis ardore terret.* Solem insuper, tametsi perversè, imitantur invidorum oculi; qui, viso alicujus excellentiæ aut dignitatis splendore, protinus ardent, seq; ipsos, aliorum omnium impotentes, consumunt; Et, prout observat S. Basilus. *Quanto magis fortuna crescit, tanto ille majori premiur dolore atque luctu.* Unde Epulo ille Evangelicus, tametsi inferorum flammis acerrimè tortus, cum tamen Lazarum in Abrahami sinu quiescentem suspiceret, adeo acutè hunc alienæ felicitatis splendorem sensit, ut livor, inde conceptus, omnem pristini tormenti dolorem superaret. Huic asserto vadem se jungens S. Petrus Chryzologus, *Zelo,* inquit, *de heluone illo discrens, magis incenditur, quam gehennâ.*

86. Perinde ut lux solis, è speculo reflexa, ibi præfertim, dum fomento præsentis allicitur, calorem excitat, nasciturque E LUCE ARDOR; Ita temerarius aspectus, in sceminæ venustatem defixus, fomentum in corde struit, & libidinis actum suscitatur. S. Joannes Chrysostomus, *Ut ignis,* inquit, *ubi fennum arripuerit, nihil moratur: sed simul, ut attingit materiam,*

Gratia Dei.

Ioan. 1. 9.

Agap. Ep. Paran. n. 51.

S. Greg. Nazian. Ep. 34.

Princeps beneficus.

Visitator.

Nativitas Christi & B. V.

S. Bernard. serm. 1. de Assumption.

Liberalis. Isid. Clarius To. 1 orat. 61.

Christus Judex.

S. Isid. l. de mundo c. 15.

Invidus.

S. Basil Hom. de Invidia.

Luc. 16.

S. Pet Chryzolog. serm. 122.

Aspectus incautus. S. Io. Chryf. Hom. 3 de verb. Isaia.

teriam, accendit flammam: itidem & ignis concupiscentia simul atque per oculorum intuitum elegantem attigerit formam, protinus exurit animum.

Utile cum damno.

87. Experientia constat, ex eadem re nonnunquam & damnum & utilitatem in nos derivari. E sole id discis; cujus radii, è speculo reverberati, simul & propinqua fomenta accendunt, & speculum illuminant. Unde lemma. HINC SPLENDOR, ET ARDOR. Ovidius.

Ovid. 2. Trist.

*Nil prodest, quod non ladere possit idem.
Igne quid utilius? si quis tamen urere testam
Apparet, audaces instruit igne manus.*

Virtus afflicta.

*Eripit interdum, modo dat medicina salutem,
Qua quæ, iurvet monstrat, qua quæ, sit herba nocens, &c.*

88. Nubes elevata umbram nonnunquam solis conspectui aspergunt, suffocare non possunt. Nempe, **PREMITUR, NON OPPRIMITUR.** Virtus in animum generosum tantum habet imperii, ut quidem illum aliquando affligi, nunquam tamen fatigari aut dejici permittat: nec etiam ulla malitia eoque est improba, ut, dum veritati fucum aliquem fecit, eam penitus enervem reddat, aut ad obeunda nobilissima munia sua infirmam. S. Nilus Abbas, *Animus*, inquit, *virtutibus exultis, & confirmatus, licet diaboli prematur insidiis, non opprimitur, nec de constantia proposito dimoveatur.* Haud secus perverforum versutia aliquando umbram quidem veritari affundit, nunquam tamen ita obvelat, quin tandem splendore suo penetret. *O magna vis veritatis*, exclamat Cicero, *quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contraque fidas omnium insidias facile se per se ipsam defendat.*

S. Nil. Abb. Institut. ad Monach.

Veritas.

Cicero pro Calio.

Gratia Divina. S. Chrysof. Hom. 45. in Matth.

89. Radii solares, speculi sinu recepti, ingens luci reflexæ incrementum addunt, eamque in alias complures multiplicant. Unde lemma, soli à Luca-rino inditum. **PRÆBET TANTUNDEM SINGULIS.** Ita celestis gratia, in unum è servis Dei effusa, tantum ubiq; splendorem spargit, ut cæteros omnes illustret. S. Joannes Chrysofomus, *Salvator*, inquit, *non divitem, non pauperem, non ingeniosum, aut rudem, aut fortem, aut ignavum, aut diligentem, aut desidè discernit: sed omnibus, quamvis non ignoret exitum, pietatis doctrinam commendat.* Princeps certè maximè in id incumbat, ut nemini non beneficentiæ suæ radii affulgeant; quod, Cassiodoro teste, exemplo suo comprobavit Theodoricus; *Optamus*, inquit, *cunctum diem plenum beneficiis nostris excurrere. Optamus ubiq; præstita nostra radiare.*

Princeps beneficus.

Cassiod. l. 3. Var. Ep. 11.

Restitutus.

Christus resurgens.

S. Prosp. in psal. 103.

Gratia Divina.

90. Famulus amulorum calumniis officio & dignitate motus, eidem tamen denuò non sine honore ex integro restitutus; Solem ideam præfert, qui nubium umbris tantisper oppressus, mox evadit **AB UMBRIS CLARIOR**, seu ut lemma Italicum dicit. **NON MEN LUCIDO RISORGE.** Christa, è morte redivivo, idipsum congruit: nam, Authore S. Prospero, *Ortus est sol, quia occidit sol: id est, Christus mortuus resurrexit, & universum mundum claritatis sua manifestatione implevit.*

91. Ubi gratiæ Divinæ splendor invaluit, malitiæ & calamitatum umbras è statione dimoveri necesse est; æquè ac Sole propinquante fugantur tenebræ. Proinde epigraphen, ni fallor, opportunam

subjunges. **TENEBRÆ NON COMPREHENDERUNT.** aut brevius, **TENEBRÆ PRO-** Jamblicus de Mysteriis.
CUL. Jamblicus de Mysteriis. Sicut veniente sole, tenebræ ejus præsentiam sustinere non possunt, sed subito subterfugiunt: sic undique refulgente potestate Dei, quæ replet omnia bonis, perturbatio omnis, quæ solet à spiritibus malis accidere, nullum habet locum, sed repente disperditur.

92. Sol, toties in orbem revolutus, hesternos identidem splendores recuperat; fitque adè **MOTU FÆCUNDUS.** Idipsum de sole testatur D. Gregorius Nazianzenus. *Neque motui unquam suo, nec beneficiis finem faciens.* Et Plato. *Dum sol mundum suo cursu ambit ac lustrat, omnia salva sunt & conservantur, &c.* Totum hoc Visitatoribus, iisque omnibus, qui publicis negotiis destinantur, convenit; omninò enim muneri suo deessent, nisi terras, quas lustrant, beneficentiæ suæ radiis passim fæcundarèt. Facem iis præluxit Apostolorum Princeps, qui *pertransit benefaciendo & sanando.* Hunc locum interpretatus P. Cornelius à Lapide, ait, *Proprium ergò Christi, ejusq; affectuum est, nemini male sed cuilibet benefacere; ut ubicumq; degit, spargat radios suæ beneficentiæ instar solis, qui jugiter currit, & pertransit, ut lucem, calorem, & influxum suum communicet hominibus, animalibus, & plantis toto orbe dispersis.*

S. Greg. Naz. de Theolog. Orat. 34. q. 2

Plato in Theateto.

Visitatores.

Aff. 10 38.

Corn. à Lap. in hunc loc.

93. Spicarum plumæ, à solaribus radiis crebrò percussæ, tandem calorem croceum induunt, & congenitum virorem exutæ, inaurantur. Unde hanc Soli epigraphen subjunges. **MUTAT IN AURUM.** Ita dolorum tolerantia, adversitatum ardoribus iteratò pulsata, tandem aurea gloriæ & triumphantis animi corona fabricatur. S. Joannes Chrysofomus. *Quemadmodum in desudatione luctatorem cum sudore & pulvere, & calore multo, & laboribus, & miseriis pugnare decet: sic justo multa tolerare expedit, generoseque ferre universa, si clarum hinc coronam sit accepturus.* Certè Joseph, Ægypti Prorex, in gloriam inter Palestinæ opiliones atatem transegisset, nî artifex persecutio informis pedum in sceptri fastigium cacuminasset.

Persecutio utilis. S. Io. Chryf. Hom. 5. de Patiens.

94. D. Aresius, ut Verbum Divinum, in Mariæ Virginis utero conceptum, Emblemate repræsentaret; solem effinxit, terrestri globi vertici insistentem cum dicto. **NON GRAVAT, ET GRAVIDAT.** Enimverò Spiritus Sanctus Mariam, sine ulla integritatæ Virginitatis offensâ felicissimè fæcundam effecit. Marcus Vigerius, salutantis Angeli verba interpretatus, *Virtus altissimi obumbrabit tibi*, subjungit, *Voluntas Dei conteget totam; non gravabit, te circumdabit, non violabit.* Richardus de S. Laurentio, *Spiritus Sanctus*, inquit, *eam fæcundavit, virtus à corruptione servavit.* Et S. Bernardus. *Libet admirari, quàm leve sit onus veritatis, quod non solum non onerat, sed etiam portat omnem, cui portandum imponitur. Hoc onus potuit uterum GRAVIDARE virgineum, SED NON GRAVARE.*

Maria V. concipiens. Marc Viger. in decachordo chorda 1. Luc. 1. 35. Richard. de S. Laur. l. 12. de Laud Virg. S. Bernard. Ep. 72.

95. **O**culorum acies, ad diffusos solis meridiani radios emissa, penitus hebescit, suamq; videndi lucem amittit. Solem, inquit S. Ambrosius, intueri non possumus: radiis acies submouetur, obtutus intuentis hebetatur, & si diutius inspicias, omnis visus extinguitur. Unde lemma. **TOGLIE IL LUME CO' L LUME.** Id est. **EXTINGUIT LUMINE LUMEN.** Sic, prò dolor! incautus fœminæ visa. Hyperbolice id observavit D. Guido Casonius hoc poemate vernaculo.

*Nel ciel tuo bel volto
Veggio il sol de tuoi lumi, ah dissi veggio?
Non vedo, ma vaneggio.
Che s'ei vicino splende,
Toglie llume col lume, e cieco rende.*

Deus. At, semotâ hyperbole, hoc symbolum Divino Soli apprimè convenit, qui miro splendoris excessu omne humani luminis acumen excecet. De D. Paulo Apostolorum facti testantur, *Circumfulsit eum lux de caelo, & mox subjungunt, Apertisque oculis nihil videbat.* Nimirum, interprete Ruperto Abbate, *Tanto fulgore majestatis apparuit Christus, ut eum, quem vocabat, caecum faceret, atque suâ claritate lumen corporeum extingueret hominis infirmi, ut veri luminis virtutem ferre non sustinentis.*

Maria V. gravida. Ita quoque Maria Virgo, Sole Divino gravida, tam immodicum è vultu splendorem diffundit, ut intuentium oculi, in eam defixi, hebescerent; & non nisi ægrè Virginem agnoscerent. Inde factum, quod asserente D. Matthæo, Josephus sponfus: *Non cognoscebat eam; prout explicat S. Hilarius his omnino verbis. Propter Sanctissima. Mariae glorificationem à Joseph cognosci non potuit, donec peperit; Dominum enim gloria habens in utero, quomodo mundi symbol. Picinelli & Aug. Erash. Tom. I.*

gnosceretur? si Moysis, cum Deo colloquentis, glorificata est facies, ut non possent intendere in eum filii Israël, quanto magis Maria agnosci vel intueri non poterat, qua Dominum potentia in utero habebat?

66. Soli, in occasum vergenti, subscribes. **OC- RESURRECIDIT ORITURUS.** vel. **CRASTINA SUR- GET.** Mortuos, ad vitam olim redituros, hæc imago spectat. In hanc rem S. Petrus Chrysologus. *s. Per. Chryf. Crede homo, de morte resurgere te posse, quia antequam viveres, nil fuisti. Aut quare dubites, quòd resurgas, cum tibi totum, quod in rebus est, quotidie sic resurgat? Sol occidit & resurgit: dies sepelitur & redit; menses, anni, tempora, fructus, semina, cum transeunt, ipsa moriuntur, cum redeunt, ipsa morte reviviscunt. &c.* Olympiodorus ad ipsum de Sole metaphoricò, Christo, scribens, *Oritur, ait, ex Deipara Maria secundum carnem; occidit autem ad inferni ima descendens; sed & rursus exoritur, à mortuis resurgens.*

97. Homo, morti proximus, opportunè cum Sole jamjam labente dixerit; **VADAM, ET REVERTAR.** Uterque enim non modò spem, sed indubitata[m] habet reviviscendi fiduciam. Valerius Flaccus de quibusdam mortuis canit:

*--- Patet ollis janua lethi,
Atque iterum remeare licet.*

Et Claudianus.

*Quos ubi per varios annos, per mille figuras
Egit letheo purgatos flumine, tandem
Rursus ad humana revocat primordia forma.*

98. Mortuos, olim in vitam revocandos, itidem è Sole occumbente discas, qui inter Magnatis cujusdam pompam funebre hoc lemmate visebatur insignis. **RECEDO, NON DECEDO.** Istud fidei nostræ arcanum minimè fugiebat Senecam. *Cogita inquit, nihil eorum, qua ab oculis abeunt, & in rerum*

Olymp. in Ecclesiasten cap. 1.

In morte.

Val. Flac. lib. 3.

Claudian. l. 1. Ruffin.

Resurre- ctio mor- tuorum.

Senec. Ep. 36.

naturam, ex qua prodierunt, ac mox processura sunt, reconduntur, consumi. Desinunt ista, non pereunt. Et mors, quam pertimescimus ac recusamus, intermittit vitam, non eripit. Venient iterum, qui nos in lucem reponant dies. &c. Scitum planè non è diptera, sed ex intimo fidei Catholice penetrati.

99. Sol. in occasum præcipitatus, non patitur se hoc tumulto aternum sepeliri, sed viribus mox resumptis, reviviscit, & ut Patris Gamberti lemmate utar, **REDIT IN ORTUS.** vel ut Seneca loquitur. **MORI GAUDET FESTINUS IN ORTUM.** Quæ lemnata affinia sunt illi Salomonis effato, *Oritur sol & occidit, & ad locum suum revertitur.* Hoc symbolo homines fideles plurimum animentur, ne mortis minas ullas pertimescant; probè gnari, hunc caducæ felicitatis epilogum, fore amplissimum resurgentis vitæ, ac aterni luminis exordium. Altum hoc dogma imbiberat ille erecti animi juvenis, qui, ab Antiocho crudelibus tormentis laceratus, integerrimo ore respondit. *Tu quidem scelestissime in presenti vitâ nos perdis: sed Rex mundi defunctos nos pro suis legibus in aeterna vitâ resurrectione suscitabit.* S. P. Augustinus. *Resurgent boni, resurgent mali sed boni, ut sempiterna beatitudine perfruantur; mali, ut perpetuo igne puniantur. Ibi discernetur fidelis ab infideli; ut accipiat fides premium; & perfidia supplicii obtineat locum.* Et rursus. *Fidelibus mors utilis reperitur, quoniam peccandi periculis hominem subtrahit, & in non peccandi securitate constituit.*

100. Astrologis prognostici loco sol deservit; è quo, si exorientem suam orbitam undique pellucidam, vaporumque vulgo liberam ostendet, indubitata serenioris cœli faciem promittunt. Epigraphen è Virgilio subscripsit Gambertus. **FRUSTRATE TERREBERE NIMBIS.** Simili planè ratione Civitas aut Religio nullam illabentis vitii tempestatem pertimescat, dum Principis vel Prælati vultus nihil terreni vaporis aut vitiosi affectus præfert. Porro serena conscientia semper sibi constat, nullis unquam hostium insidiis concutienda. S. P. Augustinus. *Per bonam vitam bona conscientia comparatur, ut per bonam conscientiam nulla poena timeatur. Quapropter discat timere, qui non vult timere. Discat ad tempus esse sollicitus, qui semper vult esse securus.*

101. Cœlorum aspectus nonnunquam diversa umbrarum vaporumque stromata obtenduntur, eumque penitus excœcare videntur; quæ tamen primo solis exorientis lumine adèò validè perstringuntur, ut quantociùs statione dinoveri, & in suas distracta latebras, pristinam celo libertatem restituere cogantur. Unde P. Jambertus nascentem solem illo Statii epigrammate insignivit. **OCCIDET HORROR.** Sic Princeps beneficis, solem imitatus, suâ liberalitate omnem calamitatum umbram ab egenis subditis procul fugare nititur. Ad hoc propositum Sidonius Apollinaris ait, *Indigentiam miseratus, facit in terris opera cœlorum.*

102. Insignem illam Francisci, Mutinæ Ducis, facilitatem, quâ passim omnes complecti erat solitus, P. Gambertus Soli non absimilem dixit; qui, congenitâ suâ beneficentiâ omnium oculis indices expositus, neminem non sui reperiendi videndique copiam exhibet. Lemma è Virgilio subjunxit. **FACILIS QUÆRENTIBUS.** Proindè bonus Princeps, è Claudiani sententia, sit commune Numen; sibi que Sionis Regem Davidem Idææ loco ob oculos statuat; de quo S. Ambrosius. *Quam mitis & blandus, humilis spiritus, sedulus corde, FACILIS AF-FATU.* De Constantino Imperatore refert Nazarius. *Quid faciles aditus? quid aures patientissimas? quid benigna responsa?*

103. Sol, integro vultu, ac veluti neglectum, nubes sibi infestas transiens, epigraphen, e Statio mutuam sustinet. **SERENUS DESPICIT.** Hoc Emblemate Gambertus, imperterritum ac militarem Ducis Francisci animum repræsentavit, quo adversas ac conglobatas hostium vires generosè contempsit, neque unquam vel periculi quicquam metuit, vel è devictis illis triumphum aut gloriam ullam ambiit. Eâ enim animi nobilis est indoles, ut malignos hostium insultus facile spernat, eosque, instar solis, pede inoffenso, & serenâ fronte prætercat. Præclare Seneca. *Ingens animus, & verus estimator sui, non vindicat injuriam, quia non sentit.*

104. Sol epigraphen è fronte præfert. **RESPI-CIT ÆQUE.** vel, **OMNIBUS UNUS.** Is quippe splendorem & munificentiam suam in res quasvis inferiores sine discrimine ex æquo dispensat. Ad hanc ideam sese efforment Judices, Patres familias, & Magistratus. *Ut Sol, inquit Erasmus, non alius est pauperi, quàm diviti, sed omnibus communis: ita Juedex personam spectare non debet, sed rem.* Singularem prærogativâ virtutem hanc præfert Deus, qui tam fidel, quàm gratiæ suæ radios, citra particularitatem, in omnes diffundit. S. Cyprianus. *Si dies omnibus equaliter nascitur; si sol super omnes equali & pari luce diffunditur: quantò magis Christus, Sol, & dies verus, in Ecclesia sua lumen vitæ aeterna equaliter largitur?*

105. David indefessam Solis revolutionem, motumque sine quiete assiduam, contemplatus, eum giganti non absimilem dixit, qui metam præpropere contingit. *Exultavit ut gigas ad currendam viam.* Gambertus gnomam, è Virgilio mutuam, Soli præfixit. **NEC MORA, NEC REQUIES.** Et prior illo Bargalius, idiomate Hispanico subscripsit. **NO CANSADO, Y POR TODO,** Id est, **INDEFESSUS, ET UNDIQUE.** Nimirum insignem illam Philippi II. Regis Catholici vigilantiam & sollicitudinem repræsentabat, quâ indefessè & pravebat & providebat omnibus. Hæc eadem encomia de Arcadio Imperatore commemorans Sinesius, *Consultò sanè fuerit, inquit, si se toti imperii corpori, quod bisariam tribuitur in armatum & inermè populum, vicissim utriq; imperii parti dederit, ac post milites civitatibus populisque sui copiam faceret, ita verò sui copiam faceret, ut quoscunque post non modò nationes, sed & civitates perlustreret.* Principes quippe in terris Deorum simulachra sunt; meminerintque è Virgilio sententia,

----- Deum ire per omnes

Terrasque tractusq; maris, cœlumq; profundum. Deus, auctore S. Joanne Damasceno, dicitur, vel qui providet, & videt omnia, vel quia curat de omnibus, vel quia circuit omnia. Plato, *Deus, inquit, curat omnia, sive magna ea sint, sive parva.*

106. Providentia Divina, quæ omnibus est eadem, eodem modo sufficiens omnibus, & sufficientissimè pro omnibus sollicita; Solem imitatur, hoc lemmate spectandum: **OMNIBUS SUFFICIT.** Ad hoc propositum exquisitè S. Bernardus, *Deus, inquit, nec ad multitudinem multus erit, nec ad paucitatem rarus, nec ad diversitatem divisus: nec restrictus ad unum, nec anxius ad curas, nec perturbatus seu turbulentus ad sollicitudines. Sic sanè uni intentus, ut non detentus, sic pluribus, ut non distentus.*

107. Charitatis Divinæ flamma cò apertius relucet, quò gravius à perveris hominibus fuerit læsa. E sole id discas, qui, dum nubium obsidione premitur, suos interea radios acuit, & ardorem longè vehementiorem spargit. Unde Bargalii lemma

Senec. in Medea Act. 1. Scen. 1. Eccles. 1. 5. Mors est via ad resurrectionem.

2. Mach. 7. 9.

S. Aug. de Symb. l. 3. c. 11.

Idem de Prædest. SS. c. 14.

Vita Principis, norma subditorum.

Conscientia bona. S. Aug. serm. 214. de temp.

Stat. 3. Sylv. Ep. in sit. Beneficentia Principis. Sidon. Apoll. l. 6. Ep. 12.

Princeps benignus. Virgil. 4. Georgic. v. 272. Claud. de Rap. Profer. S. Ambros. l. 2. Offic. c. 7.

Nazar. in Evangel.

Animus grandis.

Senec. l. 3. de Ira.

Paterfamilias. Judex. Magistratus.

Erasm. in similit. Gratia Dei.

S. Cypri. l. 4. Ep. 4.

Psal. 18. 6.

Princeps indefessus.

Sines. Orat. de Regno.

Virgil. l. 4. Georg. v. 22. 1.

S. Io. Damasc. apud Alber. tum Mag. in cap. 1. Luc. Plato.

Providentia Divina.

S. Bernard. serm. 69. in Cant.

Bonitas Divina.

lemma. IMMITTIT ARDENTIORES. Vel aliud, à me subscriptū. PIU COCENTE DIVAMPA. Id est. INTENSIVUS ARDET. Hâc imagine dolorem sopitum, aut amorem occultum significare licet. De hoc canit Guarinus metro Italico.

----- *Amor fu sempre un fier tormento,
Ma più, quant, e più chiuso,
E più fero è prigione, che non è sciolto.*

Ceterum de Divinâ bonitate pulchrè S.P. Augustinus, *Mirabilis, inquit, est Dei bonitas, qua bene utitur etiam malis vel Angelis, vel hominibus. Cum enim ipsi vitio suo mali sint, ille de malo eorum bene facit.*

108. Sol, denso stellarum siderumque numero cinctus, epigraphen sustinet. ADORNO TUTTE. Id est. ILLUMINO CUNCTA. Pulchra hæc Mariæ Virginis idea est, de qua venerabundo calamo Chryssopus. *Ave fons lucis, OMNEM HOMINEM ILLUMINANTIS.* Hoc nihilo inferior doctissimus meus Idiota. *Longè postus, inquit, illuminat radiis misericordiae suae; sibi propinquos per speciem devotionem consolationis suavitate, praesentes sibi in patria, excellentiâ gloriæ; & sic non est, qui se abscondat à calore ejus.*

109. Ad solis praesentiam reliqua sidera omnia offuscantur, scque, attonitis similes, è mundi conspectu subducunt. Ut proinde Abbas Ferrus Soli genuinè subscripserit. OFFUSCO TUTTE. Id est. OBNUBILLO CUNCTA. Hâc icone representatur summus meritorum & virtutum splendor, quo personæ aliquæ illustres incedunt. De Christo disertè S. Antonius Paduanus. *Sol, inquit, est Christus, qui lucem inhabitat inaccessibilem, cujus claritas OMNIUM Sanctorum RADIOLOS, si ei comparantur, OFFUSCAT, & denigrat, quia non est sanctus, ut est Dominus.* Eam virtutum excellentiam in Deiparâ Virgine maximè admiratus S. Hieronymus, *Tanta, inquit, erat vita ejus claritas, ut omnium vitam quodammodo obscuraret.* S. Petrus Damianus, illa Sacri Epithalamii verba explicans, *Pulchra ut Luna, electa ut sol; ait, Sol ita sibi siderum & luna rapit positionem, ut sint quasi non sint, & videri non possint, sic etiam virga fesse, veri pravia luminis, in illa inaccessiblei luce perlucens, sic utrorumq; spirituum hebetat dignitatem, ut in comparatione Virginis nec possint, nec debeant apparere.* Ceterum D. Hieronymus S. Paulam Romanam dilaudans. *Hæc, inquit, sicut inter multas gemmas pretiosissima gemma nitet, & jubat solis parvulos igniculos stellarum obruit, & obscurat: ita cunctorum virtutes & potentias suâ humilitate superavit.* Deniq; Julianus Imperator inter ceteram Eusebiæ Imperatricis panegyrim testatur, quod in eâ fuerit *Corporis vigor & pulchritudo tanta, ut ceterarum virginum decor obscuraretur; quæ admodum splendentia sidera luna, jam pleno orbe micantis, luce collustrata, speciem omnem, ac lumen amittunt.*

110. Sol eodem vultu tam spumantes Oceani fluctus, & immotum orbis pondus; quam aridos scopulos, camposque fertiles dignatur, eodemque pede metitur singula; utpote qui reperitur UBIQUE SIMILIS. Animus constans hanc sibi ideam præfixam habeat, qui vultu æquali ac immutato tam ridentis, quam indignantis fortunæ vicissitudines excipiat, eodemque sensu intra assiduos laboris & quietis motus versetur. Ferdinandum II. hæc prærogativâ insignem, testatur P. Lamormainus, *Eadem tranquillitate animi, eadem vultus orisque serenitate persistisse post clades auditas, quâ antè fruebatur. Eadem constantiâ secundum ac tertium accepit vulnus, quâ primū.* Et rursus. *Nullius felicioris eventus causæ Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

sâ elevatus est animo, nullâ prosperitate intumuit. Id quod multis optimi Imperatoris exemplis confirmatur.

111. Præclaram sanè Dei imaginem in sole cernimus, cui hæc epigrapha sit præfixa. SOLUS INDEFICIENS. Verissimè de Deo S. Isidorus. *Summum bonum Deus est; quia incommutabilis est, & corrumpi omnino non potest.* Et Ovidius.

----- *Immensa est, finemque potentia cæli
Non habet.*

112. Pronuntiatum solis, OMNES SUB JUGO MEO, Divinam Majestatem concernit, de quâ Justus Lipsius. *Magnus ille auriga, & rector universi Deus, habenas in hoc mundano cursu temperat, impellit, sistit. & Poeta verbo Divosque, mortalesque turmas Imperio regit unus æquo.*

Et rursus. *Triumphat in providentia curru æternus ille rector, & nos sequimur; liberi, ac veluti milites ejus, si volentes: captivi, ac servi, si nolentes.* Denique prior Lipsio Ovidius.

*Nilira sublime est, supraque pericula tendit,
Non sit ut inferius, suppositumque Deo.*

113. Christo in has terras recens nato, tres Soles, si hitoris concedamus, apparere; quin in eodem etiam Patavii Anno 1601. à se visos testatur Abbas Ferrus. D. Arefius hanc solis triadem illo S. Joannis lemme insignivit. UNUM SUMUS. In rem præsentem de Sanctissima Trinitate pronuntiat D. Athanasius. *Alia est enim persona Patris, alia Filii, alia Spiritus sancti: sed Patris, & Filii, & Spiritus sancti una est Divinitas, aequalis gloria, coeterna majestas: ita ut per omnia & Unitas in Trinitate, & Trinitas in unitate veneranda sit.* Et Petrus Biancus.

*Unus es, ac trinus, nutu qui concutis orbem,
Orbi unus, trinus sufficis ipse tibi.*

114. Bartholomæus Rossus funeri D. Caroli, ceu soli occiduo, subscripsit. DELITESCIT UT RENASCATUR. Schema id dixeris hominum, olim è morte resuscitandorum; de quibus mysticè S. Zeno Veronensis. *Sol quotidie nascitur, eademq; die, quâ nascitur, emoritur; nec tamen instantis finis sorte terretur, ut suos retardet cursus, sed fidelis semper, intrepidus ad sepulchrū noctis contendit, sciens, in ipso habere, quod vivat.* Apprimè etiam hoc symbolo depingitur juvenis, qui opum, profapia, ac virium lenociniis, quibus abundat, pessum datis, intra Monasterii angustias sese concludit; vitâ, momento finiendâ, cum æterna ac felicissima commutaturus. In hanc rem S. Basilii. *Cella, inquit, Dominicæ sepulturae propemodum æmula, qua peccato mortuos suscipis, & per afflatū S. Spiritus Deo reviviscere facis.*

115. Judicis optimi partes è Sole dignosces, qui comparet OMNIBUS IDEM. Periocha hæc Divinæ legis est. *Nulla erit distantia personarum; ita parvum audietis, ut magnum; nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei judicium est.* Vernaculo poemate Guido Casonius.

*Non fanno il Rè, non danno altrui l'impero
Le corone ingemmate, ci scettri d'oro,
Non gli aurei manti, & i dorati seggi,
Perche la ne teatri anco visono
Queste insegne reali, e pur de regi
Altro non fanche simolacri, e larve.
Mà quegli è vero Rè, che amando regge,
A tutti giusto come il sole a tutti
Nel gran Cerebio del Ciel rinasce, e splende.*

Idem Sol, Emblemate non absimili, suprâ hortuin, omnis generis, nivei, flavescens, cærulei, ac prasini coloris floribus superbientem, depictus; epigraphen

Deus.

S. Isidor. l. 1.
sentent. ca. 1.
Ovid. 8. Me-
tam.

Deus.

Lips. l. 1. Ad
mirand.

Idem Cen-
tur. 3 ad
Belg. Ep. 19.
Ovid. 4.
Trist. Eleg. 7.

Ioan. 10. 30.

S. Athan:
in Symb.

Pet. Bianc:
l. 3. Epigr. 9.

In morte.

Resurre-

ctio.

S. Zen Ve-

ron. serm. de

Resurrect.

Religio-

fus.

S. Basil. Ho-
mil. de laud.
erem.

Judex.

Deut. 1. 17.

Guid. Cason:
Embl. mor-
tal. 2.

graphen tenet. OMNIBUS IDEM. Proprium hoc Dei symbolum est, qui æquali curâ suas gratias omnibus providet. *Quoniam*, Salomone teste, *pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus*. Opportunè Apostolus. *Nam idem Dominus omnium, dives in omnes, qui invocant illum*. Rationem subjungens S. Ambrosius, *Quis operator, inquit, negligat operis sui curam? quis deserat & destituat, quod ipse condendum putavit? si injuria est regere, nonne est major injuria, fecisse? cum aliquid non fecisse nulla injustitia sit? non curare quod feceris, summa inclementia*.

116. Urbanus VIII. postquam studiorum curriculum emensus, & supremâ laureâ insignis, Pisis Florentiam repetierat, solis exorientis Emblemate salutatus est; cui illud Horatii præfixum legebatur. **ALIUSQUE ET IDEM**. Enimverò, in patriam reversus, idem videbatur quidem, si personam? alius verò si scientiam, virtutes ac titulos, splendida personæ parerga, spectes. Cæterum propria hæc peccatoris, ad frugem conversi, imago est? illius maximè Juvenis, qui, cum è certâ peregrinatione redux, priorem hominem detestaretur, à complice scorto ad libidinem iterandam pro more invitatus est. Cum verò allicientem tacitus præteriret, illa, se ab amasio minus animadversam rata, blandè respiciens, *ego sum*, inquebat; cui promptè juvenis, *at ego non sum*; uti refert Sanctus Ambrosius. Ephesius suis olim fuaserat Sanctus Paulus. *Deponite vos veterem hominem, & induite novum*. Id est, interprete Sancto Augustino, *mutate mores; saculum diligebatis, Deum diligite; negatoria iniquitatis, temporales voluptates diligebatis, proximum diligite*.

117. In eandem Urbani VIII. laudem Abbas Ferrus nascentem solem statuit, his litteris exaratum; **DIEM PRÆSIGNAT AB ORTU**. Teneram nimirum optimi Pontificis ætatem reolebat, quæ jam tum, solis instat exorientis, locuplete virtutum radio instructa, facilem ominanti materiem suppeditabat, quibus gloriæ ornamentis futuram infantis, adèd maturi, ætatem describeret. Hercules certè, etiamnum in cunis vagiens, discerpto gemino serpente, luculentè præfaguit, quantum roboris olim in edomandis belluis esset demonstraturus. Hannibal, adolescentiam necdum egressus, edito tamen ad Jovis aras juramento, quo suum adversus Romanos congenitum odium inexpiabili lege obfirmaverat, vaticinio minimè vano declaravit, quantum cladis Respublica Romana ab ipso quondam passura esset. Alexandri dexteritas, cujus specimen in coercendâ superbientis Bucephali cervice adhuc juvenis patefecerat, augurio comprobavit ejusdem in arduis negotiis, domi forisque conficiendis, summam magnanimitatem. Verius tamen hæc singula de S. Carolo dixerim, qui necdum orbi natus, sparso copioso lumine, ceu omine, prædixit, quantum momenti coram Dei hominumq; conspectu paulò post esset sortiturus. *Quantâ futurus esset sanctitate conspicuus, Divina lux super parientis matris cubiculum noctu coruscans præsignavit*.

118. Solis ardor, inde nivem dissolvens, hinc herbarum florumque vires recreans, Emblematis loco illam è Sacrà paginâ gnômâ sustinet. **HUMILIAT, ET SUBLEVAT**, vel, **MORTIFICAT, ET VIVIFICAT**. Dei, simul & summè misericordis, & summè justis, formidandique hæc imago est. Unde S. Cyprianus. *Sicut respici debet Divina clementia, sic respici debet & Divina censura*. Deus enim ut est indulgēs, ita est præceptorum suorum exactor, & quidè di-

ligens. *Paravit cælum, sed paravit & tartarum. Paravit refrigeria, sed paravit etiam aterna supplicia. Paravit inaccessibilem lucem, sed paravit etiam perpetua mortis vastam, aternamq; caliginē*. Er Horat. *Valet ima summis*

Mutare, & insignem attenuat Deus, Opuscula promens.

Porro Princeps, Pater familias, vel Præceptor, Solis Præmium instar, filios aut subditos supplicii rigore quidem & pœna. coercet, præterea tamen eosdem præmiorum copiâ nunquam non intra amoris limites servare student. Nam, ut benè Lipsius, *Duo sunt, quæ juventutem instruunt ac formant, delinquentium castigatio, & bonorum præmiatio. Ad utrumque enim horum aspicientes; illam quidem ob metum fugiunt, hanc ob gloria studium concupiscunt*.

119. Ferrus, iteratum Cardinalis Maphæi Barberipi in Gallias adventum Emblemate significaturus, Soli recens nato subscripsit. **REDIT, NEC DEFICIT**. Non absimili ratione Deus gratiæ suæ radios, tametsi iteratis vicibus à peccatore repercussos, identidem repetit, novisq; incrementis perversum ipsius animum pulsât, collustratque. Talem habeto Divinam sapientiam, quæ *dignos se ipsa circumit querens, & in viis ostendit se illis hilariter, & in omni providentia occurrat illis*. Et rursus. *Ecce sto ad ostiū, & pulso*. S. P. Augustinus. *Ipse (Deus) inquit, ut velimus, operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens*. Et rursus. *Prævenit, ut sanemur; & subsequitur ut sanati vegetemur; prævenit ut vocemur, & subsequitur ut glorificemur; prævenit, ut piè vivamus, & subsequitur ut cum illo semper vivamus*.

120. Solaris radius, glaciem, nivemque feriens, à Jacobo Fioravantio illam Poëtæ prognosin lematis loco accepit. **TORPENTIA FRIGORA SOLVET**. Assiduo cogitata Dei præsentia, sole longè valldior, omnem torporis aut negligentis humanæ duritiem dissolvit. *Quomodo enim, S. Bernardo afferente, negligens poterit fieri, qui intuentem se Deum nunquam desinit intueri? Qui sic eum super se videt intentum, ut omnia interiora ejus & exteriora omni horâ considerare non cesset &c*. Petrus, in Christum perfidus, glacie totus quantus rigescebat. *frigus erat mentis non corporis*, inquit de illo S. Ambrosius, *denique ad carbones stabat Petrus, quia algebat affectus*: Sed ecce! unico solis Divini radio superata hæc glacies, in canales & uberes lacrymas repentinâ metamorphosi, soluta est. *Quos respicit Jesus, pergat Ambrosius, plorant delictum. Negavit primò Petrus, & non flevit, quia non respexerat Dominus. Negavit secundò, non flevit, quia adhuc non respexerat Dominus. Negavit & tertio, respexit Jesus, & ille amarissimè flevit*. Tandem concludit. *Respice Domine Jesu, ut sciamus nostrum deflere peccatum, lavare delictum*. Eisdem lacrymas de S. Mariâ Magdalenâ commemorat Ecclesia.

*Pater supremi luminis,
Cum Magdalenam respicis,
Flammas amoris excitas,
Geluque solvis pectoris.*

121. Soli in oriente, & Lunæ in Occidente existenti epigraphen subdidere. **DIVISUM IMPERIUM**. Celebre est illud Virgiliti distichon.

*Noctè pluit totâ, redeunt spectacula manè,
Divisum imperium cum fove Casar habet.*

Si Solis nomine potestatem Ecclesiasticam, Lunæ verò sæcularem intellexeris, appositè subjunges, **Divisum imperium**. Illa enim invigilat animæ; hæc verò nonnisi corpus, momento interiturum, curat. Joannes Chryf. *Quamquã nobis admirãdus videtur*

chronis

Sp. 6. 8.

Rom. 10. 12.

S. Ambros. l. 1. Offic. cap. 13.

Pœnitens.

S. Ambros. l. 2. de Pœnit. cap. 10. Ephes. 5. 14.

S. Aug. de 10 chordis c. 7.

Infantia insignis.

S. Carolus.

Brev. Rom. 4. Novemb.

1. Reg. 2. 7.

Deus justus & clemens. S. Cyprianus Ep. 31.

Horat. l. 1. od. 34.

Lips. l. 5. de Militia Rom. Dial. 17.

Gratia Dei.

Sup. 6. 17.

Apoc. 3. 19. S. Aug. lib. de Grat. & lib. arbitrio cap. 17. Idem de Nat. & Grat cap. 32.

Præsentia Dei.

S. Bernard. 1. serm. 2. in Psal. 90.

S. Ambros. 1. 10. in Luc.

Potestas sæcularis & Ecclesiastica. S. Io. Chryf. Hom. 5. de Verbis Ijais

thronus regius ob gemmas affixas & aurum, quo obcinctus est, tamen rerum terrenarum administrationem sortitur: nec ultra potestatem hanc quidquam habet auctoritatis. Unde, referente Philone, Rex Agrippa in Epistola ad Cajum fatebatur; *A vos, proavosq; Reges habui; & ex his aliquot etiam summos Pontifices; quam illi dignitatem pluris faciebant quam Regiam, rati quanto Deus antestat homini, tanto pontificatum regno excellentiorem: ad illius enim curam Divinas res; humanas ad hujus pertinere.*

Philo lib. de legatione ad Cajum.

Deus.

122. Sol, inter reliquos planetas medius, epigraphen tenet: SOLUS NON ERRAT. De Deo, Emblematis hujus archetypo, sapienter Justus Lipsius. *Unus Deus aplanis, id est expers erroris, & omniscius.* additque: *Ipsi beati genii & aeterni spiritus ab errore non tuti, nisi Deo dirigente.*

Lips. lib. de una relig.

Maria V. gravida.

123. D. Aresius Mariam Virginem gravidam, Solis intra nubem coruscantis, imagine expressit; addito lemmate: ORNAT, NON ONERAT. Illa quippe, instar nubis candidae, intra sinum suum reconditum servabat Divinum Solem, à quo uti plurimum ornamentum, ita haud quidquam molesti oneris sentiebat: quin imò miram agilitatem praeferebat, citrà negotium abiit in montana cum festinatione. S. Bernardus. *In ipso conceptionis initio, quando potissimum ceterae mulieres miserabiliter affliguntur, Maria tota alacritate montana conscendit, ut Elizabeth ministraret: sed & ascendit Bethleem, imminente jam partu, portans pretiosissimum illud depositum, portans onus leve.*

Luc. 1. 39. S. Bernard. ser. in sign. magnum.

Maria V. gravida & pariens.

124. Deiparæ, uterum gerenti, idem tribuit symbolum Aresius, mutato tamen lemmate, ET LUMEN CIRCUMQUAQUE DIFFUNDIT. Quod tamen rectius de Virgine pariente intellexeris; quia, auctore Venerabili Bedâ, *Omnis Sanctorum Beatitudo de glorioso Virginis utero processit.* Porro ex Emblemate illo conjicere licet, quanta bonis Majorum exemplis innata sit energia. *Sicut caeli luminaria ac sidera in firmamento caeli à Deo collocata, cunctis indefinenter, quae sub caelo fulgent, atque omnibus quae super terram sunt per tempora, ac tempora, per generationes & generationes mirabiliter refulcent, sic & sanctorum virtutis insignia, atque beatissimi eorum agones omnibus in perpetuum singulariter fulgent, omnibus in aeternum bonorum formam tribuunt, omnibus sub sole pietatis exemplum ostendunt.* Haec tenet Origenes.

Bedâ in cap. 11. Eus.

Origen. lib. 1. 10b.

Augmentum.

125. Sol in uno epicycli latere depictus, epigraphen tenet: NONDUM IN AUGE. Effigiem hanc imago praefert magnanimi Imperatoris Caroli V. cujus voluntati, post totum penè orbem subjugatum, alia identidem superanda, in expiabili fame supererant. Nam *auge* suprema in Cancro solis sedes est, caelique regio, ubi Sol orbi illustrissimus apparet. Si porro etiam ad ascensum hoc symbolo uti libeat, faciem praelucet gentium Apostolus, *Ego, inquit, non arbitror me comprehendisse: sequor autem, si quo modo comprehendam. Quis hominum, ait Magnus Augustinus, se audeat de perfectione jactare? imò confiteamur imperfectionem, ut mereamur perfectionem.* In rem praesentem testatur Alphonsus Rodriquez: *Solent dicere Duces vite spiritualis, nullum certius esse argumentum, hominem à perfectione abesse adhuc longissimè, quam cum sibi persuadet, se ejus jam verticem contigisse.*

Phil. 3. 3.

S. Aug. lib. 50 Homil. Hom. 34. in fin. Rodriq. p. 1. tract. l. c. 16. de Perfect.

SS. Trinitas.

126. Alcibiades Lucarinus soli, binum Parelum intra nubes exprimenti subscripsit. LUX AB UNO. vel, EST TAMEN UNUS. Vel, ut Ferro placet: LUMINE EODEM. Ineffabile Sanctissimæ Trinitatis mysterium è rudihoc schemate di-

gnoscere licet. Doctè ac pulchrè S. Prosper: *Splendet enim verum vero de lumine lumen, Ut genitum agnoscens, noveris ingentum.*

S. Prosp. l. E. figr. n. 104.

Una trium Deitas, una est essentia &c.

S. Io. Damas. l. 2. de fide. cap. 12.

S. Joannes Damascenus in eadem solis luce, quæ intra nubem reflexa, binum parelium, seu duplicem solis effigiem representans, Sanctissimam Trinitatem contempletur. *Indivisibilis enim, inquit, in Divinis est Divinitas, ac velut in tribus solibus, inseparabili nexu inter se coherentibus, una eademque est lucis temperatio atque conjunctio.*

127. Eidem Emblematis subscripsit Lucarinus: AT UNA LUX. Eadem nimirum est naturæ Divinæ unitas, tametsi in tres personas distributa. Id quod disertè innuit ipsummet Verbum incarnatum. *Ego & Pater unum sumus. Quia Pater in me est, & ego in Patre. Qui videt me, videt & Patrem meum.* Unde S. Gregorius Nazianzenus: *Lumen hoc, quod in Patre & Filio & Spiritu sancto consideratur, quorum opulentia natura identitas est, atque una eademq; splendoris profusio.* Argumento non absimili S. Cyprianus: *Quomodo solis radii multi, sed lumen unum; sic & Ecclesia, Domini luce perfusa, per orbem totum radios suos porrigit, unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur.*

Deus Trinus.

Ioan. 10. 30. Ioan. 10. 38. Ioan. 14. 9.

S. Greg. Naz. Orat. 40.

Fides.

S. Cyprian. l. de simplic. Pralat.

128. Christus è cruce pendens, tametsi dolorum agmine crudelissimo oppressus, diversis tamen gratiis circumstantes liberalissimè est dignatus. Ectypi loco Lucarinus solem statuit, sub nubibus delitescentem, cum lemmate: INFLUIT TAMEN. Experti sunt hos Christi influxus Maria Virgo, cui fillum adoptivum providit; & S. Joannes, in Matris Divinæ clientelam admittens; Nec intra filii tantum & Matris limites hæc optimi Servatoris cura sese continuit, ut quæ ad ipsos etiam copiosè dimanavit. Nam Centurionem fidei & oculorum die momento illustravit, Latronem verò inter cruciatu acerrimos suavissimis illis promissis est solatus, *Hodie mecum eris in paradiso.* Theophylactus, *Nunc, inquit, videtur effectum sortiri, quod Dominus dixerat: cum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. Exaltatus namque in cruce, attraxit latronem & Centurionem, &c.*

Christus crucifixus.

Luc. 23. 43.

Theophyl. ap. Corn. à Lap. in Matth. 27. 54.

129. Caligat equidem omne oculorum acumen ad Christum, in Eucharistia sub accidentium velamine latentem; ut tamen aliquam ipsis etiam oculis fidem concilies, Lucarini ideam intueri, ubi vastam solaris globi molem intra angustam crystalli representat, cum dicto. IMMENSUM IN PARVO. Id ipsum de sancta Fide tradit S. Cyrillus Hierosolymitanus: *Fides in paucis verbis omnem tam veteris, quam novi testamenti cognitionem involvit.*

Eucharistia.

S. Cyril Hierosol. Catech. 5.

130. È fidei præscripto compertum habemus, Christum sub quovis etiam tenuissimo hostiæ fragmento æque, ac sub toto illius ambitu indivisum, integrumque reperiri. Id quod in speculi fracti particulis bene expressit Lucarinus, cum illarum singulare oppositum solem, tametsi unicum, totum tamen integrumque representarent. Lemma addidit. ET IN FRAGMENTIS INTEGRUM. *Christus, inquit meus Hugo Victorinus, in sacramento per partes manducatur, & manet integer. Totus in caelo, totus in corde tuo. Totus in fracto, totus in integro. Tantum est in exiguo, quantum constat esse in toto.* Et ante illum S. Ambrosius. *Singuli accipiunt Christum Dominum, & in singulis portionibus totus est, nec per singulas minuitur, sed integrum se præbet in singulis.*

Eucharistia.

Hug. Victor. l. 3. de anima cap. 50.

S. Ambros. Dom. 5. post. Epiph.

131. Deiparæ natæ festo Lucarinus Solem in Oriente statuit, hoc lemmate insignem: ET IN ORTU

Nativitas Mariæ V.

Chrysipp. ser. de laud. virg

TU TOTUS LUCIDUS. Hoc sensu Chrysippus, Deiparam adorans canebat: *Ave fons lucis, omnem hominem illuminantis.* Et S. Bernardus. *Maria presentia locus illustratur orbis.*

S. Bernard. ser. 1. de Assumpt.

132. Sol, supra hortum resplendens, suaque presentia flores, germina, herbas, aliaque terrae cimelia confirmans epigraphen sustinet. **DAT VIRES.** Hanc presentiae Divinae Ideam putes, è qua humanae vires omnes originem motumque trahunt. Unde quidam Deo devotus canit:

Omnia floreant prospiciente Deo.

S. Chrysost. Hom. 26. in Epist. ad Hebr.

Et S. Joannes Chrysostomus: *Si videmus mente semper Deum, si semper in recordationem ejus convertimus mentem nostram, omnia nobis facilia apparebunt, omnia portabilia, omnia sustinebimus, omnibus superiores efficiemur.*

Eucharistiae effectus.

133. Diversos effectus, quos SS. Eucharistia cum in animas devotas, tum in improbas exercet, Lucarinus è sole discernendos proponit, qui quidem nivem, coenum, speculum, flores, aliaque passim amoenissimo suo vultu dignari solitus, operationes tamen in diversis diversissimas elicit. Unde lemma: **DIVERSIMODE IN DIVERSIS.** Nimirum, è Doctoris Angelici sententia, *Sumunt boni, sumunt mali; sorte tamen inaequali, vita vel interitus.* Gravissimè Apostolus: *Qui manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit; Ergò,* subinfert Magnus Augustinus, *qui manducat dignè, gratiam sibi manducat & bibit.*

D. Thom. in sequentia 1 Cor. 11. 29. S. August. contra epist. Parmen. l. 2. c. 6.

Incarnatio Verbi.

134. Deum, humanam carne vestitum, magis, quam sine illa, fuisse intellectui nostro manifestum, quis ambigat? Id tamen etiam è sole conjicies, quem facilius in imagine, intra aquas reflexam, quam in propria sua sphaera intuemur. Unde Lucarini inscriptio: **REFLEXUM FACILIUS.** Argumento non nihil immutato Justus Lipsius ait, *Ut solem deficientem non directo, sed in aquis intuemur; sic Deum in operibus.* Verbis forsan è S. Gregorio Nazianzeno mutuatis. *Hoc, inquit, Dei tergum est, quidquid eum nobis suo judicio refert, ut tamen illius naturam non contingat: perinde ac in aqua relucens solis imago hebetioribus oculis adumbrat, dum illum ipsum praenimio purissima lucis fulgore, quo sensum facile exuperat, intueri nequeunt.*

Lips. in notis ad l. 1. Polit.

S. Greg. Naz. l. 2. de Theol.

Gratia Dei.

135. Fluctuum vitio accedit, quod aureum solis ectypon intra maris undas luminis reflexi coloribus delinearum nequeat. Emblematis subscripsit Lucarinus: **FLUCTUANTE NON DISPICITUR.** Ipsa haec lucis Divinae, & donorum, quae à Spiritu Sancto proficiuntur, est indoles, nequeunt enim ista in humano corde, scelerum tempestatibus agitato, nunquam efformari. Difertè S. Basilius. *Quemadmodum vultuum imagines non in qualibet materia redduntur, sed in his duntaxat, quae levorem & pelluentiam habent; ita non in quibuslibet mentibus operatio spiritus, sed in his, quae nihil habent obliquum, nihil obtortum.* Et S. Gregorius Papa: *Nunquam commotioni contemplatio jungitur, nec praevallet mens perturbata conspiciere, ad quod vix tranquilla valet inhiare; quia nec solis radius cernitur, cum commota nubes caeli faciem obducunt; nec turbatus fons insipientis imaginem reddit, quam tranquillius proprie ostendit: quia quo ejus unda palpitat, eò in se speciem similitudinis obscurat.*

S. Basili. in Proem. in Isaiam.

S. Greg. Papa 5 moral. c. 30

136. Non illa solum, quae vitam à terra fortiuntur; sed ipsa etiam in absurdissimis terrae visceribus concreta mineralia; quinimò quidquid vastus oceani sinus parturit, id omne ex universalis Solis virtute originem suam trahit, qui tacitè & subtili potentia per occultos rersu quarumvis meatus sese in-

sinuare novit. Id quod Parthenii Romani hoc lem-mate significarunt. **OCCULTO OMNIA SEMI-Beneface-NE.** Et P. Gambertus: **OCCULTO FOENORE.** re sine o-Hae virtutes cuius Principi familiares ac propriae stitacione sunt, ut qui in conferendis largiendisve beneficiis arcanum teneat, nec ostentatione aut populi plausum inde expectet. Hanc legem, Sinesio teste, religiosè observat optimus Deus. *Neque enim Deus, inquit ille, tanquam in scena seipsum ostentat, sed tacitè quòdam vià gradatim contendens, justè humanas res moderatur.* Olcafter, sacram legis veteris arcam, genuinum Dei typum, Cherubinorum alis cooperatam observans, subjungit: *Considera, quæso, quid te hic admonet Deus: summus benefactor est, & nihilominus tectus, ut te doceat benefacere, & nolle videri.* Seneca ait: *Quæ succurrunt infirmitati, egestati, ignominia, tacitè danda sunt, ut nota sint solis, quibus profunt.* Id quod exemplo suo præclare docuit S. Nicolaus Bariensis, uti prolixè in ejus vita videre est.

Sines. Orat. de Regno.

Oleaft. in Exod. 25.

Senec. l. 2. de Benef. c. 9.

137. Muneri suo haud dubiè deest Sol, si, solam vultus sui majestate orbi superbè exhibitam, nihil prætereà fomenti, roboris, alteriusve beneficii in illum conferret. Solem proindè hoc lem-mate insignies, **ET LUCET, ET FOVET.** Ita sanè à boni Principis conditione procul abest, qui solo sanguinis aut dignitatis splendore gloriatus, subditorum commodis parum invigilat, nullisque eos beneficiis sibi devincit. Eruditè Lipsius: *Quemadmodum sol non lucet mundo, sed fovet, vegetat, animat; sic populis Princeps in splendore suo commodat & juvat.* Claudianus Romanam majestatem gratiosæ principis formam exprimens, eam inter alia etiam hoc encomio celebrat.

Miscetur decori virtus.

Princeps beneficus.

Lips. Dissert. ad Albertum & Isabell.

Claud. de Consul. Probi & Olybr.

138. Sol exoriens individuum trahit diei amenitatem; subscribente Abbate Ferro. **ORTU Mariæ na-DIEM.** Sic Maria Virgo, in hunc orbem edita, S. Bernardi testimonio, *felix diei extitit nuntia.* Eam seraphico ardore veneratus D. Bonaventura, *O beata Virgo, inquit, tu es aurora de sole procedens, & ortum solis præveniens, & in lumine solis diem nuntians.* Christo è sepulchri visceribus ad immortalitatis lucem reviviscenti, simile Emblemata statuit S. Petrus Chrysologus his omninò verbis. *Resurgente Christo, Fidelibus lucefcit vespera, dies infidelibus tenebrescit: Discipulus nox mutatur in diem, Judæis dies vertitur & mutatur in noctem, &c.*

S. Bernard. serm. de Nat. Maria.

S. Bonav. in spec. virg. c. 9

Christus resurgens. S. Pet. Chry-solog. ser. 75.

139. Solem, stellis undique cinctum, hæc gnomam illustravit Ferrus: **SIMILI AB ORTU.** Meminerint hinc homines; æquè opulentos ac pauperes, maximos minimosve, ab eodem principio sine discrimine sua recensere primordia: Id quod Christianè callebat Seneca, cujus verba admetior. Plato ait; *neminem Regem non ex servis esse oriundum, neminem non servum ex Regibus: omnia ista longam varietas miscuit, & sursum, deorsum fortuna versavit.* Eodem sensu Boetius:

Natales.

Sen. Epist. 44

Boet. l. 2. de Consol. met. 5

*Quid genus & proavos strepitis
Si Primordia vestra,
Auctoremq; Deum spectetis.
Nullus degener extat,
Nè vitii pejora fovens,
Proprium deserat ortum.*

In hanc rem Agapytus. *Majorum nobilitate ne quis delicietur: Limum enim habent omnis generis auctorem, & qui purpuram byssoque turgent, & qui paupertate & adversam valetudine affliguntur.*

Agapit Epist. Paracet.

140. Sol, assiduam vicissitudinem, & labore penitus indefesso, ab uno ad alium tropicum reverti solitus,

remi-

neminem non juvat, illustratque. Id quod etiam Claudiano observatum.

--- --- --- *Medium non deserit unquam*

Cæli Phœbus iter, radiis tamen omnia lustrat.

Emblemati D. Didacus Saavedra epigraphen addidit: REBUS ADEST. Ad hanc ideam sese efformari studeant Principes, discantque pacis & belli momenta, ceteraque negotia omnia, præsentibus ac propriâ personâ conficere. Agapitus Justinianum Imperatorem imbuens, *Optimè, inquit, reges egregium tuum imperium, si omnia des operam perspicere, nec negligere patiari quidquam.* Hoc modo suos milites affatus Alexander Magnus. *Nihil unquam, aiebat, vobis præcepi, quin primus me periculis obtulerim, qui sapè civem clypeo meo texi.* Antigonus, Demetrii filius, cum classem adornans, è militum murmure percepisset, suas naves longè ab hostium numero superari, animosè respondit, propriam suam præsentiam instar multarum esse Navium. *Me verò, inquit, ipsum præsentem quam multis navibus comparatis?*

141. D. Julius Auveduto, Academicus inter Incompositos Fanenses vivificatus, symboli loco Solem efformavit, cujus radii, intra vitri cavitatè collecti, vicina fomenta in flammam redigebant, cum dicto: IN UNUM COLLECTIS. Innuebat videlicet, plurimum roboris afferri ex unita multorum virtute; hujus enim adminiculo & milites adversus hostem triumphant, & Theologi in sanctæ Ecclesiæ perduelles validis sapientiæ suæ radiis, ceu totidem fulminibus, auspiciatò grassantur. Emblemati firmamentum addunt Apostoli, qui tum demum, quando, quasi Solis Divini radii, erant omnes pariter in eodem loco, digni reperiebantur, quos ignis S. Spiritus suavissimo splendore coronaret. *Apparuerunt illis dispersita lingua tanquam ignis, seditq; supra singulos eorum.* id est, interprete S. Ecclesiâ: *Invenit eos concordēs charitate, & collustravit eos, inundans gratiâ Deitatis.* Pulchrè S. P. Augustinus, *A multis curre ad unum, dispersa collige in unum, manò apud unum, noli ire in multa, ibi est beatitudo.*

142. Radii solares, intra speculi sinum recepti, non modò sui splendoris jacturâ nullam sustinent, sed contrâ cum scœnore illum promovent. Lemma: MAGGIORMENTE RILUCE. Id est, SPLENDIDET ILLUSTRIOUS. Certè Divinitatis fulgor latius resplenduit, quando assumptâ humanâ carne in Virginis uterum, ceu speculum purissimum, illapsus est. Franco Abbas, *Divinitas, inquit, in luto, tanquam imago in speculo refulget, & lutum in Deum solidatum est.*

143. Illustrati de Cafalio Emblematis loco Solem ab ortu provehentem, statuerunt; cui plena Lunæ orbita ex occasu respondens, titulum præferbat: LUX INDEFICIENS. Nimirum indefectam virtutis continuationem, & assiduum clari nominis successum innuebant. Huic imagini ut plurimum concolor, S. Paulus, ait, *Transformamur à claritate in claritatem,* id est, interprete Glossâ interlineari, *euntes ab una clara cognitione in aliam.* Vel ut Nicolao Lyrano placet. *A claritate naturalis cognitionis & gratiæ, in claritatem visionis beata.* Vel denique, ut S. Augustino, *De gloria fidei, in gloriam contemplationis æterna.*

144. Principi ab iis ipsis oppresso, qui illius ope è trivio ad dignitatum fastigia emersère, symboli loco Solem obtuleris; hoc suspirio, ceu lemmate, notatum: IPSE LEVAVI. Vapores enim, Solis beneficio in aëra sublevati, postea eundem Solem ingrato velamine tegere & excecicare nituntur. Sic

Artaxerxis vitæ insidias moliebatur filius Darius, quem pater paulò antè coronâ regiâ insigniverat. Julium Cæsare infami jugulo interfecit Brutus, nuperimè ejusdem filius adoptivus, & imperii hæres nominatus. Salomonem apertè persecutus est perduellus Jeroboam, quem Rex non ita pridem Quæstorem creaverat; ceterum ne adversus Deum, omnis felicitatis nostræ authorem, finis ingrati, disertè cavet S. P. Augustinus. *Duo sunt, inquit, quæ principaliter attendere debet humana circumspèctio, & dignitatem suæ conditionis, ut peccare timeat, & excellentiam redemptionis, ut gratiæ redimentis ingratus non existat.* Hoc symbolo etiam ii significantur, qui proprii infortunii authores existunt.

145. Soli apprime convenire videtur lemma: ILLUMINAT, NEC MINUITUR, seu Italicè: ILLUSTRANDO NON SCEMA. Hanc naturam Spiritus sancti gratia congenitam habet, quæ sese in creaturas liberalissimè citra ullum suum dispendium effundit. *Ut solares radii:* verbis D. Chrysostomi. *ut singulis diebus illuminant, neq; ex nimia copia vis eorum minuitur: ita, imò longè minus, spiritus operatio ob accipientium multitudinem remittitur.* E Guidonis Casonii sententia etiam bonum consilium hoc Emblemate significatur. Unde canit:

*Il buon consiglio è un fortunato dono,
Che dato non si perde;
Così la luce, che è dal sol diffusa
Communicata altrui, già mai non scema.*

146. In encomium D. Thomæ Aquinatis Solem expressère, qui à dextero latere aquilam, inconnivis oculis in se defixam; è sinistro vero bubonem, averso vultu, sparsisque alis, veluti in fugam paratum, monstrabat; cum lemmate, MORTIFICAT, ET VIVIFICAT. Nimirum è Doctoris Angelici peccatore Solem felici omine coruscantem cernimus, is enim, tametsi locuplete scientiarum splendore Theologos, ceu genuinas sanctæ Ecclesiæ aquilas, summe afficiat; noctivagos tamen bubones, hæreticos inquam, fulgore suo perstringit, & exterritos in fugam agit. Porrò Divinæ litteræ ipsam etiam Divinam Majestatem hoc Emblemate dignoscendam proponunt: nam *Dominus mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit.* Adcò enim omnia ad justitiæ libellâ exigit Deus, ut virtutes quidè vivificet, mortificet verò coërceatque vitia. S. Ambrosius. *Novo pietatis genere in uno eodemque homine impius & adulter occiditur: ut misericors renascatur & castus.* Interimitur idololatria, ut religio propagetur. Fornicator & ebriosus extinguitur, ut continens & sobrius procreetur. Sic ergò mortificat Dominus, ut vivificare faciat; sic occidit, ut prosit; sic verberat, ut emendet.

147. Sanctæ Ecclesiæ typum Sol præfert, cui quidem dracones & basilisci (hæretici, inquam, & gentiles, genuinæ draconum soboles) diversis conatibus insultant, nunquam tamen ullum ei pallorem aut labeculam aspergere, minus totum obscurare valent. Id quod hæc monstra indignabundis faucibus lemmatis loco de illustri sidere queruntur, NON PALLET NOSTRIS. *Tantâ enim divinitus soliditate munita est,* inquit de Ecclesia Romana & fide Catholica S. Leo Papa, *ut eam neque hæretica unquam corrumpere pravitas, neque pagana potuerit superare perfidia.*

148. Solem, è mari resurgentem, Mariæ Virgini, intra uterum inaternum conceptæ, non abfimilem dixeris; addito epigrammate: HINC PROCUL UMBRÆ. Optimè de illa S. Hieronymus, *Nunquam fuit in tenebris, sed semper in luce.* Neq; insuper ab hac Solis icone dissentit præsentia tam Dei, quam

S. Aug. s. m. 182. de temp.

Author proprii mali.

S. Io Chryf. Hom. 35. in Ioan.

Guid. Cason: 4. Embl. moral.

S. Thomas Aquinas.

Deus mortificat & vivificat. 1. Reg. 2. 6.

S. Ambros. ser. 27. de jejunio.

S. Ecclesiæ persecutiones.

S. Leo Papa serm. 2. in Annivers. Assumpt. sua.

Conceptio Mariæ V. S. Hieron. Præsentia Dei & Superiorum.

laudiamus.

Agapit. Epist. aran. n. 26.

Curtius 8.

lus. Apoph.

Inio.

14. 1. 1.

bid. n. 3.

ser. 5. infra Havam ent. Resp. 1.

Aug. ser. 7. de divers.

incarnatio verbi.

Franc. Abb. de Gratia dei 1. 2.

Continuatio virtutis.

Cor 3 18.

Aug. Epist. 22. cap. 22.

Princeps oppressus, ingratus.

quàm nostrorum Superiorum, quæ omnes imperfectionum, scelerumve umbras procul à nobis proscibit. *Inter propinquorum lumina*, inquit S. Petrus Chrysologus, *non valent delicta versari; propinquorum quor oculi, tot lucerna. Dies est aspectus matris; sol Patris rutilat in vultu; unde viventi inter tot virtutum duces, criminum tenebra propinquare non possunt.*

S. Pet. Chrysol. serm. 1.

Virtus afflcta.

S. Aug. in Ps. 93. ante sin. Præfat. Idem serm. 28. ex addit. à serm.

Virtus excellens.

S. Isid. l. de Mundo c. 24.

Celeritas in operando.

Carol Ridolf. Vite de i pictori p. 2.

Virtus Divina.

149. Sol, adversas nubes suis radiis transgressus, epigraphen Hispanam à Pagano Doria accepit istam. **AUNQUE VOS PESE. Id est. VOBIS INVITIS.** Digitum scilicet virtuti intendebat, quæ æmulatorum insidias facile superat, omnesque vitii contradicentis vires subvertit. Magno Augustino teste: *Qui sursùm habet cor, luminare est; in cælo fulget, nec vincitur tenebris.* Rursus ad virtutem excitans, *Tu vir es, inquit, ostēde; quoniã vir à virtute, vel virtus à viro: habes ergo virtutē, vince libidinē.*

150. Sol suâ præsentia reliquas stellas simul & illuminat & obscurat. Unde lemma: **ILLUMINAT ET OBSCURAT.** Alio Emblemate solem statuerunt, qui suprâ Orientem resplendens, cætera minora sidera aspectui nostro surripiebat, cum dicto: **EX LUCE TENEBRAS.** Ita planè excellens viri doctrina non exiguum litterarum splendorem in alios diffundit, & unâ existimationem eorum, quos sapientiæ gradu inferiores habet, non parùm imminuit. S. Isidorus. *Sicut omnes stella à sole illuminantur; ita Sancti à Christo gloria cælestis regni glorificantur; & sicut præfulgore solis, & vi maximâ luminis ejusdem sidera orruuntur; ita & omnis splendor Sancto-um in comparatione gloria Christi quodammodo obscuratur.*

151. Ingenium vivax & velox, præclara sua negotia celeri ac prompto opere perficiens, solis est æmulum; qui radiis vix diffusis, momento halonem intra nubes depingit. Epigraphen addidi, **CON UN GUARDO LO FORMA, E LO DIPIN-GE.** Id est **DUM ASPICIT, PERFICIT.** Nimirum, quos gerimana virtus excolit, quidquid muneris alteriusve operis ipsis incumbit, celeri ac festinâ manu exequuntur; id quod indies inter Rhetores, Poetas, aliisque quosvis artifices experimur. Cùm ad Jacobum Robustum, cognomento Tintoretum, juvenes quidam Belge inviserent, nonnullas icones, sumina industriâ à se elaboratas, eidein exhibuerunt interrogati, quantum temporis in eo opere collocassent; decem, aut summum quindecim dies responderunt. Tum ille penicillum, nigro colore tinctum, quasi aliud agendo, circumducens, levi tractu figuram expressit; quæ, ubi cerusæ beneficio aliquid lucis acceperat, uno penè momento ad miraculum artificiosa evasit; cum dicto; *Nos pauperes Veneti non aliâ, nisi hâc methode delineare scimus; uti de illo refert Carolus Ridolfi. Elisabetha Sirana Bononiensis, artis pingendi peritissima, & ævi nostri facile Phœnix, (quam, pro dolor! paucis abhinc mensibus è vivis immaturâ morte sublatam, mundo hodierno Parcæ invidabant) operam ad eò exquisitam navabat, ut summi Europæ Principes ob admiranda picturarum specimina eam unicè expeterent. Et, quod in sceminâ mireris, hæc artis suæ prodigia tantâ celeritate absolvebat, ut uno die plus operis, quàm quatuor peritissimi pictores, conficeret. Cæterum illud ipsum Emblemata etiam Dei ut proprium, cujus infinita agendi virtus, nullis unquam distinda remoris, è sapientiæ ac omnipotentia suæ cornucopia, quidquid lubet, in uno oculi ictu producit, Dilucidè Vates Regius. *Ipse dixit, & facta sunt; ipse mandavit, & creata sunt.* Opportune S. Augustinus,*

Magna credentibus oritur confidentia, cum agnoscunt illum omnia posse, quem credunt. De ipso enim dicit scriptura, In principio creavit Deus cælum & terram. Quis ergo neget omnipotentem esse, quem tam clara cognoscit operatum? sed multò magis eum esse omnipotentem fatebitur, cum hæc ipsa, quàm facile operatus sit, agnoverit. Ipse dixit, & facta sunt. Absque ullo labore res condidit. Imperio ejus extiterunt omnia, quæ antè non fuerant.

152. Tametsi femita spiritualis, interdum invia, Spes & asperis anfractibus horrida, gradientis pedibus non semper mollia solatiorum gramina substernat, animus tamen, ac cæpta currendi voluntas, nunquàm desponderi debet: id quod Abbas Certanus è sole descendum proponit, cui, in occasum præcipitato, subscripsit. **NON ANDRA' MOLTO, E N' USCIRA PIU BELLO.** Id est. **MOX ERUMPET ILLUSTRIOR.** Pulchrè Jacobus Billius.

Esse quid hoc dicam, quod, quæ dux ante Magorum Certa diu fuerat stella, repente latet;

Nec tamen ipsa latet semper, sed tempore parvo

Abdita, post lumen dat rediviva suum?

Scilicet hinc doceor nimium de corde dolorem

Pellere, cùm subito lux procul omnis abit:

Nam modo me, recti studium non deserat ardens,

Fœnore cum magno lux reditura mihi est.

E Suarezii, & melioris Theologiæ sententia, peccator, per pœnitentiæ sacramentum ad pristinam frugem reversus, non tantum priora sua merita omnia, hæctenus per peccatum mortificata ex integro recuperat; sed insuper insigne illorum auctarium, quod postremo operi respondet, acquirit: ut adeò è lapsu suo verè erumpat illustrior. S. Ambrosius, *Vide, inquit, quàm bonus Deus, & facilis indulgere peccatis, non solum ablata restituit, sed etiam insperata concedit.*

Jacob. Bill. l. 2. Antholog.

Suar de re-vivisc. merit. disp. 1. sect. 1.

Revivisc. centia me-

ritorum. S. Ambros. l. 2. in Luc.

153. Academicus, inrer Philopponos Pistorien- Labor indefessus.

ses infatigabilis, symboli loco solem nascentem præfert, cum dicto: **MOTUS ERIT QUIES.** Eos præcipuè hæc imago ambit, qui studiis, aliisve negotiis operam navant ad eò indefessam & assiduam, ut nullum otium sibi suavius offerri credant, quàm quod ab otio absolvit. Cum primis tamen id summos Principes spectat; qui, à molestis aula & imperii laboribus non nihil respiraturi, venatum concedunt. Familiare id erat Ferdinando II. Imperatori, de quo P. Lamormainus. *Animo recreando, corporique exercendo, suo tempore aliquid tribuebat.*

P. Lamorm. c. 19.

Venationem & aucupium a prima ad ultimam ætatem amavit. Optimum Religiosissimi Thomæ Kempensis est monitum. *Nunquam sis ex toto otiosus; sed aut legens aut scribens, aut orans, aut medians, aut aliquid utilitatis pro communi laborans.*

Tho. Kemp. de imit.

l. 1. c. 19. n. 4.

154. Sol, suis radiis in campum, omnis generis arboribus, proceris, humilibus, frugiferis, sterilibus, aliisque constitum, resplendens; ab Henrico Farnesio epigraphen accepit. **OMNIBUS SUFFICIT.** Ectypon hoc est Principis, in omnes benefici; cum primis verò Divinæ providentiæ; quæ gratiæ suæ splendorem in omnes suavissimè diffundit. *Christi regnum & nomen*, inquit Tertullianus, *ubique porrigitur, ubique creditur, ab omnibus gentibus colitur, ubique regnat, ubique adoratur, omnibus ubiq; tribuitur aequaliter: non Regis apud illum major gratia, non barbari alicujus imperiosa letitia, non dignitatum aut natalium cujusquam discreta merita, omnibus equalis, omnibus Rex, omnibus iudex, omnibus Deus & Dominus est.*

Princeps beneficus. Providentia Dei.

Tertull. l. adv. Iudæos.

c. 7.

155. Anima justa, & Divinis contemplationibus assueta

aslueta, tamenli inferū hunc orbem incolat, in cœlis tamen sublimis vivit; potestque jure cum Apostolo dicere, *Nostra autem conversatio in cœlis est.* Abbas Certanus è radio solari id demonstrat, qui ad terram usq; protensus, nunquam à sole suo divellitur. Lemma, **HÆRET ORIGINI.** Seneca *Quemadmodum solis radii contingunt quidem terram, sed ibi sunt unde mittuntur: sic animus magnus & sacer, in hoc demissus, & propius Divina noscens, conversatur quidem nobiscum, sed hæret origini suæ.* Et S. Macharius. *Veri Christiani discrepant ab universo genere hominum, in eo, quod animus atque intellectus Christi, in eorum cogitationi cœlesti semper sit deditus, æternaq; bona contemplatur propter communicationem Spiritus S. quia sursum ex Deo nati sunt, &c.*

156. D. Hyacintho Orrigono ad regii Senatoris Mediolanensis fastigium sublevato, D. Carolus Rancatus symboli loco Solem affixit, qui intra speculum illapsus, reflexam lucem in subjectas ædes obliquè spargebat, cum dicto, **ET PROXIMAMICANT.** Innuebat nimirum, è nova tanti viri dignitate, plurimum splendoris toti patriæ de Varelio accrescere. Meritum, quo Rancatus sensum suum aperuit, ita habet:

*Dum rutilat Phæbi speculum splendore corusci,
Inde nitore suo proxima cuncta micant.
Dum fulges, Origone, novo splendore Curulis,
Nostra decore tuo patriæ clara nitet.*

Hæ ipsæ etiam exempli boni sunt vires, quo proximi quiq; non modicū virtutis exercendæ imitandæque splendorem accipiunt. De Christo ait Magnus Augustinus. *Christus Imperator Martyrum sibi non pepercit, militibus imperans pugna: sed prior pugnavit, prior vicit; ut pugnantes ex exemplo suo hortaretur, & majestate suâ adjuvaret, & promissione coronaret.* Et alibi. *In Ecclesia iste ordo est, alii præcedunt, alii sequuntur. Et qui præcedunt, exemplā se præbent sequentibus, & qui sequuntur, imitantur præcedentes.*

157. Sole in occasum decumbente, **NIGRESCUNT OMNIA CIRCUM.** Ita è morte Philippi IV. omnia Hispaniarum regna atram tristitiæ umbram induere sunt visa. Emblematis authores, Patres Barnabita, mentem suam in Monarchæ illius exequiis hoc epigrammate explicarunt.

*Mergitur occiduus vix gurgite Phæbus Ibero,
Atque rapit secum, quam tulit ante, diem:
Obvoluta cum tenebris nigrescunt omnia circum,
Squallentemque orbem mæror & umbra regit.
Dum tristi casu nostro fugis orbe, Philippe,
Heu nos quam cæca noctis imago tenet!*

Christi, seu solis Divini, mortem hæc imago spectat; quippe quo tempore *Tenebræ factæ sunt super universam terram.* Nimirum, quod S. Leo pro concione dixit, *pēdente in patibulo Creatore, universa creatura congemuit, & crucis clavos omnia simul elementa senserunt.*

158. P. Henricus Engelgrave soli, cujus radii tabulam, cancellatim perforatam, transeunt, epigraphen subjungit, **TRANSIT, NON FRANGIT.** Christum hoc symbolo innuens; qui marmor, tumulo impositum, citra hujus diminutionem, penetravit: conclave insuper ingressus, nullam januæ, firmiter obseratæ, violentiam aut fracturam intulit. S. Hilarius in illa Scripturæ verba, *Angelus Domini &c. accedens revolvit lapidem,* ita commentatur. *Non ut egressuro Domino januam pandat, sed ut egressus ejus jam facti hominibus esset indicium. Qui enim mortalis clauso Virginis utero potuit nascendo*

ingredi mundum, ipse factus immortalis, clauso sepulchro, potuit resurgendo exire de mundo.

159. Meus Concanonicus, D. Josephus Pallavicinus Abbas, Prælatum, numeris omnibus absolutum, è Sole metiri solebat, qui suos radios per fenestrarum rimas placidè intra conclave insinuat, cum lemmate: **NON VI, SED VIRTUTE.** E-nimverò præter singularem modestiam, quæ Prælatum omnibus commendet, præferat etiam benignam in agendo & dirigendo dexteritatem. *Qui enim præsentat populis, inquit Beda, si volunt firmum esse solium suum, semper hilaritate & gratiâ plenos vultus exhibeant, ne per arrogantiam rigidiores effecti, in insultationem incidant populorum.* Nimirum Prælati eam actionem suarum ideam assiduè ob oculos vertant, quam ipsamet Divina sapientia usu recepit; veluti quæ *attingit à fine ad finem fortiter, omnes scilicet sustinendo, & omnibus imperando; sed tamen hæc ipsa imperia modo admodum suavi & circumspecto temperat & disponit omnia suaviter.*

160. Potentia Hispaniarum Monarchæ in eam magnificentiam excrevit, ut aliquid cladis perpeffa, non modò nihil deliqui inde contrahat, sed potius novis collectis viribus, in hostem grassetur, & ingentem victoriæ ac fortitudinis Hispanæ famam referat. Hoc mundi prodigium à nobili ingenio in radii solaris iconè expressum est, qui in lenticularis cryfalli sinum illapsus, ibique refractus, è postica facie sese validè colligit, & flammæ longè clarissimas excitat. Lemma addidit, **FRACTUS ROBUSTIOR.** Emblematis explicando subjunxit:

*Illius radii vel adverso Marte fracti,
Veluti per vitrum lenticulare robustiores emicant,
ac in unum coeuntes,
Incendiariis mutui amoris facibus
Belligera spolia absumunt.*

Ut adè potentissimus hic Princeps jure illud D. Pauli de se pronuntiaverit; *cum infirmor, tunc potens sum.* Duces vitæ spiritualis ex hac Apostoli gnomâ colligunt, nullam haberi opportuniorem hominis illustrandi occasionem, quam dum calamitatibus & morbis probè frangitur. *Vides, inquit S. Bernardus, quia carnis infirmitas robor spiritui auget & subministret vires? Ita è contrario noverris, carnis fortitudinem spiritus debilitatem operari. Et quid mirum, si hoste debilitato, tu fortior efficeris? Nisi fortè illam tibi insanissimè ducas amicam, quæ non cessat concupiscere adversus spiritum.*

161. Sol ab ortu ad occasum, veluti è cunis ad tumulum, celerrimè transit. Unde lemma: **RAPIT HORA DIEM.** Verbis ex Horatio mutuatis. *Immortalia ne speres monet annus & alium
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt Zephyris. Ver proterit æstas,
Interitura. Simul
Pomifer Autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.*

Nec unicum quidem certum respirandi momentū Deus homini reliquit, sed contra in rebus omnibus aperta brevioris vitæ indicia posuit. Illud ipsum, quod humanæ vitæ, etiam Regnorum est fatum. De Romanorū Imperio exclamat S. Hieronymus. *Pro nefas! orbis terrarū ruit, in nobis peccata non ruunt. Urbs incluta & Romani imperii caput, uno hausta est incendio. Nulla est regio, quæ non exules Romano habeat. Imperiū Byzantinum bellis intestinis, domesticâ perfidiâ, mutuis parentū liberorumque cædibus, plusquam exterorum armis intercidit; Palæologâ, Catacuzenâ, Comnenâ progenie penitus extirpatâ;*

Prælatum benignus.

Beda in Proverb. 25. 5.

Sap. 8. 1.

Potentia Regis Catholici.

2. Cor. 12. 10. Calamitates & morbi utiles. S. Bernard. serm. 29. in Cant.

Horat. lib. 4. sat. Ode. 7.

Vita humana brevis. Regna intetereunt.

S. Hieron. Ep. ad Gaudentium.

Contemplativus. Philip. 3.

Seneca Ep. 41

Macharius. 1. 5.

Societas.

Exemplū.

Aug. Pre. in Ps. 40.

Lemma Ps. 39

Morte.

Morte Christi.

1. Ath. 27.

Leo Papa. 6. de off. Dom.

Christus surgens.

Hilar. in arena S. homa. Ath. 28.

ut adeò Græci à Turcis in miserimam servitutem abrepti, lessum illum, mutato solum nomine, jure potuerint canere, quem olim Hector in Trojano incendio non sine lamentis edidit,

Virgil l. 2.
Æneid.

--- Fuimus Troës, fuit Ilium, & ingens
Gloria Teucrorum.

Senec. de
tranquill. a.
vini cap 11.

Denique, *Quod regnum est*, verbis Senecæ utor, *cui non parata sit ruina & proculcatio, & Dominus, & carnifex? nec magnis ista intervallis divisa, sed hora momentū interest inter solium & aliena genua.* Hæc adeò est fortunæ inconstantia, hæc vitæ præsentis alea, hæc regnorum assidua vicissitudo.

162. Splendidam hyperbolen nobile quoddam ingenium Emblematis loco affixit, ubi ad Principis cujusdã exequias solis, in occasum vergentis, simulachrum statuit, adjectâ chartâ. **DIGNUM NEC SIDERA FUNUS.** Verius hoc symbolum ad Servatoris nostri, vel Mariæ Virginis exequias usurpâset, horum quippe obsequiis omne stellarum agmē reverentiam & servitutem, meritis longè inferiorem, detulisset. Videri, certè, poterant sidera omnia occisi Creatoris sui funus velle deducere, quando subtractis è terra radiis, atrata comparuerunt. Undè S. Dionysius testatur, se illud lucis cœlestis deliquiū vidisse Heliopoli in Ægypto, ideòque fertur exclamâsse. *Aut Deus natura, author mundi, patitur, aut mundi machina dissolvitur.* Seu ut Michaël Syngelus in Encomio S. Dionysii refert, *Deus ignotus in carne patitur, ideòq; universum hisce tenebris obscuratur.*

Christi
Mors.

S. Dionys. A-
reop Epist. 7.
ad Polycarp.

Mors
Principis.

163. Mors Balthazaris Caroli, Austriaci Principis Catholici, & unici filii Philippi IV. Hispaniarum Regis, ingentem undique pavorē, & omnia tristissima parturuit. Nam eo ipso tempore intricatæ crudelium bellorum turbæ, Provinciarum tumultus, regni passim nutantis motus, seditiones populorū, aliæque innumeræ malorum Lerna nullibi non grassabantur. Unde Carolus Rancatus gratioso Emblemate occidentem solem statuit, cum dicto: **CRESCENTES DUPLICAT UMBRAS.** Ad verbum Virgilius:

Virgil. Eclog.
2. v. 66.

Aspice aratra jugo referunt suspensa juvenci,
Et sol **CRESCENTES** decedens **DUPLICAT**
UMBRAS.

Peccator
moriens.
Psal. 33. 22.
S. Aug. serm.
162. de temp.

Porrò peccator moriturus crescentes duplicat umbras, dum & corporis & animæ mortem subire jubetur; nam Psalte Regio teste, *Mors peccatorū pessima.* S. P. Augustin. *Due sunt mortes, inquit, dicitur enim mors prima, dicitur & secunda. Porrò prima mortis due sunt partes; una, quâ peccatrix anima per culpam discessit à Creatore suo; altera, quâ judicante Deo exclusa est per pœnam de corpore suo. Mors autem secunda, ipsa est corporis & anima punitio sempiterna. Per mortem verò secundam anima solius mali hominis in æternum cum corpore suo cruciatur.* Proindè, *Timete mortem, non quæ animam solvit à corpore, sed ubi anima semper ardebit cum corpore.*

Idem serm.
164. de temp.

164. Sphæra solis, conscenso supremo cœli vertice, oculos nostros fallit, nec multum ampla esse videtur; at in occasum declinans, majorem se exhibet. Unde ex Academicis non nemo eidem subscripsit: **MAJOR IN OCCASU.** Heroës illos hoc Emblemata describit, qui in morte sua plura, quàm aliàs unquam, generosi animi specimina edunt. Inter hos facile agmen ducit Samson, giganthum maximus; qui nullam majorem stragē toto vitæ suæ cursu hostibus intulit, quàm cum inter collisas columnas expiraret. Plurimum quidem mundo contulit Christus, cum triginta annorum spatio illum miraculis, aliisq; Divinis operationibus illustraret; inter omnes tamen erat maxima ac saluberrima, quando in

cruce mortuus, humanā gentem Divino Patri conciliavit, & gloriosum è devicto Tartaro triumphum duxit. Breviter, & ut solet, nervosè Magnus Augustinus. *Solus à morte carnis liberat te, qui mortuus est in carne pro te.* Et rursus: *Dominus IESUS in carne sua totius mundi peccata crucifixus abolevit. Nec solum delicta factorū, sed etiam cupiditates animorū.*

S. August. de
verb. Dom.
serm. 13. c. 6.
Idem serm.
108. de Tem.

165. Vasta Regis Hispani potentia, quæ provincias innumeras suis imperiis coercet, in sole, plurimas terras, maria & insulas circumspiciēte, depicta cernitur; addito lemmate: **UNUS UBIQUE POTENS.** Immensitatis ac providentiæ Divinæ hoc simulachrum est; de qua Siracides. *UNUS est altissimus Creator OMNIPOTENS, & Rex potens, & metuendus nimis, qui, asserente D. Paulo, dat omnibus vitam, & inspirationem, & omnia.* S. P. Augustinus. *Omnipotentem Deum credimus, quia omnia faciens, factus non est; & quia de nihilo fecit, quacunq; fecit.* Nimirum, *hoc est esse Deum, ubique esse totum.* Idè de symb.

Monarcha
potens.

Deus.

Ephes. 1. 18.

Act. 17. 25.

S. Aug. de
Symb. l. 2. c. 3

Idè de symb.
l. 3. c. 7.

166. Sicuti, quidquid in orbe vivit, è benefico solis radio vires, fomentum & vigorem accipit; seu, ut alterius verbis utar, **QUOS ASPICIT, FO-VET.** Ita Deus amico suo intuitu, ac gratiosâ præsentia miram utilitatem in omnes creaturas effundit. Unde S. Joannes Chrysostomus in illud Isaia, *Isa. 66. 2. Ad quem respiciam? ait, Respiciam, pro faciam providentiâ dignum, manum porrigam, suscipiam in omnibus, gratias meas cum largitate præbebo.* ut adeò apud Deum idem sit respicere ac benefacere.

Deus.

S. Io. Chrys.
Hom. 34.
ad Pop.

167. D. Sigismundus Laurentius insignem S. Pauli virtutem, quæ in orbis conspectu incrementis indies majoribus inclaruit, solis imagine repræsentavit; qui, ex oriente provehens, epigraphen sustinebat. **CRESCIT NON OCCULTE.** Enimvero D. Paulus, passibus plusquam giganthæit, in genuinæ charitatis ardore versus Deū, in beneficiorū profusione versus egenos, & in sanctis exemplis erga proximos, tramite omnibus justis consuetis, nunquam non altius promovit. Apprimè Regū sapientissimus. *Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usq; ad perfectam diem.* De seipso S. Paulus. *Providentes bona, inquit, non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus.* Sic quoq; Verbum æternum, humanâ carne vestitum, nedum coram Divinis oculis, sed etiam in hominum conspectu insigne incrementum cepit. *IESUS proficiebat sapientiâ, & ætate, & gratiâ apud Deum & homines.* Id explicans Venerab. Beda, ait, *Proficiebat Christus non per accessum temporis, accipiēdo, quod non habebat, sed pandendo donum gratiæ, quod habebat.*

Profectus.

Prov. 4. 18.

Rom. 12. 17.

& rursus 2.

Cor. 8. 21.

Luc. 11. 17.

Beda in hum.
loc.

168. E solis amica præsentia omnes creaturæ voluptatem & oblectamentum capiunt. Ut adeò pro meritis hanc epigraphen sibi vendicet, **OMNIBUS SOLATIA FUNDIT.** Verbis è Joachimi Estrehani epigrammate non ignobili desumptis, Princeps quo, in encomium Clementis IX. Pontificis Maximi, ex ipsius cognomine; *Rospigliosus*; litteris per Anagramma transpositis, hunc sensum eruit; *Os puri solis.* Inter alia ita canit:

*Astrorum torvos aspectus luce benignè
Os puri solis corrigit, atque levat,
Rospigliosus item sevis ardentia bellis
Imperia, ad nutum reddit amica suum.*

**OMNIBUS acceptum FUNDIT SOLATIA
terris.**

Os puri solis Rospigliosus idem.

*Ut tandem os puri solis regit omnia cælo,
Rospigliosus idem munus in orbe tenet.*

Deus jure meritissimo ab Apostolo cognominatur, *Deus patientiæ & solatii.* Et, *Deus totius consolationis.*

Rom. 15. 5.
2. Cor. 1. 4.

Enimve-

Deus
consola-
tor.
S. Aug. serm.
7. ex addit.
Causus.
Idem in Psal.
30. Conc. 1.

Enimverò Magno Augustino teste, *Cordi nostro Deus & lux est, & vox est, & odor est, & cibus est; & ideo omnia est; quia nihil horum est, horum: quia horum omnium creator est.* Et rursus, *Si est aliqua in humano corde conturbatio, non recedit Divina consolatio.*

Princeps
sapiens.

169. Regis cujusdam potentissimi fortitudo & prudentia, non uni dumtaxat, sed pluribus regnis sapientissimè gubernandis idonea Solis effigie representatur; qui in regio numifinate excusus, terrestri globo innititur, cum dicto. **NEC PLURIBUS IMPAR.** Philippi II. Hispaniarum Regis hoc e&typon dixerim, cujus sapientia non modò ad complura amplissima Europæ regna, sed ad ultimos quoque Indiarum fines adedè providè porrigebatur, ut hoc de illo elogium nunquam sit interinoriturum, *nec pluribus impar.* In hoc argumentum D. Salvator Carducci.

*Phœbi jubar tam grande cœlo fulgurat,
Ut pluribus nec impar extet orbibus,
Philippi imago sol Philippus sideris,
Dum Regum Apollo lucet orbi plurimo.*

170. Meus Concanonicus, D. Alexander Luzon de Millares, Soli nascenti, & inter lunæ ac stellarum revolutiones denuò occidenti, epigraphen è Siracide mutuatum subdidit. **NIL SUB SOLE NOVUM.** *Quid est quod futurum est. Quid est quod factum est? ipsum quod faciendum est. Nihil sub sole novum; nec valet quisquam dicere, hoc recens est, jam enim precessit in sæculis, quæ fuerunt ante annos.* Asseri potest ex mente D. Thomæ, omnia, quæ nova dicuntur, aut noviter inventa, præcessisse olim, & facta in se, vel in suis causis, vel in sui similibus.

Ecclesi. 5.
Novum
nihil in
mundo.

D. Th. 1 p. 9.
73. ad 1. ad 3.

precesserunt, inquit, secundum similitudinem, sicut anima quæ nunc creantur: & similiter creationis opus, quia, ut dicitur, filius Dei est in similitudinem hominum factus, Nihil novi etiam accidit in naturali rerum cursu, cœlorum videlicet, elementorum, siderum, ventorum, hominum, maris, animalium

S. Aug. 1. 12.
de civit. 6. 13

&c. Unde S. P. Augustinus, *Prodigia, inquit, & monstra, quæ jam fiunt, olim facta esse, si non eadem, certè illis similia vel affinia.* Atque adedè omnia sub sole suis spatiis, instar Solis, in circulo nascuntur, renascunturque. Quin & in necessitatibus corporis circulum illum (utinam non vitiosum!) reperire est, cum semper eadem repetenda sint, videlicet edere, bibere, dormire, surgere, &c. ut adedè assiduam hanc vicissitudinem, veluti interiori libertati admodum molestam, ægrè tulerint viri sancti. Certè D. Bernardus *jejunis ita erat deditus, ut quoties summendus esset cibus, toties tormentum subire videretur.* Ab origine sua hominem examina. Ex utero inaterno, tanquam è tumulo nascitur, paulatim nutriendo crescit, adolescit, in virum transit, senescit, & rursùm ad tumulum revertitur, donec è terra compositus, in terram denuò resolvatur. Rem totam compendio proposuit Pittacus, unus è septem Græciæ sapientibus; qui in Mitylenis templo scalam dedicavit, eo fine, ut homines conditionis suæ commonefaceret; cum tota illorum vita nil aliud sit, quàm ascendere & descendere; uti refert Ælianus.

Vita hu-
mana.

In vita S.
Bernardi.

171. De sole testatur Seneca. *Solem lumina agræ formidant, & averfantur diem splendidum nocturna animalia, quæ ad primum ejus exortum stupent & latibula sua passim petunt, abduntur in aliquas rimas timida lucis.* Contrà verò, genuinus aquilæ pullus non palpat acie, sed fixo obtutu solem intueri gaudet. Atque adedè bonis læticiam generat coruscus Solis aspectus, malis verò horrorem & fugam. Unde lemma. **INNOXIIS GRAMUNDI SYMBOL. PICINELLI & ANG. ERATH. TOM. I.**

Ælian. de
ver. Hist.

Senec. de vi-
ta beata c. 21

Conscien-
tia mala.

TUS. Conscientia in humano microcosmo Solis vicem sustinet; enimverò afferente Magno Augustino, *quomodo magna est pœna impiorum conscientia, sic magnum gaudium piorum ipsa conscientia.* Conscientia quippe, ceu cordis scientia, omnium delictorum oculatissimus adstat testis. *Ipsa, Bernardo teste, est judex, ipsa tortor, ipsa carcer; ipsa accusat, ipsa punit, ipsa judicat, ipsa damnat.* His subscribens Sanctus Chrysofostomus: *Qui committit adulterium, inquit, etiamsi millies fuerit dives, etiamsi nullum habeat accusatorem, non desinit tamen se ipsum intus accusare; & voluptas quidem temporaria est, dolor verò perpetuus, timor undique ac tremor, suspicio & anxietas. Angulos metuit, umbras ipsas formidat, suos ipsius famulos, conscios, inscios, illam ipsam, quam corruptit, & virum quem affecit contumeliâ: obambulat, amarum accusatorem circumferens conscientiam, cum sit suo ipse judicio damnatus, nec vel ad breve tempus possit respirare. Ipsius Chæin vitam vivit, gemens ac tremens super terram, cum nemò sciat, intus tamen habet **IGNEM** implicitum. Verissimè Juvenalis.*

S. Aug. in
Psal. 53.

S. Bernard.
lib. de Con-
scient. cap. 9.

S. Io. Chry-
sost Tom. 1.
Conc. 1. de
LAZARO.

In Parn. Sar-
tyr. 13.

*Pœna autem vehemens, ac multò savior illis,
Quas & Caditius gravis invenit, aut Rhadamantus;
Nocte dieque sum gestare in pectore testem.*

172. Solis imago, in Oceano resplendens, epigraphen refert. **MEDIIS FORMOSUS IN UNDIS.** Christi Christi, ceu Solis Divini, hæc idea est, qui, in conce-
stissimum uteri virginici mœre delapsus, humanam pti-
formam in toto mundo illustrissimam, induit. Em-
blemati explicando sequentem Jacobi Maseniü
poësin habeto.

*Ut sol placato describit in aquore vultus,
Et similis rodii pingitur ipse suis.
Sic puto virginem Christum defluxit in alvum,
Sol Deus est, purum casta Maria mare.*

Porrò etiam Mariam Virginem cum Sole compara-
verim, quæ inter sceleratas mundi undas suam ori-
ginariæ puritatis formam integerrimam conserva-
vit; ut adedè verè à Sancto Gregorio Neocæsariensi
vocetur *Simulachrum immaculatum puritatis & integritatis.*

Maria V.

S. Greg. Neo-
cæs. Orat. 2.
de Annunc.

173. Currui Solis quadrijugo inscribes. **HÆC SOLI EST CONDITA SOLI, MARIAM** Virginem hoc Emblemata concernit: hæc enim, ceu gemmea virtutum quadrigâ, ortus est Sol justitiæ, Christus. Unde Virgo illa gloriosissima opportunè in rem præsentem à Joanne Geometra vocatur *Rheda aurea solis mystici.* Et, *Quadriga Elia virtutibus trahentibus confita.* Et à Buteone. *Vehiculum sanctissimum ejus, qui est super Cherubin.* Pulchrè P. Jacobus Masenius.

Maria V.

Io. Geom.
hymn 3. de B.
Virgine.
Idem hym. 1.
Buz. in hym-
no graco.

*Quam procul hinc cernis, soli patet aurea soli.
Non parer Phaeton tanta quadriga tibi.
Virgo Deo plena est, nihil hinc sibi vendicat orbis:
Sol Deus hæc oritur, quæ fuit orta Deo.*

174. Zingrefius Solis imaginem, intrà aquas reflexam, depinxit; cum lemate. **MONSTRATUR IN UNDIS.** Ita nimirum Deum, Solem æternum, nonnisi in rebus creatis, & quasi mutuata specie, dum has terras habitamus, intueri licet. Dilucidè S. Paulus. *Dei invisibilia per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* S. Bernardus. *Tanta hæc, inquit, formarum varietas, atque numerositas specierum in rebus conditis, quid, nisi radii sunt Deitatis? monstrantes quidem quia verè sit, à quo sunt non tamen definientes prorsus quid sit: ita quod de ipso sit, vides, sed non ipsum. Cum autem de eo, quem non vides, ca-*

Deus in
in creatu-
ris co-
gnoscen-
dus.

S. Bernard.
serm. 11. in
Cant.

tera vides, scis indubitanter existere, quem oportet inquirere; ut inquirentem non fraudet gratia, ignorantem negligentia non excuset.

175. Sigeberti Chronicon, aliaque historiae ferunt, Solem, instar orbis carnei, sanguine perfusum, non sine prodigio sub claram meridiem olim comparuisse. Unde Solem, colore carneo spectandum, hoc lemma insignies. ADHUC SPLENDET. Solem hunc dixeris miraculosum Sanctissimae Eucharistiae Sacramentum, in celeberrimo Canonico-regularium Collegio, Augustae Vindelicorum ad S. Crucem, annis abhinc ferè quingentis cultu religiosissimo asservari solitum. Illud enim è nativo panis albore in rubeam carnis speciem prodigiosè transformatum, etiamnum clarissimam meridiem, realem, inquam, & veram Christi praesentiam, tot indices miraculosi ostentis, tot maximis in Christianum orbem beneficiis, tot Principum & Theologorum suffragiis, tanto ac tam conferto gestientis populi concursu amplissimè confirmatam, stabilitamque, sub se complectitur. Praeclare, & veluti ad rem praesentem Doctor Angelicus. Dicendum est, inquit, quod manentibus dimensionibus, qua prius fuerant, fit miraculosè quaedam immutatio circa alia accidentia (puta figuram, colorem, & alia huiusmodi) ut videatur caro, vel sanguis, aut etiam puer. Et sicut prius dictum est, hoc non est deceptio, quia fit ad figuram cujusdam veritatis, scilicet ad ostendendum per hanc miraculosam apparitionem, quod in Sacramento est verè corpus & sanguis Christe. Eadem icone Sanctos Martyres, & cum primis Christum, flagellis & sanguine perfusum, exornabis; veluti è quibus univèrsa Ecclesia lucem omnem derivatam accepit.

176. Solis lumen ita quemvis in particulari illuminat, ac si solum illuminaret; nihilque ad eò allicui ex communi illius usurà decedit, ut potiùs haud leve societatis, solatii, & si res poscat, subsidii emolumentum accedat. Unde lemma Soli inditum. TOTUS SINGULIS. Pari sanè ratione benignissimus Deus suà incarnatione, passione & morte tantundem tibi commoda dedit, quantum si pro te solo natus, & mortuus fuisset. Ac quod alii hac commoda participent, nihil admodum tibi derogat; quin, hoc insuper commoda inde capis, quod à pluribus diligaris, & quà solatio, quà consilio, quà re juveris ad promerendam augendamque perennem gloriam. Sanctum Chrysostomum christianè admodum hanc de re philosophantem audire juvat. Hic est affectus servi fidelis, ut beneficia Domini sui, qua communiter data sunt, quasi sibi soli praestita reputet, & quasi ipse sit omnium debitor, & pro omnibus ipse solus habeatur obnoxius. Hoc fecit & Paulus, qui mortem Domini, qua universo expensu est mundo, sibi soli praestitam dicit. Quasi enim de se solo loquens, ita scribit: quod enim nunc vivo in carne, in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Hac autem dicebat, non coangustare volens amplissima, & per orbem terra diffusa Christi munera: sed quasi qui, ut diximus, pro omnibus se solum judicaret obnoxium. Et revera quid interest, si & aliis praestitit, cum, qua tibi praestita sunt, ita integra sint & ita perfecta, quasi nulli alii ex his aliquid fuerit praestitum?

SOL IN ZODIACO.

CAPUT VI.

177. SOL, pede nunquam exorbitante, tramitem lineae eclipticae (quà Zodiaci medietas ex aequo distinguitur) percurrit. Unde lemma loco, à Comite Emmanuele Thesaurò hanc Claudiani gnomam accepit. **MEDIUM NON DESERIT UNQUAM.** Hæc Solis vestigia à Principibus & publicis justitiæ ministris, gressu nunquam ad marginem declinante, cautè observata velim. Philo, *Nec ad dexteram, inquit, nec ad sinistram à regia via deflectendum est, sed progrediendum per mediam.* Et alibi bonum Principem loquentem introducens, ait, *Assequar, legis Divinae adminiculo, ut in neutram partem deflectam, velut in aequilibrio, rectà, regiamque viam mandatorum incedens firmis passibus, nec unquam offensantibus. Talem enim viam Moyses solet appellare regiam, qua inter defectum, & nimietatem, tramitem tenet medium &c.*

Justitia incorrupta. Philo lib. quod Deus sit mutabilis prope fin. Idem lib. de creat. Princ.

178. Insignem Philippi III. Hispaniarum Regis, Modestiam ac moderationem Emmanuel Thesaurio. **CONTENTUS MEDIO**, è Claudiani poematis mutuato.

--- --- --- limite Phœbus
Contentus medio, contentus littore Pontus.

Claudian. de 4. Consul. Honorii.

In hunc sensum Thesaurus, apostrophe ad Regem factâ, geminas Caroli IV. columnas cum suo lemmate: *Plus ultra: innuit: totique symbolo sequentes versus subjunxit.*

*Quas avus attonito præverterat æquore metas,
Constituis menti, magne Philippe, tuæ.
Præscriptas aliis metas qui sustulit, & qui
Hæc sibi præscripsit, Hercule major erat.*

Et quia grandi huic Monarchæ annus quadragesimus fatalis & extremus extitit, estque ille vitæ terminus planè dimidius ad eam ætatem, quæ omnibus Principibus à Deo hæc lege præfixus esse videtur, *si autem in Potentatibus octoginta anni: idcirco alterum quoque epigramma, pæremiam quandam, defuncto Regi familiarem, innuens, addidit.*

Psal. 99. 10.

*Contentus medio virtutum limite Princeps,
Dicere consuèras, nil superet medium.
Cum tibi dimidia necuisset stamina vitæ
Parca; memor dixit, nil superet medium.*

179. Perseverantiæ, nunquam vacillantis, imaginem Sol, supra eclipticam constitutus, refert; cum lemmate: **NUNQUAM DECLINAT.** Vel, **INDECLINABILI GRESSU.** vel ipsomet Sole loquente. **HINC NON RECEDAM.** Vel cum Partheniis Romanis. **NUNQUAM ALIO,** Vel certe cum aliis. **SEMPER IDEM SUB EODEM.** Profice, inquit Seneca, & ante omnia hoc cura, ut constes tibi. *Quoties experiri voles an aliquid actum sit, observa, an eadem velis hodie, quæ heri. Mutatio voluntatis indicat, animum nutare aliubi, atque aliubi apparere, prout tilit ventus. Non vagatur quod est fixum, & fundatum. Istud sapienti perfectè contingit, aliquatenus & proficienti, proveltoque. Porrò hoc Emblemata appositè ad significandam Dei immutabilitatem transfer-*

Senec. Epist. 35.

Immutabilitas qui Dei.

Hostia miraculosa Augustæ ad S. Crucem.

S. Th. p. 3. q 76. art. 8.

SS. Martyres.

Passio Christi.

S. Io. Chrysost. l. 2. de Comp cord.

Ad Gal. 2.

tur. qui SEMPER IDEM cernitur; idque ipsemet Divino ore firmatur: *Ego Dominus & non mutator.*

180. Carolus I. Dux Mantuæ inter ærumnas, quibus in ea civitate à regiminis sui exordio pulsabatur, Solis, sub librâ & leone sistentis, paradigmate se erigebat; cui hanc epigraphen subdidit, **NEC RETROGREDIOR, NEC DEVIO.** Forfan significabat, se, tametsi gravissimis seditionibus infestatum, leoninâ tamen magnanimitate nunquam ab æquitatis lege, quâ Ducatus ipsi obtigerat, dimovendum esse: id quod cordis constantis & generosi indicium minimè obscurum in tanto Principe erat. Senecæ præceptio est. *Hoc ergo à te exige, ut qualem institueris præstare te, talem usque ad exitum serves. Effice ut possis laudari: Sin minus, ut agnosci.*

181. Animus moderatus, sibi que sufficiens, Solem, in Zodiaco progredientem, imitatur; cui inscripsit Tassius. **NON TRANSGREDITUR.** In hanc rem appositè Seneca: *Nostri gaudere debemus, nec majora domesticis cupere.* Vitam huic emblemati affinem, ii Magnates agunt, qui, tametsi in summæ autoritatis & potentie fastigio collocati se ipsos adeò moderantur, ut metam æquitatis præfixâ nunquam transiliant. Ab hoc animi sui regimine plurimum commendatur Sinesius Episcopus. *Erat hoc mihi divinitus tributum, ut cum ego auctoritate plurimum possem, tum honestissima quæque vellem.* Aliis hoc symbolum ad veri obedientis indolenti describendam deservit

182. Benedictus Calinus, Academicus inter Erantantes Brixienfès Præfixus, Soli, intra Zodiacum persistenti, subscripsit: **NON EXTRA.** Animi moderationem, æquitatem & justitiam hoc Emblemata innuit; de qua Julianus Imperator inter cæteras boni Regis dotes ait, *Non uti potentia suâ ad quævis; & rursus. Non tantum egere consilio, sed moderatione quoque in exsequendis iis, quæ sunt constituit.* Eadem gnoma, **NON EXTRA,** Soli, nunquam è linea sua aberranti, inscripta, hominem prudentem describit, qui muneris sui limites nunquam excedit. Abrahami familia, teste Divo Ambrosio, ad hanc normam erat composita. Ille enim, instar boni patrisfamilias, ad januam sedulo excubabat, ne alienigenis, hospitio excipiendis, unquam deesset: Sarâ, ipsius uxore, interea intra domum cibis coquendis & mensæ instruendæ assiduo intentâ. *Foris maritus invitatur, inquit, intus Sara convivium adornatur. Quod pietatis est, vult esse commune: quod pudoris integrum manet Sara.* Sicque amborum industria intra præstitutos terminos sese continuit, nec extra orbitam unquam est evagata. Facetè in rem præsentem adducitur, quod de Sancto Basilio Magno refert Boterus. Cùm enim is coram Valente Imperatore Arriano multa pro fidei veritate stabilienda dissereret; Demosthenes quidam, Imperatoris archimagirus, paulò antè proscriptus, sanctum virum confutare destinabat: cùm verò infulsisset sermonibus barbarissimum aspergeret, Sanctus Basilius ore subridente homini illudens, vidimus saltem, inquit, Demosthenem litterarum expertem. Tum ad infacetum Sophistam conversus, subjunxit; Tuâ interest, Cæsaris dapes benè conditas ac sapidas parare, non verò sacram Christi doctrinam incongruis & obstreperis tuis verbis temerare.

183. Magna, certè, Solis in inferum hunc orbem cura est; qui, ut nemini non gratificetur, velocissimo pede è supremo Cancris Tropico ad infimum *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

Capricorni præcipitatur, & volutatione assiduâ ab uno ad alium polum rapitur. Solem proinde geminâ hâc prærogativâ, ceu lemmate insignies. **OBLIQUE, ET ÛBIQUE.** Prædicatoris hæc imago est, qui ad juvandos omnes nonnunquam è proposito sermonis argumento in materias morales digreditur. Illud ipsum etiam Charitati familiare est, in qua plurimum excellit Divus Paulus, locuples sibi met testis. *Factus sum, inquit, Judais tamquam Judæus, ut Judæos lucrarem: iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, ut eos, qui sub lege erant, lucrificerem; iis qui sine lege erant, tanquam sine lege essem (cum sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi) ut lucrificerem eos, qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrificerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* Unde Sanctus Laurentius Justinianus: *Transformemur in singulos, communicemus nos omnibus: ita ut illud Apostoli compleatur in nobis: omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrificiam. Servatis dumtaxat modo, mensurâ, tempore, & rationabili iudicio charitatis.*

184. Boni Patrisfamilias, Prælati, Judicis, vgl Principis lineamenta è Sole discernes, qui ad singula zodiaci sidera ex æquo divertit. Lemma. **ÆQUE IMPARTITUR.** Hanc perfectionem cum primis in Divina Majestate observatam habet Divus Cyprianus. *Deus, inquit, ut personam non accipit, sic nec ætatem, cùm se omnibus ad cælestis gratiæ consecutionem, æqualitate librata, exhibeat parem.* Eandem Divus Chrysostomus in SS. **Eucharistia** reveretur. *Unum omnibus corpus proponitur, & poculum unum, cuncta nobis & vobis paria. Non enim nos abundantius, & vos minus de sacra mensa participamus, sed ÆQUE illam utique pariter GUSTAMUS. Omnia nobis paria, eadem salus, eadem vita, cum eodem utique honore datur.*

185. D. Aresius Emblematum suorum frontis Solem præfixit, qui inter zodiaci signa revolutus, epigraphen sustinebat. **FICTUS LABOR.** Significabat, nî fallor; sicuti assidua illa revolutio solem nequidquam fatigat; ita complura volumina, in orbis litterarii emolumentum claborata, Viris doctis nihil planè negotii facescère; virtutis oblectamento omnem desidiam aut fastidium prohibente. Porro, qui Deo famulantur, in virtutum via, tametsi asperâ, & difficilibus salebris stratâ, nunquam vacillant, nec laborum fastidia ulla persentiscunt: unde damis comparantur & cervis; *adjuro vos per capreas cervosque camporum &c.* Ubi advertas velim, eos non montium (quos natura, teste Plinio, propriam cervorum & caprearum sedem destinavit; idque etiam à Regio Psalte confirmatur, *Montes excelsi cervis:*) sed camporum cervos capreasque vocari; eò quod amici Dei eadem facilitate & rupium invia, & calles planos superent; tantamque è laboribus suavitatem capiant, ut sibi nullos omninò labores incumbere credant. *Cervos camporum,* Interprete Giliberto, dicit, quod illis qualibet aspera, & ardua qualibet, plana sunt & pervia, & inoffensis exposita cursibus, quasi planioris æquora campi.

186. Soli, ad Arietem divertenti, subscriptum. **JAM HYEMS TRANSIIT.** Ita Deus, dum carnem nostram induit, Arietem intravit; *Emitte agnum Domine, &c.* Unde etiam instar arietis, in Calvarix cliyo interfectus est. *Et sicut agnus coram tondente se obmutuit.* Nihil proinde mirum, si, Sole Divino arietem induente, durissima legis Hebrææ hyems transiverit, & veris Christiani amœnitas adolescere cœperit. *Ante adventum Christi, S. Ambrosio*

Malach. 3. 6.

Perseverantia.

Seneca Epist. 120.

Suis contentus esse.

Seneca apud Lipsium manduct. lib. 3. dissert. 5.

Moderatio Magnatis. Sines. Epist. 57 Obediens.

Moderatio.

Julian Imp. libello de Regno.

Extra officium non abire.

S. Ambros. l. de Abraham 6. 6.

Boter Detti memorabili. p. p. l. 2.

Prædicator.

Charitas.

1. Cor. 9: 20.

S. Laur. Just. de Triumph. Christi agone c. 4.

Justitia.

S. Cyprian; Epist. ad Fidem.

Eucharistia.

S. Chrysof. Hom. 4. in 2. Thessalon.

Studia.

Religio.

Canz. 3. 5. Plinius l. 8 c. 11.

Psal. 103. 18.

Gilib in. Canz. cit.

Canz 2. 11.

Isa. 16. 1.

Isa. 53. 7.

Incarnatio.

S. Ambros. ad cap. 2. Cant. 5. 11. in Psal. 118. serm. 6. Præsentia Dei.

brofio teste, *hyems erat; venit Christus, fecit astatem. Tunc omnia erant florum indiga, nuda virtutum, passus est Christus, & omnia ceperunt nova gratia fecundari germinibus.*

187. Quantas vires Divina præsentia in mortaliū animis nutriat; haud obscure è solis simulachro conjicies, qui intra veris exordientis signa existens, Emblematis loco aliquot vites, arborefque defronatas sub se contineat; additâ inscriptione. ACCEDENTE FLORESCENT. Hæc effecta ex parte attigit Claudianus.

Claudian. de 4. Consul. Honorii.

-- Tum conspicuus, gratusque geretur
Sub te teste labor.

Origen. in Job.

Et Origenes, de sanctæ fidei virtute & energia disserens, *Sicut sol, inquit, nisi vibraverit super faciem terra, nullus ex fructibus ejus crescit, neque adolescit, neque maturefcit. Similiter nisi per fidem veritas refluxerit in animabus hominum, nunquam erunt acceptabiles coram Deo.*

Ascensio Christi.

188. Terra & plantæ, hyemis inmiti violentiâ horrendum devastata; sole ad Arictis & Tauri verticem provehente, pristinos herbarum decores, florum gemmas, cæterumque splendorem omnem recuperant. Proin' epigraphen subjunges. ASCENDENTE FLOREBUNT. Christo, Divino sole, cælos conscendente, mox primitiva Ecclesiæ terra innumeris florere gratiis, & fidelium plantulæ sanctorum fructuum copiâ redundare cœperunt. S.

S. Thom. Villanov. Conc. 2. in Ascens. Domini.

Thomas Villanovanus. *Sicut enim in vere, ascendente sole super capitis nostri zenith, terra, prius sterilis & arida, herbis, virgultis, flosculis vernat: arborea frondibus, floribus & fructibus vestiuntur: ita Christo in aethera conscendente, arida Ecclesiæ facies multiplici gratiarum & charismatum varietate refloruit.*

Reditus.

189. Cuidam magni nominis Principi, in civitatem revertenti, Abbas Verrus solem obtulit, sub veris exorientis signo depictum; addito Boëtii lemma. REDITUQUE SUO SINGULA GAUDENT. Verius tamen Christum, è triumphata morte non sine prodiglo ad vitam reversum, hoc symbolo salutaveris; cui quotannis accinit Ecclesiæ; *In resurrectione tua, Christe, cæli & terra latentur &c.* Et S. Gregorius in Encomio Paschali. *Exultet jam angelica turba cælorum: Gaudeat & tellus, tantis irradiata fulgoribus, &c.* S. P. Augustinus. *Dies resurrectionis Christi, defunctis vita, peccatoribus venia, Sanctis est gloria.*

Boet. de Consul. metr. 3.

Resurrectio Christi.

S. Aug. serm. 63. de temp.

190. Abbas Ferrus, Cardinalem Antonium Barberinum etiamnum in juventate progressus in virtutibus ultrâ ætatem magnos fecisse, è solis Emblemate demonstrat, qui in zodiaco ad ætatis signa resplendens, epigraphen præfert è Boëtio assumptam. CELERES EXPLICAT ORTUS. In hanc sententiam multum confert elogium, quo Rex Atalricus juvenem quemdam, ad Quæstoris munus sublevatum, condecoravit. *Juvenem te solus decor ostendit, ab ore primævo cana verba manaverunt. Contendit flos ætatis, & maturitas mentis &c.* Eadem icone non incongruè significabis promptum Magnatis animum, quem cum in dispensandis gratiis, tum in sublevandis Provinciæ necessitatibus sollicitè exhibet. Atalrici politica est, *qui reipublicæ statum, & generale cupit stare fastigium, ad universa debet esse sollicitus.* Plinius proprium boni Principis esse dicebat, *velocissimi sideris more omnia invisere, omnia audire, & undequaque invocatum, statim velut Numen adesse & assistere.*

Cassiod. l. 8. Var. ep. 18.

Sollicitudo.

Cassiod. l. 9. var. ep. 2. Plin. in Pa. negy. Tra. juni.

191. Sole leonem subeunte, orbis inferior igneos & ardentissimos influxus sustinet. Unde lemma: IGNEUS HINC VIGOR. Ita præsentia Ducis, quem animus generosus, aliaque virtutum ornamenta commendant, miram in subditorum corde fortitudinem accendit. Dionis effatum est. *Fortitudo Imperatoris minus animosos non servare modo, verum & audaciores reddere potest.*

Præsentia Ducis.

Dion. Orat. 3

192. Accidit equidem, æstivum solem nonnunquam nubibus inumbrari; illius tamen vires etiam per obscura hæc valla ad nos penetrant. Emblematis subscripsit P. Carolus Bovius, SENTITUR ET LATENS, Talis certè est sanctitas etiam inter abjectas & pannosas lacernas clarissimè discernenda. Sic Christus, tametsi peregrinâ veste indutus, discipulorum tamen oculos, fulque cognitionem minimè effugit. S. Paulinus Nolanus inter compedes & captivorum centones Africæ Regi; uti & S. Ignatius Loyola in foro ad porticum D. Marci abjectus Senatori Veneto, probè cognici fuere; Verè adè, è Salomonis testimonio, *Sapientia in vultu ejus.* Cæterum gratia Divina, tametsi oculos nostros effugiat, ex effectis tamen haud obscure eam deprehendimus. Pulchrè in rem præsentem Magnus Augustinus, *Occulta est gratia, & in abdito latet. Non videtur, sed inde eminet, quod videtur.*

Sanctitas.

Proverb. 27. 24.

Gratia Dei. S. Aug. ser. 14 ex addit. à Paris. c. 15

**

Christus
Judex.

Heb. 10. 27.

S. Chrysof.
in hunc loc.

Vita hu-
mana.

Iacob. 1. 11.

P. Caussin in
Tragedia.
Felicitas.
Act. 2. sub
initium.

S. Aug. in
Psal. 37.

Incarna-
tio.
Maria V.
protectrix.

193. Soli ad Leonem divertenti, inscriptum: GEMINAT INCENDIA. Vel, ut aliis placeat. MAJORES EXCITAT ÆSTUS. Ita nimirum Deus Sol æternus, coram extremo tribunali Leonem induet, & horrendo fulmine suas in sceleratos vibrabit iras. *Terribilis autem, Apostolo teste, quodam expectatio judicii, & ignis emulatio, quæ consumptura est adversarios: ubi, si græcum contextum attendas, pro ignis emulatio, legendum, ignis zelus.* Nam ira Divina, instar irritati leonis, flammâ duplo majore in impiorum supplicia exardescet. *Qui instar irritata fera, inquit interpres Chrysofostomus, apprehendat & devoret inimicos.*

194. Sole in trã leonem supra hortum collocato, flores omnes languescunt, & exanimes pendent. Lemma. DIRIPIT OMNE DECUS. Vel. AB ÆSTU FATISCIT. Vita humanæ hæc imago est, quæ, instar floris amœnissimi, sub libidinis, aliorumque vitiorum ardore mox flaccescit, & in exitium præcipitatur. De hac illud sacræ paginæ usurpaveris: *Exortus est enim sol cum ardore, & flos ejus decidit, & decor ejus deperit.* Opportunè P. Caussinus:

*Non sic feracis hortuli pictum decus
Sævus diei fulgor extinguit, citâ
Medio sub axe cum furit Phœbus rotâ;
Ut illa rapitur temporis spoliū breve,
Diesque venient corpori demit diem.*

Et S. P. Augustinus: *Concupiscentia mala quasi ardor est ignis; Ignis consumit vestem, libido adulterii consumit animam.*

195. Solem in Virginis sidere repræsentârunt, addito lemmate: OMNIA COMPONENT. Vel, TEMPERAT IRAS. MARIA Virgo, Divinum Solem in utero suo beatissimo complexa, suasque Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

ad illum preces indes pro nobis interponens, Divinam vindictam suavissimè temperat, orbeinque totum ob amplissima beneficia sibi devincit. Benè S. Antoninus. *Sol materialis, per mundum discurrens, ex signo leonis, quando est perfectissimus calor ejus super terram, intrat in signum Virginis: ad innuendum, quod Sol justitiæ Christus Deus noster ex tempore veteris testamenti, quando Deus, ut leorugiens, erat Deus ultionum, puniens terribiliter peccata, ex ferventissimo amoris calore intrans in uterum Virginis, totus factus est benignus, suavis, & humanus.* Hoc sensu P. Ludovicus Cerchiarus MARIE, ad cælos assumptæ, accinuit.

S. Antonin:
p. 4. tit. 15.
c. 22.

*Ne leo succendat radiis ferventibus orbem,
Neve sub irato iudice causacadat;
Erigone mollitq; animos, & temperat iras,
Obliquo mediam nam tenet orbe domum:
Fidite mortales, irati flammea cæli
Sidera mitescunt, athera Virgo subit.*

Assump-
tio Mariæ
V.

196. Partheniæ Romani, intemeratam Cardinalis Scipionis Burghesii justitiam Emblemate significaturi, Solem in libræ signo depinxerunt, addito lemmate. DIEI NOCTISQUE PARES, subintellige, facit horas. Nam libra, à sole visitata, autumnalis æquinoctii origo est, facitque æquale dici ac noctis spatium. Epigraphen Virgilius subministrat.

Judex æ-
quus.

Libra dic, sumnique pares ubi fecerit horas.

Judicis hæc leges sunt, ut omnibus se æqualem exhibeat, nec patiatur suam sententiam in partes trahi. Ad hoc propositum Emmanuel Thefaurus;

*Danum æquissimum judicem libra præfagit,
Quæ noctem, diemq; hoc est pœnas & præmia,
Pari lance suspendit.*

Virgil. l.
Georg. v. 208

Em. Thefaur
in Genealo-
gia Christi
fol. 74.

Vita acti- Miram hæc imago cum perfecto Christiano analo-
va & con- giam habet, qui omnes vitæ actiones bimembres
templa- statur debet, activas scilicet, diei æmulas; & con-
tiva. templativas, nocti comparandas. Ad mentem no-
stram S. Hieronymus. *Sicut totus labentis sæculi cur-
sus perenni diei ac noctis alternatione variatur, &
dies quidem ad operandum, & nox ad quiescendum
naturaliter condita est; Sic totum præsentis Ecclesiæ
tempus gemino quodam quietis & operis statu discer-
nitur.*

Absentia 197. Quantum exilii & calamitatis in animas no-
Dei. stras absente Deo redundet, haud obscure ex arboribus
conjectis, quæ, tametsi locuplete frondium, fru-
ctuumque ornatu insignes, sole tamen è Chironis &
Scorpii signis RECEDENTE, SQUALEBUNT. *Si ipse est
beatitudo nostra, inquit de Deo S. P. N. Augustinus,
quid erit recedenti, nisi miseria?* Eodem Emblemate
familiam aut civitatem, gubernatore destitutam,
exhibebis. Salomonis effatum est. *Ubi non est
gubernator, populus corruet.* vel ut exponunt
septuaginta, *quibus non est gubernatio, cadent tan-
quam folia.* Quasi diceret, interprete Cornelio à La-
pide, *ubi non est gubernator, sapientiã & prudentiã
gubernandi præditus, ibi in multa pericula & damna
corruet populus.* Aristotus simili argumento usus est
in exprimendo amore Bradamanthæ, ob Rogerii,
amarii sui, absentiam summo opere afflictæ. Et quidem
prius ipsemet in hunc sensum metro Italico canit:

*Come chi visto habbia l' Aprile o' l Maggio
Giardin di frondi, è di bel fiori adorno,
Elo riveggia poi, che il sole il raggio
Al' austro inchina, e lascia breve il giorno,
Lo trova desert' orrido, e selvaggio;
Cosi pare à la donna al suo ritorno,
Che da Ruggier la corte abbandonata,
Quella non sia, ch' hauea al partir lasciata.*

Dein in Bradamanthæ persona subiungit.
Se' l sol si scosta, e lascia i giorni brieni,
Quanto di bello hauea la terra asconde;
Fremono i venti, e portann ghiacci, e nevi,
Non conta augel, ne fior si vede, o fronde;
Cosi qual hor anuien, chi da me levi.
O mio bel sol le tue luci gioconde,
Mille timori, e tutti iniqui fanno
Un aspro verno in me più volte l' anno.

198. Monacense Societatis Jesu Collegium ad D.
Francisci Borgiæ apotheosin, symboli loco, Zodi-
acum cœlestem statuit, qui menstruo solis hospitio re-
creatus, epigraphen sustinebat. E COELO MEN-
SES. Franciscus enim menstruum Divorum cultum
cœlitus accepit, illumque toto orbe, non sine maxi-
mo pietatis Christianæ incremento propagavit. Cæ-
terum Deus jam olim præcipit, *In calendis,* (calendæ
erant primæ mensis cujusvis dies) *offeretis holocaustum.*
Volebat enim Deus in ipso mensis cujusvis e-
xordio non modò beneficium gubernationis Divi-
næ recoli, sed in super pro felici totius mensis decursu
rogari. Unde etiamnum primâ mensis Dominicâ so-
lent Christiani religiosiores spiritum innovare, sacrâ
exomologesi mentem expiare, Divinam synaxin ac-
cedere, Deo pro beneficiis, præterito mensis accep-
tis referre grates, eique mensis incutis auspicia,
totumque mensem offerre. &c. Quis enim ambigat
hos esse è cælo menses? Id quod nec ipsos etiam gen-
tiles fugit; unde, Giraldus teste, duodecim mensibus
totidem præsidere Deos credebant; nam Januarii
tutelam putabant Junoni commissam, Februarii
Neptuno, Martii Minervæ, Aprilis Veneri, Maii
Apollini, Junii Mercurio, Julii Jovi, Augusti Ce-
reri, Septembris Vulcano, Octobris Marti, No-

199. Solis deliquium tunc accidit, quando opacum
lunæ corpus, inter nos & illum per diametrum
intercurrentes, consuetum lucis solaris transitum pro-
hibet, nostrumque hemisphærium obumbrat. Ju-
stè proin' ingratiam lunæ frontem hoc lemmate, ccu-
notâ, iniustam aspicias. ADIMIT, QUO INGRA-
TA REFULGET. vel brevius. QUO IPSA
REFULGET. Stigma hoc esto cordis ingrati,
quod scelestam manum in eorum perniciem exten-
dere non erubescit, è quorum munificentia paulò
antè liberalissimè victitabat. Inter hæc ingrati animi
portenta facile natu maximum prodiit Nero, qui
eam Agrippinæ vitam eripuit, quam non multò antè
ex illa hausit. Quin ipsam quoque Palæstinam eadem
notâ infamem vidit orbis, dum in insignem gloriam
à Christo sublevata, machinas omnes ad ipsius gloriã
obscurandam convertit. Invektivâ gravissimâ adver-
sus Judæos Chrysostomus. *Quare, inquit, occidistis
Christum, O Judæi? an quia vos honoravit? an quia,
cum esset Deus, homo propter vos factus est? an quia
innumera ad salutem vestram miracula fecit? an
quia peccata dimittebat? an quia in regnum voca-
bat? &c. Quid oportebat me facere vinea mea, &
non feci, ait Dominus. Ideo ingrati mentem eorum
& innumeris beneficiis contraria eos semper retribuif-
se ostendit.*

200. Tametsi, Lunâ obtegente, eclipsin patiatur
Phœbus; lunæ tamen apologiam suscipit D. Asca-
nius Piccolominius, aitque nullam exindè perniciem
aut detrimentum soli afferri. Lemmatis loco Emble-
mati subscripsit. INNOCUA TAMEN. vel, IN-
NOCUA TEGIT. Ita sanè calamitatum & æmu-
lorum turbæ nonneminem interdum ad ipsum us-
que tumulum infestant; neque tamen illius virtutes
adeò profundè sepelire valent, quin harum splendor
transluceat, & incolumis persistat. E Sancti Ambro-
sii sententia, *Non frangitur sapiens doloribus corporis,
nec vexatur incommodis: sed etiam in arumnis beatus
manet.*

201. Epigraphæ, TEGMINE DEFICIT, à
Scipione Bargalio suprâ solis eclipsin affixa, haud ob-
scure innuit, nullum virtuti absconditæ pretium esse.
Horatii gnoma est,

*Paulum sepulta distat inertia
Celata virtus.*

Et Claudiani.

*Vile latens virtus. Quid enim submersa tenebris
Proderit? Obscuro veluti sine remige puppis,
Vel lyra, qua reticet, vel qui non tenditur arcus.*

202. Mihi econtrariò, solis eclipsis hoc epigram-
mate describenda videtur. TEGITUR, NEC
DEFICIT. Sol enim, tametsi opaco Lunæ globo
coopertus, nullum tamen aliud deliquium exindè
sustinet, nisi extrinsecum & apparens; primæ-
vo & interiore ipsius splendore penitus incorrup-
to, & ad operandum valido. In hunc planè modum
magna Dei Parens, tametsi exequiarum intervallo
à morte nonnihil obumbrata, amplissimos tamen
mille gratiarum ac beneficiorum radios in mentes
sibi dicatas spargere non destitit. Sanctus Joannes
Damascenus. *Quemadmodum splendidissimus hic,
perpe-*

S. Aug. l. 18.
contra Faust.
c. 5.
Idem. l. 7. ci-
vit. c. 7.

ECLIPSIS SOLIS.

CAPUT VII.

199. Solis deliquium tunc accidit, quando opacum
lunæ corpus, inter nos & illum per diametrum
intercurrentes, consuetum lucis solaris transitum pro-
hibet, nostrumque hemisphærium obumbrat. Ju-
stè proin' ingratiam lunæ frontem hoc lemmate, ccu-
notâ, iniustam aspicias. ADIMIT, QUO INGRA-
TA REFULGET. vel brevius. QUO IPSA
REFULGET. Stigma hoc esto cordis ingrati,
quod scelestam manum in eorum perniciem exten-
dere non erubescit, è quorum munificentia paulò
antè liberalissimè victitabat. Inter hæc ingrati animi
portenta facile natu maximum prodiit Nero, qui
eam Agrippinæ vitam eripuit, quam non multò antè
ex illa hausit. Quin ipsam quoque Palæstinam eadem
notâ infamem vidit orbis, dum in insignem gloriam
à Christo sublevata, machinas omnes ad ipsius gloriã
obscurandam convertit. Invektivâ gravissimâ adver-
sus Judæos Chrysostomus. *Quare, inquit, occidistis
Christum, O Judæi? an quia vos honoravit? an quia,
cum esset Deus, homo propter vos factus est? an quia
innumera ad salutem vestram miracula fecit? an
quia peccata dimittebat? an quia in regnum voca-
bat? &c. Quid oportebat me facere vinea mea, &
non feci, ait Dominus. Ideo ingrati mentem eorum
& innumeris beneficiis contraria eos semper retribuif-
se ostendit.*

Ingratitu-
do.

S. lo. Chry-
sost. hom. 69.
in Matth.

Calumniæ
non ledit
virtutem.

S. Ambros.
apud Lipsiū
l. 3. manu-
duct. dissert. 6
Virtus ab-
scondita.

Horat. l. 4.
ode 4.

Claud. de 4.
consulari
Honori.

Maria de-
functæ.

perpetuaque luce praeclatus Sol, tamen, cum à lunari corpore aliquantisper obducitur, quodammodo deficere, caligineque obrui, ac fulgorem cum tenebris commutare videtur: non tamen à luce sua excedit, verum perennis in se vita fontem scaturientem habet; immo, ut rectius loquar, ipse indeficiens luminis fons est, quemadmodum scilicet Deus, à quo procreatus est, constituit: ad eundem modum tu quoque fons perennis luminis, atque inexhaustus ipsius vitae thesaurus, & uberrima benedictionis scaturigo, quae nobis bonorum omnium causa & parens extitisti; etiamsi ad breve aliquod temporis spatium corporeo modo morte obtegeris, tamen immensum luminis & immortalis vitae ac verae benedictionis purus & inexhaustus latices, gratia flumina, sanationum fontes, ac perennem benedictionem nobis fundis. Ceterum praestantis viri virtus, tamen calumniae & invidiae alienae umbris gravissimè cooperta, seipsa tamen semper illustris & intacta manet.

293. Franciscus Raulinus ad exequias Odoardi, Parmensium Ducis, Solem, eclipsi coopertum, statuit; addito lemmate. LATET, ET LUCET. Significabat videlicet, Principem illum Serenissimum, tamen mortalium oculos tantisper effugiat, nullam tamen proprii splendoris sui iacturam fecisse. Epigraphen subministrat Martialis hoc versu:

ET LATET, ET LUCET Phaëronide condita Virgo &c.

Religiosum hanc imagine repraesentaverim, qui, tamen in vitae suae secessu ac claustrum angustis coram hebescente mundi oculo maestam eclipsin contraxisse videri queat; in virtutis tamen luce, quae occultari aut cancellis constringi nescit, penitus incolumis, omniumque admiratione ac reverentia plenus persistit. Hominum mundanorum voce Salomon, Nos insensari, inquit, vitam illorum aestimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est. Non sine magno Religiosorum solatio D. Hieronymus. Super nudam metuis humum exesa jejuniis membra collidere? sed Dominus tecum jacet. Squalidi capitis horret inculta casaries? sed caput tuum Christus est. Infinita eremi vastitas te terret? sed tu paradisum mente deambulas. &c.

204. Tamen Sol sub eclipsi velamine non nihil palloris contraxisse, & frontem pristino radiorum cinctu orbam circumferre videatur; genuini tamen splendoris iacturam nec minimam fecit. Unde, Patre Gamberto authore, illam Virgilio gnomam lemmatis loco praefert. NON FORMA RECEDIT. Eos hoc Emblemate insignies, qui vultus sui decorè, etiam post mortem, integrum & incorruptum servant. Hoc sensu Poeta de Pallantis morte cecinit.

Hic juvenem agresti sublimem in stramine ponunt,
Qualem virgineo demessum pollice florem,
Sed mollis viola, seu languentis hyacinthi,
Cui neque fulgor adhuc, necdum sua forma recessit.

Eclipsin è morte sustinebat S. Franciscus Xaverius, dum quatuor integris mensibus non humatus modo, sed vivam etiam calce coopertus jacuit, qui tamen, sarcophago referato, vultum exhibuit undequaque integrum; modo humatum crederes. Color vivax, caro plane recens, ne vigor quidem, qui ex spiritu constat, destituerat vultum. uti disertis verbis de illo refert P. Horatius Turfelinus. Jure adè de magno hoc ævi nostri Thaumaturgo repetas, Non forma recessit.

205. Naturæ ordo, & dimensa caelorum revolutio ad eclipsin generandam adè conspirant, ut illam Sol nullis viribus effugere aut delineare queat. Id ipsum nonnemo de iis est interpretatus, quos individuum connubii vinculum foedere adè includibili colligavit, ut mutuis calamitatibus liberari,

aut jugum penitus excutere, omninò prohibeantur. Unde Soli, in Eclipsin devoluto, subscripsit. EFFUGERE NEQUIT. Peccator sanguineam illam suppliciorum eclipsin, à Divina Nemeli in scelerosos destinatum, aeternum non evitabit. Nam tuam manum, inquebat ad Deum Salomon, effugere impossibile est. Pulchrè in rem praesentem S. P. Augustinus. Major est Deus corde nostro, & novit omnia. Cor tuum abscondis ab homine; à Deo absconde, si potes, Quomodo abscondes ab eo, cui dictum est à peccatore quodam timente & confitente; quò ibo à spiritu tuo, & à facie tuà quò fugiam? Querebat, quò fugeret, ut evaderet iudicium Dei, & non inveniebat. Ubi enim non est Deus? si ascendero, inquit, in caelum, ibi es; si descendero in infernum ades. Quo iturus es? quo fugies? Vis audire consilium? si vis ab illo fugere, ad illum fuge. ad ipsum fuge confitendo, non ab ipso latendo, latere enim non potes, sed confiteri potes. Opportunè Poeta.

Quo fugis Encelade? Quascunq; accesseris oras,
Suo Jove semper eris.

206. Miri adè & inoliti sunt hominum mores, ut Solem in eclipsi decumbentem avidè circumspiciant, nullisque in eo considerando studiis parcant. At verò si pleno lumine resplendeat, totumque passim illustret orbem, tum tacite ac veluti neglectum illum praetercunt, neque ullam illius aspiciendi curam habent. Quinimò, si contingat, labeculà etiam minimà Solem aspergi, mox, non attento reliquo illius splendore, oculos suos unice in maculas & caliginè contemplandam defigunt. Unde hanc Soli epigraphen subjunxerim. NISI CUM DEFECERIT, SPECTATOREM NON HABET. vel brevius.

SPECTATUR, CUM DEFICIT. Ita compositi sumus, inquit Seneca, ut nos quotidiana, etiamsi admiratione digna sunt, transeant: contra minimarum quoque rerum, si insolita prodierint, spectaculum dulce fiat. Hic itaque caetus astrorum, quibus immenso corporis pulchritudo distinguitur, populum non convocat. At cum aliquid ex more mutatum est, omnium vultus in caelo est. Sol spectatorem, nisi cum deficit, non habet. Nemo observat lunam, nisi laborantem.

Religiosi & Praelati intra orbem intellectualem Solis vice funguntur; quamdiu enim solitos virtutum suarum radios spargunt, vix ab ullo saecularium observantur: ut primum verò nonnihil defecerint, aut quidpiam mundani pulveris incaute contraxerint, mox totidem Argos & Catones, quot homines, experiuntur. Eruditè Andreas Bianco.

Dum facies clarum Titani sororis obumbrat,
Dimidiumq; aufert invidiosa jubar;
Intentos tenet obrutus caeli horror, & orbis;
Plusque vident homines deficiente die.
Fulgidior Titan radios rursus explicat omnes,
Sic raram spectatorem virtutis habebis,
Qua si deficiat, plurimus Argus erit.

Ab hoc sensu non multum alienus Juvenalis. Omne animi vitium tanto conspectius in se
Crimen habet, quanto major, qui peccat habetur.

207. Quidquid invidiae aut caliginis frigescentis ac livida Luna adversus coruscantem Solis majestatem molitur: hic tamen NUNQUAM TOTUS DEFICIT. Ita sanè ringantur licet perverforum calumniae, omnemque arietem virtuti admoveant, nunquam tamen hanc penitus evertere aut suffocare valebunt. Seneca teste, Nunquam in tantum virtus extinguitur, ut non certiores animo notas imprimat, quam ut illas eradat ulla mutatio. Et rursus. Semper contra fortunam luctata virtus, etiam citra effectum propositi operis emittit.

208. Alexander Medicus Soli, eclipsin sustinenti, inscripsit,

Supplicium Divinum.

S. Aug. Tract. 6. in Epist. Ioan. post iniv. Ps. 128. 7

Ovidius.

Seneca l. 7. Nat. Quaest. cap. 2.

Religiosus vel Praelatus deficiens

And. Bianco l. 1. Epigr. 31.

Juvenalis.

Virtus superat calumniam. Seneca l. 7. de Beneficiis cap. 9. Ibid. cap. 14.

S. Io. Dam. Orat. 1. de Dormit. Deipara.

Religiosus.

Ps. 54.

Hier. Epist. ad Severum de Memoria.

Nichritum post mortem. Virgil. 11. Aeneid. v. 67.

Virg. l. 5. v. 12. vita.

Matrimonia vincula.

Virtus inter perfectiones.
S. Ambros. Ep. ad Simplicianum.

Cicero pro Sexso.

Veritas.
Corn. à Lapide in Ioan. cap. 1. v. 9.

Mors hominis virtuosi.

Cicero ap. Hybern. Mors. S. Anselm. ibid. citatus.

Christus patiens.

S. Ambr. l. 1. de fide. c. 5.

Incarnatio

In morte.

Petron. Arbit.

inscripsit. **PREMITUR, NON OPPRIMITUR.** Ita omnino mens illustris ac generosa, cui dotis loco heroica virtus obtigit, tamen malorum impetu non nihil prematur, nunquam tamen opprimitur. Dilucidè S. Ambrosius. *Sapiens non metu frangitur, non potestate mutatur, non atrollitur prosperis, non tristibus mergitur; ubi enim sapientia, ubi virtus est, ibi constantia & fortitudo. Sapiens ergo idem est animo, non minuitur, non augetur rerum mutationibus.* Huic concolor Tullius. *Virtus, inquit, in tempestate serena, quietu est, & lucet in tenebris, & pulsa loco, manet tamen, atque heret in patria, splendetque per se semper, nec alienis unquam sordibus obfolescit.* P. Cornelius à Lapide hoc argumento veritatis prerogativas explicat. *Veritas premi potest, opprimi non potest, perinde ut sol nubibus tectus latet, sed mox radiorum suorum vi nubes dissipat, & clarus effulget. Sic & veritas, sic & Christus.*

209. Magni nominis Viro è vivis sublato, Aelius Solem, sub eclipsi latentem, statuit; addito lemmate. **NON MAGNA PARS,** subintelligit tegitur. Et si enim corporis & membrorum compages sub mortis umbrâ deliteat; hæc tamen ignobilior hominis particula facile perditur, nec illius jactura adeò gravis censetur, dum virtutis splendori, integerrimæ famæ, & animæ beatitati nihil exinde decedit. Apprimè Cicero. *Mors terribilis est iis, quorum cum vitâ omnia extinguuntur, non quorum laus emori non potest.* Et S. Anselmus. *Quæcumque hora justus moriatur, justitia ejus non auferitur ab eo, & ita mors ei non abest.* Plurimum in rem præsentem confert Epitaphium, Marchioni de Pescara, Caroli V. Imperatoris supremo Belliduci, à Ludovico Ariosto erectum; in quo Viator & Hospes, Dialogi more, inter se colloquuntur.

V. *Quis jacet hoc gelido sub marmore? H. Maximus ille Picator, belli gloria, pacis honos.*

V. *Nunquid & hic pisces cepit? H. Non. V. Ergo quid? H. Urbes,*

Magnanimos Reges, oppida, Regna, Duces.

V. *Dic quibus hos cepit piscator veribus? H. Alto Consilio, Intrepido corde, potente manu.*

V. *Quæ tantum rapere Ducem? H. Duo Numina Mars, Mors.*

V. *Ut raperent, quidnam compulsi? H. Invidia. Sed nocere sibi, nam VINCIT FAMA SUPERSTES,*

Quæ Martem & Mortem vincit, & Invidiam.

210. Lucarinus Christi patientis imaginem in Sole, aliquâ duntaxat sui parte per eclipsin inunbrato, dignoscendam proposuit, cum lemmate. **SOL RESTA IN PARTE ASCOSO.** Id est. **EX PARTE CELATUS.** Argumentum hoc non absimile est illi, quod de Verbo Incarnato affert S. Ambrosius in hæc verba. *Ut sol, cum nube tegitur, claritas ejus comprimitur, non cecatur, & lumen illud parvo admodum obstaculo nubis includitur, non auferitur; sic & homo ille (id est humanitas) quem Dominus Jesus Salvator noster, id est, Deus, Dei que filius, induit, Deum tamen in illo non interceptis, sed abscondit.*

211. Luna, opacam suam molem Soli objiciens, nihil penitus eclipsi os, alteriusve præjudicis in illum jact, sed totum splendoris subtracti damnum mundus hic noster sustinere debet. Ut adeò Sol, me iudice, verè de se dixerit. **DEMIT NIL MIHI SED ORBI.** Ita sanè dum eximie virtutis & magni nominis homo sub mortis velamine tegitur, eam non defuncti, sed mundi cladem interpretamur. Quando Roma olim extorrem fecerat Catonem, nullum quidem ipsius gloriæ damnum intulit, se ipsam verò clarissimo tanti viri splendore privavit. In hanc rem Petronius Arbit.

Pellitur à populo victus Cato; tristior illi Qui vivit, fascesque pudet rapuisse Catoni, Namq; hoc dedecus est populi, morumque ruina. Non homopulsus erat, sed in uno victa potestas, Romanumque decus: quare jam perditæ Roma Ipsa sui merces erat, & sine vindice prada.

212. Scipio Bargalius Soli, eclipsin sustinenti, inscripsit. **LABORAT, NON DEFICIT.** Nimirum homo virtuosus inter res afflictas non nihil quidem obtegitur, nullam tamen virtutis aut splendoris sui jacturam facit: fallunt enim oculi, dum illum minus clarum judicant; cum virtus apparere quidem clara aut infirma, esse non possit. Senecæ id credes. *Quædam, inquit, Soli quoque obstant. At Solis vis & lux integra est etiam inter opposita, & quamvis aliquid interjaceat, quod nos prohibeat ejus aspectu, in opere est, cursu suo fertur. Quoties inter nebula luxit, non est serena minor, nec tardior quidem, Quoniam multum interest, utrum aliquid obstet tantum, an impediatur. Eodem modo virtuti opposita nihil detrahunt. Non est minor, sed minus fulget: nobis forsitan non æquæ apparet, ac nitet. Sibi eadem est, more Solis obscuri, in occulto vim suam exercet.*

213. Cum eclipsi Solis ibi duntaxat eveniat, quando opacum Lunæ corpus, inter illum & terram intercurrentes, radiis solaribus transitum prohibet, nobisque nobilissimi planetæ visum eripit; idcirco luna, propriæ suæ causæ vindicem agens, contra terre querelas è Talionis lege summariè excipit. **DAMNA LUCIS REPENDO MEÆ.** Veluti hoc lemmate diceret; quid mirum sit, terram Solis luce tantisper à me privari, cum simili damno à terra affligar, quæ suâ mole, inter me & Solem objectâ, omnem lucis mutuandæ viam mihi obstruit? æquum proinde, & ad justitiæ leges exactum hunc vindictæ modum, quis negaverit? In rem præsentem opportuna sunt illæ exprobrantis Dei voces, *Ipsi me provocaverunt in eo, qui non erat Deus, & irritaverunt in vanitatibus suis: & ego provocabo eos in eo, qui non est populus, & c. quasi diceret; interprete Hugone Cardinali, Ipsi colentes idola, & mihi proponentes, quæ mihi super omnia displicent, ad iracundiam provocaverunt. Et ideo in pœnam hujus facti, ego populum illud, quem super omnia odio habent, scilicet gentilem, assumam, & exaltabo.* Theodoretus, *Quemadmodum, inquit, vos uno Deo relicto, plures falsos Deos anteposivistis: sic ego relicto uno populo, conferam omnibus gentibus salutem, vos autem videntes, contabescetis invidia.*

214. Sol in eclipsi illam Poëtæ gnomam lemmatis loco sustinet. **QUISQUIS SUOS PATIMUR MANES.** Nempe & in magnis viris magni sæpè defectus apparent. David piissimus hominum, & vir secundum cor Dei, uno fœminæ aspectu labem turpissimam, nulloque ævo oblitterandam, contraxit. Id ipsum de Salomone, Regum sapientissimo; & Samsone, hominum omnium fortissimo dixeris. Verissime, nulloque inter summos & infimos facto discrimine Joannes. *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Breviter S. Gregorius. *Sine culpa in mundo esse non potuit, qui in mundum cum culpa venit.* Et S. P. Augustinus. *Divinitus dictum est; noli esse justus multum: quoniam non est justitia sapientis, sed superbia presumentis. Qui ergo sic fit nimis justus, ipso nimio fit injustus, Quis est autem, qui se facit justum, nisi qui dicit, se non habere peccatum?*

LUNA. Caput VIII.

215. **M**eritum aut virtutem supremam è plena Lunæ orbitâ conjicies, quæ inter alias meritu-stellas collocata, Hanc Horatii gnomam sustinet. **SUPREMA MICAT**

Marie V. MICAT INTER OMNES. Hæc icona S. Petrus
excellen- Damianus Cardinalis Mariam Virginem supra reli-
ia. quos Divos omnes elevat, quippe qui huic compa-
rati non nisi stellulæ, & tenuissimi cælorum asterisci
videntur. *Quid Lunâ pulchrius?* inquit ille, *Conside-
ra quàm stellaris & serena vibratio, quàm luminosus
fulgor circulem orbem tanti sideris superfundat,
ut aliorum luminum claritatè non mediocriter offus-
cet. Sic & Virgo inter animas Sanctorum & Angelorum
choros supereminens & evecta, merita singulorum, &
omnium titulos antecedit. Quantumlibet alia stellare-
lucant; Luna tamen, ut magnitudine præminet, &
splendore; sic utrumque naturam Virgo singularis ex-
superat, & immensitate gratiæ, & fulgore virtutum,*

Conimbr. l. 2. 216. Tametsi fortè à Conimbricensibus & Pere-
rio persuasus, affirmes, Lunam propriâ aliquâ luce
pollere; id tamen inficias non ibis, eam saltè majore
parte è mutuato Solis splendore fulgere, & insigne
luminis sui incrementum ab illo accipere. Unde sal-
vâ adhuc tuâ Philosophiâ, Lunæ subscribes. EX-
TERNUS LUMINE CRESCIT. Eos hoc symbolum concernit,
qui dignitatibus ac Principum fa-
voribus magis, quàm propriis natalibus, aut conge-
nitis virtutibus inlareseunt. Certè homo, quidquid
in negotio supernaturali splendoris habet, id omne
è gratia Divinâ accepit. S. P. Augustinus in illa Apo-
stoli verba, *Gratiâ Dei sum id, quod sum,* ait, *ergo
quod eras, iniquitate tuâ eras; quod es, gratiâ Dei es.*

218. Lunæ adolescenti inscriptum. ALIQUAN-
DO PLENA. Eos hoc Emblemata in spem erigit,
qui virtutis, honoris, aut divitiarum incrementis in-
hiant. Opportunè Salomon. *Iustorum semita quasi
lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectam
diem.* S. P. Augustinus. *Tota vita boni Christiani, in-
quit, sanctum est desiderium proficiendi, hic finis no-
ster est, hic saccus, & quia angustus est, extendendo
facis capaciorem. Sic Deus differendo extendit de-
siderium, desiderando extendit animum, extenden-
do facit capaciore: desideremus ergo, fratres, quia
IMPLENDI SUMUS.*

218. Princeps quidam tantò majora beneficentiæ
suarum incrementa capiebat, quò sublimiore dignitatù
gradu sublecebatur; haud aliter, atque Luna sym-
boli loco epigraphen præfert. OPEROSIOR, UN-
DE SPLENDIDIOR. Exemplum præluxit clarissimum
Deipara Virgo, quæ ad cælos assumpta, tanto
copiosiore gratiarum influxu in animas sibi devotas
effundebatur, quò sublimius gloriæ fastigiù conscē-
derat. *Continet sibi abyssos vitæ, & immortalium gau-
diorum: sed non ita continet sibi, ut non effundat & a-
liis,* inquit Guiliclm. Huic consentit Andreas Cret.
ad Deiparâ conversus, *Ex quo translata es à terra, te
universus mundus continet commune propitiatorum.*

219. Anima, continuis suspiriis ad superioris per-
fectionis culmen enitens, neq; ad virtutis & interio-
ris munditie splendorem assequendum quidquam
intermittens, Lunam crescentem imitatur, hoc Bar-
galii lemmate insignem. DI MAGGIOR LUCE
VANA. Id est. LUCIS CUPIT INCREMENTUM.
Dominus Jovius honori Henrici II. Galliarum
Regis consimile Emblemata statuit; Lunâ nimirum
augescens, cum lemmate. DONEC TOTUM
IMPLEAT ORBEM. Significabat videlicet heroica
Regis facinora, & militarè prudentiam, quotidianis
incrementis illustrem. Opportunè D. Anselmus,
Epist. 37. *Nullus gradum bona vitæ, quem jam con-
scendit, custodire sufficit, qui semper ad altiorem pro-
ficere non appetit: semper igitur necesse est, ut nitatur
ad profectum, qui semper vult vitare defectum.*

220. Plenam Lunæ orbitam his litteris insignic-
runt. ÆMULA SOLIS. Cæcus sis, nî in hæc effigie

cellissimam Deiparæ perfectionem agnoveris. De
hac Andreas Cretensis. *Excepto Deo, sola est omnibus
major.* S. Bernardinus Senensis quondam Mariæ cum
Deo analogiam deprehendens, ait, *Oportuit, ut sic
dicam, faminam elevari ad quandam equalitatem
Divinam, per quandam quasi infinitatem perfectio-
num & gratiarum, quam equalitatè creatura nun-
quam experta est.* Et S. Dionysius Areopagita, Te-
stor, inquit, *qui aderat in Virgine Deum; si tua do-
ctrina non me docuisset, hanc Deum verum esse, cre-
didissem.* Hinc conijicias velim, quanta fuerit au-
gustissimæ hujus Virginis Majestas ac excellentia.

221. Magni animi Juvenis, qui patrios lares nihil
moratus, exteram civitatem studiorum causâ petiit,
Lunæ crescentis simbolo exhibebatur; quæ in oc-
casum abiens, epigraphen monstrabat. REDIBO
PLENIOR. Scilicet fidè suam interponebat, se non
sine locuplete virtutum & sapientiæ auctuario in pa-
triam reversurum. Hac de re Cassiod. *Interdum expedit
patriam negligere, ut sapientiâ quis possit acquirere.*

222. Lunæ subjunctum lemma. NUNQUAM
EADÉM, vel mitius. NON SEMPER EADÉM. Vel certè.
ET TAL NON TORNA MAI, QUALSI DIPARTE. Id est,
Nunquam talis revertor, qualis recedo. Ex Italico hoc Petri Bembi lemmate,
totoque Emblemate, solitam femina levitatem ac
inconstantiam dignoscet. De ea Virgilius.

--- --- Varium & mutabile semper
Femina.

Et Tibullus.

--- --- Mens est mutabilis illis.

Optimè Propertius.

*Non sic incerto mutantur flamine fyrtes,
Nec folia hyberno tam tremefacta Noto.
Quàm cito famecâ non constat fœdus in ira,
Sive ea causa gravis, sive ea causa levis.*

Ceterum hoc simbolo etiam lubrica & inconstans
rerum omnium, in orbe hoc infero passim observa-
ta, conditio significatur. Ut adeò bene dicat Justus
Lipsius. *Nihil quidquam stabile & firmum Arbitratur
ille rerum esse voluit, præter ipsum.* Et Ovidius.

--- --- Momento cuncta novantur,
Nostra quoque ipsorum semper, requie ve sine ullâ
Corpora vertuntur, nec quod fuimusve, sumusve
Cras erimus.

223. Nonnunquam eò plus nominis & splendo-
ris nobis accrescit, quò à patria remotiores vivi-
mus. E Luna id discet, quæ longius à Sole distita, e-
pigraphen tenet. QUANTO PIU S' ALLONTANA,
PIU RISPLENDE. Id est. IN RECESSU
SPLENDIDIOR. Multos, assente Petrarchâ,
exilium honestavit, multos acrior aliqua fortune vis
atq; injuria notos reddidit, & illustres. Certè Reli-
giosus existimationem tantò ampliorem fortitur,
quò frequentius è mundi oculis se subducit. Obser-
vatum id habet S. Petrus Damian. *Apud quosdam,
inquit, absentis Monachi auctoritas gravis est si au-
tem presens affuerit, nullius judicatur esse momenti.*

224. Luna, quantò Soli vicinior, tantò oculis no-
stris apparet obscurior. Unde epigrapha. QUO
PROPIOR, TENEBROSIOR. Hoc Emblemata,
priori è diametro adversum, iis aculeum infigit, qui
arcana Dei curioso intellectu assequi ac penetrare
allaborant, nec alios laboris sui fructus, nisi meras
ignorantiæ umbras referunt; id quod disertè testa-
tur Regum sapientissimus. *Qui scrutator est majes-
tatis, opprimetur à gloria.* Et meus Canoniceus,
D. Salvator Carducius.

*Cynthia, quo propior Phæbo, tenebrosior inde,
Proximo majestas lumina nocte premit.*

225. Lunæ revolutio reliquos Planetas omnes
velo-

S. Bernardi.
Senens To 1.
Conclus. 6.
c. 12.

S. Dionys. A-
reop. Epist.
ad Paulum.

Reverti.

Profectus.
Cassiod. l. 1.
Epist. 39.

Femina
instabilis.

Virgil. Æ-
neid. 4.

Tibull. lib. 3.

Propertius.

Mundus
instabilis.
Lipsius de
Constant. l. 1.
cap. 16.
Ovid l. 15.
Metamorph.

Remotus
à patria.
Exilium.

Petrarch l. 2
de Remediis.
Dial. 67.
Religio-
sus.

S. Petr Dam.
Apolog. c. 26.

Curiositas
confusa.

Prov. 25. 27

velocitate superat. Sol equidem ad terminum, unde digressus est, non nisi intra trecentos sexaginta quinque dies, horas quinque, & quadraginta novem minuta revertitur. Tantundem ferè temporis infumunt Venus & Mercurius. Mars, ampliore adhuc ambitu, singulis ferè bienniis spatium suum emetiri solet. Jupiter duodecim annis; Saturnus verò supremam inter Planetas provinciam nactus, novem & viginti annis cursum suum absolvunt. At Luna motu ad eò veloci circumfertur, ut integrum circulum diebus duntaxat viginti novem percurrat; ut ad eò hanc increatur epigraphen. VELOCITATE PRÆSTAT. Non abs re sacre litteræ sub augustissimis Deiparæ pedibus stratam voluere Lunam, hæc omninò lege; *Et Luna sub pedibus ejus.* Illa enim suppetias ad eò celeres afferre consuevit, quales nec ipsi etiam devotissimi ipsius clientes petere aut cogitare poterant. Verè de illa meus Concanonicus, Richardus Victorinus. *Velocius, inquit, occurrit ejus pietas, quam invocetur, & causas miserorum anticipat.*

226. Excellentissimus Princeps, D. Hercules Trivultius, dum Catholicæ Majestatis, Mariæ Annæ Hispaniarum Reginae, & Sponsæ Philippi IV. Oratorem extraordinarium ad Innocentium X. Pontificem Maximum, ageret; Lunam symboli loco sibi præferri voluit, quæ paucis diebus Zodiacum percurrere solita, epigraphen sustinebat. CITISSIMA EXPLET. Innuebat videlicet, se celsissimo suo muneri, ad quod pro meritis nominatus fuerat, nullam interpositurum moram; haud secus, atque Luna totis viribus & quam celerrimè, cœptum itineris sui negotium explet. Opportunè in rem præsentem Siracides. *Vidisti virum velocem in opere suo? coram Regibus stabit.* Proin æquissimo jure optimum hunc Principem encomio illo profequeris, quo olim Velleius Paterculus M. Agrippam, fidissimum & præcipuum Octaviani Augusti ministrum, excoluit: *Vir fuit labore, vigilia, periculo invictus, & per omnia extra dilationes positus, consultisque factu conjungens.*

227. Luna recens, (Græcis *νερανία*) omnis maculæ immunis, nullam, nisi candidam & subtilissimam lucis formam præferret. Unde Poëta Italus.

*D'ombre purgata appare in Cielo
Quando picciola è piu lu bianca Luna.*

Meus Concanonicus, D. Philippus Gallina Emblematis subscripsit. QUANDO PICCIOLA E PIU, D'OMBRE E PURGATA. Id est. PURIOR EXIGUA. Et ante illum, authore Illustrissimo D. Aresio, Luna nova, in subtilis lineæ orbem circumflexa, epigraphen sustinebat. SINE MACULA. Genuinum Deiparæ Virginis, sine labe conceptæ, ectypon hæc imago exhibet. Ad hanc enim pleriq; Sacri Interpretes illa Cantorum verba referunt; *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Inter alios doctissimus meus Idiota, Virgini supplicans, *O Virgo gloriosissima, inquit, non in parte, sed in toto; & macula peccati sive originalis, sive actualis, sive mortalis, sive venialis non est in te.* Cæterum illos etiam hoc symbolum attingit, quos quidem tenuior fortuna ab omni tamen furti, alteriusve defectûs naxo libera tenet. Ad hoc propositum Horatius.

*Benè est, cui Deus obtulit
Parcâ, quod satis est, manu.*

228. Inter reliquam pompam funebrem, quâ pios D. Aescanii Piccolomini, Archiepiscopi Senensis, manes prosequerentur, Luna prominebat; quæ tamen Soli vicina, oculos nostros effugiat, & intra tenebras sepulta videatur, epigraphen tamen monstrat. AT CÆLO REFULGET. Hanc

sui ideam interpretentur Religiosi, omnesque ii, qui animarum suarum salutem curant. Inde enim fese Deo, æterno Soli, & Divis Cœlitibus proximos credant, quando infimi hujus orbis conspectui vilescere, ac intra calamitatum tenebras volitari non recusant. Petrus Bercorius. *Quando Luna, id est, homo, est conjunctus & propinquus per gratiam ipsi Soli, id est Christo, tunc verè à parte cœli, id est, quantum ad bona spiritalia & aterna, recipit illuminationem, scilicet gratias, dona, virtutes, & merita: sed pro certo tunc temporis, ut communiter, perdit lumen à parte terræ, id est mundi prosperitatem, quia ut communiter Dei amici non prosperantur in hac vita. Stat proindè, ut, qui cœlestium donorum radiis vult illustrari, lege penitus inevitabili, humanis oculis videatur ærumnarû caligine obrutus. Faxit Deus, quatenus perenni hujus vitæ miserî sepultus, beatam olim ac ineffabilè claritatis Divinæ lucè assequar! Pulchrè S.P. August. Sicut non potest homo duobus Dominis servire, sic nemo potest gaudere in saculo, & in Domino; sunt enim omninò contraria. Quando gaudetur in saculo, non gaudetur in Domino: quando gaudetur in Domino, non gaudetur in saculo: Vincat gaudiû in Domino, donec finiatur gaudiû in saculo. Gaudiû in Domino semper augetur; gaudiû in saculo semper minuitur, donec finiatur. Non ideò ista dicuntur, quoniam in hoc saculo cum simus, gaudere non debemus; sed ut etiam in hoc saculo constituti, jam in Domino gaudeamus.*

229. Illustrissima Piccolominiarum familia scutis gentilitiis Lunam præfert: quæ præclaris ingeniis occasio extitit, D. Aescanium, Archiepiscopi Senarum pedo insignitû, postea in patriam reversum, & demum morte abreptum, diversis Lunæ Emblematis excipiendi. Inter cæteras demortui Præfulis icones è densa nocte Luna promicabat, cum lemmate. IN TENEBRIS CLARIOR. Ita ferè humanæ prudentiæ splendor eò amplius inclarescit, quò pluribus calamitatum tenebris infestatur. Justus Lipsius. *In rebus arctis, causisq; arduis, magis sagax ingenium elucet.* Certè, Justorum sanctitas, ceu Lunæ candor illustrissimus, è vicina sceleratorum nocte omnium maxime resplendet. S. Ambrosius illam Apostoli sententiam interpretatus, *Inter quos lucetis, sicut luminaria in mundo, ait, Luna & stellæ non amittunt lucem suam propter noctem, sed magis lucent; sic vos mente in cælo fixi, licet inter tenebrosos & infideles sit vestra conversatio, non obscuramini, sed magis lucetis benè operando.*

230. Gratium animi affectum, & mentem in commemorandis beneficiis assiduâ, è Luna discis; quæ radiis undique circumfusa, intuentem Sole, candidè, à quo resplendet fatetur, ALIENA LUCE. vel, authore Saavedrà, LUMINE SOLIS. aut idiomate Hispano. POR TI MI RESPLANDOR. Anastasius Sinaita in Luna Ecclesiâ, & in Sole Christû, à quo illa splendet, contèplatus, *Invenimus, inquit, Luna & stellis lumen suppeditari à sole, re nobis significante, quod à Christo illustrantur Ecclesia & Sanctorû luminaria. Ipse enim est lux, de qua dicuntur Ecclesia & Justî, ex ejus ignis plenitudine nos omnes accepimus.* Et S. Hier. *Luna Ecclesia merito comparatur, quæ non habet splendorè, sed à Sole certis modis suscipit lumè: id est à Christo, qui permanet in aternû.* Porro subditi, Regumq; ministri hinc meminerint, suam auctoritatem non esse absolutam, nec ex ipsis scaturientem, sed omninò delegatâ, & à Principe dependentè. Meminerint deniq; singuli homines, omnia tam naturæ quam gratiæ fluentia, quæ in ipsos copiosè derivantur, fontè suum è liberalissima Dei benignitate trahere. Id quod è D. Pauli sententiâ definitum est.

Religioso solitarius.

Pet. Bercor. Reduct. moral. l. 5. c. 29. n. 2.

S. August. o. Verb. Dom. serm. 37. cap. 1.

In morte.

Prudentia.

Lips. in Paegyric. Plinii. Boni intervalos. S. Ambros. in Philipp. 15.

Gratitudo.

Sancta Ecclesia. S. Anastas. Sinaita Comment. in He xâmer.

S. Hierom. Commens. Marc. c. 14.

Authoritas dependens.

Gratia commnis à Deo. 2 Cor. 47.

Maria V. poc. 12. 1.

Richard. de S. V. cap. 23. in Cant.

Legatus sollicitus.

Promptitudo.

Prov. 22. 29.

Vell. Patere.

Conceptio Mariæ V.

Cant. 4. 7.

Idiota in Contempl. B. V. c. 2.

Divitiæ justo titulo partæ.

Horat. l. 2. Carm. Od. 16

In morte.

est. *Quid enim habes, quod non accepisti?* In hunc locum commentatus S. Paschasius, ait, *Propterea nemo presumat de se, quia nihil habet ex se, nisi sola debita.* Et S. P. Aug. *Ut nec superbus sis, nec ingratus, dic Deo tuo. sanctus sum, quia sanctificasti me: quia accipi, non quia habui; quia tu dedisti, non quia ego merui.*

231. Luna, instar tersissimi speculi, radios, à Sole mutuatos, fidâ liberalitate rursus in inferû hunc orbem diffundit. Unde lemma. **ACCEPTUM MITTIT.** Hinc discant mortales, ea omnia, quæ à bonitate Divina recepere, liberali beneficentiâ cum aliis communicanda esse. In hac sapientiæ dispensandæ liberalitate excelluit Salomon, locuples sibi met testis, *quam sine fictione didici, & sine invidiâ communico.* Illo minimè inferior D. Paulus, consolationum lucè, Divinitus in se derivatâ, largâ manu rursus in egenos distribuit. *Benedictus Deus, inquit, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt.* Talis etiam sponsa cœlestis, quæ gratiæ & gloriæ Divinæ cimeliis cumulatè redimita, in has voces gloriabunda erupit. *Introduxit me Rex in cellaria sua; quasi nimirum, ut eleganter advertit D. Bernardus, ad pedissequas suas conversa diceret, Introduxit me Rex in cellaria sua, putate & vos pariter introductas. Sola introducta videor, sed soli non proderit. Vestrum omnium est meus omnis profectus, vobis proficio, vobiscum partibor, quidquid forsè plus vobis meruero.*

232. Amor individuus, & in omni alternantis fortunæ sive prosperâ sive adversâ vicissitudine semper sibi constans, Lunam ideam sequitur; cui à Bargalio inscriptum. **NON PERDE MAI PER VARIARE IL GUARDO.** Id est. **ET SOLEM, VARIATA, SUUM NON DESERIT UNQUAM.** Talem sese postero orbi comprobans Propheta Regius, *Oculi mei, inquit, semper ad Dominum.* Et, *in terra deserta & in via, & in aquosa, sic in sancto apparui tibi.* Quasi diceret, interprete Euthymio, *quod tunc in tabernaculo, & nunc in deserto aequalem erga Deum affectionem & benevolentiam conservabat.*

233. Lunæ orbis, dimidiâ tantum sui parte conspicuus, reliquâ intra tenebras squalente, se ipsum solatur in hæc verba. **AT SOLI PROPIOR.** Sic quoque mundus homines, scissâ lacernâ seminudos, omnique fortunâ destitutos, grandi quidem supercilio despicit, quos tamen Deus sibi proximos, ac cœlo palatinos fovet. *Pauperes egent in hoc seculo, inquit Cassiod. sed sunt locupletes Deo: virtus vacui, sed virtutibus pleni: despecti hominibus, sed acceptabiles Deo.*

234. Sacratissima Servatoris nostri humanitas; uti & suavissima ipsius Spôsa S. Ecclesia, post tot effusi sanguinis flumina, majoribus semper gloriæ incrementis resplēduerunt. Iis proinde, symboli loco, non abs re Lunæ simulachrum eriges, cui, ex eclipsi sua sanguinea redivivæ, inscriptum sit. **EX ECLIPSI CLARIOR.** Vel quod alius de Sole dixit. **POST NUBILA CLARIOR.** Verbis è Poëta desumptis, *Clarior post nubila Phœbus.* S. Isidorus. *Sicut Luna post defectum perspicua illustratione clarescit, adeo ut nihil detrimenti sensisse videatur. Ita Ecclesia, post quâ per Martyrum confessionem suam pro Christo sanguinem fudit, majori fidei claritate latius resplendet, atq; insigniori lumine decorata, semetipsam latius in toto orbe diffundit.*

235. Morti significantiâ Lunâ statues, quæ in occasum præcipitata epigraphen reddit. **ORIETUR ALIBI.** In hanc rem Magnus Ethicæ Magister Seneca. *Observa orbem rerum in se remeantium, videbis in hoc mundo nihil extingui, sed vicibus descendere, ac resurgere: Et paulò superius. Desunt ista, non pereunt. Et mors, quam pertimescimus ac recusamus, inter-*

mittit vitam, non eripit. Porro homo mundo, ejusque evanidis blanditiis mortuus, in perennem beatitudinis & æternæ vitæ auram renascitur. *Mortui enim estis, inquit ad Colossenses Apostolus, & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Neque enim, subjungit Chrysostr. terram habitamus, sed commigramus in supernam metropolim, aliam veram lucem habemus, aliam patriam, & cives alios, & cognatos.*

236. Mens, Deo initiata & sancta, omnes tam Cœli, quàm terræ oculos recreare solet. E Luna id discas, quæ dimidio orbe illuminata, epigraphen tenet. **TERRÆ CÆLOQUE,** subintellige, *resplendet.* Ita D. Paulus de se ipso, aliisque, qui Apostolorum vestigia sunt insecuti, testatur, *spectaculum facti sumus mundo, & angelis, & hominibus.* De B. Virgine, ceu Lunâ mysticâ, affirmat S. Bernardus, quod Cœlum terramque suis radiis latissimè illustret. *Ornibus, inquit, misericordia sinum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, ager curationem, tristis consolationem, peccator veniam, justus gratiam, Angelus letitiam, tota Trinitas gloriam.* &c.

237. Lunæ, decimo quinto die Soli è regione adversa, hanc ab Aresio gnomam habet. **OPPOSITU CLARIOR.** Et ab aliis. **OBJECTA PERFICITUR.** Schema hoc beatorum dixeris, qui perfectio nis suæ coronidem ibi tandem contingent, quando lineâ rectâ supra orbem empyreum Deo affixi stabunt. *Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem, Apostolo teste, facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam, sicut & cognitus sum.* Et S. Joannes. *Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est.* Elias Cretenensis, illud D. Pauli oraculum explicans, ait, *Cum Divinâ sapientia perfecte instructus esset, per speculum tamen nunc duntaxat videre se ajebat, tunc autem facie ad faciem. Quibus verbis illud significabat, obscuram quandam & exilem nunc nobis scientiam esse, tunc autem plenioris & splendidiorem fore.*

238. Dimidiatâ Lunæ vultu non nemo hoc lema te insignivit. **INTEGRA TAMEN.** Nimirum ingerrimæ vitæ homo nonnunquâ quidè aliorum calumniis frangi videtur, reipsâ tamen semper incolumis persistit. Pulchrè meus Cœcanonicus, D. Carducius.

Luna, licet non tota eniteat; tamen integra fulget, Sic stabili virtus integritate latet.

Et S. P. August. *Crimen falsum, quod est calumnia, reum non facit hominè, nisi apud judicem hominem. Ubi autè Deus iudex est, nullus falso crimine leditur: quia non cui obicitur, sed obijcieri potius imputatur.*

239. Cùm Maria Medicea Henrico IV. Galliarum desponsaretur, Bergalio Lunam, Soli contiguam, statuit; addito lemma. **JUNGI PROPERAT.** Effigies hæc Davidem representat, cujus anima votis adè ardentibus ad Deum suspirabat, ut altum exclamaret. *Quando veniam & apparebo ante faciem Domini?* Affectu nihilo remissiore Divina Sponsa. *Per vicus & plateas quaram, quem diligit anima mea.* His tamen longè superior S. Andreas, cùm populi interventu jamjam è fatali trabe esset solvendus, integro affectu hanc amicorum gratiam recusans, ad Deum unice anhelabat. Ipsummet in cruce loquentem audi. *Dens meus, ne me permittas ab impio iudice deponi. Tempus est, ut commendetur terra corpus meum, & me ad te venire jubeas.* Opportunè in rem præsentem illum Psalmi locum interpretatus Magnus August. ait. *Dicendo, quando veniam, moras se perpeti moleste ferebat: quia etiam quod tempore acceleratur, desiderio tardum videtur.*

240. Mens nostra tantundè conspicua & illustris efficitur, quantum in Dei vultu, ac gloriosâ ipsius præsentia, magis defixa fuerit. Huc collineat Luna plena

Coloss 3:3.

S Chrysostr. in Psal. 14.

Sanctitas.

1. Cor. 4. 9:

Beneficentia Maria V. S. Bernard.

Beati.

1. Cor. 13. 12

Ioan I. 3. Elias Cretenensis Orat. 1. de S. Gregorio Naz.

Virtus infestata.

S. August. in Psal. 118. Conc. 27.

Nuptiæ.

Psal 41. 3:

Cant. 3. 2: Desiderare.

S. Andreas Apost.

Surius.

S. Aug. Epist. 80. circa init.

Præsentia Dei.

plena

Hoc est glorificare Deum, gratias agere Deo. Quis autē gratias agit Deo, nisi qui sursum cor habet ad Deum?

250. Pater quidam, virtutem filio suo plenam & perfectam exoptans, illud suum desiderium in Lunæ crescentis simbolo expressit, quæ, ceu propria filii imago, epigraphen sustinebat. DA PLENUM CERNERE LUMEN. Haud aliter ille filii energumeni parens, D. Marco recensente, *Credo Domine, inqueibat, adjuva incredulitatem meam.* Quasi diceret. Mi Deus, fateor equidem, fidei radios è tua liberalitate in me respenderit; obsecro tamen, illos incrementis tuis perficias, & pleno lumine illustres. Etiam Apostoli Servatorem suum supplices inclamabant, *Adauge nobis fidem, id est, Interprete S. Gregorio, Ut quajam accepta per initium fuerat, quasi per augmentum graduum ad perfectionem veniret.* S.P. August. *Quamdiu vivitur in hoc saculo, proficientium est hac cantatio; auge nobis fidem,*

251. Concanonicus meus, D. Philippus Maria Gallina Lunam, è complurium dierum augmento jamjam grandævam, expressit, eique, instar pulcherrimæ lampadis, passim resplendenti, inscripsit. QUAND' ARCO E MEN, PIU CHIARI STRALI AUVENTA. Id est, Interprete Reverendissimo D. Picinello. TUNC MAGE TELA VIBRAT LUCIS, CUM DESERIT ARCUM. Luna enim tanto minus lucis spargit, quò magis, falcatos imitata arcus, orbi cornua opponere, ac minitanti similis, frontem contrahere cernitur. Ita Vir nobilis aut Princeps gloriæ suæ famam longè ampliorè spargit, si injuriis nihil dimoveatur, quàm dum in minas & obviam ulciscendi libidinem ruit; uti suo illo Italico versu haud obscurè significavit D. Fr. Carolus de Comitibus della Lengueglia. Pulchrè S. P. Augustinus. *Aliquando facula ardens apponitur ad lignum humidum & viride, & illud non incendit, ipsa tantum ardet: sic & inimicus tuus. Si quis forte existit injustus, qui tibi molitur insidias, vel præparet aliquas molestias, injustus est. Tu si viride lignum fueris, id est, si succo spiritali virens, & virens, flammis inimicitiarum restiteris, orando pro illo, qui te persequitur: ille ardet, tu magis integer, & injustitia illius illi nocet, tibi nihil nocet.*

252. Idem Fr. Carolus Lunam plenam hoc lemmate insignivit. A LA NOTTE COMPARTI I RAI DEL SOLE. Id est. LUMINA DISPENSAT NOCTI, QUÆ A SOLE RECEPIT. Eos hoc symbolum spectat, qui, Divinâ charitate ac zelo Apostolico succensi, peccatores, scelerum caligine & Gentilium tenebris obumbratos, illuminant. De hac hominum sorte dixit Apostolus. *Lucetis sicut luminaria in mundo.* Et Elias Cretensis. *Neque luminarium est, in se ipsis splendorem circumscribere, verum ad alios diffundere; nec item Christianorum, suam duntaxat, ac non etiam alienam utilitatem spectare &c.*

253. Luna, à Sole remotior, eò plus luminis, ac splendoris accipit. Apuleius. *Luna solis amula, noctis decus, seu corniculata, seu dividua, seu pertumida, seu plena sit, variâ ignium facie, quanto longius abest à sole, tanto largius illuminata, pari incremento itineris, & luminis, &c.* Unde lemma. CLARIUS ELUCET LONGE. Ita non rarò accidit, hominem tanto pluris fieri, quo longius à Principis aut patriæ suæ conspectu distat; experientia enim testatur, diuturnâ amicorum consuetudine fastidium, absentia verò existimationem & gloriam generari. *Majestatis major ex longinquo reverentia,* inqueibat Cornelius Tacitus: Cui ad stipulatur Seneca. *In vicino versatur invidia: simplicius longè posita intuemur.* Et vernaculâ linguâ Tassus.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

*Assai più ch'arò il tuo valore estremo
N'apparinà, mentre sarai lontano.*

254. Si verum est, Lunæ splendorem eò amplius excrefcere, quò longius à Sole discedit; non incongruè Lunam depinges, multùm à Sole distitam, cum lemme è Martiali desumpto; PRETIUM DISTANDO FACIT. P. Dominicus Gambertus hoc simbolo demonstravit, Galliarum Rege cum suis præfidiariis è Taurini propugnaculo sublatis, Regiam Ducis Sabaudæ celsitudinem, instar lunæ inargentatæ, majestate, magis quàm unquam aliàs serenâ fore conspicuam. Cæterum qui Divinis arcanis penetrandis nimium propinquare præsumunt, plerumque in cogitationibus suis evanescent, & ignorantia umbris turpissimis involvuntur; iis è contra, qui in humilitatis abyssum sese ab immenso illo lumine deprimunt, mirificè in omni virtutum genere resplendentibus. S. P. Augustinus. *Qui sibi voluerit arrogare sapientiam, stultus est. Sit humilis, ut inveniat sapientiam, & ILLUMINET illum.*

255. Physici non ignobiles tradunt, æstus marinos non alio, nisi Lunæ impulsu, ultrò citròque reciprocari. Inter alios Senecam audire juvat. *Unde portionibus crescunt, & ad horam, ac diem subeunt, ampliores, minoresque, prout illas lunare sidus elicit, ad cuius arbitrium Oceanus exundat.* Unde P. Gambertus Lunam supra Oceanum, jamjam in effrenes ac decumanos fluctus crispatum, depinxit; addito Ovidii lemme. MOTAS EXASPERAT IRAS. Nimirum execrandam Lunæ Mahometicæ superstitionem exprimebat, cujus exortu plurima tempestas & bellorum fluctus passim sunt excitati. Hominem iracundum Lunæ non absimilem dixeris, qui passim omnia bellis ac contentionibus turbat. *Vir iracundus, Salomone teste, provocat rixas: qui patiens est, mitigat suscitatas.* Audi, obsecro, quantas vel in ipso hominis iracundi animo procellas agitet iracundia. *Consilii maturitatem,* inquit Cassianus, *nullatenus valebimus obtinere, quamvis graves, & summuâ scientiâ præditi videamur: quia vir iracundus agit sine consilio: Sed nec quieti esse à perturbationibus noxiis, nec poterimus carere peccatis, tametsi nequaquam nobis inquietudines ab aliis inferantur: quia vir animosus parat rixas, vir autem iracundus effodit peccata.*

256. E Patris Gamberti mente Turcarum vexilla appositè lunam præferunt: sicut enim ista vultu, instar Prothei, in omnes horas mutato, nunquam sibi constat, potestque illo Virgilii stigmati citra injuriam notari. MENTIRI DIDICIT. Ita omninò Turcarum vafritics, rupto omni fœdere, nullâque pacis stabilitæ fide attentâ, eas duntaxat occasiones arripit, quas sibi aliquid emolumentum allaturas autumat. Id ipsum etiam de quovis homine intellexeris; quia mendacium ab ipsâ origine nostra congenitum habemus, illudque, Præceptore Adamo, tenacissimè didicimus. Unde Vates Regius. *Omnis homo mendax.* Id interpretatus S. Augustinus, ait. *Aliquando mendacii nomen pro peccati nomine ponitur. Unde illud est, omnis homo mendax. Sic enim dictum est, quasi diceretur, omnis homo peccans. Vix enim in hunc orbem genitus Adamus, mox vultum, instar mutabilis lunæ, è Divino in terrenum, è lucido in obscurum, è veraci in mendacem, metamorphosi admodum fœdâ, convertere didicit; Ut adeò hodie etiamnum constet illud Salomonis pronuntiatum. Stultus (id est peccator, ut exponit S. Ambrosius) ut Luna mutatur.*

257. Idem Gambertus è Luna, Turcarum insigni, amœnam spei, & prognosticon, nemini non votis omnibus exoptandum, concepit; futurum

Tass. nella Gerus. Liber Cant. 5. st. 50.

Absentia potentioris prodest.

Cognitio Dei.

S. Aug. in Psal. 126.

Senec. 1. Quare bonis visis, 1.

Ovid. l. 5. Mer.

Turcæ bella suscitant.

Iracundus.

Prov. 15. 28.

Cassian. l. 8. de Instir renunt. cap. 1.

Virgil. Eclog. 3. v. 42.

Turcæ fidem frangunt.

Psal. 115. 2. S. Aug. lib. contra mendac. cap. 20.

Mendacium.

Ecclesiast. 27. 12. S. Ambrosius in Psal. 36.

Ecclesiast. 13. 7.
Humilitas Mariæ V.
Ailgrin. in Cant. cap. 6.
Virtus retrograda. Senec. Herul. Eurent. Ad. 2.
Georg. V. ar. 3. vol. 1 de Pictorib.
Fortuna deficiens. Seneca.
Vita humana. Theoph. Antioch. lib. 2. ad Autolyum.
Aasyl. Tom. 6. Hexamer.
Beatitudo eterna.
sa. 60. 20. Cyrill. Alex. in Ioan. 9. c. 46.
Perseverantia.
Cor. 9. 24. Laurent. uft. tract. do bed. cap. 6.
n morte.]
Ecclesiæ perfectiones.
Ambros. l. Hexamer. ap. 2.

taneè in rem præsentem, à Siracide vocatur. *Luminare quod MINUITUR IN CONSUMMATIONE.* Cardinalis Ailgrinus hunc S. Scripturæ textum eruditè ad Mariæ Virginis honorem trahit, quæ supremo Matris Divinæ titulo appellata, submissimè de se sentire, & tenuè ancillæ nomen sibi inmet tribuere non erubuit. *Hic verborum ordo, inquit ille, exprimit B. Virginem, nam cum ipsi audisset promissam sibi tantam magnitudinem, quod foret Mater Dei, sese minuit usque ad ancilla nomen &c.* E Senecæ sententiâ, eâ virtutis est indoles, ut ad fastigium sublevata, regressum moliat, deprimi amet.

Post multa virtus opera laxari solet.

In hanc rem Georgius Vafarus pictorem Raphælem de Garbo commemorat, qui primis artificii annis ad eò inclarescebat, ut passim inter nobilissimòs ævi sui pictores numeraretur. Postea verò, ubi arti suæ operam diuturniorem collocasset, penitus obsecurari, & inglorio sine laborare cœpit. Talem etiam fortuna se exhibet, nam, Senecâ teste, *Nulla fortuna minus bene quam optima creditur.* Quin inò, ut compendio dicam, tota humana vita est talis. Hujus infirmitatis memor Theophylus Antiochenus, *Luna, inquit, singulis menses occumbit, ejusque potentia emoritur, hominis conditionem ostentans: deinde regeneratur & augetur ad designandam resurrectionem cunctorum futuram.* Et S. Basilus. *Nos igitur ex Luna contemplatione, quam fluxa sint nostra, perdiscamus, atque erudiamur, in mentemque celebrissima rerum humanarum nobis mutatio veniat. &c.*

266. Nobile ingenium perennem ac clarissimam beatorum Cœlitum gloriam è Lunæ plenæ symbolo dignoscendam proposuit, quæ Solis conspectui objecta, epigraphen monstravit. *NON MINUITUR.* Verbis ex Isaiâ desumptis. *Luna tua non minuetur.* Hunc locum interpretatus S. Cyrillus Alexandrinus, *Improbi, inquit, à vultu Dei reje-cti, inferni loca perpetuò habitabunt, qui verò arrabonem spiritum intemeratum conservaverint, vivent semper cum Christo, ineffabile decus Deitatis ejus aspicientes.*

267. Lucarinus, jugem in cœptâ virtute perseverantiam persuasurus, Lunam adolescentem depinxit, hoc lemmate insignem. *COMPLETUR CURSU.* Nam virtutis coronidem non in cursu duntaxat inchoando, sed continuando, stabiliendoque sitam esse, nemo est, qui ignoret. Apostoli suffragio id firmatur, dum omnibus inculcat, *sic currite, ut comprehendatis: Non enim, interprete S. Laurentio Justiniano, poterit quis ad consummationem virtutis attingere, nisi voluerit in ipsius exercitatione perseverare.*

268. Lucarinus humanam mortem Lunæ senescentis imagine expressit; addito lemmate. *ET SIBI NON DEFICIT.* Sicuti enim Luna oculos nostros fallere, iisque obscuram sese nonnunquam fingere solet; re ipsâ tamen pleno ac continuo splendore, citra ullam temporis alternantis umbram, cœlos ambit; ita sanè corpore nostro tantisper sub mortis caligine sepulto, etiamnum anima, nobilior illâ hominis portio, cum virtutibus suis persistit, omnisque discriminis expers resplendet. Id ipsum de S. Ecclesiæ, pressæ quidem, nunquam tamen oppressæ, firmamento testatur S. Ambrosius. *Ecclesiæ, inquit, tempora sua habet persecutionis & pacis. Nam VIDETUR sicut Luna DEFICERE, SED NON DEFICIT: obumbrari potest, deficere non potest: quia aliquorum quidem in persecutionibus dis-*
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

cessione minuitur, ut Martyrum confessionibus impleatur, & effusi pro Christo sanguinis clarificata victoriis, majus devotionis suæ & fidei toto orbe lumen effundat. Idem lemma, *Et sibi non deficit,* in eos apprimè convenit, qui, ob fidem creditoribus negatam, foro cedere jussi, crumnam pinguem, ac pecuniis plenam, clam reservant.

269. Plenam Lunæ rotam, Solis conspectui objectam, Lucarinus geminâ hâc voce, ceu lemmate; circumscriptit. *CONVERSA LUCIDIOR.* Haud aliter anima, è flagitiis respiciens, clarissimam lucem, metamorphosi ipsis etiam Superis jucundissimâ, induit. S. Chrysostomus. *Deus, quando peccata abolet, nullam reliquam facit cicatricem; nullum vestigium finit manere; sed unâ cum sanctitate eximium etiam confert forma decus: Et S. Gregorius. Dum commissa attentius lugemus, in justitia splendorem membra deauramus.*

270. Qui ad sublimiorem dignitatis gradum sublevatus; nihil perinde de affabili ac benivolâ suâ agendi consuetudine remittit, epigraphen illam, Lunæ crescenti præfixam, sibi propriam vendicat. *INTERIUS NON MUTOR.* S. Zeno hanc Regii animi comitatem in Davide deprehendens, *Rex mansuetus, inquit, Pater pius, Propheta modestus, totum potest, à toto dissimulat, magnis ac mirabilibus saculi non imitatur, mitem, humilemque retinet ubique Pastorem.* Et de Trajano suo Plinius. *Contigit ergo oculis nostris insolita facies, Princeps & Candidatus æquales, & simul stantes, intuerique parem accipientibus, honorem qui dabat. Et rursus. Unum ille se ex nobis, & hoc magis excellit atque eminet, quod unum se ex nobis putat: nec minus hominem se, quam hominibus præesse meminit.*

271. Quem dignitas, nec anxie expetita, nec arroganter procurata, ultrò ac sponte suâ ambit; Lunam augefcentem ideâ loco habet, addito lemmate. *ILLUCESCIT NON AMBIENS.* Confilium suggerit Seneca.

Nec abnuendum, si dat imperium Deus, Nec appetendum.

Religiôsè Leo Imperator, *Non pretio, inquit, sed precibus ordinetur Antistes. Tantum ab ambitu debet esse sepositus, ut queratur cogendus, rogatus decedat, invitatus effugiat. Profectio enim indignus est Sacerdotio, nisi fuerit ordinatus invitatus.* Et S. Bernardus. *Non volentes, neque currentes assumito, sed cunctantes, sed renuentes: etiam coge illos, & compelle intrare.*

272. Profectus humanus Lunæ crescentis Emblemate significatur; cui inscriptum. *LUMINE PROFICIT.* Guerricus Abbas in illam Isaiæ Parænesin, *Parate viam Domini, commentatur, Via Domini, Fratres, quam parare jubemur, ambulando paratur, parando ambulatur. Et licet multum profeceritis in eâ, semper tamen vobis restat paranda: ut de his, in qua pevenistis, tendatis & extendatis vos in ulteriora.*

273. Hominem, è vivis sublatum; Luna sub umbris delitescens repræsentat; additâ voculâ. *RENOVABITUR.* Subintellige, indubiam ac certam esse hominis, olim resurrecturi, fidem. *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem.* S. P. Augustinus illud Psalmi meditatus; *RENOVABITUR ut aquila juvenus tua, ad præsentem de Lunâ obscuratâ sensum subjungit,*

Decocto- res fidei.

Pœnitens.

S. Chrysof. Proem. in Isaiam.

S. Greg. 25. Moral. c. 7.

Moderatio in dignitate.

S. Zeno serm. 1. de Ps. 129. Plinius in Panegy.

Dignitas non ambienda. Senec. in Thyest.

S. Bernard. lib. 4. de cons. ad Eugen.

Profectus.

Guerric. Abb serm 5. de Advent. in Isaiæ c. 40 3.

In morte.

1. Cor 15. 53.

S. August. in Psal. 102.

Diminuta & quodammodo intercepta lunâ rursus nascitur, & impletur, & significat nobis resurrectionem.

274. Quando illa pars lunæ, quæ terram aspicit, undique illustris ac splendida apparet; tunc altera, quæ versus cælum tendit, penitus obscura, & tenebris involuta evadit. Ut ad eò, mea quidem sententia, plenam Lunæ orbitam hoc lemma-
re non incongruo describeris. AT OPACA SUPERNE. Personas, nobilitate, divitiis, ac voluptatibus coram mundi oculis conspicuas, hæc imago concernit; quarum tamen animæ non nisi tenebras, & sordidam vitiorum mephiticum cælum versus exhalant. Vatem Baruch conquerentem audi. *Filii Agar, qui exquirunt prudentiam, quæ de terrâ est, negotiatores Merrha, & Theman, & fabulatores, & exquisitores prudentia. En illustria mundi lumina! sed quid tùm? Viam autem sapientie nescierunt.* Hein! homunciones in rebus Divinis rudes ac penitus obtusos! *Sunt, interprete Nicolao Lyrano, astuti in rebus terrenis, & fabulatores ad decipiendum in mercationibus homines, & exquisitores prudentia, quæ propriè est de presentibus tantùm, viam autem sapientie, quæ magis attendit bona futura, nescierunt.* Stat proinde, eos, qui humanis oculis in gloriæ ac felicitatis terrenæ splendore prorsus videntur immergi, ab Angelis veluti miserima mundi mancipia, cæloque extorres, altum deplorari. Sanctè Jacobus Billius.

Quo magis à Phæbo distat soror, hoc magis nobis

Fulget, & à superâ lumine parte caret.

Nam quo mortales quisquam est magis fulgidus inter,

Hoc minus est magno fulgidus ille Deo.

275. Luna, non tantùm plena, sed etiam paucis ante diebus renovata, in extremâ sua orbitâ argenteam splendoris purissimi lineam visendam exhibet. Unde lemma. ETIAM FULGET APICIBUS. Illorum hoc Emblemata est, quibus laus summa & amplissima fama è minutâ ac tenui operâ nonnunquam accrescunt. Expertus id Apelles, qui Plinio referente, ductâ unicâ summa tenuitatis lineâ in Prothogenis officinâ, dilucidè demonstravit, nullam aliam, nisi summi artificis manum fuisse admotam; *non enim, inquitabat prudens Prothogenes, cadere in alium tam absolutum opus potest.* Potrò etiam Dei, summi Creatoris, sapientia ex omnibus, etiam minimis creaturis, resplendet; nam Magno Augustino teste, *Bona sunt omnia, quia bonus Deus, qui fecit omnia; & laudant illum opera sua. Non laudant Deum avaritia, luxuria; quia non ipse illa fecit.*

276. Quantò propius Solem accesserit Luna, tantò amplius sese luminis inopem & obscuram mundo exhibet. OBSCURATUR, DUM JUNGITUR. Ita omninò anima nostra, Soli Divino per gratiam & sanctitatem unita, grandem mundo fabulam & inane ludibrium excitat. Apprimè Doctorum Phæbus, Augustinus, *Anima quippe humana, cum redire cœpit ad illam incommutabilem sapientiam, quantò magis ei appropinquat affectu pictus, tantò magis exterior homo corrumpitur, sed interior renovatur.* &c. Sic nimirum mens humana, pessumdatis mundi illecebris, Deo maturefcit; & splendorem, cælestibus oculis dignum

contrahit. Jacobus Billius, paulò antè adductus, denuò canit.

Jacob. Bill. loc. cit.

Quo magis à Phæbo distat soror, hoc magis nobis Fulget, & à superâ lumine parte caret.

Cum verò fratris juncta est, non lucida nobis

Illam quidem est, superofulget ab orbe tamen.

Esse Deo quisquis cupit ergo fulgidus, ipsi

Hæreat, & mundi spernat inane decus.

277. Luna, soli contermina, Emblematis loco inscriptum tenet. OBSCURATUR, AT JUNGITUR. Ita Sancti, dum ex hâc vitâ migrant, lucem quidem corpoream ac caducam perdunt, at in vicem Deo conjuncti, æternum gloriæ lumen adipiscuntur. Hâc prærogativâ admodùm enituit S. Basilius, qui tyranno, mortis minas acerbè ingeminante, hilari ac sereno ore respondit, ab hâc morte summum splendorem, individuam scilicet cum Deo nexum, sibi collatum iri. *Mors porrò, verba sunt sancti Herois, à D. Gregorio Nazianzeno publicis monumentis tradita, beneficii loco mihi erit, citius enim me ad Deum transmittet.*

Mors Sanctorum.

S. Greger. Naz. Orat. 20. de S. B. filio.

278. Juvenem immaturo & acerbo fato è vivis sublatum, Lunæ plenæ symbolo representabis; addito lemmate. AT CITO DEFICIT. Hinc etiam relucet, quàm facili impendio virtus, carè nonnunquam comparata, frigescat, & à primævo splendore degeneret. Propriis tamen & genuinis coloribus in hâc icône delineata cernitur evanida & inanis mundi voluptas. S. Isidorus, Hispalensium Archiepiscopus, *Luna, inquit, mundi hujus spebiem tenet; quia sicut luna menstruis completionibus deficit: ita hic mundus ad completionem temporum currens, quotidianis defectibus cadit.*

Mors in matura.

Virtus deficiens.

Mundus deficiens S. Isidor. i. ioh. c. 7.

279. Qui progenitores, rerum præclarè gestarum famâ, aut vitæ integritate insignes enumerans, indolè prorsus degenerate vitiorum libidini ac effrenigenio passim indulget, Lunam Emblematis loco fortitur, quæ Solem contemplantata, epigraphen sustinet. DA TE CHIAREZZA, E NON ARDORE JOPRENDO. Id est, *splendo- deo luce tuâ, tuus at mihi deficit ardor.* Eos insuper hoc Emblemata loquitur, quorum ingenii è prophana gentilium philosophiâ aliquid luminis, animo tamen prorsus nihil fervoris accrescit. Frequenter etiam, prò dolor! contingit, è Theologicis, aliisque sacratoris sapientiæ disciplinis terrenum ac vanissimum splendorem, nullum tamen virtutis aut charitatis Divinæ ardorem hauriri. Religiosissimum Thomæ Kempensis votum audi.

Nepos d gener.

Studia prophar.

Scientia ne virtu.

Opto magis sentire compunctionem, quàm scire ejus definitionem. Si scires totam Bibliam exterius, & omnium Philosophorum dicta: quid totum prodesset sine charitate Dei & gratiâ? Vanitas vanitatum & omnia vanitas, præter amare Deum. & illi soli servire. Filio religiosissimo concolor Parens sanctissimus Augustinus. *Cum neglectâ charitate sapientia concupiscitur scientia, ex mutabilium temporaliumque experimento, inflat, non edificat.*

Tho. Kemp. 1. de imit. cap. 1. n. 3

S. August. Trinit. l. cap. 11.

280. Hominem, angustâ ac tenui supellectilè contentum, Luna, recenti adhuc lumine, & tenuissimo circulo splendescens, representat: cum dicto. MINIMO CONTENTUS OBERRO. Horatius.

Conter tum essi Horat. l. Ode. 16.

Latus in præfens animus: quod nitra est Oderit curare.

Et Justus Lipsius. *Satis triumphat virtus, si apud paucos, bonosque accepta: nec indoles ejus est, placere multis.*

281. P. Leonardus Velli Serenissimum Cardinalem Infantem, Ferdinandum d' Austria, Philippi IV. Hispaniarum Regis Fratrem, Lunæ Emblemate representavit, quâ intra nocturnum ac stellatum Cœlum resplendente, interiora lumina omnia cedunt; epigraphen addidit, SIDEREÆ CEDUNT ACIES, è Claudiano mutuata.

Haud secus ac tacitam, Lunâ regnante per Arcton,

*Sidereæ cedunt acies: cum fratre retuso
Æmulus adversis flagaverit ignibus orbis.
Tunc jubar Arcturi languet: tunc fulva Leonis
Ira perit, Plaustrum jam raris intermicat Arctos
Indignata legi, caligantibus armis
Debilis Orion dextram miratur inermem.*

Nimirum hominem, autoritate & prærogativâ excellentem, significat. Id ipsum Magno Augustino est proprium, qui jure à Lateranensibus cognominatur *Doctorum Doctor optimus*, à S. Hilario *Excellentissimus*, à Concilio Florentino *Illustrissimus*. Et à Ven. Beda *Supereminentissimus*.

282. D. Aresius Lunam, quaquaversum splendidam, in Solis conspectu statuit; addito lemmate. CONSORS FRATERNI L MINIS. Imago hæc cum primis Deiparam Virginem refert, utpote dignitate ac prærogativâ penè Divina illustrem. S. Bonaventura. *Maria in tantum Deo proxima fuit, tantâque sanctitate resplendit, & sic in summo bonorum omnium culmen obtinuit, ut creatura aliqua, non unita verbo, nec perfectior, nec majoris boni capaxior sit.*

283. Volubilem humani ingenii aut fortunæ indolem Ferrus è Lunâ dignoscendam proponit, cui hanc ex Ovidio gnomam præfixit. NUNQUAM, QUO PRIUS, ORBE MICAT. Iisdem penè verbis S. Antonius Paduanus, *Luna*, inquit, *propter sui mutabilitatem hujus miseratus instabilitatem significat, adjectis in hanc rem sequentibus versibus leoninis.*

Ludus fortuna variatur imagine Luna.

Crescit, decrescit, in eodem sistere nescit.

284. Sicuti Luna plena nocturno ac sereno cœlo argenteum circumquaque candorem spargit, & prout de illâ nonnemo cecinit, NIVEUM DAT VISA DECOREM, Ita cum Dei, tum Matris Virginæ præsentia clarum ac purissimum ubique jubar diffundit. Et quidem de Sanctissimâ Virgine testatur D. Thomas Villanovanus, solo ejus intuitu mentem verè castam ac virginicam hominibus inspirari. *Sancta, pura, & immaculata Virgo, cui etiam præ aliis erat hoc virginitatis insigne, ut inspectores suos (ut ita dixerim) virgines faceret.*

285. Abbas Ferrus securum Cardinalis Detti asyllum, ad quod, veluti ad sacram anchoram, literatis omnibus confugere licebat, gratâ memoriâ significatus, Lunam, cœlo nocturno latè micantem, proposuit; addito lemmate. LUMEN EUNTI. Sancta Fides per hujus vitæ tenebras, instar fascis lucidissimæ, nos comitatur, illustratque. *In hæc sæculi nocte, inquit Cromatius, splendor fidei omnes vita nostra gressus, præeunte lumine veritatis illuminat, ne aut in foveas peccatorum, aut in offendicula diaboli incidamus.* D. Ambrosius eandem virtutem sacris Litteris tribuit, *quia luna noctem illumina*

minat, mihi videtur, ut per lunam sacram Scripturam intelligamus, sine cujus lumine in nocte hujus sæculi per vias rectitudinis incedere non valeamus. Porro etiam bonum exemplum, quod, Magno Gregorio teste, virtutum & sanctimonix ducem agit, Lunam è tenebris resplendentem imitatur. *Luna*, inquit ille, *dum noctem illuminat, caligantibus oculis iter, per quod homo gradiatur, demonstrat. Sic nimirum quoque anima, quæ tenebras dimittit, & in sanctam operationem se extendit, dum exemplum benè operandi tribuit proximis, quasi lucem tenebrescentibus oculis spargit.* Verbo: Rerum Authores; sana amicorum consilia; Morum ac disciplinæ Magistri; Tutelaris Angeli custodia; aliique omnes, qui alienam salutem curant, jure epigraphen illam sibi vendicant, *Lumen eunti.* Demùm Joannes Geometra, in eo Lunæ candore B. Virginem contemplatus, venerabundus exclamat.

Salve Virgo, viatorum socia impigra, LUMEN

ERRANTUM, lustrans his iter in tenebris.

286. Idem Ferrus, ut orbem edoceret, quâ dexteritate Cardinalis Franciscus Barberinus, à Summo Pontifice Urbano VIII. suo Patruo, amplissimis gratiis exornatus, nihil omninò impediverit, quin sol ille terrestris suos radios & favores in alios quoque diffunderet; Lunam, à sole illustratam, depinxit, adjecto lemmate. ACCIPIT, NON ADIMIT. Moses, grandis ille ac familiaris Dei amicus, ad hanc amuissim compositus videri poterat. Nam pro impetrandâ cœlesti luce Deo supplex, illam non sibi peculiarem, sed omnibus Judæis communem efflagitabat. Verba ipsius accipe. *Ostende mihi faciem tuam, ut sciam te, & inveniam gratiam ante oculos tuos: respice populum tuum gentem hanc.* Contrâ, Sejanus se solum, eoque duntaxat, quos sanguine junctos habuit, ad Tiberii Caesaris amicitiam levavit, iisque Imperatoris gratias, munia, ac dignitates anxie conquirit; aliis procul exclusis, amotisque: uti refert Cornelius Tacitus. De Mose S. P. Augustinus, *Quia*, inquit, *in duobus præceptis, hoc est, dilectione Dei & proximi, tota lex pendet; ideò Moses in utroque suum desiderium demonstrabat: in dilectione scilicet Dei, ubi ait, si inveni gratiam: in dilectione autem proximi, ubi ait, Et ut sciam, quia populus tuus est gens hæc.*

287 Divina bonitas gratiæ suæ radiis densas etiam, & scelerum vepreto horridas conscientia humanæ sylvas dignatur: haud secus, atque Luna splendor passim etiam intra umbrosos frutices, & dura nemorum virgulta sese insinuat, ut ad eam hanc sibi epigraphen pro meritis vendicet. PER NEMORIS FRONDES. Vel, ut alii melius. LUCEM PER NUBILA JACTAT. *Interdum peccantibus nobis, verba admetior Sancti Isidori, Deus sua dona non retrahit, ut ad spem Divinæ propitiationis mens humana confurgat. Nam non potest conversum spernere, qui peccantem suis beneficiis provocat ad se venire.* Dum immanes ac continuæ adversitatum centurix animum percellunt, Maria, Luna purissima, dolorem mitigat, & consolationum radios benignè diffundit. Testem habeto Joannem Geometram.

*Salve, qua visa, arumnis in tristibus, ingens
Præbes solamen, luminis grata ferens.*

Bonum exemplum.

S. Greg. Papa

Consiliū. Educatio. Angelus Cultos.

Maria V.

Io. Geom. hymn. 4.

Moderatio in accipiendō.

Exod. 33. 12.

Corn. Tacit. lib. 5. Annal.

S. August. l. Quæst. sup. Exod. q. 151. Tom. 4.

Gratia Dei.

S. Isidor. l. 2. de sum. Bon. cap. 5. n. 1.

Maria V.

Io. Geom. Hymn 4.

Incarnatio Dei. Dei ac Mariæ Filium, humanis exuviis coopertum, cum primis hoc emblemata spectat. Is quippe, tametsi obscuro mortis & carnis velamine obductus, clarissimum tamen summæ majestatis, sapientiæ, ac operationis Divinæ splendorem passim per orbem, non sine immensâ beneficentiâ, dispersit.

Exemplum Doctor. 288. Quemadmodum Prælatus, boni exempli radios spargens; ita & præclaræ cujusdam virtutis Doctor, gnomam illam sibi propriam vendicat; quâ Ferrus Lunam, inter noctis umbras resplendentem, exornavit. **TUTUM LUX TUA PANDIT ITER.** Cum primis tamen de duobus Ecclesiæ luminibus, S. P. N. Augustino, & D. Thomâ Aquinate imaginem illam interpretabere; qui omnibus litterarum studiosis ad scientiæ speculatricis abdita planissimam stravere viam. Porro bonum exemplum in homine justo instar Lunæ resplendet, & nocturnis scelerum umbris procul fugatis, ad securam virtutis, ac æternæ beatitudinis semitam manuducit. Scitè in hanc rem S. Gregorius. *Luna dum noctem illuminat, caligantibus oculis iter, per quod homo gradiatur, demonstrat. Sic nimirum quæque anima, quæ tenebras dimittit, & in sanctam operationem se extendit, dum exemplum bene operandi tribuit proximis, quasi lucem tenebrescentibus oculis spargit. Dum enim peccantes quique bonum opus aspiciunt, & ad idem faciendum se convertunt, quasi errantes in nocte per lucem luna ad vitam redeunt. &c.*

Bonum exemplum. 289. Luna Soli confinis, splendorem amittit. Unde Ferrus. **LUMINA PERDIT.** Emblematis argumentum & verba fuggerente Boëtio.

Phæbo propior lumina perdit.

Familia-ritas cum Magnatibus nocet. Ita sanè, qui nimiam Magnatum consuetudine utitur, tandem omnem conquisitæ gratiæ splendorem amittet. Guilhelmus Barclajus refert, Scozzesiorum esse paramiam. *Quo quisque Regi propinquior, eo propinquior patibulo.* Sidonius Apollinaris, Ecditio suo celerem aulae fugam persuasurus, nimiam cum Rege necessitudinem admodum dubiam, & præcipitii plenam, inter prima argumenta recensuit. *Igitur, si quid nostratum precantibus acquiescis, abtutum in patriam receptui canere festina, & assiduitatem tuam periculosæ Regum familiaritati celerè lexime, quorum consuetudinem spectatissimus quisque flammarum naturæ benè comparat, quæ, si paululum à se remota illuminant, ita satis admodum sibi comburunt.* Documento sint Sejanus, Tiberio familiarissimus, & tandem ad extrema detractus. Senecæ, Neronis affabilitatem paulò post cum violentâ morte commutans. Bellisarius, erutis oculis, è supremo fortunæ gradu, quem Justiniano succollante conscenderat, ad infimum dejectus; frustra sim in enumerandâ totâ illorum serie, quam orbis etiam hodiernus cumulatè auget.

Ferrus in umbris apparentibus p. 2. fol. 28. 290. Tametsi D. Aresius Lunari orbitæ, dum decimo quinto die Soli è diametro opponitur, inscripserit; **OPPOSITUS CLARIOR;** Ferrus tamen prolixis rationibus, è Mathesi petitis, contrario illam lemmate insigniendam demonstrat. **OPPOSITUM MINUS CLARA.** Ita qui personam, sive litteris & heroico animo, sive nobilitate & divitiis conspicuam frequentat, probrosam existimationis ac famæ suæ jacturam facit. Hic ratione S. Maximus fatetur, omnem, etiam exquisitam creaturarum venustatem, si cum Mariâ Virgine conferatur, penitus deformem, sibi que dis-

similem effici. *Omnis pulchritudo, ad Virginem comparata deformitas est, & omnis innocentia peccatum.*

291. Academicus inter Errantes Luminosus, symboli loco Lunam plenam ostentat, quæ, Sole in occasum vergente, ad illustrandum hemisphœrium nostrum nascitur, cum dicto. **GRATA VICISSITUDINE.** Mirum est, quantum gratiæ & solatii hæc alternantis splendoris diurna nocturna que vicissitudo creaturis afferat. *Hæc vicissitudo, inquit Dionysius Carthusianus, est necessaria, nam tempus diurnum est aptius ad laborandum & conveniendum, atque ad diversa exercitia exequenda; tempus vero nocturnum est aptius ad quiescendum.* Et Theodoretus. *Tenebrarum lucisque varietas ipsam lucem nobis magis gratiam reddit, unde aurora meridie multò desiderabilior est. Ubi enim nos lucis satietas interdum cæpit, nocturnâ quiete nobis opus est; hanc autem assecuti, satietatis fastidium ponimus, & denuo nobis lux gratissima oritur.* Petronius Arbiter in rem præsentem canit.

*Ipsa dies idè nos grato proluvit haustu,
Quòd permutatis hora recurrit equis.*

292. Lunæ recenti inscripseram. **INCIPI-AB OCCASU.** Siquidem innovanda, non nisi è plagis Occidentalibus sese visendam præbet. Ita prorsus æternâ nostra beatitudo ibi demùm exoritur, ubi vita præsens in occasum vergit. *Dies iste, inquit eleganter Lipsius, quem tanquam extremum reformidas, æterni natalis est.* Pulcherrimè de immanaturâ SS. Innocentium morte S. Augustinus. *In incipientis vitæ primordiis ipse eis occasus initium gloriæ dedit, qui præsentis terminum imposuit.*

293. Luna, dimidio tantum orbe visenda, epigraphen sustinet. **LATEO, NON MINUOR.** Magnates, natalibus & divitiis insignes, hoc Emblemata concernit, qui, tametsi è patriâ in externas regiones profecti, nullam proinde nominis aut gloriæ suæ jacturam patiuntur. Certè Scipio Africanus, ad ultimos usque Linterni fines delatus, nihil omninò famæ aut splendoris sui perdidit; quin imò ubique terrarum, sive ruri, sive inter alias locorum angustias versatus, sorte suâ nunquam non superior, suæque gloriæ auctor felicissimus extitit. Caterum D. Ambrosius eodem Emblemate S. Ecclesiam exornat, quæ à tyrannis non nihil obvelari, nunquam tamen imminui hæcenus potuit. *Ecclesia, inquit, videtur sicut luna deficere, sed non defecit; obumbrari potest, deficere non potest.*

294. Benedictus Giolus, inter Errantes Effigiat, symboli loco integrum Lunæ vultum, intra angustas aquas expressum, repræsentat; cum titulo. **QUAMVIS IN EXIGUO.** Prodigium est, facratissimum Christi, Servatoris nostri, corpus nedum intra angustam Hostiæ consecratæ spheram, sed etiam intra quamlibet minimam hujus particulam integrum ac indivisum reperiri. Eruditè Andreas Bianus.

*Qui sola terrarum, qui numine replet olympum
Clauditur orbiculo, qui modo panis erat.
Non timet angusto Majestas limite claudi,
Non Domino locus est, sed locus est Domini.*

295. Lunam, in suâ cum Sole synodo, lucis omnis videmus indigam, neque ullis amplius in orbem inferum viribus polentem. Ut primum verò è planeta illius celsissimi conspectu sese subduxerit,

Vicissitudo.
Dionysius Carthusianus in Genes. cap. 1.
Theodoretus serm. 1. de Provid.

Beatitudo

Lips. Physiologia lib. 3. dissert. 11.
S. Aug. serm. 10. de Sanctis.

Virtus infectata.

S. Ecclesia.

S. Ambros. 4. Hexamer. c. 2.

Eucharistia.

Andr. Bian. 15. Epig. 30.

duxerit, mox præter splendorem pristinum, reliquã etiam operandi virtutem ac efficacitatem recuperat. Ita sanè Serenissimus Hispaniarum Infans, Cardinalis Ferdinandus, dum in aulã Regiã Majestatis Catholicæ, Soli (Solem haud dubiè dixeris, è cujus imperio uterque orbis penè totus resplendet) vicinus, domicilium fixerat, nec tantum luminis, quo se ipsum illustraret, nec tantas etiam vires, quibus auxiliarem suam dexteram in clientes extenderet, habebat. Ubi verò illum ab hoc Sole longius in Italiã, Germaniam, Flandriam, aliasq; exteras provincias Ievari contigit, tum demum, instar lunæ, recepto virium lucisque vigore, autoritatem suam amplissimè explicavit, totumque orbem gravissimis & obstupescendis negotiis exolvit. Ut aded D. Carolus Bossius lunam, à Sole distitam, hoc lemmate non incongruo notaverit. **CLARA POTENSQUE RECESSU.** Hoc etiam symbolo R. D. Haymò Corrius D. Cardinalem Theodorum Trivultium, Summi Pontificis Legatum, exornavit; Lunam, è Solis conspectu remotam, exprimens, adjecto lemmate. **ABLEGATA REFULGET.** Utroque Emblematis hujus lemmate demonstrabis, opera nostra tantò magis fore illustria, Deoq; grata, quantum ab hominum conspectu longius recesserint. Hæc penè ipsa verba præcens Magnus Augustinus, ait, *Tantò magis Luna lucet terrenis aspectibus, quanto magis recedit à Sole: cum autem propinquat Soli, intermittitur à terris: intelligamus anima Divinitus præcipi, ut, luce secretissimã exultans, caveat facere justitiam suam coram hominibus, ut videatur ab eis; sed cum gloriatur, in Domino gloriatur. Quia & cum apparet hominibus, dono Creatoris apparet.*

296. Luna, uti & Sol, aliãq; Cæli sidera, quamdiu in horizonte persistunt, ingentem, vastamque no- lem nobis visendam exhibent: ut primùm verò supra illum elevata, nobisque viciniõra fuerint, mox oculis nostris videntur imminui, & tenuem aliquam lucis particulam volvere. Iis proinde epigraphen; meã quidem sententiã opportunã subjunges. **MINUUNTUR ACCESSU.** Vel singulis seorsim. **PROXIMITATE DECRESCIT.** Longã experientiã didicimus, eos, quos procul distitos, solumque è longinquo cognitos magni nonnumquam æstimamus, haud rarò, si familiariùs nobis jungantur, nihili amplius, ac prorsus neglectui haberi. *Sunt, inquit Seneca, qui FASTIDIUNT, QUIDQUID PROPIUS adierunt.* Religiosis præcipuè id usavenit, quò multum à mundi conspectu alieni, plurimum opinionis ac reverentiæ sibi conciliant; at ubi familiariùs cum hominibus egerint, mox famæ & honoris officia parcius experiri, & sui fastidium generare solent. Testem longè amplissimum habeto S. Petrum Damianum. *Religiosus quisq; veluti picturã est; picturã siquidem, si procul assistat, inhiante & contempr. cum aviditate aspicitur: si juxta sit, contemptibilis judicatur. Et spiritualis quisque carnalibus absens quidem timori, præsens autem videtur esse despectui.*

297. Virgini, cum religioso; tum seculari, gnomam illam censeo propriã, quam, è Cornelio Tacito mutuatam, Lunæ, sub nubium velo abditæ, inscripsi. **NON VISA PRÆFULGET.** Ufũ enim comper- tum habemus, eas in castimoniam, cæterarumq; virtu- tum splendore tantò magis fore conspicuas, quantum ab hominum oculis remotiores vixerint. *Parit con- versatio contemptum, inquit Apuleius, raritas con- ciliat, ipsa rebus admirationem.* Cornelius Tacitus observat, *Majora credi de absentibus.* Et rursus. **Omne IGNOTUM PRO MAGNIFICO est.**

298. Lunæ imperium, Pluio afferente, Oceano dominatur, illiusque æstun ultrò citròque impellit.

Mireris sanè, illam, elementi tam vasti dominam, cæteris planetis ac cælis omnibus subjacere. Unde suprã Oceanum collocata, epigraphen sustinet, **SUBEST, QUÆ IMPERAT.** Ex hoc symbolo Divina Mariæ Virginis effigies haud obscure resplen- det, quæ, tametsi augustissima totius univervi Impe- ratrix, amplissimo dominio utrunque orbem com- plecteretur, sui tamen dimissionem aded profun- dam præfererebat, ut penitus non abnueret, inopis fabri sponsa & ancilla cognominari. Et tantã Virgi- nis humilitate attonitus Bernardus. *Quæ est, inquit, hæc Virgo tam venerabilis, ut salutetur ab Angelo? tam humilis, ut desponsata sit fabro? Pulchra per- mixtio virginitatis & humilitatis!* &c.

Mariæ humilitas.

S. Bernad. super Missus est.

299. Mundi calamitates, dum nimium attollun- tur, ad finem verge e assolent. E lunã dimidiatã id disces, quæ **DESINIT, UT CRESCAT.** Contrã verò, terrenam felicitatem tandem in extremas ca- lamitates desinere, rursus è lunã, jamjam complen- dã, defumes, quæ **CRESCIT, UT DESINAT.** U- tramque iconem S. Isidorus suis coloribus expressit: *Luna, inquit, elementi sui varietate diversis curvis definit ut crescat, crescit ut desinat. Sed ided alter- nis vicibus commutationem sideris representat, ut doceat, homines ex ortu morituros, & ex morte vi- cturos; atq; ided cum senescit, mortem corporum pro- dit; cum augetur, aternitatem indicat animarum.* Seneca.

Felicitas mundana.

Rerum vicissitudo. S. Isidor. lib: de mundo. c. 18.

*Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens jacentem.
Nemo confidat nimium secundis,
Nemo desperet meliora, lapsus.
Miscet hæc illis: prohibetque Chlotò
Stare fortunam, rotat omne fatum.*

Seneca in Thyeste. Actu. 3.

300. Lunã globus, si molem spectes, inter cæteros planetas est omnium minimus: quia verò simul est omnium infimus, & terræ maximè confinis; sphaeræ suæ magnitudinem aded explicat, ut oculis nostris persuadeat, reliquas stellas illius comparatione non nisi angustissimas esse lampades. Hinc lunã; inter stellas oberranti, subscripseram, **MAJOR, QUAM HUMILIOR.** Hanc gnomam, ipsomet dictante Christo, suggerit D. Matthæus. *Quicumque humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in regno cælorum.* Philosophema verè Divinum, è quo majesta- tem, humilitati conjunctissimam, discernere licet. Seneca Sili Bassii ore dicebat. *Servium Regem tulit Roma, in cujus virtutibus humilitate nihil est clarius.*

Matth. 18. 4. Humiles sunt magni. Senec. Controvers. 6a

301. Philosophiæ scitum est, sphaeram ignis, cum lunari globo in orbem contortam, proximè in lunæ gremio, seu, ut Philosophorum phrasi utar, sub lunæ concavo reperiri, nec tamen ei à vicino igne quidquam fuliginis aspergi. Unde P. Raulinus lunam, illustri suo candore insignem, Emblematis loco statuit, cum dicto. **NON INFUSCAT PROXIMUS IGNIS.** Symbolum id est integerrimã castimoniam, quæ lascivientem carnem acriter edo- mat, & ab igneo libidinis impetu penitus illatam conservat. Has luxuriæ flammas felici pudore triumphârunt Josephus, Sufanna, Nicetas, S. Thomas Aquinas, & alii. Magni Augustini consiliũ audi. *Su- rexit libido damnabilis, suggestit, non auditur. Ar- det, non se compefcit, & velles ut non arderet. Noli dare membra; ardeat sine causa, & consumat se.*

Justus inter vicio- sos.

S. Aug. de Verb. Domi: serm. 43. cap 11.

302. Luna omnis splendoris ortha, non diu in hoc squalore persistit; sed moræ impatiens mox vires exerit, & deperditam lucem recuperat. Unde lemma. **DAMNA VELOX RECUPERAT.** Argumenti ratione ex Horatio desumptã.

Horat li. 4. Od. 7.

Damna tamen celeres reparant caelestia luna. Justitiæ indolem in hoc Emblemate depictã cerbes; mox re-

Justi è peccatis quæ surgunt;

quæ in homine jasto aliquid detrimenti perpeffa, quantocius restitui, & novis virtutum incrementis, in integritatis deperditæ vicem, compensari solet.

Prov. 24. 10. Salomone teste: *Septies in die cadet justus, & resurget;* Exemplo suo id docuere David, Petrus, Thomas, aliique; qui ad unicum Christi nutum, vix primâ corrigentis voce perceptâ, è scelerum umbris revixere. De Davide, ait Theodoretus. *Peccatum Regis admirabilem gloriam effecit splendidiorem.* Et ut ait S. Ambrosius, *Nullum attulit lapsus impedimentum, sed velocitatis incentiva cumulat;* & acrior ad currendum surrexit.

303. Luna, instar speculi crystallini, receptam à Sole lucem passim transfundit, noctisque caliginem dissipat. Lemma. A LA NOTTE COMPARTE I RAI DEL SOLE. Id est, interprete Reverendiss. D. Picinello, SOLEM EXHIBET UMBRIS. Eos hoc symbolum concernit, qui zeli Apostolici, aut disseminandi Verbi Divini flammâ succensi, sapientiam & doctrinam, à Deo receptam, fidei ac copioso scenore diffundunt, & fugatis sceleratæ conscientie umbris, enixè student. *Illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mortis sedent.*

Ath. 8. 35. Hoc igne plurimum enituere S. Philippus, qui in Æthiopiâ Servatoris fidem promulgavit: S. Paulus, Judæis in synagogâ Damascenâ Verbum Divinum, cum natura humana unitum, annuntians; alii denique Apostoli omnes, prostratâ Idolomania, eam gentibus veræ fidei lucem copiosè dispensando, quam ipsimet paulò antè à Christo hauserant. S. P. Augustinus. *Impleti sunt Spiritu sancto discipuli, cœperunt predicare magnalia Dei, lapidati, occisi, fatigati sunt. Et cum inde tanquam ex uno loco fugerentur, quasi ligna ardentia igne Divino, totam sylvam mundi, accensam fervore spiritus, & lumine veritatis impleverunt.*

304. Inter ceteras duæ potissimum doses in Luna eminent. Claritas nimirum; de qua Lucanus. *Lunaque non gracili surrexit lucida cornu.* Et frigiditas; de qua è Poëtis nonnemo. *Et redit ad nostros frigida Luna polos.*

Et Virgilius. *Temperat, & saltus rescit jam roscida Luna.* Unde epigraphen subjunges. CUM LUCE REFRIGERIUM. Hoc symbolum Mariam Virginem, quæ pro meritis *Pulchra ut Luna* cognominatur, ultrò ambit; utpotè quæ & illuminat, & refrigerat non illos duntaxat, qui hanc terram etiamnum incolunt; sed eos insuper luce beatificâ & paradisi refrigerio paulò post obtinendo recreat, qui intra piacularum flammam ob residua debita detinentur. Utroque hoc encomio illam, S. Birgitta referente, insignivit Christus, his omninò verbis matrem suam suavissimam allocutus. *Tu mater misericordie, tu consolatio eorum, qui sunt in purgatorio: tu latitatio eorum, qui peregrinantur in mundo.*

305. Hi, quos natura à secretis habet, assiduum maris affluxum refluxumque in unam lunæ præsentiam, ejusque admirandam virtutem referunt. Unde Academicus nonnemo prodigiosam in operando lunam hoc lemmate legendam statuit. LUMINE, NON TURBINE. Sic Illustriss. Principum Majestas subditos, non tantum rigore aut suppliciiis, sed solo etiam terrore impellit turbatque. Emblematis author mentem suam his omninò verbis explicat.

*Immensam aquarum molem
Dominatrix Phœbe lumine, non turbine ciet.
Eorum, occiduumque Oceanum serenissima versat
majestas. &c.*

Si hoc de regum creatâ Majestate; quid, obsecro, de Divinâ ac increatâ conjicias? Isaia calamus, Divi-

nam Majestatem delineaturus, Deum in excelsis folio gloriosè residentem exhibuit, Seraphinis, binâ singulorum alâ volante, è latere collocatis. Chrysofomus, arcani hujus interpres, ait, *volant dum non valent in quiete permanere, magnum tremorem declarantes.*

306. Nemo planè ob sanctiorem locum, quem habitat, blandiri sibi debet, nec sese perindè Deo devotum sanctumque credere. E Luna id discas, quæ cælum incolere, ac stellis splendidissimis cingi solita, splendoris sui jacturam frequenter sustinet, noctemque induit teterrimam. Illam proinde penitus obscuratam, Carolus Rancatus hoc Claudiani epigrammate notavit. SUI S DEFECIT IN ASTRIS. Hanc ipsam catastrophem exemplo suo docuere, Adamus, in paradyso horrendum lapsus; Lucifer in cælo, & eheu! plurimi in sacris Religionibus, quas salutis asyla jure dixeris, ad ultimum discrimen miserinè præcipitati. *Locus enim non facit Sanctos,* inquit Author Anonymus, *operatio bona locum sanctificabit, & nos. Peccavit enim Angelus in cælo, peccavit Adam in paradyso, & tamen nullus locus sanctior illis erat. &c.* Et S. P. Augustinus. *Iter ad Deum non terrarum locis peragitur, sed affectibus animorum.*

307. Luna Soli, eclipsin patienti, opposita, epigraphen tenet. ABSCONDIT ORBI. Mariæ Virginis hæc idea est, quæ Divinum Solem in utero suo complexa, illius radios penitus coram oculis humanis abscondit, eumque præsepio impositum, ac pannis involutum, non nisi in carne, veluti in eclipsi, dignoscendum exhibuit. Pulchrè S. Bernardus. *Absconde Maria novi solis fulgorem, pone in præsepio, involve pannis infantem.* Insigniter in rem præsentem P. Jacobus Masenius.

*Luna suum præsens Solem dum plenius haurit:
Quem trahit, hunc mundo subtrahit ipsa, diem:
Virgo sum gremio caperet dum plena tonantem,
Quo propior luci est, hoc magis illa regit.*

308. Luna plena acceptos à sole radios, citra ullâ splendoris sui jacturâ, noctu liberalissimè per orbem distandit. Lemma. DAT QUOD HABET, NEC MINUS ILLA HABET. Ita M. V. in hunc orbem, cum primis verò in caliginosas peccatorum mentes, profusissima, ingentem cœlesti splendori suo lucem addit: Ut ad eò verè à S. Germano cognominetur *splendor jacentium in tenebris.* Et à Buteone, *Raxius Solis intelligibilis.* Eruditè P. Jacobus Masenius.

*Cynthia, dum tristi jacet orbis nocte sepulta,
Prodigit acceptas, nil minor ipsa facies.
Virgo piis animis, tristi quod Cynthia mundo est:
Omnia donat, opum nil habet inde minus.*

309. Luna & stellæ, dum nocturno cælo splendunt, epigraphen symboli loco subjunctam habent. LUCI NOX ADDIT HONOREM. Ita nimirum homines probi, ex ipsa etiam sceleratorum vita gratiam ac perfectionem aliquam capiunt. S. P. Augustinus. *Sicut stellas in cælo non extinguit nox: sic mentes fidelium, inherentes firmamento scripturæ Dei, non vincit iniquitas.*

310. Luna, à Sole illustrata, authore Zingrcfio epigraphen tenet. ACCEPTUM COMMUNICAT ORBI. Principum & Superiorum hæc idea est; de quibus eruditè tradit Plutarchus, *Principes ministri Dei sunt ad curâ ac salutem hominû, ut bona quæ Deus illis largitur, partim distribuunt, partim servant.* De sapientia sua testatur Salomon. *Quam sine fictione didici, & sine invidia communico.* Sapienter S. Basil. *Discendum est, inquit, absq; ullo pudore, & docendum absque invidia: & si quid ab altero hauserimus, id ipsum non est celandum.* Illustre hujus rei exemplum

Isaia cap 6.

S Chrysof. in hunc loc.

Locus Sanctum non facit.

Claud de Consul. Manlii.

Author sermonum ad fratres in e remo ser 17. S. August. i. Psal. 5.

Maria V.

S Bernard. serm. 4 de Naziv.

Maria V

S Germ. C rat. de Priser. S. h. ym. p. 122.

Boni in malos.

S A. ig. in Psal. 93.

Plutarch. doct. Pr. Gratis dum quid datum. Sap 7. 1. S. Basil. rat 6 de ser. cur. & admon.

Aug. Ep. R. plum in Sancto Augustino habes, qui Florentinæ suam docendi operam offerens, *Superest*, inquit, *ut promas ipsa, si quid ex me querendum putas. Aut enim scio, quod inquiseris, & non negabo: aut ita nescio, ut nullo fidei salutisque detrimento nesciam, & hoc etiam te ipsam, si potuero, faciam reddita ratione securam: aut certe si nescio, & tamen sciendum est, vel impetrabo à Domino, ne tibi desim: nam sæpè officium impetrandi, meritum est accipiendi; vel ita: tibi respondebo, ut noveris pro hac ipsa re, quam pariter nescimus, ad quem pulsare debeamus.*

ECCLIPSIS LUNÆ.

CAPUT IX.

312. **T**Um deim Luna eclipsin patitur, quando ab intercurrente terrâ consuetum Solis splendorem mutare prohibetur; sic enim interjecta illa globi terrestris moles pyramidalem ei umbram aspergit, miseramque offuscatur. Unde lemma, LUNÆ ECLIPSIN PATIENTI, INDITUM. ALTERIUS UMBRA. Maligna æmulorum invidia non rarò, veluti terrâ interpositâ, benignos Principum radios impedit, quò minus in subditos diffundantur; Certè, calumnia Sibæ, famuli nequissimi, eò audacia progressa est, ut herum suum Miphibosetum è Davidis gratiâ deturbaret. Belisarius, à Triboniano, Justiniani Imperatoris amico, omni honore extorris, in extremam egestatem, malevolentiam ad eò gravi, dejectus est, ut stipe ostiatim coactâ, passim ingemisceret, *Date stipem Belisario, quem rerum prosperè gestarum magnitudo extulit, & nec error, sed livor, & inimicorum invidentia excecavit;* uti de illo scribunt Procopius & Crinitus. Porro qui terreni quæstus umbrâ, sollicitè corrasâ, nimium gravantur, è Solis Divini luce, gratiâ inquam & favore cœlesti, æternum excidunt. Id quod inter Scriptores sacros advertit Hugo Cardinalis. *Avarus, inquit, terram interponit sibi, & vero Soli, unde continuam patitur eclipsin.* Et inter prophanos Justus Lipsius. *Sicut terrâ interjectâ Luna lumen à Sole amittit; sic animus obambulat interventus viliorum rerum.* E modernis nonneino canit:

*Ut Solem tellus, lunamque stat inter opacam,
Stat peccatum inter meque Deumq; meum.*

313. Luna, eclipsi decumbens, epigraphen tenet. **NON SEMPER OBSTABIT.** Aut ipsius Lunæ ore. **HINC ALIQUANDO ELUCTA-BOR.** Spei effigiem hæc imago præfert, quâ homo virtuosus è malevolorum calumniis, quibus gravissimè premitur, sese brevi cluctaturum confidit. *Nulla virtus, Senecâ teste, later: & latuisse, non ipsius est damnum. Venient, qui conditam, & sæculi sui malignitate compressam, dies publicet. Paucis natus est, qui populum atatis sue cogitat. Multa annorum millia, multa populorum supervenient. Ad illa respice: etiamsi omnibus tecum viventibus silentium livor indixerit, venient, qui sine offensâ, sine gratiâ judicent.*

314. Homo vitiosus, dum calamitatum aut malevolorum agmine circumvenitur, sui consolandi rationem è Luna discat, quæ, lucis beneficio miserè viduata, hoc lemmate se ipsam erigit. **MOX EADEM:** Enimverò adversitatum umbræ, sicuti veloci aurâ advehuntur, ita paulò post evanescent, & pristinam beatioris fortunæ lucem relinquunt. **T.**

Livii dictum erat, *Veritatem laborare sæpè, extinguere nunquam.* Et Menandri.

Tempus in lucem tandem veritatem trahit.

315. Dominus Rota vehementem dolorem, à nobili femina è fratris morte contractû, Emblemate significaturus, lunam depinxit; quæ sub eclipsi deficiens, epigraphen reddidit. **SIC RAPTO FRATRIS LUMINE DEFECIMUS.** Id tamen proportionè multò æquiore de luctu illo gravissimo intellexeris, qui Mariam Virginem in sanctissimi filii sui morte supra Calvariæ rupem acerbè infestârât, ac vix non confecerat. In hanc rem appositè Cardinalis Ailgrinus illa sacri Epithalamii verba explicans, *Nolite me considerare quod fusca sum, quia decoloravit me Sol, ait, Nunc B. Virgo loquitur de dolore, quem habuit tempore passionis filii sui, & convertit sermonem suum ad adolescentulas, dicens. Nigra sum, animi mœnore confecta: vel sic; Nigra sum, despecta, obscurata, obscurata, decolorata, quia decoloravit me Sol moriens; decorem me fecit sol obscuratus & obscuratus: de quâ solis obscuracione & obscuracione dicit Esaias, loquens de Christi passione: Non est species, neq; decor, & vidimus eum, & non erat aspectus, despectum & novissimum virorum, virum dolorum; ipso igitur sic despecto, despecta est & mater: ipso sic obscurato, obscurata est & mater.*

316. Terræ globus, tanto ac tam benefico Lunæ influxu locupletatus, ignobili illam eclipsi aspergit, umbramque ingratiissimam in benefactricem ad eò pronam jacit. Unde terram hoc lemmate, ceu stigmatè, notârunt. **QUO INGRATA DITESCIT.** Adulterinam quorundam indolem hæc imago exhibet, qui non modò de gratia, suis mecænatis referendâ, parùm laborant sed eos insuper convitiis onerare audent. Inter hoc ingratorum vulgus facilè primipilium se offert Popilius, qui, cum morte plectendus, Tullii eloquentiam immunitatem fuisset consecutus, post eà immani protervia cruentas manus servatori suo injicere non erubuit. Huic concolor Tullia, Tarquiniæ filia, rhedam suam supra cadaver demortui parentis, à quo vitam hauserat, trahi jussit. Talis etiam Antipater, qui à matre sua Thesalonica vocibus intensissimis, & ut Historiæ fidem faciunt, per ipsa ad eò materna ubera pro vita conservanda rogatus, nefaria tamen manus illius jugulo polluere non abhorruit, Sed quid paucos enumero? omnes omninò peccatores adversus Deum, cujus beneficio victitant, ingrati existunt. S. P. Augustinus. *Omnis inimicus ingratus est, à Deo enim habet, quidquid habet.*

317. P. Camillus Anticus lunam, sub eclipsi latentem, hoc epigrammate dignoscendam proposuit. **E PUR CAMINA. Id est. ADHUC GRADITUR.** Vel certè, **NON UMBRA DEFLECTIT.** Symbolum, id est, animi in virtute obfirmati, cui æmulorum crisis nec quidquam remoræ objicere potest. Hugo Cardinalis in illud Genesios, *Fiant luminaria in firmamento*, ita commentatur. *Fusti luminaria dicuntur, quia sicut luminaria, quidquid de eis mentiantur, non mutant cursum; sic fusti, quidquid dicant mali, semper in bono perseverant.*

318. Idem luna, jamjam in eclipsin devolvendæ, subscripsit. **CURSUM HAUD SISTIT IN UMBRA.** Significaturus haud dubiè, hominis generosi animum etiam inter afflictæ fortunæ casus terrenum ac imperterritum stare. Præ aliis in hoc excelluit S. Paulus, quando, nobis quasi constantis facè prælucens, de se fatebatur. *Spiritus Sanctus per omnes civitates mihi protestatur; quoniam vincula & tribulationes Ierosolymis me manent. Sed nihil horum vercor, dummodo consummem cursum meum, &c.* Aspera hæc

In morte.

Maria V. in monte Calvariæ.

Ailgrin. in Cantic. 1. 5.

Ingratitudo.

Peccator Deo ingratus. S. Aug. in Ps. 54.

Perseverant a. Hug. Card. in Genes. 1. 14.

Perseverare.

Aff. 10. 25.

S. Franc.
Xaver.

Apostoli vestigia impigrè insecutus est S. Franciscus Xaverius, qui, *contractis ob assiduos labores morbis gravissimis*, verba sunt Cardinalis de Monte, pro solemnitate illius Canonizatione relata, *sapius naufragium passus est, æstus, frigoris, nuditatis, vigiliarum, sitis, famis, incommoda devotissime sustinuit*: nihilominus interea gravissima, & difficillimos Apostolici muneris sui labores sine intervallo, non sine prodigio, est profecutus.

319. Potest equidem terra lunari sideri fastidium aliquod facessere, ejus conspectum fuligine ac umbris obliniendo: illius tamen vires nec quidquam labefactare potest; quin imò Luna influxu vix unquam validiore terram invifere solet, quam dum sub infelitas terræ umbras cogitur. Lunam proinde, sub eclipsi latentem, hoc lemmate ornavit Lucarinus. **VALIDIOR. TAMEN.** Ita sanè virtus afflictæ vires suas colligit, & geminato robore, se ipsam orbi in effectis dignoscendam exhibet. Christum, servatorem nostrum, inter horrendos cruciatus suos verè Lunam, eclipsi ornatam, dixisses; qui eam ipsam horâ, cum vesana hominum crudelitas immanissimè adversus illum insaniret, suavissimos inauditæ pietatis ac benevolentiae influxus in orbem derivavit. Ecquis non obstupescat, eam ipsam tempestate, quâ homines ad nefarium illius prodigionem accingebantur, sanctissimum ipsius corpus cibi loco iisdem ab ipso met fuisse oblatum? *In qua nocte tradebatur, accepit panem, &c.* Petrum quoque, tertiam vice perfidum, blandè est consolatus, eumque oculis suavissimis respexit, illustravitque: D. Lucâ asserente, *Respexit Petrum: id est, interprete Cartusiano, mentem ejus misericorditer tetigit, illustravit, & ad sui excessus considerationem excitavit.* Actus in infamem crucem, plurimisque calumniis gravissimè oneratus, Divino Patris pro tortorum salute supplicem festivit, & nimiam misericordiâ superabundans, verbis Sancti Brunonis utor, *pro suis crucifixoribus orabat dicens; Pater ignosce illis.* Totam seriem compendio explicans Magnus Augustinus. *Quoniam, inquit, in profundo malignitatis reddebant ipsi mala pro bonis, ille in summo benignitatis reddebat bona pro malis.*

320. Luna, Soli opposita, eclipsin sustinere, & ob intervenientes terræ umbras sædè cruentari cogitur. Hoc Astronomiæ scitum Patri Petro Alois occasionem dedit, lunam, eclipsi ac tenebris squalidam, hoc lemmate notandi. **EN? SOLI ADVERSA CRUENTOR.** Cruentam nimirum illam cædem commemorabat, quâ Serenissimus D. Joannes de Austria, sacri fœderis adversus Turcas supremus Belli Dux, barbarum hostem ad internecionem delevit, sicque immancem Turcarum Lunam victoriâ æternum deprædicandâ cruentavit. Mentem Emblematis sequenti epigrammate aperuit.

*Vivat ut Austriada venturis gloria factis,
Threycia ut maneat vivida fama necis.
Pinge mihi Pictor cæcum caligine cælum,
Cynthia ubi eclipsin discolor orbe subit.
Scriptaq; verba addas, En! soli adversa cruentor,
His rubra dicatur Luna loquuta notis.
Thressam luna aciè, Austriadem Sol signat ovantè,
Indicat Ismaridum millia casa cruor.*

Persecutor
justi.
S. Aug. in Ps.
36 Con. 2.

Ita prorsus, quisquis adversus justos nititur, seipsum cruentat, certamque perniciem sibi accersit. S. P. Augustinus. *Pervenit gladius persecutorum ad corpora Martyrum, sed percusso corpore, cor mansit illisum. Illius autem cor, qui gladium eduxit in corpus justis, non planè mansit illisum. In corpore occidere voluerunt, in anima moriuntur.*

321. Vitiosos Principum mores in omnium crifin incurere, è Luna conjicies; cui in eclipsin delapsæ, Saavedra subscripsit: **CENSURÆ PATET.** Hanc rem, quibetiana experientiâ certam, calculo suo confirmans S. Petrus Damianus; *Dum, inquit, in imis est quispiam, ejus quodammodo vitia delitefcunt. Cum verò ad dignitatis culmen ascendit, in superficiem mox erumpunt: Et quæ fuerant eatenus inaudita; jam per ora rumigeruli populi trita vulgantur.* Et Sanctus Joannes Chrysostomus. *Non possunt Episcoporum vitia dissimulari, sed vel parva atque exigua confestim manifesta fiunt.* Nec gentiliùm prudentiam hæc veritas latebat: unde Juvenalis:

*Omni animi vitium tantò conspectius in se
Crimen habet, quantò major, qui peccat, habetur.*

Et Salustius. *Qui magnò imperio pradi, in excelso atatem agunt, eorum facta cuncti mortales novère. Ita maximâ fortuna, minima licentia est.*

322. Luna, intercurrente orbis mole, tristes umbras contrahit, omnemque à Sole mutuatum lucem, exuere cogitur: postliminiò tamen, obice illo amoto, felicem pristini splendoris libertatem sibi gratulatur. Unde extra terreas illas umbras eluctata, epigraphen tenet. **JAM NIHIL OBSTAT.** Ita animus, Deo facer, molestâ corporis sarcinâ pragravatus, eousque à Solis Divini conspectu prohibetur, donec excusâ illâ; ad infinitam æternæ beatitudinis lucem participandam admittatur. Themistius, *Probabile est, inquit, animam veluti à vinculo corporis, quod expiravit, solutam, tum demum verè respirantem, seseque recreantem Deo sociari, & ab eo pendere.* Et Apuleius. *Vinculis liberata corporis sapientis anima remigrat ad Deos, pro merito vitæ purius, castiusque transactæ; hoc ipso se Deorum conditioni conciliat.*

323. Tum demum eclipsin patitur Luna, quando toto suo orbe plena resplendet. Unde lemma. **CUM PLENA, CÆCATUR.** vel, **DÉFICIT IN ORBE PLENO.** Homo, fortunæ invidiâ miserimus, dum felicitatis splendore jamjam plenum se circumspicit, subitò ad extremas calamitatum tenebras præcipitatur. Idipsum de sanitate testatur Plutarchus. *Lubrica res est, inquit, valida corporis constitutio: & corpora, ubi ad summum profecta sunt vigorem, non consistunt, sed momento in contrarium impelluntur:* Et de belli vicissitudine Tucidides; *Is, inquit, qui in bello ob res secundas exultat, non cogitat, quàm insidâ fiduciâ se extollat.* Quid multis? Divitiæ, honores, eaque omnia, quæ fortunâ parente nascuntur, illam inconstantiae indolem congenitam habent. Erudicè Publius Mimius.

Fortuna vitrea est, tunc, cum splendet, frangitur.

324. Terræ globus, umbris suis in Lunæ vultum projectis, miseram hanc ingloriâ eclipsi aspergit. At injuria, sideri illi irrogata, omnium pessimè ipsimet terræ vertit; quippe quæ lunæ splendorem, gratumque aspectum, imprudens sibi eripit. Unde lemma. **EREPTA SIBI LUCE NOCET.** Vel, meo judicio, melius. **SIBI NOCET OBUMBRANS.** Ingratum hæc imago representat, qui benefactore injuriis laceffito, plurimum damni & offensæ in se ipsum accumulat. P. Athanasius à S. Carolo Augustinianus Excalceatus, hoc symbolum sequenti epigrammate explicat.

*Ereptâ sibi luce nocet tunc insciatellus,
Cum luna lucis præpedit omne decus.*

Defectus
Magnatû.S. Pet. Dam.
Ep. 20. ad
Cadaloum.S. Ioan.
Chrysost.
l. 3. de sacerdot.Juvenal.
Sat. 8.

Salustius

Mors utilis.

Themist. apud Io. Stobæum serm. 127.
Apul. lib. d. Philosoph.Felicitas incon-
stans.
Sanitas.
Plur. Sympos. l. 5. q. 7.

Tucid. l. 2.

Publ. Mimius.

Ingratitudo.

Ladere qui tentat fratrem, se confodit ante,
Ex fratris vitâ si trahat ipse suam.
Invide, crede mihi, stultâ tunc arte nocebis,
Si noceas aliis, sed magis ipse tibi.

Et magis succincte meus D. Salvator Carduccius.
Tellus obumbrans Cynthia jubat gemit.
Cave, juvenem negligas: lacrimas dabis.

S T E L L Æ.
CAPUT X.

325. Alcibiades Lucarinus cœlum stellis undique
respersum, pinxit; cum lemmate. LUCE;
NON VI EADEM. Sicuti enim Apostolo teste,
Stella à stellâ differt in claritate, ita Cœlitum qui-
dem singuli è splendoris Divini abyſſo hauriunt, for-
te tamen ad eò dispari, ut gloriam suam non nisi ad
majoris vel inferioris meriti dimensum capiant. Hi-
dorus, Hispalensium Archiepiscopus. *Que modo-
dum stelle sibi differunt claritate: ita justorum diver-
sitas meritorum discretione.* Et S. P. Augustinus. *Ali-
ter ibi lucebit virginitas, aliter ibi lucebit castitas
conjugalis, aliter ibi lucebit sancta viduitas.* Diversè
lucbunt, sed omnes ibi erunt. splendor dispar, cœ-
lum commune.

326. Cœlum, stellis undique respersum, medio
loco lunam exhibet, cum dicto. QUÆ MINORA,
MAJORA. Sicut enim stellæ, tametsi lunam longè
excedant, minores tamen creduntur ita minoris
pretii virtutes ac merita non rarò dignioribus præfe-
runtur, hominumque oculis, cæcis planè judicibus,
majora videntur; passim hodie contingit, superiores
dignitatum gradus ab indignioribus occupari, di-
gnosque non sine reipublicæ damno, haberi negle-
ctui. Hanc orbis insaniam altum deplorans Lipsius.
*Hic jam est cursus rerum, inquit, & lex quedam, nisi
fallor, mundi, ut honesti, honestaque jaceant, & exur-
gat, quidquid turbidum est aut pravum.* Et alibi. *Prò
Deum immortalcm! blenni aliquot, & buccones ad
culmina honorum veniunt, meliora ingenia arcentur.*
At S. Bernardus huic miseræ longè antè illachry-
matus, *Monstruosus res est, inquit, gradus summus, &
animus infimus; sedes prima, & vita ima; lingua
magniloqua, & manus otiosa; sermo multus, & fru-
ctus nullus, vultus gravis, & actus levis; ingens au-
toritas, & nutans stabilitas.*

327. Eidem symbolo, lunæ scilicet, inter stellas
mediæ, inscripsi. QUÆ MAJORA MINORA.
Innuebam videlicet, sicuti stellæ, lunâ longè majores,
hâc tamen minores censentur; ita eos plerumque di-
gnitatum gradibus inferiores collocari, qui meritis
præstant. Hanc labem in Republicâ Romanâ depre-
hendens Seneca, ait, *Immensum erit, si percurrere cœ-
pero, ipsa res publica quam ingrata in optimos ac devo-
tissimos sibi fuerit, quamque non minus sapè peccave-
rit, quam in ipsam peccatum est. Camillum in exilium
misit; Scipionem dimisit, exultavit post Catilinam
Cicero, diruti ejus penates, bona direpta, factum
quidquid victor Catilina fecisset. Rutilius innocentia
preteritum tulit in Asia latere, Catoni populus Romanus
præturam negavit, consulatum pernegavit.* &c. Idi-
psum Apuleius in Hippia, magni meriti, sed tenuis
fortunæ viro animadvertit. *Ut Hippias, inquit, è nu-
mero sophisticarum est, artium multitudine prior omni-
bus, eloquentiâ nulli secundus, atas illi cum Socrate,
gloria verò magna, fortuna modica, sed ingenium no-
bile, memoria excellens, studia varia, amuli multi.*
P. Jacobus Masenius in stellâ Chisiorum symbolicâ
de Fabio Chisio canit.

*Hoc quodcumque polo fulget sublimius astrum:
Ignarus falsò creditur esse minus.*

*Sic, quicunque Deum spectat tellure sequuntur,
Ingenio vulgi vix modo nomen habent.
Sed tibi, Magne Fabi, vix ignorantia vulgi
Detrahit: in summis crederis esse, quod es.*

328. Stellæ, splendore suo intra Oceani aquas
reflexo, epigraphen tenent. TRANQUILLO
RENITENT. Ita omnino gratiæ Divinæ splendor
animam non nisi tranquillam, & tumultuante vitio-
rum procellâ liberam, dignatur. S. Prosper, meus
Concanonicus, linguâ ligatâ id exprimit.

Gratia
Dei.

S. Prosp. in
Epigram.

*Tranquillam, & curis vacuum sapientia mentem
Imbuet, & placidi pectoris hospes erit.
Nam quod non fuerit conceptum corde quieto,
Acquiri in saevo turbine non poterit.*

Pulchrè S. P. Augustinus, & veluti ad rem præsen-
tem; *Esto tranquillus, inquit, & intelliges: nam per-
turbaris, & obscuras tibi lucem. Radiare tibi vult
Deus. Noli tibi facere nubulum de perturbatione.*

S. Aug. in
Psal 91 cir-
ca finem.

329. Stella, nubium obsidione cincta, epigra-
phen Hispanam præfert. NI MANCHA, NI MU-
DANZA. Id est, NEC MUTOR, NEC MA-
CULOR. Candidum & constantem Herois ani-
mum hæc imago representat. Cum primis tamen
Deus geminam illam prærogativam sibi vindicat,
qui à se ipso vocatur *stella splendida & martina.*
De illo affirmat Sapiens, quòd *fit speculum sine
maculâ.* Et S. Jacobus, *apud quem non est transmu-
tatio, nec vicissitudinis obumbratio.* Quia in Deo,
interprete S. Gregorio, *mutabilitas non venit, nul-
la ejus lumen umbra vicissitudinis interdicat.*

Perseve-
rantia.

Apoc 21. 16.
Sap. 7. 16.
Iacob. 1. 17.

S. Greg. l. 12
mor. c. 7.

330. Stellæ, quæ spheram atheris octavam inco-
lunt, epigraphen sustinent. NOCTE NITES-
CUNT. vel, IN TENEBRIS MAGIS. Virtu-
tis hæc lineamenta sunt, quæ, adversitatum umbris
undique occupata, famam ac splendorem longè
amplissimum spargit. S. Bernardus. *Stellus dixisse
virtutes, non me poenitet, considerantem congruen-
tiam similitudinis. Quomodo nempe stella in nocte
lucent, in die latent: sic vera virtus, quæ sapè in prof-
peris non apparet, eminet in adversis.* Et Justus Li-
psius. *Sicut stella in tenebris etiam fulgent, sic liqui-
dus & libens viri sapientis animus etiam in temporum
caligine aut nube. Quod modò de virtute, id ipsum
etiam de virtutis famâ credendum censet Lipsius, ut
quæ, malevolorum calumniis infestata, clarissimè
resplendet. Ut stella in caelo, Lipsii verba sunt. PER
ipsas TENEBRAS FULGENT, sic bonorum fama
per obstantes calumniarum nubes.* De Fabio Chi-
sio in symbolicâ Chisiorum stellâ canit P. Jacobus
Masenius.

Virtus in-
festata.

S. Bernard.
serm 27. in
Cant.

Lips Centur.
Miscell. Ep.
59.

Idè Centur.
ad Belgas
Ep. 12.

*Omnia nox pullo tenebrarum velat amictu:
Mobile stellarum que solet esse decus.
Pulchrius in tenebris sidus micat, absq; tenebris;
Hoc terris Fabius, stella quod ista polis.
Hæresis, infestumque scelus virtutibus altis
Offundat tenebras, nox vice lucis erit.*

331. Stellarum symbolo inscripsêre. MICANT
ABSENTE SOLE. vel, SOLE PROCUL RU-
TILLANT. aut Claudiani verbis. DEFICIENTE
NITENT PHÆBO. Virtus splendorem suum
tantò uberius diffundit, quò magis mundi oculos
subterfugere, & obscuros recessus habitare amat.
Porro sancti Innocentes, Christo, sole æterno, è Pa-
læstinâ cœlo in Ægyptum vergente, clarissimâ mar-
tyrum laureolâ resplenduerunt. E Philonis sen-
tentiâ, Emblemate illo cœlestia auxilii Divini
lumina significatur, quæ nobis tam demum
omnium

Claud.
Carm Fes-
cen.
Virtus ab-
scondita.

SS. Inno-
centes.
Illumina-
tio Divina.

omnium

Cor. 15. 41.

1. 1. 1. de
mundo c. 24.

S. Aug. de
verb. Dom.
serm. 46. c. 3.

Indigni
ablevati.
Virtuosi
prepressi.

ips. Centur.
ngul ad 1-
alos. Ep. 17.

Idè Centur.
ng. ad Ger-
manos ep. 51.
Bern l. de
considerat.

Virtuosi
epressi.

nec. l. 5. de
enf. c. 17.

pu. l. 4.
loridorum.

quæ è terra ad Superùm regiam evotata, Deum malis nostris propitiùm effecit, sicque è mundo *mota*, Deum in vota nostra *movit*. Tellem se offert S. Ecclesia, dum canit, *Quam idcirco de presenti seculo transtulisti Domine, ut apud te pro peccatis nostris fiducialiter intercedat*. Vel certè è terris ad cœlos emota est, ut fidelibus incitamento, & instar prototypi esset, ad heroicas illius virtutes impigrè assequendas.

340. D. Carolus Ghioldus, in insigni Collegiata ad S. Nazarium Mediolani Theologus, quasdam de septem Sacramentis conclusiones propugnandas suscipiens, septem stellas seu planetas scuto symbolico impressit, cum dicto, *HIS VIVIMUS, ET REGIMUR*. Emblematis hujus materies è sacra Apocalypsi habetur mutua, ubi de Filio Dei dicitur, *habebat in dextera sua septem stellas*; Lemmate verò ad illud Aristotelis pronuntiatum alludente. *Neesse est, inferiora hæc superioribus lutionibus contineri, ut omnis inde eorum virtus constituatur & regatur*. Nempe miram Sacramentorum virtutem Emblemate illo significavit; Baptisimi quidem, Eucharistiæ, &c. quia de iis *vivimus*; Ordinis verò & Matrimonii, quia per ea *regimur*; inspirando nimirum in fidelium animas gratiã & vitæ spiritualis incrementum. S. Augustinus. *Sacramenta lapsos adificiant, satiant esurientes; qui non ita satientur, ut fastidiant, sed sit satietas sine fastidio, pellens inopiam, non assumens contemptum*. Et rursus. *Optimè Pontifex Christiani baptismum nihil aliud, quàm salutem; & sacramentum Corporis Christi nihil aliud, quàm vitam vocant*.

341. Qui diurnâ calamitate exagitatus, tandem, meritis ac virtute suâ adminiculante, ad salutis exoptatæ Pharus cluctatur, symboli loco stellam præferat, è nube, quâ importunè detinebatur, promicantem; cum lemmate. *EMERSIT, vel, EMERGET TANDEM*. Id ipsum de justitia pronuntiat Andreas Alciatus, *Tandem, tandem justitia obtinet*; id quod ex Heliode desumpsit. *Justitia verò EMERGIT, super injuriam TANDEM prodians*.

342. D. Joannes Visconti, nobilis Pistoriensis, doctrinâ æquè, ac vitæ sanctimoniâ conspicuus, symboli loco stellam præfert, hoc lemmate insignem. *NON INDIGET A' RO*. Il enim, qui Deo famulantur, propriæ suæ virtutis splendore contenti, omnem adventitiã lucem, ut supervacaneam, rejiciunt. Suffragatur Lipsius. *Virtus, inquit, ipsa sibi magnum premium est, nec ornamenta ulla aliunde desiderat*. Et Franciscus Petrarcha. *Sapè alteri commodum virtus alterius tulit. Veram laudem nisi de proprio sumpseris, ab alio non expectes*. Denique B. Ennodius.

*Nil juvat externo componere membra nitore;
Lux naturalis sidera nobilitat.*

343. Qui proprii meriti aut virtutis inops, solâ avorum nobilitate gloriatur, stellæ non absimilem se probat, quæ radiis, à Sole emendicatis, scintillans; epigraphen sustinet. *MUTUATO LUMINE FULGET*. Origenes hanc iconem de S. Joanne Baptista interpretatus, illa Apostoli verba, *Non erat ille lux*, ita explicat. *Erat lucerna ardens & lucens, sed non propriâ luce lucebat: stella erat matutina, sed non à se ipso proprium lumen accepit; gratia ipsius, quem præcurrebat, in eo ardebat & splendebat. Non erat ille lux, sed particeps luminis: suum non erat, quod in se & per se fulgebat*.

344. D. Arsius in Universi umbilico globum terrestrem depinxit, cujus inferius hemisphærium à sole illuminatur, superiore verò umbram pyramidalem adversus stellam oppositam projiciente: quia tamen umbra illa, justo brevior, stellam non attinge-

bat, idè ab ipso vocabatur *stella ab eclipssi immunitis*; addito lemmate. *TENEBRÆ NON COMPENDERUNT*. Ita fanè fœda illa originariæ maculæ umbra ad Mariam Virginem, ceu purissimam stellam, porrigi nunquam poterat. S. Hieron. ex illis Psalms verbis, *Deduxit illos in nube diei*, ita concludit, *Pulchrè dixit, diei: nubes enim ista, id est, MARIA, Dei Mater, non fuit in tenebris, sed semper in luce*.

345. Franciscus Raulinus cœlo nocturno, stellis undique resperso, inscripsit. *NON LUCENT OTIOSA*. Lemmate è Seneca mutuato. *Quid tu, inquit, tot millia siderum judicis otiosa lucere? Nimirum Serenissimum Odoardum Farnesium appellabat, qui præclaris sapientiæ, fortitudinis, magnanimitatis, aliarumque virtutum dotibus cumulatè instructus, hos suos splendores nequaquam steriles aut otiosos aluit, sed factis nobilitatibus, tantoque heroe dignis, locupletavit. Certè ii, qui intra limites genuinæ virtutis aut sanctæ fidei Deo famulantur, stellis non absimiles se probant, cum fidei Divinæ lucem optimis exemplis, ac piis operationibus connectere nunquam non allaborent. Unde Apostolus testatur. *Fides sine operibus otiosa est*. Proinde, subjungit Magnus Augustinus, *nec amor sine spe est, nec sine amore spes, neque utrumq; sine fide*. Et rursus. *Qui credunt, & opera bona nos faciunt, fidem demonum videntur habere. Qui verò non credunt, peiores demonibus comprobantur*.*

346. Non omnibus stellis lucendi facultas obtigit. Siquidem illarum aliæ sunt pellucidæ ac serenæ; aliæ verò nebulosæ ac turbidæ. Caveas tamen, hanc earum varietatem in solem, stellarum omnium illuminatricem, conjicias: tota enim illa diversitas à varia fiderum temperie profluit; aliis plus, aliis verò minus ad splendorem recipiendum dispositis. Unde Raulini lemma. *NON EST à SOLE VARIETAS*. significabat nimirum Ducis Odoardi voluntatè ad omnes illustrandos fuisse ex æquo promptam, paratamque; quamvis serenissimo huic gratiarum splendore recipiendo non omnes sese idoneos objecerint. Certè Rex ille Evangelicus *vocavit servos suos*, singulorumque meritis ad libellam examinatis, *uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii verò unum, unicuique secundum propriam virtutem. Ratio disparis doni, interprete Cajetano, redditur disparitas virium. Unicuique enim dedit secundum proprias vires, id est, proportionaliter ad proprias vires*.

347. Stellæ Inferum hunc orbem gubernant quidem; sed non nisi ab Intelligentiis (Angelos vocant Theologi) gubernatæ, Unde Raulini epigraphæ. *REGUNT SED RECUNTUR*. Ad hanc ideam prudens Princeps se componat, necesse est; quippe qui, Provinciæ suæ orbem ex æquo gubernaturus, sese sapientum consiliis, legumque præscriptis gubernandum permittat. Quæsitum ex Agelilao, cur Lacedæmonum Respublica præ aliis vigeret? *Quoniam, respondit, præ cæteris in hoc se exercent, ut pariter & imperare, & parere sciant*. Alexander Magnus, militiam ac regnum sapientissimè moderatus, à Parmenionis ore totus pependit, si Curtio fides; *Rex sine illo nihil magna rei gessit*. E sacris litteris id comperitur est; quæ Hæbræis Regibus, recens ad solium e-vectis, injungebant, ut propriâ manu omnia legis Divinæ præcepta scriberent: cum hoc exercitium ad illam menti altum imprimendam, uti & ad felicis imperii auspiciam, plurimum conferre videretur. De Antonio Pio referunt Julius Capitolinus & Sabelius. *Nihil vel in bellis, vel in civilibus negotiis agebat, de quo non prius conferret cum gravibus viris dicens: Æquus est, ut ego tot taliumque amicorum consilium sequar, quàm ut tot talesque amici meam*

in Oratione secretâ in vigili. Assumpti.

Exemplū.

Sacramenta.

Apocal. 1.

S. Aug. ser 72 d. Temp. c. 5.

Idem de pecc. meritis lib. 1. cap. 24.

Calamitas superata.

And. Alciat. Embl. 28. Hesiod. l. 1. Georg.

Proprius valor.

Lips. Praefat. lib. 1. variar. lection. Petrarch. lib. 1. de remediis Dial. 16. Ennod. distich. 12.

Honor mendicatus.

S. Joan. Baptista.

Origen. in Ioan. 1. 8.

Concepcio Mariae V.

S. Hier. in Psal. 77. 14.

Senec. quaest. natural. l. 2. cap. 32. Dignitas cum virtute.

Fides & opera.

Jacob. 2. 10. S. Aug. Enchirid. cap. 8. Idem serm. 38 de Sanctis.

Gratia conformatur capacitati.

Matth. 25. 24.

Cajetan. in hunc loc.

Princeps alorum consiliis utatur.

Deut 17. 28.

Sab. l. 4. En 7.

unim sequantur voluntatem : Multum abhorrens à quorundam ingenio, qui consulto pileo suo dicunt : Vos sedulo cōsultis, sed aliud mihi suadet pileus meus.

348. Stella, in Cælo nocturno coruscæ, epigraphen tenent. POST SOLIS OCCASUM. Sacram B. Andreæ Avellini faciem hoc emblema spectabat, quæ à morte instar fulguris resplenduit. Opportunè insuper Josephum de Arimathia, & Nicodemum hæc icone significaveris, qui, Servatore etiamnum vivente, occultos sese tenebant; eo tamen in mortis occasum inclinante, stellarum more, palam pro dire, & clarissimos charitatis, fidei, ac pietatis radios spargere cæperunt. Cæterum, Magno Augustino teste, Sol Christus est; Luna Ecclesia in orbe completa, solis claritate quotidie illustrata: stella quoque lucentes, Sanctorum sunt millia, id est, Apostoli, Patriarchæ, Martyres, Virgines, Sacerdotes, cuncti justi pariter & fideles virtutum sacrarum flammâ radiantes. Quæ tamen stellæ non nisi post Christi, ceu solis æterni mortem splendescere potuerunt.

349. Grandis meriti, doctrinæ, & sanctimonie excellentia in personâ illa resplenduerit, necesse est; quæ ad insignem dignitatem sublevata, symbolo loco, solem nascentem accepit, ad cuius primum conspectum mox stellæ circumerrantes adornare fugam, suasque repetere latebras cæpère: addito lem-mate. PRÆCEDUNT, UT CEDANT. Quasi diceret; omnes illos, qui hunc in eadem dignitate antecesserant, instar tenuium stellarum, coram tanti ingenii sole evanescere. St. Ias dixerim Sanctos Legis veteris Prophetas, qui præcesserunt, ut tanto Christi ac legis Evangelicæ soli cederent, locumque darent. S. P. Augustinus. Jam non ad lucernam prophetie ambulamus, sed ipsum Dei verbum, tanquam solem contemplamur.

350. Firmamenti stellæ semper in eodem loco & situ, quem à Deo assignatum olim accepère, fixæ, immotæque hærent. Unde lemma. ORDINE SEMPER IMMOTO. Hæc nimirum amussis est boni regiminis, in civitate, vel republicâ instituendi: nam si cives æque ac nobiles intra limites, à legibus præfixos, utrimque se contineant, haud dubiè publicam utilitatem, communemque decorem factum tectumque conservabunt. Proinde inter cæteras Reipublicæ tuendæ conditiones Petrus Greg. Prospiciendum est, inquit, moderatori, ut quilibet suum conservet locum, & ordinem, quando & quo tempore oportet.

351. Septenam Plejadum constellationem, quam Ursa cælestis comitabatur, hoc Virgilio hemistichio, ceu lem-mate, circumscripsere. OCEANI SPRETOS PEDE REPPULIT AMNES. Meâ tamen sententiâ brevius, & melius. OCEANI REPPULIT AMNES. Christinam, Suecorum Reginam, dum vultis suis regnis nuntium remisit, hoc Emblemate condecorârunt. Joannes Bapt. Bargioccus illius sensum sequenti epigrammate aperuit.

Plejas Oceani spretos pede reppulit amnes,
Sunt ficta hæc, ut tu verius ista facis.
Quippe tua Oceani glacialia regna repellis,
Et pede, te major, Regia sceptrâ teris.
Ergo Virgilio gelido tu dignior axe,
Verius Oceani qua pede spernis opes.

Et certè fallacem ac turbatum hujus mundi Oceanum generoso calcandum esse pede, eleganter in rem præsentem hortatur Doctorum Princeps, Magnus Augustinus. Hoc saculum mare est. Habet amaritudinem noxiam, habet fluctus tribulationum, tempestate tentationum; habet homines, velut pisces, de suo malo gaudentes, & tanquam se invicem devorantes. Quid igitur in tantis malis consiliû? Calca mare, inquit, ne mergaris in mari.

352. Sole exoriente cætera sidera omnia apparere desinunt, cælumque velut unoculum relinquunt. lemma. SOLIS CONDUNTUR AD ORTUM. Sic humilitate, ceu sole, animâ humanam subeunte, virtutes reliquæ ad eò teguntur, ut humilis sibi-met ab omni perfectionis nitore planè nudus videatur. Penè soli verè electi, inquit S. Gregorius, bona sua non vident, quæ in se videnda omnibus ad exemplum præbent. Solus Moses ignorabat, quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini, cunctis aliis insolenti spectaculo perterritis. Et S. Bernardus. Conferenda humilitatis gratiâ, Divina solet pietas ordinare, ut, quanto quis plus profecit, eò minus se reputer profecisse; nam & usque ad supremum exercitii spiritualis gradum, si quis eò usque pervenerit, aliquid ei de primi gradus imperfectione relinquitur, ut vix sibi primum videatur adeptus.

Humilitas
S. Greg. lib. 22. Moral. cap. 5.
S. Bernardus
serm. de modis orationis

P L A N E T Æ.

C A P U T XI.

SATURNUS. VENUS, seu Lucifer, vel Diana. MERCURIUS.

353. Saturno, Amphoræ domum habitanti, inscripsit Tassus. TARDIS-SIME VELOX. Apposite quidem. Nam si hujus planetæ amplissimam sphæram respicias, inter omnia reliqua sidera ultimus eam percurrit; si verò motum, nulli secundus est, tantanquam in vastissimâ suâ sphærà absolvendâ velocitatem adhibet, quantam reliquæ stellæ in percurrentis suis sphæris angustioribus. Ita Principes nec in decernendo præcipites, nec in exequendo tardi sint, oportet. Sicuti enim nimia cunctatio, ita & præpropera celeritas multis perniciofa, omniumque vituperio digna existit; utraque verò probè attemperata, optimos pro Reipublicæ incremento effectus parit. Octaviano Imperatori dictum solenne erat, Festina lentè. Idque etiam in sigillo suo significavit, cui papilionem cum cancro incidi voluit; jungendo nimirum velocem papilionis volatum cum congenitâ cancri tarditate. Ovidius bonum Principem ad pœnas inferendas cunctabundum, & ad præmia distribuenda celere cupit.

S. Bernardus
serm. de modis orationis

Princeps
prudens

Ovid. lib. 1.
Pont. elo. 3.

Sit piger ad pœnas princeps, ad præmia velox.

354. Principum dignitas, quæ supra vulgus longè eminent, in Saturno, planetarum omnium supremo, dignosci potest. Proinde sicuti iste id lemmatis sibi vindicat, SUBLIMIS LENTIOR, Ita sanè Principes in subditorum causis non nisi tardâ & maturè ponderatâ sententiâ quidquam decernant. Emblematis author, mentem suam explicans, subjungit.

Infirmorum properantia, sublimium tarditas est,
Magnum regimen consideratâ tarditate fertur,
Multa enim providens diu deliberat.
Re tamen ipsâ in majori orbe
Sydus, in speciem tardius, velocius est. &c.

Princeps
in aegido
sit tardus.

VENUS, hoc est LUCIFER, seu DIANA.

355. Veneris Planeta (Luciferum etiam vocant, quòd solem præveniat; & Dianam, ceu solis nascentis prodromam) solem jam iam exorientem comitatus, à P. Raulino epigraphen cepit. SOLEM LUCE HAUD PROMITTIT INANI. Significabat nimirum, Duce Odoardum suis promissis ad eò firmiter stetit, ut beneficiorum & gratiarum radii, quos sponderat, nunquam non è vestigio sint secuti. Quod ille de Principe, jure longè potiore de Deo dixerim, cujus vel minima promissa ad eò non fiunt irrita, ut, instar Phosphori, solarem

Promissis stare

Deus i
promissionibus
verax.

Joseph de Arimathia & Nicodemus. Christi mors. S. Aug. serm. 134 de Temp.

Virtus excellens. Prophetæ.

S. Aug. in Psal. 58. cons. 2.

Ordo prodest.

Pet. Greg. de Repub. lib. 4. cap. 3. n. 1.

Virgil. 4. Georg.

Mundum relinqueret.

Io. Bapt. Barg. lib. 3. Epig. 108.

S. Aug. in Psal. 39 ante medium.

Ibidem.

Pet. 3. 9.
Chrysoft.
Iom. 6. de
anna.
Ang. De
Verb. Apost.
Irm. 23. c. 4

Verus a-
nor.
Leo Heb.
Dial. 3. de
Amore, sub
finem.
Dionys. A-
rop. de Div.
Iom. c. 4.

Maria in
Monte
Calvaria.
Ioa. 63. 3.
Richard. de
S. Lm. l. 1.
ap. 5.
Anselm in
Ioa. 19. 25.

Amicus
verus.
Oratio.

Psal. 54. 18.
S. Ambros.
lib. 5. Hexam
cap. 15.

S. Aug. in
Psal. 54.

solarem beneficentia suæ lucem quam celerrimè in clientibus effundat. D. Petro, Apostolorum Principi, fidem habebis. Non tardat, inquit, Dominus promissionem suam. Cui suppar S. Joannes Chrysoftomus, spes, ait, non pudefacit, quia Dei est promissio, & donata promissa sequuntur ejus naturam, qui promittit. Et S. P. Augustinus. Firmissimè sperate, quod non videtis; patienter expectate, quod nondum habetis; quia veracem promissionem Christi fidelissimè retinctis.

356. Stella Veneris, Solem assiduo comitari solita, inscriptionem refert. PROXIMA SEMPER. vel, SEMPER CIRCA SOLEM. Typum hunc habet animæ, quæ alterius amore capta, ægerrimè se ab eo avelli patitur. Leo Hebræus, de Amore differens, Videmus, inquit, quod amantis in amatam pulchritudinem amor adeo intenditur, atque inflammatur, ut omnes ipsius sensus, totamque phantasiam, nec non universam insaper mentem occupare videatur. De Amore Divino testatur doctissimus Idiota, meus Concanonicus, Impatiens est, nisi inveniat, quod desiderat, nec aliud cogitat, quam quod diligit. His colophonem subjungens D. Dionysius Arcopagita, ait, Amoris effectus sunt, amantes extra se ponere, & quasi de statu dimovere, nec sinere illos esse suos, sed eorum, quos amant: hinc magnus ille Paulus, Divino amore captus, & virtute ejus extaticâ correptus, ore Divino dicebat: Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus: nempe ut verus amator, & extra se in Deum raptus, nec suâ jam vitâ vivens, sed vitâ Dilecti, ut admodum amabili.

357. Dianæ Sidus epigraphen monstrat. SOLA CUM SOLE. Ita Maria Virgo in Golgothæa rupe, Apostolis omnibus profugis, Sola è solis Divini latere, comes individua, hærebat, & afflictò compatiebatur. Unde Iſaiæ ore conquestus est Dei filius, Torcular calcavi solus, & de gentibus non est vir mecum. In quæ verba piè commentatus Richardus à S. Laurentio, Verum est Domine, inquit, quod non est vir tecum, sed mulier una est tecum, quæ omnia vulnera, quæ suscepisti in corpore, suscipit in corde. Et S. Anselmus super illud Joannis, Stabat juxta crucem Jesu Mater ejus, ait, Stabat Maria in fide Jesu constantissima, & patientissima: nam discipulis fugientibus, curâ etisque viris recedentibus in gloriam totius faminci sexus, inter tot pressuras filii sui constanti ipsa sola stabat in fide Jesu firma. &c.

358. Dianæ stella solem proximè antecedens, & manè coruscans, cognominatur Phosphorus, seu Lucifer; eadem verò, solem insequens, & vespere lucens, Hesperus dicitur. Unde lemma. VESPERE, ET MANE. vel EOI, OCCIDUIQUE COMES. Ad hanc ideam genuinos veri amici mores explorare licet, qui non solum in Fortunæ ridentis ortu, sed etiam in indignantis occasu nobis individuus adhæret. Eos insuper, qui Divinis obsequiis se devoverunt, in hoc sidere depictos cernes, veluti qui Deo è munere suo nunquam non venerabundi assistunt. Artem hanc, Religiosis cum primis imitandam, altum imbiberat Rex David, dum exclamavit, Vespere, & manè, & meridie narrabo & annuntiabo. Dedecus certè foret illos ab avibus superari, de quibus testatur S. Ambrosius. Surgente & occidente die, suos cantus instaurare consueverunt, ut decursi, vel adoriendi temporis laudes suo deferant creatori. Pulchrè in illum Psaltes Regii locum S. P. Augustinus. Evangeliza tu, inquit, noli tacere tu, dic quod accepisti. Vespere de præteritis, manè de futuris, meridie de sempiternis, vespere Dominus in cruce, manè in resurrectione, meridie in ascensione. Et enarrabo vespere patientiam morientis, annuntiabo manè vitam resurrectionis; orabo ut exaudias meridie, sedens ad dexterâ Patris. Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

359. Lemma, Dianæ sideri inscriptum, CITO VENIT, SERO RECEDIT; Divinam gratiam concernit, quæ homini excitando, illuminandoque celerrimè accurrit; & non nisi tardè, imò nunquam, nisi à nobis ejecta, pedem refert. Unde illam in præveniendi admodum velocem testatur Psaltes, Misericordia ejus præveniet me. Et Salomon. Præoccupat qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Contrà verò illam in recedendo cunctabundam docet S. Concilium Tridentinum. Deus suâ gratiâ semel justificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Et S. P. Augustinus. Nunquam prius Deus deserit hominem, nisi prius deseratur ab homine. Item. Non deseret Deus opus suum, si ab opere suo non deseratur.

360. Epigraphen, Dianæ sideri præfixam, SEQUITUR DESERTA CADENTEM, inter cætera Mariæ Virginis præconia numerabis; quæ, Discipulis in fugam actis, à nemine non deserta, extremam & acerbissimam filii Divini luctam imperterritò animo in ferali Calvaria pegmate comitata est. In hunc sensum eleganter B. Amadeus. Currit post Jesum non tantum in odorem unguentorum, sed in multitudine dolorum, non solum in gaudio consolationum, sed & in abundantia passionum. Guerricus incertam illam S. Joannis periodum contemplatus, Stabat juxta crucem Mater ejus, in hæc verba concludit. Planè Mater, quæ nec in terrore mortis filium deserebat.

361. Veneris stella, zodiacum egressa, Tasso auctore epigraphen sustinet. TRANSGRESSA JUVAT. Nimirum Prædicator, qui cum fructu pro Concione dicere cupit, rupto nonnunquam propositi argumenti filo ad morum formandorum materiam, non sine singulari Auditorum utilitate, digreditur. Mirum est, quanto auscultantium profectu in hoc dicendi genere excelluerit Magnum illud Ecclesiæ columen S. P. N. Augustinus. Porro Mariæ Virginis ceu stellæ illustrissimæ, hæc idea est; quæ è mundi hujus zodiaco ad cælos progressa, summis orbem incrementis gratiisque fecundavit. Unde D. Thomas è Deiparæ morte plurima in totam Ecclesiam beneficia redundasse testatur. Beata Virgo, inquit, non fuit liberata à morte, & aliis pœnalitatibus, ut per illas pœnalitates toti Ecclesiæ thesaurizaret.

362. Dianæ sidus, Solem vicinum præveniens, epigraphen tenet. PRÆSENTEM NUNTIAT, Pronum est, in hoc ectypo S. Joannem Baptistam dignoscere, de quo S. Maximus. Hic enim, inquit, solus est Prophetarum, qui Dominum nostrum Jesum Christum, quem alii in longa tempora futurum præseierunt, propriis oculis videre meruit, & ANNUNTIARE PRÆSENTEM.

363. Homo, totus ex alterius voluntate ac dispositione pendens, Dianæ stellam imitatur, hoc Terentii lemmate insignem. I PRÆ, SEQUAR. Hanc epigraphen quis Christianus respectu voluntatis & ordinationis Divinæ sibi familiarem habeat. Lipsium habeto testem. Hæc summa, inquit, vel una potius sapientia, Deo & fati obsequi. Quod Deus vult, velimus; quò ducit, eamus.

364. Comes Theodorus Trivultius, Majestatis Catholicæ supremus in Belgio Magister equitum, symboli loco Dianæ stellam sibi præferri voluit, cum lemmate. SEQUITUR, ET PRÆCURRIT. Gratia Divinæ hæc est indoles, quæ virtuosas nostras operationes & excitando antevertit, & adjuvando ad ipsum usq; illarum terminum profequitur. Id quod S. Ecclesiæ præcibus firmatur. Tua nos, quæsumus Domine, gratia semper & præveniat & sequatur, ac bonis operibus jugiter præstet esse intentos. S. P. Augustinus. Deus, inquit, voluntatè tuam inspicit, & luctam cum

Gratia
Divina.
Psal. 58. 11.
Sap. 6. 14.

Trid. sess. 6.
cap. 11.
S. Aug. sermo
88. de Temp.
Idem in Psal.
145.

Maria V.
in Monte
Calvaria.
B. Amed.
Hom. 5. de
Laud. Virg.
Guerric ser.
4. de Assump.

Prædica-
tor.
Maria V.
mors.

S. Tho. 3. p. 2.
27. art. 3.
ad 1.

S. Io. Bapt.
S. Maxim.
Hom. 3. in
Nat. Virg.

Deo cor-
respon-
dere.
Lips. Centuri
3. ad Belg.
Epist. 51.

Divina
Gratia.
Dom. 16.
Pentec.
S. Aug. in
Ps. 32. Cono.

carne considerat, & hortatur ut pugnes, & adjuvat ut vincas, & certantem inspectat, & deficientem subleuat, & vincentem coronat.

Tibull.

365. Dianæ stellam hoc lemmate insignierunt. PROVOCAT ORTA DIEM. Verbis è Tibullost mutuat.

Dum rota Luciferi provocat orta diem.

Nativitas
S. Joan.
Bapt. &
Mariæ V.
S. Aug. serm.
21. de Sanctis.

Opportuno hoc Emblemate auspicatissimos. S. Joannis Baptistæ, aut Mariæ Virginis Natales significabis; qui mundo, novæ cœlestis gratiæ die illustrando, vicinum Divini solis exordium nuntiârunt. S. P. Augustinus. *Sicut lippientes oculos ad videndum provocas, si exiguum splendorem lucerna ostenderit, & amplius crucias, si lumen magnum ingesseris: ita Dominus & Salvator noster, qui est lumen verum, nisi prius beatum Joannem, velut lucernam, præmitteret, claritatem ejus totus mundus sustinere non posset. Et quia universum mundum peccatorum tenebræ, & nox infidelitatis oppresserant, & solem justitiæ aspiceret non valebant, Beatus Joannes, quasi lucernam præmittitur, ut cordis oculi, qui lippitudine iniquitatis oppressi fuerant, magnum & verum lumen videre non poterant, ad lumen lucerna primùm quasi tenuem splendorem videre consuescerent.*

Gratia excitans & justificans.
Trid. sess. 6.
can. 3.

366. Abbas Salarolus, Dianæ stellam, solis in aurorâ prodromam, hoc lemmate insignivit. ME PRÆVENIENTE SEQUETUR. Gratiam prævenientem significabat, quæ gratiam (ut vocant) justificantem antevertit, eique viam sternit. SS. Tridentina Synodus, *Si quis dixerit, sine præveniente spiritûs Sancti inspiratione, atque ejus adjutorio hominem credere, sperare, diligere, aut pœnitere posse, sicut oportet, ut ejus justificationis gratia conferatur, anathema sit.* Et S. Bernardus. *Vigilas tu? Vigilat & ille. Accelera quantum vis etiam ipsas accelerare vigilias, invenies eum, non prævenies.* Et rursus illa Christi verba examinans, *Ita Pater, quoniam sic placitum fuit ante te, infert, Tuo placito sunt id, quod sunt, non suo merito; non enim invenis merita, sed prævenis.*

S. Bernard.
serm. 09. in
Cant.

Idem in Epist.
ad Bernhardum
Abbatem.

S. Carolus.

367. Supra S. Caroli, recens nati domum, clarissima flamma apparuit. Eò collineans Bartholomæus Rosius, Emblematis loco Dianæ stellam representavit, quæ in Oriente è nubium quarundam caligine resplendens, epigraphen tulit. HINC SPLENDIDIOR. Onias quoque Pontifex Maximus, cognominabatur *Quasi stella matutina in medio nebulae: siquidem sapientiæ ac optimi exempli sui luce tantò uberius resplenduit, quantò densioribus vitiorum umbris ævum illius depravatum involvebatur; ut ad eò verè de optimo illo Pontifice dicat Nicolaus Lyranus. Etiam inter malos resulsit doctrinis & exemplis.* Porrò Sanctissima Christi Anima stellam inter tenebras est imitata, eo potissimum tempore, quando corpore in crucem acto, membrorumque compage divulsâ, & undique dilaniatâ, supra tragicum Calvariæ pegma gravissimis suis doloribus ingemuit. P. Cornelius à Lapide hanc Allegoriam profecutus, ait, *Stellam in medio nebula, Christum Pontificem in Cruce in mediis illis tenebris esse: vel eandem ejus animam & divinitatis fulgore, & gratiarum pulchritudine radiantem; sed corpore ad crucem denigrato, & nebuloso velo circumdatam.*

Eccles. 50. 6.
Virtuosus
inter vitiosos.
Nicol. de Lyranus
in loc. cit.

Christus gloriosus
quando crucifixus.
Corn. à Lapide
in eundem loc.

Gloria inter ignominias.

Eos insuper hoc symbolum spectat, qui è calamitatum umbris magis gloriosi & admirabiles resplendent. De Fabio Chilio P. Jacobus Masenius, eum, instar stellæ, omnium clarissimè inter heresum, aliorumque vitiorum nubes enituisse.

Omnia nox pullo tenebrarum velat amictu,

Nobile stellarum quæ solet esse decus.

Pulchrius in tenebris sidus micat absque tenebris,

*Hoc terris Fabius, stella quod ista polis.
Hæresis, infestumque scelus virtutibus alta
Offundat tenebras, nox vice lucis erit.*

378. Hesperus, post solem occidentale oriens, à P. Jacobo Masenio epigraphen accepit. IN OCCASU ORITUR. Viris enim illustribus in mortis occasione stella longè illustrissima, fama nimirum, nullo unquam ævo intermoritura, oritur. Unde providè monet S. P. Augustinus. *Quia eligere non potes hic, ne moriaris; elige, cum vivis, ne in æternum moriaris.* Eccles. 37. Opportunè in rem præsentem Siracides. *Sapiens in populo hæreditabit honorem, & nomen illius erit vivens in æternum.* Emblemati sequens epigramma subjunxit P. Masenius.

Sol ubi jam moriens dubium ferrugine cælum

Pingit, agit rutilos Hesperus ortus æquos.

Et simul occasum Fabius, simul ibi in ortum:

Tunc oriens, vitâ cum moriente, cadet.

*Morte suâ Fabius, tenebris illustris astrum,
Splendeat: ast longum sol vehat ante diem.*

M E R C U R I U S.

369. Abbas Certanus Mercurii stellam, ex Astroνομorum sententiâ, nunquam longius à sole divergentem, depinxit; eamque, consueto suo signo & dignoscendam, propè solem statuit, cum lemnate. Eloquentiam gloriosam. NUNQUAM PROCUL A SOLE. Sicuti planetam illum nunquam longius à solis splendore distcedere contingit; ita eloquentia, cujus typus in sidere isto cernitur, gloriæ claritatem, ceu comitem individuiam, assiduo post se trahit. Porrò Mercurius, soli vicinus, docet; scientiam debere justitiæ & integritati, ceu totidem solibus, semper esse finitimam. Unde Tullius. *Scientia, quæ est remota à justitiâ, calliditas potius, quam sapientia est appellanda.* Opportunè etiam dixeris, Mercurium, soli vicinum, litteras Principi familiares significare. Platonis effatum est. *Tum denique beatas fore res publicas, si aut docti, aut sapientes homines eas regere cœpissent, aut qui regerent, omnino studium in doctrinâ ac sapientiâ collocarent.* Insuper Mercurius, soli confinis, Verbi Divini præcones attingit, qui vel idèd solum, numquam à Deo alieni, intra virtutum limites sese coercerent, ut inventivâ tanto liberiore mortalium vitia perstringere queant. In hanc rem S. Nilus, *Puram, inquit, amulatorem vitam; ut habeas liberam potestatem increpandi peccantes.* Appositè Juvenalis.

Loripedem rectus derideat athiopem albus,

Quis tulerit Gracchos seditione querentes; &c.

370. Planeta Mercurius, solis individuus, proximusque comes, copioso illius lumine penitus obtegitur. Unde lemma. SIC LATUISSE JUVAT. Principis litterati ac religiosi hæc idea est, qui è mundi conspectu ut plurimum se subducens, solius Dei præsentiam gaudet, omnemque operam eò collocat, ut illud D. Pauli sibi familiare reddat, *Vita vestra est abscondita cum Christo in Deo.* S. Elzarius, Comes Ariani, in monte Pessulano hærens, cum ab uxore Dalphinâ absentia ad eò diuturnæ causam per litteras rogaretur, respondit; *Sanus sum corpore, & solum: quòd si me videre cupis, quære me in vulnere Litteris Christi. Illic enim habito, & ibi poteris me invenire, frustra alibi questura.* Cæterum Emblematis author mentem suam sequenti inscriptione aperit.

Sapientie astrum

à lucis fonte minimum abscedit.

Solis intimum, familiares oculos non admittit.

In lucis tenebris latens,

Sapientissimum Regem, talis syderis instar

Sapiens Divini solis commercio abditum,

Rarus produentem video.

Mors viri
illustris.

S. Aug. ser. 3
de divers.
Eccles. 37.

29.

Eloquentia
gloriosa
facta.

Litterati
fit virtuosus.

Cicero 1. off

Princeps
litteratus
Plato apud
Ciceronem
ad Quint.
Fractem.

Prædicatorem
fit virtuosus.

S. Nilus
Paro-
n. 124.
Juvenalis
S.
Iyr. 2.

Virtuosus
soli Deo
familiaris.

Coloss. 3. 3.
Vita Elzarii
cap. 30.

S I G N A Z O D I A C I, ET ALIÆ CONSTELLATIONES.

C A P U T X I I.

Aquila.
Arctos minor, & Cynosura seu
Stella polaris.
Arcturus.
Cancer.
Castor & Pollux.
Columba.
Corona Ariadnæ.
Crux.
Hercules.

Hydrochous.
Leo.
Orion.
Pegasus.
Perseus.
Phoenix.
Sagitta.
Scorpius.
Syrius.

A Q U I L A.

371. **P**ater Gamberus gentilitiam Esthensium Aquilam innuens, symboli loco Aquilam cœlestem expressit, quæ nomen istud è pluribus asteriscis, in volucris illius figuram coordinatis, sortita est. Epigraphen ex Ovidio addidit. **NULLA POTEST DELERE VETUSTAS.** Mens Emblematis erat, clarissimam famam, à Francisco Mutinæ Duce comparatam, nullâ unquam annorum ferire oblitterandam esse. Horatius virtutem adeò nunquam evertendam ait, ut

*—Non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.*

372. Aquila, è meris stellulis constructa, in firmamento scintillat, & cum primo mobili assiduò circumvoluta, nunquam è statione suâ dimovetur. Unde lemma. **IRREQUIETA, NEC ERRANS.** Hominem justum ac innocentem hæc icone delineaveris, qui, in Apostolicis peregrinationibus assiduò fatigatus, extra virtutis limites nunquam declinat. Exemplo fuere Hieronymus, Alexius, Xaverius & c. & Paulus Apostolus, de quo concinnè meus Carducius.

*Ethere fulget avis Jovis irrequieta, nec errans:
Sic Pauli virtus luxit in orbe volans.*

Cæterum anima sancta, instar cœlestisaquilæ, assiduò volatu ad Deum contendit, & pede intra legis Divinæ terminos nunquam exerrant, irrequitum cor suum sentit, dum in centro illo suo sistere permittatur. Hoc amoris impetu ferebatur suprema illa Doctorum Aquila, Augustinus, quando versùs Deum exclamavit, *Fecisti nos ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.*

ARCTOS MINOR, & CYNOSURA,
seu stella polaris.

373. Arctos minor (plaustrum, seu Ursam minorem vocant) polum vicinum brevi gyro obambulare solita, Nautas, intra vastum mare fluctuantes, dirigit, & ad portum manuducit. Unde Raulini lemma. **NAUTAS CURSU DOCET BREVI.** vel, **DIRIGIT CURSU BREVI.** Vita brevitas, in antecessoribus nostris observata, stimuli loco nobis sit, dirigatque ad virtutis & aternæ gloriæ portum. S. Joannes Chrysostomus, Divinam Providentiam in immaturâ Abelis morte contemplatus; eam ideò po-

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

tissimum in viridi etiamnum ætate permissam ait, ut Adamus, Juvenem, brevi admodum ætatis gyro extinctū, videns, ad virtutis ac veræ perfectionis semitam compelleretur. *Considera mihi, inquit, Dei providentiam, non ipsum primum mori permisit, sed hoc ejus filium pari, ut ante oculos tabescens filii corpus intuitus, & marcescens, magnam ex hoc aspectu Philosophia disciplinam caperet.* Idipsum advertit Plinius. *Is demum vitam equâ lance pensabit, qui semper humanæ fragilitatis memor fuerit.*

S. Io. Chryst.

Plin. l. 7. c. 7

374. Arctos minor, polo arctico contermina, quantumvis circa illum volvatur, revolvaturque; nec tamen absconditur, neque occidit unquam. Unde lemma. **SINE OCCASU FELIX.** Constans adeò virtutis est felicitas, ut nullo unquam seu oblivionis, seu mortis casu sepeliatur. Seneca.

Virtus immortalis.

*Nunquam stygias fertur ad umbras
Incluta virtus: sed cum summas
Exiget horas consumpta dies,
Iter ad superos gloria p. udet.*

*Senec. Herc.
Ootaus. Act.
5. sc. ult.*

Idem encomium sanctis Ecclesiæ Doctoribus proprium ait Rupertus Abbas. *Doctores, tanquam Arcturi, nunquam occidentis lucida sidera, stabili fide semper fixi steterunt, & lucem fidei fundentes, erroris occasum nescierunt.*

*Rupert Abb.
l. 3 in Ioan.*

375. Alius eidem sideri subscripsit. **NESCIA OCCASUS.** Mariam Virginem, Divinâ ope ab omni cujuscunque labis naufragio præservatam, hæc imago representat. *Cæteri enim post casum erecti sunt, inquit Seraphicè S Bonaventura, Virgo autem SUS-TENTATA est, NE CADERET.*

*Concep-
tio M. V.
S. Bonav.
ap. Ferdin.
in Gen. To.
1. fol 615.*

376. Funebrem pompam Margarithæ Austriacæ, Hispaniarum Reginæ, Anno 1612. Mediolani visendam, Ursæ minoris Emblemate auxerunt; additâ inscriptione. **VERTITUR, NON OCCIDIT.** Quasi dicerent, Reginæ animam, præsentis Divinæ polo confinem, intra aternæ beatitudinis delicias circumvolvi, ab omni illarum casu impropterum liberrimam. Sensum Emblematis sequenti disticho aperuere.

In morte.

*Jam vicina Deo Cynosura beator astris
Volvitur: è superis non cadet illa rotis.*

Meâ tamen sententâ, lemmatis illius mens, *Vertitur non occidit,* eò collineat, quòd tametsi Regina, præsentis vitæ statione relicta, ad cælestem contenderit, ejus tamen memoria è posterorum animis nullâ annorum serie sit oblitteranda. Sanctus Gregorius

*Virtus immortalis.
Horat.*

Virtus.

Anima sancta.

*S. Aug. l. 1.
Conf. cap. 1.*

Mors juvenum dirigit ad virtutem.

- S. Ecclesia. optico perspicacissimi intellectus sui tubo in Ursâ cœlesti assiduas Ecclesiæ Catholicæ persecutiones deprehendit, de quâ, nullo unquam ævo intermorrurâ, apprimè dixeris, *non occidit*. Verba S. Doctoris sunt. *In Arcturo, qui per gyrum suum nocturna spatia non occasurus illustrat, tota simul Ecclesia designatur; quæ fatigationes quidem patitur, nec tamen ad defectum proprii status inclinatur, gyrum laborum tolerat, sed ad occasum cum temporibus non festinat.*
377. Ursam minorem, nunquam à polo longius exerrantem, Ferrus hoc lemmate insignivit. NUNQUAM PROCUL. Ad hujus Emblematis normam, veluti ad lydium lapidem, veram hominis amicitiam explorare licet, utpote nunquam à re amatâ discordem, aut alienam. Salomone teste, *Omnitempore diligit, qui amicus est*. Et Propertio. *Terra prius falso partu deludet arantes, Et citius magnos sol agitabit equos, Quam possim nostros aliò transferre calores.*
- S. Paulus Apost. S. Joannes Chrysostomus ait, D. Pauli animam, instar Ursæ cœlestis, nunquam non fuisse Divinitatis Polo finitimam. Paulus, inquit aureus ille Orator, cum in terris esset, ubi Seraphim sunt, ibi conversabatur, proprius Christo assistens, quam hastati & stipatores isti, Regi assistunt: quippe cum isti aspectum huc illum circumferant, ille verò nullâ rerum specie motus, universam mentis aciem ad Regem (Christum) semper tenderet. Talis etiam est S. Ecclesia; imò omnes justorum animæ, quæ fidei, spei, & pietatis nexu Deo constanter adherent.
- S. Ecclesia, & justus homo. 478. Arctos minor, è Bereorii observationibus, vultu eò sereniore resplendet, quanto inclementiore hyeme Cœlum riget. Unde lemma. SUB JOVE CLARIOR FRIGIDO. vel, NE I RIGORI E PIU BELLA. Id est, *Inter rigores pulchrior*. Certè animus generosus formæ suæ nitorem ac cordis serenitatem inter calamitatum hyemes non amittit, sed geminat. Ipsammet Bereorii Ethicam his omninò verbis habeto. *Praelatus, si hyems, vel frigus tribulationis incumbat, tunc debet virtus ejus clarior demonstrari, & vultus ejus rutilantior, & hilarior inveniri, 2. Cor. 12. Cum infirmior, tunc fortis sum.*
- Fortitudo animi. 379. Inter cæterum apparatus funebrem Emblematis loco Urfa minor cernebatur, quæ supra mare tempestuosum figurata, epigraphen sustinebat. NESCIA MERGI. Mens iconis erat, defuncti illius virtutem famamque nulli oblivionis aut mortis naufragio obnoxiam vivere. In hunc sensum Seneca. *--- Solaperpetuò manent Subjecta nulli mentis atque animi bona.*
- S. Ecclesia. S. Greg. Pap. l. 9. Moral. cap. 6. Easdem vires deprehendit S. Gregorius in S. Ecclesiâ, pluribus quidem calamitatibus imperitâ, nunquam tamen obrutâ. *Arcturus, inquit, semper versatur, & nunquam mergitur: quia & sancta Ecclesia persecutiones iniquorum sine cessatione tolerat, sed tamen usque ad mundi terminum sine defectu perdurat.*
- Protectio continua Mariæ V. 380. Nobile Saronæ templum septem Arctoi minoris stellas exhibet, cum lemante. MERGIMUR. NUNQUAM. Quasi dicret, auxiliarem Deipare Virginis manum assiduo extentam, suis solatiis & pronissimâ opitulandi voluntate nunquam nos destituere; haud secus, atque septenum illud Arctoi fidus in polo suo fixum, firmumque hæret. S. Bernardus. *Ista, inquit, est præclara, & eximia stella super hoc mare magnum & spatiosum necessario sublevata, miscans meritis, & illustrans exemplis. O quisquis te intelligis hujus seculi profusio magis inter procellas & tempestates fluctuare, quam per terrâ ambulare, ne avertas oculos tuos à fulgore hujus sideris, si non vis obrui procellis.*
- S. Bernard. Super Mis. sus est & Hom. 4. 381. Calamitatum beneficio latissimam excellen-
- tiam nostræ amplificandæ viam sterni, haud obscure ex Ursâ minore conjicies, cui lematis loco subscripsit. DUM VERSATUR ERIGITUR. Iisdem omninò verbis de Ecclesiâ Orthodoxâ ratiocinatus S. Gregorius. *Arcturus, inquit, dum versatur, erigitur: quia tunc S. Ecclesia valentius in veritate reficitur, cum ardentius pro veritate fatigatur.* Cæterum omnis anima, dum calamitatum procellis jactatur, ad Deum sese erigit, & perfectionis apicem conscendere nititur. Deus Prophetæ ore id testatur, *In tribulatione suâ manè consurget ad me.*
382. Casar Pontoglius, Academicus inter Errantes Brixienfes Concertatus, symboli loco Ursam minorem in hæc verba loquentem sistit. ET MIHI STABILIS ERROR. De S. Ursulâ id seicè intellexeris, quæ, Urfa verè Cœlestis, tametsi extra patriæ fines per adversas pelagi tempestates oberrans, nunquam tamen à Divinitatis polo longius recessit. Porro quisquis à præfixâ boni Prælati normâ deflectere reformidas, subditis tuis ita invigiles, eosque gressu adeo cauto circuias oportet, ut extra Deum, ceu Polum cœlestem, nunquam deflectas. E Petri Bereorii sententiâ, *Prælati debet circa polum Christum ambulare, & visibus subditorum semper debet se præsentare per boni exempli dationem, & nunquam se iis occultare per subsidii denegationem, seu per sui absentationem.*
383. Ad Ursæ minoris eandem stella cernitur, quam polarem, seu Cynosuram vocant; non quasi ea ipsiusmet sit polus, sed quòd polo, præ reliquis stellis, omninò proximè accedat. Stella hæc polaris ab octavâ quidè sphaera circumvolvitur, gyro tamè adeò angusto, ut immotâ putes. Unde lemma. IN MOTU IMMOBILIS. Talis omninò est virtus, quæ, humanâ vitâ assiduo decedente, stabilem in anima sedem figit. D. Basilius Paradisi metro Italico canit: *Nostro polo è virtude, Che frâ moti immortali immobil resta, E fiammegia su'l ciel cinta di stelle*
- Porrò Sancti Martyres in motu fuere immobiles, quando tot calamitatibus agitati, mentem suam assiduo in Deo defixam servarunt. *Quam magna constantia Martyrum!* exclamat S. P. Augustinus, *quam bona fides Sanctorum! qui pro nomine Christi multa tormenta libenter suscipiebant, & tamen eadem tormenta contemnendo, in suis persecutionibus diabolum superabant.* In rem præsentem de Illustrissimo Domino Fabio Chisio canit P. Jacobus Masenius, alluditque ad stellam ipsius gentilitiam. *Stella polo firmata suo, dum mota per orbem Voltitur, illa suum mutat, habetque locum. Et mens firma tibi: non mota, movetur in orbe: Dumq; agit aut agitur, sidere fixa suo est. Quod polus est stellis, Deus est tibi, magne Virorum, Seu motus peragas, seu patiare tuos.*
384. Stella polaris subjuncto lemante, OMNIS EXPERS MOTUS. Animum verè grandem, omni- que infirmitate superiore significat, qui universum orbem millies jactatum, cunctosque fortunæ, seu ridentis seu indignantis motus, eodem vultu excipere novit. Sigismundus Imperator, quemnam sceptro dignum censeret, interrogatus; Æncâ Sylvio referente respondit; *Eum, quem neque secundæ res extollerent, neque adversæ deprimerent.* De homine justo pronuntiat Salomon. *Iustus in aeternum non commovebitur.* Isocrates ad Demonicum, *Existima, inquit, nihil humanum esse stabile: sic enim neque fortunatus eris præter modum latus, neque infortunatus præter modum tristis.* Immobilem hanc persistentiam in Deo cumprimis reveretur S. Ecclesia. dum canit, *Deus. Rerum Deus tenax vigor, Immotus & c.*
- S. Ecclesia. S. Greg. Pap. l. 9. Moral. cap. 6. Calamitas elevat. Osee 6. 1. S. Ursula. Prælati. Bereor. Reduct. l. 5. c. 31. n. 1. Virtus. D. Basil. Parad. in Lyr. cis. SS. Martyres. S. Aug. serm. 38. de Divers. cap. 1. Animus imperterritus. Æn. Sylv. l. 4. cap. 11. Prov. 20. 3. Isocr. ad Dem. Deus.

Amicus verus.

385. Stellâ polarē lemnate Hispano insignierunt, BVENA GVIA, id est, interprete R.^{mo} D. Picinello, *Dux optima*. Nimirum, incomparabile veri amici, prudentis consiliiarii, & Mecœnatis, in autoritate constituti, ad nos dirigendos est pretium. Virtus, è D. Basilio Paradisi sententia, stella nostra polaris, nostraque dux est.

*E quando contra noi le sue procelle
Suscita il mondo, e desta
Adanni nostri onde turbate, o crude
Al ingegno, mentr' è quasi che assorto,
Essi addita i sentieri, e mostra il porto*

Maria V. Dux nostra.

Mariam Virginem, ceu veram polarem stellam, S. Ecclesia opportunè salvere iubet, *Ave maris stella*: Hæc enim Dux, inter præsentis vitæ procellas optima, ad salutis æternæ portum manuducit. Ad illam conversus Baptista Mantuanus, canit.

*Tu placidum terris sidus, quod liberat omnes
A pelagi furore rantes, quod luce benignâ
Saturui, Martisque graves eliminat iras.
Tu nobis lælice, nobis Cynosura, per altum
Te Duce vela damus, portus habitura secundos.
Tu mare, tu ventos, tu sidera cuncta, Deumque
Conciliâ; tu tuta salus, tu pacis origo,
Tu commune bonum, generis tu gloria nostri.
Hæc ades: & captos præsentis numine cursus*

Bapt. Mant. 1. Partisan.

Fulbert. Carnot in Nat. virg. serm 1.

*Dirige, & infirmam rege per vada carula pppim.
Haud aliter Fulbertus Carnotensis, Oportet, inquit, universos Christicolâs, inter fluctus hujus sæculi remigantes, attendere maris stellam hanc, id est, Mariam, quæ supremo rerû cardini, Deo, proxima est, & respectu exempli ejus cursum vitæ dirigere. Quod qui fecerit, non jactabitur vana gloria vento, nec frægetur scopulis adversorû, nec absorbebitur scyllæ voragine voluptatû, sed prosperè veniet ad portum quietis æternæ?*

Deus.

Quid multis? Ducem optimum Deum experiere, quisquis viam ingressurus planam, irretortos in illû oculos defixeris. Ad hoc propositû Jacobus Billius.

*Æquora qui fragili sulcat malefida carinâ,
Quid, cursum ut tendit, nocte silente facit?
Pervigil ad cælum tendit sua lumina sidus
Spectat & in boreo jube quod axe micat.
Quisquis iter vitæ sequeris, vitæque perennis,
Ne tua sint terra lumina fixa cave.
Semper ad athereas sublimi vertice sedes
Conspice, sic tutum letus habebis iter.*

Jacob. Bill. Antholog.

Virgil. 2. Georg. V. 467.

386. Stella polaris citra omnem fallendi suspitionem navigia illa tranquillè dirigit, quæ carbasa sua dubio permisere mari. Cælestem hanc, fidamque Ducem Gambertus sequenti lemmate insignem statuit. FALLERE NESCIA. Verbis è Virgilio mutatis.

At securâ quies & fallere nescia vitâ.

Sinceritas.

Pulchra ac propria hæc illorum imago est, qui mentem fervant liberam, & ab omni fraudum pigmento alienam; neminem unquam circumvenire, nec germanam suam fidem cuiquam temerare soliti. Porro etiam sacra Biblia, sine ullo erroris aut doli periculo, intellectum nostrum manuducunt, diriguntque. Cum primis tamen Verbum Divinum, humanâ carne vestitum, è symboli hujus lineamentis dignoscet; quippe quod naturæ suæ dotes ipsummet percensens, ingenuè de se fatetur: *Ego sum via, veritas & vita*: vinculo nimirum suavissimo veritatem & vitam viâ infallibili connectens: Deus enim semitam minimè dubiam aut fucatam, sed veram, securam, ac æternæ felicitati proximam aperit. *Non enim S. Hilario teste, nos in erraticâ atq; in incerta deducit ille, qui viâ est, neque illud per falsa, qui veritas est, neq; in mortis linqvit errore, qui vita est.* Pulchrè S. P. Augustinus. *Ego sum via, dicit Christus: sed times, ne*

Sacra Scriptura.

Christus nostra via.

Ioan. 14. 6.

S. Hilari lib. 7. de Trinit. Christus nostra via. S. Aug in Psal. 66.

erres? adjecit, & veritas. *Quis errat in veritate? Errat in veritate, qui recesserit à veritate. Veritas Christus, via Christus. Ambula. Times, ne moriaris, antequam pervenias; ego sum vita. Ego sum, inquit, via & veritas & vita. Quasi diceret, quid times? per me ambulas, ad me ambulas, in me requiescis.*

A R C T U R U S.

387. Cæleste sidus, cui Arcturo nomen, functum nautis omen affert, nec nisi horridam, luctuosamque tempestatem vaticinatur. De hoc Plinius. *Grandines, procelle, ceterâ que similia ab horridis sideribus exeunt, ut sapius diximus, veluti Arcturo, Orione &c.* Et alibi, *Arcturi verò sidus non ferme sine procellosa grandine emergit.* Inde Emblematis construendi ansam sumens Carolus Rancatus, epigraphen subdidit. NON SINE GRANDINE. Tyranni hæc idea est, qui subditorum immunitate pessumdatâ, omnem latè provinciam devastat, eamque formidine ac calamitatibus passim replet. Cæterum Arcturi nomine Divinam vindictam non incongruè intellexeris, quæ mortalibus, in flagitiorum pelago fluctuantibus, gravissimam vitæ secururæ tempestatem minatur. S. P. Augustinus. *Minatur inimicus leve malum, & facis malum: minatur Deus æternum malum, & non facis bonum. Minis enim Dei, minis æterni ignis, prohiberis à malo, invitaris ad bonum. Si credimus futurû judicium, bene vivamus. Tempus misericordia nunc est, tempus judicii tunc erit.*

Plin. l. 18. cap. 18.

Idem l. 2. cap 39.

Divina vindicta.

S. Aug. in Psal. 49.

C A N C E R.

288. Cancer, è stellis compositus, inter Zodiaci signa numeratur. Fuit, qui ei inscriberet. AD SUBLIMIA RETRORSUM. Ita, ut ad perfectionis Evangelicæ fastigiû elucteris, pedibus è mundo retrogradis id conficias, necesse est: honores nimirum fugiendo, quo ille ambit; coercendo sensus, quibus ille blanditur, calcando divitias, ab eo tantoperè expetitas, &c. Christus sese testem offert, *Beati pauperes spiritu, quoniâ ipsorum est regnum cælorum. Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Magna & mira sententiâ,* subjungit interpretes Augustinus, *Quemadmodum sit hominis in vitam suam amor ut pereat, odium ne pereat, si malè amaveris, tunc odisti; si bene oderis, tunc amasti: Felices qui oderunt custodiendo, ne perdant amando. Et rursûs. Promisit mundus carnalem voluptatem, responde illi, delectabilior est Deus. Promisit mundus honores & sublimitates saculares, responde illi, altius est omnibus regnum Dei. Promisit mundus superfluas vel damnabiles curiositates, responde illi, sola est veritas Dei.* Meus Concanonicus, D. Ascanius Martinengus hanc Cancris proprietatem cruditè ad SS. Martyres transfert, qui, pedibus è mundo retrogradis, omnem felicitatis, divitiarum, ipsiusque ad eò vitæ jacturam, pro æterna beatitate assequenda, facilem, exiguamque censuerunt. *In cancro micantes stella, Martyrû chorum indicant, qui quasi retrogrado gradu per tormenta & neces incessère. Quis enim non obstupescet, ad cancro progressionem, qui dum anteorsum incedit, retrorsum proficisci videtur? En Martyrum cœtus! Quis certè in ipsis non admiretur, quasi retrogrados incessus, cum ad cantum per luctum, ad victoriam per clades, ad solatia per tormenta, ad coronas, per spinas, ad nectar per famem, ad fontem perennem per sitim, ad imperium per oppressionem, ad vitam per mortem progressi sint?*

Mundi contemptus.

S. August. tract. 52 in Ioan.

S. Aug. ser. 1: ex addit. à C. rhus. tom. 10.

SS. Martyres.

D. Ascen. Mart. in Glosa magna fol. 410

C A S T O R & P O L L U X.

389. Nicolaus Perottus, ut singularem fiduciam, in Magnatum quopiam inter res suas afflictas à se collocatam, explicaret; navim inter Oceani procellas jainjam fatiscentem, ejusque sarcinas ac merces spartim à fluctibus jactatas, expressit. Ut tamen

Auxilium Magnatis benefici.

fium

suum navigio esset propitium sidus, è mali cacumine gemellum astrum, Castorem & Pollucem, statuit; addito lemme. **ASPECTU**, vel, **ACCESSU TRANQUILLITAS**. Vel è Lucarini sententia, **CUM LUCE SALUTEM**. Eò reflectens Carolus Rancatus, ad honorem Illustriss. D. Hyacinthi Origoni, Senatoris Mediolanensis, canit.

*Tyndaridum felix splendet faustissima nautis
Stella duplex, nobis utraque solus eris.*

Præsentia Mariæ V. Utramque stellam mirâ concordia in una Maria Virgine conspicuam observat Joannes Geometra, & ad illam conversus, canit.

*Ioan. Geom. hymn. 4. Salve, quæ visa ærumnis in tristibus, ingens
Præbes solamen, lumina grata ferens.*

S. Ignas. ep. 1. De hac afflictorum consolatrice testatur S. Ignatius, Virginis coætaneus. *Maria miseris & afflictis condolebat, coafflicta nec segniter subveniebat.* D. Basilus Paradisi Castoris sidus idcam putat genuinæ virtutis, cujus felicissimum lumen, per orbem diffusum, clientes suos ex ærumnosa depravati hujus sæculi tempestate rapit. Lyra ipsius Italica in hæc verba sonat.

*Di, ch'a salvar co' raggi
Battuto piu fra i tempestosi abissi
Di Leda in fosco ciel splenda la prole,
Luce piu d'ogni stella, è piu del sole
Virtude, e senza eclissi
D'una gloria immortal nostrai viaggi,
E all'alme con sereno, e stabil lampo
Fra i naufragi de mondo apre lo scampo.*

390. Castoris & Pollucis sidera nonnisi flammulæ sunt, seu evaporationes sicca, ad primam aëris regionem sublimate, & ibique per antiparistasin accensæ. Hæc, Seneca auctore, *In magna tempestate apparent, quasi stellæ velo insidentes. Adjuvari se tunc periclitantes existimant Pollucis & Castoris numine. Causa autem melioris spei est, quod jam apparet frangi tempestatem, & desinere ventos.* Gemina hæc flammula, supra navigii malum in mari turbato succensa, Raulino auctore epigraphen sustinet. **TERRET SÆVA PROCELLAS**. Innuebat videlicet, sicuti faces illæ accensæ indubitam maris tranquillæ præferunt tesseram; ita vindicante Principis justitiâ, quâ in sceleratos animadvertit, rempublicam quietam, placidamque effici. Nec ab hoc proposito Divina oracula dissentiunt. *Erit opus justitiæ pax, & cultus justitiæ silentium, & securitas usque in sempiternum.* S. P. Augustinus. *Si iudex es, si iudicandi potestatem accepisti, Ecclesiasticâ regulâ, si apud te accusatur, si veris documentis testibusque convincitur, coerce, corripe, excommunicas, degrada. Sic vigilet tolerantia, ut non dormiat disciplina.*

S. necal. 1.
Nat. quæst.
c. 1.

Justitia vindicativa utilis.

*Isa. 32. 17.
S. Aug. De verb. Apost.
ser. 22. cap. 8.*

Deus in extremis juvat.

Maria V. auxiliatrix S. Ioan Damasc ser. de dormit Virg. S. Bonav. Opus. 25. primis tamen Mariam Virginem hæc imago spectat, quem S. Joannes Damascenus suavissimis his verbis salutat: *Ave unicum molestiarum levamen: Ave omnium dolorum cordium medicamentum*, ut ad eò augustissima hæc afflictorum stella jure à S. Bonaventura dicatur, *Tuissimum afflictorum omnium refugium.*

292. Navigium, promicantibus Geminis, carbasa sua in aperto mari explicans, epigraphæ tenet. **IPSIS**

DONANTIBUS AURAS. Emblema hoc, præter complura alia, P. Leonardus Velli ad triumphales arcus suspendit, cum Serenissimus Hispaniarum Infans Ferdinandus Cardinalis solemnî ritu Mediolanum ingrederetur. Significabat quippe amplissimos ac felicissimos successus, qui è Geminis Aultriacis Philippo IV. & Ferdinando, illius fratre, in omnes Hispaniarum fines derivabantur. Lucem Emblematis prævit Claudianus de Olibrio & Probino Consulibus canens.

Princeps protector.

*Jam per noctivagos dominetur Olibrius axes,
Pro Polluce rubens, pro Castore flamma Probini,
Ipsi vela regant: ipsis donantibus auras
Navita tranquillo moderabitur æquore pinum.*

Claud. in Consul Olib. & Probino.

Id ipsum de SS. Apostolis Petro & Paulo eleganter dixeris, quorum favore ac patrocinio sanctæ Ecclesiæ cymba auspiciatò navigat, & infidelium turbæ ad tranquillum sanctæ fidei litus emergunt. De his Magnus Augustinus. *Duo electi sunt ad duorum populorum salutem; Petrus ad Judæorum, Paulus ad gentium: Petrus, ut in Judæa veterem ac desertum agrum repararet, atq. cum sub umbra legis infructuosum, & à calore veri Solis absconditum fidei salubritate & gratia fecundaret. Paulus verò ad gentes mittitur, & ad terram novam &c. Discurrunt itaque per universum orbem duo splendidissimi negotiatores, portantes coram gentibus & Regibus, & filiis Israël pretiosa fidei mercimonia.*

S. Petrus & Paulus.

S. Aug ser. 29. de Sanctis.

393. Castor & Pollux in turbato mari affulgere soliti, certam jactato navigio securitatem spondent. **LEMMA. IN TEMPESTATE SECURITAS**. Ita è Magnatum, cum primis verò è Sanctorum tutelarium præsentia ac favore inter adversos fluctus patrocinia auspiciatissima recipimus. De Beatissima Virgine Maria ait D. Thomas. *Maria stella maris est; quia sicut per stellam maris navigantes diriguntur ad portum: ita Christiani diriguntur per Mariam ad gloriam.* Et, ad Deiparam conversus, Baptista Mantuanus canit.

Protectio Magnatû & SS. Patronorû.

S. Thom. Opusc. 4.

Bapt. Mant lib. 1. Parthen.

*Tu placidum terra sidus, quod liberat omnes
A pelagi fervore rates, quod luce benignâ
Saturni, Martisque graves eliminat iras.*

394. Spiritus S. sub flammularum schemate olim conspicuus, omnem à fluctante S. Ecclesia tempestate repulit. Id Emblemate significaturus D. Arefius, geminas Castoris & Pollucis flammulas supra navim statuit, quæ ab intumescente mari sub cælo obscuro ac nubilo jactata, epigraphen monstravit. **SERENUM ERIT**. Eam Pneumatis Divini operationem cum primis experti sunt Apostoli, qui illius igne in se transfuso, ab omni internæ formidinis tempestate immunes ac sereni exitère. De his S. Leo. *Operiebat capacitatem eorum, quæ docebantur, augeri, & multiplicari constantiam illius charitatis, quæ omnem formidinem foras mitteret, & furorẽ persequentium non timeret. Quod utique Apostoli, postquam Spiritus sancti nova abundantia sunt repleti, ardentius velle & efficacius posse cœperunt, proficientes a præceptorum scientiâ ad tolerantiam passionum: ut sub nulla jam tempestate trepidantes, fluctus sæculi, & elationes mundi, fide supergredientes calcarent &c.*

Spiritus S. tempestatem tollit

S. Leo sermo 2. de Pentec.

COLUMBA.

395. Nullus dubites, quin irascendi facultas in columbis nimium quantum reperiat. Fidem suam interponit Divinus Vates. *Facta est terra eorum in desolationem à facie iræ columbae.* Plinius quoque docet, quando columbae pectus zelotypiæ verme roditur, *Tunc plenum querelâ guttur, sævique rostro ictus.* Caveas tamen, id de columba siderea dixeris, quæ ex Astronomorû quorundam sententia, in partibus Australibus,

Hieron. 25. 38.

Plin. lib. 10. c. 33.

stralibus, undecim stellis conspicua, ad Syrii pedem collocatur; & oliuæ frondem rostro sustinens, epigraphen à P. Gambero accepit. PROCUL OMNIS IRA. Verbis ex Horatio mutuatis.

Horat. l. 3. Od. 8.

--- --- Procul omnis esto
Clamor & Ira.

Princeps
benignus.
Senec. l. 1. de
ira c. 15.

Principem benignum hoc sidere representaveris, de quo Seneca. *Nihil minus, quam irasci, punientē decet: cum eò magis ad emendationē pœna proficiat, si iudicio lata est. Inde est, quod Socrates servo ait; caderē te, nisi irascerer. Ergo ad coercionē errantiū, sceleratorumq; irato castigatore opus non est. Nam cum ira delictum animi sit, non oportet peccata corrigere peccantem. Et rursus. Debet ira removeri. Tota dimittatur: nihil profutura est. Sine illa facilius, rectiusq; scelera tollentur, mali punientur, & traducentur in melius.*

Idem l. 2. c. 13

CORONA ARIADNÆ.

396. Coronæ, sive rostratæ, sive quernæ, sive etiam ex auro, vel argento fabricatæ, nequaquam firmi ac stabili honoris nomen promerentur, cum vel diffringi, vel tandem obsolescere, nec etiam perenni nexu frontem ambire soleant. Contrà verò Gnosia Ariadnæ corona, ex octo stellis in orbem circumflexa, inter Boreales firmamenti constellationes numeratur, suumq; decus non nisi cum cœlo interituro amittet. Ut adeò hanc Ovidii gnomam lemmatis loco mereatur. *ÆTERNUM DECUS. P. Gamberus hoc symbolo virtutem exhibet, cuius gloria, nullo unquam awo terminanda, æternum vivet. Quinimò Magno Augustino teste, Omnis virtus, quanto melior atque sublimior, tanto firmiter invictiorq; est. Horatius de se ipso canit.*

Virtus æ-
ternum
decus.

Ovid. l. 1. Trist
elog. 1.

*Non omnis moriar: multa que pars mei
Vitabit Libitinam: usque ego postera
Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine Pontifex.*

S. Aug. de lib.
arbitr. lib. 1.
cap. 10.
Horat. l. 3.
Od. 30.

C R U X.

397. Sicuti ad polum arcticum, è Nautarum experientia, stella latet fatalis; ita ad polum antarcticum stella Crucis, è quatuor asteriscis constructa, & nautis ad vias investigandas plurimum propitia, resplendet. Fuit, qui huic sideri inscriberet. *NOVUM PANDIT ITER. Nautæ enim sidus istud inter nova & incognita itinera Ducis loco sequuntur. Cæterum è stella hujus Emblemate haud difficulter sanctam Crucem dignosces, quæ semitam quidem novam, sed tamen adeò securam, tranquillamq; monstrat, ut eam ingressus, beatitatis portum auspiciò contingas. Sanctus Petrus Damianus Cardinalis de duobus Apostolis Petro & Andrea disserens, *Cruce*, inquit, *qua eos morientes huic vitæ subtraxit, cœlesti Hierusalem renascentes cum triumphali gloria novos cives invexit. Et Christophorus Finottus.**

S. Crux
iter ad cæ-
lum pandit.

S. Pet. Dam.
serm. 1. de
S. Andrea.

Christ. Fi-
nor. Dist. 91.

*Æquore qui fluctuas? qua margo incerta viarum?
Cruce tamen in portum prævia monstrat iter.*

S. Crux.

398. Navis, stellatâ illâ Cruce à longè conspectâ, in plausum erumpit, certamq; sibi salutem pollicetur. Unde Aresii lemma. *A LONGE PROSPICIENS, ET SALUTANS. Ita nimirum, si ducem habuerimus sanctam Crucem, non est, quod naufragium ullum in hoc mundi pelago metuamus. Disertè S. P. Augustinus. Si non vis mergi, tabulam apprehende, ligno portare, Crux te perducit. Cæterum Emblemata illud omnium propriissimè S. Andream Apostolum representat, qui sanctam Crucem, eminus visam, ingenti plausu sibi est gratulatus. De hoc Andreas Biancus.*

S. Aug. in
Psal. 51.
S. Andreas
Apost.

And. Bianc.
lib. 4. Epig.
55.

*Viderat Andreas fenestram surgere lignum,
Cujus terruer. ut prævia signa Deum.
Et servans animi invictum, frontisque vigorem,
Cruce, ait, ô salve; sæpè capita veni!*

*Cum tibi se junxit summâ pietate Magister,
Ascendit metuens, ne metuenda fores.*

HERCULES.

399. Inter cæteras constellationes, quæ in Septentrionem recedunt, Herculis asteriscus cernitur; stellis (si Keplero fidem habeas) octo supra viginti conspicuus. Hunc proindè, clavâ suâ munitum, P. Dominicus Gamberus Emblematis loco depinxit, addito illo Martialis lemmate. *JUVAT IPSE LABOR. Innuebat videlicet, Heroem illum fortissimum, uti & alios omnes ipsius imitatores, ob edomititas exitiosas belluas, aliosq; toleratos labores, tandem ad immortalitatis ac cœlestis gloriæ fastigium promoveri. S. P. Augustinus. Requies æterna digna est quidem emi labore perpetuo; sed necesse est, ut labore temporali ematur. Noli esse piger in labore breviter, & gaudebis incessabiliter. Herculis ore canit Sen-*

Martial. l. 1.
Ep. 129.

Labor &
virtus glo-
riam ac-
quirunt.
S. Aug. in
Psal. 93.

--- --- Nam virtus mihi
In astra, & ipsos fecit an superos iter.

Senec. Herc.
Oeta. Act. 5.
scen. penult.

400. Idem Gamberus militarem Herois eujusdam virtutem, nunquam non ab hoste triumphantem, ac penitus invictam, Emblemate significaturus; Alcidis sidus expressit, addito Statii lemmate. *NUNQUAM SUCCUBUIT. Eodem Encomio Alcidem suum jactat Seneca.*

Stat. lib. 3.
Thebaid.
Senec. in
Traged.
Herc.

--- --- Perferam laudem inclytam,
Quod nulla pestis vicit Alcidem palam,
Omnemque pestem vicit Alcides palam.

Oeta act. 5.
scen. penult.

Hoc elogio pro meritis celebrantur David, Cæsar, Alexander Magnus, Carolus V. & Henricus IV. Galliarum Rex, de quibus, ob militares expeditiones præclare gestas, appimè dixeris, *Nunquam succubuit.* Cæterum Magnus ille Ecclesiæ Orthodoxæ Hercules, S. P. Augustinus adversus omnes hæreticorum assultus adeò semper victor rediit; ut jure à Cassiodoro cognominetur, *Hæreticorum debellator, & famosorum palma certaminum.*

Valor in-
victus.

S. Augustinus.

Cassiod. de
institut. c. 22.

HYDRUCHOS.

401. Hydrochous, Zodiaci stella, symboli loco aquas ex amphora versat, cum dicto. *NUNQUAM DEFICIENT.* Misericordia ac beneficentia Divina hoc Emblemate significantur, quæ fluentis nunquã defecturis, semper in mundi emolumentum redundabunt. Arnoldus Carnotensis. *Non ardetatur numero, non clauditur sine, nullas omninò habet metas Divina clementia. Sit qui invocet, erit qui exaudiat &c.* Et Philo à P. Velaz. relatus. *Illud verò, inquit, quod dictum est, Deum esse sempiternum, idem est, ac si diceretur, largitor perpetuus, ac benefaciens: non aliquãdo tantum, aliquandò verò minimè, sed semper, continuo, ac indefinenter, dona donis jugiter, ac indefessè accumulans, beneficia semper uberiora annectens &c.*

Misericor-
dia Dei.

Arnol. Carn.
not. tract. de
sept. verb.
Christi.

P. Velaz. in
Psal. 100.
Annot. 24.
n. 5.

L E O.

402. Leoni inter terrestres feras, regis quidem dignitas obtigit; at Leo cœlestis, in zodiaci fascia è cõpluribus stellis, ceu geminis compositus, titulû longè celiore ostentat. *DOMINATUR ET ASTRIS.* hoc symbolo appimè Magnates illos exornaveris, qui familie suæ scuta Leonis effigie insigniunt; uti fecerat Sixtus V. ad summi Pontificatus apicè sublevatus. In hoc certè illud D. Petro & posteris à Christo sancitum promissum plenè expletû cernitur. *Quodcumq; ligaveris super terrâ, erit ligatû & in cœlis, & quodcumq; solveris super terrâ, erit solutû & in cœlis.* Unde exclamat S. Hieron. *O beatus cœli janitor, cuius arbitrio claves æterni aditus traduntur; cuius respectu iudiciû præjudicata autoritas sit in cœlo.* Cæterum Leo ille invictissimus, Maximilianus Boiorum Dux, astris imperare videri poterat, quãdo in prece effusus, cœlum inclamavit, moxq; integram Angelorum phalangem præsentem habuit, qui Bohemo perduel-

Summus
Pontifex.

Matt 16. 19.

S. Hieron. in
hunc loc.

perduellium exercitu prostrato, insignem optimo Principi victoriam obtulerunt; uti prolixè refert Illusterrimus D. Caramuel.

403. In Leone cœlesti duæ potissimum prærogativæ eminent, ET LUMEN, ET ARDOR. P. Gambertus generosum militem hoc Emblemate exornat, qui in heroicis suis expeditionibus & ardorem, & æternum famæ suæ lumen præferat, necesse est. Tales exitère Josue, David, Judas Machabæus, Georgius Castriotus, & alii. Porrò etiam Prædicatores simul & luceant & ardeant; *est enim, S. Bernardo teste, tantum lucere vanum, tantum ardere parum: ardere & lucere perfectum.* Sic S. Joannes Baptista, è Christi testimonio, *erat lucera ardens & lucens.* Cæterum etiam in forma scæminea lumen & ardor deprehenduntur, quibus oculi fascinantur, & peccatus improvidum uritur.

O R I O N.

404. Franciscus, Mutinensium Dux, tractandis nobilissimæ venationis suæ armis intētus, vehementi quidem, sed tamen innocuâ irâ exardescere solebat. Id quod Emblemate significaturus P. Gambertus, armatam Orionis constellationē depinxit, eamque venatoris habitu spectandam, hæc Statii gnômâ, ceu lemmate insignivit. **INSONTES IRÆ.** Infontem utiq; illam Principis iram dixeris, quâ in scelerosos animadvertens, non quidem homines, sed culpas abominatur; consentaneè nimirum ad illam Vatis Regii parænesin, *Irasimini & nolite peccare.* Id explicans Magnus cœlestium arcanorum Interpres Augustinus, *Irasceris filio, inquit, non odisti filium, ei servas hereditatem: & ad hoc irasceris, ne perdat quod ei servaveris, malè vivens moribus pravis.* Unde etiam subditorum peccata à Prælatis vindicari jubet, *cum dilectione hominum, & odio vitiorum.*

P E G A S U S.

405. Singularem Principis cujusdam erga literatos affectum ac beneficentiam P. Gambertus in Pegasi constellatione dignoscendam proposuit, quæ è viginti asteriscis, ceu gemmis, composita, subjunctâ Horatii epigraphen monstrat. **MUSIS AMICUS.** Tales se exhibuere Ptolomæus Ægypti Rex, Dionysius Siciliae Rex, Octavianus Imperator, Lucullus, Mecænas, Vespasianus, Adrianus, Marcus Antonius Pius, Alexander Severus, Trajanus, Constantinus Magnus, Theodosius, Mauritius, Andronicus Comnenus, Otho III. Carolus IV. & Sigismundus Imperatores; ut nihil dicam de Nicolao V. Eugenio IV. Pio II. & Leone X. Pontificibus Maximis; quibus pro meritis accensas Alphosum Aragoniæ Regem, Ferdinandum Siciliae Regem, Joannem Galeazzium Mediolani Ducem, Carolum Emmanuëlem Sabaudia Ducem, aliosque; qui viros literatos plurimo amore ac munificentia sunt complexi: Idque non immeritò; cum *Docti, Magno Augustino teste, sunt in Ecclesia lapides pretiosi, scilicet abundantes scientiâ & eloquentiâ, & omni instructione legis.*

P E R S E U S.

406. Compertum habemus, sceleratos, justitiâ vindice supra tragicum pegma interfectos, aliquid horroris spectantibus incurere: si tamen rem æquâ lance percendas, horror ille plurimum salubris gratulæ existit. Huic rei explicandæ Perseum, symboli loco, depinxere, qui triginta & octo stellis distinctus, manu dexterâ infamem Gorgonis, à se occisi, calvariam sustinebat; addito Claudiani lemmate. **GRATUS TERROR.** Gratum hunc terrorem usu didicit Hierosolyma, quando protervi Gigantis cervicè, à Juvene Davide præcisam, conspexit. Eundem etiam experta est Bethulia, oculis in superbi Holofernis, à Juditha detruncati, calvariam defixis.

Experta quoque illum fuit universa Palæstina, cum Nicanoris caput, manum dexteram, & linguam, à fortissimo Juda Machabæo præcisam, intueretur, suosq; oculos in mutilatis illis exuviis, veluti in spectaculo jucundissimo pasceret. Ipsa deniq; beatorum acies, cum impiam Meretricem ab æterna justitia castigatam, cerneret, miris adèd gaudiis incescit, ut in prolixas laudis & jubili voces crumperet. S. Bernardus illud Salomonis explicans, *Ego quoque in interitu vestro ridebo, ait, Quid ergo in insipientium interitu sapientia credimus placiturum, nisi justissimam suam dispositionem, & irreprehensibilem ordinem rerum? sanè quod sapientia tunc placebit, sapientibus quoque placeat, necesse est universis.*

P H O E N I X.

407. Phœnicis sidus, quindecim stellis conspicuum, P. Dominico Gamberto authore, epigraphen tenet: **FUNERIBUS PRETIOSA SUIS.** Verbis è Martiali desumptis, ubi de fornicâ, intra succinum congelatâ, canit:

Sic, modo que fuerat vitâ contempta manente, Funeribus facta est nunc pretiosa suis.

S. Apolloniam eruditè cœlestem Phœnicem dixeris, quæ martyrii sui rogo imposita, magnum ac sublime nominis, felicitatisque suæ incrementum fecit. Id quod eadem ratione de S. Laurentio, aliisque intelligere licet, quia SS. Martyrum gloria ibi potissimum exoriri cœpit, quando funeri suo inter gravissimos cruciatus propinquârunt. S. P. Augustinus. *Non tanto concursu hominum ad Martyres occidendos cavea crudelitatis impleta est, quanto nunc ad eos honorandos Ecclesia pietatis impletur. Omni anno spectat cum religione charitas, quod uno die cum sacrilegio commisit impietas.*

S A G I T T A.

408. Cœleste signum, cui sagittæ nomen, supra Aquilæ alas, inter Tropicum æstivum, & circulum æquinoctialem in medio loco hæret. Dum sagitta illa conspectum nostrum subit, minacem flammam ostentat, & jamjam ab arcu resiliens putatur, orbem lethali ictu transfixura. Verùm Virginis prodeunte sidere, mox infima cadit; nisuque prorsus irrita, intra latebras recipitur. Unde Emblematis loco hanc è Venerabili Beda desumptam gnômam addidi. **OC-CIDIT VIRGINIS ORTU.** Sagittæ, instrumenti militaris nomine terrores bellicos intellige, quos Mariæ Virginis præsentia reprimit, dissipatque. Certè Regibus ac Ducibus sibi devotis innumeras victorias contulit Virgo hæc invictissima; ut Narseti adversus Gothos. Heraclio Imperatori contra Cosrohem, Persarum Regem: Pelagio I. Hispaniæ Regi; Basilio Imperatori, Christiano exercitui sub Godofrido Bullonio contra Saracenos; Alphonso VIII. Castellæ Regi contra Mauros; Pio V. contra Turcas; aliisque innumeris. S. Rupertus illud Deiparæ elogium interpretatus, *Terribilis ut Castrorum acies ordinata, ait, Tu, O Beata Virgo, terribilis es demonibus, hæreticis & impiis, sicut castrorum acies ordinata, in qua summa omnium est concordia; ac proinde nullus in ea per discordiam aditus datur hosti.* Joannes Geometra, Virgini supplex exclamat:

Salve, qua facis ut belli victoria detur

Fortibus armigeris, munere virgineo.

Salve Præsidium urbanum, tu mœnibus arces, Hostes, & moles concutis horrificas.

S C O R P I U S.

409. Cœlestis constellatio, cui Scorpionis nomen à similibus lineamentis obtigit, epigraphen sustinet. **NE SCIA VENENI.** Tametsi enim influxu suo plurima adversæ valetudinis ac mortis venena spargat, ipsamet tamen intra se nihil pevit us virtutæ aut malignæ

Caramuel in
vita Domini
nici.

Miles ge-
nerosus.

Prædica-
tor.

S. Bernard.
ser. de S.
Ioan. Bap.
Ioan. 5. 35.

Forma
scæminea.

Venator.

Stat. de Her.
Furent.

Princeps
justus.

Psal. 4. 5.
S. Aug. in Ps.
30. Conc. 2.

Idem in Reg.
cap. 5. v. 5.

Horat. lib. 1.
Od. 26.

Princeps
versus lit-
teratos
beneficus.

S. Aug. serm.
213. de Temp.

Justitia
vindicati-
va gratum
terrorem
affert.
Claud. de
Siren.

1. Reg. 17. 54

Judith. 13. 19

2. Mach. 15.
32.

Apoc. 19. 1.

S. Bernard.
serm. 9. in
Ps. Qui ha-
bitat.

S. Aug. serm.
103. de Di-
vers. cap. 2.

Beda Tom. 1.
de signis cœli.

Maria V.
tollit bella
& dat vi-
ctoriam.

Cant. 6. 3.
S. Rupert. in
hunc loc.

Io Geomet.
Hymn. 4.

Calamitas
non noc-
cet.

aliis rectam viam humilitatis, aliis rectam viam castitatis ostendit.

Magistratus benignus.

417. Galaxiæ Emblemata in ornamentum & laudem publici cujusdam Magistratus deservit, qui neminem, opis suæ indigum, à justitiæ limine repellere, nullumque sibi supplicem votis suis unquam destituere solet. Epigraphen addidit; NEC FALLIT EUNTES. Magistratus adeò nobilis hæc dubiè illam Titi Imperatoris parcemiam pectori suo altum incisam habuit, Non oportet quemquam à sermone Principis tristem recedere. Tua tamen hæc imago est, O Magna Dei Parens; de te enim non sine solatio loquentem audio pullum tuum suavissimum, inellicuum Bernardum. Ipsam sequens, inquit, non devias; ipsam rogans non erras; ipsam protegente non metuis; ipsam Duce non fatigaris, ipsam propitiâ ad portum pervenis. &c.

Sæcton. in Tit num. 8.

Maria V.

S. Bernard. Hom. 2. super Missus est.

Virtus vera.

418. Genuina virtus, morum munditie, ceu comite individuâ, nixa, Galaxiam imitatur; hoc lemmate spectandam. HAC ITER AD SUPEROS. De Philosophia, ceu virtutum omnium synopsi, pronuntiat Justinus Martyr. Est revera Philosophia maximum bonum & possessio, & apud Deum venerabilis: qua ducit nos ad eum, & sistit sola, & sancti beatique illi, qui mentem ei donant.

S. Iustin. Mart. apud Lipsium l. 1. Manduc. differt. 3.

419. Fuit, qui Galaxiæ inscriberet. CANDO-RE NOTABILIS. Non sanctæ fidei duntaxat hoc Emblemata convenit, de qua Ludovicus Ariostus, Una machia, un sol uco la puo far brutta.

Guid. Cason. in Embl. Polit. 16.

Est post illum Guido Casonius, de promissis ac fide canens, Equal candida strada in Ciel fregiata Di stelle minutissime si scopre Trà l' ombre oscure più lucente, ebella; Tal la serbata fe, ch' in nobi alma Splende, più chiara appar, più luminosa Ne gli auversi accident, e ne perigli.

Maria V. purissima.

S. Gregor. Thaumaturgus. serm. 2. in Annunt.

Verum insuper in lignem Mariæ Virginis puritatem, omnium creaturarum innocentiam longe superiorem, significat. Unde ad eam conversus S. Gregorius Thaumaturgus, ait, Tu sancta, omni humana natura gloriosior, ac purior, sanctiorque effecta es, ac nive quidem candidiorem habens mentem &c.

Unio multorum utilis.

S. Ioh. Chrys. Hom. 2. in Ep. ad Rom.

420. Offuscati Casenates communi symbolo Galaxiam, tenuissimis stellulis confertim resperfam, præferunt; addito lemmate. JUNCTA RENIDENT. Hinc disces, quantum gratiæ ac splendoris est sanctam multorum concordia generetur. Ad hoc propositum opportunè S. Joannes Chrysostomus, Ignis naturam, inquit, talem esse videmus, ut si quis multas in unum lampades coegerit, splendidam reddat, & incendat lucem: sic in fidelibus usu venit; cum enim à nobis mutuo avulsi simus, fit ut maiores reddamur: cum autem mutuo nos conspicientes, fit ut magnam consolationem accipiamus. Et Cassiodorus. Cælum ipsum stellis copiosissimis plus refulget, & de numerosa pulchritudine mirabilem intuentibus reddit decorem. Natura siquidem insitum est, ut bonorum copia plus delectet. Præta denique floribus pinguntur innumeris, laudatur pinguis agri densior seges. &c.

Cassiod. Variar. l. 18. Ep. 19.

421. Via lactea, è complurium stellarum acervo strata, illustrem ac gratiosum suum alborem assiduam & concordiam radiorum communicatione spargit. Unde D. Ludovicus Scottus, Academicus inter Vivaces Placentinos Princeps, illam hoc lemmate spectandam proposuit. E PLURIBUS NITOR. Sæcton. in Tit num. 8. Unio uti nè experientia testatur, Academiæ à pluribus viris litteratis; uti & Rempublicam à pluribus personis, prudentiam politicam, militari robore, & Christianam virtute illustribus, plurimum ornamentum ac splendoris accipere. In hanc rem S. Ecclesia gratulabunda exclamat. O quam gloriosum est regnum, in quo cum Christo gaudent omnes Sancti. Nempe cæli regiam, non modò à Verbi Divini, sed & à reliquorum Cælitum præsentia gloriosam ac illustrissimam, denotans. S. P. Augustinus. Quando cum multis gaudetur, & in singulis uberius est gaudium: quia fervesciunt se, & inflammantur ex alterutro. Meus Carducius canit.

S. Aug. lib. Conf. cap.

Pluribus è stellis rutilat via lactea cælo, Plurima dum cedunt sidera parva simul. Quæ nisi congesto catu sociata coirent; Cui tenebrosa polo stellula sola foret. Sic quoq; Romulidum splendor latitaret ut Umbris, Ni simul Heroum se copulasset honos.

N O X. Caput XIV.

422. Humanam mortem Emblemata significaturi, In mortem obscuram noctem depinxerunt, hoc epigrammate legendam. VERTETUR IN DIEM. Nostram enim è morte reviviscendam fidem Divinam firmatam habemus. Facundè & opportunè Tullianus. Resurrectio. Dies, inquit, moritur in noctem, & tenebris usquequaque sepelitur. Funestatur mundi honor, omnis substantia denigratur. Sordent, silent, stupent cuncta: ubique justitium est, quies rerum. Ita lux amissa lugetur, & tamen rursus cum suo cultu, cum dote, cum sole, eadem & integra, & tota, universo orbi reviviscit, interficiens mortem suam noctem &c. Eodem Emblemata constat, calamitates, tranquillo animo toleratas, viam sternere clarissimæ luci, ac felicitati propediem subsequaturæ.

Tertull. l. 6. Resurrect. carnis.

Calamitates felicitatem affert.

423. Nox, atro suo velamine omnem superbientis terræ speciem, fastusque coloratos legere solita, epigraphæ præfert. COLORES CONTEGIT OMNES. His ipsis penè verbis S. Ambrosius diem occiduum profequitur:

S. Ambros. Hymn. fer. 1. ad Martinum

Nox atra rerum contegit

Terra colores omnium.

Symboli huius acumine linguam maledicam feries, quæ alienis virtutibus scelerato conatu insidiari solita, nobilem earum splendorem umbris sepelire ac obscurare nititur. Hæc labe infamem sese probavit Pilatus, quando Christum turbæ spectandum exhibens, truncatas ac mutilas illas verborum particulas protulit, Ecce homo! nihil planè, ut acutè observat

Maledicæ

Io. 19. 5.

S. Leo Papa, nihil, inquam, de Divinitatis excellentia, nihil de innocentia vitæ, nihil de collatis virtutibus commemorans.

S. Leo Papa in hunc loc.

FINIS LIBRI PRIMI.

MUNDI

MUNDI SYMBOLICI,

LIBER II.

CORPORA ELEMENTARIA.

I G N I S.		Nix.	13	Piscina.	27
Ignis.	Cap. I.	Grando.	14	Puteus.	28
Flamma.	2	Glacies.	15	TERRA.	
Facula.	3	Fulgur.	16	Terra.	29
Titio. Lignum.	4	Fulmen.	17	Campus.	30
Carbo.	5	Iris.	18	Mons. Vallis. Specus.	31
Fumus.	6	Cometes.	19	Æthna. Vesuvius. A-	
Cinis.	7	Ventus.	20	banus.	32
A E R.		A Q U A.		Olympus.	33
Vapor. Nebula.	8	Aqua. Bulla.	21	Insula.	34
Nubes.	9	Aquæ distillatæ.	22	Isthmus.	35
Pluvia.	10	Mare.	23	Scopulus.	36
Ros.	11	Flumen. Torrens.	24		
Manna.	12	Nilus fluvius.	25		
		Fons.	26		

I G N I S. Cap. I.

1. **H**erilia Cortese de Montibus, nobilissima Matrona, Magnatum odio ac invidiâ plurimum exagitata, ut mentem suam heroicam, & plus quam fœmineam, orbi palam probaret, palatium depingi curavit, flammis undique devastatum; addito lemmate. **OPES, NON ANIMUM.** Præclarè quidem, & è Senecæ sententiâ;

Fortuna opes auferre, non animum potest.

Doctorum Phæbus, S. P. Augustinus. *Divitiæ animi virilem, & Christianum, nec debent, si accedunt, extollere; nec debent frangere, si recedunt.*

2. Qui inter adversitatum turbines nihil depresso, gradus identidem sublimiores conscendit, ignem imitatur, è complurium ventorum flamine latius excrescere solitum. Symbolo epigraphen subjunges. **VIM EX VI.** Vel meâ quidem sententiâ. **IL FAN MAGGIORE.** Id est. *Majorem faciunt.* Hoc sensu S. Gregorius Papa, *Sanctorum mentes, inquit, æternitatis præmia præstolantes, vires ex adversitatibus sumunt: quia crescente pugna gloriosorem sibi non ambigunt manere victoriam, & electorum desideria, dum premuntur adversitate, proficiunt, sicut ignis flatu premitur, ut crescat, & unde quasi extingui cernitur, inde roboratur.*

3. Amedeus VIII. Sabaudix Dux, geminos pyrobolos, in hostem spargi solitos, hoc lemmate donavit. **JACTI CRËSCIMUS;** significaturus, se è persecutorum insidiis plurimum incrementi retulisse. Huic non multum absimilis erat, qui igni subscripsit. **CONTRARIA JUVANT.** Vel. **CRES- CIT IN ADVERSIS.** Verbis è Lucano mutuatis. *Crescit in adversis virtus.*

Seneca canit.

*Male relictus igne de magno cinis
Vires resumit.*

Compendio Origens *Si non haberemus, qui adversum nos obfisterent, agones non essent, nec victoribus*
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

munera ponerentur, nec regnum cælorum vincenibus pararetur.

4. Veluti ignis, non nihil sopitus, aspirante vento mox revivificat; ita virtus nonnunquam dormitans, discretæ correctionis afflatu expergiscitur. Unde lemma, igni subscriptum. **CONTRARIA JUVANT.** Eleganter S. Ansel. *Ignis, si vento impellitur, ad majorem ardorem crescit: taliter etiam est mens humana, salubri admonitione pulsata, ad opus agendum, post suggestionem citius surgit, ad quod prius surgere neglexerat. Sicque ut ignis, vento movetur, sic mens à corporis desidiâ admonitione excitatur.*

5. Pyra succensa, & copiosis pluviis perfusa epigraphen tenet. **POTIUS AUGETUR.** Ita genuini amoris flamma amplissimum è calamitatum imbre augmentum facit. Opportunè S. Petrus Damianus. *Quo magis caro per tormenta concutitur, eò mens, in Deum fixa, firmitus roboratur: & quasi igne succensa materies, quo plus adversitatum ventis impellitur, & quasi igne succensa materies, quo plus adversitatum ventis impellitur, eò in amorem Dei ardentius inflammatur.* Cum primis tamen Magdalensæ pœnitenti hoc Emblemata convenit, quæ propriæ charitatis ignem irrigante lachrymarum suarum imbre plurimum succendit, mirisque incrementis locupletavit. Optime S. August. *Ubi fuerint lachrymæ, ibi spiritualis ignis accenditur, qui secreta mentis illuminat.*

6. Ignis, intra furnum distillatorium succensus, pendentibus circum receptaculis omnibus satis eliquati humoris providet. Unde P. Caroli Bovii lemma. **SATIS OMNIBUS UNUS.** S. Ignatius Loyola, nomine & re verè ignitus, discipulos suos omnes infuscto spiritu, ac copioso virtutum humore replevit. Id quod enim de SS. Augustino, Basilio Benedicto, Dominico, Francisco, aliisque dixeris, qui præceptionum suarum ardore innumeros discipulos in-

buerunt. Cæterum Christus tanto in miseros mortu-

Animus generosus.

Seneca in Media Aet. 1.

S. Aug. Epist. 205.

Calamitas utilis.

S. Greg. Papa lib. 26 Moral. cap. 10.

Calamitas utilis.

Lacem. lib. 3.

Seneca in Troade.

Origen. Hom. 14. in l. Num.

Calamitas utilis.

S. Anselm. in similitud. cap. 143.

Amor inter adversa crescit. S. Per. Dam. serm. 21.

S. Magdalena.

S. Aug. lib. de salut. docu- vrent.

Patriarchæ Religiosorum.

Christus redemp- tor.

les amore flagravit, ut sanguine suo pretiosissimo copiose perfusus, solus è morte in vitam revocârit. S. August. *Ille unus quarendus est, qui & redemit, & liberos fecit, & sanguinem suum, ut eos emeret, dedit, & servos suos fratres fecit.*

S. Aug. Psal. 34. Conc. 1.

Virtus inter calamitates imperterrita.

7. Idem ignis, intra officinam aquis irroratus, majore vi effervescit. Unde lemma. **CRESCIT MALLIS.** S. Ignatium Loyolam hæc imago loquebatur, qui virtutis, constantiæ, & charitatis adminiculo inter calamitatum procellas mirifice excrevit. Eodem symbolo Drogo Hostiensis singularem Magdalenæ ardorem, inter affluas lachrymas augescentem expressit, *Ubi, inquit, affectus incanduit & ubertavit, carbo, lachrymarum imbre respersus, fortius incanduit.*

Drog. Host. serm. 1 de sacr. Passion.

Justitia vindicativa.

8. Ignis, in campi succensi stipulas grassatus, non nihil quidem nocumendi arido huic pastui infert: at simul plurimum emolumenti præstat in consistendis humidis terræ excrementis, in referendis poris, in restringendâ vitiosâ germinum luxurie, & cinere, ceu stercoreatione, in arvis relicto. Bene proin' P. Paulinus. **JUVAT NOCENDO.** Ita sanè justitia vindicativa, nonnullam perniciem sceleratis facefens, integræ civitati consulit, ejusque salutem & incrementum amplissimè promovet. Id probè edoctus David, *Deus inquit, tu propitiu fuisti eis, & ulciscens in omnes adinventiones eorum. Geminas hujus effati vuculas, propitius & ulciscens, acurate examinans S. P. August. ait, Deus ignoscendo propitius fuerat, & vindicando; Non solum donans peccata, sed etiam vindicans propitius fuisti. Nam cui verè propitius est, non solum donat peccata ne nocent ad futurum sæculum; sed etiam castigat, ne semper peccare delectet,*

Psal. 98. 8.

S. Aug. in hunc loc.

Amor non potest abscondi.

9. Idem Paulinus ignem, è pyroboli sphærâ non sine impetu erumpentem, delineavit; adjecto lemmate. **NON INCLUDAR.** Vel, meâ quidem sententiâ. **CARCERIS IMPATIENS.** Sicuti verò ignis sese carceribus aut feris coarctari ægerrimè patitur, ita amor, ignis simia, intra pectoris angustias difficillimè concluditur, quin erumpat: ut adeò eundem ignem etiam hoc D. Matthæa lemmate jure insignias. **NON POTEST ABSCONDI.** S. Thomas Villanovanus. *Amor, inquit, ignis est, cujus ardor occultatus, & flamma publica, dissimulata quantumvis, abscondi non valet. Amor simulare nequit, nec dissimulari, si poteris abscondere solem, poteris & celare amorem.* Dialogum Ergasti cum Mirtillo huc afferre lubet.

Matth 5 14. S. Tho. Villanov. Conc. de Maria Magd.

P. F. Airo. 1. scena 1.

*Gia non donevi tu si longamente
Celarmi la cagion de la tua fiamma,
Se la fiamma celar non mi potevi.
Quante volte l' ho detto: arde Mirtillo,
Ma in chiuso foco e si consuma, è tace.*

Amor Divinus destruens.

10. Illum, qui vitæ sanctimoniâ eò progressus est, ut ardentissimo amoris Divini æstu extremû mærorem, & ægritudinem admodum gravem contraxerit, symboli loco igni non absimilem dixeris, qui intra angustum carcerè accensus, epigraphen tenet. **DONEC IN CINERES.** Gilbertus super illud sacri Epithalamii, *Amore languet, ait, Non languet amor, sed languet amans: ubi viget amor, ibi viget languor, si desit quod amatur. Quid est languor, nisi affectio quædam de absente dilecto, amantè consiciens? Amor vehementem patienti simul afficit & carnem & mentè &c:* De S. Theresiâ historiæ produnt. *Intollerabili igitur Divini amoris incædio potius, quàm vi morbi, Alba cû decumberet, sub columbæ specie animâ Deo reddidit.*

Gilbert. in Cant. 5. 8.

Brev. Rom. 15. Octob.

11. Experientia testatur, membra humana, nimio frigore constricta, non modò ab igne recreari, sed insuper malignis humoribus, quos inde contraxere, ejectionis, ad pristinam dispositionum symmetriam re-

vocari. Unde D. Primus Tattis igni subscripsit. **FOVET, ET DESTRUIT.** S. Maurus Abbas hoc Emblemate significabatur, cuius interventu fideles frequenter, maximè inter dolores febriles, roborantur. Idipsum porrò de bono Principe dixeris, qui & gratiæ suæ favore benè meritos fovet, & suppliciorum rigore sceleratos destruit. Certè misericordissimus, simul & iustissimus Deus ex æquo fovet animas sibi addictas, destruitque flagitiosas. Pulchrè S. P. August. *Nos perversitate nostrâ sic volumus Deum esse misericordem, ut non sit iustus. Alii rursus, quasi præfidentes de justitiâ suâ, sic volunt iustum, ut nolint misericordem, Utrumque se exhibet Deus, utrumque præstat; nec misericordia ejus, præscribit justitiâ, nec justitiâ ejus aufert misericordiam.*

Princeps benignus & iustus.

Misericordia & justitia Dei.

S. Aug. serm. 109 de tem

12. Inter cætera Emblemata, à D. Carolo Bosso, rarissimi ingenii viro, excogitata, mihi que singulari operâ ac humanitate P. D. Gabrielis Mariæ Spreafiggi, Clerici Regularis S. Pauli, & hodie dignissimi Præpositi Mediolanensis ad S. Barnabam, transmissa; duas ignis imagines reperi, in quarum alterâ igneum meteoron (cui ignis fatui nomen) ad ignis ætherei sphæram tendens exhibitur, cum lemmate. **AD SUA TANDEM.** Academicus inter Intentos Fatuus hoc suo Emblemate significavit, sicuti ignis ille impurus, è densis ac viscosis expirationibus concretus, tamdiu incertis ac errabundis motibus (unde & ignis errans seu fatuus à Meteorologis dicitur) divagatur, donec, absumptâ illâ crassitie, penitus defæcatus, ad sphæram sibi connaturalem evolet; ita suum intellectum diversis quidem erroribus, ac crassâ ignorantie mole hæctenus fuisse agitatum; imposterùm tamen fiduciam de acquirendâ scientiarum perfectione adeò firmam sese concepisse, ut, academicæ exercitationis beneficio, purissimam cælestium ac divinarum rerum cognitionem obtinere confidat; suspiretque *Tandem ad sua;* anima enim, creata cæli hæres, ad cælum, veluti ad centrum suum, evolare cupit. Verissimum adeò Ovidii effatum est.

Anima a cælum aspirat.

Ignis est nobis vigor, & cælestis origo.

S. Augustinus. *Omnis homo, qualiscunque sit, beatus vult esse. Hoc nemo est, qui non velit, atque ita velit, ut præ cæteris velit: imò quicumque cætera vult, propter hoc unum velit.* Ceterum anima, Spiritûs Divini igne succensa, innox à terrenis fordibus expurgatur, & affectu ecstático ad superiorem regiam attollitur. Apprimè meus Concanonicus, D. Celsus Rosinus.

Ovid. S. Aug. serm. 112 de Divers. cap. 2.

Spiritus S

Celsus Rosinus nell' Idillio della Pente coste.

*Che chi foco Divin porta nè l' alma,
Come al tergo habbia l' ali,
Al par d' ogni saetta
Al oggetto del Ciel correr s' affretta.*

13. Inter eadem D. Caroli Bossi Emblemata igneam ætheris sphæram videre est, quæ vasto suo ambitu aërem complexa, in imo totius universi centro globum ter-aquum suspensum habet, idem tamen ignis, intra loci sui connaturalis terminos constitutus, proprias vires adeò non exerit, ut nec palæarum fasciculum, proximè admotum, devoret vel adurat. Ignis proinde, intra sphæram illam suam conspicuus, epigraphen tenet. **NEC COMINUS URO.** Principis hæc idea est, qui potestatis suæ nervos ac vires nunquam adversus propinquos intendere solet. Sic Christo à Nazarenis fuit exprobatum, quod plurima prodigia in exterâ civitate Capharnaum, nullum verò in patriâ suâ Nazareth ediderit. Idipsum etiam Christus tum de Eliâ testatus est, qui alienigenæ viduæ necessitatibus proinde succurrit, nullâ Judæarum pauperum viduarum ratione habitâ: tum de Elisæo, solum Naamanum, nullum verò Palestinæ conterraneum à lepræ fordibus

Propinquus.

Luc 4 23.

Ibid v. 25.

Chrysol. rm. 48. in ne. dibus restituente. Verè S. Chryl. *Inter suos posse, morsus est, adustio est; inter cives eminere proximos, proximorum urit gloriam: propinquo propinqui, si honorem debeant, computant servitutem.* Cæterùm ex hoc Emblemate discant Religiosi, ne, intra cœlestem religioſæ vitæ spheram collocati, nimia propinquorum consuetudine utantur. Certè de Apostolis testatur S. Ambrosius, *Apostolis, cùm à Doraino mitterentur, neminem in viâ salutare præscriptum est; non quòd benevolentia displiceret officium, sed quod persequenda devotionis intentio plus placeret.*

Religiosi.
 14. Ad eandem ignis, intra propriam spheram nec lucem nec ardorem spargentis, indolem collincans D. Gregor. Bolzi, ignem expressit, qui, amœno splendore conspicuus, vicinam quandam materiem prehenderat; cum lemmate. DA LA SFERA PERO NATIA LONTANO. Id est. SPLENDET, NATIVA SEDE REMOTUS. Nempe sacram Ædem Lauretanam significabat, quæ è patrio Palæstinæ solo remota, famam ac honorem longè amplissimum recepit. Meus D. Salvator Carduccius Emblematis mentem hoc disticho aperuit.

*Flamma velut rutilat, natali at ab orbe remota,
 Sic domus è patrio climate mota nitet.*

Patriæ ab- tentia uti- s.
 Cæterùm complures extra solum patrium longè illustriores resplendent, quàm intra illud; Causam, quod domi nostræ ut plurimum vilipendimur, hanc assignat S. Chryl. *Quia solemus, quod tritum est, ac quotidianum; etiam si magnum sit, parvi pendere.* Juxta illud Alexii apud Athenæum, *Alienum amamus, proximum contemnimus.*

Chrysol. tom. 34.
 15. Ignis, supra aram accensus, nota ac consueta Religionis idea est; habetque hos lemmatis loco præfixos characteres. SINE LABE. Innuit videlicet aureum illud S. Jacobi Apostoli dictum. *Religio munda, & immaculata apud Deum & Patrem, est visitare pupillos, & immaculatum se custodire ab hoc sæculo.* Hanc iconè Religiosi, aliique altaris Ministri ob oculos suos statuunt velim; ignem quippe imitati, sese ab omni spurcitie aut defectu immunes contineant. Religiosissimè meus Thomas Kempensis. *O quàm munda debet esse manus illa, quàm purum os, quàm immaculatum erit cor sacerdotis, ad quem torrens ingreditur auctor puritatis. Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum, & utile procedere debet verbum, qui tam sæpè Christi accipit sacramentum. &c.*

Religiosi uri.
 16. Intra vasti ignis umbilicum aliquot sagittas, arcum, pharetram, & facem depinxere; addito lemmate. IGNE IGNEM. Cœlestis amoris incendium hoc igne significabatur, à quo, quidquid terreni affectus est, quantocius extinguitur, & devoratur. Ab hoc argumento non multùm abludit meus Richardus Victorinus, dum illa Christi verba explicans, *Ignem veni mittere in terram, ait, Quando hunc ignem Iesus de summitibus attulit, nunquid in terris tunc temporis ignis defuit? Invenit absque dubio ignem terrestrem: attulit autem ignem cœlestem. Illum venit extinguere: istum vehementer accendere.* Eodem igne infernales flammæ representantur, quæ meditabundo animo volutatæ, omnem libidinis ardorem restinguunt: id quod in filio prodigo, ad frugem converso, demonstrat meus D. Gregorius Comaninus.

mor cœstis.
*Albor ch' io tutto de la fiamma ardea,
 Che di lascivia, e non d' amor la face
 Entro nel cor vilissimo avendea,
 Per tormi eternamente in Ciel la pace
 Correr con la memoriai pur deuea
 Al fiero ardor del' infernal fornace:
 E così di paura a poco a poco,
 Amorzar dentro a lui FOCO CON FOCO.
 Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.*

Et Joannes Audenus.

*Is facile extinguet Veneris flagrantia tela,
 Qui meminuit gehenna, qui Phlegætonis aqua.*

Pentapolis quoque, igne tortore castigata, hoc Emblemate denotatur; veluti D. Marinus de justitiâ Divinâ, adversus lasciviam mundanorum turbam succensâ, canit, eamque in hæc verba loquentem introducit.

*Hor la pena la giù nel cieco Averno
 Pari al fallo n' aspetta; ardera poi
 Che visse in vivo foco eterno.*

Porro hujus symboli lemmate, *Ignem ignem*, significabis, pœnam ex æquo suæ culpæ respondere; nec incongruè lascivos mortales supplicio igneo castigari, qui ignem scelerum suorum instrumentum penè unicum habuerunt. Ludovicus Cerchiarus Neronis stituam, ad æquissimas Talionis leges, fulmine liquefactam ac consumptam asserit, ut qui paulò antè horrendo tyrannidis suæ igne Romanam urbem devastârat.

*Diruit effigiem fulgur, sternenda Neronis,
 Fulgure, cùm potius ferrea corda forent.
 Non illa in mutilis cecidit diffracta figuras;
 Amisit formam, sed liquefacta, suam.
 Abstulerant Roma primævum incendia vultû,
 Nec servanda mali Principis est statua.*

Denique exinde discas, vitiorum nostrorum incendia, intra contumacem pectoris nostri silicem exardescere solita, non nisi igneâ correctionis vehementiâ comprimenda, suffocandaque esse. S. Prosper. *Crimina quacunque non fuerint patientia levi medicamento sanata, velut igne quodam pie increpationis urenda sunt, & curanda.*

17. Ignis, supra altare collocatus, ignem illum æternum representat, quem veteres Romani fovere consueverant: addito lemmate. NUNQUAM DEFICIET. Eximiam S. Caroli pietatem, charitatem & zelum, nullis unquam intervallis distinctum aut deficientem, hæc imago representabat, Præceperat olim Deus, *Ignis in altari meo semper ardebit; eo præcipuè igne, quia, interprete S. Gregorio, Altare Dei est cor nostrum, in quo videtur ignis semper ardere, quia necesse est ex illo ad Dominum charitatis flammam indefinenter ascendere.* Eidem symbolo epigraphen non incongruam subjunges istam. SEMPER INEXTINCTUS. Idque è Pauli Maccii judicio, intensum amorem, quo versùs virtutem flagramus, significat.

*Ardor inextinctus virtutis, nocte, dieque
 Mentem, animumq; urit, cùm semel arripuit.*

18. Luculentam animi ingrati ideam ignis exhibet, qui illam ipsam materiem voraci flammâ depopulatur, à quâ fomentum, & persistendi facultatem copiosè subministratam accipit, lemma. ALENTEM DEVORAT. In hanc rem multùm conferunt querula illa Davidis suspiria. *Qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.* Et illa Servatoris nostri; *Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet.* In hunc locum Origenes. *Hæc est autem propria consuetudo hominum nimis malorum, ut post salem & panem insidiantur.*

19. Epigraphen igni subdidere, NEC PROPE, NEC PROCUL. Documenti loco id habeas, ne Principis familiaritatis noxia.

Magnatibus, in igne illo repræsentatis, vel nimium propinquus adhareas, vel plurimum ab iis removeare. Antisthenes id probè perspectum habuit, qui interrogatus, *quomodo ad Rempublicam capeſſendam sit eundum?* respondit, *velut ad ignem, ne nimis ad-motus exuraris? procul amovius frigeſcas.* Eâdem omninò disciplinâ Ecdicium suum instituens Sidonius Apollinaris, ait, *Igitur si quid nostratum precatibus acquiescitis, ac tanto in patriam recepturi canere festina, & assiduitatem tuam periculoso Regum familiaritati celer exime, quorum consuetudinem spectatisimus quisque flammæ naturæ benè comparat, quæ sicut paululum à se remota illuminant, ita satis admotæ comburunt.* Haud aliter Horatius.

*Dulcis in expertis cultura potentis amici,
Expertus metuet.*

To Stob. serm. 43.

Sidon. Apol-lin. l. 3. epist. 3. in fine.

Horat. l. 1. epist. 19.

Martial. l. 12 ad Titulum.

Id quod Martialis in particulari quavis amicitia ob-servatum vult. Consilium ipsius sanissimum accipe.

*Si vitare velis acerba quadam,
Et tristes animi cavere morsus,
Nulli te facias nimis sodalem,
Gaudebis minus, & minus dolebis.*

Amor oc-cultus

20. Veluti ignis, sub cinerum acervo delitescens, amplioribus viribus invalet; prout ille testatus est, qui igni, fumosos vapores è cineribus exhalanti, sub-scripsit. *ÆSTUAT MAGIS.* Ita amoris & odii flamma tantò ardentius exæstuat, quò arctius intra pectoris angustias concluditur. Vernaculo idiomate hæc de re canit Joan. Bapt. Guarinus.

*Mirtillo, Amor fu sempre un fier tormento,
Mà più, quand'è più chiuso.*

Jo. Bapt. Guar. P. F.

Tu huic malo quantocius medebere, si Virgilii anti-doto, quo pecoris scabiem abstergendam docet, se-dulo usus fueris.

*Non tamen ulla magis præsens fortuna laborum est,
Quam si quis ferro potuit rescindere summum
Viceris os. Alitur vitium, vivitque tegendo.*

Humilitas amorem auget.

S. Aug. serm. 27. de divers. cap. 3.

Ceterum animus, inter humilitatis cineres delite-scens, ardorem intensissimum, quo versus Deum ex-æstuat, intra se sentit. Unde breviter Magnus Augu-stinus. *Omnes delectat celsitudo, sed humilitas gradus est.*

Charitas

21. Ignis, intra angustam fornacem reclusus, epi-graphen tenet: *QUANI' E RISTRETTO PIU, TANT' E PIV FIERO.* Charitatis genuinum hoc ectypon est, quæ intra cordis nostri latebras coarctata, nervos validè intendit, & vehementiore impetu versus Deum nititur. Unde lemma illud è nativo suo idiomate ita interpretaberis. *EFFERATUR AN-GUSTIIS.* Opportunè S. Laurentius Justinianus. *Quemadmodum ignis, quanto magis in unum colligi-tur, tanto amplius nutritur, & flammæ evaporans, rursum impetuosius erumpit: ita & mens, cum diu-tius intra se commorata fuerit, & ardentius per amo-ris incendium urit in se; & per desiderium elevatur in Deum.* Eosdem planè effectus in amore profano est deprehendere, quem Tassus in Nicæa, Tancred amore irretitâ, his omninò verbis proponit.

*Amo, & arde la misera: e si poco
In tale stato, che sperar le vòanza:
Che nutrisce nel sen' occulto foco
Di memoria via più, che di speranza:*

S. Laur. Just. de pers. c. 15

Tas in Gerus Conquist. l. 7. st. 80.

*E quanto è chiuso in più secreto loco,
Tanto hà l' incendio suo maggior possanza. &c.*

Idipsum de Argante, validis hostium, militumque armis circumdato, canit.

Idem lib. st. 113.

*Non cessa, e non s' allenta: anzi è più fiero
Quant' è ristretto più dai più gagliardi,
Si come a forza darinchiuso loco
Se n' esse, e moue altervine il foco.*

22. Quidam mundi pullus, igneam amoris sui ve- hementiam explicaturus, argumentum ab hyperbo-le mutuavit; quippe Troiæ incendium coloribus ex-pressit, adjecto epigrammate. *PARVA IGNI SCINTILLA MEO.* Id tamen citra hyperbolen de animâ damnatâ dixisset, quæ totum conflagrantis Troiæ incendium, cum Orcinis flammis compara-tum, non plus æstimaret, quam tenuissimam favil-lam. Unde Tertullianus horrendas Æthiæ & Vesu-vii fauces, Tartaro commensuratas, non nisi quædam fumariola testatur. S. P. Augustinus. *Cogita quosli-bet cruciatus, extende animum in quaslibet in hæc vi-tâ penas humanas, compara ad gehennam, & leve est omne quod cogitas.*

Amans profanu Infernus

S. Aug. de urbis exci. cap. 4.

23. Ignis, circum catillum, auro plenum, accen-sus, epigraphen tenet. *PURGAT, ET URIT.* Præ-clara hæc piacularium flammæ idea est. S. Am-brosius in geminâ illâ ignis expiantis & incendientis prærogativâ gratiam Divinam contemplatur. Et ali-bi Machabæorum ignem in aquas, & has rursus in i-gnem commutatas observans, ait, *Quid ergò sibi vult, quod ignis aqua factus est, & aqua ignem excita-vit? nisi quia spiritalis gratia per ignem exurit, per aquam mundat peccata nostra, eluitur enim pecca-tum, & exurit. &c.*

Purgato rium. S. Ambros. 3. offic. c.

Machab. cap. 1. Castiga

24. Alcibiades Lucarinus ignem, cinere cooper-tum, hoc lemmate distinxit. *SERVOR, NON PERDOR.* Eorum hoc emblemata est proprium, qui mundi libertate relicta, sub cineream ac funebrem Religionis vestem sese receperunt, ubi vitam non quidem amittunt, sed cum æternâ commutant. Ad mentem hanc Hieremias Vates. *Sedebit solitarius & tacebit, quia levavit super se. Ponet in pulvere os suum, si forte sit spes.* Et S. Basilii Magni inter cætera Ere-mi encomia, *Cella, inquit, Dominica sepultura prope-modum amula, quæ peccato mortuos suscipit, & per af-flatum sancti spiritus Deo revivescere facit.*

Religio latens

Hier. Th. 3. 28.

S. Basil. de hom. del. 2. Eremi.

S. Ignat. Loyola

25. P. Famianus Strada in Encomium S. Ignatii Loyolæ, qui sancti moniæ luce, & charitatis favore u-niversum orbem ad arma contra inveteratam seclerum phalangem concitavit, ignem supra turris fasti-gium depinxit, addito lemmate. *FERTE CITI FERRUM.* Nempe ad illum veteris militiæ morcm alludebat, quo dimicaturi facibus in edito loco sus-pensis ad pugnam convocari sunt soliti. Virgilius, de Helenâ canit.

Virgil. 6. n. v. 1.

*---Flammam media ipsa tenebat
Ingentem, & summâ Danaos ex arce vocabat.*

Hæc de re prolixum, ac, in ore suo, eruditum consule Ludovicum Cerdanum. Christo, ceu igne æterno, in hunc orbem nato, mox classicum adversus vitia in-fonuit; unde ipsius Servatoris verba. *Non veni pacem mittere, sed gladium.* Nam interpreti Magno Augu-stino, *separaturus erat fideles ab infidelibus, filios à parentibus, & cæteras necessitudines dirempturus, gladio putredinem abscindentem, membra autem Chri-sti sananti.* Et rursus, *Gladius verbi illius salubriter non separavit à consuetudine malâ &c.*

Christi natus. Mart. 10. 1. psal. 143

Idem in psal. 96

peccator conuersus. 26. Ignis, à radiis solaribus, intra speculum reflexis, accensus, Lucarino auctore epigraphen tenet. **EXCITATUS LUMINE.** Ita gratia Divinae lumen, & radii, è Christi vultu reflexi, S. Matthæum ad frugem excitârunt. S. Hieronymus. *Fulgor ipse Divinitatis occulta, qua etiam in humanâ facie Christi relucebat, ex primo aspectu videntes ad se trahebat.* Id quod de omni peccatore haud incongruè dixeris.

peccator obstinatus. 27. Igni subscripsit Lucarinus. **EXTINGUITUR, NON FRIGESCIT.** Hominum corda nonnunquam adedò obstinata videre est, ut jamjam è vivis discessura, nec minimùm de scelerum suorum ardore remittant. In hanc rem meus Concanonicus, D. Salyator Carducius canit.

*Vita prius fugiet, sevens quàm frigeat ardor;
Sic perit obliuiscens non nisi morte seclus.*

perseverantia. Porro perfectæ charitatis incendium non antea refrigerescit, donec cor, ceu propria amantis officina, extinguitur, & in cineres abeat. Unde monet S. P. Augustinus. *Tempus inimicorum est, donec transeat iniquitas; qua, quanto magis abundat, tanto magis adversus diabolum acrius pugnandum est, ne charitas perseverantium refrigerescat.*

justus inter malos. 28. Ignis, hoc lemma conspicuus, **IN TENEBRIS LUCET,** Eorum Encomialsten agit, qui vitæ integritatem inter sceleratorum umbras illibatam servant. S. Bernardus. *Non mediocris titulus virtutis est, inter pravos vivere bonum, & inter malignantes innocentia retinere candorem.* Hæc prærogativâ, è sacræ Paginæ testimonio, excelluit Noè, *Noe vir justus atque perfectus fuit in generationibus suis.* In quem locum Nicolaus de Lyra. *Ad augmentum laudis, justus & perfectus fuit, etiam inter malos homines, qui ipsum nitebantur verbis & exemplis trahere ad malum.* Iisdem encomiis S. Gregorius Papa Jobuin prosequitur, dum verba illa explicans, *Vir erat in terrâ Hus nomine Job, ait, sanctus vir, ubi habitaverit, dicitur; ut ejus meritum virtutis exprimat: ut hoc ejus laudibus proficiat, quod bonus inter malos fuit. Neque enim valde laudabile est, bonum esse cum bonis: sed bonum esse cum malis.*

Zelus animarum. 29. Ingentem animi ardorem, quo S. Cajetanus Thianus versus proximorum salutem assiduò flagrabat, ignis Emblemate significârunt, qui versus lignorum Istruem exardescens, epigraphen tenebat. **NUNQUAM DICIT, SUFFICIT.** Verbis è sacrâ Paginâ mutuatis. *Ignis nunquam dicit: sufficit.* Sacra Rota, cum de illo in Beatorum album recensendo ageretur, ejusdem symboli mentionem iniecerat his omnino Verbis. *Ut inexplicabile ipseus, flagransque salutis aliena desiderium nobili exprimere tur Emblemate, in ardenti scilicet flammâ, cum inscriptione: Nunquam dicit, sufficit.* Cæterùm divitiarum fames, nunquam exsaturanda, eodem emblemate exhibetur. S. Basilus. *Ne adaugeas tibi peccatum avaritia, namque malum stare nescit, aut quiescere, sed ignis natura simile: ignis enim postquam incendium attigit, omnem prope at absumere materiam, nec prius desistere poterit, quam materia defecerit: aurum autem quid retinere poterit? Igne vehementior est, & omnia continuando finibus suis occupat, & qua sunt vicina, sibi auferit, mox ubi alium sortitur vicinum, & quæ illius sunt, ad se rapit.* Calamo minus prolixo Seneca. *Nunquam improbe spei, quod datur, satis est, & majora cupimus, quò majora venerunt.*

Divitiarum fames. S. Basil. hom. in Lacizis. **Iracundus proprii sui malifaber.** 30. Ignis, infra alienum succensus, aquas ardore suo turbat, iisque ebullientibus, se ipsum perimit. D. Alexander de Cuppis, Canonicus Regularis, lemmatis loco illa Petrarchæ verba subjunxit. **IO STES- Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.**

SO DEL MIO MAL MINISTRO SONO. Id est. **SUM MIHI CAUSA MALI.** Hominem, & facili negotio ad iram provocandum, hæc imago innuit; is quippè, persistentibus his animi turbis, nonnunquam voces adedò improvidas evomit, quæ in gravissimum ipsius detrimentum redundant. S. P. Augustinus. *Ira vide quid noceat, agnosce inimicam tuam, stat contra te, seipit viam orationis tuæ, murum erigit, & non est, quæ transeas. Non potes illam intemere, potes illam reprimere.*

31. Gratia divina catenùs viva ac constans in nobis persistit, dum assiduum virtutis nutrimentum eidem subministraverimus: haud secùs, atque ignis, lignorum congeriem vicinam habens, vires semper integras retinet. Unde lemma. **NI DEFICIAT ESCA, vel, A FOMITE VIRES.** S. Joannes Chrysostomus. *Quemadmodum ignis indiget lignis: ita & gratia a lacritate nostrâ opus habet, ut fervere perpetuò possit.* Et Lactantius Firmianus. *Sicut ardere ac vivere non potest ignis, nisi aliquâ pingui materiâ teneatur, in quâ habeat alimentum: sic anima materia & cibus est sola justitia, quæ tenetur ad vitam.* Denique Paulus Maecius de virtute canit.

*Dotibus aucta novis, nec tempore deperit ullo,
Ut sumat vires fomite flamma novas.*

32. Scelerum flammam, jamjam in nobis sopitam, levi admodum suggestione irritari posse, argumento minimè obscuro ignis demonstrat, qui sub cineribus delitescens, epigraphen tenet. **RETARDESCET ATTACTU.** Lactantius Firmianus. *Latet autem mens oppressa somno, tanquam ignis obducto cinere sopitus, quem si paululum commoverit, rursus ardescit, & quasi vigilat.*

33. Adulatoris lingua omnem virtutis nostræ thesaurum voraci flammâ depopulatur, & in pulveres tenuissimos conterit. Id quod Abbas Certanus in igne dignoscendum proponit; qui in pretiosas vestes grassatus, epigraphen reddit. **OPTIMA QUÆQUE VORAT.** Guilielmus Parisiensis. *Multo frigore timoris Dei trementes & congelantes oportet esse, quibus tanti ignes inveniuntur, vel qui inter tam ardentis ignes versantur: heu quot & quantum bona hujusmodi ignibus consumpta sunt &c. Tanquam incendiarii igitur, & combustores bonorum nostrorum fugiendi sunt laudatores.* Id quod etiam de Detractore, & cum primis, de vanâ gloriâ dixeris.

34. Academicus, inter Philoponos Pistorienses Fervidus, igni, intra sylvam quandam ardenti, subscripsit. **DUM AGITUR AUGETUR.** Hunc animi generosi, constantis amoris, & genuinæ virtutis typum habeas, qui inter hostium assaultus majore semper robore invalescant. S. P. August. *Cum ceperit homo Christianus proficere, incipit pati linguas adversantium: quicunque illas nondum passus est, nondum proficit; quicunque illas non patitur, nec conatur proficere.* Cæterum meus Concanonicus D. Salyator Carducius eidem Emblemate subscripsit. **AUCTUS QUOD ACTUS.** Ita nimirum ira incendium inter injuriarum ventos amplioribus incrementis exardescit. Carducii hæc de re poëma est.

*Auctus quod actus esse lucta Noti:
Sic ventilatum crescit ira incendium.*

35. Ignis, sub cinerum velamine delitescens, epigraphen monstrat. **SI SULPHURE TANGAR.** Academicus inter Philoponos Pistorienses Occultus, hoc suo Emblemate hominem, facili negotio ad iram aut indignationem concitandû, significat. Eodè

Occasio.

insuper innuitur, quàm proclive sit, amoris, jamjam sopiti, flammam è quavis minima occasione vires resumere, & recidivo malo in animam grassari; ut aded gravi noxâ reum pronuntient Theologi eum, qui occasionem aliquam sibi periculosam expertus, in eam denuò se conjicit. Rationem subjungens S. Cyprianus. *Pro cerro, inquit, animam suam decipit, qui non cavendo contraria, noxiis rebus semetipsum commiserit. Ille autem tutius sibi consulit, qui circa malos semper infidus, species quascunque noxias ex-*

S. Cyprian.
de singular.
Cleric.

Ovid de re-
med. l. 2.

*Ut penè extinctum cinerem, si sulphure tangas,
Urret, & ex minimo maximus ignis erit.
Sic nisi vitâris quidquid revocabis amorem,
Flamma redardecet, qua modò nulla fuit.*

Detractio

36. Ignis, candidum truncum ligneum clarissimâ flammâ complexu lambere ac illustrare solitus, paulò post eundem infami fuligine dehonestat, & & in vilissimi titionis formam convertit. Ita sanè detractor, ab aliorum laudibus exorsus, tandem epilogum, infamiâ ac dedecore plenum, dextrerrimè subnectere novit. Epigraphen Emblematis subjunxi. CLARITATE DENIGRAT. vel, SPLENDORE DETURPAT. Totum id autoritate suâ gravissimâ confirmat Magnus Augustinus. *De ipso igne, inquit, mira quis explicet? quo quaque adusta nigrescunt, cum ipse sit lucidus, & penè omnia qua ambit & lambit, colore pulcherrimo decolorat. Et Vates Regius. Molliti sunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt jacula. Proindè Detractor Nuntium illum Turcicum imitatur de quo canit Tassus.*

S. Aug. l. 21.

de civit. c. 4.

Psal. 54. 22.

Tass. nulla
Gerusal. li-
ber. cant. 2.

*Granfabbro di calunnie, adorne in modi
Noui, che sono accusè, e paion lodi.*

Charitatis
perseve-
rantia.

Luc. 12. 35.

37. D. Aresius observat, singulis elementis exteras ac inimicas qualitates, ejectis propriis, imprimi posse. Enimverò terra, aliàs sicca, non rarò humiditatem suscipere cogitur. Aër, naturâ suâ humidus, frequenter siccus evadit. Aqua frigus sibi congenitum sæpiùs cum calore permutat. Solus ignis id peculiare habet, quod primævo suo calore nunquam exui possit. Unde Aresii lemma. NON REFRI-
GESCET. S. Mariam Magdalenam hoc symbolû concernit, quæ supremum charitatis Divinæ ardorem, animo semel conceptum, altis aded radicibus intra præcordia sua admisit, ut illum nec momento quidem in pristinum frigus degenerare sit passa. Eandem præceptionem Christus discipulis suis inculcavit his omninò verbis. *Sint lucerna ardentes in*

manibus vestris. Nimirum, interprete meo S. Prospero dicere volebat, ut superno igne accensus animus non tepescat, sed studeat semper ardere.

S. Prosp. ep. 84. inter ep. S. Ambros.

38. Ignis, voraci incendio in sylvam, virore ac frondibus undique luxuriantem, grassatus, epigraphen tenet. QUID IN ARIDO? Nimirum ad illa Servatoris verba alludit; *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* quasi diceret: si calamitatum ac suppliciorum flamma incendio aded immani in arbores vivas, & pretioso virtutum fœco plenas, defæviat; quæ, obsecro, tormenta ac ærumnâ illos manebunt, quæ ligna arida, omnique virtutum humore penitus destituta, existunt? *Si ego, inquit Christi ore Venerabilis Beda, qui peccatum non feci, lignum vita appellatus, sine igne passionis à mundo non exeo; quid putas eis manere tormenti, qui sunt fructibus vacui?* S. Gregorius Papa gravissimas Jobi, viri apprimè Sancti, ærumnas in memoriam revocans, ait, *Cum recognosco Job in sterquilinio, cogito qualiter Deus in futuro cruciabit, quos reprobat, qui ita dure affligit, quos amat.*

Luc 23. 31.

Sceleratis
graves pæ-
næ refer-
vantur.
Beda in loc.
cit.
S Greg. in
Iob.

39. Ignis, intra virentis ligni fascem accensus, epigraphen sustinet. MICAT ACRIUS ARDOR. Quo sensu hanc iconem interpreter? forsan viridem teneramque juventutem significat, quæ à lascivo amoris igne magis, quàm arida & exsucca senectus infestari solet? Forsan amantis profani pertinaciam exprimit, qui tantò acrius adversus rem amatam inardescit, quò plures hæc machinas, ac resistantis animi clypeos opponit? Forsan immensam Dei bonitatem repræsentat, quæ amoris sui ardorem tantò copiosius effundit, quò amplius faxea ac perfida hominum corda renitentur. Verùm ut hæc non sint incongrua, Emblemate tamen illo Divinam iram cum primis significari putem; sicuti enim ignis majore violentiâ, ac operandi virtuti longè validiore in lignum viride, quam in siccum fertur, ita iræ Divinæ vehementia impulsu multo graviore eos percellit, quos amplioribus gratiæ ac dignitatum ornamentis excultos offendit. Verissimè adeo, *Potentes potenter tormenta patientur, seu, Vatablo traduce, In potentes inquiretur acriter.* Unde Origenes Principes tribuum Israël suspensos esse, ait, eò quod populum non docuissent, non movissent, non sollicitè arguissent; additque, *Hæc si cogitarent homines, principatus non ambirent.* Certè Canonicus ille S. Victoris, teste Cantipratano, post mortem apparuit amico, cum dicto, *Si de numero Episcoporum fuisset, in damnationis periculum incidisset, & de numero electorum non essem.*

Amor in
juvene.

Amans
pertinax.

Bonitas
Dei.

Christus
iudex.

Sap. 6. 7.

Orig. homil.
20. in Num.
25. 4.

Thom. Cant.
ripr. l. 1.
Exempl.
cap. 20.

40. Ignis, sub nocturno ac stellato cælo, in Vestalium templo supra aram accensus, Patre Boldono autore, epigraphen tenet. **ÆMULA SIDERVM VIGILAT.** Nimirum sacra hæc flamma vigilem Cardinalis Monti, Pastoris optimi, animum significabat. Eodem Encomio Seneca Octavianum profecutus, *Omniū domos, inquit, illius vigilantia defendit, omnium otium illius labor &c Ex quo se Casar orbi terrarum consecravit, sibi eripuit, & siderum modo, qua irrequieta semper cursus suos explicant, nunquam illi licet vel subsistere, vel quicquam suum facere.*

41. Ignis, in medio Dianæ templo accensus, epigraphen monstrat. **CUSTODE PERRENNAT.** Ita sanè bonâ hominum diligentiam, industriam, & vigilantiam res quævis maximæ conservantur. Meus D. Carducius in rem præsentem canit.

*Mulciber exardens vigili custode perennat,
Nil tibi deficiet, si vigil Argus erit.*

Justus Lipsius. *Caduca & fragilis res homines sumus: sed ut sumus etiam cum non sumus, & ut bona fama (sape etiam pecunia) mortuis nobis supersit, pendet ab industriâ juvenili.*

42. Tanta sensuum nostrorum est miseria, ut formæ cujusdam venustatem nonnunquam brevi temporis intervallo contemplati, mox vastum intra præcordia incendium contrahant: id quod D. Carolus Rancatus in igne dignoscendum proposuit, qui ingentibus spatiis dilatatus, hanc Claudiani gnoman præferbat. **EXIGUE PEPPERERE MORÆ.** Opportunè S. P. Augustinus. *Quomodo enim, si aliquis carbones ignis apprehendat, si eos citò projecerit, nihil nocebunt, si verò diutius tenere voluerit, sine vulnere eos jactare non poterit: ita & ille, qui ad con-*

cupiscendum oculos defixerit, & libidinis malum in corde suscipiens, moras in suis cogitationibus habere permiserit, excutere à se sine anima occasione vel plagâ non poterit. Et S. Gregorius super illud Jobi, *Ignis est usq; ad perditionem devorans, ait, Quid est libido nisi ignis, & quid item turpes cogitationes, nisi paleæ? Quis etiam nesciat, quia si in paleis ignis negligenter extinguitur, & parvâ scintilla omnes paleæ accenduntur? qui ergò virtutum incrementa non vult exurere, ita debet libidinis ignem extinguere, ut per tenuem scintillam nunquam possit ardere.*

43. E Storzæ Pallavicini sententiâ, profusus hominum mundanorum decor, instar flammæ, tantundem splendet, quantum absumit. Proinde ignem, Emblematis loco, hoc lemmate notabis. **SPLENDET, UT ABSUMIT.** Quippe emendicatus hominum splendor nonnisi gravibus impensis, & divitiis prodigè dilapidatis, promovetur, conservaturque. Ad hoc propositum meus D. Carducius.

*Non secus angustis Regum qui degit in aulis,
Splendorem ut foveat, pabula perdit opum.*

Porro tantundem splendoris in cælo tibi conciliabis, quò plus divitiarum in egenos absumpseris. Unde S. P. Augustinus. *Arca exinanita est auro, cor plenum est fide. Foris pauper es, sed intus dives es.*

44. Ignis, intra domum excitatus, aquis tempestivè affusis citra negotium extinguitur. lemma. **PRINCIPIIS OBSTA.** Verbis ex Ovidio mutatis.

*Principius obsta, serò medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.*

Id ipsum de amoris lascivi flammâ dixeris. Unde apo-

S. Greg. in Job 31. 16.

Pallavicini in Histor. Concilii I. cap. 2. n. 6.

Ambitiosus.

Eleemosynarius. S. August. in Psal. 66

Ovid.

Principiis obstandū.

Ovid. Epist. apodofis loco istud ex Ovidio distichon habeto Heroid.

Dum novus est, cæpto potius pugnemus amori: Flamma recens parvâ sparsa resedit aquâ.

Arist. 1. 4. Sapiientis est, ajebat Philosophus, malorum in iitiis Polis. cap. 4: occurrere.

45. Ignis, dum in materiam sibi applicatam agit, semper intereâ sursùm, ad centrum locumque suum nativum, tendit. Lemma. OPERANDO LEVATUR. R. P. Tobias Lohner, vir, si quis alius, pro animarum salute, & Pastorum institutione zelosissimus, imagine illâ spiritualem operarium designat, qui cum hominibus agens, mentem semper ad Deum, veluti ad centrum finemque suum, elevatum habere debet. Id quod præclare Sanctus Ignatius, laudatissimæ Societatis Fundator, docuit; de quo P. Ribadeneira in hæc verba loquitur. Atque hoc familiare nostris optabat esse, ut Deum in omnibus rebus præsentem cernerent, & mentes suas non in oratione tantùm ad cœlestia attollerent, sed universas res, atque actiones singulas in Deum referrent, neque minorem devotionis spiritum in actione, quàm in meditatione sentirent. Unde alius quidam dicebat, eum, qui cum proximo conversatur, assiduè illam Ecclesiæ adhortationem sibi occinere debere; Sursùm corda.

Tob. Lohner. Instr. 3. c. 3. Parochi conversatio. Ribad. in vita S. Ignatii. l. 5. c. 1.

46. Ignis, dum agit, nec minimam nativi caloris sui jacturam facit. Lemma. NON PERDIT AGENDO CALOREM. Nempe spiritualis operarius, dum cum proximo agit, studiosè cavere debet, ne quidquam de interno charitatis & perfectionis ardore remittat. Eum in finem saluberrimum illud Christi monitum sibi præ oculis statuatur. Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, anima verò suâ detrimentum patiatur. Hoc videlicet sponsâ indicavit. Introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinavit in me charitatem. Quomodo enim ordinavit, nisi eam excitando, ut ordinem charitatis ab ipso præscriptum servaret, & prius charitatem erga se, postea erga alios exerceret? S. Bernardus, Eugenium suum instruens, si totus inquit, vis esse omnium, instar illius, qui omnibus omnia factus est, laudo humanitatem; sed si plena sit, quomodo autem plena, te exaluso? & tu homo es, &c.

Parochi conversatio.

Charitas ordinata.

Matth. 16.

Cant. 1.

S. Bern. lib. 1. de Consol.

47. Ignis calorem suum omnibus accedentibus indiscriminatim communicat. Lemma. OMNIBUS IDEM. Præclarum in rem præsentem zelosissimi Patris Lohneri est monitum; Verus operarius, inquit, sine ulla personarum acceptione, omnibus auxilium vel consilium poscentibus, aut iisdem indigentibus promptè ea communicare debet; illudque adeò Christi usurpare; Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Eum in finem meminisse debet, Christum pro omnibus aqualiter mortuum esse, omnes esse Dei filios, in omnibus Christum relucere, omnium animas esse pretiosas, & ad imaginem Dei creatas; Atque hoc est, quod tam facile hortatur S. Jacobus: Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloria. Etenim si introierit in conventum vestrum vir, aureum anulum habens in veste candida; introierit autem & pauper in sordido habitum, & intendatis in eum, qui indutus est veste præclarâ, & dixeritis ei; Tu sede hic benè. Pauperi autem dicaris: Tu sta illic, &c. nonne iudicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum? Themistocles admonitus, audiit à viro sapiente, Benè Principatum geres, si cunctis equalis, & communis esse voles, S. Bernardus ad Eugenium suum liberrimè. Non sit, inquit, in te acceptio personarum, non parvi te rem peccati existimes, si

Acceptio personarum Parochis fugienda.

Matth. 11.

Jacob. 2.

Plutarch. in Apoph. S. Bernard. lib. 2. de Consol. cap. 14.

facies peccatorum, & non potius causas iudicas meritum.

48. Ignis, donec extingatur, ab agendo nunquam desistit. Lemma. AGIT, DUM VIVIT. Id quod Salomon indicat his omnino verbis. Triasunt insaturabilia, & quartum, quod nunquam dicit sufficit, nimirum, ignis. Rursus de vero animarum Pastore imaginem hanc interpretatur eruditissimus P. Tobias Lohner; is enim, quoad vires suppetunt, ab operando nunquam remittere debet; ut adeò cum Davide possit dicere, Zelus domus tue comedit me; Et, Tabescere me fecit zelus meus. Sibi quippe à Deo illud Apocalypsis dictum putet, Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Atque adeò cum tanta constantia animabûs, sibi commissis, invigilet, ut & ipse cum Christo olim moriturus dicere possit: Consummatum est. S. P. Augustinus illum D. Joannis locum explicans. Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos, ait, In finem dilexit, ut & ipse de hoc mundo ad suum caput dilectione transirent, quid est enim in finem, nisi in Christum? finis enim legis Christus; finis perficiens, non interficiens: vel in finem, id est, usque ad mortem, non tamen dilectionem morte finivit; vel usque ad mortem dilexit, id est, usque ad mortem dilectio ipsa illum perduxit.

Prov. 30.

Ab operatione nunquam cessare. Psal. 68. Psal. 113. Apoc. 2.

S. Aug. in Ioan. 13. 1.

F L A M M A. Caput II.

49. Flammam in aère, quasi ad Cœlum subvolaturam, nonnemo hoc lemmate donavit. UT QUIESCAT. vel. QUIES IN SUBLIMI. Eorum genuina hæc imago est, qui è mundi retinaculis extricati, sese unius Dei obsequio addixerunt; probè gnari, veram quietem nullibi, nisi in solo Deo, repertum iri. Unde Dionysius Carthusianus in illud Threnorum, Peccatum peccavit Jerusalem, propterea instabilis facta est, ita commentatur, conquiescere studeamus in Deo, ipse enim est finis noster, ad quem semper respicere debemus, in quo solo vera & salutaris quies consistit &c. Et meus Concanonicus, Thomas Kempensis, Deum ex imo corde affatus, Non potest, inquit, cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona, omnemque creaturam transcendat.

Religiosus.

Dionys. Car in Thren. 1. c.

Thom. Kemp. l. 3. de tim. cap. 21. n. 2

5. Flamma, Emblematis loco, inscriptum tenet. AD SUBLIMIA SEMPER. vel. SEMPER SURSUM. Assiduos in virtute progressus hæc imago significat. S. Hieronymus acutè observat, studiosè quidem ab Ezechiële descriptos fuisse gradus, per quos ad templum ascendebatur; Gradus ejus versi ad orientem; sed tamen de eorum numero nihil determinasse, neque ullam eâ de re mentionem fecisse, Verba S. Doctoris adnumero. Propterea graduum numerus incertus relinquatur, ut quanto magis studio ascendere ad altiora potuerimus, & insensibus non putemus collocatos, & cogitemus illud Psalmistæ; Ibunt de virtute in virtutem.

Profectus

S. Hieron. i Ezechiel. c. 43. v. 7.

51. Flamma epigraphen legendam offert. ALLICIT, ET TERRET. Principis Majestatem hæc imago describit, quæ benevolentia suæ splendore aliorum oculos in se convertit, & simul vultus sui gravitate in se defixos percellit. Talem, Plutarcho teste, se demonstrabat Rex Demetrius. Formâ & facie venustate erat adeò mirâ atq; excellènti, ut Plastes vel Pictor exprimere nathæenus imaginè ejus posset; eadem enim venustatè & gravitatem, terrorem & hilaritatè habebat. Posteaquam Constantius Imp. Julianum Imperii sui hæredem scripserat, Erant, teste Alciato,

Principis majestas.

Plutarch. i vita Demetrii.

Alciato. Histor. Mediol. lib. 4

qui

6. 2.
Fernand.
visione 10.
62. 5. 2. 3.
qui ex Juliani ipsius facie, qualis Imperator futurus esset, prasagirent. Terribilis enim non sine maxima venustate, ejus oculi optimam indolem praserebant. Hæc testimonio, ante Dei thronum Seraphim simul stabant & volabant. P. Antonius Fernandez, hujus ænigmatis interpret, ait, in Deo summa est pulchritudo, cum summa Majestate conjuncta, quarum illa repellit intuentes, ista vero attrahit; ideo nil mirum, Seraphim simul volabant & stabant: pulchritudinis enim studio, quasi in Deum volando rapiabantur; Majestatis vero radiis repercussi, retrahantur. Eadem vultus Divini effecta non obscure innuit Regius Psaltes, his omnino verbis, *Concupiscit, invitata à venustate, & deficit, repercussa à Majestate, anima mea in atria Domini.*

Deus amabilis & terribilis.

Psalm. 83. 3.

Vita humana ca-duca.

Jacob. 4. 15

S. Aug. serm. 111. de Divers. cap. 8

Assumptio M. V.

Anima ad Cælum aspirat.
S. Bernardus serm. 4. de Ascens. Domini.

Invidia.

T. Livius l. 7 Decad. 1.

Ovid.

Lips. Opere Critico Præfat. lib. 1. Var. Lect. Emil. Prob. in vita Chabria.

S. Joannes Baptista.

Joan. 5. 35.

Justus.

S. Prosper. in Psalm. 103.

52. Viscosa exspiratio per antiperistalam accensa, & in aëra instar flammæ sublata, demùm oculos nostros effugit, & versus spheram suam nativam evolat. Unde lemma. OCULOS ELATA FEFELLIT. Hoc Emblemate ad solemnes Odoardi, Parmensium Ducis, exequias erecto, caducam hominis vitam delineabis, quæ tametsi meritorum fastigio, & virtutum heroicarum splendore, instar elatæ flammæ reluceat, mox tamen è mundi conspectu surripitur, & momentò disparet. *Quæ est enim vita nostra? vapor est, ad modicum parens, & deinceps exterminabitur.* Pulchrè S. P. Augustinus. *Vivebat heri homo, non est hodie, paulo antè videbatur, modò non est qui videbatur. Ducitur homo ad sepulchrum, redeunt tristes, citò obliviscunt. Dicitur, quàm nihil est homo; hoc dicit ipse homo, & non corrigat se homo, ut non nihil, sed aliquid sit homo.*

53. Scipio Bargalius Mariam Virginem, ad cælos assumptam, flammæ non abfimilem dixit; addito lemmate. SUMMA PETIT, vel ut aliis placet. CELSA PETIT. Ita omnis humana mens, rationis usu instructa, occultis impulsibus ad cæli fastigium aspirare consuevit. S. Bernardus. *Cupidi sumus ascensionis, exaltationem concupiscimus omnes: nobiles enim creaturæ sumus, & magni cujusdam animi, ideoque altitudinem naturali appetimus desiderio.* Tametsi verò cæli desiderium non adeò in omnibus ferveat, neminem tamen eoque à se alienum videris, qui suprâ sortem suam evehi, & sublimiore gradu collocari non contendat.

54. Illud ipsum lemma, SUMMA PETIT, Invidiæ malevolentiam, adversus sublimia Magnatum, aliorumque hominum fastigia enutriri solitam, vivis coloribus exprimit. Titi Livii effatum sanè verissimum est. *Invidiam, tanquam ignem, SUMMA PETERE.* Cui assensum præbet Ovidius.

SUMMA PETIT livor, perflant altissima venti.

Et Justus Lipsius. *Habet hoc omnino præstans & excellens virtus, ut nescio quomodo facile aut invidios inveniat, aut inimicos.* Præ cæteris insigniter & prorsus Divinè Æmilius Probus. *Est hoc, inquit, commune vitium in magnis, liberisque civitatibus, ut invidia gloriæ comes sit: & libenter de his detrahant, quos emergere videant alius.*

55. Flamma, Emblematis loco, titulum præfert. SPLENDET, seu, LUCET, ET ARDET. Hanc prærogativam Joannis Baptistæ, Servatoris nostri Prodomo, propriam faciunt Sacri Evangelistæ his omnino verbis, *Ille erat lucerna ardens & lucens.* Eadem porrò singulos Christi fideles exornabis, qui fidei lumini comitem charitatem jungunt. Non multùm ab hoc argumento recedit meus Concanonicus S. Prosper, *Prædicatores, inquit, & nuntii veritatis, sunt ignis cum ferventi spiritu, & eos, quos exhortantur, accendunt; duplicem habentes efficien-*

riam, ut & illustrent animas, & adurant, cum eadem vi & ardorem virtutis adjiciunt, & peccatorum spinas, tribulosque consumunt. Absalon Abbas, Canonicus Regularis, *Dum, inquit, ignis charitatis ardet intus per fervorem devotionis, & dat foris calorem in doctrina, & exhortatione spiritali, consequenter oportet, ut det splendorem honestate conversationis, & exemplo bonorum operum, &c.*

56. Animus excelsus ac nobilis non modò in mundi negotiis, sed & in spiritalis vitæ perfectione semper ad sublimiora enititur. Id quod epigraphæ, supra flammam collata demonstrat. DEORSUM NUNQUAM. vel, IMIS HÆRENS AD SUPREMA, vel, ut P. Carolo Bovio placet, VIGOR OMNIS IN ALTUM. *Quemadmodum flamma, Senecæ verbis utor, surgit in rectum, jacere, ac deprimi non potest, non magis quàm quiescere: ita noster animus in motu est, & mobilior ac actuosior, quò vehementior fuit.* Lactantius, *An, inquit, potest, aliquis non intelligere solum ex omnibus cælesti, ac Divinum animal esse hominem, cujus corpus ab humo excitatum, vultus sublimis, status erectus, originem suam quarit, & quasi contemptâ humilitate terræ, AD ALTUM NITITUR, quia sentit summum bonum in summo sibi esse quarendum.*

57. Ea equidem adversis ventis est facultas, ut flammam infestent; at eandem, directo tramite ad cælos conscensuram, nil penitus impedire possunt. Unde Caroli Bovii lemma. VIS NULLA RETARDAT. Certè omnia malevolorum machinamenta Dei servis nullos unquam in spiritali progressu compedes injicere, aut seriam proficiendi voluntatem remorari valent. Exemplo suo id testantur S. Paulus, S. Athanasius, S. Theresia, aliique, quibus adversitatum ceituræ amplissimam virtutis profecturæ semitam straverunt. S. P. Augustinus. *Quando carnales gravibus vitiorum compedibus premuntur in mundo; spirituales diversarum virtutum pen-nis elevantur in altum: & à Dei vel à proximi amore separari non possunt, sed cum Apostolo clamant. Quis nos separabit à charitate Christi? Spirituales nec tormentis separantur à Christo, carnales vero interdum etiam otiosis fabulis separantur. Illos non separat crudelis gladius, istos verò separat carnalis infestus, &c.*

58. Dum truncus aridus escam ac fomentum desideratum flammis subministrat, hæc, quasi vicem reddituræ, eundem clarissimâ luce perfundunt. Unde lemma. PRO ESCA SPLENDOREM. Magistros, aut Magnatum ministros hoc Emblemata concernit, qui minervali à discipulis, aut victu a Mecænatibus recepto, collybi vice, insignem virtutis aut consiliorum suorum splendorem rependunt. Eadem imago gratum etiam animi affectum, & recentem adversus beneficia memoriam significat. Benè Euripides.

Beneficium beneficio respondeat.

Certè Romulus & Remus, ad Tyberis marginem miserè expositi, alimoniam, à lupâ subministratam, publico simulachro, ejusdem honori in Urbe erecto, compensarunt. Alexander Magnus, Thebarum civitate captâ, sparsoque passim civium cruore, solam illam familiam in libertatem asseruit, quæ olim patrem suum Philippum, cum in eadem urbe obsidis loco teneretur, benigno hospitio exceperat. Bre-viter S. P. Augustinus, *In quacunque voluntate benefeceritis, in ipsa liberabimini.*

59. Muliebris venustas flammæ est æmula; utrique enim aptè inscribes. BELLA DA LUNGI, MA MORTAL D'APPRESSO. Id est.

EMI-

Absalon Abb serm. II

Animus nobilis.

Seneca l. 2. Ep. 39.

Lactant. l. 7. Divin. Inst.

Virtus infestata.

S. Aug. serm. 54. de Temp.

Gratitudo.

Eurip. in Hel.

Æliam lib. 33 var. Histor.

S. Aug. Epist. 49. q. 4 in med.

Muliebris venustas.

EMINUS PULCHRA, COMINUS LETHALIS. His omninò verbis Baptista Guarinus.

*Che se il fuoco si mira, ò come è vago.
Ma se si tocca, ò come è crudo, il mundo
Non hà di lui più spa ventevol mostro.
Come fera divorà, e come ferro
Pugne, e trapassa, e come vento vola:
E. clove il piede imperioso ferma,
Cede ogni forza, ogni poter da loco
Non altrimenti amor &c.*

S. Pet. Damian. lib. 2. Epist. 18.

S. Petrus Damianus. *Si consumi libidinis incendio nolimus, muliebris aspectus speciem declinemus, ne de conspectu forma flamma profiliat, & in nobis tota mentis intima pervadat.*

Superioris presentis exemplum

Stob. serm. 45.

60. Flamma, supra Pharus accensa, navim respicit inter noctis umbras & tempestatum horrores fluctuantem; cum lemmate. CURSUM DIRIGIT. Superiores, aliove insigni prudentiâ ac virtute viros, hæc idea demonstrat, utpote à quibus familia, civitas, aut Respublica plurimum præsidii recipit, Epicætetus Philosophus, referente Stobæo, *Quem admodum, inquit, faces in portu sublata, magnâ flammâ excitata, navibus per mare errabundis, multum auxilii ferunt; sic & vir splendidus in urbe periclitante magnis beneficiis cives afficit.* Et Justus Lipsius. *Sicut nautas in tenebris levis intermicantis sideris inspectio dirigit: sic nos in hac vita inspectio magni viri.* Porro bonum exemplum, & inculcata Sanctorum vita, hoc symbolo representantur. Idque Origenes meritò etiam ad S. Angelum tutelarem trahit; *Adest, inquit, unicuique nostrum etiam in Ecclesia Dei Angelus bonus, Angelus Domini, qui regat, qui moveat, qui gubernet.*

Lips Centur. 1. ad Belg. Ep. 41.

Angelus Custos. Origen. Hom. 20 supra Num.

61. Bargalius flammam depinxit, in cuius medio gladius, veluti illam in partes dissecturus, cernebatur; cum lemmate. SECTIONEM REFUGIT. Hæc veri amoris genuina sunt lineamenta, qui sese in plures distribui minimè patitur. In amore Divino id observatum habens S. Petrus Damianus, *Magnus hospes, inquit, in diversorii tui querit angusta descendere, atque idcirco solus vult, & sine consortibus habitare.* Theodoretus quoque super illam Deuteronomii legem, *Audi Israel, Dominus Deus noster Dominus unus est: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ait, Docemur dilectionem non scindere in dilectionem Dei, & dilectionem auri, sed totam dilectionem Creatori Deo conservare.*

Amor.

S. Pet. Dam. Opus. 12. c. 4

Theodoret in Deuter. 6. 4. quæst. 3.

Calamitates utiles.

62. Qui inter adversos aliorum motus ad majorem fortunam eluctatur, symboli loco flammam præferat, quæ geminis inter se collisis ventis aucta, epigraphè sustineat, DISPARI PUGNA MAJOR. Sanè Othomannica flamma amplissimum tyrannidis suæ incrementum non aliundè derivatum habet, nisi è Christianorum dissidiis, qui mutuâ cæde confecti, opportunissimum igni Turcico alimentum subministrarunt. Experientiâ quoque didicimus, S. Ecclesiam, & sacros Religiosorum Ordines inter res adversas plurimum semper promovisse. De seipso testatur Magnum Ecclesiæ Lumen, S. P. Augustinus. *Deus, cum me adversis rebus exagitat, aut merita examinat, aut peccata castigat, mercedemq; mihi æternam, pro toleratis pie malis temporibus, servat.*

S. Aug. l. 1. de Civit. cap. 29.

Tentatio superata.

63. Quidam virgineum D. Thomæ Aquinatis candorem, à prostituti pudoris scorto tentatum quidem, nullâ tamen labe scædatum, significaturus, flammam depinxit, quæ tubum ambiens, epigraphè tenebat. AMBIT, NON URIT. Hanc imaginem sequenti egiagrammate explicandam censeo.

*D' impure fiamme armata,
Contra il pudico Giovane S' auventa
La femina sfacciata,
E d' abbronzarlo, e denigrarlo tenta
Mà contra lui in vano
Sbuffa il furore insano
Del infernal Megea,
Perche un Angelo egli era.*

Individua enim mortalium comes est concupiscentia, quæ dum resistentem sentit animum, urere non potest. Pulchrè Magnus Augustinus. *Volumus ut nulla sint concupiscentia, sed non possumus. Velimus, nolimus, habemus illas; velimus, nolimus, titillant, blandiuntur, stimulant, infestant, surgere volunt. Premuntur, nondum extinguuntur, quamdiu caro concupiscit adversus spiritum.*

Concupiscentia.

S. Aug. De Verb. Dom. serm. 43. 6. 9

64. Flamma, rubum complexa, INNOXIA SPLENDET. Ita Spiritus Sanctus sua vissimo amoris sui ardore animas nostras ab omni vitiorum forde, citra omne doloris aut supplicii vestigium, expiare solet. S. Ambrosius in illud Psalmi, *In te inimicos nostros &c.* ait, *Ideo rubus urebatur, & non exurebatur, quia terram istam, quæ nobis spinas germinabat & sentes, disponebat urere per continentia disciplinam, non consumere per mortis ærumnam.* Porro Correctoris lingua illuminet, non destruat, necesse est.

Spiritus S.

S. Ambrosius in Psal. 43. V. In inimicos.

Correctio.

65. Rubus, flammis circumdatus, illustrem quæ versum splendorem diffundit, at nunquam conflagrat. Unde lemma, flammæ inditum. LUCET, NON URIT. vel. ILLUSTRAT, NON URIT. Verbum Divinum, undique igneum, purissimam Virginem Mariam, carne intra illius uterum assumptâ, citra omne virginei candoris detrimentum, amplissimè illustravit. Robertus Abbas. *Hic ignis, inquit, Christus, Deus & homo, novem in utero ejus mensibus habitavit, & levem carnis vel anime ejus stipulam, sive fenenum, non solum non combussit, verum etiam majore cum virginitatis honore gratiâque formati exinde hominis, quem assumpsit, perenniter illustravit.* Pari ratione calamitates, à Deo immixtæ, gloriam ac splendorem, non verò perniciem nobis afferunt. *Ignis in rubo,* teste P. Cornelio à Lapide, *est tribulatio in homine sancto, humili, & mortificato: talem enim tribulatio non urit, non ledit, sed illustrat, & roborat.* Et, prior illo, Hugo Cardinalis, *Ignis inquit, in rubo Ecclesia probata, vel turbata tribulatione non consumpta.*

Incarnatio Dei.

Roberts. Abb. in Exod. l. 1. cap. 12.

Calamitates illustrent.

Cornel à Lap. in Exod. 3. 2. Hug. Card. in hunc loc.

66. Flamma, rubum ambiens, LAMBIT NON URIT. Ita ineffabili Divinæ bonitati sufficit, igneâ Nemesis suæ luce terrorem incussisse, omnemque illius ardorem, ac devastandi licentiam, quo ad potest, repressisse. Huic Emblematis consonant illa Exodi verba, ubi Moyses videbat, quod rubus arderet, & non combureretur. Nam, Interprete S. Ambrosio, *Ideo rubus urebatur, quia terram istam, quæ nobis spinas generat & sentes, disponebat urere per continentia disciplinam, non consumere per mortis ærumnam.* Aptè insuper hæc gnomâ illas tyrannorum flammæ significabis quæ S. Cæciliam, & Juvenes Hebræos in fornace Babylonicâ, citra ullam offensam, circumdederunt. Denique etiam Correctoris lingua proximos suos illuminet, non verò exerceat.

Correctio Divina.

Exod. 3. 2.

S. Ambrosius in Psal. 43.

Corrector

67. Virtuti nunquam non suam adherere appendicem invidiam, è flammâ compertum habetur, cui inscripti. NON SINE FUMO. Unde Justus Lipsius. *Ut flamma firmior non surrexit unquam sine fumo, sic nec fama sine nube aliqua livoris.* Ca. Virtus terùm exinde etiam liquet, neminis virtutem adeò esse

Virtutis comes invidia. Lips Centur. 1. ad Belg. Epist. 14. Virtus cum vitio.

esse splendidam ac defæcatam, quin nonnihil caligantis fumi, ac imperfectioris labeculæ respersum habeat. Rursus sese testem offerens Lipsius, *Quid*, inquit, *sumus nos omnes, qui aliquid esse videmur; Homuli, & in quibus athereæ illius parris aliquid emicat fortasse; sed non sine adjunctâ terrenâ suâ face. Itaque caligo, hæsitatio, error agnata sunt nobis: & nihil tamen eximium ab homine eximio, in quo non ea reprehendas.*

68. Flamma, amœnis undique radiis corrusca, triste prognosticon reddit; nam IN NOVISSIMO FUMUS. Ita nimirum omnis mundi splendor, omnisque gloria, tandem in lachrymas, & obscuros languores desinit. *Latitia tribulatio sapè succedit*, inquit S. Ambrosius; cui assentitur S. Bernardus, *sicut flammæ NOVISSIMA FUMUS occupat & caligo; sic latitia in tristitiam commutatur.*

69. Magnatum amicitia, flammam imitata, affectis suis plerumque plurimum detrimenti affert; Unde Abbas Certanus flammam, advolanti papilionis infestam, depinxit; cum lemmate. LUDENTEM ELUDIT, seu DEVORAT. Acute Franciscus Petrarcha. *Magnus apud Regem. Major nè quàm apud Alexandrum Lisimachus, apud Liberium Sejanus? Utriusque magnitudinem & ruinam nôsti.*

70. Idem Certanus Emblematis loco flammam expressit, penes fontis cujusdam aquas accensam; addito lemmate. HAUD MISCENTUR. Significabat nimirum, homini justo nihil mali accidere posse. Seneca. *Nihil accidere bono viro mali potest. Non miscentur contraria.* Hinc nec delitiæ spirituales sese cum carnis & sensuum voluptate commiseri patiuntur. Benè S. Bernardus. *Quomodo ignis & aqua simul esse non possunt, sic spirituales & carnales delitiæ in eodem se non patiuntur.*

71. Flamma, tametsi stabili loco persistere solita, vivis tamen scintillis passim volitat; atque aded simul STAT, ET VOLAT. Hanc animæ beatæ ideam putes, quæ Divinis gaudiis assidue immersa, aliis identidem illecebris (ut vocant) accidentalibus beari cupit. Isaias id insinuat, *Seraphin* (quos ignem interpretantur) *STABANT super illud* (nempe supra Dei solium) *ET VOLABANT.* Porrò etiam anima religiosa, dum in silentio suo quieta persistit, altius identidem ad charitatis ac gratiæ Divinæ fastigium evolabat. Pulchrè S. Eucherius. *Deo ad stare, idem est, quod volare. Festinas ad Deum? sede in quiete & silentio orationis, elevaberis, & ad Deum Deorum in Sion evolabis.*

72. Flammam intrâ arentium lignorum fasces succensam, D. Carolus Rancatus Præpositus gemino lemmate donavit; primò quidem; SE SPLENDE, ANCOR CONSUMA. Id est. DUM SPLENDET, ABSUMIT. Dignitatem tantundem noxiam, quantum sublimem, hæc imago describit. Altero verò? SE CONSUMA, ANCOR SPLENDE. Id est. DUM ABSUMIT, ILLUSTRAT. Eo hoc Emblemata spectat, qui, tametsi plurimum noxii, in mundi tamen conspectu illustres, summisque honoribus conspicui habentur. De priore Emblematis sensu pulchrè S. P. Augustinus. *In terrenis solatiis magis desolatio, quàm consolatio reperitur. Divitiæ quippe, atque fastigia dignitatum, quibus se felices putant esse mortales, nihil afferunt consolationis, cum sit eis indigere, quàm eminere præstantius. Utramque verò illius mentem sequentibus hexametris Jambicis explicat D. Salvator Carducius.*

*Si flamma splendet; escas devorat,
Si devorat nutrimen, effundit jubar simul;*

*Opes vorat sic dignitas, dum fulgurat
Absumit aurum; at splendidum parit decus.*

F A C U L A. Caput III.

73. FACem agitatam genuinæ virtutis hieroglyphicum constituunt; quippe quæ inter adversos motus invalescit, majusque sui incrementum capit. Unde lemma. JACTATA MAGIS; vel, AGITATA VIVACIOR. vel denique, DUM AGITUR, AUGETUR. Iisdem penè verbis Ovidius.

*Vidi jactatas, motâ face, crescere flammæ,
Et vidi nullo concutiente mori.*

Et post illum S. Augustinus. *In faculâ ignis agitatus accenditur.* Themistocles id expertus, gloriam suam miris incrementis proficere sensit, quando Athenensium, conterraneorum suorum, malevolentiam miserè exagitatus, fugam versùs Perfarum Regiam arripuit, ibique eò excrevit, ut amicis fateri consueverit; *perieramus, nisi periissemus.* Persecutiones quoque, quibus singuli fratres in unius Josephi caput conspirârunt, immensæ gloriæ sementem eidem jecerunt. Denique S. Ecclesia ad hodiernum amplissimum splendorem succollante potissimum Tyrannorum crudelitate ascendit.

74. Tæda juniperina, petræ allisa, epigraphen reddit. ALLISA VEHEMENTIUS. Eandem, flicta. adverso vento afflatam, hoc lemmate insignies. AFFLATU FLAMMESCIT. vel, PUGNANTIA PROSUNT. vel, ut Bargalio placet. RINFORZA IL PROPRIO ARDORÈ, seu, ODORE. Id est, ARDORÈM seu ODOREM GEMINAT. Hoc Emblemata it rursus significantur, qui adversitatum tempore virtutem, merita, ac gloriam suam majori decore exornant. Id quod in Sanctis Martyribus observat D. Augustinus. *Lapidati, occisi, fugati sunt, & cum inde tanquam ex uno loco surgarentur, quasi ligna ardentia Divino igne, rotam sylvam mundi accensam fervore Spiritus, & lumine veritatis impleverunt.*

75. Eadem epigraphæ, AFFLATU FLAMMESCIT, faci subjuncta cernitur, quæ à ventis aspirantibus excitata, illos opportunè significat; quæ levissimâ quavis occasione turbari solit, passim in amoris vel iræ incendia concitantur. Ex his quempiam, flammæ voce, ita loquentem introduxeris.

*Mentre non soffia il vento,
Sembra il tuo foco spento;
Mà un leggier venticello à pena spira,
Gh' egli freme ne l'ira,
Tale se ben si mira
La fiamma del mio cor divampa infesta,
Se di lieve oagion soffio la destra.*

Mirum est, quantum cor humanum, naturâ suâ Tentatio. igneum, accedentibus Orci suggestionibus, inflammetur. Jobus, de Behemoto loquens, *Halitus ejus*, inquit, *prunas ardere facit.* In hunc locum S. Greg. Papa. *Toties Leviathan halitus prunas ardere facit; quoties ejus occulta suggestio humanas mentes ad delectationes illicitas pertrahit. Alias namque superbia, alias invidia, alias luxuria, alias avaritiæ, facibus inflammat. Superbiæ quippe facem menti Evæ supposuit, cum hanc ad contemnenda verba Dominicæ jussionis instigavit; Evæ mox jungit Cainum, invidiæ flammis jactatum; Salomonem libidinis; & Achabum avaritiæ facibus agitados. &c. Demum verbis, plurimum in ré præsentem facientibus,*

Virtutis
persecutio.

Ovid. lib. 1.
Amor. E.
leg. 1.

S. Aug. serm.
119.

S. Aug. Conc.
3 in Psal. 30.

Occasio.

Iob. 41. 12.

S. Gregor. l.
33. Moral.
cap. 28.

tibus concludit, *Ejus halitus prunas ardere facit; quia reproborum mentes, quas jam CALENTE S amore gloria temporalis invenerit, suggestionis sua FLATIBUS usque ad nequitiam exercenda crudelitatis INCENDIT.*

76. Scipio Bargalius faculam accensam hoc epigrammate legendam proposuit. E QUANTO E PIU AGITATA, PIU SI STRUGGE. Id est. AGITATA DISSOLVITUR. Cerrè, vita humana inter externas corporis, & internas animi adversitates tandem enervis fatiscit, ac dissolvitur. S. Augustinus illà D. Jacobi sententiã interpretatus, *Que est enim vita vestra &c. ait, Vita hæc est vita dubia, vita cæca, vita ærumnosa, quam humores tumidat, dolores extenuant, ardores exsiccant, jejunia macerant, joci dissolvunt, tristitia consumunt &c.* Huic nihil dissimilis S. Gregorius, *Laboriosa, inquit, est vita temporalis: levior fabulis, velocior cursore, instabilitate fluctuans, imbecillitate nutans; cui nulla propositi constantia, nulla à turbationibus requies, nulla à laboribus reclinatio. Quis denique est, quem non excruciet dolor, sollicitudo non urgeat, non subruat timor &c.*

77. D. Carolo, inter Cœlitum cathologum relato, facem ardentem exhibuêre, cum lemmate. EX ARDORE SPLENDOR. Innuebant videlicet, è Divi illius summâ charitate, versùs Deum ac proximos miris ardoribus exæstuante, copiosum illum gloriæ splendorem promanâsse, quo hodie in beatitudinis regiã amplissimè relucet. S. Paschasius, de Charitate ratiocinatus, *Hinc certe, inquit, dignitas nominis, hinc celsitudo meritorum, hinc Reges sumus, hinc Sacerdotes, hinc triumphatores, hinc filii Dei sumus.*

78. Sodales, virtute ac meritis præstantes, opportunissimam proficiendi occasionem in propinquos quosvis derivant. E faculã extinctã id discas, quæ alteri ardenti vicina, epigraphen tenet. DABIT ALTERA FLAMMAS. S. Augustinus. *Sic se tenet corpus Christi, membra sociã sic compinguntur, & adunantur in charitatem, & in vinculum pacis, cum quisque id, quod habet, præstat ei, qui non habet.* Emblemati huic construendo ansam dedit Georgius Camerarius.

*Felices tedã, gemino qua ardetis amore,
Extinguent vestras tempora nulla faces.
Alterã si cedat, reduces dabit alterã flammã,
Se fovet, & sese, mutuis urit Amor.*

79. Duces Mediolanenses tres faculas accensas symboli loco præferunt, quæ tribus situlis, aquã plenis, connexæ, epigraphen subjunctam habent. EX UTRISQUE SECURITAS. Ubi ignis haud dubiè justitiæ vindicantis rigorem, aqua verò gratias conferendas significat; è inutuõ enim justitiæ ac elementari temperamento regnorum incolumitas pendet. Nec absre severitati elementiam connexam volumus, cum, Lipsio teste, *sit mirum & varium ingenium hominum. Quosdam benignitas, & ex eã reverentia; quosdam severitas, & ex eã terror meliores faciunt.* S. Gregorius Papa. *Circa subditos suos inesse Rectoribus debet & justè consolans misericordia, & piè severiens disciplina.*

80. Abbas Ferrus tedam extinctam, alteri tamen ardenti proximam, hæc gnomã oneravit. ACCEPTO LUMINE SPLENDET. Illius hæc imago est, qui non quidam proprio Marte, sed alienã beneficentiã emergit. Talem de se ipso canentem audi.

*Quel io, che da me stesso
Sempre farci da foschi orrori oppresso,
In faccia al mondo splendo,
Perche da l'opra altrui la luce prendo,
Non luce dunque in me la virtù mia;
Ma l'altrui Cortesia.*

Porro intellectus humanus, non nisi lumine (ut vocant) gloriæ instructus, in cælis resplendet. Unde Vates Regius, *In lumine tuo videbimus lumen.* In hunc locum Magnus Augustinus. *Si in lumine ipsius videbimus lumen, quis cadit a lumine, nisi cui ipse non est lumen; Et qui voluerit sibi esse lumen, ipse cadit à lumine, quo illuminatur.*

81. Fax hymenæa, spinis circumflexis undique horrida, epigraphen sustinet. PUNGIT, ET ARDET. Nam amoris flamma comitem individuum habet zelotypiam, aculcatam ac crudelem illam conjugum carnificinam. S. Hieronymus de profano amante scribit, *Nam cum fruendi cupiditate insatiabili flagret, plura tempora suspicionibus, lachrymis, conquestionibus perdit, odium sui facit, & ipse novissimo odio sibi est.* Theocritus, *Nunc, inquit, novi amorem. Gravis est Deus, nimirum leana ubera suxit, & mater ipsum in sylvã educavit, qui me exurens, usq; ad ossa ledit.* De iidem amoris profani stimulis ac cruciatibus disertè Plautus.

*Credo ego amorem primum apud homines carnificinam commentum,
Hanc de me conjecturam domi facio, ne foris quæram.*

*Qui omnes homines supero, atque antideo cruciabilitatibus;
Factor, crucior, agitor, stimulor, versor, in amoris rotã; miser
Examino, feror, differor, distrabor, diripior. &c.*

82. Amantes, longius inter se distitos, faci accensã non absimiles dixerim, cum lemmate, LONGIUS, ARDENTIUS. Amor enim ab eã distantia, non modò nihil detrimenti, sed plurimum roboris accipit. Unde Justus Lipsius, *Amantes, abjuncti paululum aut exclusi, acrius amant.*

83. Sicuti præceptiones ac doctrinas Christianas, ita & virtutum exempla abscondi, minimè decet. D. Arelius facis seu candelæ symbolo id demonstrat, quæ supra lychnuchum accensa, epigraphen præfert. NON SUB MODIO. Verbis è D. Matthæo mutuatis, *Neque accendant lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, id est, Interprete Glossã Ordinariã. Non ideò data est doctrina prædicationis, ut celent eam, & subjiciant servituti corporis, dum aliqua timent &c.* Dionysius Carthusianus, *Vos, inquit, aliorum Pastores, seu Ecclesiæ Prælatore, non debetis sapientiam vobis concessam abscondere. Scriptum est enim; sapientia abscondita, & thesaurus invisus, qua utilitas in utroque; Neque accendant homines lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrũ ponunt eam, ut luceat omnibus, qui in domo sunt, simili modo Deus non illustravit Apostolos tantò copioso lumine sapientiæ, ut occultentur & lateant, sed totũ mundũ luce veritatis perfundant.*

84. Ingeniosum D. Joannis Bapt. Mazzoli i Emblemata facem ardentem, è sulphure fufam, exhibet cum lemmate. FOETET, DUM LUCET. Illos nempe vellicans, qui ad Reipublicæ gubernandæ speculã non sine splendore evecti, tetrã vitiorum suorum mephiti omnes passim incolas offendunt. In Nerone id observatum habuit Thesaurus, qui

Inter

Vita humana.

S. Aug. in Jacob. 4. 15.

S. Greg. in Prolog ad Psalmum sextum Pœnitentialem.

Charitas.

S. Paschas. lib. 4. in Matth.

Societas bona.

S. Aug. in Psal. 125.

Camerar. Emblem. Amator.

Misericordia & Justitia.

Lips. Monit. Polit. l. 2. c. 12.

S. Greg. l. 20. Moral. c. 6.

Dependentia.

Beati. Psal. 35. 11.

S. Aug. in hunc loc.

Amor profanu

S. Hieron advers. l. vin.

Theocriti apud Stob um ferm.

Plaut. in stellar. Act. scen. I.

Amentè diffiti.

Lips. Cent. 3 ad Belg. Ep. 27.

Virtus manifest.

Matth. 5.

Gloss. in hunc loc.

Dionys. C. in hunc loc.

Magistrus vitic sus.

Inter privados optimus.

Inter Principes pessimus fuit:

Regno dignus, nisi regnâisset.

Molles illius mores in duris, induruerunt in molliore.

Dum laurum acquisiuit regiam,

Palman amisit popularem &c.

1. Cor 4. 6.

85. Funali, è cera nigra confecto, inscripsit. DE TENEBRIS LUCEM. Verbis è sacra Pagina desumptis, *Qui dixit de tenebris lucem splendescere, illuxit in cordibus nostris.* Enimverò experientia testatur, ab hominibus etiam impetitis ac sceleratis nonnunquam aliquid sanissimæ doctrinæ bonique exempli profluere. Certè Judas, peccatorum facilè coryphæus, complura miracula est operatus. De Pharisæis, quos citra injuriam plenas invidiæ, rancoris, superbiæ, & hypocrisis sentinas dixeris, Christus aperta lege sancivit, *Quæ dicunt vobis servate & facite.* Balaam, Dæmon verius quàm homo, ore suo Divina oracula passim edidit. Unde D. Thomas. *Balaam dicitur Dominus esse locutus Numerorum 21. licet esset Propheta Dæmonum, quia Deus etiam utitur malis ad utilitatem bonorum: unde & per Prophetas dæmonum aliqua vera pronuntiat: tum ut credibilior fiat veritas, quæ etiam ex adversariis testimonium habet: tum etiam, quia, cum homines talia credunt, per eorum dicta magis ad veritatem inducuntur.*

Prædicator vitiofus.

D. Tho 2. 2. 7. 12. art. 6. ad 1.

Extremū iudicium.

Matt. 10. 26.

Hilar. in uncl. loc.

Virtus nunquam perit.

Virtus in circ. Fur.

Virtus principis transitorii.

Greg Naz 2 de Theol.

86. Academicus, inter Gelatos Bononienses Tenebrosus, facem, in spelunca absconditam, exhibet, cum lemmate. IN APRICUM PROFERET. Spe enim firmâ sibi blandiebatur, orbem olim universum ingenii sui partu fore illustrandum. Verius tamen extremi iudicii dies inde significatur, in qua omnia hominum opera, quantumvis hodie occulta, evulgabuntur. Disertè Christus. *Nihil opertum, quod non reveletur; neque occultum, quod non sciatur:* Nam, interprete S. Hilario, *Dominus diem iudicii ostendit, quæ abstrusam voluntatis nostræ conscientiam prode: & ea quæ nunc occulta existimantur, luce cognitionis publicæ detegit.*

87. Inter cæteram pompam funebrem, piis manibus Isabellæ Borboniæ, Hispaniarum Regnæ, Mediolani adornatam, tæda cernebatur, quæ tamen extincta, etiamnum tamen candens, igneos quosdam halitus exspirabat; cum lemmate. EXTINGTA LUCE SUPERSTES. Sicuti enim fumus proprium mæstitiæ symbolum habetur, ita Emblemate illo significabatur, afflictis subditis è dulcissimæ Reginæ morte nihil præter mærores esse residuum. Præterea simbolo illo innuitur, optimam Reginam, etiam post fata, in præclarissimarum virtutum meritis apud posteros æternum victuram. Opportunè in rem præsentem Seneca.

Nunquam stygias fertur ad umbras

Incluta virtus.

88. Sceptris regis ingenium est admodum volatile ac caducum; quippe quæ vix prehensa, mox alienas manus ambire solent. D. Didacus Saavedra è faculæ simbolo id dignoscendum proponit, quæ ab una ad aliam manum succedens, epigraphen sustinet. VICISSIM TRADITUR. Verbis è Lucretio desumptis, qui ratione non ab simili de animalium propagatione philosophatur.

Et quasi cursores vitæ lampada tradunt.

S. Gregorio Nazianzeno teste, *Deus temporum vices sic moderatur, sic dispensat, ut natura convenienter alia decedant, alia accedant, perinde ac si in choro aliquo invicem sibi connectantur. & nihilominus inter se adversis spatiis distent. Hac est lex universi, nasci, surgere, languere, mori: & velut lampadem hanc vitæ alii aliis tradimus, successione ista æterni.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

89. Tæda, ventis afflata, epigraphen tenet. AGITATA REVIVO. Ita calamitates, quibus impetimur, opportunissima salutis ac felicitatis nostræ promovendæ sunt instrumenta. S. Gregorius Papa explicans cum illud Jobi, *Ipsè vulnerat & medetur*, tum illud Deut. *Ego occidam, & ego vivere faciam*, ait, quod Deus *vulnerando ad salutem revocat; cum electos suos affligit exterius, ut interiorius vivant.*

Calamitates utiliter.

S. Greg. Papa 1. 6. moral. 1. cap 4. Job. 5. 18. Deut. 32. 29.

90. Academicus, inter Philopponos Pistorienses Agitatus, symboli loco facem, ventis infestatam, præfert, cum lemmate. EX MOTU LUMEN, seu, ut aliis placet, FOVET INCENDIA MOTU. Nam virtutis, famæ, ac gloriæ splendor potissimum solâ operationum exercitatione comparatur, & stabiliturque. Anto. in Mcliff. *Ut ignem, inquit, ultrò lucis splendor, & unguentum suavis odor sequitur: ita bona opera utilitas necessario comitari consuevit.*

Exercitatio.

Anto in Mcliff. par. 1. ser. 7.

91. Compluribus faculis, conjunctim unicam flammam nutrientibus, inscripsere. QUIÆVIS ADMOTA, subintelligit accenditur. Hinc colliges, quam pronum sit, eorum affectibus ac ingeniis nos conformare, quorum societate utimur. S. Isidorus, *Ante ignem consistens, etiamsi ferreus sis, aliquando dissolvitur; proximus periculo, diu tutus non eris. Per assiduitatem citò peccat homo. Sapè familiaritas implicavit, sæpè occasionem peccandi dedit, sæpè, quod voluntas non potuit, assiduitas superavit.*

Societas.

S. Isidor. l. 2. soliloq.

92. D. Archangelus Conter, Can. Reg. Lateranensis, symboli loco lumen expressit, quod ad complures vicinas tædas simul accendendas, per extensum filum delabens, epigraphen monstrabat. OMNES AB UNO. Innuebat nimirum, omnem gratiæ splendorem, qui in creaturas diffunditur, ab uno Deo, vero totius universi lumine, scaturire. Testem luculentum habet S. Joannem, *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* S. Augustinus illius interpret, ait, *Quod dicitur, quod illuminat omnem hominem, sic intelligimus, quia, nisi ab illo, nullus illuminatur:*

Gratia Divina.

Ioan. 1. 9.

S. Aug. in Catena anr.

Capoleo Chelfucciùs eadem imagine methodum, à Dei filio in orbe illuminando observatam, miramque SS. Apostolorum vocationem, sequenti poemate vernaculo representat.

*Cresce la bella schiera à poco à poco,
Com' è c' homai del ciel spandi, e rivele
Le sue gratie il signor di loco in loco:
Cosi splendor veggiam mille candele,
S' una s' accese a ministrare il foco,
Sparge foco d' amor Christo ne fui,
S' accendon essi, e ne fan lun lume altrui.*

Capol Ghel-fuc nel suo Ros p. 2. Cant. 12. st. 45.

93. Tæda accensa, si invertatur, à propria stil-lante cera suffocatur, ac extinguitur. Unde Aresii lemma. UNDE AUXILIUM, vel UNDE SPES ERAT ALI. Vel, ut Joanni Horozco placet. QUIEN ME DA VIDA, ME MATA. Id est. QUI ME ALIT, ME EXTINGUIT. S. Barbaram à proprio parente interfectam, opportuno hoc Emblemate depinges. Eo insuper lascivum amatorem representare licet, qui à libidine simul & nutrimentum & exitium recipit. Ad hoc propositum Otho Venius.

Libido.

Otho Ven. Emb. Amor. fol. 19 o.

*Ut quâ nutritur pinguedine tæda liquefit,
Quâ vivo, hac morior; quam perco, hac perco.*

Eodem lemmate, *Qui me alit, me extinguit*, cibus immoderatè sumptus, significatur; qui ex alimento, ob nimium usum in venenum transformatus, miseros mortales interficit. Disertè Regū sapientissimus. *Propter crapulam multi obierunt.* Et S. Cyprianus.

Crapula.

Ecc 37. 34

- Escâ alitur corpus, corpus corrumpitur escâ,
Vimque suam minuit, si quid protenditur ultra.*
- 94.** Justitia vindicans, quâ bonus Princeps in sceleratos animadvertit, singularem à Deo mercedē ac gloriam promeretur. Id quod P. Raulinus è face demonstrat, quæ adversus impugnata[m] hydram triumphans, epigraphen præfert. **DIGNA ET QUÆ LUCLAT ARIS.** Ita Phinees, legis Divinæ zelo, instar facis, succensus, meretricium principem cum suo feorto in flagranti interfecit, moxque à Deo hereditariam summi sacerdotii dignitatem, præmii loco, est consecutus. Ipsi Dei verba accipe. *Eccc do ei partem fœderis mei, & erit tam ipsi, quam semini ejus pactum sacerdotii sempiternum, quia zelatus est pro Deo suo.* De eodem Matathias. *Phinees, Pater noster, zelando zelum Dei, accepit testamentum sacerdotii aeterni.* Et S. Augustinus. *Trucidavit sacerdos Phinees fornicarios in ipso complexu nefaria voluptatis, terribile constituens adversus execrandas libidines ultionis exemplum; propter quod Deo maxime placuit.*
- 95.** Tæda accensa & resplendens, se ipsam consumit, destruitque. Unde Raulino auctore, titulum præfert. **VELLEM NON LUCERE.** Hominem justum ac prudentem hoc simbolo significaveris, qui ad magni nominis ac splendoris dignitatem evectus, sese illa, ob assiduas tenerioris conscientia[s] syndereses abdicare, honoremque ad eò fucatum excutere nititur. Exemplo suo docuit Galliæ hodiernæ Phœbus, Reverendissimus meus Alanus de Solminihac, Episcopus Cardurcensis, quantum honores terreni sint fugiendi; cum enim à Rege Cardurcensium Episcopus nominaretur, adversus tantam dignitatem precibus ad eò validis ac insolitis obstitit, ut Rex, manibus versùs cœlum sublatis, non sine admiratione exclamaret, *Deo sint laudes, quod in Regno meo sit Abbas, qui Episcopales Insulas recusat;* uti in ipsius vita, sanè pulcherrimâ, refert Adm. R. D. Dominicus Biffelius Can. Reg.
- 96.** Faci, intra locum obscurum accensa, meo quidem judicio opportunè illud Zachariæ, lemmatis loco, subjunxeris. His, **Qui IN TENEBRIS.** Vel certè. **DISCUTIT UMBRAS.** En exactam hominis justii ideam! is quippe boni exempli splendore cunctas in mundo nimium quantum invalescentes errorum tenebras dissipat, propulsatque. Certè S. Paulus voluptatem non exiguam è Philippensibus concepit, quod vixerint sine reprehensione in medio nationis præva, atque perversa, inter quos lucetis sicut luminaria. De his S. Nilus. *Lucerna profectò errant in tenebris fulgentes, & stella minime errantes, quæ vitæ splendore noctem illustrabant.* &c.
- 97.** Cera, si redundet, flammam, quam in face alit, extinguit. Unde lemma faci inditum. **QUO ALIOR, EXTINGUOR.** Ita cibus, ultra sobrietatem ingestus, morbos creat, & vitæ humanæ faciem miserè extinguit. Siracidis testimonio, *In multis escis erit infirmitas.* Postquam cibus, non ad tollendam famem, sed ad provocandam quæri cœpit, & Senecâ afferente, *inventa sunt mille conditura, quibus aviditas excitaretur: quæ desiderantibus alimenta erant, onera sunt plenis. Inde pallor & vino madentium tremor, & miserabilior ex cruditatibus, quam ex fame macies: inde incerti labantur pedes, & semper qualis in ipsa ebrietate titubatio, &c. Quid alios referam innumerabiles morbos, supplicia luxuria? Scitè Horatius.*
- --- Nam simul assis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis,
Dulcia se in bilem vertent, stomachique tumultum
Lenta feret pituita.
- Nec corporis tantum, sed & animæ facem, prudentiam inquam, & rationem, extinguit nimia cibi potusque affluentia. *Luxuriosa siquidem res vinum, & tumultuosa ebrietas; quicunque his delectatur, Salomone teste, non erit sapiens.* Disertè S. Ambrosius. *Per escam laqueus non cavetur, in esca hamus latet, & cibus deducit in focam, cibus inducit in retia, cibus visco etiam aves illigat, cibus volantes deponit ad mortem. Sed gravius longè est, quod magister pocillatorum atque caquorum (nempe intemperantia) destruat animæ muros, nempe potentias, & sensus tam interiores, quam exteriores.* Et Horatius.
- --- Vides, ut pallidus omnis
Cœnâ desurgat dubiâ? quin corpus onustum
Hesternis vitiis animum quoque prægravat unâ,
Atque affigit humo Divina particulam auræ.
- 98.** Facula, domum incendens, epigraphen tenet. **PERDITUR, UT PERDAT.** Id ipsum hominibus malis evenire solet, quæ exitium, in alios destinatum, ipsum et omnium primi sustinere coguntur. S. P. Augustinus. *Sic enim esse putate malitiam, quomodo ignem: incendere vis aliquid aliud? illud, quod admovees, prius ardet; nisi ardeat, non incendit.*
- 99.** Eidem Emblematis subscribes. **ET UTILE LÆDIT.** Nimirum rebus quibusvis optimis, ipsi que ad eò virtutibus, abuti possumus. Concinnè Ovidius.
- Ignem quid utilius; si quis tamen urere testâ
comparat, audaces instruit igne manus.
Eripit interdum, modo dat medicina salutem:
Queque juvet, monstrat; quæque sit herba nocens:*
- 100.** Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiæ apothecin, Emblematis loco, facem itatuit, quæ gestantis faciem illustrabat, cum lemmate. **HINC SPLENDOR.** Sanctas nimirum Francisci preces significabat, quibus Deum, ceu Lucem æternam, assiduo frequentans, sapius toto vultu resplendere visus est. Ita etiam Moses ex consortio sermonis Domini faciem ad eò lucidam retulit, & radios instar cornuum tam copiosos vibravit, ut Hebræi in illam intueri non possent. Atque frequens ad Deum oratio, si non humano corpori, certè tamen animæ mirum splendorem conciliat. *Oratio, Cassiodore teste, serenat cor, abstabit à terrenis, mundat à vitiis, sublevat ad cœlestia, reddit capacius & dignius ad accipienda bona spiritualia.* Emblematis explicando sequentem poësin addidèrè Musæ Monacenses.
- Affurgens hederæ more, cacumini
Adrepi Superum, viribus hand suis:
Et Phœbi radios obvius excipit,
Congressuque micat Dei.
Splendorem capitis Borgia, ceu Ducis
Cornuti facies, promeruit prece.
Cum nemo redeat luce serenior,
Cui cum Rege negotium.*
- 101.** Facula aliquid quidem luminis, fumi tamen copiam longè majorem spargit. Emblematis in The- Sapi- ntic
sium Philosophicarum fronte subscripsit cruditissi- terrena.
mus meus P. Udalricus Dirhaimer. **PLUS FUMI,
QUAM LUCIS.** Id ipsum de scientiis terrenis testatur experientia, in quibus ad eò miserè caligamus, ut pleraque omnia, pauculis exceptis, ignoremus. Optime Theodidactus noster Kempensis, *Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis, scito tamen quia sunt multo plura, quæ nescis. Noli altè superere, sed ignorantiam tuam magis fatere.* Verissimè Apostolus. *Sapientia hujus mundi stultitia est apud Deum.*
102. Ho-
- S. Cyprian.
Carm ad
Senatorem
Apostatam.
- Justitia
vindicati-
va est me-
ritoria.
- Num. 25. 12.
1. Machab.
2. 54.
- S. Aug con-
tra Advers.
leg cap. 16.
- Dignitates
fugere.
- D. Dom.
Biffel. in vi-
ta Alani. l. 2.
cap. 1.
- Luc. 2. 79.
- Justi erro-
res exter-
minant.
- Philipp. 2. 15.
- S. Nil. in As-
pectu.
- Immode-
ratio cibi.
- Ecccl. 37. 35.
- Seneca ep. 95
- Horat. lib. 2.
Jerm. Satyr. 1
- Prover. 29
- S. Ambros. l
de Elia & je-
junio cap. 8.
- Horat. lib. 1
Jerm. Satyr. 1
- Malitia si
bi nocet.
- S. Aug. in P
34.
- Abuti re-
bus bonis
- Ovid. l. 2.
Trist.
- Oratio.
- Cassiodor.
Psal. 101.
- Tho. Kemp
l. 1. c. 2. v.
1. Cor. 3 19

Veritas. 102. Homo, inter aduersa & prospera semper ad Deam erectus, faciem imitatur; qua, siue deorsum, siue sursum levata, flammam semper versus caelos surgentem tenet. Unde lemma. SEMPER SURSUM. Emblematis Oedipum se offert Magnus Augustinus, cuius singula verba admittior. *Ardete, ne ardeatis igne, quo arsurus sunt daemones. Ardete igne charitatis ut a daemonibus vos discernatis. Ardor iste sursum vos rapit, sursum tollit, in caelum leuat. Quidquid molestiarum passi fueritis in terra, quatumcunque Christianum cor deorsum humiliatum premit inimicus, summa petit ardor dilectionis. Similitudinem accipite: si faculam teneas ardentem, rectam capite sursum teneas; flammae crinis surgit in caelum. Deprime faculam, flamma in caelum it. Fac faculam capite deorsum, nunquid & flamman depouis in terram? Quacumque ardens vergit, flamma aliam viam nescit, caelum petit. Spiritu feruente accendimini igne charitatis. Feruere facite vos laudibus Dei, & moribus optimis.*

ut ponerem lugentibus Sion; & darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu mæroris. S. Augustinus. Omnes carnales medici amarissimas potiones bibere cogunt, & asperissimis feramentis eorum vulnera frequenter incidunt. Hoc ergo, quod pro sanitate corporum carnales medici faciunt, pro animarum salute spirituales medici exercere contendunt. Hac ergo cogitans, & tam pro meâ, quam pro vestra salute rationem me redditurum esse ante tribunal aeterni iudicis non ignorans, eligo aspera quidem, sed salubria vobis medicamenta ingerere; ut vobiscum postea in Angelorum consortio perpetua merear incolumitate gaudere.

S. Aug. serm. 67. de Temp.

107. Truncus, è diversis poris flammam vibrans, epigraphen reddit. VIS EST ARDENTIOR INTUS. Ita, si amoris aut odii ardorem in verbis praeferi audias, illum in corde longè intensiorem latere ominaberis. Certè Elias, voces quasdam, cum flammulas, è labiis suis spargens, intra pectoris penetralia integrum propagandi honoris Divini incendium foverat. De hoc Siracides. *Surrexit Elias Propheta quasi ignis, & verbum ejus quasi facula ardebat.* Unde breuiter Magnus Augustinus. *Vox corporalis auditur: spiritualis intelligitur.*

Verba mentem significant

Eccles 48. 1

S. Aug. in Psal. 5.

108. Colligatus truncorum acervus, flammam semel conceptam, totum sese, igne ab una ad aliam partem succedente, accendit. Atque adeo OPE LUCENT MUTUA. Lucarius hoc Emblemate suavissimam illam vicissitudinem innuit, qua sanctus senex Simeon Divino Infanti mille amplexibus est blanditus; Infante interea decrepita servi sui senectutem mille favoribus excolente. Mutuum hunc Parvuli ac senis ardorem suavi memoriae refrigerans Magnus Augustinus, *Simeon senex, inquit, ferebat Christum infantem, Christus regebat Simeonis senectutem.* Et cum illo S. Ecclesia. *Senex puerum portabat, puer autem senem regebat.*

Auxilium mutuum.

S. Aug. serm. 13. de Temp.

109. Aliquot lignis, mutuo nexu inter se decussatim constrictis, epigraphen subdidit. TERUNTUR MUTUO. Veluti enim ligna illa mutuo sese consumunt, ita monomachi, proscripti, alique hostes alternis caedibus conficiuntur. S. Gregorius Nazianzenus. *Nos quoque (miserum me!) irruimus in alterutrum, & mordemus invicem, ac laniamus, scilicet, ut ab invicem consumamur.*

Sanguinari.

S. Greg. Naz. in Apolog.

110. Fuit, qui titioni fumiganti inscriberet. LUCEM DABIT. vel, LUX PROXIMA. Ita è principis infirmis & obscuris nonnunquam ingentem nomini ac gloriae lucem sortimur. Certè Nicodemus, Christo Servatori ac Divinis obsequiis noctu duntaxat sese addicere exorsus, postea constantem sese discipulum palam confessus est. Porro eodem Emblemate opportunè persuadebis, sicuti fumum, utpotè calamitatis typum, illicè subsequitur lumen; ita post arummas è vestigio illucescere felicitatem. Confidentissime Jobus. *Rursum post tenebras spero lucem.* S. Augustinus. *Cum aliquod malum patitur Christianus, non debet facile velut odio ire in eum, à quo patitur, & velle ventum vincere, sed convertere se ad orationem, ne amittat dilectionem. Neque enim timendum est, ne faciat aliquid homo inimicus. Quid enim facturus est: Multa mala dicturus, opprobria jactaturus, in convitiis seviturus. Sed quid ibi? Gaudete, inquit, & exultate, quoniam merces vestra magna est in caelo. Ille in terra geminat covitiam, tu in caelo lucra.*

Principia debilia.

Calamitates felicitatem afferunt.

Job. 17. 12. S. August. in Psal. 54.

111. Nonnulli fumigantes titiones, ad flammam concipiendam proximè instructi, epigraphen tenent. EX FUMO LUCEM. Sic non pauci ex injuriis sibi irrogatis laudem ac honorem amplissimum consequuntur. S. Joannes Chrysostomus, *Alimentum, inquit, & fomes claritudinis est malitia virtutis. Injustitia,*

Injuriae utiles.

S. Jo. Chrys. Hom. 54 in Act. Apost.

TITIO, LIGNUM.

CAPUT IV.

Conversio tarda. 103. Qui lentis passibus ad amorem, iram, vel stultitia concitantur, postea majore vehementia in illa rapiuntur. Haud secus atque flamma, in ligno virente accensa, epigraphen tenet. TARDA, SED FERVENTIOR. Ita beati Latronis anima, tardo quidem charitatis Divinae motu accensa, paulò post tamen immensum exarsit. S. P. Augustinus. *Domini tunc latro non suscitantem mortuos, sed morientem pro peccatoribus agnoscere & consistere promeruit, O latronem mirabile, violentum caelo, fide fervente!*

S. Aug. serm. 2. de Temp.

Verba indies cordis.

Arca Viger. borda 4. p. 11.

Inmans.

S. Aug. lib. 6. dist. c. 36.

Discipuli.

Ustorum spira.

Arb. 55. 1. 61. 1.

104. Truncum, favillis passim erumpentibus ardentem, hoc lemmate circumscriptum. DI FUORI LEGGE, COM' IO DENTRO AV VAMPO. Id est. PRODIT EXTRA, QUOD INTUS. Ita verba, ex ore nostro proferri solita, reconditos cordis humani affectus omne penè infallibili manifestant. Marcus Vigerius, *Mores hominum, inquit, vitaeque institutionem, nihil magis indicare sufficit, quam lingua. Non quod per os intrat, inquit Magister veritatis, coinquinat, sed qua de ore egrediuntur, haec hominem coinquinant, & purum vel impurum esse manifestant. Quando qua de ore exeunt, de corde procedunt, quasi de clibano fumus; qualis enim unusquisque est, talia loquitur.*

105. Lignum viride, si accendatur, versus omne latus stillas quasdam humentes evomit. Unde lemma. ARDENDO GEMIT. Illius haec imago est, qui inter amoris suspiria in lachrymas solvitur. Talis fuerat S. Magdalena, alique complures. S. P. Augustinus. *Dulcis Christe, bone JESU, da mihi evidens signum amoris tui, irriguum lachrymarum fontem jugiter manantem, ut ipsa quoque lachryma tuum in me resistentur amorem: ipsa prodant, ipsa loquantur, quantum te diligit anima mea, dum praevia dulcedine amoris tui nequit se à lachrymis temperare.*

106. Juniores discipuli sub iterata severioris Magistri ferula in uberes quidem gemitus solvuntur; at lachrymae illae eò faciunt, ut paulò post virtute ac gloria plurimum inclarescant. Hujus ectypon in ligno viridi cernere licet, quod igni suppositum, ingemiscit quidem; sed, ut non sine ingenio observat D. Ludovicus Figninus Can. Reg. Abbas, LUGET, UT LUCEAT. Eadem Dei est methodus, qui plangentium clientum gemitus tandem cum aeternis gaudiis commutat. Unde D. Matthaeus. *Beati qui lugent; quoniam ipsi consolabuntur.* Et Isaias. *Ad annuntians dum mansuetis misit me, ut consolarem omnes lugentes: Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.*

riâ, quando, ut opus fuerit, utitur Deus, res nostras clariores reddit. Iterùm, quando diabolus operatur tale quiddam, clariores facit sustententes. Cæterùm ii quoque hâc imagine repræsentantur, qui male captis coronidem imposuere optimam; quales fuere Saulus, Matthæus, Magdalena, S. P. Augustinus, alii.

Occasio.

112. Vitiofa pectoris nostri flamma, jamjam sopita, ad eujusvis levissimæ occasionis exortum nonnunquam reviviscit, virésque pristinas resumit; haud secus atque titio, quantumvis extinctus, ventis tamen è regione aspirantibus, excitatur; cum lemmate,

Ovid l. 2. de Remed. Amor.

FLAMMA REDARDESCET. Apprimè Poëta. Ut penè extinctum cinerem si sulphure tangas, Vivet, & ex minimo maximus ignis erit. Sic, nisi vitâris, quidquid revocabit amorem, Flamma redardescet, qua modo nulla fuit.

Charitas Dei & proximi.

113. Titio viridis, igni appositus, hinc flammam concipit, inde aquis defluentibus stillat. Lemma. TEMPORE SIMUL EODEM. Bartholomæus de Rubeis hoc symbolo S. Titianum Martyrem significavit, qui inter flammam & lachrymas ad cælos evolavit. Cæterùm ideam hanc cuius Christiano ob oculos statutam velim, ut simul & charitate in Deum ardere, & beneficentiâ in proximum fluere discat. Nam, uti testatur Christus, In his duobus mandatis univèrsa lex pendet & Propheta. S. Augustinus illa D. Matthæi verba interpretatus, Diliges Deum. Diliges proximum &c. ait, Hæc semper cogitanda, hæc meditata, hæc retinenda, hæc agenda, hæc implenda sunt. Dei dilectio prior est ordine præcipiendi, proximi autem dilectio prior est ordine faciendi. Tu enim, quia Deum non vides, diligendo proximum, promereris quem vides: diligendo proximum purgas oculum ad videndum Deum.

Matt. 22. 40 S. Aug. præf. 17. in Ioan.

C A R B O. Cap. V.

Virtus irritata.

114. Homines, virtutis studiosi, si aliorum calumniis impetantur, gloriam suam longè magis conspicuam reddunt, hostesque suos justâ indignatione persequuntur; haud secus atque prunæ, à ventis afflatæ, CORUSCANT, ET ARDENT. Illorum præterea hæc imago est, qui spiritu Apostolico aut prophetico stimulat, operationum suarum prodigiis passim resplendent, simulque Divinæ gloriæ promovendæ zelo exardescunt. Cæterùm justus, calamitatum procellis acerbè jactatus, tandem insigni virtutum splendore coruscet, majoremque charitatis Divinæ ardorem fortitur. S. P. Augustinus. Homo bona voluntatis molestias hujus vite in usum fortitudinis vertit. In copia vero voluptatum, prosperis que successibus temporalium, temperantiam suam probat, & roborat; acuit in tentationibus prudentiam, ut non solum in eas non inducatur, sed fiat etiam vigilantior, & in amore veritatis, quæ sola non fallit, ardentior.

Propheta & Apostoli. Calamitates amorè Divinum augent. S. Aug. de vera Relig. cap. 14 & 15

Spiritus S.

115. Academici Obscuro Lucensium symboli loco carbonum congeriem, paulatim inflammandam, præfert, cum lemmate. CORUSCANT ACCENSI. Tales Apostoli, obscuris natalibus orti, aspirante Spiritus S. igne, omnem orbis conspectum longè latèque illustrarunt. Hesichius, illa Psaltis verba interpretatus, Carbones succenssi sunt ab eo, ait, Carbones Apostolorum chororum significant, nam in die Pentecostes hujus ignis (nempe Spiritus S.) compotes facti essent, & flammeas linguas accepissent, merito carbones dicti sunt: nam gentes cognitionis lumine illuminarunt &c.

Hesich. super Psalm. 17. v. 9.

Spiritus S.

116. Hippolytus Piccolominius carbonem, tametsi ex uno duntaxat latere candentem, ventis tamen ad- versis afflatum, hoc lemmate insignivit. UT VEHEMENTIUS ARDEAT. Apostoli ante acceptum Spiritum Sanctum aliquo quidem amoris Di-

vini igne accensi incedebant; verùm aspirante felicissimo illo vento, eorum flamma longè ampliùs crevit. S. P. Augustinus. Impleri sunt Spiritu sancto Discipuli, cœperunt prædicare magnalia Dei; lapidati, occisi, fugati sunt. Et cum inde tanquam ex uno loco fugarentur, quasi ligna ardentia igne Divino, totam sylvam mundi accensam fervore Spiritus, & lumine veritatis impleverunt.

S. Aug. in 1. 30. Cons.;

117. Corda humana, peccatorum fuligine obscurata, appositè carbonem mortuos dixeris; ibi præcipuè, dum aspirante Divino amore rursùs accensa, propriis que pœnitentis animi suspiriis sublevata, flammescunt, & ad pristinam frugem reviviscunt. Emblematis loco carbonem, dimidiâ parte candentes pinges, additis è vicino latere follibus; cum lemmate. AFFLANTE MICAMUS. Cassiodorus in illud Psalmi, Carbones succenssi sunt ab eo, ait, Carbones succensos peccatores dicit, qui velut carbonem mortui in mundi hujus cacitate tenebantur. Sed iterùm pœnitentiâ inflammandam reviviscunt, & ex mortuis prunis vivi incipiunt esse carbonem.

Spiritus Pœnitentia.

Cassiod. in Psal. 17. 9.

118. Lucensis Obscurorum Academia symboli loco carbonem extinctum præfert, qui, à vicinis prunis jamjam inflammandus, epigraphen tenet. ALIIS JUNCTUS. Ita illustribus & claris ingenii sociatus, splendorem non ab similem referes. Id quod Agapitus etiam de malorum societate testatur. Expedire admodum arbitror, inquit, effugere pravorum contubernia: qui enim cum hominibus improbis semper versatur, eum vel pati, vel discere malum aliquid necesse est; qui vero una cum bonis degit, vel imitationem honestorum edocetur, vel diminutionem vitiorum condiscit. Et Ovidius.

Societas.

Agapit. Epi. Paren. n. 2.

Ovid. 2. Remed.

Proximus à tectis, ignis defenditur agrè, Utile finitimis abstinuisse locis.

119. Carboni accendendo non nemo subscripsit. URET ADUSTUS. Oratores ac Verbi Divini præcones hinc discant, alios nunquam ab iis inflammandos, nisi ipsi met faciem præluxerint, seseque prius interno animi ardore succensos comprobaverint. Apprimè Tullius. Ut nulla materies tam facilis ad exardescendum est, quæ nisi admoto igni, ignem concipere possit, sic nulla mens est tam ad comprehendendam vim Oratoris parata, quæ possit incendi, nisi inflammatus ipse ad eam, & ardens accesserit.

Prædicator.

Cicero. l. 2. de Oratore.

120. Prunarum congeries, vento afflante excitata epigraphen tenet. NON ESTINGUE IL MIO FOCO, MA L' ACCRESCE. Id est. NON EXTINGUIT. Ita aspirante Spiritus sancti aurâ Apostolorum corda versus Deum & proximum immensum incalevere. S. P. Augustinus. Data est lex ad timorem, non ad amorem, Missus est Spiritus sanctus, ut amorem faceret, & solveret à timore. Timor legem non implebat. Amor implevit. Guarinus Emblematis hujus mentem explicans, ait, suspiriis humanum pectus non mitigari, sed ardentius incendi.

Spiritus S.

S. Aug. in Pj 90. Expos. 2. post med.

Suspiria.

Guarin P. E. Aito 1. Scena 2.

Non son, come à te pare, Questi sospiri ardenti Refrigerio del core; Ma son più tosto impetuosi venti, Che spiran ne l' incendio, è l' san maggiore &c.

Societas.

121. Bartholomæus Rossus teneram S. Caroli atatem candenti prunæ non ab similem dixit, quæ multis extinctis carbonibus vicina, epigraphen symboli loco habeat. CÆTERI AB HOC, vel, SUCCENDUNTUR AB UNO. Nimirum ad mentem Divini Psaltis. Carbones succenssi sunt ab eo. Quasi diceret, omnem reliquam coartaneam juventutem suam pietatis ac virtutis ardorem è Carolo participasse. Plurimum prodest, inquit in re præsentè opportunè

Psal. 17. 9.

S. Am-

1. Ambros.
1.2. Offic.
S. Greg. hom.
15. in Ezech.
B. Virgo
Maria.

S. Ambrosius, *unicuique, bonis jungi, Adolescentulis quoque utile, ut claros & sapientes viros sequantur.*
Et S. Gregorius Papa. *Succendi cor nostrum igne charitatis quarimus? Joannis verba pensamus, cujus omne, quod loquitur, charitatis igne vaporatur.* Eundem Emblematis sensum Seraphicus Bonaventura ad Beatissimam Virginem transferens, *Quia, inquit, tota ardens fuit, omnes se amantes, eamque tangentes incendit, & sibi assimilat.*

S. Bonavent.
To. 3. ser. 1.

Amans occultus & modestus.

122. Joannes Ferrus amatorem occultum pruna aut titionis, sub cinere latentis, Emblemate delincauit; cum inscriptione. ET TECTUS ARDET. vel si mavelis. SUB TEGMINE FERVET. Posteriori huic lemmati subscribens meus Concanonicus D. Salyator Carducius, mentem suam sequenti disticho aperit.

Abditus ignis adhuc cineris sub tegmine fervet :

Sic flagrat, obductus nube pudoris; Amor.

Antiochus Seleuci Regis filius, tamen si Novercæ amore captus, summum tamen ardorem modestè ac verecundè occultavit. *Stratonices infinito amore correptus, Valerii Maximi verba recensco, memor quam improbis facibus arderet, impium pectoris vulnus piâ dissimulatione contegebat. Itaque diversi affectus, iisdem visceribus ac medullis inclusi, summa cupiditas, & maxima verecundia ad ultimam tabe corpus ejus redegerunt.* De eodem ardente ac tacito amore

Val. Max. I.
5. cap. 7.

Ovid. in Epist.
Phedra ad Hippolit.

Ovidius.

--- --- --- *Urimur intus,*
Urimur, & cæcum pectora vulnus habent.

Et alibi,

--- --- *Me tacitum conscius urit amor.*

Discordia.

Boeth. de Consol. Phil.
I. 4.

123. D. Alexander de Cuppis Canonicus Regularis, ut demonstraret, quantum exitiî ab una discordia enascatur, prunas, in piram congestas, exhibuit; cum lemmate. EXTINGUIMUR, SI DISTINGUIMUR. Verissimè Boethius. *Nostrine igitur, omne quod est, tamdiu manere atque subsistere, quamdiu sit unum: sed interire atque dissolvi pariter, quando unum esse desierit?* Et Vegetius, *Nulla, inquit, quantumvis minima natio, potest ab adversariis perdeleri, nisi propriis discordiis se ipsam consumpserit.* Compendio ipsemet servator. *Omne regnum divisum contra se, desolabitur, & omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit.*

Veget. lib. 3.
cap. 10.
Marth. 12

Societas mala.

S. Gregor. Naz. sent. lib. 1.

124. Nobile quoddam Societatis Jesu ingenium symboli loco detractorem, malam fœminam, & commilitonem scelcratum expressurus, carboni inscripsit, SI TANGIT, TINGIT. Præclara S. Gregorii Nazianzeni sententia est.

Si cum malis vives, & ipse eris malus.

Lips. L. 2.
Manuduct. differ. 21.

Justus Lipsius. *Facile nos homines è vulgo aut opinione abducimur, & quotidiano velut contactu, etiam sapientia studiosi contaminantur.* Quinimò ipsimet etiam Principes, eodem Lipsio authore, à ministro-rum, sibi familiarium, malitiâ coinquinantur; *Culpa ministrorum Principes ipsos contaminant.*

Lips in dis-pundion.

Lena.

125. Prostituta frontis mulier, quæ etiamnum juvenis, Veneri studiosè famulata est; nunc vero effata, aliorum libidini promovendæ sese internuntiam ac lenam profitetur, à Camillo Antonio Carbonis simbolo exprimitur; addito lemmate. ACCESO PRIA BRUGIO, SE TINGE ESTINTO. Id est, INFICIT EXTINGUITUS, QUI VIVUS ADUSSE-RAT OLLI. Certè lenocinatrix voluptas, dum vi-vas in humano pectore flammâ suscitât, subdita sibi membra incendio non modico adurit; at demùm frigesceus miserum hominem, atro infamiæ stigmatè notatum, passim traducit. Hoc ipsum voluptatis lenocinium disertè exponit. S. Ambrosius. *ipsa* (volu-

S. Ambros.
lib. 1 de Cain cap. 4.

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

ptas) in medio stans : bibite, inquit, & inebriamini, ut cadat unusquisque & non resurgat. Ille apud me primus, qui omnium perditissimus. Ille meus est, qui suus non est. Ille mihi gratior, qui sibi nequior. Lenam hanc describens Claudianus, canit.

Blanda quidem vultu, sed quâ non tetrior ullâ;
Interius fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris, rorvos auro circumligat hydros.

Claud. de rapt. Proserp.

126. Carbo, pruna vicinus, REVIVISCET AT-TACTU. Ita cadavera, è Christi contactu, spiritum & vitam resumpserunt. Nec abs re eidem Emblemati subscribes, IGNECET ATTACTU. Hinc disces, è domestico mulierum commetio plurimum damni nobis imminere. Frequens hæc Sanctorum est par-cœmia. ut S. Antiochi, *Colloquium mulieris ignem redaccendit voluptaris;* S. Dorothei. *Ab impudicis fuge, tanquam ab igne.* Et S. Pauli, *Bonum est homini, mulierem non tangere.* Ubi, quod acutè observat S. Hieronymus, solers Apostolus, *non dixit, bonum est homini uxorem non habere, sed bonum est mulierem non tangere, quasi & IN TACTU ejus PERICU-LUM sit.* Porro eodem Emblemate demonstratur, quantum igneæ virtutis Sanctissimus Eucharistiæ ci-bus intra membra nostra diffundat, animamque sibi familiarem, versùs Deum inflammet. *Quemadmodum ignis sensibilis, Divini Areopagitæ verba recen-sco, ea, quibus infederit in suu traducit officium, omni-busque quodammodo sibi propinquantibus sui confor-tium tradit. Haud aliter Dominus noster, & Deus qui ignis consumens est, nos per cibum hunc saor. atissimum in sui traducit efficiem, Deiformesque reddit.*

Societas cum fœ-minis.

S. Antioch. hom. 17.
S. Doroth. doctrina 24.
1. Cor. 7. 1.

S. Hieronym. Epist. 50.

Sacra Commu-nio.

S. Dionys. A-reop. de cœ-lesti Hierarc.

127. Pruna, quantumvis candescat, ardeatque; vix tamen intra aquam submersa, mox & splendoris & ardoris jacturam facit. Unde lemma. L' ARDORE, E LO SPLENDOR AD UN PUNTO PERDE. Id est, LUMEN DISPARET, ET ARDOR. Ita, prò dolor! mans Christiana, quamlibet zelo ac luce Divinâ in orbis conspectu respicendeat, libidinis ta-men stagno paululum immerfa, mox in amore cœle-sti algere, tamâque conceptam amittere solet. Hu-jus argumentum exemplo suo, æternum dolendo, de-dit Henricus VIII. Rex Britannia, qui Annæ Bolonæ amore captus, illico hæretici larvam induit, & pau-lò antè ob doctissimos libros fidei defensor omnium applausu nominatus, demùm, Nicolao Sandero te-ste, acerrimus fidei hostis audiit. Unde S. Augustinus. *Felicius servitur homini quam libidini, cum savissimo dominatu vastet corda mortalium.*

Libido quantum noceat.

S. August. de civ. lib. 19. cap. 15.

128. Funebrein Marchionis Guidonis Villæ pom-pam prunarum Emblemate ornârunt, iisque, sub ci-nere latitantibus, inscripsere. DETECTÆ MICABUNT, Vel, ut meo Carducio placet. VOLVE, MICABUNT. Innuebant videlicet, generosam mil-litis hujus indolem, quò amplius examinatam, eò cla-riores meriti ac gloriæ radios diffundere. Hunc sen-sum Carducius sequenti poemate explicat.

Quos gelidos veris cineres, age, volve, micabunt :
Sic sepè argenti in pectore flamma latet.

Indoles.

Ceterùm posteriore illo lemmate significatur, nemi-nem in Sanctorum album recensendum, nisi qui ca-lamitatum impetu probè exercitati fuerint. S. P. Augustinus. *Molestius exercitata vita justorum, splen-didius enituit.*

Calami-tates uti-les.

S. August. de Nat. & Gra-tia cap. 23.

129. Carbonaria, liberalibus perfusa pluviis, co-piosas fumi nubes, intercurrentibus crebris favillis, exhalat; cum gemino hoc lemmate. NON EX-TINGUET, & VIGET VIRTUS. Ab hoc ar-gumento non multum alienus Academicus, inter Er-rantes Br ixienfes sopitus; Carbonariam, è nivium delabentium humiditate fumigantem hoc lemmate notavit

Constan-tia amoris.

Virtus op-
preffa.

notavit. NON PERO' ESTINTO. Id est, NEC EXTINGUITUR. Animus fortis ac constans sub hoc schemate dignoscitur, qui exteris calamitatibus, ac violentis injuriis vires opponit inconcussas, suaque victoriae trophæum minimè anceps figit. Id quod etiam de Amore testatur Salomon, *Aqua multa non potuerunt extinguere charitatem &c. Charitate quippe, inquit S. Gregorius, Martyres sancti vivaciter ardebant, quia in Dei & proximi dilectione mirabiliter flagrabant. Hanc charitatem aqua multa extinguere non poterant: quia quantacunque tribulationes eis fierent, ad odium transmutare eos non valebant. Hoc nimirum esset charitatem extinguere, si in tribulationibus, quas ingerebant, ad Dei aut proximi odium eos humiliare potuissent.*

FUMUS. Cap. VI.

130. **A**lcibiades Lucarinus Beatissimam Virginem, ad cælos assumptam, fumi Emblemate representavit; cum dicto. **DILATOR ASCENDENS.** Argumento nimirum è sacris Canticis mutuato. *Que est ista, que ascendit sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe & thuris?* In hunc locum Guilielmus. *Instar fumi ex aromatibus, recta per actionem, fragrans per bonam famam, sursum recta per mentis sinceram intentionem.* Et S. Hieronymus. *Bene quasi virgula fumi, quia gracilis & delicata, quia Divinis extenuata disciplinis, & concremata intus in holocaustum pii amoris, & desiderio charitatis.*

Cant. 3. 6.

Guil. in
hunc locum.

S. Hieronym.
serm. de As-
sumpt.

Felicitas
mundana.

131. Fumo inscripsit D. Arcius. **ASCENDENDO VANESCIT.** Viva hæc vanissimi mundi idea est, ubi mortales, quò sublimius evecti, tantò magis disparent, consumunturque. Eruditè Absalon, Canonico- rum Regularium Abbas. *Fumus vanitas est rerum temporalium, que mutabilitate, mortalitate, vel omnimodo defectu tanquam fumus evanescent, utpotè divitiæ, honores, nobilitas, forma & potentia hujus sæculi, & cetera talia, qua amatores mundi, tanquam perpetua sine mensura super omnia diligunt.* &c. Fumum præterea exactè imitantur superbi, utpote tanto profundius à Deo deprimi soliti, quantò elatius in altum evehi nituntur. Ad mentem nostram S. Augustinus. *Fumus quippe ascendendo deficit, & sese dilatando evanescit; sic videlicet fit, cum peccatoris vitam præsens felicitas comitatur, quia unde ostenditur ut altus fit, inde agitur ut non sit.* Et rursus. *Videte fumum superbia similem, ascendentem, tumescentem, vanescentem; merito ergo deficientem, non utique permanentem.* Ceterum etiam cordis humani afflictio **Ascendendo deficit:** omnis enim nostra tristitia tum demum in auras vanissimas abit, quando mentem ad Deum sublevamus. Justus Lipsius. *Ut fumus & caligo, quamvis crassa, cum sublata est dissipatur & spargitur: sic dolor omnis, cum mens ad supera fertur, & aeterna.*

Absalon. Ab.
serm. 8.

Superbus.

S. Aug. in
Psal. 36.

Idem in Psal.
101.

Calamita-
tes.

Inst. Lips.
Centur. 1. ad
Belg. Ep. 5.

Juventus
advitium
prona.

S. Ambros.
11 in Iob.
cap. 7.

Psal. 88. 47

Verba ob-
scena.

132. Lignum viride, & succo plenum, ingentem fumi copiam in igne exhalat. Unde Patris Gallinæ lemma. **DENSIOR EX VIRIDI.** Viridis etiamnum ac valida juvenus ad teterrimum vitiorum fumum evaporandum præ reliquis ætatibus propendet. S. Ambrosius de ætate juvenili differens, *Augis, inquit, ad vitium lubrica esse consuevit.* Et paucis interjectis. *Adolescentia est invalida viribus, infirma consilii, vitio calens, fastidiosa moribus, illecebrosa delitiis.*

133. Densissimus fumus, è lignorum strue excitatus, epigraphen tenet. **EXARDESCET IGNIS,** Verbis è Psalmo mutuatis. Enimverò homo, obscuros vocum obscenarum fumos exhalans, brevi impurum libidinis incendium in sinu fovere cogetur. Item qui delictorum pœnitundine ductus, doloris fu-

num emittere cœperit, paulò post charitatis Divinæ flammâ exardescet. Primasius. *Sicut fumus, inquit, 4 in Apocal. præcedit incendium, sic flammam fidei & charitatis præcedit confessio peccatorum.*

134. Veluti fumus, naturâ suâ, **CIT LACRIMAS;** ita quæcunque mundi negotia nonnisi perennem calamitatis, gemitusque materiem subministrant. Ad amissim S. Chrysostomus. *Ut corporis oculos, cum in fumo fortè remorantur, lachrymas semper effundere intelligimus; ita mentis quoque oculus, si in fumum sæcularium negotiorum fuerit ingressus, ad innumera mala lachrymabit.* Unde Heraclytus, terrenis fraudibus ac ærumnis altum in animum demissis, toties in lachrymas, nullo solamine mitigandas, eruperat, quoties è domo pebem efferebat.

135. Qui malevolorum calumniis oneratus, tandem sese in orbis conspectu innocentem declarandum sperat; symboli loco stipularem fascem, quaquaversum fumigantem, circumferat; addito lemmate. **LUX TANDEM ERUMPET.** Jobus, acerrimè afflictus, animo tamen confidentissimo se ipsū erexerat, *Et rursus post tenebras spero lucem.* Nec illo inferior juvenis Machabæus, inter crudelem carnificum & ignis jamjam irruentis tyrannidem, *Rex mundi, inquebat, defunctos nos pro suis legibus in æterna vita resurrectione suscitabit.* Pulchrè S. Augustinus. *Ad tempus laboras, in æternum non laborabis. Brevis est molestia tua, aeterna erit beatitudo tua: ad modicum doles, sine fine gaudebis.*

136. Fumus, oculorum aciem hebetare solitus, epigraphen tenet. **LUCEM ADIMIT.** Id ipsum tristitia assolet, nam Salomone teste, *In mœrore animi dejicitur spiritus;* sæculi nimirum tristitia, quæ juxta Apostolum *mortem operatur, & contemplatricem animi vim obtundit.* S. Nilus. *Aqua profunditas, inquit, non admittit solis splendorem, & cor triste non exhilarat lucis contemplatio.* Ut gustus vim admittit febris, sic animi sensus aufert tristitia. Et S. Basilus. *Nimia tristitia auctor peccati esse solet, cum mœror mentem submergat, consilii inopia vertiginem afferat, penuria cogitationis animū ingratum generet.* Quod multum improbat idem S. Doctor, censetque generoso animo penitus indecorum, immodicos tristitiæ assultus non depellere. *Ingenerosa prorsus, inquit, nec virilis anima, & que parum constanti spe innitatur Deo, est, ad eum modum adversis frangi, rebusque parum latis succumbere.* Quantum angor iste functionibus corporis & animæ noceat, S. Chrysostomus apertis his verbis declarat. *Tristitia tinea est, non ossium tantum, verum etiam mentis, & perpetuis carnifex non latus fodiens, sed animi vires labefactans.*

137. Fumus, quò ascendit altius, hòc magis evanescit. Unde lemma. **SUBLIMIS DEFICIT.** De superbis id ipsum affirmans Psaltes. *Mox, inquit, ut honorificati fuerint, & exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient.* Divinè hoc totum incarnata Dei Sapia exemplo septuaginta duorum discipulorum, quos miserat binos ante faciem suam, nos præmonere voluit. Gestiebant hi præ gaudio, sibique ipsis applaudebant: *Domine etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo.* Quem ille præcocem triumphum retundens; *Videbam, ait, Sathanam sicut fulgur de cælo cadentem.* Ac si apertius dixisset. Cavete pestem hanc vanæ complacentiæ, ut quæ Luciferum ipsum cælo extorrem fecit, dum loco omnium pulcherrimo conditus, inani sui donorumque acceptorum contemplatione delectatus, authorem Deū, ut par erat, venctari detrectavit, gloriamque alienam impius usurpavit. Et ut compendio rem totam ex S. August. dicam. *Humilitas homines sanctis Angelis similes facit, & superbia dæmones ex Angelis facit.*

CINIS

138. **A**Mici cujusdam fidem, in custodiendis arcanis sibi conceditis sanctè observatam, cinerum acervo non absumilem dices; cum lemmate, **TECTUM CONSERVAT**. Hâc prerogativâ plurimum excelluit S. Ambrosius, de quo Satyrus, ipsius frater, in panegyrico funebri ita testatur. *Cum omnibus nobis essent nostra communia, individuum affectus, solum tamen non erat commune secretum amicorum, non quod conferendi periculum vereremur, sed tenendis servaremus fidem.* Cæterum qui ob occultos amores cinereum in vultu pallorem contrahit, verè **Tectum conservat**, subintellige, amoris ignem, intra peccatoris limites inflammatum.

139. Cineres stercoreandis & impinguandis arvis plurimum conducunt; ut inter cæteros Agricultura peritos testatur Plinius. *Transpadanis cineris usus adeo placet, ut anteponant simo jumentorum.* Unde cinerum acervo aptè subjunges. **MIRÆ FERTILITATIS HABET**. Sancta Ecclesia, suos fideles ubere virtutum fructu fecundatura, eorum capita cineribus aspergit. Breviter Magnus Augustinus. *De pulvere cacatus es, de pulvere sanaris.* Vincentius Guinifius Epigrammate id explicat.

*Sordeat ille licet capiti cinis insitus alto,
O quantum MIRÆ FERTILITATIS HABET!
Nam subito capit virtutum erumpere messis,
Et Domino segetem reddere mentis ager.
At tu qui cinerem dicebas, desine falli;
Non cinis, at semen Religionis erit.*

140. Nullus dubites, quin pallida cinerum congeries paulò antè vivus extiterit ignis. Unde Carolus

Rancatus cinerum cumulo inscripsit. **IGNIS FUIT**. Nimirum pulcherrimæ cujusdam fœminæ mortem significabat. S. P. Augustinus, *jaçtet se quisque de divitiis, jaçtet se de pulchritudine, & de viribus corporis; ista certè omnia mortalia sunt. Ridendi sunt, qui se de mortalibus jaçtant, à quibus rebus plerumque aut vivi deseruntur, aut mortui eas necesse est ut deserant.* In rem præsentem canit idem Rancatus.

*Occidit, heu, postquam multos occidit amantes:
Et cinis est hodie, quæ fuit ignis heri.*

Horatius Lyceæ, deformem animum, allocutus, canit.

*Audivère, Lyce, Di mea vota, Di
Audivère, Lyce; sis annus, & tamen
Vis formosa videri &c.
Possent ut juvenes visere fervidi
Multo non sine risu
Dilapsam in cineres facem.*

141. Idem Rancatus mortem, seu inevitabilem fortunæ ac majestatis humanæ terminum, Emblemate significaturus, cinerum acervo inscripsit. **OMNI MOMENTO MEMENTO**. Enimverò isthæc sortis nostræ caducæ memoria fecundam ac miram proficiendi sementem spargit. Seneca. *Nihil tam æquàm frequens cogitatio brevis ævi, & hujus incerti. Quidquid facies, respicè ad mortem.* Innocentius IX. Pontifex Maximus, nihil unquam decernere consueverat, nisi prius oculis ad binas icones defixis; quarum prima Calvariam, cæteramque ossæam hominis demortui compagem; altera funebrem pompam representabat. Unde factum, ut mortis nunquam immemor, omnes vitæ suæ actiones ad legis Divinæ libellam expleverit.

S. Aug. in Ps. 38. Conc. 2.

Horat. l. 4. Ode 13.

Mortis memoria.

Seneca Epi. 114.

Io. Rhod. Var. Vir. Histor. l. 5. c. 7. v. 8.

A E R.

Vapor. Nebula.	Cap. 8	Glacies.	Cap. 14
Nubes.	9	Fulgur.	15
Pluvia.	10	Fulmen.	16
Ros.	11	Iris.	17
Nix.	12	Cometes.	18
Grando.	13	Ventus.	19

VAPOR. NEBULA.

CAPUT VIII.

142. **V**Apor, succollante solis calore in aëra sublevatus, tandem in pluvias resolvitur, terramque sitientem stillando fecundat. Unde lemma Hispanum. **TRAIDO EN PLUVIA BUELTO**. Id est. **ELEVATUS IN PLUVIAM**. Eorum hæc imago est, qui ad dignitatum fastigia sublevati, plurimam gratiæ ac beneficentiæ significationem in subditos dispensant. Id ipsum de Sancto quodam dixeris, qui consensu beatitatis culmine, mira beneficia suis clientibus impertitur. Porro S. Petrus Damianus Deum solis nomine comprehendit, qui hominum Apostolicorum mentes supra terram levat, easque disponit, ut suis doctrinis, seu pluvii, orbem universum fecundent. *Filius Dei, inquit, prædicatorum suorum mentes ad cælestia contemplanda suspendit: ut quanto liberius se ad intelligendum creatorem suum peninis virtutum librant, tanto feracius & uberius imbrem cælestis eloquii nostris cordibus infundere valeant.*

143. Inter diversa Illustrissimi D. Berlingerii Gessi, Senatoris Bononiensis, Emblemata, vapor, versus cælum elevatus, cernitur; cum epigrammate. **SERVIRE TONANTI**. Nam è nubibus & vaporibus, veluti è panopiâ, Deus sua fulmina capit, quibus orbem terreat, castigetque. Haud aliter Deus nonnullos, è sorte humili ad suprema fastigia sublato, conficiendis gravissimis negotiis adhibet. Saulem certè è caulâ ad Judææ solum sublato, reprimendæ Philistæorum tyrannidi destinavit. David, de grexibus ovium ad aulam Solymæam assumptus, totius Palestinæ propugnaculum extitit. Petrus Apostolus è Galilæa lacu raptus, exalceato pede orbem universum triumphavit. Petrus Eremita Amosatenus, Hierosolymis in Christianorum potestatem redigendis, validissimum exercitum conduxit. &c. Denique, quod Magnus Augustinus asserit. *Venit Deus Christus prodesse omnibus: sed elegit prodesse Imperatori de piscatore, non piscatori de Imperatore.*

Homines viles Deo in rebus gravibus serviunt.

Bellum finitum. 144. Carolus Rancatus Emblematis loco densam nebulam, sereno exordientis dici radio fugatam, depinxit; addito lemmate. **NITIDO RESOLUTA SERENO.** Innuebat videlicet, bellum, compluribus annis non sine pertinaci crudelitate continuatum, tandem serenæ pacis beneficio, sub annum 1659. fuisse exclusum. Epigraphen è Silio Italico mutuam accepit.

*Donec flammiferum tollentes æquore currum
Solis qui sparsere diem, jamque orbe renato
Diluerat nubes Titan, sensimque fluebat
Caligo in terram NITIDO RESOLUTA
SERENO.*

Tentatio finita. Cæterum eodem Emblemate etiam tentationum & calamitatum nebulas describere licet, ut quæ tandem in quietis & felicitatis amænissimam lucem definere solent. Tentatio quippe, toto vitæ nostræ decursu duratura, demum cum æternâ beatitate commutabitur. Magno Augustino teste; *usque ad mortem erit tota tentatio, post mortem sola beatitudo.*

S. Aug. serm. 25 ex addit. à Sirmond.

145. Nebula, hortum infestans, à vicino igne, vel certè à solaribus radiis dissipatur, & ingloria evanescere iubetur. Epigraphè id declarat. **PERCUSSA SCINDITUR.** Ad verbum Prudentius.

*Caligo terræ SCINDITUR
PERCUSSA solis spiculo.*

Prudent. Cathemerinon Hymn. matur.

Calumniæ superata.

Ratione non dissimili calumniæ solo virtutis & veritatis radio destruitur, fugaturque. Unde meus D. Gregorius Comaninus.

*Quant' è ver che non puote
Contra il ver labugia,
Come non può la nebbia incontro al sole.*

Greg. Coman p. 1. Canz. 2.

S. Tho. Villanov. in Dom. Quadrag. Tentationes deplere.

S. Thomas Villanovanus eodem symbolo demonstrat tentationes, unde anima nostra obnubilatur, internæ veritatis splendore longissime propulsari. *Quid namque est omnis tentatio, inquit, nisi nebula quadam atra, super oculos cordis sparsa, lumen rationis obnubilans & offuscans? Hac radio veritatis dissolvitur, & in serenitatem placidissimam vertitur. Et sicut nubes spiculo solis percussa dissolvuntur, sic passionibus & perturbationibus animæ veritatis judicio redarguta, evanescent.* Eò etiam reflectens Carolus Bovius, crebras conscientie turbas, à S. Ignatio Loyolâ in primo pietatis suæ ardore superatas; nebulæ, ad solem exorientem dissipatæ, symbolo expressit; addito lemmate. **AD PRIMOS VICTA CALORES.**

146. Tantò amplius in virtute resplendas, necesse est; quantò sublimius in fortunæ fastigio supra alios excellis. E Vaporis Emblemate id discès, qui solarium radorum beneficio sublevatus, epigraphen tenet. **ELEVOR, UT FULGEAM.** Basilius Imperator, Leonem filium instituens, *Cave, inquit, ne regni malus custos, degeneris aliquid, atque indigni committas, sed cum cæteris prelatus es, ut omnibus imperes, ita contende, ut virtute quoque cæteris antecellas.* Ad hunc splendorem, Superioribus cum primis observandum, haud dubiè collinearunt milites illi, à quibus David cognominatus fuerat *Lucerna in Israël.* In quem locum Gaspar Sanctius, *Et quidem David, inquit, si quis alius in Republica Princeps, omnium merito lucerna potuit appellari, qui sicut viva quadam lex, quæ etiam appellatur lucerna, prævit omnes & vitæ exemplo, & zelo justitia.*

Dignitas.

Basil. Imp in Exhort. ad Leonem filium. cap. 10

2. Reg. 11 17 Gaspar Sanct in hunc loc.

Ingratitudo.

147. Ingratum animum, ipsis etiam Mecænatibus suis insultare ausum, vaporis coloribus depingens: hic quippe solis adminiculo in aëra sublevatus, paulò post beneficium illius vultum offuscatur. Epigraphen addidi. **ELEVANTEM OBUMBRAT.** Ita Tatius, Sabinorum Rex, Tarpeiam, cujus operâ Capitolium occupaverat, suffocari iussit. Jason

Medeam squalore & ærumnis plenam destituit, cuius ope vellus aureum & insignem de monstro victoriam reperavit. Popilius Cicronem crudeli manu enecavit, cujus facundiâ paulò antè & nominis patrocinium, & vitæ prorogationem acceperat, &c. Cæterum quibusvis nostris peccatis in Deum aliquo modo sumus blasphemii, eumque, à quo ad corporis & gratiæ vitam elevamur, obumbrare nitimur, S. P. Augustinus. *Omnia vitia blasphemant Dominum; superbia quippe dicit Deum non bonum esse; invidia & ira dicunt, Deum non bene fecisse; illa, quia alii malum contulit; ista, quia sibi intulit. Sic tria hæc vitia specialiter ad injuriam Dei spectare videntur, in quibus summum bonum, quod Deus est, rationalis mens perversè deserit; per superbiam, introrsum ab illo se dividens; per invidiam, exterius visum pie non requirens; per iram, ipsam etiam è recordatione suâ memoriam illius propellens.*

Peccato est Deo ingratus

S. August. Traç. de septem vit post init. 7 1. supplem.

148. Nebulam, solis beneficiâ è loco palustri in sublime elatam, hoc lemmate notabis. **NITET ELATA.** vel, **UT LUCESCAM.** Præclarum hoc illorum est symbolum, qui ex obscuris natalibus ad dignitatum fastigia sublatis, plurimo gloriolæ operationis splendore diffunduntur. Titus, Suetonio teste, *sordidus adibus natus, ac postea primis Imperii honoribus conspicuus, altum enituit, sicque vapor elatus, Abbatis Thesauri verba usurpo, ut stella fulsit.* Eos præterea idem Emblemata concernit, qui, licet humili loco progeniti, si tamen inundum superent, Deumque confinem habeant, plurimum gloriæ ac nobilitatis contrahunt. Denique etiam Religiosorum hæc imago est; ut quibus tantò plus existimationis ac reverentiæ accrescit, quò longius à sæcularium consuetudine sese subtrahunt. Optimè S. Gregorius Nazianzenus. *Quidquid facile percipitur, facile quoque in contemptum venit. Quod autem supra nos est, quo majore cum difficultate percipi potest, eò etiam majorem sui admirationem movet.*

Virtus in homine ignobili.

Sueton. in Tiro.

Religiosus solitari.

S. Greg. Na Orat. 16. n. 44.

149. Vapor resolutus, in pluviam descendit, reditque in terram, ex quâ exhalando ascendit. Lemma. **MORS. UNDE VENIT, RECIDIT.** Ita corpus nostrum, morbo ac morte resolutum, redit in terram, ex quâ sumptum est. *Quæ est enim vita nostra? vapor est ad modicum parens, & deinceps exterminabitur.* Ideò prudenter Maximilianus Cæsar nihil horum, quæ circa ipsum erant, suum judicabat; omnemque diem sibi ultimum illucescere credebat; unde, ne vel unico momento oculos à vitæ instabilitate averteret, capulum funebrem è querno ligno circumferri secum iussit, additâ hæc præmonitione, *Cogita mori.* Continuam hanc mortis contemplationem Carolus V. tanto avo dignus nepos, prætulit tot regnorum ac provinciarum amplissimo Imperio, quo se ultrò abdicavit, ut illâ totus perfrii posset. Saluberrimum proinde est, in terram, unde venisti, prius animo ac cogitatione, quàm corpore recidere. Scitè Climacus. *Probatum quidem ille est, qui mortem singulis diebus expectat; sed ille sanè sanctus, qui hanc singulis horis desiderat.*

Mors.

Lips. l. 2. m. nit. Polit. c 14.

Meditatio mortis utilis.

Climac. gra du 6.

N U B E S. Cap. IX.

150. **N**ubes obscura, ventis, igneisque fulgoribus vallata, non nisi in aquam sese converti patitur. Unde lemma. **RETULIT IN MELIUS.** Dei. Eorum hæc imago est, qui vitam & mores cum melioribus commutant. Bonitas item Divina minarum suarum fulmina in beneficiæ refrigeria convertit, Divino Psalti id observatum fuerat, quando de Deo cecinit, *Fulgura in pluviam fecit.* In hunc locum Magnus Augustinus. *De ipsis nubibus quid operatur? Fulgura*

Mutatio Bonitas Dei.

Psal 134. 7. S Aug. in hunc loc.

Fulgura

Fulgura in pluviam fecit; minas ad misericordiam flexit, de terroribus irrigavit. Quomodo de terroribus irrigavit? Quando tibi minatur Deus per Prophetam & per Apostolum, & times; nonne coruscatio terruit te? sed cum pœnitendo corrigeris, & agnoscis hoc misericordiâ fieri, in pluviam vertitur fulguris terror.

151. Oculi S. Mariæ Magdalenæ, è quibus paulò antè, veluti è libidinis officinâ, acutissimi urentium flammæ radii eruperant, hominumque incauta pectora passim succendebant; postea in geminos fontes sunt conversi, & uberrimos lachrymarum imbres depluerunt. Unde Carolus Rancatus nubem turbidam, in pluvias resolutam, depinxit? additis illis Psalmi verbis, superiori Emblemate adductis. **FULGURA IN PLUVIAM.** Nimirum, asserente S. Euthymio. *Instrumenta peccati, facit instrumenta virtutis.* S. Gregorius Papa. *Quod, inquit, sibi turpiter exhibuerat, hoc jam Deo laudabiliter offerebat. Oculis terrena concupierat: sed hos jam per pœnitentiam conterens flebat. &c.*

152. Nubes in pluvias, supra terram deciduas, resoluta, epigraphen tenet. **UT GERMINET.** Destillans Sanctorum Apostolorum doctrina, instar cœlestis nubis, universum orbem adèd copiosè irrigavit, ut paulò post uberrima virtutum germina produxerit. S. Petrus Damianus. *Doctores sancti per mundum saluifera prædicationis imbrem pluunt, cum terram cordis nostri doctrina sua fluentis inebriant, ut eam ad proferenda pii operis germina fertilem reddant.*

153. Sanctum, à morte suâ multis miraculis clarum, nubem non absimilem dices; quæ supra mundi oculos elevata, in pluvias convertitur, plurimâque beneficentiâ arentem terram fecundat. Epigraphen subjunges. **HINC RAPTA JUVO.** Eodem Emblemate Beatissimam Virginem, ad Cœlos exaltatam, significabis, de quâ S. Ecclesia canit. *Quam idcirco de presenti sæculo transtulisti, ut pro peccatis nostris apud te fiducialiter intercedat.* Andreas Cretenensis, ad Deiparam conversus, *Ex quo, inquit, translata es à terrâ, te universus mundus continet commune propitiatorium.*

154. Nubem obscuram, naturâ quidem suâ mox in pluvias dissolvendam, à ventis tamen obsidentibus cohibitam, Lucarinus hâc gnomâ insignivit. **NON FLANTIBUS FLUET. vel, NISI FLAVERIT.** Ita Gratia Divina, nisi adversis humanæ malitiæ machinis impedita, munificentia suâ stellas instar nubis diffundit. Ab hoc argumento non multùm recedere videtur Abfalon Abbas. *Inordinatas cogitationes, quicunque Deum puro amore diligit, exterminare debet, quò quòd separent hominem à Deo: nec Spiritui sancto possit esse domicilium in conscientia, quæ vulnerata est per inordinata cogitationis affectum.*

155. Qui ab alterius præscripto totus pendet, per columnam nubis, Hebræorum ducem, significari potest; cui inscribes. **TE DUCE EGREDIAR.** Ille hanc testeram opportunè usurpaverit, qui ad supremam vitam luctam accingendus, Sacro Christi corpore, ceu vero æternitatis Duce, munitur. Porrò Belliduces hostem nunquam aggrediantur, nisi prius Sanctissimam Eucharistiam, veluti victoriarum omnium firmissimam calumniam, in auxilium vocaverint. *Quæ est nubes, inquit Drogo, quæ præcedit veros Israelitas nisi verissimum & sanctissimum corpus tuum quod in altari sumimus? Hanc nubem totus exercitus tuus sequitur, Domine Rex Sabaoth, qui antem non sequitur eam, in tenebris est &c.*

156. Scipio Bargalius Christum, in deserto tentatum, non verò superatum, nubis emblemate significavit, quæ elevata, caliginem suam conatu prorsus irritò in solem spargere nititur. Epigraphen addidit.

PERTENTAT FRUSTRÀ. Id ipsum in honorem S. Pauli Apostoli dixerim, nam, teste S. Joanne Chrystomo, *Pauli mentem nulla obnubilavit tentatio, sed in mediis quoque tempestatibus ipsam meridiei claritudinem suo splendore superavit. Sol enim iste, qui in Paulo luxit, tales radios non emittebat, qui tentationum concursu potuerit obumbrari, sed tum potissimum elucescebat.*

157. Nubes, in pluvias resoluta, & subra hortum, floribus ac fructibus undique constum, destillans; epigraphen tenet. **DIVES IN OMNES.** Verbis è D. Paulo desumptis. Prædicatorem hæc imago representat, auditores suos pascere solitum; Principem, versùs omnes munificum; &c. De se ipso Constantinus Imperator, *Ego porro, inquit, officii mei partes esse duco, vobis non solum ex publicis bonis letitia materiam præbere; sed insuper privata singulorum utilitati, quoad ejus fieri queat, debitam providentiam, sollicitudinemque navare*

158. Nubes, soli adversa, ac pulcherrimo solis cœtyo (parelium vocant) depicta, epigraphen legendam offert. **LUMEN DE LUMINE.** Ita D. Thomas Aquinas, à Crucifixo Dei filio illuminatus, Scientia difficillima Theologiæ arcana penetravit. Ita quoque S. Maria Virgo, Deo plena, solem æternum, humanâ carnè vestitum, intra viscera sua portavit, & è quorundam sententiâ, igneam splendorem ab externo vultu diffundit. Absolon Abbas. *Attraxit sol ille invisibilis nubes istam, cum spiritus sancti radio utero Virginis se infundente sub nube carnis latens, visibilem se exhibuit, ne oculis agris odiosa lux fieret, cum aspicerent filium Dei sub carne, solem sub nube, radium in umbrâ, lumen in laterna.*

159. Nubes, soli adversi parelio conspicua, epigraphen tenet. **QUIA RESPEXIT.** Ita Deus, Mariam Virginem gravidam non vultu tantùm, sed ipsâ etiam præsentia suâ dignatus, penè sibi similem reddidit, utpote quæ simul Mater, Filia, & Sponsa Dei evasit. D. Aretius hoc suum Emblemata sequenti poemate vernaculo explicat.

*Di celeste splendor armata il viso
Vibra raggi di luce, e un' altro sole
Creduta vien dal vero sol diviso
Nuvoletta gentil, e come suole
Terzo cristallo, di cui to mira fiso
Sembra d' Apollo vaga sposa, ò prole,
Ed a Dio rinziata, Iddio somiglia
Vergine, ch' è sua madre, è sposa, e Figlia.*

Eruditè ad hoc propositum Petrus Bercorius. *Quando radius solaris, scilicet ipse Filius Dei, ab ipso sole Deo Patre usq; ad interiora nubis, scilicet B. Virginis, fuit missus per beatam incarnationem, tunc statim imago ipsius, ipse homo Christus, in ejus utero resultavit.*

160. Quemadmodum Princeps dignitatem suam omnem à Deo derivatam habet, ita mentem nunquam adversus Deum ingrati circumferat; nempe nubem imitetur, quæ soli parelio insignita, assiduò protestatur. **MUNERIS HOC TUI.** Justus Lipsius. *Princeps sublimis factus, & elatus à Deo, meritò veneratur, & colit magnitudinis suæ auctorem. Nisi facit, quid expectet, nisi iterum dejici?*

161. Animus generosus injurias sibi illatas non nisi beneficiis compensare solet. Id demonstraturi Humoristæ, symboli universalis loco nubem præferunt, quæ tametsi supra mare collocata, salis illius evaporationibus amaricetur, postea tamen dulces pluvias refundit. Unde istud è Lucretio lemma. **REDIT AGRUM DULCI.** Philo Carpatius. *Beneficere, inquit, & mala pati, Christianorù est, Et Hugo Card. Sicut nubes aquas marinas in dulces convertit, sic memoria Passionis Christi, quam in corpore suo sustinuit, omnes*

Resistere tentationibus.
S. Io. Chryst. Hom. 18. in cap. 11. ad Rom.

Rom. 10. 12. Princeps liberalis.

Constant. Imp. Orat. de Themistio Philosopho.

Scientia infusa D. Thomæ. Maria V. gratida & respiciens. Absal. Abb. serm. 24.

Maria grava Deo similis.

Pet. Bercor. Reductor. l. 6. c. 19. n. 10.

Gratitudo

Just. Lips. de una Religione.

Beneficere inimicis.

Phil. Carp. in o. 9. Ezeq;

S. Magdalenæ pœnitens.
Greg. Pap. Tomi. 33.
Apostoli.
Cooperatio.
Pet. Dam. serm. 2. de Iarholom.
sanctus miraculosus.
Assumptio M. V. Vigil. Assumptio in Oratione secreta.
Ind. Cret. Encom. Assumptio Maria. Gratia Dei.
Abfal. Abb. serm. 11.
Dependentia.
Iaticum.
Eucharistiæ cultus.
Vergo de Sacramento Passionis.
Christus tentatus.

omnes passiones & amaritudines, quas fideles pro eo sustinent, in dulcedinem vertit.

162. Homo virtuosus, insignes suos labores mundo ultrò communicare solitus, nubem pluviam imitatur; cui hunc titulum præfixerim. CONCREGATA DISPERTIT. De se ipso fatetur Seneca. *Si cum hac exceptione detur sapientia, ut illam inclusam teneant, nec enuntiem, rejiciam. Nullius boni sine socio jucunda possessio est.* Et S. Basilus. *Descendum est, inquit, absque ullo pudore; & docendum absque invidia; & si quid ab altero hauserimus, id ipsum non est celandum &c.* Aliis hoc Emblemate ii significari videntur, qui eleemosynis largiendis student; nec abs re; siquidem Joannes Eleemosynarius, Leontio Episcopo teste, quantò pluribus à liberalissimo Deo opibus instructus, eò plures ipse in egenos distribuit; pià contentione Deo objicere solitus; *Videbimus quis vincat, an tu mittendo, an ego dispergendo.*

163. P. Vincentius Gilbertus Divinam misericordiam nubi roseidæ consimilem dixit, quæ resoluta, hiantis terræ sitim levat, arentemque sæcundat, Epigraphen subdidit. DISSOLVAR UT SOLVAM. S. Petrus Damianus hoc Symbolo Prædicatores exornans, *Ista nubes, inquit, resolvuntur in aquam, cum terram cordis nostri doctrina sua fluentis inebriant, ut eam ad proferenda pii operis germina fertilem reddant.* Cæterum nubes, campum torridum & arentem copiosis pluviis recreans, etiam hoc lemmate ornata cernitur. SE EXHAURIT EGENTI.

Nonnemo hoc Emblemate Philippi IV. liberalitatem, in sublevanda Flandriæ egestate prorsus regiam; deprædicabat. Illud tamen, omniibus Eleemosynariis proprium, sequenti poemate explicat meus D. Salvator Carducius.

*Nubes egenti exhaurit undis viscera,
Quidni misellos, dives, auro recreas?*

164. D. Nicolaus Crassus nubibus adversus solem elevatis, inscripsit. HAUD OBSUNT. Mens Emblematis erat, malevolorum calumnias clarissimis D. Bernardi Venieri virtutibus penitus nihil detrimenti aspersisse. Huic symbolo affine est illud, quod nubem in solis conspectu hâc gnomâ notatam refert. DESTRUETUR TANDEM. Calumnia quippe, assiduis conatibus virtuti obscurandæ insidiari solita, tandem evanescit. *Calumnia, inquit, in occasione apud audientes valet, tempore infirmatur.*

165. Plurimæ nubes versus solem elevate, epigraphen tenent. UT IN ORBE PLUAMUS. Sanctos Apostolos hæc imago repræsentat, qui ex obscuris Galilææ terris sublevati, sæcundas Evangelicæ doctrinæ pluvias per orbem universum dispensarunt. S. Thomas Villanovanus, *Prædicatores, inquit, nubes sunt, qui totam terram animarum fidelium irrigant imbri, & pluviâ doctrinæ Evangelicæ ut fructificent fructus bonorum operum.* Et S. Joannes Chrysostomus. *Sicut nubes bajulant pluviam, & effundunt eam super terram: ita Prophetæ & Apostoli accipiunt verba à Deo, & effundunt super rationabilem terram.*

166. Bartholomæus Rossus aliquot nubes, à sole irradiatas, expressit; hancque loquenti Soli epigraphen adjecit. SPLENDOR EX ME. Innuebat videlicet, omnes creaturarum perfectiones ab uno sole Divino scaturire. Enimverò, teste D. Jacobo, *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à patre luminum.* Unde S. P. Augustinus Deum *Lucem Lucificam* vocat; cum omnis sive gratiæ, sive naturæ splendor non nisi lucis superne sit communicatio. S. Thomas Villanovanus. *Vidisti, inquit, aliquando nubem atram, turbidam, vilem v. sporè à terrâ subl. tū? quid illâ deformius? sic omnino sic est anima cui illabitur Deus: non videtur ejus gloria, omnino illustrior est.* Et alibi. *Qualis nubes lucidâ, cum*

purpureis coloribus, sole irradiante, coruscat, talis hujus Virginis anima Deo illuminante fulgebat.

167. Nubes, solarium radiorum reflexu quæquaversus illustrata, hanc à mè epigraphen cepit. M' ORNO CON L' ALTRUI LUME. Id est. ALIENA LUCE DECORA. Iis hoc emblemata obelum infigit, qui flagitiis, cæterisque abjecti animi notis onusti, nullâ aliâ laude, nisi quam è profapia splendore emendicatum habent, gloriantur. Porrò eodem symbolo Creaturæ attinguntur; quippe quæ lucem, bonitatem, ac perfectionem suam omnem soli Deo acceptam referre debent. Ut ad eò Deus à S. Augustino verè coginetur *Lumen illuminans.* Hâc præceptione propè instructus S. Protomartyr Levita, in Concilio, Judæis acerrimè infrementibus, aperte confessus est; *Ecce video cælos apertos, & filium hominis stantem à dextris Dei.* Quæ verba non quidem ad vanam ostentationem, nec ad hostium bilem acrius provocandam, sed eò solùm collimabant, ut Judæorum admirationem, quam de insolito ipsius splendore conceperant, anteverteret; iis quippe in Sancti Martyris vultum, undique resplendentem, defixis, (*& intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem ejus, tanquam faciem Angeli*) mox subjunxit, prodigiosum hunc fulgorem non aliunde, nisi à clarâ Dei præsentia sibi advenire. *Ut indicaret, concludit S. P. Augustinus, Pastorem suum in ipsum ostentantem adjutorium, ne videlicet tantum animi robur, & ipsum in facie splendorem alii adscriberet, quàm Christo, de quo differebat.*

168. Alcibiades Lucarinus nubem pluviam hoc lemmate legendam offert; EFFLUENDO CONSUMITUR, Hominem Apostolicum designans, qui in Dei obsequio & proximi emolumento, frontem sudore perfundi, sanguinem è venis diffluere, ipsamque adeo vitam sibi eripi, non abhorret. Emblemati consonat illud Jobi effatum, *Consumitur nubes, & pertransit.* Ita S. Paulus, vitâ suâ jamjam ad occasum inclinante, Timotheum his omnino verbis compellavit. *Ego enim jam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiæ &c.* Sic nimirum post diversos pro S. Ecclesia superatos labores, post gravissima itinera, post patrata sexcenta heroica facta, tandem enervis & viribus confectus, gloriosum vitæ terminum attingit. Nam Chrysostomo teste, *Quantùm sol terram percurrit, proprios emittens radios, tantam & hic beatus Paulus sollicitudinem & curam habuit Ecclesiarum omnium, quæ erant per totum orbem terrarum.*

169. Mirum est, eodem nonnunquam momento è nubium sinu simul & fulgura, quæ orbem tremore concutiant; & copiosas, plurimumque sæcundas aquas in terram spargi. Unde lemma. TERRORE FÆCUNDO. Igneos terrores, à vindicante sive Dei, sive alterius cujusvis boni Principis justitiâ vibratos, mira consortii humani sæcunditas subscquitur: pauculis enim pro merito punitis, plerique omnes à flagitiis cohibentur, & ad saniora mentem componunt. Senecam habeto testem. *Tria lex secuta est, qua Princeps quoque sequi debet: aut ut eum, quem punit emendet, aut ut poena ejus ceteros meliores reddat, aut ut sublatis malis, securiores ceteri vivant.* Suffragatur S. Gregorius Nazianzenus. *Pœna sæpè eos, qui peccant, meliores reddit: sin minus, eos, qui ad ipsos accedunt: etenim aliorum cruciatus multos ad meliorem frugem convertunt, &c.*

170. Claudianus poemate de Histrice canit. --- -- additur armis
Culliditas, parcusque sui timor; iraque nunquam Prodigia telorum: cuncte contentu minari.

Idem Conc. Assump. Vir.

Profapia.

Auxilium Dei.

S. Aug. Epist. ad Honor. c. 3

Act. 7. 56.

Recognitio.

Act. 6. 15.

S. Aug. serm. 98. apud Corin.

Job. 7. 9. S. Paulus Apost.

2. Tim. 4. 6

S. Chrysost. Hom. 73. ad Pop.

Justitia punitiva utilis.

Seneca l. 1. de Clem. c. 15

S. Georg. Nazianz.

Claud. de Histrice.

Postre-

ementia incipis... Cassiod. a. d. Velazq. b. i. in Ep. Philip. l. 5: 6. col. 1. Gal. 59. s. s. iarm. in anc loc. Virg. l. eorg. Princeps benignus. liberalis Dei. Sal. 9. 17. Greg. Naz. rat. 40 in nct. Baptist. us 15. Hieron. dist. 146. d Damaf. ulchritu- o velata. Divinitas hristi. Hieron l. 1. Matt c. 9. eritas clari ne- uit. ic. pro Clu- rio. r. Liv. Modestia virtuo- brietas. Pet. Chry l. ferm. 41. avidia. lem ser 48. Ascensio Christi. Aug. Car. in uc 9. piritus S. Cretens Orat. 3. reg. Naz.

postrema hæc ultimi versùs particula , CONTEN- TA MINARI , à Gambero nubi inscripta fuerat , quæ clarum fulguris splendorem , citra ullam tamen fulminis violentiam , in orbem ejaculatur . Hinc ideâ cuivis bono principi ob oculos positam vclim , qui clementia & benignitate , ceu Imperiorum stabiliendorum basi , nixus ; minis potius , quam supplicis rem suam perficere satagat . Cassiodorus , à P. Velazchez adductus , *Districlio nostra , inquit , in verbis habita , & in factis est ipsa benignitas . Irascebamur placati , minabamur innoxii , & ne potuissemus ledere , terrorem videbamur inferre . Ita quoque de Deo David , Ostendisti populo tuo dura &c. dedisti metuentibus te significationem , ut fugiant . Unde B. llarminus verba illa profundius examinans , Ostendisti &c. ait , Insinuatur benignitas Dei , qui tribulationes non iam immitit , quam ostendit : ut terreat , non ut noceat .*

171. P. Gambertus nubem , supra arescentem campum in pluvias resolutam , illis Virgili verbis insigniit POSCENTE NULO . Ita Princeps benignus , supplices egenorum libellos antevertit , suosque gratia radios prompta munificentiâ ultrò diffundit . Deo hanc operandi methodum familiarem testatur P. salmographus , *Preparationem ocrdis eorum audivi auris tua . S. Gregorius Nazianzenus de Deo differens , Promptus , inquit , munificâ , atq; prolixâ natura est : jucundius dat , quam alii accipiunt . Hujus exemplum è filio prodigo desumitur , qui necdum factus supplex , cum adhuc longè esset , accurrens pater cecidit super collum ejus . In hunc locum apprimè S. Hieron. Antequam dignis operibus , & vera penitentiâ ad Patrem rediret antiquum , Deus ad ejus præcurrit adventum & reditû filii sui junioris anticipat .*

172. Nubi , ante solem explicatæ , inscripsêre . TANTO NON PUO' CELLAR , CHE IL GIORNO CELI . Id est , QUOD CELAT , NON AUFERT . Ita venusta nobilis fœminæ facies , licet velamine serico prætexta , miro tamen decore traluceat . Ita quoque Christi Divinitas per humanas exuvias , quibus , ceu nubibus , tegebatur , perspicuè dignosci poterat . De hac S. Hieronymus . *Fulgor ipse & majestas Divinitatis occulta etiam in humana facie relucebat .* Ita demùm calumnia , quamlibet importunas nubes virtuti aut veritati obumbrandæ explicet , ad eò tamen nihil evincit , ut invictas tandem dimittere , ac victoriam eudere cogatur . E Tullii sententia , *Multorum improbitate depressa veritas emergit . Cui non dissimilis Titus Livius , Veritatem , inquit , laborare sapere , extingui nunquam ,*

173. Intra Pistoriensem Experrectorum academiam , Emblematis loco nubes cernitur , quæ solem obsidens , epigraphen tenet . ELEVATUR IN UMBRAM . Nimirùm Emblematis author singulari modestiâ signicare voluit , se nuperè inter litteratos illos assumptum , solis conspectui (solem quippe Academia illa communis symboli loco præfert) non nisi umbram ingerere . Ceterum hoc emblemata diverso sensuum est ferax . Imprimis quidem ebrietas nubis est amula , veluti mentem humanam miserè inumbrans . S. Petrus Chrysol . *Sicut terra nubes caligant calum , sic obscurant animas intemperata convivii .* Id quod S. hiel doctör etiam de invidia pronuntiat . *Ecquid enim invidia aliud , nisi nubem representat teterrimam ? Non sic nubes cælum , nox diem , solem caligo , quomodo mentes cæcat & tenebrat invidia ,* Mitior Emblematis interpres Hugo Cardinalis , *per nubem , inquit , significatur caro Christi , quia nubes solis ardorem mitigat per sui interpositionem , & caro Christi iram patris compescuit per suam oppositionem , quia in se sustinuit ictus .* Elias Cretens . *refrigerium illud , quod è nubiu umbra capimus , Spiritui S. propriu dicit . Nubis columna Spiritus sanctus est , qui eos , quos*

vitiosarum affectionum astus divexat , obumbrat , & refrigerat . Denique eandem nubis obumbrationem Richardus de S. Laurentio in Deipara Mtre copiosam reperiri testatur . Ipsius verba ita accipe . *De Maria nube dicitur Psal . 104 . Expādit nubem in protectionem eorũ , nempe Israelitarum , & ignem ut laceret eis per noctem . Ecce duo officia . ad quæ data est Maria , ut protegat à fervore solis justitia , tanquam nubes , & etiam contra diabolum , quasi igneus murus .*

174. Tanta , tamq; generosa fuit D. Caroli Borromæi munificentia , ut juvandæ aliorum egestati , intra unius diei spatium integros principatus erogarit . Nubi , in copiosas & fecundas pluvias resoluta , liberalitatem illam non absimilem dices ; addito lemmate . VOLUNTARIE FUNDIT . Justorum animæ suas operationes non ita necessitate cogente , sicuti voluntaria ac fervida voluntatis impulsu elicere cupiunt . David certè , *voluntariè* , inquebat , *sacrificabo tibi .* In quem locum laconicè S. Ambr . *Expectat Dominus voluntarios ministros .* At quid Divinas ac Christianas mentes moror ? Ethnicis etiam hæc ipsa præceptio altum fuit impressa . Inter ceteros Demetrium , à Seneca relatum , audi & admirare . *Hoc unum , Dis immortales ! de vobis queri possum , quod non ante voluntatem vestram mihi notam fecistis . prior enim ad ista venissem , ad qua nunc vocatus adsum . Vultis liberos liberos sumere ? illos vobis sustuli . Vultis aliquã partẽ corporis ? sumite , non magnã rem promitto : cito totã relinquam . Vultis spiritũ ? quidni ? nullam moram faciã , quo minus recipiatis , quod dedistis : à volente feretis , quidquid petieritis . Quid ergo est ? maluissem offerre , quam tradere . &c .*

175. Nubes , adversis viribus percussæ & agitatæ , quaquaversum ignita fulgura evibrant . Unde lemma . COLLISÆ FULGURANT . Haud aliter mentes hominum virtuosæ , diversis hostium calumniis jactatæ , mirum amcenissimi luminis splendorem passim ejaculantur . Brevi calamo id perstringens D. Emmanuel Thesaurus , *Virtutes , inquit , uti nubes collisæ fulgurant .* Apostoli , instar nubium in Synagogis & compitis acerrimè percussi , innumeros tolerantia radios sparserunt , laude s; Deo assiduas dixerant . S. Stephanus , & S. Jacobus minor , carnificum & l'pidoatoru tyrannide , instam nubium , gravissimè cæli , charitatis splendorem ad eò insolitum diffuderant , ut Deo pro iis supplices sint facti , à quibus paulò post in acerbissimam mortem præcipitandi erant , &c . S. Augustinus . *Videamus , spectemus magnam spectaculum ; Ecce Stephanus lapidatur ! Eji membra . Christi , eja athleta Christi , inspicie illum , qui pro re pependit in ligno . Crucifigebatur ille , in lapidaris . The dixit . Pater ignosce illis , quia nesciãt , quid faciunt . The quid dicis , audiamus . Prius stans oravit pro se , & ait . Domine JESU accipe spiritũ meum . Deinde genua flexit , & flexo genu ait , Domine ne statuas illis hoc peccatũ . Hoc dicto obdormivit , O felix somnus & requies vera ! Ecce quid est requiescere , pro inimicis orare , &c .*

176. Mens heroica , inopinatis hostium assultibus nunquam non superior , gloriæ suæ radios per orbem unicum spargit ; haud secus atque sol fulgor suum in eas ipsas nubes copiosè diffundit , à quibus paulò ante suppressendus obscurandus ; fuerat . Unde lemma . DOVE OSCURAR CREDETERLO . Id est AB OBICE LUCET . Certè Deus eo ipso momento cor & animam Sauli copioso radio est dignatus , quo is ad Servatoris nost i gloriam peritus evertendam accinctus stabat . En ! immanè Christiani nominis hostem ! *Spiritus manuum & cæcis in Discipulos Domini .* Sed quid tũm ? *Circumsulset enim lux de cælo , S. P. August . Cũm Paulus Apostolus , prius Saulus , crudelissimus & immanissimus persecutor , nihil*

Protectio Mariæ V. Richard. de S Laur. l. 7. de Lau. Virg. Animus riev agens. Psal 52. 8. S. Ambros. in psal. 118. ferm. 14. Senec l de Provid. c. 5. Virtus heroica. Eman. The- saur in Elogio Claud. S. Aug. ferm. 237. de Temp. Luc. 23 34. Act 7. 59. Virtus oppressa. Conversio S. Pauli. Act 9 1. Ibid n. 3. S. Aug li 50. Homil cap. 1

omniò boni merebatur, imò merebatur plurimum malum. Merebatur enim damnari, non eligi. Et ecce subito, cum mala faceret, & mala mereretur, unâ cœlesti voce prosteritur, persecutor dejicitur, prædicator erigitur. Huc collineat etiam Academicus inter Errantes Brixienfes Luminosus, qui nubem, lunæ adverstam, & ab hac illustratam, exhibet; cum lemmate, DUM IMPEDIO, LUCESCO.

177. Idem Emblemata, Nubes nimirum, ab eo ipso sole illuminata, in quem suas umbras paulò ante machinata fuerat; hanc Statii poësin, lemmatis loco præfert. ADDITUR UMBRANTI DECUS. P. Gambertus hoc symbolù benigno Principi propriù dicit; cum is gratiæ suæ munera etiam in eos derivare soleat, quos gloriæ suæ observandæ unicè intentos experitur. Nihil ab hoc Emblemate alienus P. Raulinus, nubem depinxit, Iridis coloribus à sole eleganter discriminatam; cum lemmate. ORNATUR, & OBSTAT. Odoardi Farnesii laudes hæc imago depredicat, utpote in eos etiam beneficentiæ suæ radios dispergere soliti, qui generoso ipsius splendori obniti videbantur. Certè Christus, Sol Divinus, obscurâ & infami Crucis morte ab hominibus obnubilatus, in tantæ injuriæ vicem infinitum paradysi splendorem iis promissit. Eò collineans Eusebius Gallicanus. *Credamus Deum, inquit, vel ex sola virtute patientia, qui dum ab homine cruci & neci traditur, sic quoque homini gloriæ pollicetur: qui illas ipsas injurias & plagas convertit in pretium nostrum.*

178. Tenuis quædam nubes, ad solis conspectum sublevata, epigraphen tenet. CITO DISSOLVAR. Caducam, labilem, & transitoriam hominis vitam hæc imago ad unguem exprimit. *Quæ est enim vita vestra?* inquit non sine emphasi S. Jacobus, *Vapor est, ad modicum parens, & deinceps exterminabitur.* Certè Cælius Rhodiginus, S. Bonaventura, S. Maximus, aliique passim miseram ac mortalem vitam nostram sub fragilis ac vanissimæ nubis schemate dignoscendam proponunt. Pulchrè S. Augustinus, *Vivebat heri homo, non est hodie, paulò ante videbatur, modo non est, qui videbatur. Ducitur homo ad sepulchrum, redeunt tristes, citò obliviscens. Dicitur, quàm nihil est homo; & hoc dicit ipse homo, & non corrigit se homo, ut non nihil, sed aliquid sit homo.* Franciscus Petrarca de Lauræ obitu non sine gemitu canit.

*Che come nebbia ul vento si delegua,
Cosi sua vita subito trascorse.*

179. Nubes lucida, ac solis parelio esfulgens, epigraphen tenet. ILLUSTRATUR, ET ILLUSTRAT. P. Jacobus Masenius Mariæ Virgini hanc ideam propriam dicit, quæ Sole Divino gravida, orbem universum illustravit; Unde à S. Hieronymo vocatur. *Nubes dici, nunquam in tenebris, semper in luce* Opportunè de eadem DeiMatre S. Ambrosius. *Quid splendidius eâ, quam splendor elegit.* Emblematis explicando sequentem è P. Masenio poësin habeto.

*Phæbae veluti nubes illustris ab astro,
Illustrat Phæbum, grandior orbe, suum.
Sic dum Virgo capit Divinum, ut lumina, Numen,
Numinis effusus auxit in orbe faces.*

180. Nubes, quoad pluvias parturiunt, atræ admodum densæque existant; at ubi depluere, pellucidæ evadunt. Lemma. EXCUSO IMBRE NITEBUNT. E sancti Nili Abbatis, aliorumque Patrum sententia, quamdiu quis suam tentationem circumfert, & intra se cohibet, jacet in mœnore, sequentium non conficit: at ubi hoc onus excussit, omnis illicò ægritudo discedit, tristitia mitigatur, miraquo animo tranquillitas redit; nullum quippe serenandæ conscientia potentius est remedium, nisi ut tentationes omnes coràm Superiore aut Magistro spiritali candidè exoneres, aperiasve. *Non enim validior vel*

efficacior est vulneribus nostris medicina, inquit Doctorum Phœbus Augustinus, quam habere, qui omni incommodo occurrat compatiens, omni commodo occurrat congratulans, &c. Unde cum tentationum manifestatio tantopere nostrâ intersit, S. Ignatius prorsus sapienter singulis Domibus & Collegiis quædam rebus spiritualibus Præfectum constituit, ad quem in suis tentationibus confugiant, cui confidenter sua omnia detegant, & à quo consolationem & auxiliû in omnibus sperent. Ita enim, Cassiano teste, sit, ut in nullo te circumvenire callidus inimicus velut inexpertum ignarumque prævaleat; nec ullâ fraude decipere, quem prævidet non suâ, sed senioris discretione muneris, & suggestiones suas, vel ignita jacula quacunque in cor ejus jecerit, ut sciorè celer, non posse suaderi.

S. Aug. l. 11. in nico c. 5. d. amic. c. 1. S. Ignat. p. const. c. 1. Cassian. l. de insti. re

PLUVIA. Cap. X.

181. Verbi Divini Incarnationem Emblematis significaturus, pluviam depinges, quæ supra lanam destillans, epigraphen ferat. STREPITU SINE ULLO. Emblematis ansam suppeditat Divinus Psaltes. *Descendet sicut pluvia in vellus.* In hunc locum S. Laurentius Justinianus. *Pluvia, inquit, sine strepitu descendit in lanam, sic & Deus occultâ virtute in Virginem.* Eâdem icone homo quietus, prudens, & factis potius, quàm verbis clarus representatur. Appositè Ovidius.

Incarnatio. Psal. 71. 6 S. Laur. in hunc loc Quietus homo.

Eximia est virtus, præstare silentia rebus.

Ovid. l. 2 Trist. Eleg

182. Nubi, supra igneas & Ethnæ fauces depluente, inscripti. MAGIS ADAUGET. Charitatis Divinæ flammam, inter gravissimas hominum calumnias plurimum augetcentem, hæc imago demonstrat. Firmamentum præfenti symbolo è sacris Canticis accedit, *Aquam multa non potuerunt extingueret charitatem.* In hunc locum P. Cornelius à Lapide. *Etiam si in Cruce, inquit, ab iis rideretur & bsalphemaretur: omnique infamiâ & dedecore velut latro afficeretur; hinc aquis, & hoc frigidissimo cordium humanorum gelu, omnique contrarietate superatâ, quasi per antipristasim amor Christi vehementius exarsit &c.*

Charitas Dei. Cant. 3. 7. Corn. à La in hunc loc

183. P. Octavium Boldontus, temperantiæ significandæ gratia, primam autumnii pluviam hoc lemmate ornavit. TEMPERAT ÆSTUM. Mcâ tamen sententiâ lachrymarû pluvie symbolo illo inuuntur, quæ mitigandis afflicti animi doloribus quàm opportunissimè deferviunt. Verissimè Seneca.

Temperantia. Lachryma.

--- Fletus ærumnas levat.

Ea insuper lachrymarum vis est, ut Nemeüs Divinæ ardorem temperent. Petrus Cellensis id observans, O Lachryma humilis! exclamat, *tua est potentia, tuum est regnum. Tribunal judicis non vereris, amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis: quandoque sententiam rapis, etiam ab ore judicis.* Quin imò ipsos etiam Tartari ignes à lachrymis extingui, compertum est; Lachryma, inquit idem Cellensis, *portas refringit inferni, carbones extinguit ferrea fornacis.*

Sen. in Troade Æst. 3. Pet. Cell. l. 1. panibus c. 1. Ibidem.

184. Econtrâ P. Raulinus pluvias, tempore æstivo è nube destillantibus, (tempus æstivum Leone supra solem depicto exprimitur) inscripsit. NEG TEMPERAT ÆSTUM. Quasi diceret, lachrymas, in morte amici effusas, nullum intenso amoris refrigerium posse affundere, ut qui in eo articulo omnium maxime flagrat. Ita quoque lachrymæ obstinati peccatoris, quales fuère impius Herodes, & infamis Antiochus, nullam omnino temperiem justitiæ Divinæ flammis injicere valent. De reprobo Esau testem omni humanâ fide majorem habeto D. Paulum. *Non invenit penitentia locum, quamquam cum lachrymis inquisisset eam.* Nam Doctore Magno Augustino, *Deus hominem non vivificabit, quando serò penitentia locum quarit cum lachrymis.*

Lachrymæ sceleratorum inefficaces. Heb. 12. 27. S. Aug. Annot. in Job. cap. 39.

S. August. lib. 7. Enchirid.

Inimicis benefacere.

Luc. 23. 43.

S. Aug. serm. 111. de Divers. cap. 3.

Maria V.

S. Hier. in Psal. 77.

S. Ambros. l. 2. de Virgin.

S. Nil. Abb. de Interem. PP qui erant in Sin.

abun-
antia &
elicitas
epè no-
ent.
nec. Ep. 36.
gratia
ci.
Marc. E-
m de lege
rituali.
ocumè-
paula-
n instil-
nda.
Isid. l. de
undo. 6. 33
correctio
hemens.
Hieronym.

185. D. Didacus Saavedra campum, arstis flavescem, depinxit, quæ ab imbris impetuosi, extra opportunum tempus delabentis, onere deprimuntur, cum eas non nisi rore leviter humectari oportet. Epigraphen, Pythagoræ seu Bianti familiarem, subjunxit. **NE QUID NIMIS.** Innuebat videlicet, summos honores nonnunquam plus calamitatis quam splendoris afferre; quin, ipsa etiam collata beneficia interdum injuriæ loco haberi. Seneca. *Magni animi est, magna contemnere; prudentis est mediocria malle, quam nimia; ista enim, utilia sunt; illa, quando superfluunt, nocent. Sic segetem nimia ubertas sternit; sic rami onere franguntur, sic ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas.*

186. Gratia Divina, meâ quidem sententiâ, pluviam, supra campos diffusam, imitatur; cum lemma te. **INFUSA FOECUNDAT.** S. Marcus Eremita, *Quemadmodum, inquit, pluvia, terra infusa, accommodam qualitatem plantis suppeditat: sic quoque gratia, in corda fidelium assidue descendens, ac influens, convenientes virtutibus actiones largitur.*

287. Pluviæ cadenti subscripsi. **LABENDO SENSIM OPIMAT.** Eruditionis ac pietatis præceptiones, paulatim intra filiorum aut subditorum animos delapsæ, opimos illos efficiunt, mirâque operandi virtute locupletant. S. Isidorus, *Pluvia nubium, Eloquia sunt Apostolorum, qui quasi GUTTATI M, id est sensualiter veniunt, sed abundantius doctrina FOECUNDITATEM INFUNDUNT.*

188. Vehementior corrigendi ratio intra subditorum animos gravissima damna, turbasque vix unquam conciliandas parit. Ideæ loco impetuosos ac horrendos cataclysmi nimbos, hoc lemma notatos, accipe. **ARVA SUBVERTENT.** Utriusque, hujus videlicet, & præcedentis symboli mentem strictim attingit S. Hieronymus. *Pluvia illa optima*

est, qua sensim decidit in terram; subitus & minus imber in præcepta arva subvertet. Pulchrè ut solet, Magnus Augustinus. In correctione tenendus est modus aptus humanitati, congruus charitati; ut nec rotum, quod potestatis est, exeratur; & in eo, quod exeritur, dilectio non amittatur; in eo autem, quod non exeritur, mansuetudo monstretur. Epist ad Euri-
riam.
S. Aug. l. 3.
contra Cres-
con. cap. 51.

189. Pluviæ simul super florentem hortum, & campum spinosum deciduæ, epigraphen tenent. I. **GRATIÆ DEM IMBER, FRUCTUS DISPAR.** Ita Divinæ vinum auxilium diversa in diversis sortitur effecta. diversi optimè in rem præsentem Theologorum Phœbus, factus. Augustinus. *Quidquid loquimur in nomine Dei, quoniam Dei est per nos loquentis, imber Dei est, videre vos qualis terra sitis. Nam quando pluvia venit super terram, si bona terra est, fructus bonos parit: si mala terra, spinas parit. Pluvia tamen dulcis est, & super fructus, & super spinas,*

190. Jobus admirandam Dei providentiam dilaudans: *Qui ligat aquas, ait, in nubibus suis ut non erumpant pariter deorsum.* Divinæ providentiæ est, aquas aëreas claudere, & velut panno aut veste constringere, ne diffluant. Harum aquarum vehiculum nubes, & instar equorum venti sunt, qui alveos illos per orbem quaqua versùs trahunt. Quod si Deus has aquas uno impetu præcipitari sineret, plus equidem obessent, quam prodesse; sed quia stillatim & guttatim defluunt, foecundo elapsu terram irrigant. Si continuerit aquas, ait Jobus, *omnia siccabuntur, & si emisserit eas, avertent terram, sicut in diluvio, cum dimissæ, agmine facto præcipientes ruebant.* Unde pluvii, leniter destillantibus, inscribes, **STILLANDO PROSUNT.** Aquæ in Divinis paginis symbolum sunt afflictionis. Hinc Psalter Regius dixit: *Intraverunt aquæ usque ad animum meam.* Quemadmodum Deus pluvias sic Orbi attemperat, ut nec illarum

defe-
S. Aug. in
Psal. 98.
Iob. 25. 2.
Deus ca-
lamitates
nostras
mitigat.
Iob. 12. 25.
Psal. 68. 2.

defectus noccat, nec copia: sic & labores omnes ac dolores nostros ita modificatur, ut non desit exercitatio, ne torpeamus; nec tamen omnis intercidat consolatio, ut succumbamus. Atque hoc Regius Vates petiit: *Non me derelinquas usquequaque*. Non rogat, non derelinquit; hoc unum deprecatur, non omnino, non usquequaque deserit, quod noxis suis meruisset; uti his penè verbis interpretatur S. Ambrosius. De dolore optimè philosophatus Seneca. *Nemo, inquit, potest valde dolore & diu. Sic nos amantissima nostri natura disposuit, ut dolerem aut tolerabilem, aut brevem faceret*. Nam summi doloris intensio invenit finem. Notum est illud Poëta.

Si longus, levis est; si gravis ille, brevis.

R O S. Cap. XI.

191. **F**œcundis cœli uberibus pretiosæ ac pingues roris guttulæ, instar lactis, minutatim destillant. Ex tamen priusquam in orbem sese effundant, oportet cœlum apparere tranquillum, à ventis imperturbatum, nec nubibus obductum, nec nimio aëris frigore asperum. Ad hæc nunquam, nisi placido noctis serenæ tempore fluunt. Plinius id observatum habens, *Rores, inquit, neque gelu, neque ardoribus, neque ventis, nec nisi serenâ nocte*. Unde lemma. **TANTUM NOCTE SERENA**. Ita prorsus Divina gratia intra conscientias, non quidem superbas, inquietas, aut furibundas, sed serenas, ac tranquillas, instar roris, diffunditur. Hæc una ratio Isaïæ persuasit, ut Servatoris nostri adventum rori similem diceret, *Rorate cœli desuper*; nam, ut Petrus Damianus interpretatur; *impacata mentis hospitium non requirit*.

192. Si genuinam Psalmi centesimi non mentem spectes, poteris verba illa, *Ex utero ante luciferum genui te*, è contextu Hebraico ita traducere, **EX UTERO AURORÆ ros juventutis meæ**. Proin' rori opportunè inscripserim. **EX UTERO AURORÆ**. Symbolum id credas Incarnati Verbi, quod instar cœlestis roris è Deiparæ sinu, veluti è gratiosâ ac venustissimâ aurorâ, profluxit. *Ros ergo designat Christi generationem cœlestem ex Virgine, sicut ros nascitur ex aurorâ virtute cœlesti*, inquit R. Hadarsan, à P. Cornelio de Lapide adductus.

193. Roris destillatio astrictos calores mirâ temperie afficit. Ut adeò rori haud incongruè subscripseris. **DULCE REFRIGERIUM**. Ecclesia Orthodoxa, eandem roris vim in Spiritûs Sancti auxiliis experta, illum in hæc verba salutatur. *Consolator optime, dulcis hospes anima, dulce refrigerium*.

Illam ipsam quoque in Mariâ Virgine prorsus copiosam reperiri testatur S. Germanus, venerabundo ore eidem supplicans. *Sola, O Domina mea, sola, qua sola mihi ex Deo solatium, sola astus in me existens Divinus ros, &c.*

194. Carolus Bovius Emblematis loco rorem expressit, qui nascente die horti cujusdam flores recreans, epigraphen sustinebat. **TOLERATÆ PRÆMIA NOCTIS**. Cœlorum, & ipsius adeò Dei beneficentiam hæc imago representat; quippe qui suos servos, post calamitates toleratas, amœnissimis solatiis, ceu melle, suavissimè reficiunt. Regius Vates hanc Dei bonitatem deprædicans, exclamat, *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo; consolationes tuæ latificaverunt animam meam*. Noli ergo timere, inquit Magnus Augustinus, *adeft in itinere auxiliator*. De Servatore nostro ait Tertullianus. *Favor post fella gustavit, &c.* Calpurnius roris indolem sequenti poemate describit.

*Frigida nocturno tinguntur pascua rore,
Et matutina lucent in gramine gutta.*

195. Ni fallor, postrema hæc poematis verba, **IN GRAMINE LUCENT**, præsentis symbolo lemma-tis loco, apprimè deserviunt. Innuunt quippe, sicuti roris stillulæ, ceu totidem gemmæ, tenuissimo terræ gramini adhærescere solitæ, miram suam operandi vim plus quàm alio quocunque loco exerunt, omnemque campum longè lateque fœcundant: ita demissos ac humiles mortalium animos à Divinâ gratiâ præ reliquis uberrimè fœcundari. Breviter ac verissimè S. Jacobus, *Humilibus, inquit, dat gratiam*. S. Augustinus. *Spiritus Sanctus capitur per humilitatem, repellitur per superbiam. Aqua est enim cor humile, tanquam locum concavum quarens ubi subsistat; elatione autem superbia, tanquam tumore collis, repulsa labitur. Unde dictum est, Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Quid est, dat gratiam; Dat Spiritum Sanctum, implet humiles, quia capaces invenit*. In hanc rem appositè meus D. Salvator Carducius.

*Rorantes gemma demisso IN GRAMINE
LUCENT;*

Pectore sic humili calica dona niteat.

M A N N A.

Cap. XII.

196. **M**anna Symboli loco epigraphen sustinet, è sacra Apocalypsi desumptam. **VINCENTI**, supple, *dabo manna absconditum*. Certè Hebræis cibus hic Angelicus non nisi post devictos Pharaonis assultus, & relictas Ægypti ollas è cœlis depluit; quisquis enim consolationis Divinæ manna concupiscis, prius insignem è tentationibus victoriam referas, necesse est. Stimulos subjiciens Magnus Augustinus, *Pugnate, inquit, ut vincatis, vincite ut coronemini*. Certè, Abbas Joannes, Cassiano teste, *mundana omnia vincens, & in cœlum mente conscendens, tantâ perfundi solebat interiori dulcedine, ut ne id quidem recordaretur, an pridie comedisset*. S. Franciscus Xaverius in cœlum defixus, ita consolationibus Divinis affluebat, ut exclamaret; *Satis est, Domine, satis est*. In Jaopne pedes iter faciens, ita in Deum absorbebatur, ut sæpè de viâ deflectens, in vepres, dumeta, & saxa inpingeret, nec adverteret; quocirca semper ei plantæ & tibie sanguine fluebant, cum tamen ille ne sentiret quidem.

197. Manna symboli loco inscriptum tenet. **PER MODUM RECIPIENTIS**. Alludit nempe ad illud Philosophorum axioma, *Quidquid recipitur, per modum recipientis recipitur*. Sanctissimæ Eucharistiæ hæc figura est, quæ bonis gratiam, malis verò exitium affert. Gravissimè Apostolus. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini*. S. Augustinus id explicans, subiungit, *Non ait, quia illa res mala est, sed quia ille malus malè accipiendo, ad iudicium accipit bonum, quod accipit. Num enim mala erat buccella, qua tradita est Jude à Domino; Absit. Medicus non daret venenum; salutem Medicus dedit; sed indignè accipiendo, ad perniciem accepit, quia non pacatus accepit*.

198. Manna Hebræis omnem saporis varietatem dabat. Unde lemma. **SAPIT OMNIBUS**. Difertè Salomon. *Angelorum escâ nutritivisti populum tuum; & panem de cœlo præstinisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & om-*

Psal. 118. 8.

S. Ambr. in hunc loc Senec. Epist. 78.

Phn. l. 2. c. 60.

Gratia Dei.

Isa. 45. 8.

S. Pet. Dam. lib. 8. Ep. 14

Psal. 109. 3.

Christus nascens.

R. Hadarsan apud Corn à Lap. super Oeum c. 6. v. 3.

Spiritus S.

Maria. V. S. German.

Solatium post miserias.

Psal. 98. 19.

S. Aug. l. 50 Homil. hom. 27. cap. 1. Calpurn. in Eclog. 3.

Divina gratia humiles dignatur.

Iacob. 4. 6

S. Aug. serm. 21. ex addi à Sirmond.

Apoc. 2. 17

Consolatio cœlestis.

S. Aug. Tract. 2. in Epist. Ioan. Cassian. Collat. 19.

Eucharistia.

1. Cor. 11. 1

S. Aug. Tract. 6. in Ioan. 1.

Sap. 16.

Greg. Nyss. & omnem saporis suavitatem. Ita & Christus in Eucharistiâ, parvulus est lac, infantibus olus, perfectis solidus cibus, ut pulchrè explicat S. Gregorius Nyssenus. S. Cyprianus, *Hic panis*, inquit, omnium carnalium saporum irritamenta, & omnium exsuperat dulcedinum voluptates. Vide, quomodo his, qui Christi commemorant passionem intra sacra officia, quasi per quosdam canales, de interioribus fontibus egrediantur torrentes, & super omnes delicias lachrymis nectareis anima delectetur; quantam suavitatem anime inquirenti, ubi sit Deus suus, suspiria contemplationis eliciant.

Eucharistia. 199. Manna Hebræis tantum roboris contulit, ut Amalecitas felici pugna superarint, lemma. DAT ROBUR. Genuina hæc Sanctissimæ Eucharistiæ imago est, cujus virtute omnia cœlestis patriæ impedimenta ac tentationes citra negotium remouentur. S. Bernardus. Duo illud Sacramentum operatur in nobis, ut videlicet & sensum minuât in minimis, & in gravioribus peccatis tollat omnino consensum. Si quis vestrum non tam sæpè modo, non tam acerbos sentit iracundiam morus, invidia, luxuria &c. gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo. Et S. Joannes Chrysoctomus. Hæc mensa animâ nostrâ vis est, nervimentis, fiducia vinculum, spes, salus, lux, vita nostra.

S. Eucharistia. 200. Manna, congenitâ suâ dulcedine, suavissimum sacchari sapore & colorem referebat, lemma. DULCEDINE PRÆSTAT. Ita Sanctissimæ Eucharistiæ gustus ad eò suavis est, ut præ illo terrenas voluptates omnes fastidiamus. Unde post sumptam Eucharistiâ S. Cypriano teste, sequitur, ut deinceps peccatorum pocula horreat, & omnis sapor delectamentorum carnalium sit ei quasi rancidum, radensque palatum acuta mordacitatis acerum. Eodem symbolo felicissima Beatorum ambrosia, & suavis inenarrabilis significatur. Ibi enim, inquit, S. Gregorius, est lux sine defectu, gaudium sine gemitu, desiderium sine pœnâ, amor sine tristitiâ, satietas sine fastidio, sospitas sine vitio, vita sine morte, salus sine languore; Perfecta viget in omnibus charitas, una omnium latitans, una jucunditas.

Beatorum audia. 201. Manna, sive in parvâ, sive in magnâ copiâ ab Hebræis collectum, singulis tamen totum id conferebat, quod ad diurnum victum suffecerat; Angelo nimirum invisibiliter addente, si infra debitam portionem; de mente verò, si ultra illam collegissent; ut explicat P. Cornelius à Lapide. Unde lemma. EADEM MENSURA CUIVIS. Ita Christum in Sanctissima Eucharistiâ aequaliter omnes recipiunt, sive species plures, sive etiam hostia major sit, sive minor. D. Thomas, Ex hoc, inquit, quòd sacerdos plures hostias consecrat in unâ Missâ, non multiplicatur effectus hujus Sacramenti, quia non est, nisi unicum sacrificium. Nihil enim plus est virtutis in pluribus hostiis consecratis, quàm in unâ, cum sub omnibus, & sub unâ non sit nisi totus Christus. Unde nec si aliquis simul in unâ Missâ multas hostias consecratas summat, participabit majorem effectum Sacramenti. Eodem symbolo innuitur, miram ad eò esse Dei providentiam, ut omnibus æqualem annonam, quæ vitæ tuendæ sufficiat, subministrat; superflue enim avarorum divitiæ crumenis duntaxat replendis, & animabus inquinandis, non verò fami exsaturandæ conducunt. Pulchrè S. Chrysoctomus. Avarus dives à paupere tantis differt curis, neglectu Dei, corporis iniquatione, & animi perditione: nam ventrem uterque aque satiant.

Divitiæ superflue. 202. Hebræorum manna summo mane colligi debebat, utpote incalescente Sole liquefcere solitum. Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

lemma. SUB SOLE LIQUESCET. Ita nimirum maturina orationis ac gratiæ Divinæ capescendæ opportunissimum tempus in matutinum; reliquo enim die intentio nostra facilè inter negotia distrahitur. Certè Sapiens de mannâ, ad Solem liquefcente, ait. Statim ab exiguo radio Solis calefactum, tabescebat: ut notum omnibus esset, quoniam oportet prævenire Solem ad benedictionem illam, & ad ortum lucis adornare. Unde Job sanctificabat illos (filios), consurgensque diluculo offerebat holocausta pro singulis. S. Athanasius, Magnum, ait, certaminis decus, è lecto ipso Deo sistere se ipsum, & prævenire in gratiarum actione Solem. Et S. Chrysoctomus in illa Psaltes Regii verba. Mane exaudies vocem meam, ait, Ab initio diei David dabat Deo primitias. Oportet enim ad gratias tibi agendas Solem prævenire, & ante ortum lucis te interpellare. &c.

N I X Cap. XIII.

203. Omnes inferi hujus orbis creaturæ, germina, herbæ, arbores, fructus, metalla &c. facundo solarium radiorum vigore adolefcunt, suaque incrementa ab illo capiunt; unicam nivem ab hac suâ universali beneficentiâ exclusam vult ille siderum Princeps; utpote quam dissolvit, suffocat, ac extreme persequitur. Unde nivis, ad Solis conspectum depictæ, inscribes. DECRESCIT, NON INCALESCIT. vel, DECRESCIT, QUO CÆTERA CRESCUNT. Genuina hæc ingrati animi idea est, qui cœlestium beneficiorum radiis copiosè excitatus, tantum à perfectione comparandâ abest, ut potius ad deteriora ruat, mentemque dissolutam majoribus probris involvat. Hanc complurium miseriam non sine suspirio deplorat Salvianus, Deus, inquit, nobis bona præstat, ut boni simus: nos è diverso, quoties bona accepimus, mala nostra cumulamus. Ille nos beneficis suis vocat ad probitatem, nos ruimus in dissolutionem; &c.

204. Nivis frigus terræ coërcendæ deservit, ut in fructibus producendis ante præstitutum tempus nec quidquam luxuriare possit, sed omnes illos destinatæ messi maturos ac copiosos reservare debeat. Proinde campum, nive respersum, hoc lemmate ornavi. RIGORE FOECUNDAT. Ita prudens ac discreta corrigendi ratio immoderatis vitæ nostræ licentiis frenum injicit, & ad saluberrimos beatitatis æternæ fructus proferendos disponit. Utinam Domine Jesu, Divi Ambrosii preces sunt, terram meam nivis istius candore respergas, ne præpropero calore vernantis corporis arva luxurient; sed potius fons nivali semina verbi cœlestis pressa facundent. Calamitates etiam occasione opportunissimam ipsâ suâ mole afferunt, ut pietatis calorem, ac virtutum frugem longè uberrimam concipiamus.

205. Tametsi nix, intra valles & campos dispersa, facili negotio dissolvatur; attamen supra montium cacumina atatem ferre, ac diutissimè conservari afolet. Emblematis lemma, è Divino Psalte mutuum, subjuncti. IN ALTIS HABITAT. vel, CELSO LOCATA PERENNAT. Ita omnino puritas, castimonia, & innocentia potissimum supra vitæ religiofæ fastigium collocari desiderant, quòd in orbe hoc infero, nullis non injuriis indies pervio, integritatem suam difficillimè factam tectamque custodire possint. Petrus Bercorius. Sicut nix in montibus plus quàm in vallibus perseverat, sic in contemplativis plus viget castitas, quàm in activis. Et paulò post. Nives sunt divitiæ & mundi prosperitates, quæ plus abundant in superbis & montosis, quàm in vallibus, id est humilibus virtuosis. Unde

Greg. Nyss.
Cyp. Tract.
Cæna Domini.
Bernard.
rm. de Bapt.
in Cæna Domini habito.
Jo. Chrysoctomus.
Hom. 24.
ad Corinthios.
S. Eucharistia.
Cyprianus.
Beatorum audia.
Greg. in Psal.
2. Corint.
Eucharistia.
Thomas.
Chrysoctomus.
Ratio

optima.
Sap. 16. 28.
Iob. 1. 5.
S. Athanasius.
Psal. 5.
S. Chrysoctomus.
in Psal. 5.
Ingratus.
Salvianus.
l. 6. de vero Indis.
Correctio discreta.
S. Ambrosius.
l. 7. in Luc. cap. 11.
Calamitates utiles.
Innocentia.
Pet. Bercorius.
Reduct. l. 1. c. 25. n. 1.
Idem n. 7.

S. Aug. Lib. Medit. 6. 37.

de Magni Augustini ad Deum preces. *Tene mentem meam, ne ad ima tenebrose vallis corrumpat, & prohibeatur alta respicere. Tene cor meum manu tuâ, quia sine te ad altiora non rapitur.*

Calamitas utilis.

S. Ambros. 17. in Luc. 6. 11.

Verbum Dei.

S. Aug. l. 10. Conf. cap. 6. 10em lib. 50. Homil. hom. 29.

206. Nix, campos & vineas cooperiens, epigraphen tenet. HINC MESSIS UBERIOR. S. Ambrosio id observatum. *Nix, inquit, cum cadit, latior solito tritici proventus exuberat. Animus noster, ærumnis tantisper obrutus, ad plurimam sanctimonie frugem consequendam instruitur; rursus Verbi Divini fomentis, ceu candida ac fecunda nive, contentus, miram operandi vim concipit. Expertus id Magnus Augustinus, Percussisti, inquit, cor meum verbo tuo, & amavi te. Et rursus. Ego vires parvas habeo, sed verbum Dei magnas habet; valeat in cordibus nostris.*

Peccator.

Pœnitens.

Aff. 9. 6.

Ibid.

S. Aug. in Psal. 138.

SS. Petri & Pauli converso.

Greg. Coman. Canon X. Stanza 6.

207. Nivem, supra montes sparsam, ac solarium radiorum contactu mox dissolvendam, hoc lemma te notârunt. CITO DILABITUR. Bartholomæus Rossus hac icone persuadet, hominum corda, quantumvis instar nivis argentia, primo gratie Divine aspectu commoveri, & pristinae suae teneritudini restitui. Unde alius eidem Emblematis subscripsit. COELESTI LANGUET. D. Paulus huic imagini firmamentum addidit, qui licet scelerum frigore ac odio versus Christianos penè congelatus, mox tamen, ubi circumfusit eum lux de caelo, luavi quodam languore emolliebatur, *Domine, inquit, quid me vis facere? S. Petrus quoque, vix unico Solis Divini aspectu tactus, mox in tenerrimas lachrymas est solutus. De hoc S. P. Augustinus. Petrum pollicentem & negantem, præsumentem & deficientem, viderunt tamen oculi tui, nam quod exiit foras, & flevit amare, fletus ille de respectione Dei fuit. Hinc meus D. Gregorius Comaninus, Divini illius aspectus memor, vernaculâ linguâ canit.*

*Luci del mio Signor, luci gioconde,
Mirate orme così fiammasati, e belle,
Che struggendosi quelle
Nevi, che al cor san verno, un doppio rio
Tersi di picanto anch'io,
Anzi un diluvio, che l' antiche, e nove
Colpe sommerga, e nac tutto rinove.*

Vita humana.

Ovid. l. 1. Amor. Eleg. 8.

Prior Emblematis huius epigraphæ, *Cito dilabatur*, etiam caducam vitam nostram, instar nivis coram Soletransituram, commonstrat; ut probè observat Ovidius.

*Labitur occultè, fallitque volubilis ætas,
Et celer admisis labitur annus equis.*

Libido.

S. Aug. in Psal. 57. Magdalena.

208. Nix, solis ardore soluta, epigraphen tenet. ARDORE LIQUESCO. Libidinis adeò immodicus est ardor, ut non animæ tantum, sed & corporis vires enervet, perdatque. Magno Augustino teste, *Concupiscentia mala quasi ardor est ignis; ignis consumit vestem, libido consumit animam. Porrò Maria Magdalena, ad Christi Solis Divini, pedes provoluta, in lachrymas desit, suoque inter suspiria nobilis cuiusdam ingenii ore sequentes sensus expressit.*

Nix ego, Sol Christus, radiorum ARDORE LIQUESCO:

Nil mirum ex oculis si fluat unda meis.

209. Nix, in candidos floccos decidua, lemmatis loco per profopoeiam de se ipsâ testatur. MIHI CANDOR AB ALTO. Ita quidquid sanctitatis, castimonie, aut gratie candore resplendet, non nisi à supremâ & infinitâ Dei bonitate scaturire potest. Unde Hugo Cardinalis in illa Threnorum

Castitas. Hugo Card. in cap. 4. Thren. v. 7.

verba, *Candidiores Nazaraei ejus nive, ait, Nix comparatur castitati, vel per nivem castitas designatur; quia sicut nix ex alto descendit, sic nullus castus est, nisi dono speciali. Sap. 8. 21. Scivi quòd aliter non possum esse continens, nisi Deus det. S. Augustinus. Habes quod ames, pro mundi amoribus, imò pro immundis amoribus. Sed parùm est moveri, nisi impetres adjuvari. Est ergò à Deo patientia nostra contra dolores; & continentia, qua necessaria est contra voluptates.*

201. Ut Mariam Virginem ab ipso conceptionis suæ exordio penitus illibatam commonstres; nivis congeriem, hoc lemma distinctam, pingit. MEUS EST AB ORIGINE CANDOR. Ad hoc propositum Joannes Geometra.

*Gaude concretum sublimes corpus olympo,
Et vitii nostri crimine Virgo cares.*

S. Gregorius Thaumaturgus, Deiparam venerabundo ore affatus, *Tu sancta, inquit, omni humana natura gloriofior ac purior, sanctiorque effecta es, ac nive quidem candidiorem habens mentem &c.*

211. E nive, veluti è speculo, fucatam hypocrytæ sanctimoniam discernere licet, utrique enim subscrispseris. ALBA, SED FRIGIDA, vel certè, ta. CUM FRIGORE CANDOR. Nam S. Petro Damiano Cardinale teste, *Hypocrita, qui se per sanctitatis adumbrata figmentum transfiguratur in Angelum lucis, nullis infervet astibus charitatis, atque ad instar nivis, simul est ALBUS, ET FRIGIDUS. In eandem sententiam S. Ilidorus. Nives, inquit, sunt homines, dilectione frigentes: qui, etsi existant candidi puritate Baptismatis, non fervent spiritu charitatis.*

212. Nivem, eximia puritatis ideam, hoc versu, ceu lemma, insignis. AL MIO RICONTRÒ OGNI BIANCHEZZA È VILE. Id est. SIC MIHI COLLATUM VILESCIT QUODLIBET ALBUM. Emblematis suffragatur S. Joannes Chrysostomus, de Divinis prærogativis disserens. *Sicut ad comparationem nivis & solis omne mundum sordidum videtur, & omne lucidum obscurum; ita quantum ad comparationem Dei, qui solus singulariter est bonus, omnes mali videntur. Eandem iconem etiam S. Joanni Baptiste propriam facit; si albam vestem, inquit, posueris juxta nivem, incipit tibi sordida apparere, etsi verè sordida non est; tamen similitudine nivis sordida inveniuntur: sic quantum ad comparationem Joannis, omnis homo videbatur immundus.*

213. D. Octavius Boldonus, Divinam providentiam significaturus, nivem pinxit, quæ, per campos sparsa, epigraphen tulit. OPPORTUNE FOECUNDAT. Testem habeto Prophetam Regium. *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam in tempore opportuno. Et rursus. Omnia à te expectant, ut des illis escam in tempore. Id est, interprete S. Basilio, Abs te omnia suo tempore, qua necessaria sunt, reportant. S. Ambros. eandem fecundandi virtutem in verbo Divino animadvertens, Verè, inquit, hic solus sermo nivibus comparandus, qui de caelo missus in terras, jejuna nostrorum arva pectorum fecundat.*

214. Eam esse eloquentie vim, ut rigentes etiam ac induratos hominum animos enollire queat; P. Octavius Boldonus nivis Emblematis demonstrat, quæ zephyro spirante resolvitur, fugamque è campis molitur. Epigraphen, DIFFUGERE, Horatius suppeditat.

Diffugere nives, redeunt jam gramina campis.

Porrò purissimus nivis candor illustrem Justorum typum

S. Aug. ser. 42. de Divers. cap. 2.

Concepcio immaculata Mariæ. Io. Geomes. Hymn. 3.

S. Gregor. Thaum. serm. 2. Annunt.

Hypocri. ta.

S. Petr. Dam. l. 6. Epist. 42.

S. Isid. l. de mundo c. 35.

Puritas Divina.

S. Io. Chrysost. Hom. 1 Imperf.

S. Joanne Baptista. Idem. Hom. Imperf.

Providentia Divina.

Psal. 144. 1. Psal. 103. 2. S. Bas. in hunc loc.

Verbum Dei.

S. Ambros. l. 7. in Luc. c. 11.

Eloquentia.

Horat. lib. Carm. Od.

Isti per-
irrefacti.
Ipsoc. 20. 11.

typum præfert; Unde Joannes Apocalypsicus, sese vidisse testatur, sanctissimos homines ac Cœlites, viso Divini judicis, ceu Solis perspicacissimi, vultu, ingentiterrorē percultos aufugisse. *Vidi thronum magnum, candidum, & sedentem super eum, à cujus conspectu fugit terra & cœlum, & locus non est in ventus eis.* Si demùm in nivis frigore calamitates

Maria
proteatrix
Amed.
Hom. 8. de
Laud. Virg.

humanas contemplari libeat, oportune dixeris, ad unum Deiparæ Virginis (quam Deus Sole amictam voluit) obtutum, eas omnes evanescere, & irritas cadere. Fidem suam interponit S. Amedeus, de Virgine Matre differens. *Velut ardore Solis destitit glacies: sic ab ejus facie inimicorum deperit acies, eaque jubente nihil adversi subsistit.*

Concio-
nator.
Greg. Pa-
la. 1. 27. Mo-
al. cap. 14.

215. Nix, per campi planitiem sparsa, epigraphen tenet. SOLUTA FOECUNDAT. Hoc inter encomia sua numerari cum primis studeat bonus Prædicator, ut discretâ & opportunâ suâ faciendâ auditorum mentes, veluti terras steriles, mirâ ubertate, fructibusque plurimis repleat. S. Gregorius Papa. *Sicut nix terram, cum jacet, operit, cum verò liquatur, rigat: ita Sanctorum virtus per firmitatem suam apud Deum vitam peccatorum protegit, & per condescensionem suam, quasi liquefacta, arentem terram, ut fructus proferat, infundit.*

Exemplū
nōribun-
li.
Christus
patiens.

216. Joannes Baptista Seccus, ad Comitis Lucretii Gambaræ exequias, Emblematis loco, nivem statuit, quæ liquefacta, campum irrigabat; cum lem- mate. RIGAT LIQUESCENS. Innuebat videlicet, heroem illum longè virtuosissimum, tametsi è mortis lucta jamjam fatiscentem, adhuc tamen adstantium coronam sanctissimis præceptionibus ac exemplis uberrimè locupletasse. Id ipsum tamen jure longè meliore de Christo patiente dixerim, cujus singulæ actiones, ipsaque adeò mors humanam gentem amplissimis virtutibus ac beneficiis foecundarunt. Pulchrè S. Ambrosius. *Fatigatur ex itinere Jesus, ut reficiat fatigatos; petit bibere, sitientibus potum spiritualem daturus; esurit, cibum salutis esurientibus traditurus; moritur, vivificaturus: sepelitur resurrecturus; tremulo pendet in ligno, confirmaturus trementes; &c.* Cæterùm emblematis explicando sequens epigramma subjunxit Seccus.

Ambros. 1.
de Fide c. 2.

*Ut nix per tepidas astu delabitur undas,
Donat & interitu vivere prata suo:
Sic nostras moriens foecundat Gambara mentes,
Et docet ad vitam nos inhiare novam.*

Castitas
modesta.
Job. 31. 1.
P. Gasp.
sanct in
hunc loc.

217. Nivem ab aquâ vel in hoc etiam differre cernimus, quod hæc, instar crystallini speculi, diversos colores, ac obvias quasvis rerum confinium formas in se effingat; nix e contra, observante Francisco Paulino, OBJECTA NEC EXPRESSIT ORA; Nix enim recipiendis aliorum imaginibus penitus ineptam se exhibet, neque candorem suum temerè violari patitur. Hominis illius hanc iconem propriam dixeris, cui ex æquo & vitæ castimonia & modestia obtigit: is quippe sive domi, sive in itinere, omninò decretum sanctumque habet, nec intra oculos, nec intra animam imagines illas admittere, quæ integritatis suæ candori labem vel minimam aspergere, eamque contaminare possent. Talem se Jobus Deo & orbi probavit. *Pepigi fœdus, inquit, cum oculis meis, ut ne cogitem quidem de virgine.* Nimirùm, interprete P. Gaspare Sanctio. *Docet, adeò sibi castitatem, munditiam, atque candorem placuisse, ut non solum oculos, qui in ipsius erant potestate, ab aspectu, sed etiam mentem à fœminarum cogitatione continerit.*

218. Geminum è nive beneficium recipimus: primò quidem exsuccam & arefcentem terram secundo suo liquore irrigat; dein omnem terræ squalorè Mundisymbol. Picumeli & Aug. Erath. Tom. I.

ac spurcitiem tegit. Unde lemma. RIGAT, ET OPERIT. Ita Justus obduratos aliorum animos bono suo exemplo rigat, eorumque vitia prudenti ac discretâ charitate coram aliis abscondit. Appositè S. Gregorius. *Sicut enim nix, inquit, terram, cum jacet, OPERIT, cum verò liquatur, RIGAT: ita Sanctorum virtus per firmitatem suam apud Deum vitam peccatorum protegit, & per condescensionem suam, quasi liquefacta, arentem terram, ut fructus proferat, infundit.*

219. Everfutus meretoribus non nemò, cum ob fidem creditoribus desertam, foro cedere, fortunisque omnibus exui juberetur, mox plurimum alieni aris contraxit, sicque non tantum nomen, sed & divitias, è conturbatione deperditas, cum insigni auctario, redemit. Hanc hominis vafriciem demonstraturus D. Joannes Baptista Mazzolenus, pro cruditi ingenii sui more, Emblematis loco, niveum globum depinxit, qui per montis præcipitium devolutus, è sociatâ nive in amplam molem excrevit. Epigraphen addidit. CUMULATA CADENDO. Id ipsum etiam de prostituti pudoris muliere dixeris, quæ è frequenti libidinis, ac impudicitia lapsu magnam divitiarum vim congestit. Dedecus est, unicam olim meretricem è turpi corporis quæstu integram pyramidem maximis impensis in Ægypto erigi curasse; aliam item iisdem sumptibus vaita Græcæ cujusdam civitatis mœnia extrui fecisse; adjuncto hoc dicterio; *Ex Græcorum intemperantiâ.* Cæterùm complures, dum in peccata ruere permittuntur, ex ipso suo lapsu cumulatam virtutis colligendæ occasionem capiunt. Audaçter Magnus Augustinus, *Audeo dicere, inquit, superbis continentibus expedit cadere, ut in eo ipso, in quo se extollunt, humilientur. Quid enim prodest, cui inest continentia, si dominatur superbia?*

220. Nix, intra angustas montium cavernas, veluti in tenuissimis porticibus videnda, à P. Gambero hanc Claudiani gnomam lemmatis loco recepit. LATUISSE JUVAT. Puritatis ac innocentia hoc schema est, quæ solitudinis & recessus beneficio integræ persistunt. Inde fit, ut, quæ in sacris Literis phrasi latinâ vocantur *Virgines*; idiomate Hebræo dicantur *Abscondita*; prout è compluribus Geneleos, Isaix, & Canticozum locis testatum faciunt Interpretes; verissimè proin *latuisse juvat.* Dicta confirmans S. Hieronymus, suam Eustochium his omninò verbis hortatur. *Semper te cubiculi tui secreta custodians. Audies ab sponso; Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus &c.*

221. Qui virum eximium, in ætate provecta ad Cardinalium purpuram sublevandum, augurari cupit; Emblematis loco nivem pingat, hoc lem- mate insignem; VETUSTATE RUBESCET. Nam è Plinii, aliorumque sententiâ, *Nix vetustate rubescit.* Id ipsum de Martyre sene dixeris, cujus cani tandem nobilissimâ proprii sanguinis purpurâ ornantur. Sic Eleazarus, *vir ætate provectus*, quod Dei mandatum transgredi nollit, tyranni imperio interfectus est. S. Aretas, nonaginta quinque annorum senex, jamjam capite plectendus, *Ego autem, inquit, sum beatus, non ob id præsertim, quod in hac vitâ in bonâ fui existimatione; sed quia in profunda senectute subeo martyrium, & tam magnam, & populo tam frequentem civitatem, & totam regionis ipsius gentem Deo offero; qui etiam mei perpetuam conservabit memoriam, summas illi gratias agentes; uti prolixè refert Surius.*

222. Nix, per montem Æthnam dispersa, quantumvis igni vicina, nihil tamè exindè damni sustinet; utpotè ARCANO DEFENSA GELU. Ita Virgi-

Justus.

S. Greg. 1. 27
Moral. 6. 14.Quæstus
mali.Peccata
interdum
utilia.
S. Aug. De
verb. Dom.
serm. 53. 6. 9.Claud. 3. de
Rapt. Profer.Solitudo
virginum.
Gen. 24. 16.
Isaïe 7. 14.
Cant. 12.
S. Hieron.
Ep. 22. ad
Eustoch.Vaticiniū
Cardina-
latus.Plin. 1. 11.
c. 35.

2. Mach. 6:

Sur. 24.
Oret.

Virginitas
constans.

S. Greg. l. 29
Moral. c. 21.

neo D. Thomæ Aquinatis candori penitus nihil decessit, quantumlibet à Tartareis lascivæ lupæ flammis acerrimè infestaretur. Eandem nivis Æthnæ resistentiâ etiam in obduratis ac rebellibus peccatorum animis experimur; E S. Gregorii doctrinâ, *Quid aliud nive vel grandine, nisi frigida ac dura intelligenda sunt corda pravorum? Sicut enim fervore charitas, sic solet in sacro eloquio frigore malitia designari.*

Luc. Flor. lib.
2. cap. 4.

223. Lucius Florus, quærens, cur ii, qui alpes incolunt, in primo conflictu strenuè ferociterque hostem aggrediantur; pugnâ verò paulatim incalescente, spiritum remittant, & languescant animis? respondet, *Alpina corpora, humenti cælo educata, habent quidquam simile cum nivibus, quæ mox, ut caluere pugnâ, statim in sudorem eunt, & levi motu, quasi sole, laxantur.* Unde nivem, è vicino sole mollescentem, hoc lemmate afficiet. **MOLLESCIT AB**

Libido ef-
feminat.

IGNE. Ita homo, ardore venereo tactus, mox effeminatur, & masculus ejus animus in mollitiem, ignaviâque degenerat muliebrem: quanto citius enim enervant, ut primum irruerint, libidinis flammæ. Olim invicti extiterè Milesii, qui deliciis, luxuque diffluentes, brevi totius roboris jacturâ fecerè. Immoderata carnis petulantia, importuna illa lues, ardorque perniciosissimus, totam sub vertit Pentapolim. Senecâ teste, *Una Hannibalem hyberna solverunt: & indomitum illum nivibus atque alpebus virum enervaverunt fomenta Campania, Armis vicit, vitis vinctus est.* Præclare S. Augustinus. *Unde turpe est, ut, quem non vincit homo, vincat libido.*

Senec. Epist.
51.

S. Aug. Epist.
205. Tom. 2.

GRANDO.

Caput XIV.

Calamitas
generosè
superata.

224. Calamitatis, brevi finiendæ, imaginem grandis representat, quæ vix tecto allisa, mox rumpitur dissilitque. Unde Bargalii inscriptio. **ILLIDIT, AT DISSILIT.** Caterùm grandinem contrario robore adèd veloci diffringi, nulla alia est causa, nisi tecti durities. Eodem planè modo ærumna, adversus robustum hominis magnanimi pectus impulsâ, mox repercutitur, irritoque conatu cadit. Justus Lipsius. *Ut grandis, tectis magno strepitu ILLISA, ipsa tamen DISSILIT: sic clades in firmum animum si accedant, franguntur, non frangunt.* Et prior illo Seneca, de adversâ fortunâ discernens, *Ejus tela, inquit, quibus genus humanum debellatur, grandinis more dissilant; quæ incussa tectis, sine ullo habitatoris incommodo crepitat, ac solvitur.*

Lips. l. 2. de
Const. cap. 19

Senec. Epist.
45.

Mala so-
cietas no-
xia.

225. Grando, ex Aristotelis, aliorumque Meteorologorum doctrinâ, vaporatio est calidissima, quæ Solis virtute ad median aëris regionem, naturâ suâ intensè frigidam, elevatâ, ibique adverso frigore concreta ac congelata, tandem agmine factò non sine impetu in terram ruit. Unde Paulinus cadenti grandini subscripsit. **EX CALORE GELU.** Idem us usvenit, qui è frequentatâ hominum frigescentium societate mentem suam igneam paulò post in argentem ac congelatam, dolendâ metamorphosi, transformari sentiunt. Damno suo id didicit S. Petrus Apostolus; cum enim inter Pontificis famulitium moras traheret, adèd in Servatoris sui obsequiis obriguit, ut tertiâ vice illum perfidè negare non erubuerit; & quod mireris, homo paulò ante totus igneus, repentino motu in glaciem sit mutatus. Nimirum, afferente S. Hieronymo, *Proclivis est malorum imitatio, & quorum virtutes assequi nequeas, cito inutaris vitia.* Providè S. Gregorius Nazianzenus.

S. Hieronym.
Epist. 7.

S. Greg. Naz.
in Tetrastich

*Sifrequens sis cum malis, eris malus:
Ne munus unquam sumas de manu mali:
Veniam suorum nam petit sic criminum.*

Et Seneca. *Sumuntur à conversantibus mores. Et ut quædam in contractos corporis vitia transiliunt, ita animus mala sua proximis tradit, &c.* Seneca l. de Ira.

GLACIES.

Cap. XV.

226. Vita nostræ conservandæ aptissimam occasionem à solitudine subministrari, Lucarinus è glaciei emblemate persuadere nititur, quæ in hypogæo supra paleas asservari solita, epigraphen tenet. **NE LIQUESCAT.** Ab hoc sensu non multum alienus est Petrus Bercorius: *Per nivem, inquit, Possit intelligi timor Dei, qui scilicet candorem innocentie secum portat. Iste igitur optime custoditur, si in paleâ, id est, in humilitate & consideratione nostra vilis fragilitatis, sub terrâ, id est, sub memoriâ nostra mortis & terretatis, sagaciter teneatur.* Nihil proinde hominem in solidâ virtute adèd servat, atque crebra mortis imminentis memoria, animusque indies intra tumuli sui profundum descendens. Pulchrè S. P. Augustinus. *Nihil sic revocat homines à peccato, quemadmodum imminentis mortis cogitatio.* Emblemata non dissimile, glaciem, scilicet in furfure reconditam, Academici Furfurarii circumferunt; cum lemmate. **IN LEI M' ATTEMPO.** Id est, **SERVOR IN IPSO.**

Solitude

Pet. Berc.
Reduc. l.
cap. 25. n.

Mortis
confide
ratio ut s

S. Aug. d.
Gen. cont.
Man. ch. 1.
2. cap. 28

FULGUR.

Caput XVI.

227. Fulgura tonitruum sunt prodromi. Illis enim coruscantibus, hæc cum immani fragore è vestigio subsequuntur. Unde fulguri, inter atras nubes divaganti, inscripsi. **TONITRUA PARAT.** Ita sanè terrenæ prosperitates æterni excidii sunt prognostica. Opportunissimè S. Bernardinus Senenlis. *Sicut fulgur tonitrua parat, ita prosperitas supplicia sempiterna prænuntiat.*

Felicitas
mundan.

S. Bern. S.
nenis in se.
5. post Do.
2. Quadr.
ars 3. cap.

228. Terrenæ prosperitates ac dignitatum fastigia aptissimam sui effigiem in fulgure expressam habent; quippe quod inter nubes resplendens, auctore Abbate Certano, epigraphen reddit. **BRIEVE SPLENDOR, CHE IN APPARIR SPARISCE.** Id est, **PERIT, DIUM FULGURAT.** Regius Propheta hujus periculum fecerat; *vidi, inquit, impium superexaltatum, & elevatum sicut cedros Libani, & transivi, & ecce non erat; & quasi videri eum, & non est inventus locus ejus.* Hoc vatis Divini testimonium Jacobus Billius sequenti epigrammate explicat.

Felicitas
mundan.

Jacob. Bill.
Antholog.
sær. lib. 1.

*Vidi ego, qui latis rerum successibus utens
Tollebat tumidum stultus ad astra capur.
Immemor atque Dei proflus, rebusq; secundis
Ebrus athereas dispiciebat opes.
O levas hominum mentes, o pectora cæca,
Quam nihil est magni, quidquid hic orbis habet!
Vix ego transferam, cum protinus ora retorquens,
Cum fastu hunc vidi jam periisse suo.*

Ad hæc, S. Lucâ teste, Dæmon Servatori nostro monstravit *omnia regna orbis terrarum in momento temporis;* & quidem, interprete Ambrosio, *benè in momento;*

Luc. 4. 5.
S. Ambrosio
hinc lo. us

Chryf. in momento; non enim tam conspectus celeritas indi-
 catur, quam caduca fragilitas potestatis exprimitur.
 In momento enim cuncta illa pratererunt, & saepe ho-
 nor saculi abijt, antequam venerit. S. Joannes Chry-
 soltomus. Archidamon, inquit, in puncto cuncta re-
 gna mundi coegit, & gloriam eorum, & cum omni-
 bus visus est, ut cum omnibus evanesceret. Celerem
 hunc transitum etiam in mundi venustate depre-
 hendens S. Gregorius Nazianzenus, ait, Pulchritu-
 do brevis, atque fulgetro similis. Coronidis loco,
 Abbas Grillus momentaneam vitæ humanæ fugam
 eodem penè sensu describit.

*E questa vita un lampo,
 Ch'al apparir dispars,
 In questo mortal campo,
 Che se miri il passato,
 E già morto; il futuro ancor non nato;
 Il presente partito
 Non bene anco apparito,
 Abi lampo fuggitivo, e si n'alletta,
 E dopo il lampo, pour vien la saetta.*

FULMEN.
 Cap. XVII.

229. **R**egule loco circumfertur, calamitatibus
 nostris à fulmine superveniente finem im-
 ponendum significari; vicissim verò ab eodem, si
 rebus secundis interveniat, gravissimas miseras
 portendi. Hinc D. Jovius fulmini inscripsit. EX-
 PIABIT, AUT OBRUET. Hanc cum fulmine
 analogiam in ærumnis, à Deo immissis, experimur;
 quippe quæ justos ab omni sciore labe expurgat,
 amplioreque gloriæ incremento afficiunt; scelera-
 tis contra abolitis, ac miserimè destructis. Hujus
 exemplum è rubo ignito capias licet, qui Israël's po-
 pulo libertatem, Ægyptiis contra ruinam est vaticini-
 natus. Id quod etiam in maris Erytræi transitu con-
 stare voluit Deus; Etenim, teste S. Augustino, ad hos
 ambos populos, Hebræos scilicet & Ægyptios; Deus
 mare rubrum divisit, ubi eorum alteri totius pressu-
 ra finis, initium alteri cuncta felicitatis fuit.

230. P. Vincentius Glibertus in fulminis Emble-
 mate Divinam vindictam, olim è tribunali extremo
 detonandam, contemplatus; epigraphen addidit.
 ET OBRUET, ET OBSTRUET. Enimverò
 postremâ Dei sententiâ, adversus reprobos decre-
 tã, innox terræ ac inferorum viscera tremendo hiatu
 diffungentur, eosque, omni cœlestis amœnitatis ven-
 dendæ solatio æternum præciso, intra horrores nun-
 quam terminandos sepelient. Abulensis, Divinã po-
 tentiã aperietur terra, fietque usque ad Orcum hia-
 tus magnus, per quem ibunt. Postea claudetur. Id
 quod etiam Regius Vates de damnatis, sub Datha-
 nis typo, asserit. *Aperta est terra, & deglutivit Da-
 than, & operuit super congregationem Abiron.*

231. Quò celtiores in virtute gradus conscendi-
 sti, eò acerbiores experiere adversas invidorum lin-
 guas. E lemmate, fulminibus inscripto, id discas
 velim. FERIUNT SUMMOS. Vel ut aliis placet.
 SUMMA PETIT. Opportunè Ovidius.

*Summa petit livor, perflant altissima venti,
 Summa petunt dextrâ fulmina missa Jovis.*

S. Cyprianus, Acrius, inquit, divitibus, quàm pau-
 peribus invidetur, & non inopes, sed locupletes in-
 quietat infestatio sæva latronum. Plus Duces &
 Principes, quàm milites ab hostibus appetuntur

in pugna, & violentius propulsantur ventis & tur-
 binibus culmina quacunque sunt altiora. Ita magis
 magisque, quò plus ceteris unusquisque potest, sciat
 esse sibi metuendum, ne aliquo minoretur. In hanc
 ipsam sententiam Seneca.

*--- --- --- Feriunt celsos
 Fulmina colles: corpora morbis
 Majora patent &c.*

Eò reflectens Jacobus Gaddus, libri sui frontem
 hoc disticho animavit.

*Invidia trepidant solùm excellentia fulmen,
 I liber, invidiæ fulmine liber eris.*

Cæterum eodem symbolo aptè innues, superbos,
 eosque omnes, qui dignitatum aut gloriæ fastigia
 occupant, supplicii Divini fulmine longè acerbissi-
 mo esse feriendos.

232. D. Jovius in præcedentis lemmatis locum;
 FERIUNT SUMMOS; substituit: HUMILIORA MI-
 NUIS. Verissimè enim, conditio minus elevata,
 minus etiam periculi sustinet.

Minus parvos fortuna ferit.

Et Magnus Augustinus. *In humilitate est fortitudo,
 nolite timere superbos. Humiles tanquam petra sunt.
 Petra deorsum videtur, sed solida est. Superbi quid,
 quasi fumus; & si alti sunt, evanescent.* Torquatus
 Tassius Dialogi more senem pastorem, Erminie col-
 loquentem, introducit; ubi, cum hæc miraretur,
 qui ille in regione, tot bellis infestâ, posset quietus
 vivere, respondit Pastor.

*O sia gratia del Ciel, che l'humiltade
 D'innocente pastor salvi, e sublime:
 O che, si come il folgore non cade
 In Basso pian, ma su l'eccelse come:
 Così il furor di peregrine spade
 Sol de gran Rè l'altare teste opprime:
 Ne gli avidi soldati à preda alletta
 La nostra pouertà vile, e negletta.*

Et meus Concanonicus, D. Gregorius Comaninus.

*Antica selva, in cima a Pelio, & Ossa
 Più forte scossa da contrary fiati
 Di venti irati, che giù in valli, ò in campi,
 Cinto di lampi il fulgor cieco, e torro,
 Da rabbia scorto, le sassose fronti
 Vrtate i morti, e tocca il pian di rado.*

Huic affinis Jacobus Gaddus, inter cæteras Odas
 canit.

*Emissa cælo vindice montium
 Culmen superbum spicula verberant,
 Ferire qua parcent penates
 Agricoliarum, humilesque valles.
 Sunt ima tuta &c.*

Denique Fulvius Testi in quodam Poëseos suæ lu-
 do non sine ingenio canit.

*Ben' dal ciel forza di fulmini
 De le torri attera is culmini,
 Esfrondate,
 Lacerate;
 Suollasciar alpine toueri;
 Ma di Giose irata destr
 Se tonò
 Non toccò
 Basso mirto umil ginestra,
 E di canne in vil ricoveri,
 Stan sicuri i pastor ponersi.*

Senec in A-
 gamema.
 a3. 1.

Superbi
 puniti.

Paupertas
 fecura.

Senec Hyp-
 polyt. a3. 3.

S. Aug: in
 Psal. 92.

Torquas.
 Tass. Geru-
 salemme
 liberata.
 Canto 7. st. 9

Greg. Co-
 man nei suoi
 Affezri l. c.
 5.

Fulv. Testi
 nella 3. parte
 delle sue pos-
 sis.

Miles generosus.

233. Generosus militis animus vires suas è amplius exerit, quò acerbius provocatur; haud secus, atque fulmen, densas perfringens nubes, Bargalio authore, MICAT ARDENTIUS. nimirum antiperistasin illam innuit, cuius beneficio fulmina tantò vehementius inflammantur, quantò in media aëris regione ab obsidente vaporum frigore arctius constringuntur. Idipsum clarius expressit P. Carolus Bovius, dum fulmini, inter nubes vagabundo, inscripsit. INTER FRIGIDA FERVET. S. Ignatii Loyola hoc ectypon erat, qui stagno congelato immersus, amplissimas charitatis flammam versus proximum excitavit. Certè amor Divinus *Inter frigida fervet, & micat ardentius*, ibi potissimum, quando homines in Divinis obsequiis penitus obriuguere. *Ego te offendebar*, inquit, non sine gemitu D. Augustinas, *& tu me defendebas. Ego te non timebam, & tu me custodiebas; à te recedebam, & inimico meo me exhibebam; tu ipsum, ne me acciperet, deterebas &c.*

S. Ignatius Loyola.

Charitas Divina.

S. Aug in soliloq.

Virgil l. 8. Æneid.

234. Virgilius author est, terram fulminis ictu nunquam perfringi, nisi simul altissimo fragore hemisphærium concutiente.

*Namque improvise vibratus ab aethere fulgor,
Cum sonitu venit, & ruere omnia visus repente.*

Deut. 32. 41.

Deus præmonitus punit.

Psal. 7. 13.

Nahum 1. 3.

S. Aug in Ps.

7. v. 12.

Unde fulmini appositè inscribes. CUM SONITU VENIT. Deihæc imago est, cuius vindicta, fulminis symbolo exprimi solita (*Si acervo ut fulgur gladium meum*), dum jam ad plagam, delinquentibus infligendam, est accincta, prodromi vice horrendas minas circumquaque spargit, ut vel sic miseros à proposito revocet. *Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum tendit, & paravit illum.* Et, *Dominus in tempestate, & turbine via ejus.* S. Augustinus, *Non ergo Deus iram adducit per singulos dies, id est, non per singulos dies ad vindictam congregat ministros suos. Nunc enim patientia Dei ad penitentiam invitatur; ultimo verò tempore, cum homines propter duritiam suam & cor impænitens, thesaurizaverint sibi iram in die ire, gladium suum vibrabit.*

Psal. 42. 4.

Mors Christi.

Luc. 23. 46.

& Matt. 27. 50.

Hebr. 1. 7.

Origen in hunc loc.

235. B. Andreas Avellinus, vitæ suæ periodum clausurus, versiculum illum pronuntiavit. *Introibo ad altare Dei.* Unde ad ipsius exequias fulgur, è nubibus vibratum, pinxere; cum lemmate. DEFICIENS RESONAT. Servator noster animam Divino Patri reddidit, *clamans voce magnâ*; vel, ut D. Paulus refert, *cum clamore valido: Clamabat enim, interprete Origene, ut significaret, se confidenter, & secure mori, cum certâ spe resurrectionis & gloria, tertio die a Patre sibi danda, ac suis fidelibus in eum credituris.*

Miles velox.

Miles jactabundus & ignavus

Pet. Bles. in Ep. 94.

236. Fulmen hoc lemmate distinctum cernitur. TONITRUI VELOCIOR ICTUS. D. Joannem Medicum, militem generosissimum, hoc Emblemata spectabat, qui factis quàm verbis validior, tantâ celeritate hostem feriebat, quantâ alii nec minas in adversam partem spargerent. Eidein symbolo P. Aloysius Juglaris aliam, nobilem sanè ac eruditam epigraphen subjunxit. PRÆMISIT DAMNA TIMORI. Celerem promptumque hominis animum innuens, qualem præclara Victorii Amedei, Sabaudicæ Ducis, facinora in expeditionibus militaribus nunquam non prodiderunt. Sunt econtrâ, qui casta identidem tonitrua spargunt, & pugnam vel ingredi metunt, vel si ingrediantur, nihil adversus hostem audent. *Hi sunt*, inquit Petrus Blesensis, *quorum testimonio laudari audis in otio occupationes, in pace prædas, inter arma fugas, inter vina victorias, cum sint in pratoriiis leones, in præliis lepores.*

237. S. Jacobum Apostolum, qui salutiferam fidem ad ultimas usque Hispanias promovit, D. Arcusius fulminis Emblemate honoravit; additis Evangelistæ Matthæi verbis. USQUE IN OCCIDENTEM PARET. Appositè sanè! ipse enim Christus D. Jacobo nomen indidit, *Boanerges*, quod ad verbum *Tonitruus filius*, vertas. Cæterùm hæc imago genuinam intellectus humani ideam refert, qui velocitate cuius fulmini præstat. Verè Lipsius. *Animus momento omnia pervadit, syderibus velocior, cogitatione velocior, temporibus velocior.*

S. Jacobus Major.

Marc. 3. 17.

Intellectus Lips. l. 3. Physiol. dissert. 19.

238. Alcibiades Lucarinus magni nominis, ac formidandi roboris militem, fulminis emblemate describit; cum lemmate. EX FRAGORE FERIT. Hoc elogio Georgius Castriotus insignis exitit, cuius sola fama Turcas ad eò percussit, ut, tametsi 15000 equitum totam Antigonix viciniam infestarent, ubi tamen aliquot turmarum eruptionem inde conspexerant, rati ipsummet Georgium inter eas numerari, mox ingenti horrore concussi, fugam versus alpes accelerarint; spoliis etiam, quæ propè Chalcedonem fecerant, ibidem relictis; cum tamen Castriotus interea temporis lethali morbo decumbens, nunquam civitate exierit; uti refert Petrus Matthæus in vita Ludovici XI. Porrò Dæmones, solo Christi nomine percepto, passim ex energumenis in fugam agebantur; ad eò ut gloriabundi accurrerent discipuli; *Domine, etiam dæmonia subijciunter nobis in nomine tuo.* Et. *in nomine meo dæmonia eijcient.* Nomen Unde exclamat S. Bern. *O nomen benedictum! O olem usquequaque effusum! quousque? de caelo usque in judaam, & inde in omnem terram, ad eò ut in nomine Jesu omne genu flectatur caelestium, terrestrium, & infernorum.* S. Justinus Martyr refert, Christianos suo tempore energumenis, solâ invocatione nominis Jesu, libertatem impetrâsse.

Miles formidandus.

Pet. Matth. in vita Ludovici XI. vol. 1. l. 4.

Luc 10. 17

Matth. 16. 17.

Nomen Jesu decemones

pellit.

S. Bernard. l. 1. serm. 25. in Cantia.

S. Justin. A. polog. 1. pro Christianis ante finem.

Prudentia & justitia.

Rom. 13. 4.

S. Pet. Dam. Opusc. 57. 6.

239. Mortuo Ranutio I. Parmensium Duce, fulmini inscriptum. ALTA DURAQUE CONTERIT. Nimirum eximiam Principis tam in superandis arduis negotiis prudentiam, quàm in castigandâ sceleratorum contumaciâ justitiam significabant. Id quod inter præcipua Principis munia numerat S. Paulus; *Non enim sine causa, gladium portat. Non enim, interprete S. Petro Damiano, ad hoc præcingeris gladio, ut violentorum mala debeas palpare, & ungere, sed ut ea studeas vibrati mucronis ictibus obtruncare.*

240. Eodem argumento, ad finem tamen diversum, usus Andreas Salvator; ut demonstraret, Principem quemdam à nobili fæminâ pro libitu omnia obtinuisse, fulmini inscripsit. OGNI DUR ROMPE, ED OGNI ALTEZZA INCHINA. Id est. ALTA, DURAQUE DOMAT. Otho Vcnus eandem vim ac potentiam in amore esse testatur.

Amoris vis.

Venus in Emblem. A. matorii.

*Defendit Parthi celeres lorica sagittas,
Ferreus umbo aciem ferri inhibere valet.
At nihil à telis pharetrati munit amoris;
Quem ferit hic volucris cuspide, transfadigit.*

Justus Lipsius hanc symboli mentè alio argumento accommodans, ait, *Reges ut fulmina sunt; dura frangunt, mollibus plerumque illas.*

Regum potentia.

Lips. Centur. 1. ep. 4.

241. E Principis majestate aliquid timoris ac reverentiæ in subditos derivari, Fulminis Emblemata docet; à Lucarino hæc gnomâ discriminatum. TERRET, UNDE FULGET. Ea ipsa, nî fallor, S. Ecclesiæ mens est, dum de Christo judice loquens, illum hæc antonomasiâ dignoscendum proponit, *Rex tremende majestatis.* Scificitatus Dionysius Carthusianus, quamnam virtus milites in Olivarum horto, ubi Christum

Majestas Principis.

Christus Judex.

Dionys. Carthus. 48 in Luc.

Christum

stum adoriebantur, tantoperè prostraverit? respondet, *Christus vultum suum ostendit Judais in terrore & majestate, egredientibus ex oculis ejus igneis radiis, atque Divino quodam fulgore in eis mirabiliter radiante, & apparatu sui vultus illos exerruit & prostravit.* De Ferdinando II. Imperatore in hæc verba scribit Lamormainus. *Factum aliquando, ut eos ipsos, quos humanitate ad loquendum invitabat, majestate faceret elingues; idq; amplius confirmans, subjungit, Tartarorum Regis legatum in conspectu Casaris positum, obmutuisse; interrogatum deinde ab interprete, quid ita hæssisset suavissimo coram Principe? respondisse, Fulgore se fuisse victum, quo Casaris Majestas emicabat.*

242. Nemo non Divinâ gratiâ illuminatur, quamvis eam non omnes fortiantur efficacem. Id quod Lucarinus Emblemate demonstraturus, fulmini inscripsit. **ILLUMINAT, NON FERIT UBLIQUÈ.** Scitè S. Augustinus. *Multi audiunt verbum veritatis; sed alii credunt, alii contradicunt; volunt ergo isti, nolunt autem illi: quis hoc ignorat? sed cum aliis præparetur voluntas, aliis non præparetur, discernendum est, quid veniat de misericordia, quid de judicio.*

243. Virtus & vitæ sanctimonia ægrè sese abscondi patiuntur, ut quibus proprium est, splendorem suum quaquaversum diffundere; haud secus, atque Fulmen, extractis nubibus, flammâ suam versus omnelatus spargit. Emblemati hanc è D. Matthæo gnomam subjunges. **NON POTEST ABSCONDI.** *Virtus enim, inquit S. Joannes Chrysostomus, ubique lucet, & inexpugnabilis est, nihil eam impedire potest, non divitiæ, non paupertas, non principatus, non subjectio, non rerum præsentia & administratio, non morbi, non ignominia, sed his omnibus in terra relictis, ad cælum ipsa pertingit.* Læconicè Seneca.

Veritas nunquam latet.

244. Supplicium, sive à Deo in peccatores, sive à bono Principe in scelestos vibratum imitatur, quod è nubibus erumpens, inscriptionem reddit. **L'OFFESA A POCHI, ED IL TERRORE A MOLTI.** Id est, **DUM PAUCOS LÆDIT, MULTOS TERRET.** Seneca. *Ut fulmina, inquit, paucorum periculo cadunt, omnium metu; sic animadversiones magnarum potestatum terrent latius, quàm nocent.* Et S. Cyprianus. *Plectuntur interim quidam, ut ceteri corrigantur; exemplo sunt omnium, tormenta paucorum.* Horatius.

*----- Avidos vicinum funus ut agros
Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpè
Absterrent vitiiis.*

Quibus affinis Justus Lipsius, *Sicut, ait, cum fulmen in unum aliquem cecidit, etiam ii, qui in proximo stabunt, tremuerunt: sic in magnis, communibusque cladibus damnum ad paucos pervenit, metus ad omnes.* Colophonem jungit Ovidius.

*Cum feriant unum, non unum fulmina terrent,
Junctaque percusso turba pavere solet.*

245. Vindicta Divina longè clarissimè in fulminis Emblemate dignosci potest; cui hanc inscriptionem præfixi. **NULLA VIS CONTRA.** Fulminis violentiam sequenti disticho exprimit Ovidius.

*Nil adeò validum est (adamus licet alliget illud)
Ut maneat rapido firminus igne Jovis.*

Enimverò fulmen aptissimum est iræ Divinæ instru-

mentum, teste ipsomet Deo. *Si aenero ut fulgur Deut 3 2. 43
gladium meum, & arripuerit judicium munus
mea; reddam ultionem hostibus meis.* Et quidem ea
Dei vindicta adeò est valida, ut Jobus asseveret, *Job. 13.
Deus, cujus ira nemo resistere potest.* Pulchrè S. Augustinus, *S. Aug. in Pf. 74.
Non est quò fugias à Deo irato, nisi ad Deum
placatum &c.* Seneca eodem symbolo iracundiæ muliebris fero ciam exhibet.

*Nulla vis flamma, tumidiq; ue venti,
Tanta nec teli metuenda torti,
Quanta, cum conjux viduata tædis,
Ardet & odit.*

246. Fulmen nunquam non focias habet arden-tes flammâs. Unde lemma. **LUCENS FERIT.** Certè, Detractoribus solenne est encomiis vaferri-
mas quasdam invectivas miscere, sicque alterius famam splendido ictu configere. Quod si vertendo calamum, eidem fulmini inscribas, **DUM FERIT, ILLUMINAT,** Deum significabis, qui nunquam in suos hostes animadvertit, quin eosdem simul ad sua obsequia suavissimè alliciat. Vati Divino id credes. *In luce sagittarum tuarum ibunt; nam interprete S. Hieronymo, sacula Dei, id est, sagitta euntes, atque pergentes, non ad hoc mittuntur, ut interimant, sed ut illuminent.* Hujus periculum fecerit Centurio, mulier Chananæa, Saulus, aliique innumeri; qui paralytis, cæcitatibus, aliarumque ægritudinum fulminibus tacti, interiorum hominum conservarunt illustrem ac splendidum.

247. Fulmini eruditè inscribes. **DOVE NON MINACCIO, FERIR SI VEDE.** Id est, **UBI NON COLLIMAT, ILLIDIT.** Milites seu pugiles peritos hoc Emblemata repræsentat. Torquatus Tassus de Tancredo & Argante, monomachis, differens; eos in hæc verba describit.

*Questo è quel con molt' arte à colpi morte
La destra, a guardi l'occhio, a passi il pinde:
Si rocca in arti vari; e n' guardie nove.
Hor gira intorno, hor cresce manzi hor cede:
Hor qui ferir accenna; e poscia altroue
Dove non minaccio ferir si vede &c.*

Celeritas enim plurimum in rebus agendis potest, ut adeò paucissimos, in bello præsertim, reperias, qui cunctando restituant rem. Nam, Magno Augustino teste. *Omnia ferventiora velociora, omnia frigidiora tardiora.*

248. Marchionem Sforziam Brivium, Equitem Mediolanensem, virum præclaris animi dotibus cumulatè instructum, fulminis Emblemata repræsentarunt, quod transitum à nubibus præclusum, inmani violentiâ investigat, easque tandem perfringit, ac foras erumpit; cum lemmate. **OBLUCTATUM VALIDIUS.** Magnanimi pectoris hæc lineamenta sunt; quod, quantò violentius impetitur, tantò majore robore invalescit, donec tandem è prostrato hoste palmam referat. Porrò genuina charitas, quo pluribus infestatur hostibus, eò vires fortitur ampliores. S. Augustinus. *Sectamini charitatem, dulce ac salubre vinculum mentium sine qua dives pauper est, & cum qua pauper dives est. Hac in adversitatibus tolerat, in prosperitatibus temperat, in duris passionibus fortis, in bonis operibus hilaris, in tentatione tuiissima, in hospitalitate latissima, inter veros fratres latissima, inter falsos patientissima.*

249. Antiquitati persuasum erat, fulmina, è sinistro cœli latere vibrata, fortunatum afferre nuntium, certumque esse felicitatis secutura prodromum. De his Plinius, *Leva prospera existimantur.* Huc reflectens Raulinus, fulmini cadenti inscripsit. **BONO FERIT**

Detractor

Deus punit & illuminat.

Habac. 3. 11.
S. Hieron. in hunc loc.

Pugiles.
Tassus nella Conquistata l. 7. st. 63.

Celeritas.

S. Aug. in Pf. 147.

Animus generosus.

Charitas.

S. Aug. serm. 29. de Temp.

Plin. l. 8. c. 14.

Inorm. c. 22.

gratia dei.

August. de adest SS. 5.

virtus & nctitas.

Arth. s. 14.

Io. Chryf. m. 11. in ad Philip.

ntic in roade act. 3.

upplia.

zac. l. 1. de lem. cap. 8

Cyprian. m. 5. de ppsis.

orat. li. 1. r. Satyr. 4.

ps l. de lem. c. 9.

vid. de ont. Eleg. 2. b. 3.

ra Divina

vid. li. 4. r. Eleg. 7.

Supplicium
utile.

FERT OMINE MORTEM. Ita supplicia, à Principe in sceleratos lata, reis quidem vitæ jacturam, toti verò Reipublicæ plurimum felicitatis ac commodi afferunt. Porrò mortis fulmina, è lævâ reproborum ac tyrannorum parte in sanctos Martyres sparsa, summam æternæ beatitatis gloriam præfagiunt. Nimirum, *Novus Deus etiam de ipsis diaboli persecutionibus coronas suscitare Martyribus, utens bene omni genere malorum ad utilitatem bonorum; uti, more suo, pulchrè dicit Magnus Augustinus.*

SS. Martyres.
s. Aug. l. 4.
contra Jul.
cap. 7.

Mors vir-
tuosi.

250. Excelsos montes, ac turrium fastigia crebro admodum fulmine percuti, ideò contingit, quod istud errabundo furore per sublimiorem aëris partem divagari solitum, in varia loca impellatur, & obfistentia quatiat. Unde Raulino auctore, fulmini subscribes. ERRANS PETIT ALTA. Heroem illum hæc imago deplorat, qui ætate etiamnum juvenili, profapia nobili, & crebrâ animi dote illustris, immaturâ morte prostratus est; enim verò lapsus adedò dolendus non abs re incauto Parcarum fulmini exprobratur, utpote adversus vitam, perenni vitâ dignissimam, evibrato. Porrò is ipse errantis fortunæ iustus est, quæ summos dignitatum apices plerumque sternit, illeis humilioribus. S. P. Augustinus. *In terrenis solatiis magis desolatio quam consolatio reperitur. Divitiæ quippe, atque fastigia dignitatum, quibus se felices putant esse mortales, nihil afferunt consolationis, cum sit eis indigere, quam eminere præstantius.*

Fortuna
incon-
stans.

s. Aug. epist.
121. c. 2.

Senec. in
Thyeste Act.
3. Choro 1.

Miles ge-
nerosus.
Gratia
Dei.

s. Aug. lib.
Medic. c. 41.

251. Fulminis symbolo epigraphen, è Seneca desumptam, præfixi. NON PATIENS MORÆ. P. Dominicus Gambertus generosum magnanimi militis animum hac iconè depingit, qui, ruptis induciis, pleno ardore in hostium phalanges, instar fulminis, non sine illorum clade irruit. Gratia Divina omnis moræ adedò est impatiens, ut nobis juvandis nec momento differatur. S. P. Augustinus. *Veniet Redemptor meus, quia bonus est; nec tardabit, quia pius est.*

Amor Dei

s. Aug. Tract.
2. in ep. Ioan.

Plin. l. 2. c. 4.

Infernus.

s. Aug. serm.
36. de diver-
sis.

252. Fulmen, in ardentem focum incidens, eum extinguit. Emblematis subscripsit Arcusius. COMPESCIT IGNIBUS IGNES. Nempe amoris divini ignis omnes lascivi Cupidinis ignes delet. S. P. Augustinus. *Duo sunt amores, mundi & Dei. Si mundi amor habitet, non est, quâ intret amor Dei; recedat amor mundi, & habitet Dei.*

253. Plinio teste, nullum animal, nisi exanimatum, fulmine accenditur. lemma. UIRITUR EXANIME TANTUM. Ita flamma infernalis nonnisi homines, in peccato mortuos, exurit. S. P. Augustinus. *Impiis, & omnibus malis gehenna ignes ardentes, & æternas flammâs minatus est Deus. Compara hæc duo, mortem ad momentum, & pœnas in æternum. Times mortem ad momentum? veniet etsi nolis: time pœnas in æternum; non venient, si nolueris, si elegeris hic bene vivere, in æternas pœnas non mitteris. Quis verò eligere non potes hic ne moriaris, elige, cum vivis, ne in æternum moriaris.*

Incarnatio
Verbi.

Amb. Ansb.
in c. 4. Apoc.

254. I R I S. Cap. XVIII.
Ris Bargalio vocatur SERENITATIS NUNCIA. Verbum Divinum, humanâ carne vestitum, Iridem amcenissimam dixeris, quæ vindictæ Paternæ tempestatem certis limitibus circumscriptis, orbemque gratissimo pacis nuntio beavit. *Qui, quemadmodum arcus cælestis, asserente Ambrosio Ansberto, Divini fœderis pignus tunc apparet, cum radiis Solis umbrifera fuerit nubes illustratus, ita cum Patris verbum, quod candor est lucis æterna*

& Sol justitia humanam suscipiendo naturam irradiavit, ipsa humanitatis susceptio, reconciliatio facta est mundi.

255. Catharina Medicea, Henrici II. Galliarum Regis Conjux, sibimet Emblematis loco Iridem, præfigi voluit, hoc lemmate insignem. LUCE APPORTO, E BONACCIA. Id est. CUM LUCE SERENUM. Vel, ut aliis placet. SERENITATEM AFFERT. Encomium, certè, regiâ indole dignum! cui omninò sanctum sit, suos subditos non bellorum, aliarumve calamitatum squalore, sed pacis ac tranquillitatis luce afficere. *Æliano teste, Philippus ad Alexandrum aliquando dixit, ad gloriam incumbere; verum eâ conditione, ne sis pejtis vel magnus aliquis morbus, sed pax & sanitas.*

256. Ad Iridis exortum venti detumescunt, nubes dissipantur, cœloque obscuro frons serena redit. Unde Valerius Flaccus.

*Emicuit reserata dies, cœlumque resolvit
Arcus, & in summos redierunt nubila montes.*

Eò collineans Carolus Rancatus Iridem in cœlo nubilo supra mare tempestuosum depinxit, cum lemmate è Claudiano desumpto. REDEUNT IN CLAUSTRA PROCELLÆ. Ita nimirum bellorum tempestates pacis universalis beneficio sedantur. Ita etiam promiscuus Ordo, & assidua civitatis aut familiæ iniquies, solâ præsentis unius personæ autoritate nonnunquam ad exoptatam tranquillitatem componitur. Hujus experimentum præbent Athenienses, qui, referente Thucidide Historiographo, immani furore concitati, & discurrentes per urbem, atque ad arma corripienda precipites, à Thucidide Pharfalio iterum ad pristinas leges sunt persuasi. Ad unius etiam Periclis præsentiam, si Aristidi fides, tumultuans vulgus conquevit. Cicero auctor est, M. Popilium Consulem inter seditiosas turbas medium, cum autoritate tum eloquentiâ eas composuisse. Quin imò, ipsum etiam mare fluctuans, unde sancti Apostoli altum nec sine discrimine jactabantur, Christo comparente serenitatem induit. *Cedit enim, inquit S. Cyrillus Alexandrinus, omnis perturbatio, cunctaque pericula desinunt, cum Christus adsit.*

257. Patres Carmeli Mediolanensis ad S. Joannem, cui à Conchâ nomen, ut illud S. Andreæ Cortini factum exhiberent, quo domesticas Bononiensium turbas, jubente Urbano V. composuerat; Iridis imaginem depinxere, quæ tempestatem, infernè tumultuantem, reprimens, epigraphen monstravit. COMPRIMIT IRAS. In hanc rem Pindarus.

Potentior vir sedat præcedentem litem.

Et Persius.

*Ergo ubi commotâ fervet plebecula bile,
Fert animus calida fecisse silentia turba
Majestate manus.*

Porrò optima pacis ac tranquillitatis parens est sancta Fides, quæ non patitur humanas mentes ullis agitari discordiis; unde olim, *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una.* S. P. Augustinus. *In corde Christiano tranquillitas erit & pax, sed quamdiu vigilat fides nostra.*

258. Eximia equidem, & ad miraculum, venusta est Iridis species; ad hoc tamen folius naturæ artificium, nulla artis aut industriæ humanæ operatio accessit. Unde Gambertus illam hoc Ovidii lemmate ornavit. NULLUS AB ARTE DECOR. Principem illum hæc imago refert, qui profapia aut animi rales.

Princeps
benignus

Ælian. var
hist l. 14. c. 1

Val. Flaccus
l. 1. Argon.

Claud. l. 1. d
Rap. Proserp
Bellorum
finis.

Præsentia
Magnatû

Thucid. l. 3.

Aristid. in
Platonica
Cicero in
Bruto.

Præsentia
Dei.

S. Cyrill. A
lex l. 3. in l.
c. 23.

Placare.

Pindar. Odi
8. Neman.

Persius sat

S. Fides.

Act. 4. 32.
S. Aug. in
Psal. 93.

Ovid. 1. Fo

Perfected
nes natu-

splen-

splendorem minime emendatum, sed ab ipsa natura munificentia liberaliter sibi concessum ostentat. Eodem Emblemate femina significatur, quae formam, folius naturae beneficio exquisitam, non vero cerusam aut stybio fucam praefert. Certè Beatissimam Virginem pulcherrimam fuisse inter filias hominum, testatur Albertus Magnus; eamque Richardus noster Victorinus ter pulchram vocat, *pulchram facie, pulchram mente, pulchram corpore*: quae tamen ab omni exteriori vestium ornatu adeo abhorruit, ut Author operis imperfecti in illa D. Matthaei verba, *Invenit puerum cum Maria matre ejus, dicat, Invenit matrem ejus vix unam tunicam habentem, non ad ornatum corporis, sed ad tegumentum nuditatis proficientem, qualem habere poterat uxor carpentarii*. Et S. Vincentius Ferrerius, *B. Virgo non curabat de ornamentis*.

259. Eodem Gambero observatum est, omnem colorum ac elegantiae pompam, ab Iride superbè ostentari solitam, merum esse oculorum ludibrium, & caduca formae apparentis pigmenta. Epigraphen ex Horatio subdidit. **SPLENDIDE MENDAX**. Talis omnino magnifica illa ingenii ludentis varietas, quae in Francisci I. Mutinae Ducis, ludis Trojanis, caeterisque bellorum simulachris, spectantium oculos mire in se rapit. Poësis quoque pulcherrimis inventis, ac integrâ figmentorum panopliâ insignem se exhibet. Lactantius Firmianus ait, *Poëtas, quae verè gesta sunt, in aliquas species obliquis figurationibus cum decore aliquo conversa traduxisse, & mendaciam non in factis, sed in nominibus admisisse*.

270. Physici testantur, plantas, sub Iride collocatas, gemino, odoris & fecunditatis beneficio locupletari. Unde P. Gamberus versicolori huic arcui, supra plantas quasdam conspicuo, inscriptionem è Martiali subjunxit. **COMMENDAT GRATIA DUPLEX**. Ita bonus Princeps, Iridem imitatus, meliora subditorum ingenia & honoribus, & gratiis exornet. Certè Maria Virgo è Divinâ voluntate, cui nunquam non subditam se probavit, simul & odorem & fecunditatem reculit. Et quidem odore fragrant adeo suavi, ut de illâ sponsus fateatur, *Odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Odor nimirum oleis omnia Divina, omnia honesta, omnia religiosa, omnia Ecclesiastica, omnia in Deum relata*; uti interpretatur Justinus Miechoviensis: Fecunditate verò excellit adeo mirâ, ut attonitus exclamet Magnus Augustinus. *Virginum sponsus attulit matri fecunditatem, sed non abstulit integritatem*.

261. Mira illa lucis varietas, unde Iris resplendet, non nisi è radiis solaribus componitur, qui in nubem roridam & opacam sparsi, indeque versus solem repercussi cernuntur. Epigraphen Emblematis subjunxit. **MUTUATA LUCE**. Innuat videlicet, lucem è sanctorum quorundam, ut Moysi, S. Stephani Protomartyris, Philippi Nerei, Ignatii Loyolæ, Andreae Avellini, aliorumque vultu promicantem, à solo claritatis Divinae reflexu scaturire. *Natura quippe praeclearissima atque pulcherrima*, inquit S. Cyrillus Alexandrinus, *Deus est; vis porrò, qui circa ipsum, aut propè ipsum sunt, sua naturalis claritatis consortium impartitur, ut lumen, cum ad objectum aliquod corpus appulsum reflectitur, & suo splendore, quidquid objectum est, illuminat*.

262. Philippus IV. Hispaniarum Rex, annum ætatis suae quinquagesimum excesserat, regio hærede etiamnum orbis: ea tamen paulò post Divinae providentiæ fuit bonitas, ut illius senectutem Serenissimis Philippi Prosperi natalibus bearet. Cum verò hæc Regii Infantis incunabula, tantoperè desiderata, tristibus admodum, ac plurimâ bellorum tempestate

horridis temporibus intervenissent; idcirco inter reliqua genethliaca vota ac superbos, Mediolani festivè erectos Emblematum tholos, Princeps, recens natus, sub Iridis schemate expressus cernebatur; addito lemmate. **INTER NUBILA GRATTOR**. Tanto enim effusiore gaudio omnes gestiebant, quanto gravioribus ærumnis suavissimus ille Principis ortus sese interposuerat. In hanc rem multum analogiæ affert illud Simoni, Pontifici Maximo, olim erectum encomium, *Quasi stella matutina in medio nebula, & quasi arcus resurgens inter nebulas &c*. Porro homo, ut divinis oculis gratiorem se probeat, inter calamitatum nubila exerceatur, necesse est. S. Augustinus. *Cum cæperit homo Christianus cogitare proficere, incipit pati linguas adversantium. Quicumque illas nondum passus est, nondum proficit: quicumque illas non patitur, nec conatur proficere*.

263. Adulatores ac Politicos, qui omnes suas actiones ad Principis genium, Protheo versatiliores, effingere nōrunt; Iridis Emblemate describes, addito epigrammate. **IN DIVERSI COLORI AL SOL SI TINGE**. Id est. **VARIOS SUB SOLE COLORES**. Adulatorum mores graphicè describens Magnus Augustinus. *Loqui dolum, inquit, est aliud labiis promere, cum aliud claudatur in pectore. Ad hoc maxime adulatorum exarsit negotium, qui penè semper, ne prohibeantur ab opinis mensis, blandiendo non tacent falsum, ne ab his prohibeantur, si amando Deum dixerint verum*. Emblematis argumentum subministrabat sequens vernaculum Tassii poema.

*Cosipiuma tal' hor che di gentile,
Amorosa colomba il collo cinge
Mai non si mostra à se stessa simile,
Ma n' diversi colori al sol s'tinge.*

264. Iris, sub nubilo ac pluvio cælo in orbem contorta, à Poëtis dicitur. *Risus plorantis Olympi*. Unde illam, inter nubes conspicuam, hoc lemmate ornabis. **TEMPERAT TRISTIA RISU**. Prudentis ac discreti Principis hæc idea est, qui subditos, laborum pondere non nihil fatigatos, diversis belli simulachris, Trojæ decursionibus, Dracinaris, choreumatibus, aliisque animi oblectamentis erigit. Horatii consilium est.

*Latus in presens animus: quod ultra est
Oderit curare: & amara lato
Temperet risu.*

Tum demum fletus noster risu temperabitur, quando ex hac lachrymarum valle ad æternam beatitatem migrare licebit. Pulchrè S. Augustinus. *Duo sibi tempora ordine suo succedunt, tempus flendi, & tempus ridendi. Scio quod omnis homo gaudere desiderat: sed non toti ibi quarunt gaudium, ubi oportet inquiri. Verum gaudium in hoc mundo nec fuit, nec est, nec esse poterit*.

265. D. Arelius Iridi inscripsit. **SPECIES EXHILARAT**. Lemmate è sacris litteris mutuato; *Species mulieris exhilarat faciem viri sui*. Ita omnino Mariæ Virginis amœnissima species Divinam mentem suavissimâ voluptate perfundere, illamque, vindictæ motibus paulò antè formidandam, mirè mansuetam efficere novit; quod Deiparæ encomium his verbis proponit Cardinalis Ailgrinus. *Species quidem mulieris virum potentem humiliat, severum & austerum emollit: virginis autem speciem sic concupit Dominus, & ipsa ejus desiderium ita superduxit*.

Natalis Principis.

Eccles. 50. 6.

Calamitates utiles.

S. Aug. in Psal. 119. in Prefat.

Adulator.

S. Aug. l. 50. Homil. hom. 1. c. 3.

Tass. nella Conquist. l. 13. st. 21.

Calamitas solatiis levatur.

Horat. l. 2. Pd. 16.

Beatitudo

S. Aug. serm. 46. de Sanct.

Ecclesiast. 36. 24.

Pulchritudo Mariæ. Corol. Ailgrin. in c. 4. Cantit.

Princeps
benignus.
Prov. 26. 15.

Claud. in
Stillic.

duxit, id est, ad tantum excessum perduxit, ut ad nos-
stram infirmitatem humiliatus sit omnipotens, & qui
est vita viventium, emollitus sit ad mortem. Serena
quoque Principis facies subditorum animos mirificè
recreat. Salomon id testatur. In hilaritate vultus Re-
gis, seu ut textus Hebræus legit, in luce, vel ut Sep-
tuaginta vertunt, in lumine vultus Regis vita. Enco-
mium istud Claudianus Stiliconi tribuit.

Non sic virginibus flores, non frugibus imbres;
Prospera non fessis optantur flamina nautis;
Ut tuus aspectus populo.

Guerric.
Abb. serm. 2.
in Dom.
Palm

Id ipsum de Christo affirmans Guerricus Abbas, eum
in hæc verba alloquitur. De vultu tuo candor lucis æ-
terna radiat. Vultus sicut in tristibus, sic in lætis, sibi
modestus, serenus, ac totus arcano lumine cordis flo-
ridus, justis hilaris, & jucundus, pœnitentibus ele-
mens & pius &c.

266. Ibi demùm Iridis effigies à solis vultu expri-
mitur, quando hic radiorum suorum penicillo rori-
dam nubium telam coloribus obduxerit. Unde lem-
ma, ADVERSO SOLE, è Virgilio mutuatur.

Virg. Æn. 5.

Mille trahit varios ADVERSO SOLE colores.

Præsentia
Dei.

Præsentia Divina, vivum Iridis eſtypon, animam
humanam, caligine ac peccatorum sordibus miserè
coopertam, virtutum coloribus splendide perpingit.

Incarnatio

Incarnatum quoque Dei Verbum eâ Iridis icone sig-
nificatur; natura enim humana cum hypostatis Divi-
næ præsentia, nexu prorsus admirando concreta, in-
effabilem, omnique mortalium fide longè majorem

Corn. à Lap.
in Gen. 9. 13.

splendorem contraxit. Cornelius à Lapide, Iris, in-
quit, est Verbum incarnatum & carne velatum; quia

Bona om-
nia à Deo.

sicut sol in nube irradians facit iridem, ita Verbum in
carne irradians, facit Christum. Imò quævis natura,
sive humana, sive Angelica, omnem suum splendorem
ac excellentiam soli Deo acceptam habere debet. Au-
gustinus. Nulla est natura, quæ non Deo debeat id
quod est; quia Deo debetur omne deus & pulchritudo,
& congruentia partium.

S. Aug. l. 83.
quæst. 9. 68.

267. Nonnemo Iridi subscripsit. VARIE PUL-
CHRIOR. Et alius. VARIETATE JUCUNDA.
Hanc Iridis prærogativam in Virgine Deiparâ illu-
strem cernere licet, ut quæ, Divino Pfalte teste, est
circumdada varietate. Unde illam Joannes Geome-
tra in hæc verba salutatur.

Pulchritu-
do M. V.
Psal. 44. 10.
lo. Geomet.
hymn. 3.

Salve versicolor cælum: iridis instar amœnas
Virtutum formæ, fiorigeræque ferens.

S. Ecclesia.
S. Aug. serm.
232. de Temp.

Id ipsum de S. Ecclesiâ pronuntiat Magnus Augusti-
nus, Ecclesia, inquit, est regina illa de qua ad Domi-
num dicitur; Assiit Regina à dextris tuis in vestitu
deaurato, circumdada varietate, id est, diversarum
circumdada pretiosa decore virtutum.

Lachryma

268. Iris, supra nubem roridam & cavam appa-
rens, Meteorologis indubium cæli serenioris prog-
nosticon affert. Unde lemma. UNDA SERENAT.
vel, AB IMBRE SERENUM. Ita è lachrymarum
imbrem tranquillam conscientiam, & æternam beati-
tatem tibi polliceri poteris. Christi testimonium est,
Beati qui nunc fletis, quia ridebitis. S. Basilii illud
Psalmi interpretatus, Ad vespertinum demorabitur fle-
tus, & ad matutinum lætitiæ, ait, Quicumque dies sa-
culi hujus in consummatione jam existentis, & ad oc-
casum tendentis in plorandis peccatis exegerit, sic de-
mum vere illo matutino (beatitudine) adveniente
gaudebit.

Luc. 6. 21.
S. Basil. hom.
7. in Psal. 29.

169. Eidem Iridis Emblemati alius inscripserat.

TRAHIT ROSCIDA LUCEM. Ita Maria Vir-
go, gratiâ & Spiritu sancto plena, serenissimam totius
Universi lucem intra sinum suum traxit. Magdale-
nam quoque hæc imago adumbrat, quæ in lachryma-
rum rorem conversa, mox Divinam claritate illustris
resplenduit. Hugo Cardinalis, Arcus, inquit, sit ex
repercussione radiorum solis in nube aquosâ. Nubes
fuit Magdalena, peccatorum scilicet multitudine ob-
scura. Aquosa fuit, quando lachrymis pedes Domini
lavit. Radiis solis fuit repercussa, id est, gratiâ Dei
respersa, & sic factus est arcus.

Maria
annunc.
ta.
S. Maga-
lena.

Hug. Car. n.
Gen. 9. 11.

270. Ferunt, Iridem ad Occidentis partes omni-
um pulcherrinè resplendere. Unde illam in Nobilis
Personæ obitu depinxere, hoc lemmate insignem.
CLARIOR AB OCCASU. Certè sancti Marty-
res, tametsi vitâ illustres, splendorem tamen longè
illustriorem è mortis suæ occasu sunt assecuti. In
hunc sensum David, Qui exaltas me de portis mortis;
ubi S. Joannes Chrysostomus acutè observat, Non
dixit, qui liberat, sed qui exaltat. Non enim in eorum
malis tantùm solvendis subsistit Dei beneficium: sed
facit eas etiam admirabiles, insignes, & clariores.

Mors
Martyr

Psal. 9. 13.

S. Chryso-
in hunc

271. In encomium Victorii Amedei, Sabaudix
Ducis, qui se ob diversas bellorum pacificationes, in-
ter summos Orbis Christiani Principes stabilitas, il-
lustrem probavit, P. Aloysius Juglaris Iridem depin-
xit; addito lemmate. CLARIOR PRÆEUNTE
PROCELLA. Militis hoc eſtypon est, qui post
bellorum tempestates clarissima ab hoste devicto
trophæa figit, omniumque applausum sibi conciliat.
Id quod Breviarium Romanum de S. Hilario his o-
mninò verbis testatum facit, Hilarium, è prælio hæ-
reticorum revertentem, Gallicarum Ecclesia comple-
xa est. Et de S. Joanne Chrysostomo; Eijcitur in ex-
ilium, sed paulò post admirabili civitatis plausu ab
exilio revocatur.

Perfecu-
tiones.

Breviar.
Roman

Ibidem.

272. Arcus cælestis, tametsi primariâ colorum
triade sit depictus, eos tamen decore adeò ordinato
inter se constructos habet, ut unus alterius venustati
nec minimùm dispendii afferat. Unde lemma. NUL-
LUS ALTERO POTIOR. Porrò licet iris tribus
omninò coloribus discriminetur, hi ipsi tamen ar-
cum duntaxat unicum constituunt. Epigraphen Lu-
carinus addidit. ET UNUM SUNT. vel, CON-
TRE LUMI IN UN LUME. Id est, UNO LU-
MINE TRINUS. Ex hoc symbolo, citra Oedi-
pum, Deus dignoscitur, in quo & Personarum Tri-
adem, & naturæ unitatem venerabundâ Fide ample-
ctimur. Ad propositum Torquatus Tassus.

Deus T.
nus.

Tassus C.
quæst. l. 1
st. 58.

Contre lumi in un lume Iddio risplende.

Et Gratianus.

Vede ne l' infinita eterna essenza
Del profondo splendor trè chiari giri,
Son distinti frà lor con evidenza,
E pure un soa appar, come fà l' Iri.

Gratian
Granata,
Cant. 19
st. 37.

Profundè, ut solet Magnus Augustinus, Totus Pater
in filio, & Spiritu sancto est: totus Filius in Patre &
Spirito sancto est: totus quoque Spiritus sanctus in
Patre est & Filio. Nullus eorum extra quemlibet ip-
sorum est, quia nemo alium aut præcedit æternitate,
aut excedit magnitudine, aut superat potestate. Et
Venantius Fortunatus.

S. Aug. de
de ad Perr.
l. 1. c. 1.

Ven. Fort.
l. 3. v. 273.

Est Deus, alta fides, unus tribus, & tribus unus,
Personis propriis stat tribus, unus apex.
Nā Pater, & genitus, quoq; sanctus spiritus idē:
Sic tribus est unum jus, opus, ordo, thronus.

Qui Sanctissimam Trinitatem prolixiore discursu
cum

cum Iride comparatam desideraverit, Magni Basilii Epistolam, ad Gregorium Nyssenum scriptam, consulat; ubi argumentum istud exacte prosequitur.

276. Lucarinus Mariam Virginem, sine labe originaria conceptam, Iridis imagine expressit, quæ supra obscuras nubes generari solita, epigraphen monstrabat. EX NIGRA, SED PURA. Illa enim, quantumvis è carne peccatrice efformata, à primo tamen vitæ suæ momento omni navi expers, ac integerrima perstitit. O beatos Joachim lumbos, exclamat S. Joannes Damascenus, ex quibus prorsus immaculatum semen effluxit! O præclaram Anna vulvam, in quâ tacitis incrementis ex eâ ælius atque formatus fuit fetus sanctissimus.

277. Iris, nonnunquam noctu efformari solita, nullo alio nisi candido calore spectabilem se exhibet; estque opportunissimum innocentiae ac puritatis integerrimæ symbolum. Unde epigraphen præfert. SOLO CANDORE. Deiparam Virginem hoc ornamento illustrem observat S. Hieronymus, ubi illa Sacri Epithalamii verba interpretatus, Veni de Libano Sponsa, ait, Non immeritò venire de Libano jubetur, quia Libanus candidatio interpretatur; erat enim candidata multis meritorum virtutibus, & dealbata nive candidior.

278. Arcum cœlestem, à solaribus radiis in cœlo nubilo descriptum, & rursus ex eorum reflexu intra maris aquas expressum, ad frontem mei Libri, cui à Luminibus reflexis nomen, præfixi; addito lemmate. UNUS, ET MULTIPLEX. Verbis è Salomone mutuatis; Est enim in illâ spiritus intelligentiæ sanctus, unicus, multiplex. Nimirum significare volebam, eandem sapientiæ Divinæ lucem non tantum in Prophætis & Apostolis, veluti in hominibus cœlestibus, resplendere; sed insuper, multiplicatis radiis, etiam ad infimas profanorum sapientum aquas non nihil luminis reflectere; ut ad eò, multi, tam sacri quam profani Doctores, eadem tantum sapientiæ Divinæ luce refulgeant. Id quod veluti explicans S. Paulus, ait, *Divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus &c.* Et, *Omnia autem hæc operatur unus atque idem spiritus, dividens propria unicuique prout vult. Dividens ergò,* inquit Magnus Augustinus, *non ipse divisus, quia ipse unus atque idem.*

279. Mariam Virginem, Filio Divino gravidam, Lucarinus Iridi non absimilem dixit, quæ Emblematis loco hanc gnomam præferat. CIRCUMDAT IMMENSUM. Huic iisdem penè verbis facè prævisse videtur S. Petrus Damianus, ubi ait, *Immensum concepit, æternum genuit, genitum ante secula parturivit.*

280. Idein Lucarinus Verbum Divinum, è Patris æterni fecunditate genitum, significaturus, geminam Iridem depinxit, quarum una alteram complexa, epigraphen ferebat, INTERIORIS REFLEXU. Plerumq; enim geminum arcum cernimus, quorum exterior nonnisi è reflexo interioris lumine nascitur. Certè S. Ecclesia Verbum Divinum modò vocat: *Lumen de lumine, Deum verum de Deo vero;* modò familiari apostrophe ad illud, ait, *Lux de luce apparuisti hodie;* modò eidem encomii loco acclamat,

*Consors paterni luminis, &
Splendor paternæ gloriæ.*

281. Iris; à Sole supra nubem pluviam delineata, epigraphen tenet. MEDIIS PAX FULGET IN ARMIS. Ita misericordia Divina, genuinum Iridis prototypum, suam de pace ac felicitate tribuendam fidem etiam inter medias mortis ac diluvii procellas statuit S. Hieron. *Arcus inquit, signum est clementiæ & testamenti Dei, quod scilicet cum hominibus, ut quando apparuerit in nube, sciamus nos, secundum animum Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

quiritatis exemplum, nequaquam perituros esse diluvio, &c. Alius eidem Iridis Emblematis subscripserat, DABIT FINEM; Opportunè Mariam V. innuens, quæ, instar arcus verè triumphalis, ad omnia pacis ac plenissimæ felicitatis incrementa nos promovere studet. Tenerrimè, ut solet, suavissimus Matris Divinæ pulchritudo, S. Bernard. *Hæc, inquit, in omnibus, & per omnia providens, trepidationem nostram solatur, fidem excitar, spem roborat, diffidentiam abigit, erigit pusillanimitatem.* Constantinus Magnus, ceu Iris pacifica, trunculenta illas perturbationum tempestates, quibus orbis Christianus acerrimè jactabatur, felicissimè composuit, suæque Christianos tranquillitati restituit. Nicolaus Causinus eruditè in rem præsentem canit.

Veniet inclyrum terris caput

*Principes pudici mire præsidium chori,
Qui Christianis ritè perfusus sacris,
Græci furoris franget indomitas faces,
Totamque gremio colliget Christi domum.
Sic post feroces Africi ingentis minas,
Post nigra cæli prælia, & nimbos graves
Diffusa longis brachia extendit plagis
Pictos honores illigans Iris polo.*

282. Ad D. Caroli apothecosum, Iris in Solis conspectu depicta cernebatur, cum lemmate. TÈ RADIANTE MICAT. Significabant nimirum, cum Patrum Oblatorum Congregationem, Mediolani ad S. Sepulchrum à D. Carolo institutam; tum omnem Mediolanensium civitatem, plurimum ornamenti ac splendoris à Magno illo orbis Thaumaturgo participare. Tantundem ergò virium ad nos illuminandos habet vel unicus homo, virtutibus ac meritis illustris. Porro cum Verbi Divini lumen humano generi illuxisset, mox omnes dissipari tenebræ, & clarissimo sanctæ fidei radio mortales omnes illustrari cœperunt. S. Augustinus, *Non lumen nos sumus, quod illuminat omnem hominem: sed illuminamur a te; ut, qui fuimus aliquando tenebræ, sumus lux in te.* Id quod eum primis de Divina gratiâ intelligi potest; hæc enim in nobis radiante, non possumus non omni virtutum ornatu resplendere.

283. Ii, qui inter cœli phasmata oculis suspensi inambulanti, omnino exploratum habent, à fucata ac nonnisi apparente Iridis venustate visam nostrum dexterè circumveniri, & veluti genuinis coloribus picta esset, persuaderi. De mendaci hæc Iridis formâ philosophatus Seneca, *Non est, inquit, propria in ista nube substantia, nec corpus, sed mendacium, & sine re similitudo.* Hinc scitè eidem inscribes. FICTA, NON FACTA, vel, MENDACIO CONSTAT. Hypocritas hæc imago representat, qui nullo alio sanctimonie assequenda itadio flagrant, nisi ut ex aliorum sententiâ illam consecuti dicantur. Cygnis faciat hanc hominum farinam similem dixeris, qui extimam plumarum speciem argento obductam monstrant, interiore carne atram fœdamq; formam nutriente: prolixis ii quidem sermonum ac precum ambagibus suos erga Deum affectus, & tenerrimam pietatis sensa aliis persuadere conantur; sed re penitus exploratâ, illorum virtutem nonnisi scenicam & adulterinam deprehendes, ut quæ, instar Iridis, res eximia ostentat, nullas tamen possidet; estq; SPECIOSE MENDAX, & ficta non facta. De his S. Laurentius Justinianus, *Hominum genus, inquit, qui sub imagine sanctitatem fingunt, sepulchris deauratis, dealbatis parietibus, nubibus sine aqua, infructuosos arboribus, cæcis errantibus, exclusis à regno, & à proprio conditæ ignotis assimilati sunt isti. Nam aliud ostentant in facie, aliudque gerunt in corde: fingunt quod non sunt, atque à semetipsis delusi, ceteros fallere arbitrantur.*

284. Iridis materies, è nube roseidâ conflata, à majori-

Intercessio M. V. S. Bernard. serm in Nat. M. V.

Nic. Causin. in Tragœd. Felicitas Act. 1. scen.

Congregatio.

Verbum Incarnatum. S. Aug. lib. 9. Confess. c. 4. Græcia Del.

Senec. 1. Nat. Quasæ cap. 6.

Hypocritas.

S. Laur. Just. l. de Humil. cap. 15.

majoribus nostris dicta fuit, *Risus plorantis olympi*. Unde D. Petrus Cassina occasionem sumpsit, eandem hoc epigrammate exornandi. IN FACCIA ALMIO BEL SOL M' E' RISO IL PLANTO. id est, *Solis ad aspectum format mea lacrymarisum*. Innuebat videlicet, personam amatam presentiam amaritiam omnem in suavissima mella converti. Plautus asseverat, è solo amore omnem animi nostri suavitatem ac leritiam scaturire, ad eum ut nec labor presentem illo sentiat.

Neque falsum profus, neque suave esse potest quicquam, ubi Amor

Non admiscetur. Vel quod est amarum id dulce faciet:

Hominem ex tristi lepidam & lenem.

Et S. P. Augustinus. *Non recusatur labor, si adest amor, quoniam qui amat, non laborat.*

285. In encomium S. Catharinæ Virginis & Martyris, Iridis Emblemata statuere, cum dicto. NON COLOR UNUS. In illa enim, veluti in Iride spiritali, alborem virginitatis, purpuram martyrii, & prasinum sapientiae, non sine mixtura prodigio, discernere erat. Id ipsum de B. Virgine Maria intelligas velim, quæ, Psalmistâ teste, fuit circumdata varietate, id est, interprete Justino Micchovienti, *virtutum, gratiarum, meritorum, ac donorum multiplicitate*. Nec tamen incongruè eodem Emblemate volubilis humani ingenii inconstantia significatur. Ex Ovidii sententia:

Pectoribus mores tot sunt, quot in ore figura.

286. Academicus inter Philopponos Pistorienses Opportunus, Iridi inscripsit. SI FUERINT NUBILA; Verum amicum significabat, qui auxiliarem ac beneficam suam dexteram potissimum inter calamitatum imbres querenti porrigit. In hunc sensum Seneca. *Amicum paro, ut habeam, pro quo mori possim; ut habeam, quem in exilium sequar, cujus me morti impendam, imò & superimpendam.*

287. Meteorologis compertum est, spheram tantò vastiorem ab Iride describi, quo sublimiore gradu Sol intra eandem resplendet. Eam ob rem Celebris quidam miles Iridi inscripsit. A MAGNO MAXIMA. Veluti diceret, militares suas expeditiones tantò fore celebriores ac magis generosas, quantò sublimior affectus Princeps, sub cuius signis mereretur. Porro in cælis beatitudinè tantò ampliorè possidebimus, quò sublimior extiterit nostra charitas. S. Augustinus in illud D. Pauli, *Stella à stella differunt in claritate, sic & resurrectio mortuorum*; ait, *Videtur quia promissa est sanctorum corporibus claritas, & diversa species claritatis, quia diversa sunt merita charitatis.*

288. Arcus cælestis, Soli è regione adversus, epigraphen præfert. EX ADVERSO DECOR OMNIS. P. Sigismundus Laurentius hanc iconem D. Paulo propriam existimat, qui totum nominis ac virtutum suarum splendorem uni gratiæ bonitatiq; Divinæ acceptam referre debet. Testem habet ipsummet Apostolum; *Gloriamur, inquit, in Christo Jesu, & non in carne*, Nosque instruens, ait, *Qui gloriatur, in Domino gloriatur*: quippe, interprete S. Bernardo, *Novit Apostolus, gloriam propriam esse Creatoris, non creature*. S. P. Augustinus. *Nihil es per te. Tu peccata sunt; merita Dei sunt. Supplicium tibi debetur: & cum premium venerit, sua dona coronabit, non merita tua.*

289. Arcui cælesti inscripsit P. Jacobus Masenius. NIHIL ISTE MINATUR. Mariæ Virginis ceu Iridis venustissimæ, hæc idea est, è qua non nisi visceribus

materna, & benevolentiam suavissimam expectare licet; ut ad eum D. Bonaventura pro meritis cognominetur, *Arcus fœderis Divini & reconciliationis nobiscum*. Emblemata explicando sequens distichum accipe:

*Virgo nites vacuo, qualis Thaumantias, arcu;
Ille caret telis, tuque furore cares.*

S. Bonav
Laudibus
B. V. num.

COMETA.

Caput XIX.

290. Immani terrore hominum corda è viginti cometarum aspectu percellebantur, qui olim in cælo conspicui, ceu totidem ignitæ linguæ, ex inopinato non nisi sanguineas strages & adversa quæque sunt minitati. Hunc terrorem suis coloribus depingens Silius Italicus, canit.

*Crine ut flammifero terret fera regna cometes,
Sanguineum spargens igne, vomit atra rubentes
Fax cælo radios, & se va luce coruscum
Scintillat radios, terrisque extrema minatur.*

Sil. Ital. li. 1

Unde Carolus Rancatus Cometæ inscripsit. EX-TREMA MINATUR. Vitiosum Ministrum hæc imago representat, qui ad dignitatis fastigium eventus, malis gravissimis orbem terret; haud secus atque maligna evaporatio, ad cælos sublata, in cometam concrevit, omnesque passim formidine replet. Porro Cometis non absimiles dixeris prælatos illos, qui ad muneris sui culmen è vulgo sublatis, subditos suos non quidem amore, sed minis ac suppliciis in officio continere solent. His regendi methodum præscribens Magnus Augustinus, *Magis, inquit, monendo, quam minando agendum est cum multitudine*: severitas autem exercenda est in peccata paucorum.

Minister
vitiosus.

Prælati
severus.

S. Aug. E-
pist. 64.

291. P. Henricus Engelgrave Cometam illo Ovidii hemistichio, ceu lemmate notavit. MULTA AC METUENDA MINATUR. Nimirum ad terrores illos, in prima Dominicâ Adventus prænuntiari solitos alludebat. *Erunt signa in sole, lunâ, & stellis, & in terris pressura gentium*. Et rursus, *dabo prodigia in celo sursum, & signa in terra deorsum, sanguinem, & ignem, & vaporem fumi*. De his minis differentem audi Magnum Augustinum. *Propterea se iudex venturum minatur, ut non inveniat quos puniat, cum venerit. Si damnare vellet, taceret. Nemo volens ferire, dicit observa.*

Minæ E-
vangelicæ
Luc 21. 25.
Act. 2. 19.

S. Aug. serm
107. de Temp
cap 5.

292. E probatissimâ Meteorologorum sententiâ, evaporationes, ad mediam aëris regionem deductæ, aptam fulmini cudendo materiem subministrant: at verò sublimius provectæ, in cometas, id est, in cæli minas ac horrendos terrores, efformantur. Hoc philosophemate nixus P. Franciscus Raulinus, Cometæ subscripsit. IN FULMEN COGI POTUISSET. Insinuabat nimirum, Clementiam Odoardi, Parmensium Ducis, tametsi sapius ad fulmina vibranda à sceleratis provocatam, minis tamen ac formidine incutiendâ fuisse contentam, sicque maluisse cometarum terrores, quàm fulminum plagas imitari. Probè videlicet optimus Princeps animo suo impressum habebat illud Magni Doctoris effatum. *Qui clementer peccantibus ignoscere novit, clementiam Divina pietatis certissimè accipiet.*

Clemen-
tia Solis
minis punire solet.

S. Aug. serm
20. de Temp.

293. Inter cætera Emblematum aula, ad honorem Mariæ Virginis, die quodam festivo, Mantuæ affixa, Cometam, videre erat, hoc lemmate insignem. FULGET, ET INTERIMIT. Maria enim suis clientibus

Maria be-
nigna &
terribilis.

clientibus quidem *illuminatrix* & Mater est; sed simul hæreticorum monstros *terribilis ut castrorum acies*. Eleganter Richardus de S. Laurentio, *Ipsa tantum demonibus terribilis, quantum Angelis & sanctis extitit venerabilis*. Cæterum D. Basilius Paradisi muliebrem formam cometis splendori non ab similem dicit, cum utriusque venustas opportunum mortis satellitem agat. Mentem suam sequenti metro Italico explicat.

Qual ne gli eterei campi

*Se lucida cometa il crin diffonde,
E con raggio mortal splende, e minaccia,
La terra per timor trema, & agghiaccia
A quelle fiamme, e l'onde
Temono anch' esse in rimirar quei lampi,
Ch' in uso han di predir certe, e vicine
Tempeste à i mari, e à le città ruine.*

Tal di luce homicida

*La donna scabellà s'orna, e predice
Tanto più grave il duol, quanto più splende,
E lusingato l'huom, di chi l'offende
Idololatra Infelice
Servo si fà d' una bellezza infida,
E in vece d' aborir gl' infausti raggi,
Adora la cagion de proprii oltraggi.*

294. D. Archangelus Conter scintillanti cometa inscripsit. IN ORTU SIGNAT OCCASUM.

Cometes enim, recens exortus, magnorum Principum fata casusque prænuntiat. Herodiadis hæc imago est propria, quæ gratiosâ ac lascivâ suâ venustate in infami convivio apparens, extremam Divino Præcursori ruinam est minitata. Talis etiam Antichristi natalis, proximum mundo interitum significat. Quid? quod ipse, quem incolimus, mundus, omnem suam felicitatem brevi in occasum & in ærunas gravissimas deturbari faciat? Verè in hanc rem Innocentius III. *Semper mundana latitia tristitia repentina succedit, & quod incipit à gaudio, desinit in mærorem: mundana quippe felicitas multis amaritudinibus respersa est.*

295. Clementia & Justitia geminæ ac nativæ boni Principis dotes sunt; quarum hæc quidem paucos offendat, illa verò omnes recreet. Utramque hanc virtutem in cometa, veluti in ideâ, discat velim: qui PAUCIS MINATUR, OMNIBUS FULGET.

Sumus nimirum, inquit Cassiodorus, ad nocendum privati, ad præstandum iudices; quasi diceret, sceleratos à Principe puniendos esse, veluti personam ageret privatam; auxiliis verò ac promptâ manu aliis succurrere, genuinum esse personæ publicæ munus. Nihil enim, Cicrone teste, est tam regium, tam liberale, tamque munificum, quam opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis homines; contra verò, nihil est tam deformis, quam ad summum imperium, acerbiter naturæ adungere.

296. Cometam, quocumque divagantem, ingens semper splendoris copia subsequitur. Eò alludens Arelus, Cometa inscripsit. QUOCUNQUE IERIT. D. Thomæ Aquinatis hoc Emblemata erat, qui doctrinæ radii undique conspicuus, omnem penè orbem litterarium post se trahit; insuper famæ ac gloriæ splendor virtutem è vestigio comitatur. Dilucidè Cicero. *Virtutem necessariò gloria sequitur. Et, Nihil est virtute amabilius, quam qui consequitur, ubicumque erit gentium, à nobis diligetur. Ad mentem nostram Andreas Alciatus.*

*Fama viros animo insigni, præclaraque gesta
prosequitur &c.*

287. Cometa, è sicca ac fumosa exhalationis materie conflatus, epigraphen tenet. ELATA NITESCIT. Demonstrat nimirum, Apostolos, Religiosos, & pœnitentes, è præsentis mundi ac vitæ turbis sublevatos, ad splendoris illustrissimi cultum promoveri; adeò ut ipsa etiam Imperatorum diademata ad ipsorum pedes venerabunda jaceant. Unde S. Augustinus. *Melius est, ut Romam cum venerit Imperator, deposito diademate ploret ad memoriam piscatoris, quam ut piscator ploret ad memoriam Imperatoris.*

298. Scipio de Cellâ mulierem admodum venustam, incessu gravem, & aulteram, Cometa non ab similem dixit, addito lemmate. EMIE L'OCCHIO DI LUCE, E IL COR DI GELO. Id est, *Dum oculos luce, gelu corda perfundit. Id ipsum longè rectius de extremo Servatoris nostri tribunali intellexeris, quod quidem plurimâ luce undique spectandum, gelu tamen ac terrore gravissimo reproborum animos dejiciet. Unde Magnus Augustinus. Christus in judicio videbitur terribilis, qui visus est contemptibilis; demonstrabit potentiam, qui demonstravit patientiam. In cruce patientia erat, in judicio potentia erit. Cæterum primam Emblematis mentem sequenti poemate explicat Scipio de Cella.*

*Feade le pompe sue mostra il bel viso,
Che per pompa del Ciel son pure, e schiette;
Escan de l'aurce fila auree s'iette
Gli agbi, c'han su la fronte il crin diviso
Quando stella mirar di Paradiso
L'alta donna mirando altri credeste,
Ma s'ella pur d' Amore in dubbio stette,
Che non parean d' amore il guardo, e'l riso.
Parea d'honor più tosto il riso, e'l guardo,
Che riverenza in noi destando, e zelo,
Fean l'humiltra veloce, e'l desio tardo.
Tanto ch' al fin disio; certo del Cielo
Gran Cometa è costei, che s'io la guardo,
M'empice l'occhio di luce, e il cor di gelo.*

299. E Meteorologorum sententia, Cometes, Seditio in Libræ signo apparens, proximam populi seditionem prænuntiat. Emblemata subscribes. SIC CONCITO TURBAS. Ita nimirum non potest non Princeps Princeps seditiosos ac rebelles experiri populos, si severus. justitiam & potestatem suam moderari nesciat, eamque assiduis terroribus ac plagis formidandam exhibeat. Expertus id fuerat Roboan, Israël's Rex; cum enim rogantem populum responso hoc durissimo terruisset, *Pater meus aggravavit jugum vestrum, ego autem addam jugo vestro; Pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cadam vos scorpionibus: mox populus Aduram, Roboani legatum, interfecit, Recessitque Israël à domo David, usque in presentem diem, Præclare Principem monet Cornelius Tacitus. Dura, inquit, vectigalia populo non imponat: nimia enim in exigendo tributo severitas, & nimium ipsum tributum impositum movet subditos frequenter ad seditionem. Id quod etiam Episcopis observandum proponit S. Hieronymus. Amari, inquit parens & Episcopus debet, non timeri. Antiqua sententia est: quem metuit quis, odit; quem odit, periisse cupit. Qui scorpionibus cadit, & lumbis patris habere se putat digitos crassiores, citò regnum mansueti David dissipat.*

Separari
à mundo.

Venustas
muliebris.

Judicium
extremum.

S. Aug. in
Psal. 85.

Scipio de Cellâ

Reg. 12. 14.

ibid. nu. 19.

Corn Tacit.
l. 4. Annal.

S. Hieronym.
Epist. 62.

VENTUS. CAPUT XX.

300. VENTUS, propulsatis nubibus, serenam cœli frontem explicans, à Ludovico Ferro epigraphen recepit. FUGAT, ET FOVET. Geminum hoc boni Principis munus est, nimirum profligare sceleratos, & blanditiis fovere eos, quos nomini suo devotos habet. Agapitus de Justiniano Imperatore differens, Venerandum, inquit, jure est vestrum Imperium, quia hostibus quidem sua demonstrat pietatis aculeos, subditis verò exhibet humanitatem. Adhæc è boni Principis officio est, atras tristitiæ nubes ab afflictis subditis arcere, eosque benevolâ ac serenâ manu erigere. Unde Cassiodorus. Dolorum nubila nostrâ semper serenitate detergimus. Guido Casonus utrâque hâc dote omnem exacti Consilarii pudentiam explicari censet; unde vernaculum illius poëma.

Princeps justus. Agapis Ep. Paran. n. 20. Cassiodor. 2. Var. Consilia- rius. Guid Cason. Embl. Polir. 2.

--- --- Il prudente consiglio, Inguisa d'aura placida, e soave Scaccia le nubi de contrarii affect, L'animo rasserenâ, e luminosa Rende la mente, e fà tranquillo il core &c.

Spiritus S. Verissimè tamen Spiritum sanctum hæc imago representat, qui animum nostrum ignorantia ac calamitatum nubilis expurgat, eumque amicâ ac serenâ voluptate perfundit.

301. Ventus, Quercum prosternens, Francisco Raulino authore epigraphen tenet. PARCEREM, SI FLECTERETUR. Principis Clementis genium hæc imago refert, qui non nisi in contumaces animadvertit, is in libertatem assertis, quos animi submitendi, ac vitæ ad frugem revocandæ studiosos novit. Hunc in Deo morem tametsi complura Sacra Paginæ loca testentur, præ cæteris tamen opportunum videtur illud Hieremiæ oraculum; Repente loquor adversum gentem, & adversus regnum, ut eradicem, & destruiam, & disperdam illud. Si pœnitentiamegerit gens illa à malo suo, quod locutus sum adversus eam; agam & ego pœnitentiâ super malo, quod cogitavi ut facerem ei. In hunc locum S. P. Augustinus. Nunquid quasi errantem pœnitentem Deum? sed pœnitentiâ dicitur in Deo quasi mutatio sententiæ. Non est iniqua, sed justa. Quare justa? mutatus est reus, mutavit iudex sententiâ. Noli terreri; sententiâ mutata est, non justitiâ. Justitiâ integra manet, quia mutato debet parcere, qui justus est.

Pœna in contumaces lata. Hier. 18. 7. S. Aug. serm. 109. de Temp. cap. 6.

302. Odii & amoris nostri flammæ ad omnem, quantumvis exiguam suggestionis auram reviviscere, è ventis Emblemate conjicies, qui adversus ignem spirans, epigraphen tenet. SUSCIPAT, vel, ni fallor, melius; SOPITOS SUSCIPAT. Ex Ovidii sententiâ.

Occasio. Ovid l. 3. de Arte.

Qualibet extinctos injuria suscipat ignes.

Calamitates quoque humanam mentem jamjam inter vitia sopitam excitant, & vivis virtutum scintillis denuo accendunt. S. Augustinus. Flagellum interius & exterius glorificat Creatorem, compellit nolentem, erudit ignorantem, custodit virtutem, protegit infirmitatem, excitat torpentem, humiliat superbientem, purgat pœnitentem, coronat innocentem, inicit ad mortem semper viventem.

Calamitates. S. Aug. in Psalm. 60.

303. Scipio Bargalius Emblematis loco carbonem, dimidiâ parte candentem, lenique aurâ afflatum expressit; cum lemmate. AL TUO SPIRAR MAUVIO. Id est, TE FLANTE REVIVO. Spiritus sancti hæc imago est, de quo S. Cyrillus Ale-

Spiritus S. S. Cyrill Alex. l. 2. contra Iul.

xandrinus. Vivificat omnia Dei Spiritus, omnia etiam illo opus habent, nec aliter poterunt firmè in sua essentiâ, qua sunt, persistere.

304. Ventum non nemo depinxit, qui adversus frondosam arborem intumescens, invido suo afflatu eam omni foliorum ornatu exuit. Lemma addit. FACILIS JACTURA. Generosam mentem suam, ni fallor, exprimebat, cui leve est, quidquid malignior fortuna adversus eam fuerit machinata. Hugo Cardinalis, illud Proverbiorum examinans, Non contristabit justum, quidquid ei acciderit; ait, Accidens adest & abest præter subjecti corruptione: ita præsens prosperitas & tribulatio viro justo adest, & præter ejus contristationem & conturbationem.

Bona terra. Hag. Ca. in Prover. 12. 21.

305. Abbas Ferrus duobus ventis oppositis, quorum unus cœlum pluvium, alter serenum portendit, inscriptionem subjunxit. AUT SOLEM, AUT IMBREM. Sic pectus humanum, duabus animi passionibus agitatum, ad virtutis vel vitii extremum deflectet, nullo planè interveniente medio. Porro quivis homo in hac vitâ experitur & bonas inspirationes Dei, & malas diaboli; aut igitur virtutis lucem, aut flagitiorum imbrem parturias, necesse est; cum utrumque sequi non liceat. Opportunè S. Augustinus. Modò aures tuæ posita sunt inter monentem Deum, & suggerentem serpentem. Quare hæc flectuntur, hinc averruntur? Si aliquid persuadente satanâ mali feceris, dimitte satanam, accusate te, ut accusatione tua Dei misericordiam merearis.

Inspirations bonæ & malæ. S. Aug. in Psal. 91.

306. Quantum beneficii præsentis hominis illustris suppetiæ nobis conferant, Abbas Ferrus è placido Favonio, versus flammam spirante, dignoscendum proponit, addito lemmate. ALIT, ET AUGET. Propria hæc bonæ educationis effecta sunt; Horatio teste.

Educatio. Horat. l. 1. Carm. Or. 4.

Reliquæ cultus pectora roborant.

Porro etiam animus noster, diversis calamitatibus, ceu totidem ventis, afflatus; binâ illâ operationum virtute invalescit. S. Petrus Damianus. Quò magis caro per tormenta concutitur, eò mens in Deum fixa firmiter roboratur: & quasi igne succensa materies, quò plus adversitatum ventis impellitur, eò in amorem Dei ardentius inflammatur.

Calamitates. S. Pet. Dam. serm. 21.

307. Eodem Ferro authore, ventus, adversus igoem spirans, geminâ epigraphâ, ex Ovidio mutuata, descriptus cernitur. Primâ quidem. LENIS ALIT. Ita sanè correctio placida ac prudens in mente humanâ plurimum potest. Apertè Seneca. Omnium honestarum rerum semina animi gerunt, qua admonitione excitantur: non aliter, quàm scintilla FLATU LEVI adjuta, ignem suum explicat.

Correctio suavis. Seneca.

309. Posterior inscriptio, GRANDIOR NECAT, sensum præcedenti adversum innuit; nimirum correctionem indiscretam, fastu aut vehementiâ turgidum, plurimum exitii afferre. Sapienter proinde suadet Magnus Augustinus. Corripiantur à Præpositis suis subditi fratres, correptionibus de charitate venientibus, pro culparum diversitate diversis, vel minoribus, vel amplioribus. Et Ovidius.

Correctio dura. S. Augustinus. Correctio. Grat. c. 1.

Dextera præcipuè capit indulgentia mentes; Asperitas adium, savagè bella movet. Odium accipitrem, quia vivit semper in armis; Et pavidum solitos in pecus ire lupos. Este procul lites, & amara prælia lingua, Dulcibus est verbis mollis alendus Amor.

Ovid. l. 2. de Arte.

309. Utramque epigraphen, duobus superioribus Emblematis adductam, Carolus Rancatus in unam imaginem coëgit, dum vento, adversus candentes

tes prunas spiranti, inscripsit. ALIT, ET NECAT. Ovidius id suggerit.

Nutritur vento, vento restinguitur ignis; Lenis ALIT flammam, grandior aura NECAT:

Utrumque hoc in corrigendis aliorum vitiis experimur; Unde S. Gregorii consilium est; *Regat disciplina vigor mansuetudinem, & mansuetudo ornet vigorem: & sic alterum commendetur ex altero, ut nec vigor sit rigidus, nec mansuetudo dissoluta.* Porro etiam magnatum favores, intra debita mensurae limites collati, plurimum nobis emolumenti afferunt; at si cum excessu ingerantur, iustoque majores fiant, eum verò tum gravissima damna parturire solent.

310. Animi generosi ac impeterriti effigiem in Vento cernere licet, qui adversus annosam Quercum impulsus, ibique percussus, mox majore robore invalescit, & ut nonnemo lemmatis loco dixerat, **DOPPIA NE LA CONTESA I SOFFII, E L'IRA.** Id est, **IN RELUCTANTES SÆVIOR.** Venti impetuosi nomine diabolum, acerrimum generis humani hostem, intelligas velim; plurima is adversus Jobum, validissimam patientiæ quercum, machinabatur; primò enim in boves & asinos Jobi grafabatur; mox servos occidit; eodem penè momento oves & pastores combussit; paulò post, Chaldaeorum ope, impetum fecit in Camelos. Quid amplius? ventum se fecit, ut domum concuteret, liberosque ejus opprimeret epulantes. Sed cum hæc omnia eludi ac irritò conatu cadere videret, consilium viresque auxit, ipsiunque Jobum adortus, innocentem percussit *ulcere pessimo à vertice usque ad plantam pedis.* Denique & uxorem instigavit, quæ linguæ suæ vehementiâ ad ipsas usque viri medullas penetraret. In rem præsentem Magnus Augustinus. *Vicit Job omnibus notissimus, totiens tentatus, sed minimè superatus, implevit Dominicum præceptum, contempsit filios, ne blasphemaret, qui dederat filios. Repulit à se uxorem, quæ ei blasphemiam persuadebat; quam diabolus propterea solam dimiserat, qui sibi eam necessariam esse noverat. Non enim dimiserat marito consolatricem, sed sua tentationis adjutricem. Fortior fuit Job in doloribus, quam Adam in nemoribus: iste non cessit tormentis, ille speratus est in delitiis.*

311. Vento, in arboris frondes grassanti, inscripsit Ferrus. **ARENTES RAPIT.** Talis vindicta Divina, instar venti, peccatores non nisi virtutibus aridos, sterilesque exterminare consuevit. Dæmon quoque, ventus ille Tartareus, non nisi vitiatas & inutiles hominum conscientias è Fidei orthodoxæ arbore ad apostasiam præcipitare solet. S. Cyprianus. *Nemo putet bonos de Ecclesiâ discedere. Triticum non rapit ventus, nec arborem solidâ radice fundatam procella subvertit. Inanes paleæ tempestate jactantur, invalide arbores turbinis incurfione evertuntur.*

312. P. Octavius Boldonus Zephyrum in veris exordientis signis expressit, qui versus areolam, floribus undique resperfam, flabat; cum lemmate. **EMINUS, UT OLEANT.** Innuebat videlicet, Cardinalem Montium, Sedis Apostolicæ autoritate primò Neapolim, & exinde in Hispanias Oratorem egisse, ut virtutum suarum fragrantiam longè lateque diffundere posset. Guilhelmo Esthio calamitates ventorum loco sunt, à quibus virtutes, instar florum, agitata, suavissimum odorem undique exhalant. Unde in illa D. Pauli verba commentatus, *Odores notitia sua manifestat per nos in omni loco; subjungit, Non modo predicamus Christum apud omnes, sed etiam persecutionibus & pressuris conterimur, ut odor notitiæ Dei, id est, fama ejus, à nobis quam LONGISSIME DIFFUNDATUR.* Pulchrè *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

S. Augustinus. *Cæpit persecutionem pati odor Satorum: sed quomodo ampulla unguentorum, quanto magis frangebatur, tanto amplius odor effundebatur.*

313. Ventus, intra cannetum spirans, à D. Jo. Philippo Certano gnoman accepit. **IL SUO N' NE TRAGGE.** Id est. **MELOS EDUCIT.** Opportunum hoc Academiæ Sylvestris, in quâ Certanus pro meritis recensebatur, Emblemata erat. Cæterum etiam Spiritus Sancti virtutem ex imagine illâ conjicere licet, qui afflatus sui vigore egenos piscatores, è mappaliis ad prædicationis Evangelicæ sonum evocatos, ita animavit, ut in omnes totius universi partes amplissimè resonerint. *Repleti sunt omnes spiritu Sancto, inquit Apostolorum monumenta, & ceperunt loqui. O quam velox est sermo sapientiæ!* exclamat S. Leo Papa, *& ubi Deus Magister est, quam citò discitur, quod docetur. Ab hoc igitur die tuba Evangelicæ prædicationis intonuit.*

314. Vento appositè, ni fallor, inscribes; **NON SAI D'ONDE, NE DOVE.** Id est, **NEC UBI, NEC UNDE.** De ventis enim incerta est philosophatio. Psaltes Regius de Thesauris Divinis eos produci canit; id est, de locis clausis atque occultis, ubi Numinis premuntur imperio, vinculisque & carcere frenantur. Arcanam hanc operandi virtutem etiam Spiritui Sancto, ac miris ejus inspirationibus propriam affirmat ipsa Sapientia Incarnata. *Spiritus ubi vult, spirat, sed NESCIS UNDE VENIAT, AUT QUO VADAT.* S. Joannes Chrysostomus, *Si venti, inquit, quem sentis, viam nescis, quomodo Divini Spiritus operationes scrutaberis?* Et Sanctus Augustinus, *Occulta est gratia, & in abdito latet. Non videtur, sed inde eminet, quod videtur.*

315. Calamitates terræ, & malignioris fortuna damna mentem nostram exagitant quidem, sed simul in sublime evahunt; haud secus atque Ventorum procellæ Oceanum **TURBANT, SED EXTOLLUNT.** Zenonem hæc imago delineat, qui, cum mercatui deditus, omnes suas facultates in maris tempestate ivisset deperditum, operam postea in Philosophiæ studiis unice collocavit, idque tanto animi oblectamento, ut Laërtio teste, dicere consueverit, *Tunc secundis ventis navigavi, quando naufragium feci.* Sed quid extera adduco, cum habeamus domestica? Gentium Apostolum Paulum de se ipso loquentem audi. *Nocte & die in profundo maris fui; in itineribus sæpè, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari &c.* Sed quorsum hæc omnia evexere calamitosissimum Apostolum? Paulò post *raptus est in paradysum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.* De hoc S. Joannes Chrysostomus. *Paulus undique pressus, nec oppressus, cedere nescius, clarior semper redit patiento victor, & mille martyrum.*

316. Navis, ob adversam ventorum vim à portu contingendo non nihil impedita, epigraphen tenet. **MORANTUR, NON ARCENT.** Iis hæc inago idæ loco inservit, qui alterius invidiâ obstaculum aliquod fenserunt, nec tamen à sine obtinendo penitus sunt exclusi. Sic corporis deliquia, egestas, exilium, aliaque hominis incommoda, virtutis obtinendæ portum remorantur quidem, non tamen penitus præcludunt. Diuturna quoque tormenta Sanctis Martyribus veram felicitatem non quidem penitus abstulerunt, sed tantisper, donec eam consequerentur, distulerunt. S. P. August. *Martyres, quod non videbant, per patientiam expectabant. Illi, qui eos occidebant, quæ videbant amabant: illi, qui occidebantur, ad ea, quæ non videbant, suspirabant. Et quod tardius occidebantur, moras sibi fieri arbitrabantur.*

Ovid. de remed. Amor.

Correctionis modus. S. Greg. lib. 19. Moral.

Favores magni nocent.

Animus intrepidus

Tentatio.

Tob. 2. 7.

S. Aug. de Temp. Bar. barico cap. 6.

ra Dei.

Dæmon.

Cyprian. de simplicit. talatorii.

egatus.

Calamitas

uil Esth. in Cor. 2. 14.

S. Aug. serm. 101. de Divers. cap. 5.

Spiritus S.

As. 2. 4.

S. Leo Papa ser. in Pent.

Psal. 134

Spiritus S.

1 Joan. 3. 8.

S. Chryso. in hunc loc.

S. Aug. serm. 14. ex addit. à Paris cap. 5.

Persecutiones & calamitates.

Diogen. Laert. lib. 7.

2. Cor. 11. 25.

Ibid cap. 12. vers. 4.

S. Io. Chryso. in Moral. Homil. 25. & 26.

Calamitates.

S. Aug. in Psal. 127.

Consilium malum. Consuetudo vitiosa.

317. Alius vicissim navim, ventorum violentiâ à portu prohibitam, hoc lemmate notavit. NON MORANTUR, SED ARCENT. Vel, prout meo Carducio placuit. REFLANTE DESPERAT. Mala consilia, & consuetudines vitiosæ, ventis non absimiles, non modò à perfectionis portu obtinendo retardat, sed illum penitus obstruunt; quin inò peccaminosa affectuum nostrorum vehementia ipsum etiam æternæ beatitatis ingressum præcludunt. S. Augustinus. Tanta ibi (de Sodomitis loquitur) nefanda turbitudinis consuetudo erat, ut jam nequitia esset justitia, & prohibitor potius reprehenderetur quàm factor. Tales consuetudine malignâ pressi, tanquam sepulti sunt. Moles imposta sepulchro, ipsa est vis dira consuetudinis, quâ premitur anima, nec surgere, nec respirare permittitur. Et meus Carducius.

S. Aug. de Verb. Dom. Serm. 44 c. 5

Portum ratis reflante desperat Notò. Culpâ quid hoste adire tentas sydera?

Spiritus S.

318. Navis, stimulante ventorum impetu è portu solvere coacta, epigraphen tenet. DUCUNT IN ALTUM. Itâ spiritûs Sancti dona animam nostram, post superatos hujus mundi fluctus, ad æternam felicitatem propellunt. In hoc demonstrando totus videri possit S. Joannes Chrysostomus. Anima, inquit, à Divino adjuncta spiritu, omnibus rebus superior existit, & omnibus fluctuationibus vitæ hujus eminet, & viam in cælum ducentem vehementius quàm navis incedit, utpote quæ non vento impellitur, sed ab ipso Paraclito fertur. Cæterum eodem Emblemate innuitur, spiritûs Sancti gratiam ad penetranda Divinæ Paginæ abdita plurimum promoveri. Ratem nostræ mentis, inquit S. Petrus Chrysologus, carnis à littore solventes, in pelagus evangelici sermonis intramus, credentes, quòd flante spiritu Sancto celestis intelligentiæ per veniamus ad portum.

S. Jo. Chrysof. Hom 34. in epist. ad Hebr.

S. Pet Chrysol. serm. 168

Psal. 106. 30 Calamitates. Lips. Centuria Miscell. Epist. 2. Mortis meditatio. Idem. l. 2. Physiolog. dissert. 1.

319. Navi, à vento propulsatæ, inscripsi. DEDUCET IN PORTUM. Argumenti ratione è Divino Psalte mutuata; Deduxit eos in portum voluntatis eorum. Adversam valetudinem & ærumnas ventis non absimiles dixerim, quæ ad Deum, veluti ad asylum, confugere jubent. Exquisitè Lipsius. Quem Deus diligit, per aqua, per iniqua, per fluxus & refluxus perducet ad suum portum. Et alibi de morte disserens, ait, Tristis est (inquunt nonnulli) cogitatio super morte, & ipsam adducit. Falluntur. Sapiens cum tranquillitate de eâ cogitat: non aliter quàm in navi & mari ventos & vela spectat, quibus fertur in portum.

Calamitates.

320. Venti, dum navim propellunt, Lucarino authore epigraphen sustinent. MINANTUR SED FERUNT. Vel ut melius meus Carducius. DUM FERIUNT, FERUNT. Genuina hæc calamitatum idea est, quæ quidem minaci assultu hominem adoriri solent, at simul ad supremam virtutis ac Dei beatitatem manuducunt. Breviter rem totam explicans Doctorum Phœnix. Tribulatio, inquit, asper quidem ventus est, sed prosper. Emblematis mentem hoc disticho aperit D. Carducius.

S. August. in Psalm. 125

Flu ferunt, ferunt rabido dum flamine Cur: Dum stygis ira animum vexat, ad astra vehit.

Et sequentibus Jambis.

Iter secundat puppis aura persequens: Adversa sic fortuna cor felicitat.

Calamitates utiles.

321. Eidem Symbolo inscripsere. CURSUS SECUNDOS DABIT. Quippe adversi & undosi

ærumnarum venti tandem ad paradyfi portum felicissimè provehunt. Author Factorum Marianorum de S. Ursulâ, ejusque sodalibus, intra maris tempestatem acerrimè jactatis, hæc verba addit. Ecce tempestas suboritur, & arreptas naves in Rhenum aufert. Nimirum adversum hunc alii ventum dicent; at secundum Ursula vocat, & castitati velificantem. Denique hæc imago etiam spiritûs Sancti est propria, quippe quo aspirante fidelium carbasa secundis ventis volitant, & ad virtutis æternæque felicitatis portum appellunt. S. P. Augustinus. Spiritus vitæ, qui vivificat omnia, creatorque omnis creati spiritûs, ipse est Deus, spiritus utique non creatus. In ejus voluntate summa potestas est, qui creatorum spirituum bonas voluntates adjuvat.

S. Ursula

Spiritus S

S. Aug. de Civit Dei l. 5. cap. 9.

322. Ventorum furore per Oceanum tumultuante, jactatos undarum fluctus versis cælum levare conspicimus. Unde lemma. AD SIDERA VOLVUNT. Verbis è Virgilio mutuatis.

Unda Eurysque, Notusque ruunt, creberq; procellis Africus: & vastos volvunt ad sidera fluctus.

Virgil Æneid. l. 1. v. 8

Ita sanè adversitatum & persecutionum turbines agitatum hominis mentem ad Dei ac Cæli fastigium attollunt. S. Anselmus. Adversus irruentibus, separatur à terrâ fidelis anima, & cælo fit proxima.

Calamitates electavant. S. Anselm.

323. Ventus, sub terrâ clausus, tandem, eâ perruptâ, emergit in altum. Lemma. TANDEM LEVATUR IN ALTUM. Divinos quosdam hominum spiritus hæc imago concernit, qui in his terris, veluti in carcere, constricti, tamdiu suspirant, donec perfractò corpore, ad cælos evolent. Inter hos anhelantem audi D. Paulum, Cupio dissolvi, & esse cum Christo. In hunc locum S. Augustinus. Qui desiderat dissolvi & esse cum Christo, non patienter moritur, sed patienter vivit, delectabilior moritur. Unde Apostolum patienter viventem, id est, cum patientiâ his non amare vitam, sed tolerare.

Mors hominis justii.

Philipp. 1. 2 S. Aug. Tra 9 in ep. Joa.

324. Ventus incensæ ædis flammam ad vicinas domos impellit; cum lemmate. INCENDIA NUTRIT. Sufurronum genuina hæc imago est, qui, è munere suo, amicorum pacem dissociant, omniaque passim odiis ac suspitionibus succendunt. Unde Salomon. Cum defecerint ligna, extinguetur ignis: & sufurrone subtratto, jurgia conquiescunt. Sufurronibus Seneca hanc notam imprimit. Pessimum genus hominum videbatur, qui verba gestarent: sunt quidam, qui vitia gestant. Horum sermo multum nocet. Nam etiamsi non statim officit, semina in animo relinquit, sequiturque nos etiam, cum ab illis discesserimus, resurrecturum postea malum. Porrò etiam ambitio honorum & regnorum, si in homine prævaleat, non rarò vicinos latè populos bellis & incendiis vastat.

Sufurro.

Prov. 26. 2 Scuec Epj 123.

325. Ventus totius Sylvæ minores majoresque arbores sine discrimine impellit. Unde lemma. OMNES HAC TANGIMUR AURA. Nimirum omnes homines innatum quendam, & ex Evâ traducem honoris ac dignitatis obtinendæ appetitum habent, eoque nunquam non infestantur. Noverat hanc hominis indolem callidissimus serpens, unde ad expugnandos Protoparentes nostros nullum alium, nisi ambitionis ac superbæ arietem admovendum censuit; nequaquam, inquebat, morte moriensini, sed eritis sicuti Divi. Nec sanè irritus fuit vaserrimi hostis conatus; mox enim mulier tulit de fructu illius (arboris) & comedit: deditque viro suo, qui comedit. Ut adeò plerique Interpretes doceant, primum Evæ peccatum fuisse ambitionem ac superbiam. In illum Geneleos locum commentatus S. Aug. Quomodo, inquit, verbis crederet mulier serpentis à bonâ atque utili se divinitus fuisse prohibitam, nisi jam inest menti ejus amor propriæ præstatis, & quadam de se

Ambitio

Ambitio & Superbia.

Gen. 3. 4. C

S. Aug. l. 1. de Civ. c. 1

super-

1. in Psal. 3. v. 13.
gratia ei.
entatio. 1. 13. 34.
1. 12. 13.
August. in al. 60.
superba presumpcio, qua per illam tentationem fuerant convincenda & humilianda. Et alibi. Superbiâ lapsissimus, ut ad istam mortalitatem perveniremus. Et quia nos superbia vulneraverat, humilitas sanos fecit. Venit humilis Deus, ut à tanto superbia vulnere curaret hominem. Cæterum etiam gratiæ Divinæ aurâ omnes omninò homines ita tanguntur, ut liberrimâ suâ voluntate ad amplissimam virtutum frugem excrecere possint.
326. Alphonsus II. Carettus, Marchio Savonæ, symboli loco arcem in rupe collocatam habuit, quæ à ventis frustra oppugnata, epigraphen monstrabat. FORTES PROBANTUR IMPETU. Congruè nimirum ad illud Deuteronomii. Tentat vos Dominus Deus vester, ut sciat si diligitis eum. Plurimis olim calamitatibus infestabatur optimus Tobias; tandem tot miseriarum causam nullam aliam subjunxit Angelus, nisi, quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te. Pulchrè, ut solet, Magnus Augustinus. Vita nostra in hac peregrinatione non potest esse sine tentatione; quia profectus noster per tentatio-

nem nostram fit; nec quisque sibi innotescit, nisi tentatus: nec potest coronari nisi vicerit; nec potest certare, nisi inimicum & tentationes habuerit.
 327. Venti, uti & fulmina, montium duntaxat, turriumque fastigia sternunt; vallibus, cæterisque rebus humilibus ut plurimum intactis. Lemma. FERIUNT SUMMOS, supple ex Seneca, Fulmina montes. Ita nimirum, quod sacra Pagina testatur, Potentes potenter tormentis patientur. In hunc locum S. Cyprianus, Gravius, inquit, judicari de his, qui in seculo plus habuerunt potestatis, apud Salomonem docetur: Exiguo enim conceditur misericordia; potentes autem potenter tormenta patientur. Quærit Theodoretus, cur Moses ob leve dubitationis delictum à Deo exclusus sit terrâ sanctâ; populus verò gravius peccans, in eam sit inductus? ac respondet, Per hæc docet nos Dominus, se summam virtutem à perfectis exigere; & cum erga alios homines graviter peccantes sit longanimis; Sanctis tamen hanc veniam non concedere. Unde Servator in Evangelio. Cui modicum datum fuerit, modicum exigetur ab eo.

Potentes grave iudicium sustinent.
 Sap. 6. 7.
 S. Cyprian. 1. 3. Testim. ad Quirin. 7. 12.

A Q U A.

Aqua. Bullæ.	cap. 20.	Nilus fluvius.	24.
Aquæ distillatæ.	21.	Fons.	25.
Mare.	22.	Piscina.	26.
Flumen. Torrens.	23.	Puteus.	27.

A Q U A. B U L L Æ.

C A P U T X X I.

otium. 328.
enec. Epist. 0.
otium. 329.
ipf. Centur. ad Belg. Epist. 47.
Laur. Iust. 1. de Per. et grad. ap. 9.
Divitiæ. 1. 10. Chry. ost. ho. 48. n. Matth.
1. Basil. Homil. in Divitescentes
Quies in Deo.
 Quas inter, & vitam humanam plurima est similitudo: illæ enim, nisi à ventis aut proprio decursu agitata, resides evadunt, & mortuarum instar languescunt. Unde lemma. SERVANTUR MOTU. Seneca, Vivit is, inquit, qui se utitur: & vicissim, Qui latitant & torpent, sic in domo sunt, tanquam in condicio. Atque ad cò, Seneca iudice, solus ille veram ducit vitam, qui labores suos nullo unquam marcescere finit otio.
 329. Quantum detrimenti animus noster ex otio sibi accersat; aquæ, intra angustos lacus conclusæ, docent; ut quæ QUIESCENDO TABESCUNT. Justus Lipsius. Ut aqua diutino situ vitium contrahunt: sic nostri animi assiduâ sessione vel quiete. In eandem sententiam meus Concanonicus, S. Laurentius Justinianus. Sicut aqua, inquit, quæ caret decursu, ac jacet in foveis, putrescit, repleturque animalibus venenatis & noxiis, ita & corpus otii tabe confectum, concupiscentiarum carnalium parit insaniam. Eodem argumento S. Joannes Chrysostomus adversus divitiis superfluè coacervatas ait, Quemadmodum fons, si aquarum flumina in se ipso quasi stagnum quoddam retineat, facile putrescit; eodem modo divites, cum in se ipsis opes suas detineant, marcescunt; putredo enim profectò est, non possidentium, sed opum ipsarum. Et S. Basilus. Putei, qui exhauriuntur, melius fluunt; quibus si suas aquas intactas relinquant, fetorem contrahunt: ita etiam divitiarum quies inutilis: motus & transgressus publicè utilis est, & fructuosus.
 330. Quintus Soranzus, Academicus inter Errantes Brixienfes inquietus, symboli loco aquam præfert, quæ in sublimi monte in subjectam planitiem præcipitata, lacû constituit; cum lemmate. QUIESCIT IN PLANO. Certè cordis, & animi nostri af-

fectus nullam, nisi in Deo, quietem reperiunt. S. Augustinus. Cor humanum, inquit, in desiderio aternitatis non fixum, nunquam stabile potest esse: sed omni volubilitate volubilius, de alio in aliud transit, quaerens requiem, ubi non est, Et Benedictus Haestenius. Mobile cor nullâ potis est requiescere sede, Unus ei centrum; nam Deus, una quies.
 331. Aqua per canalem è colle delapsa, & rursus alterius tubi beneficio in eminentem cliyum fursum coacta, epigraphen reddit. SI DEFERAR, EFFERAR. Ita anima nostra, gratiæ Divinæ adminiculo, secundis gressibus ad cælos emergit. S. Bernardus testem se offerens, ait; Cujus, id est, liberi arbitrii, conatus ad bonum & casti sunt, si à gratia non adjuvantur; & nulli, si non excitentur.
 332. Aqua è canali distillans, congelascit; cum lemmate. RIGORE SUBSISTIT. Lubrica hominis vita, in errores nunquam non proclivis, è temperato prudentis Prælati rigore faciles habenas accipit, & intra recti limites coërentur. Certè Deus primis duobus Decalogi præceptis mox severas comminationes pœnasque subjecit, ut Hebræos, ad flagitia pronissimos, illo suppliciorum rigore in officio contineret. S. Thomas Aquinas, Pœna, inquit, præcipuè necessaria sunt contra illos, qui sunt proni ad malum, ut dicitur 10. Ethic. & ideo illis solis præceptis legis additur comminatio pœnarum, in quibus erat pronitas ad malum: erant autem homines proni ad perjurium, propter frequentiam juramenti; proni ad idololatriam, propter generalem consuetudinem gentium: & ideo duobus primis præceptis adjungitur comminatio.
 333. Cardinalis Verallo in gentilitiis scutis rivulum, rosæ irrigandæ affluentem, præfert; cui proinde P. Gualtherus Paulus, è Societate Jesu, inscriptionem,

S. Aug. in Manuaki cap. 2. 5.
 Bened. Haest schola Cordis 1. 3. lect. 19
 Animus à Gratia adjutus.
 S. Bernardus tract. de grat. & lib. arbitri.
 Rigor discretus.
 Exod. 20. n. 5 & 7.
 S. Thom. 1. 2. q. 100. art. 7 ad 4.

- Lachry-
marum. ptionem, ex ipsomet Cardinalis cognomine defum-
ptam, subjecit. VER. ALO. Ita humectante lachry-
marum nostrarum rivo, virtutum flores felici incre-
mento progerminant. S. Petrus Damianus. *Lachry-*
marum mador, inquit, animam omni labe purificat, &
ad proferenda virtutum germina nostri cordis arva
fecundat; mox ut lachryma eruperint, protinus ani-
ma revirescit, & tanquam arbor verna red vivo vir-
tutum suarum flore vestitur. S. Joannes Chryso-
stomus de purpuratis Christi Testibus ait, *Neque*
horti, aquis irrigati, ita germinant, & fecundi sunt,
ut Ecclesia, si Martyrum irrigentur sanguine. Quip-
pe Martyrum sanguis in Ecclesiâ orthodoxâ, veluti
in horto amœnissimo, perennes florum ac veris deli-
cias conservat. Caterùm eodem Authore, precum
nostrarum flores, si lachrymis aspergantur, pluri-
mùm auferunt. *Neque perinde amnium fontes flo-*
ridos reddunt hortos, ut plantam deprecationis fon-
tes lachrymarum irrigantes faciunt in summam al-
titudinem excurrere.
334. Aqua, ubicunque diffusa, vel illuviem ob-
viam abstergit, vel terram irrigat, ac fecundam effi-
cit. Unde lemma. ABLUIT, AUT IRRIGAT. Ita
sanè unda illa purpurea, è Servatoris nostri venis sca-
turiens, immundas conscientie fordes eluit, & incul-
tas sterilefque animas fecundat. S. P. Augustinus in
illa Psalmi verba, *Sicut aqua effusus sum,* ait, *Aqua,*
quando effunditur, aut ABLUIT, AUT IR-
RIGAT: effusus est Christus sicut Aqua, abluti sunt
sordentes, rigate sunt mentes.
335. Aqua turbida vicinarum rerum imagines re-
cipere nequit, unde lemma. DISPUNGIT TUR-
BIDA FORMAS. Ita anima, malignis affectibus
turbata, virtutis aut gratie Divinæ vultum ægerrimè
sibi imprimi patitur. S. Ephæm Syrus in adulterâ illâ
Ægyptiâ id observatum habet, cujus cor, libidinis
vehementiâ agitatam, castissimas Josephi cohorta-
tiones penitus respuebat. *Sancta verba dicebat Jo-*
seph, singulis horis ad Dominam suam admonens, ob-
secrans, increpans, & reprehendens illam. At nihil
Divinum admittebat auris ac cor mulieris; quin imò
vehementiore adhuc libidinis flagrabat ardore. Ar-
gumento non dissimili Serapion Abbas, *Quemad-*
modum, inquit, oculus perturbatus; sic etiam anima
opinionibus, quæ naturam excedunt, turbata, verita-
tis lucem videre non potest. S. Gregorius Nazianze-
nus hanc doctrinam in Jambos contraxit.
336. Aqua, naturâ suâ deorsum nitens, miro si-
phonum artificio sursum tendere, & in usus huma-
nos ex imo fundo in sublime ascendere didicit. Unde
eodem siphone Emblematis vice expresso, aquam in
hæc verba loquentem introduces. SURGO, NE
DETUR INANE. Illius hæc imago est, qui non
sine profundâ animi modestiâ nullâque sui ipsius e-
xistimatione ad dignitatum fastigia sublevatur. Præ-
claram hujus doctrine faciem præluxit S. Matthias,
qui inspirante Spiritu sancto inter Apostolos recen-
situs est, ne sedes illa, unde perfidus Judas exciderat,
vacaret. *Tu Domine ostende quem elegeris ex his duo-*
bus unum accipere locum ministerii hujus, & Aposto-
larus, de quo prævaricatus est Judas, ut abiret in lo-
cum suum. Porrò homo, nativâ corporis sui mole
deorsum semper & ad vitia inclinat; unde, nî virtu-
- tum fluctis vacuus esse velit, per gratiæ Divinæ ca-
nales sursum conetur, necesse est. Hortantem audi
Magnum Augustinum. *Sursùm cor, sursùm cogita-*
tionem, sursùm amorem, sursùm spem, ne putrescat in
terra.
337. Nisi tubo aliquid vacuitatis intervenerit,
continuum liquorem in usus humanos sursùm è do-
lio extrahit. Unde tubus ille, aquas fundens, epi-
graphen à D. Carolo Bosso recepit. MOTU PER-
GRATIA ENNIS. Divina gratia, in sacris litteris aquarum Dei,
effigie describi solita, assidue felicitatis fluxu gaudet,
nî nos à virtutum exercitatione otiosos repererit. S.
P. Augustinus. *Qui boni sunt, cum Dei gratia con-*
tendunt perseverare in operibus bonis; quia non qui
cæperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic sal-
vus erit.
338. Aqua, ventorum impetu intra Oceanum
aut vastum aliquem lacum jactata, & adversus sco-
pulum allisa, in altum erigitur, undasque fluctuan-
tes versùs cælum attollit. Unde lemma, ELEVA-
TUR ALLISA. Ita è persecutionum tempestate
non rarò plurimùm tam spiritualis, quàm tempora-
lis augmenti capimus. Verè S. Gregorius Papa. *Ma-*
la, qua nos premunt, ad Deum ire compellunt.
339. Humilitas regia est ad summas dignitates
via; id quod haud obscurè ex aquâ discis; quæ ex u-
no colle præcipitata, alterum vicinum ascendere
cogitur cum dicto, DEFLUENS ELEVOR. O-
vidius.
- Et magis exurgit, quo magis unda cadit.* Ovid.
- Oportet namque, asserente Doctore mellifluo, humi-*
liter sentire, de se, nitentem ad aliora. S. Hierony-
mus in encomiis S. Paulæ ait, *Minima fuit inter om-*
nes, ut omnium major esset, & quanto se plus dejicie-
bat, tanto magis à Christo sublevabatur.
340. Aqua, canalibus angustias egressa, mox vivo
impetu versùs cælum erumpit. Lemma. COHIBI-
TA SURGO. Seu ut Academix Altosiensis placet.
FORTIOR E LATEBRIS. vel ANGUSTIIS
ELEVATUR. Hinc discis, animam nostram, ut
ad Deum contendat, à morborum, persecutionum,
Deum e-
aliarumve calamitatum angustias maximum incita-
mentum recipere. Egregiè in hanc rem Joannes Cli-
macus. *Quemadmodum coercita aqua in altum e-*
xurgunt, ita sapè anima, periculis circumventa, ad
Deum per penitentiam exurgit. Et meus S. Prosper.
- Amplis incedit spatii terrena voluptas*
Angusto virtus limite celsa petit.
- Virtus proindè inter angustias sive voluntariæ casti-
gationis, sive externæ persecutionis, multùm ado-
lescit ac sublevatur; imò verò oculos suos tantò sub-
limius suprâ universum attollit, quantò arctiore ad-
versitatum forte comprimitur.
341. D. Didacus Saavedra, ut demonstraret, er-
rores admodum esse fecundos, utpote è quorum
unico complures semper emergunt; lapidem depin-
xit, qui in aquam projectus, ex aliis alios identidem
innumeros circulos intra undas efformat: addito
Hispano lemmate. DE UNO ERROR MUL-
TIPLICES. Penè ad verbum S. Gregorius Na-
zianzenus.
- Et lapidem si quis tranquillas mittat in undas,*
Egregios turbat latices, vitiatque colorem,
Multiplicesq; orbes summâ nascuntur in undâ.
- Emblematis mentem explicant Justus Lipsius, *Licen-*
tia una, inquit, janua & aditus ad omne scelus. S. Jo-
annes Chrysost. *Semper scelera, dum non referantur,*
increpant, & in augmenta facinorum prosilitur. Et
S. P. Augustinus. *Ex voluntate perversa facta est*
libido
- S. Augu-
Psal. 90
Conc. 2.
- S. Aug. ser-
de Temp.
- Calamit-
tes utile
S. Greg. P.
- Humilita-
exaltat.
- Ovid.
- S. Bernard
serm. 34.
Cant.
- S. Hieron. I
ad Eustoch
- Perfecu-
tiones ad
Deum e-
levant.
10. Climac
gradu 26.
- S. Prosper.
Epigr. de an-
gusta vita
via.
- Virtus ca-
stigata.
- Peccata
fecunda.
- S. Greg.
Naz.
- Lips Centu-
1. Ep 73.
- S. Io. Chry-
sost. serm. à
Abjalon.
- S. Aug. l. 8.
Conf. cap. 1
- S. Pet. Dam.
Opusc. 13.
c. 12.
- S. Io. Chry-
sost. serm. in
Iuventium.
- Marty-
rium.
Oratio la-
chrymis
juncta.
- S. Io. Chry-
sost. Hom. de An-
na & Sa-
muelis edu-
catione.
- Sanguis
Christi.
- S. Aug. in Ps.
21. v. 15.
- Anima
vitiosa.
- S. Ephram de
Laud. Joseph
Patriarcha.
- Serapion a-
pud Anton.
in Melissa p.
1. serm. 1.
S. Greg. Naz.
sentent.
Iambic. 57.
- Senec. Ep. 94
- Modestia.
S. Mat-
thias.
- Aff. 1. 24.
- Sursum
tendere.

libido, & dum servitur libidini, facta est consuetudo, & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas.

342. Aqua rivulus infra solem, in Leonis constellatione existentem, depictus, epigraphen tenet. **GRATOR ALGET.** Innuit videlicet, sicuti refrigerantis aquæ, apud sitibundos nunquam majus habetur pretium, quam dum intrâ æstivos calores toto corpore uruntur; ita beneficia, inter egestatis ac calamitatum angustias collata, pluris, quam aliàs unquam, æstimari. In hunc sensum Salomon. *Sicut frigus nivis, in die mæsis, ita legatus fidelis.* Et rursus. *Aqua frigida anima sitienti, & nuntius bonus, &c.* Huc reflectens S. Ephræm Syrus, *Sicut aqua frigida inquit, in magnis caloribus sitienti: ita consolatorius sermo fratri in tribulationibus & angustiis ipsius.* Emblematis mentem meus Carducius hoc disticho explicat.

*Grator en alget rivus dum Syrius ardet;
Tempestiva ita sunt munera grata magis.*

Cuius Jambos subjungit:

*Ut rivus alget grator sub Syrio;
Sic dona pluris æstimes, si congrua.*

343. Aqua congelascens è canali suspensa hæret, cum lemmate. **GELIDA NON FLUIT.** Ita sanè Dives, avaritiæ frigore constrictus, nullam opum cumularum partem in egenos profundit. S. Asterius, *Corpus avari, inquit, non alitur: anima nihil lucratur; quia non exuberat à dextera ejus elemosyna.* Et Hector Pintus, *Cor humanum absque amore Divino frigidum & gelatum est. Divino autem amore incensum liquefcit, & funditur, omnibusque inopiis desiderat subvenire; unde ait in Canticis sponsa; Anima mea liquefacta est, ut dilectus meus loentus est.*

344. Rivulus, versùs arbusculi cujusdam radices fluitans, epigraphen tenet. **ALIMENTA MINISTRAT.** Patrisfamilias hoc paradigma esto, cui incunbit, filiis suis congrua optimæ educationis alimenta subministrare. *Quemadmodum Divinâ lege, inquit Catechismus Pii V. sancitum est, ut parentibus filii honorem debeant, ut pareant & obsequantur: sic parentum propria officia sunt, atque munera, ut sanctissimis disciplinis ac moribus filios imbuant.* S. Basilus Emblematis mentem ad jejunium trahens, *Pueri, inquit, velut plantæ virides, jejunii aquâ irrigentur.*

345. Aquâ, ingenti copiâ ac nimio impetu versùs hydromylam præcipitata, illam non modò non circumagat; sed frangit, ac demolitur. Lemma. **FATIGET, NON RAPIAT.** Sic studiis eousque habenas laxemus, ut laborem quidem sentiamus, nullum tamen sanitatis aut vitæ dispendium nobis exindè creemus. Providè Demetriadem suam imbuens S. Hieronymus, *Sit ipsa lectio, inquit, temperata, cui finem consilium, non lassitudo imponat; nam studium intemperans lectionis in reprehensionem cadit; & quod laudabile est in genere suo, sit nimietate sui culpabile.*

346. Quidquid has terras incolit, asserente Abbate Certano, caducum, ac instar rivuli fugitivum est, qui obvia florum herbarumque latera lambit, & lambendo aufugit; Nimirum. **LAMBIT, ET LABITUR.** S. Ambrosius. *Itaque inanes & vanæ rerum species tanquam in somno venerunt, abierunt, astiterunt, evanuerunt, circumfusa dispersa sunt: teneri videntur: & non tenentur.*

347. Aqua sordes omnes, è lotis manibus absterfas, in se recipit, & ut Joannes Baptista Mazzolenus ait, **RECIPIT, QUAS DILUIT.** Compluribus solenne est, eadem vitia, quibus ipsimet contaminati

sunt, in aliis reprehendere. Adversùs istos D. Paulus, *Qui prædicas non furandum, furaris; qui dicis non machandum, macharis; qui abominaris idola, sacrilegium facis.* Unde in Vitis Patrum Abbas Astor, *Si quis docet aliquid, & non facit quod docet, similis est pureo, qui omnes ad se venientes satiat, & sordes delet, se ipsum autem purgare non possit, sed omnis spurcicia & immunditia in eo est.*

378. Juvenilis ætas tenuem aquæ rivulum imitatur, qui præeuntis digiti vestigia undique insequitur, cum lemmate. **QUA DUXERIS SEQUITUR.** Penè ad verbum S. Hieronymus. *Ut aqua in areola digiti sequitur præcedentem: ita ætas mollis & tenera, in utramque partem flexibilis est, & quocumque duxeris, trahitur.*

349. Lucarinus S. Petrum, inverso corpore cruci affixum, delineaturus, aliquot domos, lacui vicinas depinxit; qui illarum imagines, in se reflexas inversâ figurâ proponebat cum lemmate. **AT IMAGO PER INVERSUM.** Enimverò Petrus moriturus, genuinam servatoris sui imaginem in se expressit, dum, Christi capite versùs cælum in crucem fixo, ipse, ceu illius umbra & imago, caput suum deorsum suspendi voluit. Didacus Bæza. *Quando, inquit, aliquis in sublimi vertice consistit: umbra, quæ ab ejus corpore fit, cadens per declivem, inversam prorsus representat figuram, in versisque vestigiis exprimit corpus illud, cujus est umbra. Itaque Crux, ut Petrum accepit, tantam illi gloriam dedit, ut esset umbra expressissima Christi Domini, quem in vertice Calvarii crucifixum, necesse erat, ut umbra exprimeret, inversis omninò vestigiis.*

350. Joannes Ferrus Pralato benefico, & in gratiis dispensandis liberali, Emblematis loco aquam, è vase diffusam, offert; addito lemmate. **ET LATE DIFFUNDITUR.** Cassiodorus, *Pietate plenum est, inquit, peregrinam gentem publicis beneficiis obligare, & non tantum consanguineos ad substantiæ lucra mittere, quantum ipsos quoque advenas invitare. Cum primis tamen Gratia Divina late diffunditur; siquidem Pater cælestis solem suum oriri facit super bonos & malos; & pluit super justos & injustos. Morte suo præclare Doctorum Phœbus, *Istum panem, inquit, quo venter impletur, videtis Deum dare non solum laudatoribus suis, sed etiam blasphematoribus. Laudas, pascit te: blasphemas, pascit te: ut penitentiam agas, expectat te: sed si te non mutaveris, damnat te.**

351. Aquas, è vento agitante turbatas, hoc lemmate notârunt; **CESSANTE CLARESUNT.** Conscientiæ nostræ id solamen esto, quæ, tentamentis ac peccandi occasionibus sublatis, ad pristinam ferenitatem reverti permittitur. Appositè S. Cromatius. *Non fit mare tranquillum, nisi cessaverint venti: sic nec animus erit mitis, & quietus, nisi ea, quæ exsuscitant & inflammant, fuerint abdicata.*

352. Aquæ rivulus, in medio suo decursu per angusta transterse cujusdam craticule foramina manans, epigraphen tenet. **NE SORDESCAT.** Emblemata hoc fuerat Juliani Pozzobonelli, Servitarum Magistri, & Academici inter Electos Restricti: eoque forsan innuere volebat, veluti perforatæ illius laminæ beneficio omnis illuvies excluditur, nec nisi aquis limpidis ac purissimis transitus patet; ita sibi decretum esse, arctum regularis disciplinæ claustrum subire, sicque animam suam ab omni mundanâ sorde præservare. Atque ad eò si vitiorum colluvie immunem te volueris, omnem mundo ac dæmoni aditum obstruas, necesse est. Prolixè ac eleganter in rem præsentem S. Augustinus. *Claude ostium tuum, ne tentator ingrediatur. Tentator non cessat tentare ut irrumpat, si clausum in veneris, transit. Quid est autè claudere*

Rom. 2. 21.

Vita Patrum l. 5. c. 10.

Juventus.

S. Hier. Ep. ad Gaudens.

S. Petrus Crucifixus.

Didac. Bæza Tom. 1. in Evang. l. 3. c. 4. y. 15.

Prælatus beneficus.

Cassiod. l. 12. Var. Ep. 9.

Gratia Dei. math. 5. 45.

S. Aug. serm. 48. de Divers. cap. 6.

Occasiones.

S. Cromat. l. de S. Beate.

Claustrum utilis.

S. Aug. in Psal. 141.

claudere ostium? hoc ostium tanquam duas habet valvas, cupiditatis & timoris. Aut cupis aliquid terrenum, & hæc intrat. Aut times aliquid terrenum, & hæc intrat. Timoris ergo & cupiditatis januam claudere contra diabolum, aperi ad Christum. Quomodo ipsas valvas aperis ad Christum? capiendo regnum cælorum, timendo ignem gehennarum, &c.

Simon Majoli
solus Hieru
caniculus Col.
13. & 22

Prædicator.

Spiritus S.

Justitia vindicativa.
Calamitates.

S. Aug. in Psal 91.

Eleemosynarius.

Bapt. Fulgosi
lib. 4.

S. Aug. in Psal. 48. Conc. 1

Gratia sine quaestu exhibita.

Sapientia sine errore.

Brev. Rom. 14. Januarii.

Puritas. M. V.

S. Th. in 1. Sent. dist. 44
quaest. unica
art. 3. ad. 3.

353. E Simonis Majoli doctrina, alicubi aquæ è scaturigine sua ebullientes & ad eò calidæ reperiuntur, ut nonnunquam copiosæ ac vivaces flammæ intra illas discurrere sint visæ. Hinc nonnemo Emblematis aksam fumens; aquam, flammis è superficie respersam, depinxit; cum lemmate, **MUNDAT, ET URIT.** Aquam hanc fervidus Prædicator prototypi loco sibi habeat, ut qui conscientiam munditiam, & pietatis calorem in auditorum suorum cordibus cumprimis fovere studeat. Geminam hanc virtutem à Spiritu sancto in fidelium corda diffundi, ex illo Ecclesiæ suspirio liquet; **URE igne Sancti Spiritus renes nostros & cor nostrum Domine, ut tibi casto corpore serviamus, & MUNDU corde placeamus.** Talis denique vindicans boni Principis Justitia, simul & in sceleratos animadvertit, & Provinciam ab hæc hominum face expurgat. Idipsum in rem præsentem de calamitatibus, in hoc mundo sustinendis pronuntiat S. Augustinus *Patientia necessaria est, quamdiu veniat quod promissum est. Medicus exerit ferrum ad secandum vulnera, & dicit ei, quem sceturus est, patiens esto, sustine, tolera; in doloribus exigit patientiam, sed post dolores promittit salutem.*

354. S. Thomas Villanovanus, ne egenos vitæ alimenta deficerent, sese ad extremam penuriam opibus omnibus exhauriri voluit. Facinus ad eò heroicum nonnemo Emblemate significaturus, aquam depinxit, quæ ad irrigandas herbas in campos effusa, se ipsum perdit & absuimit; addito lemmate. **DEFICIT, UT ALAT.** Mens illa generosa etiam in Alexandri V. Pontificis Maximi, peccatore locum obtinuit, qui bonis omnibus in pauperes erogatis, amicis suis dicere solebat, *se olim divitem Episcopum fuisse (dum nimirum Novariensi Ecclesiæ præerat) Postea Cardinalem factum eguisse; atque dein Pontificatu ornatum, ad mendicitatem penè redactum esse; uti de ipso refert Baptista Fulgosi. Nimirum uterque hic Eleemosynarius haud dubiè cordi impressum habebat illud Magni Augustini effatum. Illi dant pretium redemptionis animæ suæ, qui non cessant eleemosynas facere.*

355. Gratia & favores, quos Illustrissimus D. Antonius Longus, etiamnum Cremensium Prætor, optimâ fide, nullisq; muneribus aut proprio quaestu lacessitus in suos subditos cumulâtè distribuit; crystallino aquæ rivulo fuère representati, cui, per rupem defluentem, inscripserunt. **LIMOSE NUNQUAM.** Hæc Fr. Lucretii Borfati imago, quam inter cætera symbola Panegyrica in honorem Prætoris illius Cremensis edidit, etiam S. Hilario propria est, qui doctrinæ suæ fluentia nullo unquam vel minimo errore turbata habuit; testante S. Ecclesia. *Multos libros scripsit mirâ eruditione; quos omnes S. Hieronymus ad Latam sine ulla erroris suspitione legi posse testatur &c.* Omnium tamen optimè Mariam Virginem hoc Emblema spectat, quæ nec minimâ unquam ullius vitii sordide fuit temerata; Pulchrè S. Thomas. *Potest aliquid creatum inveniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nullâ contagione peccati inquinatum sit; & talis fuit puritas B. Virginis, quæ a peccato originali & actuali immunis fuit.*

356. Ea est aquarum indoles, ut otiosæ languescant, fastidium pariant, residensque ac emortuæ peni-

tus corrumpantur. Si Senecam consulas, *Aqua inutilis pestilentesque in abdito latent, ut quas nunquam usus exerceat, nunquam aura liberior verberet; ut ad eò aquas, vento agitata, hoc lemmate sat opportuno notaverim. NE VITIUM CAPIANT.* Ex Ovidii sententiâ.

Et vitium capient, ni moveantur aqua.

Verissimè ad eò pronuntiat S. Bernardus, *Ociositas mater est nugarum, & noverca virtutum omnium: ipsa enim est, quæ virum fortem fortissimè precipitat in reatum.* Porro Deus Justorum mentes, ceu aquas, assiduis calamitatibus jactat, ut vel sic à putredine ac vitiorum inertiam præferentur. Breviter S. P. Augustinus. *Molestiis exercitata vita justorum, splendidius emittit.*

357. Aqua id eò cumprimis ad irrigandam arboris radicem ab olitore derivatur, ut fruges suas felicius ac copiosius eniti queat; unde lemma. **UT FRUCTUM PROFERAT.** Ita sanè recentes fidelium plantulæ id eò solum doctrinæ Christianæ aquis asperguntur, ut olim uberes virtutum fructus proferant. *Hoc quippe, inquit S. Thomas Villanovanus, facit lectio sancta in corde, quod aqua in arbore, radicem voluntatis humore spiritus irrigat, ut tempore suo fructus bonorum operum grandes emittat.*

358. Henricus Engelgrave aquas, è situlâ in canalem effusas depinxit; addito Ovidii lemmate. **PLENIOR UNDA DEFLUET.** fons enim aquas, per canalem in situlam dispensatas, postea longè majore copiâ ex illo recipit. Eos, qui eleemosynis erogandis student, hoc Emblema delineat; quippe qui fortunas suas, in pauperes distributas, nunquam deficere, sed semper, quasi collibo, augescere experiuntur. Salomone teste, *Feneratur Domino, qui miseretur pauperis; cui Christus firmamentum addidit, Date & dabitur vobis, Liberale est officium, inquit Tullius, serere beneficium, ut possis metere fructum, Et S. Clemens Alexandrinus. Largitio bonus est fons benignitatis, & potum sitientibus communicans rursus augetur & repletur &c.*

359. Tametsi exigua aquæ portio intra lebetem fundatur, ea tamen ab ignis suppositi calore rareficens, ad dimensionem ad eò vastam excrefcit, ut supra vasis labra ebulliat. Epigraphen P. Henricus Engelgrave addidit. **EXUNDAT, NEC ABUNDAT.** Ita, inquit ille, omnia mundi bona plurima quidem ac cumulata humanis oculis apparent, quæ tamen, si integrâ fide spectentur, rarissima ac penè nulla sunt. S. Augustinus. *Christianus homo, inquit, non debet abundare, sed pauperem se; debet agnoscere; Et si habet divitias, scire debet, quia non sunt illæ veræ divitiæ, ut alias desideret: qui enim divitias falsas desiderat, veras non querit; qui autem veras querit, adhuc pauper est.*

360. P. Gambertus de aquis, intra fontis craterem, veluti in carcere conclusis, simulque hyemis inclementiâ congelatis, ait, eas sibi inieciisse vincula, sui que ipsius esse captivas. Unde lemma. **CAPTIVA SUI.** Hanc ideam illi assequuntur, qui sponte sua vel corporis castigandi rigores suscipiunt; vel proprii sui intellectus, iudicii, aut discursus acumina in sanctæ fidei obsequium cogunt; congruè nimirum ad illud Apostoli. *In captivitatē redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.* Nam, Magno Augustino teste, *quod humana ratio non invenit, fides capit; & ubi humana ratio deficit, fides proficit.*

361. Aqua, occultis artificibus coacta, vivaci impetu è fontis siphone versùs cælum erumpit: mox tamen, ubi supremum gressus sui terminum attingit, propriò

Senec. lib. Natural. quaest. c. 2.

Ovid.

Otium. S. Bernardi de Consid. lib. 2.

Calamitates præferant.

S. Aug. de Nat. & Grat. cap.

Lectio a doctrina spirituali irrigat.

S. Thom. V. Conc. 2 de Nicolao.

Eleemosynarius.

Prov. 19. 1

Luc. 6. 38. Cicero.

S. Clem. A. lex. l. 3. Pa dag. c. 1.

Bona mundi.

S. Aug. in Psal. 122.

Anima religiosa & fidelis.

2. Cor. 10. 5. S. Aug. ser. 61. de Divers. cap. 1

proprio pondere depresso recidit, viâque recta in terram delabitur. Emblematis subscribes. EX ALTO IN PRÆCEPS. En genuinum miserrimæ conditionis humanæ typum! hæc enim verò ad dignitatis, divitiarum, & gloriæ fastigium sublevata, quid nisi ruinas, lapsus, ac præcipitia expectet? Expertus id David, *Exaltatus autem*, inquit, *humiliatus sum & conturbatus*. Dilucidè Divinus Vates, *Incurvabitur sublimitas hominum, & humiliabitur altitudo virorum*: Et rursus, *Excelsi staturâ succidentur, & sublimes humiliabuntur*. S.P. Augustinus. *Ipsi sunt, qui malè cadunt, qui spem suam in hoc sæculo ponunt*. Ad Emblematis mentem plurimum confert Poësis Lyrica Josephi Baptistæ.

*Pirro non superbir, che quando aletta
Fortuna ingiuriosa, all' hora offende.
Ogni splendor di mondo occaso attende,
E volo altero il precipitio aspetta.
Nitroso ardor, che per l'aerie strade
Veggiamo seminar lucidi oltraggi,
Quando s' in alza troppo, all' hora cade.*

362. Aqua per campi elicem ad sitibunda gramina irriganda decurrens, eandem à P. Gambero epigraphen recepit, quam jam olim Claudianus Nilo pronuntiavit. SALUS SITIENTIBUS. Ita nimirum eharitas suam opem in eos præ aliis effundit, quos majore egestate pressos novit. *Eleemosyna*, inquit S. Bernardus, *nisi indigenti, danda non est; exemplo natura, que corporalibus membris secundum eorum necessitatem distribuit cibum; terra quoque sitienti aqua utilis est, &c.* Alianus miris encomiis extollit Theoclem, Thrasionem & Praxillum, quod relevandis civibus copiosas divitias in extrema egestate distribuerint.

363. Homo charitatis studiosus, & in id unum incumbens, ut aliorum egestatem ope ac refrigeriis sublevet; authore P. Carolo Bovio, vasis emblematis, in medio horti collocati, depingi potest; in quo sedulus olitor magnam aquæ copiam, floribus irrigandis, habet reconditam: epigraphen addidit, CONCREGAT, UT DISPERSAT. Fortassis edoceri cupis, qui semper, etiam pauperimus, erga egenos possis esse dives, eorumque necessitati succurrere? Consilium audi Magni Augustini. *Iustus qui non habet extrinsecus facultatem, habet intrinsecus charitatem: etenim si habet foris facultatem, dat ipsa charitas, quod habet: si autem non invenit foris, quod det, dat benevolentiam, dat consilium, præstat auxilium, si potest. Ad extremum si nec consilio, nec auxilio adjuvare potest, vel voto adjuvat, vel orat pro contribulato: & fortè magis ipse exauditur, quam qui porrigit panem. Habet semper unde det, cui plenum pectus est charitatis*. Hanc virtutem admodum familiarem, & quasi domesticam habuit S. Ignatius Loyola, de quo Bovius canit.

*Exiguam, pauper, quam corrogat, erogat idem
In populi turbis largus egentis, opem. &c.*

Verissimè adeò, *habet semper unde det, cui plenum pectus est charitatis*, uti paulò ante ex S. P. Augustino retuli.

264. Idem Bovius bombylium mathematicum cum siphone, ad illius umbilicum prominente, ac copiosas aquas eructante, expressit: addito lemma. CUM CALET, EXILIT, Quasi diceret, ibi demùm lachrymarum rivulos versùs cælum sublevari, quando pietatis ac devoti animi calore effervescent. Certè Maria Magdalena in planctus soluta est, quia *dilexit multum*. S. P. Augustini cor, amore erga Superos undique accensum, uberes effudit la-

chrymas. Eandem caloris Divini virtutem sensere S. Ignatius Loyola, S. Carolus Borromæus, alique complures. Opportunè in rem præsentem S. Anselmus, *Nares Dei*, inquit, *inspiratio ejus in corda fidelium, ut est illud in libro Rogum; ascendit fumus de naribus ejus, id est, lachrymosa compunctio poenitentium in inspiratione ejus*.

365. Aqua ab aère, intra canales attrahente, ex imo putei alveo in sublime levatur. Emblematis subscripsit Bovius. SPIRITUS INTUS AGIT. Inuebat nimirum, eos, qui Divino spiritu sunt pleni, ad ardua quæque negotia ultrò animari. Christus referente S. Matthæo, vix baptismatis fonte tinctus, *ductus est in desertum, ut tentaretur à diabolo*. Ne verò hanc luctam sine præviis viribus aggrediretur, Spiritum sanctum, dum abluebatur, supra se visenda forma præsentem habuit. De hoc P. Franciscus Maldonatus. *Simulatque baptizatus est, & Spiritus sanctus super eum descendit, in desertum secessit; fortasse Spiritus sancti, qui super eum descenderat efficacitatem ostendere voluerunt Evangelista, hoc enim spiritu plenus Christus, sese ad pugnam accinxit, &c.* Unde etiam homo, si Spiritum S. acceperit, mox è terra sublevari, suumque Creatorem attingere cupit. S. Augustinus. *Qui Spiritum S. recepit, non est temporalibus voluptatibus servus, sed Dominus corporis factus, & servus Creatoris*.

366. Joannes Baptista Mazzolenus plurima diverse majoris & minoris forma vasa, rotunda, octogona, & ovata circum fontem statuit; asserens, quod aqua, vel alius liquor, FORMÆ SE ACCOMMODAT OMNI. Hæc Emblematis mente quemquam è familia Fontana magni nominis virum insigniebat, qui suam loquendi peritiam ad omnium ingenia, conditiones, & naturas exactè componere noverat; veluti illam S. Laurentii Justiniani paranesin cordi suo incisam tenuisset. *Transformemur in singulos, communicemus nos omnibus, ita ut illud Apostoli compleatur in nobis: omnibus omnia factus sum*. Ceterum bonus Magister, ut discipulorum profectui tantò melius studere queat, eorum genio & captui sese in dispensandis sapientiæ suæ aquis, quantum fas est accommodare debet.

367. Aqua, è falso mari ad superiorem aëris regionem sublevata, in nubem concrevit, & excoquente sole, dulcis relabatur. Unde lemma. DULCIOR INDE REDIT. S. Petri hæc imago est propria, qui è mari ad Apostolatûs fastigium elevatus, universum orbem suavi ac Divinâ sacri Evangelii pluvîâ irrigavit. Porro homo, è mundi amaritie ad vitam religiosam evectus, tandem ita in virtutibus solidatur, ut omnes passum suavissimâ boni exempli dulcedine perfundat. Et appositè quidem mundum maris nomine intelligere licet; nam magno Augustino teste, *Mare est mundus amarus falsitate, turbulentus tempestate, sevens fluctibus persecutionum*. Certè idem Augustinus, ex hoc vitiorum pelago ad fidei orthodoxæ fastigium ascendens, dulcedinem adeò in ram distillare cepit, qualem hodie etiamnum S. Ecclesia suis fidelibus indies gustandam proponit; unde hæc ipsius voces; *Astulta sæculi amaritudine me cruxisti, atque adhibita tuæ dulcedinis charitate, mellissimum reddidisti*.

368. Sicuti tranquilla ac pellucida aqua minimos etiam lapillos arenulæve funditùs spectandas exhibet, ita turbida nihil penè fideliter repræsentat. Unde lemma. OCVLIS NIL TURBIDA PRÆSTAT. Hinc disces, tentationis tempus consiliis suscipiendis penitus ineptum esse; tentatio enim mirè perturbat, atque ad res suis momentis ponderandas planè inhabilem reddit; juxta illud Davidicum,

S. Anselm. l. de vestim. & membris Dei apud P. Velazq. in e. 3. ad Philipp. v. 18 n. 22.

Spiritus S. animat.

Matth. 4. 21.

Fran. Mald. in hunc loc.

S. Aug. serm. 44 de divers. cap. 1.

Conformari aliis.

S. Laur. Inst. derriumphali Christi agone cap. 4.

Magister.

S. Petrus.

Religiosus.

S. Aug. in P. al. 65.

S. Augustini conversio. S. Aug. lib. Medic. cap. 1.

Tentatio ad consilium suscipienda est inhabilis.

Psal. 39. 13. cum, *Comprehenderunt me iniquitates meae & non potui ut viderem.* Proinde eâ ingruente nihil unquâ de veteri instituto propositove immutandum est, donec conquiescat aqua, subsidat lutum, redeat animo limpiditas, omniaque perspicua fiant. Commendant hoc magnoperè cum alii vitæ spiritualis duces, tum S. Ignatius in regulis, quas ad discernendos diversos hominum spiritus tradidit, ubi etiam hanc rationem adfert. *Quemadmodum dum fruitur quis consolatione, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur: ita obversante sibi desolatione, agitur à malo spiritu, cujus instigatione nihil unquam rectè conficitur.*

Mundus inebriat.

S. Aug. lib. Medit. c. 21.

369. Lyncestis aqua, quam Acidulam vocant, instar vini temulentos facit. Lemma. DEMENTAT INANIS. Ita vanissimus mundus suos affectas adeò omni ratione destituit, ut & propriæ salutis, & boni æterni obliviscantur. *Vita mortalis, inquit S. Augustinus, infinitam stultorum multitudinem aureo calice, quem in manu habet, inebriat.*

BULLÆ.

Res mundi

Fet. Cell. l. 5. Ep. 13.

S. Nil. Parasit. n. 221.

S. Greg. Naz. Orat. 2. de paupert. a-manda.

Sap. 5. 15.

370. Bullæ nonnunquam in undarum tumentium superficie vix enatæ, mox disparent; dignæ proinde, quibus inscribas; TUMESCUNT, ET INANESCUNT. Hæc ratione, quidquid superbè ostentat mundus, bulla est. Verissimè Petrus Cellensis. *Currit, fluit, labitur, & evanescit quidquid unquam habere potest mundanus usus.* S. Nilus, *Omnia mundana, inquit, umbra, & fumus, & bulla sunt.* Et S. Gregorius Nazianzenus. *Nihil eorum, que mixta concretæq; sunt, semper eodem statu permanet. Exiguum ad tempus, Bullarum ad instar, spiritui nostro circumjacentium, est corpus. Mox autem extinguitur, nullo in vita hujus tumoris relicto vestigio.* Denique his omnibus superior Salomon, *Spes impii, inquit, tanquam lanugo est, que à vento tollitur, & tanquam spuma gracilis, que à procella dispergitur.*

Mundana felicitas.

S. Greg. Pap. l. 16. Moral. cap. 5.

S. Aug. Epist. 120. cap. 2.

371. Bullas illas mirâ colorum varietate perpictas cernere licet, quas pueri, ex aqua & spumante sapone formatas, jucundo quidem, sed brevi spectaculo inflant: tanta enim est illarum venustas, ut simul & florum elegantiam, & gemmarum pretium, totamque superbam Iridis cælestis pompam in se solis, veluti compendio, ostentare videantur. at quamdiu, obsecro, hic splendor obtinet? nimirum, afferente Carolo Rancato, DUM NITET, CADIT. Bullis concolor est omnis mundi forma, dignitas, ac gloria, quæ quidem apparentis splendoris plurimum, stabilitatis verò nihil continet. Testem habeto S. Gregorium Papam. *Carnalis gloria DUM NITET, CADIT.* S. Augustinus. *Hujus vitæ felicitas temporalis est, ab hac vita incipere, necessitatis est, in ea persistere, voluntatis.*

Felicitas mundi.

Bona mundi caduca.

372. Bulla vocatur tumor ille perexiguus, qui ex stillicidiis in aqua natus, aut ex aqua aut sinegmate confectus, eâdem facilitate, quâ gignitur, iterum resolvitur; ibi potissimum, cum maximè excrevit, diversis fulgens coloribus. Eam proinde meus Concanonicus, D. Alexander Luzon de Miillares hoc lemma spectandam proposuit. DUM SPLENDET, FRANGITUR. Genuinam hanc felicitatis humanæ effigiem dixerim: fatalem enim mundana omnia christi habent, & non modò annum, sed diem, horam, imò momentum climactericum. Certè omnia fortunæ & ambitionis mancipia meritò formidare debent uterè climactericum illum annum, horam, vel momentum, in quo gratiâ, divitiis, vel dignitate maximè splendent. Homo enim non potest fixè & immobiliter, in gradu suo persistere: cum ad summum pervenit, descensus aut ruina illum expectant.

Quando Amanni fortuna potissimum splenduit, subito miseriam passa est eclypsin; *Necdum verbum de ore ejus (Regis Assueri) exierat, & statim operuerunt faciem ejus;* Persarum enim more homini mortis reo, facies velabatur. *Necdum verbum de ore Regis exierat, & bulla maximè splendescens evanuit.* Verissimè Seneca. *Non est ista solida & sincera felicitas. Crusta est, & quidem tenuis. Itaque dum illis licet stare, & arbitrium suum ostendi, nitent & imponunt. cum aliquid incidit, quod disturbet ac regat, tunc apparet, quàm alta ac vera fœditatis alienus splendor absconderit.* Suspecta semper fuerat Didaco Areas, Joannis Castiliæ Regis Cubiculario, summa apud Principem gratia, & ridentis fortunæ favor; unde clavum sibi optare consueverat, cum ut instabilem Principum gratiam, ne fugitiva posset avolare, affigeret; tum ut fortunæ rotam detineret, ne, quem in sublimi locavit, ad ima deprimeret.

373. P. Jacobus Masenius bullam, in mari tumescentem, hoc lemmate notavit. ET LEVIS, ET BREVIS EST. Ita qui in aulis subito inflantur, & arroganter extolluntur, mox mutante fortunâ, in pristinum suum nihilum recidunt. Probè res omnes mundi caducas & leves perstringit Magnus Augustinus. *Vana sæculi hujus, si in experta concupisti, experta contemnas. Fallax est enim in eis suavitas, & infructuosus labor, & perpetuus timor, & periculosa sublimitas. Initium sine prudentia, & finis cum pœnitentia.* Ita se habent omnia, quæ in ista mortalitatis ærumnâ cupidius, quàm prudentius appetuntur. Id quod longè maximè de brevi ac transitoria hominum vita intelligas velim. Unde idem Doctorum Phœbus, *Etsi, inquit, longa videatur ætas, cum venerit mors, convincitur brevis, quia finitur.*

AQUÆ DISTILLATÆ.

CAPUT XXII.

374. AQUÆ, ex herbis, aliisque rebus cliquatæ, oculis nostris sese colore ac formâ omninò similes exhibent, quas tamen virtute longè dissimilimas experimur. Unde Aresio authore, illis inscribes. VIS AB ORIGINE PENDET. Ita Principis virtus non à dignitatis majestate, sed à propria indole, quæ ipsi ex natalibus & bonâ educatione obtigit, originem suam trahere solet. Dilucidè Horatius.

*Fortes creantur fortibus, & bonis
Est in juvenis, est in equis patrum
Virtus: nec inbellem feroces
Progenerant aquila columbam.*

S. Hieronymus Latam de filia instituenda crudicis, *Difficulter, inquit, eraditur, quod rudes anni perberunt, lanarum conchyliis quis in pristinum candorem, revocet? recens testa diu & saporem retinet & odorem, quo primum imbuta est.* Certè Salomon, hominum omnium sapientissimus, optimam naturæ temperiem ex ipso matris utero scse traxisse testatur. *Puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam.*

375. Eidem Emblematis subscribes. VIRES DIVERSÆ LATENT. Tales omninò Sacræ Baptismatis aquæ, lachrymarum fontes, & scatebræ illæ sacratissimæ, quæ à Divino Christi latere profluxerunt. Certè aqua, è Crucifixi latere manans, vires exeruit adeò ingentes ac diversas, ut restituendo toti humano generi suffecerit. Unde S. Aug. *Percussit latus lanceâ persecutor, & fudit pretiū redemptor. Hic sanguis inebriat*

Esth. 8. 1

Seneca lib. Provid. c. 1

Principū favor l. vis.

S. Aug. Epist. 82

Vita humana.

S. Aug. Psalm. 1

Natale Educat.

Morat. lib. Carm. c. 4.

S. Hiero. Epist. 7 Latam.

Sap. 8. 2

Baptism. Lachrymæ.

Aqua Christi tere nans.

S. Aug. Cantac.

inebriat mentem, ut amorem obliviscatur mundi. Hac aqua mundat animam, ut corpus sordibus careat diaboli. Cæterum Emblematis hujus mentem de S. Evangelio interpretari licet, quippè quod, instar liquoris distillati, omnem veteris legis sensum ac virtutem in se complectitur.

376. Aquam vitæ hoc lemmate insignierunt. **LATET IGNIS IN UNDA.** Sanctam Mariam Magdalenam hæc imago repræsentabat, intra cujus lachrymas copiosæ amoris Divini flammæ erant absconditæ. Cæterum in liquore illo adusto, cujus externa facies quidem aquea, reipsâ tamen meros ignes intra se fovet, genuinam vitii effigiem cernere licet, ut quod non rarè pulcherrimam virtutis formam induere novit. Verissimè Juvenalis.

Fallit enim vitium, specie virtutis & umbrâ.

Pressius tamen eo Emblemate Detractor, vel etiam maligna illorum benevolentia significatur, qui sub verbis, melle ac suavitate obductis, toxicum, meroque ignes propinant; imò tanta horum est malitia, ut nonnunquam animi commiserantis indicia in vultu effingere, vocemque suam lachrymis ac mœrore distinguere norint. In hos sycophantas egregiè S. Bernardus. *Videas, inquit, præmitti alta sèspiria, sicque quâdam cum gravitate & tarditate, vultu mœsto, demissis superciliis, & voce plangenti egredi maledictionem, & quidem tanto persuasibiliorem, quanto creditur ab his, qui audiunt, corde invito, & magis condolentis affectu, quam malitiosè proferri.*

277. Aqua vitæ in quantitatem quidem minorem comprimitur, sed vires, eò ampliores sortitur, quò magis adusta sublimatur. Unde lemma. **VIS IN MINORI MAJOR.** In hunc sensum de S. Evangelio ait D. Gregorius, *Sancti Evangelii brevis est lectio recitata, sed magnis mysteriorum ponderibus gravida.* Verùm non solum taxat sacra Biblia pauculis verbis innumera mysteria & immensam sapientiæ vim comprehendunt; sed ipsum quoque suavissimum nomen Jesu intra duas tantummodo syllabas innumera arcana, & sacramenta gravissima habet recondita; S. Bernardinus Senensis, *Nomen Jesu, inquit, breve syllabis, leve prolatione sermonis, grave sententiis, supereffluit & redundat ineffabilibus Sacramentis. Omnia quæcumq; Deus pro salute humanâ ordinavit, in Jesu nomine comprehenduntur.*

378. Aqua, nonisi distillata & propè adusta, morbis medetur. Unde lemma. **SANAT, vel FRAGRAT ADUSTA.** Sanctos Martyres thauraturgos, eos præsertim, qui igne interfecti sunt; hoc Emblemata spectat; qualis erat S. Afra Martyr & Patrona Augustana, innumeris miraculis hodiè etiamnum conspicua. Porrò anima, charitatis Divinæ igne succensa, odorem supremo Numini suavissimè exhalat; suaque fragrantia, veluti holocausto, spiritus cœlestes recreat. S. P. Augustinus. *Holocaustum est quidam ignis flagrantissima charitatis. Animus inflammatur charitate, arripiat eadem charitas membra in usum suum, non eâ permittat militare cupiditati, ut totius exardescat igne amoris Divini, qui vult offerre Deo holocaustum.*

M A R E.

Cap. XXIII.

379. **M**Are, solem supra se collocatum ostentans, epigraphen tenet. **NUNQUAM** *Mundi symbol. Pincinelli & Aug. Er. ath. Tom. I.*

SICCABITUR ÆSTU. Talia magnorum Principum araria sunt, quæ bellorum æstu, quantumvis accerrimo, nunquam exhauriantur. Certè S. Ecclesia, & fides orthodoxa inter crudeles persecutionum ardores nihil unquam imminuuntur. Unde S. Augustinus, *Non vincetur Ecclesia, non eradicabitur, nec cedit quibuslibet tentationibus, donec veniat hujus sæculi finis.* Cæterum etiam misericordia Divina, instar vastissimi maris inter humanæ malitiæ ardores nec minimum deficit.

380. Animum, divitiis, studiis, aut virtutibus nunquam exsaturandum, è maris Emblemate dignoscere licet; addito Aresii lemmate. **NON DICIT, SUFFICIT,** vel è D. Caroli Rancati sententiâ, **NEC SATIATUR AQUIS.** Ad verbum Ovidius.

*Utque fretum recipit de totâ flumina terrâ,
Nec sariatur aquis, peregrinosq; ebibit amnes.*

Nativus hic avaritiæ color est, de quâ S. Nilus. *Nec multitudine fluminum mare, nec divitiarum copiâ avari animus expletur.*

381. Mare tranquillum suavibus undarum crispis sese ad litoris arenas insinuat, eaque placidè lambit; cum dicto. **OSULATUR LIMITES.** De Religioso id intellexeris, qui regularis claustris aut cellæ angustias lætis ac suavissimis brachiis amplectitur; ad id argumentis minimè vulgaribus hortatur meus Thomas Kempensis. *Si vis cordetenens compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est, In cubilibus vestris compungimini; in cellâ invenies, quod de foris sapè amittis. Cella conrinnata dulcescit, & malè custodita tadium generat. Si in principio conversionis tuæ benè eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica & gratissimum solacium.*

382. Si Philosophis quibusdam habeatur fides, tota maris falsedo ab uno solis æstu & ardore generatur. Unde Abbas Ferrus mari, & infra solem depicto, inscripsit. **AD OGNISUO CALOR, CRESCE L AMARO.** Id est; **AB ÆSTU AMARITIES.** Hanc maris Indolem in sceleratis videas, qui in nequitias suis tantò gravius amaricantur; quò majorem charitatis ac beneficentiæ ardorem Deus in eos accumulatur. Eodem Emblemate etiam amor carnalis ac profanus repræsentatur; enimverò sicuti Divinus amor totus tranquillus ac melleus est; ita vicissim ille, quò firmiores in corde humano radices egerit, tantò plus amaritiei, turbarum; ac fluctuum generat. Divinè prorsus S. P. Augustinus, *Amor tuus, inquit, suavis & quietus est. Nam peboras, quæ possides, dulcedine & suavitate, & tranquillitate replet. At contra amor sæculi & carnis anxius est, & perturbatus, animas certè, quas ingreditur, quietas esse non patitur.*

383. Mare tranquillum sub stellato ac sereno cœlo epigraphen tenet. **COELI REFERT IMAGINEM.** Hinc subditi discant, quantum Dominis suis conformes se exhibeant, eorumque mentem & agèdî rationem in se, veluti in speculo, repræsentent. Porrò Religio aut alia quævis communitas, dum sanctâ pace perfruitur, verissimam refert cœli imaginem; hæud secus atque mare tranquillum per radios reflexos totam stellati cœli venustratem. *Tantum enim, Magno Augustino teste, est pacis bonum, ut etiam in rebus terrenis nihil gratius soleat audiri, nihil desiderabilibus concupisci, nihil postremò possit melius inveniri; Unde hic dicimur beati, quâdo pacem habemus, quantumlâcunque hic haberi potest in vitâ bonâ.*

Ærarium inexhaustum. S. Ecclesia. S. Aug. in Psal. 60. Misericordia Dei.

Animus infatigabilis. Ovid. 18. Metam.

Avaritiâ,

S Nil. Orat. de Avaris.

Religiosus pacificus.

De Imis. l. 1. c. 20.

Ingrati.

Amor carnalis.

S. Aug. lib. Medit. c. 35.

Conformitas.

Pax.

S. Aug. l. 19 de Civit. c. 11.

Ibidem c. 10.

Sperare.
S. Aug. in Psal. 138
Tibull. l. 2 Eleg.
 384. Mari, fluctibus undique jactato, subscripsi. MITESCENT. Quos fortunæ adversantis tempestas exagitat, spem concipiant indubitam, procellas illas olim ad exoptatam serenitatem iri compositum. Pulchrè S. Augustinus. *Nec felicitas hujus sæculi facit nos beatos, nec adversitas miseros. Opus est justitiam tenere, fidem diligere, sperare in Deo, diligere Deum & proximum. Post istos labores habebimus diem sine occ. su.* Tibullus.

*Jam mala finissem letho, sed credula vitam
 Spes fovet, & meus cras fore semper erit.*

Victor modestus.
S. Aug. in Psal. 138
Plautus in Truculentis
 385. Lucarinus Victorem quemdam modestum Oceani Emblemate insignivit; is quippe, tametsi innumeris ac ingentibus fluviis assiduò locupletatus, nunquam ultra conductos suos limites intumescit. Epigraphen addidit. **NEC AUCTIONEM REDUNDAT.** Idipsum quivis homo inter prosperitatem affluentiam observet velim. Nam, Magno Augustino teste, *Homo fidelis indifferenter utitur mundo isto: nec extollitur, quando res prosperæ accedunt, nec frangitur, quando res adversæ adsunt.* Plautus hæc maris iconè insatiabilem meretricis libidinem depingit.

*Meretricem ego item esse reor, mare ut est, quod
 das devorat, NEC UNQUAM
 ABUNDAT &c.*

Princeps justus & benignus.
Psal. 74. 8
Psal. 130. 1
Luc. 1. 52
Fran Mend in lib Reg. Tom 1 Annos. 21 n 32
 386. Idem Lucarinus Ministro cuidam Regio, è Cajetanorum familiâ oriundo, mare fluctuans, quale in illustrissimâ illius Domûs insignibus gestari solet, Emblematis loco depinxit; addito lemmate. **DEIJCIT, ET EXTOLLIT.** Significabat nimirum, Magnatem illum integerrimum & sceleratos deprecifisse, & virtuosos pro meritis exaltasse. Iisdem Encomiis Regius Vates Deam afficiens, ait, *Hunc humiliat, & hunc exultat.* Item, *Misericordiam & judicium cantabo tibi Domine.* Dilucidè Beatissima Virgo. *Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles.* De se ipso id testabatur David, inter duas auxiliares copias incedere solitus; quarum unam vocabat *Cerethi*, & alteram *Pheleti.* *E quibus*, interprete P. Francisco Mendozâ, *Cerethi interfectores, Pheleti liberatores interpretantur, ut illi pro justitiâ, hi pro misericordiâ pugna re viderentur.* Illis enim ad peccandos sceleratos, his verò ad remunerandos innocentes uti consueverat.

Alciatus Emblem. 177
Mundus perfidus.
S. Aug. serm 13 de Verb. Dom.
Ingratitudo.
 387. Mare tempestuosum, ceto in littus ejecto, illam Alciati epigraphen subjunctam habet. **PROPRIIS NEC PARCIT ALUMNIS.** Morem hunc indices perfido mundo proprium experimur, qui suos procos & fidelissimos amicos tandem gravibus ærumnis affligere consuevit. Optimè S. Augustinus, *Attendite sæculum quasi mare. Amas sæculum? absorbebit te, Amatores suos vorare novit, non portare.* At, quid orbem universum incuso? in ipsa quoque patriâ hanc malevolentiam non rarò experimur; dum cives, optimè de patriâ meriti, crudelibus ac injustis decretis proscribuntur. Tyrannidis hujus argumentum dedere Athenæ in Aristide, Themistocle, & Pericle; Roma in Coriolano, Camillo, Cicerone, aliisque igni & aquâ iniquissimè interdictis.

Parentes crudeles aut scandalosi.
 388. Eidem Emblematis subscribes. **QUEM GENUIT, PERDIT.** Execrandum hoc parentum quorundam scelus est, dum suâ vel incuriâ, vel injuriâ proprios liberos in mortem precipitant. Hujus criminis antesignanum se exhibuit illud naturæ probrû Herodes Alcalonites, qui filiorum suorum triadem Antipatrum, Aristobulum & Alexandrum nefandâ manu jugulavit, Hoc nihil inferior Medea, proprios filios immatura morte interfecit. Cæterum eodem Emblemate nefarij illi parentes comprehenduntur,

qui suis liberis vel per mala consilia, vel per vitiosa exempla interitum accerfunt. De Protoparentibus nostris ait S. Augustinus. *Duo parentes nos genuerunt ad mortem, duo parentes nos genuerunt ad vitam. Parentes qui nos genuerunt ad mortem, Adam & Eva: Parentes qui nos genuerunt ad vitam, Christus est & Ecclesia.* *S. Aug. serm 109 de tem*

389. Hujus mundi calamitates indubitam & oportunitissimam esse mentis nostræ vel ad terrenam dignitatem, vel certè ad Deum sublevandæ occasionem, ex Oceani aquâ non obscure conijcies; quæ ventis jactata, epigraphen refert; **COMMOTA GRANDIOR.** Scu, ut alius de undis loquitur, **EXTOLLUNTUR PROCELLIS;** vel ut ego aquæ, adversus scopulum allisæ, inscripsi. **ELEVAVUR ALLISA.** S. Gregorius Nazianzenus, *Volo te, inquit, morbum nihil aliud esse ducere, quàm utilem quamdam disciplinam; huc videlicet tendentem, ut & corpora omnia, & quidquid fluxum ac turbulentum est, interituiq; obnoxium contemnas, ac pro nihilo putans, totum te cœlesti parti addicas.* *S Greg. Naz Orat. 20.*

390. Verus pœnitens, interno animi dolore tactus, mari se non ab similem probat, quod **AGITATIONE PURGATUR.** Dum verò coram sacerdote delicta sua recenset, eorumque se inculcat, instar maris **SORDIDA PELLIT.** Unde ab hoc sensu nihil aberravit, qui mari fluctuanti inscripsit. **PROCVL HINC FOECES.** Imaginis hujus sensum innucns Petrus Bercorius, *Mare Penitentia,* inquit, *est sui ipsius purgativum per contritionem: mortuorum, scilicet peccatorum ejectivum, per confessionem; & est fluxus fontium causativum, per lachrymarum redondationem.* Quanta sit pœnitentiæ virtus, prolixè explicat Sanctus Augustinus. *Cum audis, inquit, hominem penitere peccatorum suorum, jam revixit. Cum audis hominem confitendo proferre conscientiam, jam de sepulchro eductus est &c.*

Cæterum mari turbato etiam non incongruè subscribes. **SORDIDA VOMIT.** Hominis iracundi hæc idea est, qui cæcis affectibus agitatus: calumnias adversus proximum, aliasque sexcentas vitiorum sordes evomere consuevit. Sancti Augustini monitum audi. *Surgit ira, noli dare linguam ad maledicendum; noli dare ire manum aut pedem ad feriendum. Non surgat ira ista irrationabilis, nisi peccatum esset in membris. Sed tolle illi regnum, non habeat arma, unde contra te pugnet, discet etiam non surgere, cum arma caperit non invenire.* *Pet Bercor Reduct. l. 8 c. 11. n. 9.*

391. Quantum mortis memoria in nobis possit, haud obscure è lemmate illo conijcies, quod mari turbato ac furibundo ex Sancto Petro Chrysologo indidi. **FRÆNANT ARENÆ.** In rem præsentem Sanctus Petrus Damianus. *Superbia spiritus inflat? sepulchrum ad mentem redeat, necessario illic rigide cervicis tumorem premimus, ubi cinerem nos procul dubio, pulveremque pensamus.* Sancta Maria Magdalena de Pazzi ex hæc arenæ proprietate insignem doctrinam est mutuata, quando dixit, amorem proprium, instar minutæ ac vilissimæ arenæ, immenso gratiæ Divinæ Oceano remoras injicere, cumque, ne sese intra animas nostras effundere possit, repellere. In eadem arenâ S. Gregorius Papa piscatores Galilæos, aliosque justos dignoscendos proponit, qui, tametsi in orbis conspectu loco omnium postremo ac vilissimo degerent, Deus tamen illorum operâ tumescentem mundum edomuit ac subjugavit. *Arenam quippe Dominus, inquit ille, mari terminum imposuit, quia ad frangendam mundi gloriam abjectos & pauperes elegit.* *S. Aug tra 41. in loan*

392. Judicem, nullo sinistro affectu corrumpti solitum

Miseriæ extollunt

Calamit purgat. pœnitent

Pet Bercor Reduct. l. 8 c. 11. n. 9.

S. Aug. in Psal. 101. Conc. 2.

Iracunde

S. Aug tra 41. in loan

Mortis memori S. Per. Chry. serm. 101. S. Per. Dam Opusc 25. cap. 23.

Amor proprii, Mundi stus ab. postolis subjuga S. Greg P l s moral

Judex stus.

folitum, mare repræsentat, quod diversis fluminibus intra finum suum receptis, epigraphen tenet. **MA NON PERO MENSALSO.** Id est. **NIL DE SALSEDINE LINQUIT.** Justus Lipsius id suggerens, *Sicut amnes, inquit, mare qui influunt, saluginem ejus non mutant; sic in jurisconsultis quicunque affectus non diluant justitiæ severitatem.*

393. Mens verè philosophica, & inter omnes fluctuantis mundi tempestates semper erecta, maris symbolo describitur, cujus salsedinem innumera fluminum ac pluviarum affluentium copia nec minimum debilitat. Lemma. **NEC SAPOREM IMMUTANT.** Religiosissimè Seneca. *Quemadmodum tot amnes, tantum supernè dejectorum imbrium, tanta mediterraneorum fontium vis non mutat saporis maris, neque remittit quidem; ita adversarum impetus rerum viri fortis non vertit animum.*

394. Mare continuis auræ ventorumque conflictibus jactatur. Quin immò, his etiam conquiescentibus, illius undæ nativâ situatione Indies bis intumescunt, & ad litora affluunt, refluantque reciproco motu. Unde lemma. **NEC REQUIES ULLA.** Hanc maris inquietem, fluctusque nunquam componendos in perverso hominis corde reperire est. Dilucidè Isaias. *Impii quasi mare fervens, quod quiescere non potest.* Et Vatablus, *Impii autem instar Euripi fremunt, qui NESCIT QUIESCERE* &c. S. Augustinus, *Cubile nostrum cor nostrum est, ibi tumultum patimur mala conscientia; & ibi requiescimus, quando bona conscientia est.* Horatius

*Non enim gaze, neque consularis
Submovet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas, laqueata circum
Tecta volantes.*

395. Mare, assiduâ fluctuum vicissitudine crescere ac decrescere, fluere & refluxere solitum, epigraphen tenet. **MEAT REMEATQUE SUBINDE.** Effigiem hanc habeas animi, è Protheci colluvie geniti, inquieti, inconstantis, & in omnes horas mutabilis; qui modò volita damnat, suisque propositis nunquam firmus inhæret. In hunc sensum S. Gregorius Nazianzenus.

*Tempore quis varioque fidem retinebit eandem,
Stabit & haud firmis firmus in imperiis.
Nec veluti Euripi unda MEANS REMEANS-
QUE subinde
Verget in hanc partem, verget in hancque levis?*

396. Omnes aquæ è mari, ceu fluminum parente, natales suos trahunt: unde copiosæ undarum divitiæ, ab his in illud exonerari solitæ, non quidem muneris gratuiti loco, sed ex justitiæ rigore ac veluti tributum, penduntur. Eam ob rem Raulinus compluribus fluviis, intra Oceanum confluentibus, subscripsit. **NON MUNERA, SED TRIBUTUM.** Si Deus mare sit infinitum, à quo bona omnia profluunt; sanè munera à nobis oblata non quidem è liberali voluntate proficisci possunt, sed jure summo eidem sunt vectigalia. Hanc debiti rationem probè edoctus David, opulentissimos illos thesauros quos pro templo extruendo paraverat, è solâ Dei manu acceptos, eique jure omni debitos dixit. *Quis ego & quis populus meus, inquit, ut possimus hac tibi universa promittere? Tua sunt omnia, & qua de manu tuâ accepimus, dedimus tibi.* Idque etiam in Missæ canone innuitur, *Offerimus præclara Majestati tuæ de tuis donis ac datis hostiam puram &c.* Quod de *Mundi symbol. Pincinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

bonis temporalibus, id jure multò ampliore de spiritualibus censendum dicit S. Augustinus. *Quisquis tibi Domine enumerat merita sua, quid tibi enumerat, nisi munera tua?*

397. Oculi nostri, dum postremos maris terminos intuentur, omninò persuasum habent, illud à cælo non nisi unicâ lineâ distare, eique penitus esse confine. Unde Carolus Rancatus hominem, cælestibus negotiis assiduò affixum, Oceani imagine repræsentavit; addito lemma. **DE L'ONDA IL CIEL. DEL CIEL L'ONDA E' CONFINE.** Id est. **COELO CONFINIS INHÆRET.** Talem se probaverat ille, qui dicere potuit, *Nostra conversatio in calis est.* Nam Magno Augustino teste, *Qui diligit Deum, in celo habitat cum Deo; qui diligit mundum, in mundo cum principe habitat mundi.* Cæterùm Emblematis author mentem suam hoc Italico Tassi poemate explicat.

*Più non si mostra homai tr'à gli altri flutti
La fertil Gade, e l' altre due vicine,
Fugitte son le terre e i lidi tutti,
De l' onda il Ciel: del Ciel l' onda è confine.*

398. Mare tempestuosum, spumante & effreni furore præfixos litoris terminos transiliens, epigraphen tenet, **IRAS NON CAPIT,** Argumento è Cauffini Tragici defuncto.

IRAS NON CAPIT cordis salum.

Quisquis enim insanis iræ fluctibus agitur, non potest non modestiæ limites transilire, simulque jurgia & contumelias in alios evomere. In hanc rem meus Concanonicus D. Salvator Carducius.

*Non capit Oceanus spumantes fluctibus ætus,
Non secus irato corde procella furit.*

Pulchrè rem totam explicans S. Augustinus; *Gradus, inquit, sunt tres in istis peccatis; ut primò quisq; irascatur, & eum motum retineat corde conceptum. Iam si extorsit vocem indignantis, ipsa commotio plus est utique, quam si surgens ira silentio premeretur; si verò non solum vox indignantis audiatur, sed etiam verbum, quod jam certam ejus vituperationem, in quem profertur, designet & noceat, quis dubitet amplius, hoc esse, quam si solus in indignationis sonus ederetur?*

399. Saronensis Templi majestas, illam gratiæ ac beneficentiæ abyssum, à Divinâ Matre in infer: in hunc orbem effusè derivatam, repræsentatura; Oceanum exhibet, qui plurimis transmittentibus navigiis, & diversorum fluminum effluxu spectabilis, epigraphen tenet. **OMNIBUS ET SIBI.** Anselmus pleno in suavissimam Matrem affectu, *O femina, inquit, plena & superplena, de cujus plenitudinis redundantia respersa sic reviviscit omnis creatura.* Et S. Bernardinus, *Non timeo dicere, quod in omnium gratiarum effluxu quandam jurisdictionem habuerit hæc Virgo, de cujus utero, quasi de quodam Divinitatis Oceano, rivus & flumina emunt omni gratiarum.*

400. In eodem Templo Maria alio Maris symbolo expressa cernitur, quod innumeram fluminum copiam è sinu suo effundens, epigraphen sustinet. **DAT, ET REDUNDAT.** Enimverò num Divinam Matrem gratiis receptis, an verò dispensandis liberaliorm edixeris, haud facile dijudices. Richardus à S. Laurentio, *Benedicta es, inquit, gratiâ plena, & in tantum plena, ut ex tuo redundante totus hauriat mundus.*

401. Maris beneficio Naves in remotissimas ter-

S. Aug. l. 9
Confess. c. 13

Homo
spiritualis.

Philipp 3. 20
S. Aug. serm
49 de Temp
c. 4
Tass. Gerasal
liber Cant
15 st 24

Cauffin
in Tragœd
Felicitas
Act 1

Iracundus

S. Aug. de
serm Dom. in
monte l. 1 c. 9

Beneficenti
tia M. V.

S. Anselm. l
Oratio

S. Bern. Sen.
serm 61 in
ser. 4 post
Pascha art 1
cap 8

Protectio
M. V.

Rich. de S
Laur l. 1 c. 4
de Laud Virg

Profectio
M. V.

S Bern.
serm. 1
super Salve
Regina

ras velocissimè feruntur. Unde idem Saronense Templum navim, plenis carbasis in mari volantem exhibet; addito lemmate. DISSOZIATA SOCIAT. Nam Mariæ Virginis interventu peccatores Deo conciliantur, & terrarum incolæ ad cælos transmittuntur. Sanctus Bernardus eam misericordiæ Reginam cognominari asserit, *quod Divina pietatis abyssum, cui vult, & quando vult, & quomodo vult, creditur aperire, ut qui vis enormis peccator non pereat, cui sancta sanctorum paterocinii sui suffragia præstat.*

Profectio
M. V.
S. Amed.
hom. 8. de
laud. Virg
& Ephrem
S. yrus serm
de laud. Virg

402. Mariæ Virginis beneficentiam significatur, mare tranquillum depinxere, cum lemmate. HIC REQUIES, HIC PORTUS UBIQUE. *Maria quippe, teste S. Amedo, præsentis sæculi navigantes, seque plena fide invocantes, ab impetu procella & ventorum rabie eruit, ejusque secum ovantes ad littus felicissima patria perducit.* Cui subscribens S. Ephræm, *Tu noster es portus, inquit, Virgo intemerata.* Huic Emblematis analogum est illud, quod supra Oceani portum hanc epigraphen legendam offert. HIC OPTATA QUIES. D. Emanuel Thefaurus in suo Tubo Optico has Emblematis voces è Claudiano est mutuatus.

Hic cunctis optata quies &c.

Clastrum
religiosum

Volebat nimirum Personam illam repræsentare, quæ è mundi procellis eluctata, intra Cœnobii portum fa receperat.

Sap. 19.7

Profectio
M. V.
S. Bonavent
Opusc. 25
Alb. Mag.
super Missus
est
S. Aug. lib. de
Mirab. S.
Scriptura

403. Mare, intra sinum suum diversas herbas & arbutacula fovens, illam sacræ Paginæ gnomam lemmatis loco præfert, GERMINANS DE PROFUNDO. Ita sanè Maria Virgo humanas mentes, ceu totidem plantulas, inter calamitatum procellas tuetur, easque singulari studio fovet. Ut ad eod. à S. Bonaventurâ verissimè cognominetur, *Tutissimum afflictorum omnium refugium;* & à B. Alberto Magno, *Quies laborantium, & solatium afflictorum.*

Maria V.
sine Originali
peccato.
Fulb Carnot
serm. de
Nativ. V.

404. Magni Augustini scitum est, maledicti Divini fulmen sub mundi exordium adversus terram duntaxat, non verò adversus aquas vibratum esse. Unde quidam Deipatæ cliens, mari inscripsit. NUNQUAM MALEDICTUM. Illam enim, labis ac maculæ omnis expertem, Deus ab universali imprecatione præservavit. Eruditè Fulbertus Carnotensis. *Hoc igitur imprimis adstruere fas est, quod anima ipsius & caro, in qua elegit sibi habitaculum sapientia Dei Patris, ab omni malitiâ & immunditia purissima fuerint &c.*

Prosperitas nocet.

S. Hieron. ep.
ad Heliod.

405. In felicitatis terrenæ sinu horridas enutriti tempestates, Abbas Certanus è maris malaciâ dignoscendum proponit; dum phaselus, carbasis obventorum penuriam flaccescentibus, epigraphen tenet. SUB TRANQUILLO TEMPESTAS. *Nolite credere, Exclamat providè S. Hieronymus, nolite esse securi, licet in modum stagni fufum aquor arrideat: licet vix summa jacentis elementi, spiritu, terga crispentur, magnos hic campus habet montes, intus inclusum est periculum, intrus est hostis. Expedite rudentes, vela suspendite, crux antennæ figatur in frontibus.* TRANQUILLITAS ista TEMPESTAS EST.

Cæsarius Arel.
serm. 2

Pietas simulata.

Amor profanus

Cæsarius Arelatenfis eadem icone illorum versutiam depingit, qui exteriorem hominem modestiâ, tranquillitate, pace, aliisque iustorum coloribus insignem effingunt, interiore tempestatibus, cunctisque vitiorum sordibus squalente. *Quid prodest, inquit, si in habitatione silentium sit, & in habitatoribus vitiorum sit tumultus, & colluctatio passionum; si exteriora nostra serenitas teneat, & interiora tempestas?* Cæterum lascivus amor, ceu mare torpescens, ibi demùm periculosissimam molitur ruinam, dum summam tranquillitatem simulat. Unde in rem præ-

sentem quieto mari subscribere. SUB PACE PERICULA CLAUDIT. Subdolum hunc amoris profani morem sequenti poemate describit Vates.

*Improbe, inermis amor, quid risu fallis amantes,
Sepositis armis, non tamen insidiis?
Nam sub flore dolos, sub pace pericula claudis,
Allicis ut perdas, improbe, naufragio.*

Poeta apud
Ioan. Thuil
super Embi
107 Alcian

406. Hominem, levissimâ quavis occasione ad iram concitandum, P. Certanus mari non absimilem dicit, quod ad omnem auræ afflantis motum fulcos ducit, undasque rugis exasperat; lemma addidit. AURA CRISPATUR TENUI. Hæc de re S. P. Augustinus. *Ira est, quando inest opinio turbulenti appetitus inferendi ea, qua facilitatem actionis impediunt; idcirco plerumque non hominibus tantum, sed calamo irascimur in scribendo, eumque collidimus, atque frangimus: & aleatores tesseras, & pictores penicillo, & cuicumque instrumento quilibet ex quo difficultatem se pati arbitratur: ac etiam assiduitate irascendi fel crescere etiam medici affirmant; cimento autem fellis rursus & facile & prope nullis causis existentibus irascimur.* Talia erant Lydiæ impropria adversus Horatium.

Iracundi

S. Aug. in
Ep. ad Nel

Horat. l. 3
Carm. Od.

*Tu levior cortice, & improbo
Iracundior Adriâ.*

407. Qui iusto zelo excandescens, rationis limites non transcendit, vivum cetypon in mari commoto habet, quod, ne agros vicinos submergat, littoris sui confinia nunquam egreditur. Epigraphen P. Certanus addidit. NEC FINES PRÆTERIT, vel MINACCIA SI; MA NON SOMMERGE I CAMPI. Id est, TERRET, NON OBRUIT ARVA. Forsan illam Psalmsi parenesin innuere volebat. *Irascimini & nolite peccare.* In hunc locum S. Basilii, *Iram siquidem non tollit; est enim utilis. Neque animi commotionem excindit; nam usui est contra eos, qui injustè agunt: sed injustam iram, & irrationalem animi commotionem amputat.* Si verò in iis undarum motibus terrenas calamitates, aut certè demonum tentationes significari censeas, non abs re hanc epigraphen mari subjunges. NON FINES, seu, NON LIMITES PRÆTERIT. Enimverò calamitatum aut tentationum vehementia non ultra limites, à Deo præfixos, intumescere potest. Præclare, ut solet, S. Augustinus. *Nec se vivere fluctus possunt, nisi usque ad litus, ubi ipse terminum posuit. Nulla ergò tentatio, nisi acceperit mensuram, à Domino est.*

Ira moderata.

Psal. 4. 5
S. Basil. M.
in loc. cit

Calamitates à Deo mensurantur.

S. Aug. in
Psal. 94

408. Mare exastuans, adversus scopulos allisum, undas non sine fragore turbatas, & copiosâ spumâ indignabundas ostentat; saxi interea penitus immotis, illiusque furorem ac decumanos fluctus ridentibus. Unde mari, in scopulos alliso, inscriptum. ALLISUM NON LÆDIT. Ita nimirum frequens adversus Augustissimâ Domum Austriacâ exercitata tempestas nihil ipsi naufragii, alteriusve cladis unquam afferre potuit. Eodem symbolo hominem justum aut sapientem exornare licet, qui, tametsi in quilibet exterioribus calamitatibus acerrimè impetitus, animum tamen innocuum, nullisque viribus deiciendum objectat. Seneca. *Sapienti non nocetur à pauperibus, non à dolore, non ab aliis tempestatibus vita; tunc maximus, cum illi fortuna se opposuit.* Alibi in libro, cui titulum præfixit, quod in sapientem non cadit injuria; ait, *Tutus est sapiens, nec illum afficere injuria aut contumelia potest.* Eodem loco dubitans, & mox se resolvens, *Quid ergò?* inquit, *Nemo erit, qui*

Fortitudo invincibilis. Sapiens non periturus, ostensibilis.

Seneca, ep. 55

Ibidem

Ibid. c.

qui læssus, qui tentet? Nihil in rerum naturâ tam sacrum est, quod sacrilegium non inveniat. Sed non idèò Divina minus in sublimi sunt, quia existunt, qui magnitudinem multum ultrâ se positam non icturi petant. Invulnerabile est, non quod non feritur, sed quod non leditur. Itaque non refert, quam multa in illum conijciantur tela, cum sit nulli penetrabilis.

ditio. 409. Civitas vel Respublica, seditioforum turbis excitata, opportuno maris Emblemate repræsentari potest, quod impetuoso ac vehementi vento jactatum epigraphen reddit. AFFLANTE PERTURBOR. Velsi mavelis. CESSANTE QUIESCAM. AP-
cero pro
nento. priinè Tullius, Ut mare, quod suâ naturâ tranquillum est, ventorum vi agitari videmus, ac turbari; sic populus suâ sponte pacatus, hominum seditioforum vocibus, & violentissimis tempestatibus agitari solet.

ita mor-
lis. 410. Omnes, cursu sive lento sive celeri, in amarum ac profundum mortis pelagus delabimur. Haud fecus, atque omnis torrentum, fluminum & rivorum congeries in unum maris sinum confluit. Unde lemma. PROPERAMUS AD UNUM. Ad verbum Ovidius.

— — — Paulùmque morari
Serius aut citius sedem properamus ad unam,
Tendimus huc omnes, hæc est domus ultima &c.

operz. l. 2.
iovem
o Amica. Cui non ab similis Propertius.
Nec forma æternâ, haud cuiquam est fortuna perennis:
Longius aut propius, mors sua quemque manet.

ps. Centur.
d Belg.
ist. 3.
ora de
templ.
ntis c. 13. Justus Lipsius: Omnes, inquit, in eâdem viâ currimus, & ad eundem finem. Et idèò doctissimus meus Idiota, Ut omnia flumina intrant in mare; sic quoq; in hanc fluctuosam vitam, qui veniunt, mare id est amaritudinè mortis necessario subintrant. Mors enim est omnium pœna, omnium tributum, omnium carcer, omnium domina, omnium receptaculum.

imus
cietus. 411. Solis imago, in mari tranquillo reflexa, epigraphen tenet. FIRMIUS IN PLACIDO. Exinde disces, scientiæ ac gratiæ Divinæ lumina intra animum quietum, nullisque sollicitudinis terrenæ, aut vitiorum turbis agitatum clarissimè splendere. Unde, interprete Cornelio à Lapide, illa Ecclesiastici cohortatio, Disciplinam in pace conserveate filii, ad litteram intellecta, discipulos concernit; ut mentem tranquillam, veluti sapientiæ capiendæ unicè necessariam, fervare studeant. Nec præceptio ista perspicacem Aristotelis Ethicam fugit, qui in id unum maxime incumberebat, ut discipuli animum compositum & tranquillum afferrent. Ipsiusmet Cornelii à Lapide verba ita accipe. Sensus est, inquit, ô filii, ô discipuli; si vultis capere meam disciplinam, afferte animum quietum, humilem, pacificum: illo enim mea dicta capietis, intelligetis, & conservabitis. Id ipsum de gratiâ ac donis cælestibus pronuntians S. Augustinus: Si volumus, inquit, velociter à Deo exaudiri, & gratanter munera nostra ab eo accipi, debemus utiq; in pace conversari.

ca l. 4.
st Nat.
26
Pizari
ser cer
de: cor. 412. De marinis aquis testatur Seneca, eas perpetuo sese purgandi studio occupatas esse. Mare, inquit, cadavera stramentaque, & naufragorum reliquiis similia ex intimo trahit, nec tantum tempestate fluctuq; sed tranquillum quoq; placidumque curatur. Unde lemma. SEMPER, QUOD PURGET REPERIT. Qui cor suum in hujus mundi Oceano tanquam mare considerat, inveniet semper quod purget non ibi tantum, quando rebellium passionum tem-
Mundi symbol. Pincinelli & Aug. Erath. Tom. I.

pestas ingruit, sed etiam tranquillo mari, fudo cælo, & dum videntur compositi fluctus, coercita passio, motusque sensuum pervicacium penitus sopitus. Diligenter id observatum habuit perspicacissimus vita spiritualis magister S. Bernardus, Quis, inquit, ita ad unguem omnia à se se superflua rescavit, ut nihil se habere putet putatione dignum? Credite mihi, & putata repullulant, & fugata redeunt, & renascuntur extincta, & sopita denno excitantur. Parùm est ergò, semel putasse, sæpe putandum est, imò si fieri possit, semper: quia semper quod putari oporteat, si non dissimulas, invenis. Quantumlibet in hoc corpore manens profeceris, erras, si vitiâ putas emortua, & non magis suppressa.

109. In serm
58. in Cant.

413. In mari rubro oleæ virentesque fructus nascuntur. Lemma. IN RUBRO VIRENT. Ita patientis Christi sanguis fructus dulcissimos, nostramque salutem, jam penè emortuam, pristino virori restituit. Unde Sanctus Augustinus. Omnis spes, & totius fiducia ceritudo mihi est in pretioso sanguine ejus, qui effusus est propter nos & propter nostram salutem.

Sanguis Christi.

S. Aug. lib. Medic c. 14

414. Mare per ripas exundans, epigraphen tenet. ME COPIA RIPIS EXTULI. Ita divitiarum affluentia plurimis occasionem præbet, sese extra præscriptos legis Divinæ terminos effe-
Divitiæ
superbos
faciunt.
S. Aug. de
Verb. Dom.
serm. s. c. 9
Idem serm de
Divers. c. 15

rendi, aliosque superbè aspernandi. Sanctus Augustinus. Nihil est, quod sic generent divitiæ, quomodo superbiam. Omne pomum, omne granum, omne lignum habet vermem suum: vermis divitiarum superbia. Unde diviti exprobrans, ait, Antequam haberes divitiâs, humilis eras: habere cœpisti, & pauperes contempsisti.

415. Margarita, è mari sublata, epigraphen reddit. DANT MARIA GEMMAS. Ita Maria V. Maria Mater Dei. Maria V. Nativitas

S Epiph. Orat de Deip.

S Epiph. Orat de Deip.

Deo hæc imago comprimis convenit, qui tametsi plurima in nos profundat beneficia, alia tamen infinita semper habet residua; id quod proportionè servatâ etiam de Maria Virgine dicere licebit; quæ proinde à S. Chrysostomo vocatur: Mare spatiosum misericordiarum, à S. Damasceno, Pelagus gratiarum, & alibi, pelagus gaudii inexhaustum. Pulchrè in rem præsentem P. Jacobus Matenius.

Deus in-
exhaustus.

Maria in-
exhausta.

S Io. Chryss. in hor.

S Io. Dam. Orat. 1 de Nat

Idem Orat. 2 de Assumpt.

Vastum haurire licet, non exhaurire profundum: Sufficit æterno gurgite Pontus aquas. Plurima quantumvis profundat munera Virgo: Plura tenet. Vastum est sola Mariæ mare.

FLUMEN, TORRENS.

Cap. XXIV.

417. Prudentiæ, divitiarum, aut virtutum profectus è flumine dignosci potest, quod CQUIRIT, seu CRESCIT EVNDO. Profectus noster, inquit S. Bernardus, in eo consistit, ut nunquam arbitremur nos apprehendisse; sed extendamur ad anteriora, incessanter conemur in melius. Aliis eidem flumini inscribere placuit. SEMPER.

S. Bern serm. de purif B V

PER ABUNDANTIUS. Hinc disces, in virtutum acquiratarum cumulo nunquam quiescendum, sed ampliosem semper progrediendi occasionem investigandam esse. Seneca, *Multa egerunt, qui ante nos fuerunt, sed non peregerunt. Multum adhuc restat operis, multumque restabit: nec ulli nato post mille secula praecludetur occasio aliquid adhuc adijciendi.*

Seneca

Constantia.

Vita humana.

De Imit. Christi l. 1 c. 19

Ovidius li. de Arte

418. Fuit, qui fluente inscriberet. NUNQUAM RETROSUM. Sic est proposito semel concepto nunquam dimovearis, oportet. Eam in super humanæ vitæ ideam dixeris, quæ, est naturæ præscripto, instar fluminis decurrens, nunquam amplius ad pristinos annos revertitur. De primo Emblematis sensu religiosissimus meus Thom. Kempensis, *Omni die, inquit, renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare, quodsi hodie primum ad versionem venissimus, atque dicere: Adjuva me Domine Deus in bono proposito. &c.* De posteriore Ovidius.

----- Eunt anni more fluentis aquæ,
Nec quæ præterit rursus revocabitur unda,
Nec quæ præterit hora redire potest.

Seneca in Herculi, Furor.

Et Seneca Tragedus.

Dura peragunt pensa sorores
NEC sua RETRO fila REVOLVUNT.

Generositas.

Thucid. l. 2

Prudentia.

419. Animus quidam generosus, ut demonstraret, se post plurimas tam est lascivo amore, quam in bello est gravissimis hostibus reportatas victorias, semper adhuc adversus quæq; discrimina accinctum stare, nec quidquam de pristina suâ magnanimitate remittere; se ipsum fluminis Emblemate significavit, cujus aqua supra obstaculum transversim decurrens, epigraphen tenet. ALTIOR, NON SENIOR. Thucidides, *Præstantissima virtus est, inquit, privatim & publicè in rebus adversis nec dolori succumbere animo, & factis ipsis fortiter contra niti.*

420. Flumen, trajecto obstante impedimento, à Joanne Ferro epigraphen recepit. EVICIT GURGITE MOLEM. Innuebat videlicet, Urbanum VIII. in superandis difficultatibus prudentiâ prorsus singulari valuisse. Miram quoque cum hac imagine analogiam præferunt Eminentissimi Cardinales Armandus de Richilieu, & Julius Mazzarinus, qui gravissimas turbas, iteratis vicibus in Gallia adversus ipsos concitatas, heroico animo triumpharunt. His longè superiores SS. Augustinus & Hieronymus copiosis ac obstupescendis sapientiæ suæ fluentis omnem superbiæ hæreticæ machinam subjugarunt, ac funditus everterunt. Porro etiam Carolus V. horrendas ac spumantes Germaniæ, Galliæ, & Solimanni, supremi Turcarum tyranni, phalanges felicissimè perripit, stravitque. Denique S. Theresia, renitente penè universo orbe, prima complurium Cœnobiorum fundamenta jecit. Taceo innumeros Martyres generosissimos tot carnificum ac suppliciorum victores. Unde hortatur Magnus Augustinus. *Tu vires, ostende, quoniam vir à virtute, & virtus à vero. Habes ergo virtutem, vince libidinem.*

S. Aug. serm. 28 ex addit. à Sirm.

Prudentia & misericordia Dei Concionator. S. Chrysof. Con. 1. de Lazaro.

421. Misericordiam ac Providentiam Divinam est fluminis Emblemate dignoscere licet, cui, ob scaturiginem nunquam defecturam, subscripsere. ASSIDUO MANAT. Hanc indolem Concionatoribus propriam voluit S. P. Joannes Chrysofomus, *Aquarum vene, inquit, etiamsi nullus veniat aquatum, manant tamen; & fontes, quamvis hauriat nemo, tamen scatebras emittunt; & amnes, etiamsi bibat nemo, nihilominus fluunt; sic oportet & illum, qui concionatur,*

quamvis nullus auscultet, tamen præstare, quidquid in ipso situm est.

422. Flumen, ruptis cataractis campos inundans, à P. Juglari illas Ovidii voces lemmatis loco accepit. AB OBICE SÆVIOR. Innuebat nimirum, Victorium Amedeum, Sabaudix Ducem, tantò evasisse terribiliorem, quantò adversam partem experiebatur contumaciorem. Id ipsum auctore Gilberto Abbate, virtus affolet, quæ inter contrarios calamitatum affluta magis invalescit. *Magni obices, inquit ille, sed major impetus, si coneris compefcere, plus crescit, & perripit obstaculum: repulsus (fluvius) exurgit in cumulum, & impedimento lucra conquirens, se diffundit uberius. Puro amori etiam obices cooperantur in bonum, & incrementa capit vexata virtus injuriis.* Otho Venius eandem vim etiam in amoris vehementiâ deprehendens, canit.

Generositas.

Gilbert. Abb. serm. 37. in Cant.

Amor inter adversitates roboratur. Orho Ven. Embl. Amos fol. 224

Quando un ruscel corrente inciampo troua,
L'acqua, che dolce giua, divien fiera:
Se fortuna al amante opposti altiera,
Dicor superarla con piu sâ proua.

423. Flumen præcipiti ac furibundo impetu per declivem terram, delapsum, tandem quieto ac placido gressu in subjectam planitiem exspatiatur. LEMMA. TANDEM LENITER. Fluente non absimiles sunt est magnatibus plurimi, qui juvenili ætate inter superbiæ ac minarum vortices non sine impetu traductâ, benignum postea ac placidum adultioris vitæ cursum demonstrant. Inter hos minimè postremus Saulus, *Spirans minarum & cadis, postmodum, vas electionis evasit, & quod mireris, charissimæ matris ac suavissimæ nutricis viscera indutus, dicere solebat, Filioli mei, quos iterum parturio.* De hoc S. Augustinus, *Dum Saulus quarit minuere numerum Christianorum, etiam ipse accessit ad numerum Confessorum. Et dum infert aliis necem, suscepit ipse pro Christo necem; dum intrat lupus rapax stabula pecudis, subito & ipse factus est ovis.* Sauli vestigiis in hæserè Guilielmus Aquitaniæ Dux, S. Ignatius Loyola, alique complures, qui vitæ exordio inter Bellonæ furores exacto tandem senectuti suæ tranquillum religiosæ & Apostolicæ quietis epilogum subjunxerunt.

Ferocia placata.

Ad. 19. Ibid. 9. 15

Galat. 4. 19 S. Aug. serm. 35. de divo

424. Qui celeri manu omnes adversitatum vires, hostiumque affluta infringit; fluvium imitatur, per scopulos & saxa decurrentem; cum dicto. RUMPI T MORAS. Ita Julius Cæsar vires suas omnium maxime exercere consueverat, quando graviora pericula obversabantur; unde, Plutarcho teste, *Magna facienda agebat, non deliberanda.* Hujus verò paramiæ suæ experimentum ipsemet dedit, dum, post Pharnacis copias primâ acie ad internecionem deletas, de se ipso scripsit. *Veni, Vidi, Vici.*

Celeritas.

Plutarch. Apoph. Miles prompt

425. Solicitum ac indefessum ministrum D. Carolus Rancatus fluminis currentis Emblemate significat; addito lemme. NEC MORA, NEC REQUIES. Verbis tum est Virgilio mutuatis, ubi equos in catadromo agitados describit; tum est Lucretio, qui in rem præsentem opportunè canit,

Minister sollicitu

Virgil. l. Georg. v. Lucretiu. l. 4

Nec mora, nec requies inter datur ulla fluendi.

Caducam exinde ac transitoriam hominis vitam dignoscere licet, quæ, instar fluminis, perditus ac pernox labitur, fugit, & veluti per nilos effusa, in mortis oceanum præcipitatur. S. Gregorius in illud Jobi. *Qui sublata sunt ante tempus, & fluvius subvertit fundamentum eorum, ait, verbis istis ad vitam representari quotidianum temporis lapsum & presentis vite mortalitatem.* Enimverò Thecuitide in Regum factis testante, *Omnes morimur, & quasi aqua dilibimur.* Simulque nobiscum.

Vita humana.

S. Greg. l. Job. 42. 1

2. Reg. 14

Omnia pratercunt more fluentis aqua.

426. Flumen, scaturigine deficiente, mox arefcit & vadofum evadit. Unde Caroli Rancati lemma. SUPPRESSIS FONTIBUS ARET. Verbis ex Ovidii Parnaffide haufis.

*Nec non fcanias volvens Amafenus arenas
Non fluit, interdum fuppreffis fontibus aret.*

Eorum hæc imago eft, qui priſtinâ favorum affluentiâ excidère. Gertè anima, gratiæ Divinæ affluxu deſtituta, miſerrimè arefcit, & in calamitates nunquam fatis deplorandas præcipitatur. Unde S. Auguſtinus. *Niſi gratiâ meâ plenus eſſes, nonne ante Baal etiam ipſe genu flecteres? Gratiâ autem meâ plenus es, quia nihil de tuâ virtute; ſed totum de meâ gratiâ præſumpſiſti.* Meus D. Salvator Carducius primam Emblematis mentem hoc diſticho explicat.

*Dives aquis fluvius ſuppreſſis fontibus aret,
Aulicus extincto Regis amore perit.*

Secundam verò ſequenti pentametro.

Claude Poi fontes, arida corda manent.

427. Complures fluvii, in mare delapſi, ſat diu non ſolum nativum ſuum colorem, ſed etiam propriam ſuam dulcedinem in mediâ pelagi amaritiæ illibatam conſervant. Emblematis ſubſcripſit P. Raulinus. IN AMARO DULCIS. Principis clementis hæc idea eſt, qui ſuppliciorum amarorem mirâ gratiæ ac favoris ſui ſuavitate temperare novit. Baſilii Imperatoris dictum erat, *Natura humana valde ad labendum eſt proclivis, & ad cadendum prona. Eſto ergo errantibus lenis, & juſtitiæ admisce humanitatem.* Ad hanc normam Optimus Deus ſuam agendi rationem componit; nam, Origene teſtè, *ſemper talis eſt Deus noſter; ex cruciat nocentes, ſed quaſi pius pater tormentis clementiam ſociat.*

428. Virgilius de Hermo, Lydiæ flumine, canit, cum auri copiâ fuiſſe turbatum.

---- *Auro turbidus Hermus.*

Eò etiam alludit Stadius

----- *Flavis Hermus tranſcurrere ripis.*

Et Martialis,
*Non illi ſatis eſt, turbato ſordidus auro
Hermus.*

Fluvio proinde ſubſcripſit Raulinus. AURO SORDIDUS. Ita avari animus, affiduâ divitiarum mole ſordescens, afflicta ac turbulenta ſub aurato jugo curas volvit. S. Auguſtinus. *Evexeramus cor ad aurum, ad argentum, & cætera pretioſa: noli talia querere, iſta premunt, non levant.* Et meus Concanonicus D. Salvator Carducius.

*Ut fluit undanti Pactolus turbidus auro;
Auriferâ dives ſordet avaritiæ.*

429. Miſera humana vita, affiduo decurſu ad tumulam properans, fluminis Emblematis adumbrari poteſt; addito lemma. SEMPER AD IMA. Ad verbum S. Gregorius Nazianzenus.

*Ipfum quod vivo veluti rapidiſſimus amnis
Qui ſurſum exoriens SEMPER AD
IMA fluit*

Seneca, *Quotidie, inquit, morimur: quotidie enim demitur aliqua pars vite; & tunc quoque, cum creſcimus vita decreſcit: hunc ipſum, quem agimus, diem cum morte dividimus &c.*

430. Fluvius, intumefcente aquâ extra ſuos alveos ad inundandam vicinam planitiem effuſus, epigramphen reddit. AMPLIORA QUÆRENS. Eorum hoc Emblematis eſt, qui affiduo ſtudio novorum, identidem famæ rumores, aut ampliores divitiarum ſectantur: vel qui exteras regiones occupaturi, patriæ ſuæ fines egrediuntur. Ita Francones, cum olim inter Bojariam & Saxoniam, Rheno finitimi, habitarent, magnoque ſuorum numero excreſcerent; tandem anguſtos terræ ſuæ limites armatâ manu ac ingentibus copiis egreſſi, Galliam, Romanis hæcenus ſubditam, occuparunt; uti prolixè teſtatur Catharinus Dauila. Gothi quoque, Oſtrogothi, Vandali, Longobardi, aliique populi, relictiſ ſuis regionibus, nobiles ac felices Italiæ Provincias ſubegerunt. Hæc nimirum eſt avaritiæ eſurics, nec toto quidem mundo exaturanda. Pulchrè S. Auguſtinus. *Concupiſcis ſatiare avaritiâ? O vota inania, & facta nequiſſima! Expectas ergo ſatiare avaritiâ? illa te poteſt premere, tu illam non poteſt ſatiare.*

431. Quidam nobilis, quanto longiùs è patriæ finibus diſtabat, tantò prolixius divitiarum ac honoris incrementum capere eſt ſolitus; id quod Carolus Rancatus fluminis Emblematis ſignificavit; addito lemma. SEMPER EGLI E PIU', QUANT' E PIU' LONGE AL FONTE. Id eſt. DITESCIT EUNDO. Verbis è Taſſio mutuatis.

*Coſi ſcendendo dal natio ſuo monte
Non empie humilil Pol' anguſta ſponda,
Ma ſempre è piu, quanti è piu longe al fonte.*

Porrò ſicut fluvius, quanto à ſcaturigine ſuâ longius recedit, tantò evadit amplior: ita Religioſus in virtutibus tantò magis proficit, quò affectum à parentibus & conſanguineis remotiorem ſervare nititur. *Sede itaq, ſolitaris, concludit Doctor Mellifluus, ſicut turtur; nihil tibi & turbis, nihil cum multitudine caterorum, etiam ipſam obliſſeſcere populum tuum, & domum patris tui, & concupiſcet Rex decorem tuum.* Ad quæ poſtrema Pſalmi verba S. Hieronymus, *Grande præmium eſt, inquit, parentis obliſſeſci, quia concupiſcet Rex decorem tuum.*

432. Flumen, propugnaculi cujuſdam muros ſubterfluens, non tantum ad purgandas ſordes, ſed etiam ad majorem loci ſecuritatem deſervit. Unde lemma. MUNDAT, ET MUNIT. Vel, UT MUNDET, ET MUNIAT. Iiſdem planè verbis Sancta Eccleſia inſignem Eucharitiæ virtutem explicat, *Mundet & munit nos Divini Sacramenti munus oblatum.* Hæc enim mundandis noſtris cordibus cum primis eſt utilis ac neceſſaria. Arnobius id affectens ſuper illud Pſalmi. *Sicut aqua effuſus ſunt, ait, Bene poſuit aquam, quia nihil novit corpus Chriſti, niſi peccata lavare.* Porrò ſacraſſimum illud Chriſti corpus etiam propugnaculi loco eſſe, Hugo Cardinalis dilucidè teſtatur, dum ad illa Salomonis verba reflectens, *Miſit ancillas, ut vocarent ad arcem, ſubjungit, id eſt, ad Sacramentum Corporis Chriſti, quod eſt contra inimicos munimen.*

433. Princeps generoſus, uti & homo charitatis ſtudioſus, qui ad afflictam egenorum fortem ſublevandam complures divitiarum ac favores erogant, fluminis Emblematis à Carolo Rancato repræſentantur, quod agrorum ſegetes ac plantas ad uberiora incrementa capiendâ affatim irrigat; cum lemma.

RIGAT, UT ERIGAT. Eruditè meus D. Salvator Carducius.

*Ut erigat vireta, rivus irrigat:
Sic erogatum pauperes aurum levat.*

Prælatus. Porro Prælati, ut suos ad virtutum germina proferenda erigant, crebris eos adhortationibus, ceu totidem fluminibus, rigant. Unde S. Augustinus, *Non Episcopi propter nos sumus, sed propter eos, quibus Verbum & Sacramentum Dominicum ministramus.*

Ascensio Christi. 434. Christum, ad cœlos ascendentem, fluvii Emblemata representat, qui in mare reversus, epigraphen tenet. REVERSUS UNDE VENERAT. Verbis è S. Ecclesiæ hymno desumptis.

*Jam Christus astra ascenderat
Reversus unde venerat.*

Vita humana. Eadem Epigraphæ, vasi Samio jamjam fatiscenti ac comminuto, indita, absolutam corporis humani ideam refert; de quo sacræ Litteræ. *Donec revertaris in terram, de qua sumptus es.* S. Augustinus, *in terram ibis* inquit, & *in hoc ibis amissâ vitâ, quod eras antequam sumeres vitam, id est, hoc eris exanimis, quod eras antequam esses animatus. Factus est homo in animam vivam, tanquam diceret, Terra es animata, quod non eras; terra eris exanimis, sicut eras.*

Concordia. 435. Trium, quatuorvè tenuium fluminum commisso epigraphen sustinet UNITA FORTIORA. Hinc disces, quantum virtutis è multorum concordia promanet. Verissimam etiamnum experimur veterum paræmiâ, *Nec Hercules contra duos; &c. Virtus unita fortior.* Unde Cœlum non nisi in unum collectis & unitis ingredi licebit. Pulchrè S. Augustinus. *A multis curre ad unum, dispersa collige in unum, mane apud unum, noli ire in multa, ibi est beatitudo.*

Peccatum veniale. 436. Eidem Emblemati subscripsere. MAXIMA DE MINIMIS. Experientia Magistrâ constat, minutias accumulatas altè excrecere. Ovidius.

*Flumina magna vides parvis de fontibus orta,
Plurima collectis multiplicantur aquis.*

Gratitudo. Et S. Basilius. *Studiosè ex singulis utilia coacervantur, velut magnis fluviiis multum undique accrescit incrementum. Parvum enim supra parvum imponere, juxta Hesiodi sententiam, non magis ad argenti augmentum, quam ad quamcunque scientiam facere credendum est.*

437. Magister, discipulorum obsequiis ac reverentiâ tantundem exornatus, quantum doctrinâ ipse in illos diffuderat, sese gracili fluvio non absimilem dixit, qui aliquot arbusculorum radices interluens, epigraphen tenebat. UMBRA REPENDITUR HUMOR. Vel, CON BEL CAMBIO TRA LOR, D'HUMORE, E D'OMBRA. Id est, interprete Reverendissimo D. Picinello. UNDAM MUTUANTUR, ET UMBRAM. Ita bonus Princeps, si Agapyto habeatur fides, diffuso in subditos sincero benevolentia affectu, plurimum fidelissimi obsequii ab iis eblanditur. *Si honore, inquit, qui ab omnibus proficitur, perfrui vis, presta te communem omnium benefactorem: nihil enim adeò attrahit ad benevolentiam, ut beneficii gratia, quæ datur egentibus.*

438. Fluvius, tamen in varias ambages contortus, nunquam tamen è tramite suo deflectit. Lemma. OBLIQUIUS, NON DEVIUS. Con-

cionatorem hoc elogio insigniveris, qui in diversam materiem digressus, captum sermonis sui finem minimè egreditur. Ita porro plurimi, licet arduis negotiis indices distenti, à consuetâ tamen pietatis aut studiorum ratione sese penitus avelli, haud unquam patiuntur. S. Gregorius Papa, *Fluvius, inquit, dum per alveum defluit, si valles concavas ex latere contingit, in eas protinus sui imperiis cursum divergit, cumq; illas sufficienter expleverit, repente se in alveum refundit, sic Divini Verbi tractator esse debet, ut, cum de re aliquâ differit, si fortasse juxta positam occasionem congrua adificationis invenerit, quasi ad vicinam vallem lingua undas intorqueant, & subjecta instructionis campum sufficienter fuderit, ad sermonis propositi alveum decurrit.*

439. Qui religionem ingressus, mores vitamque corrigit, flumini se non absimilem probat, quod in mare decurrens, mox pristina sua omnia immutat. Lemma. PER OMNIA MUTATUR. Justus Lipsius hoc symbolo bonos, malis commixtos, infici, eorumque amaritiae temerari commonstrat. *Ut flumina per se dulcia, cum in mare venerint, salescunt, sic homines haud mali, ex agris in urbem reducti, tactu inquinantur & mixtione.*

440. Flumini, nunquam extra alveum suum deflectenti, subscripsit Abbas Ferrus. FLUIT, NON EFFLUIT. Animum moderatum hæc imago representat, qui tametsi copiosa benignioris fortunæ fluentia trahens, nunquam extra modestiæ limites vagatur. Et certè, inquitbat Q. Curtius, *Continentiæ & moderatio in altissimâ quâq; fortunâ, eminentiù bona.* Authore meo Richardo de S. Victore, anima, charitati Divinæ dedita, in proximi emolumentum effunditur quidem, seu, si mavelis, fluit, se ipsâ tamen nunquam penitus ad usque arefcentem fundum exhaustâ; sicque non effluit. *Emollitum cor, inquit, dilatat in charitate, & à dextris, & à sinistris usquequâq; diffunditur: subveniens pariter hostibus & amicis; atque grato quodam & spontaneo cursu omnibus occurrit. FLUIT igitur, NON EFFLUIT: quia sic se derivat ad alios, ut à se aliquatenus non recedat.*

441. Fluvius, in mare effusus, epigraphen à D. Arethio recepit. TU ABSCONDITE, EGO PALAM. Quasi diceret fluvius; undas, per abstrusos & arcanos canales mihi è mari communicatas, perspicuâ & apertâ gratificatione restituo. Eidem Emblemati etiam inscripsit, UNDE EXIIT; aut, verbis è Senecâ mutuatis. PALAM VENIT, SECRETO REVERTITUR. Hinc methodum discas, debitas Mecænatis tuis referendi grates. Aristotelis præceptio est, *Oportet regratiari, vel famulari ei, qui gratiam facit.*

442. Qui benefactori gratum se exhibet, ad novas gratias dispensandas eum sibi devincit. In hunc sensum D. Arethius flumini, in mare delapso, subscripsit. UT ITERUM FLUAT. Id ipsum etiam sequentia lemmata dicunt. REDDITURO REDDO. &, INGREDITUR. &, EGREDIETVR. Vel, REVERTITVR, ET REVERTETVR. Animus Religiosus, ac pietati devotus, si quidquam ubertatis è gratiâ Divinâ emendicare velit, assiduo se Deo gratum sistere, neque exhibiti favoris unquam imminorem exhibere debet. *Quod si copia aquarum, inquit Doctor Mellifluus, secretis subterraneisque recursibus incessanter æquora repetunt, ut inde rursus ad visus ususq; nostros, jugi & insatigabili erumpant obsequio; cur non etiam spiruales viri, ut arva mentium rigare non desinant, proprio fonte sine fraude, & sine intermissione reddent-*

Predicator digressus.

S. Greg. i præfat. s. Moral. 1

Mutatio.

Societas.

Lips. Cetero Epist. 8

Moderatio.

Q. Curt. 6

Rich. de Vit. de gradibus Charitat. c. 4

Gratitudo.

Seneca N. Quest. 1. 3

Arist. lib. Ethic.

Gratitudo.

S. Bernardi serm. 13 in Cantica.

reddentur? ad locum unde exeunt revertantur flumina gratiarum, ut iterum fluant. Tandem in hoc consilium concludit. Remittatur in suum principium celeste profluvium, quo uberius terra refundatur.

443. Hortensius Pallavicinus, è Societate Jesu, cum observatum haberet, flumina, quò longius à capite suo progrediuntur, eò latiore aquarum alveo explicari; in Maximiliani I. Imperatoris elogio scripsit. *Regia flumina, quò longius discurrunt, eò excurrunt latius, amplificata aquarum veluti majestate ex popularibus minorum fluviorum tributis.* Unde hanc suam mentem in Emblematis formam cogens, flumini subscripsit, **QUO LONGIUS, EO LATIUS**, Augustissimam Domum Austriacam significans, quæ linèa rectâ à Pharamundo I. Francorum in Germaniâ Rege, usque ad Siebertum Austriæ, Alsatia, aliarumque Provinciarum Rege ortum suum trahit; ex his porro Siebertus I. Habsburgi Comes genitus, per novendecim succedentium generationum gradus Rudolphum I. Imperatorem in lucem auspiciatissimam edidit: in hæc verò augustissimâ Pronepotum serie Imperii Majestas eò crevit, ut à Maximiliani I. & postea à Caroli V. & Philippi II. Austriacorum tempore ad pristinas Imperii ditiones accesserint Flandria, Burgundia, Bohemia, Hungaria, Hispania, Sicilia, Sardinia, Neapolis, Lusitania, & vastissima India Orientalis & Occidentalis regna. Ut ad eò sub Augustissimæ Domûs Austriacæ patrocínio dimidiis penè orbis hodie conquiescat. Catærum quò longius à mundo recedimus, eò ampliora amoris Divini incrementa facimus. Pulchrè S. P. Augustinus. *Fit plerumque, ut qui corpore longè peregrinatur à te, conjunctus sit tibi; quia hoc amat quod tu: & fit plerumque, ut stans juxta te, ex eo quia diligit mundum, cum tu diligas Deum, longè sit à te.*

444. Emblematis loco flumem depinxere, quod intumescens aquis in subjectam cataractam ruebat; eaque effractâ, circumfusos campos inundabat; cum lemmate. **TUA EVERSIO, NOSTRA DISPERSIO.** Genuensis Populi hæc suspiria ac lammamenta erant, cum fata Eminentissimum Cardinalem Horatium Spinolam, contreraneum & Archiepiscopum suum optimum, rapuissent. Porro sicut ruptis cataractis sparsim effluunt aquæ, ita patiente & jamjam morituro Christo Apostoli omnes in fugam acti & dispersi sunt; juxta illud Christi vaticinium. *Omsnes vos scandalum patiemini in me in istâ nocte? scriptum est enim, percutiam pastorem & dispergentur oves gregis.* Et, quod mireris, non corpore tantum, sed ipsâ etiam fide pastorem suum reliquerunt: *Non enim,* inquit Augustinus, *quando comprehensus est, tantummodo carne suâ ejus carnem, verum etiam mente reliquerunt fidem. Ecce! quomodo cum reliquerant deserendo etiam ipsum fidem, quâ in eum ante crediderant.*

445. Fluminis aquæ, à cataractis intra alveum cohibita, epigraphen tenent. **OPPORTUNE DEFLUENT.** D. Thomas Aquinatem hoc Emblemate insigniveris, qui sapientiæ suæ aquas, sub taciturnitatis vallo aliquamdiu retentas, tandem opproturissimè non sine totius Ecclesiæ molumento effudit. Porro sacrarum adorationum aquæ ad irrigand. humana pectora tempestivè ac opportunè effundenda sunt; secus enim, exoptato carebunt fructu. Unde Apostolus primum opportunè, postea verò contumaces etiam importunè admonendos voluit; *Prædica verbum, infra opportunè, importunè &c.* Pulchrè id explicans S. Greg. Papa. *Dicturus:* inquit, *importunè, præ-*

misit opportunè; quia scilicet apud auditoris mentem ipsâ suâ utilitate se destruit, si habere importunitas opportunitatem nescit.

446. Homines mundani, per illecebras ac vanitates terrenas passim volutati, innumeris vitiorum fordibus inquinantur; Hos P. Joannes Rhò flumini non abfimiles dixit, quod extra suas margines in vicinos campos evagatum, lutum ac colluviem omnem in se colligit. Lemma. **LUTUM COLLI-GET.** Appositè S. Leo. *Dum per varias actiones mundi hujus sollicitudo distenditur, necesse est de mundano pulvere etiam religiosa corda sordescere.* S. Ambrosius fluvium, qui è suis alveis exundans, cænum contrahit, solutioris linguæ homini comparat; hic enim, laxatis verborum repagulis, instar torrentis, totos sordium, culparum, ac defectuum acervos congregat. *Alliga sermonem tuum, ne luxuriet, ne lasciviat, & multiloquio peccata sibi colligat. Sit restrictior, & ripis coercetur, citò LUTUM COLLIGIT amnis exundans.*

447. Flumen exundans res quasvis obvias secum abripit. Lemma. **OBVIA QUÆCUNQUE TRAHIT.** E. S. Basilii sententia, viva hæc Magistratûs illius imago est, qui tyrannidis suæ vehementiam adversus subditos aliosque inferiores passim exercet. *Veluti flumina,* inquit, *ex parvis initiis exuntia, deinde paulatim incrementum intolerabile in processu accipientia, impetu demum violento, quidquid obicitur secum trahunt; sic & hi, qui in magnum provehuntur potestatem, ex eo quod jam aliquos oppreserunt, ad majora continuo facinora, majoresque injurias progrediuntur.* His nihilò inferior mortis crudelitas. *Obvia quæque rapit.* Ovidius id deplorans canit:

*Tempus edax rerum, tuq. invidiosa vetustas,
Omnia destruitis, vitiæque dentibus ævi
Paulatim lentâ consumitis omnia morte.*

Et rursus.

*Scilicet omne sacrum mors importuna profanat,
& Orbibus obscuras injicit illa manus,*

44. Flumini inscripsere. **FUGIENS ABIT.** Cum humanæ vitæ, tum omnis fortunæ ac opulentiaæ terrenæ idæam absolutissimam hæc imago refert. Scitè Seneca.

*--- --- Properat cursu
Vita citato, volucrique die,
Rota præcipiti vertitur anni.*

Et Horatius

*Dum loquimur, fugerit invida
Ætas; carpe diem, quam minimum credula
postero.*

Prolixè in rem præsentem S. P. N. Augustinus. *Sicut torrens pluvialibus aquis colligitur, redundat, perstrepat, currit, & currendo decurrit: sic est omnis iste cursus mortalitatis: nascuntur homines, moriuntur, & aliis morientibus, alii nascuntur: succedunt, accedunt, decedunt, non manebunt. Quid hic tenetur? quid non decurrit? quid non, quasi de pluvia collectum, it in abyssum? Tales cum primis divitias dixeris; nam, Agapito asserente, terrenarum opum instabiles divitiæ, fluvialium undarum imitantur cursum: modicum enim affluunt bis qui habere se eas arbitrantur, mox veò refluxentes, ad alios accedunt.* S. Gregorius Nazianzenus.

*Quæ veniunt; abeunt; rebus si niteris, anni,
Qui non consistat, fides, amice, levi.*

Omnia hejus mundi bona simul complexus Justus Lipsius, *Ut flumina,* inquit, *ad mare feruntur perpetuè & prono*

Mundo dediti.

S. Leo Papa serm. 4. de Quadrag.

Loquaces.

S. Ambros. l. 1. offic. c. 3.

Magistratus indiscretus. S. Basil. Hom. in Divit. Avaros.

Mors. Ovid. 15. Metam.

Idem lib. 3. Amor. Eleg. 8.

Vita humana.

Senec. Hercules Furens. Act. 1.

Horat. l. 1. Carm. Od. 11

S. Aug. in Psal. 109.

Divitiæ. Agapit. Epist. Parancet. S. Gregor. Naz.

Bona terrena.

Lips. l. 1. de Clem. c. 15.

Et prono cursu: sic res omnes humanae per cladium canalem labrentur ad suam metam.

Discordia. 449. Vcluti fluvius in plures rivus divisus, separatu vadit facilis; ita discordia, inter hostes disseminata, plurimum commodi affert, facilemque militantibus victoriam conciliat. Emblematis subscriptis D. Didacus Saavedra. DISJUNCTIS VIRIBUS. Prudentia Ducis est, inquit Vegetius, inter hostes discordia causas ferere. Et Titus Livius. Discordia et seditio omnia facit opportuniora insidiantibus. Denique Cornelius Tacitus. Urgentibus Imperii fati, nihil jam prestare majus fortuna potest, quam hostium discordiam.

Calamitas affidua. 450. Afflicti cujusdam calamitates, nullo unquam termino componendae, sed assiduis fluctibus jactandae; fluminis undas imitantur, quarum una trudit alteram, & CUM DEFLUUNT AFFLUUNT. Seneca,

Seneca in Agamem. Act. 1. Alia ex alia cura fatigat, Vexatque animos nova tempestas.

Hanc hominis miseriam non sine gemitu prosequitur meus Concanonicus Thomas Kempensis in Divino suo, de Christo imitando, libello; Hec, exclamat, qualis est haec vita, ubi non desunt tribulationes et miseria? nam una tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit: sed et priore adhuc durante conflictu, alii plures superveniunt, et insperate.

Dolor occultus. 451. Flumini tumescenti, et cataractis retento, inscripsi. QUANTO PIU SI RITIEN, VIE PIU S'INGROSSA. Id est, AB OBICE CRESCIT. Oportune in rem presentem de dolore occulto canit Ovidius.

Ovid. l. 5. Trist. Eleg. 2. Strangulat inclusus dolor, atque cor astat intus, Cogitur et vires multiplicare suas.

Ira Dei. 452. Insignem Personam, morte abreptam, fluminis Emblematis representabis; quod in campos excurrens, epigraphen a me recepit. OPTIMA QUAEQUE PARIT. Compertum enim habemus, mortem, instar impetuosi fluminis, in eos potissimum grassari, quos mundus Athlantium loco adoravit. Nec incongrue Emblematis hujus mentem de violentia militari interpretari licet, quae est Cornelii Taciti sententia, Omnia tanquam externa aut urbes hostium urere, vastare, rapere solet. Q. Curtius milites vocat: Populatores terrae, quam a populationibus vindicare debebant Denique est rapaci illo flumine Tyrannorum vim, in omnia subditorum bona favere solitam, conjicies. Difert Plinius. Est Tyranni, quidquid habet quisque subditus amplum egregium, pulchrum, sive in rebus mobilibus, sive in rebus soli, occupare et sibi detinere.

Mors. 453. Avarus, quanto amplioribus onustus divitiis, tanto pluribus coacervandis inhiat; haud secus atque fluvius fit INCREMENTO RAPACIOR. Inter Scriptores Sacros id observans S. Basilius, ait, Qui repente ditatus est, plura possidens, plura concupiscit. Inter prophanos Ovidius: Creverunt et opes, et opum furiosa cupido. Et cum possideant plurima, plura petunt

Avarus. S. Basilius Hom. 7. in divit. Avar. Ovid. 1. Fast.

Quarere, ut absument, absumpta requirere certant Atque ipsa vitii sunt alimenta vices.

454. Qui Deo vel Principi a servitiis sunt, quod amplioem gratiae cumulum ab iis receperint, eod promptiore obsequendi animum ostendunt. Fluvius id demonstrat, hoc lemmate signatus. INCREMENTO VELOCIOR. Ea enim fluvii est indoles, ut copiosiore aqua locupletatus, gressum acceleret, ac iter destinatum velocius percurrat. Porro homo viam mandatorum Dei tanto expeditius percurreret, quanto maiore charitatis aut gratiae Divinae augmento cumulatus fuerit. Certè David, quando cor suum Divino amore affluere ac dilatari sensit, jam non amplius vulgari gressu viam illam incedere, sed alacriter currere capit; Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. In hunc locum S. Augustinus. Cucurri, inquit, non per proprium, et quasi nullius tuae opis indigum arbitrium meum; sed cum dilatasti cor meum. Cordis dilatatio, justitiae delectatio. Hoc munus est Dei, ut in preceptis ejus non timore pene angustemur, sed dilectione dilatemur, et delectatione justitiae delectemur. Non curerem, nisi dilatastes cor meum.

455. Flumen, quanto longius progreditur, eod majorum undarum copiam colligit. Unde lemma. DEFLUENS AFFLUIT. Sic virtus cum aetate augetur. Testatus id S. Hieronymus. Senectus eorum, inquit, qui adolescentiam suam honestis artibus instruxerunt, et in lege Domini meditati sunt die ac nocte aetate fit doctior, usu tritior, processu temporis sapientior et c.

456. Amœnum flumen, placidis ac silentibus decurrens undis, epigraphen tenet. MUTUM, SED ALTUM. D. Thoma Aquinatis haec imago est, qui, aetate etiamnum adolescente, verborum quidem exstitit paucissimus; plurima tamen in totius Ecclesiae utilitatem speculatus, bovis muti cognomen accepit; nititurque Emblematis hujus argumentum veteri illa Q. Curtii parameia, Altissima quaque flumina minimo sono labi. Ita illos in penetrandis sacris mysteriis profundissimos experimur, qui silentio et contemplationi sunt dediti. Verissime meus Thomas Kempensis. In silentio et quiete proficit anima devota, et discit abscondita scripturarum et c. Tandem cum flumina, exteriora quidem vultu quieta ac placida, plerumque sunt voraginosa et omnium periculosissima; idcirco Cato in homines morosos ac taciturnos fluminibus illis non absimiles dicit, qui tanto Plus damni creare solent, quod verbis sunt parciores.

Demissos animo, ac tacitos vitare memento: Quae flumen placidum est, forsitan latet altius unda

457. Qui profectum suum potius a bonitate ac providentia Divina, quam ab humana industria recipit, se ipsum non abs re fluvio similem dixerit, qui pluviarum beneficio augetur, epigraphen teneat. IMBRIBUS AUCTIONUS. Talem se testatus est Apostolus, quando dixit; Gratia Dei sum id, quod sum: Homo enim, nisi affluente Divina gratia, penitus arcescit, et in nihilo suo perseverare cogitur. Opportune in rem presentem Magnus Augustinus super illud Psalmi, Pluviam voluntariam segregabis Deus hereditati tuae; ait, Pluviam voluntariam non nisi gratiam vult intelligi, non meritis redditam, sed gratis datam; unde et gratia nominatur: dedit enim eam, non quia digni eramus, sed quia voluit. Ita etiam non raro est persecutionum imbre incrementum honoris aut gloriae non exiguum capimus.

458. Carolus Rancatus flumini, ingentes ac super-

Minist. solicit. Charit. Psal. 124. S. Aug. hunc loq. Profect. S. Hiero. Epist. ad Nepom. S. Tho. Aqu. Q. Curt. 7. Silentia. De Imi. c. 20 n. Taciturnitas n. Cas. Auxiliu. Dei. 1. Cor. 15. Psal. 67. S. Aug. Trinit. l. 1. c. 1. Perfectionis utilis.

superbas trahenti undas, subscriptis; FONTE CADIT MODICO, Lucano hanc epigraphen fugerente.

*Forte cadit modico, parvisq; impellitur undis
Punicus Rubicon.*

Eos in hoc flumine depictos cernere licet, quos benignior fortuna è tenuissimis ac pauperrimis natalibus ad amplissimas dignitates permovit. Valerius Maximus. *Incunabula Tullii Hostilii agreste tugurium capit: ejusdem adolescentia in pecore pascendo fuit occupata: validior aetas Imperium Romanorum rexit, & duplicavit: senectus excellentissimis ornamentis decorata in altissimo Majestatis fastigio fulsit.* Huic è vestigio Tarquinium, Servium Tullium, Varro-nem, Porcium Catonem, aliosque, ex obscurâ ac humili forte ad summa Imperia sublevatos, subjun-git.

459. Afcanius Pignatellus, hostium vehementiâ acerrimè circumventus, symboli sui loco spumantes fluminis aquas depinxit, quæ, tametsi cataractam superent, obruantque, non tamen effringunt. Lem-ma addidit. OBRUIUNT, NON DIRIMUNT. Veluti diceret, se quidem, instar cataractæ, ab adversâ hostium, ceu totidem undarum vehementiâ, ali-quantulum esse affligendum, nunquam tamen ex invictâ suâ constantiâ dimovendum aut frangen-dum. Egregiè S. Augustinus. *Duplicem mundus aciem producit contra milites Christi, blanditur ut decipiat, terret ut frangat. Non nos terreat voluptas propria, non nos terreat crudelitas aliena, & victus est mun-dus. Ad utrosq; aditus occurrit Christus, & non vin-citur Christianus.*

460. Felicitatis terrenæ fugam è copiosâ fluminis aquâ discere licet; cui inscriptum. CUM FLUIT, EFFLUIT, Ovidius.

— Nihil est, toto, quod perftet, in orbe,
Cuncta fluunt: omnisque vagans formatur imago.
Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu,
Non secus ac flumen: neq; enim consistere flumen
Urgeturq; prior veniente urgetq; priorem,
Tempora sic fugiunt pariter, pariterq; sequuntur.

Et Agapytus. *Divitiæ fluviatilium undarum imitan-tur cursum: modicum enim affluunt his, qui habere se eas arbitrantur, mox verò refluxentes, ad alios acce-dunt, solus autem beneficentiæ Thesaurus stabilis est possidentibus eum.*

461. Animus grandis & generosus, omnem male-volorum adversitatem superare solitus, flumini se non absimilem probat, quod effractis & quassatis obturamentis, epigraphen refert. OBSTANTIA STERNIT. Eisdem affectus in doctrinâ Evangeli-câ deprehendimus, quæ, instar impetuosi fluminis, omnia insanæ gentilitatis, aut hæreticæ perfidiæ ob-jectamenta convellit ac diffringit. Hinc Rabanus in illud Siracidis commentatus, *Ego quasi fluvius Dyorix, & sicut aqueductus exivi de Paradiso, ait, Sapientia se comparat fluvio rapidissimo, & aqua egre-dienti de paradiso: quia doctrina Salvatoris, de cæ-lesti prodiens thesauro, omnia obstacula errorum, at-que persecutionum suâ velocitate atque fortitudine disrumpit, ac frangit &c.* Cæterum Comes Eman-uel Thesaurus eidem Emblemati subscripsit. DI-RUIT, DUM RVIT. Genuinam hominis illius hanc iconem dixeris, qui desperationis furore actus, in hostem ruit.

462. Flumen obturamentis quibus cohibetur, ef-fractis, majore vehementiâ prorumpit. Lemma. PO-TENTIUS ERUMPI. D. Archangelus Conter hoc symbolo adolescentem delineat, tantò vehemē-tius in omnem vitæ licentiam præcipitatum, quantò severiore educatione ab illâ cohibebatur. Ea quo-que peccatorum quorundam est contumaciâ, ut nunquam majore impetu agere videantur, quàm ubi plures Dei ac Principum leges obstant. Cæterum etiam vindicta Divina, quò diuturniore tolerantia retinetur, tantò acerbiorè impetu tandem adversus sceleros erumpit. Valerius Maximus. *Lento gradu ad vindictam sui Divina procedit ira: tarditatemq; supplicii gravitate compensat.*

463. D. Hercules Salarolus, Can. Regularium Ab-bas, Emblematis loco flumen depinxit, quod cata-ractis tandem disruptis, rapidè effluebat; cum lemma-te. ERUMPENS OTIA PENSAT. Itâ verus pœ-nitens nobilissimum merendi tempus, inter otia ac peccata deperditum, bonorum operum adminiculo redimere conatur. S. Petrus Damianus, *Novimus, inquit, utriusq; sexus homines, post abominabiles vo-luptatis illecebras, ad tantam religiosa vita per ve-nisse munditiam, ut non modò castos, aque pudicos quoslibet in sanctitate præcederent, sed & non con-temnenda multarum virginum merita superarent.*

464. Lethæo inferorum fluvio talem vim & effi-caciam affingunt Poëtæ, quòd ejus epotilices re-rum præteritatum memoriam penitus oblitterent, ac perpetuam omnium oblivionem bibenti homini in-ducant. Fabula hæc, uti pleraque alia Poëtarum in-volucra, non parvum ad moralia momentum ha-bent. Unde meus Concanonicus D. Alexander Lu-zon de Millares Emblematis hanc Apostoli gnoma-m lemmatis loco subjunxit. QUÆ RETRO SUNT, OBLIVISCENS. Innuebat videlicet, illa omnia oblivioni fructuosè mandari, quorum reminiscencia virtutis negotium turbat, & vitiorum fomenta ac-cendit; frequenter enim noxarum præteritarum me-moria animo nostro in perfectionis curriculo re-moras injicit, æque periculosas ac molestas. Has re-rum mundanarum turbas glomeratim expertus est etiam in vastissimâ eremo S. Hieronymus. *Ille igitur ego, inquit, qui ob gehennæ metum tali me carcere ipse damnaveram, scorpionum tantum socius & ferarum, sæpe choris intereram puellarum. Fiebant ora jejuniis & mens desiderii astuabat in frigido corpore, & ante homines suâ jam carne præmortuum, sola libidinum incendia bulliebant.* Unde ardentes Magni Augu-stini ad Deum preces sunt. *Quis mihi dabit, ut venias in cor meum, & inebries illud, ut obliviscar mala mea?* Cæterum optandus hodie etiamnum esset ille Lethes fluvius, quo Religiosi rerum omnium præteritarum, & totius mundi oblivisci discerent.

465. Alpheus fluvius, in Elide Peloponnesi Ocea-num Siculum occultis meatibus subterlabens, sine ullâ undarum mixtione tandem in Arethusam Siciliae fontem illabitur, ejusque in amplexus ruit; uti cum Pausaniâ testatur Virgilius.

Alphem fama est huc Elidis an-nens
Occultas egisse vias subter mare: qui nunc
Ore, Arethusa, tuo Siculis confunditur undis.

Atq; ad eò maris medium petransit, suis undis, co-lore, ac piscibus integerrimus. Proinde Lemma-tis loco subscribes. ILLÆSUS TRANSIT. Pau-corum hæc felicitas est, ut per sæculi vanitates dela-ti, iis non misceantur, neque ullam ex hoc mundi pçlago

Juventus effrenis.

Peccator contumat.

Ira Dei.

Val Max l. i. c. i.

Pœnitens.

S. Pet. Dam Epist 4 de Dei Omnip. cap 3

Oblivio peccatorum præterito-rum utilis.

S. Hieronym Epist ad Euseb. stoch.

S. Aug. lib. 2 Conf cap 19

Religiosus

Pausan lib 5

Virgil l. 3 Æneid.

Societas bona inter malos.

S. Aug. serm. 13 de Verb. Dom. c. 17.

pelago falsuginem contrahant. Pulchrè S. P. Augustinus. *Attendite saculum quasi mare, ventus validus, & magnat tempestas. Unicuiq; sua cupiditas, tempestas est. Amas Deum, ambulat super mare, sub pedibus tuis est timor saculi. Amas saculum, absorbebit te. Amatores suos vocare novit, non portare. Et rursus. Implevit Deus amaritudinibus mundum, & inde voluptatem capis. Quid si dulcis esset, quomodo amaretur? Offerunt tibi ista, elige aliam viam. Ama Deum, contemne ista.*

Idem serm. 115 de divers. cap. 17.

466. Flumen, ingenti affluentium aquarum numero locuples, securum navigantibus iter præbet. Lemma. **QUO MAJUS; MINUS HOC PERICLI EST.** Maria Virgo, gratiæ Divinæ aquis plenissima, fluctuantem animæ nostræ navim sine ullo discrimine ad cœlestem portum provehit; ut ad eò verissimè illam cognominet Richardus à S. Laurentio, *Flumen Dei, repletum aquis gratiæ.* Et Buteo. *Flumen multifluum gratiarum.* Emblematis mentem sequenti epigrammate explicat P. Jacobus Masenius.

M. V. patrocinium.

Rich. à S. Laur. l. 9 p. 516 Eub hym. 92 p. 137.

Quæ minor in dubiis fluit unda celerrima tesquis, Hanc vites; plenis certior illa vadis. Credimus? en plenis Virgo benè convenit undis? Non mergit: placide provehit illa ratim.

T O R R E N S .

Indoctus loquax.

467. Torrens, aquarum inops, stridulum inter saxea offendicula murmur excitat. Unde lemma. **STREPIT, CUM DEFICIT UNDA.** Ita apud indoctos plerumque multum garrulitatis, sapientiæ verò parum aut nihil videas. Subditi quoque ad quamvis levissimæ indigentia occasionem Superioribus non raro obmurmurant. Omnium tamen aptissimè militibus hæc imago convenit, qui, stipendiis aliquantulum deficientibus, mox turbas excitant, ac dissolvuntur. Titus Livius. *Dissolvendi exercitûs, & magnarum in eorum causa, vel una hæc est, si militibus ara aut stipendia non persolvantur.*

Murmurans. Miles.

Livius Dec. 1 ub. 5

468. Torrens, in amœnos ac cultos agros exundans, horrendum eos devastat. Lemma. **IN DESERTA MUTABIT.** Belliducem, rapinis assuetum, hæc imago adumbrat, cujus tyrannide optimas ac fertilissimas Provincias excindi, solumque sterile æquare, non sine luctu videmus. Justus Lipsius. *Feris Mars non animata solum virâ devolvit, sed convertit, quidquid stetit.*

Bellidux prædo.

Lips. l. 5 Dialog. 1. de militia.

469. Hæresis, ubi è scaturigine suâ excurrere cæpit, immani quidem fragore passim grassatur; at brevi temporis intervallo iterum detumescit, ac penitus exsiccatur. Eam proinde torrentis Emblemate describere licet; additâ inscriptione. **STREPIT, ET EFFLUIT.** Hanc Emblematis mentem S. P. Augustinus suggerens, *Non vos terreant, inquit, Fratres, quidam fluvii, qui dicuntur torrentes, hyemalibus aquis implentur, nolite timere, post paululum transiit, decurrit aqua, ad tempus perstrepat, mox cessabit. Diu stare non possunt: multe hæreses jam mortuæ sunt. In eos etiam hoc Emblemata convenit, qui facili operâ in iram ac minas concitari soliti, haud difficulter iterum conquiescunt.*

Hæresis.

S. Aug. in Ps. 57

Iracundus implacabilis.

470. Torrens, per rupem delapsus, suimet præcipitii ac ruinæ authorem agit. Unde lemma. **DAT SEMET IN PRÆCEPS.** Sic anima sclerata propriam sibi perniciem fabricatur. S. Nilus Abbas. *Quemadmodum torrens sibi ipse per præceps aditum patefacit, sic & peccator sibi ipse per scelera ruens, parat interitum.*

Proprii mali author.

S. Nil. Instit. ad Monach.

471. Aridi torrentis alveus, plerumque pedore ac illuvie conspurcatus, ab interveniente aquarum co-

piâ sedulo extergitur. Unde ephigraphen subjunxi. **SORDES ELIMINAT.** Divinus Vates Lachrymas torrenti non absimiles dicit, *Deduc quasi torrentem lachrymas per diem & noctem;* quippe quòd illarum beneficio omnes cordis humani fordes studiosissimè eluantur. Dilucidè S. Petrus Damianus. *Sicut spumosi torrentis cumulus superveniens, cunctis alveum sordibus purgat; sic lachrymarum profusentium cursus ex mente flentis, & diabolica versuta semina & omnes SORDENTES vitiorum pestes ELIMINAT.*

Lachry: Thren. 2. S. Pet. D. Opusc. 13

472. Torrens non sine fragore per rupium præcipitia delabitur, quasi finitimis populis præviam fugiendi, sui que conservandi tesseram daturus. Ephigraphen addidi. **CUM SONITU RUIT.** Vel, ut aliis placuit. **NON SINE SONITU.** Verbis è Silio mutuatis.

Silius l.

Ut torrens celsi præcepse verice Pindi CUM SONITU RUIT in campos: magnoque fragore. Spumea saxosis clamat convallibus unda.

Torrenti non absimilem se exhibet ferox ac intumescens Bellidux, in Provincias non sine strepitu ac civium terrore grassari solitus. Porro Deus vindictæ suæ vehementiam nunquam sine præviis conminationibus in mundum effundere solet. S. Basilius in illa Isaïæ verba, *ostendam vobis quid ego faciam vineæ meæ: auferam sepem ejus & c. non clamant aut silenter, ait, ingerit supplicia, sed intendens comminationes, ea prædicat affore, per hoc peccatores invitans ad penitentiam.*

Deus tequan punit, natur. s. Basil. Isaia 5.

473. Princeps, propriis quidem viribus imbecillis, alieno tamen amicorum robore ad propulsandam hostium potentiam fatis instructus, Torrentem imitatur, qui è pluvialibus aquis, resolutis nivibus, aliarumve aquarum colluvie cœrrivatus, tandem in vastam molem excrescit. Illum proinde Gamberthus hoc Lucani lemmate notavit. **ACCEPTO ROBORE MAJOR.** Providè Polybins. *Optimè sibi consulunt Respublica tenuiores, à potentioribus bello lacepsita, quæ prudentes, & propositâ periculi magnitudine, & vicinitate pellicunt alias Respublicas vel regna potentissima in suam societatem & c.*

Unio p. dest.

Lucan l. Pharsal. Polyb. l.

474. Torrens hyeme aquis abundat, æstate deficit. Lemma. **ÆSTATE MINOR.** S. Laur. Justiniano teste humilitatis hæc idea est, quæ inter adversitates incrementum capere solita, rebus, secundis minuitur. Opportunè in rem præsentem Religiosissimus meus Thomas Kempensis, posteaquam plurimas calamitates, homini sufferendas, retulisset, tandem concludit. *Propter hoc natura aliquando contristabitur, & magnum certamen sustinebit; sed magnum bonum inde consequeris, si silens portaveris.* Id ipsum etiam de Patientiæ virtute pronuntiat S. P. Augustinus. *Si per patientiam expectas, adhuc gemis, non enim opus est patientiâ, ubi nil mali perpetieris. Tolerantia, qua dicitur, sustinentia qua dicitur, longanimitas qua dicitur, non est nisi in malis. Ubi premeris, ibi angustia est.*

Humilit

Th. Kemp. l. 10 c. 4

Patientia S. Aug. 1 Psal. 31.

475. Torrens, stringente frigore, congelascit; nec nisi sub calidiore vento resolvi ac fluere solet. Unde torrenti congelato subscribes. **SUB CALIDO FLUET.** Ita pectora nostra, peccatorum rigore penitus obdurata, non nisi charitate aut gratiâ Divinâ afflante progrediuntur. S. Augustinus, illud Psalmi interpretatus, *Converte Domine captivitatem nostram, sicut torrens in Austro;* ait, *Captivita-*

Charitas gratia S. Aug. 110 c. 2

trivitatem scilicet, quæ sub Diabolo, tanquam Aquilone tenebantur, ubi abundante iniquitate frigerant, & quodammodo congelaverant. At vero flante Austro, glacies resolvitur & torrentes fluunt, id est, peccatis remissis, populi ad Christum charitate concurrunt; hinc scriptum est, sicut glacies in sereno, ita solventur peccata tua.

NILUS FLUVIUS.

Caput XXV.

476. CÆteris fluminibus consuetum est, sub æstatis ardore aquas comprimere, earumque penuriam pati. Nilus contra, naturæ privilegio, die magis sudo, & acrius urente Syrio, majorem, quam aliàs, undarum copiam trahit; adeò quidem, ut tunc temporis exundans, omnes Ægypti campos uberrimè riget. Philonem habeto testem. *Fluvius æstate adultâ, quando alius fertur decrescere, perenne aquè ac torrentes crescens ac diffusus, arva inundat, aquis fragrantibus.* Unde Raulinus Nilum hoc lemmate insigniit. AUXIT FLAGRANTIOR ÆSTUS, vel ut brevius Carolus Rancatus. AUCTION ÆSTU. Ut autem Nilus in Emblemate ab aliis fluminibus discerni posset, eidem vicinos statuere Pyramidem & Crocodilum. Hominem, charitatis studiosum, hæc icone adumbrabis, qui suas gratias ac beneficia, ceu totidem Nili aquas, nunquam uberius in egenos effundit, quam dum amoris Divini æstu omnium maximè ardet. Ut adeò meritò exclamct S. Augustinus. *O quam felix & beata est anima, qua charitatem in se habere mereatur! charitas siccanti potus est, esurienti cibus, in amaritudine positus dulcedo, in tristitia constitutus vera & grata consolatio, fluctuantibus portus, errantium via, peregrinantibus patria.*

477. Lucanus admodum concinnè de Nilo canit.

*Arcanum natura caput non prodidit ulli,
Nec licuit populis parvum te Nile videre;
Amovitque sinus; & gentes maluit ortus
Mirari, quam nosse tuos.*

Inde Carolus Rancatus complurium Emblematum occasionem mutuans, Nilo inscripsit. CAPUT NON PRODIDIT ULLI. Nam, è plurimorum sententiâ, Nili scaturigo nullius ingenio aut labore hæctenus deprehendi potuit. Hoc Nili elogio eos afficies, qui vel sublimes suas cogitationes ac negotia, vel consilia aulica coram aliis abscondere nõrunt. Idipsum multò maximè de gratiâ Divinâ, totaque prædestinationis serie; uti etiam de Naturâ Divinâ, aliisque fidei arcanis, pronuntiare licet, quæ nulli umquam ingenio humano erunt pervia. S. August. *Cur Deus illum adjuvet, illum non adjuvet, penes ipsum est æquitatis tam secreta ratio.*

478. Idem Rancatus Nilo subscripsit. NON LICUIT VIDERE PARVUM, Verbis è Lucani poemate, paulò ante adducto, desumptis.

Nec licuit populis parvum te Nile videre.

S. Magnum, Mediolanensium Archiepiscopum, hæc imago representabat, qui etiamnum infans cum sacro Iustriali fonte esset expiatus, magnum seu grandem se exhibuit, nec toto reliquo vitæ decursu quidquam in eo parvum aut ignobile deprehendi poterat. Hoc Encomio dignos se probavêre S. Maxim. *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

mus, Episcopus Turonensis; Maximilianus Imperator Austriacus, aliique magni nominis heroes. Idipsum jure longè æquiore de SS. Joanne Baptistâ, S. Joanne Nicolao Nolano, aliisque dicere licet, quos, jam in Baptista materno utero sanctificatos, mundus nunquam parvos vidit. Cum primis tamen Mariæ Virginis hæc imago est propria, quæ non tantum ab omni originariâ labe semper fuit immunis, sed insuper tot gratis tam naturalibus quam Divinis ab ipsa sua infantia instructa, ut omnium hominum sapientiam ac virtutem longissimè superârît. Unde exclamat S. Gregorius Nicomediensis. *O puram & clarissimam animam! qua in florenti corpore ostendit dotes, quæ naturam superant.*

479. Politicus, in agendo minimè præceps, sed gravis, prudens, ac circumspectus, Nilum imitatur, qui tardo ac tranquillo gressu incedens, vastum Ægypti regnum uberrimis beneficiis locupletat. Epigraphen Rancatus addidit, LENE, SED UTILE. Verbis è Claudiano mutuatis.

Lene fluit Nilus, sed cunctis omnibus extat Utilior.

Eandem virtutem in benigno clementiæ affectu, fecundo fructuum optimorum parente, cernere licet. Claudianus id testatur.

*Peragit tranquilla potestas,
Quod violenta nequit; mandataque fortius urget
Imperiosa quies.*

Porrò Correctionis modus tum demum erit utilis, quando lenis; unde Apostolus peccatores in spiritu lenitatis, & in omni patientia ad frugem revocandos præcipit. Opportunè S. Prosper. *Argue coequalis, observa seniores, increpa juniores, sed propterea addit, in omni patientiâ; quia leniter castigatus exhibet reverentiam castiganti; asperitate autem nimia & increpatione offensus, neque increpationem recipit, neque salutem.*

480. Verbum Incarnatum, referente S. Joanne, Spiritum Sanctum flumini consimilem dixit; *Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquæ viva. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum.* Ad hæc cum Spiritus Sanctus septem præcipuè donis mundum fecundet; idcirco Carolus Rancatus eum cum Nilo comparat, qui uberrimas suas aquas in septem divortia discriminare solitus, epigraphen tenet. SEPTEM DISCURRIT IN ORA. Ad verbum Virgilius.

*Nam quæ Pellai gens fortunata Canopi
Attulit effuso stagnantem flumine Nilum,
Et viridem Ægyptum nigrâ fecundat arena,
Et diversa ruens septem discurret in ora.*

Septem illa Spiritus Sancti dona enumerans Magnus Augustinus, *Spiritu Sancto in regnum celorum ducimur, & hæreditatem capimus, & consolamur, & in monte lib. passimur, & misericordiam consequimur, & mundamur, & pacificamur: atque ita perfecti, omnes extrinsecus illatas molestias pro veritate & justitiâ sustinemus.* Et alibi. *Est Spiritus Sanctus donum, & super omne donum, & quod nulli debetur donum, & quod gratis tribuitur donum.*

481. Sole ad Leonem divertente, Nilus, aridos ac hiantes Ægypti campos rigaturus, undique exundat, eosque opportuno refrigerio uberrimè fecundat. Philo id testatur. *Stagnante agros inundationibus*

Maria V.

S. Greg. Nicom. Orat. de Oblat. Beipara.

Tarditas utilis.

Claud. de Consul. Manlii.

Clementia.

Claud. loc. citato.

Correctio lenis.

Gal. 6. 1. 2. Tim. 4. 2. S. Prosper. l. 2. de Vita Cen. templ. cap. 5.

Ican. 3. 38.

Spiritus S.

Virgil lib. 4. Georg.

S. Aug. de serm. Dom. in Monte lib. 1. c. 4. Idem serm. 29 ex inedit.

Philo lib. de Abraham.

Providen-
tia Dei.
Psal. 144.
13.
S. Aug. in
Psal. 144.

tionibus debito tempore. epigraphen nonnemo sub-
jensit. OPPORTUNE FOECUNDAT. Genui-
na Providentiæ ac Bonitatis Divinæ hæc idea est,
de qua Psaltes. *Oculi omnium in te sperant Domine,*
& tu das illis escam in tempore opportuno. Præclare,
ut solent in hunc locum S. Augustinus, *Prorsus, inquit,*
inquam reficiens egrotum in opportunitate, quando
debet accipere, tunc das; & quod debet, hoc das. Ita-
que aliquando desideratur ab illo, & non dat, novit
horam dandi qui curat. Si forte non fuerit exaudi-
tus, non minuat animo, non deficiat; expectent o-
culi ejus ad escam, quam ille dat in opportunitate.
Quando non dat, ideo non dat, ne obsit quod dat. Dis-
cute ergo non murmurare adversus Deum, & quando
non exaudimini.

Resisten-
tia.
Matt. 13. 58.
Gratia
Dei.
S. Isidor. l. 2.
Sentent. c. 4.
n. 1.

482. Nilus, cursu suo ob arenarum acervos præ-
cluso, retrosum graditur; cuni lemmate. **DONEC**
AUFERATUR OBEX. Bartholomæus Rossius
hoc symbolo Christum demonstrat, quod Naza-
ræorum infidelitate à miraculis patrandis fuerit im-
peditus; argumenti occasione è D. Matthæo sumptâ,
Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulita-
tem illorum. Ita quoque gratia Divina vires suas in
eos non exercet, qui animum contumaciâ ac pec-
catis obfirmatum habent. S. Isidorus Hispalensis
præsul, *Qui male agere, inquit, non desunt, vanâ*
spe, indulgentiam de Dei pietate requirunt; quam
recte quererent, si ab actione prava cessarent.

Princeps
beneficus.
Prædica-
tor fru-
ctuosus.

482. Cardinalis Maffæus Barberinus favorum
ac gratiæ suæ fluentia ubique locorum amplissimè
diffudit; id quod Joannes Ferrus Emblemate de-
monstraturus, Nilum depinxit; addito lemmate.
INUNDATIONE FERAX. Julianus Apostata
nonneminis doctrinam Nilo non absimilem dixit.
Nilus, inquit, per regionem fluens, opum divitiarumque vim affert; tu verò linguam locutionemque tuam in animas juvenum immittens, ad scientiæ divitiis deducis. In S. Patris Nili honorem concinnè cecinit Poëta:

*Arva rigat Nilus fluvius, sed pectora sermo,
Ex Monachi Nili qui fluit ore, rigat.*

Lucan. l. 10.
Senec. lib. 6
Nat. Quæst.
c. 8
P. Gaspar
Schott lib 6.
in Anatom.
flum.
Lucan. l. 10.

484. Plurimi olim in Nili originem penetrandam
omni incubère studio; Scosiris quippe & Phi-
ladelphus Ægypti Reges, Cumbyfes Persarum Im-
perator, & Alexander Macedo n ultimam Æ-
thiopiam Legatos miserunt, qui Nili fontes inve-
stigarent; Julius quoque Cæsar apud Lucanum, &
Nero Imperator, referente Senecâ, omnem movê-
re lapidem, ut fluminis hujus scaturiginem facerent
orbi manifestam; conatu tamen semper irrito.
Quasi nimirum optima Natura rem ad eò imper-
viam soli huic sæculo nostro cognoscendam refer-
vare voluisset. Nostrâ enim hæc ætate Anno 1618.
P. Petrus Pays è Societate Jesu, spectante Æthiopiæ
Imperatore, veram ac genuinam Nili originem in
Abassini Imperatoris Regno Goyam oculis suis lu-
stravit; uti prolixè refert P. Gaspar Schottus. Unde
epigraphen Nilo subjunxi. **TANDEM SE PRO-**
DIDIT. E diametro Lucanus.

*Arcanum natura caput non prodidit ulli,
Nec licuit populis parum te Nile videre.*

Mysteriū
revelatum

Tempori illi hanc imaginem accommodaveris, in
quo aliquod fidei mysterium, sive è Divinâ revela-
tione, sive è Pontificis Maximi oraculo nobis inno-
tescit. Sic Deiparam Virginem, sine labe origina-
riâ conceptam, hoc nostro ævo ita Theologorum

suffragiis perspectam accepimus, ut definitioni sit
proxima, & pauci de illâ dubitent. Eodem Emble-
mate significatur, res qualvis abditissimas tandem
fieri quærentibus ac laborantibus pervias. S. P. Au-
gustinus illa D. Matthæi verba explicans, *Qui qua-*
rit, invenit, subjungit, *Ergo perseverantia opus est,*
ut accipiamus quod petimus, & inveniamus quod
querimus, & quod pulsamus aperiatur.

F O N S.

Caput XXVI.

485. Scriptor è diuturno labore doctior evadit;
Shaud fecus atque fons, è vase vicino hau-
stus, fit **HAUSTU CLARIOR.** Princeps quo-
que, uti & Eleemosynarii, tantò plus gloriæ con-
gregant, quò liberaliores existunt. Cassiodorus.
Regnantis facultas tunc fit ditior, cum remittit, &
acquirit nobiles thesauros fame, neglectâ vilitate pe-
curia.

486. Lybiæ fons, cui à Sole cognomen, mediâ
nocte fervescit, interdiu verò, sidere illo circa meri-
diem æstuante, friget. Unde lemma. **ARDO IN**
ABSENZA, E IN SUA PRESENZA AGGI-
ACCIO. Id est, *Frigeo si præsens fio; si longius uror.*
Hoc nimirum lascivus amor, cæteraque voluptates
terrenæ omnes habent, quod absentes avidè con-
cupiscantur, præsentibus verò fastidium ac dolorem
generent. Verissimè Thomas Kempensis. *Homi-*
nes sæculi hujus ex eadem re, unde sibi delectatio-
nem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter re-
cipiunt. fuste illis sit, ut, quia inordinatè delectatio-
nes querunt & sequuntur, non sine confusione & ama-
ritudine eas expleant. Appositè in rem præsentem
Joannes Ovvenus.

*Uror amore miser, tantoque potentius uror,
Quantò, qui me urit, longius ignis abest.*

Hieronymus Prati de casto & occulto suo amore
canit.

*Dentro son tutto foco, è fuori un ghiaccio,
Vorrei parlar, mà taccio.
Perchè io non so ben dir quel ch'io vorrei,
Quand'io son longiar disco: appresso i tremo. &c.*

487. Aquæ rivulus, è rupe per canale præcipi-
tatus, sublimi saltu in aëra erumpit. Abbas Cer-
tanus epigraphen addidit. **QUO MAGIS, EO**
MAGIS. vel, **QUO MAGIS IMA PETIT.**
vel, **DEFLUENS ELEVOR.** vel, **SUBLIMI-**
US, QUO SUBMISSIUS. Eidem quoque non
incongruè illa Sancti Pauli verba subjunges. **DE-**
SCENDENS ASCENDIT. Ita virtus, quò ma-
gis depressa, eò evadit sublimior. Animus etiam
hominis demissus, ad omne honoris fastigium ap-
tissimus redditur. *Quod autem ascendit,* inquiebat
de Servatore Apostolus, *quid est, nisi quia & de-*
scendit primum in inferiores partes terræ? qui de-
scendit, ipse est & qui ascendit. S. Bernardus, *Chri-*
stus, inquit, cum per naturam Divinitatis non ha-
beret, quo cresceret, vel ascenderet, quia ultra Deum
nihil est, per descensum quomodo cresceret invenit,
veniens incarnari, pati, mori, propter quod Deus
exaltavit illum, quia resurrexit, ascendit &c. Et S.
Joannes Chryostomus. *Quantò se ipsum quis ma-*
gis humiliaverit, tantò magis exaltabitur. Quem-
admodum enim in aqua sit, que tantò altius
ascendit.

ascendit, quanto illa quispiam ad ima deduxcrit : ita habet animi humilitas.

488. Scipio Bargalius supra vivas fontis aquas scripsit. CRESCERE, QUANTO N' ESCE. Id est DUM FLUIT, CRESCIT. Tales sunt divitiæ, prompto ac liberali animo in egenos distributæ. S. Isidorus Pelusiota. *Quemadmodum fontium gurgites, cum hauriuntur, uberius scaturiunt, altiusque quam prius, exiliunt. Eodem modo divitiæ, cum hauriuntur, decrementum minimè patiuntur.* Et S. Basilii. *Qui dando Divina gratia confidunt, pteos iritantur, qui continuè exhausti, minimè deficient, sed duplo copiosiores evadunt.* Hoc loco minimè prætereundum cenfeo Ambrosium, qui de Christo, panem in famelicis turbas dispensante, ait, *Vidisses incomprehensibili quodam rigora inter dividentiæ manus, quas non frangerant, fructificare particulas, & intacta frangentium digitis sponte sua fragmenta subreperere : quemadmodum videmus liquidis fontibus continuos fluere successus, & quidquid de illis auferas, usurario quodam reparari meatu.*

489. Fontis in Manduriæ oppido illud est prodigium, quod nec ab affusis aquis crescat, nec decrecat ab effusis. Lemma. NEC AUCTU NEC HAUSU. Plinius id testatur. *Neque exhaustis aquis minuitur, neque infusis augetur.* En! genuinum bonitatis Divinæ clypeon! quippe cuius infinitam opulentiam nec beneficia in nos effusa extenuant, nec obsequia nostra locupletant. Exquisite in rem præsentem S. Augustinus. *Non verbum proficit aut crescit accedente cogniore, sed integrum manet, si permiseris; integrum, si recesseris; integrum, si redieris; manens in se, & renovans omnia.*

490. Fontes cernere est, eo artificio collocatos, ut aquis, versus cælum sparsas, rursus intra proprium sinu excipiant. Lemma. RIPRENDE QUANTO VERSA. Id est, QUOD VERSAT RECIPIT. Ita quidquid Dei causâ è liberalis Eleemosynarii manu in egenos funditur, id omne ad illam non sine scenore revertitur. *Oleum pietatis*, inquebat Cassiodorus, *& miserationum unguentum, quanto copiosius in fraternas necessitates effunditur, tanto donis potioribus augmentatur.* Et Agapitus. *In exhaustæ sunt beneficentia opes, nam LARGIENDO acquiruntur, & dispensando COLLIGUNTUR.* Concinnè Martialis.

Extra fortunam est, quidquid donatur amicis : Quas dederis, solas semper habebis opes.

491. Fons, è parâ columnâ in craterem marmorum saliens, à D. Raphaelè Appiano, Canonico Regulari, epigraphen recepit. NATURA ET ARTE. Ita naturæ & ingenia, quamlibet bona, penitus rudia manent, nisi crebrâ arte ac industriâ excolantur. De scientiis spiritualibus id affirmat S. P. Augustinus. *Nisi bono ingenio pietas & pax quadam mentis accedat, de rebus Divinis nihil prorsus intelligi potest.* De profanis verò, cum primis de Poëti, Horatius.

--- --- *Ego quid studium sine divite venâ, Nec rude quid possit video ingenium, alterius sic Altera poscit opem res, & conjurat amicè.*

492. Fons, ad viciniam planitiem facundandam, in multos rivulos effusus, ab Emmanuele Thesauro Abbate epigraphen recepit. NIHIL SIBI. Nimirum generosum ac liberalem Philippi III. Hispaniarum Regis animum significabat, qui vix aliâ re, nisi dispensandis inexhaustæ beneficentiæ suæ gratiis, delectare videbatur. Illud Claudiani de Philippo dictum putâsse.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Præceps illa manus fluvios superabat Iberos, Aurca dona vomens.

lis porrò hoc symbolum convenit, qui charitatis, aut eleemosynæ distribuendæ studiosi, omnia sua bona in pauperum utilitatem erogant. Talem se probavit Apostolus, quando dixit. *Ego autem libentissimè impendam & superimpendam ipse pro animabus vestris, licet plus vos diligens, minus diligar.* Charitas enim, Magno Augustino teste, sic intelligitur, quia communia propriis, non propria communibus anteponeat. Ad hoc propoliticum canit Paulus Franciscus Petronius.

Diffluit è gelido fontalis marmore lymphæ, Multipliciter assiduus ore profundit aquas. Fons pietatis erit miserans, argenteus undis. Omnia opum miseris, NIL SIBI, dona fluunt.

Cæterum apprimè illud de Christo patiente interpretatur idem Petronius.

NIL SIBI, Christicolis pretiosus sanguinis undis Plagarum Christus quinque per ora dedit.

493. Qui è sceleratorum contubernio nihil maligna luis conti ahunt, fontem limpidissimum, compluribus serpentibus habitatum, imitantur; cum lemmate. NEC TAMEN INFICIUNT. S. Agatha Virgo & Martyr hæc prerogativâ insignis exitit, quando ad lasciviam Aphrodisiæ, infamis lupæ, domum incolendam damnata, nec minimam labein è consuetudine adedò obscenâ retulit. Breviarium Romani de ea testimonium est; *Aphrodisiæ consuetudine, cum de constantia colendæ Christianæ fidei, & servanda virginitatis removeri non posset : nuntiat illa Quinciano, se in turba operam perdere.* Id ipsum etiam de S. Bibiana Virgine & Martyre refertur, quæ, jubente Aproniano, *Rufina, mulieri vaferrime, seducenda traditur : sed tamen nobilis ac tenera Virgo, ab incunabilis edocta Christianæ leges, & illibatam servare virginitatis florem, se fortior, famina superavit insidias, & Prætoris astus delysit.* Vere adedò S. P. Augustinus. *Malis malus miserari potest, bonus autem nullo modo; quamvis cum eis in una congregatione versetur.*

494. Ut D. Arelius palam faceret, sibi è libris communibus doctrinam minimè communem aut vulgarem accessisse, fontem depinxit, qui è flumine in hortum derivatus, omnium commodis erat expositus; addito lemmate. EX COMMUNIBUS NON COMMUNE. Justus Lipsius. *Ut è fonte, quod haurimus, nostrum est; quisque tamen suo vase sic quod è communibus scriptoribus, sed quisq; pro iudicii sui modo.* Ita quoque communem omnes habemus fidem, baptismum, aut prædicationem; gratiam tamen exinde referimus disparem ac minimè communem. S. Augustinus. *Omnibus in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sancti baptizatis COMMUNE est lavacrum regenerationis; sed ipsi gratia, cujus ipsa sunt Sacramenta, quæ membra corporis Christi cum suo capite regenerata sunt, NON COMMUNE est omnibus. Nam & heretici habent eundem baptismum, & falsi fratres in communionem Catholicæ nominis.*

495. Bonus Princeps cum primis cordi habeat epigraphen, fonti illi præfixam; qui in medio horto suas aquas altum dispergens, omnes quodquod sunt flores recreabat. ELEVOR, UT ELIVOR. Quæ enim, obsecro, dignior sit Principe operatio, nisi ut, à Deo supra omnes elevatus, omnium quoq; subditorum mentes

- mentes elevare studeat? *Quid enim tam regium, inquit Cassiodorus, quam fecisse felicem? & eò usque prestare, quò se erectus stupeat attigisse.* Et Latinus Pacatus. *Nullam majorem crediderim esse Principum felicitatem, quam fecisse felicem, itaque Imperatori, propriam majestatem aestimanti, non tam illud suum videri debet quod abstulit, quam quod dedit.*
- Deus beneficus.** 496. Dei Beneficentia, in omnes sine discrimine profundi solita, è fonte dignosci potest, qui in horti medio collocatus, humida sua nutrimenta in omnes flores ex æquo dispensat; cum lemmate. **FUNDIT IN OMNES. vel, OMNIBUS AFFLUENTER.** Verbis è D. Jacobo mutuatis. *Qui dat omnibus affluenter.* Unde Philo. *Benignus cum sit Deus, largitur bona omnibus etiam non perfectis, invitans eos ut emulatores virtutis, atque participes fiant, ostentansque immensus divitias suas, quòd sufficiant etiam his, qui non magnam utilitatem inde capiunt; quoties enim pluit in mare, fontes producit in locis desertissimis, tenuem & asperam, sterilemque terram rigat, inundans fluminibus, quid aliud exhibet, quam nimietatem divitiarum benignitatis suæ?*
- Misericordia Dei.** 497. Bartholomæus Rosius misericordiam Divinam, nullo unquam ævo defecturam, fontis Emblemate depinxit; additâ gnomâ. **JUGITER EMANANS.** Hanc imaginem S. Joannes Chryso- stomus iis concolorem dicit, qui cleemosynis erogandis dant operam. *Neque verò, inquit, si semel ac verum dederimus, existimemus nos totum beneficentiae munus explēsse, sed perpetuo id facere oportet. Neq; enim satis est semel cum laude rem gerere, sed perpetuo.* Eodem Chryso- stomo auctore, Concionatorum vita ad fontis ideam reformari potest; *Concionator, inquit, debet imitari fontes, qui semper emanant aquas, etiam si nemo sit, qui eas hauriat; sic enim oportet illum, qui concionatur, quamvis nullus auscultet, tamen doctrinam suam semper effundere.*
- Judex.** 498. Qui omnes boni Principis aut Judicis partes explere cupit; instar fontis, omnium solatio & utilitati expositus sit, oportet. Lemma. **OMNIBUS IDEM.** Hanc prærogativam, veluti justitiæ humanæ normam, in Summo Deo observatam habet S. Hieronymus. *Fons bonitatis, inquit, omnibus patet: servus & liber, plebejus & Rex, dives & pauper, ex eo similiter bibunt. Lucerna, cum aversa fuerit, in domo omnibus lucet aequaliter.* Universalem hanc beneficentiam etiam in Beatissimâ Virgine compertam habuere Sancti Patres, Unde in illud Gene- scos, *Fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum,* seu S. Ambrosio traduce, *Fons autem procedit &c.* Commentatus S. Bernardinus Senensis, ait, *Figurata fuit Virgo Maria in fonte illo, qui de terrâ ascendens, irrigabat universam superficiem terræ & iterum: Fluminis impetus letificat civitatem Dei, id est, Ecclesiam militantem.*
- Æquitas.** 499. Parthenii Romani summam Cardinalis Scipionis Bughesii æquitatem commonstraturi, fontem depinxere, in plures rivulos circumfusus; ad- addito lemmate. **SUUM CUIQUE.** Quâ imagine illam Justitiæ definitionem haud obscure insinua- bant; *Est perpetua & constans voluntas, jus suum unicuique tribuendi.* Plinius, nonnemini encomia recensens, ad hoc propositum ait: *Egregium impri- mis est, ut foris, ita domi; ut in magnis, ita in parvis suis agitare justitiam.*
- Occasio.** 500. Fons Dodonæus id habet peculiare, quod faces extinctas accendat. Unde Abbas Ferrus ex- tinctam facem, fonti illi immerfam depinxit; cum lemmate. **ADMOTA ACCENDITUR.** Ita oc- casioni minus castæ propinquans, facile lascivam flammam concipies. S. Augustinus, *Ab omnibus Christianis, inquit, præcipue tamen Clericis sive Monachis, indigna & inhonesta familiaritas fugienda est; quia sine ulla dubitatione, qui familiaritatem non vult vitare suspectam, citò dilabitur in ruinam.* Hanc præceptionem probè edoctus erat ille, qui jam jam acturus animam, mulierem, consolandi gratiâ propinquantem, mox recedere jussit, quod *adhuc igniculus esset;* uti refert S. Gregorius Papa.
501. Tada extincta, intra fontem Dodonæum Lachry- merfa, flammam concipit; cum dicto. **ETIAM E FLUMINE FLAMMAM.** Eorum hæc imago est, qui mulierum lachrymis fascinantur. Ad hoc pro- positum Poëta.
- Æquore frigidior mulier, tamen urit amantem.*
- Torquatus Tassus de Armida plangente canit.
- Il chiaro humor, che di sì spesso stille
Le belle gotte, el seno adorno rende,
Opra effetto di foco, il qual in mille
Petti serpe celato. e vi s'apprende.
O miracol d'Amor, che le faville
Tragge dal pianto, i cor ne l'acqua accende &c.*
- Verùm sensu longè nobiliore S. P. Augustinus, con- gruè ad Emblematis hujus mentem ait, *Ubi fuerint lachryma, ibi spiritualis ignis accenditur, qui secreta mentis illuminat.*
502. Animam è sacra solitudine ad sublimem castimoniam aliarumque virtutum apicem promoveri, haud obscure è fonte discis, cujus aquæ, ex angusto siphone in altum sparsæ, epigraphen tenent, **ANGUSTIUS ELEVATUR. vel, FORTIOR E LATEBRIS.** Opportunè S. Petrus Damianus Cardinalis; *Tu igitur, inquit, si vis animam tuam in sua virginitatis integritate persistere, secretum appetite, recessum singularitatis inquire, cunctis domus tua foribus, cunctis videlicet sensibus censoria disciplina repagula, ne quis ingrediatur appone: FONSENIM, QUI circumquaque, ne effundatur, OCCLUDITUR, undis ad alta profluentibus, ELEVATUR.*
503. Fons Castalius, ad Parnassi radices collocatus, solem respicit, è montis vertice splendorem: addito Martini Capellæ lemmate. **PHOEBO GAUDET PARNASSIA RUPES.** Joan. Hor- rozeus hæc icone significabat, se in elucubrandis suis Emblematis potissimum charitati studuisse. Porrò hæc Phabi præsentiam non Parnassus tantum gaudet, sed etiam Mons Sion, omnis scilicet homo justus; qui sapientiæ radiis ab æterno Sole illustrari unicè desiderat. Certè David, Sionis incola, postquam dixerat, *Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam;* mox subjungit: *Inclinabo in parabolam aurem meam;* quasi diceret, interprete Theodoro, *se nihil loqui proprium, sed Divinæ gratiæ instrumentum esse, à quo omnis doctrinæ splendor in illum redundet.* S. Augustinus. *Animæ est justa & innocens, non per se, sed per illustrantem & illuminantem Deum.*
504. D. Didacus Saavedra Emblematis loco fon- tem statuit, cujus aqua, è siphone in altum eruptura, ab obturante manu sistitur; cum lemmate. **VIRES ALIT.** Significabat nimirum, è quiete, negotiis interponi solitâ, viribus nostris plurimum incrementi accrescere. E Platonis judicio, *Recreationes sanita- ti profant, robustum reddunt corpus, ad militaria negotia præparant, membrorum agilitatem pariunt.* Unde Poëta.
- VIRES*

--- -- VIRE S instillat, ALITque
Tempestiva quies: major post otia virtus.

rotectio
rincipis.

505. Fons, salientium aquarum vehementiâ globulum æneum in aëre sustentans, epigraphen tenet. EXTULIT, ET SUSTINET. Magnatum favores hinc describuntur, qui clientes, olim à se sublevatos, assiduo patricinio tuentur. Certè optimus Deus hominem, non sine sapientiæ prodigio è luto productum, ad vultus Divini imaginem repræsentandam sublevavit; eundemque, ne præceps dilaberetur, copiosâ sanguinis sui virtute ab interitu vindicavit. D. Joanne teste, sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. *Causa hujus tanta dilectionis Divinae, inquit Joannes Silveira, fuit vehemens desiderium, ac studium nostræ salutis, ut hominem, quem crearat, non desereret, sed omnibus modis adjuvaret.* Unde Sanctus Augustinus. *Melius te potest servare, qui te potuit, antequam esses, creare.*

an. 3. 16.

Silveira.

4. cap. 3.

im. 234.

Aug. de

erb. Apost.

rm. 8. c. 2.

onitas
eci.

506. Bonitatem ac beneficentiam Divinam haud incongruè è fonte metieris, qui vicinos canales locuplete aquâ imbuens, epigraphen tenet. SEMPRE VERSA, E NON SÆMA. Id est, EFFUNDIT, NEC DEFICIT. S. Basilius de Deo differens, *Fons est, inquit, & bonorum omnium radix, non in se ipso bonorum continens divitias, sed in universos diffundens, & plenus tamen permanens.* Porro

Basl. Hom

in Ioan.

acra Scri-

tura.

Sacra Biblia perennis fontis sunt æmula, ut quæ recentes identidem conceptuum liquores, citra diminutionem, suppeditant. Unde S. Joannes Chrysostomus. *Ex quo Paulus vixit, quingenti jam elapsi sunt anni, totoque hoc tempore, multi tum Commentatores, tum Doctores ac Interpretes multa sæpè inde hauserunt, nec tamen repositas mihi divitias exinanire valuerunt. Non est sensibilis hic thesaurus, & idcirco non consumitur à multis effodientium manibus, sed augetur & multiplicatur, &c.*

Ioan.

Chryso.

Magister.
rædica-
or.

507. Quisquis alios docere cupis, omnium primò te ipsum virtutibus instituas, necesse est. Abbas Certanus illud, non sine ingenio, è fontis conchâ demonstrat, quæ aquis repleta, epigraphen tenet. PLENA REFUNDIT. Erudite Jacobus Billius.

Ioab. Bill.

b. 2.

*Concha prius sese liquidis ingurgitat nudis,
Tumque superfusas plena refundit aquas;
At contra exiguos latices simul atque canalis,
Cepit, quam cepit, mox quoque reddit aquam.
Cernimus, heu, multos hæc tempestate canales,
Penè etenim vacuo pectore quisque docet.
At vix invenias multis è millibus unum,
Qui concha similem se prius esse ferat.*

Bernard.
rm. 18. in
ant.

S. Bernardus. *Quod tuum est, inquit, spargis & perdis, si prius quam infundaris totus, semiplenus festines effundere. Si sapias, concham te exhibebis, & non canalcm. Hic penè simul & recipit, & refundit. Illa donec impleatur, expectat, & sic quod superabundat, sine damno communicat.* Imò affirmatè dico, animam, virtutum liquore inftar fontis repletam, non posse non in aliorum utilitatem exundare. Autoritatem suam interponit S. Joannes Chrysostomus. *Nam qui mansuetus est, ac modestus, & misericors, & iustus, non intra se tantummodo hæc rectè facta concludit; verum in aliorum quoque utilitatem præclaros hos faciet effluere fontes.*

Io. Chry.
tomil. l. in
Masih.

liberali-
as.

Docere.

508. Idem Certanus aquis, è fontis siphone spar- sis, inscripsit. RECIPIT, ET REFUNDIT. Hinc discas velim, tam doctrinam, quam divitias æquo ac liberali animo in alios esse erogandas. *Sa- Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

lomonis Proverbium est, *Deriventur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas divide;* seu interprete Rabano, *Cum ipse servaveris, tunc & aliis prædica, & in magna auditorum multitudine Divina eloquia juxta uniuscujusque qualitatem dispensa.* Quod Rabanus de scientia; id ipsum etiam de divitiis monet Seneca. *Sic demus, quomodo vellemus accipere. Ante omnia libenter, citò, sine ulla dubitatione, &c.*

Prov. 5. 16.

Raban in

hunc loc.

Senec lib. 2.

Benef. c. 1.

509. D. Octavius Boldonus fonti, per montis vortices deorsum præcipitato, subscripsit. PERPETUO SONITU. Nempe in salebroxâ ac miseræ hujus vitæ decursu, orationis nostræ voces nunquam non versus Deum personent. Providè hortatur Apostolus. *Sine intermissione orate.* Pulchrè S. Ephræm, post enumeratas plurimas Orationis utilitates, tandem subjungit. *Oratio fons Prophetablanam pro domo concessit, & Ezechiam ex portis mortis ad vitam reduxit, ipsisque tribus pueris in Babylone flammam ignis in statum roris convertit.* Ideoque concludit, *Nulla est alia in tota vita humana pretiosior oratione possessio.* Porro eodem Emblemate significatur, famam virtutis esse comitem individuum, ac nunquam intermorituram. Claudianus in laudem Probini Consulis canit.

Oratio.

1. Thessal. 5.

17.

S Ephram.

Traçt. de O-

ratione.

Virtus im-

mortalis.

Claud. de

Probini Con-

sulatu.

*Vivit adhuc, completque vagis sermonibus aures
Gloria fusa Probi: quam nec ventura silebitur
Lustra, nec ignota rapiet sub nube vetustas.*

510. Inter cætera Berlingerii Gessi Senatoris Emblemata nobilem fontem videre est, qui, aquis mirâ varietate in diversas partes diffusis, epigraphen legendam offert; L' ARTE, CHE TUTTO FA', NULLA SI SCOPRE. Id est. ARTE RECONDITA. Ad verbum Torquatus Tassius.

Tass. Geruf.

Liber. Cant.

16. s. 6.

*Poiche lasciar gli avvilupati calli,
In lieto aspetto il bel giardin s' aperse.
Acque stagnanti, mobili cristalli,
Fior varii, e varie piante, herbe diverse,
Apriche collinete, ombrose valli,
Seive, è spelonche in una vista offerle;
E qualche l' bello, e l' caro accresce all' opre,
L' arte, che tutto fa, nulla si scopre.*

Prudens Orator facundiæ suæ artem non ostentat, sed quantum licet, reconditam tenet; præceptionis Aristotelicæ memor. *Oportet artem ita obscurare, ut non ex nullo apparatu, sed omninò naturaliter dicere videamur.*

Orator.

Aristot l. 2.

Rhetoric.

511. Ex Aristotelis sententiâ perpetui fontes reperiuntur, aëre nimirum novam semper aquarum materiem suppeditante. Eò reflectens Franciscus Raulinus, copioso fonti inscripsit. ARCANUS DUM SUPPETET AER. Magnatam quendam hæc imago repræsentat, quem amici cujusdam mors dolore tam arcto compresserat, ut eundem, dum sibi vitæ aër spirabit, assiduo lachrymarum fluxu sit profecturus. Eodem emblemate gratitudinem, nunquam defecturam, significare licet. Cæterum S. Apostolos huic fonti non abimiles dixerim, qui arcano Spiritûs Sancti aëre repleti, in orbem universum ad ipsum usque vitæ suæ finem saluberrimis S. Evangelii aquis assiduo irrigarunt. *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto; & cœperunt loqui, &c.*

Aristo l. 1.

Meteor. c. 151.

Gratitu-

do.

Apostoli.

Act. 4.

S. Aug. serm.

187 de Temp.

per omnium gentium linguas futuram Ecclesiam designabant.

Amicus discretus.

512. Fons, marmore coopertus, aquas suas non nisi referato obice dispensat. Unde D. Joannis Baptistæ Mazzoleni lemma. **NEC NEGAT, NEC PRODIGIT.** Amicum suum, Fontanam cognomine, hoc symbolo exornabat, cui ea erat ingenii moderatio, ut res suas nec prodigè in alios effundere, nec cum avaritiæ notâ retinere sit solitus. Scitè in rem præsentem Sanctus Gregorius Nazianzenus, ad illud sacri Epithalamii alludens, *Hortus conclusus, fons signatus, ait, Amicus fidelis hortus conclusus, fons obsignatus, qui opportunè aperiuntur, & communicantur amicis.*

Cant. 4. 12.
S. Greg. Naz.
Orat. ad
Greg. Nyss.

Felicitas inconstans.

513. Aqua, è fonte in altum sparsa, mox recidit; addito ejusdem Mazzoleni lemmate. **IN ALTO NULLA QUIES.** vel, **NON QUIESCIT IN ALTO.** Denuò Fontanam, amicum suum. hoc symbolo compellabat, qui humili suâ sorte contentus vixerat; probè gnarus, terrena fastigia nullis non præcipitiis ac calamitatibus esse pervia. Exquisite Seneca. *Amicum tuum hortare, ut istos magno animo contemnat, qui illum objurant, quod umbra & otium perierit, quod dignitatem suam destituerit, & cum plus consequi posset, prætulit quietem omnibus. Quàm utiliter negotium suum gesserit, quotidie illis ostendet. Hi, quibus invidetur, non desinent transire. Alii elidentur, alii cadent. Res est inquieta, felicitas, &c.*

Senec. ep. 36.

Libertas jucunda.

514. Aquæ, intra fontis angustias coactæ, mox ubi minima evadendi rimula alluxerit, læto impetu profluent, ac versus cælum erumpunt. Emblemati subscripsit Mazzolenus. **DAT EXULTARE LIBERTAS.** Talem is Fontanam, amicum suum extitisse testatur, dum negotiis, quibus arcè detinebatur, aliquantulum exolutus, suavissima alacritate obambulare consueverat. Huic Emblemati non ablimilem se offert claudus ille, cujus Apostolorum monumenta meminere; is enim vix pedum suorum vinculis solutus, mox *exiliens stetit, & ambulabat: & intravit cum illis in templum ambulans, & exiliens, & laudans Deum.* Magno Augustino teste, *magnum est munus libertatis.* Quisquis tamen genuinâ libertate gaudere desideras, terrenarum voluptatum angustias quantocius expediaris, necesse est. *Quem delectat libertas, inquit idem Doctorum Phœbus, ab amore mutabilium rerum liber esse appetat.*

Act. 3. 8.

S. Aug. l. 4.
de Musica
c. 6.

S. Aug. de
vera relig.
cap. 48.

Externa opera internis sunt similia.

Luc. 1. 6.

S. Ambr. in
hunc loc.

Intentio.

515. Aquam, è fonte sparsam, rectâ lineâ versus cælum contendere deprehendes, modò siphunculus, per quem funditur, perpendicularis fuerit. Unde ejusdem Mazzoleni lemma. **RECTA A RECTO.** Ita ubi interior homo fuerit integer ac rectus; nullus dubites, etiam verba, aliaque externa ipsius opera in Dei ac hominum conspectu fore rectissima & innocua. Symbolo coronidem positurus Sanctus Lucas, posteaquam de Joannis Baptistæ parentibus id elogii commemorârat, *Erant justi ambo ante Deum,* mox huic interioris animi ornamento insignem operationem externam subjungit, *incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini sine querela.* In hunc locum S. Ambrosius. *Nulla enim querela est, inquit, ubi & mentis bonitas concordat & facti.* Cæterùm intentio, si recta fuerit, operationes nostras omnes, instar canalis, bonas & ad Deum directas efficit, contra verò mala cunctas illas obtorquet, & ad vitia inflectit. S. P. Augustinus. *Intentio est, quâ facimus, quidquid facimus. Quæ si munda fuerit & recta, & illud aspiciens, quod aspiciendum est, omnia opera nostra, quæ secundum eam operamur, necesse est bona sint.*

S. Aug. de
ser. Dm in
monte lib. 2.
cap. 13.

516. Meus Concanonicus D. Alexander Luzon de Millares author est, in Aula Bruxellensis labyrintho circulum ex homunculis ancis spectari, qui salientis aquæ impetu assiduò in orbem actus, vulgò chorea rustica dicitur. Tripudiant enim videntur; sed videntur tantum: tripudiantium quippe gestus, non motus representant; miroq; spectantium ludibrio, sese præcedere ac mutuò propellere videntur. Unde fontem, cui illa hominum simulachra insistent, hæc D. Pauli gnomâ instar lemmatis insignivit, **PRÆTERIT FIGURA HUIUS MUNDI.** Genuinus hic rerum humanarum typus est; quocunque enim te verteris, reperies, mundana omnia & singula nihil esse præter externum apparatus & scenæ imaginem continuò evanescentem. Conabatur Apostolus humana desideria ab hujus vitæ vanitatibus retrahere; idè dicebat, *Qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur, præterit enim figura hujus mundi.* Disertè monet Sanctus Anselmus. *Nolite constanter mundum diligere, quando ipse, quem diligitis, non potest constare; incassum cor quasi manenter figitis, dum fugit ipse, quem amatis.*

Mundana omnia educa.

1. Cor. 7. 3.
S. Anselm.
hunc loc.

517. Fons Mara aquas fundebat amaras, quæ tamen injecto à Mose ligno dulcescebant. Lemma. **E LIGNO DULCESCUNT.** sanctam Servatoris nostri Crucem hæc imago designat. *Moses, inquit Sanctus Joannes Chrysostomus, demisso ligno in Maram, amaras aquas dulces reddidit, in figuram Crucis Christi, qui mundum ex diaboli amarore dulcescivit.* Porro ex assiduâ sanctæ Crucis meditatione hominibus justis omnis labor dulcescit, omnisque animi nostri amarulentia lenitur. *Venena, inquit S. Cyprianus, felis evome, discordiarum virus excludit: purgetur mens, quam serpentinus livor infecerat; amaritudo omnia, quæ intus infederat, Christi dulcedine leniatur, si de sacramento Crucis cibum & potum sumis, &c.*

S. Cruz
S. Io Chry
Tom. 1. de
Crucis v
neratione
Meditat
Passion
Christi.
S. Cyprian.
de zelo &
vire in su.

518. Fons, è terrâ incultâ, locis sylvestribus scaturiens, epigraphen præfixam habet. **PURUS AB IMPURO.** Ita Mária Virgo è maculis parentibus prodiit immaculata, omnique labe originariâ immunis. Ut adèd verè a Sophronio cognominetur, *Fons signatus, totius jugillum Trinitatis, ex quo vita fons manat; & à Theostericto, Fons incorruptionis.* Emblemati explicando sequens Jacobi Maseni poëma habeto.

Immaculata Conceptio V.
Sophr. hor
de Assum.
Theocl. in
Canon ec
ciliat.

Sapè paludosâ fons limpidus exilit algâ,
Nutrisque nihil sordibus unda trahit.
Scilicet infectis Virgo majoribus orta;
Pura nihil scelerum, quo vitetur, habet.

519. In Insulâ, cui Loguca nomen, fons laudatur perennis & nobilissimus, cujus aquâ epotâ, senes, jam mortuis vicini, rejuvenescere dicuntur: Refertur de sene quodam decrepito, quod amore vitæ producendæ eò se contulerit, & aquâ illâ fontanâ per aliquot dies lotus & potus, resumpserit robur virile, florens ac vegetus domum redierit, uxorem iterum duxerit, filiosque genuerit: atque hunc senem testatur se vidisse Petrus Martyr, citatus à P. Eusebio Nieremberg. Unde fonti illi inscribes. **RENOVABERE LOTUS.** Ita omninò Christus, ceu verus fons vitæ; Item Baptismus & Penitentia, inveteratos hominum mores abstergunt, eosque pristino virtutum vigori restituunt, S. P. Baptismus Augustinus. *Fons vitæ Christus, inquit, venit ad te in carne, ut irrigaret fauces tuas sitientia; satiabit sperantem, qui irrigavit sitientem.*

Nieremb.
Hist. Nat.
10.
Christu
Peniter
S. Aug. in
De
Ejal. 35.

De se ipso testatur Christus. *Aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aqua salientis in vitam aeternam.*

520. Fons Dodonæus faces extinctas, si eidem immergantur, accendit; & accensas extinguit. Lemma. ACCENDIT, ET EXTINGUIT. Passio Christi, tribulatio, potissimum verò sacra Synaxis impuram libidinis flammam extinguit; extinctos verò amoris Divini ignes in humano pectore accendit; hæc enim carnis sedat effrænes motus, peccati fomitem extinguit, & ut loquitur S. Cyrillus, *ardorem, appetitumq; sensualem, sicut ignis aquam, restinguit.* Atque eò Sanctus Hieronymus, Thomas Aquinas, aliique verba illa Prophetica referunt, *Fru mentum electorum, & vinum germinans virgines;* singularemque hanc *Virgines germinandi* vim & energiam divinissimo huic Sacramento tribuunt. S. Damascenus hoc Sacramentum ignito calculo comparans, quo Seraphinus labia Prophetæ mundavit, omnesque ejus imperfectiones sustulit, ait, *hunc cibum celestem, Divinitate plenum, instar flamma, vitiorum nostrorum rubiginem excoquere, virtutesque substituere, ac mundum spirituales.*

521. Plinius author est, in Andro Insulâ, fontem Nonis Januarii (ipso scilicet Epiphaniæ pervigilio) semper vini sapore fluere. Lemma. IN VINUM VERTITUR UNDA. Appositè nimirum, nam ipso annuo Epiphaniæ die Christus in nuptiis Chananais aquam in vinum convertit. Porro cum eodem die Christus à Joanne in Jordane ablutus, baptismum instituerit, haud incongruè dixeris, aquas in suavissimum vini saporem esse mutatis, cum vinum è S. Bernardi sententia, sit symbolum gratiæ, charitatis, fervoris, & fortitudinis. Denique imaginem illam etiã Sanctis tribus Regibus propriam dices, qui ipso sacro Epiphaniæ festo ex infidelitate ad sanctam fidem, veluti ex insipidâ aquâ in vinum, sunt conversi; id quod S. Augustinus de quovis homine affirmans, *Et nos, inquit, aqua eramus, & vinum nos fecit, sapientes nos fecit. Sapimus enim fidem ipsius, qui prius insipientes eramus.* Et alibi. *Operante Christo in Cana Galilee vinum defecit, & vinum fit; id est umbra removetur, & veritas presentatur. Recedit lex, gratia succedit, carnalia spiritualibus commutantur.*

522. Mela tradit, in Fortunatis Insulis duos esse fontes, ex quorum altero qui bibit, risu in mortem solvitur; ex altero verò remedium haurit. Lemma. MORTEM, VITAMQUE PROPINANT. Ita voluptatum affluentia certam homini mortem affert; nec nisi è saluberrimo pœnitentium lachrymarum fonte reviviscere licet. Unde Magnus Augustinus. *Ardes fortè conscientia delicti, lachrymis extingue flammam peccati.* Lazarus mortuus, è SS. Patrum sententiâ, peccatorem inveteratum significat; unde Christus, illum jam fœtentem in vitam revocaturus, *Lachrimatus est.* S. Bernardus, *Lachryma Christi, inquit, mihi & pudorem pariunt & dolorem, &c. Compatitur filius Dei, & plorat; homo patitur, & ridebit?*

P I S C I N A.

Caput XXVII.

523. Bethsaidæ Piscina (quam à Græco πρὸ Ἐαρον probaticam, seu ovinam cognominant) quinquena porticu amplè erat intecta, in cujus dimidio aquarum congeries asservabatur: de hac refert S. Joannes. *Movetur aqua & sanabatur unus.* Inde Emblematis occasionem nonnemo mutuatus, epigraphen subdidit. TURBATA SALUTEM. B. Virgo Maria, ab Angelo salutata, referente S. Lucâ, tur-

bata est in sermone ejus. In quem locum appositè Richardus à S. Laurentio. *Maria, inquit, est piscina probatica Joannis, in quam Angelus Domini secundum tempus descendebat, & movebatur aqua, & sanabatur unus.* Tempore enim incarnationis descendit Angelus magni consilii in Mariam, & mota est aqua, quando ad novam salutationem turbata est Maria, & sanatus est unus, id est, quotquot crediderunt Deum Trinum & Unum. Eodem Emblemate demonstratur, Timorem Dei esse verissimam omnis felicitatis ac salutis nostræ piscinam. Tertullianus. *Timor fundamentum est salutis, timendo cavebimus, cavendo salvi erimus, qui sollicitus est, is verè poterit esse securus.*

524. Quando pecuaria hæc piscina ægros pristinae saluti restituebat, illa nequaquam operatio erat aquis congenita, sed virtus quædam gratuita, à solo Deo in eas diffusa. Unde lemma. NUMEN, NON UNDA MEDETUR. vel, ut meo Carducio placeat. NUMINE SANAT AQUA. Haud fecus sacra Baptismatis aqua, non veluti merum elementum, sed assistente Divino spiritu, nostram animam ab originariâ labe expiat, eamque æternæ beatitudinis capacem efficit. S. Joannes Chrysostomus. *Non simpliciter sanabat aquarum natura: semper enim hoc fieret, sed Angeli descensione, sic enim & in baptismo non simpliciter aqua operatur, sed cum Spiritus S. acceperit gratiam, tunc omnia solvit peccata.*

525. Eorum duntaxat incolumitati piscina proderat, qui intra illius aquas mergebantur. *Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat.* Unde lemma. DEMERSO SALUS. Mosen, etiamnum infantem, hæc imago cumprimis representat, qui è Nilo, cui immerfus fuerat, omnis felicitatis ac nominis sui exordium sumpsit. Naaman Syrus, septimâ vice Jordani immerfus, lepram absterfit. Jonas Propheta, fluctibus haustus ad Deum, ceti unicum suum asylum, confugit, & inde salutem recepit. Denique, ut compendio dicam, totus Christianus orbis intra baptismatis fontem; uti & intra transfixi lateris Divini aquas mersus, incolumis evasit. S. P. Augustinus. *Per fidem renascimur in baptismo, & salutem æternam impetramus. Hæc porta est vite, hæc janua regni, &c.*

526. Uni tantum infirmo, intra piscinam illam submerso, salus obtigerat, ut ad eò aquis illis opportunè subscribas. UNI SOLAMEN. S. Cyrillus Alexandrinus hoc simbolo legem Mosaicam significari affirmat, cujus vires ad unam tantum Judæorû gentem, non verò instar gratiosæ aquæ Evangelicæ, in orbem universum diffundebantur. *Hæc curatio nis virtus, inquit, in uno terminabatur homine, quod signum erat, utilitatem legis in solo Judæorum genere terminatam, nec ad alios unquam transgressam fuisse.* S. Augustinus eo Emblemate unitatem significari asserit; cujus tanta apud Deum est æstimatio, ut, quisquis extra unitatem fuerit, salutem æternam consequi nequeat. *Ibi, inquit, sanabatur unus, significans unitatè. Postea quisquis veniret, non sanabatur; quia quisquis præter unitatem fuerit, sanari non poterit.*

527. Solus ille infirmus è piscinâ sanus revertebatur, qui conspectu undarum motu, reliquorum celeritatem antevertens, in miraculoso illo balneo omnium primus abluebatur. Evangelistæ verba sunt. *Et qui prior descendisset in piscinam &c. sanus fiebat.* Unde epigraphen subjunxit D. Salvator Carducius. PRIOR INDE SALUTEM. vel IMPIGRO SALUS ÆGROTO. Innubat videlicet, oblatis gratiæ Divinæ favoribus nullâ interpositâ morâ esse respondendum; cum tota nostra salus ab opportuna occasione, velociter ac maturè captandâ, pendeat. Deus, Michæ ore, dilucidè id fatetur. *Indicabo ti-*

Luc. 1. 29.
Richard. à
S. Laur. l. 9.
de laud. V.

Timor
Dei.

Tertull. l. de
cultu form.
c. 2.

Baptismus

S. Io. Chryf.
in Catena
D Thom. in
Ioan. 3.

Ioan. 5. 4.

Calamitas
utilis.
Exod. 2.
4. Reg. 1. 14.

Ion. 2. 1.

Baptismus
S. Aug. serm.
17. de temp.

Lex Mo-
saica.
S. Cyrill A-
lex. l. 2. in Io.
c. 125.

Unitas
S. August.
traç. 17. in
Ioan.

Ioan. 5. 4.

Celeritas
in coope-
rando
gratiæ.
Mich. 6. 8.

bi o homo, quid sit bonum, & quid Dominus querat à te. Utiq; facere iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo. S. Hieronymus singulari curâ ad hanc agendi promptitudinem hortatus, *subetur nobis, inquit, ut preparati simus ambulare cum Domino Deo nostro: nullâ horâ dormire, nullo tempore securi esse debemus: sed semper expectare Patrem familias venientem.* & c.

528. Constat, Angelo in piscinam ad aquas commovendas, & salutiferâ virtute imbuendas, descensuro, nullum fuisse certum præfixum tempus. Unde evenit, ut circumfusa ægrorum turba indeterminatum illum, sibi que penitus ignotum Angeliceu Archiatri cœlestis adventum attentissimis oculis, summisque Divinæ gratiæ, ac salutis recipiendæ suspiriis opperiretur. Unde Piscinam illam hoc lemmate distingues. INCERTO TEMPORE MANAT. vel, DUBIO SORS FAUSTA MOMENTO. Meus Concanonicus D. Salvator Carducius hoc lemmate docuit, omninò oportere, mentem nostram promptam semper, & ad excipiendas gratiæ Divinæ aquas celerem existere, cum tam Angelus, quàm spiritus Dei non solum *ubi vult, sed & quando vult spirat*: haud certè aliter, atque infirmi sub piscinæ porticu sparsim decumbentes, *semper spectant* (verba sunt Nonni apud Cornelium à Lapide) *saltum excitata & mota aqua*, ut sine mora piscinam ingressi, *in aqua omnia sanante dissiparent molestum morbum.* Salomon refert, Hebræos ad manna colligendum primo statim galli cantu è papilionibus debuisse egredi, *ut notum omnibus esset, quoniam oportet prævenire Solem ad benedictionem tuam.* Servator quoque iteratis vicibus est hortatus. *Vigilate ergo, nescitis enim, quando Dominus veniet. Et, Videte, vigilate & orate, nescitis enim quando tempus sit.* Unde S. Augustinus. *Quomodo terra de cœlo expectat pluviam & lucem, sic homo de Deo debet expectare misericordiam & veritatem.*

529. Meus Concanonicus, D. Alexander Luzon de Millares symboli loco stagnum, ramis plenum figuravit; addito lemmate. FOETOR, ET HORROR. Aqua enim illa, quia stagnans est, lentem palustrem, muscum, limum, aliasque fordes congregat, & horridâ fœtidâ que scatet ranarum ingluvie. Immodicum sive corporis, sive animæ somnum hæc imago adumbrat; utriusque enim gravitudine optima & nobilissima mentis serenæ portio obruitur. *Somnus enim, Julio cæsare teste, est adulator, atræ mortis assecla, osor iners negotiorum, fur temporis, vitiorum incentivum, occasio, ut in hominis agro filix & lolium luxuriet, habitus vitiosi pululenti, plurimorum malorum incrementum.* Ex animæ somno Hieremias Propheta fatalem orbi stragem est vaticinatus. *Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est, qui recogitet corde.* Porrò è nimio torporis somno obstupescit mens, silvescit ingenium, rigescit virtus, totusque homo in fœtens & horridum stagnum transmutatur; ut ad eò illum S. Clemens Alexandrinus rectè publicano, ac diro bono, ut exactori similem dicat, *Somnus, inquit, non seors ac publicanus, dimidium vitæ tempus nobiscum dividit.* Periculosus denique ac noxius somnus, interprete S. Augustino, est incuria quædam Prælatorum in custodiendo suo grege; hic enim, veluti draco magnus & rufus, quem Joannes Apocalypticus tertiam stellarum partem caudâ suâ trahentem vidit) immanem spiritualium bonorum trahit ruinam; in eoque censetur altissima Divinæ providentiæ ratio subditorum scelera punire, quod patiat præsules ac Principes muneri suo indormiscere, otio torpere, officii sui obligationem perfuncto-

riè attendere, levibusque passibus debitorum suorum momenta transire. Nahum Propheta author est, *Niniven, civitatem magnam, populo æquè ac vitiis frequentem, non ob aliam causam esse à Chaldæis dirutam, ac incendio vastatam, nisi propter incuriam & negligentiam Pastorum. Custodes tui quasi locuste, dormitaverunt Pastores, sepelientur Principes tui.*

530. De Piscina testatur Seneca. *Lapillus in piscinam aut lacum missus, circulos facit innumerabiles, & hoc idem in flumine non facit; rationem subdit, quia omnem figuram fugiens aqua disturbat.* Emblematis subscribes. FORMANDIS ORBIBUS APTA. Ita mens quieta sanctis cogitationibus & piis desideriis, veluti totidem cœlestibus orbibus, in ipsa efformandis aptissimam se offert, cum contra animus terrenis negotiis turbatus, omnem virtutum figuram respuat. Verissimè Origenes. *Quamdiu quis permistus est turbis, & in multitudine fluctuantium volutatur, non vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo, nec potest esse sanctus.*

P U T E U S.

C A P U T XXVIII.

531. Quid plus aquæ è puteo trahitur, eò evadit salubrior. Unde lemma. HAURIENDO SALUBRIOR. Ita iis, qui eleemosynis erogandis dant operam, multò plus salutis ac commodi è bonis effusis, quàm è reconditis accrescit. S. Ambrosius. *Tibi proficit, inquit, quidquid inopi contuleris. Tibi crescit, quidquid in pauperes erogaveris.* Philo Hebræus eadem metaphorâ significavit, viros eruditos è docendi munere prolixiorum sapientiam conquirere. *Sicuti fontes salientes inquit, si multum aqua auferatur, non tantum non diminuuntur, sed dulciores etiam multo redduntur; ita scientia non decrescit docendi officio, sed magis etiam magisque fit dulcior: nonnunquam etiam augetur, si in discipulos & familiares transfertur.*

532. Alii subscripsere puteo. FIT PURIOR. Alii HAUSTU. vel, MOTU CLARIOR. Ita assidua exercitatio conservandæ corporis & animæ sanitati longè meliùs consulit, quàm si membra inertio otio diffluant. S. Clemens Alexandrinus. *Putei, qui hauriuntur, emittunt aquam magis perspicuam; lex. l. 1. corrumpuntur autem hi, quorum nullus est particeps. Sic exercitatio salubrem habitum ingenerat, & spiritibus & corporibus.*

533. S. Basilius in illud Lucæ, *Destruam horrea mea & c. ait, Sicut putei continuo exhausti, & copiosiore & pulchriore fluunt aqua, dimissi verò & quieti facile putent: sic & opes reconditæ inutiles sunt, translata in pauperes fructum pariunt.* Hæc autoritate nixus, puteo inscripsi. COPIOSIOR HAUSTU. Enimverò res nostra domestica tantò plus incrementi fortitur, quantò majore charitate aliorum egestati succurrimus. Vide sis Pædagogiam S. Clementis Alexandrini, ad hoc propositum opportunissimam.

534. Nonnemo, charitatis & elemosynæ erogandæ studiosus, se ipsum Putei Emblemate repræsentavit; addito lemmate. HAURIAR, NON EXHAURIAR. Securus enim vixerat, futurum, ut divitiæ, copiosâ manu in Deum ac pauperes effusa, nunquam deficient, majorique semper affluentia crescant. S. Basilius, ubi avaros divites acri invectivâ perstrinxerat, subjungit. *Qui dando Divinæ gratiæ confidunt, puteos imitantur, qui continuo exhausti, minime deficient, sed duplo copiosiores evadunt.*

535. Aqua

S. Hieron. in hunc loc.

Io. 3. 8. Gratiâ occultè fluit.

Nonnus apud Corn. à Lap. in Ioan. loc. cit.

Sap. 16. 28.

Mat. 24. 42.

Mat. 13. 33. S. Ang. in Psal. 46.

Somnus corporis & animæ. Jul Cæsar Scal. Ep. 3.

Hier. 12. 11.

S. Clem. Alex. 2. Pædag. cap. 9.

Prælatus negligens.

Apocal. 11.

Nahum 17. Senec. lib. 1. Quest. N. c. 7.

Quies religiosa.

Origenes Hom. 18. per Levit.

Eleemosyna.

S. Ambrosius de Nabuc. c. 12. Docere

Philo l. de somniis & de gigant.

Exercitatio.

S. Clem. Alex. l. 1. Strom.

S. Basil. in Luc. 1.

Eleemosyna.

S. Clem. Alex. l. 3. Pædagog.

Eleemosyna.

S. Basil. in 3 in Diav. avaros.

alamita-
s utiles.
ercor. Re-
ct. mor. l. 8
um 4.
ividus.

haritas
Dei.

ervus
Dei.
Novarin.
qu Nup-
al n. 1138.

apientia.

ecles. 6. 23.

.Pineda in
b. c. 28. 18.
6.

philo. l. de
mniis.

Ambros. l.
Iaac c. 4.

535. Aqua putealis, urente Sirio, antiperistasis beneficio, frigeſcit; contra verò, rigente hyeme, incaleſcit. Unde lemma. ALGET, CUM CÆTERA CALENT. vel, FRIGET IN ÆSTU. Et viciffim, CALET, CUM CÆTERA FRIGENT. vel, HYEME CALET. Eadem effectus, fi moraliter ſpectentur, etiam in hominibus perfectis videre eſt. *Justi, Bercorio teſte, in hyeme tribulationis fervescunt, qui in æſtate prosperitatis tepescunt.* Lemma, *friget in æſtu*, invidis eſt proprium, qui è benigniore aliorum fortunâ immenſum triftitiæ frigus concipiunt: alter è contra, *calet cum cætera frigent.* charitatem Divinam exprimit, tantò amplius in hominum amorem succendi ſolitam, quantò magis in cœleſtibus ipſius obſequiis obriguère. P. Aloyſius Novarinus Dei ſervis, ingenti erga ipſum ardore ac reverentiâ inflammatis, id conſilii ſuggerit. *Sicuti putei, quanto extra vehementius frigus omnia adurit, & glacies urit, tanto à frigore ſunt alieniores: ita & qui Dei ſervi, cum mundus Divini amoris æſtu viduus, noxio gelu obſidetur, in Dei amorem ardentius feruntur: & cum tribulationis glacie obſepiuntur, in Dei obſequium & cultum magis æſtuant.*

536. Sapientia theſaurus admodum eſſe profundos, & è vulgi oculis penitus abſconditos, Puteus demonſtrat; quem hoc lemmate inſignivi. IN ABDITIS HUMOR. Veriſſimè Siracides. *Sapientia enim doctrine ſecundum nomen eſt ejus, & non eſt multis manifeſta.* Unde, quod acutè obſervat P. Joannes Pineda, *Sophia à zopha, id eſt à caligine dicitur, quaſi in caligine, & ignorantia deliteſcens.* Ad mentem noſtram Philo, *Mihi videtur*, inquit, *hic puteus ſignificare ſcientiam, qua ſua præ natura in profundo ſita eſt, non in ſuperficie, nec in propatulo ſolet eſſe ſed in abdito &c.* Et Sanctus Ambroſius. *Quid enim eſt puteus aquæ vivæ, niſi profunda altitudo ſcientia?*

537. Sapientia & ſcientia, inſtar putealium aquarum, ſui acquirendi copiam nonniſi difficillimè exhibent. Unde lemma puteo præfixum. CUM LABORE EXTRAHITUR. Emblematis firmando ſufficeret equidem S. Clementis Alexandrini authoritas, *Sudor ante virtutem poſitus eſt*; placuit tamen etiam P. Joannis Pineda mentem ſubnectere, qui in illud Jobi, *Trahitur autem ſapientia de occultis*, non ſine ingenio ait, *Trahitur, proprie attrahitur vel extrahitur, neſcio quam prolongationem, aut longanimitatem in attrahendo & operando videtur hoc verbum indicare: quaſi dicat; protrahitur ſapientia de occultis, vel prolongatur ejus attractio, aut longanimitate laboratur in ejus attractione.* Ceterùm, Bercorio authore, avaros quosdam divites non incongruè puteos animatos cognominaveris; quippe è quorum ſinu vix ulla eleemoſynæ guttula etiam ingenti conatu in egenorum levamen extrahi poteſt. *Multi divites*, inquit, *in tantum ſunt avari, quod, more putei, vix, & cum maximo labore poteſt aqua eleemoſynarum inde extrahi, & haberi.*

538. Puteus aquarum viventium, tametſi è mari ſcaturiens, totus tamen dulcis eſt. Lemma. DULCIS; TAMEN A MARI EST. Mariam Virginem, ſine labe originariâ conceptam, hæc imago demonſtrat; ad quam etiam, ceu aquam ſua viſſimam, inter omnes mundi amatores confugere licet; Unde à Richardo de S. Laurentio cognominatur, *Puteus ſemper viventis aqua.* Et à S. Damasceno, *Fons univerſo orbi medicinam offerens.* Emblematis explicando ſequens epigramma è P. Jacobo Maſenico habeto.

*Ille Samarais puteus dulciſſimus undis
Hauſerat ex falſo flumina pura mari.
Si tibi deſipiant falſi nimis æquora mundi;
Fons procul impuro pura Maria mari eſt.*

Sapientia cum labore acquiretur.
S. Clem. Alexand. lib. 4
Io Pineda in Job 28. 18.

Eleemoſyna.

Bercor. Reduct. l. 8. n. 22

Maria V. immaculata & auxiliatrix.
Rich. à S. Laur. l. 9. p. 914.
S. Damasc. Orat. de Aſſ.

T E R R A.

Terra.
Campus.
Mons. Vallis. Specus.
Æthna. Veſuvius. Abanus.

Olympus mons.
Inſula.
Iſthmus.
Scopulus.

T E R R A.

C A P V T XXIX.

Princeps
independens.

vid. l. 6.
iſt.

Deus
independens.
Aug. in Pf.
em in Pf.
Con. 1.

539. **T**Orquatus Taſſus independentem & abſolutam Principis Monarchiam delineaturus, ſphæram terreſtrem ære circumfuſam, expreſſit; cum lemmate. PONDERIBUS LIBRATA SUIS. vel, ut placet. SUIO SE PONDERE FIRMAT. Me judice ſubſcribes. NULLO FULCIMINE NIXA. Verbis ex Ovidio mutuatis.

Terra pile ſimilis, nullo fulcimine nixa.

Dei hæc imago eſt propria, qui ſua immenſitate nixus, nullâ alterius ope indiget. S. Auguſtinus. *Ut boni ſumus*, inquit, *Deo indigeremus; ut bonus ſit, Deus nobis non indiget.* E alibi, *Deus, in quibus eſt, tanquam indigentia continet; non ab eis tanquam indigens continetur.*

541. Academici Accommodati Tarviſienſes Emblematis loco globum terreſtrem præferunt; addito Ovidii lemmate. STABILISQUE MANENS DAT CUNCTA MOVERI. Principis hæc idea eſt, qui in Regni Metropoli reſidens, omnes illius fines ſua virtute coercet, commovetque. Juſtus Lipſius. *Ut gubernator in magna navis, ſteſcit & regit omnia parvo mori; imò ut ipſe mundi ille Reſtor Deus machinam hanc quatit, & movet, ipſe inconcuſſus; ita ſedatus Princeps regit Rempublicam.*

541. Academici immobiles Alexandrini Terræ globo ſubſcripſere. IMMOTA, NEC INERS. Vel certè, NEC INERS. Talis omninò eſt vita contemplativa; uti etiam otium, animi cauſa à magnæ virtutis perſona aſſumi ſolitum; tametſi enim, ſolâ conſideratâ exteriore formâ, nihil laboris præferant, reverâ tamen plurimum negotii volunt.

Principis imperium

Lips. Praſat. de milis. Rot

Vita contemplativa.

Recreatio.

- vunt. De vitâ solitariâ differens Sanctus Bernardus, *Otiosum, inquit, non est, vacare Deo, immò negotium negotiorum omnium.* Et Seneca. *Mihi crede, qui nihil agere videntur, majora agunt; humana, Divinaque simul tractant.* Certè Scipio Africanus, cum à bellorum inquiete abstractus, litterarum otio vacaret, dicere consueverat, *se nunquam minus esse otiosum, quàm quum esset in otio.* Innuebat videlicet, cò tempore se plura consilia pro patriæ emolumento, quàm aliàs unquam, agitare.
542. Terra, eeu optima grati animi magistra, exhibitis beneficiis omni officiorum significatione respondendum esse, docet; quippe quæ copioso germine exculta, hanc D. Octavii Boldoni epigraphen legendam offert. **REDDIT FIDELITER.** S. Ambrosius. *Invitanda nobis est natura terrarum, qua susceptum semen multiplicatiori solet numero reddere, quàm acceperit, &c*
543. Terra inforinis & squalida, quia in culta, epigraphen tenet. **EXCULTA VIRESOET.** Ita plurima ingenta, horrido vitiorum lolio luxuriantia, solâ bonæ educationis culturâ mirificè efflorescunt. Hoc argumento S. Joannes Chrysostomus parentibus juventutem benè educandam persuasurus, ait, *Ut suadus sit optimus, cuncta molimur, & agas-nem & mulionem inquirimus; ceteram quod nobis omnium charissimum est, omnino negligimus: major nobis possessionum cura est, quàm filiorum, quorum gratiâ illa comparantur.* Id ipsum observat S. Petrus Damianus, de S. Donato differens. *Suscipiat terram suam vomere disciplina, ut uber segetum proventus erumperet, ut illorescente gratia cœlestis radio fertilius germinaret.* S. Nilus verum illum in legis Divinæ studio profectum censet, quando cordis humani terra, spinis ac egerminantibus virgultis undique formidanda, illius beneficio exercetur, & in res magnas excolitur. *Ut ager incultus atque sylvestris agricultura diligentia mansuescit, sic animus, peccatorum sentibus horridus, Divina legis studio purgatur, atque excolitur.*
544. Terra, vomeris duritie subacta, inscriptionem refert. **VULNERE VIRESOET.** Vel, **SAUCIATA FERACIOR.** Ita S. Ecclesia, persecutionum tyrannide acerrimè laniata, in amplissimas SS. Martyrum palmas excrevit. *Persecutionibus crevit, martyriis coronata est,* inquit S. Hieronymus; cui assentiens Theodoretus; *Cruor ille casorum corporum, inquit, irrigatio quadam erat novis in Ecclesia emergentibus plantis.* Ceterum eidem Emblematis non abs re inscripserim. **SAUCIATA FELICIUS.** Verissimum adeò Martialis effatum est. *Pingue solum lassat, sed juvat esse labor.* Nam teste Leone, *Terra carnis nostre, nisi assiduis fuerit sauciata culturis, cito de segni otio spinas tribulosque producit, & partu degeneri dabit fructum non horreis inferendum, sed ignibus concremandum.* Unde meus D. Gregorius Comaninus canit.
- Deh rallenta il rigore, e'n te profonda
Lascia omai, che s'imprima, eterna piaga:
Che in lei Dio sparge di sua gratia il seme.
Tal campestre bisfolco il terren preme,
E lento lento con con l'aratro il piaga,
Perche ricco al fin sia messe bionda.*
545. Juventus, nullis imbuta præceptionibus, intra vitiorum senticeta luxuriatur; haud fecus, atque Terra **INCULTA SYLVESCOET.** Vel ut meo Patri Gallinæ placet. **DAT INARATA VEPRES.** Verbis è Paranaside Urbani VIII. mutuatis.
- Germinat tellus in arata vepres.*
Apprimè S. Joannes Chrysostomus. *Quemadmodum ager, diu non profectus, sylvescit, ac passim innumeros vepres producit: ita juvenus neglecta. S. Clemens Papa populi Christiani agros, ob predicatorum inopiam rarè peraratos, vepribus ac vitiorum tribulis confutum iri censet. Sicut terra, à cultore neglecta, spinas & tribulos necessario producit: ita & sensus vester longi temporis incuriâ multas & noxias opiniones rerum, & intelligentias false scientiæ germinavit. Opus est nunc multâ diligentiam ad excolendum mentis vestra, ut id sermo veritatis, qui est verus & diligens colonus, assiduis excolat disciplinis.*
546. Globus terræ, perfectè sphericus, & in ærâ umbilico sustentatus, eandem cum globo cœlesti epigraphen meretur. **ANGULUS OMNIS ABEST,** Ad verbum Ovidius.
- Terra pile similis, nullo fulcimine nixa,
Aere subjecto tam grave pendet onus.
Ipsa volubilitas libratum sustinet orbem:
Quique preerat partes ANGULUS OMNIS ABEST.*
- Germani ac sinceri pectoris hominem, ab omnibus linguæ suctæ pigmentis profus alienum, hæc idea repræsentat. Talis, ipsomet Servatore teste, extitit Nathanaël; *Vidit Jesus Nathanaël venientem ad se, & dicit de eo, Ecce verè Israëlita, in quo dolus non est.* Hunc locum interpretatus Magnus Augustinus, ait, *Quomodo dolus in illo non erat? si peccator est, fateatur se peccatorem. Si enim peccator est, & justus se dicit, dolus est in ore ipsius. Ergo in Nathanaële confessionem peccati laudavit, non judicavit non esse peccatorem. Multi autem Pharisæi, qui abundant peccatis, justos se dicebant, & dolum afferbant.* Opportunè in rem præsentem canit meus D. Salvator Carducius.
- Angulus omnis abest, nitidus dum voluitur orbis,
Sic retinet nullus candida mens latebras.*
547. Culturæ beneficio, terra omnis generis fruge exornatur; nam vomeris dente effractâ, miram ubertatem inducit, & postea, flavescente messe, multicolore ac ridentem undique vultum ostentat. Epigraphen è Virgilio Gambertus subdidit. **MOLLITA COLENDO.**
- Quare agite ô proprios generatim discite cultus
Agricole, fructusque feros MOLLITE
COLENDO.*
- Cui non dissimilis Lucretius.
- Fructusque feros mansuescere terra,
Cernebant indulgendo, blandèque colendo.*
- Haud aliter agreite & horridum mentis humanæ virgultum in filiis etiamnum tenellis penitus extirpatur, & in amplissimum virtutis ac gloriæ ornamentum excrevit, si sedulâ curâ perarentur, colanturque. Unde Matrem compellens S. Augustinus. *Tibi, inquit, sunt filii: nec laudanda es, quia eos habes, sed quia ipse nutrire atque educare studes. Ut enim tibi nascerentur, fecunditatis, ut vivant, felicitatis est; ut autem: sic instituantur, voluntatis est & potestatis. In illis tibi homines gratulantur; in hoc te imitantur.*
548. Hominis improbi & ingrati symbolum è terrâ sylvestri ac falsâ defunere licet, quæ, tametsi omni studio exculta aut stercorata, fruges tamen desideratas nunquam profert. Unde Caroli Rancati lemma, è Virgilio desumptum. **NON MANSUESCIT ARANDO.**
- Salsa autem tellus, & quæ perhibetur amara
Frugibus infelix, eam nec mansuescit arando.*
- Ita cor humanum inter voluptatum terrenarum luxuriam adeò tandem amaricatur, ut nullâ Verbi aut Gratiæ Divinæ culturâ amplius mansuescere queat. S. P. Augustinus. *Non debemus intendere in homines, qui prosperantur in hoc sæculo felicitate falsâ, ubi cor eorum congelascit adversus Deum, & sui palam fit du-*
- S. Bernar. de vita solitaria.
Seneca ep. 8.
Plurarch. in Apoph.
Gratitudo.
S. Ambros. l. 1. offic. c. 31.
Educatio.
S. Io. Chryf. hom. 9. in Tim.
S. Pet. Dam. serm. de S. Donato.
Lex Divina.
S. Nilus Inst. ad Monach.
S. Ecclesie persecutores.
S. Hieron. in vita Malchi. Theodoret. l. 9. de Leg.
Martial. l. 1. ad Lucium Epigr. 110.
S. Leo Papa serm. 4. de jejunijs Pent.
Greg. Coman. sonetto 8.
Educatio mala.
S. Io. Chryf. hom. 1. in 1. 48.
S. Aug. trah. 7. in Ioan.
Virgil. 2. Georg. v. 35.
Lucret. lib.
Educatio.
S. Aug. de Bono vidu. cap. 14.
Ingratus.
Virgil. 2. Georg. v. 3.
Voluptes.
S. Aug. de Palam. fit du-

fit durum adversus imbrem gratia ipsius, ne fructum ferat.

594. Meus Concanonicus D. Alexander Luzon de Millares symboli loco agrum, locuplete tritico gravidum, depinxit; qui nocturno tempore zizaniis ac infelici lolio respersus, hanc D. Matthæi quomam instar lemmatis referebat. INIMICUS HOMO HOC FECIT. Animæ somnus ac otii torpor hæc imagine representatur; ut enim vitiiorum lola in pectore nostro spargat, opportunum tempus arripit stygius veterator adultam noctem, dum profundus otii sopor mortales incautos reddit. *Insidiator enim, S. Chrysologo teste, in noctibus latitat, in diebus vigilantes fugit, appetit dormientes.* Cæterum idem gentis humanæ hostis in medio tritici, nempe in medio justorum, zizania omni conatu spargit, socios nimirum malos ac reprobos, qui electum ac nobile virtutum semen suffocent. Octo duntaxat animas, tanquam germen nobile, ex quo posteritas propagetur, eduxit ex arcæ secundus orbis parens, Noëmus; sed inter illas fuit unus Cham, veluti lolium in medio tritici, maledictus videlicet, & servus servorum fratribus suis. Id ipsum experti fuere Abrahamus in Isaac & Ismahel; Isaacus in Jacobo & Esau; Jacobus in Josepho & cæteris filiis; David in Amnone, Absalone, & aliis. Quid? quod ipsamet Divina sapientia duodecim discipulos omni sollicitudine, tanquam solers agricola, excoluerit, & tamen inter illos perfidus extiterit Judas? Probe callida hæc hostis Tartarei stragemata perspecta habuit S. Chrysologus. *Inter sanctos, inquit, peccatum; inter pacificos lites, inter simplices dolos, inter innocentes nequitiam serere consuevit, non ut acquirat zizania, sed ut triticum perdat, nec ut reos capiat, sed ut adimat innocentes, illudq; potissimum malignis suis suggestionibus perficit.*

550. E. S. Bonaventuræ sententia, Terra fertilis, si diu inculta fuerit, sylvescit; si nimis cogitur fructificare, fit macra; si medium teneas, fertilis perseverat. Unde lemma. ET INCULTA STERILESCIT, ET GRAVATA. Philo Hebræus agricolas increpans, *Vos, inquit, cum ex eodem fundo colligatis verè hordecum & triticum, in estate fructus, arborem duplici cum tributo gravatam opprimitis, fieri non potest, quin exhaustus deficiat.* Ita prorsus, si Principes populum multiplici tributo onerent, fieri non potest, quin exhaustus deficiat. Moderationem, in hoc negotio adhibendam, sapienter prævit Theodoricus Rex Italiæ his omninò verbis. *Cum omnes Reipublica partes æquabiliter desideremus augeri, crementa tamen fiscalium tributorum justissimo sunt pensanda iudicio, quia servientium imminutio est, hujus illationis accessio, quantumq; pars illa proficit, tantum se ab æqua firmitate subducit.* Eam ipsam prudentiam in corrigendis aliorum vitiis observari voluit Magnus Ethices Divinæ Magister Augustinus. *In correctione, inquit, tenendus est modus aptus humanitati, congruus charitati; ut nec totum, quod potestatis est, exercatur; & in eo, quod exercitur, mansuetudo monstretur.* Id quod etiam in castigando proprio corpore, & in educandis liberis observatū velim.

551. Dum adhuc aureis mundus floreret sæculis, terra, quantumvis inculta, messe ac vitibus erat grava. Epigraphen addidit P. Jacobus Masenius. TELLUS INARATA FEREBAT. Aurea redierint sæcula, necesse est, quando M. Virgo, nulli unquam marito cognita, frugem felicissimam, Christum, protulit. Ut ad eò Virgo hæc intemerata à S. Joanne Damasceno verè cognominatur, Terra inarabilis cælestis panis. Et a Joanne Geometra. Terra sui semper similis, referta Divinis alimentis, arationis expertis & sationis. In rem præsentem canit Emblematis author.

*Aurea cum primo florerent sæcula mundo
Seminis ignarus fruge scatebat ager.
Aurea jam tandem redierunt sæcula; quando
Magna parit nullis cognita Virgo viris.*

552. Ager, rarâ spectandus messe, epigraphen reddidit. ET JUVAT, ET FALLIT. Eadem fortuna & laboris nostri est indoles, quos nonnunquam in rem nostram copiosos ac munificos, interdum verò steriles, durosque, assiduâ vicissitudine, experimur. Unde sapienter hortatur Magnus Augustinus. *Gaudes ad tempus, noli ibi considerare; tristis es ad tempus, noli desperare, Pulchrè Ovidius.*

*Credita non semper sulci cum fœnore reddunt,
Nec semper dubias adjuvat aurarates.*

553. Terra, seu ager, multo tempore nullis pluviis rigatus, æstu hiat, cæloque supplicat, Lemma. PLUVIIS ORBATUS ARESCIT. Ita viri quique sanctissimi nonnunquam subtractam cælestis solatii affluentiam, mentis ariditatem, & animi evagationem sunt passi. Sanctissimus Rex David seipsum lugens, *Anima mea, inquit, sicut terra sine aqua tibi.* Eandem de se ipso habuit querelâ S. Bern. *Exaruit cor meum, coagulatum est sicut lac, factum est sicut terra sine aqua, nec compungit ad lacrymas queo, tanta est duritia cordis. Non sapit psalmus, non legere libet, non orare delectat, meditationes solitas non invenio.*

554. Terra, ex quo maledictioni subiecta est, spinas tribulosque aculeatissimos germinare nunquam cessat. Lemma. MALEDICTA HIS FRUGIBUS HORRET. Ita tentationum, bellorumque omnium seminarium caro nostra est, quam è Protoparentum peccato refractariam accepimus. Unde bella & lites in vobis? quarit Canonice scriptor Jacobus Apostolus; *nonne hinc ex concupiscentiis vestris, que militant in membris vestris?* Eximius Scripturæ Interpres Hieronymus super illo Ecclesiastæ; *Tempus belli, & tempus pacis. Quamdiu, inquit, in presenti sæculo sumus, tempus est belli, cum autem migraverimus de hoc sæculo, pax tempus adveniet. Nemo ergo se nunc putet esse securum in tempore belli, ubi certandum est, & Apostolica arma tractanda, ut victores quondam requiescamus in pace.* Divus quoq; Augustinus illud Pauli interpretans. *Non enim quod volo bonum, hoc facio, Recolite, inquit, vitam iusti in isto corpore bellum esse, nondum triumphum.*

555. Quantumcunque fertilis sit terra, certè non subacta, opportunisque pluviis non irrigata, paulatim sterilefcet, nec nisi spinas, urticas, aliasque herbas aut inutiles, aut etiam noxias, proferet. Lemma. INCULTA STERILESCIT. Talis est & Religiosi sine cultura & mortificatione animus, quâ profectò opus unusquisque habet; tam imperfectus, ut virtutem comparet; quàm perfectus, ut illam conservet. Illustria prorsus sanctæ necessariæque mortificationis hujus monumenta nobis passim relinquere sancti Patres. S. Franciscus Borgia dicere est solitus, *Unum illum diem futurum sibi fuisse sine dubitatione ullam amarissimum, quem sine aliqua corporis afflictatione meminisset exactum.* Sententiæ illi à Servatore pronuntiatae, *si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, Lucas Evangelista subjungit, quotidie;* Non vult Christus vel diem prætermitti, quo voluntatem tuam non mortifices, adeoque omnem omninò vetat intercessionem. Quare talem diem negat Climacus *in reliquorum dierum numero reponendum, sed pro perditio habendum.*

556. Secundum est terræ genus in summo solo, ex quo metallarii cognoscunt fabesse venâ auri; quare viso illo, terram perfodiunt, latensque metallum eruunt. Lemma. AURI DAT SIGNA LATENTIS.

Fortuna.
Labor.

S. August. *in Psal. 93.*

Ovid. *l. 1. de Arte.*

Solatia
cælestia
interdum
aufertur.
*Psal. 142. 6.
S. Bernard.
serm. 54. in Cant.*

Tentatio.

Jacob. 4.

Eccles. 3.

S. Hieron. *in hunc loc.*

S. August. *serm. 45. de Temp.*

Mortificatio.

S. Borgiæ
dicta &
facta.
Luc. 9.

Climac. c. 4.

uth. 13.

Sinnus.
cium.

et. Chryf.
m. 97.

cius
alus.

Chrysol.
m. 96.

Bonav. de
cessu re-
ion.

ributa.

affiod. l. 4.
38.

Correctio

Aug. l. 3.
me. Cres-
m. c. 51.
educatio.

Maria V.
atemera-

10. Damas.
e dormit.
cip.
Geom. ad
p. 1. Luc.

Pueritia. TIS. Pariratione pueritia in ipsis adhuc vitæ suæ primordiis dat specimina minimè obscura futuræ probitatis vel improbitatis. Ovidius canit.

*Ingenium cœleste suis velocius annis
Surgit, & ingrata fert mala damna mora.*

Mores externi. Porro ab exterioribus hominis moribus internam illius bonitatem aut malitiam conijcere licet. Unde S. Augustinus. *Illis, quibus interiora immunda sunt, exteriora munda esse non possunt. Si volueris ut exteriora munda sint, interiora mundato.*

557. Terram, hinc vitibus, illic frumentis, oleis alibi, aliisq; frugibus pro locorum varietate spectandam, hoc lemma insignierunt. **NON OMNIA POSSUMUS OMNES.** Pulchrè Ovidius.

*Nec tellus eadem parit omnia: vitibus illa
Convenit, hæc oleis, hæc bene farra virent.*

Gratia Dei variè divisa. Id ipsum de hominibus testatur Apostolus, qui Divinas gratias ita inter se distributas accepere, ut nullus illis omnib⁹ gaudeat, unusq; semper indigeat alterius ope. *Divisiones gratiarum sunt, alii quidem per spiritum datur sermo sapientie, alii autem sermo scientie secundum eundem spiritum; alteri fides in eodem spiritu, alii gratia sanitatum in uno spiritu; alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum.* Et paulo post. *Nunquid omnes Doctores? nunquid omnes virtutes? nunquid omnes gratiã habent curationum?* &c. Id quod in ipsis etiam sanctis indes experimur, dum non omnes omnibus medentur morbis, sed unus hujus, alius verò alterius mali est thaumaturgus; ut S. Apollonia doloris dentiũ; S. Antoni⁹ pestis; S. Augustinus articuli mortis &c. Nec latuit id perspicacissimũ Magni Augustini intellectu, quando dixit. *Ita nec in omnibus memoriis sanctorum Deus miracula fieri voluit, qui dividit unicuiq; prout vult.*

Sancti Thaumaturgi. S. Aug. ep. 173.

CAMPUS. Cap. XXX.

Educatio multum prodest. 558. **C**ampus incultus, vepribus undique confitus, peneque sterilis, aratro non procul jacente, epigraphen tenet. **NON SEMPER INUTILIS.** Innuit videlicet, homines, quantumvis vitiosos, si fedulò excolantur, tandem in fruges uberrimas adulescere. Eruditè Lactantius Firmianus. *Sicut in seates ager, qui est natura fecundus, exuberat: sic animus incultus, vitiis sua sponte invalescentibus, velut spiritibus obducitur. Sed cum verus cultor accesserit, statim cedentibus vitiis, fruges virtutis oriuntur.* Et Cicero. *Ut ager, quamvis fertilis, sine cultura fructuosus esse non potest; sic sine doctrina animus.*

559. Ignis, intra campũ accensus, supervacaneam uliginem extergit, & luxuriantes spinas absumit. Unde lemma campo inditum. **EXSUDAT INUTILIS HUMOR.** Vel, ut nonnemo ad explicandam ignis virtutem è Virgilio subscripsit. **EXCOQUITUR VITIUM.** Vel, **UT NOXIA PERDAT.** Spiritus S. operatio vivis his coloribus expressa cernitur, qui in flammis igneas conversus, orbem omni vitiorum libidine expurgare voluit. S. Petrus Chrysologus. *Diu oppressa dumis nationum cupiens novalia purgare, ignem mittit primum maximus magister in terrã, ut quidquid naturalis squalefecerat luxus, quidquid arefecerat brumalis rigor, artificii depurgat, & consumit incendio. Porro expiatoriæ inferorum flammæ vitiorum redundantia in animabus cremant, absumuntq; Lactantius, *Justos, inquit, cum judicaverit Dominus, etiam igne examinabit: tum quorum peccata vel pondere vel numero prævaluerint, igne perstringentur, atq; amburentur: quos autem plena justitia & maturitas virtutis incoherit, ignè illum non sentient.**

560. P. Vincentius Gilibertus campum, frumento confitum, sub cœlo, nimbos ac turbines minitante,

depinxit; addito Virgili lemimate. **NON TALI AUXILIO.** Campo enim non quidem impetuosa ventorum injuriã, sed suavibus pluviis & temperato solis calore est opus. Ita juvenus, virenti campo non absimilis, methodo prudenti ac discretã, non verò violentã aut crudeli, educatur, oportet. Plutarcho id credas velim. *Dico, inquit, ad liberalia studia adducendos esse pueros verbis adhortationibusque, non, mercede, verberibus, aut contumeliosa tractatione. Terrent, & abhorrent sic tractatiã laboribus, partim ob dolores plagarum, partim ob contumelias &c.*

561. Campus, æstivo ardore exsuccus, hiansque, opem undique **E NUBIBUS, ET E MONTIBUS** flagitat. Ita planè Christianorum virtus tum demum proficiet, quando & propriam operandi assiduitatem, & cœleste auxilium, simul jungere conati fuerint. S. P. Augustinus. *Non idè de hac re solis votis agendum est, ut non subinferatur ad benè vivendum nostra efficacia voluntatis. Adjutor enim Deus dicitur nec adjuvari potest, nisi qui sponte aliquid conatur.* Virgilius certè, ad fruges è terrã recipiendas, non tantum impigros agricolæ labores, sed insuper etiam pluvias, precibus è cœlo extortas, necessarias esse docet.

*Quod nisi & assiduis terram insectabere rastris,
Et sonitu terrebis aves, & ruris opaci
Falce premes umbras, votisq; vocaveris imbrem,
Heu magnum alterius frustra spectabis acervum,
Conclusaque famem in sylvis solabere quercu.*

Verissimum S. Macharii effatum est, *Requirit Deus ab homine laborem, fatigationem, ac operationem; nisi tamen de sursum apparuerit nubes cœlestis, & pluvia gratia, nihil juvabit labor coloni.*

562. Homo litteratus Principum favores ac patrociniã parvi æstimat, propriæque virtutis suæ ubertate nititur, haud secus atque campus, copiosis interluentibus rivulis irrigatus, **NULLOS POSTULAT IMBRES.** Epigraphen hanc è Tullio mutuam sumpsit Carolus Rancatus:

*Te propter NULLOS tellus tua POSTULAT
IMBRES,
Arida nec pluvio supplicat herba fovi.
Et meus Carducius.
Dives ager rivis nullos sibi postulat imbres;
Alterius nec opes mens opulenta perit.*

Ceterum homo justus Divinis favoribus ac delitiis adèdè copiosè fruitur, ut omnes terrenarũ voluptatũ blanditias contemnere audeat. Unde Dei ore Mag. Aug. *Ego sum divitiarum tuarum, inquit, noli attendere quod mundus promittit, sed quod promittit cõditor mundi.* Et alibi. *Voluptatem incorruptã concupisce, & promittentem dona ista temporalia, & totũ mundũ deridebis:*

563. Secundiores mundi eventus assiduis calamitatibus turbis esse permixtos, haud obscure è campo discès, qui felici germinum copiã instructus, exitiosas ac fatales cœli nubili minas nunquam non experitur. Lemma. **LÆTA DIRIS.** Unde S. P. Augustinus. *Deus miscet tribulationes gaudiis terrenis, ut tribulationem sentientes & amaritudinem, discamus aternam desiderare dulcedinem.* Ovidius.

*Tu quoque fac timeas, & quæ tibi læta videntur,
Dum loqueris, fieri tristia posse puta.*

Concinne Seneca Tragedus.

*Nemo desperet meliora lapsus,
Miscet hæc illis, prohibetque Clotho
Stare fortunam, rotat omne fatum.*

Vigil, 2. a v. 521
Educati suavis. Plutarch. lib. educi

Gratia cooperatio.

S. Aug. To l. 2. de Peccatorum mer cap. 5 Virg. 1. Go. v. 155

S. Machari hom. 26

Independencia.

Justus.

S. Aug. in Pj. 46 Idem in P 63

Felicitas mundana

S. Aug. in Psal. 137

Ovid. l. 4 Pont. Eleg

Seneca in Thieste

Persecutio Ecclesie s Cyprian laud Mart.

Flammæ plerumque agris jubet immittere, quo calore

calore vagantis incendii cœca terra spiramenta laxentur; jubet stipulas crepitanti igne torreri, ut se in altius gravida seges tolleret, & parturientibus culmis densior arista floureret. Igitur talis & martyrii primò casus, postmodum fructus; est, qui morte vitam condemnat, ut morte vitam custodiat.

565. Campus, dum femente respergitur, epigraphen legendam offert. DITOR, UT DITEM. Ita opulentus amplissimas divitias cã conditione à Deo accipit, ut illas liberali manu in egenos effundat. Sapiens quoque compluribus scientiis ad aliorum infirmitatem juvandam à Deo exornatur. S. Bernardus acutè animadvertit, non dixisse Apostolum, alii datur sapientia, sed datur sermo sapientie. aitq; Apostolus cum de distributione bonorum loqueretur, non ait simpliciter, alii datur sapientia, alii scientia, sed addit dicens, sermo scientie, sermo sapientie, ut ostenderet, quod hujusmodi dona propter alios dantur, scilicet ut alii adificentur.

566. Alcibiades Lucarinus, extremum mundi diem commemoraturus, stipulas in campo accensas depinxit; addito lemmate. POST MESSEM INCENDIUM. Qui in orbe hoc depravato, libidines, usuras, homicidia aliorumque scelerum farraginem colligunt, se ipsos aptissimam aternæ flammæ materiæ olium objiciunt. Providè horratur S. Nilus. Mala ne semina: messis enim prope est, & ignis excipiet spinarum agricolam. Et Isaias. Concipietis ardorem, parietis stipulam; spiritus vester ut ignis vorabit vos. Et erant populi quasi de incendio cinis, spina congregata igni comburentur.

567. Academicus, inter Errantes Brixienfes Accensus, symboli locò ignem præfert, qui in campi germina grassatus, epigraphen tenet. PER FÆCONDAMI. Vel, UT FÆCUNDETUR. Certè calamitatum flamma, in corde sterili ac spinoso excitata, plurimum spiritualis incrementi parit. Præclare Liplius. Ipsa clementia est, in extremè ac desperatè malos non esse clementem. Ab hac imagine non multùm ablusit P. Carolus Bovius, quando campo, lappis ac vepribus obsito, inscripsit. INCENDERE PRODERIT. Innuebat videlicet, Apostolici fervoris beneficio omnia vitiorum lolia è radice iri extirpatum, absumptumque. Ita quoque vindicantis justitiæ ardor Provincias ab omni malorum vepreto expurgat.

568. Campus, ut terrea ac lutea sua viscera ab hominum aspectu subducatur, exteriore germinum ac florum veste integitur, Lemma, florenti campo inditum. UT PLACEAT, TEGITUR. Id ipsum etiam de humano corpore, ad alliciendos aliorum oculos lascivè vestito, dixeris. Eodem Emblemate significatur, quemadmodum campus se ipso parùm prodesset, nisi externo illo germinum vestitu amiceretur; ita corporis humani vestes necessitati potius, quàm ornamento esse debere. Disertè S. Augustinus. Quia infirmus es, ideo sunt tibi multa necessaria. Opus est multum vestiaris, quia frigus pati non potes. &c. Ista fulcimenta sunt infirmitatis, non ornamenta potestatis.

MONS. VALLIS. SPECUS. CAPUT XXXI.

569. Laurus & palma, in montis fastigio radicatæ, epigraphen legendam offerunt. ARDUA VIRTUTEM. Verbis è Silio desumptis.

Ardua virtutem præfert via, scandite primi.

Enimverò virtutis præmium ac gloria non nisi multo labore comparantur. Unde è Poëtis non nemo canit.

Virtutem posuere Dii sudore parandam.

S. Augustinus. Pecora campi congruentissimè accipiunt. Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

untur homines in carnis voluptate gaudentes, ubi nihil arduum, nihil laboriosum ascendunt.

570. Principis cujusdam virtutem & animi majestatem Montis Emblemate expresserunt, cujus culmen supra nubes erectum, epigraphen tenet, EMINENT. De Maria Virgine ait S. Bernardus super illud Apocalypsis. Mulier amicta Sole; Defectus omnis sub ea, & quidquid fragilitatis seu corruptionis est, excellentissima quadam sublimitate præ cæteris omnibus excedit, & supergreditur creaturis.

571. D. Joannes Baptista Mazzolenus symboli loco Montem depinxit, cujus culmen nive respersum, epigraphen monstrabat. CANESCIT IN ALTIS. Magnatis cujusdã hæc imago erat, qui in sublimi dignitatis fastigio collocatus, ob assiduas curas, etiam nũ juvenis, totus incanuit. Dignitates enim terrenæ, quò sublimes, tantò plus periculi, sollicitudinis, ac laboris pariunt. Experto id credes Augustino, quando ait, Ubi me terret quod vobis sum, tibi me consolatur quod vobiscum sum. Vobis enim sum Episcopus, vobiscum sum Christianus. Illud est nomen suscepti officii, hoc gratiæ; illud periculi est, hoc salutis. Emblemata explicando eruditum hoc distichon subiungit meus D. Carducius.

Quò magis assurgit, magè mons canescit in altis, Hoc magè canus eris, quò magis altus eris.

572. Mons epigraphen tenet; DE COELO EXPECTANS PLUVIAM. Vel certè pluviis cœlestibus jam irrigatus. NON ALIUNDE. Personam spiritualem, ac cœlestibus considerationibus unicè dedicatam, hæc imago representat; quippe quæ levandis suis necessitatibus nullas alias, nisi Divinas supplicat expetit David, tamet à mille calamitatibus obrutus, id tamen unum identidem ingeminabat, Auxilium meum à Domino. Non à quaicumque, inquit in hunc locum S. Augustinus, quia dicuntur Domini multi, mortales miseri; sed à Domino Dominorum, ab illo videlicet, qui fecit cælum & terram. Prosus Christianæ, ac è Theologiæ penetrabilis Ovidius.

Quamvis est igitur meritis indebita nostris, Magna tamen spes est in bonitate Dei.

573. Meritorum celsitudo in hominibus sanctis è majore humilitate metienda est. Id quod è Montis Emblemate discere licet, qui Sole in occasum vergente, epigraphen tenet. EX UMBRA MAGNITUDO. Nihil est enim, Doctore S. Hieronymo, quod ita Deo gratum faciat & hominibus, quam si vite merito non magni, sed humilitate infimi videamur. In hanc rem apprimè facit Magni Augustini sententia. Mensura humilitatis cuiq; ex mensura ipsius magnitudinis data est.

574. Montem, maris littori vicinũ, & assiduis fluctibus quassatũ, hoc lemmate notârunt. NEC FRANGITUR, NEC IRRIGATUR. Ita animus generosus nec ad verforum casuum violentiã dejicitur, nec blandientis fortunæ lenociniis emollitur. S. Joannè Baptista hoc encomio insignè deprædicat S. Petrus Dam. Card. Quippe quem vel ventosa felicitas, cum summi Sacerdotis & Principis Palæstini filius esset; vel adversus turbida, dum nimirum fatali Herodias odio exagitatus, extremo carcere affligebatur; vel cuiuslibet peccati aura tenuior non inflexit.

575. Caritas Divina tantò copiosius exardescit, quò pluribus mundi adversitatibus excruciatum; Chimeræ, Lyciæ monti non abimilis; qui pluviis, quamlibet cumulatis, inundatus, assiduas tamen, easq; semper ardentes flammæ vomit. Lemna. QUO COPIOSIUS, EO ARDENTIUS. P. Jacobus Certanus avarũ hæc imagine adumbrat, cujus desiderium erga divitias tantò majori ardore flagrat, quò cumulatiores auri pluvias affuderis. De Charitate testatur

Eminens meritum.

Maria V. S. Bernard. serm. super. Apoc. 12. r.

Dignitates.

S. August. serm. 39. ex addit. à Sirmondo.

Vita contemplativa.

Spem in Deo ponere.

Psal. 120. 2. S. Aug. in hunc loc.

Ovid l. 1. de Ponto. Eleg 7

Humilitas est mensura meritorum.

S. Hieron in cap 10 Mar. S. Aug. lib. de sancta virgine.

Animus generosus.

S. Joannes Baptista. S. Petrus Damian.

Charitas Dei.

Avarus.

S. Augustinus. *Gentes extinguere, si possent, nomen ubiq; Christianum, sed quomodo timerentur, cum tanquam oleo sanguine Martyrū in Christū ardor charitatis inflammaretur.* De Avaro Boëtius.
 --- *savior ignibus Ethna*
Fervens amor ardet habendi.

Liberalitas. 576. D. Didacus Saavedra montem, nubibus pluviis inumbratū, depinxit, cique complures aquarū rivulos in subiectam planitiem versanti, subscriptit. QUÆ TRIBUUNT, TRIBUT. Ad hanc ideam, seu trutinam, Principis liberalitas examinanda est, qui beneficus. cultates, cœli munificentia acceptas, largâ ac generosâ manu in subditos dispenfet. Theodoricus, virtutis hujus prototypo, referete Cassiodoro, dicere solebat. *Optamus cunctū diem plenū beneficiis nostris excurrere,* isdē coloribus bonam politiam exprimit Salomon. *Mulri colūt personā potentis, & amici sunt dona tribuētis.* Et rursus. *Victoriā & honorē acquirēt, qui dat munera; animam autem auferet accipientiū.*

Favor Principū periculosus. 577. Aulicus, quō Principi familiarior, cō gratia perdendæ existit vicinior. Saavedra hanc aula vicissitudinem penicillo adumbrans, montem exprimit adedō sublimem, ut vertice cœlum penetrâsse videatur; qui tamen crebro fulmine è cœlo impetitus, epigraphen præfert. JOVI ET FULMINI. In eandem sententiam concedit Horatius.
Sapientis ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulguramontes.

Et Seneca Tragedus. --- --- Cœlo
Jupiter alto vicina petit. Et paulō post.
Circa Regna tonat.

Sinecius de Regno. Sinecius post adductam veterem illam parœmiā, *Procul à Jove, procul à fulmine,* subjungit, *quod eorū causa qui cum familiaribus suis (de Tyrannis loquitur) insidiosè versantur, multò tutiorem esse docet otiosam cum securitate vitam, quàm ea omnia pericula, qua in illustri vita statu reperiuntur. Simul enim atq; ob tyranni gratiam beatus aliquis predicari cœpit, mox in ejusdem offensionem incurrens, misericordie dignus existimatur.* Peccatores quoque, dum felicitatis apicem jamjam ambabus manibus videntur complexi, irâ Divinâ fulmine subitō præcipitantur. Davidem audi testem oculatum. *Vidi impium super exaltatum & elevatum sicut Cedros Libani, & transivi, & ecce non erat.* Unde S. Nilus. *Luge peccatorem felicem; gladius enim justitie imminet.*

Paupertas segura. 578. Mons, fulmine percussus, epigraphen tenet. HUMILIORA MINUS. Hoc sensu Seneca.
Minus in parvis fortuna fecit. Et alibi.
 --- --- Humida vallis
Raros paritur fulminis ictus;
Tremuit telo Jovis horrisoni
Caucasus ingens, Phrygiūque nemus
Matris Cybeles metuens, cœlo
Jupiter alta vicina petit;
Non capit unquam magnos motus
Humiles tecti plebeia domus.

Invidia. Invidia, instar fulminis, solos Magnates sibi metam destinat; pauperibus impunè dimissis. S. Cyprianus. *Acrius divitibus quàm pauperibus invidetur, & non desing. Cler. inopes, sed locupletes iniquitatē in festatio seva latronū Plus Duces & Principes, quàm milites ab hostibus appetuntur in pugna; & violentius propulsantur ventis & turbinibus culmina quacunq; sunt altiora, &c.*

579. Mons horridus & faxeus omnes nubium, coruscationum, fulminum, cæterarumque imminentium tempestatum minas contemnit. Unde Dominici Gamberti lemma. HAS DESPICIT IRAS. Haud multum aliter Claudianus.

Claud. l. 1. de Rapp. Proferp.

Despicit Ionias protentis rupibus iras.

Militis magnanimi hoc ectypon dixeris, qui effertas atque exæstantes Bellonæ iras provocare audent. Porro peccatoris cor, instar faxi obstinatum, irato cœlo temerè & fastuosè obluetatur, veluti à supplicii Divini fulmine penitus securum. Denique justus calamitates ac minas illas omnes, quas vel mundus vel dæmon adversus ipsum moliantur, generosè spernit, soloque Deo, ceu basi suâ inconcussa, nititur. Prototypi loco Davidem considerato. *Dominus protektor vita mea, inquit, à quo trepidabo? si consistant adversum me castra, non timebit cor meum.* In hunc locum S. Augustinus. *Adversus me si contradicentium conspirans multitudo consistat, non timebit cor meum, ut in eorum partes transfugiam. Si exurgat in me persecutio hujus sæculi, in hac, quam cogito, petitione figam spem meam.*

Animus generosus.

Peccato obstinatus.

Justus.

Pf. 26. 1. c.

S. August. hanc loc.

580. Montes nonnullos, veluti Libanum, montem S. Bernardi, aliosque complures adedō sublimes reperire est, ut nives ac glaciem nec inter æstivos ardores amittant. Horum aliquis, à radiis solaribus intra æstiva signa percussus, illam mei Patris Gallinæ inscriptionem è Poëta quodam Italo sustinet. VESTE AD ONTA DEL SOL MANTO DI GELO. Id est. VEL SUB SYRIO RIGET. Juda Iscariotis, alteriusve cujuslibet obstinati peccatoris durities hoc simbolo significatur, qui, licet liberalissimâ Solis Divini luce instructi, nunquam tamen commoventur, sed magis semper congelascunt. Eruditè meus Carducius.

Peccato obstinatus.

Flammante Phœbi incendio regnat gelus:
Cœli æstivante Amore cor Jûda riget.

Cæterum mens humana, superbiæ, aliorumque vitiorum tumore elata, frigus suum nunquam, etiam inter ipsos Divinæ præsentia, Sanctissimæ Euchariæstia, aut sanctæ societatis ardores deponet. Gratia enim Divina non nisi in humilia & simplicia hominū corda vim suam exercet. Unde de SS. Euchariæstia ait meus Concanonicus Thomas Kempensis. *Domine in simplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua jussione, ad te cum spe & reverentia accedo. Unde tuâ precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam, ut totus in te liquefam, & amore perfluam, atq; de nulla aliena consolatione amplius me intromittam. Est enim hoc altissimum & dignissimū sacramentum salus anima & corporis, medicina omnis spiritualis languoris; in quo vitia mea curantur, passiones frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur; gratia major infunditur, &c.*

SS. Euchariæstia.

Thom Kempens de in. l. 4. cap.

581. Phisicis observatum est, Montes, auro prægnantes, exteriorem formam arboribus, omnique alio virore spoliata habere. Unde Franciscus Raulinus montem, aspectu sterilem & infæcundum, hoc lemmate insignivit. SINU PRETIOSA RECONDIT. Eorum hæc idea est, qui in hominum conspectu pauperes, infelices, omnique ope destituti, domi suæ immensum virtutis thesaurum habere reconditum. Tales fuere Diogeires, Socrates, S. Franciscus, S. Alexius, aliique. In rem præsentem Magnus Augustinus. *Arca exinanita est auro, cor plenū est fide. Foris pauper es, sed intus dives es.* Et alibi. *Omnes divites boni fideles. Nemo se contemnat pauper in cella, dives in conscientia.* Meus D. Salvator Carducius canit.

Pauper virtuosus.

Sub vili mens ecce sinu pretiosi recondit;
Pauperies & opes religiosa tegit.

S. August. l. 1. de Civ. Dei. c. 212.

582. E complurium authorum, veluti Diodori, Lucretii, Mariana, aliorumque sententia firmatum est, igne intra montium quorundam sylvas excitato, mox auri argentique venas liquefieri, & instar rivulorum palam discurrere. Unde Raulinus, arboribus in monte succensis inscripsit. EFFLUET AURUM.

Diod. l. Lucret. Mariana lib. 1. c. 1

AURUM. Eadem planè ratione, ubi amoris flamma ardet, ibi aurum in pauperes liberaliter effluit. S. P. Augustinus. *Iustus, qui non habet extrinsecus facultatem, habet intrinsecus charitatem. De charitate, quanta erogatur, & non finitur? Etenim si habet foris facultatem, dat ipsa charitas ex eo quod habet. Si autem non invenit foris quod det, dat benevolentiam, præstat consilium si potest, præstat auxilium si potest. Habet semper unde det, cui plenum pectus est charitatis.* Porro grassante persecutionum incendio, nobilissimi cum mentis generosa, tum divitiarum thesauri in alios dispensantur. Experimentum habeto in S. Laurentio, qui flammis à Tyranno infestatus, *Thesauros Ecclesie dispersit pauperibus.*

583. Mons Atlas, cui cælum impendet, epigraphen à Patre Jacobo Masenio subjunctam habet. **QUOD NON CAPIT, ACCIPIT.** Ita MARIA Virgo Deum, nullis unquam circumscribendum terminis, angusto suo sacratissimo utero complexa est. Unde à S. Joanne Damasceno vocatur *Mons, qui collem omnem ac montem, id est Angelorum & hominum sublimitatem exsuperat.* Et à S. Petro Chrysologo, *Virgo, major cælo, fortior terrâ, orbe latior: quæ Deum, quem mundus non capit, sola cepit.* Emblematis mentem sequenti epigrammate explicat P. Masenius.

*Cernis Atlantiaco libratum vertice cælum,
Pendet ut immensus monte minore polus.
Augustâ dum Virgo Deum complecteris alvo,
Tu locus es moli, quæ fuit absque loco.*

584. Mons excelsus, in profundam vallem declivis, epigraphen tenet. **NON EST SINE VALLE.** Ita nullum unquam in virtutum progressu sublimem videbis, qui humilitatis valle careat; imò tantò quis-

que erit humilior, tantò sublimior. S. Augustini consilium est. *Altus vis esse, ut habitet in te Deus, humilis esto & tremens verba ejus.* Certè Christus, eodem Augustino teste, fuit *humilissimus inter manus inimicorum, altissimus super verticem laudantium Angelorum.* Beatissima Virgo, sicuti fuit inter homines altissima, ita & humillima. Unde sicuti à S. Rupertio cognominatur *Mons montium, Virgo Virginum;* ita & à S. Bonaventura, *Vallis vallium.* Pulchrè in rem præsentem canit P. Jacobus Masenius.

*Quo major sublatus humo mons surgit ad astra,
Hoc hiat in valles, deprimiturque magis.
Virgo parens summi, licet exaltata, Tonantis,
Quo major superis, hoc sibi visa minor.*

585. Sol exoriens omnium primò in montibus refulget. Unde Mons, nascenti Soli expositus, epigraphen tenet. **HOS LUX PRIMA FERIT.** De SS. Apostolis ait Magnus Augustinus. *Quando oritur Sol, prius luce montes illustrat, & inde lux ad humilima terrarum descendit. Sic quando venit Dominus noster Jesus Christus, prius radiavit in altitudinem Apostolorum, prius illustravit montes, & sic descendit lux ejus in convallem terrarum.* Porro Deus, ceu Sol æternus, suos favores ac divitias potissimum in Principes spargit, ut ipsi postea aliis beneficis se exhibeant. Emblematis author, P. Jacobus Masenius in encomium illustrissimi D. Fabii Chisii, postea Alexandri VII. Pontificis Maximi, canit.

*Quæ sensim radiis lustrat vigilantibus orbem,
Lux prior in vastis montibus orta micat.
Et quæ fusa polis illustrat gratia vulgus,
Hæc prior in vastis mentibus orta micat.
Quæ te Magne Fabi secrevit gratia vulgo,
Hæc gratum vulgo te magis esse fasit.*

S. Aug. in Psal. 92. Idem in Psal. 62.

Christus humilis. Maria V. humilis. S. Rupert. l. 9. in Cant. in f. S. Bonav. in specul. B. V.

SS. Apostoli.

S. Aug. in Psal. 81.

Princeps beneficus.

586. **G**enius, per montem enitens, epigraphen legendam offert. **AD SUMMA PER IMA.** *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

Nimirum quisquis sublimiorem sive dignitatù, sive virtutum apicem conscendere desideras, ab infimo humili-

humilitatis gradu exordiaris, necesse est. De Christo testatur Magnus Augustinus. *Altus ad humilia descendit, ut humilis ad alta ascenderet.* Rursus de Illustrissimo Fabio Chifio canit P. Masenius.

S. Aug. serm. 1. de Sanctis cap. 1.

*Scande, sed in primos gradiens enitere colles,
Qui stetit in summo vertice trivit humum.
Et sensu sensum venies ad summa per ima:
Unus erit virtus gressus, & alter honor.
Hoc opus, hic labor est, quo te meruisse putamus.
Ut decus, ut veniat parta labore quies.*

Dan. 2.

Auxilium Dei.

S. August. de spir. & lit. cap. 2.

Idem de verb. Dom. serm 7 c 3.

Princeps.

587. Lapis, de monte abscissus, idolum cadendo obruit; uti vaticinatus est Propheta Daniel. Unde Emblemati subscribes. VIS OMNIS AB ALTO EST. Nimirum quidquid virtutis habemus, id omne a solo Deo proficiscitur; sive enim hæresum, sive dæmonem, aut mundum, eeu propria hominum flagitiorum idola superamus, victoriam illam nemini alteri, nisi auxilio Divino debemus. Unde S. Augustinus. *Illis resistendum est, qui putant sine adiutorio Dei, per se ipsam vim voluntatis humane, vel justitiam posse perficere, vel ad eam tendendo proficere.* Et alibi. *Omne crimen quod facimus, vel peccatum, nostra est negligentia, & omnis virtus & sanctitas Dei est indulgentia;* P. Jacobus Masenius hoc symbolo demonstrat, Fabii Chifii virtute ac potentia omnem flagitiorum aut hæresum malitiam obrutum iri. Ipsummet canentem audi.

*Novimus, antiquis celebrata in somnia fastis,
Fict. licet, veri promeruisse fidem.
Idoli lapis est visus confringere vires,
Hæresis idolum, tu lapis esse potes.
De petra suspensus adhuc minutare ruinam.
O utinam pereat viribus ista tuis!*

588. Mons, ventis quaquaversum impetitus, episcopi Ecclesia. graphen tenet. NON MOVEBITUR. Genuina hæc sanctæ Ecclesiæ est effigies, quæ nullis unquam persecutionibus est commovenda; immo, ipsomet testante Christo, *Porta inferi non prævalebunt adversus eam.* S. Joannes Chrysostomus. *Quid Ecclesiæ Dei potentius esse potest: Mænia Barbari destrunt, Ecclesiæ verò ne dæmones quidem superant. Cum oppugnatur vincit; cum appetitur insidiis, superat.* Eodem lemmate etiam constantem viri animum describere licet; Unde in laudem Fabii Chifii canit P. Jacobus Masenius.

Matth. 16. 18.

S. Io Chrysost. To. 5 in Orat de non contenta. Eccl.

Constantis.

*Cum fuerit oppositis Eurufq; Aquilofq; procellis,
Sapè cadunt silvæ, culmina sapè ruunt.
Unus ad infanas ridet mons integer iras:
Viribus hic tantum frangitur aura suis.
Improba vesano Fabium petat Hæresis æstu,
Cuncta ruunt: nunquam sede movendus erit.*

589. P. Jacobus Masenius symboli loco sex gentilitios Chifiorum montes depinxit, addito lemmate. SEPTIMUS HIS DEEST. Vel, SEPTIMUS ACCEDET. Nimirum ad septem urbis Romanæ colles alludebat, tumque vaticinio minimè vano significabat, Fabium Chifium Senensem, post tot labores tandem, Montis septimi loco, aut Summum Pontificatum, aut certè æternæ beatitudinis Olympum esse accepturum. Emblemati explicando sequens epigramma subjungit.

*Quod senos tantum numerent insignia Montes,
Fortè tuis debes annumerare Senis.*

*Sed tamè Ausonios postquam colis, inclyte, Montes:
Quid modo septenos te numerare vetat?
Quod si Roma neget; Decus hoc tibi fata parabunt:
Septimus ad senos junctus olympus erit.*

S. Augustinus montium nomine heroicos virtutum Beatitudinis actus intelligit, quibus olim Olympus, æterna nimirum beatitudo accedet. *Altitudo charitatis,* inquit idem Augustinus, *est in supernorum expectatione præmiorum; propter quam altitudinem tibi dicitur, ut sursum cor habeas.*

S. August. Psal 97. a re fin. Idem serm 14. ex add. à Paris c.

VALLIS. SPECUS.

590. Franciscus Raulinus, gratum Principis animum representaturus, vallem depinxit, rupibus & cavernis refertam. addito lemmate. VOCEM CUM FOENORE REDDIT. Illa enim Principis sit indoles, ut beneficia, ab aliis collata, liberaliter compenset. Ad hoc propositum S. Ambrosius. *Imitanda nobis est in hoc quoque natura terrarum, quæ susceptum semen multiplicatori solet numero reddere, quam acceperit.* Et Theodoricus Rex, apud Cassiodorum. *Majoranos decet tribuere, quam videamur à servientibus accepisse.* Hesiodi sententia est, *in referenda gratia debemus imitari agros fertiles, qui plus multo adferunt, quam acceperunt.*

Gratitudo.

S. Ambro. 1. offic. c 3.

Cassiod. 1. Epist. 36.

Hesiod. 1.

591. Cavernosæ specui inscripti. TANTO E PIU AMPIA, QUANTO PIU S' INTERNA. Id est, interprete Reverendissimo D. Picinello, *Grandis è magis est, quanto plus tendit ad intra.* Ad verbum Tassus.

Tass. nella Gerus Co. quist. 1. 1. st. 44.

--- --- *mà quell' oscura grotta
Tanto è più ampia, quanto più s' interna.*

Antro non abfimilis mala consuetudo, indies evadit enormior, donec tandem in horrendam ac monstruosam vastitatem excreseat. S. Antiochus de furto differens, ait, abominandum ac infame hoc monstrum, *primum quidem à vilibus & exiguis rebus aspiciunt sumit suæ ætatis; atque temporis progressu ad magna sensim provebitur, ac tandem in difficillima quaque desinit.* Eorum enim, quæ sunt unumquodque à minimo suum capit exordium, &c. Ubi autem ea res sumptâ paulatim alimoniâ adoleverit, grandescet jam quotidianâ accessione, &c.

Consuetudo.

S. Antioch. Hom. 41

592. Est propè Puteolos horribilis specus; in eam si animantia ingredientur, aut moriuntur, aut humi dejecta mori creduntur: quæ tamen, si extracta, aquis perfundantur, mox fugitivam animam recipiunt, & è violentâ morte reviviscunt. Unde animam, intra specum illam exanime, inscriptionem præfert. VITAM REPARABIT IN UNDIS. Immensum peccato est antrum: quisquis hoc subit, pedem non referet vivus, nisi baptismi aquis, aut penitentia lachrymis perfusus. S. P. Augustinus. *Novam vitam,* inquit, *inchoare non potest, quem veteris non penitet.* Et rursus. *Hominem, si post baptismum lapsus fuerit, primò per reconciliationem, deinde per penitentiam credimus salvum posse.*

Baptismus

penitentia.

S. Aug. 1. de Penit. Idem serm 19. de T. P.

563. Ut aquæ si à fonte in valles defluunt (qui emittit fontes in convallibus) ita Deus gratiarum suarum imbrem depluit in humiles & sicut valles ob aquarum copiam sunt admodum fertiles (valles abundabunt frumento.) ita humiles corde, & in propriis oculis

Psal. 10

Psal. 64

oculis tenues, propter donorum cœlestium affluentiam plurimum fructum afferunt. Unde lemma Valli inditum. FOECUNDOR AB ALTO. Difertè in rem præsentem SS. Petrus & Jacobus, *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Nec dedignatur acclamare ipsa Angelorum Regina. *Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles: esurientes implevit bonis, & divites dimisit inanes.* Contemplare, si lubet, cum S. Augustino in humilitate rem admiratione dignissimam. *Altus est Deus; humilias te, & descendit ad te; erigis te, & fugit à te. Quare? quoniam excelsus est, & humilia respicit, & alta à longè cognoscit.* Verbis penè ipsissimis huic Emblematis subscribens idem Doctorum Phœbus, *Humiles, inquit, valles sunt. Si venerit aqua super altitudinem, decurrit, & defluit; si venerit aqua ad concavum & humilem locum, & capitur & stat.* Et alibi. *Gratia pluvia est, depressa implentur, alta siccantur. Vallem facite, imbrem suscipite.*

MONS ÆTNA, VESUVIUS, ABANVS.

CAPUT XXXII.

594. **Æ**TNA, Siciliæ mons, tametsi externâ facie nivibus, glacie, aliâque hyemis inclementiâ obrutus, viscera tamen perenni incendio exstantia habet. Unde lemma. TUTTO DENTRO DI FOCO, E FUOR DI GHIACCIO. Id est. ALGET, ET ARDET. Sanctos Martyres, aliosque viros Apostolicos, hæc imago concernit, qui persecutionum tyrannide acerrimè afflicti, à nativo charitatis Divinæ ardore nihil remittunt. S. Paulus Apostolus, tametsi frigore & nuditate aliisque ærumnis penè oppressus, tantâ tamen charitate ergâ Deum flagrabat, ut incendium illud nullis hominum viribus extinguere potuisset. *Certus sum, inquit, quia neque mors, neque vita &c. poterit nos separare à charitate Dei.* Inter cætera D. Pauli encomia S. Joannes Chrysostomus, *Paulus, ait, præ devotionis abundantia dolores pro virtute susceptos quodammodo non sensit; quotidie celsior, quotidie asurgebat ardentior, ovans in omni impugnatione referebat victoriam, verberibus & injuriis affectus triumphabat, &c.* Porro etiam S. Ignatium Loyolam hoc Emblemata spectabat, cum Parisiis, juvenem quemdam ab inveterata libidine revocaturus, sese intra congelatas aquas abjecisset. In eo enim extremæ charitatis articulo omnes sanctioris Ætne prerogativas affectus, exteriores corporis partes glacie constrictas, viscera vero amoris incendio immensum accensa gestabat. Concinnè de illo P. Joannes Andreas Albertus. *In sterno riget Ignatius. Vides charitatis incendia, etiam cum frigescit. &c.*

595. Idem mons, glacie & nive coopertus, è visceribus tamen flammam fumumque spargit. Lemmatis loco hunc Tassi versum substitui. GELIDO TUTTO FUOR, MA DENTRO EI BOLLE. Id est, EXTRA FRIGET, SED VISCERA FLAGRANT. Nimirum Hominem castum hæc imago representat, cujus pectus amore Divino succensum, exteriora carnis desideria penitus frigida ac sopita habet. Opportunè Sanctus Augustinus. *Ardentibus spiritualibus desideris, carnalia desideria frigescent.* Eadem etiam amantis idea est, qui quidem alterius amore totus flagrat, aliorum tamen intuitu etiamnum timet, suasque flammam exteriori vultu dissimulare cogitur. Hieronymus Præti de se ipso in hæc verba canit.

*Pur nel silenzio i miei pensieri ascondo,
Vivo pexando, en' lagrimar mi faccio,
E moro a le speranze, al duol rinasco,
Sol di pensieri, e di sospir mi pasco:
E serbando il mio duol chiuso, e profondo,
Dentro son tutto foco, e fuori un ghiaccio, &c.*

596. Eidem Monti apprimè inscripserim. ARDE, E GELA IN UN PUNTO. Id est. ÆSTUAT LIBIDO. Ita homo castus inter medios libidinis ignes persistit innocuus animumque tot impuris asfaltibus semper opponit frigentem. S. P. Augustinus. *S. Aug. de Surrexit libido damnabilis, suggestit, non audiat. Ardet, non se compefcit, & velles, ut non arderet. Noli dare membra, ardeat sine causa, & consumat se.* Ceterum etiam amantem, zelotypiæ stimulis agitatam; hoc Emblemata concernit. Torquatus Tassius, de Æthiopum Rege, Chlorindæ patre, canit.

*N' ARDE il marito, e de l'amore al foco
Ben de la gelosia s'uggualia il GELO.*

597. Huic monti non incongruè versiculum illum subjunges, quem in honorem cujusdam Canonice Regularis viri quidam eruditissimus composuit. SOTTO IL MANTO DI NEVE, HA IL COR DI FOCO. Id est. NIVEO SUB TEGMINE FLAMMAM. Nimirum ad lineam Canonici Ordinis nostri vestem alludebat, significabatque, Virginem illam, non minus veste, quam puritate candidam, Divino amore penitus fuisse succensam; dignam videlicet ac genuinam Magni Augustinifiliam, de quo memorie proditum est, quod *vulneraverat Charitas Christi cor ejus.* De V. Euphrosina V centina, Canonica Regulari, refert doctissimus D. Joannes Georgius Grueber, ad S. Crucem Augustæ Decanus dignissimus, quod Virgo illa, ad omnem pietatem impigra, in virtutum ardore nihil unquam remiserit, sed indes magna amoris Divini incrementa fecerit. Id quod eadem ratione de S. Mechtilde, Magnâ Canonice Dietsensis Thaumaturgâ, & de innumeris aliis antiquissimi Ordinis nostri luminibus intelligas velim. De Alano, Canonico Regulari & Episcopo Cadurcensi, refert D. Dominicus Bisselius, *Iste erga Deum amor solus & unicus in ejus corde regnabat, illudque ita possidebat, ut amor mundi nullus illic pareret aditus.* Ceterum illius etiam hæc imago est, qui atate jam canescens, insignem animi devoti flammam in corde alit. In rem præsentem S. Bernardus. *Vincit annos animus, & frigente jam corpore, fervet sanctum in corpore desiderium, artubusque fatiscenibus, durat tamen incolumis propositi vigor &c.* D. Cyrus di Pers eodem Emblemata mulierem, annis quidem decrepitam, sed tamen libidini addictam, representat.

*Canuta amante à Vaneggiar ti scerno
Fatt' arid' esca di lascivi ardori;
Un argente Gennar mostri al di fuori.
Ed un ferudo Luglio hac nel' interno.
Semper è fanciullo Amor, semper è Contano
Da là canicie; e se Di neuvi è carico:
Etna focolo è mostro orrido è stranno.*

598. D. Aresius magnanimam personam Ætne non abssimilem dicit; cujus virtus, tolerantia, ac fortitudo inter persecutionum umbras omnium maxime resplendent. Epigraphen è D. Joanne subjungit. IN TENEBRIS LUCET. De hac montis illius proprietate testatur Torquatus Tassius.

*Il giorno fuma,
E poi la notte il Ciel di fiamme alluna*

Epiſt. ad
Appianum
l. 1. c. 24.
Simplic in c.
13. Enchir.

Adverseres sunt, inquit Epictetus, quibus declarantur Viri. Et Simplicius. Neque Hercules, aut Theſeus, aut Diogenes, aut Socrates in tales Viros evaſſent; nec humana virtutis magnitudo, quonſq; progredi poſſet, eluxiſſet, niſi illos cum beſtiis immanioribus, & ſceleratis hominibus Deus commiſſet.

Miferi-
cordia
Dei.

599. Si præcedentis ſymboli epigraphen, *In tenebris lucet, cum iſta permutaveris, IN TENEBRIS CLARIUS*, miſericordiæ Divinæ effigiem habebis; quæ claritatis ſuæ theſaurum tantò copioſius diffundit, quanto majoribus vitiorum tenebris pectus noſtrum caligaverit. Sanctus Auguſtinus. *Tenebrae ſunt ſtulta mentes hominum, pravâ cupiditate, atque infidelitate cæcata. Haſ ut curaret atque ſanaret, Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis. Illuminatio quippe noſtra participatio Verbi Dei eſt, illius ſcilicet vita, quæ lux eſt hominum.* Prudentia quoque clarius inter calamitatum umbras, quàm ſub Divinâ benignioris fortunæ luce fulgurat. Virtus denique, ut ſuperiore ſymbolo meminimus, Ætne non diſſimilis, viriumque ſuarum flammæ non niſi ænimnis ſævientibus demonſtrat. Meus D. Gregorius Comaninus, ut D. Antonio de Valle perſuaderet, proſperitatem virtuti plurimum detrimenti, adverſitatem verò plurimum utilitatis afferre, hoc diſcurſu utebatur.

S. Aug. l. 4.
de Trinit. c. 2

Pruden-
tia.

Virtus in-
ter dolo-
res ſplen-
det.

Greg Com.
p. 3. Sonetto
43.

*Erna, del Cielo altra colonna, o Valle,
Quand' il polo, e la terra è bruna tutta,
Lucidi fiumi, d'ardor chiare crutta,
Fra' l' gel de le neveſe, orride ſpalle.
Illà quand' il ſol dal ſuo ſtellante calle
Saetta il mondo, e l' ombra hà in lui diſtrutta,
D'atro foco e fumante è i tinge, è brutta
L' aurca luce diurna, e ingiuria falle,*

Postea metaphoram applicans ſubjungit.

*e l' huom nel giorno
Proſpero di virtù dà ſiama oſcura:
Che più liquida (o ſial lucida) poſcia ei ſcnepre intorno
Ne le notti de quai, Di Vezzi ignude,
Qualtù, che mente hai tra' l' penar ſi pura.*

Mariæ V.
fecunditas.

600. Idem mons, è latere candidiſſimam nivem, ad radicem verò uberrimos fructus, germinumque virorem ameniſſimum oſtentans, Arcio auctore epigraphen tenet. *VIRESCIT, ET ALBESCIT.* Mariam gemino prodigio, ſimul & puriſſimam Virginem, & fecundam Matrem, hæc imago repræſentat. Verbis, Cedro digniſſimis, in rem præſentem exclamat S. Ildephonſus. *Ecce inſolito modo, inſolito uſu, inſolito Ordine in una perſona, in uno corpore alternat honor Matris & Virginis; alternat pudor Virginis & Matris; alternat in generante virginitas; alternat in virgine generandi facultas; & neutrum cedit ulli, & utrumque in alterutrum derivatur: & neutrum impeditur ab invicem, & ambo properant ſibi. &c.*

S. Ildeph. de
Virginis.
Mar. c. 2.

Senex
charitati-
vus.

601. D. Caſarem Monti Cardinalem ſub canorū nive uberrimos virtutum fructus protuliſſe, D. Octavius Boldonus in Ætne ſymbolo dignoſcendū exhibuit; addito lemmate. *IN HYEME ÆSTAS.* Veriſſimè id ipſum de S. Paulino, Epifcopo Nolano, pronunties, qui, licet ad extremam egeſtatem redactus, eâ tamen charitate adverſus proximum ſemper exarſit, ut ſe ipſum ultrò captivum vendiderit, pecuniis liberaliſſimè in pauperem quendam, è vinculis liberandum expenſis. Huic non multùm abſimilis Eleazarus, è Machabæorum numero Martyr generoſiſſimus; qui in extrema ſenectutis ſuæ canitie vigo-

rem ad eò generoſum ac juvenilem demonſtravit, et, referente Joſepho Hebræo, Tyrannum hiſ omnino verbis compellare ſit auſus. *Nec te ſecurum faciat meorum magna ſeries annorum, & tremulum corpus. Si necesse ſit aliquid offerri pro Domino, vividis videbis annis tolerantiam pueri, fortitudinem juvenis, & rotius gaudium voluntatis.*

602. Ætne immanes inferorum pœnas è monte Damnatæ Ætne dignoſcendas proponit; addito lemmate. *ÆSTU, ET GELU.* Dilucidè Jobus. *Ad nimum calorem tranſeat ab aquis nivium;* Id explicans S. Gregorius Papa, *Ibi, inquit, erit frigus intolerabile, ignis inextinguibilis, vermis immortalis, factor intolerabilis, &c.*

603. Ætne, ſuis flammis undique reſplendens, epigraphen tenet. *PROPRIA LUCE REFULGET.* Mens Emblematis erat, D. Caſarem Monti Cardinalem proprio ſplendore, ac prærogativis minimè emendicatis, fuiſſe glorioſum. Porro veritas nativo ſuo lumine gaudet, nec ſibi aliquid alieni ſplendoris affingi patitur. S. Auguſtinus. *Lumen, unde anima tanquam lucernæ accenduntur, non alieno, ſed proprio ſplendore nitet, quod eſt ipſa veritas.*

604. Tameſi incendia, è Montis illius faucibus ſparſa, vicinas habeant copioſas nives, hæc tamen nihil exinde detrimenti patiuntur. Claudianum habet teſtem.

*Sed quamvis nimio fervens exuberet æſtu,
Scit nivibus ſervare fidem, pariterque pruinis.*

Proinde Ætne, navibus propinqua, hanc à præclaro quodam ingenio epigraphen recepit. *INNOXIUS ARDET.* Innuebat videlicet, Eminentiſſimi Cardinalis Monti pectus in paſcendis ſuis ovibus zelo ac charitate ad eò temperatâ exarſiſſe, ut nihil unquam incommodi, ſed contra plurimum ſemper ſplendoris in eas diffuderit. *Sit itaque rigor,* inquit S. Gregorius, *ſed non exaſperans; ſit zelus, ſed non immoderatè ſævians.* Zelus enim, ſubjungit S. Joannes Chryſoſtomus, *veniam negans, potius furor eſt, quàm zelus, & admonitio miſericordiæ carens, torura quædam eſt.* Unde etiam hortatur Regius Vates. *Iraſcimini & nolite peccare.*

605. Eidem Emblemati Carolus Rancarus illud Claudiani hemiſtichium lemmatis loco ſubjunxit. *SCIT NIVIBUS SERVARE FIDEM.* Vel ut alius. *INNOXIA FLAMMA.* Verbis ex eodem Poëta deſumptis:

*--- fumoque fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.*

Innoxiam flammam dixeris iram illam, de qua Divinus Pfalteres, ſuperiore numero adductus, canit, *Ira juſta. Iraſcimini & nolite peccare.* S. P. Auguſtinus. *Volo vos iraſci, inquit, ſed non ut peccetis; ut autem non peccetis, quibus habetis iraſci, niſi vobis? Quid eſt enim homo pœnitens, niſi homo iraſcens ſibi? Ut accipiat veniam, de ſe ipſo exigit pœnam.* Porro caſtus, ſeu, ut vocant, Platonicus amor hæc imagine exprimitur, cujus ardor innocuo alterius pudori nihil detrimenti affert. Hoc ſenſu D. Fr. Cyrus di Pers, poſtea quam amaſiæ formam magnâ parte imminutam deſcripſerat, ſubjungit.

*Scema in te la bellezza, e forſe ancora
Di par ne gli altrui cor manca il deſio,
Mentre manca quel bel, che gl'innamora.
Ma non ſcema perol' affetto mio,
Ch'og getto frat non ama, è ſolo adora
Un raggio in te de la belta di Dio.*

606. Mens in amando constans; uti etiam anima ad æternos ignes damnata, à Carolo Rancato Ætnæ non ab similes dicuntur, quæ, assidua volvens incendia, epigraphen præferat. IGNEA SEMPER ERIT. Huic lemmati è diametro oppositus Ovidius, canit.

*Nec quæ sulphureis ardet fornacibus Ætna,
IGNEA SEMPER ERIT, nec enim fuit
igne semper.*

Apostolus, perenni illo amoris Divini igne succensus exclamavit, *Quis nos separabit à charitate Dei? Nemo*, subinfert Magnus Augustinus, *nos separat à charitate Domini, minando mortem; id ipsum enim quod diligimus Deum, mori non potest, cum mors ipsa sit, non diligere Deum: Nemo ab ea separat pollicendo vitam; nemo enim ab ipso fonte separat, pollicendo aquam; &c. Postremo quis me locus ab ejus charitate divellet, qui non ubiq; totus esset, si nullo contineretur loco?*

607. B. Andræ Avellini cadaver igneo erat splendore visendum, simulque odorem suavissimum exhalabat; unde in ejus honorem symboli loco Ætna statuebatur, cujus fastigium illustribus flammulis coronatum, amænissimis floribus è latere erat constitum; cum lemmate. OLET, ET ARDET. quam epigraphen etiam fuisse, intra thuribulum accenso, subscribere licet. Oratio, quæ ex ardenti hominis justipectore proficiscitur, suavissimum Deo odorem conciliat. S. P. Augustinus. *Oratio, purè directà de corde fideli, tanquam de ara sancta surgit incensum.*

608. Ætna, quod supra diximus, interdiu fumos, noctu verò flammam vomit. Unde fumiganti huic monti inscribes, ARCANOS EXPRIMIT ÆSTUS; seu Italicè ipsius montis ore, DI FUOR SI LEGGE, subintellige, *com' io dentro avvampo*. Veri amoris hæc idea est, qui non nisi ægerrimè se abscondi patitur.

*--- Quis enim celaverit ignem,
Lumine qui semper proditur ipse suo?*

E Guarini scenâ id firmatum accipe.

*Gia non devi tã sì longamente
Celarmi la cagion della tua fiamma,
Se la fiamma celar non mi potevi.
Quante volte l' sio detto; arde mirtillo,
Ma in chiuso fuoco, e si consuma, e tace.*

Colophonem jungit Salomon. *Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant?* Unde S. Augustinus de amore lascivo disserens, ait, *Concupiscentia mala quasi ardor est ignis. Ignis consumit vestem, libido adulterii non consumit animam? gestas in sinu prunas, perforatur tunica; gestas in corde adulterium, & integra est anima?*

609. Ætna incendii sui fomenta non nisi è proprio sinu accipit. Unde lemma. SIBI ALIMENTA MINISTRAT. Ætnam symboli loco sibi vendicant, qui operationum suarum momenta non alieno aut emendicato labore, sed propriâ industriâ perficiunt. Porrò assidua corporis adversus spiritum in homine gliscunt incendia, fomentum ministrante ipsamet congenitâ cujusvis concupiscentiâ. Dilucidè Apostolus. *Unde bella & lites in vobis? nonne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris?* S. Augustinus. *Volumus, inquit, ut nulla sint concupiscentia, sed non possumus. Velimus, nolimus, habemus illas; velimus, nolimus, titillant, blandiuntur, stimulant, infestant, surgere volunt. Premuntur, nondum extinguuntur quamdiu caro concupiscit adversus spiritum.*

610. Imaginem suppliciorum infernalium minime obscuram in hoc Monte cernere licet, cujus ignis, nullo unquam ævo defecturus, novis semper & occultis fomentis servatur. Lemma. FLAGRAT, NEC ABSUMITUR. Opportunè Minutius Felix, *Sicut ignes Ætnæ & Vesuvii montium, & ardentium ubique terrarum, flagrant, nec crogantur: ita penale illud incendium, non damnis ardentium paschitur, sed in excessa corporum laceratione nutritur. Ad hoc propositum Prudentius.*

Minut. Felix
in Oclavio

Prudentius
Hamerten,

*--- --- Carpunt tormenta, foveantque
Materiam sine fine datam, mors deserit ipsa
Æternos gemitus, & stentes vivere cogit.*

Cassiodorus, *Absumet, inquit, ut servet; servabit, ut cruciet; dabiturque miseris vita immortalis, & pœna servatrix.* Hugo Cardinalis supra Inferni portam hunc versiculum assignendum censet.

Cassiod. in
Psalm.

Hug. Card.

Hic quæ vita? mori: quæ spes? superesse dolori.

611. Eidem Emblemati, monti nimirum Ætnæ, flammam & saxa vomenti, subscribes. DUM EROGAT, REPARAT. Appositè Tertullianus, de æternis inferorum flaminis disserens, *Profani, inquit, & qui non integri ad Deum, in pœna aque jugis ignis (erunt) habentis ex ipsâ natura ejus Divinam scilicet subministrationem incorruptibilitatis. Non enim absumit, quod exurit; sed dum erogat, reparat.*

Tertull. in
Apologet. c.

48.

Infernus.

612. Hunc Montem non nemo genuinam hominis invidi ideam statuit; cum dicto, SUA VISCE-RA VORAT. Eleganter S. Joannes Chrysostomus. *Sicut vermis de ligno nascens, ipsum prius absumit, sic est invidia, illam prius, quæ se peperit, animam corrumpit.* Et S. Bernardus. *Invidia, inquit, sensum comedit, pectus urit, mentem afficit, & quasi quadam pestis depascit, & cuncta bona ardore pestifero devorat.*

Invidus.

S. Jo. Chryf.
Hom. 45. ad
Pop.

S. Bernard.

613. Ætna fumigans, ac nive cooperta, epigraphen, ex Ovidio mutuam, sustinet. ÆSTUM INTUS. Odium necdum plenè sopitum; vel certè amorem occultum hæc imago representat. Eidem Emblemati non incongruè subscribes. IN GELU ÆSTUAT. Senis decrepiti hæc imago est, qui subcano ac frigente corpore exastuantes libidinis flammam, non sine aliorum offendiculo, fovet. Id quod in lascivis illis Vetulis videre erat, qui, comitante effronte juvenum catervâ, vallaverunt domum sancti Loth, ut fœdis suis ardoribus indulgere possent. Unde S.

Choleri-
cus.

Amans.

Senex las-
civus.

Genes. 19. 4.

Ambrosius, *Nulla aras, inquit, erat culpa immunis, idè nullus immunis exitii fuit. Et qui possibilitatem perpetrandi criminis non habuit, habuit affectum. Effata vires senum, sed mens plena libidinis.* Probrû istud etiam infames illi Judices incurrerunt, qui criminibus quidem candidi, at mente teterrimi, simul & nivem in capite, & horrendas libidinis flammam in pectore nutrierunt. *Videbant senes quotidie castam Susannam ingredientem & deambulantem in horti viridario, & exarserunt in concupiscentiâ ejus.*

S. Ambros. l.
de Abrah.

c. 6.

Dan. 13. 5.

614. Ætnæ, damnatorum symbolo, inscripsi. ARDEBIT ÆTERNUM. Opportunè id suggerens S. Isidorus, *Constat, inquit, ignis Ætnæ ad exemplum gehennæ, cujus ignes perpetua incendii spirabunt, ad puniendum peccatores, qui cruciabantur in secula seculorum. Nam sicut isti montes in tanta temporis diuturnitate, usque nunc, flammis astuantibus perseverant, ita ut nunquam extinguantur: sic ignis ille æternus ad cruciandum corpora damnatorum sinem nunquam est habiturus. In apocalypsi de reprobis testatur S. Joannes. *Cruciabantur igne, & sulphure, & fumus tormentorum eorum ascendet in secula seculorum.**

Damnati.

S. Isidor. l. de
Mundo c. 40.

Apoc. 14. 10.

Magnanimitas.

615. Academicus, inter Philopponos Pistorienfes constans, symboli loco montem illum præfert, qui è supremo cacumine flammam ejaculatus, undique densis nivibus tegitur; cum lemmate. ETIAM ADVERSANTE NATURA. Innuebat, n̄ fallor, se diversis calamitatibus provocatum, semper clarissimas virtutum ac gloriæ flammam diffudisse. Ita homo, tametsi reluctantante carne, in virtutibus, ac Divinis obsequiis nunquam frigeat, sed novas identidem sancti amoris flammam emittere studeat. S. P. Augustinus. *Quid est secundum carnem ambulare? carnalibus concupiscentiis consentire. Quid est secundum spiritum ambulare? adjuvari spiritu in mente, & concupiscentiis carnis non obedire.*

Carni resistere.

S. Aug. serm. 6. de verb. Apost. c. 9.

VESUVIUS.

S. Philippus Neri.

616. S. Philippus Neri tam vastum amoris Divini incendium intra viscera sua alebat, ut aliquot costæ, tanto ardori ferendo impares, è statione suâ sint dimotæ, & sublimes extra reliquam corporis compagem protuberârunt. Huic proinde D. Carolus Rancatus symboli loco Vesuvium expressit, qui, prædominante incendio, saxa versûs cœlum ejaculatus, epigraphen monstrabat. NE PUO TUI TO CAPIR DENTRO A SE SIESSO. Id est, NON SE CAPIT INTUS. Tassus, gnomam illam Italicam suppeditans, canit:

Tass. nella Gerus. Liber. Cant. 12. st. 43.

*Lor s' infiamma gli spiriti, e il cor ne belle,
Ne può tutto capir dentro se stesso.*

Iracundus. Blasphemia. S. Aug. tract. de septem vitiis To. 1.

Cæterum etiã hominem blasphemum aut iracundum hæc imago adumbrat, qui ipsum quoque cœlum calumniis provocare non veretur. S. Augustinus de superbiâ, invidiâ, & irâ differens, *Simul omnia, inquit, blasphemant Dominum; superbiâ quippe dicit, Deum non bonum esse; invidia & ira dicunt, Deum non bene fecisse; illa, quia alii malum contulit; ista quia sibi intulit. Sic tria hæc vitia specialiter ad injuriam Dei spectare videntur, &c.*

Charitas.

617. Ardenti Vesuvio inscripsit Petrus Franciscus Ferrariensis Cardinalis. EGO SEMPER, subintellege, ardeo. Montem mens humana agit, qui versûs Creatorem suum nunquam non ardeat, & calentes amoris flammam in ipsum ejaculetur. In rem præsentem Magnus Augustinus. *Amor sempiternus erit, quia insatiabilis Dei pulchritudo erit; noli timere, ne non possis semper laudare, quem semper poteris amare.* Et alibi. *Charitas est, quæ semper redditur, & semper debetur.*

S. Aug. serm. 118. de Divers.

Idem Psalm. 33. Conc. 2.

A B A N U S;

S. Laurentius Mart.

618. S. Laurentii Martyris virtus ac vitæ sanctimoniam etiã intra fatalis incendiæ flammam nihil è nativo suo virore deperdidit. Unde in ejus encomium Carolus Rancatus Montem Abanum, non procul Patavio distitum, depinxit; qui, tametsi Ætæ perfimilis, copiosas undique flammam evomat, simul tamen non sine amano oculorum aspectu semper viret. Epigraphen addidit. CONTEMPTIS VIRET IGNIBUS. Vel, VIRET IN IGNE. Vel, INTER INCENDIA VIRET. Vel, CONTEMNIT INCENDIA VIRENS. Argumenti ratione è Claudiano desumptâ.

Claud. Epigr. de Apollinis Balneis.

*Quis sterilem non credat humum? fumantia vernât
Pascua, luxuriat gramine cocta silex.
Et cum sic rigida cautes fervore liquecant,
Contemptis audax ignibus herba viret.*

In eos hoc symbolum convenit, qui inter lascivas

impuri Cupidinis flammam perflitire illasi: quales fuere Josephus Ægypti Prorex, Thomas Aquinas, Carolus Borromæus, & alii. Cæterum quisquis hostibus ignoscere, & pro illorum salute Deum deprecari novit, is inter flammam manet integer, oculisque cœlestibus suavissimum virorem exhibet. Præclare, ut cætera omnia, Magnus Augustinus. *Tu si viride lignum fueris, id est, si succo spiritali vigen & virens flammis inimicitiarum restiteris, orando pro illo, quite persequitur; ille ardet, tu manes integer; & injustitia illius illi nocet, tibi nihil nocet.*

Castus iter lascivos.

Inimicis ignosce S. Aug. in Psalm. 96.

OLYMPUS MONS.

Caput XXXIII.

619. Olympus, inter Græciæ Montes facile Princeps, sese supra mediam aëris regionem ita attollit, ut verticem nubibus involutum, & ab hominum oculis penitus remotum habeat. Unde nubibus infra illius umbilicum circumfluentibus epigraphen sustinet. NUBES EXCEDIT. Vel, ÆTHERA TRANAT. Virtutem quandam sublimem hæc imago representat; eam cum primis, quam in Maria Virgine deprehendit S. Gregorius Papa. *Potest, inquit, montis nomine Beatissima semper Virgo Maria Dei Genitrix designari: Mons quippe fuit, quæ omnem electæ creaturæ altitudinem electionis suæ dignitate transcendit.*

Excellentia.

Maria V.

S. Greg. P. I. l. 2. c. 1. in lib. 1. Reg.

620. Olympus, à compluribus aliis minoribus montibus, veluti humili quâdam coronâ, cinctus, epigraphen tenet. ULTRA OMNES. Rursus hoc symbolum Mariam Virginem, longissimis intervallis supra omnes creaturas evectam, representat. Benè de illa vaticinatus Isaias, *Et erit, inquit, in novissimis diebus præparatus mons Domus Domini in vertice montium, & elevabitur super colles.* Hujus interpres S. Gregorius Papa, ait, *An non mons sublimis Maria, quæ, ut ad conceptionem Verbi æterni pertingeret, meritum verticem supra omnes Angelorum choros, usque ad solium Deitatis erexit? Hujus enim montis præcellentissimam dignitatem Isaias vaticinans, ait, & erit in novissimis diebus præparatus mons Domini in vertice montium: Mons quippe in vertice montium fuit, quia altitudo Mariæ supra omnes sanctos effulsit.*

Mariæ sublimitas.

Isa. 2. 2.

S. Greg. II. Reg. lib. 1. cap. 1.

621. Mons Olympus, ad umbilicum horrendâ nubium ac fulminum tempestate infestatus, verticem supra illa penitus liberum ac immunè attollit. Lemma. SUPERIORA ILLÆSA. Sancti Martyres, corpore tenus plurimâ hostium tyrannide excruciatum, superiorem hominem, animum inquam, penitus serenum, omniq; injuria liberum servârunt. Christi præceptio erat, *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: q. d. Interprete S. Hilario, Non timentes eos, quibus cum sit licentia in corpora, tamen in animum jus nullum est.* Haud aliter Princeps inter omnem adversantis fortunæ injuriam cor semper tranquillum, omniq; tempestate superius habeat. Lipsii hæc ad Principes est parenesis, *Sicut suprema mundi pars ventis, fulminibus, pluviis non turbatur, non item debent Principes.* Ab hoc argumento nihil recessit ille, qui Augustissimam Domum Austriacam sub Olympi schemate spectandam proposuit; velut enim iste, mediâ aëris regione longè superior, omnes illius tempestates ac fulminum minas illæsus suspicit; ita suprema Austriæ Majestas cunctos bellorum tumultus, & hostium molimina immunis intuetur, eosque tranquilla suis pedibus subternit. Lemmatis loco illud Virgilii hemistichion addidit. TOTO VERTICE SUPRA EST.

SS. Martyres.

Matth. 1.

S. Hilarius hunc loc.

Animo genero sus.

Lipsii in n. Polit. c. 16.

Virtus minen.

Virgilii Æneid.

622. Justi, tamen corpore tenens immani perfectionis in-
 tractionum tempestate jactati, cor tamen semper
 tranquillum, ac versus Deum sublevatum conser-
 vant; nempe Olympum imitantur, cujus dorsum,
 plurimo fulgurum nubiumque agmine pulsatum,
 vertice semper placido ac intentato per istit. Emble-
 mati è Lucano subscripsit Gambertus. PACEM
 SUMMA TENENT. Vel ut aliis placet. SUMMA
 QUIESCUNT. Quisquis enim mentem Deo
 affixam habet, non est, quod ulla hominum turbas
 metuat. S. Augustinus. *Martyres Sancti timendo
 non timuerunt; quia Deum timendo, homines con-
 temperunt. Quid enim ab hominibus homini me-
 tuendum est? Et quid est unde alterum terreat? ho-
 mo hominem terret, & dicit, occidite. & non timet,
 ne, cum minatur, prius moriatur? securus minetur
 mortem, qui non timet mortem &c.* Non sine inge-
 nio meus Carducius.

*Ima quatit turbo: montis sed summa quiescunt:
 Corpore sic virtus nubila, mente nitet.*

623. Montis illius tanta est altitudo, ut nubibus
 superior, terrenos hominum oculos penitus effugiat.
 Unde Patres Carmelita ad S. Joannem in Concha
 Mediolani, Olympi fastigio, intra nubes abscondito,
 subscripsere, SIVA CULMINA CELAT. Inlignem
 Sancti Andreae Corsini modestiam hac imagi-
 ne representarunt, qui, cum primam Deo hostiam
 litaturus, superbos ac magnificos nobilium paren-
 tum apparatus cerneret, iis non sine admirandâ ani-
 mi demissione recusatis, Divinum illud negotium,
 clam aliis, in facello duntaxat domestico peregit.
 Nempe, Magno Augustino teste, *Superba anima
 in conspectu hominum vult placere, humilis anima
 in occulto, ubi Deus videt, vult placere.* In rem
 præsentem meus D. Carducius.

*Astra licet feriat, sua culmina celat Olympus,
 Magnanimo & virtus pectore summa tegit.*

624. Olympo subscripsere. EXTRA NUBES.
 Innuebant videlicet, virtutem, naturâ suâ excelsam,
 nullis invidiâ nubilis offuscari posse. Porro, quisquis
 genuina charitate Deo jungitur, nullas impofterum
 tempestates aut arumnas metuat. S. Augustinus. *Ille
 invictus homo est, qui cohaeret Deo; non ut ab eo ali-
 quid boni extra mereatur, sed cui nihil aliud, quam
 ipsum habere Deo bonum est.* Appositè Silius Ita-
 licus.

Magnanima invidiâ virtus caret.

625. Mons ille ob prodigiosam altitudinem assi-
 duo Solis splendore gaudet, ac plus cæteris monti-
 bus omnibus illustratur; ut adeo pro meritis epi-
 graphen præfixam habeat. CALIGINIS EXPERS.
 Mariam Virginem hæc imago spectat, tum quod
 omnibus culpæ originariæ umbris fuerit immunis;
 tum quod scientiarum radios adeo copiosos à Deo
 acceperit, ut in nulla re intelligendâ caligaret. Pul-
 chre de Magna Dei parente ait Magnus Augustinus.
*Recole, O Maria, prophetica lectionem, neque enim
 te scientia potest Divinorum præterisse libro-
 rum, que in sim plenitudinem paritura es veritatis.*
 Et B. Albertus Magnus, *Beata Virgo, inquit, simul
 cum habitu fidei habuit actum, quo perfectius quam
 Adam in sopore, & quam Joannes super pectus Do-
 mini, & quam Paulus in raptu cognovit mysteria
 supernaturalia.* De eadem canit Joannes Geo-
 metra.

*Salve ter radians polus, & circum æthera pendens
 Immensum, & nitidum, nec capiens tenebras.*

626. Cum ventis ultra limites, à natura præfixos,
 tumultuari non liceat, idcirco Olympus verticem
 suum ab eorum furore penitus imminuam ac tran-
 quillum servat. Unde lemma. ULTRA BELLA.
 Beatorum effigiem hanc putes, qui loco adeo subli-
 mi degunt, *ubi mors ultra non erit, neque luctus, ne-
 que clamor, sed nec ullus dolor.* Porro mens gene-
 rosa ac philosophica inter omnes alternantis fortu-
 næ casus tranquilla persistit. Seneca. *Part superior
 mundi, & propinqua sideribus, nec in nubem cogi-
 tur, nec in tempestate impellitur, nec versatur in tur-
 binem, omni tumultu caret, inferiora fulminat.*
*Eodem modo sublimis animus quietus semper, & in
 statione tranquilla collocatus, intra se premitis qui-
 bus ira contrahitur, modestus, & venerabilis est.*

627. Generosam mentem, quam Serenissimus Magnani-
 Cardinalis Ferdinandus, Hispaniarum Infans, per-
 cepto iniquo illo adversus Domum Austriacam fan-
 cito foedere demonstravit; D. Ascanius Ordus
 Can. Reg. Later. Abbas Olympi Emblemate spe-
 ctandam exhibuit, cujus cacumen copioso Solis ra-
 dio illustratum, inferiores partes, nubibus, ac toni-
 truis formidandas, contemnit. addito lemmate.
 TONITRUA CALCAT. Verbis è Claudiano

*--- --- ut altus Olympi
 Vertex, qui spatio ventos, hyemesque relinquit
 Perpetuo, nullum temeratus nube serenum,
 Celsior exurgit pluvius, auvique ruentes
 Sub pedibus nimbos, & rauca tonitrua calcat.
 Sic patiens animus &c.*

Idipsum de Beatis dixerim, qui è mundi hujus tem-
 pestate ad cælos sublevati, nullas jam calamitares
 aut miseras formidant. S. Augustinus. *Ubi sunt San-
 cti putamus? ibi ubi bene est. Quid queris amplius?
 Ubique sunt, cum Deo sunt: fustorum anime in
 manu Dei sunt, & non tangit illos tormentum. Sed ad
 locum sine tormento, per tormenta transferunt: ad
 locum latitudinis, per angustias pervenerunt. Cete-
 rum Emblematis author mentem suam hoc poë-
 mate vernaculo explicat.*

*Fatta dai rai del sol tutta licente
 Sempre tranquilla, e sempre lieta a pieno
 Del purissimo sol gode il sereno
 L'alta cima d' Olympo ogn'hor ridente.
 Sotto i piedi ode i nembi, e fremer sente
 Il vento, e lampeggiar mira il baleno,
 Calca de l'atre nubi il fosco seno,
 Ond' esce il tuono, e'l fulmine stridente.
 Gode d'ostro licente il gran Fernando
 Sereno il Cielo, à rai del sole Ibero,
 E caccia i nembi, e le tempeste in bando.
 Calca l'alma real degna d' Impero
 Con l' Austriaco piè, quasi scherzando
 G'ranco tuon d'ogni nemico fero.*

628. Monti Olympo subscripsit P. Jacobus Ma-
 senius. NUBIBUS ALTIOR EXTAT. Nempe
 Mariam Virginem significabat, quæ virtutibus ac
 dignitate omnem humanam excellentiam superat,
 solumque Deum superiorem habet. S. Joannes
 Damascenus. *Virgo, inquit, est mons ille, qui collem
 omnem ac montem, id est, Angelorum omnium, &
 hominum sublimitatem exuperat: Mons in quo be-
 neplacitum est Deo, habitare in eo.* Emblematis expli-
 cando subjungit Masenius.

*Cede minor, quamvis mons nubibus altior extes,
 Virgo Deum tangit, tangis Olympe polos.*
 Porro Religiosus, omnibus mundi calamitatibus al-
 tior,

Beatis.
Apoc. 21. 4.
 Animus
 generosus
*Senec. lib. 3
 de Ira. cap. 6*

Magnani-
 mitas.
Claudiano.

Beatis.
*S. Aug. ser.
 41 de Di-
 vers. c. 3.*
Sap. 3. 1.

Marie al-
 titudo.
*S. Io. Dam.
 Orat. de
 Nativ.*

Religio-
 sus.

S. August.
 3. ex
 vir à
 P. S. S. S.

Modestia.

S. August. in
 l. 18.

Virtus in-
 liam su-
 rat.

S. Aug. de
 vera Relig.
 17.

Ital. 15.

arix V.
 once-
 io.
 arix V.
 ientia.

Aug. serm.
 de Temp.

Alb. M.
 de B. V.
 16.

Geomet.
 ym. 2.

tior, mentem semper tranquillam & in Deo fixam servat. S. Gregorius Papa de se ipso, cum adhuc Religiosus esset, testatur. *Nihil in hoc mundo appetens vel pertimescens, videbar mihi in quodam rerum vertice stare, ita ut in me penè impletum crederem, quod pollicente Domino, ex Propheta didicissem, sustollam te super altitudines terra.*

S. Greg. 11. Regist. Ep. 5.

quidquid post se invenerit, destruat. Preleganter à Cicerone in paradoxis est dictum, vitam justì debere esse instar carminis, cui si vel syllaba desit, aut exeret, exsbilaris. E sancti Jacobi sententià, qui deliquerit in uno, factus est omnium reus. Nam interprete S. Augustino, *Qui unam virtutem habet, omnes habet; & qui unam non habet, nullam habet.* Certè illud solidissimæ virtutis prodigium, S. Athanasius, veritatis amantior quàm quietis, ne virtus sua à perfectionis tramite vel minimum deflecteret, sedem ac dignitatem mutare, quàm syllabam maluit. Cæterum S. Ecclesia, instar Yvicæ felicissimæ, nullo unquam hæresum veneno temeranda est.

Cicer. i. paradoxis. Iacob. 2. S. Aug. I. 1. 29. Tom.

S. Ecclesia.

I N S U L A.

Caput XXXIV.

629. **TERRAM**, quam aqua undique circumluit, Insulam dicunt. Unde lemma. **IMMOBILIS IN MOBILI.** Constantiam, inter omnes ad-versitatum undas immotam, hæc imago significat. *Ea virtute Magnus Augustinus S. Ecclesiam, perfectionum procellis quidem circumdatam, semper tamen inconcussam deprædicat. Quomodo Insula, inquit, undique circumstrepentibus fluctibus tundi potest, frangi non potest; magisq; ipsa frangit fluctus venientes; quàm frangatur ab eis: sic & Ecclesia Dei pullulantes per totum orbem terrarum passa sunt persecutiones undique frementium infidelium: & ecce stant insula, & jam placatum est mare.*

Constantia. S. Ecclesia. S. August. in Psalm. 96.

I S T H M U S.

Caput XXXV.

634. **Isthmum**, seu terram, inter duo maria mediam, D. Saavedra hoc lemmate notavit. **NEUTRI ADHÆRENDUM.** Principis hæc idea esto, qui neutram Principum vicinorum partem sequi, omnemque cum alterutro societatem, nunquam non periculofam, subterfugere studeat; siquidem Lipsio teste, *Infirma & incerta sunt omnia humana.* Alphonfus Aragonius, Francisco Sforzià & Nicolao Picinino universam penè Italiam armorum fragore concutientibus, in neutrius partem sese unquam inclinari est passus: fortè verò à quodam Legato interrogatus, *Nicolaonè, an Francisco adhaerendum esset?* respondit, *Utrosq; tanquam amicos habendos esse, sed ab utrisque tanquam inimicis abstinendum.* Porrò homo inter avaritiæ & prodigalitati, clementiæ & severitatis, aliorumque vitiorum extrema ita incedat medius, ut nec carnis blanditiis, nec etiam propriæ voluntati, sed uni semper Deo, cæpetræ solidissimæ, adhærescat. S. Augustinus. *Dicebat Epicureus, mihi frui carne bonum est; dicebat Stoicus, mihi frui meâ mente bonum est; Dicebat Apostolus, mihi adherere Deo bonum est.*

Princeps neutra

Lips. l. 3. mirand.

Panorm l. 1. c. 7.

Mediu

S. August. Verb. 2. 1. serm. 23.

Pericul

ubique

630. Abbas Certanus invictum ac imperterritum hominis animum ex Insulæ simbolo dignoscendum proponit; ut quam fluctus **CIRCUMSTANT, NON MERGUNT.** Eodem argumento D. Hieronymus S. Ecclesiam, inter tyrannorum assultus penitus immotam, significat. *Ista Insula, inquit, tunduntur quotidie, sed non subruuntur; in mari quidem sunt, sed habent fundamentum Christum, qui moveri non potest.*

S. Ecclesia. S. Hieron. in Psalm. 96.

631. Mundum undique calamitatibus, ærumnis, ac planctibus impelli, haud obscurè ex Insulæ simbolo conjicere licet; cui P. Certanus subscripsit. **CIRCUMSTANT UNDIQUE FLUCTUS.** Verisimè S. Laurentius Justinianus. *Quis est in carne degens, qui non temptationibus agitur, atteratur inde firmitatibus, & doloribus fatigetur? Pressuris repleta, fraudibus, periculis, & variis pœnarum generibus exaggerata præsens hæc vita esse comprobatur.*

Miseria mundi.

S. Laur. iust. de Triumph. Christiagon. cap. 27.

635. **Isthmus** geminum Oceanum, tranquillum unum, & alterum turbatum, intersecans, epigraphen sustinet. **DISCRIMEN UTRIMQUE.** Mens Emblematis est, è prosperæ fortunæ blanditiis non minus periculi, atque ex inimicæ calamitatibus nobis imminere. Utrique seriò invigilandum docet Perianther Corinthius.

Si fortuna juvat, caveto tolli, Si fortuna tonat, caveto mergi.

Et S. P. Augustinus in illud Psalmi, *Transivimus per ignem & aquam, ait, Ignis urit, aqua corrumpit, utrumque metuendum in hac vita; & ustio tribulationis, & corruptio voluptatis.*

S. August. in Psalm. 61.

636. In encomium Victorii Amedei, Sabaudia Ducis, cum controversias, inter Mariam Medicæam Gallia Regina, & hujus filium Ludovicum XIII. acerrimè agitas, suâ interpositione conciliasset; P. Aloysius Juglaris Symboli loco Isthmum depinxit; qui duo maria ita opportunè intersecat, ut neutrum alterius tempestate offendi, aut mutuis fluctibus collidi queat. Epigraphen addidit. **PROHIBETQUE COIRE PROCELLAS.** Laudem hanc Abrahamo tribuit Moses; vix enim illi innotuerat, inter suos & Loti pastores aliquid dissidii esse natum, mox ad Nepotem conversus, *Ne quæso; inquebat, sit jurgium inter me & te, & inter pastores tuos & pastores meos: fratres enim sumus, &c.* S. Ambr. *Dixit, inquit, ante nos vir ex Philosophia perfectus disciplinâ, quatuor hac bono viro inesse: ut elaboret primum, ut omnes amicos faciat.*

Lites componere.

Grn. 13.

S. Ambr. lib. 3. de bogham 6.

Societas mala.

S. Chrysost. Hom. 29. S. Aug. l. 4. cont. Cresc. cap. 20.

Virtutum nexus.

633. Insula Yvica, quorumvis animalium venenatorum penitus impatiens, epigraphen tenet. **NEC MINIMO TEMERANDA VENENO.** Tanta est vitiorum connexio, ut, nisi minimis quibusvis aditum præcluseris, proximam virtuti perniciem struas. Omnia igitur peccata vitanda sunt ut singula, & singula ut omnia. Peccatum ab Ethicis negationi perfimile dicitur, quæ malignantis adeò naturæ est, ut,

cos faciat : secundum, ut si non potest amicos facere, certe nec inimicos. Tertium, ut, si nec istud suppetit, ex sententia discedat : quartum, si quis cedentem persequitur, vindicet se ut potest.

SCOPULUS.

CAPUT XXXVI.

637. **A** Nimum generosum, & ad omnes hostium assultus imperterritum, scopulus, seu rupes in mari eminens, repræsentat; cum lemmate. INCONCUSSA MANET. Vel, UNDIQUE FIRMUS. Vel idiomate Italico. OGH HOR PIU FERMO. Id est, SEMPER IDEM. Vel unico verbo. DURABO. Vel denique, ut meo Canonico D. Philippo Gallinæ placet. IMMOTA RESISTIT. Virgilio id suggerente, ubi Regem Latinum, à militum turmâ invasum, describit.

Ille velut rupes immota resistit.

Eâdem metaphorâ Statius, de Hyppomedonte canit.

*--- --- --- --- cu fluctibus obvia rupes
Cui neq; de celo metus, & fracta æquora cedunt :
Stat cunctis immota minis, timet ipse rigentem
Pontus & c.*

Hos insecutus Boissardus, canit.

*Ut pelagi mediis rupes in fluctibus extans,
Æstum commoti fert bene firma sili;
Sic vita qui forti animo est, ac mente procellas,
Propositaque etiam morte, pericla feret.*

In eandem sententiam D. Cyprianus, *Manere debet, inquit, apud nos, frater, fidei robur immobile, & stabilis atque inconcussa virtus contra omnes incursum, atque imperus oblatrantium fluctuum.*

638. Idem P. Gallina vastam rupem, decumanotumentium procellarum assultu infestatam, hoc Virgilio lemmate insignivit. SESE MOLE TENET.

*Ut pelagi rupes magno veniente fragore
Quæ SESE multis circumlatrantibus undis
MOLE TENET.*

Vastam Monarchiam, bellorum tempestate ac hostium furore acerrimè quidem incursum, semper tamen pro viribus obluquantem, hæc imago repræsentat. Appositè canit meus D. Carducius.

*Dum fluctus scopulum oppugnant, hic mole tenet se
Robore sic proprio grande stat imperium.*

Caterùm homo justus virtutum ac gratiæ Divinæ mole ita firmatur, ut nullis adversantium tentationum fluctibus unquam dimoveri possit. S. Augustinus. *Firmum te facit gratia Christi, & immobilem adversus omnes tentationes inimici.*

639. S. Firmus Martyr, Carnificum tyrannide acerrimè excruciatum, scopulum imitabatur, qui marinis fluctibus ac nimbis percussus, auctore Rancato epigraphen sustinet. SOSTIEN FERMO IN SE STESSO. Id est. FIRMUS SUSTINET, Adverbum Torquatus Tassus.

*Ma come a le procelle esposto monte,
Che percossa da flutti al mare s'ovaste,
Sostien fermo in te stesso i tuoni, e l'onte
Del Ciel irato, e i venti, l'onde vaste.*

Animum fortem, imperterritum, omniumque adversitatum patientem, hæc imago adumbrat. S. Nil.

Abbas, *Ut saxum in mari, quamvis fluctibus urgeatur, non tamen frangitur, sed firmum, atq; immobile manet, sic animus virtutibus excultus & confirmatus, licet diaboli prematur insidias, non opprimetur, nec de constantia proposito dimovetur*

640. Constantia inter omnes adversitates imperturbata; vel certè temeritas, nullis hostium minis dimovenda, rupi est persimilis, quam ab undis & fulminibus quassatam, Carolus Rancatus hoc lemmate loquentem sistit. NIL ME FATALIA TERRENT. Turnus, formidandas Troiæ minas, omnesque Deorum suppetias contemnere ausus, Virgilio auctore, in hæc verba erupit. Porro Sancti Martyres, solo Deo, ceu petrâ solidissimâ nixi, omnem tyrannorum suppellectilem, ipsamque ad eò mortem contempserunt. S. Augustinus. *Quisquis future vitæ cor preparaverit, totam istam contemnit; contemptâ istâ securum facit expectare diem, de quo expectando Dominus terruit.*

641. Heroëm, quibusvis adversitatibus generosè resistere solitum, è Scopuli symbolo dignoscet, qui ab undis incursum, epigraphen tenet. QUO MAGIS, EO MINUS. S. Ambrosius veram magnanimitatem suis coloribus depingens, ait, *Perfecti est viri, non succumbere iis, quæ plerisq; terribilia & formidolosa videntur, sed quasi sortem militem gravissimorum casuum sustinere incursum, & quasi providum gubernatorem navem in tempestate regere, atq; occurrendo insurgentibus fluctibus, magis vitare naufragium fugando undas, quam declinando & c.*

642. Scipio Bargalius Scopulo inscripsit. PËR LO SUO PROPRIO FONDO IMMOBILE RESTA. Id est. SUA SEDE FIRMATUR. Nempe pectoris magnanimi est sese proprio Marte, sine aliorum adminiculo, adversus quosvis iniquioris fortunæ assultus tueri; hoc enim, Paulo Silentario teste, nativum virtutis insigne est. *Teta, inquit, mobilibus vita impugnatur ventis, huc atq; illuc subinde in diversis agitata partes. Caterùm virtus res est stabilis & immutabilis, quæ solâ fretus, procellas audacter penetres hujus vitæ. Eidem Emblematis hæc Ovidii gnomam lemmatis loco subungere licet. SUO PONDERE TUTA.*

*Haud secus ac moles, quæ magno murmure fluctus
Oppugnant, manet illa; suoq; est pondere tuta.*

643. Genuina virtus violentos malevolorum assultus non solum patitur, sustinetque; sed etiam retundit, ac quassat; scopulo persimilis, qui adversos fluctus IMMOTUS FRANGIT. Vel ut aliis placet. CONANTIA FRANGERE FRANGIT. Sanctus Gregorius Nazianzenus hominem justum ac generosum hoc penicillo adumbrans, *Idem semper, inquit, sui que similis permanebit, fixus in rebus minime fixis, immotus in incertis, & fluctuantibus, non aliter, opinor, ac rupes quædam ventorum fluctuumq; impetu non modo non concutitur, sed etiam INCURSANTES UNDA S CIRCA SE FRANGIT, ATQUE ABSUMIT.* Et Seneca. *Quemadmodum quorundam lapidum inexpugnabilis ferri duritia est, nec secari adamas, aut cedi, vel tori potest, sed incurrentia ultro retundit: quemadmodum projecti in altum scopuli mare frangunt, nec ipsi ulla sevitia vestigia tot verberati fluctibus ostentant; ita sapientis animus solidus est, & id roboris colligit, ut tam tutus sit ab injuria, quam illa, quæ retuli.*

644. Lemma, IMMOTUS FRANGET, documenti loco est, malignas detractorum linguas imperterritâ mente ac summâ tranquillitate, extra omne turbati aut indignantis animi vestigiû, reprimentas esse. Providè Justus Lipsius. *Ut scopulus insilientes*

S Nil. Abd. Insitit ad Monach.

Constantia. Temeritas.

Virgil l. 9. Æneid. v. 133.

SS. Martyres. S. August. in Psalm. 147.

Magnanimus.

S. Ambros. 1. de Jacob. c. 8.

Proprius valor.

Paul. Silen. 1 apud Scobæ. serm. 1.

Ovid. 9. Met.

Resistentia.

S. Greg. Naz. Orat. 17. 1

Senec. l. quod in sapientem non cedat injur. a. c. 3.

Quies animi.

Lips lib. de una Relig.

tes undas sine motu ullo suo frangit; sic nos convitatorum, sine acerbitate ulla, aut ira.

Par pari
referre.

645. Inscriptio, superiore numero adducta, CONANTIA FRANGERE FRANGIT, animum iustâ vindictâ commotum significat, qui ignominiam sibi illatam ex æquo in auctorē suum retorquet. Ita Saulus, ad Sanctam Christi Ecclesiam evertendam accinctus, à Christo prostratus est, sui que impos jecit. S. Augustinus, *Saulus, inquit, dum grassatur, percutitur; dum Christi sanctos persequitur, violento radio celestis luminis cecatur; & qui adversus Deum erigebatur, Divinâ voce terribiliter proster nitur.*

S. Aug. serm.
28. de Sanctis

Calum-
nia.

646. In homine, genuinæ virtutis studioso, voluntatem semper tranquillam ac integerrimam videas; siquidem hostium procellæ, adversus illum concitata, velut undæ in scopulos allisæ, franguntur percutiendo, & in spumam abeunt. Unde Torquati Tassi lemma. ROMPONS PERCOTENDO, E IN SPUMA VANNO. Id est. FRANGUNTUR ALLISÆ. Huic brevius supposuit Academicus inter Errantes Bricienses Immutabilis. RUP TÆQUE RECEDUNT. S. Joannes Chrysostomus. *Tanta res est virtus, tam invicta, tam nihil cadens hujus vitæ varietatibus, sed super malitiâ fluctibus volitans, quasi è sublimi speculâ quâdam sic omnia humana despicit, nihil quod aliis molestum sentit; & sicut is, qui super excelsam petram stat, fluctus ridet, quos videt ad petram magno impetu DIRUMPI, ac protinus in SPUMAM solvi; ita & virtuti vacans, in securo constitutus loco, nihil in suave fert auribus turbulentis &c.* Ex eodem lemmate, *Rupaque recedunt*, omninò persuasum habeas, Magnitum vires nunquam sine gravi damno esse infestandas. Seneca.

S. Io. Chry-
sost. Hom. 23.
in Genesim.

Seneca Me-
dea Act. 3.

Furor le-
nitus.

Seneca in
Agamemn.
Act. 3.

Propu-
gnaculū.

Tentatio.

Psal. 9. 4.
S. Aug. in
hunc loc.

Patientia.

Philo l. quod
omnis pro-
bis sit liber.

Nemo potentes aggredi tutus potest.
647. Hostium furor non semper à laceffitâ potentia reprimitur, sed frequenter suâ sponte detumescit ac componitur; haud secus atque procellæ, in scopulos allisæ, se ipsis franguntur. Hæc ratio Gambero persuasit, ut scopulo, à fluctibus percusso, inscriberet; IPSE SE FRANGET FUROR; Senecâ id suggerente.

Ipse per vagatus ipse se fregit furor.
Id ipsum in propugnaculis videre est, quæ conatu irritò impugnata, tandem militum furorem enervem cadere, ac receptui canere cogunt. Nostro ævo exemplis suis id confirmârunt Pavia, Cremona, aliaque monumenta, ab innumero hostium exercitu frustra, nec sine ingenti suo damno, tentata. Cæterum quivis tentationum furor, adversus hominem iustum sparsus, nunquam non cadit irritus, suoque proprio affultu tandiu reprimitur, donec tandem totus conquiescere cogatur. S. Augustinus in illud Psalmi, *In convertendo inimicum meum retrorsum*, de Diabolo ait, *Qui tentando se præponere cupiebat, retrò factus est; non decipiendo tentatum, & in eum nihil valendo.*

648. Scopulus è fluctuum impetu triumphum refert, non quidem in eos irruendo, sed fortiter ac tranquillè sustinendo. Unde Raulini lemma. VINCIT FERENDO. Homo iustus, scopulo perquam similis, gloriæ ac fortitudinis suæ palmam non nisi injuriarum tolerantia obtinet. Sapienter Philo. *Spelet. vi, inquit, aliquando cerrantes, alterum obtundentem pugnis, totis viribus contendentem ad victoriam, tandem lassum & incoronatum discedere; alterum tanquam saxum, ferrumve nihil plagis cedere, solâ patientiâ sperare adversarium, & ad extremum adipisci victoriam: huic similem bonum virum censeo, qui validè confirmatus, certo animi proposito efficit, ut adversarius prius delasseretur inferendo in-*

jurias, quàm ipse quidquam agat præter animi sui sententiam. &c.

649. Maris scopulo epigraphen, meâ quidem sententiâ, opportunam subicies. SEMPER, ET UNDIQUE TUNDOR. Idea hæc est non modò hominum iustorum; sed etiam sceleratorum, qui intra mundi ac libidinis pelagus assiduo jactati, nullâ unquam tranquillitate perfrui possunt. S. Augustinus, *Omnis homo malus, inquit, sabbatum habere non potest, nusquam enim illius conquiet scilicet conscientia, & necesse est, ut in perturbationibus vivat. Cui autem bona est conscientia, tranquillus est, & ipsa tranquillitas sabbatum est cordis; attendit enim promissorem Dominum, & si laborat in presenti, extenditur spe futuri, & serenatur omne nubilum tristitiæ.* In rem præsentem Ovidius.

--- --- *Mibi nulla quies
Ut lapis æquoreis undique pulsus aquis.*

Et Otho Venius.

*Quisquis amat, vario curarum fluctuat æstu,
Nec misero noctu pausa, diuq; datur,
Saxea ceu rupes unde undique ruditur undis,
Ventove alpinis nata jugis abies.*

650. Quidquid ærumnarum homines flagitiosi adversus iustos moliuntur, illud omne nunquam non irritò conatu recidit; haud secus, atque decumani fluctus incassum adversus scopulum nituntur. Lemma. FRUSTRA NITUNTUR. Vel, ut P. Primo Tatti placet, NON APPONENT NOCERE. In hunc sensum Regius Pfaltes. *Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei.* In hunc locum S. P. Augustinus. *Savit quidem inimicus, inquit, sed non proficiet in eo; volet quidem nocere, sed non nocebit. Quid est ergo, quod affliget? Exercebit, non nocebit. Proderit sciendo; quia in quos savit, coronabuntur vincendo.* Generosam Cardinalis Julii Mazzarini constantiam hæc imago exactè delineat; unde nonnemo maris scopulum, fluctibus undique spumantem, veluti proprium Mazzarini cætypon, depinxit; addito lemmate. QUAM FRUSTRA, ET MURMURE QUANTO! Enimverò universæ turbæ ac seditionum tumultus, in Gallia adversus ipsum concitati, nec minimam perniciem eidem creare poterant.

651. Calamitates virtuti non quidem deprimendæ, sed examinandæ deserviunt. unde lemma scopulo præfixum. PROBANTUR FORTES IMPETU. Vel brevius, PROBANTUR IMPETU. In hanc rem Justus Lipsius. *Magnus es vir. Sed unde scio, si tibi fortuna non dat facultatem exhibende virtutis?* Et prior illo Seneca. *Proprium est, inquit, magnitudinis vera, non se sentire percussum. Sic immanis fera ad latratum canum lenta respexit: sic irritus ingenti scopulo fluctus assultat.* S. Ambrosius hanc virtutem in Jobo observans, *Job, ait, omnem diaboli violentiam, velut torrentis cujusdam adversus se turbinem venientem, immobili corde, & inconcussa mentis vivacitate suscipiens, tantò clivior ex tentationibus factus est, quantò difficiliora & periculiosiora ei sunt ab inimico intentata certamina.*

652. D. Aresius Christum, è morte redivivum, Resurræ scopuli Emblemate representavit, qui in mari tranquillo piscibus & avibus amœnè cinctus, epigraphen ferebat. SILUERUNT LUCTUS. quasi diceret; posteaquam immanium tormentorū procellæ, amaræ contumeliarum undæ, ac spumantes Hebrææ perfidæ fluctus, in Servatorem acerrimè jactati, detumescere; illum tandem inter Discipulorum coronas, & Anglorum plausus suavissimâ tranquillitate perfrui

Patens.
Amans
munda-
nus.

S. August
in Psal. 91

Ovid.

Orb. Ven.
Embl. A-
mor fol. 2:

Mali no-
nocent
bonis.

Psal. 88 2

S. August
hunc loc
Conc. 1.

Calami-
tibus p-
bamur.

Lips. in
neg. 2. Plin

Seneca l.
de Ira c. 2

S. Ambro
serm. 64

Resurr-
ctio Cl-
sti.

frui cepisse. Emblematis mentem hoc poemate vernaculo explicat idem Arcfius.

*Già da torbidi flutti, de orgoglioſe
Onde falſe, e voraci d'ogn' intorno
Fù combattuto, equaſi vinto aſcoſe
L'alto ſuo capio con vergogna, e ſcorno
Invitio ſcoglio, hor vince, e vergognoſe
Scorgoſi quelle, & ei di gloria adorno,
E ſembrò vinto da crudel tempeſta
Chriſto, e' hor ſorge à gloria grande, è fuſta.*

immanes ærumnas plurimum benignioris fortunæ accrevit. Inter hos facile princeps extitit Patriarcha Joſeph, qui fratrum invidiâ venditus, Ægyptiæ adulteræ flagitio in carcerem detrufus, aliâque plurimâ tempeſtate jaſtatus, tandem ad totius Ægypti elavum emerſit. P. Carducius Symboli mentem ſequentibus Jambis Hexametris explicat.

Calamitates divitè faciunt.

*Dire procella divitem fecere me,
Dum me coronat æſtuans gemmis ſalutem:
Sic Calicas exaggerat miſeris opes
Adverſa dum fortuna acervat turbines.*

Iati. Beatorum etiam hæc imago eſt, qui, nullus impoſterû terrenis calamitatibus infeſtandi, ſuaviſſimis gaudiis in cælo perfruuntur. Diſcipulos ſuos ſolatus Chriſtus, Vos, inquit, nunc quidem triftitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor veſtrum. & gaudium veſtrum nemo tolliet à vobis. Nam in Cælo, S. Auguſtino teſte, eſt quidquid amatis, quidquid deſideratis. Si delectet pulchritudo, fulgebunt juſti ſicut ſol. Si velocitas aut fortitudo, erûnt ſimiles Angelis Dei. Si longa & ſalubris vita, ibi eſt ſana æternitas & æterna ſanitas; ſi ſatietas, ſatiabuntur cum apparuerit gloria Domini. Si ebrietas, inebriabuntur ab ubertate domus Dei. Si melodia, ibi Angeli ſine fine concinunt Deo, &c.

653. Charybdis Sicania, periculoſiſſimo ſcopuli ſui vortice nonnunquam integras naves abſorbere ſolita, à Bartholomæo Roſſo morti aſimilis dicitur, cum lemmate. **NUNQUAM SATURA.** Effigies hæc libidini, avaritiæ, cæteræque vitiorum farragini eſt propria. Libidinis nunquam exaturandæ prototypon in Meſſalinâ, Claudii Imperatoris Uxore, cerne- re licet, de quâ Satyricus.

*Et laſſata viris, NONDUM SATIATA
receſſit.*

654. Nobili Emblemate ſcopulum depinxere, qui pretioſas gemmas, è maris tempeſtate in ſe accumulatas, oſtentabat; cum dicto. **DIVITEM FECERE PROCELLÆ.** Eorum hæc imago eſt, quibus inter

In hoc argumentum P. Aloyſius Novarinus, poſt recensita hæc Athenæi verba, Ajunt, cum ſepè tonat, & imber largior funditur, tum magis pinnas concipere, unionesq; plurimos generari, & in ſignis magnitudinis, &c. ſubjungit, Ut ilis, facundus tribulationum eſt imber, quò copioſior decidit, eò pretioſiores virtutum generantur uniones.

Novarin. Tom. 2. Adag. 2. 56 F Athenæus l. 5

655. Innocentius VI Pontifex Maximus, Symboli loco, Rupem, tiarâ coronatam, ac inter procellas fluctusque immobilem, ſibi præferri voluit; addito lemmate. **IN ÆTERNUM NON COMMOTEBITUR;** verbis, è Sacrà paginâ mutuatis. Romanam Hierarchiam, in Chriſto, ceu rupe, fundatam, hæc imago exhibet. Diſertè Chriſtus. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & porta inferi non prævalebunt adverſus eam. S. P. Auguſtinus in illud Pfalmi, Ipſe ſuper maria fundavit eam, de S. Eccleſia ait; ipſe firmiſſimè ſtabilivit eam ſuper omnes fluctus ſæculi hujus, ut ab eâ ſuperentur, nec nocerent ei. Et alibi. Chriſtus Eccleſiæ firmamentum: nutabit Eccleſia, ſi nutaverit fundamentum.

Prov. 10. 30 S. Eccleſia. Marth. 16. 18 S. Aug. in Pfal. 23 Idem in Pfal. 103. Conſ. 2

656. Vox, crede, ad rupem cavernoſam allifa, mox per echonem in repetita ac mutila verba redditur ede, ede. Emblemati ſubſcripſit P. Jacobus Maſſenius. **NEC SOLA, NEC INTEGRA REDDIT.** Hæreticos, alioſque perfidos interpretes hæc imago ſpectat, qui S. Scripturæ ſententias pro arbitrio ſuo corruptas tortasque imperito populo ingeminant. De his jam olim vaticinatus David, Sepulchrum patens, inquit, eſt guttur eorum, linguis ſuis dolosè agebant. Et S. P. Auguſtinus. Manichæorum ſecta non veritate, ſed fraude agit cum imperitis, ut ſcripturas totas non totis, novas veteribus præferant, ſed ſententias excerpando, quas velut adverſas ſibi eſſe conantur oſtendere, ut decipiant imperitos. Nulla eſt autem de ipſo novo teſtamento vel Apoſtoli Epistoſa, vel etiam Liber Evangelii, de quo non poſſit iſta fieri, ut quibuſdam ſententiis ipſe unus liber videatur eſſe contrarius; niſi ejus tota contentio diligentiffimâ lectoris intentione tractetur.

Mutilare S. Scripturam. Pf. 5. 11 S. Aug. ſerm. 15. de Diverſo

FINIS LIBRI SECUNDI.

MUNDI SYMBOLICI

LIBER III.

GENTILIUM DII, HEROES, ET
HOMINES, TAM EX PROFANA, QUAM
Sacra veteris & novi Testamenti Historiâ; eorumque proprietates.

EX HISTORIA	Orpheus.	39	Esau.	77
PROFANA.	Pallas.	40	Iacob.	78
Acteon.	Cap. I. Parcæ.	41	Dina.	79
Æneas.	2 Paris.	42	Iosephus.	80
Æolus.	3 Pegalus.	43	Benjaminus.	81
Alexander. Nodus	Gor- Phaeton.	44	Iob.	82
dius.	4 Pluto.	45	Moses.	83
Amor.	5 Prometheus.	46	Isracliticus populus.	84
Amphion.	6 Protheus.	47	Pharao.	85
Antæus.	7 Salmonæus.	48	Maria soror Moſis.	86
Atalanta.	8 Saturnus.	49	Iosue & Caleb.	87
Atlas.	9 Sfinx.	50	Core, Dathá, & Abiró.	88
Cadmus.	10 Silenus.	51	Baalamus.	89
Caduceus.	11 Siren.	52	Phinees.	90
Chimera.	12 Sisyphus.	53	Raab.	91
Cornucopia.	13 Tantalus.	54	Achan.	92
Dædalus.	14 Theseus.	55	Sifara.	93
Danaides.	15 Triptolemus.	56	Aodus.	94
Daphne.	16 Titius.	57	Gedeon.	95
Diana.	17 Vlyſſes.	58	Ruth.	96
Fama.	18 Vulcanus.	59	Iephte.	97
Fortuna.	19 EX HISTORIA		Samſon.	98
Ganymedes.	20 SACRA LEGIS VETERIS.		Samuel.	99
Geryon.	21 Adamus.	60	Heli.	100
Hercules.	22 Eva.	61	Dagon.	101
Janus.	23 Abel.	62	Saul.	102
Jaſon.	24 Cainus.	63	David.	103
Icarus.	25 Noema.	64	Abigail.	104
Jupiter.	26 Enochus.	65	Ioab.	105
Iuſtitia.	27 Giganthes.	66	Isboſerthus.	106
Ixion.	28 Noe.	67	Achitophel.	107
Lycaon.	29 Chamus.	68	Abſalon.	108
Mars 30. Meduſa.	31 Sem & Japhet.	69	Salomon.	109
Mercurius.	32 Nemrodus.	70	Roboam.	110
Midas.	33 Ninus.	71	Ieroboam.	111
Minerva.	34 Abrahamus.	72	addo propheta.	112
Momus.	35 Loth.	73	Elias.	113
Mors.	36 Iſmael.	74	Achab.	114
Mufæ.	37 Agar.	75	Naboth.	115
Neptunus.	38 Rebecca.	76	Elifæus.	116
			Jezabel	

Jezabel.	117	Eleazarus.	142	Malchus.	164	
Athalia.	118	Antiochus.	143	Maria Magdal.	165	
Joas.	119	EX HISTORIA			Martha.	166
Amasias.	120	SACRA LEGIS NOVÆ.			Matthias Apostolus.	167
Jonas.	121	Æneas.	144	Matthæus Apostolus.	168	
Ozias.	122	Alexander.	145	Nathanael.	169	
Ilaias.	123	Ananias Discip.	146	Nicodemus.	170	
Ezechias.	124	Ananias & Sapphira.	147	Paulus Apostolus.	171	
Sennacherib.	125	Anna Prophetissa.	148	Petrus Apostolus.	172	
Tobias.	126	Apollo.	149	Philippus Apostolus.	173	
Manaffes.	127	Caiphas.	150	Pilatus.	174	
Anon.	128	Cornelius Centurio.	151	Samaritana.	175	
Sedecias.	129	Dionysius Arcop.	152	Samaritanus.	176	
Nabuzardan.	130	Elymas Magus.	153	Simeon.	177	
Hieremias.	131	Hæmorrhoiſſa.	154	Simon.	178	
Sufanna.	132	Herodes.	155	Stephanus.	179	
Daniel,	133	Jairus Princeps.	156	Tabitha.	180	
Nabuchodonosor.	134	Joannes Bapt.	157	Thomas Apostolus.	181	
Balthasar.	135	Joannes Evang.	158	Zachæus.	182	
Zorobabel.	136	Joſeph Arimath.	159	Zacharias.	183	
Juditha.	137	Joſeph Barnabas.	160	Caput.	184	
Amas.	138	Judas Proditor.	161	Oculus.	185	
Heliodorus.	139	Lazarus.	162	Cor.	186	
Matathias.	140	Longinus.	163	Manus.	187	
Iudas Machabæus.	141			Pes.	188	

ACTÆON.
CAPUT I.

ACTÆONE à Dianâ in cervum mutato, primi omnium in Dominum suum strinxerunt arina canes, quos tam studiosè aluerat, & miserum dentibus dilaniarunt; nec quidquam exclamantem.

Actæon ego sum, Dominum cognoscite vestrum.

Emblemati subscripsit Colendissimus meus P. Pexenfelder. QUOS PAVIT, PAVET. Illos hoc ACTÆONIS scema representat, qui omni beneficiorum memoriâ ex animo deletâ, leviter impelli possunt, ut nutricios, & eximios benefactores suos convitiis, noxis, atque maleficiis mordicus appetant, non dissimiles ACTÆONIS canibus, qui herum suum lacerarunt. Ciceronis dictum est. *Nihil est tam inhumanum, tam immane, tam ferum, quam committere, ut beneficio, non dicam, indignus, sed victus vid. r.* Juxta Senecam, *Ingratus est, qui beneficium accepisse negat, quod accepit: ingratus, qui dissimulat: ingratus, qui non reddit: ingratus, qui oblatus est: ingratiſſimus & teterrimus, qui beneficiis maleficia rependit.*

2. ACTÆON, quòd incautior aspexerit lavantem sine veste Dianam, mox hominem exiit, in bestiam mutatus, & à canibus disceptus. Lemma. UT ME MALUS ABSTULIT ERROR! In has voces Damon, haustâ per oculos tyrannide apud Virgilium queribundus exclamat.

Mundi symbol. Pincinelli & Aug. Erast. Tom. I.

Ut vidi, ut perii, ut me malus abstulit error!

Virginius Ech. 8

Contingit hoc iis, qui lascivis oculis permittunt frenos in porcos enim, aliasque effeminatas bestias transeunt, à tot canibus, quot malæ mentis libidibus, discerpendi. De Alexandro M. Plutarchus refert, eum, cum Persis subactis, intueretur captivas, formâ, corporisque dignitate excellentes; dixisse, *Quanti oculorum cruciatus sunt hæ Persides!* Tertullianus, severissimus castimoniæ Doctor, ait, se eadem oculorum genera desiderant; eisdem enim libidinis est, videri & videre; tam sancti viri est suffundi, si virginem viderit, quam sancta virginis, si à viro visa sit. Et meritò; nam teste S. Gregorio, *Intueri non licet, quod non licet concupiscere.*

Aspectus impudicus Plutarchus in Alexan. Tertullianus lib. de veland. virg.

S. Gregorius 21 Moral. c. 2.

ÆNEAS.

CAPUT II.

3. **I**Nter cætera Emblemata politica, in Novariensi ambulacro exhibita, Æneas, senem Anchisen humeris sustentans, cernitur; cum lemmate. CONSILIIS SENUM, JUVENUM ROBORE CIVITAS GUBERNATUR. Aptè in hanc rem Joannes Audenus.

A senibus præsci sumptum discernere senitum; Est robur juvenum, consiliumque senum.

N 2

Senecius

Prudentia & fortitudo. Senecius quodvis bonum regimen è geminâ forore, Prudentiâ & Fortitudine, componi allerit. *Firmissimum id propugnaculum est, inquit, in quo cum animi prudentiâ vis & potestas conjungitur: quæ si mutuo dissocientur, & inconsiderate vires, & imbellis prudentia levi negotio separantur. Ac ego inter ea, quæ à sapientibus Egyptiis sunt, Mercurium demiratus sum Ægyptii duplici Deum specie fingunt, juvenem juxta senem collocantes, id ipsumq; præcipientes: si quis ipsorum præclarè sacra sit inspecturus, eum & sagacem & fortem esse oportere, quando alterum sine altero parvum adjumenti conferre potest.*

Pietas in parentes.

Virgilius 2 Æneid.

Seneca 3 de Benefic. c. 17

S. Ambrosius iuj. c. 18. Euc.

4. Cùm Troja, à Græcis capta & direpta, flammis undique arderet, Æneas senis Anchisæ, patris sui, salutem magis in consilio habuit, quàm suam. Nam in illâ urbis miserandâ conflagratione, inter confusos civium & hostium clamores, tubarum armorumque sonitus, domorum corruentium fragores; inter promiscuam feminarum virorumque cadem, Æneas parentem propriis sustulit humeris, ac civitate elatum, incendio liberavit, pietate in patrem sæculis omnibus memorandâ. Unde Æneas, seni succollans, epigraphen è Marone præfert. **NEC ME LABOR ISTE GRAVABIT.** Hoc exemplo pietatem, parentibus debitam, discant filii. graviter Seneca. *Vicit Æneas patrem, ipse ejus in infantiâ leve tutumq; gestamen, gravem senio, per media hostium agmina, & per cadentis circa se urbis minas ferens, cum complexus sacra, ac Penates Deos religiosus senex non simplici vadentem sarcinâ premeret, tulit illum per ignes. Et quid non pietas potest? pertulit, colendumq; inter conditores Romani Imperii posuit.* D. Ambrosius filium quemdam, matri in officio sum, ita alloquitur. *Et si patris matrem, adhuc non reddidisti dolores, non reddidisti cruciatum, quos pro te passa est: non reddidisti obsequia, quibus te illa gestavit: non reddidisti alimenta, quæ tribuit tenero pietatis affectu, immulgens labris tuis ubera: non reddidisti famem, quâ pro te illa toleravit, ne quid, quod tibi noxiû esset, ederet; ne quid, quod lacti noceret, hauriret. Tibi illa jejunavit, tibi manducavit, tibi illa, quem voluit, cibum non accepit; tibi, quem noluit, cibum sumpsit, tibi vigilavit, tibi flevit &c.* De Nerone parricidâ acutè Aufonius.

*Quis neget Æneæ magnâ de stirpe Neronem?
Sustulit hic matrem: sustulit ille patrem.*

Virgilius l. 6. Æneid.

5. Æneam, ad inferos descensurum, hoc effato commonofecit Sybilla,
--- --- *Facilis descensus Averni,
Noctes atque dies patet atri janua Ditis;
Sed revocare gradum, superasque evadere ad
auras,
Hoc opus, hic labor est.*

Vitia facîle discuntur.

Unde Emblematis subscribes. **FACILIS DESCENSUS AVERNI.** Nempe facilis & pronus est ad vitia lapsus, sed difficilis reditus ad virtutem. Socrates, cùm aliquando in colloquium cum Theodorâ, meretrice famosissimâ, venisset, quæ Callisthenem Socratis discipulum, blandis verbis in suas libidines trahebat; Philosopho dixisse fertur. *Ego quidem, O Socrates, multò te superior sum. Nam cùm tu neminem ex meis à me possis abalienare; ego, cùm libitum est, tuos omnes à te avoco.* Cui is respondit. *Non mirum quidem hoc. Tu siquidem ad declivem tramitem omnes rapis: ego vero ad virtutem duco, ad quam arduus plerisque & insolitus est ascensus; uti refert Ælianus.* Nimirum corrupta hominum natura facîle detrahitur ad vitia, quorum lata est via; abhorret à virtutibus, ad quarum fastigium arduus & spinosus est callis. Eadem icone significatur facili quidem descensu infernum intrari, pedem tamen ex illo referre, vix ulli licuisse. Propertius.

Ælian. l. 13 Hist.

Infernus. Prop. l. 4 Eleg. 12

*Cùm semel infernas intrarunt funera leges
Non exorato stant adamante vie.*

Et Horatius.

*Cùm semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria:
Non, Torquate, genus, non te facundia, nec te
Restituet pietas:*

Horat. l. 4 ad 7

Æ O L V S. CAPUT III.

6. **Æ**Olus, pro temporis ac loci ratione, nonnunquam sceptro suo reluctantes compescit ventos, & furentium cohibet impetum, ne rabiem suam in orbem effundant, interdum verò laxato per immanem hiatus montis spatio, fores viamque aperit prorumpere gestientibus. Lemma. **ET PRÆMIT, ET LAXAT.** De Æolo canit Virgilius.

Et premere, & laxas seiret dare jussus habenas. Hæc habenarum remissione & adductione quid aliud significatur, quam laudati principis officium; nempe ut in populos subiectos imperium neque durè nimis & inclementer, neque dissolutè & negligenter exerceat. *Bonus Princeps,* Seneca testè, *similis est patri, & idèo pater patriæ appellatur: Patris autem est, in severitate meminisse indulgentiæ, & in indulgentiâ discipline.* Æolo similis est quilibet vir sapiens, qui novit moderari affectibus pro negotiorum præsentium opportunitate; nunc enim conducit simulare iram, nunc dissimulare; quid enim est præclarius & laude dignius, quàm sic in potestate habere per motiones animi, præsertim irascentis, ut ad rationis legem & moderamen, velut in antro claudantur, rursusque, si necesse fuerit, temperato freno laxentur? Quisquis ita sibi imperare didicit, nã ego hunc potentiorum Æolo dixerim.

Virgilius l. Æneid. Principi officium

Seneca li. de Cleme. cap 18

Affectibus domina

Virgil. l. 6

--- Cui Divum Pater, atque hominum Rex
Et mulcere dedit fluctus, & tollere ventos.

Apposite huc Tullius. *Objurgationes etiam nonnunquam incidunt necessaria, in quibus utendum est fortasse & vocis contentione, & verborum gravitate acriori. Id tamen sic agendum est, ut ne ea facere videamur irati.*

Cicero l. 1 Offic.

ALEXANDER. NODUS GÆRDIUS. CAPUT IV.

7. **D**Abbas Thesaurus Alexandrum, Macedonum Regem, Emblematis loco depinxit; qui præciso Nodo Gordio, epigraphen ferebat. **EXTREMA REMEDIA ULTIMIS IN MALIS ADHIBENDA.** Cui consonat ille Medicorum aphorismus. *Acutis morbis, acuta remedia.* Ad hanc methodum graviora delicta acerbiorè correctione castiganda veniunt. Natalis Comes; *Gravibus erroribus inquit, gravia supplicia conveniant, levibus levia.* Et Cornelius Tacitus. *Atqui nec corporis quidem morbos veteres, & diu acutos, nisi per dura & aspera coerceas, corruptus simul & corruptor, eger & flagrans animus haud levioribus remediis restringendus est.* Nervosè Seneca. *In ipsâ desperatione, EXTREMA REMEDIA tentes.*

Correctio severa.

Natal. Co. l. 14. Hist.

Corn. Tac. l. 3. Annal.

Seneca Ep.

8. Paradinus manum, gladio armatam, expressit; quæ dissecto nodo Gordio, titulum gestabat. **NODOS VIRTUTE RESOLVO.** Ita vir prudens iudicii sui acie intricatas quasvis difficultates expedire novit. Hos inter facile Princeps extitit Salomon, cùm arduam illam duarum mulierum contentionem, quæ-

Prudent.

Reg. cap. 3
 Ambrosius
 de Spiritu
 cap. 7
 astitia
 indica-
 va.
 Virgilius l. 6
 inoid.
 quanam genuina vivi infantis esset mater, arrepto gladio sapientissimè diremit: non enim adeò stricti ferri fulgore, atque ingenit sui acumine nodum illum dissolvit. Plurimum ad mentem nostram S. Ambrosius. *Nobile illud Salomonis iudicium, quod inter dubia certantium, & fraudem in ipsis cogitationibus occultis, & pietatem in maternis visceribus deprehendit, utiq; per spiritus Sancti munus emicuit. Neque enim latentem conscientiam feminarum alia aliqua potuisset, nisi Spiritus sancti machina detegere &c.* Porro vindicantis Justitiæ ferrum graviore pondere in scelera magis enormia stringatur, necesse est. Unde Gambertus supra Nodum Gordium, gladio præcisum, illa Virgili verba collocavit; **AMBAGES IPSE RESOLVE T.** Emblematis mentè meus Concanonicus D. Salv. Carducius hoc disticho explicat.

*Ut Macedo implicitas ambages ense resolvit,
 Sic ferrum Astrea fulminat omne nefas.*

9. Vir nobilis, cum ex Astrologorum prognosticis violentam ac tubitaneam mortem à cælo tibi prænunciari disceret, mentem suam imperterritam, & ad omne vitæ mortisq; discrimen paratam, significatur; gladium, Nodo Gordio imminet, depinxit; verbis è Cartio, lemmatis loco, additis. **NIHIL INTEREST QUOMODO SOLVAT IR.** In rem præsentem opportunum censui Francisci Petrarchæ dialogum: *DOL: Per vim morior. R. A: siquidem vita vis aufertur, quid interest febris an gladius; dum libere egrediare, quid refert an ergastuli tui fores sponte pateant, an frangantur?* In hac virtutè cum primis excellit S. Paulus, quando Ephesios allocutus, in hæc verba prorapit. *Nunc ego alligatus spiritu, vado in Jerusalem, quæ in ca ventu a sin: mihi, ignorans: nisi quod spiritus Sanctus per omnes civitates mihi protestetur, dicens, quoniam vincula & tribulationes Jerusalem me mament, sed nihil horum vereor, dummodo confirmem cursum meum &c.* S. Augustinus, *Ut ipsa mors metuenda non est, ita etiam nullum genus mortis bene & rectè viventi homini metuendum est.*

10. Jacobus Zabarella nodo Gordio dissoluto inscripsit. **AUT INGENIO, AUT VI.** Nulla terrena difficultas eò excrevit unquam, ut aut viribus, aut ingenio superari nequeat. Lyfandri acroama erat, *ubi nil potest pelis leonina, vulpini deserviet.* Hinc non abhinc Themistocles, qui populos quosdam pecuniis corrumpere, & in suas partes trahere copatus, duas à se Deas circumferri dicebat, unam Eloquentiam, fortitudinem alteram, quarum ope omnia hætenus sibi fuissent pervia. Quamvis ea vice responsum æq; argutum ab incolis tulerit; nempe sibi quoq; geminas esse Deas, Inopiam & Impossibilitatem, quæ ipsum votis suis frustrarentur. Cæterum dura & implicata sceleratorum pectora, si correctione violenta aut suppliciiis nequeant, precibus ac dexteritate resolvit debent. Magni Augustini consilium est. *Cum ad vindictam necessitas cogit, ita agendum est, ut ei talis vindicta sit utilis, & agendum voto & precibus, si corrigi oburgationibus non potest.*

11. Præcedentis numeri epigraphe Nodum Gordium seu robore, seu ingenio dissolvendum suadet; quia tamen utrumque simul nonnunquam adhiberi debet, idcirco epigraphen substituit istam. **INGENIO ET VI.** Hæc enim conjuncta, Republicam aut regnum, maximè stabiliant, summisq; incrementis promovent. Prudenter Sinesius, *Firmissima id propugnaculum est, in quo cum animi prudentia, vis & potestas conjungitur.* Unde subjungit, *Egyptii in sacrarum adium vestibulis, Sphynx effigiem collocabant, arcantum utriusq; virtutis conjungenda symbolum, quæ quâ parte bestia est, robur: quâ vero parte homo est, prudentiam significat.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

32. Joannes Ferrus gladium, brachio armatum expressit, quod, præciso nodo, epigraphen, magnanimo ac resoluto pectore dignam, præferbat. **QUOQUO MODO RESOLVAM.** Genuina hæc Lyfander, *Animus resolutus.* Lacedæmonum Ducis, est effigies; cum enim illis & Argivis aliquid civilis controversiæ circa confines terras intercederet, & hi suas partes ex ratione tuentiterentur, indignatus Lyfander, gladio in sublime levato non sine ardore exclamavit, *Qui hoc superior est, is optime de finibus disputat.* Huic non abhinc quidam Cæsaris miles, cum Senatus Romanus inducias, pro Cæsare expetitas, abnueret; manu ad gladii capulum positâ, hoc ferrum inquebat, illas mihi dabit: quasi diceret, quod precibus negatum, armis concessum iri. Cæterum Prædicator & prælatus è munere suo ad id unum incumbant, ut hæresum, aliorumque vitiorum nodos præscindant, idque vel verbis suavibus, vel duris, vel, si opus facit, ipso etiam suppliciorum ferro: unde Timotheum suam imbuens Apostolus, ait, *Prædica verbum, in sta opportune, importune &c.* quæ verba excipiens Magnus Augustinus, *Quibus, inquit, opportune? quibus importune? opportune utique volentibus, importune nolentibus. Prorsus importunus sum, audeo dicere. Tu vis errare, tu vis perire; ego nolo.*

13. Inter cæteram solennem ac triumphalem pompam, quæ Christina, Regina Sueciæ, sub Alexandro VII. Pontifice Maximo, ad fidem orthodoxam recens conversa, Romæ ad S. Petrum salutabatur, Emblematis loco Nodum Gordium cernere erat, hoc lemmate insignem. **SOLVE T ALEXANDER.** Iconis mentem hoc epigrammate explicat P. Joannes Bapt. Bargioccus.

*Astrinxit nodum mirâ quem Gordius arte,
 Solvit Alexander sorte, vel ense secat.
 Implicitos nexus, qui te, Christina, tenebant,
 Septimi Alexandri dissolvere manus.
 Nempe tua ut citius fortissima vincula rumpat,
 Alterum Alexandrum misit ab axe Deus.*

Nempe Pontificis Maximi est, inter fidei Divinæ momenta discernere, & hæresum errores infallibili censura perstringere. Difertè Christus. *Quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis; & quodcumq; solveris super terram, erit solutum & in cælis.* S. Hieronymus ad Damasum Papam scribens, *A passore, inquit, præsidium ovium flagito. Discerne si placet, non timebo tres hypostates dicere, si jubebis.* Theodoretus, inter Græcos Patres crudelissimus, ad Leonem primum in hæc verba scribit. *Si Paulus præco veritatis, tuba sanctissimi spiritus, ad magnum Petrum cucurrit, ut iis qui Antiochiæ de insistentis legalibus contendebant, ab ipso offerret solutionem, multo magis nos, qui abjecti sumus, & pusilli, ad apostolicam vestram sedem curramus, ut Ecclesiarum ulceribus medicinam à vobis accipiamus.*

AMOR. Cap. V.

14. Joannes Ferrus Amorem, pueri specie visendum, hoc lemmate ornavit. **UNIT, ET FOVET.** Geminam hanc in illo proprietatem præhædens Magnus Augustinus, *Quid est amor, inquit, nisi quædam vitæ, duo aliqua copulans, vel copulante appetens, amantem scilicet, & quod amat.* Et Philippus Beroaldus. *Quemadmodum radius a sole, calor ab igne, frigus à glacie, candor à nive nequeunt separari: ita ab amore divelli non possunt benevolentia, caritas, necessitudo, concordia.* Hic est enim amabilissimus amicitie nodus, princepsq; ad benevolentiam coagulandam.

1. Cor. 13.7

15. Vincentius Gilibertus Amori, circum oculos velato, subscripsit. OMNIA CREDIT. Apostoli pronuntiatum est, *Charitas omnia suffert, omnia credit*, quod tamen, interprete S. Bernardino Senensi ita limitandum est, *Omnia credit, id est, vera & necessaria ad salutem*. Et rursus. *Credit omnia, licet non omnibus credat, sed tantum his, quæ veritas ipsa suadet*. Colophonem jungit Magnus Augustinus. *Ipsa charitas, inquit, quæ omnia credit, non omni spiritui credit: ac per hoc omnia quidem credit, sed Deo; quia non dictum est; omnibus credit*.

16. Gratosum est aliud ejusdem Giliberti Emblemata, in quo Amor, trutinas ac mensuras ultrò abiciens, Propertii pentameton lemmatis loco legendum offert. VERUS AMOR NULLUM NOVIT HABERE MODUM. Integrum illius distichon ita accipito.

*Errat qui finem vesani querit amoris,
Verus amor nullum novit habere modum.*

Huic per similes Virgilius canit.

*Me tamen urit amor; quis enim modus adsit
amoris?*

Et Horatius.

-- -- -- *O here: quæ res
Nec modum habet, neque consilium, ratione,
modoque
Tactari non vult? In amore hæc sunt mala, bellæ.
Pax rursus &c.*

Eadem etiam Sancti amoris, seu Charitatis est indoles, quæ non in amicos tantum, sed in ipsos etiam inimicos omnia, quæ potest, bona effundit. S. P. Augustinus. *Charitas non permittit aliquid mali te facere ei, quem diligis; nec permittit te non præstare, quidquid potes ei, quem diligis. Nonne illa est charitas, quæ orat etiam pro inimico? Ergo deserit amicum, qui bene operatur inimico.*

S. Augustin.
Præfat. in
I. psalm. 31

17. Idem Gilibertus Amorem, dexterâ manu face ad urendos vicinos, lævâ verò arcu ad feriendos longinquos, instructum statuit, cum lemmate. PROPE, ET LONGE. Lemmate prorsus eodem Dominus Ripa Amicitiam descriptam exhibet, cujus detecto cordi aureos hos characteres incidi fecit, *Prope & longe: Siquidem verus amicus à re amatâ, sive præsentem sive remotâ, sese nunquam divelli patitur*. Magni Augustini scitum est, *Amici corpore videntur separari posse, non animo, in quantum amici sunt*.

S. Aug. lib 9
de Trin. c. 4

Amor omnia audent.

18. Fuit, qui amoris Emblemata hoc lemma Hispanum subjungeret. MY MIEDO, NY VERGUENZA. Id est, *Nec timet, nec rubescit*. Seneca.

Seneca
Medea
Act. 3

Amor timere neminem potest.

Ovid.
Metamorph. 6

Ovidius in Metamorphosi.

-- *Nihil est, quod non effrano captus amore
Ausit.*

Idem 2. Fast.

Et alibi.

-- -- -- *Quid non amor improbus audent?*

AMPHION.

CAPUT VI.

19. **C**itharam tantâ suavitate pulsavit Amphion, ut, cum Thebæ in Bæotiâ adversus finitimos hostes non satis essent turribus ac propugnaculis munita, ipse mellito fidium sono lapides commoverit, & ad urbis Thebæ constructionem tantò numero attraxerit, donec alii super alios subsilientes, ultrò coeunte juncturâ, partim summam in altitudinem sese attollere, partim in propugnacula, ad vim quamcunque repellendam, protuberare sint visi. Lemma. SAXA CANENDO MOVET. Nihil, in Superiore præsertim aut Principe, ad permovendos hominum animos est efficacius, quàm morum amabilitas, & in agendo suavitas. Nam, ut C. Tacitus ait, *Princeps amorem apud populares, metum apud hostes querat. Verbum dulce, inquit Siraçides, multiplicat amicos, & mitigat inimicos; ad eò quidem, ut cautes etiam & saxa; cruda inquam, & saxea hominum corda, suavitate sermonis demulceantur & trahantur, ut traxit Amphion, de quo Poëta.*

Suavitas
loquendi

C. Tacit. l. 1
Annal.

Ecclesiast. 4

Movet Amphion lapides canendo.

Hanc artem conciliandi animos Plutarchus docuit Imperatorem Trajanum, dum ad eum scripsit, *Leniter atque placidè fides, non vi & impetu concuti debere*. Tullius quoque concordiam, quam parit suavitas eloquii, comparat fidibus & concentui Musico. *Ut in fidibus, inquit, atq; cantu ipso & vocibus concentus est quidam tenendus ex distinctis sonis, isque concentus ex dissimilimarum vocum moderatione, unustamen efficitur, & congruens: sic summis & infimis, & mediis interjectis ordinibus, ut sonis, moderata natura civitatis concentu dissimilimorum consistit. & quæ harmonia à Musicis dicitur in cantu, ea est in civitate concordia, quæ sine justitiâ nullo pacto esse potest*. Cæterum devota cantantium psalmodia obduratos quosvis hominum animos permovere, & ad sanctæ Ecclesiæ augmentum trahere solet. Experto id credes Magno Augustino, qui de se ipso fatetur. *Quantum flevi in hymnis & Canticis suave sonantis Ecclesiæ tua vocibus commotus acriter? Voces illæ influebant auribus meis, & eliquebatur veritas tua in cor meum, & ex eâ astuabat affectus pietatis, & currebant lachrymæ, & bene mihi erat cum eis*. Alibi opportunè in rem præsentem ait. *Domus Dei cantando edificatur, credendo fundatur, sperando erigitur, diligendo perficitur; modo ergo edificatur, sed in fine sæculi perficitur*.

Cicero l. 2
de Republ

Cantus
movet.

S. Aug. lib
Conf. c. 6.

Idem de
Apost. ser.
20. c. 1

20. Amphion, Thebas concordie fidium sono adversus hostiles incurfus communiens, epigraphen tenet. URBEM CONCORDIA MUNIT. Quid enim validius ad propugnandam, tuendamque civitatem, quàm civium concordia? Hoc munimentum, fundatore Lycurgo, urbis Sparta fuit. Unde Agesilaus Rex, ibidem rogatus à quodam, *cur Sparta manibus non cingeretur?* ostendit ei cives unanimes & armatos: *Hi, inquit, sunt Spartana civitatis mania, significans, urbes nullo munimento tutiores esse, quàm virtute civium consentientium*. Rursus Lacedæmonii seu Spartani, cum de civitate manibus cingendâ, consultarent, Ixus Sophista recitavit illud Homeri.

Concordia.

Plutarch.
in Apop.
Læo

Scutum hæsit scuto, galea galea, atq; viro vir.

Addidit

Addiditque, sic mihi st. ite Lacedamonii, & muris cin-
 Et sumus: De Micipsa, Numidarum Rege, memorat
 Salustius, quod janjam vita excessurus, filios paternè
 monuerit, ut concordessent, addens, *Concordiâ res
 parva crescunt, discordiâ maxima dilabuntur.* Con-
 firmat hæc omnia Salomon. *Frater, qui adjuvatur à
 fratre, quasi civitas firma, & judicia quasi velles ur-
 bium.* Id est, ut interpretatur Salazar, *fratrum con-
 cordiâ est instar urbis munitissima: judicia verò, hoc
 est, litis & dissidia fratrum sunt quasi urbes reclusis
 vœtibz aperta atque hostibus pervia.*

A N T Æ U S.
 CAPUT VII.

21. **A**Ntæus, Lybiæ gigas, ac Terræ filius, sin-
 gulari luctâ cum Hercule congressus, ite-
 rum iterumque prosternebatur; semper tamen è lap-
 su resurgebat validior, quippe à Teriâ, matre suâ, to-
 ties novis instructus viribus, quoties illam abjectus
 contigerat. Emblematis loco mens Concanonicus,
 D. Philippus Gallina subscripsit. SUMIT A LAPSU
 VIRES. Vel, FORTIOR EX LAPSU. In hoc
 argumentum S Hilarius Arelatensis, *Dejectio prostra-*
 ti, inquit, *occafio fiebat triumph: dabat enim quo-*
dammò infirmitus fortitudinem, lapsus palmam,
 & *ruina victoriam.* Hæc de Christo resurgente S.
 Hilarius. Porro voluntaria humilitas animæ vires re-
 parat. Davide teste, *Bonum mihi quia humiliasti me.*
 Christianus insuper, lubricâ forte in peccatum præ-
 cipitatus, pœnitentiâ succollante, ad majorem, ac
 magis expeditam virtutis libertatem resurgit. D. Gre-
 gorius Bolzi, nobilissimus Congregationis Somascen-
 næ Cygnus, Saulum, in terras prostratum, cum An-
 tæo comparat.

*Concruit attonitam strato qui corpore terram,
 Antæum si quis nuntiet, ille sapit.
 Nempe ubi de tactâ Paulus tellure resurgit.
 Fortior ex illa, quam fuit antè redit. &c.*

22. Eidem Emblematis subscribes. TUTOR
 IN TERRA. Cum enim ea esset Antævis, ut ab
 Hercule in terram prostratus, fortior identidem
 resliret; tandem Hercules medium arreptum, & in
 sublime elatum, tamdiu compressit, donec disruptus
 expirârit. *Hoc ipsum,* inquit Gerson, *occafione laudis
 honorumque mundanorum Dæmon querit, elevare
 scilicet & attollere, ut turpius dejiciat & interimat?*
quapropter verus humilis in propria cognitionis ter-
ram se abjicit, timens ex exaltatione præcipitium &
ruinam. Referunt Annales Franciscanorum, quod
 ubi F. Egidius inaudisset stupendam illam apostasi-
 am Fratris Eliæ, totius Ordinis Generalis, ad Ecclesi-
 am statim confugerit, ejusque pavimento arctissimè
 sese appresserit, ac si ei penitus se affixisset. Mirati
 factum hominis, qui illud viderunt, rogant, ecquid
 illud sibi velit? quibus ipsi; *Ego descendam quantum
 possum, quod Elias plus a quo ascendendo elisus sit, &*
turpissime corruerit. Saluberrimum D. Augustini est
 monicum. *Descende, ut ascendas; humiliare ut exalte-*
ris, ne exaltatus humiliaris.

23. Eidem Emblematis inscribes. SUPERATUR
 IN ALTO. Herculis & Antæi lucta pugnam ratio-
 nis cum appetitu significat; Hercules enim animi,
 Antæus verò corporis est solum. Experimur
 enim, perpetuum esse mentis nostræ cum appetitu &
 voluptate certamen, nec hos facile ab illa superatum
 iri, nisi corpus ita in altum, & procul à rerum terre-

narum contactu mens extulerit, ut pedes, hoc est, af-
 fectiones, nullum amplius fomentum à tellure acci-
 piant; imò cupiditates, velut terræ filii, penitus inter-
 ficiantur: quæ sanè victoria est omnium præstantissi-
 ma. Unde in Scipionis Africani tumulo hunc versu-
 culum est legere.

Maxima cunctatum victoria, victa Voluptas.

Boëtius hoc ipsum Herculis factum celebrans,
 canit,

*--- --- superata tellus
 Sidera donat.*

Et Cicero. *Appetitus omnes contrahendi, sed andique
 sunt, excitandaque est animadversio & diligentia ut
 nequid temerè, ac fortuito, inconsideratè, negligentè
 agamus.* Et rursus. *Esse abstinentem, continere omnes
 cupiditates, præclarum magis est, quam difficile.*

Cicero id
 Offic.

Idem ad
 Quint. 1.
 Epist. 1.

A T A L A N T A.
 CAPUT VIII.

24. **A**Talanta, pedum pernitate ac cursu cele-
 bris puella, cum variis procis currendo
 contenderat, ut, qui illam velocitate præverteret, ux-
 orem duceret; inter alios spectator aderat Hippo-
 manes, qui formâ virginis captus, cum illa in arenam
 descendit, hoc instructus astu, ut tria mala aurea, quæ
 penes se habebat, per intervalla in stadium projiceret,
 sicque illam, auro tollendo occupatam, non nihil re-
 moraretur, & cursu anteverteret. Emblematis subscri-
 bes. RETARDOR AB AURO. Atalanta nomine
 Animam intelligas, quam Stygius Hippomanes in
 hoc vitæ stadio decurrentem vincere, eamque nunc
 aureo pomo divitiarum, nunc blando voluptatis,
 nunc fulgido honoris ab optata beatitudinis meta
 retardare nititur. Id olim Paulus Galatis exprobrâsse
 videtur; *Currebatis bene, quis vos impedivit?* Avarum
 enim auri fulgor, lascivum mulierculæ forma, ambi-
 tiosum, inanis gloria remoratur. Unde hortatur
 Magnus Augustinus. *Nemo avertatur ab eo, quod ante
 est, ad id quod retrò est; currat, donec perveniat, non
 enim pedibus, sed desiderio currimus.*

Divitie,
 voluptas,
 honor.

Galat. 5. 7.

S. Aug. in
 P. 2. 8.

A T L A S CAPUT IX.

25. **A**Tlas, cœli vel mundi globo supra humeros
 onustus, epigraphen legendam offert.
 PORTANTEM OMNIA PORTO. Erudite
 hanc imaginem S. Josepho, Servatoris Nutritio, cœ-
 lestem parvulum intra brachia sustinenti, accommo-
 daveris. Eandem etiam S. Christophorus Martyr,
 Divinum infantem humeris sustentans sibi propri-
 am facit. Ad mentem nostrâ collineans D. Gregorius
 Bolzi, de S. Martyrio Confessore, Christum humeris
 gestante, in hæc verba canit.

S. Jose-
 phus.

S. Christo-
 phorus.
 D. Greg.
 Bolz. loc. cit.
 23. Januarii.
 Maria V.
 grvida.

*Christophorum spectate novum, spectate Tonantem,
 Quam bene caelestem strenuus ille vehit:
 Insidet altitonans humeris, & pressa fatigans
 Terga, salebrosas gaudet inire vias,
 Sed quoque supposito dulci molimine dorso
 Vir prius Atlantis gestit obire vi es &c.*

Jurè tamen propriissimo MARIA Virgo grvida
 hanc iconem sibi concolorem vendicat, quippe quæ
 Deum, totius Universi Servatorem, intra uteri sui
 angustias conclusum portavit. Ad hoc propositum
 Claud. Epig.

Claud. Epig.
 de salva ore.

Virginis summere finis: innuptaque Mater

*Arcano stupuit compleri viscera partu
Autorem paritura suum. Mortalia corda
Artificem texere poli : mundiq; repertor
Pars fuit humani generis: LATUITQUE SUB*

*UNO
PECTORE, QUI VOTUM LATE COM-
PLECTITOR ORBEM,*

*Et qui non spatius terra, non aequoris undâ,
Nec capitur caelo, parvos confluit in artus.*

Opportuna in rem præsentem est Magni Augustini Ethica. Portavit Christum mater in utero, portemus & nos in corde. Gravidata est Virgo incarnatione Christi, gravidentur pectora nostra fide Christi, Perperit Virgo Salvatorem, pariat anima nostra salutem, pariamus & laudem.

26. Magni ingenii virum, cui gravissima quæque negotia obtingunt facillima, Atlantis imagine repræsentare licet; qui vastam cæli molem levi humero sustinens, epigraphen tenet. EXCEDIT ROBORE PONDUS. Vel Italicè. MAGGIOR DEL PONDO HA IL NERBO. Labores & onera, quantumvis gravia, ab amantibus aut patientibus citra negotium sustinentur. S. P. Augustinus. *Ut sarcina Dei sit tibi levis, & jugum ejus suave, ille tibi amorem inspiravit. Amanti suave est, non amanti durum.* Et rursus. *Nullo modo sunt onerosi labores amantium, sed etiam ipsi delectant, sicut venantium, piscantium, vindemiantium, negotiantium.* Interest ergo quid ametur; nam in eo, quod amatur, aut non laboratur, aut & labor amatur. Fulvius Testi hanc Emblematis mentem ad Aultriacum Hispaniarum Regem convertens, in hæc verba canit.

*E tu, che del real scettro diffondi
L'ombra clemente oltre le vie del sole,
E mostri altrui uel sostener due mondi,
Che del valor molto è minor la mole,
Dammi orecchio ò Filippo &c.*

C A D M U S.

CAPUT X.

27. **C**Admus, ob interfectum Draconem, aliasque res præclare gestas, præmiiloco à Jove uxorem accepit Harmoniam seu Concordiam, virginem lectissimam. Dona verò nuptialia ab ipsis Diis sunt contributa. Ceres quidem frumentum est largita; Mercurius lyram, Vulcanus pretiosum monile; Pallas artis raræ flammeum; Cybele cymbala & tympana contulit; Apollo & Mutæ hymenæum cecinerunt. Lemma. DITANT CONCORDES NUMINA NUPTOS. Hinc discas, gratissimos Superis esse concordēs conjugum animos, omniumque bonorum affluentiam cumulari. Qui autem mutua hæc illorum concordia assiduò conservetur, Doctorem audi S. Ambrosium. *Mulier, inquit, viro deferat, non serviat; regendam se prabeat, non coerendam; indigna est conjugio, que digna est jurgio. Vir quoq; uxorem dirigat tanquam gubernator, tanquam consortem vita honoret.* Alphonius Aragonum Rex dicere solebat, ita demum matrimonium tranquillum exigi posse, si maritus surdus fiat, uxor verò cæca. Innuens fæmineum genus obnoxiam esse zelotypiæ, rursum maritis permolestam esse garrulitatem.

28. Eidem Symbolo inscribes. A JOVE CONJUGIUM. Dei enim beneficentiâ accidit, uxorem concordia accipere bonam & concordem. Diserte Salomon. *Domus & divitiæ dantur à parentibus, à Domino autem propriè uxor prudens.* Appositè S. Ambrosius.

Ubi uuptia, harmonia esse debet, ubi harmonia est, Deus s. Ambrosius juugit: ubi harmonia non est, pugna atq; dissensio est, in cap. 16 Luca lib. 8. qua non est à Deo, quia Deus charitas est. Noli ergo uxorem dimittere, ne Deum tuæ copulæ diffitearis autorem: etenim si alienos, multò magis uxorios debet tolerare & emendare mores.

C A D U C E U S.

CAPUT XI.

29. **A**cademicus, inter Venatores Venetos Placatus, symboli loco Caduceum, supra Leonis caput depictum, præfert; cum dicto, VIS UNA FRENANDI. Innucbat videlicet, insignis Oratoris facundiam inmanissimos quosvis militum ac tyrannorum animos edomari: quæ sanè ratio Ægyptiis persuasit, ut Caduceum, supra Leonis caput expressum, hieroglyphici vice proponerent, eoque, Pierius teste, significarent, *vices cedere eloquentia.* Philippus Macedonum, vel Pyrrhus Epirotarum Rex dicere solebat, plura urbium incenia Cinæ, præstantissimi Oratoris, eloquentiâ, quam exercitus sui robore esse à se expugnata. *Quid enim, inquit Tullius, tam potens est atque magnificum, quam populi motus, judicium religiones, Senatûs gravitatem unius oratione converti? Quid tam regium, tam liberale, tam munificum, quam opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis, retinere homines in civitate? Quid autem tam necessarium, quam tenere arma, quibus vel rectus ipse esse possis, vel provocare improbos, vel te ulcisci laceffitus? Verè Alcibiatus.*

*Cedunt arma toga, & quamvis durissima corda
Eloquio pollens in sua vota trahit.*

Et illo posterior Joannes Audenus.

*Nil tam difficile est, quod non persuadeat, & non
Efficiat, dicti lingua disertæ senis.*

30. Mercurius, eloquentiæ Deus, tessera loco Caduceum præfert. Unde Caduceo, seu Eloquentiæ symbolo, inscriptum. CONCILIAT ANIMOS. Eloquentia enim mirum adeò habet in mortalium animos imperium, ut dissidentes componere, odiumque omne proscribere valeat. Pierius, *Si quis, inquit, pietate gravis & eloquentiâ potens, eloqui poterit, perfacile is discordes animos in concordiam trahet, duosq; angues, hoc est odia mutua, doctrina sua virgâ in unum obligabit.* Porro sicuti Mercurii virga pugnantes inter se serpentes in pacem & amicitiam complexum suâ interpolatione rursus conjunxit, ita Caduceator seu Legatus pacificus è munere suo discordes Principum animos conciliare debet. Id quod etiam inter Prædicatoris partes numerat Magnus Augustinus. *Prædicatores voluntates pigras excitent, accendant frigiditas, corrigant pravitas, aversas convertant, repugnantes pacificent.*

C H I M Æ R A.

CAPUT XI.

31. **C**Himæra, horrendum naturæ monstrum, capite & pectore leonem, ventre capram, & caudâ draconem referebat, copiosas insuper ex immani gutture flammam evomens. Quare Bellerophon, monstrum interfector, hastam, plumbeâ cuspide præfixam, intra ignitas fauces adegit, quæ harum calore liquefacta, & per monstri ventrem diffusa, illud interemit. Lemma. SUOMET IGNE PERIT.

Eos

S. Aug. serm. 55. de diverf. 6. 3

Amans laborem non sentit.

S. Aug. de Verb. Apost. serm. 12. c. 8

Idem de bono viduitatis 6. 21

Fulv. Testi. Cont. 1. ndia conquis.

Eloquencia.

Pierius lib Hierogl.

Cicero in de Orat

Alciat. En. 130

Eloquencia.

Pierius lib Hierogl

Legatu

Prædicat

S. August. de bono viduit cap

Autho propri mali

CORNU-COPIÆ

CAPUT XIII.

34. **B**artholomæus Roscius S. Carolum Borromæum, prodigiosum Orbis Christiani Thaumaturgum, Emblemate representaturus, Cornucopiæ depinxit, cum lemmate. HINC OMNE BONUM. Plautus bonorum omnium scaturiginem Virtutem statuit.

Virtus primum est optimum, virtus omnibus Rebus anteit profecto. Libertas, salus, vita, Res, parentes, patria, & prognati tutantur, servantur Virtus omnia in se habet: omnia adsunt bona, quem Penes est virtus. Plaut. in Amphitruone.

Iusto Lipsio bona conscientia bonorum omnium est cumulus. *Bonus animus, inquit, & sibi conscius, summum bonum est.* Eodem lemmate innumera emolumenta, è Pace proficisci solita, explicantur. De hac Silius Italicus.

--- --- Pax optima rerum.

Quas homini non visse datum est, pax una triumphis Innumeris prior, pax custodire salutem Et civis equare potens &c. Bona Conscientia. Lips Cent 2 ad Belg. Epist. 85. Pax. Sil Ital l 11

Deniq; S. Augustinus omnem meliorem successum è Charitate, cen amplissima Cornucopiæ, profluere docet, *Adde charitatem, inquit, profiant omnia. De trabe charitatem, nihil profiant cetera: quale bonum est charitas fratres? quid pretiosius, quid luminosius, quid firmitus, quid utilius, quid securius!* Charitas S. Aug. serm. 5 de Verb. Dom.

35. Omnia bona illis affluere, qui Divinis obsequiis se totos devoverunt, è Cornucopiæ, diversis fructibus ac floribus turgente, discas. Lemma additum è Psalmo. **DILIGENTIBUS LEGEM TUAM.** Vadem habeto ipsummet Deum. *Si in preceptis meis ambulaveritis, & mandata mea custodieritis, & feceritis ea, dabo vobis pluvias temporibus suis, & terra gignet germen suum, & pomis arbores replebuntur.* Cultus Dei. Levit. 26 3. Idque in Lege Evangelica innovans. *Quarite, inquit, primum regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adjicientur vobis.* Matib. 6. 35. Prorsus christianè Titus Livius. *Omnia prospera eveniunt colentibus Deum, adversa spernentibus.* T. Livius l. 5

36. Duo Cornua-copiæ, medium caduceum complexa, epigraphen sustinent. **VIRTUTI FORTUNA COMES.** Nunquam enim non prospera & fecunda omnia experitur, quisquis virtutis genuinæ vestigia legerit. Dilucidè Vates Regius de Viro iusto disserens. *Omnia, inquit, quæcumq; faciet, prospera buntur.* Et rursus, *Nihil deest timentibus eum.* Sic ergo, subdit Magnus Augustinus, *timeamus Deum, ut diligamus eum, quia perfecta charitas foras mittit timorem ser vilem, atque ita abundantiam habere possimus securitatis, & plenitudinem omnium bonorum.* Virtutem comitatur fortuna. Pf. 1. 3 Psal. 33. 10 S. Aug. serm. 213 de temp.

DÆDALUS.

CAPUT XIV.

37. **D**ædalus, cereis instructus alis, iter æreum hædè cautè pervolabat, ut iusto inter solem & Oceanum relicto spatio, nullum è solari calore periculum sustinerit; Icaro econtrà, dum iusto altius evolabat, mox ob ceram, solarium radio-rum vehementiâ liquefactam, in mare præcipitato. Lemma. **INTER UTRUMQUE SECURUS.** seu, **MEDIO TUTISSIMUS.** Quisquis enim mediocritatis limites egreditur, aut nimium sublevatus,

Mediocritas.

Damnati
Eos, qui proprii interitûs authores existunt, hæc icone comprehendere licet; cum prius verò damnatos, qui eodem igne æternum ardebunt, cui ipsimet assiduum ac liberrimum subministravere fomitem. Apertè iis exprobrans Isaias, *Ambulate, inquit, in lumine ignis vestri, & in flammis, quas succendistis.* Et Theophrastus. *Deus ignem non preparavit hominibus, sed propter diabolum; ego autem memetipsum supplicio facio obnoxium.* Cæterum homo iracundus, iravidus, aut libidinosus flammam intra pæcordia alit planè exitialem, & quæ non ita multo post fuomet hospiti acceleratura sit interitum. De iracundo testatur Jobus, *Virum stultum interficit iracundia.* De Invido S. P. Augustinus. *Sicut arugo ferrum, ita invidia illam ipsam animam, in qua est, interimit & consumit.* Et de Libidine. *Concupiscentia mala quasi ardor est ignis. Ignis consumit vestem, libido adulterij consumit animam.*

32. Chimæra ignem nunquam adè copiosum è naribus & faucibus vomere est solita, atque dum adversus hostem conflictata, iram intra pectus & viscera succensam fenserat. Unde lemma. **MICAT, DUM DIMICAT.** Dæmonis, aut etiam hominis maligni hæc effigies est, qui, seu invidiæ, seu iracundiæ flammis succensi, nunquam acerbius exardescunt, quàm ubi mentem Christianam generosè reluctantem offendunt. S. P. Augustinus. *Qui malo animo virum bonum iracundiæ furore succensus conatur incendere, utrum ille possit exuri, ad huc dubium est: quod autem iste jam ardeat, dubium non est, quia fortè ille vir bonus spirituali succo & S. Spiritus refrigerio plenus, apposito persecutionis igne non ardet. Ille verò, qui cum conatur exurere, sine dubio non potest non ardere.* Cæterum bonum exemplum tum demum splendorem clarissimum spargit, idum altòs ad virtutis palæstram provocat. D. Thefaurus de Gereone ad prelium accincto, manibusque ardentibus sustinente faces, in hæc verba canit.

Face & gladio armatos producit. Nam virtus in exemplum posita MICAT, DUM DIMICAT.

33. Chimæra, capite & pectore leonem, ventre capram seu hircum, reliqua verò caudâ serpentem referens, ignem vomebat ore, vicinosque passim urebat. De hoc monstro canit Ovidius.

--- --- *Mediis in partibus hircum, Pectus & ora lea, caudam serpentis habebat.*

Flammas ore vomuisse Virgilius author est.

--- --- *flammisque armata chimæra &c.*

Unde lemma. **URIT FLAMMIS ARMATA VICINOS.** In triformi hoc monstro exactam libidinis imaginem exhibent Mythologi; illa enim cum impetu & ferociâ, instar leonis, invadit hominem; ut hircus progreditur, fœtoremque spurcissimum exhalat; tandem verò acerrimos doloris & pœnitentiæ aculeos post se relinquit mordetque in fine instar colubri. Nec frustra hoc monstrum vomit ignem, quo & se ipsum homo libidinosus, aliosque vicinos passim cremare ac consumere significatur. In hanc rem exclamat S. Hieronymus. *O ignis infernalis, luxuria! cujus materia, gula; cujus flamma superbia; cujus scintilla, prava colloquia; cujus fumus infamia & immunditia; cujus sintis gehenna.*

libidinis ago.

S. Hieronymus Epistolis

Zarat. Co- mes 17. My- thol cap. 16

tus, aliorum invidiam incurreret; aut nimium depref- sus, omnium ludibrio exponetur. Natalis Comes, hanc fabulam ad mores transferens. Neque alia de causa, inquit, hac celebrata sunt à Poetis, nisi ut demon- strarent, divitiarum & rerum omnium excellentiam nemini esse tutam, optimamq; esse mediocritatem, qua neq; invidiam secum trahit plurimorum, neq; tamen contemnatum, quod patitur infima hominum conditio. Cui assentiens Tullius, Civem, ait, oportet a quo & pari cum civibus jure vivere, neq; submissum & abjectum, neq; sese effertentem. Has ipsas mediocritatis leges religiose observatas habeat prudens Amator; neque enim ad res conditione sua altiores, neq; ad inferiores unquam trahi se patiatur. Appositè Otho Venius.

Amans.

Dadulus en medium tenet, extrema Icarus, ille Transvolat, hic merfus nomine signat aquas. Gaudet amor medio; nec summa nec infima quarit; Si qua volas apte nubere, nube pari.

34. Dædalus, labyrintho inclusus, cum terrâ marique negatum sibi videret effugium, solus restabat aër, per quem fugam duxit esse tentandam. Proinde (uti in rebus arctis solers est humanum ingenium) conficit è cera alas, annectit eas humeris, & avium in modum libratus, è Cretâ in Insulam Sardiniam aërium carpit iter. Volanti Dædalo epigraphen subjecit Dux Paliani Pompejus Columna. NIL LIN- QUIT IN AUSUM. Tanta vis est ingenii, ut nullis claudi possit repagulis ac difficultatibus, quin unam saltem inveniatur elabendi rimulam; Id quod, Ovidio teste, Dædalus verbis ostendit & factis.

Ingenium solers,

Ovidius 8 Metamor

--- --- Terras licet, inquit, & undas Obstruat; at cælum certè patet, ibimus illac; Omnia possideat, non possidet athera Minos: Dixit & ignotas animum divertit in artes, Naturamque novat.

S. Aug. serm. 118 de Divers. cap. 2 Ovid. l. 4. Trist.

Verissimè aded Magnus Augustinus. Omnium actio- num humanarum mater est necessitas. De hac mentis humana libertate Ovidius.

Sola nec insidias inter, nec militis enses, Nec mare, nec ventos, barbariemque timet.

Idem l. 3 Eleg. 7

Et rursus.

En ego cum patriâ caream, vobisque, domoque, Ruptaque sint, adimi qua potuere mihi. Ingenio tamen ipse meo comitorque, fruorque; Casar in hoc potuit juris habere nihil.

Ovid l de Arte.

39. Dædalus parens, ne quidquam adversè è ce- reis alis sustineret Icarus filius, hoc eum paterno monito est hortatus. ME DUCE CARPE VIAM; vel ut Ovidio placet,

Me pennis sectare datis: ego pravus ibo; Sit tibi cura sequi; me duce tutus eris.

Exemplum parentum & superiorum.

Nempe parentum exempla sunt optimi filiorum magistri; idque imitentur parentes, probitate vite liberos suos in sequelam tracturi. Magni Augustini doctrina est. Ut facilius sanetis, sani permanere debetis. Corrigite arguendo, consolamini alloquendo, exemplum prabete benè videndo. Ita facit Deus ipse, sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas, & assumpsit eum (Populum Israeliticum) atq; portavit in humeris suis. De se ipso testatur Christus, Exemplum, inquit, dedi vobis, ut, quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. De hoc rursus Sanctus Pater Augustinus. Christus venit in hunc mundum, ut exemplum sursum videntibus Deum, exemplum deorsum miran-

S Aug lib 7 de Trin. c. 23

tibus hominem, exemplum sanis ad permanendum, exemplum infirmis ad convalescendum, exemplum morituris ad non timendum, exemplum mortuis ad resurgendum.

DANAIDES.

CAPUT XV.

40. Belides seu Danaides sorores, ob interfecto- maritos eo supplicii genere perpetuò dam- natae sunt, ut rimosum dolium cogantur implere aquis, è quo tantundem semper effluit, quantum infunditur. Lemma. ASSIDUE REPETUNT, QUAS PERDANT. Ad verbum Ovidius.

Affidue repetunt, quas perdant, Belides, undas. Ovid. 4 Metamor.

Danaidum dolium perfluens indicat, beneficia in in- gratos non conferenda; effluit enim è memoria, è Ingratu grata mentis recordatione, & agnitione gratia, quidquid infundas. Avaris quoque aut prodigis nihil unquam est satis. Inexplebilis quippe est auri sitis, Avarus neque unquam, si Pactolum, Tagum, auriflua bibat Prodigium flumina, exsaturabitur; & qui semel sua per luxum fundere cœpit, quidquid hauserit, exhauriet. Garrul- Garrulus etiam dolium illud accomodatur, qui, ut est apud Comicum, pleni rimarum, hac illacq; disfluunt. Aggæi ore adversus populum Israeliticum queritur Deus, Qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum. Operariis ac mercatoribus hoc dictum velim, nimirum labores & operas, quibus diu noctuque fatigantur, incassum cadere ob Dei cultum neglectum. Quare si lucrum inde cupiant, Deum invocent, colantque juxta illud Christi promissum, Querite primum regnum Dei & justitiam ejus, & haec omnia adjicientur vobis. Quarentibus enim primum regnum Dei, subinfert Magnus Augustinus, id est, hac praeponentibus ceteris rebus, ut propter hac cetera queramus, non debet subesse sollicitudo, ne illa desint, quae huic vita propter regnum sunt necessaria. Caterum in sacculum seu dolium pertusum mittit mercedem suam, qui, post bona opera & merita in peccatum mortale prolapsus, ea fordida, perdit, ac dissipat; uti in illum Aggæi locum observat S. Hieronymus.

Ovid. 4 Metamor.

Ingratu

Avarus Prodigium

Garrul-

Agg. 1.6

Labore cultu li frustra-

neus. Matth. 6.

S Aug de serm Dom in Monte

Peccat mortal

DAPHNE.

CAPUT XVI.

41. Daphne pudicitiam suam Apollinis libidini fugiendo subduxit, quâ de causa meruit in laurum converti, arborem triumphalem ac castissimam, quæ nec frigoris, nec ardoris violentiâ se corrumpi patitur, perpetuò virens, semper illibata. Emblemati epigraphen addidit eruditissimus P. Michael Pexenfelder. IN FUGA VICTORIAM. Vel, USQUE VIRET SEMPER; verbis ex Ovidio mutuatis,

Usque viret semper, laurus, nec fraude caducâ Carpitur, æternum sic habet illa decus.

S. Thomæ Aquinatis, eorumque omnium hæc imago est, qui post obtentam è Venere victoriam, in Lauros aded invictas ac perpetuò virentes sunt immutati, ut in castimonia virtute firmati, nullum amplius libidinis sensum sint experti. De S. Thomæ Aquinate testatur S. Ecclesia, Muliere, quæ ad lacerandam ejus constantiam introducta fuerat, titione fugavit.

Castita fugien- salvata

Ovid l Trist. l. 1

S. The Aquin

Brev. m. 7 Mar

fugavit. Mox beatus juvenis flexis genibus ante signum Crucis orans, ibiq; somno correptus, per quietem sentire visus est, sibi ab Angelis constringi lumbos, quo ex tempore omni postea libidinis sensu caruit. S. Philippus Nerius suam virginitatem adversus Cæsariam, procacem fœminam, victoriâ ad eò illustri defendit, ut postea nullum amplius carnis lascivæ motum sit expertus, neque plus periculi à mulieris, quàm à lapidis aspectu senserit. Fugam, ceu unicum optimumque antidotum adversus luxuriam iteratò inculcat Magnus Augustinus. Experto crede, inquit, expertus loquor, coram Deo non mentior, Cedros Libani, Duces gregum, sub hac peste luxuriæ cecidisse repersi, de quorum casu non magis suspicabar, quàm de Ambrosii & Hieronymi impudica turpitudine. Fuge itaque omnem suspectam societatem fœminarum.

D I A N A.

CAPUT XVII.

42. Dianam, Virginem castissimam, phatetrâ & arcu instructam fingunt Poëtæ. Lemma. SERVAT ARMATA PUDOREM. Indicant nimirum, castitatem semper debere incedere armatam, & ad reprimendos hostium impetus accinctam. Arcum Dianæ sensit pudicitia ejus insidiator Gigas immanis, Orion nomine, quem telis suis confodit, & monstrum è terra natum, latè in terra porrexit. Horatius de eo,

Testis mearum centimanus Gigas
Sententiarum notus, & integra
Tentator Orion Diana
Virgineâ domitus sagittâ.

Anima humana nunquam non armata sit, ut adversus quævis hostium tela innocentiam pudoremque suum tueri possit. Unde hortatur Apollolus, Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli &c. Oculatum testem habetò S. Antonium, cujus verba S. Athanasius ita recenset. Hostile demonibus contra omnes Christianos, maxime verò contra Monachos & virgines Christi, odium est. Eorum semitis laqueos tendunt, eorum mentes impiis & obscœnis cogitationibus nituntur invertere; sed nihil nobis in hoc terroris incutiunt, fœdelium enim orationibus atque jejuniis ad Dominum statim corruunt.

F A M A.

CAP. XVIII.

43. Abbas Ferrus Famæ effigiem illo Virgillii lemimate affecerat. MOBILITATE VI-GET. Mulierum volubilitatem, ceu hæreditariam, hæc imago depingit, disticho, è Glossa relato, id confirmante,

Quid levius fumo? flamen, quid flamine? ventus.
Quid vento? Mulier. Quid muliere? nihil.

Huic non absimilis alius, à P. Aloysio Novarino adductus.

Penna levis, levis est pumex, levis aura; sed ipsâ
Fœmineâ levius quid levitate vides?

Unde mulier, sicuti in plerisq; omnibus, ita maxime in servandis arcanis est levissima. Valerii dictum est. Quid muliebri garrulitati committas, quæ illud solum potest tacere, quod nescit.

44. Fama epigraphen præfert. VIRES AC-

QUIRIT EUNDO. Simile honoris ac meriti incrementum etiam è virtute capimus. Lipsius, Bonis meritis, inquit, cum atate dignitas & pondus accedit. P. Ludovicus Soto in major cœlestem sponfam, assiduo augmento, primò auroram, postea Lunam, & denique solem cognominatam animadvertit; Progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol. Ab eo, inquit, quod suapte naturâ imperfectius est, à luce surgentis aurora, atque etiam luna, quando plena est ad lucem solis, quæ perfectissima & præstantissima est, rectè & gradatim procedit, ut sit auxesis, seu gradatio quadam in his comparationibus, quæ ad laudem regina, sponsi pertinent.

45. Famæ insuper non incongruè subscribes, AUGET, ET MINUIT. Qui detractioni, aliisque pravis animi affectibus assuevere, idem vitium cum fama commune habent; addunt enim demuntque historiae filo, prout malitiæ suæ magis opportunum duxerint. Unde sapienter monet D. Augustinus, Si laudanti amico credendum non est, nec inimico detrahenti. De Fama canit Ovidius.

--- Fama loquax pervenit ad aures
Dei mirata tuas, quæ veris addere falsa
Gaudet, & è minimo sua per mendaciâ crescit.

Et Silius Italicus.

Vera & ficta simul spargebat fama per orbem.

F O R T U N A.

CAPUT XIX.

46. Fortuna, globo insistentis, velum manû agitati cum lemimate. AUDACES JUVO. ita nimirum optimi tuique successus nostam industriam & sedulum cooperandi studium unice exigunt. Si Ovidio fidem habeas.

--- Audaces Deus ipse juvat.

Cato id confirmans, Non votis, inquit, neque supplicationibus muliebribus auxiliâ. Deorum parantur, vigilando, agendo, bene consulendo, prospera omnia succedunt; ubi socordia te & ignavia tradideris, nec quidquam Deos implores, irati, infestique sunt. Et Elias Cretensis. Spiritus sanctus iis demum libenter opitulatur, qui virtutem sibi consecrandam proposuerunt, & quæ suarum partium sunt, præstant. Unde etiam ait Apostolus, In patientia multa, in tribulatione, in necessitate, in angustia, in labore, in jejuniis, in Spiritu sancto. Videsne quemadmodum Spiritus sancti potentiam tunc posuerit, postquam ipse partes suas explevit? ergo spiritui quidem ipse confidit, sed tamen, quod etiam muneris sui est, præstat &c.

47. Fortuna & Virtus, eodem Emblemate representatæ, inscriptionem sustinent. RARO CONVENIUNT. Passim enim videas virtutem depresso, squalidam, ac extorrem, ignorantiam verò, cæteramque vitiorum colluviem, sublevatam ac honorum cumulo amplissimè exultam. E Lipsii sententia. Rara est conjunctio Virtutis & Fortuna, præsertim in modesto & sapiente: & bonæ mentis, ut inquit, soror est paupertatis. Et rursus. Paucos nuda virtus aut doctrinæ evexit. Vulgatum Petrarchæ dictum,

Povera, è nuda vai Filosofia.

48. Joannes Ferrus Fortuna effigiem hoc lemimate donavit. IL TUO SGUARDO FA L' HUOMO LIETO, E FELIGE, seu, ASPECTU BEAS,

Lips. l. i. in
Physiolog.
Præfat.

Can. 6
Lud. Sorom.
in hunc loc.

Detractor

S. Augustin.
lit. Petil. l. 3
cap. 10
Ovid.
Metam. 9

Sil. Ital. l. 8

Cooperatio.

Ovidius 10
Met.
Cato.
apud alios.

Elias Cret.
Orat. 1 de
S. Greg. Naz.

Virtus
egena.
Lips. l. 2. de
Admirand.
c. 15.
Idem Centur
singul. ad
German.
epist. 15

Aug. serm
7. verb. Dom.

castitas sit
armata.

Horat. l. 3
d. 4

Horat. l. 11

Athanas. in
ca. S. Anto.

Mulierum
stabilitas.
of. c. fortu
verb. sign.

Var. Aqu
epistol. n.
4

l. in Ep. ad
sum.

ofectus.

Præsentia BEAS. Hanc tamen proprietatem oculus ac præ-
 Dei. sentia Dei jure longè meliore sibi vendicant. Op-
 portunè in rem præsentem narrat Pierius Valerianus,
 Basiliscum, cujus simulachrum Ægyptii in Deorum
 censu numerabant, oculos ita dexterè dispositos
 habuisse, ut ad sacrificulorum arbitrium claudi
 & aperiri potuerint. Ipsius verba sunt. *Hunc si-
 mul atque oculis adaptis proferebant, universa
 Ægyptus lætitiâ atque hilaritate perfundebatur,
 perinde ac si Deorum oculi eos aspicerent, opemque
 præsentem omnibus pollicerentur, Quod si clausis
 eum oculis extulissent, ibi tum omnia marore luctu-
 que confundi &c.* Sed missis Gentilium deliriis,
 Cassiodorus in illud Psalmi, *Oculi ejus in paupe-
 rem respiciunt; ait, Beati redduntur, ad quos propi-
 tius respicit Deus: quoniam intuitus ejus beneficium
 est &c.*

Pier. Valer. l.
 14. titul. O-
 culi Divin.

Cassiod. in
 Psal. 10. v. 5

G A N Y M E D E S.

CAPUT XX.

Principū
 favor in-
 constans.

49. **G**Animes, subitò in athera evectus, Ja-
 vis pocillatorem agere, Superumque men-
 sis nectar ministrare jubetur. Et ecce! mox sce-
 na vertitur; Jovis regiâ excessit, & in Zodiacum
 translatus, pro chrysendeto aequalem sustinere bra-
 chiis cogitur. Lemma. SIC GRATIA VERTI-
 TUR AULÆ. Hæc præmia vitam sequuntur au-
 licam. Dum floret ætas, viretque sanguis, gratif-
 sima servitur servitus. Si parum quid offendatur, re-
 pentè serenum in tempestatem vertitur, & malis
 avibus abire jubentur, quos augurio læto felicitas
 ipsa advocasse videbatur. Quidam interrogatus,
 quomodò rem in aula rarissimam consecutus esset
 senectutem? respondit, *injurias accipiendo, & gra-
 tias agendo; uti refert Seneca. Mare qui intrat, in-
 quit Lipsius, fluctus expectat: qui aulam, motus:
 In aula lenta sunt beneficia, precipites iræ, levissimo
 momento in indignationem Principes impelluntur.*
 In Ganymedem sic lusum est.

Seneca lib. 2
 de Ira c. 34

*Quid sibi vult prona Phygis puer urniger urna?
 Regia quem volucris, nuper in astra tulit.
 Siccine Divini liquido pro nectare pocli
 Pincerna gelidas dextera fundit aquas?
 Hæc Jovis ex aula Ganymedis præmia? fusum
 Principis ut vinum; gratia fluxa perit.*

Invisi non
 nocent.

50. Invidi, dum homines virtuosos impetunt,
 canes illos imitantur, qui Ganymedem, supra A-
 quilam ad calos evectum allatrabant: ambo enim, as-
 ferente Emmanuele Thesauro, LATRANT, NON
 LACERANT. S. Augustinus. *Sicut aringo fer-
 rum, ita invidia illum ipsam animam, in qua est,
 interimit & consumit.* Unde Emblematis etiam in-
 scribere licet, LATRATUS IN AURAS. Verbis
 è Virgilio desumptis,

S. Aug. serm.
 83. de Tem.

Vigil. 5. Æn.

--- --- *Servitque canum latratus in auras.*

S. Chrysostr.
 Matth.

Im rem præsentem S. Chrysostr. *O invidia, qua
 semper sibi est inimica! Nam qui invidet, gloriam
 parit.*

G E R Y O N.

CAPUT XXI.

Concor-
 dia.

51. **G**Eryoni tricorpori inscripsere. GENUS
 INSUPERABILE BELLO. Hinc discas
 velim, quantum in superandis hostibus vel unica

possit multorum concordia. Alciatus eidem Em-
 blemati hunc titulum præfixit, *Concordia insupera-
 bilis; suamque mentem sequenti epigrammate ex-
 plicat.*

*Tergeminos inter fuerat concordia fratres,
 Tanta simul pietas mutua, & unus amor.
 Invisi humanis ut viribus ampla tenerent
 Regna, uno dicti nomine Geryonis.*

S. Gregorius Papa illud Divini epithalamii expli-
 cans, *Terribilis ut castrorum acies ordinata: castro-
 rum acies, inquit, tunc hostibus terribilis ostenditur,
 quando ita fuerit stipata atque densata, ut in nullo lo-
 co interrupta censeatur: & nos ergò cum contra ma-
 lignos spiritus spiritualis certaminis aciem ponimus,
 summopere necesse est, ut per charitatem semper uniti
 atque constricti, nunquam interrupti per discordiam
 inveniamur.*

S Gregor
 hom. 8. ii
 Ezech.

Cantic. 6

H E R C U L E S.

Cap. XXII.

52. **H**ercules, etiamnum in cunis vagiens, fer-
 pentes discerpsit. Lemma. **FORTES
 CREANTUR FORTIBUS.** Ita nimirum pluri-
 mum juvat, parentibus natum esse generosis, ac
 virtute inclytis. Horatius.

Natale

Horat. l.
 Ode 4

*Fortes creantur fortibus, & bonis
 Est in juvenis, est in equis patrum
 Virtus, nec imbellem feroces
 Progenerant aquila columbam.*

53. Hercules, hydram jugulans, epigraphen red-
 dit. **QUO DIFFICILIUS, EO PRÆCLARIUS.**
 Ea nempe facinora sunt digna heroë, quæ non-
 nisi inter gravissimas difficultates edantur. Appo-
 sitè Sanctus Ambrosius. *Non potest quis præmium
 accipere, nisi legitime certaverit. Nec est gloriosa
 victoria, nisi ubi fuerint laboriosa certamina.*

Gloria
 ter diff
 cultate
 crescit
 S. Ambro
 Offic. c. 5

54. Idem Emblemata, Hercules nimirum, ab
 hydrâ triumphans, epigraphen tenet. **VIRTUTE
 ET PATIENTIA.** Harum enim conjunctæ vires
 victoriam felicitatemque omnem haud operosè
 assequuntur, nullamque adversitatem non superant.
 Horatius.

Patient.

Perrumpit Acheronta Hercules labor.

Et Antiphanes.

Domat atque subigit cuncta, diligentia.

Præclare Seneca. *Nihil est tam difficile & arduum,
 quod non humana mens vincat.*

Seneca
 de Ira.

55. Mens generosa, nulloque unquam metu con-
 cutienda, Herculem imitatur, qui hydram interi-
 mens, epigraphen legendam offert. **TU NE
 CEDE MALIS.** Verbis è Virgilio mutuatis.

Animi
 impert
 ritus.

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

Virgiliu
 Æneid.

Fortes enim, inquit Tullius, non modò fortuna ad-
 juvat, ut est in veteri proverbio, sed multò magis
 ratio.

Cicero
 Tuscul.

56. Elevati Ferraricenses, symboli loco, Hercu-
 lem præferunt, qui adversus Antæum, Terræ filium,
 victor; epigraphen reddit. **SUPERATA TELLUS
 SIDERA DONAT.** Ad verbum Boëtius.

Boet. l. 4
 Consol. ii
 Metro

*Ite nunc fores, ubi celsa magni
 Duxit exempli via, quid inertes
 Terga nudatis? Superata tellus
 Sidera donat.*

Mund
 vincer

Præclare,

Præclare, ut solet Magnus Augustinus. *Duplicem mundus aciem producit contra milites Christi; blanditur ut decipiat, terret ut frangat. Non nos teneat voluptas propria; non nos terreat crudelitas aliena, & victus est mundus. Ad utrosque aditus occurrit Christus, & non vincitur Christianus.* Eandem imaginem cuius Beato, inter Sanctos recessit; uti & Beatissimæ Virgini ad cælos assumptæ; & Christo in cælos revertenti, propriam statues. Urbanus VIII. virtutem in hæc verba loquentem introduxit.

*Si me sequeris per loca sentibus
Infesta, te quis horrida, per nives,
Per saxa, per montis cacumen,
Sternet iter tibi ferrum & ignis:
Ureris æstu, pulvere sordibus
Pulchro, madebis tempora nobili
Sudore, non fractus labore, &
Magnanimo generosus ausu.
Evectus alis hisce per æthera
Tranabis ignem, & lactis iter pede
Premens, coruscanti micabis
Luce novum decus inter astra.*

57. Hercules, cælum humeris sustentans, epigraphen subjunctam habet. **NOVIT PAUCOS SECURA QUIES.** Hinc demonstrabis, hominum animos, quantum majori nobilitate, ac perfectione excultos, tantò graviori laborum pondere fatigari. Exemplo sint Jurisconsulti, Belliduces, & Concionatores, quibus eò minus otii, quò plus existimationis, accedit. Verùm non ea tantum hominum fors, sed omnes omninò, quotquot mundi negotiis se devovère, tranquillæ mentis voluptatem vix unquam delibant. Religiosissimus Thomas à Kempis, *Multam pacem, inquit, possemus habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus quarit; qui parùm vel rarò se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.*

Canentem audi Jacobum Billium.

*Instant terrenis infesta pericula rebus,
Fervent pro damnis prælia, proque lucris.
Et nihilest inter carnalia vota quietum,
Nec pax sollicitis, nec modus est cupidis.*

58. Hercules, immani robore gigas, vastam mundi molem supra curvatos humeros moderatur; cum lemmate. **DONEC REDDATUR ATLANTI.** Herculi non absimiles Principes purpurati, quibus, durante S. Ecclesiæ interregno, ad ipsam usque novi Pontificis, ceu Divini Atlantis, inaugurationem, universum Orbis Christiani pondus incumbit. Principum quoque Tutores, veluti Hercules, Provincias ac Regna tamdiu sustinent, donec Imperii hæres humeros, oneri ad eò gravi ac glorioso æquales, supponere valeat. Cætorum lex vetus tamdiu moderabatur orbem, donec tota veræ fidei machina in Christum, veluti cælestem Atlantem, sit translata. *Ideo vetus testamentum vocatur, inquit S. P. Augustinus, quia per novum aboletur.*

59. Carolus V. imperio spontè suâ renuntians, filium suum Philippum II. Hispaniarum Regem nominavit. Unde Philippus se ipsum Herculis Emblemate repræsentavit, qui mundum humeris sustentans, inscriptionem habuit; **UT QUIESCAT ATLAS.** Eorum omnium hæc imago est, qui Reipublicæ, religionis, aut magistratus supremo munere abdicato, in successores illud transferunt. Christus, ceu Atlas cælestis, æternam quietem in cruce auspiciaturus; curam suam maximam ac supremam, quam in servandâ suâ dilectissima matre repositam

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

habebat, in Joannem Apostolum transtulit his omninò verdis, *Ecce mater tua; id est, interprete S. Augustino, curam illius habe, eam tibi commendo, suscipe matrem tuam, &c.*

60. Inflammatus Patavinus symboli loco Herculem, ardenti rogo impositum, hæc inscriptione, ceu epitaphio, exornavit. **ARSO IL MORTALE, AL CIEL N' ANDRA L' ETERNO.** Id est. **EX MORTE PERENNITAS.** En! præclaram D. Martyris Laurentii effigiem! De illo nonnemo in hæc verba canit.

*Ardevano nel cor cor d' Alcide il forte
D' Amor le fiamme, e le purpuree faci,
Quando sprezzati i fochi, asprie voraci.
Salisù l' rogo, ed incontrò la morte.
Che poi poggando à le stellanti porte,
Scintillasse frà i lumi almi, vivaci
Mentì la fama; e che le care paci
Godesse eterne in quell' eterea corte
Non frà i numi del Ciel, ma de l' inferno
Sen giaccia Alcide, Ecco il levita Ibero,
C'ha, pien di sacro ardor gl' incèdii à scherno,
Che meraviglia poi se al Ciel superno,
Rapito dal terreno attro emisfero,
Scintillando fiammeggi in lume eterno.*

Accommodatè Seneca, *Ego, inquit, Herculem fleam, quod vivus uritur; aut Regulum, quod tot clavis configitur, aut Catonem, quod vulnus suum iteravit? Omnes isti levi temporis impensâ invenerunt, quomodo æterni fierent: ad immortalitatem moriendo venerunt:* Hanc præceptionem plurimum edocuit Magnus Basilius, cum Modestus, Imperatoris Prætor, acerrimas exilii suppliciorum, ipsiusque ad eò mortis minas intentaret, libero ac prompto ore respondit, *Mors mihi beneficii loco erit, citius enim me ad Deum transmittit, cui vivo. Ignis autem & gladius, & bestia, & virgula carnem lacerantes voluptati potius nobis, quam terrori sunt.*

61. D. Emm inuel-Thesaurus Abbas Cælum, simul ab Hercule & Atlante sustentatum, hæc Politicorum maximâ, ceu Lemmate, insignivit. **MAGNA NEGOTIA, MAGNIS, ADJUTORIBUS INDIGENT.** Ita Velleius Paterculus dicebat; *Magnos & eminentes viros magnis adiutoribus ad gubernandum fortunam suam usos esse.* Et Philo Hebræus. *Unus enim non sufficit, quantumvis alacer fortisque corpore simul atque animo, in tanta mole negotiorum ac multitudine quotidie aliis affluentibus super alia: proinde assumendi sunt optimates selecti, spectata prudentia, fortitudinis, justitia, pietatisq; incorrupti, & ante omnia insensu superbia: nam huiusmodi viri maximè idonei sunt ad sublevandum ope suâ bonum honestumque Principem.* Ita Pharaoni inservit Josephus, Davidi Joab, Salomoni Zabud, Dario Daniel, &c.

62. D. Didacus Saavedra Herculi, unâ manu clavam, alterâ verò Leonis interempti exuvias sustinenti, inscripsit. **FORTIOR SPOLIIS.** Enimverò hostium superatorum manubiæ ac fixa trophæa ingentes victrici animo vires addunt. Ita Vocula, teste Cornelio Tacito, exercitum suum in hostili terrâ hospitari voluit, *ut prædâ ad virtutem incenderetur.*

63. Academia Altorpiensis Symboli loco Herculem, clavâ munitum, & adversus Centauros dimicantem, præfert; cum lemmate. **CERTAMINE GAUDET.** Innuit videlicet, virtutem, juratam otii hostem, assiduos amare conflictus, suasque vires nunquam non exerere. Seneca, *Quidam, inquit, ultro se cessantibus malis obtulerunt, & virtuti, itura in obscurum, occasionem, per quam inniteret, quæse-*

*Io. 19. 27.
S. Aug. serm. de Passiona*

S. Laurentius.

Seneca de tranquill. animi cap. 15.

Mors utilis.

*Magistratus.
Vellejus Paterc.
Phil. Hebr. lib. de Creat. Principis.*

*Gen. 41. 44.
2. Reg. 14. 21.
3. Reg. 4. 5.
1. Dan. 6. 4.*

Spolia.

C. Tacit. l. 4. histor.

Virtus.

Senec. l. cur bonis viris. cap. 4.

quæsierunt. GAUDENT magni viri aliquandorebus ADVERSIS, non aliter, quàm fortes milites bellis. Vide integram viri sapientissimi dissertationem, quam prolixè ac doctè profèquitur.

64. Hercules, etiamnum juvenis, in virtutis & voluptatis bivio positus, egregiam de se ipso victoriam retulit. Nam repudiatis vitæ mollioris illecebris, virtutem, ad ardua vocantem, generoso voluptatis oblata contemptu, est secutus. Unde Herculi, dexteram virtutis viam ingressuro, subscribes. DURIOR ISTA PLACET. Equidem lubricè ambulat adolescentia; videt meliora, nec rarò probat; plerumque tamen peiora sequitur. Potens est illicium pravitatis, censeturque via tutior, quàm plures præcedunt; sed fallit exitus. Sapientissimus Regum, inter ea, quæ difficillimam videbantur habere explicationem, numerat *viam viri in adolescentia sua*. Est enim mobilis, vaga, instabilis hæc ætas ob calorem & fervorem sanguinis. S. Ambrosius eleganter in illum Proverbiorum locum commentatus, *Qui est parvulus declinet ad me, (meretricem illecebrosam) & vecordi locuta est &c. ait, Hæc mulier est suada meretrix, seu vecors voluptas, meretricio procax motu, infracto per delicias incessu, nutantibus oculis, & ludentibus jaculans palpebris retia, quibus pretiosas juvenum animas capit: quemcunque viderit sensu indignum, prætereuntem, sermonibus adoritur gratiosis, quibus facit juvenum avolare corda, pudore vilis, amictu dives, genus picta, vitiorum succincta comitatu, & quodam nequitiarum choro circumfusa. Thefauros demonstrat, regna promittit, amores spondet, inexploratos concubitus promittit, sine pedagogo disciplinas, sine monitore sermones, vitam sine solitudine, mollem somnum, inexplabilem cupiditatem. Atque hæc est illa seductrix, quæ parvulos, hoc est, juvenes imprudentes in transversum agit, à dextro tramite in sinistram torquet.*

65. Petrus Abbè, Ludovicum XIV. Galliarum Regem Emblemate significaturus, Herculis clavam depinxit; quæ, ex oleæ ligno confecta, & pacis est instrumentum, & in bello ad monstra sternenda deservit. Lemma. ET BELLI, ET TESSERA PACIS. Unde ad Regem conversus, cecinit,

*Quam dedit Alcidi mendacem fabula clavam,
Hanc tibi veracem clavam tua Gallia tradit.
Hanc Ludovige gerens; erit hac quoq; cognita mon-
stris
Et belli vindex, & sacra tessera pacis;
Alcides tu verus eris.*

S. Crux. Quod de Herculis clavâ, jure longè majore de S. Cruce intelligere licet, quæ non tantum ad salutem nostram conservandam, sed & ad hostes repellendos est opportunissima. S. Augustinus. *Opus est ut in navi simus, hoc est, ut in ligno portemur, ut mare hoc transire valeamus. Hoc autem lignum, quo infirmitas nostra portatur, crux est Domini, in qua signamur, & ab hujus mundi subversionibus vindicemur.*

66. Herculis clavam hoc lemmate insignivit Petrus Abbè. NOXIA MONSTRIS.

S. Crux. *Arma tamen sunt danda homini, sed noxia monstris.* Justitiæ vindicantis hæc idea est, quæ non nisi adversus sceleratos stringenda est. Porro S. Crux, sicuti hominibus est saluberrima, ita infernalibus monstris fatalem se exhibet. S. P. Augustinus. *Cruce fidelibus non est opprobrium, sed triumphus. Crux illa vexillum nostrum est contra adversarium nostrum diabolum.*

Virtus. 67. Tametsi Pygæi ingenti numero adversus Alcidem nitantur, conatu tamen semper irritò re-

primuntur, ac hosti triumphum cedunt. Unde Emmanuelis Thefauri lemma. VOLUNT, NON VALENT. Malevolorum hæc idea est, qui virtutem heroicam frustra opprimere conantur. Porro S. Ecclesia, quamvis plurimorum viribus infestata, semper tamen triumphat. S. P. Augustinus. *Non vincetur Ecclesia, non eradicabitur, non cedit quibuslibet tentationibus, donec veniat hujus sæculi finis.*

68. E Gallici Herculis ore catenulas aureas prodiisse ajunt, quibus populos passim in suas partes attraxerat. Emblemata subscripsit Emmanuel Thefaurus. VI SUAVI. Eloquentiæ hæc virtus est, quæ auditores, quantumvis renitentes, in suam sententiam rapere novit; Id quod cum primis de insigni quodam Concionatore dixeris. Id ipsum gratia Divina assolet, quæ attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. De æterna Sapientia exclamat S. Bernardus. *O sapientia, quæ attingis à fine usque ad finem fortiter, in instituentis & continendis rebus; & disponis omnia suaviter in beandis & ordinandis affectibus; dirige actus nostros, prout nostra temporalis necessitas poscit; & dispone, prout tua veritas æterna requirit.*

J A N U S.

Cap. XXIII.

69. Ani bifrontis imago epigraphen subjunctam habet. NON ILLI ALTERA SATIS. Vel, HINC INDE. Vel certè. ANTE RETROQUE. Viri prudentis hæc effigies est, qui res futuras æquè ac præteritas intuetur. Scitè Andreas Alciatus.

*Jane bifrons, qui jam transacta, futuraq; calles;
Quiq; retro sannas, sicut & ante vides.
Te tot cur oculis, cur fingunt vultibus? an quod
Circumspectum hominem forma fuisse docet?*

Et prior illo Terentius cecinit.

*Istuc est sapere, non quod ante pedes modo est
Videre, sed etiam illa, quæ futura sunt, prospicere.*

Mentem adeò circumspectam in Belliduce penitus necessariam censet Liplius. *Argum esse oportet, inquit, qui dux est, in tergo, in fronte, in capite, in pedibus oculos habere &c.*

70. Janum etiam hoc lemmate insignem proponunt. RECONDITA PANDO. Ita excellens ingenium complura arcana è naturæ penetralibus in apertam lucem profert. Ea insuper Prophetarum imago est, qui res occultas manifestant. Isaiam hoc encomio exornat Siracides. *Spiritu magno vidit ultima & consolatus est lugentes in Sion. usque in sempiternum OSTENDIT FUTURA ET ABSCONDATA, antequam evenirent.* D. Lucas non tantum sanctam Elisabetham, sed etiam hujus maritum Zachariam vaticinante Spiritu imbutam fuisse testatur. *Zacharias repletus est Spiritu S. & prophetavit.* Utrumque brevi metro comprehendit S. Ecclesia.

— *Parents nati meritibus uterque
ABDITA PANDIT.*

Denique eodem lemmate extremum judicium innuitur, in quo omnium hominum opera, hæc tæneus sub conscientiæ involucre recondita, in orbis conspectum clarissimè proferentur: *Tribunal enim illud, S. Hilario teste, abstrusam voluntatis nostræ conscientiam prodet; & ea, quæ nunc OCCULTA existimantur, luce convictionis publicæ DETLGET.*

S. Eccles.

S. August.
Psal. 60.Eloquetia.
Concionator.
Gratia Dei.Sap. 8. 1.
S. Bernard.
serm. 50.
Cans.

Vir prudens.

Alciat.
Embl. 11Terent.
Adelphi

Bellid.

Ingenium
vivax.
Proph.

Eccl. 48.

Luc. c. 41
&Judicium
extremum.S. Hilari.
1. b.Adolescentia
lucubrica.

Prov 30.

Prov 9. 16.
S. Ambr. l. de
Cain. & A-
bel. c. 4.

S. Crux.

S. Aug. serm.
22 de di-
versis cap. 2.Justitia
vindicati-
va.
S. Crux.S. Aug. l. 4. de
symb. c. 3.

Virtus.

J A S O N.

Cap. XXIV.

71. **I**ngentia pericula, in navigatione Colchicâ exantlanda; & horrenda discrimina, in auferendo vellere aureo proposita, generosum Jasonis animum nec ab itinere, nec à monstrorum aggressionem abstertere potuerunt: quin; accenderunt magis, & ad audendum provocârunt. Unde lemma ex Ovidio mutuatum. APPARET VIRTUS, ARGUITURQUE MALIS. Hinc discas, animum, & bonitate naturæ præstantem, & virtutibus insigniter imbutum, laudabilique gloriæ cupiditate incensum, nihil sapere humile, nihil abjectum; quin potius ipsis difficultatibus exacti & ad fortiter, etsi periculose, agendum inflammati. Habent hoc sublimes spiritus; per templum *Virtutis* ad ædem *Honoris* ascendere solent. Jason, ubique victor, demonstrat, virtuti & magnanimitati omnia cedere, omnia pervia esse; nec quidquam tam arduum, quod non constanti, improboque labore attingere, tuique juris facere possis: *Avida*, inquit Seneca, *est periculi virtus, & quò tendat, non quid passura sit, cogitat; marcet sine adversario, crescit in adversis.* Verissimè Silius.

--- --- --- *Explorant adversa viros.*

Et Seneca tragædus.

Virtutis est domare, quæ cuncti pavent

Nam Philosopho Romano teste. *Non quia difficilia sunt, multa non audemus; sed quia non audemus, difficilia sunt.*

I C A R U S.

Cap. XXV.

72. **I**carus, Emblemate propositus, epigraphen tenet. A CADER VA CHI TROPPO IN ALTO SALE. Id est, *Ut lapsu graviore ruant, tolluntur in altum.* Eruditè S. Gregorius Nazianzenus.

Suprà modum si metiere te, rues.

Seneca, regis celsitudinis pericula deplorans, canit

*O regnorum magnis fallax.
Fortuna bonis, IN PRÆCIPITI
Dubioq; nimis EXCELSA LOCAS;
Nunquam placidam sceptrâ quietem,
Certumve sui tenuere diem.*

73. Icarus, è sublimi præcipitatus, inscriptionem refert. GLORIA POENA MAJOR. Id ipsum Magnates compertum habent, dum è pristino felicitatis gradu delapsi, ærumnis tantò gravioribus affliguntur, quantò sublimius erat præcedentis fortunæ fastigium ac gloria. Scitè Juvenalis.

--- --- --- *Qui nimios optabat honores
Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
Casus, & impulsæ præceps immane ruina.*

Lapsum pœnainque gravissimam minatur Deus iis, qui ambitioso honorum gradu in his terris præfulgent. Potentes potenter tormenta patientur. In hunc locum S. Isidorus, *Quapropter, inquit, retrahat se unusquisque ab hoc non tam honore, quàm onere; & aliorum locum, qui digni sunt, non ambiat occupare. Qui enim in erudiendis, atque instituendis ad virtutem populis præerit, necesse est, ut in omni Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

bus sanctus sit, & in nullo reprehensibilis reperitur, &c.

74. Joannes Ferrus ruenti Icaro inscripsit NON SON GIA L' ALE AL GRAN DESIO CONFORMI. Id est, **F**ANTIS NON QUADRANT AUSIBUS ALÆ. Eos omnes hoc Emblemata notat, qui ultra ingenii, nobilitatis, aut opum suarum vires ad dignitatum præcipitia evhi cupiunt. Vesano hoc ausu excœcatus Simon Magus, cum dæmonum ope ad cœlos evolare contenderet, subito prostratus, supino, ruptoque corpore in imam terram recidit. De hoc Sulpitius Severus; *Qui, cum magicis artibus, ut se Deum probaret, duobus suffultus demoniis evolaret, orationibus Apostolorum, fugatis demonibus, delapsus in terram, populo inspectante, disruptus est.* S. Ambrosius eâ alarum debilitate improvidam juventutem repræsentat, aitque, quod gentiles hæc Icarum fabulâ poetico sale declarare voluerunt prudentium maturitati tutos volatus esse per cœlum, juvenilem verò levitatem obnoxiam cupiditatibus mundi, resluentibus pennis, & per obliviam veritatis, meritorum compage resolutâ, majore pernicie in terram relabi. Pari modo felicitatis nostræ volatus, hominum fulcramento, nimium quantum infirmo, nixus, paulò post præcipitabitur, nisi gratiæ Divinæ alas prentet. Rursus in hanc rem S. Ambrosius. *Habet alas animas suas, quibus se possit libera levare de terris. Ergo quia volandi nobis data est copia, excitet in se unusquisque gratiam Dei, ac posteriora obliviscens, priora appetens ad destinata contendat. &c.*

75. Icarum præcipitari necesse fuit, dum liquatâ alarum cerâ soli nimium propinquabat; incolumis haud dubiè evasurus, si patris velligia legens, inter Solis calorem & maris humiditatem volâset medius. Unde lemma, INTER UTRUMQUE SECURIUS. Ita omninò Christianus, aquis intervallis inter spem Divini refrigerii, & metum extremi judicii constitutus, beatitudinis assequenda fiduciam penè indubitata habet. Paucis rem totam explicat S. Gregorius Nazianzenus.

*Ne fide multum, neve despera nimis,
Illud solutos efficit, pessumdat hoc.*

Potestatem ejus timete, inquit magnus Augustinus, misericordiam ejus amate; nec sic de misericordia ejus præsumatis, ut potestatem contemnatis.

J V P I T E R.

Cap. XXVI.

76. **J**upiter, intra tempestuosas nubes, fulminumque coruscationes conspicuus, fana, lucorumque quereus, sibi sacratas, sternit; cum lemmate. NEC SUIS ABSTINET. De illo Horatius.

--- --- --- *Rubente
Dexterâ, sacras jaculatus arces,
Terruit urbem.*

Parentes illos hoc Emblemate delineatos putes, qui, judices nimium severi, in proprios filios severe animadvertunt. Inter hos facile coryphæus Saul, crudele mortis fulmen, instar irati Jovis, in Jonatham, nobilissimum filium suum, vibravit; *Morte morioris Jonatha.* Hoc nihilo clementior Manilius Torquatus, filium victorem, referente Valerio Maximo, quod adversus imperium suum cum hoste manum

Præsumptio imprudens.

Simon Magus.

Sulp. Sev. l. 2. histor.

Juventus imprudens.

S. Ambrosius. 3. de Virginis.

Spes in hominibus non est signa.

S. Ambrosius. loc. cit.

Spes & timor.

S. Greg. Naz.

S. Aug. in Psal. 71.

Horat. l. 1. Carm. Od. 2.

Judices severi.

1. Reg. 44. 4. Val. Max. l. 6. cap. 9.

conseruerat, securi percussit. Denique Constantinus Imperator amantissimo filio Crispo, cum æmulorum inuidiâ delatus esset, innocuam vitam eripuit.

Judex
partialis.

77. Jupiter, fulmina in orbem vibrans, aquilam; ministram suam, semper intactam seruat & incolu- mem. Unde inscriptio, priori contraria, SUIB AB- STINET. Judicem partialem hæc imago repræsen- tat, qui pro affectu suo in externos seuerè animadver- tit, consanguineis & amicis propriis liberrimè dimis- sis. Davidi hanc notam inurit Sacra Pagina, qui in subditorum delicta castiganda celerrimus, Amonem incestuosum, Absalonem perduellem; & Adoniam, diversâ tyrannide Parentis regno insidiantem, nec digito attingit. Graviter præcepit Deus. *Quod iustum est iudicate, siue civis sit ille, siue peregrinus. Nulla erit distantia personarum. Ita parvum audietis ut magnum, nec accipietis cuiusquam personam.* Pul- chre Petrus Ravennas. *Nihil adeo gloriose lucet in iudice, sicut amare & exhibere iustitiam sine omni acceptione personæ. Teste enim Cicorone, exiit personam iudicis quisquis amicum induit. Aiquitas, cui iudex obsequitur, sinistra odii, vel amoris dex- tram nescit. Nam talis esse debet juris minister, ut in eius manu nullius auctoritate persona timent aut vacillet libra iustitiæ.*

1. Reg. 13. 31.
2. Reg. 18. 5.
3. Reg. 1. 6.
Deut. 1. 19.

Pet. Raven.
in epist.

Princeps
benignus.

78. Poëtæ testantur, apes in ore Jovis infantis mellificasse. Lemma. DULCESCUNT LABIA MELLE. Hinc disces, Regem, qualis erat futurus Jupiter cum primis benignitate, affabilitate, ac benificentia pollere debere. De Josia, Rege Hebræorum longè optimo, memorat Siracides, *Memoria Josia in compositionem odoris facta, opus pigmentarii: in omni re quasi mel indulcabitur ejus memoria.* De Platone Valerius Maximus, *Apes, inquit, æternæ felicitatis indices extiterunt, dormientis in cunis parvuli ori mel inferendo.* Hieroni quoque, postea Sicilia Regi, jussu patris exposito, propterea, quod ex ancilla natus esset, apes in os mella ingesserunt: quo ostentò pater, ab aruspibus admonitus, filium recepit, moribusque & disciplinis erudicendum curavit, per quas postea ad præmonstratam regni majestatem facile pervenit. Jovis nomine etiam Prælatos intelligere licet, qui, è Magni Augustini præceptione, *Magis amare appetant, quam timere.* S. Ecclesia teste, in S. Ambrosii infantis ore examena- pum consedisit dicitur.

Val. Max. l. 1
cap. 6.

Plin. l. 21. c. 5.

Prælatos
benignus.
S. Aug. in
Reg.
Brev. Rom.
7. Decemb.

79. Jupiter, ad regni folium evectus, sese libidin- nis explendæ causâ, in varias bestiarum formas ver- tisse fingitur à Poëtis; quorum alius ei cornua imposuit, alas alii, &c. Lemma. IN BRUTUM LAS- CIVIA VERTIT. Significabant nempe hominem rectæ rationi obtemperando, suasque cupiditates intra orbitam continendo, quasi quemdam in cælo Jovem esse; hanc verò dignitatem, si terrenis ac brutis libidinibus subjiciatur, cum Jove in varias turpi- tudines, hoc est, bestias & pudenda dedecora abire. Psaltes Regius queritur, *Homo, cum in honore esset (hoc est, dignitate proximè ad Deum accederet) non intellexit (nobilitatem suam) comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis.* In hunc locum S. Augustinus. *Non facit Deus sic hominem, quomodo facit jumentum; sed fecit Deus hominem, cui servirent jumenta. Ille autem non intel- lexit; & qui factus erat ad imaginem Dei, compara- tus est jumentis insensatis.*

Psal. 48. 13.

S. Aug. in Ps.
48. conc. 1.

80. Jupiter, Deorum Rex flagitiosissimus, Eu- ropam, Agenoris Phanicum Regis filiam, in spe- ciem bovis transformatus, rapuit, & in Cretam insulam transvexit. Lemma. INDUITUR FACI- EM TAURI. Verbis ex Ovidio mutuatis.

*Non bene conveniunt, nec in una sede morantur
Majestas & Amor, Sceptri gravitate relicta,
Ille Pater, Rectorque Deum, cui dextra trifidus
Ignibus armata est, qui nutu concutit orbem,
Induitur faciem tauri, mistusque jvendicis,
Mugit, & in teneris formosus obambulat herbis.*

Ovid. 2.
Metam.

Inest huic fabulæ turpi doctrina pulchra. Ostendere Libido namque Commentores ingeniosi voluere, quanta hominem vis ætus, & furor sit libidinis; quæ, ubi prævaluit ra- in brutum tionem, ad nullum non dedecus atque turpitudinem, vertit. rapit, adè, ut nonnunquam viri insignes, quasi è ra- tionis humanæ domicilio exierint, non dubitent cum summa dignitatis & existimationis suæ jactura, frenos cupiditatis, brutorum in morem, laxare. Neinpe homo propter indomitas cupiditates Com- paratus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis. Hoc effrænata lascivia potest; unde Regius Va- tes canit. *Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.* S. P. Augustinus. *Omnes facti sunt ad imaginem Dei, nisi terrenis cupiditatibus conterant, quod ille formavit.*

Libido
in brutum
vertit.

Psal. 48. 13.

Psal. 31. 8.

S. Aug. in
Psal. 57.

81. Jupiter, humanâ specie terrarum orbem per- agrans, hospitio undique exclusus est, donec tandem à Philemone & Baucide, grandævus simul & pauperculis conjugibus, in agresti casa & tenui ap- paratu, qualem nimirum angusta res domestica fe- rebat, amicè cum Mercurio comite fuerit exceptus. De hoc Ovidius.

*Mille domos adire, locum, requiemq; petentes:
Mille domos clausere fera, tamen una recepit,
Parva quidem stipulis, & canna tecta palustri.*

Ovid. 2.
Metam.

Unde lemma. TAMEN UNA RECEPIT. In hoc fabulæ involucro adumbratus cernitur Deus homo; cui in hunc mundum nato, non erat locus in diverforio. Porro Deus, tametsi omnium aliorum animis exclusus, à simplicibus tamen ac pauperibus recipi, illosque arcanis suis cælestibus dignari con- suevit. S. Paginâ teste. *Cum simplicibus sermocinatio ejus.* S. Gregorius. *Cum simplicibus Deus sermo- cinari consuevit, quia de supernis mysteriis illorum mentes radio suæ visitationis illustrat, quos nulla umbra duplicitatis obscurat.*

Nativitas
Christi.

Luc. 2.

Pauperes

Prov. 3. 32.
S. Greg. 3.
Pastor. ad
mon. 12.

JUSTITIA. Caput XXVII.

82. Justitia, vultu juvenili & ad venustam maje- statem composito, gladium ac bilancem manu sustinet; cum lemmate. CUIQUE SUUM. Jurisconsultis *justitia est constans & perpetua voluntas, jus suum unicuique tribuens, non quantum ad actum, sed quantum ad affectum.* S. Anselmus, *Justitia, inquit, est animi libertas, tribuens unicuique suam propriam dignitatem, majori reverentiam, pari concordiam, minori disciplinam, Deo obedientiam, sibi sanctimoniam, inimico patientiam, egeno operosam misericordiam.*

Justitia.

S. Anselm.
Cur Deus
homo.

83. Alius eidem inscripsit. NULO FLEC- TITUR OBSEQUIO. Extremi tribunalis hæc imago est, ubi nulla ad judicem flectendum prode- runt munera vel obsequia. *Argentum eorum & aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini.* Unde Filius hominis venturus est in gloria Patris sui cum Angelis suis, & tunc reddet unicuique secundum opera sua. S. Bernardus. *Quid faciet de injustis iudicis, qui ipsas quoque iustitias judicabit, qui cuiusque merita recitabit? Veniet inquam, veniet Dominus iudicis, ubi plus valebunt pura corda, quam astuta verba, conscientia bona quam flectetur donis.* Eruditus hæc de re extat Anonymi Dialogus, cuius hoc est exordium.

Justitia.

Ezech. 7.
Matth. 16

S. Bern. in
Epist.

Ph. *Quæ Dea? I. Iustitia. Ph. At cur torvo lumine spectas?*

I. NESCLIA sum FLECTI, nec moveor pretio.

Ph. Unde genus? I. Cælo &c.

Horat. lib. 3. Et Horatius.

*Iustum & tenacem propositi virum
Non civium ardor prava jubentium
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solidâ &c.*

I X I O N.

C A P U T XXVIII.

84. **J**oannes Ferrus Ixionem supra rotam, flammis undique circumfusam, depinxit; addito lemmate. **E SOLO A DANNO MIO PERPETUO IL GIRO.** Id est. **JUGI VERTIGINE VEXOR.** Viva hæc mundanæ inquietis idea est; de qua apprimè Seneca. *Turbo quidam animos vestros rotat, & involvit fugientes, petentesque eadem, & nunc in sublimi alligatos, nunc in infima allisos rapit.* Lucretius.

*Nunc aurum & purpura curis
Exercent hominum vitam, belloque fatigant.*

Mundi inquietudo. enec. l. de is. Be at. c. 8.

Lucret. l. 5.

Et Petrus Blefenlis.

Ambitio- us.

Plutarch. in vita Agidis. ulto. Test. 2. ode 2. Cogitatio morosa.

Et Petrus Blefenlis. *Non deest tibi rota Ixionis, dum cupiditate torqueris.* Plutarchus in Ixionis mythologiâ immodicam ac inquietam quorundam ambitionem considerat, qui contingendæ desideratæ dignitati conatum omnem adhibent, ac mille anxietatibus agitantur. *Non absurdè sanè inquit, neque imperitè in ambitiosos Ixionis fabulam convenire nonnulli arbitrati sunt.* Eodem argumento Fulvius Testi inquilinas amoris sui turbas exprimit.

*Vagabundo pensero
Ove vai? onde vieni? è che pretendi?
Tu sul' ale leggero
Oraparti, oratorni, or poggi, or scendi;
E nel tuo moto eterno,
Se'l Ixion del amoroso inferno.*

L Y C A O N.

Cap. XXIX.

85. **L**ycæon, Arcadiæ Rex, ob impietatem, perfidiam, inhospitalitatem, & tyrannidem in lupum transformatus est. Lemmatis loco subscribes. **BESTIÆ SIMILIS, IN BESTIAM TRANSIT.** In eam scilicet feram abiit Lycæon, cujus mores jam ante præferbat: volebant quippe sub hoc fabulæ involucro significare veteres, hominem in bestiam illam transire, cujus vitium imitatur. S. Chrysoptomi dictum est, *In tot bestias hominem transire, in quot vitia à virtute desectit.* Quod quantum sit malum Tullius declarat, quem laudat Lactantius. *Præclare ait, Cicero dixit: si nemo est, quin emori malit, quam converti in aliquam figuram bestie, quamvis hominis mentem sit habiturus; quanto est miserius in hominis figura, animo esse efferrato?* Quod Severinus Boëtius filius prosequitur. *Evenit igitur, inquit, ut quem transformatum vitis videas, hominem existimare non possis. Avaritiâ fervet, alienarum opum violentus creptor? similem lupo dixeris. Ferox atque inquietus linguam litigiis exercet? cani comparabis. Insidiator oculis surripuisse frandibus gaudet? vulpeculus exa-*

homo similis bestie.

Chrysopt. om. i. in Io.

Lactantius apud a. G. l. 1. c. 11.

Boeth. l. 4. de consol. Phil. rosa 4.

quatur. Ira intemperans fremit? leonis animum gestare credatur. Pavidus ac fugax metuenda formidat? cervis similis habeatur. Levis ac inconstans studia permutat? nihil ab avibus differt. Fœdis immundisque libidinibus immergitur? sordida suis voluptate detinetur. Ita fit, ut qui probitate desertâ, homo esse deserit, cum in Divinam conditionem transire non possit, vertatur in belluam.

M E D U S A.

Caput XXX.

86. **M**edusæ caput, Minervæ scuto incisum, epigraphen tenet. **TERRORE ET ARMIS.** Geminos hos victoriæ obtinendæ polos dixeris, siquidem Provinciæ non armis duntaxat, sed frequentius solo minitantis famæ terrore expugnantur. Porro sicuti Reges terreni subditos, si amore nequeant, armis & terrore in officio continent; ita multò magis Deus; nam, Magno Augustino teste, *Terribiles sunt Reges terra; sed ille super omnes, qui terret Reges terra.*

Militia.

S. Aug. in Psal. 75.

87. Medusæ capite imperterritum ac invictum hominis animum repræsentare licet; cui proinde, Emblematis loco, subscribas. **TELA OMNIA CONTRA.** Talis omninò mens erat D. Pauli, qui charitatis Divinæ scuto firmatus omnes creaturarum vires provocare potuit. *Quis ergò, exclamat, nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas, an periculum? an persecutio? an gladius?* Eodem encomio Theodosium Imperatorem prosequitur Claudianus.

Magnumanimitas.

Rom. 8. 35.

Claud. de 4. Consul Honor.

*Omnibus afflictis, & vel labentibus ictu;
Vel propè casuris, unus tot funera contra
Restitit: extinxitque faces: agrosque colonis
Reddidit, & lethirapuit de faucibus urbes.*

De se ipso testatur Seneca. *In quacunque positione mentis sim, cum lego Sextium, libet omnes casus provocare, libet exclamare: quid cessas fortuna? congrederere, paratus sum, &c.*

Senec. Epist. 65.

88. Abbas Ferrus Medusæ effigiem hoc lemma te donavit. **EXANIMAT VISA.** Venustas muliebris hanc vim cum Medusâ prorsus communem, familiaremque habet: uti Lucanus, & illo posterior Natalis Comes prolixè in hæc verba testantur. *Cum pulcherrima esse diceretur omnium mulierum Medusa, quid prohibet illam voluptatem, aut libidinem censeri? Est enim vis illa voluptatum, ut & Deorum cultus, & omnis humanitatis, & officii, omnisque utilitatis nos oblivisci cogat, si illarum arbitrio nos dedamus: quare cum homines utiles rebus ceteris efficiantur, præclurè dicti sunt in lapides converti. Quemadmodum enim Medusæ facies homines efficit stultos, eosque, horrendâ metamorphosi, in saxa commutat; ita voluptas & formæ venustas omnem cum virtutis, tum rationis ac pietatis sensum evertunt, animâ veluti exanimi relicta.*

Forma muliebris.

Luc. in Dialog. imagin. Natal. Comes. Mythol. l. 7. cap. 11.

89. Dominicus Gambertus Medusæ caput, umboni insculptum, hoc lemma te notavit. **EFFUGERE EST TRIUMPHUS.** Eadem inscriptio, ex Horatio mutuata, etiam Syrenum est propria.

Fuga victoriosa. Horat. l. 4. Od. 3.

*Dixitq, tandem perfidus Annibal:
Cervi luporum præda rapacium
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere, & EFFUGERE EST TRIUMPHUS.*

Hinc discas velim, libidinis irritamenta nonnisi fugiendo superari. Dilucidè S. Joannes Chrysoptomus. *In prælio contra demones virili & audaci animo opus, in continentia autem præparatè de victoriis concedi,*

S. Jo. Chrysopt.

S. Aug. serm.
210. de
Temp. cap. 1.

concedi, non ex virginum consuetudine, sed secessu.
Et S. P. Augustinus. *Libidinem fugere, pars magna martyrii est. Ergò contra libidinis impetum apprehendite fugam, si vis obtinere victoriam.*

Capillos ornare.
S. Hieron.
epist. ad Latam.

90. Medusa ob capillorum venustatem ausa est ipsimet Palladi certamen offerre. Unde in tantæ arrogantiae poenam illius crines in turpissimos angues sunt conversi. Lemma, VERTUNTUR IN ANGUES. Hoc nimirum crinale manet superbas in sepulchro comas. Proinde Latam suam de filiâ instituentâ sapienter monet D. Hieronymus; *Cave, ne aures perfores, ne cerusâ & purpurissâ ora depingas, ne collum auro & margaritis premas, ne caput gemmis oneres, ne capillum irruces, & ei aliquid de gebenna ignibus auspiceris.*

M A R S.

Cap. XXXI.

91. Martem inter Deos utilissimos, & ex Deâ natum fingunt Poëtae. Unde Marti, adversus invasorem dimicanti, subscribes. MAGNA SALUS BELLO. E diametro Virgilius.

Bellum utile
Cicero de Offic.

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes.
Nimirum ideò Decorum albo accensuere Martem, quod bellum ad injurias repellendas humano generi sit utilissimum & maximè necessarium. Nam Cicero teste, *Suscipienda bella sunt, ut sine injuria in pace vivatur. Cum tempus necessitasque postulat, decertandum manu est, & mors servituti, turpitudini que anteponenda.* S. Ambrosius posteaquam multis exemplis ostendit, excelluisse quoque in populo Dei multos bellicæ fortitudinis laude præstantes, deinde his verbis concludit. *Habes fortitudinem bellicam, in qua non mediocris honesti & decori forma est, quod mortem servituti præferat ac fortitudini. Quæres multos accendit, ut leonum instar spirarent Martem, quibusque dulce ac decorum erat, pro patria mori; imò pulchrius pro religione, Deo, cælo. At bellum multis est occasio cupidè, avarè, crudeliter, impiè agendi: num ideo nullum esse debet? Ovidium audi.*

S. Ambros. l.
1. offic. c. 40.
¶ 41.

Ovid. l. 1.
Trist.

*Nil prodest, quod non ledere possit idem.
Et lutro & cautus præcingitur ense viator,
Ille sed insidias, hic sibi portat diem.*

Thucyd.

Sapienter Thucydides. *Ut modestia est, quiescere, si non afficiaris injuriâ: ita justitia est, cum injuriâ lacessimur, bellum paci anteferre; & repressâ injuria, post bellum rursus pacem facere: ne aut successu in bellis elati plura appetere, aut pati injurias mollitiæ & amore otii videamur.* Et Salustius. *Sapientes pacis causâ bellum gerunt, & laborem spe otii sustentant.*

Salust.

In bello sit prudentia & consilium.
Livius.

92. Symboli loco Mars representatur, armis horridus, & acinacem manu rotans; cum lemmate. FORTITER, SED CAUTE. Nimirum in bello non sufficit, caput muniri galeâ, & loricâ corpus; nî etiam accedant prudentia & consilium, quæ fortitudinem manuducant. Livius monet. *Præquam ingrediare bellum, cum tuas vires, tum vim fortune, Martemque belli communem propone animo.* Agestifilæ interrogatus, quid ducem belli præcipue exornaret? respondit, *adversus hostem audacia, & in oblatâ opportunitate consilium.* Elegans in rem præsentem de Marte est epigramma.

*Hic licet infans nuscquam penetrabilis armis,
Securus propropiâ condicione Deus:*

*At caput Aetnao munit, pectusque metallo,
Ceu mortem impavidus terreat, ac paveat.
Consilium cauto Princeps à Principe sume:
Sint tibi cuncta licet prospera cuncta time.*

93. Fingitur Mars sublimi residere curru, equisque velocissimis trahi. Lemma. ANTE NOTOS, ZEPHYRUMQUE VOLANT. Nam Poëta in bello opus est. teste.

Martis equi ante Notos Zephyrumque volant. Seneca.

Hinc disces celeritate opus esse in bello. Philosophi Romani effatum est, *una rebus salus est, occurrere ad primos rerum impetus.* Alexander Macedo festinatione vincebat; qui rogatus, quâ ratione tantum sibi imperium tam brevi tempore comparasset, respondisse fertur, *nihil differendo.* C. Julius Cæsar Dictator, ut scribit Suctonius, Pontico triumpho inter pompæ fercula, trium verborum prætulit titulum, *Veni, vidi, vici.*

M E R C U R I U S.

C A P U T XXXII.

94. Mercurius, eloquentiæ Deus, animarum alias ex Orco evocare, alias in Tartarum mittere, ventos concitare, ac nubila trajicere fingitur. Lemma. PARTES IMPELLIT IN OMNES. Prædicatorum hæc imago est, qui peccatores ab inferis liberant, contumaces æterno supplicio percellunt, virtutis spiritum adversus vitiorum ventos concitant, ac difficultates omnes ad cælum pervias reddunt. S. P. Augustinus. *Prædicatores voluntates pigras excitent, accendant frigiditas, corrigant pravas, aversas convertant, repugnantes pacificent.*

Prædicator.

S. Aug. de bono viduit. cap. 18.

95. Mercurii statua biceps, aut etiam triceps olim in bivis ac trivis collocabatur, ad indicanda viarum discrimina. Emblematis loco subscripsit Alciatus. *QUA DII VOCANT, EUNDUM.* Mentis humanæ tanta est cæcitas, ut, quâ viâ ad cælos sit eundum, planè ignoret; unde recurrendum est ad eum, qui dicitur *Via, veritas & vita.* In hunc locum S. P. Augustinus. *Ambulare vis? ego sum via. Falli non vis? ego sum veritas. Mori non vis? ego sum vita. Hoc dicit tibi Salvator tuus. Non est quò eas, nisi ad me, non est quæ eas, nisi per me.* Certè Socrates apud Platonem asseverat, eâ solùm pergendum esse viâ, quâ Deus ducit. Elegans in rem præsentem est ejusdem Alciati epigramma.

Christus est via ad cælum.

Ioan. 14. 5.
S. August. tract. 22. i. Ioan.

*In trivio mons est lapidum: supereminet illi
Trunca Dei effigies, pectore facta tenuis.
Mercurii est igitur facies; suspende viator
Serta Deo: rectum qui tibi monstrèt iter.
Omnes in trivio sumus, atque hoc tramite vita
Fallimur ostendat nî Deus ipse viam.*

Docemur in super hoc Emblemate, nihil nos, quodcunque vitæ genus eligamus, posse proficere, nisi magistrum aliquem probum, doctumve nobis ad imitandum proponamus, qui sit, instar Hermæ, viadux & director.

Electio status.

M I D A S.

Cap. XXXIII.

96. Midas, cum Bacchum hospitio exceperet, iustus petere, quidquid vellet; nihil æque se optare respondit, quam ut protinus, quæcunque attingit-

attigisset, in aurum verterentur. Annuit optatis Bacchus; soloque Midæ contactu mox obvia quæque in aurum convertebantur. Verum cum, urgente fame, cibum sumere aggrediretur, atque illum quoque in aurum mutari cerneret, sensit tandem stolidus, se parum sapienter optasse; rursus proinde Baccho supplicans, rogavit, ut munus illud, quantumvis speciosum, sibi adimeret. Lemma ex Ovidio subjunges. QUÆ MODO VOVERAT, ODI.

*Antonius novitate mali, divesque, miserque,
Effugere optat opes, & quæ modo voverat, odit.
Copia nulla tamen relevat, sitis arida guttur
Urit, & in viso meritis torquetur ab auro.*

Eruditissimus P. Michaël Pexenfelder ex stolido hoc Midæ voto sapienter demonstrat, nostras ad Deum preces admodum temperandas esse, ut negotia omnia liberrimè ipsius providentiæ permittamus. Socrates apud Valerium Maximum. Nihil ultra petendum à Diis immortalibus arbitrabatur, quàm ut bona tribuerent; quoniam si demum scirent, quid cuique esset utile: nos autem plerumque in votis expetere, quod non impetrâsse, melius foret. In talia vota merito dentem stringit Satyricus.

*Evertere domos totas optantibus ipsis
Di faciles, nocitura toga, nocitura petuntur
Militiâ.*

Idem quomodo optandum docet.

*Nil ergo optabunt homines? si consilium vis,
Perovites idem expendere Numinibus, quid
Conveniat nobis, rebusque sit utile nostris.
Nam pro jucundis aptissima quæq; dabunt Di.*

Et concludit.

Orandum est, ut mens sit sana in corpore sano.

Senecæ monitum est. Tunc scito te esse omnibus cupiditatibus solutum, cum eo perveneris, ut nihil Deum roges, nisi quod rogare possis palam

97. Eidem Emblemati subscribes. DIVESQUE MISERQUE; Verbis ex Ovidio, quem superiore numero adduximus, mutuatis. Reperias enim nonnullos genuinos Midæ filios, qui opum cupiditate excæcati, in id totis incumunt studiis, ut coacervent thesauros, quorum possessio futura est ipsis non modo onerosa (cum non minor labor sit, quarere quàm partem inveni) sed etiam exitiosa. S. Augustinus. Divites, inquit, plus egent, quanto plus habent, desideriis vastantur, cupiditatibus dissipantur, timoribus cruciantur, tristitiâ contabescunt. Et rursus. Homo volendo dives esse, æstuat, sinit, & tanquam hydopisis morbo plus bibendo, plus sinit. Rectè Claudianus.

Semper inops, quicumque cupit.

Et Horatius.

Multa petentibus, multa desunt.

M I N E R V A.

C A P U T XXXIV.

98. DE veteri Trojâ perhibent, ei nihil unquam jacturæ aut excidii potuisse afferri, quamdiu Palladium, seu Minervæ simulachrum, in eâ asservabatur. Unde lemma, Minervæ imagini subjunctum. SERVATA, SERVABIMUR IPSI. Verum, cum Minerva sapientiam representet, appositè dices, beatitatis æternæ securum fore illum, quisquis hanc cordis sui inquilinam assiduò habuerit ipsamque Divinâ sapientiâ fidem suam interponente; Qui me

invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Neque tamen ea prærogativa unius sapientiæ admodum est propria, quin etiam vivæ fidei, justitiæ, innocentia, gratiæ conservata, & animo erga Mariam Virginem devoto competat. Ad Mariam Virginem, inquit Doctor mellifluus, sicut ad medicum, sicut ad arcanum Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium sæculorum respiciunt, & qui in cælo sunt, & qui in terra; & qui in inferno habitant, & qui nos præcesserunt, & nos qui sumus, & qui sequuntur, & nati natorum, & qui nascentur ab illis: illi qui sunt in cælo, ut restarentur; & qui in inferno, ut eripiantur; & qui præcesserunt, ut Propheta fideles inveniantur; & qui sequuntur, ut glorificentur. Caterùm quia, teste S. Clemente Alexandrino, Palladium, seu Minervæ statua è Pelopis ossibus erat constructa, non abs re exinde deduces, mortis memoriam obtinendæ æternæ saluti, ac superandis hostium insidiis validum esse adjumentum.

99. Cùm Apollo inter convivantes Deos citharæ fidibus mirificè luderet, Minerva, suam quoque canendi peritiam demonstratura; sumpsit in manus tibiã; sed vix ore capit animare fistulam, cum in risum solvantur Dii; buccas quippe Diva, cæteroquin decori observantissima, ita inflaverat, ut deformem in modum tumerent. Pudor incendit Deam, ignaram causæ ridendi. Igitur ad aquas se confert, iteramque tibiã manu tentat & linguã: Et ecce! dum inter canendum temerè conjicit oculos in undas, advertit, vultum scædè intumescere, oculosque ridiculè distorqueri & deformari. Detestari igitur cœpit monstruosam formam, & arundinem oculis hinc abjicere. Lemma. TANTUM SESE COGNOSCERE PRODEST. Rectè mago hæc vitrea ad iracundas & distortas hominum formas applicatur; hominem enim, ad Dei imaginem ac pulchritudinem efformatum, nihil scædus, nihil crebrius deformat, quàm impetus iræ ac timor. Senecæ de ira dictum est: Nescias, utrum magis detestabile sit hoc vitium, an deforme? Cætera licet abscondere, & in abdito atere; ira se profert, & in faciem exit, quantoque major est, hoc effervescent manifestius. Et rursus. Nihil tamen æquè profuit ad cobibendum hunc animi impetum, quàm primùm intueri deformitatem rei, deinde periculum. Non est ullus affectus faciei turbator; pulcherrima scædavit ora, & torvos vultus ex tranquillissimis reddidit. Et alibi. Quibusdam iratis profuit aspexisse speculum; perturbavit illos tanta mutatio sui, &c. Caterùm ex eodem Emblemate conjicere licet, quantum emolumentum afferat, cognoscere seipsum.

M O M U S.

Caput XXXV.

100. MOMUS nihil quidem edebat operis, aliorum tamen Deorum facta & opera nunquam non carpebat; dentem suum passim in quovis stringens. Lemma. MIHI NEMO PLACEBIT. Talis fuit Mamercus, de quo Martialis.

*Ut bene loquatur, sentiatque Mamercus,
Efficere nullis, Aule, moribus possis.
Pietate fratres Curtios licet vincas,
Quiete Nervas, comitate Rufones,
Probitate Marcos, equitate Mauricos;
Oratione Regulos, jocos Paulos;
Rubiginosis cuncta dentibus rodit;*

Prov. 8. 35.

Fides.

Devotio erga B. Virginem. S. Bernard. serm. 2. in Cant.

Mortis memoria.

Ira.

Senec l. 1. de Ira.

Idem cap. 45

Idem cap. 36

Cognitio sui.

Martial. l. 5. Epig. 49.

Censores ac Critici aliorum operum.

*Hominem malignum forsitan tu esse credas?
Ego miserum credo, cui placet nemo.*

Commune hoc vitium est, hominum obscurorum ac rudium, ut carpant in aliis, quæ nullam reprehensionem merentur; & quæ suo nequeunt ipsi ingenio assequi, tamquam vitiosa perstringant. De his Seneca. *Ut quisque contemptissimus, & ut maximè ludibrio est, ita solutissima lingua est; Pueros quidam ad hoc mercantur procaces, & eorum impudentiam acciunt, ac sub magistro habent, qui probra meditare effundant, nec has contumelias vocamus, sed argutias. Contemptissimum utique & impudentissimum genus hominum, quorum audacia ita demum sibi inconvivas jus facit, si caput à Domino. Hunc ubi censura parcente & innoxia libaverint, ceteros deinceps audacissimè carpunt.*

M O R S. Caput XXXVI.

101. **O**ssea mortis compages oculis caret, nec hominis submissionem, quantumvis supplicem ac profundam, respicit; auribus destituta, precibus nullis, etsi blandis, flectitur; corde spoliata, alienis calamitatibus non emollitur. Verbo; undique inexorabilis, & ad quævis hominum vota præ marmore dura est. Unde lemma. **NULLO FLECTITUR OBSEQUIO.** Ergò, quod providè monet S. Augustinus. *Quia eligere hic non potes, ne moriaris, elige cum vivis, ne in æternum moriaris.* Porro hominem ingratum, aut sceleribus immersum forma hæc informis depingit: nam Poëta teste

Improbilas nullo flectitur obsequio,

102. Mortem nonnemo hoc lemmate loquentem sistit. **NEMINI PARCO.** Ovidius id testatur,

*Fata manent omnes, omnes expectat avarus
Portitor, & turba vix satis unaratis.*

*Tendimus huc omnes, metam properamus ad unã,
Omnia sub leges mors vocat atra suas.*

103. Verissimum de morte effatum est, **SCEPTRA LIGONIBUS ÆQUAT.** Vel magis succinè: **OMNIA ÆQUAT.** Id quod præter quotidianam experientiam etiam mille authores testantur. Menander.

Moritur sutor eodem modo, ac Rex.

Horatius.

--- Equa tellus

*Pauperi recluditur
Regumque pueris.*

Et rursus.

Pallida mors æquo pulsat pede, & pauperum

*tabernas,
Regumque turres*

Item Boëtius.

Mors spernit altam gloriam

Involvit humile pariter & celsum caput,

Æquatque summis infima.

Unde Anaxagoras, in mortis sententiâ sibi à iudice denuntiata, forti animo respondit, *fam olim istam sententiam æquè in iudices, atque in nos tulit natura.*

Cæterum mors, omnibus æqua, absolutam boni iudicis aut Principis ideam repræsentat; quippe qui tam præmia quàm pœnas ex æquo, sine ulla affectuû partialitate, dispensent. Benè Arnobius. *Magnarum est mentium, pari pendere cunctos lance,*

104. Amor Divinus à P. Vincentio Giliberto cum morte comparatur: sicuti enim ista **NON IMPLETUR,** Ita Divinus amor, nullis unquam mortalium obsequiis exsaturandus, novas identidem meritorum centurias concupiscit. Cæterum idem lemma etiam de avaro pronuntiaveris; Siracide assentiente, *Avarus non implebitur pecuniâ.* S. P. Augustinus, *Avarus vir, inquit, similis est inferno; infernus enim quantos mortuos devoraverit, nunquam dicit, satis est; sic etsi omnes thesauri circumfluxerint in avarum, nunquam satiabitur.*

105. Justorum mortem Mortis simulachrum exhibet; utraque enim est **SIMILLIMA SOMNO.** Id quod veritas infinita de mortuo Lazaro, Christi amico, affirmatè testabatur, *Lazarus amicus noster dormit.* Et S. Paulus de fidelium morte differens. *Nolumus, inquit, vos ignorare de dormientibus.* Quod si cum S. Augustino inquiras, *Quare dormientes vocantur?* responsum aliud non teres, nisi quia suo die resuscitantur. Dionysius Carthusianus, in eundem D. Pauli locum ait, *Per comparationem ad Divinam virtutem dormire censentur, & facilius à Domino suscitabuntur, quàm dormiens ab homine excitetur.*

106. Horridam ac exesam Mortis calvariam Tægius hoc lemmate distinxit. **COGITANTI VILESCUNT OMNIA.** Emblematis author forsitan rationem è D. Hieronymo accepit mutuam, ubi Paulinam his omninò verbis exhortatur. *Facile contemnit omnia, qui se cogitat esse moriturum.*

107. D. Carolus Rancatus supra mortis calvariam hoc lemma fixit. **MEMINISSE JUVABIT.** Verbis è Virgilio desumptis.

--- Forsan & hac olim meminisse juvabit.

Perpicuè hinc conjicies, quantos in virtute progressus faciat ille, qui caducam hominum sortem feriã cogitatione expenderit. Tempore S. Augustinus. *Nihil sic revocat homines à peccato, quemadmodum imminens mortis cogitatio.* Et rursus. *Si diem mortis sue homines jugiter cogitare vellent: animam suam ab omni cupiditate vel macula cohiberent.*

M U S Æ. Cap. XXXVII.

108. **Parnassum & Heliconem,** montes altissimos, inhabitare dicuntur Musæ. Unde lemma **SUBLIMI RESIDENT.** Nec sine mysterio id à Poëtis confictum. Nam ad eruditionem aspirantibus, enitendum est per ardua. Arcem Musæ incolunt in sublimi positam, à cujus ascensu absterrentur plurimi, qui propter pigritiam horrent laborem discendi. In hos illud Persei convenit.

O curvæ in terras animæ, & caelestium inanes! Conspici vultis & suspici, & tamen alta Musarum scandere perhorrescitis. Taciti scitum est, *Optimos mortalium altissima petere.* Præclarè solertissimus morum & litterarum Magister Seneca. *Magnanimos nos natura produxit, & ut quibusdam animantibus ferum dedit, quibusdam subdolum, quibusdam pavidum; ita nobis gloriosum & excelsum spiritum; quemadmodum enim flamma surgit in rectum; jacere ac deprimi non potest, non magis, quam quiescere iste noster animus. Et hoc est, quod Musa montana incolant; adiri volunt; sed per clivosa & ardua.*

NEPTUNVS.

Cap. XXXVIII.

109. **N**eptunus, inter fluctus & procellas sceptrum tenet, undis ventisque imperat, & naves in æquore valto moderatur, regitque. Lemma è Virgilio desumptum. TUMIDA ÆQUORA PLACAT.

Sic ait, & dicto citius tumida æquora placat.

S. Basilius illud Proverbiorum explicans, *Intelligens gubernacula possidebit*, triplex assignat mare allegoricum; *Primum*, inquit, *est hoc sæculum, in quo fortuna lusus dominatur, dum instar fluctuum hos extollit, illos deprimit. In hoc mari navis est quilibet homo, & hominis fors prospera vel adversa. Secundum mare est cor humanum, quod diversissimis affectibus, cogitationibus & desideriis, velut mare æstuans, assidue agitatur, fluctuat, effervesceat. In hoc mari uavis est ipsa mens & voluntas. Tertium est vita cursus, viaque, quæ pergitur in cælum, quam obsident demones, quasi piratæ; ut navim cum mercibus, id est, animam cum bonis operibus, prædentur vel mergant.* Et verò ubi primum nati sumus, huic mari committimur, per tot undas vehendi, quot dies ætatis: per tot fluctus & procellas volvendi, quot horæ fluunt & momenta. Optimè Romanus Sapiens, *In hoc profundum*, ait, *inquietumque projecti mare, alternis astibus reciprocum, & modo allevans nos subitis incrementis, modo majoribus damnis deserens, assiduoque jactans. Nunquam stabili consistimus loco, pendemus & fluctuamus, & alter in alterum illidimur, & aliquando naufragium facimus, semper timemus.* Quis igitur inter tot discrimina evadet, nisi nauclerus ei sit ratio, & Neptunus undipotens ille Deus, *qui ventis imperat & mari, & obediunt ei? Et facta est tranquillitas magna.* Proinde hoc Emblemate Gubernatorem Republicæ Prælatum, Patrem spiritualement, hominem justum, suismet affectibus, ceu totidem procellis, imperantem, & cum primum Deum repræsentare licet.

ORPHEUS.

Cap. XXXIX.

110. **O**rpheus non hominum tantum aures, sed etiam ferarum & volucrum, quodque magis mireris, furdas etiam arbores, lapides, faxa, & flumina traxit: quin, ipsi quoque inferi ab ejus pendebant cantu, & impiorum supplicia, quasi obstupefacta, cessabant. Eleganter de Orpheo Horatius.

*Tu potes tigres, comitesq; silvas
Ducere: & rivos celeres morari:
Cessit immanis tibi blandienti
fanitor aula &c.*

Unde Lemma. CANENDO MOVENTUR. Hæc nimirum vis & laus est Musicæ, in quosvis effectos hominum animos dominantis. Illius enim celeritate rapiuntur animi, traditate torpescunt, gravitate componuntur, levitate vanescunt, aut hilares, aut quieti pro carminis habitu formæque canendi. Dione referente, Timotheus Musicus, quoties liberat, Alexandri animum ita accendit cantu, ut efferatus rueret in arma, iterumque emollitus, ad hilares epulas pertraheretur. Terpanther seditionem, inter Lacædæmonios concitatam, musicâ sedavit. Græci, de rebus maximè feriis deliberaturi, cantum Dorium adhibuerunt. Longè verò dulcissima est illa Concionatorum Musica, quæ

faxea & efferata hominum corda ad rationis numeros, velut ad harmoniam, componit. Unde Plato. *Data est nobis harmonia, non ad voluptates rationis expertes, sed ut per eam, dissonantem circuitum animarum componamus, ad concentum sibi proprium revocemus.* Et Seneca: *Ad Musicum, inquit, transeo; doces me, quomodo inter se acuta & graves voces consonent; fac potius, quomodo animus secum mens consonet, nec consilia mea discrepent. Monstras mihi, qui sint modi flebiles: monstra potius, quomodo inter adversa non emittam flebilem vocem.*

Plato in Timæo.

Senec. Ep. 98

PALLAS.

Cap. XL.

111. **P**allas, sapientiæ & armorum Dea, Jovis cerebro nata dicitur. Unde lemma. JOVIS PROCREATA CEREBRO. Hinc discet, bonarum artium disciplinas humani ingenii non esse inventum, sed ex Jovis cerebro, hoc est, ex inexhausto Divinæ sapientiæ fonte, in humanum usum esse depromptas. Dilucidè Siracides. *Omnis sapientia à Domino Deo est.* In hunc locum S. Augustinus. *Sicut nemo à seipso esse potest, ita etiam nemo à se ipso sapiens esse potest, sed ab illo illustrante, de quo scriptum est, omnis sapientia à Deo est.* Et rursus. *Qui sibi voluerit arrogare sapientiam, stultus est; sit humilis, ut inveniatur sapientiam, & illuminet illum.*

Eccles. 1. 1.

S. Aug. Enchir. cap. 1.

Idem in Psal. 120.

112. Pallas, litterarum Dea, armata pingitur, nec muliebriter compta. Lemma. ARMATA SAPIT. Hinc conicies, molles ac effeminatos animos n. c. pacis, nec belli, nec scientiarum artibus idoneos esse. Trito versiculo,

Scientia lit armata.

Non jacet in molli veneranda scientia lecto.

Salomonis testimonio, *Vir sapiens fortis est, & vir doctus robustus & validus. Fortior est, inquit Aristoteles, ille, qui cupiditates, quam qui hostes vincit; nam se ipsum vincere, difficillimum est. Fortis est, qui superat hostes; fortior, qui voluptates.* Præclare Seneca. *Non secunda sapientem crebunt, nec adversa demittunt.* Caterum etiam Belliducem Pallas armata repræsentat: nam, ut in Proverbis sacris est; *cum dispositione inicitur bellum: & erit salus, ubi multa consilia sunt.*

Proverb. 24. Arist. ap. Anc in Metaph. p. 1 c. 12.

Senec. Ep. ad Helvium c. 5

Bellidux. Proverb. 24.

113. Palladem, sapientiæ Deam, Virginem dicunt Poetæ, nec nisi à Virginibus conspiciendam. Unde Tiresiam, Vatem Thebanum, excæcatum fuisse ajunt, quod oculos parum pudicos in Palladem emisserit. Lemma. NON NISI VIRGINIBUS. Nempe Deum, sapientiam æternam, oculis ac mentibus non nisi mundissimis olim intueri licebit. Testem habeto Christum, *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* S. P. Augustinus. *Opponat homo desiderio carnis sue æternorum flammam desideriorum. Assuescat juvenis castitatem, ut sit dignus sapientiâ Dei; ubi immunditia est corporis, ibi habitatio diaboli spiritus, qui maximè gaudet iniquatione carnis nostræ. Omnes immunditia Deo displicent, & maximè qua non sunt naturales.* Unde Apostolus admonet nos, *bonum est homini, mulierem non tangere; quasi statim in tactu periculum esset.*

Sapientia in virginibus.

Matth. 5. 8. S. Aug. serm. 149 de Temp.

1. Cor. 7. 1.

Pulehra est enim casta juvenum pudicitia, & Deo amabilis, & ad omne bonum utilis.

P A R C Æ.

C A P U T X L I.

114. **P**ARCÆ, fatales DEX, statim ubi mortalibus hora destinata fluxerit, fila secant, & vitæ stamen inexorabili lege abrumpunt. Lemma. **OBSERVANT, QUEM STATUERE, DIEM.** Martialis.

*Lanificas nulli tres exorare puellas
Contigit: observant, quem statuere, diem.*

Parcarum nomine Divinam voluntatem intelligas velim, quæ mortalibus omnibus certam vitæ mortisque præfixit metam, nullis unquam viribus transiliendam. In rem præsentem Magnus Augustinus. *Non est in hominis potestate, quo exitu hanc vitam finiat; sed est in hominis potestate, quomodo vivat, ut securus vitam finiat.*

115. Ab earundem Dearum colo uniuscujusque hominis non solum vita dependet, sed etiam tota vivendi series ac conditio. Unde uni laqueum torquent de crassiore filo; alteri ex auro diadema; alii è byssino purpuram; multis de fuso nigra devolvunt stamina, hoc est, meras calamitates & infortunia: aliis candida nent fata, fausta, fortunata, prospera. Lemma. **SERIEM FATORUM POLLICE DUCUNT.** Claudianus.

*--- --- quarum sub jure tenentur
Omnia, qua seriem fatorum pollice ducunt.*

Ejusdem felicitis staminis meminit Epigrammaticus de filio Domitiani Cæsaris.

*Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Julia nebit ovem.*

Providentia Dei. Nimirum Divina providentia totam rerum seriem ac ordinem æterno suo consilio definiit, huncque divitiis, alium honoribus, felicitate, aut ærumnis affluere voluit. Præclare, ut cætera omnia, id explicat Magnus Divinæ providentiæ interpretis Augustinus. *Ne desperatione homines pejus viverent, promissit Deus indulgentia portum. Rursus ne de spe venia pejus viverent, fecit diem mortis incertum; providentissime utrumque constituit, & revertentes quo recipiatur, & differentes unde terreantur. De fati pulchrè canit Seneca.*

*Fatis agimur, cedite Fatis.
Non sollicitæ possunt cura
Mutare rati stamine fusi:
Quidquid patimur, mortale genus,
Quidquid facimus, venit ex alto:
Servatque sua decreta colus
Lachesis dura: revoluta manu
Omnia certo tramite vadunt,
Primumque dies dedit extremum:
Non illa Deo vertisse licet.*

P A R I S.

Cap. XLII.

116. **P**ARIS, Helenæ oculis & amore captus, è lascivo hoc incendio totius cævse ac conflagrantis Trojæ initium causamque dedit. Unde Trojam, flammis jamjam sepultam, hoc lemmate afficies. **INJECIT LASCIVIA FLAMMAS.** Horatius.

*--- Paradis propter narratur amorem
Gracia barbaria lento collisa duello.*

Unica quippe mulieris scintilla, ex oculis vibrata, paulatim serpit per animum; donec exardescat, & in flammam libidinis crumpat, lateque incendium per urbes & provincias spargat. Id expertus Salomon, in Proverbiis monet, *Non concupiscat pulchritudinem ejus cor tuum, nec capiaris nutibus illius.* Oculorum radii totidem sunt sagittæ, & amoris jactus; qui vulnerant: nutus & palpebrarum ictus totidem sunt fulgetra, quæ perstringunt, & attonant intuentem. Sunt retia, quæ implicant; sunt faces, quæ incendunt. Et Siracides. *Averte faciem tuam à muliere compta, (qualis fuit Helena) & ne circumspicias faciem alienam.* (circumspexit Paris) *propter speciem mulieris multi perierunt, tam Græcorum, quam Trojanorum.* S. P. Augustinus. *Concupiscentia mala quasi ardor est ignis. Ignis consumit vestem, libido adulterii non consumit animam? Gestas in sinu prunas, perforatur tunica; gestas in corde adulterium, & integra est anima? Audi Apostolum dicentem, tradidit illos Deus in concupiscentias cordis illorum. Ecce ignis, à cujus facie tanquam cera liquefcunt: solvuntur enim à quadam constantia castitatis: propterea & ipsi euntes in libidines suas, soluti & fluxi dicuntur. Unde soluti & fluxi? ab igne concupiscentiarum.* Usurpes hic illud D. Jacobi. *Ecce quantus ignis, quam magnam sylvam incendit. Ejusmodi bella à fœminis concitata, quædam recenset Ovidius.*

*Nec belli est nova causa mei: nisi rapta fuisses
Tyndaris, Europa pax Asiaque foret,
Famina sylvestres Lapithas, populumque, biforem
Turpiter appposito vertit in arma mero.
Fœmina Trojanos iterum nova bella movere
Impulit in regno, juste Latine, tuo.
Fœmina Romanis etiam nunc urbe recenti
Immisit soceros, armaque seva dedit.*

P E G A S V S.

Cap. XLIII.

117. **S**TUDIORUM fores idcirco omnibus patent, ut juvenes, ceu totidem olores, sapientiæ aquis immerfi, earumque liberali venâ exaturati, postea universoni orbem virtutum suarum concentu, non sine plurimorum incremento, replere queant. Unde D. Carolus Rancatus Pegasus Emblematis loco statuit, qui sublimem Heliconis rupem extremo pede pulsans, copiosas Hippocrenes undas prolucit; addito lemmate: **UT BIBANT OLORES.** Mentem suam imaginis author hoc poemate vernaculo explicat.

*O quanto ben si vede
Sù la Castalia sponda,
Sotto battente piede
Nascer musca l'onda,
Che desta ne Poeti anco souente
Se figlia è d'un Corsier, vena corrente.*

Porrò Christus gratiæ Divinæ fontem, nullo quidem avo defecturum, sed tamen à solis justis hauriendum aperuit. *Aqua, inquit, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Unde omnes ad fontem hunc liberalissimè invitatur. *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.* S. Augustinus. *Fons vitæ Christus. Venit ad te in carne, ut irrigaret fauces tuas sitientes: satiabit sperantem, qui irrigabit sitientem. Hic aliud est fons, aliud est lumen. Christus autem est fons & lumen: fons, quia satiat sitientes; lumen, quia illuminat cæcos.*

118. Pegasus pennatus Bellerophonem, aliosque infellores suos, in altum extollit humo, eosque, Poëta teste, *secernit populo, & Diis miscet superis*. Unde lemma. TOLLIT IN ALTUM, Sapiencia, Pegasi nomine significari solita, clientes suos passim per orbem ad dignitatum fastigia, & ad caelos usque subleuat. Quis enim nescit, quibus honoribus ubique gentium affecti sint viri sapientes? Ennius certè Poëta moriens, vetuit decorari lachrymis funus, quòd diceret, volitare se per ora virum tanquam extinctum. Defuncti statuam Scipio Africanus sepulchro suo imponi iussit, ut indicaret, inter mortuos stare, vivereque virum doctum. Confirmat hæc omnia Ecclesiasticus, loquens de viro sapiente. *Collaudabunt multi sapientiam ejus, & usque in seculum non delebitur: non recedet memoria ejus, & nomen ejus requiratur à generatione in generationem*. Sublatos tamen providè monet Magnus Ethices Magister Augustinus. *Non se extollant homines in suis dignitatibus, non sublimes putent honoribus; caveant, ne in equo indomito præcipitentur*.

PHAETON.

Cap. XLIV.

119. EAndem perniciem, quam aliis struimus, ipsimet plerumque incurrimus. Damno suo id docuit Phaëton, dum è curru præcipitatus, flammis, quas paulò ante in orbem sparserat, miserè conflagravit. Lemma. QUÆ SPARGIT, RECIPIT. Opportunè Seneca.

*Ausus aternos agitare currus,
Immemor mete, juvenis paterna,
Quos polo sparsit furiosus ignes,
Ipse recepit.*

E sententia Eliphazi, *Operantur iniquitatem, & seminant dolores, & metunt eos*. Exemplo suo id confirmans David, posteaquam violentum ac injustum gladium in Uriam strinxerat, superbum perduellis filii gladium, sibi insultantem, experiri debuit. Amanus infamem trabem, in Mardochei jugulum à se destinatam, extremum ac fatale vitæ suæ pegma ascendere iussus est. Perillum idem taurus, crudeli fato, è Phalaridis imperio, devoravit, quem ipsemet in horrendos plurimorum cruciatus ære fuderat. Ptolomæus Ægypti Rex, per maris rivum transiitens, domesticorum insidiis interemptus est, qui paulò ante Pompeium, cum profugus mare trajiceret, crudeli perfidiâ enecari iussit. Verissimè Propheta Regius. *Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit in foveam, quam fecit. Convertetur dolor in caput ejus, & in verticem ipsius iniquitas ejus descendet*.

120. Phaëton, sublimis curru, epigraphen tenet. MEDIUM TUTISSIMUS IBIS. Ita nimirum extrema omnia discrimine ac periculis sunt plena; *Præsertim, inquit S. Gregorius, cum vicina sint vitia virtutibus, & si paululum declinaveris, aut errandum tibi sit, aut in præceps cadendum*. Hæc præceptione instructus Henricus II. Imperator, symboli loco inscriptum habuit, *Ne quid nimis*. Et Maximilianus I. Imperator, *Tene mensuram, & respice finem*. Cautè & ad rem nostram Horatius,

*Rectius vives, Licini, neque altum
Semper urgendo, neque dum procellas
Cautus horrescis, nimum premendo
Littus iniquum,
Aurcam quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus lecti, caret invidendâ
Sobrius aula.*

121. Abbas Ferrus Phaëtonis effigiem trino Emblemate expressit: primo quidem hanc epigraphen subjunxit. A TANT'OPRA NON VAL, CHI NON SA L'ARTE. Id est. NONNISI PERITUS DIRIGET. Neq; enim, ut Princeps munus suum ritè exequatur, sufficit, sublimè dignitatis gradum occupare, in officio stabiliri, subditis imperare, aut Reipublicæ habenas pro arbitrio moderari; nisi insuper ad prudentiæ normam domineatur, & regnandi artem probè perspectam habeat: secus enim actum ager, ac boni publici firmamenta incautus evertet. Sapienter admodum Aristippus ait, *Bene cessurum Regi & Principi, si equitandi artem primum teneret*: Et S. Joannes Chryso. *Princeps est, non qui vocatus est, sed qui verè est. Princeps licet habet instrumenta, vocem, iram, liçtores, proscRIPTIONES, multas, dona, laudes, milites. SINE REGIA ARTE, illa ei NON PRODERUNT*.

122. Alterum Emblemata hoc epigrammate distinguit. INDOMITI DESTRIE FANCIUL NON REGGE, Id est, *Indomitos imbellis equus non diriget infans*. Eadem planè cohortatione Phæbus improvidum Phaëtonem, Ovidio referente, à proposito dimovere conatus est.

*Magna petis Phaëton; & qua non viribus istis
Conveniunt.*

Juventus enim ad sustinendas imperii habenas prorsus est inepta, nec nisi turbas ac Reipublicæ excidia struit. Verissimè Xenophon. *Sicut novelli citharadi multas perdunt citharas, sic cupidi juvenes rempublicam sæpè evertunt*. Romæ, sub quâdam porticu, ubi militibus veteranis, ac de Republica bene meritis, annona distribui erat solita, hi versus aureis characteribus legebantur scripti.

*Roma vetus, veteres dum te rexere Quirites,
Nec bonus immunis, nec malus ullus erat.
Defunctis patribus successit prava juvenus,
Cujus consilio præcipitata ruis.*

Proinde sancta Antiquitas hanc Phaëtonis ruinam, veluti doctrinæ saluberrimæ synopsis, polteris reliquit, ut exindè discerent, Reipublicæ momenta à juvenibus non nisi imperitè administratû iri. Id ipsum monet Natalis Comes, *per hanc fabulam demonstrasse antiquos, rerum maximarum administrationem, ac summa imperia rerum publicarum juvenibus aut imperitis non esse concedendam; cum in ceteros imperium solis prudentibus conveniat. Nam qui juvenes rebus publicis, imperiove præsciunt, ii cum maximo suo, & Præfectorum, & subditorum periculo sæpe se erravisse intelligunt*. Colophonem jungit Joannes Audenus,

*Urbes, regna, domos, juvenum quas rexerit ardor,
Sint quamvis fortes, certa ruina manet.*

123. Tertium Emblemata epigraphen, præcipitato Phaëtoni hanc subjectam refert. SOVENTE IL TROPPO ARDIRE E ALTRUI DANOSO. Id est. *ÆRUMNAS AUDACIA PROFERT*. Audacia enim, si minus sit pavida, non nisi ad ruinas ac præcipitia ducit. Quare Archidamus filium, adversus Athenienses arroganter ac protervè dimicaturum, sapientissimè commonefecit, *Aut viribus adde, aut animis adime*; audaciam enim, cui fortitudo ex æquo non respondet, discrimine ac periculosâ alcâ plenam innuebat. Hanc de Phaëtonte Ethologiam pertextens Natalis Comes, *Deprimere, inquit, nonnullorum arrogantiam per hæc antiqui voluerunt, qui nihil sibi non tribuunt, nihilque se nescire propter nobilitatem arbitrantur: qua arrogantia homines plerumque trahit in magnas calamitates. Audacia, Magno Augustino asserente, quod oportuit non gessit; & quod non oportuit, egit*.

Principem agere difficile.

S. Io. Chryso. hom. 52. in 1 acta.

Regimen juvenibus non committendû.

Natal. Com. mitolog. l. 4 cap. 2.

Audacia noxia.

Natal. Com. loc. cit.

S. Aug. serm. 67. de Temp.

P L U T O.
C A P U T XLV.

124. **P**lutonem simul & opum & inferorum Deum fecere Poëta. Unde lemma. **OPIBUS DOMINATUR, ET ORCO.** Dicere nimirum volebant, Divites Plutonis subesse imperio, & cælo alienissimos, inter Tartari mancipia recenser: cum, Christo teste, planè difficillimum sit, eos, qui opibus inhiant, regni cælestis hæredes effici. *Facilius est, inquit, camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei. Ne dicas, inquit Magnus Augustinus. mihi divitiis abundare bonum est; aut mihi voluptas corporis bonum est; aut mihi virtus animi bonum est; sed mihi Deo adharere bonum est.*

125. Plutonem, divitiarum Deum, oculis cæcum, & quod inde consequitur, omnis iudicii expertem fingunt Poëta. Lemma. **OCULIS AC MENTE CALIGAT.** Nempe divitiæ hominis mentem ita excæcant, ut nullo amplius rectæ rationis aut legis divinæ nutu ducatur, sed opibus suis per fas nefasque accumulandis unice incumbit. Cum primis tamen Iudicis ea imago est, qui nimio divitiarum ac munerum desiderio intentus, mentem, oculosque iniudicando penitus cæcos habet. Dilucidè

Siracides, *Dona excæcant oculos iudicum. Quis non erubescat, inquit S. Ambrosius. dicere, quid mihi dabis: ut tibi iustitiam faciam? nonne simile est, ac si dicatur: quid mihi vultis dare, ut me ipsum abnegem, officium perdam, Deum vendam?*

P R O M E T H E U S.

Caput XLVI.

126. **P**rimus hominem finxisse fingitur Prometheus, sed quia opus illud suum insensibilis tantum erat statua, omnisque motus expertus; idcirco simulachro suo animando vigorem igneum, quem in Sole contemplabatur, convenientissimum fore existimavit. Ferulam igitur corripit, solari radio admovet, flammam rapit, eamque in terras delatam ubi luteæ imagini inseruit, cœpit illa protinus se movere, & ipsum artificem stupore defigere. Lemma. **LUTO COMPOSIT ET IGNE.** Ovidius vocat hominem *sanctius animal*, mentis præstantissimæ compotem, cæterorum animantium principem ac dominum, Diviæ semine oriundum (quod per ignem cælestem indicatur) Deorum similem, solum erecto vultu, & contemplatorem siderum.

Os homini si blime dedit, calumque tueri fuffit, & erectos ad sidera tollere vultus.

Ille ipse tamen homo ab humo dicitur, & juxta sacrâ paginam, è luto seu pulvere formatus est, ut memor suæ originis, nunquam immoderatiùs se efferat, semperque arrogantiam ponat, cum oculos in ortum suum reflectit. Ut ad eò magnam utrinque sui & æstimandi & deprimendi causam habeat ille è nobilissimo Spiritu & vili luto conflatus homo. Benè S. Gregorius Nazianzenus, expendens illas Genesios voces, *faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*; ait; *Homines sumus amplissimi & contemptissimi: terrestres & cælestes, mortales & immortales, hæredes lucis & ignis seu tenebrarum, prout in hanc vel in illam partem inclinaverimus. Talis est nostra mixtio, & ob hanc causam, quantum ego dispicere possum, conflata, ut, si quando extollamur propter imaginem, contrahamur ob pulverem.*

127. Prometheus, novos fingenti homines, illam Virgillii gnomam subjunges. **IGNEUS EST ILLIS VIGOR.**

Ignis est illis vigor, & cælestis origo.

Non frustra fingitur Prometheus ignem, tanquam animam, insensibili simulachro indidisse. Nam ut ignis est elementorum purissimum, subtilissimum, simplicissimum, actuosissimum: sic spiritus seu animus hominis est ab omni concretionem & compositione terrenâ remotus, purus, simplex, vividus, mobilis, & instar flammæ fursum exiens ad conditorum suum, nnde profectus est. Errat, inquit Origenes, *quisquis hominem carne metitur.* Egregiè Laëtantius. *Solus ex omnibus cælestis ac Divinum animal homo, cujus corpus ex humo excitatum, vultus sublimis, status erectus, originem suam quarit, & quasi contemptâ humilitate terrenâ, ad altum nititur, quia sentit, summum bonum in summo sibi esse querendum; memorque conditionis suæ, quâ Deus illum fecit eximium, ad artificem suum spectat.* Vidit hoc ipsum Tullius; *Qua (Providentia) primum eos humo excitatos & erectos constituit, ut Deorum cognitionem, cælum intuentes, capere possent.*

P R O T E U S. Caput XLVII.

128. **P**roteus in alias atque alias formas sese vertere poterat: nam ex fene abiit in juvenem, ex homine in tigridem, draconem, leonem, aprum, raurum, ignem, aquam, arborem, lapidem. Describit ejus mutabilitatem Ovidius.

*Sunt quibus in plures jus est transire figuras:
Ut tibi complexi terram maris incola Protæus:
Nam modo te juvenem; modo te videre leonem;
Nunc violentus aper: nunc quem tetigisse timerent,
Anguis eras: modo te faciebant cornua taurum;
Sape lapis poteras, arbor quoque saepe videri,
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum,
Flumen eras: interdum undis, contrarius ignis.*

Unde lemma è Virgilio desumptum. **FORMAS SE VERTIT IN OMNES.** Prothcum exactè refert Diabolus, qui meritò Paunurgus, & mille fraudum artifex appellatur; in omnes enim se vertit formas; etiam in *Angelum lucis*. S. Hieronymus Hæreticos Protei nomine vocat; dum scilicet falso religionis veræ prætextu novas sectas & doctrinas comminiscuntur, easque simplicibus non sine quaestu improbitatis ingerunt. *Quis enim inquit, hæreticorum astutias & fallacias in opinionum varietate ac inconstantiâ nescit?* Denique etiam inconstantis animi homines ac Pseudopoliticos hæc imago refert, qui talem ubique personam induunt, quales sunt ii, cum quibus contingit agere. Quod genus eleganter describit Plautus. *Nullus, inquit, frugi esse potest homo, nisi qui benè & malè facere tenet. Improbus cum improbis sit: harpagem, cum furibus furetur, quod queat: Versipellem frugi convenit esse hominem, peccatus cui sapit; bonus sit bonis, malis sit malus. Ut cunque res sit, ita animum habeat.* Proteum etiam Clemens Alexandrinus traducit ad hominem omnivitorum genere imbutum. Et fanè convenienter. Nam quot scelera peccatus, insident, tot in coëctiæ stabulantur, & terribili vagitu, fremituque ferociunt.

S A L M O N E U S. Cap. XLVIII.

128. **C**omplurium auctorum testimonio decantata est Salmonei temeritas, qui, in Helide civitate tonitrua ac fulmina Jovis imitaturus, à deto-

Virg. 6. Æneid.

Homini nobilitas

Origen. c. 1 de opificio Dei.

Laë. l. 7. c.

Cicero. 2. Nat. Den

Ovid. 8. l.

Virgil. 4 Georg.

Diabol.

2. Cor. 11

Hæreticus.

S. Hier. l. cont. Iov.

Pseudo politic

inconstans.

Plaut. i. Bacch.

Clem. 2. l. 3. P. ad

Peccat.

nan e fulminis icu percussus, exanimis concidit; veluti prolixè recenset Virgil. Unde Salmoncus, supra curram quadrijugum fulmine prostratus, epigraphen tenet. PAR NISO PÆNA. Vel. FULMINA FULMINIBUS. Ita profus Deus supplicii gravitatem ad culpæ dimensum instigit. Nam quod Magnus Augustinus testatur, *in ipso igne aeterno, pro disparibus ponderibus peccatorum, sunt disparia tormenta pœnarum.* Paulus Maccius.

*Aspice cornipedum cursu Salmoena equorum,
Qui tonitru dirum fulmen & are refert.
Ecce Jovem infernas adigentem fulmine ad
umbras*

*Ut sit par auso pœna repensa pari.
Si jacit illa faces, & fumea lumina veris
Ficta hic compefcit fulmina fulminibus.*

Et Fulvius Testi.

*Egual fingerfi tenta
Salmonco à Giove allor che tuona, & arde
Fabbrica nubbi, inventa
Simulati fragor, summe bugiarde;
Fulminator mendace
Fulminato da senno a terra giace.*

Videre alicubi licet Salmonci statuari, Jovis fulmine prostratam; quam Epigramma græcum in hæc verba suspirantem sistit.

*Sum labor, O Polyclete, tuus, lusique per auras
Salmoenus magni tela trifulca Jovis.
Is mea non fessus diro simulachra petiit
Fulmine: adhuc barathro nec datur ulla quies.*

Decretum Divinum est; *Per qua peccat quis, per hæc & torquetur.*

S A T V R N V S.

Cap. XLIX.

129. POËta Saturnum, seu Tempus, alis instructum finxere, eoque temporis velocitatem representarunt. Unde lemma. VOLAT IRREVOCABILIS. Opportunè Seneca.

*Volat ambiguis mobilis alis
Hora.*

Et Maro.

*Stat sua cuiq; dies: breve & irreparabile tempus
Omnibus est vita.*

Et Ovidius.

*Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu,
Non secus ac flumen: neq; enim consistere flumen,
Nec levis hora potest: sed & unda impellitur unda,
Urgeturq; eadem, veniens urgetq; priorem.
Tempora sic fugiunt pariter, pariterq; sequuntur.*

Quapropter Theophrastes, Laërtio teste, semper in ore habebat, *nullum esse sumptum pretiosorem tempore.* Egregiè de hoc argumento Seneca. *Ita fac, mi Lucili, vindica te tibi, & tempus, quod adhuc aut auferrebat, aut surripiebatur, aut excidebat, collige & serva. Persuade tibi hoc sic esse, ut scribo: quaedam tempora surripuntur nobis, quaedam subducuntur, quaedam effluunt: turpissima tamen est iactura quæ per negligentiam fit. Omnia aliena, tempus tantum est nostrum.*

130. Saturnus, proprios liberos devorare solitus, epigraphen tenet. LIBERORUM SANGUINE PASCOR. Tyrannum avarum ac crudelem hæc imago representat, qui seu nimis exactionibus, *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

seu inmani eade in suosmet grassatur, gaudetque aspergi subditorum sanguine. Davidis ore conquestus est olim Deus adversum tyrannos, *Qui devorant plebem meam, ut cibum panis.* Devorant autem populum, interprete S. Augustino, *qui sua commoda ex illo capiunt, non referentes ministerium suum ad gloriam Dei, & ad eorum, quibus present salutem.* Porro Saturnum expriment, qui regnandi libidine in fratres, filios, parentes seviunt. Denique Saturno non absimiles sese probant Pædagogi ac parentes, qui liberos malè instituunt, eorumque animas pravo suo exemplo devorant ac miserrimè occidunt.

131. Saturnus senex, falcæ armatus, è propriis suis liberis unum devorat; cum lemma. EDIT, QUOS EDIDIT. Vel, QUÆ DONAT, DEVORAT. Temporis hoc symbolum est, quod vitam, honores ac divitias donat, rursùmque eripit. Concinnè Emmanuel Thesaurus.

*Annorum Dirus pater, annorumq; vorator,
Quæ prius ediderat tempora, Tempus edit.
Magnarum largitor opum, largitor honorum,
Omnia quæ donat, devorat iste senex.*

Unde, Magno Augustino teste, *si in divitiis velit homo requiescere, magis superbus efficitur, quam senescurus. An non videmus, quam multi eas subito perdididerint; multi etiam propter illas perierint, aut cum eas habere cupiunt, aut cum eis oppressis à cupidioribus auferuntur? Quæ si etiam per totam vitam cum homine permanerent, & non desererent dilectorem suum, ipse illas morte sua desereret. Quanta enim est vita hominis, etiam si senescat?*

S F I N X. Cap. L.

132. Sfinx faciem habebat speciosæ puellæ & alas avium, reliquo corpore canis referens effigiem; quæ impetu in viatores facto, eos passim intricabilibus quæstionibus remorabatur, & unguibus discerpebat. Lemma. FERA CORPORE, FRONTE PUELLA. Ita mulier illecebrosa vulgum tenet speciosæ puellæ, sed corpus habet procax, lasciva, impudens, & luxuriosum instar canis; alas habet avium, quia per fora & compita ad cœtus juvenum non tam currit, quam volat; & obvios quosvis captiosis suis illiciis stringit, opes aufert, pudorem, honestatem, famam, & ipsam adè vitam si non corporis, certè animæ. Unde de muliere lascivâ opportunè in rem præsentem ait Sapiens; *Iretivit eum multis sermonibus, & blanditiis labiorum pertraxit illum.* Pulchrè S. Ambrosius. *Samson validus & fortis leonem suffocavit; sed amorem suum suffocare non potuit: Vincula solvit hostium, sed suarum non solvit nexu cupiditatum. Messes incendit alienas, sed unius ipse mulieris accensus igniculo, messem suæ virtutis amisit.*

S I L E N V S.

Cap. LI.

133. Silenorum simulachra olim Panopliarum subiere vicem, quippè quæ externâ quidem facie horrida ac contemptibilia, intra viscera tamen Deorum imagines, auro ac gemmis coruscas, reconditas habebant. Unde Torquatus Tassius

*Come all' aprir d' un rustico Sileno
Meraviglia vedea l' antica etade &c.*

Atque adè statux illæ pretium ac nobilitatem suam habuere INTUS, NON EXTRA. Hoc lemma

Virgill. l. 6. n. v. 585.
August. l. de Bapt. 19. Donat. 19.
Tacc. Embl.
est p. 2. ofcos.
ap. 11. 14.
vid 15. et.
emporis etium. sec. Ep. 9.
frannus

Psal 13. 4.
S. August. in hunc loc.
Parentes. Pædagogus.
Divitiæ. Honores.
S. Aug. de Catech. rudib. c. 16.
Mulier
Proo 7.
S. Ambr. l. 1. de David.
Tass. Gerus. Liberat. Canto.

Virtus abscondita. mate & Emblemate utuntur Academici Brixienfes Occulti. Ita prorsus homines, genuinæ perfectionis studiosi, animam quidem virtutibus excolunt, eas tamen ab hominum oculis, quantum licet, abscondunt; D. Bernardus in S. Virgine Sophiâ id observatum habuit, *Filia Belial, inquit, filia Babylonis induuntur purpurâ & bysso, & subindè conscientia pannosa jacet; fulgent monilibus, moribus sordent: e contra tu foris pannosa, intus speciosa resplendens, sed Divinis aspectibus, non humanis.* Et certè, è Tullii sententia, ab animabus verè virtuosis prorsus alienum est exteros applausus emendicare: nam *conscientia virtuti satis amplum theatrum est.*

Alcibiades refert, Silenorum statuas exteriori quidem vultu nihil amœnioris formæ aut pulchritudinis præfetulisse: apertas tamen maximi pretii thesauros in pectore ostentasse. Unde Franciscus Raulinus symboli loco Silenum statuit, è cuius corde fenestellam paululùm apertam suspendebat; hoc lemmate, *ccu indice, insignem. PRE-*

Virtus occulta. TIOSA LATENT. Ita bonus Princeps sua majoris momenti arcana prudenti silentio tegere novit. Vel, si mavelis, Dei servos hoc typo insignias, qui gratias, intra animæ suæ ferinium à Deo depositas, studiosè occultant. Nam *omnes boni*, Magno Augustino teste, *latent hic; quia bonum eorum intus est, absconditum est, in corde est, ubi fides, spes, charitas, ubi thesaurus illorum.*

SIREN.

Cap. LII.

Voluptas. 135. **C**amerarius tres Sirenes in mari tranquillo depinxit, quæ vicinam navim musicâ suâ harmoniâ fascinare solite, hanc Claudiani gnômam lemmatis loco prætulere, **MORTEM DABIT IPSA VOLUPTAS.** Vel ut Gamberto videtur. **METUENDA VOLUPTAS.** Ab his non multum alienus Sinesius, *Andivi, inquit, doctum virum, qui fabulam allegoricè exponeret, Sirenas enim denotare voluptates, qua delinuitos, & suavitate eâ captos, paulo post interimunt, Meus Hugo Cardinalis. Syrena, inquit, incantos per ea loca navigantes, cantuum illecebris, naufragio periclitari faciebant. Secundùm autem veritatem meretrices fuerunt, qua transcentes ad egestatem adegerunt.* Et Achilles Statius. *Ejusmodi est, qua malis è rebus percipitur voluptas, Sirenum scilicet natura persimilis: illa enim cantus suavitate mortales perdunt.* Unde Horatius.

Sperne voluptates; nocet empta dolare voluptas. Caterùm quisquis infamem Syrenem cernere cupis, quæ sub cantilena illecebris fatale toxicum propinat, oculos in Neronem Imperatorem defixos tenc; de quo Aloysius Cerchiarus in hæc verba cecinit.

*Prodit inaurato vestitus firmate Caesar,
Quamvis non Caesar, sed cytharædus erat.
Stat baculus manibus plectro lyra pendet eburno
Ex humeris, cingit picta corona caput.
Incipit ambrosiam jucundo gutture vocem
Mittere, & arguta plectere fila chelys.
Turba tacet defixa oculis; qui negligit aures
Porrigere, huic vitam surripit ense Nero.
Dulcia Syrenum modulatur carmina Caesar,
Namq; homines, postquam concinit, ille vorat.*

Voluptas mundi. 136. Abbas Certanus, cunctas mundi blanditias homini fatales esse significaturus, Sirenem expressit;

quæ intra tranquillum pelagus organo musico ludens, epigraphen referebat. **SON LE LUSINGHE SUE SEMPRE MORTALI.** Id est. **BLANDITIIS PERIMIT.** S. Ambrosius illa Divini Pfaltis verba expendens, *Humiliasti nos in loco Syrenum;* ait, *Ita ergò sæculi voluptas nos quadam carnali adulatione delectat, ut decipiat.*

S. Amb. in
Pfal. 15. v. 20

137. Siren non modò cor humanum gratiosâ vultus sui formâ, sed & aures suavissimo concentu permulcet. Verùm paulò post in furiam conversa, omnis fortunæ jacturam, ipsamque adèd mortem acerbè minatur. Unde lemma. **ANCIDE, E PLACE.** Id est, **MORTEM DAT IPSA VOLUPTAS.** Nativam hanc Veneris; & alterius cujusvis peccati, ideam dixeris; utrunque enim, dum placet, occidit. Unde S. Augustinus, *Bibant, inquit, alii mortiferas voluptates, portio calicis mei Deus est.* S. Gregorius Nazianzenus peccatoris ore in hæc verba canit.

Libido.

*--- Id facio, quod mens mea damnat, & odit;
Oblectorq; malis, mortemq; in pectore fixam
Rideo Sardonico risu &c.*

S. August. i
Pfal. 15.
S. Greg. Na

138. Joannes Horozcus libidinis, omnisque voluptatis terrenæ symbolum Sirenem statuit, quæ citharam manu versans, lemma Hispanum reddit. **CUMPLE CON DAR DESGUSTO, Y AMARGURA.** Id est, **CUM BLANDITUR,**

Libido.

OCCIDIT. S. Valerianus. *Nemo, inquit, insidiosis cantibus credat, nec ad illa libidinosa vocis incitamenta respiciat, quæ cum obletant, faciunt, cum blandiuntur, occidunt.* Has Syrenum adulterinas blanditias probè edoctus Domitianus, quò contemptius abuteretur patientia hominum (Suetonii verba sunt) *nunquam tristior sententiam sine præfatione elementia pronuntiavit, ut non aliud tam certum atrocis exitus signum esset, quàm Principis lenitas.*

Crudelitas fallax:
Suet. in E
mir. cap. 11

139. Significandis Sirenum insidiis, quæ obvios quosvis suavi suâ symphonîâ fascinant, occiduntque; epigraphen Emblematis subjeci. **QUOS VOCANT, DEVORANT.** Impuræ meretricis hæc imago est, quæ incautum juvenem verborum lenociniis allicit, ejusque facultates, famam, valetudinem, ipsamque adèd animam horrendo fato rapit. *O ignis infernalis luxuria, exclamat S. Hieronymus, cujus materia gula, cujus flamma superbia, cujus scintilla prava colloquia, cujus fumus infamia, cujus cinis immunditia, cujus finis gehenna.* Emblematis construendi occasionem obtulit D. Theaurus in Elogio Samsonis, ubi sacri hujus Herois successum ira describit.

S. Hier. i
Epi. 11.

*Gazea meretricule amplexibus illaqueatus
Philistinis destinatur ad prædam.*

Monocerotem diceret,

*Puelle in gremio captiva, sed impura.
At exitu inopinato declinavit exitium.
Urbis compagibus felici nisu revulsis,
Portarum fores foras portavit:
Sis Syrenum prestigiis semper effugiar,
Quæ VORANT, QUOS VOCANT.*

140. Mali ministri falsas plerumque, sed tamen verisimiles præferunt rationes, sub quibus vitiosas suas passiones, ac informia affectuum monstra abscondunt. Hos D. Didacus Saavedra Sireni non absimiles dicit, qui manu citharam feriens, Horatii lemma sustinet. **FORMOSA SUPERNE.**

Minister
malus.

*a-- --- Et turpiter atrum
Desinit in piscem mulier, formosa superne.*

Illece-

Mundi
elicix.Aug. de
erb. Apost.
rm. 23. 6. 1.

Illecebræ, quas mundus propinat, non nisi in mella ac dulciores videntur; at (O perfiduum hospitem, mundum!) tandem in toxica ac viperarum amarissimos aculeos desinunt. S. P. Augustinus. *Mundi promissa semper fallunt, Dei autem promissa nunquam fallunt. Sed quia mundus quod pollicetur, hic videtur daturus, id est, in hac terra morientium, in qua nunc sumus. Deus autem quod pollicetur, in terra viventium nobis daturus est; Multi fatigantur expectare veracem, & non erubescunt amare fallacem.* Exquisite Urbanus VIII. ad Carolum fratrem.

*Quam pulchra blandè sensibus ingerunt
Externa nostris se bona? purpura
Qui fulgor? ut formosa pandit
Virginem facies decorem?
Ut ardet auri splendor amabilis?
Ut ridet aula gratia regia?
Quot luxus indutus figuras
Attonitum trahit ore vulgus?
Proh! quis latentis semina toxicæ
Non hausit imo corde?*

141. Siren, illecebrosos cantu vicinam navim allectans, subscriptionem è Claudiano, meâ quidem sententiâ non incongruam, refert. **FIGIT VOX UNA RATES.** Hâc Sirenium efficacitate nihil inferiores sunt eloquentiæ vires. Ovidius.

*Non opus est magnis placido lectore Poëtis,
Quemlibet invitum, difficilemque tenent.*

Meretrix.

Eam Sirenium fallaciam etiam mulierum blanditiæ imitantur; quippe quæ generosam mentem à cæpto virtutum tramite avertunt, & improvidam in perennis exitii charybdim præcipitant. S. Petrus Damianus adversus obscenas has gentis humanæ voragines acriter concitatus. *Vos Sirena, inquit, atque cherybides, quæ dum suavem deceptionis editis cantum, inevitabile struitis salo vorante naufragium.*

Pet. Dam.
opus c. 18.
dissert. l. c. 7.Animus
imperfectus.
Senec. apud
Lips. lib. 2.
Manud.
l. 16.

142. Sirenem, animi generosi ac imperterriti ideam, D. Paulus Jovius hâc epigraphâ insigniit. **CONTEMNIT TUTA PROCÉLLAS.** Ad hanc magnanimitatem non sine faciendâ invitans Seneca, *Quidquid, inquit, ex natura constitutione patiendum est, magno excipitur animo. Ad hoc sacramentum adacti sumus, ferre mortalia: nec perturbari his, quæ vitare nostræ potestatis non est.*

143. Siren, organo musico instructa, epigraphen refert, **DULCEDINE CAPIO.** Nativæ hæc virtutis est indoles, quæ humanam mentem suavissimis illiciis in sui amorem trahit. Eloquentia quoque obduratos animos frangere, ac mirâ suavitate emollire novit. Id quod Seneca in Orpheo observatum habuit.

Virtus.
Eloquencia.
Senec in
Herc. Eur.

*Immites potuit flectere cantibus
Umbrarum Dominos, & prece supplici
Orpheus Euricidem dum recipit suam.
Qua sylvas & aves, saxaque traxerat
Ars, quæ præbuerat fluminibus moras,
Ad cuius sonitum constiterant fera,
Mulcet non solitis vocibus inferos.*

Denique etiam dæmon, fallacissimæ Sirenis more, incautos mortales dulcedine capit. S. P. Augustinus. *Unusquisque peccando animam suam diabolo vendit; sed acceptâ, tanquam pretio, dulcedine temporalis voluptatis.*

Voluptas.
S. August in
Expos. Epist
ad Rom.
Proposit. 42.

144. Siren, superiore corpore venustam puellam referens, reliquâ sui parte in squameum ac deformem piscem desinit. Unde Bartholomæus Rossus hanc adulatorum ideam statuit, addito lemmate. **AMARICATA DULCEDO.** Guido Casonus adulationem vernaculâ linguâ vocat:

Adulatio.
Guid. Cason.
Embl. Polit.
17.

*Lusingiera, e domesticâ Sirena,
Che col canto mortifero di laude
Il Principe addormenta, e in'esso uccide
La virtute, il valore, e la fortuna.*

Id est.

*Blandam & domesticam Sirenem,
Quæ lethali laudis suæ cantilenâ
Principem fascinat, ejusque virtutem,
Existimationem ac fortunam opprimit.*

Sirenem imitatur mundus, nullam unquam dulcedinem, nisi amarore tinctam, propinare solitus. Verisimè Justus Lipsius. *In hac omni vita nullum tam optabile aliquid bonum est, quod non mixtum poculo aliquo mærorum. Et Moses Barcefa, Peccatum, inquit, initio supra modum placet; at in fine luctum parat parvanti.*

Voluptas
mundi.
Lips. Centur.
1. Ep. 43.
Mos Barc 1.
de Parad p 1.

* * *

* *

SISYPHUS.

CAPUT LIII.

145. **P**oëta fabulantur, Sisyphum eo supplicii genere apud inferos plecti, ut saxum in montis cuiusdam verticem cogatur pervolvere, quod iterum iterumque relapsum, identidem revolvere debet, inani conatu. Lemma. URGET RUITURUM. Ad verbum Ovidius,

Aut petis aut urges ruiturum Sisyphæ saxum.

Per Sisyphi saxum designantur vanissimi hominum conatus: Mons, in quem revolvitur, hujusce vitæ cursus est, cui quietem & tranquillitatem nullam varix cupiditates concedunt. Alii enim in cumulandis opibus, alii in honoribus, alii in voluptatibus, rebusque similibus felicitatem suam esse sitam arbitrantur, qui, cum re optatâ potiti fuerint, rursus in inimum relabuntur; & qui ante in divitiis comparandis erat anxius, nunc est in acquirendis honoribus sollicitus: atque ita semper in aliquam relabitur perturbationem, neque summum apicem, ubi beatitudine ac quiete speratâ fruatur, obtinet unquam. S. Augustinus. *Qui in longum it, aliunde incipit, alicubi finit. Qui in gyram it, nusquam finit: ipse est labor impiorum.* Cæterum Sisyphi saxum dicuntur volvere homines, inexhausto atque inutili labore fatigari soliti.

TANTALUS.

Caput LIV.

146. **T**antalus ad mentum usque intra aquas submersus, poma, labiis vicina, identidem tamen fugitiva captare nititur; cum dicto. INO-

PEM ME COPIA FACIT. Ita prorsus avarus in uberrima opum affluentia ita vivit, quasi extremam sustineret mendicitatem. S. Augustinus. *Hydropicum rectè comparamus diviti avaro; Sicut enim ille, quanto magis abundat humore inordinato, tanto amplius fitur; sic iste, quanto est copiosior divitiis, quibus non bene utitur, tanto ardentius talia concupiscit.* Plantus.

*Tenaces nimium Dominos nostra atas tulit,
In opibus magnis pauperes,
Et sitibundos in medio Oceani gurgite:
Nulla illis satis divitiæ sunt, non Mida,
Non Cræsi, non omnis Persarum copia
Explere illorum tartaream ingluviem potest.*

147. Dum Tantalus, in mediis natans undis, ad sitim levandam caput inclinat, mox aquæ deprimentur, & captantis labia effugiunt; poma verò, dum illis decerpendis caput ac dentes arrigit, magis semper magisque elevantur; ut ad eò & in ubertate famem, & in affluentia sitim extremam sustinere cogatur miser. Emblematis subscripsit Joannes Ferrus. **ET PROXIMA LUDUNT.** Eos hoc Emblemata Adversat, qui, ita disponente arcanâ Dei providentiâ, adversa omnia experiuntur, suâque spe nullibi non miserrimè excidunt. Contrarios hos successus cumulatè expertus est Hebræorum populus, cui Divinus Vates comminatus est, *Vinum mentietur eis.* Cum enim vites gravidæ uvas, rubicâ flavedine jamjam maturas eniterentur, ab inopinata tempestate funditùs eversæ omnem cultorum spem fecèrunt irritam; &, quod mireris, illa cæli intemperies idè solum in vineæ ubertatem grassabatur, ut Israël's populus spe suâ excussus, acerbior dolore premeretur. Ruffinû Pium hac de re eruditè differentem audi. *Nihil melius, nihil amabilius terrarû ubertate, & ventris impendit*

S. Aug. l. Quasi E. v. ang. q. 2.

Plant. in Aululari.

Osea 9.

Ruffin. in hunc.

Ovid. 4. Met.

Labor hominum inutilis.

S. Aug. in Psal. 39.

Avarus.

pendiis censuisti: tota ergò tibi & frugum, & fructuū subducetur ubertas. Utque magis vota discrucient: diu apparens vindemia ita subitis disperibit procellis, ut in dolorem tuum, non solum lesa, sed etiam mentita videatur. Urbanus VIII. hanc calamitatem in omni hominum spe observatam habet, dum enim scopum jamjam ferire, & desideratâ forte frui contendimus, mox vertente fortunâ, votis omnibus præcipitati, lubrico & incauto casu supini relabimur.

*Spes sapere, quò propinquior
Arridet, celeri fugâ
Exitus capitis adimit secundos.*

148. P. Gallina avarum hominis pectus, inter inundantes divitiarum fluxus nunquam exaturandum, Tantalò non absimile dixit, qui mediis immerfus aquis, epigraphen sustinet; SITIT IN AMNE. Verbis è quodam Urbani VIII. poemate desumptis.

In medio illusus Tantalus amne sitit.

Inscribi etiam poterat, SITIT IN UNDIS. In rem præsentem Magnus Augustinus. *Divitia, inquit, non afferunt satietatem, sed inflammant cupiditatem; nam vidimus quosdam, cum haberent parvam pecuniam, parvis lucris fuisse contentos; sed postquam cœpit eis abundare, avaritia fauces non clausit, sed extendit; non irrigavit, sed accendit, poculum respiciunt, quia fluvium sitiunt.* Unde Alciatus.

Heu! miser in mediis sitiens stat Tantalus undis,

Et poma esuriens proxima habere nequit.

Nomine mutato, id de te dicitur Avare,

Qui quasi non habeas, non frueris quod habes.

Brevius Faultus Andrelinus.

Semper eget sitiens mediis ceu Tantalus undis

Inter anhelatas pauper avarus opes.

149. Tantalus, nativum avari ectypon, nunquam eas undas, quibus immerfus abundat; sed præteritas semper, ac fugitivas appetit. Unde lemma. FUGIENTIA CAPTAT. Seneca, *Vidisti, inquit, aliquando canem missa à Domino frustra panis, aperto ore captantem? quidquid accipit, protinus integrum devorat, & semper ad spem futuri inhiat. Idem evenit nobis, quidquid expectantibus fortuna projecit, id sine ulla voluptate dimittimus statim, ad rapinam alterius erecti.* Scitè Horatius.

Tantalus è labris sitiens fugientia captat

Flumina. Quid rides? mutato nomine de te

Fabula narratur. Congestis undique saxis

Indormis inhians, & tanquam parcere sacris

Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.

Et Cornelius Gallus.

Imò etiam pœna est partis incumbere rebus,

Quis cum possideas, est violare nefas.

Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas

Captat, & oppositis abstinet ora cibis.

Porro etiam lascivus, Tantalò non absimilis, sensuū lenocinia studiosè quidem insequitur; at nihil exinde nisi caducas ac transitorias inanissimæ voluptatis umbras assequitur. D. Ascanius Ordeus Abbas hanc libidinis levitatem exactè perpendens, canit;

O dolcezza d'amor vana, e fallace,

Più de la nene al sole,

Più del onda di Tantalò fugace,

Stender l'annido labbro ei semper suole

Ver l'onda, che desia:

Ma non si tosto egli la tocca, e fugge,

Ch'ella repente s'allontana, e fugge.

Così la gioia mia.

Passa più lieve di penuto strale;

Ahi diletto d'Amor pena infernale.

150. Tametsi aquistotus innatet Tantalus, siti tamen penè rumpitur, cum enim fallaces lymphæ inhiantis ori nunquam non illudant, semperque effugiant insequentem; idcirco vicinos latices arido ac sitibundo gutture, non sine inhumani supplicio, spectare cogitur. Lemma. FRUSTRANTUR FLUMINA MERSUM. Vel, FUGITIVA SEQUOR; Deploranda hæc avarorum est conditio, qui auri argenteve affluentia propè submersi, novâ semper opium alienarum cupidine æstuant. Tullius, *Avaritia, inquit, nunquam expletur, nec saturatur sitis cupiditatis: neque solum eam qui habent, libidine augendi excruciantur; sed etiam amittendi metu.* Ecclesiastæ pronuntiatum est; *Avarus non implebitur pecunia, nam*

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit. Emblematis construendi occasionem dedit illustris Musa Bonaventuræ Baronii, Ordinis Minorum de Observantia, ita canens.

--- --- Refugis ubi Tantalus undis

Destituit sua pœnarum: labentia mersum

Flumina frustrantur, simul & fugitiva sequentem

Irritant melimela famem. Sic athere in alto

Inter opes it avarus inops, & egere negatis

Impatiens, nec tum docilis gaudere repertis.

151. Aquæ, quæ Tantalum circumfluunt, insequentem sitibundum miserrimè effugiunt. Unde D. Theauri leña. AFFLUUNT, SED EFFLUUNT. Ita sanè omnes divitiæ ac voluptates terrenæ, dum jam jam videntur possideri, evanescent. Unde Magno Augustino asserente, *Voluptas transitura sine prudentia desideratur; verum cum transierit, cum pœnitentia cogitatur.*

T H E S E U S. Cap. LV.

152. Theseus amicitiam cum Perithoo adedò arctam contraxit, ut hunc pro uxore accersenda ad inferos proficiscentem, Theseus seu comes individuus, non sinè vitæ ac salutis discrimine, sit secutus. Lemma. SIC DILEXISSE, NOCIVUM. Peccavit nimirum Theseus in amicitia cum Pirithoo temerè magis quàm sapienter inittè. In proverbii refertur: *Amicus usque ad aras; Quod à Pericle, Atheniensium Duce clarissimo, profluxit; quem cum amicorum quispiam rogaret, ut in causa quadam, suâ gratiâ, falsum pejeraret, reposuit, oportet me commodare amicis, sed usq, ad aras.: Olim enim jurantes aram tangebant. Hæc igitur prima lex, inquit Tullius, in amicitia sauciatur, ut neque rogemus res turpes, nec faciamus rogati.* At multi, pro dolor! ne deferant amicum, deserunt honestatem, famam, salutem, cælum, Deum. S. Augustinus; *Illam legem amicitia justissimam esse arbitror, quâ præscribitur, ut sicut non minus, ita nec plus quisque amicum, quàm se ipsum diligat.*

153. Cum anceps hæreret Theseus, quàm ex horrendis labyriuthi ambagibus sese expediret, Ariadna lini glomerem per muros injecit: cujus prehensio filo juvenis, cæca regens vestigia, salvus & incolumis evasit. Emblematis subscribes. HAC DUCE SECURUS. Quanti, quamque intricati & implexi sunt in aulis ac negotiis Principum labyrinthi? peribit hic Theseus, nisi per fidam Ariadnem explicetur; Prudentiam, Ariadnæ nomine intelligo politicam, & polemicam; fidelesque Consiliarios, quorum ductu secura ponat vestigia Princeps. Herodi sententia est apud Lipsium.

Laudatissimus est, ipse qui cuncta videbit;

Sed laudatus & is, qui parer recta monenti.

Avarus.

Cicer. Paradox. 1.

Eccl. 5.

Baron in
mevis miscell.Divitiar.
Voluptates.S. Aug de
Verb. Apost.
serm. 23. c. 9.Amicitia
vituperabilis.S Aug. lib. 1.
Soli loq. 6.3.

Prudentia.

Lips. de Ci-
vil. doct. 1.
l. 3. c. 2.

Plin. in Pa-
negy. Tra-
jan.
Prov. 24.
Rosariū.

Et Plinius, *Singuli, inquit, decipere possunt & decipi: nemo omnes; neminem omnes fefellerunt.* Confirmat Salomon. *Salus, ubi multa consilia.* Cæterum S. Rosarium haud incongruè filum dixeris, ab Ariadna cælesti, Virgine Deipara, hominibus explicatum, quo sexcentos dæmonis ac mundi labyrinthos feliciter evaderent.

TRIPTOLEMUS. CAPUT LVI.

154. **A**Dmodum infans erat, & in cunis vagiebat Triptolemus, quando Ceres, parvuli amore capta, cum illum immortalem vellet, nutricis officium assumpsit, & lacte Divino rigavit alumnum. Unde lemma. **EX LACTE IMMORTALIS.** Hinc discas, quanti referat, quo succo ac educatione primitus imbuetur puer. Etenim cum lacte & educatione indoles illius & mores fuguntur. Si educatio sincera sit, servabit humorem & odorem virtutis infans; sui vitiosa sit; virus hoc totum imbibet alumnum. *Lamie, ut Threni conqueruntur, nudaverunt mammam suam, lactaverunt catulos suos.* Quid aliud sunt istæ lamie, quam malæ parentes, tygrides potius & ursas, quam homines moribus præferre solitæ; quæ cum vitioso lacte ac educatione pessima malam pestem in teneros fetus transfundunt. Sic Salomon trecentarum uxorum maritus, & septuaginta pellicum concubinus, matrem habuit adulteram Bethsabeam. Agrippina, Neronis mater, quod in omnibus libidines esset effusa, filium orbi peperit libidinis & crudelitatis monstrum, uti testatur Cornelius Tacitus. Unde Diogenes, videns adolescentulum ex temulentia desipere, dixit; *Ebrius te seminavit pater.* S. Augustinus fatetur, se lacte matris, Dei cultum & venerationem hausisse. Antonius Caracalla Imp. tamenti sævissimus, Christianis tamen admodum pepercit: causam assignat Baronius, *quod lac nutricis Christiana suxerit.*

TITYUS. Cap. LVII.

Virgil. l. 6.
Æneid.

155. **T**ityi jecur, à vulture dilaniatum, Virgilii subscriptionem sustinet. **NEC REQUIES ULLA.** Quisquis in flagitiis Tityum sequitur, opus est, vulturem, suam scilicet conscientiam patiatur, carnificem nunquam moriturum: quia *vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Graviter Doctor mellifluus. *Extorres cælo in carne cruciabantur per ignem, in spiritu per conscientia vermem.* Ibi dolor intolerabilis, timor horribilis, factor incomparabilis, mors anima & corporis sine spe veniæ & misericordiæ. *Sic tamen morientur, ut semper vivant; & sic vivent, ut semper moriantur.* Porro Petrus Blefensis eos hæc Tityi imagine repræsentat, qui labores suos omnes, otiumque totum aucupii consecravit. *Video quosdam, inquit, quorum mentes avium delectatio totas occupando consumit. Nonne isti imaginem gerunt Tityi, cujus jecur Poëta referunt jugiter ab avibus devorari? nam satis devorantur ab avibus, qui hæc avium curiositate torquentur.* Lucretius opinatur, Tityi supplicio lascivos animos, assiduis curis excruciaci solitos, significari.

Lucret. lib. 3.

*Sed Tityus nobis hic est, in amore jacentes
Quem volucres lacerant, atq; exest anxius angor:
Aut aliâ quavis sciunt torpedine cura.*

156. Tityi jecur assiduo ac crudeli vulturis morfu devoratur; renascente identidem ad pabulum jecore. Emblematis meo Concanonicus D. Gallina subscri-

psit. **ADACTO VULNERE CRESCIT.** Neque enim sive ligurientis fames, sive pabuli quotidie recrecentis materies, unquam deficit; uti Abbas Ferrus hoc lemma significat. **NEC GULA, NEC ESCA.** Ita omnino qui ambitioni, libidini, aut avaritiæ student, quo plus existimationis, voluptatis, aut opum ipsis accreverit, eò ardentiore fame in eas effundunt. Damnati quoque eâ imagine exhibentur, quippe qui rodentes suos vermes nunquã dilaniando saturos, nec corda sua, in mille mortes identidem renascentia, unquam defectura sentient. Ovidius

*Sic inconsumptum Tityi, semperque renascens,
Non perit, ut possit saepe perire, jecur.*

Mens conscia mali, ob assiduum queritantis conscientia remorsum, haud aliter, atque ab infernali vulture Tityus arroditur. Natalis Comes. *Aliqui, inquit, vultures illos Tityi, præteritorum scelerum recordationes esse censuerunt, quæ animum assidue vellicant peccantium, eumque torquent.* Vide sis Macrobiun, hac de re prolixè differentem. De mala conscientia pulchrè, ut solet, S. P. Augustinus. *Non fugit seipsam mala conscientia, non est quo eat, sequitur se, imò non recedit à se, peccatum enim, quod facit, intus est; fecit peccatum, ut aliquam corporalem carperet voluptatem; voluptas transit, peccatum manet; præterit, quod delectabat; remansit, quod pungat.*

157. Tityi viscera, si Poëtis fidem habeas, ab immani vulture sine ullo fine apud inferos crudelissimè depascuntur; utpote semper in novam lanienam renasci solita. Unde lemma. **NEC FIBRIS REQUIES DATUR ULLA RENATIS.** Verbis è Virgilio mutuatis.

*— Rostroque immanis vultur adunco
Immortale jecur iudens, habitat que sub alto
Pectore, nec fibris requies datur ulla renatis.*

Ita peccator assiduis conscientia moribus arroditur, neque corroditur; & sic perennem sustinet pena identidem recrudescentis ærumnam. Pulchrè S. Bernardus. *Hic est vermis, qui non moritur, memoria præteritorum. Nec cessat rodere conscientiam, eâque pastus escâ utique inconsumptibili perpetuat vitam. Horreo vermem mordacem, & mortem vivacem. Horreo incidere in manus mortis viventis, & vita morientis. Hac est secunda mors, quæ nunquam peroccidit, sed semper occidit. Quis det illis semel mori, ut non moriantur in æternum?*

158. Eidem Emblematis subscribes. **NON PERIT, UT SÆPE PEREAT.** Verbis ex Ovidio desumptis.

*Vivimus, ut nunquam liceat finire dolores,
Et gravior longâ sit mea pœna morâ.
Sic inconsumptum Tityi, semperque renascens
Non perit, ut possit saepe perire, jecur.*

De aeterna inferorum morte id intelligas velim. In hanc rem S. Augustinus. *Si anima in pœnis vivit æternis; mors potius dicenda illa est, quam vita: nulla quippe major & pejor mors, quam ubi non moritur mors; juxta illud Poëtæ:*

Immortale malum nullâ debile morte.

Sed quod anima natura, per id, quod immortalis creata est, sine qualicumque vita esse non potest: summa mors ejus est alienatio à vita Dei in aternitate supplicii.

159. Æternitas, temporum incrementis identidem novis, ac nunquam defecturis refarciri solita, Tityi pectori non absimilis videri possit; cum lemma, **ABSUMPTA RESARCIT.** Vel, **SUGGESTU VULNERA COMPLET.** Verbis è Tertull. desumptis, ubi de statua falis Uxoris Loth canit.

Durat

Ambitio-
fus.
Libidino-
fus.
Avarus.

Damnati

Ovid. 5. Tr.

Remorsu
conscien-
tia.

Natal. Com
Mythol. l.
cap. 19.
Macrobiol.
de somnio.
Scip. cap.
S. Aug. tra
41. in loai

Virgil. 6.
Æn.

Consci-
tia mala
S. Bernard.
3. de Cons.
cap. 12.

Ovid. 5. Tr.

Inferri-
S. Aug. 1. 6.
de Cruci-
cap. 11.

Æter-
tas.

Educatio.

Thren. 4.

Lac ma-
tris.

S. Aug. lib.
Confess.
Baron. ad
Annum. 217

Conscien-
tia mala.
Isa 66.
S. Bernard.
in lib de A-
nim. cap. 3.

Auceps.

Pet. Blef.
Epist. 61.

Lascivus.

Lucret. lib. 3.

*Durat adhuc, etenim durâ statione sub aëtra
Nec pluviis dilapsa situ, nec diruta ventis
Quin etiam si quis multaverit advena formam,
Protinus ex sese suggestu vulnera complet.*

Idipsum etiam de Inferorum suppliciis dixerim. Verè S. Gregorius. *Anima mortaliter est immortalis, & immortaliter mortalis. Ita enim immortalis est, ut mori possit; ita mortalis est, ut mori non possit. Nam beate vivere, sive per vitium, sive per supplicium perdit. Essentialiter autem vivere, neque per vitium, neque per supplicium perdit.*

V L Y S S E S.

C A P U T LVIII.

160. **M**Undi blanditiis aures nunquam esse commodandas, sed semper obturandas, ab Ulysse discas velim; qui in navigio Sirenibus vicinus, epigraphen tenet; **OBSERATIS AURIBUS.** Cassiodorus. *Cogitavit (Ulysses) felicissimam surditatem, ut, quam vincere intelligendo non poterat, melius non advertendo superaret.* Et S. Valerianus. *Quotiescunque dulci voce mulcetur auditus, ad turpe facinus invitatur aspectus, nemo insidiosis cantibus credat, nec ad illa libidinosæ vocis incitamenta conspiciat, quæ, cum oblectant, serviunt; cum blindiuntur, occidunt.*

161. Ulysses Sirenibus intra navim vicinus, epigraphen refert. **SURDITATE SECURUS.** Neque enim adversus effrontes meretricis asultus securus triumphabis, quàm si allicientis invitæ aures, venustati verò oculos præcludas. Proinde Poëta.

*Auribus obstructis Syrenas fugit Ulysses,
Si fugis hanc, aures obstructo, atq; oculos.*

Id quod in omni occasione observes velim. Unde Philo Hebræus Abelem, quod fratri deambulato comitem se junxerit, modestè redarguit; quippe qui saluti suæ adversus notam Caini tyrannidem melius consulere, socium respicere, auresque invitanti surdas objicere debuisset. *Debuerat recusare, & provocacionem inimici contemnere, tergiversari enim præstat, quam vinci, &c.* Verè S. P. Augustinus. *Mors ad animas nostras ingreditur per visum oculorum, & auditum aurium.*

162. Ulysses, Polyphemum excæcans, à D. Emanuele Thefauro epigraphen recepit. **MENS UNA SAPIENS PLURIMUM VINCET MANUS.** Opportunè Lipsius; *Mibi, inquit, PLUS MENTEM, QUAM MANUS valere; plus industriam, quam omnes opes.* Magis propriè in rem præsentem Euripides, cui & Emblematis titulus & doctrina debetur, *Viri prudentia facit, inquit, ut bene habitentur civitates, itemque familia: & ad bella magnum ejus momentum est. Consilium enim sapienter initum multis manus vincit.*

163. Patres Societatis Jesu in Belgio Ulyssem Symboli loco statuerunt, qui, ad navigii malum religatus, aures admotis manibus obsepibat; frustra circa navim ludente Sirenium choro. Lemma. **CANITIS SURDIS, CANITISQUE LIGATIS.** Religiosos, Veneris, cæterarumque voluptatum lenociniis frustra tentandos, hæc imago asserit, utpote castitatis voto religatos, & nonnisi Divinis inspirationibus intentos. S. P. Augustinus. *Quia jam vovisti, jam te adstrinxisti, aliud tibi facere non licet. Non talis eris, si non feceris quod vovisti, qualis mansisses, si nihil tale vovisses. Minor enim tunc esses, non peior; modo autem, quod absit, miserior, si Deo fidem fregeris: quanto beator si persolveris.*

164. In fatiis erat, Trojam nunquam expugnatum iri, quamdiu Palladium, seu Palladis itaque, in cæ ser-

varetur. Cujus rei non ignarus Ulysses, assumpto sibi comite Diomede, simulachrum illud surripuit, urbemque cepit. Lemma. **HOC SPOLIATA, PERIBIT.** Palladii nomine sacram religionem, cultumque Divinum intelligas, quæ si labefactetur aut loco moveatur, extremam civitati perniciem affert; Est enim religio fulcrum imperii, basis reipublicæ, munimentum regnorum, & anchora sacra; quæ mota, turbantur omnia, & certissimo naufragio exponuntur: In Ulyssè verò & Diomede hæreticos agnoscas, qui novi Evangelii lacernâ tecti, initio quidè fraudulentis verbis, postea ostentatis armis, subeunt urbes catholicas, & inde Palladium, hoc est, sinceram, castam, antiquam, orthodoxam religionem, ex quâ salus omnium pendet, convellunt & exterminant. Præterea Palladio significatur, sapientiæ præsidio feliciter Respublicas administrari atque florere. Juxta Salomonem, *Multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum, & Rex sapiens stabilimentum populi est.* Plato dicere solebat, tum demum benè cum rebus humanis actum iri, si vel Philosophi regnarent, vel Reges Philosopharentur. *Væ tibi terra, cujus Rex puer est, & cujus Principes manè comedunt.* Cæterum Divina Pallas, Maria Virgo, ita homini est necessaria, ut sine illâ Tartareo Ulyssis haud dubiè sit in prædam cessurus. S. Bernardus Deiparam alloquens, *Sicut à te despectus, inquit, & aversus, necesse est, ut pereat; sic ad te versus, & à te respectus, impossibile est, quod pereat. Filioli mei, hæc peccatorum scæla, hæc mea maxima fiducia, hæc tota ratio spei meæ.*

165. Ulysses Polyphemum Pastorem, generosissimi vini poculo sopitum, fraudulenter ac miserè exocalavit. Lemma. **OCULIS TEMULENTIA PRIVAT.** Nempe Pastores & Prælati, vino nimium quantum dediti, mentis oculos amittunt, sicque assiduâ suâ perpotandi libidine, non sine gregis commisi interitu, prudentiam omnem extinguunt. Unde Apostolus Episcopum voluit esse *Sobrium, prudentem, non violentum.* Et Diaconos *non multo vino deditos.* Chrysofomo teste. *Nihil est ita demoni amicum, sicut ebrietas & lascivia, quæ est mater omnium vitiorum. Ante omnia autem vitetur à Clericis, quæ omnium peccatorum radix ac nutritrix est.* Certè, quod idem Chrysofomus testatur, *multo consilio & prudentiâ opus est pastori, & mille, ut dicitur, oculis ad speculandam undique hebetudinem animarum, quas gubernat: Quid ergò Pastore indignius, quàm ebrietas, oculos mentis obtenebrans, ac penitus excecans?*

166. Ajax Telamonius, quod ab Ulyssè in judicio victus esset, præ ira insanens, pecorum gregem occidit; ratus, se Ulyssè cum fociis interficere. Epigraphen è Virgilio addidi. **PRÆCIPITANT FUROR IRAQUE MENTEM.** Ita homines, iracundiâ odioque correpti, penitus insaniunt, ac velut cæstro perciti, bestias pro hominibus, homines pro bestiis habent; nec rarò innocentes judicant nocentes: Sic canis in lapidem sævit, quem aliena manus projecit. Juxta Poëtam Lyricum: *Ira furor brevis est.* Seneca brevem insaniam vocat. Cato, iratum ab infano, nonnisi tempore distare affirmat. *Magis videndum est, inquit rursus Seneca, quam multis ira per se nocuerit: alii nimio fervore rupere venas, & sanguinè supra vires elatus clamor egressit, & luminè suffudit acie, in oculos vehementius humor egressus; & in morbos graviores recidere: Tum subdit; nulli celerior ad insaniam via. Multi namq; continuaverunt ire furorè, nec quam expulerat mentè, unquam receperunt.* Rectè Cicero: *Iratos, inquit, propriè dici non esse de potestate, id est, de consilio, de ratione, de mente. Quid quæso infano aut furioso similis, quàm quod teste*

Religio. Salus Reipublicæ.

Sapientia salus populi.

Sap. 6.

Eccl. 10. Maria V.

S. Bernard. in serm. de B.V.

Prælatus vino deditus.

1. Tim. 3. 2. Ibid. n. 8.

S. Chrysof. in Math.

Idem. Dialog. lib. 2.

Virgil. lib. 1. Æneid.

Iracundia.

Senec. l. 2. de Ira. c. 35.

meriti supplicia. Greg. l. 4. Moral. c. 8.

Mundi voluptates.

Cassiod. l. 2. ar. Ep. 40.

Val. ser. 6.

Meretrix.

Occasio mala. bil. lib. quod detestor &c.

Aug. serm. de Temp. p. 4.

rudentia.

ips. Centur. Miscell. Ep. 4.

Religio. is.

Aug. Epist. ad Armandent. & Paulinum.

eodem Romano Philosopho, Caligula Imperator, ob turbata pluviis spectacula, Jovem ipsum in duellum provocavit; exclamans: *aut tolle me, aut ego te.* Atque his dictis, sagittarios suos in cœlum tela vibrare jussit, quæ relapsa, subjectorum capita graviter fauciabant.

Voluptas
noxia.

167. Providè aures suas cerâ obturavit Ulysses; nam Sirenum cantus aded blandus erat præternavigantibus, ut in profundissimum somnum traherentur, sopitique vel cum navibus in scopulos alliderentur, vel in mare detracti necarentur, tanto numero, ut littora passim naufragorum ossibus scaterent. Lemina è Claudiano subjunges. **MORTEM DABIT IPSA VOLUPTAS.** Nempe *voluptatum illecebra, Cicerone teste, mentem à sua sede ac statu dimovent, corrumpunt animum, nullaque capitalior pestis à natura hominibus data est. Quas qui sequitur, miserandum rationis facit naufragium, qui declinare cupit, earum incantamentis aures non prebere, sed occulere debet.* Audi S. Hieronymum. *Et ego non integris rate vel mercibus, nec quasi ignarus fluctuum, & indoctus nauta premeo: sed quasi nuper naufragio ejectus in littus timida navigaturis voce denuntio: In illo estu, charibdis luxuria salutem vorat. Ibi ore virgineo ad pudicitia perpetranda nau-*

Claud. Epig.
de Siren.
Cicer. 1. Pa-
radox.

S. Hieron.
Ep. ad He-
liod.

fragia Scyllaum renidens libido blanditur. Hic barbari lictus, hic diabolus pirata cum sociis portat vincula capiendis. Nolite credere, nolite esse securi; licet in modum stagni refusum aquor arrideat, licet vix summa elementi terga crispentur, magnos hic campus montes habet. Intus est periculum, intus hostis. Expedite rudentes, vela suspendite, crux antenna figatur in frontibus.

VULCANUS. Cap. LIX.

168. Vulcanus, Jovis & Junonis filius, ob deformitatem cœlo est exturbatus, & in subterraneas Ætnæ cavernas dejectus. Lemma. **AGITUR DEFORMIS OLYMPO.** Hominis anima, tamen si summo Deo nata, cœlo tamen extorris agitur, si labem aliquam lethalem contrahat. Disertè Joannes Apocalypticus. *Non intrabit in eam aliquid coinquinatum.* Testis est Lucifer, qui inter creaturas nobilissimus, ob unicum superbiam maculam, cœlo est præcipitatus. S. P. Augustinus in illud Psalmi, *Beati immaculati in via, ait, tanquam diceret, scio quid velis; queris beatitudinem. Si ergo vis esse beatus, esto immaculatus.* Eodem Emblemate significatur, si filium, moribus degenerem, è censu hæredum ac liberorum esse expungendum.

Apoc. 21. 27
Peccator.

S. August. i
Psalm. 118.

Filius de-
gener.

EX VETERI TESTAMENTO.

A D A M V S. Cap. LX.

Contem-
ptus mun-
di.
Homo.
quid?
S. Aug. in
Sentent. sent.
ultima
Nobilitas.

169. **A** Dam, à Deo ex luto effectus, epigraphen sustinet. **OMNES EX EODEM LUTO.** Hæc nimirum gentis humanæ origo est, hæc profapia. Disce ergo, ô homo, tam te ipsum, quam mundum contemnere. Disertè S. Augustinus. *Divitiis flores, & majorum nobilitate te jactas, & exultas de patria, & pueritudine corporis, & honoribus, qui tibi ab hominibus deferuntur: respice te ipsum, quia mortalis es, & quia terra es, & in terram ibis. Circumspice eos, qui ante te similibus splendoribus fulsere: ubi sunt quos ambebant civium potentatus? ubi insuperabiles Imperatores? ubi qui conventus disponebant & festa? ubi equorum splendidi vectores? ubi exercituum duces? ubi Satrapæ tyrannici? nunc omnia pulvis, nunc omnia favilla, nunc in paucis versibus eorum memoria est. Respice sepulchra & vide, quis servus, quis Dominus, quis pauper, quis dives? discerne, si potes, vincitum à Rege, fortem à debili, pulchrum à deformi. Memor itaque nature ne extollaris aliquando: memor autem eris, si te ipsum respexeris. Nec aliter Euripides.*

*Superflua est oratio, nobilitatem
Si mortalem laudaverimus.
Olim enim cum primum nati sumus,
Et mater tellus homines formavit,
Omnibus consimilem largita est faciem.
Peculiare nihil habemus. Sed una
Generis eadem origo
Nobiles ac ignobiles produxit.*

Raus. class.
3. Sym. 40.

Nicolao Reusnero teste, Ferdinandi Imperatoris dictum erat, Boni viri & boni vini originem non esse curiosè indagandam; nam ut interdum loco non nimis celebri generosum vinum nascitur, sic ex loco & genere humili sæpè prodeunt laudatissimi.

Nobilitas
hominis.

170. Eidem Emblemati inscriptionem ex Horatio subjunges. **OMNES EODEM COGIMUR.** Ut enim vasa omnia, sive nobilia sive ignobilia, eodem luto, eademque figuli manu concrefcunt, ita homines indiscriminatim nullâ aliâ origine constant, nisi limo terra, ceu causâ materiali, & Deo, ceu causâ efficiente. Unde Hieremias domum figuli intrare jus-

sus est, ut matricem & originem suam, lutum scilicet, contempleretur. Hoc ipsum more suo doctè accipiè expendès S. Rupertus Abbas, *Duo, inquit, advertere à Mose dicta sunt, que diligenter opera pretiè est: quia scilicet formavit Deus hominè, & non undecunque, sed de limo terra. Hoc namque, sicut dignum erat, perpendentes homines sancti, hunc ipsum Creatorem suum, Plaster, seipsos autem lutum appellaverunt, elegantè confessione, & lachrymosâ declamatione: & nunc Domine, inquit Isaias, Tu Pater noster es, & nos lutum: & fictor noster, & opera manuum tuarum omnes nos. &c.* In rem præsentem S. Gregorius Nazianzenus.

S. Rup. in
10. lib. 2. d
Trinit.

I. 64.
S. Greg. N.
Carm. 52

*Ludis? ego ac tantum specto (par omnibus ortus
Argilla est etenim) sis bonus, anne malus?
Omnibus est eadem pellis. Nos patria opesque,
Nos tamen & tumidos reddit inane decus.
Vana quid ergo refers? patriam? genus? haud mihi
ficta,
Haud mihi busta placent; temet ego aspicio.
Omnibus est idem pulvis, fictor que tyrannus,
Non natura homines scidit in ista duo.*

171. Adam è limo terre in formam pulcherrimam erectus, epigraphen tenet. **DUM EFFINGITUR, DIFFRINGITUR.** Innuit videlicet, Adamum, ceu vas nobilissimum, vix à Deo iu hanc lucem effectum, mox egisse rimas, & culpæ originaria vitio ruptum esse. Pulchrè S. Augustinus. *Primus homo, cadens è manu figuli, fractus est.* Et S. Rupertus Abbas. *Itaq; nos cum legimus, quia formavit Deus hominè de limo terra; non discutiendū nobis est, cur ita fecerit, sed potius illud timendū unicuiq; nostrum de se ipso, ne vas, quod fecit ipse, dissipetur in manibus ejus, & hoc abjecto, faciat aliud vas, sicut placuerit in oculis ejus.* De Adamo argutè canit P. Joannes Bapt. Masculus.

Homin
fi agilit.

S. Augusti
verb. Ap.
serm. 11. 2.
S. Rup. loc.

P. Io. Baj
Mascul.
51. Encoi.

*Pulchrè te author effinxit è pulvere,
At turpiter culpa diffinxit in cinerem.
Ex argilla concretus & luto, penè dum effingeris,
diffringeris.
Diem tibi natalem fecisti mortualem.
Ultimus animantium evocatus ad vitam, primus
ad mortem.*

172. Eidem Emblemati subscribes, **E TERRA IN**

IN TERRAM. Maledictio enim Divino adversus perduellem hominem à Deo decretum est, *Pulvis es, & in pulverem revertéris.* Unde Zosimus redeunte Paschate ad locum, à S. Maria Ægyptiacâ conditum, reversus, eam jacentem ac mortuam reperit, ac propè illam in terrâ scriptum. *Sepeli Abba Zosime misera Maria corpusculum; terram redde terra, & pulverem pulveri.* Opportunum in rem præsentem censui Epitaphium, Adamo, Terræ filio, ab Einmanuele The-sauro, Patritio Taurinensi, statutum.

*Hic ille jaceo, per quem omnes jacent;
Nec orbis, nec posthumus fui,
Sed Paris expers.
Matrem habui, quæ me habet,
Cum omnia scirem, ut plura scirem, desipere capi,
Virorum sapientissimus, dementor à fœmina,
Quàm male suada!
Beata silva dum fructum carpo, sylvam amitto,
Ex Rege agricola.
Quia Numen non colui, terram colui.
Uxor me immortalem peremit, uxorem ego,
Uterque omnes.*

Tum verè conjuges, cum uno jugo vincti.
Ceterum etiam gressu utilissimo è terrâ in terram transimus, si nobis frequentem originis ac mortis nostræ contemplandæ legem statutamus. D. Augustino teste, *Bonum est homini, ut redeat ad pulverem suum: si enim te confessus fueris pulverem, Deus de pulvere faciet hominem.* Et S. Rupertus Abbas. *Vide quàm terribiliter hominem, qui existimavit inique, quod esset Deo similis, arguat, & statuat eum contra faciem suam dicendo, quia pulvis es, & in pulverem revertéris. Hujus sententiæ percussione adeò natura sentit, ut hominibus antiquitus in summa afflictione pro maximo doloris instrumento capita cinere aspergere solenne fuerit.* &c.

173. Protoparentes nostri, pelliceis à Deo tunicis vestiti, epigraphen tenent. **NECESSITATI, NON LUXUI.** Enimverò primæ vestes, quibus Deus illos contexit, simplices fuerunt ac nativæ, ad necessitatem, non ad ornamentum compositæ; nobis nimirum ideam quandam exhibendo, quâ nostras vestes, non luxui aut superbiæ, sed protegendo tuendoque corpori accommodaremus. Proinde S. Ambrosius. *Decor corporis, inquit, non sit affectatus, sed naturalis, simplex, neglectus magis, quàm expeditus, non pretiosus & albensibus adjunctus vestimentis, sed communibus, ut honestati vel necessitati nil desit, nil accedat nitore.* Et alibi. *Neglecta decoris cura plus placet. Et hoc ipsum, quòd nos non ornamus, ornatus est.* Salomonis inonitam est. *In vestitu ne glorieris unquam: nec in die honoris tui extollaris.* Alexander Severus Imp. ob humilem vestitum ab aulicis reprehensus, respondit, *Imperatoria majestas constat virtute, non corporis cultu.* Huic non dissimilis Alphonsus Aragonum Rex, *Malo, inquebat, moribus & auctoritate meos excellere, quàm diademate & purpurâ.*

174. Adamus, foliis ficulneis amictus, epigraphen sustinet. **PUDORI, NON CULTUI.** Vestis quippe in pœnam & tegumen peccati, non in cultum data est. Innocens Adamus creatus est nudus, & in primâ suâ, beatâque sorte nudus permansit, donec erubescentiâ per peccatum injectâ, coactus fuerit sese veste, è foliis ficulneis confutâ, tegere. Unde divites ob vestium splendorem erubescere magis, quàm superbire deberent, cum non sint aliud, nisi stigma peccati, velamen concupiscentiæ, tegimen pudoris. Ut adeò meritò exclamet S. Clemens Alexandrinus. *Pudet me, ut verè dicam, cum videam tantum opum effundi ad regendum, pendenda.* Laudat deini-

de, & admiratur veterem Lacædemoniorum civitatem, quæ solis meretricibus floridas vestes ac mundum muliebrem gestare permisit, cultu omni à probris fœminis ablato.

E V A. Caput LXI.

175. **EVA**, à costâ Adami formata, Symboli loco epigraphen reddit. **NEC DOMINA, NEC ANCILLA.** P. Benedictus Pererius interrogans, cur Eva facta sit ex latere & costâ Adæ potius, quàm ex capite, pede, vel aliâ corporis parte? respondet, *Noluit Deus Evam effici ex supremâ vel anteriori corporis Adæ parte, ne mulier potior haberi vellet, virumq; imperio regere, & primas humana societatis sibi vindicare. Noluit tamen ex posteriori vel inferiori corporis parte eam formari, ne vir fœminam multò inferioris & humilioris conditionis, quàm ipse est, aestimans, contemptui haberet, ac veluti ancillam duceret. Ex latere igitur, hoc est, ex media corporis parte sumpta est, ut mediocri apud virum dignatione haberetur.* &c. Nec aliter D. Thomas, Conviciens fuit, inquit, mulierem formari de costâ viri. *Primò quidem ad significandum, quod inter virum & mulierem debet esse socialis conjunctio: neq; enim mulier debet dominari in virum, & ideo non est formata de capite: neque debet à viro despici tanquàm serviliter subjecta; & ideo non est formata de pedibus.* Mulierem, marito suo imperantem, hoc disticho descriptam accipe.

*Ducit, agit miserum, quò vult, Quintina maritum,
Grammatici fugite hinc; hæc vir, & hic mulier.*

176. **EVA**, Adamo vicina, dum ex arbore scientiæ boni & mali pomum decerpit, epigraphen sustinet. **SIC DIDICISSE NOCET.** Ut primum enim serpenti auscultârunt, mox aperti sunt oculi amborum, sicque, quod saluberrimè ignorâssent, in suam suorumque extremam perniciem didicerunt. Aperti enim sunt oculi amborum, non ad videndum, uti doctè advertit S. Augustinus, *nam & antè videbant, sed ad discernendum inter bonum quod amiserant, & malum in quod inciderant* Et subjungit. *Hic itaque cognoverunt, quod felicitus ignorarent, si Deo credentes & obedientes non committerent, quod eos cogeret experiri, infidelitas & inobedientia quid nocerent.* Nam, ut alio loco docet, *Melior est fidelis ignorantia, quàm temeraria scientia.* Adami filios ininimè degeneres se probant, qui scientiam è libris obscœnis aut hæreticis colligere tentant; sic enim (quis ambigat?) didicisse nocet. In libros obscœnos jure commotior Tullius, *Molliunt, inquit, animos nostros, nervos omnes virtutis elidunt.* Ipsemet Ovidius, ob hoc ab Augusto in exilium relegatus, cautè monet.

*Eloquar invitus, teneros ne range Poetas;
Submoveo dotes impius ipse meas.*

Certè pestilentissima hæc volumina nil aliud sunt Origini, quàm ranæ Ægyptiacæ; Hieronymo glandes & filiquæ porcorum; Augustino flumina Tartarea, in quibus miserè devolvitur ad inferos humanæ gentis pars magna.

177. Eva à loquente serpente, & Adamus à blandiente Evâ seducti, epigraphen legendam offerunt. **IN LINGUA VENÆNUM.** Adeò enim fatale est linguæ toxicon, ut non in procoparentes modò, sed in omnes omninò posteros damno profus irreparabili emanârit. Præclare S. P. Augustinus. *Lingua, inquit, pleno veneno mortifero, utique nocentiore, quàm bestiarum est, atque serpentium: nam illud carnem interficit, hoc verò animam.* Et meus Concanonicus Hugo de S. Victore. *Lingua dicitur, quia lingit adulâdo, mordet detrahêdo, attrahit mendi-*

Uxor. Pererius in Gen. c. 2. v. 12. q. 4.

S. Thom. 1. p. q. 92. a. 3.

Scientia mala.

S. Aug. l. 14. de Civit. c. 17

Ibid.

S. August. de Verb. Ap. st. serm. 20. c. 3. Libri obscœni. Cic. l. 2 Tuscul. quaest.

Lingua venenum.

S. Aug. lib. de Nat. & Grat. c. 15. Hug. Vi. l. 2 de Anima.

riendo,

173. 19.

Mortis memoria. Tomo plvis. S. August. in Iulm 75. 1 p. Abb. l. de Trin. c. 24. & 25

173. scs.

S. Ambros. Offic. l. 1.

174. lib. 1. d' arg.

174. lib. 1.

174. scs.

174. lib. 1. 2 Pa. cap. 10.

tiendo ligat, & ligari non potest: labilis est, & teneri non potest, sed labitur & fallitur. Labitur ut anguilla, penetrat ut sagitta, tollit amicos, multiplicat inimicos, &c. Amasis Ægyptiorum Rex, Plutarcho teste,

Biantem Priæneum monuit, ut, cum sacrificata victimæ adesset, optimum sibi ex illâ, ac pessimum submitteret. Ille nil cunctatus, linguam misit, quam simul & optimam & pessimam esse partem crederet.

Gula. 178. **E**Va, malum vetitum decerpens, & Adamo offerens, epigraphen tenet. **E MALO NASCITUR OMNE MALVM.** De hoc non sine ingenio P. Joan. Bapt. Masculus.

*Non aureum fuit malum, quod sæcula
Fecit ferrea.*

*Non suave fragravit, per quod natura
Computruit.*

s. Greg. l. 130 Moral. Ita nimirum, Gregorio Magno teste, Dominante gula vitio omne, quod homines fortiter egerunt, perdunt. Et dum venter restringitur, simul omnes virtutes obruuntur.

Innoc. de vitio hum. Innocentius Papa, Gula, inquit, paradysum clausit; primogenitum vendidit, suspendit pistorem, decollavit Baptistam; Nabuzardam, Princeps coquorum, templum incendit, & Jerusalem totam evertit: Balthasar in convivio manum contra se scribentem aspexit, & eadem nocte interfectus est à Chaldeis.

Voluptas. Cæterum ex hac icone collige, quam vili pretio, voluptatula nimirum brevissima ac tenuissima, à stultis peccatoribus vendatur diabolo æterna beatitudo: id quod non sine dolore queritur S. Bernardus, *Diabolus, inquit, porrigit pomum, & surripit paradysum.*

s. Bernard. Tract. de Grad. Humil. c. de Curiosis.

A B E L. C A P U T L X I I.

Sacrificiū. 179. **A**belis sacrificium, cælitus inflammatum, epigraphen tenet. **ARSERAT IPSE PRIUS.** è S. Augustini doctrinâ. *Totus exardescat igne amoris Divini, qui vult offerre Deo holocaustum.* Unde Cainus in amoris Divini negotio penitus frigidescens, Dei complacentiam & à se, & à muneribus

s. August. in Psal. 49.

fuis longissimè avertit. Scitè in rem præsentem S. Rupertus Abbas, de Abelis & Caini oblationibus ait: *Cultu vel religione parem uterq; hostiam obtulit, & proinde rectè uterq; obtulit, sed non rectè divisit. Nam Cain, cum Deo offerret sua, se ipsum sibi retinuerat, repositum habens cor in cupiditate terrena. Hujusmodi portionem Deus non accepit, sed per se inquit, sili prabe mihi cor tuum. Porro Abel primò cor suum, deinde rem suam offerendo, plurimam hostiam per fidem obtulit. S. Augustinus disputans, unde Deo Cain displicuerit, & cur is non æquè in munera illius ac fratris Abel respexerit? tandem respondet. Quia Cain malè dividebat, dans Deo aliquid suum; sibi autem seipsum. Quod omnes faciunt, qui non Dei, sed suam sectantes voluntatem, offerunt tamen Deo munus. Prorsus quidem stolidè; quando Regnum cælorum, ut idem Sanctus ait, aliud non quarit pretium, quàm teipsum: tantumq; valet quantum es tu. Te ergo da, & habebis illud.*

180. Sancti Patres & Sacræ Scripturæ Interpretes communiter docent, signum illud, quo Deus sibi oblationem Abelis, non vcrò Caini, placere declaravit, fuisse ignem è cælo missum, qui Abelis sacrificia consumpsit, Caini muneribus penitus intactis. Unde quando vulgata Biblia legunt, *respexit Dominus ad Abel & ad munera ejus*, Theodotion è Græco vertit, *inflamavit Dominus super Abel & sacrificiū ejus.* Quare Abelis sacrificiū, cælesti igne inflammatū, hoc seminate notabis. **IGNE PROBATUR.** Id ipsum nobis è S. Missæ sacrificio evenire assolet, ad quod si dignè accesserimus, ingentem charitatis Divinæ ardorem intra pectora nostra cælitus demissum sentimus.

Oblat Deo sicut S. Rupertus Genes.

s. Aug. de Civ. d. 1.

Idem s. de Om. s. ss. Gen. man. c. 11.

Genes. 4.

Sacrificiū Missæ

mus.

inus. *Tanquam leones ignem spirantes*, ut loquitur S. Chryso-
stomus, *ab hac mensa recedimus, facti dia-*
bolo terribiles.

181. Abel à Caino fratre interfectus, epigraphen ex Ovidio mutuam habet. TANTA EST DIS-
CORDIA FRATRUM. Aded enim inveterata est fratrum discordia, ut jam ab ipso nascentis mundi exordio ad hæc usque tempora gliscat. Abelem occidit Cain, Ismaelem hæreditate & domo patriâ eiecit Isaac, Esau optinum fratrem Jacobum odio fatali est persecutus, Fratres Josephi adversus istum, invidia stimulantem, nil nisi eadem cogitarunt; Elias, natu maximus filiorum Isai, fratrem suum David, cum monomachiam contra Goliathum moliretur, superbia ac nequitia infimulavit. Absalon, impius Davidis filius, Ammonem fratrem interfecit. Adonius, itidem Davidis filius, regnandi libidine exarsuans, Salomonem regno & vitâ exuere conatus est; Polynicis & Eteoclis fratrum tanta fuit discordia, ut non solum in vitâ conciliari nunquam potuerint, sed in super, cum in prælio mutuis vulneribus concidissent, unus rogos conjuncta illorum cadavera tolerare noluerit. Unde Statius.

*Ecce iterum fratres, primus ut contigit artus
Ignis edax, tremuere rogi, & novus advena busto
Pellitur, exundant diverso vertice flamma.*

Et Lucanus.

*Scinditur in partes, geminoq; cacumine surgit
Thebanos imitata rogos.*

Et certè quanta etiamnum inter fratres, non tantum carnales, sed etiam (quod maxime dolendum) spirituales, Christianos & Religiosos fovetur discordia! *Dolendum est*, inquit non sine dolore Magnus Africæ orbisque totius parens Augustinus, *ut, qui secundum carnem fratres sumus in Christi corpore, non in una societate vivamus.* P. Joannes Baptista Masculus Abeli sequens elogium posuit.

*Tu quidem factus ovium pastor,
Tanquam prædanea cecidisti victima.
Dum gregem à lupinis tutaris insidiis,
In fratrem incidisti lupum.
Quod tua divinitus arsisset hostia,
Exardescens ille hostili irâ, te mactavit hostiâ.*

C A I N U S. Caput LXIII.

182. Cainus, agente conscientia vagus, tremens ac profugus, epigraphen tenet. NEMO SEIP-
SUM EFFUGIT. Quocunque enim secessit ille fugerat, conscientiam nunquam non vellicantem, ac veluti inquilinam carnificem, expertus est. Unde iterata ipsius voces, *Omnis, qui invenerit me, occidet me.* Quia, interprete S. Hieronymo, *ex tremore corporis, & furiâ mentis agitato, quisque mecum esse intelliget, qui mercatur interfici.* Et S. Ambrosius. *Sura catharma, sum anathema, sum odium Dei & hominum, non potero evadere, quin ab aliquo occidar.* Præclare, ut solet, S. Augustinus. *Judicis tribunal est in mente tuâ, sedet ibi Deus, adest accusatrix conscientia, tortor, timor.* Denique ad lemmatis præsentis mentem accommodatè Seneca. *Nulum conscium peccatorum tuorum magis timueris, quam temetipsum; alium enim potes effugere, te autem nunquam, nequitia enim ipsa est sui pœna.*

183. Cainus Enochiam, urbium primam, veluti tutum pro fraticidâ latibulum, condidit, Lemma. MURUS AHENEUS, NIL CONSCIRE SIBI. Ad verbum Horatius.

*--- Hic murus aheneus esto,
Nil conscire sibi, nullâ pallefcere culpâ.*

Cainum quippe ad ædificandam civitatem potissimum impulit, ut perpetuo mortis timore agitatus,

securior viveret. Nam, ut Cato affirmat, *Magna est vis conscientie in utramq; partem, ut neque timeant, qui nihil commiserint, & pœnam semper ante oculos versari putent, qui peccarunt.* Socrates interrogatus, quinâ tranquillè viverent? *Illi, inquebat, qui nullius absurditati sibi consci sunt.* Expertus canit Ovidius.

*Multa miser timeo, quia feci multa protervè,
Exemplique metu torqueor ipse meo.*

S. Bernardus, *Fortitudo tua, inquit, fiducia fidelis conscientie; decor tuus, splendor bona opinionis.* De Caino eruditè canit P. Joan. Bapt. Masculus.

*Factatus horribili tremore membrorum,
Mortè, quam intulerat uni, metuebat ab omnibus,
Primus extruxit urbem ob metum;*

*Ut se manibus sepiret ac tegetet,
Saxis se munivit, qui duritie vicerat saxa.*

184. Cainus, in sylvâ pro ferâ habitus, à Lamecho abnepote per imprudentiam occiditur. Lemma. SEQUITUR SUA POENÀ NOCENTEM. Ita nimirum Cainus æquissimâ talionis lege à Deo vindice punitus est. Studiofissimè hortatur Paulus. *Ne quis supergrediatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum, quoniam vindex Dominus de his omnibus.*

Agagus Rex Amalecitarum, cum Samuelis ferro caderet; sicine, ait, separat amara mors? cui Samuel jam morienti talionis legem ingerens. *Sicut, inquit, fecit absque liberis mulieres gladius tuus, sic absque liberis erit mater tua;* & cum dicto in frustra concidit eum Samuel in Galgalis. Ita nimirum in suos recidunt authores scelera. Id ipsum Achabus & Jezabel, Abimelechus, Amanus, David, Absalon, alique innumeri experti fuere, *Quid enim æquius, inquit Quintilianus, exogitari potest? grassatus aliquis est ferro? prabeat & ipse cervicem. Miscuit noxium virus? refundatur in suum facinus aathorem. Oculos rapuit, effodit? reddat de sua acitate solatium. Brevisissima justitia est vindicta, cum facinus pœna mensura est. Arque si naturam ultionis inspicias, optime vindicatur quisque, quo modo miser est.* Verissimè D. Augustinus. *Peccantem just. pœna sequitur.* De Caino Eleganter Emmanuel Thefaurus.

*Inani pavore territus, ac seipsum terrens,
Quia timenda non timuit, timet non timenda.
Urbem primus condidit; nec immerito.
Ut, qui campis securitatem depulerat,
Carcerem sibi moliretur.*

*Hunc tamen urbe suâ exulantem,
Lamechus nepos pro fera ferit,
Facili errore, ferarum similem.
Æquo igitur, & iniquo jure,
Malus à malo supplicium capit, quod dedit.
Et parricidio fraticidium expiatur,
Bis lugendum parentibus facinus,
Cum committitur, & cum punitur.*

185. Cainus post interfectum Abelem, vultu penitus concidit, tristitiamve è fronte gravissimam ostendit. Lemma è Siracide desumptum. COR PRAVUM DABIT TRISTITIAM. Etenim experimur fingali, nos, siquidem res officii nostri bellè exequimur, mirificam animo capere lætitiâ; sin' oscitanter, languidè, & contra legis Divinæ præscriptum, mox infelici mentis exilio, & conscientia identidem vellicante mulctari. *Cor nequam, inquit ad hoc propositum Sapiens, gravabitur in doloribus.* Id quod Cain, simul atque fratri suo malè cœpit velle, perpensit. *Iratus est Cain vehementer* (ecce malum livoris) & *concidit vultus ejus*, ecce! mali hujus index nullâ tergiversatione eclandus. Verissimè S. Bern. *Nulla pœna gravior est pœna conscientie prave. Mala conscientia propriis agitur stimulis; si publica fama te non damnat, propria conscientia te condemnat, quoniam nemo potest seipsum fugere.* Unde nec

Cato Major pro Milone.
Ovid. l. 2. Amorum.
S. Bern. l. 3. de Consid. ad Eugen.
S. Bern. l. 3. de Consid. ad Eugen.
Homici-
dium.
Talionis
lex.
1. Theff 4. 6.
1. Reg. 15. 33.
Quintill. de-
clam. 11. §. 4.
S. August. l. 8
de Civit. c. 5.
Ecc. 36.
Conscien-
tia.
Tristitia.
Ecc. 36.
Gen. 4.
S. Bern de
Int dom. c. 45
Sene-

S. Chryf.
H. 7. 61. ad
Pe
O. d. i. Met.
F. trum
di ordia.
G. 4.
G. 21.
G. 27.
G. 37.
G. 17.
F.terna
di cio.
S. ug Epif.
17.
Conscien-
tia.
G. 4. 4.
S. er Epif.
ad D. am.
p. 2.
n. br. l. 2.
le ain &
A.
i. ugnst. in
p. m. 57.
le c. l. de
V. 16.

Lætitia.

S. Bonav.
Spec disc. p.
1. cap. 3.

Seneca malè dixit, *maximam esse peccati pœnam, peccatum commississe*; ob conscientia scilicet propria lanienam. Haud aliter S. Bonaventura. *Maximum inhabitantis gratia signum est, spiritualis lætitia.*

N O E M A.

Cap. LXIV.

Mulieris
labor.S. Hier. Epist.
ad Demetr.Ovid. ad
Laandrum

186. **N**Oëma mulier, lanificium commenta, epigraphen monstrat. **TELAM, NON TELUM FÆMINIS.** Salomon mulierem fortem graphicè descripturus, eam non ab armis, sed à lanificio commendat. *Quæ sivit lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum.* Opus enim illud adeo fœminarum est proprium, ut ad hoc natæ, & à naturâ factæ factæque videantur. S. Hieronymus Virginem Demetriadem instituens, *Habeto*, inquit, *lanam semper in manibus, vel staminis pollice fila deducito, vel ad torquenda subtegmina in alveolis fusi verantur.* Carolus Magnus, rogatus, cur filias lanificio occuparet? duas causas dedit; primò, ut otium vitarent; secundò, ut, si ad paupertatem per adversam devolverentur, victui suo consulere possent. Plutarchus testatur, Augustum Cæsarem non aliâ veste usum esse, quàm domesticâ, ab uxore, sorore, filia, & neptibus consecrâ. Pythagoræ uxor interrogata, quid potissimum uxorem commendaret? respondit illud Homericum. *Telam texentem, & meum* (id est, viri; nam ea Agamemnonis apud Homerum verba sunt) *lectum instruentem.* In rem præsentem Ovidius.

*Tortaque versato ducentes stamina filo,
Fœminea tardas fallimus arte moras.*

E N O C H U S.

Cap. LXV.

Religio-
sus.S. Anto p. 3.
tit. 16. c. 10.
p. 11.Religio.
Paradyfus.S. Bern. de
Convers. ad
Cleric. c. 21.S. Ioan.
Chrysof. ho-
mil. 90. in
Matt.S. Basilii
Const. Mo-
nast. cap. 19.Hier. Plat.
l. 3. c. 14. de
bono stat. rel.

187. **E**Nochus, vivus è terrâ in paradyfum sublatus, epigraphen subjunctam habet. **VIVUS DESIIT IN VIVIS AGERE.** Religiosus hoc Emblemate significatur, qui mundo mortuus, intra felicissimum Religionis paradyfum se recepit. Ceterum quòd religiosa vita terrestrem, imò cœlestem paradyfum proximè imitetur, testes locupletes habeto S. Antonium: *Religio*, inquit, *assimilatur paradyso terrestri, qui dicitur paradyfus voluptatis, id est, delectationis & gaudi. Nam ibi non sentiebant primi parentes calorem nimium, vel frigus, non famem, non sitim, non infirmitatem, sed erat ibi aër temperatissimus, amoenissimus locus & jucundus. Sic in religione bona magna jucunditas & suavitas &c.* S. Bernardus, *Nec verò locum reputes corporalem, paradysum hunc voluptatis interne. Non pedibus in hunc hortum, sed affectibus introitur &c.* S. Joannem Chrysofomum, qui de Monachorum felicitate disserens, Adamo illos comparat, paradyli regionem incolenti. *Cur enim*, inquit, *isti pejus habeant, quàm ille; quando ante inobedientiam in operando paradyso fuit constitutus? Nulla illi secularis cura erat, nulla etiam istis. Integrâ ille conscientia cum Deo loquebatur: id faciunt & isti, imò verò tanto liberius, quanto majore fruuntur gratia, dono Spiritus Sancti attributa &c.* S. Basilium, qui cum multa de statûs religiosi præstantiâ differuisset, tandem concludit, *Nihil esse in terris tam magnum & tam pulchrum, quod ei comparari possit; itaq; è solo cœlesti paradyso petendam ejus similitudinem, &c.* Omitto innumeros alios, quorum non paucos Hieronymus Platus prolixè & ex professo enumerat. Ceterum ob eam et-

iam rationem Religiosus imitatur Enochum, quòd relicto toto mundo, in corpore mortali indies ad cœlum tendat, *Nostra autem conversatio in cœlis est.* De Enocho concinnè canit P. Joannes Baptista Masculus.

Pbil. 3.

*Quàm præclara hic vestigia pietatis impressit
Qui dictus est ambulasse cum Deo,
Tamen si firmata tot sæculis virtus,
Labi potuit, nisi de via decessisset in lubrico,
Avolavit, ne cano inficeret pedem.
Recepit tunc hominem post liminio paterna regio
Paradisus,
Vel ideò ibi tutus, quod abesset jam mulier.
Delusit mortem, ex captivo transfuga;
Erubuisse mors, nisi esset exanguis.*

G I G A N T E S.

Caput LXVI.

188. **G**igantes, Caini soboles, corporum & scelerum portenta, unicam venturo diluvio causam dedere. Unde lemma. **MALI CORVI MALUM OVUM.** Nam parentum impiorum generatio plerumque est vitiosa & maledicta. Disertè Sira- cides. *Filii abominationum sunt filii peccatorum, seu, ut vertit Syrus, semen despicabile peneratio peccatorum, & progenies vilis sibi, generatio iniquorum.* Quia impii parentes per sanguinem & semen vitium suam crapulam, libidinem, iram, & cætera vitia, pravæque inclinationes transfundunt in filios. Cuspinianus auctor est, Domitium, Neronis Patrem, apertè confessum esse, ex se & Agrippinâ, parentibus sceleratissimis, nihil quidquàm, nisi detestabile & in perniciem Reipublicæ nasci posse. S. P. Augustinus. *Similitudo operis, similitudinem indicat generis; vitus nomen confirmat, ut nomen genus demonstrat.* Pulchrè de Caini filiis Emmanuel Theaurus.

Parent
mali.
Eccles.S. Aug. m.
76 de Inp.

*Tecum mihi res, Divine scriptor, Moses,
Quod gesta Henochi, Iradi, Vaviaclis, Ma-
thusaclis, de commentariis eraseris.
Sonas nimirum nomina, siles vitam.
Fallor,
Suis coloribus singulorum gesta pinguntur,
Dum à Caino dicuntur sati.
Deformes sunt omnes, non diffformes,
Fædo exemplari similes.
Narranda non erant facta, sed mutanda nomina,
Modestus proinde, non molestus Moses.
Annorum etiam numerum consultò siluit;
Nihil enim vivunt, qui malè vivunt;
Nec annos impii usurpant, sed perdunt.*

189. Gigantes, scelerati Caini soboles minimè degeneres, horrendis diluvii aquis miserimè obruntur. Unde lemma. **AUT FLUMINE, AUT FULMINE.** Geminum enim illud Nemesis Divinæ adversus sceleratos est supplicium. Unde sicut Sacra Pagina testatur, gigantes illos inter inundantes aquas dedisse flagitiorum suorum pœnas; ita vetustas credidit, Gigantes ob impium bellum, Diis illatum, fuisse fatali Jovis fulmine contritos: quod paucis versibus ita perstringit Ovidius.

Supplicia
Dei.

*Affectâsse ferunt regnum cœlestes Gigantes,
Atq; congestos struxisse ad sidera montes;
Tum Pater omnipotens misso perfregit Olympum
Fulmine, & excussit subiectum Pelion Ossæ.*

Rectius tamen fulminis & fluminis nomine geminum ignis & aquæ diluvium intelligere licet. Et verò si tanta fuit peccati vis, ut Deum ad imane illam aquei diluvii cladem inferendam compulet; quantum, obsecro, erit diluvium igneum, adversus reprobos in extremo iudicii die spargendum? Ipsissimam veritatem Christum, audi. *Sicut in diebus Noe, ita erit & adventus filii hominis &c.* S. Bernardus, *Tunc, inquit, anguste erunt via undiq̃, reprobis. Superiorius erit iudex iratus: subitus, horrendum chaos: à dextris, peccata accusantia: à sinistris infinita demonia ad supplicium trahentia: intus, urens conscientia: foris, mundus ardens: miser peccator deprehensus quò effugies? latere, erit impossibile: apparere intolerabile: si queris, quis te accusabit; dico, quod totus mundus: quia offenso creatore, omnis creatura odio habet offendentem, puta peccatorem.*

N O E. CAPUT XLVII.

190. **N**Oe, jussu Divino navem, seu arcam centum annis fabricatus, interea temporis gravissimum imminentis diluvii supplicium conlanger ac sedulo prædicavit; esto ab omnibus, etiã cognatis, haberetur ludibrio, quasi qui vano ac stulto labore tot annos in arcâ contruendâ defudaret. Lemma. **FRUSTRA MINÆ.** Tanta enim peccatoris inveterati est pertinacia, ut vix ullis minis à proposito dimoveri queat, donec tandem malo suo cum Phrygius, imò cum meris in diluvio peccatoribus, sapere discat. Pulchrè Doctorem Phæbus Augustinus. *Minatur inimicus leve malum, & facit malum: minatur Deus æternum malum, & non facit bonum. Ad malum faciendum nec mina te compellere deberent; à bono faciendo nec mina te terrere deberent. Minis enim Dei, minis æterni ignis, prohiberis à malo, invitaris ad bonum. Unde piget, nisi qui non credis? Excitiat ergo unusquisq̃, cor suum, & videat, quid ibi fides teneat. Si credimus futurum iudicium, bene vivamus. Tempus misericordiæ nunc est, tempus iudicii tunc erit. Pœnitebit & tunc, sed frustra pœnitebit. Modò pœniteat, cum fructus est pœnitendi, &c.*

191. Eidem Emblemati subscribes. **LENTE SED GRAVITER.** Ea in suppliciis inferendis servatur à Deo inethodus, ut tantò graviora infligat, quò diuturniore clementiã hætenus peccatis connivebat. Optinè Valerius Maximus. *Lento gradu ad vindictã sui procedit Divina ira, & tarditatem supplicii gravitate compensat.* Providè monet S. Gregorius, *Nemo Dei longinimitatem negligat: quia tanto distrietiorem justitiam in iudicio exiget, quanto longiorè ante iudicium patientiam prorogavit.* S. P. Augustinus *Multa mala hic videntur ignosci, & nullis suppliciis vindicari: sed eorum pœna reservantur imposteriorum.*

192. Cataclysmus totum terrarum orbem inundavit, solo innocente Noëmo aquis illis superiore. Lemma. **FLAMMA DOMATUR AQUIS.** Omnis enim caro corruperat viam suam, & ut S. Patres interpretantur, horrendo libidinis igne passim exarserat, ut adeò obscena illa totius mûdi flamma solis aquis, seu supplicio accomodatissimo, restringenda esset. Documenti loco id habeas velim, discasque, carnis tuæ incendia non nisi inter corporis afflictationes, seu, ut Regius Pfaltes vocat, inter *aquas contradictionis suffocatum iri.* S. Benedictus inter vepres, inter nives Franciscus, in lacu frigidissimo Bernardus, suam sibi castitatem vindicârunt; religiosissimâ in se ipsos tyrannide. Videri poterant illud Caligulæ observâsse, sic feri, ut sentiant se mori. Sapienter monet S. Gregorius Nazianzenus. *Idcirco suum quisque corpus velut benevolum inimicum, aut, insidiosissimum amicum Mundi symbol. Picinelli & Aug. Eruth. Tom. I.*

frangere laboret precationibus, laboribus, vigiliis, inedia, ciliciis, flagris, rigoribus aliis innumeris.

193. Noë cum septem duntaxat hominibus commune omnium exitium evasit. Lemma. **EX MILLIBUS UNUS.** Censet enim P. Pererius, imminente diluvio solum Noëm cum suis liberis fuisse justum, omnesque reliquos fuisse impios; atque idè uti aquis diluvii, ita & inferni æterni ac immani lacu fuisse demersos. Prædestinatorum hic typus est, quorum numerus à reprobis tantundem, quantum unus à millibus superatur. Dilucidè Christus. *Multi sunt vocati, pauci verò electi.* Et. *Angusta porta & arcta est via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam;* quod non tantum de prædestinatis respectu omnium hominum, sed etiam respectu solum Catholicorum intelligendum censet communior S. Patrum & Theologorum sententia apud Suarez, Cajetanus, Vasquez, Molinam, Alvarum, Goncetum, Lyranum, Maldonatum, & plerosque alios. Gravissimè S. Chrysostomus. *Quot esse putatis, inquit, in Civitate nostrâ, qui salvifiant? In festum quidem est, quod dicitur sum, dicam tamen: non possunt in tot millibus centum inveniri: quin & de his dubito: quanta enim in juvenibus, quæso, malitia, quantum in senibus tepor &c. S. P. Augustinus. Boni verique Christiani, qui per se ipsos multi sunt, incomparatione malorum pauci sunt: sicut multa grana, quibus horrea magna complentur, pauci dicimus in comparatione palearum.* Baronius in rem presentem refert, Beatum Nilum inter spiritualia colloquia dixisse aliquando, *Quod ex decem millibus vix reperitur una anima his temporibus, quæ ad manum sanctorum Angelorum perveniat: cumque præsentibus omnes reponerent, id non esse verum, sed hæreticum, credere, respondit B. Nilus. si verò demonstravero vobis, magnum Basilium & Chrysostomum, Ephrem beatissimum, & Theodorum Studitam, sed & Apostolum ipsum, nec non sanctum Evangelium idem sentientes, & dicentes, quid patiemini vos, qui inconsultè aperientes ora loquimini, & Spiritui sancto adversamini, & S. Patrum metuenda verba hæreticis tribuitis.* De Israëlis populo, qui Catholicorum typus fuerat, apertè Apostolus. *Si fuerit numerus filiorum Israel sicut arena maris, reliquie salvæ fient,* Pulchrè de Noëmo canit P. Jo. Bapt. Masculus.

*Non es communi extinctus eluvie,
Quia communi non arseras flammâ,
Immunis ab undâ, quia immunis à labe.
Appositus es custos pereunti naturæ,
Arca tibi cessit in arcem, &c.*

194. Noë primus vitem arte coluit, plantavit, in vinceta distribuit, ex uvis vinum expressit; sed cum novit ac incogniti liquoris vim ignoraret, primus ab eo victus & inebriatus est. Unde lemma. **DUM BIBIT, DESIPIT.** Ebrietas enim fatalis scientiarum & rationis hostis est. Dilucidè Salomon. *Cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnem meam, ut animam transferrem ad sapientiam, devitaremque stultitiam.* Et S. Augustinus. *Nullus se vestrum inebriet, quia ebrius insano simillimus est.* Plinius ait, *vinum esse cutam hominis.* Et Seneca, *Ebrietatem esse voluntariam insaniam.* Symbolica Romanorum gesta fingunt, Noëmum miscuisse viti & vino sanguinem quatuor animalium, puta, leonis, porci, feniæ & agni: vinum enim dum inebriat, alios instar simiarum moriones efficit; alios pugnaces & crudeles, quasi leones; alios lubricos & fædos, ut porcos; alios mites & blandos, quasi agnos.

195. Nocivus ebrius à Chamò filio deridetur, cum lemmate. **RIDEOR, DUM INEBRIOR.**

Q Oppor-

Pererius in Gen. disp. 3

Prædestinatorum. paucitas. Matth. 7

Suar. l. 6 de prædest. c. 3 Cajet in c. 5 Marth Molin. super a. s. hujus; 9 Goner. D. 4 digress. 2 S. Chrysost. hom. 40 ad Pop. S. Augustin. lib. 3 cont. Cresc. cap. 66

Baro ad Ann Christi 976 num. 3

Rom. 9

Ebrietas Eccles. 2 S. Aug. serm. 251. de Temp.

Peccatum meretur gravem pœnam.

infernus. Matth. 24 v. 37 Ex S. Bern. Hugo Card. nunc loc.

Minæ. Pœnitentiæ.

S. Augustin. n. Pjal. 49

Supplicium Dei.

Al. Max. 1. de mem. id.

Greg. hom. in Evang. ni lumbi. Augustin. nich. cap. 66

Gen. 6. 12 libido.

Mortificatio.

sal.

Greg. Naz. paup. cura

Ebrietas. *S. Aug. lib. de Panisenz.* Opportunissimè S. P. Augustinus. *Ebriosus, cum absorbet vinum, absorbetur à vino, abominatur à Deo; despicitur ab Angelis, deridetur ab hominibus; destituitur à virtutibus, confunditur à demonibus, conculsatur ab hominibus.*

C H A M V S. CAPUT LXVIII.

196. **C**Hamus, irrisor patris, gravi maledictio, & Parentes honorandi **SCELUS IN PATREM.** E Platonis doctrinâ, *In Plato l. 4. de leg. S. Ambrosius in Matth. 19* verbis per totam vitam parentes venerari maximè decet. *Levium enim volatiliumq, verborum gravissimè imminet pena.* S. Ambr. super illud Matthæi, *Honora patrem &c.* ait, primus gradus pietatis est iste, ut, quos authores tibi voluit esse Deus, honores obsequiis, abstinere contumeliis; nec vultu ladenda est pietas parentum. Illustre in hanc rem exemplum affert Valerius Maximus. *Decius Imperator, inquit, cum Decium filium suum imperiali diademate proponeret insigniri, renuit filius: dicens: Vereor, ne, si fiam Imperator, dediscam esse filius: malo non esse Imperator, sed humilis filius quàm Imperator, & filius indevotus. Imperet pater meus, meum imperium sit parere humiliter imperanti. Nam parentum affectum exiit, qui mole superpositâ filium extinguit.*

197. Chamus, paterno maledictio infans, impium filium Chanaan, cæteramque Chanæorum progeniem maledictam ac infelicissimam genuit. Lemma. **PERVERSA SOBOLES PERVERSI PARENTIS.** Tanti nimirum interest, parentibus procreatum esse bonis ac fidelibus. S. Ambros. de Chanaan, Chami filio differens, *Et pater, inquit, in filio, & in patre filius redarguuntur, habentes stultitia, nequitia, impietatis quoq, cômune consortium. Nec poterat fieri, ut bonum generaret filium, qui bono patri nequâ filius, & natura & eruditionis degener exitisset.* Et Theodoretus. *Ex Cham natus est Chanaan, tanquam mali corvi malum ovum, qui enim Cham bonum generaret filium, qui bono patri nequam filius, atq, natura & eruditionis degener extiterat.* Id ipsum etiam de Magistris & Præceptoribus intelligas velim; magnæ enim felicitatis pars est, magistros fortiri præclaros, à quibus instituaris, & veram vivendi rationem haurias. Meritò Plato gratias agebat naturæ seu Deo; primò, quod hominem; secundò, quod marem; tertio, quod Græcû; quartò, quod Atheniensem; & quintò, quod tempore Socratis, à quo instrui posset, se genuisset.

S E M & J A P H E T. CAPUT LXIX.

198. **S**em & Japhet ob reverentiam, patri exhibitam, benedicuntur; omniumque rerum affluentia locupletantur. Lemma. **SUNT SUA MORIGERIS PRÆMIA.** P. Benedictus Pererius observat, bonis ac morigeris filiis novem bona Siracidis ore à Deo promitti. Primum est, abundantia divitiarum tam corporalium, quàm spiritualium. *Sicut qui thesaurizat, ita qui honorificat matrem suâ.* Secundum, felicitas in filiis, quos procreaverit filius reverens. *Qui honorat patrem, jucundabitur in filiis.* Tertium, precum suarum apud Deum compos fiet. *In die orationis suæ exaudietur.* Quartum, longitudo vitæ, *Qui honorat patrem, vitâ vivet longiore.* Quintum, stabilitas familiæ ac posteritatis. *Benedictio patris firmat domos filiorum.* Sextum, gloria. *Ex honore patris gloria filii.* Septimum, liberatio in tempore tribulationis, *In die tribulationis memor erit tui.* Octavum, peccatorum dissolutio. *Sicut in sereno gla-*

ciis, sic solventur peccata tua. Nonum est quasi bonorum omnium cumulus, perpetua Dei erga bonos filios benevolentia, beneficentia & protectio. *Honora, inquit, patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio à Deo, & benedictio illius in novissimo maneat.* Sapienter proinde monet Poëta.

*Surge seni, venerare Patrem, reverere magistrum,
Tres tibi proposui, tu mihi quartus eris.*

199. Sem & Japhet, non sine insigni pietatis ac reverentia filialis argumento, nudata ebrii parentis membra tegunt; cum lemmate. **SIC JUBET REVERENTIA PATRIS.** In hanc rem S. Ambros. *Evidens pietatis expressus est affectus, quod nudatum amicum patrem boni filii videre caverunt, ne paterna reverentia vel ipso minueretur aspectu, siquidè etiam ipso tacito vultu pietas frequenter offenditur. Unde etiam Roma vetus fuisse usus dicitur, ne filii cum parentibus, & maximè pueros, intrarent lavacrum.* Inde etiam discas, Sacerdotum ac Magistrorum, ceu parentum spiritualium, peccata quàm maximè esse à filiis occultanda. Præclare S. Greg. *Subtilis via tenenda est rectitudinis, & humilitatis, ut sic magistrorum vitia displiceant, ut subditorum tamen mens à servandâ magisterii reverentiâ non recedat. Quod bene in Noe inebriato exprimitur, cujus nudata verenda boni filii averse veniendo texerunt, Averse quippe dicimur, quod reprobanus. Bonis igitur subditis sic præceptorum suorum mala displiceant, ut ea tamen ab aliis occultent. Operimentum averse deferunt, quia improbanus factum, & venerantes magisterium, nolunt videre, quod tegunt.* Suo exemplo id comprobavit Constantinus Magnus Imperator in Concilio Nicæno, dum chartas accusationum contra quosdam Episcopos sibi oblatas, combussit; dicitans, *Si Episcopi alicujus stuprum videret, facinus id se suo paludamento obsecturus, ne flagitii ejus respectus eos, qui ipsum cerneret, ullâ ex parte laderet; uti his omninò verbis refert Theodoretus.* De Semo & Japheto canit P. Jo. Bapt. Masculus.

*Induistis animum verè natorum,
Cum patrem operturi, vos exuistis.
Nefas putastis adversus eum abuti luminibus,
A quo acceperatis usuram lucis.*

N E M R O D U S. CAPUT LXX.

200. **N**emrodus, Chami filius minimè degener, ac Divinorum neglector, mortalibus persuasit, ut turrim extruerent, cujus apex nubes penetraret; servitutam eam altitudinem, cum gloriæ & memoriæ conditorum; tum futurum munimentum adversus aquarum eluviones, si quando terras iteratò invaderent: donec hominum arrogantia irritatus Deus, uno momento multorum annorum structuram disjecerit, conturbatis structorum vocibus ac idiomatis. Nimirum hi machinatores sunt, quos

*Affectasse ferunt regnum caeleste gigantes,
Ataque congestos struxisse ad sidera montes.*

Emblemati subscribes. **DUM SURGIT, PERIT.** Nempe mortalia mortalium sunt opera, nihilque sub sole æternum; ut ad cò vanissimum sit, ex ædificiorum mole famam ac nomen sibi fabricari velle. Expertus id regum magnificentissimus Salomon de se testatur. *Cumque me convertissem ad universa opera, quæ fecerant manus mea, & ad labores, in quibus frustra desudaveram, vidi in omnibus vanitatem, & afflictionem animi, & nihil permanere sub sole.* Pulchrè Sanctus Chrysostomus, *Quod si æternam memoriam amas,*

ego tibi viam monstrabo: nimirum, si has pecunias in manus inopum dispensas, relictis lapidibus & splendidis aedificiis, villis, & balneis. Hæc memoria immortalis, hæc memoria innumeros tibi thesauros parit, hæc memoria à sarcinâ peccatorum alleviat, hæc multam tibi fiduciam apud Deum conciliat. Dixere quidem Nemrodiani, Celebremus nomen nostrum. Sed levissimo impendio totum hoc nomen cum suo opere ita evanuit, ut nullum jam superfit ejus vestigium.

201. Eidem Emblemati subscribes. RUET, SINE NUMINE CÆPTA. Nimirum, nisi auspice Deo, omnia hominum opera corrunt & evanescent. Difertè Vates Regius. *Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui aedificant eam.* Ita quoque irritam moluntur operam, qui Ecclesiam Dei in convertendis infidelibus, aut in corrigenda fidelibus aedificare nituntur, nisi superi conatus illos probaverint. S. P. Augustinus. *Dominus ergo aedificat domum, Dominus Jesus Christus aedificat domum suam. Laborant multi in aedificando; sed si non ille aedificet, in vanum laboraverunt aedificantes eam. Qui sunt isti, qui laborant aedificantes? Omnes, qui in Ecclesia predicant verbum Dei, ministri sacramentorum Dei. Omnes currunt, omnes laboramus, omnes aedificamus modo, & ante nos alii cucurrerunt, laboraverunt, aedificaverunt.*

N I N U S.
CAPUT LXXI.

202. NINUS, erectâ Belo parenti statuâ, idololatricam inducit: unde lemma. HINC ILLÆ TENEBRÆ, intellige, gentilium. Nimirum pietas, quam parentibus debemus, ita semper intra limites coercenda est, ut nimium & ultra legis Divinæ præscriptum intensa, idololatricam, sacrilegia, aliq; gravissima mala pariat, Providè Magnus Ethices Divinæ Magister Augustinus. *Amandus est generator, sed præponendus est Creator.* S. Hieronymus. *Si necessitas venerit, ut amor parentum, sive filiorum amoris Dei comparetur, & non possit utrumque servari, odium in suos, pietas in Deum servanda est.* Et S. Joannes Chrysostomus. *Non licet simpliciter odio habere parentes, sed si voluerint plus diligere, in hoc odio habeantur.*

A B R A H A M U S.
CAPUT LXXII.

203. ABRAHAMO, Isaacum jamjam immolaturus, Angelus gladium, jamjam in filii cervicem strictum, retinuit. P. Henricus Engelgrave huic imagini illam Propertii gnomam, lemmatis loco, subjunxit. VOLUISSE SAT EST. Exhinc conjicies, voluntatem, sive bonam sive malam, à justissimo Deo instar ipsius operis accipi & compensari. S. Paulinus, in S. Felicis, Episcopi Nolani, laudes excurrans, canit,

*Celestem nactus sine sanguine Martyr honorem,
Nam Confessor obit, penus non sponte lucratus,
Acceptante Deo fidam pro sanguine mentem.
Martyrium sine cade placet: passura voluntas
Sufficit, & summa est meriti testatio voti.*

Eruditè, ut solet, meus D. Hugo Victorinus. *Possimus esse voluntate pares, qui facultate sumus impares, multum dedit Zachæus, qui dives erat, & multum habebat; vidua illa, quæ duo minuta immisit, parum habuit, tamen tantum dedit, quantum Zachæus. Minores facultates ferebat, sed parem voluntatem Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

habebat: si attendas, quæ dederunt, diversa invenies, si, unde dederunt, paria invenies.

*Ut desint vires; tamen est laudanda voluntas;
Hæc ego contentos auguror esse Deos.*

Qui prolixiora in hanc rem desiderat, Balthasarum Pæz consulat.

204. Abrahamus, neglectis omnibus divitiis, quas è Pentapolitanorum cæde victor comparaverat, solum fratrem Loth, & familiam ex captivitate reduxit. Lemmatis loco illa ipsa Abrahami verba, quæ Geneleos historia de ipso recenset, subjunges. DA MIHI ANIMAS, CÆTERA TOLLE TIBI. Hunc animarum zelum cuius Prælati ingeneratum velim, qui tum demum munere suo ritè defungitur, si præter illarum salutem nihil quærat aliud. Certè non sine mysterio Servator Apostolos suos fecit piscatores, non quidem opum humanarum, sed hominum. Testis sibi met luculentus Paulus, *Per omnia, inquit, omnibus placeo, non quærens quod mihi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant.* Et rursus, *Non quæro quæ vestra sunt, sed vos.* Item. *Argentum & aurum aut vestem nullius concupivi, sicut ipsi scitis.* Contrà verò D. Greg. Judam proditorem zelo marfupii laborasse, inò astuas, ait. *Ob pecunias, inquit, fur ille zelotypa erga crumenam astuat, ac Deum prodit, & triginta argenteis vendit &c. Nò sine gemitu S. Bern. Patientius, inquit, serimus Christi iucturam, quam nostram. Quotidianas expensas quotidiano recipiamus scrutinio, & continua Dominici gregis detrimenta nescimus. De pretio escharum, de numero panum, cum ministris quotidiana discussio est. Rara admodum cum presbyteris celebratur collatio de peccatis populorum. Et alibi sæpè. Breviter S. Greg. Redemptor noster à sacerdotis officio non querit aurum, sed animas, &c.*

205. Abrahamus tres Angelos, virorum specie, hospites excepit, eorum pedes lavit, aliaque necessaria sedulo providit, & humi prostratus illos adoravit. Lemma. DA, UT ACCIPIAS. Tantum enim lucri ex hospitalitate capimus, ut minima quævis beneficentia maximis incrementis compensetur. *Tene hospitem, inquit Magnus Augustinus, si vis agnoscere Salvatorem, quod iulerat infidelitas, reddidit hospitalitas.* Id probè edoctus Abrahamus, tantam hospitibus illis charitatem & reverentiam exhibuit; *Currit & volat senex, inquit de eo Chrysostomus, vidit enim prædam, quam venabatur. Non vocavit famulos, quasi diceret; magnus thesaurus est, magna negotiatio: per me ipsum hanc mercem inferre debeo, ne elabatur tantum lucrum.* Unde monet Apostolus. *Hospitalitatis nolite oblivisci, per hanc latuerunt quidam, Angelis hospitio receptis.*

206. Abrahamus, peregrinorum specie tres Angelos suscipiens, epigraphen tenet. ERROR ABSQUE ERRORE. Quisquis enim peregrinos Dei loco suscipit, nunquam in iis suscipiendis falli potest. Opportunè S. Ambrosius. *Quis scit, an Deum suscipias, cum hospitem putas? Abraham dum peregrinantibus desert hospitium, Deum atque Angelos ejus suscipit hospitio. Quamvis & cum hospitem suscipis, Deum suscipis. Sic enim scriptum est in Evangelio, dicente Domino Jesu: hospes eram, & collegistis me. Quod enim uni horum minimorum fecistis, mihi fecistis.* Et S. Augustinus. *Discite Christiani sine discretionem hospites suscipere, ne fortè cui domum clauseritis, cui humanitatem negaveritis, ipse sit Christus.* Et alibi. *In recipiendis hospitibus ignotis solemus dicere, multò esse melius, malum hominem perpeti, quam forsitan per ignorantiam excludere bonum, dum cavemus ne recipiatur malus.*

Ovid. l. 3 de Pont. Eleg. 4.
Balth. Pæz in ep. Iacob c. 2. v. 20 §. 5.
Genes. 14. 21.
Zelus animarum.
Math. 4. 1. Cor. 10. 2. Cor. 12. Act. 20.
S. Greg. Naz. Orat. 28.
S. Bernard. l. 4. ad Eugen.
S. Gregorius ep. 28. l. 5.
Hospitalitas.
Beneficentia.
S. Augustina. serm. 104. de temp. c. 3. S. Chrysost. in Genes.
Hobr. 13. 2.
Hospitalitas.
S. Ambros. l. 1 de Abraham c. 5.
Elenmosyna.
S. Augustin de S. Haresib. c. 4.
Idem Epist. 14.

unam ac
omen
arere
num.
m, it.
dificia.
al. 126. 1
redica-
or.
Aug. in
al. 126
rentes
omodo
lendi?
Augustin.
Verb. Dom
m. 7. c. 1
Hieronym.
der Matth.
Chrysof.
Matth. 10
Engel. in
ice Evang
op. l. 2. v.
o.
oluntas
fficit in
verando.
Paul. de S.
lic. Natal.
ig. Vi. l. 2
Sacram. c.

LOTH. CAPUT LXXIII.

207. **M**Eus Concanonicus D. Alexander Luzon de Millares symboli loco uxorem Lothi, Religiosus in statuam salis conversam exhibet; addito epigrammate. VIDISSE PERISSE EST. Hinc disces, quantum periculum sit, oculos ad peritura deflectere, cum semel mentem nomenque Religioni dederis; Non modò relinquenda sunt Sodoma & Gomorra, sed nec respicienda. Ex toto deferendus est tibi mundus, si perfectioni studere vuleris. Reijce vanitatum phantasmata. Christi lata sententia est. *Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei.* Nam, ut ait Græcus Anonymus, in Catenâ adductus, *intuitus eorum, quæ deseruimus, propter consuetudinem trahunt: violentum enim quiddam usus est, ex quo habitus, ex habitu autem natura nascitur, quæ amovere aut alterare difficile, redit enim ad se ipsam velociter.* Cæterum eodem Emblemate demonstratur, judicia Dei non esse investiganda sed expavescenda. Creditur enim uxor Loth à Deo punita, quod vindicem Dei manum attentius voluerit intueri, & Divinum judiciû scrutari. Siracidis monitû est, *In pluribus operibus ejus ne fueris curiosus, non enim est tibi ne essarium, ea, quæ abscondita sunt, videre oculis tuis.* Rectè hortatur Religiosissimus meus Tho. Kempens. *Time judicia Dei, expavesce iram omnipotentis, noli autem discutere opera altissimi.* Deniq; imago illa innuit, quanti nonnunquam unius oculi jactus steterit? Certè David liberiore oculo lavantem mulierem conspicatus, toti penè regno excidium paravit.

208. Conflagrante cœlestibus flammis Sodomâ. Loth cum uxore & filiabus per Angelos educitur, & è fugâ salutem querere jubetur. Lemma. NE ARDEAS, FUGIAS. De libidinis igne id intelligas velim, adversus quem certissimus è fugâ triumphus obtinetur; uti exemplo suo docu. re Joseph Patriarcha, Tho. Aquin. aliq; innumeri. Diserte, & ad mentè Apostoli, id confirmans Magn. August. *Quod, inquit, libidinem fugiendam esse suggerimus, Apostolus Paulus evidenter ostendit. Qui, cum omnibus vitiis predicaverit resistendum, dum contra libidinem loqueretur, non dixit resistite, sed fugite fornicationem. Ergo contra libidinis imperum apprehende fugam, si vis obtinere victoriam. Nec tibi verecundum sit fugere, si castitatis palmam desideras obtinere.* Et S. Ambr. *Fugiendam, ait, morte fornicatione, per quâ filii Dei sunt filii diaboli.*

209. Uxor Lothi, ob oculos retrò versos, in statuam salis convertitur, Lemma. SIC RETRO VIDISSE, LETHALE. E prodigiosâ hâc metamorphosi æternum monumentum constare nobis voluit Deus, ne, qui semel ingressi sunt viam salutis, retrò unquam respicere ac redire concupiscant. Unde Apostolus suos ad continuum progressum cõmonefaciens, ait, *Memores estote uxoris Loth.* S. Prosper. *Uxor Loth salis statua effecta, suo exemplo futuros condidit, in proposito sancto, quo tendunt proficientes, non nisi curiositate retrò non debere respicere.* Id ipsum S. P. August. apostatis applicat, qui castitatis votum infringunt. De Lothi uxore, ejusque metamorphosi, pulchrè canit Emanuel Thefaurus.

Femina fuit:

Dicerem, est, nisi prodigium videretur,

Feminam esse, & tacere.

Contra divinum prescriptum

Dum patriam spectat, se amisit.

Quod insulsa falsum migravit in lapidem,

In sale mortua, quo viva carebat:

Sic solent famina, sapiunt, cum pereunt.

Ab! fuge hunc salem si sapias, viator.

210. Eidem Emblemati subscribes. OB UNUM OCULI JACTUM. Unius oculi jactus, quanti ste-

tit? corpus uxoris Loth in statuam salis convertit, animam verò ob culpam, ut Carthusianus censet, lethalem, ad æternos rogos præcipitavit. Unde sollicitus precatur David, *Averte oculos meos, ne videant vanitatem.* Et S. P. August. *Nec dicatis vos habere animos pudicos, si oculos habeatis impudicos; quia impudicus oculus impudici cordis est nuntius.* Scis, quid de Alipio, suorum sodalium optimo, narret idem Africanus Præsul. Aversabatur is omnem spectaculorum turpitudinè, sed cum ad amicorum blandissimos invitatus & preces invictus, jam etiam traheretur familiari violentia; ad amphitheatrû, inquit, non totum Alipium pertrahetis: animus & oculi ibi non erunt: itaque absens adero. Venitur, confidetur, fervet opus: Alipius oculos, ut statuerat, comprimit: utinam & aures obturâisset; nam subito coorto clamore, bonus Alipius, curiositate victus, noluit esse cæcus amplius; atque ad eò oculos diu pressos referavit, exarsit; Optimè è Poetis nonnemo.

Vos oculi, vos in scopulos deducitis altos;

Absque oculis, credo, plura videre licet.

ISMAEL. Cap. LXXIV.

211. **I**Smaël, Agar ancilla filius, ob sannas & irrisiones, quas in Isaacum fratrem sparferat, è paternâ Abrahami domo eijcitur. Lemma. NON BENE CONVANIUNT, subintellige, bona Isaac in dolos, & mala Ismaelis. Videbat quippe provida Sara pessimam Ismaelis indolem; perspiciebat, proclivem eum esse ad vitia: cernebat turbulentum ejus ingenium, agrestem & ferocem animum, & ad sævitiam propensum. Verita est igitur, ne domesticâ consuetudine, similibus Isaac imbueretur moribus & inficeretur vitiis. Noverat quippe, teneræ puerorum ætatis eorum, quibuscum vivunt, vitia facillè ac tenaciter adhærescere. Vera sanè est illa Senecæ sententia. *Sumuntur, inquit, à conversantibus mores; & ut quædam in contactis corporibus vitia transfiliunt, sic animus mala sua proximis tradit.* Et illud Ovidii.

Dum spectant oculi lesos, leduntur & ipsi,

Multaque corporibus transiitione nocent.

Eodem Emblemate demonstratur, Hæreticorû confortium à Catholicis penitus præcidendum esse; nam, ut præclare monet S. P. August. *Hoc ait hodie Sathanas, quomodo per venena hæreticorû eijciat de Eccl: sâ, sicut per venena serpentis eiecit homines de paradiso.*

212. Eidem symbolo subscribes. FACESSE LUSOR, DEEST COLLUSOR. Timebat quippe sollicita Sara suo Isacco, ne perversum ac depravatam Ismaelis ludum luderet, unde illius saluti ac moribus consulens, longè à domo suâ Ismaelem amandari voluit. Cùm vidisset Sara filium Agar Ægyptiâ ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham, *eijce ancillam hanc & filium ejus.* Ludus enim ille, ut S. Hieron. interpretatur, suère jurgia, irrisiones, contumeliæ, aliaque indolis perversæ probra. Porrò de gemino illo fratre ait Apostolus. *Qui secundum carnem natus fuerat, persequatur eum, qui secundum spiritum.* Ut ad eò Ismaelem carnis & appetitus sensitivi typum dixeris, qui Isacco, voluntati inquam nostræ, nunquam non iasultare nititur. Unde non sine dolore Apostolus, *Videò, inquit, aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.* Et S. P. Augustinus, *Volumus ut nulla sint concupiscentia, sed non possumus. Velimus, nolimus, habemus illas. Velimus, nolimus, titillant, blandiuntur, stimulant, infestant, surgere volunt. Premuntur, nondum extinguuntur, quamdiu caro concupiscit adversus spiritum.*

AGAR. CAPUT LXXV.

213. **A**Garem ancillâ, in deserto profugâ, consolatus Angelus. Unde lemma. IN DESERTO NON

Psal. 118.
S. Aug. in
Reg.
S. Aug. lit
Confess. c.

Societas
mala.

Seneca l.
de Ira.

Hæretic
fugendi
S. August.
Fragm. 1.
serm. com.

Societas
mala.

Gen. 21. 9

Appetis
sensitivi.

Rom. 7
S. August.
de Verb. In
serm. 43. 1.

Auxilium Dei in tribulatione. *Chrysoft. in rom. 46.*
NON DESERTA. Cum enim Agar, marore plena, Isinaëlem filium fame fatifcentem, & jamjam moriturum, sub arbore dimisisset, mox è caelo affuere suppetit. Sic, ait Chrysoft. *quandocumque voluerit Deus, licet in solitudine simus, & in extremis afflictionibus, nullamq; spem salutis habeamus, nullo alio opus habebimus, divinâ gratiâ nobis omnia suppeditante. Nam si ejus gratiam nacti fuerimus, nullus nobis praevaleret, sed nos potentiores omnibus erimus.* Ergo in arctis & desperatis rebus vicinissimus est Deus, & invocatus illico succurrit. Nam, ut Pfaltes ait. *Tibi derelictus est pauper, Orphano tu eris adjutor.*

R E B E C C A.

CAPUT LXXVI.

Humanitas. Amor. *Aug. de Cath. Rud. cap. 4.*

214. **R**ebecca ad fontem in peregrinum Eliezerem humanitas, est nuptiarum cum Isaaco conciliatio. Lemma. **EX UNDIS AMOR ELICIT IGNE.** Ea enim humanitatis & amoris nostri in alienas mentes est violentia, ut vel invite in mutuos amores trahantur. Praclare Magnus Augustinus. *Nulla est major ad amorem invitatio, quam praevenire amando. Et nimis durus est animus, qui dilectionem, si nolbat impendere, nolit rependere.*

E S A U.

Cap. LXXVII.

Ovid. epist. 6.

215. **E**sau, frater Jacobi, rufus & pilosus, lentis pulmento jus priinogeniti vendit fratri. Lemma ex Ovidio mutuatum. **NOGET EMPTA DOLORE VOLUPTAS.** Reproborum hic typus est, qui jus adoptionis filiorum Dei & spem vitæ æternæ commutant cum amore & voluptate brevissimorum vilissimorumque bonorum. *Voluptas transitoria, Magno Aug. teste, sine prudentiâ desideratur, verû cum transferit, cum penitentia cogitatur.* Aristoteles monet, ut voluptates contemplerur non venientes, sed abeuntes: venientes enim fucata specie blandiuntur; abeuntes dolorem ac pœnitiam relinquunt.

Reprobos. Voluptas. *Aug. in 1. verb. apost. serm. 3. cap. 2.*

J A C O B.

CAPUT LXXVIII.

Christus pro nobis actus maledictum.

216. **J**acobus, in tri multum amabilis, vestem & personam fratris induit; coque actu benedictionem à patre impetrat. Lemma. **PERSONAM MALAM EGIT OPTIME.** Comædis enim, & nō quàm insignes personas, sed quàm benè etiam infimas agant interest. Christi hic typus est, qui à peccato alienissimus, Divinitatem suam humanis exuviis adeo dextere involvit, ut exteriore vultu peccaminosi ac servilis hominis speciem referens, humanam naturam ab interitu vindicârit, ac divinâ benedictione fecerit dignam. Diserte Apostolus. *Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum.* Et rursus. *Eum qui non noverat peccatum, peccatum pro nobis fecit.* S. Hieron. *Domini (Christi) injuria, nostra est gloria. Ille mortuus est, ut nos viveremus. Ille descendit ad inferos, ut nos ascenderemus in Cælum. Ille factus est stultitia, ut nos sapientia fieremus. Ille se de plenitudine & de forma Dei evacuavit, formam servi accipiens, ut in nobis habitaret Divinitatis plenitudo, & Domini fieremus è servis. Ille pependit in ligno, ut peccatum, quod commiseramus in ligno scientiæ, ligno deleret appensus. Ad postremum factus est ille maledictio, factus, inquam, non natus, ut benedictiones, quæ promissa fuerunt Abrahæ, ipso auctore & prævio transferrentur ad gētes, & spiritus repromissio per fidem illius compleretur in nobis.*

Galat. 3. 13. Cor. 5. 21.

Hieronym. in epist. ad Galat.

217. Jacobus, in Mesopotamiâ peregrinus & fessus, lapidi indormit. Lemma. **FESSO DANT SAXA Mundi symbol.** *Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

QUIETEM. S. Chrysoft. *Vide, inquit, pueri robur, qui lapidibus pro pulvinari utitur: vide masculum spiritum; super pavimentum dormit.* Jacobum imitati complures membris suis, assiduo labore fractis, pulvinaria ac lectos non nisi duros saxosve substraverunt. Certè D. Bononius Abbas pro culcitrâ plumcâ terram, pro lodice cilicium, pro cervicali saxum habuit. S. Mechtildis, Thaumaturga celeberrimi Collegii Can. Reg. in Dieften, duro saxo indormiit, quod hodie etiamnum multis prodigiis juvat afflictos; eos præsertim qui affecto sunt capite. Omitto innumeros. Ceterum terrenis calamitatibus fatigatus, mentem tuam ad petram illam reclines, de quâ Apostolus. *Petra autem erat Christus.* In hunc locum S. P. Aug. *Ut Ecclesia edificaretur super petram, quis factus est petra: Paulum audi, dicentem, Petra autem erat Christus: in illo ergo edificati sumus. Propterea petra illa, in quâ edificati sumus, prior percussa est ventis, flumine, pluvia, quando Christus à diabo tentabatur. Ecce! in quâ firmitate te voluit stabilire!*

S. Chrysoft. hom. 54. Lectus. S. Mechtildis Dieftenfis. Calamitates. Christus in tribulatione ac fessus. 1. Cor. 10. 4.

218. Jacob somno oppressus, mysticam contemplatur scalam; cum lemmate. **SICITUR AD ASTRA.**

Quisquis enim cælum conscendere cogitas, singulos scalæ hujus gradus absolvas, necesse est; quos proinde ordine percenset Bern. *Hæc enim, inquit, duodecim gradus habet inter duo latera. Dextrum latus est contemptus sui, usq; ad amorem Dei; sinistrum, contemptus mundi, usq; ad amorem regni. Ascensiones hujus duodecim humilitatis sunt gradus: primus est odium peccati; secundus est fuga delicti; tertius, metus odii; quartus, in omnibus his subesse creatori; quintus, obedire meliori; sextus, obedire compari; septimus, obsequi inferiori; octavus, subesse sibi; nonus, sine suo jugiter meditari; de imus, opera sua semper vereri, unde imus, rogationes suas humiliter confiteri; duodecimus, per omnia ad manû, ad nutum, ad libitum Domini moveri.* Per hos gradus ascendunt angeli, & sublimant homines. S. Antoninus. *Bonæ religionis, inquit, significatum est nobili illâ scalâ Jacob, cujus gradus nulli sunt alii, quàm lectionis, meditationis, mortificationis, aliarumque similitum exercitationum, quibus religio constat.*

Gradus ad cælum. S. Bern. serm. de B. Maria pag. 194. Religiosus S. Anton in summ. p. 1. tit. 26, cap. 10 §. 11.

219. Vidit Jacob scalam, & in scalâ angelos, ubi nullus relidens, nullus subsistens apparuit; sed vel ascendere, vel descendere visi sunt universi. Lemma. **ABSQUE QUIETE PROGRESSUS.** Vox est SS. Patrum Doctorumque una omnium; *In viâ Domini non progredi, esse retrogradi,* quæ gnoma animos nobis addat, ad viam perfectionis alacriter decurrendam. Quis enim sapiens ab opere semel laudabiliter cæpto velit resiliere? territ præsertim gravi illâ Salvatoris comminatione; *Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei.* Porro *tandem, ait S. P. Aug. non relabimur retrò, quâdiu ad priora contendimus: at ubi caperimus stare, defendimus, nos vestrumq; progredi, reverti est: si volumus non redire, currendum est.* S. Bern. ignavum & oscitantem ambulantem in domo Domini Monachum sic alloquitur. *O Monache, non vis proficere? non. Vis ergo descere? nequaquam. Quid ergo sic mihi, inquis, vivere volo, & manere, in quo perveni, nec prior fieri putior, nec melior cupio. Hoc ergo vis, quod esse non potest.*

Progressus Luc. 9. S. Augustin. Epist. 153. ad Demet. S. Bernard. Epist. 253 & 341.

220. Jacob pro Rachele in uxorem ducendâ, longâ servitute servit; cum lemmate. **AMANTI NIHIL DIFFICILE.** Ita nimirum quavis negotia, sive divina sive trrenna, ab amore ita suaviter condiuntur, ut dulcissima nobis obtingant. Praclare ac iteratò Magnus August. *Quidquid difficile est in præcepto, leve est amanti.* Item, *Nulla modo sunt onerosi labores amanti, sed etiam ipsi delectant, sicut venantium, piscantium, vindemiantium, negotiantium, interest ergo quod ametur: nam in eo quod amatur, aut non labora-*

Amor omnia facit suavia. S. Aug. in Psal. 67 Idem de bono Viduit. c. 21.

Idem d: Verb. Apost. serm. 12 cap. 8. tur, aut & labor amittitur. Et rursus. Ut sarcina Dei sit tibi levis, & jugum ejus suave, ille tibi amorem inspiravit. Amanti suave est, non amanti durum est.

Oratio. 221. Jacobus cum Angelo luctatur & praevalet. Lemma. ET SUPEROS SUPERARE LICET. Sacrarum precum hæ vires sunt, ut ipsum etiam Deum vincere, & in suas partes, necessitate penè ineluctabili, flectere queant. Hinc est, quod Deus toties in gentem humanam ob ejus scelera faviturus, solâ oratione veluti sopitus, & quodammodo exantatus, fulmina jam parata posuerit. Talis olim incantator fuit Moses, à Deo quasi rogatus; *Dimitte me, ut irascatur furor meus.* Hanc orationis vim obstupescens Bernardus, ferendi, ait, licentiam quaerit a Mose, qui fecit Mosen. De Theodosio Augusto dixit Augustinus. *Contra robustissimum exercitum, magis orando quam feriendo pugnavit.* Pugnat qui orat, & expugnat validissimè. Verè idem Hipponensium Præsul, *Oratio Deum ungit, sed lacryma compungit: hæc lenit, illa cogit.*

Exed. 23. 10. 222. Eidem symbolo subscribes. SEQUITUR VICTORIA LUCTAM. Illud enim Jacobi certamen vitam Christianam adumbrat, quæ nihil penè aliud est, quam continua lucta, seu, ut Job ait, *militia super terram*, in qua aliquando succumbimus, sed armati & generosè luctantes cum Jacobo tandem vincimus. *Nam Philosophi & militis Christiani animus*, teste S. Gregorio Nazianzeno, *ex eo quod passus est, generosior redditur, atque ut candens ferrum frigida aspersione, sic ipse periculis obdurescit.* S. Gregorius Papa affirmat, *viros sanctos, & contemplationis studio eximie deditos, in ipso exercitio contemplationis magnam sentire vicissitudinem, & velut quandam luctam, & concertationem experiri, &c.* Vide P. Benedictum Pererium, prolixè hæc de re differentem.

S. Bernard. serm. de Magdal. S. Augustin l. 5. de Civit. 6. 27. 223. Jacobus, verno famoris post luctam angelicam emarcescente, epigraphen tenet. AMISSO NERVO FORTIOR. Nervi nomine carnem nostram intellige, quâ edomitâ, adversus hostes quosvis fortissimi evadimus, & cælos citra negotium expugnamus S. P. Augustinus. *Si odisti animam tuam, & diligis carnem tuam, resurget caro tua, sed ut torquetur anima tua.* Ergo prius anima diligenda est, quæ Deo subdenda est, ut ordinem suum servitus ista custodiat, anima Deo, anima caro. *Et si serviat caro tua anima tua? Deo serviat anima tua: debet regi, ut possis regere.* Et rursus, *Necesse est, ut primum cor mundemus, deinde carnem nostram per jejunia & vigiliis ad laborem utilem castigemus, ut carnis libido mentem maculet.*

S. Gregorius Nazianz. Orat. 23. in laudem Heron. S. Greg. hom. 14. in Ezech. Perer in Gen. c. 23, v. 13. n. 37. 224. Jacobus, cum Angelo luctatus, ex nervi luxatione claudicabat. Lemma. POST LUCTAM CLAUDICAT. Ita nimirum si victoriam è debellato mundo amittere nolueris, amore terreno penitus deficias ac claudices, solumque amore Divino incedas, necessè est. Præclare in rem præsentem S. Gregorius Papa. *Notandum, inquit, quod idem victus Angelus nervum famoris Jacob tetigit, & marcescere statim fecit; ex eo tempore Jacob altero claudicavit pede. Videlicet omnipotens Deus, cum jam per desiderium & intellectum cognoscitur, omnem in nobis voluptatem carnis arefacit; & qui prius quasi duobus pedibus nitentes, & Deum videbamur quaerere, & mundum tenere, post agnitionem suavitatis Divina, unus in nobis pes sanus remanet, & alter claudicat: quia necesse est, ut quisquis debilitato amore mundi, convalescat ad amorem Dei. Si ergo tenemus Angelum, uno tantum claudicamus pede: quia dum crescit in nobis fortitudo amoris Divini, pariter infirmatur fortitudo carnis.* Et S. P. Augustinus. *Duo sunt amores,*

S. Augustin. de Verb. Dom. serm. 43. c. 3. *Idem serm. 24. de Temp.* *Mortificatio.* *Amor mundi.* *Georg. hom. 14. in Ezech.* *S. Aug. tract.*

Idem serm. 24. de Temp. *Mortificatio.* *Amor mundi.* *Georg. hom. 14. in Ezech.* *S. Aug. tract.*

Idem serm. 24. de Temp. *Mortificatio.* *Amor mundi.* *Georg. hom. 14. in Ezech.* *S. Aug. tract.*

Idem serm. 24. de Temp. *Mortificatio.* *Amor mundi.* *Georg. hom. 14. in Ezech.* *S. Aug. tract.*

Idem serm. 24. de Temp. *Mortificatio.* *Amor mundi.* *Georg. hom. 14. in Ezech.* *S. Aug. tract.*

mundi & Dei; si mundi amor habiteret, non est qua intreret amor Dei? recedat amor mundi, & habiteret amor Dei. *2. in 10 post med.*

D I N A. CAPUT LXXIX.

225. **D**ina, Jacobi filia, ut videret & videretur, in urbem Sichem egressa, pudorem perdidit. Lemma è Poeta desumptum. URITQUE VIDENTO FÆMINA, ET URITUR. Hinc dicant virgines, quàm hominum oculos fugere debeant, ut nec videri, nec videre appetant. Rectè de Lævina castâ & tetricâ, sed simul vagâ, canit Martialis.

Dum modo Lucrino, modo se committit Averno, &c. Incidit in flammâs, juvenemque secuta, relicto Conjuge, Penelope venit, abique Helene.

Idem, prô dolor! indices cernimus, Virgines decambulantes egredi Penelopes, regredi Helenes; egredi virgines, regredi mulieres, imò meretrices. Prudenter ergò S. Martinus, Mulier, inquit, intra murorum munimenta se contineat, cujus hæc prima virtus & consummata victoria est, non videri. Aristoteles testatur, suo tempore in urbibus creatum esse præfectum, qui mulieribus intenderet, ne vagarentur, sed domi se continerent. Et apud Sinas, inquit, Magallianus, etiam hodie nervus pedis eliditur puellis, ne domo exeant.

J O S E P H.

CAPUT LXXX.

226. **J**osephus, Jacobi filius, fratrum invidiâ venditur mercatoribus Israelitis; cum lemmate. PROSUNT, DUM OBSUNT: Ita nimirum insidorum machinamenta aliis potius illustrandi, quàm obscurandis deserviunt; videri equidem mundo & fratribus poterat infelix Josephus, sed Deus illam ipsam calamitatem summæ felicitatis ac gloriæ maximæ exordium esse voluit, *idèò, inquit, S. Gregorius, venditus est à fratribus Joseph, ne ab eis adoraretur, sed idèò adoratus est, quia est venditus. Sic Divinum consilium, dum devitatur impletur, sic humana sapientia, dum reluctatur, comprehenditur.* Optimè proinde dixit sanctus ille. *Persecutores aurifabri sunt, qui nobis & præsentis & æterni regni coronam fabricant.*

227. Eidem symbolo subscribes. NE PERIRET, PERIIT. Alludit lemma hoc ad illud Themistoclis dictum, *Pericramus, nisi perissemus.* Inglorius enim decessisset Joseph, nî ad summam gloriam obtinendam calamitate illâ, ceu vehiculo, usus fuisset. Certè Christus, & omnis disciplina Christiana tradunt, non esse tutiorem ad regnum cælestis viam, quàm quæ per adversa ducit ad aspera. Hæ Dei leges; *groniam, D. Lucâ teste, per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* Optimè & ad lemmatis præsentis mentem D. Augustinus. *Si tanta suffert anima, ut possideat unde PEREAT, quanta debet sufferre NE PEREAT.* Porrò providentissimus Deus filios suos gravi calamitatum mole premit, omnemque terrenam illorum felicitatem perire vult, ne æternum pereant. Difertè Magnus Augustinus. *Certe, inquit, modo PEREUNT peccatores & NON PEREUNT. Si incipient in se vivere, peribunt utique peccatores, sed non peribunt homines.* Et alibi. *Quid ex-pavescis quia perunt regna terrena? idèò tibi cælestis promissum est, ne cum terrenis perires.*

228. Josephus, fratrum invidiâ & odio venditus,

Virgo.

S. Martin apud Sulp Dialog. 2. Arist. 5. Po

Calamitates profunt.

S. Greg. l. moral. c. 1

Calamitates profunt.

S. August. l. de Pat. c. 7.

Idem serm. 109. de s. p. c. 7.

Idem de Verb. Dom. serm. 29.

vid. 11. tus, epigraphen tenet ex Ovidio desumptam. FRATRUM QUOQUE GRATIA RARA EST. Idipsum de Christianorum discordiis queritur S.P. Augustinus. *Dolendum est, inquit, ut, qui secundum carnem fratres sumus, in Christi corpore non in una societate vivamus.* Ceterum odia, quæ inter fratres & amicos excitantur, gravissima esse solent. Cujus rei causam affert Aristoteles, tum, quod omnis mutatio fiat è contrario in contrarium, ut adeò summus amor in summum odium convertatur: tum quod injuria, à fratre vel amico illata, acerbior esse videatur: à quibus enim beneficium sibi deberi existimant, ab eisdem non solum eo privari, sed insuper sese lædi sentiunt, acerbissimumque ducunt homines. S. Ambrosius, *fungat liberos aequalis gratia, quos juavit aequalis natura. Lucrum pietas nescit pecunie, in quo pietatis dispendium est. Quid miraris, si propter fundum aut domum oriuntur inter fratres jurgii, quando propter tunicam inter Jacobi sancti Filios exarsit invidia.* De Josepho canis D. Emanuel Thefaurus.

Augustin. l. 17. c. 7. Ambrosius de Josepho 2.

castitas giendo nci. Cor. 6. 15. Chry. 62. Gen.

Ambrosius de Josepho 2.

concupi- entia.

actus ulieris giendus.

*Dulces Rachelis primitiæ Joseph,
Ut primus evadat, undecimus nascitur.
Egregium aliquid meditante natura,
Quæ tot exemplaria delineavit, ut unum absolveret.
Paternæ virtuti, maternæ pulchritudini compar
Ut impares fratrum mores de suo typo corrigeret.
In sopore vigil,
Pingente semno futura dignitatis expressit imaginẽ
Sed periculosa res est eminere.
Per cognatum livorem
Vivus humatur, exhumatus divenditur.*

229. Josephus lenocinantem dominam, Putipharis, heri sui uxorem, effugiens, pallium in ejus manu relinquit; cum lemmate. FUGIENDO VINCIT. Testimonio luculento id comprobat Apostolus, *Fugite fornicationem* Si tentationem Josephi tam robustam, tam multiplicem, tam diurnam pensulatus cogitemus, illius animum & virtutem nunquam fati mirabimur. Deerunt verba laudanda tam constanti castimonix. Hanc Chrysostomus jure merito extollens, *Magis miror, inquit, Josephum in hoc igne penitus illatum, quam tres pueros in fornace Babilonicâ non combustos.* Fuit è D. Dominici familia, qui etiam Dominicus audit, vir summe continentix. huic generosissime certanti, demones acclamârunt. *Vicisti, vicisti, quia in igne fuisti, & non aruisti.* In Josephi laudes prolixus S. Ambrosius. *Magnus vir, Joseph, inquit, qui venditus, servile tamen nescivit ingenium, ad amatum non redamavit, rogatus non acquievit, apprehensus aufugit. Qui cum ab uxore Domini sui conveniretur, teneri veste potuit. animo capi non potuit: ac ne ipsa quidem verba diu passus est; contagium enim judicavit, si diutius moraretur, ne per manus aaltera libidinis incendia transirent.* Itaq; vestrem exiit, crimen excussit. Ille Dominus fuit, qui mantis non excepit faces, qui lenocinantis vincula non sensit, quem nulla mortis formido perterruit, qui maluit liber criminis mori, quam criminosis potentie eligere consortium. Ceterum Josephi nomine rationem nostram intellige, quæ omnem blandientis concupiscentiæ sensum studiosissime effugiat. In rem præsentem de Josepho canit Emmanuel Thefaurus.

*Hic Domino quàm Dominæ obsequentior,
Servili compede, quàm herili complexu constringi,
Carcerem subire maluit, quàm mereri.*

230. Joseph, è blandientis adulteræ manibus clapsus, epigraphen tenet. VEL TETIGISSE NEFAS. Ad emblematis mentem opportunè S. Hieronymus.

Animadvertenda est, inquit, Apostoli prudentia. Non dicit, bonum est uxorem non habere, sed bonum est mulierem non tangere, quasi & in tactu periculum sit, quod, qui illam tetigerit, non evadat, nempe quæ virorum prafiosas animas rapit, & facit adolescentium evolare corda, Alligabit quis in sinu ignem, & non comburetur? aut ambulabit super carbones ignis, & non ardebit? quomodo igitur qui ignem tetigerit, statim aduritur: ita viri tactus & femina, sentit naturam suam, & diversitatem sexus intelligit,

S. Hieronym. l. 1. cont. Iovin 1. Cor. 7.

231. Josephus, in carcere constitutus, pincernæ & pistoris somnia explicat. Lemma. FECERUNT SOMNIA VATEM. Sapienter dixit Plato, *Spes mortalium sunt somnia vigilantium.* Unde quisquis hæc somnia perspecta habet, is terrena omnia contemnere, sibi que, vaticinio minimè fallaci, cælestem gloriam polliceri potest. Disertus in rem præsentem Philo. Ego, inquit, non dissimulanter dico, civilem virum somniorum esse interpretem, non quales isti nugatores garruli mercenariique questum facientes ex nocturnis somniorum ludibriis: sed qui magnum illud somnium commune, publicumq; vigilantium, non dormientium, exacte intelligat. Id somnium, ne quid mentiar, est vita hominum. Nam sicut in somniorum visionibus videntes non videmus, audientes non audimus, gustantes aut tangentes nec gustamus nec tangimus, loquentes non loquimur, de ambulantes non deambulamus, sed cum videamur uti moribus & habitibus, nullo prorsus utimur, mente inaniter sine ullis veris subjectis pingente sibi simulachra rerum non existentium, tanquam existentium. Eodem modo etiam vigilantium imaginationes somniis sunt simillima, veniunt, abeunt, recurrunt, refugiant, priusquam comprehendantur, avolant, &c. *Quid res corporis nonne somnia sunt? nonne pulchritudo momentanea, penè prius marcescit, quàm floreat? sanitas incerta infirmitatibus obnoxia? robur morbis expugnabile per occasiones plurimas? &c.* Idipsum præclare confirmat S. Aug. *Amaverunt, inquit, presentia, & dormierunt in ipsis presentibus, & sic illis facta sunt ipsa presentia deliciosa, quomodo qui videt per somnium invenisse se thesauros, tamdiu dicit, quamdiu non evigilat. Somnium illum dicit emfecit, evigilatio pauperem fecit. Tenuit illum somnus fortasse in terra dormientem, & in duro jacentem & fortè mendicium. In somnis vidit se jacere in lecto eburneo vel aureo, & in plumis aureis altius extructis, quamdiu dormit, bene dormit; evigilans invenit se jacere in duro, in quo illum somnus tenuerat. Tales sunt & isti. Venerunt in hanc vitam, & per cupiditatem temporales quasi obdormierunt hic, & exceperunt illos divitiæ, & vana pompe volatica & transierunt, non intellexerunt, quantum inde boni posset fieri. Nam si nõssent etiam vitam, illie sibi thesaurizarent, quod hic erat periturum.*

Contemp. tus mundi. Vita humana est somnium. Philo in vita viri civilis. pag. 424.

S. Aug. in 1. sal. 75.

232. Josephus Pharaoni, Rcgi Ægyptio, somnium explicat de septem bobus pinguibus & septem macris; annis nimirum fertilibus & sterilibus: atque ideò totius Ægypti Porex constituitur, antea in carcere hominum perè omnium postremus & abjectissimus. Lemma. FORTUNÆ ROTA COELI VOLVITUR AXE. *Domini enim sunt cardines terre, & posuit super eos orbem. Dominus mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit, Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & sublevat. Suscitatur de pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem, ut sedeat cum principibus & solum gloria teneat, Quidquid enim fortuna vel secundioris, vel deterioris, indies experimur, id omne è providentissimâ Dei manu proficiscitur. Verissimè S.P. Augustinus. Dei occulta potètia cuncta penetrans incommutabili presentia, facit esse, quidquid aliquo modo est; in quantum*

1. Reg. 2. 6. Fortuna omnis à Deo. Providentia Dei. S. Aug. l. 12 de Civit. c. 25

enque est, quia nisi faciente illo, non tale vel tale esset, sed prorsus esse non posset. De Josepho Joan. Bapt. Masculus.

Tibi cessit in segetem gloria
Livor ipse fraternus.
Ipsius invidia falce usus es ad messem,
Ut colligeres laudem.
Cessit aristarum culmus in honorum culmeni &
cumulum,
Ex sicca cisternâ tibi manavit fons gloria.
Mercatoribus, qui ferrent aromata, venditus,
Acceptit virtus omen, datura fragrantiam
ex pudicitia famâ.

Humilitas.
Sap. 10, 13.

233. Josephus, è carcere ad solum evectus, epigraphen sustinet. AD SUMMA PER IMA. Verissimum adeo Servatoris nostri axioma est, *Qui se humiliat, exaltabitur.* Audi sapientiam. *Hæc.* (sapientis humilitas) *venditum ipsum, (Josephum) non dereliquit, sed à peccatoribus liberavit eum, descenditq; cum illo in foveam (in cisternam, in quam projectus est à fratribus) & in vinculis non dereliquit eum, donec afferret illi sceptrum regni, & potentiam adversus eos, qui eum deprimebant, & mendaces ostendit, qui macula verunt illum, & dedit illi claritatem aeternam. Benè dexit S. Ægidius comes S. Francisci. Licet lapides & saxa de celo pluerit Dominus, non nocebunt nobis, si tales fuerimus, quales nos ille requirit.* Et S. Chrysostomus. *Vide, inquit, quomodo captivus (Joseph) repente constituitur Rex totius Ægypti: vidisti quantum sit ferre cum gratiarum actione tentationes? Propterea & Paulus dicebat, Afflictio patientiam operatur, patientia probationem, & probatio spem, spes non pudefacit. Vide igitur: afflictiones patienter tulit, patientia probatum eum facit, probatus factus in magnâ spe agebat, spes non pudefecit.*

S. Chryso-
stomus.
Humil. 63.

Calamitas.
Rupert. Abb.
l. 8. c. 40.

234. Joseph è summis calamitatibus ad summos honores emergens, epigraphen symboli loco præfert. QUOT ÆRUMNÆ, TOT GAUDIA. Ea enim Justitiæ Divinæ est æquitas, ut præmia & honores ad calamitatis toleratæ dimensum exactissimè largiatur. Rupertus Abbas observat, dignitatum & honorum insignia, in Josephum collata, ignominias ac calamitates, quas antea perpeclus fuerat, ex integro respondisse. *Primo enim pro odio fratrum, accepit gratiam Regis & Principum ejus: secundo, pro exilio adeptus est exaltationem; tertio, pro labore manuum in servitio, accepit annulum aureum; quarto, pro pallio, quod illi adultera detraxerat, amictus est stolâ byssinâ. Quinto, pro compedibus cinctus fuit torque aureâ. Sexto, pro eo quod vincetis ministraverat, nunc Princeps constituitur. Septimo, pro carceris humilitate, sedet super currum regium. Octavo, pro eo quod contemptus fuit, nunc ab omnibus honoratur genuflectione. Nonò, pro nomine servi, accipit nomen Regium, vocaturque Salvator mundi. Decimo, pro contemptâ adulterâ & turpi voluptate, accipit uxorem prænobilem. Si ita Deus suorum labores & arumnas remuneratur in hac vita, quid faciet in futura?*

Inimicis
benefacere.

235. Josephus fratres suos, injuriis omnibus sepultis, humanissimè complectitur. Lemma. PRO INJURIIS BENEFICIA. Enimverò Josephi fratres plagarii & parricidæ optimum fratrem in extremas conjecerunt angustias. At ille tam truculentum in se facinus beneficiis est ultus. Hæc nobilitatis Christianæ generositas, factum illustre ac gloriosum est, benefacere inimicis. Hanc Josephi virtutem deprædicans Magnus Austinus. *Mirati estis, inquit, castitatem Josephi, aspiciate nunc benignitatem; pro odio red-*

dit charitatem. Eodem elogio S. Ambrosius. Jure ergo mirandus Joseph, inquit, qui hoc fecit ante Evangelium, ut læsus parceret, appetitus ignosceret, venditus injuriam non referret, sed gratiam pro contumeliâ solveret: quod post Evangelium omnes dicimus, & servare non possumus. Discamus ergo & sanctorum invidiam, ut imitemur patientiam, & cognoscamus illos non natura præstantioris fuisse, sed observatoris, nec vitia nescisse, sed emendasse.

236. Josephus, ad Proregis fastigium ex infimâ forte evectus, non tantum è pristinâ benevolentia nihil dimisit, sed conditionis suæ memor, fratres paltorios humanissimè accepit. Lemma. NEC MORES MUTANTUR HONORE. Discant hinc Principes in supremo fastigio retinere comitatem. Certè VVillegifus, teste Nauclero, Zieglero, & aliis, patre carpentario natus, ab Othone III. subito primus inter Electores adoptatus, ne se efferret, sibi crebrò suggererat: *Vide quis sis; memento quis fueris. Unde & rotas suo musæo appingi curavit, utque subscribi; VVillegise prioris fortuna memor, quis nunc sis considera.* Hæc rotâ postmodum insignie Archiepiscopatu Moguntino fuit, atque ab Henrico II. Imperatore confirmatum. S. Augustinus. *In summo honore summa tibi sit humilitas. Honoris laus est humilitatis virtus.*

Dignita
Humilit.

S. Aug. ser.
213. de Ter.

BENIAMINUS. CAPUT LXXXI.

237. **B**eniaminus furti suspitione ob scyphum sublatum tenetur; cum lemmate. PREMIATUR, NON OPPRIMITUR INNOCENTIA. Verissimè S. Augustinus. *Secundum bona hujus sæculi inveniuntur multi felices nocentes, & inveniuntur multi felices innocentes.* Et Sanctus Chrysostomus. *Gaude de innocentia & exulta: gaude, inquam, quia ubiq; illasa est, ubique secura. Si tentaris, proficis, si humiliaris, erigeris; si pugnas, vincis; si occideris, coronaris; Tu in servitute libera es, in periculo tuta; in custodia lata, tibi omnis reatus adjicitur, tibi universa militia subjungatur, te potentes honorant, suscipiunt Principes, Magnates exquirunt, & illi nonnunquam te desiderant, qui impugnant. Tibi boni parent, mali invident, zelant amuli, inimici succumbunt, nec unquam potes non esse victrix, etiamsi inter homines judex justus defuerit.*

Innocentia nunquam opprimitur.
S. Aug. ser.
23. ex int
S. Chry-
in Hom.

238. Beniaminus cum cæteris fratribus lauto convivio exceptus à Josepho, portionem quintuplo majorem præ illis accipit. Lemma. MINIMO PARS MAXIMA CEDIT. E SS. Ambrosii & Prosperi sententiâ, Divum Paulum hæc figura spectat, qui è tribu Benjamin oriundus, tametsi tempore omnium Apostolorum postremus fuerit, zelo tamen, sapientiâ, gratiâ, facundiâ, & efficaciâ illos longè præcelluit. Unde hæc ipsius voces. *Abundantius omnibus laboravi. Et, Ministri Christi sunt; & ego, (ut minus sapiens dico) plus ego.* Pulchrè in rem præsentem S. Hieronymus. *Subitus calor, inquit, longum vincit teporem; Paulus Apostolus de persecutione mutatus, novissimus in ordine, primus in meritis est; quia extremus licet, plus omnibus laboravit. Nam, ut ait S. Gregorius, fit plerumq; gratior Deo, amore ardens post culpam vita, quam securitate torpens innocentia.*

1. Cor. 1
2. Cor. 13
S. Hieron.
Epist. ad ul

S. Greg. 3.
Pastor. 29

J O B. Cap. LXXXII.

239. **J**obus, permittente Deo, facultatibus omnibus à Sathanâ exutus, malisque gravissimis

limit exercitus, ulcere pessimo in corpore affligitur. Lemma. INTEGRIOR EX VULNERE ET ULCERE. Iis enim ærumnis omnibus constantissimè toleratis, tandem felicitatem duplo majorem, in insignis patientiæ suæ præmium, à Deo est consecutus. *Addidit Dominus omnia, quæcunque fuerant Job, duplicia.* Unde S.P. Augustinus. *Cum beatus Job fuerit patientia exemplum, quod multi imitentur, duplicatum sibi meritum paravit, duplicatum diabolo damnnum intulit.* Nullus igitur animo cadat, quantumvis gravi calamitatum mole pressus; Deo enim juvante revivifcet, duplo amplioribus bonis cumulandus. Apum exemplo id appositè demonstrat Urbanus IV. Pontifex Maximus. *David, inquit, de persecutoribus suis dicit, circumdederunt me sicut apes. Apes enim, etsi inferant punctiõnis dolorem, amantur tamen, quia mellis dulcedinem administrant: sic & persecutores meos, Domine, amare volo, & punctiõnes, quas mihi amarum conatibus inferunt, contribulato spiritu rolerare, ut mellita jucunditas subsequatur. Nam per quemdam sapientem audio, Domine, te dicentem, quod usq; ad tempus sustinebit patientis, & postea redditio jucunditatis.* Unde Christus ad mortem properans, *Modicum, inquit, & non jam videbitis me, & iterum modicum & videbitis me. Vos igitur nunc tristitiam habetis: iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.* Quare sapienter Tertullianus. *Idoneus, inquit, patientia sequester Deus, si injuriam deposueris penes eum, ultor est: si damnnum, restitutor est: si dolorem, medicus est. si mortem, resuscitator est. Quantum patientia licet, ut Deum habeat debitorem?*

240. Jobus post everfas fortunas omnes, radebat faciem testâ, sedens in fimeto. Lemma. ANIMLIS IN CORPORE AFFLICTO INTEGR. Unde inter tot calamitatum acervos constantissimè illius voces erant. *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.* Nihil enim tormenta omnia adversus hominem possunt, si anima illæsa ac constans persistat; unde Deus adversus Sathanam, disertè cavebat, veruntamen animam illius serva. Sapienter S. Flavianus Martyr, *Corpus, inquit, tormenta non sentit, cum animus in celo est, & Deo se totâ mente devovit.* Et S. Ambrosius. *Perfecti viri est, non succumbere iis, quæ plerisq; terribilia & formidolosa videntur, sed quasi fortem militem, gravissimorû casuum sustinere incursum, conflictus subire, & quasi providum gubernatorem, navem in tempestate regere, atq; occurrendo insurgentibus fluctibus, magis vitare naufragium sulcando undas, quam declinando. Non iste in persecutione pavidus, non in tormentis mollior, sed quasi athleta fortis, qui reperiatur verberantem, si non cadis, certe sermo flagello, dicens, sagitta parvulorum facta sunt plaga eorum. Quicum gravissimo licet dolore luctetur, non miserabilem se præbeat, sed ostendat tanquam in laternâ lumē, & inter asperas procellas, & gravissimos flatus, suam lucere, nec extinguï posse virtutem animi. Sic olim suis in cruciatibus S. Vincentius tyrannum reperiatur, *Videbis, inquit, me plus posse dum torquor, quam ipse, dum torques.**

241. Jobus in fimetum abjectus, epigraphen tenet. HINC BEATIOR. Disertè in rem nostram Orator aureus. *Fimus Jobi, inquit, omni tribunali regio venerabilior, ex throni regii aspectu nullum spectantibus lucrum erit, sed temporalis duntaxat delectatio, nullam habens utilitatem. Ex simo enim Job viso omnem quis capit voluptatem, utilitatem & disciplinam multam, & exhortationem ad patientia rationem. Nam multi longam & transmarinam navigationem à terra finibus abeunt in Arabiam, ut sinum illum cernant, &*

conspicari terram deosculentur, quæ illius victoris certamina & cruorem omni auro pretiosiorum suscepit. Neq; tantum radiaret prætextâ, quantum illud corpus tunc splendebat, non alieno, sed proprio lotum sanguine. Ulcera illa gemmis cariora &c. Et brevi ex intervallo. *Neque tam splendidus in solio Rex sedens, quam insignis & illustris erat ille in simo &c.* Optimè Magnus Augustinus. *Gloria æterna est brevi tempore patientium, & sine fine regnantium.*

242. Jobus, ulceribus plenus, in fimeto residet, & cum ærumnis penè omnibus luctatur; unde lemma. UT SUPERIS SIM SPECTACULO. D. Chrysofostomus censet, Deum idè voluisse Jobi animam è Sathanâ illæsam servari; quod jucundissimum Deo spectaculum præbeatur ab homine, dum cum calamitatibus, morbis, paupertate, doloribus, cruciatibus, luctatur, & se victorem atque superiorem singulari virtute præbet. *Observa, inquit (Chrysofostomi verba sunt, Dei ore loquentis) ne quid in vite ratione patiat, etenim si de medio eam sustuleris, theatrum nobis non plaudet amplius.* Id Antonio, athletæ fortissimo, conquerenti, quod solus in periculosi hinc certamine relictus esset, *Ubi, inquit, eras Domine; respondit spectator antagonistarum omnium Deus, Hic aderam spectator tui certaminis, atque tue virtutis coronator.* Campianus, nobilis Anglie Martyr, & Athleta Christi fortissimus, jam martyrio afficiendus, hoc ultimum concionis suæ thema in ferali theatro proclamavit. *Spectaculum facti sumus Deo & Angelis & hominibus.* E Tulli sententia, *nullum theatrum virtute & conscientia præsertim martyrio apud Christianos præstantius est.* De Jobo Joannes Baptista Masculus.

*Nunquam visus celo dignior, quam in cænis,
Vertit stabulum in lycæum.
De auri gleba egit in luto, de saphiris in simo,
Nunquã ornator, quam cùm squallorè horridus
Per spiramēta tor ulcerū majores hausit spiritus.
Historiam de se ipse scripsit.
Digna res calamo, calamitati non cedere.*

243. Christi prototypum Jobus, gravissimos diaboli assultus tantâ magnanimitate sustinet, ut omnem adversarii vim infringat hilari ac longanimi patientiâ. Lemmâ è Lucano desumptum. GAUDET PATIENTIA DURIS. Verissimè dixit Publius Mimius. *Cujusvis doloris remedium est patientia.* Xenophon maledicenti sibi cuidam, *Tu, inquit, maledicere didicisti, ego conscientia teste didici maledicta contemnere.* Pulchrè Ovidius.

Perfer, & obdura, dolor hic tibi proderit olim.

Et Horatius.

*Durum, sed levius fit patientiâ,
Quidquid corrigere est nefas.*

S. Joannes Chrysofostomus illa Apostoli verba interpretatus, *Excipientes verbum in tribulatione multâ cum gaudio Spiritus sancti, ait, Hoc verò eorum est, qui jam humanam naturam transcendunt, corpusq; habent quasi nullis passionibus obnoxium. Sic & Christus, quamvis multas passiones pertulerit, gavisus tamen est. Ad hoc enim sponte suâ venit, & nostri gratia se ipsum exinanivit, conspicendus, alapis percipiendus, & crucifigendus. Afflictio in corporalibus, gaudium in spiritualibus. Certè perfectionis Christianæ apex in hoc potissimum sistit, ut injurias quasvis hilariter ac patienter perferas; uti in Constitutionum suarum summario docet S. Ignatius, societatis laudatissimæ Patrens; causamque addit, quod per hæc similes fiamus Christo,*

patientia
rat.

b. 42. 10

Aug. in
1. ex utroq;
3. q. 118.

ban. IV. in
al. 50. in
1. Biblioth.
Patrum

16. n. 27
21.

1. lib. de
patient.

calamita-
s.

b. 7. 21.

constan-
inter

diversa.

Ambr. l. 1

1. 1. c. 8.

patientia.

Chrysof.

m. 5. ad

S. Augustin.
in Psalm. 118
Conc. 23.

Patiens ju-
cundum
Deo spe-
ctaculum.

S. Chrysof.
apud Eined.
in Job cap. 2
v. 5. n. 9.

1. Cor. 4
Cicero q. 2
Tuscul.

Lucan l. 9.
Patientia.

Ovid l. de
Amor.

Horat. Ode
24. l. 1

Thessal. 1. 6.
S. Chrysof.
in hunc loc.

Christo, ejusque quasi vestibus & insignibus nos vestiamus, ejus amore & reverentiâ. Id quod ipsemet exemplo magis, quàm verbo docuit; nam, cum ejus vita fuerit continua quasi persecutio, lætus tamen & exultans rogantibus, *quanam esset via ad perfectionem?* respondit, *si multa & magna pro Christo patiamini.* Uti in ipsius vitâ refert P. Ridenaria.

244. Jobus, post superatos gravissimos Dæmonis assaultus, tandem à propriâ uxore infestatur, & ad Deum maledicendum impellitur, Lemma. NIHIL MODERABILE SUADET. Verbis ex Ovidio mutuatis. Ita nempe vaferrimus dæmon fallaces mulieris preces adversus Jobum æque feliciter tibi cessuras credebat, atque olim in paradyso adversus Adamum. Ut aded iuter diaboli & mulieris insidias nihil omninò interfit. Nam, ut Apollonius dicit, *Hæc mulier (Jobi uxor) affinitate attingit Diabolum,* sic, ut non multum referat, an diabolus in serpente, an verò in muliere tibi loquatur. S. Gregorius Theologus mulierem hanc vocat, *plenum doli instrumentum, & fraudulentâ oratione virum aggredientem.* S. Chrysostomus, *furore dæmonis concitatam* dicit, *certissimum telum, machinam adamantino muro adhibitam.* S. Gregorius Papa, *scalam fuisse* dicit, *quam dæmon turri fortissima admoverit, & per quam suprepere nisus fuerit, ut sic mors per fenestras intraret; id est, per, auditum & consensum præstitum male suada uxori.* Olympiodorus spiritu diabolico imbutam, Basilii & Didymi mulierculam mente circumventam vocant. Cæterum mulieris illius nomine concupiscentiam nostram intellige, de quâ providè monet Siracides. *Post concupiscentias tuas non eas.* S. Bernardus, loquens de filio prodigo, qui bona sua cum meretricibus dissipavit, *Quanam, ait, hæc meretrices? Carnales utique concupiscentia, de quibus Scriptura saluberrimè te admonet, post concupiscentias tuas non eas.* Et S. P. Augustinus, *Noli, inquit, post eas ire, nolunt post te ire? noli post eas ire: si velint post te ire, non erunt; quia contra mentem tuam non rebellabunt. Rebellant? rebella. Pugnans? pugna. expugnant? expugna, hoc solum vide ne vincant.* De Jobo rursus Joannes Baptista Masculus.

*Conjux ipsum conata est pervertere,
Ut quondam prima mortalium mater virum:
Tamet si illa egit blanditiis, hæc convitiis.
Illa pomis certavit, hæc probris.
Sed illa infregit virum, quæ mollior,
Non quæ durior.*

M O S E S.

Cap. LXXXIII.

245. **M**oses infans, ob Pharaonis tyrannidem in Nilum flumen projectus, in fiscellâ vimineâ enatat; cum lemmate. AUXILIANTE DEO. Verissimè nonnemo dixit, *quem Deus vehit, scirpèa navigat rate.* Et Religiosissimus meus Thomas Kempensis. *Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat.* Succollante enim Divinâ gratiâ, è calamitatibus ac periculis omnibus citra negotium emergimus. Dilucidè Apostolus. *Si Deus pro nobis, quis contra nos? Quis contra nos?* ait in hunc locum S. Chrysostomus, *terrarum orbis contra nos, tyranni & populi, & cognati, & cives & c.* Verùm hi etsi contra nos stent; tantum abest ut nobis incommodent, ut vel nolentes coronarum nobis auctores existant. Ipsâ Dei

sapientiâ illorum insidias in nostram salutem & gloriam convertente.

246. Deus Mosi in rubo ardente, nec tamen combusto, apparet; cum lemmate. INTER VIRET ASPERA VIRTUS. Calamitates enim hominem justum nec minimè urere aut offendere, sed contra potius illustrare ac roborare solent. In rem præsentem scribit Philo, rubum per Dei potentiam factum esse in medio ignis incorruptibilem, perinde ac si flammâ desuper manante fonte rigaretur, viridiorum visum. *Hæc est enim, inquit Chrysostomus, omnipotentia Dei vis, ut per contraria operetur contraria, scilicet calorem per aquam, frigus per ignem.* Itaq; Deo, quando ipse vult, *torrens flamma torrentis est instar, & aqua refrigerans vicem habet incendii.* Sic & S. Gregorius Nyssenus, *Cum, inquit, medio die alia præstantior, quàm solaris lux circa oculos effulsisset, vidit arbustum ardens, cujus tamen rami continuâ quasi irrigatione virecebant. Ita viret, viget, & splendet adversis agitata virtus.*

247. Moses Soceri sui gregibus, in deserto pascendis, dat operam. Lemma. NULLIBI TUTIUS. Hinc disces, nullum locum pascendis animæ nostræ necessitatibus aptiorem esse solitudine. S. Hieronymus. *Sicubi, inquit, concava vallium, aspera montium, prærupta rupium cernebam, ibi mea orationis locus: & ut ipse mihi testis est Dominus, post multas lachrymas, post cælo inherentes oculos, non unquam videbar mihi interesse agminibus Angelorum, & lætus gaudensque cantabam. Post te in odorem unguentorum tuorum curremus. Qui ergo Deo & Angelis frui cupit, dicat in cellâ suâ, *Elongavi fugiens, & mansi in solitudine.* Rursus S. Hieronymus. *O desertum, inquit, floribus Christi vernans! ô solitudo, in quâ nascuntur lapides, de quibus in Apocalypsi civitas Regis magni extruitur! O eremus, familiaris Deo gaudens! Carolus Imperator dicere solebat; se resignato imperio plus voluptatis in suâ monastica solitudine percipisse uno die, quàm ex omnibus suis victoriis & triumphis, quibus præ cæteris felix fuit.**

248. Moses opportunum hoc è rubo ardente lemma monstrat. PUNGIT, ET ARDET. Volebat quippe providentissimus Deus Mosi, futuro olim populi rectori, ex illâ rubi figurâ significare, quòd charitati debeat conjunctas habere spinas justitiæ & severitatis ad puniendos & castigandos errantes, maximè inobedientes & rebelles. Difertè id Prælati & animarum curatoribus inculcat Apostolus. *Prædica verbum, in ista opportunè, importunè; argue, obsecra, increpa in omni patientiâ & doctrinâ.* In hunc locum S. Casarius Episcopus Arelatensis, *Quid est, inquit, opportunè, importunè; nisi opportunè volentibus, importunè nolentibus? Volentibus audire verbum Dei, offerendum est, fastidientibus ingerendū; ne fortè contra nos ante tribunal Christi stantes dicant se à nobis admonitos non fuisse, & animarum illorum sanguis de manibus nostris requiratur.*

249. Hostes Amalecitas profligat Moses, preces cælo fundens elevatis manibus. Lemma. UNUS PRO OMNIBUS. Hæc nimirum orationis vires sunt, ut totus Israelis populus adversus Amalecitas interifflet, nisi victoriam ab unius Mosi precibus consecutus esset. Unde, cum levaret manus Moses, vincebat Israel; sin autem paululum remisisset, superabat Amalec. *Stabat, Chrysostomo asserente, Moses in monte proximus, jam calo, jam vicinus sideribus. Et quantò eum sublimitas montis extulerat, tanto oratio Deo proximum exhibebat. Oratio in ultionem inimici dirigitur, cujus scelera jam interitū pro-*

Ribard. l. i. c.
24. Vita.

Ovid. i.
Amor.

Mulieris
insidiæ.

S. Gregorius
Theol. in
Catena.

S. Chrysost.
Homil. i. in
Job.

S. Greg. l. 3.
in Job. c. 6

Concupif-
centia.

Eccles. 18. 30
S. Bern. serm.
44. in Cant.

S. Augustin.
serm. 45. de
Temp.

Auxilium
Dei.
Calamita-
tes pro-
funt.
De Imit. l. 2
cap. 9
Rom. 8. 31.

S. Chrysost.
in hunc loc.

Calamita-
tes.

Philo in vi
Mosis.

S. Chrysost.

S. Georg. N.

Solitudo

S. Hierony-
in Erems.

S. Hierony
Epist. ad
Heliodor.

Prælati

Parochu

2. Tim. 4.

S. Casariu
hom. 26.

Oratio.

S. Chryso-
hom. de
Mose.

voca-

ISRAELITICUS POPULUS.

CAPUT LXXXIV.

253. Durissima erat populi Israelitici servitus in luto & lateribus, increpante flagello. Unde lemma. DABIT DEUS HIS QUOQUE FINEM. Unde suavissima optimi Numinis voces. Sciens dolorem ejus, descendi, ut liberem eum de manibus Aegyptiorum, & educam de terra illa in terram bonam & spatiosam, in terram qua fluit lacte & melle. De quovis dolore optimè philosophatus Seneca. Nemo, inquit, potest valde dolere & diu: sic nos amantissima nostri natura disposuit, ut dolorem aut tolerabilem aut levem faceret, nam summi doloris intentio invenit finem. Notum illud Poetae.

Exod. 3. 8

Calamitas omnis finitur.

Si longus, levis est, si gravis, ille brevis.

Ex hoc Israelis populo, ceu proprio electorum typo, id solatii referes, quod cunctæ hujus mundi calamitates, olim sint finiendæ, & in amplissimam æternæ gloriæ quietem convertendæ. Discretè Apostolus. Id quod in presenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. S.P. Augustinus. Opus cum sine, inquit, merces sine fine. Nam & operarius deficeret in via, nisi attenderet, quod accepturus esset. Cum enim attenderis, quid sis accepturus, omnia tibi erunt vilia, qua pateris, nec digna aestimabis, pro quibus illud accipias. Et alibi. Brevis est molestia tua, æterna erit beatitudo tua, ad modicum doles, sine fine gaudebis.

2. Cor. 4. 17.

S. Aug. serm. 14. de sanctis

Idem in Psal. 36 Conc. 2

254. Eidem symbolo subscribes, NON MITIUS EST MUNDI JUGUM. Tanta enim est mundi fallacia, ut ipsos etiam amatores suos affluvis laboribus & arumnis exerceat. Mundum non amemus, inquit Magnus Augustinus, premit amantes suos, non eos ad bonum adducit. Et alibi gravem mundi sarcinam cū levi ac suavi Christi jugo comparans, ait, alia mundi sarcina premit & aggravat te; Christi autem sar in a sublevat te: alia sarcina pondus habet, Christi sarcina pennas habet: nam & avi, si pennas detrahbas, quæstionus tollis, & quo magis onus tollis, eò magis in terra remanet. Recedat onus & volat. Talis est Christi sarcina.

Mundus fallax.

S. Augustin de Verb Dom serm. 21. c. 4

Idem in Psal. 19

255. Israelis populus agnum paschalem comedere jubetur præcinctus, calceatus, & baculos manu tenens, idque festinanter. Lemma. HOC MORE COMESSE LICEBIT, E S. Gregorii sententiâ, qui vult phase Christianum, Sanctissimam Eucharistiam comedere, accingat renes, id est, voluptates edomet, carnem à luxuriâ restringat, calceos habeat in pedibus, id est, Sanctorum mortuorum vitam & exempla conspiciat, ut tua vestigia à peccati vulnere custodiat; baculum teneat in manu, id est pastoraliam curam gerat eorum, qui sibi commissi sunt: denique comedat festinanter, id est, ad solemnitatem patriæ celestis anhelet. Audi quoque B. Algerum. Lex dedit incalceamentis cautelam, ne à vitis fallamur: in baculo disciplinam, quâ perperrata corrigamus, in lactucis compunctionem, in festinatione desiderii ardorem, quo ad celestia suspiremus, in accinctis renibus continentiam & castitatem, quia Christo, Agno immaculato, & Virginis Filio crucifixo, ejusq; unitioni nihil ita adversatur, ut voluptas & fornicaria societatis unius.

S. Greg hom. 21. in Evang

Euchari stia.

B. Alger tr. de Sacram. c. 22.

256. Israelis populus agnum paschalem festinanter, & peregrinantium more accinctus, comedere jubetur. Lemma. MEMENTO TE PEREGRINUM. Justorū hic typus est, qui mundū peregrinorum more incolunt, illudq; Naz. assiduò versant. Nobis omnis terra & nulla terra patria est. Nam, ut ait Hugo Victorinus:

S. Greg. Naz Orat. 18. Hugo Vic. l. 3.

vocabatur &c. Quis enim justorū non orando pugnavit? quis hostem non orando devicit? Orationibus Danieli visa panduntur, sopiuntur flammæ, fera hebescunt, cadunt hostes, inimici vincuntur. Licet colloqui cum Deo orando, licet cum eo fabulari cum velis, licet precibus mercari quod optas; Et quamvis vocem ejus audire non possis, tamen dum id, quod petis, accipis, colloqui tecum, et si non verbis, tamen beneficis dignatur.

250. Eidem Emblemati subscribas. HOSTES ORANDO TRUCIDAT. S.P. Aug. eruditâ & subtili methode preces, adversus inimicos fundendas, docet. Aliquando, inquit, oramus, quod non debemus. Non orent homines, ut moriantur inimici, sed hoc orent, ut corrigantur, & mortui erunt inimici. Et alibi. Attendamus, inquit, duos hostes, quem videmus, & quem non videmus. Hominem videmus, diabolum non videmus. Hominem diligamus, diabolum caveamus. Pro homine oremus, contra diabolum oremus.

imicus. ratio. Augustin Psal. 71 in 11. 55.

251. Promulgatur Decalogus in monte Sina inter tonitrua, fulgura, & horrendos motus; nemine auso ad montem propius accedere, præter Mosen. Lemma. METUS EST REVERENTIA LEGUM. Plaque enim hominum pars extra legis limites abiret, nisi timoris freno cohereretur. Unde ad Deum conversus S.P. Augustinus, sic voluisti, inquit, hominibus præcepta dare, ut non essent sine timore, ne amarent aliquid aliud, & obliviscerentur te verbū bonum verū suum. Et alibi Cum minatur pœna, inquit, quam minatur Deus, discitur amari præmium quod pollicetur: ac sic per timorem pœna bona vita retinetur; per bonā vitā bona conscientia comparatur, ut per bonam conscientiam nulli pœna timeatur: quapropter discat timere, qui non vult timere, discat ad tempus esse solviturus, qui semper vult esse securus. In hanc rem Plutarchus testatur, apud Lacedæmonios Timori, veluti Deo templum erectum esse, quod arbitrarentur, leges ac Rempubicam cum primis timore conservari.

amor. S. S. Aug. in Jul. 9. 5. m. ser. 114 Temp. c. 1.

252. Moses, radiosâ & cornuta facie, epigraphen refert, è Sacra Paginâ mutuam. EX CONSORTIO SERMONIS DOMINI, Verba illius sunt. Cumque descenderet Moyses de Monte Sinai, tenebat duas tabulas testimonii, & ignorabat quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini. Hinc disces, eos, qui Deo in sanctis orationibus sæpè colloquuntur, tandem Divinis radiis ita afflari, ut non tantum in animâ, facie, & corpore splendidi, sed & cornuti, id est, constantes, fortes, obulti, invicti ad toleranda omnia dura, recedant. S. Antonii, in oratione pernoctantis facies, assiduò splendebat, ita, ut ex solâ vultus luce inter tot Monachorum millia agnosceretur Antonius. S. Franciscus ardenti oratione sublatus in aëra, radiabat & fervebat, ita ut ex se flammæ & ignes vibrare videretur. S. Ignatius à S. Philippo Nerio sæpè visus est vultu supra humanum augusto & splendido. Augusta B. Virginis facies, ex assiduâ conversatione cum Deo, ita radiabat, ut Dea quædam videretur, teste S. Dionysio. S. Augustinus. Ipsa orationis intentio, inquit, cor nostrum serenat & purgat, capaciusque efficit ad excipienda Divina munera, qua spiritaliter nobis infunduntur. De Mose Joannes Baptistâ Masculus.

ratio. 1. 34 29

Augustin. serm. Dom. i Monte l. 2. 3

Versatus cum Deo es nubem inter & fumum,
At de nube serenam retulisti frontem,
Ex fumo dedisti lucem.
Luna cornua prætulisti fronte,
Scilicet cum sæcula versabantur in nocte.
Tunc maxime visus es Divini juris custos integer,
Cum in lapido scripta jura, sed violata fregisti.

Didasc. c. 20. rinus; *Magnum virtutis principium est, ut discat paulatim exercitatus animus visibilia & transitoria hac primum commutare, ut possit etiam postmodum derelinquere. Delicatus ille est adhuc, cui patria dulcis est, fortis autem, cui omne solū patria est; perfectus verò cui totus mundus exilium est. Ille mundo amorē fixit, iste sparsit, hic extinxit.* Socrates interrogatus, *cujas es?* respondit, *Mundanus, quia totius mundi civis sum & incola.* Talem se esse gloriatur Seneca, *Magnus, ait, animo nos non unius urbis manibus clausimus, sed in totius orbis commercium emisimus, patriamq; nobis mundum professi sumus, ut liceret latiore virtuti campum dare.* Unde S. Basilius Præfectori Valentis Imperatoris, exilium minitanti, respondit, *exilium se non cognoscere, qui nullo circū scriptus esset; uti testatur S. Nazianzenus.* Alexander Magnus milites suos hanc doctrinā intruxit, ut mundum pro patriā, castra pro arce, bonos pro cognatis, malos pro peregrinis agnosceret; ut de ipso refert Plutarchus. Quid jam faciat Christianus? Audi S. Augustinum. *Omnis qui ad supernam pertinet Civitatem, peregrinus est mundi: & dum temporali utitur vitā in patriā vivit alienā, ubi inter multa illecebrosa & multa fallacia Deum nōsse & amare paucorum est.* S. Cyprianus, cum Proconsul ob fidem Christi minaretur ei exilium, dixit, *Exul non erit, qui Deum in mente habebit, quia Domini est terra & plenitudo ejus,*

257. Angelus percussor Israelitarum domos, sanguine agni signatas, innoxius transit; cum lemmate. E SANGUINE SALUS. Pretiosus Servatoris nostri sanguis hoc significatur, qui orbem universum, ab interitu vindicavit. In rem præsentem Lactantius Firmianus, *Hebraei soli, inquit, signo sanguinis tui fuerunt; non quia cruor pecudis tantam in se vim gerebat, ut hominibus saluti esset; sed imago fuerat rerum futurarum. Nam agnus candidus sine maculā, Christus fuit, innocens, justus, & sanctus, qui ab iisdem Judæis immolatus, saluti est omnibus, qui signum sanguinis, id est Crucis, quā sanguinem fudit, in suā fronte conscripserunt.* Et S. P. Augustinus, *Ille unus quærendus est, qui & redemit, & liberos fecit, & sanguinem suum, ut eos emeret, dedit, & servos suos fratres fecit.*

258. Israelis populus mare rubrum sicco & incolumi pede transit, Ægyptiis horrendum submersis. Lema mari inditum. NON OMNIBUS SERVIO. Sacras Baptismi aquas hoc Emblemate representabis, è quibus electi omnes ad æternam salutem emergunt reprobis contra miseriam pereuntibus. S. Aug. *Hæreticus, inquit, baptismū non mutamus, quia habent baptismum. Quomodo desertor habet characterem, ita & isti habent baptismū: habent, sed unde damnantur, non unde coronentur.* Porro Ægyptiorum nomine peccata nostra intelligere licet, quæ in baptismatis aut penitentiae Oceano æternum sepeliamus. Pulchrè id docet S. Gregorius Nyssenus. *Ægyptiorum enim equites, inquit, pedes & currus sunt animi passiones, quibus servitute homo subijcitur. Quid enim ab illo Ægyptiorum exercitu ira effusa, voluptas effusa, dolor immoderatus, avaritia & dicitur differt? nonne quasi hasta tremens ira impetus est? nonne quasi effrenati equi huc & illuc currum trahentes nimie voluptates animum vexant? Deinde docet hæc omnia baptismō debere mergi. Et S. Augustinus. *Liberatur populus ab Ægyptiis per Moysen, liberatur populus à præterita vitā peccatorum per Dominum nostrum Jesum Christum. Trāsiit populus ille per mare rubrum, iste per baptismum. Moriuntur in mari rubro omnes inimici populi illius, moriuntur in baptismo omnia peccata nostra.**

259. Israelis populus, ex Ægypto prodigiosè eductus, retrò, unde abierat respicit, spreto manā, optat pristinos Ægypti cucumeres, pepones, porros, cepas, allia, & ollas carniū canopi plenas. Lemma.

SIC ESURIISSE NOCEBIT. Idipsum hodie etiamnum æterno damno suo assolet carnale hominum vulgus, qui terrenis voluptatibus dediti, cælestia omnia fastidiunt. Opportunè S. Gregorius Papa, *Quid, inquit, signatur per ollas carniū, nisi carnalia vitæ opera in tribulationum doloribus, quasi ignibus excoquenda? quid per pepones? nisi terrena dulcedines? quid per porros & cepas exprimitur, quæ plerumque qui comedunt, lachrymas emittunt, nisi difficultas vitæ præsentis, quæ à dilectoribus suis & non sine luctu agitur, & tamen cum lachrymis amatur? manna igitur deserentes, cum peponibus ac carnibus porros cepasque quasierunt, quia videlicet perversa mentes dulciaper gratiam quietis dona despiciunt, & pro carnalibus voluptatibus laboriosa hujus vitæ itinera etiam lachrymis plena concupiscunt, contemnunt habere, ubi spiritualiter concupiscant & gaudeant; desideranter appetunt, ubi & carnaliter gemant.* Serio Romanos suos hortatus Apostolus, *carnis curam, inquit, ne feceritis in desideris. Quia, ut ait Philosophus, nimia carnis & corporis cura, magna animi & virtutis est incuria.*

260. Eidem symbolo subscribes. RETRO VEL COGITASSE, NOCET. Magni semper populo Israelitico stetit, quoties ad veteres Ægypti ollas desideria sua reflectebat; uti in Pentateucho refert Moses. *Adhuc enim carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat hujuscemodi cibus, & ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plagā magnā nimis. Graviter in hanc rem Apostolorum princeps, Melius illis erat non cognoscere viā justitiæ, quā post agnitionē retrorsum converti. Et ad Eustochium Hier. Audi filia, inquit, & vide, & inclina aurem tuam, & obliviscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet Rex speciem tuam. Non sufficit tibi exire de terrā tuā, nisi obliviscaris populi tui, & domus patris tui, ut carne contemptā, sponsi jungaris amplexibus. Ne respexeris retrò, ne steteris in omni circā regione: sed in morte salvum te fac, ne fortè comprehendaris. Non expedit apprehenso aratro reverti domum, respicere post tergum, nec de aratro reverti domū, nec post Christi tunica ad tollendum aliud vestimentum tecto descendere.*

261. Israelis populus erigit vitulum aureum, & circa eum bibens edensque, choreas ducit. Lemma. CUIQUE SUA LIBIDO DEUM FINGIT. S. Ambrosius, *Ubi caperit, inquit, quis luxuriare, incipit deviare à fide verā, ita duo committit maxima crimina, opprobria carnis, & mentis sacrilegia &c. qui se ingurgitaverit atq; immerferit ejusmodi voluptatibus, perfidialaqueos incurrit. Sedit enim populus manducare & bibere, & fieri sibi Deos poposcit. Atque ad eō libido proxima ad hæresin, & apostasiam via est. Disertè Siracides, *Vinum & mulieris apostatate faciunt sapientes à sua prudentia, dignitate, officio, virtute, & tandem à religione, fide ac Deo, uti interpretatur P. Cornelius à Lapide.**

262. Judæi, cum Solymæa mœnia, Nehemiā auctore, reedificarent; unā manu tenebant gladium, & altera trullam camentariam. Lemma. IN UTRUMQUE PARATI. Ita profusus, dum orationi, operi charitatis, prædicationi, aliisque piis virtutum actibus pro construendā meritorum fabricā insistimus, unā manu teneamus gladium mortificationis, quo carnis tentationes, & diaboli, mundique suggestiones à nobis repellamus; & alterā orationis instrumentum, perfectioni acquirendæ unicè necessarium. Id quod in rem præsentem opportunè monet Apostolus. *In omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros in multā patientiā, in charitate nō fictā, in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma justitiæ à dextris & à sinistris. Et Rursus. Induite armaturam Dei,*

Voluptates carnes. S. Gregorius l. 20. n. c. 16.

Rom. 11.

Revel. Relig. Num. 11.

2. Pet. 21.

S. Hieronymus ad Eustochium.

Libic.

S. Ambrosius Epist. ad Sabini.

Eccles. 9.

Mortificatio.

Oratio.

2. Cor. 6. Ephes. 11.

ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare, S. P. Augustinus. Nos, inquit, in caelestibus constituti, id est, in spiritualibus Dei praeceptis ambulantes, dimicemus adversus spiritualia nequitia, quae nos inde conantur abstrahere. Et S. Basilus. Attende, tibi ipsi, inquit, Miles es? collabora Evangelio, milita bonam militiam contra spiritus nequitia, adversum vitiosas carnis affectiones induitor omnem armaturam Dei, ut probes te ei, sisque gratosus duci tuo, qui huic te militiae adlegit; provide, ut nullis hujus vita implices negotiis & perplexis curis. Athleta es? attende tibi ipsi, ne quam ex legibus athletico agoni praescriptis invenire transgressus: nam nemo coronatur, nisi qui legitime certaverit. Imitare Paulum, & cursu contendentem, & in palaestra colluctantem, & in agone pugilari decertantem. Praemuni ac tenere passis manibus partes, quarum plaga letalis sit, &c.

hostes arreptus, salutaris arripienti reperitur: si vero tenentis visceribus inseratur, mortem preparat inferenti: non quia talis ferri natura, sed quia utentis tale consilium est. Ita & lingua aestimetur gladius in medio positus. Armetur adversus peccata tua, non ad fratris plagam preparetur. Et hanc lingua qualitatem Dominus exponens, ait; Ex verbis tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Quia si fons iste sermonum puram aquam sanctorum verborum scaturiverit, ad loquentis justificationem confert; si vero ex illo aqua foetida pravorum verborum eruperit, ad ejusdem damnationem conducet. Laertius author est, Anacharsin interrogatum, quid in homine esset optimum & pessimum; respondisse, linguam: hac enim si bene utaris, vitam; si male, mortem tibi aliisque accerses.

Laert. l. 1. c. 9

J O S U E & C A L E B.

Cap. LXXXVII.

P H A R A O.

Caput LXXXV.

263. **D**ECem fuere Aegypti plagae, à Deo immixtae. 1. mutatio Nili in sanguinem; 2. Ranarum omnia infestantes. 3. Culices & cyniphe. 4. Muscae. 5. Pestis. 6. Ulcera. 7. Grando. 8. Locustae. 9. Tenebrae. 10. caedes primogenitorum. Nec tamen obstinatum Pharaonis pectus à multiplici ac gravissima hac caede emolliri potuit. Lemma. **PLAGIS NON EMENDATUR.** Indurati cordis genium exacte delineans S. Bernardus, *Cor durum*, inquit, est, quod nec compunctione scinditur, nec pietate molitur, nec movetur precibus, nec cedit minis, quin etiam flagellis duratur magis, *Cor durum est ingratum ad beneficia, ad consilia infidum, ad judicium saevum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad Divina; praeteritorum obliviscens, praesentium negligens, futurorum improvidum; Ipsum enim est, cui praeteritorum, praeter solas injurias, nihil omnino non praeternit, praesentium nihil non perit, futurorum nulla est, nisi fore ad ulciscendum, prospectio: & ut brevi cuncta horribilis mali mala complectar; Cor durum est, quod nec Deum timet, nec homines reveretur.* Unde hominibus obstinatis, ob inveteratam peccandi consuetudinem, penè impossibile est, ut ad virtutis viam revertant. Hieremiae oraculum est. *Si mutare potest Aethiops pellem suam, & pardus varietates suas; vos poteritis benefacere, cum didiceritis malum.* Expertus id Augustinus. *suspirabam, inquit, ligatus non ferro alieno, sed mea ferrea voluntate. Velle meum tenebat inimicus, & inde funes mihi fecerat. Ex perversa enim voluntate facta est consuetudo, & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas: quibusdam annulis sibi met annexis tenebat me strictè dura servitus.*

MARIA SOROR MOSIS.

C A P U T LXXXVI.

264. **M**aria, soror Moysi, murmurando lepram contrahit, postea fratris precibus perfanatam. Lemma. **IN LINGVA MALUM, ET REMEDIUM.** Enimvero sicuti è lingua prudente & bene morata salutem, ita è mala & imprudente perniciem nobis conciliamus. Haec penè ipsa verba praet Siracides, *Mors & vita in manu linguae.* S. Chrysostomus. *Media, inquit, utriusque partis lingua est, & si utriusque est, tu Dominus es. Nam & gladius in medio positus, si quidem fuerit adversus Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

265. **N**emo ex Israelitarum numero in terram promissionis admittitur praeter unicum Josue & Caleb. Lemma è D. Matthaeo desumptum. **MULTI VOCATI, PAUCI ELECTI.** Ex hoc electorum typo sapienter monet Cassianus. *Vive cum paucis, ut inter paucos inveniri, salvarique merearis.* Clara & horrenda sunt illa Christi verba. *Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa est via, quae ducit ad perditionem & multi ingrediuntur per eam. Quam angusta porta & arcta via est, quae ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam: Et iterum. Multi sunt vocati, pauci vero electi.* S. Gregorius. *Ad fidem, inquit, plures veniunt, sed ad caelestia regna pauci reducuntur.* Alphonso Mendoza ad quaestionem illam, *An numerus praedestinatorum superet reproborum?* eruditè respondet, ad aulas, tribunalia, officinas, nundinas, militiam, fora, naves, currus &c. & ibi puerorum, adolescentium, virorum, senumque corruptissimos mores intueri, perjuriam, invidias, detractiones, fraudes, convitia, rixas, obscœnitates &c. Profectò mecum senties, dicetque, Nemo, aut unus altervè horum est, qui salutis suae memor ad Deum aliquando revertatur, juxta illud Psalmi. *Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studiis suis; non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.* In rem praesentem relegere juvat ea, quae supra n. 193. de Noë diximus.

Praedestinatorum paucitas. Matth. 22. v. 14

Matth. 7. 13.

S. Gregor. Hom. 19. in Evang.

Mendoza. 4. 1. postivus.

Psal. 13. 4

266. Josue urbem Jericho evertit, mœnibus ex solo tubarum sono corruentibus. Lemma. **SOLO CADUNT SONITUI.** Sic sola Christi vox armatam dejecit cohortem in monte Oliveti, & Paulum in campo Damasci: vox S. Petri prostravit Ananiam & Sapphiram; & Britannos haereticos solum alleluja, S. Germani jussu cantatum, uti testatur Beda. De Roberto Franciae Rege refert Lipsius, quod cum Sacerdotibus psallens, urbis Avellonis, quam obsidebat, muros everterit, suisque in eam patefecerit aditum. Porro urbis Hierichuntis nomine mundum intelligere licet, qui olim tubis, in extremo die perfonantibus, corruet, omnemque gloriam suam amittet. Jericho enim, id est Luna, genuinum mutabilis mundi typum refert, uti his omninò verbis tradit Origenes. *Jericho, inquit, id est, mundus hic casurus est. Consummatio etenim saeculi jam dudum sanctis voluminibus olim promulgata est. Quomodo ergo ei consummatio dabitur? quibus organis? vocibus tubarum, quarum tubarum? Paulus tibi secreti hujus dat arcana. audi ipse, quid dicat. Canet, inquit, tuba, & mortui, qui in Christo sunt, resurgent, &c. Tunc ergo Dominus noster cum tubis vincet Jericho.*

Christus in Oliveto.

Beda l. 1. Histor. c. 20. Lips. in Excemp. polis. c. 20

Judicium extremum.

Orig. Hom. 6. in Josue.

Eodem Emblemate significatur, sicuti clangentibus tubis omnes Jerichontis muri corruerunt, ita nunc in lege novâ, personante Apostolorum & successorum prædicatione, cadunt immanes vitiorum & superbiæ humanæ turrets. Præclare S. P. Augustinus. *Sicut tunc canentibus tubis muri illi ceciderunt, ita & nunc oportet; ut civitas mundi, id est superbia cum suis turribus, avaritiâ, scilicet, invidiâ, atq; luxuriâ, simul cum populis, id est, omnibus concupiscentiis malis, assiduâ sacerdotum prædicatione destruat, atque disperat, Non ergo oportet, ut sacerdotes in Ecclesia taceant, sed audiant Dominum dicentem, clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera eorum.* Denique tota vitæ humanæ machina unico unius morbi aut casus adversi flatu subvertitur S. Gregorius. *Præsentis vitæ gloria, inquit, quasi in alto cernitur, sed nullâ soliditate stabilitur.*

S. Aug. serm. 146. de temp.

Vita humana fragilis. S. Greg. 20. moral. c. 24.

Obedientia.

S. Aug. born. 3. inter 17. in fine Tom. 20.

Jos. 10. 13.

Psal. 144.

S. August. de mirab. S. script. l. 2. c. 4.

S. Bern.

267. Josue imperio, sol per diem integrum in medio cæli immotus persistit. Lemma. DISCE PARERE. In rem præsentem opportunè, licet sub diversâ metaphorâ, differens S. P. Augustinus. *Magnus, inquit, imitare ventos & mare, obtempera Creatori sub jussione Christi: mare audit, & ventus cessat, & tu sufflas? quid? dico, facio, fingo; quid est aliud, nisi sufflare, & sub verbo Christi nolle cessare? non vos vincat fluctus in perturbatione cordis vestri.* Cæterùm eam obediendi virtutem non à Sole tantùm, sed ab ipso Deo discas velim, cùm enim Josue Soli, ut cursum sisteret, imperâset, *Mox stetit Sol in medio cæli, obediens Domino voci hominis, & pugnante pro Israel.* Verissimè Regius Pfaltes, *Voluntatem timentium se faciet. Ex quo intelligitur, inquit S. Augustinus, Deum servorum suorum precibus obedire, & ad eorum necessitatem creaturas suas opportunè gubernare.* Sanctus Bernardus illâ obediētis Dei, & Josue imperantis virtute attonitus, exclamât, *O prodigium! ô stupor! ô dignatio! nunquam in cælis vel terris audita, quod creator creatura, Deus homini obedit. Erubescere cinis: Deus se humiliat, & tu te exaltas. Erubescere pulvis, Deus obedit homini, & tu nec homini, nec Deo obedis.* De Josue canit P. Joannes Baptista Masculus.

*Sol non occubuit, antequam hostis:
Non antè se oceano merisit,
Quàm campos vidit natantes sanguine.
Equos continuit suos, ut excurrerent tui.
Quò longior illuxit dies,
Eò plures hostes carnerunt luce,
Cedat Syracusanus Doctor unâ cum sphaera;
Ille cælum apparavit vitreum,
Tu imperâsti aëo.
Fingere ille potuit astra, tu figere.*

CORE, DATHAN & ABIRON.

Caput LXXXVIII.

268. CORE, Dathan, & Abiron, Mosi rebelles, deglutiuntur à terrâ, descenduntque vivi in infernum, socios eorum comburente igne. Lemma. INTEREUNT, DUM RESISTUNT, Hinc videre licet, quantis & quàm celeribus suppliciis in eos animadvertat Deus, quâ Superioribus rebelles existunt. Nam ut ait S. Ambrosius, *Inmugiens terra in medio plebis scinditur, aperitur in profundum sinus, abripuntur noxii, & ita ab omnibus mundi hujus ablegantur elementis, ut nec aërè haustu, nec cælum visu, nec mare tactu, nec terram contaminarent*

Superiori resistere. Inobedientia. S. Ambr. ep. 82.

sepulchro. Dilucidè Apostolus. *Qui resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Quoniam, ut Regum fasti testantur, quasi peccatum ariolandi est, repugnare, & quasi scelus idololatria, nolle acquiescere.* Unde SS. Gregorius & Bernardus egregiè peccati hujus gravitatem æstimant, quando id Spiritus sanctus cum idololatria & invisibilinâ dæmonum familiaritate comparat. Cujus quidem comparationis eam reddunt rationem, quod quemadmodum peccatum idololatriæ, communioque dæmonum, cultum ac reverentiam Deo debitam excludit, ita inobedientia ac contemptus Superiorum, eodem honore Deum privat, quippe cujus locum obtinent Superiores. Et quemadmodum Idololatra spreto vero Deo colit & adorat idolum ligneum, ita inobediens verâ certissimâque regulâ, quæ Deus est, insuper habitâ; regulam falsam, hoc est, proprium judicium, humanasque rationes sequitur. Hæc illi.

Rom. 13. 2. r. Reg. 15. S. Greg. l. 3. mor. c. 12. S. Bern. de Ord. vit. morum in

BALAMVS.

Cap. LXXXIX.

269. Balaami, magi & arioli famosissimi asina, ab hero suo, quod renitente Angelo progredi nollet, percussa; tandem in voces articulatas erumpit, eique verberum indignitatem exprobrat. Lemma è D. Paulo desumptum. STULTA MUNDI ELEGIT DEUS, UT CONFUNDAT SAPIENTES. Hæc enim Dei est providentia, ut ingenii humani superbiam repressurus, stulta, imbecillia, & ignobilia ahibeat. Nam asserente Theodoro, *Univerforum Deus doctos per indoctos, & per pauperes divites vicit; & per piscatores orbem terrarum piscatus est.* Atque ad eò, quod S. Gregorius ait, *ad agnitionem fidei prius stulta mundi collecta sunt, ut postea astuta ejus etiam vocarentur.* Præclare, ut solet, Doctissimus Augustinus, *Magna, inquit, artificis misericordia! tam largo fonti (conversionis hominum) vas inane admoveandum est; dimisit retia piscator, accepit gratiam, & factus est Divinus Orator: leguntur modo verba piscatorum, & subduntur colla Oratorum.* Cæterùm homines quosdam ad eò rudes aut carnales reperias, ut solâ humanâ voce à brutis discernantur. Unde falsè Poëta.

Sapient humani

Theodora

S. Gregor

S. Aug. a Verb. Doi serm. 59.

Stupidi homo-

*Non ego te quemvis asinum voco, Mome. sed illum;
Cujus erat sessor Pseudopropheta Balam.*

PHINEES. Caput XC.

270. PHINEES, violatæ legis Divinæ dolore stimulat, primò quidem intimo mentis exarsit zelo, mox corrupto pugione subalari, duos impurissimos amantes in ipso sceleris flagranti ad eò validè transverberavit, ut extincti momento jacuerint sempiternum funus. Lemma. IRA HÆC PRO NUMINE JUSTA. Justissima semper est ira, quâ Dei honor vindicatur. *In injuriis propriis, ait Chrysostomus, patientem esse, laudabile est; injurias autem Dei patienter ferre, nimis est impium.* Nemo putet amicum, quem Deus pro hoste habet. *Zelus domus tue, (ait Pfaltes) comedit me, hoc est, consumpsit, & absorbit me. Quis comeditur zelo domus Dei? quærit S. P. Augustinus, qui omnia, quæ fortè videt perversa, satagit emendare; nec quiescit; si emendare non potest, tolerat, gemit, & apud se dicit: tabescere hunc locum me fecit zelus meus, quia oblitus sunt verba tua inimici mei. Nam bonis nocet, qui pepercerit malis, cùm turba exempli magisterio facile trabatur in furoris societatem.* Unde S. Ambrosius; *Melius est, inquit, ut unius aut duorum damnatione plurimi liberentur; quàm duorum absolute, plures periclitentur.*

Zelus.

S. Chrys.

Psal. 6.

S. Aug. 4.

Psal. 11.

Exempli

malum

S. Amb.

RAAB,

R A A B. Cap. XCI.

271. **R**AAB, civis Hierichuntis uxor, exploratores à Josue missos, noctu è fenestra per murum urbis funiculo coccineo salvos demittit, & in urbis excidio sibi suisque vitam conservat. Lemma. E COCCO SALUS. Dei enim providentiâ factum est, non alio, nisi rubeo funiculo, ceu proprio sanguinis Christi typo, fœminam illam ab interitu vindicari. Difertè S. Ambrosius. *Vidit hoc meretrix, inquit, & quæ in excidio civitatis remediâ desperaret salutis, quia fides vicerat, signa fidei atque vexilla Dominica passionis attollens, coccum in fenestra ligavit, ut species cruoris mystici, quæ foret mundum redemptura, vernaret. Ita foris Jesu nomen fuit præliantibus ad victoriam, intrus species Dominice passionis periclitantibus ad salutem. Unde qui intellexit Raab celeste mysterium, dicit Dominus in Psalmo. Memor ero Raab & Babylonis scientium me. Et S. Augustinus. Memor ero Raab? quæ est ista? Meretrix illa in Hiericho, meretrix quæ suscepit nuntios, quæ timuit Deum, cui dictum est, ut per fenestram mitteret coccum, id est, ut in fronte haberet signum sanguinis Christi.* S. Hieronymus docet, coccinum esse symbolam sanguinis Christi, æquæ ac charitatis ignite, quæ ardebat Raab. Et Origenes, *Sanguis Christi, inquit, est signum redemptionis in domo Raab, id est, in Ecclesia.*

272. Eidem symbolo inficit es. **GRATIA PARIT GRATIAM.** Raab enim, quod nuntios Josue benignè excepisset, in tanta gratiæ vicem, sola in urbis excidio evasit incolumis. Verissimè D. Lucas, *Date & dabitur vobis.* Hæc est enim vicaria hominis benefici merces, quam Deus velut talionem ei assignat, suscitando nimirum multos, qui vicem pro gratis erogatis æquissimum rependant; quin imò deficiente humana gratitudine, liberalissimus Deus se ipsum debitorem substituit munificentissimum. Unde S. Chrysostomus. *Pauper recipit, sed Deus obligat se.* Et S. Basiliius. *Cum enim pauperi propter Dominum aliquid es daturus, illud idem & donum est & mutuum: donum quidem propter nullam præmi expectationem; mutuum verò, propter splendendam Domini munificentiam, ejus vice rependentis, quicum pauca in pauperis persona acceperit, maxima eorum nomine reponit.* Fertur, Monasterium quoddam liberalibus elemosynis, quas dabat, evasisse locuples; iis postea denegatis ad pauperiem redactum. Cumque hæc de re apud peregrinum quemdam, Monasterii hospitem, quereretur Oeconomus, id responsi ab eo tulit; *Date & dabitur* sunt duæ sorores. Vos eiecistis priorem, cui nomen *Date*, mox eiecistam sororem secuta est ejus comes individua, cui nomen *dabitur*. Si ergò vultis ut ista redeat, revocate priorem, ac largas, ut prius, date elemosynas. Verissimè ad eò pronuntiat S. Gaudentius, *Qui miseretur pauperis, Deo fœneratur: accipit enim magna pro modicis, & cœlestia pro terrenis.*

A C H A N.

CAPUT XCII.

273. **F**ersâ Jerichunte, tam Numinis, quàm Josue interdicto severè prohibitum erat, ne quis de urbe, anathemati subjectâ, funditusque evertendâ, quidquam sublegeret, aut sibi usurparet. At infringens mandatum quidam miles, Achan nomine, chlamydem purpuream, auro contextam, clam abstulit; moxque in sacrilegii vindictam permisit. *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

Deus tria pugnatorum millia ab hostibus partim occidi, partim in fugam agi; donec tandem ipse etiam Achan lapidibus sit obrutus. Lemma. **IN PLURES UNIUS CULPA REDUNDAT.** Hinc conlat, quantum interlit, societatem nancisci bonam vel malam; cum non rarò unius delictum reliquos socios omnes viæ ac vindictæ Divinæ subjiciat, redundetque in plurium pœnam unius culpa. In rem præsentem. S. P. Augustinus. *Sic, inquit, disciplina sancitur, ut non se solum quisque curet in populo, sed invicem sibi adhibeant diligentiam, & tanquam unius corporis & unius hominis, alia pro aliis sint membra sollicita. Deinde ostenditur, quanta connexio societatis, ut non in se ipsis singuli, sed etiam tanquam partes in toto existimentur. Præterea significatum est, quantum mali fieret, si universa illa congregatio peccasset, quando ne unus quidem ita potuit judicari, ut ab eo possent ceteri esse securi.*

Societas. Culpa unius redundat in plurium pœnam

S. Aug. in quaest. 8. hic.

S I S A R A. Cap. XCIII.

274. **S**ifara infidiosè lactatur & fopitur à Jaële fœminâ, adactò secundum tempora clavo. Lemma. **BLANDUM EXITIUM.** Providè Salomon: *Ne attendas fallacia mulieris, fœvus distillans labia meretricis, novissima autem ejus amara, quasi absinthium.* Difertè S. Ephraim. *Quid est mulier? laqueus comptus, & homines in volutate illiciens, quæ splendida quidem specie, & excelso collo oculis annuit, & genis arridet, linguâ verò dulciter canens: alios decipit & sermone pellicit &c. Quid est mulier? naufragium super terram, fons nequius, thesaurus in munditie & malitie, mortifera conversatio atque confabulatio, oculorum perniciēs, animarum exitium, cordis spiculum, juvenum perditio, sceptrum inferni, & concupiscentiæ præceptus. Quid est mulier? causa diaboli, requies serpentis, diaboli consolatio, dolor inconsolabilis, caminus succensus, malitia incurabilis, diurna confabulatio, hospitium lascivorum, officina demonum, &c.* Diogenes duas mulierculas inter se colloquentes conspicatus, *Aspis, inquit, à vipera venenum mutuatur;* uti refert Antonius in Melissa. Secundus Philosophus, rogatus ab Adriano Imp. *Quid esset mulier?* respondit, *viri naufragium, domus tempestas, vite captivitas, leana complectens, exornata scylla, animal malitiosum, malum necessarium.* Ita Maximus; qui etiam adducit S. Basilium dicentem, *insipientissime mulieres naturali pulchritudine carentes, ad colores confugiunt, & sunt, ut ita dicam, ornata ad speculum, per ornatum inornata, & per dedecus ac turpitudinem turpiores.* Unde de fœminis canit Codrus.

Mulieris fallacia. Prov. 5. 2. S. Ephr. ser. ad versus mul.

Anton. Melliss. p. 2. c. 43.

Max. ser. 19.

Sidera non tot habet cælum, non flumina pisces, Quot sceleratâ gerit fœmina mente dolos.

Claud. l. 2. in laud. Stil.

Et Claudianus.

Blanda quidem vultu, sed quâ non ulla Interius fucata genas, & amicta dolosis Illecebris torvos auro circumligat hydros.

275. Jahel, Sifaræ tempora clavo transverberans, epigraphen legendam offert. **HABET QUOQUE FÆMINA VIRES.** Tantum enim roboris etiam imbecillior hic sexus à providentissimo Deo accepit, ut pro arbitrio suo quosvis mundi aut demonis impetus superare queat. *Non ergo habetis, inquit S. Ambrosius, quod per naturam vos excusetis fœmina. Non habetis vidua quod ad infirmitatem sexus, aut ad amissionem subsidii maritalis nobilitatem vestram referre possitis. Satis unicuique præsidii est, si virtus animi non desit.* Ceterum Jahel

Mulier.

S. Ambros. lib. de virginit.

Maria. Iem Virginis Deiparæ typum dixeris, quæ Sifaram, dæmonem nempe, validissimè prostravit, ejusque caput contrivit. S. Bernardus, *Cui, inquit, hæc servata victoria, nisi Maria? Ipsa procul dubio caput contrivit venenatum, quæ omnimodam maligni suggestionem tam de carnis illecebrâ, quàm de mentis superbia deduxit ad nihilum. Hanc requirebat Salomon, cum vehementer admirans dicebat, mulierem fortem quis inveniet? & ita videbatur congruere, ut, qui vicerat per feminam, vinceretur per ipsam.* De Jabele canit P. Jo. Bapt. Masculus.

S. Bern. ser.
2 super Mis-
sus est.

*Domus tibi & campus fuit & capitolium;
Cum imbellis femina paris victoriam.
Malleum accepisti pro gladio,
Non modò ut ferires hostem,
Sed ut sculperes tibi signa victrici.
Melius tu monstra domuisti ferreo clavo,
Quàm Alcides lignea clavâ.
Confixisti tempora,
Quæ videlicet ille destinaverat lauro.
Uxor parabat victori pyramidem, tu victo pyram.
Lac propinasti, ut sanguinem elioeres.*

S. Ecclesia. Eundem Jahelis typum Ecclesiæ tribuens S. Augustinus, *Quæ, inquit, est illa mulier plena fiducia, hostis tempora configens ligno; nisi fides Ecclesiæ, cruce Christi regna diaboli perimens?*

S. Aug. lib. 2.
cont. Faust.
cap. 33.

A O D V S.

Cap. XCIV.

Ambidexter. 276. **A**odus, Israël's Judex & Dux ambidexter, Eglon, Moabitarum Ducem, ancipiti gladio sustulit. Lemma. INVICTUS UTRIMQUE. Asteropæum suum laudat Homerus, quod esset ambidexter: magni enim & penè invicti hominis argumentum est, utraq; manu in hostem ferri posse. Certè Hipponax apud Galenum de se affirmat, *Ambidexter sum, nec aberro percutiens.* Cæterum quis vir sanctus ambidexter sit, necesse est; ut qui nõse debet tam adversa quàm prospera æquo excipere animo; Perinde enim vincit consolationem ac desolationem, tentationem ac humiliationem, honorem ac contemptum. Certè Paulus fortis fuit per arma justitiæ à dextris & sinistris. Cassianus, posteaquam multa in hanc rem dixerat, tandem concludit, *Erimus igitur ambidexteri, quando nos quoque rerum presentium copia vel inopia non mutârît, & vel illa nos ad voluptatis noxiæ remissionem non impulerit, nec ista ad desperationem attraxerit & querelam, sed similiter Deo grates in utroque referentes, parem fructum de secundis adversisque capiemus, qualem se ille verus ambidexter Doctor gentium testatur fuisse, dicens; Ego enim didici, in quibus sum, sufficiens esse; scio & humiliari, scio & abundare; ubique & in omnibus institutus sum, & saturari & esurire, & abundare & penuriam pati, omnia possum in eo qui me confortat.* Pulchrè de hoc Bellicose P. Joannes Bapt. Masculus.

Ambidex-
ter.

Gal. in A-
phor. 7. Hyp-
pocr.

Justus.

1. Cor. 6.
Cass. coll. 6.
v. 10.

*Prodiga tibi fuit natura donorum,
Quia utramq; armavit manum pari robore:
Nihil tibi poterat sinistrum accidere,
Cui sinistra non fuit.
Ancipitem tibi fabricatus es gladium,
Ut victoria esset certa, non anceps.
In Eglonem Regem, adipe crassum,
Subtilitate mentis te ornasti;
Apud ipsa simulachra Deorum simulasti fœdus,
Ut fœdissimum ferires veritatis hostem.*

277. Eglon, Moabitarum tyrannus, è sacræ Scripturæ testimonio erat crassus nimis, & Hebræorum populum octo decim annorum premebat jugo. Unde Aodus, juvenis ex tribu Benjaminis lectissimus, turrim illam carneam cultro interemit, impetu vulneris tam valido, ut præter inorem non mucro tantum extremus cum mediâ ferri laminâ, sed planè capulus ipse pinguissimam alvum penetraret: sicque prostrato Eglone, Hebræos è servitute in libertatem asseruit. Lemma. EX HOC JUGULO Ebrietas SALUS. Eglonis nomine ebrietatem, aliaque gula vitia intelligas; hæc enim captivas tenent hominum mentes, & ad flagitia quæque impellunt; proinde saluti ac libertati tuæ consulturus, ea è medio tollas necesse est. Ebrietas quippe Respublicas evertit, vitia nutrit, virtutes eliminat, libidinem fovet, scientias pessumdat, animos hebetat, quia, S. Hieronymo teste, *pinguis venter non gignit mentem tenuem.* Et alibi, *Ubique, ait, saturitas & ebrietas, ibi libido dominatur: spectat ventrem & genitalia, qualis ordo membrorum, talis & vitiorum.* Nunquam ego ebrium castum putabo, qui, etsi vino consopitus dormiverit, tamen potuit peccare per vinum. Dicat quisquis quod volet, ego loquor conscientiam meam. Scio mihi abstinentiam & nocuisse intermissam, & profuisse repetitam.

Judic. 3.

Ebrietas
Gula.

S. Hier. 1
2. ad Nep.
Idem in
ad Tit. 7

G E D E O N.

Cap. XCV.

278. **G**edeonis milites trecenti feliguntur, quia stantes aquam è cava manu ad os lambebant. Lemmatis loco hunc versum subjungit eruditissimus P. Michaël Pexenfelder; **NOS NUMERO PAUCI, SED BELLO VIVIDA VIRTUS.** Ita qui ad terrenas res flecti, vitiiisque indulgere, & ob peccatorum sitim in terram prosterni nesciunt, ii ad victoriam adversus mundum & dæmonem obtinendam cum primis idoneos sese exhibent, & à Deo præ aliis eliguntur. Origenes, *Ille inquit, probabilis, ille electus est, qui, posteaquam ad aquas baptismi ventum est, flecti ad necessitates terrenas & corporeas nescit, qui vitiiis non indulget, neq; ob peccati sitim sternitur prorsus.* Atque adeò quisquis inter milites Christianos numerari desideras, rebus terrenis non nisi transeunter ac veluti neglectim inlitas, oportet. S. Leone asserente, *In dilectione Dei nulla nimia: in dilectione autem mundi cuncta sunt noxia. Et ideo aternis bonis inseparabiliter est inhaerendum, temporalibus verò transeunter utendum est, ut peregrinantibus nobis, & ad patriam redire properantibus, quidquid de prosperitatibus mundi hujus occurrerit, viaticum sit itineris, non illecebra mansionis. Ideo Apostolus prædicat, dicens: Tempus breve est, reliquum est, ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint, &c. præterit enim figura hujus mundi. Sed quod de specie, de copia, de varietate blanditur, non facile declinatur, nisi in illa visibilibus pulchritudine Creator potius, quàm creatura diligatur.*

Peccatum
sum
est signum
electi.

Orig. Ho 9

Miles
tituta.

S. Leo
5. de jeju
septim. 8
ss.

279. Testarum collisaram fragore terrentur à Gedeone Madianitæ, & se ipsos concidunt. Lemma. **E SOLO VENIT VICTORIA COELO.** Mirum certè hunc vincendi modum excogitavit Deus, ut victoriam non humanis viribus, sed solâ Dei virtute paratam demonstraret. Seligere jubet Gedeonem ex toto exercitu trecenta duntaxat capita, quibus hosti bellum & inferret, & triumphum reveheret, quin nec hos quidem armis indui voluit, nec gladium educere, sed tubas duntaxat inflare, vasa confringere, faces seu lampades accip-

Victoria
solo bo.

aecendere, quibus rebus tantum terrorem hostibus incussit Deus, ut in mutuas caedes partim ruerent, partim verò fugâ dilaberentur. Nempè ut sciat omnis populus, quia est Deus Israel, & noverit universa Ecclesia hæc, quia non in gladio, nec in hasta salvat Dominus, ipsius enim est bellum. Verissime Judas Machabeus, Non in multitudine exercitus victoria belli, sed de cælo fortitudo est. Sic, sic, inquit S. Augustinus, aliter non, omninò aliter non prosternitur inimicus. Qui pugnat viribus suis, antequam pugnet, ipse prosternitur. Cæterum id ipsum etiam in spirituali pugna evenit, ubi nec minime tentationis assultum, nisi adminiculante Divinâ gratiâ, sustinere valeamus. S. Gregorius. Necessario, inquit, sequitur, ut omni tentationi sit subditus, quicumque a Deo fuerit derelictus.

280. Eidem Emblemati subscribes. E FRAC-TIS VICTORIA TESTIS. Ita nimirum adversus hostem nostrum tricipitem, carnem, mundum & dæmonem, tum demum triumphabimus, si lutæ corporum nostrorum vasa crebris castigationibus effringere conabimur. Disertè Apostolus, Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram. Et Sira-cides. Cibaria & virga & onus asino: Panis & disciplina & opus servo. Nota est vox senioris in vitis Patrum, Ego & asinus unum sumus: quia se comparabat ad omnium plagarum tolerantiam. S. Bernardus modum in Monasterio vivendi tradens, ait, Cùm aliquid rogaturus à Priore veneris, prepara te ad repulsam semper: & si contigerit negari tibi quod postulas, dic apud te: Quid decebat asellum, nisi frænum & stimulus? Ego nihil proprium in domo ista vendicare possum, nisi cilicium & crucem. Cilicium in morte, & crucem in fossâ. Hæc est hereditas mea, ita tamen ut modica terra gleba crucem cooperiat.

R U T H.

Caput XCVI.

281. Ruth, Moabitis spicilega, egigraphen tenet. PARVA PETIT, UT MAGNA RECIPIAT. Solum enim spicilegium à Booz efflagitans, postea sex hordei modis donata est. Dei hæc beneficentia est, qui, asserente S. Jacobo, dat omnibus affluenter. Unde S. Ecclesia precatur, Deus qui ex abundantia pietatis tua merita supplicum excedis & vota. S. Ambrosius rectè advertit, latronem in cruce tantum petiisse, Domine memento mei, cùm veneris in regnum tuum. Christum verò longè plus ei præstitisse dicendo, Hodie mecum eris in paradiso. Nam uberior, inquit, est gratia, quàm precatio; semper enim Dominus plus tribuit, quàm rogatur.

J E P H T E Cap. XCVII.

282. Jephthe unigenitæ filiæ & pater & papa est. Lein-ma. VICTORIA VICTORI MALA. Christi hic typus est, qui unicam suam filiam, Ecclesiam, quasi virginem, Deo in holocaustum gratissimum obtulit, dum sanctos Ecclesiæ Martyres immolari permisit. S. Chrysostronus, Jephthe, inquit, existimo esse Dominum Jesum Christum victorem mundi, qui obtulit filiam suam unicam ipsam Ecclesiam tempore persecutionis malis Pontificibus non agnorum, sed luporum; dicente ipso, ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Obtulit ergo Ecclesiam per immolationem Martyrum tempore persecutionis, & victima unica oblata est Deo, ut sacrificium acceptabile esset patri ex lucris unigeniti. Offert unicam unam, sponsus sponsam, pater filiam. Porrò si-

cut Jephthe propriam filiam, ita Christus carnem & humanitatem suam immolavit, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo. Deniq; simbolo illo significatur, quemque filiam suam, animam nimirum, debere Deo offerre per mortificationem cupiditatum & passionum, occidendam in malis, vivificandam in bonis, uti loquuntur SS. Augustinus & Chrysostronus. De Jephthe canit P. Joan. Bapt. Masculus.

Procurristi celer in campum, sed præceptis ad vota, Ut nullâ faceres morâ pietati, penè visus es impius.

Asperius filiam mactâstis, quàm hostem:

Quia hanc à cade victimam ore cremâstis.

Stupuit hostis ipse atrocitate spectaculi.

Non tam doluit se vinci,

Quàm pro se victo talem mactare victimam.

Exardescere magis voluisti in ara cinere,

Quàm in campi pulvere.

Cùm vicisses hostes, vincere voluisti naturam.

S A M S O N. Cap. XCVIII.

283. Samson ex ore interfecti leonis mel legit. Lemmatus loco anigma ab ipso propositum subjungens. DE FORTI DULCEDO, seu, ut codices Græci legunt, De tristi dulcedo. Ita nimirum è tentationibus & laboribus, seu totidem superatis validissimis leonibus, suavissimos consolationum ac præmiorum favos colligimus. Certè Christus, asserente Tertulliano, suos post sella gustavit. S. Paulus gaudet se liberatum de ore leonis, id est, Neronis. Ita omninò etiam SS. Martyres debuerunt sugere mel de petrâ, oleumque de saxo durissimo. Unde S. Ambrosius monet, amara dulcibus longè esse preferenda. Ipsa, inquit, corpora, dulcibus frequenter instantur, & melle jecur tenditur: idem tamen esca amaritudine temperatur. Ideo non medio-cris, sed laudata questio: De manducante exivit esca, & de forti dulcedo. S. P. Augustinus hanc ipsam Samsonis iconem de Christo intelligit, De mortui leonis ore, inquit, id est, de Christi morte, qui accubans dormivit ut leo, apum, id est, Christianorum processit examen. Et S. Paulinus. Christus ipse nobis est leo, in cujus mortui ore cibum mellis invenimus. Quid enim dulcius Dei verbo? Et quid fortius Dei dextera? aut in cujus mortui ore favus & apes, nisi in cujus verbo salutis nostræ bonum & congregatio gentium.

284. Samson maxillâ asini interficit mille Philistæos; cum lemmate. NON TELO, SED MAXILLA. Hinc discès, hostes nostros nequaquam armis, sed patientiâ ulciscendos esse; asinus enim patientiæ hieroglyphicon habetur. S. Ambrosius maxille nomine patientiam, ceu malorum omnium victricem, intelligens, Inviçlus Samson, inquit, atq; ita insuperabilis, ut in maxilla asini viros mille percuteret, Ita plenus gratiæ cælestis, ut etiam aquâ in maxilla asini sitiens reperiret. sive ad hoc miraculû conferas, sive ad miraculû veritatis, quod in populi foret humilitate gentilis & requies & triumphus, juxta quod scriptû est. Qui te percusserit in maxillam, prebe ei & alteram. Per hanc enim injuriarum patientiam de quibusdam stimulis iracundia triumphamus, ut morte obitâ resurrectionis requiem consequamur. Providè monet Christus, In patientiâ vestra possidebitis animas vestras. Sanctus Gregorius illud Salomonis interpretatus Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo, expugnatore urbium, ait, Minor est ergo victori: urbes expugnare, quia extra sunt, qui vincuntur. Majus autem est, quod per patientiam vincitur, quia ipse à se animus superatur, & semetipsum sibi met subicit, quando cum patientia in hu-

Mortificatio.

Calamitates.

2. Tim. 4. 17.

Sap. 3. 15.

S. Ambros. l. de Elia. c. 11.

S. Aug. serm. 107. de Temp.

S. Paulin. Ep. 4. Christi mortuus.

Patientia.

S. Ambros. l. 2. de Spir. S. in proœmio.

Luc. 21. 19.

S. Greg. Homil. 35 in Evang.

Idem l. 5. moral. c. 13.

in humilitate tolerantia sternit. Et alibi. Qui igitur patientiam tenet, animam possidet, quia inde contra adversa omnia fortis efficitur.

Ind. 15. 19. Oratio.

285. Samsoni sitienti ex molari asinina mandibula dente fons aquae scaturit. Lemma. EX ASI-NO PEGASUS. Samfone enim Deum deprecante, Aperuit Dominus molarem dentem in maxilla asini, & egressa sunt ex eo aqua. Hinc ingentes orationis vires conjicias; quae res, quamlibet paradoxas, à misericordissimo Deo extorquere novit. S. Ephraim, Tanta, inquit, erat Samson sanctimonia, ut etiam quandoq; sitiente eo, & in inopia aquae arante ex arrepta mandibula asini emortua aquae scaturirent. Porrò S. Clemens Alexandrinus maxilla asinina nomine homines carnales & libidinosos intelligit, qui orationis aut gratiae Divinae virtute in uberimos lachrymarum & poenitentiae fontes resolvuntur. Oratio, Magno Augustino teste, refectio est jejuniorum, duritiam cordis emollit, austeritatem temperat, jejuniu dulcificat. Sicut enim sine potu non est plena refectio, sic & jejuniu sine refectioe orationis non potest animam perfecte nutrire.

S. Ephrem. ro. 1 pag. 128 S. Clem. Alex. l. 2. Pa-dag. cap. 1.

S. Aug. in sermon.

Psal. 106. 16 Resurre-ctio Christi

286. Samson, in urbe Gaza clausus, portas urbis cum postibus & feris apprehensas, humerisq; impositas, aufert. Lemma. NIL OBSTAT VIRTU-TI. Christi resurgentis hic typus est, Qui contrivit portas aereas; lapidem nimirum sepulchri amovit, portas mortis & gehennae pereggit, indeque Patriarchas & Prophetas cum triumpho liberavit. S. Greg. Papa, Quem, inquit, nisi Redemptorem Samson ille significat? Quid Gaza civitas, nisi infernum designat? Quid per Philistaeos nisi Judaeorum perfidia designatur? qui cum mortuum Dominum viderent, ejusque corpus in sepulchro jam positum, custodes illico deputaverunt, & eum, qui auctor vita claruerat, in inferni claustris reventum, quasi Samsonem in Gaza, se deprehendisse latari sunt. Samson vero media nocte non solum exiit, sed etiam portas tulit; quia videlicet Redemptor noster ante lucem resurgens, non solum liber de inferno exiit, sed & ipsa etiam inferni claustra destruxit. Eadem icone S. Ecclesia significatur, quae Tartari portas effringit, superatque. Dilucidè Christus. Porta inferi non prevalebunt adversus eam. S. Chrysostr. Quid Ecclesia Dei potentius esse potest? Mania barbari destruunt, Ecclesiam vero ac demones quidem superant. Cum oppugnatur, vincit; cum appetitur insidiis, superat.

S. Greg. ho, 2. in Evang.

S. Ecclesia.

Mart. 16. 18.

S. Chrysostr. in Orat. de non contem-nenda Ec-clesia.

Mulier mala quid? S. Ephram. ro. 1 ad ver-sus mulieres.

287. Samson amore Dalilae captus, capitur ab hostibus, & excæcatur. Lemma. NOTUM QUID FÆMINA POSSIT. S. Ephraim complura mulieris mala epitheta cogit, quae supra de Sifara n. 274. recensuimus, eaq; ita prosequitur. Quid est mulier? amor flagitiosus, bestia impotens, incontinentissimus impetus, effrenatum os rerum arcanarum, triumphus tenebrarum, dux delictorum, oblectamentorum magistra, insatiabilis concupiscentia, nequitia & aeterni supplicii conciliatrix. Quid mulier? prudentia terrena, vini socordia, concumbens incontinentia, excitata cura, vipera vestita, pugna voluntaria, quotidiana calamitas, procella domus, viri naufragium, immanis bellu, adulterorum diversorium, arma diaboli, expetita rabies, exornata mors, ut non immeritò dictum sit à Sapiente. Brevis omnis malitia super malitiam mulieris. Et S. Hieron. Samson, inquit, leone fortior, & saxo durior, qui & unus & nudus mille persecutus est armatos, in Dalila mollescit amplexibus. S. Ambrosius. Samson validus & fortis, leonem suffocavit, sed amorem suum suffocare non potuit. Vincula solvit hostium, sed suarum non solvit nexu cupiditatum. Messes incendit alienas, & unius ipse mulieris accensus igniculo, messem suae virtutis ami-

Libido. S. Hier Ep. 22. ad Eu-foch.

S. Ambr. A-pol. 2 Da-vid. c. 3.

Oculus.

fit. Caterum justa congruaque poena adversus Samsonem erat oculorum privatio, quippe quibus lascive aspexerat Dalilam. Visu, inquit S. Hieronymus, quia male fuerant abusi Samson & Sedecias, privantur. Et S. Gregorius. Plerumque prius oculus contemplationis amittitur, & post, per carnis desideria, hujus mundi laboribus animus subjugatur, &c. De Samfone canit D. Emmanuel Thefaurus.

Adeste juvenes, quibus robur & cupido. Do vobis utriusque ideam Samsonem.

Alcidis coetaneum, Alcidi similem robusto & forti. Mox cupidinis macipiu cupidini simile caeco & nudo, Odia Philistarum ab amoribus Philistarum incipit. Ut Marti facem subjiceret cupido.

Meretricula illaqueatus amplexibus, Philisthinae destinatur ad pradam. Sagacissimus quasitor est foemina. Blandè torquendo verum extorquet; tergiversari Difficile est; cum apparitor cupido faces admovet, Qui leones superaverat, à lupa sternitur.

288. Samson amissis crinibus, miseram roboris sui iacturam facit. Lemma. SIC VIRES E MINIMIS PENDENT. Hinc discas virtutum ac perfectionis nervum è rerum minimarum cura plurimum pendere: à minimis enim pendent maxima. Difertè S. Chrysostr. Mirabile quiddam & inauditum dicere audeo: solet mihi nonnunquam non tanto studio magna videri peccata esse evitanda, quanto parva & vilia: illa enim ut aversemur, ipsa peccati natura efficit: hac autem hac ipsa re, quia parva sunt, desides reddunt; & dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generosè insurgere: undè cito ex parvis maxima fiunt negligentia nostra. Et S. Bernardus. A minimis incipiunt, qui in maxima prolabantur. Verissima est sententia. Nemorepentè fit summus.

S. Hieron. Ezech. c. 2 S. Greg. l. 7 moral. c. 13

Minimo rum cur: Peccata venialia. S. Chrysostr. hom. 87. Martb.

S. Bern. a Ord. vir. mor insti

Meditat:

89. Capto, & in potestatem redacto Samfone, prima Philistaroru cura fuit, ut ipsi oculos eruerent. Lemma. NIHIL SINE OCULIS VIRES. Princeps causa malorum in hoc mundo omnium est defectus meditationis, teste Prophetâ. Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est, qui recogitet corde. Quis enim auderet peccatum aliquod lethale committere, si seriò secum cogitaret, pro hoc Deum suffixum esse infami ligno? tantamque esse cujusvis sceleris deformitatem atque malitiam, ut ad illud ex rigore justitiae abolendum, necesse fuerit, Dei filium assumere carnem; tantam inquam, ut eorum quodvis post momentaneam hanc vitam sempiternis inferorum cruciatibus vindicet, mereaturque audire tremendum illud, Discedite a me maledicti in ignem aeternum. Unde daemon, Philisthaeus ille vaferrimus, id unum maximè agit, ut meditationis oculos nobis cruat, efficiatque, Ut videntes non videant, & audientes non audiant, neq; intelligant. De hac S. Bern. Meditatio docet, quid desit; oratio, ne desit obrinet. Illa viam ostendit, ista deducit. Meditatione agnoscimus imminentia nobis pericula, oratione evadimus. Et Gerfon. Meditatio, inquit, soror est lectionis, nutritrix orationis, directrix operis, omniumq; priter perfectio & consummatio existens. Eidem oculo etiam scientiam, sapientiam, intentionem è c. comparare licet.

Hier. 12.

Peccatu mortale

Martb 23

Judic. 16. Martb. 13 S. Bern. 1 de s. An.

Scientia

Intentic

Christu crucifix.

S. Aug ser. 107. Aeter.

Sanctus

Sanctus Paulinus. *In Christi passione Zabuli domus cecidit, & regnum mortis solutum est. Itaque mortem ipsam moriendo destruxit, solvens inimicitias in carne sua.* De hoc Samsonis facto canit P. Jo. Bapt. Masculus.

*Amplexus es moriens columnas duas,
Ut poneret fortitudini metas.
Hoc major visus es Alcide,
Quod alii ejus transilire columnas, at nemo
tuas:
Quia nullus te aquavit heroum.*

291. Eidem symbolo subscribes. MALE MIHI, MODO MALE ALIIS. Hæc nimirum iterata ac solennis vindictæ gnoma est, cui alienum exitium, etiam cum proprio detrimento suave accidit. Samsonis votum erat. *Ulciscar me de hostibus meis, & moriatur anima mea cum Philistiim.* S. P. Augustinus. *Omnis homo, qui vult de inimico suo vindictam, provocat in se vindictam Dei.* In rem præsentem D. Emmanuel Thesaurus.

*Rediit tandem ad Samsonem virtus, cum Samson
ad Numen,
In Veneris templo Cyclopem ludere jussus, nec larvâ
egens,
Labefactis columnis templum impellit,
Et spectaculum perimit spectatores.
Sic sua inter trophæa moritur Samson
Odiis felicior, quam amoribus.*

S A M U E L. Cap. XCIX.

292. Samuel puer à teneris Deo in tabernaculo servit: Lemma. MAJOR EST RECENTIS GRATIA FLORIS. Sic beata Virgo trimula fuit Deo in templo præsentata, uti è Sanctorum Patrum mente colligit Canisius. SS. Maurus & Placidus, aliique Senatorum & Principum filii à parentibus traditi sunt S. Benedicto, in pietate & timore divino educandi. S. Joannes Baptista, vix bimulus, in eorum discessit, vestitus cilicio, & locustis victitans: itaque meruit Christi paranympus & Martyr creati. In S. Pachonii monasterio, ut vitæ Patrum testantur, alebantur pueri ad eod simplices, ut ne quidem suam dextram, vel sinistram nõssent. Verissimè dixit Propheta. *Bonum est viro, cum portaverit jugum ab adolescentia sua.* S. Ambrosius. *Qui à juventute jugum portaverit, & habentis maturi moderaminis, tenerior a volens, colla subdidit; sedebit singulariter remotus à strepitu interpellantium permotionum, & quietus silebit: cui necesse jam non est iurgari cum corpore, decertare cum variis cupiditatibus.* Pulchrè in hanc rem meus Hugo Victorinus. *In illa ætate, inquit, crines flavescunt, caro nitescit eburnea, oculorum gemmis facies rosea decoratur; valetudo corporis vires subministrat, & aetas juvenilis longioris vitæ spatium repromittit: quando viget ratio, vigent etiam corporis sensus, visus acutior, auditus promptior, incessus rector, vultus jucundior: qui in hac ætate se domant, & Deo sociant, præmium Joannis Baptista expectant. Tales enim offerunt hostiam viventem, Deo placentem, & immaculatam, non aure, non oculo, non pede, non lingua carentem.*

H E L I. Caput C.

293. Heli sacerdos, erga liberos indulgentior, è fellâ cadit, frangit occiput suum, qui filiorum cervices frangere neglexerat. Lemma. FORTIUS UTERE LORIS. Graviter Heli peccavit,

quod in filios admodum parcè ac leniter animadverteret: quia, quod sacra pagina testatur, *Erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino.* Debebat enim filios suos degeneres, Chryostomo asserente, verberibus afficere, & è Theodoreti sententiâ, si se non emendarent, à sacrificiis amovere & sacerdotio privare. Vulgare est illud Poëtæ.

Blanda patrum segnes facit indulgentia natos. Saluberrimum Sapientis monitum. *Noli subtrahere à puero disciplinam: si enim percusseris eum virgâ, non morietur. Tu virgâ percuties eum, & animam ejus de inferno liberabis.* Unde Heli ob nimiam in filios indulgentiam non tantum vitam, sed insuper è SS. Gregorii, Bedæ, Hieronymi, Chryostomi, Damiani & Magni Augustini sententia, æternam salutem perdidit. *Heli sacerdos, inquit Euchrius, pro filiorum iniquitate damnatus est, quod eos peccantes minus severa animadversione plectebat. Equidem coarctavit, equidem corripuit, sed lenitate & mansuetudine patris, non severitate & autoritate Pontificis.* Inde ad animarum Pastores egressus, ait, *Quâ sententiâ discant sacerdotes, quomodo filiorum etiam propter scelera puniantur quique: & quamvis sancti sint, culpa tamen subditorum eisdem, si non coercant, imputetur.* Audi Chryostomum. *Heli propter filios periit: illos quippe cum acruis coercere debuisset, verbis tantum lenibus monuit dicendo, nolite filii mei: non est enim bona fama, quam audio. Neque enim ideo quod malos haberet filios, puniebatur, sed quia ultra debitum increpationi pepercerat, ut, cum Dei leges violarentur, severius in illis ultus non est.*

D A G O N. Cap. CI.

294. Dagon, Philistinorum idolum, ad præsentiam Divinæ Arcæ corruit. Lemma. NEC IN UNA SEDE MORANTUR. Nulla ad eod virtutis & vitii, Dei & diaboli in eodem hominis templo est combinatio. S. Chryostomus. *Non possunt virtutes cum vitis morari, sed cum à virtutibus vitia fuerint superata, locum, quem concupiscentia spiritus possidebat, charitas obrinebit: quem tristitia mortem operans occupaverat, salutaris & plena gaudio lætitia possidebit: quem acedia vastavit, excolet fortitudo; quem superbia conculebat, humilitas honestabit; singulis vitis expulsi, eorum loca virtutes contraria possidebunt.* Rursum Arca SS. Eucharistiam repræsenterat, quæ ab energumenis expellit demones. Cassianus. *Communione, inquit, eis sacrosanctam à senioribus nostris nunquam meminimus interdicitam: quinimo si possibile esset, etiam quotidie eis impertiri eam debere censebant: ut, quæ ab homine percepta, eum, qui in membris ejus insidet, spiritum, seu in ipsis latitare cognoscitur, velut quoddam exurens fugat incendium.* Certè Thaumaturgus Eucharisticus, sub rubcâ carnis specie ad S. Crucem Augustæ, non sine maximo Germaniæ cultu asseruari solitus, vim illam in energumenis liberandis efficacissimam exercet, uti testatur P. Octavianus Lader, & Anastasius Vochetius, insignis illius Ecclesiæ Canonici Regulares.

S A U L. Cap. CII.

295. Saul, quærens asinas in regem ungitur. Lemma. AB ASINIS AD EQUOS. Hinc vide, quam vilem originem omnis nobilitas trahat; cum Saul ex agasone, & David ex opilione Reges creentur. Unde S. Chryostomus. *Tu, inquit, qui magna de nobilitate majorum jactas, utra proavos*

1. Reg. 2. 7.

Educatio.
Parentes.

Prov. 23. 13.

S. Greg p 2.
Pastor. c. 6.
S. Hier l 1.
cont Iovin.
S. Aug l 4.
Civit
Eucherius.S. Chrysof.
hom. 9. in 1.
Tim 3.Virtus
non com-
patitur
vitium.
S. Chrysof.
civitas à
Glossa in E-
xod. 23. 23.Euchari-
stia liberat
energum-
enos.
Cass. Collat.
7. 30.Hostia
miraculo-
sa Augu-
sta Vindel.

Nobilitas.

Dignitas
omnis à
Deo.

atque avavos tuos progrediaris, invenies multos è genere tuo agasones forsan, aut caupones fuisse. Ex eodem Emblemate discas velim, nullam, nisi à Deo, dignitatem esse. Dominus enim pauperem facit & dicit, humiliat & sublevar, suscitavit de pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem, ut sedeat cum principibus terra, & solium gloria teneat. Pulchrè S. P. Augustinus, Non tribuamus dandi regni atque imperii potestatem nisi Deo vero; qui dat felicitatem in regno calorum solis piis, regnum verè terrenum & piis & impiis, sicut ei placet, cui nihil injustè placet. Et paulò post. Qui dedit Mario, ipse & Casari; qui Augusto, ipse & Neroni; qui Vespasiano, vel patri vel filio, suavissimis Imperatoribus, ipse & Domitiano crudelissimo, & ne per singulos ire necesse sit, qui Constantino Christino, ipse Apostata Juliano.

S. Aug l. s.
Civitas, c.
21.

Societas.

396. Saul inter Prophetas subitò in Prophetam evadit. Lemma. QUALIS SOCIETAS, TALES ET SOCII. Idipsum ratione non absimili de S. Paulo dixere nascentis Ecclesiæ Christiani. Nunquid Saulus inter Apostolos? quod olim de Saule Rege impio Judæi, Num & Saul inter Prophetas? Unde etiam S. Gregorius de Paulo exclamat, Nunquid ille Jesum prædicat, qui Jesum prosequatur? Inde discas, quantum utilitatis nobis accrescat è bonorum societate. Rectè statuunt Sacri Canones. Talis quisque præsumitur, quales sunt ii, quorum societate quis utitur. Seneca, Nullares, inquit, magis animos inhonestos, & in pravum inclinabiles revocat ad rectum, quam bonorum virorum conversatio. Paulatim enim descendit in pectora, & vim præceptorum obtinet, frequenter aspici, frequenter audiri.

S. Paulus.

1. Reg. 19. 24.

Sen ep 11.

1. Reg. 15.

Obedientia.

297. Saul, Amalecitas funditus delere jussus, parcit Regi, & opimis gregibus; perversa misericordiâ, & avaritiâ clemente, servans in suum exitium, quod perdere in Dei honorem debuit. Lemma è S. Pagina desumptum. MELIOR EST OBEDIENTIA, QUAM VICTIMÆ. Habebat quidem Saul hunc improbitatis suæ titulum, optimiorem Dei cultum, & pinguiores in sacrificia victimas, donariaque tabernaculi, captivos principes, aurum, ac vestes. At inobedientiam exprobrans Propheta, ait, Nunquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius ut obediat voci Domini: Melior est enim obedientia quam victima. Quia, inquit S. Gregorius, per victimas aliena caro, per obedientiam propria voluntas mactatur. Et Salomon. Vir obediens loquetur victorias, & triumphos canit de hostibus victis. Vincit Saul, dum jussus pugnat; victus est, dum injustus, imò contra justum, parcit. S. P. Augustinus. Soli Saul misericors visus est, quando pepercit Regi, quem Deus præcepit occidi. Sed meritò inobediens misericordiâ, vel misericors inobediens reprobata atque damnata est; ut caveat homo, ne ab illo misericordiam mereatur homo, contra ejus sententiam, à quo factus est homo.

S. Greg. in hunc loc. Prov. 21. 28.

S. Aug l. 2. de anima & ejus orig. c. 12.

Mart. l. 2. Epigr.

Mortem sibi ipsi inferre.

298. Saul, à Philistæorum exercitu casus ac profligatus, cum è fuga sibi consuleret, nec tamen hostium insequentium arma satis evitare posset, se ipsum interficere statuit; direptumque vaginâ gladium pronus in medium defigit corpus. Lemma. FUROR EST, NE MORIARE, MORI. Verbis è Martiale desumptis.

Hostem cum fugeres, se Faunius ipse peremit.
Hic rogo, non furor est, ne moriare, mori?

Graviter deliquit Saul, dum violentas manus sibi ipse inferendo, animam sepelivit in Tartaro, priusquam tumulum corpus in terris acciperet. Solus

Sap. 16.

enim Deus vita & necis potestatem habet. Idipsum agnovit Tullius. Vetat, inquit, dominans ille nobis Deus, injussu hinc nos suo demigrare. Et Seneca. Vir fortis & sapiens non fugere debet è vita, sed exire. Et Curtius. Fortium virorum est, magis mortem contemnere, quam odisse vitam. Denique Plauto censet, majori supplicio afficiendum desertorem vitæ, quam desertorem militiæ.

Cic. Tuscul. Senec ep. 24. Curt. l. 5. Plat. in Phadone.

D A V I D.

Cap. CII.

299. David, puer paltoritius, leonem & ursum interficit. Lemma. AB HIS RUDIMENTIS. Hominis indoles plerumque in ipsa juventute se prodit, & futuram vivendi rationem conjecturis minime obscuris prænuntiat. Salomonis sapientia in ipsis penè incunabulis dignosci potuit, unde de se ipso fatetur, Puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam. Sanctam & gravem Torbix senectutem ex pueritia ominari licebat, nam, cum esset junior omnibus, nihil tamen puerile gessit in opere. Christus gravissimis olim laboribus & ærumnis fatigandus, de se ipso Pfaltis ore testatur, In laboribus à juventute mea. Sanctus Malachias Hiberniæ Episcopus, ut in ejus vita scribit Sanctus Bernardus, Agebat senem moribus, annis puer, expers lascivie puerilis, unumque de illo subjungit, quod non modo bona, sed & magna cujusdam spei insigne in puero dedisse indicat. Cum enim excitis opinione magistri cujusdam, ad cum litterarum discendum causa venisset, eumque subulâ ludentem, & sulcos, nescio quos, in pariete facientem vidisset, eo solo visu offensus puer serius, quod levitatem redoleret, resiliit ab eo. Aurum est dogma S. P. Augustini. Sit senectus vestra puerilis, sit pueritia senilis, id est, ut nec sapientia vestra sit cum superbia, nec humilitas sine sapientia; De Hercule, magno illo hominum prodigio, testantur Poëta, quod etiamnum in cunis vagiens, geminos à Junone immisos serpentes suffocârit, manifesto roboris futuri argumento. Verè adeo canit Poëta.

Pueritia fenilis. Juventut Sap. 8 18. Tob. 1. 4.

Psal. 87. 11

S. Bern. i vita.

S. Augusti Psal. 111.

Urit maturè, quod vult urtica manere,
Et rosa maturè se probat esse rosam.

300. David fundâ & lapide Goliathum, giganthem illum immanem, turrimque carneam, itermit. Lemma. NON MOLE, SED VIRTUTE. Nunquam enim, tametsi inermis, hosti tuo armato succumbes, si virtute & auxilio Divino nitaris. Sanctus Chrysostomus, David, inquit, dixit ad Goliathum, tu venis ad me, fidens in gladio, ego in Deo; tu terrenis dimicas, ego celestibus pugno; tu in lancea, ego in fide; tu in clypeo, ego in pace, tu venis ad me in armorum virtute, ego in potentissimo genitore. In te tua arma vertentur, in te tuus gladius exeretur, Dei est enim hæc pugna, Dei erit & ipsa victoria. Porrò Davidis, etiamnum adolescentuli, nomine humilitatem intelligere licet, quæ tumentem generis humani superbiam longè superat. Sanctus Augustinus in rem præsentem opportunè, Quod, ait, David prostravit Goliath, Christus est, qui occidit diabolum: Quid est autem Christus, qui diabolum occidit? Humilitas occidit superbiam. Et paulò post. Ne dedignaretur homo imitari hominem humilem, Deus factus est humilis: ut vel sic superbia generis humani non dedignaretur sequi vestigia Dei.

Auxilium Dei.

S. Chryso. hom de Goliath.

Humilitas.

S. Aug. Psal. 55. Conv. 1.

301. David, canens citharâ, spiritum malum à Saule

Musica, Saule depellit. Lemma. NERVUS INEST NERVIS. Musica enim ad mitigandas pravas animi passiones & angores, quibus Saul infestabatur plurimum valet. Cassiodorus, *Musica, inquit, tristitiam noxiam jucundat, tumidos furores attenuat, cruentam savitiam efficit blandam, excitat ignaviam, soporantemque languorem; vigilantibus reddit saluberrimam quietem, sanat mentis tedium, bonis cogitationibus semper adversum.* Aesclepiades medicus omnes passiones morbosque animi musica lenire ac fedare consuevit. Græcorum civitates, ait Martianus Capella, sanxerunt, ut animorum corporumque morbi ad lyre modulos curarentur. Hæc de causa in officio Divino utitur Sancta Ecclesia cantu & musica ut fideles excitet ad devotionem, alacritatem, lætitiã, quibus Deo serviant, diabolo resistant, & ad omne opus virtutis alacres procedant. Id in se expertus Sanctus Augustinus, ait, *Quantum flevis in hymnis & canonicis tuis, suavè sonantis Ecclesie tue vocibus commotus acriter, Voces illa influebant auribus meis, & eliquabatur veritas tua in cor meum, & ex ea astribat inde affectus pietatis, & currebant lachrymæ, & bene mihi erat cum eis.* Sanctus Basilus, *Psalmus, inquit, est profligando damoni ac depellendo quoddam amuletum; angelica tutela conciliator, scutum securitatis inter timores nocturnos, &c.*

302. David, vitæ & incolumitati suæ consulturus, stultitiam simulat. Lemma. SAPIENS STULTITIA. Catonis consilium est.

Stultitia *Inspiciens esto, cum tempus postulat aut res, Stultitiam simulare loco prudentia summa est.*

Mundi sapientia. Porro locum stultitiæ simulandæ opportunissimum censuere Sancti Patres hunc mundum, in quo tantò sapientior te D. o probabis, quò mundo fueris visus stultior: Sancti Ignatii Loyolæ gnoma erat, *Sis mundo insipiens, ut sapias Deo.* Quin, ipsamet Sacra Pagina ait, *Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens.* Sic Sanctus Simeon, coguomento salus, id est, stultus; sic sanctus Franciscus, qui se mundi fatuellum appellabat; multique alii sancti stultos se simulârunt, cum ad conservandam insignem humilitatem, tum ut docerent, omnem mundi sapientiam & honorem merissimam esse stultitiam. Sanctus Basilus interrogans: *Quomodo efficitur aliquis stultus in hoc seculo?* respondet, *si formidaverit iudicium Domini, dicentis, va qui sapientes estis in oculis vestris, & coram vobismetipsis prudentes; & illum fuerit imitatus, qui dixit, ut iumentum factus sum apud te, atq; abjecta omni casâ opinione prudentiæ suæ, de iis que cogitaverit, nihil antea tanquam rectum approbaverit, imò ne initio quidem quidquam prorsus cogitaverit, priusquam ab ipso Domini mandato scire didicerit, quid placeat Deo, sive in opere, sive in verbo, sive in cogitatione.*

303. Arcum aded erat inter Jonatham & Davidem fœdus, ut Sacra pagina testetur, *Anima Jonathæ conglutinata est anima David, & dilexit eum Jonathas quasi animam suam.* Lemma. ALTER IN ALTERO. Nam ut ait Sanctus Augustinus. *Anima plus est ubi amat, quam ubi animat.* Adeoque amantes unam eandemque videntur habere voluntatem & animam. Unde in Regula sua præcipit Magnus Augustinus. *Sit vobis anima una & cor unum in Deo.* Expertus id in amico suo idem Augustinus, *Mirabar, inquit, ceteros mortales vivere, quia ille, quem quasi non moriturum dilexeram, mor-*

tuus erat; & me magis, quia ille alter eram, vivere illo mortuo mirabar. Benè quidam dixit de amico suo, dimidium anima mee. Nam ego sensi animam meam, & animam illius unam fuisse animam in duobus corporibus, & ideo mihi horrori erat vita, quia volebam dimidius vivere, & ideo fortè mori metuebam, ne totus ille moreretur, quem multum amaveram. Tales quoque fuerunt SS. Basilius & Gregorius Nazianzenus; audi ipsum Nazianzenum in funere Sancti Basili. *Una utriusque anima videbatur, duo corpora ferens, quod si minor fides iis habenda est, qui omnia in omnibus posita esse dicunt; at nobis certè credendum est, quod uterque in altero, & apud alterum positi eramus.* Hanc animarum unionem Deus ita ratam habet, ut eam singulis Christianis unicè commendat, præcipiatque; *Diliges proximum tuum sicut teipsum. Ea enim est regula dilectionis, inquit S. P. Augustinus, ut qua homo vult sibi bonaprovenire, & proximo velit, & qua sibi accidere mala non vult, & illi nolit.*

304. David Sauli, hosti suo capitali, clam oram chlamydis abscindit, hastâ insuper & scypho in omistâ ultionis signum subducto. Lemmatis loco hunc versum subjunges. FORTIOR EST QUI SE, QUAM QUI FORTISSIMA VINCIT MÆNIA. Unde gloriosior fuit hæc Davidis in hostem pietas, quam insolens illa adversus Goliathum victoria. *Siquidem, asserente Chryso-stomo, hac munificentior erat victoria, hac magnificentiora spolia, hac præda illustrior, hac gloriosius trophaum.* In rem præsentem Seneca. *Magni animi est proprium, placidum esse, tranquillum, & injurias atque offensiones semper despicere. Muliebre est, furere in ira; ferarum verò nec generosorum quidem, præmordere & urgere projectos.* &c. Unde S. Chryso-stomus insignem de Davide Orationem scripsit, sub hoc titulo; *Quod David magnificentius trophaum erexerit, parcedo Sauli, quam occidendo Goliathum.*

305. David, amictus Ephod lineo, canit & saltat ante Divinam arcam, irridente Michole conjuge. Lemma. UT CÆLO SAPIAS, DESIPIAS MUNDO. Verè enim sicuti *Sapientia mundi stultitia est apud Deum,* ita vicissim sapientia rerum Divinarum stulta videtur mundo. Præclare Sanctus Bernardus. *Ludam, inquit, ut illudat, bonus ludus, quo Michol irascitur, & Deus delectatur, bonus ludus, qui hominibus quidem ridiculum, sed Angelis pulcherrimum spectaculum præbet. Bonus inquam ludus, quo efficitur opprobrium abundantibus, & despectio superbis. Nam reverà quid aliud secularibus, quam ludere videmur? cum, quod ipsi appetunt in hoc seculo, nos per contrarium fugimus; & quod ipsi fugiunt, nos appetimus.* Et paulò post. *Hoc ludo & nos interim ludamus ut illudamur, confundamur, humiliemur, donec veniat, qui potentes deponit & exaltat humiles, qui nos lætificet, glorificet, in æternum exaltet.* Unde non sine mysterio dicit Magnus Augustinus. *Serpentis sapientiã decepri sumus, Dei stultitiã liberamur.*

304. Fortes Davidis in facris Litteris pro selectis & strenuis militibus accipiuntur, quorum aliqui scribuntur, soli totum exercitum debellasse, quidam octingentos, trecentos alii, unâ clade occidisse: alii item gigantes ac leones interfecisse. Lemma. QUALIS DUX, TALIS MILES. Vel, REGIS AD EXEMPLUM. Verbis è Claudiano mutuatis.

Cassiod. l. 2. ar. c. 40.
Aug. l. 9. Conf. c. 6.
Basil. in roozio; psalmorum.
Auson. l. 2
Stultitia sancto-um.
Mundi sapientia.
Cor. 3. 18.
Basil. in regul. brevior. interog. 274.
Reg. 18. 1.
Amantiu anima u-ta.
Aug. in leg. c. 1. dem lib. 4. Confess. c. 6.

S. Greg. Naz. Orat. 20. in funere S. Basili.
Matt. 22. 39.
S. Aug. de vita relig. c. 40.
Vindicta.
Injuriarum remissio.
S. Chryso-st. hom. 2. de David.
Senec. l. 1. de Clem. c. 15.
Stultitia. Sapientia. Mundi contemptus.
S. Bern. Ep. 87. ad Ogerium.
S. Aug. de Doct. Christ. cap. 14.

Claud. de c.
Hon. Conf.

--- Totus componitur orbis
Regis ad exemplum, nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quam vita regentis.

Bellidux.
vell. l. 2. hist.
Prælati.
Parochus.
S. Hier. apud
Heliod.
Ovid. ep. 16.

Sapienter Velleius, *Ipse Dux*, inquit, *primus faciat. Nam facere rectè cives suos princeps optimus faciendo docet; cumque sit imperio maximus, exemplo major est.* Id ipsum de Episcopis, cæterisque spiritualis vitæ ducibus pronuntians Sanctus Hieronymus, *Domus Episcopi*, inquit, & *conversatio, quasi in specula posita, magistra est publica disciplina: quidquid fecerit, id sibi faciendum putant omnes.* Ovidius.

*Mobile mutatur semper cum principe vulgus,
An nescis longas regibus esse manus?*

Et alibi ad Liviam principem Romanam.

*Imposuit te alto fortuna, locumque tenere
Jussit honoratum, Livia perfer onus
Ad te oculos auresque trahis, tua facta notamus,
Nec vox missa potest principis ore legi.
Alta mane, suprag, omnes exurge dolores,
Infragilemq, animum, quo potes usq, tene.
An melius per te virtutum exempla petemus,
Quam si Romana principis edis opus.*

Oblatio
ex affectu
habet suū
pretium.
Eleemo-
syna.

Marc. 12. 43.

307. David, aquam ex cisterna Bethleæ per medios hostes sitienti tibi allatam, libavit Domino, non sine insignis abstinentiæ prodigio. Lemma. **NON QUANTUM, SED EX QUANTO.** Ecquis enim ambigat, illam sitientis Davidis oblationem, tametsi solâ constaret aquâ, meriti tamen apud Deum longè majoris extitisse, quàm pretiosissima aliorum dona? Decus quippe rerum oblatarum pretium non ex se ipsis, sed ex offerentis affectu metiri solet. Qui olim rem è superficie considerans, vidisset divites magna æris pondera in gazophylacium jactare, haud dubiè pronuntiasset, duos pauperculæ viduæ obulos illorum comparatione nihili æstimari; sed ipsummet Deum judicem audi æquissimum. *Amen dico vobis*, inquit, *quoniam vidua hec pauper plus omnibus misit, qui miserunt in Gazophylacium.* Nam, interprete D. Thomâ, *Uberior est numerus è parvo, quàm thesaurus è maximo; qui non quantum datur, sed quantum resideat, expenditur. Non ergò quod fastidio expuas, sed quantum devotione conferas, æstimandum est.* Appositè in rem nostram Venerabilis Beda. *Non substantiam offerentium, sed conscientiam pensat: nec perpendit QUANTUM in ejus sacrificio, SED EX QUANTO proferatur.* Victor Antiochenus, *Neque enim Deus, inquit, tam munerum magnitudinem considerat, quàm animi alacritatem & magnitudinem ponderat.*

D. Thom. lib.
de Viduit.

Beda in
Marc. 12.

Vict. Antioch.
in Marc. 12.

308. David, Nathane arguente, mox peccatum suum agnoscit, & unicâ pœnitentis animi vocalâ, *peccavi*, noxam suam gravissimam totam e-luit; subjungente Prophetâ, *Dominus quoque transtulit peccatum tuum.* Lemma. **CORDE, NON VOCE.** David enim ex doloris vehementia in lachrymas adè effusas prorupit, ut vocem interciperent, nec aliud effari posset, quàm paucula illa verba, *peccavi Domino.* Quod verò Saul & Judas, cum illud ipsum *peccavi* pronuntiassent, veniam non sint adepti, opportunè respondet S. P. Augustinus. *In simili voce, quam sensus humanus audiebat, dissimile peccus erat; quod Divinus oculus discernebat.* Et rursus. *Audi Davidem clamantem, & simul clama; audigementem & congemisce; audi stentem, & collachry-*

S. Aug. hom.
21. inter 50.

mare. Adeoque seriam hominis pœnitentiam Deus non è multo verborum strepitu, sed è contrito corde metitur.

309. David Bethsabeam, Uriæ uxorem, è solario lavantem conspicatus, adulter evadit. Lemma. **DUM VIDIT, PERIIT.** Id nimirum est, quod Magnus Augustinus ait, *Impudicus oculus impudici cordis est nuntius.* Impossibile enim est, lascivas cogitationes ab animo prohibere, nisi lascivos mulieris aspectus quàm longissimè arceas. S. Clemens Alexandrinus. *Lascivi autem aspectus, inquit, & versatilibus, & tanquam conniventibus oculis intueri, nihil est aliud, quàm oculis mach. vi. cum per eos cupiditas ineat prima pugna prelude.* Quin & Cyrus apud Xenophontem. *Ignis, ait, tangentes urit, pulchri verò etiam eos, qui procul aspiciunt, incendunt, ut amore ardeant.* Sigillatim verò de Davide S. Chrysostomus. *Apernit, inquit, in vano oculos, & suscepit ictum sagittæ: audiant curiosi, qui pulchritudines alienas considerant, & c.* Et S. Augustinus. *Sit casus majorum, tremor minorum & c. boni viri audientes tam sancti viri (Davidis) ruinam, abstinent oculos, non eos desigunt in pulchritudine carnis aliena. De longè vidit illam David, de qua captus: mulier longè, libido propè: nunquid tu fortior Davide, Salomone sapientior?*

S. Aug. in
Reg.
Oculus
incautus.

S. Clem. A.
lex. l. 13. Pa-
dag. c. 11.

Xenoph. l. 5.
Patria.

S. Chryso-
st. in 1. sal. 10.

S. Aug. hon.
21. inter 50.

310. Tres plagæ, belli, pestis & famis, ob numeratum superbè populum Davidi offeruntur. Lemma. **HÆC TUMIDÆ SUNT PRÆMIA MENTIS.** Solo enim superbiæ peccato Deum offendit David, uti locupletete testimonio tradit Magnus Augustinus. *Populo numerato, inquit, peccatum elationis ejus sic punire placuit Deo, ut eiusdem numerum minueret morte multorum, cujus multitudinem cor Regis fuerat superbia pertentatum. In quo occulto iudicio Deus, apud quem non est iniquitas, & quos noverat indignos hanc vitâ, subtraxit huic vitâ; & in illo, qui de hominū copia se extulerat, tumorem animi humani, ejusdem copia diminutione sanavit.* Ita nimirum Deus, superborum hostis & antagonista juratus, eorum domos, familias, opes, & prælia sternit, evertitque. Dilucidè Salomon. *Domus superborum demolietur Deus.* Celebre est illud Æsopi Mythologi, qui rogatus, *Quid faceret Deus?* respondit, *superbos humiliat, humiles exaltat.*

Superbia
S. Aug. lib.
22. contra
Faust. c. 66

Prov. 15.

A B I G A I L.

C A P U T CIV.

311. **A** Bigail, Nabalis uxor, hoc prudentior, quòd maritus stultior, iratum Davidem suavibus verbis placat. Lemma è Salomone mutuatum. **RESPONSIO MOLLIS FRANGIT IRAM.** Nihil enim ad mitigandam hominis iram est fortius, quàm comitas & dulcedo sermonis. Unde Siracides. *Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos.* Cicero, *Difficile, inquit, est dictu, quantum per conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis.* Hinc Antalcidas rogatus, quo pacto quis maximè placere possit hominibus? respondit, *Silouatur illis jucundissimè, præstet autem utilissima.* Valerius Maximus refert, plebem Romanam, adversus Senatores rebellem, suavi unius Valerii oratione sedatam esse. Item L. Antonium, tempore seditionis Marianæ, missos ad se obtruncandum milites suaviloquentiâ suâ ira obtupefecisse, ut strictos jam, & vibratos gladios cruore vacuos vaginis redderent. Pulchrè S. Gregorius Nazianzenus.

Prov. 15. 1.

Ecc. 6. 5.
Cic. de off.

Sermonii
suavitas.

Val. Max.
8. c. 9.

S. Greg. Na-
zianz. in
Carm. ad-
vers. Ir. an.

--- Irâ torridum jocis petas;
Adversus iram nam jocis nil fortius.
Quid rebus cunctis extat mitius? Deus,
Quis fervet irâ? carnifex mortalium,
O irâ! fervor, demonis domus horridi,
Manifesta vultus macula, turbo mentium,
Crapula, & asile, tartari ad lacus ferens,
Horrenda legio, multiplex labes mali.

5. Chrysofomus. Sicut si inflas in scintillam ignis, excitas incendium; si inspuis, extinguis; idem fit in inimicitia proximi: si inflatos ac vecordes ingeras sermones, excitas ignem; si mitis ac moderatos, iram omnino extinxeris.

J O A B.
Cap. CV.

312. Joab, Davidis Regis princeps militiæ, cum Amasam, supremum Absalonis Belliducem, haberet obvium, simul osculum tulit illius fronti, & pugionem infixit lateri. Lemma. VIDE CUI FIDAS. Joabo simillimus Judas Iscariotes proditor, amantissimum magistrum osculo perfidissimo salutavit, sicque omnium nostrum vitam sicariis improbilissimis necandam tradidit. Hâc de re Ovidius.

Tuta frequensque via est, per amici fallere nomen,
Tuta frequensque licet sit via, crimen habet.

De lethiferâ hâc hominis fraudulentæ amicitia pronuntiat Salomon, Sicut noxius est, qui mittit sagittas & lances in mortem, ita vir qui fraudulenter nocet amico suo. Ut ad eum è Salomonis sententia longè magis noceat hostis occultus & in speciem blandus, quam apertus. Unde Boëtius. Nulla pestis est efficacior ad nocendum, quam familiaris inimicus. Et Seneca. Nullæ, inquit, sunt occultiores insidias, quam hæ, quæ latent in simulatione officii: nam eum qui perulam est adversarius, facile vitare possis; & Trojanos equus idè sefellit, quia formam misericordie mentitus est. Vide proinde, cui fidas, Et, quod Siracides monet, consiliarius sit tibi unus de mille. Theogenis consilium est, Tu, inquit, ne cum amicis omnibus communica, pauci sanè ex multis fidelem habent mentem. Et Hesiodi apud Aristotelem. Neque nullis amicus, neque multis. Cæterum Joabi nomine fallacem mundum intelligere licet, qui sub voluptatum schemate extremam nostram perniciem machinatur.

ISBOSETHUS.
Cap. CVI.

313. Rege Isboetho suaviter intra lectulum meridante, inobservati sicarii penetrant in regiam, atque ad eum in ipsum conclave Regis, adrepunt ad lectum, offendunt dormientem; mox confodiunt impotem sui, & obruncant. Lemma. E LECTO AD LETHUM. Nempe Regis, Principis, aut Prælati est, vigilare: secus enim, se ipsum suosque omnes præsentis discrimini objiciet. Plautus.

--- Vigilare decet hominem,
Qui vult sua temporis conficere officia.
Nam qui dormiunt libenter; sine lucro, & cum malo
Quiescunt.

In rem præsentem Christus. Cum dormirent homines, venit inimicus &c. Desidia enim magistratum, detrimentum est publicum. Nahum, Dormitaverunt, inquit, pastores tui, Rex Assur. Sepelientur principes tui: latitavit populus tuus in montibus, & non est, qui congreget. Pessima est plaga tua. Id est, ô Rex Ninives, somnolentia Ducum tuorum in causa fuit, cur à Chaldæis Ninive caperetur. Principes enim sepulti veterno fuerunt, & populus, quod se reciperet, non habebat. Isboetho somnus suus capite stetit. Unde S. Hieronymus Diabolus non potest oves decipere, nisi pastores ante consopierit. Et Beda, Imbecillus est demon, vigilantes non vincit, sed dormientes. Et S. Chrysofologus. Maxima infirmitatis est, dormientibus irruisse.

Marth. 18.
Nahum. 3.
S. Hieron. in Matth. 13.
Beda in eundem loc.
S. Chrysol. serm. 27.

A CHITOPHEL.
CAPUT CVII.

314. Achitophel, Davidi Regi ab arcanissimis consiliis, instar oraculi passim adorabatur; ubi verò Absalonem, degenerem tanti Regis filium, pessimis consiliis in patrem armavit, paulò post sua ipsius consilia primus luit, & infami laqueo sibi vitam abrupit. Lemma. MALUM CONSILIUM CONSULTORI PESSIMUM. Luculentissimè Siracides. Facienti nequissimum consilium, super ipsum devolvetur, & non agnoscat, unde adveniat illi. Atque hoc sapienter & verè videtur dixisse Hesiodus, Malum consilium rem pessimam esse consulenti, fit enim Numinis permisso. (quod iterum ac sæpius testata est experientia) ut mala consilia in auctoris perniciem vertant, & unde fraus profecta est, illuc cum damno revertatur; Cicero, In iuvenem, inquit, ipse mucronem incurras, necesse est. Et Livius. Sentiebat Hannibal, suis se artibus peti. S. Petrus Chrysofologus. Fremit dolositas, se deceptam, & in se fraus reversa colliditur. Herodes stridet, cadens ipsum in laqueum quem tetendit. Et Claudianus.

Eccle. 27. 30.
Consiliū malum. Fraus in auctorem recidit.
Livius l. 2. Bellipunici. S. Per Chrysol. ser. 152.
Claud. l. 1. in Eur. 1.

Quam bene dispositum terris, ut dignus iniqui
Fructus consilii, primis auctoribus instet.
Sic multos fluvio vates arente per annos,
Hospite qui caso monuit placare tonantem,
Inventas primum Busridis imbuit aras:
Et cecidit sevi, quo dixerat hostia sacri.
Sic opifex tauri, tormentorumque repertor
Qui funesta novo fabricaverat ara dolori,
Primus in expertam, Siculo cogente Tyranno,
Sensit opus, docuitque suum mugire juvenem.

ABSALON.
Caput CVIII.

315. Absalon, crinibus è quercu pendulus, epigraphen legendam offert. SUO SE LAQUEO INDUIT. Per crinem enim, quibus tantoperè superbiit Absalon, punitur & suspenditur. Ita nimirum eam ipsam corporis partem experimur plerumque scelerum nostrorum vindicem, quâ adversus Deum abutimur. S. Chrysofomus. Tunc videns poterat spectaculum admirabile. Mulo enim, equitans, ex pilorum comâ à comâ arboris tenebatur, & coma tenebat comâ tyrannum, illuc enim contundens, ubi diadema paternum gestare contendebat. Appositè de Absalone suo degenerè David, In laqueo suo humiliabit eum, inclinabit se & cadet, cum dormiens

Superbia.
Talionis poena.
S. Chrysol. hom. in Psal.

Chrysof.
lm. 3. de
Ovid &
ul.
das
ar.
vid l. 1. de
te.
ov. 26. 18.
amicus
llus.
ob. l. de
solaz.
ec. l. de
videntia.
cl. 6. 6.
ristor. l. 4.
hic. c. 10.
undus
llax.
aut in Ru-
nt.
relatus
gilans.
egligen-
Regis.

natus fuerit pauperum. Et rursus. In verticem ipsius iniquitas ejus descendet. Nam quod Chryostomus ait, Capite tenebatur, qui genitoris caput auferre contendebat, & tanquam fructus pendebat ab arbore, qui nature agricolam volebat exscindere.

316. Absalon è conflictu in fugam effusus, sparsaque casarie è quernis ramis suspensus, tandem tribus Joabi lanceis confoditur. Lemma. A TERGO VINDICTA. Hic mihi tu ulticem Deimanum obstupescas velim, quæ supplicia delictis æqualia & pari omnino mensurâ infligere solet. Primum enim capillis Absalon usus est ad pompam & fastum, nunc verò tot capite gerit laqueos, quot capillos, quibus suspensus est. Secundò Ammonem fratrem remulentum, ferro trucidatum, è mensâ misit ad inferos; Nunc à Joabo confobrimo eadem viâ in idem barathrum missus est, quâ frater præcessit. Tertio cor ejus tribus maximè vitiiis occupabatur, ambitione, libidine, vindictâ. Eam ob causam jure nequissimo tribus jaculis confostus interiit. Quarto, decem parentis conjuges violavit, idcirco ipse à decem juvenibus, dum ad quercum pendulus palpitaret, scedè vulneratus & occisus est. Quin etiam ipsa terra & cælum adversus Absalonem conspirare, & tot illius flagitia ulcisci velle, videri poterant: causam enim inquirens Chryostomus, cur suspensus sit Absalon, respondet. Poterat ergò videri Absalon suspensus in medio cæli & terræ. Cælum cum non admittebat; si enim primum insurrectorem ejecit diabolus, quomodo ipsum insurrectorem secundum admisisset? Terra eum averfabatur, non ferens pollui passibus homicida. Si enim Dathan devoravit, qui contra Moysen erat locutus, & os suum aperuit adversus eum, qui os improbe apernerat; quomodo potuisset ferre pedes currentes adversus genitorum?

317. Absalon, suspendio solutus, in propinqui nemoris fossam abjicitur, ingenti lapidum acervo super eum ingesto. Lemma. INCIDIT IN FOVEAM, QUAM FECIT. Verbis è Psalte Regio mutuatis. Ea enim Nemesis Divinæ est providentia, ut perniciem, quam aliis struimus, ipsimet sustinere cogamur. Aristotele asserente, Rhadamanti pronuntiatum erat, iustum est, ut qua quis fecit injustè, eadem & patiatur. Plutarchus Pausania, Lacedæmonum Duci, hoc oraculum datum refert.

Pœna luenda tibi est: affert injuriæ cladem: Sic Maxentius pontem diffutilem super Tiberim infidiosè struens insequenti Constantino, ex eodem in Tiberim dejectus, merfusque est; uti refert Eusebius.

SALOMON.

Cap. CIX.

318. Salomon, in dijudicandis litibus justissimus, duarum matrum controversiam de vivo & occiso infante sapientissimè diremit. Lemma. JUSTITIA SAPIENTIA COMES, Aristoteles, & cum eo Ethicorum omnium fenatus, in Principe vel Præfato cunctas quidem virtutes, sed cum discrimine requirunt. Duplices, ajunt, virtutes sunt Principis; Majores & minores. Hæ ut stellæ; majores illæ ut sol & luna, luminaria magna, sidera regia. E majoribus primæ justitia & sapientia. Justitia, velut sol, regnum illuminat; sapientia ut luna in tenebris moderatur. Nox merissima, ubi non imperant hæc astra. Scitè dixit, & verè, Augustus Imperator: Pietate & justitiâ Principes Dii sunt. A Salomonis judicio non multum absimilis Claudius Imperator; qui, Suetonio teste, causam utcunque nebulosam ante se

agi audiit. Fœmina Romana non plebeia fortis recusavit juvenem quemdam agnoscere filium, dubiâ utrimque argumentorum fide. Claudius explorando mulieris animo: cùm ergò, inquit, non sit tuus filius, nube illi. Cohorruit mulier ad hoc subitum imperium; sicque ab hoc indicio deprehensum est esse filium, quem detrectavit accipere maritum. Illud sapientiæ & justitiæ connubium pulchrè innuens Magnus Augustinus. Debemus, inquit, habere judicium & justitiam. Discernendo judicium habes, faciendo justitiam habes.

319. Salomon præ divitiis & regnis sapientiam à Deo optat & accipit. Lemma. OMNIA SIMUL CUM EA. Consentancè nimirum ad illa ipsius Salomonis verba. Venerunt autem mihi omnia pariter cum ea, id est, sapientiâ. Però Salomon, uti explicat P. Joannes Pineda, sapientiæ nomine nihil aliud intellexit, quàm prudentiam seu scientiam Ethicam, omnes actiones ad legem & voluntatem Divinam instituendi. Unde se ipsum explicans Salomon ait, Mitte illam (sapientiam) de cælis sanctis tuis, ut sciam quid acceptum sit apud te. Hæc enim sola est illa sapientia, è qua reliqua bona omnia, veluti è fonte uberrimo, scaturiunt. De hac apertè Christus. Querite primum regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. S. Chryostomus, inquit, non potest, ut qui ea quarit, quæ Deo congruunt, humana quoque non assequatur &c. At omnè studium in iis, quæ ad vitam hanc pertinent, evacuatur: de spiritualibus autem nulla ratio est, propterea terrena nobis de voto non proveniunt. Christus quippe dixit, Petite & accipietis, quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis, hæc in adjectionis parte tanquam adjectitia dicit datum iri. Nos autem ordinem pervertimus, & petimus terram, & bona in terra, quasi cælestia adjectionis loco nobis donentur. Idcirco neque ista, neque illa habemus. Evigilemus aliquando, & efficiamur futurorum desideratores; sic etiam ista sequentur. Nec aliter Horatius.

Ad summam, sapiens uno minor est fove, dives, Liber, honoratus, pulcher, rex deniq; regum.

Cæterum sapientiæ nomine etiam Verbum Divinum, æternam scilicet Patris Divini sapientiam intelligere licet, quæ è cælo in hunc orbem delapsa, bonorum omnium affluentiam nobis contulit; Deus Pater enim, Apostolo teste, Cum illo (Verbo Divino) omnia nobis donavit. Unde S. P. Augustinus. Avere, inquit, ecce habes omnia. Omnia, quæ amas, ut non impediaris à Christo, contemne; & ipsum tene, in quo possis omnia possidere.

320. Salomon, è sapientissimo stultissimus, epigraphen tenet, stultitiæ suæ causam penè unicam. MULIERUM AMORE. Ad rem Magnus August. Salomonis initia desiderio sapientiæ flagrant, quam cùm amore spirituali adeptus esset, carnali amisit. Et S. Bernardus. Uti Samson vires, sic Salomon sapientiam amisit, & ex toto desipuit, Turpissimam hanc sapientiæ jacturâ Ecclesiastes ipse deplorans, Et ipsi, inquit, longius recessit à me, multò magis, quàm erat. Causam stultitiæ in Salomone proximâ ex ipsis naturæ legibus assignans Theologorum Princeps D. Tho. Aquinas, Stultitia vitii, inquit, ex ipsa luxuriâ nascitur, & illius filia rectè dicitur. Rursus S. P. Augustinus, in scrutandis sacris litteris perspicacissimus, Salomon, inquit, Qui uxores magis ad libidinem, quàm ad propaginem habuit, improbatum est, atque inde ad profundum idololatriæ lapsus atq; demersus. Et S. Gregorius Papa. Qui prius, inquit, Deo templum construxerat, assidue libidinis etiam perfidia substratus, idolis templa construere non timuit, ut assidue carnis

s. Chrysof. loc. cit.

Talionis pœnam Deus infligere solet.

s. Chrysof. hom. in Psal.

Psal. 7. 16. Talionis pœna.

Arist. 5. Eth.

Plut. in Cimon.

Euseb. l. 9. hist. c. 2.

Princeps. Prælatus. Sapientia & justitia.

Sueton. c. 1. via.

S. Aug. in Psal. 98.

Sap. 7. 11.

Sapientia vera.

Matth. 6:

S. Chrysof. Hom. 4. 1. ep. ad He.

Horat. lib. Ep. 1.

Christo

Rom. 8. 5. S. Aug. 1. 9. Homil. 1. 34. cap. 6.

Mulierum amor

Libido

S. Bern. 1. 109.

Ecccl. 7. D. Tho. 2. q. 7. art. conclus.

S. Aug. 1. 21. cont. Faust. c. 6. S. Gregorius l. 12. m. 1. c. 12.

rov. 30. 2.
ined. l. 8.
erebus Sa-
m. c. 1.

nis petulantia usque ad mentis perfidiam perveniret.
Ipsi de se Salomoni credes, qui seipsum suminae fa-
tuitatis damnans, *stultissimus sum virorum*, inquit, &
sapientia hominum non est mecum. Id est, interprete
P. Pineda, accuso me, quod cum cæteris plus sape-
rem, plus omnibus desipuerim, & qui unum Deum
colere debui, idola adorarim, inò solo mulierum
amore illectus, toti penè populo idololatriæ chora-
gus & magister extiterim. De Salomone canit D.
Emanuel Thefaurus.

Triforme hoc monstrum

*Humano capite, femineo pectore, ferinâ caudâ;
Scyllam putas? falleris. Salomon est.
Prudens puer, effeminatus vir, ferus senex.
Hoc puero nemo sapientior,
Unus mortalium omnia scivit, nihil didicit.
Venit ad juvenem prudentia, que juvenes fugit;
Sui secura apud pudicæ, cui candor pro canitie.
Sed ne scias utrum magis mireris
Senium in infante, an infantiam in sene,
Tanta causa dementia libido.
Ut non immerito Venerem vocarint Luciferum,
Cum alterum coluerit in altero, &c.
Sic obiit insanus sapiens,
Hebræorum decus & dedecus,
Inter opes inops, sterilis inter conjugia,
Unico de tot mille thalms suscepto filio.
Nam nihil Veneri nocentius, quam Venus.*

R O B O A M.

Cap. CX.

321. **R**Obam, Salomonis filius, neglectis senibus,
immaturâ juvenum consilia secutus, decem
regni amplissimi partes amisit. Lemma. TANTI
REFERÏ, QUEM CONSULAS. Hebræorum
gnoma est; *Sicuti bona sunt quatuor; scilicet opes,
scientia, senum consilium, animus demissus; sic ex ad-
verso quatuor sunt mala, scilicet paupertas, ignoran-
tia, juvenile consilium, & animus superbus.* Hinc in
porticu tabernæ meritoria, in qua olim alebantur
veterani & emeriti milites, olim hæc carmina litteris
aureis descripta erant.

*Roma vetus, veteres dum te rexere Quirites,
Nec bonus immunis, nec malus ullus erat.
Defunctis Patribus successit prava juvenus,
Cujus consilio precipitata ruis.*

Suetonio teste, feliciter imperasset Nero, si senis Se-
necæ & Burrhi consiliis perpetuò, ut experat, pa-
ruisset. Dionysius Sicilia tyrannus, si Platonis, senis
sapientissimi consiliis obtemperasset, acceptum à
patre imperium liberis suis firmiter reliquisset; at
quia ipsi juvenum adulationes anteposuit, regno de-
jectus, compulsus est fieri ludimagister. Cicero ait,
*Maxima Respublica per adulescentulos labefacta, à
senibus sustentata & restituta sunt. Cum enim ad
gubernacula Reipublicæ temerarii atque audaces ho-
mines accedunt, maxima ac miserrima naufragia
fiunt. Juxta Hesiodum, Bella sunt juvenum, opera
virorum, consilia senum.*

J E R O B O A M.

Caput CXI.

Consiliū
enium.

Cicero lib. de
mestute.

uet. in ejus
vita.

ie. in Ca-
p. in majore.

acerdo-
eshono-
andi.
fab. 104. 15.

322. **J**eroboami manus, adversus Prophetam exten-
sa, subito dirigit, exanimi similis. Lemma.
RIGET IN VATEM RIGIDA. Nimirum præ-
ceptionis Davidicæ oblitus est Jeroboamus. *Nolite
tangere Christos meos, & in prophetis meis nolite ma-
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

*lignari. Nunquã enim sacerdotes aut ministros Dei
impunè laceffes. Providè monet S. P. Augustinus. S. Aug. serm.
Sacerdotis est, in pace populum admonere, quid de- 166. de temp
beat agere: populi est, in humilitate audire, qua mo-
net sacerdos.*

A D D O. Cap. CXII.

323. **T**anta Addonis Prophetæ in hostes erat in-
dulgentia, ut sacrilegam Jeroboami manum, Inimico-
rum dile-
quæ contra illum extenta obriguerat, mox suis pre-
cibus pristino vigori restituerit. Lemma. BONUM
PRO MALO. E Christi consilio, *Benefacite his,* Luc. 6. 27.
qui oderunt vos. Cæterum ut discas benefacere ini-
micis, rationem audi è Magno Augustino planè con-
vincentem. *Si tibi diceret Deus, ora pro inimico* S. Aug. serm.
tuo, ut sis filius patris tui, ne exheredet te pater car- 254 cap. 8.
nalis, quia hoc tibi relicturus est, quod hinc non est
ablaturus; timeres & faceres: promittitur tibi ut sis
filius altissimi; cogita patrem, & agnosce heredita-
rem.

E L I A S. Cap. CXIII.

324. **E**Lias à corvis pascitur. Lemma à Vate Regio
defumptum. NON VIDI JUSTUM Providen-
DERELICTUM, NEC SEMEN EJUS QUÆ tia, Dei in
RENS PANEM. Tanta nimirum Dei in suos fide-
deles est providentia, ut ipsos etiam corvos, aves
malignas, inhumanas, & voracissimas in eorum ob-
sequium cogat. Id, quod præter Eliam, exemplo
suo testatur Paulus primus Eremita, ad quem corvi
indies dimidium panem afferebant; integrum verò,
à veniente S. Antonio, uti S. Hieronymus prolixè
refert. Compertissimum proinde habetur, quod in
vita S. Onuphrii legimus, Deo & Angelis singularè
Eremitarum ac Religiosorum curam esse; ut, qui om-
nia propter Deum deseruerunt, ab omnibus, præ-
terquam Deo, deserti. S. Basiliius. *Carmelus, inquit,*
mons sublimis ac desertus Eliam habuit, cui viaticum
cibusq; fuit spes in Deo, & cum ita viveret, fame ta-
men extinctus non est, sed avium rapacissimi corvi,
cibum ei attulere, & qui alienas solebant escas in-
vadere, viro justissimo ministri fuere, natura quoq;
obliti, in pane carneq; ei afferendis Dominico præcepto
paruerunt. Hortatur ad hanc fiduciam Psaltes. *Lacta* Psal. 54.
super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet. Vo-
ces illæ ab Abrahamo prolata. *Dominus providebit,*
symbolum sint & clypeus omnibus in arcta fortuna
constitutis, præsertim Religiosis.

Psal. 36.

Providen-
tia, Dei in
suos fide-
les.

S. Hier. in
vita S. Pauli

Religiosus
habet
Deum cu-
ratorem.
S. Basil hom.
8. in divites
avaros.

325. Orante Eliâ, lecythus olei viduæ Sareptanæ
non deficit. Lemma lecytho inscriptum. FUNDUS
SINE FUNDO. Ita nimirum pascentem se viduam
pavit Elias, & ingentem Eleemosynæ quæstum, fon-
temque illius indefectibilem, manifestum fecit. Op-
portunissimè S. Hieronymus. *Recordemur, inquit,*
vidua Sareptana, qua & sua, & filiorum saluti Elia
prætulit famem, ut in ipsa nocte moritura cum filio
superstitem hospitem relinqueret, malens vitam per-
dere, quam eleemosynam, & in pugillo farina semina-
rium sibi messis Dominica præparavit. Farina serit-
tur, & olei capsaces nascitur: in judæa frumenti est
penuria: granum enim tritici ibi mortuum fuerat, &
ingentium vidua olei fluentia manabant. Idipsum
de sancto Euthymio testatur Baronius, qui farinâ in
monasterio deficiente, illam multiplicavit, cum di-
cto, *Bono estote animo, quantum enim egentibus im-*
pertitis, duplum nobis Dominus elargietur. Spero e-
nim, quod, sicut olim hydria farine non defecit, ita
nunc minimè sit defectura. Sancti Joannis Eleemo-
synarii, Archiepiscopi Alexandrini axioma erat,
Quò plura erogo in pauperes, eò plura semper & ma-
jora

Psal. 54.

Eleemo-
syna.
S. Hieron. ep.
10. ad Evr.

Baron. Anno
Christi 564.

Leontius de
ejus vita.

jora à Deo recipie, Sanctus Basilius Eleemosynam puteo vel fonti comparat, qui, quò plus aquæ effudit, eò amplius aquæ recipit.

Justorum potestas.

Eccl. 48.2.

Philol. 3 de vita Moysi. S. Chrysof. serm. 2. de Elia.

326. Elia ignem è cælo evocat in vindictam injuriæ, Deo & sibi illatæ. Lemma. HUIUS MILITAT ÆTHER. Ea enim hominum justorum est prærogativa, ut pro libitu cælos flectere, & causæ suæ vindices ipsosmet superos advocare possint. De Elia refert Siracides. *Verbo Domini continuat calum, & dejecit de cælo ignem ter.* Nam ut ait Philo, *cum amicorum omnia sint communia, idcirco Deus potestatem & opes suas cum sanctis communicat.* Et S. Chrysofostomus. *Clavis cæli fit sermo Elie sanctissimi; jubet enim & clauditur; orat postmodum, & aperitur.* Unde Claudianus.

*O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Æolus armatas acies, cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad classica venti.*

Justus inter calamitates.

Prov. 12. 21. Hug. in hunc loc.

327. Elia Jordanis aquas, pallio percussas & divisas, sicco pede transit. Lemma. TRANSIT INTACTUS. Ita vir fortis inter casuum humanorum fluctus nihil unquam noxii madoris aut impatientiæ contrahit. Disertè Salomon. *Non contristabit justus, quidquid ei acciderit.* Nam, ut notat Hugo Card. *Tò acciderit: Accidens, inquit, adest, vel abest præter subjecti corruptionem; ita præsens prosperitas, & tribulatio viro justo adest vel abest præter ejus contristationem & conturbationem.* Oportunè S. Joannes Chrysofostomus. *Nihil aliud, inquit, tam molestum est, quam Deum habere offensum. Id si absit, non afflictio, non insidia, non alia res ulla molestiam afferre potest rectè sapienti: sed quemadmodum exiguum scintillam, si in profundam aquam immergas; ita quamvis magna animi dejectio, si in bonam incidit conscientiam, perit, facileque evanescit.* Quare D. Thomas docet, in Christo & justis fuisse tristitiam quæ apprehenderet & sentiret mala, non quæ perturbaret rationem. Pulchrè Comicus.

*Continentis ac patientis vita tranquillissima est;
Beata vita perpes est tranquillitas.
Gymnasium sapientia est tranquillitas;
Vis dolere, vis gaudere parcius? vive tibi.*

Cæterum eodem symbolo etiam illos significaverim, qui malorum consortia innoxii transeunt. Nam sicuti gravioris culpa est, inter bonos, bonum non esse, ita, asserente S. Gregorio, immensi præconii est, bonum etiam inter malos extitisse.

Societas mala. S. Greg. 1. Mor. c. 1.

Charitas.

S. Chrysof. hom. de Elia. S. Ambr. c. 3. de Isaac. Sancti.

328. Elia curru igneo in aethera rapitur. Lemma. ATTOLLOR AB IGNE. Ignis nomine charitatem intellige, cujus rotis, quasi alis, in cælum subvehimur. Unde de Elia ait S. Chrysofostomus, *Ignem currus congruebat igneo Elie animo ad eum vehendum in cælum.* Et S. Ambrosius. *Hic charitatis alis Elia curru igneo & equis igneis ad superna translatus.* Elia enim toto vitæ suæ spatio non nisi zelum, mentemque igneam spirabat. Porro Elia, curru igneo in cælum sublatus, insignem æternæ gloriæ typum exhibet, quæ justos omnes, post triumphas hujus mundi calamitates recipit. S. Ambrosius. *Elia, magister Elisei, nonne Angelis ducentibus raptus ad cælum est, & quadrigâ igneâ impositus, quasi in quodam triumpho victor ascendit? Victor enim extiterat, non gentium barbararum, sed secularium voluptatum. Siquidem graviores inimici sunt pravi mores, quam hostes infesti: ut facilius intelligamus, hoc tempore malignitatem hostium vinci posse quam morum.*

S. Ambr. serm. de Elia.

329. Filius Sareptanæ viduæ unicus ex aegritudine lethali decesserat. Misératus afflictam Elia, susceptum de materno sinu exanimem puerum defert in suum ipse cœnaculum, reponit in lectulo, in precibus effunditur. Inde contractis ad modum puerilis

corpuseculi membris, os ori, oculos oculis, manus manibus, pedes pedibus componit, tertiumque repetito incubitu & inhalatione spiritus, tandem animam exanimi corpori reducit. Lemma. VITAM INCUMBENDO REDUCIT. Hæc Elia super exanimem puerum incubatio significat animarum zelum; est enim peccator quasi cadaver exanime & frigidam, gratiâ cœlesti destitutum, quæ est vita animæ. Unde viro zeloso indiget, qui ei vitam ac calorem amoris Dei, detestationisque scelerum inspiret. Ita faciebat Paulus, *Factus sum, inquit, infirmus infirmis, ut infirmos lucrifacerem.* Et, *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Porro etiam Incarnationis mysterium hoc symbolo representatur. Nam Christi Deitas expandit se super humanitatem nostram, eique quasi seipsam admensa est, & coarctavit, ut frigidam calefaceret, exanimem animaret, mortuam vitam redderet. Unde *Cum clamore valido ac lacrimis preces offerens, exauditus est pro sua reverentia.* Ad rem S. P. Augusti. *Filius viduæ defunctus jacebat, quia filius Ecclesiæ, id est, populus gentium, multis peccatis & criminibus mortuus est. Orante Elia filius viduæ suscitatur; veniente Christo filius Ecclesiæ, id est, populus Christianus, de carcere mortis reducitur; Elia inclinatur in oratione, & vivificatur viduæ filius. Et Christus procumbit in passione, & suscitatur populus Christianus.* Et S. Prosperus. *Dominus Jesus seipsum exinani vitæ formam servi accipiens: parvum se illi parvo coarctavit, ut efficeret corpus humilitatis nostræ conformæ corpori gloriæ suæ. Faciens subter se frigidum suo calore succendit. Sic suscitatus est mortuus, dum a morte perpetua justificatus est impius.*

Zelus animarum.

1. Cor. 6. 22,

Galat. 4. 9.

Christi incarnatione.

Rom. 9. S. Aug. serm. 201 de temp.

S. Prosper. p. 1. Prædic. c. 3.

A C H A B. Caput CXIV.

330. Rex Israël ditissimus Achab, avaritiâ fuit admodum inexplebili, ut regis amplissimi opibus minimè contentus, etiam in pauperissimi Nabothi vineam involare, eamque diripere non erubuerit. NUNQUAM SATIATUR AVARUS. Inexplebili est avaritia; quò plus consequitur, hoc plura appetit. Hic tortor animi & corpus Achabi cruciavit, nec ullam ei quietis partem concessit, donec Nabothi vineâ cupiditatibus suis adjiceret. Insigniter S. Ambr. *Inflammatur lucro avaritia, non restinguitur. Quasi gradus quosdam cupiditas habet, quò plures ascenderit, eò ad altiora festinat, unde fit gravior ruina lapsuro.* Et post nonnulla. *Deniq; nos docet scriptura Divina, quam misere egeat dives avarus, quam abjectè mendicet. Rex Achab in Israël erat, & pauper Naboth; ille regni opibus asuebat, iste angusti soli cœpit posse possidebat: nihil pauper de possessionibus divitis concupivit; Rex sibi egere visus est, quia vineam habebat pauper vicinus; Quis igitur tibi pauper videtur? qui contentus est suo, an qui concupiscit alienum? alter pauper censu videtur, alter est pauper affectu.*

Avaritia.

S. Ambr. Naboth c.

331. Achabus Rex, velut mancipium vilissimum, Jezabeli, Domina potius, quam uxori suæ, venundatus videri potuit; hæc enim instigante, peregrinam religionem induxit, aras Baali struxit, vineâ Nabothi rapuit, ipsum Nabothum cum filiis per summum nefas è medio sustulit; donec tandem ipse in tot flagitiosorum penam telo sit interfectus. Lemma. NOCET FÆMINA, SI IMPERAT. O quoties etiam hodie verum illud Isaie, *Populum meum exactores sui spoliaverunt, & mulieres dominatae sunt eis.* Calamitas calamitatû gravissima. Portentum est, si pedes manusve capiti imperet; nõ minus, si marito dominetur uxor. Vir uxore non agit, sed agitur; imo rapitur. quocirca quæ lubet ipsius Proserpinæ, etiam ad inferos. Monet Siracides. *Ne des mulieri potestatem animæ tuæ, ne*

Isa. 3.

Famina impotentium imperium.

Eccl. 9.

ingre-

ingrediat in virtutem tuam. Cato monet viros, ne uxores sibi æquari sinant. Extemplo enim, inquit, simul ac pares esse ceperint, superiores erunt. Proinde dato franos impotentis natura, & indomito animali; desperare, ipsas modum licentia facturas, nisi vos faciatis.

N A B O T H. Cap. CXV.

332. NAboth ob negatam vineæ possessionem, Jezabele iubente lapidibus obruitur. Lemma. VIS, NON JUS. Violentia enim, proximæ justitiæ excidium, omnes illius vires convellit, nullumque regia hujus virtutis vestigium relinquit; idque admodum accommodatè; cum vis vocabulo per anagrammatifinum inverso, jus evadat; metamorphosi non minùs malignâ quàm frequenti. Ciceronis dictum est, Nihil juri tam inimicum, quàm vis. Appositâ similitudine id comprobans Siracides; Concupiscentia spadonis, inquit, devirginabit juvenulam; sic qui facit per vim judicium iniquum: quasi diceret, quàm indignum, omnique juri contrarium est, à spadone vim inferri virgini, tam indignum & infame nefas est, à judice vim inferri justitiæ sibi conereditæ, ut nocentes absolvat, damnetq; innocentes! Justitia enim, Platone, Gellio & Picrio testibus, olim virginis incorruptæ forma representari solebat. Adversus Principes id ipsum gravissimè olim conquestus Isaias, Væ, inquit, qui condunt leges iniquas, & scribentes, injustitiam scripserunt: ut opprimerent in judicio pauperes, & vim facerent causa humilium populi mei. Et Jobus. Vincam ejus, quem vi oppresserunt, vindemiant.

E L I S Æ U S.

Cap. CXVI.

333. ELisæus ab Eliâ pallium, & cum eo spiritum duplicem (duplò majorem) accipit. Lemma. VIRTUS AB EXUVIIS. Hinc disces, suam sacris Divinorum lipsanis esse virtutem, dignamque hominum ergà illâ venerationem. Eam ob rem D. Chrysostr. provocat Christianos ad monumenta Martyrum, spondetque uberrimam ab iis salutem. Sanctorum enim, inquit, non modò corpora, sed & ipsi loculi & monumenta spirituali gratiâ referta sunt. S. Augustinus tot miracula ad S. Stephani reliquias brevissimo tempore facta testatur, ut multis libris scribendis opus foret, si omnia percenseri deberent. Rursus idem Chrysostr. affirmat, Diaboli exhorrere, & fugere ipsas catenas, quæ licet ferreæ sint naturæ, Divinâ tamen gratiâ & potentiâ plena sunt, & ab his demonum pravi spiritus enecantur. Deniq; S. Greg. Nazianz. Omnia, inquit, potest pulvis Cypriani, cum fide, ut sciunt hi, qui ipsi experti sunt, & miraculum ad nos usque transmiserunt.

334. Elisæus filium Sunamitidis à morte suscitavit, ad staturâ ejus sese toto corpore componens. Nam, ut sacra Pagina loquitur, Incubuit super puerum, posuitque os suum super os ejus, & oculos super oculos ejus, & incurvavit se super eum, & calefacta est caro pueri. OMNIBUS OMNIA. Verbis è D. Paulo mutuatis, Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. Ita omnes Prædicatores, caterique animarum præfides sese proximorum infirmitatibus quàm maximè accommodare debent, idque omni conatu facere, ut peccatores, veluti mortua cadavera, è scelerum veterno reviviscant, S. Jordanes, S. Dominici in Generalatu successor, dicere solebat. Si cuicumq; scientia aut disciplina tantum studuissem, quantum studui huic sententiæ D. Pauli, O-

mnibus omnia factus sum. essem doctissimus & eminentissimus in illa; quia tota vita mea studui me accommodare cuilibet, ut essem miles cum milite, nobilis cum nobili, plebeus cum plebeio, procurando semper hac ratione ipsorum emendationem, atq; advigilandò, ne perderem aut laderem animam meam per lucrum aliena. Porro Elisæus, uti nomine, ita & facto representavit filium Dei. Pulchrè id explicans S. P. August. Venit, inquit, Elisæus, & ascendit in canaculum, quia venturus erat Christus, & ascensus crucis patibulum. Inclinauit se Elisæus, ut puerum resuscitaret; humiliavit se Christus, ut mundum in peccatis jacentem erigeret. Misit Elisæus oculos super oculos, manus super manus: Videte fratres, quantum se vir ille perfecta ætatis contraxit, ut parvulo mortuo & jacenti congrueret: Quod enim Elisæus in puerò præfiguravit, hoc in toto genere humano Christus implevit. Audi Apostolum dicentem. Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem. Quia parvuli eramus, parvulum se fecit. Quia mortui jacebamus, prius se medicus inclinavit; quia revera fratres nemo potest jacentem erigere, si se noluerit inclinare.

334. Naaman, princeps Syrus, Elisæi jussu septies in Jordane tinctus, à lepra sanatur. Lemma: E SEPTENARIO SALUS. Septena Ecclesiæ Sacramenta hoc Emblemate significantur, quibus originis peccati lepra abstergitur, suntque quasi septem animæ baptismata & ablutiones. S. Ambrosius, Disce, inquit, spiritualia sacramenta signari. Corporis remedium petitur, mentis acquiritur. Abluitur caro, affectus diluitur. Non enim magis corporis, quàm mentis lepram video fuisse mundatam: quando post baptismum veteris erroris colluvione detersa, negat se Divi alienis hostias, quas sponderat Domino, litaturum. Caterum septenarius numerus in sacris litteris plenitudinem, universitatem, & perfectionem significat, uti testatur S. Augustinus & Macrobius. Sic Sabbathum erat septimus dies; septimus item annus erat libertatis & Sabbathi terræ; septem hebdomadæ dierum erant Pentecoste, septem hebdomadæ dierum erant jubileum. Orationis Dominicæ petitiones, extrema Servatoris nostri verba, Spiritus sancti dona, Psalmi pœnitentiales, & Horæ Canonice numero clauduntur septimo. Unde etiam Deipara Virgo, veluti absolutissimum omnis perfectionis prototypon, in sacris litteris non nisi septies locuta legitur. 1. Quomodo hoc fiet. 2. Ecce ancilla Domini. 3. Maria salutavit Elisabeth. 4. Magnificat anima mea Dominum. 5. Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. 6. Vinum non habent. 7. Quodcunque jusserit vobis, facite.

335. Eidem symbolo inscribens. NON AQUA, SED OBSEQUIUM. Tametsi enim Jordanis aquæ naturâ suâ nihil ad emundandam lepram potuerint, imò cateris Damasci fluvii, Abanâ & Pharfare longè infirmiores fuerint, cœca tamen obediendi voluntas eam sanandi virtutem Jordani indidit, & obsequenti Naamo opem pro votis efficacissimam tulit. S. Hieronymi monitum est. Crede tibi salutare, quidquid monasterii Præpositus præceperit, nec de majorum sententia judices, cuius officii est obedi, & implere quæ jussa sunt, dicente Mose, audi Israël & tace. Breviter S. Gregorius. Nescit judicare quisquis perfectè didicit obedire. Climacus veram obedientiam suis coloribus depingens, Obedientia, inquit, est perfecta abnegatio propria animæ & corporis, mors voluntaria, vita sine solitudine, navigatio sine damno, sepultura voluntatis, est iter facere dormiendo, suo onere aliis imposito.

336. Elisæus, projecto in aquam ligno, ferrum natrare facit. Lemma: A LIGNO SUBLEVATUR

Christus. S. Aug. serm. 106. de temp.

Sacra Sacramenta s. Ambrosii. 4. in c. 4. Lib. 1. ca.

Septenarius numerus. Macrobius lib. in somnium Scipionis. c. 6.

Maria V. septies locuta.

Obedientia cœca.

S. Hier. ad Rusticum.

S. Greg. in l. 4. Reg. c. 4. Climacus gradu 4.

S. Crux. IN ALTUM. Sanctam Servatoris nostri Crucem hæc imago repræsentat: infelix enim & misera hominis natura ob peccati originarii gravitatem in mortis & æternæ damnationis pelagus instar ferri delapsa, sine sanctæ Crucis ligno emergere non potuit. Difertus in rem præsentem S. P. Augustinus. *Veniens Elifæus, inquit, misit lignum: & natavit ferrum. Quid est lignum mittere, & ferrum in medium producere, nisi patibulum crucis ascendere, & de profundo inferni humanum genus erigere, ac de omni peccatorum limo per crucis mysterium liberare? postquam verò natavit ferrum, misit manum Propheta, & recepit illud, & rediit ad utiles usus Domini sui. Ita & de nobis factum est fratres dilectissimi, qui de manu Domini superbiendo cecideramus, per crucis lignum iterum ad manum vel ad potestatem Domini redire meruimus. Et ideò quantum possumus, cum ipsius adiutorio laboramus, ne iterum superbiendo de manu Domini corruamus.* Et S. Ambrosius. *Vides ergò, quod in cruce Christi omnium hominum levatur infirmitas.*

S. Ambr. l. 2 de sacram. c. 2.

Societas bona.

Reliquiæ Sancto- rum.

S. Chryso- st. r. hom in Mar- tyrem Igna- tium.

337. Cadaver hominis, in sepulchrum Elifæi projectu ex contactu ossium Propheta, revivificat. Lemma. TANTI EST, CONJUNGI BONIS. Hinc discas, bonæ societatis tantas esse vires, ut gravissimos quosvis peccatores ad pristinam animæ vitam revocare valeat. Porro Emblemate illo innuitur, sacras Divorum reliquias omnium miseriarum nostrarum efficacissima esse antidota, & certum naufragantis valetudinis portum. S. Chrysostomus. *Eam ob causam, inquit, concessit nobis Deus reliquias Sanctorum, ut nos ad se eorum imitatione perducatur, ut sint nobis velut portus quidam, & idoneum solatium eorum malorum, qua assiduo nos affligunt. Quamobrem vos omnes cohortor, fratres, ut si quis vestrum aegritudine animi, vel corporis morbo, vel quâvis aliâ calamitate premitur, ut cum fide huc accedat, & ad illis omnibus liberatus, magna cum lætitiâ revertetur &c. Utilis igitur cunctis hic thesaurus est, refugium salutare, tam illis, qui rebus duris atque asperis & peccatis conflictantur, ut ab iis liberentur, quàm illis, qui prosperè & feliciter degunt, ut diu fruantur bonis. Illis qui morbo laborant, ut bonam valetudinem consequantur; illis qui commoda gaudent valetudine, ne in morbum aliquem incurrant.*

J E Z A B E L. Cap. CXVII.

4 Reg. 9. 30.

Ibid. 37.

Forma fragilis & fortuna.

Ovid 2. de arte.

Ecl. 10. 13.

S. Ephrem tract. de iis, qui in Christo dormi- unt.

338. Jezabel, stibio picta, & fucata, epigraphen sustinet. MOX STERCUS ERIT. Hæc penè ipsa verba præsit Sacra Pagina. Porro Jezabel depinxit oculos suos stibio, & ornavit caput suum. At quis tantæ vanitatis epilogus? *Erunt carnes Jezabel sicut stercus super faciem terre in agro Jezabel; ita ut prætereuntes dicant, Hæcine est illa Jezabel?* Itane fortuna vices suas mutans, Jezabelicem è fumo gloriæ in imum ignorantie prostravit? Itane decor ille orbis pulchritudo in sordidum stercus degeneret, & canum vermiumque esca evadat? Verisimè Poëta.

Forma bonum fragile est, quantumq; accedit ad annos, Fit minor, & spatio carpitur ipsa suo.

Dilucidè id confirmans Siracides, ait, *Cum morietur homo, hæreditabit serpentes & bestias & vermes.* Et S. Ephrem. *Quid est homo? nihil. Quid homo? vermis. Quid homo? cinis ac pulvis. Quid homo? somnium. Quid homo? umbra; Ecce transiit, cessavit. Finem accepit magnus ille & invictus leo, tyrannus*

fortis, potens atque elatus, qui cunctis formidabilis erat; nunc jacet quavis ove mitior; qui magnus videbatur super multos, factus est tanquam nullus: qui alios tenebat, detentus est: qui ligabat, vinculis constrictus est. Hoc sine mundi pompa clauditur: in hanc catastrophem genus, forma, potentia desinunt. O quoties profuit, ista meminisse! S. Franciscus Borgias, Dux Gandiæ, permotus horrore aspecti cadaveris Isabellæ, conjugis Caroli V. nuper formæ miraculi, quod omnium in se oculos converterat, & alias quasvis venustates extinxerat, animum induxit ad falsa & fluxa bona contemnenda, & cœlestia terrenis, divina humanis, æterna caducis anteponenda. Optimum proinde S. Cypriani consilium est, *Inunge oculos tuos non stibio diabolico, sed collyrio Christi.* Cæterum etiam libidinosi hoc Emblemata mentem saniozem incutiat; huc enim stulti Libidinarum amatores, lascivos oculos & nares admovetè, & quas delicias insanè depercat, ex Jezabelis contemplatione discite; quas putabatis rosas, lilia, balsamum, sordes, lutum, cœnum, oletum, stercus esse deprehenditis.

Mors.

S. Cyprianus de opere & elemos.

Libidinosus.

A T H A L I A Cap. CXVIII.

339. Athalia, ambitiosæ crudelitatis monstrum, & scæmina supra omnes feras immanis, regnandi libidine ad eum effreni exarsit, ut, cum thronum suum non aliter stabilendum censeret, nisi effuso stemmatis Davidici sanguine, proprios suos nepotes ac filios omnes vastâ & promiscuâ cæde interfecerit. Lemma. MALUM MALA FÆMINA SUMMUM. Siracides cum suspirio pronuntiat, *Non est caput nequius super caput colubri, & non est ira super iram mulieris.* Et S. Chrysost. *O malum, exclamat, omni malo pejus, mulier mala! malum intolerabile, vipera irremediabilis, venenum insaniabile! si injuriam patitur, insanit, si honorem accipit, extollitur: si potentis uxor sit, non cessat die ac nocte, callidis stimulare sermonibus: blanditur nequiter, & quot vult importunè, rapit violenter.* O quoties hoc genus furivæ infamârunt secula, & non familiarum tantum, sed regnorum exitiis ultimæ steterè causæ!

Fæmina mala. Eccl. 25.

S. Chryso- st. serm de lo- Bapt.

J O A S. Cap. CXIX.

340. Joas initio regni longè optimus, cultum Divinum restituit, idola demolitus est, lucos ex- cidit, pacem, Religionem, justitiam longè latèque promovit. Tenuitque hæc Regis pietas taindiu, dum præceptorem habuit Jojadam sacerdotem; hoc verò è vivis sublato, mox ex optimo evasit pessimus: Prophetam interfecit, idolorum cultum non tantum permisit, sed ipse quoque, sprocto Dei templo, secutus est. Conquerentem audi ipsammet sacram paginam. *Fecit Joas, quod bonum est coram Domino cunctis diebus Jojada sacerdotis. Postquam obiit Jojada, ingressi sunt principes Juda, & adoraverunt Regem, qui delinitus obsequiis eorum, acquievit eis.* Et quomodò acquievit? *Dereliquerunt templum Domini Patrum suorum, serviuntq; lucis & sculptilibus.* Lemma. EX OPTIMO PESSIMUS. Tanta est mortalium inconstantia! hinc illud Sapientis. *In vita ne laudes quemquam.* Nimum quantum initia & finis in motibus hominum distant, Joas quantum mutatus ab illo! miratur hoc S. P. August. & exclamat. *Uidimus multos Domine, & audivimus à Patribus nostris, quod utiq; sine magno tremore nõ credo, sine multo timore non confiteor, ascendisse primitus quodammodo usque ad cætos, & inter sidera nidu suum collo-*

2. Paral.

Incon- stantia.

Perfere- rantia.

S. Aug. in- liloq. c. 2.

Educa-

casse;

casſe, poſtmodum cecidiſſe uſque ad abyſſos. Eodem Symbolo doceris, quantum in hominibus poſſit bona educatio, & unius viri auctoritas ac ſapientia. Quis enim melior Joâ, vivente Jojadâ? Quis deterior, eo extincto.

342. Zacharias Pontifex, ſpiritu Dei concitatus, ſummo vigore contra ſacrilegos cultus, à Joâ Rege inſtitutos detonuit. Inde Rex efferatus, eum in ipſo templi atrio, ubi tum concionabatur, lapidibus obrui indigniſſimè juſſit, Extremæ morientis voces exceptæ, Videat Deus, & requirat. Nec in irritum cecidère. Nam Judæi per Hazaëlem Syriæ Regem, paulò poſt graviffimè ſunt afflicti; Joas probris ac plagis ab hoſtibus affectus; morbus inde ab eo contractus & cruciabiles dolores; ſervi in eum conjurârunt, morteque violentâ fuſtulerunt. Unde lemma. SEQUITUR SUA PÆNA NOCENTEM. Hanc ipſam vindictam prædixit perfidis Judæis Chriſtus. *Væ vobis Scriba & Phariſai hypocrita &c. ut veniat ſuper vos omnis ſanguis juſtus &c. uſque ad ſanguinem Zachariæ, filii Barachia (ſeu Jojadæ, ut explicat D. Hieronymus) quem occidiſtis inter templum & altare.* Atque adeò, Magno Auguſtino teſte, *Hæc pœna malorum eſt atque exitus, ut primò cupiditarum ſuarum igne vaſtentur, deinde malorum operum fetore à cætu beatorum abjiciantur, poſtremo arrepti atque ſubmerſi, ineffabiles pœnas luant.*

A M A S I A S.

Caput CXX.

342. **A** Maſiam, Judææ Regem, nupera victoria, quam Deo Duce ab Idumæis retulit, adeò inſlavit, ut Deum reliquerit, Idolis thura cultumq; detulerit, & Iſraëlitas, propriis nixus viribus, bello aggredi deſtinârît; donec permittente Deo ab hoſtibus captus, ante victoris currum in vinculis actus, obtruncatusque ſit. Lemma. MISERUM VICTORIA FECIT. Cladibus ſuis doctus Amaſias, docet alios, magnam felicitatis partem eſſe, felicitatis ſenſu non nimium tangi; fortunæ indulgentiam, niſi modè habebatur, uno momento everti: Qua de re graviffima ſunt non apud profanos ſolum, ſed etiam apud factos documenta. Sapienter Paulus Conſul apud Livium. *In ſecundis rebus, inquit, nihil quemquam ſuperbè ac violentè conſulere decet, nec præſenti credere fortuna, cum, quid veſper ferat, incertum ſit. Is demum vir erit, cujus animum nec proſpera flatu ſuo efferent, nec adverſa infringent.*

I O N A S. Cap. CXXI.

342. **J**onas Vates, ortâ tempeſtate, ductis fortibus projicitur in mare, & ceſſat tempeſtas. Lemma, ipſius Jonæ ore exceptum. EJICIAR EGO, UT TEMPESTAS DESINAT. Tanta enim fuit Jonæ charitas, ut ſervandæ aliorum ſaluti, ipſe ſolus perire voluerit. Eorum hæc idea eſt, qui patriæ incolumitati ſuam poſtponunt. Tullius, *Charitas, inquit, ſunt liberi, propinqui, familiares; ſed omnes omnium charitates patria una complexa eſt, pro qua quis bonus dubitet mortem appetere, ſi ei ſit proſuturus?* Et rurfus. *Nullus eſt caſus pro dignitate & libertate patriæ non ferendus.*

344. Jonas è ceto, veluti in ſepulchro, triduum circumfertur vivus in pelago; & tandem precibus ad Deum fuſis, in littus à piſce vomitur. Lemma. UT VIVERET PERIIT. Chriſtum, è morte redivivum, hæc figura præ cæteris omnibus accommodatiſſimè repræſentat; uti enucleatè expendit, tra-

Mundi ſymbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

ditque Doctorum Phœbus Auguſtinus, his omnino verbis. *Miſſus Jonas ad civitatem Niniven, ut ejus finem prædicaret; Miſſus eſt Chriſtus à Patre, ut finem mundi omnibus demonſtraret. Aſcendit navè Propheta fugiens; lignum Chriſtus aſcendit, per mare hujus ſæculi tranſiens. Irruit tempeſtas magna in mari; perturbatio maris, perſidia Judeorum. Projectus eſt è navi in mare Jonas; mors Chriſti in cordibus gentium collocata eſt. Suſceptus eſt à beſtia Propheta cuſtodiendus, non comedendus; audi hic ipſius vocem Chriſti per ſanctum David: Non derelinques animam meam apud inferos, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem; In ventre beſtia marina oravit Jonas; ſanctos in inferno Chriſtus descendens mortuos ſuſcitavit. Tertio die Propheta littori incolumis eſt redditus; die tertio Chriſtus de ſepulchro ſurgens ſuper cælos eſt exaltatus. Ad prædicationem Jonæ Propheta per pœnitentiam ſalvata eſt civitas; per Chriſti prædicationem ſancta Jeruſalem redempta eſt civitas. Cæterum Jonas, è piſce redivivus, corporum noſtrorum reſurrectionem probat, uti eruditè explicat S. Iren.*

345. Jonâ concionante & interminante, reſipiſcunt Ninivite; moxque ſupplicii jamjam decreti veniam conſequentur. Lemma. TIME TONITRUA, UT EVITES FULMINA. Ita ni nimum manifeſto indicio te à reproborum excidio immunem credere poteris, ſi Prædicatorum minis & exhortationibus aures præbeas morigeras ac benignas. Nam D. Chryſoſtomo teſte, *uti eſerire ſignum eſt valetudinis in corpore, ſic amare Divina eloquia, indicium maximum ſanctitatis in anima.* Dilucidè Servator, *Beati qui audiunt verbum Dei & cuſtodiant illud.* Andreas Vega, *Ninive, inquit, ut verifiſimile eſt, multos habuit, qui ab accepta gratia aliquando exciderunt, & tamen ſubito ad prædicationem Jonæ Deum agnovit, & per pœnitentiam non ſolum interminatae mortis periculum evaſit, ſed & ut Chryſoſtomus aſſerit, vite incognita coronam accepit, faciliuſque eſt, ut Auguſtinus ait, evacuata comminatio Prophetae, quàm humiliatio pœnitentia.* Denique Emblemate illo edoceris, Deum graviffima ſupplicia non nunquam minitari, ut illorum formidine ſupplicia omnia effugiamus. S. Chryſoſtomus, *Homines, inquit, minantur ſupplicium, & re ipſa inſigunt; at non ſic Deus, ſed contrâ omnino, & prædicat, & differt, & verbis terret, & nihil non facit, ut, quæ minatur, auferat. Hoc etiam fecit in Ninivitis. Nam ille quoque arcum retendit, & gladium vibravit, & jacula paravit, & ictum non inſlxit. An non tibi videntur Propheta verba eſſe arcus, & telum, & gladius acutus, quando dicit, adhuc quadraginta dies, & Ninive ſubvertetur? ſed telum non emiſit; non ideò enim erat apparatus, ut emitteretur, ſed ut reponeretur.*

346. Jonas, ſub hederâ umbram & quietem captans, paulò poſt, urente ſole, & vermiculo totam rodente hederam, gaudia ſua triſtis perdit. S. Scripturæ verba ſunt, *fecit ſibi met (Jonas) umbraculum, & ſedebat ſubter illud in umbra, & latatus eſt Jonas ſub hederâ latitiâ magnâ.* Hoc quamdiu? ſubito Deus aufert, quidquid hoc erat umbraculi: *Et paravit Deus vermem, aſcenſu diluculi in crassiſſum, & percussit hederam, & exaruit. Et petiit Jonas anima ſua ut moreretur, & dixit, Melius eſt mihi mori, quàm vivere.* O lætitiâ & brevem & inanem! Unde lemma è D. Paulo mutuatum. MOMENTA-NEUM QUOD DELECTAT. Hedera enim illa vaniſſimam mundi, omniſq; voluptatis terrenæ ſpem ſub oculos ponit; quippe quæ, ut S. textus loquitur, *ſub una nocte nata eſt, & ſub una nocte periit.* Mundi Certè enim honor, pompa, delitiæ, opesque mundi, honores

S. Aug. l. 4. de ſymb. ad catech. c. 6.

Reſurre-ctio hominum.

S. Iren l. 5. cont. Hæref. c. 5.

Reſurre-ctio Dei liberaliter au- dire.

S. Chryſoſt. hom. 14. m. Genef.

Vega l. 13. de juſtific. c. 5.

Pœnitentia. S. Aug. l. de Pœnit. med. cap. 5.

Minæ Dei.

S. Chryſoſt. Hom. in rſ. 7.

Job 4. v. 5. & 6.

ibid. n. 7. & 8.

Voluptas terrena brevis.

Jon. 4. 10.

quæ & divitiæ.

Mundi honores & divitiarum.

quæ unâ nocte obveniunt, unicâ tantum nocte durant, iterumque vix nata vel flaccescunt, vel à morte, morbo, odio, rapinâ, aliisque mundi injuriis, ceu totidem vermibus, subito eroduntur. Æquo id animo ponderans Tullius, sapienter censet, animum ab omni terrena voluptate avocandum, solumque in cœlesti ac stabili defigendum. *Cogitantes superiora, inquit, atque cœlestia, hæc nostra ut exigua ac minima contemnamus.* Et rursus. *Confer nostram longissimam aternitatem, & brevissimam reperietur: tunc erimus beati, cum corporibus relictis, cupiditatum & emulationum erimus expertes.* Item. *O Diiboni, quid est in hominis vita diu? Mibine diuturnum quidem quidquam videtur, in quo est aliquid extremum. Cum enim id advenit, tum illud, quod præterit effluxit, tantum remanet quod virtute & rectè factis sit consecutus. Hora quidem cedunt, & dies & menses, & anni, nec præteritum tempus unquam revertitur, nec, quid sequatur, sciri potest. Verissimè Seneca Tragædus.*

Cicero 9. 4. Academ.

Idem in Tusculan.

Idem in Cærenamajore.

Seneca in Thyeste.

*Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens jacentem,
Nemo confidat nimium secundis
Nemo desperet meliora lapsus.
Miscet hac illis, prohibetque Chloto
Stare fortunam, rotat omne factum
Nemo tam Divos habuit faventes,
Crastinum ut possit sibi polliceri
Res, Deus nostras celeri citatas*

Turbine versat.

OZIA S. Cap. CXXII.

347. **P**ROSPERI rerum successus, cum debuissent Oziam Regem ad venerationem & amorem liberalissimi Numinis accendere, arrogantiam & Dei contemptum ei induxerunt; nam regio non contentus diademate, sacerdotum insuper ac Pontificum involare tentabat munus & infulas; templum enim ingressus, thuribulum præter morem arripit, thura super altare reluctantem Pontifice incensurus: mox tamen vindicta Divina audentem percussit leprâ, & arâ solioque ejectum, tandem etiam vitâ exturbavit. Lemma. **SUPERBUM PROSPERITAS PERDUNT.** Salomonis testimonio, *Prosperitas stultorum perdet illos.* Sapientes atuntur rebus secundis ad suum commodum & virtutis profectum; insipientes ad superbiam & interitum, quod de Ozia S. Scriptor asserit. Pulchrè S. Bernardus. *Prosperitas incautis est hoc ad disciplinam, quod ignis ad ceram; quod solis radius ad nivem & glaciem. Magnus, qui in adversa incidens, non excidit à sapientia; nec minor, cui felicitas si arrisit, non irrisit. Quanquam facilius invenerim, qui sapientiam retinuerunt contrariâ sibi fortunâ, quam qui propitiâ non perdiderunt.* Et S. Chrysostomus. *Non ferebat, inquit, Ozias principatus magnitudinem; sed quemadmodum ex edacitate nascitur inflatio, ex inflatione gignitur febris; deinde ex febre plerumque mors: itidem & hic ex actionum eminentia, nata est superbia: mox ex superbia nata est appetentia rerum ipsi non congruentium, nempe muneris Pontificii.* S. Scripturæ de Ozia verba sunt. *Cum roboratus esset, elevatum est cor ejus in interitum, & neglexit Dominum Deum suum.*

Prosperitas nocet incautis. Prov. 1.

S. Bern. 12. de consid. c. 12.

S. Chrysost. Hom. de verbis Iſaiæ.

2. Paral. 26.

Sacerdotum libertas in suo officio defendendo. 2. Paral. 26.

348. Irruentem ad thura adolenda Oziam Regem, impetu, quo poterat, maximo repulit Azarias Pontifex, octoginta sacerdotum globo cinctus; quod nefas existimârint, manus profanas sacris admoveri ministeriis. Lemma. **PROCUL HINC, PROCUL ESTE PROFANI.** Sacræ Paginæ verba

sunt, *Sacerdotes restiterunt Regi, atque dixerunt; non est tui officii, Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed sacerdotum, qui consecrati sunt ad hujusmodi ministerium.* Vide, inquit in rem præsentem Chrysostomus, *libertatem; vide mentem servire nesciam; vide linguam calos attingentem; vide orationem imperterritam, & nullo fastigio humano concutiendam.* Hæc libertate usus est S. Ambrosius, cum Theodosium Imp. intra cancellos Chori, sacrorum hominum locum, rei Divinæ assistentem, jussit inde recedere, cum dicto: *Purpura Imperatorem facit, non Sacerdotem.* Et ille non minus promptè demisseque paruit, quàm fortiter Ambrosius imperavit. Abeste ab aris profani; *Nec quisquam summat sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, quemadmodum Aaron.*

S. Chrysost. hom. 4. de verbis Iſaiæ. Laicus non se inmiscet officio sacerdotum.

Heb. 5.

ISAIA S. CAPUT XXIII.

349. **O**RANTE Iſaiâ, in Ezechia Regis gratiam, Sol umbram suam decem gradibus in horologio sciotherico retrahit. Lemma. **CLARIUS EX UMBRA.** Sicuti enim Ezechias Divinam beneficentiam è retrogradâ illâ Solis umbra perspicuam erga se habuit, ita Dei benignitas rebus in afflictis quam maxime elucet. Ut adeò ab Apostolo verissimè vocetur, *Deus patientie & solatii,* seu oceanus omnis consolationis, quàm in servos suos afflictos subindè adeò cumulatè effundit, ut illis capiendis impares exclamare cogantur cum S. Francisco Xaverio, *Satis est Domine, satis est.* Porro sicuti Dei, ita & hominum amicitia è calamitatum umbris clarior efficitur, & in illis veluti lapide lydio probatur. Unde Siracides. *Si possides amicum, in tentationibus posside eum.* Nam, ut sapienter Beda, *Amicum res secunda parant, adversa probant.* Et Isocrates apud Maximum, *Amicos ex vite calamitate & periculorum participatione probato: aurum enim igne probamus, amicos autem in rebus adversis dignoscimus.* Certè Deus amicorum omnium fidelissimus, *Consolatur nos in omni tribulatione nostrâ.* Quare apud S. P. N. Augustinum canit Poëta.

Benignitas Dei in calamitatibus.

Rom. 15. 5.

Amicitia inter calamitates cognoscitur.

Ecl. 6. 7. Beda in Prov. verb. list.

2. Cor. 1. S. Aug. 1. amicitia. c.

*Non est persona, sed prosperitatis amicus,
Quem fortuna tenet dulcis, acerba fugat.*

EZECHIAS. Caput CXXIV.

350. **E**ZECHIAS, collapsam Religionem restitutus, proprio aliis prævit exemplo; & quæ fieri voluit a suis, prius ipse præstitit; faciendâ jussit non tam verbis quàm factis, uti prolixè testantur Regum Fasti. Hinc est illud Sacræ Paginæ de optimo Rege elogium. *Fecitq; mandata ejus, quæ præceperat Dominus Moysi.* Lemma. **PRÆEUNDO RESTITUIT RÊM.** Nihil certè Regum exemplis est efficacius. Nervosè Numenius Stoicus dixit, Regem esse opus Dei, legem Regis, legis justitiam, justitiæ felicitatem. Quamobrem invigilandum Principibus, ut justè, sanctèque in regno omnia administrarent, & ipsi exemplo præluceant, quibus convenit esse innocentia templi, arasque justitiæ. *Nihil in suis penatibus, ait Cassiodorus, venale habeant; nihil ambitioni atque avaritiæ pervium; omnia favori potentium, & libidini clausa.* Quid, quod subditi vehementer ad virtutis studium excitentur, si vident eos, qui præfunt, incitamenta magis factis quàm præceptis præbere? nam ut Plutarchus docet, *Oportet principem, & quemlibet magistratum, moribus imperium docere.*

4. Reg. 18.

Exempli efficacitate imperant.

Cassiod. l. 1. c. 12.

Plut. in cæc.

351. Posteaquam Sacra pagina de optimo Rege Eze-

SENNACHERIB.

CAPUT CXXV.

Ezechia dixerat, *Fecitque mandata ejus, quae praeceperat Dominus Moysi, mox subjungit, Unde & erat Dominus cum eo, & in cunctis, ad quae procedebat, sapienter se agebat.* Quare Ezechias, Judaeis ex Assyrii tributi servitute liberatis, sacrilegis delubris fanisque everfis, & plurimis victoriis, aliisque praeclare gestis, conspicuus, epigraphen tenet. **DUCE DEO.** Nempe Deo duce procedunt expedite cuncta. Sapienter Aristides; *Reges optime res humanas administrant, cum se reddunt Deo similes.* Ezechiam pietas cum Deo conjunxit: Dei familiaritas sapientiam ei peperit: sapientia thesauros & opes attulit, tam regni, quam animi, nullis fortunae injuriis eripendas. Ex his consecuta est illa felicitas, quam Deus promisit, *Quicumque honorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* Pulchre S. P. Augustinus. *In hoc agone, cum laboramus, Deum poscimus adiutores; si enim nos ipse non adjuvat, non dico vincere, sed nec pugnare poterimus.*

352. Ezechias morbo lethifero implicabatur adeo gravi, ut non ab hominibus tantum, sed ab ipso etiam oraculo Divino, per Isaïam denuntiato, fuisset judicatus immedicabilis. Morbum hunc ideò à Deo immissum censet D. Hieronymus, ne de victoria, tricennio post adversus Assyrios obtinenda, insolesceret. Lemma. **NE PEREAT, ÆGROTAT.** Deus, quos amat, castigat, arguit. Religiosissimus olim senex discipulo ægrotanti dixisse fertur: *Ne tristeris fili mi, ob morbum corporis. Si ferrum es, per hunc ignem rubiginem exues; si aurum es, novum nitorem indues.* Eleganter S. P. Augustinus. *Si aurum es, inquit, quid timens ignem? si frumentum es, quid times tribulam? non apparebis, qualis antea eras in spica, nisi tribula conterendo, à te separaverit paleas. Si oleum es, quid times pressuram preli? non declarabitur species tua, nisi etiam pondus lapidis à te secreverit amurcam.* Et rursus. *Sicut sub uno igne aurum rutilat, palea fumat; ita una eademque vis, bonos probat, purificat, eliquat, malos damnat, vastat, exterminat.* Morbus est lapis lydius, examinatio virtutis, scrutator conscientiae, excitator poenitentis animi, monitor aeternitatis.

353. Ezechias, Regum aliis optimus, divitias suas regias, quas ex præda Assyria nimium quantum instruxerat, auxeratque; superbe ostentans, mox hujus jactantiae, tametsi levissimae, poenas satis graves dedit; Dei enim incurrit reprehensionem, & Isaïae Vatis in seros posteros prælagas minas; futurum quippe, ut, quos geniturus erat liberos, & thesauros, quibus intumesceret, Babylonii in terras suas prædando deportarent. Sacrae Paginae verba sunt, *Elevatum est cor ejus, & facta est contra eum ira & contra Judam, & contra Jerusalem.* Lemma. **PERDIT, DUM OSTENTAT.** Huc convenit illud Horatianum.

--- Tacitus pasci si posset corvus, haberet Plus dapis, & multo rixæ minus, invidiaeque.

Id ipsum in actionibus virtuosis experimur, quas dum vanè ostentamus, non tantum perdimus, sed insuper Divinam Nemesis in nos concitamus. Merito Cassianus ait, *Ezechiam sole & morte retrogressis, elationis telo concidisse.* Accommodatè S. Bernardus, *Time sagittam (gloriam vanam) leviter volat, leviter penetrat; sed dico tibi, non leve vulnus infligit.* Crescit è virtutibus vana gloria, & vires acquirit. *Cetera vitiorum genera, inquit rursus Cassianus, solent eos tantum impugnare, quos superarint in certamine; hoc vitium suos victores acrius insensatur.*

354. **R**ex Sennacheribus, obsidens Hierosolymam, immisso caelitus Angelo, centum octoginta militum millibus unâ nocte deletis conciditur, Lemma è Prudentio subjunctum. **FRANGIT DEUS OMNE SUPERBUM.** Prudentii verba sunt,

Desine grande loqui, frangit Deus omne superbum, Magna cadunt, inflata crepant, tumefacta premuntur, Disce supercilium deponere.

Decreto indispensabili Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Incredibilis erat Sennacheribi adversus Deum superbia, ut ausus sit dicere. *Quis est ex omnibus Diis terrarum, qui eruerit terram suam de manu mea? O homo! ô lutum! ô cænum! contra quem insurgis? quem injuriâ & convitio lacessis? Eum, quem columna caeli contremiscunt, & parent ad nutum ejus, Deus, Deus est, qui tibi conuua franget superbe.* *Quid tam superbum, quid tam ingratum videri potest, inquit S. Hieronymus, quam adversus ejus vivere voluntatem, à quo ipsum vivere acceperis? quam illius praecepta despiciere, qui ideò aliquid imperat, ut causam habeat remunerandi? Nanquam impunè superbit homo; Nam superbia turrim evertit, (Verba sunt Innocentii Papæ) Linguam confudit, prostravit Goliath, suspendit Anan, interfecit Nibhazorem, peremit Antiochum, Pharaonem submersit, & Sennacherib interemit; sedes ducum superborum destruxit Deus, & radices gentium superbarum arefecit.*

355. Sennacheribum Deus ad plectendas gentes flagellum adhibuit, & veluti licetorem ac satellitem iræ suae, sed tamen vindicem Dei manum minimè effagit tyrannus Sennacheribus; nam post exercitum suum ad internecionem ab Angelo deletum, Ninivem est reversus, ibique tamultuantium seditione exterritus ad delubrum confugit, ubi à duobus natu majoribus filiis ad ipsum aram trucidabatur. Lemma. **QUI PRÆDARIS, ET IPSE PRÆDABERIS.** Alludunt lemmatis verba ad illud Isaïae. *Va tibi qui pædaris, nonne & ipse prædaberis? & qui spernis, nonne & ipse sperneris?* Nimirum instrumenti loco adhibet Deus improbos, ut iusti per ipsos flagellentur; eâ tamen conditione, ut ipsos etiam flagellatores sua postea maneat promerita poena. Ita flagella Dei fuerunt, seque nominarunt Attila; Tamerlanes, Totila, aliique prædones orbis, ebrii semper, & nunquam futuri humano sanguine. Ergo inter hostium injurias observandum, quod Magnus Ethices Magister, S. Augustinus, commonet. *Quidquid acciderit iusto, voluntati Divina deputet, non potestati inimici.* *Quid sibi ergo plaudit iniquus, quia flagellum de illo fecit Pater meus? illum assumit ad ministerium, me erudit ad patrimonium. Facit hoc Deus, quod plerumque facit & homo, apprehendit virgam jacentem in medio, fortasse qualecunque sarmentum, cedit inde filium: ac deinde projicit sarmentum in ignem, & filio servat hereditatem. De malitia mali flagellatur malus, & de servo emendatur filius. Et rursus. Ad Deum tuum refer flagellum tuum: quia nec diabolus tibi aliquid faciet, nisi ille permittat, qui desuper habet potestatem, aut ad poenam, aut ad disciplinam. Ad poenam impiis, ad disciplinam filiis. Flagellat autem omnem filium, quem recipit.*

Deus omnis felicitatis auctor.

Reg. 2.

Aug. de verb. Apost. r. 13. c. 9.

Morbus tilis.

Aug. ser. 3. Temp. vrbano.

em lib. 1. civit. c. 8.

aral. 32.

stenta. ana glo.

l. n. e. 6

Superbia.

Prud. in Ps. chom.

Jacob. 4. 6.

Isa. 36.

Job. 26.

S. Hiero. in Epist.

Innoc. de vilitate conditionis humanae.

Impii sunt instrumeta iræ Divinae.

Isa. 33.

S. August. in Psal. 41.

Idem in Isa.

Hebr. 12.

TOBIA S. Caput CXXVI.

356. **I**mmans piscis, ad devorandum Tobiam è mari profiliens, Angeli iussu à Tobia capitur; c- jusque exenterati cor, fel & jecur in medicamenta asservantur. Lemma. EX HOSTE SALUS. Ita nimirum omnes dæmonum, aliorumque hostium aslultus, si generoso ac patiente animo accipiantur, maximam animæ nostræ salutem conciliant; sicque Apostolo asserente, licet facere etiã *cum tentatione proventum*. Ita Vita Patrum de seniore quodam referunt, qui discipulum gravi fornicationis flammâ tentatum videns, *Si vis, inquit, ô fili, deprecor Dominum, ut auferat à te istam impugnationem*. Cui discipulus, *Video Pater, quia, etsi laborem sustingo, sentio tamen fructum in me perficere bonum, quia per occasionem impugnationis hujus & amplius jejuno, & amplius in vigiliis & orationibus tolero. Sed deprecor te, ut exores pro me misericordiam Domini, ut det mihi virtutem, quatenus possim sustinere, & certare legitime*. Mox senior, *Nunc cognovi, fili, quia fideliter intelligis, quod hoc spiritale certamen per patientiam ad salutem aternam anime tue proficiat*. Sic Alexander Magnus, similesque Duces, optabant validissimos hostes, ut victoriam tantò gloriores ab iis referrent, quò acrius cum iis iniissent certamen. Opportunè S. Bernardus. *Prudenter sagittari, & impugnari salubriter postulat Sanctus: Confige timore tuo carnes meas; optima timor iste sagitta, qui configit & interficit carnis desideria, ut spiritus saluus sit. Sed & qui castigat corpus suum, & in servitutem redigit, vane te etiã videtur tibi manum contra se pugnantis ipse juvare?*

357. Tobias, felle piscis pro collyrio usus, parenti cæco oculos visumque restituit. Lemma. DULGE LUMEN, REMEDIO AMARO. Ita nimirum animæ nostræ oculus mordaci rerum adversarum felle mirè collustratur; ibi præsertim, quando amaritiam illam æquo ac patienti animo toleras. S. Gregorii aphorisma est, *Oculos, quos claudit culpa, pœna aperit*. Et S. Augustini. *Tribulatio excitat torpentem, humiliat superbientem, purgat penitentem, illuminat vacutientem, coronat innocentem*. Plinius secundus in Epistola ad Maximum, eleganter de morbo differens, *Nuper, inquit, me cujusdam amici languor admonuit, optimos esse nos, dum infirmus sumus. Quem enim infirmum aut avaritia, aut libido sollicitat? non amoribus servit, non appetit honores, opes negligit, & quantumcunque ut relicturus satis habet: tunc Deos, tunc hominem se esse meminit; invidet nemini, neminem miratur, neminem despicit, ac ne sermonibus quidem malignis aut attendit aut alitur, balnea imaginatur & fontes. Hac summa curarum, summa votorum, mollemque imposturum & pinguem si contingat evadere, hoc est, innoxiam beatamque destinat vitam. Possum ergo, quod pluribus verbis, pluribus etiam voluminibus Philosophi docere conantur, ipse breviter tibi mihi que præcipere, ut tales esse sani perseveremus, quales nos futuros profitemur infirmi*.

358. Septem Saræ matiti ob effrenatam libidinem occultâ spiritûs stygii manu sunt suffocati, atque adedò tumulum repererunt in thalamo. Octavus verò maritus Tobias, auspicio jugalis consortii à pietate ac castimoniâ ducto, incolumis cum conjugè Sarâ non sine parentum & amicorum congratulatione evadit. Unde adgeniculantibus ad thorum novis illis conjugibus, epigraphen subjunges. NIL CASTIS OBERIT. Hinc discant conjuges, fata-

lem esse ipforum libidinem, quâ inltar equi & muli adhinniunt uxori. Rectè S. Fulgentius, *Conjugalis potestatis inculpabilis est usus, officio gignendi divinitus attributus, si justitia terminum transgredi, libidinosus non permittatur excessus*. Et S. Clemens. *Matrimonium propter liberos, non propter voluptatem esse debet*. Sapienter Plato, *Oportet parentes gignere & educare filios; qui vitam aliquam lampadem posteris tradant, ut sint semper aliqui Deum colentes juxta ipsius legem*. Xyftus, Pythagoricus Philosophus; *Adulter, inquit, est in suam uxorem omnis impudicus amator ardentior; quia solam querit voluptatem, non prolem*. Unde S. Francis de castitate conjugali & fide thori gloriant, respondit, *Vide quem te laudes; potest enim quis inebriari vino, quod ex propria cella & dolio venit*. Propter eâ Apostoli monitum est, *Honorabile conjugium (sit) & thorus immaculatus*.

MANASSES. Cap. CXXVII.

359. **M**Anasses Isaiam Prophetam, cognatum suum, ferrâ medium secari iussit, donec tandem, per omnia flagitia volutatus, in carcere inter catenas pœnitentiam egerit. Lemma. IN TENEBRIS LUCEM. Digna in rem præsentem Sacræ paginæ de Manasse verba. *Manasses, postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valdè coram Deo Patrum suorum. Deprecatusque est eum, & obsecravit intense. Et cognovit Manasses quod ipse esset Deus*. Ita nimirum anima nostra lucem nunquam magis copiosam, quàm inter calamitatum tenebras fortitur. Difertè Siracides. *Flagella & doctrina in omni tempore sapientia*. S. P. Augustinus ad Deum conversus, *Imples, inquit, tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi, omnes recurrant ad te; ne deliciis & securitate perversa seducantur*.

AMON. Cap. CXXVIII.

360. **A**Mon, Manassis, parentis flagitiosissimi, filius minimè degener, scelera cuncta per compendium pravitatis, in unicum biennii sui, quo regnavit, curriculum ita congeffit, ut nequitia patrem superârit. Existimavit is quidem, selibidini in juventute velle indulgere, & patris exemplo in senectâ pœnitentiam agere; sed fefellit opinio, Deo celeriter ejus flagitiis faciente finem, ut adedò secutus quidem sit patrem peccantem, non verò pœnitentem. S. Clemens Alexandrinus, & Glycas referunt, Amonem dixisse. *Pater meus à puero multa scelera fecit, ac in senectâ pœnitentiam egit, quare & ego in hac ætate pro anni libidine me geram, & deinde ad Dominum me convertam*. Lemma. PARIT DILATIO MORTEM. Terreat hoc juvenes, quos licentior ætas audaces facit ad spes vitæ & frugis in longum jaculandas. *Non tardes, inquit Siracides, converti ad Dominum, & ne differas de die in diem, subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te*. Hinc illa Sapientis cautio. *Ne glorièris in crastinum, ignorans, quid superventura pariat dies*. Deus, asserente Magno Augustino, *pœnitentia tua indulgentiam promisit*. Et S. Anselmus. *Qui differt in futurum, & forsitan non futuram ætatem, suam vitam corrigere, certum bonum dimittit pro dubio, & contemnendo quod perdit, probat, se non amare, quod expectat, & meretur non accipere*. Quocirca David, *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda*

Tentatio prodest.

1. Cor. 10. 13. Hostes profunt. Vita Patrum.

S. Bern ser. 29. in Cant.

Tribulatio.

S. Aug. ep. 121.

Plin secund. 17 ep. 26 ad Maximum.

Matrimonium. Conjugalis castitas. S. Fulg. ep. 1 cap. 3.

S. Clem. Strom. 3. Plato l. 6. d leg.

Heb 10.

Calamitates profunt. 2. Paral. 33 12.

Eccl. 2. 2. 6.

S. Aug. in Psal. 55.

S. Clem. lex l. 2. 2. str. Ap. cap. 23. Glyc. in Annal. Pœnitentia pro crastino. Eccl. c. 5. Prov. c. 1.

S. Aug. 1. Psal. 4. S. Anselm. epist. 1.

Psal. 41 corda

lib. de
vita
corda vestra. Quin & Seneca. Non pudet, inquit, te reliquias vitæ tibi retinere, & id solum bona mentis reservare, quod in nullam rem converti possit? quàm seruum est, tunc incipere vivere, cum desinendum est.

tra exteriores inimicos in campo bellum geritur, si intra ipsa mœnia civis insidians habetur. Quare Abbas Pœmen dixit, Nisi Nabuzardan, princeps coquorum venisset, templum Dei non arsisset, hoc est, nisi desiderium gastrimargiã irrepisset, anima libidine non conflagrasset.

S E D E C I A S.

Cap. CXXIX.

361. **S**edecias, Rex Judæ, à Nabuchodonosore; Rege gentili, ad folium patris sublevatus, ei sese clientem & vectigalem fore, juramento obstrinxit. Paulò post tamen violati sacramenti pœnas adeo graves dedit, ut totam suam stirpem, regnum, & seipsum miserrimè everterit. Lemma. MISER, QUIA PERJURUS. Usque ad eò erga quosvis indiscriminatim sancta esse debet jurati reverentia verbi. Disce hinc, quàm fides etiam hosti sit servanda, & quàm fractæ vindex sit Deus. Monet Isocrates Principem, *Verbis tuis, inquit, major sit fides injuratis, quàm juratis aliorum. Famâ stant imperia; quâ si Princeps exciderit, quid erit nisi larva, amicis pariter, inimicisque ridenda?* Senecâ teste, *Fides sanctissimum humani pectoris bonum est, Fides stabilis regna; perfidia evertit.* Memorabile est, quod de Uladislao, Hungariæ Rege, tradit Bonfinius. Uladislauus enim contra fidem, pactaque, bellum Amurathi, Turcarum Imperatori; sibi verò, regnoque maximam cladem intulit. Videbatur initium prælii favere perfidiæ; magnâ cæde fugantur Turcæ. Quod animadvertens Amurathes, depromit è sinu eodiceum initi sanctissimè fœderis, intentisque in cœlum oculis, contestatur Christum Jesum, ut & nominis sui, juramento interpositi, & Turcarum ulciscatur injuriam. Audit vindex Deus; fortuna vertitur; Hungari caduntur, fugantur. Rex ipse Uladislauus, mali causa, trucidatur.

N A B U Z A R D A N.

C A P U T C X X X.

362. **N**abuzardan, Nabuchodonosoris jussu, urbem Solymæam intrat, totamque flammis succendit. Verba sacre Paginæ sunt, *Nabuzardan, Princeps militia, servus Regis Babylonis, venit in Jerusalem, & succendit domum Domini, & domû Regis; & domos Jerusalem, omnemque domum combussit igni, &c.* Lemma. SOLYMÆOS DESTRUO MUROS. Septuaginta Interpretes Nabuzardanem vertunt *Archimagirum, seu Principem coquorum.* Unde S. Gregorius Nabuzardanis nomine gulam accipit, quæ omnia animæ nostræ præfidia evertit. *Princeps coquorum, inquit, destruxit muros Jerusalem. Princeps namque coquorum venter est, cui magnâ curâ obsequium à coquis impenditur, ut ipse delectabiliter cibus impleatur: Muri autem Jerusalem, virtutes sunt animæ, ad desiderium superne pacis (quam significat Jerusalem nomine suo) elevata. Coquorum igitur princeps muros Jerusalem dejicit; quia dum venter ingluvie extenditur, virtutes animæ per luxuriam destruantur.* Et rursus. *Nullus palmam spiritualis certaminis apprehendit, qui non prius per afflictam ventris concupiscentiam, carnis incentiva devicerit. Neq; enim ad conflictum spiritualis agonis assurgitur, si non prius inra nosmetipsos postius hostis, gula videlicet appetitus, edomatur; quia si non ea, quæ nobis sunt viciniora, prosternimus, inaniter ad ea, quæ longius sunt, impugnauda transimus. Incassum namque con-*

H I E R E M I A S.

Caput CXXXI.

363. **H**ieremias, in Divinis arcanis penetrandis perspicacissimus, se ipsum tamen Doctoris ac Prophetæ munere longè inferiorem ac indignum censuit. Unde ipsius verba. *A, a, Domine Deus: ecce nescio loqui, quia puer ego sum.* Lemma. QUO SIBI VILIOR, HOC DEO CAPACIOR. Et verò quisquis à Deo destinatur ad magna, tantò paratior ad illa accedit, quantò sese imparatiorem agnoscit, Nimirum, ut ait S. Gregorius, *Sancti viri, dum Divinitatis arcana audiunt; quantò magis contemplantando proficiunt, tantò amplius despiciendo, quod sunt, aut nihil, aut propè nihil esse cognoscunt.* Sic Moses, etiam omni Ægyptiorum sapientia instructus, impeditioris tamen & tardioris linguæ se arguit. Sic Jobus insipienter se locutum, & quæ ultra modum excederent scientiam suam, demissè confitetur. Isaias virum labiis pollutum se appellat, &c.

364. Hieremias, veritatis defendendæ ac promulgandæ causâ, a lapidibus cæditur, in nervum cogitur; flagellis dilaniatur; in foveam subterraneam, & rursus seminudus in puteum demergitur; è patria abripitur, & demùm lapidibus obruitur à propriis civibus. Lemmatis loco paræmiam illam subjunges. VERITAS ODIUM PARIT. Id quod de omnibus SS. Martyribus pronuntiat Magnus Augustinus. *Martyres inquit, vivificati sunt, ne amando vitam, negarent vitam; & negando vitam amitterent vitam, At sic qui pro vitæ veritatem deserere noluerunt, moriendo pro veritate vixerunt.* Et rursus. *Peccatores in agritudinem eam devenerunt, ut cibum veritatis, quo sanæ animæ gaudent, tanquam fellium sustinere non possint.*

S U S A N N A

Caput CXXXII.

365. **S**usanna, in extremis angustiis constitutâ, stringente duorum senum libidine, aut vitam amittere, aut pudicitiam jacturam facere debebat. Reperit tamen consilium generosus animus, fatiusque rata est, vitam perdere corporis, quàm animæ. Verba Heroïnæ sunt, *Melius est mihi absq; opere incidere in manus vestras, quàm peccare in conspectu Domini.* Lemmatis loco illud Poëtæ subjunges. ANTE SCELUS, CASTÆ MORS SUBEUNDA FUIT. Susanna mori maluit, quàm scædari: probè gnara, ei honestum vile esse, cui nimis chara est vita. Geminum hinc documentum offertur. Primò, omnia bona, ipsamque ad eò vitam postponendam esse innocentie. Magni August. hæc de re doctrina est, *si tibi diceretur, aut bibas, aut morieris; melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quàm per ebrietatem anima moreretur.* Secundò, peccati horrore omnem adimi mortis horrorem. Surius in vita S. Anselmi, Episcopi Cantuariensis, scribit; *cum dicere solitum; si hinc peccati horrorem,*

Jamen-
tia erga
omnes
servandû.

Sec. Ep 89

Epistius
h. 26.

Reg. 25.

tula.

Greg. p. 3.
stor. ad-
m. 20.

em l. 30.
oral. c. 12.

Hierem. 1.

Humili-
tas.

S. Greg. l. 35.
Moral. c. 2.

Exod. 4.

Iob. 42.

Isa. 6.

Veritas o-
dium pa-
rit.

SS. Mar-
tyres.

S. August. in
Psal. 115.

Conc. 20.
Idem in Psal.

Dan. 13.

Innocen-
tia morti
præfe-
renda.

Peccatû.
S. Aug. serm.
232. de
Temp.

Sur. in vita.
Peccati
horror.

horrorem, inde inferni dolorem corporaliter cerne-
rem, & necessario uni eorum immergi deberem, prius
infernium, quam peccatum appetere.

DANIEL, Cap. CXXXIII.

366. Daniel, etiamnum adolescens, adulteros
duos senes sapientissimo iudicio convicit.
Lemma. NON ANNIS, SED INGENIO. Ipsa
enim experientia constat, senum prudentiam non
raro ab intellectu juvenili longè superari. Salomone
teste, *Melior est pauper & sapiens. Rege senes & stulto.*
Unde P. Cornelius à Lapide in hunc locum acute
observat, Salomonem, puerum sapientem, se ipso
jam senes & stulto longè fuisse meliorem, quippe qui
ætate grandior per luxuriam & idololatriam desipuit,
seque unâ & regnum perdidit. Certè Hermogenes
decimo quinto ætatis sue anno tanta fuit
sapientiæ & eloquentiæ, ut ad eum audiendum Antonius
Imperator ventitaret; Unde illud, *Hermogenes inter pæros senex.* De Tobia testatur sacra
Pagina, *Cum esset junior omnibus, nihil tamen puerile
gessit in opere.* Et de S. Malachia, Hyberniæ Episcopo,
S. Bernardus. *Agebat senem meribus, annis
puer, experis lascivia puerilis.* Iisdem encomiis S.
Basilium prolixè ac facundè exornat D. Greg. Nazianzenus.

Eccl. 4. 13.

Tob. 1. 4.

S. Bern. in
vita.

S. Greg. Naz
Orat. 20.

367. Sapientissimo Danielis iudicio casta Susanna
à morte, in innocentem jam decretâ, liberatur.
Lemma. BONA CAUSA TRIUMPHAT. Disce
hinc, innocentiam nonnunquam quidem premi,
nunquam tamen opprimi, Deo acerrimo innocentium
omnium iudice ac vindice. Ita Josephi castitatem,
ab herâ tentatam infamatamque, ita defendit &
illustravit, ut hodie etiamnum toto orbe prædicetur.
Ita S. Agnes, Lucia, Theophila, & aliæ quamplurimæ
Virgines, ad leones vel lenones iniquè damnatæ,
Angelo tuente illas permanserunt. De Susanna
pulchrè S. Augustinus. *In illis ventis & fluctibus castitas
nausfragium non fecit; quia Dominus gubernavit.
Clamatum est, ventum est, processum est. Pervenit
causa ad iudicium. Dominus Susanna crediderat
contra dominam senioribus falsis. Aliud credebat
domus, aliud videbat Dominus: homines nesciebant,
senioribus credi videbatur. Ergo moriendum erat;
sed si caro moreretur, castitas coronaretur.
Assuit Dominus precanti, exaudivit, quam noverat;
non deseruit, ne moreretur, cui subvenit, ne adulteraretur.*

Innocentia premi-
tur, non opprimi-
tur.

S. Aug. ser.
2. ex addit.
& Carth.

368. Daniel cum locis mittitur in fornacem
ardentem, incolumisque servatur. Lemma. IN IGNE
PROBANTUR. Tam admirandum, quam pulchrum
est, inter impuros ignes, quos aures oculique
hauriunt, non ardere. Et majus profectò miraculum
est, ut prisca Patres passim de Josepho Patriarcha
loquuntur, animum in tentatione libidinis, quam
corpus in medio igne perdurare illæsum. Hic
Isaias solatium ingens omnibus Dei servis instillans,
*Noli timere, inquit, quia redemi te, & vocavi te
nomine tuo; meus es tu. Cum ambulaveris in igne,
non combureris, & flamma non ardebit in te.* Cæterum
Sancti intra calamitatis flammam virtutum suarum
experimenta præbere jubentur; ii enim, qui cælo
digni sunt, nihil unquam vitii aut spiritualis
jacturæ inde contrahunt. S. P. Augustinus more suo
eruditè ac eleganter de his ipsis tribus juvenibus,
*in fornacem, inquit, missi sunt Sancti, fugiunt flammam,
cedunt ignes, incendia expavescunt. Timent ignis
ledere, quos jussu sunt incolumes servare. Ostendunt
justorum meritum, dum tyranni contemnunt*

Isa. 43. 1.

Calamitates.

S. Aug. serm.
240. de
Temp.

imperium. Licet Sanctis cum igne jocari, quibus
cum hominibus non licuit commorari. Licet in pœnâ
esse securos, quos extra pœnam non licuit esse intactos,
ut ubi interitus, ibi salus, ubi supplicia, ibi inveniuntur
refrigeria. Accipe hostis à suppliciis exemplum,
qui humanitatis perdidisti consilium. Homines
saciunt, & supplicia venerantur, ignes hospitio
justos cum omni honore suscipiunt, & libenter obsequium
parant. Hostis mutato genere sevit, nec aliquâ
pietate movetur, nec humanitate blanditur: posset
vincere, si posset ignibus imperare. Offeruntur
ergo ignibus justis, vestitu tecti, vinculis colligati, sed
defenduntur ardoribus, & quos humana vis damnavit,
ignis absolvit.

369. Tam potenter adversus Danielem egit hominum
invidia, ut eum in leonum latum præcipitaret; quamvis
innocentiâ, seu clypeo, usus, exinde illæsus & incolumis
evaserit. Lemma. SECURUS, QUIA INNOCENS. Quisquis enim
legis Divinæ ac innocentie suæ rationem habet, securus
etiam inter feras incedit. Pulchrè S. P. Augustinus.
*Subdere, inquit, ei, qui supra te est, & infra te erunt
illa, quibus præpositus es. Quia verò per peccatum homo
deseruit eum, sub quo esse debuit, subditus est eis,
supra quæ esse debuit. Intendite quid dicam, Deus,
homo, pecora: supra te Deus, infra te pecora. Agnosce
enim qui supra te est, ut agnoscant te, qui infra te
sunt: ideò, cum Daniel agnovisset supra se Deum,
agnoverunt illum supra se leones. Si autem non agnoscis
illum qui supra te est, superiorem contemnis, subderis
inferiori. Propterea superbia Ægyptiorum unde domata
est? de ranis & muscis. Sed Danielem agnovit leones,
quia ille subditus Deo erat, agnovit ignis servos Dei,
tres viros, quos non ussit, quorum nec vestimenta
corrupta. Cum primis verò virginitatis hæc prærogativa
est, quod non Superis tantum & hominibus, sed ipsis
etiam brutis accidat admiranda. Facundè de S. Virgine
ac Martyre Thecla differens D. Ambrosius. *Adorabat ergo
prædam suam (S. Theclam, à Tyranno bestiiis objectam)
bestia, & propria oblita natura, naturam induerat,
quam homines amiserant. Videres quædam naturæ
transfusionem homines, feritatem indutos, sevitiam
imperare bestia: bestiam exosculantem pedes virginis
docere, quid homines facere deberent. Tantum habet
virginitas admirationis, ut cam etiam leones admirantur.
Docuerunt religionem, dum adorant Martyrem, docuerunt
etiam castitatem, dum virgini nihil aliud, nisi plantas
exosculantur, demissis in terram oculis, tanquam
verecundantibus, ne mas aliquis vel bestia virginem
nudam videret.* De eadem etiam canit S. Gregorius
Nazianzenus.*

Innocentia etiam
inter feras
secura.
S. Aug. Tr.
8. in Epist.
1028

Exod. 8.

Virginitas

S. Ambros.
2. de Virg.

S. Greg. 128
in præcep.
ad virtut.

*Quis Theclam necis eripuit, flammamq; periculo?
Quis validos unguis vinxit, rabiemque ferarum?
Virginitas. O res omni mirabilis ævo!
Virginitas fulvos potuit sopire leones.*

NABUCHODONOSOR.

CAPUT CXXXIV.

370. Nabuchodonosoris statua capite erat auro,
pectore argenteo, ventre aëreo, tibiis ferreis,
& pedibus imis partim ferreis, partim fictilibus.
Lemma. PRINCIPIUM BONUM, AT FINIS MALUS.
Hominis ad pejora semper defluentis hæc imago est.
Ætatis illius caput nonnunquam aurum, laudabile,
bonumque principium. Pectus & brachia adolescentiæ
sunt argentea; tandem non annis tantum, sed & moribus
nefcia,

Deficius
homo.

nescit, jamque multò quàm antè negligentior evadit; sicque miser homo, si se sibimet permittat, nunquam non in declive vergit, donec in sædum peccatorum lutum desinens, cum Regio Vate cogatur fateri. *Defecit spiritus meus.* Hunc talem Siracides describens, *Est homo marcidus, inquit, egens recuperatione, plus deficiens virtute.* Porrò non tantum viros Religiosos, sed ipsos etiam illorum sacros Ordines videre erat principiis suis florentissimos; at sensum remisit primus ardor, auri nobilitas in metallum ignobilius mutavit, hinc pedes imi fœciles, hinc mores primis dissimiles. Id jam olim Athana. Abbas deplorans, Sophronio teste; *Patres nostri, aiebat, continentiam, paupertatem, ac nuditatem rerum omnium usq; ad mortem servaverunt; nos autem ventres nostros & crumenas dilatavimus; sub Patribus nostris in studio erat, distractiones animi vitare, nostris vero temporibus olla obtinuit & opus manu in Pronissimum tendere ad sequiora, inmemore in sanctæ destinationis.* Verissimè dixit Annæus Philosophus: *Ad deteriora faciles sumus, qui sine dux potest, nec comes deesse: & res etiam ipsæ sine duce, sine comite, procedit: non proum est tantum iter ad vitia, sed præcepta.* Regem Salomonem intuearis velim. Caput is habebat aureum. *Dilexit Salomon Dominum, ambulans in præceptis David Patris sui.* Pectus & brachia Salomonis fuerunt argentea; *congregavitque Salomon currus & equites, & facti sunt ei quadringenti currus, & duodecim millia equitum.* Paulatim verò cæpit esse æreus. *Rex autem Salomon adamavit mulieres alienigenas multas: his itaq; copulatus est ardentissimo amore.* Ex æreo factus est plenè ferreus; nam cives ac subditos ob nimium aulæ luxum indictionibus & tributis miserè vexavit. *Pater tuus, inquebant Roboamo ipsius filio, durissimum jugum imposuit nobis.* Tandem Salomon in turpe lutum desuit. *Cumque jam esset senex, depravatam est cor ejus per mulieres, ut sequeretur Deos alienos, &c.* Nempe spiritu cæpit, carne consummavit. Appositè Venusinus Vates.

Ætas parentum pejor avis, tulit Nos nequiores, mox daturus Progeniem vitiosorem.

371. Ingens illa Nabuchodonosoris statua per lapidem de monte abscissum conteritur. Lemma. **RUET, LABILI FUNDAMINE NIXA.** Nempe, si fundamentum rei aut parum firmum sit, aut nullum; si pedes stent luto, ad ictum lapilli corruunt uniuersa. Quisquis non seipsum, suaque omnia solidissimè fundat in Deo, is in aère ædificat sine basi domum, prius ruituram, quàm initio suo exiturâ. Homo, cujus præsidium, robur ac fundamentum Deus non est, mille percundi periculis expositus est, omni malâ agendi occasione utitur, adversis quibuscunq; sternitur: illecebræ mundi, invitamenta carnis, instigationes Diaboli per varia illum rapiunt præcipitia. Atque aded præmonente Vate Regio, *Deus est firmamentum nostrum.* Hieremias, *Maledictus homo, inquit, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum; contrà verò, Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus.* Meritò ergò mundanos inelamans S.P. Augustinus, *Non est requies, inquit, ubi queritis eam. Querite quod queritis; sed ibi non est, quod queritis. Beatam vitam queritis in regione mortis? non est illic.* Et rursus. *Pe anima audaci, qua speravit, si a te recesserit, se aliquid melius habituram, Versa & reversa in tergum, & in latera, & in ventrem, & dura sunt omnia. Et tu solus requies es Domine.* Ceterum lapis, sine manibus è monte abscissus, Christum significat, qui sine

virili operâ ex utero Virginis natus, omnia mundi regna evertit, eaque S. Ecclesiâ subdidit: uti SS. Ambrosius, Hieronymus & Augustinus, aliique passim interpretantur.

372. Nabuchodonosor, Regum fastuosissimus, pro Deo se circumspiciens, ad bestias damnatur, & bovem in gramine agit. Lemma. **HÆC PROFERT CORNIA FASTUS.** Ita nimirum peccati proprium est, hominem in bestiam commutare. Hebraeus Psalter hanc peccatoris miseriam deplorans, *Homo, inquit, cum in honore esset, non intellexit; comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis.* Sicut enim pecudes solum præsentia, & quod in oculis est, spectant, futuri non sollicitæ; ita homo vanus, æternitatis & vitæ melioris oblitus, in res præsentis & fluxas se immergit, totus quantus perituris affixus. De hominibus, ob superbiam & flagitia in pecudes mutatis, Severinus Boëtius ita philosophatur. *Fateor, inquit, nec injuriâ dici video vitiosos, tamen si humani corporis speciem seruent, in belluas tamen animorum qualitates mutari. Quid igitur? His ne accedamus, quos bellis similes esse monstravimus.* Aulus Gellius de hominis exterioribus quinque sensibus Christiano ritu differens, *Nimis voluptas, inquit, è gustu & tactu, sicuti sapientes viri censuerunt, omnium rerum fœdissima est. Ita autem voluptates duæ gustus atque tactus; id est, libidines in cibum atque Venerem prodigæ, sola sunt hominibus communes cum omnibus bestiis, & idcirco in pecudum ferorūque animalium numero habetur, quisquis est his ferinis voluptatibus præcinctus.* Nec prius Comicus id ignorans, *Adeone, ait, homines immutari ex amore, ut non cognoscas eundem esse? Cui Mantuanus Vates accinens, ad nostrum institutum appositè dixit.*

Fit pecus omnis amans, dum pro ratione libido est, Judicium nutu temperat omne suo. Quisquis enim vivit sine lumine mentis & usu, Fere hominis vitus, ingeniumque fera. Est pecus, & fallax hominem mentitur imago &c.

BALTHASAR.

Caput CXXXV.

373. **B**althasar, Rex temulentus, inter epulas aperit oculos, & manum videt tristissima fata in pariete scribentem. Lemma. **EXTREMA GAUDIUM LUCTUS.** Salomonis verba sunt. *Risus dolore miscbitur, & extrema gaudii luctus occupat.* Nulla enim terrena voluptas aded constans est, quin tandem in mœrorem desinat. Cicerone teste, *Amores & delitia celeriter deflorescunt, & in omnibus voluptatibus maximis fastidium sinitimum est.* Præclare Severinus Boëtius.

Habet omnis hoc voluptas: Stimulus agit fruentes: Apiumque par volantium, Ubi grata mellis fudit, Fugit, & nimis tenaci Ferit icta corda morsu.

Quare Epicæctus, *Dignus, inquit, est Deorum convivia, qui rebus creatis moderatè utitur: qui verolicitas etiam voluptates contemnit, non jam convivia Dei est, sed consors.* Denique S. Ambrosius, *Deus, ait, delitiis & gaudiis nostris ponit modum, ne supra alveum effusa, rationem obruant.*

S. Ambr ser. 70. S Hiero. Ep. ad Eustoch. de custod. Virg. c. 12. S Aug. Tract 9 in Ioan. Superbia in bestiam mutat. Psal 49 n. 1 & 1. Peccatum hominem in belluâ mutat. Boeth l 4. de Consol. Phil. Prosa 4.

Gell. l 19. Noct. Attic. c. 2.

Prov 14 13: Gaudium mundi in luctum mutatur. Cicer Orat pro Cælio Et l. 2. de Orar.

Boeth. l 3. metro. 7.

Epiã. ars. 20.

S Ambr l 1. de Cain & Abel. c 4.

ZOROBABEL

Cap. CXXXVI.

374. **E**Sdrâ referente, Darius Rex problematicam movit quæstionem, quidnam esset omnium fortissimum? Cumque unus pro vino judicaret, pro Rege alter; tertius, Zorobabel nomine, veritatem omnibus fortiorem dixit; & cum dicto palmam ex omnium sententiâ præ reliquis Disputatoribus retulit. Unde Zorobabel veritatem deprædicans, epigraphen tenet. HÆC OMNIA VINCIT. Veritatem nulla vis dejicere, nulla fraus decipere, nulla perturbatio de gradu deturbare potest. Intercipitur quidem aliquando, velut sol nubibus, sed nequit extingui. Agnovit hoc Tullius, *Tantam potentiam*; inquit, *veritas semper habuit, ut nullis macinis, aut cujusquam hominis ingenio, aut arte subverti potuerit. Et licet in causis nullum Patronum, aut defensorem obtineat, tamen per se ipsam defenditur.* Et rursus. *O magna vis veritatis! qua contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contraque fidas omnium insidias, facile per se ipsam defenditur.* Denique, *Multorum improbitate depressa veritas emergit, & innocentia defensione interclusa respirat.*

Veritas.

Cicero Oras in Vatin.

Idem pro M. Cælio.

Idem Pro Cluena.

JUDITHA.

Cap. CXXXVII.

375. **J**uditha, casta vidua, cilicino eingulo, ceu baltheo militari, cincta, Holofernem truculentum & temulentum obruncat. Lemma. HIS VINCITUR ARMIS. Quivis homo domesticum alit Holofernem; gulam, inquam, superbiam, luxuriam, cæteraque vitiorum monstra; quæ nunquam superaveris, nisi corpore tuo cilicii, jejuniis, aliisque castigationibus probè edomito. S. Ambrosius. *Dominus Jesus, inquit, volens nos adversus diaboli tentamenta fortiores reddere, certaturus jejunavit, ut sciremus, quia aliter illecebras mali non possemus vincere. Quâ causâ Christus jejunaverit, hi astruant, nisi ut nobis exemplo esset ejus jejunium.* Cæterùm Juditha profligato Holoferne insignem gloriosissimâ Deiparæ typam exhibuit, quæ vel solo suo nomine omnes Tartarico Holoferni nervos incidit, ejusque innumeras phalanges in fugam agit. Unde S. Bonaventura, *Non sic, inquit, timent hostes visibiles quasi cæterorum aciem copiosam, sicut aerea potestates Maria vocabulum, patrocinium & exemplum. Fluunt & pereunt sicut cera à facie ignis, ubicunque inveniunt crebram hujus nominis recordationem, devotam invocationem, sollicitam imitationem.* Jure igitur longè meliore de Mariâ Virgine, atque de Juditha cecineris, *Non est talis mulier super terram. Et nomen tuum memorabitur in omni terrâ. Et, Tu gloria Jerusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri, quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum.*

Gula.

Mortificatio necessaria ad tentationes superandas. S. Ambr Ep. ad Eccl. Ver. 66.

Maria V. vincit dæmones.

S. Bonav. in specul. c. 9.

Judith. c. 15. v. 10. & 99

A M A N.

Cap. CXXXVIII.

376. Aman, Assueri Regis satrapa, intolerabili fastu inflatus, cogitur equitanti Mardocheo à pedibus esse, & præconein agere. Lemma. NOLENS, QUOD VOLET AULA, VOLO. Ea enim est aulicorum conditio ac miseria, ut uno Regis nutu in omnem partem, quantumvis inviti, cogantur. Scitè Martialis.

Aulicus.

Mart. l. 9. Epig.

Nemo suos, (hæc est aula natura potentis) Sed Domini mores Casareanus habet.

Polybius, *sicuti calculi, inquit, modo arei sunt, modo anrei, sic & aulici ad nutum Regis nunc beati sunt, nunc miseri.* Seneca refert, rogatum quemdam, quomodo in aula rem rarissimam consecutus esset senectutem? respondisse, *Injurias accipiendo, & gratias agendo.* Diogenes, audiens, Calisthenem beatum dici, quod esset amicus Alexandri, *Imo, ajebat, infelix est, qui tum prandet ac canat, cum Alexandro videtur.* Aeneas Sylvius, postea Pius II. Pontifex Maximus, aulici cujusdam gratiâ librum de Curialium miseriâ composuit, in quo ostendit, quanta in aulis sit vanitas, ambitio, invidia, hypocrisis, impuritas; quot curæ, distractiones, servitutes, sollicitudines, metus: quanta inconstantia, inmutabilitas, casus, ruinæ, pericula corporis & animæ. Tandem verò ita concludit. *Quæ cum ita sint, relinquamus hoc pelagus inquietum, nosque in aliam vitam redigamus. Nam si pacem cupimus, si otium diligamus, si nobis vivere voluntas, si salutem animæ quarimus: fugienda nobis sunt arria Regum, & aulici tumultus, in quibus nec requies, nec bonarum artium exercitatio, nec virtutis amor aliquis regnat: sed avaritia tantum, libido, crudelitas, crapula, invidia, & ambitio dominantur. Vale vir, nisi ex Curialibus unns esses, meo judicio prudens. Anno salutis 1445.*

Polyb. l. 5.

Senec. l. 2. Ira. c. 34.

Aeneas Sy. l. de miseriâ Curialium

377. Aman in cruce, Mardocheo paratâ, suffigitur, cum lemmate. MALUM IN AUCTOREM. Ita nimirum meditata in alios flagitia, ad suam recurrunt originem. Rem notam & passim testatam narrans Plinius, *Perillum, inquit, Nemo laudat seviorem Phalaride tyranno, qui taurum fecit anem, mugitus hominis pollicitus, igne subdito, & primus eum expertus est cruciatum, justia prorsus savit, & committit Talionis pœnâ. Quod & Naso cecinit.*

Auctor proprii mali; Talionis pœna.

Plin l. 1. Nat. Hist. Ovid. in Arte.

Et Phalaris tauri violenti membra Perylli Torruit infelix imbuat auctor opus.

Perillo alterum ac consimile Bulsiridis exemplum jungit; qui Thrasum, suggerentem, ut hospites suos immolaret Jovi ad impetrandam pluviam, ipsummet Thrasium immolavit.

Ovid. ib.

--- Fies Jovis bestia primus Inquit, & Aegypto tu dabis hospes aquam,

Idque hoc epigrammate concludit. *--- Neque enim lex justior ulla est, Quam necis auctores arte perire sua.*

Denique ex illa Amani catastropha conjicere licet, quanta sit mundi fallacia; ut ad cò jure exclamet S. Bernardus. *O saculum nequam, quod solos tuos sic so'es beare amicos, ut Dei facias inimicos. Invenit Aman gratiâ apud Regem Assuerum; hæc illi gratia crucem peperit. Invenit gratiam apud Absalonem Achitophel, hæc illi suspendium attulit, Et S. P. N. Augustinus. Mundus iste, inquit, periculosior est blandus, quem molestus, & magis cavendus, cum se illum diligi, quam cum admonet, cogitque contemni. Ergò timè, quisquis secundis fortunæ flatibus tumescis. Noris, sapienter dictû à Senecâ. *Dum excelsus steti, nunquam pavere destiti.**

Mundi fallacia Fortur. Bern. 107.

S. Aug. l. 1. 144 ad nast.

Senec. in Thyest.

Fortuna magna non caret formidine, Nec splendor eminent vacat periculo, Et quidquid altum est, haud nunquam diu manet; Ruet vel invidia, vel tempore.

HELIODORUS. Cap. CXXXIX.

378. **H**eliodorus, Regius minister, templum Hierosolymitanum spoliaturus, à cæ-

JUDAS MACHABÆUS.

CAPUT CXLI.

380. Judas Machabæorum Hebræorum Archistrategus, hostium terror, & vindex Religionis, tandem gloriosâ morte occumbit. Lemma. PRO DEO ET POPULO; Gemina enim hæc est militum cynosura, ad quam omnem armorum vim unice dirigant. Unde mors illa Judæ Machabæo ita gloriosa extitit, ut de ipsius etiam militibus testentur Thalmudici, *In hoc sacro bello plerique, dum viverent, filii erant diaboli & peccati, & post mortem Dei filii, martyrio eorum peccata expiante.* Id ipsum Genebrardus simili ratione demilitibus Christianis intelligens, *Audis, inquit, quanta sit vis belli contra Turcas & Hereticos, ut parum probos, sanctos & Martyres efficiat: ubi vinci salutare, vincere gloriosum: quamvis hanc de militum martyrio sententiam cautè accipiendam velim, ut ex Baronio constat.* Judæ fortitudinem imitati sunt Gentilium Duces. Bias Iphicratis obsidione pressus, cum interrogaretur, quid in eo articulo faciendum censeret? respondit, *quid aliud, nisi ut servemini, ego pugnâdo moriar?* Epaminondas teste Valerio Maximo, *apud Leudram in prælio trajectus hastâ, sanguine & spiritu deficiens, & recreare se conatus, primùm an clypeus suus salvus esset, deinde an fusi hostes penitus forent interrogavit? quæ, postquam ex animi sententia comperit: non finis, inquit, commilitones, meæ vita, sed melius & altius initium advenit. Nunc enim vester Epaminondas nascitur, quia sic moritur.* &c.

Militis finis.

Genebrard. in Psal. 78.

Baron. To. 8 Annæ Anno Domini 610 n. 4.

Val. Max. l. 3. c. 2.

381. Septem Machabæi fratres unâ cum Matre pro lege Dei crudelia patiuntur supplicia. Lemma. NON REGI, SED LEGI. Singulo un enim, dum gravissimis cruciatibus lacerarentur, hæ adversus tyrannum erant generosissimæ voces, *Parati sumus mori magis, quàm patrias Dei leges prævaricari.* Et; *Non obedio præcepto Regis, sed præcepto Legis.* De mirâ ac constanti hæ Machabæorum in observandis Dei legibus magnanimitate S. Ambrosius; *Talis, inquit, hæ pugna est, ut ille gloriosus vicrit, qui crudelius occisus est. Itaque, nemo timuit, nemo trepidavit, nullus ad mortem ex tot fratribus pigrior fuit; sed omnes tanquam ad immortalitatis viam, ita ad mortem per acerba supplicia concurrerunt.* S. Chrysostomus author est, cuius Christiano Machabæos cum primis esse imitandos, ut, cum aliqua tentatio nos invadit, generosam hanc Heroum illorum gnomam unice objiciamus, *Non faciam; Non violabo legem, non offendam Deum meum.* *Quantam, inquit, illi patientiam in periculis corporalibus ostenderunt, tantam nos in passionibus irrationalibus continentiam demonstramus; id est contra iram, avaritiam, vel inanis gloriæ concupiscentiam Divino timore moniti, sensibus repugnantes, & consilia diaboli destruentes in nobis. Si enim cupiditatum ignes vicerimus, sicut illi tyrannidis ignem vicerunt, poterimus juxta ipsos & matrem ipsorum, pari gloriâ constitui, similes haberi. Melius enim, asserente Theophylo Alexandrino, Dei timore vallata mens flammam superat, varios tormentorum spernit dolores, cumque semel virtuti se tradiderit, quidquid adversè venerit, calcat & despiciat. Qualis fuit Paulus, scribens, in iis omnibus superamus per eum, qui nos dilexit*

Obediendum Deo magis quàm hominibus.

2 Mach. 7. 2 & 30. S. Ambrosius l. 2. de Iacob. c. 12.

2 Mach. 7. 8 S. Chrysost. hom. de Mach.

Theoph. Alex. Epist. 3. Pasch.

à caelestibus genis flagellatur. Lemma. ICTI SAPIENTE SACRILEGI. Vindicta namque Divina in sacrilegos Templorum, aliarumque rerum sacrarum direptores, nunquam non deservit. Ut adeò Q. Curtius verè dixerit, *sacrilegos cum Diis pugnare.* Sic Alchimus muros sanctæ domûs, à se destructos, gravissimis pœnis, & tandem acerbâ morte luere debuit. Antiochus Epiphanes templi à se expulsi ultrices vermes tandiu sentire debuit, donec carnificinâ miserrima corrosus consumptusque, animam efflârit. Joas Rex ob templi thesauros temerè surreptos, à propriis servis interficitur. Longum foret Achabos, Ochozias, Balthares, Lisymachos, Hieroboanos, Sennacheribos, aliosque innumeros recensere, qui acerrimos sacrilegii sui dedere pœnas. Nec ipsis etiam Ethnicis templorum deprædatio impunis abiit; uti his omninò verbis testatur Valerius Maximus. *Sed nec Apollo illatam sibi contumeliam, & præcisum honorem pari modo inultum toleravit. Scipio enim Africanus, cum Carthaginem militibus dispoliendam ac diripiendam dedisset, unus militum templum Apollinis ingressus, statuam ejus veste insignem depradari aggressus est; quo offensus Apollo, id egit, ut sacrilega manus inter fragmenta ejus abs. isse, invenirentur.* Marcus Tullius fanum Apollinis in Insulâ Delo à Verre spoliatum vehementer exprobrans, *Potestne, inquit, tibi ulla spes salutis commoda ostendi, cum recordaris, in Deos immortales quàm impius, quàm sceleratus, quàm nefarius fueris? Apollinene tu Deum spoliare ausus es? Illine tu templo, tam antiquo, tam sancto, tam religioso manus impias ac sacrilegas afferre conatus es? fuit illa cupiditas tanta, quæ tantam exstingueret religionem? ne nunc quidem recordaris, nullum esse tantum malum, quod non tibi pro sceleribus tuis jam diu debeatur?*

MATATHIAS. CAPUT CXL.

379. Cum Judæus quidam apostata conscensus cara sacrilegæ gradibus, Jovis simulachro publicè thus adoleret; incensus irâ justissimâ Matathias, stringit ferrum; perrumpit spectantium globum, irrui in sacrificantem, eoque super aram ipsam trucidato, perspersum cruore Jovem evertit, aram subruit, Judicem idololatram contra vociferantem in tribunali contrucidat, sibi que per obstantes factilitum cuneos viam, dextrâ levâ que feriens, aperit. Lemma. PRÆSTAT RELIGIO VITÆ. Ita nimirum in hac vitâ nihil adeò sit charum, quod Dei causâ cuius discrimini objicere non simus indices parati. Lactantius veræ pietatis Magister docet, *Nihil esse in rebus humanis religione præstantius, eamque summa vi oportere defendi.* Id adeò Gentiles quoque perspexerunt; è quibus Justinus, *jure ille à Diis proximus habetur, per quem Deorum majestas vindicatur.* De Aphraate Monacho Theodoretus memorat, eum tempore Valentis Imperatoris Arian ex solitudine Antiochiam venisse, & increpitum ab Imperatore, quod extra cellam in publicum se efferret, respondisse, se in communi incendio (hæresis Ariana) ad extinguendos ignes accurrere. Sed qui miramur Christiani hominis religiosum animum: quando Metellus, idolorum cultor & Pontifex, pro fictitiæ Dæ simulachro servando, non dubitavit medias flammam pertumpere. Is enim Vestali æde fortuito igne flagrante, per obstantes ignes se ingerens, Palladium incendio subtraxit. Quæ pietas tanti facta est à Romanis, æquis virtutum admiratoribus, ut curru veheretur in curiam; qui honor nulli ejus originis ad id temporis contigerat, uti refert Plin.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

acrilegum. Curt. l. 7. ff. Max. l. 1. c. 2. c. 1. Verrem. Plus sanctis. Religio enim vitæ tuenda. L. l. 5. l. 2. c. 12. l. 1. m. l. 55. 1. od. hist. Elef. c. 24. P. im. l. 7.

ELEAZARVS.

CAPUT CXLII.

382. **I**ncalcescente inter Judam Machabæum & Lysiam, Regis Antiochi Belliducem, pugnâ, Judæ frater Eleazarus turratum elephantem conspicatus, cæteris & habitudine molis, & apparatu militum eminentiorem, in eam inductus est suspicionem, ut crederet, ei Regem insidere; viâ proinde ferro per obitantes militum cuneos factâ, multisque dextrorsum laevorsumque trucidatis, alvum belluæ subiens, impresso visceribus gladio, eam puncto temporis stravit; sed prolabentis pondere pariter & ipse superoppressus, occubuit; gloriæ, fortitudinisque suæ digno, ac æterno monumento. Lemma; VIRTUS PROSTRATA TRIUMPHAT. Ita Martyres tum demum retulere palmam, quando inter hostium cruciatus occubuere. De Eleazari fortitudine eleganter Sanctus Ambrosius: *Quanta, inquit, ista virtus animi! primò ut mortem non timeret; deinde ut circumfusis legionibus inimicorum, in confertos raperetur hostes, medium penetraret agmen, & contemptâ morte ferocior, abjecto clypeo, utraq; manu vulnerata molem bestie subires ac sustineret. Post, infra ipsam succederet, quò pleniore feriret ictu, cujus ruinâ inclusus magis, quàm oppressus, suo est sepultus triumpho. Nec fefellit opinio virum: quamvis Regius fefellerit habitus. Tanta enim virtutis spectaculo defixi hostes, inermem, occupatum incurfare non ausi, post casum ruentis bestie sic trepidarunt, ut impetres se omnes unius virtuti arbitrentur. Hæredem virtutis suæ pacem reliquit.* Acute Emanuel Thesaurus in Elogiis Patriarcharum:

SS. Martyres.

S. Ambrosius de Mach.

Eleazarus Antiochiû petiit, sed pro Antiocho periit Bestia. Pro simili similis; imò idem.

Uterque fera, uterque duplici corde, & excors. Sed elephas inter bruta rex est; ille inter Reges brutum;

Gaude felicissimo errore, fortissime heros.

De elephanto non tyrannum, sed tyrannidem sustulisti,

Habes quod optas.

Sentis ex trophæi pondere, victoria magnitudinem. Novo ritu triumphas:

Nam cæteri elephanto vehuntur, tu ipsum vehis Nec tumulû cura: elephanto tegeris pro Mausolæo, Neque incidendo emblemati procul segmenta petenda,

Debellatus elephas ebur ministrat.

ANTIOCHVS.

CAPUT CXLIII.

383. **M**ortalium scelestissimus Antiochus, tandem in flagitiorum suorum pœnam, curru, quo vehabatur, excussus, acerrimis animi corporisque doloribus affligebatur. Maximis proinde, gravibusque votis eundem, quem hæctenus persecutus fuerat, Deum placare, ac sibi precibus deinereri studuit. Sed sera nimis fuere hæc tytanni vota; unde præter innumeros alios dolores, in intestinis enati vermes, sceleratum addomen tamdiu rodebant, donec visceribus non sine horribili foetore diffluentibus, animam scelestam effuderit, æternis incendiis torquem lam. Lemma; SERO NON POENITET, QUIA SERO. Sera enim pœni-

Pœnitentia sera.

tentia, plerumque solius pœnæ temporariæ fugiendæ spe concipi solita, nullam coram Deo fidem habet. Unde apud Isaiam hos Oratores rejicit Deus; *Cum extenderitis manus vestras, avertam oculos meos à vobis, & c. Manus enim vestrae sanguine plene sunt.* At S. Augusti grandia promisit Antiochus: At S. August. teste, *Deus cor interrogat, non manum. Consonat Siracides; Dona iniquorum non probat altissimus, nec recipit oblationes iniquorum, nec in multitudinem sacrificiorum, eorum propitiabitur peccatis.* Deus nimirum offerentem attendit, non oblata. Has Antiochi preces timor extudit; de quo S. Gregorius; *Bona pro semetipsis amanda sunt, & non penis compellentibus exequenda.* Past. p. 3. c. *Nam qui propterea bonum facit, quia tormentorum mala metuit, vult non esse, quod metuit, ut audaciter illicita committat.* Et S. P. Augustinus; *Quando timore pœnæ, non amore justitiæ fit bonum: nondum bene fit bonum; nec fit in corde, quod fieri videtur in opere, quando mallet non facere, si posset impunè*

Isaia cap. 1

S. August. serm. 19. d. Verb. Dom.

Eccles. 6. 3.

S. Georg. i

S. Aust. l. 2. cont. Pelag.

EX NOVO TESTAMENTO.

ÆNEAS Paralyticus.

CAPUT CXLIV.

384. **Æ**neas, Paralyti decumbens, Petri jussu incolumis surgit, & sanitatem recipit. Lemma; SURGENDO SALUTEM. Sicuti A vitii paralytis omnes corporis motus ad eò dissolvit, ut surgere. homo ad ambulandum reddatur impotens, & instar cadaveris, in lecto, ceu vivo tumulo, recondi debeat; ita quodvis animæ vitium, acedia præsertim & carnis voluptas, paralytin imitantur, quæ hominem, miserimè prostratum, terræ affigunt, omnique virtutum motu exuunt. Ergò, hortante Venerabili Beda, *Surge, torporem, in quo fessus jacuisti, discede; & bona opera, in quibus requiescere valeas, para.* S. Gregorius; *Quid est dicere, surge; nisi mala, quæ perpetrasti, delinque? & c.*

Beda in A. Apost. S. Greg. 2 Moral. c. 1

385. **Æ**neas, octo annorum paralyti detentus, ut primum jubentem audiit Petrum, *Surge, & sterne tibi, morem quantocius gessit; Et continuo surrexit, sanitatemque consecutus est.* Lemma; DUM VOLUIT, VALUIT. Hæ nimirum sanctæ obedientiæ vires sunt, ut in vitiorum cœno decumbere nequeat, quisquis jubenti promptè ac perfectè aulcultarit. Jacueris sanè hæctenus in terrâ, averfus à Deo, omniumque spiritualium morborum Xenodochium; si vel hodie obedientem te sistere velis, jam convaluisti. Audi hæc penè ipsa verba præeuntem Magnum Augustinum. *Humana fragilitas, quæ cecidit pede superbia, resurgere sicut a pede obedientiæ.* Et rursus; *Fac opus, & accipe premium? Quod est opus? Obedientiæ. Quod est premium? Resurrectio sine morte.*

A. 9. 3.

Obedientia.

S. Aug. ser. 123 de T. 1. Ibidem l. 1. Symb. c.

ALEXANDER.

Cap. CXLV.

386. **A**lexander, ad Christum conversus, causam pro D. Paulo strenuè egit, ejusque amicum per omnia se probavit: sed, ut est versatilis hominum genius, paulò post factus apostata, hostis Pauli acerrimus evasit; ad eò, ut de ipso testetur Apostolus, *Alexander varius multa mala mihi ostendit.* Lemma; O-

2. Tim. 4.

DIT,

amicitia
constans
falm.
liorem.
Aug. in
sal. 45.

DIT, QUI NUPER AMAVIT. Talis est amicitie humanæ inconstantia, ut non raro in odia & inimicitias gravissimas degeneret. Unde providè monet Plaltes; *In filiis hominum non esse confidendum.* Graviter Hieremiæ ore Deus: *Maledictus, qui confidit in homine.* Verissimè S.P.N. Augustinus *Sunt quadam refugia, ubi non est virtus, quo quisque cum fugerit, magis infirmatur, quàm confirmetur. Confugis, verbi gratiâ, ad aliquem in saculo magnum, ut facias tibi potentem amicum, refugium tibi videtur, Tanta tamen hujus sæculi incerta sunt, & ita potentium ruina quotidie crebrescunt, ut, cum ad tale refugium confugeris, plus ibi timere incipias: antea enim causa tua timebas tantum: cum verò ad talem refugeris, & de illo timebis.*

Tim. 4. 14.
Tim. 1. 10.

387. Alexander, à fide deficiens, Evangelio acerrimè restitit, & ut sacra Pagina loquitur, *multa mala Paulo ostendit.* Unde in tantæ perfidiæ vindictam ab Apostolo excommunicatus est, & ut ipsius verbis utar, *Sathana traditus.* Lemma. NE PLURIBUS

EXCOMMUNICATIO

Augustin. 1. Regul.
al. 5. 9.
Hieronym. hunc loc.

OBSIT. Præstat enim, unum, quàm plures ipsius contagione perdi. Unde hanc hominum faciem è societate ejiciendam præcepit Magnus Canonorum Regularium Legifer Augustinus; *Non enim & hæc fit crudeliter, sed misericorditer, ne contagione pestiferâ plurimos perdat.* Nam Apostolo asserente, *Modicum fermentum totam massam corrumpit.* Exemplo suo id docuit Arrius, de quo Sanctus Hieronimus ait: *Arrius in Alexandria una scintilla fuit: sed quia non statim oppressa est, totum orbem ejus flamma populata est; quia sermo eorum sicut cancer serpit in corpore, & unius pecudis scabies totum commaculat gregem.* Apostoli votum erat:

al. 5. 12.
Chryso.

Utinam abscondantur, qui vos conturbant. De Excommunicato loquens Sanctus Chrysostomus, ait: *Dejiciebatur à communi fidelium catu, abscedebatur à grege, fiebat nudus, atque ita destitutus, luporum prodebat occurribus: sicut enim dudum nubes Hebræorum castra tenebat, ita & Ecclesiam protegebat spiritus Sancti gratia.*

388. Alexander, peritus & eloquens, cum ad Christum conversus, scientiâ suâ plus æquo niteretur, turpissimè defecit, & in hæresim ac blasphemiam lapsus est. Lemma. DUM SAPIT, DESIPIT. Nullibi enim majora homini accrescunt damna quàm è scientiâ malè usurpatâ. Verissimè dixit Magnus Augustinus: *Melior est fidelis ignorantia, quàm temeraria scientia.* Pulchrè in rem præsentem dixit Sanctus Bernardus: *Sicut cibus indigestus malos generat humores, & corpus non nutrit, sed corrumpit; ita ex multâ scientiâ ingestâ stomacho anima, que est memoria, si igne Christi decocta non fuerit, & sic per quosdam artus anima, mores scilicet atque actus, transfusa atque digesta, non reputabitur in peccatum, tanquam cibus conversus in pravaos noxiosque humores?*

Scientia.

Augustin. 1. b. de
ob. serm.
2. c. 3.
Bernard.
sm. 36. in
ant.

1. 9. 18.

ANANIAS Discip. Christi.

CAPUT CXLVI.

389. Ananias, Damascenus Presbyter, manibus supra caligantis Sauli oculos positus, eum quantocius visui restituit. *Et confestim ceciderunt ab oculis ejus tanquam squamma, & visum recepit.* Lemma. DAT DEXTERA VISUM. Ita quisquis amore proprio, vindictâ, libidine, *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

odio, aut alio vitiorum genere infectus est, squamas præ oculis habet, quæ mentis aciem, visumque veritatis adimunt. Sed has squammas Confessarius per sacram manuum impositionem dissolvit, ac gratiæ lumini animam restituit. Sanctus P. Augustinus *Hortatur nos sapius sacra Scriptura ad serm. 66 de medicamenta confugere confessionis, non quod Deus indigeat confessione nostrâ, cui omnia præsto sunt, quæ cogitamus, loquimur, aut agimus, sed nos aliter salvi fieri non possumus, nisi consteamur penitentes, quod inique gessimus negligentibus. Qui se ipsum accusat in peccatis suis, hunc diabolus non habet iterum accusare in die judicii; si tamen confitens penitendo deleat quæ fecit, ne iterum renovet, quæ egit.*

390. Tanta erat Sauli savitia, tantaque furoris fama, ut ad solum ipsius nomen passim exhorrescerent Christiani. Unde Ananiæ de Saulo ad Christum voces erant: *Domine audivi à multis de viro hoc, quanta mala fecerit Sanctis tuis in Jerusalem; & hic habet potestatem à Principibus Sacerdotum alligandi omnes, qui invocant nomen tuum; jussus tamen à Christo Saulum accedere, absque morâ, seposito omni timore, solo nixus Deo, illum adiit: Er abiit Ananias, & introivit in domum.* Lemma; TE FRETUS COMITE; verbis ex Homero desumptis, ubi Ulysses, ad Minervam conversus, ait;

Atqui ego, mihi assistas, Casta Diva,
Vel tercentum contra homines concurrere pugne
Ausim, TE FRETUS COMITE, O Dea, &
adjutrice.

Hom. in
Ulyss.

Iisdem penè verbis mentem suam, in Deo fixam ac imperterritam, explicavit Regius Vates; quando dixit: *Dominus protector vitæ meæ, à quo tripidabo? Et; si consistant adversum me castra, non timebit cor meum.* S.P. Augustinus: *Adversus me si contradicentium conspirans multitudo consistant; non timebit cor meum, ut in eorum partes transfugiam. Si exurgat in me persecutio hujus sæculi, in hæc, quam cogito, petitione figam spem meam.* Et rursus; *Nec hominem, nec diabolum timeamus; nec ille, nec iste facit aliquid, nisi quantum permittitur; permitti ad nihilum potest, nisi quod nobis prodest.*

ANANIAS & SAPPHIRA.

CAPUT CXLVII.

391. Ananias & Sapphira, voti religione ad plenam bonorum temporalium abdicacionem obstricti, eorum partem callidè sibi reservarunt. Unde in sacrilegii vindictam subitò exanimis conciderunt. Lemma; VITA EXCIDUNT, DUM VOTO. Et verò quod paupertatis voto obligatus fuerit Ananias, testem audi Magnum Augustinum. *Dum ex eo, quod promiserat, partem subtraxit, sacrilegii damnatur & fraudis. Sacrilegii, quod Deum in pollicitatione fefellerit. Fraudis, quod integris muneribus portionem quandam putaverit subtrahendam.* Quod verò vitam perdidissent non tantum temporalem, sed & spiritualem animæ, difertè docet idem Doctorum Phæbus: *Ananias pariter & vitam perdidit & salutem.* Discant hîc Religiosi, quantâ sollicitudine custodiendum sit votum paupertatis. Probè hanc parænesin

ne fin edoctus P. Jacobus Gerrutus Italus, ut votorum suorum nunquam non meminisset, ea ter millies per diem renovavit. S. Fulgentius; *Quam sit malum, quamque sollicitè fugiendum, si quis de hoc, quod Deo voverit, retinere aut rapere, aliquid mortiferà prævaricatione ausus fuerit, exemplo sunt Ananias & Saphira.* De Saphirâ non sine ingenio canit Reverendissimus ac eruditissimus meus D. Philippus Picinellus, in concinno libello, quem de foeminis sacræ Scripturæ in lucem edidit.

*Gemmamne, an vitrum te appellem
Saphira?*

*Gemmam, dum auro adstringeris;
Vitrum, dum tam facile mentiris.*

Eximia titulo, exilis merito;

Te nomen formosam, culpa notat informem &c.

392. Ananias, pretiū particulā facilegè usurpatâ, exanimis concidit, & extra Ecclesiam, profano sepulchro conditus est. *Juvenes amoverunt eum, & efferentes sepelierunt.* Lemma; PROPRIIS INHANS COMMUNIA PERDIT. Hinc discant Religiosi, non Deum tantum in alterâ vitâ fore acerrimum paupertatis violatæ vindicem, sed Ecclesiam quoque gravissimè in eam animadvertere: non enim communi aliorum sepulturâ censetur dignus, qui res sibi proprias sacrilegè usurpavit. Refert Author sermonum ad Fratres in eremo, Januarium Monachum retinuisse sibi secretò centum siclos, quos cum post mortem ejus Fratres invenissent, injecerunt in ejus sepulchrum, plangentes & dicentes. *Pecunia tua tecum sit in perditionem. Non enim licet nobis servis Dei eam collocare in victu vel in vestitu; vel in opere Monachorum, quia pretium damnationis est.* Unde Clemens III. can. *super quodam*, de stat. Monach. sancit, ut Canonicus Regularis, qui non resignavit proprium, in morte careat Christianâ sepulturâ; & si sepultus sit, exhumetur. Idem statuit Innocentius III. in Concilio Later. ut habetur ibid. cap. *Monachi.*

S. Gregorius exemplo Ananias increpat Venantium, qui ex Monacho factus erat Patricius, & Cancellarius Italiae; *Ananias*, inquit, *pecunias Deo voverat, quas post, diabolicâ victus persuasione, subtraxit: sed quâ morte mulctatus est, scis. Si ergo ille mortis periculo dignus fuit, qui eos, quos dederat nummos, abstulit; considera, quanto periculo in Divino judicio dignus eris, qui non nummos, sed temetipsum Deo omnipotenti, cui te sub Monachali habitu devoveras, subtraxisti?*

393. Ananias, non nihil Divinæ providentiæ diffidens, aliquam pretii partem voluit reservare, ut sibi tempore necessitatis, fugæ, aut senectutis confunderet. Unde S. Hieronymus Ananiam & Saphiram vocat *Dispensatores timidos, ac metuentes famem, quam fides non timet.* Lemma. IMPROVIDUS, DUM NIMIUM PROVIDUS. Ut primùm enim homo circa temporalia nimium incipit esse sollicitus, à Deo deseritur, simulque bonorum & temporalium & spiritualium jacturam miserrimam facit. Ne cures tua, inquit S. Chrysostomus, sed ea Deo per mitte; nam si sat agis, tanquam homo sat agis; si vero demittas, Deus providebit. *Ut igitur eorum magnam gerat providentiam, ipsi soli omnia committe. Si verò & ipse spiritualibus omissis ea tractaveris, non multam eorum ipse curam geret. Ut ergo & hac tibi benè disponentur, & omni curâ libereris, contemne secularia: sic enim & cum cælis terram habebis, & futura consequeris bona. Disertè jubet Apostolorum Princeps;*

Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, quia ipsi est cura de vobis. S. P. Augustinus illud Psalmi, *Dominus sollicitus est mei;* ait, *Qui habuit tui cu-*

ram antequam esses, quomodo non habebit curam, cum jam hoc es, quod voluit ut esses? Jam enim fidelis es, jam ambulas in viâ justitiæ &c. nusquam tibi deest, tu illi noli deesse, tu tibi noli deesse.

394. Ananias, ob acceptum pretium mentitus, bona & temporalia, & spiritualia miserrimè perdidit. Lemma. DUM FALLIT, FALLITUR. vel, SIBI MENTITUR INIQUIUS. Verbis è Psalte mutatis; *Mentita est iniquitas sibi.* Ita nimirum fraus & mendacium in auctores suos recidunt. Unde in illud Psalmi commentatus S. P. Augustinus, ad Deum ait: *Hoc vindicas, quod homines in se perpetrant: quia etiam, cum in te peccant, impiè faciunt in animas suas & mentitur iniquitas sibi: sive corrumpendo aut pervertendo naturam suam, quam tu fecisti & ordinasti: vel immoderatè utendo concessis rebus, vel in non concessis flagrando.*

395. Ananias, divitiis plus æquo inhians, miseriam illarum jacturam passus est. Lemma. E QUÆSTU QUESTUS. Nihil enim aliud divitiarum parium, nisi mille sollicitudines, angustias, pericula corporis, & animæ interitum. S. P. Augustinus. *Hæc divitiarum noli appellare, quæ vera non sunt: paupertate plena sunt, & semper obnoxia casibus; Illa sunt vera divitiarum, quas cum habuerimus, perdere non possumus.* Pulchrè de contemnendis divitiis disserens idem Doctorum Princeps, ait: *Regnum cælorum non divitum, sed pauperum est. Dicit namque pauperibus: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Si est regnum cælorum pauperum, restat, ut infernus sit divitum.*

396. Ananias ob retentum pretium exanimis cecidit, vitamque corporis & animæ amisit. Lemma. HOC PRETIUM PRETIO. Divitiarum enim sicuti sunt fomites & illecebræ omnium vitiorum, ita assecclis suis innumeras etiam in hac vitâ calamitates, ipsamque demum gehennam comparant. Gravissimè de divitiis Servator; *Facilius est, inquit, camelum transire per foramen acis, quam divitem intrare in regnum cælorum.* In rem præsentem S. Bernardus. *Divitiarum amor insatiabilis longiore amplius desiderio torquet animum, quam refrigeret usu suo: impute quorum acquisitio laboris, possessio vero timoris, amissio plena doloris invenitur. Et rursus. Filii Adam genus avarum, quid vobis cum terrenis divitiis, quæ nec vera, nec vestra sunt? aurum & argentum vere est terra rubra & alba, quam solus error hominum facit, aut magis reputat pretiosum. Denique si vestra sunt, tollite ea vobiscum.* Id quod etiam perfectum habuere Ethnici, Seneca asserente, *Nemo alius est Deo dignus, nisi qui opes contempsit, & idè olim Flamini Diali non modo tangere hederam criminosum erat, verum etiam nominare.*

397. Repentina Ananias morstotam fidelium Ecclesiam percussit, & ad saniora retraxit. Sacre Paginae verba sunt; *Factus est timor magnus in universâ Ecclesiâ, & in omnibus, qui audierunt hæc.* Lemma. UNIUS POENA, MULTORUM SALUS. Id ipsum Principes ac Judices observent, ut peccatorum supplicio multos emendent, & à vitiis absterreant. Seneca in sceleribus vindicandis tria vult observari; *Aut ut eum, quem punit, emendet: aut ut poena ejus ceteros meliores reddat; aut ut sublatis malis securiores ceteri vivant.* Sanctus Hieronymus refert, in quodam Nitrix Monasterio fuisse Monachum jam moriturum, qui aliquot solidos sibi retinuerat: quapropter placuisse Machario, Hideo, & aliis senioribus, ut cum mortuo pecuniæ infoderentur, clamantibus omnibus; *Pecunia tua tecum*

Fraus auctori mal
S. Augusti
in hunc lo

Divitiarum.

S. Augusti
serm. 35 ad
Verb. Dom
c. 4.

Paupertas

S. Aug. lib
de Contem
mund. c. 6

Divitiarum.

Mat. b. 13
24.
S. Bernardus
de Convul
ad Cleric.
12.

Idem serm.
de adven.

Seneca
Epist. 8.

Act. 5. 11.

Judex
nicus.

Seneca de
Clem. c. 1

S. Hieronymus
Ep. 22. ad
Eustochium
Virginis

reum sit in perditionem. Nec hoc, inquit, crudeliter quispiam putet factum, tantus cunctos per totam Aegyptum invasit timor, ut unum solidum retinuisse sit criminis.

ANNA Prophetissa.

Cap. CXLVIII.

398. **A** Nna Prophetissa, jejuniis & obsecrationibus serviens die ac nocte, in omni virtutum genere nunquam non crescebat, donec tandem, annos nata centum & sex, de Christo senile ac maturum testimonium perhibuerit, eumque, veluti Judæorum Regem, amplexata sit. Lemma. EO SANIOR, QUO SENIOR. Hinc discas, cum annis crescere prudentiam. Nam, ut bene ait S. Hieronymus, *Omnes penè virtutes corporis mutantur in senibus, & crescente solâ sapientiâ, decrescunt cetera.* Et Jobus; *In antiquis est sapientiâ, & in multo tempore prudentia.* Unde ut firmiora & maturiora essent Simeonis & Annæ testimonia, illos nonnisi senes ac grandævos elegit Euripides.

O fili, non omnia mala senectutis
Insunt Eteocles: sed experientia

Habet aliquid sapientius dicere, quàm juvenes.

Bionis dictum erat; *Fortitudine, quum sumus juvenes, utimur: at quum senescere incipimus, prudentiâ valemus.* Ita Laërtius. De Annâ Prophetissâ non minus prolixè ac concinnè canit sapientissimus meus D. Picinellus.

Nulla militia Dei atas inepta,

In quâ annorum numero

Non prosternitur virtus, sed confirmatur.

Eò sanior, quo senior.

Anna invalida corpore, spiritu valida,

Avitam Aferis nobilitatem

Virtute vel implet, vel auget. &c.

APOLLO.

CAPUT CXLIX.

399. **A** Pollo id elogii in Actis Apostolorum retulit, quod fuerit non tantum excultus scientiis, sed etiam pietate, ac Divino ardore succensus. *Vir eloquens, potens in scripturis. Et fervens spiritu.* Unde geminâ hâc virtute instructus, plurimos ad Christi fidem convertit. *Contulit multum his, qui crediderant; vehementer enim Judæos revincebat publice, ostendens per Scripturas esse Jesum Christum.* Lemma. VIRTUTE ET SCIENTIA. Geminâ enim hâc cardine totum vitæ Apostolicæ negotium vertitur: alterutrâ namque deficiente, actum agens, quidquid in propriâ vel alienâ salute promovendâ cogeris. S. Bernardus in illud Psalmi, *Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me:* ait, *Hæc sunt, quæ Pastori conveniunt. Bonitas attrahit; disciplina corripit: scientia pascit. Bonitas amabilem, disciplina imitabilem, scientia docilem reddit.* Sciscitatus est nonnemo Jordanum, Generalem Magistrum Prædicatorum, quamnam esset regula suorum? Respondit illi: *Regula Prædicatorum est, honestè vivere, discere, & docere, quæ tria in votis erant Davidi, cum diceret: bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me.* Ita Antonius Senensis in Chronico Ordinis Anno 1585.

400. Apollo, vir eloquens, potens in scripturis, & doctus viam Domini, tanto flagrabat discendi ardore, ut etiam à Priscillâ & Aquilâ, & duabus mulieribus, se crudiri permisisset; Priscilla & Aquila assumpserunt eum, & diligentius exposuerunt ei viam Domini. Lemma. DUM VIXERO, DISCAM. Quantum enim homo fuerit doctior, tantò majore addiscendi ardore flagrat. Cicero in Catonæ Majore laudat hanc sententiam.

Quotidie addiscens plurima, sio senex.

De Solone refert Valerius Maximus, quod jamjam moriturus, quum assidentibus amicis, & quadam de re sermonem inter se conferentibus, sitis jam pressum caput erexit. Interrogatusque, quapropter id fecisset, respondit; *Ut, cum istud, quidquid est, de quo jam disputatis, percepero, moriar.* Audi de se ipso differentem Magnum Politicæ ac moralis Philosophiæ Magistrum Senecam; *Philosophum audio, & quidem quintum jam diem habeo, ex quo in scholam eo, & ab octavâ disputantem audio. Bonâ, inquis, atate, quid ni bonâ? Benè mecum agitur, si hoc unum senectutem meam dedecet. Omnis atatis homines hæc schola admittit: in hæc senescamus, hanc ut juvenes sequamur. In theatrum senex ibo, & in circum deferar. Ad Philosophum ire erubescam? Tamdiu discendum est, quamdiu nescis, & si proverbio credas, quamdiu vivas. &c.*

401. Apollo, vir in omni scientiarum genere instructissimus, non erubuit, à duabus fœminis, Priscillâ & Aquilâ, crudiri. Lemma. GRATUM EST, ET AB INFERIORE DOCERI. Quisquis enim verè doctus est, non erubescit, etiam ab infimis aliquid discere; probè memor, Deum non rarò plurima abscondere à sapientibus & prudentibus, & revelare et parvulis. S. Gregorius Nazianzenus mirificè commendat patrem suum, virum expertissimum, quod se ab uxore in virtute & pietate instrui permisisset; *Viro suo, inquit, in Divinis, & ad pietatem, ac optima quæque, exhibenda tam opere, quàm sermone ducitrem, retribucem, ac propemodum doctricem se exhibuit, quod est admiracione dignum; sed plus admirandum, quod vir tantus ab eâ ultro devinci voluerit.* De Socrate refert Plato, quod non erubuerit Magistras habere Diothimam & Aspaciâ, fœminas Rhetoricæ peritissimas. Instar omnium esto Magnum Ecclesiæ Lumen S.P. Augustinus, qui de se ipso dixit: *Ego senex & Episcopus paratus sum ab omnibus corrigi & emendari: & illum amicum meum existimo, cujus linguæ beneficio ante diem extremi judicii anima mea maculas tergo.*

C A I P H A S.

- CAPUT CL.

402. **C** aiphas, odio & livore adversus Christum plenus, pro tribunali sedet, eumque mortis reum iniquissimè pronuntiat. Lemma. LIVOR NIL JUDICAT ÆQUUM. Judex enim mulcere suo ex æquo fungi non potest, nisi ab odio, passione, ac sinistro affectu alienissimus. Lege Divinâ olim sancitum erat; *Non facies quod iniquum est, nec injustè judicabis, non consideres personam pauperis, nec honores vultus potentis. Juste judica proximo tuo. Justitia, inquit, Sanctus Hieronymus, patrem vel fratrem non novit, sed novit veritatem; personam non accipit, & Deum imitatur.* Et Sanctus Clemens Alexandrinus; *Forum, quæ à Moyse dicta sunt de justitiâ, compendiosum fecit Pythagoras, dicens: Stateram non esse transcribendam: hoc est, non prætergrediendam esse æqualitatem, quæ versatur in distributionibus bonorum.*

Act 18.2

Discendū
semper.

Cic. in Cat. M

Val Max 1.8

c 7.

Seneca Ep. 76

Discendū
à quovis.

Matth 1 25

S. Greg Naz

Orat. in

su. Patris.

Plato in
Conviv &
in Menex.

S. Augustin.

Ap Vmb in

c. 13. Regul.

Judex nul-
las passio-
nes ha-
beat.

Levit. 19.15

S Hieronym.

in Re. Mon.

S. Clem. Al. 5

Strom. as.

Mca 2. 16

Senectus

prudens.

Hieronym.

Epist. 2 ad

Nepor.

ob. 12. 12.

Eurip. in

Phan.

Laert. l. 4.

Act. 18. 24

bid. v. 28.

Scientia &

virtus.

S. Bern serm

ex 16. par-

vii.

Psal. 118. 66.

Act. 18. 24.

norando justitiam. Eam ob rem Areopagita, Judices æquissimi, obscuram noctem ad judicia ferenda elegerunt, ut procul ab omni affectu, tantummodo facta cognoscerent, personas non viderent. Ita Alexander ab Alexandro.

403. Caiphas, constitutus à Deo Pontifex, tametsi hominum esset flagitiosissimus, ac Christo infensissimus, non potuit tamen non in concilio, etiam præter opinionem suam, verum pronuntiare; Spiritu S. ipsius linguam dirigente. Juvat in rem præsentem S. Scripturæ verba recensere. Unus autem ex ipsis, Caiphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, dixit; Vos nescitis quicquam; nec cogitatis, quia expedit nobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit; sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quod Jesus erat moriturus pro gente. Lemma. ET INIQUUS PRÆDICAT ÆQUUM. Hinc discat Christianus, quantam curam Ecclesiæ suæ habeat Deus; quamque studiosè assistat illius capiti, Pontifici Maximo, ne à fide & veritate aberret. Inde etiam discant subditi suis obedire Superioribus, non tantum bonis & modestis, ut loquitur Apostolorum Princeps, sed etiam discoloris. Cum enim à Deo in legibus sancendis dirigantur, vix unquam, & quantumvis mali, malum aliquod præcipient. Difertè jubet Christus; Super cathedram Moysi sederunt Scribae & Pharisei, omnia ergo, quaecunque dixerint vobis, facite, secundum opera verò eorum nolite facere. In hunc locum egregiè S. P. Augustinus; Audiuntur utiliter, qui etiam utiliter non agunt: sui enim quærendo student; sed sua docere non audent; de loco scilicet superiore sedis Ecclesiasticæ, quem sana doctrina confirmat. Illi ergo cathedra, non eorum, sed Moysi, cogeat eos bona dicere, etiam non bona facientes. Agebant ergo sui in vitâ suâ, docere autem sua, cathedra illos non permittebat aliena.

CORNELIUS Centurio,

Cap. CLI.

404. **C**ornelius Centurio perfectè subesse & præesse ex æquo doctus erat; subesse quidem, quando non tantum sese hominem sub potestate constitutum, falsus est, sed etiam ad Christi pedes submissimè se abjecit, ejusque præsentia indignum se judicavit: præesse verò; quando dixit, Habeo sub me milites, & dico huic, vade, & vadit; & alii, veni, & venit: & servo meo, factus, & facit. Unde lemma. BENE PRÆEST, QUI BENE SUBEST. Nunquam enim habebit promptos ad obediendum subditos, qui benè obedire, ac sub aliorum imperio se continere non didicerit. Appositè in rem præsentem Sanctus Bernardus; Ut securè præesse possitis, subesse, & vos, si cui debetis, non dedignemini: dedignatio quippe subjectionis, prælationis reddit indignum: videant in vobis subditi, quod redhibeant. Idque postea probat exemplo Centurionis; Dicitur quippe; habeo sub me milites, præmisit, homo sum sub potestate. Præmissa siquidem est humilitas, ne altitudo præcipitet. Quia non confusus est de subjectione, jure ex prælatione mernit honorari. Non erubuit super se potestatem, & ideo dignus, qui haberet & sub se milites. Dedit prius honorem Præpositis, ut jam à subditis justè reciperet.

405 Centurio, agrote suo militi sanitatem re-

cuperaturus, Thaumaturgum accedit Christum; cum lemme, NON ALIUNDE SALUS. Hinc à gentili Centurione discas, ad quem in necessitatibus confugiendum sit. Audi S. P. Augustinum; Sunt quadam refugia ubi non est virtus, quo quisque cum fugerit, magis infirmatur, quàm confirmetur. Confugis v. g. ad aliquem in seculo magnum, ut facias tibi potentem amicum, refugium tibi videtur. Tanta tamen hujus seculi incerta sunt, & ita potentum ruina quotidie crebescunt, ut, cum ad tale refugium confugeris, plus tibi timere incipias. Unde alibi concludit; Unicuique hominum in quocunque statu rerum in hac vitâ egerit, non sit refugium nisi Deus, nec ullum gaudium, nisi in promissis ejus. Præclare nimirum, eodem Augustino teste, ratiocinatus est Centurio; Si ego, homo sub potestate, jubendi habeo potestatem, quid tu non possis, cui omnes serviunt potestates?

406. Centurio, tanto amore ac solitudine erga servum suum ferebatur, ut ad Christi pedes illius causâ prosterne, & sanitatem ægro impetrare non abhorruerit. Lemma. SERVI PROSTERNOR AMORE. Siracidis præceptio est; Si est tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima tua, quasi fratrem sic eum tracta. Hinc constat, quantum deceat, heros curam ac solitudinem servorum habere. Sapienter Seneca: Servi sunt? sed homines. Servi sunt? imò contubernales. Servi sunt? imò homines amici. Servi sunt? imò censervi, si cogitaveris tantundem in utrosque licere fortuna. Deinde subdit exempla servorum, qui benè ab heris habiti, pro eis parati erant porrigere cervicem, & periculum imminens in caput suum convertere. Quare falsum est, quod jactatur vulgo, totidem esse hostes, quot servos. Nam, non habemus illos hostes, inquit, sed facimus, inhumane eos habendo.

407. Cornelius, firmissimâ servi sanâdi fiduciâ ad Christi pedes prostratus, voti compos rediit. Lemma. NUNQUAM SPES CASSA RECEDIT. Ita nimirum, quantum plenâ fide à Deo speras, tantum obtinebis. Unde S. Bernardus illud Dei ad Josue promissum, Omnem locum, quem calcaverit vestigium pedis tui, vester erit, ait, Sperate in Deo omnis congregatio populi: quemcunque enim locum calcaverit pes vester, vester erit: pes vester utiq; spes vestra est, & quantumcunque illa processerit, obtinebit, si tamen in Deum tota figatur, ut firma sit, & non titubet. Id ipsum de fide asserit Magnus Augustinus; Mulier enim sanguinis profluvio laborans, Fide tetigit, & sanitas subsequuta est, quam præsumpsit.

DIONYSIUS Areopagita.

CAPUT CLII.

408. **M** Oriente Christo, tenebra facta sunt super universam terram. Hic conspicuus Dionysius Areopagita, fertur exclamasse: Aut Deus nature patitur, aut mundi machina dissolvetur. Unde postea prædicante Athenis Paulo, & asserente, Deum, in cuius morte obscuratus sit sol, esse Christum; ad fidem cõversus est. Lemma; E TENEBRIS LUMEN. Id ipsum hodie etiamnum multis usuvenit, qui, altitente felicitatis luce, oculos ad Deum nunquam attollunt, sed talparum more, & cæci inter terrena vitia oberrant: at calamitatum umbris pressi, saniora cogitare, omnique conatu sanctum Dei ac virtutum lucem perquirunt. Exemplo suo id milles comprobârunt Hebrei; de quibus canit Psaltes:

Cum

Alex ab Alex: l. 3, c. 5.

ICAN. 11, 50.

Papæ in fallibilitas.

Obedientia.

1. Petr. 2, 18.

Matth. 23, 3

S. Aug. lib. 4.

de Doct.

Christ. c. 27

Matth. 8, 9

Superior.

S. Bernard.

Epist. 42.

Refugium in Deo. S. Aug. in Psal. 45.

Idem in Psal. 74.

Ibidem serm. 6. de Verb. Domini.

Ecccl. 33, 31

Servi quomodo tractandi. Seneca Ep. 47.

Spes.

S. Bernardus serm. 15. i. Psal. qui habet Josue 1.

Fides.

S. Aug. Jo 6. de Div. cap. 1

Matth 245.

Calamas ad Dem vocat.

al. 77. 34. neca 18 nrov 1.
ul Gell. c. 3.
S. Dionysius Arcopagita, testis oculatus, affirmat, tenebras in Christi morte è Solis eclipsi fuisse ortas. Unde visâ prodigiosa hæc luna inter terram & solem interpositione, ad Dei cognitionem pervenit. Lemma; E SIDERE NUMEN. Ita quoties cælum, ac miram siderum revolutionem intuemur, in agnitionem Dei haud obsecram deducimur. Opportunè Cicero; *Quis est tam vecors, qui cum suspenderit in cælum, Deos esse non sentiat?* Et Orpheus; *Mundi machinâ est musica & admirabilis consonantia, prædicans, & laudans Deum.* His sanctior Apost. ait; *Invisibilia mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* S. Ber. *Tanta hæc formarum varietas, atque numerositas specierum in rebus conditis, quid nisi radii sunt deitatis? monstrantes autem quidem, quod verè sit à quo sunt, non tamen definientes quid sit: ita quod de ipso sit, vides; sed non ipsum. Cum autem de eo, quem non vides cætera vides, scis inhabitanter existere, quem oportet inquirere.*

409. S. Dionysius Arcopagita, testis oculatus, affirmat, tenebras in Christi morte è Solis eclipsi fuisse ortas. Unde visâ prodigiosa hæc luna inter terram & solem interpositione, ad Dei cognitionem pervenit. Lemma; E SIDERE NUMEN. Ita quoties cælum, ac miram siderum revolutionem intuemur, in agnitionem Dei haud obsecram deducimur. Opportunè Cicero; *Quis est tam vecors, qui cum suspenderit in cælum, Deos esse non sentiat?* Et Orpheus; *Mundi machinâ est musica & admirabilis consonantia, prædicans, & laudans Deum.* His sanctior Apost. ait; *Invisibilia mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* S. Ber. *Tanta hæc formarum varietas, atque numerositas specierum in rebus conditis, quid nisi radii sunt deitatis? monstrantes autem quidem, quod verè sit à quo sunt, non tamen definientes quid sit: ita quod de ipso sit, vides; sed non ipsum. Cum autem de eo, quem non vides cætera vides, scis inhabitanter existere, quem oportet inquirere.*

410. Cùm universus orbis, moriente Christo, densis involveretur tenebris; Dionysius, iudex in Areopagitarum senatu primarius ac famosissimus, censuit, non aliunde, nisi à moriente Deo, prodigiosam illam mundi metamorphosin oriri potuisse: unde, referente Michaelè Syngelio, hæ ipsius voces erant; *Deus ignotus in carne patitur, ideoque universum hæc tenebris obscuratur & concutitur.* Unde lemma; NOCTU PRONUNTIAT ÆQUUM. Nam Alexander ab Alexandro refert, Areopagitas, iudices aequissimos, non nisi obscurâ nocte iudicia sua ferre solitos fuisse. Porro hodie etiamnum experimur, nos nunquam melius sanctiusque de Deo sentire, quàm si intra calamitatum umbras jaceamus sepulti. Unde ad Deum conversus Magnus Augustinus, ait; *Implet tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi, omnes recurrant ad te; ne delictis & securitate perversa seducantur.* Id ipsum apud Senecam falsus est Agamemnon.

In vota miseris ultimus agit timor.

Et Horatius.

--- Me tabula sacer
Votiva paries indicat vivida
Suspendisse potenti
Vestimenta Maris Deo.

ELYMAS Magus.

CAPUT CLIII.

411. Elymas Magus Divinas Apostolorum doctrinas animo prorsus cæco subvertere & aspernari solitus, tandem, imprecante Paulo, oculis corporeis excæcatus est. Lemma; LUMEN PERDO, DUM RESPUO NUMEN. Nempe quisquis inspirationum Divinarum lumen contemnere, eique oblectari audeat, is paulò post penitus excœcatus, inter cymmerias inferorum umbras oberrare cogetur. S. P. Augustinus, *Qui se avertit à lumine vero, id est, Deo, jam cæcus efficitur: nondum sentit penam, sed jam habet.*

412. Elymas magus, ob nequitiam suam oculis ab Apostolo privatus, ad mentem rediit, ac Christum agnovit. Lemma; VIDEO, DUM LUMINA PERDO. Ita enim Optimus Deus solet, ut corpo-

rali aliquâ calamitate afflictis, salutem nostram, honoremque Divinum tantò studiosius prosequamur. In rem præsentem S. Joannes Chrysostomus: *Erat hæc manus Dei medica; quia dirigebatur, non ad ultionem, sed ad sanationem Elyma, ut oculorum excœcatione percussus aperiret oculos mentis, Christumque per fidem agnosceret.* Didymus, S. Hieronymi præceptor, fuit cæcus, sed in explicatione S. Scripturæ oculatissimus. Unde S. Hieronymus eum vocat suum videntem, & S. Antonius visitans & consolans Didymum, ob cæcitatem in æstum: *Nihil te, inquit, offendat, o Didyme, quod carnalibus oculis fueris orbatas. Desunt enim oculi illi, quos mures, & musca, & lacerta habent: sed letare, quia habes oculos, quos Angeli habent, è quibus Deus videtur, per quos tibi magnum scientialumen accenditur.* Ita Ruffinus.

HÆMORRHOISSA.

CAPUT CLIV.

413. Hæmorrhœissâ, infimam Christi vestem tangens, sanitatem consequitur. Lemma. ET SUUS EXUVIIS VIGOR EST. Nam, ut in rem præsentem ait S. Hilarius; *Sicut auctor natura dat magneti vim attrahendi ferrum, ita Christus dabit vestis sue vim sanandi ex fide tangentem.* Clarum hoc argumentum est, ad vim, cultumque SS. Reliquiarum comprobandum. Causas quatuor affert S. Ambrosius, quæ illarum venerationem persuadent: *Honoro, inquit, in carne martyræ exceptas pro Christi nomine cicatrices. Honoro viventis memoriam perennitate virtutis. Honoro per confessionem Domini sacratos cineres. Honoro in cineribus semina eternitatis.* Et S. P. Augustinus. *Non sunt contemnenda corpora justorum, quibus, tanquam organis & vasis, ad omnia opera bona sanctus usus est Spiritus.* Inter cætera eruditissimè in Elogiis suis canit Perillustis ac Reverendissimus D. Philippus Picinellus.

*Ut simbriam tenuit, sanitatem expressit;
& Deitatis chrysmate
è capite defluente in oram;
quæ per dorsum venerat ad faciem,
per simbriam vestis, salutis balsama carpit.
Felix plane:
quæ manu vestimentum, fide tenuit Deum; &c.*

HERODES.

Cap. CLV.

414. Herodes Agrippa, cùm, sublimi residens folio, regisque ornamentis splendide vestitus, honores Divinos ab acclamante populo acciperet, mox à vindice Angelo percussus, *Et consumptus à vermibus, expiravit.* Sic nimirum superbos deijcit, sideratque Deus. Unde Herodes, inter populi congratulationes & festivos plausus, superbo spectandus folio, epigraphen tenet: MOX VERMIBUS ESCA. Hæc nimirum Dei adversus superbos & ambitiosos est vindicta, ut tandem vermibus in escam cedant. Exemplo suo id experti fuere Antiochus Epiphanes; Herodes Aſcalonita, Hunnericus Rex Arrianus, persequens Orthodoxos; Pherecydes, Pythagoræ præceptor, atheus, & omnis Numinis contemptor: & alii complures. Porro omnes mundi honores, delitiæ, & voluptates paulò post hominem deserent, & vermibus in escam objicient. Probè id edoctus Jobus, ait. *Putredini dixi, pater meus es, mater mea, & soror mea vermibus.* Huic vanitati illechymanus Magnus Augustinus, ait, *Quid ergo prorsunt divitiæ, quid epula, quid delitiæ? Non liberabunt à morte, non eripient à fatore. Qui*

S. Chrysof. in hunc loc.

Ruffin l. 11. histor. eccl. cap. 7.

SS. Reliquia. S. Hilari in Marc. 5. S. Ambrosius serm. de SS. Nazar. & Celso.

S. Augustin.

Act. 12. 23.

Ambitiosus.

Voluptates mundi.

Job. 17. 14 S. Aug. apud Cord. rum in hunc loc.

quondam sedebat in throno gloriosus, modo latet despectus post mortem in tumulo. Qui stabat ornatus in aula, modo sedet immundus in tumulo. Qui vescabatur delitiis in canaculo, modo consumitur vermicibus in sepulchro.

415. Herodes Ascalonita, audito Christi infantis natali, mox timore concuti, turbari, & pendentes ab uberibus maternis parvulos ad quatuordecim millia, crudeli ferro perire caput. Lemma: **MULTA TIMET, QUI MULTA AMBIT.** Verissimè dixit Seneca. *Ambitio timida res est, vana, ventosa, nullum habet terminum, tam sollicita ne quemquam ante se videat, quam ne se.* Nam ut ait S. Chrysostomus, *Inextinguibilis est ira, quam regni zelus accendit & ut fera vulnerata, quidquid oculis occurrit, tanquam auctorem vulneris dilaniat.* At frustra regnum terrenum sibi à cœlesti ac æterno Rege eripiendum timuit impius Herodes: nam, ut pulchrè ait S. Fulgentius, *Rex iste non venit, reges pugnando superare, sed moriendo mirabiliter subjugare. Nec idcò natus, ut tibi succedat, sed ut in eum mundus fideliter credat. Non capit Christum regia tua, inquit S. Leo, Nec mundi Dominus potestatis tua sceptri est contentus angustiis, quem in iudæa regnare non vis, ubiq; regnat, & felicius ipse regnaret, si ejus imperio subdereris.*

416. Herodes sceptro suo periculum ab infantibus formidavit. Unde clamari ad arma, expediri milites, ætati lactenti bellum indicere, ac quatuordecim millia parvulorum necari iussit. Lemma. **TENEROS GRASSATUR. IN ARTUS.** Herodis nomine diabolus intelligitur licet, qui tenellos adhuc in fide Christianos; uti & primas Dei inspirationes ac bonas cogitationes, priusquam roborentur ac crescant, opprimere studet; cum nullo regno suo majus exitium timeat, nisi quando illæ incrementum sortiuntur. S. Leo Papa de Herode differens, ait, *Si parvulos interficiat, Jesum sibi videtur occidere; quod utique facere sine cessatione molitur, dum primordiis renatorum Spiritum sanctum eripere, & quandam tenera fidei velut infantiam tentat extinguere.*

417. Herodes Antipas sapientissimum Jesum, veste albâ indutum, fatui loco habuit, eique illudit. Lemma. **STULTA EST SAPIENTIA STULTO.** E Salomonis sententiâ *Stultorum plena sunt omnia: eorum præsertim, qui innocentiam, simplicitatem, sapientiam, ac vitæ integritatem contemptui habent, & sanctiora quæque risu excipiunt.* De sapientiâ ait Salomon: *Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt.* De innocentia verò Magnus Augustinus. *Male viventium multitudo benè viventes ita perturbat, ut, qui benè vivit, stultum se putet, quando attendit alios; maxime qui secundum bona hujus sæculi inveniuntur multi felices nocentes, & inveniuntur multi infelices innocentes.*

418. Herodes Antipas, saltatricis amore infaniens, temerè jurat, & Joannem Baptistam occidit. Lemma. **AMOR NIHIL MODERABILE SUADET.** Verbis ex illo Ovidii versu desumptis.

Nox, & amor, vinumque nihil moderabile suadent.

Ea enim muliebris amoris est efficacitas, ut jurâ, auctoritatemque omnem evertere, & ad impiissima quavis hominem impellere valeat. De stulto illo Herodis facinore differens S. Joannes Chrysostomus. *Regalem auctoritatem puella pedibus stultus subjecit, permisit regiam dignitatem conculcari, sub quâ se juramento constrinxit, qui cupiditate cecâ captus erat, invitus postea puellis nutui obsecundavit.* Id ipsum probè perspectum habuit Seneca, quando dixit. *Alius libidini servit, alius avaritiæ, alius ambitioni, omnes timori. Dabo consularem ancilla servientem, dabo ancillula divitem, ostendam nobilissimos juvenes mancipia pantominorum.* Providè ergò monet

Salomon. *Cum saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam, ne fortè pereas in efficacia illius.*

J A I R U S.

CAPUT CLVI.

419. **J**Airus, princeps Synagogæ, ut mortuæ suæ filiæ vitam impetraret, Christum accessit, & ad ejus pedes prostratus, sanitatem rogavit. Lemma. **A VITA FLAGITO VITAM.** Et benè quidem; ubi enim rectius filiæ suæ vitam quævisisset Jairus, nisi ab illo, qui est *via, veritas, & vita.* Porrò filiæ nomine animam tuam intelligas velim, cui, per peccatum mortuæ, non aliunde, nisi à Deo, vitam deprecari poteris. S. Hilarius. *Nec ducit Christus per erratica, quia est via, nec illudit per falsa, quia est veritas; nec in mortis horrore relinquit; quia est vita: si via, duce alio non indigetis: si veritas, non loquor falsa: si vita, etiam morientes ad me venietis.* Et S. Chryl. *Sum via, quia per me venietis; sum veritas, quia sine dubio hæc erant, quæ dixi: sum vita, quia neq; ipsa mors prohibere poterit, quò minus ad me perveniat.*

S. JOANNES. BAPTISTA.

CAPUT CLVII.

420. **S**. Joannes Baptista, peccandi occasionem declinaturus, ex hominum conversatione; etiamnum duodennis, in desertum se recepit. Unde Joanni adhuc parvulo, inter sylvas degenti epigrammen è Virgilio subjunges. **VIAMQUE INSISTO DOMANDI, DUM FACILES ANIMI.** Verba Poëtæ sunt.

Tu quos ad studium, atq; usum formabis agrestem, Jam vitulos hortare, viamq; insiste domandi,

Dum faciles animi juvenum, dum mobilis ætas.

Nam puerorum indoles ac animus, utæ argillæ aut ceræ instar, omnem formam recipit, adcò ut, sicuti ex cædem cerâ nunc Angelum, nunc dæmunculum fingis; ita puer, qui Poëta teste, est

Careus in vitium flecti,

Modò sanctam, modò impiam induat formam, pro ut loci aut educantium ratio tulerit. Verissimè cecinit Poëta.

Udum ac molle luctum est, nunc, nunc prope-
rands, & acri

Fingendus sine fine rotâ.

An sumiolus, ut ita dixerim, usque eò est sumius, quemadmodum puer? Audi Aristotelem: *Innatum quippe à naturâ pueris est, imitari; eorq; differunt à cæteris animantibus, tum quod aptissimi ad imitationem sunt, tum quod primas disciplinas imitando acquirunt, & unusquisque juxta imitationem gaudet.* Nec profani tantum, sed & Sacri Doctores hoc argumentum pertractarunt. Ex his Basilus. *Animus adhuc tener est instar ceræ, qui impressus in se formas quasunque facile recipit.*

421. S. Joannes Baptista, ut Herodis infanticidium effugeret, à matre Elisabethâ etiamnum bimulus in desertum ductus est. Unde lemma. **TENERIS NE CONCIDAT ANNIS.** Parentes hoc Emblemata concernit, ut liberos suos Herodis tyrannidi, vitis inquam, ac Tartaro subducere, teneramque eorum a tatem sanctis præceptionibus imbuerent omni studio satagant. Pulchrè S. Chrysostomus: *Magnæ habemus, pretiosumque depositum filios, ingenti illos servemus curâ, atque omnia facimus, ne sur id nobis astutus auferat: exercemus ad virtutem atq; pietatem molles filiorum animos.* Unum addo, nec postremum rectæ educationis præceptum subijcio: pueros à teneris non molliter & muliebriter, sed fortiter

& vi-

Ambitio.

Seneca Epist.
85.

S. Chrysof.
in hunc loc.

S. Fulgens.
serm. 1. de
Epiph.

S. Leo ser. 4
de Epiph.

Dæmon.

Inspiratio-
nes rejectæ

S. Leo ser 2
de Epiph.

Sapientia
contemp-
tor.

Proverb. 1. 7
S. Augustin.
serm. 23.
ex inedit.

Amor
muliebris.

S. Chrysof.
Opus. 2. in
Decoll. S. Io.

Seneca
in Epist. 47

Joan. 14. 6
Pæniten

S. Hilar. 1
de Trinit.

S. Chrysof.
hom. 72

Virgil. 1. 4
Georg.

Educat

Persius S. 1

Aristot. 1.
Pohs. 64

S. Basil. 1.
Jub. dis. 1
15.

Educa

S. Chryl.
Homil. 9.
ad Tit. 1.

A. B. l. 7. P. 2. c. 17.
 & viriliter educandos. Aristotelis præceptio est;
Conducat statim à puero eos ad frigora assuefacere:
 ob calorem enim nativum pueri, quibus
 -- *Feruet circum præcordia sanguis,*
 Facile frigus tolerant. Hinc Celtæ infantes natos ad
 flumina durabant. Thraces quoque gelido stagno
 immergebant: qui frigore necabantur, eos equidem
 inertes ac debiles, brevi extinguendos ducebant; qui
 ad illa supererant, robusti ac tolerantes laborum per-
 durabant. Sidonius.

*Excipit hic natos glacies, & matris ab alvo
 Artus infantum molles nix civica durat.*

422. S. Joannes Baptista, adhuc bimulus, è peri-
 culosâ hominum consuetudine in eremum à matre
 ductus, epigraphen tenet, **NE LEVI POSSET
 MACULARE VITAM CRIMINE LINGUÆ.**
 Verbis ex hymno Ecclesiastico desumptis;

*Antra deserti teneris sub annis,
 Civium turmas fugiens, petisti,
 Ne levi posses maculare vitam
 Crimine lingue.*

Hucatio. Ambr. l. 6. Nam. c. 9.
 Hinc discant parentes, omnem peccâdi occasionem
 liberis subtrahendam esse. Certè è S. Ambrosii sen-
 tentiâ, quisque filios diligit ut pupillam oculi sui, non
 minorem curam ac solertiam adhibendo, ut illos,
 quàm ut istam illæos servet. *Pupillam, inquit, Deus ni-
 ti dissimo nature vallo munire dignatus est, quia inno-
 centia & integritas levi sorde aspersa violatur; & ideo
 perspiciendum, ne quis eam pulvis erroris oblinet, aut
 ulla vexet festuca peccati.* Tum tubdit: *ad hunc etiam
 modum parentes custodire debent filios, & ab omni labe
 impudicitie pueros tueri; præsertim cum teneriorem
 aetatem supergressi, adolescentiæ latiore campum in-
 grediuntur.* Scitè Poeta;

*Nil dictum fœdum, visusq; hæc limina tangat;
 Intra qua puer est.*

423. S. Joannes Baptista, in deserto victitans epi-
 graphen tenet; **AMAT NEMUS, ET FUGIT
 URBES.** Verbis ex Horatio desumptis.

Scriptorū chorus omnis amat nemus, & fugit urbes.

*Quisquis ergò genuinâ pietati ac cõtemplationi Di-
 vine vacare cupis, is è mundi turbis profugus, seces-
 sum amat, & in solitudinem se recipit.* S. Gregorius
 Nazianzenus, cum S. Basilio in solitudinem secedens,
 illius delicias & fructus ita describit: *Nihil mihi tam
 optandum cuiquam videbatur, quàm ut ocellis sen-
 sibus, atq; extra carnem mundumque positus, in se ip-
 sum collectus, nec nisi quantum necessitas exigit, quid-
 quam humanarum rerum attingens, atque secum ipse,
 & cum Deo colloquens, superiorem iis rebus, qua in
 aspectum cadunt, vitam agit, Divinaq; species puras
 semper, nec terrenis ullis & errantibus formis admix-
 tas in se ipso circumfert, Deiq; ac rerum Divinarum
 purum omnino speculum est, indiesq; efficitur, ac lucem
 per lucem assumit, clariorem videlicet per obscuriorè,
 jamque futuri ævi bonum spe percipit, & cum Angelis
 versatur, ac licet adhuc in terris sit, terram deserit at-
 que à spiritu sursum collocatur.* Ad desertum invitans
 Romanos Sapiens, ait; *Quid tibi vitandum præcipue;
 existimem queris? turbam.* Ego certè confiteor imbe-
 cillitatem meam, nunquam mores, quos extuli, refero,
 auquid ex eo, quod composui, turbatur. &c. Coronidem
 jungens Spiritus Sanctus, de animâ piâ ait; *Du-
 cam eam in solitudinem, & ibi loquar ad cor ejus.*

424. S. Joannes Baptista, pœnitentiâ & vitam
 austeram in deserto egit, ut illam exemplo potiùs,
 quàm verbo docturus, cõgruus fieret pœnitentiæ præ-
 co. lemma; **PRIMUSQUE GRADUS IN PUL-
 VERE PONAM.** Verbis è Lucano desumptis,
 ubi Catonem suos exercitus in hæc verba exhortan-
 tem introducit.

--- Primus arenas

*Ingrediar, primusque gradus in pulvere ponam.
 Me calor atherens feriat, mibi plena veneno
 Occurrat serpens, fatoque pericula vestra
 Prætentate meo. &c.*

Auctor operis imperfecti super illud Matthæi, *Sic
 luceat lux vestra coram hominibus,* ait, *Multò me-
 lius est facere & non docere, quàm docere & non facere.*
*Quoniam qui facit, et sit acuerit, aliquos corrigit suo
 exemplo; qui autem dicit & non facit, non solum nem-
 nem corrigit, sed adhuc multos scandalizat.* Et Vel-
 leius Paternulus. *Facere rectè civis suos princeps
 optimus faciendo docet, cumque sit imperio maxi-
 mus, exemplo major est.*

Exemplo
 docere.
 Auth Op.
 Imp hom. 10
 in Matth.
 s. 13.

425. S. Joannes in deserto degens, pœnitentiâ
 prædicat, hominumque plurimos convertit. Lemma;
DESERTUM FACIT ESSE DISERTUM.

Nempe quisquis in virum Apostolicum ac prædi-
 catorem evadere cupit, prius ab hominum tumultu
 secedat, & orationi, ac meditationi in secreto stu-
 deat necesse est; ut haustam inde Spiritus Sancti vim
 postea in auditores effundere queat. Et verò non
 Christiani tantum, sed & Ethnici, sive scientiæ, sive
 virtutis, aut quietis captandæ causâ, solitudinem am-
 bierunt. Quis Tulli Tusculanum ignorat? *Abdumus
 nos, inquit, quantum licet, & sæpe soli sumus.* Post
 Oratorem Philosophus Romanus; *In hoc,* inquit,
me recondidi, & fores clausi, ut prodesse pluribus possim.
 Etenim ut solitudinis lumen ac columnen Basilius ait.
*Solitaria vita cal. stis doctrinæ schola est, & Divina-
 rum artium disciplina: illic namque Deus est, totum
 quod discitur.* Nec aliter S. Bernardus; *Cella terra
 sancta & locus sanctus est, in qua Dominus & servus
 ejus colloquuntur, sicut vir ad amicum suum.* In
 qua crebro fidelis anima verbo Dei conjungitur. sponsa
 sponso sociatur. Quo motivo S. P. Augustinus. Nebridi-
 um suum ad pium secessum à tumultu rerum sæcu-
 larium invitat, dum præclare illud pronuntiat. *Dei-
 ficare in otio licere.*

Solitudo.

Cic l. 3 Offic.

Seneca ep. 8

S. Basil de
 laud. vita
 solit.

S Bernardus
 ep ad frat de
 mont. Dei da
 solit.

S. Augustin.
 Epist. 110.

426. S. Joannes Baptista, cœlestibus delit is, &
 animi quiete fruiturus, **RELICTIS MOENIBUS,
 SYLVAS AMAT.** Verbis è Seneca Tragœdo de-
 sumptis:

*Non alia magis est libera, & vitio carens,
 Quàm quæ relictis mœnibus, sylvas amat.*

Et certè ut Deum quis sibi loquentem, & intus ca-
 nentem audiat, solitudo quarendæ est. Ubi enim exi-
 stimas esse factum verbum Domini ad Joannem? num-
 quid in paternâ domo? in aula Herodis? in foro? in
 frequentia populi? minime gentium; sed in deserto.
 Unde concludit S. Ambrosius. *Bona igitur anima, qua
 foris est, ut verbum intus sit.* Ut adeò verissimè exper-
 tus clamat S. Pet. Damian. *Unum pro certo scio, o vita
 benedicta! quia quisquis in amoris tui desiderio perse-
 verare studuerit, ipse quidem habitator est tui, sed ejus
 habitator est Deus.* Et magnus ille Eremita Hieronymus:
*O eremus familiaris Deo gaudens! quid a-
 gis? (Heliodore) quamdiu te tectorum umbra pre-
 munt? quamdiu famosarum urbium carcer includit?
 crede mihi, nescio quid plus lucis aspicio, libet sarcinâ
 corporis abjecta ad purum aetheris evolare fulgorem.*

Seneca in
 Hyppolit.

Solitudo.

Luc. 3.

S Ambrosius
 de Isaac. c 8

S. Pet. Dam.
 Opusc 11.
 cap. 19.

S. Hieronym.
 Epist ad
 Heliod.

427. Joannes Baptista *Vox clamantis cognomi-
 natur, quod Christum non tantum prænuntiaverit
 venturum, sed etiam demonstrârit natum, totique
 mundo pœnitentiâ indixerit.* Lemma; **IMPLE-
 VIT TERRAS VOCE.** Iisdem penè verbis Silius
 Italicus, non ignobilis Poëta, M. Tullium à voce
 commendavit.

*Tullius aratas raptabat in agmina turbas,
 Regia progenies, & Tullio sanguis ab alto,
 Indole, pro! quant à juvenis, quantumq; daturus
 Auso-*

S. Joannes
 Baptista
 vox.

Son Carm.

Hucatio. Ambr. l. 6. Nam. c. 9.

venal. sat.

orat. l. 2. ult.

Solitudo. Greg. Naz. rat. 11.

mecca pist. 7.

Lucan. l. 9.

Ansonia populis, ventura in sacula civem!
Ille super Gangem super exauditus & Indos,
Implevit terras voce.

S. Rup. Abb.

Non absimili exornandi genere S. Rupertus Abbas omnes Joannis laudes in angustias syllabæ collegit, dum dixit; *Magnum est hoc præconium Joannis, quia vox est. Hoc est, quod dicere molitur Evangelista: quia sicut verbum cujusque nostrum clarâ, vel sonorâ voce indiget, ut melius audiat; ita verbum Dei caro factum testificante Joanne indignit.* S. Clemens Alexandrinus. *Ut enim utcumque exprimam, inquit, liceat dicere, vox est verbi.*

S. Clem. Alexand. in exhort. ad gent.

428 Joannes, testante Sacrà Paginâ, *Habebat vestimentum de pilis camelorum.* Lemma. PELLIBUS IN MOREM CINCTUS. Verbis è Virgilio mutuatis, ubi innuit, gentilium sacerdotes sacrificaturos, fuisse ciliciis ac pellibus animalium cinctos.

Vigilius l. 8 Æneid. v. 281.

Jamque sacerdotes priusque Potitius, ibant Pellibus in morem cincti, flammæque ferebant.

Cilicium

Illo enim vestimenti genere Joannes etiamnum in juventute carnem domabat, ne in luxuriam deflueret. S. Egidius, unus è primis S. Francisci sociis. Rogatus, cur S. Joannes, qui nil peccaverat, tam austeram egisset vitam & pœnitentiam? Respondit: *Sicut carnes condiuntur sale, ne putrescant; ita corpus Baptista conditum fuit pœnitentiâ. Pœnitentia enim, asserente S. Cypriano, est corrosorium sal, desiccans recrudescentes carnis putredines.* Celebris est gnome Augusti Cæsaris apud Suetonium. *Vestitus insignis ac mollis, superbia vexillum est, nidusq; luxuria.* Vis exempla; S. Ephræm vitam S. Abrahæ Eremitæ in hæc verba claudit: *In omnibus quinquaginta abstinentiæ suæ annis vestem cilicinam, quâ indutus fuerat, non mutavit.* S. Clara per 28. annos, licet infirma, cilicium è fetis porcinis gessavit. &c. Colophonem jungit Tertullianus. *Virtus duritiæ extrahitur, molliæ verò destruitur.*

Annales Francisc.

S. Cyp. de Circumcis. Suetonius.

S. Ephr. in vita S. Abr.

Tertull. l. ad Marc. syr.

429. S. Joannes, acerrimus gula, luxuriæ, omniumque scelerum hostis, non nisi locustis & melle sylvestri, cibis uti & vilissimis, ita & amaris, vescabatur. Lemma. QUOVIS JEJUNUS AB HOSTE TRIUMPHAT. S. Hieronymus in illud Psalmi, *Genua mea infirmata sunt à jejunio, & caro mea immutata est propter oleum:* ait, *Tales diligit Deus milites, qui jejuniis vacent: quare? quia in jejunio victoria est, & in victoriâ triumphus.* S. P. Augustinus. *Nunc autem suavis est mihi necessitas, & adversus istam suavitatem pugno, ne capiar, & quotidianum bellum gero jejuniis: sæpius in servitutum redigens corpus meum, hoc me docuisti, ut, quem admodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accederem.*

430. S. Joannes, Christum in Jordane baptizans, epigraphen tenet. HIS UNDIS ABLUIT UNIDAS. Illo enim Christi baptismo fuere sanctificatæ aquæ, quæ noxas nostras per sacrum baptismum eluerent, redderentque dignos gratiæ & amicitie Divinæ. S. Bernardus. *Acquievit Joannes & obedivit: baptizavit Agnus Dei, & aquas lavit, nos abluti sumus, non ille; quia nobis lavandis aquæ cognoscuntur ablutæ.* Et S. Gregorius Nazianzenus. *Joannes baptizat, & accedit Iesus, sanctificans quidem & ipsum, qui baptizat, præcipue tamen ut & veterem hominem sepeliat in aquis.* Et mox. *Ascendit Iesus de aqua, secum quodammodo demersum educens, & elevans mundum.*

431. Joannes, ob castigatum Herodis incestum in vincula conjectus, epigraphen ex Horatio sustinet. ADDUNT VINCLA DECOREM. Complura in hoc mundo sunt vincula, qui infinitam homini gloriam conciliant: hanc enim nonnulli captivitatis vinculis, alii infirmitatis, tentationis, paupertatis, ac

Jejunium.

Psal. 108. S. Hieronym. in hunc loc. S. Aug. 10. Confess. 6-31

Baptismus

S. Bernard. serm. 1. de S. Epiph.

S. Greg. Naz. Orat. in S. Luminaria

Horat. l. 1 Sat. 9. Vincula Martyrium

cujusvis ad veritatis vinculis; complures religionis vinculis; quidam vinculis matrimonii ac mandatorum Dei, præclarè sibi contexunt. De Petri vinculis audi Oratorem aureum; *Sic Petrus vincus fuit, & ab Angelo solutus: hic si mihi quispiam dixisset, elige, utrum velis? vis esse Angelus Petrum solvens, an Petrus vincus? Petrus utique esse maluissem: majus hoc vinculum donum est, quàm solem sistere aut mundum movere, aut dominari demonibus, eosque expellere.* Ejusmodi præconia D. Augustinus congerit, ex quo hæc delibasse sufficiat. *Merito per omnes Christi Ecclesias, auro pretiosius habetur ferrum illud pœnalarum vincularum.* &c. Et S. Cyprianus: *Non sunt vincula, sed ornamenta, quibus Sanctorum pedes non copulantur ad infamiam, sed clarificantur ad coronam.* De tentationum vinculis breviter S. Hieronymus; *Christi vincula voluntaria sunt, & vertuntur in amplexus.* De Religionis vinculis S. Thomas Aquinas; *Nomen religionis à religando sumptum est, ut Augustinus in lib. de vera relig. innuere videtur, &c. Et ideo omnis creatura, quodammodo à Deo distare incipiens, ad Deum debet religari, cui primò conjuncta fuerat. Et ideo Augustinus dicit; Religet nos Religio uni omnipotenti Deo.* Denique de matrimonii vinculis S. Ambrosius; *Quodam vir & mulier nexu inter se amatorio copulantur, & quibusdam invicem sibi habentis amoris adstricti sunt; bona igitur vincula nuptiarum, sed tamen vincula, etsi vinculi, tamen vincula charitatis.*

S. Chrysol. hom. 8. in Epist. Eph

S. Aug. se 29. de SS.

S. Cyp. ep Nemes. Tentati Hieron ep 127

Religio. D. Th. Op. 19. contra impug. Re.

Matrimonium. S. Ambros. l. 3. de Vir.

432 Joannes Herodi perquam familiaris & quasi domesticus, summâ apud Regem ac dynastas veneratione pollebat. At vir tantus, Regi ac aulicis percharus, ubi incestuosas Regi nuptias objecit, ac testimonium perhibuit veritati, mox summam incurrens inimicitiam, in carcerem conjectus est. Lemma è D. Paulo desumptum: INIMICUS FACTUS SUM, VERUM DICENS. Quantos viros hæc in parte sectatores habuit Joannes, qui regum, principumque gratiis ob veritatis patrocinium exciderunt! Nempe *Veritas odium parit.* S. Hieronymus. *Hæc est conditio veritatis, ut eam semper inimicitia consequantur, sicut per adulationem perniciosam amicitia conquiruntur: libenter enim, quod delectat, auditur; & offendit omne, quod nolumus, Meus Concanonicus S. Ivo, Catnotensis Episcopus, quod Philippum Gallie Regem ob illegitimas nuptias voce & calamo correxerit, honorum omnium rapinam & jacturam passus est usq; ad penuriam panis & in carcerem conjectus est.*

Galat. 4. 11 Veritas dium pa

S Hierony. in Gal. 4.

Offic. Can. Reg Lat. 2 Maii.

433. S. Joannes Baptista, ob veritatis patrocinium capite plexus, epigraphen tenet. VITAM, QUAM VERUM PERDERE PRÆSTAT. Siracidis ore præcipit Deus. *Non confundaris pro anima tuâ dicere verum; id est, interprete Jansenio, potius mori, quàm tacere veritatem eligas.* Pulchrè S. P. Augustinus, *Incomparabiliter pulchrior est veritas Christianorum, quam Helena Grecorum: pro istâ enim fortius Martyres nostri adversus hanc Sodomâ, quàm pro illâ illi heroes adversus Trojam dimicaverunt.* Michael de Palatio refert, Monachum quemdam, martyrii desiderio vehementer incensum, in Turciam abiisse: qui cum in aulam Soldani imperterritus sese penetrasset, quorsum venisset rogatus? intrepidè respondit; *Ut mortem inveniam, tibi veritatem prædicando.* Ad quem peracutè Soldanus: *Ita ad Principes tuos, prædica illis veritatem, & mortem, quam apud me quæris, apud illos citò invenies.*

Vcritas.

Eccel. 4. S. Augusti Epist. 9

Palat apud Del. in A. Aug. Jacr.

S. IOANNES APOST.
CAPUT CLVIII.

434. **C**hristus Joannem Apostolum, in sinu suo recumbentem, amplectitur; cum lemma-
te ex Ovidio desumpto. **NEC TE MIHI CHA-
RIOR ULLUS.** Joan. enim ille erat *discipulus,*
quem diligebat Jesus. Id explicans S. P. Augustinus, ait,
Tacito nomine discernitur Joannes à ceteris, non quod
solum eum; sed quod plus ceteris diligeret Dominus
eum. Ceterum à Deo diligi, ac Deo in amoribus esse,
summum est hominis bonum, felicitas summa, &
quædam beatitudo ad huc in terris, quod Guericus,
Igniacensis Abbas, scite observavit. *Dilectum Do-*
mini fuisse, paucis comprehendit summam perfectio-
nis, plenitudinem gratiæ & virtutis: simulque beati-
tudinem vitæ perennis. Uti contra, à Deo odio ha-
beri, paucis comprehendit summam omnium ma-
lorum, spoliationem gratiæ & virtutis; simulque
damnationem sempiternam.

435. Joannes, super pectus Domini recumbens,
epigraphen tenet. **HINC ARCANA FLUUNT.**
Nam in Christi corde omnes sapientiæ thesuri, ve-
luti in gazophylacio, asservabantur, ex quo proinde
Joannes cælestis contemplationis, apocalypseos, ac
reconditæ sapientiæ fluentia hausit, quæ & Moïsi, &
Pauli, & omnium, qui Deo conjunctissimi fuere, Di-
vinarum rerum scientiam longè excesserunt, S. Hie-
ronymus. *Joannes recubuit in pectore ejus, ut hauriret*
fluenta sapientiæ, ut posset dicere: In principio erat ver-
bum &c. Quia enim in pectore Christi sunt omnes the-
sauri sapientiæ & scientiæ absconditi, merito super pe-
ctus ejus recumbit, quem majore ceteris sapientiâ, &
scientiæ singularis munere donat. Ceterum quisquis
arcanis cælestibus à Christo imbui cupis, ejus pectori
appropinques, ac per amor em intimè illi cõjungaris,
necesse est. Docet id disertè S. Bernardus. *Certum*
signum tibi sit, quæcunq; es anima, quod dilectum tuum
minus diligis, vel ab eo minus diligeris, si in summorum
desiderio ad superna non raperis, & ad theoreticos & a-
nagogicos illos conatus mentis alienatione non transis.
Vis nosse, quia sublimitas Divinarum revelationum sit
manifestum Divinæ dilectionis indicium? Jam non di-
cam, inquit, vos servos, sed amicos, quia omnia, quæ
audi vi a patre meo, nota feci vobis. Sat age ergo, Deum
tuum intimè & summè diligere, & omni hora in Divi-
næ contemplationis gaudium, summo cum desiderio an-
helare. Collige te ipsam, ad te ipsam, & in solo Divini-
ratis desiderio requiesce.

436. Joannes, ceteris Apostolis fugâ dilapsis,
unus inter Judæorum catervas, inter satellitum secu-
res, inter militum opprobria, sanguinolenta Christi
vestigia est secutus, & quod maximè amanti erat,
moriente illo ad crucem stetit. Lemma; **NEC ME
VIS DIVIDET ULLA.** Hæc nimirum genuinæ
amicitiæ est indoles, ut amico nunquam magis, quam
inter calamitates adhaereat. Seneca. *In quid igitur*
amicum paro? Ut habeam, pro quo mori possim; ut ha-
beam, quem in exilium sequar, cuius me morti oppo-
nam, & impendam. Deprædicat Antiochenus Anti-
stes insignem Magni Basilii in amicum charitatem;
cum enim hic in vincula coniectus esset, ei adfuit
etiam cum pari, inò majori, vitæ scilicet discrimine.
Aliis verò amicis ei objicientibus, quod vitæ, sangui-
nisque prodigus esset, respondit vultu placido; *Aliter*
amare non didici, nisi ut vitam meam in discrimen ad-
ducam, dum periclitantem amicum liberare opus est.
Certè & Joannes aliter amare non didicit; Rapitur in
vincula Jesus, Joannis amor sequitur & in vincula,
Vocatur in pratorium, & Pontifici sistitur; & cum

magistro suo eodem discipulus pervadit. Ducitur in
Golgothaum jugum, consequitur & Joannes. Sustol-
litur in crucem Jesus, sub umbrâ illius Joannes unè
cum Virgine lamentatur; isque ex omnibus unus, &
Judæorum contumeliis se obiicit, & carnificum in-
manitati, paratus etiam cum magistro attolli.

437. Joannes Matri Virgini à crucifixo Filio com-
mendatur verbis his suavissimis; *Mater ecce filius*
tuus! Lemma; **HAC MATRE BEATUS.** Nul-
libi enim tutius habetur asyllum, nec major felicitas,
quàm sub materno Deiparæ patrocinio. Ceterum
non de Ioanne tantum, sed de quovis homine verba
illa à Christo pronuntiata docet S. Bernardus. *O bea-*
ta ergo fiducia! exclamat, ô tutum refugium! Mater
Dei, est mater nostra! mater ejus; in quo solo speramus,
in quem solum timemus, est mater nostra! Quàm ma-
gnum, quam admirabile est, quod video per te evenire
nobis? quod videns gaudeo; quod gaudeo, dicere non
audeo: si enim tu Domina es mater ejus, nonne & alii
filii tui, sunt fratres ejus? &c. Quâ igitur certitudine
debenus sperare, quâ desolatione possumus timere,
quorum sive filius, sive damnatio, de boni fratris, &
pæ matris pendet arbitrio? &c.

438. S. Joannes, cum Petro ad Christi defuncti se-
pulchrum currens, *Præcucurrit citius Petro.* Lemma
ex Ovidio desumptum. **PENNIS ADJUTUS
AMORIS.** Duo enim illi Apostoli, S. Gregorio asse-
rente *Præceteris cucurrerunt quæ præ ceteris amave-*
runt. Unde etiam inter duos istos celerius cucurrit
ille, qui altero plus amavit. Amor enim, quò fuerit
intensior, tantò magis ad amatum impellit. S. P. Au-
gustinus; *Sicut amor immundus inflammat animam*
& ad terrena concupiscenda, & peritura seclunda vo-
cat perituram, & in ima præcipitat, atq; in profunda
de mergit: sic amor sanctus ad superna elevat, & ad ter-
rena inflammat, & ad ea, quæ non transeunt neque mo-
riuntur, excitat animam, & de profundo inferni levat
ad cælum. Iabet tamen omnis amor vim suam, nec
potest vacare amor in animâ amantis, necesse est, ut du-
tat. &c.

439. S. Joannes, ferventi oleo supra ardentem ro-
gum impositus, ignem extinxit, & innoxius perman-
sit. Lemma ex Ovidio; **COMPESCUNT IGNI-
BUS IGNES.** Sicuti enim minus lumen à majore
extinguitur, ita amoris Divini flamma quæ S. Joannes
exarsit, flammæ ac incendia carnificum suffocavit.
Nam, ut benè concludit S. Maximinus, *Ubi Christi*
ignis operatur, diaboli necesse est vincatur incendium;
& ubi Dei spiritus fervet, frigidus est flamma morta-
lium. Prodigium consimile tres pueri in fornace Ba-
bylonicâ experti sunt, quibus flammæ fuere instar
venti roris flantis; ubi in rem nostram perappositè
Mediolanensis Antistes; *Merito Hebraei pueri in for-*
nace ardenti non sentiebant ignis incendia, quia cha-
ritatis eos flamma refrigerabat. Pulchrè accinit
Sedulius;

--- Medios traduntur in ignes,
Nil ardente rogo, tantoque ardore calentes
Cordis, imagine & vincunt incendia pœna.

IOSEPH Arimathæus,
CAPUT CLIX.

440. **J**osephus Arimathæus, accepto exanimi Chri-
sti corpore, involvit illud in sidone munda.
Lemma ex Tibullo desumptum; **HUNC PURA
CUM VESTE SEQUAR.** Ita quisquis Christum in
pectoris sui monimento recipere cupit, eum purita-
tis ac innocentie sidone involvat, necesse est. S. Hie-
ronymus. *Possumus juxta intelligentiam spiritualens &*

Maria V.
refugium.

S. Bern serm
2 sup signum
magnum.

Ioan. 20. 4
Ovid. 1.
Metam.

Amor in-
citatur.
S. Augustin
in 1° psalm. 121

Ovidius 2
Metamorp
Amor Dei.

S. Max Ilom.
de S. Laur.

S. Ambr. 1 de
de Isaac. c 8
Sedul. l. 4
Pasch.

Matth. 17. 54
Tibul. 1.
Eleg. 10
Innocen-
tia.
S. Hieronym.
in hunc loc.

hoc sentire, quod Corpus Domini non auro, gemmis, & serico, sed linreamine puro obvolvendum sit, quamquam & hoc significet, quod ille in sindone mundâ involvit Jesum, qui purâmente eum suscepit. Tibullus sacrificia, non nisi animo puro pertractanda, hoc disticho innuit;

*Castapalacent superis, purâ cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.*

Et Virgilius.

--- purâque in veste sacerdos.

441. Joseph, ob plurimas opes in sacris litteris cognominatus Dives, à Pilato impetravit Corpus Jesu, illudque in horti sui monumento reposuit. Unde Lemma; AT NUNC DITISSIMUS. Ditissimus enim haud dubiè est, qui summum ac infinitum bonum possidet. Unde de Joseph ait Magnus Augustinus; *Obsecutus est ut sepeliret, sepelivit pauperem in quo divitiis requirebat.* Et rursus; *Intelligas te tandem esse pauperem, quamdiu non habes illum, qui facit te divitem.* Item; *Audite me, ô pauperes! quid non habetis, si Deum habetis? Audite me ô divites! quid habetis, si Deum non habetis?*

442. Exanime Christi corpus à Josepho in monumento novo reponitur: cum Lemmate; NOVO VULT MARMORE CONDI. Ita nimirum nova omnia in hominibus desiderat Deus, ut nullo alio loco, nisi novo, quiescere voluerit. Pulchrè S.P. Augustinus: *Sicut in Maria Virginis utero nemo ante illum, nemo post illum conceptus est; ita in hoc monumento novo nemo ante illum, nemo post illum sepultus est.* Unde etiam tantoperè monent sacræ litteræ, ut corda nostra, in quibus reponatur Christus, novitatem induant, vetustate relicta. *Renovamini spiritu mentis vestrae, & induite novum hominem.* Rursus S.P. Augustinus. *Quid est homo novus? à vetustate innovatus, ad quam rem innovatus? ad desideranda cœlestia, ad concupiscenda sempiterna, ad patriam qua sursum est, qua hostem non timet, desideranda; ubi non perdimus amicum, non timemus inimicum; ubi vivimus cum bono affectu, sine ullo defectu; ubi nemo nascitur, quia nemo moritur, ubi nemo jam proficit, quia nemo deficit; ubi non esuritur, & non sititur, sed satietas est immortalitas, & cibus veritas.* Idipsum etiam recepturos SS. Eucharistiam monet Ecclesia in Hymno SS. Corporis Christi;

*Recedant vetera, nova sint omnia,
Corda, voces, & opera.*

JOSEPH Barnabas.
CAPUT CLX.

443. Josephus Barnabas, vir ditissimus, agrum suum, Jid est, interprete Alexandro Monacho, latifundium amplissimum, magnificis decoratum ædificiis, Christi causâ vendidit, & attulit pretium, & posuit ante pedes Apostolorum; uti Acta Apostolorum testantur. Lemma; ABJECTO DITIOR AURO. Tanta enim bonorum communitas habet opulentiam ac felicitatem, ut, Magno Augustino teste, præterquam quod singuli toto gaudeant Deo, omnes insuper habeant divitiis; quæ concorditer possidentur à multis. In rem præsentem meus S. Laurentius Justinianus; *Quid oro locupletius, quam nihil habere, & omnia possidere? Carere rebus superfluis, & uti necessariis? Proprium spernere matrimonium, & Christi esse heredem? monasteriorum quippe redditus thesauri sunt Salvatoris; ii profectò communes sunt omnibus in commune viventibus. Non secernitur persona divitis, non potentis statui desertur; sed prout cuiq; expedit, erogantur; quod est opus Divinum, commen-*

datio gratia, charitatis officium, & natura exemplum.

JUDAS Iscariotes.
CAPUT CLXI.

444. S. P. Augustinus docet, Judam evangelizâse, se, expulisse demones, patrâsse miracula, perinde ut fecere ceteri Apostoli: imo, teste S. Gregorio Nazianzeno, *doctrina sua verbis multos genuit filios.* Ut adeò non tantum fuerit sanctus, sed & alios sanctificans. Unde lemma ex Ovidio desumptum. COEPISTI MELIUS, QUAM DESINIS. Intergrum ipsius distichon ita habet;

*Cœpisti melius, quam desinis, ultima primis
Cedunt, dissimiles hic vir & ille puer.*

Damnatus jacet Judas, quia cœptis optimis pessimum subjunxit finem. Disertè monuit Christus; *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Socratis dictum erat; *Statua quidem in suâ basi, virtutis autem studiosus bono proposito nixus, immobilis esse debet.* Seneca; *Plus operis est in eo, ut proposita custodias, quam ut honesta proponas.* Et rursus; *Perseverandum est, & assiduo studio robur addendum, donec bona mens sit, quod bona voluntas est.* Claudianus;

--- Plus est, servasse receptum,
Quam quasisse decus.

445. Tertullianus affirmat, totum Judæ interitum à pecuniis traxisse originem. Procurator enim à Christo constitutus, loculos habere & anare cœpit, indeque effectus est fur & proditor Christi. Lemma; ACQUIRIT PECUNIAM, PERDIT INNOCENTIAM. Ad verbum Magnus Augustinus. *Furari vis aliquid, credo, ut acquiras; Vide quò minus mittis, & unde tollis. Hâc vis acquirere, hâc perdes. Acquiris pecuniam, perdis innocentiam.* Vide hîc, ut occasio faciat furem, quamque periculosum sit viris sanctis & religiosis, tractare pecunias, præfertim omnibus communes: facili enim quid ex eis, suggerente concupiscentiâ, in suos vel suorum usus convertunt. Unde rerum omnium communitas tantoperè apud Religiosos ætatis suæ præceptam fuisse testatur S. Hieronymus; *Non licet dicere cuiquam: Tunicam & sagum, textaq; juncis strata non habeo: Præfectus omnium ita universa partitur, ut nemo quid postulet, nemo non habeat. Si quis verè caperit agrotare, transfertur ad exedram latiore, & tanto senum ministerio refovetur, ut nec delicias urbium, nec matris querat affectum.* Coronidem jungit sol Hipponenlis; *Judas pro amore pecunia, & Apostolatûs gratiam perdidit, & laqueo vitam finivit.*

446. Judas, in sanctissimo Apostolorum Collegio pessimus, epigraphen tenet; ORBI N H L UNDIQUE SANCTUM. Disce hîc, nullam esse societatem tam sanctam, quæ non habeat suam fecem, suumque Judam. Audi differentem de Collegio suo Augustinum; *Quantum libet vigilet disciplina domus mea homo sum, & inter homines vivo: nec mihi arrogare audeo, ut domus mea melior sit, quam arca Noe, ubi tamen inter octo homines reprobis unus inventus est, Aut melior sit, quam domus Abrahæ, ubi dictum est, eijce ancillam, & filium ejus: aut melior sit, quam domus Isaac, cui de duobus geminis dictum est, Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Aut melior sit, quam cohabitatio ipsius Domini Christi, in quâ undecim boni perfidum & furem Judam toleraverunt. Aut melior sit postremo, quam calum, unde Angeli ceciderunt.*

447. Euthymius opinatur, Christum etiam Judæ pedes, & quidem primò omnium, lavisse. Lemma; LAVATUR, NON ABLUITUR. Dei enim est, aquam, id est, gratiam, affundere; hominis verò

Tibull. l. 2. Eleg. 2.

Vigilius in Æneid.

Divitiæ veræ.

Deus summum bonum.

S. August. l. 10. Homil. hom. 39. e. 4.

S. Augustin. Psal. 33.

S. Aug. serm. 115. de Divers.

Nova omnia vult Deus.

S. Augustin. serm. 133. de temp.

Renovari.

Ephes. 4. 23.

S. Aug. tract. 30. in Ioa.

Alex. Mon. in Vita S. Barnabæ. Act. 4. 37.

Paupertas.

S. Laur. Inft. l. de obed. c. 18.

S. Aug. lib. cont. Pess. cap. 55.

S. Greg. N. de Christ. p. Ovidius Epist. Deia mir. ad Hec.

Perseverantia. Marth. 10. Socr. act. 1. de pr. Seneca ep.

Claud. de laud. Scilii

Tertull. l. 6. anim. c. 4.

Pecunia S. Aug. in Psal. 59. Conc. 1.

Paupertas religiosa

Hieron ep. 22.

S. Aug. serm. 208. de sen.

Societas

S. August. Epist. 131.

vero cooperari, ac fordes, peccata habitusque vitio-
 fos pro arbitrii sui libertate abjicere. S. P. Augustinus; *Agit Deus, ut velimus, & ut credamus, sive extrinsecus per Evangelicas exhortationes, ubi & mandata legis aliquid agunt, si ad hoc admonent hominem infirmitatis sua, ut ad gratiam justificandam credendo confugiat: sive intrinsecus, ubi nemo habet in potestate, quid ei veniat in mentem; sed consentire, vel dissentire propria voluntatis est.*

448. Judas SS. Eucharistiam, sacrilego animo in cœna acceptam, in æternæ damnationis cibum sibi met convertit. Sacra Paginæ de illo verba sunt; *Et post buccellam introivit in eum Satanas.* Lemma; **FATALIS MENSA MALIGNO.** Sicuti enim æger stomachus cibum quemcunque sanissimum in succum pessimum convertit, ita quisquis mensam Eucharisticam vitioso ac malè affecto accumbit animo, lethiferam ac quovis toxico pejorem illam sentiet. Diserè monet Apostolus; *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat. Qui enim manducat & bibit indignè, judicium (id est, interprete S. Chrysostomo, damnationem) sibi manducat & bibit.* Pulchrè in rem præsentem de Juda proditore ait Sanctus P. Augustinus; *Bonum est, quod accepit, sed malo suo accepit, quia malè bonum malus accepit. Hinc docemur, quam sit cavendum malè accipere bonum. Multum quippe interest, non quid accipiat, sed quis accipiat: nec quale sit quod datur, sed qualis sit ipse, cui datur. Nam & bona obsunt, & mala profunt, sicut fuerunt, quibus datur. Et S. Bonaventura; *Proba te ipsum ex quanta charitate, & quali fervore accedis: non solum enim mortalia vitanda sunt, sed etiam venialia peccata, per negligentiam vel otium multiplicata; & etiam per inconsiderationem, ac per distractionem dissoluta vita; & mala consuetudinis: licet enim non occidunt animam, tamen reddunt hominem tepidum, gravem & obnubilatum, indispositum, & ineptum, nisi dicti pulveres & stipula venialium per asplatum spiritus, & flammam charitatis ventilentur, & consummantur, exardescente igne cordis in consideratione.**

449. Judas, Christum traditurus, osculum ac salutationem suavissimam ei exhibuit; sicque hoc amicitia symbolo ad perfidiam ac proditionem suam sceleratissimè abusus est. Lemma; **NIL HABENT MORTALIA FIDUM.** Ad eò enim quæcunque amicitia & humanitatis argumenta sunt in hoc mundo fallacia, ut vix ulli fidem sine discrimine facere queas. Id quod etiam attonitus dixit Christus; *Juda, osculo filium hominis tradis, Id est, interprete S. Ambrosio, Venenum infundis osculo, quo gratia charitatis infunditur; osculo, quod sacra pacis insignie est; osculo, quo amicitia fida firmatur? &c.* Ad hoc propositum S. P. Augustinus; *O signum sacrilegum! o placitum fugiendum! ubi ab osculo incipitur bellum, & per pacis indicium, pacis rumpitur sacramentum.* Cornelius Tacitus eas ipsas technas in Nerone, Imperatore flagitiosissimo, describit; qui, Senecam è medio sublaturus, verba adhibuit dulcissima; *His adjecit amplexus & oscula, factus naturam & consuetudine exercitus velare odium fallacibus blanditiis.*

450. Judas magnam unguenti copiam, à Magdalena in Christi pedes effusam, ægerrimè tulit; unde in has prorupit voces; *Ur quid perditio hæc?* &c. Lemma; **UNGUENTUM SCARABÆUS ABHORRET.** Sicuti enim vilissima hæc insecta odorem omnem abominantur, soloque gaudent stercore; ita homo detractionibus ac murmurationibus deditus, alienas virtutes nunquam non carpit, & o-

dio, quàm potest, acerrimo insequitur. Cassianus; *Menti, furore ebria, omne quod rectum dicitur, per-versum videtur.* Et Seneca; *Nulla tam modesta felicitas est, ut malignitatis dentes vitare possit. Qui alienis malis sicut suis bonis latantur, divites sunt alienis jacturis, locupletes calamitatibus, immortales funeribus.*

451. Judas, avaritiæ astu abreptus, Christum triginta argenteis vendidit. Lemma; **AMATO PRODIDIT AURO.** Verbis è Silio Italico desumptis, ubi de Tarpeia Capitolii arcem ob pecuniæ amorem in hostium manus tradente, canit;

--- -- -- -- *Hostibus arcem.*

Virgo (immane nefas!) amato prodidit auro Tarpeia & pactis reservavit claustra Sabinis.

Jure proinde cum Poëta exclames;

--- -- -- *Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames!*

Quid enim non audebit avaritia, cum Judas non abhorruerit, pro vilissimo pretio infinitum, summumque bonum vendere, & agnum immaculatum lupis sanguinariis objicere dilaniandum? Nulla enim avaritiæ est fidelitas, nullus sincerus amor, nulla integritas. Verissimè dixit Cornelius Tacitus; *Ubi magnitudo questuum spectatur, raro fides integra.* An verò Deum à solo Juda venditum putas? falleris sane: toties enim illum vendis, quoties caducis divitiis Deum ac salutem propriam postponis. S. Chrysostomus *Audite ista, audite ista, avari, versate animo, quid ille passus fuit; nam & pecuniam amisit, & scelus admisit, & animam perdidit, quod atrocè avaritiæ tyrannus facere solet. Non est argento, nec hac usus vitæ, non fruetur futurâ, universa simul amisit; pravaque apud eos, quibus tradidit, estimatione de se suscitata, laqueo demùm gulam fregit.*

452. Judas, satellitum in horto olivario ad Christum capiendum coryphæus, unicâ Christi voce, *Ego sum,* cum totâ cohorte refupinus in terram prostratus est, & uti docet Leo Papa, omnem virtutem sentientem ac moventem, instar paralitici, amisit. Lemma; **TANTI EST HAC VOCE VIBRARI.** Inde conjicies, quàm reformidandam vox Christi in extremo tribunali adversus reprobos habitura sit vim. Audi S. Leonem; *Ego sum,* inquit, *quod verbum illam manum ita ex ferocissimis congregaram, quasi quodam fulmineo ictu stravit atque percussit, ut omnes illi atroces, minaces, atque terribiles retroacti corruerent. Ubi fuit sevitia e conspiratio? ubi ardor irarum? ubi instructus armorum? Dominus dicit, ego sum; & ad vocem ejus turba prosternitur impiorum. Quid jam poterit majestas ejus judicatura, cujus hoc potuit humilitas judicanda.* Et S. Augustinum; *Ubi nunc militum cohors, ubi terror & munimen armorum? tunc vox turbam, odiis ferocem, armis terribilem, sine telo illo percussit, repulit, stravit: Deus enim latebat in carne: quid judicaturus faciet, qui judicandus hoc fecit?*

453. Judas, sceleris sui desperandâ penitentiæ ductus, *Retulit triginta argenteos principibus.* Lemma; **ANIMO TORQUENTE COACTUS.** Ea enim malè conscientia vis est, ut hominem, acerrimè excruciatum, tandem etiam ad penitentiam, non quidem veram & genuinam, sed coactam & interioris animi torturâ expressam, impellat. *Conscientia insurgit,* inquit S. Chrysostomus; *& quovis accusatore mentem gravius arrodit, monstrans absurditatem facti.* Et Plutarchus; *Improbis nullis machinis; nulloq; apparatu, sed solâ presentia animi, atque adeo totum hominem labefactat ac dejicit; denique mœrore, luctu, angore, & penitentiæ prorsus implet.*

Cassian. Psal.
Dixi custodiam, &c.
Senec. in ep.

Sil. Ital. de Bell. Pun. l. 14.

Virg. 3. Æn.

Avaritia.

C. Tacit. l. 2. Annal.

S. Chrysost.

Leo. 18. 4.

Extremum judicium.

S. Leo, ser. 2.

S. Aug. in c. 18. Joan.

Matt. 27. 4. Conscientia mala.

S. Chrysost. Gen. 42. 21. Plut. lib. An vitium conscientia ad infelicitatem.

Slug. de st. & lit. c. 331

113. 27.

Eucharistia.

1 Cor. 11. 29.

Aug. tract. c. in Joan.

Bonav. in c. de pra. Pr. ad miss. c.

Inicitia mandana.

1 Cor. 12. 47.

S. Ambrosius in 11. 39.

Aug. 112. 121.

Tacit. l. 14. c. 15.

111. 26. 8

DetraCTOR

454. Judas desperatione compulsus ad laqueum confugit, ac vitam sibi ademit. Lemma; HOC DESPERANTIS ASYLUM. Ea enim desperationis est malignitas, ut, misericordiae Divinae penitus oblita, ad necem & laqueos hominem impellat. S. P. Augustinus; *Quid autem faciet malus homo, cum ceperit tribulari. Foris nihil est, ablata sunt omnia, in conscientia nullum solatium est. Non est quod exeat, quia dura sunt: non est, quod intret, quia mala sunt. Merito ei fit quod sequitur, quia peccatores peribunt.*

S. Aug. in
Psal. 36.

Suppliciu.
Beda in cap.
2. Act. 1.

455. Judas, laqueo suffocatus, epigraphen tenet: **VOCEM PERDIT; DUM VERBUM PERDIDIT.** Ita nimirum digna semper sequitur sua poena nocentem. Beda: *Dignam sibi poenam invenit, ut guttur, per quod vox prodicionis exierat, laquei nodus necaret, & qui hominum Angelorumque Dominum morti tradiderat, caeli terraeque perosus, aeris in medio periret; & viscera, qua dolum prodicionis conceperant, rupta caderent.* Poeta quidam apud Joannem Lorinum cum suspensio Juda comparat Arrium, juratum Ecclesiae hostem.

Lorin. in
eundem loc.

---- ruit Arrius alvo
*Infelix plus mente cadens, lethumq; peremptus
Cum Juda commune tulit, qui gutture pendens
Visceribus curvatus obit: nec poena sequesterat,
Quos par culpa ligat: qui majestatis honori
Vulnus ab ore parant: hic prodidit, ille diremit
Sacriliga de voce.*

L A Z A R U S. Caput CLXII.

456. **L**azarus, in sepulchro jam foetens ac quatri-duanus, vocante Christo, in vitam redit. Lemma; **VOCANTE RESURGIT.** Magni Augustini de Lazaro verba sunt; *Ad vocem clamantis Domini rupta sunt vincula necessitatis. Tremuit inferni dominatio, redditus est Lazarus vivus. Liberat enim & de mala consuetudine Dominus quatri-duanos mortuos: nam ipse quatri-duanus Christo, volenti resuscitare, dormiebat.* Lazari nomine quemvis peccatorem intelligere licet: qui diuturnam vitiorum consuetudine sepultus ac foetens; tandem validam praedicatoris, sacrae lectionis, aut inspirationis Divinae voce in vitam spiritualem revocatur. Rufinus S. P. Augustinus; *Audiat vocem filii Dei, qui mortuus jacebat, surgat & vivat. Clamavit Dominus ad sepulchrum Lazari, & quatri-duanus mortuus resurrexit. Qui putebat, in aures processit: sepultus erat, lapis superpositus erat. Vox Salvatoris irruit duritiam lapidis; & cor tuum ita durum est, ut nondum illa vox Divina te rumpat? surge in corde tuo, procede de sepulchro tuo, &c.*

S. Aug. serm.
44. de Verb.
Dom.

Peccator
conver-
sus.

S. Aug. tract.
22. in Joan.

L O N G I N U S. CAPUT CLXIII.

457. **M**eus Concanonicus D. Petrus Comestor ait, Longino vitiosos ac caligantes fuisse oculos: cum vero fluentem e Christi latere sanguinem casu illis admovisset, videndi acumen recepisse. In eandem sententiam canit S. Greg. Nazianzenus; *Ubi fixit hastam, defluentis sanguinis Tinctam liquore; & ecce! ut utraque e manu Haurit, oculosque hoc ungit, hinc ut scilicet Detergat oculum nocte, qua caeca tegit. &c.* Emblemata subscribes; **E SANGUINE VISUM.** Id ipsum quod Longino, etiam toti mundo contingit; cum enim animam nostram in mortis ac vitiorum umbris caligarent, mox fuso Christi sanguine, seu collyrio, inuncta, oculos visumque receperunt. In rem praesentem S. P. August. *Totus orbis caecus jacebat, sed venit Christus, ut, qui non vident, videant;*

Pet. Comest.
cap. 179.

S. Greg. Naz.
in Trag.

Sanguis
Christi.

S. Aug. serm.
6.

& qui vident, ceci fiant. Ignoratus est a Judais, crucifixus est a Judais; de sanguine suo collyrium fecit cecis. Duriores facti, caciores facti: quia se jactabant videre lucem, crucifixerunt lucem. Quanta cecitas! Lumen crucifixerunt, sed crucifixa lux caecos illuminabat.

458. Longinus, dextrum Christi latus lancea aperiens, epigraphen tenet. **VITAM RESERABO LATENTEM.** Sanguis enim Christi, e vulnere illo profluens, Ecclesiam redemit ac sanctificavit. Pulchre S. Ambrosius. *Ex illo corpore defuncto vitamannabat; aqua enim & sanguis exivit: illa, qua diluat; iste qui redimat.* Et Prudentius.

Sanguis
Christi.
S. Ambr. ii
c. 1. Luc.
Prud. hyn
7.

Trajectus per utrumq; latus laticem atq; cruorem Christus agit, sanguis victoriae, lymphae lavacrum est. Moriente, ac ultimam exclamante Christo, *Terra mota est, & petra scissa sunt.* Unde ob expirantis Crucifixi clamorem adeo prodigiosum Longinus, ex obstinato gentili ad Christi fidem permotus, epigraphen tenet; **PETRA FUI.** Nam petrarum nomine obdurata hominum pectora intelligens S. Hieronymus, ait; *Petra scissa sunt, id est, dura gentilium corda sive petra.* S. Ambrosius faxis duriora pronuntiat illa hominum pectora, quae e considerata Christi passione non franguntur, & ad Dei voluntatem non mollescunt. *O duriora saxis pectora Judaeorum? inquit, finduntur petra, sed horum corda durantur, horum immobilis duritia manet orbe concusso.*

Mat. 27.

Peccato:
obstina-
tus.
S. Hieron
Hedib. c. 8
S. Ambr.
20. in Luc

M A L C H U S. Cap. CLXIV.

459. **M**alcho dexteram aurem amputavit Petrus. Lemma; **PRÆCISA SURDUS AB AURE.** Origenes censet, auris dexterae nomine veram rerum coelestium intelligentiam significari, quam homines mundani penitus habent praecisam, solaque gaudent aure sinistra, sensibus nimirum carnalibus ac transitoriis. Unde tantoperè suspirat Magnus Augustinus; *Sube, queso, atq; impera quidquid vis, sed sinea, & aperi aures meas, quibus voces tuas audiam. Sana & aperi oculos meos, quibus nutus tuos videam.*

Surdus
inspira-
tiones I
vinas.

S. Aug. l.
soliloq. c.

460. Malchus non tantum praecisam aurem a Thaumaturga Christi manu recepit, uti refert Lucas; sed insuper ad sanctam Christi fidem conversus ac salvatus est; quia, ut bene observat Paulus a Palacio; *Theologicum dogma est; quem Deus sanat, perfecte sanat.* Lemma; **E TACTU SALUTEM.** Quare sicuti animae corporisque salutem Malcho e solo Christi contactu obtigit, ita nos jure longè potiore bona omnia ex iterata SS. Eucharistiae sumptione sperare possumus. Et verò corporales morbos solo Eucharistiae tactu sanatos esse, frequenter testantur Historiae. Prae multis de S. Gorgonia differentem audi S. Gregorium Nazianzenum; postquam enim gravissimum ipsius morbum multis descripserat, subjunxit; *Desperatis omnibus aliis auxiliis, ad mortalium omnium medicum confugit, atq; in tempesta nocte captata, cum morbus nonnihil remisisset, ad altare cum fide procumbit, eumq; qui super ipso honoratur, cum ingenti clamore invocans, eam, qua Christi simbria sanguinis profluvium compreserat, imitatur. Quidque fecerit, audite. Cum caput suum pari cum clamore, lachrymisque, quibus abundabat (muliercule illius instar, qua olim Christi pedes rigavit) altari admovisset, nec se prius illud dimissuram esse denuntiasset, quam sanitatem obtinisset, ac deinde hoc suo pharmaco corpus totum perfudisset, etsi quid uspiam antityporum pretiosius corporis aut sanguinis manus recondiderat,*

Luc. 22.

Paul. a
in humil.

Euchar-
stia san-

S. Greg. Naz.
Orat. 1

id la-

id lachrymis admiscuisset (ò rem admirandam!) statim liberatam se morbo sensit, atque & corpore, & animo, & mente levis discedit, pro spe mercede id, quod speraverat, consecuta. De animæ morbis S. Cyprianus; Sicut panis communis, quem quotidie edimus, vita est corporis; ita panis ille substantialis vita est animæ, & sanitas mentis.

MARIA MAGDALENA.

Cap. CLXV.

461. Maria Magdalena, à septem dæmonibus possessa, tandem præsentem Christo liberata est. Lemma; FUGANTUR LUCE TENEBRÆ. S. Gregorius Papa dæmonum nomine vitia intelligit, quod ad illa eliminanda nullum efficacius sit antidotum, quàm præsentia Divinæ consideratio. Rectè Cassiodorus; Qui semper mentis oculum in Deum habet defixum, se ad peccatum non demittit. Et S. Clemens Alexandrinus; Hæc solum ratione fit, ut quis nunquam labatur, si Deum sibi ipsi semper adesse existimat. Hinc S. Basilius contra omnes animi morbos hanc Dei præsentiam præscribebat. Prorsus Christianè Seneca; Sic vive cum hominibus, tanquam Deus videat.

462. Magdalena, scelerum suorum pœnitentia ducta, ad Christi pedes se abiecit. Lemma; QUÆRIT VESTIGIA RECTA. Ad verbum Magnus Augustinus; Accessit non ad caput Domini, sed ad pedes. Et quæ diu male ambulaverat, VESTIGIA RECTA QUÆREBAT. Prius fudit lachrymas cordis, & lavit Domini pedes obsequio confessionis. Capillis suis terxit, atque osculatur, unxit, tacita loquebatur; non sermonem promebat, sed devotionem ostendebat. Atque adèd, quisquis viam mandatorum Dei discere, veniamque delictorum impetrare cupis, humilem te exhibeto, & ad illius pedes prostermitor, qui est via, veritas, & vita.

463. Magdalena, ad Christi pedes prostrata, lachrymarum suarum fonte illos uberrimè perfudit. Lemma; HOC FLUMINE PETRA CAVATUR. Tanta enim lachrymis congenita vis est, ut Christum (Petra autem erat Christus) quantocius in misericordiam erga Magdalenam emollierint, & veluti excavârint, juxta illud Poëtæ,

Gutta cævit lapidem, non vi, sed sæpe cadendo.

Ut adèd meritò exclamet S. P. Augustinus; O aqua salutaris, per quam omne peccatum destruitur! O felix lavacrum? quod toties valet ad purgandum, quoties purgandum indiget cor humanum. Et S. Ambrosius. Vm facimus Domine, non compellendo, sed flendo, non provocando injuriis, sed lachrymis exorando.

464. Magdalena, lachrymis undique perfusa, peccatorum suorum veniam impetrat, & ad Christi pedes admittitur. Lemma ex Ovidio desumptum; EST HONOR ET LACHRYMIS. Pretium, honoremque, lachrymis debitum, vix quisquam satis explicaverit. Orator aureus; Quidnam, dic, oro, illis oculis Davidis formosius, perpetuo lachrymarum imbri, quasi margaritarum decore ornatis? S. quoq; Macharius lachrymis pretiosos uniones comparat. Ipse Psaltes Regius quasi de re pretiosissima; Posuisti, inquit, lachrymas meas in conspectu tuo. Aureè Chryfologus; Deus delinquentium gemitus esurit, sicut lachrymas peccatorum. Et Author sermonum ad Fratres in Eremo; Omnes aqua non extinguunt unâ scintillam in inferno; sed una lachryma, si de contrito corde processerit, totum ignem inferni extinguunt.

465. Magdalena, Christi amore flagrans, in lachrymas prorupit. Lemma. GAUDET AMOR

LACHRYMIS. Verbis è Porphyrio desumptis.

Nomihil aspersis gaudet amor lachrymis.

Nam, ut bene inquit Magnus Augustinus; Impatiens est amor, nec lachrymis modus est, nisi amori detur quod amatur. Velim ergò cum Hipponensi Antistite exclames; Domine Jesu, da mihi evidens signum amoris tui, irriguum lachrymarum, fontem jugiter manantem, ut ipsa quoque lachryma tuum in me testentur amorem, ipsa prodant, ipse loquantur, quantum te diligit anima mea.

466. Magdalena, Christi pedes extersura, crines suos illis circumposuit. Lemma; HOC FUNE TRAHUNTUR. Crinium nomine superbiam, libidinem, cæteramq; hominum vanitatem significare solemus, quæ si contrito corde ad Christi pedes abjiciantur, instar funium, adèd validè in vota nostra trahunt Deum, ut quantocius felicissimum illud mereamur audire; Remittuntur tibi peccata tua. S. P. Augustinus; Capilli superflua rerum temporalium significant, qui quidem capilli non superflue facti sunt à Deo in corpore hominum, sed ad aliquod ornamentum; tamen quia sine sensu præciduntur, illi qui adherent corde Deo, sic habent ista terrena tanquam capillos, sed aliquando & aliquid boni de capillis operandum est. In rem præsentem canit illud cruditionis prodigium, Reverendissimus meus D. Philippus Picinellus;

Divinum Leonem adivit lupa,

Ne à Tartari monstro voraretur,

In cujus famulatum crines omnes exolvit,

à quo omni flagitio esset absolvendus. &c.

Capillo composito homines irretire solita,

Soluta, ipsum irretit Deum. &c.

Quem non uno, sed telorum turbine aggressa;

Tot confodit jaculis, quot crinibus impetit.

Et ne solutum dimitteret,

Aurato comarum monili illigavit,

Calum depradata,

Cùm ejus fieret præda, &c.

467. Magdalena, amoris impetu stimolata, non cessavit osculari pedes Christi. Lemma; OSCULA FIGIT AMOR. Fieri enim non potest, quin, confiteratà Dei amabilitate ac pulchritudine, in ipsius amorem & oscula ruamus. Theodoretus; Cum igitur sponsi pulchritudinem, robur, divitias, regnum, quod in omnes habet, vim ejus æternam, incorruptibilem, nullum habitura finem intellexerit, eum videre concupiscit, & in amplexum ejus rucere, atque illi oscula dare spiritalia. Modum osculandi è Mellifluo Doctore accipe. Prosterne te prius ad oscula pedum, tuisque lachrymis illos riga, nec inde surgas, priusquam audias; Remittuntur tibi peccata tua: Inde proficere poteris ad osculum manuum, cum cæperis jam strenuè & perseveranter agere in operibus virtutum. Tum demum forsitan audebis ad ipsum os gloriæ caput attollere. Osculum ergò pedum, incipientium est; manuum, proficientium; oris, perfectorum. Rursus doctissimus ac Perillustis meus D. Picinellus, in acutissimis Elogiis faminarum S. Scripturæ.

Post fusas lachrymas, oscula fixit Deo;

Ut que venenata Babylonis sorbuerat pocula,

Cælestis epuli pharmaca degustaret, &c.

Oleum deferens, spiritu uncta;

Oscula figens, Divino fœdere lata;

Vestigia lavans, sordes omnes absterfit.

Ac è nubila fronte, lachrymisque madente,

Solis Divini reflexu, Iridem reddens,

Pacis trophæa revexit.

468. Magdalena, ad Christi pedes prostrata, illos non tantum lachrymis lavit, sed & unguento unxit.

Propert. l. 1.
Elog. 12.
Lachrymæ amoris.
S. Aug. lib. 2. Soliloq. c. 1.
S. Aug. lib. Medit. c. 36.

Pœnitentia.

Luc. 7. 48.
S. Aug. in Psal. 51.

Luc. 7. 45.
Amare Deum.

Theod. in Cant. c. 10.

S. Bern. serm. in Cant.

xit. Lemma; LAVIT, ET UNXIT. Verbis ex Pœnitens. Ennio Poëta desumptis, ubi de Tanaquile canit; *Tarquini corpus bona famina lavit & unxit.* Hinc discēs, ad Christi amorem promerendum non sufficere solas pœnitentis animi lachrymas, nisi & virtutum unguenta accedant. Unde ad imitandam

Magdalenam excitans Origenes; *Sequamur*, inquit, *hujus mulieris affectum, ut perveniamus ad effectum, ploret unusquisq; ad Jesum, & quærat fideliter Jesum, quia non celavit se quærenti peccatrici. Discite peccator homo, à peccatrice muliere, cui tamen dimissa sunt peccata sua. Discite plorare Dei absentiam, & considerare ejus presentiam. Discite à Maria Jesum amare, & in Jesum sperare, & quærendo Jesum investigare, nulla adversa formidare, nullam extra Jesum consolationem accipere, omnia propter Jesum contemnere.*

Charitas. 469. Magdalena summo cum diluculo omnium prima ad Christi sepulchrum accurrit. Lemma; AMOR ADDIDIT ALAS. Ita profusus, si Christum invenire desideres, nulli unquam labori parcas, sed toto conatu in charitatis Divinæ stadio curras, necesse est. S. P. Augustinus; *Qui in hac vita genuunt, & desiderant patriam, currant dilectione, non pedibus corporis; non quarant arves, sed pennas; duas alas charitatis apprehendant; quæ sunt dilectio Dei, & dilectio proximi.* Et rursus; *Noli ut quæcumque animal currere, sed ut cervus curre. Quid est ut cervus; non sit tarditas in currendo.*

Vita activa & contemplativa. 470. Magdalena, orationibus & contemplationibus dedita, laudem ac premium longè majus à Christo accepit, quàm Martha, corporalibus necessitatibus sublevandis intenta. Unde lemmatis loco illa Christi verba præfert; OPTIMAM PARTEM ELEGIT. Rationem affert Theophylactus; *Per alterum enim corpus pascitur, per alterum anima vivificatur.* Et Euthymius; *Bonum est, hospitalem esse, verum melius Deo assidere: illud enim corporale est, hoc spirituale.* Genuinè id explicans S. P. Augustinus, ait; *Sicut bonum erat, quod Martha faciebat, occupata multum circa ministerium sanctorum; sed melius, quod Maria soror ejus, sedens ad pedes Domini, & audiens verbum ejus, cum eum ambo hospitio recepissent. Bonum erat, quod faciebant, qui de substantia sua Christo ac discipulis necessaria ministrabant: sed melius, qui omnem substantiam suam dimiserunt, ut expeditiores eundem Dominum sequerentur.*

MARTHA Caput CLXVI.

Curæ mundanæ. 471. Martha, parandis corporalibus officiis plurimum distenta ac turbata, epigraphen tenet; MINUS COELESTIA CURAT. Terrena enim sollicitudo mentem distrahit, & ad cœlestia contemplanda minus attentam reddit. Unde quia Martha tota erat in suis ministeriis, minusque Christi verbis intendebat, hanc ab eo reprehensionem tulit, *Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. Maria optimam partem (vitam nimirum contemplativam) elegit.* S. P. Augustinus; *Hæc est mors optima, ut in cupiditatum cohibitione à terrenis, in spe cœlestis hereditatis homo usq; in finem perseverans, diem vitæ hujus ultimum claudat.* Unde S. Bern. profusus absonum censet, Religiosos, vitæ contemplativæ è munere suo deditos, ad activam, & officia corporalia aspirare. *Felix domus*, inquit, *& beata semper congregatio est, ubi de Maria Martha conqueritur. Nam Maria Martham emulari prorsus indignum, prorsus illicitum est. Alioquin ubi legitur Mariam causantem, quia soror mea reliquit me solam vacare? absit, absit, ut, qui Deo vacat, ad tumultuosam aspiret fratrum officialium curam. Martha sem-*

per insufficiens sibi, & minus idonea videatur, aliiq; magis id operis, quod administrat, optet imponi. In Fæminarum S. Scripturæ elogiis pulchrè de Martha canit elogiorum dignissimus, sapientissimus meus D. Philippus Picinellus, Abbas Casoretanus; *Habes Virginem Veneri proximam, Martham Magdalena, Utramque tamen cœlo illatam. Peccatrici soror, Lilia pudoris obsepsit spinis Cum recipit Christum hospitio, Dapes ministrat cœlitum pani, Auctorem cum aleret vitæ, Propulsatorem habuit mortis. &c.*

MATTHIAS. Cap. CLXVII.

472. Sanctus Matthias, per sortem ad Apostolatam electus, epigraphen tenet è Virgilio desumptam; NON HOC SINE NUMINE DIVUM. Tametsi enim res, ad nostram scientiam vel providentiam comparatæ, casu quodam, ac fortuito evenire videantur, examinatæ tamen ad providentiam Divinam, cui ab æterno singula, ac minutissima perspecta sunt, nihil unquam casu contingit. Præclare Salomon; *Sortes mittuntur in finum, sed à Domino temperantur.* Atque adeo inter adversa & prospera id unum semper præ oculis habeto, omnia Dei consilio ac nutu fieri. Id quod probè compertum habuit David, quando dixit; *In manibus tuis sortes mee.* S. Prosper; *Cum Salvator dicit, unum passerem non cadere in terram sine voluntate Dei; nonne confirmat, non solum istam mundi partem, rebus mortalibus & corruptibilibus deputatam, verum etiam vilissimas ejus, abjectissimasque particulas, Divinâ providentiâ regi? ne fortuitis perturbari motibus ea, quorum causas comprehendere non possumus, astimemus.* Sapientissimè ratiocinatur Augustinus; *Quidquid casu fit, temerè fit; quidquid temerè fit, non fit providentiâ: si ergo casu aliqua sunt in mundo, non providentiâ universus mundus administratur; quod cum adeo impium sit, ut Deum è medio tollere censeatur, rectè concludit; Nihil igitur casu fit in mundo.* Verissimè Poëta;

--- Nemo temeraria credat, Fortuito ve geri mundana negotia casti. Omni lege meant, quam rerum conditor illis Suxit ab æterno.

MATTHÆUS Cap. CLXVIII.

473. Sanctus Matthæus, vocante Christo, mox è telonio, in quo sedebat, discessit, & relictis omnibus, secutus est eum. Lemma; ADMISSO SEQUITUR VESTIGIA PASSU. - Verbis ex Ovidio desumptis;

Ipse amor admisso sequitur vestigia passu, Et pennis adjutus amoris.

Discite hinc vocantis gratiæ Divinæ efficacitatem, quod Matthæus, aliique Apostoli brevissimo hoc Dominum diverbio, sequere me, continuo, relictis rebus, secuti sunt eum. Suavem hanc illecebram D. Hieron. Divinitatis, humano in vultu relucenti, attribuit. *Fulgor*, inquit, *ipse, & majestas Divinitatis occultæ, quæ etiam in humana facie Christi relucebat, ex primo aspectu, videtes ad se trahere poterat: quod aptissima probat eorum similitudine, quæ attractivâ virtute præpollent: si enim in magnete & succinis hæc esse vis dicitur, ut annulos, & stipulâ, & festucas sic copulset, quâto magis Dominus omnium creaturarum ad se trahere poterat, quos volebat? Ut ergo & tu sequaris vocan-*

Virg. Æn.

Provide: tia Dei.

Prov. 16.

Pf. 30. 16.

S. Prop. l sent. ex A sent. 281.

S. Aug. de bono Conje cap. 8.

Virg lib. Æn

Ovid lib Metam.

Gratia Dei.

S Hieron. Mat. 9.

Sequi Christu.

Vocantem Christum, hortantem audi eundem Sanctum Doctorem, ubi ad Hedibiam ait; *Vis esse perfecta, & in primo stare vestigio dignitatis? fac quod fecerunt Apostoli. Vende quae habes, & da pauperibus, & sequere Salvatorem, & nudam solamque crucem virtute nudâ sequaris.*

474. Matthæus, vectigalium redemptor & publicanus, quæstui & avaritiæ deditissimus, vocante Christo, mox relictis omnibus, sanctam induit paupertatem, & è peccatore turpissimo in sanctissimum commutatus est Apostolum. Unde lemma ex Ovidio desumptum; **NON SUM, QUI FUERAM.** Ibi enim fit perfecta hominis mundani in religiosum conversio, quando abjectâ priorc vitâ, novam induit, relictisq; omnibus sequitur Christum. Id quod etiam innuit D. Paulus; *Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes novum. &c.* In hunc locum S.P. August. *Veterem hominem nihil aliud Apostolus, quam vitam veterem dicit, quæ in peccato est, in quo secundum Adam vivitur. Renovatur autem nunc secundum interiorem hominem, ubi secundum sui Creatoris imaginem reformatur, exuens se injustitiam, hoc est, veterem hominem; & induens justitiam, hoc est, novum hominem.*

NATHANAEL. Caput CLXIX.

475. **N**athanaël, solus sub ficu sedens, à Christo videtur; sicque omnium minimè solus est, cum sibi maximè videtur solus. Lemma è Virgilio desumptum; **JOVIS OMNIA PLENA.** Deus enim universo orbi intimè præsens est, intueturque omnes nostras cogitationes & desideria. S.P. August. *Velis, nolis, videt te Deus, & ab ejus oculis non est, ubi abscondas te. Et rursus; Ubi non est Deus, quem tu fugis? Malus es tu, qui bonum fugis: mors es tu, qui vitam fugis; involvere te vis tenebris, ubi te abscondas: sed illum latere non potes, cujus oculi omnia vident.* Et Seneca. *Quocunque te flexeris, ibi illum videbis occurrentem tibi, nihil ab illo vacat, opus suum ipse implet.* Item. *Propè est à te Deus, tecum est, intus est.*

NICODEMUS. Caput CLXX.

476. **N**icodemus, Christi funus curaturus, magnâ aromatum & unguentorum copiam attulit; *Ferens mixturam myrrha & aloes, quasi libras centum.* Lemma; **CLAUDIT ODORATO SAXO.** Verbis è Silio Italico desumptis, ubi exequias, Ægyptiis consuetas, ita describit;

--- Ægyptia tellus
Claudit odorato post funus stantia saxo
Corpora, & à mensis exinguè hand separat umbrâ
Exhausto instruit Pontus vacuare cerebro
Ora virum, & longum myrrhata reponit in eorum.

Porrò quisquis Christû in pectore tuo, veluti sepulchro novo, excipere cupis, unguentis bonorum operum fragres, necesse est. Ad rem Euthyinius; *Et nos Domini corpus in altari accipientes, odoramentis illud ungamus suavis, videlicet virtutum operibus, ac opere & contemplatione.*

477. Nicodemus, Princeps Judæorum, nocte Jesum accedere solitus, mylteria fidei ab eo didicit. Lemma è S. Joanne mutuatum; **NON AMBULAT IN TENEBRIS.** Christi verba sunt; *Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris: quamdiu enim Christum sequeris, nullas unquam patieris tenebras.* Nam Magno August. teste, *Dies noster Dominus Christus non facit occisum.* Et rursus. *Noli cadere in peccatum, & tibi non occidet hic Sol. Si tu feceris casum, tibi faciet occasum.* Porrò si intra calamitatum ac tentationum noctem Chri-

stum accedas, nullis unquam involvèris tristitiæ aut suppliciorum umbris.

PAULUS Apostolus. Cap. CLXXI.

478. **P**aulus lapidationis adversus S. Stephanum dux & choragus extitit, quando lapidantium vestes custodivit, eosq; consensu & adhortatione stimulavit. Ipsum et fatentem audi; *Cum funderetur sanguis Stephani testis tui, ego astabam, & consensiebam, & custodiebam vestimenta interficientium illi.* Lemma; **CONSENSU OCCIDIT.** Hinc disces, non minore delicto obstructum esse, qui peccantem juvat, aut peccaturum non impedit, quam qui re ipsâ peccat. Unde S. Fulgentius ait; *Stephanum occisum lapidibus Pauli, quia omnium lapidantium vestes servans, per omnes eum lapidabat.* Et S.P. Augustin; *Ab ipso omnium lapidantium vestimenta servabantur, ut tanquam in manibus omnium ipse lapidare videretur.*

479. Paulus, Spirans minarum & cadis in discipulos Domini, mentè paulò post saniozem induit, quando circumfulsit cum lux de cælo. Lemma; **LUX MITIGAT ÆTUM.** Gratiam Divinam ac bonam inspirationem lucis nomine intelligere licet, quæ omnem vitiosam affectum in homine dissipant. De se ipso fatetur Apostolus; *Deus, qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris.* Hunc locum explicans S.P. Augustinus, ait; *In genesi à lumine incipit dies, & finit ad tenebras, ad significandum lapsus hominis. Nunc autem à tenebris ad lucem, sicut scriptum est, de tenebris lucem clarescere, quia à peccatis homo liberatus, pervenit ad lumen justitiæ.* Idipsû intonat Deus cuilibet peccatori, quando in mente ejus fulgurat coruscationem, & cogitationem mortis, judicii, gehennæ &c. *Fructus enim lucis est in omni bonitate, & justitiâ, & veritate.* Unde monet idem Hippo- nensis Præsul; *Esto tranquillus, & intelliges; nam perturbaris, & obscuras tibi lucem.* Radiare tibi vult Deus; noli tibi facere nubilum de perturbatiõe.

480. Paulus, Spirans minarum & cadis, passim in Ecclesiam grassabatur, ac Christianorum plurimos occidebat; subito tamen illuminatus, Dei nomen in universum orbem portavit, & vas electionis evalit. Unde sævienti in Christianos Saulo epigraphen subjunges. **MOX PAULUS ERIT.** Hinc discas, de nullius peccatoris salute unquam desperandum esse; cum Saulus, peccator gravissimus, converti possit in Paulum, Apostolorum principem, & virtutum omnium normam. S.P. Augustinus in illa Apostoli verba, *Ideo misericordiam consecutus sum &c.* subjungit; *Ut dicant tibi omnes, si Paulus sanatus est, ego quare despero? si tanto medico tam desperatus ager sanatus est, ego cur meis vulueribus illius manus non oprabo, ad illas manus non festinabo: Ut hoc dicerent homines, ideo Saulus factus est ex persecutore Apostolus.* Et rursus, *Ipsè primò Saulus, postea Paulus, id est, primò superbus, postea humilis & modicus.* &c.

481. Paulus, à fulgurante Christi luce in terram prostratus, ad mentem rediit, ac Christum amplexus est. Lemma; **COLLISUS, NON ELISUS.** Ita nimirum calamitates, à Deo immisæ, salutem humanam non tantum non auferunt, sed contrâ plurimum promovent. Certè Saulus, nisi prostratus fuisset, inglorius jaceret; perieratque, nisi periisset. Id quod etiam exemplo suo didicit Vates Regius quando dixit; *Bonum mihi, quia humiliasti me.* in hunc locum S.P. Aug. *De paradiso elisisti, de beatitudine projecisti; in arumna sum, in gemitu sum; sed bonum est, quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas. In diebus malis disco querere dies bonos.*

472. Prostratus in terram Paulus, Christianum induit, & vires, ad animæ corporisque prodigia per-

Hier ep. 15. ad Hedib.

vid. l. 3. rist Eleg. 11 cœnitens eligio- 15.

oloff. 3. 10. Aug. l. 24. int. Faust. 19. 2.

Virg. Eccl. 10.

Dei omni presentia. Aug. ser. 10. Verb. Dom. 19. 2. lem serm. 13. de temp. 19. 1.

Senec. 4. de benef. c. 8. lem. ep. 41.

19. 39.

Ital. l. 13. unie.

uchari- ia. uthym in unc loc.

Christus 19.

7. 12. Aug. serm. 9. de temp. 19. 10. lem tract. 2. loan.

Calamitas

Act. 22. 20.

Peccatum non impedire. S. Fulg. serm. de S. Steph. S. Aug. serm. 1. de Sanctis.

Act. 9. 1.

Gratia Dei inspiratio sancta. 2. Cor. 9. 3.

S. Aug. l. 1. q. Evang. 9. 7.

Ephes. 5. 8. S. Aug. in Psal. 94.

Peccator pœnitens.

S. Aug. serm. 9. de verb. Apost.

1. Tim. 1. 15.

S. Aug. in Psal. 72.

Calamitas

Psal. 118. 71. S. Aug. ser. 19. de Diversis. c. 5.

Calamitas

S. Aug. in
Psal. 42.
Idem ser. 53.
de verb. Dom.
cap. 9.

Plut. l. de his,
qui sero à
num. puni-
untur.

petranda, accepit validissimas. Lemma; FORTIOR EX LAPSU. Ita nimirum ruinæ, calamitates, & non raro etiam lapsus in peccatum, homini occasionem præbent, ut vires resumat, totoque conatu ad salutis negotium incumbat. De se ipso ait Magnus Augustinus; *Didiceram elatus iniquitates meas, discam humilioribus justificationes tuas.* Et rursus; *Audeo dicere, superbis continentibus expedit cadere, ut in eo ipso, in quo se extollunt, humiliantur &c.* In rem præsentem facit, quod de Tæspio, homine scelerato ac impuro, refert Plutarchus; cum enim de vitæ mutandæ ratione oraculum consuleret, id responsi tulit; *Melius habiturum, postquam mortuus foret.* Et Ecce! De sublimi in cervicem delapsus, ictu, absque ullo vulnere accepto, mortuus est; tertioque post die sub ipsam funerationem revixit. Mox recuperatis viribus ad se reversus, incredibilem quamdam vitæ mutationem instituit; nam neque justiore in contractibus ullum eo tempore noverunt Cilices, neque maiore adversum Deos pietate &c.

483. Paulus, vocante Christo, mox ex acerrimo hoste, & persecutore factus est summus Christi amicus. Tanta nimirum attrahentis gratiæ erat efficacitas, ut momento peccata & prava ipsius habitus omnes aboleret, summumque amorem ei inspiraret. Lemma; INDOMITUM VOX EDMAT UNA. Hinc gratiæ Divinæ vim & efficaciam dignoscere licet, quæ momento è diabolo angelum efficere potest. In hanc rem S. P. Augustinus; *Quam rabida voluntas, quam furiosa, quam cæca in Saulo? qui tamen unâ desuper voce raptus est, occurrenti utique tali viso, quo mens illa & voluntas refractâ scivitiâ retorqueretur, & corrigeretur ad fidem.* Id ipsum etiam experimur in fervidis Prædicatoribus, qui suâ voce non raro acerrima peccatorum corda edomant. De his S. Gregorius; *Majus est miraculum prædicationis verbo, & orationis solatio peccatorem convertere, quam carne mortuum suscitare.* Lazarum quippe carne Dominus suscitavit, Saulum mente.

484. Saulus, quali duello à Deo victus stratusque, mox supplices victori manus dedit, ejusque servum se protestatus est his omnino verbis; *Domine, quid me vis facere?* Lemma; OCULOS TENDIT VICTUS, DEXTRAMQUE PRECANTEM. In hæc penè verba superbum Turnum, ab Ænea Victum, prostratumque, describit Virgilius.

Ille (Turnus) humilis, supple. xque oculos, dextramque precantem.

Protendens: equidem mœrui, deprecor, inquit; Utere sorte tuâ.

Hinc constat, plurimis hominibus pectora esse ita facta, ut ad preces & obsequia Divina flecti nequeant, nisi probè afflicta, & divertis calamitatibus exterrita. Porrò è Paulo discas velim, quid inter inspirationes ac ærunnas à Deo immittas respondere debeas; nimirum, *Domine, quid me vis facere?* In hunc locum egregiè S. Bernardus; *Hæc planè, fratres, perfecta conversionis est forma. Domine, quid me vis facere? O verbum breve, sed plenum, sed vivum, sed efficax, sed dignum omni acceptione &c.* Hæc plures habemus Evangelici illius cæci, quam novi Apostoli imitatores! *Quid vis (ait Dominus ad cæcum illum) ut faciam tibi? Absit hoc Domine, tu magis dic quid me facere velis. Sic enim decet, sic omnino dignum est, non meam à te, sed à me tuam queri & fieri voluntatem. &c.* Sic profecto, sic multorum usque hodie pusillanimitas & perveritas exigit, ut ab eis queri oporteat; *Quid vis, ut faciam tibi? non ipsi quarant; Domine, quid me vis facere?*

485. Paulus, in terra prostratus, apertis oculis ni-

hil videbat. Lemma; OCULOS NIL CERNIT APERTIS. Id ipsum peccatori usu venit, qui in mundi voluptates effusus, potentias ac sensus suos omnes soli affigit terræ, totusque obcæcatus in salutis æternæ negotio jacet. Verissimè dicit Apostolus; *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei.* S. P. Augustinus; *Christianus malè vivens, in luce quidem est, non nisi Dei, sed clausis oculis. Malè vivendo enim videre non vult eum, in cujus nomine tanquam cæcus est in lumine constitutus, nullâ visione veri luminis animatus.*

486. Paulus, fulgurante Christi radio percussus, corporeis oculis penitus excæcatus jacet; cum lemmate; A Γ PECTORE CERNIT. Ita nimirum quisquis gratiæ Divinæ luce illustrari, Deumque videre cupit, externos corporis sensus toti mundo studiosissimè claudat, necesse est. S. P. Augustinus; *Ut homo se noscat, magnâ opus habet consuetudine recedendi à sensibus, & animum in se ipsum colligendi atque in seipso retinendi.* Unde de S. Pauli cæcitate exclamat S. Bern. *Felix cæcitas, quâ malè quondam illuminati in prævaricatione, tandem in conversione oculi salubriter excæcantur.* Et S. Chryso. *Pauli cæcitas totius orbis illuminatio effecta est. Quoniam enim videbat malè, eum excacavit Deus, ut utiliter jam videret in reliquum.*

487. Paulus, Ananiæ manu tactus, visum recepit; *Et confestim ceciderunt ab oculis ejus tanquam squama, & visum recepit.* Lemma; HIS CERNIT ABLATIS. Squamarum nomine peccata & habitus vitiosos intelligere licet, quibus per sacram confessionem ablati, ad beneficam Dei visionem aspirare possumus. Audi S. Gregorium de Saulo differentem; *Carnalis tegumenti duritia Saulum presserat, & idcirco radios veri luminis non videbat. Sed postquam superba repugnationes ejus victæ sunt, defensionum ejus squama ceciderunt corporis, sed antè jam sub Dominica increpatione ceciderunt ab oculis cordis, cum prostratus dixit; Domine, quid me vis facere? Jam ad cordis viscera veritatis sagitta pervenerat; quando depositâ elatione superbia, eum, quem impugnaverat, Dominum confitens, & quid ageret nesciens requirebat. Unde audivit; Ego sum Jesus, q. d. Humilitatis meæ infirma suscipe, & tuâ superbia squamas amitte.*

488. Paulus, cum lachrymis monens unumquemque, plurimorum corda, in peccatis obdurata, emollivit, & ad Christi fidem convertit. Lemma. HIS GUTTIS SAXA CAVANTUR. Nullum enim ad persuadendos hominum animos tam potens est eloquentiæ flumen, quam lachrymarum. Verissimè canit Poëta;

Interdum lachryma pondera vocis habent.

De S. Pauli lachrymis ait D. Chryso. *Ex quonam fonte tanta emanarunt fluentia, ut ex illius oculis lachrymæ? Et paulò post. Quemnam fontem vis comparare cum his lachrymis? Eunne, qui est in paradiso, qui irrigat universam terram? sed nihil dices æquale.* Hinc discant Prælati genuinam corrigendi persuadendique methodum. Certè S. Ambrosium, S. Bernardum, & S. Dominicum legimus, pœnitentes audivisse & monuisse cum lachrymis.

489. Paulus, genibus nixus, orat. *Positis genibus, oravit.* Lemma; FLECTENDO NUMINA FLECTIT. Hæc enim corporis compositio sumæ reverentiæ erga Superos est iudiciû, eosque in hominum vota facillimè flectit S. Rupertus; *Nec verò soli Deo, sed & hominibus dulcis visu, & amabilis est hujusmodi compositio, tantoque magis quis reverendus existit, quanto frequentius atq; affectuosius genua curvans, genus suus, vel oculos, vel totum corpus dimiserit.* Certè.

Gratia Dei

S. Aug. l. ad
Simpl. q. 2.

Prædicator.

S. Greg. l. 3.
Dialog. c. 17.

A. 9. 6.

Virg. l. 2. Æn.
in fine.

Calamitas

Inspirationes Divinæ.

S. Bern. serm.
1 de Conversione.
S. Pauli

Peccator.

1. Cor. 2. 14.

S. Aug. in
Psal. 25.Sensus
claudendiS. Aug. l. 1. 2.
Orat. c. 1.

S. Bern. l. 1.

S. Io. Chry.
hom. 4. de
laud. S.
Paul.

A. 9. 18.

Pœnitens

S. Greg. l. 3.
Moral. c. 2.

A. 10. 31.

Lachry-
mæ mo-
vent.S. Io. Chry.
hom. 12. in
ad Coloss.

Correpti

A. 20. 36

Genua
flectere.
S. Rup. in
Cant. 67.

Reg. 8. Certè ipsemet Christus positis genibus orabat. Et ante illum Salomon, utrumque genus in terram fixerat, & manus expanderat in cælum, &c.

490. S. Paulus serpentem, qui ipsius manum inter sarmentorum congeriem invaserat, sine omni noxâ in ignem excussit. Lemma; NESCIT AB ANGUE MORI. Verbis ex Aratore desumptis; *Cristique cruci sua membra relegans, Nescit ab angue mori.*

Christi promissionem ibi impletam cernere licebat; *Signa eos, qui crediderint, hac sequentur &c. Serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit.* Porro vetus ille serpens, quando animas nostras per malas inspirationes molitur invadere, facili negotio in ignem suum Tartareum excutietur, si genuina fide ac virtute instructus fueris. S. Bernardus: *Primum opus fidei, per dilectionem operantis, cordis compunctio est, in qua sine dubio ejiciuntur demonia, cum eradicantur e corde peccata, ubi verò compunctio cordis, & oris confessione priora sunt deleta peccata, ne recidivum patiantur, & jam sint posteriora peiora prioribus, serpentes tollant necesse est, id est, ut venenatas suggestiones extinguant &c. si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, id est, cum senserint stimulos concupiscentia, nolent consentire.*

491. Idem serpens, ab Apostoli manu citra noxam reiliens, epigraphen tenet; MOLLIA TANTUM. Ita nimirum Tartareus serpens venenatos tentationum suarum dentes nemini valet infigere, nisi quem carnis ac voluptatum mollietie laxatum offenderit. Unde de S. Paulo præclare dixit Oecumenius; *Vipera, cum in manum Apostoli dentes injecisset, nullam peccati in ea mollietiem & laxitatem invenisset, statim resiliit, & in ignem sese projecit, quasi pœnâ de se exegerit, quod nihil ad se pertinens corpus inva-fisset. Nos vero bestias timemus, eo quod armatura virtutis muniti minime simus.* Ita Adam in innocentia à bestiis & serpentibus ledi non poterat, imò eis dominabatur. Unde Sancti, quia ad primam ejus innocentiam accedunt, idem sæpè dominium habent, ut habuit S. Paulus, S. Antonius, S. Macarius, Sanctus Franciscus, & alii. Optimè S. Joannes Chrysostomus; *Ictus à vipera Paulus, Spiritus Sancti virtutem, qua in ipso habitabat, ostendit, usus viperæ teste.*

492. S. Paulus, omni penè calamitatum ac tribulationum genere exagitatus, erecto semper, impavidoque stetit animo. Ipsummet audi, ærumnas suas compendio recensentem. *In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Judæis quinquies quadragenas, unâ minus, accepi. Ter virgis castus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui. In itineribus sæpè, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus. In labore & ærumna, in vigiliis multis, in fame & siti, in jejuniis multis, in frigore & nuditate &c.* Sed quid ad hæc omnia generosissimus Apostolus? *Nihil horum vereor.* Unde lemma; IMPAVIDUM FERIENT. Verbis ex Horatio desumptis.

Si fractus illabatur orbis, Impavidum ferient ruine.

Hinc discas inter adversitatum procellas esse patiens, ac imperterritus. S. Chrysostomus, in D. Pauli laudes effusissimus, ait; *Paulus luctatibus orbis & pugil omni lucta genere certat & vincit: hic ei Apostolicus character, hisce luctis contexit Evangelium, & quasi flamma inextinguibilis ignis, si in mare delapsa, fluctibus undiq; mergitur, & iterum fulgida ascendit: sic &*

S. Paulus, undiq; pressus, nec oppressus, cedere nescius, clarior semper redit patiendo victor, & millies Martyr

493. Paulus, inter gravissimas persecutiones & ærumnas assiduo imperterritus aclatus, solâ nitentur conscientie suæ integritate; *Nam gloria nostra hæc est, inquit, testimonium conscientie nostræ.* Lemma; VINCIT MENS CONSCIA RECTI. Verissimè dixit Juvenalis;

Hæc est summa boni, mens, qua sibi conscientia recti est.

Bias interrogatus, quidnam in vita metu careret? Respondit; *bona conscientia.* S. Tyburtius ad Tyrannum, *Omnia, inquit, nobis vilis est pœna, ubi securus comes est conscientia.* Tertullianus, Christianorum nomine, ad Scadulam, Carthaginis tyrannum, ait; *Cum omni severitia vestra concertamus, etiam ultero erumpentes, magisque damnati, quam absolute gaudemus.*

494. De se ipso testatur Paulus; *Ego stigmata Domini Iesu in corpore meo porto.* Unde Epigraphen subjunges; E STIGMATE SERVUM, subintellige, dignosces. Servis enim apud Romanos inurebantur notæ seu stigmata, quibus illos domini sui agnoscerent; Unde Paulus, Christi servum professus, crucifixi stigmata in corpore suo portavit, ut ab omnibus dignosceretur, ad qualem pertineret Dominum. Porro stigmatum nomine, mortificationes, morbos, & calamitates, tranquillo animo toleratas, significare licet, quibus Servatori nostro, in crucem fixo, configuramur ac conformamur. Egregiè S. Ambrosius; *His configitur clavis, qui mortificationem Iesu in corpore suo portat. Infige ergo pectori tuo & cordi tuo hoc signaculum crucifixi, infige & brachio tuo, ut opera tua peccato mortua sint. Fortasse hæc imaginem clavi non solum timoris, sed etiam charitatis affigunt &c.* Ad litteram verò stigmata Christi crucifixi in corpore suo portarunt S. Franciscus Assisias, S. Catharina Senensis, & (uti, præter eruditissimum nostrum Joannem Mauburnum, integro sermone testatur S. Bonaventura) summæ sapientie & sanctitatis prodigium, Magnus Augustinus.

495. E præcisâ mortui Pauli cervice lac profluit, Lemma; VIVENS QVOQUE LACTE FLVEBAT. De se ipso enim vivens ad Corinthios testatus est; *Lac vobis potum dedi.* Lac enim innocentie, & castitatis symbolum est, quo non moriens tantum, sed & vivens uberrimè manavit Apostolus; ut ad eò lactea fluentia, à vivente Paulo necdum ad fundum usque profusa, è morientis præcisâ cervice profiliverint. Emblematis mentem genuine explicat S. Ambrosius; *De Pauli cervice, cum eam persecutor gladio percussisset, dicitur fluxisse lactis magis unda, quam sanguinis, & mirum in modum S. Apostolum baptismi gratia in ipsa cade extitisse splendidum potius, quam cruentum. Quid enim mirum, si abundet lacte nutritor Ecclesie, sicut ipse ad Corinthios ait, Lac vobis potum dedi?*

496. Præcisum Pauli caput è terra, in quam delapsum est, tres fontes elicit, qui hodie etiamnum Romæ omnium peregrinorum concursu ac veneratione visuntur. Lemma; E PETRA SCALV-RIT VNDA. Petra enim solidissima fuit Paulus, quem nulla persecutionum, laborum, adversitatum, aut suppliciorum vehementia frangere poterat; uti ipsemet, testis sibi luculentus, innumeris locis affirmat. *Quis inquit, nos separabit à charitate Dei? gladius an persecutio &c.* Et rursus; *Maledicimur & benedicimur, persecutionem patimur & sustinemus, blasphemamur & obsecramus &c.* Quid igitur

mirum

2 Tim. 1. 12.

Juvenal. Satyr. 13.

Conscientia bona.

Tertull. lib. ad Scadul.

Gal. 6. 17.

Servus Christi.

Mortificatio.

S. Ambr. in. Psal. 118. v. 120 serm. 15.

Stigmata.

S. Bonav. ser. de S. Aug.

1. Cor. 2. 2.

Innocentia.

S. Ambros. serm. 68.

Patientia.

mirum est, è sublimi ac solidissimâ hæc petrâ scaturisse aquas? S. Chrysostr. Pauli Encomiastes prorsus singularis, ait; *Paulus præ devotionis abundantia dolores, pro virtute susceptos, quodammodo non sensit; quin etiam virtutem ipsam pro mercede pensavit: quotidie celsior, quotidie assurgebat ardentior, ovans in omni impugnatione referebat victoriam, verberibus & injuriis affectus triumphabat, mortem potius appetens quam vitam: paupertatem potius, quam opulentiam; multo amplius laborem desiderans, quam alii requiem.*

PETRUS Apostolus.

Cap. CLXXII.

487. P^{ET}rus Apostolus, cum impiis ministris in aula Caiphæ ad focum sedens, ter Deum negavit. Lemma; CUM PRAVIS VIVENS, TU QUOD QUÆ PRAVUS ERIS. Verbis è Theognide desumptis;

--- Ne te conjungito pravis,
Sed conjunge bonis & ab his bona plurima disces;
Cum pravis vivens, tu quoque pravus eris.

Eas nimirum vires in hominem habet mala societas, ut virus suum facillimè in illum transfundat, & è bono in pessimum convertat. Unde S. Ambrosius; *Ubi verò negavit Jesum Petrus? in pratorio judæorum, in societate impiorum.* Et Beda; *Quam nociva impiorum colloquia! Petrus ipse inter ministros Pontificum vel hominum se nôsse negavit, quem inter discipulos Dei Filium fuerat confessus.* Verissimè dixit Epictetus *Qui cum contaminatus versatur, contaminatus evadet.* Et Ovidius;

*Dum spectant oculi lasos, laduntur & ipsi,
Multaque corporibus transiione nocent.*

498. Petrus, vilis ancillule voce perculsus & prostratus, Christum negavit. Lemma; NULLÆ SINE NUMINE VIRES. Hinc conjice, quam nobis ad salutis negotium necessaria sit Divina gratia: fragilissimus enim est homo præfidens sibi, ideoque derelictus à Deo, contra verò fortissimus, si sibi diffidat, fidatque Deo. Verissimè canit S. Ecclesia;

*Sine tuo Numine
Nihil est in homine
Nihil est innoxium.*

Certè Petrus, unius mulierculæ interrogatione territus, negavit Christum, qui postea, accepto Spiritu Sancto, nec Caiphæ, nec totum concilium Judæorû extimuit dicendo. *Oportet magis obedire Deo quam hominibus.* In rem præsentem ait S. Hieronymus; *Petrus sine spiritu voci ancillæ cessit, cum spiritu nec Principibus, nec Regibus cedit.* Accommodatè dixit S. P. Augustinus; *Nisi gratiâ meâ plenus esses, nonne ante Baal etiam ipse genu flecteres? gratiâ autem meâ plenus es, quia nihil de tua virtute, sed totum de meâ gratiâ præsumpsisti.*

499. Firmè quidem proposuit, statuitque Petrus, se à Christo nunquam discessurum: unde hæ ipsius voces, præ quâvis Marpesiâ caute firmiores; *Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo.* At ô versatile hominis ingenium! paulò post, mutante non nihil fortunâ, ipse sententiam mutavit, quando à Caiphæ ministris tentatus, non tantum Magistrum suum tertio negavit, sed & capit detestari & jurare, quia non novisset hominem. Lemma; NIL HABENT MORTALIA FIRMUM. Ad eò enim omnia in hoc mundo caduca ac mutationibus obnoxia sunt, ut arenâ nitatur, quisquis

homini fidit. Petri lapsum miserans S. P. Augustinus, *S. Aug. in exclamat; Ecce columna firmissima ad unum aure im-* *Ioan. cap. 18*
pulsam contremuit: ubi est illa promittentis audacia, & de se plurimum præsumentis? ubi sunt verba illa, quando ait; Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo; sed quid mirum, si Deus vera prædixit, homo autem falsa præsumpsit?

500. Plurima quidem, affluente adhuc prosperitate, jactitabat Petrus, statuebatque mori potius, quam Magistrum suum negare: at ubi fortuna corrugare frontem, ac vitæ discrimina objicere cœpit, mox concuti, fidem deserere, illumque tertio negare ac pernegare visus est. Lemma; PROBATIO TENTATIO FORTEM. Nullum enim hominis probandi tempus est opportunius, quam tentationis & adversitatis. S. P. Augustinus; *Vasa figuli probat fornax, & homines justos tentatio tribulatio-* *S. Aug. lib. ser. Dom. in monte c. 9. Idem in Psal. 44. Idem in Ps. 36. Concil.*
nis. Et rursus; Si nunquam tentaris, nunquam probaris. Nonne melius est tentari & probari, quam non tentatum reprobari? Et tandem; Unusquisque se tentatione tanquam interrogatus agnoscit; sicut Petrus, quas vires haberet, fides enim utique nesciebat, quando dixit Domino; Tecum paratus sum usque ad mortem. Dominus autem, qui noverat eum, prædixit ubi deficeret, prænuntiatis illi infirmitatem ejus, tanquam tactâ venâ cordis ejus. Proinde Petrus, qui ante tentationem præsumpsit de se, in tentatione didicit se.

501. Petrus à Magistro suo, quem tertio vice negaverat, respicitur, ac respicit; *Conversus Dominus respexit Petrum; & recordatus est Petrus verbi Domini, & c. & egressus foras, flevit amare.* Lemma; TENEBRAS HÆC LUMINA FUGANT. Quia, ut ait S. Hieronymus, *feri non poterat, ut in negationis tenebris permaneret, quem lux respexerat mundi.* Atque ad eò, quisquis à Deo per gratiam respicitur, is ad Deum convertitur, & veluti à sole percussa glacies, in lachrymarum fontes resolvitur. S. Leo; *Respexit Dominus Petrum, & turbatum discipulum convenit oculis, quibus eum præviderat esse turbandum, & in illum conversa est veritatis inspectio, ubi erat cordis faciendâ correctio.*

502. Petrus perfidiæ suæ exprobatorem habuit gallum; *Continuò Gallus cantavit; & recordatus est Petrus verbi Jesu.* Lemma. è Breviarii Romani hymno desumptum; GALLUS NEGANTEM ARGUIT. ES. Laurentii Justiniani sententiâ, gallus conscientiæ symbolum est, quæ peccantem arguit, remordet, & ad pœnitentiam tâdiu stimulat, donec clamanti morem gerat. Porro etiam concionator galli munere fungitur, dum peccatoribus vocem suâ exprobrat, & ad pœnitentiam impellit. S. Gregorius explicans illud Jobi; *Quis dedit gallo intelligentiam?* ait; *Gallus profundioribus horis noctis valentiores ac productiores edere cantus solet: cum verò matutinum jam tempus appropinquat, leniores & minutiores omnimodo voces format. In quibus galli hujus intelligentia quid nobis innuat, considerata Prædicatorum discretio demonstrat; qui, cum iniquis adhuc mentibus prædicant, aliis & magnis vocibus aeterni judicii terrores insimant, quia videlicet quasi in profunda noctis tenebris clamant. Cum verò jam auditorum suorum cordibus veritatis lucem adesse cognoscunt, clamoris sui magnitudinem in lenitatem dulcedinis vertunt, & non tam illa, que sunt de pœnis terribilia, quam ea, que sunt blanda de præmiis offerunt. Vide plures alias galli proprietates, ab eodem S. Doctore ibidem ad Prædicatorem applicatas.*

503. Petrus, seriam de perfidia sua pœnitentiam acturus, aulâ Caiphæ excessit, & solitudinem petiit; *Egressus*

S. Chrysostr. Hom. 2. de laud. Pauli.
Societas m. l. S. Ambr. in cap. 21. Luc.
Beda in Marc. 14.
Gratia Divina quàm necessaria?
A. 4. S. Hier. in Marcum.
S. Aug. ser. 7. de Verb. Dom. cap. 2.
Matth. 26. 74.
Instabilitas humana.

S. Aug. in Ioan. cap. 18.
S. Aug. lib. ser. Dom. in monte c. 9. Idem in Psal. 44. Idem in Ps. 36. Concil.
Luc. 22. 59.
S. Hier. in hunc loc.
Gratia D. S. Leo ser. 3. de Pass.
Matth. 26. 74.
S. Laur. in de agone Christ. c. 9. Conscie. tia.
Iob. 38. 36.
S. Greg. 13. Moral. 6. 4.
Prædicator.

1. 1. 2. 6. *Egressus foras, flevis amarè.* Lemmatis loco vulgare illud pentametron subijcies; EXEAT EX AULA, QUI CUPIT ESSE PIUS. Sicuti enim aula turbarum est plena, & vix ullum pœnitidini locum relinquit, ita contra solitudo aptissimam offert pietati ac virtuti occasionem. Non enim, inquit de Petro S. Hieronymus, poterat in atrio Caiphe sedens agere pœnitentiam. Egre ditur foras de impiorum concilio, ut pavida negationis sordes amoris fletibus laveret.

504. Petrus, ob peccatum suum ingenti dolore & cordis compunctione correptus, amaras profudit lachrymas, usque culpam suam eluit. Lemma; NOXAS HÆC ABLUIT UNDA. Lachrymæ enim ad delenda peccata vim aded propriam & efficacem coram Deo obtinent, ut nunquam cadant irritæ. S. Ambrosius, quærens cur non potius orationem, quàm lachrymas fuderit Petrus; respondet; *Lachrymæ lavant delictum, quod voce pudor est confiteri. Lachrymæ veniam non postulant sed merentur. Invenio, cur tacuit Petrus, ne tam cito venia petitio offenderet, ante flendum est, sic precandum.* Et paulò post; *Doce nos, Petre, quid tibi profecerint lachrymæ tuæ sed docuisti illic: nam qui lapsus es, antequam fleres, postquam flevisisti, erectus es, ut alios regeres, qui te ipsum ante non rexeras.* Unde Nicephorus refert, Petri oculos ex assiduo ploratu fuisse quasi sanguine resperfos; geminumque callem à concretis lachryinis per genas apparuisse.

505. Petrus Apostolus, in infami carcere detentus ab Angelo educitur, & in libertatem asseritur. Lemma; INNOCIUM NEC VINCLA RETARDANT. Solatium hinc mutuuntur afflicti, quibus Deus etiam inter gravissimas calamitates semper assistit præsens, & cum opus fuerit, suppetias affert; innocentia enim etiam inter carceres & vincula semper manet liberissima. Pulchrè S. Ambrosius; *Non turbentur innocentes, cum falsis criminibus appetuntur; visitat Deus & in carcere suos, & ideo ibi est plus auxilii, ubi plus est periculi. Sed quid mirum, si visitat Deus in carcere positos, qui se ipsum in suis in carcere inclusum memoravit? In carcere, inquit eram, & non venistis ad me.*

506. Petrus, in verso corpore cruci affixus, epigraphen tenet; MENS ERECTA TAMEN. De S. Petro ait Maximus; *Hic est Petrus, qui cum ad crucem tanquam Christi discipulus duceretur, verso se poscens corpore crucifigitione non timuit, sed equalitatem crucis Dominice declinavit, ut ostenderet universis admiranda se humilitatis virtutem, noviq; mysterii disciplinam, & inter tormenta servasse.* Apollolorum Principem secuti sunt omnes reliqui Apolloli & Martyres, qui innumeris tormentis excruciati ac depressi, mentem semper versus Deum erectam conservarunt. S. P. Augustinus; *Pagani persecuti sunt Martyres, capti sunt, legati sunt, in carcerem missi sunt, bestiis subiecti sunt, alii ferro percussi, alii ignibus concremati; vicerunt persequentes, & victi sunt Martyres? Absit. Quare gloriam Martyrum apud Deum, quare foveam paganorum in confossa conscientia, ubi est enim fovea, quò cadit impius? In conscientia mala. Et alibi; Nunquam Martyres tantas tribulationes carne tolerarent, nisi magnam quietem mente conciperent.*

507. Petrus & Andreas, piscibus capiendis in mari Galilæo intenti, ubi vocantem audierunt Christum, quantocius, nullâ interpositâ morâ, totum reliquere mundum, suumque secuti sunt Servatorem. Continuo relictis retibus secuti sunt eum; Lemma; NESCIT AMOR REMORAS. Hinc

disce nec in obediendo ponere moras, nec in Christo sequendo, & mundi vanitatibus relinquendis esse tardus. S. Bernardus; *Vis audire perfecta obedientia formam? At illi continuo, nihil dijudicantes aut habitantes, non solliciti unde venerunt, non considerantes, quomodo rudes homines, & sine litteris prædicatores fieri possent. Nihil denique interrogantes, sine omni morare relictis retibus & navi secuti sunt eum. Agnoscite, fratres, quoniam propter vos scripta sunt hæc, ut discentes vera obedientia formam, castigetis corda vestra in obedientia charitatis.*

508. Eidem symbolo subscribes; RELICTIS OMNIBUS. Religiosos hæc imago concernit, qui totum mundum, omniaque ipsius bona aded dereliquerunt, ut sacrilegi coram Deo sint, si bono alicui terreno animum addicant. Disertè Christus; *Qui non renuntiat omnibus que possidet, non potest meus esse discipulus.* S. Bernardus ait, illos, qui reliquerunt omnia, relictos esse Deo. *Quam bene, inquit ad Religiosos suos, commutastis, dilectissimi, quidquid habere potuistis in sæculo, quando nunc relinquendo ea, proprii esse meruistis auctoris sæculi, & eum habere propriam possessionem, qui sine dubio portio & hereditas est suorum. Neque enim, sicut dixerunt filii iniquitatis, beatus populus cui hæc sunt, temporalia scilicet, que præmiserat, promptuaria eructantia ex hoc in illud, oves fœtorum, & similia: non, inquam, beatus populus, cui hæc sunt; sed beatus populus cujus Dominus Deus ejus.*

509. S. Petrus, geminâ instructus clavi, epigraphen tenet; TERRIS DOMINATUR ET ASTRIS. Petro enim & successoribus disertè dixit Christus; *Tibi dabo claves regni cælorum; Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumq; solveris super terram, erit solutum & in cælis.* Vnde exclamat S. Hilarius; *O beatus cæli janitor, cujus arbitrio claves æterni aditus traduntur, cujus terrestris iudicium præjudicata auctoritas fit in cælo.* Claves enim significant summam potestatem tum ordinis, tum jurisdictionis in totam Ecclesiam: unde etiam gentiles, suprema Deorum suorum imperia significaturi, claves iis attribuerunt. De Plutone canit Orpheus;

Pluto, qui terra claves & regna gubernas.
Et rursus de Protheo, maris Domino;
Gestantem claves pelagi te Maximè Proteæ Prisce voco, &c.

510. Petrus, ob imminens vitæ periculum præcipiti ardore succensus, gladium intrinxit, & Malcho auriculam præcidit. Vnde ob zelum hunc intempestivum à Christo reprehensus est, & è Magni Augustini sententia, peccavit. Lemma; PRÆCIPITI NIHIL EST MODERABILE ZELO. Hinc discant Superiores non tantum temerè aut ex præcipiti animo nihil unquam facere, sed etiam in corrigendis aliorum vitiis modum non excedere. Nam, ut præclare ait Magnus Augustinus; *Insulerat Dominus, ut discipuli ejus ferrum (Correctionis) ferrent, sed non insulerat ut ferirent.* Corrigendi modum pulchrè præscribens S. Bernardus, ait; *Hic est zelus justitiæ, quo adversus delinquentes accendimur, tanquam pietati ducti erga eam, quâ contemni videmus, justitiæ Dei. Veruntamen oportet ut priora sibi vendicat compassionis affectus. Alioquin in spiritu vehementi conterimus navis Tharsis, conterimus quassatum calamum, extinguimus limum fumigans. Sed cum uterque aderit, videlicet & compassionis affectus & zelus justitiæ, necesse est, adsit spiritus discretionis, ne fortè cum oportebat hunc exhiberi, ille procedat, & in discretio ipsa confundat universa.*

Obedientia.
S. Bernard. in festo S. Andrea serm. 2.

Religiosus

Luc. 14. 35.

S. Bern. serm. 1. Dedic. Ecclesia.

Matth. 16. 19. Pontifex Maximus. S. Hilar. in hunc loc.

Orpheus in Pluton.

S. Aug. l. 12. cont. Faust. cap. 70.

Corripienti modus.

S. Aug. l. 22. cont. Faust.

S. Bern. serm. 2. de Resurrect.

PILATVS.

Cap. CLXXIV.

Charitas
CalamitasS. Aug. ser. 13
de Verb.
Dom.

Fides.

S. Aug. ser. 13
de Verb. Dom.
cap. 1. & 3.Præsentia
Christi.Matth. 14.
30.
S. Aug. cap. 2
de cantico
2070.

511. Petrus, Christi amore flagrans, supra maris aquas ambulat, & ad Servatorem contendit. Lemma; AMOR EMINET UNDIS. Totus enim adversus Christum ardebat Petrus; quid ergo mirum, ignem hunc non potuisse infra aquas mergi? Porro quisquis Divinam charitate succensus est, intra calamitatum undas nunquam non eminebit, semperque incedet illis superior. Pulchrè in rem præsentem S. P. Augustinus; *Unicuique sua cupiditas tempestas est. Amas Deum; ambulat super mare, sub pedibus tuis est timor sæculi. Amas sæculum? absorbebit te; amatores suos vorare novit, non portare. Sed cum fluctuat cupiditate cor tuum, ut vincas tuam cupiditatem, invoca Christi Divinitatem.* Id ipsum etiam de sancta fide compertum habemus, quæ hominem ad mira patranda evchit. Rursus idem Doctorem Phœbus; *Sine ulla dubitatione Petrus ad verbum jubentis, ad præsentiam sustentantis, ad præsentiam regentis, desiluit in aquas, ambulare cepit. Potuit quod Dominus, non in se, sed in Domino. Fide valuit, quod humana infirmitas non valeret.*

512. Petrus, præsentem & adjuvante Christo supra mare ambulans, non nihil MERGITUR, NON SUBMERGITUR. Ad eò nimirum fieri non potest, illum supra hujus mundi oceanum inter assiduos tentationum & adversitatum fluctus perire, qui Christi nunquam non præsentis meminit, clamatq; cum fluctuante Apostolo; *Domine salvum me fac.* Præclare, ut solet Magnus Augustinus; *Non metuat anima mare hoc magnum, sæculum scilicet, cujus fluctus ac turbines sentimus invicem sæculi potestates. In Deo sperantes multi jam sancti hos fluctus spreverunt, multi calcaverunt, multi super ejus aquas ambulantes, securi ad patriam pervenerunt. Sed exurgit ventus validus, & magna tempestas, sua cuique cupiditas. Titubat fides in mari, clamat in te Petrus, Domine percoarabit manuum mergentis; nec sinit perire ille, qui propter nos dignatus est super aquas ambulare.*

PHILIPPUS Apostolus.

Cap. CLXXIII.

Io. 14. 8.

Visio. bea-
tifica.S. Aug. in
Psal. 102.

Io. 1. 46.

Christi
aspectusS. Chrysof.
in hunc loc.

513. Philippus tanto visionis Divinæ desiderio flagrabat, ut illam unam Christum rogaret, veluti nullo alio bono exaturandus. Verba ipsius erant; *Domine ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.* Unde Lemma; NON ALIO MENS SATIANDA BONO. Deus enim bonorum omnium est affluentia, solusque animam nostram satiare potest. S. P. Augustinus; *Pecori bonum est, implere ventrem, dormire, gustare, vivere, sanum esse, generare. Tale in bonum queris? Cohæres Christi, quid gaudes, quod socius es pecorum? erige spem tuam ad bonum bonorum omnium, ipse erit bonum, à quo tu in tuo genere factus es bonus, & omnia in suo genere facta sunt bona: qui satiat in bonis desiderium tuum.*

514. Philippus, Nathanaëlem ad fidem conversurus, nullo alio motivo utendum censuit, nisi ut in Angelicum Christi vultum oculos deligeret; *Dicit ei, veni, & vide.* Lemma; IN LUMINE LUMEN. Tantus enim è Christi vultu promicabat fulgor ac suavitas, ut obvios quosvis in sui amorem & admirationem raperet. S. Chrysofostomus; *Quomodo hic sit Christus, & quomodo Propheta eum prædixerint, non dicit Philippus, sed ducit ad Iesum, sciens ipsum non abscessurum, si illius verba & doctrinam gustaret. Si videris solummodo, dicit, si sermonem cum conferas, facillimè mihi assenties.*

515. Pilatus, Judæorum minis territus, innocentem Iesum crucifigendum tradit. Lemma; TIMIDUS NIL JUDICAT ÆQVVM. Æquus enim Judex adversus omnes partium minas imperterritus sit, oportet. Unde de Pilato ait S. P. Augustinus; *Judex bonus & constans, ne sanguinem innocentis addiceret, nec invidie cedere debuit, nec rimere.* Epictetus Judicem imbuens, ait; *Uri nec anser clangore, nec ovis balatu perterretur; ita nec stolidi magnitudinis vox perterrefaciat.* Et Plato; *Princeps ac Magistratus quilibet debet esse prudens & fortis, Prudens, ne ex imperiti vulgi judicio pendeat; fortis, ut, quæ salutaria sunt, constanter exequatur.* Coronidem jungit Siracides; *Noli querere fieri Index, nisi valeas virtute irrumperè iniquitates.*

516. Pilatus, innocente Christo in Judæorum potestatem tradito, manus suas coram populo lavit. Lemma; MENS ILLOTA TAMEN. Ita nimirum parum refert, exteriorcm hominem formari ad Dei vel politicas leges innocuum, ac justum; nisi interior quoque animus conservetur purus, omnique vitiorum noxâ immunis. S. P. Augustinus; *Laverit licet manus Pilatus, tamen sua facta non diluit: quamvis abstergere se putaverit justis sanguinem de suis membris, eodem tamen sanguine mens ejus tenetur infecta: ipse enim occidit Christum, qui eum tradidit occidendum.*

SAMARITANA.

Cap. CLXXV.

517. Samaritana, sitim levatura, ad fontem, cui Christus affidet, properat. Lemma, AD FONTEM SITIVNDA RECVRRIT. Quisquis ergò salutis, felicitatis, ac gratiæ Divinæ siti tenetur ad Christum recurrat, qui est *fontis aqua salentis in vitam æternam.* Ipsummet invitantem audi; *Io. 7. 37: si quis sitit veniat ad me & bibat.* In rem præsentem Magus Augustinus; *Fons vitæ Christus. Venit ad te in carne, ut irrigaret fauces tuas sitientes, satiabit sperantem, qui irrigavit sitientem.* Et rursus; *Christus caput nostrum, ipse fons gratiæ, secundum uniuscujusq; mensuram se per cuncta ejus membra diffundit.*

518. Samaritana, adulterii vitio inquinata, quamprimum Christo ad fontem propinquavit, omnes animæ maculas eluit, & non tantum Christi præconem, sed & Martyrem egit. Lemma; FONTIS PVRGATVR AD VNDAS. Nullum enim alium habemus fontem, ad quem peccata nostra eluamus, nisi Christum; de quo dixit vates Regius; *quoniam apud te est fons vitæ; quantum ergò ad hunc fontem accesseris, tantum eris mundus; contra verò tantum immundus, quantum ab eo recesseris.* S. P. Augustinus; *Superbia receditur ab illo fonte vitæ, cuius solius haustu justitia bibitur, bona scilicet vitæ.* Et S. Ambrosius; *Novo admirationis genere, mulier, que ad puteum Samariae, meretricis advenerat, à Christi fonte casta regreditur; & que aquam potere venerat, pudicitiam reportavit.* Concinnè in rem præsentem sapientissimus meus D. Picinellus.

*Fons cælestis, terrestrem accedit ad puteum,
Ut femina maculas eluat undis.
Inter Amoris æstus, affluens lymphæ
aquam, à punice querit &c.*

Vidua

Vidua viro, ac magis virtute,

Ad Pastoris aspectum, ex lupa mutatur in ovē,

Et quæ undas petentem, ut Judeum horruerat,

Fontes præbentē, ut Dominum est venerata. &c.

519. Samaritana Christi verbis inflammata, hydria ad fontem oblita est, & Messiam nuntiatura, cucurrit in urbem. Lemma; **PLENA DEO, TERRENA RELINQUIT.** Discant hinc Religiosi ac Prædicatores, se muneri suo tum demum satisfacturos, si relictis terrenis omnibus, solo gaudeant Deo, eumque cum sibi, tum aliis indefessè prædicent. S. P. Augustinus; *Audito & recepto in corde Christo, quid faceret, nisi jam hydriam dimitteret, & evangelizare curreret? Projecit cupiditatem, & properavit annuntiare veritatem. Discant, qui volunt evangelizare, projiciant hydriam ad puteum. Projecit ergo hydriam suam, quæ jam non usui, sed oneris fuit: De eadem Samaritana differens S. Ambrosius. Plena, inquit, redit, quia peccatrix; & quæ hydria vasculum amiserat, Christi plenitudinem reportabat. Præclare, ut cetera omnia, eruditissimus D. Philippus Picinellus noster, Abbas Casertanus.*

Nuncia Christi,

Quæ peccatrix advenerat, revertitur prædicatrix;

Nec deferens hydriam, sed referens gratiam,

Vacuonere, & plena sanctitate,

Civibus suis non undas,

Sed fontem salutis adduxit.

SAMARITANVS.
CAPUT CLXXVI.

320. Samaritanus, hominis spoliati commiseratione tactus, vinum & oleum in ejus vulnera fundit. Lemma; **ACERBIS MOLLIA MISCET.** Genuinam corrigendi methodum hinc discas velim, ut animæ vulneribus acredinem quidem, sed tamen pietatis ac misericordie oleo mitigatam, infundas. Appositè Seneca; *Nullum animal morosius est, nullum majore arte tractandum, quam homo. Nulli magis parcendum. Morbis medemur, nec irascimur. Atqui & morbus animi mollem medicinam desiderat, ipsumque medentem minimè infestum agro. Mali medici est, desperare ne curet. Luctetur cum vitis, resistat: alius morbum suum exprimat, quædam molli curatione decipiat, vitis, meliusque sanaturus remediis fallentibus. Certè in optimo suo Timotheo id unum quàm maximè desiderabat Paulus, ut zelo effet benigniore. S. Rupertus, Paulus in Timotheo Episcopo omnes informabat, cujus officii summum & necessarium decus est misericordia, & ille (Timotheus) ut fertur, cæli erat ferventioris: idcirco rectè & opportunè viscera misericordie illi, ut haberet, præoptat.*

SIMEON.

Caput CLXXVII.

321. Simeon, accepto in ulnas puello Christo, mori desiderat. Lemma; **BONUM CITO MORTE POTIRI.** Verbis ex Aufonio desumptis,

Cuncta tibi adversis contraria casibus: ergo Optima Graiorum sententia, quippe homini ajunt Non nasci esse BONUM, natum at CITO MORTE POTIRI.

Quisquis enim Christi præsentiam semel degustaverit, is cum Optimo Simeone ex hac vita dimitti, & cum Apostolo dissolvi & esse cum Christo desiderat. Magni Augustini consilium est, *Qui semper vult vivere, & non timere mortem, teneat vitam, ut mors superetur à vita: ibi enim, eodem afferente, Transibit captivitas, veniet felicitas, dannaabitur hostis extremus, & cum Rege sine morte triumphabimus. Et Seneca; Mors servitutem invito Domino remittit; hæc captivorum catenas laxat, hæc è carcere educit, quos exire imperium impotens vetaverat, &c.*

522. Simeon senex, jam moriturus, suavissimum ac cyneum suum canticum, *Nunc dimittis*, edidit. Unde lemmatis loco illud Martialis pentameton subjunges; **CANTATOR CYGNUS FUNERIS IPSE SUI.**

*Dulcia defectâ modulatur camina lingua
Cantator Cygnus funeris ipse sui.*

Ita nimirum mors justorum adeo est beata ac felix ut in suavissimos cantus erumpere, ipsamque adeo mortem provocare audeant. Gerardus, genere & religione S. Bernardi frater, moriturus, in illud Davidicum erupit; *Laudate Dominum de cælis, laudate eum in excelsis;* unde de illo ait Doctor melissus; *Accitus sum ego ad id miraculi, videre exultantem in morte hominem, & insultantem morti, ubi est mors victoriæ tua? ubi est mors stimulus tuus? jam non stimulus, sed jubilus. Jam cantando moritur homo, & moriendo cantat.* S. Franciscus Seraphicus, & Conradus discipulus S. Dominici in hæc verba expirarunt; *Educ de custodia animam meam. S. Petrus Alcantara hæc novissimè modulatus est; Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi; in domum Domini ibimus. S. Edinundus os lateri crucifixi apprimens, hos ultimum effatus est. Anodo haurietis aquas cum gaudio de fontibus Salvatoris.*

Mors felix.

S. Aug. lib. 2 de Symb. c. 8.

Idem in Psal. 136. Senec. Consol ad Marciam. cap. 20

Mors just.

S. Bern. ser. 26. in Carte.

Psal. 121.

Isa. 12.

SIMON Magus.

Cap. CLXXVIII.

323. Simon Magus, cum dæmonum ope in aëra raperetur, precibus S. Petri prostratus, fractâ coxendice, paulò post infelicem animam exhalavit. Unde pendenti in aëre Simoni illud Claudiani, lemmatis loco, subscribes; **UT LAPSU GRAVIOR RUAT.** Simon enim, Divinitatem ambiens, ad cælum extolli voluit; sed, superborum more, in imam terram miserrimè dejectus est. Gloriabundum audi Luciferum; *In cælum ascendam, super astra Dei exaltabo solium meum, &c. ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo.* Sed quid inde? *ad infernum detraheris in profundum lacu.* Artabanus Xerxis superbas cogitationes moderaturus, Herodoto referente, dixit; *Gaudet Deus eminentissima quæque deprimerè, quia neminem alium, quàm seipsum sinit magnificè de se sentire.* Interrogatus Constantius Imperator, quo tempore maximè decreveret fortuna? respondit, *crescente superbiâ.* Ludovicus XI. Gallie Rex dicere est solitus, *Dedecus & detrimentum comites sunt, ac pedissequæ superbiæ.* Dilucidè Salomon; *Contritionem præcedit superbiæ, & ante ruinam exaltatur spiritus.*

Superbi depressi.

Isa. 14. vs.

Herod. 2. p.

Prov. 16. vs.

524. Cùm vidisset Simon, Spiritum Sanctum passim hominibus per impositionem manuum ab Apostolis conferri; etiam ipse, tanto prodigio captus, Spiritum sanctum pecuniâ emere à Petro voluit. At gravissimo Petri fulmine repressus, maledictum illud responsi loco tulit; *Pecunia tua tecum sit.*

Mat. 23. 20.

Simoniam.
S. Aug. in Ps.
30, Conc. 2.

in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecuniâ possideri. Lemma; NON CONSTANT NUMINA NUMMIS. De Simone Mago differens S. P. Augustinus, ait; *Qui querebat secularia, qui in circuitu occultebat pecunias, putavit posse se emere donum Dei. Qui se putavit pecuniâ comparare Spiritum Sanctum, etiam Apostolos avaros arbitratus est, sicut erat ipse impius & superbus.* S. Petrus Damianus refert, simoniacum quemdam, iustum recitare doxologiam SS. Trinitatis, *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*; nequivisse dicere, *Spiritui Sancto*, sed tantum, *Gloria Patri & Filio*; etiam si secundò, tertiove id conatus fuerit; Nam, ut subjicit Sanctus Damianus; *Merito Spiritum Sanctum dum emit, amisit; ut qui exclusus erat ab anima, procul etiam consequenter esset à lingua.*

S. Pet. Dam.
Epist. 5. c. 7.

STEPHANUS.

Caput CLXXIX.

Religiosus 525. Sanctus Stephanus, Judæorum furore ac invidiâ exagitatus, oculos ad Deum levavit, viditque apertam cæli portam. Lemma; NUNQUAM NON PER VIA JUSTO. Id ipsum usque venit Religiosis ac contemplativis, qui relictis mundi turbis, nunquam intuentur cælum, dicuntque cum Psalte, *Ad te levavi oculos meos, qui habitas in cælis.* Nam teste S. Petro Damiano, *Qui Spiritu Divinitatis afflatur, concubitat terrestribus, cælestibus inhiat & æternis.* Porro homo charitatis Divi-

Psal. 122. 1.
S. Pet. Dam.
serm de S.
Stephano.

næ studiosus, mentis suæ oculos assiduò in Deo defixos habet. S. P. Augustinus; *Homo vult Deum fortè videre sedentem in cælo, habeat charitatem, & in eo habitat, sicut in cælo.*

S. August.
Psal. 149.

526. S. Stephanus, saxi undique petitus, epigraphen tenet; HOC IMBRE FERACIOR. Ingens enim virtutum ac æternæ felicitatis incrementum ex illo lapidum impetu retulit Stephanus; Sanctus Gregorius Nyssenus docet Stephanum initiâsse illam à Christo promissam beatitudinem; *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum calorum.* Idcirco, inquit, *magnus ille Stephanus gaudet, lapidibus undique petitus, ac veluti suavem quemdam rorem, crebros lapidum ictus, in modum floccorum nivis incidentium, corpore cupide excipit, ac benedictionibus nefarios homicidas prosequitur &c. currenti ei per confessionem, quod sperabatur, ostenditur cælum apertum.*

Persecutio.

S. Greg. Ny.
Tr. act. de
Beatisud.

527. Tanto erga Servatoris sui presentiam amore flagrabat Stephanus, ut lapides torrentis, per quos ex hac vita tolleretur, illi dulces fuerint. Unde durissimis saxi impetito subscribes; DULCIA FERACIT AMOR. Tanta enim amoris Divini vis est, ut tormenta omnia indulcare, & in suavissimum rorem convertere nòrit. S. P. Augustinus; *Martyres Sancti, quando delectationem Domini cogitabant, tunc illis mala omnia & acerbataque aspera vilescabant.* Et rursus; *Nunquam Martyres tantas tribulationes carne tolerarent; nisi magnam quietem mente conciperent.*

Martyre
S. Aug. ser.
ex addit à
Cartus.

Idem. Psal.
63.

Ad. 7. 59.
Lucan. l. 9.

528. Sanctus Stephanus, fatali lapidum acervo nixus, *obdormivit in Domino.* Lemma ex Lucano; GAUDET PATIENTIA DURIS.

O dulcis post exantlatum laborem somnus! Inter lapides suos obdormivit Stephanus; hoc ei pulvinar substravit patientia! Requiem in duris invenit

Patientia.

Proto-

Protomartyr, & tu eam in mollibus quæris? Sanctus P. Augustinus; *Ad lapides currebant; (Judei) duri ad duros; & petris lapidabatur, qui pro petra, qui Christus est, moriebatur; & à lapideis, qui legem acceperant in lapideis tabulis.* Unde alibi ait; *ipse est Christianus, qui non aspernatur viam Christi, sed vult viam Christi sequi per passionem ipsius. Noli per aliam viam velle ire, quam per illam, quâ ipse iuit. Dura videtur, sed ipsa est iuta via: alia fortasse delicias habet, sed latronibus plena est.*

529. Stephanus, horrendâ Saxorum grandine incurfatus, epigraphen tenet; NON EXPUGNABITUR. Nempe propugnaculum erat Stephanus, quod faxis ac missilibus ab obsidente hostium coronâ impugnatum, nunquam aut expugnari, aut à constantia dimoveri potuit: unde tandem etiam ipsos hostes suos superavit, quando Saulum, illorum antesignanum, ad fidei Christianæ signa suis precibus compulit, & è persecutore propugnatorem fecit. S. Fulgentius observatum habet, arma quibus contra Judæos pugnavit, fuisse charitatem, præsertim hostibus suis exhibitam. *Per charitatem Dei, inquit, savientibus Judæis non cessit: per charitatem proximi pro lapidantibus intercessit: per charitatem arguebat errantes, ut corrigerentur: per charitatem pro lapidantibus orabat, ne punirentur. Charitatis virtute subnixus, vicit Paulum crudeliter savientem, & quem habebat in terra persecutorem, in caelo meruit habere consortem.*

T A B I T H A.

Cap. CLXXX.

530. TAbitha, plena operibus bonis & celemosynis, quas faciebat, è lethali morbo defuncta est: paulò tamen post Sancti Petri precibus iterum ad vitam revocata. Lemma; VIT POST FUNERA VIRTUS. Ita nimirum justus, etsi naturæ legibus concedere, & temporali morte defungi debeat, mox tamen iterum vel in temporalem, vel saltem æternam vitam refurgit. Pulchrè monet Magnus Augustinus; *Quia eligere non potes hic, ne moriaris; clige, cum vivis, ne in æternum moriaris.* Magni Augustini filius simillimus, eruditissimus meus D. Picinellus de Tabitha canit;

*Mortua subsidio accitur Petrus,
ut, rerum ordine commutato,
Petra virtus cadavera reparet, quæ tegit. &c.*

T H O M A S.

Caput CLXXXI.

531. SAnctus Thomas, congregatis omnibus Apostolis, solus abierat; paulò post in gravissimum incredulitatis vitium lapsus. Unde lemma ex Ecclesiaste desumptum; VÆ SOLI. Sicut enim societas efficit vitam longè suaviorem, honestiorem, & contra æmulos ac hostium insidias tutiorem; ita contra, solitudo ac singularitas in mille præcipitia cogunt; uti damno suo expertus est Thomas. Aristotelis scitum *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

est; *Singuli, licet minus boni sint, iidem tamen in unum collecti, meliores sunt, quàm singuli eorum optimi, ut sit in cœna, quæ ex symbola multorum laetior est, quàm ab uno instructa.* Thomas Cantipratanus, magnæ doctrinæ & experientie vir, Religiosos adhortans, ut nunquam sint sine socio, instat apum, quæ unâ vivunt, laborant, egrediuntur; tandem subjungit; *Quam vera sit hæc sententia, vae soli, ego novi, qui triginta annis Episcopi diversis diocesibus habui; qui in hoc articulo, quo Religiosi vel soli vadunt in viis, vel soli manent in curiis, horrenda mala, horrenda scandala, horrendaque pericula frequenter audivi, quæ nunquam sustinuissem adjuncto socio, vel fecissem.* Coronidem jungit idem Aristoteles; *Solitaris, & nullius indigens, aut Deus est, aut bestia.*

532. Thomas Apostolus incredulitate tenebatur ad eò obstinata, ut Christo, è mortuis redivo, se nunquam assensurum diceret; nisi videret in manibus ejus fixuram clavorum. Lemma; FIDEM OBNUBILO VISU. Fidem enim amittimus; quando plus terrenis oculis, quam testimonii ac revelationibus Divinis credere volumus. De Sancto Thoma ait Magnus Augustinus; *Manus quarebat & latus, & dum curiosus existit in vulnere, mortem incurrit in fide; voluit Dominus ut videret, ne incredulitate animam perderet, Et rursus; Sic crede, ut desideres videre, quod credis. Si nunc videres, non crederes: id eò credis, quia non vides.* Tandem concludit; *Crede, quod nunc dum potes videre, ut mercaris videre quod credis.*

533. Sanctus Thomas, manibus intra Christi vulnera reconditis, epigraphen tenet, è Virgilio desumptam; DULCES LATEBROSO IN PUMICE NIDI. Eò nimirum se receperat sapientissimus Apostolus, quò invitat cœlestis Sponsus; *Veni columba mea, in foraminibus petra, seu, ut Doctor Angelicus interpretatur, in vulneribus Christi.* De vulneribus Christi, ceu suavissimo hominum asylo, ait Sanctus Bernardus; *Ubi tuta firmaque infirmis securitas & requies, nisi in vulneribus Salvatoris? tanto illic securior habito, quanto ille potentior est ad salvandum. Fremit mundus, premit Bacchus, diabolus insidiatur, non cado; fundatus enim sum supra firmam petram.*

Z A C H Æ U S.

Caput CLXXXII.

534. ZAchæus, prætereuntem Christum visurus, ficomorum arborem ex etymo suo fatuam, ascendit. Lemma; SAPIT, DUM DESIPIT. Nempe, ut sapias Deo, illa, quæ stulta sunt, amplectaris, necesse est; quia *sapientia hujus mundi, stultitia est apud Deum; & vicissim stultitia hujus mundi sapientia est apud Deum, S. Gregorius; Reinquamus noxiam sapientiam, ut discamus laudabilem fatuitatem & c. Passillus Zachæus ficomorum subiit, & Dominum vidit: quia qui mundi stultitiam humiliter eligunt, ipsi Dei sapientiam subtiliter contemplantur. Prudenter ficomorum ascendimus, si provide eam, quæ divinitus percipitur, stultitiam mente tenemus.*

535. Vix edixerat Zachæus; *Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus; & si quid aliquem*

Divitiæ.

Beda Hom.
de Zach.Matth. 19 21
Senec. in E-
pist. 5.
Virg. 3. Æ
neid. v. 364.

aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Mox à Christo id responsi tulit; *Hodie salus huic domui facta est.* Lemina; **ABJECTO PONDERE SALVUS.** Tantò enim eris felicior, & ad Deum sequendum liberior, quantò magis rerum terrenarum molem à te excusseris. Beda; *Camelus, depositâ sarcinâ per foramen acus transit, id est, relicto divitiarum amore, benedictionem Dominica susceptionis accipit. Hac est enim sapiens illa stultitia, quam de sycomorop publicanus, quasi fructum vite legerat, rapta reddere, propria relinquere, visibilia contemneret.* Christi præceptio est; *Si vis perfectus esse, vende, vende quæ habes, & da pauperibus.* Et Seneca; *Nullum alium Deo dignum esse, ait, quàm qui opes contemnat.* Virgilius;

*Aude hospes contemnere opes, & te quoque dignum
Finge Deo.*

Et Menander;

Pauperes semper existimantur Deorum esse.

530. Zachæus, Christi videndi desiderio accensus, arborem conscendit; cum lemmate. **DEO UT FRUATUR.** Verbis è suavissimo Poëta desumptis;

*Stellata cæli templa, Divorum domus,
Quoties revulsam trahitis aspectu, suam
A corpore animam! seque furatur sibi,
Deo ut fruatur.*

Religiosorum hæc idea est, qui è mundo in sublimem sanctæ contemplationis arborem evecti, nihil aliud mente volunt, nisi ut Christum videant, Deoque fruantur. Magno Augustino teste; *Anima quam tangit amor Dei, nihil aliud potest cogitare, nihil desiderare, sed frequenter suspirat, dicens: sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Et rursus; *Hoc est plenum gaudium, quo amplius non est, frui scilicet Trinitate Deo, ad cuius imaginem facti sumus.*

Religio.
S. Aug in
Manual
20.Idem l. 1.
Trinit. c.

ZACHARIAS.

Cap. CLXXXIII.

537. **Z**acharias, multo jam tempore elinguis vocem recepit, quando Joannem Baptistam, *vocem clamantis in deserto*, genuit. Lemma; **VOCEM MIHI VOCE REDEMI.** In rem præsentem ait Sanctus Gregorius Nazianzenus; *Editus Joannes Zacharia solvit silentium: absurdum enim erat, voce verbi progressâ, patrem manere elinguem.* Et Sanctus Ambrosius; *Quia Joannes vox erat, juxta illud, Ego vox clamantis in deserto, idcirco in ejus nativitate pater mutus vocem recuperavit.*

S. Greg. N.
in hunc l.S. Ambro
L. 1. c. 31.

MEMBRA HUMANA.

CAPUT.

Cap. CLXXXIV.

Physiognomia.
Sinceritas.

538. **S**iquidem è vultus lineamentis, ceutostidem indicibus, arcanos hominis affectus plurimum conjicere licet, Ferrus epigraphen subjecit. **RARO FALLIT.** Quod quidem etiam de animo sincero pronuntias. Unde nonnemo eruditè cecinit.

Ecc. 8. 1. *Nempe micat roseo sapientis fronte corruscus.
Fulgor.*

Claudianus. *Accommodatè Salomon. Sapientia hominis lucet in vultu ejus.* Hujus vestigia insequutus Claudianus, canit.

Frons expirantis præportat pectoris ignes.

Et Seneca in Hercule Oeteo.

Senec. Act. 2

--- --- *Licet ipsa neget,
Vultus loquitur, quodcunque tegis.*

S. Bernard. *Denique Sanctus Bernardus. Facies hominis, inquit, de modo bene vivendi ad speculum est cordis.*

539. Joannes Ferrus ingenui candoris ideam expressurus, faciem depinxit, hoc lemmate insignem. **ANIMI INTERNA RECLUDIT.** In hanc rem eleganter Ovidius.

Heuquam difficile est, crimen non prodere vultu!

Cicero, *Vultus, inquit, ac frons, animi est janua, quæ significat voluntatem abditam ac reclusam.* Latinus Pacatus. *Intimos mentis affectus proditor vultus, enuntiat, ut in speculo frontium imago extet animorum.* Sanctus Ambrosius. *Vultus quidam cogitationis arbiter, & tacitus cordis interpres: facies index plerumque est conscientia, & tacitus sermo mentis.* Denique Cassiodorus. *Respicite juvenem per forma gratiam, mentis pulchritudine plus placentem. Refert facie sanguinis decus: proditur animi natura per vultum &c.*

Sinceritas.
Tullius
Petit. Cont.
lat.Pacat. Præ
de Theod.S. Ambro
Elia c. 1.Cassiod.
Var Ep.

540. Antonius Trivultius, Magni Joannis Jacobi Proavus, intra sua labara tres vultus, avitum nempe celsissimæ illius familiæ insigne, depictos habuit; cum lemmate. **MENS UNICA.** Talis omninò animorum concordia inter eos, quos vel vitæ societas, vel sanguis conjunxit, repertur necesse est. Eapropter Sanctus P. Augustinus hæc affectuum harmoniâ, ceu vitæ religiois basi, Canonicos ac Clericos instituturus, Regulam suam in hæc verba exorditur. *In unum estis congregati, ut unanimes habitetis in domo Domini, & sit vobis anima una, & cor unum in Deo.* Omnium tamen optimè hæc imago SS. Trinitatem spectat, cuius una soliam est essentia, una voluntas,

Concordia.

S. Aug.
Reg.

SS. Trin.

una sapientia &c. Divinè prorsus Magnus Augustinus. *Pater igitur, & Filius, & Spiritus Sanctus simul una essentia, & una magnitudo, & una veritas, & una sapientia.* Et Sanctus Damascus. *Si quis non dixerit Patris & Filii & Spiritus Sancti unam Deitatem, potestatem, Divinitatem, virtutem, unam gloriam, Dominationem, imperium, unam voluntatem, & veritatem, anathema sit.*

541. Jacobus IV. Rex Scotiae, Symboli loco caput bifrons, in columna positum, habuit; cum lemmate. **UTRUMQUE**, subintellige, *respiciam*, scilicet tam tempus futurum, quam præteritum. Regis enim Providentia, nisi ad utrumque illud se extendat, & sibi & regno proximam afferet perniciem. Pythagoræ monitum est, *Duorum temporum maxime habenda est cura: mane & vespere, in altero gerenda prospice, in altero respice quæ gessisti.* Et Seneca. *Si prudens est animus tuus, tribus temporibus dispensetur: præsentia ordina, futura prævide, præterita recordare; nam qui nil de præteritis cogitat, vitam perdit: qui nihil de futuro præmeditatur, in omnia incautus incidit.*

O C U L U S.

Cap. CLXXXV.

542. **EX** Opticæ sententia, oculus, in medio rariore collocatus, res visas longè majores, quàm revera sint, censet; contra verò in medio densiore positus, illas seipsis minores judicat. Unde fit, ut oculo, in aère existente, res, intra aquam collocata, major appareat; minor verò, si res, in aère posita, oculo intra aquam existenti objiciatur. Emblematis epigraphen subjunges. **E RARIORE MAJOR**. Ita pauper in humili & arido egestatis loco existens, dum videt aliquem mundanis opibus affluere, mox illum judicat esse magnum. *Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt: e contra qui divitiis transitoriis hæret immerfus, videns pauperem in egestate constitutum, modicum illum vilemque judicat.* Sed in utroque judicio liberalissimè fallitur visus. Bene Seneca. *Nemo ex istis, quos purpuratos vides, felix est, non magis, quàm ex illis, quibus sceptrum & chlamydem in scena fabula assignant, cum præsentente populo elati incesserunt & corburnati, simul exierunt, exalceantur, & ad statuam suam redeunt.* *Nemo istorum, quos divitiis honoresque in altiore fastigio ponunt, magnus est; quare ergo magnus videtur? cum basi illum suam metiris. Non est magnus pumilio, in monte licet constituit: colossus magnitudinem suam servabit, etiamsi steterit in puteo.* Licet veri pauperes magni sint coram Domino, in oculis tamen divitum minimi reputantur; ut pauperes jure dicere possint illud, quod exploratores missi à Mose, *Filtos Enachim vidimus ibi, quibus comparati, quasi locuste videbamur.* Aliter judicat Divus Bernardus, ad Eugenium Summum Pontificem ita scribens. *Nunquid quia Summus Pontifex, ideo Summus?*

543. **E** Perspectivæ doctrinâ, oculus à supposito digito extra situm suum debitum dimotus, rem unicam ac indivisibilem instar duarum apprehendit. Unde Lemma. **FALLITUR, DUM MOVETUR**. Ita omnino oculus mentis à munerum acceptione circumvenitur, & in errore gravissimos impellitur. Hi sunt digiti, de *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

quibus *Isaias, Digiti vestri pleni sunt iniquitate, Ideò Isa. 59.* non est mirum, si faciant rationis oculum ab æquo judicio deflectere. Graviter prudenterque monet Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi. *Cum aeterni tribunalis illud reum non habeat, quem in iuste iudex condemnat; testante Prophetâ. Nec damnabit cum, cum judicabitur illi. Caveant Ecclesiastici iudices, & prudenter attendant, ut in causarum processibus nil vendicet odium, vel furor usurpet, timor exulet; præmium aut expectatio præmii iustitiam non evertat; sed stateram gestent in manibus, lances appendant æquo libramine, ut in omnibus, quæ in causis agenda fuerint, præsertim in concipiendis sententiis & ferendis præ oculis habeant solum Deum.* Salsè & verè cecinit vetus Poëta.

*Audito nummo, quasi viso Principe summo,
Dissiliunt valvæ, nil auditur nisi Salve.*

544. Ne pedes offensam incurrant aut cespitent, oculum, viarum exploratorem, præmittant, necesse est. Unde Lemma. **TE PRÆEUNTE SALUS**. Hinc discite, nihil unquam sine prævio consilio ac prudentiâ, ceu gemino mentis humanæ oculo, aggrediendum esse. Sapienter Salustius. *Præsertim aliquid facias, consulto: at, ubi consulueris, mature factò opus est.* Unde Salomon. *Palpebrae tuæ præcedant gressus tuos. Palpebra quippe, Interprete Rabano, præcedunt gressus, cum operationem nostram consiliarecta præveniunt. Quæ enim negligit considerando prævidere quod facit, gressus tendit, oculos claudit, pergen- do iter conficit, sed prævidendo sibi metipsum non attendit; atque idcirco citius corruit, quia, quo pedem operis ponere debeat, per palpebras consilii non attendit.*

545. Magna censetur in oculo macula, quæ in reliquis membris modica reputatur. Sic spina, oculo vel levissime infixa, plus nocimenti affert, quasi manui vel pedi altum iuhæreat. Unde Lemma. **AUGET PRÆSTANTIA LABEM**. Hinc disces, culpam è personæ gradu aut dignitate plurimum incrementi accipere, Appositè Juvenalis.

*Omne animi vitium tanto constantius in se
Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur.*

S. Gregorius. *Nullum puto, fratres charissimi, ab aliis majus præjudicium, quàm à S. cordibus, tolerat Deus; quando eos, quos aliorum correctioni præposuit, dare exempla pravitatis cernit.* Graviter S. Bernardus. *Quæ in ore secularium sunt nugæ, in ore Religiosorum sunt blasphemæ.*

546. Oculus, pulvere quantumvis exiguo respersus, ad maculas, in alienis membris considerandas; penitus ineptus est. Unde Lemma. **E PURO JUDICIUM**. Ita prorsus absonum est, illos alienorum scelerum exillere censores, qui facta vitiorum forde ipsimet squalent. Sapienter monet Magnus Augustinus. *Judicet ille de alterius errore, qui non habet in se quod condemnet. Judicet ille, qui non agit eadem, quæ in alio putaverit puniendæ; ne, cum de alio judicat, in seipsum sententiam ferat.* Qui bene dicit & facit, omni exceptione major est. Oportet igitur, Tertulliano teste, *constantiam commoneandi, propria conservationis authoritate dirigere, ne dicta factis deficientibus erubescant. Nisi tu, inquit Sanctus Ambrosius, prius inferior tua vacua feceris ab omni labe peccati, non potes alius ferre medicinam.*

Consilium

Salustius.

Prov. 4.

Raban in hunc loc.

Superiorum peccata.

Juven. Sat. 7

S. Greg. Hom 17 in Luc. 16

Corrector sit innocuus.

S. Ang. super illud Beati immaculati

Tertull. l. de Patient. c. 1.

S. Ambr. l. 1. in c. c. Lucæ.

Prudentia furi & præteriti.

Thag in præceptis.

Sec. l. de 4. virtutibus.

ives.

super illo judicatur miser, & dicitur felix.

al. 143.

Sec. Ep. 75.

m. 13.

Cor. 1. 7. 1. 7. 1.

ra

A te igitur pacem incipe, ut cum fueris pacificus ipse pacem aliis feras.

547. Philosophiæ scitum est, *sensibile, positum supra sensum, non potest facere sensationem.* Unde res videnda immediate supra oculum posita, ita illum obruit, ut videri penitus nequeat, omnemque visionis eliciendæ facultatem præcludat. Unde lemma oculo inditum. **DISTANTIA CERNIT.** Ita omnino, si mundi vanitatem ac gaudium cæli penitus perspicere desideres, necessarium erit, ut mundum, ejusque voluptates nonnihil relinquant; aliàs enim terrenis rebus immerfus, ad eò miserè obrueris, ut, non sine altera tua perniciè, nec mundi fallaciam inanitatemque, nec æternam beatitudinem unquam considerare possis. S. Gregorius. *Qui cælestis vita dulcedinem, in quantum possibilitas admisserit, perfectè cognoverit, ea, quæ in terris amaverat, cuncta derelinquit, in comparatione illius vilescunt omnia, deserit habitata, congregata disperdit, inardescit in cælestibus animus, nil de terrenis libet, deforme conspicitur, quidquid de terrena rei palcebat specie, quia sola pretiose margarita claritas fulget in mente.*

C O R.

Cap. CLXXXVI.

548. Salamandram ajunt, in igne nunquam comburi. Unde cor humanum, salamandrâ circumdatum, hoc lemmate distinxit. **NON COMBURETUR.** Ad Germanici cor hæc imago alludit, quod rogo injectum, à voracis incendii flammâ penitus immune perstitit; veneno, quo infectum erat, flammarum vires reprimente; uti Suetonius refert. Ita omnino humanum pectus, delictorum toxico illitum, Divini Spiritus ardori concipiendo penitus ineptum est. *Non enim potest,* Origene teste, *Spiritus Sanctus consortium pati, & societatem spiritus mali.* Id, quod è rubo fatis liquet, qui flammis circumdatus, non arsit; Nam, Magno Augustino asserente, *ideo rubus non cremabatur, quia flamma spiritus a spinis peccatorum resistebatur.*

549. Carolus Fridericus, Clivæ Dux, ut orbipalam faceret, quantum roboris mutua populi concordia habeat, multa humana corda intra unicum clypeum depingi curavit; adjecto Poëtæ lemmate. **HIC MURUS AHENEUS ESTO.** Rupertus Abbas, *Nos, inquit, cum contra malignos spiritus spiritualis certaminis aciem ponimus, summo perè necessè est, ut per charitatem semper uniti, atque constructi & nunquam interrupti per discordiam inveniamur: quia quamvis qualibet bona in nobis fuerint, si charitas desit, per malum discordia locus aperitur in acie, unde ad ferendū nec valeat hostis intrare.*

550. Eidem Emblemati subscripsit Idem Dux, **BENEVOLENTIA OPTIMÆ EXCUBIÆ.** Princeps enim, si subditorum pectora in sui amorem propensa habuerit, inter quæcunque discrimina securus incedit. Claudianus.

*Non sic excubia, non circumstantia pila,
Ut tutatur amor.*

Eam ob rem Salonius Valerianus Imperator Symboli loco hæc verba sibi præfigi voluit, *Magnum satellitium amor.* Periander, referente Diogene Laërtio dicere solebat. *His qui tunc regnare vellent, summâ ope nitendum, ut benevolentia, non armis stipentur.* Et Salvanus. *Charitate & benevolentia seprum oportet esse, non armis.*

551. Procopius author est, Primitivæ Ecclesiæ Christianos in palmis aut brachiis sibi characterem inuri fecisse; eo fine, ut eam S. Crucis notam, qui legisset, simul etiam legeret promptos ad crucem subeundam animos, ad ferrum, ad ignes, ad rotas, ad mille mortes expeditos. Quare meus Concanonicus D. Alexander Luzon de Millares, litteram illam humano corde nixam, figuravit; addito lemma è S. Scripturâ desumpto. **CUJUS EST HÆC IMAGO, ET SUPERSCRIPTIO. Vel rectius. HOC SIGNO DISCERNOR.** Præbens de se viri sancti signa quædam & indicia, quibus ab improbis manifestè discernuntur; signum verò illud nullum est aliud, nisi Crux Christi, quæ Petro Damiano teste, *est sigillum timentium Dominum, signaculum redemptionis nostræ.* Justis enim nulla unquam cum mundo pax est, quippe quibus mundus crucifixus est, & ipsi mundo. Disertè S. P. Augustinus. *Signum Crucis, quod in fronte gestamus, signum est, quod salvi sumus. Signum irrisum, ut honoraretur, contemptum, ut glorificaretur.* E contra etiam impiis suum est signum; character nimirum bestia & nota Anti-Christi, quem hic in fine mundi iisdem imprimet, Joanne Apocalypticò teste, *Faciet omnes pusillos & magnos, & divites, & pauperes, & liberos, & servos, habere characterem in dextra manu sua aut in frontibus.* Censent autem Primasius Ansbertus (qui id à Deo revelatum asserit) Cornelius à Lapide, alique characterem illum Anti-Christi fore græcam litteram P. quod *πόδιον* id est, rosam seu voluptatem significat. Pacem enim cum mundo habent reprobi, dum rebus temporalibus latantur, honoribus extolluntur, & carnis voluptatibus diffluunt. Unde Salomone teste, *assidua illorum gnoma est, Coronemus nos rosis antequam mariescant.* Crux igitur est character electorum, voluptas verò impiorum & reproborum. Ergo dum hic sumus, S. Ambrosii cohortatio est, *serveamus imaginem, ut ibi perveniamus ad veritatem. Sit in nobis imago justitia, sit imago sapientia; quia veniemus ad illum diem, & secundum imaginem astimabimur. Non inveniat in te adversarius imaginem suam, non irabiam, non furorem, in his enim imago nequitia est.*

552. Ex Aristotelis sententia, *Anima est in corde, sicut aranea in sua tela.* Anima enim in corde, veluti in arce habitat, indeque spirituum vitalium adminiculo, singulis membris suam vitam dispensat. Unde Lemina cordi inditum. **DIGNA SEDES ANIMÆ.** Cornelius à Lapide author est, cordis nomine in S. Scriptura rationem & voluntatem significari; ut ad eò Emblemate isto innuatur, nullum unquam verbum aut operationem animæ nostræ debere excidere, quod non è ratione, seu actionum humanarum corde, profluat. Siracidis doctrina est, *Labia imprudentium frustra narrabunt; verba autem prudentium, statera ponderabuntur.* Optime Beatus Petrus Damianus. *Qui dicaciam eloquentiam putat, rerum similitudine ductus, aberrat. Plane sicut equus effrenis per anfractus & invidia, plana vel ardua quæque transmittit, sic lingua stultiorum recta vel frivola, ut quælibet suppetunt, indifferenter ac leviter effluit. Prudens enim, quæ dicenda sunt, ponderat, & tanquam cautus viator solerter attendit, ubi lingua sue vestigium figat. Ille, quidquid occultum est, per impatientiam fandi producit in medium; iste, si dicit utilitas, sub clavo silentii servat arcanum.* Unde & idem Sapiens, *in ore satuorum cor eorum, & in corde Sapientum os eorum.*

Religiosus.

S. Greg. in Homil.

Sueton in Caligula. Peccatum resistit Spiritui S. Orig. Homil. 6. in Num. S. Aug. To. 6. Tract. Super illud, Ego sum, qui sum.

Concordia. S. Rupert Abb. in Cant. 6. 9.

Amor subditorum erga Regem.

Salvian. l. 5.

Matt. 22.

Cruz est signum piorum.

S. Pet. Dam serm. 48.

S. Aug. 10. T. serm. 8. e. addit. à Sirm.

Voluptas est signum reproborum.

Apo. 13. 16

Sap. 2. 8.

S. Ambros. 1. offic. 6. 45

Arist. l. de sensu & sensu sib.

Verba sunt ponderanda.

Ecclesiast. 24. 8.

S. Pet. Dan Epist. 10. ad Perum Cemb.

553. Cordi inscribes. SE IPSO MAJUS. *Cor parvum est, inquit Hugo, sed magna cupit; vix ad minus meliori refectionem sufficere potest, & totus mundus ei non sufficit.* Alexander Macedo post totum penè orbem devictum ingemuisse fertur, quod plures mundi vincendi non superessent. Sanctiore cordis desiderio flagrabat Magnus Augusti-

nus, qui nullo rerum terrenarum cumulo, nisi immenso Deo exfatiari poterat. Unde assidua illius suspiria. *Fecisti nos ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.* Et rursus. *Quis mihi dabit, ut venias ad cor meum, & inebries illud, ut obliviscar mala mea, & unum bonum meum amplectar te?*

S. Aug. l. i.
Confess. c. 8.
Idem ibid.
cap. 5.

554. **C**Orda humana, ingenti molari saxo pressa, Symboli loco epigraphen sustinent. **CONTRITA PLACEBUNT.** Consentaneè ad illud Psaltis Regii, *Cor contritum & humiliatum Deus non despicias.* Probè id edoctus Magnus Augustinus, in has ardentissimas ad Deum voces erupit. *Fac me in tuo conspectu cor contritum & humiliatum semper habere, cum lacrymarum abundantia.* Emblematis Reverendissimus Perillustis & Amplissimus Dominus, D. Dionysius, Sacri Romani Imperii Prælati ad Beatam Virginem in Wettenhausen hoc distichon subjecit:

Pone gemens lacrymas, humilis contunde tuum cor,

Non tibi contritum Numina despicient.

555. Cor, cœlesti rore perfusum, Emblematis loco inscriptionem, è Psalte Regio mutuat sustinet. **SUPER NIVEM DEALBATOR.** Hæc nimirum gratiæ Divinæ, ceu roris cœlestis, est efficacia, ut cor, intra vitiorum sordes defædatur, abluat, suoque congenito nitore restituat. Unde ejusdem Davidis ad Deum vota sunt, *Cor mundum crea in me Deus.* In hunc locum S. P. Augustinus. *Tunc, inquit, efficitur verè liberi, cum Deus nos fingit, id est, format & creat, non ut homines, quod jam fecit; sed ut boni homines simus, quod nunc gratiâ suâ facit, ut simus in Christo Jesu nova crea-*

rura, secundum quod dictum est. Cor mundum crea in me Deus. *Neque enim cor Propheta, quantum pertinet ad naturam cordis humani, non jam creaverat Deus, sed renovationem animæ demorantis in corde ipse postulat.* Et rursus. *Si despicitis mundum, habebitis cor mundum.* In rem præsentem canit ille, uti scientiarum omnium, ita & Poëtices peritissimus olor, Reverendissimus & Perillustis Dominus, D. Dionysius, Liber Baro à Rchlingen & Sacri R. I. Abbas in Wettenhausen, Eiusdemque Collegii Imperialis Fundator.

Ite male Veneres! abite! valete! valete!

In me cor mundum tu Deus alme crea.

556. Cor, è terris in aëra subfiliens, epigraphen tenet. **EXULTO AD DEUM VIVUM.** **CON-** Gaudium
gruè nimirum ad illa Psaltis Regii verba, *Cor meum in Deo.*
& *caro mea exultaverunt in Deum vivum.* Nam, Psal. 83. 8.
Exultatio, asserente Alberto Magno, est quedam Albers.
exaltatio in júbilo, cum cordis gaudium saltat in cor- Mag super
poris jucunditatem. Et Euthymius, *Exultatio, in-* Magnificat.
quit, major quedam est lætitiæ intensio, quæ præ ni- Enthym. in
mio gaudio subsistere vult, atque elevari cor facit. Psal. 9.
Opportunissimum est, quod de Divi Augustini cor- Cor. S.
de referunt viri gravissimi, Joannes Ferrandus, Lu- Augustini.
dovicus de Angelis, Jordanus de Saxonia, Hieronymus Romanus, Cornelius Lancellotus & alii: nimirum, Cor illud crystallo inclusum, & in ara pu-
blicæ

Idem serm. 8
de Diversis.
cap. 2.

Contritio

Psal. 50. 19.

Aug. Me-
ir. cap. 35.

Psal. 50. 12.

Gratia
Dei pur-
gat.

Psal. 50. 12.

Aug. in
Inchrid.

31.

blicæ venerationi expositum, quoties Beatissima Trinitas coram eo nominaretur, aut ejus de Trinitate liber explicaretur, tripudiantis more subfiliere. Unde inter cætera poëmata, quæ supra laudatus Abbas ad D. Augustini honorem sub illa Pfaltis Regii inscriptione publico loco affixit, etiam istud videre erat:

Cor, caro, cuncta licet plausu rapiuntur ad omnes, jubila, sed sine te nubila semper erunt.

Legis ob-
servatio.

2. Mach. 1. 4

Regula S.
Augustini.

Sur. Tom. 3
die 6. Junii.

557. Cor, intra suam medullam libro instructum, epigraphen tenet: UT SERVER, LEGEM SERVO. Certa enim salus illos manet, qui Divinas Leges sincerò excipiunt servantque pectore. Unde Judæorum olim ad fratres suos Ægyptios erat parænesis. *Adaperiat cor vestrum in lege sua, & in præceptis suis.* Id, quod de Sancta Magni Legislatoris Augustini Regula cum primis intellexeris; nihil enim de æterna salute dubitet, qui illam studiosè intra cor suum custodierit. Testem habeto luculentissimum ipsummet S. P. N. Augustinum, qui B. Norberto insigni formâ è cælo conspicuus, manu alterâ sacram suam Regulam sustinuit, hisque illum vocibus, solatio plenissimis, est affatus. *Augustinus ego sum, Hipponensis Episcopus; Ecce habes Regulam, quam ego consecrâsi, sub qua, si bene militaverint confratres tui, filii mei, adstant securi in extremi judicii terrore; uti his ipsis verbis refert Surius. Supradictus Abbas Wettenhusanus cæteris encomiis, quibus Sanctissimo Magni Legislatoris nostri cordi inter reliquam solemnem illius festivitatem litavit, etiam istud distichon, veluti observantis animi sui tesseram, addidit, locoque publico affixit.*

*Va, quicumque tuas fuit ausus frangere leges,
Magne Pater; da cor vivere lege tuâ.*

Cor Deo
est offe-
rendum.

Prov. 23. 26.
Corn. à Lap.
in hunc loc.

S. Rup Abb.
in Gehes. 4.

S. Aug tract
de 4. virtu-
tibus chari-
tatis.

558. Cor supra aram, sacrificii loco collacatum, epigraphen tenet. TOTUM PRÆBETUR IN UNO. Unde suavissimæ invitantis Dei voces. *Fili, præbe mihi cor tuum,* Cor enim, interprete Cornelio à Lapide, est potissimum in homine, & virtute totus homo. Ut ad eò totum se Deo consecret, quisquis cor suum ex integro offert. S. Rupertus prolixè explicans, cur Abelis præ Caini sacrificio platurerit, *Uterque, ait, obtulit, sed non rectè uterque divisit. Nam Cain, cum offerret sua Deo, se ipsum sibi retinuerat, repositum habens cor in cupiditate terrena. Hujusmodi portionem Deus non accipit, sed præbe, inquit, fili cor tuum mihi. At Cain cor suum retinuit sibi, & fructus terra obtulit Deo. Abel autem primò cor suum, deinde rem suam offerendo, plurimam hostiam obtulit.* Disertè, ut solet, Magnus Augustinus. *Quid à te (Deus) expetit? quod Abraham illi dicitur, da mihi unicum dilectum filium tuum: tibi dicit Sapiencia. Da mihi fili cor tuum, ipse est dilectus unicus. Quid metuis offerre cor tuum? offer sacrificium, contritionem cordis Domino Deo tuo, & dic ei eum Propheta, holocaustis non delectaberis. Sacrificium Deo spiritus contribulatus; cor contritum & humiliatum non spernit Deus. Nihil metuas tali sacrificio oblato, & tibi acceptum erit, & quod obtuleris, integrum permanebit, Unde præfixo illi Salomonis lemmati, hoc distichon subijcere convenit.*

*Dent alii, quacumq; volent, dent omnia Mundi;
Fer, Deus, hoc, quod amas! cor tibi dono meum.*

559. Cor, cælesti flammâ succensum, epigraphen tenet. AMOR HOS ACCENDIT AMORES. Assidua Vatis Regii ad Deum vota erant, *Ure renes meos & cor meum.* & Magni Augustini.

Succende mentem meam igne illo tuo, quem misisti in terram, & voluisti vehementer accendi, ut sacrificium cordis contirti quotidie offeram tibi. Ex his nimirum suspiriis immensa illa amoris incendia suam traxère originem; fieri enim non potest, ut amore in Deum accensus, reciprocos non experiare amores. Opportunè & prolixè in rem præsentem Doctorum Phæbus, S. P. Augustinus. *Non solum orationibus, inquit, sed etiam bonis operibus placandus est Deus, ut in altari cordis nostri ignem suum semper accendat. At duo sunt ignes, cupiditatis scilicet & charitatis; & unus de parte Dei, alter de parte diaboli; unus devorans omnia mala, alter universa bona consumens. Consideret unusquisque conscientiam suam, & si in se videt ignem cupiditatis ardere, cum Dei adiutorio festinet extinguere; quia nihil in illo boni remanere poterit, quem ignis cupiditatis accenderit: sicuti è contrario nihil in eo mali remanebit, in quo ignis arserit charitatis. Flamma enim cupiditatis in corde peccatoris, velut in altari devorans omnia bona, diabolo odorem suavitatis exhalat; in anima verò sancta, velut in sacrosancto altari, flamma charitatis, quacumque supervenerint, mala consumens, Deo odorem suavitatis exhibet, &c.*

560. Duo corda, in unum colligata, epigraphen legendam offerunt UNUM IN DEO. Consentancè nimirum ad illa Actuum Apostolicorum verba: *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una;* quibus conformis S. P. Augustinus, filiis suis disertè præcipit: *Sit vobis anima una & cor unum in Deo;* probegnarus, in hac animarum unionem totam perfectionis Christianæ molem constituit. Certè Tertullianus testatur, totam legem Evangelicam consistere in charitate invicem exhibenda, ita ut de primævis Christianis assidua & communis gentilium esset vox, *Vide ut se diligant, ut alter pro altero mors sint parati.* S. Augustinus explicans illud Psalmi, *Ecce quam bonum & quam jucundum, habitare fratres in unum,* docet id primitus impletum esse in hisce primis fidelibus, quibus erat cor unum & anima una; ac deinceps in Monachis, qui inde sortiti sunt nomen, scilicet à *μὲνος*, id est unus solus. *Nam qui sic vivunt,* inquit, *in unum, ut unum hominem faciant, ut sit illis verè, quod scriptum est, anima una, & unum cor; multa corpora, sed non multa anima; multa corpora, sed non multa corda; rectè dicitur μὲνος id est unus, solus.* Quare signum florentis disciplinæ, & virtutis vitæque religiose in canobio vel Collegio, evidens est, si in eò magna vigeat animarum unio & charitas. Antiquam illam Religiosorum unionem admirans S. Basiliius, ait; *Homines ex diversis nationibus & regionibus profectos, per exactam morum & disciplina similitudinem ad eò velut in unum coaluisse, ut in pluribus corporibus unus tantum animus inesse videatur, vicissimque plura corpora unius animi instrumenta.* Præclare in rem præsentem supra memoratus Abbas Wettenhusanus.

Si modo cor unum fuerit, si spiritus unus,

Tunc Deus in nobis Trinus & Unus erit.

561. Cor, in navigio sine remis inter dubii maris undas supra tumentia vela spectandum epigraphen tenet. QUO VERTERIT AURA, PARATUM. Aura nomine Divinam voluntatem intellexerim, ad quam homo integerrimè conformatus, assiduò cum Psalte Regio ingeminet. *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum.* Opportunissima in rem præsentem Magni Augustini gnoma erat, *Eò feror, quocumque feror.* A Parente sanctissimo nihil alienus, filius religiosissimus, *Si me vis esse in tenebris,* inquit, *si benedictus, & si me vis esse in luce,*

S. Aug. l. 1
Medic. c. 3

Amor
Dei.

S. Aug. ser
255. de Temp.

Act. 32. 4.

S. Aug. l. 17

Reg. cap. 1.

Concor-

dia.

Tertull. A-

polog 39.

S. Aug. l. 17

Psal. 132.

Religio-

forum u-

nio.

S. Basil Cor

lit. Monach

cap. 19.

Confor-

mitas cum

voluntate

Dei.

Psal. 56. 8.

S. Aug. lib. 1

Conf. c. 9.

Tho. Kemp.

l. 3. de Imit

cap. 17.

Obedien-

tia.

luce, si iterum benedictus, si me dignaris consolari, si benedictus; & si me vis tribulari, si aequè semper benedictus. Eodem Emblemate Religiosum ad Superiorum suorum iustâ obsequentem, significabis. Insigne de S. Ignatio Loyola, laudatissimæ Societatis fundatore, exemplum refert author vitæ illius in hæc omnino verba. *Cum jam Propositus esset Generalis, aliquoties dixit, si summus Pontifex imperaret, ut ostio Tyberino scapham vel navigium, quodcumque primum invenisset, clavo, malo, velis, remis, cæterisque armamentis spoliatum conscenderet, & ita absque ullo comœatu trajiceret, se id non solum æquo, sed etiam libenti animo facturum. Cum autem quidam summus vir, hunc illius animum admirans, Ignatio diceret, quæ isthæc esset prudentia? respondit Ignatius, Prudentia, Domine, non iam est parentis, quàm imperantis. Emblematis sequens distichon, ceu sancti affectus sui epitomen integerrimam, subiunxit ante laudatus Abbas:*

*Per vitam & mortem per tristia, lata, paratum,
Atque paratum iterum cor, Deus ecce! meum.*

562. Cor in thuribulo fumans, epigraphen tenet. SUAVIA THURA DEO. Hinc discas, nullum Divinis naribus suffitum fumare amœniorem, quàm ferventes iustorum preces. Mirificè in rem præsentem facit, quod in Apocalypsi sua symbolicè proponit, explicatque S. Joannes. Vidit enim Angelum offerre phialas aureas, plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum. Et bene quidem oratio comparatur odoramentis; primò, quia oratio instar thuris sursum ascendit. Hinc ait Psalter Regius. *Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo.* Secundò, quia oratio, vel uti thus odoratum, Divinas nares oblectat, unde de sacrificio & orationibus Noè dicitur, *Odoratus est Dominus odorem suavitatis, & ait, nequaquam ultrâ maledicam terra.* Tertio, ut thus fœtorem, ita oratio peccatum abigit, Deique iram mitigat. Quarto thymiama in igne adolebatur & cremebatur; ita oratio in igne tribulationum exardescit. Quintò, fiebat thymiama ex aromatibus contusis, sic oratio ex animo mortificato & humili procedere debet. Hinc S. Gregorius explicans illud sacri Epithalamii, *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrha, & thuris, & universi pulveris pigmentarii?* ait, *Fumus ex aromatibus, compunctio est orationis, concepta ex virtutibus anioris, quæ tamen oratio virgula fumi dicitur, quia dum sola postulat cælestia arcana, progreditur, ut ad terrena petenda minimè reflectatur. Subjungitur, myrrha & thuris, quia thus in sacrificium incenditur, myrrhâ corpora mortua condiuntur, ne veribus corrumpantur. Quare myrrhâ & thuris sacrificium offerunt, qui & carnem affligunt, ne eis corruptionis vitia dominantur, & redolentem in conspectu Domini amoris sui hostiam incendunt.*

563. Cor, à muribus abesum, epigraphen tenet. MOX CONSUMETUR. Curas ac sollicitudines muribus non absimiles dixerim, quæ cor humanum miserimè corrodunt, ac devorant. S. Gregorius Nazianzenus. *Merores, inquit, præcocem mortalibus senectutem pariunt. Mens sollicita, tinea instar, ossa corrodit: corpus autem, curas valere iubens, eximie floret.* Scholæ Salernitanæ aphorismus est.

*Si vis incolumem, si vis te reddere sanum,
Curas tolle graves, irasci crede profanum.*

Nec aliter Siracides. *Zelus & iracundia minuunt dies, & ante tempus senectam adducet cogitatus, seu, ut vertit Syrus, Zelus & ira consumunt dies, & ante tempus prodire facit canitiem cura.* Et Ovidius.

Attenuant vigiles corpus miserabile cura.

Et rursus.

Me duce damnosas homines compefcite curas.

564. Cor ardens, omnesque è vicino loco tenebras profligans, epigraphen tenet. ARDET, ET ARCET. Utraque hæc prærogativâ sanctissimum Divini Augustini cor etiamnum excellit. Et quidem imprimis quod ardeat, non tantum ex obvia quavis ipsius effigie, sed vel maximè è verbis illis ardentissimis conijcere licet, in quibus quot syllabas audio, tot penè ignita jacula sentire videor. *Amo, inquit, te Deus meus, amo te, & magis atque magis amare volo. Da mihi Domine Deus meus, speciosè præ filiis hominum, ut desiderem te, ut amem te, quantum volo, & quantum debeo. Immensus es, & sine mensura debes amari, præsertim à nobis, quos sic amasti, sic salvasti, pro quibus tanta ac talia fecisti. O amor, qui semper amas, & nunquam extingueris, dulcis Christe, bone Iesu, charitas Deus meus, accende me toto igne tuo, amore tuo, dulcedine tuâ, dilectione tuâ, pietate & suavitate tuâ, voluptate & concupiscentiâ tuâ, quæ sancta est & bona, quæ casta est & munda, ut totus dulcedine amoris tui plenus, totus in flamma charitatis tuæ vaporatus diligam te Dominum meum dulcissimum & pulcherrimum ex toto corde meo, & ex tota anima mea, ex totis viribus meis, & ex omni intentione mea, cum multa cordis contritione & lachrymarum fonte, cum multa reverentia & tremore habens te in corde, in ore, & præ oculis meis semper & ubique, ita ut nullus in me adulterinis amoribus pateat locus, &c.* Quod verò etiam arceat, testes habeto locupletissimos, Historiam Romanam, Cornelium Lancelotum, Henricum Engelgrave, & alios, quorum verba admetior. *Notandum ex historiis illustrioribus ac veris, nunquam in Ecclesiam, ubi cor S. P. N. Augustini erat, ingressum fuisse hominem hereticum; vel enim intus moriebatur, vel in limine cadebat; hæc de causa pingi solet Augustini Cor in vase pulchro super altare, ante quod multi jacent heretici consternati, & emortui.*

565. Ex Aristotelis sententiâ cor est principium vitæ; talemque vitam quivis vivit, quale cor habet; unde homo in pecudem migrat, si ei cor pecudis inferatur; pecus verò in hominem transit, si humano imbuatur corde. Lemma. HOMINEM DISCERNO, FERAMQUE. Nabuchonoforem Regem voluit Deus fieri bestiam, & inter illas velut unam ex illis agere. Idèd iussit, *Cor ejus ab humano commutetur, & cor fera detur ei.* Tandem verò voluit Deus, ut hæc bestia denuò migraret in hominem; & mox, metamorphosi non minus prodigiosa quàm insolita, *Super pedes suos quasi homo stetit, & cor hominis datum est ei.* Id ipsum etiam de intentione dixerim, ceu unico omnium operationum nostrarum corde. Hæc enim si mala fuerit, vel ipsas etiam actiones angelicas convertit in belluinas & diabolicas. Considera mihi obsecro eandem sententiam in duabus Curis pronunciatam. In curia Hierosolymitana, Præside Cayphâ, decretum est; *Expedit nobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat.* Idem prorsus in curia cælesti à SS. Trinitate statutum est: *Expedit, ut unus moriatur homo pro populo.* Hæc autem eadem sententia decretoria in Hierosolymitano Concilio summæ fuit stultitiæ & injustitiæ. In consilio cælesti summæ sapientiæ & justitiæ. Ergò, è Salomonis consilio; *omni custodia serva cor tuum* (intentionem tuam) *quia ex ipso vita procedit.* Venerabilis Beda, *Sunt, inquit, qui rectè vivere videntur hominibus, sed quia rectâ intentione non faciunt, à Deo, qui cor respicit pravum, vita eorum reprobatur, quæ eredebatur bona.* Omni ergò diligentiam cordis munditiam serva, quia deus examens modus æstimabitur vita.

Idem 1. de Amore.

S. Augustini cor ardens.

S. August. in manual. c. 10.

Hist. Romanæ. apud P Engelgrave in cælesti Pantheo. pro festo SS Trin.

Cor humanum.

Dan. 4. 15.

Dan. 7. 4.

Intentio.

Io. 11. 50.

Prov. 4. 24.

Beda in hunc loc.

M A N U S.

Cap. CLXXXVII.

566. **P**Reces debere esse assiduas & indefessas, a manus Emblemate constat, quæ fores pulsans, Aresii epigraphen sustinet. **NON SEMEL SUFFICIT.** Vel, ut aliis placet, **FIN CHE SI APRA.** Id est, *Donec aperiatur.* S. Laurentius Justinianus. *Sicut certaminis braviuum non assequitur, qui antequam ad metas attingat, deficit: sic orationis fructu privatur, quisquis in illa non extiterit importunus.* Et P. Titus Boltrensis in illud Lucæ, *Si perseveraverit pulsans, ait, Ne ignavo, negligentique animo precatoni insistamus, jubet ea nos frequenter petere, qua modulum nostrum nostris partibus excedunt.* Ergo orationi impigre incumbamus, in eaque perseveremus.

567. Manus, apertum oculum palmæ suæ infixum habens, epigraphen legendam offert. **FIDE ET VIDE.** Matthæus Langus Cardinalis hæc imagine, sibi perquam familiari; innuere volebat, negotia quæque oculis propriis melius, quam vicariis cerni; & manibus propriis satius, quam alienâ fide disponi. E Plauti sententia,

Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem.

Et Horatius.

*Segnius irritant animos demissa per aures,
Quam qua sunt oculis subjecta fidelibus, & qua
Ipse sibi tradit spectator.*

Amicus quis eligendus. Eodem Emblemate doceris, manum tuam, quâ in alterius amicitiam jures, debere esse oculatam, ac circumspectam, ne falso amico pro vero fidas. Nam Magno August. teste, *Expedi multo magis timere, quam male fidere.* Porro quinque omnino signa sunt, è quibus fictum amicum haud obscure dignoscas. Primò enim, falsus amicus compositâ utitur verborum mollitie ac blanditie. Secundò, solet esse in verbis inconstans. Tertio, in faciem laudat, à tergo vituperat. Quarto, Odium latens ita tegere nequit, quin subinde per amarulenta verba, nutus & gestus ebulliat ac promicet. Quintò, annuit omnibus amici dictis & factis, illaque laudat, & ad cælum usque attollit; cum contra verus amicus laudanda non nisi moderatè laudet, vituperetque vituperanda. Vide Plutarchum de differentiis Adulatoris & Amici.

568. D. Didacus Saavedra sapienter monet, Imperii momenta ministris ita esse à Principe committenda, ut ipse propriam curam ac diligentiam nunquam ab iis retrahat. Unde politico huic dogmati significando, duas manus, unam sine oculis, alteram verò oculatam expressit; cum lemmate. **EIDE ET DIFFIDE.** *Utrumque enim, dicebat Seneca, in vitio est, & omnibus credere, & nulli.* Alexander Severus, Lampridio teste, minimè acquiescebat, nisi iustitiâ, cæterisque populi causis per viros, suo ævo peritissimos, administratis, ipse quoque suam industriam interposuisset, eorumque judicia sedulo examinasset? *Negotia, inquit, & causas prius à scrinio- rum principibus, & doctissimis jurisconsultis, & sibi fidelibus, quorum primus tunc Ulpianus fuit, tractari, ordinari, atque ita ad se referri precepit.* Basilii Imperator inter cæteras præceptiones etiam hanc saluberrimam filio suo Leoni hæreditariam transcripsit. *Obstringe te huic necessitati, ut omnia tibi oculis inspicienda esse ducas, & nihil inspectum præmittas. Quemadmodum enim ea, quæ à te diligenter inspecta administrantur, multum emolumentum capiunt, ita quæ non inspecta neglectim prætereuntur, in magnam perniciem labuntur.*

569. Manus explicata, scorpionem supra palmam

suam sustinens, ab Abbate Ferro inscriptionem recepit. **PROCUL AB ICTU.** Ea enim animalis illius natura est, ut explicatam manum illasam perrepat. Maphæum Barberinum Cardinalem hæc imago spectabat, cujus tanta erat innocentia ac vitæ integritas, ut nec ipsimet hostes quidquam theonini aut detractorii dentis illi infigere potuerint. Quin immò D. Paulus quemvis Prælatum eâ vitæ innocentia, ceu loricâ adversus hostes insuperabili, munitum cupit; idque iteratis vicibus inculcans, *Oportet ergo, inquit, Episcopum irreprehensibilem esse.* Et rursus non sine sollicitudine iisdem suadet, ut habeant *Verbum sanum, irreprehensibile: ut is qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.* Actum enim apud subditos aget Prælatum, si famæ aut innocentie suæ jacturam semel fecerit. Eleganter S. P. Augustinus. *Propter nos conscientia nostra sufficit nobis, propter vos fama nostra non pollui, sed pollere debet in vobis. Dua res sunt conscientia & fama; conscientia tibi, fama proximo tuo. Qui fidens conscientie suæ, negligit famam suam, crudelis est; maxime in loco isto positus, de quo dicit Apostolus, scribens ad discipulum suum, circa omnes te ipsam bonorum operum præbe exemplum.*

570. Manum nonnemo hoc lemmate insignivit. **DISPARITATE PULCHRIOR.** Illius enim venustas ex inæqualium digitorum organo maxime consistit. Ita omninò exercitus aut Religio è personarum officiorumque varietate plurimum ornamenti accipiunt. S. Leo, *Et si non eadem est membrorum omnium pulchritudo, nec in tanta varietate partium potest esse membrorum paritas, communionem tamen obtinet decoris, connexio charitatis.* Et S. Gregorius, de diversis S. Ecclesie gradibus discurrens, *Ad hoc, inquit, Divina dispensationis provisio gradus diversos & ordines constituit esse distinctos; ut dum reverentiam minoribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent, vera concordia fieret ex diversitate connexio, &c.*

571. Manus, colubro blandiens, D. Jacobo Cæetano authore epigraphen tenet. **PROPRIÆ BLANDITUR NECI.** Quisquis carni tuæ, juxta mundi leges, nimium indulget ac blandiris, eternæ tuæ morti fomenta subministras præsentissima. Origenes, *Carnem, inquit, si frequenti mollitie ac jugi deliciarum fluxu foveatis, insolescet necessario adversum vos.* Et paulò inferius, *Tu das stimulos carni tuæ, tu eam adversus spiritum tuum armas, & potentem facis, cum eam carnibus satias, vino nimio inundas, omni mollitie palpas, & ad illecebras nutris.* Lascivus, impudicam faminam deperiens, serpentem, ipsamque adeò mortem, fovet. Item, qui hostem occultum imprudens amat, eique se ipsum confidit, in sinu suo serpentem alit.

572. Genuinam virtutem potius in operandi, quam dicendi scientiâ consistere, è manus Emblemate discēs; cui hanc præfixere inscriptionem. **OPERI, NON VERBO.** Præclare Seneca. *Non est Philosophia populare artificium, nec ostentationi paratum; IN REBUS NON IN VERBIS est.* Et Justus Lipsius. *FACERE docet Philosophia, NON DICERE: & hoc exigit, ut ad legem suam quisque vivat.*

573. Manus, spongiam comprimens, epigraphen reddit. **PREMIT, UT EXPRESSAT.** Deus mirum calamitatum suarum manibus nos coarctat, ut poenitentiae, elemosynæ, aliaque salutis æternæ opera extorqueat. S. Gregorius super illud Lucæ, *Compelle intrare, ait, felix necessitas, quæ ad Deum ire compellit.* David quoque, *Conversus sum, inquit, in arumna mea, dum configitur spinâ.* De se ipso testatur S. P. Augustinus. *Punctus tribulatione, capi que-*

Prælati innocenti.

Parochi famam suam curet.

1. Tim. 3. 1

Tit. 2. 8.

S. Aug. ser. 49. de Div. verj. cap.

Varieta

S. Leo ser. 1. Quadrag.

S. Greg. 1. pa. ep. 52.

Author proprii mali.

Orig. ho. 6 in Levit. 9

Carni est blandiendum.

Amor meretricis.

Amor stultis oculi.

Operatio præsta verbis.

Seneca Lips. l. Manual. dissert.

Calamitates.

S. Greg. 4. Luc. 14. Psal. 31.

S. Aug. hunc le

Oratio perseverans.

S. Laur. Inj. de Orat. c. 9. P. Tit. Bost. super Luc. 6. 21. v. 8.

Invigilare sibi met.

Plaut. in melle.

Hor. in arte Poetica.

Amicus quis eligendus.

S. Aug. l. de singulari re Clericorū.

Adulator quis?

Seneca. Negotio se ipso perficere debet Princeps. Lamprid.

rere refugium, quod in illa felicitate seculari desideram querere. Mirificè tamen ac præ cæteris hanc sententiam suomet exemplo comprobat Rex Manasses, qui, referente Divinâ Paginâ, *Postquam coang status est, quippe severâ Dei manu inter catenas & carceres stringebatur. Oravit ad Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valde coram Domino.*

574. Avaram quorundam liberalitatem, ac beneficentiam mercenariam, quæ opes, nonnisi cum scœnore redituras, erogat; Carolus Rancatus manni, sementem in agros spargenti, comparat, addito lemmate. MITTO, UT METAM. De hac hominum farragine Seneca, *Illos ex toto præteribo, quorum mercenarium beneficium est: quod, qui dat, non computat cui, sed quanti daturus sit, quod undiq, in se conversum est, &c.*

575. Princeps æquè ad gladium adversus hostes stringendum, atque ad præmia in emeritos dispensanda promptius; manus Emblemate significari potest, quæ stricto gladio armata, subscriptionem sustinet. SI STRINGE ALFERRO, E SI DILATA A L'ORO. Id est, *Dextera stricta manet ferro, sed aperta sit atro.* De fortitudine Tullius. *Fortitudo est immobilis inter adversa, gloriosa animi claritudo, res arduas pulchrè administrans, qua nec adversis infestando frangitur, nec prosperis blandiendo elevatur.* De liberalitate Seneca. *Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hæsit: quod quis agrè dimittere visus est, & sic dare, tanquam sibi eriperetur.* *Gratissima autem sunt beneficia parata, facilia occurrenti: ubi nulla mora fuit, nisi accipientis verecundia.* Cæterum Joannes Baptista Marinus Caroli Eminentiæ, Sabaudix Ducis effigiem sequenti elogio ornavit.

*E quella nobil mân, ch'armata impiagà,
Porta insieme souente anco salute,
E se di sangue à maraviglia a vaga,
Avezza in guerra à grandinar ferute,
Pronta anco in pace à dispensar tesoro
Si stringe al ferro, e si dilata a l'oro.*

577. Sigismundus Malatesta, heroicum animi sui robur, & generosam in perferendis adversitatibus fortitudinem, orbi palam facturus, Mutii Scævole dexteram, igni impositam, depingi fecit; cum lemmate. HIS GRAVIORA. Æquiore jure hanc imaginem sibi tribuisset S. Laurentius, qui uno corporis latere horrendum aslatus, etiamnum tortoribus insultare potuit, ut etiam reliqua, adhuc sana corporis pars supra ignitam cratem ustulanda vertetur. Non minus generosè S. Ignatius Martyr, inter carceris horrores & catenarum pondera, acerbioribus identidem tormentis exercuciati desideravit, *Ignis, inquit, crux, bestia, fractio ossium, membrorum divisio, & totius carnis contritio, & uniuersa tormenta diaboli in me veniant, &c.* Nam, Magno Augustino teste, *Martyres Sancti, quando delectationem Domini cogitabant, tunc illis mala omnia & acerba atque aspera vilescbant.*

S. Laurentius.

S. Ignatius Martyr.

S. Aug. ser. 1. ex addit. à Cartusiano.

P E S. Cap. CLXXXVIII.

578. TENTATIO, ut primùm exorta fuerit, opprimenda est, si enim adolefcere illam permiseris, fatale m experieris. Id, quod è pedis Emblemato discere licet, qui serpentis caput calcans, epigraphen tenet. PREMAT, NE PERIMAT. Præclarè S. Gregorius. *Prima serpentis suggestio mollis ac tenera est, & facile virtutis pede conterend: sed si hæc invalescere negligenter permittitur, eique ad cor aditus licenter præbetur, tantâ se virtute exagget, ut captam mentem deprimens, usque ad intolerabile robur increseat.* Cæterum anima, diversis calamitatibus jactata, jure supremam Dei providentiam eodem lemmate appellat, *Premat, ne perimat.* Nam D. Bernardo teste, *PREMI magis, QUAM PERIMI videtur UTILIUS.*

Tentatio.

S. Greg. l. 32. Moral. c. 16.

Confortitas.

S. Bern. ser. 2. Dedicat. Eccles.

FINIS LIBRI TERTII.

MUNDI SYMBOLICI LIBER QUARTUS. AVES,

EARUMQUE PROPRIETATES.

Avis in genere	Cap. 1	Draica.	26	Passer.	49
Accipiter,	2	Falco.	27	Passer solitarius	50
A lauda.	3	Fringilla.	28	Pavo.	51
Alcyon.	4	Fulica.	29	Pelicanus.	52
Anas.	5	Gallina glociens.	30	Perdix.	53
Anser.	6	Gallinago.	31	Phasianus.	54
Apus.	7	Gallopavus, Gallus In-		Philomela.	55
Aquila.	8	dicus.	32	Phœnix.	56
Ardea,	9	Gallus capus.	33	Pica.	57
Astur.	10	Glottis.	34	Pintadellus.	58
Benicus.	11	Grus.	35	Pittacus.	59
Bistarda.	12	Gryphus.	36	Seleucis.	60
Bubo.	13	Hirundo.	37	Struthio.	61
Caprimulgus.	14	Ibis.	38	Tinnunculus.	62
Carduelis.	15	Lozia.	39	Trochilus.	63
Charadrius.	16	Lucidia. seu avis re-		Turtur.	64
Charystia.	17	splendens.	40	Vanellus.	65
Ciconia.	18	Mergus.	41	Vespertilio.	66
Coccix.	19	Merops.	42	Upupa.	67
Columba, Palumbes.	20	Merula.	43	Vultur.	68
Cornix.	21	Monocodiata.	44	Ala.	69
Corvus.	22	Morfex.	45	Decipula.	70
Coturnix.	23	Noctua.	46	Nidus.	71
Cuculus.	24	Onocrotalus.	47	Ovum.	72
Cygnus.	25	Otus seu Afio.	48	Penna.	73

AVES in genere. Cap. I.

1. Vicula, intra caveam rotundam, gemino cardine sustentatam, conclusa, nullâ unquam quere perfrui potest, nisi axi seu bacillo insittat, qui sphaeram illam, ad quosvis aviculæ motus re-

volvibilem transversim fecat. Unde lemma. IN AXE TANTUM, seu IN AXE REQUIES. Ita planè, quidquid beatitatis mundus extra Deum, unicum ac placidissimum universi axem, spondet, non nisi turbas, motusque importunos facessit. S. Bern. *Cor meum, inquit, cor pravum, vanum & vagum, omni volubilitate volubilius, de uno in aliud vago incessu transit, quarens requiem ubi non est. In omnibus enim, quæ videntur, requiem quasvi, & veram requiem in eis invenire non potui.* Ergò ubi demum requiem illâ reperire est? Ipsammet sapientiam Doctoris loto accipe. *In omnibus requiem quasvi, & in hereditate Domini morabor.* In hunc locum P. Corn. à Lap. *Sapientia, sive sapiens querit requiem in hereditate Dei caelesti: nec enim alibi est vera requies.*

2. Alcibiades Lucarinus, hominem ambitiosum delineaturus, aviculum exhibet, quæ intra caveam, assiduò versandam, reclusa, epigraphen tenet. ASCENDENS FEROR AD IMUM. In hunc sententiam Seneca.

--- Quidquid in altum
Fortuna tulit, ruitura levat.

Et S. Joannes Chrysof. *Non enim sibi vivunt (ambitiosi), sed alteri, & mille crudelibus Dominis hujusmodi homines premuntur.* Enimverò ambitiosus vix ad desideratum culmen eluctatus, mox inglorius

iterum præcipitatur, animo mille timoribus, invidiis, suspicionibus, æmulationibus, aliisque pravis affectibus sordescente.

3. Lascivus quidam juvenis erga virginem adedò arcto amoris vinculo erat constrietus, ut ab insana hac mente nullis parentû minis dintoveri potuerit; tandem verò aliquot bombardis, citra plagam tamen in illum exoneratis, à proposito est deterritus, & ad frugem rediit. Hunc D. Joan. Baptista Mazzolenus avis Emblemate representat, quæ palo alligata, destinatus pendebat jaculantiû scopus; at compedibus fagittæ beneficio rescissis, mortis vice, libertatem obtinuit, & immunis avolavit, addito lemmate, PRO MORTE LIBERTAS. Opportunissimè in rem præsentè Virgil. de Columba, tælo trajiciendâ canit.

Virg. 5. 4
2. 507.
- - - Acer Mnestheus adducto constitit arcu,
Alta petens, pariterq; oculos, telumq; terendit:
Ast ipsam miserandus avem contingere ferro
Non valuit: nodos & vincula linea rupit,
Quæis innexa pedem, malo pendebat ab alto,
Illa notos, atq; atra volans in nubila fugit.

Ita non rarò cõtingit, calamitates, morbos, & perfectiones, quas mundus, ceu mortis apparitores, immittit, in præsentissimos libertatis ac salutis nostræ vindices converti. Unde S. P. Aug. *Tribulatio medicamentû est ad salutem, non pœna ad damnationem.*

4. Avicula, intra caveâ detenta, pluribusq; vulturis insidiantis minis impetita, epigraphè, ex Apost. actis desumptâ habet. SERVATUR CARCERE. Haud fecus Virgines, Deo sacræ, ac Religiosi, intra cœnobii claustra è mundo remoti, innumeris pœnæ ac culpæ malis

Calamitates profundæ sunt.
S. Aug. in Psal. 21. e
ps. 2.
A. 12. 5
Religionum claustra.

Quies in solo Deo.

S. Bern. de Inter. domo cap. 54.

Ecel. 2. 4. 11.

Corn. à Lap. in hunc loc.

Ambitiosus.

Senec. in Agamem. act. 1.

S. Chrysof. Hom. 19. in Matth.

malis sese subducunt. Certè Tertullian. SS. Martyres exhortans, eorum carceres *custodiaria* rectius, quam ergastula vocanda asserit. Et paulò post ingentia comoda, è carcere provenire solita, cnumerans, subjungit. *Non vides alienos Deos, non in imagines eorum incurris, non solennes nationum dies ipsa commixtione participas, non nidoribus spurcis verberaris, non clamoribus spectaculorum, atrocitate, vel furore, vel impudicitia celebrantium caderis, vacas à scandalis, à tentationibus, à recordationibus malis, imò & à persecutione.*

5. Scipio Bargalius aviculæ, nec patente ostio extra caveam egressuræ, inscripsit. **DIUTURNITATE LIBERTATEM RESPUIT.** Innuebat nimirum longevâ sustinendi assuetudine demum adversos fortunæ casus non amplius tolerari, sed ultrò appeti. Unde Magnus Ethices Magister August. ait, *Cum per timorem homines continent se à peccato, fit consuetudo justitiæ, & incipit quod durum er. ut amari.* Ovidius.

*Tempore difficiles veniunt ad aratra juvenci,
Tempora lenia pati frena docentur equi.*

Et Seneca.

Jam tempus illi fecit ærumnas leves.

6. Avis, intra apertam caveam ob vicinum falconem territa, inscriptionem è Petrarca sustinet. **IL MAL MI PREME, E MI SPAVENTA IL PEGGIO.** Id est. *Dum mala me torquent, cogor pejora timere.* Laurentius Malvezzius hâc icone ærumnas, quibuscum re ipsâ conflagabat, & quas ipsi præfagus timor imposterum sustinendas dicitabat, expressit. Apprinhèt tamen hominem, gravi morbo decumbentem, imago illa repræsenta; quippe qui imminentis æterni supplicii terrore acerbius, quam præfenti morbo torquetur; ut ad eò jure illud Divini Pfaltis de seipso pronuntiet, *Circumdederunt me dolores mortis, & pericula inferni invenerunt me.* Ergò, quod Magnus August. monet, ne animæ tuæ hostes quidquam nocumenti inferre possint, claude infidiantibus illis omne cupiditatis ostium, nullumque dæmoni, mundo, aut carni relinque aditum. *Claude ostium tuum, ne tentator ingrediatur; tentator non cessat tentare, ut irrûpat, si clausum invenerit, transit. Quid est autem claudere ostiû? Hoc ostium tanquã duas habet valvas, cupiditatis & timoris. Aut cupis aliquid terrenû, & hac intrat. Timoris ergò & cupiditatis januam claude contra diabolum, aperi ad Christum. Ecce Martyres clausurunt januam contra diabolum, Christo aperuerunt. Promisit eis multum mundus iste, riserunt, clausurunt valvam cupiditatis adversus diabolum. Minatus est mundus iste bestias, ignes, cruces, non timuerunt, clausurunt timoris valvam contra diabolum, aperuerunt illas Christo per confessionem & timorem Dei.*

7. Juvenis, è Religiosorum tyrocinio ad mundum reversus, aviculæ, extra caveam oberranti, est perfimilis; cui inscriptionem subdidi. **LIBERO SI, MA' PERO' MEN SICURO.** Id est. **LIBER, SED MALE SECURUS.** Prima D. Bernardi Epistola ad Robertum nepotem suum, è Cisterciensium Ordine ad Cluniacenses transeuntè, inter cætera ait, *Quidquid tibi amplius indulges in victu, vestituque superfluo, in verbis otiosis, in vagatione licentiosa & curiosa, hoc procul dubio retrò aspicere est, prav. aricari est, apostatare est. Et paulò post. Vereor ne totum, quod fovērã blandimentis, roboraveram adhortationibus, orationibus solidaveram, jam jam evanescat, deficiat, pereat: & lugerem miser non tam casti laboris damnatum, quàm damnatã sobolis miserabilem casum.*

8. Pierius Valerianus author est, in Britannia ex

arboribus, ad fluvii cujusdam margines, utrinque confitis, folliculos, instar ovi anserini, in subjectam aquam decidere; qui, ut primùm emolliti fuerint, mox candidissimas aves excludunt. Illos proinde Lucarinus hoc lemmate insignivit. **ANIMANTUR MOLLITI.** Christianos, recenti baptismate lustratos, hæc imago repræsenta; quippe quibus, sacro illo fonte ablutis, nova animæ vita inspiratur. Scitè S. Maximus. *Baptismus Christi nobis est sepultura, in quo peccatis morimur, criminibus sepelimur, & veteris hominis conscientia resolutã, in alteram navitatem rediviuvã infanti reparamur.* Et S. Basilius Seleuciæ Episcopus. *Videre erat rem inopinatã, inaccessa mysteria! aqua pariebat, & calo cives adscribebantur.* Cæterum peccatores, gratiã Divinã mortui, dum lachrymarum undis tinguntur, integram animæ deperditã vitam recuperant.

9. Quos invidia stimulat, mox ubi gloriæ, virtutis, alteriuvè excellentiæ incrementum in aliis perspexerint, ingentes animo ciere turbas, ac ringi incipiunt; nocturnis avibus perfimiles, quæ lucem extremè odisse & abominari solent. Unde Saavedra illas, è Solis conspectu profugas, hoc lemmate notavit. **EXCÆCAT CANDOR.** Exemplo suo id confirmarunt Judai, inter Solis Divini clarissimas operationes proprio livore penitus exoculati. De his Leo Imperator. *Invidia, inquit, & furore ebrii, gloriã ejus non intellexerunt, ut sacra littera testantur. Nam si cognovissent, non utique Dominũ gloria crucifixissent. Non cognoverunt, quia cognoscere noluerunt, totã cogitatione ad invidiam conversã, gloriãq; magnitudinem, etsi manifestam, agnoscere detrectantes, non dederunt locũ rationi ad intelligendũ, ut tantã rabiẽ cõhiberent.* Et adjungit, *Cognoverunt certè, non ut tanquam Dominum gloriæ honorarent, sed ut ignominiosã morte perirent. Ea enim invidia natura est, non recipit, qua confitetur, neq; id, quod videtur, videre vult, neq; assentire iis, qua negari nequeunt. Hæc occupati, populus ingratus, hæc dem gloria Dominum, quem noverant (quomodo enim Divinam ejus majestatem ignorare poterant illi, apud quos tot, tantisq; miraculis fulgebat) quasi non cognitum in ligno extenderunt.*

10. Minimi ac levissimi defectus alas nostras ita mis. rè succidunt, impediuntque, ut ad supremã perfectionis apicem vix unquam evolare possimus. Ex aviculæ emblemate id discas, quæ subtili filo ligata dum pennis niti, & in aëra librari parat, iterum iterumque retrahitur; cum lemmate. **MINIMO DETINEOR.** Ad verbum S. Maximus. *Quemadmodum passerulus, pede alligatus, volare incipiens, in terram funiculo detrahitur, sic quoq; mens, nondum affectibus liberata, & ad rerum celestium cognitionem volare contendens, ab affectibus ducitur, & ad terram detrahitur.* Idem argumentũ exprimens B. Hajas, *Similis sum passeri, inquit, cujus pes liqueo vincitus sit, qui dum solum se existimans, volatu extollitur, laqueo retinetur. Nemo enim est, qui non ad extremum usque spiritum aliquã prematur sollicitudine.*

11. Qui duello configunt, à D. Aresio nocturnis avibus, in aëre dimicantibus, comparantur; addito lemmate. **AMBO PARITER CONCIDENT.** Verbis ex Hieremia desumptis, *Fortis impetit in forem, & ambo pariter conciderunt.* Hanc de mutua duelli cæde miseriam probè perspectam habens S. Bernardus. *Quis finis, inquit, fructusque secularis hujus non dico militia, sed malitiæ? si & occisor lethaliter peccat, & occisus æternaliter perit.*

12. Solinus, Plinius & Simon Majolus referunt, in Insula Taprobana steilam polarem ad eò à nautis abscondi, ut nec magnes suo munere fungi, nec ipsi

Baptismus

S. Max. hom. de Iuda proditore.

S. Basilius Orat. 14.

Pœnitens.

Invidia.

Perfidia Judaica. Leo Imperat. de Exalt. S. Crucis.

Defectus leves.

S. Max l. 1. de charitate.

B. Hajas. Orat. 8. in Bibliis Patrum.

Duellum. Hier. 46. 12. S. Bern. ser. ad milit. Templ. 6. 2.

Solin. c. 14. Plin. l. 6. c. 12. Majol. dierum Canicul. To. 1. Colloq. 6.

err. ad. lart. c. 1.

Consuetudo.

Aug. in. sal. 127.

peccatorioribus.

al. 17. 5. Aug. in sal. 141.

entato non aeriendũ.

eligiosus ordinem deserens. Bern. ep. 1. ad Robertum nepotem.

er Val lib. de heremero.

ipfi ullam hujus cognitionem aut usum habere possunt: ne tamen suum malo desit remedium, aves quaedam domesticas in navibus alere solent, quæ nonnunquam liberè dimissæ, volatu suo ad eò directam observant semitam, ut fluctuantes nautæ, dum illorum vestigia sequuntur, ad portum securè perveniant. Proin hæc aves, ad navigii proram depictæ, inscriptionè sustinent. ERRANTEM DIRIGUNT. vel, ITER PRÆMONSTRANT. vel, AD LITTORA DUCUNT. Navi verò Arcius inscripsit. VOLANTES SEQUITUR. Ita omninò cœlites sublimi virtutum suarū volatu duces præeunt, quos indefessò pede imitati, beatitatis portum contingamus. *Solemnitates Martyrum*, Magno Augustino teste, *Exhortationes martyricorum sunt; ut imitari non pigeat, quod celebrare delectat.*

Exemplū.

S. Aug. ser. 47. de. tract.

Prudentia

Luc. 14-13.

Præsumptio.

S. Aug. ep. 52.

Mundi ingratitude.

S. Aug. apud Hieronymic. v. Mundus.

Contemplativus. Joseph Patriarcha.

S. Ambrosius in Psal. 204.

13. Avis, prope maris littora volitans, epigraphen tenet. PENSO VIRES. Carolus Camillus, Comes di Martinengo, Academicus inter Errantes Brixinenses circumspēctus, hoc Emblemate significabat, intellectum ac vires proprias æquā ac severā lance examinandas esse; priusquam aliquod magni momenti negotium aggrediamur. Disertè Christus, *Quis Rex iturus committere bellū adversus aliū Regē, non sedēs prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se?* Hæc laude præceteris in ætate etiam nū juvenilibi insignē se probavit David, dum regio ainictu conspicuus, lorica insuper ac Saulis galea munitus, non illicò in hostē præceps ferebatur, sed præviā exercitatione agilitatem suam periclitatus, *capit tentare, si armatus posset incedere; hæcque agendi industriā propriam vitam, honorem, & ipsam ad eò de hoste victoriam servavit incolumē.* Nam Magno Augustino teste, *quodam excellentissima ingenia tanto in majores errores ierunt, quanto præfidentius tanquam suis viribus currerunt.*

14. Quidam mundanus, ut significaret, se ob plurimam servitutem mundo exhibitam nihil unquam reciproci beneficii accipere, Emblematis loco aviculam depinxit, quæ, cavæ inclusa, tamet si suavi & affiduo suo cantu domesticas aures recreet, in libertatem tamen nunquam asseritur. Lemma vernaculum addidit. PIETA' COL DOLCE CANTO IO NON IMPETRO. Id est, *Heu me! nam dulcis cantus non flecit amantem.* Nam Magno August. teste, *Vinculum hujus mundi asperitatem veram, jucunditatem falsam, certum dolorem, incertam voluptatem, durum laborem, timidam quietem, rem plenam miseria, spem beatitudinis inanem.* Inter ceteros suos Rhythmos canit Hieronymus Preti.

*Prendo benio tal' hor l'usata cetra;
E'l bel nome adorato ò scriuo, ò canto;
Per dar nuovo Anson, senso a una pietra;
Mà perche vuol de la mia morte il vanto,
O non cura, ò non ode, ò non si spera,
E vuol da me, più che l'inchiostro, il pianto.*

15. Qui è vitiorum cæno eluctatus, mente ad eò firmā Deo adhereret, ut pristina lascivæ mulieris consuetudo ac insidiæ nihil amplius ipsum remorentur; authore Abbate Certano, avicula, supra labyrinthum volitanti, comparatur; cum dicto. INCOLUMIS INCOLA CÆLI, Certè Josephus Patriarcha, animo ad Deum sublevato, Ægyptiæ lupæ tendiculas feliciter superavit. Præclarè S. Ambrosius. *Nec herilis illecebre flexu se delinimento, nec immeritò flammæ non sentit libidinis, qui majore Divina flagrabat ardore gratie.*

16. Complures aviculæ, Emblematis loco, Soli, supra horizontem ad hemisphærium nostrum revertenti, applaudunt, eumque lætis excipiunt vocibus. Lemma. ONNES EXCITAT UNUS. Hæc præro-

gativā plurimū excellit S. Joannes Baptista, qui, veluti avis cœlica, seu rectius, in mortali carne Angelus, gloriosā suā voce omnem latè Palæstinam ad excipiendum Divinum Solem, jamjam in humanis exuviis supra Galilææ Oceanum & Jordanis aquas exorientem, invitabat. Ad eandem planè normam sanctus quivis Episcopus in civitate, fervidus Prælati in monasterio, bonus Paterfamilias domi suæ, omnium animos ad obsequia & laudes Divinas animat, sicq; *omnes excitat unus.* In rem præsentem S. Hieronymus. *Domus Episcopi & conversatio, quasi in specula posita, magistra est publica disciplina, quidquid fecerit, id sibi omnes faciendum putant.*

17. Calamitates animo nostro, sine mora ad cœlum sublevando, aptissima sunt instrumēta. Id quod P. Certanus ex avc conjectandum proponit, quæ è carcere profuga, celerrimo volatu sese in æra librat. epigraphen Emblematis addidit. DA LA PRIGION, RAPIDO VOLA ALL'ETRA. Id est, E CARCERE AD ÆTHERA. D. Thomas Villanovanus, *Tribulationes, inquit, calcaria sunt, quæ faciunt nos currere ad Deum, sicut Gregorius ait; Mala, quæ nos hic premunt, ad Deum ire compellunt.* S. Cyprian. de SS. Martyrum compedibus ac catenatis differens; *O pedes, exclamat, feliciter vincit! qui itinere salutari ad Deum ac paradisi dirigitur! O pedes, ad præsens in seculo ligati, ut sint semper in calis apud Deum liberi!* Et meus S. Prosper.

*Carcere sicæco claudar, nec tarque catenis,
Liber in excessu mentis adibo Deum.*

18. Lascivus, ab impudicæ mulieris consuetudine non nisi ægerimè amplius avellendus, ab Abbate Certano aviculæ per similes dicitur, quæ illic cibo delectata, viscatis calamis ita implicatur, ut revertendi libertatem amittat. Lemma. L'ESCA MI DONA, E LIBERTA' MI TOGLIE. Id est, LIBERTAS TOLLITUR ESCA. Iis insuper hoc symbolum convenit, qui ob beneficia recepta, superbi benefactoris sui mancipia evadunt. Sapienter Seneca. *Et fera, & piscis spe aliquā oblectante decipitur. Munera ista fortuna putatis? Insidia sunt. Quisquis nostrum tutam agere vitam volet, quantum plurimum potest, ista viscata beneficia devitet. In quibus hoc quoque miserrimi fallimur; dum habere nos putamus, habemur.* Verba consideratione dignissima!

19. Avis, è retibus elapsa, epigraphen tenet. CAUTIOR HINC. Illius hæc imago est, qui alterius fraude semel circumventus, impolterum magis sibi prospicit. Vetus paræmia est.

Percussus bello, bella futura timet.

Verum, ut sit hæc cautela homini proficua ac necessaria, rarissimus tamen illius habetur usus. Verè Justus Lipsius. *Homo, inquit, censetur prudentissimus animalium, at sibi stultissimus videtur. Quid ita? Nam cetera animantes, ubi semel offenderint, cavent: non vulpes in laqueum, lupus ad foveam, canis ad fustem remerè redibunt, solus homo ab avo in avum peccat ferè in iisdem.*

20. Animus, Divinis contemplationibus deditus, geminā amoris sui alā ad cœlum evolare unicè contendit, idq; quàm maximè dolet, quod corporis ligamine identidè impediatur, ac retrahatur. Archangelus Conter hominem talem avis emblemate representat, quæ arbori per oblongum filum alligata, pennis assiduo explicatis ad cœlum sese librare nititur, semper tamen iterum retrahitur. Epigraphen subjūxit. CUPIO DISSOLVI. D. Paulus hisce flammis jam olim exarserat, *desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo.* Opportunè S. Gregorius. *Benè Paulus aterna desiderans, sed tamen adhuc corruptionis sue sarcinam portans, vincit clamor: cupio dissolvi,*

S. Joannes Baptista.

Exempli Superiorum.

S. Hier. ep. ad Heliod.

Calamitates utiles

S. Thom. Villanov. ser. de SS. Cos. &c.

S. Cyprian. ep. 72 ad Ne. mes.

Lascivus

Ambitiosus benefactor. Senec. ep.

Cautela

Lips. l. 5. Militia. Dialog. 2.

Contemplativus

Phil. 1. S. Greg. Moral. c.

Marin. Lyriaco. solvi & esse cum Christo: dissolvi enim non quæreret, nisi se procul dubio vincitum videret. Denique D. Marinus in rem præsentem canit.

Peragrino Vignol, s' auvien chësia.
Chiuso cola frà prigionièri àngelli,
E di gran rege in ricchi alberghi, e belli,
Pargoletto cantor viva in balia.
Quantunque amico manco esca gli dia,
Egli prestin ricetto arretr cancelli:
Rivagò beggiando il patrio ciel, frà quelli,
Sospira pur la liberta naria.
E, così, benche il senso l' accarezzi,
Duolsi, signor, de l'carcer e suo terreno
L' alma, nodrua infrà lusinghe, e vezzi:
Ne requie haura, sinchè l' tinace freuo
Del ritegno mortal, morte non spezzi,
Ona' apral' ali, arvelarti il senno.

21. Dominicus Gambertus Emblematis loco aliquot aves, ad solem nascentem conversas, expressit; cum lemmate. **TE VENIENTE CANENT.** Forum hæc imago est, quianimo in benefactorem suum adeo grato feruntur, ut præsentem illum ob collata beneficia laudent, omnique humanitatis argumento prosequantur. Porro justitiam demum exultabant, ac de calamitatum nocte superatâ triumphum canent, quando in universali resurrectione orientem viderint solem justitiæ, Christum. In resurrectione enim omnis tribulatio morietur, & erit sine fine exultatio. Cæterum de Orphæo, mortuum Eurydicen plangente, canit Virgilius.

Ipsæ cavâ solans agrum testudine amorem,
Te dulcis conjunx, te sola in littore secum,
Te veniente die, te de umbente canebat.

22. Aves, exorienti Soli supra arborum ramos accingere solitas, hoc lemmate insignivi. **EXVLTANTES OCCURRUNT.** Applausu non dissimili populus Regiænsis S. Prosperum, cum civitatis illius Episcopus nominaretur, excipere visus est. Eadem acclamatione Roma Carolo Magno, Hierosolyma Servatori, Angeli Christo, ad Divinum Patrem revertenti, & Mariæ Virgini ad cælos assumptæ, obviam effundi & gratulari solebant. De triumphali B. Virginis ex hæc mortalitate discessu canit S. Ecclesia. *Assumpta est Maria in cælum, gaudet Angeli: laudantes benedicunt Dominum. Quis cogitare sufficiat, inquit S. Bernardus, quam gloriosa hodie mundi Regina processerit, & quanto devotionis affectu tota in ejus occursum caelestium legionum prodierit multitudo, quibus ad thronum gloria cantibus sit deducta, quam placido vultu, quam serenâ facie, quam divinis amplexibus suscepta a filio, & super omnem exaltata creaturam, cum eo honore, quò tanta mater digna fuit, cum eâ gloriâ, quæ tantum decuit filium?*

23. Angelorum corona, Deiparam Virginem innumeris lætitiæ argumentis ad cælos comitata, complurium volucrum Emblemate representari potest, quæ volanti phœnicis assistunt ac famulantur, cum lemmate. **COMITANTVR OVANTES.** Verbis Virgilio mutuatis.

Omnes quam chorus, & socii COMITANTVR OVANTES.

S. Bernardus. *Cælestis curia principes, inquit, in consideratione tanta novitatis clamant non sine admiratione. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, delictis affluens? Ac si manifestius dicant: quanta est hæc, & unde ei ascendenti utique de deserto affluens tanta deliciarum? Quæ est ista, quæ sub sole (ubi nihil est nisi labor, & dolor, & afflictio spiritalis) ascendit deliciis spiritalibus affluens? Quidni deliciis dixerim, virginitatis decus cum munere fecunditatis, humanitatis insigne, distillantem charitatis favum, misericordie viscera, plenitudinem*
Mundi Symbol. Picinelli & Aut. Erarb. Tom. I.

gratia, prerogativam gloria singularis? Ascendens igitur de deserto Regina mundi, etiam Angelis sanctis, ut canit Ecclesia, Speciosa facta est, & suavis in deliciis suis.

24. Religiosi, qui nocturnis horis, quieti ac otio à natura destinatis, exorientem solem prævertere, easque in choro congregati inter Divinas laudes exigere solent, aviculas imitantur, quæ sereno cælo, cum primis vero promicante aurorâ, in canoras voces erumpunt. Emblematis epigraphen, è matutinis Hymni Dominici precibus mutuam, subjunges. **HORIS QUIETIS PSALLIMVS.**

Ut quique saratissimo
Hujus diei tempore
Horis quietis psallimus,
Donis beatis muneret.

Hæc igitur horâ omnipotentem jure optimo collaudamus, qui nos de tenebris ignorantie eductos, clarissimâ gratiæ & cognitionis suæ luce illustravit. Juvat hic auream Guerrici Abbatis parænsin transcribere, quâ nos hortatur ad vigilandum diluculo, ad Dominum qui fecit nos. *Vigilate, inquit, fratres, in orationibus intenti, vigilate in actionibus circumspècti: præsertim quæ jam manet illius diei indeclinabilis inclaruit, postquam videlicet lux aeterna serenior nobis, & gratior ab inferis rediit, solemque novum susceptio matutina reparavit. Prois hora est, jam nos de somno surgere, postquam nox processit, dies autem appropinquavit. Vigilate, inquam, ut oriatur vobis matutina lux, Christus jubeat, vjus quasi diluculum preparatus est egressus, paratus utique vigilantibus ad se mysterium suæ matutina Resurrectionis sapius innovare. Tunc utique cantabis in jubilo cordis, Deus Dominus illuxit nobis*

Religiosorum matutinae preces.

Guerricus Abb. serm. 7. de Resur.

25. Misere aviculæ, dum miros ululæ gyros, ac ridiculos volatus curiosè observant, eique temerè illudunt, subito incautas pennas, ad virgulam viscatam allisas implicant, & aucupi in prædam cédunt, cum lemmate. **LUDENDO CAPIMUR.** Ita planè incautus hominis oculus, in vicinam salacis feminae speciem emissus, tenaci, ac penè ineluctabili libidinis visco involvitur. Nam quod sapienter monet Clemens Alexand. dum lasciviunt oculi, calefcunt appetitus. Et S. Chryso. *Sicut ignis, ubi calamum apprehenderit, mox attractam materiam suâ flammâ accendit. Ita ignis concupiscentiæ, ut primum formositatem & venustatem visu attigerit, animum statim inflammat.* Concinnè Otho Venius

LUDENDO CAPIMUR, bibimus ridendo venenum,

Atque jocos inter vincula miscet Amor.
Si timeas laqueos, & te si vincula terrent,
Terreat & lusus, luctaque liber eris.

26. Spes vana, seu relictus, omnimodâ deperditæ libertatis recuperandæ desperatio, aviculae symbolo à Carolo Rancato representatur, quæ cavea inclusa, Desperatio ferream cratem irrito conatu effringere, fugamque moliri nititur. addito lemmate. **NEC SPES ULLA FUGÆ.** Verbis è Virgilio mutuatis.

Ast legio Æneadam vallis obsessa tenetur,
Nec spes ulla fuga &c.

Damnatorum hæc imago est, quia in inferno nulla est redemptio. Nam S. Gregorio teste, *quisquis ad toleranda inferni mala descendit, nequaquam ulterius ad lucem reabit, quia nequaquam ultra misericordia parcetis liberat, quos semel in locis penalibus justitia judicantis damnat.*

27. Avicula, virenti ramo insilens, diu offusâ escâ delectatur, à latente visco retinetur ac capitur. Illam proinde Carolus Bovius hoc lemmate notavit. **SUIS CAPTA DELICIIS.** Nimirum Jocando juvenem illum innuebat, qui globorum ludo à Sancto Ignatio Loyolâ superatus, ad seriam sanctæ ac spiritualis vitæ frugem est reductus. Emblematis

Psalm. 7.

Lascivus. Aspectus lascivus.

S. Clem. Alex. l. 3. Pado. gog. c. 11. S. Chryso. ser. in Ozia.

Oth. Ven. Embl. Amor fol. 78.

Virgil. l. 10. Æneid.

Damnati. S. Greg. l. 9. moral.

Jocando convertente.

matem mentem sequenti epigrammate explicatam accipit.

Res est quandoque & ludus non ludicra; nôstis
Seria vos etiam ludere, truciduli.
Loyolam juvenis dum certat vincere, sentit
Arte suâ pelli dexteriore globos.
Sponsum ergo obsequium victori prestat, & omnis
Formanda in vite seria ludus abit. &c.

Voluptas. Idipsum de voluptatibus terrenis dixerim, quibus infestata mens humana, ab aucupe dæmonè capitur, & ad æternam perniciem miserrimè abripitur. S. P. Augustinus. *Peccatum implicat arumnis, & pascit fallacibus voluptatibus; quia neque permanent, neque satiant, sed torquent doloribus.*

Doctrinâ suaviter tradere. 28. Avis fœmella, pullis suis in nido jacentibus escam afferens, ab eodem P. Carolo Bovio epigraphen recepit. **MOLLIA DAT TENERIS.** Aviculæ solertiam imitatus S. Ignatius Loyola, teneram juventutem Christianæ fidei rudimentis suavi ac perfacili methodo imbuit. Huic, Petro Miphæo teste, strenuam operam jungens S. Franciscus Xaverius, Orientis populo sanctam fidem modo, quo fieri poterat, suavissimo, edocuit: ut ad eò illud Apollonii elogium de ipso pro meritis enuntiaverim. *Tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi non escam, nondum enim potcratis. In hunc locum Glibertus Abbas; Utinam, inquit, istud attendant, qui facturi in conventu fratrum sermonem, student magis alta, quam apta docere &c. Erubescunt humilia & plana docere, sola hæc scisse videantur. Erubescant ubera habere, nudare mammam, lactare parvulos. Quid istud est: ideone consedisti in medio, cathedram tenens, ut scientiam jactes? an ut TENERAM subditorum LACTES INFANTIAM? Et paulò post, Magna eloquentia laus est, causam, quam susceperis, aptè exequi, ad ejus commodum cuncta referre, suscepto inservire negotio.*

Oratio. 29. Academia Spirituum Placentina Emblematis loco aves exhibet, quæ è folliculis quibusdam, per arbores in subjectam aquam delapsis, nascuntur, & exinde cum animâ volatum recipiunt. Lemma subjunctum habet. **NON CHE L' ANIMA, IL VOLO.** Id est, **VITA ET VOLATUS AB UNDIS.** Vide Pierium Valerianum, suprânum. 8. adductum. Ita profusus anima, Deo per originariam culpam mortua, è baptismi lavacro vitam recipit. Fulbertus Carnotensis. *Ineffabilia comulit baptismi munera, per quæ ei commortui, & intra sacrum gurgitem conspulti ac demersi resurgemus, &c.* Insuper in baptismo non tantum vitam, sed & volandi potentiam acquirimus, uti luculenter testatur S. Basilus Selcucie Episcopus. *Videre erat rem inopinatam, in aquis matris parabat, quæ celo cives pareret. Denique oratio, ceu miræ virtutis aqua, fidelibus & vivendi & volandi facultatem tribuit. Suffragio suo id confirmans S. Chryostomus, Ut piscis, inquit, aqua vivit, sic tu precationibus. Per has tanquam per aquam, evolare, orbis celestes superare, ad Deum propius licet accedere.*

Religiosorum felicitas. 30. Avis cavea inclusa, sine curâ suâ alitur. Unde Patres Societatis Jesu in Belgio hanc Emblematis inscriptionem junxere. **ALIUNDE PASCITUR.** Idipsum Religiosis usu venit, qui cœnobii clausi, aliorum ferè curis aluntur: ad eò ut Superior non modò pro animâ illius, sed pro ipso etiam corpore pervigilet. Sanctus Hieronymus inter cætera vitæ Religiosæ comoda, etiam istud numerat, *Ut non facias quod vis, comedas quod juberis, vestiare quod acceperis, & operis tui pensum persolvās: lassus ad stratum venias, necdum expleto somno surgere compellaris; sicque per obedientia opera, sibi perpetuò succedentia,*

ne cogitare quidem aliud, quam quòd præ manibus est, tibi liceat. Præclarè Doctor Mellissus illa sponse verba, *Lectulus noster floridus, sponse accommodat; quemadmodum enim lectulus quieti capiendæ opportunissimus est; ita & in Ecclesia, inquit, lectulus, in quo quiescitur, claustra existimo esse & monasteria, in quibus quietè à curis vivitur sæculi & sollicitudinibus.*

31. Avis, sublimi volatu suo visum humanum effugiens, epigraphen tenet. **VISU SUBLIMIOR OMNI.** De sublimi Ecclesiæ Doctore Augustino id intellexeris, cujus sapientia reliquos Doctores omnes, ipsumque ad eò intellectum humanum penè excedit: unde à S. Hieronymo vocatur. *Episcopus volans per montium cacumina, quasi aquila, à Sancto Hilario, Doctor excellentissimus. à Concilio Florentino, Illustrissimus. à Venerabili Beda, supereminensissimus. à S. Possidonio, Incomparabilis. à Martino V. Pontifice Maximo, Tantus unus, quanti omnes. à S. Remigio, Sol inter Planetas stellisque minoris, eminens, radios in omnes diffundens. à S. Paulino, Angelus non naturâ, sed gratiâ. A P. Ribadencira, Ter sanctus inter doctos, ter doctus inter sanctos.* Ab Eusebio, *Cherubim per scientiam, Seraphim per amoris ignem. &c.*

32. Ingentem amoris vim haud satis explices unquam. Quid enim aves impellit ad tantum pullo- rum suorum sollicitudinem, ut escam, quam sibi met subtrahunt, illis ministrent? laborent ipse, ut quiescant illæ? nisi amor? ut ad eò avem, pascendis pullis intentam, congruo hoc epigrammate insignias. **COMPELLOR AMORE.** Ita nimium amor animos addit, efficitque, ut aut nullus labor sentiat, aut quantumvis gravis, ametur. Unde, obsecro, tot difficiles ac diuturni labores Jacobi pro Rachele, nisi ab amore? S. August. ait, *Qui amat, non laborat.* Et, *Omnis labor non amantibus gravis est; solus amor est, qui nomen difficultatis erubescit.* Rectè propterea S. Bernardus in illud sponse, *Fasciculus myrrhe dulcissimus meus mihi; Ideo, inquit, non fascem, sed fasciculum dilectum dicit, quod leve pro amore ejus dicat, quidquid laboris imminet, & doloris.* Vis ergo ex labore gustum succumque suavem? ama. Nam *ubi amor est, inquit idem Doctor Mellissus, labor non est, sed sapor.*

33. Avicula, intra caveam clausa, omnem sui curam è solo curatoris arbitrio stare significat; genitoribus enim, à quibus nutriatur, est destituta, sui que nullam habet potestatem. Unde S. Sebastianus à Matre Dei in suo Firmamento symbolico avem, cavea inclusam exhibet, quæ curatorem suum, lemmatis loco, his omnino verbis alloquitur. **SIT TIBI CURA MEI.** Pupillorum, uti & Religiosorum hæc imago est, quorum sustentatio è curatorum, Superiorumve curâ pendet. Cæterum Deus hominibus singulis, ceu pupillis miserrimis, Patronam providit famè bonam, Virg. Deiparam, quæ illorum curam gerit assiduam ac diligentissimam. Unde Ruth, non sine mysterio, messorum vestigia sequens, spicas colligebat derelictas: cur, obsecro, Moabitibus ista ad alium laborem se non convertit, quo victum longè uberio- rem acquirere potuisset? respondet D. Bonaventura, *Ruth Deipara figuram esse, quæ spicas derelictas, pupillos nempe & afflictos, in sinum suum collegit, fovetq; studio sistimè.*

ACCIPITER. CAP. II.

34. **Accipiter** volatu directo, nullisq; ambagibus distorto versus cælum contendit. Unde Isai. **AD SUBLIME RECTA.** vel, **TRAMITE RECTO.**

S. Bern. ser 46. in Ca. Cant. 2.
S. Aug. stini el gia.
S. Hier ro S Hilari et ad Amat. Diac Concil. Fl. Beda l. 4. Temp. Possid in a Mart. V. de Transl. Moysica. S Remig. 2 ad Cor. S Paulin. ad August. Ribad in ra.
S. Euseb. Prolog de Parad. Amor I borem r. nuit. Gen. 29 S Aug. in Man. et tract de l. charit & de bon. vitæ Et serm. ge Verb. Da. Et serm. de Temp. Cant. 1. S. Bern ser 42. in Ca. Idem se. 8. in Ca.
Pupilla Religio Marie cura e homine derelict.
S. Bonav. pud Seba. Mar. Da.

S. Aug. de vera relig. 6. 20.

1. Cor. 3. 1. Glibertus Abb in Allegor. Tilman

Pier Valer. l. 26 de Ephemero. Baptismus Fulb. Carnot. ep. 1.

S. Basilus Orat. 34.

S. Chrysof. hom. 2. de precat. 10. 6.

S. Hieron. in Regul. Mo nach.

Eorum hæc imago est, qui honorum culmini nequam per obliquos simonia, adulationis, fraudis, aut calumniae meandros, sed rectâ virtutis ac meritorum femitâ conscendunt. Eodem Emblemate doceris, actiones tuas efficere rectas; uti monet PhiloHebraus. *Debet curare mens, ut nō modo indefestis, & intentis sequatur Deum; verum etiam PER callens RECTUM INCEDAT, nec ad dexteram inclinando, nec ad levā.*

35. Accipiter, senio confectus, solari sphaera sese directè adversum collocat; vel, ut alii docent, in australis venti conspectu se statuit; itaque, canescentibus pennis calor's beneficio abjectis, totus renovatur, viresque juveniles denuò recuperat. Emblemati subscripsit Ferrus. **ADEPTUM REDIMO.** Ita Pœnitens, Spiritus sancti ardore inflammatus, mores inveteratos exuit, & innocentia, sanctitatisq. veste denuò amicitur. Hugo Victorinus, *Quid est, inquit, accipitrem in austrō plumescere, nisi quod unusquisq. Sanctorum, tactus flatu S. Spiritus, incalciscit, & visum vestra cōversationis abiiciēs, novi hominis formā sumit.*

36. Spiritualem ac continuum virtutis acquirendæ profectum è volante accipitre discere licet. qui perdicem, ad uncis unguibus prehensens, alias identidem, aliasque insequitur prædas. Lemma. **PARTA TENENS, NON PARTA SEQUIOR,** Vel. **ET NON PARTA SEQUIOR.** Gilbertus Abbas. *jurc, inquit, dici potest, quod sancta quādam semper amor eget avaritiā; semper enim ad secretiora exstruat, & quæ tenet, non reputans, volubili se raptat in anteriora volat.* Eodem symbolo avarus hominis animus significatur, nullis unquam mundi bonis exaturandus. *Avarus, è S. Basilii sententiā, Non ea, quæ retrò sunt attendit, sed quæ his desunt, quæve antè prospicit à vicinis possessa desiderat.*

37. Tametsi accipiter, per aëra volans, libertate suâ fruatur, ad unicum tamen aucupis vocantis nutum pristina sua vincula repetit. Adeoque **ULTRO AD VINCULA REDIT.** Virum quemdam nobilem hoc Emblemata spectabat, qui à Principe suo vocatus, tametsi gratiæ ac veniæ recipiendæ minimè securus, protinus accurrit. Baptista Mantuanus eam prompti animi generositatem in fortissimo athleta S. Laurentio deprædicat, qui è carcere solutus, postquam Ecclesiæ thesauros in pauperes distribuit, ad eundem ultrò est reversus.

Hunc Decius, sanctis florentem moribus, inter Christi genas jessit vinculis & carcere claudi. Martyr, ut improbitas esset frustrata tyranni, Acceptis bidui induciis, collegit in unum Noctis inopum turbam ingentem, sparsitq. per illos Divitias omnes, ULTROQUE AD VINCULA RURSUM VENIT. &c.

Eodem Emblemate notantur, qui scelerum suorum pœnitentia ducti, è diaboli vinculis extricantur; postea verò sese iterato in ea præcipitant. S. Chrys. de reciduo ait, *Venisti per viam fornicationis, ambula per viam castitatis; venisti per viam avaritiæ, ambula per viam elemosynæ; si autem per ipsam viam redieris, iterum sub regno vadis Herodis.* Horatius.

Evāsti? credo metues: doctusque cavēbis. Quæres, quando iterum paveas: iterumque perire Possis, o totus servus! quæ bulla rupis, Cum semel effugit, rediit se prava catenis?

38. Quantum prava consuetudo in humano peccatore possit, Abbas Certanus ex Accipitris Emblemate demonstrat, qui ad aucupis pugnum in priora vincula ultrò revertitur; addito lemma. **LA L BERTA SOSPIRO, E TORNO AL LACCIO.** S. Ambrosius. *Voluntarium sibi militem eligit Christus. Voluntarium servum sibi diabolus auctionatur, & acquirit suo juri. Neminem iugo servitutis astrictum possidet, nisi*

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

se ei prius peccator ere vendiderit &c. Et S. Augustinus. *In omni amaritudine, quæ nostros secularis vitæ de misericordia tua sequebatur, intuentibus nobis firmem, cur eo pateremur, occurrebant tenebræ, & accersabamur gementi, & dicebamus, quomodo hæc & hæc crebrò dicebamus, & dicentes non relinquebamus eam. Misèriam hanc indies apud execratos voluptatum amatores reperire est.*

39. Carolus Bovius symboli loco accipitrem expressit, qui versatili bacillo nixus, tametsi somno premeretur, dormire non poterat. Epigraphen addidit. **ADIMIT VERTIGO QUIETEM.** nnebat videlicet, transitoria ac mundanæ felicitatis volubilitatem nihil unquam veræ quietis admittere. Ex Origenis sententiā, *Quamvis quis permistus est turbis, & in multitudinē fluctuantium volutatur, non vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo, nec potest esse sanctus.*

40. Accipiter, generoso animo aviculam ex unguibus dimittens, epigraphen tenet. **NON FUGA, SED CONTEMPTUS.** Isthæc accipitris proprietates, si vera est, suis encomiis non caret; utpote, quam magnanima hominum pectora sibi familiare habent; abjecti enim animi est, vires suas adversus vilissimos quosvis exerere. Ita homo, cœlo rapiendo inhians, inferas ac caducas mundi voluptates facile contemnit. *Contemne divitias inquit Chrysof. & eris locuples. contemne gloriam & eris gloriosus; contemne remissionem & quietem, & tunc eam recipies.* Hanc animi generositatem Torquatus Tassius in suo Rinaldo mirificè deprædicat, qui adversus magnanimos ac fortissimos quosvis ingenti ardore pugnare solitus, ignavos ac debiles neglectim transit.

Tutto del sangue ostile orrido, e molle Rinaldo corre, e caccia il popol empio, La fiera spada il generoso estolle Soura gli armati capi, e ne fa scempio, E scerme frate ogni elmo, & ongisendo, Difesa e qui l'esser de l'arme ignudo. Sol contra il ferro il nobil ferro adopra: E sdegna ne gl'inermi esser feroce &c.

41. Accipiter aucupis pugno alligatus, dum volare & è loco dimoveri nititur, conspecto carnis frusto, mox iterum conquiescit. Gnomam Emblemati subjunxit Bartholom. Rosius. **EX INTUITU QUIES.** Ita S. Carolus, ærumnis ac calamitatibus quantumvis gravissimis constrictus, illas tamen omnes facile composuit, dum oculos animumque in Crucifixum coniecit. Hanc quietis recuperandæ methodum præscribens meus Concanonicus S. Lauren Justin *Qui tentantur, inquit, qui aliquo dolore cruciantur, proponant sibi exemplum sponsi, & in speculo passionis ejus, quanta indignè ab indignis dignatus est pati, considerare nō desinant. Percipient sanè consolationem non minimam.*

42. Gratosum Accipitris Emblemata est, dum coturnicem, vel similem aliā volucrem, à se captam, unguibus sustinet; cum lemma. **NON SIBI, SED DOMINO.** Id ipsum Dei servi assolent, qui novam semper & novā proficiendi materiè investigant, non quidem ut exinde propriis commodis aliquid accrescat, sed ut animas cœlo lucrentur, Dei quæ gloriam amplifimè promoveant. S. P. Aug. in illud Psal. *Propter fratres meos & proximos meos loquebat pacem de te, ait, Ego loquebar pacē de te, sed quare? propter fratres meos & proximos meos, nō propter honorē meum, nō propter pecuniam meam, nō propter vitam meam, sed loquebar pacem de te propter fratres meos, & propinquos meos, propter domum Domini Dei nostri quæ sibi bona tibi. Non propter me quæ sibi bona tibi; nam non tibi quærerem, sed mihi; idèo nec ego haberem, quia non tibi quærerem, sed propter domum Domini Dei mei,*

Y 2 pre-

S. Augustin 16 Conf. 10

Mundi felicitas quietem tollit Orig hom. 16 super Levit.

Mens generosa.

Contemptus mundi S. Chrysof. in epist. ad Hebr serm. 25. Tass nella Gerus Liberata Canto 29. st. c. 31.

S. Carolus.

Crucifixus est solamen afflictis. Laur. Iust. de Casto Conub c. 6.

Servus Dei.

S. Augustin. in Psal. 111. 8

propter Ecclesiam, propter Sanctos, ut ascendant &c.
 S. Thomas 43 Aresius S Thomam Apostolum, recentibus
 Apost. Servatoris sui vulneribus conspectis, ad sanctam fidē
 revocatum, Accipitris Emblemate repræsentat, qui
 cor sibi ab arcupe propositū intuens, mox ad illius pu-
 gnū revertitur, Epigraphen addidit. REDIBIT AD
 Christi DOMINUM. Saxēū ac plusquā belluinū sit hominis
 vulnera. pectus, qui Christi vulneribus seriō consideratis, ad
 S. Augustin. Deum non revertitur. S. August. *Quare, inquit, Do-*
 serm. 147. *minus cum suorum vulnerum cicatricibus resurrexit?*
 do Temp. c. 2. *Quid ad hoc dicimus, nisi quia & hoc potestatis fuit, nō*
necessitatis? sic resurgere voluit, sic voluit quibusdam
dubitantibus exhibere in illā carne cicatrices vulneris,
ut sanaret vulnus incredulitatis. Eodem argumento
 D. Marinus singularem illum Christi affectum exprimi-
 3 p. della Lira mit, dum purpureum suum sanguinem in circumci-
 sione copiosē effudit, ut intuentem mundum ad se
 pertraheret. ipsummet audi canentem.

Qual hor Falco predace, o regia angella
Vola, s' invola à la maestra mano,
Mostra il cibo sanguigno, e da lontano
Al pugno usato il Cacciator l'appella.
Usa ben egli ancor simile ingegno
L'eterno Verbo in sua mirabil arte,
Dandone di salute e un breve pegno:
Che quel sangue che scarso oggi comparte,
Esca è, che chiama i fuggitivi al segno,
Merce, che del gran prezzo è poca parte.

Obedien- 44. Accipiter oculos in nutrimentum suum defixos
 tia. S. Fran- habet; avolaturas, ut primū ille vel unico nutu sig-
 Xav. num dederit. Lemma. AD NUTRIMENTUM. Singularem
 S. Bernard. S. Francisci Xaverii obedientiam hæc imago significa-
 de precepto & dispensat. bat, qui ad quemvis Superioris sui nutum remotissimas
 terras adire, paratus stabat. S. Bernard. *Verus obe-*
 diens, inquit, *mandatum non procrastinat, sed statim*
 parat. *ures auditui, linguam voci, pedes itineri, manus*
 operi, & se totam inius colligit, ut mandatum peragat
 imperantis. Plautus,

- - - Pater adsum,
Impera quod vis: neq; tibi ero in mora, neq; latebrosè
me ab tuo
Conspicū occultabo.

Genes. 12 De Patriarchā Abrahamo affirmat Moses, quod vix
 Hug. Card. auditā Dei voce, *Egrederere de terrā tuā, & ae cogna-*
 in hunc loc. *tione tuā, protinūs egressus est Abraham, sicut praece-*
perat ei Dominus. In hunc locum Hugo Cardinali:
Non expectat diem, sed STATIM mandatum Domini
satagit adimplere. De duobus germanis fratribus
 Petro & Andrea, uti & de aliis duobus Jacobo & Jo-
 Mat. 4. 19. anne, S. Matthæus testatur, quod auditā invocantis
 Christi voce, *Venite post me*, omni possibili celeritate,
 continuo relictiis rebus secuti sunt eum. Ubi attoni-
 tus exclamat S. Greg. *Nulla adhuc eum fecisse mira-*
 cula viderant, nihil ab eo de premio aeternae retribu-
 tionis audierant, & tamen AD UNUM Domini
 PRÆCEPTUM secuti sunt eum. Id ipsum de Apo-
 stolo Thomā, ex infidelitate suā rediivo, affirmat Metaphra-
 stas. *Protinūs, nullā dilatione usus est, nec cuncta-*
tionē, nec tardavit ad vocatōnem; sed adeo celeriter
fuit mutatus & vincētis verā voce vocantis, ut DICTO
CITUS ostenderet obedientiam.

S. Greg. hom. 3. in Evang. 45. S. P. Augustinus observatum habet, Accipitrem,
 si panem comederet, quantumtocius mori. Unde Alcibiades
 Lucarinus accipitrem, è comesto pane exanimem, hoc
 lemma notavit. AT HOMINI VITAM. SS. Eucharistia panem
 hæc imago significat, qui iustis vitam, sceleratis verò
 mortem ac supplicia affert. *Qui enim manducat & bibit*
 indigne, iudicium sibi manducat & bibit. S. Laurent Justini. *Malus namq;*
 bonum manucando, male facit, non quia malum sit
 manducare bonum, sed quia malum est, bonum non

S. Augustin. de mor. Manich. l. 2. c. 8. relatus in Horo Janis. l. 2. c. 4. SS. Eucharistia. 1. Cor. 11. 29. S. Laur. Insi de Casto Con. m. b. c. 24.

manducare bene. Res quidem sancta, sicut iustis in adiutorium, ita iniustis & peccatoribus vertitur in iudicium. Solis lumen sanis oculis delectabile est, agris vero odiosum: corpus Dominicum innocentibus salutaris medicamentum est, sceleratis autem animam mors.

46. P. Henricus Engelgrave ad eandem accipitris naturam reflectens, quod nimirum pane manducato, mortem subeat, epigraphen addidit. HUIUS PANIS SOLET ESSE VENENO. Mens Emblematis est, panem Eucharisticum conscientis sceleratis factalem esse. Dilucidè S. Ecclesia, *Sumunt boni, sumunt mali; sorte tamen inaequali, vita vel interitus* S. Chryf. *Sicut corporalis cibus, cum ventrem invenerit ad ver-*
 sis humoribus occupatum, amplius ladit, magis nocet, & nullum præstat auxilium; ita & iste spiritalis cibus, si aliquem reperit malignitate pollutum, magis eum perdet, non suā naturā, sed accipientis vitio.

47. Accipiter generoso spiritu robustas tantum ac grandiores volucres venatur, minoribus contemp- tim relictis. P. Borfatus Emblematis subscipit. NON INFERIORES. Ita magnanimum militis pecc. s cum triviali quovis milite confligere dedignatur, suoque robori validiores duntaxat hostes præ-
 figit. Inter hos, si Tasso habeatur fides, excellere Argantes, Godefridus, Tancredus, Rinaldus, & alii. Cateram verus Christianus quovis inimicos generoso animo spernit, nec dignatur injurias sibi ulcisci. Præclare Seneca. *Si magnanimus fueris, nun-*
quam iudicabis tibi contumeliam fieri. De inimico di-
ces, non nocuit mihi, sed animum nocendi habuit, &
quem illum in potestate tuā videris, vindictam puta-
bis, non vindicare potuisse. Scito enim magnum & ho-
num esse vitæ genus, ignoscere.

48. Invictum ac imperterritum hominis animum accipiter repræsentat, dum pedes vinculis constrictos habet; addito lemniate. VINCIUNT NON VINCUNT. Et si enim funiculi illi pedes stringere, ac libertatem auferre queant, vincere tamen, & animi generositatem cripere non possunt. Aeneas Sylvius refert, cum Albertus, Marchio Brandenburgicus Ludovicum Bojorum Ducem, St. phani filium, captivum detineret, variaque ab eo postulare; Ludovicus constanti animo singula denegavit: indignatus Albertus, eum, n. pctitis aquiesceret, hominem sibi fore capitalem dixit; cui nihil territus Ludovicus respondit. *Que poteris ex me libero impetrare,*
eodem modo ex capto petito. Si quid amplius voles, cor-
pus meum in tua potestate, animum mihi, non tibi, ob-
noxium invenies. Porro sancti Martyres, tameti-
catenis ac compedibus ligati, animum tamen serva-
runt ita integrum liberumque, ut tyrannum insultare,
sanctam fidem defendere, ac infirmem inter tormenta
victoriam referre potuerint. Nolite putare, inquit
Magnus Augustinus, quia verè in miseria fuerunt: fi-
deles, cum in catenā ambulaverunt. Latius fuit carcer
fideliibus, leves fuerunt catene confidentibus. Habebant
gaudia in castità, qui Christum predicabant inter
sermentia.

49. Accipiter volans ac fugitivus, emblematis loco virgulam infra se habet, duabus expl. cati alis, & totidem tintinnabilis instructam; cum lemniate. IN-DARNO LO RICHIAMO. id est. INCASSUM REVOcare CONANTUR. Ita cor ac cogitationes humanæ suis vanitatibus nonnunquam adeo perditè inhiant, ut quæcunq; adhibita diligentia ab iis retrahi nequeant. Certè S. Bern. affectus nostros ita esse fugaces ac revocatu difficiles affirmat, ut dicere nō abhorreat, *Facilius atomos m. di possim di-*
numerare, quam motus cordis mei, nisi animum ac
volatilium velocitas meis motibus equiparari nō potest.
 Nec aliter Præfulum Gemma Augustinus super illud

Eucha- stia ma- nocet. In Missa r. poris Ch. S. Chryf. hom. 5. i. Marc.

Gener- tas. Tass. in Inf. Liber

Viudic. Seneca la. Virtus.

Animu- impert- ritus.

Aen. Syl. Comment. reb. gest. Phonj.

SS. Mar- res.

S. Aug. i. psal. 95.

Cogita- tiones gaces. S. Bern. Interiori. mo rap. 6.

S. Aug. in Sacre 95.

Sacrae Paginae. *Invenit servus tuus cor suum, ut oraret*
 te. &c. ait, *Invenire se dixit David cor suum, quasi sole-*
ret ab eo fugere, & ille sequi quasi fugitivum, & non pos-
se comprehendere, & clamare ad Dominum, quoniam
cor meum dereliquit me.

50. Religiosus, sacrum Ordinem professus, veram
 libertatem nullibi certiùs; nisi votorum vinculis con-
 strictus, assequitur: haud secus ac compedes; accipi-
 tris pedibus innexi, penitus nihil impediunt, quin
 libero volatu versus caelum excurrat. Unde lemma. IN
 VINCULIS liber. De Virginibus id affirmans Ter-
 tullianus, *Tantò magis libera;* inquit, *quantom Christi so-*
lius ancille. Idem Emblemata etiam Sanctis Martyri-
 bus congruit, qui pro Christo inter carceres constri-
 cti, libero volatu ex iis ad caelestem gloriam sublevan-
 tur. *Opedes feliciter vincti,* Exclamat S. Cyprian. *qui*
stinere salvari ad Paradisum diriguntur! O pedes ad
praesens in saeculo ligati, ut sint semper in calis apud Deum
liberi. Huc non incommo dum fore censui Rhythumum
 illum, quem animi causâ eo artificio composui, ut si-
 mul & totus Latinus, & totus Italicus, Patrem quem-
 dam Augustinianum, cingulum suum apostrophes
 more alloquentem, intròduceret.

Fascia carâ & amata;
Pretiosa catena;
Pompa sacra, non pœna,
Quando regnare intendo
In patria beatâ;
IN SERVITUTE LIBERA
Per te volo, & ascendo.

51. Hominem sanguinarium ac Martialem accipi-
 ter repræsentat; cum lemmate. SEMPER IN AR-
 MIS. Tam lemma, quam Emblemata Ovidius fug-
 gerens canit.

Odimus accipitrem, quia vivit semper in armis
 Diabolus, instar prædatrix feræ, semper in armis ex-
 cubat, *Quærens quem devoret;* ibi præsertim; quandò
 viam mandatorum Dei currere, & ad caelum eniti cu-
 pimus. S. P. Augustinus. *Fortes milites Christi,* inquit,
dum arma sacramentorum sumitis, pugnam adversus
diabolum indicitis; dum ejus operibus renunciatis, vehe-
mentius vos ejus furias provocatis.

52. Accipiter, aviculas adortus, lemmatis loco à
 D. Emanuele Thesauro Abbate aphorismum illum
 politicum accepit. LENTE CONSULE, FESTI-
 NANTER EXEQUERE. Eadem Agapyti ad Ju-
 stinianum Imperatorem præceptio est; *CONSUL-*
TÀ, quæ agenda sunt, CUNCTANTER; EXEQUE-
RE autem, quæ decreveris, MATURE. Et Leo Imper-
 ator. *Deliberatardè, nisi aliqua ne. esstas, celeritatem*
requirit, ubi consulueris, si nullum impedimentum sit,
maturè facito.

53. Accipiter, obvias quasvis aves insectis unguibus
 rostroque impetere solitus, avibus omnibus habetur
 odio. Emblematis subscribes. ODIUM, SÆVAQUE
 BELLA PARIT. Verbis ex Ovidio mutuatis.

Odimus accipitrem, quia vivit semper in armis;
Asperitas odium sævaque bella parit.

Hinc discas, assiduâ Superiorum asperitate non mô-
 dô nihil profici, sed potiùs acerrimam subditorum in-
 dignationem & odium in ipsos concitari. Pulchrè
 meus Concanonicus S. Prosper. *Leniter castigatus, ex-*
hibet reverentiam castiganti; asperitate autem nimia in-
crepationis offensus, nec increpationem recipit, nec salu-
tem. Et Seneca. *Objurgationi semper aliquid blandè*
commisce: facilius penetrant verba, quæ mollia vadunt,
quam quæ aspera.

ALAUDA. Cap. III.

34. **A**Lauda, in aëra evolans & cantillans, à D. Ca-
 rolo Bosto epigraphen recepit. AD AR-
 Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I

DUA GAUDENS. Serenissimum Parmensium
 Duceim, Ranucium Farnesium, hoc Emblemata specta-
 bat; qui in expeditione classicâ adversus Algyram,
 pauculo illi equitum numero accenseri voluit, qui es-
 fringendo propugnaculo destinati erant: idque nego-
 tium, arduum sanè, nec sine præsentissimo discrimine
 adeundum, tantâ celsissimi animi sui voluptate est exe-
 cutus, ut postea sanctè affirmâret, nihil unquam in vitâ
 sibi jucundius accidisse: nimirum Alaudam est imita-
 tus Farnesius, quæ sola inter omnes volucres, dum in
 sublime evolat, cantillare consuevit. Porrò hoc Em-
 blemata illam animi alacritatem describere licet; quâ
 Verbum Divinum in humanâ carne ad acerbissimam
 passionis ac mortis suæ scenam properavit. Nam hym-
 no dicto, seu, juxta contextum græcum, *hymnus antes,*
 quod idem est, ac *hymno cantato, exierunt in montem o-*
livet. Victor Antiochenus. *Ante passionem,* inquit,
laudat, gravesque Deo depromit, per hoc ostendens, se ultro,
libenterq; pati. Tum nos quoque hoc exemplo admonens, ut
adversa jigna, quæ nonnunquam sese offerunt, grato pa-
tientique animo perferamus.

55. Suavi quidem gutture alauda cantillat; has ta-
 men vocis suæ grâtiâs non nisi sereno ac ridente cælo
 emittit: ubi vero pluvia, aliæque aëris intemperies
 ingruunt, altum tenet silentium. Unde lemma. COE-
 LO CANORA SERENO. & SUB PLUVIO SI-
 LET. Adulatoris hi mores sunt, qui, dum fortuna fa-
 vet, suavissimas voces ac mella merissima Mecenati
 suo fundit; at tum fors beator terga vertit, caelumque
 turbas minatur ac nubila, mox hæsitare lingua, ac
 penitus obmutescere incipit. *Non sunt fideles in amicitia,*
 inquit S. Hieron. *quos munus, non gratia copular,*
nam cito deserunt, nisi semper acceperunt. Dilectio enim,
quæ muneri glutinatur, eodem suspensio dissolvitur. De
 Alaudæ cantu meus Concanonicus, D. Salvator
 Carducius, hoc distichon ponit.

Audem ut cælo sit Alauda canora sereno;
Sic quoque blandiloquus Rege jocante canit.

De ejusdem verò inter nubila silentio hos Jambos sub-
 jicit.

Sub cælo Alauda nubilo, elinguis silet;
Tonante rege blandus horret Auribus.

56. Petrus Bercor. observatum habet, Alaudam
 dum in terrâ moratur, nihil unquam suavioris vocis
 edere; ubi vero in aëra evolaverit, mox in amœnissi-
 mos cantus crumpere. Lemma. MODULATUR E-
 LATA. Vcl ipsius Alaudæ ore. CONCINO, DUM
 ELEVOR. Anima, terrenorum affectuum luto im-
 mersa, ad laudis Divinæ harmoniam penitus inepta est:
 at verò è terrâ sublimior, digna est, quæ Angelis asto-
 cietur, laudeseq; Numinis æternum canat. Certè mu-
 lier Chanaanæ gentilium terras vix egressa, ad Deum o-
 randum quantocius se composuit. *A sinibus illis egressa,*
clamavit dicens, miserere mei Domine. In hunc locum S.
 Hieron. *In de novit vocare filium David, quia jam egres-*
sa fuerat de sinibus suis &c.

57. P. Lauren. Borfatus etiam hanc inter Alaudæ
 proprietates observat, quod, quantò excelliore vola-
 tu è terrâ in aëra fertur, tantò cantilenas efformet
 suaviores. Unde lemma. QUO ALTIUS, EOSUA-
 VIUS. Gratum hominis animum hic typus adum-
 brat, qui encomiis tantò majoribus Mecenatem su-
 um prosequitur, quò sublimiorem gradum ejus bene-
 ficio concendit. Animam etiam justam hæc imago
 concernit, quæ, quantò in perfectione sublimior
 fuerit, tantò edit voces in Dei & Angelorum auribus
 amœniores. Nam, Magno Augustino teste, *Oratio-*
nis pura magna est virtus, & velut fidelis nuntius man-
datum peragit, & penetrat, quò caro non
pervenit.

Animus
generosus.

Christus
patiens.

Matt. 20. 30.

Vict. Anti-
och. relatus
Glossa super
Marc. 14. 26.

Adulator.

S. I. l. 3. de
Samm. bon.

Bercor. in Re-
duct. Moral.

Separatio
à mundo
disponit
ad Deum

Matt. 15. 22.
S. Hieron. in
hunc loc.

Gratitudo

Animaju-
sta.

Oratio.

S. Aug. in
Ps. 65.

ALCYON.

Cap. IV.

58. **A**vis hæc maritima nidum suum rigente hyeme in oceano construit; naturæ tamen privilegio ad eum eximio, ut alcyone ovis incubante, ventorum fremitus subsidant, fluctuum tumultus conquiescant, & quies undique placidissima exoritur. Unde D. Carolus Bossius Emblematis loco duas Alcedines, marem & famellam, in tranquillo pelago intra nidum depinxit, cum lemmate. **CERTA QUIES.** quæ imagine Carolus Bossius auspiciatum supremi in Castellâ Equitum Magistri, ejusque Serenissimæ conjugis, Ducissæ de Feras, in Italiam adventum significabat; Ex illorum enim illustrissimo adventu ac præsentia, in Italiâ, veluti in nido, stabiliendâ, omnem Reipublicæ quietem ac perennem tranquillitatem est ominatus. Verius tamen de Dei ac B. V. M. præsentia id intellexeris, cujus beneficio, omnes mentis humane fluctus, detumescunt, & in eorum vicem interior tranquillitas forte beatissimâ sufficitur. Nam, quod Magnus Augustinus testatur, *Tempus lætitiæ, quietis, & felicitatis non venit de meritis nostris, sed de gratiâ Salvatoris.*

Præsentia Magnatis.

Præsentia Dei & Mariæ.

S. Aug. serm. 151. de Temp. c. 1.

Mariæ V. proteclio.

S. Bernard. in serm.

Cercus de Assumpt. M. V.

Residentia Superiorum. Plin. in a. negr. Trajan.

Providentia.

Senec. de 4. Virtut.

Ovidius.

59. Alcyon, nido suo propè maris litus incubans, epigraphen tenet. **OMNIA TUTA.** Certè Maria Virgo, intra animi nostri præcordia, veluti in nido, recepta, omnes pelagi terreni fluctus frangit, ac quietem præstat placidissimam. S. Bernard. ad Deiparam conversus, *Ex hoc, inquit, beatam te dicent omnes generationes, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam tribuisti. In te enim Angeli lætitiæ, justis gratiam, peccatores veniam invenunt in æternum. Merito in te respiciunt oculi omnis creatura, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis, quidquid creavit, re-creavit.* Scitè Aloysius Cerchiarus.

*Seu Boreas tumidis in littora sævat undis;
Seu Notus elatus sidera pulset aquis.
Alcedo in scopulo nidum si collocet, omnis
Ponit in expletas æquoris unda minas.
Fluctuet inremam bellorum turbine mundus,
Sanguinis & calidas æstuet inter aquas:
Exprimit Alcyonem Virgo reddiviva, salutem
Nuntiat illa salo, nuntiat ista solo.*

60. Alcedinis præsentia summam pelago tranquillitatem tribuit; cum lemmate. **EX ASPECTU TRANQUILLITAS.** Ita Principis vel Superioris præsentia omnes è civitate, Republicâ, aut familiâ tumultus ac dissidia propulsat. Plinius. *Est veri Principis, atque etiam consulis, reconciliare amulas civitates tumentesque populos, non imperio magis, quam ratione comperere, intercedere iniquitatibus magistratum, infædumque reddere, quidquid fieri non oportuerit.*

61. Et si videatur à veritate alienum, Alcyonem inter dimidæ hyemis rigores, longè à littore, loco oceani injuriis omnium maximè infestato, sua ova parere; id tamen certum est, quod avicula illa insignem prudentiam à naturâ congenitam habeat. Ut ad eum promeritis suis hanc epigraphen à nomine receperit. **AGNOSCIT TEMPUS.** Hæc Alcyonis virtus, si qua alia, in humanis negotiis cum primis tenenda est; malè enim disponitur, quidquid improvidè disponitur. Seneca. *Si prudens est animus tuus, tribus temporibus dispensetur, præsentia ordina, futura prævide, præterita recordare; nam qui nil de præteritis cogitat, vitam perdit: qui nihil de futuro præmeditatur, in omnia incautus incidit.* Ovidio asserente.

*Temporibus medicina valet, data tempore profunt,
Et data non apto tempore vina nocent.
Quin etiam accedas vitia, irritesque vetando,
Temporibus sui non aggrediare suis.*

62. Alcyon nidum suum è materiâ ad eum firmâ ac

tenaci fabricatur; ut non nisi difficillimè perfringi possit; imò, quod maximè mireris, in illo construendo tantum artificii impendit, ut per maris procellas longissimè jactatum, nulla unquam aqua guttula, vel res alia quæcunque penetret. Arcesius hæc icone intemperatum Virginis Mariæ uterum significans, epigraphen subdidit. **NON ERIT, QUI APERIAT.** S. Athanasius. *Virginale illud claustrum, inquit, in quo Divinus thesaurus repositus fuit, omni ex parte purum, atque impollutum permansit.* Et S. Joannes Chrysostomus. *In tuo conceptu, in tuo partu crevit pudor, aucta est castitas, & integritas roborata.* Et paulo post, *qui ingreditur, & egreditur, & introitus sui & exitus nulla vestigia relinquit, Divinus habitator est, non humanus.*

63. Mulier ad Venerem sollicitata, non tamen perfructuosa; Alcyonis nidum imitatur, qui in mari fluctuans, epigraphen tenet. **AGGREDITUR, NON INGREDITUR.** S. Gregorius Papa affirmat, non alia adversus Christum in deserto fuisse tentamenta, nisi quod, interiore Servatoris animo penitus intacto, solam ipsius exteriorem superficiem lit adortus. *Tentari per suggestionem potuit, sed ejus mentem peccati delectatio non momordit.* Atque ideo omnis diabolica illa tentatio foris non intus fuit. Eadem planè ratione vaferimus demon Mariam Virginem nullâ unquam labe aspergere potuit. Quare S. Hieronymus illud Virginis elogium considerans, *Hortus conclusus, fons signatus,* eruditè observat, Deiparam horto concluso ac fonti sigillato appositè comparari, utpote *Ad quam nulli potuerunt doli irrumperere, nec prevaluit fraus inimici, sed permansit sancta mente & corpore, multis donorum privilegii sublimat.*

64. Ajunt, Alcyonis famellam nunquam à si. o conforse dissociari. Hanc proinde vinculi conjugalis imaginem interpretatur Bargalius; addito lemmate. **NUNQUAM A LATERE,** subintellige, *recidit.* Genuina hæc amici veri, Providentiæ Divinæ, & Angeli tutelaris idea est. O homines, exclamat Epictetus, *scitote diligenti & præstanti cuidam custodi unumquemque nostrum esse commissos. Cum igitur fores adduxeritis, & tenebras intus feceritis, memento te nunquam dicere, quod soli sitis. Non enim estis soli, sed Deus intus est, & vester Angelus intus.*

65. Alcyon famella, seniorem Alcyonem dirigere solita, ab Alcibiade Lucarino epigraphen cepit. **ASISTENS, NUNQUAM DESISTENS.** Nimirum verus amicus est, qui, quantumvis fortuna mutet, ab amicitia tamen se dimoveri nunquam patitur: nam Lipsio teste, *Amicitia, quæ desinere potest, nunquam vera fuit.* Eodem emblemate societas conjugal, nunquam rumpenda, significatur. De hæc Horatius.

*Feliciter, & amplius,
Quæ irrupta tenet copula: nec malis
Divulsus querimonius,
Suprema citius solvet amor die.*

66. Dominicus Gambertus symboli loco Alcyonem expressit, quæ hyemis tempore inter maris procellas nido suo tranquillè incubans, epigraphen è Tibullo mutuam sustinet. **NEQUICQUAM TERREORÆSTU.** Magnanimam Belliducem hæc imago representabat, cui pectus erat ita imperterritum, ut medios hostium cuneos ingressus, non tantum nihil timeret, sed serenâ quiete, plurimâque felicitate perfrueretur. Porro homo in Deo suo, veluti in nido firmissimo positus, nullos savientis mundi fluctus pertimescit. *Quid times hominem, homo in sinu Dei positus: tu de illius sinu noti cadere, quidquid ibi passus fueris, ad salutem valebit, non ad perniciem.* Itæ S. P. Augustinus.

67. Sanctus Ambrosius de Alcyone scribit; *Omnes cadunt ventorum procella, flatusque aurarum quies-*

Mariæ virginis. S. Athanasius de Mariæ Ioseph. S. Chryso.

Mulier frustra licitata Christi tentata. S. Greg. P. hom. 16 in Evang.

Maria intacta

S. Hier. de Assumpt.

Cant. 4. 1.

Conjugalis affectus.

Amicus verus.

Providentiæ Dei.

Angeli Custos.

Epict. ad Lips. 1. 1. Physiolog. diff. 16.

Amicus verus.

Conjugalis affectus.

Lips. Cent. singul. ai.

Germ. ep. Horat. l. 1 Ode 15.

Tibull. 1. Eleg. 5.

Animus imperte

ritus.

Justus timet.

S. Aug. de Verb. Doi

S. Ambros. Hexam. c. 1

tunt, ac placidum ventis stat mari, donec ova foverit Alcyon sua. Unde Lucretius Borsatus Alcyonem depinxit, quæ ovis suis in nido incubabat, cum lem-mate. SILENTIBUS AUSTRIS. Ita planè virtutum nostrarum fetus ibi demum mature-scunt, quando validi importunarum passionum, vi-tiorumque venti subsidunt. S. P. Augustinus, *Esto, inquit, tranquillus, & intelliges; nam perturbaris, & obscuras tibi lucem: radiare tibi vult Deus; noli tibi facere nubilum de perturbatione.* Eodem Em-blemate innuitur, scientias non nisi pacis tempore, & in animo, à turbis ac passionibus remoto, vigere posse.

68. Carolus Rancatus Symboli loco geminam Alcyonem depingi fecit, quæ supra oceanum colloca-ta, nautis indubiam future tranquillitatis quietem portendit: lemma è Virgilio subjunxit. **ÆQUORA TUTA SILENT,**

*Hinc atque hinc vaste rupes, geminæque minantur
Ad cælum scopuli, quorum sub vertice latè
Æquora tuta silent.*

Alludebat Rancatus ad Unionem ac pacem illam univei salem, in maritimâ S. Joannis Lucentis Insulâ, à duobus celeberrimis Heroibus, D. Julio Maz-zarino Cardinale, & Aloysio de Aro, inter duos Hispaniarum & Gallia Reges Anno 1659. erectam, stabilitamque. Porro Christus, hunc mundum ob-ambulans, & hominibus inter sese, & cum Deo pacem attulit felicissimam, simulque omnes hostium infernalium motus compescuit. Nam, Deo placuit per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per san-guinem crucis ejus, sive ea que in terris, sive qua in cælis sunt. Unde ipsemet Christus. *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis.* S. Augustinus, *si queris, inquit, ubi sit pax, aperi oculos ad vitam civitatem, qua non potest abscondi. supra montem constituta. Ipse Christus est pax nostra, qui fecit utraque unum; non Donatus, qui fecit de uno duo.*

69. Alcyon in mari tranquillo pariens, epigraphen à P. Jacobo Masenio accepit. **PARET PARIEN-TIBUS ÆQUOR.** Ita pariente Mariâ Virgine, pax ubique summa fuit, totusque terrarum orbis conquivit. De Christo enim recens nato canit Pfalter Regius. *Factus est in pace locus eius.* Unde etiam vocatur Princeps pacis. S. Angeli eodem tempo-re pacem hominibus prænuñtiarunt felicissimam, & tot seculis expectatam, *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus.* Audi S. Augustinum. *In utero Virginali spiritalis nuptiæ celebrata sunt, Deus conjun-ctus est carni, & caro adhaesit Deo, hunc procedens ut spon-sus de thalamo, ad cujus nuptias commota universa exul-tare visa est creatura. Namque Angelorum chorus ex his nuptiis pacem designat hominibus bona voluntatis; quia qui erat Dei Filius, factus est hominis filius.* Concin-nè P. Masenius.

*Incubat Halcyone tranquillæ aquora nidis,
Et pariens stratis pace fovetur aquis.
Partum Virgo tuum sensit tranquillior orbis:
Nec locus est bellis, pax ubi nata fuit.*

70. Petrus P. Abbè Symboli loco Alcyonem expref-sit, quæ supra mare in nido recumbens, omnem ab illo tempestatem fugat; addito lem-mate. **PACEM AFFLRT UINDIS.** Vel, ut P. Sebastiano à Matre Dei, Carmelite Excalceato placet. **SILE-AT NUNC TURBIDUM.** Nativitatem Beatae Virginis hæc imago representabat, quæ pacem ac tranquillitatem auspiciatissimam mundo portendit: ut ad eò Virgo hæc à Matth. Philadelph. rectè co-gnominetur, *quæ tranquilla navigantium in hoc*

mundi pelago. Porro quisquis Mariam Virginem in corde suo receperit, is veram tam præsentis, quam aternæ vitæ securitatem sibi polliceri potest. Ad eò enim gratiarum fecunda est Maria, ut, Mellifluo Bernardo teste, *de plenitudine ejus accipiant universi; captivus redemptionem, aeger curationem, tristis conso-lationem, justus gratiam, Angelus lætitiæ, tota deni-que Trinitas gloriam.* Cæterum Christo in hujus mundi pelagus nato, summa hominibus exorta est quies, & vitæ aternæ securitas; quippe qui (verba sunt S. Bernardi) *adhoc ipsum venit in mundum, ut ha-bitans in hominibus, cum hominibus, pro hominibus, & tenebras nostras illuminaret, labores levaret, & pericula propulsaret.*

A N A S.

Cap. V.

71. **A Nas,** capite intra aquas submerso, epigra-phen à D. Arcsio accepit. **PROFUN-DA QUOQUE SCRUTATUR.** Ingenia hominum curiosa, ac speculationibus dedita hoc sym-bolum representat. Ad propositum Sanctus Lau-rentius Justinianus. *Factus est homo, ut cælestia conse-quatur, invisibilia concupiscat, & majora se querat; Impellitur igitur à natura, ut summum videre appetat bo-num. Inferiora ideo tanta cum aviditate perlustrat, ut si quod in illis summi boni vestigium est, percunctando re-periat*

72. Anas, ab aucupe instructa, alias complures ana-tes intra rete allicere solet. Unde lemma. **OFFI-CIOSA ALIIS, EXITIOSA SUIIS.** Ita omninò proditores, ut exteros foveant, suos præcipitant. Ex horum farinâ Apollonius, Samiorum Gubernator, miseris suos cives Philippo Regi excrucianos, ac minutim concidendos tradidit. Omnium tamen Primipilus, infamis Iscariotes, ut Judæorum gratiam aucuparetur, ipsammet Divinam innocentiam, Mag-istrum suum suavissimum, crudelibus illorum reitibus implicavit. Nam, ut ait S. Leo, *corpore tantum cum ce-nantibus recumbebat, mente autem Sacerdotum invi-diam, testium falsitatem, & furorem imperite plebis ar-mabat.* Vide sis in hanc rem aptissimum Alciati Epi-gramma, cujus titulus. *Dolus in suos.*

73. Lasciva mulier, blanditias simulare solita, incautos juvenes non tantum ad sanitatis, vitæ, & a-nimæ excidium præcipitat, sed insuper eos scelerum omnium mancipia efficit: haud secus atque Anas Meretrix, socias suas in carcerem & macellum allicit; cum lem-mate ex Alciati Emblematis desumpto. **SUB-RETIA DUCIT.** vel, **ALLICIT IN LA-QUEOS.** vel, **DUICIT AD INTERITUM.** Exem-ple sit scortum illud, quod, juvene in extremam per-niciem deturbato, in sacris Litteris falsè commemo-ratur his verbis. *Irretivit eum multis sermonibus, & blanditiis labiorum protraxit illum. Statim eam se-quitur quasi feros ductus ad victimam, & quasi agnus la-scivians, & ignorans, quod ad vincula scilicet trahatur.* Meritò exclamat S. Cyprianus. *Quantos leones do-muit una mulier, infirmitas delicata, que cum sit vilis & misera, de magnis effici prædam.* S. wolstanus Episcopus wigorinensis in Anglia, à nobili pulchra-que femina ad turpitudinem provocatus, facto cru-cis signo dixit, *fuge fomes lascivie, mortis filia, vas sa-*

Maria V. vitam af-fert. S. Bern. super missus est.

Christi nativitas.

S. Bern. de Advent. Dom. ser. 7.

Curiosus. S. Laur. Iust. l. de triumph. agom. c. 18.

Proditor.

Proditor Judas Iscariotes.

S. Leo serm. 7. de Passione Alciati. Em-blem. 50.

Meretrix.

Prov. 7. 26

S. Cyp. Tract. de singul. Cleric.

S. Virius in e-jus vita die 29. Januarii.

74. Anas eadem facilitate ex aquis se retribit, quâ iis immergitur. Lemma. **EMERGIT IM-MERSA.**

Ælian. l. 5. de Animal. c. 33.

MERSA. Æliani verba sunt. *Anates sapienter & merguntur & emergunt.* Animæ peccantis ac de novo peccantis hæc idea est, quæ sive inter libidinis undas sepulta; uti Magdalena; sive in infidelitatis cano voluntata; ut Thomas; inde tamè ad cæli ac gratiæ amœnitatem perfruendam emergit. De Apostolorum Principe scripsit S. Petrus Damianus. *Lachrymæ tribuunt; ut negator Apostolus non modo non pereat omnino post lapsum; sed ultro etiam ut super ceteros cælestis curiæ Senatores obtineat principatum.*

S. Pet. Dam. Opus. 13. c. 12.

Ælian. l. 6.

75. Æliano teste; Anas; ab aquilâ infestata; mox vicinis aquis, ceu unico extremi discriminis asylo, immergi solet. Unde lemma. HOSTEM SUBMERSA DECLINAT. Magdalena; jamjam infernalibus Harpyis destinata prædâ, cum sese intra profunda lachrymarum flumina altum submergeret, incolumis evasit. In hæc rem non congruè S. Petrus Damianus; *Lachrymantes oculi diabolum terrent &c.*

Magdalena pœnitens.

S. Pet. Dam. Opus. 13. c. 12.

76. Martialis de Anate ait; duo membra, nimirum cor & caput, in eâ præ ceteris sapida, & comedentibus astimanda esse.

Tota quidem proponatur; sed pectore tantum Et cervice sapit: cetera redde coco;

Prudentia cum fortitudine. Senec. Ep. 85.

Proinde epigraphen adde. CERVICE ET PECTORE SAPIT. Ita prorsus heroes potissimum acri intellectus judicio, & magnanimo pectore astimantur. Opportunè Seneca. *Fortitudo non est inconsulta temeritas, nec periculorum amior; nec formidabiliùm appetitio. Scientia est distinguendi; quid sit malum, & quid non sit; diligentiissima in tutela sui: fortitudo est; & eadem patientissimi malorum, quibus falsa species malorum est &c.*

Ebrius ac Prodigius.

Athen. l. 12. c. 16.

77. Memini, me parentem Anaten cum aliis parvulis anatibus compluribus, intra aquæ stagnum videre depictam; addito lemmate. ET NATAT, ET NATARE FACIT. Ita nimirum lurcones, parasiti, & ipsimet merâ bacchanalia vivunt, & suos filios aut commilitones assiduo madere vino, & jocis continuis disfluere faciunt. Si Athenæo fides, Sybaritarum unicuique penè & continuuam solamen erat, publicis ac opiparis conviviis accumbere. Quinimò, Æliano teste, Agrigentinarum luxus eò exercebat; ut de illorum lautitiis Plato asseveraret, *eos edificare, ac si victuri perpetuo forent; ita convivari, velut cras morituri.* De Domitiano Imperatore scribit Xiphilinus; *ingentes opes summâ prodigialitate ludis, atque spectaculis; & conviviis edendis dilapidavit.* Petrus Riarius Sabaudus in unicuique symposium viginti coronatorum millia expendit; eoque non conviva tantum, sed & extranei inebriabantur; *populo ex cibis spargebantur; qua de mensis auferrî contingebat.*

Ælianus.

Algosus l. 9. c. 1.

A N S E R.

Cap. VI.

Animus resolutus.

78. ANSER, si herbam carpere caperit, non acquiescit, nisi illâ vel radicibus evulsâ, vel damno aliquo sibi met illato. Unde lemma. DEFICIAM; AUT EFFICIAM. Animum resolutum, aut cœptis obstinatè inherentem hæc imago designat; qualem Spartani congenitum habuere, qui decreto adeò firmo adversus hostes concitabantur, ut vel eos acie devictus, vel se ipsos vitâ spoliatos vellent. Unde Mater quædam filio suo, ad bellum accincto, scutum tradidit, cum dicto. *aut cum hoc redi, aut in hoc.* Nam Tullio teste; ad

Cicero l. 1. de officis.

magnanimum pertinet, neque perturbationi animi, neque fortune succumbere. In hæc rem Saryrus:

Saryr. no. F. Atro. 2. scena. 6.

----- *Tu ci verrai*
Si me credesi de lasciarcî questo
Braccia &c.

79. Anser ad aliena, etiam propriæ speciei ova fovenda nunquam adduci potest. Unde Franciscus Lancus illum, ovis suis incubantem; hoc lemmate notavit. NON ALIENA. Innuebat videlicet, se suis duntaxat negotiis, sibi que soli velle attendere; alienis penitus relictis: damnum quippe non leve affert homini, si se ipso neglecto, oculos in alienas actiones defigat. *Desperati homines,* inquit Magnus Augustinius, *quanto minus intenti sunt in peccata sua, tanto curiosiores sunt in aliena. Quarunt enim non quid corrigant, sed quid mordeant: & cum se non possunt excusare, parati sunt alios accusare.* Ad rem Ovidius.

Attendi sibi.

S. Aug. ser. ex addit. Sirmond.

Ovid. l. 1. Ep. 1.

Navem agere ignarus n avis timet: abrotinum agro
Non audet, nisi qui didicit, dare; quod medicorum est;

Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.

80. Consiliarius suberbus ac pertinax; qui propriis duntaxat sententiis nixus; aliorum consilia reprobat, à D. Aresio Anseri; ovis suis incubanti, comparatur; cum lemmate. ALIENOS ABJICIT. Justus Lipsius. *Sententia sua tenaces, judicium omnia, & CONSILIA SPERNUNT ALIORUM.*

Consiliarius pernix.

Lips. Cons. 2. Epist. 4.

81. Anser inter pluvias, quamlibet copiosas, nec minimum maderieri solet. Unde sub cælo pluvio constitutus, epigraphen à Lucarino recepit. NEC MADIDAM REPERIES. Illius hæc imago est, qui frequentî litteratorum consuetudine usus; semper ab eorum scientiis jejunus recedit. Vel qui inter parvas occasiones constitutus; nihil unquam vitii contrahit. Vel denique, qui peccatorum cœno altum immersus; gratiæ Divinæ pluvias, cumulatè in ipsum effusas, obstinatè repellit. &c. De superbo corde ait S. Bernardus. *Elatum cor durum & expertum est pietatis, ignarum compunctionis, siccum ab omni rore gratis spiritalis.*

Ignorant indocili.

Innocentius inter varias occasiones.

Peccator gratiarum respues. S. Bern. l. 7. in Col.

82. Anseres, montem Taurum transituri, lapidem rostro comprimere solent, ut hæc ratione ad summum silentium coacti, Aquilis, Tauri inquilinis, non prodantur, earumque ungues effugiant. Emblematis loco subscripsit Joannes Horozeus. SILENTIUM VITAM. Vel, A SILENTIO VITAM. S. Ambrosius. *Quamplures, inquit, vidi loquendo peccatum incidisse, vix quemquam tacendo. Ideoque tacere nosse difficilius est, quam loqui. Scio loqui plerosque, cum tacere nesciant. Rarum est tacere quemquam, cum sibi loqui nil profit: sapientis est ergo, qui novit tacere.* Ovidius.

Silentium.

S. Ambrosius. 1. de C.

Ovid. 6. Met.

----- *Os mutum facti caret indice.*

Simonides solitus erat dicere.

----- *Pœnitet me fuisse locutum,*
Tacuisse nunquam.

Hanc gnominam Italico poemate ita explices.

D' hauer tacinto io non mi dolsi mai,
Ch' al ombra del silenzio io fui sicuro:
Spesso ben mi pentii perche parlai.

83. Franciscus Caraffa Cardinalis Anseri strepenti inscribi fecit. NOCET ESSE LOCUTUM. Anser enim, avis ceteroquin non ingrata, solâ voce multorum aures offendit, seque ipsum etiam obstrepero clamore suis prodit raptoribus: id, quod hominibus garrulis non rarò usvenire solet. Verissime

Loquax.

inè

neca de
or. oras.
em Ep. 16.

mè Seneca. *Loqui ignorabit, qui tacere nescit. Sapienti expedit, tacere pro se, quam loqui contra se.* Et *Nihil aequè proderit, quam quiescere, & minimum cum aliis loqui, & plurimum secum.*

oqui op-
ortunc.

84. Anser, capitolio insidens, illud stridore suo ab hostibus defendit. Lemma. **BENE LOQUITUR. QUÀ OPPORTUNE.** Pulchrè Valerius Episcopus. *Et loqui, & tacere perfectio. Est autem utriusque partis causa, verborum tenuisse mensuram. Aliquoties nimia taciturnitas stultitiæ adscribitur, sicut & verborum nimietas ad furorem refertur, secundum illud Sapientis: est tacens non habens sensum loquelæ, & est tacens sciens tempus apti temporis: de quare si nostri sententiam requiras arbitrii, jam malo, aliquid intacendo stultus, quam nimium loquendo iudicetur insanus.* Et S. Gregorius. *Sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum silentium eos, qui erudiri poterant, in errore relinquit.* Denique Glossa, *Sapientis, inquit, non solum quod loquitur, sed etiam opportunitatem loci, & temporis, & persona, quum loquitur, diligenter inquirere solet.*

al. Ep. in
rm.

Greg in
astoralis

less in Pro-
erb. 15.

85. Anser lauri penitus est impatiens. Lemma. **NIL M. HI CUM LAURO.** Ita sanè homo loquax & garrulus ad sapientiæ lauream percipiendam penitus est inhabilis. Salomone teste, *Vidisti hominem velocem ad loquendum? Stultitia magis speranda est, quam illius correctio.* Pythagoras interrogatus à quodam, quomodo inter sapientes discipulos computari possit; respondit, *Serva silentium, donec necessarium sit tibi loqui. Si nil dixeris, nisi quod bene fueris, si gesseris optima, & locutus fueris pauca. Nam silentium signum est sapientiæ, & loquacitas signum est stultitiæ.* Unde de hoc Pythagorico silentio differens Hugo Victorinus, ait. *Scholares nostri aut nolunt, aut nesciunt modum congruum (taceendi) in discendo servare: & idcirco multos stuentes, paucos sapientes invenimus.* Ceterum silentium, virtus est ad eò Religiosorum propria, ut garrulis nunquam liceat ad perfectionis laurum pervenire. Dilucidè Apostolus, *Si quis putat se religiosum esse, non refranans linguam suam, huius vana est religio.*

oquaci-
s expellit
sentiam
v. 20.
ihug in
præceptu

ag. in Di-
cal. l. 3.

silencium
Religiofo-
rum.

ob. 1. 26.

APVS. vide, *Hirundo.*

CAPUT VII.

mediocri-

ul. 10. 6.

extrema
anda.

1. raz. sat. 3.
Tigell.

mundana-
s piger

Divina.
Bernardus.

de mi
humana.

86. **H**irundines reperiuntur, quæ ob crura ac pedes nimium breves, *Apodes*, id est, *sine pedibus*, cognominantur. Hæc avium species nec progredi, nec pedibus niti valens, assiduo volatu per aëra remigare, aut immobilis in nido recumbere cogitur. Unde lemmatis loco hæc Plinii verba adjeci. **AUT PENDET, AUT JACET** seu, *aut volat, aut jacet.* Illos hæc imago concernit, qui sanctam mediocritatem abominati, aut omnia aut nihil volunt agere, sicque in extremis istis nunquam non impingunt. Horatius de Tigellio canit.
*Nihil aequale hominum fuit illi: sepe velut qui
Currebat fugiens hostem, per sepe velut qui
Funeris sacra ferret. Habebat sepe ducentos,
Sapè decem servos: modo Reges atque Tetrarchas,
Omnia magna loquens, modo sit mihi mensa tripes, &
Concha salis puri, & toga qua defendere frigus
Quamvis crassa queat.*
Nec abludes, si mundanos homines Apodes dixeris, quippe ad carnis ac mundi commoda volantes; ad virtutis verò & Dei obsequia languidissimè jacentes. Hanc miseriam deprolans S. Bernardus, *Mirum est, inquit, de te homo miser, quod ad mala sis totus promptus, ad bona autem totus durus, totus piger & c.*

87. Plinio teste, Apodes intra horridos saxorum scopulos nidulantur. Unde illarum uni inscribes. **IN PETRA NIDIFICAT.** Ita Maria Virgo, referente S. Hieronymo, Divinum Infantem suum intra petreæ concavitatem reclinavit. Anima quoque, Divinis contemplationibus dedita, nidum suum construit *in foraminibus petreæ, & in cavernâ maceræ*, id est, in sacris Christi, ad crucem pendentis, vulneribus: liquidem, ut Apostolus loquitur, *Petra erat Christus.* S. Gregorius, *Per foramina petreæ, inquit, vulnera manuum & pedum Christi in cruce pendentis libenter intellexerim, cavernam verò maceræ vulnus lateris, quod lanceâ factum est, eodem sensu dixerim.* Et bene *in foraminibus petreæ, & in caverna maceræ esse dicitur, quia cum in crucis recordatione patientiam Christi imitatur, dum ipsa vulnera propter exemplum ad memoriam reducit, quasi columba in foraminibus.*

Plin. l. 10.
c. 20.
Maria V.
pariens.
Contem-
plativus.
Cant. 2. 14.
1. Cor. 10. 4.
S. Greg. in
hunc loc.

88. Eodem Plinio authore, dum Nautæ è portu solvunt, & inter maris procellas errabundi fluctuant; Apodes, individua illorum sociæ, navim assiduo volatu comitantur. Unde lemma. **COMITANTUR ERRANTEM.** Vel. **NEC AB ERRANTE RECEDUNT.** Angeli custodis hæc est indoles, qui animæ fideli individuus astitit comes: Divino Psalte asserente. *Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Magna dignitas animarum, inquit S. Hieronymus, *ut unaquaque habeat ab ortu natiuitatis in custodia sui Angelum deputatum.* Ceterum etiam sanctæ inspirationes homini ubique præsentibus sunt, ut errantem ad salutis portum revocent.

Plin. l. 10. c. 20.
Angelus
custos.
Psal. 91.
S. Hieronym.
l. 3. in Matth.
Inspiratio-
nes sanctæ

A Q V I L A.

Cap. VIII.

89. **A**quila, pullos suos ad Solis lucem explorans, ab Approbatis Venetis epigraphen recepit. **PROBATOS FOVET.** Vel ut aliis placeat. **ET PROBAT, ET FOVET.** Bonus Princeps, seu perspicax Aquila, suos ministros exactè probet, illosque tantum approbet, foveatque, quos Majestati suæ non indignos experitur. *Semper enim fertur probare, quos genuit,* scribit de Aquila S. Ambrosius, *ne generis sui inter omnes aves quoddam regale fastidium degeneris partus deformitas decolorer.* In rem præsentem S. Chrysostomus, illud David testimonium expendens, *Oculi mei ad fideles terra, ut sedeant mecum; ambulans in via immaculatâ, hic mihi ministrabat,* Magnum hunc Regem, summet interpretem, his verbis loquentem introducit. *Tiles enim diligo ministros, qui ambulent in via immaculatâ, qui non ad dexteram declinent, neque ad sinistram, qui nullâ fraude perverterunt dogmata, viam concernentia Justitiæ & veritatis.*

Princeps
sagax.
S. Ambr. l. 3.
Hexam. c. 3.
S. Chrysost.
in Psal. 100. 6

90. Eadem Aquila, pullos ad solis obtutum probans, epigraphen sustinet. **SIC CREDE.** Vel, **CREDAM.** Principis prudentis hæc idea est, qui ad sublimiorem gradum promovendos, solerti experimento probat. Ita Theodoricus, Tolonicum inter ministros suos admissurus, inquitbat, *Ad relevandam florentissima ætatis nostræ sollicitudinem, visum est, te virum prudentissimum convenienter adhibere, quem constat, etiam domui avi nostri tractatibus jugiter & laudabiliter adhaesisse.* Et Rex Atalaricus, *De illo nefas est ambigi, qui meruit eligi iudicio principali.* Non enim quidquam aut odio decernimus, aut pellecti aliquâ gratificatione laudamus. Et Etio nostræ de meritis venit.

Princeps
sagax.
Cassiod. l. 8.
Ep. 9.
idem l. 9.
Variarum
Ep. 22.

91. Illustre est illud Aquilæ Emblemata, quæ priusquam pullos suos amare incipiat, illorum periculum ad solis conspectum facit; addito lemmate è Gallico in Italicum translato. BEN CONOSCERE, PRIMA D'AMARE. Id est, PRIUSQUAM AMES, EXPLORA. Præcepto hæc, in amicis eligendis fanissima, docet, animi tui affectus nemini debere concedi, nisi quos diuturno experimento habueris probatos. Sapienter Plutarchus. *Ut nummum exploras, num sit adulterius, priusquam eo sit opus: ita amicus ante usum probandus est.*

92. Aquila, suos pullos ad solem periclitata, ab Approbatæ Venetis inscriptionem accepit. DEGENERES LUX ARQUIT. Ita omnino hæretici, vultu à fidei Catholicæ luce retorto, soboles sese degeneres, ac tanto Christi nomine indignas probant. Unde S. Proclus. *Lippus oculus solare iubar in offensè non admittit: nec imbecilla mens fidei vestigium capit.* Et S. Joannes Chrysostomus. *Sancti, inquit, aquilis assimilantur, quia sicut filii aquilarum ad solem probantur, ut, siquidem recto aspectu intendere potuerint contra radios solis, intelligantur esse legitimi; si autem non potuerint, cognoscantur adulterini; ita & Filii Dei ad Christi justitiam comprobantur, si enim potuerint plano corde justitia verba suscipere, intelliguntur esse legitimi, si autem non potuerint, cognoscuntur de diabolo esse nati.*

93. Aquila pullos, ad solis radium exploratos, approbatosque, in nidum suum reponit; cum lemmate. LUCE PROBAVIT. Vel, ut P. Jacobo Masenio placet. EX LUCE GENUS. S. Thomam Aquinatem hoc Symbolo venerabere, cujus Divina volumina, ceu genuinos Aquilæ partus, ipseniet Sol æternus censoria sua sententiâ probavit, *Benè scripsisti de me, Thoma.* Cæterum, num è Dei, an verò è diaboli genere simus, haud obscurè è charitatis luce experiri licet. Unde monet S. P. Augustinus. *Ardeat igne charitatis, ut à demonibus vos discernatis.* P. Masenius de Fabio Chisio, postea Alexandro VII. Pontifice Maximo, canit.

*Credimus? an volucres etiam reverentia stirpis
Tangit, & antiqua nobilitatis honos?
Qui patiens Phæbi est ales Phæbeus habetur;
Degener, offenso qui fugit ore iubar.
Cælestis tua, Magne FABI, monstratur origo.
Qui colis has terras corpore, mente polium.*

94. Ea est aquilæ indoles, ut uno alterove tantum pullo ad educandum reservato, cæteros è nido rejiciat. Unde eidem, pullos aliquot præcipitanti, inscribes. EDUCAT UNUM. ita quoque, ut Monarchiæ integritati inviolata fervetur, uniduntaxat filio regnum committatur, necesse est. Dario Regi, dimidium Persiæ imperium offerenti, sapienter respondit Alexander Magnus. *Regnum duos non capit, sicut neque mundus duos soles.* Unde Poeta.

*Nulla fides regni sociis, omnisque potestas
Impatiens consortis erit.*

Prolixè hanc rem, veluti Politicæ basin, demonstrat Aristoteles *Non bonum est, inquit, multorum dominatus; unus Dominus esto; unus Rex.* Benè è Poëtis nonnemo.

*Multorum imperium multa est confusio semper,
Multi sunt damno Domini. Rex unicus esto.*

95. Aquilæ pullus Soli expositus, epigraphen tenet. PROBATUS PROBOR. Hanc alter justii, tamen inter Deo amicos munerentur, novis tamen novisque tentationum experimentis identidem probantur. S. Gregorius. *Vicum, inquit, uniuscujusque*

conversus, & inchoatio blanda permulcet, & aspera medietas probat, & plena post perfectio roborat. Certè Jobus, primùm à Deo laudatus & approbatus, paulò post inter acerbissimas calamitates iterum explorandus fuit. De hoc S. Gregorius. *Hæjus prius actio Deo attestante laudatur, & probari postmodum diabolo insidante permittitur, ut per tentamenta tribulationis ostenderet, quantum prius in tranquillitate profecisset.*

96. Quantum spes in Deo posita, & præsentia illius, jugementis nostræ oculo considerata, valeat; ex Aquilæ pullo conjicies, qui oculis in Solem defixis, epigraphen tenet, SIC VIVAM. Huic affine est illud Osæ effatum. *Vivemus in conspectu ejus.* Enimverò beata hæc præsentia omnem tam vitæ, quàm alterius cujusque felicitatis affluentiam uberrimè confert. *Impossibile est enim, aiebat Philo, deesse commodum aliquod, ubi Deus præsidet; solitus plena perfectæque bona largiri rebus omnibus.*

97. Princeps Gabriel Casarius suos filios, optimè educatos, moribusque fanissimis imbutos, Aquilæ emblemate repræsentavit, quæ pallis, adversus solem expositis, epigraphen ferebat; MEI NON DEGENERANT. Naturâ enim comparatum est, ut parentum ingenia & affectus in filiis potissimum reluceant. S. Petrus Damianus, *juxta conversationem parentum, inquit, sæpe proveniunt merita filiorum, ut & honestis progenitoribus proles honesta respondeat; & reproba reprobis in pravitate concurrat.* Eadem iconè pridem etiam usus est Carolus Emmanuel Sabaudia Dux; cum enim in defuncti Parentis solium succederet, se ipsum recens excluso pullo aquilino similem dixit; addito lemmate. NON DEGENERO.

98. Aquila, oculis in Solem defixis, epigraphen tenet. ASSUETIS DELECTOR. Tanta nimirum inveteratæ consuetudinis est virtus, ut eò semper inclinet, quò animi affectiones, sive bonæ, sive malæ, propendent Plato, *Magnum est, inquit, consuetudinis diurnæ, & jam receptæ in utramque partem momentum.*

99. Animum generosum ac imperterritum aquila, ad solis aspectum suspensa, repræsentat; cum lemmate. NON TERRET FULGOR. S. Joanni Evangelistæ hoc Symbolum est proprium; dum enim Seraphini vultum suum obvelant, oculosque in Divino splendore defixos sustinere nequeunt; uti S. Chrysostomus in illa Isaiæ verba animadvertit, *duabus velabant faciem ejus, Joannes eundem Deum, veluti aquila desideratissimum suum Planetam, irretito aspectu contemplatur.* Aquila, inquit Magnus Augustinus, *ipse est Joannes, sublimium prædicator, & lucis interna, atque externæ, fixis oculis contemplator*

100. Magnanimum Aquilæ pectus nec à copioso solis splendore absterretur, nec illius oculi ad immensum lumen unquam caligant. Unde lemma. NEC TITUBAT ACIES. S. Joannes Evangelistæ oculis aquilinis instructus videri poterat, quando Angelis, ad gloriosum Dei aspectum caligantibus, illa. ipse quietos & assiduos oculos in Deum defixit. S. Proculus, *Evangelistæ Joannes, inquit, Seraphinis ipsis inventus est sublimior, quando quidem corusco fulgore illi concussi facies velum suas. At hinc ex gratia spectans, tum generationem, tum substantiam expressit Divinam.* Et S. Rupertus Abbas. *Aquila rectè dicitur, qui Divinitatem illam, qua in calum homo Christus ascendere potuit, irreverberatis oculis altius contemplari meruit, & adhuc in carne postus, potuit in illum solem apertos oculos figere.*

Amicus probandus est.

Plutarch.

Hæretici.

S. Proclus in Epist. S. Chrysost. hom. in Matth.

S. Thom. Aquin.

Charitas.

S. Aug. serm. 87. de Divers.

Monarchia.

Arist. l. 4. Polit. c. 4. ex Homer. Iliad

Justi tentati.

S. Gregorius 24. Mor.

Jobus. S. Greg. l. 14 Moral. c. 1

Præsentia Dei.

Osæ 63.

Philo. l. de Agricultur. ante med.

Filius non degener

S. Pet. Dam. serm. 19.

Consuetudo.

Plato in Minoc.

S. Joanni Evangelistæ ita.

Isaiæ 6. 2

S. August. Tract. 30 in Ioan.

S. Joannes Evangelistæ

S. Proculus Orat. 1

S. Rupertus apud fidem Panegyri n. 11.

121. Mens, Divinis contemplationibus addicta, quò magis Divinam gloriam ac Majestatem confidetat, eò majore ardore indies in clarissimum illius splendorem abripitur: Id, quod ex Aquila symbolo constat, quæ foli affixa, Carolo Rancato authore epigraphen tenet. E QUANTO ILMIRO PIU', TANTO PIU' LUCE. Id est, AB INTUITU LUCIDIOR. Unde ad summum hoc bonum contemplandum hortatur Magnus Augustinus. *Si vos delectant bona ista, quæ appellantur bona, si vos delectant bona, quæ non sunt per se bona; (omnia enim mutabilia non sunt per se bona) qualis erit contemplatio incommutabilis boni, æterni, semper eodem modo manentis? quandoquidem ista, quæ dicuntur bona, nullo pacto nos delectarent, nisi essent bona; nec alio pacto essent bona, nisi ab illo essent, qui simpliciter bonus est.* Cæterum lemma illud Italicum è Petrarchæ poematis desumpti.

*Qui via' io nostra gente hauer per Duce
Varrone il terzo, gran lume Romano,
Che quanto il miro piu, tanto piu luce.*

102. Aquila solem intuetur, cum inscriptione è Psalmo desumptâ. AD TE LEVAVI OCU- LOS. Hominis contemplativi, aut Religiosi hæc idea est, cujus oculi, à rebus terrenis penitus abstracti & in solum Deum defixi sunt. Pie ad solum Deum contemplandum hortatur Magnus Augustinus. *Aspice enim, qui te ducit, & non respicies retro, unde te educit Qui te ducit, ante te ambulat, unde te educit, post te est. Ama ducentem, & non te damnat retro respicientem.* P. Jacobus Mafœnius hoc Symbolo Fabium Chisium, postea Alexandrum VII. Pontificem Maximum exornavit, suamque mentem sequenti epigrammate aperuit.

*Æthereos oculis haurit patientibus ignes,
Et Princeps astro principie gaudet Avis.
Tu vincis spectando Aquilam. Tibi gratia lumen,
Mens oculi, ratio visus, & astra Dens.
Illa suum querat, per quem videret omnia, solem;
Auctorem solis qui videt ille VIDET.*

103. Aquilæ, versus solem volanti, subscripsere. ET VISU, ET VOLATU. Ita fidelis quilibet oculorum suorum aciem, (fidem, inquam, quâ videmus ac Deo credimus) pennarum agilitati (bonis nimirum operibus) conjunctam habeat. Oportet enim, Theodoro auth. re, *fidei quoque conjunctam esse vitam laudabilem.* Geminam hanc acutissimi vultus, & agilissimi volatus prerogativam in S. Joanne Apostolo observatam habet Origenes. *Spirituale petarum, civitolum, deividum, Joannem dico Theologum, omnem visibilem & invisibilem creaturam superat, omnem intellectum penetrat, & deificatus in Deum intra se deificantem.*

104. Aquila è montis cacumine in imam vallem prospiciens, epigraphen tenet. ET PROFUNDISSIMA QUÆQUE. Ita perspicax ingenium abditissimos quosvis naturæ recessus investigat. Prudens quoque Prælatus è sublimi muneris sui gradu cunctas subditorum necessitudines ac infirmitates videt, providetque. Petrus Bercorius, *Prælatus, ait, indiget discretione & scientias limpida & discretâ, ut longè videat & cognoscat, quidquid sit inter subditos faciendum: illudque Isair mox subjungit, Oculi ejus cernent terram de longè.*

105. Animum nobilem, & ad altiora genitum, Aquila representat; cum lemmate. NEC OBSCURA, NEC IMA. Unde Horatius.

*Virtus negatâ tentat iter via,
Cæcisque vulgares, & undam
Spernit humum, fugiente pennâ.*

Sapienter S. Ambrosius. *In floribus anime aquilæ comparantur, quòd alta petant, humilia derelinquant.*

S. Ambrosius. l. 3. in Luc.

106. Aquila, versus apertum cælum evolans, inscriptionem sustinet. PER SUPREMA, PER IMA. Intellectui perspicaci id convenit, qui rerum univrsarum naturas contemplatur; Deum quidem, ut supremum bonum; creaturas verò ut viles & infimæ reculas, ac summæ bonitatis umbras. Epictetus. *Deus hominem induxit in hunc mundum inspectorem & arbitrum sui atque operum suorum: nec solum inspectorem, sed enarratorem.*

Epictetus. in Enchiridia

207. Sublimem ac purissimum intellectum Aquila representat, hoc lemmate spectanda. RECTA SURSUM. Hæc enim Aquilæ proprietas compluribus authoribus est observata. Unde S. Dionysius Areopagita genuinam illam Angelorum ideam censet, qui intellectus sui luminaria nunquam in varias partes dispergunt, sed directâ semper ac liberâ lineâ in Divinum Solem unicè feruntur. Aquila, inquit, *significat Regiam dignitatem Angelorum, motumque ad superna tendentem, celeremque volatum, ac propterea vim illam singularem speculari atque intendendi liberè, directè, in nullam partem inclinando aciem luminum in radium illum uberrimum & lucidissimum Deitatus, quem ex se instar solis emittit.* Cæterum etiam animus innocens symbolo illo significatur, qui succolante Divinâ gratia ad Dei auctorem sublevatus, in id unum incumbit, ne à supremo bono suo vel minimum deflectat. Id, quod de illustrissimo D. Legato Fabio Chisio, postea Alexandro VII. Pontifice Maximo, cecinit P. Jacobus Mafœnius.

Angeli. S. Dion. Areop. de Cælesti. Hier. c. 15

Anima Deum petens.

*Rara avis, in cælum recto qua tramite fertur,
Regine volucrum semita recta patet.
Par tibi mens volucris est, recto subit aethera tractu.
Hoc incorruptæ simplicitatis habet.
Devia sæpe via est, multos sua meta fescellit,
Ne malè deslechas, est tibi meta Deus.*

108. Aquila non tantum oculis, rectâ lineâ fixis, solem intuetur, sed etiam, alarum beneficio, versus solem recto itinere evolat. Unde epigraphæ. RECTO OCULO, RECTOQUE VOLATU. En præclarum anime sanctioris paradigma! hæc enim firmissimam fidem sanctæ operationis volatuita connexam habet, ut neutra à directo tramite unquam sese in transversum agi patiatur. Pulchrè S. Augustinus. *Verè beatus est, qui & RECTE CREDENDO bene vivit, ET BENE Vivendo fidem rectam custodit. Igitur sicut otiosa est fides sine operibus mortuus, ita nihil proficiunt opera bona sine fide relictâ.*

Fides & opera.

S. Aug. serm. 53. de Temp.

109. Aquila reliquas volucres omnes volandi celeritate, ac sublimitate longè superat. Unde lem- ma. VOLATU NI MINI. Encomium hoc S. Joannes Evangelista pro meritis sibi vindicat. Origenes id testatur. *Supervolat beatus Joannes Theologus, non solum quæ intelligi ac dici possunt, veram etiam quæ superant omnem intellectum, extraque omnia, ineffabili mentis volatu in arcana unius omnium principii exaltatur.*

S. Joannes Apostolus. Orig. Hom. 2. in Divers.

110. Animus generosus ac resolutus Aquilæ, adversus tempestates volanti, est persimilis; cum dicto. NULLA VIA INVIA. Magnanimitas enim, teste Tullio, est virtus, spontanea difficultum aggressio, & rationabilis. Eodem penicillo genuinam virtutem adumbrat Horatius.

Magnanimus. Cicero. 1. de Off. Virtus. Horat. l. 3. Od. 2.

*Virtus, recedens immeritis mori
Cælum, negatâ tentat iter via.*

111. Aquila Emblematis loco caput intra nubes reconditum habet, quasi visus sui beatitatem in superiore serenioris cœli claritate investigatura. Emblematis subscripsere. SUDUM PER NUBILA QVÆRIT. Illius hæc imago est, qui ad æternæ felicitatis quietem sublevandus, vitam hanc obscuram, ac calamitatibus plenam traducere nititur, sicque tribulationum nubila non tantum non recusat, sed per illorum medium veluti directam semitam, progressus, ad cœlestis patriæ splendorem anhelat; probe gnarus, quoniam, Apostolo teste, per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. S. Gregorius. *Tanto spes in Deo solidior surgit, quanto pro illo quisque graviora pertulerit: quia nequam retributionis gaudium de eternitate colligitur, quod non hic prius pia tribulatione seminatur.*

112. Generosum ac imperterritum hominis petus, quod nullo unquam discrimine percussit, Aquila symbolo significari potest; quæ cœlum turbidum, tempestuosum, ac fulminibus metuendum, pervolans; epigraphen teret. INTERRITA. Vel, NIL FULMINA TERRENTA. Vel, PER TEL, PER HOSTES. Vel certe idiomate Hispano; NI MATARME, NI SPANTARME. Gentilitas inter Heroës istos cum primis recensuit Horatium Coelitem, qui supra pontem Romanum solus omnes Thuscane cohortis milites repressit, ipsomet etiam sublicio ponte suis tabulis dejecto. Talis quoque Catò ille fuit, qui, Seneca referente, simul contra Casarem, Pompeiumque sustulit; & aliis Casarianas opes, aliis Pompeianas foventibus, utramque provocavit, ostenditque, aliquas esse Reipublice partes. Nam parum est in Catone dicere, *Nec vanos horret strepens, quid nris, cum veros, vicinosque non horreat &c.* His tamen toto cœlo extitere majores Sancti Martyres, de quibus Minutius Felix. *Quam pulchrum spectaculum Deo; dum Christianus cum dolore congregitur: cum adversus minas & supplicia, & tormenta componitur; cum strepitum mortis, & horrorem carnificis irridens inculcat: cum libertatem suam adversus Reges & Principes erigit &c.* Beati denique extra omne periculum ita in Paradyso degunt, ut infernalis supplicii, aut æternæ damnationis fulmina nec minimum timere possint. Beati, inquit, P. Cornelius à Lapide, *non timent damnationem, nec gehennam, quæ omnibus hic terrori est.*

113. Eandem animi magnanimitatem Aquila demonstrat, quæ inter tonitruorum mugitus & fulminum fragores nec quicquam timet, transitque illæsa. Unde lemma. NON PAVET AD STREPITUS. Tali animo imbutus S. Joannes Apostolus, inter ululantes tubas, ac fulminum sonitus, in Apocalypsi à se descriptos; nec minimum fuit teritus. Eodem encomio insignis Carolus V. æneis hostium machinis ita intrepidus à fronte obstitabat, ut non raro per ministros benignè reprimi debuerit. Ita quoque S. Athanasius, cum horrendæ Arrianorum minæ in unum ipsum conciterentur, nihil unquam ex animi sui tranquillitate deperdidit. Demùm S. Antonius Abbas, & S. Darius, Mediolanensium Archiepiscopus, gravissimo demonum tumultu sæpius infestati, veluti regales Aquilæ, horrorem illorum omnem riserunt, tandemque etiam sustinendo ac dissimulando vicerunt. Neque enim Christianum decet, quidquam infra Deum timere. Si volumus bene vivere, inquit Magnus Augustinus, plus amemus quod promittit Deus, quam quod promittit hic mundus; & plus timeas quod minatur Deus, quam quod minatur hic mundus.

114. Aquila, senio confecta, si fonti immergatur, iterum renovatur & juvenescit. Lemma. RENOVATUR ABLUTA. Vel, VETUSTATE RELICTA. Ita sacro Baptismatis fonte tinctus, pristinas animæ suæ vires recuperat. Opportunè S. Ambrosius, *David sanctus ait, Renovabitur ut aquila juvenus tua, intelligens, per gratiam baptismi occidua vita nostra posse reviviscere; & juventute quadam renovari posse id, quod in nobis fuerat delictorum vetustate collapsum.* Eadem planè ratione pœnitens, intra lachrymarum fluentia mersus, mox abjectâ veteris culpæ senectâ, innocuam juventutem induit. De S. Petro ait Leo Magnus; *Felix es Sancte Apostole, tuæ lachrymæ, quæ ad diluendam culpam negationis, virtutem sacri habuere baptismatis.*

115. Aquila, undis immersa, senectam, naturâ ac temperamento suo frigidam, exiit; fortiturque juventutem calore ac fervore plenam. Id, quod etiam S. Hieronymus testatur. *Aquila in fontem se termergit, atque ad juventutem redit.* Unde lemma. EXUNDIS ARDENTIOR. Illius hoc ectypon est, qui calamitatum aquis probe tinctus, plurimum cœlestis ardoris ac sanctimoniam recipit S. Augustinus. *Quando Deus permittit aut facit, ut in tribulatione aliqua simus, etiam tunc misericors est; non enim alimentum subtrahit, sed desiderium movet.*

116. Illorum, quos natura à secretis habet; cum primis verò Eliani testimonio firmatum est, lapidem ætitem ab Aquilâ intra nidum reponi; ut illius frigore nativos ac immodicos suos calores temperare; sicque ova levius excoquere, & partum faciliorem efficere possit. Unde Kossus Aquilæ, dum ætitem nido imponit, epigraphen addit. PROVIDA SIC PROVIDET. Et D. Aresius. HAC MATURABITUR; vel ut alius, MUNIT. Inde discas, quantum incrementi ac levaminis è prudentiæ virtute capiamus. Sic Sancti, ut pariant opera Spiritus, verba sunt P. Cornelii à Lapide, *indigent acie, id est prudentiâ, & discretione quâ zelus illorum temperetur.* Pulchrè S. Augustinus. *Zelus Dei non habet mentis livorem; sed zelus Dei est providentia, quâ non sinit eos, quos subditos habet, impune amare, quod prohibet.*

117. Aquila, super arboris truncum residens, à trochili stridore ad bilem provocari solet. Unde illam hoc lemmate loquentem introduxere. ERGO MOVEBOR? vel ut aliis placet. CONTEMPTU DIGNIUS ULTA. Animi grandis & generosi hæc est indoles, qui inferiorum probra; vocesque obstreperas neglectui habet. E Justii ipsius sententiâ; *Ira, vindicta, ultio, humani affectus nomina sunt, & nata ex imbecillitate, & quæ cadunt tantum in imbecillos.* Prior illo Seneca, *Magni animi esse, inquit, injurias in summâ potentiâ pati, nec quicquam esse gloriosius Principe impune lesa.* Hujus virtutis elogio sese dignissimum probavit Ferdinandus II. Imperator, de quo disertè testatur P. Lamormai. *Tot ab acatholicis impetitus injuriis, tot ac toties ab hostibus iniqua & indigna perpressus, nunquam aut verbo quempiam acerbius inculpavit, aut animo commotus gravius indoluit. Imò, quod plus est, Nec famosis libellis commotus est, nec in autores jusse inquire.*

118. Aquila, prædâ unguibus sustinens, priusquam illam in acra sublevet, vires suas experitur, & num ferendo sit, solerter explorat. Unde lemma, LIBRAT, ET EVOLAT. Ita homo prudens ac sagax, antequam ad negotia expedienda accingatur, robur viresque suas studiosè examinat. Biantis id consilium est, qui, referente Diogene Laertio, geminam hanc paræmiam familiarem habebat. *Considera,*

Tribulatio est ad cœlum via.

Affio 14. 21.

S. Greg in moral.

Generositas.

Senec. Ep. 9.

SS. Martyres.

Minut. Fel. n 67.

Beati.

Corn à Lap. in Isa 40. 31.

Animus imperterritus. S. Joannes Apost.

Christianus nihil tinct.

S. Aug serm. 20 de Diversis cap. 14.

Baptism S. Ambro serm. 37.

Lachrymæ pœnitentiæ

S. Leo Pa ser. 9 de E

S. Hier. C. mens. in

Calamitates uti S. Aug. i. Psal 68. Cant. 2.

Prudentia

P. Corn. Ep in 40. 31. S. Aug. ad vers. 13. c. 21

Animi generositas

Lips. l. 2. Cansta. i.

Senec. de Clem. cap. 26

Lamormai. c. 16. VII

Prudentia in cœli decernenda

dera,

dera, & postea rem aggredere. Et, Aggredere tardus agenda, aggressus age constans. Huic non dissimilis Herodotus, Vir, inquit, ita demum fuerit optimus, si in deliberando quidem rem, quamcumque pati possit, reputans extimescat, in re autem agenda sit audax. Et Seneca. Estimanda sunt ipsa, quae aggredimur, & vires nostra cum rebus, quas tentaturi sumus, comparanda. Debet enim semper plus esse virium in labore, quam in onere.

119. Mariam Virgineam, in templo praesentatam, Aquila repraesentat, quae supra nubes pluvias evecta, epigraphen tenet. **IMBRES EFFUGIO.** Eos insuper hoc Emblemata concernit, qui relictis tempestuosi ac miseri mundi legibus, ad religiosae vitae quietem evolant; ubi caeli temperie, conscientiae serenitate, & Spiritus Sancti gaudio aeternum oblectari possint. Eleganter S. Ambrosius. *Bona Aquila esse coepisti, quae caelum petis, si terrena fastidis.*

120. Aquila, versus solem evolans, titulum praefert. **OVEL OPRA NON PUO' GIUNGA IL DESIO:** Id est, **QUOD NON OBTINET, OPTAT.** Laudabile enim est, conari ac desiderare magna, etsi contingere nequeas. Pulchre. S. P. Augustinus. *Deus non annuat facultatem, sed coronat voluntatem. Scit, quia voluisti, & non potuisti, sic te annuat quasi feceris, quod voluisti.* Ovidii documentum est,

*Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas,
Hac ego contentos auguror esse Deos.*

Et propertii.

*Quod si deficiant vires, audacia certe
Laus erit, in magnis & voluisse sat est.*

121. Aquila, Quercui vel rubo insidens, epigraphen tenet. **TUTISSIMA QUIES.** Nobile quoddam ingenium hoc symbolo singularem tutelam, a Serenissimo Urbinatum Duce in ipsum derivatam significabat; Princeps enim ille in gentilitiis cellissimae Domus suae scutis Quercum depictam habet. Alio tamen sensu quietem illam suavissimam innuens, quam Divina Aquila, Christus infans, intra S. Josephi, nutritii sui amantissimi, brachia perfensit; O quoties, exclamat Isolanus. *IESU maxime in gremio Ioseph quievisse! ejus collem tuis tenens brachiis, illius haeres pectori ac humeris. Quievit igitur Deus in Ioseph corporaliter & c. quievit fiducia, quievit laetitia & c.*

122. D. Aresius Emblematis loco Aquilam depinxit sedentem, quae quovis diluculo, & majore etiam reliquae diei parte solem intueri consuevit: cum lemmate, **CIBO POTIORI PRIUS.** Docere nimirum voluit, in omni operatione humanam res caelestes ac aeternas praecorporalibus sollicitudine curandas esse; Christo hortante, *Quaerite primum regnum Dei & justitiam ejus, id est, Interprete Errico; ante omnia & super omnia quaerite regnum DEI.* Apollonius Thianus, referente Philostrato, dicere solebat, *Oportere recte philosophantes adveniente aurora cum Deo versari; procedente die de Deo loqui; reliquum tempus humanis rebus & sermonibus dare.*

123. Idem Aresius Aquilae, inter montis cujusdam abrupta recumbenti, inscripsit. **IN ARDUIS COMMORATUR,** vel ut Lucarino placet. **CUBAT IN ARDUIS.** Unde Jobus, *Nunquid ad praecipitium tuum elevabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum?* Ita omnino Anima contemplativa aut Religiosa, spem suam omnem in DEO ac caelo repositam habet. Divine prorsus Magnus Augustinus. *Mens illabeata, inquit, quae ima deserit, summa petit: quae ponit in arduis sedem habitationis suae, & de summis rupibus contemplantur solem justitiae aquilinis obrutibus.* Et S. Gregorius. *Videamus aquilam nidum spei sibi in arduis construentem, qui ait: nostra conversatio in caelis est; & rursus, qui convalescit, & mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath Tom. I.*

confedere nos fecit in caelestibus. In arduis habet nidum, quia profecto supernis figit consilium. Non vult mentem in imum dejicere, non vult per abjectionem conversationis humanae in infinis habitare. Caterum in eadem Religiosus Aquilae icone personam religiosam dignoscere licet, quae mundi inquiete ad asperas solitudinis salebras eluctata, nemini alii, nisi arcanis caelestibus mentem advertit. Perspicue Sanctus Nilus. *Monachus pauper, est tanquam aquila in sublime volans, qui omnes super tentationes, praesentia despiciat, & quae futura sunt animo complectitur, a terrenis recedit, & in caelestibus versatur. & c.*

134. Si causam ex Aquila sciscitari liceret, cur inter rupes maxime invidias & inaccessas nidificet? haud dubie responderet, **NE VENENATA PERTINGANT.** Ita sane anima fidelis, in adjutorio altissimi collocata, nec serpentis tartarei insidias, nec lividorum aut malignorum hominum machinamenta pertimescit. Pulchre S. Thomas Villanovanus. *Speravit Deo, & ipse te velut Aquila in altissimo collocabit nido, quo non possint venenatorum serpentium conatus perungere. Sic enim de Aquila dicitur, quod pullos suos altissimo nido recondat, quo nullum venenatum irrepere possit.*

125. Aquila testudinem, unguibus sustentatam, supra loca praerupta ac saxea in sublime evahit, moxque praecipitatum frangit; cum lemmate. **ELEVAT, UT ALLIDAT.** Ita mundana prosperitas nonnullos exaltat, ut infortunio tanto acerbior praecipitet. Praclare S. P. Augustinus. *Qui noluit humiliari, ut exaltaretur, cum exaltari voluerit, dejicietur.* Verissime Seneca.

Quidquid in altum

Fortuna tulit, ruitura levat;

Unde opportunum ab eodem accipe consilium.

Quoque fortuna altius

Evexit, ac levavit humanas opes;

Hoc se magis suppressere felicem docet.

*Variosque casus tremere, metuentem Deos
Nimum saventes.*

126. D. Aresius in laudem S. Michaelis Archangelii Aquilam figuravit, quae testudinem firmis unguibus prehensens, epigraphen adjunctam habet. **AD PETRAM ALLIDET.** quae inscriptio verbo tenus a Psalmo sumpta est; *Allidet parvulos suos ad petram.* Mystice eundem plane sensum redat haec imago, quem S. Ecclesia in S. Michaelis hymno proponit.

Michaelem in virtute

Conterentem Zabulum.

Caterum testudinis nomine terrenam, humique repentem voluptatem intelligere licet, quae ad petram (Petra autem erat Christus) allidenda, ac Christi causa relinquenda est. *Quidquid de mundo feliciter arriserit, inquit Magnus Augustinus, nolite presumere, nolite libenter colloqui cum voluptatibus vestris. Hostis major est, occidatur ad petram, brevis hostis est; elidatur ad petram. Et majores ad petram occidite; & minores ad petram allidite.*

127. Aquila nec a nido movetur, nec aucupis insidiis patet, nisi tantummodo circa meridiem. Unde sedenti Aquilae epigraphen a Sancto Joanne suffixit Aresius. **NONDUM VENIT HORA MEA.** Vel certe. **NONDUM MERIDIES.** Christi haec imago est, qui in juventute nullis prodigiis clarere voluit, iisdem ad ultiori aetate reservatis. Hujus rationem reddit Sanctus Chrysostomus. *Non immerito a teneris annis*

rod. l. 7.
nec. de
tranquillit.
imi. c. 5.
raefenta-
o. M. V.
eligiosus
Ambr. l. 4.
Sacram.
2.
onatus
udabilis
desideri-
m.
Aug. serm.
20. de
emp. ca. 6.
vid l. 3. de
vit. Eleg. 4.
propert. l. 2.
log. 10.
rotectio.
Joseph.
Isolan p. 8.
p. 2.
ebus spi-
tualibus
ate om-
ia atten-
endum.
tatutinae
reces.
kiosf. l. 1.
12. vit.
pollonii.
ob. 29. 27.
Contem-
plativus.
Aug. lib.
medic. c. 17.
pes in
Deo.
Greg. 31.
coral. c. 19.

S Nil. Orat.
3. de Avari-
tia.
S. Th. Villan.
Conc. 2. in
Dom. 1.
Quadr.
S. Aug. l. 50.
Hamil. hom.
30. c. 4. Senec.
in Agam.
Act. 1.
Idem in Tro-
ade Act. 2.
S. Michael.
Ps. 136. 9.
1. Cor. 30. 4.
S. Aug. im.
Ps. 136.
Id. 2. 4.
Christus
miracula
faciens.
S. Chryse.
Hom. 20.
1044.

S. Euthym.

Iesus à miraculis abstinuit; arbitrati enim essent, se pre-
stigia videre. Et Euthymius. Merito expectavit aetatem,
decentem viros; ne phantasmata esse putarent, quae fierent.
Id ipsum etiam de Christo patiente intellexeris, qui ab
Herode vel Judaeis capi & interfici non potuit, nisi aetate
jam adultâ. Denique exinde disces, graviora negotia nunquam esse
aggreddenda, nisi ab iis, quos maturior aetas idoneos fecerit.

Christus
patiens.
Negotia
ab adultis
Peragēda.

Ascensio
Christi.

Prov 30. 18.
S. Ambr. lib
de Salom c. 2.

128. Christus caelum ascendens, volantis aquilae
Emblemate ab Aresio depingitur; addito lem-
mate. **QUIS SCRUTABITUR VIAM?** Divina
Proverbia id confirmant; *Tria sunt difficulta mihi &c.*
Viam Aquilae in caelo. Quae verba à S. Ambrosio pro-
lixè de gloriosâ Christi Ascensione explicantur. Ut ad-
deò verè de hac ætonitus exclamaveris; *quis scrutabi-
tur?* Quippe quae non solum admiratione plenissi-
ma (per admirabilem ascensionem tuam) sed etiam
capto addeò apparet difficilis, ut Divinus Augustinus
affirmatè doceat, *Quomodo sit in caelo Corpus Domini-
cum, curiosisissimum & supervacuum est querere, tan-
tummodo in caelo esse credendum est.*

S. Aug. l. de
Fide & Symb.
c. 6.

Virg. l. 4.
Georg. v. 60

Religiosus
S. Aug. serm.
49. de Temp.
c. 10.

Defideri-
um gloriae.

120. Aquilae volanti illud Virgilii hemistichion
subjeci. **VIAM AFFECTAT OLYMPO.** Ho-
mo Christianus, cum primis verò Religiosus, desi-
deriis suis omnibus unicè ad caelum tendat. S. P. Au-
gustinus. *Totum nunc desiderium nostrum, inquit, non
sit nisi in caelum.* Porro Bellidux facinorum suorum
beneficio unicè ad nominis immortalitatem, & am-
plissimum gloriae incrementum, veluti ad terrestrem
beatitatem, aspirat. In rem præsentem de Octavio
Imperatore canit Virgilius.

----- *Magnus ad altum
Fulminat Euphratem bello: victorque volentes
Per populos dat iura, viamque affectat Olympo.*

Id, quod omnibus illis est proprium, qui scientiis
vel virtutibus dant operam.

S. August.

130. Magnus Hipponensium Praesul Augustinus
omnem suam scientiam propriâ industriâ, citra ullam
Magistri operam, est assecutus, in tanti prodigii en-
comium D. Aresii Aquilam, opimâ instructam præ-
dâ, depinxit; addito lemmate. **LABORE MEO.** Tes-
tem historiae locupletissimum habeto ipsummet Au-
gustinum. *Omnis libros artium, quas liberales vocant,
nunc nequissimus malarum cupiditatum servus per me
ipsum legi, & intellexi quoscumque legere potui, & gan-
debam in eis.* Cæterum eos omnes hoc Emblemata
spectat, qui proprio emersere labore.

S. Aug. l. 4.
Conf. c. 10.

Perfistere.

131. Aquila ad locum illum, in quo nidum semel
construxit, semper iterum revertitur. Unde D. A-
resius benevolos & assiduos Cardinalis Estensis favores
Emblemate significaturus, Aquilam Estensem
depinxit, cum lemmate, **UBI SEMEL, SEMPER.**
Christus, asserente S. Ambrosio, instar amantissimæ
Aquilæ, ab Ecclesiæ suæ nido nunquam sese avelli pa-
titur; promissis suis inviolabili lege inhærens. *Ecce
ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consumma-
tionem sæculi.* Ambrosii verba sunt. *Ut aquila colona,
quasi mater nidi semper unus est, nec ad procreandam
sobolem aliud aliquando cubile percurrit, ita & Christus
Dominus unam diligit Ecclesiam, ut aquila nidum suum,
quam ab æstu persecutionis, alarum defendit umbra-
culo.*

Christus
ab Eccle-
sianun-
quam re-
cedit.

Math 28. 20.
S. Ambr. l. de
Salom. c. 2.

Christus
moriens.

152. Aquila, duello cum serpente congregi soli-
ta, addeò ab hoc implicatur, ut alis alterius niti non
valens, simul cum adversario in terram corruat: in
ipso tamen lapsu opportunam victoriæ occasionem
sumit, illumque interficit. Unde Hercules Taurus
Aquilam hoc lemmate loquentem introducit.
VINCTA VINCAM. Christus, veluti Aquila

regia, cum acerbissimæ mortis serpente conflictatus,
ejusque vinculis arctè constrictus, in terram exanimis
concidit; mox tamen resumptis viribus, gloriosum è
morte triumphum retulit. Unde Oseas. *De manu
mortis liberabo eos, de morte redimam eos: ero mors tua,
ô mors.* Hieronymus cum morte in hæc verba ratio-
cinatur. *Illius morte tu mortua es, illius morte nos vi-
vimus: devorasti, & devorata es, dumque assumpti corpo-
ris Christi sollicitaris illecebrâ, & avidis faucibus prædam
putas, interiora tua adunca dente confossa sunt.* Gra-
tias tibi Christe Salvator, tua agimus creatura, quod
tam potentem adversarium nostrum, dum occideres, occi-
disti. Eadem epigraphæ, *vincta vincam,* Personam
Religiosam spectat, quæ votorum ligamine detenta,
illustrem è mundo, carne, & dæmone palmam con-
sequitur.

Ose 4. 13.
S. Hier. in
epiph. 1.
por ad He-
dor.

Religios

133. Aquila contra serpentem, fatalem ac ferocem
suum hostem, non viribus tantum, sed & astutiâ uti-
tur; unguis enim suos illius cervici ita infigit, ut retor-
to capite venenatos dentes in ipsam stringere nequeat:
Hæc de re Ovidius.

*Occupat a versusum, ne favaretor queat ora,
Squamigeris avidos figit cervicibus unguis.*

Ovid. 4. M.

Unde lemma. **ET ASTU, ET VIRIBUS.** Ita
Belliduces maris suis viribus non rarò stratagemata
jungere debent. Dæmon quoque, ut hominem
sternat, nulli labori parcit; ergo serpentem hunc tar-
tarcum debellaturus, principiis obsta, ejusque insidian-
tis capiti, id est, tentationum initio, quàm maximè
cave. *Dum parvus est hostis, inquit D. Hieronymus,
interfice; nequitia elidatur in semine.*

Astutiâ
fortitud
Tentati
nis initio
resistend

S. Hieron.

134. Aquila, falconem unguibus stringens, à P.
Gamberto illam Virgili epigraphen recepit. **ANI-
MIS, ET VIRIBUS.** Nempe miles magnanimo
pectori conjunctos habeat lacertos validos, ut ad-
versus hostem triumphare possit. Geminâ hæc præro-
gativâ insignem se probavit Henricus de Este, quando
amplissimi Venetorum exercitus supremus Bellidux,
Papiam expugnavit, & Desiderium, Longobordo-
rum Regem, captivum reduxit. Cæterum non in
bello tantum corporali, sed multò magis etiam in spi-
rituali opus est fortitudine, ut animæ nostræ hostes
generosè vincamus. Pulchrè S. Augustinus. *Nullus in
certamine cadit, nisi cuius fortitudo cadit. Quapropter
cujus fortitudo Deus, tam non cadit, quam non cadit
Deus.*

Miles.

Fortitud

S. Aug. in
127.

135. Aquila monstrosum Draconem, unguibus
prehensum, in sublime evehit; ut caelo aperto jugu-
latus, publicum obtentæ victoriæ argumentum præ-
beat. Unde lemma. **COELO VINCENDUS
APERTO.** De hæc Aquilæ proprietate Virgilius.

*Vique volans altè raptum cum fulva draconem
Fert aquila &c.*

Virgil. 11.
Æn.

Hydra infernalis non alibi, nisi in sublimi cruce, Di-
vinæ Aquilæ palmam deferre debuit; ut nimirum spe-
ctante caelo victoria illa perageretur. Apostolus id
confirmans, ait, *Expolians principatus & potestates, tra-
duxit confidenter, palam triumphans eos in semetipso.*
P. Maldonatus in illud Christi de morte suâ vaticini-
um, *Ego si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad
me ipsum,* ait, *Solet miles cò fortior esse, & adversario
superior, quò ex altiore loco pugnat. Significavit ergò
se ex cruce suâ, tanquam ex altissimâ & minutissimâ
arce pugnaturum, diabolumque victurum esse, propterea
genus illud mortis exaltationem appellavit. Traxit e-
xaltatus omnia ad semetipsum, quemadmodum aquila in
sublime volans prædam trahit.*

Christus
crucifixi

Coloss 2. 11.

Maldonat
Ioan. 12. 3

136. Aquila propinquantem nido pullisque suis
serpentem sustinet; cum lemmate. **ANXIA
PROLIS.**

utris ze-
s erga fa-
illiam.

PROLIS. Paterfamilias id ipsum sibi faciendum pu-
tet; ut, qui è munere suo filios sollicitè tueri, omnem-
que peccandi occasionem eripere debet, ne venena-
tus vitiorum serpens aculeum suum unquam iis infi-
gere possit. Sapienter Latam suam monuit S. Hie-
ronymus. *Si sollicitè provides, ne filia percutiatur à vi-
perâ, cur non eâdem curâ provideas, ne feriatur à mal-
leo univèrse terræ.*

Hier. Epist.
ad Latam.

Senec. Troad.
Act. 3. sc. 1.

ta robo-
at.

Senec. l. 1 de
ira c. 6.

137. Aquila, ubi è pullis suis unum à serpente ra-
ptum animadvertit, mox in iram concitata, prædo-
nem adoritur; protestando cum Senecâ. **DABIT
IRA VIRES.** Dominicus Gambertus hoc suo sym-
bolo non obscurè innuit, ad superandos hostes va-
lidissimum ab irâ robur subministrari. Seneca, *Ira, in-
quit, utilis sapè fuit. Extollit animos & incitat: nec
quicquam sine illâ magnificum in bello fortitudo erit, nisi,
hinc flamma subdita est, & hic stimulus peragitavit, mi-
sitque in pericula audaces. Optimum itaque quidam
putant temperare iram, non tollere: eoque detracto, quod
exundat, ad salutarem modum cogere: id verò retinere,
sine quo languet actio, & vis, ac vigor animi resolve-
tur.*

Animus
resolutus.
udas Ma-
habæus.

138. Animum generosum representat Aquila, quæ,
capite inter aquasmerso, ingentem piscem unguibus
prehendit; cum lemmate. **O LUÏ FUORI, O IO
DENTRO.** vel, **EXIMAM, AUT MERGAR.** Ju-
das Machabæus, genuina nobilissimæ aquilæ proge-
nies, imperterrito animo decrevit, aut Israël's popu-
lum è gravissimo arumarum pelago eripere, aut,
quod se ipsâ præstitit, intra proprii sanguinis sui un-
das exanimem mergi. Cato, ut Rempublicam à
Cæsaris tyrannide liberaret, nullum non lapidem
movit; cum verò negotium è voto non succederet,
mori maluit, quam superstes vivere. Seneca illum,
jamjam occidendum, in hæc verba loquentem fittit.
*Nihil egisti fortuna, omnibus conatibus meis obstando
Non pro meâ adhuc, sed pro patriæ libertate pugnavit:
nec agbam tantâ pertinaciâ, ut liber; sed ut inter liberos
viverem. Nunc quoniam deplorata sunt res generis hu-
mani, Cato deducatur in tutum. Impressu dein de mor-
tiferum corpori vulnus &c.*

Senec. Ep. 24.

lee nofy-
arius.

139. Aquila prædam suam reliquis avibus liberaliter
in cibum dispensare solita, hoc lemmate introducitur
loquens. **HOC HABEO, QUODCUNQUE
DËDI.** Ita, qui elemosynis erogandis student, ni-
hil è divitiis, quas generosâ & aquilinâ manu in ege-
nos distribuere, deperdunt. Unde de opibus, quas
amicis elargimur, canit Poëta.

Greg. Pap.
Registr.

----- *Quas dederis, solus habebis opes.*

Et S. Gregorius. *Quidquid tribuitur pauperi, si subtili
consideratione pensetur, non est donum, sed mutuum, quia
quod datur, quod multiplicato sine dubio fructu recipitur.*

morte.

140. Ad funebrem Cardinalis Horatii Spinolæ,
Genuensium Archiepiscopi, pompam, illustre quod-
dam ingenium hominis cadaver, mox concreman-
dum, supra rogam depinxit, in quem complures a-
quilæ sponte suâ præcipitatæ, epigraphen ferebant.
MORS UNA MULTORUM. Nempe extre-
mos plurimorum mærores significabat, quos è præ-
stantissimi Præfulis morte conceperant. In hanc
rem Pierius Valerianus, alique authores narrant,
Aquilas, morientibus suis Mæcenatibus, ultrò in
rogos, ubi illi cremabantur, insiliisse. Quantum
vero sincerus affectus attinet; Suetonius auctor est,
mortuo Othone Imperatore multos milites præ-
doloris vehementiâ sibi met violentas intulisse ma-
nus. Verba illius accipe. *Multi presentium militum
cum plurimo sietu manus ac pedes jacentis exosculati, for-
tissimum virum, unicum Imperatorem predicantes, ibi-
dem statim, nec procul à rogo, vim suâ vitæ attulerunt.*
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath Tom. I.

uer. c. 12.
na Orb.

141. Clementiam & Justitiam, ceugeminum
boni regiminis cardinem, in Principe conjunctas
esse debere, ex Aquilæ Emblemate disces, quæ uno
pede coronam, alterâ fulmen sustinet, addito lem-
mate. **IN OPPORTUNITATE UTRUMQUE.**
Vel **AD UTRUMQUE.** S. Petrus Chrysologus,
*Æquitas, inquit, sine bonitate servata est, & justitia si-
ne pietate crudelitas.* Cui assentitur S. Rupertus Ab-
bas. *Sicut clementia honor est Principis, sic & honor
Regis judicium diligit. Etenim ubi totum punitur, re-
gia severitas crudelitate polluitur; ubi vero totum remit-
titur, facies majestatis sine metu disciplina contemni-
tur.*

Justitia &
Clemetia.
Per. Chrysol.
ser. 145.

Rup. Abb. l.
sin. Gen. c. 37

142. Aquilam, fulmine & coronâ insignem,
hoc lemmate notârunt. **CUIQUE SUUM.**
Princeps, si à munere suo ritè fungi velit, benè me-
ritis præmia, & supplicia sceleratis ad justitiæ dimen-
sum decernat. Oraculum olim interrogatum, quæ-
nam Reipublicæ forma esset omnium optima? respon-
dit, *In quâ fortibus & ignavis suam tribuitur;* uti re-
fert Plutarchus.

Judex ju-
tus.

Plur. in La-
conicis insti-
tutis.

143. Aquila unguibus suis fulmen, & rostro
ferrum, velut illud devoratura, sustinet; cui D. Di-
dacus Saavedra inscripsit. **PRÆ-IDIA MAJE-
STATIS.** Innuit nimirum Principem Stru-
thiocamelistomacho, ardente inquam charitate &
misericordiâ, imburum esse debere, ut ferrum dige-
rere possit; quamvis etiam necesse sit, illum insture a-
quilæ, justitiæ fulmina præferre, ut prostrato uno,
minetur multis. Certè Alphonsus Aragonum Rex
dicere solebat, se sceleratos clementiâ, bonos verò
justitiâ in officio continuisse. Pulchrè Chrysothomus.
*Rex benignus, audiens criminosas personas, lege quidem
compellente ipse mortis sententiam dicit ad adversus eas,
tamen misericordiâ infligante lachrymas fraudi super
ipsum, & vult eis adjuvare, & non potest, con-
tradicente sibi justitiâ: quoniam misericordia tuâc
est verè misericordia, si sic facta sit, ut justitia per eam
non contemnatur. Si autem contempta justitiâ, miseri-
cordia observetur, ipsa misericordia non est misericordia,
sed faintas &c.*

Justitia &
Clemetia.

Chrysol. su-
per Matth.

144. Quidam mundanus, formæ alicujus venu-
state irretitus, animo ita vesano versus illam exar-
sit, ut omnibus exui fortunis, ipsamque ad eò
extremam egestatem incurrere non vereretur, mo-
dò amore illo perfrui liceret. Insanam hanc libidi-
nem Aquilæ Emblemate demonstravit, quæ Solis
amore cæpta, ad eò ad illum propinquat, ut alas
suas adurat; cum lemmate. **PÛRCHE NE GO-
DAN GLI OCHI, ARDAN LE PIUME.** Id est.
DUM VIDEAM, PEREAM. Ulysses Aldro-
vanus hoc symbolo illustrem viri litterati animum
significari censet, qui ad famæ ac gloriæ splendo-
rem consequendum, quosvis immodicos
labores, aliaque sanitatis dispendia parva æstimat.
*Virum exprimit (de Aquilâ loquitur) qui nullum
non contemnere laborem vult, aut adversa quavis sub-
ire, dummodo ad gloria, quæ ex scientiarum cognitione
procedit, metam perveniat. Præclare tamen hæc in-
cone mens in unius Dei amorem abrepta innuitur,
quæ, ut beatifico Dei vultu vel semel recreetur,
nec mille mortes in se ruitur as pertimescit. Exem-
plo suo id commonstrans Magnus Augustinus,
cum illa Dei ad Mosen verba secum pen-
sitet, Non videbit me homo & vivet, In has voces,
ardore plenissimas, prorupit; Moriar Domine, mo-
riar, ut te videam. Huic non absimile fuit illud
S. Martyris Ignatii suspirium, Ignis, crux, bestia,
contractio osium, membrorum divisio, & totius cor-*

Amans
formæ.

Aldrov. l. 1.
Ornitholog.

Desideriū
gloriæ.

Amans
Dei.

S. Aug. in so-
liloq.
Exod. 33. 20.

S. Ignatius
Martyr.

S. Laurentius Martyr. *poris contritio, & universa tormenta diaboli in me veniam; tantum Christo fruar. Denique etiam S. Eaurentius Martyr suam carnem horrendum affari Lavius est; ut Deo frueretur. Unde bene de se ipso dixisset. ARDEAT, UT HÆREAT, seu, quod idem est; Dum videam, peream.*

Principis venustas. 145. Sediti. quila inscripsit Lucarum. **ET MAJESTATE PRÆSTANS.** Principis venustatem, utpote insigne Magnatum decus, hæc imago insinuat; eam enim sacræ Litteræ in Davide & Salomone mirificè commendant. Suetonius quoque in Augusto observat; *formâ fuisse eximiam, & per omnes ætatis gradus venustissimâ. Et in Tito. Forma egregia, & cui non minus autoritatis inesser, quam gratiæ.* Denique in Scipione Africano Mutarchus. *Erat Scipio animo, aliisque virtutibus vehementer excellens, sed præstantioris etiam pulchritudine oris, totiusque corporis formâ conspicuus; læta atque hilaris fronte, quæ plurimum valent ad gratiam conciliandam.*

Christus patiens. 146. Idem subscripsit Aquilæ; **NEC MURMUR, NEC CLAMOR.** Generosam, fortem, & tranquillam hominis mentem significans. Christus hæc virtute ita excelluit, ut ipsum etiam Pilatum in admirationem rapuerit; innummeris enim fraudibus ac calumniis acerrimè infestatus, nec verbulo adversus hostes est conquestus: *& non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur Præses vehementer.* Origens. *Miratus est autem Præses constantiam ejus: forsitan scivens quod idoneus esset pronuntiare crimen: & tamen videt eum in tranquilla & quietâ sapientiâ, & gravitate non turbabili stare &c.*

Injurias dissimulare. 147. Aquila, à trochilo infestata, Lucarino autore epigraphen sustinet. **STO, ET VINCO.** Ita generosus animus, citra ullos vindictæ aut iracundiæ motus, malevolorum calumnias & detractiones superat. E Senecæ sententiâ, *Ingens animus & verus æstimator sui, non vindicat injuriam, quia non sentit.*

Princeps religiosus & providus. 148. Biceps Imperii Aquila, capite uno versus cælum levato, & altero in terram depresso, epigraphen legendam præfert. **SUMMA, ET IMA.** Providam Augustissimæ Domûs Austriacæ Religionem, & religiosam providentiam hoc Emblemata representat; quippe quæ assidua vigilantia æque ad sublimè Catholicæ firmamentum, atque ad inferas populigubernandi terras mentem oculosque advertit; geminato nimirum encomio amplissimum Mathathie, Judæ Machabæi, Simonis, Joannis, aliorumque Heroum zelum imitata, qui in defessis viribus *pro aris & profocis dimicabant.* Eadem etiam Summi Pontificis imago est; qui æquali potestate ac providentiâ rem Christianorum cœlestem & terrestrem agere jubetur; juxta illud Christi. *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cœlis.* Et, tibi dabo claves regni cœlorum. Eleganter ad Eugenium, Pontificem Maximum S. Bernardus. *Quis est Sacerdos magnus, Summus Pontifex. Tu Princeps Episcoporum; tu heres Apostolorum; tu primatu, Abel; gubernatu, Noë, Patriarchatu, Abraham; ordine, Melchisedech; dignitate, Aaron; auctoritate, Moses; judicatu, Samuel; potestate, Petrus; unctiōne, Christus; tu es cui claves tradita, cui oves credita sunt.*

Summus Pontifex. 149. Comes Victor Martinengus, Academicus, inter Errantes Contentus, Symboli loco aquilam præfert, quæ oculis in Lunam defixa, epigraphen habet. **TUTIOR ASPECTUS.** Minus enim discriminis nobis imminet, si inferioris conditionis homines, quàm si Magnates habuerimus familiares; Cæterum, si ascensu spectes, eodem Emblemate do-

Familiaritas cum ignobilibus.

ceris, Christianorum oculos à Solis Divini splendore obrui, ac densissimâ caligine offundi solitos, (juxta illud, *Qui scrutator est Majestatis, opprimetur à gloria*) felici ac optimo successu in SS. Eucharistiam, utpote Lunæ candori non absimilem, defigi. In hanc rem D. Salyator Carducius.

*Tutior aspectu, luna præ fulgure solis;
Cernit nube Deum nunc magè tuta fides.*

Porrò quisquis in immodicis solis æterni radios aspiciere reformidas; Lunam, Virginem inquam Deiparam; intueri; nec dubites, quin nihil unquam nocuimenti, plurimum verò utilitatis inde sis relaturus. Sanctus Bernardus, *Ad beatam Virginem sicut ad Medicum, sicut ad arcanam Dei, sicut ad verum causam, sicut ad negotium seculorum respiciunt, & qui in cœlo sunt, & qui in terrâ, & qui in inferno habitant, & qui nês præcesserunt, & qui nos sumus, & qui sequuntur &c.* Denique si oculos tuos è Magnatum felicitate ac splendore offensos experiaris, mox illos ad mundi vanitatem, & assiduum rerum omnium vicissitudinem convertas; ab hæc enim consideratione summam animi tui tranquillitatem, profectumque non exiguum senties. Rursus meus Carducius.

*Tutior a peccatis variabilis æthere Luna,
Mundi cernit vices: sic magè tutus eris.*

150. Solitudinem, sanctumque è mundo recessum aptissimum se penè unicè in assequendi altissimi profectus occasionem esse, Lucarinus ex Aquilæ symbolo demonstrat, cui hanc epigraphen subdidit. **ELATA LONGIUS, ET QUACUNQUE.** Huic assentiens Origenes. *Sicut, inquit, non equaliter oculi corporis nostri illuminantur à Sole, sed quanto quis in loca altiora conscenderit, tanto amplius & splendoris ejus vim percipiet, & caloris; ita etiam mens nostra, quanto altius & excelcius appropinquaverit Christo, ac se vicinorem splendori lucis ejus objecerit; tanto magnificentius, & clarius, ejus lumine radiabitur.* Et S. Cyrillus Alexandrinus. *Qui procul se à turpitudine remouent, & in anibus hujus vite curis non agitantur, illis super quam animus per se hominis ferre potest, gloriam suam Christus revelare solet.*

151. Aquila in locis montosis, & ab hominum frequentia remotis versari solita, epigraphen sustinet. **EXPOIIA ELEVOR FACILIUS.** Hominem omni ope alienâ destitutum hæc imago significat, qui inter calamitarum angustias ad virtutis fastigium adeò sublimè penetrat, quod nunquam alias aspirare licuisset. Exemplo suo id demonstrat Moses, qui in flumen projectus, & jamjam submergendus, educationem, veluti natus è Pharaonè nepos, est fortitus. Josephus quoque, à fratribus venditus, & patrio solo extorris, primos Aulæ Ægyptiæ honores attigit. Furius denique Camillus eodem tempore, cum à Romanis in exilium ejectus esset; ad Principem Reipublicæ gradum conscendere, & Dictatorem agere justus est. Verisimè S. Augustinus testatur, hominem nunquam securius ad Deum elevari, quàm è mundi strepitu remotum. *Nullum melius negotium est in tribulatione, quàm recedere ab eo strepitu, qui foris est, & ire in interiora mentis secretiora. Ibi Deum invocare, ubi nemo videt gementem & subvenientem.*

152. Homo, dum mundi negotiis se subducit, libero volatu ad Deum sublevari potest: In hunc enim lemma illud, Aquilæ subjunctum, convenit. **ELEVOR, DUM SEGREGOR.** Emblematis hujus mentem distichon illud, ad D. Benedicti honorem compositum, explicat.

*Vixit in abrupto Benedictus vertice montis,
Hoc propior cælo, quo magis urbe procul.*

Oracu-

SS. Eucharistia.

Maria patrona

S. Bern se

Mundi stabilitas

Solitudo utilis.

Orig. Hom super Gen

S. Cyrill. lex 19. in l. 6. is.

Calamitas elevat.

S. Aug. in 43. Conc.

Solitud

Oraculi Divini vox est, *Egredimini & videte filia Sion Regem Salomonem & c.* In hunc locum S. Ambrosius, *Egredimini*, ait, id est, *exite de solitudinibus, & cogitationibus seculi, exite de angustiis corporalibus, exite de vanitatibus Mundi, & videte quam Rex pacificus in die sponsalium suorum habeat charitatem, quam gloriosus sit.* & c. Et S. P. Augustinus. *Transseat ab his animus, & transcendat omne quod creatum est; currat & ascendat, volitet & pertransseat; & in eum, qui creavit omnia, quantum potest, oculos fides dirigat; quidquid visibiliter cernitur, quidquid spiritualiter imaginatur, sorti manu ab intuitu cordis & mentis, procul removeatur: solus intellectus purus & simplex incedens, rapido volatu ad ipsum perveniat Conditorum Angelorum, & animarum, & omnium rerum.* S. Hilarius iure sibi propiam vendicat hanc epigraphen, *Elevor, dum segregor.* quippe qui civitate & Diocesi sua proscriptus, & in exilium ejetus ad altissima Sanctissimæ Trinitatis arcana describenda est sublevatus. De hoc Gregorius Bolzi sequens epigramma proponit.

*Exul abii patriâ, vastique per invia mundi
Computa dispersus, Præsul hic erro fugit.
Is pede dæm profugo terras, pelagusque pererrât;
Surgit in Empyreas exule mente plagas.
De trino tam celsa Deo Mysteria pandit;
Ut mens, quod scripsit, rara penetret opus.
Hæc erat exilio sic lucranda inclyta merces:
Utiq; præstabat pergere in exilium.*

153. Ut martium militis generosi animi, vel hominis insigniter docti præstantiam suis adumbres coloribus; Aquilam Emblematis loco exprime, ad cuius præsentiam plurimæ aliæ volucres fugam cepserunt: cum Lucarini lemmate. **ET ASPECTU FUGAT.** Ita Cesar solâ suâ præsentia hostium cuneos perripit, & in fugam egit; ipso met fatente, *Veni, vidi, vici.* Ita quoque S. Hilarii præsentia Episcopos Arrianos, Valentem & Orfacium, tanto terrore concussit, ut, cum præsentis eruditionem pertimescerent, Constantio Imperatori pro eodem, ad pristinam dignitatem restituendo, supplicarint. Ceterum etiam Dei præsentia, si in animo nostro vigeat, omnem peccandi libidinem arceat. *Magna est cautela peccati,* inquit Magnus Augustinus, *Dei semper præsentiam timere. Qui perfecte Deum timet, diligenter se à peccatis custodit.*

154. Aquila suos pullos non tantum propriis alis adversus draconis assultus propugnat; sed insuper, ne sui enecentur, proprium pectus rostro fauciât, illisq; hausto inde sanguine nutrit. Unde lemma. **PROPRIO CRUORE VITAM.** Præclara hæc Episcopi ideâ est, qui pro populi incolumitate martyrium subire, aut sanguinem profundere paratus est. Certè S. Carolus, cum publice supplicationi, pro populo, à contagiosâ lue liberandâ, interesset, uno pede infectus est. Quin imò, Christus ipse in crucem fixus; & hodie etiamnum in S. S. E. charistia, proprium sanguinem suis fidelibus, vitæ sustentendæ causâ, elargitur. S. Joannes Chrysostomus. *Quis pastor oves proprio pascit cruore? & quid dico Pastor? Matres multæ sunt, quæ post partus dolores filios alius iradunt nutritibus. Hoc autem ipse non est passus, sed ipse nos PROPRIO SANGUINE PASCIT, & per omnia nos sibi cogmentat.*

155. Aloysius Martineus, Academicus inter Errantes Brixienfes Desertus, Symboli loco pullum aquilinum præfert, qui in aëra sublevatus, à genitrice aquilâ totus quidem est derelictus, omnique ope destitutus; propriâ tamen ac congenitâ suâ virtute cæptum iter impigèrè prosequitur. Epigraphen addidit *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

vernaculam. **MA NON SENZA CORAGGIO.** Id est, **NON SINE AUSU.** Animum hæc imago repræsentat, etiam in exilio, & inter adversantis fortunæ molestias generosum. *Non mirum est,* inquit Seneca, *in tranquillitate non concuti: illud mirare, ubi extolli aliquem, ubi omnes deprimuntur, ubi stare, ubi omnes jacent.* Eruditè D. Gregorius Brunellus.

Deseruit genitrix, sed me non deserit illa

Virtus, quæ ingenita est, quæ duce ad astra ferar.

156. Virtuti inter arumnas plurimum roboris accrescere, Aquila demonstrat, quæ rostrum in saxo aliquo acuire solita, epigraphen tenet. **FORTIUS, QUO DURIUS.** Sapienter philosophatur Epicetus. *Adversa res sunt, quibus declarantur viri. De reliquis adieris discrimen quoddam, cogita, quod Deus te tanquam aliptes, agresti cuidam & sero adolescenti objecerit. Quare id fecerit, interrogas? Ut nimirum evadas in victorem in Olympiis.*

157. Ut orbi peritua deas, animam, ad Deum convertam, suavissimâ tranquillitate perfrui, Aquila Emblemata exprimito, quæ Solis aspectui affixa, hanc Abbatis Ferrî epigraphen sustineat. **HIC PROCURIA CURIS.** vel ut aliis placet. **HÆC REQUIES MEA.** Non sine animi sui solatio David. *Convertere, inquit, anima mea in requiem tuam, id est, interprete Hugone Cardinale, totâ mente & toto desiderio verte te ad Deum contemplandum, qui est requies tua, extra quem non est quies, Eccles. 24. In omnibus requiem quaesivi, supplex & non inveni, & ideo in hereditate Domini morabor, id est, in Deo, qui hereditas mea.* Hugonem secutus Franciscus Titelmannus, ait, *Anudo ergo, ô omnia mea, post hujus seculi vanitates, ultra te abeas (eris enim inquieta, donec ista sectaris) sed abdicatis secularibus omnibus cupiditatibus & carnalibus affectibus, totam converte te ipsam mente pariter atque affectu in Dominum Deum tuum, in quo solo erit tibi, cum ad ipsum perveneris, vera requies.* Beata proin Religiosorum vita, quæ nullis aliis, nisi obsequii Divini curis distenta, terrenas solitudines quæta pertransit.

158. Jejunii virtutem opportunissimum esse interni candoris ac perfectæ puritatis obtinendæ pharmacum, Aquila demonstrat, hoc Lucarini lemmate insignis. **INEDIA ALBESCIT.** Vel certè, **AB INEDIA CANDOR.** Nam Plinio asserente, ea est Aquilæ natura, quod fame pressa, alborem contrahat. In hunc sensum S. Joan. Chrysostomus ait, *Jejunium ex hominibus Angelos facit.* Et S. Hieronymus. *In animo virginali, rore cælesti, & juniorum rigore, calor puellaris extinguitur, & in hamand corpore Angelorum impetratur conversatio.*

159. Animum hominis imperterritum, & à suâ sententiâ, etiam inter quasvis adversitates nunquam dimovendum, Aquila repræsentat, quæ adversis ventis volans, epigraphen portat. **QUO MAGIS, EO FIRMIOR.** Animus, inquit Seneca, *asperis blandisque pariter invictus, nentri se fortune submitiens, supra omnia, quæ contingunt acciduntque, eminens, imperturbatus, intrepidus, quem nulla vis frangit, quem non atollant fortuita, nec deprimant: talis animus virtus est.* In hanc rem D. Gregorius Brunellus Canonicus Regularis.

*Magno animo fortis superare pericula novit,
Ulo nec facili concidit ille metu.*

160. Quantum in humano corpore medicina possit, Joannes Ferrus ex Aquilâ dignoscendum proponit

Animus imperterritus.

Senec. ep. 66.

Calamitas roborata.

Epict. apud Ariantum. 3. 1. 44.

Contemplativus.

Pf. 114. 7.

Hug. Carn. in hinc. 10.

Franc. Titelm. ibid.

Religiosus.

Jejunium.

Plin. l. 10. c. 3.

S. Chrysost. ser. 1 de Pecc. S. Hier. l. 2. advers. Iovin.

Constantia.

Senec. Ep. 66.

Medicina.

Lachrymæ proponit, quæ fonti inter solares radios immerfa, ad pristinam juventutem innovatur; cum lemmate. **ADEMPŒTUM REDIMO.** vel, **VITA LONGIOR.** Ita peccator, pœnitentiæ lachrymis immerfus, deperditas animæ vires, non sine beatæ vitæ insigni auctario, recuperat. Ezechias, Judææ Rex, agrè decumbens, & jamjam morti destinata meta, cum lachrymis madere cœpisset, vitam adhuc in multos annos prorogavit. Ceterùm nihil absonum dixeris, si hanc aquilæ iconem de Christo Resurgente interpretatus fueris; Ducem habes Sanctum Ambrosium, cujus verba integrâ fide ita accipe. *Unam & solam aquilam rectè Christum Dominum dixerim, cujus juventus renovata est, cum à mortuis resurrexit. Depositis enim corruptelæ corporalis exuviis, rediuvivâ carnis assumptione restituit.*

Christus resurgens. *S. Ambros. serm. 57.*

Sapientia & virtus. 161. Abbas Ferrus Aquilæ, in solem defixæ, subscribit. **PAR PUTAT ESSE NIHIL,** quasi diceret, universam mundi venustatem, cum admirando ac incomparabili solis splendore collatam, nihil planè, & nonnisi pulchritudinis umbram videri. Ita anima, genuinæ virtutis aut sapientiæ decore capta, res ceteras terrenas omnes, veluti amore suo indignas, illarum comparatione spernit. *Venit in me Spiritus sapientiæ, inquit virorum sapientissimus, & præposui illam regnis & sedibus, & divitias nihil esse dixi in comparatione illius &c.* Cum primis tamen eos hoc Emblemata spectat, quibus beatissima solius Dei contemplandi fors obtigit. *Nihil enim, ait beatitatis hujus expertissimus Augustinus, tam pulchrum, atque jucundum, quàm ipsum solum mentis intuitu, & cordis aviditate contemplari Deum, & miro modo invisibiliter cernere invisibilem &c.* Et Olympiodorus. *Accidit hoc omnibus, qui Dei munere circa spiritualia occupantur, & ad ea contemplanda mentem attollunt, ut mundana hæc omnia præter se pendeant.*

Deum contemplari. *S. Aug. lib. Medic. c. 27. Olymp. in c. 5. Eccles.*

162. Tamesti Aquila propriâ suâ virtute inter fulmina incolumis & secunda incedat; quia tamen eadem præservandi vis etiam in Lauro reperitur, idcirco Aquilæ collum, laureâ torque munitum, hoc lemme notârunt. **TUTIOR ADJUNCTA.** Ascanius Martinengus, Academicus inter Errantes Brixinenses Salvatus, hoc Emblemata demonstrat, quodcumque auxilium aut diligentiam prodesse, ut salus nostra promoveatur, & incrementum aliquod capiat. Porro etsi homo, si voluerit, possit coram supremo Judice æternæ damnationis fulmen evitare, liberoque ac incolumi volatu ad Solis Divini aspectum eniti, id tamen longè securius certiusque efficiet, si vitæ Religiosæ aut Marcirii laureolâ exornatus comparuerit. Certè Martyrem (& quid nî etiam Religiosum, utpote Martyrem in solitudine?) adeo indubitatè ad cœlos penetrare ait Magnus Augustinus, *ut injuria sit pro Martyre orare, cujus nos debemus orationibus commendari.*

Auxilium.

Martyr. *S. Aug. de Verb. Apost. serm. 17. c. 1.*

163. Princeps vindicantis justitiæ rigorem in solos sceleratos, ac contumaces legum suarum transgressores, stringere debet. Haud secus atque Aquila serpentem impugnans ac discerpens, epigraphen tenet. **IN RELUCTANTES.** Horatius. *Non in reluctantes dracones Egit amor dapis, atque pugne.*

Justitia Principis. *Horat. l. 4. Carm. Ode. 4.*

Levit. 26. Eandem operandi methodum observat justissimus Deus. *Si ambulaveritis mihi ex adverso, inquit, ego quoque contra vos adversus incedam.* Et Theodoretus. *Domine supercilia attolentes, superbiaque inservientes, in terram deicere, atque vilitatem suâ naturæ existimare cogis.* Rem totam compendio proponit Siracides. *Noli querere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumperere inquit. ues.*

164. Bartholomæus Rossus Symboli loco Aquilæ

expressit; cujus pectus, à dipsade serpente ictum, epigraphen habebat subjunctam. **SEM! ER ARDENTIUS:** Dipsas enim illam pungit, ut, quò plus bibit, plus sitiât. Nimirum ardentissimam S. Caroli charitatem innuebat, quæ in proximi utilitatem & Dei obsequium indes magis magisque inflammabatur; nam, ut præclarè observat S. Joannes Chryso-stomus, *charitatis natura satietatem nescit, sed dum semper fruitur dilectis, MAGIS, magisque INFLAMMATUR.* Ceterùm idem Emblemata hominem, libidini aut avaritiæ deditum, exactè describit. Unde Isidorus Pelisiora. *Absurdus avaritiæ furor, cui, quid quid suppeditaveris, id materia ac fomitis instar, habendi ardorem MAGIS, magisque ACCENDIT. &c.*

Charitas. *S. Chryso.*

Avaritiæ. *S. Isid. Pelisiora.*

165. Perfectam felicitatem, omniumque bonorum cumulum in solo Deo obtineri, ex Aquilæ pullo discere licet, qui Solis conspectui expositus, epigraphen sustinet. **UNA SALUS.** Unde Regius Pfalter: *Deus noster, Deus salvos faciendi.* Et S. Petrus in Apostolorum Actis de Deo incarnato ait, *Non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub cœlo datum hominibus, in quo speret nos salvos fieri; Non sine ingenti ardore exclamat S. Augustinus. Quis es Domine, & quem intelligam? Certè tu solus es, quodes, id est, quo nihil magis cogitari potest, nec jucundius; vita es, sapientia, lux, veritas, bonitas, æternitas, summum bonum, nullo indiget, quo omnia indigent, ut sint, & ut bene sint &c.*

Spes in Deo. *Pfal.*

Persecutio exultat.

166. Aquila, à ventis infestata, **FERTUR IN ALTUM.** Nempe persecutiones, adversus heroicam hominis virtutem ingruere solitæ, opportunam sublimioris gradus conscendendi occasionem præbent. Breviter, sed verè, Magnus Augustinus. *Tribulatio asper quidem ventus est, sed prosper.* Eruditè D. Gregorius Brunellus.

Ventorum adversis solidantur flatibus ala, Quoque magis quatuor, tutius alta peto.

Beatitudo. *Psal. 16.*

167. Animæ, versus Deum ex æstantis, desideria à D. Hercule Salarolo Abbate Aquilæ Emblemata representantur, quæ nascente Sole fructura, versus Orientem volat; cum inscriptione, è Psalmo desumptâ. **SATIABOR, CUM APARUERIT.** De beatifico Dei aspectu differens S. Greg. *Quando, inquit, ad ipsum fontem vitæ venerimus, erit nobis delectabiliter impressa sitis simul atque satietas: sed longè abest ab illâ sitis necessitas, longè à satietate fastidium, quia & scientes satiabimur, & satiati sitiemus.*

in morte.

168. Aquila, veteres suas pennas abjiciens, à PP. Barnabitis in funebri pompâ Philippi IV. epigraphen accepit. **ABJECISSE JUVA I.** Mentem verò suam sequenti epigrammate explicârunt.

Regia linquit avis spoliū, meliore tegenda. Nec dolet amissa, dum nova pluma venit. Quid doleat linquens spoliū mortale Philippus, Cui mors æternum vivere posse dedit. Iamuram fragilis redimit, non fragilis atæ, Sic vitæ, in vitæ funeri, fœnus habet.

Paupertas voluntaria. *S. Chryso. 18. in Epist. ad Hebr.*

Ceterùm eodem Emblemata etiam spontanea paupertas significatur, quia Christo protestante, paucis relictis, acquiruntur multa. Unde S. Chryso-stomus. *Nihil opulentius eo, inquit, qui paupertatem sponte diligit, & cum alacritate suscipit.*

Sacerdos & Religiosus. *S. Ignatius Loyola.*

169. Omnes quidem Christiani, cum primis tamen Religiosi & Sacerdotes, Aquilam ideâ loco ob oculos sibi statuunt, quæ immobili corpore in Solem defixa, epigraphen tenet. **TERRÆNA SORDENT.** Iterata hæc fuere suspiria Magni Patriarchæ, S. Ignatii Lojola, *Heu! quam SORDETTERA, cum cœlum aspicio.* Multus in hoc argumento S. Jo. Chryf. *Dulcis præsens vita est, inquit, & multa plena voluptatis; non tamen omnibus, sed us tantam, qui illi sunt affixi. Quod si quis in cœlum suspenderit,*

xeris, & qua ibi præclara sunt, contemplatus fuerit, statim hanc contemnet, ac nullius pretii existimabit. Inter eos, quibus orbis fastidio fuit, ducem se offert Maria Virgo, de qua S. Thomas Villanovanus. Ex quo in clarissimum Divinitatis jubar hæc aquila perspicax & sublimis oculos suos defixit, nunquam eos amplius ad terrena deflexit.

170. Physicis compertum est, Aquilam ita esse erga alias aves liberalem, ut prædam à se interceptam, ultrò in eas dispenset. Unde lemma. QUOD MIHI, HOC ALLIIS. Vel, NON SIBI PROVIDA SOLI. Eorum hoc est symbolum, qui omnem suam operam & laborem ad aliorum utilitatem ac commodum promovendum liberalissimè communicant. Sapienter Tullius. Non solum nobis nati sumus, ortusque nostri partem patriam vendicat, partem amici. Et Hugo Victorinus, Quot enim hominibus quisque, quantum ad se pertinet, prodesse potest verbo, de tot Deo damnum facit ex silentio, & de tot justè rationem redditurus est in judicio. Qui igitur multa novit, multa dicat; qui pauca novit, pauca dicat; & quantum quisque novit, tantum dicat. Præclare hoc Emblemata de S. Apostolo Andrea intellexeris, qui Christo vix cognito, mox ad Petrum, fratrem suum, accurrit, eumque de rei prodigio certior fecit. Unde de illo S. Petrus Damianus ait, Novus discipulus factus, non est propriâ salute contentus, condiscipulos quarit, ad lucrandos alios fraternus se amor extendit. Theaurum reperit, gaudet aliis prodesse, furtum deputat illum sine consortibus possidere. Porro de S. Joanne Apostolo, veluti de Benjamin Evangelico, apprimè dixeris, Mane comedes prædam, & vespere dividet spolia: siquidem optimâ voluntate omnia arcana sua cum aliis communicabat, ipsomet testante. Quod vidimus & audivimus, annuntiamus vobis &c. Denique S. P. Augustinus, aquilam studiosissimè imitatus, referente Possidonio, Pauperum semper memos erat, EISQUE inde eregabatur, Unde ET SIBI &c.

171. Paulo V. Pontifice Maximo, D. Carolum in Sanctorum album recensente, nonnemo ad triumphales pompæ illius arcus Aquilam depinxit, soli affixam, & hoc Horatii lemme insignem. OCULO IRRETORTO. Nam Paulus V. è Burghesiorum familiâ oriundus, in gentilitiis scutis aquilam; Carolus verò in Borromæorum insignibus Solem gestabat. Unde mens Emblematis erat, Summum Pontificem, immentis sanctimonie radiis in Divo illo consideratis, oculos in tantâ claritate ita inconnives ac irretortos tenuisse, ut copiosum illum virtutum fulgorem solemnî ritu probaret, ac supremis honoribus dignum decerneret. Caterùm Beatorum hæc imago est, quorum unica & summa felicitas est, Deum, Solem æternum, irretorto intueri oculo; quia, Magnò Augustino teste, Visio Dei sola est summum bonum, cuius adipiscendi causâ precipimur agere, quidquid in hoc mundo rectè agimus.

172. Mens humana, Divinis consolationibus pasci solita, evanidas mundi voluptates & caduca lenocinia facili ac generoso pede calcare potest; veluti Aquila adversus cælum evolans, tamen lepores ac cuniculos, suavissima gulæ aquilinæ irritamenta, è propinquo infra se conspiciat, nihil tamen à cepto cælesti tramite remouetur. Unde lemma. CONTEMNIT SATURAM PRÆDAM. poteris illam etiam in hæc verba introducere loquentem. D' ALTRA PIU' NOBIL ESCA PAGO IL CORE. Id est, COELESTES APPETO CIBOS. Pulchrè S. Gregorius. Qui cælestis viæ dulcedinem, in quantum possibilitas admiserit, perfectè contoverit, ea, quæ in terris amaverat, cuncta derelinquit, in comparatione illius vilescunt omnia, deserit habitata, congregata Mandi symbol. Picinelli & Aug. Erasp. Tom. I.

disperdit, inardescit cælestibus animus, nil de terrenis libet, deforme conspiciunt, quidquid de terrenis rei placebat specie. Hoc sensu etiam D. Gregorius Brunellus canit.

Ne clare qua cæli fruitur mens, negligit ima,
Despicit ut prædam, cum satur est, volucris.

Denique Torquatus Tassus, infidias, Goffredo ab Armida tenfas, sequenti poemate in rem præsentem describit.

In van cerca invaghirlo, e con mortali
Dolcezze attrarlo al' amorosa vita;
Che qual saturo angell, che non si cali
Que il cibo mostrando altra l' invita.
Tal ei sario del mund, i piacer frali
Sprezza, e sen poggia al Ciel per via remota,
E quante insidere al suo bel volto rende
L' infido amor, tutte fallaci rende &c.

173. D. Carolus Bossus Aquilam, volatu sublimem expressit, infra cujus oculos equus jacebat excoriatus, cum lemme. SORDIDA TEMNO. Sublimem, ac Divinis contemplationibus probè affuetum hominis animum hæc imago representat, qui, quidquid mundus deliciarum ingerere conatur, veluti sordidam illuviem contemnit. De ipso S. Paulus. Existimo omnia detrimentum esse propter emine tem scientiam IESU Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora. Quare S. Hieronymus, Paulinum Monachum instituens, ait, si tibi vultus & vespertinus cibus, olera & legumina: qui Christum desiderat, & illo pane vescitur, non quarit magnoperè de quam pretiosis cibus sterces conficiat.

174. In honorem cujusdam Belliducis, qui Lindavii Gubernator, Ducem vici marium, cateraque copias Suecicas suâ magnanimitate ad obsidionem solvendam coegerat; Carolus Ghioldus, Theologus, insignis Collegiæ ad S. Nazarium Mediolani Canonicus, symboli loco Aquilam statuit, aliquot trochilis infestatam; cum lemme, ab Aquila pronuntiato. QUAS EGO. ? Ad verbum Virgilius.

Quas ego ? sed motos præstat componere fluctus.

Porro emblematis mentem hoc epigrammate explicat.

Tunc aquilam tentas avium vilissima turba?
Quas ego ? sed nostrum est, vincere vos oculis.
Lindavium aggredieris proles vesana Sueci;
Siste, sed aspectâ protinus urbe fugis.

Inde etiam dices iram cohibere, quando ab aliis, præsertim inferioribus, provocaris. S. Gregorii monitum est; Quoties ira animum invadit, mentem edomua, vince te ipsum, differ tempus furoris; quum tranquilla mens fuerit, fac quod placet.

175. In exequiis Ranucii I. Parmensium Ducis; symboli loco Aquilam cernere erat; quæ pullum ad spheram solarem evahens, epigraphen ferebat. ET DOCET, ET PROBAT. Enimverò laudatissimus hic Princeps recensendis & exercitandis militibus assistere, suâque præsentia eos adversus hostem concitare est solitus. Hæc ratione Magnus Theodosius Imperator filium suum, minimè degenerem, Claudiani ore imbuit.

----- solabere partes
Æquali sudore tuas: si collis iniquus,
Primus ini: sylvam si cedere provocat usus,
Ne pudeat sumptâ Quercum stravisse bipenni.
Calcatur si pigra palas, tuus ante profundum
Pertinet sonipes, furvius tu protere curru
Hærentes glacie, liquidos tu scinde natatu.
Nunc eques in medias equitum te confere turmas;
Nunc pedes assistas pediti, tum promptius ibunt

Tass. nel Gerus. Liberrat. Cant. 4. Stanza, 62.

Contemplativus.

Phil. 3. 8.

S. Hier. ep. ad Paul.

Magnanimus.

Virg. 1. Æn.

Ira. S. Greg. in moral.

Præsentia Principis.

Claud. in 4. Consul. Hæner.

Te socio: tum conspicuus, gratusque geretur

Sub te teste labor.

Tentatio.

Ceterum etiam tentatio non tantum probat hominem, qualis sit; sed etiam varios Dei amandi & reconciliandi modos docet. *Omnis tentatio*, inquit S. P. Augustinus, *probatio est; & omnis probationis effectus habet fructum suum*; quia homo plerumque etiam sibi ipsi ignotus est: quid ferat, quidve non ferat, ignorat: & aliquando presumit se ferre, quod non potest: & aliquando desperat se posse, quod potest. *Accedit tentatio quasi interrogatio, & invenitur homo a se ipso, qui latebat & seipsum, sed artificem non latebat.*

S. Aug. in Ps. 55.

Præsentia; Dei.

176. Aquila, oculis ad solem suspensa, epigraphen tenet. **ALIT ASPECTUS.** E mundi doctrinâ, rei amatæ præsentia mirificum amanti robur, viresque ingentes subministrat. Id, quod de Dei aspectu longè verissimum est; cuius præsentia beatos omnes in cœlesti patriâ mirificè pascit & confortat. Imò non in cœlis tantum, sed & in hac peregrinantium valle beatitatem illam primoribus saltem labiis degustare, ac suavissimè nutriti licet, ipsomet Deo testante. *Respiciam vos, & crescere faciam.* Unde S. P. Augustinus. *Hæc est beata vita, inquit, pie perfecteque cognoscere, à quo inducaris in veritatem, quo veritate perfruaris, per quod connectaris summo bono.* Nam, ut alibi ait, *Deus beatitudo, in quo, & à quo, & per quem beata sunt, que beata sunt omnia.*

Levit. 26 9.

S. Aug. de beata vita propè fin.

Idem lib. 1. soliloq. c. 1.

Claud. earm. de Phœnicæ.

177. Fuit, qui Aquilæ, in solem defixæ, subscriberet. **FERVOR ALIT.** Lemmate è Claudiano mutato, ubi de Phœnicæ in hæc verba canit.

*Non epulis futurare famem, non fontibus ullis
Assuetis prohibere sitim: sed purior illum
Solis FERVOR ALIT.*

Contemplativus.

Animus contemplativus omnia hujus symboli lineamenta exæquat; quippe qui alimenti loco solos pictatis suæ ardores habet, neque ab ullâ re aliâ, nisi à Divino Sole sustentatur. Inter hos plurimum excelluit S. Catharina Senensis, *Inventa à die Cinerum usque ad Ascensionem Domini jejunium perduxisse soli Eucharistiæ communionem contenta.* De se ipso testatus est has terras obambulans Servator. *Mens cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me; ut perficiam opus ejus.* In hunc locum S. P. Augustinus. *Cibus Christi, inquit, est salus nostra; reficitur cœlestibus epulis, profectibus nostris. Cibus ejus sumus, dum acquisiti Ecclesiæ, in membra ejus corpusque transimus.* En! quali, quantoque ardore alita sit hæc Aquila Divina!

Io. 4: 24.

S. Aug. serm. 253. Temp.

Beati.

178. Aquilæ generositas non permittit, ut prædam captatura, rebus vilibus & abjectis inhiet. Unde vetus paræmia, *Aquila non captat muscas.* Unde inscriptionem præfert. **NON PARVA FERIT.** Certè beati, ceu Aquilæ cœlestes, terrenas quisquibus omnes fastidiunt; in solum Deum, veluti bonum suum unicum & infinitum, defixi. Nam ut expertus testatur Augustinus. *Cognitione Dei nihil melius est, quia nihil beatius est, & ipsa verâ beatitudo est.* Unde P. Cornelius à Lapide ait, *Aquila non captat muscas: beati non curant res terrenas & viles.*

S. Aug. serm. 172 de Temp.

Corn. à Lap. in 1. sa. 4. 31.

Animus iutrepidus.

179. Aquila inter nubium fragores, & fulminum minas intrepida persiluit, reliquis avibus unâ omnibus exterritis, & in fugam actis. Unde Academicus inter Errantes stabilis epigraphen subdidit. **MOVEANTVR ALII.** Genuinam hanc invicti ac magnanimi pectoris ideam dixeris, quali illud Romanorum decus, Scipio major, Plutarcho teste, imbutus erat: cum enim lectissima juvenus, è clade Cannensi penitus consternata, fugâ extra Italiam sibi consulere moliretur; ipse in consultantium cœtum viribus ad eò generosis irrupit, ut illos ad rempublicam nunquam deferendam sacramento adegerit. *Quibusdam juvenibus, de relinquendâ Italiâ agitanti-*

Plutarch. in Scipion. Major.

bis, in consultantium cœtum prorupit, ac stricto gladio jurare omnes coegit se Rempublicam non deserturos. Eandem magnanimitatem etiam in Mariâ Magdalena observatam habuit S. Gregorius Papa; quippe *quæ à monumento Domini, etiam discipulis recedentibus, non recedebat. &c.*

S. Mar Magda na. S Greg 25. in Ez.

180. Aquila, inter fulminum terrores viam ad cælum explorans, à D. Petro Cascinâ epigraphen recepit. **NEGATA TENTAT ITER VIA.** Horatius hanc vim virtuti propriam censet.

Virtus arduis. Hor. l. 3 0

*Virtus, recludens immeritis mori
Cælum negatâ tentat iter via.*

Sil. Ital.

Et Silius Italicus.

*Explorant adversa viros: per quo a spera duro
Nitiunt ad laudem virtus interrita clivo.*

Et Ovidius.

--- Tendit in ardua virtus.

Ovid. 2 Pont.

Denique Justus Lipsius generositatem illam grandis animi characterem censet; *Generosum est, inquit, ire in adversos.* Nec tamen dissiteor, eodem Emblemate etiam animum perversum ac contumacem depingi. De hoc Horatius.

Generositas. Lips. l. 4 1 Admir. Contut. cia. Horat Od. 3.

*--- Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vitium nefas.
Nil mortalibus arduum est,
Cælum ipsum petimus stulti iâ: neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda solem ponere fulmina.*

181. D. Archangelus Conter animam, ardentissimis desideris ad Divina gaudia anhelantem, sed tamen molestâ corporis humani mole ret urdantem, Aquilæ pullo perfimilem dicit, qui etiamnum implumis, capite ad nidi marginem sublevato, versus solem suspirat; cum dicto. **QUIS DET MIHI PENNAS?** Consentaneè sacro Epithalamio. *Quis mihi det te frangere meum &c. ubi inveniam te foris, & deosculer te.* Ad Deum suum suspirans Magnus Augustinus, *Quanto magis, inquit, quod abest, desidero, tanto magis, donec veniat fleo.* Et P. Hermannus Hugò.

Desider.

Cant. 8. 1

S. Aug. in Ps. 38.

Herm. Hug. l. 2. Epig. 1

*Quando igitur veniam? quando tibi liber assistar?
Quando astabo, oculis obvia facta tuis?
O quando, facies toto spectabilis orbe!
Quando tuo dabitur lumine posse frui?*

182. Aquilæ natura & oculis acutissimis, & unguibus robustissimis providit. Unde lemma. **OCULIS, ET UNGUIBUS ÆQUE.** Militem hæc imago representat, non minus rapinis, atque excubiis assuetum. Nabuchodonosor ab Ezechiele cognominatur *Aquila grandis magnarum alarum, plena plumis*, seu, ut Septuaginta vertunt, *Plena unguinum.* In hunc locum opportunè Theodoretus. *Pleum unguinum ipsum vocavit, ut, cui suppeditaret multus exercitus & equitatus & peditatus &c. ungues enim Regis sunt milites, qui extremam corporis obtinent partem, eò quod ducibus subiecti sint, & celeres sint, atque validi ad percutiendum, & fera instar dilaniandum eos, qui contradicere conantur.*

Miles pax. Ez. ch. 17.

Theod. in hunc loc.

183. Hæreticus, Christiano quidem nomine insignis, oculis tamen à sanctæ fidei claritate retortis, degenerem Aquilæ pullum imitatur, qui maternis unguibus in sublime evectus, solem contemplari recusat; addito Claudiani lemmate. **DEGENER LUMINA TORQUET.** Præclare in hanc rem S. Ambrosius. *Christus extra Ecclesiam projectus, in quibus fidei lumen infirmum est, qui igneam Evangeliorum lucem, vitis secularibus inquinati, aspicere non possunt.*

Hæretis

S. Ambro. Salom. 1.

184. Aquila, supra inaccessibleis rupis cacumen pulvis suis intra nidum incubans, epigraphen tenet. **DRACONES ELUSIT.** Sanè, quisquis ad vitæ religiosæ fastigium sese receperit, nullos scelerum aut male-

Redig. vita.

malevolorum assultus pertinescit. Hanc præceptionem propè edocta magna illa mulier Apocalypticæ, fugâ vertus solitudinem arreptâ, veteratorium Draconis Tartarei ingenium derisit. Pulchrè in Religionis Monastica encomium S. Eusebius. *Verus Religiosus, inquit, debet esse neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris, patiens abjectionis, impatiens honoris, pauper in pecunia, dives in conscientia, humilis ad merita, superbus ad vicia.* Hæc enim agendi ratione supra rupem inexpugnabilem constitutus, tartareos assultus omnes eludet.

184. Aquila soliviciua, epigraphen tenet. *ASPICIT PROPE.* D. Thomam Aquinatem, Divinæ arcana è propinquo contemplatum uti & D. Thomam Apostolum, cum primis verò S. Joannem Evangelistam Emblemata illud concernit. De hoc S. Augustinus. *Ioannes super nubila infirmitatis humanæ velut aquila volat, & lucem incommutabilis veritatis acutissimis atque firmissimis oculis cordis intuetur.*

185. Romanorum mos erat, Aquilam, haste fastigio nixam, vexilli loco ad deducendum militem circumferre. Proinde militari huic Aquilæ inscribès. *AGMINA DUCIT.* D. Thomam Aquinatem hoc Emblemata spectat, qui sapientia sua præstantiâ ingentem litteratorum catervam in suas partes detraxit. Eadem tamen cum primis Magni Augustini propria est imago, quem, & Ste. Ecclesiã, *imprimis secuti sunt, qui postea Theologicam disciplinam vitam & ratione tradiderunt.* E. S. Ambrosii sententiã dulcissimum nomen JESU hæc prærogativâ excellit, ut potè quo universum orbis Christiani agmen, veluti fidissimo Duce, dirigitur. *Non hæc aquilæ militares, inquit, neque volatus avium exercitum ducunt, sed tuum, Domine IESU, nomen & cultus.*

186. Aquila ante pullos, in nido repositos, volat, cum lemmate. *PROVOCAT EXEMPLO.* vel, ut P. Masenio placet. *EXEMPLA TRAHUNT.* Princeps suos subditos haud operosè in suam voluntatem flectet, si primus ipse impeterritam cuiusvis discrimini manum admoverit. De Julio Caesare refertur Suetonius. *In agmine, nonnunquam in equo, semper pedibus antebat capite detecto, seu Sol, seu imber esset.* De Catone Lucanus canit.

---- *Monstrat tolerare labores, Non jubet.*

De Othone scribit Cornelius Tacitus. *Loricâ ferreâ usus, & ante signa pedestris, horridus, incomptus, famæque dissimilis.* His omnibus longissimè superior Deus, Mose referente, instar aquilæ assiduo præcessit, Israelém ad volandum provocaturus. *Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas, & assumpsit eum.* In hunc locum Rabinus. *Christus, inquit, nos ductis & exemplis ad alta præcebit, ut sequamur, quò præcessit.* De Fabio Chisio canit P. Masenius.

Ducimur exemplis, vix est scelus absque magistro, Sub duce virtutis semita prona patet. Aspice Reginam volucrum, præcæ illa minores, Ac docet ignotis astra subire viis. Et trahit exemplo FABIVS, Dux ipse proborum, Si pingi virtus possit, imago foret.

187. Aquila, serpentem collo stringens, epigraphen ex Ovidio à me recepit. *NÉ RETORQUEAT ORA.* Principis prudentis hæc imago est, qui seditiosorum turbas viribus adeò validis coercescet ac edomat, ut nullam imposterum respirandi moram ipsis relinquat. Aquilam sese probaverat S. Joannes Apostolus, quando ab Aliè Episcopis rogatus, ad comprimendas & suffocandas serpentinae Cerinthi & Ebionitarum fauces, suum Evangelium, non sine fatali illorum probro, conscripsit. De hoc S. Hiero-

nymus. *scripsit Evangelium, rogatus ab Asia Episcopo adversus Cerinthum, aliosque hereticos, & maxime tunc Ebionitarum dogma consurgens, qui asseruerunt, Christum ante Mariam non fuisse: unde & compulsus est, Divinam ejus nativitatem edicere.*

188. Aquila draconem comprimens, epigraphen sustinet. *DONEC PERIMAT.* D. Carolus Ghildus, ad S. Nazarium Mediolani Theologus, indefessam & assiduum pugnam hoc Emblemate significabat, quâ Malleus hereticorum S. P. Augustinus adversus Pelagianos, Donatistas, Manichæos, & alia sectariorum portentia exarserat. Imaginis mentem sequenti poemate aperui.

Aquila sere voi grand Agostino, Che ben here tenzoni Monete contra i perfidi dragoni. Al alto grido, ed a la dotta mano Cede il furore insanò: Ne permettere lor triegua, ò respìros, Sin al gelato, ed ultimo sospìro.

Porrò homo iram, ceterasque animi sui vitiosas passionès tandiu variis mortificationibus comprimere studeat, donec penitus perimat. Unde S. P. Augustinus. *Si vindicare te vis de inimico tuo, ad ipsam iram tuam te converte, quia ipsa, si inimica tua, quæ occidit animam tuam.*

189. Aquila, adversus hydram confligens, inentem adeò generosam ac impeterritam spirat, ut jam non septem duntaxat, sed centum capitibus detruendis parata videri possit. Lemma. *UBVIA CENTENO.* Ita prorsus Judas Machabeus exiguè hostium manipulo ingentem hostium exercitum ad interuisionem delevit. Abrahamus trecentis militibus aliquot Reges adortus, semper rediit victor. Hoc quoque nostro ævo exiguus Lusitanorum numerus, iteratis vicibus in Indiã Orientali cum amplissimâ hostium vi conflictatus, eos felicissimè ad interuisionem delevit, ut crebrò ac proluxè testatur P. Petrus Massæus in Indiæ Orientalis historia. Porriò homo justus animi est ita generosè ac impeterritè, ut conscientia suæ viribus nixus, innumeras hostium caute infernalium, quàm terrenorum phalanges superare valeat. Certè S. Paul. postquã tribulationes, angustias, gladios, periculòs, persecutiones, tyrannos, &c. recentu flet, tandem subjungit, *Sed in his omnibus superamus.* Unde de Pauli fortitudine differens Chrysostrumus ait, *Paulus tyrannos, ipsamque adco Nerone, velut quosdam culices estimabat: mortem, cruciatibus, & mille supplicia ludum putabat esse puerorum, etenim coarctatus carcere &c.*

190. In encomium invictissimi Domus Austriacæ Aquilam depinxere, inter fulmina mediam; cum lemmate. *NON JUS HABUERE NOCENDI.* Nempe in hominem justum nihil penitus possunt omnia hominum & inferorum fulmina. De SS. Apostolis testatur Chrysostrumus. *Hoc est maxime mirabile, inquit, quia, cum plurimas illi paterentur insidias, maximeque in illos tempestatum turbines frequentes irruerent, nequaquam tamen eorum animos labefacere poterunt, nec eis aliquem incutere mororem.* Ceterum quod alternantis fortunæ tempestates nihil adversis virtutem possint, vernaculo poemate heroico testatur Ansfaldus Ceba, dum canit,

---- *Che il tempestar de la fortuna Non hà ne la virtù ragione alcuna.*

191. Aquila, rostro adversus saxum alliso, solam senectutem, non verò vitam exuit. Lemma. *MORITUR, NON PEREUNTE SENECTUS.* Itagenuina virtus, adversis calamitatibus pulsata, nunquam conciditur, sed innovatur. Ad rem Senectus Chrysostrumus. *Præcipue mirandum est, quod non*

scriptoribus Eccles.
S. August.
Irâ Mortificatio.
S. Aug. serm. 93 de Diversis. c. 6.
Generositas.
Judas Machabeus.
Justus vincit.
Rom. 8. 37.
S. Chrysostr. hom. 2. de laud. Pauli.
Virtus invicta.
S. Chrysostr. hom. 25. in Matth.
Virtus inter arum nas.
S. Chrysostr. l. 1.

cal. 12.
E. in ser.
Thom.
Quin.
Thom.
Voll.
S. o. u.
Voll.
Aug. de Eccl. Evang. l. c. 6.
Thom.
Quin.
August.
Viar.
Ran. in Lionibus.
Nimen
J. S. U.
S. Ambros. l. de fide in fi.
E.EMPLU.
S. Aug. c. 57.
L. Luc. 1. 9.
L. Luc. 1. 2. J. S. U.
D. t. 32. 11.
Ran in loc.
D. lib. 8. No. am.
P. dentia.
S. Jan.
A. Ill.
S. Hieron. de

modò nihil omnino ledunt, qui talibus (Virtuosis) insidias machinantur, sed eos etiam faciunt oppugnatione meliores. Appositè meus D. Gregorius Brunnellus.

Fortem non frangit mors effera, sola senectus

Frangitur, & vitâ non pereunte, perit.

Farnes. l. 1.
Diptera
Iovis Elog.
24.

Silentium.

192. Aquila, si Henrico Farnesio fides sit, clauso rostro montes pervolat, ut anates, quibus Armenia montes abundant, veluti prædam suam desideratissimam, securius & ex improvîso comprehendere queat. Lemma. NON SINE SILENTIO. Princeps certè, uti in plerisque aliis, ita præcipuè in hoc imitatur aquilam, ut omnia arcana in cordis sui penetrati religiose conclusa teneat; cum plurimum tam publici, quam privati commodi è silentio promanet. Concinnè dixit Thomas Morus.

Rebus in humanis magna est doctrina, tacere.

Dione referente, Tiberii Imperatoris gnoma erat, *Principis animum aut nemini, aut paucis cognitum esse debere.*

193. Aquila, cervum prædatura, inter hujus cornua sese collocat, & pennas, plurimo onustas pulvere, in ejus oculos excutit, alisque eum tamdiu flagellat, donec viribus exhaustus & excæcatus, per rupem præceps corruat. Plinii verba sic accipe. *Pulverem, volatu collectum, insidens ipsorum cornibus, excutit in oculos ejus, ora pennis verberans, donec in rupes præcipitet.* Atque ita, quod fortitudo ad pugnam cum cervo incundam denegat, astutia compensavit. Inde Henricus Farnesius colligit, ubi vires deficiunt, stratagematis dimicandum esse. Emblematis subscript. CONSILIUM PRO VIRIBUS. vel, meâ quidem sententiâ, PRO VIRIBUS ASTUTIS. vel, ut P. Masenius placet. INGENIO CEDUNT MAJORA. Lyfandri doctrina erat, *Ubi leonina pellis non prodesset, vulpinam esse adhibendam.* Hâc pugnandi methode strenuè usi sunt Cæsar, Pompeius, Alexander, Fabius Maximus, Sertorius, Mithridates, Antigonus, alique à Frontino enumerati. Hos tamen omnes longis intervallis superavit Hannibal, qui, Plutarcho teste, fuit cognominatus *Crudelissimus Dux, & in fallendis hominibus callidissimus.* De Fabio Chifio, postea Alexandro VII. Pontifice Maximo, canit P. Jacobus Masenius.

Vidimus elusus robusto in corpore nervos,

Et qua non poterant viribus, arte geri.

Ardua queque geris, paterisque, sed ardua queque,
Ingenuos vires suppeditante, ruunt.

Cervinus ita solis avis cervicibus hæret,

Et prius excæcat, quam premat ungue, feram.

194. Aquila supra pullos, intra nidum reclinatos, volitat; cum lemmate. PROVOCAT, ET PROTEGIT. Maria Virgo, Aquila celsissima, suo exemplo fidelium animos ad cælum allicit, suâque tutelâ ab interitu vindicat; ut ad eò verè cognominetur *Aquila provocans ad volandum pullos, & super eos volitans.* Eandem iconem Christo in crucem fixo, tribues, quia Arnolde teste, *extensis brachis Christus in cruce totum corpus infra se positum complexus est, & sub alis crucis aggregatio genere nostro, ibi & protexit, & fovit, ubi nihil posse putabatur:* Pressius in hanc rem P. Aloysius Novarinus ait, *Nos ad volandum provocavit, dum in cruce manus extenderet, & brachia in alarum modum, ut deinceps nemo imis hæreret &c.*

195. Aquila, cui à Jove cognomen, naturâ suâ carnes fastidit, solis herbis pasci solita. Huic proinde supra cespitem, Gambertus inscriptionem è Virgilio subdidit. ASSUETA PARVO. Homines, sobrietatis & abstinentiæ studiosos, hoc Emblemata concernit; quæ inter excelluere S. Egydius Abbas, solis herbarum radicibus; S. Paulus I. Eremita, solis dactylis; S. Antonius Abbas solo pane & sale; S. Caro-

Plutarch.

Maria V.

Psalms.
Crucifixus
Arnold
Carn. tract.
7 de Verb.
Dom Novar.
in Umbra
Virg. n. 447.

Virg. 2. Georg
Sobrietas.

lus Borromæus solis quandoque lupinis &c. sustentari soliti. Imò omnes, quotquot Dei amici vocantur, veluti Aquila Jovis, abstinentiam colunt. Nam, quod S. Leo testatur, *Semper virtuti cibus jejunium fuit; de abstinentia quoque procedunt casta cogitationes, rationabiles virtutes, salubria consilia, & per voluntarias afflictiones caro concupiscentis moritur, & virtutibus spiritus innovatur.*

196. B. Andreas Avellinus, cum Virginum Parthenoni à pernicie vindicando studiosè caveret, crebro ac gravi vulnere multatus est. In facinoris hujus, admodum generosi, encomium, Aquilam depinxere, quæ inferiore pectoris sui parte jaculo transfixa, pullos supra dorsum sustentabat; cum lemmate. PROPRIO FERT PERICULO. Ad hoc propositum testatur Christus. *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.* Certè David, veluti aquila amantissima, ut populum suum ab intentatâ clade eriperet, se ipsum percutientis Angeli gladio objecerat. De hoc Sanctus Ambrosius. *Ubi vidit occidi populum, ipse se Angelo ferenti obtulit, ut ipse potius pro populo feriretur.*

197. Magistri versus discipulos amor, & indefessa eosdem in omni virtutum genere erudiendi diligentia, Aquila Emblemate representatur, quæ pullos infra alas complexa, epigraphen tenet. DONEC ADOLEVERINT. Apostoli hoc paterni amoris affectu plurimum exarsere, quando filios suos spirituales tanto charitatis fervore, ac fomentis adeò liberalibus sustentârunt, ut nunquam ab iis, nisi cum jam in firmam perfectionis ætatem adolevisset, deflexerint. De se ipso testatur Paulus. *Filioli mei, quos iterum parvulo, donec formetur Christus in vobis.* Opportunè S. Cyrillus Alexandrinus, *Paulus, inquit, quosdam parvuliebat, quousque formaretur Christus in eis; et est, quousque magis, ineffabilesque ejus Divinitatis characteres in eorum animos per pulchre imprimebantur.*

198. Dominicus Gambertus symboli loco Aquilam expressit, quæ ob loci ac situs incommoditatem à solis obtutu prohibita, illum, intra stagni cuiusdam aquas reflexum, contemplabatur: addito Virgilio lemmate. ET IMAGINE CAPTA. Ita Princeps Catholicus Deum, æternum Solem, in Romano Pontifice, veluti prototypum in imagine, veneratur. Alexander Magnus, Hierosolymis propinquans, coram Joddo, summo Hebræorum sacerdote, sibi obviam facto, profundum corpus inclinavit: quare ab Ephestione reprehensus, respondit, cum honorem à se non homini, sed Divinæ Majestati ac supremæ sanctitati in homine deferri. Hinc discant Religiosi Deo in Superioribus obedire, eisque debitam exhibere reverentiam. Unde Doctor Mellissus. *Obedientia, inquit, quæ exhibetur majoribus, Deo exhibetur; ipse enim de se dixit, Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. Sive Deus, sive homo, vicarius Dei, mandatum quodcumque tradiderit, pari profectò obsequendum est curâ, pari reverentiâ deferendum.*

199. Idem Gambertus Aquilam expressit, quæ generoso ausu integram ciconiarum turmam in fugam conjecit; illam Ovidii panegyrii lemmatis loco promerita. NUMERO PRÆSTANTIOR OMNI. Nimirum unicum magnanimum pectus aliis millenis præstat. Exemplo suo id confirmat Samson, integras Philistæorum centurias solus reprimens. De Romano Coelete canit Petarcha;

Oratio sol contra Tuscanam tuta.

Et Arturus, Magnæ Britanniæ Rex, *nongentos hostium solus adortus, incredibili cæde profligavit.* uti de ipso testatur Guilielmus Malesbur.

200. Nonnemo indefessam D. Caroli pietatem, & asfidu-

S. Leo Pa.
serm. de
deci. me.
Pastor
Iosus.
Ioan. 10.
2 Reg. 27.
S. Amb.
Ps. 37.
Educat.
SS. A.
stosi.
Galat. 19.
S. Cyril.
lex. l. in
Genes.
Virgil. 4.
Æneid.
Summ.
Pontif.
est D.
imago
Super
loco I.
habent.
S. Bern.
Dispen.
C. praecept.Unus
multi

affiduum Dei contemplandi ardorem Emblemate significaturus, Aquilam depinxit, soli affixam; & hoc adverbio, ceulemmate insignem; ASSIDUE. Poterat enim ille cum Divino Psalve verè dicere. *Oculi mei semper ad Dominum.* Ad hoc propositū S. Paulus; *Fratres mei dilecti, stabiles estote, & immobiles, abundantes in opere Domini semper.* Nam, *quod immutabile ac sempiternum est, ejus contemplatio nos beatos facit,* inquit S. P. Augustinus.

201. VIVAX & magnanima pueritia pullis aquilinis non est absumilis; qui, tametsi mole exiles, ac ætate teneri, tamen inter matris suæ unguis sustentati, altissimam Solis meridiem irretortis oculis intuentur. Unde lemma. **FER T PARVUS ADULTUM**, subintellige, *Solem.* Ita liberi, à parentibus ad Dei fervitutum per bonam educationem sublevati, in Dei amore plurimum crescunt, magnosque virtutum profectus faciunt. Nam, Magno Augustino teste, *Tanto magis efficitur quisque filius bonus, quanto largius ei datur à patre spiritus bonus.* Pulchrè meus P. Carducius.

*En aquila fetus Phabum fert parvus adultum:
Non secus Herois grandia fert soboles.*

202. P. Henricus Engelgrave Aquilam, è solis obtutu suspensam, illo Horatii lemme exornavit. **CERNIT ACUTUM.** Vel ut P. Jacobo Masenio placet. **DE LONGE PROSPICIT.** Ad verbum de Aquila ait Jobus, *De longè oculi ejus prospiciunt.* Ita prorsus S. Joannes Apostolus intellectus sui acumine reconditissima cæli arcana penetravit. Multò tamen maximè de infinita Dei perspicacia id dixeris, de quâ disertè Siracides. *Oculi Domini multò plus lucidiores sunt super solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes.* Porrò etiam homo in hâc vitâ sibi prospicit, quid secum futurum sit in altera vitâ. Nam, hortante Magno Augustino, *Cùm vivimus, vigilare debemus, & eligere debemus, quod in futuro teneamus.* De Illustrissimo D. Fabio Chisio, postea Alexandro VII. Pontifice Maximo, canit P. Jacobus Masenius.

*Hæret in æthereis speculatrix rupibus ales,
Immensosque vago lamine transit agros.
Exsuperas aquilam; notat hæc presentia tantum,
Tū quæ facta simul, quæque futura vides.
Scilicet æternâ complecteris omnia ment:
Hæc vivit, fragili quidquid in orbe perit.*

203. Gratitude filiorum erga parentes ex aquile pullis edocemur, qui matris suæ humeris innixi, epigraphen sustinent. **VICEM QUANDOQUE REPENDUNT;** Aquilis enim, senio confectis, illarum filii parentum vicem subeunt, & decrepitas obsequiis, alimentis, aliisque grati animi argumentis studiosissimè fovent, quæ pietas etiam ciconiis consueta dicitur. In hanc rem S. Paulus monet. *Si quæ vidua filios aut nepotes habet, discat primùm domum suam regere, & mutam vicem reddere parentibus; ut scilicet,* interprete P. Cornelio à Lapide, *si parentes adhuc vivant, eis inserviat, opuletur, ministret, eosque alat, sicut ab eis à puero alita & educata est.* &c.

204. Aquila, in Solem defixa, illius venustate magis semper magisque inardescit. Unde P. Sigismundo Laurentio auctore, epigraphen sustinet. **TUENDO, id est, intiendo, INARDESCIT.** S. Paulum, charitate & amore Dei intensissimè inflammatum, hoc Emblemata concernebat. In huic sensum S. Dionysius Areopagita, *Extasim facit Divinus amor, & amantes sui juris esse non sinit: unde Paulus ille Divino amore occupatus, clamabat; vivo ego jam non, ego, vivis vero in me Christus.* Et S. Ber-

nardus. *O amor præceps, vehemens, flagrans, impetuose, qui præter te aliud cogitare non sinit &c.*

205. Aquila, propriis illis rostro perforatis, sanguinem elicit, sicque pullorum suorum, siti jam junfatiscientium, vitam prorogat. Lemma. **DAT SANGUINE VITAM.** Hoc & Sigismundi Laurentii symbolum ad illud Jobi alludit; *Pulli ejus lambunt sanguinem;* Servatorem nostrum, acerbissimè vulneratum, imago illa representat, qui sanguine suo, copiosè ac liberatissimè profuso, præfens miserino homini medicamentum propinavit. Sapienter Magnus Augustinus. *Effusus est sanguis medici, & factum est medicamentum phrenetici.* Et Johannes Audenus.

*Pharmaca sunt potius, quàm vulnera, vulnera Christi,
Curat enim plagis vulnera nostra suis.*

206. Ad funebrem D. Caroli apparatus Bartholomæus Rossus aquilam pingi fecit, quæ è nido, supra montis cujusdam fastigium collocato, subjectam terram contemplabatur; cum lemmate. **PROCUL, SED PROPE.** Etsi enim violenta mors Divum illum procul è terris ad Deum sublevârit; nunquam tamen desistet, oculos è cellissimo beatitudinis culmine ad regem suum advertere, eunque tueri, ac patrocinio suo propè semper adesse. Consentaneè in rem præsentem de Deiparæ morte ait S. Hieronymus. *Etsi corpus tuum dormiat, O magna Dei Parens! cor tamen tuum vigilat, & quamvis inevitabilem mortis necessitatem humanâ conditione acceperis; non dormitabit, neque dormiet custodiens nos oculus tuus.*

207. Magni quidem, & generosi pectoris, sed tam angusti territorii Princeps, dum regni sui terminos propriâ manu de gladio propagare nititur, Aquilam imitatur, quæ nidum egressa, cæli vastitatem pervolat; cum hemistichio, **PARVOQUE PUDET LATUISE CUBILI.** Inter hos nulli secundus Alexander Magnus, nec Macedonia, nec etiam spatiosissimis totius Græciæ finibus exaturatus, Orientem infestavit; Persiam subegit, & ad ipsas usque Indias excurrit, nullosque aliòs immodicæ suæ prurighi, nisi vitæ terminos præfixos habuit. Seneca compluribus locis, præcipuè verò Epistolâ 94. de illo differens, *Agebat, inquit, infelicem Alexandrum favor aliena devastandi, & ad ignota mittebat; Lacedæmona seruire jubet, Athenas tacere. Non contentus tot civitatum strage, quas ant vicerat Philippus, aut emerat, & alias alio loco projicit, & toto orbe arma circumfert.* Salsè de illo Satyricus.

*Unus Pelleo juveni non sufficit orbis:
Æstuat infelix angusto limite mundi.*

208. In exequiis Isabella de Esthe, Parmensium Principis, post filii partum mortuæ, Josephus Daganus Aquilam adumbravit, quæ nido relicto, ruptisque compedibus, versus caelum properabat; cum lemme, **NEC NIDUS, NEC NODUS.** Princeps enim illa, ad vitam tranquillam sublevanda, dulcissimum nidum; filiolum inquam recens natum, deseruit; & arctum conjugalis vinculi nodum, qui ipsi cum Ranutio II. intercesserat, diffrigit. Abrahami Patriarchæ hæc indoles fuerat; quando Deo præcipiente, *Egredere de terrâ tuâ, & de cognatione tuâ; instar generosæ aquilæ, cui, nec nidus suæ patriæ, nec nodus consanguineorum ulla potest injicere remoram, mox egressus est, sicut præceperat ex Dominus.* Abrahami vestigia ii omnes, consilio sanè saluberrimo, assequuntur, qui relictis paternis laribus, Religionæ ac Divinis obsequiis sese consecratum eunt. *Festina quæso te, inquit, S. Hieronymus, & habens in solo pedem, navicula funem magis præcede, quàm solve.*

209. Aquila ad pisces in mari prospiciendos, nativo quodam instinctu sese in sublime attollit, eosque subito

Job. 39.
Christus
patiens.

S. Aug. Tract.
15. in Ioan.
10. Aud. l. 3.

Patrocinium
beatorum.

Marie V.
Patrocinium,
S. Hier. de
Dormit.
Virg.

Aviditas
habendi.

Senec. ep. 94.

Invid. s. 10.

Gen. 12. 16.

ibid. 4.

Religionæ
intrare.

S. Hier. in ep.

Iob. 39. subito ac præcipiti descensu devorat. Testem habeto Jobum. *Nunquid, ait, ad præceptum tuum elevabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum? inde contempletur escam, & oculi eius de longè prospiciunt.* Unde lemma. **DE LONGE PROVIDET ESCAM.** Ita omninò hominum gulosorum oculi non in aquis solùm, sed in omnibus elementis escam scrutantur. De his oculis facer textus; *Oculus Jacob in terrâ frumenti & vini.* Seneca, *Ultra phasim,* ait; capi volunt, quod ambitiosam popinam instruat: nec piget à Parthis à quibus nondum pœnas repetimus, aves petere: Undique convehunt, omnia nota fastidienti gula. Quod dissolutus deliciis stomachus vitæ admittat, ab ultimo portatur Oceanò.

Deut. 32. 8.
Senec. in
Consol. ad
Helviam
cap. 10.

210. Aquila, solem intuens; à P. Jacobo Masenio epigraphen recepit. **SOLA CAPAX SOLIS.** Mariæ Virginis hæc imago est, quæ non tantum Christum, æternum Solem, utero suo comprehendit, sed hodie etiamnum in cœlo Deum intuetur, visione cellissimâ, cæterisque beatis omnibus inaccessâ: ut addo à S. Epiphano rectè cognominetur, *Seraphim incomprehensæ visionis.* Emblematis mentem sequenti disticho explicat Author.

Maria

S. Epiph
ras. ac

*Par Aquila Virgo est, cœlesti lumine gaudens:
Illa capax magni Solis, & illa Dei.*

Vana gloria.

Laude non extolli.

S. Greg. l. 22.
Moral. c. 0.

Psal. 87. 16.

S. Greg. ibid.

S. Aug. ep. 64, ad Aurel. Episc.

211. **A**quilini oculi sint, oportet; qui solem fulgentem, clarumque lunæ incessum, illæsi & inconcives aspicere possunt. Unde Aquila, oculis in solem defixa, epigraphen tenet. **NIL LUMINE LÆDOR.** Hominis verè humilis est, nullam ex humanis laudibus capere voluptatem, nihilque exinde, Aquilæ more lædi; & cum temerè contingat, eas audiri, pueriliter non efferrè. Præclare hoc argumentum pertractat Sanctus Gregorius, dum illud Jobi explanans, *Si vidi solem, cum fulgeret, & lunam incedentem clarè, & latatum est in abscondito cor meum.* ait, *Iobum ita locutum, quia auditis virtutum suarum præconiis non delectabatur; hoc quippe est fulgentem solem aspicere, clarumque lunæ incessum; juxta illud Davidicum, Exaltatus autem, humiliatus sum, & conturbatus.* Et jure meritò, inquit idem Gregorius. *Cauti enim consideratione trepidat, ne aut de his, in quibus laudatur & non sunt, majus judicium inveniatur, aut de his, in quibus laudatur, & sunt; competens præmium perdat.* Verissimè dixit Magnus Augustinus. *Erri cuiquam facile est, laude carere, dum denegatur; difficile est, eâ non delectari, cum offertur.*

212. P. Jo. Baptista Baretta, è Societate Jesu, ad exequias Philippi IV. Hispaniarum Regis; Mediolani celebratas, Aquilam statuit, quæ serpentem unguibus stringens, epigraphen ferebat. **VICTORIA MULTIS.** Innubat videlicet; Regem illum, post superatos complures hostes, non sibi tantum, suoque regno, sed & confinis omnibus plurimum incrementi attulisse. Christi tamen resurgentis propriissima est hæc imago; qui è tartareo serpente victor, universo mundo salutem providit. S. Augustin. *Christus nunquam vincitur, & diabolus vincit, & pro te vincit, & tibi vincit, & in te vincit.*

Prode
multiChristi
resur.
ms.
S. Aug. p.
149.

213. Basilicæ S. Genovesæ decora, Emblematis illustrata, Aquilam exhibent, quæ supra globum terrestrem volitans, epigraphen præfert. **ALTIO-RA QUÆRO.** S. Albertum, Ambianensem, & postea etiam Ecclesiæ S. Genovesæ Canonicum, ac demum Patriarcham Hierosolomitæ hæc imago concernit; qui spretis terrenis omnibus, sola cœlestia identidem suspirabat. Religiosus quippe, mundum hunc inferum, veluti tantâ suâ dignitate indignum, relinquat, soli intentus cœlo: Audi Magnum tuum

Religiosus
murura
sper.
S. Au

Legif-

Legislatorem, *Altitudo, inquit, est in supernorum expectatione premiorum; propter quam altitudinem tibi dicitur, ut sursum cor habeas. Bene operare, & in bonis operibus persevera propter beneficia Dei. Terra pro nihilo astimes &c.*

214. Eadem Basilica Carolum Fabrum, Canonicum & Abbatem S. Genovesæ, & primum congregationis Gallicanæ superiorem Generalem, Ordinisq; Canonici Instauratorem eximium, Aquilæ Emblemate repræsentat, quæ compluribus pullis suis iter ad cælos præiens, epigraphen è Psalmo sustinet. **PROVOCANS AD VOLANDUM PULLOS SUOS.** Ita Beatorum vita incitamento nobis est, ut illos imitati, cælum directo tramite conscendamus. *Natalitia Sanctorum, inquit Magnus August. cum sobrietate celebrate, ut imitemur eos, qui præcesserunt, & gaudeant de vobis, qui orant pro vobis.* Lege eruditum ac præclarum Caroli Faure elogium in ingeniosissima illa Basilica, cujus postrema verba hæc sunt.

*Hic sequere vocantem, Clerice;
Alis expansis nullum respuit;
Rupe nixa, securitatem pollicetur;
Ad cælum evolans, quâ erandum est, signat iter.*

215. Aquilam, per nubes & fulmina illæsam transire solitam, hoc lemmate insignivit P. Jacobus Masenius. **NON TANGOR, ETIAM DUM TANGOR.** Hominis patientis hæc idea est, qui inter calamitatum ac injurarum fulmina non tantum nihil acquirit nocenti, sed altius inde, altiusq; semper ad Deum suum promovet. Nam, quod Magnus August. ait, *Bonorum patientia præparatione cordis excipit voluntatem Dei, & gloriatur in tribulationibus.* De Illustrissimo D. Fabio Chisio, postea Alexandro VII. Pontifice Maximo canit Emblematis Author.

*Fulmineam lambunt innoxia tela volucrum,
Quæ jacit actensis Jupiter igne polis,
Tangeris afflictum corpus, ferroque secantur
Marmora viscoribus visa coire tuis.
Integra mens perstat, prostrato in corpore vitæ
Hoc est dura pati, nil tamen inde pati.*

216. Aquila, unam expandens alam, ad cælum sublevari non poterit, nisi jungat & alteram. Unde Emblematis subscripsit P. Masenius. **NON SUFFICIT UNA.** Ita, ut Deum, æternum solem contingas, nec sola sine operibus fides, nec sine fide opera bona sufficiunt, sed mutuo sese comitentur, necesse est. Pulchrè Magnus August. *Verè beatus est, qui & rectè credendo bene vivit, & bene vivendo fidem rectam custodit. Igitur sicut otiosa est fides sine operibus mortuis: ita nihil proficiunt opera bona sine fide recta.* Emblematis author mentem suam sequenti epigrammate aperuit, & vaticinio minimè vano præfagit, Illustrissimum D. Fabium Chisium, postea Alexandrum VII. Pontificem Maximum, juncto virtutis & fortunæ beneficio, ad summos honores promotum iri.

*Quisquis ad optatos apices contendis honoris;
Virtuti debet fors comes ire tua.
Nec volucrum princeps alâ bene nititur unâ:
Ut valeat, sociæ juncta sit ala sua.
Altera virtutis dum te reget, altera fortis,
Non deerunt factis premia digna tuis.*

217. Aquila, alam utramque sublevans, ab eodem Masenio epigraphen recepit. **QUOD FERRO, ME PERFERT.** Sicut enim Aquila & alas portat, & ab iis portatur, ita virtutum acquirendarum studium aliquid quidem negotii & laboris nobis faceffit, paulò tamen post iis succollantibus ad cælos sublevamur. Opportunè S. P. Aug. *Habent & aves pennarum suarum sarcinas. Et quid dicimus? portant illas, & portantur. Portant illas in terra; portantur ab illis in cælo: Porta ergo pennas pacis, alas accipe charitatis. Hæc est Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erathæ Tom. I.*

sarcina, sic implebitur lex Christi. Emblematis author ait, *Fabium Chisium, virtute & sapientiâ, ceu geminis alis, instructum, ad summos honores, & ad ipsos etiam cælos evchi.*

*Celsa petit virtus, auget sapientia vires:
His alis Fabius sidera mente subit.
Qualis in æthereis micat ales Regia campis:
Penna levat volucrum, penna levatur huius.
Ante suas animus profert in pectore doles.
Mox his sublatus dotibus, astra subit.*

ARDEA. Cap. IX.

218. **HÆC** volucris, serenæ cæli quiete gaudens, supra nubes efferrî solet: subscribente Bargalio. **SUBLIMITATE SECURITAS.** Mens nostra ibi demum veræ tranquillitatis sese compotem sentit, si extra inferas hujus terræ nubes ad spem in solo Deo collocandam eluctata fuerit. In hanc rem cecinit vernaculâ linguâ Petrus Bembus.

*Così con l' alma solitaria, e schiava
Assai tranquillo, e riposato vivo,
Spreezzando il mondo, e molto più me stesso.*

Exquisite meus Concanonicus Hugo de S. Victore. *Hæc avis (de ardeâ loquitur) potest significare animas electorum, quæ formidantes perturbationem hujus sæculi, ne forte procellis persecutionum, infligante diabolo, involvantur, intentionem suam super omnia temporalia efferentes, ad serenitatem patriæ cælestis, ubi assidue conspicitur Dei vultus, mentes suas elevant.*

Hug de S. Vict. l. 1. de Bestiis c. 47.

219. Nobilissima familia de Capua in scutis gentilitiis Ardeam præfert; cum lemmate. **HUMILIA DESPICIT.** Nimirum animus grandis ac generosus mentem cogitationesque suas non nisi rebus magnis aut sublimibus affigit: id, quod etiam de Amante haud incongruè intellexeris. Porro homo, divinis contemplationibus deditus, omnes terræ illecebras, veluti fordes evanidas, ac cælesti homine indignas, contemnit. S. Gregorius Papa id affirmans, *Qui spiritalibus bonis ditati sunt, inquit, profecto terrenis non debent negotiis implicari, ut dum non coguntur inferiora bona disponere, exercitati valeant bonis superioribus deservire.*

Amicus generosus Contemplativus.

S. Greg. l. 11. Moral. c. 15.

220. Ardea, compluribus aliis avibus in terra relictis, versus cælum volat; cum lemmate. **ALTIOR, ET TUTIOR.** Status Religiosi hæc felicitas est; de quo S. Petrus Damianus, *ibi quoque (in Religione) cæli sunt volucres, si nimirum, qui virtutum pluvius sese in ardua sublevant, ac terrena qualibet sub se transire de sua mentis arce prospectant, dumque per terrena repere sub carnali concupiscentiæ jugo despiciunt, libertatem aeris petunt, seseque ad cælestia librata mentis contemplatione suspendunt.*

Religiosus S. Pet. Dam. l. 2. ep. 18.

221. Grandis ac generosi animi serenitatem ab ærumnarum tempestate nihil unquam turbari, Abbas Certanus ex Ardeæ symbolo demonstrat, quæ supra nubes levata assidue solis splendore, ac cæli tranquillitate perfruitur: addito lemmate. **FURUNT INCASSUM.** Senecæ consilium est. *Vir sapiens atque perfectus, hanc sibi vitam proponere, sic secum agere debet. Ego mortem eodem vultu videbo, quo audiam. Ego laboribus quancumque illi erunt, parebo, animo fulciens corpus. Ego divitias & presentes, & absentes æque contemnam, nec si alicubi jacebunt, tristior, nec si circa me fulgebunt, animosior. Ego fortunam, nec venientem sentiam, nec recedentem.*

Animus generosus Senec. de vita beata c. 20.

A S T U R.

Cap. X.

222. **A**stur, ad uncis unguibus perdicem sustinens, aliis insuper aliisque avibus captandis avidè circumvolat; cum dicto. ET NON PARTA SEQUOR. Hominem hæc imago repræsentat, amplioribus identidem honorum, divitiarum, aut virtutum incrementis inhiantem. Carolus V. Imperialis symboli sui loco columnas Herculis statuit, hoc titulo præfixas; *Plus ultra*. S. Bernard. *si perfectionis aliquid attigisti, te ipsum in te ipso metire, & dic cum Apostolo. Non quod jam apprehenderit, aut perfectus sim: sequor autem si forte apprehendam. In quo manifestè Apostolo docente declaratur, quia perfecta eorum, quæ retrò sunt, oblivio, & perfecta in anteriora extensio, ipsa est hominis justi in hac vita perfectio.*

Profectus.

S. Bern l de
vita solitar.

B E N I C U S.

Cap. XI.

223. **A**quila prædam, à se comparatam, cum Benico ex æquo partitur. Unde huic volucris epigraphen subjunxit Lucarinus. PARTORUM PARTICEPS. Ita Maria V. omnium dolorum & calamitatum, quibuscum Servator noster, filius ipsius amantissimus acerrimè conflictabatur, compos extitit. S. Bonav. *Aspicio Domina cor tuum, & id non cor, sed myrrham, absinthium, & fel video. Quæro matrem Dei, & ecce invenio sputa, flagella, & vulnera, quia tota conversa es in ista.* Id, quod ipsa met Deipara B. Birgittæ his omninò verbis testatum fecit. *Dolor filii, erat dolor meus; quia cor ejus, erat cor meum.*

Maria do-
lorifera.S. Bonav. l. 4.
Simul c. 2.B Birgitt. l. 4
Revel. c. 32.
70.]

B I S T A D R A.

Cap. XII.

224. **V**olucrè hanc, ex ingenito suo corpore Bistardam, quasi gemina tarditate ignavam, cognominant. Et si enim corporis mole sit satis grandis, tantam tamen in volando segnitiam ostendit, ut non nisi post saltus, alterà tertiavè vice repetitos, è terra sese sublevet: undè non rarò contingit, eam, priusquam aëra contingat, à cane venatico obrui. D. Aresius hoc symbolum eorum dicit esse proprium, qui foecordiâ aternam luendâ ad sanioem vitam eluctari differunt, sicque morti in prædam cedunt, antequâ alas suas ad pœnitentiam librare conentur. epigraphen, è Regum fastis desumptam, addidit. UT MORI SOLENT IGNAVI. *Sic verè multi sunt, inquit Petrus Bercorius, qui nunquam volunt dimittere terram & terrenam, nec ad Deum celeriter evolare, imò solent bis, vel ter iter boni propositi retardare, & sic sepe fit, quod, dum nimis deliberant, solet eos diabolus tentationibus sagittare, & à volatu bonorum operum impedire.* S. Chrysof. *Multi, inquit, cum alius damnatum fraudulenter facerent, subito perierunt, & ad manifestum judicium abierunt. Time ne & tu hoc patiure inexcusabilis.*

Peccator
ignavus ad
pœnitentiam.
Bercor. l. 7.
Reduct c. 12.S. Chrysof.
hom 22. in
epist. 2 ad
Corinth.

B U B O.

Cap. XII.

225. **D**. Aresius profani amantis insaniam & vanitatem nullâ aptiore, nisi Bubonis, imagine repræsentari posse, autumat: qui lunam contemplatus, affirmatè de hac pronuntiat; SPECIOSIOR SOLE. Inveteratus enim hominis amantis mos est, quod vesano amore excæcatus, formam dilectam, monstro nonnunquam, quàm venustati propiorem,

Amans
profanus.

clarissimo Solis splendori longè præferat. Hanc stultitiâ observans Plut. ait, *Quisquis amat, hallucinat, ac cæcutit in eo, quod amat.* Et rursus Amor, auctore Platone, laudat plerumque ea, quibus alii offenduntur. Q. Catulli exemplo id confirmat Tullius, qui Roscii cujusdam amore ita abreptus fuerat, ut sanctè asseveraret, illum ex oriente aurorâ, & ipso etiam Deo formosior sibi videri. Ne verò de hac Catulli insaniam quidquam possis dubitare, ipsiusmet de suo Roscio tetra stichon habeto.

Pint. l. de
scrim. ad
toris &c.Cicero l. 1
Natural
rum.

*Constiteram, ex orientem auroram fortè salutans,
Cum subito à leva Roscius exoritur.*

*Pace mihi liceat, cælestes, dicere vestrâ;
Mortalis visus pulchrior esse Deo.*

Altum proinde exclamat Tullius, *Hic pulchrior Deo! At erat (Roscius) sicuti hodie est, perverissimis oculis: quid refert, si hoc ipsum venustum illi videbatur? Ad hoc propositum S. Theodoretus Studita. Cum feminam vir amat, totum se amasse præbet, eam spirans, eam cogitans, seu solem dicas, nec solem videre velit, sed amasiam.*

S Theod.
stud. Ca
rech. 3.

226. Abbas Ferrus Buboni inscripsit. IN TENEBRIS EVOLAT. Hominis scelerati hæc idea est; siquidem *omnis qui malè agit, odit lucem.* In quem locum S. Cyrillus Alexandrinus. *Recusat omnis, qui malè agit, lucis illuminationem.* Jobi effatum est, *Oculus adulteri observat caliginem, id est, interprete Lyrano, expectat noctem ad committendum adulterium.* Id ipsum etiam Hæretici assolent, qui, veluti lucis inimici, conventicula sua noctu cogunt. *Nam hæreticus, qui adulter est Verbi Divini, inquit idem Lyranus, querit latebras ad docendum.*

Vitiosu

10 3. 20.
S. Cyrill
lex. in hu
loc.Libidit
fus.1ob. 24. 21
Hæreti
Lyran. in
lud Jobi.

C A P R I M U L G V S.

Cap. XIV.

227. **C**aprimulgus, nomen à sua proprietate sortitus, inter caprarum greges sese noctu insinuat, & lac ex illarum mammis fugit: lacte verò necdum contentus, Aresio auctore, etiam JELICIT SANGUINEM. Carnifices, qui S. Agatham immanibus tormentis in uberibus lacerarunt, hoc Emblemâ spectabat; Ejus honori Christophorus Finottus hoc disticho accinuit.

S. Aga.

Finot. di. b
99.

*Forcipe corripuit savus de pectore mamas;
An non est animo firma revulsa fides.*

Idem complurium Caussidicorum mores sunt, qui pauperum clientum Caussidicorum immitti ore ex fugunt. Principes quoque, eorumque ministri, ob immodicam avaritiam crudeles sunt subditorum oppressores, illaque Caprimulgi icone examussim delineantur. *Magnum scelus est, inquit S. Isidorus, rem pauperum præstare divitiibus. Arenti terra aquâ tollere, & flumina, quæ non indigent, irrigare.* Deniq; etiam infatiabilem mulieris lascivæ libidinem hoc Caprimulgi symbolum significat; quam è Poëtis nonnemo suo amanti in hæc verba loquentem introducit.

Caussid
cus.S. Isid. l.
sum. boLasciv
mulier

*E fin che sanguine ha ne le venne haunto,
Come sansuga l'ho succhiato.*

228. Caprimulgus, dum lacti fugendo inhiat, visum capris eripit; miseraque excæcat. Unde Lucarini lemma. CUM LACTE ADIMIT LUCEM. Haud secus libido non tantum humanum corpus enervat, sed etiam rationis lucem, omnemque alium virtutis & famæ splendorem extinguit. Eruditè cecinit Georgius Camerarius.

Libide

Camer
Embl. 24
tor.

*Hircorum stabulis volucris montana per umbram
Admissa, en audax ubera plena bibit.
Inde sed & miseros pariter prædatur ocellos,
Ipsaque CUM dulci LUMINA LACTE
RAPIT.*

Tabis,

*Tabis & afflatu sterileſque ubera capris,
Et fert aternam lactea vena ſitum.
Hircosſi juvenis jam potò ſanguine, tandem
Lumina prædatur cum ratione Venus.*

Huic aſſentitur Juſtus Lipſius. *Nihil, inquit, eſt tam mortiferum ingeniis, quàm libido.* Et S. Hier. *Amor forma, rationis obli- vio eſt, & inſania proximus, ſadū, minimeq; conveniens animo ſoſpiti vitium, turbat conſilia, alios & generoſos ſpiritus frangit, à magnis cogitationibus ad humillimas pertrahit.* Rem totam ſynopſi complexus D. Thomas, *Cacitatem mentis, inquit, primam luxuriæ filiam eſſe.*

CARDUELIS. Cap. XV.

229. Huic volucris nomen forſan à carduo eſt inditum; quippe quæ cardui ſeminibus avidiſſimè paſcitur, circumhærentes aculeos nihil penitus verita. Unde Petrarca eidem, ſupra carduum ſtanti, inſcripſit. **E D' ALTRO NON MI CALE.** vel certè ex Ovid. **HÆC MIHI SOLA PLACET.** Amoris uſitata hæc verba ſunt; qualia fuere illa Guarini de ſua Amarillide.

*M'è più dolce il penar per Amarilli,
Chè l'gioir di mill'altre.*

In hanc rem illa ſacri Epithalamii verba plurimum faciunt, *Una eſt columba mea, perfectà mea, una eſt matris ſuæ & c.* ubi, ſi litteram ſpectes, Salomon de Pharaonis filia, præ cæteris omnibus ſibi unicè dilectâ, loquitur. Myſticè tamen B. V. innuitur, in finicis intervallis à Deò ſupra omnes creaturas æſtimata. De hæc Honorius. *Tu una omnium tranſcendis merita, & ideo præ omnibus ſola electa & c.*

230. Carduelis, ſupra carduum horridum ac ſpinis reſperſam, depicta; epigraphen tenet. **HIS EGO SUSTENTOR.** Miram hæc imago cum S. Sylverio Papa & Martyre analogiam habet, qui Theodora Imperatricis odio, & Belifarii decreto in Inſulam Pontum proſcriptus, reliquam vitam inter tot calamitatum ſpinas exegit, ut Breviarium Romanum ab ipſo dictum teſtetur, *Suſtentor pane tribulationis, & aquâ anguſtiæ, nec tamen dimiſi, aut dimiſſo officium meum.* Id, quod de iis omnibus intellexeris, qui ſoli Deo aſſixi, in hac terra non niſi cruceſ & ærumnas deſiderant

231. Carduus præter cibi ſaporem etiam aſperos adhærentis ſpineti aculeos monſtrat, unde carduelis eidem inſiſtens, epigraphen tenet. **NON TERRET ACUMEN.** Quisquis virtutem ſincero amore proſequitur, tamenſi eam mille ærumnarum ac laborum ſentibus munitam cernat, nihil tamen difficultatis abhorret, nec etiam ſeſe repellere patitur, ut eam acquirat; probè gnarus, quod

Virtutem poſuere Diis ſudore parandam.

Præclare Magnus Aug. *Vis deſideriorum, inquit, facit tolerantiam laborum & dolorum: & nemo, niſi pro eo quod delectat, ſpontè ſuſcipit ferre, quod cruciat.*

232. Carduelis, carduo innixa, Emblematis loco inſcriptionem præfert. **ET CUM ACULEIS PLACET.** Amantem illum hæc imago concernit, qui amorem ſuum in puella qua iâ rigida ac litigioſa collocat. Sanctius tamen de Juvene illam interpretaberis, cui Religioſus ordo, hæc vita & vitæ diſciplinâ plurimum auſterus, præ reliquis probatur. Nam, quod Magnus Aug. teſtatur, *gaudenti homini & carcer latus eſt, & triſti præatum anguſtum eſt.* Deniq; Verbum Dei, ceu unicum a nimæ nutrimentum, tamenſi plurimis objurgationum aculeis conſutum, nullum unquâ ſtaſtidium generat: tantò enim ſuavius nobis accidet præmium, quantò majore ærumnarum ac laborum induſtriâ illud comparaverimus. Sapienter Lucanus.

*--- Gaudet patientia duris,
Lætius eſt, quoties magno tibi conſtat, honeſtum.
Mundi ſymbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

233. Carduelis adèd ſuaves & amœnos in cantando modos edit, ut cavea incluſa, plurimas alias volucres vocis ſuæ dulcedine illicitat, & attonitas vicino reti implicet. Quare Areſius epigraphen, è Siracide mutuam, ſubjunxit; **SCIENTIAM HABET VO-** CIS. Carduelis quippe voces ſuas adèd ſuaviter & artificioſè attemperare ac fletere novit, ut ei ſequenti poemate vernaculo applaudere coactus ſit Petrus Michaël.

O di muſici angelli

*Novo magiſtro canoro
Che ſi i verdi arboſcelli
Al garuletto choro
Inſegni di ſpiegar nel lieto Aprile
Sinfonia dolce, e melodia gentile.*

Arriſcolite voci

*Hor languide, hor ſonanti
Hor tarde, & hor veloci.
Proprie a lo ſtil che canti,
Spiegando in note chiare & immortal
Hor ſonetti, hor Canzoni, hor madrigali.*

Genuinum hoc S. Catharinæ Virginis & Martyris eſt ectypon, quæ profundæ ſapientię ac facundiæ fluentis è cælo inſtructa, ingentem Philoſophorum ac litteratorum numerum ad Apoſtolicum fidei Chriſtiane rete perſuaſit. Porrò Doctõris, aut boni Paſtoris eſt, ut ſcientiam habeat vocis in peccatoribus ad frugem revocandis. Nam, Magno Aug. teſte, *Debet Divinarum ſcripturarum Doctõr fidei, ac debellator erroris & bona docere, & mala dedocere, & hoc opere & ſermone conſiliare adverſos, remiſſos erigere, neſcientibus, quid expectare debeant, intumare.*

Sap. 1. 7.

S. Catharina V. & M.

S. Aug. l. de Doctrina Chriſtiana;

Princeps pulcher & benignus.

Claud. in Scilio.

Stob. ſerm. de Regno Bedæ & Rab. in 1. 25.

Cant. 2. 14.

234. Lucretius Borſatus in encomium Illuſtriſſimæ D. Antonii Longi, Cremenſium Gubernatoris, virtutem venuſtate vultus, quàm morū ſuavitate amabiliſſimi, Carduelem depinxit, eamque, cum vocis amantitate, tum formæ elegantia præ cæteris avibus inſignem, hoc lemmate donavit, **VOCE FORMAQVE ALLICIT.** Geminam hanc prærogativam in Stilicone, Imperatoris ſocero, celebrat Claudianus.

*Celſa poteſtatis ſpecies, non voce feroci,
Non alto ſmulate gradu, non improba geſtu.*

Diogenes apud Stobæum ait, *Non minus quam tibi, atq; concentus bonus Regis intuitus, animos ad ſe convertit.* Rabanus & Beda docent. *Qui præſunt populo, ſi volunt eſſe firmum ſolum ſuum, ſemper hilaritate, & gratiâ plenos vultus exhibeant, ne per arrogantiam rigidiores effecti, plebis odium incurrant.* Et, ut compendio dicam, Princeps ſponſa è ſacro Epithalamio id encomii recepit; *Vox tua dulcis, & facies tua decora.*

235. Senſum illecebræ, mundi fallacia, ac Demonium vaſtricies, cantus ſui illicio, inſtar carduelium, ad peccatorum amitem invitant. Lemma. **CANTU IRRETIT.** Iiſdem penè verbis Salomon meretricis blandimenta ob oculos ponit, quæ incautum juvenem adorta. **IRRETIVIT eum multis SERMONIBVS, & blanditiis labiorum prætraxit illum.** Demum quoque illicites voces ſuas, & caducas voluptates dulcedine adèd mellitâ ac ſuavi propinare novit, ut miſeram animam non rarè ad ſui libertatem, conſcientię mundi- tiem, ipſamq; demum aternam vitam perdendâ, ja- cturâ nunquam redimendâ, inducat. S. Greg. in illud Jobi, *Oſſa ejus fiſtula æris.* ait, *Æris quippe fiſtula ſonoris aptari cantibus ſolent, quæ ad motu auribus, dum blandum carmen ſubtiliter concinnunt, interiora mentis in externa delectationis trahunt.* Ita quoque aſtuta ejus conſilia, dum quaſi blandâ proviſione conſulunt, corda forti intentione invertunt, & dum dulcia reſonant, ad noxia inclinant. Tandem etiam maligna adulatoris indoles hoc ſymbolo deſcri-

bitur, qui, dum vocum suarum suavitate alienas au- res sollicitat, proximam ad exitia & calamitates viam steruit. Concinnè id observans Urbanus VIII. hanc de Adulatione Oden proponit.

--- Ut nocet, ut placet
Stillans adulatrix latenti
Lingua favos madidos veneno.
Arte nocendi mille tegit dolis
Imbuta. Quis tam linceus aspiciat
Quod vitæ? Intentus canentis
Mercurii numeris, sopore
Centena claudens lumina, sensibus
Abreptus, aures dum vacuas melos
Demulcet, exemplum peremptus
Exitii grave præbet Argus,

236. Carduelis intra caveam, plurimas alias cardue- les captus sui illicio ad rete ac tendiculas provocans, epigraphen tenet. CAPTA CAPTAT. Ita Samari- tana mulier, à Divino aucupe intercepta, mox com- plures Samariæ animas ad illum perduxit. De hac S. Joannes. *Ex civitate illi multi crediderunt in eum Sa- maritanorum, propter verbum mulieris, testimonium perhibentis.* Præclare in rem præsentem Simon de Cassia ait, *supra fontem, velut Auceps, Dominus sedit, aves rationales aucupaturus in retibus verbi sui, in quibus una RECEPTA INDEX AD CAPIEN- DAS alias facta est.* S. Paulus quoque, à Christo cap- tus, innumeras gentes ad eundem perduxit. Denique Moses Ægyptius, ex insigni latrone sanctissimus Monachus, plurimos latrones ad sanctam fidem, & ad Regiam vitæ Eremiticæ semitam convertit; uti de ipso testatur Martyrologium Romanum. Caterùm Emblemata istud etiam in malam partem de fæmina lasciva &c. applicari potest.

237. Petrus Michael, in Carduelis concœmum, Odam formans, eam his verbis alloquitur.
S' ad imitar tu prendi
Il suon de gli stromenti,
Cosi soavi stendi
Al' aria i tuoi concerti,
Che suonar nel tuo rostro è ch' altri ammirare
Sazipogue, cetre, arpe, liuti, e lire.

Unde nonneimo carduelem in cavea depingens, com- plures aviculas, ut fringillaginem, acanthidem, vircœ- nem, aliasq; circum illâ collocavit; adjecto lemmate. CANTU ÆMULABITUR OMNES. Vivacem ac præclarum aliquè intellectum hæc imago repræ- sentat, qui, cum optimo quovis authore in arenâ de- scendere & de palma certare novit. His encomiis nunquam satis extulero P. Famianum Stradam, qui in secundo Prolusionum suarum libro tantâ styli venu- state Lucanum, Lucretium, Claudianum. Ovidium, Statium, & Virgiliû est affectus, ut his omnibus illû, si non superiorem, certè æqualem pro meritis dixeris. Id ipsum tamen longè magis de S. P. Aug. intellexeris, qui inter omnes Ecclesiæ Doctores ad eum nulli est se- cundus, ut à Cassiod. cognominetur *Famosorum pal- ma certaminum*; Et à S. Remig. *sol inter Planetas stel- lasque minores eminens, radios in omnes diffundens.*

238. Carduelis, præ reliquis aviculis simul & libera- li formâ & suavi vocis harmoniâ excellens, epigra- phen tenet. PULCHRA, ET CANORA. Oppor- tunè hæc imago hominem, venusto vultu, & Poësius aut Musices peritiâ insignem, exprimit; quos inter fa- cilè excellere David, & D. Basilii Paradisus. Sacra sponsa suspiria sunt, *Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis. VOX enim tua DULCIS, & FACIES tua DECORA.* Chaldæus id de anima oran- te interpretatus, illam virtutibus exultam, & vocis harmoniâ suavem esse debere, ait; *Vox tua suavis est in oratione, & aspectus tuus pulcher in operibus bonis.*

Gemina hæc prærogativa cuivis Concionatori sit propria; *Tunc enim vox placet, & facies decoratur*, S. Greg. I. inquit S. Greg. *quando & opera prædicatio sequitur, & rursus prædicationem bona opera comitantur.*

CHARADRIVS.

Caput XVI.

239. P^Hysicis observatum est, Charadrium, fixis o- culis in hominis ægroti faciem intentum, cer- tam valetudinem ei quidem restituere; malignis tamè humoribus ex infirmi conspectu in proprium suum corpus attractis, dum alios juvat, se ipsum perimere. Bartholomæus Rossus Emblemati subscripsit. EX ASPECTU VITA. Et Gilibertus. EX MORTE Christi Præsenti Dei. vitam ei prorogavit, & peccata nostra, ipsamq; ad eum crudelissimam mortem in se unum recepit. Eruditè Hugo Viçt. de Charadrio ait, *Si faciem hominis respi- cit, nec oculos avertit, sed infirmi faciem diligenter cõ- sideret, signum est, quod vivet; si autem oculos à facie hominis infirmi avertat, signum est mortis.* Per chara- drium intelligimus Christum, qui venit in mundum, ut salvum faceret genus humanum. Et S. Petrus Da- mianus Cardinalis, *Instar charadrii Christus ad infir- mum Israel populum pius visitor advenit, sed faci- em suam ab eo (quonia perfidia & incredulitatis mor- bo moriebat) avertit; ad gentilem verò populû, æquè scilicet languidum, cum respexit, pietatis in eum oculos clementer infixit, in semetipsum ejus ingratiudinem transtulit, eumq; saluti pristina reformavit.* Ita etiam Præsenti hominis justii mirum infirmis conscientii salutem tribuit. S. Ambr. *Si est, inquit, tanta vis in naturalibus, ut animal visu profit ictericis, dubitare pos- sumus, quod justii sanet aspectus? Ergo vile animal ir- rationale tantam virtutem habet, ut sanare possit ho- minem, momento exiguo, quo videtur justus, si tamen tum fide ab eo conspiciatur, qui utilitatem ab eo perci- pere desiderat, nihil conferet?*

240. Alcibiades Lucarinus Charadrio epigraphen non incongruam subjunxit. SANAT, VICEMQUE SVBIT. Dei Filius enim humanam infirmitatem non modo sanavit, sed ipsemet quoque illam in se recepit. *Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit;* vel, ut S. Matth. legit. *Ægrotationes nostras portavit,* id est, abolevit, absorbit, destruxit, uti interpretatur S. Hilar. *Christus, inquit, passione corporis sui, secundum Prophetarum dicta, infirmitates huma- na imbecillitatis absorbit.* Ab hoc sensu non multum alienus S. Petrus Chrysol. ait, *Christus enim venit suscipere infirmitates nostras, & suas nobis conferre virtutes humana querere, prestare Divina: accipere injurias, reddere dignitates; ferre tedia, referre sani- tates: quia medicus, qui non fert infirmitates, curare nescit; & qui non fuerit cum infirmo infirmatus, infir- mo non potest conferre sanitatem.*

241. Charadrius cyathum, liquore medico plenum, evertens, ab Henrico Farnelio epigraphen recepit. NON OPUS EST. Enimverò quem Dei aspectus dignatur, nullis alexipharmacis indiget, omnique sanctitate & felicitate abundat. *Benedic anima mea Domino,* exclamabat David, *qui sanat omnes infirmi- tates tuas,* vel ut Cassiodorus legit, *languores tuos.* Davidi assentitur filius Salomon, *Neq; herba, inquit, neq; malagma sanavit eos, sed tuus Domine sermo, qui sanat omnia.* Coronidem jungens Malachias ait, *Ori- etur vobis, timentibus nomen meum, sol justitia, & san- nitas in pennis ejus.* Unde ad Deum conversus Ma- gnus Augustinus, solebat dicere. *Nisi tu fueris requi- es mea, sanari non poterit agridudo mea.*

Exemplū bonum.

Ioan 4. 39.

Simon de Cassia in hunc locum.

S. Paulus.

Mart. Rom. 28. August.

Ingenium vivax.

Famiani Stradæ laus.

S. August.

Cassiod. de inslit c. 22. S. Remig. Antif. in 2. ad Cor.

Cant. 2. 14.

Concio- nator.

Christu Præsenti Dei.

Hug. Viçt. de Best e.

S. Petr. D. l. 2. ep. 18.

Præsenti homini justii.

S. Ambr. Psal. 118. Ocl. 10.

Christu patiens. Isa 53 4. Matth. 8.

S. Hilar. in Cætera Th.

S. Pet Chrysol. in sol. ferm. 15.

Spes in Deo. Psal. 102.

Sap 16. 12.

Malach. 4.

S. Aug in Psal. 60. E. narrat. 1.

CHARYSTIA. Cap. XVII.

242. **L**ucarinus tres juvenes Hebræos, in fornace Babylonicâ illibatos, Charystia imagine representavit, quæ per medias flammâs ambulare solita, PRODIT ILLÆSA. Ad hanc ideam S. Marti- nus, primus Syracusanorum Episcopus, ignitas lami- nas ferreas, à carnifice applicatas, innocuus versabat. S. Peregrinus Diaconus, & Martyr Anconitanus, toto corpore oleo perfusus, ac iteratis vicibus supra candentem craticulam extensus, nihil unquam of- fensæ sustinuit. Abbas Petrus idcò solùm cognomi- natus est igneus, quod flammâs inoffenso pede per- trantiret, uti de ipso in vita S. Joannis Gualberti te- statum sit. *Liberasti me, in quiebat sapiens, secundum multitudinem misericordie nominis tui de manibus quarentium animam meam, & à pressura flammæ, quæ circumdedit me, & in medio ignis non sum astuatus.* Porro in igne illæsus permanet, qui quis vel inter li- bidinis suggestiones non consentit, vel qui pro irato inimico suo orat, nullamque de illo vindictam exigit. Pulchrè in rem præsentem Magnus August. *Tu, si vride lignum fueris, id est, si succo spiritali vigenis, & virens, flammis inimicitarum restiteris, orando pro illo, qui te persequitur, ille ardet, tu manes integer: & injustitia illius tibi nocet, tibi nihil nocet.* Vide, quæ de Charystia ex Solino & Alberto Magno affert P. Cas- par Schottus in Physica curiosa.

CICONIA. Cap. XVIII.

243. **D**idacus daavedra Ciconia, supra templi pinnaculû residentis, inscripsit. HIC TU- TIOR. Innuit videlicet, Regni firmamenta à Princi- pe cum primis in Religione ac cultu Divino colloca- da esse. Hanc præceptionem alto animo habuere im- pressam Athenienses, unde, cum Xerxes, Persarû Rex, extremam perniciem iis minatus, classem, mille ducentis triremibus, & duabus mille navibus onerariis in- structam, adduceret; ipsi innox, quo præsidio urbem defenderent, non aliò, nisi Delphos ad consulendum Oraculum excurrerunt; ubi responsum est, Athenas muris ligneis esse muniendas; quod interpretatus Themistocles, urbem navibus cingi debere ajebat. Et certè fuere sua pietati præmia, quâdo paulò post im- mensam illam Persarum vim non sine immortali glo- riâ ad internecionem delerunt. Sic ergo Princeps un- peria sua intra Ecclesiæ navim firmata habeat; sicut enim ista nullis humanæ violentiæ fluctibus unquam est obruenda, ita ipse quoque semper omni discrimi- ne evadet superior. *Num Regni basis pietas erga De- um est,* inquit S. Isidorus Pelusiota.

244. **I**ntra funebrem Ranucii I. Parmensium Ducis apparatus Emblematis loco ciconiam repræsen- târunt, quæ serpentem discerpens, epigraphè tenebat SERVAT, ET PROFLIGAT. Nimirum Principis illius industriam significabant, quâ & licarios excin- dere, & suam patriæ tranquillitatē restituere solebat. Appositè Regius Vates, *Misericordiam & judicium cantabo tibi Domine.* S. Basil. & Theod. hunc Psalmum Regis Josiæ nomine decantatum asserunt, ejusq; pri- mam stropham his verbis interpretantur. *Quoniam enim & injuriâ affectos miserabatur, & injuriâ affi- cientes admirabilis Josias condemnabat, illorum narra- tionem laudem misericordie & judicii nuncupavit.* Christus Judex, probos ad beatitudinem, reprobos verò ad æterna supplicia destinans, instar ciconiæ, servat & profligat.

245. Ciconia genuinum Religionis ac pictatis sym- bolum fuit semper habita, unde Adriani Imperatoris numismatis incisa, subscriptionem tulit. *Pietas Augu- sta.* Eadem tamen ad Oceani marginem nigras quas- dam viperas convellens, epigraphen tenet; DONEC

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erasth. Tom. I.

CONFICIAM. Innatam enim ciconia adversus il- las antipathiam habet; Virgilio teste.

--- Cum verè rubenti

Candida venit avis longis invisâ colubris.

Emblema hoc, tanto Emmanuelis Thesauri ingenio dignum, ad Philippi III. Hispaniarum Regis iusta fu- nebria exornanda affixum erat, quod Princeps hic ludentissimus ingenti pietatis ac Religionis zelo Mau- ros ab Hispaniæ finibus propulsasset. Porro pietas Christiana suadet, pravos nostros affectus tamdiu prosequi, donec conficiantur. Unde monet Doctor Mellissius. *Abscindatur ferro acuta compunctionis ulcus inveterata consuetudinis, si est acerbus dolor, le- niatur unguento de votionis.* Emblematis mentem se- quenti epigrammate explicat Thesaurus.

Austri nigra cohors, Regum timor, signea pestis, Ceu levis Herculeum per mare fumus abijt.

Nominis augurium pro te gens rotâ ferebat, Dicit Austri victor debuit Austriacus.

246. Ciconia, serpentem lacerans, epigraphen sub- junctâ habet. INVISA NOCENTI, vel ut Lucretio Borfato placet. SÆVA SÆVIS. Principis vel Judicis hæc idea est, qui in sceleratos sine discrimine animad- vertuat. Sibi met testis luculentus David, *Iniquos, ait, odio habui; Et, facientes prevaricationes odior.* Nam, ut sapienter monet S. Aug. *Eris Deo amicus, si odisti, quod odisti, & amabis quod amas.* Ad hanc normam Concionator extirpandis vitiis affiduo zelo ac solici- tine incumbat. Pet. Bercor. *Predicator, inquit, de- bet esse serpentibus, id est, peccatoribus inimicus, & eos vestro predicationis sua totaliter impugnare.*

247. Qui pravos mentis suæ affectus, vel certè vitio- sos proximi sui defectus, acerbiorè censurâ aut correctione perstringit, Ciconiam imitatur; quæ ad- versus serpentes, sibi unicè infensos, grassatur; cum lemna. CONFICERE EST ANIMUS. Prorsus Christianè Seneca. *Satis diu, inquit, cum Baïis litiga- vimus, nunquam satis cum vitis, quæ, oro te, mi Lucili, persequere sine modo, sine fine, nam illis quoque nec fi- nis est, nec modus.* Et meus Hugo Victorinus. *Serpen- tes sunt perverse cogitationes, sive perversi fratres, quos ciconia nostra percutit, dum justus pravos cogita- tiones restringit, vel perversos fratres pungenti invec- tione reprehendit.*

248. Maria V. è contritâ serpentis Tartarei cervi- ce insignem, ac nullo ævo obliterandum triumphû, sine ulla integritatis suæ labe, retulit, haud secus, atq; ciconia victo, calcato, & disrupto serpente, epigraphè tenet. TUTO CONTERIT. In hunc sensum illud Geæseos de Virgine Deiparâ interpretaberis; *Ipsa conteret caput tuum.* Opportunè S. Bernardus *Ipsa, inquit, caput contrivit venenatum, quæ omnimodam maligni serpentis suggestionem, tam de carnis illece- brâ, quàm de mentis superbia deduxit ad nihilum.*

249. Ciconia, platani ramusculum in nido suo re- ponens ab omni hostium assultu secura degit. Unde lemna. UT PROPEGAR, vel, TUTUM RED- PROTECTIO M.V. *Pectoris nostri nidus tranquillitate longè ma- jore omnem hostium infernalium incursum prohi- bet, si Virginis illius opem ac tutelam in clamet, quæ de se ipsa testatur, Quasi platani exaltata sum juxta a; juas.* Pulchrè meus Richardus de S. Victore. *Potens est Maria ad protegendum: unde ipsi potest secure dice- re servus ejus illud Jobi 17. Pone me juxta te, & cujus- vis manus pugnet contra me.*

250. Ciconia è Platani frondibus non solum ni- do suo tutelam, sed sibi quoque animositatem ac in- gentes vires, ad omnes adversus hostium insultus va- lidè reprimendos, sortitur. Undè lemna. AUDEN- TIUS OBSERVAT. Ita planè Christi nus, Mariæ, cen- platani nobilissimæ præsidio munitus, cunctis in-

Martia- us.

sch. st.

indi- cam re- nittere. Aug. in 1. 96.

hott. Phys. urios. l. 7. p. 8. §. 1.

egnorû alis Reli- o.

sid. Pelus. ep. 249.

lifericor a & justia. al. 100. 1. Basil. & Theod. in me loc.

Christus dex.

Zelus. Consuetu- do mala. S. Bern. in canonic.

Judex.

Psal. 118. 117. Psal. 100. 3. S. Aug. in Psal. 44. Concio- nator. Pet Bercor. Reduct. l. 7. c. 20. n. 8.

Vitiorum correctio.

Senec. ep. 52.

Hugo Vi. l. de Best. 6. 42.

Maria tri- umphans. Gen. 3. 15. S. Bern. hom. 2. super Mis- sus est.

Protectio M.V.

Rich. de laud Virg. l. 2. p. 1.

Cosm Hier. hymno 5.

ferni furis, ipsique adco Orco indubitatâ victoriâ obluatur. Pie in Dei matrem Colimas Hierosolymitanus. Insuperabilem, Deipara, spem tuam habens, servabor, defensionem tuam possidens, non timebo; persequar inimicos meos, & in fugam vertam, solam habens ut thoracem, protectionem tuam &c.

Virgil l 2. Aeneid. Affectus non sentit onus.

251. Ingenita est ciconiarum pietas, quod non modo teneros pullos suos, sed etiam confectos senio aut languore parentes, propriis circumferant, foveantque humeris. Emblematis Virgilio subscripsit Gambertus. NON GRAVAT ISTE LABOR. Sincerus enim animi affectus & nativa gratitudo, labores illos, quamlibet incommodos ac difficiles, nec quicquam sentiri faciunt. Apprimè in hanc rem meus D. Salvator Carducius.

S. Aug. de bono viduis. cap. 21.

Non gravat iste labor volucres, relevando parentem Scilicet alatus pondera nescit amor. Nullo modo, inquit S. Augustinus, sunt onerosi labores amantium, sed etiam ipsi delectant, nam in eo, quod amatur, aut non laboratur, aut & labor amatur.

Gratitudo

Hug. Vi l 1 de vest. c. 42.

Hug. Card. in 2. ad Cor. cap 12. Alciat. Emb 30.

252. Scipio Bargalius duas juvenes ciconias depinxit, quæ festos ætate parentes calore & alimentis fovebant, cum lemmate. PAR PARI FERUNT. Exinde beneficiis in te collatis respondere, & mutuum parentibus aut mecenatibus vicem rependere discas. De Ciconia ait meus Hugo Victorinus. Quantum temporis impenderint in factibus educandis, tantum & ipse invicem à pullis suis aluntur. Et Hugo Cardinalis. Ciconia parentes decrepitos alit, sed parens prius eam educavit. In hanc rem gratiosè canit Alciatus.

Finotti dist. 100.

Aerio insignis pietas ciconia nido, Investes pullos, pignora grata, fovet, Taliaque expectat sibi munera mutua reddi, Auxilio hoc quoties mater egebit annus. Nec pia spes soboles fallit, sed fessa parentum Corpora fert humeris, præstat & ore cibos. Denique Christophorus Finottus in encomium S. Marthe, quæ, referente Evangelistâ, Exceptit illum, (Christum) gaudens in domum suam, hoc distichon concinit.

Filiorum gratitudo erga parentes. S. Ambr. l 6. Hexam. c. 4.

Cepisti hospitio mortali in corpore Christum, Is cæleste tibi reddidit hospitium. 253. Ciconia, veluti mutuum vicem redditura, grandævus genitoribus escam providet: unde istud à Lucarino lemma accepit. DULCI PRO MUNE-RE VITÆ. Filiorum erga parentes observantiam & gratitudinem hoc Emblemata representat. Ad hoc propositum S. Ambrosius. Quis, inquit, non crubescat, gratiam bene de se merentibus non referre, cum videat etiam bestias refugere crimen ingrati? Et ille impertita alimonia servant memoriam, tu non servas salutis acceptæ. Et Joannes Audenus.

Decimæ & tributa.

Matth. 22. 21

Rom 13. 12. S. Chryst. in hunc loc.

Qui cupis esse senex, caros venerare parentes, Que Patri facies, filius illa tibi. 254. Phylis observatum est, Ciconiam, dum adultâ jam ætate in exteris regiones migrat, semper è pullis suis unum, quasi in antidotum, domui illi relinquare, ubi nidum habebat collocatum. Eorum hanc imaginem censet Lucarinus, qui decimas aut tributa pendere tenentur. Unde lemma. ET DOMINO PARTEM. Et quidem si de decimis sermo sit, ex Divinis firmantur, probanturque Oraculis. Omnes Decima terra, sive de frugibus, sive de pomis arborum, Domini sunt, & illi sanctificantur. De tributis verò dilucidè Christus. Reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari. Magistro concolor discipulus Paulus. Reddite ergo omnibus debitum, cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal. In hunc locum S. Chrystost. Non dixit, duc, sed reddite, & adjecit, quod debetur. Nihil enim gratuito dat, qui hoc fecerit. Debitum si-

quidem res est ista; quod si non feceris, perfidi poenam dabis. Et paulò antè. Cur enim vectigalia Regi damus? nunquid non tanquam prospicienti? nunquid non tanquam præsentibus cura, tuitionisque mercedem solventes &c.

255. Dum ciconiæ nidus flammis cingitur, ipsa mox excitata, præsentinâlo remedium ferre, ignemque propriis alis relinguere nititur; at misera irritò conatu, pennisq; adultis tamdiu fatigatur, donec tota conflagret. D. Arefius hanc S. Pauli Apostoli iconem S. Paulus statuit, qui rogum à Christo succensum reprimere, eique totis viribus adversari conatus, illud iisdem exarsit flammis, & ad fidem Christianam est conversus. Epigraphen subjecit. EXTINGVERE QUÆRENS. Ad hoc propositum sequentem poësin vernaculam composui.

Quando visum crescendo Nel cor della Giudea, Del Nazareno il sacro incendio ardea, Saolo, d'ira fremendo, Mentre à sopirlo ogni suos forzo appresta, Consuesso impensato, arso ne resta. O d'immensa pietas favor stupendo, Che del nemico suo l'anima schiava, Fabbra di morti, in dolci fiamme avviva.

Nempè sacra Religio ab hostibus aded nihil decrementi sustinet, ut illius ignis, quem Christus venit mittere in terram, magis inde accendatur. Porro Prælati imprudens, dum aliorum vitis imperitè consulere, eaque pro libitu sine ulla juris aut divinæ legis normâ coërcere præsumit, & seipsum & subditos æterno involvit incendio. Unde S. Greg. ab imperitis pastorale magisterium quantâ temeritate suscipitur, cum sit ars artium, regimen animarum, hoc est, magisterium disciplina: ut culpis discretè noverit parcere, & piè refovere.

256. Ciconia, vere redeunte, redit; brumâ verò fugatur. Emblematis subscripsit P. Jacob. Masen. VER REDDIT. Idipsum amicus ollaris assolet, qui ridente quidem fortunâ nostras scætur partes procul fugandus, si tristior obtigerit. Pulchrè in rem præsentem Magnus Augustus Quando amicus pauper est, non ei frangenda est fides, permanendum cum illo est, nec mutanda amicitia facultate mutatâ, sed servanda fides voluntate firmata.

C O C C Y X. Cap. XIX.

257. Coccyx, Nisorum species, ut, hostium insidiis impetitus, pullos suos servet incolumes; eos tantisper intra aliarum volucrum, præcipuè verò Columbarum, nidus reponit. Unde lemma. CUSTODIENDUM SUPPONO. Luca rinus hoc Emblematis in Epistola Dedicatoria usus est, ubi librum suum, veluti proprii ingenii partum, alterius custodia, patrocinio, ac defensionis commisit, consecravitque. Porro Paterfamilias Coccygem imitetur, liberosque suos magistro concedat, litteris ac moribus exercitato, ut ab eo ad melioris vitæ frugem instituatur, & ab omni hostium tam spiritalium, quàm corporalium assaultu custodiantur. Hanc doctrinâ probè observatam habuit Anna, quæ filiolum Samuelem ad templum duxit, eumque Sacerdotis Heli custodiae ac sollicitudini permisit. Lætam suam de filia Paulâ ritè educandâ instituens S. Hieron. Postquam, ait, ablata veris eam cum Isaac, & vestieris cum Samuele, redde pretiosissimam gemmam cubiculo Mariæ, & curis Jesu vagientis impone. Nutriatur in Monasterio: sit inter Virginum choros: nesciat sæculum, vivat angelicè &c. Vide infra sub titulo Cuculus.

COLUMBA. PALUMBES.

Cap. XX.

258. **A** Jant, Columbam, paci ac mansuetudini unice addictam, felle carere. Unde candidis cooperta plumis, & olivæ ramum rostro sustinens, epigraphen habet. INTUS, ET FORIS. Hæc inscriptio, etiam Agno aut Chrystallo attribui solita, illos omnes concernit, qui internæ puritati exteriorem vitam inculpatam jungere student. Divinè prorsus Plato. *O Amice Pan, & alii omnes Dii! date mihi, ut pulcher intus efficiar, & quacunq; extrinsecus habeo, intrinsecus sint amica,*

259. Sacri ac profani Authores experienciâ didicere, Columbam omni carere felle. Unde lemmata. VISCERA FELLE CARENT. &, NESCIA FELLIS. Hominis benigni ac mansueti hæc imago est, qui etiam inter injurias nihil amaroris aut indignationis concipere solet. Hæc laude insignes exitere Josephus, Moses, David, & omnium excellentissimè Christus, *Qui, cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur; tradebat autem judicanti se injustè.* In hanc rem Magnus Augustinus; *Christus, inquit, attulit veritatem ut Doctor, mansuetudinem ut liberator, justitiam ut cognitor; cum loqueretur, veritas agnoscebatur, cum adversus inimicos non moveretur, mansuetudo laudabatur.* De S. Ecclesia illud ipsum Emblemata intelligit P. Jacobus Masenius, suamque mentem sequenti Epigrammate explicat.

*Viscera dissecta gladio rimare columba,
Nil ibi, quod timeat fellis amara, geret.
Quantumvis ferro laceres ac Marte cruentes,
Nil fellis Mater religionis habet.
Illa pati didicit, didicitque ignoscere culpa:
Hostis ades? veniam sic cupis, hospes eris.*

260. Columba, olivæ ramum rostro sustinens, epigraphen tenet. POST NUBILA, ET IMBRES. Pacis hoc symbolum est, quæ post complures Provinciarum turbas, & decumanos bellorum fluctus, tandem gratissima illucescit. Anima insuper beata, è calamitatum nubilis ad tranquillam Paradysi quietem eluctata, Emblemata illo significatur. Unde Servator; *Beati, qui lugent, quoniam consolabuntur.* Nam Magno Augustino teste, *Servi Dei, qui dupliciter mala temporalia patiuntur, quia & ab ipsis impiis, & cum ipsis patiuntur, habent consolationes suas & spem futuri sæculi.* Ceterum Emblematis applicationem utramque meus D. Carducius sequenti disticho complexus est.

*Lata columba refert oleam post nubila & imbres:
Florida sic bello pax tibi parta redit.
Vel certè.
--- Sic cœli risum lachryma nostra parit.*

261. Anima, quæ è mundi turbis profuga, intra sacratissima Christi Crucifixi vulnera sese recipit; authore P. Henrico Engelgrave, columbam imitatur, intra rupium hiatus nidificantem; addito Virgilio lemmate. LATEBROSO IN PUMICE NIDI; Appositè nimirum ad illud sacri Epithalamii. *Columba mea in foraminibus perræ, in caverna maceræ.* Nam, quod S. P. Augustinus ait, *Beata vita præstari hominibus non potest, nisi in Christo, cujus morte mors vincitur, cujus vulneribus natura nostra sanatur.*

262. Columba, olivæ ramum rostro sustinens, ad illam diluvii columbam alludit; cum lemmate. DIVINÆ NUNTIA PACIS. P. Benedictus Fer-

randius, illud Genescos interpretatus, *At illa venit ad eum, portans ramum olivæ virentibus foliis,* Servatorem nostrum hoc columbæ hieroglyphico insinuari existimat, qui superatâ corporis sui morte, cœnaculum ingressus, Discipulis suavissimæ pacis nuntium tulit. *Columba fuit Dominus Jesus, cum è passionis diluvio emergens, è mortis faucibus, immortalis & gloriosus in sanctum illud cœnaculum, clausis januis, ubi erant discipuli congregati, intravit, dicens, Pax vobis, pax vobis.* En columba, en olivæ virens in ore: fluctuantem illorum mentem voce firmavit, *Pax vobis.* Unde S. Augustinus. *Hoc est testamentum Patris, testamentum pacis. Pax nostra Christus est, pax facit utrumque unum, non duo de uno. Christus mortuus resurrexit, de cœlo respexit, ut stet testamentum ejus.* Etiam Maria Virgo, columba purissima, miseros peccatores suis precibus in libertatem & pacem apud Deum restituit.

263. Columba volans, & olivæ frondem rostro præferens, epigraphen tenet. ET SIBI, ET ALIIS. Hoc Emblemata, in insigni Canonica ad S. Mariam de Passione Mediolani depictum, boni Prælati, ac perfecti Religiosi ideam exhibet, qui paci non tantum sibi ipsis comparandæ incumbunt, sed etiam aliis eam procurare, fideli ac indefessâ opera student. Et verò, meâ quidem sententiâ, tota hæc Emblematis structura Evangelicæ doctrinæ basi nititur; in qua, sicuti viri Apostolici cognominantur Columbæ (*simplices sicut columbæ*) ita etiam, referente S. Luca, mutæ pacis vinculo connexi, in totius mundi tranquillitatem fuere ordinati; nam *misit illos binos ante faciem suam, hæc expressâ conditione additâ, ut, quemadmodum ipsi summâ animi pace fruerentur, etiam ceteras gentes illo pacis felicissimæ nuntio bearent; in quamcunq; domum intraveritis, primum dicite, pax huic domui.* Pacis & servandæ & comparandæ studiosissimus Magnus August. *Hæc pax, inquit, vobis predicatur à nobis, ipsa amatur à nobis; ipsa, ut à vobis ametur, optamus. Ad illam pacem perveniunt, qui & hic pacifici fuerint.*

264. Vidua quædam se ipsam candidæ columbæ symbolo representavit; ne verò quisquam nigrum colorem viduitati ipsius præ candido proprium diceret; epigraphen subdidit. DOLOR, NON COLOR. Ita Deus oculos suos potius ad interiores animi nostri affectus ac suspiria, quàm ad extremum corporis habitum aut ostentationem convertit. Absalon Abbas, *Nemo, inquit, sibi blandiatur de bona spe exterioris conversationis, formam pietatis foris prætendens in bonis operibus, si conscientia criminosa est, si desideris carnalibus intus æstuat, si odio vel invidiâ, ceterisq; vitiis spiritualibus intus obsessus est, quia bonis exterioribus Christus non pascitur, quæ charitatis pinguedine non informantur.*

265. E. S. Bernardi, Hugonis Cardinalis, Guericci Abbatis, aliorumque concordia sententia, Columba GEMITIBUS GAUDET. Ita verus pœnitens, instar columbæ, assiduos contriti pectoris gemitus ac suspiria eructat. S. Nilus. *Quacunq; iniquè fecisti, omnia cum gemitibus recordare; oritur enim hinc anima continua compunctio.* Et S. Bernardus. *Cum vespera ingruerit, non deerit sacrificium vespertinum, cum instar columbæ gemens, lachrymas fundam in tribulatione.* Porro bonus Concionator, instar columbæ, frequentes edat gemitus, ut auditorum animos tantò melius permovere sibi que conciliare possit. Rursus S. Bernardus. *Illius Doctoris libenter audio vocem, qui non sibi plausum, sed mihi planctum movet. Si persuadere vis, gemendo magis, quàm declamando studeas.*

Virtus
ra.

ato in
adro;

mansuetudo.

Aug. tract.
in Ioan.

P.

Anima
bita.

N. th. 5. 5.
S. August.
E. 9. 22.
T. 3. 1.

Contem-
pivus.

P. 7. 5. Æn.

C. 11. 2. 14.
S. August. l. 4.
c. 1. Jul. 6. 3.

Gen 8.

Christus
resurgens.

Bened. Fern.
in locum cit.

S. August. de
Ovibus c. 13.

Marie V.
protectio.

Prælati.

Prædica-
tor.

Matth. 10. 16

Luc. 10. 5.

S. August. in
Psal. 127.

Virtus
vera.

Absol. Abb.
serm. 2.

Pœnitens.

S. Nil. Pa-
ran num. 54
S. Bern ser.
de Cant. E-
zech.

Prædica-
tor.

S. Bern ser.
59. in Cant.

Charitas
S. Caroli.

266. Affectum maternum è columba haud ob-
scure metiri licet, quæ pullis suis inter hycinis rigores
commodius ltratum provifura, proprias sibi plu-
mas rostro evellit, nidoque supponit. **LEMNA. MOL-
LIUS UT CUBENT.** Matrem, affectu plenissi-
mam, & columbam amore penitus succensam, versus
egenos, aut pestiferâ lue afflictos, se exhibuit **S. Ca-
rolus**, quando ad eos juvandos cunctam palatii sui
supellectilem, ipsumque ad cò proprium lectum ex-
pendit, ita ut tandem rebus omnibus exutus, nudo
asserî indormire debuerit. *Domesticam supellectilem
ne relicto sibi lectulo, in eosdem alendos contulit, super
nuda impostertum tabula decumbens.* Nec aliter **S.
Ægidius**, instar columbæ, etiam tunicam exuit, ut
agrotum egentem tegeret. Omnium tamen præclaris-
simè **Christus**, semetipsum exinanivit formam servi
accipiens, in similitudinem hominum factus, & habi-
tu inventus ut homo: Unde **S. Chrylostomus**. *Chri-
stus hominis filius esse voluit, ut nos filios Dei faceret,
humiliavit se, ut populum, qui prius jacebat, erigeret:
vulneratus est, ut vulnera nostra sanaret: servivit, ut
ad libertatem servientes extraheret: mori sustinuit,
ut immortalitatem mortalibus exhiberet.*

S. Ægi-
dius.

Brev. Rom.
1. Sep.
Phil 2. 7.
Christi
charitas.
S. Chrylost.
sra. de
Elesmos.

Columella
lib. 2. cap. 3.

Spiritus
S.

Sotomajor.
ins. 2. Can-
tic.
S. Aug. l. Me-
dis. c. 35.
Amicus
falsus.

Ovid. 1. de
Trist. Eleg 8.

267. Columba, versus turrin dealbatam volitans,
epigraphen tenet. **AD CANDIDA;** hanc enim
proprietatem in Columba observatam habent **Phy-
lici**, ac præcipuè **Columella**, *Totus autem locus, in-
quit; & ipsa columbarum sella poliri debent albo te-
ctorio, quoniã eo colore præcipuè delectatur hoc genus
avisum.* Et paulo infra. *Locus autem subinde con-
verri & emundari debet. Nam quanto est cultior,
tanto latior avis conspicitur.* Spiritus Sanctus, co-
lumbæ specie apparens, hoc Emblemate repræsen-
tatur, quippè qui in candidum & purum hominis
pectus avidissimè illabitur. Appositè **Ludovicus So-
tomajor**. *Nihil enim Deus, id est, sponsus cœlestis,
magis delectatur, quàm cordis munditie.* Nam, quod
Magnus Augustinus ait, *Mundissimo Domino, mun-
dissima debetur habitatio.* Amicos ollares columbis
similes dixeris, qui ubi felicitatis aliquid allucefcit,
concitato pede accurrunt; at ingruente calamita-
tum horrore procul obverterunt terga. **Ovidius**.

*Donec eris felix, multos numerabis amicos,
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Aspicias ut veniant AD CANDIDA recta
columba?
Accipiat nullas sordida turris aves?*

Can. 2. 14.

Spes in
Deo.

S. Bern. ser.
61. in Can.

S. Christi-
na V. & M.

Mors bo-
na.

S. Cypr. ser.
de Mortal.
Phil. 1. 21.

268. Palumbes, intra rupium fissuras nidum
construere solita, epigraphen tenet. **SECURA
NIDIFICAT.** Huic Emblemate sacra Cantica de-
dêre ansam. *Columba mea in foraminibus petra, in
caverna macerie.* Exinde discès velim, securam ac
veram quietem nullibi certius, atque inter **Crucifi-
xi** vulnera reperiri. *Et revera,* inquit **S. Bernardus**,
*ubi tuta firmaque infirmis securitas & requies, nisi in
vulneribus Salvatoris? Tanto illic securius habito,
quanto ille potentior ad salvandum. Fremit mundus,
premit corpus, diabolus insidiatur; non cado, firma-
tus enim sum supra firmam petram.*

269. **S. Christina** Virgo & Martyr, sagittis trans-
fixa, à **D. Aresio** Columbæ emblemate repræsen-
tatur, quæ ad palum ligata, jaculis impetebatur; at
vinculis per ingredientia sagittarum aciem inopinatè
ruptis pristinam recepit libertatem Unde **lemma.**
COM'EDITAM SOLVIT. **S. Cyprianus** illa **D.**
Pauli verba, *Et mori lucrum, ita explicat. Lucrum
maximum computans jam sæculi laqueis non teneri,
jam multis peccatis & vitis carnis obnoxium fieri,
exemptam pressuris argentibus, & venenatis diaboli*

*faucibus liberatum, ad latitiam salutis æternæ Christo
vocante proficisci.* **Vates Regius** eo Emblemate **A-**
animam insinuat, *Dominus solvit compeditos.* In hunc
locum **S. P. Augustinus**, *Unde, inquit, sumus com-
pediti? corpus nostrum ornamentum nobis fuit: pec-
cavimus, & compedes inde accepimus. Quæ sunt com-
pedes nostra? Mortalitas ipsa. Dominus ergo solvit
compeditos, id est, ex mortalibus immortales facit.*
Tali modo **Deus** stricto mortis gladio nostra liga-
mina dissolvit, & ad immortalitatis felicissimæ auspi-
cium deducit. **Seneca**. *Mors omnium dolorum & so-
lutio est, & suis; ultra quam mala nostra non exeunt.*

Psal. 141.
S. Aug. in
hunc loc.

Seneca.

270. Amoris ac fidei conjugalis nativum symbo-
lum columba est; cum dicto. **UNI SERVO FI-
DEM.** **Plinius** id testatur. *Pudicitia illis prima, &
neutri nota adulteria: conjugii fidem non violant &c.*
Et **Tertull.** *Columba est avis non tantum innocua,
verum & pudica, quam unam unus masculus novit:*
Unde **Propertius** sinceram ac integram fidem ami-
cæ erga maritum persuasurus, cecinit,
*Exemplo juncta tibi sint in amore columba,
Masculus, & totum femina conjugium.*

Amor
conjug.
lis.

Plin. lib. 1.
c. 32.
Tertull.
de Monog.
Proper. 1.
2.

271. Columba, supra diluvii arcam volitans, e-
pigraphen è **Virgilio** mutuata habet. **DABIT
DEUS HIS QUOQUE FINEM.**

Virg. 1. Æ
v. 202.

*O socii (neq; enim ignari sumus ante malorum)
O passi graviora! dabit Deus his quoq; finem.*

Animæ afflictæ fiduciam hæc imago designat, quæ
è calamitatibus proximè se elucturam sperat. In
hunc sensum **Seneca** infelicem **Octavianam** tragico
cothurno ita suspirantem introducit, ut pectus jam-
jam ad ipsam usque mortem fatigatum, tandem in-
signi hæc fiducia erigat,

Spes.

Senec. in
Tragad.
Ælav.

--- -- Non hoc primum
Pectora vulnus meum senserunt:
Graviora tuli. DABIT hic nostris
FINEM curis, vel morte dies.

Ad idem spei asyllum inter medias ærumnarum tem-
pestates obviis ulnis confugerat **Jobus**, *Et rursum,*
inquiens, post tenebras spero lucem. Item. *Et rursum
circumdabor pelle meâ, reposita est hæc spes mea in
sinu meo.* Quinimò ipsemet **Servator** **Apostolis** suis
gravissimas persecutiones vaticinatus, de illarum
omnium fine apertam subjunxit mentionem. *Eri-
tis odio omnibus hominibus propter nomen meum:
qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus
erit.* Unde non poterant non optimis solatiis per-
fundi, quando meminere, quod, uti in hunc locum
commentatur **S. Paschasius**, *omnis tribulatio finem
habet.*

Job. 17. B
Ibid. c. 11
26. & 21

Matt. 10.

S. Paschasius
hunc loc

272. **Maria** Virgo, ad cœlos assumpta, æternæ
beatitudinis quietem non sibi duntaxat est assecuta, sed
insuper omnes suos clientes ad illam liberalissimâ
manu promovet. Hæc **Deiparæ** prerogativa in sa-
cro illo apparatu, ad **Virginis Assumptæ** festivitatem
intra augustissimum **S. Celsi** **Mediolanensis** tem-
plum quotannis exhiberi solito, Columbæ Emble-
mate adumbrata cernebatur, quæ ante arcam **Noë**-
miticam figurata, olivæ frondem rostro sustenta-
bat; cum lemmate. **ET QUIESCAM, ET
QUIESCERE FACIAM.** **S. Bernardus** ad **Vir-
ginem** conversus, exclamat, *Ecce! quibus possum vo-
cibus ascendentem te ad Filium deducimus, & prose-
quimur saltem à longè, Virgo benedicta. Sit pietatis
tuae, ipsam, quam apud Deum gratiam invenisti, no-
tam facere mundo; reis veniam, medelam agris, pu-
sillis corde robur, afflictis consolationem, periclitan-
tibus adiutorium, & liberationem sanctis tuis preci-
bus obtinendo &c.*

Maria
assump.

S. Bern. 4.
de Assu.

273. **D. Aresius** geminas columbas, mutuis oscu-
lis se-

Osculu-
lis se.

his sese complexas, hoc lemmate insignivit. IN DILECTIONIS PIGNUS. Alludebat nimirum ad illud sacri Epithalamii; *Osculetur me osculo oris sui.* Majorem tamen lemmati conciliares gratiam, si inscriberes, IN PIGNUS AMORIS. Ailgrinus in illud Cantici ait, *Habetur in osculo dulcis, & delectabilis duorum conjunctio; signum quoque dilectionis, reconciliationis, & pacis.* S. Chrysolst. super illis Apostoli verbis, *Salutate invicem in osculo sancto,* ait, *Ob id nobis datum est osculum, ut charitatis igniculus ac fames sit, ut affectum inflammet, ut hac ratione nosmet ipsos mutuo amemus velut fratres invicem se amant, patresq; vicissim filios &c.* S. Ambrosius Judam in hac verba redarguit. *Juda osculo Filium hominis tradis? Hoc est, venenum in fundis osculo, quo charitatis gratia infunditur? osculo, quod sacre pacis in signe est? osculo, quo amicitia fida firmatur?*

274. Columba fune, quo detinebatur, abrupto, in libertatem asseritur; cum dicto. EFFRACTO LIBERA VINCULO. Hanc Christi, è morte redivivi, ideam dixeris; quem Deus referente S. Luca, *suscitavit; solutis doloribus inferni:* vel, juxta contextum Syriacum, *solutis funibus inferorum.* Mors enim, interprete P. Cornelio à Lapide, & infernus, *stris erumnis & doloribus, quasi funibus, videbantur Christi animam, & corpus quasi colligata & incarcerationa detinere, ut non videretur esse spes inde exundi, & remeandi ad vitam.* Sed Deus hac vincula, & hasc funes dissolvit, dum Christum ex iis ad lucem & vitam redivivam reduxit. Ab hoc nihil alienum S. Leo, *Post passionem, inquit, rupis vinculis mortis, que vim suam in eum, qui peccari eras nescius, incedendo perdidit, infirmitas in virtute, mortalitas in immortalitatem, contumelia transiit in gloriam.* Eos denique hoc Emblemata concernit, qui præcisâ peccatorum occasione, libero gressu in filios Dei evadunt; ut adeo verè possint cum Regio Vate dicere. *Laqueus contritus est & nos liberati sumus.* Cassiodorus in hunc locum, *Venantium autem laqueus, inquit, est mundi istius qualibet dulcedo proposita; in qua tunc capimur, quando suavis esse judicatur: sicut de mulieribus scriptum est, oculus meretricis, laqueus peccatoris. Sic de avaritia, sic de superbia, sic de cunctis vitiis sentiendum. Sed vide, quis adjecerit: Contritum laqueum, & se fuisse liberatos.* Et Anonymus. *Laqueus passerem captum retinet, dum diabolus mentem possidet: dum dulcedo vita presentis placet, sed laqueus rumpitur, & passer liberatur, si abjectis carnalibus desideriis, ad Deum animam convertitur.*

275. Homo nullâ re aliâ, nisi laboribus delectari solitus, Columbam imitatur; quæ remigando fatigata, unam alam inter volandum retinet otiosam, laborante identidem alterâ. Lemma. QUIESCIT IN MOTU. Illustre hoc quietis & laboris connubium S. Bernardus ex Isaïæ verbis colligit; qui paulò ante Seraphinos ad Dei thronum imotos consistere asserens, *(Seraphini stabant super illud)* mox de iisdem subjungit, *duabus (alis) volabant: quomodo autem, inquit Doctor Mellifluus, Seraphini volabant, si steterunt? quomodo steterunt, si volabant? Quid sibi volunt ale ista, Fratres? & respondet, Credo autem sicut in statione immutabilitatem, sic in volatu alacritatem promitti, ne videlicet insensibilis quadam, & quasi lapidea stabilitas aestimetur. Quo enim Seraphini volant, nisi in eum, cujus ardent amore? Vide flammam quasi VOLANTEM, ET STANTEM simul: nec miraberis jam Seraphini STANTES VOLARE, stare volantes.* Ita quoque Beati coram Deo infinitâ perfruuntur quiete, simulque affluvis ac recentibus gaudiis identidem subsiliunt. Denique etiam anima perfecta hoc symbolo describi-

tur, quæ vitæ contemplativæ quietem indefessis vitæ Vita activæ operationibus conjunctas habet. va & con-

276. Aulicus, qui post Principis mortem minore habebatur existimatione & reverentiâ, Columbæ va. simbolo est representatus, quæ Soli opposita, epigraphen sustinuit. IN LUCE LUCIDIOR. Sanctorum cœlitum hæc imago est propria, quibus è beati Beati in tifico Dei vultu plurimum admirandæ lucis accrescit. cœlo. Nam Magno August. teste, *Tanta pulchritudinis visio Dei est, & tanto amore dignissima, ut sine hac quibuslibet aliis bonis abundans, infelicissimus sit.* Eruditè cecinit D. Gregorius Brunellus.

*Ut magis ad verso resplendet sole columba,
Sic nitet atheræa mens pia luce fruens.*

277. Homo, puritati suæ providè cavens, & vel ipsam peccati umbram sedulo devitans, Columbæ Cautela, se non absimilem probat; quæ aquis vicina assidere solet, ut in iis accipitrem advenientem ab umbra explorare possit. Unde lemma. VEL UMBRAM CAVEO, Vel, ut P. Jacobo Masenio placet, UMBRAS CAVE. Richardus Victorinus illa sacri Cantici Rich. Viç. Cant. verba examinans, *Sicut columba super rivulos aquarum, ait, Solent columba super rivos aquarum residere, ut umbram accipitris in aquis videant, & ita super aquam se projicientes, unguis ejus evadunt. Ita boni umbras dæmonum in scriptura vident, cum omnimodam deceptionem eorum ibi reperiunt.* S. Bernardus, post hanc columbæ proprietatem prolixè recensitam concludit; *Sic & tu, soror honestissima, in meditationibus sanctarum Scripturarum esto assidua, quia in eis poteris cognoscere, qualiter hostium insidias vales declinare.* P. Masenius Emblematis mentem sequenti Epigrammate explicat.

*Sapè licet vacuas miseri trepidemus ad umbras,
Sapè tamen justis causa timoris erunt.
Quæ timet accipitrem, terretur imagine visi,
Quam spectat vitreo lota columba freto.
Hæreseos primis Germania territa spectris
Si foret, Hæreticis non modo præda foret.*

278. S. Franciscam, viduam Romanam, ab Angelo tutelari iteratis vicibus percussam, D. Arcius Columbæ simbolo representavit, quæ sociam ro- Apoc. 3. 19. Cant. 4. 6. stio feriens, epigraphen tenebat. QUAM DILIGIT. Nimirum consentaneè ad illud Apocalypcos, *Ego, quos amo, arguo & castigo.* S. Gregorius Nyssenus & Pfellus illa Canticorum verba interpretati, *Invenere me custodes, qui circumvenit civitatem; percusserunt me, & vulneraverunt me;* per hos custodes civitatis Sanctos Angelos intelligunt, qui tepidorum mentes, tametsi impensè ab ipsis amatas, stigent & affligunt, sicque ad perfectionis fervorem extimulant. Certè Prælati & Patres familias, columbis perfimiles, sine felle, non tamen sine rostro præ sint; & in delinquentes veluti columbæ amabiles; non verò ut crudeles & sanguinari corvi animadvertant. Præclare, ut solet, Magnus Augustinus. *Fel columba non habet; tamen rostro & pennis pro nido pugnat: sine amaritudine sedit: hoc facit & pater, quando filium castigat, Seducor, ut vendat, cum amaritudine blanditur; Pater, ut corrigat, SINE FELLE CASTIGAT.* Tale est ad omnes. Amor sedit, charitas sedit. Sed ut quodammodo sine felle, more columbino, non corvino.

279. Camerarius, ut demonstraret, quanta pietas & mundities in affectibus conjugalibus requiratur, Emblematis loco tædam jugalem supra currum, à geminâ columbâ tractum. depinxit; cum lem- mate. SIT SINE LABE FIDES. Nimirum insignem illam pudicitiam inuebat, quam de Colum-

S. Aug. lib. 10. de Civit. c. 16.

Cautela.

Cant. 5. 12.

Rich. Viç. Cant. 37. an Cant.

S. Bern. de modo bene videndi ser. 55.

Hæresis umbra fugienda.

Apoc. 3. 19.

Cant. 4. 6.

Correctio discreta.

S. Aug. in Epist. in Ioh. c. 4.

Castitas matrimonialis.

Ælian. de
hyst animal.
l. 3. c. 5.

Columbis in hæc verba tradit Ælianus, *Columbis ex avibus maxima est pudicitia, ab omniumq; adulterio castissima: nunquam enim ex societate inter se constituta mas & femina, nisi vel casu aliquo, vel alter alterius morte, distrahuntur.* Omnium tamen propriissimè imago hæc in Mariam V. & Josephum, conjuges castissimos & virginicos, convenit. De his. S. P. Augustinus. *Non propterea non fuit Pater Joseph, quia cum Matre Domini non concubuit; quasi uxorem libido faciat, & non charitas conjugalis.*

Maria &
Joseph.
S. Aug. serm.
63. de Di-
vers cap. 13.
S. Basl. Ep.
175. ad Lu-
dish.

280. S. Basilius refert, columbarios solere è columbis unam balsamo, alioque odorifero liquore aspergere, cujus fragrantiam plurimæ aliæ columbæ ingenti agmine sequuntur. Unde Parthenii Romani, symboli loco, complures adhibuere columbas candidas, quæ cujusdam præeuntis vestigia secutæ, epigraphen tenebant. IN ODOREM. Vel ut P. Jacobo Masenio placet. ODORE TRAHIT. Innuebant nimirum Sodales illi, se Mariæ Virgini unice devotos, ac suavissimis ipsius virtutibus ad eam sectandam, imitandam, omnique obsequiorum genere colendam, fuisse abreptos; Consentaneè ad illa sacri Epithalamii verba, *Curremus in odorem unguentorum tuorum* In hunc locum Hugo Cardin. *In imitatione operum tuorum, inquit, quæ velut unguenta redolent, vel in fama, sive opinione nominis tui, quod est oleum effusum, vel in spe æternorum bonorum, quæ super omnia unguenta redolent.* Porro quanta boni exempli inter propinquos sit virtus, S. Joannes Chryostomus ex eadem columbæ proprietate dignoscendum proponit. *Non in solis hominibus, inquit, videmus similitudinem imitationem, sed & in brutis. Nam & columba sæpe visâ unâ volante, statim sequuntur ornes, & pullus generosus in equorum armento exiliens, secum rapit omne armentum; & inter vos, ut in armento Christi, bonus est pullus Joseph continentissimus, cælestibus exultationibus ad sui imitationem nos conservos vocans, Id ipsum de S. Ecclesia explicat P. Masenius.*

Imitatio
& devotio
erga Ma-
riam V.
Cant. l. 4.

Hug. Card.
in hunc loc.

Bonum
exemplū.
S. Jo Chrys-
ser. de Conti-
nentia Joseph

Ecclesia.

*Et suis illecebris locus est, & odore columbas Attrahit, Assyrio sparsa columba thymo.
Non opus est herbis: Ecclesie pacis amore,
Quemque potens virtus spirat, odore trahet.
Hanc, quicumque fugis longi fastidia belli,
Pone tibi: Pacis templa subibit avis.*

281. Academia Expergefactorum Pistorii Emblematis Universalis loco Solem præfert: unde si mihi, in Academia illa versanti, munus obtingeret, me ipsum symbolo aliquo particulari representandi; Columbam depingerem, cujus pennæ à solaribus radiis mirâ colorum varietate ac pulchritudine illustrantur. Lemma subjungerem. DAL TUO LUME I MIEI FREGI. Vel, PER TE M' ADORNO, E SPLENDO. Id est, EX TUO LUMINE DECOR. Vel certè verbis è Breviarium Romani Hymno desumptis. AUGENS DECORO LUMINE.

Hymn. vesp.
seria IV.

*Cæli Deus sanctissime
Qui lucidum centrum poli
Candore pingis igneo,
Augens decoro lumine.*

Gratitu-
do.

Gratum hominis animum, ac mentem beneficiorum nunquam inmemorem hæc imago concernit. Porro è Christianis singuli confiteri debent, omnem gratiæ ac naturæ splendorem è Sole Divino in ipsos profluere. *Quid enim habes, quod non accepisti? inquiebat S. Paulus. Et S. Jacobus, Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum.* Quare S. Augustinus Deum vocat *Lucem lucificans*, quod omnis creatu-

I. Cor. 4. 7.
Jacob 1. 17.
S. Aug l. 2.
cont Faust.

Gratia
Dei.

rarum splendor è sola illa Divina luce originem trahat. Pulchrè in rem præsentem idem Hipponensis Præsul; *Unde homini placere Deo, nisi à Deo? unde homini bona vita, nisi a fonte vita? unde homini illuminatio, nisi ab æterno lumine?*

Idem serm.
ex addis.
Cærus.
To. 10.

282. Columba, supra aliquot papiliones militares volitans, cum litteris è collo suspensis, epigraphen à me accepit. IN ARMIS OTIA TRACTAT. & à P. Jacobo Masenio. NUNTIA FELIX. Nempe ad Historias illas hoc Emblemata alludit, quæ referunt, in diversis obsidionibus, ut Mutinæ tempore Romanorum, Hierosolymis Godofridi ævo, & Harlemi sub Ducis de Alva gbernaculo, columbas, litteris è collo pendulis instructas, caducatorum munera obiisse. Oportunâ hæc icone Mariam Virginem, Columbam amabilissimam, insigniveris; quæ Deum, gravissimè iratum, precum suarum interventu nobis conciliavit, & pacis supremæ fœdera sanxit. Richardus à S. Laurentio, *Ipsa, inquit, dicit de filio Cant. 3. 4. Tenui eum, ne scilicet percuteret peccatores, nec dimittam, sed continua precum instantiâ furorem ipsius retinebo. Ipsa est Abigail, cujus prudentia retinuit furorem David, ne vindicaret se de Nabal stulto. 1. Reg. 25.* Porro symbolum istud etiam Litteratis illis est proprium, qui Bellonâ grassante, ab exercitationibus Academicis nihil remittunt. Eruditè in hanc rem D. Gregorius Brunnellus.

Mariæ
interces-
sio.

Rich. à S.
Laur. l. 4.
Laud. vi
part. 1.

Exercitio litte-
rum.

*Tuta per oppositas ut fertur charta phalanges,
Otia sic sapiens Marte furente terit.
Opportunâ, sed tamen vernaculâ linguâ cecinit
Fulvius Testi.*

*Muse minaccin pur nuvole oscure
A l'italico ciel nemi, e procelle,
Timid turba, e imbelle
Noi trattarem di pace armi sicure:
Farem guerra à la morte, e saettao
Sarà dagli archi nostri il tempo alato.*

Denique P. Masenius imaginem illam Legato, ad pacem conciliandam misso, propriam dicit; suamque mentem sequenti epigrammate explicat.

Legato
pacis.

*Fallimur? an certum, etiam secreta columbas
Possè per aëreas ferre, referre vias?
Mutinâ testis erit, bellis obsessa cruentis,
Nuntia promissam, cui tulit ales opem.
Credimus, Ausonidâ nova venit ab urbe Columba
Non est hac ales Martia: pacis erit.*

283. Ajunt, columbas ægrotas lauri folia ad nidum de ferre, sicque pristinam recuperare sanitatem. Unde Emblemata subscribes. UT SANEMUR. Ita cor humanum, litterarum studio, & Academicorum exercitatione (quam Laurus, Apollini sacra, representat) munitum, quo vis vitiosos motus facile proscibit. Inde etiam discas, tam corporis, quam animæ medicamenta tempore esse adhibenda, ne, dum malum fuerit inveteratum, juveni amplius non possimus. Providè Magnus Augustinus. *Dum adhuc nova sunt peccatorum vulnera, homo sibi adhibeat medicamenta sibiubria.* De prima Emblematis applicatione canit Horatius:

Exercitio litte-
rum.

Medicini
tempor
adhiben-
da.

S. Aug ser.
1. de Temp.
Horat. lib.
Epist. 2.

*--- --- --- --- si non
Intendens animum studiis, & rebus honestis.
Invidiâ vel amore vigil torquebere.*

Et Ovidius.

*Quot frutices sylva, quot flavas Tybris arenas,
Mollia quot Martis gramina campus habet.
Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesque
Nulla nisi in studio est, Pieridumq; mora.*

Ovid. l. 1.

De secunda P. Masenius hoc Epigramma proponit.

Dum

*Dum licet, & morbus patitur, medicina paretur,
Jam valida seram peste feretis opem.*

*Dum blattis metunt, & sparsi toxica morbi
Chaonia, lauro seque suosque fovent.*

*Amula sedulitas Romana Matris amatur
Illa suos lauro protegit, ista fide.*

*Hac utinam nunquam contempta medela fuisset,
Non modo tot belli funera staret humus.*

284. Columba, in petra nidificans, epigraphen tenet. TUTA QUIES. Quod columbis petra; illud ipsum S. Petrus, omnesque ejus in supremo Ecclesie fastigio successores, singulis Christianis adversus gentiles & hæreticos, ceu vultures rapacissimos præstat. Unde Christus. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Nihil enim adversus hanc Ecclesie petram possunt vel potuerunt unquam omnes mundi & inferorū vires. Unde Magnō August. teste, *Pelagius Romanam Ecclesiam fallere usquequaque non potuit, quantum & hoc fuerit conatus.* Opportunum in rem præsentem nobilis cujusdam Poëta epigramma est.

*Quod contra accipitres trepidis est petra columbis,
Ausonidum nobis Petrus in urbe fuit.
Petra columbarum est; animarum Petrus asylum:
Illa tuetur aves; ille tuetur oves.*

285. Claudius Paradinus è monumentis Lotharingicis rem profus miram commemorat his omnino verbis. Virtutem & fortunam Lotharingicæ Domûs testantur hodieq; gentis avitæ insignia, tres nimirum alites, sagittâ transfixi. Origo rei hæc est. Laudatissimus Heros Godefridus Bullionius, Dux Lotharingus, Hierosolymam urbem obsidens, in turrim Davidicam ejaculatus est telum, quo tres simul columbas confixit.

--- --- *Dederitque viam casusve, Deusve?*

quæri poterat. Regii tamen fastigii præsagium fuisse, eventus docuit; & hoc etiamnum tam in moneis, quam in insignibus Domûs Lotharingicæ videre est. Quare tres columbas, unâ transfixas telo, hæc epigrapha notabis. ICTU SIC FIGIMUR UNO. Quisquis alteri detrahit, ignitum emittit jaculum, eoque tres simul configit; se ipsum, auditorem, & hostem: in id triplicem committit eadem, cum triplex nobis sit vita; est enim una velut cælestis, Divinæ gratiæ dono; altera corporis, cæteris animalibus communis; tertia civilis, famæ præsidio: in hanc triplicem vitam immaniter sævit detractor; illam enim animæ, & gratiæ cælestem, in se suoque auditore extinguit; civilem istam in eo, cui detrahit. Tanti momenti est detractio, ut Artabanus, Herodoto referente, dicere sit solitus; *Cum unus esset, cui injuria fieret, at duo erant, qui injuriam facerent.* In rem nostram Doctor Mellissus *Nunquid non vipera est lingua detractoris ferocissima; planè nimirum, quæ tam lethaliter tres inficiat statu uno. Nunquid non lancea est lingua ista? profecto acutissima, quæ TRES penetrat ICTU UNO.*

282. Columba, supra aquas in montis cacumine residens, ab accipitre secunda degit. Umbra enim volitantis hostis in aquâ cernitur, moneque, ut intra petram se recipiat, periculum evasura. Emblematis subscripsit P. Sebastianus à Matre Dei, Carmelita Excalceatus; FRUSTRA; NAM ISTA MONEBIT: Mariam Virg. hæc imago innuit, quæ servos suos nunquam non admonet, ut impendens evadant periculum. Rebecca Esau filii sui natu majoris fatale consilium adversus fratrem Jacobum subdolata; mox illud aperuit, animoque materno

hortata est filium, ut discederet in Mesopotamiam; unde D. Bernardo teste, *Rebecca Deipara typum gessit, cujus proprium officium est, suis aperire independentia pericula.*

S. Bern. serm. de B. Virg.

287. Inter cætera Basilicæ S. Genovesæ Parisiensis decora Columbam est cernere, quæ olivæ ramum rostro sustinens, epigraphen è Psalmo subjunctam habet. POSUIT FINES TUOS PACEM. Gregorium, Ecclesie S. Genovesæ Canonicum Regularem, S.R.E. Cardinalem, ab Eugenio III, Summo Pontifice Legatione functum in Germaniam, hoc Emblemata spectat; ut qui in legationis actibus ingenti maturitate & gravitate insignis, Moguntinum Archiepiscopum dignitate destituit, Fridericum Imperatorem placavit, summamq; inter Clerū Anno 1153. pacem composuit. Porro tum demum veræ pacis felicitas nobis allucescet, quando ad vitæ finem pertingemus. *Quando erit plena pax?* inquit S. Augustinus, *quando corruptibile hoc induerit incorruptionem.* Cæterum Emblematis author de Cardinale illo sequens subjungit Elogium.

Psal. 147.2.

Pax.

S. Aug. in Psal. 147.

*Vestibus non prius, quam mente candidatus,
Candorem Ordinis suo collustravit &c.
In Gregorio Cardinale Columbam aspice,
Olivæ ramum ore portantem;
Non quæ pacem tantum nuntiet, sed sanciat.
Nempe gravitate plusquam humanâ,
Maturitate propè Divinâ,
Cælum propitiat, Imperatorem placat,
Præsules Clero, populos Ecclesia, se omnibus sic sociat,
Ut aliis pariendo pacem vel temporalem,
Sibi pariat vel aternam.*

Non fallor:

Suos enim fines moriendo posuit pacem.

288. Eadem ingeniosissima Basilica Emblematis loco columbam exhibet, quæ ab accipitre infestata, in templum confugit; cum lemmate. HIC SECURIUS AB HOSTE. Ita Dagobertus, Clotarii II. patris iram fugiens, in Capellam S. Dionysii apud Catulliacum aufugit, ibique ante a ram prostratus, non tantum vitam servavit, sed etiam victimam se mancipavit Deo, & Canonicorum redditus plurimum auxit. Porro templum istud vel Sanctam Ecclesiam, vel Religiosam vitam dixeris, ad quam quisquis confugerit, nihil habet, quod timeat. Nam *dum diabolus officinas fratrum circuit: debet eum fugare ab oratorio devotio, à refectorio lectio, à dormitorio stramenta vilia, à capitulo patientia.* Emblematis Author de Clotharii filio Dagoberto pulchrum hoc Elogium subjungit.

Ecclesia.
Religiosa
vita.

S. Bern. in
Epistol.

*Pater sanguine totus ebulliens,
Quasi aliud non esset sanando furori remedium,
Per filii viscera sanguini querit viam.
Quò fugiat inermis filius?
Ad Regem? ad Patrem?
Uterq; in uno metuitur &c.
Tandem ne victima Clotario fiat, victima sit Deo;
In capellam irrui, Genovesæ constructam curâ,
Et aris advolutus, Deo se mancipat.
En! iterum columba templum subit. &c.*

289. Columba, pullis incumbens, sensim consumitur. Emblematis subscripsit P. Jacobus Masenius. VITAM FOVEO DISCRIMINE VITÆ. Christus certè vitam nostram fovit, cum propriæ vitæ dispendio. *Agnosco o homo, inquit S. August. quid fueris, ubi fueris, sub quo fueris. Ovis errans eras, in invio & in inagnoso, spinis & tribulis pascebaris, sub mercenario posita; veniente lupo secunda non eras. Nunc autem requisita à vero Pastore, humeris ejus pietate sub-*

Christus.

S. Aug. serm. 9. ex addis. à Sirmond.

vesta,

Ecclesia.

Ecclesia.

Psal. 16.

Aug. li. de
car. orig.
p. 8.

rad. in
mb. He-
umpag. 39

detractor

erod. l. 7.

Bern. in
rm. 17. de
iversis.

Maria V.
pericu-
liberat.

veſta, reducta es ad ovile, id eſt ad domum Dei, vide- licet Eccleſiam. Vis autem ſcire, quantam tui curam habeat hic Paſtor bonus? Animam ſuam pro te poſuit, inſidianti enim lupus tibi ſe obtulit occidendum pro te.

Prælatuſ.

Nunc ergo ſecura manes in ovili. Chriſtum ſequuntur omnes boni Prælati, Concionatores, & Parentes, qui pro ſubditorum vita ac incolumitate ſuam conſumunt. Emblematis Author Hæreticis illud applicat, qui ab Eccleſia educati, eam ſpoliare, ac funditus evertere conantur.

Eccleſia.

Dum vacat hæc pullis volucris ſtudioſa fovendis, Auxilio vires deſiciente cadunt.

Exiit plumis, nec avia gratia formæ eſt,

Quoque animat pullos, ipſa vigore perit.

Sic luit impenſis natis Eccleſia curas:

Quos alit, hi ſpoliant; quos parit, inde perit.

Species fallit.

290. Columba picta, & in viſcatis perticis collocata, alias complures columbas ad ſe attrahere ac implicare ſolet. Unde P. Maſenii lemma. NIMIUM NE CREDE COLORI. Colorem humanis oculis obſcitant Mundus, libido, ac dæmon; ſed planè caducum, fallacem, & qui non niſi ad caſſes deducat; adè ut de illo verè poſſis cum Magno Auguſtino dicere. *Fallax felicitas, ipſa eſt major infelicitas.* Author Emblematis id ad Hæreſin applicat, quæ quidem nonnunquam ſpeciem religionis habet, re ipſa tamen falſa eſt, ac proinde quàm longiſſimè cavenda.

S. Aug. in Pſal. 129.

Hæreſis.

Picta columba ſedet viſcatis addita virgis,

Et poſitis volucres implicat illa dolis.

Fallere & umbra poteſt, picta nitet hæreſis arte,

Et ſpeciem veræ religionis habet.

Huc malè ſi credas, captivus imagine veri,

Sub fidei larva perfidiuſus eris.

Bellum eſt propter pacem.

291. Columba, in bellico vexillo depicta, epigraphen à P. Maſenio accepit. PAX META BELLI EST. Bellum enim, ſi alio fine, quàm pace obtinendâ inſtituatur, injuſtum eſt. Præclare S. P. Auguſtinus. *Non pax quaritur, ut bellum exciteretur, ſed bellum geritur, ut pax acquiratur. Eſto ergo etiam bellando pacificus, ut eos, quos expugnas, ad pacis utilitatem vincendo perducas.*

S. Aug. epiſt. 205.

Mundus fallit.

292. Columbam miro oculorum ludibrio, pro lucis varietate, varios induere colores collo videtur, cum tamen unus idemque maneat. Emblematis ſubſcripſit P. Maſenius. VIDEOR, NON SUM. Ita mundus miſeris hominibus indies illudit, proponitque ſub boni aut voluptatis colore, cum tamen re ipſa malum ſit, ac momentis ſingulis mutabile. S. P. Auguſtinus. *Querit homo, quid ſit bonum? reſpondebo quærenti, & dicam, hoc eſt bonum, quod non potes invitus amittere. Potes enim aurum perdere & nolens, potes honores, potes ipſam carnis ſalutem. Bonum verò, quo vere bonus es, nec invitus accipis, nec invitus amittis.* De S. Eccleſiæ immutabilitate canit P. Maſenius.

S. Aug. ſer. 12 de Verb. Dom. c. 5.

Eccleſia Immutabilis.

Falleris, hanc qui credis avem mutare colores,

Purpureumque croco, caruleumq; nive.

Immutata manet; ſola eſt deceptio viſus:

Si credas oculis omnia, falſus eris.

Hæreſis advertat: mutata Eccleſia non eſt;

Hæc manet, at viſu fallitur illa ſuo.

C O R N I X.

Cap. XXI.

Concordia conjugalis.

293. Cornix, ſublato è vivis altero conjuge, reliquam vitam ſolitaria tranſigit, Unde Cornicem, cum ſocia depictam, amoris & concordie conjugalis ideam ſtatues; addito lemmate. DIU, ET

CONCORDES. De conjugibus ait S. P. Auguſtinus, *Absit ut timore pereat amor, ubi caſtus eſt timor. Sic pudica conjux virum & timet, ne ab illo deſeratur, & amat ut fruatur.* Calpurnius.

S. Aug. Pſal. 1 Conc. 3 Calpu Eclog. 2

Eſte pares, & ob hoc concordēs vivere, nam vos Et decor, & cantus, & amor ſociavit, & atas.

294. Genuinæ ac veræ virtuti, non verò ſimulatae ac evanidæ inhiandum eſſe, è Cornicula demonſtrat Horatius, quæ alienis ſuperba plumis, cum è cæteris avibus ſuam quæque pennam repeterent, eique evellerent, implumis remanſit, omniumque ludibrio eſt expoſita. Unde lemma. PONE PERSONAM. Vel, QUOD SIS ESSE VELIS.

Virtute. ra ſect. da.

Hypoſis.

Pulchritudo enim optima, inquit S. Clemens Alexandrinus, primum eſt pulchritudo anima, ut ſapè ſignificavimus, quando fuerit anima ornata Spiritu Sancto, & iis, quæ ab eo oriuntur, inſpirata latitiis, juſtitiis, prudentiâ, fortitudine, temperantiâ, bonorum amore, & pudore, quo nullus color nitidior unquam viſus eſt, poſtea autem exerceatur quoque pulchritudo corporis cum moderatione partium, & membrorum pulchro colore.

S. Clem. Alex. l. 3. dag cap.

295. Frequenter evenit, Principes, dum aliis ſuppeticias mittunt, ſibi met graviffima damna accerſere. D. Didacus Saavedra id è Cornicis ſymbolo dignoſcendum proponit, quæ ſupremâ alarum parte ad terram ligata, aliam Cornicem, dum eidem auxiliatum advolat, firmis præterdit unguibus, captamque retinet; cum dicto. ET JUVISSE NOCET. In hoc argumentum Salomon, *Fili mi, ſi ſpouderis pro amico tuo, deſiſti apud extraneum animam tuam, & illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis ſermonibus.* Unde Thucidides. *Vicina calamitates, inquit, potiùs quàm licet, abſque periculo, ſpectanda, quàm ſe illis abſque cauſa graviffima implicandum, ne tota clades in nos ipſos tandem, quamvis duntaxat incendio ſupervenientes, non autem in ipſos incendiarii auctores incumbat, & ruat.*

Juvare.

lios qui.

do no.

vum.

Prov. 6

Thucid.

Hiſtor.

296. Cornicula, eſcam vomitu rejiciens, epigraphen tenet. OPUS RAPINÆ. Hinc liquet, ex opibus iniquè conquiſitis, adè nihil utilitatis nobis accreſcere, ut etiam illas, quas jure poſſidemus, ſimul perdamus. Juſtus Lipſius, *Amittere ſua non injuſtè incipit, qui aliena aut alios injuſtè leſit.* Et prior illo Plautus.

Bona i

juſta.

Lip. l. 4.

Admir. c.

Plaut. ac.

ſcena 1.

Malè partum, malè diſperſit.

Et Ovidius.

Non habet eventus ſordida præda bonos.

Nicetas & S. Gregorius Naz. in illud Jobi, *Divitias, quas devoravit, evomet, ajunt, In quo verbo ineſt emphafiſis quadam; ut enim, qui noxium cibum ſumpſit, una cum eo probos etiam evomit, ſic qui iniquè congregandiſ opibus ſtudet, non ſolum ipſas, ſed eas etiam, quas prius jure poſſidebat, plerumque amittit.*

Ovid. l. 2.

mor. Eleg.

Nicet. Or.

65.

S. Greg. 12

in Job. 25

C O R V U S.

Caput XXII.

297. Proprii ſui mali authorem Corvus repræſentat, qui ſerpentem prædatus, lethifero ipſius morſu exanimis concidit; cum lemmate. RAPTORI NOXIA PRÆDA SUA. Vel, INFAUSTA LUCRA. S. Clemens Alexandrinus. *Divitiæ ſerpenti ſimiles, quem, ſi quis neſcit inoffenſè eminus accipere, beſtiam ſine periculo ſummâ caudâ apprehendens, ea manu circumſplicabitur & mordebit; ita & divitiæ, ſi ab imperito viro apprehendantur, inhaerent & mordent.*

Lucrum

iniquum

S. Clem.

lex. lib. 3.

Pedag. ca.

298. Quanta, & quam in res omnes peculiaris fit

fit Divina providentia, Regius Vates non obscure in-
nuit, *Dat jumentis escam ipsorum. & pullis corvorum
invocantibus eum.* Exinde Lucarinus emblemati con-
struendo anam defumens, corvoru pullos, intra nidu
circumjacentes depinxit, qui a parentibus deserti,
animalculis forte pratervolantibus pascantur: cum
lemma. **NEC DERELICTIS DEFICIT ESCA.**
In hanc rem etiam altera Davidis stropa describit,
*Pater meus & mater mea dereliquerunt me, Dominus
autem assumpsit me.* Opportune Lipsius. *Qua in no-
bis & manu nostra sunt, curemus, cetera Deo permit-
tamus, & fidenter quidem permittamus. Nam cum
Socrate illud mihi apte dictum videtur, Deum esse
nostrum curatorem, & nos possessionem aliquam esse
Dei, An igitur sua, imo nos negligat? Confide, & cer-
tum animi robur inde adversus incerta rerum huma-
narum indue.*

299. Corvus, e vase aperto sitim levaturus, ubi ad-
vertit, aquam ob rostri brevitatem a se contingi non
posse, tot lapillos vasi injicit, quot ad aquam elevan-
dam sufficiunt, Lemma. **INGENIO EXPERIAR.**
vel, **LABORE, ET INDUSTRIA.** Ita nempe inge-
nii nostri acumine omnia pro libitu obtinere pos-
sumus. Carolus Paschalius. *Industria est acumen ani-
mi dexteritatem rebus applicans, easque cura & la-
bore adhibitis perficiens &c.*

300. Corvus intra hydriam, aquis ad umbilicum
usque plenam, lapillos projicit; cum Abbatis Ferri
lemmate. **SUBSIDENTES ALLEVANT.** In Re-
publica frequens hae vicissitudo est, ubi primori-
bus dejectis, alii, haecenus humili loco habiti, suble-
vantur. Ratione non ab simili, dum hominum male-
volentia, corvorum more, gravissimos calamitatum
lapides in nos ejaculatur, mentem nostram ad calos
usque evehit. *Quia mala, quae reprobi electis inferunt,
recte Hugone Victorino, illorum saluti, Domino di-
sponente, cooperantur.* Ceterum eodem Emblemate
non nemo persuadere conatur, Anima nostrae bona
tantumdem in ninui, quantum corpori accefferint;
quia caelestis felicitatis aqua, **CUM PREMITUR,**
EFFLUIT. Nam

--- *Caelestis tantum effluit unda,
Quantum culpa premit.*

301. S. Joannes Chrysostomus author est, quod
circa corvinos pullos, in nido a parentibus destitutos,
*Obvoluntur animalcula quaedam, Divina prudentia
suppeditata, quae captantes illi, crescunt & aluntur.*
Unde Emblematis loco circa hiantia crocitantium
pullorum rostra plurimas depinxere muscas, cum e-
pigrapha e Psalmo mutuata. **INVOCANTIBUS
ESCAM.** *Dat pullis corvorum invocantibus escam.*
In hunc locum Euthymius ait. *Non quod intelligunt
quid agant, sed quia invocare videntur, & quia illo-
rum clamor obsecrationem quandam ac preces imita-
tur.* Et P. Joannes Pineda. *Illorum in amenas & abs-
nas crocitationes, quasi suorum infantulorum sagittas
aestimant, illorum importunissimis clamoribus demulce-
ri, & ad misericordiam alicui dignatur &c.* Nempe
Divinam providentiam, quibusvis invocantibus suc-
currere solitam, haec imago innuit.

302. Candidi corvorum pulli, a parentibus ob exo-
sum albedinem in nido derelicti, a miha caeli provi-
denti pascuntur; cum lemma. **CANDIDOS AETH-
ER ALIT.** Deus nimirum justos suos cura sin-
gulari fovet, Regio Vate teste, *Oculi Domini super
justos, & aures ejus in preces eorum.* Petrus Bercori-
us, *Quamdiu nos fuerimus sine nigredine vitiorum,
albi, id est innocentes & puri, tamdiu Deus rore caele-
stis gratia nos nutriet & perfundet.*

303. Ros caelestis, destillans supra nidum, in quo fa-
melici ac derelicti corvorum pulli recumbunt, epi-
grapha. **Mundi symbol.** *Picinelli & Aug. Erath. Thom. J.*

REFICIT, CUM DEFICIT. Providen-
tia Dei. Nempe Divina providentia manum suam auxilia
rem ibi potissimum porrigit, ubi omnes alia sup-
petia deficiunt. Praclare S. Petrus Chryfologus;
Ubi humanae desunt, Divina succurrunt. Et S. Pe-
trus Damianus. *Sapè ubi magis ex humana ratione
diffiditur, illic propensius superna clementia subvenit:
& ubi solatium desperamus humanum, Divinum
plerumque cernimus adesse praesidium.*

304. Candidis corvorum pullis, intra nidum
sparsis, subscripsi; **NIGRESCENDO VOLA-
BUNT.** Haud secus fideles, quantum magis sibimet
fuerint abjecti, & coram mundo obscuri, tanto am-
plius ad penetranda rerum sublimium arcana dispo-
nuntur. Hugo Vict. *Pulli, inquit, dum nigro vestiuntur
pennarum colore, de se etiam volatu promittunt;
quia quò magis discipuli abjecta de se sentiunt, eò
amplius spem proventus sui in altiora pollicentur.*

305. Corvus, gemina hominis lascivi idea, suas
delicias unicè inter cadavera & morticina quaerit.
Unde lemma. **MIHI CADAVERA LUXUS.**
Alberti Magni hoc argumentum est. *Multi, inquit,
immundum cadaver mulieris proponunt dulci Domi-
no, & propterea sunt imitatores illius corvi, qui ille-
ctus per cadaver, redire noluit in arcam.* Non pote-
ram non hoc loco illam Caroli Rancati epigraphen,
Corvo inditam, jungere; **CARNIVORUS, NON
CANORUS.** Poetis lascivis, & ad obsceni ni-
mum quantum promis, vel etiam Satyricis, qui aliis
mordaci dente lacerandis insistent, haec imago est
propria. Cum primis tamen in Religiosos illos con-
venit, qui ventri ac carni potius, quam decantandis
Divinis laudibus student. De his meus Hugo Vi-
ctorinus. *Norunt multi, quod saturitatem ventris,
sequitur levitas operis, & vanitas mentis. Scriptum
est enim, sedit populus manducare, & surrexerunt
ludere; ludere, inquit, non legere; sunt, qui post de-
licati cibi ferula, cum in claustris sedeant, non lectio-
ni & silentio, sed rumoribus & curiositati vacant &c.*

306. Memini, me in Emblemate multos corvos
videre, qui vicinum hominis cadaver laceraturi, epi-
graphen habebant subjunctam. **PROCUL, SI VI-
VERET.** Ita ignobiles ac temerarii quidam ho-
munciones omnem oris sui licentiam adversus mor-
tuos exerunt, quibus etiamnum viventibus sum-
mos detulere honores. Bene Alciatus.

--- *Sic casti luce leonis
Convellunt barbam vel timidi lepores.*

Et Hieronymus Gratianus.

*D'ostro, e di gemme il Capitano adorno,
Veggia a scenni tremar l'armi, e i guerrieri,
E preme soggiogati i regni intorno
Con aspre leggi, e con superbi imperi;
Che temuto, e sbernito in un sol giorno
Lascia in preda a la morte i pregi alteri.
Del fugace splendor l'ombra gli resta,
E chi vivo il tema, morto il calpesta.*

Ceterum diabolus homines, spiritualiter mortuos,
pro libitu tractat ac possidet; quos, si Deo viverent,
attingere non auderet. Unde de Juda, ait Magnus
Augustinus. *A facie Judae Christus fugit, non quia
Christus diabolo cessit, sed Christo discedente, dia-
bolus possedit; nam, ut alibi dicit, Non potest esse nisi
cum diabolo, qui non est cum Christo.*

307. Corvus explorator ex arca emissus, natanti-
bus aliquot cadaveribus ita avidè inhiabat, ut in ar-
cam redire tamdiu semper distulerit, donec nun-
quam amplius sit reversus. **DUM DIFFERT, E-
MANET.** vel, **OBSCÆNA RETARDANT.** Eo-
rum hic typus est, qui poenitentiam indices differunt,
B b suumq;

al. 146. 9. roviden- a Dei.
al. 26. 10.
ipf. l. 3. Ma- ad differ. 1
industria.
sch. l. de iriui & vi is c. 48.
Officialiũ. iciffitudo
calamita- es pro- novent.
ug. vit. l. 1. iscell. tit. 3. tom. 3. spiritus efficit cre ente cor oris com odo.
to Chrysof. in Euzm prophetam.
al. 146. 9. reb. rela- s a Gloss. rdin.
ned. in cap. Job. v. 41.
1.
roviden- a Dei.
ustus a eo juva- r.
il. 33. 15. rcor Re- a l. 7. c. 23.
2.

Humilitas exaltat.
Hug. Vict. l. 1 de Bestiis c. 35
Lascivus. Albert. Mag de Circum- cis. Dom. serm. 8.
Poetae ob- fceeni & Satyrici. Religiosus ventri de- ditus. Hug. de S. Vi. de Claustr. An. de 12 Abus.
Calumniae in mor- tuos.
Alciat. Em- blem. 154.
Grat. nella sua Granata Canto. 20. st. 13.
Peccator. S. Aug. Ps. 3. Idem de ecc- cai Remiss. l. 1. cap. 28.

Precastratio. suumque illud infinitissimum *cras, cras* cum corvo nunquam non ingeminant. Contra verò columbas gementes imitatur, qui intra hujus mundi procellas plus æquo evagati, mox pœnitent, & ad S. Ecclesiæ arcam revertentur. Appositè Alcuinus. *Fortè, inquit, respondes cras, cras* (scilicet convertar) *ô vox corvina, corvus non redit ad arcam, columba redit. Situnc vis pœnitentiam agere, quando peccare non potes, quando peccata te dimiserunt, non tu illa; satis alienus es a fide, qui ad agendam pœnitentiam tempus senectutis expectas.* Aliter S. Ambrosius. *Emissio corvi significat, quod omnis justus, quando mundare se incipit, quæ tenebrosa sunt & immunda & temeraria, primò a se repellit: siquidem omnis impudentia atque culpa tenebrosa est: & mortuis pascitur ut cosvus. Et ideo tanquam emittitur & fugatur culpa, & separatur ab innocentia, ut nihil remaneat in viri justis mente tenebrosam. Denique egressus corvus non regreditur ad justum; quia fugitans culpa omnis equitatis, nec probitati videtur & justitiæ convenire.*

Alcuin. lib. de virtutibus & vitiis

S. Ambr. l. de Noe & arca cap. 17.

COTURNIX. Cap. XXIII.

308. Lascivus. **C**Oturnix libidinis ardore adeò vehementi agitur, ut propriâ suâ imaginè intra speculum visâ, cum aliam coturnicem adesse credat, mox, vesaniâ non minus incautâ quàm celeri, versus illam rapiatur, sicque pedicis, propè speculum tensis, miserè implicetur. Huic ita illaqueat, D. Arelius unius verbuli epigraphen subdidit. **NESCIA.** Quot, cheu! lascivos quotidie videas, qui caducâ venustate illecti, in mille tendiculas præcipitantur, libertatis deperditæ penitus incurii. Nimirum, Salomone teste, *Velut si avis festinet ad laqueum, ET NESCIT, quod de periculo animæ ejus agitur.* Verè exclamat Magnus Augustinus. *Infelix voluptas, infelicio cupiditas atq; luxuria; per transitoriam dulcedinem, preparat sempiternam amaritudinem.* Et Horatius.

Prov. 7 23.

S. Aug. serm. 55. de Temp.

Hor. 1. Sat. 2.

Utique illis multo corrupta dolore voluptas, Atque hæc rara, cadat dura inter sæpè pericla.

309. Studiosus. **C**Oturnix, ex assiduo maris itinere fatigata, supra aquas delabatur, ut post diurnos remigantium alarum labores aliquid otii ac quietis recipere possit: dum verò aquis insidit, semper è duabus alis unam explicatâ in sublimè erigit, quâ, instar expansæ carbasi, à ventis motâ ac propulsatâ, iter suum feliciter prosequitur; atque adeò quiescendo nunquam quiescit. Huic avis ingenio D. Carolus Bosius inscripsit. **NON QUIETA QUIESCO.** Eamque ob causam Academicos Inquietos Mediolanenses, cognominat Quietos; quod perennibus scientiis scholasticis in Academia Oceano fatigati, nonnunquam respirare ac quietem capere soleant, quo tamen ipso durate otio nunquâ ita sunt otiosi, quin sublevatâ intellectus sui alâ academicas concertationes, veluti adversa ventorum flamina avidè excipiant, sic quotiando simul & negotiando vitæ suæ curriculum inter assidua litterarum studia percurrant. Porro Emblemate illo philosophicum quemdam hominis animum insignire licet, qui mundi calamitatibus, ceu turbato mari, jactatus, ac persecutionum ventis altum impetitus, interiorè cordis sui quietem nunquam amittit. S. Nilus. *Animus perfectus, ab omni sollicitudine vacuus. Impius sollicitudinibus teritur. De animo perfecto dicitur: Liliu est inter spinas. Hoc namque INTER CURAS TRANQUILLE DEGENTE M indicat &c.*

310. Coturnicis est proprium, quod ad serenioris

Animus generosus.

S. Nil. in Ascetico.

lunæ exortum tristetur, & in luctuosos gemitus prorumpat. Unde Abbatis Ferri lemma. **INGEMET AD ORTUM.** Invidorum hæc est indoles; nam, Alano teste, *Invidis aliena prosperitas adversa, aliena adversitas prospera judicatur.* Hos inter primipilum se offert Cainus, qui vix Abelis sacrificium, cœlesti succensum flamma, conspicatus, mox in animo cire turbas, & cor vesano marore stringi perenserat, & concidit vultus ejus. *Angebat enim illum, interprete Theodoretò, non peccatum suum, sed fratris prosperitas.*

Invidus. Alan de Planctu n. tura. Gen. 4. 5. Theod. 9. 41 in Genes.

311. Alcibiades Lucarinus filii cujusdam primogeniti mortem Ortygometræ symbolo repræsentavit, quæ reliquas coturnices, gregatim volare solitas, ducis loco præcedens, accipitri in prædam cessit; cum lemmate. **CONFESTIM CARPITUR PRIMA.** Mors enim Duces ac senes æquè, quàm juvenes aut gregarios, sine discrimine, rapit. Seneca. *Labitur sevo rapiente fato, Ducitur semper nova pompa morti.*

St S. Hieronymus. *Mors senibus in januis, juvenibus in insidiis.*

In mort. Senec. in O dip. A 7. 1. S. Hieron

312. Coturnices, corpore pingui, pennisque brevioribus instructæ, non nisi aspirate vento ad volandum levari solent. Unde P. Lucretius Borsatus volantibus subscripsit. **NI AURA SUFFULTÆ.** D. Antonium Longum, nobilem Venetum, hoc Emblemate insignierunt, qui nunquam ab una in aliam dignitatem est progressus, nisi comitante plautus popularis aurâ. Certè, Justorum animæ ad meritum ac virtutum culmina evolare nunquam possunt, nisi gratiæ Divinæ flamine vires ac subsidium suppeditante. Denique Concionatores quosdam aut nunquam aut non serio è cathedra dicere audias, nisi vel Magnatum, vel frequentis populi præsentia, aliisque vanæ gloriæ ventis suffultos. His enim, Magno Augustino teste, nunquam non *Inanis gloria dicit, age bonum quod vales, ostende bonum cunctis, quod agis, ut bonus à cunctis dicaris, ut sanctus ac venerabilis ab hominibus prædiceris, ut Dei electus voceris, ut nemo te despiciat, sed universi debitum honorem tibi persolvant.*

Gratia Dei. Vana gloria. S. Aug. l. Confutu vitiorum.

CUCULVS. Caput XXIV.

313. **C**uculus, quem alii eundem cum coccyge dicunt, ob nativam frigiditatem suâ ova fovere aut excludere penitus est impotens, ac proinde curruæ nido ea fovenda supponit. Quare Abbas Ferrus eidem subscripsit. **PARIT, AT NON FOVET.** Arelius cuculum, suum ovum per apostrophen alloquentem introducit. **QUIS TE DISCERNET?** Ita Alciato asserente, Personæ adulteræ alienas ædes suis libris implent.

Adulter. Al. iat. Embl. 60.

Fert ova in nidos alienos, qualiter ille, Cui thalamum prodit uxor adulteri o.

Magis succinctè alius.

Impius ut cuculus, generat pater, atq; relinquit.

Cuculis non absimiles sunt, qui non r rò optima ac ingentia parturiunt proposita, quæ postea ob frigiditatem pietatem nunquam in opus reducere possunt. S. Hieronymus, in illud Matthæi, *Va autem pregnantibus, ait, Va illis animabus, quæ non in perfectum virum sua gemina perduxerunt: sed suffocaverunt filios post conceptum in utero matris. Altum conqueritur Divinus Vates. Venerunt filii usque ad partum, & virus non est pariendi.*

Proposit infirma. S Hieron. 1. Mat. 24. I. 73. 4.

314. Cuculus, ova sua alieno nido supponens, Lucrino authore, Mariæ Virginis ideam exhibet, quæ Divinam suam prolem non in patris Naz rethi adi-

aria V. riuens c. 2.7. Freg. bo. in Evang. n. de Cass. i. cap. 6. sinister rudens. avidus. al. Max 4. litteratus insignis. celest. 24. 7. aban in uue loc. Calamitas purif. unt. ea 5. 10. 1. up. Abb. unc loc. incertas. Hieron. in cam. aschal. l. 2. vir. & ius c. 10.

ædibus, sed Bethlehem in paupere & alieno diverforio enixa est. Lemma. PARIT IN ALIENO. In hunc sensum D. Lucas. *Reclinavit eum in praesepio, quia non erat ei locus in diversorio.* Et S. Gregorius. *Non in parentum domo, sed in via nascitur, quia per humanitatem suam, quam assumpserat, quasi IN ALIENO NASCEBATUR.* Simon de Cassia. *Capit, inquit, ab ea hora, quâ mundo apparere voluit, prius facere, quam docere altissimam paupertatem, rerum omnium abdicationem, ut ei non essent panni, nisi viles; non suæ, sed alienæ ades &c.*

315. P. Lucretius Borsatus inter cætera sua symbola panegyrica, quæ in Encomium Illustriss. D. Antonii Longi, Cremenfium Gubernatoris construxit, Cuculum exhibet, qui curru cæcino insistent, unum ex ipsius ovis frangit ac rejicit; cum lemmate, UT SUA SUBSTITUAT. Publici cujusdam ministri prudentiam hæc imago innuit, qui pravis & infamibus consuetudinibus longissimè proscriptis, alias saluberrimas populo ingenerare conatur. Porro eadem etiam invidos concernit, qui omnia antecessorum aut aliorum opera expungere nituntur, ut solis suis famam fidemque apud posteros concilient. Aristoteles hoc livore non parum erat infectus, qui sola sua volumina sub orbis futuri conspectum promoturus, omnes veterum Philosophorum libros flammis sustulit; astuto ac malitioso cuculo perquam similis. De malignis horum ingeniis verissimè ait Valerius Maximus, *Divites sunt alienis jacturis, locupletes calamitatibus, immortales funeribus.*

C Y G N U S.
Caput XXV.

316. Cygnus epigraphen tenet; DIVINA SIBI CANIT, & ORBI. Symbolum hoc in honorem D. Cornelii Mussi, Episcopi Bitonini, & Coucionatoris celeberrimi affixum fuerat; quippe cujus excellentissima opera, æquali splendore, & famam ipsius nomini amplissimam, & utilitatem universò orbi immensam conciliant: ut ad eò illud Siraçididis de se ipso possit jure pronuntiare, *Videte, quoniam non solum mihi laboravi, sed omnibus exquirentibus veritates.* Nam Rabano interprete, *Doctor Ecclesiasticus verba Dei scribendo & docendo, non solum sibi laborat, sed & aliis: quia sibi laborat pro æterna mercede & quiete, aliis autem pro vera salute & aeterna requie.*

317. Cygnus intra aquas epigraphen tenet. ABLUOR, NON OBRUOR. In rem præsentem D. Gregorius Brunellus.

*Abluor ex vitreis latus, non obruor undis:
Gaudet & àt. ut ore nixige lymphæ premi.*

Hinc conjicias velim, inundantes ærumnas liberalem mentibus nostris expiandis subministrare materiem; incommodi verò aut exitii vix quidquam afferre. Unde Rupertus Abbas illa Dei verba interpretatus. *Effundam sicut aquam iram meam, ait, Quia sicut aqua corporis sordes eluit: ita Divina ira variis laboribus justos exercens, animarum maculis expiit.*

318. Candidi, simplicis, ac sinceri animi hominem Cygno comparaveris, quinquam non UNIVERSI COLORIS reperitur. S. Hieron. *Simpliciter, inquit, sicut bonus paterfamilias, satis sibi abundat, & sua puritate contentus, non querit alienum, nec se in artes varias sæpe commutat, sicut astutia, &c.* Et Carolus Paschalius. *Sinceritatis, & simplicitatis aperta & candida pectora bonitas eligit sibi domicilia, ut pura ac purgata prorsus se digna. Nec virtutibus tam lucidis unquam necesse est simulare, aut*

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

dissimulare, suisq; moribus nubem obtendere. Ergo plane ignorant versutias, plane nesciunt artificium simulationis, nullo utuntur frontis integumento, &c.

319. Oloris candor, nullâ unquam labe contaminatus, verè est CANDOR ILLÆSUS; ut nonne Maria V. mo lemmatis loco dixerat. En! purissimam Mariæ puritas, Virginis ideam, cujus candorem nulla unquam, etiam levissima labe, temeraverat. *Totum quod in te est, inquit Virgini devotissimus Hugo Victorinus, Pulchrum est, & nihil inest tibi, quod sit sordidum. In toto grata, in nullo ingrata; In toto places, in nullo displices. Totâ pulchra es, pulchra per naturam, pulchrior per gratiam, pulcherrima fies per gloriam.*

320. Quantum levaminis è Magnatû tutela nobis accrescat, Cygnus docet, qui sub lauro quiescens, tametsi cælo desuper horrendum fulminante, suaviter canit. Lemma. NON COME SOGLIO IL FOLGORAR PAVENTO. vel, NIL FULGURA TERRENT. Si divina fulmina excidium minitentur, infra Lauri Mariæ brachia confugas, certissimam inde salutem ac vitæ securitatem recepturus. S. Bernardus. *Ecce! coram tremendo Judæ peccatores assistimus, cujus manus terribilis gladiû iræ suæ vibrat super nos. Et quis avertet eam? Nemo Domina tam idoneus, ut gladio Domini manum pro nobis objiciat, ut tu, Dei amantissima, per quâ primum in terris suscepimus misericordiam de manu Domini Dei nostri. Aperi itaq; tu mater misericordie. Ex omnibus finibus terræ ad tuæ protectionis umbraculum confugimus à facie feræ vidinis Dei. &c.* Unde quidam Virgini devotus cecinit.

*Fulgura si metuas Nati, venerare Parentem,
Opposituæ marris fulmina nulla cadent.*

321. Assiduam D. Ceroli, pro ampliore animi munditie obtinendâ, indultriâ Bartholomæus Rossus Cygni Emblemate representavit, qui inter labentes fluminis cujusdam undas depictus, epigraphè ferebat. UT PURIOR FIAM. Ita S. Petrus, toto vitæ suæ decursu in lachrymas effusus, toties præteritæ culpæ meminisse, eamq; expiare consuevit, quoties gallum audiit cantantem. Cujusvis etiam pœnitentis imago illa est propria, quia intra lachrymarû torrentemmersus, tenerrimum candorem inde fortitur. *Lachrymarû mador animam omni labe purificat, inquit S. Pæt. Dam. Et rursus. Lachrymarû profluentiu cursus, ex mente fluens; & diabolice virtutis semina, & omnes sordentes vitiorum pestes eliminat.* Denique Pœnitentiæ sacramentû toties novam homini munditiam ac claritatem tribuit, quoties frequentatur. S. Bernardus ad illud Psalms alludens, *Confessio & pulchritudo &c. ait, Revera, ubi confessio, ibi pulchritudo, ibi decor: si peccata sunt, in confessione lavantur, si bona opera, confessione commendantur.*

322. Cygnus supra aram depictus, epigraphen tenet. DULCIUS UT CANAM. Hominem, eximiis mundi dotibus instructum hæc imago significat, qui nobili sui animo incrementum ac decorem aliquem spirituales additurus, Religiosam vitam ingreditur; suavius enim in Divinis auribus sonat, quidquid è Religioso pectore proficiscitur. *In Religione, inquit S. Bernardus, homo vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit cautius, irroratur frequentius, quiescit securius, moritur confidentius, purgatur citius, premiatur copiosius. O religio religiosi & admirabilis! qua mens cogitare, quis intellectus plene cognoscere, Poeta.*

323. Animum, pacis ac benevolentie studiosum,

Mariæ V. puritas. Hugo Viator. serm. de Concept. Patrocinium Magnatis. Mariæ V. patrocinium. Bern ser 3 de B. Virg. Profectus S. Caroli. Lachryma. S. Pet. Dam. Opusc. 13. cap. 12. Sacramentum Pœnitentiæ. S. Bern. ep. 113. Psal. 95. Religiosa vita. S. Bern. ser. de Marg. Ev. 13. Poeta.

Vindicta
justa.

S. Aug. 20.2.
ep. 207.

Cic. Offic. 1.

S. Ambr. l. 1.
offic. c. 35.

Job. 3. 24.

Prepara-
tio
ad Eucha-
ristiam su-
mendandam.
S. Greg. hom.
22. in Evan.

Purifica-
tio Mariæ
V.

Fulb. Carn.
serm. de Pu-
rific.

S. Thom. A.
quin. serm.
2. in Purific.

Generosi-
tas intre-
pida.

Rom. 8. 35.
S. Chrysof.
ep. 3 ad Cy-
riac. to 5.

Cygnus repræsentat, qui nemini unquam irascitur, nec etiam offendit quemquam, nisi injuriis ab aquila provocatus. Unde lemmatis loco subscriptum habet. **LACCESSITUS**. Hanc indolem omni hominum conditioni, cumprimis verò Principibus ingenitam cupit Magnus Ethices Divinæ magister Augustinus. *Pacem, inquit, habere debet voluntas, bellum necessitas.* Et Cicero. *Primum justitia munus est, ut nulli quis noceat, nisi LACCESSITUS Injuriâ.* Aurelius Victor de Octaviano Augusto testatur, *Nisi justis de causis, nunquam genti ulli bellum intulit.* Colophonem subjungens S. Ambrosius, *Nunquam, ait, David, NISI LACCESSITU S bellum intulit.*

324. Cygnus, priusquam cibum capiat, intra aquas sese abluere consuevit. Unde inscriptio è Jobo desumpta. **ANTEQUAM COMEDAM**. Ad hanc ideam Christianus, antequam Mensæ Euchari- sticæ accumbat, intra lachrymarum ac pœnitentiæ undas submersus, omnem, quam potest, animi candorem obtinere studeat. S. Greg. *Cum corpus Redemptoris accipimus, nos pro peccatis nostris cum fletibus affligamus, quatenus ipsa amaritudo pœnitentiæ abstergat à mentis stomacho, perversæ humorum vitæ*

325. Cygnus, tametsi purissimus, omnisque immunditici expers, magis tamen semper magisque se ipsum purificaturus, aquas assiduo ingreditur. Ita sanè M. V. ab omni vitiorum forde liberrimè, ad Legis Mosaicæ præscriptum, purificari voluit; non quidem ullius lûbis expiandæ causâ, sed ut meritis suis majus faceret incrementum. Unde Aresius in Virginis Purificatæ festo Cygnum depinxit, intra aquas lavantem, cum lemmate. **QUI EST MUNDUS TOTUS**. Fulbertus Carnotensis, *Mariæ, inquit, non indigebat legali purificatione, quia munda erat & sancta. Humilitatis tamen & obedientis causâ legi se subdens, obedire legi, quantum non indigeret, obtulit in templo Dei filium suum cum hostiis.* S. Thom. Aquin. ex hoc Mariæ factò insignem doctrinâ colligens, *In hoc, ait, quod B. Virgo voluit purgari, cum non indigeret; docuit, quomodo nos, qui indigemus, debeamus purgari.*

326. Quantumvis aquæ, à ventis jactatæ, altum intumescant, Cygnus tamen, inter illas fluctuans, **NUNQUAM MERGITUR**. vel, ut alius inscripsit. **COLLO SUPEREMINET**. Certè animus generosus inter omnes mundi turbas, tametsi acerrimè concitatus, intrepidus persistit. Undè Paulus, licet periculis in mari plurimum jactatus, semper tamen inter calamitatù procellas omnes triumphavit, & imperterrito animo potuit dicere, *Quis nos separabit à charitate Christi?* Animo ita excelso etiam erat S. Chrysof. cum ab Eudoxia in exilium ejiceretur, ac extrema quæque metueret; *Ego, inquit, cum è civitate fugarer, nihil eorum curabam. sed dicebam intra memetipsum; siquidè vult me Regina exulè, agat in exiliù, Domini est terra & plenitudo ejus: Et si vult secare, secet; idem passus est Isaias, subscribar illi. Si vult in pelagus mittere; non recordabor. Si me lapidare vult, lapidet me; Stephanù habeo primù Martyrem sociù, si & caput tollere vult, tollat; habeo sociù Joannem Baptistam. Et si substantiã auferre, auferat; nudus exiivi de utero matris meæ, & nudus revertar illuc &c.* Cygni voce canit D. Gregorius Brunellus.

*Unda fluit præceps, sed non demergor ab illa,
Fortem non mergunt ulla pericla virum.*

Et rursus.

*Natat ut in vitreis Cygnus, nec mergitur undis;
Sic nunquam adversis obruitur sapiens.*

327. Alcibiades Lucarinus Emblematis loco Cygnum expressit natantem, qui movetur **PEDE U-**

TROQUE, SED VARIE. Nempe Magistratum aut Prælatum instruere voluit, ut regiminis sui momenta alternis justitiæ & misericordiæ vicibus attemperent, & pro rerum exigentia, modò istam, modò illam administrent. S. Gregorius, *Sit itaque, inquit, amor, sed non emolliens; sit rigor, sed non immoderatè sæviens: sit pietas, sed non plusquam expediat, parcens: ut, dum se in arce regiminis justitia & misericordia permiscet, is, qui præest, corda subditorum, & terrendo demulceat; & tamen terroris reverentiam demulcendo constringat.*

328. Idem Lucarinus scriptorem indefessum Cygni Emblemate insignivit, qui Oceanum volando emensus, epigraphen tenebat. **NEC DEFESSUS, NEC DIFFISUS**. Certè homo, cujus tota spes in Deo fixa est, in hoc terrarum calamitatum pelago transmittendo, nec fatigatur circa labores suos, nec etiam Deo diffidit unquam, sed potius semper gaudet lætissimâ illâ cœlestis portus contingendi fiducia erectus. Pulchrè Magnus Augustinus. *Noli esse piger in labore breviter, & gaudebis incessabiliter.* Cæterum Lucarinus mentem suam sequenti poëmate vernaculo explicat.

*Vede animoso il Cigno
Del ampio mare il rischio
E la fatica; E pur dice io m'arrischio,
Ne temo, ne diffido
Esper miei de bol'vanni al mar infido:
Tal questi pronto al ben oprar non manca,
E sostien lieto il giogo, e non si stanca.*

329. Cygno volanti inscripsit Lucarinus. **LÆTIFICAT ACCESSU**. S. Joannis Baptistæ acceptissimos Natales hæc imago spectat, de quo Archangelus Gabriël, *Erit gaudium tibi & exultatio, & multi in navitate ejus gaudebunt.* Eandem Mariæ Virgini tribues, cui ab Ecclesia accinitur, *Nativitas tua Dei Genitrix Virgo gaudium annuntiavit universo mundo.* Cumprimis verò in Servatoris nostri nativitate imago hæc convenit; de qua Lucas, *Ecce enim Evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo.* De hac Christi nativitate latibundus exclamat S. Bernardus. *Sonnit vox lætitiæ in auribus nostris, vox exultationis & salutis in tabernaculis peccatorum.* *Audium est verbum bonum, verbum consolatorium, sermo jucunditate plenus, dignus omni acceptione. Jubilate montes laudem, & omnia ligna sylvarum plaudite manibus ante faciem Domini, quia venit.* *Audite celi, & auribus percipe terra, obstupescite & lauda universitas creaturae, sed tu magis ô homo, Jesus Christus Filius Dei nascitur in Bethleem judæ, &c.*

330. Cygnum Poëtarum esse symbolum, inter alios testatur Andreas Alciatus, idque perquam pulchrè approbat Joannes Tuilius. Unde Cygnum explicatis alis supra fluminis ripam depinxere, ubi lemmatis loco, hanc vocem cantando exprimit. **ÆTENITATI**. Litteratorum enim lucubrationes & opera æternum durare, atque aded æternitati consecrari solent. Horatius.

*Dignum laude virum, Musa vetat mori.
Cælo musa beat.*

Et Ovidius.

*Ergo cum silices, cum dens patientis aratri
Depereant ævo, carmina morre carent.*

Porrò æternitati laborare conatur, qui relicto caduco ac perituro mundo, omnia sua ad Dei laudem & gloriâ referunt; Nam, Magnò Aug. teste, *Non potest homo amare quod æternum est, nisi destiterit amare, quod temporale est.* Ed haud dubiè collineabat Reverendissimus ac Perillustris S. R. I. Prælatus Wettenhusanus, D. D. Dionysius Liber Baro à Rehlingen, quando inge-

Justitia
miseri-
cordia.

S. Greg. p.
Pastor. c. 1.

Scriptor
indefessi.

Justus.

S. Aug. in
Psal. 92.

Nativitas
Luc. 2. 10.

S. Jo. Ba.
Luc 1. 1.

Mariæ

Christi.

S. Bern.
1. in Vigil.
Nat Dom

Alciat.
Embl. 17.

Virtus æ-
terna.

Horat. l.
Ode 8.

Ovid. l. 1.
Amor. El.
ultima.

S. Aug. ser-
m. ex adv.
à Sirmoni

Laborar
æternita

ingeniosissimo suo symbolo inter alia lesnata etiam istud incidi voluit, *ÆTERNITATI*; relictis enim Illustriss. parentibus, amplissimis divitiis, dignitatibus, cæterisque cumulatis mundi bonis, soli se consecravit Deo, ubi omnia, quæ in totius S. Ordinis decorem, cum primis verò in Antiquissimi Collegii Wetenhusani incrementum laudabilissimè contulit, æternùm persisterent; audiretque coram Deo & hominibus pro meritis suis in omnem æternitatem. *Alter VVettenhusii Fundator.*

331. Si Poëta effato insistas, *Est cantor Cygnus, funeris ipse sui*; Cygno opportunè inscribes. SIBI FUNERA CANTAT. Ita optimus senex Simeon vitæ suæ periodum cum cantu clausit, *Nunc dimittis seruum tuum Domine, &c.* Christus, mox ad supplicia rapendus, vates sibi met luculentus, in suavissimum melos erupit, *Hymno dicto &c.* S. Petrus Martyr eandem pro sancta fide mortem toleravit, quam paulò ante concionando prædixerat. elatâ enim voce, triumphalem vitæ suæ terminum prænuntiavit. Cygnus, morituro sibi lessum præcinens, etiam fuerat Carolus V. Imperator; cum enim solerter judicaret, sic ordinandum esse diem, tanquam cogat agmen, & consummet atque expleat vitam, hinc, uti testatur P. Favianus Strada, circumstantibus atratis famulis, Monachis exequialem lessum canentibus, funereis iustis, funeri superstes suo, pullâ fluxaque opertus veste, accensum præferens cereum, eumque sacrificanti tradens, eâdem planè mente, quâ animam Deo commendabat, sibi parentare voluit; veris suorum lachrymis, quasi depositus, & supremâ lamentatione comploratus est. Auspicatò cessit illi tale præludium; namque altero ab exequiis istis die, febris correptus, eaque paulatim exedente consumptus, ingenti pietatis ac religionis sensu excessit. Nempe Seneca monente, *Ante ad mortem, quam ad vitam præparandi sumus.*

332. S. Thomas Aquinas, postquam sacra cantica interpretando ad finem perduxerat, vitâ excessit; Cygno non absimilis, qui in horto collocatus, epigraphen sustinet. POST CANTICA FUNUS. Sanctum senem Simeonem hæc imago concernit, de quo S. Julianus Archiepiscopus ait, *Simeon viso Christo scivit, se cito moriturum. Latius itaq; de morte jam proxima, & de vicina accensione securus, accepit in manus puerum, & exclamavit, & dixit, Nunc dimittis, &c.* S. Antonius Paduanus quoq; D. Bonaventura teste, *Morti appropinquans, Psalmos cum fratribus decantavit.* Cæterum illud ipsum Emblemata documêto est, mundi illecebras ac festivos plautus tandem in mortem & ærumnas definire. *Risus dolore miscbitur, & extrema gaudii luctus occupat.* Deniq; verus pœnitens in vitæ suæ epilogo Cygnum imitetur, necesse est; moriturus enim canere debet. Hanc allegoriam explicans S. Antonius Paduanus, *Cygnus, inquit, quando moritur, cantando moritur. Cygnus albus est peccator ad pœnitentiam conversus, super nivem dealbatus: hic in articulo suæ mortis debet cantare, id est, peccata sua in amaritudine animæ recogitare; Omnis enim laus in fine canitur.*

333. S. Thomas Aquinas purissimam vitam summæ doctrinæ, concubio non minus raro, quam admirando, connexam habuit. Unde symboli loco Cygnum accepit, cum lemmate. CANDIDUS ET CANORUS. Religiosus, choro addictus, hæc imago repræsentat, qui corde & ore purissimo divinas laudes dñi noctuque decantat. Unde sapienter monet Magnus August. *Vide ne vivas malè, & cantes bonè.* Ingratus est enim Deo animus canorus, nisi simul sit & candidus. Cæterum geminam hanc virtutem in omnibus melioris notæ Poëtis animadver-

sam habuit is, qui Euripidis Proverbia collegit.

*Res mira dictus, ut cuncta consensu novo
Vati atque olori congruant divinitus.
NIVEUS utriq; CANDOR, alter lacteis
Plumis, amico candet alter pectore.
Musis uterque gratus, ac Phæbo sacer,
Et limpidis uterque gaudet amnibus,
Pariter CANORUS uterque, tum potissimum,
Vicina seram mors senectam cūmpremis.*

334. S. Greg. Naz. observavit, Cygnum suos cantus nec gutture, nec faucibus, sed alis inter Zephyri spiramina vibratis efformare. Unde cygnos in hæc verba loquentes introducit. *Si quando Zephyro spiranti alas nostras permiserimus, jucundum quid, & concinnum modulamur.* Eam ob rem Cygnus explicatis alis epigraphè tenet. MODULABOR AFFLANTE. Prophetarum hoc symbolum est, qui non nisi afflante Spiritus sancti aurâ vaticinantur: hic enim Divinus spiritus verissimè dicitur.

Sermone ditans guttura.

Nam nemo dignè potest Deo cantare, nisi juvante Dei gratiâ; *Nemo Deo cantat digna, inquit Magnus August. nisi qui ab illo acceperit, quod cantare possit.* Idem de Poëtis affirmat Plato. *Omnes itaque carminum Poëtæ insignes, non arte, sed Divino afflente ista præclara poemata canunt.*

335. Cygnus inter impetuosos ac rigidos Aquilonis aut Boreæ flatus altum silet, non nisi Zephyro spirante canere solitus. Unde lemma. FLATU FAVORONII CONCINET. De viro docto id dicere licet; nam litterarum Musæ non nisi beneficiis, favoribus, ac Mecænatum gratiis delimitæ, pennas suas explicare, & ingeniorum melos edere possunt. Verissimè Horatius.

*Sint Mæcenates, non decurrunt Flaccæ Marones.
Et è modernis non nemo.*

*Dulcisonum mollis Zephyrus demulcet olivens,
Et vacuum stimulat pectora dives honor.*

Appositè etiam Baptista Guarrius.

*Lieto nido, esca dolce, aura cortese
Bramano i Cigni, e non si va in Parnasso
Con le cure mordaci: e chi pargarè
Sempre col suo destino, e col disagio,
Ven roco, e perde il canto, e la favella.*

Denique Religiosus Divinas laudes nunquam rite concinere potest, nisi charitatis aurâ instructus. *Qui non habent charitatem, inquit S. P. August. portare psalterium possunt, cantare non possunt.*

336. Hypocritæ, exteriore vultu mirum vitæ candorem ac innocentiam mentitus, in animo teterri- mas vitiarum sordes habet reconditas; Cygno perquâ similis, qui exterius undique candidus, epigraphen tenet. SUBTÈR NIGERRIMA CÛTIS. Præclarè meus Hugo Viet. *Cygnus plumam habet niveam, sed carnem nigram. Nivens in plumis designat affectum simulationis, quæ caro nigra tegitur, quia peccatum carnis simulatione velatur.* Et Seneca. *Vicia nobis sub virtutum nomine obrepunt. Temeritas sub titulo fortitudinis latet.*

337. Complures Cygni unitis viribus aquilam à volatu reniorantur; cum lemmate. NON VI, SED CONCORDIA. Ita omnino sancti Martyres, fidei unitate, ac Religionis concordia probè muniti, omnes non modò Romanæ potentia (quæ Aquilæ symbolo repræsentari solet) sed etiam totius mundi vires superarunt; Diabolum quoque, avem rapacissimam, unica retardat sternitque concordia. Unde S. P. August. *Concordes nos scit diabolus, quod possidere non possit; lites immisit inter Christianos.* Cæterum ad hoc propositum ego Cygnorum voce sequentem poësin vernaculam cecini.

Poëta.

S. Greg. Naz. ep. ad Celsus.

Propheta. Religiosus cantor.

S. Aug. Præf. in Ps. 34.

Poëta. Plato in Id. ser. de furore poetico l. 1.

Guar. nel suo P. E. At. 10. scena 1.

Religiosus cantor.

S. Aug. in Psal. 143.

Hypocrita.

Hugo Viet. lib. 1. de Beistiis cap. 53.

Senec. ep. 45.

Concordia.

S. Aug. de utilit. lesu. n. cap. 8.

Vrs præ-
nuntiata.
M. 20. 30.

Bu Rom.
15 April.

Strad.
de Bello
B.

ep 61

Th. A.
quinas.

Simeon

Strad. l. 1.

Præf.

S. nto.

P.

P. 14. 13

P. nitens.

S. at Pad.

ser. Dom.

Q. d.

S. hom.

Auin.

R. igiosus

ctor.

S. 7. n.

P. 49.

*Il candor de le piúme,
 Che scopre amore, e pace,
 De i nostri affetti è un testimon verace,
 Il dotto, e biondo Apollo è il nostro nume,
 Non l'adirato Marte,
 Del canto, e non de l'armi apprendiã l'arte:
 E pur l'aquila altera,
 D'acuti arcigli, e rostro adunco armata,
 Nel volo è frastornata
 Da turba non gueriera,
 Men forti d'armi, e men di core ardia,
 Perehe combatte unita,*

Josephus Hebræus, *Novissimè, inquit, filiis omnibus consumptis, admirabilis tantorum athletarum parens, in cruenta pœnarum carnificina, flexis repente genibus corporis, à Deo dissolutionem efflagitabat, qui flammivoma adjecta sartagini, ambustos ultrò filios concomitatur in pœnas.* Matrem Machabæam studiosè imitata S. Felicitas, septem suos filios martyrii laureã gloriosè insignitos, tandem etiam ipsa infecuta est.

Joseph H. de Maci.
 S. Felicitas

FALCO. Cap. XXVII.

Ælan. lib. 1.

338. Aliano teste, Cygnus pacis est amicus, nec nisi lacessitus ad bella commoveretur; hos tamen ipsos animi sui motus virtute aded generosâ temperat, ut injuriã à se propulset, non ut inferat prior. Hæc ratio Emmanuëli Thesaurio persuasit, ut Cygno ad verius aquilam dimicanti, inscriberet, **NEC PROVOCO, NEC FORMIDO.** Philippi III. Hispaniarum Regis hæc in dolis fuerat, ut pacem assiduò quidem fovere satageret; provocatus tamen, nihil unquã formidinis sibi ab hoste incuti pateretur. Sapienter Seneca. *Eris magnanimus, si pericula, NEC APPETAS ut temerarius, NEC FORMIDES ut timidus.* Carolus Scribanus, Scriptor celeberrimus, referente Joanne Rhò, dicere solebat, ad vitam tranquillam in Societate Jesu transigendam, hæc quatuor à bono Religioso cumpriinis observari debere, nempe, *ut nihil speraret, timeret nihil; nihil unquam peteret, aut recusare nihil.*

Magnanimitas.

Seneca.

Religiosus bonus. Io. Rhò de Var. Virr. hist. l. 5. c. 1. n. 13.

Societas.

August. l. 2. con. Epj. P. rmen. c. 12.

339. Cygnus, aquis innatans, à Patribus Societatis in Belgio epigraphen accepit. **TANGOR, NON TINGOR AB UNDIS.** Eorum hæc imago est, qui inter sordidos ac vitiosos mortales nullam unquam animã labem contrahunt. Prodigii enim instar habetur, malorum consuetudine uti, nec tamen inquinari. De his S. P. Augustinus. *Qui non facit malum, nec facienti consentit, & facientem arguit, firmus atq; integer inter iniquos, tanquam frumentum inter paleas conversatur.*

Innocentia vincit. S. Aug. in Pjal. 73.

340. Hercules Gonzaga Cardinalis, symboli loco, duos cygnos præfert, qui ab aquila provocati, ejus alas utrimque mordicus tenent ac lacerant; cum lemmate. **SIC REPUGNANT.** Indicare nimirum vult, victoriam plerumque contra noxios ex innocentium parte stare. Unde S. P. Augustinus. *Custodi intus innocentiam tuam, ubi nemo opprimit causam tuam. Si causam malam non habueris, nullum accusatorem perimesces, nullum falsum testem reflexes, nullum verum, requires.*

DRAICA.

Caput. XXVI.

Mater Machabæa.

2. Mach. 7. 41

Mart. Vid. Carm. de Mach.

341. Alianus apud Lucinum refert, Draicam volucrem, dum suos pullos plenè educavit, eisque bene providit, nullã amplius propriæ vitæ sollicitudine teneri, sed, veluti munere suo præclarè functam, ultrò ac hilariter obire mortem. Lemma. **EDUCATIS MORITUR.** En! inelytam Machabæorum Matrem, illustri hæc Draicæ icone ex amussim exhibitam! ea enim septem filios jamjam martyrii & æternæ gloriæ participes conspiciat, sese votis ardentissimis morti ferendam objecit. *Novissimè autem post filios, & mater consumpta est, De Machabæis cruditè canit Marius Victorinus.*

*Dum puer ista gerit, solvcrunt gaudia matrem,
 Jamq; ut erat laxata malis, jam voce negatã
 Suspirans, interq; manus collapsa sitorum
 Concidit exanimis, resolutaq; membra quierunt.*

342. Falconi volanti inscripsere. **ALTA PETIT IMPASTUS.** Hand ægrè hinc conjicies, quantum jejunii virtus ad sublimia quævis assequenda faciat. Calculo suo id confirmat S. Ecclesia, *vitæ comprimit, mentem elevat.* Probè hujus sententiæ periculum fecerat S. Petrus Apostolus, quando Deum precaturus; domus solarium conscendit, ibiq; etiamnum jejunus, (quod S. Lucas his verbis innuit, *& cum esurirët*) ad penetranda celsissima arcana fuit sublevatus: *cecidit super eum mentis excessus, & vidit caelum apertum &c.* In hunc locum S. Chrysolomus ait, *ipfos Sanctos, cum jejunant, tunc fieri præstantiores.* De Mose differens S. Ambrosius, *Quævis, inquit, illum ab obtutibus Dei conditio humana subtraheret, jejuniorum tamen gratia proximum illum Divinitatis consortio faciebat,* S. Petri Chrysologi parænesis est. *Vacuandus ergo veteri moderatione jejunii, ut exoneratus animus possit ad altã pietatis aurorem rotas aliger pervolare.* Sicut enim Falco in altum non evolat, nisi jejunus; ita sine jejuniò fieri non potest, hominem ad virtutis fastigium eluctari.

Jejunium elevat.

S. Chrysolomus in hunc.

S. Ambrosius in Domini Quadra.

S. Petri Chrysol. ser.

343. Falco, quem Aldrovandus, aliique Ornithologi ob insignem ac maximam fortitudinem, sacrum cognominant, uno pede cuniculum vel leporem directum sustinet, altero verò eundem firmis unguibus in terram deprimit. Emblemã subscripsit Aresius; **TENUI; NEC DIMITTAM.** Animum resolutum, nullisque viribus à proposito distorvendum, hæc imago representat. Talem se exhibebat sponsa, quãdo dixit, *Inveni, quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam.* S. Gregorius Nyssenus, *Non dimittam, inquit, amplius Deum, ausã fidei apprehensum.* Et meus Richardus Victorinus. *Tenetur Deus devotione, desiderio, importunitate, memoriã, prece, fide, & expectatione exauditionis, nec dimittitur, si ab intentione non cesset, nec vultus amplius in diversa mœrentur.* De hac virtute Claudianus canit;

Aldrovandus Ornith.

Perseverantia.

S. Gregorius in hunc.

Richardus Victorinus in loc.

Claudianus Silicom.

*Plus est, servasse receptum;
 Quàm quasisse decus.*

344. Tyrannidis ac crudelitatis symbolum Falco montanus exhibet, qui innocentium avicularu strage nunquam exsaturatus, aded interdum adversus eas dilaniandas efferve scit, ut proprii alimenti obliviscatur. Alberti Magni verba sunt; *Adeo interdum crudelitati suæ indulgent, ut occidendis avibus occupati, cibi obliviscantur.* Unde Aresius eidẽ, aviculã laceranti inscripsit. **NECESSITATEM NON HABENS.** Seneca. *Crudelitas inquit, minime humanum malum est, indignum tam miti animo. Ferina ista rabies est sanguine gaudere & vulneribus, & abjecto homine in sylvestre animal transire* Lemmate illo etiam eos notabis, qui nullã ægritudine, aut aliã naturæ necessitate impellente, sed solã depravatã indolis suæ genio stimulati, in peccatorum fordes sese abjiciunt. Sibimet improperans S. Augustinus, de juventute suã, in obvium quodvis scelus admodum præ-

Crudelitas.

Seneca l. 4. Clemens cap. 4. Peccat malitiosus.

præcipiti, apertè testatur; *Ego furtum facere volui, & feci, NULLA COMPULSUS EGESTATE, nec pecuniâ, sed fastidio justitiæ, & sagina iniquitatis. Nam id furatus sum, quod mihi abundabat, & multo melius; nec carere volebam frui, quam furto appetebam, sed ipso furto & peccato.* Postea enumerat fructus aliquos acerbos, quos etiamnum puer furto abstulerat.

345. In Moscovia Falco candidus reperitur; qui nocturno tempore apud aviculam quandam recumbere, & ab illa calefieri solitus, alterâ die eam, gratitudinis causâ, liberam ac incolumem servat. Unde volucrem dimittens epigraphen tenet. **BENEFICII MEMOR DIMITTIT. Vel, HAUD IMMOR DIMITTIT.** Voluntatem gratam, & ad beneficia rependenda promptam hæc imago innuit. Sapienter dixit Euripides.

Beneficium beneficio respondeat.

Et Tullius. *Nam si his, qui imprudenter laeserunt, ignoscere convenit; his, qui necessario projerunt, habere gratiam non oportet?*

346. Falco, nolam è pedibus avellere conatus, à D. Didaco Saavedrà epigraphen accepit. **FAMA NOCE F.** In rem præsentem Tacitus. *Nec minus periculum est ex magna fama, quam ex mali.* Famae detrimenta probè expertus est Ezechias, Rex Judææ, quando divulgatis ararii sui divitiis, omnem Assyriorum vim ad eas diripiendas protraxit.

347. Proprii mali sui auctorem falconis imagine expresseris; qui pedibus ligamine revinctus, in ætum evolans, ad auctoris pugnum revertitur; sicque suâ seipsum libertate spoliât. Lemma. **TORNO A QUËL, CH'ALTRI FUGÈ.** Id est, **AD VINCULA SPONTE.** Talis, meâ quidem sententiâ, ille fuerat, qui, D. Lucâ referente, dixit; *Iugabonum emi;* sibi enim compedes ac juga stolide injicere voluit. Appositè S. Bernardus. *Stolidior b. stultis hominibus, quod juga necessitatis earum propria ipse emat voluntate. Emisse juga, extrema dementia est: quod idem est, atque mortem sempiternam, & gehennam ipsam multo sudore quarere.* Homines lascivi, falcones insanissimi, ad laqueos, unde regressi sunt, denuò sese implicandos recipiunt. Denique etiam remiges, extremam hominum colluviem, hoc symbolo significare licet, qui oblatâ libertatis recuperandæ occasione, eam minimo pretio vendunt, seseque ad catenas & transtra ultrò condemnant.

348. Castissimus quidam adolescens, mille libidinum occasionibus ultrò oblati, è vitæ innocentia nec minimum unquam deflexit, omneque mulierum lascivarum commercium studiosissimè effugit & abhorruit. In hujus encomium Burgalius Falconem depinxit: cujus ea est indoles, quod è carnis frusto; ante se collocato, nihil delibet, sed generosè abstinere; cum lemmate. **NON COMEDIT.** Sitacides. *Erit illi gloria aeterna, qui potuit transgredi & non est transgressus; facere mala, & non fecit.* In hunc locum S. P. August. *Habet facultatem;* inquit, & ibi laudabo dominam cupiditatem. *Tu dicis; nunquam negavi rem alienam; quia fortè nemo tibi commendavit, sed sub testibus commendavit; dic mihi, reddidisti, quando à solo solus accepisti, ubi Deus inter vos fuerat? si tunc reddidisti, si mortuo qui commendavit, nescienti filio tradidisti, tunc te laudabo; quia post aurum non iisti, quia potuisti transgredi & non es transgressus.*

349. Falco alligatus, & capiti rectus, volare, tamen impotens, molitur. Lemma. **VOLUISSE SATIS.** Deficientibus enim ad operandum viribus, solum sufficit desiderium. Emblematis hujus men-

tem in bonam partem interpretatus Propertius, canit; *Quod si deficiant vires, audacia certè.*

Laus est: in magnis & VOLUISSE SAT EST.

Et Ovidius.

Parva quidem, fatcor, pro magnis munera reddi, cum pro concessa verba salute damus.

Sed qui, quâ potuit, dat maxima, gratius abundè est: Et finem pietas contigit illa suum.

Nec quæ de parva pauper Diis libat acerrâ, Thura minus grandi, quam data lance, valent.

Non sine emphasi Josephus Hebraeus. *Qui ad toleranda omnia pro Dei gloria injuriam semel dicavit animi, in his martyrium mihi videtur implevisse. Summi ergo meriti est, semel fixisse sententiam, atque ideò, ut dixi, ratio principatum obtinet passionis; & si fors petiendi deneget facultatem, pertulit tamen cuncta, quæ voluit pati.* Verùm de bonæ voluntatis merito & progressu diximus aliâ occasione lib. 3. num. 203. Cæterum Emblemata istud etiam in malam partem interpretari licet. Unde Juvenalis.

Nam scelus intra se tacitum qui cogitat illum, Facti crimen habet.

350. Falco, capiti è collo pendulis; epigraphen tenet. **RECEPTO VISU, LIBERTATEM ARRIPI F.** Peccatorem hæc imago concernit, qui tenebrarum & caligantis animæ squamis è vultu excussis, libertatem, filiorum Dei propriam assequitur: Sauli exemplo, de quo, cum jam ad frugem cæpisset redire, testatur sacra Pagina. *Et confestim occiderunt ab oculis ejus tanquam squama, & visum recepit; & surgens baptizatus est.* Unde sanctus Pater Augustinus ait, *Tota operâ nostra in hac vita est, sinare oculum cordis, unde videtur Deus.* Huic symbolo affine est illud Salentini Archiepiscopi Colonienfis, in quo Falco, pendente ex collo per ophthalmio, volat in aere; cum inscriptione. **Recepto visu libertatem arripio.**

FRINGILLA.

Cap. XXVIII.

351. Scipio Bargalius hanc Fringillæ epigraphen subdidit. **CÆCITATE PERFICITUR.** Ajunt enim hanc volucrem tantò fieri in canendo suaviorem ac meliorem, quò minus videt. Certè Christianus, quo minus in discernendis sanctæ fidei arcanis fuerit curiosus, tantò sese in credendo perfectiorem probat. S. Apostolo Paulo hæc imago cum primis est tribuenda; de quo testatur Magnus Augustinus. *Eo tempore, quo cetera non videbat, Jesum videbat* (nimirum de tempore illo loquitur, quo apertis oculis nihil videbat, uti referunt Acta Apostolorum) *ita ex ipsa ejus cecitate informabatur mysterium credentium, quod, qui credit in Christum, ipsum intueri debet, cetera nec nata computare.* S. Hieron. Paulus, inquit, ex persecutore fit Predicator, oculis carnalibus excacatur, ut mente plus videat. Et Beda, *Nequaquam potuisset (Paulus) bene rursus videre, nisi prius excacatus fuisset bene.* Denique Aratus Poëta facit.

— cum lumina claudit,

Pectora tunc aperit, calique agnoscitur auctor.

FULICA, seu Fulix.

Caput XXIX.

352. Fulica inter concitatos Oceani fluctus & undarum turbas plurimum lætari solet. Eam proinde, veluti genuinam hominis invidi ideam, hoc lemmate notavit D. Arelius. **EXULTABIT, SI**

Animus generosus

MOTUM FUERIT ; Regio Vate id suggerente. Qui tribulant me, exultabunt, si motus fuero. Equè tamen hominem grandem ac virtutibus deditum imago illa concernit, qui orbe toto in ejus unius perniciem acerrimè jactato, non tantùm nihil inde conturbatur, sed contra plurimùm gaudet. S. Joannes Chrysoftomus. *Tanta res est virtus, tam immortalis, iam invicta, tã nihil cedens hujus vite varietatibus, sed super malitia fluctibus volvens, quasi è sublimi specula quadam, sic omnia humana despicit, & sicut is, qui super excelsum petram stat, fluctus rider, quos videt ad petram magno impetu disrumpi, ac protinus in spumam solvitur, & virtuti vacans, in securo constitutus loco, nihil in se, ve fert à rebus turbulentis, sed tranquillu animo, & quietus sedet, &c.*

Animus generosus

353. Fulica, eo dem Aresio authore, intra turbatum mare epigraphen habet. TEMPESTATE PRÆGAUDET. Haud fecus invictus animus etiam inter hortendas tumultuantis mundi minas nihil terretur. Stephanus, Cantuariensis, *Cetus*, inquit, *gaudet in tempestate, & sancti in tribulatione.* Probè id expertus S. Paulus Apostolus, insigne de se ipso testimonium prabet, *Placeo mihi in infirmitatibus meis;* ubi acutè advertit Theodoretus, *non dixit sustineo; sed placeo mihi, hoc est, gaudeo, delector, letor, & tranquillo animo sustineo ea, quæ accidunt.*

Steph. Cantuar. in cap. 1. Genes. 2 Cor. 12. 10. Theod. in hunc loc.

354. Fulica è terra patria, unde ortum duxit, nunquam se avelli patitur ; unde licet alienonia penuriâ arcè pressa, modo vel cadavera ad vescendum reperire possit, suaviter ac læto animo in illa persistit; cum lemmate. PATRIAM NEC LINQUO FAMESCENS. At non volucris modo, sed & homini illam amoris vehementiam versùs patrios lares natura ingeneravit. Ovidius.

Patriæ amor.

Ovid. 1. de Ponto Eleg 4

Nescio quâ natale solum dulcedine cunctos Ducit, & immemores non sinit esse sui, Quid melius Romæ? Scythico quid frigore pcius? Huc tamen ex illa Barbarus urbe fugit. Assuetos tauri saltus, assulta leones (Nec ferias illos impedit) intra petiunt.

Mundi amor.

Rursum amor patriæ ratione valentior omni. Porrò Fulicam imitantur qui hanc, quam habitant, terram ægerrimè relinquunt, neque etiam ad cælum unquam suspirant, tametsi compluribus ærumnis indices exagitati. O amatores mundi ! exclamat Magnus Augustinus, *cujus rei gratiâ militatis? ibi quid nisi fragile, plenum periculis, & per quod pericula pervenitur ad majus periculum? Pereant hæc omnia, & dimittamur hæc vana & inania. Vita hæc misera est, mors incerta subito obrepit &c.*

S. Aug. lib. Confession.

355. Fulica vitam tenuem ac egenam in nativo solo meliorem arbitratur, quam opulentam in extero. Unde lemma. ALIBI NON QUÆRO POTIORA. Hominem stolidum, ac fortis suæ incurium hac icone depinges. Stylo tamen verso, illis etiam tribues, quæ vitæ suæ conditione, quamlibet paupere ac tenui, contenti vivunt. Horatius.

Stultus Homo sorte sua contentus Horat. l. 2. Ode 16.

Vivitur parvo bene, cui paternum Splendet in mensa tenui salinum, Nec leves somnos timor, aut cupido Sordidus aufert.

Hug. Viâ. l. 1. de Escl. c. 56.

Ut rem præsentem apprimè meus Hugo Victorinus, *Fulica in uno loco commoratur, & permanet usque ad finem, & ibi escam suam habet, & requiescit.* Sic ergò omnis homo fidelis secundum Dei voluntatem conservatur & vivit, non huc, atque illuc, per diversa loca oberans. Porrò Religiosi exindè discant, domi suæ se continere, nec etiâ majoris perfectionis causâ ad alios Ordines vel Collegia transire; quia, ut Religiosissimus meus Thomas Kemp. docet, *Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit.* Conquerentem au-

Religiosus mutans locum. De Imit. l. 1. l. 9 nu. 1.

di S. Gregorium. *Sapè de vita proximorum quarimur, mutare locum conamur, secretum vita remotioris eligere, videlicet ignorantes, quia si desit spiritus, non adjuvat locus. Si locus salvare potuisset, Sathan de calo non cecidisset &c.*

S. Greg. hom. 9 in Ezech.

GALLINA.

Cap. XXX.

356. Gallina, consensa moro, pullis suis infra arborem maturos fructus rostro excutit : cum lemmate. ET MEMOR AB ALTO. Dei providentia ac beneficentia clientes, sibi devotos, uberrimis Paradisi fructibus beat. Christus, seipsum iteratis vicibus gallinæ comparans, verè fuit memor ab alto, quando, à postolo referente, *Ascendens in altum, dedit dona hominibus.* B. Virgo, clientum suorum nunquam non memor, instar amantissimæ gallinæ, è sublimi cælo dona pretiosissima in eos effundit. Richardus à S. Laurentio, *Maria*, inquit, *vera est & unica Filii imatrix, ex quo ascendit in altum, dabit & ipsa dona hominibus; siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas.*

Providentia Dei. Ascensio Christi. Ephes. 4. 8. Maria V a sumptu Rich. à S. Laur. l. 4. d laud Virg.

357. Securæ ac felicitis tutelæ symbolum Gallinæ exhibet, quando imitante, jamjamque per aëra intidias struente milvo, pullitiam suam sub alas recipit; cum dicto. RECEPTU SECURITAS. vel, SERVAT IMMUNES. vel ut Georgiæ de Montenai placet. IBI LICET ESSE SECURIS. Bonitas ac sapientia Divina tutelam, hæc longè nobiliorem, nobis præstat. Testem habeto locupletissimum, S. Augustinum. *Hoc genus animantium, inquit, alis suis filios protegens, contra milvum pugnat. Sic & sapientia Dei protegit infirmitatem nostram, & resistit diabolo, ne nos rapiat. In quâ defensione, quod illa adversus milvum conatur affectu, hæc adversus diabolum perf. it potestate. Rursum illa Psalms verba interpretatus, Et sub pennis ejus, vel, ut legit S. Augustinus, & sub alis ejus sperabis; air, si gallina protigit pullos suos sub alis; quanto magis tu sub alis Dei tutus eris, & adversus diabolum & Angelos ejus, quæ aërea potestate, tanquam accipitres circumvolitant, ut infirmum pullum auferant.* Emblematis hujus constructrix Georgia ita rem præsentem opportunè canit.

Protectio s. Aug. l. 1. 9 Evang. q. 3

Idem in Psal. 90.

Georgia in Embl. 84.

Gallina ut teneros alis regit anxia pullos, Ex alto accipiter cum facit insidias. Sic quoque curabit Christus, contraria nobis Ne sceleratorum facta nocere queant.

Caterum quisquis intra S. Ecclesiæ sinum receptus fuerit, vitam ab interitu immunem ac tranquillam agit. Luculentè id testatur Theophilus Antiocheus. *Deus, inquit, dedit mundo Ecclesias, in quibus veritatis doctrina fieret, ad quas confugiunt veritatis studiosi omnes, quot quot salvari, Deique judicium & iram evitare volunt.*

Ecclesia tuetur. Theoph. Anti l. 2. ad Auto

358. Gallina, in nido recumbens, à Bargalio epigraphen accepit. ET CUBANS OPERATUR. Hinc perspectum habes, vitam religiosam sedendo & contemplando ut plurimum addictam, nihil habere cum otio commune, sed gravissimis negotiis assiduo distineri: Mellissius Bernardus, *Ociosum non est, inquit, vocare Deo, imò negotium negotiorum omnium. Hoc est, quod, quicumque in cella non agit fideliter & firmiter, quodcumque agit, quod propter hoc non agit, scilicet ut Deo serviat, in eo quod agit, otiat. Eidem Emblematis P. Lucretius Borfatus inscripsit. QUIESCENS OPERATUR. Innuebat videlicet, Gubernatorem, licet in conclavi sedentem. Provincius ac regnis laboriosè moderari.*

Vita contemplativa. S. Bernard. ad fratres d Monte Dei.

Gubernator.

359. Jacobus VIII. Rex Britannia, Gallinam, pullos suos infra alas complexam, hoc lemma te insigniit: **NON DORMIT, QUI CUSTODIT.** Boni Principis est, subditorum tutelam, etiam cum quietis propriæ dispendio, suscipere, & commissæ provinciæ clavum indefessis manibus tenere; non. liter, atque Palinurus, navis navarchus, non interdiu solum, sed etiam concubiâ nocte per dubios fluctus vigil deferri cogitur; uti Poëta ait.

--- clavumque affixus, & harena
Nusquam amittebat, oculosque sub astra tenebat.

D. Chrystomus de Principe ait, *Ne somnum quidem per totam noctem capere se debere putet, ut, cui nullum sit otium ad socordiam.* Et prior illo Psalmista. *Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel.*

360. Ajunt, pullos gallinaceos escâ sparsim, ac veluti raptim carptâ, pinguiore evadere, multumque suavioris gustui parari, quàm copiosè ante ipsos affusâ. Undè lemma. **RIMANDO PINGUESCUNT.** vel de uno tantùm. **PINGUESCIT, DUM ERUIT.** Ad hanc ideam studiosus, oculis & manibus ad litteratorum volumina versanda assidudò intentus, ingenii sui famem opimis dapibus saginat, plurimoque doctrinæ succo pinguescit. Unde etiam jubet Christus, *Scrutamini scripturas.* S. August. *Ut nos exerceret sermo Divinus, non res in promptu suas, sed in abdito scrutandas, & ex abdito eruendas majore studio feci inquiri.* E Poëtis nonnemo pulchrè cecinit.

Rimatur vigili sophia secreta labore,
Qui cupit Aoniae frondis honore tegi.

361. Gallina cum pullis, escæ conquirendæ intentâ, epigraphen tenet. **PRÆBET INDUSTRIA VICTUM.** Salomon ait, *Manus fortium divitias parat.* Sacra Genetis. *In laboribus comedet ex ea.* Et Jobus. *Homo nascitur ad laborem.* S. Paulus conopæis texendis operam collocans, victui providebat. Petrus & Joannes piscando oppidò fatigati, alimoniam parabant. Cleantes putei rotam versans, & Plautus ad clibanum laborans, corporis egestati succurrebant. &c. Unde hortatur Magnus Aug. *Surge, ara terram, ut possis habere unde vivas; quia sequitur te sententia damnati Adam: In labore vultus tui edes panem tuum; Cum autem transierit omnis labor & gemitus, erimus in terra vivendum. Nihil ibi nascitur & crescit; quidquid ibi est, eodem modo est, &c est semper.*

362. Sonorus tonitruui mugitus non parum negotii gallinis tacellit, quippe quæ, dum ovis incubant, à molesto illo fragore impeditæ, pullos suos excludere ac in lucem proferre non valent. Ut tamen incommodo medearis, è Vincentii Beluacensis consilio, clavum ferreum ovis supponas, habebitque generatio operatû suum successum. Verba illius sic accipe. *Si subito tonat, sape fallunt; Remedium est contra tonitruum clavus ferreus, sub stramine ovorum positus.* Unde gallina, quæ ovis incubans clavum habet suppositam, epigraphen tenet. **MOX EXCLUDAM** Hoc Emblemate doceris, Christi patientis memoriâ, aut pietate erga sacrum illius clavum, Mediolani summâ veneratione asservari solitum, aptos nos, facileq; reddi, ad cæcites virtutum, & sanctarum operationum partus feliciter enitendos. S. Petrus. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* S. Ambrosius. *Ad ejus similitudinem atque imaginem (de Christo patiente loquitur) justus sine vita cupiens instituta formare, accusatus tacet, lasus remittit, dissimulat læcessit, & non aperit os suum, ut illum imitetur, qui sicut agnus ad victimam ductus, non aperuit os suum.*

363. Gallina, pullos suos sub alis complexa, à Joanne Ferro epigraphen accepit. **RECIPIIT, ET**

TUETUR. Aloysius Ferrus eidem gallinæ, quæ, milvo ex uno latere, ictide verò ex altero insidias struentibus, pullos suos sub alarum præsidio tutatur, inscriptionem subdidit. **FRUSTRATA.** Facile hinc, quantum tranquillitatis è Magnatum patrocinio in nos redundet, conjicies. Mariam Virginem hæc beneficentiâ insignem deprædicat S. Thomas Villanovanus. *Sicut pulli, inquit, volitantibus desuper milvis ad gallinæ alas occurrunt, ita & nos sub velamento alarum tuarum abscondimur. Nescimus aliud refugium, nisi te. Tu sola es unica spes nostra, in qua confidimus &c.*

364. Sanctus Mediolanensium Archiepiscopus, Laurentius Litta, ævo illo calamitoso ac tristi vixerat, quo Christianorum innocentia ab effreni hæreticorum & schismaticorum violentiâ plurimum affligi, ac perniciem penè extremam sustinere cogebatur. In hoc rerum articulo optimus Antistes partim, ne filiis suis spiritualibus quidquam exitii accresceret, timore percussus; partim etiam amore, quo adversus illos flagrabat, immensum stimulatus, nunquam ab iis, summâ vigiliantiâ propugnandis, destitit: gallinam apprimè imitatus, quæ, alis supra pullos explicatis, milvi insidias arcet; cum lemma. **HINC AMOR, INDE TIMOR.** Jacob, cum è fama didicisset, germinum suum Esau, numerosâ militum manu instructum, sibi venire obviam; mox timoris angustiis & amoris zelo correptus, ut familiam suam ab interitu vindicaret, anxie curavit. Vera enim Pastoris aut Parentis erga subditos sollicitudo è gemina illa radice, amore & timore, nascitur. De ejusmodi Pastoribus pronuntiat S. Gregorius Papa. *illi præ cæteris Deum videre sublimem merentur, qui fidelibus gregibus præesse sollicitè sciunt, & dum ipsi pie super gregem vigilant, Divina super eos gratia largius coruscet.*

365. Gallina, pennis aspectu hispida & turbata representata, symboli loco epigraphen à me recepit. **CUM INFIRMIS INFIRMOR.** Genuina hæc charitatis est indoles, quæ proximis suis aliquid levaminis & auxilii allatura, eorum calamitates quàm maximè queritur, nec sine dolore suas interpretatur. *Quis infirmatur & ego non infirmor?* inquit S. Paulus. In hunc locum S. Petrus Damianus. *Beata anima, ait, quæ omnium miserias sens fecerat, ut omnes lucrifaceret.* S. P. Augustinus virtutem illam sapientiæ Divinæ propriam asserit. *Hoc genus animantis magnam affectum in filios habet, ita ut eorum infirmitate affecta, & ipsa infirmetur, sic etiam mater nostra sapientia Dei, per carnis susceptionem infirmata est quodammodo &c.*

366. Prædicator, Gallinæ hieroglyphico significari solitus, altum clamet, necesse est; ut vagabundos, ac pullorum instar, per diversa errorum abrupta distractos mortales reducat. Emblemate subscribes; **CLAMAT, UT CONGREGET.** Author operis imperfecti, *Sicut gallina, inquit, habens pullos, vocando illos non cessat, ut assidua voce vigositate corrigat pullorum: sic & sacerdotes in doctrina cessare non debent, ut studio & assiduitate doctrinarum suarum negligentiam populi errantis emendent.*

367. Quos æterna Dei providentia ad supremam beatitatem destinavit, ii, pullis non ab similes, Dei sui, veluti gallinæ, vestigia religiosè premunt. Emblemate inscriptum. **VOCEM SEQUUNTUR.** Dilucidè, pauculis mutatis, Christus; *Oves illum SEQUUNTUR; quia sciunt VOCEM ejus.* Et rursus. *Oves mea vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me.* In hanc rem S. P. Augustinus. *Deus precedat, tu sequaris. Qui enim voluerit Deum antecedere, consilio suo vult vivere, & non vult sequi præcepta Dei.*

368. Gallina, pullitiam suam ab interitu vindicatura,

Mariæ V. protectio. S. Th. Villan. Conc. 3 in Nat. Virg.

Pastor zelosus.

Gen. 33.

S. Greg in hom. 1

Charitas S. Paulus. 2. Cor. 11. 29

S. Pet. Dam. serm. 27. S. Aug l. 1 q. evang 1 30.

Prædicator. Author op. Imperf.

Prædestinati.

10. 10 4. & 10. 27.

S. Aug in Psal. 62.

Princeps vigilans.

D. Chrysof. Orat. 1. de Regno. Psal. 120 4.

Studiosus.

Io. 5. 39. S. Aug lib. 11. de Trinitate 7

Industria. Prov. 10. 4. Genes. 3 17. Job 5 7

S. Aug. serm. 12. ex alt. à Sirmond.

Vinc. Beluac pec Natur. lib. 16. c. 85.

Christus patients.

Pet. 1. 21.

Ambr. in Psal. 37.

tura, milvo aut cani insidiant oblectatur; lemmatis loco hunc Tassi vcrsum subdidere. SGOMBRA AMOR TEMERARIO OGNI PAURA. Id est. TIMOREM EXCUTIT AMOR. vel ut alii placet. EDOCET AMOR. Ardor enim & animositas vernacula sunt amoris indicia. Marcellus Ficinus. *Audacia, inquit, amoris pedissequa est, non amor audacia. Non enim ex eo, quod audaces sunt, amore homines illaqueantur, sed ex eo plerumque, quod amore saucii sunt, audacissimi sunt ad quaque pericula propter amatum intrepidè subeundi.* Jacob, præclarum amoris prototypum, tenerrimo & ardentissimo affectu versus uxorem & liberos accensus, armatum Esau leonino aggressus est pectore. Hoc nihilo remissiores sacra sponsa in cœlesti Epithalamio, & Magdalena, in Evangelio iteratis vicibus laudata; quippe quæ amoris Divini igne in cordium suorum penetrabilibus inflammata, armatas virorum excubias ac insultantes milites mediâ nocte imperterritæ penetrarunt.

369. In aula Norimbergenfi verus Princeps Gallinæ simbolo depingitur, quæ, plurimis pullis infra & circum ipsum quiescentibus, epigraphen tenet. ALIT, ET PRO REGIT. In hunc sensum Constantini Panegyricus ait, *Patris pietatem sic imitaris, ac sequeris, ut omnibus ad te confugientibus, diversamq; opem aut contra aliorum iniurias aut pro suis commodis postulantiibus, quasi legata patris videaris exsolvere.*

370. Qui proprias virtutes vano ac jactabundo ore passim evulgat, Gallinam imitatur, quæ toties glocitat, quoties ovum aliquod enititur. Lemma, EFFOETA CANTILLAT. S. Vincentius Ferrerius id ipsum animadvertens, ait, *Nota contra multas personas vanas, quæ non possunt tacere, si Deus daret eis aliquam gratiam vel revelationem, statim revelant & male. Tales sicut similes gallinæ, quæ non potest tacere, quousque prodit ovum, quod posuit.* Paulus Maccius. *Farra legens gallinæ, silet, si parturit ovum, Clamat, & ingenti plurima voce glocit. Jactator benefacti sui sic objicit audax: Quæ capit, retinet, quæ dedit, sol loquitur.*

371. Gallina non propriis tantum, sed & alienæ speciei ovis incubat: quin imò pullos, exindè natos, quamlibet iste diversos, ut anates, pavones, gallos Africanos, aliosque, etiamnum pullulascetes, studiose protegit, fovetque. Unde lemma. ET FOVET EXFRANEOS. Ita homines Apostolici suâ tutelâ se prædicio neminem, quisquis ille sit, excludunt. De se ipso testatur S. Paulus. *Gracis ac barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum. Et, Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* Author operis imperfecti S. Ecclesiam hâc virtute insignem commonstrat. *Quemadmodum gallina habens pullos, non solum suos calefacit, sed etiam cuiusq; volatilis filios, exclusos à se, diligit quasi suos: Ita & Ecclesia non solum Christianos suos studet vocare, sed & gentiles, sive Iudæi, sive suppositi illi fuerint, omnes fides sua calore vivificat, & in baptismo regenerat, & in sermone nutrit, & maternâ diligit charitate.*

372. Gallina coram vase, aquis pleno, consistit, & calum suscipit; cum lemmate. ET BIBIT, ET SUSPICIT. S. Thomam Aquinatem hoc Emblemata spectabat, qui Galliarum Regis mensam accumbens, subito exclamavit, *Conclusum est contra Manichæos; eodem enim momento, quo sententia adversus Manichæos decreta fuerat, ipse è Dei revelatione illam compererat: Porro Emblemata illo demonstratur, gratitudinem vobis omnino loco & tempore Divinæ Majestati obstrictam esse. Id, quod nec ipsos etiam Gentiles latebat. Instar multorum unus audiatur Epictetus. Si simi sumus, inquit, quid aliud nobis agen-*

dum & publicè & privatim, quàm Numen celebrandum & laudandum? &c. Nonne & inter fodiendum & arandum hymnus hic cantandus est Deo: Magnus est Deus &c.

373. Gallina, pulvere perfusa, ad solem confilit; cum Caroli Bossii lemmate. MUNDA REDIBIT. Pulvis enim, tametsi alias corpus deformet, fordidumque faciat, gallinæ tamen ad munditiem recuperandam mirificè deservit. Nimirum interiorem hominis puritatem hæc imago spectat, quæ pulvere, mortis inquam memoriâ, probè perfusa, nitorem immensum consequitur. Galfridus apud Tilmanum illam D. Matthei historiam meditatus, *Secus litus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autè foras miserunt; hanc tropologiam subjungit, sedendum nobis est juxta litus, ut mortis memoriam ante oculos stantes, confessionis remedio mala omnia foras mittamus.* Haymo hæc ejusdem D. Matthei verba, *Tauri & altilia occisa sunt, ita interpretatur, Tauri mei & altilia mea occisa sunt, ac si diceret, Patrum præcedentium mortes aspiciate, & remedia vite vestræ cogitate.*

374. Graves & indefessos hominis labores gallina significat, quæ ovis incubans, epigraphen tenet. NOCTU INCUBANDO, DIUQUE. Seneca eos, qui studiis dant operam, his moribus describit. *Nullus mihi per otium dies exit. partem noctium studiis vendico: non vaco somno, sed succumbo, & oculos vigiliâ fatigatos, cadentesque in opere detineo.* Plinius junior assiduam hanc operam si industriam in Plinio majore, suo patruo, testatam facit, *Erat, inquit, acre ingenium, incredibile studium, summa vigilantia, lucubrare à Vulcanalibus incipiebat, non auspiciandi causâ, sed studendi, statim à nocte multâ, hyeme verò ab hora septima, vel quum tardissimè, octavâ: sæpè sextâ: erat sane somni parcissimi, nonnunquam etiam inter studii instantis, & deserentis. Ante lucem ibat ad Vespasianum Imperatorem, reversus domum, quod reliquum erat temporis studiis reddebat. &c.*

375. Qui Christi, Ducis optimi, vestigia studiosè sequuntur, ab Abbate D. Hercule Salarolo pullitiam imitari dicuntur, quæ Gallinam secuta, epigraphen sustinet. QUOCUNQUE IERIT; verbis ex Apocalypsi desumptis. *Hi sequuntur Agnum QUOCUNQUE IERIT.* In hunc locum S. Rupertus Abbas. *Sequuntur (electi) Agnum quocunque ierit, dum judicium ejus & per spiritum intelligunt, & per charitatem laudant, & justificant eum in cisdem omnibus judiciis ejus, & dum exemplum charitatis ejus imitantur usque ad mortem &c.*

376. D. Carolus Bossius rotundam corbem vimineam, congregandis pullis destinatam, symboli loco expressit; his enim solis, non verò ulli adultiori, per angustum illius ostium pro libitu ingredi aut egredi licet. Unde lemma. PARVULIS TANTVM. Academiam hæc imago innuit, intra quam nonnisi tenues, & scientiarum ætate parum proveci ad doctrinæ rudimenta, ceu trivialia ac minuta grana, colligenda admittuntur; exclusis veteranis, & ingenii prudentiâ jamjam adultis. Porro Deus spirituales illuminationum, revelationum, ac sapientiæ escam solis demissis & humilibus reservat, procul exclusis superbis & mundi scientiâ inveteratis *Confiteor tibi Pater, Domine cali & terra, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* S. Hilarius in hunc locum ait, *Cælestium ergo verborum arcana atque virtutes sapientibus absconduntur, & parvulis revelantur, parvulis malitiâ, non sensu, sapientibus verò stultitiâ sue præsumptione, non prudentiâ causâ.*

376. Gallinam diversarum volucrum ovis incubantem, D. Sigismundus Laurentius hoc lemmate insignivit. DONEC FORMENTVR. D. Paulum

Lipsum Phisoleg l. 1. dij serz. 21.

Mortis memoria

Galf apud. Tilman. in Matt. 13. 4

Haym in Mat. 2. 4.

Affiduita. Senec ep. 8.

Plin junior l. 3. ep. 5.

Prædestinati. Apoc. 14. 4.

Rup Abb. in hunc loc.

Academia

Gratia De

Math 11. 25

S. Hilari non 10 in Matthei relat in Casana auvca S. Th

Magister
ignens.
m. 1. 14.
lar. 4. 19.
Aug. in
1. 57.
fortifica-
o.
Aug. in 1.
or. 9.
Bern. apud
odriq p. 2.
racl. 1. c. 4.
ulti in fir-
il.
Chryfolog.
rm. 65.
forbi
rosunt.
Mach. 9. 11
acundus
laud de a.
onorii Con-
l.
vid. l. 3. de
rre.

lum hæc imago spectat, qui charitatis ardore plenus, industriam aut laborem nullum prætermitit, ut Hebræorum, Græcorum, & Barbarorum animas quàm studiosissimè foveret ac perficeret. Ipse sibi met testis luculentus, dicebat, *Græcis ac barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum.* Et rursus. *Filioli mei, quos iterum parturio. DONEC FORMETUR Christus in vobis.* Id ipsum de Ecclesia intelligit S. P. Augustinus. *Nascuntur, inquit, intra viscera Ecclesia quidam parvuli; & bonum est, ut formati excant, ne abortivi labantur. In ventre quippe Ecclesie veritas manet, quisquis ab hoc ventre Ecclesie separatus fuerit, necesse est, ut falsa loquatur.*

377. Gallina, rutam sub alis complexa, à fele & vulpe secura est. Lemma. SIC TUTA QUIESCO. Rutæ nomine mortificationem intellige, quæ in stratus, nec carnis tuæ, ceu delicatæ felis, insidias; nec dæmonis, vulpis astutissimæ, vafritiem pertimesces. Hanc agendi rationem nobis ex Apostoli doctrina suggerit S. P. Aug. *Ego igitur sic curro, non quasi in incertum; sic pugno, non quasi aerem verberans; sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo;* ubi S. Doctor ait, *Castiga corpus tuum, & Diabolum vinces, hoc enim modo Paulus adversus illum docuit esse pugnandum.* Præclarum etiam est illud, quod simili in corpus suum odio exardescens S. Bernardus scripsit, fecitque. *Exurgat Deus, cadat primatus iste; cadat & conteratur inimicus homo, contemptor Dei, amator sui, amicus mundi, servus diaboli. Quid tibi videtur? certe si rectè sentis, mecum dices; Rens est mortis, crucifigatur, crucifigatur.*

GALLINAGO.

Cap. XXXI.

378. Gallinages, uti cæteræ volucres sylvestres penè omnes, tum demum gustui redduntur suaves & gratæ, quando illarum carnes putredini propinquant. Unde Gallinages quasdam mortuas hoc lemma notabis. SAPIUNT, CUM SAPIUNT. Justorum corda palati Divini orexin nunquam ita provocant, nisi quando dolorum & calamitatum carie probè contusa fuerint. Certè Tobias, agrè decumbens, Deo summopere placuit. Jobus inter fimeti ac ulcerum factores Creatori suo suavissimus extitit. Lazarus ibi potissimum Dei amicus est declaratus, quando ipsius cadaver jamjam præ putredine ac factore difflebat: unde aliis omnibus de ingrata ejus mephiti conquerentibus, *Domine jure fatet;* Christus nihil horrois conceperat; siquidem, ut S. Chryfologus observat, *quod perditore fatet, non fatet Creatori.* Cæterum peccatores, gravi morborum putredine afflicti, sapere discunt; nam cordium suorum rationes incunt, ad ingenium revocantur, errores damnant, Deique sui recordantur. Hujus exemplum præbet Rex Antiochus, qui *capit ex gravi superbia deductus, ad agnitionem sui venire, divinâ admonitus plagâ.*

GALLOPAVUS,

feu Gallus Indicus.

Cap. XXXII.

379. Quantum vultus humani venustas iracundiâ ac commotâ bili devastetur, è Gallo Indico haud obscure conjicere licet, qui in iram concitatus, tumescere, livere, ac monstro similis, jactari solet: ut adeo iratam hanc volucrum illo Claudiani lemma scitè insignias, *RABIE SVCCENSA TVMESCIT.* Ovidius.

*Pertinet ad faciem rabidos componere mores,
Candida pax homines, trux decet ira feras.
Orat mentem irâ, nigrescunt sanguine vena,
Lumina Gorgoneo savius angue micant.*

S. Joan. Chryfostomus, *Quid in iracundo non turpe? oculi insuaves, os distortum, membra tremula, lingua infrenis, mens stupida, figura indecens, multa insuavitas &c.* Seneca inter cætera iræ extirpandæ temedia suadet, ut homini exandescenti speculum objicias; fore enim, ut omni studio sibi in posterum ab hoc vitio caveat, à quo se tantopere defædaturum cernit. *Quibusdam iratis profuit, aspexisse speculum, perturbavit illos tanta mutatio sui.*

S. Chrysof. hom in Acta

Senec l. 2. de ira. c. 36.

380. Gallopavus, rubri coloris penitus impatiens, viso illo gravissimè exasperatur. Lemma. EXACERBATVR RVBEO. Superborum hæc est indoles, qui è crucibus & ærumnis, à Deo immisissis, non tantum non ad frugem redeunt, sed magis inde exacerbantur, contra Deum & homines insurgunt, obmurmurant, suæque famæ plarimum inde derogatum queruntur. S. P. Augustinus. *Qui doctus fuerit sperare prospera hujus sæculi, ipsâ prosperitate corrumpitur, superveniens adversitatibus sauciatur, aut fortassis extinguitur.*

Superbus.

S. Aug. de Pastor. c. 5.

GALLVS CAPVS.

Cap. XXXIII.

381. Gallus gallinaceus vigilis animi symbolum habetur; cum lemma. NON DECIPIT SOMNVS. vel, EXCITAT AVRORA. Vigilantia. Christiano cumprimis opus est, ut æterno somno non obruendus, ad Deum suum vigilans conservet oculos S. P. Augustinus. *Qui vult ad æternam vitam pervenire, contra omnes diaboli laqueos debet fortiter vigilare; non enim qualis est ista vita, talis invenietur & illa.* Appositè Alciatus.

S. Aug. corr. p. 200. Pagan. c. 20. Alciat. Emb. 15.

*Instantis quod signa canens det Gallus Eoi,
Et revocet famulas ad nova pensa manus,
Turribus in sacris effingitur arca petvis,
Ad superos mentem quod revocet vigilem.*

382. Academici excitati Neapolitani Gallo hanc è Virgilio subdidere epigraphen. *CANTV CIERE VIROS.*

Virgil Æn. lib. 6. v. 105.

Are ciere viros, martemque accendere cantu.

Gallus enim sonoro suo clamore homines ad negotia & labores excitat. In rem nostram scite S. Basilii Magnus. *Ad opera conficienda te familiaris ac domestica excitat ales, acutâ in clamitans voce, cantuq; suo solem adhuc è longinquo advenientem prædicens, cumque viatoribus mane evigilans. & ad suos labores, atq; ad Messem agricolas educens adibus.* Proinde volucré hanc facundi Oratoris, Belliducis eloquentis, aut Concionatoris validi symbolum proprium statues.

S. Basilii Hexameron. hom. 8.

Concionator.

383. Fuit, qui Gallo inscriberet; *QVATIT ANTE CANTVM.* vel ut Bargalio placet; *EXCVTIT, INDE CANIT.* vel ut Lucarino. *SE QVASSV, CANTV EXCITAT ALIOS.* Ita Patresfamilias, Prælati & Concionatores, priusquam alios excitandos instruendosque aggrediantur, cum primis omne in vitiis pulverem à se ipsis excutiant, & postea vocem intendant. S. Gregorius Papa, *Sancti, inquit, cum verbum prædicationis movent, prius se in sanctis actionibus exercent, ne in semetipsis torpentes opere, alios excitent voce, sed ante se per sublimia facta excutiant, & tunc ad bene agendum alios sollicitos reddunt.*

Magister inculcabilis.

S. Greg. l. 30. moral. c. 4.

384. Gallus, nascentem solem alarum vibratu & sonorâ voce prævertere solitus, ab Alcibiade Lucarino epigraphen accepit. *GESTV, CANTVQVE PRÆ-*

Docere verbo & opere, *Hug. Viſt. l. 1. de Beſt. c. 36.* PRÆNUNTIAT. Docet nimirum, ſubditos non minus factis quam verbis imbuendos eſſe. Hugo Viſtorinus. *Prius ergo alis inſonant, quam cantus emittant; quia antequam verba exhortationis proferant, omne, quod locuti ſunt, operibus clamant.*

Imperterritus animus. *Virgil. 6 Æn.* 385. Scipio Bargalius Gallo epigraphen Hispanicam indidit; DI PUGNAR NON RICUSO; quod ita vertas, NON ABNUO PUGNAM. Heroem imperterritum & Martio ardore reſolutum hæc imago repræſentat; de quo Virgilius, *Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito.*

Plat. 1. Dial. de Leg. Et Plato. *Duo ſunt, quæ victoriam pariunt: adverſus hoſtes quidem audacia; adverſus amicos verò turpis infamie timor.*

Miles. *Iovius in vita. 1. Pet. 5. 8.* 386. Duæ potiffimum virtutes in Gallo excellunt; admiranda nimirum vigilantia, & grandis animoſitas. Unde lemma. ET VIGIL, ET PUGNAX. Belliducis gemina hæc virtus propria ſit, neceſſe eſt. Certè utrâque illâ inter cæteras virtutes cumprimis enituit Galeacius I. Viſconte; de quo Principe teſtatur Paulus Jovius, *Puer ſingulari vigilantia, & ſuperbo ſpiritu, ac indomito vigore, pugnacis animi, generoſum & ferocem gallum emulabatur &c.* Ad eaſdem virtutes quemlibet Chriſtianum hortatur S. Petrus Apoſtolus, *Sobrii eſtote, & VIGILATE, quia adverſarius veſter diabolus &c. circuit, quærens quem devoret, cui RESISTITE FORTI Sin fide &c.*

Paterfamilias. Prædicator. *S. Greg. p. 3. Paſtor. c. 5. Rom. 15. 11.* 387. Gallo cæmenti geminam epigraphen, ex hymno Ambroſiano deſumptam, ſubdidere. JACENTES EXCITAT. & SOMNOLENTOS INCERPAT. Patremfamilias, Magiſtrum, ac Prædicatorem officii ſui hæc imago commonefacit. *Prædicator etenim ſanctus, verba ſunt S. Gregorii Papæ, dum caliginoſo hoc clamat in tempore, quaſi gallus cætat in nocte.* Certè inſtar vigilantiffimi galli exclamavit S. Paulus; *Horæ eſt, jam nos de ſomno ſurgere.*

Gratitudo. *Epictet. in Enchirid.* 388. Galli eſt proprium, oculos ſuos frequenter verſus cælum levare. Unde illum Abbas Ferrus hoc lemma teſtavit; ET ASPICIT CREBRO. Hinc diſce, grato animi tui affectu ſapius ad Deum converti, ejuſque infinitam bonitatem piè contemplari. Præclare epiſtetus. *Si luſcinia eſſem, luſcinia munere fungerer: ſi olor, olor. Nunc cum rationali animal ſim, Deus mihi laudandus. Hoc meum munus eſt, hoc facio. Neque ſtationem hanc deſeram, quoad licuerit, voſque ad eandem cantilenam hanc horror.*

Cælum deſiderare. *Lipſ. de conſt. 627. 11.* 389. Gallus, oculis ad cælum levatis, epigraphen tenet, ET ASPICIT CREBRO. Ardentem beatæ patriæ contingendæ affectum, hæc imago innuit. Opportunè Juſtus Lipſius, *Cælum vera homini, germanaque patria eſt, ad quam aſpiremus, ut cum Anaxagorâ ex animo poſſimus dicere fatuo huic vulgo quaerenti. Nihil tibi cura patria eſt? mihi verò illa patria. Et digitum mentemque in æthera intendamus.*

Cultus Dei. *Mat. 6. 33.* 390. Gallus, ſolem contemplatus, inſcriptionem tenet. HINC EXORDIOR. Conſentaneè nimirum ad illud Chriſti, *Querite primum Regnum Dei,* omnes noſtræ operationes à Principio improducto exordium trahant. De B. Amedeo, Sabaudie Duce, teſtatur Robertus Bellarminus Cardinalis, *Innum operum ſuorum ſemper ab oratione ducebat: neque antea cum hominibus agere ſolebat, quam Divino Miſſæ ſacrificio audiendo, & conciliando ſibi Numini operam dediſſet.*

Iracundus. *Pſal. 38. 7. Senec. l. 1. de Ira. c. 1.* 391. D. Arefius hominem iracundum galli gallinacii coloribus exprimit; qui propriâ ſuâ imagine in ſpeculo viſâ, graviter excandescit; cum lemma. FRVSTRA CONTVRBATVR. Verbis è Pſalmo deſumptis. *In imagine pertransit homo, ſed & fruſtra conturbatur.* Seneca. *Ira impotens ſui eſt, decoris obliſa, neceſſiſſimum inmemor, in id, quod capit, per-*

tinax, & intenta, rationi conſiliisque præcluſa, VANIS AGITATA CAUSIS, ad diſpectum a quo verique inhabilis &c. Iracundus enim non ſolum ob leviffimas cauſas ſeſe concitari patitur, ſed etiam inutilibus & vaniffimis reculis indignatur, neque tandem è tot animi turbis quidquam aliud habet reſiduum, quàm peccata, & innumera pœnitendi argumenta. Scitè Horatius.

--- Qui non moderabitur ira, Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit, & mens, Dum pœnas odio per vim feſtinat inulto. Ira furor brevis eſt, animum rege: qui niſi paret, Imperat: hunc franſis, hunc tu compeſce catenis.

Verùm inanis ac inutilibus his motibus homo non tantum in ira, ſed etiâ in ambitione, amore, avaritiâ, aliſque vaniffimis paſſionibus *frustra conturbatur.* Ut ad eò Hugo Cardinalis, in illud Pſalmi commentatus, benè concludat, *Citò pertransit (homo) & ideò in parvo tēpore vita ſua debet vel quieſcere, vel laborare pro æterna vita. Hoc autem facit, ſed & conturbatur fruſtra, id eſt, pro nihilo, quia pro tranſitorio, quæ nihil ſunt.* His pulcherrimam D. Bernardi ſententiam ſubjungit. *Timent, quæ non oportet; amant, quæ non decet; dolent vanè, gaudent quæ vanius &c.*

392. D. Thomas Aquinas ſapientiæ ſuæ tonitru omnia hæreticorum monſtra procul in fugam egit. Vnde in ejus honorem Galli gallinacii Emblema ſtatuerunt, ad cujus clamorem leones tremebunda obvertunt terga, & in fugam aguntur. Epigraphen addidere. FVGAT IMPAVIDVM. Cæterum cum Sacræ litteræ Dæmonem Leonis nomine compellent, *Adverſarius veſter diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret;* ideò ſymbolo illo haud incongruè S. Vbaldum inſignies, cujus merita vires ad eò efficaciſſimas obtinere, ut Dæmones percelleret ac fugaret. *Cujus virtus,* inquit de illo S. Eccleſia, *præcipue in effugandis ſpiritibus immundis elucet.* Orationis clamore leo infernalis in fugam conjicitur. Vnde S. P. Auguſtinus. *Attendamus duos hoſtes, quem videmus, & quem non videmus. Hominem videmus, diabolum non videmus. Hominem diligamus, diabolum caveamus. Pro homine oremus, contra diabolum oremus.*

393. Gallus, ſeipſum excutiens, epigraphen à me recipit: SE CONCVTIT IPSVM. Pœnitentem hæc idea ſpectat, qui ultro & nullâ impellente alterius operâ in priſtinos animæ ſuæ errores ſtudioſe inquirat. Horatius.

--- TE IPSVM CONCVTE, num tibi quid vitiorum inſevert olim Natura, aut etiam conſuetudo mala.

Eandem etiâ examini conſcientiæ convenit, cujus admiculo humanum peccus, terreno pulvere expurgatum, munditiè deperditâ denuò induit. S. Pet. Ribadeneira de S. Ignatio Loyola refert, *In horas ſingulas ſeſe colligebat, & à reliquis animum in Deum avocabat, conſcientiam ſuam diſcutiebat diligentiffimè.*

394. Prædicatores ac Correctores viribus tantò validioribus agere debent, quò magis peccatores in vitiis ſuis obdormierunt: haud ſecus, atque Gallus CLAMOSIOR NOCTE PROFVNDATA redditur. Præclare, ut ſolet, meus Hugo de S. Victore, *Profundioribus horis noctis, valentiores ac productiores edere cantus ſolet, in quibus innuntur conſiderata Prædicatorum diſcretio, qui, cum iniquis adhuc mentibus prædicant, altis & magnis vocibus æterni judicii terrores intimant &c.*

395. Duobus Gallis, in mutuâ cade collifis, epigraphen è D. Paulo ſubjunges iſtam; INVICEM PROVOCANTES. Duos impatientes, jurgiis ac contra-

Horat. l. 1. Epſt. 2.

Vanitas mundan

psal. l. c.

Hug. Cara

in hunc l

S. Bern. ap.

eundem.

S. Th Aqu

S. Vbald;

1. Pet. 5. 8.

Oratio.

S Aug in

psal. 55.

Pœniter

incoacti.

Horat. Sat.

Examen

conſcientiæ.

Ribad. l. 5.

1. vita.

Prædica-

tor.

Hug. Viſt.

de Beſt. c. 3

Gal 5. 26.

Duellum

Duellum. contentionibus affuetos, hoc Emblemata adumbrat. Ita monomachi alternis injuriis sese ad duellum provocant. Goliad Davidem in peculiare certamen tandem vocavit, donec David cum illo congressus, insigni victoriâ duellum finierit. Ita quoque Argantes, priusquam confligerent, accerrimè sese mutuo lacefebant; unde de illis canit Tassus.

Ma poich' in ambo il minacciar feroce
Quinci, e quindi infummo l' orgoglio, e l'ira
L'un come l'altro, rapido, e veloce
Del campo prende e subito si gira.

Impatiens. Ergo si superbum gallum imitari nolis, patiens esto, & provocatus, Magni Augustini consilium sequere. Fili, si plores, piè plora; noli cum indignatione, noli cum typho superbia. Unde plangis? quod patris, medicina est, non pœna; castigatio, non damnatio. Noli repellere flagellum, si non vis repelli ab hereditate; noli attendere, quam pœnam habeas in flagello, sed quem locum in testamento.

396. Meus Concanonicus, D. Philippus Gallina Emblematis loco gallum exhibet, qui die jam adulto in sonoras voces solutus, epigraphen ex Ovidio mutuat sustinet. PROVOCAT ORE DIEM. Ovidii integrum distichon ita accipe,

Nocte Dea Nocti cristatus cadibus ales,
Quod tepidum vigili provocat ore diem.

Concionator. Præclarum hoc Concionatoris exemplar est, qui suos Auditores ex obscurâ vitiorum nocte ad clarâ virtutum diem promovere studeat; in has cum Apostolo voces erumpens. Abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honeste ambulemus &c. Nam quicumque operatur mala, in nocte operatur, non in diluculo; inquit S.P. Augustinus.

Ovid. 1. Fast. Nocte Dea Nocti cristatus cadibus ales,
Quod tepidum vigili provocat ore diem.

C A P V S.

397. **A**cademicus inter Furfuraccos Viperatus Symboli loco caponein præfert, qui viperæ carnes devorans, epigraphen tenet: RAD-DOPPIA IL MIO VALORE. Id est, NOVO ROBORE FIRMAT. Ita profus intellectus noster inter adversitates perficitur, & æ. umnarum insultibus probè contusus, geminatas animo vires addit E.S. Gregorii Nazianzeni sententiâ, Ingenium acuit dolor. S. Joannes Chrysof. illa D. Pauli verba examinans, Tribulatio patientiam operatur, attonitus exclamat, Quid est? tribulatio patientiam operatur? Hunc maximum fructum habet, quod hominem affictum ROBUSTIOREM REDDIT.

G L O T T I S.

CAPUT XXXIV.

398. **G**lottis, coturnicum consortio assueta, ab his per maris invia duc s loco deligi solet; at misera avicula brevi, sive formidine, sive labore fractua, à capto tramite desistit, & ignava revertitur. Unde Aresius hominem, à cœpto negotio remissum, Glottidis symbolo repræsentat, quæ fugam à coturnicibus adornans, inscriptionem sustinet. DUX FUIT EORUM. His Protheis jure inaignatur S. Gregorius, Vt his, qui perdidit sustinentiam, Id est, interprete S. Gregorio Papa; Sustinentiam quidem perdunt, qui bona inchoant, non consummant. Quibus nimirum va esse dicitur, quia non solum incepti laboris mercedem perdunt, sed etiam apostolatui sui panâ feruntur.

Mundi Symbol. Picinelli & Ang. Erath. Tom. I.

GRVS. CAPUT XXXV.

399. **G**Rus, Pigmæis, ad Nili paludes habitantibus, inimica est, bellisque assiduis cum illis concreditur; unde eorum insidias exploratura, noctu excubias agit, pede uno è terrâ sublato, & lapillum intra unguens sustentante. Lemma. IXCUBIAS AGIT. Vel, VIGILAT, NON FATISCIT. Vel NON DORMIT, QUI CUSTODIT. Singulas has inscriptiones jure sibi vindicat Angelus Tutularis; Nobis enim, S. Petri Chrysologi verba sunt, superna dominationes, nobis Angelorum officia excubias militant indefessis. Richardus de S. Victore. Quis existimet, inquit, quantâ charitate & curâ circa commissos sibi vigilent? quomodo torpentes excitent, & sollicitos atque ferventes amplius accendant? quomodo hinc mala excusent, inde bona Divino conspectui repræsentent, quomodo defendant; aut his gratiam obtrineant, vide apud eundem plura, quæ de S. Angelo Custode differit.

400. Grus, uno pede lapidem inter volandum sustinens, epigraphen habet. UT TUTE. Vel, ITER TUTISSIMUM. Vel, VOLATUS FIRMAMENTUM. Pralatos hæc imago concernit, qui ad regiminis sui vigilantiam conservandam, affectuum suorum pedibus petram, Christum inquam, firmiter teneant, ut hujus adminiculo securam gubernando facilitatem fortiantur. Lapis est Christus, inquit meus Hugo Victorinus, permentis affectus; igitur ad custodiam sui vel fratrum vigilat, lapillum in pede, id est Christum in mente portet &c.

401. Grus diuturno labori vigilantiam jungit indefessam, dum lapidem pedibus sustentans, pro aliis excubias agit, eosque ab interitu vindicare illaborat. Unde lemma. VIGILEM CURA FATIGAT. Ita bonus Pastor aliorum quietem suomet incommodo ac solitudine procurat. Ille enim præesse debet aliis, inquit S. Bernardus, qui vino charitatis edrius astuat, immemor sui, ut non quærat que sua sunt, sed magis que Jesu Christi. Imaginem hanc Academia Parthenia sequenti Epigrammate illustravit.

Stat vigil, & lapidem pedibus Grus sustinet uncis,
Secura hunc circum cætera turba jacer.
Tu quoque sic vigilas, unum te cura fatiget,
Grex tuus ut turâ corda quiete levet.

402. Tantum abest, Grucem è saxeo pedum pondere quidquam à volando impediri, ut potius plurimum adminiculi & agilitatis inde capiat. Solini de illa testimonium est, Sublatis lapillis ad moderatam gravitatem saburrantur. Unde inscripsit Raulin. **UT VIGILAT GRAVITATE VOLATUM.** Ita profus matura ac considerata gravitas operationum nostrarum celeritatem non remorantur, sed promovent. insuper morborum ac calamitatum pondera animam mirè acunt, Deoque contingendo idoneam efficiunt. De se ipso testatur Magnus Aug. Adhibita est tribulatio ad admonitionem, admonitio facta est ad tuam laudationem. Non enim intellexerem ubi essem, nisi de infirmitate meâ admonitus essem.

403. Grus, ut somnum abigat, magni ponderis saxum pedibus tenet; cum dicto. NE DORMIAT. Dignitates & honores, si penitus considerentur, nil aliud sunt, nisi pondera, quæ hominem somno defraudant, & ad perennes vigilias compellunt. S. Gregorius Papa. Quanto quis altius erigitur, tanto curis gravioribus oneratur. S. Paulus dilucidè, Oportet, inquit, Episcopum esse sobrium, prudentem; seu ut S. Joannes Chrysof. legit, sobrium atq; vigilantem; id est, interprete ipso, clarissimâ mentis acie præditum, innumerosq; habentem omni ex parte oculos, quibus acutissime cuncta prospiciat. Vigilantem igitur necesse est il-

Angelus Custos.

S. Pet. Chrysol. serm. 69. Rich de S. Vit in Cant. c. 4.

Proteccio. Pralatus.

Hug. vii. l. vi. de Bes. c. 39.

Vigilantia cum labore.

S. Bernardus serm. 2. de diversis.

Solin c. 15.

Maturitas.

Calamitas elevat.

S. Augustin. in Psal. 53.

Dignitates somnum auferant.

S. Greg. 17. Mor. c. 12.

1. Tim 3. 2.

S. Chrysof. hom. 10. in hunc loc.

lum esse, qui non tantum sui curam habeat, sed etiam reliquorum.

404. Grus inter multas suas socias, fomno altum sepultas, mediam occupat stationem, & instar procubitatoris, pro illis excubias agit; Emblemati subscripsit. P. Hortensius Pallavicinus. UNA OMNIBUS Eminentissimum Cardinalem Alphonsum Littam, Archiepiscopum Mediolanensem hæc imago spectabat, qui, ut subditis quietem ac tranquillitatem provideret, studio ac vigilantia indefessa allaboravit. Ad hoc propositum S. Pet. Chryl. Pastor, inquit, adjungit noctes diebus, & totum sibi tempus denegat dormiendi; ne qua lupis, suffragante somno, grassandi in gregem præbeat occasio. Et S. Joan. Chryl. Decet esse pervigilem eum, qui ejusmodi est (id est, Pastor animarum) ducesq; omnes solitudine atque industria superare, ut die nocteq; exercitum & castra perlustret, laboret, & sui officii munus diligentissime impleat, atque OMNIUM CURAM & solitudinem GERAT.

405. Lucretius Borfatus observatum habuit, Grues nunquam dissociatas, sed semper ingenti agmine collectas volare. Unde lemma. NONNISI GREGATIM, Probè enim è naturæ dictamine norant, quosvis hostium incurtus negotio tantò faciliore superari, quanto vires magis fuerint unitæ ac concordēs. Tertullianus sanctos Martyres hortatus, *Inveniat, inquit, munitos, & concordia armatos, quia pax vestra bellum est illi.* Et meus Concanonicus Rich. Victorinus. *Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una, quam nec voluntatum varietas, nec rerum proprietates animos dividebat, sed firmiter stringebat charitas, & suaviter cohibebat in unitate spiritus, mensa, & in vinculo pacis.*

406. Rigente brumâ, grues, uti & hirundines aliaque volucres, fugam in exterâs regiones capeffunt, atque adeo, affidente P. Henrico Engelgrave, REDDUNT TEMPORE MALO. Nimirum alludit ad illud D. Luca, *Ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt*, S. P. Aug in illud Psal. *Conversi sunt in die bellis, ait, Converti in die bellis, est promittere in die auditionis; & deserere in die tentationis; armis quasi proludere, & ad horam certaminis nolite pugnare.* Eodem caractere fucatum & adulterinum amicum dignoscere licet, de quo Siracides; *Est amicus socius, non permanebit in die necessitatis.*

407. Ea gruibus volandi lex est, ut una quidam alteram studiosè ac ordine insequatur, nulla tamen à primæ, ceu Ducis, vestigiis unquam exeret. Unde ita inter se coordinatæ, epigraphen tenent. UNA DIRIGIT OMNES. Idem in civitate aut Religione cernere licet; ubi populus, mirâ ordinum statuumque symmetriâ, iis morem & obsequia deferre solet, qui Principum ac prælatorum munere defunguntur, aliisque operationum suarum exemplo viam præunt. Et certè, ut quivis homo obediat præfidenti, ejusque voluntatem studiosè sequatur, discretè præcipit Deus, *Hæc est via, ambulate in eâ, & non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram.* Obedientiæ te totum addic, & virtutem absolvisti. *O felix & abundans gratia!* exclamat jure merito S. Hieron. *In obedientiâ summa virtutum classis est; quam simplici ingressu hominem ducit ad Christum.*

408. Grus, tublato pede lapidem stringens, epigraphen tenet. NUNQUAM RECIDET. Firmam in cæpto negotio perseverantiam hæc imago innuit. Regii Vatis consilium est *Apprehendite disciplinam;* nam, in teipre S. Hilario, *Apprehendenda est disciplina & vivenda quæ hunc amplexu, & vinculo corporali, ne elabatur & excidat.*

409. Eidem Emblemati subscribes. NE IMPROVISO. Nempè dubios fortunæ casus oculo

semper vigili prævidere, iisque prudenti cautelâ ac solitudine obviam venire docet. Hac virtute celebris Hannibal Carthagensis, integras noctes infomes ducere, & in armis vigil perflitere consuevit, uti de illo Polybius & Sylius Italicus hoc versu testatur. *--- Noctemque vigil ducebat in armis.*

S. Petrus Chrysologus. *Semper ad omnia vigilias esse salutare nemo ignorat. Hinc est, quod Rex in prociectu pervigil, callidi hostis præcavet & evitat insidias. Tunc in castris miles supervenientes nocturnos in petus cautiâ pernoctatione propellit.*

410. Nonnemo Grucem, lapide intra unguem gravidam, hoc lemmate notavit. STUDIO, ET VIGILANTIA, vel meâ quidem sententiâ, IN SOMNO INSOMN S. Hic te assiduos Senecæ labores & indefessam industriâ mirari volo, ipsūmet testè sibi lulentum audi. *Cosuetudinē meâ nostis; brevissimo sono utor, & quasi interjungo. Satis est mihi vigilare desuisse, aliquando dormisse me scio, aliquando suspicor.*

411. Academicici insensati Perusini Emblematis loco Gruum turinam circumferunt, quæ, lapide intra pedes sustentato, è littore solvunt, marisq; vastitatem pervolant; cum lemmate. VEL CUM PONDERE. Innuunt videlicet, se, tametsi arduo solitudinum ac laborū pondere gravatos, nihil tamen à virtutis, litterarum, ac gloriæ progressu retardari. Atq; adeo hoc symbolo animum resolutum & à cæpto virtutum tramite nunquâ deturbandum significare licet. Ad hanc ideam, exactè efformatus S Paulus, prædicando, scribendo, aliisq; aliisq; pro sanctâ fide laboribus ita indefessè invigilabat, ut quieti captandæ vix quidquam indulgeret. Ipsūmet audi. *Ministri Christi sunt (ut minus sapiens dico) plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter & c.* S. Gregorius Papa continua ægritudinum mole pressus, innumeros labores, non sine totius mundi admiratione, præstitit; de hoc testatur. *Ecce admirabilia sunt quæ dixit, fecit, scripsit, decrevit, præsertim infirmâ semper & egrâ valetudine.* S. Marcellus Papa charitatis suæ alis universam Ecclesiâ visitando, cõsolando, & consilia per litteras dispensando est emensus, idq; *vel cum pondere;* utpotè gravissimis Maxentii persecutionibus assiduò pressus.

412. Grus, lapide instructa, & jamjam volatura, epigraphen à Francisco Lanco accepit. NON SINE PONDERE. Exinde discas velim, ad loquendum vel operandum nūquam sine gravi prudentiâ, maturo judicio, ac insigni cautelâ progrediendum esse. Hanc virtute Rex Theodatus, Calliodoro referente, in Regiâ Amalafunthâ commendabat *In tractatibus acuta, sed ad loquendum summâ moderatione gravissima. Hæc est regalis procul dubio virtus, celerius necessaria sentire, & tardius in verba prorumpere & c.*

413. Andreas Alciatus de gruibus canit. *Arreptum gestant quæ pedibus lapidem NECESSANT, neutra insersus mala FLAMINA RAPTENT*

Nam graves lapillo, pedibus prehensio, velati sustentaculo titantur, ne ventorum impetu abrepta, extræ captum tramitem desletere cogantur. Unde Grui, lapidem sustinenti, inscribes. NE FLAMINA RAPTENT. Hac ratione bonitas ac providentia Divina suis clientibus cavet; ut quos, gravi tentationum ac infirmitatum pondere pressos, ab ingruentis superbiæ vento validè munit. Perspicuè S. Paulus, *Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ & c.* Opportune S. Greg. *Aliquando quisque non pro præcõitâ culpâ diluendâ, sed pro futurâ vitandâ percutitur, quod aperte Paulus apostolus de seateipso testatur, dicens; Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimu-*

Pastor vigilans.

S. Pet Chrysol. serm 24.

S. Chrysof. hom. 10. in 1. Tim.

Concordia utilis. Tertull. l. ad Martyres c. 1 Rich Vidor. de grad. char. c. 4.

Tentatio. Luc 8. 14.

S. Aug in Psal. 77. 9.

Amicus falsus. Eccl. 6. 10.

Exemplū Majorum.

Obedientia.

Isa. 30.

S. Hieronym. Reg. Monac. c. 6.

Perseverare.

Psal 1. 12. S. Hilar in hunc loc.

Polyb L. 3. S Ital. l. 1.

S Pet Chr. salutare nemo ignorat. Hinc est, quod Rex in prociectu serm 24.

Vigilant. Senec. Ep. 83 ad Luc.

Perseverare.

S. Paulus

2. Cor. 11.

Brev. Rom 12. Marti

Ibid. 16. I.

Prudent.

Cassiod. v. l. 10. ep. 4

Alciat Ep. 17.

Clamitæ preserv.

2. Cor. 12.

S. Greg. in Expos. 1. c. 1.

lus carnis mea &c. Quia enim non ait, quia extulit, sed NE EXTOLLAR; aperte indicat, quod percussione illa NE EVENIAT COMPESCITUR. &c.

414. Grus, inter complures socias dormientes media, & excubias agens, à D. Carolo Bosso epigraphen accepit. ME STANT E NIL TIMENDUM. Ita, dum Principes ac Prælati vigilantes persistunt, Provinciæ ac Religiones nil, quod timeant, habent; illorum enim vigilantia, ad omnem hostium incursum attentata, quietem ac tranquillitatem felicissimam subditis præstat. Huc plurimum confert illud Psalmi, *Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel. Dominus custodit te, Dominus protectio tua.* Nam Principe vigilans agente, satis præsidii habet civitas. Certè Christo non nihil dormitante, jamjam Apostoli sese pelagi fluctibus haustos credebant; verum ut primum suscitaverunt eum, cessavit ventus & facta est tranquillitas magna. S. Petrus Chrysologus. *Suscitatus à discipulis Christus mare hoc, id est mundum, corripit: tranquillat orbem, Reges mitigat, sedat fluctus, componit populos.*

415. Grues, cuneatim volare solitæ, volando litteram Pythagoræam Y describunt. Ne verò illa, quæ cæteras ducis loco præcedit, aut labori succumbat, aut in superbiam elata, præcedendi honorem sibi soli debere credat, hoc munere alternis vicibus singulæ funguntur. Unde Emblematis subseripsi. ALTERNE PRÆCEDUNT. Vel ut aliis placet. VICISSIM AGMINA DUCUNT. Hæc dignitatis commutandæ consuetudo planè sanctissima est, & in quavis republicâ vel Religione observatu dignissima. S. Ambrosius hanc doctrinam verbis ita enucleatis tradit, ut benevolo Lectori minime gravè futurum fenseam, si ea ad verbum admetiar. *Præcedit una cæteris præstituto sibi tempore, & quasi ante signa præcurrit, deinde convertitur, & sequenti sortem dicendi agminis cedit. Quid hoc pulchrius? & laborem omnibus, & honorem esse communem, nec paucis arrogari potentiam, sed quadam in omnes voluntariâ sorte transcribi. Antiqua hoc Reipublice munus, & instar libera civitatis est. Sic ab initio acceptam à naturâ, exemplo avium, politiam homines exercere ceperunt, ut communis esset labor, communis dignitas, per vices singuli partiri curas discerent, imperia, obsequiaque dividere: nemo esset honoris exors, nullus immunis laboris: Hic erat pulcherrimus rerum status, nec insolebat quisquam perpetuâ potestate, nec diuturno servitio frangebatur, vide, quæ prolixè adhuc profequitur.*

416. Altronomum, & cum primis Theologum in Gruis Emblemate insignies, quæ volando ad cælum, sublevata, à Scipione Bargalio epigraphen recepit. INDAGAT SUBLIMA. Verbis, nî fallor, Pierio desumptis, qui gruem hoc encomio describit, *Sublimium rerum indagator.* Seneca de sapienti & philosophico hominis animo differens, *Corpus hoc,* inquit, *animi pondus, ac pœna est, premente illo urgetur, in vinculis est, nisi accessit Philosophia, & illum respirare rerû naturæ spectaculo jussit, & a terrenis dimisit ad Divina. Hac libertas ejus est, hac evagatio, subducit interim se custodia, in quâ tenetur, & calo rescitur. Et paulò post. Animus in hoc tristi & obscuro domicilio clausus, quoties potest, apertum petit, & in rerum naturæ contemplatione requiescit. Sapientia quidem adhaeret in corpore suo, sed optimâ sui parte abest, & AD SUBLIMA INTENDIT.* Id quod de seipso candidè fatetur S. Paulus, *Nostra conversatio in cælis est, quasi diceret interprete S. Gregorio Papâ, Corpore ambulamus in terrâ, sed corde habitamus in cælo.*

417. Gruem supra nubes procellosas figurarunt, veluti quæ clarâ ac tranquillâ cæli serenitate unice delectatur: cum dicto; A STREPITU PROCUL.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Emblemati huic construendo Pierius sequentibus verbis ansam dedit. *Si subsidere nubes infra despexerit, nunquam ad terram se demittit, usq; ad eam tempestates, & ventorum, procellarumque motus summo studio declinat, ut pote quæ sit quietis amantissima.* Genuinum hoc Religiosi est ectypon, qui inquietis inferi hujus mundi turbis longè superior, solum è vitæ contemplativæ, & obsequii Divini obtutu suspensus hæret. Dionysius Richelius, *Sancti Patres,* inquit, *qui Ordines instituerunt, ipsos Religiosos vitæ, habitu, mansione à secularibus voluerunt esse distinctos, & habitationem eorum claustrum esse sinxerunt. Cur itaque, nisi quia habitatores ejus debent AB OMNI seculari TUMULTU esse QUIETI, & passionum ac vitiorum inquietudine liberi &c.*

418. Grues captum volandi ordinem, quantum fieri potest, prosequuntur, nec à tramite suo unquam sese diverti patiuntur. Unde lemma. NUNQUAM DESERUNT. Quisquis ad innocentiam, perfectiōnis, ac vitæ sublimioris volatum accinctus es, extra decretam semitam nunquam dimovere, necesse est; quin inò cum S. Jobo liberè pronunties *Justificationem meam, quam capite tenere, NON DESERAM;* Memor sententiæ Chilonis, *Tardè quidem aggredieris, esse omnia, verum cum semel jam inceperis, constantissime in agendo perseverandum esse.*

419. Aliæ volucres omnes, dum senescere incipiunt, pennas suas mutant, & colorem à primævo diversum induunt; solâ exceptâ Grue, quæ Gesnero teste, quantumvis annis confecta, formam ac colorem congenitum nunquam dimittit. Unde Bargalii lemma. COLOREM NEC ÆTATE COMMUTAT. Animum, in virtute constantem ac perseverantem, hæc imago representat. Seneca. *Bene composita mentis existimo, secum consistere.* Et rursus, *Persevera, ut cepisti.* In virtutis hujus palæstrâ mirabiliter sese orbi probaverat Pius V. quicquid D. Dominici familiæ ad purpuram Ecclesiasticam, & inde ad Summi Pontificatus apicem evectus, nihil unquam à primævâ animi sui demissione ac corporis castigandi more remisit; mensam accumbens nimium quantum sobriam, staturaque jejunia irrevocabili servans lege. Unde nec ad extremam usq; cum morte luctam persuaderi unquam potuit, ut lecti, aut tunicæ interioris rigorem non nihil temperaret. Et, ut compendio dicam, nec dignitate, nec morbo, nec senectate sese etiam à minima religiose penitentia, aut corporis inacerandi consuetudine vel semel dimoveri passus est.

420. Hugo Victorinus & Petrus Bercorius, Gesnero è diametro adversi, docent, grandævam gruem suas pennas squalido nigrore tingere. Hæc opinione nixus, subscribere poteris. SENECTUTE NIGRESCIT. Penitentem illum hæc imago spectat, qui juventutis suæ vanitatem & insaniam anxie detestando, tandem resipiscit, ac senectam suam contriti penitentisque animi pulvere aspergit. Hugo Victorinus; *Cum enim,* inquit, *quæ mala gessit, senex commemorat, in senectute colorem mutat. Mutat enim amorem pristinae delectationis in dolorem contritionis.*

421. D. Horatio Spinolâ è vivis sublato, Gruem symboli loco depinxere, quæ supra tumultuantes nubes evecta, cælo sereno gaudebat; cum lemma. RE-QUIES HIC CERTA. Quidquid enim infra lunam degit, illud omne veræ quietis penitus est ignarum; solumque in cælo eam obtinere licet. Nam vincula hujus mundi, Magno Augustino teste, *asperitatem habent veram, jucunditatem falsam, certum dolorem, incertam voluptatem, durum laborem, timidam quietem, rem plenam miserie, spem beatitudinis inanem.* Apprimè Urbanus VIII.

Prælatus vigilans.

Psalm. 120, 4

Matth. 8, 25.
Marc. 4, 39.
S. Pet. Chryf. serm. 20.

Vices mutare.

S. Ambr. l. 5.
Hexam. c. 15.

Astrologus.

Theologus.

Pier. l. 17.

Seneca. Epist. 15.

Philip. 3, 20.

Greg. l. 3.
Moral. c. 13.

Pier l. 17.

Religiosus

Dion Richel.
Præfat ad
serm de SS.

Perseverantia.

Job. 27. 6.

Chilo apud
Silvæ in
serm de
Prudentia

Gesnerus in
Grue.
Perseverantia.

Seneca. ep. 4
ad Lucid.

B. Pius V.

Hug. Viç. l. 1.

de Best. c. 39.

Bercor. in

Reduct. mor.

l. 7. c. 30.

Penitens.

Hug. Viç. l. c.

Beatitudo.

S. Augustin.

Ep. 39.

Urban VIII.

Odo de S.

Maria Mar

gdal.

*Nil tamen in tuto mortalibus, ultima donec
Recludat hora cuique forsem, gloria*

*Perennat una Calitum
Extra vulneris ictum.*

422. **P**rinceps aut Prælati, pro recuperandâ subditorum quiete assiduis curis fatigatus, Gruem imitatur, quæ inter socias suas media, lapidem sublato pede sustinet, ac excubias agit; cum lemmate. **UT ALII DORMIANT.** De Imperatore Octaviano testatur Seneca, *Omnium domos illius vigilia defendit, omnium otium illius labor, omnium delicias illius industria, omnium vacationem illius occupatio.* Sinesius, *Qui vigilare, inquit, & in maximo concursu sollicitudinum versari sustinet, ut noctu & interdum subditi malis omnibus vacent; hic in genere quidem ovium Pastor: in hominum verò genere Rex est.* Virtutem hanc in Philippo Macedonum Rege cum primis deprædicabat Parmenio; Græcis enim die quâdam Regi acerbius indignantibus, quod inter illos medius somno opprimeretur, prompto ore respondit Parmenio. *Nolite admirari, si nunc Philippus dormit; nam quando vos dormiebatis, ille vigilabat,* uti his omninò verbis refert Plutarchus.

423. Vitam solitariam, & ab hominum strepitu remotam ad contemplanda cælesti esse omnium aptissimam, è Grue discas, quæ Solis aspectu gavisura, locum editiorem conscendit; cum Lucarini lemmate. **LONGIUS AB ALTO.** Richardus à S. Victore, *Qui internam quietem diligunt, ipsi de invisibilibus bonis mira cognoscunt, & quantò se à temporalibus amplius elongant, tantò magis æternis appropinquant.*

424. Mutuam subsidii conferendi opem è Grue docemur, quæ noctu excubias agit, ut sociæ, diurno labore fractæ, securam quietem captare possint. Epigraphen Lucarinus indidit. **PRO DEFESSA VICEM.** Possidonius de Magno Ecclesiæ lumine Augustino, refert, *Domus Ecclesiæ curam, omnemque substantiam ad vices valentioribus Clericis delegabat, &*

credebat, tum, ut onera domestica non unius tantum humeris incumberent, tum ne ulli assiduâ curâ insoleresceret; tum denique ne aliorum ingenia otiosè diffluerent, & veluti derelictui haberentur.

425. Grus, posteaquam præstituti temporis excubias persolvit, edito ingenti clamore, ad quietem se componit. Unde lemma: **EMISSO CLAMORE QUIESCIT.** Causam reddit S. Ambrosius, *Perfunctâ munere, in somnum se, præmissis clamore, componit, ut excitet dormientem, cui vicem muneris traditur a se.* Christi morientis hæc imago est, qui *clamans voce magnâ, emisit spiritum.*

426. Dum Grues montem, aquilis habitatum, prætervolant; inconditos clamores, ad quos à naturâ impelluntur, non sine violentiâ cohibent; probè gnaræ, è summo hoc silentio vitam ac incolunitatem suam unice pendere. Epigraphen ex Horatio non nemo subdidit. **SILENTIO TUTA.** Consentaneè quidam Poeta,

*Quantum etenim distant à morte silentia vita!
De Romanis testatur Valerius Maximus, quod nunquam taciturnitatem, optimum ac tutissimum administrandarum rerum vinculum, labefactari volebant. Et paulò post, Fidum erat & altum Reipublicæ pectus Curia; silentii salubritate munitum & vallatum undique.* In hanc rem D. Guido Casonus idiomate vernaculo canit.

*Util, modesto avventuroso parto
De la prudenza è quel s'ientio indubre,
Che quasi intimo spirito avveva, e informa
Gli altri maneggi, e ne la pace nutre
Con vitale, e dolcissimo alimento
L'alme, e gli studi, e se tal hor di Marte*

Vigilantia
Superioris
Senec. Consol
ad Polyb. c.
25.
Sinesius de
Regno.

Plutarch.

Rich. à S.
Vitt. c. 1.
Apoc.

Alterna
Auxilia.

Possid. c. 12.
vita S. Aug

S. Ambr.
Hexam. c. 5.
Christu
morien
Matt. 27. 5.

Silentiu.

Horat. l.
Carm. C. 1.

Val. Max.
c. 2.

Guid. Cas.
Emblem.

*Favore se l'improse, orna sovente
Le vittorie di spoglie, e di trofei.*

Prædicator vitio-
sus.
427. Prædicator vitiosus opere & exemplo destrue-
re solet, quod voce extruit; unde D. Paulus Arelusius.
illum Gruiis Emblemate dignoscendum proponit
quæ ducis munere ritè perfuncta, demum die jimi ad-
ultâ volatum suum invertit, omniumq; ordinem tur-
bat. Lemma. IPSE CONGREG. VII. His acerbè
indignatus meus S. Prosper, in hæc verba canit.

*Non prodest cuiquam solis boni dice, e verbis,
Ni pia mens habeat, quod bene lingua sonat.
Nam fieri recte miserum est, & vivere pravè
Dammat, nota malum regula justitæ.*

Et S. Joannes Chryostomus. *Grandis condemnatio
est, sermonem quidem suum componenti, vitam vero
suam atque operam negligent.*

Calamitas
securum
facit.
2. Cor. 11. 9.
Rich. VIII.
c. 55. in Cant.
428. Gruis lapillum sustinenti, inscribere. PON-
DERE TUTOR. Certè Christianus, calamitatum
pondere gravis, non tantum nihil detrimenti, sed plu-
rimum ponderis recipit. S. Paulus pro avertendis dif-
ficillimis, & suâ quid. in opinione, nimiam quantum
ingravescentibus ærumis tertia vice Deo supplic-
xit; semper tamen preces suas expertus est frustra-
tas, neque aliud nisi assistentia Divinæ promissum re-
tulit; *sufficit tibi gratia mea; prævidit enim optimus ac
providentissimus Deus, è re precantis minime futu-
rum, si illa calamitatum pondera, eeu totidem secu-
ritatis & salutis obtinendæ instrumenta, auferret.*
Rich. Victor. *Paulum postulanti auferri à se stimu-
lum carnis suæ melius exaudivit, Deus cum non abstu-
lit; quia si abstulisset, saltem non esset.*

Calamita-
tes excitat.
Stob. ser. 95.
Diog. apud
Stob. loc. cit.
Franc. Petr.
l. 1. de Remed.
Dial. 5.
429. Si fortè Gruem intra excubias somno oppri-
mi contingat, mox lapillus, è pedibus prolapsus,
DORMITANTEM EXCITAT. Quotidianâ ex-
perientiâ firmatum est, homines si aliquid damni
perpessi fuerint, rebus suis in posterum majore studio
invigilare, & veluti somno obrutos expergeri.
Joan. Stobæus Thaletis ore ait, *Non vides, quod mul-
tus negotii occupati divites, studiis sapientie vacare nē-
que snt. pauper verò, nihil habens quod agat, ad philoso-
phiam se converterit?* Ita planè anima vestra, intra blan-
dicentis fortunæ affluentiam stertens, & complurium
vitiolorum lethargo sepulta, tandem, excussis mundi
prosperitatibus, è veterno suscitatur, & ad Dei amo-
rem, virtutumque desideria revivificat. Diogenes id
probè perspectum habens, dicere consuevit, *Pau-
per, utem esse subsidium ad Philosophiam.* Et Franc.
Petrarcha *Sepè quidem paupertas modestiæ per sua-
sit relinquitur animo.* Et paulò post. *Inter tentoria
paupertatis sobria atq; sollicita, iuxta iners, sopor mar-
cidus, ac vitia languida & enervata non subuenat.*

Passionis
Christi
memoria.
S. Aug. in
Ps. 34. Com. 2.
Plutarch.
Vigilantia.
430. Christi passionem, jugi menti nostræ memo-
riâ agitaram, ad virtutis continuandæ studium excita-
re, D. Arelusius è gruiis symbolo demonstrat, quæ lapi-
dem sustentans, epigraphen tenet. NE SOMNUS
OPPRIMAT. Magni August. doctrina est: *Christi vo-
luntaria passio, nostræ est necessaria consolatio, ut quan-
dâ talia fortè perpetimur, intuemur caput nostrum, ut
ejus exemplo commoito, dicamus nobis: si sic, quid nos?
& quemadmodum ille, ita & nos.* Ita Melchias victo-
riæ, attento animo considerata, omnem Them stoeli
somnia eripuerit, eumque, ut. d. heroica facinora ac-
cingeretur, incitarunt. Ceterum Emblemate illo
etiam hominis cujusvis vigilantiam describere licet.

Mediocri-
tas.
Farnes. l. 1.
Diphisra
Elog. 7.
431. Temperatum prudentis hominis animum, &
mediocri suâ sorte oppidò contentum, Henricus Far-
nesius Gruiis Emblemate representat, quæ lapidis su-
stentandi pondus ita justam observat, ut nec nimium
gravem, quo deprimeretur. nec nimium levem, ut po-
te vigiliis ducendis inutilem, eligere soleat; Epigraphè
addidit. NE QUID N. MIS. Unde Deo supplicat
Mundi Symbol. Picinellii & Aug. Erath. Tom. I.

Salomon, *Mendicitatem & divitias ne dederis mihi;*
alios verò imbuens, dicebat; *Noli esse justus multum;*
neque sapias quàm necesse est. In eadem sententiam
concedens S. Gregorius Nazianzenus, canit.

*Esse nimis justus, prudens nimis esse caveo:
Omnia summa nocent, sed moderata juvant.*

435. Corporis gravitate impediuntur græves, quò
nimias libere se in auras crigere valeant; et si enim
magnas extendant & quatiant alas, corpore tamen su-
pra terram eluctari agrè possunt. Unde lemma grui
inditum. MOLE DEPRIMITUR. Ita homo, divi-
tiis implicitus, neque magnam aliquid, aut genero-
sum peragere vel cogitare potest, terrenis rebus idem
tidem atrox. Verissimè S. August. *Obligata anima
aere terreno, quasi viscum habet in pennis, volare non
potest: munditia verò ab affectibus sordidissimis saculi,
tanquam extensis pennis, volat, quo nisi ad Deum af-
ficeret volando, quæ ascendit amando?* De militibus di-
cere solebat Lampridius. *Miles non timet, nisi vestitus,
cauceus, armatus, & habens aliquid in zona.*

433. Mathias Archidux Austriæ Grucem, suspensio
pene super arma stantem, exhibuit; cum lemma. SOLICITUDO
AMAT VICTORIA CURAM. Id quod de victo-
riæ corporali, vel maximè etiam de spiritali censend-
um est; neutra enim sine assidua ac vigili solitudine
comparatur. Unde hortatur Magnus Augustinus. *Ne-
cesse est, ut primum cor mundemus, deinde carnem
nostram per jejunia & vigiliæ ad laborem utilem ca-
stigemus, ne carnis libido mentem maculet.*

G R Y P H U S, CAPUT XXXVI.

434. Gryphus Scythiæ thesauros anxie custodire
solet; unde adve. sus Arimaspes, qui auro è
fodinis extrahendo inhiant, assiduo certamine con-
flicatur Emblemate integrum hunc versum subscri-
psere. UNGLIIBUS, ET ROSTRO, ATQUE
ALIS ARMATUS IN HOSTEM velut. lii. b. e-
vi. s. ET CUSTOS, ET PUGNAX. Genuina hæc
Tutelaræ Angeli idea est. Abbas Cellensis ait, *Totum
quantum ad nos officium Angelicum, est, ut defendant
nos a malo, & conferrent nos in bono.* Et S. Pet. Dam.
*Per hunc mundum celestium virtutum quotidie multi-
tudo discurrit, quæ nobis auxilium manus in certamine
porrigit. Neque enim verjus tam callidæ, tam exerci-
tati hostis posset fragilitas humana resistere, nisi eos à
tentationibus electorum virtus Angelica propulsaret.*
Id ergò vel maximè provide, ut castimoniam tuam the-
saurum, quem in vasis fictilibus, id est in corporis tui
terrâ absconditum habes, celestis illa volucris, Ange-
lus nimirum custos, studiosè adversus hostem. tueatur.

435. Gryphus, dimidiâ corporis sui parte aquilam,
reliquâ verò leonem præferens, dignitatem utrobique
regiam ostentat; illa enim volucris dominatur, hic
inter quadrupedes imperiū tenet. Unde lemma. UN-
DIQUE PRINCEPS. Summus Pontifex instar A-
quilæ, spiritali imperio conspicuus, cælos recludit,
ac Superum thesauros, utpote supremas Christi vices
gerens, dispentat; instar Leonis verò amplissimo ter-
re regno dominatur, quod Constantinus Magnus ei-
dem unâ cum regis insigniis liberalissimè obtulit; uti
Gratianus & Petrus Gregorius prolixè referunt. Por-
rò justus non tantum res terrenas omnes sibi habet
subditas, sed celestibus quoque, imò & ipsimet Deo
imperat; Deus enim, teste Vate Regio, *Voluntatem ti-
mentum se faciet.* S. P. August. *Si ideo times Deum, ut
tu facias ipsius voluntatem; ecce & ipse quodam modo
ministrat tibi, & facit voluntatem tuam.*

436. Illustrissima Sorbellonum familia, togâ sago-
que

Ecc. 7. 17.

S. Greg. Naz.

Divisæ
onciant.S. Augustin.
ser. 1. de Di-
ver. c. 7.

Solicitudo

S. Aug. serm.
248. de semp.Angelus
Custos.
Ab Cellens.
l. de myst.
expos. Ta-
bernaculi
S. Pet. Dam.
l. 3. epist. 17Summus
Pontifex.
Grat. in c. 13.
& 14. Con-
stantinus 59.
distin. 8.
Pet. Greg. in
Repub. l. 5.
c. 1. n. 11.
Justus.
Psal. 44. 19
S. Aug. in
hunc loc.

Fidelitas.

que grandis ac gloriosa, inter cætera sua Emblemata Gryphum præfert, cujus superior pars è nube promi- nens, epigraphen tenet. NEC VI, NEC VITIO. Iunuit fortassis, familie suæ nobilitatem tametsi heroïcis ac generosis factis ad summas dignitates, & ad ipsum usque cælum sublata sit, fide tamen ac candore semper integerrimo fuisse usam, fraude ac violentiâ, veluti nativis tyrannorum characteribus procul à se rejectis. Hac agendi ratione Apostolus, civis Romanus, locoque non ignobili oriundus gloriatur, Neminem læsimus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus; quasi diceret interpretre Hugone Cardinali, Neminem læsimus per violentiam, neminem circumvenimus per fraudulentiam. S. Joannes Chryostomus in eundem locum ait, Quid est, corrupimus? hoc est neminem in fraudem induximus. Neminem circumvenimus, non rapimus, non insidias struximus.

2. Cor. 7. 1

Hugo Card. in hunc loc.

S. Jo. Chrysof. hom. 14. in eundem loc.

HIRUNDO. CAPUT XXXVII.

437. Hirundinum turmæ inscripsit Ferrus. HEME AVOLANT. Personatos amicos, calamitatum tempore procul in fugam converti solitos, hæc imago adumbrat; id quod veterum, cum primis veiò Tullii sententiâ pridem firmatum est. Ut hirundines æstivo tempore præsto sunt, frigore pulsæ recedunt, ita falsi amici sereno vitæ tempore præsto sunt, simul atq; fortuna hyemem viderunt, evolant omnes. Expertus cautus hanc rem Ovidius Diliguer nemo, nisi cui fortuna secunda est, Quæ simas intonuit, proxima quæque fugat. En ego non paucis quondam munitus amicis, Dum flavit velis, aura secunda meis: Ut fera umbroso tumerunt æquora vento, In mediis lacerâ nave relinquitur aquis.

Ferrus in umbris apparentibus. Amicus falsus. Cicero l. 4. ad Herennium. Ovid. l. 2 de Ponto.

Haud aliter, idiomate tamen diverto Ludovicus Ariostus.

Alcun non può saper da chi sia amato. Quando felice in sala rota siede: Però ch' a verri, e i finti amici a lato, Che mostran tutti una medesima fide. Se poi si cangia in tristo il lieto stato, Volta la turbe adulatorice il piede; E quel che di cuor amarimam forte, E amati suo signor dopo la morte.

Lud. Ariostus cant. 19. st. 1

Breviter ac nervose Joannes Audenus. Inventus multos, si res tibi floret, amicos; Si fueris pauper, nullus amicus erit.

Io. Aud.

438. Tametsi hirundines naturâ suâ canoræ sint, illarum tamen pulli, si fame nonnihil premantur, flebili voce, ac rostris luctuose hiantibus ingemiscunt. Unde lemma. URGET SILENTIA FAMES. Ita Ezechias, graviter afflictus, & inter extremas angustias jamjam suffocandus, voces suas ad Deum levavit, & hirundinum pullis non abnulis, opem petiit. Sicut pullus hirundinis sic clamor. In hunc locum S. Hieronimus ait, In similitudinem hirundinis & columbe, fletibus & gemitibus dum nobiscum jungebam, & à Deo solo, qui poterat subvenire, elevatis in altum oculis, auxilium præsto abar. Ita nimirum ærumnas, necessitates & angustias, veluti totidem bonæ orationis addiscendæ magistras habemus.

Calamitas orationem docet. IJa. 38. 13. S. Hier. in hunc loc.

439. Hirundinum turmæ volanti inscripsere. ALIO HYEMANDUM, vel, HYBERNANDUM. Ita prudentia omnem periculi aut damni incurrendi occasionem, quantum licet, declinat, ac securiore viâ incedere munit. Unde juxta S. Augustini Philosophiam, Definitio prudentiæ in appetendis bonis, & vitandis malis explicari solet. Propriè tamen falsum amicum imago illa refert, qui, fortunâ frontem

Prudentia. S. August. in Expos. quarundam propositionum ex Epist. ad Rom. n. 49. Amicus falsus.

nonnihil corrugante, mox terga obverti Ovidius. Dum mea puppis erat valida fundata carinâ, Qui mecum velles currere, primus eras: Nunc quia contraxit vultum fortuna, recedis. Et rursus. Donec eris felix, multos numerabis amicos, Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Ovid. 4. de Pont. Eleg. 3

440. Hirundo sine ullâ partialitate singulis suis pullis æqualem cibi mensuram & qualitatem dispensat: quod observans Joannes Ferrus, epigraphen addidit. SINGULIS ÆQUE. Hanc ideam sagax natura Prælati, Magistris, & Patribus familias exhibere voluit, ut inde veram subditorum, discipulorum ac filiorum tractandorum methodum condicerent. Præclarè S. Ambr. Jungat liberos æqualis gratia, quos junxit æqualis natura. S. Paulus Apostolus, omnis boni Patris familias partes explens, cibum spiritualem sine discrimine ex æquo in omnes distribuit. Theodulus in illud D. Pauli commentatus, Omnibus qui sunt Romæ, ait, Non enim apud ipsum est discrimin inter divitem & pauperem. Simili argumento usus D. Carolus Bossius, Hirundinem symboli loco statuit, quæ pullis suis in nido escam porrigebat; cum lemmate. CUIQUE SUUM. Tales omninò Prælati, Parentes ac Judices, prout ex munere tenentur, singulis erogent, Deumque supremum imitentur, Qui dat escam omni carni.

Educatio. Æqualitas

S. Ambr. l. de Joseph

Theod. in ep. Rom. 1. 7.

Providentia. Psal. 135. 25.

441. Heros, qui etiamnum juvenis, equestres ludos, exercitationis causâ, decurrere privatim consuevit, ut olim aperto Marte gloriam consecrari posset, hirundinis pullo se non ab similem probavit, qui, veluti volandi periculum & assuetudinem facturus, pedibus ad nidi marginem fixis, alas vibrare, ac volitantem imitari nititur Lemma. NE PRÆCEPS IN AEREA. Scientis enim rei bellicæ, inquit Vegetius, dimicandi nutrit audaciam; nemo facere metuit, quod se bene didicisse confidit &c. Id ipsum observans Hugo Victorinus, Sape illa, inquit, qua in publico non valemus, necessariò quemdam prius in secreto exercitationis usum exposcunt, quia si ea prorsus in occulto negligimus, ut postmodum eis, dum opus est, in publico non valemus.

Exercitiu.

Veget. l. 1. c.

Hug. Vict. d. Institut. No vit

442. Hirundo, in terram delapsa, propriis viribus nonnisi ægerrimè erigitur; at interveniente etiam minimâ alterius ope, felici velocique ascensu avolat. Unde lemma. TENDAM, PAULUM MODO TOLLAR IN ALTUM. Vel, ut magis succunctè D. Aresius. ELATA VOLABO. Inde discas, quantum civis alterius adminiculo opus sit. Quis aabit mihi pennas sicut columba & volabo &c. exclamabat non sine suspirio Regius Vates. Quot perspicacia ingenia ex umbris ad supremum litterarum splendorem emergerent, si esset, qui expensas, ac liberalem opem indigentibus porrigeret? Cæterum juvenes, instar hirundinum terris affigi soliti, ad virtutis volatum nunquam sese erigent, nisi alienâ manu suffulcente. Deniq; homo, in peccata prolapsus, surgere non potest, nisi Divinâ gratia adjutus. S. P. Aug. Si non jaceres, mediatorem necessarium non haberis: quia verò jaces, & surgere non potes, mediatorem quodammodo Deus tibi porrexit brachium suum.

Auxilium.

Psal. 54. 7.

Educatio

Peccator

S. Aug. serm. 15. de verbu. Apost. c. 5

443. Hirundo mavult vitam amittere, quàm cavere angustias sustinere: & licet domos nostras incolere cupiat, illis tamen includi, ac veluti carcere detineri penitus abhorret. Lemma. AMICA, NON SERVAVA. Ita animus nobilis aliis quidè liberè assistere desiderat, at servire ac cogi penitus renuit. His penè ipsis verbis sanctâ suam regulam claudit Magnus Aug. Donec Dominus ut observetis hæc omnia tanquâ spiritalis pulchritudinis amatores, NON sicut SERVI, SED sicut LIBERI sub gratia constituti. Mentem Emblematis sequenti poeti vernaculâ, hirundinum voce, expressi.

Animus nobilis. S. Aug. in Reg. c. 10. n

S' altri

*S'altri crede per sorte,
Ch'a potenza tiranna
Mi voglia soggettar: certo s'inganna.
Aie carceri, aicoppi
A uerzarmi non sepp:
E puiche la prigion, voglio la morte
Frendo in liberta,
Domestica sirena altri n'haurâ:
Ma stretta in ferri: multo la proterva
Sono amica, non serua.*

444. In encomium Aloysii Capelli hirundinem depinxere; cum lemmate. VITAM POTIUS, QUAM LIBERTATEM, subintellige, perdere cupit. Hæc ipsa animi nobilis ac generosi mens est. Verè Salustius, Libertatem nemo bonus, nisi cum animâ simul amittit. Brutus dicere consuevit. Ex duobus alterum esse eligendum; aut vitam liberam, aut mortem gloriosam.

445. Hirundo per oceanum vastitatem bacillum secum deferre, eique, quietis capiendæ ac vitæ conservandæ causâ, inniti solet: unde epigraphæ. DEFESSA, NON DIFFISA. Ita homo, corporis laboribus non nihil fractus, generosâ spe erigi, ac stimulari solet. S. P. Augustinus. Tribulatio est nostrâ in presenti sæculo; & nisi in tribulatione presentis sæculi consoletur nos spes futuri sæculi, perimus. Ovidius

*Spes facit, ut videat terras cum undique nullas
Naufragus, in mediis brachia jactet aquis.
Hæc facit, ut vivat fossor quoq; compede victus,
Liberaque à ferro crura futura putet.*

446. Hirundo, in mari supra bacillum sustentata, pium latronem in Cruce significat; cum lemmate. NE MERGAR. S. P. Aug. Instituit (Deus) lignum, quo mare transeamus. Nemo enim potest transire mare hujus sæculi, nisi cruce Christi portatus.

447. D. Arelius SS. quadraginta Martyres, in congelatis stagni cujusdam aquis simul submersos, quibusdam Germaniæ hirundinibus non ab similes dicit, quæ, rigente brumâ, magno numero unitæ, mutuoq; calore corroboratæ, infra aquas merguntur; ubi glacie coopertæ tandem persistunt, donec vere redeunt et incolumes ac lætæ prodeant. Emblematis subscripsit. AD HYEMANDUM. Etiam S. Bern. hæc imago spectat, qui ad Religionis rigorem non modò germanos fratres suos omnes, sed insupet amplissimam exterorum juvenum catervam pertraxit. Deniq; Symbolo illo homines, mundi hujus incolas, significabis; siquidem S. Greg. teste, Hiemis est præsens vita, in qua nos, etsi jam spes ad superna erigit, adhuc tamen mortalitatis nostræ frigidus torpor astringit.

448. Hirundo Emblematis loco à ruinoso ædificio fugam molitur, cum lemmate. LAPSURA DESERTI. Illorum prudentia hinc significatur, qui mundo, nunquam non minitante ruinâ, sese abdicant, et ad ærmissimum S. Religionis asyllum confugerunt. Jacobus de Vitriaco Cardinalis in rem nostram præclurè ait; Hirundo LAPSURA culminis DESERTI; & sancti præsens sæculi ruinam fugiunt, ne cum ruente opprimantur, & ruant.

449. Hirundines ingenti agmine oceanum pervolant; cum lemmate. Unde EXIERUNT, REVERTUNTUR. D. Arelius hæc iconem S. Ursulam & Socias significabat, quarum animæ, sicuti à Deo fuerunt creatæ, ita, rupta corporis compage, ad eundem Deum felicissimo maris itinere iterum sunt regressæ. Salomonis sententia est, Ad locum, unde exeunt flumina, revertuntur ut iterum fluant. Porro quomodò indes ad Deum, unde omnia accepisti, revertaris; consilium accipe à S. Bernardo. Remittatur ad suum principium cæleste profuvium, quo uberius terra refundatur. Qualiter inquis? qualiter aicut Aposto-

lus: in omnibus gratias agentes. Quod quid sapientia quidquid te virtutis habere confidis, Deo vitari, & Dei sapientia deputa Christo

450. Christus, tametsi in palatiis, ac sceleratorum, domibus conversatus, eorum tamen malignas operations nunquam est imitatus; id quod Alcibiades Lucas nus hirundinum Emblemate demonstrat, quæ nido intra domum constructo, epigraphæ tenent. DOMI, AT NON DOMESTICÆ. S. Petrus Chrysolilla S. Lucæ verba interpretatus, Hic peccatores recipit, ait, Peccator Deus non violat appropinquans, Deus peccatorem sanctificat, cum propinquet. Phariseæ! Christus peccata non recipit, qui recipit peccatorem; qui Deus non criminis, sed hominis est receptor. S. Ambr. Divinum Patrem Incarnato Verbo ita loquentem introducit, inter peccatores versatus es, sed nullus usus potuit ad te transire peccati Inter peccatores ita versatus es, quasi inter Angelos versareris

451. Lucarinius hirundinem, nido fabricando intentam, hoc lemmate insignivit. ET POSTERIS Ita omninò viri litterati voluminum suorum structuras cum propriæ famæ conservandæ, tum orbis futuri bono architectantur. D. Paulus Jovius ait, Magnos profecto, & longe honestissimos studiorum fructus illi ante alios in hæc vitâ cepisse estimantur, qui omnes ingenii facultates in id maximè opus sanctissimo sine proposito contulerunt, quo & prodesse bonis mortalibus ingenio labore possent, ET sui memoriam præclaro litterarum testimonio POSTERIS cùmendari niterentur.

452. Quando hirundinis pullum excæcari contingit, protinus mater affectum illius oculum chelidoniâ inungit, ac sanitati restituit. Unde hirundo, chelidoniæ furculum rostro sustinens, & versus nidum ad excæcatos pullos volans, epigraphæ habet. REDDET LULI. EM. Aut verbis è Tertull. su nptis. NOVIT O CUL. REVEL. cæcæ ex Hym. PROFFERT IUMEN CÆCIS. S. Carolus Diocæsi ac Provinciâ Mediolanensibus ad primævum nitorem restituta, filijs suis rerum Divinarum intelligenciâ & existimationem recuperavit. Jacobus de Vitriaco Cardinalis, Hirundo pullis visum per herbam chelidom. un reparavit, designat justum parere filios Christo, eosque per veritatis pharmlaca illuminare.

453. Quisquis Deum sequi desideras, rebus charioribus cunctis exuare, necesse est. D. Jacobus Certanus Abbas id ex hirundinis Symbolo dignoscendum proponit, quæ deserto fulo natali suo, cum mane per Oceanum vastitatem defertur; addito lemmate. NON L'ARRETRA L'AMOR DEL PATRIO NIDO. Id est, NEC PATRIÆ RETINETUR AMORE. S. Hieron. Licet parvulus ex collo pendeat nepos, licet sparsa crine, & scissis vestibus nbera, quibus te nutrierat mater, ostendat; licet in limine pater jaccat, per calcatum perge patrem; sicca oculis ad vexillum crucis evola. Solum pietatis genus est, in hæc re esse credelem.

454. Mear quidem sententiâ, Hirundo insignis contemplatricis animæ symbolum est, quæ cibum nunquam in terrâ quiescens, sed semper per aera volitans sumit; veluti cui nulla alia esca, nisi è cælo subministrata, sapit. Emblematis subscripsit. VOLANDO VESCITUR Hugo de S. Viçt. testatur, Hirundo cibos residens non sumit, sed, in aere hærens esca edit, quia qui terrena non diligit, remotus à terrenis, cælestia quaerit. Benedictus Fidelis ad hanc hirundinis indolem restitæ sumptuoscens, ait, Christianos, cibo Eucharistico pascendos, è terrâ ad cælum contemplandū evolare debere. Verba ipsius ita accipe. Hirundinem te esse oportet, è terrâ surgere, contemplationibus applicari, ut Eucharistiæ sumas, qua non nisi à voluntate dignè percipitur.

455. Carteræ omnes volucres, quæ uobiscum com-

Christus in mundo conversatus.

S. Pet. Chrys. ser. 28. in Luc. 5

S. Ambr. in P. 40.

Litterati.

Paul. Jov. præfat in lib. Hist.

S. Carolus

Jac. de Vitri. Dom. 2. A. 7.

Mundu n relinquere

S. Hier. Epist. ad Heliod.

Contemplativus.

Hug. de S. Viçt l. 1. de Scis c. 21. Eucharistie sumptuosio.

Bened. Fid. P. 1. c. 21. Theorem. 7. n. 8.

morantur, terræ femina absumunt, ac fructus devastant: solâ exceptâ hirundine, quæ nec minimam jacturam ulli rei infert; ut adeo epigraphen à P. Lucretio Borsato sit promerita. **NOBISCUM INNOXIÂ.** D. Antonium Longum hæc imago spectabat, qui inter nobiles ministros Venetos, omni proprio commo abdicato, solam subditorum utilitatem ac benevolentiam desiderabat. Porro etiam veri cuiusdam amici hæc imago est, qui nobiscum ita versatur, ut nec minimum damnum unquam inferre velit. Nam, Magno Augustino teste, *Tunc amas amicum, si oderis, quod nocet amico.*

456. Hirundo, genuina hominis loquacis, clamosi, & importuni idea, epigraphen tenet. **COL SUO GUARRIR CI ANNOIA.** Id est, **GARRITU MOLESTA.** Plutarchus, *fecundius cum pravis, dexteri tamen ingenii, habere colloquium, quam cum bonis, si sint garruli.* Rursus verbosos proclamat infelices, quod nec audiunt, nec audiuntur. Et paulò infra. *Anima carere morbi partim sunt periculosi, partim odiosi, partim ridiculi: garrulitati autem hæc omnia accidunt.* Apollonius interrogatus, *Qui essent hominum optimi?* respondit, *qui in dicendo sunt brevissimi. Linguaces autem, si tantum molestia caperent, quantâ reliquos afficiunt; haud sanè longos sermones facerent.* Isocrates rem compendio complexus, cum è batoribus quempiam inter suos discipulos reciperet, duplicatum ab eo minerval petiit: unum quidem, quod doctè loqui disceret; alterum quod insulse garrire dediceret.

457. Hirundo, ingrati animi hieroglyphicon, è domo, in qua aliquot mensibus sustentabatur, unâ cum pullis recedit, ad mare transvolat, **INSALUTATO HOSPITE.** De ingratitude gravior pronuntiat S. Bernardus. *Peremptoriares est ingratitude hostis gratia, inimica salutis. Dico ego vobis, quoniam pro meo sapere nihil ita displicet Deo, præsertim in filiis gratia, in hominibus conversationis, quemadmodum ingratitude.* Opportunè Paulus Maccius.

*Vere novonidam tectis affigit hirundo:
Huc parit, hic pullos nutrit & ipsa suos.
Mox abit, abluvit que illos trans æquora ponti,
Inque salutatis avolat hospitibus.
Ingratum talem esse putes: opis indignus hæret,
Immemor accepti terga dat officii.*

458. D. Cherubinus Brusonius hirundinum agmini, oceanum transvolaturo, epigraphen è Lucano subditit. **IN MELIUS,** subintellige, *mutare locum.* Tam eorum hæc imago est propria, qui religionem ingressi, mundo nuntium remittunt; quam qui novam amandi occasionem captât. De priore sensu opportunè & breviter ait S. Bern. *Prudens negotiator, qui videt in divitiis laborem, in honoribus pœnam, invidiam in gloria, facit sarcinâ suâ mundi contemptû, & fugit.*

459. Hirundines nidorum suorum molliem ex aliarum volucrum evulsis plumis construunt. Unde lemma. **ALIENA EGESTATE MOLLESCIT.** Ita prorsus magna ædificia, dum sine magnâ necessitate construuntur, vix sine magno periculo, & manifesto conscientia discrimine, atq; evidente pauperum injuria fiunt. De immoderatis exactionibus Regem Joachimum accusans Hieremias, ait; *Va qui ædificat domû suam in injustitia, & cenacula sua non in iudicio, amicum suum opprimit frustra, & mercedem ejus non reddet ei* Doctus Ezechielis Interpres Hieron. Præter verba illa Hieremias explicans, salutare documentum proponit. *Observa, inquit, raro superba palatia, ædesq; magnificas construunt nisi violatâ justitiâ, legibusque contemptis, oppressis civibus, operis defraudatis, atq; ejusmodi aliis iniquitatibus admissis, quibus sumptus minuitur, & pecunia comparatur.* Habacuc structores

istos reprehendens, ait; *Lapis de pariete clamabit, & lignum, quod inter juncturæ est, respondebit.* at quid clamabit lapis, quidve respondebit lignum? *Va qui ædificat civitatem in sanguinibus;* id est, interprete B. Alberto Magno, *in sanguinibus seu oppressionibus pauperum, quos cogit in hoc sudare & laborare, in eorum spiritus & sanguinem suum exhaurire.*

460. Hirundines, ætate jam adultâ in exterarum terrarum migraturæ, epigraphen è D. Paulo accipere. **NON HABEMUS HIC MANENTEM CIVITATEM.** Vita hæc nostra non nisi peregrinatio est, è quâ justii omnes nunquam non solum vertere, & caelesti patriæ propinquare festinant. Vitam suam peregrinationem vocavit Jacob, quando in hunc modum respondit Pharaoni; *Dies peregrinationis vitæ meæ centum triginta annorum sunt.* si D. Chrysoft. credimus, *Prima virtus est & tota virtus, peregrinatum esse mundi hujus, & hospitem, & nihil commune habere cum rebus hujus sæculi, sed removeri ab eis sicut peregrinum.* Rex erat David, Prophetæ, in patriâ suâ degebat, confessus tamen Deo est; *Advena ego sum apud te, & peregrinus, sicut omnes patres mei;* nam, ut inquit S. Prosper, *Ibi quisq; est peregrinus, ubi absens est patriâ suâ.* Iste ergò qui suprema Jerusalem civis adscriptus est, peregrinum se profiteretur in terrâ, quia certus est de hereditate promissâ. In illum Psalmi locum ait Magnus Augustinus. *Dicens, sicut omnes Patres mei, justos procul dubio vult intelligi, qui eum tempore præcesserunt, & in hac peregrinatione gemitu pio sempiterna patriâ suspirarunt.*

I B I S. Cap. XXXVIII.

461. **I** Bis, Ægypti inquilina, serpentes extremè odit; coisq; etiam persequitur, abigit, & occisos devorat. Unde lemma. **VENENOSOS PROPULSAT.** Judicis, Inquisitoris, aut Prælati hanc ideam dixeris, qui omne vitiorum toxicum è patriæ confiniis eliminat, eâdem insuper Ars medica significatur, utpotè ab Averroë cognominata, *Ars factiva, que dum sanitatem tuetur, morbum depellit.* Demum SS. Eucharistia mysticè operationes illas cum; ibide prorsus communes habet. Præclare, ut solet, Religiosissimus meus Thomas Kempensis; *Est hoc altissimum & dignissimum Sacramentum salutis animæ & corporis. medicina omnis spiritualis languoris, in quo vitia curantur; passionis frenantur, tentationes vincuntur, aut minuuntur.*

462. **I** bis Ægypti limites nunquam egreditur; imò extra illos delata, moritur. Unde lemma. **SOLI PATRIÆ.** Civem illum hæc imago representat, qui tanto in patriam fertur amore, ut ei totam suam vitam sacraverit, omnibusque terris, quamlibet amœnis, illam anteponat. Cicero, *Omnia, inquit, quæ a nobis gerentur; non ad nostram utilitatem, & commodum, sed ad patriæ salutem conferre debemus.* Et alibi, *si contentio quedam & comparatio fiat, quibus plurimum tribuendum sit officii; principes sunt, patria & parentes, quorum beneficiis obligati sumus,*

LOXIA. CAPUT XXXIX.

463. **L**oxia, bibendo exaturata, vasculum ante se positum rostro evertit, omnemque ex illo liquorem effundit. D. Aresius hanc hominis prodigi ideam statuit; cum dicto. **DONEC DISPERDAT.** S. Bernardus hoc vitium in Ecclesiasticis discretè redarguens, *Clamant nudi, inquit, clamant famelici, conqueruntur & dicunt, dicite Pontifices, in fræno quid fructu aurum; nunquid aurum à fræno repellit frigus? aut esuriam? Nobis frigore & fame laborantibus, quid conferunt tot munera vel extensu in periculis, vel plicata in manibus? Nostrum est, quod effunditis; nobis*

Minister aliis utilis.

Amicus verus.

S. Aug. serm. 237. de temp.

Garrulus.

Plutarch. lib. de Garrul.

Stobæus in ser. 36.

Ingratitudo.

S. Bern. serm. 2. in Dom. 6. post Pentec.

Macc. Embl. 25.

Mutatio.

S. Bernardus serm. 62 de diversis.

Ædificia.

Hier. 22. 13

Prædus in c. 19. Ezech. 7. 7.

Habac. 2. 11.

B. Alb. Mag. in hunc loc. Hebr. 13.

Peregrinatio est vitæ nostra.

Gen. 47. S. Chrysof. To 4. hom. 24. ex cap. ad Hebr.

Psal. 38. S. Prosp. in 1j. 113.

S. Aug. in undem s.

Judex. Inquisit. Prælatus Medicus Averroë. Eucharistia.

De imit. c. 3.

Patriæ amor.

Cicero de Qu. po. Idem 2. de

Prodig.

S. Bern. 24. de Hebr.

nobis crudeliter subtrahitur, quod INANITER EXPENDITIS.

463. Loxia (quam Germani, ob rostrum decussatum, avem crucis vocant) hominum contubernio summoperè gaudet. Unde lemma. Hominum CONSORTIA QUÆRIT. Christus, vera ac suavissima crucis avicula, inter primos suos amores hominem habet; ut amantissimæ illius voces, *Delicia mea esse cum filiis hominum, nam Christus, interprete Beda, summè desiderat in animis nostris quiescere, in iisque, quasi in templo & sacrario suo habitare.* Et idcirco, inquit P. Cornelius à Lapide, dedit se ipsum nobis in Eucharistiâ, in quâ verè deliciamur cum Christo, & Christus nobiscum. Lege vitam S. Gertrudis, & miraberis delicias Christi cum eâ. Inter alia dixit, *Ego Deus, qui sum purus & merus amor, cum te mihi elegerim, ita desidero ut uniaris mihi indissolubili unione, sicut homo desiderat retinere halitum & spiritum suum, sine quo non potest vivere.* &c.

464. Gesnerus testatur, Loxiam quâvis hyeme colorem suum mutare. Unde lemma. MUTATUR HYEME. Ita nonnullos reperire est, qui durante rerum secundarum ætate vultum ostendunt fœdum, placidum, & in obsequio Divino penitus immutabilem; at ingruente nonnihil advenitatum hieme mox colorem mutant, expallescent, meramque spirant impatientiam, De his S. Bernardus. *In ipsa obedientia viâ aliqua fortassis dura & aspera occurrere possunt, ut accipias interdum præcepta nonnulla, qua licet salubria sint, minus tamen suaviter videantur. Hæc si moleste caperis sustinere, si dijudicare prælatum, si murmurare in corde, etiamsi exterius impleas quod jubetur, non est hæc virtus patientiæ, sed velamentum malitiæ. Necessè est ergo, ut illucescat dies patientiæ, per quam omnia dura & aspera tacitè amplectaris conscientia.*

465. Idem Gesnerus ait, Loxiam in hyeme tantum canere; in ætate verò, aliis avibus canentibus, tacere. Lemma. ALIIS TACENTIBUS CANET. Ita affolent omnes justi, ceu veræ crucis aves; relinquunt enim brevissimas suas delicias ac voluptates caduco huic mundo; ipsi postea, dum terrena vitæ hujus æstas finierit, æternum cantatur. *Felix ego, exclamat, Magnus Augustinus, si post resolutionem hujus corpusculi, audire meruero cantica, qua cantantur à beatorum spirituum agminibus.*

466. Gesnero teste, loxia ita frigoris est patiens, ut totam, quantumvis rigidissimam hyemem, innoxia inter nives & ventos transigat. Lemma. NIL FRIGORA NOCENT. Sancti Martyres, ceu totidem crucis aves, inter acerbissimos cruciatus ac supplicia semper perstitērunt immoti, & innoxii. S. P. August. *Pagani persecuti sunt martyres, capti sunt, ligati sunt, in carcere missi sunt, bestis subjecti sunt, alii ferro percussi, alii ignibus concremati. Vicerunt persequentes, & victi sunt Martyres? absit. Quare gloriam martyrum apud Deum, quare foveam paganorum in confossa conscientia; Nam, ut alibi ait idem Hipponensis Doctor, Nunquam Martyres tantas tribulationes tolerarent carne, nisi magnam quietem mente conciperent.*

467. Loxia è domo, quam inhabitat, omnem venenatam ac contagiosam luem propellit. Lemma. VENENA REPELLIT. Idipsum faciat bonus Prælatas aut Paterfamilias, ut omne vitiorum venenum è Collegio aut domo suâ procul proscibat. Ita quoque bonum unius hominis justii exemplum tantas in totâ domo exercet vires, ut vix præfente illo aliquod vitium inter domesticos radicein figere possit. *Est insitum bonis, inquit S. Ambrosius, ut castum pudicum, prudentem sapiens, misericors liberalem*

affectu pio diligit, & virtutes suis in aliis amet. In plerisque justis aspectus, admonitio correctionis est, perfectioribus latentia est.

LUCIDIA seu Avis resplendens. CAPUT XL.

468. Hæc volucris in Hercinia sylva nasci solita, Plinio teste splendorem è pennis suis spargit ad eò clarum, ut viatores inter densas umbras ac veluti perpetuam sylvæ illius noctem tantâ luce illustrentur, quasi clarissimâ diei meridie, iter suum coficerent. Arelius Christum transfiguratum in eâ volucris commemorans, epigraphen subdidit. NOCTE ITER OSTENDENS. His non absimile est illud, quod Moyse de Deo refert, *Dominus autem præcedebat eos ad ostendendam viam per noctem in columna ignis.* Cæterum Emblemate illo bonum exemplum, prudens consilium, & Angelum tutelarem appositè significabis, qui mentem nostram, tenebris quantumvis densis involutam, sanissimâ luce irradiant. S. P. Augustinus. *Lucerna est homo qui bene operatur. Luceat omnibus, videant, quod imitentur.*

469. Eidem symbolo inscribere alii; IN LUMINE TUI SOLIUS. Illum hæc imago spectat, qui alterius consilio ac doctrinâ ita dirigitur, ut ab eo nunquam defleat. Jobus inter calamitatum tenebras undique sepultus, nullius alterius, nisi Luminis Divini directionem sequi voluit. *Quando splendebat lucerna ejus super caput meum, ad me enim ambulabam in tenebris.* Regius David, de justis differens, eos nullum alium Ducem, præter lumen, è vultu Divino coruscum, sequi affirmat. *Domine in lumine vultus tui ambulabunt.* Hæc suos Israelita, ad splendoris Divini vestigia magnis passibus sequenda hortatur; *Domus Jacob venite, & ambulemus in lumine Domini.* Rursus religiosum Gentilium prudentiam laudat, quod felicitatis beatæ tramite consequenturi, Ducem elegerint Verbum Incarnatum; *ambulabunt gentes in lumine tuo.* Compendio Magnus Augustinus. *Qui non est in Deo, non est in lumine, quia Deus lumen est.*

470. Lucidiam hoc Lemmate insignem videre est, CANTO IL GIORNO, E DI NOTTE COL FOCO. Id est. DIE CANIT, NOCTE LUCET. Prædicatorem omnibus numeris absolutum hæc imago representat, qui ex æquo tam linguæ vocibus quàm operationum fervore auditoribus suis satisfaciat, eosque geminâ illâ methodo ad Dei vestigia sequenda validè impellat. Paucis plurima dixit S. Nilus. *Verbo virtutem doceto, opere autem eandem declarata.* Et S. Bernardus, *Lucis & vocis testimonia credibilia facta sunt nimis, nec dubitare est de veritate, quæ se ingerit per utrasque, oculorum scilicet, auriumque fenestras.*

MERGVS. CAPUT XLII.

471. Merghi natura est, quod vitam suam in quodlibet è tribus clementis, aere, terrâ, & aquâ, ex æquo sustentare possit; unde etiam in alterutrum illorum, prout sibi magis commodum videtur, pro libitu se confert. Eam ob rem medio corpore infra aquas depictus, alâque, veluti exinde emerfurus, sublevatur; epigraphen tenet, MERGVS, EMERGAM. Illum hoc Emblema concernit, qui gravissimis ærumnarum fluctibus immerfus tandem

Plin. l. 10. c. 47.

Christi tran figuratio. Exod. 13. 21

Bonum exemplum Consilium. Angelus Custos S. Aug. serm. 17 ex addit. à Paris c. 2.

Dependentia. Job. 29. 30

Psal. 36. 18.

Iza. 1. 5

Iza. 60. 3. S. Aug. l. de Trin. c. 8.

Prædicator.

S. Nil. Parnum 11. S. Bern ser. 3. Convers. S. Pauli.

Christi a-nor erga homines. Prov. 8. 31. Beda in unuc loc.

Euchari-tia.

via S. Gertr. 3 c. 5

mpatiens.

Bern ser. 3. Circum-f. Dom.

ustus.

Aug. lib. 6. 25.

S. Mar-tres.

August. Psal. 56.

emin Ps. 63

aterfamilias.

Ambr in Beasi Im-sulari.

S. Aug. in Ps. 5.

tandem se in libertatem emerfurum sperat. Ad rem Magnus Augustinus. *Homo caligans inter procillas hujus seculi, sentit se non videre quod cupit, & tamen sperare non desinit.* Eodem penè argumento afflictos suos Trojanos erigere conatus Æneas, exclamavit.

Virg. in Æn.

O socii! (neque enim ignari sumus ante malorum)
O passi graviores! dabit Deus his quoque finem.

Pœnitens.

472. Mergus, opportunum cautelæ ac providentiæ symbolum, ad primum tumultuantis Oceani motum, littus repetit, securitati suæ consulturus. Unde littori insidens, epigraphen tenet. PRÆVIDI SIGNA PROCELLÆ. Ita peccator, sive interioris conscientiæ fluctibus agitatus, sive mortis æternæ aut temporalis formidine concussus, ad Christum, ceti tranquillam perennis felicitatis rupem, se recipiat. Ascanius Martinengus. *Quis Mergus est, nisi peccator, mortiferâ culpâ prostratus: qui dum memoria mortis angitur, è medio undarum, è medio voluptatum, ad Christum, veluti littus, rupemque tutissimam, cum clamore pœnitentiæ properat.*

Martineng. in Gloss. Mag. fol. 1510.

Christus resurgens. S. Bern. ser. 1. in die S. Pasche. Psal. 106. 15.

473. Mergus, è maris fundo, in aëra evolans piscem ore luffinet; cum lemmate. AB IMO PRÆDAM. Concinna hæc Christi rediviçi imago est, quando Sanctos veteris legis Patre, è limbi cavernis secum in libertatem sustulit. S. Bernardus illud Psalmi expendens, *Contrivit portas areas, & vete's ferreos confregit*, ait, *Constat clauso exiisse tumulo redviviçi corpus, quod clauso Virginis utero natum, processit in vitam, & ad discipulos clausis introivit januis in conclave. sed est locus, unde clausis noluit procedere januis carcer utiq; gehennalis: confregit siquidem ferreos vete's, repagula universa contrivit, ut liber è suos educeret, quos redemerat de manu inimici, & plenis egredierentur portis agmina Sanctorum.* S. Martinus Turo-nensis, referente Severo Sulpitio, Dæmonem mergulo non absurdum dixit, qui hominibus, tametsi piscium more intrasolitudinis profundum latitantibus, nunquam non insiduas struit, sicque *ab imo prædam* obtrinet. Sulpitii verba sunt. *Mergos in flumine conspicuos piscium prædam sequi, & rapacem in gluvienis asfiduis surgere capturis Formas*, inquit, *hæc dæmonu est, insidiantur incantatis, capiunt nescientes, captos devorant, exaturarique non queunt devoratis.*

Dæmon.

Sulpit. in vi. 2a. S. Marr.

Homo moriturus Iob. 1. 21.

474. Mergus, tametsi toto corpore aquis immersus, inde tamen ita siccus revertitur, ac si eas nunquam attigisset. Unde D. Aresii lemma. QUALIS INTRAVIT, EXIT. Haud aliter homo, mundi hujus oceanum nudus ingressus, nudus egredietur, nihil inde ablaturus eorum, quæ hæctenus possidebat. Dilucidè Jobus, *Nudus egressus sum de utero matris mee, & nudus revertar illuc. Nihil enim*, inquit S. Paulus, *intulimus in hunc mundum, haud dubium, quod nec auferre quid possimus.* Repetens hæc verba Magnus Augustinus. *Nihil, ait, intulimus in hunc mundum, utique quando nati sumus: sed nec auferre aliquid possumus, utique quando de mundo eximus. Nihil attulisti, nihil hinc auferes.* Saladinus Ægypti Rex, referente S. Antonio, jamjam extremum cum morte luctaturus, ferale lineum, quod ipsius cadaveri involvendo destinatum erat, afferri jussit, illudque supremæ hastæ præfixum, per urbem circumferri, & à præcone publicè proclamari voluit, *Ecce Rex Orientis moriens, nil secum defert, præter hoc pallium vile.* D. Aresius illud ipsum Emblemata Magnati proprium dicit, qui tametsi ad orbis clavum sedeat, ac supremos dignitatum gradus aucupet, nullis tamen avaritiæ aut quæstus iniqui vitii unquam contaminatur.

1. Tim. 6. 7.

S. Aug. ser. 5. de Verb. Dom. c. 7.

Officialis innocens.

475. Mergus, aquas egressus, ab Aresio inscriptionem recepit. NIL HÆRET HUMORIS. Id encomi S. Gregorio Papæ tribuit, qui è terrenis

S. Gregorius Papa.

honoribus ad cælestes reversus, superbiam, fastum, avaritiam, aliosque penè individuos dignitatum comites nec minimum contraxit. Emblemata explicando sequentes duos versiculos subjunxit Author.

E ne l'onde d'honor Gregorio immerso
Non fu già mai di loro affetto asperso.

Eadem virtute præcallebat Samuel, qui abdicato regimine, ad populum conversus, in hæc verba de se ipso pronuntiare potuit. *Loquimini de me coram Domino, & coram Christo ejus, virum bovem cujusquam tulerim, aut asinum: si quempiam calumniatus sum: si oppressi aliquem: si de manu cujusquam munus accepi: & dixi: non es calumniatus nos, neque oppressisti, neq; tulisti de manu alicujus quidpiam &c.* Eos etiam hæc imago representat, qui inter malos conversari, nihil unquam vitii contraxere. S. P. Augustinus. *Duobus modis non te maculat malus, si non consentias, & si redarguas; hoc est non communicare, non consentire: Communicatur quippe quando factò ejus consortium voluntatis vel approbationis adjungitur.*

Official innocen 1. Reg. 12. 1

Societa.

S. Aug. ser. de Verb. L. 1. c. 18.

476. Mergulus, cum aeffe rapaces aves adverteret, celeri cursu intra aquas se abscondit, sicque mortem evadit incolumis. Imagini subscripsit P. Sebastianus à Matre Dei in firmamento suo symbolico; SUB TUUM PRÆSIDIUM. Deiparam significans, intra cujus sinum, veluti in aquis dulcissimis, recepti, nulla habent pericula, quæ metuant. Id ipsum de Baptismo, vel lachrymis pœnitentium dicere licet, intra quas submersus homo, omnes dæmonis insidias felicissimè declinat. Pulchrè S. Hieronymus. *O lachryma humilis, tua est potentia, tuum regnum, tribunal judicis non vereris, amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis, magis crucias diabolum, quam pœna infernalis &c.*

Mariæ patroci nium.

Baptism. Lachry. mæ. S. Hier in 1.

M E R O P S, Cap. XLII.

477. MEROPS arborum ramis, maxime verò vetustate jamjam corrosis, insidere solet, eosque rostro tamdiu pulsat, donec formicas, ob importunos pulsus exinde prorepturas, capere, & in escam suam convertere queat. Unde lemma. PULSANDO TANDEM. Hinc discas, perseverantiâ pro libitu omnia obtineri. De illo, qui ab amico panem accipere desiderat, dilucidè Christus; *Si perseveraverit pulsans, dabit illi, quotquot habet necessarios*, De Annâ Prophetisâ testantur Regum Fasti, eam filium, anxie desideratum, obtinuisse, *cum multiplicaret preces coram Domino; nam asfiduè sonabat eadem*, iuquit S. Joan. Chrysofomus, *Nec destitit iisdem verbis iterandis, multum temporis absumere, & crebris ac frequentibus precibus adire Deum.* Chanaanæ mulier, cum easdem preces ingeminare non desisteret, sanctos Apostolos sortita est suos causidicos, *Dimitte eam, quia clamat post nos*; sicque voti sui effecta est compos. Compendio S. Basilii ait, *Nullâ laboris fatigatione debere te à suscepto proposito desistere, ut videlicet, quandocunque aliquid petieris, neque impetraveris, tamdiu perseveres, quoad impetres.*

Oratio perseverans. Luc. 11. 8.

1. Reg. 1. 1.

S. Io. Chry. hom. 1. de Anna.

Marr. 18.

S. Basil. co. Monast. c.

478. Octavius Ferrus Meropi, arborem pulsanti, inscripsit. LATENTIA TENTAT. Studiosorum hoc Emblemata est, qui intellectus sui acumine doctrinas arcanas & reconditas, investigare nituntur. Porrò Verbum Divinum humanas mentes ita profundè penetrat, ut singula cordium secreta penitissimè discernat. *Vivus est enim sermo Dei, & efficac., & penetrabilior omni gladio ancipiti.* Cæterum cur Apostolus huic rei significandæ gladium utrimque acutum usurpet, causam affert non incongruam P. Ribera; *Mibi videtur, inquit, ita voluisse significare vim penetrandi, ut simul vim nocendi ostenderet. Videtur*

Studiose perspicua Christus Judex. Heb. 4. 12.

P. Ribera in hunc loc.

ergo perinde esse, ac si diceret. Nihil est tam absconditum, quò non perveniant oculi Christi, & quo non perveniant ejus manus & potestas.

479 Plinius testatur, meropem instar felis, directo gressu arbores conscendere Unde Abbas Ferrus epigraphen subdidit; RECTA SCANDIT; eaque Neporum suorum quempiam integerrimam indole, moribus inculpatis, insigni obedientiam, ceterisque virtutibus cumulate præditum significabat Eodem Encomio Sacrae Litteræ Patriarcham Jacob prosequuntur; *Iustum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei.* Appositè S.P. Augustinus. *Præcipitur, ut rectè vivamus, hæc unque mercede proposita, ut in aeternum beatè vivere mereamur.* Denique etiam illorum hæc imago est, qui directo virtutum ac meritorum tramite, nullis interrumpentibus, vitiorum mæandris, ad excelsa dignitatum, honorumque fastigia efferuntur.

480. Merops solo certæ cujusdam herbæ contactu clavum, arbori profundè infixum, extrahere potest; Unde Lucarini lemma. EDUCIT TACTU. Ita Sancti diversa animæ corporisque mala solo contactu levant. De se ipso differens scias, ait, *Volavit ad me unus de Seraphim, & tetigit os meum, & dixit: Ecce tetegit hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur;* Christus Naimi defuncto cuidam juveni obviam factus, vix tetigit loculum, moxque illum è sarcophago vivum eduxit, & residit qui fuerat mortuus. Item in leprosum quemdam incidens, & extendens manum, tetigit eum; lucisque maligna quantocyus ex affecto corpore discessit, & confessum mundum esse lepra ejus. Denique Petri socrus febri decumbens, vix contrectatâ Servatoris manu, sanitatem recuperavit; apprehensâ manu ejus, continuo dimisit eam febris. Eodem planè modò conscientiam remorsus cor nostrum tandem pulsât, donec vitia, intra illud recondita, evellantur. Denique sancta fides herba illa est, quæ è mundo ad Deum attrahimur. Ad rem S.P. Augustinus. *Tactus fidem significat, tangendo enim acceditur ad eum, qui tangitur.*

M E R V L A.
Cap. XLIII.

481. **B** Argalius Merula inscriptionem, è Plinio mutuata, subdidit. ÆSTATE CANIT, HYEME BALBUTIT. Eos hoc Emblemata spectat, qui ridente fortunâ latitiam præferunt, calamitatum tempore toti in quarrelis ac gemitus effusi. Ad eandem planè normam è sceleratis nonnulli, juventute inter mundi vanissimas illicebas traductâ, tandem ingruente annorum hyeme nec linguam nec facultatem penitentiam aut justificationis eliciendæ habent. S.P. Augustinus. *Quomodo penitentiam agere potest, qui nulla jam per se opera satisfactionis operari potest? Et rursus, Multos solet serotina penitentia decipere, quem enim morbus urget, pœna terret, ad verum vix venit satisfactionem, maxime cum uxor & filii, quos illicite dilexit, sint præsentis, & mundus ad se vocet.*

482. S. Marcellinus Papa & Martyr, Mortis horrore exterritus, non sine gravi crimine idolis thura adolevit: postea tamen, facti penitentis, generosum pro Christi fide martyrium subiit. Unde D. Aresius Merulam Emblematis loco in illius honorem depingi fecit, quæ exanimem pullum ante se collocatum habebat, cum lemma. ITERUM PARTURIAM. Vera hominis Christiani pruden-

tia est, opera, per peccatum mortificata, recentibus operibus vivis, & in gratiâ Dei elicitis, reparare. Consentaneè Siracides, *Septies in die cadit Justus.* Et S. Gregorius. *Iustorum certè casus quodammodo status eorum est, quia aliquando permittuntur cadere ut semper valeant fortius stare.*

M O N O C O D I A T A.
CAPUT XLIV.

483. **H**æc volucris, Moluccas Insulas habitans, alis destituta, volat; & pedibus orba, graditur. Carnem penè nullam habet, totoque corpore oblongâ caudâ plumâ tegitur. Natales quidem suo è terrâ trahit; verum eam, quasi designata, nunquam contingit. Denique, quod maximè mireris, crescit, vivit, & generat, nec tamen comedit vel bibit unquam. Unde D. Aresius Monocodiata Emblemata S. Joannem Baptistam, Eremitam incolam, depinxit; subjuncto D. Matthæi lemma. NON MANDUCANS, NEQUE BIBENS. De eodem S. Joannes Chryostomus ait, *Nec lecto, nec lecto indignus, non mensam, vel aliquid hujusmodi requisivit, sed Angelicâ quâdam vitâ in carne mortali resplenduit.*

484. Hæc volucris, idcirco forsan Paradisi avis cognominata, quod semper supra ventos in aère suspensa videatur, à Camerario epigraphen recepit TERRÆ COMMERCIA NESCIT. Periona spiritualis, & anima Deo contemplando affixa, hanc ideam sibi vendicant. S. Prosper. *Sunt quaedam volatilia, quæ non habitant, nisi super montes; & horum nomine spirituales anime significantur, aere libero, & caliditate gaudentes.* De se ipso testatus est S. Paulus. *Nostra autem conversatio in caelis est.* In hunc locum S. Macarius, *In eo enim, inquit, veri Christiani discrepant ab universo genere hominum. Nec parvum est inter utrosque discrimen: nempe in eo, quod animus atque intellectus Christianorum cogitationi caelesti semper sit deditus, aeternaque bona contemplatur &c.*

485. Felicissima hæc volucris, quæ à Celso Mancino *Apus Indica* vocatur, diu noctaque volans, nunquam quiescit: cum enim alarum pennas cordi infixas habeat; idcirco ab assiduo cordis palpitantis motu, etiam alæ ad continuum motum, sine ullis operandi intermissione, impelluntur. Eam proinde Franciscus Raulinus hoc lemma insignivit. ALTA PETIT FIXO CORDE. S. Victoriam Virginem & Martyrem hæc imago spectabat, quæ, corde carnicum manibus transfixo versus caelum evolavit. Caterùm etiam cor peccatoris, adversitatum telo trajectum, pernicii gressu ad Deum contendit. Denique cor, amoris Divini motu astuans, totam hominem ita agitat, ut nunquam quietus, unice ad Deum suum properet. Audi his motibus exultantem Augustinum; *Fecisti nos ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.* Id ipsum experiuntur, quorum corda ambitione aut alia cupiditate flagrant; nunquam enim permittuntur quiescere, semperque ad altiora ac suaviora nituntur. *Qui querunt in hac vitâ & in hac terrâ felicitatem, inquit idem Præsul Hipponensis, ablati sunt somni ab eis, & non dormiunt. Inflammantibus enim cupiditatibus agitati, in flagitia & facinora propelluntur, nec omnino requiescunt, desiderando ut acquirant, metuendo ne amittant.*

486. Monocodiata, caelum assiduo perambulans, à Principe de Concha epigraphen recepit. NEGLI-

peratio
cta.
p 10.10.
Augustin.
ad Sim.
c. qu. 2.
pignitas.
infti co-
lunque
rtus.
a. 6. 6
uc. 7. n. 14.
p 15.
tarr. 3. 3.
omorfus
nfcien-
x.
ides.
Augustin.
rm. 17. de
dir. à
rmond.
eccator
ioribun-
us.
Augustin.
rm. 17. de
emp.
dem l. de
era & ful-
Pœnit. 6 17
Marcell-
nus.
cœnitens.

Prov 24. 16.
S. Greg. l. in
Reg. 2.
S. Jo Bapt.
Matth. 11. 18
S Chrysof.
hom. 10. in
Matth.
Contem-
plativus.
S. Prosp. in
Psal. 103.
Philipp. 3. 20
S. Macar.
Hom. 5.
S. Victoria
S. Victoria
Adversita-
tes elevat
Charitas
Dei.
S. Aug. l. 1
Conj. c. 1.
Cupiditas.
Idem in
Psal. 65.

Animus nobilis. Contemplativus. S Greg. hom. 11 in Evang.

NEGLIGIT IMA. Ad hanc normam mens generalis ac nobilis; sicuti & iusta aut contemplativa hominis anima inferam hujus mundi vulgus consortio suo dedignatur. S. Gregorius. *Qui calcstis vite dulcedinem, in quantum possibilitas admittit, perfecte cognoverit, ac, quae in terris amaverat, libenter cuncta relinquit; in comparatione ejus vilescunt omnia, deforme conspicitur, quidquid de terrena rei placebat specie. &c*

Animus grandis. Servus Dei

487. Hortensius Pallavicinus, nobilissimum foecitatis Jesu ingenium, in encomium D. Cardinalis & Mediolanensium Archiepiscopi Alphonsi Littae, Monocodiatam depingi fecit; cum lemmate. IMA DESPICIT, SUMMA TENET, Animum scilicet grandem ac generosum insinuabat, qui nec quidquam inter res abjectas aut vulgares, sed inter sublimes duntaxat, & celestes conquiescit. Certè verus Dei servus nec nictante quidem oculo terram dignatur, totus in caelestia defixus. S. Basilii illa Ecclesiastica verba examinans, *Sapientis oculi in capite ejus, admirabunde sciscitabatur, Cujusnam oculi non sunt in capite? &c* respondet, *Atqui hic in capite, id est, ut ea contemplantur, quae in sublimi sunt; nam qui non ad bona, quae in sublimi sunt, sed quae in terrâ respiciunt, utique desigit, detrahitque oculos in terram.* S. Paulus dicebat, *Nos stulti propter Christum;* id est, interprete S. Gregorio Nysseno; *perinde ac si diceret; nos caeci in iis, quae pertinent ad hanc, quae deorsum agitur, vitam: propterea quod sursum aspiciamus & oculos habemus in capite.*

S. Basl Mag. in Eccl. 2. 14.

S. Greg. Nyss. hom. 5. in Ecclesiast.

Paupertas voluntaria

488. Non est mirum, hanc volucrem exoticâ agilitate ad caelum levari, cum plurimis undique circumdata, vix quidquam carnis habeat. Unde lemma: SINE PONDERE SURSUM. Felix ille, qui, excussio divitiarum jugo, agilitatem induit, ac paupertatis beneficio, calum assequi properat. S. Bernardus illa Christi verba expendens, quibus paupertatem caelesti regno donandam testatur, *Beati pauperes spiritu, quoniam imperium est regnum caelorum;* Ita scribit, *Magna quaedam penna est paupertatis, quâ tam citò volatur in regnum caelorum*

Matth. 3. S. Bern in hunc loc.

Mariae V. Assumpt.

489. Haec volucres turmatim ita volitant, ut semper una alterius dorso nitatur. Unde D. Arellus Mariam Virginem sibi stantem Divino suo Filio ad caelos suam levatam, hoc symbolo repraesentat; cum dicto. IN NIXA ASCENDIT. Verbis è sacro Epithalamio mutuatis, *Ascendit innixa super dilectum suum.* In hunc locum Mellissus Bernardus, *Super hunc (dilectum) innititur mater illa felicissima, & in aureo reclinatorio Divinae Majestatis recubens, inter sponsi, in brachia sui quiescit. O quanta dignitas, quam specialis gloria, innuit super illum, quem reverenter colunt Angelicae potestates &c.*

Cant. 8. 1. S. Bern in hunc loc.

Virg. AEn.

490. Praesuppositis iis, quae initio hujus Capituli diximus, nimirum Monocodiatam semper è caelo suspensam vivere, Carolus Rancatus inscripsit. VITAMQUE RELIQUIT IN ASTRIS; Virgilio id subministrante, *Plaudentem nigrae figit sub nube columbam, Decidit ex nimis, vitamque reliquit in astris.*

Mors humana contemplativi Psal. 115.

Felicem hominis cujusdam extatici ac contemplativi mortem hæc imago exhibet; solenne enim ac commune est, omnem, qui benè vixit, benè mori; & qui Divinis obsequiis assidue fuit deditus, tandem vitam suam inter Dei delicias terminare, calumque possidere. Unde Regius Vates. *Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus.* Id interpretatus S. Bernardus *Pretiosa est, inquit, mors sanctorum, pretiosa plane, tanquam finis laborum, tanquam victoria consummatio, tanquam vite janua, & perfecte securitatis ingressus.* De Mose, eximio Dei serve, testatum facit sacra pagina, *Mortuus est jubente Domino;* vel, ut ex-

S. Bern. serm. in transitu S. Malachia.

Deus. 34 5.

ponit Cardinalis Cajetanus, *In osculo Domini.* De Maria Virgine affirmat S. Vincentius Ferrerius; *Sicut sine corruptione concepit, & sine dolore peperit, ita etiam sine dolore in manibus filii animam tradidit.* Denique S. Laurentius, morte jamjam ingructe, tamen corpore supra candentem craticulam ligatus, mentem suam caelo consignavit; *Gratias tibi ago Domine, quia januas tuas ingredimur; prope gnarus, quod amici Dei vitam relinquunt in castris.*

Cajet. i. hunc loc. S. Vinc. Ferrer. serm. 2. e. Assumpt. 42 V.

491. Volucris hujus pennae etiam post ipsius mortem mutantur, semperque novos colorum decore induunt. Lemma. INTERMINATIS FULGET HONORIBUS. ferè Horatius.

Hor. l. 3. 2.

Virtus repulse nescia sordida, Intaminatis fulget honoribus. Hinc discas velim, immortale esse virtutis pretium. Justos insuper, nobili ac glorioso corpore è mortuis resurrecturos, hoc Emblemata significat. De his S. Thomas Villanovanus. *Electorum nova progenies, in gloriam filiorum Dei permutata, in spirituali carne fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.*

Virtus immortal. Refurrectio julrum. S. Tho. V. a Conc. 2. a extrem. 1.

492. In honorem Christianae, Succorum Reginae, quae terreno regno generosè abdicato, mentem suam ad sola caelestia sublevavit, Monocodiatæ volantis Emblemata statuerunt, cum epigraphâ è D. Paulo mutuata; NON QUÆ SUPER TERRAM. Ad hanc caeli serenitatem præ omnibus terrenis deliciis sectandam facundè invitat Magnus Augustinus. *Si te ista delectant, quae sub caelo sunt, cur non magis ea delectant, quae super caelos sunt? si carcer ita pulcher est, patria, civitas, & domus qualis est? si talia sunt, quae hic incolunt peregrini, qualia sunt quae ibi possident filii? Et paulo post; ubi nulla necessitas turbat, nulla adversitas angustiat, nulla molestia inquietat, sed perennis laetitia regnat: si quaeris, quid ibi sit, ubi tanta, & talis beatitudo persistit? aliter dici non potest, nisi quod, quid quid boni est, tibi est: & quidquid mali est, tibi nusquam est.* P. Joannes Bapt. Bargoecus imaginis sensum hoc poemate explicat.

Coloss. 3. Contemplativu. S. August. l. de Conf. a viciorum.

Perficolor populi avis est notissima Eois, Quae refugit terras tangere, amica polo. Sed melius quae sunt sursum Christiana requirit, Quaeque super terram spernere docta, fugit. Nam cupiens animo volitare per aethera, linquit Levitias terra, divitiasque maris &c.

493. Quantum memini, veteris cujusdam Metelli tumulo hæc verba incisa vidi. ME TELLUS; quasi diceret, se non amplius intra sepulchri angustias conclusum, caelos confestim discessisse. Proinde si huic inscriptioni, Emblematis loco, volentem Monocodiatam, terris nunquam attingi solitam, suppositueris; Mariam Virginem ad caelos assumptam appositè significabis; de qua S. Joannes Damascenus ait, *Hodie Virgo immaculata, quae nullis terrenis inquinata est affectibus, sed caelestibus educata cogitationibus, non in terram reversa est; sed cum esset animatum caelum, in caelestibus tabernaculis collocatur.* D. Salvator Carducius in hoc argumentum canit.

Maria V. assumpt. S. Io. Dam. Crat. 2. a. Deim. l. 4.

Metellus tumulet? jam dixerat ille Metellus. Dignius id Virgo, dum subit astra, canet.

M O R F E X. CAPUT XLV.

494. M Iram volandi agilitatem hæc volucris accipit, quando superfluos cibos, quibus gravatur, è pectore revomit. Eos proinde, qui pœnitentiis, jejuniis, aut eleemosynis student, hoc Emblemate adumbrabis; subjuncto Lucarini lemmate. TUTE VOLAT EXONERATA. Eundem planè effectum,

Pœnitent. Jejun. Eleem. narius.

effectum, metaphorâ tamen non nihil dissimili, ob-
servans S. Joannes Chrysostomus. *Veluti leviores na-
ves, inquit, maria velocius transeunt, & multis on-
eribus gravata submerguntur: ita jejunium quidem
leviorem reddens mente, efficit, ut facilius hujus vita
pelagus transmittat, & in cœlum, ac ea, qua in cœlis
sunt, respiciat.*

NOCTVA

Cap. XLVI.

496. **N**OCTUA, compluribus cincta aviculis, epi-
graphen tenet. **ILLUDIT, ET DE-
TINET.** vel, **ALLICIT, ET DECIPIT.** Mundi
ac sensuum fallaciam, hæc imago ob oculos ponit,
quâ incautis mortalibus miserimè, & ad extremam
usque perniciem, illuditur. Verissimè de his pronun-
tiat Magnus Augustinus, *Fallax fluctus, ipsa est ma-
jor infelicitas.* Afcianus Martinengus Philosopho-
rum artes ac mundi sapientiam, uti & curiales, Advoca-
tos, aliosque hujus farinae homines, ob diversas
causas noctuis non ab similes dicit, quod eorum va-
frutic improvidi circumveniuntur, & simplices fallan-
tur. *Noctua suo apparatu, ac oculorum nictatione, atq;
capitis gestulatione, aviculas simplices illudit, atque
illectas carpit & viscerat. Ita sapientes mundi orati-
onum apparatu, inanibus suis speculationibus, simpli-
ces decipiunt, sepeque eorum substantias diripiunt.*
Porro inscriptio, superius adducta, **ALLICIT, ET
DECIPIT;** fallacem circumforaneorum medicinam
exprimit; dum diversis facietis & actionibus ludicris
populum attrahunt, ut eundem liberaliore dolo cir-
cumveniunt.

497. Aviculæ circa ligatam noctuam jocabundæ,
ac veluti derisuræ volitant; at improvidæ ab eadem,
reciproco lusu, ipsæque ad eam vitæ jacturâ, falluntur.
Unde inscriptio. **ILLUDENTES ILLUDIT.**
Ita frequenter videas, irrisores rideri, ac fallaces
mensurâ profus eadem falli. Seriò Salomon, *Ipsè
(Deus) deludet irrisores.* Et Cassiodorus, *zus enim exi-
git sagittas fraudis, redire in dolosum verticem sagit-
tantis.* S. Nilus. *In alterius infortunio ne rideas, ne ri-
dearis, à quibus non velis.*

498. Noctua, dum aviculas jocabunda allicit, vi-
scatis calamis miseras involvit, & libertate exutas,
vitâ spoliât. Unde lemma. **DUM LUDIT, IL-
LUDIT.** Ipsissimæ hæc veteratorix mundi, volu-
ptatis, ac vitiorum technæ sunt, quæ post nonnulla
objecta illicita, incautos in extremam perniciem præ-
cipitant. Sanctus Laurentius Justinianus, *Iste mun-
dus, inquit, ditat & spoliât, blanditur & injuriatur,
milleque modis mortalium genus ludificiando percun-
tit & occidit.* Et S. Anselmus. *Si mundus vel aliquid
eorum, quæ sunt mundi, rider tibi, noli arridere illi.
Certè, frater, non ridet tibi, ut in sine risu tu rideas,
sed simulat risum, ut te irrideat.*

499. Ranuti I. Parmentis Ducis prudentia nun-
quam clarius, atque inter negotia maximè intricata
eluxit: id quod nonnemo noctuæ Emblemate in-
sinuans, inscriptionem subjecit. **IN TENEBRIS
CLARIUS.** Enimverò genuina prudentia Aristoteli
est *anima ex virtute operantis veluti oculus;* Et
S. Joanni Chrysostomo *Lucerna anima;* prudentia
enim inter umbras imigis obscuras sese longè clarif-
simam, ac pretio tantò majore æstimandam exhibet.
Ab hac sententia non multum alienus Tertullianus,
de serpente, animalium omnium prudentissimo
ait, *Totam prudentiam in latebrarum angulis tor-
quet.* P. Joannes Rhò, *Nihil, inquit, tam novum,
tam inopinatum attulit dies, quod illico suis consiliis
(prudentia) non excipiat, quidvè ibi optimum factu sit,
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Thom. I.*

*non intelligat: nunquam tam alienus, aut inopinus ve-
lis incidit flatus, ut non continuo antennarum cornua
obvertere, & vela flectere noverit. Tota enim ejus vis
in eosita est, ut, quid ubique sit agendum, promptius
expediat: via Dux, optimum eligat, &c.*

500. Academicus, inter Errantes Brixienfes No-
cturnus, symboli loco Noctuam, noctu volantem,
præfert; cum lemmate. **PER AMICA SILEN-
TIA LUNÆ.** Ita persona, solitudinis studiosa, suas
operationes clam aliis perficit, easque è mundi con-
spectu subduci, unice gaudet. Unde etiam inscribi
poterat; **LUCEM REFUGIT.** Cæterum solitu-
dinem apud litteratos summo haberi amore, Hori-
tius affirmat.

*Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbè.
Etiam justis hanc indolem congenitam esse, ut
aliorum oculos effugere studeant, testem locuple-
tem se offert mens Hugo Victorinus. Nihilicorax, id
est Noctua, LUCEM REFUGIT, quia justus huma-
na laudis gloriam non attendit.*

501. Noctua, cum lemmate, **LUCEM REFU-
GIT,** è S. Ambrosii sententia Hæreticorum idea est,
qui fidei Orthodoxæ lucem extremo odio averfati,
diverticula ac errorum suorum umbras quæritant.
*Nolo imitatore esse noctua, inquit, quæ licet per
noctem vigilet, per diem tamen pigra vel cæca est, quæ
grandibus oculis tenebrarum caligines diligit, splendo-
rem solis horrescit. Mirum enim in modum illumi-
natur obscuritate, luce cæcatur. Istud animal. Hære-
ticorum figura est, atque gentilianæ, qui tenebras am-
plectuntur diaboli, lucem Salvatoris horrescunt, &
grandibus disputationum oculis cernunt vana, non re-
suscipiunt ad sempiterna.*

502. Complures iater mundi negotia ad miracu-
lum perspicaces sunt, Dei verò causam excitante
percurrunt oculo; noctuam imitati, quæ **IN LV-
CE CALIGAT.** Altum huic insanix illachryma-
tus S. Ambrosius, *Noctua, inquit, indicio sui de-
clarat, esse aliquos, qui cum oculos habeant ad viden-
dum, videre non solent: & visus sui officio solis fun-
gantur in tenebris. De cordis oculis loquor, quos ha-
bent sapientes mundi, & non vident, in luce nihil cer-
nunt, in tenebris ambulant, dum demoniorum
tenebras arimantur, acuti ad vana, hebetes ad atera-
na.*

503. Vivax quoddam ingenium, sine ulla Do-
ctoris opera litteris ac scientiis amplissimis instru-
ctum, Noctuæ Emblemate à P. Tarquinio Gallu-
tio representatur; cujus lemma est istud. **NIL IN-
DIGA LVCIS.** Ita S. P. Augustinus scientiarum
fastigium sine alicujus ope conscendit; ut ad eam
hoc propositum faciat illud D. Gregorii Brunelli di-
stichon.

*Nulla suam fundunt quamvis mihi sidera lucem,
Mens tamen interno lumine clara micat.*

Rex Atalaricus, referente Cassiodoro, personas illas,
quæ regis consultationibus adhiberentur, & populi
causas è tribunali definirant, eâ prærogativâ cumprimis
instructos voluit; nempe ut citra aliorum admini-
culum, propriâ ratione subnixi, discernere, ac
consilia agitare nõssent. *Affideat tibi propria & ex-
ercitata doctrina. Modo est felix & certa conditio ne-
gotiorum, quando ille sententiam dicit, qui non potest
ignorare quod eligit. Non enim decet, judicem mi-
nistrum esse alterius. Certè, si in aliis tolerandum, ni-
mis in Quæstore pudendum est, ut, qui eligitur ad
Principis consilium, solatium expectet alienum.*

504. Basilica S. Genovefæ Parisiensis inter cæte-
ra Emblemata Noctuam exhibet; hæc Pfaltis Regii
D d epigra-

Virtus ab-
scondita.

Horat. l. 2.
ep. 2.

Hugo Victor.
lib. 1 de Best.
cap. 34.

Hæreticus
S. Ambr. ser.
in Malachiæ

Mundani.

S. Ambr. l. 5.
Hexam c. 24

S. P. Aug.
gustinus.

Consul.

Cassiod. Var.
8. Ep. 18.

Adversitates. S. Aug. in Psal 138.

epigraphâ insignem. NOX ILLUMINATIO MEA. Magnus Augustinus noctis nomine adversitates intelligit, quæ hominem mirificè illuminant, & ad beatâ vitam perducunt. Dies, inquit, nobis prosperitas sæculi; nox nobis adversitas sæculi, sed si cognoscamus ob meritum peccatorum nostrorum nos ad veritates pati; & dulcia nobis sunt flagella patris, ne sit amara sententia iudicis; sic habebimus tenebras noctis huius, quomodo lumen noctis huius. Si nox est, quomodo ibi lux est? Non est, quia erratur hic à genere humano; nox est, quia nondum venimus ad illum diem, quem non coarctat hesternus & crastinus: Nox est ergo hic, sed quandam lucem suam nox ista habet &c. Cæterum S. Dionysium Arcopagitam, Basilicæ S. Genovesæ Patronum, hoc Emblemate exornabat Author, quod is Christum morientem per solis deliquium, adeoque noctu agnoverit. Emblemati hoc elogium subiungit.

S. Dionysius Arcop.

Caligat Plato, qui lumen sine lumine negat conspici: Nusquam melius, quam è tenebris conspicias solem. Inde Numen agnovit Dionysius; Nox ejus illuminatio. Nam cadente sole illuminatus est. Noctua instar, expirantem surrexit ad solem, Et quem ferre non potuit totâ circumfusum luce, Deficiente sustinuit. Imò hæc è nocte tantam hausit lucem, Ut ex Atheniensi noctuâ, Evangelica factus Aquila, Mundo vulgaverit Deum &c.

ONOCROTALUS.

Cap. XLVII.

505. ONOCrotalus, seu Truo, in lætibus & mari vicitans, voracitate est nunquam exsaturanda. Unde piscem ore complexus, epigraphen sustinet. PARVUS NON SUFFICIT AMNIS. Homines, abdomini natos, ac inexplēbiles gulæ charybdes, hæc imagine describes. Seneca è polyphagis hisce duos cum primis recensens, ait, Aspice Nomentanum & Apicium, terrarum ac maris (ut illi vocant) bona conquirentes, & super mensam recognoscentes omnium gentium animalia. Juvenalis.

Gulosus.

Senec l de Beata vita cap. 2.

Juven. Sat. 17.

Interea gustus elementa per omnia quæruni Nunquam animo pretiis obstantibus, interius si Attendas, magis illa juvant, quæ pluris emuntur.

Lucan. lib. 4.

Et Lucanus.

--- O prodigarerum Luxuries, nunquam parvo contenta parata Et quasitorum terrâ pelagoque ciborum Ambitiosa fames, & lauta gloria mensa.

OTUS, seu Asio.

Cap. XLVIII.

506. OTUS Plinio teste, bubone minor, noctuus verò major, avicula est stolidâ & captu facilis; simulque ita inutilis, ut nulli planè usui inferviat. Unde lemma. NEC ESUI, NEC USUI, vel VOLUPTATI. Homo triobolaris, ac inutilis, solūque natus consumere fruges, hoc iconismo repræsentatur. Cæterum Asio planè inutilissimus ac turpissimus est blasphemiâ; alia enim vitia omnia aut voluptatem homini afferunt, aut quæstum, aliundè commodum; at blasphemia sola est sterilissima; nec quidquam producit, nisi summi Dei offensam & æterna supplicia. Verissimè P. Hieremias Drexelius. Hoc vitium (de blasphemia loquitur) omnium vitiorum inutilissimum; quid enim utilitatis habet aut voluptatis, ore insano in cælum & superos debacchari? Ad alia vi-

Homo inutilis.

Blasphemia.

Drexel. p. 1. phæet list B.

tia pertrahimur voluptate, quamvis illa spurca sit, & homine indigna: quid autem hic oblectationis est, instar amentis & furiosi verba impia in Deum cœlestique jacere? Nequitia est sterilissima.

PASSER.

Cap. XLIX.

507. HOMINEM inconstantem ac inquietum Passeris Emblemate describes, qui nulli domicilio affixus, INCERTA SEDE VAGATUR. Amor, Ovidio teste, hanc volubilitatem congenitam habet.

Instabilitas.

Amor. Ovid. l. 3 de Arte.

Errat, & in nulla sede moratur Amor.

Et rursus, referente Othone Venio.

Oth. Ven. Embl. Am. fol. 94.

Acer & irrequietus amans animo omnia versat, Ardet, & hand utlis permanet ille locus.

Unde amor, ut potè erratica, instabilis, & caduca hominis affectio, alis depingi solet, quasi ocyus se in fugam daturus. Corporum amorem, inquit Isidorus Pelusiota, ob eam causam pictores cum facibus & penis depingunt, quia nunc libidinem inflammat, nunc rursus ob saturitatem avolat.

Isid. Pelus. l. 2 ep 234.

508. Joannes Ferrus Passeri subscripsit. ET PASSIM VOLITANT; Lubrici ac instabilis animi hominem designans. Appositè meus Hugo Victorinus. Sub passeris nomine designatur instabilitas mentis in quolibet homine. Est enim passer avis inconstans & instabilis, & ideò designat nobilitatem mentis. Cæterum mentis inconstantiæ proprius est vitiosorum character; Juvenale teste,

Instabilitas.

Hugo Vict lib. 1. de Be cap. 27.

Juven. Sat. 13.

Mobilis, & varia est ferme natura malorum.

509. Jacobus Catsius simboli loco Passerem depinxit, qui in cælum evoluturus, vinculis retinebatur captus; cum lemmate. PROHIBENT VINCULA. Nempe & corpus animam, & conjux conjugem captivum retinet, quo minus Divinis se impendat. Verissimè proin, suam à cæna magna absentiam excusans ille, Domino nuntiarî jussit, uxorem duxi, & ideò non possum venire, nulla enim animæ, à cœlestibus delitiis retrahendæ, potentior est remora, quam voluptas carnis aut mundi. Glossa ex S. Gregorio affirmat, Amor rerum terrenarum viscus est spiritualium pennarum. Unde sapienter hortatur Magnus Augustinus. Tollamus ergo de medio excusationes vanas & malas, & veniamus ad cenam, quâ intrinsecus sanguinemur. Non nos impediatur extollentia superbia, non nos extollat, vel non nos terreat curiositas illicita, & avertat à Deo. Non nos impediatur voluptas carnis, à voluptate cordis &c.

Caro gratiat animi.

Conjux.

Luc. 14. 20

Gloss in h locum.

S. Aug. de Verb. Doct. ferm. 33.

PASSER SOLITARIUS.

Cap. L.

510. PAsser solitarius, tametsi tenerâ ac suavi voce cantillans, solis tamen crucis, vermibus, aliisque insectis pascitur. Unde lemma. SE PRETIOSO HO IL CANTO, HO L'ESCA INDEGNA. Id est. CANTU PRÆCELLENS, IMPURA VESCITUR ESCA. Genuinam hanc illius ideam dixerim, qui persuadent, confusuntque optime, at perversè operantur & pessimè vivunt. Justus Lipsius, De Religione satis multa loquuntur, pauci vitâ exprimunt, & mores à professione discordant. Sanctus Gregorius Magnus super illa S. Epithalamii verba, Mel & lac sub lingua tua, ait, Falsi Prædicatores mel in lingua portant, quod sub lingua non habent, quia cœlestia gaudia aliquando prædicant tanquam vera sint, cum ipsi terrestria

Prædicator vitiosus.

Lips. Cen. 3. ad Belg. ep. 40.

S. Greg. c. 4. Can. v. 11.

ria bona totis desideriis appetant. Nec multum ablu- dit Ovidius.

Sic agitur censura, & sic exempla parantur; Quum iudex, alios quos monet, ipse facit.

511. Pico, arborem rostro perforans, epigraphen tenet, REPETENDO PENETRAT. Ita, ut rem desideratam à Deo extorqueas, iteratis precibus illum pulses, necesse est. Celsii dictum est, *Sive gladia- tor, sive amator sis, & apud Deum deprecator, repete cum pico, ut vincas & obtineas.* S. P. Aug. in illud D. Lucæ, *Si perseveraverit pulsans &c.* ait, *Quid est, propter improbitatem, quia pulsare non desistit: quia & cum esset negatum, se non avertit. Ille qui volebat dare, quod petebatur, fecit, quia ille in petendo non defecit. Quanto magis dabit Deus bonus, qui nos hortatur ut petamus, cui displicet, si non petamus.* Vult enim Deus nos in oratione esse perseverantes usq; ad importunitatem, eaque delectatur; vultque nos magno affectu instare, pulsare, urgere, & quasi cogere Deum ad dandum: *Hac vis grata Deo,* ait Tertullianus.

512. Author Basilicæ S. Genovefæ Parisiensis inter cætera Emblemata volantem Passerem solitariam exhibet, cum Psalms Regii lemmate. ELONGAVI FUGIENS, ET MANSI IN SOLITUDINE. Id ipsum secum decernunt omnes ii, qui relicto mundo, vitam religiosam auspiciantur, ac felicissimam solitudinem præ mundi turbis, amplectuntur. Nam, Seneca teste, *Solitudinem querit, qui vult cum innocentibus vivere: optimus animus: & pulcherrimus Dei cultor est.*

P A V O. Cap. LI.

513. Quando Pavo sformatis sui pompâ exiit, tam acerbo doloris ac verecundiæ sensu cõstringitur, ut, dum decor ille renascatur, ab hominû oculis removeri, & absconditus vivere consuecat. Unde hoc implumis pavonis Emblemate Ministrum quemdam, munere suo amotum, adumbrârunt; versu, lemmatis vice, subjuncto. PLENA VEREGUNDI CULPA TIMORIS ERAT. Miserum protoparentem nostrum Adamum hic ipse fortunæ casus acerbè exagitavit; nam magnifico justitiæ & integritatis originariæ ornamento spoliatus, mox rubore suffundis, ac verecundiæ timorisque plenus, latebras inquirere cœpit. *Timui, eo quod nudus essem, & abscondim.* In hunc locum Procopius. *Timor,* inquit, *invasit ob delictum, latebras quæsit propter nuditatem.* Et sanctus Irenæus. *Adamus timore corripitur, & absconditur, non quasi possit effugere Deum, sed confusus, quoniam transgressus fuerat præceptum Dei, indignum se putavit venire in conspectum & colloquium ejus.*

514. Pavo, gemmatam caudam in orbem flectens, epigraphen tenet. INTERNA PRÆSTANT. Nimirum interior animæ venustas ac perfectio, corporis pulchritudinem longis intervallis antecedit. Lucian. *Corporis nitor & venustas non sufficit, nisi veris & venustis ornamentis (mulier) decorata & exulta sit. Non autem dico, ut vestimentis purpureis & aureis, aut gemmeis monilibus exornata sit, sed morum elegantiam, temperantiam, æquitatem, humanitatem, ac alios &c.*

515. Pavo, conchatam caudam ostentans epigraphen tenet. SIBIMET PULCHERRIMA MERCES. Illius hæc imago est, qui proprii ingenii decore, non verò falsis adulatorum parergis exornatus, resplendet. Unde apertè de se ipso confessus est Magnus August. *Mulim me reprehendi à reprehensore falsitatis, quam ab ejus laudatore laudari.* Virtus enim nativâ suâ excellens venustate, emendicatos decores horret. Appositè Silius Italicus.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Ipsa quidem virtus sibi met pulcherrima merces.

516. Quidam, capillos suos mulierum causâ frequenter immutare solitus, à Joanne Ferro implumis pavonis Emblemate significabatur; cum lemmate BEL TA PERDO SOVENTE, E LA RAQUISTO, id est, SÆPIUS AMITTO, REPAROQUE COLORES. Id ipsum de illo dixeris, qui frequenti morbo obrutus, toties convalescit; vel certè, qui iteratis peccatis contaminatus, ad interiorum animi integritatem reviviscit. Ab hoc sensu non multum alienus Salomon, ait, *Septies cadet justus & resurget.* De peccato veniali hoc loco sermo est, quod non quidem animæ vitam aufert, sed tamen illius venustatem plurimum offuscatur; appositè S. Bernardus. *It & redit spiritus, & qui stat eo tenente, deserente cadat, necesse est. sed non collidetur, quia Dominus rursus supponit manum suam. Et has alternare vices non cessat in his, qui spirituales sunt, vel quos potius spirituales provide ipse creare intendit, visitans diluculo, & subito probans. Denique septies cadit justus, & septies resurgit, si tamen cadat in die & cecidisse sciat, & resurgere cupiat, ut requirat manum adjuvantis, & dicat: Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem.*

517. Pavo, Soli adversus, epigraphen tenet. SIC PULCHRIOR; Hominem justum hæc imago exhibet, qui, tametsi mille virtutum coloribus exornatus, majorem tamen splendorem à Divina præsentia participabit; ibi enim supremo venustatis suæ cultu fulgebit, quando Cœlitum albo infertus, Solis æterni lumine facie ad faciem gaudebit. Nam, Magno Augustino teste, *Hominis terreni memor est Deus, tanquam in longissimo positi; hominem verò cælestem visitat, quem præsens illustrat vultu suo.*

518. Elatæ ac fastuosæ huic volucris subscripsit Villava; DEFORMES OBLITA PEDES; hominem superbum, humili tamen & obscuro loco natum significans. Afcianus Martinengus ait, vitium istud in eos potissimum cadere, qui corporis aut animæ dotibus supra vulgus eminent; hi tamen ipsi supercilium facile ponent, si fortis suæ caducæ, ac felicitatis brevi morituræ meminerint. *Tumescit homo sæpè animi, corporisq; dotibus, fortune etiam muneribus turget: sed ubi ad pedes oculos demittit, ad mortis terribilem memoriam, ejus consideratione excruciat, & stridet.* Pulchrè S. P. August. *Ama Dei bonitatem, time severitatem, utrumque te superbum esse non sinit: amando enim times, ne amatum & amantem graviter offendas.*

519. Pavo, peregrinam suam venustatem contemplatus, totus undique inflatur, fastuque turget. Unde lemma. VENUS TATE, vel, FORMA SUPERBIT. Verbis ex Ovidio mutuatis.

Laudatas homini volucris Junonia pennas

Explicat, & FORMAMUTA SUPERBIT avis.

Et certè, corporis pulchritudo aliquantum liberalior, comitem penè individuum, fastum, habet; eodem Poëta asserente.

Fastus inest pulchris, sequiturque superbia formã. Velim hi, qui de corporis venustate superbiunt, velliantem audiant Magnum Augustinum. *Jactet se quisque de divitiis, jactet se de pulchritudine, & de viribus corporis; ista certè omnia mortalia sunt. Ridendi sunt, qui se de mortalibus jactant, à quibus rebus plerumque aut vivi deseruntur, aut mortui eas necesse est ut deserant.*

520. Nitori ita est deditus Pavo, ut non solum omni labeculæ contrahendæ studiosissimè caveat, sed etiam vel minimam contractam balneo abstergat; mors enim ex immunditie facillimè acceritur. Unde Divi Aresii lemma. IMPVRI-

D d 2

TATIS

Mutatio.

Pœnitentia

Prov. 24:16.

S. Bern. serm. 1. in Cant.

Beati in cælo.

S. Aug. in Psal. 3.

Superbia vana.

Afcian. Mart. in Gloss. Marg. fol. 1331

S. Aug. de Virg. c. 38.

Ovid. de med. facit.

Pulchritudo corporis. Ovid. l. 1. Fast.

S. Aug. in Ps. 58. Conc. 2.

Mundities

Preces continuanda.

S. Aug. serm. de Verb. Dom. cap. 5.

Tertull. lib. de Orat.

Psal. 54. 8. Solitudo.

Senec. lib. de morib.

Officialis depositus.

Peccator confusus.

Gen. 3. 10. Procop. in hunc loc.

S. Iren. lib. 3. cont. heres. cap. 37.

Pulchritudo interior.

Lucian. Dial. imagines.

Proprius vabr.

S. Aug. l. 1. de Trin. c. 34.

TATIS IMPATIENS. Hominem summa puritatis studiosum, hæc imago repræsentat, qui mori potius, quam obscurore maculam fædari cupit. Talem se Susanna Deo probaverat, de qua S. Ambr. *Cum hinc se videret urgeri periculo, inde opprobrio, maluit honestam morte vitare opprobrium, quam studio salutis turpem vitam subire.*

521. Frustra sunt plumæ Pavonis ornamenta, si nunquam ab ipso explicata, semper delitescant. Unde lemma. **RESTRICTÆ DEPEREUNT.** Quid, obsecro, divitiæ conducunt, si tenaci manu intra arcam premantur conclusa? quid virtutum talenta, veluti unicum hominis decus, si tempore ac loco debito ea palam facere non liceat? De his ait Magnus Augustinus. *Si abscondis ab oculis hominum, abscondis ab imitatione hominum, laudem subtrahis Deo.* Scitè Claudianus.

Vile latens virtus. Quid enim submersa tenebris Proderit: obscuro veluti sine remige puppis; Vellera, qua recitet, vel qui non tenditur arcus.

522. Merula hanc in Pavone proprietatem observatam habet, quod, ubicunque vas veneno infectum repererit, illud quantocius evertat ac destruat. Unde

S. Benedictus venenum, à perversis Monachis propinatum, manifestans; authore Lucarino Pavonis Emblemate repræsentatur; cum dicto. **VENENUM DETEGIT, AC PERDIT.** Hæc imagine Inquisitores, Iudices, ac Medici significantur, qui hærefum, vitiatorum, ac ægritudinum venena manifestant, perduntque. Hoc encomio Venerabilis Beda cum primis S. P. Augustinum exornans, *Augustinus*, inquit, *omnia, qua fidem turbare poterant, hereticorum VENENA evacuat.* Et de S. Leone Papa Alphonsus Ciaconius. *Plurimos Manichæos latere intra urbem diligentia à Papa Leonis innotuit, qui eos de secretis suis erutos, & oculis totius Ecclesiæ publicatos omnes dogmatis sui turpitudinem & damnare fecit, & perdere, &c.*

523. D. Arelius sanctos Machabæos, persecutionibus, arumis, ac contemptibus plurimum exagitat, pavonum pullis comparat, qui plumarum ornamento etiamnum destituti, à pavone inare, injuriis ac verberibus impetuntur: addito lemmate. **NONDUM APPARUIT, QUID ERIMUS.** Verbis è

S. Joannem mutuatis. *Charissimi nunc filii Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus;* quasi diceret: non quidem magni æstimat mundus, quia non cognoscit, quanta & quam eximia sit illa dignitas, quâ in Dei filios adoptamur; olim tamen id palam fiet, quando gloria nostra in cœlis fulgebit. *Nesciunt*, inquit S. Joannes Chrysostomus, *qui nos contumelia afficiunt, quales simus, ut potè qui cœli cives, & superne patriæ adscripti, & Cherubim socii sumus.* Scient autem in die judicii. Et P. Cornelius à Lapide. *Mundus non novit nos, quia non videt internum nostrum decorem, sed videbit eum in die judicii, tunc quæ noscetur nos sed serò quia tunc non erimus amplius obscuro, viles, despecti; sed splendidi, quia similes erimus Deo, & erimus beati, gloriosi, divini.*

524. Merula author est, Pavam suos pullos non nisi adultos pavoni exhibere. Unde Lucarini lemma. **ADULTOS EXHIBET.** Ita Maria Virgo clientes sibi devotos, suamque operam in virtute ac meritis profectos, Deo præsentat, ne penitus implumes aut non agnoscantur, aut rejiciantur. Unde ad Deiparam conversus sanctus Bernardus, *Per te*, inquit, *accessum habeamus ad filium, à benedicta inventrix gratiæ, genitrix vitæ, mater salutis, ut per te suscipiat vos, qui per te datus est nobis &c.*

525. Pava, ne ovis incubans, à pavone aliquid incommodi patiatur vel turbetur, locum occultum,

& ab illius confortio remotum investigat; cum dicto; **UT PERFICIAM.** D. Caroli Bossi hoc Emblemata fuerat, quando publicis negotiis spontè relicta, vitam petiit solitariam, ubi interiorem illam perfectionem ac virtutum profectum, ad quem se vocatum senserat, assequeretur. Et certè solitudo, unicum conservandi spiritualis animi remedium, amplissimam internæ felicitatis occasionem præbet. S. Basilii illa Psalmi verba interpretatus, *In corde meo abscondi eloquia tua;* ait, *Qui spirituales divitias habet in animo suo, illas abscondit, ne has per inanem gloriam predatores animarum farentur.*

526. Ad funebrem Ranutiæ I. Ducis Parmensis pompam Pavonis Emblemata crexere; subjunctâ epigraphâ; **NUNQUAM PUTRESCET:** Hanc enim in Pavone proprietatem observatam habet S. P. Augustinus; *Quis enim*, inquit, *nisi Deus creator omnium, dedit carni Pavonis mortui, ne putresceret &c.* Innucebant nimirum, Principis illius famam ac insignem virtutem nullo unquam ævo esse intermorituram. Verissimè Euripides.

Neuquam reliquias bonorum virorum aufert tē Sed virtus etiam morte peremptis lucet. (Pus,

527. Pavus, adverso sole depictus, ad omnem corporis sui motum colores variat. Unde lemma. **TRAHIT, MUTATQUE VICISSIM.** Omnium horarum hominem, instabilem, & in diversos affectus facile permutandum, hæc imago significat. Cum primis tamen adulatoris est propria, qui sub Principis aspectu nunc hos, nunc alios colores, pro ipsius placito, induit. Nam, ut ait Beda, *Adulator est, qui tacet & dat consensum, ne offendat illum, quem credit habere propitium.* De amantibus canit Propertius.

Non ita Carpathia variant Aquilonibus unda, Nec dubio nubes vertitur atra Noto, Quam facile irati verbo mutantur amantes.

Emodernis nonnemo instabilem personæ cujusdam genium hæc satyrâ persequitur.

Asper, & urbanus; terribilis, festivus es idem, Te sine, nec tecum vivere, sane, queo. Garrulus & tacitus, latusque & tristis, & anceps Mille refers vario more, vel ore vices.

536. In laudem S. Catharinæ Virginis & Martyris Pavonem depinxere, qui caudâ in gyrum flexâ, epigraphen monstrabat. **IN ROTA VENUSTAS.** Fortissima enim hæc Amazon è rotâ, fatali martyrii sui instrumento, mirum decorem, & ornamentum prorsus singulare retulit. Hugo Cardinalis ait, Pavonis caudâ crebra Magnatum famulitia significari, quibus superbè incedunt, ac illustres vocantur. *Pavos*, inquit, *id est nobiles, qui secum habent pulchras caudas, id est familias, tales ducunt Legati, & vadunt cum tanto exercitu, quod videtur, quod in expeditione vadunt.*

527. Pavoni, intra conchatam suam rotam superbienti, epigraphæ convenit. **LAUDATA SUPERBIT.** De hac volucre canit Ovid. supra citatus.

Laudatas homini vo lucris Junonia pennas Explicat, & formâ muta superbit avis.

Ita nimirum pulchritudo aut virtus, si laudetur, in fastum desinit. Sacri Interpretes mirificè laudant Sarram, quod à conjuge Abrahamo ob singularem formam venustatem commendata, *Novi*, quod *pulchra sis mulier*, indolem scæminis congenitam vicerit, nulloque sit superbiæ sensu afflata. Inter cæteros id observans S. Joann. Chrysost. *Scio*, inquit, *quod mulier pulchra sis: considera, quantum considerat moribus mulieris, non timens, ne fortè laudibus remissior fiat.*

528. Henricus Farnesius Pavonem, in solis conspectu resplendentem, hoc lemmate insignivit. **NON CORUS.**

Solitudo.

S. Basil. in Psal. 113. r.

S. Aug. l. 2. r. de Civit. c. 4.

Virtus immortalis.

Eurip. Andromeda.

Mutabilitas.

Beda lib. 2. in Lucam. Prop lib. 2. ad Cynthiam.

S. Catharina V. 8 M. Magnatū famulitia.

Hugo Caro in 2 c. ep. ad Philipp

Ovid. lib. de medicam. faciei.

Pulchritudo laudat

Gen. 12. 11.

S. Io. Chryso. hom. 42 in Gen.

S. Ambr. l. 3. offic. c. 14.

Virtus abscondita.

S. Aug. Tract. 3. in Ioan. ep.

Claud. in 4. Consul. Honorii.

Merula l. 4.

S. Benedictus.

Inquisitor Judex, Medicus.

S. August. Beda lib. de Tabernac.

Ciaconius.

Machabæi

1. Ioan. 3. 2.

Persecutiones Sanctorum.

S. Chryso. ho 78. in Io.

Corn. à Lap. in eund loc.

Merul. lib. 4.

Maria V.

S. Bernard. ser. 2. de M. V

CORUSCAT IN TENEBRIS. Innuit videlicet, Principem sine pietatis ac Religionis splendore nunquam fore gloriosum; siquidem, quidquid luminis Pavoni è Sole, id ipsum Principi è sancto in Deum affectu accrescit. Joannes Papa ad Justinianum Imperatorem, *Nihil est, inquit, quod lumine clariorè præfulgeat, quàm recta fides in Principe.* Et Plinius in Trajani Panegyrico, postquam alios Imperatores redarguisset, quod Deorum nomina sibi arrogassent, suasque statuas in templis adorandas erexissent, tandem Trajanum in hæc verba alloquitur: *Tu delubra non nisi adoraturus intras: tibi maximus honor, excubare pro templis, postibusque prætexis; sic fit, ut Dii summum inter homines fastigium servent, cum Deorum ipse non adeptus.*

529. Idem Farnesius, Paracelsum secutus, observat, Pavonem, dum præter morem suum cantat, certam domestico nutritio suo mortem potendere. Unde Pavoni, supra domus fastigium collocato, inscripsit. **EX CANTU MÆROR.** Certè mundi ille, tandem in dolores, amaritudines, & ipsam denique tristissimam mortem delinunt. Calculo suo id confirmans Sapiens, *Risus, inquit, dolore miscbitur, & extrema gaudii luctus occupat.* Meretricum blanditiæ, pavonum cantui non ablimiles, plerumque majoris acerbissimi finem sumunt. Opportunè S. Cyprianus, *Nunc blanditias exhibet meretrix, nunc verba mollia, & quod venenosius est super eunice, psallere delectatur, cujus cantu tolerabilius est, audire b. s. f. cum sibilantem.* Unde S. Hieronymus oc. inentis lapæ harmoniam vocat *vocis dulced. nes per aures animam vulnerantes.*

530. Pavo, raram suam venustatem contemplatus, totus in latitiam effunditur; verum dum oculo non nihil submissiore in pedum l. orum deformitatè reflectit, mox tristitiam ac dolorè contrahit. Unde lemma. **EXUI FAT, ET PIORAT.** Ita profus mundi affecte nullas unquam delicias ita beatas experiuntur, quin aliquis sive æternus, sive temporalis vitæ dolor eorum jubilos alliduo inturbet. Vetus paræmia est; *ubi uber, ibi tuber; ubi mel, ibi fel.* Apuleius id confirmans, *Nihil unquam, ait, homini tam latum divinitus datum est, quin ex ad mixtum sit aliquid difficultatis: ut etiam in amplissima quaque latitiam sit quæpiam vel parva querimonia, conjunctione quadam mellis & fellis &c.*

531. Pavo occultam caudæ suæ pompam, superbè explicat, ut ab intuentibus observatus, plausum ferat. Lemma. **UT RESPICIAR.** Id ipsum Hypocrite assolent; hi enim quidquid virtuti, aut coloris apparentis habent, id totum jactabundi ostentant, ut hominum oculos delinire, & aliquid nominis suspicari possint. De his Servator. *Omnia verò opera sua faciunt, ut videantur ab h. minibus: dilatant enim phylacteria sua, & magnificant simbrias.* Profus Christianè Seneca. *Illud te admonéo, ne eorum more, qui non proficere, sed conspici cupiunt, facias aliqua, quæ in habitu tuo, aut genere vitæ notabilia sint, &c.*

532. Sensus, priori Emblematis è diametro adversum, affert D. Mazzolenus, dum Pavoni, symmate in gyram flexo, inscripsit. **VANUM POSTHABET ORBEM.** Verum Dei servum hæc imago concernit, qui totâ mundi vanitate longissimè relicta, cum sancto Petro dicere potest; *Ecce nos reliquimus omnia;* Et cum S. Paulo, *omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercorea.* Serio hortatur Chrysof. *Contemne divitias, & crislocuples; contemne gloriam, & eris gloriosus; contemne supplicia inimicorum, & tunc eos superabis; contemne remissionem & quietem, & tunc eam recipies.*

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

533. Pavo, ante serpentes aliquot fugitivos collocatus, è Lucretio Borsato epigraphè accepit; **VOCE TANTUM.** Illustrissimi D. Antonii Longi, Cremensium Gubernatoris, hoc elogium erat, qui suâ regiendi virtute sceleratos omnes, vicinæ provinciæ passim infestos, deterruit, & in fugam egit. Certè magnanimus Dux solâ suâ voce, aut militaris generositatis famâ, hostibus terrorem incutiat & in fugam conjiciat. Prædicator quoque solâ suâ voce omne vitiorum venenum è mortalium animis profligat. S. P. August. *Quomodo theriaca bibitur, ne corporibus possint prevalere venenata; hoc austerâ prædicatione geritur, unde animarum præparentur antidota.*

534. Pavo, turpi pedum colore, sonoque vocis ingrato præditus, stellatâ in caudâ superbit. Lemma. **FÆDA TEGIT, PULCHRISQUE SUPERBIT.** P. Jacobus Masenius hanc indolem Aulicorum propriam dicit, qui sordida splendidis obvelant, & fæda sua vitia exornant auro ac purpurâ: Unde filios suos monet Magnus Legislator Aug. *Non affectetis vestibus placere, sed moribus.* In rem præsentem Innocentius Papa. *Superbus, ut magnificus videatur, satagit vestiri duplicibus, indui mollibus, pretiosis ornari: sed quid aliud est, homo, pretiosior ornatus, quàm sepulchrum foris dealbatum, intus autem spurcitia? Hyacinthus, purpura, & crocus, & byssus in limo putrescunt: aurum & argentum, lapides & gemma in luto sordescunt: dignitas & potestas in pulvere, honor & gloria male sedent in cinere.*

PELICANUS.

Cap. LII.

535. **CHRISTUS,** salutis nostræ vindex, pretiosum suum sanguinem è sacrosanctis venis prolificiens, Pelicanum imitatur, qui sanandis fovendisque pullis proprium pectus fauciat; cum lemmate. **SIC HIS, QUOS DILIGO.** Præclare Hugo Victorinus. *Pelicanus sanguine suo pullos lavando vivificat, quia Christus proprio sanguine suo redimendo lavat: Mors enim Pelicani, passio est Christi.* Et S. Petrus Damianus, *Sapientia Dei in cruce pendens, latus aperuit; sicque peremptos ad vitam sacrosancti sanguinis sui profluvio revocavit.*

536. Alphonfus IX Hispaniarum Rex, vel, ut alii volunt, Joannes II. Lusitanæ Rex, aut fortassis simul ambo se ipsos Pelicani Emblemate representarunt, qui viscera sua lacerat **PRO LEGE, ET PRO GREGE.** Innuebant videlicet, pro sancta fide, & populi incolumitate, proprium sanguinem, ipsamque aded vitam profundendi, paratos & alacres sibi esse animos. P. Franciscus Mendoza in ejusdem Regis Joannis panegyri ait, *Veteres quidam Reges, ut suis medicinam morbis invenirent, puerorum sanguinem, quo se infunderent, effundebant. Joannes, ut suorum malis civium mederetur, suis ipse manibus vellicabat sibi pectus, lancinabat venas, exulcerabat corpus, intus ad præcordia penetrabat, ut, quidquid opis in se esset, totum id in suorum salutem civium, seu, ut ita dicam, potius filiorum exhauriret. Vere Pelicanus, qui, ut filios saturaret, esurit; ut potest, sitit; ut reficiat, ut saginet, marcet; ut succo impleat, & sanguine, hausto suis visceribus cruore, extabescit &c.* Caterum pro subditorum salute eviscerari, propriam esse veri Principis virtutem, Xiphilinus in Imperatore Othone demonstrat, qui violento ferro sibi mortem inferens, hæc verba epilogi vice pronuntiâsse fertur; *Faciam, ut omnes intelligant, quem Imperatorem elegeritis, qui non vos pro se, sed se pro vobis dedit.*

D d 3

537. Peli-

inceps
us.

an. Papa ad
st. Imp.

lin. in Pane
rr. Trajan.

Paracelsi, de
ra sagis.

Mundi ille
cebræ.

rov. 14. 13.

Cypr. de
ingul. Cler.

Hieron. ad
vul.

Mundi de
iciæ.

apal. lib. 2.
florid.

Hypocrite

Matth. 23. 5.

Genes. ep. 13.

Servus Dei

Matth. 19. 27.
Philip. 3. 8.
Chrysof.
serm. 25. in
ep ad Hebræos.

Homo timendus.

Bellidux.

Prædicator.

S. Aug. serm. 67. de temp.

Vestis pretiosa.

S. Aug. in Reg Innocent de vitare cond humana.

Christus patiens.

Hugo Vict. l. 1. de Bejt. c. 33.

S. Pet. Dam. l. 2. ep. 18.

Princeps subditorum amans.

Mendoz in Virid. Orat. 1. de Ortu Principis Hi. pan. 2.

Xiphilinus in Oth. Imp.

Crucifixus

Eccles. 4. 16. 1. Per. 2. 24. S. Ambr. lib. de Spiritu S. cap. 8.

Luc. 22. 51.

S. Ambr. in hunc loc.

537. Pelicanus, è sauciato pectore suos pullos salvans, epigraphen, Achillis lancea, aliisque Emblematis fulgigi solitam, meretur. EX VULNERE SALUS. Crucifixi imaginem hoc hieroglyphico significabis, è cuius crebro vulnere salus optatissima mundo promanavit. Id quod fortassis Siracides his verbis innuere volebat; Sapiencia filiis suis vitam inspirat. Affirmatè Apostolus, Cujus livore sanati sumus. Verissimum S. Ambrosii effatum est, Plaga Christi nostra medicina est. Unde cum Apostoli in horto olivario, Christum vindicarent, adversus irruentes satellites ferrum stringerent, ipse mox eorum impetum cohibens, clamavit. Sinite usque huc, noluit enim, inquit S. Ambrosius, persecutorum vulnere defendi, qui voluit suo vulnere omnes sanare.

S. Monica.

S. Aug. l. 9. Confess. c. 9.

538. Pelicanus, perfosso suo pectore pullos mortuos in vitam revocat, cum lemmate. MORTUOS VIVIFICA T. D. Arcsius hoc Emblemate S Matrem Monicam concinnè representat, quæ lachrymarum sanguine, ac copiosis precibus penè eviscerata, filium Augustinum, fidei ac gratiæ jamjam mortuum, spirituam vitam donavit. Id quod ipsemet S. P. Augustinus haud dubiè innuere voluit, quandò de illa scripsit; Nutriera filios, toties eos parturiens, quoties abs te deviare cernebat.

Joan. 3. patiens. Christus

Ephe. 2. 4.

S. Aug. in Ps. 58. Conc. 1 S. Eucharistia.

539. P. Henricus Engelgrave Emblematis loco Pelicanum expressit, qui pectus suum rostro lancinans, pullos erumpente vivificat, pascitque sanguine. Epigraphen è Christi verbis addidit. U F VITAM HABEAN T. Ita profusus sanguis, è patientis Christi venis copiosè profluens, animarum nostrarum vitam, in morte jamjam suffocatam, denuò inspiravit. roixè in hunc rem Apostolus, Deus autem, inquit, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, præ dilexit nos, cum essemus mortui peccatis, convertisti nos in Christo &c. Unde S. P. Augustinus, Christus, è quod occisus est, de sanguine suo fecit medicamentum egrotis. Ceterum SS. Eucharistia verissimè dicitur sanguis vivificans; quippe quæ Christianorum vitam liberalissimè sustentat ac promovet.

Barth. Angl. lib. 12.

S. Ioan. Evang.

540. Bartholomæus Anglicus observatum habet, quòd omnibus Pelicani pullis à matre profugis, unas semper, majore charitate flagrans, cum illa persistat. Unde Emblematis subscripsit Lucarinus. M A N E T A M A N T I O R. En ! insigne S. Joannis Evangelistæ ceteris ponit qui reliquis Apostolis omnibus præ timore in fugam actis, intrepidus ad ipsum usq; extremum Christi suspirium cum eo perseveravit. Hic nimirum proprius veræ amicitiae caractèr est, quod ab amico, tametsi calamitatibus, ipsaque adeò crudelissimâ morte depressâ, nunquam se avelli patitur. S. Maximus, Equi bonitatem, inquit, in bello, amici vero fidem in calamitate judicamus. Et Isocrates. Amicos probabis ex calamitate in vita, & communicatione periculorum. Aurum enim igne probamus, amicos in adversa fortuna cognoscimus. Opportunè canit Ludovicus Ariostus.

Amicitia vera.

S. Max. serm. de amicitia. Isocrates ad Nicoclem.

Ariost. Cant. 19. st. 1.

Che quel che di cor ama, riman forte,
Et ama il suo signor dopo la morte.

Peccator. S. Greg. in Psal. 201.

541. Pelicanus, opportuna hominis scelerati idea, solitudinem incolens, viperis ac bufonibus pascitur. Lemma. VENENATA DELECTANT. S. Gregorius Papa id observans. Pelicanus, inquit, avis est, amans solitudinem, in qua venenatis animalibus vescitur. & idè per eam peccator designatur, qui in deserto hujus mundi corde habitans, arumnosis hujus vitæ captus illecebris, VENENO DELECTATUR diabolica persuasionis.

S. Carolus.

542. Ad D. Caroli apotheosin simboli loco Pe-

licanum statuere, qui pullos saturaturus, copiosum è transfixo pectore sanguinem prolucibat, cum lemmate. TANTUS AMOR; vel ut alius, QUID NON COGIT AMOR? Innuebant videlicet, Divum illum assiduis laboribus evisceratum, vitam & alimoniam spiritualem suis subditis instillasse. Certè Christus, sub Eucharistiæ speciebus delitescens, stia. infinito amoris excessu proprium suum sanguinem ad aliorum salutem conservandam propinat. Attonitus in hanc rem S. Joannes Chryostomus, Quis Pastor, inquit, oves proprio pascit cruore? & quid dico pastor? Matres multe sunt, quæ post partus dolores filios aliis tradunt nutricibus. Hoc autem ipse non est passus, sed ipse nos proprio sanguine pascit, & per omnia nos sibi coagmentat.

Eucharistia. S. Io Chryf. hom 83. in Matth.

543. Academicus, inter Venatores Venetos Evisceratus, simboli loco Pelicanum præfert, qui pullis escam subministraturus, proprio pectori rostrum infigit; cum dicto. VISCERA VISCERIBUS. Filios, ut potè geminos viscerum paternorum partus & partes, ex integris visceribus ab his sustentari ac fovendi oportet. Certè Deus, ut hominem, instar filii tenerimè à se anatum, juvaret, è proprio sinu Verbum Divinum, vera nimirum Patris æterni viscera, obtulit, ac, veluti Pelicanus amabilissimus, pro salute humana donavit. P. Cornelius à Lapide illa Zachariæ verba interpretatus, Per viscera misericordie Dei nostri &c. ait, Causam Messie incarnati assignat viscera misericordie, id est, visceralem, intimamque, & ex interioris cordis sinu, fundoque manantem misericordiam Dei nostri, qui summa miseria nostra misertus, ut illi succurreret, sua viscera, id est, filium suum unigenitum in ejus incarnatione dedit, & quasi in nos effudit.

Educatio sit amabili. Incarnatio Verbi

Corn à Lapide in Luc. 7. 8.

544. Prælatum charitate ita ferventem, ut gregis sui bono non facultates duntaxat, sed & ipsum sanguinem profundat, Pelicani Emblemate representabis; qui sparso proprio sanguine pullos pascit. Epigraphen subjunges. SUA PER DISPENDIA. Hæc amoris flammâ longissimè resplendè S. Paulinus, S. Thomas Cantuariensis, S. Carolus Borromeus, aliique complures. S. Paulus, eâ lem charitate succensus, sanguinem & vitam in egentem profunderè, pronissimum se offerebat. Ego autem libentissimè impendâ, & super impendâ ipse pro animabus vestris, quasi diceret, interprete S. Anselmo, Tanto affectu charitatis erga vos moveor, ut non invidius, sed libentissimè impendam vobis vel carnalia vel spiritualia bona, & post omnia, si opus fuerit, ego ipse super impendâ pro animabus vestris, ut moriar pro salute animarum vestrarum.

Prælati charitati

2. Cor. 12.

S. Anselm. hunc loc.

545. Pelicanus, Emblematis loco, pullis proprio succurrens sanguine, epigraphen tenet. PARIT, ET REPARA T. Deus, Pelicanus verè amantissimus, humanam vitam creavit, iterumque collapsam redemit. S. Bernardus. Si totum me debeo pro me factò, quid addam jam pro me refectò, & refectò hoc modo? Nec enim tam facile refectus, quam factus. Nam qui me semel, & tantum dicendo fecit, in reficiendo profectò, & dixit multa, & gessit mira, & pertulit dura, nec tantum dura, sed & indigna &c.

Christus crucifixus S. Bern Tr. de dilig. Di

546. Pelicanus, pullos suos proprio refecturus sanguine, se ipsum eviscerat; cum lemmate. NEC SIBI PARCIT. D. Sigismundus Laurentius hoc Emblemate immensam D. Pauli charitatem versus proximum demonstrat, ut cujus salutem non sudore tantum, sed & sanguine, ipsâque adeò vitâ suâ procurare studebat. Ipsummet testem sibi locupletissimum, audi; Libenter impendam, & super impendam pro animabus vestris. Et, Optabam ego anathema esse à Christo pro fratribus meis. Et rursus. Ita desiderantes,

Charitas S. Pauli.

2. Cor. 12. Rom 7. 3. 1 Thy. 2. 8

rantes vos, cupidè volebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras. Ut ad eò meritò de S. Paulo exclamet Doctor Mellifluus. *Felix anima, facta sibi tanquam vas perditum, ut omnium miserias in sua continentia colligaret; totum se toti corpori Christi donaverat, omnibus omnia factus, ut omnes lucrificeret.*

Bern. ser. S. Magd.

Amor er- a subdi- os.

Christi sanguis.

S. August. in Psal. 39.

547. S. Thomas Villanovanus, præsente quodam flagitioso Canonico, se ipsum flagris scædè dilanians, illum à vitiiis ad frugem revocavit. Hanc sancti Præfulis charitatem P. Eustachius Venator, Augustinianus Excalceatus, Pelicani Emblemate representavit, qui cruorem, è fauciatò pectore haustum, in pullorum salutem effudit; cum lemmate. SIC GENUISSE JUVAT. Idipsum, jure longè maximo de Christo dixeris, qui sanguine suo copiosè profuso, sanctam Ecclesiam, filiam suam amabilissimam, genuit, & hodie etiamnum liberalissimè pascit. S. P. Augustinus. *Sparsus est sanguis Justus, & illo sanguine, tanquam seminatione per totum mundum facta, seges surrexit Ecclesie.* Cæterùm Emblematis author mentem suam sequenti poësi vernaculâ explicat.

*Dunq; per colpa altrui gira la mano
Se l'inocenti membra aspro flagello?
Se non si batte il peccator rubello,
Certo si dan tutti quei colpi in vano.
Ma no; perche spetar un cor humano
Il sangue solo dal sacro agnello;
Ne l'arte sa tronar miglior penello,
Per l'alma colorir d'un huom profano.
Porta su le sue spalle ei ch'è Pastore
Le colpe altrui: e perche mertan pena
S'ale sue spalle ancor versa il rigore:
Apprenda ogni Mirrato in questa scena,
Che di vero Pastor merità l'honore
Chi per altrì saluar se stesso suena.*

P E R D I X. Caput LIII.

Attendat quisvis suo officio.

548. Scipio Bargalius geminam perdicem, inarem & sceminam, depinxit, quarum quævis in separato nido collocata, uni ovorum, à se generatorum, parti incubabat; cum lemmate. EX UBAT UTERQUE SUA. Innuebat videlicet, quemlibet è familia, bene ordinata, debere muneri & officio suo invigilare, cique unice attendere: matris enim negotia externa, uxor verò æconomica ac domestica studiosè perficienda sumat. Unde inter cæteras connubii leges statuit Tirraquellus, *inviscensu & extranea curanto: uxores domestica administranto.* Clytemnestra maritum suum Agamemnonem his omninò verbis allocuta, ab Euripide dicitur.

*Quin tu foris qua sunt agas negotia:
Curas ego tractabo domesticas.*

Andreas Tirrag. Lego 10. Connub.

Naumach. apud Strobaum c. 71.

Naumachius Poëta Christianus, idipsum uxori inculcare nititur.

*Extrema negotia, qua conficere potest, ipsi relinquas.
Tibi verò curares familiaris sit, & custodia domus.*

549. Perdix aliena ova furripere solet, eaque intra nidum suum reposita, veluti propria fovet. Lemma. FOVET QUÆ NON PEPERIT; vel; DIREPTA FOVET; at quàm id nullo perdicis bono! nam pulli in lucem editi, ac ætate paululùm firmati, ad proprios parentes avolant, relicta matre fictitiâ, ac derisui habitâ. Hunc naturæ morem admiratus Hieremias, ait, *Clamavit perdix, congregavit quæ non peperit, faciens divitias suas non cum judicio;* quasi diceret, dæmonem, instar

Hier. 17. 11

malitiosæ perdicis, animas nostras querere, easque, tamen non suas, sed à solo Deo creatas, jago tartareo submittere conari. Opportunè id animadvertens S. P. Augustinus. *Perdix, inquit, diabolus est, congregans, quæ non peperit. Non enim ille creator, sed deceptor.* Et S. Ambrosii sententiâ, Perdix, nativum avari symbolum est, qui opes alienas ufurpans, eas postea aut legitimo domino restituere, aut morte invadente vel invito deserere cogitur. Verba ipsius sunt. *Avarus opes, malis artibus conquiritas, corrodit, quæ tamen mox aut invito veris possessoribus reddere, aut usum earum, morte preventus, amittere, & aliis, sæpenumero ingratis relinquere cogitur.*

S. Aug. To. 9. l. de Pastor. c. 12. Avarus. S. Ambrosii. 7. Epist.

550. Perdix pullus, tamen non dum perfectè natus, nec è putamine plenè exclusus, ut escam provideat, currit, volatque. Unde lemma. NULLA MIHI MORA EST. Vel, NON SUSTINET MORAS. Pueritiæ vivacis, ac sollicitudinis indefessæ, proprium hoc symbolum est. Certè, nullam in agendo moram habuit S. Joannes Baptista, qui etiamnum in utero delitescens, præsentem agnovit Servatorem; vix natus, elingui patri vocem restituit, & paulò post in ætate etiamnum tenerâ eremum petiit, ibique vitam duxit austeram, ac tanto Christi prodromo dignam; adeò ut de illius infantia non sine omine quæsitum fuerit, *Quis putas puer iste erit?* Unde Origenes. *Sancta erat anima beati Joannis. & adhuc in matris utero clausa, venturaque in mundum, quasi per experientia sensum sciebat, quæ Israël ignorabat.* Unde exiit, & non simpliciter exiit, sed in gaudio: senserat enim venisse Dominum suum, ut sanctificaret servum suum, antequam de Matris utero procederet. De sollicitudine, quæ omnis moræ est impatiens, canit Lucanus.

Pueritia vivax. S. Joan. Bapt.

Luc. 1. 66. Orig. in hunc loc.

Tolle moras: semper nocuit differre paratis. Et Ovidius.

Lucan l. 2.

*Utendum est ætate: cito pede labitur ætas,
Nec bona tunc sequitur, quam bona prima fuit.*

Ovid. l. 3. de Arte.

551. Eidem Emblematis subscripsit D. Arelius. TENERE QUIS POTERIT. Certè, S. Joannes Baptista, etiamnum intra matris uterum clausus, nec quidquam contineri potuit, quin vivo pectore versus præsentem Christum exiliret. *Nondum nascitur, inquit de illo S. Joannes Chrysostomus, & apud Metaphrast. pradicat: nondum ducit vitam, & Deum pradicat: nondum aspicit lumen, & Solem indicat: nondum paritur, & properat præcurrere: non fert enim præsentem Domino contineri; non sustinet natura expectare terminum, sed contendit rumpere carcerem ventris &c.*

S. Joan. Bapt.

S. Io Chryf. apud Metaphrast.

552. Joannes Ferrus Emblematis loco duas perdices mares statuit, quæ pro famella, ex adverso stante acerrimè conflictantur, cum lemmate. URGET AMATÆ PRÆSENTIA. Genuina hæc rivalium imago est. Porro etiam Principis præsentia animos diincantium validissimè accendit. Theodosius, filium suum Honorium imbuens, apud Claudianum agebat.

Rivales.

Præsentia] Principis.

*Nunc eques in medias equitum te consere turmas?
Nunc pedes assistas pediti. Tum promptius ibunt
Te socio, tunc conspicuus, gratusque geretur
Sub te teste labor.*

Claud. in 4. Consul. 21. nor.

Dei quoq; præsentia miram adversus vitia superanda energiam subministrat. Philo id asseverat, *Nam si Seniorum aut Præceptorum, aut Magistratum vel parentum aspectus movet ad reverentiam & modestiam; suæque præsentia vitam moresque corrigit: quantum putamus ad honestatem virtutumq; præsentia*

Præsentia Dei. Phil. lib. de Viri. & Legat. ad Cæsum.

dium contingere anima. si emergens super omnes creaturas, Deum increatum spectare didicerit.

553. Perdix foemina, versus marem respiciens, à Lucarino epigraphen accepit. AUDITA-VOCE FÆCUNDA. aut verbis è Plinio & Aristotele desumptis AURA, vel ODORE GIGNIT. Vel, ut alius inscripsit; AFFLATU FÆCUNDA. Virginem Mariam, ab Angelo salutatam, hæc imago spectat, quæ sine ullius viri concursu, solo percepto cœlesti nuntio, prodigiosè foecunda evasit. O conjunctio sine sordibus facta, exclamat S. Fulgentius, ubi maritus sermo est, & uxor auricula. Et S. Eleutherius Episcopus Tornacensis, O Virgo benedicta, O Virgo à Conditore mundi praelecta, illum, qui ante omnia secula genitus est absq; matre, ab aeterno Patre concipies, mater effecta absque alicujus viri copulatione. Ibi enim auricula uxor fuit, Angelicus autem sermo maritus extitit.

554. Perdix pullus, è fracto putamine necdum perfectè natus, graditur, volatque. Epigraphen Emblematis subdidit Ferrus. VIX ORTA FUGIT. Expressa hæc labilis, caducæ, ac transitoria vitæ humana idea est. Scitè Justus Lipsius, Vita hæc non mansio, sed via ad alteram vitam. Et Seneca. Quotidie morimur, quotidie enim demitur aliqua pars vita, & tunc quoque, cum crescimus, vita decrescit, hunc ipsum, quem agimus, vita diem cum morte dividimus. In hanc rem canit Josephus Baptista.

Subito che si nasce
Porta in seno la morte il dì natale;
E noi dentro te fasce
Celebriamo cò piante il funerale,
Brevissimo sentiero
Tutto verso la tumba è il vires nostro. &c.

555. Perdix pulli fictitiæ matri tandiu obsecundant, donec in veram inciderint: hanc enim è voce cognitam, protinus insequuntur; cæpenitè defertâ, quæ nutricis potius, quàm matris loco hæctenus ipsis fuerat. Unde Lucarini lemma. REDEUNT AUDITA MATRE. Ita peccatores, errabundo gressu fallaces mundi, demonis, aut sensuum delicias secuti, demùm, sive interiore gratiæ vocantis, sive exteriori Verbi Divini sono percepto, ad Creatorem suum revertuntur. Hugo Victorinus, Cùm pulli vocem propria genitricis audiant, quodam naturali instinctu eam recognoscunt. Similiter, cùm aliquis diabolo subiectus fuerit, & vocem Ecclesiasticæ prædicationis audit, ad Ecclesiam, quasi ad genitricem propriam, relicto diabolo transvolat, ut sub alis Divina protectionis ulterius in pace vivat

556. Perdix, exploratis aucupum insidiis, supina in terram recumbere, & cespitem, pedibus sustentato, totam se cooperire solet; sicque incolomis evadit. Unde D. Aresii lemma. A FACIE PERSEQUENTIS. Velut Lucarinus, ipsomet Perdix ore, inscripsit. TUEOR, DUM TEGOR. Ita prorsus mortis memoria à destinato hostium invisibilem excidio indubiè tuctur; S. Gregorio asserente, Perfecta vita est mortis meditatio, quam dum justii sollicitè peragunt, culparum laqueos evadunt. Quod si de ipsamet morte, aut etiam de sepulchrali marmore loqui lubeat, appositè dixeris, b iis omnem calamitatum, ac malignioris fortunæ miseriam cooperiri. Seneca Marciam, è filii morte afflictam, in hæc verba solabatur. Excessit filius tuus terminos, intra quos servitur: excepit illum magna, & aeterna pax: non paupertatis metu, non divitiarum curâ, non libidinis per voluptatem animum car-

pentis stimulis incessitur &c. tandem ibi consistis, unde nihil eum pellat, unde nihil terreat,

557. Perdices, quæ aucupis manu captæ, etiamnum cespitem suo teguntur, epigraphen tenent. ET DEPREHENSÆ LATENT. Ad hanc planè normam scelerati quidam ac malitiosi homines, tametsi vindicantis Justitiæ Divinæ dexterâ comprehensi, sese tamen intra excusationum & astutiæ suæ glebam occultare nituntur. Altum conquerenti Servatori, Esurivi, & non dedistis mihi manducare, siti- vi, & non dedistis mihi potum &c. protinus reposuère Reprobi, Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem &c. & non ministravimus tibi? In hunc locum Origenes, Malorum hominum, inquit, est, culpas suas excusationis causâ, aut nullas esse ostendere, aut leves & paucas.

P H A S I A N V S.

Caput LIV.

558. HÆc volucris, ut etiam Struthio, Perdix, alixque, dum caput abscondunt, securas se ab aucupis insidiis opinantur. Unde Phasianus, capite intra nivem occultato, epigraphen tenet. FALLIT OPINIO. Insanum hunc opinionis lusum non rarè inter ipsos etiam homines deprehendas. Justus Lipsius multùm queritur; Nimis citò opinionibus abducimur, & quid aliud ferè hodie nostrum dicere, aut docere? &c. Ovidius canit:

--- Hominum sententia fallax.

P H I L O M E L A.

Cap. LV.

559. Philomela ex arbore versus viperam rapitur, & ab ea devoratur; cum lemnate. RAPITUR OB TUTU. Tales incautæ hominum mentes à lascivæ foeminae blanditiis in turpissimam perniciem detrahuntur; Salomone altum conquerente, Insidiatur in via quasi latro, & quos incautos viderit, interficiet. Hos lupæ impudicæ mores deserbens Chaldaeus, ait, Sicut fera rapiens oculis insidiatur, & venatur filios insipientes. Consentaneè Phædrus.

Quidam decedens, tres reliquit filias:
Unam formosam, & oculis venantem viros.

S. Antiochi consilium est. Fugiamus illarum confortium, sunt enim aliud nihil viro, quàm virus presertanenum, ut quæ animas nostras suis irretiant pedicis, seu plagis venaticis.

560. Philomela, ex arbore præceps, in viperæ fauces liberrimo exitu ruit. Lemma. SESE INGERTIT ULTRO. Hæc inscriptione, etiam piscibus, intra nassam conclusis; aut avibus, reti implicatis, conveniente, proprii sui infortunii authorem significabis. Hujus exemplum dedit Cato, quando, Lucano referente cum exercitu in Africæ deserta perveniens, suosque milites à serpentum moribus miserè interfectos cernens exclamavit.

--- Nihil Africa de te,
Nec de te natura queror. Tot monstra ferentem,
Gentibus ablatum, dederas serpentibus orbem:
In loca serpentum nos venimus.

Rupertus Abbas iisdem querelis protoparentem nostram Evam prosequitur, quæ infernali monstro obviam facta, omnem simul posterum orbem secum in ipsius fauces egit præcipitem. Mulier corpore & oculis vaga, dum incontinenter deambulans, forè prospectans qualis extra paradysum mundus cesser, &

Annun-
tatio M.
V.

S. Fulgens.
de laud. Virg
S. Eleuther.
ser in An-
gust. Virg.

Vita hu-
mana.

Lips. Contur.
1. ad Belg.
Ep. 20.
Ser. Ep. 24.

Daps. nella
3. p. della
Poesia.

Reverti.

Peccator.

Aug. Viti. l. 1
de Best. c. 50.

Mortis
memoria.
S. Greg. l. 13.
Moral. c. 10.

Mors bo-
na.
Senec. in
Consol. ad
Marciam
cap. 19 & 20

Excusa-
tiones.

Matth. 25.
42.

Orig in Ca-
rena aurea
D. Thom.

Opinio.

Lips. l. 3.
Manud. dis.
8.
Ovid. s. Fas

Libido.

Prov. 22. 2

Phad fab.

S. Antioch.
Hom. 17.

Author

proprii

Lucanus.

S. Rup. Ab
in Genes.

set, & dum serpens, ut pote astutus, dulcedini terra illius propius & ambitiosus inhiat, locus diabolo datus est, & occasio breviter porrecta, unde tentaret Evam. Apprimè Seneca.

Stygias ultrò quarimus undas.

561. Philomela, cavæ inclusa, suavius canit, quàm in libertate oberrans. Hanc volucris proprietatem innuens D. Cherubinus Brusonius, eidem, intra cavam clausæ, subscripsit. HINC SUAVIOR; vel ut aliis placet. NUNC SUAVIUS. Certè Religiosus, mundi libertati substractus, & intra cœnobii septa clausus, Divinis auribus melos longè suavissimum insonat. Nam, Origine teste, *quandiu quis permistus est turbis, & in multitudine fluctuantium volutatur, non vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo, nec potest esse sanctus.* Bellè meus D. Salvator Carducius.

*Carcere nunc cantus Philomela suavius edit;
Sic quoque mens superis Religiosa canit.*

562. Philomela parituræ suæ conjugii viciniam se statuit, eamque suavissimo cantu demulcet. Unde Lucarini lemima. MODULATUR PARITURÆ. Principem quamdam fœminam hæc imago concernit, quæ sacris exercitiis dedita, solemnem Christi natalem prævenit. Vel etiam Prædicatores, aliosque devotos spectat, quibus receptum est sacram Virginis parturientis Novenam ante Christi natalitia discursibus, musicâ, ac precibus transigere. S. Bernardus in illud Levitici, *Sanctificamini hodie, & estote parati: die enim crastinâ videbitis majestatem Dei in vobis;* ait: *Celebraturi Dominica Nativitatis ineffabile Sacramentum, jure quidem monemur, fratres, in omni sanctificatione preparari. &c.*

575. Philomelæ pulli eundem planè cantum, quem à parentibus percipiunt, efformant; adeoque AUDIUNT, ET REDDUNT. Ita nimirum filii ac subditi per omnia parentum ac Prælatorum suorum moribus respondent. Legati etiam, ac Principum Ministri, prout instructi fuerint, referunt. Denique Prophetæ, alique Divinis obsequiis addicti, ea duntaxat populis annuntiant, quæ ipsis à Divina sapientiâ revelantur. S. Joannes Chrysostomus in illud Apostoli, *Domine quis credidit auditui nostro?* ait, *Non dixit doctrina nostra, sed auditui nostro. Ubi ostendit, quod non proprium aliquid loquuntur, sed ea ipsa administrant, quæ audierunt à Domino.*

564. Tametsi Philomela in cantu magistram habeat naturam; illius tamen parentes nihil intermittunt, ad eam in musica excolendam, perficiendamque. Unde lemma. SUAVIUS UT CANTENT. Vel, EDOCTA SUAVIUS. Nempe juventus, tametsi nativâ suâ indole excellat, sedulâ tamen Magistri operâ modulos longè suaviores concipit. Porro Oratores ac Verbi Divini præcones, licet vivacissimis naturæ dotibus instructi, ut tamen suaviore ac meliore linguâ utantur, aures arrigere, & Spiritui sancto, in sacris paginis, Sanctorumque Patrum unanimi ore disserenti, auscultare debent; hæc enim agendi methodo summam muneris sui perfectionem adipiscuntur. S. Petrus Damianus; *Dominus in Evangelio, cum de mittendo sancto Spiritu Apostolis loqueretur. Ille, inquit, testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis, tanquam diceret; idcirco idoneum testimonium de me perhibebitis, quia quidquid alios docueritis, longa conversationis assiduitate ipsi ante didicistis.* Et S. Augustinus. *Sapienter dicit homo, tantò magis vel minus, quanto in scripturis sanctis magis, minus-*

ve profecit; qua cum sapientia inseparabilem continent solidam eloquentiam.

565. Animam nostram nullis unquam mundi illecebris, sed solâ virtutû exercitacione fatiari posse, Abbas Certanus Philomelæ Emblemate demonstrat, quæ curculionem manducans, epigraphæ reddit. NON SAGINATUR; vel, NEC FAMEM MINUET. Eadem inscriptio etiam feli, læcertam glutienti, subungi potest; utraque enim ab escis illis non modò non pinguescit, sed contra plurimum maciei contrahunt, ac miserè extenuantur. Ad rem Jacobus Billius.

*Me miserum, namque omne meos jam deficit artus
Robur, & insolitus peſtora languor habet.
Arui ut fœnum mea mens. Cur aruit autem?
Scilicet oblita est vivere pane suo.
Panis enim virtus animi est, probitasq; fidesque,
Et quidquid Domini lex memoranda jubet.
Hic mentis cibus est, hoc pinguis redditur illa,
Argent, non minuunt, cetera quæq; famem.*

S. Bernardus de mundi delitiis differens, *Quid hæc vobis profunt?* inquit, *non sunt naturales cibi. Magis famem hæc provocant, quam extinguunt: Panis namque anima justitia est; & soli beati, qui esuriunt illum, quoniam ipsi saturabuntur.*

566. Luscina juvenis canenti adultiori auscultat; cum lemmate. TEMPORE REDDET. Thomas Scarampus, Academicus inter Intentos Taciturnus, hoc symbolo significare volebat, se ætate etiamnum adolescente huic Academiæ annumeratum, primò debere vocem comprimere, aliorumque sapientiæ ac doctrinæ attentas præbere aures, donec etiam ipse temporis successu facundiam suam palam profiteri possit. Christus in cruce, veluti gemebunda Luscina, Divino Patri pro suis inimicis ex corde supplex, in voces amoris & suspiriorum plenissimas erupit: at ecce! Protomartyr Stephanus, labia sua ad præcantis Magistri vocem conformans, altum exclamat. *Ne statuas illis hoc peccatum.* Et S. Jacobus Minor, pro interfectoibus suis ardentissimè in hæc verba oravit, *Ignosce eis Domine, quia nesciunt quid faciunt.* Unde proinde monet Magnus Augustinus, *Quoniam Christiani sumus, aut Christum imitemur, aut illos, qui eum imitari sunt.*

567. E solitudine opportunissimam animam nostram occasionem offerri, ut omnibus mundi negotiis tantisper faceſcere jussis, sese soli Deo jungat; P. Henricus Engelgrave Lusciniæ symbolo demonstrat, quæ in solitudine arboris cujusdam ramo innixa; epigraphen tenet; DESERTUM FACIT ESSE DISERTUM. Isaacus certè, domû egressus, accingebatur *ad meditando in agro.* Moses orator, montis cacumen ascendit. Elias vastam solitudinem incolens, Divina oracula percepit. *Christus ascendit in montem solus orare.* De se ipso testatur Magnus Augustinus. *Solitudo mihi ad negotium flendi aptior suggerebatur.*

568. Philomela, pullis suis in nido incubans, assiduos suavissimosque cantus edit. Unde Lucretius Borfatus epigraphen addidit. ET CANTU EXCLUDIT. De hac lusciniæ proprietate Albertus Magnus, *Philomela, inquit, inter incubandum cantat; & dixerunt aliqui Platoniorum, ova ejus non posse sine cantu vivificari.* Ita sanè viri prudentes & Apostolice suos proximos ad virtutis ac gratiæ vitam non aliter, nisi suavi vocum concentu, & amænâ persuadendi harmoniâ deducere debent. Ælianus author est, Incolis Cretensibus receptum fuisse, suos

Voluptas mundana.

Billius An- thol. Sacr. l. 2.

S. Bern. in E- vang. Ecce nos reliquimus omnia.

Imitatio.

Aff. 7. 19.

Brev. Rom. 1. Maii.

S. Aug. ser. 2. ex addit. à Sirmond.

Solitudo est orationi apta.

Gen. 6. 4. 0.

Exod. . 4. 18. 2. Reg. 19. 9. Matt. 14. 23. S. Aug. lib. 8. Confess. c. 12.

Benignitas utilis.

B. Alb. Mag. lib. Hist. c. 9.

Sec. Herc. F. ens. Aff.

Religiosus

Cig. Hom. 8 in Lev.

Devotio No- na.

Levit. 20. Bern ser. in Vgii. at.

Juventus. Minister Principis. Medica- or.

om. 10. 16. Chrysof. hunc loc.

Juventus.

Concio- ator.

S. Pet. Dam. or. 1. de S. Apollinari.

S. Aug. l. 4. de Doct. Christ. c. 5.

suos filios ad Deorum venerationem, ac virtuosarum operationum exercitia cum quodam cantu instruere. S. Franciscus Xaverius fidei rudimenta rhythmorum more in cantilenas reduxit, sicque mirros in convertendis Indiarum gentibus profectus hausit. Cum primis tamen Correctores, suavi & blandâ voce adhibitâ, suos proximos ad perfectionis vitam promovere studeant; Davidem imitati, qui cytharam leni digito versans, diabolicas turbas, in Saule concitatas, temperavit, ac pristinam tranquillitatem restituit. Præclarè id observatum habuit Seneca. *Objurgationi semper aliquid blande commisce: facilius penetrant verba, quæ mollia vadunt, quam quæ aspera.*

Correctio
suavis.

Sense in ep.

Matth. 3. 3.
S. Joan.
Bapt.
S. Aug. Tom.
2 serm. 5.

569. Bartholomæus de Rubéis symboli loco Phœnicem depinxit; eamque nulli alteri usui, nisi cantui aptam, hoc lemnate insignivit. VOX, NIL ULTRA. S. Joannem Baptistam, qui fuit *Vox clamantis in deserto*, hæc imago spectabat; de quo ita philosophatur Magnus Augustinus. Vox Joannes, Dominus autem in principio erat verbum; Joannes vox ad tempus, Christus verbum in principio æternum; Tolle verbum, quid est vox? ubi nullus intellectus, soni est strepitus: vox sine verbo aurem pulsat, cor non ædificat, nam quia discernere difficile est à voce verbum, & ipse Joannes putatus est Christus: vox verbum putata est; sed agnovit se, ne offenderet verbum; *Non sum*, inquit, *Christus, nec Elias, nec Propheta*: responsum est, *ergo; quis es? Ego sum*, inquit, *vox clamantis in deserto*: vox rumpentis silentium, *parare viam Domino*.

PHŒNIX. Caput LVI.

570. Phœnix, inter flammam medium, epigraphen tenet. PERIT, UT VIVAT. vel, PERIT, NE PEREAT, vel, UT IN ÆTERNUM VIVAT. vel, VITA MIHI MORS EST. vel Idiomate Italico. MI FA' BEN, CHI MI NOCE; vel, NEMICA FLAMMA, AMICA VITA ADDUCE; aut vocibus è græco in latinum hoc modo traductis, MORIENS, NON MORIENS: vel denique lingua Hispanicâ. DAL MISMO MI MUERTE, Y MI VIDA. Hæc lemmata omnia S. Laurentio, S. Eustachio, S. Apollonia, aliisque SS. Martyribus hinc inde fuerunt attributa, qui, ceu totidem Phœnices, per voraces flammam imperterrito animo progressi, vitæ felicitatem nullo ævo inturbandam attigerunt. S. Gregorius Nazianzenus.

S. Laurentius.
S. Apollonia.

S. Gregor.
Naz. serm. 3
ad Virgines.

*Ut Phœnix moriens primos reviviscit ad annos,
In mediis flammis post plurima lustra renascens,
Atque novum veteri surgit de corpore corpus:
Haud secus egregiâ redduntur morte perennes
Dum pia Divinis ardescunt pectora flammis.*

Argumento non dissimili in amoris materia ad nobilem quemdam sponsum cum D. Fr. Cyrus di Pers.

*Mà ben arder felice
Tu sol fragli altri puoi,
Che i cari incendii tuoi
Dolci temperar ti lice.
Amorosa Fenice,
In sì bel rogo ardendo,
Rinascerarî morendo.*

571. Phœnix, intra lethalem rogam, flammamq; voraces depictus, epigraphen sustinet. EX FUNERE FOENUS. Prolem, inter proximæ mortis tormenta natam, hæc imago significabat. Ita Rachel, cum fati extremum luctata, Benjaminum enixa est. S. Ecclesia suos natales è Christi exanimis latere

duxit. Servi Dei, & ipsa etiam S. Ecclesia, inter sanguinariam tyrannorum crudelitatem ad beatam Calamitam perennis gloriæ vitam adolevere. S. Gregorius utilis. Papa de Orthodoxa Ecclesia differens, ait, *Sapè eam reprobi usque ad internecionem persecuti sunt, sed eò multiplicius ad statum sui profectus rediit, quò inter manus persequentium moriendo laboravit.*

572. Rigorem & acrimoniam, adversus sceleratos usurpatam, nihil damni, sed contra plurimum utilitatis conferre, flammæ demonstrant, quæ in Phœnicem grassata, epigraphen legendam offerunt. RENOVANT, NON EXTINGUUNT. Ad rem nostram Lipsius. *Extremè & desperatè malos sisti, & reprimi in suo nequitia cursu est pro ipsis.*

Rigor uti
lis.

Lips. de un
Religione.

573. D. Aresius, S. Apolloniam Emblemate significaturus, Phœnici supra rogam inscripsit; MULTIPPLICABO DIES. Franciscus Raulinus verò, INDE VIVAM, UNDE CRUCIOR. D. Carolus Scecchiarus, Canonicus Regularis, in honorem S. Laurentii eidem hanc epigraphen indidit. INNOVABITUR. Innuunt videlicet, mortem & martyria proximam esse beatitudinis, ipsiusque adeo vitæ recuperandæ occasionem. His inscriptionibus non absimile est illud S. Joannis Chrysostomi consilium. *Fac ut corpus tuum moriatur, ne moriatur. Nam si vivum manserit, nequaquam vivet: si verò mortuum fuerit, tunc denique vivet.*

S. Apollonia.

S. Laurentius.

Mortificatio utilis.

S. Chrysost.
hom. 13. in
ep. ad Rom.

574. Ignis, Phœnicem ambiens, epigraphen habet. NON EXURIT, UT PERDAT. Ægrotos hoc Emblemate solari licebit; Deus enim februm, aliorumque morborum aut calamitatum flammam non perdendo homini, sed reparando immittit. Porro qui ardentem ac discretum proximi corrigendi zelum habent, solis vitii extirpandis sunt intenti, cætera verò ipsius omnia penitus intacta relinquunt. *Ignis est verbum Dei*, inquit S. Ambrosius, *bonus ignis, qui calefacere novit, nescit exurere, nisi sola peccata. Mundat hic ignis aurum, consumit errorem. Hoc igne urebatur rubus, & non exurebatur. Urit enim sermo Divinus, ut corrigat conscientiam peccatoris, NON EXURIT UT PERDAT.* Debemus enim, asserente Magno Augustino, *amando corrigere, non nocendi aviditate, sed studio corrigendi.*

Calamita
utilis.

Correcte
zelofus.

S. Amb. l. 1

S. Aug. de
Verb. Dom

575. Corporis nostri, è morte olim resurrecturi, ideam plenissimam Phœnix exhibet, qui, licet ab igne in favillas concrematus, epigraphen tamen è cineribus suis legendam offert. MOX EADEM; quasi nimirum pauculo intervallo sese ad vitam, priore millies beatiorum, reversurum promitteret. S. Zeno, *Phœnix, avis illa pretiosa, resurrectionis evidenter nos edocet jura, quæ cum manri lethi tempus advenerit, à semetipsa incitatis sacris ignibus libentissimè concrematur: sepulchrum nidus; illa favilla nutrices, denique post monumentum festo exultat in tumultu, non umbra, sed veritas, non imago, sed phœnix, non alia, sed, quamvis melior aliâ, tamen prior ipsâ.*

Resurrectio mor
tuorum.

S. Zeno serm
de resurrect

576. Idem reviviscentium corporum arcanum Phœnicis simbolo demonstratur; cui hoc lemnata præfixum. DA LE CENERI MIE MI SVEGLIO IL VOLO. Id est, REDIVIVUS E CINERE. Præclarè S. Ambrosius. *Docet nos hac avis (de Phœnice loquitur) vel exemplo sui resurrectionem credere, quæ & sine exemplo, & sine rationis perceptione ipsa sibi insignia resurrectionis instaurat. Sitigitur exemplo nobis, quia auctor & creator avium sanctos suos in perpetuum perire non patitur, qui avem unicam perire non passus, eam sui semine voluit reparari.*

Resurrectio mor
tuorum.

S. Amb. l. 1
Hexam. 62

577. Elconora, Austriæ Archidux, sponso suo, Fran-

Francisco I. Galliarum Rege fatis concedente, se ipsam Phœnicis Emblemate representavit; cum dicto, UNICA SEMPER AVIS; decreverat enim integerrima Princeps omnem reliquam vitam in sanctæ viduitatis castimonia, à viri contubernio separata, transigere. Hanc strenuè imitata sunt Elisabetha, Ludovici Urbinate Ducis filia, mortuo Roberto Mulatesta, ipsius conjugè; Isabella Austriaca, Carolo IX. è vivis sublato; Maria Anna, Ferdinandi Imperatoris filia, post dulcissimi conjugis sui, Maximiliani Bojorum Ducis & Electoris mortem, aliæque complures; quarum cordibus illam Didonis Reginae gnoman altum incisam fuisse credideris.

Ille mos, primus qui me sibi junxit, amores abstulit; ille habeat secum, servetque sepulchro.

Illud ipsum Emblemata Mariam Virginem cumprimis spectat, quæ ab omni viri consortio alienissima, unica semper, eaque castissima avis permanit; ut cujus virginitas nec minimam labein unquam est perperla; nam, Magno Augustino asserente, *Virginis filius, & Virginum sponsus attulit matri fecundatorem, sed non abstulit integritatem.*

578. Supra Domus Pisanae portam, Phœnicis Emblemata, ære fufum, cernitur; qui lignorum fasciculum unguibus sustinens, epigraphen è Claudiano subjunctam habet. BUSTUMQUE, PARTUMQUE. Id est, ET ROGVM, ET CVNAS. Christam cumprimis hæc idea spectat, qui fatalem crucis trabem versus Golgothæam rupem propriis humeris bajulat. In eadem icone etiam S. Martyres dignoscere licet, quibus lignæ catastæ, ad vitam eripiendam constructæ, exoptatissima melioris ac gloriose vitæ incunabula extiterunt. Præclare S. Cyprianus, *Tulis, & Martyra primo casus, post modum fructus est, qui morte vitam condemat, ut morte vitam custodiat.* Cæterum quantum Christi mortem, veluti opportunam resurrectioni Servatoris occasionem, attinet, S. Epiphanium disserentem audi; qui, posteaquam Phœnicem descriperat; subiungit; *Cur igitur fudei inquit, Domini nostri Jesu Christi in diuinam resurrectionem non crediderunt, cum avis trium dierum spatio se ipsam suscitaret? aut quomodo se ipsum a mortuis suscitare non potuit, cum de illo dixerit Propheta; Justus ut palma florebit?*

579. Phœnix, alarum vibratu flammam in propriam suam perniciem provocans, à D. Aresio inscriptionem accepit, FLAMMAS ALIT, Vel, VLTRO APPETIT. Vel ipsius Phœnicis ore, QVAS EXCITAVI, PATIOR. Hominein, propriæ suæ cladis authorem, his coloribus adumbrabis. Benè is cum Ovidio dixerit.

Heu! patior relis vulnera facta meis.

Salvianus de Sodomæ incolis, à Divina Nemesis flammaram voracitate castigatis, scribit, *Diu flagitiosissimus ille populus ignem illum accenderat, quo peribat, & ideo completis iniquitatibus suis, arsit flammis criminum suorum;* quibus verbis aperte ad illa Numinis supremi verba alludit, ubi Isaiâ interprete inquit, *Ambulate in lumine ignis vestri, & in flammis, quas succendistis.* Origenes de sceleratis omnibus concludit, *His, qui operantur malû, ira & indignatio, tribulatio & angustia erit, secundum ea, quæ thesaurizaverunt sibi ipsi.* Author sermonum ad fratres in Eremito, quos imperitè S. Augustino pauculi aliqui adscribunt, hanc Phœnicis indolem hypocritis ac invidis propriam censet, *Phœnix, inquit,*

dum senescit, ad partes calidissimas volat; ligna sicissima congregat, & lignis congregatis, alis ligna percussit, & sic ignem accendit, & in eodem se comburi permittit. Sic & hypocrita facit, sic & invidus agit cunctis diebus vitæ suæ, intus & extra se ipsum comburens, se ipsum primo infestans, primò se ipsum vulnerans, & vexans.

580. Ad interiorem hominem invocandum tã cælestis gratiæ auxilium, quàm cooperationis humanæ industria concurrant, necesse est. Phœnix certè, cum radiorum solarium ardore, tum alarum suarum vibratu reparatur. Lemma. VTRIVSQUE AVXILIO, S. Basilii. *Neque in rebus bonis conatus humanus, sublata ope Divinâ, perfecte unquam, quod vult, poterit adipisci. Neque item vicissim Divinum præsidium ad nos, nullo nostro studio, venturum putandum est. Sed ad perfectum virtutis cumulum conjuncta simul utraque esse hæc oportet, & humanum studium, & auxilium caeleste.*

581. Animam, piacularibus flammis excruciatam, non nemo Phœnicis persimilem dicit; qui inter rogi incendia medius, ad tristissimam mortem redigitur; cum lemmate; REDIVIVAM EXTINCTI. Emblematis mens est, animam, lethibus illis tormentis afflictam, tandem flammis subsidentibus, ad Dei conspectum & vitæ beatæ delicias iri resuscitatum. Porro libidinis, ac vindictæ studiosi tum demum ad gratiam, amoremque Dei reviviscunt, quando Veneris & odii flammæ extinguuntur. Nam, *quando libido vincit, vincit & diabolus; quando libido vincitur, & diabolus vincitur;* inquit S. Augustinus.

582. Lemma Phœnicis intra flammam inditum; ARDORE FOECVNDATA. Innuit videlicet, ingentem virtutum ac bonarum operationum copiam ibi vigere, ubi charitatis flammæ resplendent; *quandoquidem radix omnium malorum est cupiditas, & radix omnium bonorum charitas;* inquit Aelredus. Unde tam sollicitè monet Magnus Ethices Christianæ Magister Augustinus, *Cupiditas extirpetur, charitas plantetur.*

583. Eidem supra rogi sistenti Phœnicis, veluti genuino virtutis symbolo inscribendum cenfeo. POST FATA SVPERSTES, Ovidius, argumenti rationem suggerens, de se ipso scribit; *--- Etiam cum me supremus adusserit ignis, Vivam, parsque mei magna superstes erit.*

Verùm non Virtus tantùm, instar Phœnicis, post vitæ occasum etiamnum vivit; sed ipse etiam Homo Deus, Phœnicis simillimus, è crucis gloriose rogo ad vitam rediit. Imò quivis justus è morte sua vitam æternam non sine ingenti solatio expectat. Nam, Magno Augustino asserente, *Passio Domini ostendit nobis vitam præsentis necessitatis, quâ oportet & laborare & tribulari, & ad extremum mori: Resurrectio vero & clarificatio Domini ostendit nobis vitam, quam accepturi sumus:* Balthasar Bonifacius, Judæorum Synagogæ exprobrans, canit.

Quò redira trahit rabies, ignobile vulgus, Colluvies hominum quò recitata ruis? Tunc Deos immortales vis dedere letho, Divinumque putas posse perire virum? Falleris: indigna sepelis quem morte peremptum, Dormiet hic paulum, mox redvivus erit. Haud aliter (si parva licet componere magnis) Unica post obitum viva resurgit avis.

584. Animus nobilis & generosus, omnes mundi aut fortunæ illecebras spernere ausus, Phœnicem imitatur, qui rogo insistens, epigraphen tenet. CVPIO DISSOLVI. S. Pauli hæc erant suspiria, *Deside-*

Cooperatio.

S. Basilii Const. Monasti cap. 16.

Purgatorium.

Pœnitens.

S. Aug. l. 5. cont. Jul. c. 7 Charitatis vis.

Aelred. c. 16. specul. Chari. S. Aug. serm. 115 de Div. vers. cap. 7.

Virtus immortalis. Ovid. l. 1. Amor. Eleg. 15.

Resurrectio Christi.

S. Aug. in Psal. 148.

Bonif. in Lævario. p. p. E. pig. 8.

Mortem non timetis

Philipp. 1. 23.

Deside-

Castitas viduitatis.

Virg. l. 2. Æn.

Mariæ Virginitas.

Aug. lib. 3. symb. c. 4.

Christus rucem bajulans. S. Martyres.

Cypr. de aud. Mart.

Resurrectio Christi.

Epiph. in hysolog.

Author proprii mali.

alv. l. 4. de er. Iud. & Trovid. Dei.

Isa. 50. 11.

Virg. in cap. ad Rom.

Hypocritæ invidus. Iust. ser. ad fratres in Eremito ser. 18.

Senec. Ep.
120.

Desiderium habens dissolvi &c. Seneca, *Maximum*, inquit, *mi Lucili*, argumentum est animi ab altiori venientis sede, si hac, in quibus versatur, humilia iudicat & angusta, si exire non metuit &c. Et rursus. *Nec unquam magnis ingenii chara in corpore mora est. EXIRE, atque erumpere GESTIUNT*, agrè has angustias ferunt: *vagi per omne sublimes, & ex alto assueti humana despiciere.*

S. Lauren-
tius.

385. Carolus Rancatus insigni Emblemate Phœnicem depinxit, qui supra lignorum struem collocatus, alas in Solis conspectu folicite vibrabat, iis, ceu follibus, flammam excitaturus: addito Claudiani Lemmate. *INCENDIA POSCIT. S. Laurentium*, Martyrem invictissimum, hæc imago spectat, qui supplicii sui rogo insistens, alteram corporis partem, ab incendio etiamnum incolumem, flammis devorandam obijci, enixè desideravit; tortorum tyrannidi generosâ ac magnanimâ mentè insultare ausus. Illorum etiam hæc imago est, qui charitatis Divinæ incendio ardere cupiunt; Inter hos minime postremus Magnus Augustinus, *Incipiamus*, inquit, *ardere charitate, donec totum mortale consumatur, & quod contra nos fuerit, eat in sacrificium Domino.*

Charitas.

S. Aug. in
Psal. 64.

386. Phœnix concitatis alis sese propriæ morti vel ultrò offerens, vel tertè eam invitans, aut gratulabundo corpore vicinam excipiens, epigraphen tenet. *TROVA SOL NE I TORMENTI IL SUO GIOIRE. Id est, SUO FUNERE GAUDET.* Hanc magnanimitatem, generolis mentibus propriam, describens Seneca. *GAUDENT magni viri*, inquit, *aliquando REBUS ADVERSIS*, non aliter quàm fortes milites bellis, *militares viri gloriantur vulneribus, lati profluentem meliori casu sanguinem ostentant.* Christus, referente Evangelistâ, ut crucifigeretur, Hierosolyam petens, *precedebat eos, discipulos suos, & stupebant.* Opportunè in hunc locum Isidorus Clarus, *Videtur*, inquit, *Dominus majorem quamdam, quàm aliàs soleret, præ se tulisse proficiscendi alacritatem, id est, dum iret agendus in crucem.* Unde de illo ait Apostolus, *Proposito sibi gaudio sustinuit crucem*; Et S. Cyrillus Alexandrinus. *Homo factus unigenitus Dei Filius, absque peccato omnia sustinuit, quæ Judæorum excogitare pervicacia potuit, nec unquam spiritus de decoratus, verbis derisus, verberibus casus, & tandem patibulo affixus, nullo mœore affectus fuit, sed decenti semper ipse GAUDIO PLENUS, illa OPPROBRIA DELITIAS sibi esse PUTABAT.*

Patientia
generosa.Senec. l. 4.
cur bonis
viris &c. c. 4

387. Ignis Phœnicis proximè deservit, ad vitæ novitatem obtinendam; unde lemma. *PARTURIENTE ROGO.* Italultrales purgatorii flammæ efficacem gloriosæ ac beatæ vitæ contingendæ virtutem suppeditant S. Hieronymus illa Ezechielis verba interpretatus, & *aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium*, ait, *Habes carbonem ignis, sedebis super eos, hi erunt tibi in adiutorium.* Eodem argumento demonstrat D. Basilus Paradisus, virtutem è persecutionibus sumere vires, & animi immortalitatem: potius ipsius hæc est.

Christus
Patiens.

Isid. Clar.

Hebr. 12. 1.

S. Cyr. Alex.
l. 10. in Ioan.
c. 21.

*Frà le spine la rosa,
E frà i rischi l' honor quasi finice,
L' anima cò l' sofrir fassi immortale.
Spiega la gloria l' ale
Dag' incendii, el valore, ove fortuna
Rogo e tomba gli di, trova la cuna.*

Purgato-
rium.S. Hieron. in
cap. 1 Ezech.Virtus in-
ter perfe-
ctiones.

388. Civitas Mediolanensis, copiosam ac majestate plenissimam humanitatem, Serenissimo Ferdinando, Hispaniarum Infanti & Cardinali, à primis totius Italiæ Magnatibus exhibitam, Phœnicis

emblemate adumbravit, qui plurimo aquilarum, aliorumque alitum numero stipatus, inscriptionem præferbat; *UT SOLIS COMITENTUR AVEM*; Claudiano id suggerente; qui de Phœnice canit.

Claudian.

*Conveniunt aquila, cunctaque ex orbe volucres,
Ut solis comitentur avem.*

Mariam Virginem hæc icone representabis, quæ ceu Phœnix virginea, ad cælos assumpta, non quidem sylvestrium volucrum, sed sanctorum Angelorum obsequiis coronata incessit. Cælestem hunc Virginis triumphum recolens S. Joannes Damascenus, ait, *Choros ducunt Angeli, celebrant Archangeli, & virtutes glorificant, Principatus exultant, Potestates collatantur, gaudent Dominationes, Throni festum diem agunt, laudant Cherubim, gloriam ejus prædicant Seraphim.*

Assump-
tio M. V.S. Io. Dam.
Orat. 2. de
Dormit.
Maria V.

389. Maria Virgo inter cæteram magnificam pompam, ejus honori Mantuæ institutam, Phœnicis emblemate expressa cernebatur, quem complures alites volando insecuti, epigraphen demonstrabant; *DEDUCET CANENTES.* Verbis è Divino Vate sumptis; *Et super excelsa deducet me victor in Psalmus canentem.* Mens Emblematis erat, devota Maria pectora plurimum gaudii ac deliciarum ab invicem recipere. Id probè edoctus S. Gregorius Thaumaturgus, virgini suppliciter exclamat, *Ave gratia plena, nam per te gaudium omni dispensatur creatura, genusque humanum antiquam dignitatem recuperat.* Et S. Amedeus. *Quis unquam ab ea æger, vel tristis, aut ignarus cælestium mysteriorum abiit?* Denique S. Methodius, salve in æternum indefinens nostra lætitia, Dei genitrix Virgo.

Habacuc.
3. 19.Maria
protectri
S. Gregor.
Thaum. ser.
2. de AnnuS. Amed. 7. 6
Virg.
S. Method.
ser de Pu-
rif M. V.

390. Phœnix, neminis beneficio obstrictus, eam & educationem solus sibi exhibet. Unde lemma huic volucris inditum. *NUTRIX IPSA SUI.* Eorum hi colores sunt, qui, citra alterius adminiculum, seipsis grandia negotia moliantur. Augustinus Steucus, Canonicus Regularis, in Phœnicis, omni alienâ ope destitutus, plurimas scientiæ propriâ indutriâ attigit. De hoc testatur P. Joannes Rhodius, *Nullam facultatem, linguam nobiliorem nostram, scientiam nullam reliquam fecit, quam animo conciperet, atque informaret; & quod mireris, eas omnes sine magistro didicit.* Phœnicem in super servatorem nostrum dixisses tibi, quando panem Eucharisticum, proprium inquam carnem & sanguinem, sibi met in vivæ & veræ vitæ nutrimentum propinavit.

Propriâ
indutriâ
discere.P. Io. Rhod.
Var. Virg.
Hist. l. 7.
c. 12. n. 1.Christus
in ultima
cœna.

391. Joannes Baptista Rusca sacram Lipsanorum quorundam pompam, in Ecclesia Mediolanensî ad S. sepulchrum festivè exhibitam, Phœnicis Emblemate ornavit, qui inter pallidos rogi sui cineres reviviscens, epigraphen habuit; *VIGET IN CINCERE VIRTUS.* Nempe non sine ingenio significabat, sacris Divorum cineribus miram inditam esse virtutem, ad plurima beneficia in homines transfundenda. Ita Elisei Prophetæ cineres ac gelida ossa solo contacta pristinas vivendi vires cadaveri inspirarunt. S. Eligius, Episcopus Noviomensis; S. Ciceria Martyr; S. Hedvigis, Regina Poloniæ; S. Elisabetha, Regina Hungariæ; S. Nicolaus Baricensis; aliorumque complurium corpora è mortualibus urnis cælesti balsamum, mille malorum presentissimum pharmacum, stillant; uti eruditè & prolixè refert P. Thomas Bozius. Cæterum eodem emblemate innuitur, æternam vitam nullibi certius in hoc mundo comparari, quàm in assidua mortis consideratione. Nam, quod Magnus Augustinus ait, *Scienti latari in Domino, & intelligenti novissima, felicitas mundi non est honor, sed onus.*

Reliquiæ
SS.

4. Reg 13. 2

Tho Boz. l. 1
c. 10 signo 6
de signis Ec-
clesiæ
Mortis
meditatio
S. Aug. serm
110. de Di-
vers. cap 10

592. In-

592. Inter cetera præclara poemata, quæ de Phœnice cecinit Claudianus, etiam istud recensetur;

-- -- -- nam spontè crematur,
Ut redeat, gaudetque mori festinus in ortum.

Quare Rancatus Phœnici, versus rogum volitanti, inscripsit. MORI FESTINAT IN ORTUM. vel brevius. SPONTE CREMATUR. Ita Sancta Apollonia, non carnificum inanibus, sed liberâ ac spontaneâ voluntate (haud dubiè Spiritu sancto interiorè ipsius animum stimulante) in rogum præcipitanda accurrit. Porro illorum omnium hæc imago est, qui mortem non tantum non timent, sed ultrò appetunt, ut tandem æternæ vitæ dies, tot votis expectata, ipsis illucescat. Justis enim, è sancti Bernardi sententia, erit mors janna vitæ, erit initium refrigerii, eris sancti illius montis scala, & ingressus in locum tabernaculi admirabilis, quod fixit Deus & non homo: De S. Apollonia in Larario suo canit D. Gregorius Bolzi.

Imbellem reputans membris, animoque puellam,
Hanc jubet accenso Casar adesse foco.
Hic jacet ergo, Dexmâ nâ jussa repente Tonantem
Fieret, in visis contumelanda pyris.
Ecce inopina suas Virgo resoluta catenas,
Se jactit in medios SPONTE CREMANDA
D A rogos.

Casar, an imbellis virgo est? te fortior imò est:
Fortè negas? paribus te dato spontè focus.

593. Inter omnes volucres solus Phœnix conjugalem thalamum nescit; sicut enim sine carnis commixtione est genitus, ita nec alios generat; cœlebs semper, ac impudicos libidinum ardores nunquam expertus. S. Zeno, Phœnix, inquit, nobilitatem generis sui non à parentibus accipit, non liberis tradit: ipsa sibi est uerque sexus; ipsa omnis affectus &c. non ex coitu nascitur &c. Unde Emblematis subscribes. VIRGO SINGULARIS. Quo encomio Sancta Ecclesia solam Deiparam veneratur. Suavissimè in hanc rem Doctor Mellissus. *Mixtura est, Virgo & Mater, admirabilis planè & singularis. A sæculo non est auditum, quod Virgo esset, qua peperit, quod mater esset, qua virgo permansit. Nunquam juxta rerum ordinem virginitas, ubi fecunditas predicatur; nec fecunditas, ubi virginitas integra conservatur. Solâ hæc est, in qua Virginitas & fecunditas obviaverunt sibi. Ibi factum est, quod factum non fuerat, nec fiet in æternum, quia nec primam similem visa est, nec habere sequentem.*

594. Phœnicis concremandi illam non è filice aut terrâ, sed è clarissimo Solis radio originem fumunt. Unde lemura. NON D'ALTRO ARDOR, CHE DEL CELESTE AVAMPO. Id est, SOLO PROVENIT AB ÆTHERE FLAMMA. Omnem quidem animum contemplativam, Dei tantum amore vivere solitam; cum primis tamen Mariam Virginem hæc imago concernit, de qua non sine pietatis sensu ait Beatus Amedeus; Ergo Divinis alloquiis ignita tota effecta es velut ignis, teque holocaustum Deo suavissimum obrulisti. O Phœnix aromatizans &c. Et S. Bonaventura. *Quis dubitare potest omninò in charitatis affectionem transisse viscera Mariae, in quibus ipsa, qua Deus est, charitas, novem mensibus corporaliter requievit.*

595. Si Claudiano fides sit, Phœnix nec cibo, nec fonte utitur; uno Solis ardore pasci solitus.

Non epulis saturare famem, non fontibus ullis
Assuetus prohibere sitim: sed purior illum
SOLIS FERVOR ALIT.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Proinde Jambertus Phœnici subscripsit. SOLIS FERVOR ALIT. Nativus hic illorum color est, qui vires ac delicias suas non aliunde, nisi à Deo recipiunt. Nam, Magno Augustino teste, *Sicut ex carnalibus escis alitur caro, ita ex Divinis eloquiis interior homo nutritur & pascitur.* Hos inter facile excellit Sancta Catharina Senensis, aliquot mensibus nullo alio cibo, nisi solo Eucharistico victitans. *Inventa est aliquando à die Cinerum usque ad Ascensionem Domini jejuniis perduxisse, solâ Eucharistica communione contenta.*

596. Phœnix, è rogo innovatus, ac denuò juvenescens, epigraphen habet. EADEM, NON EADEM; vel, ut meus Concanonicus D. Philippus Gallina volucrem illam è Verbis Apostoli loquentem introduxit. VIVO EGO, JAM NON EGO. Animus pœnitens & amoris Divini flammâ succensus, tametsi naturâ tenuis à priore nihil diversus, moribus tamen ac vitæ consuetudine plurimum ab eo differt. S. Laurentius Justinianus, *Inenarrabilis est, inquit, ô amor, virtus tua, ô amor! qui lutum transfigurâs in Deum.* Et S. Bernardus. *Vivo, jam non ego; ac si diceret, ad alia quidem omnia mortuus sum, non sentio, non attendo, non curro; si qua verò sunt Christi, hæc vivum inveniunt, & paratum.*

597. Phœnix, è cineribus suis redivivus, epigraphen à P. Jacobo Masenio accepit. EX VIRGINE VIRGO. Nam ut cinerem Phœnix, & Phœnicem cinis; ita Deus Mariam, Maria Deum genuit. De pariente Virgine differens S. Cyprianus, *Quid mirum, inquit, si virgo conceperit, cum orientis avem, quem Phœnicem vocant, in tantum sine conjugate nasci vel renasci constet, ut semper & una sit, & semper sibi ipsi nascendo & renascendo succedat.* Emblematis explicando sequens Epigrapha subjicit P. Masenius.

Qualis odoriferâ Phœnix à morte superstes,
Virgine progenitus, Virgo parente redit.
Talis matre Deus natus de Virgine Virgo:
Virgo cinis, Phœnix Christus, uterq; parens.

598. Ludovicus Brethe de Clermont Can. Reg. in insigni ac erudita sua Basilica S. Genovefæ Emblematis loco Phœnicem, inter flammâs medium exhibet; cum lemmate. PEREAM, NE PEREAM. Odonem Abbatem S. Genovefæ piissimum, hæc imago spectat, qui ex Priore Domûs S. Victoris ad Regalem illam Abbatiam postulatus, morte imminente, in domum S. Victoris rediit, sicque instar Phœnicis, vitam sursum ibi amisit, ubi eam per sacra vota adeptus est. Eodem Emblemate innuitur, mortem nemini non exoptandam esse, cum hominem periculo eximat, ne olim inter tot peccandi discrimina præcipitatus, æternum pereat. S. Augustino teste, *Fidelibus mors utilis reperitur; quoniam peccandi periculis hominem subtrahit, & in non peccandi securitate constituit.*

599. Bartholomæus de Rubeis Phœnicem Emblematis loco statuit, qui sub Solis aspectu in monte super arida ligna combustus, epigraphen tenet. UT VIVAM. Sic nimirum B. V. igne magis amoris, quam dolore soluta, cum Christo vivere desideravit. S. Ambrosius ait, ipsam febri esse defunctam, sed febri amoris; ita enim dicit: *Non minorè febrem amoris dixerim, quàm coloris.* Pulchrè sævissimum hoc mortis genus pertractat P. Paulus Barry. *Societatis Jesu; è quo paucula hæc describere placuit, Hoc amore SS. Virgo conficiebatur; qua, quia post elapsos tres ac sexaginta annos amoris, in momenta singula crescentis, majori semper ardore fuit accensa, neque jam tenere se intra fines corporis potuit; necesse erat suavissimam ejus animam è corpore mis-*

E e

STARE,

Contemplativus.

S. Aug. ser. 112. de Temp.

S. Catharina Senensis.

Brev. Rom. 5. April.

Galat. 2. 20.

Pœnitens.

S. Laur. Inft. in incend.

Deum amoris cap. 3.

S. Bernard. serm. 7. in Quadrag.

Maria V.

S. Cyprian. in symb. Apost.

Mors exoptanda.

S. Aug. Prædest. Jan. cap. 14.

Maria V. moriens.

S. Ambr. l. 4. in Luc. c. 4.

P. Paul. de Barry p. 2. Anni Mar. cap. 5.

Apollo

Lors exotata.

Bern. ser. de Di.

Greg. in La.

sub 9.

Zeno serm. Refur.

Maria V.

Bern. ser. in Vigil.

Dom.

Contemplativus.

Maria V.

Amed. m. 6. de ad. Virg.

Bonav. in scul. c. 14.

grare, ut in Dei amplexum veniret. Et in hunc modum solus unicuique amor Divinus proxima causa fuit, cur Maria moretetur.

P I C A. Cap. LVII.

600. **D.** Arefius hominem avarum picæ Emblemate depingit, quæ posteaquam plurimos fructus, furto surreptos, abscondit, postea illorum oblita, planè ignorat, in cuius usum cessuri sint. Lemma. **IGNORAT, CUI CONGREGAT.** Ita sanè evenire amat; Avarus, inquit Vates Regius, *Theaurizat, & ignorat, cui congregat ea.* Et rursus. *Inspiciens & stultus peribunt, & relinquent alienis divitias suas.* In Patris sententiam concedens filius Salomon, *Detestatus sum, ait, omnem industriam meam, quâ sub sole studiosissimè laboravi, habiturus heredem post me, quem ignoro &c.* Hugo Cardinalis coronidem Emblematis imponens, *Hoc autem, inquit, præcipuè Clericis competit, qui ignorant, cui congregant, non enim habent determinatos heredem, sicut Laici &c.*

Avarus.

Psal. 38. 7.

Psal. 48. 11.

Eccles. 2. 11.

Hug. Card.

in Psal. 38.

601. Pica, loquaculum animal, humanas voces facili negotio imitatur. Unde lemma. **PAREM SCIT REDDERE VOCEM.** Hinc discat homo, ad aliorum genium se componere, eorumque operationibus amicè, quantum fas est, respondere. Cum Socrates amicorum suorum aliquem, præsentibus aliis, acri censurâ perstringeret; Plato, reprehensionis impatiens, *Nonne, inquebat, præstabat, ô Socrates, privatim te hominem monuisse? cui exemplò & falsè Socrates, Et tu non fecisses melius, si privatim seorsumque me monuisses?*

Par pari reddere.

Brison l. 5. cap. 16.

Garrulus.

S. Ambr. l. 1. in officii.

602. In Brasilia picæ reperiuntur, quæ os toto corpore majus gerunt; uti testatur Aldrovandus. Unde hominem garrulum, & ore impudentem adumbraturus Antonius de Burgundia, Picam illam expressit, cum subscriptione **MINOR ORE SUO.** Providè in hanc rem monet S. Ambrosius, *Allga sermonem tuum, ne luxuriet, ne lasciviat, & multiloquio peccata sibi colligat. Sit restrictior, & ripis contineatur, cito lutum colligit amaris & undas. Jugum sit verbis tuis & statera, atque mensura, ut sit gravitas in sensu, in sermone pondus, atque in verbis modus.*

P I N T A D E L L V S.

Caput LVIII.

603. **P**intadellus, in India occidentali, uti & in novæ Hispaniæ regno nasci solitus, nidum suum tantùm supra illos arborum ramos contruit, qui aquis impendent; ut sic ab assiduis felium insidiis securus vivere possit. Unde vicinâ fele depictus Pintadellus, epigraphen ab Arefio recepit. **VALLABIT ABYSSUS.** Ita sanè Deus, non rarò iisdem omninò malis, quæ gravissimè nos inundant, hominem defendit; imò & ipsos quoque demones, tartarumque ipsum, in salutis nostræ patrociniū adhibet. S. Ambrosius illa Dei verba examinans, quibus dæmoni liberam de Jobo tentando facultatem fecerat, *Ecce in manu tua est, veruntamen animam illius serva,* attonitus exclamat, *Quantavis Christi, ut custodiam hominis imperet & ipsi diabolo, qui semper vult nocere.* ES. Joannis Chrysostomi sententia Danielem Prophetam non Angeli sed Leones in lacu defenderunt, *Fera non solum non devorabunt, sed etiam Danieli erant loco satellitum.* Martialis le porem quemdam, in Theatro Romano à canibus exagitatum, hoc apostrophe sultit.

Calamitates defendunt.

Dæmones custodiunt.

S. Ambr. l. 1. de Paenit. c. 13.

Job. 2. 6.

S. Io. Chry.

in Psal. 100.

Martialis lib.

1. Epigr. 14.

Si vitare canum morsus, lepus improbe, quaris, Ad qua confugias, ora leonis habes.

Hanc iconem mirificè illustrans Mambrinus Rofeus, de Solymanno, Turcarum Imperatore, refert, quod captâ Budâ, Pannoniæ Metropoli, priusquam Constantinopolim reverteretur, Belgradi centurionem reliquerit, qui cum equestri suo exercitu in Austriam excurreret, & omnia sanguine ac igni vastaret; imò & Moraviam cum Cassonio, supremo equitum Magistro, invadens, totam sub Turcarum jugum cogeret. At Deus extremam populi fortem miseratus, pluvias ita copiosas immisit, ut regni illius flumina miris inundationibus undique intumescerent, iisque impedimento essent, quò minus durante autumno, aut ingruente hyeme, Tyranni imperia executioni mandare possent; uti idem Mambrinus Italico idiomate prolixè refert.

Mambr. Ro p. 1. Histor Mundi lib.

P S I T T A C U S. Cap. LIX.

604. **P**sittacus humanas voces adèd scitè imitatur, ut alterius linguâ fermocinari, videri possit. Unde Bargalii lemma. **ALIENO LOQUITUR ORE.** Psittacis non assimilés dixeris illos, qui orationes, alienâ industriâ compositas, recitant, vel qui Magnatum sunt Legati, eorumque negotia non proprio, sed Dominorum suorum sensu exponunt. Certè Prophetâ non propriâ, sed Dei suggerentis mente loquitur. Perspicuè Zacharias. *Locutus est per os Sanctorum, qui à saculo sunt Prophetarum ejus.* S. Gregorius Papa, Dei vocem à Samuèle instar vocis ab Heli editæ acceptam fuisse animadvertens, in hæc verba ratiocinatur. *Quid est, quod Divina locutionis vox ab Heli voce non differt, nisi quia & per Patres veteres ipse locutionem profert. Vox namque Heli Dei esse cognoscitur, quoniam electi fratres, quidquid per sacra eloquia loquuntur, non à semetipsis, sed à Domino acceperunt.*

Legatus.

Prophetam.

Luc. 1. 70.

S. Greg. Pa in lib. 1. Re.

605. Psittacus, tametsi nonnullas voces Italicas, græcas, latinas, sacras & profanas articulatè ac distinctè pronuntiet, earum tamen sensum ac significandi vim non percipit. Lemma. **DAT SINE MENTE SONOS, vel VOCES.** Ita è discipulis ac Concionatoribus complures, validâ memoriâ, nullâ tamen rerum intelligentiâ instructi, integras paginas, ac difficillimas Metaphysicæ doctrinas recitant. P. Mafius hanc iconem Balaamo, Caiphæ, aliisque similibus tribuit, quibus, quamvis vitiosis instrumentis, Deus ad suæ Ecclesiæ utilitatem aliquando uti dignatus est, *Divinorum consiliorum rudes, atq; expertes homines, non aliter atque si mente moti fuissent, dederunt SINE MENTE SONOS.* Balaam nihil se in corde, sed ore duntaxat tenuis, oracula, quæ fundit, concepisse fatetur. Porro sonos sine mente edunt, qui in Divina Psalmodia evagantur, nec quidquam minus, quàm quod canunt, cogitant. Hos propheticâ objurgatione fugillat Servator. *Hypocrita, benè de vobis prophetavit Isaias, populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. Et quæ segnitia est, inquit S. Cyprianus, alienari & rapi ineptis cogitationibus, cum Dominum deprecaris, quasi sit aliud, quod magis debeas cogitare, quàm quod cum Deo loqueris? Quomodo te audiri à Deo postulas, cum te ipse non audis? vis esse Deum memorem tui cum rogas, quando tu ipse tui memor non sis?* Pulchrè Prosper Aquitanicus.

Concionator indoctus.

P. Mafius i Iosue cap. 1 v. 22.

Psalmodi distracta.

Matth. 15. 7.

S. Cypri. de Orat.

Prosop. Epig.

Laus vera in Dominum depromitur ore precantis, Si, quæ voce fluunt, intima cordis habent.

606. Psittaco inscripsere. ALIENÆ VOCIS ÆMULA. Eos hæc imago designat, qui imitandis clarissimis personis sedulam navant operam. Sic Plato Socratis vestigia successu ad eum felici est insectus, ut Socrates junior cognominaretur. Virgilius imitatus est Homerum; Horatius Pindarum; Torquatus Tassus Homerum, Virgilium, Lucanum, aliosque; uti mille loca operum ipsius testantur. Porro alienam Spiritus Sancti, Davidis, aliorumque Sanctorum vocem æmulantur, qui preces aut psalmos, ab ipsis decantatos ore recitant; corde interea, Psittacorum more, in alia omnia evagante. Magna sunt arma preces, inquit S. Chrysostomus, dummodo sobrii, & undequaque mente nostram collecti Dominum adeamus, totique nitamur ita loqui, ut non solum verba, sed etiam mens verborum comes ad Deum accedat. Unde ad eum providè filios suos hortatur Magnus Augustinus. Hoc versetur in corde, quod profertur in voce.

607. Carceris angustia, & ligamina, quibus Psittacus intra caveam constringitur, ad eum nihil damni eidem afferunt, ut contra plurimum commodi, nimirum insignem linguæ eruditivum, & artem loquendi, cæteris avibus inconcessam, inde recipiat. Lemm. SERVITUTE CLARIOR. Ad hanc ideam Religiosi, votorum triade, eum vinculis, constricti, & intra claustrum angustias sepulti, clarissimum splendorem à Christo fortiuntur, artemque orandi, sanè difficillimam, feliciter addiscunt. Verè dixit Petrus Raulinus, solitaria vita, cælestis doctrina schola est, ac Divinarum artium disciplina. S. Paulus, civis Romanus, jure poterat de illustri hac sua origine gloriari; at illam insuper habitam, dignitatem summam existimabat, servum Christi cognominari, Paulus servus Jesu Christi; probè gnarus, è Christi servitute plus nobilitatis ac splendoris, quam ex omni Romanorum gloria, sibi accrescere. Faustinus Presbyter, Nonne Deo subdita est anima mea? Hujus servum fieri, summi decoris est, & quasi quadam supereminens mundo nobilitas: ideo & Apostolus gloriam suam scribit; Paulus servus Jesu Christi.

608. Psittacus, etiamnum adolescens, facili negotio omnia linguæ artificia percipit; quæ tamen adultiori nec blanditiis, nec verberibus, nec quacunquè aliâ diligentia imprimi possunt. Vetus Apuleii paræmia est, quam lemmatis loco accipito; SENEX NEGLIGIT FERULAM. Ita, qui inter vitia consuevit, nec persuadendi dulcedine, nec castigandi terrore ad virtutis tramitem revocari facile possunt. Unde monet S. P. Augustinus. Quando nascitur cupiditas, antequam robur faciat adversum te mala consuetudo, cum parvula est, elide illam. Euripides.

Que quis de dixerit, eadem vult servare
Ad senium. Itaque, filios bene institute.

Et Horatius.
Naturam expellas furcâ, tamen usque recurret.
Quibus assentitur Virgilius.
Tu quos ad studium atque usum, formabis agrestem,
Jam vitulos hortare, viamque insiste domandi,
Dum faciles animi juvenum, dum mobilis ætas.

609. D. Aresius vigilantem Episcopum Psittaci Emblemate depinxit, qui, fociis suis in campos ad escam conquirendam evolutibus, supra arborem excubias agit, hostesque fortè irruentes explorat. Epigraphen subdidit EXCUBAT IN CUSTODIA. Hanc enim virtute Episcopos cum primis excultos voluit S. Paulus; Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium; Idiomate græco, ubi nos legimus sobrium, transfer-

tur niphaleos, id est, sobrium & vigilantem. In hunc locum Salmeron, Qui in cibo & potu temperantes existunt, illi etiam vigilantes esse solent, præstant enim clarissimam mentis aciem, & pervigiles sunt pro grege suo tuendo, juxta illud; Sobrii estote, & vigilate, quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret &c. P. Nicolaus Cauffmanus canit.

Dum Psittacorum viridis exultat phalanx,
Unus sub alta nixus arbore excubat,
Solersque, vigili prospicit curâ suis,
Ne quod rapaces aucupis ludant manus,
Sic unus amplo consulens pastor gregi,
Somnos tuetur omnium, solus vigil.

Illud ipsum lemma S. Angelum tutelarem spectat, S. Angelus assentiente S. Laurentio Justiniano; Quis non ineffabili quodam exuberet gaudio, quum revolvit mente Sanctorum adjutorium Angelorum, qui sine fatigatione atque intervallo EXCUBIAS CELEBRANT super plebem Dei, cæterisque fidelium. Richar. de S. Victore, Angeli sancti, inquit, civitatem, id est, Ecclesiam vel Fideles custodiunt. Qui rectè vigilantes dicuntur, quia vigilant & solliciti sunt circa electos, ut defendantur a tentatione, ut proficiant in bono, ut salventur &c. Horum ministerio & vigilantia Deus fideles suos protegit.

610. D. Octavius Boldonus symboli loco Psittacum exhibet, qui, ut Rom. Historiæ referunt, his verbis Cæsari acclamabat, Ave Cæsar, subjuncto lemmate. NATURA, ET ARTE. Enimverò hæc volucris, tametsi ad imitandas hominum voces miram linguæ, rostri ac gutturis docilitatem à natura congenitam habeat, adhuc tamen artis imasterio & instructione indiget. Ita Vati Regio non tantum dixit Deus, Intellectum tibi dabo, sed insuper, & instruam te in via hac quâ gradieris. Teste Magno Augustino, Unaquæque disciplina, quamvis vilis & facilis, ut percipi possit, Doctorem aut Magistrum requirit. Certè Poëtæ, tametsi insigni naturæ genio nati, arte tamen & industriâ excoluntur. Ovidius.

Sunt faciles Musæ; ast habitant in rupibus altis.
Has superare labor, cætera plana via est,
Vince modò rupes, nec duro parce labori;
Atque ultrò venient in tua fata Dea;
Ingenium non dura tibi natura negavit,
Et vincere potes, quâ docet arte potes.
Cur studium, & solum de prædas justè laborem? &c.

611. Loquenti Psittaco inscribes. HOMO VOCE; AT PECTORE BRUTUM. Illorum hæc imago est, qui preces aut psalmos mente persolvunt vagam, & in res terrenas vel etiam inhonestas distractam. Hugo de S. Victore. In choro sum corpore, & aliquo negotio mente, nunc intus maneo, nunc foris exeo; aliud canto, & aliud cogito, psalmodia verba profero, & psalmodia sensum non attendo; sed mente vagus, habitu dissolutus, oculis attonitus, huc & illuc prospiciens, quacunquè ibi geruntur, perustrans perspicio: habitum Monachi, non conversationem habens, in magna corona & ampla cuculla salva mihi omnia existimo.

SELEUCIS,

Cap. LX.

612. Hæc volucris per campos volitare solet, Judex. locustas frugibus infestas, prohibitura. Lucarinus hoc Emblemate Judicem officii sui commonefaciens, epigraphen addidit. VENIT, ET DISPERDIT De hoc Judicis munere

salmer.
Disp. 11. in
hunc loc.

Caus. Pa-
rab. Histor.
l. 6. n. 101.

S. Angelus
Custos.
S. Laur. iust.
in fascicul.
Ambr. c. 17.
Rich. à S.
Vict. in
Cant. cap. 4.

Ars.

Psal. 31. 8.
S. Aug. de
Vil. cred.
cap. 17.
Poëtis.

Oratio &
Psalmodia
distracta.

Hug. Viç.
lib. 1. de A-
nim.

imitatio.

Psalmodia
distracta.

S. Chrysof.
tom. 30.
n. Gen.

S. Aug. in
Reg. cap. 5.

Religiosus

Pet. Raul
ad Hibern.
v. Mona-
chus.
S. Paulus.

Rom. 1. 1.

Faust. Presb.
ib. contra
Anianum.
n. 5.

Apul. 2. Flo-
id.

Peccator
nvetera-
us.
i. August. in
psal. 136.
Eurip. in
Iph.

Horat.

Virgil. l. 3.
i. org. v. 163.

Episcopus
vigilans.

Tim. 3.

Eccles. 7. 6. Siracides; *Noli querere fieri Judex, nisi valeas virtute irrumperere iniquitates;* seu, juxta contextum græcum, *sollere injustitias.* Justissimus hic sceleratorum ac scelerum extirpandorum zelus in Davidis corde triumphum duxit longè nobilissimum. Ipsemet testis sibi luculentus, *In matutino, inquit, interficiebam omnes peccatores terra, ut DISPERDEREM de civitate Domini omnes OPERANTES INIQUITATEM.* Hanc animi Regii sententiam P. Cornelius Janfenius pulcherrimâ paraphrasi declarat; *Ante omnia in hoc incubui, ut sine cunctatione interficerem omnes peccatores terra. Matrè quoque admodum, priusquam prævaleret iniquitas, subvertere studui, sine defectu personarum, omnes impios terra mihi subjecta: ut de Civitate Domini, quam solis Sanctis patere convenit, exterminarem quantum fieri potest, omnes operarios iniquitatis.* Dignus tanto avo nepos Ezechias, è Regum fastis id testimonii fortitus est; *Ipse dissipavit excelsa, & contrivit statuas, & succidit lucos, confregit que serpentem aneum. Ipse percussit Philisthaos.* Eodem encomio Sanctus Rex Josias in quarto libro Regum, integro capite trigesimo tertio prolixè deprædicatur. In hanc rem etiam authores prophani symbolam suam conferunt. Socrates, referente Platone, dicere solebat; *Civitates optimè gubernari, cum injusti dant pœnas.* Lisander Rempublicam ill un maximè commendabat, *In qua fortibus viris, ac malis congrua redduntur.* Denique Cato affirmatè pronuntiabat; *Eos Magistratus, qui maleficos pœnis non coercerent, non tantum non ferendos, sed lapidibus obruendos esse, ne ex pœna neglectu salus Reipublicæ labeficeret.*

Sancèa teste, in nos redundant, si virum aliquem virtuosum ac gravem nobis assiduè præsentem imaginemur. *Aliquis vir bonus eligendus est, ac semper ante oculos habendus, ut sic, tanquam illo spectante vivamus, & omnia tanquam illo vidente faciamus.* Magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat. Vide etiam Epistolam ipsius vigesimam quintam.

Senec. Ep. 11

615. Explicatæ ac concussæ Struthionis alæ celerimum ipsius cursum plurimum promovent; Unde Jovius lemmatis loco Struthionem in hæc verba loquentem introducit; **CURSU PRÆTERVEHOR OMNES.** Summam velocitatem hæc imago significat; qualem prætulit Alexander Magnus, qui temporis intervallo exiguo, vastissimas Asiæ totius regiones occupavit; rogatus verò, quânam ratione tantam in agendo prosperitatem esset consecutus, respondit; **NIHIL PROCRASTINANS.** Unde Apelles cum penicillo adumbraturus, dexteram Alexandri, non sceptro Regio, nec militari hastâ, sed trifulco fulmine, veluti proprio celeritatis symbolo instruxit. Sophoclis dictum erat, *Urgentibus malis, celeritas optima est.*

Celeritas

Sophoclis Ant.

616. Struthio, ferrum ore sustinens, Jovio auctore epigraphen habet. **DURISSIMA COQUIT.** Illius hæc imago erat, qui injuriam, longo tempore dissimulatam, tandem ultus est. Ita Absalon, intellecto turpissimo Thamaris, ab Ammone violatæ incestu; tunc quidem nullum indignantis animi indicium edidit; *Non est locutus Absalon ad Ammon, nec bonum nec malum,* idque, veluti Hugo Cardinalis observat, *ex odio occulto.* Oderat enim Absalon Ammon, inquit Sacer Textus, *eò quod violasset Thamar sororem suam:* at certè! Absalon lethali odio duobus integris annis intra pectus abscondito, demùm vindictæ flammam palam est ejaculatus, fratremque astu circumventum interemit. Eandem vindictæ flammam damno suo expertus est Rex Astyages; nam cum Harpago filium immani tyrannide occidisset, eumque, cibi more conditum, patri manducandum obtulisset; *Harpagus, Justino referente, ad præsens tempus dissimulato dolore, odium Regis in vindicta occasionem distulit, ac regnum perdidit, &c.*

Dissimulare injuriam.

Justin. lib

S T R U T H I O.

Caput LXI.

613. **A** Junt, Struthionem solo aspectu ova sua fovere, ac pullos ad perfectam vitam perducere. Unde lemma. **OCULIS VITA. Vel, LUX VITAM;** vel, meâ quidem sententiâ, **FORMAT OBUTU.** Hinc discas velim, quantum unius hominis justitiae, vel etiam Majorum nostrorum, comprimis Dei præsentia ad efformandam vitam nostrâ possit. Appositè Hugo Cardinalis; *Dicitur quod natura Struthionis est, quod visu suo fovet ova sua. Visus enim Sanctorum, & piæorum admonitio, multum confortant, & juvant ad gratiam confirmandam & obtinendam.* Abbas Thesaurus Matris Machibæ exemplo id confirmat, cujus præsentia septem filii ita fuere accensi, ut aternitati vivere cœperint; Verba ipsius, quia ingenio plena, subjungere placet.

Præsentia Majorum.

Hugo Card. super cap. 1. Epist. 2. ad Tim

Abb Thesaur in Genealogia Christi.

Speclat suos Herois, spectata Herois, Se ipsam in singulis miratur: Et singulos tuetur, dum intuetur, Afræ volucris similis, quæ alumnos obtutu format.

614. Struthio, oculis in sua ova defixus, epigraphen, priore numero ab Abbate Thesauro insinuatam, recipere potest. **TUETUR, DUM INTUETUR.** Ita Divina præsentia ab exterioribus malis propugnat, omnemque felicitatem in nos derivat. Affirmatè Regius Vates. *Oculi Domini super timentes eum, ut eruat à morte animas eorum &c.* In hunc locum Salvianus, *Ecce, inquit, cur aspicere justos homines Deus dicitur, utique ut conservet & protegat. Aspectus enim Divinitatis propitiæ, munus est conservationis humanae,* Et S. Cyrillus Alexandrinus, *Cedit enim omnis perturbatio, cunctaque pericula desinunt, cum Christus adsit.* Iidem effectus,

Præsentia Dei. Psal. 32. 16.

Salv. l. 2. de Gubernat. Dei.

S. Cyrill. Alex. l. 3. in Ioan. cap. 23.

617. Fuit, qui Struthioni, ferrum devoranti, inscriberet; **AL MIO CALORE OGNI DUREZZA CEDE.** Id est; **DURISSIMA VINCO CALORE.** D. Pauli Apost. genuina hæc imago est, qui immenso charitatis suæ ardore omnem calamitatum duritiam superare noverat. Ipsummet loquentem audi, *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? &c. certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, &c. poterit nos separare à charitate Dei.* Unde idem Apostolus, haud dubiè propriâ ductus experientia, ait, *Charitas patiens est, & Charitas omnia suffert.* In hunc locum S. P. Aug. *Quantò ergò major est in Sanctis Charitas Dei, tantò magis pro eo, quod diligitur, omnia tolerantur. Ac per hoc inde est patientia vera justorum, unde est in eis charitas Dei.*

Charitas S. Pauli.

Rom. 8. 35. &c.

1. Cor. 13.

S. Aug. lib. Patient. 5.

618. Struthio, tametsi alas concutiat, nunquam tamen è terrâ sublevatur, unde Paradinus illi hypocritas non absimiles asserit, qui motu solum apparente versus cœlum levantur; addito lemma. **NIL PENNA, SED USUS;** vel ut alius inscripsit. **SCVOTE I VANNI. E NON VOLA.** Id est. **CONCUSSIS NON VOLITAT ALIS.** Hugo Victorinus. *Hypocrita, inquit, habent quidem volandi pennas per speciem, sed in terra repunt per actionem: quia alas per figuram sanctitatis extendunt, sed curarum secularium pondere pręgravati, nullatenus à terra sublevantur.*

Hypocrita.

Hugo Vi. l. 1. de Bel. cap. 37.

619. P. Camillus Anticus hominem præclaro quidem ingenio, at depravatis moribus præditum, Struthioni comparat; cum dicto; **NON SUBLEVAT ALA**; Innuebat videlicet, hominem solâ scientiæ alâ nunquam emerfurum, nisi vires suas junxerit charitas. *Levat quippe cognitionis ala, sed sola non sufficit &c.* inquit S. Bernardus, S. Ignatii Loyolæ constitutio est; *Omnes, qui se Societati addixerunt, in virtutum solidarum ac perfectarum, & spiritualium rerum studium incumbant, ac in hujusmodi majus momentum, quam in doctrina, vel aliis donis naturalibus & humanis constitutum esse ducant.* Et prior illo S. Isidorus; *Melius est, inquit, ut bene vivendi studium, quam multa sciendi sequamur;* & mox subjungit, *Non pertinere ad beatitudinem consequendam, scientiam rerum, nec esse beatum multa scire; sed esse magnum beatè vivere.*

620. D. Arcus animum verè humilem Struthionis Emblemate repræsentat, qui alis instructus, nunquam sese ad volatum elevat. Lemma. **SUBLIME NON SAPIT.** Certè S. Paulus alis suis ad tertium usque cælum sublatus, infimè de seipso sentiebat. *Novissimè omnium tanquam abortivo visus est & miki. Ego enim sum minimus Apostolorum, & non sum dignus vocari Apostolus. Mihi omnium Sanctorum minimo data est hac gratia.* Maria Virgo, Matris Divinæ titulo insignita; profundâ animi demissione ancillam se vocavit. *Et quanto fuit virtutibus præ eminentior, tanto in ipsa humilitas mirabilior* inquit Richardus à S. Laurentio. Caterùm eodem Emblemate hominem significabis, à nobilissimis natalibus, aut etiam à præclaro suo ingenio penitus degenerem, nullasque operationes, tot iuis prærogativis dignas, exercentem. Vel, si lubet, etiam magnæ autoritatis, sed tamen simul animâ vilis & abjecti virum icone illâ figurabis.

621. Struthionem ossibus, faxis, & etiam ferro digerendo parem esse ajunt; Unde ferrum rostro sustinens, ab Aresio epigraphen recepit. **DEVORAT, ET DECOQUIT.** Animum generosum, ac injuriarum faciliè immemorem hæc imago designat. Hæc virtutè plurimum excelluere Julius Cæsar, Titus Vespasianus, Adrianus &c. cum primis tam Octavianum deprædicans Seneca, ait, *Bonum Principem Augustum, & bene illi convenisse Parentis nomen, fatemur, ob nullam aliam causam, quam quod contumelias quoque suas, qua acerbiores Principibus esse solent, quam injuria, nullâ crudelitæte exequatur &c.*

622. Struthio, veluti in sublime evchendus, alas quidem concutit; re tamen ipsâ nunquam è terra assurgit. Unde lemma. **NEC IMA RELINQUIT.** Hypocritam, aut hominem veste quidem Religiosum, moribus tamen & animo sæcularem hæc imago designat. De hac hominum forte ait Hugo Victorinus. *Sublevare vos videtur species penna, sed in infimis vos deprimit pondus vitæ.* Et prior illo S. Gregorius Papa. *Hypocritæ cunctis intuentibus imaginem de se sanctitatis insinuat, sed tenere vitam sanctitatis ignorat.* Denique S. Isidorus; *Qui imperfecti sunt in Dei amore, sapè se à vitiis separari disponent: sed pondere vitiorum gravati, rursus ad ea vitia, qua optant relinquere; revolvuntur.*

623. Mariam Virginem; felicissimi partûs sui momentum attento animo præstolantem, Emblemate significaturus D. Arcus, Struthionis feminam depingi fecit, quæ fixis oculis ad ovum suum intenta, epigraphen ferebat; **DONEC EGREDIATUR.** Debebat enim Beatissima Mater cogitationes omnes in Deum suum, quem utero gesta-

bat, unicè defigere, secumque ipsâ inire consilium, quo obsequiorum genere supremæ incarnatæ Majestati ancillari deberet. Ejus personam agens S. Basilii Seleucienfis, ait, *Ecquid igitur tecum disceptabo? Lacte ne nutriam, an verò ut Deum colam? Ut rat de Amater curabo, an verò ut ancilla adorabo? Ut Filium amplexu fovebo, an verò ut Deum supplex invocabo? Lac ne porrigam, an verò thymiama offeram?*

624. Struthio, uno oculo cælum, & altero terram intueri solitus, à Lucarino epigraphen recepit. **ET ALTERO RESPICIT.** Mariam Virginem hæc idea spectat, quæ uno oculo in Deum defixa, Alterum nobis intentum servat. Præclare de illa B. Amedeus, *Motu celerrimo, inquit, Seraphim alas excedens, nunc in fonte vitæ fruitur amore Deitatis, nunc terrat signis & virtutibus illustrans ubiq; suis, ut mater jucundissima & mirificentissima occurrit.*

TINNUNCULUS. Cap. LXII.

625. **EA** Tinnunculi est pietas ut columbas suis excubiis tueatur; aliisque avibus quæ iis infidias struunt, terrorem incutiat. Unde Lucarinus Tinnunculo, supra columbarium depicto, inscripsit. **DEFENDIT, TERRETQUE.** Eadem sanè Angeli Tutelaris dicit pietas. S. Joannes Chrysostomus, *Quamdiu circa nos est Angelus bonus, nunquam nos in tentationem potest impellere Angelus malus.* E Cassiodori sententia, geminam hanc vitam S. P. Augustinus cum primis sibi vendicat; *Ipsè etiam Doctor eximius Beatus Augustinus, inquit, bellator hæreticorum, defensor fidelium, & fœderum palma certaminum.* Eadem Tinnunculi naturâ. Franciscus Salecius humilitatem explicat. Verba illius, ex Italico in Latinum translata, sic accipe. *Tinnunculus avis, dum rapaces avés conspicit, vocem edit, itaque occultâ quâdam vi & proprietate naturali eas perterrefacit: hinc enim columba præ omnibus aliis avibus diligit, tuasque se arbitrat, dum apud eum agunt: sic humilitas Satanam repellit, gratiasque & dona Spiritûs Sancti in nobis conservat &c.*

TROCHILUS. Cap. LXIII.

626. **T**rochilus, tamen si avicula sit minima, non tamen recusat etiam cum aquila, regina volucrum, configere. Unde lemma. **NON DETRECTO.** Talius hoc Emblemate innuit, minorum virtutem plurimum nonnunquam negotii majoribus facefcere. Alciatus inter cætera sua Emblemata etiam hunc titulum recenset, *A minimis quoque abstinentium.* Cui affinis Publius Mimus, ait, *Inimicum, quamvis humilem, docti est metuere.* Et rursus. *Etiam capillus unus habet umbram suam.*

627. Ea avicula hujus est proprietates, ut veru infixa, se ipsam, nemine alio cooperante, supra ignem circumvolvât. Unde D. Aresius S. Laurentium Trochili symbolo repræsentat; subjuncto lemmate. **SICUT IN LECTO VERTITUR.** Baptista Mantuanus.

Martyr ad extremum, lecto prostratus abeno, Uritur, & rapidâ pascuntur viscera flammâ.

Apprimè fortissimus hic Athleta cum Davidè dixisset, **CONVERSUS SUM** in ærumna meâ, dum configitur spinâ; Benè de hoc S. Levita scripsit

S. Pet. Chry-
sol. ser. 135.

D. Petrus Chrysológus, *Astrictus est ferro, sed ille craticulam supplicii LECTU M quietis putabat.* Verùm non S. Laurentium duntaxat, sed omnes omninò Martyres, liberrimã voluntate in sua tormenta provolutos, hæc imago concernit. Simónis Majoli quæsitum est, *Cui comparabimus avem Trochilum?* & respondet, *Martyrum voluntariam mortem significat, qui rebus nudati, & mente humiles, patienter omnia ferunt, & passioni cooperantur.*

SS. Mar-
tyres.
Simon Ma-
jol. dierum
Can. To. 1.
Colloq. 6.

T U R T U R.

Caput LXIV.

628. Turtur epigraphen præfert. IDEM CANTUS, ET GEMITUS. Vel, ut ego inscripsi. ET GEMIT, ET PLACET. quibus lemmatis etiam Lusciniam insignire licet. Ad hanc ideam Concionator auditorum suorum animos simul & amoenã voce, & mœstis suspiriis ad pietatis ac pœnitentiæ sensum rapit. S. Bernardus de Turture differens, ait, *Et vox quidem gementi, quàm canentis similior, peregrinationis nostra nos admonet; Illius Doctoris vocem libenter audio, qui non sibi plausum, sed mihi planctum movet. Verè Turturam exhibes, si gemere doceas: & si persuadere vis, gemendo id magis, quàm declamando studeas, epportebit.*

Concionator
amovens.
S. Bern. ser.
59. in Cant.

629. Peccator ad frugem conversus, è D. Caroli Rancati sententiã, Turturis Emblemate significatur, qui ulmo nixus, epigraphen è Virgilio mutuam præfert. NEC GEMERE CESSABIT.

Pœnitens.

Virg. Eclog. 1.

Nec gemere aëri cessabit, turtur ab ulmo.

Vel si mavelis, inscribas; NON CESSAT A GEMITU. Accommodatè ad illa Isaia verba, *Omnem gemitum cessare feci.* Emblematis mentem meus Concanonicus, D. Salvator Caraducius his Jambis explicat.

Isa. 21. 2.

*Gemebunda semper Turturis vox insonat:
Pereuniter sic pœnitens fidus dolet.*

Religiosus
gemens.

S. Chryso-
st. Hom. 59. ad
Popul.

Ita prorsus Sancti Patres in Monachis, qui ex etymo suo luctam profitentur, omnem risum quàm longissimè proscriptum volunt. Certè S. Chrysolomus, *Verè, inquit, lugendi domus est Monasterium, ubi saccus, & cinis, & solitudo: ubi risus non est, neq; secularium turba negotiorum: ubi jejunium, & stratum humi cubile, omnia pura à nidore, cruoribus, tumultu, perturbatione, & vexatione.* In hac sapientiæ schola non tantùm Religiosi, sed omnes omninò Christiani discant se conformes reddere Magistro suo cœlesti; *Christum enim, S. Bernardo afferente, super Lazarum & super civitatem flevisse, & in orationibus pernoctasse legimus, risisse verò & jocatum nunquam.* Et quod factis ostendit, sermone quoque docuit; *Va vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.* Unde quæstionem movet D. Basilus, *An in universum ridere non liceat?* ac respondet, *Cùm Dominus eos damnet, qui in hac vita rident, admodùm perspicuum est, nullum omninò locum dari fidei, in quo ridere debeat; & maximè in tam magno numero eorum, qui per transgressionem legis Deum inhonorant, & in peccatis morti se dant, quorum vicem morere & gemere convenit.*

S. Bern. ser.
4. d. Advent.

Luc. 6. 25.
S. Basil. in
hunc loc.

630. Hæc volucris unicam duntaxat conjugalis amoris sui consortem admittit; cæque mortuã vitam ducit solitariam. Unde illam, Emblematis loco, hæc Minutii Felicis inscriptione insignies. AUT U-
NAM AUT NULLAM. Hæc icone tam viduo-

rum castimoniam, quàm amorem conjugum significare licet. Bonus Christianus, afferente Tertulliano, *soli uxori suæ masculus nascitur.* Cui subscribit Minutius Felix. *Et cupiditate procreandi aut unam scit, aut nullam.* De hac affectuum singularitate canit Tibullus,

Amor
conjugalis.
Vidualis
castitas.
Tertullian.
Tibull. lib. 4.

*Tu mihi sola places, nec jam te præter, in Urbe
Formosa est oculis ulli puella meis.*

Et Propertius.

*--- Qui nunc jacet arida pulvis
Unius, hèn quondam! servus amoris erat.*

Prop. lib. 1
Eleg. 15.

631. Turture mutuum suum amorem non tantùm conservant illibatum, sed etiam semel conjugati, nunquàm amplius sese dissociari patiuntur. Unde Bargalius unitos duos Turture hoc lemmate donavit; FIDA CONJUNCTIO. Talem affectum Homero referente, Ulysses versas suam Penelopem fovet: nam cum Calipso & Circe ipsum, si pristino amori nuntium remitteret, immortalem efficere sponderent; ipsi tantis promissis Penelopem longè præferens, maluit immortalitate, quàm sponsã destitui. Andrea Tiraquelli sanctio connubialis est. *Quicumque ab uxoribus amari cupiant, eas quoque vicissim ipsi amant; omninoq; externarum congressibus abstinento.* S. P. Augustinus primum conjugii bonum numerat fidem conjugalem. *Bonum in conjugio, inquit, tripartitum est; fides, proles, Sacramentum.*

Fides con-
jugalis.

Homer O-
dyss. l. 5. & l.
7. & 23.

Tiraq. Leg
Connub. 15.

S. Aug. de
Gen. ad li
1. 9. cap. 7.

632. Turtur, mortuo conjugè, secundas nuptias constanter recusans, vitam ducit cœlibem. Unde Ferrilemma. ET SOLITARIA, ET SOLA. Lucanus gemino Turturi inscripsit. NEUTRA UNQUAM ALTERIUS. Rursus hoc Emblemate fides conjugalis, & viduitatis pudicitia exprimuntur. Hoc argumentum prolixè pertractans S. Basilus, ait, *Turturam asserunt sejugatam à conjugè, nunquam societatem inire cum alio, sed sine conjugè vitam cœlibem degere, recordatione amissi consortis conjugium alterius abnuentem. Audiant ipsæ mulieres, ut etiam apud animalia, ratione non prædita, honestas indecoro iterati conjugii anteponatur.* Eandem epigraphen, *Neutra unquam alterius,* Præfules dogmatis loco habeant, ne ab una Ecclesia, cui semel fuere deponati, ad aliam ditiozem transferri cupiant; illudque Evaristi Pontificis scriptum alto animo defixum habeant, *Sicut vir non debet adulterare uxorem suam, ita nec Episcopus Ecclesiam suam, id est, ut illam dimittat, ad quam sacratus est, absquè inevitabili necessitate, aut Apostolicâ, aut regulari mutatione, neque alteri se ambitus causâ conjugat.*

Castitas
vidualis.

S. Basil.
xam. l. 11.

Episcop-
tus non
commu-
tentur.

Evarist-
pist. 1. an-
tepos.
gypti.

633. De Turturibus narrat Petrus Berchorius, *Quando volant versus Aquilonem, non habent rectorem; contra verò, si ab Aquilone versus Austrum volaverint, tunc habent rectorem, quem sequuntur.* Unde Turture, agmine facto versus Austrum evoluturi, epigraphen tenent. RECTORE INDIGENT. S. Greg. Nyssenus, Philo Carpathius, Justus Orgelitanus, Apponius, aliique, illud Cantico- rum interpretati, *Surge Aquilo, & veni Auster,* ajunt, Aquilone, propter vehementes flatus, significari adversitates, Austro verò ob lenem & placidam spirationem denotari sæculi hujus prosperitates: Unde seipsum explicat Berchorius. *Sic illi, qui in Aquilonè id est, frigore adversitatis habitant, non egent rectore, quia vexatio dat intellectum; unde in illo stare potest homo, & se sufficienter regere per se ipsum. Sed illi, qui ad Austrum humana prosperitatis aspirant, rectore provido indigent, qui ipsos regat, & manu teneat.* Hoc est, quod magnus ille Theologus S. Greg. Nazian-

Berch.
Reduct.
ral. l. 7. n. 10.

Cant. 6.

Prosp-
tas pe-
culof
Bere.

Nazian-

Nazianzenus dixit, *Profecto facilius esse videtur ad-
versam fortunam ferre, quam secundam conservare.*

634. De Turture testatur S. P. Augustinus, *Nihil
tam amicis genitibus, quam columba; die noctu-
que gemit. Unde lemma. DIE, NOCTUQUE
GEMIT: Ita Justi, qui felicitatem suam extra la-
bentia ac sophistica hujus vitæ bona constituunt,
tamdiu suspirant, dum patriam, tantoperè desidera-
ram, assequantur. Suspiravit Davidis anima præ tæ-
dio, & anhelavit ad supernam patriam, cum gemitu
exclamans: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus
est.* De se ipso testatur Ilias, *Quasi columba meditan-
tes gememus.* Quis enim Sanctorum in fletum & ge-
mitus in hac lacrymarum valle sedulo non incubuit?
Pulchrè ingemiscens S. Ambrosius, *Procul,* inquit,
*projectus sum à facie Dei mei, in hanc exilii cacitatem,
ubi expulsus à Paradisi gaudiis, deploro quorundam me-
cum super miseris captivitatibus mea, lugubre carmen,
ingentesque lamentationes, diè recordor tui, Mater Je-
rusalem, domus stant pedes mei in arvis tuis, sancta & de-
cora Sion.* Quoties ex oculis Magni Augustini non
proruperunt flumina lachrymarum, acceptabile sa-
crificium Domino? quoties ex amarissima cordis con-
tritione darum dirumque casum Protoparentis no-
stii ac infelicium posterorum deplorando non in-
gemuit? *Quare sic nobis obscuravit lucem* (de Adamo
conqueritur) & *obdixit tenebras? ut quid nobis ab-
stulit vitam, & inflixit mortem arumnosam? Unde su-
sus expulsi, unde præcipitati, quo obruti? à patria in
exilium, à visione Dei in cacitatem mentis, à jucundi-
tate immortalitatis in ananiam invidiam & horrorem
mortis. Misera mutatio est, sed de quo into bono in quã-
ntum malum? grave damnum est, gravis dolor, grave
torum est.* Et rursus, *O Patria nostra, patria secunda! à
longe te videmus, ab hoc mari recessitamus, ab hac
valle ad te suspiramus, & nitimur cum lachrymis; si
quo modo ad te perveniamus.**

635. Turtur, luporum incurfus à pullis suis pro-
hibitorum, squilla foliis nidum suum insternit. Unde
lemma. *SIC TUTA QUIESCAM.* S. Ambrosius
hoc Emblemate vel jejunium, vel prudentiam intel-
ligi vult; quia utraque hæc virtus infernalem lupum
in fugam agit, & ab assiduis ipsius insidiis securita-
tem præstat. Verba S. Doctoris ita habent. *Quantam
Dominus etiam minusculis infudit prudentiam!
Turtur nido suo, ne pullos suos incurset lupus, squilla
folia superjacet. Novit enim, quod hujusmodi folia
lupi fugere consueverint. Novit avicula, quomodo
posterioritatem foveat suam, & tu ignoras, in negligis,
quomodo adversum lupos nequiria spiritalis, posterita-
tem vitæ hujus habeas tutiorem;*

VANELLUS.

Cap. LXV.

636. D. Aresius vanam aliquam mulierem Vanelli
Emblemate significat; Salomonis senten-
tiæ lemmatis loco subjuncta. *PULCHRA, ET
FATUA.* Geminum hoc epitheton sexui illi ac-
commodatissimum est, quo majore enim præditus
est venustate, eò amplius deficit judicio ac prudenti-
a. Salonius & Hugo Cardinalis animam illam pul-
chram & fatuam cognominant, quæ scientiis exor-
nata, actiones elicit malas & incultas; *Anima pul-
chra per scientiam, sed fatua per actionem.* Hæresis
quoque, primo quidem intuitu pulchra, rationem
habet penitus obsonam ac stultam. *Mulier pulchra
ac fatua,* interprete S. Gregorio, *est doctrina hæretica,
pulchra per verbum, fatua per intellectum.* Com-

pendio P. Cornelius à Lapide. *Mulier fatua & pul-
chra, est anima fidelis in baptismo vel penitentia à pec-
catis abluta & dealbata, qua deinde pristinis cupidita-
tibus illecta ad eas redit.*

Recidivus
P. Corn à
Lap in hunc
loc.

VESPERTILIO.

Caput LXVI.

637. Vespertilio, nocturno tantum tempore vo-
lans, proprium est hæreticorum symbo-
lum; cui proinde D. Aresius subscripsit. *ILLUMI-
NATIO MEA.* S. Ambrosius. *Semper perfidis nox
est, qua lucem Christi tenebris obducere, & quantum
in ipsis est, fuscare conantur.* Consentaneè Philip-
pus Presbyter, *Omnes sensus hæreticorum nocti & te-
nebris comparandi sunt &c.* Eadem vespertilionis
iconem concanonice D. Carolus Balioctus scri-
ptores illos significari asserit, qui lucis publicæ exosi,
voluntaria sua inter tenebras traducere malunt; unde
ad horum aliquem conversus canit.

Hæreticus

S. Ambr lib 1
de Abrab c. 2

Phil. Presb.
cap 24. in 109
Scriptor
obscurus

In van con fogli oscuri

La notte del oblio vincer procuri

Come puo chiara fuma

Trona colui, ch' esser oscuro brama?

Quasi notturno angello

Sei dell' ombre seguace, al sol ribello.

Ma se vuoi luce in parte

Donar a te esse carte,

Porgi le al foco in dono,

Poiche a ogn' altra luce indegne sono.

638. D. Didacus Saavedra vespertilionem, à so-
lis conspectu præfugum, hoc lemmate notavit. *EX-
CÆCAT CANDOR.* vel ut alius, *DIVENGO
INFERMO AL FOLGORAR DEL SOLE.*
Id est, *SOLIS FULGORE TABESCO.* Nativa
certè hominis invidi imago! qui alterius gloriã ac
splendore plurimum offenditur. Breviter & verè Se-
neca: *Humanus oculus caligat in luce.* Antithesi pro-
fus ad eam, virtutis genuinæ radius, omnem malevo-
lentiam procul fugat ac dissipat.

Invidus

Senec. ep. 52a

Virtus
vera.

639. Eidem Emblemati subscripsit D. Archang-
gelus Conter. *COECUTIT LUMINE.* Saulus
certè eo ipso momento, quo circumfulsit eum lux de
celo, oculos expertus est captos, apertisque oculis ni-
hil videbat. Ita quoque homo, carni deditus, ad ne-
gotia Divina contemphnda nunquam eluctatur, &
Apostolo affirmante, *non percipit ea, quæ sunt spiri-
tus Dei.* S. Augustinus ad Deum conversus, ait, *Qui
se advertunt à lumine tuo, tanquam dorsum ad te ponen-
tes, in carnali opere velut in umbra sua, defiguntur.* Arcana
Denique ille etiam efficitur cæcus, qui, ardore ni-
mium curioso, intellectus sui aciem in sapientiæ Di-
vinæ arcana, lucem nimirum inaccessibilem, defige-
re præsumit; nam, *qui scrutator est majestatis, oppri-
metur à gloria.*

Saulus:

Homo
carnalis.

1. cor 2. 14.
S. Aug lib 20
de lib arb. 1.
cap 16.

Arcana
Dei, impè-
netrabilia
Prov. 25. 27

640. Vespertilioni subscripsere. *SURGIT IN
OCCASU.* Sanctos Martyres hoc Emblemate af-
ficiet, qui viram in occasum urgente, ad clarissimum
gloriæ splendorem resurgunt. S. Petrus Chrysologus
ad illa Herodis verba animum advertens, *Quem ego
decollavi Ioannem, hic à mortuis resurrexit;* ita He-
rodem affatur; *Ioannes resurrexit, sicut facris: ipsa
non hic per se, sed infirmitas perit: non hic Ioannes sed
mors magis tali morte succubuit: illusa est pena, carni-
sex habet irrisus: ipsa est cognitoris miseri decepta sen-
tentia, qua interemptum non perdidit, sed promovit.*
Eodem Emblemate Hæreticorum malitia depingi-
tur, quæ timoris ac flagitiorum plena, nocturno

S. Martyr

Marc 6. 16.
S. Pet Chryf.
serm. 173.

Hæresis

S. reg. Naz.
D. r. 14.
S. ug in
P. 54.
C. sideriū
eli obti-
ndi.
P. 119. 5.
L. 59.
S. Ambr. in
Cationibus
Aug in
Medit.
lem in Soli-
7 cap 35.
jejunium
prudencia
Ambr. l. 6.
Hexameron.
cap 4.
Prov. 11. 22.
Mulier va-
na.
Scientia si-
ne opera-
tione.
Hæresis.
S. Greg. l. 31.
Moral c. 1.

tempore sua conventicula cogit. Unde Calvini a-
feclæ, referente P. Famiano Stradâ; primitus Hugo-
notta, Italicè *Ugonotti*, à gemino vocabulo, *Ugo*,
& *notte*, dicti sunt; siquidem noctu ad quamdam
Turfensis civitatis portam, *Ugo* cognominatam,
congregati soliti, ibidem intra quasdam cavernas fi-
dei sua primordia ac incrementa jacere cæperunt.

641. Carolus Rancatus observat, nocturnas te-
nebras à vespertilionibus volitante præverti. Unde lem-
ma. **SERAS NUNTIAT HORAS.** Verbis è Boë-
tius mutuatis:

*Semper vicibus temporis aquis
Vesper seras nuntiat horas.*

Boet. lib. 4.

Nuntius tristis. Antichri-
stus. Morbus. S. Greg. hom. 13. in Ewang.
Infausto cuidam tristium novorum nuntio hoc Em-
blema tribues; vel, si mavelis, Antichristo, cujus na-
talem extremus iudicii dies, ac mundi epilocus sub-
sequitur. Denique morbus seras nuntiat vitæ nostræ
horas; mortemque è vestigio subsecuturam prædicat.
S. Gregorius Papa; *Venit Dominus*, inquit, *cum ad ju-
dicium properat: pulsat vero; cum jam per aegritudinis
molestias mortem vicinam esse designat.*

642. Qui mundo famulantur, omni sollicitudi-
ne ac conatu versus caducæ venustatis, coruscantis
metalli, aut transitorie dignitatis splendorem ten-
dunt; copiosâ cælestis gratiæ ac gloriæ luce penitus
neglectâ, ac contemptim repudiatâ. Ut aded exocu-
latam hanc hominum sortem, meâ quidem sententiâ,
non incongruè cum vespertilionibus comparaveris,
quæ more suo versus accensam candelam volitans, e-
pigraphen tenet, **AT SOLEM ODI.** Vel idioma-
te Italico. **MA IL BEL LUME DEL CIELO
ODIO: ED ISDEGNO.** Accommodatè Jobus;
*Ipsi fuerunt rebelles lumini; nescierunt vias ejus, nec re-
versi sunt per semitas ejus. In hunc locum S. Gregori-
us Papa. Plerumque, inquit, perversi & cognoscunt
quæ sequi debeant, & tamen sequi despiciunt quæ co-
gnoscunt; lumini ergo rebelles sunt, quia sua desideria
sequendo, bonum despiciunt, quod noverunt.*

Homines
terreni. Job. 24. 23.
S. Greg. 16.
moral. c. 24.

Plin. l. 10.
cap. 61.

Marie V. fuga in Æ-
gyptum. S. Bonav. opus. de Me-
dit. vit. Chri-
sti cap. 12.
Isa. 19. 1.
Si Plinio fidem habeas, vespertilio volitans
pillos suos, semper sub alis è latere circumfert. Unde
Lucarini lemma: **ET MECUM PULLI.** Maria
Virgo, Christo infante intra virgineum ipsius sinum
recepto, longinquum iter Nazaretho Ægyptum us-
que emensæ est. S. Bonaventura. *Fugiebat Dominus
ante faciem servi, imò potius servi diaboli. Portabat e-
um mater tenera & juvenis valde, & sanctus Joseph vir
ejus in Ægyptum per viam sylvestrem &c. Ad hoc
propositum sacri interpretes illud Isaiæ accommodant,
Ecce Dominus ascendet super nubem, & ingre-
dietur Ægyptum.*

Auxilium
mutuum.

S. Aug. in
Psa. 129.

Menander.

*Manus manum lavat, & digitus digitum.
Vir enim virum, & Civitas salvat civitatem.*

Honor
noxius. S. Greg. in
Registro.

645. Vespertilio volitans in corpora lucida vespè-
ri passim impingit. Unde inscripsit P. Jacobus Ma-
senius. **NOCET HIC FULGOR.** Ita multis, pa-
rum sapientibus, fulgor aularum & honoris pluri-
mum detrimenti attulit. S. Gregorius; *Dejecisti eos,*

inquit, *dum alleverentur: quum alleverantur, dejecistiur,
qui honoribus proficit, & moribus cadit.*

646. Vespertilioni idem subscribit Masenius.
NOCTEM VERTERUNT IN DIEM. Ver-
bis è Jobo mutuatis. Id ipsum assolent Hæretici &
peccatores, qui errorum ac scelerum suorum nocte
veluti die clarissimâ utuntur, nihilque habent potius,
quàm inter malitiæ suæ umbras assiduò circumvaga-
ri. Porro etiam illi noctem vertunt in diem, qui com-
potationes ac symposia in multam noctem protra-
hant, dieq; postero ad meridiem usque in lecto ster-
tunt. De his Seneca; *Nonnulli, inquit, majorem par-
tem noctis in convivio exigunt, vino verò madentes,
& mergi usq; ad horam sextam dormiunt; hoc est ma-
tutinum eorum.* Deniq; S. Gregorius epigraphen il-
lam etiam de justis vult intelligi, quibus adversitatum
nox instar gratissimæ & clarissimæ diei est.

bb 17. 12.
Hæretici.

Helluone.

Sens. ep. 85.

Justus.

S. Greg. l. in
Iobum loc. 61.

**U P U P A.
Caput LXVII.**

647. **H**Æc volucris; pulcherrimis ornata plu-
mis nidum suum inter stercore ac senti-
nas construit. Unde lemma. **AMPLEXATUR
STERCORA.** Aresio authore, homines lascivos hæc
imago loquitur; *qui nutriebantur in croceis, amplexa-
ti sunt stercore.* Hugo Cardinalis, in hæc verba com-
mentatus, eos stercore amplexari ait, qui aut rebns
temporalibus, aut mulierum consuetudini inhaerent;
siquidem, Siracide teste, *Mulier fornicaria quasi ster-
cus in via ab omnibus prætereunibus consulebitur.* P.
Cornelius à Lapide super adductam Threnorum
sententiam ait, *Viri Religiosi & fervidi, qui olim qua-
si aquila versabantur cum Angelis, nunc quasi scara-
bai voluntantur in cæno & stercore voluptatum carnali-
um cum asinis & porcis &c.* Jusse ergò exclamat Hu-
go; *O extrema libidinis turpitudò! quæ non solum men-
tem effeminat, sed corpus enervat, non solum maculat
animam, sed fædat personam! Omne namq; peccatum,
quod fecerit homo, extra corpus suum est; qui autem
fornicatur, in corpus suum peccat. Semper illâ præce-
dunt ardor & perulantia, semper comitantur factor &
immunditia, semper sequitur dolor & poenitentia.*

Lascivus.
Thren. 3.
Hugo Card.
in hunc loc.

Eccl. 9. 10.

Corn à Lap
in Thren. 61.

Hugo apud
Hibern. V.
Luxuria.

648. Upupa, avis venustissima, in stercore huma-
no nidulatur. Lemma. **NIMIUM NE CREDE
COLORI.** Ita splendide aulicorum, faminarum,
aliorumque vestes non rarò mores occultant fœdifi-
simos. De viro pronuntiat S. Hieron. *Inter sericum
& linteamina, quibus tibi videris fulgidus & formo-
sus, intellige te nudum, confusissimum, sordidum, mendi-
cantem.* De fœminis Seneca. *Omnium istarum pul-
chritudinem contemnes, si expoliaveris. Equum em-
pturus, solvi jubes stratum; detrahis vestimenta vena-
libus, ne qua vitia corporis lateant, ornamenta ipsa e-
mentibus suspecta sunt, sive crus, sive brachium aspice-
res alligatum, nudari juberes, & ipsum corpus ostendi.
Mulierem involutam æstimas: si vis illam æstimare, to-
tamque scire qualis sit: fasciam solve, multum mali sub
illa latet.* Denique etiam Religiosos hæc imago con-
cernit, qui sub pulcherrima Religionis veste, ceu ve-
ræ sanctitatis ac castimonie signo, varias abscondunt
vitiarum sordes.

Vestes
pretiosæ.
S. Hieron. in
epist.

Senec. ep. 81.

Religiosus

649. Upupa, viti germinaturæ præcinens, boni est
ominis, futuramque vini copiam prænuntiat. Lem-
ma. **CANENTE, SEQUETUR LIBERTAS.** Ita
omnem animæ & corporis prosperitatem sperare
poteritis, qui Deum sedulo oraverit, ejusq; opem &
manum beneficam invocare non destiterit. Exper-
tus id Regius Vates, posteaquam tam seipsum quàm
alios ad laudes Dei dicendas excitasset, *Sacrificare
sacri-*

Orationis
fructus,

Psal. 4. 6.

sacrificium iustitia, & sperate in Domino; mox sacrificii hujus fructum uberrimum subjungit; à fructu frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt. Verissimè dixit Magnus Augustinus. Nihil mihi deerit, si Deum habuero; & nihil mihi alia profunt, si Deum non habuero. Et rursus, Si tu invocas Deum t. inquam Deum, securus esto, exaudiris.

V V L T V R.

Cap. LXVIII.

650. **V**ltur non nisi spirante vento, à quo volandi vigorem accipiat, per aëra fertur. Lemma. OVE ALZATO PER ME, NON FORA MAI. Id est. NON PROPRIA VIRTUTE SVBLATVS. Hominem alterius beneficiis nixum, favorisque exhibiti memorem, hæc imago significat. In proverbium abiit; *Sine ope divina nihil valemus: vel, Non absque Theseo.* S. P. Augustinus, *Habemus liberum arbitrium, inquit, sed ipso libero arbitrio quantum possumus, nisi nos adjuvet ille, qui jubet?* Porro Prophetarum hoc Emblemata est proprium, *Non enim, afferente D. Petro, voluntate humanâ allata est prophetia; sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt Sancti Dei homines:* siquidem non propriis viribus, sed afflante Spiritu sancto ad penetranda Dei arcana sunt sublevati. Eadem planè ratione Christiani, dum aïdvis precibus ad Deum eluctantur, cumque sibi familiarem acquirunt, ad tanti honoris fastigium non se ipsis, sed succollante Spiritus sancti Favonio attolluntur. S. Ambrosius illi Apolloli verba examinans, *Orabo spiritum, orabo & mentem; ut, Ut bene possimus orare, precedit spiritus, & deducit eam, ne obrepant carnalia.*

651. Vultur, proprium pectus rostro fuciat, ut sanguine stillante pullos suos reficere possit. Lemma. PRCPRIO NVTRIT CRVORE. Christus, amore plenissimus, mensam Eucharisticam propriâ carne & sanguine, veluti nutrimento pretiosissimo, liberaliter instruens, fideles omnes invitat, ut accumbant, ac nutriantur. *Christus, inquit Magnus Augustinus, de corpore ac sanguine suo dedit nobis salubrem refectioem. Vita unicuique erit corpus & sanguis Christi, si, quod in sacramento visibiliter sumitur, in veritate spiritaliter manducetur, spiritaliter bibatur.* S. Remigius referente Hincmaro, geminum hoc hexametron calici incidi fecit.

*Hauriat hinc populus vitam de sanguine sacro,
Injecto aternus quem sudat vulnere Christus.*

Franciscus Braccio in metris suis Italicis Christianorum castra, immani afflictâ fame, representans; militem introducit, Manfredum nomine, què venis suis, proprio gladio incisis, sanguinem elicit, eoque famelicum filiolum Livium, jam jam cum morte luctantem, reficit. Poësis ipsius ita habet.

*Manfredi, all hor pioche, venirsi manco
Vede il figliuolo in così dura sorte,
O paterna pietà, dal proprio fianco
Trahendo il ferro, in se medesimo forte,
Taglia la maggior vena al braccio manco,
Per bagnarli le labbre aride, smorte
E porge al figlio suo, che à morte langue,
Poich' altr' esca non ha, la vita, e il sa igne.*

*E dice hor sugi, e non m' hauere à schiavo,
Suggi il sangue figliuol dicui nascesti,
Ragione è bench' io ti mantegna vivo,
Se la vita da me tu prima havesti:
Suggi, non disdegnar sanguigno rivo,
L' anima ch' io diffondo in te si resti,*

*Fà, che cibo si caro almenti pasca,
E quanto in me si muore, in te rinasca.*

652. Vultur, solo ventorum afflatu impregnari solitus, Mariam Virginem, ab Angelo salutaram, representat; cui Henricus Eburo epigraphen subdidit: SINE VENERE. D. ARESIUS lemmatis loco illam Isaie gnomam substituit. VIRGO CONCIPIT. Et Lucarinus. CONCIPIT SPIRITU; illa Angeli verba innuens, *Spiritus sanctus superveniet in te. Et, Concipies in utero, & paries filium.* In hanc rem sapienter ratiocinatur Lactantius Firmianus. *Si animalia quadam vento & aurâ concipere solere omnibus notum est; cur quisquam mirum putet, cum spiritu Dei cui facile est quidquid velit, gravatam esse Virginem dicimus?* Id ipsum argumento pulcherrimo deducit S. Ambrosius; cui P. Masenius hoc Epigramma subjunxit, cum lemmate. COELO SPIRANTE MARITOR.

*Nescia connubii madidis fecundor ab austris,
Quod Venus est aliis, hoc mihi ventus avi
Par virgo est volucris: facit hanc fecunda parentem
Gratia; pro vento flatus Amoris erat.*

653. Lucarinus Incarnatum Dei Verbum vulturis Emblemate dignoscendum proponit; cū inscriptione. GENITUM; ABSQUE MATRE. Præclare S. Ambrosius. *Impossibile putatur in Dei Matre, quod in vulneribus possibile esse non negatur? Avis SINE MASCULO parit, & nullus resellit; & quia desponsata Maria Virgo peperit, pudris ejus faciunt questionem; Nonne advertimus, quod Dominus ex ipsi natura plurima exempla ante præmisit, quibus susceptæ incarnationis decorem probaret, & adstrueret veritatem?*

654. Detractores, invidos, & malevolos, alienis imperfectionibus & vitiis duntaxat, nunquam verò virtutibus considerandis intentos, Vulturis Emblemate significare licet; qui, nativâ quadam sympathiâ, ad arnis morticinas ac putridas velocissimè rapitur cum lesâ te. AD TABIDA FEROR. Opportunè S. Basilus. *Sicut Vultures per multa quidem prærata, multa etiam amana & odorata loco circumvolantes, AD TABIDA & faculentia loca feruntur; c & invidi, vitæ splendorem ac rerum bene gestarum magnitudine minimè quidè respiciunt, manca verò & fragilia, & si quid erratum, tantum observant & c.*

A L A.

Caput LXIX.

655. **U**ominem, lascivo amore implicatum, Libidinosus. Nunquam ad cælos sublevari posse, Abbas Certanus è duarum alarum Emblemate demonstrat, quæ viscatis virgulis innixæ, epigraphen tenent. HAUD SIDERA PETENT. D. Benettus dell' Vua.

*Ben ali da volar leggere, e snelle
Hai tu, che le ti die natura amica,
Mà se le intrica si tenace vischio.
Ne i primi voli, è maggior dubbio, e rischio.*

S Bernardus. *Viscus delectationis terrena volare non percutitur, & citius retrahit mentem, si forte aliquando sublevetur.*

656. Alam hoc lemmate insignies. ONUS LEVE. vel, AGGRAVAT, ET ALLEVAT. Ita omnino lex Divina, humeros nostros quidem onerat, sed pondere suavi, ac mirum in modum facili. Apprimè S. Bernardus. *Lex Christi onus est allevians, aut jugum liberans, similis pennis avium, quæ corpulentiore reddunt substantiam, & agtliorem.*

657. Uti

Aug. lib. 1.
ymb. c. 3.
em in Pf. 85
uxilium.
Aug. in Gal 138.
propheta
piritus S. levat.
Cor. 14. 15.
Ambr. in 23.
ucharia.
Aug. serm. de Verb. post. cap. 1.
ranc. Brac. illa sua roce Racista lib. 26 an. 23.
S. Bern. serm. 2. Vigil. Nar.
Lex Evangelica.
S. Bern. Ep. 72.

Eburo lib. 1. Diph. Elog. 21.
Isa. 7. 14.
Annuntia tio M. V. Luc. 1. 35 & 31.
Lact Firm. l. 4 Div. Inste cap. 12.
S. Ambr l. 5. Hexam. c. 20
Incarnatio Verbi.
S. Ambr. l. 5. Hexam. c. 20
DetraCTOR invidus.
S. Basilus hom de Invidia.
S. Bern. serm. 2. Vigil. Nar.
Lex Evangelica.
S. Bern. Ep. 72.

Fides & opera.

S. Macharius homil. 32.

657. Ut volucris ad cœlum sublevari possit, pluribus, quàm unicâ tantùm alâ, instructa sit, necesse est. Unde lemma. NON SUFFICIT UNA. Ita prorsus, ut ad æternam vitam contendas; sola fides non sufficit, sed operibus conjuncta sit, oportet. Sic etiam gratiæ Divinæ auxilium, non nisi comitante nostrâ cooperatione, cœlum penetrat. S. Macharius. *Veluti volucris, unam habens alam, hæc solâ volare non potest; sic etiam natura humana, si nuda per se maneat, & non miscetur, & particeps sit naturæ cœlestis, nihil præclarum efficit &c.*

Georg. Codin de Rebus Constantino.

658. E Georgii Codini sententia, Ala eloquentiæ est symbolum. *Græci & veteres Romani, inquit, dicunt Mercurium Jovis & Maria filium esse, id est mentis & prudentiæ, nam ex mente & prudentia oritur Oratio, quàm propter celeritatem faciunt volucrum; nihil enim est sermone velocius. Et Homerus alata verba dixit.*

S. Ambr. l. 3. de Virginitatibus. Eloquentia.

At S. Ambrosius alas virtuosas nostras operationes significari asserit; *Habet etiam alas animas suas, quibus se possit liberè levare de terris. Alarum verò remigium non materialis compago pennarum, sed continuus ordo bonorum factorum est &c.* Unde D. Arelius Alam hoc lemmate insignivit. SERPERE NESCIT. Cùm excelsam Oratoris cujusdam eloquentiam, tum generosi animi operationes nunquam non strenuas ac heroicas, hæc imago repræsentat.

Exercitatio virtuosorum.

S. Hier. epist. ad Demetr.

659. D. Arelius symboli loco alam depingi fecit, quæ manu sustentata, instar flabelli muscas abigit; cum lemmate. FUGANTUR DESIDES: forsan significaturus, otium & ignaviam per litteratorum exercitationes, aut etiam per virtuosas operationes quàm longissimè repelli. Vnde monet S. Hieronymus. *Nihil otio deterius, sanctæ vite ratio processu gaudet, & crescit, cessatione torpescit & deficit: quotidianis ac recentibus virtutum incrementis instaurandum est, & vivendi hoc iter non de transacto, sed de reliquo metiendum.* In hanc rem meus D. Salvator Carducius.

*Musca fugantur desides flabellulo;
Et improbo labore cordis somnia*

Quies in Deo.

S. Aug. l. de Vera Relig. cap. 52. Inc. Billius Anthol.

660. Animas nostras nullibi aliàs, nisi in solo Deo, posse conquietescere, Glibertus è duabus alis igneis demonstrat; addito lemmate. QUIESCIMUS IN SUBLIMI. Appositè S. P. Augustinus. *Quid appetit voluptas corporis nisi quietem? qua non est, nisi ubi nulla indigentia, nulla corruptio.* Et P. Jacobus Billius.

*Ancipitis vita qui vis superare labores,
Dilige quod semper verus amator habet.
In solo est mens tuta Deo, quem linquere nolens,
Nunquam erit æterno non opulenta bono.*

Auxilium noxiuum.

Ovid. 3. Trist. Eleg. 13.

661. Alæ Aquilinæ, compluribus aliarum volucrum aîs conjunctæ, à Saavedra epigraphen Hispanam recipere: PROTEGEN, PERO' DESTROYEN. Id est, PROTEGUNT, ET DESTROYUNT. His è Magnatibus complures se non absimiles probant; Ovidio observante.

*Nam quamquam soli possint prodesse potentes,
Non profunt; potius plurimum obesse solent.*

Advocatus.

S. Bern. ad Eugenium.

Hujus exemplum Justinus Philippum Macedonem affert; qui, dum contentiones civitatum alit, auxilium inferioribus ferendo, victas pariter, victoresque subire regiam servitutem cœgit. Advocatis etiam hoc Emblemata proprium est, qui in clientum tutelam assumpti, omnia alia machinantur, iisque maximam eadem inferunt. Hanc miseriam deplorans S. Bern. *Hi sunt, inquit, qui docuerunt linguam suam loqui mendacium, diserti adversus justitiam, eruditi profusitate. Struunt de proprio calumnias innocentia, destruunt simplicitatem veritatis, obstruunt judicii vias.*

662. Nonnemo, ut orbi palam faceret, se ingenii sui alis, quas ad litterarum studia indefesse applicabat, sublimes honorum gradus, famamque in mundo celeberrimam attingere; explicatis alis symboli loco inscripsit; EXPANSÆ SUBLIMEM. Certè virtus abscondita & otiosa, instar contractæ alicujus alæ, inclarescere aut progredi nunquam poterit; at illa, quæ assiduos operationum volatus molitur, universum orbem in sui venerationem trahit. S. P. Augustinus author est, alas nostras à vitiis constringi, & ne cœlum versus subleventur, remoras pati: Immundis verò illis, terrenisque affectibus expeditæ, mox nativas vires resumunt, Deumque contingunt. *Mundata anima, inquit, ab affectibus sordidissimis sæculi, tanquam extensis pennis, & duabus alis resolutis ab omni impedimento, id est, duobus præceptis dilectionis Dei & proximi volat.*

Virtus operativa.

S. Aug. in Psal. 121.

Mutuum auxilium

Lex Evangelica.

S. Bern. ep

663. D. Arelius mutuam opem innuens, geminis alis inscripsit. PORTANTEM PORTANT. Ita qui Deum in corde circumfert, plurimum patrocini ac felicitatis ab eo invicem recipit; & qui suave legis Christianæ pondus jugi observantiæ humeris suis sustinet; ab eadem, gressu penitus indubitato, ad vitam immortalem deportatur. S. Bern. de aliis differens, *Mirum opus natura, unde grossefcit materia, inde sarcina levigatur; & quantum crescit in massa, tantum decrefcit de pondere. Hoc planè in pennis, Christi oneris explicat similitudinem, quod & ipsæ FERUNT, A QUIBUS FERUNTUR.* S. Ambrosii dictum est; *Beatam vitam efficiunt tranquillitas conscientia, & securitas innocentia.* Atque ad eò è Doctoris hujus mente, homo geminis his alis in anima instructus, mirâ agilitate, ab iisdem ad beatitudinis regiam defertur.

DECIPULA.

Cap. LXX.

664. Decipula, ostium apertum, escamque ofusam exhibens, à D. Archangelo Conter epigraphen accepit. DOLOSE PATET. Fœminas flagitiosas hæc imago repræsentat, quæ miseros & incautos juvenes capturæ, corporis sui membra lascivè denudant. In hanc rem S. Clemens Alexandrinus de fœminis ait, *Caput tegere, & vultum adumbrare jussum est: neque enim honestum est CORPORIS PULCHRITUDINEM esse HOMINUM AUCCUPUM.*

Mulier sciiva.

S. Clem. A 2. Pedagog.

NIDUS.

Cap. LXXI.

665. DE Apodibus, brevissimorum pedum aviculis, testatur Plinius; *His quies nulla, nisi in nido.* Unde intra nidum depicta, epigraphen tenet. NULLA QUIES EXTRA. vel, HIC MIHI SOLA QUIES. Ita prorsus humanum peccatus in solo Deo quiescere potest, nec nisi turbas ac mille negotia molestissima extra illum reperit. Suspirantem audi Magnum Aug. *Deus, inquit, vera & summa vita, in quo, & à quo, & per quem bona sunt omnia, quæ beata sunt. Deus, à quo averti, cadere, in quem converti, resurgere, in quo manere, consistere est. Deus, à quo exire, mori; & in quem redire reviviscere; & in quo habitare, vivere est.* S. Prosper.

Plin. lib. 1. cap. 39.

Quies in solo Deo.

S. Aug. in soliloquiis.

S. Prosper. Epigram.

*Instant terrenis infesta pericula rebus,
Fervent pro damnis prælia, proque lucris.
Et nihil est inter carnalia vota quietum,
Nec pax sollicitis, nec modus est cupidis,
In solo est mens tuta Deo.*

666. Avicula, intra tenuem & angustum nidum recumbens, epigraphen tenet: RELICTURO SATIS, quasi diceret; iis angustis se optimè contentam vivere; utpote quas succrescentibus membris olim sit defertura. Lemmate isto personam, voluntariâ paupertate obstrictam, insignies; quæ intra suam egestatem, paulò post cum cælo commutandam, hilaris ac tranquilla degit. Inde etiam singuli mortales discant, vitam suam tenui ac caduco diversorio per similem esse, in quo nulli concessum sit diu divertere, aut inoras trahere longiores. Christianè prorsus Cicero. *Commorandi nobis natura diversorium, non habi tandi dedit. Ex ipsa vita discedendum est, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo.* Et Justus Lipsius. *Fines habendi nobis ponamus, & quod natura satis, est etiam cupiditati.* Hermas, S. Pauli discipulus, Scitis, inquit, vos Domini, servos in peregrinatione morari? *Civitas enim vestra longè est ab hac civitate. Si ergò scitis civitatem vestram, in qua habitaturi estis, quid hic metitis agros, & apparatus adificia & habitatio nes supervacuas? Vide ergò, ut sicut peregrè consistens, nihil amplius compares tibi, quàm sit necessarium & sufficiens tibi.*

O V U M.
Cap. LXXII.

667. Ovum, rore plenum, quâdam naturæ vi à radiis solaribus in aëra sublevatur. Unde ovum, sub solis fulgore in aëre suspensum, epigraphen habet; QUIA RORE PLENUM. Mariæ Virginis hoc ectipon est, quæ charitatis, gratiæ, omniumque virtutum rore plenissima, cælos conscendit. Hanc proinde Joannes Geometra sequenti disticho salutat.

*Salve, quæ à terra rursus contendis ad astra,
Solaris sponsi percita amore pio.*

S. P. Augustinus, sermone ad Deum converso, ait, *Quem tu impleas, sublevas eum; & quia tui plenus non sum, idèo mihi oneri sum.*

668. Alcibiades Lucarinus ovum, è radiorum solarium contactu versus cælos elevatum, hoc lemmate donavit; RORE, ET CALORE. Ita mirum non est, Mariam Magdalenam in cælis sublimi residere loco, ut quæ lachrymarum rorem, & charitatis calorem intra præcordia sua cumulatè nutriebat. Ad hanc ideam Prædicator non tantum facundia rore, sed etiam sanctæ vitæ calore instructus sit, oportet. Arnolphi Luxovienis doctrina est; *In prædicatore requiritur sanctitas conversionis, quia nisi fuerit prædicatoris commendabilis vita, non erit ejus prædicatio gratiosa, cuius enim vita contemnatur, restat, ut & prædicator contemnatur.*

669. Emblemate admodum gratiofo vas vitreum, aquis plenum, exhibent; quod duo ova, unum in fundo, & alterum in suprema superficie, continet; cum lemmate SURGIT INANE. Ad hunc planè modum, qui sunt pauperes spiritu, ad cælos gressu auspiciatissimo emergunt. Ita quoque plurimi, virtutibus penitus inanes, ad dignitates evolvuntur; qui plerumque, quo magis meritorum sunt inopes, eò incedunt superiores. Præclare Magnus Hipponensium Præsul, *Si es superbus, es inanis intra; nam UNDE SUPERBIRE, NISI INANIS ESSES?*

670. E duobus ovis, in aquam projectis, illud, quod supernatat, irritum est ac inane; alterum verò, ad fundum descendens, plenum ac recens. Vnde sicuti superiori ovo inscripsimus SURGIT INANE; Ita Lucrinus inferiori subseribit; IN FVNDO PLENVM. Eoque non obscure ianuit, sicuti ho-

mines minimæ frugis, omniumque meritorum inanes, nunquam non intumescunt, & ad sublimia eluctari contendunt; ita virtuosus comitem individuum habent humilitatem, seque ipsos loco semper infimo collocant. S. Joannes Chrysolomus. *Omnnes sancti, si quando quopiam cumulatione potiuntur honore, tunc demissius se dejiciunt &c.* Et Author quidam profusus. *Ut ova plena sidunt, mania fluitant; ita qui veris virtutibus aut litteris est præditus, minus ostentat se, quàm qui secus.*

671. Ovorum cumulo subscripti. CALORE FOETABVNT. Nimirum subditi, charitatis affectu sustentati, optimos virtutum & obedientiæ factus edunt. Perspicue Hugo Victorinus. *Quid enim per ova, nisi tenera adhuc proles exprimitur? quæ diu fovenda est, ut ad vivum volatile perducatur. Ova quippe insensibilia in se ipsis sunt, sed tamen calefacta, in viva volatilia convertuntur.* Mariæ Virginis uterus, Spiritus sancti calore enutritus, Verbum Incarnatum, ceu volucrem cælestem, orbi innixus est. Appositè S. Rupertus Abbas; *Sancti omnes antiqui, sicut panem Verbi Dei, & sicut piscem, id est, Christum, ita & ovum à Patre misericordiarum desideratissime postulabant. Quod, vel quale ovum? Illud nimirum, cui Spiritus sanctus obumbrare dignaretur, superveniens in illud in modum volucris, ovo suo supersedentis, donec pullus in eo formetur. Sic enim futurum erat, & sic factum est. Spiritus sanctus, O Beata Virgo Maria, supervenit in te, & virtus altissimi obumbravit tibi, & ita concepisti, & peperisti filium volucrem, id est non terrenum corpus habentem.*

672. Aquila ovum illud, quod ipsius cordi in nido magis vicinum est, amore ac æstimatione cæteris præfert. Vnde Lucarini lemma. PROXIMUM CORDI CHARIVS. Quare S. Joannes Evangelista Divino Verbo non abs re præ cæteris charus extitit, qui in ipsius sinu, cordi proximus, recubuit. S. Cyrillus Alexandrinus; *Joannes, inquit, sic diligebatur à Christo, ut in sinu ejus sederet. Illi enim summo præ Deo propinquant, qui mundo corde sunt.*

673. Ovum, aceto maceratum ac probè emollitum, per angustum bombylii labium facile transit. Emblematis subscripti Lucarinus. ACETO DISSPOSITVM. Hinc discas, homines diversarum calamitatum aceto à Deo aptos effici, ad angustas cæli fores penetrandas. Illa enim D. Luca verba, *Compelle intrare, alium sensum non habent, nisi quod providentiâ Dei sapè nobis accidunt mala, ut variis calamitatibus hujus sæculi, & miseris ad Dei virtutem redire cogamur, uti interpretantur SS. Gregorius & Hieronymus.*

674. Ovo inscripsere; DIMANI AVGFILLO. Id est, CRAS AVIS ERIT. Christum, sepulchro clausum, aut captivum, paulò post è carcere liberandum, vel etiam hominè, è scelerum barathro, ad vitæ Divinæ libertatem sublevandum, hæc imago representat. Vnde eidem Emblematis ego inscriptionem ex Horatio mutuam adjeci. MUTABOR IN ALIEM. Hugone Cardinali interprete, Verbū vitæ Divinum, in humano corde receptum, ibiq; studiosè conservatum, tandem, instar ovi, alatos virtutum & sanctarum operationum pullos excludit. *Cor nidus, inquit, Verbum ovum, opus pullus. Fove & nutri; non vivificatur, nisi nutriatur.*

675. Ovum in qua salsa fluitat, in dulci mergitur. Lemma. MERGITVR IN DVLCI. Ita homo inter mundi calamitates ad Deum sese erigit; haud dubiè mergendus; si prosperis, blandivè innaret. Hierosolomaus Rex David inter tot publicas privatasque clades, inter suorum cædes & funera, in tanta calamitatis varietate, velut in falsissimis undis, super-

S. Io. Chryf. in Iſa. cap. 6.

Educatio.

Hugo Viſt. lib. 1. de Best. cap. 27.

Maria V. gravida.

S. Rupert. l. 7 de gloria filii Dei.

S. Joan. Evang.

S. Cyrill. Alex. l. 9. in lo. cap. 15.

Calamitas utilis.

Luc 14. 22.

S. Greg. hom. 36. in Evang. S. Hieron. in c. 2. Oſa.

Christus sepultus. Mutatio.

Horat. l. 2. Carm. Od. 20.

Verbum Dei est frugiferum. Hug. Card. in Psal. 118. num. 73.

Prosperitas nocet.

Fupertas voluntaria

Vita humilior peregrinatio est. Cero l de festis.

L. Cent. N cell. ep. 41 Hermas tom s. xrum. filis. 1.

Mariæ V. Aum. po. Iſeom. H. m. 2.

S. Aug. l. 10. C. 15.

S. Maria Mgda. lea. Pedica. ti.

A. old. Lux se in Con. ci. Turon.

Familias elata. Ignitas in ligno elata.

Stug in Fl. 95.

Sciens humilis.

supernat. ab erecto semper, celsoque animo, vir secundum cor Dei, qui se ipsum ad omnes nutus Divinos accuratissime formabat. At vero filius ipsius Salomon in dulcibus illis deliciarum ac voluptatum stagnis, velut ovum mergebatur. Disertè Apostolorum Acta; *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* Unde concludit S. Hieronymus. *Si per multas tribulationes quibusdam celestis regni aditus aperitur, illis utique clauditur, qui nolunt sustinere vel paucas.*

676. Ut pullus, ovo clausus, in auras emitti possit, putamen rumpatur, necesse est: Lemma. NON NISI E RUPTO. Ut homo fruatur Deo, moriendum est, ac corporis humani compages dissolvenda. Christus ipse mortuus, Mater Christi, Discipuli & amici Christi omnes mortui sunt. Apostolus id penè unum suspirabat, *Desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo.* Nempe in celesti curia statutum est omnibus hominibus semel mori. Verissime Siracides; *Testamentum huius mundi, morte morietur.* Et Seneca. *Homo vita commodatus, non donatus est. Vita omnis brevis est; idèo immortalibus est mors honesta.* Porro priusquam ad cælum evoles, carnis tuæ corticem crebrâ mortificatione effringere debes. Prototypi loco habeto Servatoris tui corpus, infami suffixum ligno; flagris, vepribus, clavis undique laceratum; sicque spiritui evoluturo amplissimam stravit viam.

677. De ovis tradit Plinius; *Firmitas putaminis tanta est, ut recta nec vi, nec pondere ullo frangatur, nec nisi paululum inflexâ rotunditate.* Ab experientia enim certum est, utrumque ovi cacumen, æqualiter pressum, adèd frangi non posse, ut sub ipsis manibus in marmor commutatum videri possit; concameratione firmitatem illam conferente. Unde ovum utroque suo cacumine à duabus manib⁹ validè compressum, epigraphen tenet. NON FRANGETUR. Ita homo utrâque Dei & proximi charitate, ceu gemino virtutum apice, obfirmatus, nullis unquam adversitatibus viribus frangetur. Intuere, obsecro, Jobum, hominem ceterâ fragilem, ac mille miseriis obnoxium, quem tamen virtus penè faxeum effecit. Diabolus equidè & mundus in viri huius caput conjurarunt; hunc unum voluèrè perditum, utrumq; vim omnè exeruerunt, ut ovum hoc comprænerent: sed conatu ita irritò, ut, Jobus in furore cecinerit, inter tot funera riserit, hostesque ambos triumphârît. Jobo concolor Paulus, ærumnis & cruciatibus cunctis insultare est ausus. *Quis nos superabit, inquit, à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames &c. sed in his omnibus superamus, propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus &c. poterit nos separare à charitate Dei.* Pulchre S. P. Aug. *Nemo nos separât à charitate Domini, minando mortem: id ipsum enim quod diligimus, Deus, mori non potest, cum mors ipsa sit, non diligere Deum. Nemo ab ea separât pollicendo vitam; nemo enim ab ipso fonte separât, pollicendo aquam. Non separât Angelus; non enim est Angelus, cum in hæreamus Deo, nostrâ mente potentior.* &c.

678. Filium, mediò ovo circumligatum, inter prunas & ignes illæsum manet. Imò Plinius testatur, lignû, ovo perfusum, non ardere; ac ne vestem quidem contactum aduri. Lemma. SIC NUNQUAM LÆDITUR IGNE. Siracides, ne in Deum ingratus esset, *Liberasti me, ait, à pressura flammæ, quæ circumdedit me, & in medio ignis non sum astutus.* Ignis est, qui toto grassatur orbe, ignis impurus, veneris, ex Orco emissus, de quo dilucidissime Job; *Ignis est, inquit, usque ad perditionem devorans, & omnia eradicans genuina.* Et ut probè sciretur, de libidinis igne sermonem esse, proximo versu præmisit,

Si deceptum est cor meum super muliere. Atque hi Venenis ignes impurissimi sic late grassantur, ut dici possit, Ardet orbis. Ecquis igitur flammæ adèd vastas evadet? responsum in promptu est ovo perfusus non ardebit. Quisquis beatitudinem & delicias cœlestes seriâ mente pertractaverit; & unâ illud expendit, *Caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt,* ab illis ignibus sat tutus erit. Res liquida, & è Siracide certa; *Memorare novissima tua, & in æternum non peccabis.* Disertè in rem præsentem S. Prosper. *Cogitare, quale malum sit ab illo gaudio Divina consolationis excludi, beatissima sanctorum omnium societate privari, fieri patriæ cœlestis extorrem, mori vitæ beatæ, morti vivere sempiternæ, in æternum ignè cum diabolo & Angelis ejus expelli &c. Hæc & similia multa cogitare, nihil est aliud, quàm vitis omnibus repudiandum dare, & omnia blandimenta carnalia refranare.*

P E N N A.
Cap. LXXIII.

679. Pennarum fasciculus, ornamentî causâ supra galeam eminens, epigraphen tenet. TRE MULUS, SED FIRMUS. Ita Justorum mentes, assiduo Deo timore concussæ, in illius obsequiis perseverantes & obfirmatæ persistunt. E Xenophontis sententiâ, *Metus plurimum confert ad diligentiam custodiendam.* S. Hilarius illa Psalmi verba explicans. *Servite Domino in timore, ait, quod Deus non securum patitur aut negligens servitium: vult in omni servitutis officio admijceri timorem: ut enim metuentes servi diligentius Dominis carnalibus serviunt, ita & Deo servientes, si timeant per imminentem tremorem, non negligentes in eâ erunt, quâ suscepimus, servitutè.*

680. Avium plumæ, in ordinem dispositæ, epigraphen tenent. VI NULLA INVERTITUR ORDO. Indefessam ac stabilem virtutem adversus quoscumq; exteriores hostium incursum inde edoceris. Cum prius tamen Emblematis mens ad disciplinam militarem collineat, in qua ordo, ab exercitu integrè observatus, præcipuum victoriæ obtinendæ medium est. Unde Vegetius. *Nihil magis prodesse constat in pugna, quàm ut assiduo exercitio milites in acie dispositos ORDINES INDESINENTER OBSERVENT:* Ordinis enim hujus beneficio militares cuivi evadunt impenetrabiles, omnemque hostium phalangem sine negotio perimpunt. Eam ob rem Spartani, militiæ gubernandæ peritissimi, nihil adèd habuèrè observatum, quàm militum ordinè imperturbatum & integrum. De his Plutarchus, *Quævis rei militaris omnium Spartiæ peritissimi, & summi artifices: nullâ in re æquè laborabant, ac ne dissolutis ordinibus inconditi fluctuarent.* Hæc tamen non de sola corporali, verùm etiam de spirituali Religiosorum militiâ intelligas velim. S. Gilbertus, in Anglicana Lincolnensium Diocesi Canonicorum Regularium Reformator, tantò Ordinis Canonici, ac disciplinæ Regularis zelo exarsit, ut diceret, *Prius se guttur secundum daturum, quam permitteret, primam sui vel suorum professionem, aut Ordinis statuta relaxare.*

681. Penna Aquilina, inter complures aliarum volucrum pennas depicta, epigraphen habet. CUNCTAS DEVORAT UNA, vel brevius. DEVORAT OMNES. Ita omninò carnalis ac profanus amor, cunctos aut devorat, aut incendit. Avaros quoque ea imago spectat, qui omnium bonis sine discrimine inhiant, eaque simul cuncta deglutire cupiunt. S. Joanne Chryostomo asserente, *Avarus in omnes, ut mors insiliens, omnes, ut infernus, deglutit.*

Ad. 14. 21.
S. Hieron. ep.
ad Ocean.

Mors.

Hebr. 27.
Eccles. 14. 12.

Senec. in Pro-
verb.

Mortifi-
catio.
Christus
patiens.

Felin. l. 29.
c. 3.

Justus lin-
ter adver-
sa.

Rom. 8. 35.

S. Aug. l. 1.
de moribus
Eccles. c. 11.

Plin l. 9. hist.
nat. cap. 3.

Eccles. 51. 4.

Job. 31. 12.

Libido
quomodo
exhibenda

1. Cor. 15. 5
Eccles. 7. 4

S. Prosper. l. 3.
de vita co.
temp. cap. 1

Timor
Dei.
Xenoph. l. 1.
Oeconom.

S. Hilari. in
Psal.

Ordinè
observa

Veget. l. 1.
cap. 26.

Plutarch.
vita Pelop.
da.

Offic. can
Reg. Last
die 4. Ebt

Carnali
amor.
Avarus.

S. Jo. Chry
som. 2. 9. 2
Marsib.

rat. l. 2. *rius: communis generis humani hostis.* Mors etiam hoc Emblemate adumbratur, de qua Horatius;

- - - Neque ulla est
Aut magno, aut parvo lethi fuga.

yrannus. Idem etiam Tyrannum describit, qui immani suâ crudelitate neminem non devorare nititur. Deniq; auctor illusterrimo D. Hieronymo Francisco Mi-
roglia, in Monte Ferrato; Casalensium Episcopo, symbolum illud divitiarum, maximè de bonis Ecclesiasticis, iniquè conquisitas significat, quæ, veluti pennæ Aquilinæ, reliquas omnes sacrilegi possessoris opes, quantumvis optimo jure obtentas, perdit, ac dissipat.

682. Penna, humore alieno madefacta, in terram deprimitur, neque facillè in sublime efferri potest. Lemina. TENDIT MADEFACTA DEORSUM
Abbas Isaac, si Cassiano credimus, dicebat; *Animam nostram persimilem esse pennæ cuiusdam levissimæ, quæ si humoris extrinseci superventu vitiata, aut gravis*

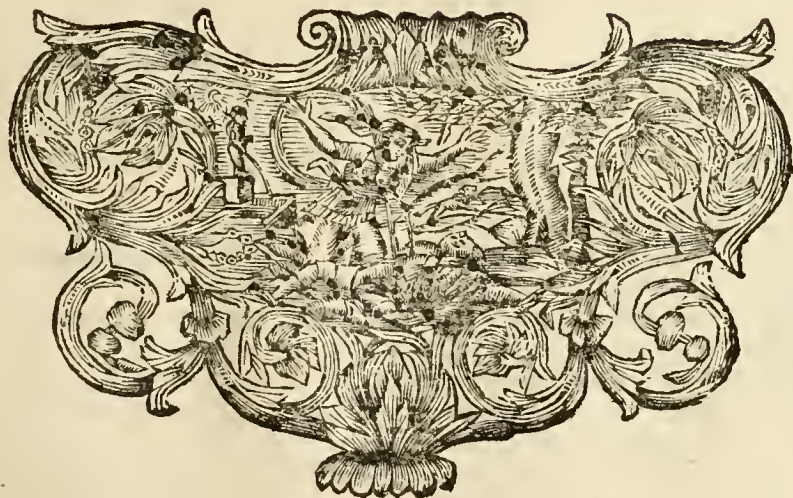
*effecta non fuerit, à quovis etiam tenuissimo flatu ad-
juncta, ad sublimia suscollitur, & quasi suamet mobilitate in auras elevatur. Si verò humoris cujusquam as-
pergine vel infusione fuerit progravata, non modo in nullos aëreos volatus naturali mobilitate raptatur, sed & ad ima terra concepti humoris pondere deprimitur. Ita mens quoque nostra, si accedentibus vitiis, curisque mundanis aggravata non fuerit, noxiæ libidinis humore corrupta, velut naturali puritatis suæ beneficio sublevata, levissimo spiritualis meditationis afflatu sublimatur ad superna, & humilia deserens atque terrena, ad caelestia & invisibilia transferetur. S. P. Augustinus in illa Christi verba, Beati mundo corde, quia ipsi Deum videbunt; ait, Deum videre vis? prius ergo cogita de corde mundano, & quidquid ibi*

S. Aug. serm. 2. in Ascens. Dom. quiescit serm. 173. de temp.

*vides, quod Deo displicet,
tolle.*

*

FINIS LIBRI QUARTI.

MUNDI SYMBOLICI LIBER QVINTVS. QUADRVEDIA,

EORVMQVE PROPRIETATES.

Agnus	Cap.1.	Elephas, Ebur.	19	Mustela alpina.	36
Alces	2	Equus, Equus Trojanus		Oryx,	37
Aper, dens aprinus.	3		20	Ovis, Lana, Vellus au-	
Aries.	4	Erinaceus.	21	reum.	38
Asinus.	5	Felis.	22	Panthera,	39
Bison.	6	Glis.	23	Phaina.	40
Bos.	7	Hyæna.	24	Porcus.	41
Bucephalus.	8	Ictis.	25	Rhinoceros.	42
Camelus.	9	Leo.	26	Rupicapra.	43
Canis, Millus.	10	Leopardus, Pardus	27	Sciurus,	44
Capra, Caper.	11	Lepus.	28	Simia.	45
Capreolus.	12	Lupus.	29	Taurus, Taurus Perilli.	
Capricornus.	13	Lutra,	30		46
Castor, seu Fiber.	14	Lynx.	31	Tigris.	47
Cervus.	15	Mantichora.	32	Ursus.	48
Cuniculus.	16	Melis, seu Taxo.	33	Urus.	49
Cynocephalus,	17	Monoceros.	34	Vulpes.	50
Dama,	18	Mula, Mulus.	35		

AGNUS.

Cap. I.

I. Artholomæus Rossus Agnum candidissimum hoc lemmate insignivit. INTUS, ET EXTRA. Opportuna hæc hominis justis imago est, qui internam animi munditiam exteriori puritati conjunctam habet. E. S. Nili doctrinâ, *Exerce puritatem in corde, & castitatem in corpore. Ea enim utraque templum Deo te efficiunt.* Sanctus Ambrosius. *Quod semus professione: actione potius, quam nomine demonstramus, ut nomen congruat actioni, actio respondeat nomini, ne sit nomen inane, & crimen immane; ne sit honor sublimis, & vita deformis; ne sit deifica professio, & illicita actio, ne locutionem simulemus columbinam, & mentem habeamus caninam; ne professionem monstremus ovinum, & ferocitatem habeamus lupinam.*

2. Quidam in Aulâ Romanâ inter assidua, sed tamen irrita, sublimioris gradus conscendendi suspiria tamdiu perduravit, donec miserè contabescens, decrepitem ac canum referre senem cœperit, suisque confectus desiderijs, efflârit animi: Hunc D. Joannes Ferrus Abbas agni emblemate representat, qui in agnili solus & unicus oberrans, epigraphen sustinet. **DESIDERIO SENESCIT.** Eam enim A-

gnorum proprietatem Varro his verbis describit, *Quum depulsi sunt agni à matribus, adhibenda est diligentia, ne desiderio senescant.* Verè Poëtis quidam cecinit.

Una dies cupidis senium mortalibus affert.

Et S. Gregorius Nazianzenus, *Profecto vel unicus dies, totius vite humane instar est, desiderio laborantibus.* S. Ambrosius de frustrata ambitionum spe ait, *Quo diutius abest quod desideratur, tanto expectantis desideria majori quâdam vi amoris ignescunt. Caro deficit, sed cupiditas alitur, & augetur.* S. Greg. Naz. Orat in Max. S. Ambr. in Pjal 118.

3. Non nemo, novâ Academia laureâ insignitus, nihil perinde à pristina sua benevolentia & affabilitate remiserat; unde Lucianus illum Agni emblemate representavit, qui dimidiâ parte tonsus, epigraphen ferebat; **AT INTUS NON RENOVABITUR**; quasi diceret; tametsi Agnus exteriore ornatu sit mutabilis, lanceisque suis exuviis spoliari, iterumque succrescentibus alijs indui soleat; interiore tamen animi innocentia ac benignitate semper immotus persistit. Plinius inter cæteram Trajani panegyrim ait, *Reversus Imperator, qui privatus exieras, agnoscis & agnosceris: eosdem nos, eundem te putas, par omnibus: & hoc tantum cæteris major, quò melior.* Et Xenophon de laudibus Agesilai, *Dignum est, inquit, ne Agesilai comitatem, affabilitatemque naturæ taceamus, quicùm honore, potentia, atque etiam regno, eoque sine insidijs, &* Plin Paneg. ad Trajan. Xenoph de laud. Agesil. cum

Virtus vera.

S. Nil Pan. n. 26.

S. Ambr. l. de dignit. sacerdot. c. 3.

Ambitiofus.

cum amore omnium potiretur, jaſtantia tamen obnoxius à nemine unquam notari potuit,

4. Quæ Divinis obſequiis ſe manciparunt, vitæ ſuæ integritatem ac ſanctimoniam aſſiduo timori conjunctam habent. Id quod Abbas Certanus ex Agni emblemate dignoſcendum proponit, qui lemmatis loco hunc verſum ſuſtinet. È PARI A L' INNO-CENZA ANCO IL TIMORE. Id eſt ; INNO-CENS, ET TIMIDUS. S. Zeno de hominẽ juſto ait, *Sine fine ſtudet timere, ne quid præter Deum, quem diligit, timeat.* Et S. Gregorius Papa in illud Jobi, *Si ridebam cum ſervo meo, inquit, Eleſti quippe, quam diu in hac vita ſunt, ſecuritatis ſibi confidentiam non promittunt: horis enim omnibus contra tentamenta ſuſpecti, oculi hoſtis inſidias metuntur &c.*

5. Qui viam mandatorum Dei feliciter incedere cupit, è ſpiritalis Patris conſiliis nec latum unguem recedat, neceſſe eſt: haud ſecus, atque Agnus matris præeuntis veſtigia ſtudioſiſſimè inſequitur, & ab iis nec minimum deſſectere conatur. Emblematis ſubſcripſit P. Certanus ; SEQUAR, QUO IERIT, S. Bernardus, *Qui vias vitæ ingredi vult, præceptorem & ducem ſibi aſſumat.* S. Ambr. aſſertum eſt, *Fructus magiſtri eſt diſcipulus obediens.* S. Laur. Juſt. de tyronibus ait, *Ne ſuo innitantur ſenſui, proprioque ducantur arbitrio, ſed tanquam divino oraculo, ſuo in omnibus credant padagogo, & ipſius in cunctis obtemperent voluntati.* Certè promptiſſimus ille diſcipulus, referente S. Matthæo, libero animo pronuntiavit, *Sequar te, quocunque ierit.* De Virginibus in cælum receptis ait S. Joan. *Hi ſequuntur Agnum quocunq; ierit.* Chriſti ad ſuos diſcipulos, Petrum & Andream, voces e-rant; *Venite poſt me, ut illi, nullâ interpoſitâ morâ, continuo ſecuti ſunt eum.*

6. Filiorum ac diſcipulorum mores plerumque ad præceptorum vel parentum bonam malumve ideam efformantur Emblematis id demonſtraturus P. Certanus, Agnellum depinxit, ovi vicinum; cum epigrammate. PARENTI SIMILLIMA PROLES. S. P. Auguſt. *Similitudinem patris, actus indicent ſobolis, ſimilitudo operis, ſimilitudinem indicet generis; Actus nomen confirmet, ut nomen genus demonſtret.* Marullus.

*Scilicet eſt olim vis rerum in ſemine certa,
Et referunt animos ſingula quæque patrum.
Nec leporem canis Amathyus, timidamve columbã
Natus Hyperboreo falco ſub axe creat.*

Et Horatius.
*Fortes creantur fortibus, & bonis
Eſt in juvenis, eſt in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquila columbam.*

7. Agnus, lupi faucibus prehenſus, epigraphen tenet. BALAT IN CASSUM. P. Certanus hoc Emblematis innuit, hominis virtuoſi innocentiam apud injuſtos ac impios parum attendi, ſed depiml & affligi. Ariſtoteles, *Amor, inquit, & odium, & proprium commodum, faciunt ſæpe judicem non agnoſcere veritatem.* Q. Curtius, *Nullis ſupplicium precibus crudelitas inſuberi poteſt.*

8. Innocentis cujuſdam pauperis infelicitatem, Magnatum tyrannide plurimum exagitatâ, omnique aliorum patrociniõ deſtitutam, Agni Emblematis ſignificabis, qui intra furibundi leonis, aut lupi ſanguinariũ fauces compreſſus, inſcriptionem è Pſalmo ſuſtinet. NON EST, QUI REDIMAT. Salomon. *Vidi lachrymas innocentium, & neminem conſolatorẽ: nec poſſe reſiſtere eorum violentiæ cunctorũ auxilio deſtitutos.* In hunc locum Hugo Cardinalis; *Cum homo factus ſit ad imaginem & ſimilitudinem Dei, genus Dei ſit, ut dicit Apoſtolus Act. 17. in hoc maxime de Mundi ſymbol. Picnelli & Aug. Erath. Tom. I.*

generem ſe comprobatur, quod innocentes & pauperes non eripit à potente, opprimente eos. De ſe ipſo teſtatur Si-racides *circumdedere me undique, & non erat qui adjuvaret. Reſpiciens eram ad adiutorium hominum, & non erat.* Et Iſaias. *Qui reſeſſit à malo, præda patuit: & vidit Dominus, & malum apparuit in oculis e-jus, quia non eſt judicium, & vidit quia non eſt vir, & aporiatus eſt, quia non eſt qui occurrat ; id eſt interprete Hugone Cardinali, Non eſt, qui occurrat lupo, id eſt diabolo vel tyranno, devorare cupienti, & diſſi-pare.*

9. Agnus candidus, ligatus, & ſupra aram mox immolandus, epigraphen è Pſalmo tenet. DEUS NON DESPICIES. Non potuit non Pater æternus oculos amabiliſſimos in unigeniti Filii ſui ſacrificium, pro univerſi ſalute inſtar puriſſimi Agni oblatum, convertere: D. Paulo aſſerente; *Tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem, & hoſtiam Deo in odorem ſuavitatis; id eſt, interprete Cornelio à Lapide, in odorem acceptiſſimum & gratiſſimum.* Oppor-tune meus Concanonicus S. Leo Papa *Quis eſt, qui tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo in odorem ſuavitatis? aut quod unquam ſacrifici-um ſacratius fuit, quam verus Pontifex, altari crucis per imolationem ſua carnis impoſitus?* Ita planè fidelis, ſeipſum puro ac innocenti animo offerens, gratiſſi-ma ſupremo Numini victima cadit. Unde Sanctus Joannes Chryſoſtomus ad illa D. Pauli verba refle-ctens, *Obſecro itaque vos, ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem, SANCTAM, DEO PLACEN-TEM;* ait, *Quoniam membra tua Deo ſunt ſiſtenda (quoniam hoſtia ſunt) omnem ab illis maculam aufero, nam ſi maculam habuerint, hoſtia jam utique non e-runt. Neque enim offerri poterit oculus ſcortationi ſer-viens, neque manus rapiens ac defraudans, nec pedes claudicantes, theatraque viſitantes, nec venter delitiis ſerviens, voluptatumq; deſideria inſtammans: nec cor iram aut tumorem, aut amorem fornicarium fovens: neq; lingua turpiloquens: & poſt pauca, ſed oportet ex omni parte mundos eſſe.* Sicque victimam noſtram, puritati, ſanctitati & innocentia junctam, veluti a-

10. Laſcivus, ut tranſitoriã floris caduci volu-ptate perfruatur, proprias facultates profundere, ipſamque ad eò ſummam egeſtatem incurrere, parvi ducit. Hunc P. Certanus Agni detonſi emblematis repraſentat, qui in campo paſcuis intentus, epigra-phen habet. VELLERA PRO DAPIBUS. Juve-nis ille Evangelicus, aliquid mundanæ dulcedinis de-libiturus, inſtar pecoris ſtultiſſimi, omnem ſuam ſubſtantiam ſibi prodigè eripi permiſit: *Diſſipavit ſubſtantiam ſuam, vivendo luxurioſè.* Verùm laſcivi non facultatum modo, ſed & exiſtimationis, ſancti-tatis, & vitæ jacturam incurrunt. S. Baſilius. *Fit ſepè, inquit, ut qui mortalem ardet, & corruptibilem ſpeci-em, non modo pecunias, omnemque ſubſtantiam, amoris gratiã largè profundat, ſed cibum etiam & ſonnum, & veſtem, & habitum, & omnem exiſtimationem, cor-pus denique ipſum, & corporis vitam, dum ſolo potia-tur amore, contemnat.* Cæterùm eodem lemmate, *Vellera pro dapibus,* illorum gratitudinem demon-ſtrare licet, qui alimenta, aliaque beneficia ſibi exhi-bita, ſedulo rependere ſtudent.

A L C E S.
Cap. II.

11. In ſeptentrionis regionib; Alcè reperire eſt, quæ ut Plinius, Solinus, Caſar, aliq; memorant, cer-vo non abſimilis, velocitate ad eò mirã viget, ut curſu diur-

iftus ti-
idus.
Zeno. ſerm
timore Dei
Greg. in
ib. 29. 14.
lequi ma-
ſtrum.
Bern ſerm
7.
Ambr. in 1.
Theſſal. 2.
Laur. Inſt.
Obed. c. 20
Matth. 9. 19.
Apo. 14. 4.
Matth. 4. 20
filii paren-
ibus ſimi-
es.
Aug. ſerm.
16. de ſemp.
Horat. lib. 4.
Carm. Od. 4.
innocen-
tia oppref-
a.
Ariſt. 1. Rhet
Curt. 1. 7.
ſuſtus op-
preſſus &
atiens.
ſal. 7. 3.
eccleſ. 4. 1.
Aug. Card.
phunc loc.

Eccleſiaſt. 5.
10.
Iſa. 59. 15.
Hug. Card.
in hunc loc.
Pſal. 50. 19.
Chriſtus
oblatuſ.
Ephes. 5. 2.
Corn. à Lap.
in hunc loc
S. Leo Papa
12. de Paſſ.
Domini.
Innocen-
tia Deo
grata.
S. Io. Chriſt.
in Rom. 12.
Laſcivus
Luc. 15. 13.
S. Baſil lib.
de vera Virg.
Gratitudo
Plin. l. 8. c. 15
Solin c. 32.
Caſar l. 6 de
Bell. Gall.

diurno stadia plusquã octingenta currendo absolvat. Unde Andre. sAlciat⁹, eam inter familiæ suæ insignia præferens, lemmatis loco illud Alexandri Magni encomium subdidit; NIHIL PROCRASTINANS; Mentem verò Emblematis hoc tetrasticho explicat.

*Constat Alexandrum sic respondisse reganti,
Qui tot obivisset tempore gesta brevi?
Nunquam inquit, differre volens. Quod & indicat
Fortior hæc, dubites, acror annè fiet. (Alce,*

Solicitudo Caterùm exinde etiam discas, omnes nostras virtuosas operationes sollicitudine aliquã ac diligentia condiri debere. Socratis dictum erat, *Quidquid agas, promptissimè, atq; optimè, & diligenter age.* Lucanus.

*Lucan. lib. 1.
de Bell. Ci-
vili.*

Tolle moras, semper nocuit differre paratis.

Ovidius.

*Et Ovidius.
Sed propera, nec te venturas differ in horas;
Qui non est hodie, cras minus aptus erit.*

12. Plinius & Cæsar, superiore numero adducti referunt, Alcem non nisi arbori cuidam acclinem dormire; unde hæc succisâ, Alces in terram prolabitur; & quia denuò resurgere non valet, venatoribus faciliè in prædam cedit. Unde Aresius, Alcem cum anima damnata conferens, Emblematis subscripsit. **CORRUET, ET NON RESURGET.** Quisquis enim gressu semel incauto ad inferni profundum præceps ruit, nullâ amplius revertendi spe se ipsum solari poterit. Dilucidè Salomon; *Mortuo homine impio, nulla erit ultra spes, & si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem: in quocunque loco ceciderit, ibi erit.* Et Isaias. *Gravabit eam iniquitas sua, & CORRUET, ET NON adjiciet ut RESURGAT.* His contolor S. Joannes, *Fumus tormentorum suorum,* inquit, *ascendet in sæcula sæculorum.* S. P. Augustinus. *Mali florent felicitate sæculi, pereunt in virtute Dei; non enim quomodo florent, sic pereunt: florent enim ad tempus, pereunt in æternum: florent falsis bonis, pereunt veris tormentis.*

Damnati.

*Prov. 11. 7.
Eccles. 14. 3.*

Isa. 24. 20.

*Apo. 14. 11.
3. Aug. Ps. 53*

Minima sunt attendenda.

S. Greg. hom. 15. in Ezech.

S. Isid. l. 2. sent. c. 36. num. 3.

S. Basil. Mag. Cat. 6.

13. Ajunt, Alcem inter bestias, quæ ramosa gestant cornua, esse omnium maximam; cujus ungula epilepsiæ persanandæ præsentissimum sit remedium: Undè lemma. **ET MINIMA PROSUNT.** Adedò nimirum verum est, res minimas non rarò plurimum utilitatis conferre; experientia enim didicimus, eas, si sedulo à nobis attendantur, summæ felicitatis ac commodi instrumenta evadere. S. Gregorius Papa. *Nemo repente fit summus, sed in bona conversatione à minimis quisquis inchoat, ut ad majora perveniat.* S. Isidorus Archiepiscopus Hispalentis ait, *Sicut paulatim homo à minimis virtutibus in maxima proruit; ita à modicis virtutibus gradatim ad ea, quæ sunt excelsa, contendit.* Et S. Basilus Magnus. *Nam modicum modico apponere, non magis in argenti, quàm in cujusque alterius scientiæ additione ad amplitudinem valere, existimandum est.*

APER. DENS Aprinus.

Cap. III.

14. **A** Per cubili suo tantâ pertinaciâ insistit, ut occidi potius, quàm inde sese extrahi patiatur. Unde Bargalius Aprum, posterioribus pedibus inter quosdam arborum stipites obfirmatis, depinxit; qui, tametsi venabulo mortem ipsius capiti intentante, nec minimum è statione dimovebatur; cum lemmate. **MORI POTIUS, QUAM DESERERE.** Nativum hoc hominis duri & obstinati symbolum habetur. Cynegrius, miles Atheniensis, adversus Persarum exercitum dimicans, navem bra-

Pertinacia

chio ita pertinaci apprehendit, ut, tametsi centies vulneratus, manu tamen nunquam retractâ, vitam potius, quàm navim semel arreptam relinquere voluerit. Id quod etiam inter litteratos nonnunquam experiri licet, ubi obstinata quædam ingenia suis etiam manifestè cognitis erroribus, sententiâ ita pertinaci inhærent, ut sese ad veritatis tramitem nullâ rationum vi pertrahi sinant. Justus Lipsius. *Sententia sua tenaces, inquit, judicia communia, & consilia spernunt aliorum: qui, quam viam semel ingressi sunt, nec omittunt, etiam manifesto errore.*

Lips. Cent. 2. epist. 47.

15. Aper inter canes, à se non sine vulneribus prostratos, medius; epigraphen tenet. **CÆDE SIBI VIAM.** Mentem hominis sanguinariam, Principem tyrannum, aut militem crudelem hæc imago repræsentat. Julius Cæsar sibi viam ad imperium plus unâ hominum myriade interemptâ stravit. Tarquinii dictum erat, regio diademati, supra caput suum stabiliendo, unicam superesse viam, ut nimirum præcipuis regni Magnatibus caput cervice præcinderet. De hæc hominum sorte Cornelius Tacitus ait, *Provinciarum sanguine provincias vincunt.*

Victor crudelis. Tyrannus

Tacit. lib. 4. Annal.

16. Aper, adversus venatoris irruentis venabulum concitatus, epigraphen habet; **CONTRA AUDENTIOR.** Nicolaus Bargnanus, Academicus inter Errantes Animatus, hoc suo symbolo generosum, & inter præsentia gravissima discrimina imperterritum hominis pectus significat. Virgilius.

Animosus

Virg. lib. 6. Æneid. v.

*Tu ne cedemalis, sed CONTRA AUDENTIOR ito,
Quam tua te fortuna sinet.*

Spes enim, quâ hostem superare confidimus, animi nostri generositatem extimulat, ut validiore impetu in hostem ruamus. Cornelius Tacitus testatur, *Fortes & strenuos etiam contra fortunam insistere spei.* Caterum eodem Emblemate hominem, irâ prædominante excæcatum, depinges; de hoc Seneca.

Tacit. lib. 1. histor. Iracundus

Seneca in Medea Act.

*Cæcus est ignis stimulat us irâ,
Nec regi curat, patiturque frenos:
Haud timet mortem, cupit ire in ipsos
Obvius enses.*

In huic sensum S. Antonius de Padua ait, *Iracundus dicitur quasi aper, qui se venabulo sponte suâ insigit. Hinc Saul, qui semper David oderat, tanquam aper, gladio est occisus.*

S. Ant. de Pad. serm. ad marty.

17. Virgilius Aprum, ad prælia committenda accinctum, his verbis describit.

Virgil. l. 3. Georg. v. 2.

*Ipse ruit, dentesque Sabellicus exacuit sus,
Et pedibus subigit terram: fricat arbore costas,
Atque hinc, atque illinc humeros ad vulnera durat*

Unde Aper, humeros suos in adversa arbore fricans, à meo Concanonico, D. Gregorio Brunello, epigraphen accepit. **HUMEROS AD VULNERA DURAT.** Ita animus providus ac generosus in omnes adversos casus nunquam non stat accinctus. Agestilaus, ut à præteritâ vitæ rigore non nihil remitteret, admonitus, *At ego, respondit, me consuefacio, ut, quæcumq; inciderit fortuna mutatio, non queram ipse mutationem;* uti his omnino verbis refert Plutarchus.

Præparatus

Plut. in Laconicis.

18. Aper, canibus & venabulis undique infestatus, illos interimit, & hæc in frustra concidit; cum lemmate. **L'ARDIR CRESCE AL PERIGLIO.** id est, **ARDOR INTER DISCRIMINA CRESCIT.** Agis, Archidami filius cum militum suorum aliquos viso ingenti hostium numero exterritos adverteret, dixisse fertur, non debuisse in hostium numerum inquiri ab iis, quibus decretum fuerat, invito ardore in hostem irruere. **Pedaretus,** percepto

Animosus generosus

immense hostium exercitu, liberè respondit, etiam victoriam suam è tanto hoste devicto magis gloriosam ac immensam fore, uti refert Plutarchus. Fortis enim ac generosus animus, Tullio teste, *nec adversis infestando frangitur, nec prosperis blandièdo elevatur*

19. Aper, vineam ingressus, uvas devorat, vites excindit, & obvia quæque depopulatur. Unde lemma. **DEPASCITUR, ET EXTERMINAT**; Verbis è Psalmo mutuatis; ubi Regius Prophetes de Palestina afflicta, ut de Nabuchodonosore & Antiocho; vel certè de Tito & Vespasiano queritur; **EXTERMINAVIT eam aper de silva, & singularis ferus DEPASTUS EST eam.** Militem insolentem; malitiosum civitatis eujusdam ministrum; aut Prælatum vitiosum, hæc imago vivis coloribus spectandum exhibet; enim verò singuli illi Provinciam, Rempublicam, aut Religionem, devorando ac exterminando devastant. Certè sanctus Bernardus apertè fatetur, Prælatos malos esse maximos vineæ Christianæ hostes. *Heu, heu!* exclamat, *Domine Deus, quia ipsi sunt in persecutione tua prima, qui videntur in Ecclesia tua primatum diligere, gerere principatum. Arcem Sion occupaverunt, apprehenderunt munitiones, & universam deinceps liberè & potestativè tradunt incendio civitatem. Misera eorum conversatio, plebis tua miserabilis subversio est.*

20. Bernardus Porcata in gentilitiis armis aprum præfert; unde ut orbi palam faceret, se sub Cardinalis Cæsaris Montii patrocinio deinceps victurum, aprum supra montis cacumen depinxit; cum lemmate. **NON ALIBI TUTIUS.** Sacra Pagina Christum frequenter montis aut petra nomine significat; unde peccator, veluti bellua fœdissima, nullibi asylum ad se securum reperiet, quàm in Christo, monte, omnibus hostium machinamentis inaccessio: Sanctus P. Augustinus. *Sic descendit ad te Christus, ut maneret in se; descendit ad te, ut fieret tibi vallis plorationis; mansit in se, ut esset tibi mons ascensionis.* Cæterum Emblematis author mentem suam sequenti disticho aperuit.

*Si totum fortuna furens permisceat orbem,
Non alibi tutius liceat esse mihi.*

DENS APRINVS.

21. **DENS** aprinus, à fœminis ad lintheaminè polienda usurpari solitus, epigraphen tenet. **COMPRIMENS ÆQUAT.** Eadem omninò ratione calamitates, dum aggravant, simul etiam lævigant, animamque nostram, tot offendiculis ac vitiorum sordibus asperam, ad justam planitiem expoliunt. Sapientissimus meus Idiota, *Tribulatio, inquit, elationem deprimit, lasciviam reformat, intemperantiam edomat, & denique omnes actus illicitos.*

22. Aper dentibus suis maximè est formidandus, quibus feroces quosvis molossos fulminat, & venatores audacissimos in fugam agit; Martiale teste.

Dente timetur Aper.

Idem tamen dens etiam fœminis ad telas complanandas ac poliendas inservit. Unde lemma. **ET FERIT, ET POLIT.** Ita sanè calamitates simul & corpus humanum feriunt, & animam omni vitio expoliunt. S. P. Augustinus. *Cum torquent aliqua mala, sed non extorquent opera mala, non solum anima per patientiam possidetur; verum etiam cum per patientiam corpus ipsum ad tempus affligitur, vel amittitur, in aeternam stabilitatem saltemque resumitur, & ei per dolorem & mortem inviolabilis sanitas, & immortalitas comparatur.* Denti aprino etiam lingua est perfimimundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

lis, quæ utramque & lacerandi & adulandi peritiam conjunctam habet. Denique Saulus uno penè momento sanctam Ecclesiam evertere, ac ornamento prorsus singulari condecorare visus est.

23. Apro epigraphen, è Martiale desumptam, subjunges. **DENTE TIMETUR.** Homines litigiosos, aut calumniis vel detractionibus deditos, hæc icone depinges; qui ob theoninos dentes obviis quibusvis, sine discrimine, non tamen sine gravi vulnere, infigi solitos, à nemine non vitari debent. De lingua maledica graviter pronuntiat Bernardus, eam spinis, clavis, & lanceâ Christi crudeliorem esse. *Nec verò, inquit, ejusmodi linguam ipso etiam macroone, quo Dominicum corpus confossum est, crudeliorem dicere verearis. Fodit enim hæc quoque Christi corpus, & membrum de membro, nec jam exanime fodit, sed facit exanime fodiendo. Ipsi quoque nocentior est spinis &c.*

A R I E S.

Cap. IV.

24. **HOC** animal, priusquam configat, non nihil retrogredi, viresque suas colligere solet, ut postea geminato robore in hostem irruere, & adversus illum arietare queat. Emblematis subscribes. **VT VALIDIUS.** Vindicta Divina, quanto sese castigando tardior exhibet, tanto evadit in sceleratos vehementior. *Lento enim gradu, inquit Valerius Maximus, ad vindictam sui Divina procedit ira, tarditatemque supplicii, graditate compensat.* Et Juvenalis.

Ut sit magna, tamen certè lenta, ira Deorum est.

25. Aries retrogressus, ad coniscandum accingitur; cum lemmate. **CEDIT, UT CÆDAT.** Eandem gnomam etiam sagittæ, ab arcu extortæ, subjunges. Milites, huic symbolo non absimiles, nonnunquam fugam simulant ac paulum retrocedunt, ut commodius in hostem irruere possint. Ad hoc propositum Virgilius canit.

Fidentemque fugâ Parthum, versisque sagittis
Eâdem planè ratione proditor pacem mentitur, ut alterius perniciè tantò commodius machinari queat. Id ipsum etiam de Adulatore ait Seneca, qui nihil non concedit alteri donec miserum præcipitet. *Malum hominem, inquit, blandè loquentem, agnosce certum laqueum esse.* Cæterum Emblematis mentem sequenti Jambo meus Carducius proponit.

Ut cædat, arte cedit invadens caper:

Primam applicationem ita explicat.

Stratagemam discite miles, & hostem doma.

Et secundam;

Sic proditor signimenta vendit fugæ.

26. Equites Tusinii inter insignia sua torquem, chalybeis laminis, & intercurrentibus silicibus distinctam præferunt, è cuius infima parte suspensus aries vellus aureum, seu vellus Gedconis representat; cum lemmate. **PRETIUM NON VILE LABORUM.** Innuunt nimirum, Ordinis illius insigne nemini nisi ob exhibitos labores optinè merito, conferri. Cum primis tamen epigraphæ illa æternam beatitudinem concernit; de qua S. Bernardus *Non erecti planè, sed per versi animi est, ante quarere gloriam, quæ exercere virtutem, & velle coronari, qui legitime non certaverit. Frustra ad celsitudinem inimitur gloria, qui prius non claruit virtute.*

27. Guilielmus Zingrefius symboli loco Arietem exhibet, qui adversus arbores arietando sese exercet; cum lemmate. **FORTIOR UT REDEAT.** Ita nimirum privata exercitatio publicis negotiis semper

S. Paulus.

Litigiosus. Detractor

S. Bern. serm. 17. de divers.

Vindicta Dei.

Val Max. l. 1. cap. 1. Inven. Jas. 13

Cedere Stratagemam.

Proditor. Adulator.

Senec. in Ep.

Beatitudo S. Bern. serm. 1. de s. victo

Exercitatio.

ur, in La-
pnicis.
ficeroin
besorigis.
yranus
al. 79. 14.
miles in-
sleus.
minister
malus.
relatus
itiosus.
Bern. serm
in Convers
Pauli.
ro teccio.
Christus
fugium
ccato-
um.
Aug. Pra-
u in Psal.
19.
Calamitas
tilis.
diora l. 2. de
vera patien-
tia.
Calamitas
prodest.
Aug 1 de
patien. c. 8.
lingua.

S. Aug. En-
chirid. e. 59.

S. Marty-
res.

S. Aug. l. 8.
de Civit.
cap. 54.

est præmittenda. S. P. Aug. teste, *Non inutiliter exer-
centur ingenia, si adhibeatur disceptatio moderata, &
absit error opinantium, se scire quod nesciunt.* Porro
idem S. Doctor asserit, Martyres totâ vitâ se per pa-
tientie opera exercuisse ad palmam adversus verita-
tis hostes referendam. *Martyres, inquit, se usque ad
mortem pro veritate certare, non armatâ potentiâ, sed
potentiore patientiâ præparârunt.*

A S I N U S.

Cap. V.

28. **E** Joannis Ferri sententia, asino subscribes,
SEMPER AD ONUS. vel; **PLAGIS,**
ET ONERI. Utrumque lemma peccatorum est
proprium, qui ex hominibus in belluas, metamor-
phosi prorsus abominandâ, commutati, assiduo pre-
muntur pondere, tam interiore, vellicantis identidè
conscientiâ; quàm exteriori, mille calamitatum ac
miseriarum. David sub peccatorum jugo ingemi-
scens, *Ego, inquit, in flagella paratus sum;* Et, *iniqui-
tates meae sicut onus grave gravatae sunt super me.* Ap-
primè in hunc locum D. Bernardus; *Ubi malum, fla-
gellum quoque appropinquet, necesse est; semper enim
malum poena comitatur.* Et Juvenalis.

Nemo malus foelix.

29. Haud facile definiverim, num Asinus stolidi-
tatis vitio, an verò fortitudinis virtute agatur, quod
nullum unquam onus sibi impositum respuat. Lem-
ma. **NIL ONERA CURAT.** Ad verbum S. Bern-
ardus; **ONERAMUS ASINUM,** & **fatiga-
mus in laboribus plurimis,** & **NON CURAT,** quia
asinus est. Ita peccatoris animus, gravi Veneris, Plu-
tonis, Martis, & Megaræ, id est, libidinis, avaritiæ,
inimicitiae, ac vindictæ sarcinâ onustus, pondera
hæc enormia, quibus horrendum premitur, nec
quidquam curat. De hoc Isaias, *Confractus est Bel,
contritus est Nabo: facta sunt simulachra eorum bestiis,
& jumentis: onera vestra gravi pondere usque ad las-
situdinem &c.* Neque tamen libertatem suam, tanto
perè prægravatam, vindicare conatur. Verè dixit
Magnus Augustinus; *Scienti latari in Domino, felici-
tas mundi non est honor, sed onus.*

30. Asinus, quantumvis enormi sarcinâ onustus,
nihil tamen unquam conqueritur. Lemma, **GES-
TAT SINE MURMURE PONDUS.** Mira-
ram patientiam, solis Dei servis familiarem, hæc ima-
go repræsentat illi enim, asserente meo Concano-
nico, Absalone Abbate, *Primo manè intrantes vi-
neam Domini, PORTANT PONDUS diei &
astus SINE MURMURE & simulatione.* Su-
premum apicem hæc virtus in Dei filio conscendit,
cujus ore in acerbissima ipsius passione nec mini-
mum queritantis indicium deprehendere erat. Unde
Sanctus Cyprianus, *Inter cetera admirabilia virtu-
tum suarum, quibus indicia Divina Majestatis ex-
pressit, paternam quoque patientiam tolerantia tenore
servavit.*

31. Asinus, immani pondere pressus, plagis insu-
per, aliisque injuriis ab agasone exceptus, nihil un-
quam obmurmurat, nec dentes aut calcem in vindi-
ctam exerit. Emblematis subscripsit meus D. Cardu-
cius. **SUSTINET, HAUD CALCITRANS.** Ita
Justi omnia calamitatum & opprobriorum pondera
viribus perferunt invictis, neque permittenti Numi-
ni, aut affligenti homini quidquam obloquuntur:
*quia patientes in injuriis sustinent omnia pro eo, cui se
probaverunt;* inquit Absolon Abbas, superiore nu-

mero citatus. Nam, ut benè observat Doctorum
Phabus, *Patientes malum mala non committendo fer-
re, quàm non ferendo committere.*

32. Jumentum hoc, in egestate ac vili fortunâ na-
tum, sorte suâ contentum vivit; nec, si immani-
bus sarcinis, sive hominum insidentium pondere ni-
mium prægravatum, unquam dolet aut conquerit-
tur. Unde lemmâ, asino inditum; **SUA VILITA-
TE CONTENTUS.** Lemmatis hujus occasione
è doctrinâ Absolonis Abbatis, superiore numero
adducti, desumpsi; qui de justis mortificatis ac pati-
entibus ait, *Extrema vilitate contenti, gaudent ab-
jecti esse in domo Dei: imò in hoc accipiunt responsum
conscientiæ, si omnibus inferiores videantur.* Huic suf-
fragatur Petrus Bercorius; *Verus obediens, inquit, vel
Religiosus, si alii sedeant super ipsum, id est, si alii sint
eminentes, & ipse inferior & subiectus, non conquerit-
tur, sed assentit, respectu omnium se humilians & pro-
sternens.*

33. Duo, inter se penitus adversa, Asino conveniunt;
nimirum citus parcillimus, & labor maximus; Lem-
ma. **PARVIQUE CIBI, GRANDISQUE LA-
BORIS.** Vita Apostolica, immodicis quidem labo-
ribus; at simul ciborum inedia, assiduis jejniis tra-
ducta, jumentum hujus virtutem sibi propriam habuit,
Unde sanctus Paulus vitam egit, ipsomet testante,
*In laboribus plurimis, in plagis supra modum, & rur-
sus, In labore & erumna, in vigiliis multis, in su-
me & siti, in jejniis multis &c.* Cæterum homines
ad studia applicati, parcè comedant, multumque
laborent, necesse est; *Qui enim sapientia sit operam
daturus, eum oportet victu esse tenui, nullum denique
sit onus, quod detrectet;* inquit Commentator Al-
ciati.

34. Asinus, si sarcinam spectes, magnoperè fortis
est; si sudorem, quo eam bajulat, apprimè patiens:
ut adeò epigraphen mereatur. **FORTIS, ET PA-
TIENS.** Gemino hoc epitheto Jacobus virtutem
filii sui Isaacchar deprædicavit; *Isaacchar asinus fortis,
supposuit humerum suum ad portandum.* In hoc ar-
gumentum S. Bernardus, *Scio, inquit, similitudi-
nem aliquam jumentorum homini commendari: sed
planè non eam, qua in insipientia, sed patientia imita-
tione consistat.*

35. Picrius refert, Asinum ab aliquibus symbo-
lum fuisse dictum animi effrontis ac temerarii; eò
quod *castigationes contemnat, verbera etiam nihili
faciat;* adeoque simul & pelle crassus, & animo stolidus;
NIL VERBERA CURAT. Indurati, ac tem-
merarii peccatoris hæc idea est, qui, tametsi suppli-
cii à Deo castigatus, non tamen expergiscitur, nec
sensu ullo pulsantem percipit. Inter hanc hominum
faciem loco minimè postremo numerabatur Israël
populus, de quo Hieremias; *Do mine, inquit, percus-
isti eos, & non doluerunt, attrivisti eos, & renuerunt
accipere disciplinam: induraverunt facies suas su-
pra petram, & noluerunt reverti.* Unde ipse etiam
Deus ejusdem Prophetæ ore altum conqueritur;
*Frustra percussi filios vestros, disciplinam non recepe-
runt.* S. P. Augustinus; *Ira perseveraverunt Judæi in
malis suis, ut sibi de medicamentis vulnera facerent;
& inde acquirerent mortem, unde poterant obtinere
salutem.*

36. Sancto Bernardo Asinus **FATUUS ET
IMMUNDUS** dicitur. Tales certè quosvis pec-
catores, intellectu stultos, animo verò ac corde
impuros, jure pronunties. Hos inter vide sis, ob-
secro, juvenem illum Evangelicum; stolidum ac
infantum, cum è paterno sinu extra natale solum in
alienas terras discederet; immundum verò, cum inter
carnis & libidinis sentinam altum volutaretur, suam-
que

S. Aug. lib.
patient. c. 1.

Justus p-
tiens.
Absal. loc.

Pet. Berc.
duci l. 1. c. 8
num. 1.

Vita Ap-
stolica.

2 Cor. 11.

Studi-
of

Alciati E-
p. 1.

Fortitudo
cum pa-
tientia.
Gen. 49.
S. Ber. ser.
in Psal. 68
habitat.

Pier. lib. 1.

Peccato
stupidu

Hier. 5. 3.

Hier. 2. 31

S. Aug. ser.
204. do 1. 1. p.

S. Bern. l-
rab. de 2. 1.
filii &c.

Peccato

S. Bern. serm.
de Primordi-
is & novissi-
mis.

Peccator.

Isa. 46. 1.

S. Aug. ser.
110 de Di-
vers. c. 10.

Patiens.

Absal. Abb.
serm. 38.

S. Cypr. lib. de
bono pacien-
tia.

Justus pa-
tiens.

Absal. Abb.
loc. cit.

que operam porcis pascendis addiceret. Peregrè profectus est in Regionem longinquam, & ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose &c. De hoc S. Petrus Chryfologus, *Affectionis desertor, inquit, pietatis refuga deputatur porcis, porcis addicitur, porcorum traditur servituti: porcorum pascha lutulenta percurrit, iniqui gregis teritur & maculatur excursu, ut sentiat, quam miserum sit, amarum quam sit, quietis paternæ beatitudinem perdidisse.*

37. S. Ambrosius asinum gemino hoc probro notat. PIGER, ET AD ONUS. Huic imagini ad amissim conformis peccator, in Dei ac virtutum negotio supinè torpet; nec nisi proprii commodi ac vitiorum ponderibus alacria promptaque colla submittit. Magnus Augustinus Dei ore, *Jubet, inquit, avaritia, ut mare transeas, & tempestates jubet ut te ventis, procellisque committas: jubeo ego, ut ante ostium tuum ex eo, quod habes, des pauperi: piger es ad faciendum ante te opus bonum; & strenuus es ad transeundum mare: quin avaritia imperat, servit, quia Deus jubet, odisti.* Insaniam hanc cumprimis in illo est deprehendere, qui referente S. Lucæ ad cœnæ beatæ delicias invitatus, extremè socors, quinque grævia jugorum onera à se empta causatus, nec pedem domo movere voluit; *Juga boum emi quinque, & eo probare illa; rogote, habe me excusatum.* In hoc argumentum S. Bernardus, *An verò, inquit, comparatum jumentis quis dubitet hominem, qui sibi juga emerit jumentorum? Nisi quod è sanè ipsis quoque jumentis convincitur stolidior, & bestialior bestisque comprobatur, quod juga necessitatis earum propria ipse subeat voluntate.*

38. Ex illis Isaiæ verbis, *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui;* Sanctus Basiliius observatum habet, quod, bove herum suum agnoscente, asinus neminis alterius, nisi stabuli & præsepi notitiam habeat; *Bos, inquit, suum novit possessorem, asinus autem præsepe.* Unde opportunè inscribes, PRÆSEPE, NON HERUM, subintellige *agnoscit.* Eundem defectum Christus avi sui Judæis exprobrabat, qui panem ac mensam, sibi ab eo instructam, non verò dignitatem ac meritum oblatum, æstimabant. *Queritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, & saturati estis.* Asinis persimiles sunt ii, qui terrenis voluptatibus dediti, Divina dona assiduò quidem percipiunt, de Deo verò vix quidquam cogitant. Providè hortatur Magnus Augustinus; *Quomodo caro pascitur cibo, sic reficiatur anima Dei verbo: Nam si sola carne reficitur, & anima Dei verbo non pascitur, ancilla satiatur, & domina fame torquetur.*

39. Stolidus peccator legis Divinæ freno nec auscultat, nec obedit unquam; hunc proinde Carolus Rancatus cum Asino, habentis sustinendis penitus inepto, comparat; addito lemmate. IGNARUS HABENÆ. Emblemata hoc ad mentem Pierii Valeriani est, qui asinum indocilis animi hieroglyphicum statuit: epigraphen verò Claudianus suppeditat.

*Dextramovet jaculum: præsentat pallia leva,
Cetera nudus eques, sonipes ignarus habena.*

Obstinatam hanc reluctandi insaniam in filiis Heli videre erat, qui à proprio parente, ut à gravissimis scandalis desisterent, toties moniti ac reprehensi, toties omni tam paternæ autoritatis, quam legis Divinæ freno excusso, in obvia quævis mala ruebant præcipites, neque luxurianti malitiæ suæ alium, quam vitæ terminum posuerunt. Nempe, Magnus Augustinus queritur, *Homines, cum rationabiles*

à Deo facti sunt, neque semetipsos regere poterunt, neque Dei regis patienter moderamina pertulerunt.

40. Apuleio asserente, Asinus est MISERRIMI LABORIS VICARIUS. Eum hæc idea contingit, qui in egestate victitans, assiduè calamitatibus subjacet. E Plauti sententia,

Omnibus modis, qui pauperes sunt homines, miseri vivunt.

Theognidis quærælae erant, *Vah misera paupertas! quid meis incumbens humeris, dedecore tum corpus afficis, tum mentem nostram?*

41. Asinus panibus onustus, tribulos vorat; cum lemmate. QUI MAXIMÈ ABUNDAT, EGET MAXIMÈ. P. Masenius hoc Emblemate avaros denotat, qui cum opibus bonisque omnibus affluant, parcissimè vivunt, & vix non fame percunt. Pythagoras ajebat, *Avaros homines pupillos brevis ætatis esse, nihil enim de suo uti licere.* Unde avaro cuidam locupleti dixit, *O stulte, divitiæ tuæ in te pereunt, paupertatisque similes sunt, quum in his es furis, sitis, & alges.* Seneca sententiâ Avarus neque habendi fructu est felix, & cupiditate quærendi miserrimus.

B I S O N.
Caput LVI.

42. Solinus Bisontem in omnibus Septentrionis regionibus; Plinius in Scythiâ; Laurentius Surius in Lithuania reperiri asseverant. Formam verò bovi non absimilem refert, nisi quod moiema corporis crassiorè, jubas oblongas, ac celeritatem maximam habeat: porro quod in eo mireris, linguâ instructus est ad eò scabrâ & asperâ, ut carnem solo contactu vulneret, & venatorum vestes, semel arreptas, validissimè ad se trahat. Unde Aretii lemma. IN LINGUA EJUS LABOR ET DOLOR. Verbis è Psalmo mutuatis sensus est; belluæ illius linguam laboris esse causam, dum homo semel ab ea prehensus, difficillimè elabatur. Doloris verò; quando è corporis vulnerati carne sanguinem prolicat. Unde linguam maledicam, in obvios quosvis non sine ingenti damno grassari solitam, cum Bisonte conferas. Sanctus Bernardus. *Levis res sermo, tenera, mollis, & exigua caro lingua hominis, quis sapiens magni pendat? Levis quidem res sermo, quia leviter volat, sed GRAVITER VULNERAT; leviter transit, sed graviter urit, &c.*

43. Appianus damna, Bisontis linguâ afferri solita, his verbis recenset. *Eorum lingua quidem angusta, sed asperrima, tanquam ferrum limare potest, ut, cum lingit, sanguinem eliciat.* Eò reflectens Aretius, epigraphen subjunxit. DUM LINGIT, FRANGIT. Vel, VULNERAT, DUM LAMBIT. Ita prorsus lingua adulatoris suavibus quidem laudis blanditiis lambit, at simul sanguinem ac exitium provoçat. Consentaneè Divinus Psaltes, *Oleum autem peccatoris non impinguet;* vel ut Hebraeus traducit, *non franget caput meum,* Interprete S. P. Augustino; *Vendunt oleum adulatores, qui sive falsa, sive ignorata laudando, animas in errorem mittunt, & eis vana gaudia, tanquam fatuis, aliquâ de his mercedem, sive ciborum, sive pecuniæ, sive honoris, sive alicujus commodi temporalis accipiunt.*

44. Bisontis linguam ad eò scabram esse dicunt, ut quamcunque rein contactam, instar harpaginis,

sc. 15. 13
Pes. Chryf. erm 1.
Ambros. l. 5 Hexam. 3.
Peccator.
S. Aug. in Psal. 128.
Luc. 14. 18.
S. Bern in Declamationibus
Isa. 1. 3.
Ingratus.
Ioan. 6. 26.
S. Aug. ser. 26. de Temp.
Stolidus Peccator.
Claud. de Bello Gildonic.
S. Aug. ser. 27. de Temp

Apul. in fine Octavi libri.
Pauper miser.
Plaut. Rudent.
Theog. apud Stob. Jer. 96.
Avarus.
Pyth. in Proverb. Philof.
Senec. Epist.

Solin. c. 23.
Plin l. 8. c. 15
Laur. sur. in Comment. 1507.
Psal. 10. 7.
Lingua maledica.
S. Bernard. de Tripl. Custod.

Adulator.
Psal. 140. 5.
S. Aug. Libr. 83. Quæst. 9. 59.

Martin. Crom. lib. 1. Polonic. Histor.
tenaciter apprehendat, & ad se trahat. Martini Cromeri hac de re testimonium est; *Lingua longius exerta, atrahunt ad se hominem, si vel extremam vestis ejus oram contingant.* Quare Bisonti inscribes. **LINGUA TRAHIT UTHAMO.** Eadem Oratoris sunt vires, cujus facundia per aures ad humanum pectus penetrat, illudque pro libitu in suas partes rapit. *Conciliatriculares, & efficax capiendis alligandisque animis eloquentia,* inquit Nicolaus Caussinus. Et paulò post; *Dici non potest, quot sunt lenocinantis facundia mites prestigia, quot & quam admirabiles effectus.* Ut ad eò benè canat Alciatus;

--- *quamvis durissima corda,
Eloquio pollens, in sua vota trahit.*

45. De Bisontis lingua idiomate vernaculo canit Dominus Arelius.

*Non è di ferro, ò di veleno armata,
E pur ferisce, e fa sanguigna piaga:
Non è spada, ò ver hasta, e pur vibrata
E prontamente qual acuta daga.*

Quasi diceret, linguam Bisontis nec ferro, nec veneno armatam, acutè ferire, & instar gladii faciare, sanguinemque elicere. Vnde lemma. **NON E' DI FERRO, E' FA' SANGUIGNA PIAGA.** Id est, **SINE FERRO LINGUA CRUENTAT.** Ita omninò lingua maledica & detractoria, tametsi physicè spectata tantum sit carnea, instar ferri tamen vulnerat, & ad ipsam ossium medullam penetrat. Perpicuè David, *Molliti sunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt jacula.* Et Siracides. *Flagelli plaga livorem facit, plaga autem lingua comminuet ossa.* Unde de Judæis ait Magnus Augustinus; *Judæi Christum gladio lingua occiderunt.*

46. Hector Boethius in descriptione Scotiæ de quadam Bisontum specie refert, quod, si captos se adverterint, mœrore ita conficiantur, ut exanimis cadant; quasi nimirum mortem ipsam servitute tolerabiliorem censerent. Unde Bison, in reti vel vallo clausus, epigraphen habet. **PEREAM NE PAREM.** Eadem phrenesi inter homines agitati non pauci, violentas manus sibimet inferre maluerunt, quàm aliorum obsequiis submitti. Seneca Catonem, pectus suam ob desperata consilia jamjam pugione transfixurum, in hæc verba loquentem sistit. *Nihil existit fortuna, omnibus conatibus meis obstando. Non pro mea adhuc, sed pro patriæ libertate pugnavi, nec agebam tantam pertinaciam, ut liber, sed ut inter liberos viverem. Nunc quoniam deplorata sunt res generis humani, Cato deducatur in tutum; impressu deinde mortiferum corpori vulnerus &c.* Idem afflicto cuidam diabolicum hoc consilium suggerit; *Si ager animus, & suo vitio miser est, hujus miseria finire secum licet; & subjungit, Quocunque respexeris, ibi malorum finis est. Vides illum præcipitem locum? illuc ad libertatem descenditur. Vides illud mare, vides illud flumen, illud puteum? Libertas illic in imo sedet. Vides illam arborem, brevem, retortam, infelicem? pendet inde libertas.* Et paulò infra, *Queris, quod sit ad libertatem iter? qualibet in corpore tuo vena.*

47. Laurentius Surius inter cætera de Lithuania Bisontibus refert, quod sint *pilis moschum redolentibus, oculis grandioribus & torvis, quasi ardentibus;* veluti diceret, ab hirsuto Bisontis corpore fragrantem odorem exhalari, & è torvis illius oculis igneas quasdam scintillas vibrari. Atque ad eò afferente meo Carducio; Bison **FRAGRAT**

VILLIS, Oculo FLAGRAT. Ita Hypocritæ exteriore vultu suavissimum vitæ exemplaris ac Christianæ thymia evaporant; oculi tamen luxuriæ ac implacabilis vindictæ flammâ impiè ardentibus. Ad rem Sanctus Bernardus, *Hypocrita affectio, inquit, elongatur à Christo, & vanis favoribus delectatur: Ungit potius semetipsum, ut propria fragrantiam opinionis respergat &c.* Carducium meum eruditè canentem audi.

*Incutit horrorem species monstrosa Bisontum:
Moscum vellus olet; fulgura lumen habet.
Dixeris Hypocrita simulacra libidinis esse,
Corde Venus flagrat, fragrat in ore pudor.*

Eodem Emblemate etiam virum religiosum, moribus quidem insignem, at vultu & disciplinâ rigidum depinges: quo sensu denuò Carducius.

*Monstrifera nutrit Lithuania stirpe Bisontes,
Pellis odora trahit; lux iraculenta fugat.
His (reor) austeræ vivit virtutis imago;
Christi accersit odor corda, fugatq; rigor.*

48. Bison, naturâ suâ quidem ferox, in furorem tamen longè acerrimum ac maximum concitatur, si nonneminem rubro colore vesticium habet obvium, Unde lemma. **EFFERATUR IN OSTRUM.** Dæmon, juratus gentis humanæ hostis, adversus illos omnium gravissimè exacerbatur, quos charitatis purpurâ, aut virtutis ostro insignes cernit. S. Gregorius, *Cum Divina lux in mentes humanas spargitur, mox ab occulto adversario contra fulgentem mentem tentamenta succrescunt.* Eodem Emblemate bonum Reipublicæ vindicem exornaveris, qui indignatione plenus, in eos concitari solet; qui tyrannidis ostro cooperti, ad Monarchiam aspirant. Exemplum prævivere Cassius & Brutus, quando ingenti ac Martio furore adversus imperialem Julii Cæsaris purpuram progressi, eam, hætenus summâ violentiâ usurpatam, in frustra conciderunt; uti refert Plutarchus.

49. Eidem Emblemati inscripsit meus P. Carducius. **PURPURA SÆVUM,** subintellige, reddat, Iracundam ac pessimam illam sceminam hæc imago spectabat, quæ domesticis Sanctæ Catharinæ Senensis obsequiis addicta, intemperis tantò gravioribus agitari solebat, quantò cumulatiores charitatis flammæ purissimæ illius Virginis pectore promicabant. Eodem symbolo diabolus representatur, qui in furorem acerrimum agitur, si pœnitens de peccatis suis sanctum aliquem ruborem coram Deo conceperit. Pulchrè S. P. Augustinus; *Fortes milites Christi, dum arma Sacramentorum suscipitis, pugnam adversus diabolum indicitis: dum ejus operibus renuntiatis, vehementius in vos ejus furias provocatis.* Denique etiam lascivum amatorem icone istâ significare licet, qui observatâ verecundâ Virginis laceffitâ modestiâ, æstro longè infanior adversus illam concitatur. Appositè Carducius.

*Efficit ut sævum rubra purpura visa Bisontem:
Si odurum reddit Nympha pudica procum.*

50. Ingenium humanum, elephantes, leones, aspidæ, aliasque feroces belluas edomare solitum, in Bisonte cicurando omnem operam studiumque perdit; ut quem, Solino referente, captivum quidem, at nullâ arte mansuetum reddere licet. Unde lemma. **CAPITUR, NON CICURATUR.** Hominis ingrati hæc idæa est, in quem quidquid beneficii conferas, nunquam tamen vultu placid-

Martin. Crom. lib. 1. Polonic. Histor.

Eloquencia.

Nicol Causs. de Eloquent. cap. 4 l. 1. Alciat. Embl. 181.

DetraCTOR.

Psal. 54. 22.

Eccles. 28. 21.

S. Aug. Psal. 63.

Mori potius velle quàm servire.

Senec. Ep. 24

Senec. de Ira l. 3. c. 15.

Laury. Sur. loc. cit.

Hypocrite

S. Bern ser. 1. az Jejunio.

Religiosus austerus.

Dæmon.

S Greg l. 29. Moral. c. 12.

Reipublicæ propugnator.

Plut. in vit

Malignitas.

Pœnitens.

S Aug l. 2. de symb. c. 11.

Amator lascivus.

Ingratus.

Hebr. A. p. lib. 7.
 adas.
 Io. Chryf. tom. 4. in Iacob.
 Magna- es.
 Joan. Baptista. ms. 1. 15.
 Maria V. mc. 1. 49. bid. v. 39.
 Aug. ser. 47 de Temp. 6. 7.
 Aref. Embl. 79 n. 3.
 Sanguis Christi nostras calamitates facit dulces.
 S. Bern. serm. de Pass. Dom.
 S. Laur. Inst. de Casto con- nub. c. 6.
 Occasio proxima precipi- at.

placidum aut humanum experieris. Apopthegma- tum Collector hominem ejusmodi belluinum re- fert, qui prolixis & assiduis beneficiis à Domitio estimulatus, ne tanto Mecanati suo gratificari, aut ullam mentis reciproce significationem exhibere cogeretur, illius conspectum omni studio declina- bat; *Ipsius conspectum vitans, ne cogeretur agnosce- re Patroni beneficium.* Super! quantos favores ac gratias unicus Judas à Servatore retulit! Inter illius domesticos receptus, Apostolis annumeratus, sacri Collegii Oeconomus creatus, ad mensam accun- bens, gratiosissimâ & Angelicâ buccellâ honoratus, è tot beneficiis nec minimum grati animi sensum concepit, sed contra acerbius effertus, innocentis- simum Agnum rabidis canibus prodidit. S. Joannes Chrysoltonus. *Judas maxima non evitabit supplicia, quia omnipotentia, humilitatis, benignitatis Domini tanta habens argumenta, omnem feram belluam cru- delitate superavit.*

51. Prorsus paradoxum est, stupendæ Bifontis magnitudini vivacissimam agilitatem esse conjun- ctam. Epigraphen mei s Carducius addidit. IM- PIGRA MOLES. Vel, MAGNUS, ET IM- PIGER. Ad hanc ideam Magnates sese confor- ment, ut ingenio, dignitate, ac meritis grandes in operando sint prompti & agiles. Inter hos facilè ex- celluit Alexander, titulo & regiâ potentiâ Magnus, simulque ita in exequendo velox, ut fulminis ima- gine representari solet. De S. Joanne Baptista vaticinatus est Archangelus; *Erit magnus coram Do- mino*: huic tamen magnitudini promptissimam vo- luntatem conjunctam habuit, quâ in solitudinem properans, perfectionis curriculum celerrimè e- mensus est. Summam gratiæ magnitudinem affecu- ta est Dei Mater; *fecit mihi magna, qui potens est*; quæ tamen iter suum sine morâ absolvit; *exurgens abiit in montana cum festinatione.* Vide in hanc rem perquam pulchrè philosophantem, & tandem his omninò verbis concludentem Sanctum Patrem Augustinum; *Homo gravis velocius currit, quàm macer.*

52. Bison calorem adeò immodicum intra visce- ra & sanguinem fovet, ut venabulum, eidem infu- xum, in situ liquefacti plumbi emolliatur, possitque in omnem partem flecti; uti inter cætera sua Em- blemata refert D. Arefius. Unde Bison, ferreo ve- nabulo vel gladio transfixus, à Carducio epigra- phen recepit. TENERESCUNT TELA CRU- ORE. Flagellî, crux, spinæ, clavi, cæteraque pas- sionis Dominicæ supellex, naturâ quidem suâ erat dura, terribilis & amara; at Servatoris nostri visce- ra pervadens, ejusque pretiosissimo sanguine tin- cta, miram teneritudinem & facilitatem induit. Unde Sanctus Bernardus; *Christus Dominus, inquit, pro peccatis nostris mortuus est; & crucem amarant suis amaroribus dulcoravit.* Et Sanctus Laurentius Justinianus, *Ipsius tentatio nostrarum singulare le- vamen est; dulcescunt nostra, cum considerantur illa &c.*

53. Pausanias in Phocæ gestis refert, Bifontem omnium ferarum esse captu difficillimum, nec nisi in locis deviis & lubricis sterni posse. Emblemata subscripsit Carducius; LUBRICA PERDUNT. Vellet quidem Deus, homines etiam in virtute pro- vectos, non adeò frequenter agi præcipites; nec alia tot ipsuum gravissimorum est causa, nisi occa- sio proxima, ceu lubrica ac salebrosa via, quâ ob- vii quicumque cespitant, & miserè dejiciuntur. David oculis in Bethsabeam fixis, adulter evasit; Samson inter Dalilæ brachia, Philistæorum vincu-

la incurrit; Petrus, cum perfidis ad focum hærens, Dominum suum iteratò perjurio negavit. Optimè Sanctus Bernardus; *Non est stare omninò in pendulo.* Nempe; *Periclitatur castitas in delitiis, humilitas in divitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, charitas in hoc mundo*; ut idem Doctor mellifluus asserit.

54. Sigismundus in Moscoviæ Commentariis refert, stupendam adeò Bifontis fortitudinem esse, ut non aliquot tantum, sed numerosis, ac bene grandibus, profundisque vulneribus confixus, vix sterni possit. Unde Emblematis occasionem desu- mens Card. subscripsit. NON UNO VULNE- RE VITAM, subintellige, *amittit.* De viro for- ti id dixeris, qui inter calamitatum centurias immo- tus persistit: Cassiano auctore, *Vir vocatur à viri- bus, qui nescit in adversis tolerando deficere, aut in prosperis aliquâ elatione se jactare: sed animo stabili defixus, & celestium rerum contemplatiene firma- tus, manet semper impavidus.* Torquatus Tassius insignem Sueni, Danicæ Principis fortitudinem de- prædicans, canit.

*Si fragli altri Sueno alza la fronte,
 Ch' agevole ch' ogn' un vedere il possa;
 Di sangue un rio, d' huomini accisi un monte,
 D'ogn' interno gli fanno argine e fossa.*

S. Bern. apud Tilmannum in Gen. 28. Idem in sermone.
 Fortitudo heroica.
 Cassianus super Psal. 1. Beatus vir.
 Tass. nella Liberta Cant. 8. Stanz. 16.

Et rursus.

*In contro à la barbarica ruina
 Partone il petto intrepido, e costante;
 Tempa non sosterrebbe, ancorche fina
 Fosse, e d' acciaccio nõ mà di diamante
 I feri colpi, ond' egli il campo allaga,
 Esatto e il corpo suo solo una piaga,
 La vita nõ, mà la virtù sostenuta
 Quel cadavero indomito, è feroce:
 Ripercote percosso, e non s' allenta;
 E quant' è offeso più, tanto più noce &c.*

Ibid. Stanz. 22.

Franciscus Pona, Julii Cæsaris mortem comme- morans, ait, ad grandem illam animam, à corpore dissociandam, compluribus vulneribus fuisse opus.

Virtus horrida & suavis.

*Ingentes fovisse animos in pectore Casar
 Dicitur, & vero consona fama fuit:
 Nam quo spiritibus par tantis exitus esset,
 Præpandit latas plaga iterata vias.*

55. Bison, quantumvis aspectu formidandus, carnes tamen comestu suavissimas habet. Unde Carducii lemma. SÆVO FLUIT ORE VO- LUPTAS. Vel, SOTTO CRUDO SEMBI- ANTE, ESCA SOAVE. Id est, *Sub crudo aspe- ctu prædulcem continet escam.* Iconem hanc virtu- tis propriam dixeris, quæ primo intuitu horrida & formidanda, postea si penicius inspiciatur, suavissi- ma homini accidit. Seneca. *Vide, inquit, quàm alte ascendere debeat virtus. Scies illi non per securam vadendum esse.*

Senec. lib. de Provident. in fine

ARDUA PRIMA VIA est, & quâ vix manè recentes

*Enituntur equi: medio est altissima cælo:
 Unde mare & terras ipsi mihi sapè videre
 Fit timor, & pavidâ trepidat formidine pectus,
 ULTIMA PRONA via est.*

B O S. Caput LVI.

56. B O S olim tam legis Mosaicæ quàm Gen- tilium sacrificiis inserviebat, assiduis

Indiffe-
rentia. simul terræ subigendæ laboribus destinatus. Unde P. Onuphrius Panvinus symboli loco bovem depinxit, è cuius dextro latere ignis supra aram accensus; ex altera verò aratrum & subjugium spectabantur; cum lemmate. IN UTRUMQUE PARATUS.

Virg. 2. Æn. Virgilius Sinonis ore canit.

--- --- --- In utrumque paratus
Aut versare dolos, aut certa occumbere morti.

Senec. Epist. 24. Animum hominis indifferentem, & sive ad labores, sive ad mortem tolerandam, ex æquo promptum; atque ad eò ad Dei voluntatem integerrimè conformatum, hæc imago significat. Religiosissimè Seneca. *Pauper fiam? inter plures ero. Exul fiam? ibi me natum putabo, quò mittar. Alligabor? Quid enim? Num solutus sum? ad hoc me natura grave corporis mei pondus astrinxit. Moriar? hoc dicis: desinam egrotare, desinam alligari posse, desinam mori posse.* Et rursus. *Sic alloquamur juven. cujus gubernaculo moles ista diriguntur, quomodo Chleantes noster verbis disertissimis alloquitur.*

Duc me parens, celsique Dominator poli
Quocunque placuit, nulla parendi mora est,
Assum impiger: &c.

Maturitas. 57. Bos, atate confectus, à Scipione Bargalio epigraphen recepit. PRESSIUS FIGIT PEDEM; & ab alio, LENTO GRADU. Inde Magistratus maturum in agendo pondus, & prudentiam condiscat; utpotè quem Deus elegit, ne propriis commodis & affectibus esset deditus. S. Gregorius, *In suis judiciis, inquit, faciles non sunt, sed cuncta prius rationabiliter intus ordinant, ut ea foris irreprehensibiliter disponant.* Talem se exhibet Deus; *Lento enim gradu ad vindictam sui Divina procedit ira,* &c. inquit Val. Max.

58. Renatus, Rex Siculus, bovi inscripsit. A PAS, A PAS. Id est, LENTO GRADU: vel, ut alius. TARDE, SED TUTO. Innuebant nimirum, sententiam minimè præcipitandam esse; ut quæ è maturis ac circumspèctis consiliis plurimum incrementi sortitur. Herodotus; *Omnis res properando parit errores, unde magna detrimenta fieri assolent: in cunctando autem bona adsunt, si non talia, quæ statim videntur bona, certè quæ suo tempore bona quis esse comperiat.* Unde Augustus Cæsar illud semper citò factum posse dici ajebat, quod, cum factum esset, bene haberet.

59. Bos in medio campo, epigraphen sustinet. MELIORA QUÆRO. Eos hæc imago designat, qui majori semper rerum suarum, cum spirituum, tum corporalium, incremento sollicitè invigilant. S. Paulus, *Quæ retrò sunt obliviscens, ad ea verò, quæ sunt priora, extendens me ipsum, ad destinatum persequor.* In hunc locum S. Ambrosius, *Hoc est, inquit, quod supra dixit, quia ideo laborare significat, ut quotidie in melius proficiat, semper extendens se ad potiora, ut illa, quæ retrò acta sunt, obliviscens, MELIORA SECTETUR,* &c.

60. D. Arcius quarto Emblematum suorum libro bovem, canem, & ciconiam præfixit; cum lemmate. QUILIBET APTA SIBI; quasi diceret, in suo volumine quibusvis eruditi, vel rudis; delicati, vel impoliti ingenii hominibus nutrimentum congruum ac proportionatum subministrari. Sacra Scriptura hanc iconem sibi propriam vendicat, quæ alimenta, cuius opportuna, suggerit. S. Bernardus, *In Catholica doctrina mensa iuxta modulum intelligentia, sufficientes singulis epule apponuntur.* Cæterum tam lemma quàm Emblemata D. Arcius ex Seneca accepit mutuam, qui de antiquis Philosophis

differens ait, *Non est quod mireris, ex eadem materia suis quemque studiis apta colligere. In eodem prato bos herbam quarit, canis leporem, ciconia lacertum. Cum Ciceronis libros de Rep. prebendit hinc Philologus aliquis, hinc Grammaticus, hinc Philosophia deditus: alius aliò curam suam mittit.*

61. Arcius S. Lucam Evangelistam symbolo exornaturus, Bovem expressit, hoc lemmate insignem. NASCITUR AD LABOREM. Tametsi enim hoc Jobi pronuntiatum, *Homo nascitur ad laborem,* originariè Adamum contingat, illud tamen peculiari & optimâ ratione etiam S. Lucæ est proprium, qui in medicina pro fidelium salute sine suo commodo exercendâ; in Mariæ Virginis icone tam penicillo pingendâ, quàm graphio sculpendâ; in sacro Evangelio, & Apostolorum Actis propriâ manu scribendâ; in vastissimis Provinciis cum S. Paulo peragrando, assiduè ac indefessè laboravit. Horum veluti epitomen exhibens Sanctus Vincentius Ferrerius, ait, *Lucas triginta septem annis laboravit cum Paulo inter fideles, ut fuisset Martyr, sed nullus eum voluit occidere.* Nempe, quod Magnus Augustinus ait; *Non finitur labor, nisi cum finita fuerit via. Oportet in via laborare, ut in patria gaudeamus.* Cæterum ob eam quoque rationem D. Arcius S. Lucam bovis Emblemate sapienter repræsentat, quod S. Ecclesia Catholica eundem semper bove, seu proprio symbolo, ab aliorum Cœlitum status discernat. P. Joannes Masculus eximios & graves Sancti hujus labores sequenti elogio enumerat.

Expressus es in oraculis vituli specie,
Quod à sacrificiis sis auspicatus historiam.
Quamquam tu quoq; splendenti lingue vomere
Proculcasti feracem religionis agrum
Cum felici jactu seminis.
Magno fuisi proventu frugifer,
Sive cum ut vitulus sacrum agrum inarasti,
Sive cum ut Historicus litteras exarasti;
Collecta utrimque est messis gloria.

D. Gregorius Bolzi, sacra hujus avi Musa, summos & gravissimos Sancti Lucæ labores hoc epigrammate exhibet.

Inclita Apellais formare coloribus ora
Cœlitum Luca dextra perita solet.
Illa eadem libris, gessit quæ Christus in orbe,
Atque sequax gessit, quæ pia turba notat.
Ille Machaoniis callens doctissimus artes,
Ægra pius medicâ corpora sanat ope.
Circuit hic idem spatiosi compita mundi,
Oreque caelestem vulgat ubique fidem.
Dicrogo, num potuit plus sumere Mundus ab uno
Fortè viro? nec plus excupisse potest.

62. S. Thomas Aquinas primùm bos mutus, postea verò ob vitæ castimoniam Angelus, & demum ob doctrinæ excellentiam Doctor Angelicus cognominatus, Emblematis loco Bovem illum, in primo Ezechiëlis capite descriptum, accepit; quem ille ipse Propheta postea, capite decimo, non amplius bovem, sed Cherubinum vocat. Epigraphen addidit. INDUET IN CHERUBIN. Blasius Vega hanc iconem singulis Dei servis propriam offerit; quippe qui in præsentis vita gravissimo crucis, laboris, sudoris, & sanguinis jugo depressi, olim in cœlis Cheruborum agilitatem, claritatem, & gloriam æquabunt. *Sanctorum facies, inquit, in hac vita mortali, facies bovis est in terra laborantis & sudantis; quæ tamen postea in faciem Cherub pulcherrimam commutabitur, absteris videlicet labrymis,*

Job. 5. 7.
S. Lucas.

Labor assiduus.

S. Vinc. Ferr.

S. Aug. in
Psal. 102.

D. Greg.
Bolz. Epig.
134. in Men.
se Octob.

S. Thomas Aquinas.

Martyr.

Blas. Veg. in
Apoc. c. 7
scilicet. 9. in fin.

chrymus, deverso pulvere, deniq; mortalitate in immortalitatis gloriam conversi. Unde hortatur Magnus Augustinus. *Laborahic, venturus ad finem, labora, ne, cum vis hic laborare, venias ad finem vite, & nunquam venias ad finem laborum.*

63. Bos cum lemmate, FUSTE, JUGOQUE, aperte innuit, eos, qui vivendo stolidas bestias imitantur, duris verberibus exercitandos, & laborum pondere premendos esse. S. Paulus, cum Candia Incolas Tito asperè tractandos commisisset, hanc rationem subjunxit. *Cretenses semper mendaces, male bestia, ventres pigri. Testimonium hoc verum est. Quamob causam increpa illos dure.* In hunc locum Sanctus Anselmus *Increpa illos non molliter, ut soles, sed dure, & dura eorum corda penetrer increpatio dera.*

64. Beatitatis assequenda promissum omnes mundi calamitates indulcare, ac faciles reddere novit. Abbas Certanus Bovis Emblemate id demonstrat, qui collo jugum sustinens, in ameno prato pascitur; cum lemmate. *PERCHE PIU PRONTO A LA FATICA IO TORNI.* Id est, *UT PROMPTE LABOREM.* Hoc sensu S. Bernardus illa Christi verba interpretatus, *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos,* ait, *Laborantes ad refectioem invitatur, ad requiem provocat oneratos. Non interim onus subtrahit aut laborem, magis autem onere alio, alio labore commutat, sed onere levi, suavi jugo, in quibus requies & refectio, & si minus appareat, tamen invenitur.*

65. Hominem sceleratum, criminum à se commissorum nunquam sine singulari complacentia memorem, Abbas Certanus cum Bove comparat, qui cibum suum ruminans, humi recumbit, addito lemmate. *L' ESCA RICHIAMO A LUSINGARMI IL GUSTO.* Id est, *RUMINATA RECREOR ESCA.* Eandem tamen proprietatem etiam in virtutis amatoribus non sine laude reperias, qui, Philone teste, in seipos accuratè inquirent, omnesque præteritas actiones ad limam revocant, ut novis identidem, novisque virtutum delitiis pasci possint. *Quem admodum, inquit ille, quodlibet animal ruminas cibum semel devoratum, & rursus sub dentes revocatum atterit; sic anima cujuscuq; disciplinarum studiosi, postquam per aures recipit contemplatione dignè aliquid, oblivioni hoc non tradit, sed per otium secum ipse retractat singula, & cuncta sibi reducit in memoriam.* Ruffinus, *Omnis homo, qui audit, sic debet in cor mittere, ut non piger sit ea cogitare, ut, quando audit, sit similis manducanti: cum autem audita in memoriam revocat, & cogitatione dulcissimè repetit, fiat similis ruminanti.* S. P. Augustinus ait, *Auditor similis esse debet animantibus, qui ab hoc, quod ruminant, munda esse dicuntur, ut non pigeat cogitare, qua in alvo cordis concipit, & cum audit, sit similis edenti: cum audita in memoriam revoca, sit similis ruminanti.* Denique Author Operis imperfecti. *Ille est, inquit, Spiritnalis & sanctus, qui audiens verbum tractat, & cum intellexerit, memoriam quasi utero tradit, & iterum de memoria, tanquam ex utero ad os revocat, ruminat, & retractat.*

66. Bos, jugum collo sustinens, totusque confectus macie, epigraphen à me recepit. *FRANGIT OPUS.* Ita qui negotiis suis nullam unquam interponit otium, tandem oneri succumbat, & frangatur, necesse est. Providè hortatur Magnus Augustinus; *Nostri actio non frangatur negotio, nec frigida sit otio.* Ad rem Ovidius.

Cernis, ut in duris (& quid bove firmis?) arvis Fortia taurorum corpora frangat opus.

Que nunquam vacuo solita est cessare novali, Fructibus assiduis lassè senescit humus.

67. Dum homo inter delicias pro libitu lascivire, & felici rerum successu optinè frui à Deo permittitur, pessimo indicio ad inferni macellum reservari videtur; haud secus, ac bos, obeso corpore inter pascua luxurians, lemmate à me indito, *SAGINATUR AD MORTEM.* Præclare S. Gregorius Papa. *Injustus, ad debitam mortem currens, effraus voluptatibus utitur; quia & vituli, qui manducant sunt, in liberis pascuis relinquuntur.*

68. Bos, toto obesus corpore, frontem ac cornua fertis coronata, collum verò superbâ torque spectandum ostentat; cum lemmate. *DUCOR AD VICTIMAM.* Ita sanè homines mundo dediti, omnique bonorum affluentia felices, sese inter sortem ad eò opimam rectâ ad Tartarum dilaniandos duci, excæcatâ mente non observant. Iteratò s' cra pagina. *Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.* Et, *Risus dolore miscbitur & extremæ gaudii lætus occupat.* Minutius Felix. *Miseri, inquit, in hoc alius tolluntur, ut decedant alius; hi enim ut victima ad supplicium saginantur, & hostiæ ad pœnam coronantur.*

69. Bonus Princeps aut Gubernator non tantum autoritate & potentia, sed etiam industria & arte instructus sit, necesse est: Henrico Farnesio authore id è bove descendendum, qui in medio campo aratrum trahens epigraphen sustinet. *ARTE, ET VIRIBUS.* Vel ut D. Octavius Boldonus, argumento prorsus eodem, duos boves sub jugo, cum vicina falce messoria, aratro, occa, ligone, cæterâque rusticorum suppellectile, depinxit; addito lemmate. *ARTE MULTI LICI.* Enimverò bonus Princeps, variâ ac multiplici arte, clementiam & rigorem, simulationem & dissimulationem, minas & promissa, præmia & supplicia, suis quæque temporibus & causis, adhibeat. In pace benignus, in bello ferox, suo loco & tempore reluctari ac cedere nôrit: Paucis æquè ac multis, prout necessitas tulerit, ex æquo, & pro cujusvis conditione, se exhibere sciat. Opportunè in rem nostram Philo, *Reipublica moderator, inquit, debet esse multiformis ac multiplex, alius in pace, alius in bello, aliter se paucis, aliter se multis opponet &c.*

70. Hominem consideratum, prudentem, & in decernendo gravem, Bovis Emblemata repræsentat; addito lemmate. *SERIUS, UT GRAVIUS.* Certè Deus, ubi supra ex Valerio Maximo insinuavimus, quantum in vindicta expetenda tardior, tantò in suppliciis inferendis est severior. *Lento enim gradu ad vindictam sui Divina procedit ira; tarditatemque supplicii gravitate compensat.*

71. Bos, cornu ad pedem alligato; lemmatis loco unicum hoc verbum habet; *SUSTINE.* Hinc discant mortales, calamitatum eventus tranquillo ac silenti ore excipiendos esse. Sapienter dixit Epictetus; *Sustine, & abstine;* ærumnæ enim, fortiter tolerata; & voluptates, prudenter recusata; ad perfectionis fastigium evehunt. Horatius

Qui studet optatam cursu contingere metam, Multa TULIT; fecitq; puer sudavit & alfit, ABSTINUIT Venere & Baceho.

De sola hac vocula, *sustine,* optimè cecinit Virgilius.

--- Qui fata trahunt, retrahuntq; sequamur. Quidquid erit, superanda omnis fortuna FERENDO est.

Et Ju

Aug in Psal. 48.

Peccator obstinatus. Tit. 1. 12.

S. Anselm. in hunc. loc.

Spes præmi.

S. Bern. ser. 15. in Psal. Qui habitant. Matih. 11. 28.

Reminisci peccatorum.

studio.

Philo lib. de Agricult.

Ruffinus in Psal. 45.

August. Vera In. c. 110.

uth. Op. p. Hom. in Matr.

labor fingit. Aug. Epist. 2.

Ovid. l. 1. de 12. Eleg. 5

S Greg Pap. l. 21. Moral.

Mundani.

Iob. 21. 13. Prov 14. 13. Minus Fel. in Octavio.

Gubernator.

Philo lib de Iosiph.

Maturitas.

Val. Max. l. 1. c. 1.

Patientia.

Horat. in Arte.

Virg. 5. Æn.

Lips Centur. 2. Epist. 47. Et Justus Lipsius. *Omnino levius omne malum fit leniter ferendo. Qui interpretando irget, qui velut scalpit suum ulcus, facit quod qui onus sibi addunt.*

Accommodari omnibus. 1. Cor. 9. 20.

B. Iord. in vita.

72. Einmanuel Thefaurus Abbas Bovis marini iconem, Emblematis loco statuit, qui cujusvis loci vicini colores participare solet. epigraphen subjunxit. SAPIENS NON SE MUTAT, SED APTAT. Hâc ratione de se ipso confessus S. Paulus, *Factus sum Judais tanquam Judæus, ut Judæos lucrarer; factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem; omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* Beatus Jordanus, secundus Ordinis sui post S. Patriarcham Dominicum Generalis, dicere est solitus, *Totâ vitâ meâ studui me accommodare cuilibet, ut essem miles cum milite, nobilis cum nobili, plebeius cum plebeio, procurando semper hâc ratione eorum emendationem.* Uti in ipsius vita habetur proditum.

Ælian. lib. 7 de animal.

e. 1. Supererogatoria opera nulla facere.

Galat. 5. Alvar To. 1. de perfect. 1. 5. part. 3. c. 32.

Cassian. Coll. 21. c. 5.

S. Dorotheus Doct. 1.

73. Videri possit, Sufidis boves Arithmeticeam percelluisse; cum enim constitutum haberent diurnæ operæ pensum, centumque aqua eados ex more exantarent; nec popisinatibus, nec minis, aut etiam fustibus adduci poterant, ut vel unum eadum supra centesimum educerent; uti prolixè refert Ælianus. Emblematis proinde subscribes; NIL ULTRA DEBITUM. Christianis quibusdam severa adeo est Arithmetice, ut ultra operis præscripti mensuram nec minimum quid sibi excidere patiantur; unde semel tantum in anno animam exomologesi purgare, solis Paschalibus feriis sacram Synaxin accedere, nunquam nisi Dominicis aut festis diebus templum frequentare, firmissimum ac penè sanctum habent. In rem præsentem convenit illud Apostoli; *Quod si spiritu ducimini, non estis sub lege.* Nam, Interprete Jacobo Alvarez, *Spiritu Sancto gubernati, non velut mancipia timore pœna legi se subdunt, sed ut filii charissimi ob patris amorem legem complectuntur, quia vident Dei voluntatem esse, ut eam opere compleant. Quacumq̃, autem nõrunt huic Divine voluntati grata, ac Domini suasioni conformia, hâc eadem ratione, quod juxta voluntatem Dei sunt, licet non sint præcepta, suscipiunt.* Cassianus, *Non est tam laudabile, inquit, si ab illicitis, quàm etiamsi à licitis temperemus, & his propterea reverentiam non utamur, quia ea nobis propter infirmitatem nostram utenda permisit.* Sanctus Dorotheus, *Data sunt decem præcepta mortalibus omnibus, & ad ea observanda quisq̃, compellitur. Sunt hæc vectigalia annua regi debita. Quis igitur non persolvens debita hæc vectigalia regi, multam effugiet? Sunt autem in sæculo clari & Illustres viri, qui non solum regi vectigalia annua persolvunt, sed & munera offerunt; atque hi digni habentur honore, munificentia, & liberalitate Regiâ; sic igitur & Patres nostri, non solam præcepta Dei observare debita; sed & gratuita munera pariter obtulere. Qualia? virginitatem, castitatem, inopiam omnium. &c.*

Conjugiū inter inæquales. S. Hieron. lib. cont. Iovin.

74. Boves, magnitudine impares, in eodem aratro sub jugum coacti, epigraphen à P. Jacobo Mafenio accipere; MALIM PAR, QUOD IMPAR EST. Nam, providè observat S. Hieronymus; *Uxorem pauperem alere, difficile est, divitem ferre, tormentum est. Pulchra citò adamat, facta facile concupiscit; difficile custoditur, quod plures amant; molestum est possidere, quod nemo habere dignetur.* Ut adeo inter inæquales conjuges nunquam non sit reperire miseras & calamitates. Ad rem Ovidius.

Ovid. in Epist. Heroid.

*Quàm malè inæquales veniunt ad aratra juveni,
Tam premittitur magno conjugè nupta minor.*

*Non honor est, sed onus, species læsura furentes,
Si quâ voles apte habere, nunc pari.*

75. P. Blasius Palma Clericus Regularis S. Pauli in suâ Palma spiritali bovem exhibet, qui in spatio campo meliora legens gramina epigraphen tenet. MELIORA SECERNO. Ita homo in suis actionibus illas semper exercendas eligat, quæ magis ad Dei gloriam & animæ salutem faciunt; Monente Apostolo, *Amulamini charismata meliora.* Apostolo non absimilis Præful Hipponenf. *Convertamur nos inquit, ad meliora, dum in nostra sunt potestate remedia.* Certè meliora secernere est solitus Reverendissimus Alanus de Solminihac, ex Can. Reg. Episcopus Cadurensis; qui raro prorsus exemplo quartum votum, majorem Dei gloriam in quibusvis majoris momenti negotiis querendi adinstar Seraphicæ Matris Sanctæ Theresiæ, Anno 1626. emisit; uti erudito calamo refert D. Dominicus Bisfelius, Can. Reg. ad S. Crucem Augustæ Viadel.

Operari meliora.

1. Cor. 12.

S. Aug. lib. Hom. hom

B V C E P H A L V S.

Caput VIII.

76. Hic Magni Alexandri equus eâ erat indole, ut solum Alexandrum habenas suas moderari, sibi que insidere pateretur, omnibus aliis grandi supercilio in terram excussis. Unde lemma. NEC ALIUS. Vel certè, ET ALIOS REJICIT. Hominem vel Rempublicam hoc Emblemate exornaveris, qui sua obsequia nemini alteri, nisi cui ultrò voluerint, addicunt. Certè bonus Religiosus soli Deo famuletur, necesse est; omni aliâ servitute repudiata. Unde monet S. P. Augustinus; *Omnis servitus amaritudine plena est: omnes conditione servili obligati, & servant & murmurant. Nolite timere Domini servitutem, non erit ibi gemitus, non murmur, non indignatio &c.* Joannes Paschalius canit.

Servituti vera.

S. Aug. in Psal. 99.

*Præter Alexandrum, cum dorso insidere tentat
Alter; Bucephalus respuit, atq̃, fremit.
Nec sua qui sacris devovit tempora claustris,
Excepto, nulli serviat ipse, Deo.*

C A M E L U S.

Caput IX.

77. Camelus, sufficiente sarcinâ sese onustum sentiens, suâ sponte è terra erigitur. Unde lemma Hispanum; NO PUEDO MAS; id est. IMPOTENS AD GRAVIORA Ita homo prudens nulla unquam onera, quæ ipsius vires excidunt, suscipit. Cato,

Ministe prudent

*Quod, potes, id tentes, operis ne pondere pressus
Succumbat labor; & frustra tentata relinquant.*

Seneca, cum ab amplissimo divitiarum suarum pondere Romanorum Principum invidiam, & ipsius quoque Neronis odium adversum se concitari animadverteret; mox omnibus suis opibus ante illos abjectis, Cornelio Tacito referente, in hæc verba ratiocinatus est, *Tamùm honorum atque opum in me cumulasti, Imperator, ut mihi felicitati mea desit, nisi moderatio ejus; mihi subveniendum est. Quomodo in militia aut via festus administriculum orarem; ita in hoc itinere vite senex, & levissimis quoque curis impar, cum opes meas ultrâ sustinere non possim,*

C. Tacit. 4 Annal. 17.

possum, praesidium peto. Iube eas per Procuratores tuos administrari &c.

rudentia. 78. Camelus; non plus sarcinae, quam sustinere queat; sibi imponere passus; epigraphen Hispanam praefert. **NO MAS QUE PUEDE.** Id est, **NON SUPRA VIRES.** vel **PRO VIRIBUS.** Inde discas iis solum officiis defungi, quae viribus & ingenio tuo commensa fuerint. Seneca. *Aptari onus viribus debet, nec plus occupari, quam cui sufficere possumus.* Et rursus; *Inspicere debemus primum nosmetipsos, deinde qua aggredimur negotia &c. Ante omnia necesse est se ipsum assimare, quia a ferre plus nobis videtur posse, quam possumus.* In hoc argumentum Martialis.

Qui sua metitur pondera ferre potest.

Sicuti onera pro virium magnitudine Camelo imponuntur; ita Deus suos Fideles nullam unquam maiore calamitatum sarcinam, quam sufferre valeant, preincere solet. Paulus id discrete testatur; **Fidelis Deus, qui NON patietur vos tentari SUPRA ID, QUOD POTESTIS.** Et quidem interprete S. Ephremo, sicut homines suis iumentis **NON PLUS** oneris imponunt, **QUAM FERRE QUEANT**; multo minus hominibus plus tentationum aut afflictionum imponet Deus, quam ferre possint.

79. Fuit, qui Camelo onuste inscriberet; **LABORE FORTIOR.** Nam assidua laboris exercitatio vim adeo miram habet, ut vires assiduis oneribus perferendis assuefactae, tandem fiant validiores, & ab ipsa consuetudine vigorem accipiant. S. Bernardus ait, *Primum tibi importabile videbitur aliquid, processu temporis, si assuescas, iudicabis non adeo grave: paulo post & leve senties: paulo post etiam delectaberis &c.* In hanc rem praclare Cornelius Celsus; *Oportet varium habere vita genus: modo vuri esse, modo in urbe, saepiusque in agro, navigare, venari, quiescere interdum, sed frequentius se exercere. Siquidem ignavia corpus hebetat, LABOR FIRMAT.* &c.

80. Camelus genuflexus, & ad plurimas mercium, passim circumjacentium, sarcinas suscipiendas paratus, epigraphen tenet. **LUBENS AD ONUS.** Genuina haec Filii Divini idea est, qui formidandam Crucis sarcinam sponte sua propriis imponi humeris voluit; Sancto Joanne teste; *Et bajulans sibi crucem.* Eodem Emblemate studiosum, voluntarius laboribus distentum, insignies; vel certe peccatorem, qui ambitionis, avaritiae, libidinis aliorumque scelerum pondere ultrò praegravatus, libertatem exiit, & propria voluntate, instar iumenti aut mancipii, ad jugum durissimum condemnatur. Seneca; *Ostende, inquit, qui non serviat, alius libidini, alius avaritia, alius ambitioni, omnes timori. Nulla servitius turpior, quam voluntaria.*

81. Camelus, priusquam bibat, aquas ante se positas pedibus turbare afolet. Unde lemma. **TURBIDA PLACET**; Homines sediciosos, & ambitionis plenos, haec idea spectat; qui è civium turbis sua incrementa capiunt. Cicero, *Ambitiosi homines, honores, quos quietam republicam desperant, perurbatam se consequi posse arbitrantur.* Ad eandem planè rationem Caussidici, & Advocati; rerum suarum augmenta inter clientum litigia, & partium turbas quaerunt. De his ad Eugenium suum Bernardus, *Miror, inquit, quomodo religiose aures tuae audire possint huiusmodi disputationes Advocatorum, & pugnas verborum; qua magis ad subversionem, quam ad inventionem proficiunt veritatis, &c.*

82. Camelus, tametsi gravissimis laboribus de-

fungatur, nec tamen itineris difficultate aut diuturnitate enervatur, nec etiam aquarum, alteriusve refrigerii penuriam deficit. Id quod hoc lemma induit, **NEC JEJUNIO, NEC VIA,** subintellige; *deficit.* Vivum hinc militaris constantiae, assiduitatis, & inter expeditiones gravissimas perseverantiae eclypon habes. Id ipsum Iusti assolent, qui in saeculosa mundi huius via assiduis jejuniis ac calamitatibus onusti incedunt, neque tamen succumbunt inquam, sed semper in Deo suo latantur. Magno Augustino teste, *Omnes Sancti, qui Deo fideliter servant, lectioni vel orationi vacare, & in bonis operibus perseverare contendunt, sicque per ignem absque ulla violatione transeunt.* Torquatus Iustus laudem hanc Danis illis attribuit; qui Suchum, Regem fortissimum, sunt secuti; eorumque aliquem hoc poemate vernaculo loquentem silit.

*Hor di fero di cibo, hor camin duro
Trovammo; hor violenza, & hor agnati;
Ma tutti fur vinti i disagi, e furo
Hor uccisi i nemici, & hor fugati.*

83. Camelus, asserente Scaligero uno die centum millia passuum conficit; simulque sarcinarum septingenta; & nonnunquam etiam mille pondo circumfert. Siti toleranda adeo est singularis; ut quatuor, imò, ut nonnulli referunt, quindecim integros & continuos dies eam sustinere sine ullo potu queat. Ut adeo illum hoc lemma non incongruo insigniveris, **SUSTINET, ET ABSTINET.** S. Carolus, methodo ad Emblematis huius mentem penitus conformata, pro Diocesis suae incolunitate, diu noctuque visitando, eamque totam percurrendo, fatigatus, simul abinentiam adeo rigorosam adhibuit, ut praeter panem non nisi aquam, & interdum aggresses aliquos lupinos alimenti loco sumeret. S. P. Augustinus cujusvis hominis vitam stadium esse dicit, in cuius decursu & sustineamus gravia calamitatum onera, & abstineamus à mundi voluptatibus. *Duo sum, inquit, quae in hac vita veluti laboriosa praecipiantur a Domino, CONTINERE, ET SUSTINERE; Iubemur enim continere ab his, quae in hoc mundo dicuntur bona; & sustinere, quae in hoc mundo abundantia mala.* &c.

84. Aristoteles, & cum ipso Plinius, observatum habent, sinistram pedem à gradiente Camelo nunquam praeponi dextero. *Per sinistram non transit dextrum; sed subsequitur.* Unde lemma. **DEXTERO SEMPER ANTERIOR.** S. Carolus hoc Emblemata spectabat, qui praefixo semper dextero religionis & honoris Divini pede, levum politicorum ac terreni commodi retro cohibuit. Non ab simili ratione Scipio Africanus, sive ficto, sive superstitione animo, religionem aliis quibusvis negotiis anteposens, non ante ad negotia publica vel privata ibat; quam in cella lovis Capitolini moratus esset; uti de ipso refert Valerius Maximus.

85. Patres Societatis JESU, cum D. Carolus solemniter in Sanctorum album recenseretur, symbolico loco Camelum, crucibus, libris, calicibus, ciliis, aliaque sacra suppellectile onustum exhibere; assiduos Divi illius labores, & raris macerationes, aliaque pietatis exercitia significaturi. Epigraphen subjunxerunt. **NUNQUAM SATIS.** Id ipsum etiam S. Franciscum Xaverium, indiarum Apostolum & doctissimi nostri Martini Navarri, Canonici Regularis piissimi, avinculum per omnia simillimum, representat; ille enim animi sui vaticinio sin-

Infatigabilis.
Militaris Perseverantia.

S. Aug. serm. 41. de Sanctis.

Tass. Gerus. Liberat. Canto 8. Stanza.

Scalig. Exerc. 209. n. 2.

S. Carolus.

Vita humana.

S. Aug. serm. 245. de Temp.

Arist. Histor. animal. li. 2. c. 1.

Servus Dei.

Val. Maxim. li. 1. c. 2.

Mortificatio.

Avarus. gulas calamitates ac persecutiones, olim perferendas, intuitus; generoso pectore exclamavit, *PLUS DOMINE, PLUS, PLUS.* Quod si verò Emblematis mentem in deteriore partem interpretari volueris, illud homini avaro proprium dixeris; de quo Horatius;

At bona pars hominum; decepta Cupidine falso, NIL SATIS EST, inquit.

Senec. Epist. 110. Alexandri exemplo id confirmatur, de quo Seneca. *Post Darium & Indos pauper Alexander Macedo, quaerit, quod suum faciat, scrutatur maria ignota, in Oceanum classes mittit novas, & ut ita dicam, mundi claustra perrumpit; quod natura SATIS est, homini NON EST; inventus est, qui concupisceret aliquid post omnia.*

Humilitas. 86. Patres Societatis JESU Camelum Pontificum mitris, Cardinalium galeris, & pedis pastor. libus ornatum, hoc lemmate insignierunt; *SEMPER SATIS.* Quo rursus eximiam Divi Caroli humilitatem innuebant, qui mirâ animi sui moderatione omnes mundi honores ac titulos est averfatus. Appositè Horatius.

Quod SATIS EST cui contingit, NIL amplius OPTAT.

Senec. apud Lips. l. 2. mauid. dispers. 21. In hœc argumentum Seneca. *Tencamus, sciamus quæ unam hanc esse viam ad tuta vadendi, & externa despiciere, & honesto contentum esse.*

Ambitiosus. 87. D. Aresius hominem ambitiosum Cameli typo describit; is enim, dum munera ac beneficia desiderata recipiat, Mœcenati suo profundè inclinatur, infimamque animi demissionem exhibet. Unde Camelum, flexo depictum genu, hoc lemmate notavit; *DONEC ACCIPIAT.* Ad verbum Siracides. *DONEC ACCIPIANT, osculantur manus dantis, & in promissionibus humiliant vocem suam.* S. Ambrosius, *Ambitio, inquit; ut dominetur aliis, prius servit; curvatur obsequio, ut honore donetur: & dum vult esse sublimior, fit demissior.* Et S. Bernardus, de Romanis proceribus dislerens, ait, *Hi inverecundi ad petendum, ad negandum frontiosi. Hi importuni ut accipiant, inquieti DONEC ACCIPIANT, ingrati ubi acceperint &c.*

Christus in horto. 88. Camelus, sub sarcina genuflexus, epigraphen ab Alcibiade Lucarino accepit; *FLEXUS AD PONDUS.* Christus hoc Emblemate representatur, qui in horto Gethsemaniæo dolorum pondere, seu verius, totius mundi delictis pragravatus, in terram pronus corruit; S. Matthæo teste, *Procidit in faciem suam.* In hunc locum P. Cornelius à Lapide, *id est, inquit, pronus & prostrato in terram capite, faciem terra affigens, ut hoc gestu primo summam suam afflictionem ostenderet; secundum, ut insigne humilitatis exemplum daret; tertio ut summam Deo Patri reverentiam exhiberet; quarto ut onus immane peccatorum nostrorum, quod ipse in se susceperat, representaret: hoc enim ipsum suo pondere degravavit, & affixit in terram &c.* Paulus Zazzoronus Christum, *inclinato capite mortuum, hoc poemate afficit.*

*Fu sì grave, e pesante
L'incarco del peccato;
Del mondo rebellante
Che da portar fù dato
Del Monarca Divino al sacro Pegno,
Che s' incurvo al sostegno.*

S. Jacobus Minor. 89. Idem Lucrinus in honorem S. Jacobi minoris Camelum symboli loco statuit, cujus genua callo obducta, epigraphen tulere. *COL PIEGAR SPESSO FIEN CALLOSE, E FORTI.* Id est; *MULTO FLEXU DURANTUR.* Assiduam

nimirum orandi consuetudinem innuebat, quæ in Apostolo illo fuit prorsus admiranda. De hoc S. Ecclesia. *Cui assiduitas orandi ita callum genibus obdu-*

*----- Corpiisque quod a vitæ laborum
Impatiens nobis, invalidumque fuit,
Sufficit; atque ipso vexatum INDURUIT USU.*

90. D. Carolus Bossius Camelum genuflexum depinxit, qui merces aliquot involutis circum se intuitus, lemmatis loco pentametron istud pronuntiat. *NON SUNT HÆC HUMERIS PONDERA DIGNA MEIS.* Superbus & elati animi homo hâc icone notatur, qui de seipso plurima ac summæ quæque præsumens, officia oblata, nisi fuerint excelsa & grandia, indignabundus recusat. Eandem iconem meliore sensu etiam homini tranquillo & humili tribues, qui quamcunque dignitatem oblata suo intellectu ac prudentiâ longè superiorem censet. Hos inter S. Vincentius Ferrerius galerum Cardinalitium constanter recusavit; vires suas eidem sustinendo penitus impares ac indignas asseverans; S. Bernardus Archiepiscopatum Mediolanensem; & S. Thomas Aquinas Neapolitanum accipere penitus abnuerunt. S. Philippus Neri; plurimum *humilitati addictus, ab honoribus semper abhorruit, atque Ecclesiasticis dignitates, etiam primarias, non semel ultrò delatas, constantissime recusavit.* Denique Emblemata istud etiam contemptorem mundi designat; qui soli Deo attentus, cæteras delicias ac honores omnes humeris suis indignos, & tam nobili hominis animo longè inferiores censet. Verillimè Magnus Augustinus; *Quisquis furura vitæ cor præparaverit, totam istam contemnit: contempta ista securum facit expectare diem, de quo expectando Dominus terruit.*

91. Idem Camelum genibus nixum; & sarcinâ non satis grave onustum, hoc lemmate affecit; *AUCTO PONDERE SURGAM.* Politicum ambitiosum hâc imago designat, qui Mœcenatem suum diversis obsequi generibus colere, ac penè adorare non cessat, nisi reciproci favorum, munerum, & beneficiorum cumulis onustus. Peccatoris etiam hic typus est; qui levioribus tantum calamitatibus pressus, è terra nunquam sublevatur, sed identidem inter voluptates suas reptare pergit, ac verò, ubi graviora ac decumana miseriarum pondera ingruere ceperint, tum demum erigere sese, & virtutum tramitem sublimiore vestigio incedere allaborat. Regius Vates de Israël's populo id testatus, ait, *Multiplicate sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt.* Namque, interprete Magno Augustino, *abundante delicto, multiplicatae sunt infirmitates eorum, & postea acceleraverunt, quia ingemuerunt, & invocaverunt, ut ipso adjuvante impleteretur, quod ipso jubente non implebatur.* Denique symbolum illud etiam Peccatorem contritum spectat, qui leviori poenitentia à Confessario imposita è sacro tribunali discedere recusat, nisi majore onere satisfactorio recepto.

92. Genuflectentem & inclinatum Camelum hoc lemmate spectandum proponens; *UT FERAM.* D. Carolus Bossius hâc icone significavit, demissi animi hominem, Magnatibus profundè inclinatum, ad celsissima munia sublevari. Horatius,

*----- Ius imperiumque Phraotes
Cæsaris excepit genibus minor.*

Brev. Rom die 1. Maii.

Consuetudo.

S. Aug. tract. 49 in loc. Ovid. in Theatro magno relatu sub titul.

Affluetud

Superbu

Dignitate reculata

Brev. R. 26. Maii Contemptus mundi.

S. Aug. lib. 147.

Ambitiosus.

Peccator

Psal. 67.

Peccator contus

Humilitate exalt.

Horat.

aria V. Maria Virgo, seipsum postremam & infimam Dei ancillam cognominans, *Ecce ancilla Domini*, digna extitit, quæ Verbum Divinum, humanâ vestitum carne, in utero suo circumferret. S. Thomas Villanovanus, *Grandi ergo mysterio*, inquit, *altissimoque Deitatis instinctu conceptura Deum, sui meminit ancillatus &c.* Ab hoc argumento non multum alienus S. Cæsarius Areiatensis, ait, *Sicut de fonte terreno, & corporali fluvio non potest aliquis bibere, si se noluerit inclinare: ita & de vivo fonte Christo, & Sancti Spiritus fluvio nemo aquam vivam haurire poterit, nisi se humiliter inclinare voluerit.*

93. Camelus genuflexus atro & argento oneratur; cum lemmate. **NON ULTRA JUSTUM.** Caussidicos, Procuratores, ac Judices illos hæc imago spectat, qui ultra justitiæ & æquitatis dimensum nullas unquam opes aut munera recipiunt; vel etiam Reges, qui ultra debitum tributum à subditis quidquam exigere, Religioni sibi ducunt. Mente adeò sanctâ imbutus Theodoricus, referente Cassiodoro, hanc sibi legem statuit; *Cum omnes Reipublicæ nostræ partes æqualiter desideremus augeri, iremota tamen fiscalium tributorum justissimo sunt pensanda iudicio.*

94. Emblematis loco Camelum, equum, mulum, & asinum juxta diversas ac paratas farcinas depinxere; cum lemmate. **CUIQUE PRO VIRIBUS.** Innuebant videlicet, officiorum ac dignitatum, tam majorum quam minorum, pondera ex æquo, & pro ingeniorum capacitate, distribuenda esse. Id accuratè observans Herus ille Evangelicus, S. Matthæo referente, diversis ministris plures paucioresve pecunias ad negotiandum commisit, *unicuique secundum propriam virtutem*; seu, ut Arabicus contextus traducit, *juxta posse virtutis sue.* Perspicuè in hunc locum S. Hieronymus; *Non pro largitate & parcitate alteri plus, & alteri minus tribuens, sed pro accipientium viribus.* Cui subscribens S. Joannes Chryostomus, ait, *Ne supra virtutem opus injungens, ipse cansu ruina existeret.* Cæterum huic symbolo accommodatum videtur illud D. Pauli effatum, *Unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi.*

Prædicator, asserente Hugone Cardinali, instar veritatis prædatum excurrat, & animas, suâ industriâ captas, non ad proprium laudis transitorie questum, sed sine ullis ambagibus ad Deum referat. Hanc doctrinam præclare inculcans Eminentissimus Cardinalis. D. Carolus Rosetus, ait, *Quid, quid aut est, aut potest ipse (Concionator) Domino acceptum adscribere satagat; quidquid apud alios loquitur, dicarum inscribere Domino; quoscumque demum alloquitur, devotos Domino conscribere. Ad animas quippe Deo reconciliandas ac reducendis destinatus, animarum quidem salutem, tanquam proximum sibi præfixum scopum; ipsius autem Dei gloriam & honorem, tanquam ultimum suum finem sic assequi contendat, sicut organum in artificis laudem sua munera obiturum.* Porro zelosus Prælatus, canis venatici industriam imitatus, animas dissolutas & in errorem proclives, Christo recuperare allaboret. Petrus Bleffensis, *Aliud venationis genus*, inquit, *incumbit præsertim Prælati, ut venentur in omni mente animas aberrantes, quasi in prædam ad obsequium Christi, rapiendo in eminentia scientiæ & doctrinæ &c.*

97. Patres Dominicani, in Episcopi cujusdam honorem, symboli loco canem pecuarium, gregi vicinum, depinxere; addito lemmate. **NON DORMIT, QUI CUSTODIT.** Hujus vice epigraphen, Emblematis propriam, subjunges istam; **CUSTOS, ET PERVIGIL.** Ad verbum Sanctus Petrus Chrysológus, *Canis dormientibus Dominis nocte, & custos & pervigil, produit, extraneum turbat furem, occurrat latroni, ut curam relevet, & sollicitudinem servulorum.* De Octaviano Imperatore Seneca, *Omnium domos, inquit, illius vigilia defendit, omnium otium illius labor, omnium delicias illius industria, omnium vacationem illius occupatio.* S. Damasus Papa, illa Jacobi verba expendens, *Die nocteque asturebar & gelu, fugiebaque somnus ab oculis meis, ait, si ergo sic laborat & vigilat, qui pascit oves Laban; quanto labori, quantisque vigiliis debet intendere, qui pascat oves Dei?* His colophonem jungens meus Concanonicus, D. Abalon Abbas, ait, *Cura extubiarum, sollicitudo pastoralis est.*

CANIS, MILLUS.

Caput X.

Amicus verus. 95. **CANIS**, in demortui heri sui rogum insilens, (quod sæpius accidisse, Historiæ ferunt) epigraphen tenet; **EADEM FLAMMA CREMABIT.** Enimvero intensus & fidelis amor vim adeò gravem in homine exercet, ut malit morientem amicum sequi, quam ulteriore vitâ perfrui. S. Bernardus exclamat, *O amor præceps, vehemens, flagrans, impetuosus &c.* Et Urbanus VIII.

*Amor pericli nescius horridi,
Ut morte perstat fortior?*

96. Verus amicus, non propriis, sed alterius commodis intentus; vel Minister regius, assiduis negotiis ad permovendum Regis questum occupatus, symboli loco canem venaticum præferant, qui ore prædam portans, epigraphen à Ferro accepit; **ALIIS PRÆSTAT;** vel **ALTERI PARTAM.** Ad rem Martialis,
*Non sibi sed Domino venatur vertagus acer,
Illæsum leporem qui tibi dente feret.*

98. Nonnemo, illustrissima Columnarum familiaræ maximo affectu addictus, seipsum cani, ad columnam ligato, non ab similitudine dicere potuit; additâ inscriptione; **E PER ELETINE, E PER DESTINO.** Id est, **VOLUNTATE, ET FATO.** Cujusvis Damnatihanc iconem propriam dixeris; quippe qui liberrimâ voluntate iniquè operatus; justâ Dei sententiâ ad obscuram Tartari rupem, vinculis æternum non dissolvendis, alligatur. Unde Cardinalis Cajetanus, *Constat autem, inquit, quod propriis peccatis, propriis meritis (quæ Deus non vult, sed sustinet patienter) reprobis sunt vasa vindictæ. Non enim Deus prius est ultor, quam homo sit peccator: & consequenter à se ipsis reprobis sunt vasa, ablata suis meritis in interitum æternum.*

99. Cani, lambenti vulnera, inscribes; **EX ORE SALUTEM:** verbis è S. Paulo mutuatis; *Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Eoque Confessionis Sacramentalis beneficium perspicuè demonstratur. Præclare meus Hugo Victorinus; *Lingua canis, dum lingit vulnus, sanat: quia peccatorum in confessione emundantur vulnera, Sacerdoti factâ confessione.* Et Sanctus Nilus, *Initium salutis est sui ipsius accusatio.* Unde S. Ambrosius; *Ex ore tuo justificaberis: etenim pretium immortalitatis est nostra confessio, quia, sicut scriptum est,*

Idem. in Ps. 37. *est, ore confessio fit ad salutem. Et rursus. Ut febres, in alto sita, non queunt mitigari, cum foras eruperint, spem afferunt desinendi: Ita peccatorum morbus, dum regitur, inardescit: si confessionibus proditur, evaporat.*

Seneca Ep. 56 Compendio Seneca. *Omnia vitia in aperto leviora sunt, morbi quoque ad sanitatem tunc inclinant, cum ex abdito erumpunt, ac vim suam proferunt. Et avaritiam itaque & ambitionem, & cetera mala mentis humane, tunc perniciosâ scias esse, cum simulatâ sanitate subsidunt.*

100. Sylvius Piccolominius, ut demonstraret, alium quempiam perfruitum esse fructibus speculationum, ab ipso excogitarum, leporem depinxit, qui in sylva ab odore cane excitatus ac detectus, postea in canis turbinis fauces deprædandus incidit. Epigraphen à cane odore pronuntiandam addidit; EGO DETEXI. Id ipsum infortunium etiam Luciano accidit, qui, cum celebrem illam, moribusque formandis aptissimam de aureo asino fabulam suo ingenio elaborasset, & publicis tabulis transferisisset, eam postea Lucius Apulcius, ut à se excogitam, passim evulgavit, nullâ unquam authoris mentione factâ. Id ipsum conquestus est Virgilius, cum ingenii sui partem ab alio veluti proprium jactari cerneret.

*Nocte pluit totâ, redeunt spectacula mane,
Droisum imperium cum Iove Casar habet.
Hos ego versiculos feci, tulit alter honores &c.*

Plutarchus. Verùm hi alienæ gloriæ prædones illam Plutarchi sententiam alto animo impressam habeant. *Non debemus suffragari gloriam eorum, qui nos in altum extulerunt.*

101. Grandem ac generosum hominis animum Molossus repræsentat, qui taurum aut aprum jacentem obvium habens, neglectim illos transsit, veluti non nisi cum stantibus, & ad pugnam paratis congregari dignaretur. Unde lemma. MAJORA EXPECTO. Eos omnes hæc imago spectat, qui Alexandri Magni vestigia sequuntur. Seneca. *Habet hoc in se generosus animus, quod concitatur ad honesta. Neminem excelsi ingenii virum humilia delectant & sordida. Magnarum rerum species ad se vocat & extollit.*

102. Canis congenitam habet magnanimitatem adeo generosam, ut minorum canum latratum contemptim præteriens, non nisi cum leonibus congregari dignetur. Lemma. SPRETIS MINIMIS. vel, PIGET IRRITARE MINORES. Seneca, *Ille magnus & nobilis est, qui, more magna fera, latratum minorum canum securus exaudit. Et rursus. Proprium est magnitudinis vera, non se sentire percussum. Sic immanis fera ad latratum canum lenta respexit. David, à maledico Semei irritatus, in sui patrocinium nihil reponere dignatus est; at verò à Leone, à Gigante, & ab immenso militum exercitu in certamen vocatus, animum adversus ipsos alacrem ac generosum ostendit, moxque pugna acceptatâ, victoriam, nullo avo obliterandam, obtinuit.*

103. Animum hominis vel imperterritum & invictum; vel certè pertinacissimè obstinatum, Canis ille Indicus repræsentat, qui, teste Diodoro Siculo, leonem dentibus prehensum, tametsi primùm caudâ, & postea singulis quatuor tibiis truncatus, nunquam dimisit, sed etiam mortuus, prædam suam tenacissimè retinuit. Emblematis subscribes. NEC CÆSUS CEDAM. vel, NEC MORTE RELINQUAM. Facinoris hujus præclarum specimen edidit Cynegrius, miles Atheniensis, qui adversus

Perfarum classem dimicans, à Justino id encomii retulit; *Tantam in eo virtutem fuisse, ut non tot cadibus saugatus, non amissis manibus ambabus vidus, ad postremum truncus, & veluti fera rabida dentibus dimicaverit.* D. Carolus Rossetus Cardinalis S. Joanni Baptiste virtutem illam nativam fuisse ait; quippe qui, Divinæ legi observandæ, ac vitiorum odio prædicando unicè intentus, capite potius truncari, quàm à cæpto opere desiltere voluit. *Veritati testanda ac prædicanda ita insisteret, ut nec membrorum quidem principe, capite, truncatus, ac diminutus desisteret.* Homines scelerati, accommodatè ad imaginis præsentis Emblemata, nec post mortem à pravis moribus, quibus in vita sua assueverunt, desistunt. Epulo Evangelicus, pridem in inferno sepultus, fratrum suorum commoda anxie adhuc curabat; carnali affectu, quo vivus erga illos flagrabat, etiamnum in acerbissimis flammis retento. *Lazari quidem anima.* inquit S. Gregorius Nyssenus, *non est erga præsentia sollicita, nec retrahet se ad aliquod relictorum. At dives, quasi quodam visco, etiam post mortem à vita detinetur carnali. Nam si quis omnino carnalis secundum mentem fiat, nec postquam corpus exuerit, removetur à passionibus ejus.*

104. Canis epigraphen, è Pindaro mutuatam, indidit Tassius; BLANDITUR AMICIS. Hinc Principes & Magistratus benevolentiam & affabilitatem erga bene meritos discant: Contra verò Bargalius è lemmate, supra Molossum posito, IMMISIS HOSTES; eosdem Principes instruit, in sceleratos & hostes, pro Reipublicæ bono, severe ac justè animadvertendum esse. Argumento haud absimili quidam è Serenissimis Ducibus Mantuanis se ipsum terribilis molossi symbòlo adumbravit; additâ inscriptione: FERIS TANTUM INFESTUS. Alius demum, unico lemmate rigorem & benevolentiam complexus, canis subscripsit. MORDE GLI ESTRANI, ET A GLI AMICI APPLAUDE. Id est, *Extraneos mordens, solis blanditur amicis.* Plato mansuetudinem & rigorem, à Magistratu in populo gubernando exercendum, commonstraturus, canem exhibet, domesticis excubiis intentum. *Ubi namq; mansuetudo, iracundumque ingenium reperiuntur, in aliis animalibus? In hoc utique videre licet, & non minime in eo, cum quo nostrum custodem comparabamus: nostri enim generosi canis hunc esse à natura morem, ut adversus familiares & notos mitissimus sit; contra verò adversus ignotos.* S. Gregorius Nazianzenus geminum hunc affectum in Herone Alexandrino observans, ait, *Adestum canis non impudentiâ, sed oris libertate; non ingluvie, sed quia in diem urvis, non latratu, sed boni custodiâ, vigiliisque pro animarum salute susceptis, atque etiam quia vitutis quidem familiares ac domesticos mulces, alienis autem oblatras.* Proinde Hero simul & pastor verus, & Conciliator sapiens exitit, dum suavi voce miseras oviculas solari ac sublevare; lupos verò sanguinarios terrere & in fugam agere est solitus. Christus in extremò judicio ad hanc ideam componendus S. Isidoro videtur, *Pro diversitate conscientiarum, inquit, & mitis appareret in judicio Christus electis & terribilis reprobis: nam qualem quisque conscientiam tulerit, talem & judicem habebit, ut manente in suâ tranquillitate Christo, illis solis terribilis appareat, quos conscientia in malis accusat.* Ceterùm D. Marinus iisdem coloribus importunos demonis mores describit, qui in hac vita exteris ac hostibus suis mordax, sceleratis verò, utpotè amicis suis, blandus existit. Poëma ipsius ita sonat.

Justin. lib. 2.

D. Carol. Ross. Admon. ad Prædic. § 2.

Peccator.

S. Greg. Nyss. in Car. aur. D. Thoma.

Magistratus.

Plato l. 2. de Republ.

S. Greg. Naz. Orat. 23.

Christus Judex. S. Isid. l. 2. sent. c. 30.

Demon.

D. Mar. nella Lyræ p. 3.

*Io pur ti fuggo, e tu mi segui è giungi.
 Rompo ceppi e catene, e non mi scioglio
 Mostro perverso, e più m' assal e pungi,
 Quanto più per lasciarti il piè rivolgo.
 Hor che da le tue man minuolo, e tolgo
 Eche da te per Buon sentier volungi,
 Più tentato da te mi lagno, e tolgo
 E forse à forze, ad armi aggiungi.
 Tale il Socero iniquo, albor che feo
 L' amorosa rapina, armato vide
 Tosto à suoi danni il fuggitivo Ebreo.
 Così MASTIN dal uscio, one s' aside
 Hor mansueto, hor minacciofo è reo
 MORDE GLI ESTRANEI, ET AGLI AMICI
 ARRIDE.*

qui nihil norunt celare, & praesertim, si quid gloria & honoris eis exhibitum aut exhibendum, silere non valent, & propriam pandunt stoliditatem. Denique Emblemata istud Haereticorum voces & canum latratibus non abfimiles. spectat; tametsi enim assiduò a lversis orthodoxam Ecclesiam jactatae, frustrato tamen ac irritò conatu identidem evanescent.

109. Qui propria virtute & industria è calamitatibus eluctantur, symbolum non incongruum è cane mutuant, cui solenne est, suis vulneribus nullo alio, nisi propriae linguae pharmaco mederi. Lemma. SIBI MEDETUR. Dignum in rem praesentem est illud Plinii junioris consilium; *Discede, nisi parum procerum sperare ex aliis, quod tibi ipse non praestes.*

Seipsum juvare.

Plin. l. 10. c. 2. Ep. 10.

110. Canis vulneratus os suum fuscilla obductum habet; cum Hispano lemmate. NI LANNAR, NI CURAR; id est, NEC CONQUERI, NEC CURARI. vel, NEGATA MEDELA. Eos hoc Emblemata concernit, quibus via omnis obstructa est, quò se ab aliorum calumniis purgent; vel qui amore succensus, nihil in honestum à femina postulare audeat. In hunc sensum Horatius,

Amans modestus.

Horat. l. 1. Epist. 17.

Stultorum incurva pudor malus ulcera celat.

Ibi praesertim, quando malum occultatum non tantum omnis remedii est expertus, sed semper ad deteriora vergit. Certè Damnatorum calamitas penitus desperata, & immedicabilis, aeternam persistet, ut pote qui ad vulnera lambenda linguam, humilitatem inquam, suorumque scelerum confessionem, penitus praesentem habent. *Alioquin se humiliter flere, (verba sunt Galfridi) si dicere possent. Nos quidem iuste digna factis recipimus; audeo dicere, ignis ille inexpugnabilis, tamen exstingueretur.*

Damnati.

Galfrid. ap. Tilm. in c. 22. Match.

111. Canis, nisi vulnerum linctu sanetur, immedicabili malo sese obnoxium facit, cum lemmate; NIL LINGAT, LANGUET. Ita peccator non alio pharmaco, nisi propria lingua malis suis medici, salutemque recuperare potest. Nath. Davidi Regi commissum scelus exprobrare iussus, sermonem ita dexterè coordinavit, ut David propria lingua se mortis reum pronuntiaret; idque, S. Irenaeo teste, sapientissimus Vates eo sine fecerat, *ut ipse dans sententiam de semetipso, & semetipsum dijudicans, misericordiam consequeretur, & remissionem à Christo.*

Confessio.

S. Iren. l. 4. c. 45.

112. Canis affectum suum erga domesticos etiam gestibus exprimere novit. Unde lemma. VEL NUTU FIDES, ET AMOR. Ita S. Joannes Baptista, tametsi intra matris uterum clausus, praesente tamen Christo exultavit in utero ejus. *Propheta enim, inquit S. Gregorius Papa, parente acutius videt & audeat, salutarque prophetarum: sed quoniam verbis non poterat, saltat in utero &c.* Et S. Joannes Chryostomus, *Non lumina scitur, & saltibus loquitur, nondum ei permittitur clamare, & per facta auditur.*

S. Joannes Baptista.

Luc. 1. 41. S. Greg. Pap. in Cant. S. Jo. Chryso. ap. S. Hieron. l. 1. c. 17.

113. Revertentis fidelitatis, & devoti obsequii hieroglyphicon catellus exhibet, qui tametsi baculi minas expertus, mox tamen iterum ad minitantes revertitur. Lemma. ET TAMEN REDIT. Samson Dalila amore captus, posteaquam tertià vice ab illa pessimè habitus ac prodius fuerat, adhuc tamen, quasi nullà unquam acceptà injurià, etiam quartà vice fraudulentum ipsius sinum repetit, donec tandem libertatis, oculorum, & vitae jacturam fecerit. Porro homo, à Deo castigatus, mox ad illum revertitur, nec ab amore suo quidquam amittit. Nam *Timor Dei, Magno Augustino teste, non est servilis, sed castus; gratis amans, non puniri timens, sed separari ab eo, quem diligit.*

Reverti.

Ind. cap. 6.

S. Aug. in Ps. 18. Epist. 2.

DetraCTOR 105. Homo, detractionibus & calumniis deditus, dum proximo suo malignum dentem infingere conatur, propriam famam vituperio non exiguo commaculat: haud secus atque canis, lapidem offeratis dentibus comprimens, sanguinem è propriis faucibus elicit, seque ipsum vulnerat. Unde Torquati Tassilemma. DEL PROPRIO SANGUE SUO MACCHIATO, E MOLLE. Id est, SUOMET SANGUINE FOEDUS. Dilucidè Sircides, *Susurro inquinabit animam suam, & in omnibus odietur.* S. Joannis Chryostomi monitum est, *Noli maledicere, ne te ipsum polluas.* Ad propositum Monosticha ista faciunt.

Eccel. 27. 31. S. Io. Chryso. 10 Ps. 49.

*Damnum reportant plerumque viri maledici;
 Qui alii maledicunt, sibi convitium faciunt.*

VINDICTA. 106. Franciscus Sforzia I. Dux Mediolanensis, obtento regimine, rebusque omnibus armorum violentià ad summam tranquillitatem compositis, symboli loco sedentem canem turbicem depingi fecit; sub juncto lemmate. QUIETUM NEMO IMPU- NELACESSET. Nimirum expeditam vindictam iis miritabatur, qui novas cicere turbas audent. Valerius Maximus, *Ulionis, inquit, quemadmodum accres, ita iusti aculei sum, qui lacescunt concitantur, acceptum dolorem pensare cupientes.*

Val. Maxim. l. 9. c. 10.

Contemptor reru caelestium. 107. Hominem sacrilegum, ac rerum caelestium contemptorem, canis representat, qui lunam allatrans, epigraphen praesert; DESPICIT ALTA. Sensu non abfimili Balthasar Bonifacius de Lupo canit.

Balth. Bonif. PP. Lavarrii. Epig. 1.

*Horrendum exululat lupus, os ad sidera talleis;
 Flebile demisso veruce balat ovis.
 Illum, qui contra Superos infanda procaci
 Scommata voce vomit, novimus esse lupum.
 Illum, qui lachrymis humili de pectore fundit,
 Asserti esse suo de grege Christus ovem.*

S. Cyprianus eadem methaphorà adversus Demetrianum, impium & sacrilegum haereticum, usus; in hæc verba scribit: *Oblatrantem, & adversus Deum, qui unus & verus est, ore sacrilego, & verbis impiis obstrepentem, frequentem, Demetriane, contempseram &c.*

S. Cyprian. contra Demetrianum.

Jactabundus. 108. Hominem stolidè jactabundum canis exhibet, qui sonoris vocibus in caelum sparsis, epigraphen tenet. FRUSTRATA AGITUR VOX IRRITA VENTIS. Tertullianus. *Nihil, inquit, de buccinibus eorum, quae apud Deum mercedem merentur, nec ea ab hominibus compensentur.* Dionysius Carthusianus in Saule, etiamnum adolescente observat, quod domesticis suis de jumentis recuperatis nuntium lrtum perferens, nullam penitus sui, in Regem uncti, mentionem fecerit. *De sermone autem regni non indicavit eis. Quo exemplo, inquit, quorundam jactantia, vanitas, insipientia arguuntur, Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath Tom. I.*

Tertull. lib. de veland. virg in c. 13.

r. Reg. 10. 16. Dionys. Carth. in hunc locum.

Concionator.

114. Aloysius Ferrus Cani, propè vineam, vel certè juxtà gregem excubias agenti, inscripsit: PROHIBET ET INDICAT. Ita prorsus Theologi & Concionatores, è munere suo, Catholicum gregem, aut sanctam Ecclesie vineam ab Hæreticis & infernalibus lupis per doctas & animosas voces propugnent; hos quidem in fugam conjiendo, illos verò indicando. *Quis est grex inquit S. Gregorius, sancte Ecclesie, nisi multitudo fidelium? vel qui alii hujus gregis canes vocantur, nisi Doctores sancti, qui eorundem fidelium custodes extiterunt? qui dum pro Domino suo diurnis nocturnisque vigiliis intenti, clamaverunt; magnos, ut ita dixerim, latratus predicationis dederunt.* Et S. Cyrillus Alexandrinus; *Qui gregem sequuntur canes, undique circumcumbentes semper, nec somno, nec dormitione vincuntur. Si quod enim animal offeratum conspiciatur, allatrant fornicer, & omnibus viribus à pecore artere satagunt. Atque hoc officium gregis, ratione præditi, proceribus incumbunt, Præceptoribus videlicet, & Doctores, ut curam habeant subjugatorum, & omnibus modis eos abigant, qui injuriâ & incommodo volunt afficere.*

S. Greg. 120. moral. c. 9.

S. Cyril. Alex. l. 5. in Isa.

Mutatio.

S. Paulus.

115. Canis Indicus, dum in terra versatur, animal quadrupes est; aquis verò injectus, piscis evadit. Unde eidem, in undas mergendo; D. Arelius subscripsit; MUTABOR IN ALIUM. Ita homo mores iis conformes assumit, quorum societate utitur. S. Paulum imago ista cum primis representat, qui cœlestis gratiæ aquis immerisus, è lupo in agnum, è persecutore in Prædicatorem, & ut compendio dicam, è feroci Saulo in mansuetissimum Doctorem, metamorphosi non minus insolitâ quàm admirandâ est commutatus. S. Ambrosius, *Præquam hic Apostolus præceptis spiritualibus lavaretur, erat blasphemus, persecutor & Saulus; et ubi pluvia super eum lavacri cœlestis influxit, necatur blasphemus, persecutor necatur, & Saulus; & vivificatur Paulus, ut cum moribus mutaret & nomen.* Caterùm peccator è pœnitentiæ Sacramento; & Christianus è Religionis ingressu, penitus innovantur, & homines, à prioribus longè diversissimos, induunt.

S. Ambros. serm. 31.

Pœnitens. Religiosus

Studiosus cautus.

Rom. 12. 3.

S. Bern. opusc. de char. rit. c. 4.

S. Basilus.

Sap. 9. 17.

116. Divina arcana non esse intellectu nimium curioso investiganda, & Arelius è Canis Ægyptii symbolo persuadere conatur, qui è Nilo flumine sitim levaturus, crocodilorum metu, aquas vix momento & primoribus labiis attingit; lemmate è D. Paulo addito. NON PLUS QUAM OPORTET. Apostoli verba sunt; *Non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* Hunc locum interpretatus S. Bernardus, ait, *Perferuntur prohibemur, & plus sapere quàm oportet; sed amare etiam plus, quàm possumus, precipimur.* Et certè, *si neque scientiâ, inquit S. Basilus, minutissima formica affectus es naturam, quomodo incomprehensibilem Dei potentiam cogitatione comprehendisse gloriaris?* Creatus noster, & tot limitibus circumscriptus intellectus perfectam creaturæ cuiusvis vilissimæ cognitionem non nisi difficillimè assequi potest; & qui amabo, ad comprehendendam rerum Divinarum infinitatem sublevetur? Salomonis hoc ratiocinium est, *Difficile estimamus quæ in terra sunt, & quæ in prospectu sunt invenimus cum labore; quæ autem in cœlis sunt, quis investigabit?* Optimè monet Aristoteles, *Nunquam verecundiores sumus, quàm cum de Deo agitur.* Horatius eos, qui res qualvis penitus, quam par est, penetrare nituntur, stultitiam suam potius, quàm sapientiam prædere asserit.

Horat. l. 1. Epist. 5.

*Insani sapiens nomen feret, æquus iniqui,
Utrâ, quàm satis est, virtutem si petat ipsam.*

117. Hominem; intenso quidem amore inflam-

matum, sed tamen simul modestum; canis rabidus representat, qui aquas intuitus, eas attingere non audeat: Unde lemma. ARDET, NEG AUDET. Ovidius in hanc rem puellæ cuiusdam exemplum adducit.

*Noctis erat medium, turasque & corpora somnus
Solverat, & virgo Cinyreia pervigil igne
Carpitur in domo, furiosaque vota retractat,
Et modo desperat, modo vult tentare: pudetq;
Et cupit, & quid agat non invenit.*

Amans modestus.
Ovid. l. 10. Metamor.

Torquatus Tassus de Olindo, Sophroniæ amante, canit.

*Et che modesto è sì, com' essa è bella.
BRAMA ASSI, poco spera, e nulla chiede.
Nè sa scoprire, o NON ARDISCE, & ella
Olo sperazza, o no l'vede, o non s'auvede.*

Tass nella Libera C. 2. stanza. 16

Denique diabolus instar rapidi canis, adversus hominis salutem accensus, cum lachrymis & pœnitentiâ madentem, attingere non audeat. *Qui seipsum accusat in peccatis suis, hunc diabolus non habet iterum accusare in die iudicii; si tamen confitens pœnitendo deleat quæ fecit, nec iterum renovet quæ egit;* inquit S. P. Augustinus.

Pœnitentiâ.

S. Aug. serm. 66. de Temp.

118. Canis turbo, ad quietem compositus, in terra recumbit; cum lemmate. OTIOR, UT OTIUM UTILE. Id est, *quiesco, ut velocior evadam.* Indè constat, quantum levaminis in negotiis nostris promovendis capiamus, si inter labores nonnunquam respirare liceat. Aristoteles; *Omnis laborans requie indiget.* Et Ovidius.

Otium utile.

Arist. 3. Poli.

Otia corpus alunt animus quoque pascitur illis.

119. D. Carolus Bossus sedentem canem perniciousum lemmate, priori non absimili, notavit; UT VALIDIUS. Academia Restauratorum hanc iconem symboli loco præfert, in qua religiosa studiosorum juvenis unâ hebdomadis die deambulatum in hortum concessit, ibidem vires defatigatas honestis exercitationibus, ad Scholasticos labores alacrius percurrendos, recreatura. Dio dicere solebat; *Dominari oportet moderatè, & recreari cupientibus id permittere. Remissiones enim ad novos labores præparant.* Et arcus, & lyra, & homo quietè vigent.

Recreatio

Dio in Cetero nomicis apud Srobeum serm. 62.

120. Detractor; alterius nomini & fame laceranda affuetus, canem imitatur; qui adversus doreadem concitatus, epigraphen sustinet. LATRATU, ET MORSU. Quantum quidem latratum attinet, perspicuè Seneca; *Quibusdam canibus sic innatum est, ut non pro servitate, sed pro consuetudine latrent.* Et subjungit; *Malè de se loquuntur? Bene nesciunt loqui, faciunt, non quod mereor, sed quod solent.* Quantum verò ad mortem spectat, Anonymus, in illud psalmi commentatus, *Circumdederunt me canes multi;* ait, *sicut canes dentibus mordent & lacerant: sic isti (Judæi) Christum detractionibus mordendo, ejus famam lacerabant.*

Detractor

Senec. de vita beat. fort.

Anonym. Ps. 21.

121. Resolutus & constans hominis animus canis Emblemate significatur, qui cervam insecurus, ab ea se nunquam destitutum, in hæc verba, lemmatis loco, protestatur. DONEC CAPIAM. Præclare S. Joannes Chrysostomus; *Non satis est, semel cum laude rem gerere, sed perpetuo: Etenim qui, postquam decem delictos cucurrit, si post deficiat totam laudem perdidit, & nos, si semel aggressi bona opera, postea defecerimus, totum amisimus, totum perdidimus.*

Perseverantia.

S. Jo. Chr. Hom. 1. in 3. pist. ad Philip.

122. Nobile quoddam ingenium, cum canes dormientes nonnunquam latrare observasset, omnino sibi persuasum habuit, eos somniis agitari. Unde canem perniciousum, somno obrutum, hoc lemmate insinavit. MENS TAMEN IN SYLVIS. Verum quidquid de canibus objeceris, de eo saltem non dubi-

Peccato dormier aut modus.

dubitabis, peccatorem, mortis lethargo aut somno sepultum, illas ipsas curas assiduâ mente revolvere, quibus per vitæ decursum assuevit. Conquerentem audi Magnum Augustinum, qui secundum quietem res illasolvebat animo, quas non sine Dei offensa olim interdiu exercuerat. *Adhuc vivunt in memoria mea rerum imagines, quas ibi consuetudo mea fixit: & obdormiant mihi vigilantibus, quidem tacentes viribus; in somnis autem non solum usque ad delectationem, sed etiam usque ad consensionem, factamque simillimum.* Claudianus.

*Omnia qua sensu voluntur vota diurno,
Tempore nocturno reddit amica quies.
Venator defessatoro cùm membra reponit,
Mens tamen ad hylæas, & sua lustra redit.*

Vide complura adhuc disticha, quæ ibidem his subiungit. In eandem sententiam concedunt Lucretius Petronius Arbiter: & Seneca.

*Quæcumque mentis agitat infestus vigor
Ea per quietem sacer, & arcanus refert
Veloque sensu &c.*

Denique Fulvius Testi in Poësi suâ Lyricâ idiomaticè vernaculo canit.

*Alusingar le sonnachiose menti
Suol da le porte eburne
De sogni uscir la fucolosa schiera:
El' immagin del ben, che più si speta
Fan con ombre notturne
Che vivamente al cor si appresenti.
Il Duce a vezzo à sanguinosa pugna,
Sognando il ferro impugna;
Preme il nemico à la vittoria intento,
E di vane ferite impiega il vento.*

*Il cavator tutto anhelante, e lasso,
Per solitario lido
Di fuggitiva cerva incalza l'orme;
Stilla sudor dal crine, e se ben dorme.
Pur rauco in calza il grido,
E del veltro fedele afficita il passo.
Vedel' avaro in chiusa parte ascoso
Tesoro luminoso;
E mentre parch' el prenda, e che lo stringa,
Di pretiosa froda il cor lusinga &c.*

123. Bellidux, exercitum suum, haud secus ac cor

exterioribus corporis partes, dirigere solitus; vel homo privatus, inter viros armatos incedens, canis emblemate representatur, qui millo, muricibus & clavis probe munito, indutus; epigraphen præfert: TUTUS INCEDIT. Vel ipsius canis voce; SECURUS INCEO. Hanc iconem supra Domus Pisane ostium ære fusam cernere licet; eaque hominis patrocinium & tutela significatur. Christiani eandem securitatem è calamitatibus capiunt, siquidem à lupo tartareo nunquam ita tranquilli vivunt, nisi quando acerbis arumnarum mucronibus cincti fuerint. S. P. Augustinus de Davide differens, *Erat, inquit, in infirmitate tribulationis suæ tantò in Deum intensior, quanto inferior videbatur: utile quiddam est tribulatio, utile medici ferramentum, tanquam contra diaboli tentamentum.*

124. Canis, perfectæ obedientiæ Symbolum, Lucarino auctore epigraphen habet. AD NUTUM OBSEQUENS. Abrahamus, jmjam gladio in ictum vibrato, unieâ Dei voce auditâ, ferrum in ære suspendit, & promptè respondit, *Adsum.* Poterat cum S. Basilio Hispalensi subjungere, *Non sacra meâ lenitudine defadavi. Cùm à Deo in mandatis accepisset, Egredere de terra tua, & de cognatione tuâ;* supremum hoc imperium celerrimè executus, Chrysofomo asserente, *mox ut audivit, egredere de terra tua, non moras nexuit, non distulit, sed obediens imperanti, quod imperatum erat, mox fecit.* Abrahamo nec quidquam inferior S. Josephus, cum parvulum JESUM fugâ salvare, & in Ægyptum transferre juberetur, eadem adhuc nocte morem gessit, *Et accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum.*

125. Canis, homini cæco ducis loco inferviens, ab Alciabiade Lucarino epigraphen tulit. DUCIT TUTE. Tutelarîs Angeli hæc idea est. Unde juvenis Tobias de Angelico suo duce agebat, *Me duxit, & reduxit sanum.* S. Bernardus, *Quid, inquit, sub tantis custodibus timeamus? Nec superari, nec seduci, minus autem seducere possunt, qui custodiunt nos in omnibus vitis nostris; fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt: quid trepidamus? tantum sequamur eos, adhareamus eis &c.*

126. Canis, generosi & grandis animi typus, prædâ superatâ, ac humi dejectâ, nil ultrâ tentat, eamque relinquit intactam. Unde Lucarini lemma. VICTORIAM, NON PRÆDAM. Hanc ipsam fuisse mentem celeberrimi Belliducis Godefridi testatur sequenti poemate Tassus; cum enim audiret dici à capto Altamoro,

*Me l'oro del mio regno, e me le gemme
Ricompreran de la pietosa moglie.*

Mox respondit,

*Il ciel non diemme
Animo tal, che di tesor s'invoglie;
Cio, che ti vien dal' Indiche maremmie
Habbiti pare, ciò che Persia accoglie,
Che de la vita altrui prezzo non cerco:
Guarreggio in Asia, e nen vi cambio, o' mercio.*

P. Hortensius Pallavicinus, illustri suo ingenio castrum Casalense commemorans, quod Marchio de Caracena, à se expugnatum, mox Serenissimo Carolo II. Duci Mantuano consignârat, inter viginti clogia, in hanc rem composita, etiam hoc recenset.

*Hoc est Divinitatis more agere
Acquirere præter justam & solidam gloriam, nihil
Amasti aternitatis Heroës
Solam nominis immortalitatem amanti.
Ingens sibi pretium est,
Fama mundo equalis, Gloria cælo contermina:
Victoria regno digna: triumphus sæculis Major.
Nulla major bellica victoria,
Quam sui esse victorem,
Et ex hostis victi manubiis
Nihil referre præter victrices manus.*

His jungendos censui vivaces ac concinnos illos versiculos, qui Patavii in nostra Canonica S. Joannis di Verdara supra aliquot immentæ magnitudinis globos tormentarios, in obsidione Paduana ab Imperatore adhiberi solitos, scripti reperiuntur sequentes versiculi:

*Ales Iovis ter maximi,
Matris Deorum bijuges,
His lustrabant spherulis,
Non lucri ergo nec sanguinis,
Sed Imperii, sed glorie.*

His omnibus longè superior Abrahamus; postquam è quinque devictis Regibus gloriosam palmam retulerat, nec minimam superbæ illius prædæ particulam sibi reservare aut attingere voluit. De hoc S. Ambrosius; *Quantum autem illud, quod de prædâ*

S. Chrysof. hom. 32. in Gen.

S. Josephus.

Matth. 2. 14.

Angelus Custos.

Tob. 12. 3.

S. Bern. in Ps. Qui habitat.

Animus generosus.

Tass. liberata. Cant. 20. st. 142.

Hort. Pat. la. Elog. 173.

S. Ambros. l. 1. de Abraham. c. 30.

prada victoria nihil voluit contingere Patriarcha, nequo oblatum sumere? Minus enim fructum triumphi mercedis susceptio, & beneficii arduum gratiam, plurimum enim refert, utrum pecunia, an gloria dimicaveris &c.

Judex.

Desideriū
virtutis.
Philo lib. de
Somn.

127. Idem Lucarius, fideam Judicem cum cane odoro comparans, epigraphen addidit. ET OLFACTU INDAGAT. Eos quoque hæc imago spectat, qui suavissimum virtutis odorem omni studio investigant & sequuntur. Philo; *Quemadmodum canes venatici à longinquo ad feras perveniunt, odorem sequentes, cujus eximio sensu à natura sunt præditi; eodem modo à justitia, cæterisque virtutibus exhalantes suaves auras amator scientiæ vestigat, cupiens originem tantæ voluptatis assequi, huc illic cursitans, & vel ipso honestatis odore, tanquam sacro odore, se recreans. Huic ex integro conformis S. Thomas Villanovanus; ait, *Non nisi longo & laborioso discursu, veluti canis olfactu lepores, cacutiendo inquirimus veritatem: ad quam vix unquam post diuturnam meditationis & ratiocinationis inquisitionem cum animi vexatione & afflictione pertingimus.**

Confessio.

S. Tho. Villa.
Conc. de D.
Mich. Arch.
Absal. Abb.
serm. 48.
S. Io. Chry-
sost. Hom. 3.
de Iosia,

128. Canis propriam suam linguam vulnere medetur; cum lemmate; HINC SALUS. Pœnitentem hæc imago concernit, qui, delictis suis propriam linguam ad sacrum tribunal delatis, animæ salutem consequitur. Succincto, sed sufficiente acroamate Absalon Abbas; *Lingua canis, inquit, medicina pœnitentialis.* Et S. Joannes Chrysostomus. *In mundanis quidem atque forensibus judiciis, post accusationem & criminem confessionem restat mors, at apud Deivinum tribunal, post utramque, corona &c.*

Infatiabilis.

Lips. Centur.
Miscell.
Ep. 28.

129. Stultus, vanus, & infatiabilis hominis animus, ut incertas opes acquirat, certas insanè dimittere solet: haud fecus atque canis Æsopi, carnis fructo è faucibus abjecto, illius umbram, supra aquas expressim, est sectatus. Unde lemma huic cani inditum. EUGITIVA SEQUOR. vel, EXPETIT ID, QUOD ABEST. Justus Lipsius. *Miseria aut insipientia nostra! Nunquam desideris aut judiciis quiescere, absentia petere, presentia contemnere: & vitam semper inter vota suspensam habere.* Et Hugo Victorinus; *Quod canis carnem in flumine propter concupitam umbram dimittit; significat homines propter ambitionem ignota rei, id quoque, quod proprium est juris, relinquere, unde fit, ut, dum non valent adipisci id quod cupiunt, frustra volunt quod reliquerunt.* Eodem argumento S. Asterius diaboli lapsum, è peccato secutum, exprimit; *Diabolus, inquit, cum eminentissimam Archangeli dignitatem & ordinem obtineret, tyrannidem ac rebellionem adversus Divinitatem, quam captabat, adeptus est; & Archangeli, quo fulgebatur, honorem amisit; canis instar illius, in Græcorum fabulis, qui & carnem perdidit, & umbram prebendere non potuit.*

Damon.

S. Asterius
Hom. de A-
varitia.

Hug. Viç. l. 2
de Best. c. 17.

Celeritas.

Plutarch. in
Apoph.

130. Joannes Ferrus Cardinalem Scagliam, celeri virtutum suarum gressu ad supremum Purpura Ecclesiasticæ apicem promotum, Emblemate exornaturus; canem ipsius gentilitium hoc lemmate insignivit; CURSU PRÆDAM. Et certè res grandes non nisi celeritate assequi licet. Plutarcho referente, *Cæsar magna facinora faciendis agebat, non deliberanda.* Idem Cæsar, Pharmace ad primum statim incursum devicto, famosas has voculas ad suos familiares perscripsit, *Veni, vidi, vici;* veluti totius victoriæ suæ felicitatem unice in celeritate sitam fuisse diceret. Silius Italicus.

Pelle moras, brevis est magni fortuna favoris.

Virgil. 8. Æn.
vers. 462.

131. Sicuti canis herum suum studiosè insequitur, & quod Virgilius apud Joannem Ferrum lemmatis loco ait; CRESSUM COMITATUR HE-

RILEM. Ita filius Patris, servus Domini, subditus Principis aut Prælati sui vestigia pede nunquam exerrante premant. Plinius. *Flexibiles quamcumque in partem ducimur à Principe, & ut ita dicam, sequaces sumus.* Paterfamilias, imitar Pastoris Evangelici, reliquam familiam suam exemplo præcedat, quem illa, simplicissimum ovium more, è vestigio sequatur. *Ante eas vadit, & oves illum sequuntur.* Hæc Apostoli verba interpretatus S. Cyrillus Alexandrinus, *Ante eas vadit, inquit, quia rectè vivendi exemplum, quasi vestigia pedum ipsorum oculis objiciens, quid faciendum, aut quid fugiendum, opere docet, & oves illum sequuntur.*

132. Canis venaticus, ferarum vestigia insequens, epigraphen tenet. SEMITAS NON IGNORAT. Ita Verbi Divini præcones, peccatorum moribus probè investigatis ac detectis, eos è vitiorum cavernis ad Deum reducant. Imò ipse quoque Deus infinitam suam sapientiâ omnium nostrum vestigia rimatur; Jebo asserente, *Observasti omnes semitas meas, Cui assentiens David, Intellexisti, inquit, cogitationes meas de longè, semitam meam & funiculum meum investigasti, & omnes vias meas previdisti.* Unde S. P. Augustinus. *Quæsit vos Deus, antequam quæreretis eum; & invenit vos, ut inveniretis eum.*

133. Canes venatici nonnunquam arctis funibus à venatoribus retinentur, ut iis postea laxatis, majore impetu in feras ruant. Unde similem canem, muro alligatum, hoc lemmate affecerunt; POST VINCULA CELERIOR. Eosdem effectus in juvenibus videas, qui intra arctioris vitæ limites providè restricti, postea, dum in libertatem asseruntur, integro conatu versùs virtutem tendunt. Paulus Mac-

*Multa feras, faciasque puer, nec sudor, & algor
Dimoveunt duri ferre laboris onus.
Nec te vincla pati pigeat, nec verba regentis,
Ut cursu metam liberiore petas.
Copula sic VINCTOS solvit prius arcta molossos,
Ut capiant CELERES per juga summa feras.*

Id ipsum de tribulatione dixerim, quæ ad Deum tantò celerius investigandum impellit. Unde Sanctus P. Augustinus; *Imple tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi, omnes recurrant ad te; ne delictis & securitate perversa seducantur.*

134. Catellus, cervinis exuviis latrando insultans, subscriptionem à me recepit; ROBORAT AD ARDUA PECTUS. Inde discas velim, quantum viribus nostris accrescat, si ætate etiamnum tenera in virtutum palestra decurrere, usque probè affluere conemur. Unde hortatur Magnus Augustinus; *Filii à juventute vestra eligite doctrinam, & usque ad canos invenietis sapientiam.* Horatius tam sensum quam corpus Emblematis suggerens, in hæc verba canit.

*Venaticus, ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aulâ,
Militat in sylvis canis.*

Et rursus,

*Doctrina sed vim promovet insitam,
Recteque cultus pectora roborant.*

135. Pectori nostro ex hominum acclamatione vires animunquæ ad illustriora facinora perpetranda addi; Ferrus è cane venatico demonstrat; cui hanc epigraphen præfixit. CLAMORE PREMOR. Calliodorus Regis Theodorici ore, *Debetis, inquit, benè gerentibus, ut eos laudis vestra comitetur assensus. Nam si equorum cursus, hominum clamoribus incitatur, & sonantium manibus agitur, ut à mutis animalibus*

Plin. ad Tra-
janum.
Exemplū.

Io. 10. 4.

S. Cyrill.
Alex. in huc
loc.

Prædica-
tor Deus.

Job. 13. 27.

Pf. 138. 3.

S. Aug. in
Pf. 138.

Juventutis
disciplina.

Paul. Mac-
Embl. 24.

Calamitas
ad Deum
stimulat.
S. Aug. in Pf.
55.

Educatio.

S. Aug. serm.
240. de Temp.
Horat. Epist.
l. 1. ad Colli-
um.

Idem l. 4.

Carm. Od. 6.

Laus ani-
mat.

Cassiod. 1.
Var. Epist. 13.

malibus velocitas appetatur, quantum inde homines stimulari posse credimus, quos ad laudis aviditatem natos singulariter invenimus?

136. Canis ad portam excubias agens, epigraphen tenet; DOMINO MANDANTE. Strictam ab alterius voluntate dependentiam hæc imago representat. Ad propositum D. Joannes Paschalius.

*Stat vigilante fores, Domino mandante, catellus;
Imperii prompti signa clientis habens.*

Perfectam hanc obedientiam, & voluntatem, alterius nutui penitus affixam, Regius Vates in Angelis miratus, eosque cognominat *Potentes virtute, FACIENTES VERBUM ILLIUS*, ad audiendam vocem sermonum ejus; Et paulò infra, *Ministri ejus, qui faciunt voluntatem ejus*. Idem de stellis ait Baruch Prophetæ, *Stellæ dederunt lumen in custodiis suis, & latatae sunt: VOCATÆ sunt, & DIXERUNT ADSUMUS*. Samuel humanam promptitudinem Divinæ dispositioni arcto, sed tamen gratioso vinculo connexam habebat; unde, quod Regum Fasti memorant, Heli illum in hæc verba Deo vocanti respondere docuit; *Loquere Domine, quia audit servus tuus*. Adeo nimirum Deus sua præcepta apertis auribus, & prompto gressu ab homine excipi cupit. Verùm Abrahamus in hoc obedientiæ, ac voluntatis ad Deum conformanda studio, plerisque aliis palmam præcipit. Enimverò *Domino acerbam circumcissionem mandante, circumcidit carnem præputii eorum* (nempe fervorū tuorū) *statim in ipsa die, sicut præceperat ei Deus*. In hunc locum Abulensis, *Verus obediens moras nescit; nec diu in agendo deliberat, cum mandatum fuerit: sicut nec veri s mora'is nihil agendo meratur, postquam consilium fuerit, ut ait Aristoteles 6. Ethic. cap. de Eubulia*. Eundem locum habet obedientiæ, & Eubulii, quia sicut *POST CONSILIUM perfectum nihil manet, nisi OPERARI; in a proposito mandato obediens, solum operatio sequitur*.

137. Canis, coturnices excitans, epigraphen tenet. ERRANDO PRÆDATUR. Quo Emblemate Academicus, inter Errantes Brixienfes Intentus, utitur. Huic affine est alterum Academici, inter Errantes Inventivi; in quo canis odoribus exhibetur, demisso capite campos oberrans, cum lemmate. ERRAT, UT INVENIAT. Innuebant nimirum, hominem studiis ac speculationibus indefessè deditum, tametsi fructu suo aliquamdiu frustretur, tandem tamen ad rei desideratam intelligentiam perventurum. S. Cyrillus Alexandrinus, *Canes venaticos imitatur prudens ac sapiens auditor, huc illucque feras quærentes. Ipse enim non intellectam rem, sæpe ac multum investigans interrogansque, tandem assequitur*. Inde etiam perspicuum habes, felicitatis cuiusvis apicem non nisi per laboris & industriæ vestigia, sedulo percurrenda, obtineri. Verissimè dixit Pindaris. *Si vero aliqua est inter homines felicitas, ea non sine labore existit*. Et Otho Venius de Amore canit.

*Venator saltus, atque in via lustra pererrat,
Sed minusque vagas per juga summa feras:
Nec cessator eris; quod amas, quæsisse necesse est:
Non peti ipsa tuum præda cupita sinum.*

138. Academicus, inter Philoponos Faventinos Avidus, Symboli loco canem præfert, qui leporem insecutus, epigraphen habet. QUO PROPRIOR, AVIDIOR. Enimverò res anxie desiderata, quò nobis accesserit vicinior, eò majorem sui cupidinem & anxietatem excitat: hujus experimentum habent Ambitiosi versus concupitam dignita-

tem; Lascivi versus caducam formam &c. libido enim è rei lascivæ præsentia incrementum capit, tantoque urit vehementius, quò fuerimus occasione propiores. Ut adeò provide hortetur Magnus Augustinus; *Ab omnibus Christianis, præcipuè tamen Clericis, sive Monachis, indigna & inhonesta familiaritas fugienda est; quia sine ulla dubitatione, qui familiaritatem non vult vitare suspectam, citò delabuntur in ruinam*. Meus D. salvator Carducius Emblematis mentem hoc disticho explicat.

*Quò propior, magis est avidus canis, affecta præda;
Quo propior a videt, cor magè lata sinit.*

139. Aliquot catelli leonem quiescentem, eorumque penitus incurium, iteratis quidem, sed tamen irritis conatibus provocant. Quibus proinde subscripsit Gambertus; SECURI INSULTANT. Leo enim; considerata illorum vilitate, suarumque virium magnitudine, cum hoste adeò inæquali in arenam descendere dedignatur, insultusque eorum generosè contemnit. Idipsum homo, Deo addictus, asfolet; mundumque sive blandientem, sive adversantem, veluti ipsius iræ aut obsequio indignum, generosè contemnit. *Vivamus benè, inquit S. P. Augustinus, mundum contemnamus, nihil nobis sit omne, quod transit*. Marti. l. leporem quemdam; cum se à vicino Leone devorandum timeret, facete consolatur, eumque ad mortem adeò illustrem nequaquam destinatum esse ait; siquidem Leo ignobiles hujusmodi prædas suâ indignatione & assultu dignari non soleret.

*Desperâ da tibi est ingentis gloria fati;
Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.*

140. Lucretius Borsatus canem, sub nocturno cælo ad palatii cujusdam fores excubantem, representat; cum lemmate. QUO OPPORTUNITIS, EO VIGILANTIUS. D. Antonium Longum hoc Emblemate honorabat, qui patriam tanto majore vigilantia & sollicitudine tuebatur, quò necessitas & occasio id amplius exigebant. Ad rem S. Petrus Chrysologus, *Pastor adjungit noctes diebus, & totum sibi tempus denegat dormiendi, ne quâ lupis, suffragante somno, grassandi in gregem præbeatur occasio*.

141. Cani, virga percussio, inscripti; SPERZATO IMPARA. Id est; FLAGELLATUS DISCIT. Ita homo, Numinis supremi manu non nihil accerbior percussus, ad legis obsequium majore studio contendit. S. P. Augustinus. *Qui te FLAGELLAT in isto seculo, ADEMENDATIONEM, non ad damnationem facit*.

142. Canum vulnera, non mordaci dente, sed molli lingua perfanantur; S. Gregorio teste, *Canum lingua vulnus dum lingit, sanat*. Unde lemma. LINGENDO SANAT. Ita spirituales proximi infirmitates ac defectus, non quidem superbâ & mordaci agendi ratione, sed mansuetâ & suavi corriguntur. S. Niliparænesis est; *Si peccatorem admones, misce compassionis verba, & aures emollientur, cor verò illuminabitur*. Cui assentiens meus Concanonicus D. Abfalon Abbas; *Lingua canis, inquit, medicina penitentiæ est, quâ sanantur illi, qui post graves lapsus peccatorum & criminum fortiores resurgunt*. Dum enim à Prælati Ecclesiarum fructuosè penitentiæ visitantur consiliis, quasi lincti canis præstina resurgunt sanitati; si porro linguæ hujus caninæ usum perdiscere cupias, mox subjungit; *Piâ compassione benignè suscipiat, & consolatione paternâ mulcet*.

143. D. Casar Antonius Bendingellus juvenem quemdam, lascivæ fœminæ insidias declinare solitum

Occasio.

S. Aug. serm. 250. de Temp. cap. 1.

Genetio-
sus animus
non curat
debilium
insultus.

S. Aug. serm. 52 de Temp. cap. 5.

Mart. lib. 1. Epigr. 17.

Vigilantia.

S. Pet. Chry-
sol. ser. 24.

Calamitas
utilis.

S. Aug. Tract. 12. in Joan.

Correctio
mansuetæ.

S. Nil. Paræ-
n. 10.

Abfal. Abb.
serm. 48.

tum, canis Ægyptii symbolo representat; qui, ne Crocodilis in prædam cedat, Nili undas nonnisi fugiendo lambit: lemmate; præceptionis vice, addito: **NE PEREAS, PER EAS.** Et certè inter carnis insidias nonnisi è fugâ consilium petere licet; Concinnè Ovidius;

*Cum mora non tuta est, totis incumbere remis
Utile, & admissio subdere calcar equo.*

S. Basil. Const. Mon. f. c. 4. S. Basilus, *Fugendum est, inquit, cum primum quacunque in conspectum nostrum adducta, refricata libidinum memoria; consilium; rationemque in nobis perturbant atque confundunt.* Breviter, sed nervosè Sanctus Gregorius Nazianzenus,

Stare volens, extra limina stato mali.

Enimverò, ut Ovidius observat, in malorum societate non præcipitari, penè est impossibile,

*Non facile esuriens, postea retinebere mensâ,
Et multum saliens incidat unda sitim.
Non facile est taurum visâ retinere juventâ,
Fortis equus visâ semper adhibuit equâ.*

Totius doctrinæ præsentis epitomen è celebri illo disticho petes, cujus dimidium pentametron lemmatis loco usurpavimus.

*Quid facies, facies Veneris, si veneris ante?
Ne pereas, per eas; ne sedeas, sed eas.*

144. Canis, genuinum adulatoris symbolum; epigraphen præfert; **ET BLANDIOR, ET NOCEO.** Huic enim vitio solenne est, nocere dum blanditur. Ad rē nostram S. Hieron. *Nunc raris fides est, aliud in labiis, aliud in corde versatur. Venenum anime lingua mella contegunt.* Idipsum Advocatus, Meretricis, & Usurarius assolent, qui omnes simul & blandiuntur, & nocent.

145. Æternæ quietis contingendæ spem ad eumulatas hujus mundi calamitates superandas plurimum conferre, è canibus haud obscure conjicere licet; qui, dum turbido flumini innatant, Virgilli epigraphen sustinent. **RIPÆ ULTERIORIS AMORE.** S. P. Augustinus; *Operarius desiceret in via, nisi attenderet, quod accepturus esset. Cum enim attenderis, quid sis accepturus, omnia tibi erunt vilia, quæ pateris.* Et S. Gregorius, in illa Apostoli verba commentatus; *Non sunt condigne passionis hujus temporis ad futuram gloriam;* ait, *Paulus semper se ipso robustior, contra adversa erigitur: quia nimirum finem sui operis sicut mercenarius præstolatur. Grave namque, quod sustinet, assumat; sed leve hoc per præmii considerationem pensat.*

146. Aliquot canes, dum, transmissio flumine; junjam ripam contingunt; epigraphen tenent: **PER AQUAM IN REFRIGERIUM.** Ad verbum Regius vsaltes, *Transivimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.* Inde ingens animæ, inter piculares flammæ detente, gaudium colligere licet, quæ lætitiâ tantò prolixiore ad caelestem Pharmemergit, quò acerbius in expiatoris cruciatibus affligebatur. *Opportune siquidem, inquit S. Bernardus, post tristitiam gaudium subit, post laborem quies, post naufragium portus; Placet cunctis securitas, sed ei magis, qui timuit: jucunda omnibus lux, sed evadenti de potestate tenebrarum jucundior &c.*

147. Academicus, inter Venatores Venetos Curiosus, Symboli loco Canem odorum præfert, qui feras investigans, se quieti tamdiu non indulsum protestatur, **DONEC ABDITA PANDAT.** Studiosi cujusdam ad profundæ & subtilioris scientiæ thesauros perquirendos assiduam industriam hæc imago significat. Judicem quoque concernit, scele-

ratis quibusdam detegendis intentum: vcl etiam Avarus. Avarum, cujus ea potissimum est sollicitudo, ut desideratas opes conquirat. Hoc sensu de Macedonibus ait Plutarchus; *Ibi Macedones primum, gustato auro, argento, mulieribus, & vitâ barbarica, sicut canes olfactus vestigius, mactabant insequi, atque investigare Persarum divitias.*

148. Cani, nonnisi exteros allatrare solito, inscribes; **IGNOTOS ALLATRAT.** Ita invidia iis duntaxat dentes suos infigere consuevit, quos recentis & improvise felicitatis gradu sublimes cernit. Plutarchus; *Ut canis ignotos allatrat, erga notos mitior, sic invidia novos homines, & nuper evectos potissimum infestat, in notos jam mitior.*

149. Marchio Guido de Villâ, in bello occisus, Sabaudia Ducis salutem & exoptatum ab hoste triumphum conservavit. Unde inter ceteram fanebrem ipsius pompam Emblematis loco carem depinxere, cujus labia purpuræ sanguine perfusa, epigraphen ferebant. **EX NECE TRIUMPHUS.** Imago hæc ad purpuræ inventionem alludit, quam Pollux, aliique complures ita recensent; *Herculem Tyrium, Nymphæ cujusdam amore captum, canis secutus est, qui pacem, cui purpura nomen, per scopulos reptantem conficatus, mox ad eum accurrit, & ex devorata illius carunculâ, sua sibi labia cruore puniceo infecit; unde postea, coloris præstantiâ è canis ore manifestatâ purpurei puni initium scire; ut ad eò è purpurâ interemptâ hodie etiamnum tanti, tamque regii, ac triumphalis coloris splendor per orbem fulgeat; sicuti etiam Sabaudia Duces ex interempto Guidone victoriam, hodie adhuc gloriosam, summe sue proficuum reportarunt. In hoc argumentum canit D. Marinus.*

*Conca di belle porpore feconda
Ruppe col ferro dente aspro mastino
Ma ne se scaturir vivo rubino;
Che di lucide grane asperse l'onda,
E così d'huom maligno a spirito egregio
Non noce ira mortal. Sangue che smaltia
Innocente valor, gli aggiunga fregio.*

Cæterum etiam Servator noster, interveniente suâ morte, triumphum è devicto Orco immortalem retulit. Tarfensis Pauli verba sunt; *Et expoliatis principatus & potestates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso; id est, interprete Origene, triumphans illos in ligno crucis.* Unde S. Leo Pâpa. *Clavi illi, inquit, qui manus Domini, pedesque transfoderunt, perpetuis diabolum fixere vulneribus, & Sanctorum pœna membrorum, inimicarum fuit interfectio potestatum; sic suam Christo consummante victoriam, ut in ipso & cum ipso omnes, qui in eum crediderunt, triumpharent.*

150. Henricus Farnesius cani, ante palatium excubanti, subscripsit. **INCORRUPTA FIDE.** Innuit videlicet, Aulas, & Majestatem regiam à fidelibus amicis omnium optime conservari & defendi. *Nam fidei regum custodia, asserente Socrate, non turribus, non propugnaculis, non mœnibus, non armis, non satellitibus, sed amicorum præfidiis, & civium benevolentia asservatur.* Hæc præceptione probè imbutus Scipio Africanus, Polybio referente, nihil ita sollicitè curabat, nisi ut aliorum amicitiam sibi devinciret, & ipsos etiam hostes, in necem & injurias ipsi inferendas paratos, beneficiis in suas partes traheret.

151. Academici Furfuracei duo symbola exhibent, non multum inter se diversa. Primum canem, coram cibo stantem, exhibet; addito lemmate; **CHE MAI NON EMPIE LA BRAMOSA VOGLIA**

Fugere occasionem. Ovid. 2. de Arte.

S. Basil. Const. Mon. f. c. 4.

S. Greg. Naz.

Ovid. l. 2. de Remed.

Adulatio.

S. Hieron. in Matth.

Spes pre. mii.

Virgil. 6. Æn. vers. 14.

S. Aug. serm. 14. ad Sanct.

Rom. 8. 18. S. Greg. l. 8. Moral. c. 5.

Ps. 65. 12.

Purgatorium.

S. Bern. ser. 68. in Cant.

Studiofus diligens. Judex.

Plutarch. in vit. Alexan.

Invidia.

Plutarch. in Moralibus.

Mors gloriosa.

Pollux lib. 6. Verbis idoneis ad commo.

D. Marin. Lyr. p. Capri.

Christus patiens. Coloss. 2. 1.

Orig. Hom. in Johe. S. Leo serm. 10 de Pass.

Henr. Farn. Diphtera l. vis l. 1. Ele. 11.

Fidelitas salvat Principem.

MILLVS.

VOGLIA. Id est; **NUNQUAM SATUR**, vel; **NON SUFFICIT ESCA VORACI.** Alterum; canem cibo jam devorato proponit; cum inscriptione; **E DOPO L' PASTO HA' PIU' FAME CHE PRIA.** Id est, **POST ESCAM FAME TABESCIT.** Utraque imago aviditatem Litteratorum inexplebilem, & quibuscunque virtutum & sapientia studis nunquam exaturandam, significat. Verissimè Divina Sapientia. *Qui edunt me, adhuc esuriunt; & qui bibunt me, adhuc sument; Gratia enim, inquit Faustus Regienfis, de gratia nascitur, & profectibus profectibus seruiunt, lucra lucris, & merita meritis locum faciunt; ut quanto plus quis acquirere cepit, tanto plus acquirere conetur, & quanto avidius de sapientia bonis hausit, tanto plus haurire desideret.* Eadem planè ratione Animæ, in Dei amorem abreptæ, S. Machario teste, *Quanto magis abundant donis spiritualibus, tanto vehementius, & sine satiæ desiderio celestis inquirunt; quantoque magis spirituales profectum in se senserint, tanto plus esuriunt ac sitiunt participationem & augmentum gratia.*

152. Canis, pro pecore excubias agens; epigraphen meretur; **SERVAT, FIT ARCET.** Geminâ hâc dote imbutus prælatus, gregem suum sollicitè tueatur, omnesque sive tartareos, sive humanos vitiatorum lupos quàm longissimè propulset. S. Ambrosii monitum est; *Sic polleat Episcopus sapientia, ut non solum sibi creditum populum sufficienter doceat, verum etiam vinctarum hæresum querat conditiones à Catholicâ repellere Ecclesiâ.* Supremam laudem in servando & arcendo affectus S. Petrus, quotannis ab Ecclesiâ hoc epinicio excolitur.

*Ovis ille Pastor, & Rector gregis
Vita recludit pascua, & fontes sacros
Ovesque SERVAT creditas, & ARCET lupos.*

153. Antonius de Burgund. Emblematis locò canem pinxit, qui pedum alienorum ulcera lambens; epig. sustinet. **ETIAM ULCERA LAMBIT.** Adulatorum hic genius est; qui ipsa etiam Regum suorum vitia, ceu ulcera fatissima, gratia aucupanda causâ, lambunt, iisque gratulantur, & laudant. Talem in Henrici VIII. Angliæ Regis, aulâ se exhibuit Eranciscus Brianus, Eques auratus; cum enim Rex Annæ Bolonæ, filia suæ, amoribus captus, cogitaret eam in uxorem ducere; è Brianò quæsit, quale peccatum videretur; matrem primum, deinde filiam cognoscere? respondit Brianus, Omnino tale, O Rex, quale gallinam primum, deinde pullum ejus gallinacum comedere; uti refert Sanderus. Hoc nimirum jam olim conquestus Regius vates, Landaur, inquit, peccator in desideriis anima sua, & iniquus benedicitur. Id explicans Sanctus Hieronymus, ait, *Qui dicit iustum iniustum, & iniustum, iustum, abominabitur uterque apud Deum est. Similiter qui sanctum dicit esse non sanctum; & rursum non sanctum asserit sanctum, abominabilis apud Deum est.*

154. Aulicum, sine ullo incremento aut profectu in aulis fatigatum, canis odor repræsentat; cum lemmate. **AURAS MOMORDIT INANES.** Certè ventisunt inanissimi, omnes tituli & honores terreni, quos stulti mortales ita avidè sectantur. *Tollantur de medio inanes ventri,* inquit S. Pater Augustinus, *tollatur de medio fumus, qui crescendo evanescit; prorsus pro salute ista contemnantur.* Nam ut alibi ait, *Quidquid aliud habueris sine Deo, totus inanis eris.*

155. **M**illus muricatus, seu clavis ferreis probè muricatus, canibus defendendis, uti & arcendis luporum injuriis, deservit. Lemma. **SAUCIAT, ET DEFENDIT.** Vel **PER CHIBENE, E PER CHI MALE.** Ita milites, à Principe conducti, Provinciam quidem tuentur, populum tamen plurimum gravant. Judices, versùs innocentes oppressos benefici, in sceleratos animadvertunt. Verbo calamitates justis exoptatam felicitatis contingendæ occasionem, malignis verò supplicia & interitum afferunt. Certè fornacis Babylonice flamma innocuis Hebræis refrigerio, iniquis tortoribus autem exitio fuit. De igne hoc, cautissime discernente, S. Zeno Veronensis; *Ubi jam sum in fornacem ignis ardentis. hos devotè cupidus ignis accepit. Lambunt roscidos flammæ blandientes. Incensores incendio cremati sunt, & qui incensum sunt, incendio suo superstites, triumphantes de camino procedunt.* Et Psellus, *Eadem vis tribulationis boves purgat & vivificat, malos damnat & devastat.*

156. Sicuti canes venatici multo latratu, & indefessis laboribus sylvas percurrunt, ut ferarum vestigia insequantur; ita Prædicatores plurimis incommodis, pro animabus ad Deum revocandis, defungantur, necesse est; Unde D. Primus Aloysius Tatti inscriptionem Emblematis subjunxit, è Psalmo desumptam; **VENIENT CUM EXULTATIONE.** Quo loco Regius Vates interprete Lyrano, de Apostolis & Prædicatoribus disserit; *qui cum maximis & laboribus & persecutionibus seminabant Verbum Dei, Postea tamen cum exultatione portabant manipulos suos, scilicet fructus sua sancta prædicationis.* Illi enim infinita gaudiorum fegetem è labore suo expectare possunt, non modò ob ingens lucrum; Divinæ Majestati acquisitum; sed etiam ob propriam mercedem, olim cumulate tribuendam;

157. Molossus; catenâ è palatii foribus otiosè pendente, ultrò ac liberè ante illas excubat; cum lemma. **OBSEQUOR IPSE LUBENS.** Ita fideles sua obsequia Deo liberrimè offerunt seque ipsos vigiliis, laboribus, ceterisque vitæ religiose observantiis ultrò consecrant. S. P. Augustinus. *Unaquæque anima tanto est pietate purgatior, quanto privato suo minus delectata, legem universitatis intuetur, eique devotè ac libenter obtemperat. Est enim lex universitatis Divina sapientia.* D. Salvator Carducius.

*Ad sidum obsequium nbn ferrea vincula ducunt
Lairantem vernam, sed regu unus Amor.
Discito, qui cælo famularis; ut astra sequaris,
Extrema non te vis; intimus ardor agat.*

CAPRA CAPER.

Cap. XI.

158. **S**alicy folia, aliâ amara, capræ palato prorsus dulcia videntur. Unde capra, cibum illum comedens, epigraphen tenet. **AT MIHI DULCE.** Accommodatum est de Servatore nostro illud sacri Epithalamii pronunciatum; *Similis est dilectus meus capræ;* quippe qui ingratißimos passionis amarores gustu ita avido accepit, veluti suavissimæ mellis guttulæ fuissent. Unde sensuum tenus potum illum vocabat quidem horribilem, *Transat à me calix iste &c.* At verò voluntate suâ, cum æterni Patris decreto penitus conformatâ, nihil calice illo suavius ducebat. *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum?* Opportunè P. Maldonatus; *Loquitur Christus utrobique de*

Milites.

Judex.

Calamitates.

S. Zeno servus, & de tribus pæris.

Psell. in Al. legor. Tilm.

Prædicatores.

Psalm. 25. Lyrano in loc.

Religiosus

S. Aug. libri 83 quæst. 179.

Christus patiens.

Rom. 15. 11. P. Maldon. ad Persi. 54. c. 26. Matth.

morte sua, eamque calicem appellat; sed in oratione, antequam Patris sententiam audiret; calicem, id est, rem difficilem & horribilem appellabat: nunc Patris cognitâ voluntate, eandem mortem calicem, id est rem sibi jucundissimam appellat: nihil enim non dulce, nihil non suave est obedientia.

159. Mira admodum vis illa est, quam Majorum exempli in subditorum animos exercent; quidquid enim egerint, illud subditi quantocius, veluti prototypo, assequi & imitari conantur, E Caprâ id perspicuum habes, quæ cryngium herbam decerpens, mox immota persistit, simulque omne vicinû caprarum pecus firmo ac veluti ætonito pede sistere solet. Unde subscripsit Bargalius. **E QUAL LA PRENDE, E QUAL L' E' PRESSO ARRESTA. Id est; EDENTEM SISTIT, ET ASSECLAS.** Ita superiores, sive vitii, sive virtutibus dediti, subditos in utrumlibet latus exemplo suo, seu unico, trahunt. Plutarchus, *Reges, si Musicam amant, multos efficiunt musicos; si litteras, litteratos; si athletas, exercitationibus corporis deditos.* Et S. Ambrosius, *Ostendunt Adolescentes, eorum se imitatores esse, quibus adhaerint, & ea convalescit opinio, quæ ab his acceperint vivendi consuetudinem, cum quibus conversandi hæserint cupiditatem.* Inde Sanctus IESUS Navè, quod eum non solum erudit ad legis sententiam Moysis copula, verum etiam sanctificavit ad gratiam. Eosdem planè successus in vitii imitandis experiri licet. Juvenalis,

----- Grex torus in agris
Unius scabie cadit, & porrigine porci.

Exemplū
efficax.

Plutarch.

S. Ambros.
l. 3. Offic.

Juven. sat. 2.

Plutarch.

Doctrina
Principis.

Colloquiū
spirituale.

Gen. 4. 3.

S. Ambros.
Tract. 18 in
Ps. 118.

Cedere.

Coloss. 3. 13.

S. Aug. in E-
pist. 81. Plin.
l. 8. c. 50.

Plutarchus in libro, cui titulus, *Maximè cum principibus viris Philosopho esse disputandum*, eâ capræ proprietate demonstrare nititur, Principis doctrinam viribus adeo magnis pollere, ut eadem etiam subditorum animos imbuere possit. Verba ipsius ita accipito. *Eryngium herbam asunt, si una capella in os sumat, ipsam primum, mox totum gregem subsisteret. Sic Philosophica doctrina, si in Principem virum, ac in republicâ versantem, rebusque gerendis deditum illabatur, eumque studio virtutis impleat; multis per unum prodest.* Porro colloquia spiritualia non solum ipsimet loquenti utilia existunt, sed insuper, amplissimo beneficio, ac inexplicabili suavitate, etiam in auditores redundant. Quamobrem Sacrum Epithalamium ferventis animæ labia falcis non dissimilia ait, quæ auctulantium pectora arctissime stringi, & persuadendi dulcedine in omnem partem flecti consueverunt. *Sicut vitæ coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce seu; ut alii traducunt, si ut resticula.* In hunc locum Sanctus Ambrosius, *Per resticulam*, inquit, *vinculam persuasionis agnoscamus.*

160. D. Alexander de Cuppis, Canonicus Regularis, Symboli loco duas capras expressit, quæ supra angustum pontem subimet obviam factæ, nequaquam mutuo & inimico impulsu inter se collidebantur, sed, modo non minus amico, quam sagaci, ita sibi invicem cesserunt, ut una corpore profundè inclinato, alteri liberum & innoxium transitum supra se fecerit. epigraphen addidit. **PROCEDAMUS IN PACE.** Hominis pacifici, benigni, & mansueti hæc idea est, cui illud Apostoli imo pectore sepultum hæret, *Supportantes invicem, & donantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habet querelam &c. Quid enim sufferat, qui fratrem non suffert?* inquit in hunc locum opportunè S. P. Augustinus. Cæterum Emblemati huic construendo occasionem dedit Plinius; qui de capris in hæc verba testatur. *Solertiam ejus animalis Mutianus visum sibi prodidit in ponte perrenni duabus*

obvii è diverso: cum circumactum angustia non caperent, nec reciprocationem longitudo in exilitate calæ, torrente rapido minaciter superfluyente, alteram decubuisse, atque ita alteram procalcata supergressam. Hinc conjugati mutuam pacem discant, nam supra matrimonii pontem conductis, nullus omnino è vinculo indissolubili regressus patet; quin imò, nisi ob angustias, inde enasci solitas, stulto lapsu precipitari velint; mutuo sese supportent, & alterni amoris indicii sibi invicem cedere, salutemque procurare studeant. Hæc planè ratione in aula Norimbergicâ capram; supra angustum pontem stratam, videre est; quæ a transituro capro calcata, epigraphen præfert. **SIC CEDERE JUVAT.** Emblemate isto princeps illa politicorum præceptio innuitur, nimirum patrie bono unum alteri, minorem cum primis majori, cedere debere.

161. S. Ambrosius in illud Psalmi, *Oculi mei, ita de prædis disseverit; In altis grex iste pascitur, audax in monte, itaque ubi alii precipitia; ibi capris nullum periculum, spectantur à pastoribus suis dumosa de rupe pendentes, ubi vaporem incursum esse non possunt.* Unde capra, supra præcipitem & excelsam rupem figurata, epigraphen sustinet. **IN PERICULO TUTA.** Ità innocentia inter quæ suis minas & terrores secura perficit. Hæc doctrinâ probè imbutus Titus, cum antecessores suos gravissimis injuriis à plebe lacestos audiret, Xiphilino authore, respondit; *Nemo me injuriâ afficere, aut conumelia potest; quia nihil ago, quod alios ledere possit.* Quasi diceret, è vitæ innocentia scutum sibi securissimum patere. Alphonfus Aragonum Rex, quod Panormitanus memorat, olim interrogatus, cur contra aliorum morem sine militum excubiis prodiret? respondit; comitem se habere innocentiam.

162. D. Carolus Rancetus capram, præcipiti ac horridâ rupe nixam, hoc lemmate insignivit. **DURO INTERRITA CLIVO.** Silius Italicus, constantiam hominis, inter gravissima pericula imperterritam, insinuans; ad verbum canit;

Explorant adversa viros, perque aspera DURO, Nititur ad laudem virtus INTERRITA CLIVO.

Eidem Emblemati ego subscripsi; **PER ARDUA TUTE.** Eos significabam, qui per invidias & laboriosas virtutum; pœnitentiæ; & mortificationum salebras securo, liberoque gressu incedunt. S. Gregorius Nyssenus de caprâ refert, quod per saxa sine ulla pedum offensione tendat, & circa vertices montium versetur, per loca transitu difficilia, præruptaque fidenter incedens, id apud ad eos accommodabitur, qui præclarè asperam virtutis viam consciant.

163. Capra, olivam lambens; mox eam sterilem efficit; sicque quod Lucarinius lematis vice ait, **ETIAM LAMBENDO OFFICIT.** Ita prorsus adulatoris lingua, tametsi mera mentiatu mella; perniciem tamen presentissimam affert. Cicrone teste, *Nulla in amicitiiis pestis est major, quam assentatio, blanditia, adulatio.* Stephanus Cantuariensis; *Adulatoris lingua*, inquit, *admodum locusta, totum virorem gratis depascit.* Et Petrus Bercorius, *Quando capra, id est adulator, lambit; & lactat aliquam olivam, id est aliquem bonum virum, ipsum scilicet commendando & extollendo, tunc ipsum facit sterilem à fructu bonorum operum.* Huic veritati firmiter addit Isaias, *Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te dicipunt, & viam gressuum tuorum dissipant.*

164. Caprasylvestris; tametsi capta, & laqueis constricta, quietum vimen, suavemque somnum ducere solet. Unde Lucarini lemma. **ET ILLA QUEIA**

Conjug
se mutu
sufferan

S. Ambr.
Ps. 118.
Odon. 16.

Innocenti
securum
facit.

Xiphil. in
vita Vesp.

Panorm. in
vita Alph

Sil Ital. li.

Mens im
perterrita
Constantia.
S. Greg. Nyss
Hom. 15. in
Cant.

Adulator.

Cicer. in La-
lio.

Steph. Cant
in Lindith
c. 2. n. 11.
Bercor. l. 10.
Reduct. c. 22.
n. . .

Isa. 3. 12.

Petrus in carcere.

Act. 12. 6.

Corn. à Lapide in hunc loc.

QUEATA SOPOREM. S. Petrum, in carcere detentum, hoc Emblemata spectat, qui corde in Dei voluntatem conformato, suaviter dormit, nec è solitâ quiete sibi quidquam eripere est passus; *Erat Petrus dormiens inter duos milites.* In hunc locum P. Cornelius à Lapide *Quasi securè quiescens,* inquit, *in Dei providentiâ, paratusque vel vivere, vel mori, prout Deus nôrat expedire. Dormit verò securè in sinu Dei, qui cum illo sentit, & dicit.*

---Quò fata trahunt, retrahuntque, sequamur.

Peccator moribundus.

S. Aug. l. 50.

Homil. hom. 13. c. 3.

Eorum insuper hæc imago est propria, qui gravi infirmitatis compede constricti, morte jam junimminente, etiamnum alto peccatorum letar ego decumbunt. *Nam ista, quæ te delectat, falsa vita est, quasi in somnis hic vivis,* inquit Magnus Augustinus.

165. Capraï imago, ad maris littus collocata, Sargos pisces, mirâ voluptate sub illius umbra quiescere solitos, ad se extra aquas trahit; Unde Lucarinus inscripsit; **ET IMAGINE POLLET.** Ita prorsus umbra S. Petri, ut Apostolorum acta testantur, virtutem habuit, in juvandis creaturis penitus admirandam. Hæc re excitatus perspicax Magni Augustini intellectus, ita philosophatur. *Si tunc opem ferre poterat umbra corporis, quanto magis nunc plenitudo virtutis? si inanis quædam speciei s. vacuæ imaginis habere potuit in se vim salutis, quanto plus de corpore meruerunt attrahere salubritatis ferreo pondere sacris impressa membris vincula passionis? Verùm non S. Petri solùm, sed & Christi umbra miram illam, ac veluti sympatheticam attrahendi virtutem habuit: aliqui enim latronem, ad Christi dexteram crucifixum, non ob aliam rationem pœnitentiæ; fidei, & salutis consequendæ gratiam obtinuisse ajunt, nisi quod umbrâ, à Christi corpore sparsâ, tactus fuerit. Id quod S. Vincentius Ferrerius perspicuè in hæc verba testatur, Christi in cruce umbram percussisse latronem, qui dexter erat, eique sanctitatem contulisse.*

166. Capra pinguescens, sterilis efficitur. Unde inter horti delicias oberrans, epigraphen tenet. **STERILESCIT OBESA.** Ita complures sub angustiore fortunâ amplissimis virtutum frugibus abundabant, postea in sublimiore gradu penitus steriles, bonorumque omnium inaniissimi. Antigonus, Lyfimachus, & Ptolomæus inter Alexandri Macedonis aplicos recensiti, merissimam affabilitatem, clementiam, & benignitatem præferabant: ubi verò Regiis coronis fuere insigniti, mox à pristinâ virtute degeneres, in superbix, fraudis, tyrannidis, luxuriæ, aliorumque vitiorum monstra defecerunt. Aded nimirum fortuna affluens, vitioso animo excepta, hominem in Dei & proximi amore, uti & in cæteris virtutum exercitiis omnibus, sterilem efficit ac infœcundum. Moses calculo suo id confirmans, ait, *Inerassatus est dilectus, & recalcitravit. Inerassatus, impinguatus, dilatatus, derelinquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo.* Huic conformis Esdras; *Comederunt, & saturati sunt, & impinguati sunt, & abundaverunt divitiis in bonitate tua magnâ. Provocaverunt autem te ad iracundiam, & recesserunt a te, & projecerunt legem tuam &c.* Unus ille purpuratus Epulo Evangelicus Emblemati huic illustrando sufficeret; qui divitiis amplissimè impinguatus, è sterilitatis devenit, ut famelicum Lazarum nec analecten sustinere voluerit De hoc S. Hieronymus; *Nihil aliud refertur habuisse criminis, nisi quod opibus & divitiis affluens, manum egeno, & pauperi Lazaro non porrigeret, & ne hoc quidem misero darct, quod projiciendum erat.*

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

167. Capri carnes, nisi ætatis fuerint teneræ, & variisque condimentis præparatæ, mensis inferrine nequeunt; utpote fastidium, nauseamque maximam palato nostro creare solitæ; annis enim crescentibus semper fiunt deteriores, donec tandem duritiam, ac putredinem ingrattissimam contrahant.

Unde lenima Capro inditum. **INCREMENTO DETERIOR.** Mundi afflectæ, accommodatè ad hanc ideam, indices evadunt pejores. Cainus, primum tepidus, viliores identidem, quos habebat, fructus offerebat: mox livore adversus fratrem agitari cœpit; demum audaciore animo adversus fratrem odia, eadem, delicti admitti negationem, diffidentiam, ac de Divinâ misericordiâ desperationem, vitiis horrendum concatenatis, concepit. Eiusdem farinae fuere Absalon, Jezabel, Athalia, Judas, alique, qui vitia ex aliis alia nectere soliti, indices evasere deteriores, donec sceleratissimi audierint. Unde quantum magis in vitiis crescimus, tanto amplius Divino gustui efficitur insipidi, & abominandi, Magno Augustino teste, *quisquis vitiis atque peccatis à Deo se alienat, non modo beatus non est, sed ne Deo quidem vivit propiiso.*

Peccator.

S. Aug. de Beata vita. Disp. 2. dist.

CAPREOLUS. CAPUT XII.

168. Capreoli versus parentes est pietas, ut patri decrepito, & ad alimenta curanda inhabili, non solum arborum frondes cibi loco, sed & proprio ore aquas siti levandæ afferat. Id quod observans Bargalius, epigraphen addidit. **VICES REPENDIT.** Grati animi filium, & vicis rependendæ erga parentes studiosum, hoc symbolo exornabis. Salvianus; *Et natura ipsa hominum, consuetudoque communis hæc ipsâ generali cunctos lege constringit, ut à quibus aliquid liberalitatis accepimus, plus eis gratia debeamus. Arctat quippe nos ad retributionem dati accepta largitio. Ante usum enim & munificentiam liberalitatis aliena liber est quispiam, beneficiorum favore non gravatus. Coguntur autem omnes ipsâ conscientia sua ad repensationem vicissitudinis, postquam esse ceperint debitores.*

Gratitudo.

Salv. l. 2. de Ecclesia.

169. Capreolus, generosi animi symbolum, dum à canibus infestatur, unico saltu in adversam rupem transilire solitus, salutem consequitur; cum lenimate. **UNICO SALTU LIBER.** In hoc argumentum Joannes Paschalius.

Anims resolutus.

Quâ caper à canibus deprehendi rupe pavescit,

Exilit, atque alio sistitur arte jugo.

Sic virtus generosa viri laqueata resultat,

Nec patitur longis, sit licet arctâ, moras.

Justus, instar Capreoli, per obstacula, ab insidiante mundo interposita, currit; sicque ad liberam quietem & ad animi beatitatem defertur. S. Gregorius eandem proprietatem in cervo observatam habens, ita dilucrit. *Cervus est, cum montium juga transcendit, quaque aspicit aspera, quaque se obiciunt sensibus illigata, dato saltu transgreditur, & absque ullo cursûs sui obstaculo in superioribus elevatur: ita etiam electorum mentes, quæ sibi in hoc mundo obistere atque obviare conspiciunt, contemplationis saltu transcendant, &, more cervorum, despectis terrenorum sensibus in superna se evehunt.*

Justus.

S. Greg. 16. Moral. c. 10.

170. Comes Brixienfis Impatiens, symboli loco capreolum præfert, qui per montem iter agendo, multas, diversasque vias in illo conspicatus, ne aberret,

Petrus in carcere.

Act. 12. 6.

Corn. à Lapide in hunc loc.

Peccator moribundus.

S. Aug. l. 50.

Homil. hom. 13. c. 3.

S. Petri umbra.

Act. 5. 15.

S. Aug. de serm. 29.

Christus crucifixus.

S. Vinc. Ferrerius in Parasceve.

S. Vinc. Ferrerius in Parasceve.

S. Vinc. Ferrerius in Parasceve.

Abundantia nocet.

Deut. 32. 15.

2. Esdr. 9. 25.

S. Hieron. in Ezsch. c. 16.

Operari se ipso.
Horat. ep. 19.
Nentram ingreditur; cum dicto; INVIUS, NON DEVIO. Acuti & perspicacis ingenii hoc symbolum est, quod alterius directione in nimè indigum, suas operationes proprio Marte citra omnem errorem elicit; atque adè de se illud Horatii pronuntiat;

*Libera per vacuum posui vestigia Princeps;
Non aliena meo pressi pede.*

Senec. ep. 20.
Et illud Senecæ Non ergò sequor priores? Facio, sed permitto mihi & invenire aliquid, & mutare, & relinquere.

171. Agilissimus est Capreolus, miroque naturæ impulsu semper ad sublimiora montium cacumina petenda incitatur. De hoc Bercorius; *Capreolus de locis altis ad altiora ascendit.* Proinde meâ quidem sententiâ subscribes; AD ALTIORA. Dei fervos cunprimis hæc imago attinet, quibus illa Isaïæ cohortatio imo pectore habetur incisa, *Venite & ascendamus ad montem Domini;* nimirum ad jure virtutum, perfectionisque incrementum. Unde animam sanctam crebrò suspirantem audire licet, *Ascendam in palmam;* Et, *vadam ad montem myrrhae, ad collem thuris;* de eadem animâ etiam refertur, quod *ascendit de deserto.* S. Bernardinus Senensis de Divinâ Matre, utpote genuinâ summi profectus ideâ, ait, *Tota fuit profectus devotionis, quæ ascendit, semper enim ascendebat, dum vixit.*

172. Capreolus montium cacumina, quæ homines & jumenta non nisi difficillimè adire possunt, mirâ agilitate, & sine ullo pedum offendiculo transilit. Unde de hac animantium specie Ælianus testatur; *Longè maximâ ad saliendum habilitate sunt.* Proinde epigraphen subdidi, ARDUA FACILIUS. Ita animus heroicus in negotia illa majore celeritate ac promptitudine fertur, quæ magis sunt ardua, majoremque præbent difficultatum superandarum occasionem. Unde etiam hortatur Magnus Augultinus, *Delectet vos, ut per charitatem impleatis, quod per timorem implere difficile est.* Cùm in Flandriâ de tranando voraginoso quodam maris sinu, quatuor in illum passuum longo, ageretur, ut armati possent in Insulam Duvallandiam pervenire; mox, referente Famiano Stradâ, *Huic trajectioni certatim obtulere sese ex omni exercitus milites, ostentatione quadam Martialis animi, atque ex periculo gloriam accersentes.* Adè nimirum hodie etiamnum obtinet illud Senecæ pronuntiatum, *Avida est periculi virtus.*

173. Fanta est capreoni celeritas, ut, instar venti, non currere, sed volare censetur. Æliani verba sunt; *Turbinis instar velocissimè fertur.* Atque adè capreolus, præterquam quòd per montium cacumina saliat, ut superiore numero dictum est; facillimam insuper saliendi agilitatem habet. Unde lemma. AD SUBLIMIA CURSUI. Id ipsum assolent servi Dei, qui ad perfectionis fastigium celerrimo cursu feruntur. De se ipso testatur David, *Viam mandatorum tuorum cucurri. Hæc; Qui sperant in Domino, mutabunt fortunam, assumem pennas sicut aquæ ille current, & non laborabunt; ambulabunt, & non deficient.* Et S. Paulus, modo alios incitans, *Sic currite, ut comprehendatis;* modo de se ipso loquens, *Cursum consummavi.* In hunc locum S. Thomas Aquinas dicitur *cursus profectus Sanctorum, quoniam festinatione current &c.*

174. Capreolus, per montium fastigia saliens, epigraphen tenet. NON INFERIORA SEQUITUR. P. Sigismundus Laurentius hoc Emblemate excelsam D. Pauli pietatem commonstrat, qui in-

ferum hunc mandum aspernatus, mentem uni Deo affixam habuit. Ipsismet testem sibi locupletissimum audi. *Legi mortuus sum, ut Deo vivam, Christo confixus sum cruci. Vivo autem jam non ego, vivit verò in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne, inde vivo Filio Dei, qui dilexit me &c.* Et S. P. Augustinus, *Pecora campi sunt homines, in carnis voluptate gaudentes, ubi nihil arduum, nihil laboriosum ascendunt.*

Galat 2 19

S. Aug in psal. 5

CAPRICORNVS.

CAPUT XIII.

175. Capricornus, Rupicapra species, solitudinis est amans; unde supra rupem figuratus, epigraphen sustinet. INSUETUM PER ITER. Iis hoc Emblemata proprium est, qui perfectionis apicem per vias quidem admirandas, non tamen imitandas, contingunt. His ipsis coloribus etiam hominem depinges, qui specularando, novas semper opiniones sectatur, viamque à communi diversam, incedit: ut adè cum Hypocrate possit dicere; *Mihi verò invenire aliquid eorum, quæ nondum inventa sunt, quod ipsum notum, quàm occultum esse præstant, scientia votum, & opus esse videtur.*

Opera in solita.

Hypoc in A. 1e, in initio in Hon. ne litterar. p. 2.

176. Joannes Ferrus eidem Emblemata inscripsit; ROTATUS EXULTAT, seu, TRANSILIT. Plinius, hanc epigraphen subministrans, refert, capram ab uno montis jugo in aliud saltaturam, in gyrum rotare solere. S. Catharina Virgo & Martyr, cui Ferrus hanc iconem sacratam voluit, è fatali rotâ ad supremum Sinai & gloriæ montem festivo triumpho transportata fuit. Cæterum inde discas, præusquam negotium aliquod arduum aggrediaris, potentias, viresque tuas cautè circumspiciendas esse; facile enim agimur præcipientes, si temerè aliquid moliamur. Unde Seneca. *Non tibi dabis impetus liberis: sed circumspicias, quò eundem sit, & quousque.* Nam, ut alibi ait, *Velox consilium sequitur penitentia.*

Plin. l. 8. c.

S. Catharina V. & D.

Consilium

Senec in ep. Idem l. del.

177. Capricornus mirâ agilitate ab uno cacumine in aliud transilit. Æliani verba sunt; *Ex cacumine in aliud longè distans cacumen transiliunt.* Atque adè hi quadrupedes instar volucrum per aëra aguntur præcipientes, viamque per invia tentant. Unde lemma. PER INVIA VIAM. Iis hoc symbolum est accomodatam, qui ad grandia suâ inolimina gressu stantur penitus insolito. Simon, Daniel, & Alipius, salutis assequende causâ, vitam suam supra columnæ fastigium traduxere; unde etiam, referente Laurentio Beyerlinck stylitarum cognomina sunt sortiti. P. Famianus Strada author est, mille & septingentos generosissimos viros è Philippolandia in Duvellandiam quatuor miliarium spatio intra maris aquas transiisse; atque adè ibi liberum, firmumque fixisse pedem, ubi naves fluctuando vacillant. Simon Magnus, xvi sui Dadalus, Imperatore, totâque Româ spectantibus, per aëra volare molitus est; uti refert Baronius. Cæterum via Christi inter homines mundanos penitus est invia, & dura; quæ tamen sola ad aeternam patriam ducit; *Ipse verò Christianus est,* inquit S. P. Augustinus, *qui non aspernatur viam Christi, sed vult viam Christi sequi per passiones ipsius. Non per aliam viam velle ire, quam per illam, quâ ipse vivit. Dura videtur sed ipsa est tuta via. Alia foris delicias habet, sed latronibus plena est.*

Ælian l. 1. de animal. c. 16.

Generositas.

Begerlinck in Magna. Theatro 7. Solitarii Fam. Strad. Decad. 1. a c Bell. Ec.

Baron. An. Christi 68 Christus via. S. Augusti Psal 36. Conc. 2.

178. Æliani de Capricorno testimonium est; *Tamet si ob nimiam intervallorum distantiam per prærupta*

Ælian. l. 6.

Bercor. l. 10. Reduct. c. 21. n. 3. Profectus. Isa. 2. 3.

Conc. 7. 8. Cant. 4. 6. Cant. 8. 5. S. Bern. sen. serm. de Assumpt.

Ælian. l. 14 c. 15.

Generositas.

S. Aug in Psal. 32. Conc. 1.

Fam. Strad. Dec. 1. 8 de Bell. Belg.

Seneca.

Ælian. l. 14 c. 14.

Profectus.

Psal 113 32. Isa 40 31.

1 Cor 9 24. 1 Tim. 4. 7.

S. Tho Aquin in hunc loc.

Servus Dei

rupta saxa præceps agitur, nihil tamen ladirur; idque ob nimiam capitis, cornuum, caterique corporis firmitatem. Unde Carducii lemma. CORRUIT INCOLUMIS. Vel, ut mihi placet; NEC ALLISA CADENDO. Id ipsum seruo Dei accidere amat; qui Davide afferente, eum ceciderit, non collidetur: sive enim in peccatum veniale lapsus fuerit, non collidetur, quia per hoc à gratiâ non deciderit; sive in peccatum lethale, iterum non collidetur, siquidem Deus per pœnitentiam eum reducit ad gratiam: uti Lyranus, & magis prolixè Anonymus explicant. In eundem locum S. P. Augustinus; Cedere visi sunt Martyres, cum percuterentur: sed audi, cum ceciderit Iustus, non conturbabitur. Sic ergo conquadrâmini, ad omnes tentationes parati; quidquid impulerit non vos evertat; stantem te inveniat omnis casus.

C A S T O R, seu FIBER. CAPUT XIV.

579. **T**Ametsi alii Scriptores absolutè negent, multi tamen affirmant Castorem, à venatoribus impetum, nativo quodam instinctu sibi met genitalia sua (castoreum vocant Medici) amputare; cum enim non ignoret mortem sibi tantum ob ea, utpote ad medicinam utilissima, intentari; ideò præcisâ iis, venatoris insidias prævertere, suæque vitæ consulere nititur. Tullii de Castore verba sunt, *Redimunt se eâ parte corporis, propter quam maximè expetuntur.* De hac ejusdem proprietate scripsere Plinius, Solinus, Apuleius, & Juvenalis;

--- imitatus Castora,
Eunuchum facit &c.

Unde epigraphen addidit Camerarius? **MODO VITA SUPERSIT.** Meâ tamen sententiâ, meliorem ex Juvenali substitues! **UT VITAM REDIMAT.**

Ut vitam redimas, ferrum patieris, & ignos.

Inde colligas licet, quantum vitæ amorein natura cuivis animali ingeneraverit, aded ut illi conservandæ nullus non moveatur lapis. Seneca, *Sui cuiq; amor est, & conservandi se, permanendique insita voluntas, atque aspernatio dissolutionis.* S. Gregorius Nazianzenus veræ vitæ nomine Deum intelligit; cui conservando rerum omnium jactaturam exultimus facilem & exiguam.

Spargenda cuncta, dummodo serves Deum.

180. D. Arcius Castori inscripsit; **CAPIANT, NE CAPIAR.** Vel, **SÆVIO, NE SÆVIANT.** Vel. **CLEMENTER SÆVIO;** vel ut Archangelo Coater placet; **SECURIS ABIBO.** Ut enim vitam suam salvet Castor, propria genitalia morsu refecat, eaque, à venatoribus unice expetita, in illorum manibus relinquit, sicque fugâ sibi consulit. Iis hoc Emblemata tribues, qui in mundo diversis curarum, hostium, ac mille occasionum periculis infestati, sese civitiis & voluptatibus omnibus exuunt; ac cum Biante liberè proclamant: *Abite pessum male cupiditatis: ego vos mergam, ne ipse mergar à vobis.* Mirificè ad hoc propositum S. Petrus Damianus; *Tu quoque, inquit, si vis casses inimici venatoris eludere, solerter à te stude titillantes illicebrosa libidinis fomites amputare. PRÆCIDE à pectore tuo omne luxuriandi propositum, & sic quasi RADICEM LUXURIAE VERENDA repellis, dum libidinis actum cum ipsâ voluntate deponis.*

Mundi Symbol. Picinelli & Ang. Erath. Tom. I.

181. Castor, ubi, pede vinculis constricto, sese captum animadvertit; mox, ut deperditam libertatem recuperet, ligatum pedem dentibus arrodit, ac præscindit. Unde lemma. **PEREAT, NE PEREAM.** Vitæ ac libertatis amorem exinde colliges; nam, è prudentiâ legibus, ut totum serves incolume, nonnunquam præstat aliquam corporis partem abjicere. De hac Castoris proprietate canit D. Julius Strozzi.

Amor libertatis.
Jul. Strozzi nel Guiscard Cant. 23. fe 103.

--- *Suole il Castor d'humidatana
Sempre solingo habitator palustre,
Mentre la prigione gli sembra strana,
Far per la liberta un atto illudere,
Col dente mordacissimo, che sedita
Gli alberi, tronca il piè, ch' altri gli lega.*

Eruditè Justus Lipsius, *Plumarum potius aliquid amittamus, quàm ut de vitâ, aut carne periclitemur.* Hâc præceptione probè imbutus Egefiltratus Elæus, cum à Lacædemoniis interceptus, uno pede validâ catenâ detineretur; mox eâ pedis parte, quâ stringebatur, præcisâ; hostium manus effugit, & pristinam libertatem est consecutus; uti ex Herodoto refert Astolphus in officinâ Historicâ.

Lips Miscel. Centur. Ep 85
Astolph. lib. 2 c. 10.

182. Castor, ubi arborem aliquam rodere cœperit, tandiu non desistit, donec penitus attritam, everfamque cernat; Quare Camerarius Emblemata subscrispsit. **PERSEVERANDO;** vel ut D. Arc. **QUAM COEPI, NON DESERAM.** Ita ad negotium aliquod accinctus, in id unum quàm maximè incumbat, ut in cœpto opere, donec coronidem inposuerit, perseveret. S. Bernardus, *Provisus, inquit, absque perseverantiâ nec qui pugnat, victoriam; nec pallium victor consequitur.* Et S. Basil. de anima orante differens, ait, *Etsi mensis præterit, etsi annus, etsi tredecim & quadriennium, acriter perseverato tamē, donec impetra.*

Perseverantia.
S. Bern Epist 129
S. Basil. in Const. Monast.

183. Hominem, in alterius ruinâ procurandâ pertinacem, Castoris symbolo exprinendum cenfeo, qui in arbore arodendâ tandiu non acquiescit, **DONEC DECIDAT.** Talis erat Judæorum nequitia, qui immanibus detractionum & calumniarum dentibus Christum adorti, non desisterunt, donec illum fatali mortis ictu dejectum, contritumque aspexerint. Porro imago illa etiam diabolum representat, qui hominem tandiu infestare non desinit, donec aut in peccatum fuerit lapsus; aut morte abreptus. S. P. Augustinus, *Non cessat diabolus s' aug in ps. insurgere super nos quotidie, & illudere velle infirmitati & fragilitati nostrâ, deceptionibus, tentationibus, & quibuscunque laqueis irretire, cum in terrâ adhuc vivimus.* Denique mala conscientia, ubi hominis pectus semel atrodere cœperit, instar Castoris, ab eo lacerando ad ipsam usque supremam vitæ horulam non desistit. Expertus cecinit Ovidius;

Continuare.
Diaboli: s' aug per tentat.
58.
Conscientiâ remorsus.
Ovid li. de Pont. Eleg.

*Sic mea perpetuos turantum pectora morsus,
Fine quibus nullo consi iantur, habent.
Nec prius hi mentem stimuli, quàm vitæ relinquēt,
Quisque dolet citius, quàm dolor ipse, cadet.*

C E R V U S. Cap. XV.

184. **G**Loriosæ memoriæ S. Carolus Borromeus in Academiâ Salvatorum Papie, symboli loco Cervum habuit; qui à serpente morsus, ad fontem currit; cum lemmate. **UNA SALUS.** Nî fallor, ad illud Davidis alludebat; *Quemadmodum desideras cervus ad fontes aquarum, ita desiderat*

Psalm.

Hh 2 derat

Iustus.

Psalm 6. 24.

Lyran. in hunc loc.

S. August. in Psalm. 80.

Cicero pro Scauro.
Plin. l. 8. c. 3.
Solin. cap. 23.
Apul. l. 1. Asi.
Juven Sat 12

Amor vitæ

Seneca apud Lips. Manud. l. 3. diff 25.
S. Greg Naz. In sentent. l. 1

Castitas voluntaria

Religiosus

Piantes Philosophus.
S. Pet. Dam. l. 2. Epist. 13.

Deus. *derat anima mea ad te Deus.* Mens imaginis erat; Cor humanum, instar cervi, à venenatis mordacium curarum aut vitiorum serpentibus lancinatum, salutem suam antidoto nullibi aliàs validiore recuperare posse, nisi coram Deo, omnis felicitatis largissimo fonte. **Liber.** Josephus Bassius perlecto libro illo, quem D. Aresius de tribulationibus in lucem edidit, sanctè testatus est, in eo solatia pro afflictis ita efficacia offerri, ut nemo non, illo calamitatum aculeo infectus, ad hæc Aresiana pharmaca, veluti cervus ad fontem, properare debeat.

*Pluribus ut spiris cervum circumplicat anguis,
Lethiferam cupiens examinare feram.
Præcipiti cursu placidis se immergit in undis,
Tunc serpens orbem scindit, & ima petit.
Cura sunt angues, mordent, ferunt quo ne cantque,
His velut aspidibus mens laniata dolet.
Aresii librum si festinabit adire,
Omnis, ut inter aquas, cura maligna cadet.*

Baptismus Baptismi aqua, asserente Magno Augustino, illa est, cui Adami posteri immeriti, salutem, luis originariæ toxico, & serpentis tartari insidiis deperditam, recuperant. *Per aquam Baptismi, inquit, transitus est de terrenis ad cœlestia. De peccato ad vitam, de culpâ ad gratiam, de inquinamento ad sanctificationem. Qui per hanc aquam transit, non moritur, sed exurgit.*

Pœnitens 185. Cervus, aquis immerso, epigraphen ubdidi, è D. Gregorio Comanino sumptam; **IL SUO VIGOR RIPRENDE.** Id est, **VIGOREM RECIPIT.** Certè peccator, lachrymarum fonte tinctus, vires, per peccatum debilitatas, felicissimè restaurat. **S. Maximus;** *Videte, inquit, quantum stetus profuit Petro: antequam steteret, lapsus est; & postquam flevit, erectus est.*

Vindicta. 186. Cervus, serpentibus cinctus, in vindictam effervescebat, eorumque alios in frustra concisos enecat, aliis verò terrorem & vulnera incutit: cum lemmate. **NON INULTUS EVADO.** S. Jordanus, *Quid forti suavius, inquit, quam vindictam manu sumere? Magnum munus à natura (corrupta) animum ultione sanare.* Et Valerius Maximus. *Ultionis, quem admodum acres, ita justis aculei sunt, qui laceffiti continentur, acceptum dolorem pensare cupientes.*

Generositas. 187. Cervus, solo afflatu serpentem è lustro suo fugare solitus, Bargalio authore epigraphen Hispanam sustinet; **CON EL SOFLO L'AHVYENTA.** Id est, **SOLO FLATU FUGAT.** Ita generosus animus haud difficulter etiam adversus gravissimos hostes victoriam refert. Gregorius Castriottus, vulgò Scanderbegus, *cum jamjam supremum spiritum exhalaret, verba sunt Petri Matthæi, adhuc suis hostibus terrorem incussit.* Nam Turcæ, circum Antigonix fines in Dalmatiâ grassati, cum exercitum suum per Castriotti cohortes ducerent, ipsi quoque Castriottum præsentem crederent, subito tantâ formidine percussi sunt, ut, tametsi quindecim millibus equitum instructi, non solum rupto ordine in fugam se conjecerint, sed insuper prædam, in Chalcedonis regione factam, post se reliquerint. Eodem Emblemate Christum & Cœlites significabis, qui solo habitu vel imperio morbos ac demones è corporibus humanis fugant. Inter ceteros Divos Maria Virgo hæc virtute cum primis excellit, de quâ Sancti Patres & Interpretes illa Genesios verba interpretantur, *Ipsa conteret caput tuum.* In hunc locum Joannes de la Haye acutè observat, ubi nos legimus, *conteret;* hebraicam vocem, *soph,* propriè significare, *exsufflare.* Et ubi legimus, *caput;* in hebraico

Sanctorum potestas.

Maria V.

*Gen. 3. 15
Jo. de la Haye
in hunc loc.*

contextu poni, *rosid est, toxicum.* Unde concludit; **Conceptio M.V.** *Quid hoc significat, nisi virginem vehementi flatu primordiale virus, à capite descendens, exhalasse, à se quam longissimè removisse, nec eo factam esse?*

188. Præstantem medicum, occultos morbos detegere, & detectos è corpore humano fugare solitum, Cervi Emblemate exornabis; qui serpentes, in cavernâ absconditos, extrahit, extractosque necat: cum dicto; **EXTRAHIT LATIFANTES. Vel, EVOCAT, ET ENECAT.** S. Basilius hominem sanctum, hostem scelerum fatalem, cum Cervo, serpentum inimico insensissimo, comparat. *Sanctus cervus ob id dicitur, quod adversetur improbitati & nequitia.* Hugo Cardinalis hunc cervi morem Concionatoribus proprium dicit, qui è munere suo omnem operam impendant ad lethiferum peccatorum serpentem è pectoris humani cavernâ extrahendum. *Per cervam, inquit, que maximè odit venenum, & serpentem extrahit è cavernis, significatur prædicatio.* Id ipsum etiam probis ac prudentibus Confessariis convenit. Caterùm, è Manilii sententiâ, symbolo illo Christus Judex significatur, qui occulta crimina in propatulo statuet, sceleratosque irato fulmine sternet.

*Quasitor scelerum veniet, vindexque reorum,
Qui commissa suis rimabitur argumentis,
In lucemque trahet, tacitâque licentia fraude.
Hinc etiam immitis terror &c.*

189. Cervus, serpentes è cavernis extrahens, Emblematis loco titulum præfert; **NULLA FRAUSTATA LATEBRIS.** Extremò Judici hanc iconem tribues; de quo S. Matthæus testatur, *Nihil operatum, quod non reveletur, neque occultum, quod non sciatur.* S. Hilarius, in hanc sententiam commentatus, ait; *Dominus diem judicii ostendit, quæ abstrusam voluntatis nostræ conscientiam prodet, & eas, quæ nunc OCCULTA existimantur, luce cognitionis publicæ DETEGET.*

190. Theodorus Trivultius Cardinalis, etiamnum Siciliae Prorex, in seditiosos aliquot homines mortis supplicio animadvertit; unde hanc illius justitiam vindicantem D. Haymo Corius symbolo repræsentaturus, Cervum depinxit; qui serpentibus dilaniandis occupatus, epigraphen tulit; **LANIATQUE NOCENTES.** Moyses, tametsi hominum omnium mansuetissimus, justâ tamen, & ingenti strage adversus Idololatras excanduit: ipsummet audi fulmina potius, quam verba spargentem; *Ponat vir gladium super femur suum: ite & redite de porta usque ad portam per medium castrorum, & occidat unusquisque fratrem, & amicum, & proximum suum. Cecideruntque in die illâ quasi viginti tria millia hominum.* Sic enim prudentissimus Israelis Dux populum suum in præsentem salubriter terruit, & disciplinam impofterum sanxit, uti loquitur S. P. N. Augustinus.

191. Cervus faucibus, jaculo etiamnum intra viscera harente, fugitivus undique oberrat; cum lemmate. **E PIU DUOLSI;** id est, **CRESCIT DOLOR.** Vel, **HÆRET UBIQUE** Animam, asfiduo vellicantis conscientia aculeo in omni loco & tempore arroditi solitam, hæc imago representat; *Præclare, ut reliqua omnia Magnus Augustinus; Servus peccati, quò fugit se, cum se habet, quocumque fugerit? Non fugit se ipsam mala conscientia, non habet quò eat.* Seneca. *Animum debes mutare, non calum; licet vastum trajeceris mare, sequentur enim te, quocumque perveneris, vitia. Quid miraris, tibi peregrinationes non prodesse, cum te ipsum circumferas?* Et Georgia de Montenai.

Cræ-

*Crabrones ut equum mediis in vallibus urgent,
Iliacervorum & saucia arundo premit;
Sic ultrix vindicta Dei sua spicula torquet;
Quo fugis ab demens! undique tela necis.*

Sermo vi- Hominis scelerati sermones, veluti totidem jacula,
osius. pectus nostrum validè transfigunt, & quocunq; fu-
giamus; semper scandalosas illas perversæ doctrinæ
Senec ep. 123. cuspidem in animo circumferimus; Seneca; *Sunt qui-
dam, qui vitia gestant, ea in alios transfundendo ac
communicando; horum sermo multum nocet. Nam
etiamsi non statim officit, semina in animo relinquit,
sequiturque nos etiam, cum ab illis discesserimus, re-
surrecturum postea malum*

Amans. 192. Cervus, jaculo per viscera transfixus, nullum
penitus doloris levamen è sollicità suâ fugâ recipit.
Unde lemma è Petrarchâ inditum; **EL FUGGIR
NON M'AITA.** Id est, **NEC FUGA SALU-
TEM.** Ita prorsus humanum pectus, amoris telo
faucium, quocunq; se converterit, suum ubique
tortorem præsentem habet. Appositè Sanctus
Joannes Chrysoſtomus, *Quemadmodum cervus, con-
fixa jaculo in vitali corporis parte, etiamsi venatorum
effugiat manus, nihil inde fert lucri, sic & anima, ac-
cepto concupiscentia jaculo, si cum eo permittatur abi-
re, ipsa per se corrumpitur; ac perit.* Hieronymus
Gratianus in nobilissimo suo poemate de Granatâ
recuperatâ canit;

S. Io. Chrystos *Come dal Cacciatore cervo piagato
Scorrendo vâ per solitarie piagge,
Ma fuggo in van da la saetta alata,
Che nel fianco sanguigno affisa tragge;
Cosi Eluira dolente erra agitata
Da suoi vary pensier, ne si sottrage
Dal strale d'amor, per cui trafitta
Versa in lagrime ogn'hor l'anima affitta.*

Religiosus 193. Quisquis Deo verè famulari desiderat, cer-
vum imitetur, necesse est; qui ad inaccessâ montium
cacumina sese recipere solitus, vastam, horidamque
solitudinem incolit; cum lemmate, **AVIA PETO.**
Dionysius Cartusianus; *Sancti Patres, inquit, qui or-
dines instituerunt, ipsos Religiosos vitâ, habitu, man-
sione à secularibus voluerunt esse distinctos, & habita-
tionem eorum claustrum appellare sanxerunt. Cur
itaque, nisi quia habitatores ejus debent ab omni secu-
lari tumultu esse quieti, & passionum, ac vitiorum in-
quietudine liberi, ab omni carnalitate, & seculari
proprietate abstracti?*

Phil. l. 8. c. 32. 194. Plinius author est, Cervum cornibus suis
privatum, ab aliorum oculis remotum & abscondi-
tum vivere, nec nisi nocturno tempore pabulatum
prodire. Unde deperditis cornibus in sylvam disces-
surus, epigraphen tenet. **PROJECTIS AVIA
PETIT.** S. Matronianum, Eremitam Mediolanen-
sem, hæc imago spectabat, qui facultatibus suis om-
nibus in egenos distributis, solitudinem petiit. Nam
tum demum Religiosus in sanctam suam solitudi-
nem dignè & cum gaudio se recipit, quando super-
bia & bonorum terrenorum cornua radicitus ex-
cussit. Unde Religiosus suos affatus S. Bernardus,
*Quam benè, inquit, commutastis, dilectissimi quidquid
habere potuistis in sacro, quando nunc relinquendo ea,
proprii esse meruistis authoris seculi, & eum habere
propriam possessionem, qui sine dubio portio & heredi-
tas est suorum.* Emblematis mentem D. Salvator
Carducius hoc disticho explicat.

*Cornigero fustu exutus petit avia Cervus;
Ardua sic virtus non nisi nuda petit.*

195. S. Andreas Corsinus, corporis sui membra
assiduis jejuniis, flagellis, ciliciis, aliisque castigatio-
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

nibus maceraturus, solitudinem in sancta Religione
Carmelitanâ elegit; unde eò allusere Patres Carme-
lita ad Sanctum Joannem in Conchâ Mediolani,
quando ipsius honori Cervum, inter montium, al-
piumque deserta pinxerunt; addito epigrammate;
TUTIOR AVIIS. Ut adeò insignis ille Sanctus po-
tuerit hæc psalmi verba jure de se pronuntiare; *Per-
fecit pedes meos, tanquam cervorum, & super excelsa
statuens me.* Id est, interprete Magno Augustino;
*Perfecit amorem meum ad transcendenda stans, &
umbrosa implicamenta hujus seculi, & super cœlestem
habitationem figet intentionem meam, ut impleat in
omnem plenitudinem Dei.*

196. Miser Cervus, recti involutus, frustra elucta-
ri nititur. Unde lemma Italicum; **TENTA DIS-
CIORSI, E NON GLI E' DATO IN SOR-
TE.** Id est, *Non est concessum dissolvere vincula
capto.* Homo, ad mundi leges compositus, nonni-
si ægerinè è libidinis compedibus extricari potest.
Sanctus Nilus; *Ut cervus in plagas incurrens, haud
facile potest ex illis effugere, sic qui in mundo cupidi-
tibus indulget, difficile potest se à peccati laqueis ex-
plicare. Prava enim cupiditatis & voluptates catena
sunt insolubiles,*

197. Plinius observat, Cervos, dum flumina gre-
gatim transmittunt, necornibus prægraventur, eo
ingenio uti, ut quilibet caput suum in præcedentis
tergo reponat; primus vero, si labore debilitatus fu-
erit, mox secundo primum committat locum, donec
singuli alternis vicibus ad id muneris ordine succes-
serint. P. Gambertus epigraphen, è Virgilio mutua-
tam, subjunxit; **ALTERNIS FACILIS LABOR.**
Ita omninò disciplina regularis, excubiæ milita-
res, aliæque virtuosæ exercitationes ac Magisteria ne-
gotio haud difficili peraguntur, si ordinatâ vicissitu-
dine ex alio alius eidem oneri sustinendo lacertos
supponat. Pulchrè in hanc rem hortatur Magnus
Augustinus; *Dilectionis proximi officium est invi-
tem onera portare. Sed hoc officium, quod sempiter-
num non est, perducet sanè ad beatitudinem æternam,
in quâ nulla erunt nostra onera, qua in vicem portare
jubeamur. Nunc verò cum in hac vitâ, id est, in hac
viâ sumus, onera invicem nostra portemus, ut ad eam
vitam, qua caret omni onere, pervenire possimus.*

198. Complures cervi, qui in transmittendo
flumine suum singuli caput præcedentis clunibus
imponunt, à minore Parthenicâ Academiâ Medio-
lanensi epigraphen accepere. **DANT ANIMOS
VICES.** Vel ut Academicus Intentus Papiensis
inscripsit; **PER MUTUA NIXI.** Animum
ad comunes Reipublicæ labores sustinendos alt-
crem & promptum hæc imago innuit; de quo Se-
neca;

*Ferre quam sortem patiuntur omnes,
Nemo recusat.*

Mutuum insuper hominum opem significat; Præcla-
rè, ut solet, Magnus Augustinus; *Cervi, inquit, quando
natando alias terrarum partes petunt, onera capitum
suorum super se in vicem ponere dicuntur. Nonne
quosdam cervos alloquitur Apostolus, dicens, Invicem
onera vestra portate, & sic adimplebitis legem Christi.*
Et S. Thomas Villanovanus, scriptum est, alter alte-
rius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.
*Non solum corporalia onera, maestos consolando, infir-
mos visitando, egenos adjuvando, sed etiam spiritualias
defectus, ignorantias, stultitias, malitias tolerando.*
Compendio Eusebius Emyſſenus; *Alter alterius,
commodis studeamus, & invicem labores, & opera no-
stra portemus,*

Solitudo
securitate
præstat.
Psal. 17. 3 4.
S. Aug. in
hunc loc.

Peccator
obduratus

S. Nilus In-
stit. ad Mo-
nach.

Plin. l. 8. c. 32

Virgil. 1. Gœ-
org. v. 79.
Vicissitu-
do officio-
rum & la-
borum.

S. Aug. l. 83.
Quæst. 9. 7.

Labor
communis,
Senec. Troan.
Act. 4.

Auxilium
mutuum.
S. Aug. in
Psal. 40.

S. Tho Villan-
vanus in jerm Dom
4. Post. Pasc'

S. Euseb. E-
myſſ. Homil.
advers.
Arundinens
quassatam.

199. D. Arefius observat, Cervum illum, qui in trajiciendo flumine reliquos præcedit, nullius alterius tergo inniti posse. Unde lemma; **UBI RECLINET, NON HABET.** Propria hæc est Filii Dei imago, qui vitam & mortem in egestate ac miserâ ita deplorandâ traduxit, ut, cum totam humanam gentem Ducis & Servatoris loco præcederet, exclamare tamen sit coactus; *Vulpes foveas habent, & volucres celi nidos; Filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet.* Quasi diceret, interprete S. Euthymio, *Vulpibus & volucribus sum pauperior, neque enim receptaculum habeo, nec quantum sufficit ad caput reclinandum.*

200. S. S. Surius, aliique testantur, S. Brunonem è percepta ac prodigiosè manifestatâ publici cujusdam Doctoris damnatione, ad vitæ sanctimoniam pergitisse; Unde Arefius illum Emblemate exornaturus, Cervam depinxit, quæ fulminum fragore exterritâ, partum suum eniti solet; epigraphen addidit. **A FACIE TONITRUI, vel, OBSTETRICANTE COELO.** Opportunè Psaltes, *Vox Domini præparantis cervos;* seu, Cajetano interprete, *Parere facit cervas.* Et S. Hieronymo, *obstetricans cervas.* Enimverò homines, Divino terrore percussi, ad sanctos virtutum partus proferendos incitantur; Hæc testante, *A facie tuâ concepimus, & quasi parturivimus spiritum;* vel, ut Septuaginta tradunt; *Propter timorem tuum Domine, in utero accepimus, & parurivimus, & peperimus spiritum salutis tuæ.* Unde S. P. Augustinus; *terru præcavimus, inquit, præcaventes securi erimus.*

201. Fatale & assiduam Cardinalis Horatii Spinolæ adversus vitia odium, à nobili quodam ingenio Cervi emblemate est representatum, qui serpentem è spelæo extrahens epigraphen tulit; **USQUE AD FINEM FORTITER.** Verbis è Salomone desumptis. In hunc sensum S. Isidorus Pelusiotâ, *Forti ac strenuo animo consistit adversus peccatum, ad exitum usque spiritum dimicans.*

202. Cervæ gravida, ac partui vicina, herbam seselem, alvo purgandæ, & partui facilitando idoneam, comedere solet. Plinii verba sunt. *Famina (de cervis loquitur) ante partum purgantur herbæ quædam, quæ seselem dicitur, faciliore ita utentes utero.* Unde Lucarinus Cervam, dum seselem comedit, hoc lemma notavit. **PARTUM PRÆPARAT.** Maria Virgo accommodatè ad hanc idam, sanctis contemplationibus, fervidis ad Deum precibus, & assiduis mortificationibus sese studiosissimè ad Divinam prolem, sine labe parandam, disponebat. Eâdem methodo verus Pœnitens, dolore de peccatis suis excitato, cæteraque sanctâ penitentium amaritudine passus, sese aptum reddit, ad abominandos scelerum suorum fœtus, obstetricante Confessario, ejiciendos. Nam, ut è modernis P. Hermanus Busenbaum docet, *Ad Sacramentum hoc (pœnitentiæ) requiritur saltem attritio formalis, supernaturalis, efficaciæ, & universalis respectu mortalium, concepta in ordine ad confessionem.* S. P. Augustinus; *Quando sic pœnitens, ut tibi amarum sapiat in animo, quod antè dulce fuit in vita, & quod te prius oblectabat in corpore, ipsum te cruciat in mente; jam tunc benè ingemiscis in Deum.*

203. Lucarinus Christo, in Ægyptum fugienti, Cervi Emblemata attribuit, qui vento insequente currens, inscriptionem subjunctam habet; **NEC VESTIGIA REMANENT.** Hinc vitæ nostræ, totiusque felicitatis terrenæ ludibria & vanitates dignoscito, quæ, concitato cursu ad mortem fugitivæ, nullum sui vestigium relinquunt. Virum sa-

piëntissimo id credes; *Transferunt, inquit, omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuntius præcurrens: & tanquam navis, quæ pertransit fluctuantem aquam, cujus, cum præterierit, non est vestigium invenire.* Verissimè meus Thomas à Kempis; *Dic mihi, inquit, ubi sunt modo omnes illi Domini & Magistri, quos benè novisti, dum adhuc viverent, & studiis florent? Jam eorum præbendas alii possident, & nescio, utrum de eis cogitatur. In vitâ sua aliquid videbantur, & modo de illis tacetur.* Nempe, nec vestigium illorum remanet. Et S. Gregorius Nazianzenus;

Prompta est voluptas omnibus fruentibus, Sed, ceu lapis, velut advenit, sic mox abit.

204. Tum demum Paterfamilias suos subditos efficaci ac validâ doctrinâ imbuet, si id ipsum, quod aliis persuadere nititur, prævio suo exemplo comprobaverit. Id quod Lucarinus Cervi Emblemate commonstrat, qui coram hinnulis suis exiliens, epigraphen tenet. **INSTRUIT EXEMPLO.** Nam & *columba sæpe una volante,* inquit S. Joan. Chrysostomus, *statim sequuntur omnes, & pullus generosus in equorum armento insiliens, secum rapit omne armentum. Similiter & ovis reliquum gregem.* Ita & nos &c. Herodianus de Severo Imperatore id testatur, *Severus Imperator sæpe per altissimos montes, hyeme sæva, nivibus è caelo ingruentibus, ivit aperto capite, ut milite ad alacritatem, patientiâq; laborum re ipsa cohortaretur.* S. Ambrosius præclari exemplaris loco Davidem Regem producit, qui siti inflammatus, oblatâ aquâ abstinuit, milites suos ad similem tolerantiam invitaturus; *Vicit ergo naturam, ut sitiens non biberet, & exemplum de se præbuit, quo omnis exercitus tolerare sitim disceret.*

205. Cervæ, utero ingravescens, Plinio referente, solitudinem petit. Unde lemma **ABIT A CONCEPTU.** Mariam Virginem hoc Emblemate demonstrat Lucarinus, quæ Verbo Divino gravida, quantocius abiit in montana cum festinatione. *Quo enim jam Deo plena, nisi ad superiora cum festinatione contenderet?* inquit S. Ambrosius. Et meus D. Carducius.

Gavata fœtu Cervæ montes transiit.

Fœcunda verbo Virgo montes appetit.

206. Lactantius Finettu, Academicus inter Intentos Papienses Provisus, symboli loco Cervum præfert, qui olivæ ramum decerpens, epigraphen subjunctam habet. **TU SOLA MEDELAM.** Innuens nimirum, sicuti cervus ægrotus, morbo depellendo, amaris olivarum frondibus pascitur; ita intellectum suum laboribus Academicis, ceu antidoto adversus calamitates ac solitudines præsentissimo, sustentari. Hic tamen observare velim, Finettu symboli hujus usurpandi occasionem è Thesibus sumpsisse, quas typo excusas, die quodam infra Passionis Dominicæ septimanam de Christi Servatoris nostri Cruce in Academiâ illâ publicè propugnandas suscepit: volebat enim significare, animam hominis infirmam è Sanctissimæ Crucis arbore, veluti è pingui & amarâ olivâ, alexipharmacum saluberrimum recipere. Rabanus ad S. Crucem venerabundus; *Tu sancta Crux, inquit, peccatorum es remissio, pietatis exhibitio, meritorum augmentum, desperatorum securitas, infirmorum felicitas.* Et S. Laurentius Novariensis, *Cruce est arbor optabit, salubri MEDICAMINE PLENA.*

207. Ludovicus Lanzavecchia, Academicus inter Intentos Velox, symboli loco Cervum præfert, intra densum nemus currentem, &, ne ab obviis fructibus remoras pateretur, cornua sua supra dorsum

Christi paupertas.

Math. 8. 20.

S. Euthym. in hunc loc.

S. Bruno.

Psal. 28. 9.

Timor Dei.

Isa. 26. 18.

S. August. in Psal. 147.

Psal. 8. 1.

S. Isid. Pelus. 43. Ep. 44.

Plin. l. 8. c. 32.

Maria V. gravida.

Pœnitens dolens.

P. Herm.

Bus. l. 6. Tract. 4. c. 1. dub. 2.

S. Aug. serm. 7. de Temp.

Christi fuga in Ægyptum.

Felicitas & vita mundi

Thom. à Kemp. l. 1. de Imu. c. 3. n

S. Greg. Naz. l. 2. sentent.

Exemplu. S. Jo. Chryso. serm. de Conu. in Joseph.

S. Ambros. Apolog. de David.

Visitatio M. V.

Luc. 1. 39. S. Ambr. l. 2. in Luc.

Virtus

Cruce.

Raban. de laude Crucis

S. Laur. Nov. Homil. de Pœnit.

dorsum reclinantem; addito lemmate Gallico. SANI ENPE- CHEMENT. Id est; sine impedimento, veluti diceret; se ad virtutum metam sine obice assequendam, omninò statutum habere, animi sui facultates per intricatam hujus mundi sylvam tenere demissas, ac probè edomitas; eadem planè ratione, quâ cervus impendentes arborum ramos, ceu cursus sui obices, capite elevato, ac cornibus in dorsum respiciens, declinat. S. P. Augustinus; *Humiles querite: quod cum inveneritis, ad securam altitudinem venietis.*

108. In eadem Intentorum Academiâ tria Emblemata, inter se peniculis similia, cernuntur; unum Martii Antonii Andolphi, qui hinnulo, cervam matrem suam per spinosos & salebrosos calles insequenti, subscripsit; 1 PRÆ SEQUAR. Alterum Scipionis de Cellâ hinnulum exhibet, qui, præcunte Cervâ matre, generoso saltu unâ supra rupem præcipitandus, epigraphen monstrat; TE DUCE FERT ANIMUS. In postremo Ludovicus Sforzia, Marchionis de Caravaggio frater, hinnulum proponit, qui natandi causâ in mare sese præcipitaturus, retrò cervos majores consistit; cum lemmate. DANT ANIMUM DUCES. Innuunt nimirum, majorum exemplo gravissimas quasvis difficultates ac pericula adiri, superarique. In hanc rem Philo dicere solebat; Veterum Patriarcharum opera fuisse leges & jura non scripta. S. Bernardus è sponsæ verbis observatum habet, quod in singulari exorsa, in plurali finiat. *Trahem post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. veluti diceret, Non curram ego sola, et si solam me trahi petam. Current adolescentula mecum, Currentus pariter, curremus simul: ego odore unguentorum tuorum, illa meo excruciat exemplo.*

209. Odoricus Carrettus, Academicus inter Intentos solitarius, symboli vice Cervum habet, qui adverso sole recumbens, sub cornua sua illius radiis indurat; cum lemmate. DONEC AD FORTIA ROBUR. quasi diceret; sicut Cervus, cornibus otiamnum cercis, & ad impellendum ineptis, nihil omnino certaminis adversus belluas molitur, sed solitarius manet, dum Planetæ illius calore cornua obfirmantur; ita se tamdiu ab aliorum consuetudine victurum exulem & alienum, quoad virtute Academicâ obduratus, vires roburque acciperet, ad manus in publicæ concertationis arenâ cum litteratis conferendas. Certè sancti Machabæi, instar pavescentium Cervorum, adversus robustos Idololatrias sibimetvisi omninò impares intra solitudinis cavernas persistere absconditi: at vero virium & sociorum incremento non nihil aucti, in apertam lucem prodierunt, omnemque gentiliam proterviam felicissimè debellârunt, Judæis in libertatem, tantoperè desideratam, assèris. De his S. Joannes Chrysostomus; *Quando grave quidem bellum ingruerat, nec quidquam possent facere quod prodesset se abscondebant: Postquam autem parum respirarunt, tanquam generosi quidam cavuli ex antris exilientes, & latebris emergentes, statuerunt non se amplius solos servare, sed etiam alios, quoscunq; possent.* Tertullianus eodem prorsus modò de SS. Martyribus ratiocinatus, ait, eos à providentiâ Divinâ intrâ carceris angustias recludi, ut viribus inde resumptis, postea palam progredi, & tortoribus imperterritâ mente insultare, omnemque mortis supellectilem, Cruces, fertagines, gladios, flammam, patibula, equulcos, ipsamque adeò mortem triumphare possent. Verba Tertulliani ita habeto. *Episcopus vester, (id est, Director, vel Procurator) Christus Jesus, qui vos spiritu unxit, & ad scannam (in arenam) produxit, voluit vos ante diem agonis ad duriorum tractationem, à liberiori conditione seponere. UT VIRES CORROBORARENTUR in vobis, nempe cum & athleta*

segregantur ad strictiorem disciplinam, UT ROBORARI EDIFICANDÒ vacent.

210. Cervus, cornuum suorum vires periclitaturus, adversus arborem impellitur, cum lemmate. EXPERIAR. Francisco Panizzoni, Academico inter Intentos Dubio, cum publicas conclusiones de *Monstris* esset propugnaturus, hoc symbolum infervit: eoque significavit; sicuti cervus, cornibus ad solem induratis, aliorum societatem necdum frequentat, donec eorum vires, adversus arborem allisas, expertus fuerit: ita se, diuturno tempore inter litterarios a stus obfirmatum, in Concertatione illâ ingenii & doctrinæ suæ periculum facere velle, num deinceps vires suppeditant, non tantum ad ardua quævis Republicæ negotia tractanda, sed etiam ad adversariorum impetus generoso animo reprimendos. Milites Romani, Vegetio teste, diversis bellorum simulachris militiam præveniebant; nam gravi clavâ, gladii vice, & ingenti cetrâ, è viminibus contextâ, ceu scuto, muniti, adversus palum, in terrâ defixum, acerrimè dimicare solebant; ut in posterum, hæc exercitatione instructi, vires suas exerere, ac hostium cuneos perfringere valerent. *Contra illum palum, inquit, tanquam contra adversarium tyro cum crata illâ, & clavâ, velut gladio, se exercebat, & scuto: ut nunc quasi caput aut faciem peteret, nunc a lateribus minaretur, intereum cederet poplites, & crura succideret, recederet, assultaret, infliret, & quasi præsentem adversarium, sic palam omni impetu, omni bellandi arte tentaret.* Et paulò ante; *Eo modo non tantum manè, sed etiam post meridiem exercebantur ad palos.*

211. S. Bernardus in ætate etiamnum juvenili flammam minus castam intra præcordia sua perferens, sese in congelatas stagni cujusdam aquas, illam extincturus, præcipitavit. Quare Lucarinus, ad facinus adeò heroicum alludens, Cervum depinxit, aquis immersum; addito epiphonemate. MERGOR OBÆSTUM. Ad idem propositum collimat aliud Academicum cujusdam Gelati symbolum, in quo Cervus exhibetur, intra aquas submersus, soloque capite supra illas eminens; cum dicto, EX GELIDO ANTI-DOTUM. Enimverò S. Bernardus è frigoris illius rigore non tantum ad præsentis flammæ cruciatus refringendos pharmacum; sed insuper adversus ignes imposterum excitandos antidotum præsentissimum procuravit. S. Gregorii dictum est, effrænes carnis motus, & inhonestas tentationum flammam lachrymis potissimum, fletuque de noxis præteritis extinguendas esse. Atque adeò ad libidinis incendia reprimenda medium non habemus efficacius, quàm vel lachrymis, vel mortificationum aquis altum immergi. D. Hieronymi vox est, *Ardentes diaboli sagitta juniorum & vigiliarum rigore extinguende sunt.* Nec refert, corpus inde debilitari, ejusque labefieri valetudinem; cum longè satius sit, ut ait idem Hieronymus, *Stomachum dolere, quàm mentem.* Caterum P. Joannes Andreas Albertus de illo S. Bernardi factò concinnè in hæc verba ludit.

*Aspèctum mulieris flammam concipit,
Quibus extinguendis vix glaciale stagnum sufficit,
Aquis emersus, & flammis
Mortalia prorsus odisse constituit.
Qui sospes evaserat fluctibus,
Se ipsum telo pudicitia devovet,
In glacie sic obrigit;
Integris ut videatur sylvæ egere,
Sylvæ itaque meditatatur &c.*

212. Cervi molestos illos labores, quos in flumine transmittendo experiuntur, parvi æstimant, si odoratu suo fecundas ceterioris terræ, tametsi nondum à se visa, delicias percipiant. Unde imagini subscri-

Moderatio
Humilitas.
Aug. ser. 3.
e Divers. c. 1
Exemplum
najorum.
Bernardus
rm. 21. in
app.
solitudo.
Io. Chrysol.
1 Psal. 43.
S. Marty-
es.
Tertul. l. 1.
d Mart. c. 3.

Exercita-
tio.
Veget. l. 1. c. 14.
S. Bernardus.
Libido la-
chrymis &
mortifica-
tione se-
datur.
S. Greg. ap.
Rodric p. 1.
de Perfect.
tracl. 4. c. 8.
S. Hieron. ep.
ad Eusebium

Spes præmii. piit Lucarius; **OLFACTU APPELLUNT.** In-
nuuit videlicet, æternæ vitæ felicitatem, à fidelibus cre-
ditam, tametsi necdum visam, omnes calamitatum
amarores edulcare, viresque cumulas ad difficilli-
ma quaque superanda conferre. Origenes; *Futuro-
rum spes laborantibus requiem parit, sicut in agone po-
sitis dolorem vulnerum mitigat spes corona.* Et S. Gre-
gorius Papa, *Paulus semper seipso robustior, contra ad-
versa erigitur: quia nimirum finem sui operis sicut
mercenarius præstolatur.*

Solitudo
fructuosa.
Luc. 4.
213. Idem Lucarius, Beati Bernardi Ptolomæi
solitudinem Emblemate significaturus, Cervum de-
pinxit, intra sylvas sese recepturum; cum lemmate,
ABDITUR IMPINGUATUS. Huic inscriptioni
multum affinia sunt illa D. Luca de Christo verba;
*Jesus autem, plenus Spiritu sancto, egressus est a Jorda-
ne, & agebatur à spiritu in desertum.* Id enim assolent
Sancti, quod virtutibus repleti, è mundi ac homi-
num oculis se subducant, & in solitudinem se reci-
pian, Magno Augustino asserente, *Omnes boni
latent hic, quia bonum eorum intus est, absconditum
est; in corde est, ubi fides, spes, charitas, ubi thesaurus
illorum.*

Invidus.
S. Jo. Chryso.
apud Lorin.
in Act. 10.
v. 20.
Avarus.
S. Basil. hom.
7. de var.
214. Cervus genuinum hominis invidi ectypon,
dextrum suum cornu, utpotè præsentissimum adver-
sus varios morbos remedium, defodere & occultare
solet. Unde Lucarini lemma. **SALUBRIUS
CONDO.** Apprimè S. Joannes Chrysostronus; *Sicut
invidia est, quædam abscondere; ita insipientia, omnia
dicere.* Eadem imago etiam avarorum est propria,
qui aurum, ad complurium egestatem sublevandam
opportunitissimum, tenaci fera recondunt. S. Basilus
adversus hanc hominum malevolentiam eruditè ex-
candescens, *Ingens insania, inquit, cum quidem in
montibus est aurum, terram perferunt; cum autem
in conspectu est, rursus ipsum in terram occultare.* Cui
non multum dissimilis est Seneca; *Avaritia iterum
sub terras refert, quæ malè egresserit.*

Paupertas
voluntaria
Seneca ep. 7.
215. Quantum levaminis & profectus è voluntariâ
paupertate, omniumque rerum temporalium abdi-
catione capiamus, Joannes Ferrus Cervi emblemate
commonstrat, qui rejectis cornibus, epigraphen
præfert; **PROJECTIS AGILIOR.** Seneca; *Multis
ad philosophandum obstiterit divitiæ. Paupertas expe-
dita est, securæ est si vis vacare animo, aut pauper sis
oportet, aut pauperi similis.* Et paulò supra; *Proijce
omnia ista, si sapias, imò ut sapias: & ad bonam mentem
magno cursu, ac totis viribus tende &c.*

Calamitas.
S. August.
Cassiod. de
Divin. Lect.
c. 12.
Verbum
Dei.
S. Bern. de
multipl. util.
Verbi Dei.
216. Cervus Emblematis loco infra palmam con-
sistit; ubi ex uno latere jaculo, è palmâ vibrato, trans-
fixus; ubi ex altero dictamnium, vulnere sanando, de-
cerpit; cum lemmate. **HINC VULNUS, SALUS,
ET UMBRA.** Hoc Emblemata, ob multiplices ac
confusas figuras nonnihil vitiosum, calamitatis est
propria; cui solenne est, hominem ferire, sanare, &
umbram aliquam aspergere &c. Id ipsum etiam san-
cto Patri Augustino inter æternos honorum arcus
suspendens, de quo Cassiodorus in hæc verba loquitur;
*Ipse Doctor eximius Beatus Augustinus, bellator hæ-
reticorum, defensor fidelium, & famosorum palma
certaminum.* S. Bernardus id ipsum de verbo Dei tes-
tatur; *Verbum Dei & cibus noster, & gladius, & me-
dicina, & confirmatio, & requies.*

Peccata
venialia.
217. Aquila, minutissimo pulvere intra alas col-
lecto, sese inter cervi cornua collocat; ubi pulverem
omnem in miseri cervi oculos excutit, cumque tan-
dem penitus excæcatum, è rupe præcipitat, & quas-
satis ossibus, vitâ privat. Lemma. **EX PULVÈRE
MORTEM.** Ita omninò Daemon venialium pec-
catorum minutis, quæ à nobis vix quidquam æsti-
mantur, miserum hominem agit præcipitem, nec

rarò æternâ vita spoliatur. S. Cyprianus; *Dominus pru-
dentes nos esse jussit, & tantâ solitudine vigilare præ-
cepit, ne adversarius vigilans semper, & semper insidi-
ans, quando in peccatis obrepit, de scintillis confleret in-
cendia, & parvis maxima exaggeret, & dum remissis
& incantis leniore auribus, & statu molliore blanditur,
procellis ac turbinibus excitatis, ruinas fidei, & salu-
tis, ac vitæ naufragia moliatur.*

218. Cervus, serpentem comedens, ab Academi-
co, inter Errantes Præservato, epigraphen recepit.
ET INDE LONGÆVUS. Cervus enim è cibo **Patens.**
illo vitam suam per integros trecentos annos pro-
rogare solet. Inde discas velim, eum, qui obvios quos-
vis amarores & ærumas forti animo digerere no-
verit, vitam diuturnam, ac senectutem felicissimam
victurum. Divinæ sapientiæ id credes. *Dulcedo animæ,
sanitas offitium.* Galenus tria documenta sibi à suo **Prov. 26.**
patre tradita refert, quibus observatis ad decrepi- **Galen. l. de**
tam ætatem sanissimus perveniret; *Primum, imper- dignoscend.*
territus & immotus ad ea omnia, quæ quotidie in vita curandis quæ-
accidunt, maneo; sicut patrem manere tunc intuebar: **animi mor-
ita neq; jactura, neq; interitus rei cujuscumque pertur- bus c. 8.**
batione me ullâ afficit. *Secundum, Assuefecit me pater, Vita que
gloriam & honorem contemneret, ut unam, nudamque servanda.*
veritatem haberem in pretio. Video enim quosdam, **modo di-**
cum se ab aliquo sperni arbitrantur, aut cum pecunias **servanda.**
aliquas amiserunt, magno dolore confici. *Tertium, non esurire, non algere, non sitim pati.*

219. Cervus, ilius sagittâ transfixis, quaquaversum
fugiendo cursitat; cum lemmate, e **NEMINE PER-
SEQUENTE.** Joannes Orozcius hoc Emblemate **Conscien-**
terrorem, à malâ conscientia incuti solitum, denotat. **tia mala.**
Nempe Salomone asserente, *Fugit impius, nemine persequente.* Cui ad stipulatur Jobus; *Sonitus terro-
ris semper in auribus ejus; & cum pax sit, ille semper insi-
dias suspicatur.* Unde Seneca; *Sceleris in scelere sus-
plicium est.* Et Plato; *Tyrannus intra adium parietes
formidosus, velut mulier, commoratur.* Et alibi, **Prov. 28. 1.**
Conscientia ante peccatum est fraus, post peccatum lob. 15. 21.
est flagrum. At fugiat impius, quantum volue- **Senec. ep. 9.**
rit; demum tamen, asserente Isidoro, *Omnia s. Isid. s. sen-*
fugere poterit homo, præter cor suum. *Non enim c. 16.*
potest a se quisque recedere. *Ubi cunque enim abie-
rit, reatus sui conscientia illum non derelinquit.* **Io. Aud. in**
Joannes Audenus canit, **Monastica**
moralibus.

*Conscia mens recti nullo commota pavore est;
Ut mala mens semper sollicitata ruit.*

220. Cervus, in flumine trajiciendo prænatans
cæteris insequentibus, epigraphen tenet. **PRÆNA**
TO, SEQUENTUR. Ita omninò Christus **Exemplu.**
Martyrum caput, passionis torrentem primus est in- **S. Bern. serm.**
gressus, suoque exemplo alios eò pertraxit. S. Bernar- **2do Resurr.**
dus, *Sermo vivus & efficax exemplum operis est, fa-
cile faciens suadibile, quod dicitur; dum demonstrat
factibile, quod suadetur.* Et S. Petrus Damianus; **S. Pet. Dam.**
Christus primò passus est, quem protinus Apostoli l. 6. Epist. 1.
sunt secuti, quorum & nos vestigia præcipimus imitari. **circa finem**
Claudiani in hanc rem sententia est; **Claud. de**
Scilicet in vulgus manant exempla regentium, laud. Scilico.

Utque ducum linuos, sic mores castra sequuntur.

Quivis homo, extremum diem obiturus; peculiari
verò ratione Abel, omnium primus ex hac vitâ in al-
teram abreptus, opportunè cum cervo illo dixerit,
prænato, sequentur; Illam enim vitâ scinitam omnes,
lege penitus irrevocabili, incedent. Religiosissimè
Seneca; *Cogitemus citò nos eò perventuros, quò mor-
tuum pervenire mœremus. Et quæ putantur perisse,
præmissus est.*

221. Academicus, inter Vénatores Venetos ca-
ptivus,

Mors.

Senec. ap.
Lip. l. 3. Phyl.
sic differ. 21.

Captivitas ptivus, symboli loco cervum præfert, qui in vivario conclusus, epigraphen tenet; IN CAPTIVITATE SECURUS. Inde discas, calamitates & angustias plerumque fortissimi propugnaculi loco nobis accedere. Opportunus in rem præsentem est Francisci Petrarchæ Dialogus; *DOL. Carceri mancipatus. RAT. Quid scis, an fortasse non carcer, sed, ut dicitur, custodia sit; quotiens vinculis explicitos hostilis mucro, sive hoste se vior paupertas invasit; quotiens evasisse panem, & carcerem, quem diuturnum quæri caperant, non fuisse perpetuum, questi sunt?* Cum primis tamen hæc imago personas religiosas spectat, quæ claustris septis circumscriptæ, miram non modò ad versus mundi retia, & Tartari sagittas, tranquillitatè; sed in super moralem æternæ vitæ consequendæ securitatem sibi promissam habent. Verbis, solatio plenissimi; S. Bonaventura. *Moriens vix unquam aliquis à cellâ in infernum descendit, quia vix unquam, nisi calo prædestinatus, in eâ fidelis usque ad mortem perseverat.*

Religiosus 222. Desideria nostra non nisi intra Divinitatis fontem submersa exaturari possit, cervus demonstrat, versus undas anhelans; cum lemmate. **MERGET IN AMNE SI TIM.** Iteratis vicibus id confessus David, ait, *Apud te est fons vitæ. Et, quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Et, *Satiabor, cum apparuerit gloria tua.* Unde S. P. Augustinus; *Quisquis ista terrena vel propter supplementa necessitatis, vel propter aliquam infirmitatem desiderat, non nisi ab illo desideret, qui est fons omnium bonorum.* Pulchrè Hermannus Hugo.

*Celestes animus sitit insatiabilis undas,
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.*

ors boni 223. Cervus, flumine jam transmissò, pedes suos ceteriori ripæ imponit; cum lemmate. **JAM TIMOR OMNIS ABEST.** Ita prorsus timor noster ibi demum cessabit, quando terram sepulchralem contingemus; & multo amplius, quando ad perennis beatitudinis littus, aspirante Divinâ bonitate, appellemus. Seneca Marciam suam, è filii morte conternatam, in hæc verba solatur; *Excessit filius tuus terminos, intra quos servitur. Excepit illum magna & æterna pax; non paupertatis metu, non divitiarum curâ, non libidinis per voluptatem animos carpentis stimulis incessitur, non invidiâ felicitatis aliena tangitur, nec sua premitur, nec convitiis quidem ullis verecundie aures verberantur: nulla publica clades conspicitur, nulla privata: non sollicitus futuri pendet ex eventu, semper incertiora rependens. Tandem ibi constitit, unde nihil eum pellat, ubi nihil terreat.*

itiis ex- nctis ad teum copra- us. 224. Ardens Dei consequendi desiderium in nobis, non nisi proscriptis vitiis, accendi, Cervus demonstrat; qui, serpentes circum se interceptis, ad fontem, sitis levandæ causâ anhelat; cum lemmate. **PEREMPTIS, FONTEM ANHELAT.** Certè Filius prodigus, vitæ suæ luxuriam detestatus, paternum sinum ingenti desiderio repetiit. Magdalena præteritæ vitæ spurcitiem abominata, ad pietatis fontem festinâ mente accurrit. Unde Magnus Augustinus; *Quid est in cervo? serpentes necat, & post serpentium interemptionem, majori siti inardescit.* **PEREMPTIS serpentibus, AD FONTEM acruis CURRIT.** *Serpentes vitia sunt; consuevit serpentes iniquitatis, tum amplius desiderabis fontem veritatis.*

unda- us. 225. Homo mundanus inter calamitates plerumque viribus ac consiliis omnibus deficit, quibus, fortunâ etiamnum affluente, plurimum videbatur abundare. Id quod Abbas Certanus Cervi emblemate

demonstrat, qui unico propinquante cane in fugam actus, epigraphen refert; **BENCHE ARMATO DI CORNA, E PAVE, E FUGGE.** Id est, **NON REDDUNT CORNUA TUTUM.** Hanc animi debilitatem ac miseriam detestatus S. Gregorius Nazianzenus; *Est autem turpe: inquit, ac præposterum, extra periculum philosophari; in ipso autem periculo philosophia expertem esse.* Et S. Bernardus; *quod scimus, cum necesse non est; in necessitate nescimus.* Certè peccator, tametsi armis undique munitus, in corde tamen timorem affiduò lanciantem circumfert. David, necdum ullâ peccati labe infectus, faciora, magnanimo leone digna, patravit; at ubi peccaverat, mox timidus evasit cervus, & medios etiam inter militum cuncos trepidabat; ab Abfalonis enim, proprii filii sui, conspectu fugam, formidine plenissimam, arripuit, qui antea Goliathos & leones prostravit.

226. Cervus, serpentibus pasci solitus, subscriptionem reddit; **VERTIT IN BONUM.** Ita prorsus homo, eodem Certano auctore, si virtutibus semel assueverit, etiam gravissimas calamitates in utilitatem suam convertere novit. Unde Seneca; *Scias licet, idem viris bonis esse faciendum, ut dura, ac difficilia non formident, nec de furo querantur. Quidquid accidit, boni consulant, IN BONUM VERTANT, Non quid, sed quomodo feras interest.* Et rursus de homine sapiente differens, ait, *Naturâ magistrâ utitur, ad illius leges componitur, sic vivit, quomodo illa præscripsit: cui bona sua nulla vis excutit: qui MALA IN BONUM VERTIT, certus judicium, inconcussus, intrepidus &c.*

227. Venatores, cervum comprehensuri, filum, diversis volucrum plumis ac pennis distinctum, per oblongum facilioris viæ spatium extendunt; unde plumco hoc septo à ventis agitato, cervus ingentem timorem concipit; illudque declinaturus, è lustrò suo se proripit, & inopino lapsu intra vicium rete præcipitatur. Eò alludens Virgilius, canit;

*---- Agitant pavidos formidine penna.
Seneca; Sic feræ linea, & pinna clausus continent: easdem à tergo telis eques incessat. Et Statius;
---- feræ indago latentes
Claudit, & admotis paulatim casibus arctat.*

Proinde cervus; à plumco illo filo exterritus, epigraphen sustinet; **FORMIDO CASSIBUS ARCTAT.** Peccator, ruboris contrahendi formidine à confessione prohibitus, intra scelerum & Tartari retia illabatur. Apprimè Sanctus P. Augustinus; *Cum verentur infamiam falsum, veram incurrununt, in fter ferarum, quæ circumdantur pennis, ut cogantur in retia.* Et Sanctus Hieronymus, *Pavidorum more cervorum, dum pennarum evitatis, fortissimis retibus implicamini.*

228. Cervus, naturâ suâ timidus, ut primùm corniculi venatorii stridorem, canum latratus, aut venatorum clamores percipit, mox formidine perculsus, fugam arripit, & incauto cursu retibus implicatur. Unde lemma è Virgilio mutuatum: **PREMIT AD RETIA CLAMOR.**

Ingentem clamore premit ad retia cervus.
Ita sonorus D. Bernardi clamor Guiliehum, Aquitanix Ducem, ferocis & indomiti animi hominem, ad eremi angustias, sanctarumque virtutum retia compulit. Ipse quoque prædicatorum clamor peccatores, serpentibus & vitâ animali instar cervorum enutritos, ad recte Evangelicum cogit. S. P. Augult. *Vocatur prædicatione penitentiæ, justificamur in*
vocatio-

S. Greg. Naz. ep. 12

S. Bern. l. 2. de Consid.

Peccator timidus.

Prudentia.

Senec. lib. de provident.

Idem ep. 45.

Vigil. 1. Georg. v. 370

Senec. l. 2. de Clementia S. at. 11. Achil.

Peccator timidus.

S. Aug. lib. 1. de Nipr. & Concup. S. Hieron. cont. Lucif. rian.

Virgil. l. 7. Georg. v. 418

Correctio gravis.

Predicator. S. Aug. 1. pref. in i. sal. 1. 2.

vocatione misericordia, & timore iudicii. Vocati renuntiamus diabolo &c

Maritus
adulteræ.

229. Maritus, injuriam passus, & uxoris adulteræ causâ à Magnatibus defensus; Cervi Emblemate à Carolo Rancato exprimitur, cujus frons à superbis & ramosis cornibus inumbratur: lemmate ex Ovidio addito; PRÆBET SIBI CORNIBUS UMBRAS.

Ovid l. 3.
metam.

*Ingens cervus erat, lateque patentibus altas
Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras.*

Superbus.

Porrò superbus quoque præbet sibi cornibus umbras; dum enim arrogantia cornibus sublimis incedit, ab omnibus contemnitur, & non hominum tantum, sed Dei quoque odium incurrit; juxta illud Sira- cidis. *Odibilis coram Deo est & hominibus superbia;* Unde S. P. Aug. *Exultent superbi de presenti felicitate; tumeant honoribus, fulgeant auro, redundent familiis; prætereunt ista, & transeunt tanquam umbra. Cum ille finis venerit, ubi omnes, qui modo in Deo sperant, gaudebunt; tunc illis veniet sine fine tristitia.* Cate- rum, Emblemate explicando, ad uxoris adulteræ maritum hanc apostrophem subjungere placet.

Ecclesiast.
10. 7.
S. Aug. in
Psalm. 74.

Ombra propitia, e grande

Sopra di voi si spande:

Mà se ben io l'offervo:

Come adombrato e da le corna il Cervo,

L'ombra vostra provieno

Non da le dense nubi, ò da le foglie,

Mà da la vostra fronte, e da la moglie.

Vigilare.

230. Hieronymus Doria Cardinalis symboli loco cervum præfert; cum lemmate, VIGILANTIBUS. Innuit videlicet, sicuti cervus non nisi vigilantibus in prædâ occurrit; ita ut gloriam & præmia assequaris, vigilandum. Iis tamen cum primis est vigilandum, qui Deum, æternamque salutem aucupantur. Ipsummet Deum habeto testem; *Qui manè vigilant ad me, invenient me.* Unde S. Ambrosius, *Occurre ergo, inquit, ad solis ortus, ne lumina tua primus diei fulgor exagitet: si hunc solem (Christum) prævereris, antequam iste surgat, aspicias Christum illuminantem; ipse prius in tui cordis illucescet arcano.* Hanc Divinæ gratiæ captandæ artem probè edoctus Rex David, iteratò ait, *Domine manè exaudia vocem meam.* Et *Manè oratio mea præveniet te.*

Prov. 8. 17.
S. Ambr.
serm. 19. in
Psalm. 119.
Psalm. 5. 4.
Psalm. 87. 14.

Adulatio.

231. Cervus, tibicinis modulatu detineri solitus, facillimè intercipitur. Lemma. INCAUTUM MODULAMINA STERNUNT. Id ipsum illis uluvenire solet, qui vel adulatione, vel mundi illecebris decepti, perniciem temporalem aut æternam incurrunt. S. Hieronymi dictum est, *Plus nocet lingua adulatoris, quam gladius persecutoris.* Ut adèd Magnus Augustinus adulationem verè definiat; *Adulatio est fallaci laude seductio.* De muliere in rem præsentem appositè ait idem Præful Hipponentis; *Mulier fundit concupiscentiæ pestilentiam: in risum aliquando dissolvitur: nunc blanditiis exhibet, & quod est venenosus super cuncta, psallere delectatur, aut cantare: cujus cantu tolerabilius est, audire basiliscum sibilantem.*

S. Hieron. in
Psalm.

S. Aug. in
Psalm. 69.

Mulier fal-
lit.

S. Aug. in lib.
de fin. Clo.

CUNICVLVS.

CAPUT XVI.

232. Cuniculus, lepori perquam similis, intra terræ cuniculos, à quibus & nomen sortitus est, habitare solet. De hoc Martialis.

Mart l. 13.

*Gaudet in effosis habitare cuniculus antris;
Monstravit tacitas hostibus ille vias.*

Unde epigraphen præfert. DEGIT IN ANTRIS, hominem timidum hæc imago depingit, qui vitæ suæ tutelam etiam intra terræ viscera perquirat. Certè David, Saulem exhorrescens, Odossæ speluncam propugnaculi loco habitavit. Centum Prophetæ, ab impiâ Jezabele diris persecutionibus exterriti, salutem suam, Abdiâ protegente, in speluncis consulere. Matathias comitantibus generosis suis filiis, ut Antiochi furorem effugeret, intra montium cavernas securus delituit. De his S. Paulus; *In solitudinibus errantes, in montibus & speluncis, & in cavernis terræ.* Porrò etiam lucifugas illos hæc icone significabis, qui facta sua omnia ab hominum oculis subducunt, nec nisi in antris operantur. De his Seneca. *Quidam adeò in latebras refugiunt, ut putent, in turbido esse, quidquid in luce est.*

Timidi

1. Reg. 22.

3. Reg. 18.

1. Mach. 11.

Hebr. 11:3

Lucifug

Senec. l. 2.

233. Milites, hoc animalculo magistro, cuniculos agere, terram excavare, & per hypogæa occulta in hostem irruere didicerunt; uti hoc pentametro testari videtur Martialis, superiore numero adductus;

Monstravit tacitas hostibus ille vias.

Unde illum hoc epigrammate non incongruo afficiet; VIAM DOCET IN HOSTES. In sensu deteriori Emblemata istud infames illos homunciones spectat, qui, durante bello, hostibus exploratorum loco deserviunt, suamque patriam nequissimè produnt. Tales fuerunt Æneas & Antenor, dum Trojam, patriam suam, Græcis, nocturno tempore in civitatem per portam (quæ Sabellico referente, equi formam habebat) admittis, tradidere. In sensu tamen meliore sanctis quibusdam est proprium, ut Hilario- ni, Paulo, Arsenio, & aliis; qui intra terræ antra commorati, solitudinis, paupertatis, & mortificationis semitas, ad dæmones & vitia, fatales animæ nostræ hostes, superandos, docuere. Origine teste tam- diu sanctus esse, & hostibus superior evadere non poteris, quamdiu turbis permixtus vixeris. *Quam- diu quis permixtus est turbis, & in multitudine fluctuantium volutatur, non vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo, nec potest esse sanctus.*

Prodit

Eremitæ
exempla

Orig. homi
in Levit.

234. Abstemius hunc de cuniculo apologum re- fert; Aquila cuniculi catulos in prædam suis pullis auferebat, matris cuniculi intercedentis preces, minasque deridens. Hinc cuniculus arborem, cui nidus impendebat, radicibus ita suffodit, ut postea ventorum impulsu dejecta, aquilinos simul pullos egerit præcipites. Unde Emblematis loco Cuniculus arbo- rem cui nidus aquilinus innititur, suffodit; cum lem- mate. ET MINIMUM SPREVISSE, NOCEBIT. Hinc discas, hostem, licet imbecillum ac modicum, vix tamen unquam sine gravi damno contemni; experi- entia enim constat, Principes, etiam cellissimos, hominum tenuissimorum neglectu subversos esse. Porrò peccata venialia, & imperfectiones humana, instat cuniculorum sunt, quæ, si neglectim prætere- antur, non tantum animas nostras, sed integros etiam Religiosorum Ordines tandem evertunt. Unde S. Basilii Nullum sit erratum, quod parvipendas, quam- vis illud tenuissima bestiola minutius sit. Et S. Aug. Noli despiciere peccata tua, quia parva summam etiam pluviarum gutta flumina complent, & moles trahunt; & ARBORES cum suis radicibus TOLLUNT. No- tanda est aurea sententia S. Anselmi; *Certissimum si- gnum est, quod in multis Ecclesiis experimento didici- mus, quia in monasterio, ubi minima distinctè custodi- untur, ibi rigor monachorum inviolabilis manet, ibi pax inter fratres, & in capitulo proclamationes con- quiescunt. Ubi verò minimi excessus negliguntur, ibi totus ordo paulatim dissipatur & destruitur.*

Hostis e-
guus no-
spernen-
dus.

Peccata
venialia
imperfe-
ctiones
non sper-
debent.

S. Basili-
in
Ascet.
S. Aug. ser-
de temp.

S. Anselm-
6. ad Mo-
nach. Cister-

CYNOCEPHALVS.

CAPUT XVII.

235. **C**ynocephalus, unâ parte simiam, & alterâ canem referens, ad lunâ crescentis vel decre-
scantis vicissitudines suum visum perdit, recuperatve.
Unde vultu ad planetam istum converso, epigraphen
tenet. Perdo CON TE LA LUCE, E LA
RACQUISTO. Id est; *Lucem amitto tecum, & acci-
pio.* Ita prorsus te omnibus conformem geras, necesse
est. Porro homo, consentaneè ad hanc ideam, cres-
centibus annis, ampliorem iudicii ac prudentiæ lu-
cem fortitur; contra verò, corpore ad senectutem de-
ficient, simul etiam ingenii acies, hætenus vivacissi-
ma, decretere ac imminui solet. Scitè Lucretius.

---- Gigni pariter cum corpore, & uiv
Crescere sentimus, pariter que senescere nec uem.
Nam uivunt infirmo pueri, teneroq; vagantur
Corpore; sic animi sequitur sententia tempus.
Inde ubi robustis adolevit viribus ætas,
Consilium quoq; magis, & auctior est animi vis.
Post ubi iam validis quassatum est viribus ævi
Corpus, & obtusis ceciderunt viribus artus,
Claudicat ingenium, delirat, linguaque, mensque,
Omnia d' ficiunt, atque uno tempore desunt.

Cynocephali icone etiam avarum describes; quippe
cujus cor aug. scente pecuniâ crescit, & deficiente de-
crescit. S. Bernardus avaro cuidam dixit; *Conformaris
crumena tua, tanquam seruis Domina sua: cum cre-
scente mar supio tuo, crescis pariter animo; & cum de-
crescente decrescis.*

236. Camerarius Cynocephalum, vultu ad lunam
converso, hoc lemmate insigniuit. PENDET AB
ILLA. Percivallus verò illum, lemmatis loco, in hæc
verba loquentem introducit. ALTRA VISTA
NON FIA CHE MI CONFORTE. Id est
HOC SOLO LUMINE LÆTOR. Verum ac
intimum amorem, unicæ cuidam rei affixum, hæc
imago denotat. S. Joannes Chrysofostomus; *Sicut casta
mulier, qua virum suum amat, nullum alium amat;
si autem alium amaverit, jam non amat virum. Ita
homo, si Deum amat, mundum non amat, si autem
mundum amaverit, jam Deum ex toto corde non
amat.*

237. Lunari sidere, ob suam cum sole conjunctio-
nem, ex oculis nostris subducto, Cynocephalus pen-
nè totus mœrore confici, nihilque alimenti sumere
let. Unde etiam, quando idem planeta infra hemis-
pherium nostrum descendit, Cynocephalus ventre
in terram prostrato recumbit; veluti amici sideris ab-
sentiam lugeret. Quare, Lunâ delitescente, Cynoc-
ephalus in terram prostratus, epigraphen tenet; DO-
NEC REDEAT. Vel, ut eidem Academicus, inter
Errantes sufferens, inscripsit; PER FIN CHE
CINTHIA SPONTI. Id est, DUM CYNTHIA
SURGAT. Cor, ob hominis, vel alterius rei dilectæ
absentiam afflictum, hoc emblemate exhibetur.
Nam, ut Magnus Augustinus ait, *Quantò magis,
quod abest, desidero; tantò magis, donec veniat, fleo.*
Baptista Guarinus canit.

Comme san dolorose
Longe da voi del viver mio le tempre,
Ch'ide te al mio cor, ch'è con voi sempre.
Mà se in lingua d'amor egli favella,
Che voi non intendete,
Con quella mente di pietà rubella,
Almen l'intenderete.
A i sospiri, a le lagrime, al sembiante,
Ch'io moro senza voi, misero amante.

238. D. Ascanio Piccolominio, Archiepiscopo
Senensì, & Academico Philomato, è vivis decedente,
ceteri Academici Philomati Academiam suam Cy-
nocephali emblemate representarunt, qui, lunâ ad
occasum inclinante, epigraphen tulit; LUMINE
ORBATUR. Veluti dixissent, insignem illum Præ-
latum (cujas gentilitia arma lunam præferbant)
vitæ suæ occasu Academiam clarissimâ luce, dignissi-
mo inquam, ac optimo Mecenate, destituisse. Porro
homines mundani, si voluptatem aut honorem ali-
quem terrenum, naturâ sua instar lunæ instabilem,
deperdant; mox deiciuntur, tristantur, extremumq;
dolent; veluti nihil amplius solitii admitturi. Caterum
de iis, qui ex alterius morte tristantur, ait S. P. Augu-
stinus; *Necesse est ut tristes simus, quando nos moriendo
deserunt, quos amamus. Contristamur in nostrorum
mortibus, necessitate amittendi, sed cum spe recipi-
endi. Inde angimur, hinc consolamur, inde infirmitas
afficit, hinc fides reficit. Inde dolet humana conditio,
hinc sanat Divina promissio.* Et meus Carducius, sym-
boli mentem his jmbis explicans,

Lunâ cadente, lucis est expers fera:
Ruens Mecenas sic clientes nubilat.

239. D. Aresius Adulatoris symbolum, Cynoc-
ephalum depinxit; qui, lunâ occidente, humi stratus
epigraphen tenet; UT DEFICIS, DEFICIO. In
hunc sensum S. Petrus Damianus; *Si Dominus fervet,
iste (adulator) sudat; si ille estum, iste calorem conque-
ritur; si ille dormire vult, hic accidatur, si satur est,
hic ructare compellitur.* Et Plutarchus; *Adulator, cum
se similem præstare nequeat in his, qua digna sunt
studio, nihil in turpiorum imitatum relinquit.* Eo-
dem Emblemate etiam vivum amorem, & miram
affectuum sympathiam denotare licet; qualem Taf-
sus in Gildippe & Odoardo fuisse sequenti poemate
testatur.

Và sempre affissa al caro fianco, e pende
Da un lato solo l'una, e l'altra vita
Colpo che ad un sol noccia un qua non scende,
Mà indiviso è il dolor d'ogni ferita:
E spesso è l'un ferito, e l'altro langue,
E versa l'anima quel, se questa il sangue.

240. Lucarinus hominem, vita sublatum, Cynoc-
ephalum Emblemate representat, qui luna occidente
interram prostratus, gravique sopore penè exanimis
jacet; cum lemmate. LUCESCENTE EXCITA-
BOR. Innuebat videlicet, mortuos in extremo judi-
cio ad justissimi solis exortum, denuò è mortis suæ
fomno fore redivivos. Mors enim fomni est amula,
D. Paulo innuente; *Nolumus autem vos fratres igno-
rare de dormientibus; ubi, interprete S. Joanne Chry-
sofostomo, Non dixit, de morientibus, sed de dormienti-
bus; somnum esse mortem ostendens.*

D A M A.

CAP. XVIII.

241. **A**bbas Ferrus Damam, è canum insidiis fu-
gativam, hoc lemmate notavit; PONE
SOL NE I A FUGA OGNI SUO SCAMPO; Fuga ad-
versus vitia
vel, ut ego: FUGA SALUTEM. Hoc nimirum
libertatis & castimoniam, inter occasionum insultus
conservandæ, asylum penè unicum superest; Justo
Lipio suffragante, *Malorum effugium in fugâ,* Cui
non absimilis Horatius;

Virtus est, vitia fugere.

Id quod cum primis libidine incurfante observan-
dum

onfor-
itas.
um eta-
deficit
l crescit
genium.
secret. l. 3.

varus.
Bern ser.
in caus.

nor ve-
is.
o Chrysof.
m. 26. in
112. ex war

bsentia
nati.
Aug in
tal 38.
ipi. Gua-
s. Magdri-
le 93

Munda-
nus.

S. Aug. serm.
32. de verbis
apost. c. 1.

Adulator.
S. Pet Dam.
Opus. 2. 2. 6

Confor-
mitas.
Tass. Gerus.
Liberat.
Canto 1.
Stanz. 57.

Refurre-
ctio.

1 Thef. 4. 12.
S. Io. Chryf.
in hunc loc.

Lipio de
const.

Horat l. 1.
ep. 1.

1 Cor 6.18. dum monet S. Paulus conceptissimus his verbis, *Fugite fornicationem.* Hanc Apostoli præceptionem iteratò inculcans S. Ambrosiu; *Fugite fornicationem,* inquit, *persequuntur enim nos peccatorum illecebra, persequitur libido. Sed tu fuge tanquam furiosum Dominam &c.* D. Basilius Paradisi in Poësi suâ Lyricâ canit.

Saggio colui, ch'esperto
Ne gli effetti d'amor, le gioie infide
Co'l Trojano Campion fugge di Dido.
Saggio chi l'empio lido
Oue habiter le femmine homicide
Co'l Britanico Eroë lascia il deserto,
Sol di vincere è certo
Chi tutto il suo valor pon ne la fuga
Che solo è vincitor chi fugge, o fuga.

242. Hominum sceleratorum vitam Damis non absimilem dixcris, quæ pabula ac delicias suas non nisi supra prærupta ac horrida montium cacumina sumunt. Unde P. Certani lemma. **IN ARDUIS ESCAM.** Salomon facinorosorum ore dicit; *Lassati sumus in viâ iniquitatis & perditionis, ambulavimus vias difficiles.* Opportunè Origenes; *Hædi dicuntur omnes mali, quia aspera & dura saxa malè ascendunt, & per præcipitia eorum incedunt.*

Mundani. Sap. 5.7.

Orig. Tract. 34. in Matth. 23.

243. Dama ad hostes superandos nullis penitus instructa est armis, Martiale teste;

Deme tuetur aper, defendunt cornua cervum;
Imbelles Dama quid nisi præda sumus?

Unde imbecilitatis suæ probè conscia, sese supra rupium præcipitia recipit, ibique, veluti in unico alylo, domicilium suum figit. Lemma. **DEGIT IN EXCELSIS.** Ita anima iusta, affectibus suis à mundo penitus separata, assiduo vel supra rupem Golgothæam ad contemplandos Servatoris dolores; vel supra montem Thaboræum ad metandam immensam illam gloriam, quæ Dei servis est preparata, consistit. Optimè dixit Petrus Bercorius; *Vir justus debet morari in excelsis rupibus per contemplationem &c.* Modum ascendendi discite ex magno Augustino; *Corpus peregrinatur locis, anima peregrinatur affectibus; Si amaveris terram, peregrinans à Deo; si amaveris Deum, ascendis ad eum.*

Contemplativus

Barcor. l. 10. Reduct. l. 6. 20. n. 1. S. Aug. in Ps. 119.

244. Dama visu est ita acuto, ut res longissime distitas clarè perspiciat. Unde lemma. **EMINUS INTUETUR;** vel, **PROSPICIT A LONGE.**

Job. 39. 29. Propheeta.

Jobo illud suggerente, ubi de aquila testatur, *De longe oculi ejus prospiciunt;* Prophetas hac imago spectat, qui lumine ac revelatione Divinâ confortati, res longinquas, tam præteritas; uti Moyses totius Universi creationem; quàm futuras, ut Hieremias, Ezechiel, Daniel, aliique, perspicuè intuentur. Siracides encomium istud Isaïæ attribuens, *Spiritu magno,* inquit, *vidit ultima, & consolatus est lugentes in Sion; usq; in sempiternum ostendit futura, & abscondita antequam evenirent.* Cæterum emblemate illo etiam sagax ac providum hominis judicium significatur, quod, conjecturâ non multum ablutente, secundos adversosque rerum quarumvis eventus prævidere novit. Egregiè Seneca; *Si prudens esse cupis, in futuro prospectum intende, & qua possunt contingere, animo tuo cuncta propone; nihil tibi sibi sit, sed totum ante prospicias. &c.*

Ecclesiast. 49. 27.

Prudentia.

Senec. de 4. virtutibus.

245. Dama non intra amœnas aut pingues valles, nec inter diffusam camporum planitiem, sed supra solitaria montium prærupta tranquillitatem suam reperit; imò quantò cacumina fuerint horridiora, magisque inaccessa, tantò plus quietis & securitatis ipsi promittunt. Unde lemma; **TUTIOR IN ARDUIS.** Ita anima, inter effrenis mundi illecebras mil-

Religivus.

le periculis exposita, supra solitudinis religiosæ rupem certâ ac felicissimâ securitate circumfluit. Id ipsum innuit Regius Vates; *Perfecit pedes meos tanquam cervorum, & super excelsa statuens me;* Id est, interprete Magno Augustino, *Perfecit amorem meum ad transcendenda spinosa, & umbrosa implicamenta sæculi, & super excelsa, id est, super cœlestem habitationem, figet intentionem meam, ut implear in omnem plenitudinem Dei.*

Psal. 17. 3

S. Aug. in hunc loc.

ELEPHAS. EBVR.

CAPUT XIX.

246. **P**hysici referunt, Elephantem, dum arbori innixus, somno indulget, ab infidiantè Dracone morderi, & sanguine per vulneris hiatus exhausto, ad lapsum cogi, sicque occidi; qui tamen ipse, supra Draconem ruere solitus, eum, veluti talionis lege, exanimi suo pondère opprimit, & enecat. Emblemate Bartholomæus Rossus inscripsit. **VICTOREM VINCO.** Ad illam morientis Christi victoriam, è morte ac dæmone devicto reportatam, hæc imago collineat. De victoriâ hâc ipsemet Servator, Osæ ore testatus, ait, *Ero mors tua ô mors &c.* Unde eidem symbolo inscripsit Lucarinus; **CÆDIT, DUM CADIT.** Quam gnoimam etiam S. Ecclesia Christo attribuit his verbis; *Qui mortem nostram moriendo destruxit; Ut ad eò non incongruum censeam lemma; OCCISUS, OCCIDIT:* argumento & verbis è Magno Augustino sumptis, ubi de Christo ait; *Mortem ab inimicis sustinuit, eamque in suo corpore OCCISUS OCCIDIT.*

Christu morien

Osæ.

S. Aug. ser. 30. de ten

247. **E. D. Arefii** sententiâ, Elephas serpentem, illius interimendi causâ desuper ex arbore proruptantem, corporis sui mole ita validè adversus arborem comprimit, ut ei vitam eripiat, Unde Emblemate, cui etiam suffragatur Plinius, non incongruè subscribes; **EX IPSA, ET PER IPSAM.** Quasi diceret, sicuti serpens arborem, è quâ descendit, malitiæ suæ exequenda instrumentum adhibet; ita vicissim elephas eadem arbore, ceu opportunissimo instrumento, ad comprimendum serpentem utitur. Unde Christum, Cruci affixum, hâc icone significabis; quippe qui è crucis arbore adversus serpentem tartareum opportunè prævaluit, cum hic omnem hominum, ex Adamo descendentium seriem arboris interventu in extremam perniciem conjecerit. *Ut, qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur,* inquit S. Ecclesia. **S. P. Aug.** *Non incongruè Crux Christi significat principatum; nam per ipsam & diabolus vincitur, & totus mundus ad Christi notitiam vel gratiam revocatur.* Baptista Mantuanus, S. Andream crucifixum exhibens, canit;

Plin. l. 12. 10

Christu crucifixus

S. Aug. ser. de temp.

Bapt. Mant. de sacris ebim.

----- *clamabat ab altâ*
Arbore ad astantes populos, Christumque docebat
In ligno voluisse pati, quod semina mortis
Traxerit à ligno princeps in stemmate nostro.

248. Fuit, qui Elephantem, uterum gestanti, inscriberet; **NASCETUR:** quasi diceret; tametsi illa mensium cumplurium intervallo partum suum eniti differat; in eâ tamen diuturnâ morâ foetum ipsius ad tantam majestatem ac molem maturefcere, quam orbi, universus postea sit admiraturus. Pierii Valeriani hâc de re poëma est.

Maturus.

Pier. Val. l. 55.

Num rerum natura parens nihil edere magnum,
Spestandumque solet, longo nisi tempore adultum;
Ipsa etiam majora suos animalia partus
Iussa diu gestare, decem bos Luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritura, nitensque
Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla
Deorum. Haud

Herod. lib. 7. Haud aliter animi nostri decreta, si maturo iudicio agitata fuerint, optimos effectus pariunt. Herodotus; *Omnis res prosperando parit errores, unde magna detrimenta fieri adsolent. In cunctando autem bona insunt, si non talia, quae statim videantur esse bona, cerent, quae suo tempore bona quis esse comperiat.*

249. Ad D. Caroli apotheciosin, Mediolanensi festiue celebratam, Elephantem illum depinxere, quem Plinius, Pierius, aliiq; sapientis Romae visum, tantae docilitatis fuisse testantur, ut oculis ad caelum levatis, supra extentum funem erectus incederet. Lemma e Cicero addidit; ASCENSU NITENS ARDUO. Innuebant videlicet, D. illum ad sanctimoniam & perfectionis apicem per difficilem, arduamque legis Divinae semitam tetendisse, corporis sui pondere, quod *aggravat anim. um.* probe coercito & subjugato. Et sane nemini haecenus, nisi ardua illa ac laboriosa semita superata, virtutem contingere licuit. Ovid.

Ardua molimur, sed nullam nisi ardua vincunt, Difficilis nostra poscitur arte labor. Et rursus; --- --- Tendit in ardua virtus.

250. Emmanuel Philibertus, Dux Sabaudiae, generosam suam benignitatem insignis cuiusdam elephantis emblemate representavit, qui, tranquillo gressu inter oviculas oberrans, epigraphen tulit; INFESTUS INFESTIS. Innuebat nimirum, se, nisi offensum aut lacescitum, nemini quidquam damni aut molestiae creaturum. Aurelius Victor de Octaviano Imperatore testatur, quod, *justis de causis nunquam genti ulli bellum intulit.* Petrus, Comes Sabaudus, Joanne Boto referente, Othonis IV. Imperatoris conspectum subiit, vestem gestans, e latere dextero copiosis parergis, opere phrygio, gemmis & auro splendendam; e sinistro vero chalybe, ferro, armisque horridam: rei insolentiam interrogatus, respondit, vestem, e dextro latere pretiose segmentatam, Caesaris obsequium spectare; reliquam vero armorum suppellectilem adversus Caesaris hostes paratam esse.

251. Elephas, inter oviculas depictus, epigraphen sustinet; MANSUETIS GRANDIA CEDUNT. Unde animus hominis generosus & nobilis, grandem hanc belluam imitatus, inferioribus ac subditis facile cedit, usq; benignum & suavem se exhibet. *Equidem ipse, inquit, Isidorus Pelusiota, humilitatem ab animo magno & excelsa, superbiam autem a vili & abjecto proficisci existimo.* Mirè in hanc rem facundus Cicero, de Philippo Macedone, & Alexandro eius filio, ita ratiocinatur. *Philippum quidem Macedonum Regem rebus gestis, & gloria superatum a filio, facilitate vero & humilitate video superiorem fuisse, itaq; alter, id est Philippus, semper Magnus; alter, id est Alexander, saepe turpissimus fuit. Ut recte praecipere videantur, qui movent, ut, quanto superiores sumus, tanto nos submissius geramus:* Doctrinam hanc e Siraide hausisse videri possit; *Quanto magnus es, humilia te in omnibus.*

252. Elephas, grandis & benigni animi symbolum, inter oviculas incedit LENTE, NE LAEDAT. Populus Israeliticus, Regis Edomiticus provincias transiturus, Mose auctore legatum ad eundem misit, qui proficiscendi licentiam rogaret, at facultate denegata, *advertit ab eo Israel, aliamq; viam ingressus est.* Olcaiter in hunc locum, *Quid hoc est, Domine Deus, inquit, ut non audeas intrare cum populo terram Edom, nisi a Rege permissus? Docet nos in summa potentia nunquam violentiam uti, & suaviter omnia disponere. &c. Discat ex hoc loco Reges patientiam, videntes, quantam hic utitur Deus &c. ne puniat Edom.* Solenne hoc Deo est, ut supplicii identidem dilatis, ea temporis diuturnitate peccator resipiscat, & offensae Divinae fulmina declinet. Chrysol. *Hac est Christi magna, larga, sola misericordia, quae iudicium omne in diem servat unum, Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. I.*

& homini totum tempus ad poenitentiam servavit inducias: ut quod de vitis infantia suscipit, rapit adolescentia, invadit juvenus, corrigat vel senectus; & de peccato vel tunc poeniteat, quando sentit jam se non posse peccare: & tunc saltem reatum deserat, quando illum reliquerit jam reatus &c.

253. Alius eidem Elephantio, inter oviculas diversanti, epigraphen politicam junxit. REGNI CLEMENTIA CUSTOS. Appositè Seneca; *Illius principis magnitudo stabilis, fundatamq; est, quem omnes tam supra se esse, quam pro se sciunt: cujus curam excubare pro salute singulorum, atq; universorum quotidie experiuntur. Quo procedente, non tanquam malum aliquod, aut noxium animal cubili prosilierit, diffugiunt: sed tanquam ad clarum & beneficium sidus certatim advolant.*

254. Joannes Ferrus Elephantem, duabus praecipue prerogativis insignem, hoc epigramate notavit; NEQ; VORAX, NEQUE RAPAX. Ad hanc ideam Episcopus conformetur, necesse est; quippe cui epig. illa. *Neq; vorax, maxime convenit, cumque Apostolus cum primis Sobrium vivere praecipit. In hunc D. Pauli locum S. Anselm. Sacerdotes enim, inquit, qui ministrant in templo Dei, prohibentur vinum & ficeram bibere, & ebrietate nimium lege Moisaica, NE in CRAPULA* *et ebrietate GRAVENTUR corda eorum. Sed & altera scematis partem, neq; rapax, Episcopi propriam esse, idem Apostolus declarat, dum verbis mox subjunctis illum non cupidum esse jubet. Avaritiam enim & cupiditatem, inquit S. Anselmus, esse vitandam sacerdoti, & ipse Samuel exemplo suo docet, NIHIL se cuiquam RAPUISSE coram populo PROBANS.*

255. Alexander, Dux Farnesius, Emblematis loco Elephantem praefert; addito lemmate Hispano: NO BUELUO SIN VENCIR. Id est, NON REDEO, NISI VICTOR. Innuit videlicet, se e bello nunquam, nisi victorem, rediisse. Encomium hoc cum primis Augustissimo Imp. Carolo V. tribues, qui, Famiano Strada testante, gloriosus exiit, *tam multis ex omnium hostium genere victoribus, tanta felicitate reportatis, ut a nullo ferè Carolus provocatus bello fuerit, quem non modo victum, sed (quod raro legitur) victum etiam captivumq; non viderit.* Ita enim a Carolo fusi, superatique fuere Franciscus I. Rex Galliae, Henricus Rex Navarrae, Clemens VII. Guilielmus Dux Cliviae, Fridericus Elector, Dux Sabaudiae, Ernestus Dux Brunsviciae, Philippus Landgravius Hassiae, aliique. S. Ambrosius id ipsum elogium Davidi statuit; *IN OMNIBUS VICTOR PRÆLII.* Nam circiter vigesies cum hostibus acerrime conflictatus, clarissimam semper victoriam reportavit.

256. Quantam cordis animiq; puritatem praeferat ille, qui Deo aut invocando, aut adorando propinquare cupit, ex Elephantem conjicere licet, qui recentem humanam more suo veneraturus, prius fonte ablui consuevit. Unde lemma. UT PURUS ADOREM. Opportune David; *Lavabo inter innocentes manus meas, & circumdabo altare tuum Domine, ut audiam vocem laudis, & enarrem universa mirabilia tua.* Ita nimirum optima Dei colendi & adorandi dispositio est affectuum nostrorum puritas; uti etiam observat Seneca; *Optimus animus, pulcherrimus Dei cultus.*

257. Elephas, intra fontem lavans, epigraphen sustinet SIC ARDUA PETO. Quasi nimirum cordis animiq; mundities validum & efficax esset ad gravissima quaevis negotia perficienda instrumentum. Onofandro auctore, Bellidux, priusquam in arenam cum hoste descendat, victimas Deo consecrat, earumq; viscera attento oculo scrutetur, num praesagium aliquod victoriae omen contineant. Verum misso hoc religionis superstitione documento, sanctius illud a P. Andr. Pinto observatum attendas velim:

Sanctitas.

Cap. 9. 15.

Ovid. 2. de Arte.

Idem lib. 2. de Ponto.

Principes benignus.

to. Boto lib. 2. dicit mem.

Cedere.

Isid. Pelus. lib. 3. ep. 188.

Cicero lib. 1. offic.

Eccles. 3. 20.

Benignitas.

Num. 8. 20. v. 14 & 21.

Olcaiter in hunc loc.

Misericordia Dei.

S. Per Chrysol. serm. 42.

Clementia.

Sen ec ad Lipsidiffert ad Alberem &c.

Sacerdos.

1. Tim. 3. 2.

S. Anselm. in hunc loc.

ibid. v. 3.

S. Aug. lib. 2. c.

Generositas.

Fam Srad. lib. 1. de bello Belg.

S. Amb. 2. v. officiat 27.

Oratio pura.

Psal. 25. 6.

Puritas interna.

Onofandro cap. 10 strae.

P. And. Pinto Notae. 19 in cap. 14. Isid. n. 2428.

lim. Habet religiosus longe extispicium, & multo certioris augurii, meus Princeps in bellum profecturus: si cor si viscera sua vitio pura, adherentia Deo, introspexerit, jam propitio Numine poterit decertare.

258. Elephas suos dentes adversus arborem allidit, eosque ibidem excussos relinquit; Unde lemma. LASCIAI DI ME LA MIGLIOR PARTE A DIETRO. Id est; MELIORA RELINQUO. Ita sane peccator inveteratus optimam juventutis suae partem, ad effrenes sensum voluptates ac crebra vitiorum offendicula allisam, miserè deperdidit. S. Joannes Chrysostomus id deplorans, ait, *Et cum juventutem peccato exhausserit, languidam & everuatam senectutem virtuti reservet.*

259 D. Aretius eidem Emblemati, nimirum Elephanto, dentes suos in terram excutienti, inscripsit; LASCIAI DI ME LA PIU' VIL PARTE A DIETRO. Id est, PEJORA RELINQUO. Religiosis, sanctisque personis hae imago nativa est, qui opes ac mundi illecebras prompto, hilarique animo projiciunt. Huc multum conferre videtur elegans Francisci Petrarchae dialogus; *DOLOR. Patrimonium paternum habui, perdidit, quid consilii capiam? R. At. Patrimonium paternum duplex; alterum ex rebus percipientibus, quod fortuna moderatur: ex virtutibus & doctrinis alterum, quod extra fortune regnum procul in tuto positum laedi nequit.*

260. Elephas, mirae dexteritatis, agilitatis, & magnanimitatis bellua, dum adversus hostem committitur, nullis exteris aut emendicatis aliorum viribus, sed proprio robore res quasvis maximas conficit. Unde lemma. SUIS VIRIBUS POLLENS. David, cum Giganthe conflictaturus, à Rege Saule galcâ, loricâ, gladio, aliisque armis munitus incedebat; verum horum omnium inexpertus, deposuit eas, siquidem victoriâ ad eò illustrem non armorum subsidio; sed innatâ suâ generositate perficiendam censebat. S. Ambr., *David adversus Goliath, immani mole corporis virum, singulari certamine dimicaturus, arma, quibus oneraretur, respuit. Virtus enim SUIS LACERTS magis, quàm alienis integumentis nititur.*

261. Elephantum subscripsere; IN SUIS VIRIBUS PRETIUM. Genuinae virtutis hoc ectypum est, quae pretium existimationemque suam non ab extero splendore, aut aliorum auxilio, sed ab interna animi sui forma recipit. Pulchrè Magnus Augustinus; *Victoria nostra, gloria nostra intus est, non foris est: foris despecti, intus dilecti.* Claudianus.

*Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaque late
Fortuna securam nitet, nec fascibus ullis
Erigitur; plausuque petiit clarescere vulgi,
Nil opis externae cupiens, nil indiga laudis.*

262. Elephas, grandis ac resoluti animi symbolum, in aperto campo nunquam pavescere, nec etiam, nisi à gravissimo impetu, superari solet. Unde lemma. VI PARVA NON INFLECTITUR. Ita justus neminem, nisi solum Deum, timet; Daemonem, mundum, ceteraque adversa omnia parvi pendens. S. P. Aug. *Nec hominem, nec diabolum timeamus; nec ille, nec iste facit aliquid, nisi quantum permittitur: permitti autem nihil potest, nisi quod nobis prodest.* Et rursus; *Noli timere, si Christianus es, Dominum hominem; Dominum Deum tuum semper time.* Caterùm Torquatus Tassus Suenonem, Daniæ Regem, hoc elogio insignem fuisse testatur; ut qui in numero Arabum exercitu à Solimanno horrendum infestatus, animum nequidquam abjecit; sed etiamnum imperterritus, numerosas & violentas vires hosti opposuit; Tassi hæc de re poëma ita percipito.

*Ripercote percosso, e non s' allenta;
Ma quanto offeso e più, tanto più nocè.*

*Quando ecco furioso à lui s' avvenia
Homo grande, e hà sembriante, e guardo atroce
E dopo lunga, ed ostinata guerra,
Con aria di molti al fin l'atterra.*

263. Quanta vires pectori nostro ad omnes calamitates perferendas è Christi passione probè considerata accrescant, D. Aretius Elephantis Emblemate demonstrat; qui vinum, ab uvis expressum, attentè aspiciens, veluti stimulo ad praelium concitatur. Epigraphen subjunxit; ACUIOR IN PRAELIUM, vel, SANGUIS ROBUR ADAUGET. Guido Vanninus ad verbum de Elephantate canit.

Dant animos plage, sanguis quoq; robur adaugei. S. Bonav. *Passionis Christi meditatio continua elevabit: quid agendum, quid meditandum, & sentiendum sit, indicabit, te deinde ad ardua inflammabit, teque vilificari & contemni, & affligi faciet affectare &c.* Et S. Greg. Papa; *si passio Christi ad memoriam revocatur, nihil adeo durum est, quod non equanimiter toleretur.* Et his omnibus superior Apostolus; *Per patientiam curramus ad propositum certamen, aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Jesum.* D. Marinus imaginem hanc de Christo interpretatur, dum sanguineum sudorem stillans, ad mortem sustinendam plurimum roboris acquisivit;

*Suda sangue il mio,
Elephante guerriero in pugna hostile,
Ch' a la vista del sangue, ardito, e forte
Divien già moribondo, incontro a morte.*

Eandem iconem Richardus à S. Laurentio beatissimæ Patronæ nostræ, Mariæ Virgini, supra Calvariae clivum stanti, attribuit. *Elephas, inquit, viso sanguine non timet mori, sed magis acuitur in praelium. Et beata Virgo, viso sanguine filii, effuso in Cruce, mori cum ipso non timuit, sed magis optavit: & si animam pro ipso non posuit, exposuit tamen, & quod potuit fecit.*

264. Augustinus Mascardus Symboli loco elephantem, plurimis sagittis confixum, præfert; subjuncto epiphonemate. CITRA CRUOREM. Ad verbum Lucanus;

*Sic Lybicus densis elephas oppressus ab armis,
Omne repercussum squalenti missile tergo
Frangit, & herentes motâ cute disciunt hastas,
Viscerata tuta latent penitus, CITRAQUE CRUOREM*

*Confixa stant tela ferâ: tot facta sagittis,
Tot jaculis, unam non explent vulnera mortem.*

Innucebat videlicet, omnes in alycolorum aculeos nihil unquam detrimenti sibi allaturos. Seneca. *Incredibilis vis Philosophiæ est, ad omnem fortunam vim retundendam. Nullum telum in cordore ejus sedet, munita est, solidaque: quaedam defatigat, & velut levia tela laxo sinu eludit: quaedam disciunt, & in eum usque, qui miserat, respuit.* His conformis est Hieronymi Gratiani vernacula Musa;

*Che in un core innocente in van dirette
Son di maligna accusa empie saette.*

Et Comes Fulvius Testi;

*Io sò, che di mortal veleno infetto
Invidia arrota l'armi,
E che m' assale indiosa a tergo;
Ma se virtù d' adamantino usbergo
Mi cinge, e che può farmi
Importuno livor con sue saette?
Faran le mie vendette
Gli strali istessi: e l'innocenza illesa
Rilancierà ne l'offensor l'offesa:*

Succinctè Salomon; *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit. Et sapientissimi filii optimus Parens; Sagitta parvulorum factæ sunt plaga eorum.*

265. Sagittarum acumina, adversus Elephantem vibrata,

Peccator inveteratus. S. 10 Chryf. in Psal. 14.

Religiosi.

Paupertas voluntaria Petrarch. de Remed. l. 2. Dial. 9.

Propriis viribus agere. 1. Reg. 17. 38. S. Ambr. l. 1. offic. cap. 35.

Virtus vera.

S. Aug. serm. 44. de sanct. Claudian in Consul Theo

Animus resolutus. S. Aug. in Psal. 55. Idem Psal. 1

Tassi Gorius. Liberaz. C. 2. s. Stan. 23.

Passio Christi.

Guid. Van. l. 1. de arte amandi D. S. Bonav. p. stinul. chap

Hebr. 12. 11.

D. Mauris nella 3. p. della Lira Christus in horto

Maria in monte Calvari. Rich à S. Laur lib. de Laud. B. M. V.

Lucan. l.

Virtus lela. Senec Ep.

Hier. Gr. nella Græza Cans. ff. 36.

Prov. 12. 11. Psal. 63.

vibrata, ipsius vires nihil diminuunt, potiusque iram ac furorem acerrimè provocant. Unde lemma. FORZA NON TOGLIE, E ACCRESCE IRA, E FURORE. Id est, DANT VULNERA ROBUR. Ita injuriæ, adversus potentiores sparsæ, nil nisi eorum furorem ac indignationem, priore longè acerbiorè, accendunt. Ita injuriam in Deum aut proximum spargens, tantùm abest, illis exiade aliquid nocimenti accrescere, ut potius eorum gloriam plurimum promoveas, Divinamque Nemefin contra te solum quàm maximè provoces. Unde ait Magnus Augustinus; *Martyrum persecutores plus sibi nocent, quàm Martyribus*; Et rursus: *Multi errant homines, qui putant injustitiam suam aliis nocere, & sibi non nocere*. Argantes, duello congressus cum Tancredo, in terram prostratus est, multoque cruore è recenti plaga effuso, totus debilis ac penè exanimis jacuit: misertus hominis conditionè Tancredus, illum ad amicitiam suaviter invitavit; at cum Argantes rursus adversus Tancredum manus conferere jamjamque vulnus infligere moliretur, ab eo, acerrimè irritato, interfectus est; uti hoc poemate testatur Tassus.

*Renditi grida, e gli sù nove offerte
Senza noiarlo il vincitor cortese.
Quegli di furto in tant il ferro caccia,
E sù l'italion il fiede, indi il minacia.
Infuriossà l'hor Tancredi, e disse;
Così abusi fellon, la pietà mia?
Poi la spada gli fissè, e gli refissè
Nela viscera, ove accertò la via &c.*

266. Elephas, aberranti intra sylvam homini obviam factus, ducis munus suscipit, eumque benevolentiam perquam officiosam, ad directam viam reducit. Unde lemma. DUX ABERRANTI. Ita omninò Dei filius, humanas exuvias indutus, salutis æternæ semitam suomet exemplo monstrare ac præire voluit. *relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus*. Porro etiam Pastores populi, & Patresfamilias subditos aut filios suos per virtutis ac gloriæ æternæ tramitem benevolè deducere, eosque inculcato exempli sui gressu undique præire studeant. Præclare S. Petrus Damianus; *Sacerdos, qui in regno cælorum vult esse magnus: sit IN POPULO PRÆVIUS, ut, quod voce se sequentibus dicat, primus ipse vivis operibus impleat*.

267. Voluntas, in alterius dispositionem resignata, & obedientia, ad quasvis res perficiendas prompta; Elephantis emblemate demonstrantur; qui, inaudito spectaculo à Galba Imperatore Romanis exhibitus, suprâ extentum funem incedere doctus erat. Epigraphen subjunges; **QUO ME CUNQUE FERET**. Religiosissimus meus Thomas à Kempis; *Pone me ubi vis, & liberè age mecum, in omnibus in manu tua sum, gyrâ, & reversa me per circuitum, en servus tuus sum ego, paratus ad omnia, quoniam non desinero mihi vivere, sed tibi*.

268. Elephas, priusquam Lunam adoret, lavari solet; unde intra aquas depictus, epigraphen sustinet; **SIC GRATIOR**. S. Petrus Lachrymarum undis altum immerfus, coram Deo magis, quàm antea venustus ac gratus comparuit; nam, ut Arnobius testatur, *Major gradus redditur ploranti, quàm fuerat sublatus deneganti*. Id quod de iis omnibus intelligas velim, qui seriâ delictorû suorû pœnitundine ducuntur.

269. Elephas sagittarum imbre impetitus à D. Arefio epigraphen accipit; **VISCERA TUTA LATENT**. Ad verbum Lucanus, suprâ adductus. *Sic Lybicus densis elephas oppressus ab armis, Omne repercussum squalenti missile tergo Frangit & hærentes motâ cute discutit hastas; Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

VISCERA TUTA LATENT penitus, citraq; cruorem Confixâ stant tela ferâ. &c.

S. Sebastianum cum primis hoc Emblemata spectat, qui corpore innumeris telis transfixo; nihil penitus nocimenti in anima sustinet. Servatoris monitum est; *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere*. In hunc locum S. Hilar. *Non timentes eos, quibus cum sit licentia in corpora, tamen in animam jus nullum est &c.* D. S. Jobo, mille stratagematis à dæmonum tyrannide exagitato testatur S. Cæsarius; *Minimè per corporea vulnera ladebatur animus, nec vermes. licet utrem perforarent, intus repositum thesaurum adoriri poterant*. Et S. Prosper; *Tot jaculis emissis, illæsus manet Job*.

270. Elephas serpentem adversus eandem arborè validè comprimit, è qua hic, ad excidiû elephantis inferendum, proreptabat. Unde lematis loco Elephantem hâc proserpentiâ non inveniuntâ introduxere; **QUI SUSTULIT, INTERIMAT**. Id est, *Arbor, quæ serpentem fovebat, etiam occidat*. S. Crucem, arborem illam vel ipsi cælis admirandâ, hæc imago significat, è qua Divina Sapiencia serpētis Tartarei mortè ob eam etiam causam est operata, quod is humanâ gentem arboris interventu egerit præcipitem. *Primus enim homo, S. Andreas Apostoli ad Egeam verba sunt, per lignû prevaricationis mortè induxit; & necessarium hoc erat generi humano, ut per lignum passionis mors, quæ ingressa fuerat, pelleretur*.

271. Elephas naturâ quidem suâ aquis delectatur; at, quianatâdi penitus imperitus, sine vitæ discrimine eas ingredi non potest, ideirò satis ipsi est, circa illarum marginem ambulare: Arefio subscribente; **GODO LA SPONDA, NON PORTENDO L'ONDA**. Id est; *Cum Lympha nequeam, gaudebo littore lympha*. Ita persona prudens & modesta fortunam suam mediocrem, dum sublimiorè obtinere nequit, tranquillo animo amplectitur. Justus Lipsius Emblemate illo modestû rerû Divinarû indagitorè repræsentat. *Ut elephantes etsi omnibus impensè delectentur, haud temerè tamen eos ingrediuntur, cum inscisi sunt natandi: idem in Theologia piis, salutaribus ejus aquis animus tingendus, non mergendus*.

272. Elephas foricis indici, animalis libidinosissimi, consortium extremè fugit. Lemma. **TANTUS HORROR FOEDI**. Grande ac fatale illud odium hæc imago significat, quo S. Franciscus Xaverius adversus impuras cogitationes exarserat. De hoc P. Horatius Turfelinus testatur. *Insignis profectò in illo amor castimonia, in signe odium libidinis fuit: adeo ut vel minimas hujus generis labeculas exosus, ipsum horrent libidinis nomen*. Eodem encomio insignem se probavit Magnus August. quando in Confessionum suarum libris libidinem extremè detestatus ait; *Nihil jam hujusmodi quero, nihilq; desidero, sed etiam cum horrore & aspersione talia recordor*.

273. Elephas, muscarum aculeis infestatus, pelle suam in rugas contrahit, & in illis muscas, ceu tumulo conclusas, suffocat, & interimat. Unde Lemma Hispanicum; **ALLA MEYOR QUE PUEDO**. Id est; **PRO VIRIBUS**. Sicut enim Elephas modo, quo potest, optimo se adversus hostes tuctur; ita homines calamitatû obelos viribus, quàm possunt, comodissimis perfringere, seseq; contra hostes ulcisci conantur. Velim tamen eum in ulciscendo modum observes, quem providè præscribit Magnus August. *Peccat, qui per immoderationem injustè vult vindicari: non peccat autem, qui modû adhibens, justè vult vindicari: Remotior tamen est à peccato injustè vindicta, qui non vult omninò vindicari*. Cæterùm Emblemate explicando, elephantem ita loquentem introduxi;

II 2 Dumque

Virtus offensa aut irritata.

S. Aug. in Psal. 36. Conc. 2. Idem Præfat in Ps. 93.

Tass. Conquist. Cant. 19. st. 25.

Bonum exemplû.

1. Pet. 2. 21.

S. Pet. Dam. Ep ad Firm.

Obedientia.

De imit. 13. cap. 5.

Puritas.

S. Petrus Pœnitens. Arnob in 1 salm. 138.

Lucan. lib. 6

S. Sebastianus.

Mat. 10. 18.

S. Hilar in hunc loc.

Martyres.

Job.

S. Cæsar dialog. 3.

S. Prof. de Promiss. p. 1.

cap. 22.

S. Crux.

S. Andreas

in sua Passio-

ne ad Egeam

Conten-

tum esse.

Theolo-

gus.

Just. Lipsius.

Castitas.

S. Francis.

Xaverius.

Turfel lib. 6:

cap. 6. vita.

S. August.

lib. Confess.

Vindica-

re.

S. Aug. lib.

19. cont.

Faust. 6. 25.

*Dumque brutte porcelle,
Importune, & ardite,
Sin contra un Elefante insolemite?
Come negligio potrò
Me ne vindicarò.
Farouvi per dolor veder le stelle
Solo co' l'acrespar questa mia pelle;
E haurete in pena de la rea pontura
La morte; ma non mai la sepoltura.*

274. Idem elephas, dum muscas & tabanos, intra corrugatam suam pellem enecatos, à se excutit; epigraphen Hispanam legendam offert; **SIN PELEAR ME VENGO.** Id est; **SINE PUGNA VINDICTAM.** Vel, **ME VENGO, Y NO ME CANSO.** Id est; **SINE LABORE VINDICTA.** Carolus Bossus hanc iconem Philippo II. Hispaniarum Regi propriam dixit, dum nonnulli inferiores Principes adversus ipsius in iestatem videbantur conjurasse, innuebat enim, sicuti elephas, à muscis aut tabanis laceffitus, hostes adco infirmos nequaquam militari suâ proboscide dignatur, sed penitus immotus, solâ suâ pelle nonnihil contractâ eos suffocat; ita perduelles illos à tanti Regis majestate ac potentia sine ulla armorum militumque vi, solâ Regiæ benevolentia bonitate contractâ, in extremam perniciem præcipitari posse. Magnates enim, & cum primis Deus, facillimam semper ac paratam habent adversus sceleratos vindictam. *Habet enim potestas Dei & severitatem vindicandi, & clementiam liberandi;* uti loquitur Magnus Augustinus.

275. Lucarinus Symboli loco aliquot Elephantes ad fluminis ripam statuit, è quibus minores in illo transmittendo anteriorem locum occupare solent; subsequenter Majoribus; Unde jamjam natiuitibus minoribus inscriptis; **SEQUENTUR MAJORES.** Mens imaginis illum spectabat, qui tenui aliquo volumine in lucem edito, illa grandiora, propediem subsecutura promiserat. Plinii de Elephantis testimonium est, *Elephantes, annem transiuri, minimos pramittunt, ne majorum ingressu aterente alveum, crescat gurgis altitudo.* Emblematis explicando sequens poëma addidit Lucarinus;

*Se di fume profundo
Vedicon mente intrepida, e guerriera
L'onde varcar la pargoletta schiera,
Non n'ammirar. ch'al fine
Senza temer, senz'aspettar invito,
Seguirà de maggior lo stuolo ardito.*

Peccatum veniale. Ita quoque levibus noxis, quas parvi solemus æstimare, tandem gravissimæ succedunt. Huic dicto ad stipulatur S. Bernardus, dum ait; *A minimis incipiunt, qui in maxima prouunt. Verissima enim sententia est; Nemo repente fit summus.* Horatius.

*Ludus enim genuit trepidum certamen & iram:
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.*

Miles benignus. Lucarinus Elephantis non absimilem dicit, qui erga oviculas blandus, epigraphen sustinet; **TANTUNDEM BELLATOR.** De equitibus Templariis S. Bernardus ait, *Miro quondam & singulari modo cernebantur & agnis mitiores, & lcombris fortiores.* Haud aliter de Græco Achille Statius;

*Attamen arma inter festinasosque labores
Dulcis adhuc visu, niveo natat ignis in ore
Purpureus.*

Vigilantia M. V. 277. Elephas, illustre vigilantia symbolum, dormiendo non recumbit, sed erectus, & arbori aliquantulum innixus, somnum capit. Emblematis subscript Lucarinus; **NEC JACET IN SOMNO.** Ma-

ria Virgo, huic imagini plurimum similis, dum somno nonnihil indulgebat, cor nunquam recline, sed plus quam aliàs versus cælos erectum habuit. Id quod testis locuples Sanctus Ambrosius de Virgine gloriosissimâ his omnino verbis tradit. *Dormire non prius cupiditas, quam necessitas fuit. Et tamen cum quiesceret corpus, vigilaret animus: qui frequenter in somnis aut lecta repetit, aut somno interrupta continuat, aut disposita gerit, aut gerenda prænuntiat.*

278. Elephas adultior minori, flumen aliquod transmissuro, auxiliatum venit. Epigraphen Lucarinus subjunxit. **SUPPETIT APPULSUM.** Vel inde discant homines, afflictis aut junioribus venire subsidio, manusque adferre socias. Ex Ovidii sententia. *Conueniens hominum est, hominem servare, voluptas.* Certè animæ, è piacularibus flammis ad æternæ beatitudinis portum appulsæ, miseros, & in his terris etiamnum errabundos mortales sedulâ curâ adjuvant. Richardus à Patre Pepe citatus, ait, *Anima erepta de purgatorio, dum adsunt cælesti gaudio, miro modo interpellant, exorando pro his, qui eis subvenerint in hoc saculo, &c.*

279. Compertum equidem est, arbore, cui elephas innititur, in terram ruente, etiam elephantem eadem ruinâ involvi: Id tamen simul constat, hunc lapsum sine ulla pedum offensa elephanti accidere; habet enim bellua ista duo crura, veluti geminas columnas, penitus inflexibilia; uti S. Ambrosius, alique testantur. Unde Lucarinus hominem innocentem & justum, è vita in mortem prolapsum, Elephantis emblemate significavit; addito lemmate. **CADIT NON FLEXUS.** Talem se probavit Eleazarus, qui quidem è vita in mortem præcipitari potuit, animo tamen nec quidquam ad facinus, suæ nobilitati & religiose educationi probrosum, incurvato. Unde omnium Martyrum hæc imago est; inter quos plurimum excellit Anna de Montmorency, supereius in Gallia Equitum Magister; qui, cum octoginta annorum senex, adversus Calvinii affectas dimicaret, lethali vulnere è sclopo pugillari fauciat, mente adco imperterritâ mortem oppetiit, ut, cum vir quidam Religiosus eum, in lecto decumbentem, ad extremam luctam animandum in visceret, ferenâ fronte ad illum conversus dixerit, nollet ipsi inolestus esse; qui enim octoginta annis scivisset vivere, non ignoraturum, etiam uno horæ quadrante mori. S. P. Augustinus, *Martyrum pressa est caro, coronata est anima; Ejecta est anima de carne, nec carni aliquid factum est, quod obesset impostero. Innocens, percussus, laniatus sit caro, nunquid ideo subtracta est Creatori, quia data est in manus persecutoris?*

280. Elephas nonnunquam proboscide suâ herbas versus cælum spargere solet, veluti religiosum tributum eo ritu persolaturus. Unde epigraphen à Lucarino tulit; **OB LATIONE PRÆCATUR SANITATEM.** Vel, **MUNERE POSCIT OPEM.** Eorum hæc imago est propria, qui benignitatem Divinam non inani duntaxat vocum sono, sed & cordium, operationum, & diversorum munerum oblationibus sibi conciliare student. Ovidius;

*Munera, crede mihi, placant hominesq; Deosq;,
Placatur donis Jupiter ipse meis.*

Jonas, certis quibusdam votis intra balænae ventrem editis, mox preces suas coram Divinâ majestate ratas expertus est. *Ego autem in voce laudis immolabo tibi, quacumque voci, reddam pro salute Domino.* Et dixit Dominus pisci; & evomuit Jonam in aridam. Magdalena, æternæ suæ salutis consultura, attulit alabastrum unguenti. In hunc locum

B. Al.

Vindicta
Magnatû
facilis.

S. Aug. de
Moribus
Eccl. cap. 7.

Scriptor
grandis
promittens.
Plin. l. 8. c. 5.

S. Bern. de
Ord. vit. &
mor. Instir.
Horat lib. 1.
Epist. 20.

Miles be-
nignus.

S. Bern. ad
Milie. Temp.
cap. 4.
Stat lib. 1.
Achill.

Vigilantia
M. V.

Auxilium.

Ovid. 2. de
Pont. Eleg. 9.

Animæ
Purgato-
rii.

Rich. ap. P.
Pepe serm.
21 num. 9.

Martyr
intrepidus.

2. Mach. 6.

S. Aug. in
Psal. 139.

Oratio &
operatio.

Ioan. 2. 10.

Luc. 7. 5.

11b. Mag. in
unc. loc.
1. Sid. Pelus.
Epist. 386.

B. Albertus Magnus; *Cum esset indigna, variis manibus non apparebat in conspectu Domini*, Rei feriem paucis confirmans S. Isidorus Pelusioti; *Oratio*, inquit, *non nudis verbis, sed probis potius actionibus dirigitur.*

Renovare.

281. Ea Elephantis erga lunam est pictas, ut pleno lumine innovatam venerabundus adoret, hosque reverentiae actus iterum iterumque repetat; veluti illos intercurrentibus diebus omisos compensaturus. E lemmate id colliges; INTERMISSA REPENDO. Ita prorsus devotus poenitens virtutum suarum exercitia, haecenus otiose ac temere neglecta, geminato studio recuperare conatur. Eò spectare videntur illa S. Dorothei ad Dositheum discipulum verba, quibus eum, de levibus quibusdam noxis accusatum, ita est allocutus; *Ignoscet tibi Deus: surge, & jam hic denovo sumamus initium, & nobis posthac caveamus.* Unde laude sua dignissimum iudicabis sanctum illum inclytæ Societatis JESU morem, quæ geminâ in anno vice, nimirum Servatoris nati & Reviviscentis diebus, religiosa vota innovare, & si fortè aliquid Divini feryoris intra mundanæ consuetudinis pulverem fuisset deperditum, distractumve; restaurare consuevit.

Damnati.

Eccl. 11. 3.

S. Bern. serm. 85. de Divers.

Horat. lib. 1. Epist. 1.

281. Si verum est, Elephantem, semel in terram prolapsam, non amplius posse resurgere; non abs re epigraphen subjunges. NEC ULTRA CONSURGET. Et licet hoc de Elephantem fortassis fabulosum sit, in animabus damnatis tamen verissimum esse, Divinâ fide firmatum habemus. Ecclesiastes; *SI CECIDERIT lignum ad Austrum aut Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, IBI ERIT.* Ibi, inquit S. Bernardus, *erit immutabiliter, & irretractabiliter. Videat quò casura sit, antequam cadat; quia postquam ceciderit, non adjiciet ut resurgat, sed nec ut se vertat.* Vulpes illa apud Horatium, de Leonis caverna disserens, præclaram Tartari ideam proposuit.

Virgil. En 6

Maria V. parturiens

Hug. Card. in Luc. 2. 7.

Dion Rich. in eundem loc.

B. Aloysi^o Gonzaga.

S. Epiph. e. 4.

Baptismus

--- --- --- *Me vestigia terrent*
Omnia te adversum spectantia, NULLA RETRORSUM.
Nec aliter Virgilius.
--- --- --- *facilis descensus Averni.*
Sed REVOCARE GRADUM, superasque evadere ad auras.
HOC OPUS HIC LABOR est.

282. Etsi verum non sit, Elephantem unâ solùm vice parturire; unquamque tantùm eniti prolem; certè enim Elephantum species hâc ratione jam sub ipsum mundi exordium cœpisset interire; Mariæ tamen Virgini illud naturæ prodigium, parturienti Elephanti à quibusdam attributum, verissimè & ex omnium sententia competit; quippe cujus proles ex primogenita, & unigenita, sine ulla purissimæ Matris labe, in lucem est edita. Emblematis subscribes; SEMEL, ET UNUM. Hugo Cardinalis in illud Luca, *Peperit filium suum primogenitum*, ait, *Non post quem alius, sed post quem nullus*, quo sensu per iodum illam etiam interpretatus est Venerabilis Beda. Dionysii Richelii expositio est: *Peperit filium suum primogenitum, scilicet Christum, qui dicitur primogenitus per exclusionem prioris, non per respectum sequentis, seu posterioris.*

283. Beatus Aloysius Gonzaga, in hanc lucem procreandus, gravissimum vitæ discrimen subiit; cum verò necdum plenè natus, sacro baptisate ablueretur, mox omne periculum evasit. Eò alludens Lucarinus, Elephantem depinxit, qui teste S. Epiphaniò, partum suum intra aquas enitur; addito lemmate. REPARAT UNDA PARTUM. Atque adeò penitus indubitatum est, sacram fontis lumen Mundi symboli, Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

strici undam vitæ nostræ reparandæ unicam superesse medelam. *Baptismus igitur*, inquit S. Greg. Nazianz. *splendor est animarum, vita in melius mutatio, carnis est abjectio, Verbi participatio, figmenti instauratio, peccati diluivium, lucis communicatio, tenebrarum depulsio &c.* Ad hoc propositum mirificè facit illa Sacra Pagina præceptio; *Si quis hoc ritu non fuerit expiatus, peribit anima illius de medio Ecclesie: quia non est aqua lustrationis aspersus.*

284. Elephas eburneas dentium suorum opes in adversa arbore effringens, epigraphen tenet. HAUD LÆDAR. Vel cerè, DESERAR EDENTULUS. Ita nimirum paupertas voluntaria mirum securitatis obtinendæ remedium est; S. Joannes Chrysofomus, *Paupertas*, inquit, *est tutum asylum, perpetua securitas, portus tranquillus, delicia periculorum extorres, voluptas sincera.* Juvenalis.

Pauca licet portes argenti vascula puri
Nocte iter ingressus, gladium, contumq, timebis:
Et mota ad lunam trepidabis arundinis umbras,
Cantabit vacuus coram latrone viator.

Præclare dixit Seneca; *Paupertas expedita est, securae est. Cum classicum cecinit, scit non per se peti &c.* Petrarcha conquerenti cuidâ afflicto, *Domum meam occupat paupertas*; respondit, *jam nullus tibi superbia locus erit; nec invidie, nec damnis insignibus, nec damnorum metus, nec suspicionibus mille, nec insidiis &c.*

285. Christus, peccatis omnibus condonatis, ad gratiæ statû sublevare solet; id quod Lucarinus Elephantis Emblemate demonstrat, qui sociû, in terrâ prolapsam, ope suâ erigere consuevit; addito lemmate. ILLAPSO OPEM. Omnium propriissimè hanc iconè Filio Divino attribues, qui profundissimâ humilitate è cœlo in terram descendit, humanam naturam, miserimè prostratâ, ac penè exanimè, erecturus. De illo canit S. Ecclesia, *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis.* Et, veluti Propheta est vaticinatus, *in terris visus est, ut hominem perditum ad cœlestia regna revocaret*: inquit S. Greg. Nazianz. de Christo disserens, *Servi formam accipit, ut nos libertatem recipiamus; descendit ut evehamur; tentatus est, ut vincamus; contemptus est, ut nos gloriâ afficiat; mortuus est, ut servet; ascendit, ut ad se ipsum trahat humi provolutos in peccati lapsu.* Et S. Jo. Chrysof. *Cum ergo audieris, quod Filius Dei sit, & David, & Abrahæ. dubitare jam desine, quod & tu, qui filius es Adæ, futurus sis filius Dei: non enim frustra, nec vanè ad tantam humilitatem ille descendit; sed ut nos ex humili sublimaret; natus est enim secundum carnem, ut tu nascerere spiritu &c.* Denique S. Paulinus; *Idcirco Rex gloriæ & Dominus majestatis exinanivit se, formam servi accipiens, & invisibilem magnitudinem suam visibili abiectione contexit, ut nos veteri illo male concepta arrogantia morbo foris altos, inuis obritos, in formam sublimitatis suæ per formam nostram in se humilitatis attolleret.*

286. Idem Lucarinus, castimoniam conjugalem Emblemate significaturus, geminos elephantem, marem & fœminam, depinxit; addito epiphonemate. NULLA NOSCUNT ADULTERIA. Hanc virtutem Plutarchus cum primis in Spartanis celebrat, apud quos adulterium fuit inauditum. Et alibi; *Horum famina tanta castitatis fuerunt, ut neque adulterium, neque illegitimum concubitus ibi accipisse unquam proditum memoria sit.* Ad hanc casti amoris munditiam invitans B. Umberto ait, *sit cor nostrum per castimoniam thronus eburneus, sit fons clarus.* Ea planè est ratio, cur sponsiventer in sacro Epithalamio cognominetur eburneus; *Venter ejus eburneus*; siquidem eboris candor expressa castitatis dea est. In rem præsentem Aloysius Novarinus; *Con-*

S Greg Naz
Orat. 40.

Num. 19. 20

Paupertas
voluntaria
S. Io. Chryf.
Hom. de reci
piendo seve
riano.
Inven. sã.
10.

Senec. Ep. 17.
Petrarch.
L. 2. de Remed
Dialogo 3.

Adjutoria
Christi er
ga hominõ

Baruch. 3. 38

S. Greg. Naz
Orat. 1. de
Paschate.

S to Chrysof
Hom. 2. in
Matth.

S. Paulin. Ep
2. ad Amand

Castitas
conjuga lis

Plut. in Ly
cutg.
Idem l de
mulierum
virtut.

Vmb. e. 13 de
tribus malis
incontinen
tia.

Can. s. 14.
Novar. Aq
Nupt. n. 20.

jugati, inquit, idcirco eburneo ventri comparantur, quia puritatem ac candorem præferre debent, & castimoniam studiosè colere.

287. Elephantibus consuetum est, nobiles & magis excelsas palmas humi sternere, ut earum fructibus vesci possint. Lucarinus Emblemati gnomam subjunxit istam. ET PROSTERNUNT EXCELSAS. Tyrannorum hic typus est, quibus penè omnibus cum Tarquinio solitum ac commune est, ut subditos, divitiis, nobilitate, ac meritis sublimiores, è medio tollant. Nero, insignem Plauti ac Syllæ virtutem pertimescens, Senecâ teste, dicere consuevit; *Quidquid excelsum est, cadat.* Periantri consilium erat; *Civitatibus principes tolle, sive illi amici, sive inimici videantur, quippe tyranno amici quoq; suspecti sunt.* Petrus Bercorius eandem Elephantis proprietatè ita explicat; *Diabolus, quando videt altam palmam, id est, virum justum in perfectionis altitudine SUBLIMATUM, & fructibus bonorum operum fecundatum, ipsum PROSTERNIT aliquoties per peccatû; & sic fructus ejus, id est, bona ipsius opera devorat & consumit.*

288. Elephas, tametsi plurimis sagittis impetitus, eas tamen omnes mirâ facilitate excutit; nempe, ut lemma loquitur, DISCUTIT MOTA CUTE. Lucano id afferente.

*Omne repercussum squalenti missile tergo
Frangit, & harentes MOTA CUTE DISCUTIT hastas.*

Defensio. Ita vir è egregiè doctus; animus grandis; aut Rex coronatus; qualvis infestas hostium & calamitatum insidias citrà negotium excutit. De homine julto id apèrtè significans Magnus Aug. ait, *Spirituales nec tormentis separantur à Christo, carnales verò interdum etiam otiosis fabulis separantur. Illos non separat nec crudelis gladius, istos verò separat carnalis affectus. Spirituales nec dura frangunt, carnales etiam blanda corrumpunt.* Etiam Pygmaeorum agmina adversus Herculem, somno nonnihil indulgentem, sunt concitata: sed quo id effectus? Alciatum audi;

Excitus ipse, velut pulices, sic proterit hostem.

289. Hominem in necessitate sua à quibusvis, nonnunquam etiam minimis, adjuvari, ac supplicias recipere posse, D. Cæsar Antonius Bendingellus Elephantis emblemate demonstrat, qui in terram prolapsus, à minore erigebatur; addito lemmate; DEBILIORES ERIGUNT. Hanc veritatem experimento suo didicere Smyrnenfes, arcâ obsidione cincti; cum enim oppugnatoribus decretum esset, obsidionem aliâ conditione non solvere, nisi civium uxores omnes ipsis, libidinis exercendæ causâ, è civitate in castra transmitterentur; populo, quid in tanto discrimine & re admodum ambigua concluderet, penitus ignorante; ancilla quædam focaria opportuno consilio suasit, ut omnes ancille, herarum vestibus induta, extra urbis mœnia ad hostes ablegarentur. Quo factò, Smyrnenfes, hostibus in Venerem dispersis, eruptionem è civitate fecerunt, iisque omnibus captis, gloriosam victoriam in extremo salutis suæ articulo sunt consecuti. Cæterum qui plura exempla beneficentiæ & auxilii, à servis aut inferioribus delati, desideraverit; Officinam Historicam Ioannis Felicis Astolphi, in hac re copiosam, consulat. Inde discas non raro optima consilia etiam à minimis & infimis accipi. Diserrè Sacra Pagina; *Abcondisti hac à sapientibus & prudentibus, id est, inquit Magnus Augustinus, à superbis & arrogantibus; Et revelasti ea parvulis, id est, infirmis & humilibus;* ut idem Hipponensis Præsul interpretatur.

290. Princeps suos hostes semper suspectos habeat, nec etiam fidem suam unquam illis concedat, necesse est. Hoc Politices scitum Henricus Eburo

Elephantis emblemate persuadere conatur, qui caducam aliquam arborem firmissimam ratur, eique, ceu fulcro, innixus; mox, ruente illâ, miserè corruit. Epigraphen subjunxit; **INSIDIOSA FIDE.** Ita Cyrus, à Messagetis hostili agmine incurfatus, fugam, veluti timore perculsus, simulavit; omnesque sarcinas in tentoriis ab iis deprædandas reliquit. At paulò post crapulâ somnoq; sepultos repetiit, & ad internecionem delevit. Absalon convivium amicissimum mentitus, Ammoni vitam eripuit. Eodem astu etiam Ptolomæus Simonis Machabæi mortem est machinatus. Præclarè ad eò monet Magnus Ethices Divinæ Magister Augustinus; *Expedit multò magis benè timere, quàm male fidere.* Et Ovidius.

Quos credis fidos; effuge, tutus eris.

391. Academicus, inter Venatores Venetos Intrepidus, Symboli loco Elephantem præfert, qui plurimis quidè sagittis impetitus, non tamen transfixus, epigraphen sustinet. **UNUS TELA OMNIA CONTRA.** Horatii Cochletis memoriam hæc imago refricat, qui mirâ fortitudine univèrsò Hetrusco exercitui è fronte oppositus, eum tamdiu repressit, donec pons ille famosus à tergo corruerit. De hoc Petrarcha canit;

Oratio sol contra Toscanatutta.

Porrò Symbolum istud etiam S. Pauli Apostoli, S. Ignatii Martyris, S. Francisci Xaverii, aliorumque est propria; qui adversus omnes tyrannorum, carnificum, ac dæmonum vires imperterritò pectore soli & unici sunt progressi. Justus enim non tantum cum Apostolo audet in se unum provocare gladios, cruces, tormenta, mundum & inferos, sed integra etiam hostium agmina cum Davide superare novit; *si consistunt adversum me castra, non timebit cor meum.* Nam, inquit in hunc locum Magnus Augustinus, *si castra munita sint, sed quid munitius Deo? si exurgat in me bellum, quid mihi facit bellum? potest mihi auferre spem meam? potest mihi auferre, quod dat? omnipotens? sicut non vincitur qui dat, sic non auferitur, quod dat.*

292. Tantum abest, Elephantem visâ sanguini celsi copiam despondere animum, ut potius recens tes è conspectu illo capiat vires, magisque, quàm unquam aliàs, in hostem concitetur. Unde Carolus Rancatus epigraphen è Virgilio subdidit. **ARDET IN ARMA MAGIS.** Ita S. Mauritius Legionis Thebæ Dux, milites suos, quod idolis thura adolere nollent, minutim concisos intuitus, ex eorum sanguine magis in Christi amorem excanduit: unde sanctam fidem suam constantiâ propugnaturus, fatalem gladium cum reliquis sociis hilari animo excepit, simul que Martyrii lauream est consecutus. Porrò vivo sumptoque sanguine Eucharistico ingentes haurimus spiritus ad passiones refræmandas, & tentationes pervincendas. Nempe idè paravit instruxitque *in conspectu nostro mensam sanctissimam carnis & sanguinis sui Dominus, adversus eos, qui tribulant nos.* In cæteris quidem mensis cum inimicis convivere tutum non est, at ex hac surgimus heroës invicti; *Quin tanquam leones ignem spirantes ab hac mensa recedimus, facti diabolo terribiles,* inquit S. Chrysol. Neque obscurè Christus ipse hunc nobis effectum innuit, dum Apostolis post supremam illam epulationem, primamque sui corporis & sanguinis communionem dixit, *Surgite, comestis hunc;* quasi diceret; sat jam corporibus, sat animis vestris accessit virium; ad dimicandum & vincendum modò promoveamus. Hinc ad eò è SS. Patrum mente videmus, primis Ecclesiæ temporibus, cum Divina hæc mensa admodum frequentaretur, Christianos non solum legis Divinæ custodes rigidissimos, sed etiam

Insidiari.

S. Aug. de Sing. Clericorum. Ovidius.

Animus imperterritus.

Justus.

Psalm. 26. 3.

S. August. in hunc Psalm.

Virgil. 12. E. S. Mauritius

Eucharistia.

Psalm. 12.

S. Chrysol. Hom. 61. ad Pop. & 45. i. Ioan. Ioan. 14.

Tyrann.

Tyrannus.

Seneca in O. Rav. Act. 2. Periantri Ep. ad Trasib. Arist. 5. Polit. cap. 10. Bercor. Re. d. lib. 10. c. 37. n. 13.

Lucan. lib. 6.

Defensio.

S. Aug. serm. 54. de Temp.

Alciat. Embl. 38.

Auxilium à debilibus.

Io. Fel. Astolphi officin. Histor. l. 5. cap. 15.

Matth. 11. 25. S. Aug. serm. 3. de Divers. cap. 2.

Henr. Eburo lib. 1. Diph. Elg. 64.

Tyrannorum, cruciatum, periculorum quorumvis contemptores fuisse generosissimos.

293. Dominicus Gumbertus Elephantem, plurimis sagittis infestatum, depinxit; inscriptione è Statio subjunctâ. **E VULNERE VIRES.** Ita militare hominis pectus, et meti plurimis vulneribus faucium, ardore tamen semper majore in hoste fertur. Magni Augustini doctrina est, animam nostram ad Dæmonem superandum majores vires non accipere, nisi è mortificatione; unde in illud Apostoli, *Castigo corpus meum, ait, Castigo corpus tuum, & diabolum vinces; hoc enim modo Paulus adversus illum docuit nobis esse pugnandum.*

294. Narrat Ælianus, Elephantem, dum furit, quantocius mansuescere, omnemque iram abjicere, si formosam mulierem aspexerit. Imagini subscripta P. Sebastianus à Matre Dei; **JAM ALIUS ECCE!** Deiparam significans; quæ irato Numini suppliciter objecta, illius mentem mitigat, nobisque conciliat. *Quid enim? inquit S. Bernardus, Potestne Filius aut repellere, aut sustinere repulsam? non audire, aut non audiri Filius potest. Neutrum plane. Semper hæc Virgo inveniet gratiam, & sola est gratia, quæ egemus, &c.*

295. Elephas, proboscidem suam elevans, simul & cælum veneratur, & adversus serpentes dimicat. Lemma. **UNI OBÆQUIUM, VIM ALTERI.** Ita homo justus versus Deum est religiosus ac submissus; contra dæmones verò, aliosque salutis suæ hostes, generosus: quales fuere David, Samson, Judas Machabæus, & alii. Utrumque enim, & humilem esse, & generosum, ad genuinam virtutem pertinet. Unde Magnus Augustinus; *Hæbes, contra quod pugnes in te; hæbes, quod expugnes in te. Sed hæbes, quem invocas, ut pugnantem adjuvet te, & vincentem coronet te, qui non existentem fecit te.*

296. Ab elephante ajunt, nihil magis fugi, quam porcorum grunitus. Lemma. **INSULSA DECLINAT.** Ita Regum ac Superiorum est, nugaces aut obscænas aliorum voces extremè odisse. Religiosos suos admonet Mellifluus Abbas Bernardus; *Fratres, inquit, dico vobis, si sequeremini vestigia ejus (Christi) non tam facile in vanis cogitationibus & otiosis sermonibus, in jocis & scurrilitatibus laboreremini: quia in his multum perditis & de vita vestra, & de tempore vestro.* Laconicè Magnus Augustinus; *Operet ut senilis sermo non solum sit gravis, sed etiam brevis.*

297. Elephas, à culicibus obsessus, eorum morsum nec sentit, nec curat. Emblemati subscriptus Zingrefius; **EGO VERO HAUD MORDEAR.** Ita animus generosus, principis præsertim aut superioris, irâ admodum fit rara, nec obviis quibusvis offensis moveri se permittat. Præclarè Seneca. *Puffilli hominis & miseri est, repetere mordentem: mures & formica, quâ manum admoveris, ora convertunt; in exiliis se ladi putant, si tanguntur.* Unde idem Lucanus dætyricè in hominem vilem canit,

--- --- Dignum te Casaris irâ
Nullus honor faciet.

EBVR.

298. Elephantis dens piscis cujusdam cute, cuiusquatuor nomen, ab artificibus poliri solet: tantam enim exuviarum suarum asperitatem piscis ille habet, ut ebur, iis probè delimitum, ad tersillimæ formæ perfectionem reducatur. Unde dens ille, squatinæ cuti suppositus, epigraphen tenet. **ASPERITATE POLIT.** Ita cilicia, flagel-

la, cæteraque corporis castigandi supellex; vel etiam rigida educatio, & asperioris vitæ disciplina, seu instrumenta opportunissima, ad spiritum nostrum perficiendum, explanandumque deserviunt. S. Bernardus. *O quam compositum reddit omnem corporis statum, nec non & mentis habitum disciplina. Cervicem submittit, ponit supercilia, componit vultum, ligat oculos, cachinnos cohibet, moderatur linguam, frenat gulam, sedat iram, format incessum.*

299. Pila eburnea, non è superficie tantum, sed & interius candida, epigraphen præfert; **EADEM ET INTUS.** Vel idiomate Italico; **A QUEL CHE SCOPRE FUOR, DENTRO RISPONDE.** Ita sanè interior sinceri cordis affectus, exterioribus verbis & operationibus ex integro respondeat. De hac hominum forte S. Greg. *Sapientia justorum est, nil per ostensionem fingere, sensum verbis aperire, quæ vera sunt, diligere.* Hæc encomio insignem se probaverat Jobus, nam e sacre Pageinæ testimonio, *Erat vir ille simplex & rectus;* id est, juxta Gasparis Sanctii paraphrasin, *animo sincero & simplici.* Salomone teste, cum simplicibus Deus sermocinari consuevit. *Cum simplicibus sermocinatio ejus.* Hunc candorem in Ferdinando Secundo Imperatore ad miraculum videre erat; De hoc Guilielmus Lamormainus; *Nullus, inquit, in illo dolus, nulla fraus, in ore, quod in corde; in corde quod in ore; sensa verbis, verba sensis respondebant: fingere, fallere, ab ejus sinceritate alienissimum.*

300. Eboris candor annorum progressu croceam quandam rubedinem contrahit. Id quod Hieremias, Nazaræos dilaudans, testabatur; *Rubicundiores ebore antiquo;* Unde lemma Ebori inditum. **CUM CANDORE RUBESCIT.** Quisquis puritatis candorem, aureo vel purpureo charitatis affectu tinctum habet, hanc iconem ectypi loco sibi vendicat. Guericus Abbas, Mariam Virginem, cum Ebore conferens, ait; *Quam candidum simul & rubicundum, quod candor lucis aeterna, ignisque Spiritus Sancti universa sui plenitudine replevit: Maria siquidem & ipsa candidior nive, & rubicundior ebore antiquo: porro quo rubore, candoreve instructa fuerit, ita declarat; Cui scilicet incomparabilem castitatis candorem, & charitatis seu Martirium, rutilantem præ antiquis electis noscitur contulisse ruborem &c.*

301. De eburneo Salomonis throno testatur sacra Pagina; *fecit Rex Salomon thronum de ebore grandem;* Eò alludens, Ebori inscribes; **REGALEM THRONUM ADORNAT.** Familiare hoc Mariæ Virginis Symbolum est; cujus purissimum sinum, seu thronum præ ebore candidissimum, Rex gloriæ occupavit. S. Petrus Damianus; *Ipsa est, inquit, thronus ille mirabilis, de quo in Regum historia legitur; Fecit Rex Salomon thronum ex ebore grandem;* Et paulò infra; *Salomon noster non solum sapiens, sed & sapientia patris, fecit thronum, uterum videlicet intemerata Virginis, in quo sedit illa majestas, quæ nutu concutit orbem.*

EQUUS.

Equus Trojanus. Caput XX.

302. Quidam Eques, ut palam faceret, se decoris ac nobilitatis suæ limites nunquam excessurum, equum, freno & ephippio instructum, depinxit qui in catadromo agitur, epigraphen tulit; **EX NILO, NON TRANSILIO.** Hæc animi moderandi ratio, quam Eutrapeliæ nomine vocant, ludicram amœnitatem cum decoro permixtam habet. Seneca de Scipione majore ait; *Scipio triumphato*

Correctio
aspera.
S. Bern Ep.
113.

Sinceritas.

S Greg. Papa
lib. 10 c. 16.
Moral super
cap. 12. 10b.

Job. 1. 1.

Prov. 3. 32.

Lanorm. 8.
12. vita.

Hieremias
Thron. 4. 7.

Maria
candida
& rubi-
cunda.
Gueric. ser-
mon 1. An-
nuntiat.
Virg.

3. Reg. 10. 18.

Maria V.
Dei thro-
nus.
S. Petr. Dam
serm. 1. 42
Natis. Virg.

Moderatio.
Eutrape-
lia.

lib. 1.
bebaud.

Mortifica-
o.
Augustin.

Cor. 9. 5.

Elian lib. 1.
Animali:
sp. 38.

Maria V.
Deum
conciliat.
Bern ser.
de Virgine
deip.
ustus.

Aug. in
Gal. 143.

Verba jo-
sa aut
obscœna.
Bern serm.
nobis u
Humberti
Novachi.

Aug. serm.
2. de Temp.

Animus
generosus.

Senec. l. 1. de
traç. 34.

Lucan. lib. 6

Mortifi-
catio.

Senec. lib. de Tranquill. animi. cap. ultimo. phale illud & militare corpus movit ad numeros, non molliter se infringens, ut nunc mos est, etiam in cesso ipsi ultra muliebrem molliem fluentibus, sed, ut illi antiqui viri solebant inter lulum ac festa tempora virilem in modum tripudiare, non facturi detrimentum, etiam si ab hostibus suis spectarentur.

303. Academicus Incitatus Romanus Symboli loco equum barbarum præfert, qui tegete instratus, à globulis, ex ejus simbriis per latera pendentibus, durè bravia adipiscendo currit, identidem pulsatur; addito lemmate. **DANT ANIMOS PLAGÆ.** Ita calamitatum verbera ad decursionem, in Virtutis stadio perficiendam, plurimum incitant. Seneca; Nolite, obsecro vos, expavescere ista, qua Dii immortales velut stimulos admovent animis. Calamitas virtutis occasio est.

304. Idem Equus barbarus, durante cursu, assiduus sphaularum ictibus circa latera pulsatus, à D. Archangelo Contero epigraphen recepit; **UT CITIUS.** Eorum hæc imago est, qui duris ciliciis, ferreis catenis, cingulis muricatis, crebris flagellis, aliisque corporis edoimandi supellectile in se ipsos de sæviunt, & omni, quæ possunt, celeritate durum mortificationis, perfectionis, & gloriæ tegumen sufferre conantur. Unde ad Deum conversus Magnus Augustinus, ait, *Implet tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi, omnes recurrant ad te, ne deliciis & securitate perversa seducantur.* Emblematis mentem hoc disticho aperuit Carducius.

Ocyor ut currat sonipes, sua terga flagellat;
Sic sua membra ferit, qui celer astra petit.

305. Academicus, inter Errantes Brixienfes Velox, eidem barbaro currenti inscripsit; **VELOCITATE PALMAM.** A diffusili rem eruditè comprobans S. Chrysostomus; *In stadio terrestri, inquit, unus modo, qui prior venerit, coronatur: in cælesti, quisquis pervenerit: Illic velocitas quaritur corporis, hic anima optatur effectus Illic festinans & properans, hic perveniens & proficiens coronatur.*

306. Equus barbarus, genti in a perfectantiæ idea, stadium suum currendo aggressus, nihil otii unquam interponit, dum præfixam metam contingat. Lemma. **DONEC AD METAM.** Vcl, **FERVIDUS AD METAM.** Ad verbum Michael Hoierus, Augustinianus Excalceatus;

Hanc meus ad metam fervidus iret equus.

1. Cor. 9. 24. Opportunè S. Paulus; *Sic currite, ut comprehendatis.* In hæc verba commentatus S. P. Aug. ait, *Sic curramus, ut comprehendamus. Curramus credendo, sperando, desiderando; curramus, corpus castigando, & elemosynas in dandis bonis, malisque ignoscendis hilariter ex corde faciendo---* & sic audiamus præcepta perfectionis, ne currere negligamus ad plenitudinem charitatis. Et magis succinctè S. Nilus. *Sic currite, ut assequaris scopum; hoc est indefinenter. Oportet enim juxta virtutem vivere, donec vita stadium exuperemus.* Cum Diogeni diceretur, *Senex es, jam quiesce à labore;* respondit; *Quid enim, si in stadio currerem, ad finem oporteret cursum remittere, & non magis insendere?* Id quod etiam respondisse fertur Sapientissimus & religiosissimus meus Concanonicus D. Martinus Navarrus.

307. Veredus epigraphen sustinet; **ALIIS INSERVIENDO CONSUMOR.** Ministros publicos, Legatos, Visitatores, cosque omnes, qui principi, Religioni; aut Patrifamilias suam operam addixere, hæc imago concernit. Jacob, Labani servitiis deditus, diesque noctesque laborando traduxit; unde illius suspirium fuerat; *Diu noctuque astu*

urabar & gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis. S. Paulus pro conservanda amicorum incolumitate se ipsum obtulit, omnemque quietis, divitiarum, ac propriæ vitæ jacturam facilem duxit. *Ego autem libentissimè impendam, & superimpendam ipse pro animabus vestris.* Verbo: Pastor Evangelicus hanc indolem præferat, necesse est; siquidem *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis.* Certè Christus, ut *jumentum factus, corpus & sanguinem suum omnem profudit, ut captivum hominem redimeret;* Magno Augustino teste, *Venit Christus accipere contumelias, dare honores; venit haurire dolorem, dare salutem; venit subire mortem, dare vitam.*

308. Equus velatis oculis epigraphen tenet; **OCULATA CÆCITAS.** Ita fidelis, quò rariore oculorum excursionem utitur, tantò se Divinis arcanis penetrandis habilior efficit. Justus Lipsius; *In Divinis, superisque, unum acumen est, nihil cernere: una scientia, nihil scire.* Et Guidobaldus Bonarellus Comes;

Che le cose del Ciel sol colui vede,
Che serra gli occhi, e crede.

309. D. Vincentius Nolphus, Academicus inter Firmienses Extenebratus, symboli loco Equum pavidum (Italicè. *Cavallo ombroso*) præfert, qui, oculis velo obductis, epigraphen sustinet; **UMBRIS ADIMIT UMBRAS.** Hoc artificio Deus Saulum adortus, ut mentis Judaicæ umbras excuteret, paucis diebus illum oculorum luce privavit; De hoc S. P. Augustinus; *Cæcus sanè factus est, ut interiore luce fulgeret. Exterior lux ad tempus subtrahèta est persecutori, ut redderetur predicatori.*

310. Quantum audita & commendata virtutis alienæ fama in juvenum cordibus ad gloriæ studium excitandum valeat, Equus, ephippio instratus, demonstrat; qui à tuba, classicum insonante, ad generosos ausus provocatur, cum lemmate. **PUGNÆ ASSUMIT AMOREM.** Ferrus, ad tubam alludens, eidem Emblematis inscripsit; **VIRES ANIMUMQUE MINISTRAT.** Ita quoque Christi exemplum reliquos Martyres omnes ad pugnam contra fidei Catholicæ hostes animavit, S. P. Augustinus, *Christus Imperator Martyrum, sibi non pepercit, militibus imperans pugnam; prior pugnavit, prior vicit, ut pugnantes exemplo suo hortaretur;* Ovidius.

Acer, & ad palma per se cursurus honores,
Si tamen horteris, fortius ibit equus.

Themistocles, audita Miltiadis victoriâ, noctes exegit insomnes, suumque pectus nunquam non ad arma adè generosâ imitanda stimulari pensavit. S. P. Augustinus, Manichæorum ceno sepultus, cum præter mirificos S. Antonii progressus, etiam S. Victorinum ad fidem Orthodoxam conversum, attonitus perciperet, mox è terra cluctari, & intra S. Ecclesiæ sinum, non sine interioris animi incitamento, contendere cœpit.

311. Encomia, quibus litteratorum virtuti applauditur, animum virefque addunt, ad sublimiorem scientiarum semitam tentandam; haud secus, atque Equus tubarum clangore tam ad bellum, quàm ad decursiones ludicras fortissimè stimulat. Lemma. **MOTUS CLANGORE TUBARUM.** Verissimè dixit Seneca, *Spiritus assurgit, si laudatur, & in spem sui bonam adducitur.* Epigraphen Rancatus è Luciano desumpsit;

--- Sonipes, motus clangore tubarum,
Saxa quatit pulsu, rigidos vexantia frenos
Ora tenens, spargitque jubas, & sarrigitaures.

Meus

Calamitas incitat. Senec lib. cur bonis viris.

Mortificatio. S. Aug in Psalm 55.

S Chrysof. serm. de Fide spe & Charitate.

Perseverantia.

Hoierus in stammulis Amoris lib. 1. Eleg. 1.

1. Cor. 9. 24. S. Aug lib. de Persest. iust.

S Nil Parat. nos. n. iiii.

Laert. lib. 6.

Visitator.

Servitus.

Gen. 31. 40.

Pastor.

2. Cor. 12. 1

Joan. 10. 11.

Psalm. 72.

S. Aug. in

Psalm 30.

Conc. 1.

Fides.

Lips. de Co.

l. 2. cap. 13.

Bonarell. n

in sua Epist.

1610.

S. Pauli

conversio

S. Aug. serm.

35. de diver

Exemplè

S. Aug. Pra

fat. in Psal.

40.

Ovid. 2. de

Pont. Eleg. 1

Laus ani-

mat.

S. Aug. Pra

fat. in Psal.

40.

Ovid. 2. de

Pont. Eleg. 1

Lucan lib. 4.

Phar. sal.

Senec. lib. 2.

de. tra c. 21.

Lucan lib. 4.

Phar. sal.

Meus Concanonicus, D. Salvator Carducius Emblematis mentem hoc disticho explicat.

*Bella, tuba sonipes clangore animosior, urget :
Sic magè mirandum laude fit ingenium.*

312. S. Andream Corfinum, adhuc juvenem, inter diversas effrenis animi voluptates luxuriantem, equi soluti & calcitrans emblemate representantur: additâ inscriptione. LIBER ABERRAT. Vel; SOLUTUS ABERRAT. In hoc argumentum S. Thomas Villanovanus; *Qui succedentibus prosperis, veluti equus hinnulus, nimio furore spumabat, & fremens ac frendens alios moribus & calcibus ladebat & turbabat, tribulationis assidua pondere pressus &c. de cetero quietè vivit.*

313. Hominem scrupulosum, in virtutis affequentiâ decursu assiduò turbatum & inquietum, equus militaris representat, qui ad obvias qualvis umbras exterritus, refugit, trepidatque; cum lemmate, EXTERRITUS UMBRIS. Ad verbum Silius Italicus;

*Cunctantem impellebat equum; negat obvius ire,
Et trepidat crassa sonipes exterritus umbrâ.*

De iis, qui minis quibusvis inanibus sese terreri patiuntur, illud Psalmi pronuntians; *Trepidaverunt timore, ubi non erat timor.* Ne verò ob timoris hujus umbras à directo legis Divinæ tramite umquam abripiare, consilium suggerit Magnus Augustinus. *Eum timere debet homo, à quo factus est homo. Quod supra homines est time, & homines te non terrebunt.* Concinnè ad hoc propositum meus Carducius.

*In præceptis ruit in sonipes, deterritus umbris!
Sæpius exagitat sic probi corda nihil.*

314. Imperterritum ac generosum Herois animum Equi emblemate apprimè depinxeris; quippe qui, Jobo teste, *In occursum pergit armatis, contentit pavorem, nec cedit gladio &c.* Appositè Virgilius;

*Primus & ire viam, & fluvios tentare minaces
Audet, & ignoto sese committere ponti,
Nec vanos horret strepitus.*

Unde Emblematis subscripsit Rancatus; NEO HORRET STREPITUS. Ita prorsus Justi solo nituntur Deo, neque ulla hominum aut inferorum turbas motusque timent; S. P. Augustinus; *Nullum adversarium timebis, si Regem Deum in te habere merueris.* Hoc encomio insignem se probavit Maria Magdalena; cui proinde S. Ecclesia accinit.

*Ad stare non timet cruci,
Truces nec horret milites.*

315. Equus, ephippio instructus, & ad prælium ineundum paratus; epigraphen è Virgilio sustinet; CAMPO SESE ARDUUS INFERT.

At bellator equus campo sese arduus infert.

Equus enim, generoso spiritu plenus, suâque invalescens magnanimitate, ad conflictum effunditur; Jobo testante, *Terram ungula fodit, exultat audacter, in occursum pergit armatis.* Generosi Belliducis hæc imago est; uti & Christi, qui adverso militum agmine viso, non sine animi gaudio, fortiter ipsis obviam processit, *Surgite eam, ecce appropinquavit, qui me tradet.* Et; *Judas ergo, cum accepisset cohortem &c. venit cum lateribus & facibus & armis: Jesus itaque sciens omnia, quæ ventura erant, processit, & dixit eis: Quem queritis &c.* Denique Justus, armis spiritualibus accinctus, imperterrito animo in arenam cum dæmone & mundo descendit; S. P. Aug.; *Fortes milites Christi, dum arma sacramentorum suscipitis, pugnam adversus diabolum indicitis; dum ejus operibus renuntiat, vehementius in vos ejus furias provocatis.*

316. Equus, dum militaris tubæ clangorem percipit, mox, veluti hydrargiro intra venas ejus diffuso, contineri nescius, efferatur, cōcutitur, saltat, spumat,

neque intra præfixos limites peristere potest. Lemma è Virgilio additū; STARE LOCO NEQUIT.

*— Si qua sonum procul arma dederunt,
Stare loco nescit, micat auribus &c.*

Virtus, hoc caractere cum primis conspicua, motibus gaudet assiduus, otii penitus inimica. Unde de Casare canit Lucanus;

*— Sed nescia virtus
Stare loco.*

Eadem planè ratione verus amans, interioris animi calore stimulatus, nulli unquam indulget otio, sed assiduo curarum motu agitur, Perspicuè S. Dionysius Areopagita; *Amor est quiddam mobile, incessabile, acutum, fervens, & superfervens.*

317. Pullus equinus, ab equifone in saltuæros gyros flecti, pedesque ex arte movere edoctus, auctore P. Henrico Engelgrave, inscriptionem sustinet; DUM FACILES ANIMI. Verbis è Virgilio sumptis.

*— Viamque insiste domandi,
Dum faciles animi.*

Ad eò nimirum juventus in ætate etiamnum tenerâ bonis præceptionibus imbuitur, necesse est. Providè Siracides; *Filiis tibi sunt, erudi illos, & curva illos à pueritia illorum.* S. Isidorus Pelusiotæ. *Pueris, inquit, etiamnum teneris, de Dei excellentia ac providentiâ, postea de virtute præcepta sunt inserenda, ut grandiores facti, in virosq; jam formati, cum Dei optimi maximi amantes, tum præditi evadant virtute.* Et Vegetius, *Incipientem pubertatem ad delectum cogendam nullus ignorat: non enim tantum celerius, sed etiam perfectius imbuntur, quæ discuntur à pueris.*

318. Virtuti incrementum non leve è calamitatibus accedere, Equus demonstrat; qui à lupo ad coxendices dentibus prehensus, epigraphen habet; MORSU PRÆSTANTIOR. Argumento non multum dissimili D. Cherubinus Brusonus Equum faucium, lupo vicinum, depinxit; cum lemmate. HINC FEROCIOR. Justus enim, à lupo infernali tentatus, vires fortitur longè amplissimas, magisque ad hostem superandum accenditur. S. Greg. Papa; *Sanctorum mentes, aternitatis præmia præstolantes, vires ex adversitatibus sumunt; qui in crescente pugna, gloriosorem sibi non ambigunt manere victoriam.* Quare Equus ille, in Emblemate representatus, jure potest dicere;

*Ben feroce m' assale,
Ben vorace m' addenta,
Ma il mio vigor non scema, e non s' allenta:
Che mai sempre diventa
Ne i contrasti piu forte un nobil core,
E radoppia irritato il suo vigore.*

319. Philippus II. Hispaniarum Rex, non tantum vasta Europæ regna, sed & Indias moderatus, à Patribus Dominicanis Equi emblemate fuit representat⁹, qui aliquem Circi Romani orbem currendo transfiliens, pulcherrimam epigraphen tulit; NON SUFFICIT ORBIS. Neque enim immensis Philippi virtutibus ac meritis unius mundi periphæria respondere ant sufficere poterat. David, tot regnis & provinciis amplissimis minimè contentus, ad cœlestem ac æternum regnum identidem aspiravit; unde in has voces erupit; *Satiabor cū apparuerit gloria tua. Omnino me non satiaret Deus (Magni Aug paraphrasis est) nisi mihi promitteret se ipsum Deū. Quid est tota terra? quid est totum mare? quid est totum cœlum? quid sunt omnia sidera? quid sol? quid luna? quid exercitus Angelorum? Omnium istorum creatorem scio, ipsum esurio, ipsum sitio &c.* Etiam S. Ignatius Loyola, & S. Franciscus Xaverius unicum hunc mundum suo fervori & zelo nimis angustum judicabant. Unde Petrus Hen-

Virgil. l. 2.
Georg. v. 83.

Virtus inimica
otii.

Lucan. lib. 1.

Amor.
S. Dion. Areop.
de Cel. Hier.

Virgil. lib. 3.
Georg.

Educatio.

S. Isid. Pelusi.
lib. 5. Epist.
506.

Veget. l. 1. c. 4

Virtus afflicta.

S. Greg. in
Moralibus.

Monarchia Austriaca v. 1. 1. 1.

Psalm. 16. 13.
S. Aug. serm. 16. de verbis Apost. c. 7.

SS. Ign. & Xav.

ricus

ricus Engelgrave Equum figuravit, qui, primum catadromi circulum egressus, alterum intrabat ; cum lemmate; ORBIS NON SUFFICIT UNUS. Nobilis quidam Poëta Divorum illorum simulachra, juxta globum geographicum depicta; hoc tetra- sticho insignivit..

Europam tenuit Loiola, Xaverius Indos;
Et duo sub sociis regna duobus erant.
Cur extra terram nunc ergò locantur utramque;
Orbis uterque viro parvus utrique fuit.

Infatiabi-
lis. Inde etiam desumes, infatiabilem cordis humani fa- mem nullâ unquam, quantumvis vastâ mundi mole, exaturari posse : Alexander Macedo, ubi deliro quodam Philosopho didicerat, præter hunc complures alios mundos superesse, altum ingemuit, veluti totius Orientis imperio nimium quantum coarctatus. De hoc Juvenalis ;

Unus Pellæo juveni non sufficit orbis,
Æstuat infelix angusto limite mundi.

Huic inexplibili cupidini jure indignatus Claudia- nus, canit.

Quo vesane ruis? teneas utrumque licebit
Oceanum, laxet rutilos tibi Lybia fontes,
Iungantur solius Cræsi, Cyrique tiara,
Nunquam dives eris.

Modera-
tio. 320. Nobilissima est Magnatum illorum modera- tio, qui in suprema autoritate constituti, extra legum præscripta, tametsi possent, nunquam evagantur; sicuti sanè admirandum est, si equus generosus & vivax, in catadromo agitatus, præfixum illius orbem nec latum umquem transiliat Lemma. FEROX NON TRANSGREDITUR. Philostratus au- thor est, Apollonium Tianaum, ubi Ægyptum optimis legibus gubernari viderat, ex illius Rege quasi- visse; *Num vobis hæc legibus præfinita sunt, an tu ipse regnum ad hæc vivendi normam, rectitudinemque constituisti? Cai Rex Phæro; Ego, modestè instru- tis legibus, modestius etiam uror.* Idem Apollonius, quod rursus recenset Philostratus, Imperatorè Ves- pasianum in hæc verba est affatus; *Rex, tibi etiam lex dominetur: eris enim in illis dâdis modestior, si tu quo- que illa non contempseris.* Siracidis sententia est; *Beatus vir, qui potuit transgredi, & non est transgressus.*

321. Naturæ miraculum satis grande est, Equas solius venti virtute, intra matricem recepta, prolem concipere; uti affirmatè tradunt Aristoteles, Home- rus, Solinus, & inter alios Virgilius ;

Continuumq; avidis ubi subdita flamma medullis,
Ore omnes versa in Zephyrum, stant rupibus altis;
Exceptæ antequæ leves auræ, & sæpè sine ulla
Conjugiis, vento gravida (mirabile dictu) &c.

Inde Ludovicus Gerda plurimas eruditiones colligit. Itaque Equa, ore versus ventum aperto, epigraphen tenet. AUSTRO SPIRANTE CONCIPIAM. Vel, CONCIPIIT AURA. Silius Italicus de Hispania testatur;

Hic adeò cum ver placidum, flatusque tepescit,
Concubitus servans tacitos, grex profuit equarum,
Et venerem occultâ genitali CONCIPIIT AURA.

Spiritus S. aurâ, & virtuosa assistentiâ afflatum, optimas cogitationes concipit, virtutumque partum mirificè promovet. Guericus Abbas. *Gratias tibi ago Sancte Spi- ritus, qui ubi vis, spiras. Video in munere tuo non unum tantum, sed innumeras fidelium animas illo generoso germine gravidas. Eodem planè sensu ad Deum con- versus Magnus Augustinus, exclamât, Deus lumen cordis mei --- & virtus maritans mentem meam.*

322. Equa adverso vento stare solet, ut spirantis illius fecunditate prolem concipiat. Lemma. NON-

COMMIXTA PARIET. Vel, INTEMERATA PARIET. Vel, ut Alcibiadi Lucarino placet, SPIRANTE FOECUNDA. Maria Virgo, hoc emblemate unicè insignis, solâ Spiritûs Sancti virtute Divinum verbum intra viscera sua concepit; De hac S. Bonaventura;

Ave Virgo, quam perflavit,
Et perflando fecundavit
Auster fructu spiritali.
Christo flore virginali.

Et Lactantius; *Quod si animalia quadam vento aut aurâ concipere, solere, omnibus notum est: cur quisquam mirum putet, cum Spiritu Dei, cui facile est quidquid velit, gravatam esse Virginem dicimus?*

323. Equi demortui calvaria, occultâ quâdam natura vi, feras & aves ex hortis fugat, sicque damna, frugibus inferenda, prohibet; ut, præter authorum testimonia, indies experimur. Unde Lemma. ETIAM POST FUNERA VIRTUS. Sacra Divorum ipsa ad dæmones, morbosque pellendos miram habent efficacitatem. S. Gregorius Nazianzenus; *Dæmonum profligationem, morborum depulsi- onem, futurarum rerum præscientiam, hæc quidem omnia vel cineres ipsi Cypriani, modo fides adsit, efficiunt.* Hanc iconem de Equi Calvaria sequentibus ryth- mis vernaculis explicatam habe.

Con bellicoso ardore,
Se vivendo fuggò l'horride schiere,
Dispettose, guerriere,
Benche morto ei si giaccia
Da gli orti predatori anco discaccia,
Tale doppo l'orrore
Del mortal corpo, e della tomba oscura
La virtù de gli Eroi mantiens, e dura.

Hujus insigne experimentum affert Bartholomæus Calleonius primò Venetorum, postea Pauli II. sum- mus Belli Dux: quippe cujus exercitus quatuordecim annis solâ ipsius jam defuncti memoriâ & autho- ritate gubernabatur; uti sepulchrale Calleonii mar- mor in Civitate Bergomeni testatur.

324. D. Arcelius, in encomium S. Theodoræ pœ- nitentis, Equam depingi fecit; quæ, rescissis jubis, se ipsam intra lacum contemplat, erubescere, tantamq; sui fecunditatem detestabatur: addito lemmate; SIBIMET DISPLICET. Ita sanè quis peccator, si animæ suæ jaeturam ac deformitatem sanctio- re oculo intueretur, ingentem ruborem, summum- que vitæ præteritæ odium conciperet. Eò enim col- lineant illæ Dei voces; *Arguam te, & statuam contra faciem tuam.* S. P. Augustinus Dei ore, ait; *Modò te non vides, faciam ut videas te; quia si videres te, & displiceres tibi, & placeres mihi, quia verò te non vident placuisti tibi, displicebis & mihi & tibi; mihi, cum judicaberis, tibi, cum ardebis.*

325. Equus, in circo agitur, epigraphen sustinet; PER APERTA VAGABOR; quasi diceret, se intra orbis illius angustias probè & artificios insti- tutum, postea in apertum campum ad generosa faci- nora perpetranda emittendum esse. Ita nimirum ex- ercitationes militares, ac belli simulachra magnani- mos heroum ausus, expeditionesque magis arduas præcedere debent. Cassiodorus. *Dicat miles in otio quod proficere possit in bello. Animos subito ad arma non erigunt, nisi qui se ad ipsa idoneos, præmissis exerci- tatione, considerant.* Et Tertullianus, *etiam in pace, labo- re, & incommodis bellum parati jam ediscunt in armis deambulando, fossam moliendo &c.* De umbra ad so- lem, de sole ad Cælum, de tunica ad gloriam, de silentio ad clamorem, de quiete ad tumultum.

326. Equus, solo amento; nullo autem freno in- structus, epigraphen tenet. OMNIA NUTU. Per- fectam

M.V. an- nuntiata

S. Bonave. in Psal. m. Quinquag.

Lactant. i. cap. 12.

Reliqui. SS. S. Greg. N. Orat. in Laud. S. Cypri. Ma.

Miles p. morten- terrifici

S. Theo- dora.

Pœniter

Psal. 49

S. Aug. Ho. 4. ex 50. Et Exposit. Psal. 48.

Exercitiu- militare.

Cassiod. l. 1. Epist. 40.

Tertull. lib. ad Martyr. cap. 3.

obediencia
11.
o. Chryf.
1 m. 4. de
vni.

fectam ac promptam obedientiam hæc imago in-
nuit; S. Joannes Chrystostomus; *Eum equum laudâ-
rim maxime, qui sine ulla habenarum vi, pro NOTU
COMPESCITUR; si vero frano cogente eum commo-
dè subegeris, nequaquam mirum: neque enim pecudis
generositate, sed frani necessitate ipsa modi observatio
putabitur. Idem & in homine licet intueri &c.* De hac
obedientia promptitudine S. Bonaventura; *Obedien-
tia filii se totos ad obediendum exponant, moxque, ut
Prælati vocem audierint, quasi divinitus imperetur;
moram pati nesciant, sed relictis omnibus, ad injuncta
quaque fideliter exequenda, promptâ devotione con-
surgant, ut vicino obedientia pede, velut uno momen-
to, jubentis vocem facti exhibitione sequantur.*

Bonav. p. 1
scil. cap. 40

ocnitens.

327. Si generosum equum in medio cursu cespit-
tare, aut cadere contingat, mox viribus magis, quam
umquam aliàs, resumptis, instar Antæi, resurgit, &
prompto celerique pede iter suum profecquitur.
Lemma. EX LAPSO VELOCIOR. Dei servos
hæc idea spectat, qui, fragili pede nonnunquam ad
vitiij ejusdâ offendiculum alliso, mox rubore suffu-
si, vires animumque colligunt, & concitato pede in
virtutis stadio, æternum brævium recuperaturi, de-
currunt. Eleganter id explicans S. Amb. *Sancti Do-
mini, inquit, qui consummare pium certamen gestiunt;
& currere cursum salutis, sicubi forte ut homines cor-
ruerint, natura magis fragilitate, quam peccandi li-
bidine, acrius ad currendum resurgunt, pudoris stimu-
lo majora reparantes certamina: ut non solum nullum
attulisse æstimetur LAPSO impedimentum, sed
etiam VELOCITATIS INCENTIVA CUMU-
LASSE.*

Ambr. de
polog. Da-
id 1.

Præsentia
Majorum.

328. Academicus Extinulatus Symboli loco E-
quos, supra repagem collocatos, habet; antè quos ac-
censa fax epigraphen sustinet; ADDIT ANIMUM.
Forfan ad personæ amatæ præsentiam alludit, quæ
belli simulachro, aut ludo Trojano assistens, certan-
tis animum acerrimè stimulat. Omnium tamen ma-
ximè Principum præsentia ad quavis operationum
momenta incitat, viresque addit.

Virgil. l. 9. Æ
neid. v. 73.
Sil Ital. lib 3

----- Urget præsentia Turni.
Inquiebat Virgilius; & Silius Italicus:
----- Præsentia servi
Extimulat Ducis.

Amm. Mar-
cell. lib. 6.

Unde, referente Ammiano Marcellino, Signifer qui-
dam Julianum Imperatorem in hæc verba est affatus;
*I prævius, ut factus antesignatus & fortis, experiaris,
quid miles sub conspectu bellicosi ductoris, testisque in-
dividui gerendorum, modo adsit supernum Numen, his
rebus efficiet excitatus.* Josephus Hebræus scribit, Ro-
manos acerrimè conflictatos esse, *In spectore scilicet
Tito.* Eisdem vires longè cumulatiores è Dei præsen-
tia accipimus. S. P. Aug. id cruditè confirmans, ait,
*Non te Deus sic spectat in agone certantem, ut populus
aurigam, qui clamare novit, adjuvare non novit. Dum
spectat Deus athletam suum, plus laborat & adjuvat
sedendo, & vires subministrando, quam ille luctando.*
Ceterùm etiam propositi præmii contingendi spes
ardorem ac fortitudinem mirificè promovet.

Joseph. Hebr
lib. 7. de Bello
cap. 5.
Dei præ-
sentia.
S. Aug. serm.
104. de Temp

Synderefis
Peccatoris

329. Multum quidem oneris supra dorsum sus-
tinet equus; at pectoris sui robore currum trahens,
longè graviora perferre potest. Epigraphen Lucari-
nus subdidit; PECTORE GRAVIORA. Innuc-
bat videlicet, animi calamitates longè esse atrociores
corporalibus. Eodem Emblemate etiam peccatoris
miseria significatur, qui exteriore vultu acerbè affli-
ctus, interiorem animum longè tristissimum experi-
tur. Marcus Tullius; *Non ob ea solum incommoda,
quæ eveniunt improbis, fugienda improbitas est: sed
multò etiam magis, quod, cujus in animo versatur, nū-
quam sinit eum respirare, nunquam acquiescere.*

Cicero lib. 1.
de finibus.

330. Equo onerario inscripsere; VALIDUM
NON EXIMI ETÆTAS. Inde disces, neminem,
quoad vires suppetunt, à Republica vel Religionis
laboribus sustinendis sub senectutis prætextu exi-
mium esse debere. Abraham; nonaginta novem an-
norum senex, viribus tamen etiamnum valens, à Deo
jussus est; *Ambula coram me, & esto perfectus;* Sicque
Deus vel Abrahami mentem, nonnihil à pristino fer-
vore laxatam, restituere; vel saltem innuere volebat,
hominem; ad animum ab omni noxa conservandum
etiam in suprema ætate ab operando desistere nun-
quam debere. Procopii verba sunt; *Aut apparuit
nondum reprehensibili; aut ut tali, cui necesse esset ope-
rari semper id, quod est inculpabile, qui semper foret
irreprehensibilis.*

Perseve-
rare.
Gen. 17. 1.

Procop in
hunc loc.

331. Animum hominis gravem, circumspèctum;
& prudentem Emblemate significaturus; Equum
depinges, pedibus ligamine revinctis; cum dicto
PEDETENTIM. Hæc virtus, si in illo alio, cum-
primis in Judice est necessaria; quippe qui fatalem
sententiam adversus sceleratos pronuntiandum, diu,
multumque expendat. S. Paulus Dei judicium ait esse
justum. *Theaurizas tibi iram in die ira, & revelatio-
nis justi judicii Dei.* Hunc locum interpretatus S. Cy-
prianus, ait; *Justum judicium Dei dixit esse, quia se-
rum est, quia malum diuque differtur, ut homini ad
vitam longâ Dei patientiâ consulatur.*

Maturitas
in judi-
cando.

Rom. 2. 5.
S. Cypr. Ep.
11

332. Equus barbarus currendo semper magis ma-
gisque concitatur. Unde lemma. SEMPER AR-
DENTIUS. Hanc operandi methodum iis ideæ lo-
co præscripserim, qui beatitudinis ac Dei consequen-
di viam inilitunt, semper enim majore ac intensiore
proficiendi conatu invalescant, donec vitæ suæ ter-
minum contigerint. S. Bern. *Profectus noster in eo
consistit, ut nunquam arbitremur nos apprehendisse,
sed extendamur ad exteriora, incessanter conemur in
melius.* S. Gregorius Nazianzenus de eximio Dei
servo S. Basilio refert; *Cum ferè mortuus, & exa-
nimis esset, maximâque ex parte vitâ perfunctus, circa
extremos sermones robustior fit.*

Profectus

S. Bern. serm
2 de Purific.
M V.
S. Greg. Naz
Orat. 20.

333. Quantum parva consuetudo in animis no-
stris possit, Equus barbarus demonstrat; cum Luca-
rini lemmate. IMPELLOR CURSU. Enimvero
cæpto semel vitiiorum cursu; ab ipsamet consuetu-
dine acris semper, & ad graviora mala incitatur.
Seneca; *Tibi insanabilis animus est, & scelera sceleri-
bus contexens; & jam non causis, quæ malo nunquam
defutura sunt, impelleris; sed satis tibi est magna ad
peccandum causa, peccare.*

Consuetud
do mala,

Senec. lib. 1.
de Ira cap. 16

334. Equus, ore lupatum sustinens; à Sodalibus
Parthenis epigraphen accepit; AUT PRÆCEPS
RUET. Certè juvenis, nisi Divini ac humani timo-
ris frano coërcita, in mille exitia ruit. Orig. *Equus
si non assidui sessoris patitur calcem, & frenis ore fer-
ratis obtinetur, indurefcit, Sic & puerilitas, si nulla
plaga assiduitate curvetur, insolentem simul, & ad vi-
tia præcipitem juvenem reddet.* Similem doctrinam,
tametsi dissimili metaphorâ, tradit Justus Lipsius;
*Ut aucupes nobiliores illas aves non patiuntur libero
vagari, sed loco illigatas revocant, aut retinent: sic
præceptores melioris ingenii adolescentes monitiuncu-
lis interdum acuunt vel sistunt, necubi à vera illa ve-
ri honoris (ut sic dicam) prædâ aberrant.*

Educatio

Orig lib. 3.
Peri arch. c 1

Lips Centur.
1. ad Belg.
Epi. 60.

335. D. Didacus Saavedra Symboli loco manum
depinxit, quæ simul & virgam sustinens, & equi co-
inâs mulcens, epigraphen habuit; AMORE, ET
TIMORE. Gemina hæc virtus boni Prælati aut
Principis est propria, qui rigore ac benevolentia,
ceu gemino vinculo, suis subditis benignum amo-
rem, ac justum timorem ingenerat; S. Bern. rduc-
cum Prælati in hæc verba ratiocinatur; *Discite sub-
ditorum*

Clementia
& rigor.

S Bern. serm
43 in Cant

ditorum vos matres esse, non Dominos: *studete magis amari, quam metu.* Et si interdum severitate opus est, paterna sit, non tyrannica, matres fovendo, patres vos corripiendo exhibeatis. S. Hilar. in illud Isaïæ, *Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet; ait, Floris suavitate, virga asperitatem temperavit Divinum Oraculum, ut una & eadem virga florida, & vulnus praebeat, & vulneris remedium.*

336. Accuratam obedientiam, & ad omnem Superioris dispositionem nutumque penitus exactam, Equi Emblemate descripti, qui habenas ore sustinens à dirigente manu sese in omnem partem flecti finit; cum lemmate. **QUA DIRIGIT, GRADIOR.** Veluti diceret, *Non quod ego volo, sed quod tu.* S. Valerianus; *Doceant nos servare ordinem disciplina tam dociles equorum animi, cum in gyrum ducti, flexuosis gressibus membra componunt, & sub unius habenae retinaculo ita laxari se consentiunt, ut & currendi, & standi modus sub quadam legum dispositione servetur.*

337. D. Arcesius è libris suis uni, Equum praefixit, qui molam versans, epigraphen tenet. **META NULLA LABORIS.** Homo, studiis deditus, consentaneè ad hanc ideam, nullos umquam terminos in laboribus suis litterariis invenire potest. Eodem symbolo perseverantia, in virtutum exercitio assidua & indefessa, significatur. Nam de bonis operibus scribit Apostolus; *quae preparavit Deus, ut in iis ambulemus;* seu, ut contextus Graecus sonat, *ut in iis circumambulemus.* In hunc sensum S. Joannes Chrysostomus; *In operibus bonis, inquit, quae preparavit Deus, ut in iis ambulemus, non ut incipiamus, sed ut ambulemus: perpetua enim virtute nobis opus est, & extensa usque ad nostrum decessum.* Ceterum etiam avarus nullam unquam laboris sui metam reperit. Unde Hugo Cardinalis in illud Psalmi, *In circuitu impii ambulat;* ait, *Id est, in labore temporalium;* & subiungit; *Sicut enim ille, qui ambulat in circuitu, semper est quasi in principio motus sui, & semper habet ad ambulandum, sic isti semper habent, quod negotientur.*

338. Sacratissimum Servatoris nostri corpus è multiplici vulnere nihil deformitatis, plurimum tamen honoris & pretii recepisse, Equus demonstrat, cauterio signatus; cum lemmate, **PREGIO NON FREGIO** Id est, **PRETIUM, NON DECUS;** S. Bernardus, ad Crucifixum conversus, exclamat; *Quam mihi decorus es, Domine mi, in ipsa tui hujus positione decoris: etenim ubi te exinanivisti, ubi naturalibus radiis lumen indeficiens exuisti, ubi pietas magis emicuit, ubi charitas plus effulsit, ubi amplius gratia radiavit.* Et S. Ambrosius; *Vulnera a suscepta pro nobis caelo inferre maluit, abolere noluit, ut Deo Patri pretia nostra libertatis ostenderet.*

339. Academicus, inter errantes frenatus, Symboli loco Equum praefert, qui freno coercitus, epigraphen monstrat; **TUTOR IN FRÆNIS.** Invenit videlicet, non tantum juventutem, sed universum genus humanum è legis Divinae vel humanae freno nihil ponderis aut damni, sed plurimum nobilitatis & commodi referre. S. Hieronymus; *Lex data est, ut hominem, male libertate sua abundantem, qui prius ferebatur improvidus, & per precipitia labebatur, freno legis retineat, & compositis doceat incedere gressibus.* Ceterum etiam silentii virtus hominem à mille periculis tuctur. Philippus Abbas id apertè testatus, ait, *Qui linguam volubilem modesto refranare non vult silentio, profecto sibi confusionis adificium machinatur.*

340. Amor, quò arctiore formidinis aut modestiae freno retentus, eò vires fumit ampliores: haud secus, ac Equus, freno & lupato coercitus, epigraphen

tenet; **PRENDE FORZA DAL FRENO.** Id est, **ROBUR A FRENO.** Ita Anima nostrae fortitudo è mortificatione plurimum incrementi capit; nam, S. Gregorio teste, *Fortitudo justorum est, carnem vincere, propriis voluptatibus contraire, delectationem vitae praesentis extinguere &c.* Ceterum de primo Emblematis sensu opportunè canit Baptista Guarinus.

*Mirtillo, Amor su sempre un fier tormento.
Ma più quanti' e più chiuso;
Però ch'egli DAL FRENO,
Ond' è legata un' amorosa lingua
FORZA PRENDE, e s' avanza &c.*

341. Equus, ephippio instratus, à Comite Germanico Herculano epigraphen recepit; **IN QUODCUNQUE BELLI MUNUS.** Vel ut Carducio placet; **AD QUÆVIS MUNERA BELLI.** Equus enim ille, sarcinis portandis, machinis militariibus trahendis, equiti sustentando, via capescendæ, aut exercitui juvando, ex æquo accommodatus; indolem hominis vivacem, & ad omnes expeditiones paratam, repraesentat. Porro Justus in hac vita, veluti in militia, ad quævis munera, contra carnem aut demonem suscipienda, numquam non accinctus stat; praesertim, quod, Magno Augustino teste, *Quantum accedunt dies, augmentur tribulationes. Non nobis promittunt scripturae nostra in hoc saeculo, nisi tribulationes, augmenta dolorum, abundantiam tentationum.* Ad ista nos precipue paremus, ne imparati deficiamus. Carducium, Emblematis interpretem, audi.

*Impiger, ut sonipes ad quævis munera belli,
Indolis excelsae talis & ardor erit.*

342. D. Archangelus Conter aliquot equis, in hypodromo versus bravium currentibus, inscriptionem è D. Paulo subjunxit. **UNUS ACCIPIT.** Id ipsum usu venit, quando multi ad viduam Praelaturæ aut Principatus dignitatem, non nisi uni conferendam, aspirant. Ita profus excellens Paradisi aureola non omnibus indiscriminatim, sed iis tantum obtingit, qui plus ceteris, dum vivebant, in consiliorum ac legis Divinae studio occurrerunt, alioque virtutum ardore, & operandi assiduitate superarunt. P. Cornelius à Lapide; *Apostolus proprie respicit ad bravium, id est, aureolam; & excellens primum, quod non omnibus electis, sed paucis heroicè certantibus datur, ut iis, qui non tantum præcepta, sed & consilia Christi heroicè sequuntur.* Porro currendi methodum tradens Magnus Augustinus; ait, *Curramus credendo, sperando, desiderando; curramus corpus castigando, & elemosynas in dandis bonis, malisque ignoscendis, hilariter & ex corde faciendo.*

343. Tametsi complures equi ad destinatam metam currant, bravium tamen, ut P. Archangelus Conter lemmatis loco ait, non nisi **ANTERIORI** datur. Ita scilicet æternum primum nobis non nisi sollicitis, & assiduo virtutum studio fatigatis, obtingit. Eò fortasse colligans S. Paulus, Patriam caelestem vocat *Ecclesiam primitivorum;* justos videlicet, ac perfectionis studiosos *primitivorum* nomine intelligens; In hunc sensum luculentus interpres Chrysostomus, ait, *Primitivos autem quos dixit? Fideles videlicet, & Spiritus perfectorum;* concluditque Sanctus Pater, eos, qui in vitae curriculo ceteros animi puritate, charitatis ardore, elemosynæ distribuendæ copiam, injuriis condonandis,

S. Hilar. in
Isai. 11. 1.

Obedien-
tia.

Marc. 14. 36.
S. Valer.
Hom. 1. de bo-
no disciplina

Studiosus
infatiga-
bilis.

Ephes. 2. 10.

S. To. Chryso-
stom. 4.

Hug. Card. in
Psalm. 11. 9.

Avarus.

Vulnera
Christi.

S. Bern. serm
45. in Cant.

S. Ambr. Luc
ultim.

Lex Dei
vel homi-
num.

S. Hieron
quest. 2. ad
Algasiam.

Silentium.
Philipp. Abb.
de Silent. Cle
cap. 11.

Amor fre-
natus in-
tensior.

Mortifi-
tio.
S. Greg. 1.
Moral.

Guar. ma
F. Arto. 1
Scapa 2.

Indole
valida.

Justus.
S. Aug. in
Psalm. 31

Dignit.

P. Corn.
Lap. in 1
Cor. 9. 24

S. Aug. a
Perfect. 1
fit. cap. 8

Solicitu-
do.

Heb. 12.

S. Io. Chr
in humi.

donandis, aliis que virtutibus anteverunt, etiam aureolam, præ exteris gloriosam, donandos esse.

344. Homo, ad labores inelius sufferendos non nihil quieti & animi relaxationi indulgens, ab Abbate Certano Equi emblemate representatur, qui in uberrimo campo luxurians, frenum ex ephippii nodo otiose pendulum habet; cum dicto: **OTTO VIGOREM EXCITAT.** vel Italicè, **PERCHE PIÙ PRONTO A LA FATICA IO TORNI.** Id est, **UT ROBUSTIOR AD ONERA.** Marcus Seneca; *Omnibus quidem prodest subinde animum relaxare. Excitatur enim otio vigor, & omnis tristitia, qua continuatione pertinacis studii adducitur, feriarum hilaritate discutitur.* Unde Rex Atalaricus apud Cassiodorum dicere solebat; *Consultè relaxamus atatis nostræ breves ferias, ut suis incrementis de votis, posterius robustior ad imperii pondera subeunda consurgat.*

345. Equus, rupto freno, auscultare recusat. Unde lemma. **INFRÆNIS INUTILIS.** Ita divitiæ, nisi rationis & prudentiæ freno ad opportunos usus dirigantur, nil penitus profunt. Socratis apud Stobæum paræmia erat: *Nec equo sine freno, neque divitis sine ratione tuto quis uti poterit.*

346. Equorum pedes nonnunquam funibus colligari solent, ut passibus aquis, & ad præscriptam normam distantibus, incedere assuecant. Unde lemma. **DOCET COMPONERE GRESSUS.** Ita lex Divina, & prudens educatio, directam virtutum semitam percurrere docent. Perspicuè S. Hieron. *Lex data est, ut hominem male libertate sua abundantem, qui prius ferebatur improvidus, & per præcipitia labebatur, freno legis retineat, & compositis doceat incedere gressibus.* S. P. Augustinus in illud Psalmi. *Viam veritatis & cæcitatis; viam veritatis elegi, ubi currerem; iudicia tua non sum oblitus, ut currerem: adhæsi in testimoniis tuis, cum currerem: Domine noli me confundere, quò currem, pertendam, quò tendo, perveniam.*

347. Miles quidam stipendia, à diversis Principibus liberaliter oblata, generosè recusavit; obsequia sua nullius alterius, nisi Imperatoris, fore, protestatus. Hunc Julii Cæsaris equo non ab similem dixeris, qui, tametsi cætera esset equus, pedes tamen habebat humanos, nullumq; alium admittebat fessorem, nisi Cæsarem. Unde lemma. **SOI CÆSARI.** Ita prorsus anima, voluntatis ac beneplaciti Divini unice studiosa nemini alteri, nisi soli Divino Imperatori suam operam addicere decet. S. P. Augustinus illa Christi verba examinans, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo; ait, Cum ait, toto corde, tota anima, tota mente, nullam vite nostræ partem reliquit, quæ vacare debeant, & locum dare, ut aliare velut frui.*

348. Philippum II. Sabaudia Ducem mirè bellicosum, P. Aloysius Juglaris militatri equo non ab similem dixit, qui, omni suâ ætate in bello transactâ, epigraphen tenet; **PACEM INTERDICIT ORIGO.** quasi diceret; fieri non posse, generosum illum nepotem ignobili otio inarcetere, qui militarem animum ab istis incunabulis per Avos bellicosissimos acceperat ingeneratum. Id ipsum Christiani assolent, qui ab ipsa sua origine assiduam bellum adversus carnem & dæmonem gerunt. Unde Magnus Augustinus ait, *Pax cum bonis & bellum cum malis semper habendum est.* Nam asserente S. Gregorio Nazianzeno, *Melior est talis pugna, quæ Deo proximum facit, quam pax illa, quæ separat a Deo.* De primo Emblematis sensu canit Horatius;

*Fortes creantur fortibus, & bonis
Est in juvenis, est in equis patrum
Virtus &c.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

349. Equi solares, Phaëtonis imperitiâ penitus facti effrenes, epigraphen accepere; **FRÆNABIT APOLLO.** Mens Emblematis erat; familiam, Heri sui absentia dissolutam, ejusdem, vel alterius gravis personæ præsentia & autoritate denuò componi. Virgilius;

*Ac veluti magno in populo quum sapè coorta est
Seditio, sevitque animis ignobile vulgus,
Famq; fuces, & saxa volunt. furor arma ministrat:
Tum pietate gravè, ac meritis si fortè virum quem
Conspectère, silent, arctisque auribus astant:
Ille regit dictis animos, & pectora mulcet &c.*

Nec aliter Pindarus;

Potentior vir cedat præcedentem litem.

Aristides refert, ad unius Periclis præsentia in omnes tumultuantis populi turbas conquiescisse. Tassus ingentem militum cohortem, ob existimatam Reginali mortem in seditiosas factiones concitatam, refert; quæ tamen, perceptâ Codefridi exprobrantis præsentia, quantocius morem gessit, Ducemque inscuta est. Verissimus adè Hippocratis aphorismus est; *Cupiditates discedere, ubi primum sapientia se in conspectum dat.* Justus Lipsius dicere solebat, Apollinem illum, qui effrenes hominum animos in officio continere posset, Religionem esse; *Sine Religione non Princeps officium suum, non subditi facient, sine ea societas non erit, quia non fides, non justitia, non virtus, sed fraus, licentia, protervitas, & uno verbo, confusio hominum ac rerum. Quod frantum erit peccatoris. Qui metus sat validus? Nam externum illum, qui a penis aut morte est, multi contemnant, & desperatio, impetus, iracundia eo ducunt. Est igitur vinculum, & firmamentum reipublica Religio.*

350. Academici Furfuracei Equum symboli loco præferunt, qui curru trahendo fatigatus, sacculum, fursure, aut alio alimento plenum, sub ore pendentem habet; cum dicto, **CO' L DILETTO L'AF-FANO DISACERBO.** Id est, **UT INDE VIVIDIOR.** Id ipsum assiduos Apostolorum labores penitus jucundos ac toleratu faciles reddidit, cum fidei orthodoxæ curru in barbaras regiones pertracto, uberrimam segetem, à Divino Magistro suo prævisam, intuerentur; *Levate oculos vestros, & videte regiones, quia alba sunt jam ad messem.* Et rursus; *Ego misi vos metere, quod non laborastis.* Enimverò humano intellectu ad frugis colligendæ dulcedinem advertente, omnis incommodi & laboris amarities temperatur. Verissimè dixit S. Hieronymus, *Spes præmi solatium est laboris.*

351. Equum Sejanum, magnitudine inusitatâ, cervice arduâ, colore phœniceo, flavâ & comanti jubâ, cæterâq; omni equorum laude insignem, nemo non expetiit, qui non maximum inde damnum retulit. Eum enim fato adè maligno fuisse ajunt, ut, quisquis eum possidebat, cum tota familia, domo, fortunisque omnibus everteretur. Unde de hominibus calamitosi manavit proverbium; *Ille homo habet Equum Sejanum;* uti Aulus Gellius refert. Proinde Equum illum hoc lemmate spectandum propones; **PERNICIES DESIDERATA.** Magna & nimium blandiens fortuna equus Sejanus est, ab omnibus enim desiderata, nullum admittit fessorem, quem non excutiat. Perspicuè Seneca, *Neminem fortuna eo provexit, ut non tantum illuminaretur, quantum permisit.*

352. Equus, ætate fatiscens, oneribus succumbit, symbolo epigraphen addidit P. Jacobus Masenius; **NON PLUS ULTRA.** Ita nimirum negotia nostra, dum vires, ætasque permittunt, exequenda sunt senectus enim, laboris omnis impatiens, quieti à natura destinatur. In rem præsentem facit proverbium

Præsentia majorum.

Virgil. l. 1.
Æn. v. 153.

Pind. O. 5.
Nem.

Aristid. in 2.
Platonica.
Tass. Cant. 3.
della Genus.
Liberata.

Religio.
Lips. monit.
Polit. cap. 1.

Premium roborat.

Joan. 35. ib. 38

S. Hieron. ep.
ad Demetr.

Aul. Gell. l. 3.
cap. 9.

Fortua.

Senec. ep. 4.

Laborandum in juventute.

creatio.
S. sac. in
Piem lib.
C. 1. 9.

C. 1. 9.

divitia.

ob. serm. 3.
prudentia

ex divina

Hieron. q. 3
Alga-
um.

Aug. in Ps.
8. Con. 18.

eligiosus

Aug. lib. de
c. 27.
p. 22. 27.
att. 22. 27.

latales.
ellum spi
tuale.

Aug. serm.
6. de Temp.

Greg. Naz.
oraz. l. 4.
de 4.

Corn. à Lap.
cant. 1. n. 30.

Arabicum; *Esto in diebus aestatis formica. Id est, interprete P. Cornelio à Lapide, Labora & congrega fructus in aestate, quibus vivas in hyeme; operare in juventute, ut lucreris ea, quibus vivas in senectute.* Concinne Ovidius.

Ovid l. 2. de arte.

*Dum vires annique sinunt, colorate labores;
Jam veniet tacito curva senecta pede.*

Mortificatio.

353. Peritus eques furiosum præcipitemque equum frano ita coercere, suæque arte & industriâ facile asfuefacere novit, ut ad imperantis nutum, quocumque voluerit, gressum flectat. Lemma. **REPRESSUS OBEDIT.** Ad eundem plane modum effreni impotentique equo corporis nostri, frantum perpetuò adducendum, subjiciendaque calcæria sunt: quâ ratione, quidquid ipsi imperaveris, facile obtinebis: quod compendium si neglexeris, ipse tui paulatim dominari incipiet, tandemque elidet te, excussumque in mille præcipitia dabit. Optimè doctrinam hanc explicat S. Dorotheus; *Cum aliquis oppugnetur aut affligitur ab aliqua vitiosa passione & cogitatione, si ad actum illum perducit & complet, sciat passionem illum validiorem fieri, ac robustiorem adversus eum. Ipse enim invalescere eam facit contra se, & veluti vires quasdam ei suggerit, ut magis eum oppugnet & affligat. Rursus verò si ille contra certaverit, & sese illi cogitationi & passioni vitiosa opposuerit, debilitatur vitium illud, atque ad oppugnandum & affligendum eum, deinceps impotens fit & invalida.* Sed & accommoda valde huic proposito est S. Bernardi doctrina, ita nos instruens; *Docendus est homo sic habere corpus suum, sicut agrotum commendatum; cui etiam multum volenti, inutilia sunt neganda: utilia verò & nolenti ingerenda.*

S. Dorotheus
in Bibl. SS.
PP. Tom. 3.

S. Bern. epist.
ad fratres de
Monte Dei.

Mors.

354. Equo mortuo inscripsit P. Masenius; **NUPER HONORI, NUNC HORRORI.** Ita fanè Divites & Magnates, quos nuperrimè adoravimus, post mortem non sine horrore aspicimus. Corporis quoque forma, ab hominibus mundanis tantoperè desiderata, tandem in putridum cadaver, nemini non abominandum desinit. Hugo de S. Victore. *Nihil aliud est caro, cum qua tanta est societas, nisi spuma, caro facta, fragili decore vestita. Sed erit quandoque, eadaver miserum & putridum, & cibus vermium.*

Hug. Viç. de
Claustr. anim.
lib. 1. c. 1.

EQUUS TROJANUS.

Simulatio.

355. Didacus Saavedra symboli loco Equum illum ligneum expressit, qui sub pietatis ac voti exolvendi specie, intra Trojæ mœnia admittus, toti civitati extremam perniciem ac excidium creavit. Epigraphen addidit. **SPECIE RELIGIONIS.** Enimverò sub hoc Religionis schemate non rarè gravissima damna inferuntur. Verissimè Justus Lipsius; *Ambitio & avaritia sæpe velantur religionis mantello.* Et Juvenalis;

Lips. lib. de
una Religione
lib. 1. c. 1.

Fallit enim vitium specie virtutis, & umbrâ.

Abfalon, victimæ, incensique Deo libandi, & voti solvendi causâ, sese in Hebron proficisci simulans, sub velamine adèò religioso proprium parentem regno & vitâ exuere, immanis parricida, destinabat. Herodes, annosa illa vulpes, ubi servatoris natales inaudit, magis persuadere conatus est, ut ejus cunas sedulo investigarent, seque etiam ea de re facerent certiorè, ut regem recens natum adorare posset. *Et cum inveneritis, renuntiate mihi, ut & ego veniens adorem eum:* Verum sub commentitio hoc reverentiæ exhibendæ pigmento fatale odium, ac sicam, in parvuli recens nati jugulum destinatum, occultabat.

Matth. 2. 9.

*Exclamat amens nuntio;
Satelles. Ferrum rapes,
Perfunde cunas sanguine.*

Præclare S. Gregorius Papa, *Herodes, nativitate Regis nostri cognitâ, ad callida argumeta convertitur: & ne terreno regno privaretur, renuntiare sibi, ubi puer inveniat, postulat. Adorare eum velle se simulat, ut hunc, si invenire possit, extinguat.* Has hominum malitiosorum technas idem S. Pater etiam in dæmone observatas habet, qui sub sancti & religiosi operis velamine nostram ruinam, & extremam perniciem machinari solet. *Hostes armati sunt immundi spiritus, in numeris contra nos fraudibus accincti: qui cum suadere nobis iniqua non queunt, ea SUB VIRTUTUM SPECIE nostris obtutibus opponunt, & quasi sub quadam luvra se contegunt, ne in sua malitia a nobis nudi videantur.*

S. Greg. h.
10 in Ev.

Dæmon.

S. Greg. l.
moral. c. 1.

356. Generosi milites, in Equi Trojani visceribus magno numero conclusi, civitatis portas ingenio astutissimo penetrarunt, totamque everterunt civitatem. Lemma. **ADDITO AD VIRTUTEM DOLO.** Innuit videlicet, astutiâ & stratagematis dimicandum esse, ubi vires deficiunt. Exemplo suo id docuere Hannibal, Fabius Maximus, Alcibiades, Epaminondas, Antiochus, alique sexcenti, à Frontino enumerati. Porrò diaboli hæc idæa est, qui naturâ ingenii acutissimi virtute instructus, varias homini molitur technas, sicque incautum non rarè ad extremam perniciem deturbat. S. Isidorus; *Diabolus quando decipere quemquam querit, prius naturam uniuscujusque intendit, & inde applicat, unde aptum hominem ad peccandum inspexerit.*

Stratagemata.

Front. in
Stratagemata:
Diabolus
decipit.

S. Isid. lib.
de summo
bono.

357. Equo Trojano epigraphen, è Siracide desumptam, subjunges; **INTERIORA EJUS PLENA SUNT DOLO.** De adulatoribus & amicis dolosis id intelligas velim; qui, exteriore vultu pietatem & benevolentiam mentiti, paulò post furorem, quem in animo occultum fovent, in proximum evoment. De his S. Cyprianus; *Facilior cautio est, ubi manifesta est formido; & ad certamen minus tunc præstituitur, quando se adversarius confitetur. Plus timendus est, & cavendus inimicus, cum latenter surrepit: quum per pacis imaginem fallens, occultis accessibus serpit.* In rem præsentem de Hypocrita ait Siracides; *Est qui ne quiter humiliat se, & interiora ejus plena sunt dolo.*

Ecclesiast.
19. 23.

Adulator
amicus
falsus.

S. Cyprianus.

Hypocrita.

Ecclesiast. l. 6.

ERINACEVS.

Cap. XXI.

Simulatio.

348. **A** Culci, quibus Erinaceus toto corpore munitus incedit, eidem non tantum, ceu totidem lanceæ, ad seipsum propugnandum, & ad vicinos hostes valido ictu feriendos, inserviunt; verum etiam illos, instar sagittarum, adversus insidiatores longè diffitos ejaculari solet. Unde Taegii lemma. **COMINUS, ET EMINUS.** Ita detractoris lingua, tam lanceam, quam sagittam imitari solita, nemini unquam parcit, & in absentes æquè, ac præsentem grassatur. Unde ubi in Psalmo dicitur, *Filii hominum dentes eorum arma & sagitta, alii pro hac voce, arma, legunt, lanceæ.* In rem præsentem Hugo Cardinalis; *Verba detractoria, quibus (Detractores) corrodunt alios, sunt arma & sagitta. Per arma impugnantur propè stantes. Unde ubi habemus arma, alia littera habet lancea. Per sagittas impugnantur longè stantes. Et ipsi detrahunt tam propinquis, quam remotis; tam domesticis, quam extraneis &c.*

Detraçtor.

Psal. 56. 5.

Hug. Cara
in hunc loc.

359. Erinaceus, pomis, pyris, aliisque frugibus onustus, eas ad suos catulos defert, cum lemmate, **NON SOLUM NOBIS.** Hominem, aliorum egestati sollevandæ pronum, hoc Emblemate exornabis. Apostoli

Beneficentia.

al. 6. 10. postoli inonitum est; *Operemur bonum ad omnes.* In
 Aug lib. 40 hæc verba Magnus Augustinus, *Ad omnes*, inquit,
 lut. Doct. non per partes, non ad unum, vel ad duos, vel ad tres,
 ap 46. sed ad omnes homines. Seneca; *Si Deos imitaris, da*
 enec. lib. 4. *ingratis beneficia. Nam & sceleratis sol oritur,*
 Benef. c. 26 *& piratis maria patent.* Lucanus.

--- *Hi mores, hæc dui immota Catonis*
Seeta fuit, servare modum, finemque tenere,
Naturamq; sequi, patriusq; impendere vitam:
NEC SIBI, SED toti gentum se credere MUNDO.

Animofus
 niles.

360. Erinaceus nequaquam expectat, donec canes
 vicini eum dentibus prehendere, ac minutim lacera-
 re valeant; sed iusto adhuc intervallo à se disfitos vi-
 dens, mox spinas suas, ceu totidem sagittas, ejacu-
 latur; sicque prælium auspicari, hostemque laceffere
 audet. Lemma. NIL MOROR ICTUS. Hinc
 nimirum Belliduces ediscunt, primum magnanimi
 pectoris, ac felicitis victoriæ fundamentum esse, non
 expectatâ hostis irruptione, eum priore assultu in-
 vadere. Vegetius de Belliduce discens, ait, *Semper*
autem studere debes, ut prior instruas aciem, quam
hostis, quia ex arbitrio tuo potes facere, quod tibi uti-
le iudicas, cum nullus obstat, deinde & tuis auges con-
fidenciam, & adversariis fiduciam minuis: quia for-
tiores videntur, qui provocare non dubitant. Inimici
autem incipiunt formidare, qui vident contra se acies
ordinari. Huic additur maximum commodum, quia
tu instructus, paratusq; ordinantem, & trepidum ad-
versarium præoccupas. Pars enim victoria est, ini-
micum turbare antequam dimices.

Veget l. 3.
 ap. 18.

Innocen-
 tia.

361. Erinaceus, virtuosi & tranquilli animi sym-
 bolum, dum à canibus infestatur, penitus nihil con-
 cutitur, sed potius propriâ virtute nixus, in globum
 convolvitur, & hostium assultus aut insidias securus
 ridet. Lemma. CURANT, SED IPSE NIHIL.
 Innocentiæ enim est proprium, semper, etiam inter
 medios hostes, vivere tranquillè, neque lædi aut su-
 perari unquam. S. Joannes Chrysostomus: *Gaude*
de Innocentia & exulta; gaude inquam; quia ubique
illafa est, ubique secura: si tentaris, proficis; si humi-
liaris, erigaris; si pugnas, vincis: si occideris, corona-
ris &c. In hoc argumentum Poëta.

Integritas, virtusque suo munimine tuta,
Non patet adversa moribus invidia.

362. Erinaceus, canibus cinctus, sese in orbem
 constringit, & aculeis, ceu lanceis, in sui tutelam ad-
 versus hostes oblatantes utitur, penitusque reddi-
 tur impenetrabilis. Unde Bargalii lemma. TEMER.
 NON PVOTE IN SE STESSO RACCOL-
 TO. Id est, NIL PAVET COLLECTUS IN
 UNUM. Christianorum acies, in charitatis & con-
 cordiæ globum collecta, nec ab ipso Tartaro concu-
 ti potest S. Greg. Papa, illud sacri Epithaiani inter-
 pretatus, *Terribilis ut castrorum acies ordinata*, ait,
Notum expertis est, quod milites, cum in prociectu
contra hostes vadunt, si strictim & concorditer gra-
diuntur, ab hostibus contravenientibus timentur, quia
dum in eis aditum per scissuram non aspiciunt, quâli-
ter eos penetrarent, hesitantes non inveniunt; illisque
impenetrabile hoc munimen efficitur, quod concorditer
ordinati seipsi, semetipsos tuentur. Sic in mul-
titudine fidelium contingit, quæ, dum contra ma-
lignos spiritus pugnare non desinit, necesse est, ut pace
charitatis constringatur, quâ salva fit. Si enim pa-
cem tenet, terribilis hostibus apparer; si per discordiã
scinditur, undique ab hostibus leviter penetratur.

363. Ericius in globum convolutus, spinis undi-
 que riget; nullamque corporis sui partem aut armis
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

destitutam, aut hostium injuriis perviam relinquit,
 Lemma. UNDIQUE TUTUS. vel ut Academi-
 co, inter venatores Venetos Assécurato, placet;
 UNDEQUAQUE MUNITUS. Hinc disces, non
 solum cor & caput hominis, sed & oculos, aures,
 linguam, cæterosque sensus omnes densis virtutum
 spinis esse muniendos, nevel unicus illorum minus
 cautè custoditus hostium irruptioni ad perniciem
 struendam pateat. Certè, Abbas totus coopertus ar-
 mis, solum latus inerme reliquerat, unde jaculo ac-
 cessus patuit; ibique incautus est interfectus. Golia-
 thus totum corpus chalybe obturaverat, solâ exce-
 ptâ fronte; quæ tamen ipsa, assèrente S. Ambrosio,
Patebat ad mortem. Providè de singulis sensibus,
 cum primis verò de auribus monet Siracides; *Sepi*
ures tuas spinis, & ori tuo ficto ostium & seras. S. P.
 Augustinus. *Qui accipis verbum sanum in domo disci-*
plina, sepi aures tuas spinis, ut ille, qui importunè
intrare ausus fuerit, non solum repellatur, sed etiam
compungatur. Repelle illum à te: dic, Christianus sum,
Christianus es: non hoc accepimus in domo disciplina,
non hoc didicimus sub illo magistro, cuius cathedra in
cælo est; noli mihi ista dicere, aut noli ad me accedere.

Defensio.

Sensus
 munire.

S. Ambr. l.
 de David.
 Eccl. 28. 28
 S. Aug. Tract.
 de Domo Di-
 scipl. s. 1.

564. Ad funebrem pompam Philippi III. Hispaniarum
 Regis justissimi & clementissimi, Echinum
 symboli loco statuerunt, qui spinas aliquot ejacula-
 tus epigraphen tulit; RECTÈ ET PARCE. In-
 nuebant videlicet, severitatem à summo illo Monar-
 châ non nisi rarissimè, & urgente necessitate adhi-
 bitam fuisse, Providè Seneca de Principe ait, *Illum*
hortamur, ut manifestè læsus, animum in potestate
habeat, & pœnam, si tuto poterit, donet; sin minus
temperet. Ovidius

Severitas.

Senec. l. 1 de
 Clem. c. 20.

Si quoties peccant homines sua fulmina mittat
Jupiter, exiguo tempore inermis erit.

265. Tametsi Ericius cavernam, quatuor por-
 tis, juxta totidem ejus latera, distinctam, habi-
 tare soleat; tres tamen ventorum incurfibus,
 semper observatas retinet, solâ illa apertâ, quæ solem
 & tranquillum illum aërem respicit. Eam ob rem
 Ericius sub cavernæ ostio depictus, à Comite Ber-
 nardino Mandello, Academico inter Intentos Papi-
 enses Attento, epigraphen recepit. UNI TAN-
 TUM. Innuebat videlicet, se in patriam è publicis
 aulae ac militiæ negotiis reversum, omnes suos sen-
 sus adversus molestos sollicitudinum mundanarum
 ventos velle claudere, solo illo aditu referato, qui
 virtutis & doctrinæ Academicæ lucem recipendam
 spectat. Quidam sacrae Scripturae Interpres hanc i-
 conem dicto illo Evangelico illustrat; *Nemo potest*
duobus Dominis servire. Quinimo Deus, Sophoniæ
 ore, etiam minas adjungit; *Disperdam eos, qui jurant*
in Domino, & jurant in Melchon; seu, ut septuagin-
 ta vertunt, *jurant in Domino, & jurant in Rege.* In
 hunc locum S. Hieronymus *Disperdet*, inquit, *Do-*
minus eos, qui adorant Dominum & Melchon, qui
faculo pariter & Domino putant se posse servire, qui
militantes Christo, obligant se negotiis secularibus.

Attende-
 re.

Servitus.

Sophon. 1. 5.

S. Hier. in
 hunc loc.

366. Ericius adversus canum infestationes sese
 armis, à natura concessis, tuetur. Unde lemma è Virgi-
 lio sumptum; DECUS, seu SPES, ET TUTA-
 MEN IN ARMIS.

Virg l. 5.
 Æneid.

Donat habere viro decus, & tutamen in armis.
 Nec abs re arma vocantur militum spes & securitas;
 siquidem armis destituti, corpora nuda, vulneribus
 omnibus, & ipsi etiam morti exposita, circumferunt.
Detectis pectoribus & capitibus, inquit Vegetius,
Congressi contra Gothos milites nostri, multitudine
sagittariorum sæpè delitescunt. Econtra iidem, armis

Defensio.

Veget l. 1.
 cap. 20.

Veget ibid. bene muniti, majore ardore & securitate configunt. Unde concludit Vegetius, *Instruendos igitur ac protegendos omni arte pugnandi, & quocumq; genere armorum constat esse tyrones. Neceſſe eſt enim, ut dimicandi acriorē ſumat audaciam, qui munito capite, vel pectore non timet vulnus.* Quod tamen non de tyronibus ſolum, ſed & de veteranis, & in militia provectis intelligas velim. Certè bona opera homini Chriſtiano inſtar armorum ſunt, eique ſplendorem & ſecuritatem tribuunt. Huc collineans Apoſtolus, *Induamur*, inquit, *arma lucis.* Hunc locum interpretatus Cardinalis Cajetanus, ait, *Opera, luci conſona, appellavit arma lucis: quia non ſolum ſunt opera luci conſona, ſed ſunt arma tum deſenſiva, tum offenſiva hoſtium, virtute Divinae gratia.*

Opera bona. Rom 13. 12. Cajet. in hunc loc.
367. D. Arelſius Echinum, frugibus onuſtum, hoc lemmate notavit, **IMMUTAVIT NATURAM EMIUSUM** Eamque imaginem ad S. Sebaſtiani honorem hoc ſenſu eſt interpretatus; ſicuti Ericius aculeos, naturā ſuā ad dolores & vulnera inſtigenda deſtinatos, in ſalubrem gratumque uſum convertit, ac frugibus colligendis applicat; ita crudeles ſagittas, quibus S. Sebaſtianus undique tranſfixus erat, omnem doloris ac offenſæ ſenſum exuilit, ſummamque ei contuliſſe fortitudinem ac felicitatem. Opportunè Aponius, *Martyribus*, inquit, *convertuntur amphitheatra in Paradifum; craticule & ſartagineſ in molliſſimam plumam; ſtammearum globi in gratiſſimos flores; liquefactum plumbum in baſiſſimorum unguenta; Ipſa quoque mors, pro Chriſto ſuſcepta, omni gaudio, omnique jucunditati, & diſſecto precioſiſſimo lapidi anteponiſtur.*

Apon. l. 3. in Cant.
368. Erinaceus epigraphen è Martiali ſubjunctam habet; **CORTICE DEPOSITO, MOLLIS ECHINUS ERIT.**
Iſte licet digito reſtudio pungat acutâ, Cortice depoſito, mollis echinus erit.

Calamitas ſuaſis.
Ita nonnulli, dum militaribus armis muniti incedunt, res quaſvis maximas videntur audere; at verò illis ablatis, ſpiritum & generoſitatem omnem exuunt. Lipſius, *Ars quadam eſt tractandorum armorum, non profeſſio nominis, nec vultus aut cultus immutatio militem ſtatim reddunt.*

Apparentia. Lips. de milit. R m. lib. 5. Dialog. 20.
369. Ericii caverna non quatuor oſtiis, ut ſuperius n. 365. è quorundam opinione recensuimus, ſed ex aliorum ſententia duobus tantum diſtinguitur; uno quidem verſus plagam Auſtralem, & altero verſus Aquilonarem; illo tamen, quo ventus incurſat, ſemper obturato. Unde Caputii lemma. **TEMPORI SERVIO.** vel, ut alius in tertia perſona; **TEMPORI PARET.** Ita homo prudens, ut meliore quovis modo ſibi conſulat, diverſas temporis & occaſionis viciffitudines attendit, ſuamque cauſam pro illarum ratione diſponit. Tullius inter cæteras veterū Philoſophorum præceptiones etiam hæc recenſet; *Vetera præcepta Sapientum jubent TEMPORI PARERE, & ſequi Deum, & ſe noſcere, & nihil nimis.* Idem conſilium etiam Pietacus ſubminiſtrat; dicere ſolitus, *Noſce tempus.* Et Phocilides.

Prudentia. Tull. l. 3. de ſuſtinz.
Temporibus ſemper cautus ſervire memento, Nec ferri velis adverſus flumina venti.
Cic. ad Brut Rom. 12. 11:
Rurſus Cicero, *Tibi nunc populo, & ſcena* (id eſt tempori) *ſerviendum eſt. Nam in te non ſolum exercitiis tui, ſed omnium civium, ac penè gentium conjeſti ſunt oculi.* Nec aliter S. Paulus; nam ubi nos legimus, *Spiritu ſerventes, Dmino ſerventes,* S. Ambroſ. vertit, *tempori ſervientes.* Inter modernos verò prolixè hanc materiam proſequitur Bocchius, maximè in ſymbolo illo, cui hoc initium,
Quod tempori & ſcena putes, mi Romule, Nunc ſerviendum, maximè

Laudo & probonec eſt, quod inconstantia Crimen timendum ſit tibi &c.
370. Erinaceus, è meridionalis venti calore non nihil reſpiraturus, portam occidentalem aperit; ſi verò Aquilonis rigores poſtea, hanc plus æquo incurſare incipiant, mox præcluſo hujus aditu, demum verſus meridiem proſpicit. Lucarins epigraphen ſubdidit. **AL- TERUTRI PROVIDET OPPORTUNE.** Ad hanc ideam prudens Chriſtianus vitam ſuam componat: enim verò aſſerente neo Concanonico, D. Aſcanio Martinengo, *Si flat⁹ proſperitatis exſufflat, ediſcas ad ſeptentrionem reſpirare meditatione tribulationum, judicii, mortis, & inferni; hæc enim ſuaſitatem omnem evaneſcere faciunt: Quid ſi procella adverſitatis in te inſurgit, convertere ſtatim ad Auſtrum, ad vitam inquam futura perennem tranquillitatem.*

Prudent
371. Ericii ſcœmina, quò tardius ſcœtum ſuum enititur, eò magis illius aculei excreſcunt, & intra maternum uterum obdurantur; ſicque doloribus indies acerbioribus pungitur. Unde lemma. **PROCRASTINANDO FORTIOR.** Vel, **QUO TARDIUS, HOC MAGIS ANGOR.** Eorum hæc imago eſt, qui malorum ſuorum remedia ſemper procrastināt. *Pierius de Ericii ſcœmina ait, Damni alicujus, ob procrastinationem ingruentis, hieroglyphicum eſt, propterea, quod ulvo ſtimulata, quamdiu poteſt, partum differt, quo ſit ut ſcœtus magis inſoleſcens, majorem poſtmodum in pariendo dolorem afferat. Niſi Moſis progenitores infantem tribus mentib⁹ enutriviffent, doloribus domi foriſq; poſtea toleratis, penitus fuiſſent immunes. Philo eos in hæc verba loquentes introducit, Debueramus recens natum exponere, per tres meſes aluimus, nobis majorem triſtitiā parantes &c.* Idipſum peccatoribus evenire amat, qui, quò magis peccata ſua ad ſacrum tribunal deponere differunt, eò gravioribus malæ conſcientiæ aculeis torquentur.

Procras- tinationo. Pier l. 8. a. ſin.
372. Erinaceus, frugibus onuſtus, ad anguſtum cavernæ ſuæ oſtiolum propinquat, cum lemmate, **NIL DEFERET INTRO.** Nimirum homo, divitiis, quantumvis maximis, in hac vita cumulatus, dum tumulum inevitabili lege ſubire cogetur, omnes illas foris relinquere deſcebit. Aſfirmatè Eccleſiaſtes, *Sicut egreſſus eſt nudus de utero matris ſuæ, ſic revertetur, & NIHIL AUFERET SECUM de labore ſuo.* In hunc locum Campenſis, *Ita, inquit, nudi eorerevertentur, unde prodierunt, nec ulli quidquā eorum hinc ſecum aſportabunt, quā tantis moleſtiis acquiſerunt.* Et prior illo David, *Ne timueris, cum dives factus fuerit homo, & cū multiplicata fuerit origo domus ejus, quoniam, cū imeriorit, non ſumet omnia; Id eſt, non ſumet ex omnibus, nihil omninè ſumet.* His concolor Jobus, *Dives, inquit, cū dormierit, nihil ſecum auferet, aperiet oculos ſuos, & nihil inveniet.*

Mundar moribus. Eccl. 5. 14. Camp. in hunc loc. Psal. 48. 1. Job. 26. 19.
373. Erinaceus, hoſtium aſſultu incurſatus, nullam tutelā aliunde, niſi à ſe ipſo recipit. Lemma. **SE TUTISSIMUS UNO;** vel certè, ut ego, vetbis è Claudio ſumptis, inſcripſi. **EXTREMAM NON QUÆRIT OPEM.** De Ericæo canit Poëta,
Se pharetrâ, ſeſe jaculo, ſeſe nititur arcu.
Homo verè virtuoſus, proprio ingenio nixus, adverſ⁹ quaſvis hoſtium injurias arma validiſſima habet. Porro juſtus contra quovis hoſtiū incurſus ſolum Deū, quem in pectore ſuo gerit, inſtar omnium armorum habet: exteriore mundi ope aut ſolatio penitus neglecto. Caſſianus, *Quid tibi opus ſunt arma? ipſe enim pro te pugnat, cui nullus reſiſtit; ipſe in ſe quiſq; què nullus declinat.* Scitè ad Emblematis mentem Horatius.
Fortuna ſavo læta negotio, & Ludum inſolentem ludere pertinax, Tranſmutat in cætos honores, Nunc mihi, nunc alii benigna;

*Laudo manantem: sceleres quatit
Pinna, refugio qua dedit, & MEA
VIRTUTE ME INVOLVO, probamque
Pauperiem sine dote quero.*

374. Judicem, in scelerosos sine rancore, odio aut alio peculiari affectu animadvertere solitum, Erinacei Emblemate significabis, qui per terram volutatus, spinis suis obvios serpentes configit & occidit: addito epigrammate, NON LIVORE LIVOR. Quod quatuor flumina intra terrestrem paradysum exorta, totidem virtutes cardinales representent, S. Ambrosius & Philo Hebræus locupletato testimonio tradunt; ajuntque, justitiam peculiari ratione cum Euphrate comparari. Hoc præsupposito, P. Andreas Pintus è Geneleos historia acutè observat, Provincias à reliquis tribus fluminibus aut durâ obsidione constringi, aut hostili impetu incurfari. Genesis verba sunt. *Nomen unum Phison, ipse est, qui circuit omnem terram Hevilath. Et nomen fluvii secundi Gethon, ipse est, qui circuit omnem terram Æthiopia. Nomen vero fluminis tertii Tygris, ipse vadit contra Assirios.* De Euphrate verò solummodò dicitur, *Fluvius autem quartus ipse est Euphrates.* Undè Andreas Pintus in hæc verba interrogat, *Cur bellum aliquod Euphratis, seu justitia, injustis & iniquis illatum non profertur? An non justitia injustitiæ opponitur, dū destruit iniquos?* Et respondet, *Opponitur quidem, sed non belli odio destruit, sed non felle dissidii.* Consentaneè Philo, antea citatus, justitiæ, quam nobis refert Euphrates flumen, nec oppugnat quemquam, nec circumvallat, nec habet adversarium. *Quare? quia hujus est, suum cuique reddere: & est loco non accusatoris, sed iudicis.*

375. P. Camillus Anticus in Erinaceo Detractore in spectandum exhibet, neuter enim quemquam sine offensa tangit. Lemma, SI TANGIT, PUNGIT. Opportunè S. Valer. *Nihil est seivius, nihil violentius amaris, asperisque sermonibus, quorum vulnera tantò difficilior curantur, quãntò facilius proferuntur.* Et Plinius, *Filii hominum, dentes eorum arma & sagitta, vel ut Genebrardo placet, habent verba dentata, & sagittantia: & lingua eorum gladius acutus.*

376. Erinaceus adversus cænum injurias è spinarum duritie, quibus toto corpore munitus incedit patrocinium sumit. Unde lemma. ASPERITATE TUTUS. Haudaliter fetoso ciliciorum horrore, aliaque corporis castigandi suppellecile, Tartareos canes, damnis nostris unice intentos, validissimè reprimimus. Meus Concanonicus, D. Ascanius Martinengus opportunè in rem præsentem ait, *Circumcingitur Herinaceus pelle, crebris & acutissimis spinis munita: Eremita cultor carnis afflictionibus & incommodis, uti spinis, vitam conscriptam ducit. Venator horum demon est, cum assiduis tentationum jaculis vulnerare contendit. Studeant igitur Eremitæ, quando tentationum, suggestionumque pravarum lenocinia sentiunt spinis referta pelle concludi, mortificatione inquam, asperitateque vite, omni voluptate abdicata se concludere, in carnisque molliem spinas jejuniorum afflictionumque jacere.*

377. Non cuivis facile est, Ericium stringere aut tenere, simò plurimâ dexteritate opus est, ut illum spinis undique armatum, inoffensâ manu verferis. Unde D. Didacus Saavedra Emblematis loco Ericium, à lorata manu sustentatum, depinxit; addito Tassii lemmate. COL SENNO, E CON LA MANO. Id est, ARTE, ET VIRIBUS; vel, DEXTERA, ET DEXTERITATE. Ita nimirum, qui benignioris fortunæ particulam apprehenderit, eidem conservandæ judicium & prudentiam adhibeat, necesse est. Verissimè Q. Curtius, *Facilius est, quadam vincere, quam tenere.* Et Publius Mimius, *Fortunam magnam citius Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

invenies, quam retineas. Optimum proinde Q. Curtii consilium est, *Fortunam tuam pressis manibus tenere, lubrica est.*

378. Idem D. Didacus Saavedra galeæ cujusquam fastigio Erinaceum aculeatum impofuit; addito lemmate. DECUS IN ARMIS. vel ipsius Ericii ore, ORNO L'ARME CON L'ARME, Id est, STEMMATA ARMIS EXORNO. Innuebat videlicet, nobilitatis ac familiæ insignibus novum ornamentum è magnanimitate, armisque; victoriosis accrescere. Certè prima toga, primumque honoris ornamentum, quo Germani filios suos induebant, scutum, gladius, aliaque arma militaria erant. Cornelius Tacitus, *Scuto, frameâque, juvenem ornant: hac apud illos toga, hic primus juvenia honos.* Salomonis pulchritudo ingens incrementum ab armis, è latere pendentibus, recepit; *Accingere gladio super femur tuum, potèntissimè specie tuâ, & pulchritudine tuâ intède, prospère procede.* Ab hoc argumento non multum alienus S. Joann. Chryl. *Quæ enim utilitas, inquit, ex claris & probis parentibus originem ducere; si tu bona vita atque virtutum sis, expers? Aut, quod damnum fuerit, si parentes & majores tui fuerint ignobiles & obscuro, ipse autem virtutibus floreas?*

379. Erinaceus, frugibus onustus, versus suam cavernam progreditur; cum lemmate. VENTURI PROVIDI. ÆVLEN nobili hominis industriæ ac providi paradignallius præsertim, qui plurimos virtutum fructus sollicitè in hac vita colligit, ut iis totâ aternitate perfruatur. Eâ planè ratione, tamen si diversâ metaphorâ, hortatur Salomon, *Vade ad formicam, o piger, & considera vias ejus: parat in estate cibum sibi, & congregat messe quod comedit.* In hunc locum pulchrè S. P. Aug. *Reconde astare, ne esurias in hyeme. Hyems est dies novissimus, dies tribulationis, hyems est dies scandalorum, & amaritudinis.* Collige quod in tibi sit in posterum, si autem non facis, simul imprudens & insipiens peribis.

380. S. Thomas Villanovanus omnes Valentini Archiepiscopi: sui proventus in egenos erogavit. Unde illius honori Erinaceum depinxere, qui poma, sub arbore collecta, ad cavernam defert; cum lemmate, ALIENAM PASTURA FAMEM. Sancti illius honorem erudito calamo profequitur P. Joannes Rhod., etique etiam Cardinalem Stanislaum Hofium, S. Carolum Borromæum, aliosque chritatis & eleemosynæ distribuendæ studiosos accenset. Nam, quod Magnus Aug. ait, *Illi dant pretium redemptionis animæ suæ, qui non cessant eleemosynas facere.*

381. Ericius, à capite ad calcem aculeis munitus, integram pandoplîam secū videtur circumferre. Unde inscriptionem, ex Horatio mutuam, subjunges; *NON EGET JACULIS.* Homo ferox, iracundus, & in agendo præceps, non expectatis malorum consiliatorum suggestionibus, se ipso, sine aliorum impulsu, pungere, vulnerare, occidere, & sanguinaria vindictæ tyrannidem passim exercere solet. Hoc furore agitabantur Simon & Levi adversus Sichimitas; Theodosius Imperator adversus Thessalonicenses; Narsetes Eunuchus adversus Græcorum Imperatorem &c. Eodem Emblemate significatur, hominè, ciliciis, flagellis, aliisque mortificationum generibus deditum, non habere ullis mundi aut vindictæ armis opus, quibus demonum tentationes, aut hostiū calumnias reprimat: semper enim *Vir patiens, etiã cum vinci videbitur, loquetur victorias.* Scivit virtutis hujus adversus hostes omnes necessitatè S. Franciscus Borgia, unde eum dicere solitum accepimus, *Vnum illum diè futurū sibi fuisse sine ulla dubitatione amarissimū, quem sine aliqua corporis afflictatione meminisset ex ætè: addiditque, in consolabilem similiter futurum*

Index

Ambr. in
examer.
bilo lib. 1.
legor.

en 2. 11. 1

nd Pint.
hunc loc.

bilo l. 6.

DetraCTOR

Valer hom
d: oris in-
lentia.

sal. 56. 5.

Mortifica-
io.D. Ascan
Mart. Gl. ff.
naj. r. sol.
351.

Fortuna.

Observare

Q. Curtius.

Proprius
valor.C. Tacit. de
mor. Gerit.

P. 44. 4.

S. Jo Chryl.
hom. 2. 1. in
Genes.Providen-
tia.

Prov. 6. 6.

S. Aug. in
Psal. 48.Eleemo-
synarius.S. Aug. in
Psal. 48.
Conc. 1.Horat. lib. 1.
Ode 22.Iracundus
impetuo-
sus.Mortifi-
cario.

L. 4. c. 5. Virg.

sibi dolorem lucis illius fuisse, quâ scivisset, ex hujus vitæ statione sibi excedendum, non præmissâ insigni prius aliquâ corporis diverberatione.

382. Ericius, necessitate hostium imminentium compulsus, aliquot spinas in corpore suo ejaculatur; priusquam verò armis illis, è proprio dorso evulsis, alium feriat, ipsemet gravissimos ab evulsâ spina dolores experiri cogitur. Unde Gamberti lemma. **ME PRIUS CRUCIA** s; vel, ut ego inscripsi; **TORQUETUR, DUM SPICULA TORQUET** Genuina hæc clementis principis idea est, qui supplicia adversus sceleratos nõ sine gravi suo dolore decernit S. Th. de Villanova, Archiepisc. Valentinus, cum personas quasdam Ecclesiasticas, ob gravia delicta, carcere, aliisque pœnis castigare cogeretur, *Lachrymis hand quâquam temperabat; nam ferro in amica corpora sine animi sui dolore medici non utuntur.* **È Senecæ sententia, Constituit bonos mores civitati Princeps, & vitia ejus facile compescit, si patiens eorum est, non tanquam probet, sed tanquam invidus; & cum magno tormento ad castigandum veniat.**

383. Manifestum imprudentiæ argumentum est; personas, ingenio & calamo acutas, canino dente lacerare, sentiet enim lingua illa temeraria sese paulò post vulneribus ac sanguine miserimè perfusam. Nam magni ingenii homo, instar Ericii, nunquam non armis in sui patrociniū abundat. Symboli loco Erinaceo inscribes. **MORDENTES SAUCIABUNTUR.** Providè monet Scriptura, *Noli diligere detrahere, ne eradiceris.* In hunc locum S. Hieron. *Magis tuam vitam ornare disce, quam alienam carere: ac semper memor esto scriptura dicentis, noli diligere detrahere, ne eradiceris.* Horatius Poëtam maledicum hâc satyrâ exagitat.

Quid huc inaneis, si potes, vertis minas:

Et me remorsurum petis?

Cave: cave: namque in malos asperrimus

Parata tollo cornua

An, si quis atro dentè me petiverit,

Inultus ut flebo puer?

394. Echinus cubile duabus fenestris instructum habet, una versus Austrum, & alterâ versus Aquilonè. Unde quaquaversum imminentes explorat ventos; eaque parte fenestram obturat, quâ illos incurfatos putat: sicq; adversus quosvis ventorum impetus semper tranquillus vivit. Lemma. **SUMMA QUIES SEMPER.** Ita vir probus duas in corde fenestras fabricatur; unam versus terram, alteram versus cœlum, si à terra oppugnetur, aperit fenestram, quæ cœlum respicit, & inde pacem ac quietem suam desumit; rursum si è cœlo ingruant calamitatum venti, terram respicit, cogitatque se, creaturarum abjectissimam, quibusvis injuriis & ærumnis pro meritis infestari. Præclare dictum à Sapiente, *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit.* Novit nimirum cum S. Leone, quod, *Christiana paupertas dives est, quia plus est quod habet, quam quod non habet: nec pavet in isto mundo indigenti à laborare, cui donatum, in omnium rerum domino omnia possidere.* Temporalium jactura justum non perturbat, quia Deum & cœlum auferre nequit. Generosè & Christianè Alphonfus Aragoniæ ac Sicilia Rex, fœdus cum Principibus Christianis contra Turcas initurus, *Si vincemus, ajebat, terram: si vinemur, cœlum habebimus:* uti de ipso refert Ludovicus Mart. Siculo.

385. Erinaceus, tamen si integrâ spinarum sylvâ instructus, eas tamen temerè aut inconsideratè in alios vibrare non solet. Unde lemma, **CONTENTA MINARI.** Verbis è Claudiano sumptis.

--- Iraque nunquam

Prodigia telorum: cautè contenta minari.

Ita clementia verè regia minitendo potiùs, quàm feriendo subditos suos in officio continet. Nam ut benè Seneca, *Nulla Regi gloria est ex seiva animadversione. Quis enim dubitat possit contra maxima, si vim suam continet, si multos ira aliena eripuit, neminem sic impendit.*

386. Erinaceus spinas non nisi in sui defensionem ejaculatur. Lemma, **SUA MEMBRA TUETUR.** Ita Rex justus arma sua non nisi provinciæ aut regni tuendi causâ adversus hostium irruptiones sumit. sanctus P. Augustinus; *Iusta bella solent diffiniri, quæ ulciscuntur injurias, si gens vel civitas pleetenda est, quæ vel judicare neglexerit, quod à suis improbe factum est, vel reddere, quod per injuriam ablatum est.* Nam, ut alibi ait S. Doctor, *Non queritur pax, ut bellum exerceatur; sed bellum geritur, ut pax acquiratur.*

387. Bartholomæus de Rubeis Ericium exhibet, qui canibus exagitatus, morsusque epigraphen præfert. **LÆDENTEM LÆDIT ILLÆSUS.** Ita vir fortis & patiens, invidorum calumniis appetitus non sine gravi lædentium offensâ; illæsus persistit. Compendio Magnus Augustinus; *Invidius ut alterum laedat, sibi prior tormento est.*

F E L I S.

Cap. XXII.

388. **C**atus, murem ore sustinens, à D. Aresio epigraphen accepit. **PARIA CUM FERERIT.** Judicem vitiosum hæc imago designat, Judex vitiosus. qui, cato persimilis, aliorum furta acri censurâ perstringit ac castigat, plurimorum ipse, longèque graviorum reus. Valerius Max. *Quæsitum erat à Socrate, cur rideret respondens ait, video magnos latrones ducentes parvum latronem ad suspendium, qui digniores sunt suspendio. Sacrilegia, inquit, minuta puniuntur, sed magna in triumphis feruntur.* Tamberlanus, Tartarorum Rex, alienas provincias assiduis & enormibus rapinis invadere solitus, in furta quævis minutissima, ab exercitu suo patrata, severissimè animadvertit. Unde S. Vincentius Ferrerius hortatur, *Si suspendetur, vel condemnabitur latro &c. bonus judex ei compatiatur, dicendo; Et ego miser, qui ex rapina, vel usura, vel ex furto secreto, vel ex retentione salarii servorum, vel decimarum, vel ex mortuis male emendo vel vendendo tanta furatus sum, fortassis magis merui mortem.* O Domine! magnus latro condemnat minorem.

389. Cato & cani, simul colludentibus, D. Alexander de Cuppis epigraphen subdidit. **QUOD SIMUL CREVERINT.** Innuit videlicet, educationis eas esse vires, ut animos, ingenio & naturâ dissimilimos, componere, & mutuam consuetudinem inter eos conciliare possit.

Ad eò à teneris assuescere multum est,

Inquit Virgilius; cui assentitur Ovidius;

Assimilemque sui longâ assuetudine fecit.

Et S. Maximus; Benè consuetos pudebit dissuescere, & quod in juventute addiscitur, in maturâ ætate servatur

390. Catus excrementa sua cooperire solitus, lemmatis vice hoc unum participium præfert. **TEGENDUM.** Hinc discas, defectus, sive proprios, sive alienos, non esse temerè divulgandos, sed potiùs modesto comprimendos silentio. Deus proprio suo

Princeps clemens.

Io. Rhò de Var. virt. hist. l. 7. c. 7. n. 13.

Senec. l. 1. de Clem. c. 22.

Maledicus offensus.

S. Hieron. ad Celantiam

Horat. Epodon de 6. in Cassium Sever. Poëtam maledicum.

Calamitates.

Prov. 12. 21.

S. Leo ser. 4. de Quadrag.

Mare. Siens. de Mirab. Hisp. lib. 11.

Claud. de Istrice.

Princeps clemens

Senec. lib. de Clem. c.

Bellum.

S. Aug. in l. q. super Ioj. q. 10.

Idem ep. 21.

Invidus.

S. Aug. l. eo. Secund. c. 1.

Judex vitiosus.

Val. Max. l.

S. Vinc. Ferr. serm. 1. Dom. 10. post. Tri.

Educatio.

Virgil. l. 2. Georg.

Ovid. Eleg. lib. 1. Trist.

S. Max. serm. de S. Io. Bapt.

Abcondere.

In Terris de civio.

suo exemplo id testatus, postquam homini scelerato singulas suas noxas exprobravit, subjunxit; *Hæc fecisti, & tacui.* In hunc locum S. Petrus Damianus; *Nunquid, ait, alicui ministrorum suorum, qui vindices sunt iræ ejus in hoc ipsum constituti, revelavit ignominiam tuam? Ecce videt, & tacet: videt, nec manifestat; videt, nec vindicat; videt, & videre dissimulat.* Cautam hanc in occultandis proximi notri vitii diligentiam, ex Evangelico illo Samaritano perspicue discere licet, qui miserum quemdam spoliatum, concisum, ac proprio madentem sanguine conspicatus amore ac prudentiâ plenus, *appropians, obligavit vulnera ejus, infundens oleum & vinum;* ubi observet velim, tametsi primum vulnera vino perfundere, postea oleo delinire, ac tum demum fasciis obligare debuisset; illum nihilominus ab obligando initium facere voluisse, haud dubiè significaturus, eam in sceleratorum consuetudine primariam adhibendam esse diligentiam; ut, quantum licet, eorum vitia obtegantur, ac coram exteriorum oculis ferventur quam maximè abscondita. Haud aliter Lex Mosaica leproso, genuino hominis flagitiosi typo, in mandatis dedit, ut portaret *os veste contectum;* eoque indicabat, ipse delictum nequaquam propalandum, sed silentii velo studiosè occultandum esse. Unde, Origine interprete, *Habebit os veste contectum, ne factorem peccati loquendo diffundat.*

391. Fuit, qui selem, caveæ inclusam, depingere, muribus circum illam, non sine hostis captivæ probro ac irrisu, tripudiantibus; addito limmate. **CAPTIVAM IMPÛNE LACESSUNT.** Id ipsum mala conscientia experitur, quæ peccatorum vinculis clausa, passim à rebus vilissimis terretur, & à propriis noxis arroditur, misereque habetur ostentui. *Conscientia rei semper in pœna est.* inquit S. Isidorus, *Nunquam securus est reus animus: mens enim mala conscientia propriis agitur stimulis.* Porro in gloriâ vulgus nonnunquam militem, in aperto campo omnibus formidandum, dum invidente fortunâ evadit captivus, miseris ac indignis modis lacessit. Hanc calamitatem expertus est ille Philistæorum terror, Samson; cum enim libertate etiamnum gauderet, omnium animos suo robore percussit: at postea per insidias traditus ac ligatus, nemini non extitit irrisui. Hector quoque dum vixit, terrore Græcos coërcuit; at Achilles dextrâ interemptum, & exanimem, pleno ac crudeli impetu minutim dilacerandum incursum. Unde Alcibiades.

--- Sic cassiluce Leonis

Convellunt barbam vel timidi lepores.

392. Prædonem, in viatores ex improviso è spelunca proflire solitum, Catus representat; qui, dum insidias struit, quietus ac tacitus persistit; at muræm, vix extra foraminis limina incautè proreptantem, conspicatus, mox concitato cursu miserum obruit & occidit. Lemma. **EXILIT, ET OPPRIMIT.** In hanc rem Radulphus Monachus opportunè de Milvo ait; *Quum rapere voluerit, improvisus adest, & ferè in omni rapina sua maximè insidiis utitur: sunt in prædonibus multi similes, qui, ubi viribus non fidunt, incautis insidiantur.*

393. Catus, femina lascivæ symbolum, diu quidem, multumque cum muribus joculari solet; sed tamen eos demum ita fatigat ac comprimit, ut se vix amplius movere possint. Lemma. **CUM LUDIT LÆDI.** Unde S. P. August. *Nihil esse sentio, quod magis ex arte deiciat animum virilem, quam blandimenta feminae &c.* Experto id credes Samsoni, quando cum Dalila suâ effusè jocundus, paulò post libertatis, oculorum, & ipsius adeò vitæ jaçturam

incurrit. De Hero suo quidam servus Comæcius querebatur,

Meretrix meum Herum miserum suâ blanditiâ intulit in

Pauperiem, privavit bonis, luce, honore, atq; amicis.

394. Catus, interceptum murem dilanians, à D. Joanne Bapt. Mazzolleno epigraphen recepit; **NOXIUS NOXIIS.** Bonus Judex, non nisi sceleratis formidandus, nemini aliàs quidquam nocenti affert. S. Pauli doctrina est; *Principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? bonum fac, & habebis laudem ex illa: Dei enim minister est tibi in bonum: si autem malum feceris, time: non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est: vindex in iram ei, qui malum agit.* Optimè Seneca; *Judex damnatur, cum nocens absolvitur.*

395. Lucretius Borsatus cato, in urem devoranti, inscripsit; **CUM ILLO LICET LUSERIT.** Perfidii ac scelerati hominis hæc idea est, cui mores adeò sunt depravati, ut eos ipsos, quos paulò ante solatii ac voluptatis suæ sodales habuit, opprimere, ac injuriis lacerare non vereatur. Dalila cum Samsonè lascivè jocata, paulò post eundem prodidit, & ad extremam perniciem præcipitavit. Ad hanc ideam omnes mundi voluptates indifferèntiam conformata, dum blandiuntur, occidunt. Seneca. *Voluptates præcipuè exturba, & invissimas habet. In hoc nos amplectuntur, ut strangulent.*

396. E. Claudii Paradini sententiâ, feli hæc inscriptio convenit. **CARCERIS IMPATIENS.** Enimverò catus ægerrimè tolerat, si obferato cubili includatur. Unde veteres Alani, Burgundiones, ac Suevi, Methodio teste, catum, in vexillis militaribus depictum, præferabant; *Libertatis appetentiam connotantes,* ut idem Paradinus loquitur. Christianus quivis terreni hujus carceris sit impatiens, illamque æternam cæli libertatem appetat, monente Magno Augustino; *Quem delectat vera libertas, ab amore rerum mutabilium liber esse appetat.*

397. Catus, cum exactæ ac rigorosæ justitiæ, tum barbaræ tyrannidis symbolum, minores catellos, tametsi suæ sint speciei, devorare solet. Unde Borsatus inscripsit; **ET PROPRIOS.** Ita Manli. Torquatus proprium suum filium, quod contra parentis imperiû cum hoste dimicârît, occidi jussit. Medæa quoq; proprios filios jugulavit. His affinis Herodes, Antipatrum, Aristobulum, & Alexandrum, lectissimos suos filios, nefando scelere interemit. Porro Prælati malis subditos, sibi concreditos, exemplo suo miserè occidit. Hugo de S. Victore, *Prælati negligentes rectos & fortes occidunt: revocant verbis, occidunt exemplis.*

398. Catus, ad foramen muribus invigilans, epigraphen tenet. **UT CAPIAT, VIGILAT.** Id ipsum demon aut seductor assolent; qui nullis vigiliis & laboribus parcunt, ut miseram hominis animam unguibus suis diripiant. S. P. Aug. providè monet; *Qui vult ad æternam vitam pervenire, contra omnes diaboli laqueos debet fortiter vigilare: non enim qualis est ista vita, talis invenietur & illa.*

GLIS.

Caput XXIII.

399. **A** Cademicus, inter Nocturnos Bônonienses somnolentus, symboli loco Glirem dormientem præfert; cum lemmate. **IN LONGAM DIEM;** Hæc imago, naturâ suâ otiositatem, ignaviam, & torporem significans, in sensu tropologico animum, scelerum lethargo

Judex.

Rom 13. 3.

Senec. in Pro verb.

Traditor.

Judic. 16.

Voluptates terrena.

Senec. Ep. 58.

Libertas.

Method.

S. Aug. de vera Relig. cap. 48.

Tyrannus.

Parricida.

Hug. de r. Abus. claus.

Dæmon.

S. Aug. lib. cont. Judæos cap. 20.

Otium.

Sal. 49. 21.
Pet. Dam. r. 56. de S. Martino.
Delectus occultare.
no. 10. 34.
ovit. 13. 45.
orig. in hunc loc.
Conscien- ia mala.
Ista lib. 2. dilog. ludere.
Alriat. Em- lem. 154.
radulph. som cap. 11. n Luc.
Aug. lib. 8. dilog.

Peccator
consuetu-
dinem in-
duens.

Ephes. 5. 14.
S. Ambr in
hunc loc.
Rom. 13. 11.
S. Anselm in
hunc loc.

Mortui.

2. Thessal. 4.
15.

Plin. l. 8. c. 57

Filiorum
gratitude
erga pa-
rentes.

1. Reg. 22.
Tob. 11.

1000 29. 16.

Senec. lib. 3.

46 Benef. c. 38

Plin. loc. cit.

Judex in-
justus.

1. Reg. 13. 21.

1. Reg. 11. 5.

Beda lib. 2. in
illad Prov

statera dolo

sa.

Animus
falsus.

Ecclesiast.
37. 5.

thargo sepultam, innuit. Huic aurem vellens S. Paulus, alium in clamat; *Surge, qui dormis, & exurge à mortuis.* In hunc locum S. Ambrosius; *Perfidi & viriosi, demersi in cœnum sub desperatione vitæ, ut resurgant sive emergant, admonentur.* Rursus idem Apostolus vociferatur; *Hora est jam nos de somno surgere;* Id est, interprete S. Anselmo, *Surgendum est à somno desidia, ut mente vigilemus, & bonis operibus occupemur. In vitiis nostris quiescebamus torpentes & veluti quodam sopore detenti: sed nunc scire debemus, quia hora est, ut jam ab illo somno mentis surgamus.* Cæterum etiam defuncti dormiunt in longam diem; quippe quorum somnus cum cœlorum revolutione durabit; suosque oculos tum demum aperient, quando Dominus ipse in jussu & in voce Archangeli, & in tuba Dei descendet de cœlo, & mortui, qui in Christo sunt, resurgent.

400. Glires filiorum erga parentes pietatem & gratitudinem referunt; dum iis egestate, morbo, aut senectute pressis, ultrò ac liberaliter succurrunt, vitæque sustentandæ necessaria provident. Plinio testes; *Genitores suos, fessos senecta, alunt insigni pietate.* Unde Carducii lemma. **ÆGRIS GENITORIBUS ESCAM.** Hanc pietatem ex integro assecutus David, cum à Saule fugam arripere cogere, pauperes suos parentes Moabitarum Regi commendavit. Tobias decrepito & excolato patri medicamentum & salutem propriâ manu providit. Christus, cruci affixus, & inter dolorum acervos jamjam exanimis, etiamnum dulcissimæ Matris suæ meminit, eamque Joanni, charissimo discipulo suo, protegendam tradidit. Seneca; *Quid eo adolescente praeclarus, qui sibi ipsi dicere poterit; Patrem meum beneficiis vici? Quid eo fortunacius sene, qui omnibus ubique predicabit, à filio suo se beneficiis victum?*

401. Mirâ ad eò horum animalium est in dolores, ut glires domesticos, & in eadem regione natos omnes, ingenti benevolentia prosequantur; exteros verò fatali infestent odio, & occidant; uti Plinius, superiore numero adductus, testatur. Adeòque Glis opportunè cognominari potest, **EFFERUS EXTRANEIS.** Judices quosdam injustos, ac privitatis affectibus regi solitos, hæc imago spectat; sunt enim, qui adversus alienigenas nimium exacerbati, conterraneis suis omnia connivent. Huic classi jure accensas Davidem, qui audito infami ac violento Ammonis, filii sui, cum sorore Thamare, incestu, nec verbulo tantum scelus ulcisci parabat, sed tacitâ indulgentiâ id præteribat. *Et noluit contristari spiritum Ammon filii sui, quoniam diligebat eum.* At ubi exterus quidam de ovicula, furtim sublatâ, ad suum tribunal delatus fuerat, mox excanduit; *Iratus indignatione David adversus hominem illum nimis, dixit ad Nathan; vivit Dominus, quoniam filius mortis est vir, qui fecit hoc.* Pulchrè Beda. *Statera dolosa non tantum in mensuratione pecunie, sed in judiciaria discretione tenetur. Qui enim aliter causam pauperis, aliter potentis, aliter sodalis, aliter audit ignoti, statera utique librat iniquâ.*

402. Glis, rigente hyeme totâ, altum dormire solet; at verè denuò ridente, & floribus undique conspersa, rursus expergiscitur; ac pristinum vigorem induit. Unde Carducii lemma. **VER VIGILEM, BRUMA SOPITUM.** Nativus hic falsi amici color est, qui fortunâ blandiente propinquat; ingruente verò calamitatum glacie, pedem refert, omnemque amicitiam, dormitanti simillimus, altâ oblivione sepelit. Verissimè Siracides; *Sodalis amico conjungundatur in oblectationibus, & in tem-*

pore tribulationis adversarius erit. S. P. Aug. *Quando S. Aug ser*
amicus pauper est, non ei frangenda est fides, perma-
nendum cum illo est, nec mutanda amicitia facultate
mutatâ, sed servanda fides voluntate firmata. 11. ex addi
Sirmond.

H Y Æ N A.

Caput XXIV.

403. **A** Junt; Venatorem, si hyænam brachio ac latere dextero contingat, immodicam stuporem contrahere, totumque reddi attonitum; contrâ verò si latere sinistro eam aggrediatur, felici eventu belluam succumbere & occidi. Unde Ferri lemma. **NON QUAVIS PARTE NOXIA.** Morbus, egestas, ac perfectio è corporis humani parte damna satis gravia & acerba pariunt; alteram verò animæ mirificè promovent, magnisque augent incrementis. Optime S. Ambrosius; *Pressuris, plagis, fame, siti, frigore, nuditate, caro corrumpitur, sed anima renovatur.* In hanc rem adduci potest id, quod de alia materia canit Poëta;

*Sono come il coltel, che se è ul prendi
In quella parte, ove per uso humano
La man s' addatta, a chi l'adopra e buono;
Ma ch' il prende ove fere, e spesso morte:*

404. Hyænam, mortuorum cadavera è sepulchris effodere ac dilaniare solitam, Scipio Ammiratus, lemmatis vice, hoc hemistichio notavit; **JAM PARCE SEPULTO.** Eodem improprio temerarias detractorum linguas à mortuorum famâ impiè lacerandâ, eorumque quiete interturbandâ, dehorteris. S. Gregorius Nazianzenus;

*Parce peregrinis, sed manibus, athere cassis,
Hic qui liquerunt omnia, parce magis.*

Hæque non Sanctorum Patrum tantum, sed & Philosophorum de non turbanda mortuorum quiete præceptio est. Seneca, huic Emblematis subscriptionem suppeditans, canit;

*Parce relegatis, hoc est, jam parce sepaltis,
Vivorum cineri sit tua terra levis.*

Et rursus reverentiam erga defunctos sequenti poemate conatur persuadere.

*Quisquis es, & nomen dicam? Dolor omnia cogit,
Qui nostrum cinerem nunc, inimice, premis:
Et non contentus tantis, subitisque ruinis
Stringis in extinctum tela cruenta caput.
Crede mihi, vires aliquas natura sepulchris
Attribuit, tumulos vindicat umbra suos.
Ipsos crede Deos hoc nunc tibi dicere, Livor,
Hoc tibi nunc manes dicere crede meos.
Res est sacra miser. Noli mea tangere fata,
Sacrilège bustis abstinuere manus.*

405. Eidem Emblematis, Hyænx nimirum, cadavera è tumulis effodienti, subscripsit D. Aresius; **QUASI THESAURUM EFFODIENS.** S. Hieronymi laudem hæc imago loquebatur, cujus supremum ac penè unicum erat studium, è mortuis, id est, è litteratorum libris, reconditos sapientiæ thesauros eruere; Jobo epigraphen subministrante, *Quasi effodientes thesaurum, gaudent que vehementer, cum invenerint sepulchrum.* Et rursus; *Trahitur autem sapientia de oculis.* Huic argumento assentiens S. Joannes Chrysostomus; *Meritò, inquit, thesauro confertur Divinarum litterarum lectio. Nam in sacra Scriptura indicibiles divitias invenire licet.* S. Hieronymus. 10b. 3. 21. 10b. 28. 18. S. Jo Chrys. Tom. 3. 176 Ger.

406. Mirum est, quod de Hyana testatur Pli-
nius; nimirum voces humanas articulatae ab ea pro-
ferri; simulque tantae astutiae esse, ut incolarum no-
mina addiscens, eos extra domos evocet, ac devoret.
Phnii verba ita habeto; *Sermonem humanum inter
pastorum stabula assimilare, nomenque alicuius ad-
discere, quem evocatum foras, laceret.* Unde lem-
ma. LA VOCE HA'D' HUOMO, E L' OPE-
RE DA FIERA. Id est; *Humanas simulans voces,
ut bellum sedit;* Ad hanc ideam conformati Usura-
rii, Procuratores, ac Tyranni, sermones edunt, hu-
manitate ac benevolentia plenissimos; operatione
vero belluarum crudelitatem inexplicabilem aut supe-
rant, aut imitantur. Verissimè Petrus Bercorius; *Hy-
ana est usurarius, caussidicus, vel princeps raptor, ipse
se fingunt habere vocem hominis, id est vocem pium
& humanam; sed verè hoc non faciunt, nisi ut simpli-
ces possint attrahere, comedere & devorare.* Idipsum
de muliere lasciva dixeris, Chryostomo asserente;
*Ego quidem existimo, inquit, nullam esse in hoc mun-
do bestiam comparabilem mulieri male.*

407. Hyanae pelle accinctus, medios hostes il-
levis penetrare fertur. Lemma. HOC TEGMI-
NE TUTUS. Ita humilitatis, aut patientiae exavis
indutus, neminem timet adversarium, totasque ho-
stium phalanges innoxius penetrat. S. P. Augustinus;
*Contra vim demonum patientiam pugnatur, contra in-
sidias prudentiam; ut ad perniciosam consensionem nec
cogendo nos flectant, nec fallendo decipiant.* Et rur-
sus; *In humilitate est fortitudo, nolite timere super-
bos. Humiles tanquam petra sunt; Petra deorsum
videtur, sed solida est. Superbi quia quasi fumus, &
si alti sunt evanescent.*

I C T I S.

Cap. XXV.

408. Ictis, serpentum inimica, ingenti ardore
cum iis dimicare solet: priusquam tamen eos
aggrediatur, rutam, antidoti loco, manducat. Un-
de, serpente è regione collocato, rutam ore sustinet,
cum lemmate. CAUTIUS PUGNAT. Vel cer-
tè, UT PUGNET. Prudentiam militarem inde
discere licet, quae nonnisi armis ac viribus probe
munita, manus conferit, dubiumque Martem ten-
tat. Idipsum innuens Magnus Dux Franciscus Me-
dicus, symboli loco Ictidem figuravit; cum inscri-
ptione, AMAT VICTORIA CURAM. Ono-
sandri praecipio est; *Bellorum in ira validissime sta-
tuenda, & stabilienda esse: Ut autem optimus Guber-
nator, priusquam solvat è portu, vocem omnibus ar-
mamentis instruere solet: ita etiam providus Impe-
rator, quacunq; usui sibi fore putabit, preparat di-
ligenter, &c.* D. Alvarus de Bazzano, Architalassius
praestantissimus, dicere solebat, diligentiam secun-
dioris fortunae matrem esse. Quare priusquam ad
expeditionem aliquam classicam accingeretur, op-
portuno ordine omnia disponebat, & singulis na-
ves, num debitam annonae quantitate, panibus, aqua,
oleo, nitrato pulvere, glandibus, nautis, militibus,
ceterisque necessariis ex aequo instructae essent, praesens
arbitrabatur. Unde contingit, illius classem, in-
dustria aded provida in hostes emissam, nunquam
non rediisse victricem: uti refert Joannes Boterus.

409. Ictis, rutam ore sustinens, epigraphen ha-
bet; PRÆGUSTAT, ET PUGNAT. Illius
haec imago est, qui malum imminens sedulo praver-
tere conatur: opportunè nimirum ad illud Seneca
pronunciatum attendens.

Serum est cavendi tempus in mediis malis.

Ita extremum cum morte lactaturi, Eucharistiae ci-
bo, veluti praesentissimo adversus quævis pericula
antidoto, muniantur. S. Cyprianus, de SS. Marty-
ribus differens, ait, *Quos excitamus & hortamur
ad praelium, non inermes & nudos relinquamus, sed
protectione corporis & sanguinis Christi muniamus.*
Et S. Hieronymus. *Hæc mensa est nervus nostrae sa-
lutis, mentis vinculum, fiducia fundamentum, spes,
salus, lux, vita.*

410. Henricus Eburo symboli vice Ictidem ex-
primit, quæ bufones ac serpentes debellatura, ru-
tam, oris amaricandi causa, comedere solet: addito
lemmate. EX AMARIS VICTORIA. Innuit
videlicet, virtutis studium cum primis debere calami-
tatum amaritie instructum esse; veluti quæ gestata,
celeberrimas victorias ab hoste, sive terreno sive in-
fernali referimus. Tertullianus, de Christo disse-
rens, ait, *Ervos post sella gustavit, nec ante Rex
gloria à caelestibus salutat est, quam Rex Judaeorum
proscriptus in cruce.*

411. Ictis, tamen bufone callidior, frequenter
tamen in illius fauces, infelix præda, delabitur. Lem-
ma. CALLIDIOR ERAT. Ita non raro con-
tingit, homines ingenio superiores, magisque astu-
tos ab imprudentioribus circumveniri. Salomon,
sapientiae prodigium, in Idumæ muliereculæ sinum
præceps corrui. Idipsum Aesopi apologus innuit,
ubi vulpem, ab animalibus vafricitie & militiæ longè
inferioribus, superatam introducit. Multis de-
plorat Magnus Augustinus illorum ruinam, qui ve-
luti sanctimoniae gigantes, jamjam caelum conti-
gisse videri poterant, & tamen ab unius muliereculæ
invidiis horrendum fuere præcipitati. *Cedros Liba-
ni, inquit, Duces gregum sub hac peste occidisse repe-
ri: de quorum casu non magis suspicabar, quam Am-
brofii vel Hieronymi impudicam turpitudinem.*

412. Ictis murem, etiam dum salutis querendæ
causâ intra foramen profugit, persequitur; cum
lemmate. PERSEQUIAR INTRO. Synteresin,
seu conscientiae reniorum hæc imago describit, quæ
etiam abditissimos cordis nostri recessus penetrat,
nullâ unquam pace aut tranquillitate concessâ. S.
Joannes Chrylostomus; *Invidi, Avari, & raptors,
bellum unde quaque circumferentes, & intus se-
dentes inimicos habentes, quocunq; recesserint, pu-
gnam non possunt effugere.* De Tiberio, omnium
penè vitiorum mancipio, ait Cornelius Tacitus;
*Tiberium non fortuna, non solitudines protegebant,
quin tormenta pectoris, suasque ipse penas fateretur.*

413. Aliquot Scriptorum testimonio firmatum
est, Ictidem suos fetus per aurium foramina con-
cipere. Unde Mariam Virginem, ab Angelo saluta-
tam, Ictidis Emblemate representarunt; cum dic-
to. CONCIPIIT AURE. Richardus à S. Lau-
rentio; *Per fidem concepit, unde & per aurem dici-
tur concepit, id est, per fidem dictorum, quia fides
ex auditu.* Præclare S. Ambrosius; *Verbum Dei
vrum & efficax, per aurem penetrat ad viscera sine
lesione: & homine assumpto, Verbum inter homines
nascitur sine sui diminutione, & Maria Virgo gene-
rat sine corruptione. Venit Christus de caelo, aure con-
cipitur, & talis Maria remansit postquam pepe-
rit, qualis fuit, antequam Verbum AU-
RE CONCEPIT, & utero
gestavit.*

SS. Eucharistia.

S. Cypr. E- ad praelium, non inermes & nudos relinquamus, sed protectione corporis & sanguinis Christi muniamus.

S. Hier. Hora. 24 in Epist. ad Corinth.

Caimitas.

Terr. de Coron milit. cap. 14.

Astucia.

Mulier lasciva.

S. Aug. de cohabit. Cleric. & Mulierum.

Conscientia remorsus.

S. Jo. Chrylost.

C. Tacit. lib. 6. Annal.

Annuntiatio M. V.

Rich. à S. Laur. lib. 6. de laud. Virg cap. 3. S. Amb in cap. 30. Proverb.

lib. 8. p. 30.

furarius. Procurator. Tyrannus.

et. Bercor. educt. l. 10. n. 3.

Mulier lasciva. Chrysof. de S. Ioan bapt. decoll.

patientia. Humilitas. Aug. cont. esundinum ap. 10.

dem in Job. 92.

Providentia.

Onof. in Brasag. c. 4.

Jo. Boter. Diff. Memor. p. 1. f. 60.

Diligen-

L E O.

Caput XXVI.

414. **C**hristus, Lazarum defunctum ingenti clamore, ac sonoro fremitu ad vitam revocans, Leonis Emblemate à Scipione Bargalio representatur, qui suos catulos, profundo somno sepultos, solo vocis rugitu excitare solet. Lemma. **VIVIFICAT RUGITUS.** Vel; **EXCITAT RUGITUS.** Vel ipsius Leonis ore; **UT EXCITEM.** Ita correctio vehementior ignavos excitat, & ex otii veterno ad viva virtutum exercitia revocat. Sanctus Antonius de Padua; *Leo rugitu suo foetum mortuum suscitavit, id est, ad vitam excitavit; sic Prælati mortuos per pravitatem, vel negligentiam, vel injustitiam, exhortatione sua, & oratione vivificat.*

Correctio
vehemensS. Ant. de
Pad. ser. 3. de
EvangelistisCorrectio
benigna.S. Aug. lib. 2.
Cont. Peril.
c. 67.

415. Leo, versus dormitantes catulos suos altum irrugiens, à Francisco Raulino epigraphen accepit. **EXCITAT NON DISCERNIT.** Ducis Odoardi Farnesii benignitatem hæc imago innuebat, qui subditos filiorum loco habere solitus, si quemdam vitiorem lethargo sepultum adverteret, ejusdem excitandi gratiâ, solo vocis suæ sono ac minis, non verò suppliciorum rigore uti consuevit. Certè Deus, intonante leoninâ Jonæ voce, Ninivitas è scelerum veterno revocavit, nullâ penitus sanguineâ strage adversus illos usurpatâ. Verissimè Magnus Augustinus; *Sicut est plerumque crudelis fallax adulter, ita semper misericors est justa correctio.* Eidem Emblemati epigraphen subjungens D. Salvator **CARDUCIUS, NON TUMULAT, STIMULAT;** mentem suam hoc disticho aperit.

*Non tumulat, stimulat, segnes leo verberare natos:
Sic divexat amans crimina saepe rigor.*

416. Sonoræ leonis voces, in dormientium catulorum auribus altum irrugire solitæ, eò duntaxat collinant, ut effugatâ soporis umbrâ, expergeant, ac lucis claritate perfruantur. Id quod è subiecto lemma discis; **VOCE EXCUTIT UMBRAS.** S. Augustinum, intra hæresis Manichææ umbras miserè sepultum, leoninæ S. Ambrosii voces, cum è pulpito, tum in familiaribus colloquiis, ita validè penetrârunt, ut umbris illis excussis, *eum ab errorum tenebris ad lucem Evangelicæ veritatis excitârunt;* nam, ut idem Hipponensis Doctor ait, *Infideles homines tenebræ sunt, qui per fidem conversi ad Deum, quadam præmissa illuminatione lux fiunt.* Ceterùm ultima supremi judicii tuba mortuos omnes è tumulis in apertam lucem evocabit.

Prædictor
fructuo-
sus.Offic. Can.
Reg. die 5.
Maii
S. Aug. E-
pist. 120. c. 23Judicium
extremumGenerosi-
tas à mu-
liere supe-
rata.S. Cyprian.
de singul.
Ckris.

417. Leo, è facis accensæ conspectu fugere solitus, epigraphen sustinet. **MAGNOS VANA FUGANT.** Nimirum generosa ac grandia heroum pectora non rarò à vanissima mulierculæ comptioris flammâ superari, & in turpissimam virtutum fugam agi solent. Hujus dedecoris non sine lachrymis meminit Sanctus Cyprianus; *Quantos leones, inquit, domuit una mulieris infirmitas delicata, quæ cum sit vilis, & misera, de magnis efficit prædum.* Hannibalem, obsecro, contemplare, qui de universa Romanorum potentiâ jamjam triumphaturus, à Capuanâ libidine ita est enervatus, ut in fugam rejectus, infami morte perierit. Marcus Antonius classè illam, in qua totius mundi Monarchia vehebatur, jamjam manibus victam tenens, cum Cleopatram cerneret fugitivam, etiam ipse fugam arripuit, & pede non minus stulto quàm infami, foeminam est insegurus, &c.

418. Leo, è flammæ conspectu profugus, epigra-

phen, à priore nihil diversam, præfert; **SOLUS FORTES TERRET IGNIS.** Ecquis non miretur Eliæ vires ab unica Jezabele, foeminâ præ quo- in fugam vis incendio furibundâ, esse labefactatas? sicine Vi- agit, rum ille potentissimus, qui Monarchis intentare minas, impropere Regibus, integros hostium cuneos, adversum se concitatos, effringere, ac superare ast ausus; qui cælos pro libitu claudere ac tolerare; omnesque naturæ leges ad sua jussa flectere poterat; ille, inquam, unius foeminæ flammam pertimescat, ac penè exanimis fugiat? Admirabundus Chrysostomus, *Timuit mulierem, inquit, qui totius mundi statum, & cæli pluviam, agri speciem in lingua potestate portaverat, qui ignem è cælo eduxerat, & per virtutem orationis mortuos suscitaverat, hic timuit mulierem, &c.*

S. Io. Chry
Hom. 15. i
Matt. h. e.
varius.

419. Leo, è flammæ conspectu in fugam conjectus epigraphen sustinet; **FUGOR. EX INTUITU.** Hanc præceptionem in libidinis occasione velim. Præclare dixit S. P. Augustinus; quod D. Paulus, *cum omnibus vitiis predicaverit resistendum, dum contra libidinem loqueretur, non dixit resistite, sed fugite fornicationem.* Haud aliter Jobus, qui instar magnanimi leonis toti Orco frontem intrepidus obvertere audebat, cum materiem hanc lubricam & fragilem tractaret, protestatus est, *Pepigi foedus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de Virgine.* Ad hoc propositum S. Joannes Chrysostomus; *Quis non admiretur, videns virum hunc cum diabolo viriliter certantem, & omnes maligni machinas vincere; Virginis autem faciem fugere. & à formosæ puella aspectu oculos subducere? Diabolum accedentem non fugit, sed mansit sicut Leo, viribus fidens, Virgine autem visa, non stetit, neque moratus in contuenda pulchritudine, sed statim secessit.*

Famina
fugiend.S. Aug. ser.
in Dom. 2.
post Trinitis

Job. 31. | 1.

Compendii loco consulentem audi S. Nilum; *Cave ne diu ante oculos mulieris species obversetur, ne cupiditatis igne accendat, & anima tua arcam exurat.*

S. Io. Chry
Hom. de Ci-
tin. JosephS. Nil. Or
de Luxur

420. Prudentiam & fortitudinem in Principe conjugatas esse debere, D. Didacus Saavedra Leonis Emblemate demonstrat, cujus capiti serpens in orbem circumflexus, coronæ loco, insidet; addito lemma. **UT SCIAT REGNARE.** Alius verò, prior illo, serpentem leonis collo circumligatum depinxit, cum epigrammate. **NIL APTIUS, NIL DECENTIUS.** Ab his non multum alicuius Carolus Ghio. lus, Leonem, gravi majestate incedere solitum, hæc epigraphâ insigniit. **FORTITUDINEM PRUDENTIA.** Geminam hanc virtutem cum primis in Davide observatam habet S. Ambrosius, quando de illo ait; *PRUDENTIA FORTITUDINIS COMITE M habuit in pralio; indeo in omnibus victor praeliis &c.*

Princeps
fortis &
prudens

421. Leo, se ipsum caudâ cadere solitus, epigraphen tenet, è Tasso desumptam; **PER ISVEGLIAR LA FERITA NATIVA,** Id est, **UT EXCITET IRAM.** Neque enim sufficit, præclaris naturæ dotibus instructum esse, nisi eas, tempore & loco congruo adhibendas studiosè excites, stimulesque. P. Nicolaus Casinus hanc proprietatem iis tribuit, qui flagellis, aliâque corporis subigendi suppellecile, ad spiritum provocandum, tentationesque reprimendas maximè accommodatâ, in se ipsos animadvertunt. *Cruentus corporis, inquit, voluntariè suscepti, paratior nos ad pugnam cum demonibus inveniendam faciunt; siquidem eodem asserente, Dos virtutis, pati.*

S. Ambro-
1. Offic. c. 3Mortifi-
catio.

422. Negotia, quantumvis ardua, tandem ab hominum industriâ ac prudentiâ perfici, Leonis Emblema demonstrat, cujus os, lupato, & habens

Nicol Cas
Parab Hi-
stor lib. 7. n
65.

Diligentia.

benis instructum, ab humana manu prohibito re-
primitur. Lemma; **DIES ET INGENIUM:** vel;
DOCUIT LONGA DIES. Ad verbum Ti-
bullus;

Longa dies homini docuit parere Leones.

affiones Leonis instar in pectore humano seviunt ita, libi-
efranata. do, vindicta, ceterique malignioris naturæ affe-
ctus; quos tamen crebrâ mortificatione, uti & affi-
duâ cœlestis præmii contemplatione, ceu freno,
tandem edomabis, & in meliorem partem flectes.

Aug lib. 6. S. P. August. *Anime consuetudo facta in carne,*
e Musica c. *propter carnalem affectionem, in Scripturis Divinis*
caro nominatur, sed in spiritualia mente suspensa, atq;
ibi fixa & manente, hujus consuetudinis impetus fran-
gitur, & PAULATIM REPRESSUS extinguitur.
vid lib. 4. Prolixus in hanc rem Ovidius.
rist. Eleg. 5.

Tempore ruricula patiens fit taurus aratri,
Præbet & incurvo colla premenda iugo.
Tempore paret equus lentis animosus habenis,
Et placido duos accipit ore lupos.
Tempore sævorum compefcitur ira leonum,
Nec feritas animo, qua fuit ante, manet.

423. Leo, magnanimitatis imperterritæ symbo-
lum, à Patribus Dominicanis epigraphen recepit;
REBUS ADVERSIS ANIMOSUS; Horatio eam
iisdem penè verbis suggerente,

Rebus angustis animosus, atque e
Fortis appare.

Animus Similem generositatem plurimi Scriptores in
ntrepidus Christophoro Columbo non sine admiratione de-
prædicant; ab immenso enim ac penè infinito O-
ceano vallatus, à perduellibus focis infestatus, an-
nonæ caritate afflictus, & in extremas omnium ferè
calamitatum angustias conjectus, nunquam sese
superari, aut animo dejici est passus; eaque animi sui
invictâ generositate hemispherium, hæctenus ig-
notum, manifestavit. *Quis generosus?* inquit Sene-
ca; *cui ex quacunque conditione supra fortunam licet*
surgere.

424 Maximilianus, Archidux Austria, Leonem
symboli loco præferebat; cum lemmate. **FORTI-**
BUS RESISTIT. Ita animus grandis neminem,
nisi robore ac viribus sui similem, aggræditur. Clau-
dianus;

Prætereunt subjecta fera, torvisque leones
Quæ stravisse valent, ea mox prostrata reliquunt,
Nec nisi bellantis gaudent cervice juvenci.

Iis etiam hoc Emblemata convenit, qui violentos ad-
verse fortunæ assultus magnanimo ac invicto pe-
ctore superant. Hos inter facilè excellere Re-
ginaldus Polus, Joannes Fischerus, Thomas Mo-
rus, gloriosi Angliæ pugiles; Vincentius, Laurentius,
Ignatius Martyr, Paulus Apostolus, è Ju-
dæorum tribu fortissimi Leones; Tecla, Agatha,
Catharina, cœlestes Amazonès; quas infecuta est
Francisca Romana, cujus pectus non mariti exilio,
non filiorum morte, non facultatum rapinâ, non
denique assiduo dæmonum conflictu unquam de-
jici, aut labefactari potuit. Verilimè dixit Seneca.
Verberat nos & lacerat fortuna? patimur. Non est
sævitia, certamen est, quo sapius adrimus, fortiores
ei immus. Præbendi fortuna sumus, ut contra ipsam ab
ipsa duremur.

425. Leo cum ignobilibus animalculis con-
figere dedignatur, solosque elephantes, pantheras,
aliasque grandis momenti belluas roboris sui metas
statuit. Lemma **PUSILLA NEGLIGIT.** Gran-
dis, generosi, ac nobilis animi hæc idea est. Aristot-
eles; *Magnanimus,* inquit, *parvi facit ac negligit*

omnia, præter admodum pauca. Magnis & gravibus
se objicit, in quibus nec vita parcat. Martialis lepo-
rem, leone conspecto, è theatro profugum, faceto
hoc tetrastrico alloquitur.

Quid nunc seva fugis placidi lepus ora Leonis?
Frangere tam parvas non didicere feras.
Servantur magnis isti cervicibus ungues,
Nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.

D. Marinus, in encomium venantis Caroli Fimma-
nuelis Sabaudia Ducis, seras sequenti poemate ver-
naculo affatur.

Non fia di voi che il mio signor paventi
Semplici Damme, e mansuete Cerve,
Tanta nel nobile petto ira non ferne,
Che l'irriti à ferir fere innocenti.
Solegna di vili, e fuggitivi armenti
Prada vulgar, che gli ubbidisce, e serve,
Solo à damar rubello alme alme proterve
Sente non regio cor stimoli ardenti.

Et P. Franciscus Spinola Mediolanensis;
Spicula musarum contemnit flammiger ales,
Magnanimus mures & leoridiculos.

426. Leo, genuinum imperterriti & invicti cor-
dis cætypon, ungue uno rescisso, epigraphen susti-
net; **SI NON VIRES, ANIMUS.** Ita SS. SS. Marty-
res, tanetsi corpore à tortoribus superato, res.
animum tamen retulere invictum, & tormentis om-
nibus superiorem. S. P. Augustinus; *Morientibus*
Martyribus, anima Martyrum mortua non sunt.
Horatio heroicam hanc magnanimitatem eleganti
dialogo exprimit.

Vir bonus & sapiens an debet dicere, Pentheu
Rektor Theatrum, quid me perferre pauque
Indignum coges? Adimam bonæ, nempe pecus, rem,
Lectos, argentum. Tollas licet. Et mancis, &
Compedibus sevo te sub custode tenebo.
Ipse Deus, simul atque volam, me solvet. Opinor.
Hoc sentit, Moriar, mors ultima linza rerum est.

427. Leoni subscripsere; **AD NULLIUS**
PAVEBIT OCCURSUM. Ad verbum sacra Pa-
gina? *Leo fortissimus bestiarum, ad nullius pavebit*
occursum. Ubi, si sensum metaphoricum spectes,
de invicto, & in sustinendis calamitatibus imper-
territo hominis animo sermo est. S. Ambrosius;
Perfecti viri est, quasi fortem militem gravissimorum
casuum sustinere incursum, conflictus subire, & quasi
providum Gubernatorem, navem in tempestate rege-
re, atq; occurrendo insurgentibus fluctibus, magis vi-
tare naufragium sulcando undas, quam declinando.
Ita anima innocens, nulliusque culpæ conscia, spi-
ritu verè leonino, nihil unquam timet. Nervosè Jo-
annes Audenus alibi relatus;

Conscia mens recti nullo commota pavore est.

428. Catulus Leoninus nativam suam generosi-
tatem, ac fortitudinem passim prodere solet; Unde
Bargalii lemma. **E FOX TI GREGE.** Hinc disces,
quantum virtutis è generosa stirpe in posteros pro-
manet. Id ipsum, quod in parentibus carnalibus,
etiam in Magistris, Præceptoribus, ceterisque pa-
rentibus spiritualibus experimur, quod plerumque
filii illorum virtutes imbibant, & pro educationis
ratione, boni sint, vel mali. *Facile est enim,* inquit
Seneca, *teneros adhuc animos componere: difficulter*
recidantur vitia, que nobiscum creverunt. Horatius;

Forte screuntur fortibus, & bonis
Est in juvenis, est in equis patruum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerunt aquila columbam.

429. Animum quidem generosum & grandem, sed tamen simul sincerum in Leone reperire est. Lemma. **NEC ASPICIT, NEC TORVE VULT ASPICI.** Hinc vultus comitatem ac benevolentiam, veluti dotem bono Principi in suos subditos propriam, omnes penè Doctores exigunt. **Nic. Greg. Hist. Byzant. lib. 6.** Nicephorus Gregorius. *Hoc, inquit, illud est Indorum Sapientum præceptum, Principem, quo natura sublimior sit, eo humaniorem se præbuerit inferioribus, charissimum populo futurum.* Seneca pauculis his proprietatibus, ceulineamentis, bonum Principem depingit; *Sermon affabilis, accessus facilis, vultu, qui maxime populo demeretur, amabilis.* S. Ambrosius; *Popularis & grata est omnibus bonitas, nihilque, quod tantopore illabatur humanis mentibus; ea, si mansuetudine morum ac facilitate animi, & affabilitate sermonis, verborum honore, modestiaque adjuvetur gratia, incredibile est, quam intus procedit ad cumulum dilectionis.* S. Paulinus, ad Ausonium scribens de se ipso testatur.

--- --- *Ipsa te ladere vultu
Semper, & incauta timui violare figurâ:
Cumque tua accersit venerans, mea cautius ora
Composui, & lato formavi lumine frontem.*

430. Leo, ferarum venatui in aperto nemore intentus, epigraphen habet; **VENATUR INGENUE.** Ita animus sincerus, omni fraude & stratagemate rejecto, negotia sua palam perficere solet. Cùm Alphonus, Aragoniæ Rex, Venetas, quod Ducatum Mediolanensem in suam potestatem redigere molirentur, armis à conatu repellere pararet; quidam ad Venetorum armentarium comburendum sese ultrò offerebat; cui Rex pro congenito suo candore mox respondit; *Sibi non infidus, sed aut virtute vincendum, aut nunquam profecto vincendum esse;* addiditque, *Nunquam sibi victoriam placuisse, cujus postea pigendum, pudeundumve esset.* Uti de ipso refert David Chitæus.

David Chit. in Chronol. de Rege Alph. Anno 1448. Refistere. **Fortiter resistendum.** In hunc sensum Horatius.

--- --- *Vivite fortes,
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.*

Sen. Ep. 60. Et Seneca; *Vir sapiens ad omnem incursum invictus, non si paupertas, non si luctus, non si ignominia, non si dolor impetum faciat, pedem referet, usque adeo patiens est, &c.*

432. Politicæ scitum est; non prudentiæ tantum, sed & militaris fortitudinis argumentum sat magnum esse, si irruenti adversario nonnunquam cedere, & opportunâ fugâ tibi consulere possis. E Leonis Emblemate id discas, qui aliquot vibratas lanceas declinat, hoc se lemmate purgat; **FORTUNÆ CEDENDUM.** Vel; **BLANDE CEDIT.**

Polyb. lib. 2. Polybius; *Est optimi Ducis, scire & vincere, & cedere prudenter temporari.* Antigonus, Macedonum Rex, olim fugam capeffens, dixit, *se non fugere, sed utilitatem, a tergo positam sequi.* Nicolai Picinini dictum erat; melius esse, si dicatur, Picininum fugiendo securitatem attigisse, quam stando victum, ac cum exercitu ad interfectionem deletum esse. Certe David, Hannibal, alique innumeri, nobilissimos victoriarum honores à fuga receperunt.

433. I eo capite cooperto feritatem suam exiit, & citra negotium ligari potest. Unde Leonis caput, velamine obductum, & ab humana manu alligatum cernitur; cum lemmate. **SUPERAT SOLERTIA VIRE.** Mille exemplis comprobatum

est, belluarum ferociam ac immanes vires ab hominum indultriâ vinci ac edomari. S. P. Augustinus; *Inter multa, quibus ostendi potest, hominem ratione bestiis antecellere, hoc omnibus manifestum est, quod bellua ab hominibus domari & mansuescieri possunt, homines à belluis nullo modo.* Euripides.

VIRE exigua sunt mortalium,
Sed **CALLIDITATE** multiplici
Belluas maris, & terrestria,
Et sub cælo voluntaria
Omnia HOMO DOMAT.

434. Leo, nobilis ac generosi animi symbolum, epigraphen tenet; **SERVIRE NESCIT.** In hanc rem prolixus Philo Hebræus, inter alia complura exempla, etiam hoc recenset; *Celebratur Laconis pueri mira quadam ingenuitas. Captivus enim abductus à quodam Antigoni milite, liberalia quidem non recusavit ministeria; servilia verò negavit se exhibiturum, quod abhorreret à servitio. Præsenti vice violentam mortem prætulit, ut feliciorum: & desperans redemptionem, libens sibi manus intulit.* Vide, si lubet, plura exempla apud eundem.

435. Leo, frenum ore recipere abnuens, lemmatis vice unicuique hoc adverbium sustinet; **INCASSUM.** Hæc imagine non modò nobilem animum, fervire nescium, sed & pertinacem; & inter scelera obstinatum significabis, qui omnis legis tam Divinæ, quàm humanæ frenum recusat. Opportunè S. Ambrosius; *Fervet primo culpa impetu, & omnem recti cogitationem prævenit; motuque immaturo exiit, cervice tumida recusans jugum correctionis.* Et S. Joan. Chrysol. de malitioso ac effreni Absalone differens; *Parricide furor, inquit, non minuitur, non fratur. Ardescit in pejus, in manus accenditur.*

436. Philippus III. Rex Catholicus, se ipsum ad militaris fortitudinis, & Religionis Christianæ exercitia promptum demonstraturus; Leonem depinxit, qui uno pede hastam, & altero crucem sustinens, epigraphen tulit. **AD UTRUMQUE.** Enim verò Heroicum est, extrema tam bellicæ suæ magnanimitatis, quàm virtutis Christianæ pericula facere. Illustre huius exemplum præbuit Anselmus Petri Malarius, quando à S. D. N. Pio V. cum numerofo Capucinatorum, sodalium suorum, exercitu, Christianis, navali prælio adversus Turcas dimicantibus, assistere iussus fuerat; Nam missus à Pio V. Verba sunt P. Joannis Rhò, *ut pugnantis Christianis militibus pie adesset, fecerat ille quidem egregie officium, quum in viciniam, quâ vehebatur, agminatum Turcas insilire conspicatus, deposito in puppi Christi è cruce pendenti signo, quo circumlato animos pugnantis addebat, grandem arripuit gladium, utraq; vibrandum manu, voceque ac viribus terribilis, pugnantis se immiscens, plurimos hostium obruncavit, ac non minima victoria ipse pars fuit.*

437. Princeps, ob venustam vultus sui majestatem ab omnibus amatus; simulque ob intemperatam justitiam nemini non terribilis; Leonis Emblemate representatur: cui illum Torquati Tassi versum, lemmatis loco, subjungere, **BELLO IN SI BELLA VISTA ANCH' È L'ORRORE.** Id est; **HORRORE DECORUS.** Huic Italico versui alterum subjungit idem Tassus;

E di mezzo la tema esce il dilotto

Consentaneè Lucanus;

--- --- *Metuenda voluptas,
Cernenti, pulcherque timor.*

S. Epi-

S. Aug. L. 1
Quest. 2.
& 30.

Eurip. a. 1
Plutarch.
de Solert.
Animal.

Animum
nobilis.

Phil. Heb.
quod pro
sit liber.

Animum
nobilis.

Peccato
obstinat.

S. Ambr. l.
de Abrab.
c. 7.

S. Jo. Chry.
Tom. 1. se.
de Absalor.

Fortitudo
& pietas

Io. Rhò de
Var. Virru.
Histor. l. 6.
c. 1. n. 13.

Pulchritudo
terribilis.

Tas. Gerulf.
Liberat.
Cant. 20.
stanz. 30.

Lucanus.

Epiph. l. 3. S. Epiphanius, de Leone differens; *Regium hoc animal, ait, inter omnia animalia violentissimum ac fortissimum, & pergratiosissimum est.* Hoc venustatis & terro-
mir. Hares. ris conubium in Rege Salomone observans Da-
ref. 78. vid; *ipse, inquit, tanquam sponsus procedens de thalamo suo; Exultavit ut Gigas.* Hæc Regii Vatis verba de Deo
salv. 18. incarnato explicans Magnus Augustinus ait, *Speciosus ut sponsus, fortis ut Gigas; amabilis & terribilis; severus, & serenus; asper malis, pulcher bonis.*

Aug. in 438. Christum Judicem, sceleratis formidandum,
unc loc. justis verò amabilem, Joannes Ferrus Leonis emble-
Christus mate repræsentat, qui vocis rugitu catulos suos in vi-
Index. tam revocat, & feras percellit, exanimatque. Lemma.
Aug. serm. VIVIFICAT ET TERRËT. S. P. Augustinus; *Deus*
9. de Verb. *nos non solum docere suaviter, sed etiam terrere salubriter*
Dom. *non cessat; fomentis lenibus, quibus consolatur, sæpe etiam*
libertas. *mordacissimum medicamentum tribulationis adiungens &c.*

439. Phileleutri Veneti Leonem symboli loco præ-
Hieronym. ferunt, qui libertatis suæ hostibus generosè indigna-
Epist. 62. tus, jugum, à se excussum, pedibus conterit; addito
Horat. lib. 1. irrascentis animi lemmate; AD COLLA JUVENCII.
ad. 1. S. Hieronymus, *Cito indignatur libertas, si opprimitur.*
Animus *Nemo plus impetrat à libero, quam qui servare non cogit.*
obilis.

440. Leo, jugum disruptum calcans, à Dominico
enec. Ep. 77. Gamberto epigraphen ex Horatio accepit; INDO-
Sum. 14. 3. CILIS PATI. Animus enim generosus ignobile ser-
Horat. lib. 1. vitutis jugum tolerare, eique humeros submittere ne-
ad. 1. quaquam potest. Certè Spartanus ille juvenis, cum
Animus captivus abriperetur, summâ contentione vocifera-
**obilis. tus, id unum ingeminabat, *Non serviam*, coactus ve-
enec. Ep. 77. rò ad munus, nobilitate suâ indignum, subeundum;
Sum. 14. 3. Senecâ teste, vitam amittere, quàm morem gerere
Horat. lib. 1. maluit. Verba Senecæ sunt; *Ut primum iussus est*
ad. 1. *fungi servili & contumelioso ministerio; afferre enim vās*
Animus *obscantem jubebatur; illi sum parietis caput rupit. Tam*
**obilis. *propè libertas est, & servit aliquis? Haud aliter in vastâ*
enec. Ep. 77. *solitudine Hebræi, Utinam pereamus, inquebant, &*
Sum. 14. 3. *& non inducat nos Dominus in terram istam, ne uxores*
Horat. lib. 1. *ac liberi nostri ducantur captivi.*****

441. Sicuti Leo adversantes belluas ingenti furo-
enec. Ep. 77. re aggreditur; ita imbelles illas, quas coram pedibus
Sum. 14. 3. suis prostratas ac timidas videt, mansuetus præterit.
Horat. lib. 1. Lemma. PROSTRATA RELINQUIT, SA-
ad. 1. TIS PROSTRASSE. P. Gambertus epigraphen,
Animus è Statio desumptam, addidit; PROTINUIS IRA
**obilis. M NOR. Nimirum animus grandis & generosus
enec. Ep. 77. hunc sibi characterem, veluti proprium, vendicat,
Sum. 14. 3. *Parcere subiectis.* Id ipsum Deus, *Leo de tribu Juda,*
Horat. lib. 1. *affolet, ut qui superbis resistit, humilibus autem dat gra-*
ad. 1. *tiam.* Undè providè monet Magnus Hipponensium
Animus *Præsul; Si exollis te, Deus dejicit te; si tu dejicis te, Deus*
obilis. *elevat te.* Ovidius,**

Corpora magnanimo satis est prostrasse Leoni.
enec. Ep. 77. Et Claudianus;

---- Torvique Leonēs
enec. Ep. 77. *Que stravisse valent, ea mox prostrata relinquunt,*
Sum. 14. 3. *Nec nisi bellantis gaudent cervicibus juvenci.*

442. Martialis refert, leporem quemdam innocuo
enec. Ep. 77. ac securo pede propè Leonem saltitasse, imò, cum
Sum. 14. 3. à canibus mox devorandus, infestaretur, patrocinio
Horat. lib. 1. ita valido à Leone vindicatum esse, ut nihil
ad. 1. detrimenti sit passus. Unde Leo, vicinum lepuscu-
Animus lum adversus hostes propugnans, epigraphen tenet;
**obilis. OBLITUS NOCENDI. Principum ac
enec. Ep. 77. Magnatum hæc indoles esto, ut summâ clementiâ
Sum. 14. 3. in omnes utantur, neque offensâ vel minimâ quem-
Horat. lib. 1. quam onerent. E Senecæ doctrina; *Nullum cle-*
ad. 1. *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath Tom. 6.***

mentia ex omnibus magis, quàm Regem aut Principem decet. Pestifera vis est, valere ad nocendum.

443. Maritimi Veneti Leonem in mari præferunt,
enec. Ep. 77. qui pedibus fundum contingens, symboli loco epigra-
Sum. 14. 3. phen habet; SUB PEDIBUS TERRAM. Hinc nimirum Serenissimæ illius Reipublicæ supre-
Horat. lib. 3. mum in ambo hæc elementa Imperium, & immota
de Trin. 6. 7. inter omnes fluctuantis fortunæ vicissitudines persi-
Animus stentia significatur. In eos etiam hæc imago conve-
**obilis. nit, quorum spes ac fiducia non rebus caducis & tran-
enec. Ep. 77. sitoris, sed æternum duraturis innitur; vel qui inter
Sum. 14. 3. divitiarum affluentiam mortalitatis suæ meminere;
Horat. lib. 3. vel denique qui dignitatis, fortunæ, aut alterius boni
de Trin. 6. 7. Oceano altum immersi, cor suum in humilitatis basi
Animus nunquam non firmum retinent; præbègnari, quod,
**obilis. Magno Augustino asserente, *Potentior est & tutior so-*
enec. Ep. 77. *lidissima humilitas, quàm ventosissima celsitudo.*****

444. D. Aresius quemdam Sanctum, qui propriam
enec. Ep. 77. suam excellentiam ab hominum oculis studiosè sub-
Sum. 14. 3. ducens, eam unicè ad Dei servitum, & animæ orna-
Horat. lib. 3. mentum reservat, Leonis emblemate depinxit, cu-
de Trin. 6. 7. jus ii sunt mores, ut progrediens, unguis suos intra
Animus pedes abscondat. Epigraphen è Psalmo addidit.
**obilis. FORTITUDINEM MEAM AD TE CU-
enec. Ep. 77. STODIAM. In hunc locum Hugo Cardinalis;
Sum. 14. 3. *Duplex est fortitudo. Una spiritualis, scilicet animæ;*
Horat. lib. 3. *alia naturalis, scilicet corporalis, & utramque debemus*
de Trin. 6. 7. *custodire Domino, à quo est. Fortitudinem autem istam*
Animus *custodire ad Dominum, est omne bonum virtutis, & ope-*
**obilis. *ris non sibi, sed Domino adscribere; aliter enim non cu-*
enec. Ep. 77. *stoditur, sed perditur.*****

445. Vincentius Gilibertus Leonem, freno coër-
enec. Ep. 77. citum exhibet; addito lemmate. INDUSTRIA,
Sum. 14. 3. ET LABORE. veluti diceret, voluntatis huma-
Horat. lib. 3. næ studio & industriâ nihil non perfici posse. Ve-
de Trin. 6. 7. getius; *Nihil est, quod non assidua meditatio facillimum*
Animus *reddat.* Et Horatius.

Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator,
enec. Ep. 77. *Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,*
Sum. 14. 3. *Si modo cultura patientem commodet aurem.*

446. Peccatorem, in sceleribus obstinatum, Leo
enec. Ep. 77. exprimit, qui in puteum præcipitatus, epigraphen
Sum. 14. 3. tenet; AL ENTRAR STOLTO, ET AL
Horat. lib. 3. USCIR PROTËRVO. Id est, STULTUS IN
de Trin. 6. 7. INGRESSU, PROTËRVUS IN EGRESSU. Salomon libidinis
Animus & idololatriæ barathrum insano
**obilis. consilio ingressus, num pedem inde revocavit, nullo
enec. Ep. 77. equidem Divinæ paginæ loco constat; quamvis com-
Sum. 14. 3. plures Interpretes non sine dolore affirmatè teneant,
Horat. lib. 3. eum inter vitia sua mortuum, atque adeo ad æternos
de Trin. 6. 7. cruciatus damnatum esse. Verissimè Sacra Scriptur-
Animus a; *Impius, cum in profundum venerit peccatorum,*
**obilis. *contemnit.* Ad rem præsentem S. P. Augustinus; *Si*
enec. Ep. 77. *videritis hominem fecisse iniquitatem, mersus est in pu-*
Sum. 14. 3. *teum. Quando autem illi dixeris iniquitatem ipsius, &*
Horat. lib. 3. *& dixeris, quid enim mali feci? factus est defensor pec-*
de Trin. 6. 7. *cati sui, clausit super eum puteus os suum, quæ erunt, non*
Animus *habet.*****

447. Gratum hominis animum, & ad beneficia
enec. Ep. 77. rependenda pronum, Leo exhibet; qui solaribus
Sum. 14. 3. radiis tactus, claritatem aliquam reflectere dicitur;
Horat. lib. 3. unde Lucarini lemma. LUCENTI RENIDET.
de Trin. 6. 7. S. Bernardus; *Ille mihi quia benignus & misericors*
Animus *est; ego illi, quia non sum ingratus: ille mihi gra-*
**obilis. *tiam ex gratia, ego illi gratiam pro gratia; ille meæ*
enec. Ep. 77. *liberationi; ego illius honori; ego illius voluntati, ille sa-*
Sum. 14. 3. *luti meæ; ille mihi & non alteri; quia una sum columba*
Horat. lib. 3. *ejus; ego illi & non alteri; non enim audio vocem alic-*
de Trin. 6. 7. *enorum.***

Prudentia Principis. Philo lib. 1. Allegor. 448. De Leone testatur Plinius, quod præcipua ipsius virtus ac vigor in oculis consistat; *Omnis virtus constat in oculis.* Unde P. Raulinus inscripsit. **IN OCULIS ROBUR.** Innuit videlicet, e Principis prudentia, ceu unico hominis interioris oculo, ingentes vires civibus & Reipublicæ accrescere; Philo; *Quemadmodum caput prima, summaque pars est in animali, secunda pectus, in quem tertia; rursusque in anima, prima pars rationalis, secunda irascibilis, tertia concupiscibilis: ita & virtutum prima est, qua circa præcipuum anima, quod est rationale, versatur, & circa summum caput habitat, Prudentia &c.*

Stacia Dei.

449. Leo, oculis velatis, epigraphen tenet; **LUX ADDET VIRES.** Nempè, licuti Leo, oculis fasciâ obligatis, vires suas amittit; eâque amotâ, pristinum vigorem iterum recipit: ita animus noster, gratia Divinæ, & innocentie radiis collustratus, miram operandi vim recuperat. Haud aliter terreni Principes, pietatis Christianæ, & sanctæ fidei luce conspicui, immodicas vires capiunt, & ad gravissima negotia perficienda invalescunt. S. Gregorius Nazianzenus, postquam dixerat, quod Jovinianus, Imperator clarissimus, sanctæ fidei lucem, passim jam collabi, & inter hæreticorum umbras delitescere visam, acerrimè propugnando ac dilatando, Imperii sui firmamenta plurimum stabiliverit; mox subjungit, hanc fidei propagandæ sollicitudinem maximum, non fidei tantum, sed & Imperatori, incrementum attulisse; *ut simul, & ei ROBUR afferret, & vicissim ab eo ACCIPERET.* S. P. Augustinus de Constantino Magno scribit, eum, gentiliū tenebris etiamnum involutum, gravissimas quidem expeditiones felici sorte, ac maximo robore perfecisse: at ubi sanctæ fidei radio illustratus fuit, ipsius vires ac magnanimitatem eò excrevisse, ut simul amplissimam civitatem extrueret, vitæ ac Imperii sui fines propagaret, ferocissimos quosvis hostes subigeret, ac de iis felicissimè devictis passim triumpharet. *Constantinum Imperatorem non supplicentem demonibus, sed ipsum verum Deum colentem, tantis terrenis implevit muneribus, quanta optare nullus auderet. Cui etiam condere civitatem, Romano Imperio sociam, concessit, diu imperavi, universum orbem Romanum Augustus unus tenui, & defendit: in administrandis & gerendis bellis victoriosissimus fuit; in tyrannis opprimendis per omnia prosperatus est. Chlodoveus, Rex Gallie, militaria sua signa ab Allemanis aperto Marte strata & in fugam coniecta cernens, Aureliani, amici sui, hortatu, de sacro Baptismate, post obtentam victoriam suscipiendo, voti religione se obstrinxit; simulque Chlotildis, conjugis suæ, precibus Deum ardentè rogavit, vellet in extremis constituto suppetias ferre: nec irrita fuere vota; mox enim dispersæ ipsius cohortes denuò collectæ ac unitæ tanto impetu in hostem sunt effusæ, ut Allemannis ad internecionem deletis, felicissimam victoriam reportarit, ut refert Nicolaus Causinus.*

S. Greg. Naz. Orat. 21.

S. Aug. lib. 5. de Civit. Dei c. 21.

Nicol. Caus. Aulæ sanctæ Drvis. 6.

Minister regius.

Contemplativus.

S. Pet. Dam. Epist. 39.

450. Leo, apertis oculis somnum capere solitus, à Lucarino epigraphen recepit; **NEC IN SOMNO QUIES:** & ab Haymone Corio; **VIGILAT IN SOMNIS;** vel ipsius Leonis ore; **IN SOMNO VIGILO.** Regii cujusdam ministri vigilantiam hæc imago spectat, qui rempublicam, ac munimenta fidei suæ concredita, assiduis curis, oculisque nunquam non vigilantibus tueatur. Eâdem planè ratione contemplativus hominis animus, etiam dum quiescit, ad cœli arcana sublevatur, mentemque Deo suo constanter affixam tenet. S. Petrus Damianus; *Leo apertis oculis dormit, & tu sic quiesce sepositus à mundo, ut pervigiles semper oculos habere perseveres in Domino: sic dicitur; ego dormio, & cor meum vigilat.*

Et S. Ambrosius; *Est etiam Sanctorum somnus operarius, secundum quod scriptum est; ego dormio, & cor meum vigilat, secundum quod Iacob sanctus Divina dormiens videbat mysteria, quæ vigilans non videbat.* S. Franciscus Xaverius, durante somno, in clarissimas ardentissimæ pietatis voces, & viva amoris Divini suspiria prorumpere solitus, haud dubiè vigilabat dormiens.

451. Leo; elevatis palpebris dormire solitus, à nonnemine supra terram recumbens epigraphen accepit; **ET DORMIO, ET VIGILO.** Consentaneè nimirum ad illas sacræ sponse voces; *Ego dormio, & cor meum vigilat.* Hæc enim verò amantiū est indoles, quod etiam ad quietem & somnum compositi, vigiles & assiduas cogitationes de re amata versent. Ovidius de amante canit;

----- Placidâ resolutâ quiete
Sapè videt, quod amat.

Et S. Joannes Chlimumacus, *Ego, inquit, propter naturæ necessitatem dormio, sed cor meum propter amoris copiam vigilat.* Certè Justus & dormit, & vigilat; postquam rerum terrenarum cognitione, veluti mentis humanæ oculo, penitentiæ abdicatâ & clausâ, animum suum solis Divinis ac cœlestibus constanter affigit. S. Gregorius Papa. *Sancta mens, quæ se à strepitu temporalis concupiscenciæ comprimit, eò verius interna cognoscit: tanto alacrius ad intima vigilat; quanto se ab exteriori inquietudine occultat.* Huic concolor Magnus Augustinus, ait, *Ego dormio, & cor meum vigilat; ego requiesco à negotiosis actibus, & animus meus dormis se impendit affectibus.* Hanc doctrinam à Beatissima Virgine probè observatam asserit Sanctus Ambrosius; quippe in qua dormire non prius cupiditas, quam necessitas fuit, & tamen, eum quiesceret corpus, vigilaret animus. Eandem iconem de Christo sepulto explicaveris, de quo vaticinatus Jacob, ait, *Requiescens accubisti ut Leo;* nam, cum humana Christi natura in somno jaceret oppressa, ipsius Divinitas assiduo vigilabat. Præclare in rem præsentem meus Hugo victorinus; *Dormivæ enim caro in Cruce moriendo, Divinitas verò vigilabat cuncta protegendo.*

452. Leo; apertis oculis dormiens, epigraphen tenet. **SECURUS DORMIO.** Ita Princeps ac Prælati securissimè dormiunt, animumque ad quietem faciliè componunt, si negotia sua à prudente ac probato ministro ritè administrari sciunt. Suidas ait, *Oculos Regis vocarunt Satrapas, per quos omnia Rex spectaret, sicut Regis aures delatores, per quos Rex audiret omnia.* Unde Alexander quieto ac tranquillo somno se frui est testatus, quod sciret, Ephestionem sui loco excubias agere.

453. Lucarinus observat, Leonem apertis oculis nasci; Unde lemma. **ET IN ORTU CONSPICIT.** Prudentem ac vivacem pueri intellectum hoc Emblemate figurabis. De se ipso testatur Sapiens; *Puer autem eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam.* Jure tamen optimo S. Joannes Baptista hanc iconem, veluti propriam sibi vendicat, qui, vix in matris sinu conceptus, illico perspicaces ac leoninos suos oculos ad Divinum Verbum, intrâ Virginis Matris uterum delitescens, referavit. De hoc S. Joannes Chrysostomus; *Cum ad nos advenisset Redemptor nostri generis, venit protinus ad suum amicum Joannem, dum adhuc esset in ventre matris: quem cum EX UTERO in utero aspexisset Joannes, terminos natura concutiens, exclamat: VIDEO Dominum, qui natura imposuit terminos.* Et paulò post. *Nondum ducit vitam, & Deum predicat: nondum aspiciet lucem, & Solem indicat: nondum paritur, & properat præcurrere.*

454. Leonis

S. Ambros. Epist. 66.

S. Franciscus Xaverius.

Canon. 5. 2.

Amans.

Ovid. Met.

Io. Climacus Gradu 30.

Contemplativus.

S. Greg. Pal. 5. mor. c. 2.

S. Aug. Tract. 57. in Ioannem.

S. Mariae S. Ambrosii. de Virgine.

Christus sepultus. Gen. 49. 9. Hug. Viç. l. de Best. c. 1.

Minister principis prudens & fidelis. Suid Cent. 1 Proverb. 52.

Plutarch.

Pueritia vivax.

Sap. 8. 19.

S. Jo. Bapt.

S. Ioh. Chrysost. apud met. ep. menje Iulio.

Miles ter-
ribilis.
Christus
n horto.
Thom. A-
quin. Opusc.
50. de Hu-
nan Christi.

454. Leoni subscripsere; ET RUGITU TER-
REFACIT. Magnanimum militem, maximè ta-
men Christum, hæc imago spectat; qui vocis suæ
tonitru; instar generosi Leonis, omnem militem tur-
bam in horto olivario perculit, ac prostravit. S. Tho-
mas Aquinas. *Una vox turbam; odiis ferocem, armis
terribilem, sine ullo telo percussit, repulit, ac stravit, vir-
tute latentis Divinitatis. Quid faciet judicaturus, qui
hoc fecit judicandus?*

Horat. in E-
podo.
Magnani-
mus.
Panorm. l. 5.
c. 38.

455. Leo; intra turrim captivus; epigraphen ex
Horatio sustinet; NON MUTAT FORTUNA
GENUS. Ita nimirum Herois congenita magnani-
mitas nec è carcere, nec ab exilio, nec ab omni adver-
santis fortunæ violentiâ quidquam detrimenti accipe-
re potest. Alphonfus, Rex Aragoniæ, tametsi bellò
captus, auctoritatem tamen ac majestatem regiam ita
conservavit incolumem; *ut interdum victoribus ipsis
non videtur, sed victor appareret*: unde in navi, ubi ca-
ptivus detinebatur, naucleris ac ductoribus quotidie
ordinem & agendi rationem dictabat; adeò, ut ipsius
voluntati studiosissimè sint obsecuti, dederintque
prudentibus affirmandi occasionem; *In omni fortuna
Alphonsum & videri, & existimari merito Regem*; Ità
Panormitanus. S. Paulus Dei genere se natum gloria-
batur; *Genus ergò cum simus Dei*: unde à Deo, cui
generis sui radice, nec carcer, nec aliud quodecunque
supplicium cum avellere poterat. *Quis ergò nos separa-
bit à charitate Dei? tribulatio? an angustia? &c. certus
sum, quia neque mors, neque vita &c. poterit nos separa-
re à charitate Dei.* S. P. Augustinus; *Nolite putare quia
verè in miseria fuerunt fideles, cum in catena ambulave-
runt: habebant gaudia in catastrâ, qui Christum predica-
bant inter tormenta.*

Carceres
SS. Marty-
rum.
Act 17. 29.
Rom. 8.

S. Aug. in Ps.
96.

456. Defuncto Ranutiò Farnesio, Parmensium
Duce, Leonem depinxere, circum cujus fauces apum
examen volitabat; cum lemmate, A FORTI DUL-
CE. Innuabant videlicet, ab eò, veluti studiorum
Mecenate, plures Académias; cum primis verò Uni-
versitatem Parmensem, ortum suum trahere. Alius;
militem benignum & affabilem significans; eidem
Emblemati inscripsit; A FORTI DULCEDO.
Id ipsum nonnemo non sine ingenio de Dei filio intel-
ligit; qui in castigandis mundi sceleribus formidans
Leonem sat diu imitatus; paulò post, morte pro-
pinquante; dum S. Euchariæ Sacramentum insti-
tuit, in melleos favos longè suavissimos se ipsum con-
vertit. Aliter S. P. Augustinus; *De mortui leonis ore, id
est de Christi morte, qui accubans dormivit ut Léo; apum,
id est Christianorum processit examen.* Eò Devotus qui-
dam colligans, de interceptò Samsonis Leonè canit.

Miles be-
neficus.

Euchari-
æ insti-
tutio.
Christus
mortuus.
Aug. serm.
07. de Temp.

*Obvia crudeli lamârâ corpora morsu
Armatus rabie, dentibus, ungue; Leo.
Nunc jacet exanimis, mirum? nunc morte peremptus,
Egerit è foris mella, favosque suos:
Qui leo terrificis totum laceraverat orbem
Ignibus, undisonis fluitibus; atque minis,
Mitescit moriens, ac mellea munera præbet;
De forti dulcis, de comedente cibus.*

idic. 14. 14.
Sors dul-
cis.
Aug. in
Gal. 115.

457. Eidem leoni mortuò, & apibus circumi-
ptus fauces volitantibus, inscripti; HORRIDA;
SED MELLEA. Mens Emblematis est, mortem,
Samsonis Leoni persimilem, priusquam Christus de
illa triumpharat, omninò formidandum extitisse: at
verò ab eo superatam, fauces, suavissimo melle con-
dulcitas; exhibere. S. P. Augustinus; *Omnes mori ge-
mimus. Consolatus est ille, qui mortuus est, ne mori time-
remus.* P. Ægydius à S. Joanne Baptista, Augustinia-
nus Excalceatus, in rem præsentem canit.
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erarb. Tom. I.

*Hausu inexploto multos fera bellua rictu
Mortales animos mors, ubi viva fuit.
Hinc ubi salvifico cessit mors mortua Christo;
Protinus imbelli nil tibi dente nocet.
Horrida conspectu, sed dulci est mellea fructu,
Ambigis? I gusta, quos gerit ore, favos.*

458. D. Petrus, ad focum consistens; penitus tur-
batus, Magistrum suum negavit; Gallo verò audito,
totus compunctus, ad frugem rediit. Unde Lucari-
nus, miram hanc Apostoli metamorphosin ob oculos
positurus, Leonem expressit; qui ex uno latere flam-
mam, ex alterò verò gallum habebat, cum lemmate;
ALTERUTRO COMMOVEOR INSPECTO.
Sicuti enim Leo visâ flammâ aut gallo audito pluri-
mum commovetur; ac turbatos in pectore fluctus
ciere solet; ita id ipsum sensit Apostolus; tam è flam-
mæ præsentia, quam è galli auditu altum exterritus.
Unde Leoni huic, paulò ante fortissimo, nunc autem
à reculis vilissimis exterrito, commiserans Magnus
Augustinus; *Ecce, inquit, Columna firmissima aduni-
us aura impulsus contremuit: ubi est illa promittentis
audacia, & de se plurimum præsumptis? ubi sunt verba
illa, quando ait; Etiam si oportuerit me mori tecum; non
te negabo? Quare sibi met exprobrans Apóstolus, ita
potest canens introduci.*

S. Petrus.

S. Aug. in
Ioan. 6. 18.

*Che maraviglie strane,
In questo sen protervo,
Con mia vergogna, e mio tormento osservo?
Se presso al foco jo giaccio,
Del mio spierito ardor divenia un ghiaccio;
E se il solare augello inalza il canto,
Io mi distillo in pianto.
Non d'huomo hai tu: ma d'un rio nostro il core,
Cui le fiamme, ed il gallo empion d'orrore.*

459. Si præsupponas, Leonem è flammæ conspe-
ctu, aut è cantantis galli auditu, vel etiam è pr-
tercivitis rotæ strepitu terrifici; epigraphen subjunges;
TURBATUR FRIVOLIS. Ita omninò fieri amat,
maximè animi homines nonnunquam levissimâ occa-
sione concuti ac turbari. Seneca in hanc rem facun-
dè ait; *FRIVOLIS TURBAMUR, & inanibus. Tau-
rum Color rubicundus excitat, ad umbram aspis exurgit,
Ursos, Leonesque mappa proritat. Omnia, qua natura
fera ac rapida sunt, conspiciuntur ad vana. Idem inquit-
tis, & stolidis ingenis evenit: verum suspitione seruntur,
&c.* S. Joannes Chrysostomus de Heròde; qui tur-
batus est, ait; *semper major potestas Majori timori sub-
jecta est. Sicut enim rami arborum, in excelsis positarum,
etiam si levis aura flaverit, moventur; sic & sublimes ho-
mines, etiam levis nuntii fama conturbat.*

Homò
formido-
losus.
Senec l. 3. de
ira cap. 30.

S. Jo. Chry-
sost. Hom. 2.
in Matth.

460. Leo, sese ingluvie oneratum sentiens; mox
cibo è faucibus retracto, pristinam agilitatem recipit;
Unde cibum è guttore repetens; epigraphen tenet.
SPONTANEUM LEVAMENTUM. Ita elcè-
mosynis elargiendis dediti; vel penitentis, ad sacer-
dotis pedes prostrati; propriam conscientiam à vitio-
rum gravedine exonerare conantur. Origenes. *Si-
cut hi, qui habent intus inclusam escam indigestam, si vo-
muerint, revelantur; ita etiam hi, qui peccaverint, si-
quidem occultant & retinent intra se peccatum, intrinse-
cus urgentur, & propemodum suffocantur. Si autem quis-
que sui accusator fiat, dum accusat semetipsum, & con-
fiteatur simul evomit & delictum; atque omnem morbi
digerit causam.*

Eleemofy-
na.
Confessio:
Orig. Hom. 1.
in Ps. 57.

461. Leo; ursus aliæque similes belluæ, lin-
guam instar limæ asperam habent. Unde P.
Camillus Anticus Leonem Emblematis loco expræ-
imit; qui manum lambens, vivum ex illâ fan-
guinem

Detractor guinem elicit; addito Lemmate. **VULNERAT ET LAMBENS.** Ita prorsus Detractorum lingua; dum blandiri ac laudare censentur, offensas & vulnera infligunt. S. Bernardus; *Levis res sermo: tenera, mollis, & exigua caro lingua hominis --- levis quidem res sermo, quia leuiter volat, sed graviter vulnerat.*

S. Bern. ser. de Tripl. Custod.

Medicina.

Tyrannus. Nic. Caussin. Arab. Hist. l. 7. c. 71.

S. Aug. in Psal. 13.

Vigilantia. S. Ambrosius. ser. 20 in Psal. 118. Luc. 6. 12.

Lips. l. 2 de Constant. c. 8. And Alciat. Embl. 15.

Vigilantia.

S. Aug. in Psal. 62.

D Marin in Paneg. Poet. Stanz. 92.

Deus in Marie V. utero.

462. Joannes Ferrus medicina symbolum Leonem statuit, qui simiam devorans, subscriptionem habet; **MORBUS DEPPELLITUR ESCA.** Eam enim proprietatem sibi Leo à natura ingeneratam habet, quod aegritudini suæ medicaturus, simiam pharmaci loco conquirat; eam que avidè glutiat. Unde

lemma. **MIHI MEDELAM. P. Nicolaus Caussin** hoc Emblemate Magnatum illorum tyrannidem describit, qui insatiabilem suam cupidinem egenorum strage exaturare conantur. Verba ipsius sunt; *Leo vir potens, ut morbus; simia tenuis homo. In tenuiorum enim jugulis potentium ludit mucro &c.* Porro divites utilitatem ac questum suum in conquisitis aliorum bonis investigant, sicque, Leonum more, egenos devorant. S. P. Augustinus; *Devorant populum, qui sua commoda ex illo capiunt, non referentes ministerium suum ad gloriam Dei, & ad eorum, quibus presunt, salutem.*

463. Cardinali San-Sisto ab Abbate Ferro Leonis Emblemate est honoratus; qui apertis oculis dormire solitus, epigraphen tenet. **DEGIT IN EXCUBIIS.** S. Ambrosius, illa D. Luca verba contemplatus, quod *Christus erat pernoctans &c. ait: quasi quia aliter Patrem nobis reconciliare non posset, sed ut, qualis advocatus esse debeat, demonstraret, qualis Sacerdos, ut non solum dubus, sed etiam noctibus pro grege Christi debeat precator assistere.* Quare Ministri Dei vigilantiam ab ipso Deo suo discere allaborent. De hoc Lipsius; *Vigilat semper Divinus oculus, & cum dormire eum censes, connoxit.* Et Andreas Alciatus;

*Est leo, sed custos, oculis quia dormit apertis,
Templorum idcirco ponitur ante fores.*

464. Carolus Rancatus in defessam Principis vigilantiam Leonis recumbentis emblemate delineat, hemistichio lemmatis vice addito. **DORMIT; NEC LUMINA CLAUDIT.** vel idiomate vernaculo. **SE BEN DORME TAL HORA, OCCHIO NON SERRA.** Christianorum hi mores sunt, ut corpore dormiente, apertos semper habeant animarum oculos, & ad Deum vigiles. S. P. Augustinus; *Illud cavere debemus, ne ipsa anima nostra dormiat: malus est enim somnus anima; bonus somnus corporis, quo reparatur valeundo corporis: somnus etiam anima est, oblivisci Deum suum: quæcumque anima oblata fuerit Deum suum, dormit.* Cæterum lemma Italicum D. Marinus subministrat, ubi in panegyrico suo poetico Henricum IV. Galliarum Regem dilaudans, canit;

*Quæsti quasi leone ardito, e fiero,
Se ben dorme, tal hor occhio non serra,
Posa, s' non assonna, e con pensiero
Sol di pace amator vigila in guerra.
Per ministri guerreggia; e mentre siede,
Nulla oblata, molto cura, e tutto vede.*

Plin. l. 8. c. 16.

465. Leo, capite cooperto, & oculis velamine obductis, pristinam ac nativam crudelitatem exiit, miramque induit mansuetudinem. Plinii verba sunt; *Vix credibili modo torpescere tantà illà feritate, quamvis levi injecto operto capite.* Unde lemma. **MITE-SCIT IN UMBRIS.** Certè Deus, ab orbe condito instar leonis formidandus; posteaquam humanitatis nostræ exuviis fuit coopertus, & intra sinus virginiei umbræ repositus, prorsus benignus, & pro libitu nostro placidum sese exhibere

cepit. S. Antoninus; *Deus ultionum puniens terribiliter, intransitu uterum Virginis, totus factus est benignus, suavus, & humanus.*

S. Antoni. p. 4 tit. 15. 22.

466. Leo summum in pectore robur habet; Plinio asserente, *Vis summa in pectore.* Unde Gambertus Leoni, in theatro adversus belluam quãdam confluctanti, epigraphen à Statio subjunxit. **IN PECTORE VIRES;** vel; **IN PECTORE ROBUR.** Adeo nempe Heroum fortitudo in corde principem suam sedem collocatam habet; unde generosum hominem, veluti proprio epitheto; *cordatum* dicimus. Horatius;

Stat. 2. The Generof. tas. Horat. in E.

Nec tu corpus eras sine pectore.

Porro hominis Christiani robur spirituale omne in corde situm est; *In omni namque creatura; que sub sole vanitatibus mundanis occupatur, nihil humano corde sublimius, nihil nobilius, nihilque Deo similis reperitur: quapropter nihil aliud querit à te, nisi cor tuum; Fili præbe cor tuum mihi.* H. ctenus Hugo Victorinus;

Hug. Viã l. de Anim.

467. Leones, terrâ nivibus undique conspersâ; maximis viribus, ac robore intensissimo invalescunt; cum enim naturâ suâ toti sint ignei, illorum calor; inter hyemis rigores per antiperistum magis collectus; ardentissime accenditur. Unde Leo, inter nives depictus, epigraphen tenet. **AUGENT CONTRARIA VIRES.** Generosus miles; hostem magnanimi ac bene munitum è fronte cernens; mox pectoris sui vires colligit, & geminato robore illum aggreditur. S. Ephraem Syrus de gloriosis Christi athletis disserens, ait, *Subjecta oculis expavescenda tormenta adversum se parata, non solum nihil reformidant, sed & majori constantia decertantes, omnia perferendo fortiter superaverunt.*

Generof. tas.

SS. Marty res.

S. Ephr. in a SS. Mari. laudatione.

468. Hostium assultus magnanimo pectori adeo nihil terroris incutiunt, ut potius; instar cotis; ad ipsius vindictam & generositatem exacuendam deserviant. Haud fecus ac lanceæ, adversus leonem vibratæ, Gamberto asserente; **ACUUNT IRAS.** Ad verbum Virgilius;

Generof. tas offen.

Virgil. l. 2. Æneid. v. 390.

--- Magnisque acuum stridoribus iras.

Ita cum Turnus, stimulante animi furiosi rabie, adversus armatum Æneam concitaretur;

Idem, v. 108

Æneas acuit Martem; & se suscitât irâ.

Idem Æneas, ab insidiantis Messapi lanceâ se vulneratum sentiens, in justissimas iras exarsit;

Ibid. v. 494

*Tum verò assurgunt iræ, insidiisque subactis,
Terribilis sevam nullo discrimine cadem
Suscitavit.*

Porro superbus, ærumnis & calamitatibus à Deo impeditus, adeo exinde non mitescit, ut potius in impatientiam, & indignationem majorem effervescat; *Elatum enim cor,* inquit S. Bernardus, *durum & expers est pietatis, ignarum compunctionis, siccum ab omni rore gratia spiritualis.*

Superbus.

469. Princeps benignus & affabilis, cum domesticis aut subditis suis familiariter agere non deditus, Leonis Emblemate exhibetur, qui cum minoribus leonibus ludens epigraphen sustinet; **IMPARI- BUS ULTRO.** Lampridius hanc humanitatem in Alexandro Severo mirè deprædicat; *Tanta,* inquit, *moderationis fuit, ut omnibus se*

S. Bern. ser. 1. de Divers.

Princeps affabilis.

Lampr. in Alex Severo.

se blandum, affabilemque praberet, ut amicos non solum primi, ac secundi loci, sed etiam inferiores agrotantes viseret. Eodem encomio Theodosium Imperatorem celebrat Claudianus;

----- Cum se melioribus addens
Exemplis, civem gereret terrore remoto,
Alternos cum plebe jocos, dilectaque passus
Iurgia, patriasque domos, privataque passim
Visere, deposito dignatus lumina fastu.

470. Idem Abbas Ferrus magnanimitatem Cardinalis San-Sisti Emblemate significaturus, Leonem depinxit; cum inscriptione, UBIQUE LEO. Ab hoc argumento non multum alienus D. Didacus Saavedra; ut imperterritum ac generosum Principis animum, inter omnes sive blandientis, sive adversantis fortunæ vicissitudines numquam sibi dissimilem, exprimeret, Leonem figuravit; qui se ipsum in plurimis unius speculi fragmentis contemplatus, suam imaginem ubique ita æqualem vidit, ut in majore speculi particulâ que, ac in minore, totam, eandemque deprehenderet. Epigraphen addidit. SEMPER IDEM. Piso à Galba in filium adoptatus, inter has fortunæ blanditias immobilem se ostendit; Ferrus, inquit de illo Cornelius Tacitus; nullum turbati; aut exultantis animi motum prodidisse. Sermo erga Patrem, Imperatoremque reverens, de se moderatus, nihil in vultu, habituque mutatum; quasi imperare posset magis, quam vellet. Eodem planè vultu Otho Imperator fortunam adversam, ipsamque adeo totius Imperii iacturam excepit; Placidus ore, intrepidus verbis, intempestivus suorum lachrymas coercens. His tamen longè superior Alphonsus, Aragoniæ Rex, utriusque fortunæ lusum adeo tranquillè est expertus, ut, Antonino Panormitano teste, Idem illi semper in omni fortunâ vultus; idem habitus, sermo idem, mansuetudo, benignitas, humanitas &c.

471. Alcibiades Lucarinus jacenti Leoni subscripsit. TERTIA DIE RESURGET. Ajunt enim, dormientem leonem non nisi tertiâ die expergerit; Christus, accommodatè ad hanc ideam, in sepulchro recumbens, tertiâ die prodiit redivivus. Hujus typum præmiserat Deus in Isacco, qui Supremo Numini in victimam destinatus, tertiâ die ad charissimæ matris suæ amplexum incolumis est reversus. Jonas Propheta post tres dies è balenæ visceribus extractus, vitam ac sanitatem recepit. Dilucidè id vaticinatus est Oseas; In die tertiâ suscitabit nos; id est, tanto die-turâ intervallo Christus redemptionis nostræ negotium plenè absolvit: cui implet Servator assentiens, Solvite templum hoc, inquit, & in tribus diebus exentabo illud. Et S. Paulus; Quia resurrexit tertiâ die secundum scripturas. Jonam Prophetam multis cum Christo comparans Sanctus Pater Augustinus, tandem ait; Tertiâ die Propheta litatori incolumis est redditus, die tertiâ Christus de sepulchro surgens, super cælos est exaltatus; &c.

472. Ranutio I. Parmensium Duce, ex hac in alteram vitam decedente, Leonis emblemata statuerunt; addito epigrammate. PAR ANIMO ROBUR. Innuentem videlicet, animi generositatem corporis robori in Principe illo ex æquo respondisse. Et certè si de Leone sermo sit, luculentum ejus testimonium è Cornelio à Lapide his omnino verbis accipe; Vidimus, inquit, Leonem, in quem immisi canes venatici, & molossi, cum unus eura fronte apprehenderet, alii auribus, alii caudâ, alii dorso, & alii pedore, immotum persistere: ac cum jam planè canibus circumdatus esset, singulos pedibus completti, ac omnes ex ordine à primo ad ultimum sigillatim lacerare & discerpere, eâ facilitate & quiete, quâ chrythri discerpimus. Siverò de generositate mundi symboli. Picinelli & Aug. Erath Tom. I.

rosis & invictis Principibus ideam expectas; Godefridum, Austrasiæ Ducem, intueri; ut Davidem, Samsonem, Judam Machabæum, aliosque innumeros præteream. Inter hos cum primis etiam excellit Georgius Castriotus, Epirotarum Princeps, qui, non sine ingenti Othomannicæ potentie probro, rempublicam suam validissimè vindicavit: eo insuper brachii robore instructus erat, ut unico ictu apri & tauri capita amputare, vel etiam duos homines simul transversim diffecare posset: plura, si libet, de illo ad miraculum legito apud Petrum Matthæum. Cate-

rum Sancti Martyres; cœlesti robore instructi, parem demonstrarunt animum; quando tyrannos ac supplicia omnia generosè devicerunt. Habetis virorum fortium magna exempla, inquit S. P. Augustinus; Vicerunt Martyres mundum. Inter quos Martyres mares, etiam feminae reperta sunt.

473. Leo, à caprà victus & subjugatus, epigraphen non injucundam sustinet; E DI TAL VINCITOR SI GLORIA IL VINTO. Id est; DE TALI VICTORE TRIUMPHAT. Heroum illorum insaniam hinc colliges, qui non rarò unius lascivæ mulierculæ imperiis animum & colla submitunt. Inter hos minime postremus Samson, penè solatii loco habuit; à sceleratâ ac perfidâ Dalilâ ligari. S. Ambrosius; Samson validus & fortis leonem suffocavit, sed amorem suum suffocare non potuit. Vincula solvit hostium, sed suarum non solvit nexus cupiditatum. Messes incendii alienas, sed unius ipse mulieris incensus igniculo, messem suæ virtutis amisit. Hercules, Joles amore totus insanus, colum supra humeros portare, & ipsâ jubente, muliebri veste indutus, nere visus est. Emblematis mentem nobili dístico ita explicat meus Carducius.

Horribilis Leo, dum capræo innodatur amore,
Fit capra lusus, qui modo terror erat.
Heroum leo sic Samson, terrorque Philistin,
En! Dalila vinculis sui jocus ipse lupæ.

474. D. Didacus Saavedra Leonem apertis dormitantem oculis, hoc lemmate insignivit; NON MAJESTATE SECURUS. Innuens videlicet, Principis securitatem non unâ duntaxat Majestate ac potentia niti deberè, sed necesse insuper esse, ut oculos vigiles & in omnem partem apertos habeat. Christianus quoque; tametsi ad Dei imaginem creatus, plurimisque virtutum ornamentis conspicius, nunquam tamen non vigilet, ne hostis vaferrimus incautum sternerat. Nam, quod S. Gregorius docet, Quibusdam sæpè magnitudo virtutis fuit occasio perditionis: ut, cum de confidentia virum inordinate securi essent, per negligentiam inordinate morerentur. Mater enim negligentia solet esse securitas. In rem præsentem opportunè à Saavedra adducitur Homerus;

Non decet ignavam totâ producere fortem
Noctè virum, sub consilio, sub nomine cuius
Toti populi degunt, cui rerum cura, fidesque
Credita summorum.

475. D. Jacobus Certanus Abbas Symboli loco Leonem statuit, qui apertis oculis dormiens, epigraphen tenet; SEBENHO' GLI OCCHI APERTI, IO NULLA SERNO. Id est; OCULIS NIL CERNIT APERTIS. Ita humana prudentia plerumque omnium maximè caligat, quando se oculatissimam credit. Perspicuè id è Judæorum concilio cernere licet, in quo de Christo interficiendo consultabant. Est autem, inquit de iis Origenes, per ea, quæ dicuntur ab ipsis; considerare eorum insipientiam, & cecitatem. Insipientiam quippe, quia testificabantur illum & multa peregrisse miracula;

Pec. Mart. in Hist. Ludov. XI. Vol. I. l. 4.

SS. Martyres.

S. Aug. de Temp. Barb. c. 5.

Miles læscivus.

Judic. c. 15. S. Ambr. l. 1. de David.

Securitas.

S. Greg. in Pastoral.

Saaved. Symb. 45.

Prudentia mundi.

Orig. in Cat. Thom. sup. Ioan.

laud. de 6. consul. Ho. or.

Animus imperterritus. Generositas.

Corn. Tac. 1. Hist. n. 6.

dem. l. 1. Histor.

Panorm. l. 4. 10.

Christus resurgens.

osea. 6. 3.

Jo. 2. 19.

Cor. 15. 4.

Aug. lib. 4. de symb. c. 6.

Magnanimitas & fortitudo.

Corn à Lap. in ca. 28. v. 1. Prob. verb.

Prudentia mundi.

Et tamen estimabant, se posse adversus eum annulari &c. Cacitans autem hoc ipsum erat, ad facientem enim tot miracula pertinebat, ut se ab eorum insidiis eximeret &c.

476. Leo, è caverna sua progrediens, vestigia, à se impressa, pulvere explet, & caudà complanat, ne venatoribus ullam sui investigandi suspicionem relinquat. Unde lemma. CONTEGO, NE DETEGANT. Ita prorsus verus poenitens, ne venatoris tartarei castes incurrat, præteritæ vitæ suæ vestigia virtutum & sanctorum operationum acervo studiosè exequare conetur. E B. Alberti Magni doctrinâ, *Necessè siquidem nobis est, ut vestigia malorum operum, quæ facimus, caudâ boni operis maturè deleamus, ne in manus diaboli, qui est animalium venator acerrimus, incidamus.* Horatius;

*Scelerum sibi è poenitet,
Eradenda cupidinis
Prævisum elementa.*

Pœnitens.

B. Alb. M. serm de S. Marco.

Horaz. 3. Carm. Ode. 24.

Vana gloria.

S. Ant. Pad. serm. de Evang.

Rapina.

Iust. Lips. lib. 5. de Milit. Rom. Dial. 20.

Apopht. Lycei de Rapina.

Castigare.

Tull. pro Cluent. S. Cyprian. serm. 5. de lapsis.

S. Ubaldis.

Eandem leonis proprietatem, etsi diverso modo, applicat S. Antonius de Paduâ; *Leo, inquit, vestigium suum caudâ delet, ne à venatoribus capiatur: sic Prælati consideratione supremi finis bona sua debet occultare à vana gloria, & quasi annihilare. Quare opera nostra bona, ne assiduis Orci insidiis pateant, sedulo abscondantur, necesse est.*

477. Leonibus, uti & lupis, aliisque feris animalibus, inscriptio convenit; **RAPTO VIVERE JUVAT.** Tyrannos, eosque omnes, qui Marti aut violentiæ addicti, rapinis vivere solent, hæc imago spectat. Justus Lipsius; *Furta in bellis quis hodie punit? imò quis raptus? imò quis cades? Nâ supra & adulteria jã inter facinora militaria censentur & quæ possunt aliquam coronam.* Nero deripiendis aliorum bonis totus quantus deditus, quoties aliquem novo munire initiârat, dicere est solitus; *Scis, quibus mihi est opus, & hoc agamus, ne quis quid habeat;* quæ verba latronem potius, aut Harpygiam, quàm Principem & Imperatorem decuissent; Vespasianus Imperator homines quosvis rapacissimos ad dignitates & reipublicæ munera ideò solum promovebat, ut postea omnes eorum opes, ingenti numero collectas, fisco addicere, & in proprium commodum convertere posset: unde in adagium transit, Imperatoris Ministros spongiarum loco deservire, quæ ingurgitentur aridæ, & comprimerentur plenæ.

478. In aliquot Africæ partibus, quando Leones provinciam ingenti numero oberrant, passimque omnia depopulantur; Incolæ è leonibus unum, cruci affixum, ac mortuum, publico loco exponunt; quo viso, reliqui omnes exterriti, fugam arripiunt. Unde Leo, in crucem fixus, epigraphen habet; **PER PENAS, ET TERREAT.** Id est; **UT DET POENAS, ET TERREAT.** Ita Romani si exercitum contra honestatis leges delinquere contigisset, missâ sorte, decimum quemvis capite plectere sunt soliti. **UT METUS,** Tullii verba sunt, **AD OMNES, POENAS AD PAUCOS perveniret.** S. Cyprianus de suppliciis, quibus Deus in sceleratos animadvertere solet, ait; **PLECTUNTUR interim QUIDAM, UT CÆTERI CORRIGANTUR.** *Exempla sunt omnium, tormenta paucorum.*

479. Leo tantam è vultu suo majestatem diffundit, ut minores feræ, solo illius aspectu exterritæ, aufugiant, & ipsi etiam venatores insolito aliquo stupore capiuntur. Unde lemma. **FUGAT ASPCTU. Dæmones,** visis S. Ubaldis Lipsanis; è corporibus energumenorum diffugiunt, suosque inferos repetunt. Porro etiam ad unam Principis præsen-

tiam homines facinorosi, terrore percussi, extra civitatis aut Provinciæ limites jugantur. Agapytus; *Quem admodum leone subsistente, ac respectante, hærent venatores, sic etiam principe constanter agente, malorum impetibus franguntur.*

480. E Senecæ sententiâ, Leo tantò plus habet venustatis, quò plus horroris spirat. *Hic imperator acer, speciosus ex horrido, cuius hæc decor est, non sine timore aspicitur.* Unde epigraphen subjunxi. **HORRORE DECORIS.** Austera Religiosorum vita; consentaneè ad hanc ideam, ab ipso severioris disciplinæ rigore, studiosè & ad amissim observato, plurimum ornamenti ac reverentiæ sortitur. Ita etiam intemerata Virginum conditio pretium ac existimationem sui tantò majorem accipit, quò adversus hostium insidias extiterit rigidior. Eundem Senecam audi. *Si hominem videris intortitum periculis, intortum cupiditatibus, inter adversi felicem, in mediis tempestatibus placidum; ex superiore loco homines videntem ex aquo Deos; non subibit te veneratio ejus?* &c. Anno Senecæ concolor Seneca Tragedus;

*Quàm grata est facies torva viriliter,
Et pondus veteris triste supercili!*

481. Leo, per nemotis invia concitato furore oberrans, à D. Archangelo Conter illa D. Petri verba lemmatis loco accepit; **QUÆRIT, QUIEM DEVORET.** Tyranno, aut avaro, vel etiam vitioso Principis ministro hæc imago convenit, quorum unica est sollicitudo, quomodo aliorum divitias & sanguinem crudeli ore exugere queant. Sensum hunc ipsamet Sacra Pagina subministrat, ubi Pharaonem, avarum ac crudelem principem, cum Leone, per sylvas divagari solito, comparat. Ezechielis verba sunt; *Leoni gentium assimilatus es.* Quare geminus hic character, nimirum sanguinaria crudelitas, & insatiabilis rapina, tyranno cum Leone communis est. Ab hoc argumento non multum alienus S. Hieronymus, de quodam Africæ tyranno ait, *Quasi Orcus in Tartaro, non tricipitem, sed multorum capitum habuit Cerberum, qui CUNCTA TRAHEREET, AC LACERARET.* Unde Petrus Gregorius, sicut zelum, & sedulam ad subditos juvandos industriam vocat veri Principis indicium, ita vicissim ait; *quod Tyrannorum proprium est, & signum, omnia, quæ in republica agunt, potissimum ad suam utilitatem, honorem, gloriam, seu ambitionem, aut lucrum agere: unde evadunt populis odiosi, merito, ut pro pastoribus facti lupi rapaces.* Huic vitio antesignanos sese præstitere David, qui Uria à se interempto, uxorem & sanguinem eripuit. Achab, qui innocuo Nabori vineam & vitam extorsit. Herodes, qui sacrilegas manus in præcurforis viscera convertit &c.

482. Leo, capite obvelato, vilescit, omnemque majestatis suæ terrorem perdit. Unde lemma Hispanum; **SU BRAVEZA SE PIERDE.** Id est; **VILESCIT ANIMI ROBUR.** Ita Judex, oculos suos affectuum aut proprii commodi velamine obduci passus, genuinam Judicis auctoritatem perdit, ac libertatem, muneri suo convenientem, captivat. S. Ambrosius; *Munera excacant oculos Judicium, & vim auctoritatis inclinant.* Huic malo Deus cautum volens, sapientissimè præcepit, *Nec accipies munera, quæ etiam excacant prudentes, & subvertunt verba justorum.* Id quod plurima in orbe testantur exempla. Jacob munerum violentiâ militares ac formidandas Esau fratris sui manus cohibuit, iisque

Præsentis Principis Agap. Epist. Paran. ad Iustin.

Senec. Epist. 41.

Religiosorum vitæ austeræ.

Virginum vita. Senec loc cit.

Senec. in Hippolyti Act. 2.

Avarus. Tyrannus.

Ezech. 32.

S. Hieron. Epist. ad D. mer de servanda virgin. Pet. Greg. 1. Repul. c. 3. l. 24. n. 12.

Judex vitiosus.

S. Ambros. 1. Corin. 13.

Exod. 23. 8

Gen. 32. 14

Reg. 19. 26. usque sua excussit arma. David muneris cujusdam ro-
 bore ad injustissimam sententiam, pro Sibâ adversus
 Miphibosethum pronuntiandam, est persuasus. Abi-
 Reg. 25. 18. gail, donis quibusdam instructa, foribundas flammâs,
 in offensi Davidis pectore succensas, extinxit; eum-
 que Leone terribiliorem, in manuetissimam oviculam
 commutavit. &c.

nimus 483. Imperterritum hominis animum Leonis
 nperter- emblemate adumbrabis, qui lanceis ac sagittis impe-
 ritus. ritus, epigraphen ex Horatio suslinct; IMPAVIDUM
 lorat. FERIENT.

*Iustum & tenacem propositi virum
 Non civium ardor, prava jubentium;
 Non vultus instantis Tyranni
 Mente quatit solidâ, &c.
 Si fractus illabatur orbis
 IMPAVIDUM FERIENT ruine.*

Profp. E- S. Prosper de heroica ac imperterrita sua fortitudine
 gr. ultimo. sequens epigramma concinit.

*Ignem adhibe, rimare manu mea viscera tortor,
 Effugient pœnas membra soluta tuas.
 Carcere si caco claudar, nec tarque catenis,
 Liber in excessu mentis adibo Deum.
 Si mucrone paret cervicem abscindere licetor,
 Impavidum inveniet mors, ita pœna brevis.*

rov. 28. 7. Et Salomon; *Iustus quasi leo confidens absque terrore erit*
 In hunc sensum canit Joannes Audenus;
*Qui recte vivit, contemnit jura superba.
 Conscia mens recti nil timuisse potest.*

Opes ab- 484. Divitiæ, quanto arctius intra scrinium fue-
 condita. rint asservatæ, tanto majorem sui possidendi ardorem
 in avari pectore succendunt. Huic rei significandæ
 Leonem, in carcere coarctatum, depinxere; cum
 1. to. Chrysof. lemmate. **ANGUSTUS EFFERATUR.** S. Joan-
 Hom. 14. de nes Chrysostomus; *Leones, dum includuntur, coercenturque
 Avaris. in tenebris, erigunt animos, acuntque iras. Ii-
 dem & divitiæ, dum includuntur & defodiuntur, acrius
 rugiunt quam leones, perturbantque omnia.*

Animus 485. Marchione Guidone de Villa in obsidione
 imperterritus. Cremenli interempto, funebri Symboli loco duos
 Leones depinxere, qui mutua cæde congressi, epi-
 graphen sustinebant. **CEDI, QUAM CEDERE.**
 Innebant videlicet, magnanimum herois pectus
 mori malle, quam hostium conatibus cedere. Leonidas,
 Spartanorum Bellidux, cum trecentis duntaxat
 concivibus suis adversus immensum Persarum exer-
 citum, ab ipsomet Rege Dario conductum; arma
 sumpturus, pauculos quosdam cibos militibus suis;
 prandii loco obtulit; eosque ad pugnam generosè
 committendum hoc dicto excitavit; *Prandete hic com-
 militiones, tanquam apud inferos cœnaturi;* uti refert
 Cicero.

486. Qui leonem cicurare, ac dicto obedientem
 efficere cupiunt, nunquam illum, sed ejusvice pro-
 pinquum canem percutere solent, ne ob plagas pro-
 prias in furorem actus; intractabilis evadat. Unde
 lemma; **DAL ALTRUI PENA IMPARO.** Id
 est; **ALTERIUS POENA PROFICIO.** Ita
 supplicia, in aliquos sparsa, cæteris documentis ac
 cautelæ loco sunt. Dilucidè Divina Pagina; *Pesti-
 lente flagellato, stultus sapientior erit.* S. Gregorius
 Nazianrenus; *Pœna, inquit, sapè eos, qui peccant, me-
 liores reddit: sin minus, eos, qui ad ipsos accedunt:
 etenim aliorum cruciatus, multos ad meliorem frugem
 convertunt, metuentes, ne eadem patiantur.* Succini-
 ètè, & plurimum ad rem nostram Hugo Cardinalis;
*Canis verberatur, ut leo timeat. Eodem modo demones &
 peccatores puniuntur, ut boni timeant.*

Prov. 19. 25. S. Greg. Naz. lente flagellato, stultus sapientior erit. S. Gregorius Nazianrenus; Pœna, inquit, sapè eos, qui peccant, meliores reddit: sin minus, eos, qui ad ipsos accedunt: etenim aliorum cruciatus, multos ad meliorem frugem convertunt, metuentes, ne eadem patiantur. Succinietè, & plurimum ad rem nostram Hugo Cardinalis; Canis verberatur, ut leo timeat. Eodem modo demones & peccatores puniuntur, ut boni timeant.

487. Gallo canente, mox Leo cedere, ac fugam
 moliri solet. Unde lemma. **CEDIT IMBECIL-
 LIORI.** Ita non rarè ingens exercitus unico belli-
 duci, tametsi infirmiori, cedit. Certè Regis Antio-
 chi exercitus, equis ac militibus numerosissimus, ab
 exiguò peditum Hebræorum manipulo, Duce Judâ
 Machabæo, iteratis vicibus fufus fugatusque est.
 Laurentius Almeida, undecim tantum navibus, ac
 octingentis militibus Lusitanis instructus, immen-
 sam Zomorini classem, sexaginta navibus onerariis,
 ac centum & triginta minoribus constantem, innu-
 meris insuper militibus & armis munitam, superavit,
 ac sex millia hostium interfecit; sex tantum è suo-
 rum numero desideratis. Rursus quatuor mille &
 trecenti pedites Lusitani, ac centum octoginta equi-
 tes integrum Turcarum & Arabum exercitum, ni-
 mirum octo millia peditum, & septingentos equites,
 ad internecionem deleverunt. Dæmones quoque,
 instar ferocium leonum, cum sagarum tumis inter
 nocturnas umbras passim circumvecti, percepto gal-
 licinio, in fugam convertuntur. De his Pruden-
 tius;

*Ferunt vagantes demoneas;
 Latos tenebris nocturnum,
 Gallo canente exterritos,
 Sparsim timere & cedere.*

Cæterum vir prudens, ab omni litigio alienissimus, **Cedere**
 passim omnibus, præsertim minoribus & imbecillio-
 ribus cedit, veluti tam ignavo sanguine cruentari no-
 lens. Providè nonnet Cassianus; *Summopere jurgia fu-
 ge: nam contra parem contendere, anceps est; cum supe-
 riore, furiosum; cum inferiore sordidum.*

488. Leo, caudâ percussus, ab Academicò, in-
 ter Venatores Venetos Expergesto, inscriptionem
 accepit; **DANT ANIMOS PLAGÆ.** Ita virga-
 rum ictus juventutem ad literas & virtutes probè
 perdiscendas excitant. Divina quoque flagella igna-
 vis hominum mentibus stimulos subjiciunt, ad veram
 bonitatem ac perfectionem sectandam. Perspicuè A-
 postolus, *Quem diligit Dominus, castigat; flagellat a-
 ientem omnem filium, quem recipit;* Id est, interprete S.
 Ambrosio, *Asperioribus exercet pater filium, quam
 Dominus vernaculum: sed dura patris non estimantur
 flagella; quia vult filium meliorem esse, quam ser-
 vum.*

489. Tametsi mundi malevolentia debitos virtuti
 honores; plausus, ac præmia deneget; ipsa tamen sibi
 inmet pretium ac gloria sat ampla est, nequè emendica-
 to aliorum splendore indiget. Emblemate id demon-
 straturus D. Pompeius Vizanus, Nem rileonis exu-
 vias ab Herculis clavâ sustentatas, depinxit; additò
 lemmate. **SIBIMET PULCHERRIMA MERCES;**
 vel **PRETIUM IPSA SIBI.** Ad verbum Silius Ita-
 licus;

Ipsa quidem virtus sibi met pulcherrimâ merces.

Præclare Seneca; *Errare mihi visus est, qui dixit; Gra-
 tior est pulchro veniens de corpore virtus; nullo enim ho-
 nestamento eget; ipsa & magnum sui decus est, & corpus
 suum consecrat.* In rem præsentem Ovidius;

*----- Per seque petenda est
 Externis virtus incomitata bonis.*

Et Claudianus;

*Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaquæ latè
 Fortuna securâ nitet, nec fascibus ullis
 Erigitur, plausuque petit clarescere vulgi.
 Divitiis animosa suis immotaque cunctis
 Cladibus; ex alta mortaliâ despicit arte.*

490. Militem, victoriis ac clementiâ insignem,
 Leonis

Minor
 pravalet
 contra
 majorem.

Maffei
 Hist. Indiæ
 lib. 3.

Idem. l. 13.

Cassian.
 Psalm.

Calamitas
 utilis.

Hebr. 12. 6.

S. Ambr. in
 Ps. 118. O. 107.

Virtus.

Sil. Ital. l. 13.

Senec. Ep. 66.

Ovid. 2. ad
 Ponto.

Clard. in
 Consul.
 Manlii.

leonis Emblemate describes; qui leporem; ad pedes suos prostratum, incolumem relinquit; cum lemmate. SINE STRAGE VINCIT. Philippus Norcarminus à S. Aldegunde, cum à Margaritâ Austriaicâ Valencenatum superbiam reprimere, & turbas, adversus Philippum II. concitatas, componere juberetur; negotium istud dexteritate ita felici est executus, ut, tametsi intra sex ac triginta horarum spatium tria milia plumbearum glandium è tormentis bellicis in civitatem sparserit, id tamen omne *moenium, quam hominum majori strage factum est*: unde postea explicatis vexillis publicum Valencenæ forum ingressus est, *sine cuiusquam cade, aut direptione domus, quamvis civium opulencia invidaret, contumacia merveretur*; uti refert P. Farnianus Strada. Ita nimrum Principes sine strage vincant, suosque subditos autoritate potius, ac clementiâ, quam gladio aut supplicii in officio continentantur. Seneca; *Nullum clementia magis ex omnibus; quam Regem aut Principem decet; nam pestifer a vis est, valere ad nocendum.*

Victor
clemens.

P. Fam Strad
Decad. 1. l. 6.
do Bello Belg.
Princeps
clemens.
Senec. l. 1.
de Clem. c. 3.

Exemplū.

S. Hieron. in
Ep ad Heliod.
Tass nella
Gerus. Con-
quist. l. 10.
s. 28.

S. Jo. Bapt.

S. Io. Chryf.
apud Meta-
phr. 2. Iulii,
tris &c.

Horat. l. 1.
Ode. 22.
1. Pet. 5. 8.
Dæmon
timidus.
S. Ant. Abb.
in Vit. Pat.

Obedien-
tia.

Enic. 2. 51.

491. Patris exemplum filios ad sui imitationem valido impulsu provocat; haud aliter, ac Leo, catulis suis cinctus, eos prævio exemplo crudeles efficit. Unde lemma. CO L' PROPRIO ESEMPIO A' INCRUDELIR GLI ACCENDE. Id est; EXEMPLO SÆVIRE DOCET. Id quod de parentibus corporalibus, longè maximè etiâ de spiritualibus intelligas velim. Unde de Episcopo ait S. Hieronymus; *Domus Episcopi & conversatio, quasi in speculo posita, magistra est publicæ disciplinæ; quidquid fecerit, id sibi omnes faciendum putant.* In rem præsentem canit Torquatus Tassus;

*Così fero leon, gli orridi sigli
Cui sù ti ergo la coma anco non pende;
Ne con gli anni lor sono i fieri arigli
Cresciuti, e l' arme de la bocca orrende;
Mena seco a la preda; & a i perigli;
E con l' esempio a incrudelir gli avende &c.*

492. Catulus leoninus, in lucem edendus, maternum uterum dirumpit. Lemma. VIS NESCIA CLAUSTRI. Ita omninò Sanctus Christi Prodromus Joannes Baptista, in utero materno exilire; ac concutivus est; veluti, carceris adè angustii impatiens, egredi, ac liberâ aurâ perfrui desiderasset. De hoc S. Joannes Chryostomus; *Non sustinet natura expectare terminos; sed contendit rumpere carcerem ven- tris &c.*

493. Leo, audito vicini galli cantu, in fugam actus; epigraphen ex Horatio sustinet. FUGIT INERMÈM. Dæmonis imbecillitatem hæc imago denotat, qui, tametsi, referente S. Petro, *sicut leoru- giens circumit, quærens quem devoret*; ad unius tamen, etiam inermis, hominis virtuosii vocem pleno impetu in fugam agitur. *Mihi credite*, inquebat ad discipulos suos S. Antonius, *perrimescit Satanas piorum vigiliis, orationes, jejunia; & unico sanctissima Crucis signo debilitatus aufugit.*

484. Alphonfus III. Dux Mutinensis; relicto Ducatûs sui dominio; Capucinatorum ordinem est ingressus, ibique ad obedientiam, pauperrimus Religiosis exhibendam, solemnii voto se obstrinxit; resolutionem adè magnanimam P. Dominicus Gambertus Regii leonis emblemate significavit, qui à simplici puerulo passim circumductus, illa Statii de leone simplici Imperatoris verba, lemmatis loco sub- juncta habuit; DIDICIT PARERE MINORI. Haud dubiè Princeps religiosissimus Divinum filium, Josepho nutritio, & Virgini Matri subditum, imitari, ejusque vestigia sequi voluit. In hanc rem

Origenes; *IESUS Filius Dei subicitur Ioseph & Mariæ.* Et S. Ambrosius; *Non utique infirmitatis, sed pietatis est ista subjectio.*

495. Homo prudens, gravi offensâ laceffitus, non nihil connivet, donec ad iustas de illa pœnas expectendas majore vehementia accingi possit. Id quod meus D. Gregorius Brunellus Leonis emblemate demonstrat, qui ab altero fauciat, corpore penitus tranquillo tamdiu persistit; TOTAM DUM COLLIGIT IRAM; uti epigraphen hanc submittit trans canit Lucanus.

*----- Sicut squalentibus arvis
Æstiferæ Libies viso Leo cœminis hoste
Subsidit dubius, totam dum colligit iram.*

Abfalon, infamem Ammonis incestum, cum Principe Themare; sorore suâ, commissum, edoctus; injuriam adè gravem duorum annorum intervallo prætermisit inultam; at postea, cum Ammon minimè sibi caveret; inadvertentem in frustra concidit. Harpagus, cum Astyages Medorum Rex ipsius filium trucidasset, & infcio patri in convivio inaudendum apposuisse, *ad præsens tempus dissimulare dolore, odium Regis in vindictæ occasione distulit*, uti his omninò verbis refert Justinus. Nam paulò post Harpagus universorum Medorum exercitum Cyro, Persarum Regi, prodidit, & Monarchiam nobilissimam in extremam perniciem deturbavit.

496. D. Philippus Maria Gallina; Canonicus Regularis Lateranensis; Leonem, sagittâ transfixum; hoc lemmate notavit; RESERVAT IRAM. Verbis è Siracide mutuatis; *Homo homini reservat iram.* Emblematis hujus corpus à Pierio Valeriano, in facinorè quodam historico representando adhibetur; atque, illius imaginem hanc esse propriam, qui acceptam injuriam, compluribus annis in pectore suo dissimulatam, tandem loco & tempore opportuno ulciscitur. Certè Abfalon infamiam, ab incestuoso Ammone sibi inultam, toto biennio texit, tandemque illam crudeli & sanguineâ strage ultus est. Clodovæus, Galli Rex, à milite quodam Gallo gravissimâ & temerariâ ignominia oneratus, *præter opinionem injuriam inulti patientissimè, dissimulatæque ira, vindictam in tempus reservavit*; eamque etiam post unius anni decursum in opus redegit, uti refert Zacharias Lippelous. Tales hodie leones potius, quam homines, reperias complures, qui injurias, jamjam sepultas & inveteratas, oblatâ occasione revocant, & quam possunt, acerrimè ulciscuntur. Tullius; *Turpe est maxime homini virtuosio (quidni & Christiano?) refricare injurias, & odiorum sopitos cineres denovo suscitare.*

497. Leo cicur, in domus cujusdam pergulâ depictus, epigraphen è Statio refert; DEDIDICIT CÆDES. Concium hoc P. Dominici Gamberti emblemata appositè Saulo, in Paulum commutato, attribues; qui paulò antè instar Leonis, *spirans minarum & cedis*, postea intra subdiale Christianorum ambulacrum deductus, totus evasit mansuetus, omnesque vires ad animas Deo lucrandas impendit; *Continuò in Synagogis predicabat IESUM.* Porro homo, si cœlestem aulam velit ingredi, cædes ac vindictas dediscat, necesse est; nam, Magno Augustino teste, *Jumenta mansueta vult habere Dominus. Esto jumentum Dei, sed ille super te, ipse regit te.*

498. Cùm D. Cardinalis Benedictus Odescalcus, in Episcopum Novariensem electus, insigni pompâ ad S. Gaudentium, dignitate Pontificali in- augurandus, deduceretur; ad arcum quemdam triumphalem, illius honori erectum, gemini Leonis emblemata

Orig. in C.
aur. D. Ti
S. Ambros.

Dissimula-
tio inju-
riæ

Lucan. 1.
Pharf.

2. Reg. 13.

Justin. lib. 1.

Ecclesiast.
28. 3.

Vindicta.
2. Reg. 13. 22

Zach. Lippel
in vita S. Re-
migii. 1. O.
Abb.

Cicero l. de
Amicit.

Stat. de Leo-
ne in a. juet-
Paulus
conversus

Aff. 9. 1.

Ibid. n. 20.
Vindicta-
vius.
S. Aug. in Ps.
33.

emblemata affigebatur; quorum unus, Odescalcorum familiae gentilitius, supra terram; alter verò intra Zodiaci fasciam in caelo collocatus cernebatur; addito lemmate. TERRIS DOMINATUR, ET ASTRIS. Innuebant videlicet, tam hunc; quam omnes praevious antiquae ac nobilissimae illius civitatis Episcopos non spirituali tantum Diocesis Novariensis dominio; sed & temporali quoque Lacus d'Orta, & confinium terrarum; donatos esse. Ceterum haec imago cum primis Summo Pontifici; & aliis Principibus Ecclesiasticis est propria; ut adeò imago illa vaticinii loco fuisse videri possit, eum Benedictus Odescalculus, hodie Innocentius XI. summo totius mundi applausu in Romanum Pontificem est electus; ubi potestate supremam terris dominatur & astris; juxta illud Christi promissum; *quidquid ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis &c.* Ceterum Emblemata istud cum primis Christus, *Leo de tribu Juda*, sibi vindicat, qui caeli & terra cum sit Dominus, verissimè terris dominatur & Astris. S. P. Augustinus; *Christus in caelo, Christus in terra: simul Christus & in caelo & in terra, Christus apud Patrem, Christus in utero Virginis; Christus in Cruce, Christus apud inferos subveniens.*

tes, libidines, voluptates, mundum denique cum omni vitiorum catervâ; veluti agmine facto; representat. Illa vestigia nobis delenda sunt oblivione; aut certè obducenda, si diaboli castes exitare velimus; qui, tanquam callidus venator, nobis à tergo instat; jamjamque apprehendit. De metriadem suam sic instruit S. Hieronymus; *Incentiva vitiorum statim in mente jugulabis; & parvulos Babylonis allides ad petram, in qua serpentis vestigia non reperiuntur.* Si è Magni Augustini praescripto; culpabile est, ea quaerere in Monasterio, quae in saeculo haberi non potuerunt; num minus reprehensibile judicabitur; quòd derelicta militiâ seculari, etiamnum desideria saecularia, ceu veteris mundi vestigia, foveant? quòd, dum Filius hominis non habet ubi caput reclinet, amplas porticus, & ingentia tectorum spatia cogitationibus meditantur? quòd sub Magistro humilitatis ambitione turgeant? omnesque gradus & honores Ecclesiasticos spe ac cogitatione devorent? Vel ab Ethnicis insaniam hanc dedoceamur: *Augustus est animus, inquit Seneca, quem terrena delectant: ad illa abducendus est, quae ubi què aequae apparent, ubique aequae splendent, & hoc cogitandum est, si veris bonis perfusa, & pravae mediastare.*

S. Hier. Ep. ad Demet.

S. Aug. in Reg.

Senec. Consol. ad Helv. v. 81

499. Leo, apertis oculis dormiens, à D. Sigismundo Laurentio epigraphen accepit. NEC IN SOPORE SORITUR. S. Paulus, proximorum saluti vigilantissimè intentus; hanc iconem representatur; ipsummet teltem sibi locupletem audi; *Quis infirmatur, inquit, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror &c. In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia; in tribulationibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis &c.* Religiosis, aliisque piis animabus, eadem imago convenit, qui etiam cum negotiis vacant, & ad quietem componuntur, cordis sui oculos semper ad Deum apertos retinent; possumque cum Magno Augustino dicere; *Ego requiesco à negotiosis actibus, & animus meus Divinis se intendit affectibus.* Et cum Sponsa; *Ego dormio, & cor meum vigilat.*

502. Phyllicorum aliqui testantur, Leenam unicam tantum vice parere. Unde P. Jacobus Masenius Leenam, leunculo, fatui suo generosissimo; vicinam; hoc lemmate insignivit; SEMEL PARIT, AT LEONEM. Mariae Virginis haec imago est; quae quidem semel tantum, at Leonem de tribu Juda invictissimum, Christum Jesum, enixa est. Ad verbum S. Epiphanius; *Si Dominus Leoni assimilatur, non secundum naturam; sed propter anigma; profecto etiam genitricem ejus leenam dixerim.* Unde gignitur *Leo, si non leana mater vocabitur? Leana autem non contingit secundus partus; ergo non amplius partum novit maria.* Pulehrè in rem praesentem canit P. Masenius;

Maria V. patiens.

S. Epiphanius hares. 78.

*Thressa Leana semel parit, at parit illa leonem;
Multorumque instar, partus hic unus habet.
Te merito dicam parientem, Virgo, Leanam;
Dis simile hoc solum est; nil fertatis habes.*

500. S. Epiphanius author est, catulum à leana edicacum, & (ut ita dicam) mortuum; in quem illa oculos suos toto triduo defixos habet; transacto tandem hoc intervallo; leo accedens, in exanimem catulum spirat, eumque & lumini & vitæ restituit. Emblemata meus Concanonicus D. Alexander Luzon de Millares epigraphen subdidit. SPIRITUS INTUS AGIT. Ita Ecclesia Catholica Spiritum Sanctum unanimi sensu & consensu vivificantem appellat, non alia ratione, quam quia vitam spiritualem infundit; quia animam Deo affinem efficit; quia sine Sanctissimo Numinis ipsius afflatu nihil aeternam vitam dignum efficere possumus;

503. P. Joannes Baptista Baretà, è Societate JESU, ad funebrem Philippi IV. pompam, Mediolani celebratam, inter reliqua Emblemata Leonem depinxit; qui oculos tenens apertos, ceteris suis membris jacentibus suavissimam quietem conciliabat; addito lemmate. EXCUBIÆ CAPITIS FERERE QUIETEM. Innuebat videlicet, subditos civitatis aut religionis felicissimam quiete perfrui; quando Rex vel Prælatus pro iis excubias agunt. Nam S. Gregorio teste, *Quisquis populi speculator ponitur, in alto debet stare per vitam; ut possit prodesse per providentiam.* Verissimè monet Divinus de Christo imitando Libellus; *Curre huc vel illuc; non invenies quietem; nisi in humili subjectione sub Prælati regimine.*

Prælatus vigilans.

S. Greg. Hom. 11 in Ezech.

Tho. à Kemp. l. 1. c. 9. h. 1.

*Siste tuo Numine
Nihil est in homine;
Nihil est in oxium.*

Disertè S. P. Augustinus; *Si lux subens adsit, & Spiritus juvans desit; per ipsam prohibitionem peccati, desiderio vincente atque crescente, etiam reatus praeviationis accedit.* Et alibi; *Tantum Spiritum Sancto accenditur voluntas praedestinatorum; ut ideo possint, quia sic volunt; ideo sic velint, quia Deus operatur, ut velint.*

504. Idem P. Baretà ad exequias illas alterum Leonis Symbolum statuit; qui adversus plurimos cates dimicans; semperque rediens victor, epigraphen subjunctam habuit; OMNIBUS UNUS. Mens iconis erat; tantam esse unius Hispaniarum Regis potentiam; ut multorum exercituum astitibus reprimendis sufficiat. Idipsum Justus de Orcò, mundo, ac hostibus universis assolèt; audetque cum Regio Vate dicere; *Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum.* Pulehrè S. P. Augustinus; *Protegitur Imperator scutatis, & non timet; protegitur à mortalibus mortalis; & securus est; protegitur ab immortalibus, & timebit, & trepidabit?*

Justus nondum timet.

Psal. 26. 3. S. Aug. in hunc loc.

505. Leo =

Inceps Ecclesiae.

Summus Pontifex.

16. ubi potestate

Christus Dominus.

17. 24 Aug. ser. 8. a verb. Dom. 6. 4.

Vigilans stor.

29. 6. 4.

atum lectum.

Aug. Tract. in Ioan. 5. 2.

Epiph. lib. Physiol.

iritus S.

Aug. li. 21. Civit. c. 16.

em de Con. 51. & Grat. 15.

eligiosus secularis.

505. Leonis fetus ita nascitur debilis & infirmus, ut videatur mortuus, unde Leo illum afflatus sui calore assiduo fovet, donec exanimem suscitet, etque vitam inspiret. Lemma. NUNC MELIOR PATER. Majoris enim beneficii loco habendum, magisque Patris nomen promeretur, qui vitam conservat, aut eam bene instituendam docet, quam qui solam vitam dat. Certè Alexander Aristotelem, cui puer formandus fuerat traditus, summâ veneratione prosequeretur; causam rogatus, dixit; se illi non minus, quam patri debere, quod à patre vivendi, à præceptore bene vivendi initium accepisset, uti refert Plutarchus. Seneca de Præceptore ait; *Ingratus sum, nisi illum inter gratissimas necessitudines dabo.*

Plut. in vita Alexand. Senec l 6. de Benef. c. 16.

LEOPARDUS.

Cap. XXVII.

506. **I**N Leopardo, velocissimi cursûs belluâ; id cum primis mireris; quod propositum iter; gressu nunquam in alterutrum latus deflectente, sed tramite semper rectissimo, & veluti ad amissum ex acto, percurrat. Ed alludens Joannes Ferrus, epigraphen subdidit; **ET VELOX; ET RECTA.** Cardinalem Maphæum Barberinum hoc Emblemâ spectabat, qui operationum suarum rectitudine & celeritate per omnes dignitatum Ecclesiasticarum gradus progressus, ad ipsum usque Summi Pontificatus apicem propinquavit. Inter profanos Scipio Africanus, etiamnum in priâ juventute supremus militie Magister nominatus, honorem ad eum eximium ac sublimem bellicâ suâ virtute promeruit; Romanis atatem ipsius teneram, quod prudentiâ & fortitudine annos longè præverteret, obstupescens. Inter sacros vero encomium illud S. Joanni Baptistæ cum primis debetur, qui, adhuc puerulus, tantam passim virtutem diffuderat, ut universam Palestinam in sui admirationem raperet. Porro Religiosus viam perfectionis non tantum percurrat gressu directo nunquam ad illecebras terrenas deviando; sed etiam celeriter, nullas otii aut igni vias moras interponendo. Providè inonet Magnus Augustinus; *A multis curre ad unum, dispersa collige in unum; mane apud unum, noli ire in multa, ibi est beatitudo.*

Meritum.

S. Jo. Bapt.

Religiosus.

Impatiens.

Dæmon.

Pet. Bercor. l. 10 Reduct. cap. 5 n. 2.

Oratio assidua.

Luc. 11. 8. S. Aug. ser. 5. de Verb. Dom. c. 5.

507. Leopardi ea est indoles, ut, nisi prædam destinatam primis duobus vel tribus saltibus assequatur, eam ultrò penitus dimittat. Unde feræ cujusdam vestigia insequens, epigraphen tenet. **AUT CITO, AUT NUNQUAM.** Animus hominis resolutus, ac moræ impatiens, hoc Emblemate significatur. Petrus Bercorius eandem agendi rationem etiam in dæmone observatam habet; *Si diabolus præceps feritur ad prædam, id est, animam capiendam, quia pro ea capiendi facit plures saltus; primum, qui est cogitatio; secundum, qui est delectatio; sed si deficit ad imprimendum tertium, scilicet consensum vel operationem, tunc præsuperbia resiliit quasi victus, quia secundum sanctos, quando diabolus tentans vincitur ab aliquo, nunquam de eodem crimine amplius tentat eum.* Cæterum illorum etiam hæc imago est, qui, nisi rem desideratam statim à Deo acquirant, mox oratione desistunt, sicque nunquam, quod petunt, adipiscuntur. S. P. Augustinus super illa D. Lucæ verba, *Si ille perseveraverit pulsans, dico vobis &c. dabit illi, quotquot habet necessarios;* ait, *Quid est propter improbatem? quia pulsare non desistit: quia & cum esset negatum, se non avertit. Ille, qui volebat dare quod petebatur, fecit, quia ille petendo non deficit.*

Quanto magis dabit Deus bonus, qui nos hortatur ut petamus; cui displicet, si non petamus?

508. Leopardo, uti & Tigridi vel Pantheræ, inscriptionem non incongruam subjunges istam; **A MACULIS DECOR.** Eorum enim animalium pelles, nigricantibus aut interalbicantibus maculis distinctæ, ingens exinde ornamentum acquirunt. Ita planè gloriosa SS. Martyrum corpora è crebra fatalium vulnerrum cicatrice nihil deformitatis, sed plurimum decoris & gloriæ fortiuntur. S. Thomas ait, *S. Augustinus dicit in 22. de Civitate Dei, quod fortassis in illo regno (beatitudinis) in corporibus Martyrum videbimus vulnerum cicatrices, quæ pro Christi nomine pertulerunt. Non enim deformitas in eis, sed dignitas erit, & quedam, quamvis in corpore, non corporis, sed virtutis pulchritudo fulgebit. &c.*

Martyr in cœle

S. Tho. 3. 1. 54. art. 4. Corp.

509. Pardus, agili ac veloci saltu exiliens, venabula, adversum se vibrata, illatus evadit. Lemmatis loco D. Gregorius Brunellus hoc hemistichion subiunxit; **SUPER VENABULA FERTUR.** Verbis è Virgilio mutuatis;

Ut fera, quæ densâ venamum septa coronâ

Contra tela furit, seseque haud nescia morti

Injicit, & saltu SUPER VENABULA FERTUR:

Haud aliter juvenis medios moriturus in hostes Irruit &c.

Virgil lib. Æneid. 550.

Cum Nazareni Servatorem nostrum præcipitem agere molirentur, *Ipse transiens per medium illorum ibat.* S. Athanasius, armatis suis hostibus obviam factus, liberrimè eos est allocutus, captum iter celerimè prosequerentur, Athanasium enim non multum ab iis distare: sicque illorum tyrannidem ac insidias declinavit. Porro homo, in mente ad Deum sublevato, quavis mundi sagittas, ac calamitatum tela securus evitat. S. P. Augustinus; *Sursum cor, sursum cogitationem, sursum amorem, sursum spem; ne putrescat in terrâ.*

Insidias ferare. Luc. 4.

Cor su levare Deum. S. Aug in 90. Conc.

LEPUS.

Cap. XXVIII.

510. **L**epus, animæ contemplativæ symbolum, oculis dormit apertis. Unde Bargalii lemma. **APERTE GLI OCCHI DORMO.** Id est, **OCULIS DORMIT APERTIS.** Anima enim; rebus terrenis mortua, affectuum suorum oculos ad Dei arcana contemplanda apertos ac vigilantissimos retinet: ut adeò verè cum sancta illa Anima dicere possit; *Ego dormio, & cor meum vigilat.* Id est, interpretè S. P. Augustino, *Ego requiesco a negotiosis actibus, & animus meus divinis se intendit affectibus;* S. Ambrosius, quâ ratione somnus cum vigilantia conjungendus sit, demonstrans, *Dormiat, inquit, caro tua, vigilet fides, dormiant illecebra corporis, vigilet cordis prudentia &c.*

Contemplativus.

Cant. 5. 1. S Aug Tra. 57 in Ioan. S Ambr Ex hort. ad Virg.

511. Lepus, cubile suum intra petram benè firmam collocare solitus, epigraphen tenet. **INVALIDUS IN VALIDA.** Hæc aliter Divinus Sapientis; *Lepusculus, plebs invalida, qui collocat in petra cubile suum.* Servorum Dei hæc prudentia est, qui securitatem suam in crucifixi vulneribus, veluti in tutissima petra, recipiunt. Hugo Cardinalis, *Lepusculus, plebs invalida, id est, Sanctus quilibet de se non confidens, in petra collocat cubile suum, id est, in consideratione petra, quæ est Christus.* S. Bernardus; *Et reverà, ubi tuta, firmaque infirmis securitas, & requies, nisi in vulneribus Salvatoris? Tanto illic securior habito, quanto ille potentior ad salvandum. Fremit mundus, premit corpus, diabolus insidiatur, non cado, firmatus enim sum supra firmam petram.*

Sperare Pro. 30. 26

Hug. Card in 4. Cor c. 10.

S. Bern serm. 61. in Cant.

512. Cardinalis Maphæus Barberinus, mirâ velocitate ac insigni meritorum, virtutumque suarum cursu per celsissima Ecclesiasticarum dignitatum fastigia progressus, à Joanne Ferro Abbate Leporis emblemate significatur, qui supra collem exiliens, epigraphen præfert; ASCENSU LEVIOR. Servi Dei, instar leporum, ad Dei gloriam & virtutem obtinendam mirâ agilitate exiliunt; totoque conatu à mundi vestigiis properant. S. Hieronymus illa Zachariæ verbe interpretatus, *Lapides sancti elevabuntur super terram, ait, Lapides sancti voluntur super terram, instar rotarum, paululum tangentes humum, & volubilitate suâ ad cœlestia festinantes.*

513. Academicus, inter Venatores Venetos Audax, Symboli loco leporem præfert, qui montis cacumen saliendo ascendens, epigraphen tenet; ARDUA FACILIUS. Ita generosum & magnanimum hominis pectus multo libentius negotia ardua, quàm facilia aggreditur. Seneca; *Habet hoc in se generosus animus, quod concitatur ad honesta; neminem excelsi ingenii virum humilia delectant, & sordida. Magnarum rerum species ad se vocat, & excolit.*

514. Lepus, ad montis radicem consistens, epigraphen habet; IN ARDUA NITOR. Hanc iconem non modò pectori generoso, ut superiore numero dictum; sed etiam contumaci propriam statuet; In hunc sensum Romanus Sapiens; *Naturâ contumax est humanus animus, & IN contrarium atque ARDUUM NITENS.* Uude etiam trita inolevit paræmia; *Nititur in vetitum.*

515. Lepus vitæ ac incolumitati suæ non nisi fugâ consulit. Lemma. FUGA SALUTEM. Hinc difficultas velim; sicuti lepus, canibus insequentibus, versus dumetum confugit; ita tibi, occasionum, suggestionum, & cumprimis carnis voluptatibus impetito, arma omnium efficacissima è fuga desumenda esse. In hanc rem idiomate vernaculo Hieronymus Pretis

*L' armi, el foco d' amor fuggano i cuori,
Ch' a gli assalti d' Amor scherzo non vale;
Chi pugna in contra lui, perde, e si strugge;
Ne le guerre d' Amor vince chi fugga.*

Jacobus Billius canit;

*In reliquis vitis sequitur victoria pugnant;
Vincitur ac celeri sava libido fuga.*

Et S. P. Augustinus; *Cum cetera vitia pugnando vinci soleant; sola libido est, que fugiendo potius, quam pugnando superatur.*

516. D. Archangelus Conter Emblematis loco leporem expressit, qui à canibus infestatus, ad rupem, è mari prominentem, compellebatur, ubi velis in prædam cedere; vel in subjectas undas præcipitari, ac submergi debebat. Inscriptionem addidit; DESPERATA SALUS. Hominem, gravibus animi angustiis coarctatum, hoc lemmate describes. Peccator, qui in vitæ suæ decursu nulla salutis media providit, postea mortis acerbitate, & senectutis aut ægritudinis mole pressus, salutem difficillimè consequetur, & instar leporis, miserrimè, quò se vertat, ignorabit. Salubrea admodum Hieremix consilium est, *Date Domino Deo vestro gloriam, antequam contenebrescat, & antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos: expetite lucem, & ponet eam in umbram mortis & in caliginem.* Et S. P. Augustinus; *Qui semper vult vivere, & non timere mortem, teneat vitam, ut mors superetur à vitâ.*

517. Tanta leporis est sæcunditas, ut dum conceptos fetus etiamnum informes in utero gestat, simul alios jam in lucem editos ablaçtet, & insuper alios adhuc parturiat. Æliani verba sunt; *Uno & eodem tempore quedam in utero inchoata & imperfecta fert; alia parturit; alia modo peperit.* Unde Arcesii

lemma. PARIENS, SIMUL ET PRÆGNANS. vel ut aliis eidem, catulos suos ablaçtanti, inscripsit; NUNQUAM NON PARIENS. Miram ac raram hanc sæcunditatem cumprimis in Dei servis reperire est, qui bonis operibus, à se peractis, nunquam acquiescunt, sed ex aliis alia identidem concipiunt, pariuntque. S. Ambrosius; *Mens quando aliquid videtur incipere, ad finem usque contendat, & operis sui terminum quarat. Quando finit aliquid opus, non quasi consummato opere finiatur, sed in alia recurrat opera, & semper incrementa virtutis exerceat.*

518. Lepus, nivem devorans, epigraphen sustinet; UNA SALUS IN INOPIA. Inde duram necessitatis legem conjicere licet, quæ ad alimenta, etiam maxime absona, famelicum adigit. Certè Hebræi, à pluribus obsidionibus coarctati, alimoniam, ab humano usu & gustu prorsus alienam, plenamque fastidio, sumere cogebantur. Eodem Emblemate etiam naturæ prudentiæ ac providentiæ significatur, quæ etiam in extremis angustiis necessitati suæ consulere novit. *Necessitas, asserente Archità, omnia docuit; quid enim non inveniret?*

519. Lepus, undique gladiis impetitus, inscriptionem sustinet; MALO UNDIQUE CLADES. Sceleratos; internis externisque calamitatibus nunquam non afflictos, hæc imago concernit. Perspicue Divinum Oraculum; *Foris vastabat eos gladius, & intus pavor.* In rem præsentem Cicero; *Animi conscientia improbi cruciantur: tum etiam pœna timore, quâ aut afficiuntur, aut semper sunt in metu, ne afficiantur aliquando.* Et Iustus Lipsius; *Nemo crimen in pectore gerit, qui non inde Nemesis in tergo.*

520. Lepus assiduo hostium ingruentium timore agitur, ut adeò etiam, dum quietem dormiendo capit, totus inquietus, oculos retineat apertos, veluti adversus subitaneum assultum excubias acturus. Unde D. Sigismundus Laurentius dormienti hoc epiphonema subdidit; INQUIETUS IN QUIETE. S. Paulus, innocentissimæ conscientie quiete perfruens, identidem sanctâ quâdam formidine concutebatur; adeò, ut ingenuè fateretur; *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum.* Quare Eusebius Gallicanus; *Ecce, inquit, Beatus Paulus, jam Christi habitaculum, jam vas electionis effectus, intelligit, sibi non sufficere solam gratiam, nisi gravis adjungat sollicitudinem vigilantia, & laboris industriam.*

L V P V S.

Cap. XXIX.

521. Quando Lupus, per viam incedens, forte frondes aut bacillorum congeriem pedibus premit, mox à strepitu inde excitato, terreri solet; at postea sese vano timore percussum ac deceptum deprehendens; pedem, veluti se ipsum erroris causâ castigaturus, mordet. Unde pedem dentibus arrodens, epigraphen tenet; PER PENA, ET PER RICORDO. Id est; SE PUNIT; ET REDARGUIT; vel, UT PUNITUS REMINISCAR. Ita pœnitens, vitam seriò emendaturus, quoties immoderatos affectus suos non nihil à præfixo tramite deflectere senserit, severè in se ipsum animadvertere debet. Petrus Bercorius; *Si pes noster, id est, affectus allidat se per desiderium, & amorem ad res mundi, ita quod ex corde nostro faciat strepitum malarum cogitationum; & delectationum, statim debemus eum mordere per compunctionem, nosmetipsos redarguendo, & puniendo &c.* Ad hanc ideam sese

Fæcunditas.
Profectus.
S. Ambr. l. 66
Noe. c. 23.

Necessitas.
Archib. apud
Srobaum.
serm. 45.

Pœnitentior.
Dent 32. 25
Cicero 2. de
finibus.
Lips. l. 2. de
Const. c. 13.

Timor
sanctus.

1. Cor. 4. 4
Euseb. Gal.
Hum. l. 12
Quarag.

Pœnitens

Pet. Bercor.
Reduct. Mor.
l. 10. c. 67.
nu. 25.

stus
imper
progredi-
ir.
Hieron. in
sch. 9 16.

generosi-
s.
nec. Ep. 39.

ontu-
AN.
nec. lib. 1.
Clem. c. 16.

uga

e. Billius
rhol. l. 2.

Aug. li. de
onest. Mul.
p. 1.

eccator
oribun-
us.
Hierem. 13.
p.

Aug. l. 2.
Symb. c. 8.

Ælian de
nimal. l. 2.
p. 12.

se se conformans S. Ignatius Loyola ; cum in conversionis suae principio sese ad cachinnos pro num sentiret, consuetudinem illam flagellorum duritie edomabat, totidem ictus corpori suo noctu admensus, quoties interdum risisset ; Praclare S. P. Augustinus ; *Deus non potest, ut non puniat peccatum ; puniendum est peccatum ; si puniendum non esset ; nec peccatum esset ; Praevem illum ; non vis ut ipse puniatur, tu puni.*

522. Quantum in lupo corporis est robur, tantum etiam oculorum acumen est. Et quidem fortitudine sua nixus, non pecora solum, sed & homines affilire, ac terrefactos superare solet ; perspicacia vero tantam viget, sicut intra densam noctis caliginem passim circueiens, nusquam exeret. Unde lemma. **ROBORE, ET INTUITU.** Bonum militem in praevidendis periculis perspicacem, & in superandis hostibus fortem esse oportet. S. Paulus (de quo Magnus Augustinus illa Geneseos verba interpretatur, *Benjamin lupo rapax*) instar lupi, tanto fuit instructus robore, ut de se ipso testaretur, *Cum infirmior, tunc potens sum.* Visu quoque fuit perspicacissimus ; quippe, qui *raptus est usque ad tertium caelum, & audivit arcana verba &c.* Quare genuina fortitudo non tantum est robur, quo hostem superamus ; sed etiam perspicax scientia, evitandi pericula, malaque omnia declinandi. Seneca ; *Fortitudo non est inconsulta temeritas, nec periculorum amor, nec formidabilium appetitio ; scientia est distinguendi, quid sit malum, & quid non sit.*

Diligentissima in tutela sui fortitudo est.

532. Lupi in monte Tauro nati, ad caniculæ constellationis australis exortum, intra speluncas suas se recipere, & occultari solent. Eo nonnemo alludebat, quando cuidam Flandriae Magnati, ad Ducis Albanensis adventum sese in fugam convertere coacto ; Lupi emblemata attribuit ; qui praesente illi sidere cavernam suam repetens, epigraphen tulit ; **HOC ORIENTE FUGOR. vel, TE ORIENTE FUGIT.** Ita Principis adventus sceleratos omnes ; uti & Divina praesentia cunctos infernales generis humani hostes, procul in fugam agunt. Jambicus ; *Resulgentie, inquit, potestate Dei, qua replet omnia bonis, perturbatio omnis, qua solet a spiritibus malis accidere, nullum habet locum, sed repente disperditur. Bonis enim Numinibus omnino praesentibus, mali spiritus evanescent.* Eiusdem argumenti est illud, a nobili ingenio excogitatum emblemata ; in quo lupo luminis conspectu fugitivus exhibetur ; cum dicto. **VISO INVISO.** Eoque innuebat, Dæmonem, veluti lupo Tartareum, viso gratiae Divinae splendore, a Sancta Theresia longè lateque diffuso, non sine probro faceflere debuisset. Mens Emblematis hoc disticho explicatur.

Terga dat ut viso invisio lupo igne, Chelydrus Sic Sygis, audito nomine, Diva, tuo.

524. Scipio Bargalius miram utilitatem, è vicino proximiorum auxilio nobis accedere solitam, Luporum emblemate demonstrat, qui caudis propriis inter se colligati, ac in tuto robore adjuti, grande flumen incolumes trajiciunt ; subjuncto lemmate. **TUTO TRANSIGUNT.** Seneca ; *Quo alio tuti sumus, quam quod mutuis adjuvamus auxiliis ? Hoc uno instructior vita, contraque incursiones subitas munitior est, beneficiorum commercio.* Et S. Hieronymus ; *Vera charitas & nullo violata livore, quanto augetur numero, tanto crescit & robore.*

525. Joannes, Rex Hungariae, Lupam, plenis turgentem uberibus, Symboli loco habuit ; cum gnoma ; **SUA, ALIENAQUE PIGNORA NUTRIT.** Innuebat videlicet, amorem ac benefi-

cia sua non in subditos solum, sed & in externos liberalissime diffundi. S. Paulus non solis Israelitis, suis conterraneis ; sed etiam gentilibus ; sanctae fidei lac propinavit ; unde etiam mortuus, sanguinis vice lac evenis stillavit ; veluti ipsorum quoque carnificum suorum vitam eo alimento sustentaturus ; ipsummet de ingenti hac beneficiæ testimoniæ sibi locupletissimum audi. *Cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem. Et factus sum Iudaeis tanquam Iudaeus, ut Iudaeos lucrarer : iis qui sub lege erant, quasi sub lege essem (cum ipse non essem sub lege) ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem ; iis qui sine lege erant, tanquam sine lege essem (cum sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi) ut lucrifacerem eos, qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* Haec ultima verba, *Omnibus omnia factus sum,* repetens S. P. Augustinus, subjungit, *non mentientis astu, sed compatiens affectu ; id est, non omnia mala hominum fallaciter agendo ; sed aliorum omnium malis omnium, tanquam si sua essent, misericordis medicina diligentiam procurando.*

526. Lupus ovium gregem, à canum aut pastorum excubiis derelictum cernens, affilire solet ; cum lemmate. **INCUSTODITA RAPIT.** D. Archangelus Conter hac iconem docet, juvenentem illam vitii ac dæmoni facile in praedam cedere, quae patris aut praecceptoris assiduam industriam destituta, inter educationis debitæ limites non coercetur. S. P. Augustinus ; *Furantur lupi insidiantes, rapiunt leones frementes, cum oves non habeant pastori.*

527. Olaus Magnus refert, lupos hyemis tempore plus, quam alias, crudeles & sanguinarios effici. Unde lupo, intra nivem depictus, epigraphen tenet. **RIGORE NOCENTIOR.** Ita peccator, asperæ ac indiscretæ correctionis rigore obrutus, ex cerbatur, ac mentem in vitii obstinationem acquirit. S. Joannes Chrysostomus maritos hortatur, ne in uxores ob nativos quosdam defectus violentis verberibus animadvertant ; futuras enim inde longè, quam antea, peiores ; *Sed stulta est, ebria, iracunda ? inquit, Igitur, Chrysostomo Doctore, dolendum est, non irascendum, & Deo supplicandum est, & ipsa admonenda, & adjuvanda consilio, & omni conatu adjuvanda, ut illis liberetur affectibus. Quod si verberaveris, exasperabis morbum.* Propria experientia comprobatum habuit S. Bernardus, quod rigore, adversus proximum adhibito, eum ad virtutis semitam non tantum non perduxerit, sed inter vitiorum abrupta plus, quam ante, effecerit contumacem & obstinatam. *Volui, inquit, perimere hostem, & eripere fratrem, & non feci sic ; magis autem contrarium accidit, nam lasi animam, & culpam auxi.*

528. Lupus, si Homero fidem habeas, **SENESCENDO DETERIOR** evadit. Bercorio authore, nativæ hæc peccatorum contumacium idea est, qui æquali & annorum & flagitiorum incremento, quo plus ætatis fortiuntur, eò fiunt deteriores. *Tales sunt, inquit, peccatores, & maxime avari, quia quanto magis senuerunt, tanto sunt de leviores per iniquitatem, crudelitatem, & rapinam &c.* Cornelius Tacitus, de Vitelio differens, ait, *Regendis provinciis præcæ virtute egit. Unde regressus, & formidine Caji Caesaris, & familiaritate Claudii turpe in servitium mutatus, exemplar apud posteros adulatorii dedecoris habetur. Cesseruntque prima postremis, & bona juventutis senectus flagitiosa oblititavit.*

529. Inter ceteras Lupi proprietates cum primis infatigabilitatem numeres. De hac Ovidius.

Insatiabilibus præda relicta lupis.

Unde lemmatis loco illum Tassii versum subjunges ; **AVIDO PUR DI SANGUE ANCOR CHE SATIO**

S. Paulu
Cor. 9.
S. Aug Ep
19. c. 3.
Juventu
malè edi
cata.
Pastor a
fens.
S. Aug. lib
Pastor c.
Olaus M.
l. 4. c. 13.
Correct
dura.
S. Io. Chri
sost. Hom.
126 in
1 Cor.
S. Bern ser
42. in Can
Hom. 1.
pugna b
stiarum.
Peccator
Bercor. R
ducl l. 10.
63. n. 13.
Corn. Tac.
5. Annal.
Ovid. in l. 1
Tass nell Co
rusal Cor
qu. l. 1.
stanz. 2.

3 Aug. in Ps.
44.

Miles.

S. Paulus.

Gen. 49. 27.

S. Aug. in
Ps. 78.

Fortitudo
vera.

Senec. Ep. 85.

Præsentia
majorum.
Præsentia
Dei.

Jamb. l. de
Mysteriis.

Dæmon.

Auxilium
mutuum.

Senec. lib de
benef. c. 18.

S. Hieron.
in cap. 5.
Mat. 2. 45.

Princeps
beneficus.

SATIO. Id est, SANGUINE SATUR, ET AVIDUS. Solimanum, militem implacabilem, crudelem, nullisque flectendum precibus, ille Galli versus spectat. Ab hoc nihil difformes fuere ceteri Tyranni, Caligula, Nero, Domitianus, Diocletianus, & alii. Avari quoque, tametsi opibus abunde satiati, aliorum tamen sudorem, sanguinem, & bona, instar rapacium luporum, magis semper magisque expetunt. S. P. Augustinus; *Concupiscis satiare avaritiam! O vota inania, & facta nequissima! Expectas ergo satiare avaritiam? illa te potest premere, tu illam non potes satiare.*

530. Dum lupi omnes suos conatus ad pecora diripienda, & encanda impendunt; pastores vicissim lupis capiendis & occidendis assiduas struunt insidias. Unde Rancatus lupis quibusdam interceptis epigraphen subdidit. **EGUAL MENTE DAN MORTE, E SONO ESTINTI.** Id est, **NECANTUR, DUM NECANT.** Ad verbum

Tallus,
*Ne la gente fidel, più chel' infida,
Ne più quessa, che quella il campo tinge,
Ma gli' uni, e gli' alteri, e vincitori, e vinti,
Egualmente dan morte, e sono estinti.*

Eandem talionis legem ipsemet Deus adversus homines facinorosos, sicarios, & sanguinarios decrevit. *Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius.* Item; *Pro qui prædavis, nonne & ipse prædaberis.* Et denique; *Qui acceperint gladium, gladio peribunt.* Theophylactus ait, Christum his verbis prænuñtiassè, *quod Judæi, contra se gladium accipientes, Romanorum gladio (veluti talionis lege) essent perituri.*

531. Lupus duobus potissimum modis, deprehendendo nimirum & occidendo, damnum inferre solet; Unde lemma. **RAPAX, CUPIDUSQUE CRUORIS,** Ad verbum Ovidius;

*Utq; rapax stimulante fame, cupidusque cruoris
Incustoditum captat ovile lupus.*

Carolus Rancatus aliud, è S. Joanne desumptum, addidit; **UT FURETUR, ET MACTET.** *Fur non venit, nisi ut furetur & mactet.* Ad hanc ideam conformati Tyranni, latrones, & dæmones, non nisi rapinam ac perniciem inferre parant. De diabolo ait S. P. Augustinus; *Non cessat diabolus insurgere super nos quotidie, & illudere velle infirmitati & fragilitati nostræ, deceptionibus, temptationibus, & quibuscumque laqueis irretire, cum in terra adhuc vivimus.*

532. Lupus, unicum saltem oviculum prædaturus, totam gregem aggreditur. Ovidius;

Ad multas lupatendit oves, prædatur ut unam.

Unde lemma. **PRÆDETUR UT UNAM.** Vel, **AD MULTAS, UT UNAM.** Carolus Rancatus hunc hominis lascivi typum statuit, qui compluribus honestis virginibus struit insidias, ut saltem unam libidinis suæ abripiat. vel etiam e codæmonis, qui ad unicum animam sternendam, plurimas suggestionum suarum incurfibus tentat. Argumento haud dissimili P. Gallina lupum depinxit, qui oviculum coram vicino grege laceraturus, epigraphen tulit; **EX OMNIBUS UNAM.** Judæ iscariotis animam ex Apostolico ovili à diabolo miserimè direptam, hæc imago significabat; tanta enim ipsius adversus animas nostras est invidentia, ut laborem suum, quo neminem non perdere tentat, optimè collocatum existimet, si vel unicum præcipitet.

S. P. Augustinus; *Diaboli nobis invident regnum cælorum; ipsi nolunt, ut nos ascendamus illuc, unde illi dejecti sunt.*

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

533. Lupus lapidum concussione in fugam agitur; Lemma. **TIMORE PLAGARUM.** Nimirum homines scelerati, ac mundi illecebris dediti, quosvis calamitatum aut adversæ fortunæ impulsus horrent; iis econtra, qui inter Divinos greges numerantur, nihil exinde trepidantibus. Certè S. Stephanus inter saxorum grandines animo perstitit integerrimo; quin imò *lapides torrentis illi dulces fuerunt.* S. Gregorius Nyssenus docet, à S. Stephano illam Christi beatitudinem esse initiatam; *Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Idcirco, inquit, *magis ille Stephanus gaudet, lapidibus undique petitis, ac veluti suavem quemdam rorem, crebros lapidumictus, in modum floccorum nivis incidentium, corpore cupide excipit, ac benedictionibus nefarios homicidas prosequitur &c. currenti ei per confessionem, quod sperabatur, ostenditur cælum apertum.*

Calamitas.

S. Stephanus.

S. Greg. Nyss. Tract. de Beatitud.

L V T R A.

Caput XXX.

534. **L**utra, quadrupes amphibium, inter lacus & stagna victitans, piscibus nutritur, ac pilos mollibus plumis similes habet. Ex aquis tota sicca egreditur, nullo penitus ullius madoris vestigio hærente. Unde Bargalius Lutræ, ex aquis progredienti, epigraphen subdidit; **NE PUR BAGNATA.** Id est, **NEC MINIMUM MADET.** Illorum hoc paradigma est, qui è sceleratorum consuetudine nihil unquam flagitiosi madoris contrahunt. Tales fuere Samuel, inter filios Heli educatus; Abrahamus inter Chaldæos; Loth inter Sodomitas; aliique complures, qui vitiosorum assiduâ familiaritate usi, puritatem ac innocentiam suam semper conservarunt illibatam. S. Gregorius Nazianzenus, individuus S. Basilii comes, cum eo in Academia Atheniensi studiis navabat operam: & licet tam civitatis illius, quàm civium mores fuerint, S. Gregorio asserente, *pestilentes;* ii tamen ambo vitam suam ita caute traduxerunt, ut hic ingenuè fateatur, *Nobis nihil detrimenti ab iis allatum est, quin potius, quod vix credibile est, hinc ad fidem confirmati sumus.* *Quod si quis est, aut esse creditur fluvius per mare dulcis fluens, aut animal in igne, quo omnia consumuntur, saliens, hoc ipsi inter aequalium greges erramus &c.*

Societas bonorum inter malos.

S. Greg. Naz. Orat. 20 de funere S. Basil.

535. Voracissima est Lutra, simulque crudelitatis adeò immodica, ut non solum eos pisces, qui ipsi in cibum abunde sufficiunt, sed & alios longè plures interficiat. Homini avari hoc eçtypon dixeris, cuius illud penè unicum est studium, ut aliorum sanguinem in miti ore exsugat. Vel etiam Tyranni hæc imago est, qui omnium ædes suâ violentiâ ac immanitate cruentare solet. Epigraphen Emblematis subjunges; **SÆVIT IN OMNES.** Avaritia accommodatè in rem præsentem ab Hugone Viètor no definitur; *Avaritia est, sua illicitè retinere, & aliena concupiscere.* Tyrannidem sequentibus coloribus depingit Claudianus;

Avarus.

Tyrannus.

Hug. Viètor. de Clauf. Anima.

*Instat terribilis visus, morientibus hæres,
Virginibus raptor, th ilumis obscœnus adulter.
Nihil quies: oritur, prædâ cessante, libido,
Droitibusq; dies, & nox metuenda maritis.
Quisquis vel locuples, pulchrâ vel conjuge notus,
Crimine pulsatur falso &c.*

Cl. ud. de Beato Gr. 10.

Etiam morti inscriptio illa convenit, de qua Marphæus Vegius canit:

Mors. Marph. Veg. l. 5. Encl.

*Heu mortem invisam, qua sola ultricibus armis
Elatos frenas animos, communita toti
Genti, scepra tenens, aeternaque foedera servans,
Qua magnos parvosque terit, qua fortibus aequat
Imbelles, polisque Duces, seniumq; juventa.*

Ovid 13
log.

Et Ovidius:

*Scilicet omne sacrum mors importuna profanat.
Omnibus obscuras injicit ille manus.*

536. Lutra jejuna adverso flumine fertur, satura secundo. Unde illam, adverso flumine nitentem, hoc lemmate insignies; **ADVERSAS JEJUNA PERUNDAS**. Ita homo jejunus non modò pravos animi sui affectus, sed ipsos etiam daemones, aliasque adversitates citra negotium superat. Sanctus Basilius, jejunium prolixis ac meritis elogiis extollens, *Uno, inquit, temporis momento ob gulam populus ille per maxima prodigia Dei cultum edoluit, in Aegyptiacam idololatriam turpissimè devolutus est. Ex quo si utrumque simul conferas, videre licet, jejunium ad Deum ducere, delicias verò salutem perdere. Quid Esau inquinavit, servumque fratris reddidit? Nonne esca una, propter quam primogenita vendidit? &c.* Jejunium prophetas genuit, potentes confirmat atque roborat. Jejunium Legislatores sapientes facit: anima optima custodiam, corporis socius securus, fortibus viris munimentum & arma, athletic & certantibus exercitatio. Hoc praeerea tentationes propulsat, ad pietatem armat, cum sobrietate habitat, temperantia opifex est, in bellis fortitudinem affert, in pace quietem docet. Et S. Athanasius; *Quisquis ab immundo spiritu vexatur, si hoc animadvertat, & hoc pharmaco utatur, jejunio, inquam, statim spiritus malus oppressus abscedet, vim jejunii mensens. Valde enim daemones oblectantur crapula & ebrietate, & corporis commodis. Magna vis in jejunio.*

Jejunium.
S. Basil Ho.
1. de jejunio.

S. Athan.
Tom. 3. de
Virginie.

L Y N X. Cap. XXXI.

537. **L**Ynx, acutissimo visu animal, Emblematis loco montem ita acriter intuetur, veluti intima ejus viscera videndo penetraturus. Epigraphen Joannes Baptista Porta subjunxit. **ASPICIT, ET INSPICIT.** Vel, **INSPICIT, ET PERSPICIT.** Vel ut aliis placet; **INVISIBLE LUISTRAT.** Perspicax & speculativum hominis ingenium, cum primis tamen infinitam Dei sapientiam, etiam occultissima quavis cordium arcana penetrare solitam, hac imago representat. Apostolo teste; *Non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus, omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus.* S. Gregorius Papa; *Exteriora opera, inquit, parent oculis hominum: longe verè incomparabiliter interiora, absolutissima cogitationes nostra oculis Dei &c.* S. Petrus Damianus, postquam illud oculorum acumen de Lyace retulerat, in hunc sensum argumentatur; *Si ergò mutum pecus tam vivax inimicis acumen habet; humanæ mentis intima Deus omnipotens quantum profundius videt?*

Hebr. 4. 13.

S. Greg. l. 19.
Moral c. 9.

S. Pet Dam.
l. 2. Epist. 18.

Solin. cap. 18

S. Mat-
thæus.

538. Ajunt Lynceum memoriâ omnî ad eò destitutum esse; ut quantumvis famelicus, & ante cibum collocatus, si fortè caput in aliam partem vertat, mox præsentis escæ obliviscitur. Solini verba sunt; *Lynceus, tergum respicientes, non meminerunt priorum; & mens perdit, quod oculi videre deserunt.* Unde D. Aresius Emblematis loco lynceum, capite in dorsum contorto, coram prædâ suâ depinxit; cum lemmate; **NON MEMORABOR AMPLIUS**. Ita S. Matthæus Apostolus, posteaquam

telonio suo, ac mundi facultatibus semel tergum obverterat, illarum penitus immemor, cogitationes omnes à mundo ad Deum convertit. Id ipsum S. Paulus asserit; *Qua quidem retro sunt, obliviscens &c.* Hæc verba interpretatus S. Augustinus, subjungit; *Unum autem inquit, quæ retro sunt obliviscens. Hoc fac & tu, & vitam præteritam malam obliviscere. Si te delectavit aliquando vanitas, non te delectet.* Porro animal illud verum poenitentem representat, cui omnis vitiorum, ac vitæ præteritæ memoria excidit. Hoc planè argumento S. Hieronymus adversus Chrysoitimum amicè conquestus est; *Tu, inquit, quod natura lynces instum habent, ne post tergum respicientes meminerint priorum, & mens perdat, quod oculi deserunt; ita nostra es necessitudinis penitus oblitus, ut illam epistolam, quam in corde Christianorum scriptam, Apostolus refert, non parvâ liturâ, sed imis, ut ajunt, ceris eraseris.* Denique etiam hominès ingratos hoc symbolo, ceu stygmate notabis; qui accepta beneficia, tameti coram se posita, ex animo abjicere, & oblivione obscurare conantur. Verissimè de beneficiis ait Seneca; *Ingratissimus omnium, qui oblitus est.* Et D. Claudius Casonus.

Philipp. 2.
S. Aug. in
Psal. 122.

Pœniter

S. Hieron.
Epist. 44.

Ingratus

Senec. de
Benefic.
Cason Em
Polit. 18.

*L'ingrato è fiero più, d'ogni altra fera,
Lacerando le grazie le divorà,
E è gnisa di Lince, che si scorda
Il cibo, che gli è inanzi, perche oblia
Smemorato il favor ch'ai chiese, o pure
Il nega, d' biasma d' impicciolisce almeno.*

539. Lynxi, animalium perspicacissimo, Carolus IV. Imperator inscribi fecit; **NULLIUS PAVET OCCURSUM**. Innuebat videlicet, animum audacem & imperterritum à perspicacia seu providentia haberi; quod mala prævisa longè minus terreant. S. Gregorius Papa; *Minus jacula ferunt, quæ providentur, & nos tolerabilibus mundi mala suscipimus, si contra hæc per præscientia clypeum munimur.* Et Seneca; *Hoc est, quod sapienti nihil contra opinionem dicamus accidere. Non illum casibus hominum excepimus, sed erroribus: nec illi omnia, ut voluit, cedunt, sed ut cogitavit. Imprimis autem cogitavit, aliquid posse propositis suis resistere.*

Præscien
non me-
tuit.

S. Greg. Ho
35. in Evā.
Senec l. 6.
Tranquill
anim. c. 13.

M A N T I C H O R A.

Cap. XXXII.

540. **H**Oc animal, si Eliano, Solino, & Plinio fidem habeas, monstrificâ formâ & horrore plenum est, omnesque reliquas belluas savitiæ superat. Nam faciem habet hominis, membra leonis, colorem igneum, pilos oblongos ac promissos, oculos fulgurantes, ac tres dentium caninorum ordines. Caudam insuper post se trahit oblongam, ac pungentibus aculeis, ceu totidem sagittis, undique armat: eaque in anteriorem, posteriorem, & utriusque lateris sui partem pro libitu vibrari solitâ, inscutores quo quis validè transfigit. Huic proinde, nativo Tyrannorum ectypro, epigraphen subdidit Aresius; **NEMO DOMARE POTEST**. Polybius de Tyranno ait, *Quò quid gravius aut perniciosius dici potest? Hoc enim nomen, quasi seminarium in se continet crudelitatis, & omnes hominum injurias, sceleratq; complectitur.* Porro etiam Detractorem hoc Emblemate exactè figurabis, qui vultum præferens humanum, mentem crudelissimi leonis congenitam habet; igneo insuper iracundiæ colore succensus, trinâ dentium caninorum serie famam omnium passim ardit; ac verborum aculeos, veluti sagittas,

Tyrannus.

Polyb. l. 2.

Detra-
ctor.

tas,

tas, nemini non, tam domestico, quam extero, in-
figit. Ut aded S. Jacobus de hac detractoris lingua
gnomam illam suam, à D. Arefio lemmatis loco u-
furpatam, propriissimè intellexeris; *Linguae autem
NULLUS HOMINUM DOMARE POTES.*
Eadem notâ S. Basilius invidios afficit. *Quod animal
tam agreste est, quod feritate non vincant? Canes
namq; educatione mansuescunt: Leones obsequio tra-
ctabiles fiunt: invidi tantum officis agrestiores eva-
dunt.*

MELIS, seu TAXO.

Caput XXXIII.

541. **H**OC animal, somno nimium quantum de-
ditum, occasionem obtulit, ut dormitan-
ti subscriberetur; **EXPERGISCAR.** Juvenem
hoc emblemâ spectat, qui vitiorum letharago autum
immerfus, illum olim excutere, & ad virtutis vigilias
expergisci statuit. Haec certè Apostolus iterata vo-
ce aurem vellicat; *Surge qui dormis.* In hunc locum
S. Clemens Alexandrinus ait; *A somno quidem re-
ctè excitat, & ab ipsis tenebris, eos, qui aberraverunt,
facit surgere. Expergiscere, inquit, qui dormis, &
exurge a mortuis, & illuminabit te Christus.* Porro
etiam mortui, hoc Emblemate significantur, qui ad
extremum iudicii diem vocandi, insonante Angeli-
câ tubâ, oculos referare, ac reviviscere debent.
Mortem enim nihil aliud, nisi profundum somnum
dixeris. Opportunè S. Paulus; *Nolumus autem vos
fratres ignorare de dormientibus;* Hunc locum in-
terpretatus Magnus Augustinus, ait, *Quare dormien-
tes vocantur, nisi quia suo die resuscitantur?*

MONOCEROS. Cap. XXXIV.

542. **M**ONOCEROS, dum cornu suum aquis, bufo-
num aut serpentium veneno infectis, im-
mergit, mox salubres illas ac suaves reddit. Unde
cornu intra aquas tincto, epigraphen habet; **NO-
XIA PELLIT.** Certè Christus, intra turbidas ac
venenatas passionis suae undas mergitur, omnem ab ea
malignitatem sustulit; aded ut nulli non sit suavissi-
ma, ac summè desideranda. Theofridus, Abbas
Esthernacensis, ait, *De amaritudine sua amarissima
dulcissimam suam dulcedinem transfudit in omnia a-
cerbissima Sanctorum cujuscuq; supplicii genera, &
carnis, per illustrationem Spiritus sancti suata, quan-
tatione, & qualiacuq; supplicia, in corporum & a-
nimarum suavissima ac saluberrima transtulit oble-
tamenta & remedia, ut quasi immutato & converso
natura ordine, omnes cruciatuum materiam, electorum
corporibus adhibita, ardentius appetantur, quam ex-
quisitissima epula, quam opulentissima totius mundi
deliciae. Eodem plinè argumento P. Columbus a-
quis, à Monocero contactis, inscripsit; **SINE
NOXA BIBUNTUR.***

543. Christum, intra Jordanis aquas baptiza-
tum, Monocerotis Emblemate depinxerant; qui,
cornu aquis immerso, epigraphen praebet. **SIC LUN-
DA SALUBRIS.** Vel ut alius; **CONTACTU SA-
LUBRIS.** Inde demonstrare licet, quantâ facilita-
te Servator noster aquas sanctificavit. S. P. Augusti-
nus; *Ad baptismum descendit Dominus Iesus, non
quod baptismi Sacramento & lavacro egeret, sed ut
aquas, quas quamvis in delicto Adæ Deus non mal-
dixerit terrae, quâ continebantur, maledictione infi-
ctas, purgaret.* Et Jacobus de Valenzia; *Unicornis,
sive Monoceros, ejus virtutis est, ut suo cornu attrita
aqua, etiam aliquo veneno corrupta, reddatur salu-*

*bris: ita Christus sua humanitate aquas pestiferas
reddidit salubres ad peccatorum remissionem.*

544. Academici sibi hunc Neapolitani, S. Tho-
mam Aquinatam Emblemate significaturi, Mono-
cerotem pinxere; qui, sequentibus plurimis anima-
libus, fontem ingressus, epigraphen tulit; **HOC
DUCE TUTI.** Securi enim in scientiarum pla-
ge incedunt, qui Ducem sequuntur Doctoris An-
gelici doctrinam. Certè Julius Caesar, eos, quos sibi
vicinos habebat, omnis periculi immunes dicere est
solicus; unde peritissimo cuidam nauclero, inter a-
quarum tempestates & ventorum fremitus exterrito,
respondit; *Perge, age, quid times? Casarem vobis,
magis ejus fortunam; veluti diceret, dum Casa-
rem tecum habes, simul omnem securitatem tecum
habes. Ceterum nocenti nihil unquam accipere
potest, quisquis Christi praesentis vestigia ita noscè
legit; Nam, Magno Augustino auctore, ipso ducente
non errabimus, per ipsam ad ipsum eamus.*

545. Diversa Emblemata de Monocero exhibet
D. Arefius; Unde illorum uni subscripsit; **EX-
PELLIT, ET ALLICIT.** Innuit videlicet, gemi-
na animantis hujus virtute & venenum depelli, &
ceteras belluas ad fontis expurgati undas invitari.
Ad hunc normam Princeps suum genium conformans,
simul & benignitate & justitiâ polleat. Ex Ag-
pyti consilio, *si velis discuriam approbari; ut pul-
cherriam quoque gerentes honoras, ita terribilissimam pa-
trantibus succense.*

546. Prope aquas consistenti Monoceroti inscrip-
sit D. Arefius. **PRÆBIBO BIBENDA.** Ita Chris-
tus, passionis acerbissimè calicem bibens, cum po-
stea cunctis fidelibus bibendum obtulit. S. P. Au-
gustinus. *Amarum poculum prior Medicus bibit,
ne bibere timeret aegrotus. Et S. Ambrosius, Videamus,
quæ causa fuerit, ut jejunia Salvator indiceret,
& ipse primum, ut bonus humani generis Medicus je-
junares. Bonus enim medicus prior gustat poculum,
quod aegro daturus est, ut peritiam artis suae ante in-
se demonstraret, & experimentum eger accipiens secu-
rus sit de poculo, securior de salute.*

547. Idem Arefius Monocerotem, fonti vicinum,
hoc lemmate ausit. **PRO POTU ANTI-DO-
TUM.** Sicut enim animal illud ex aquis potum ita
aqua reciproco beneficio ab illo virtutem praeriva-
tricem, & contra veneni alexipharmacum reci-
piunt. Grati animi affectum, & promptam benefi-
cii rependendi voluntatem hoc emblemâ significat.
*Beneficium beneficio respondent, inquit, bat Euripides.
Et Terentius, Par pari referto: quibus salutaris
Salvianus, Ante usum, inquit, ac munificentiam li-
beralitatibus aliena liber est quisquam, beneficiorum
frenore non gravatus: coguntur autem omnes ipsi
conscientiâ suâ ad repensationem vicissitudinis, post-
quam esse ceperunt debitores.*

548. Monoceros simul & siti levande, potum
procurat, & sitiati procurandæ, sitim levat. Unde
D. Arefii lemma. **SALUTI, ET SITI.** Medicus
geminum hoc officium est, qui potu refrigerat, &
pharmaco sanat. Fâ lemplanè ratione Concionator
eloquentie suae delitiis auditorum sitim levat, & si-
m linternamentis infirmitati discursuum ac inve-
ctivarum temperamento medetur. S. P. Aug. *Predi-
cator labore: ut intelligenter, ut libenter, ut obedien-
ter audiat: ad Deum levat animam sitientem, ut
nuclei, quod biberit, vel quod impleverit, fundat.*

549. Idem Monoceros, cornu intra aquas mergo,
ab Arefio inscriptum habet. **ET MIHI, ET A-
LII.** Aded enim in hoc animali prompta est be-
nefaciendi voluntas, ut infectas aquas non propria-

S. Thom.
Aquinas.

Christus
Dux.

S. Aug. ser.
85 de Divers.

Princeps
justus &
Clemens.

Agap. Epist.
Paran. n. 28.

Christus
passionem
dulcem
reddit.
S. Aug in
Psal 98
S. Ambros.
ser. 39.

Gratitudo

Eurip. in Hel.
T. rent. n.
Eun.
Salv. l. 4. ad
heclesiam
Cath.

Medicus.

Concio-
nator.

S. Aug. l. 4.
Doct. Christ.

Benefi-
centia.

- Beneficentia.** tantū, sed & alienæ salutis causâ expurgare conetur. Mulier Samaritana Patriarcham Jacob hâc virtute insignem deprædicabat; ut qui non propriæ tantum, sed & subditorum, filiorum, & pecorum indigentia fontem uberrimum providit. *Jacob dedit nobis puteum, & IPSE ex eo BIBIT, ET FILII ejus, & pecora ejus. Quia, interprete B. Alberto Magno, tanquam bonus pater, optimas aquas libenter filiis procurabat.*
- Ioan. 4. 12.*
Alb. Mag. in hunc locum.
- Charitas Divina.** 550. Monoceros, cornu suum intra aquas tingens. à Carolo Bosso epigraphen recepit; **ET FERVET IN UNDIS.** Haud aliter Dei Filius, juvenis & validus Monoceros in sacris Literis cognominatus, *Dilectus quemadmodum filius unicornium*, charitate suâ in Judaicæ malitiæ frigore medius comparuit, eamque accendere conatus est. Unde Prophetæ ore dixerat, *pro eo, ut me diligerent, detrahebant mihi, ego autem orabam.* S. P. Augustinus ad illa Christi verba alludens, quibus in cruce Divinum Patrem pro Judæis est precatus, ait; *Ipsè dicebat, Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt; quoniam in profundo malignitatis reddebant ipsi mala pro bonis, ille in summo benignitatis reddebat bona pro malis.*
- Psal. 103. 4.*
S. August. in hunc loc.
- Insidie superata.** 551. Idem Bosso Monocerotem figuravit, qui retis explicati septa transiliens ac dilacerans, epigraphen tenet. **FRUSTRA TENDUNTUR.** Ita homo prudens ac virtuosus omnes mundi aut Tartari insidias superare novit. Poterat equidem Ægyptia adultera casto Josepho plurimas insidias pro libitu struere; at nunquam ad eò validas, quin ipse, instar candidissimi Monocerotis, liberrimum è tanto discrimine egressum reperiret. Poterant Judæi, Herodis adminiculo, innocuam Christi vitam indagare, ejusque agendi rationem vigili oculo arbitrari, ut caperent eum in sermone; at demum non sine ludibrio receptui canere irriti venatores coacti sunt. &c. Pulchrè Salonijs; *Frustrare rete, id est, laqueus diaboli, obicitur sanctis & electis viris; quia facile superare possunt insidias diaboli, qui suam conversationem habent in caelis.*
- Salon. in Prov. 1.*
- Ira moderata.** 552. Iram rationi ac prudentiæ subjici debere, D. Didacus Saavedra è Monocero demonstrat, qui in frontis medio propè oculos oblongum cornu præferens, eo, veluti firmâ lanceâ, vindictam exercere solet, epigraphen addidit; **PRÆ OCVLLIS IRA.** S. Jacobi monitum est; *Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram.* Theodosii Imperatoris edicto cautum erat, ne mortis sententiâ, adversus aliquem pronuntiata, unquam, nisi post triginta dies, executioni mandaretur. S. Bernardus; *Ira hominum, inquit affectio naturalis est; sed ab utentibus bono naturæ, gravis perditio est, & miseranda perniciosa Occupemus illam, in quibus expedit, ne fortè ad inutilia illicitaq; prorumpat.*
- S. Bern. ser. 1. in Psal. Qui habitat*
- Prudentia.** 553. Ad D. Caroli apothecosin, Mediolani celebratam, symboli loco gentilitium Borromæorum Monocerotem statuere; addito Virgiliî lemmate, **STAT VERTICE ROBUR.** veluti dicerent; quemadmodum totum generosi illius animalis robur intra caput, validissimo arm. tum cornu, residet; ita Sanctissimi hujus Archiep. vires cum primis in sapientiâ, prudentiâ, provisiâ, fide, aliisque virtutibus, in ipsius capite collocatis, fuisse sitas. Porro totum corporis Religiosi aut Christiani robur in capite, seu superiore, consistit; hoc enim deficiente, brevi reliqua moles tota corruet, & tartareo venatori in prædam cedit; unde Prælatum alloquens S. Bernardus, ait; *Misisti manum ad aratrum, opus est fortitudinis & constantiæ; speculator factus es, opus*
- est prudentiæ; debitor es sapientibus & insipientibus, opus justitiæ; prædicare debes, opus est temperantiæ.*
- Id ipsum verissimè de exercitu dixeris; cum omnis belli ac militum nervus potissimum à Belliduce, ceu capite, pendeat. Ut adeò verè dixerit Cabria, Terribiliorem esse cervorum exercitum, Leone Duce, quam Leonum agmen, ducente cervo. Et Jacobus Gaddi; Viribus armatis prudentia præstat inermis, Vir majora gerit robore consilii.*
- Bellidux.*
- Plutarch. i Apophr.*
- Calamitas.** 554. Academicus, inter Venatores Venetos Providus, symboli loco Monocerotem habet; cum lemmate. **FERT VITAM, ET FINUS EODEM.** Hâc inscriptione etiam Achillis lanceam, aliaque corpora Emblematica complura afficere licet. Cæterum genuina hæc calamitatis imago est, quæ simul & sensus nostros mortificat, & spiritum vivificat. Certè Dei Filio ad supremum judicium veniente, etiam gloriosus apparebit sanctæ Crucis truncus: *Tunc parebit signum Filii hominis.* Ibi verò eadem crux, quæ nuper salutem humani generis vindicaverat (*qui salutem humani generis in ligno crucis constituit.*) Postea hostes suos contumaces perdet, confundetque. Theophylactus; *Veniet Christus contra Judæos, habens crucem, ut magnam justificandi materiam, & testimonium. Veluti si quis lapide percussus, ostendat lapidem, &c.*
- Theophyl.*
- Diligentia.** 555. Monoceros, cornu suo adversus durissimam petram arietans, epigraphen tenet; **UT GRAVIUS FERIAI.** Milites hæc imago instruit, ut priusquam cum hoste configant, simulachra bellica, cæterasque militiæ exercitationes sedulo decurrant. Justus Lipsius; *Proprium militis est, arma periculi tractare, & habere aut defendendum, aut offendendum. In ipsa securitate animus ad difficilia se præparet, & contra injurias fortunæ inter beneficia firmetur, miles in media pace sine ullo hoste decurrit, vallum jactat, & supervacuo labore lassatur, ut sufficere necessario possit. Quem in ipsa re trepidare nolueris, ante rem exerceas.*
- Lips. l. 5. d. Milit. dial. 14.*
- Utile pretiosum.** 556. Monocerotis cornu, humanæ indigentia plurimum conferre solitum, ab hominibus vicissimum summo habetur pretio ac estimatione, alias certè ab iis conculeandum ac neglectum habendum. Inde Joannes Sambucus Emblematis construendi infam inutuans inscripsit; **PRETIOSUM, QUOD UTILI E.** Ovidius;
- Turpe quidem dictu (si nos modo verè fatemur) Vagus amicitius utilitate probat. Ipse decor recti, facti si præmia desint, Non movet, & gævis pœniter esse probum. Nil nisi QUOD PRODEST CHARUM est: en detrahenti, Spem fructus avidæ, nemo petendus erit.*
- Ovid. 2. de Pent. Eleg*
- Vespaianus Imperator olim reprehensus, quod, quasi turpissimo tributa, etiam ob urinam pendenda imponeret; Suetonio teste, respondit; *Lucri bonus odor ex re qualibet.*
- Sueton. in vita Vesp.*
- Consilia præpropere.** 557. Monoceros ob celeritatem, plus a quo precipitem, ad eò validè adversus arborem impingit, ut cornu non sine gravi suo damno altum eidem insingat. Emblematis subscripsit D. Emmanuel Thefaurus Abbas; **CONSILII INIMICA CELERTAS.** Agapytus, *Periculosum est, admodum inconsiderata in rebus temeritas: si quis enim, quæ ex inconsulta mente proveniunt mala, conceperit animo, facile comperiet boni consilii commoda.*
- Agap. Epist. Paron. n. 1.*
- Anonymum.** 558. Tanta est Monocerotis ferocia, ut nullum aliud animal antro suo propinquare patiatur; Anonymi hac de re testimonium est; *Unicornis est talis naturæ, quod nullum aliud animal permittit ad suum*
- Anonym. in Psal. 69*

suum cubile accedere. Unde Monoceroti, intra cavernam suam commoranti, subscribes; SINT EXTERI PROCUL. Ita prorsus Deus, cognominatus *Dilectus quemadmodum filius unicornium*, solus cor nostrum vult habitare, nec patitur alienos animi nostri affectus sibi municipes. De sapientia ait Seneca; *Magna & spatiosa res est sapientia, vacuo illi loco opus est.* Et S. Petrus Damianus Cardinalis; *Quisquis ergo in corde suo cujuslibet malitiae venena concepit, festinet de pectoris sui fovea vulpes excutere, ut in eo Dei Filius caput suum merito debeat reclinare.*

Deus.
psal. 28. 6.

Seneca.
S. Pet. Dam.

S. Paulus.

559. Heroicam D. Pauli fortitudinem, omnibus penè calamitatibus imperterritò animo è fronte oppositam, D. Sigismundus Laurentius Monocerotis emblemate repræsentat; qui, inter plurimos canum

assultus persistens liber ac intrepidus, epigraphen subjunctam habet; TERRET, NON PAVET. Tantum enim abest, Monocerotem è canum insultibus quidquam formidinis concipere, ut potius illos conterat, spernatque. S. Paulus adversus integras hostium ac calamitatum phalanges concitatus, de se ipso testari potuit; *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an perturbatio? an gladius? Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque Virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo &c. poterit nos separare à charitate Dei.* Præclare argumentatur Seneca; *Qui fortis est, sine timore est; qui sine timore est, sine tristitia est; qui sine tristitia est, beatus est.*

Fortitudo
heroica.

Rom. 8. 35.

Senec. epist.
85.

560. Monoceros, è Solini, Æliani, & S. Isidori testimonio, cum sit animal ferocissimum, nullo humano labore, aut industria capi potest; proinde hæc eum arte venatores deludunt. Virginem ei vicinam statuunt, vestibus & odorem mirè ornatum. Hanc conspicatus Monoceros, oculis ita capitur, ut deposita feritate velut agnus mansuetissimus, ad virginis sinum properet, ibique ludens ac benevolus, sese illi pro libitu tractandum exhibeat; donec inter blandientis virginis manus somnum ita validam concipiat; ut venatores ex insidiis prodire, & cornu, nihil observante belluâ, præsecare queant. Emblematis epigraphen subjunges; VIRGINEO MANSUESCIT AMORE. Virginis nomine Deiparam, seu Reginam Virginum, intellexeris; intra cujus sinum sese Monoceros horrendus submitit, suumque sibi cornu passus est frangi. Deus enim in prisca lege cornu feriebat horribili, & perquam acuto. Testatur Noëticum diluvium, quo haustus orbis; Sodomæum incendium, Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Solin cap. 53.
Æl an lib. 7.
cap. 5.

Maria V.
Deipara.

psal. 28. 6.

quo exusta Pentapolis; Ægyptus, primogenitorum funeribus referta; Pharaonis ingens exercitus, mari sepultus; funesta Sennacheribi castra, ducentis penè millibus nocte unica interfectis, &c. Hem! quam terribilis fuit hic Monoceros! quam immensas strages feriente cornu edidit! Jam hic ipse Monoceros in sinu Virginis dormit, *Dilectus quasi filius unicornium.* In rem præsentem S. Thomas Villanovanus; *Quid Filio Dei similis, quam filius unicornium? captus est & ipse amore Virginis, & majestatis oblitus, carnis vinculis irretitur.* Et S. Rupertus; *Fortissimus spirituum Deus, velut unicornis, id est potentia singularis, Deus incomprehensibilis & invictæ virtutis, virginei tractus odore uteri, illique inclusus est, & ex eo tantum comprehenditur, & occidi.*

S. Tho. Vill.
Conc. 4. in
Nat. Dom.

S. Rup. apud
Corn à Lap.
in Num. 23.
12.

561. Monoceroti, intra Virginis sinum quiescenti, D. Ludovicus Bretthe, author eruditæ Basilicæ S. Genovefæ Parisiensis, Emblematis illustratæ, epigraphen præfixit; VIRGINITATIS AMORE.

Virginitas.

Virginitas

S. Ambr. lib. de Offic.

RE. Tanta enim virginitatis est prerogativa, ut ejus amore delapsus sit in terras Numen; veluti prolixè in virtutis hujus laudem tradunt S. P. Augustinus & Bernardus. *Quanta est virginitatis gratia!* clamat S. Ambrosius, *qua meruit à Christo eligi, ut esset corporale Dei templum, in qua corporaliter habitavit plenitudo Divinitatis: Virgo genuit mundi salutem, Virgo peperit vitam universorum.*

M U L A, M V L V S.

Caput XXXV.

Calamitas.

Plinius In-
nior. lib. 7.
Ep. 26.

562. **M**ULa pedes, donec æquali gressu progredi discant, funibus colligari solent Unde Bargalii lemnia. **GRADIATUR UT APTE.** Ita homo, inter peccata sicut equus & mulus oberrans, à Deo calamitatibus, morbis, ac persecutionibus constringitur, ut effrenem ac dissolutum vitiorum gressum dedoctus, ad virtutis dimensum incedere discat. Opportunè in rem præsentem Plinius; *Nuper me cujusdam amici languor admonuit, optimos esse nos, dum infirmi sumus. Quem enim infirmum aut avaritiam, aut libido sollicitat? non amoribus servit, non appetit honores, opes negligit, invidet nemini, neminem miratur, neminem despicit, ac ne sermonibus quidem malignis aut attendit, aut alitur, &c.* Pessimè quidem famosus ille Latro evangelicus incescit, dum per viarum calles passim oberrans, viatorum facultatibus ac vitæ struebat insidias: at postea pedibus vincis, & ad crucem prope servatorem suum fixis, gressus aded justos exegit, ut directo ac regio tramite ad æternitatis portum pertigerit.

Filius de-
gener.

1. Reg. 5. 3.

Phil. 1. de
vita Moysi.

563. Abbas Ferrus nonneminem, à Majorum suorum ingenuis moribus & nobilitate degenerem, Mule symbolo affecerat; cum lemmate. **FX FOECUNDIS INFOECUNDA.** Samuël, tametsi sanctus, filios aluit sceleratissimos; *Et non ambulaverunt filii ejus in viis ejus, sed declinaverunt post avaritiam.* Moses, Philonè teste, vir perfectissimus, *Erat stupor hominibus familiaribus, tanquam novum naturam miraculum; incertis, qualis mens habitaret in ejus corpore, humane an Divina; & tamen filii ipsius ab optimi parentis moribus ac sanctitate quam longissimè recesserunt.* Noë, à Justitia summè commendatus, filium nutrit effrontem ac petulantem, Chamum. Jacob perfectionis prototypum, filios sanguinarios, incestuosos, & omnium offendiculo expositos habuit. Salomon sapientissimus, tantæ stultitiæ filium genuit, ut sua imprudentiâ, & scelestâ agendi ratione decem regni partes amiserit, &c. Cæterùm Emblemate isto etiam hominem ingratum dignoscere licet; qui plurimis acceptis beneficiis nec minimum unquam respondet.

Ingratus.

Ingratus.

Franc.
Mend. To. 1.
in lib. Reg.
cap. 2. annot.
14. sect. 2. n.
14.S. Aug. ser.
182. de Tem.

564. Mulus, fœcundo aliorum semine procreatus, vitam traducit sterilem ac infœcundam. Lemma. **GENITUIS NON GENERAT.** Homo ingratus, consentaneè ad hanc ideam, tametsi plurimis beneficiis cumulatus, nullâ tamen unquam gratianimi significatione respondet. Cardinalis Tolæus, referente Francisco Mendozâ in illud Psalmi, *Nolite fieri sicut equus & mulus; per mulum, qui generatur nec generat, ingratum hominè intelligit, qui gratiam accipit, non rependit.* Cæterùm etiam mulum imitatur homo, qui à Deo creatus, & tot beneficiis affectus, bonis operibus penitus est inanis ac infœcundus. Unde monet Magnus Augustinus: *Duos sunt, quæ principaliter attendere debet humana circumscriptio, & dignitatem suæ conditionis,*

ut peccare timeat; & excellentiam redemptionis, ut gratiæ redimentus non ingratus existat.

565. Mulo inscripsère. **INCRASSATUS RE-CALCITRAT.** Hominis ingrati hæc imago est, qui plurimis beneficiis cumulatus, Mœcæni suo obluçtari, ac calcem ei obtendere audet. Argumenti ratioem è Mose desumptam credo; *Incrassatus est dilectus, & recalcitravit.* Huic conformis Esdras, *Comederunt, inquit, & saturati sunt, & impinguati sunt, & abundaverunt divitiis in bonitate tua magna. Provocaverunt autem te ad iracundiam, & recesserunt à te, & projecerunt legem tuam post terga sua.* Et Hierem. *Magnificati sunt, & ditati, & incrassati, & impinguati, & præterierunt sermones meos pessimè.* Deniquè Jobus: *Contra omnipotentem roboratus est. Cucurrit adversus Deum erecto collo, & pingui cervice armatus est.* Hunc locum interpretatus S. Gregorius Papa, ait, *Contra Deum armatur, qui rebus temporalibus tumens, contra præscripta veritatis, quasi de magnitudine carnis erigitur.*

Ingrati-
tudo.Deut. 32. 15.
2. Esd. 9. 25.

Hierem. 5. 28

Job. 15. 25.

S. Greg. l. 12.
Moral. c. 22.

M V S T E L A A L P I N A.

Cap. XXXVI.

566. **M**ustela armenia seu alpina, candidissimis cooperta pilis, aded puritatis est amans, ut morte potius, quam luto aut maculâ affici velit. Lemma. **POTIUS MORI, QUAM FOEDARI.** Hoc Ferdinandi, Regis Neapolitani, vel, ut alii volunt, Alphonsi XI. Hispaniarum Regis Emblemata, Castissimam Susannam, aliasque virginitatis propugnandæ fortissima Heroides spectat. Pythagoras dicere est solitus; *Suius est mori, quam per incontinentiam animum obnubilare.* In hanc sententiam concedens Blanca, Galliarum Regina, Ludovicum filium suum, postea Sanctorum albo adscriptum, ita consuevit alloqui: *Fili, potius mortem appetas, quam in peccatum incidas.* Hujus virtutis encomio etiam Michaël Guarinus insignis extitit, de quo sepulchrale ipsius marmor in hæc verba testatur.

Innocen-
tia.

Castitas.

*Guarinus Michaël juvenilibus occidit annis;
Moribus ambiguum, major, an ingenio.
Sola Venus potuit lento succurrere morbo,
Ne se pollueret, maluit ille mori.*

Mustelæ candorem exactè imitari, aut etiam superare visæ sunt purissima Christi sponsæ, Iphigenia, Lucia, & Agnes; quibus omninò decretum erat, potius sanguinis sui purpurâ, è propriis exundante venis, quam illibato virginitatis candore vel minimum destitui. Romanum Breviarium SS. Bibianæ & Demetriæ hoc elogium statuit. *Illæ neque blanditiis, neque minis à recta fide declinantes, pariter POTIUS MORI, QUAM FOEDARI moribus Ethnicorum, prætoris impietatem constantissimè detestantur.* Iisdem c. stimonix violandæ insidiis acerrimè infestata fuerat S. Eurofia; at mustelam imitata, mortem habuit potiore, quam pudicitix jacturam. Unde eidem Emblemata, nempe mustelæ alpinæ, luteo aggere vallatæ, epigraphen subjuxit D. Primus Aloylius Tattis; **MORS POTIOR.** Emblemata vero sequens Epigramma subdidit, in quo Heroidis illius facinus describit:

Fides.

Rom. Brev.
2. Decemb.

*Candida ut insidias Mustela cludit, accita,
Quæ colit, effuso currit ad antra gradu.
Hæc sese tutam caveâ purat illa, sed atris
Excipitur vigili rursus ab hoste dolis.*

Prosi-

*Protinus exoso nam cingitur undique vallo,
In fonti ut pateat semita nulla fuga.
Obstruitur cano, quo ne se polluat, ipsi
Se potius morti devovet, inde neci.
Eurosio ancipiti discrimine pressa, pudorem
Servet ut incolumem, fit a cruenta subit.
Candida servato candore apparuit: ipso
Facta est effuso sanguine candidior.*

S. Casimirus quoque; *Gravi pressus infirmitate, MORI POTIUS, quam castitatis jecturam ex medicorum consilio subire constanter de-revit.* Eos denique omnes hoc symbolo exornabis, qui vitam malunt perdere, quam fidem. In rem presentem canit Guido Casonius;

*E come l' armelino il suo candore,
Solo per non bruttar la morte elegge,
Così vuol l' huomo valoroso, e forte,
Morrir più tosto, che macchier la fede.*

567. Hoc animal, dum generationis actui vacat, putidissimos foetores spargit. Unde lemma. **ALBUS EST, ET MALE OLET.** Corporis humani venustatem, malè ac impudicè usurpatam, hoc emblemate notabis. In hanc rem Juvenalis;

*---- Rara est adeo concordia formæ
Atque pudicitia.*

Ita Alcibiades, Plutarcho referente, faciem quidem pulcherrimam, at mores corruptos, & vitam sordidissimam habuit. Suetonius Neronem insigni formâ præditum fuisse testatur; qui tamen *Pudicitiam suam prostituit, contaminatis ferè omnibus membris.*

568. Mustella alpina, locum penitus mundum habitans, epigraphen tenet; **IN PURO TANTUM.** Dei filius intra Mariæ Virginis uterum, ab omni vitiorum labe penitus immunem, novem integris mensibus suavissimè conquivit, S. Bern. *De singulari Virgine nulla est ambiguitas, quin ipsa mæternus circumseptis visceribus, sublimioris sanctificationis genere mundata sit, utpote sanctuarium illud, in quo Deus & Dei filius carnem fuerat suscepturus.* Breviter & expressè Joannes Geometra.

*Gaude, quæ Christo corpus mortale d. disti;
Gaude primæ ut libera labe patris.*

569. D. Gambertus Mustelam alpinam illo Statii lemmate ornavit; **MACULAS HORRET.** Fidem aut virginitatem, omni etiam tenuissimâ labe expertem, lucè typus demonstrat. Certè Deus, infinita puritas; omnem peccatorum maculam extremè horret, nec nisi animis puris & innocuas sectatur. Verissimè S. Nilus; *Ut in sordida pauperis causâ Regem habitare non decet, ita Christus in anima, peccatorum sordibus contaminata, non habitat.*

570. Virginitatem, nullâ unquam labe temerata, D. Thefaurus mustelæ armenia symbolo representat; inscriptione ex Hor. tio mutuata; **INTAMINATIS FULGÈT HONORIBUS.**

*Virtus repulsæ nescia sordide,
Intaminata fulget honoribus.*

His ipsi parergis purissimas Virgines exornans S. Pasch. ait, *Vos estis, quæ secundum nobilitatem generis flores ejus Ecclesie, quæ virore pudicitie, & splendore castæ dilectionis, sponso ferta componitis &c.* Et Thomas Cantipratanus; *Beata virginitas lilio comparatur: tum propter candorem nivem, tum quia ex sex foliis reparandis constituit, ut cordi primo: deinde quinque sensibus corporis ab omni contagio illibatissime caveatur.*

571. Mustella alpina epigraphen præfert; **FOE-**

DARI NESCIA. Sigismundus Laurentius D. Paulum hæc icone exornavit, cujus conscientia nec minimam peccati labem contraxit. Unde Felici Judici affirmatè dixit; *Ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad Deum, & ad homines semper.* Rursus ad Corinthios hoc de seipso testimonium tulit; *Nihil mihi conscius sum, atque adeo,* inquit in hunc locum S. Hieronymus, *Qui hoc dicebat, nullius utique peccati sibi conscius erit.*

572. Mustella alpina inscriptum refert; **CANDOREM PRÆFERO VITÆ.** Religiosorum hæc idea est, qui voluptatibus omnibus ita se abdicarunt, ut mori malint, quam castimonie candorem lætere. Generosè enim quibusvis pudicitie suæ hostibus cum Susannâ exprobrare audent; *Melius est mihi manus vestras non evadere, quam in conspectu Dei peccare.* In hanc rem S. Ambr. *Tacebat in periculis Susanna, & gravius verecundie, quam vitæ damnatum putabat: nec arbitratur periculo pudoris tendam salutem: soli Deo loquebatur, cui poterat casta verecundia eloqui: refugiebat ora intueri virorum.* Quod de castitate diximus, simili ratione de quavis innocentia intelligas velim. Unde Magnus Augustinus docet, *Si tibi aiceretur, aut bibas, aut morieris; melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quam perbrietatem anima moreretur.*

O R Y X.

Cap. XXXVII.

573. **Oryx**, Ægyptian animal, ac capræ species solem & lunam, supra hemisphærium nostrum exorientes plurimum averfatur. Eò alludens Joannes Ferrus, Orygem ad lunæ exortum capite depinxit abscondito, cum lemmate, **OFFENDOR LUMINE.** Ita profus invidi, ut primum aliorum felicitatem conspexerint, mœroribus confici incipiunt. Perspicuè S. Petrus Chryfologus; *Quot sunt prosperitates hominum, tot tormenta sunt invidorum.* Et S. Greg. Nazianzenus, *Pessimum itaque malum, amarus zelus; pessimi utidem homines invidi, alieni boni inimici sunt, & communis pacis hostes.* In hoc argumentum opporæana est S. Joannis Chryfostomi quæstio, cur Judæi animo ita tranquillo tulerint, cum a Christo, instar mancipiorum, flagellis cæli, ac templo ejecti fuerint, postea verò visâ miraculorum claritate, ipsi tantoperè proficua, in vindictam penitus implacabilem exarserint. Idque idcirco evenisse respondet, *Quia multo magis aliena GLORIA OFFENDIT INVIDOS, quam proprium malum.*

574. Oryx, postquam sitim bibendo explevit, aequum turbare solet, proprietate etiam coturnicibus consueta. Lemma. **ALTRUI POTENTIA L'INTORBIDO.** Id est; **ALIIS TURBARE SOLET.** Iisdem planè moribus imbuti invidi, sustinere nequeunt, si alii forte nonnunquam perfruantur benignior: unde passim perturbant, invertuntque omnia. Verissimè dixit Lypsius; *Callidi omnia, & omnes perturbant.* Hæretici quoque, genuino sacræ scripturæ sensu malitiosè turbato ac perverso, miseram plebem non nisi aquarum fœcibus pascunt. S. Rupertus Abbas; *Quis populus magis turbidus, quam hæreticorum cæcus, qui alios turbida, & canolenta potant doctrina, velut turbida aqua.* Mali concionatores, Concionatoribus non ab similes, limpidi. omnes doctrinæ ac virtutum latices è Divinis Bibliis hauriunt; eosque postea, pessimo vitæ suæ exemplo turbatos, in auditores ac populum, non sine sordibus, diffundunt. Opportunè meus Concanonicus D. Absalon Abbas; *De his, qui mandata Dei corde retinent, & ea opere*

non custodiunt, in Ezechiele scriptum est; Cum ipsi limpidissimam aquam biberitis, reliquam pedibus vestris conturbabitis, & oves mea, quae concalcatae erant pedibus vestris, pascebantur, & quae pedes vestri turbaverunt, haec bibebant. Quid enim aliud est, limpidissimam aquam bibere, quam mandata Dei corde retinere? Vel eandem aquam pedibus conturbare, quid aliud est, quam mandata Dei pravis operibus confundere? Unde aqua haec turbata ovibus potanda porrigitur, quando simpliciores quique, non à bonis, quae audiunt; sed à pravis operibus, quae vident, exemplum vivendi assumunt.

575. S. Franciscus Xaverius, erga animarum salutem, & martyrium pro Dei gloria tolerandum, siti nunquam exaturanda succensus, Orygis emblemate fuit representatus, qui è fonte bibens; sicut semper accendi solet majore. Lemma. ATTAMEN SITIO. Certè inexplabile hominis justitiam desiderium intensiore semper virtutum siti inardefcit. S. Bernardus; *Justus semper esurit sicutque justitiam, ita ut, si semper viveret, semper quantum in se est, justior esse conderet, semper de bono in melius proficere totis viribus conaretur.* Eadem effecta in Beatis deprehendere licet, qui in caelo bonorum omnium fonte exaturati, eandem beatitatem, siti aeternum duraturam, nunquam non volent degustare. Quare S. Greg. illa D. Petri verba interpretatus, *In quem desiderant Angeli prospicere; ait, Deum quippe Angeli & vident, & videre desiderant, & sicut intueri, & intuentur. Desiderant sine labore, quia desiderium satietas comitatur; & satiantur sine fastidio, quia ipsa satietas ex desiderio semper accenditur. Sic quoque & nos erimus, quando ad ipsum fontem vitae venerimus. Erit nobis delectabiliter impressa sitis, simul atque satietas, quia & sitientes satiabimur, & satiati suemus.*

OVIS. LANA. VELLUS

Aureum.

Caput XXXVIII.

576. Ovis, sive pasceatur, sive lavetur, sive ton-datur, sive etiam occidatur, voce semper eadem balare solet. Unde Bargalii lemma. VOCE SEMPER EADEM. Patientis ac tranquillissimi animi hominem hoc Emblemata demonstrat. Lugduni in Gallia Diaconus quidam, Sanctus nomine, cum ab Aureliano Imperatore suum nomen, familiam, patriam, conditionem; item num liber ac captivus esset, interrogaretur? tamen à tortoribus, ut responsum daret, aut in voces, Christiano indignas, proferret, variisque & acerrimis tormentis exercuciatus, constantiam tamen summè heroicam omnem suppliciorum immanitatem contempsit, nec quidquam aliud, nisi prætiosa hæc, cæloque dignissima verba identidem reposuit, *Christianus sum*, ut refert Boterus. Porro verus Christianus, & maxime Religiosus, inter omnes mundi sive blandientis, sive adversantis casus, eadem semper voce utitur, Deoque in omnibus agit gratias. Unde hortatur Apostolus; *In omnibus gratias agite.* Vide insignem homiliam S. Basilii, quam de gratiarum actione scripsit; ubi inter cætera sic ait; *Accumbens mensæ, aut sitans panem, largitori gratiam rependito; unicam indueris gratias agito benigno datori; & nullo tuo merito plerumque gaudium tibi inferat futurorum spes. Justo es supplicio addictus? gratias agas, quod hic potius tuas poenas, quam in futuro.*

577. Ovis, à grege & pastore longius distracta, manifesto vitæ discrimini exponitur. Unde D. Archangeus contra aberranti inscripsit. DISJUNCTA PATERIBIT. Argumento è Psalms Regio defum- Apostolus pto; *Erravit sicut ovis quæ perivit.* Certè S. Thomas,

ab Apostolorum Collegio dissociatus, infidelitatis fauces incurrit. Judas, è D. Chryl. sententiâ, ex ovili apostolico digressus, infernali lupo in prædam cecidit. *Nisi exisset ille, inquit, proditor factus non esset; nisi con-discipulos deseruisset, non periisset: nisi se ipsum extra ovile proripuisset, non eum lupo offendisset, neque devorasset: nisi se ipsum à Pastore segregasset, bellua præda factus non esset.* Ita sanè quisquis à sanctæ Ecclesiæ grege longius discesserit, non potest non lupis hæreticis dilaniari & occidi. S. Petrus Chrysologus; *Ovis, inquit, vocem pastoris oblita, dum lupinis ululati-bus credit, & caulas perdidit salutes, & tota lethali-bus est fauciat vulneribus.*

578. Natura cæteris animalibus omnibus aliquod membrum providit, quo armorum vice uti, & vim adversam repellere valeat. Nam, asserente S. Joanne Chrysostomo, *Bruta corpore gestant arma; puta bos cornua, dentes aper, unguis leo &c.* Martialis;

Dente timetur aper, defendunt cornua cervum

Solam oviculam armis omnibus destitutam voluit. Undè lemma. UNDIQUE INERMIS. Christus, suos Apostolos ad universum orbem convertendum ablegaturus, eos instar ovium dimisit; *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum;* & ut revera essent oves, ab iis, neque peram in via, neque calceamentum, neque virgam circumferri voluit. In hunc locum P. Cornelius à Lapide ait; *Mattheus hic loquitur de matthe, id est, virgâ defensivâ, quam Christus Apostolis vetat.* Et paulò post; *Per virgam; ergo hic synecdochicè qualibet arma intellige, hæc enim Christus vetat Apostolis, quos jubet non armis, sed Deo fidere, atque fidem non pugnando, sed patiendo propagare.* Unde Concilium Pictaviense statuit; *Clerici, portantes arma, excommunicantur, arma enim Clericorum sunt preces & lachryma.* Cæterum inermis illa ovicula etiam genuinus innocentiae & simplicitatis apostolicæ typus est.

579. Eidem Emblemata nonnemo hanc enomam subjecit. MENS IGNARA NOCENDI. Hæc enim mentis innocuæ & sanctæ effecta sunt, ut nemini quidquam exitii aut nocimenti unquam afferat. S. Paulus; *Neminem læsumus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus.* Nempe magistrum suum imitatus est Apostolus. is enim, instar oviculæ, non tantum neminem unquam vel minimùm læsit, sed insuper *Pertransiit benefaciendo & sanando omnes.* Atque ad eò, teste Magno Augustino; *Ista est vera innocentia, quæ nec inimico nocet.*

580. Oviculam, me judice, opportuno hoc epigrammate insignire licet. INTER OMNES MITIS. Benignissimam Virginem Mariam hæc effigies concernit, de qua S. Ecclesia canit; *Virgo singularis Inter omnes mitis &c.*

Eandem laudem Divina oracula etiam Mosis tribuunt. *Erat Moyses vir mitissimus super omnes, qui morabantur in terra.* Et S. Hier. *Dux ille Israelitici exercitus, inter omnes homines, quos terra tunc generavit, mansuetissimus predicatur: & ideo per quadraginta annos obtinuit principatum.* &c.

581. Ovicula, quantumvis malè habita, spoliata, verberibus casta, & interfecta, nihil unquam doloris aut querelarum spargere, nec etiam crudelitatem adversario exprobrare solet. Sicque ut nonnemo læmatis loco dixit; *NON HABET REDARGUTIONEM;* Verbis è D. Psalms mutuatis; *Factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones.* Hæc prærogativâ Deus incarnatus cum primis excelluit; *Qui, cum malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non comminabatur.* Ad hoc exemplar etiâ servi

Profectus.
S. Bern ep.
225 ad Gua-
rum.

Beati.

1. Pet. 1. 12.
S. Greg. l. 13.
moral. c. 28.

Patientia.
Martyris
fortitudo.

Boter Dictor
memorab p.
2. fol 334.

Gratias a-
gere Deo
in omnib⁹
S. Basil hom.
de grat. act.

P. 118. 176.
Separatio.
S. Thomas

S. Io. Chryf.
Tom o. serm.
de Bapif.
Christi.

Hæreticus

S. Pet. Chryf.
serm. 168.

S. Io. Chryf.

Martial. l. 13
Epigr.

Apostoli.

Mat. 10. 10

Corn. à Lap
in hunc loc.

Arma cle-
ricorum.
Innocen-
tia apo-
stolica.

Cap. 2. de V
& honest.
Cleric.

Item gl in-
habilis in c.
ex multa
si de voto.

Innocen-
tia.

2. Cor. 7. 2.

A. 10. 38.
S. Aug in
Psal. 17.

Maria V.
Manfue-
tudo.

Num. 11. 3.
S. Hieron et
ad Theophi

Patientia

Psalms.

Christus.

1. Pet. 2. 23.

Ambr in
al. 37.
1. 53. 7.
fervi Dei suas operationes efformant; S. Ambrosio teste, *Ad ejus similitudinem atq; imaginem justus sine vite cupiens instituta formare, accasatus tacet, laesus remittit, dissimulati laceffitus, & non aperit os suum, ut illum initeretur, qui sicut Arvus ad victimam ducitur, & non aperit os suum.* Id ipsum peculiari ratione in S. Martyribus cernere licet, de quibus S. Ecclesia canit;

*Caduntur gladiis more bidentium,
Non murmur resonat, non querimonia,
Sed corde imparido mens bene conscia,
Conservat patientiam.*

Philipp⁹
postolus
582. D. Aresius eximiam S. Philippi Apostoli in Christo sequendo alacritatem, oviculae symbolo demonstrat, quae versus oblatum viridem ramusculum festinans, epigraphen tenet. **OSTENDERE SUFFICIT.** Argumento prorsus eodem S. P. Aug. *Rimum viridem, inquit, ostendis ovi, & trahis idam; nuces puero demonstrantur, & trahitur; si ergo ista, quae inter delicias & voluptates terrenas revelantur amantibus, trahunt, quoniam verum est; Trahit sua quemque voluptas: non trahit revelatus Christus a Patre, &c.* Inde discas velim, quantam suavitatem voluntas humana ad vocationis Divinae consensum moveatur.

Aug. tra 7.
6. in Ioan.
1. 1. initium.
Vocatio
Divina.
583. Plinius refert, in Insula Ponto oves absynthio pasci eamque herbam, quantumvis felleam & amaram, ab iis instar suavissimi mellis libari. Unde nonnemo oviculae, absynthium versanti, inscripsit; **DULCESCIT AMARVM.** Christi labia, instar innocentissime oviculae melleum ac suave reputarunt, quidquid myrrha, fellis, & aceti in cruce propinatum fuerat. Unde devotus quidam, Servatorem suum, sitientem ac felle potatum, hoc epigrammate alloquitur.

*Christe rogas gelidam labris arentibus undam,
Sed datur imbutum fellis acore merum:
Barbara si vite nolebas parcere turba;
Cur saltem extremam non miserere stin?
Perge tamen: potus madeat licet omnis aceto;
Melleus ambrosio fiet in ore liquor.*

Christus
batiens.
Jacob Bider-
mannus lib
1
Epigr. 39.

Passionis
Christi
meditatio
S. Greg in ep.
Ceterum Divinam passionem ac crucem meditantis, omnes calamitatum amatores videbuntur in his terris suavissimi. S. Gregorius Papa; *Nihil adeo grave, quod non equanimiter toleretur, si Christi passio ad memoriam reducatur.*

Ioan. 10. 14.
Fidelis.
Corn. à Lap.
in loc cit 10a
S. Aug serm.
11 de Temp.
cap. 9.
584. Ovis mater, insequentibus agnellis, epigraphen e. S. Joanne desumptam sustinet: **AGNOSCUNT ME MEL.** Hic ratione, inquit D. Aresius, veri filii ac boni fideles sanctam Matrem Ecclesiam Romano-Catholicam venerantur, nullo unquam vel minimo gressu ab ejus vestigiis deflectente. P. Cornelius à Lapide, illa D. Joannis verba interpretatus, in Christi persona ait; *Cognoscat me mea oculis fidei, spci, & charitatis, quia in me credunt, sperant, meque summe amant.* S. P. Augustinus; *Sancti tenent Deum Patrem, tenent Ecclesiam matrem; nec illum parentem, nec istam offendentes; sed in amore utriusque parentis viventes, & ad hereditatem eternam properantes, non laeso patre, non laesa matre, datur unicuique hereditas.*

Alciat. Emb
64.
585. Capra, lupum nutriens & ablactans, epigraphen tenet; **POSTEA SANGUINEM.** Emblematis mentem explicans Alciatus, canit;

*Capra lupum, non sponte, meo nunc ubere pasco,
Quod male pastoris provida cura jubet.
Creverit ille simul, mea me post ubera pasceret
Improbis nullo flectitur obsequio.*

Illum cum primis hæc imago spectat, qui benevolentiae suae lacte in hominem ingratum liberalissime effuso, postea etiam sanguinem fugendum præbere, & gravissima mala ab eo in beneficiarum vicini tolerare cogitur. Nero, humana illa bellua, sapientiae lacte, quod è Seneca hauserat, minime contentus, etiam venas eidem incidit, ac vitam abstulit. Popilius, Cicronis labore & eloquentia, ceu lacteo flumine, salutem ac incolam vitam consecutus, eundem postea vitam privavit &c. Verissime conquestus Seneca; *Beneficia in scelus versa sunt: & sanguini eorum non parcitur, pro quibus sanguis fundendus est. Gladio ac venenis beneficia sequimur.* Ceterum simbolo hoc etiam innuitur, vitia, quantumvis minimis fomentis nutrita, aut etiam joco cepta, gravissimum postea sanitati, sanguini, aut etiam vite dispendium accersere, tantum enim virium levissima quævis initia habent.

586. Ovis, herbarum virorem in aperto campo videns, facile ad illum allicitur. Unde Lucarini leinma. **SEQUOR ALLECTA.** Ita Apostoli, majestate, gratia, cæterisque benevolentiae argumentis, quæ è Servatoris vultu ac colloquio copiose resplendebant, plurimum sunt abrepti, & ad ejus vestigia sequentia, ceu vinculis, tracti. *Certe fulgor ipse, & majestas Divinitatis occulta, quæ etiam in humana facie relucebat, ex primo ad se videntes, trahere poterat aspectu &c.* inquit S. Hieronymus.

587. Ovium carnes, lupi faucibus semel attractæ, novum ac gravissimum f. porem acquirunt. Unde ovis, lupi dentibus prehensus, inscriptionem habet; **FIT SUAVIOR.** Ita justus, mundi, hominumque malevolentiam laceratus, ac pessime habitus, cibo vadit palato Divino suavissimus. S. P. Augustinus; *Nullus hominum est tantam justitiam præditus, cui non sit necessaria tentatio tribulationis; vel ad perficiendam, vel ad confirmandam, vel ad probandam virtutem: Suavior enim sapit in afflictio animo virtus.* Opportune Poëta;

*Dum premitur justus, fit gratior hostia olympo;
Sic quoque fit morsu suavior agna lupi.*

588. S. Ambrosius author est, lupos, dum ovibus rapiendis insidias struunt, ovile circumdare, omnesque canum & pastorem in ores callide explorare; ubi verò illos somno obrutos, hos verò à grege se junctos adverterint, mox miserum gregem adoriti, & ovile in macellum convertere. *Lupi, inquit, bestie sunt, quæ insidiantur ovibus, circumpastorales versantur, casus, somnum canum, absentiam aut desiderium pastoris explorant.* Unde oviculae, intra lupi fauces herenti, epigraphen subdidi. **DUM VIGILES DORMIUNT.** vel ut D. Carolo Rancato placet; **CONTICUERE CANES.** Verbis ex Ovidio desumptis;

*jam color unus adest rebus, tenebrisque teguntur
Omnia, jam vigiles conticuere canes.*

Adeo nimirum dormitantium pastorum negligentia, & ignava taciturnitas, deplorandum ac præsentissimum exitium subditis animabus conciliat. Itaque; *Omnes bestie agri venite ad devorandum, universæ bestie saltus Speculatores ejus ceci omnes, nescierunt univervi, canes muti, non valentes latrare, ridentes vana, dormientes, & amantes somnia.* S. Ephraim, *Non exiguum sibi damnum conciliat pastor, qui extra ovile dormit ovium. Somnolentia enim pastorum, luporum est gaudium.*

589. Ovium gregi, luc interempto, inscripsit Rancatus; **VNIUS SCABIE.** Ad verbum Juvenalis;

Dedit

Ingratus.
Senec l 5 de
Benefic. c. 15.
Peccatum
veniale.
Vocatio.
S. Hieron. l. 1.
Comment. in
Matth. c. 9.
Calamitas
utilis.
S. Aug. lib. 2.
cont Faust.
cap. 20.
S. Ambr in
c. 10. Luc.
Ovid lib. 4.
Fast.
Pastor ne-
gligens.
Isa. 56. 9.
S. Ephraim
Tract. de ti-
more Dei.
tomo 3. initio.
Juven sat. 2.

--- Dedit hanc contagio labem
 Et dabit in plures, sicut grex totus in agris
 Unius scabie cadit. &c.

umber placido se fudit illapsu. In rem presentem ca-
 nit P Jacobus Masenius ;

Societas
 vitiosa.
 Plato lib. 2.
 de leg.

Ita nimirum unius vitium facili labore in plures dif-
 funditur, eosque plagâ, non raro lethali, inficit; *Qui
 se probis immiscet, inquit Plato, necesse est eadem pati
 & agere, qua tales agere & loqui inter se didicerunt.*
 David de suis Israëlitis plurimum conqueritur; *Com-
 mixti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, &
 servierunt sculptilibus eorum.* Verissimè Siracides,
*Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & qui com-
 municaverit superbo, induet superbiam.*

Immadvut sudo vellus Gedeonis olympo?
 Sicca tamen circum rore carebat humus.
 Tota salutare tellus stiebat ad undas;
 Virgo Deum tacito condidit una sinu.

PANTHERA.

Cap. XXXIX.

Eccles. 13. 1.

Maria V.

590. Complures agni fecundo unius ovis ubere
 pascuntur; cum lemmate, OMNES PENDE-
 MUS AB UNA. Mariæ Virginis hæc effigies est,
 à quâ, ceu matre benignissimâ & fecundissimâ, om-
 nes in hoc mundo pascimur & fovemur: ut ad eò
 verè à S Bonaventura cognominetur, *Mammilla
 orphanorum & parvulorum;* & ab Abbate Philiber-
 to; *Nutrix Nutritoris omnium.* Ipsa quoque sacra
 Pagina de illa ait; *Quis mihi det te fratrem meum, su-
 gentem ubera matris meæ.* Emblematis mentem hoc
 distichio explicat P. Jacobus Masenius;

594. PAnthera odorem exhalat ad eò suavem, ut *Eliau l. 5.
 co illecta cætera animalia, Aliano teste, il-* cap. 40.

lam ingenti numero sequantur. Lemma. ALLICIT
 OMNES. vel ut D. Areffius ipsius Pantheræ ore in-
 scripsit; OMNIA TRAHAM. Certè Deus, huma-
 nis exuviis vestitus, virtutum odorem ad eò suavem
 spiravit, ut orbem universum in gloriosa sua vestigia
 traxerit. Hugo Victorinus; *Quid suavis aut dulcius
 esse potest odore Domini nostri Iesu Christi? Ita enim
 suavis est, ut omnes, qui prope per fidem, & per opera
 sunt; & qui adhuc fragilitate gravati, longè sunt, an-
 diant vocem ejus. Repleti enim & recreati suavissimo
 odore mandatorum ejus, requirimus eum, semper se-
 quentes eum.* In eundem sensum Magnus Augusti-
 nus; *Amemus & imitemur, curramus post unguenta
 ejus: venit enim & olèvit, & odor ejus implevit totum
 mundum: unde odor? de celo; sequere ergo ad cælum
 &c.* Virtus, miro odoris magnetismo, plus quàm
 Panthera, omnium animos ad se sequendam, vel sal-
 tem admirandam rapit. *Attrahit enim ad se, inquit,
 S. Greg Nyffenus, natura ipsius boni omnes, qui ad
 pulchritudinis radios sanis possent oculis respicere, ita
 fit, ut cælestium desiderio semper ad majora, ut Aposto-
 lus ait, consurgat, & semper in altiora pervolet.*

S Bonav. in
 Lyrân.

Phil. Abb. l. 1
 Cant. c. 14.

Caust. 8.

Materno fragiles pendemus ab ubere nati:
 Lactè ovis; at Virgo pascit amore suos.

Christus
 in terra
 conversa-
 tus.

S. Aug. in
 Psal. 90.

Virtus.

S. Greg. Nyf-
 lib. de vita
 Mosi.

L A N A.

591. LANA, instrumento arcuato discussa, carmi-
 nata, ac per chordam percussâ, tandem
 candorem & perfectionem debitam acquirit. Unde
 D. Caroli Bossi lemma. ALBESCIT AB ICTU. Ita
 castitatis votum hominem quidem reddit candi-
 dum, ac Deo gratum; at ipsius candor non nisi è car-
 ne, crebris flagellis, aliisque mortificationibus ma-
 cera, ac probè edomitâ, obtinetur. De se ipso testa-
 tur Apostolus; *Castigo corpus meum, & in servitutum
 redigo.* Cassianus ait; *Multis experimentis edocti san-
 cti Patres, tradunt, monachum, maxime juniores, ne
 voluptatem quidem concupiscentiæ suæ refrænare pos-
 se, nisi prius mortificare se didicerint.*

Castitas
 mortifi-
 catio.

1. Cor. 9 27.
 Cass. l. 4 de
 Instit. c. 8.

S. Greg. Nyf-
 lib. de vita
 Mosi.

VELLUS AVREVM.

Præmium
 præsup-
 ponit la-
 borem.

592. SODales Parhenii Vellus aureum symboli lo-
 co affixère; cum lemmate, NON SEG-
 NI RAPIENDA MANU. Enimverò Heroium
 præmia, & grandia munera, cum primis verò æterna
 beatitudo nostra, non nisi affiduo labore ac industriâ
 obtinentur. S. P. Augustinus; *Non finitur labor, nisi
 cum finita fuerit vita. Oportet in viâ laborare, ut in
 patria gaudeamus.* Unde è Poëtis nonnemo cecinit,

S. Aug. in
 Psal. 102.

Ovid. l. 2. de
 aris.

-- Par est fortuna labori.
 Et Ovidius;
 Ardua molimur: sed nulla nisi ardua vincunt,
 Difficilis nostrâ pascitur arte labor.

M. V. An-
 nuntiatio.

593. Vellus expansum, ac rore cælesti perfusum,
 epigraphen tenet; TACITIS ROS INFLUIT
 ASTRIS. Nempe sicuti solum Gedeonis vellus cæ-
 lesti rore madebat, arente reliquâ circum terrâ; ita
 Deus incarnatus, cum totus orbis illum sitiret, in so-
 lum Virginis Mariæ uterum depluit; suspirante Pro-
 phetâ; *Rorate cæli de super, & nubes pluant justum.*
 Perspicuè vaticinatus est Psalter, *Descendet sicut plu-
 via in vellus.* Ut ad eò Deipara Virgo à Methodio ve-
 rè cognominetur, *Vellus imperceptibilis roris.* & à
 S. Petro Chryfologo, *Vellus virginicum, cui cælestis*

Psal 71. 6.
 Method. O
 rit de Hypap

S. Pet Chryf-
 ferm. 143.

595. Panthera, cæteras feras suavissimo suo odore
 ad se pertrahens, eas postea improvise assultu ado-
 ritur, ac devorat; Lemma. ALLICIT, UT PE-
 RIMAT. vel, ut Ferro placet; ATTRAHIT IL-
 LECEBRIS. vel, ALLICIT INCAUTUM. Mundi
 Hanc iconem de mundi fallacia; de mulieris lascivæ
 aut voluptatum fraudibus; & de fortuna dolis in-
 terpretare. S. Joannes Saresburienfis; *Noverca
 virtutis prosperitas; sic applaudit, ut noceat, & infelici
 successu sic fortunatis obsequitur, ut in fine perniciem
 operetur: convivis suis ab initio propinans dulcia; &
 cum incubri tati fuerint, lethale virus admiscet.*

Familia l-
 sciva.
 Mundi
 prosperi-
 tas.
 S. Jo Sarisb-
 l. de Curia
 nugis.

Maria V.

Cant. 1. 13.

S Bern ser-
 4. in Assum-
 M V.

Virtus.

596. Scipio Bargilius, fictè Nymphe loco, Pan-
 theram depinxit, è vestigio plurimis cinctam anima-
 libus; cum lemmate, DAL ODOR SUO RAPI-
 TI Id est, RAPIUNTUR ODORE; consentaneè
 nimirum ad illa sacri Epithalamii verba; *In odorem
 unguentorum tuorum currimus.* De B. Virgine Ma-
 ria ait Mellifluus Bernardus. *Digna planè, quam re-
 spiceret Dominus, cujus decorè concupisceret Rex, cu-
 jus odore suavissimo ab æterno illo paterni sinis attra-
 heretur accubitu.* Homo quoque virtutum suarum
 fragrantia cæteros omnes ad se venerandum, sequen-
 dum, & admirandum cogit, Themistocles ad lu-
 dos olympicos delatus, vix populi conspe-
 ctum subit, cum omnium oculi in eum unum con-
 verterentur, ac Græcorum linguæ passim de illo co-
 ram exteris celebrando personarent: unde tam im-
 modico populi applausu plurimum recreatus, dixit,
*Hoc ipso die laborum, quos pro Gracia suscepi, fructum
 reportavi.*

597. Vini suavitate plurimum delectatur, eoque
 etiam incubriari solet Panthera; at quamprimum è
 vase, à venatoribus preparato, bibit; mox soporem
 contrahit, sicque ebria capitur. Lemma. POTV
 CAPI-

capitur. CAPITUR. Judicium ac magistratum quorundam hæc idea est, qui proprii qualitatis dulcedine excæcati, nonnunquam sese capi, & in adversam, quantumvis deteriore, partem flecti patiuntur. Sacri Interpretes plurimum mirantur Davidem, quod se persuaderi permiserit, ut dimidiam hæreditatis paternæ partem, per decretoriam sententiam à Miphibotheso sublatam, servo cuidam scelerato ac maligno adjudicærit.

Reg 19. 26 At Liranus fraudem deprehendit, aitque, Davidem muneribus, à vaserrimo servo oblatis, fuisse captum; *Regi enim veniebat obviam cum duobus asinis, qui onerati erant ducentis panibus, centum ligaturis uvæ passæ, & centum massis palathurum, & duobus uribus vini.* Hoc nimirum vini odore optimi Judicis cerebrum penitus turbatum, pro sinistra parte pronuntiaverat. *Hic duo consideranda sunt,* inquit Nicolaus de Lyra. *Primum est cautela multiformis Sibe detractoris, qui considerans Davidem, & servos ejus in angustiis positos, & fugam, & fame fatigatos, obtulit David panem respectivo, ut per hoc mendaciter acquireret hæreditatem Domini sui detrahendo sibi, & consimiliter facient in curiis magnatorum cupit & avari.* Secunda est periculum potentum in verbis tulum detractorum, quia David sanctus ex verbis & dono, licet modico, hujus adulatoris & detractoris in tantum fuit deceptus, quod sine verborum ejus examinatione, dedit ei hæreditatem Domini. Eadem planè ratione peccator infamis Babyloniam meraco temulentus, Tartareo venatori in prædam cedit, extremamque perniciem, morte æternam duraturam, præcepit incurrit. S. Laar.

fundatus. Justinianus; *illos vitur solos, qui ignorant Deum, & futuram non prævident, decipi mundum, aureo enim eos inebriat calice, variis donis pollicitationibus deludens, ad sempiternum trahit exilium.* Certè, miserissimus Loth, vino obrutus, infamem incestum commisit, De hoc sanctus Petrus Damianus; *Pudoris munditiæ, vinum in solitudine unâ nocte suscipi amittere, quem inter tot adulteros ipsa non potuit Sodoma violare.*

598. Panthera maculam supra dorsum circumfert, quæ juxta majoris vel minoris Lunæ vicissitudines crescit ac decrescit. Unde emblemata Pantheram, macula illâ conspicuam, sub luna exhibet; cum dicto; **SIC MUTOR AD ILLAM. vel, MUTATUR AD ILLAM.** Si hanc iconem benigniore sensu interpreteris, animam, voluntati Divinæ, ac dispositioni cælesti penitus conformem, significat. In hanc rem S. P. Augustinus; *Dua voluntates sunt; sed voluntas tua dirigatur ad voluntatem Dei, non voluntas Dei torquentur ad tuam.* Et meus Carducius.

Cynthia ad aspectum maculam panthera colorat; Sic sequitur virtus fida poli regimen.

In sensu autem deteriore adulator, ad heri sui nutum volubilis ac inconstans, exinde demonstratur; Unde idem Carducius, postquam lemmatis loco dixit, quod Pantheræ macula, in falan in collocata, sit **MULTIFORMIS ÆMULA**; mentem suam his Jambis explicat.

Lubes Diana est multiformis æmula: Cor sic adulans, & vacillans volocitur.

599. Panthera capras sylvestres, cervos aliaque animantia odoris sui suavitate ad cespitem, ubi ipsa recumbit, attrahere solet, ibique incautos improviso assultu obruit, ac devorat. Lemma. **BLANDIMENTO PRÆDATUR.** Ita omnino voluptas, omnesque mundi illecebræ, miseris mortales non sine blanditiis attrahunt, eosque crudeli sorte in extremam

voluptas mundana. perniciem præcipitant. Plutarchus; *Fera est sibi mancipans homines voluptas, sed mitis: nam si aperto præguaret, citò caperetur. Nunc autem etiam ideò in visis magis, quod celat inimicitiam, induta habitu benevolentia.*

600. Henricus Farnesius symboli loco Pantheram exprimit, quæ, capite intra virgultum abscondito, multis feris circumdatur; cum lemmate. **NON VI, SED GRATIA.** Innuebat videlicet, Principi dextertate potius, ac cautâ dissimulandi ratione, quam terrore aut violentiâ in dirigendis subditorum animis opus esse; jusque imperia non proprio, sed aliorum genio attemperari debere. S. Greg. Papa gratiosam hanc regendi methodum Childeberto, Galliarum Regi, his omnino verbis persuadere est conatus; *Benignam Excellentiam vestram suis subiectis semper se exhibeat, & si qua sunt, quæ ejus animum offenderent, ea indiscussa non sinat.* Haud aliter D. Caluas proximos nostros non violento aut crudeli modo, sed temperato ac suavi ad virtutem pertrahendos voluit; *Mos qui spirituales estis, inquebat ad Galatas, in ususmodi instruite in spiritu lenitatis.* In hunc locum Cardinalis Cajetanus; *Hac, ait, est forma reparandi lapsos, ut actio correptionis procedat in spiritu mansuetudinis; ad differentiam eorum, qui impetuosè securrunt in delinquentes.* Et creditur, Paulum hæc dixisse, eò quod Pseudo-Apostoli contra delinquentes indignabundi procedebant. Hæc animi moderatione in lignis erat Sertorius, qui, tametsi naturam suam terribilis ac crudelis, seipsum tamen temperamento ad dextero emoluit, ut nemini non videretur mansuetus. Id ipsum de sancto Ignatio Loyolâ historiæ memorant, quod naturam igneus ac vehementis, operationes suas tantâ suavitate condierit, ut quidam, accuratior oculo eas contemplatus, signatum non cholericum, sed phlegmaticum judicavit; Eandem corporis animique temperandi rationem etiam nostro avo in Castalensi Episcopo, Hieronymo Francisco Miroglio, suscipit ac veneratur orbis.

601. Panthera, mirâ pulcherrimorum colorum varietate distincta, ferociam insigni huic venustati ad eò immanem conjunctam habet, ut, qui propriæ salutis consolatam voluerit, procul ab ea recedere debeat. Unde epigraphen, à Virgilio mutuatam, exhibet; **NE CREDE COLORI.**

O formose puer! nimium ne crede colori.

Ita nec mulieri, quantumvis compta; nec hominibus cuiquam terreno, plus a quo fidas. Senec. *Muli rem involutam astimas; si vis illam estimare, totamque scire, qualis sit, fascium solve: multum mali sub illa latet.* Ovidii consilium est;

Sint procul à vobis juvenes ut femina compta.

Neque etiam variis verborum pigmentis, quibus detraçtores & adultores uti solent, benevolam te exhibeas; quippe quæ gravissima damna post se trahunt.

PHAINA.

Cap. XL.

602. Præulens Oeconomus, aut industrius Paterfamilias, indefessa ac penè unica sollicitudine in domesticas necessitates attentus, Phaina Emblemate representatur, quæ, diversa obstacula, viasque in vias ingenti labore percurrens, integrum ovium supra caudam sustinere, & ad catulos suos, non

PHAINA.

Cap. XL.

602. Præulens Oeconomus, aut industrius Paterfamilias, indefessa ac penè unica sollicitudine in domesticas necessitates attentus, Phaina Emblemate representatur, quæ, diversa obstacula, viasque in vias ingenti labore percurrens, integrum ovium supra caudam sustinere, & ad catulos suos, non

PHAINA.

Cap. XL.

602. Præulens Oeconomus, aut industrius Paterfamilias, indefessa ac penè unica sollicitudine in domesticas necessitates attentus, Phaina Emblemate representatur, quæ, diversa obstacula, viasque in vias ingenti labore percurrens, integrum ovium supra caudam sustinere, & ad catulos suos, non

PHAINA.

Cap. XL.

602. Præulens Oeconomus, aut industrius Paterfamilias, indefessa ac penè unica sollicitudine in domesticas necessitates attentus, Phaina Emblemate representatur, quæ, diversa obstacula, viasque in vias ingenti labore percurrens, integrum ovium supra caudam sustinere, & ad catulos suos, non

PHAINA.

Cap. XL.

602. Præulens Oeconomus, aut industrius Paterfamilias, indefessa ac penè unica sollicitudine in domesticas necessitates attentus, Phaina Emblemate representatur, quæ, diversa obstacula, viasque in vias ingenti labore percurrens, integrum ovium supra caudam sustinere, & ad catulos suos, non

Plus apud Srobæum serm. 6.
Henr. Farn. l. 1. Diph. Elog 10.
Princeps benignus.
S. Greg. 18. epist. 9.
Galat. 6. 1.
Cajet. in hunc loc.
S. Ignatius Loyola.
Virgil. Eclog. 2. v. 17.
Forma fugienda.
Ovidius.
Detraçtor

Amor facit indu-
strium.
*Philost lib. 2.
c. 7. de vita
Apel.*

*Plutarch lib
de solertia a-
nimalium.*

*S. Aug ser. 9.
de Verb. Dom
rap. 3.*

sine ingenio, deferre solet. Emblematis D. Josephus Pallavicinus Abbas subscripsit; ARTEM DOCET AMOR. Amor enim brutorum cordibus, ut sese erga foetus suos benefica exhibeant, subtilissimos quosvis modos dicat. Nam Elephantes, Philostrati verba sunt, suos pullos deferunt, vinculis, ne forte cadant, eos amplexi. Ur si, licet feritate cetera belluas superent, pro catulis tamen omnia faciunt. Itidem quoque, faciunt lupi, rapinis tamen intenti; foemina enim parvum custodit, masculus autem pro catulorum salute cibos ad ipsam defert. Balena autem faucibus filios abscondit, si quando majorem belluam fugere eos contigerit. Si plura desideraveris, Plinium, Plutarchum, sanctum Ambrosium, sanctum Basilium, aliosque in Hexameris hac de re consulas. Verissime dixit Magnus Augustinus; Omnia seva & immania prorsus facilia & propè nulla facit amor.

P O R C V S.

Caput XLI.

Avarus.

*Hebr. Pintus
in Ezechiele
cap. 16.*

Profectus

*Alciat Embl
45.*

*S. Fulg. de
Orat. cap. 3.*

*Eucharistia.
S. Io. Chryf.
hom. 61 ad
populum.*

*Tibull. lib. 2.
Eleg. 1.*

*Math. 7. 6.
S. Ambr. l. 2.
de Panis. c. 9*

603. Porco jugulato inscripsit Bargalius; TANTUM FRUGI. Et Camerarius; HAUD ALITER PRODEST. vel, TANTUM IN FUNERE PRODEST. Certè avarus nec mundo quidquam emolumentum affert, nec proximum juvat, nisi à morte interemptus. Hector Pintus; Nonnulli hujus temporis Christiani non relinquunt pauperibus opes nisi in morte, quando illa eos relinquunt. Sunt veluti pecora, quae non manducantur, nisi mortua & cocta. Non potest ex illis pauper quidquam comedere, nisi eos concoquat prius mors. At quanto tutius esset in vitam manum pauperi porrigere &c.

604. Porco consuetum est, dum in campo pascitur, nunquam retrò tendere, sed ulterius semper progredi. Unde lemmatis loco hoc adverbium addere. ULTERIUS. Ad idum in re quavis profectum haec imago innuit. In rem praesentem canit Andreas Alciatus.

*Progreditur semper, nec retrò respicit unquam,
Gramina cum pando proruit ore vorax:
Cura viris eadem est, nec spes sublata retrorsum.
Cedat, & ut MELIUS sit quod ET ULTE-
RIUS.*

Et S. Fulgentius; Sicut qui ad patriam tendit, donec perveniat, semper habet ubi ambulet, sic etiam nos, quamdiu in hoc mortali corpore constituti peregrinamur à Domino, praesens vita nobis est via, in qua semper habemus, ubi possimus perficere.

605. Emblematis loco porcum depinxere, amoenissimo roseto vicinum: cum Ovidii lemmate, NON BENE CONVENIUNT. vel, QUID SUIBUS, ET ROSIS? Ita homo, libidinis foetorem instar porci redolens, S. Eucharistiae sacramento iniquissime propinquat. S. Joannes Chryostomus, Quomodo Christi assistes tribunalis scelestis manibus, & labiis ipsum corpus impetens? & fatente quidem ore tuo regem osculari non auderes; regem verò caeli fatente anima deoscularis? factum hoc est contumelia. Tibullus;

*--- Discedat ab aris,
Cui tulit besterna gaudia nocte Venus.
Casta placent superis &c.*

Hæc nimirum Christi ad Apostolos præceptio erat; Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos. Hoc est, interprete S. Ambrosio, immundis spiritibus sacra communionis non facile impertienda consortia.

606. Porco hunc titulum præfixere; LUTUM UNA VOLUPTAS. En! vernaculam hominis lascivi effigiem! qui nullis aliis deliciis, nisi sensuum & carnis spurcitie, delectatur. S. Clemens Alexandrinus, Illi instar vermium in cæno & voraginibus, nempe voluptatis fluentis, inutilibus & stultis pascuntur deliciis, sicuti quidam homines. Sues enim cæno magis delectantur, quam aqua mundâ. Ne ergo porcis efficiamur similes. Id ipsum de libidine asseruerat Sanctus Joannes Chryf. Quid isthæc fœditas non inducit; sues ex hominibus facit, immò verò etiam suibus deterreres. Suis enim in luto volvitur, & stercore nutritur; hic verò lascivus homo abominabilem sibi mensam constituit, iniquas commixtiones excogitans, & amores nefarios. Concinnè Janus Nitius canit,

*Pudet, pigetque proloqui
Quæ duxerim solatia
Luto tenaci, ac sordido
Herere totis sensibus.
Nam si quod usquam cernerem
Olerè cænum fatidum,
Conabar illud tendere,
Aura & sagittis ocyus &c.*

Eodem Emblemate S. Joannes Chryostomus hominem invidum, inter proximi sui calamitates & infortunia, veluti in cæno, non sine suavi sensu, voluptari solitum, commonstrat. Quemadmodum sues lutosâ immunditiâ, & demones nostris damnis latantur, sic invidi calamitate proximorum exultant.

607. Peccator, liberâ ac protervâ voluntate in scelere sentinas ruens, Porci Emblemate ab Abbate Certo repræsentatur; qui in cæno fam cloacam merfus, epigraphen sustinet; PETIT ULTRO. Hanc insaniam, homine indignissimam, eruditè ac multis exaggeat S. P. Aug. Humanum est peccare, at de industria peccare, ac peccato gaudere, atque gloriari, penè diabolicum est. Nihil enim spiritum sanctum perinde contristat, imò ad iracundiam concitat, quàm non imbecillitate humanâ, seu repentino aliquo impetu peccare, sed CONSULTO, atque apertis, ut ita dicam, oculis, IN SCELTUS PRORUERE.

608. Academici Furfuracei Porcum symboli loco præferunt, qui capite intra lintrem submerso, foetentem culinæ proluviem exinde haurire contendit; addito lemmate; AMBROSIA, E NETTAR NON INVIDIO A GIOVE. Id est, MIHI DELICIÆ SORDES. vel, SPERNO JOVIS NECTAR. In hunc sensum S. Cyrillus, Porcus, inquit, in vicino cæno fatido se volutans, curam turpissimâ jactatione hujusmodi sordidabat; dicens; O quam amoenissimus lectus, & stratus dulcissimus mihi hic est! ô quam mihi delectabilissimus sensus! ô quam suave balneum carni meæ! quam dulcis hæc aqua refrigerii! quam nobilis hæc stilla roris, transcendens Libani latices, Damusci fontes, & Panormitana balnea sospitate! Hanc animalis spurcissimi fœditatem exactè imitantur lascivi, qui in abominanda scelere mephiti volutantur, omnesque ab optimo Deo oblatas delicias respuunt. Opportunè Joannes Sylveria; Per porcos, inquit, significantur homines impuri, voluptatibus dediti, valdè indociles in doctrina cœlesti, contemptores Divinorum, terrenorum amatores, qui solùm terrena meditantur.

609. P. Sebastianus à Matre Dei, Carmelita excalceatus, Mariam Virginem, etiam in ingratos beneficam, Emblemate significaturus, Quercum depinxit, ingenti glandium numero fecundam; ad cuius radicem porcus glandes, copiosè sparsas,

Lascivus

S. Clemens
ad gentes.S. Io. Chry-
hom. 48. i
Matth.Io. Nitius
Diolog. de
Penitentia.Invidus
S. Io. Chry-
hom. 48. i
Matth.Peccator
ProtervusS. Aug. l.
ad Orofium
quæst. 38.

Lascivus

S. Cyrillus
Apolog. n.
l. 4. c. 11.Io. Sylveria
lib. 4. in 1.
vang. c. 1
num. 42.

aria V. **PICIS, A QUO ACCIPIIS.** Porcus enim ingrati-
ingratos tudinis Symbolum, oculos nunquam eo sustollit, un-
benefica. de cibum accipit, secus atque alia animalia solent.
Maria Virgo, ceu proceras Quercus, ingratos pluri-
mos alit, qui nec benefactricem suam respicere, nec
ora sua ad gratias referendas attollere dignantur. Ap-
positè in rem præsentem cum terra Deiparam com-
parat Propheta; *Aperiatur terra, & germinet Salva-*
torem, terra enim ingratis benefacit, qui multis eam
injuriis afficiunt, conculcando, arando, conspuen-
do &c. Porrò Rebeccam Deiparæ typum asserit
Richardus, quod ab Eliezer rogata, non solum ipsi
fed & camelis potum aquæ obtulerit; camelus enim
ingrati animi est symbolum, cum aquam, unde sitim
levavit, turbet, & ex pellucida turbulentam reddat.
Ita Maria non solum in homines gratos, sed ingratos
quoque sua beneficia effundit. S. Bernardus ad Dei-
param conversus, *Tu, inquit, Peccatorem, quantum-
libet fortidum non horres, non despicias. Tu illum à de-
sperationis barathro piâ manu retrahis, spei medica-
men aspiras, foveas, nec deseris, quousq; horrendo judi-
ci miserum reconcilies.* Cæterum imago ista cuius
adversus Mecænatem suum ingrato, convenit.

RHINOCEROS.

Cap. XLII.

630. **Id** elogii de Rhinocerote habetur scriptis
proditum, *Rhinoceros nunquam victus ab ho-*
ste redit. Unde lemma. **NON REDEO, NISI VIC-**
TOR. Belliducum illorum honorem hæc imago re-
presentat; qui, quot præliis, tot victoriis ab hoste in-
signes revertuntur; Tales fuere Cæsar, Alexander
Magnus, Carolus Quintus; alii. Ennodius in Theodo-
rici panegyrico ait, *Si Regis mei bella numerem, tot
invenio, quot triumphos. Congressui tuo nullus hosti-
um, nisi qui laudibus adderetur, occurrit. Militavit
trophæis, qui resistit voluntati. Nam semper aut pie-
tatis tua peperit subjectus gloriam, aut qui præsum-
psit, tela virtuti &c.* Christus, aperto Marte cum
supplicii ac morte congressurus, verissimè de se ipso
pronuntiare poterat, *Non redeo, nisi victor;* unde
etiam eidem redivivo S. Ecclesia hoc epinicion ac-
cinit;

*Consurgit Christus tumulo
VICTOR REDIT de barathro,
Tyrannum trudens vinculo,
Et paradysum referans.*

611. **D. Aresius** hanc Rhinoceroti gnominam subje-
cit; **MORI POTIUS, QUAM SUBDI.** Genero-
sum militis animum, & invictam Martyris constan-
tiam hæc imago designat; argumento è Machabæo-
rum fastis desumpto, ubi de Razia commemoratur.
*Eligens nobiliter mori potius, quam subditus fieri
peccatoribus.* Athenienses, immensè in Xerxis aciem
bello invasuri, Philone teste, *correptis armis cum
expeditionem susceperunt, quasi de bellaturis cum in-
genti strage hostem, contemptis mortibus & vulneri-
bus, ut saltem in sepelirentur libero solo patriæ.* S. Iu-
dorus Archiepiscopus Hispalensis, *Dei servus,* in-
quit, *adversitate ulli non frangitur, sed se pro verita-
tis defensione ultrò certaminis offert, nec unquam pro
veritate diffidit.*

612. Rhinoceros, grandis, sed tamen impatien-
tis animi symbolum, ubi vel minimam offensam fue-
rit passus, mox, ulciscendi libidine penitus incon-

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

ciliabili, in hostem ruit. Lemma. **NON EGO
REVERTAR INULTUS.** Osee propheta, & intra
mortis faucibus compressus, reclamabat, *Ero mors
tua, ô mors; morsus tuus ero inferne.* veluti diceret,
interprete Cornelio à Lapide; *Ego Christus mordebor,*
*ô mors, & ô inferne, sed ita, ut à te morsus, se vi-
cissim mordeam, ut a te quasi absortus, viscera tua
desumpam &c.* Hominem, vindictæ cupidum, al-
loquens Magnus Augustinus, ait; *Sitis vindictam,*
*nec prius ab intentione desistis, donec de illo, qui te le-
serit, vindicaveris. Si Christianus es, expecta regem
tuum; prius se vindicet Christus: nondum enim vindicatus est, qui pro te tantum perpassus est.*

613. Prudentiam militarem è Rhinocerote disce-
re licet, qui cum hoste conflictaturus, cornu suum
in adversa petra ante congressum exactit. Unde
Burgalii lemma. **PUGNÆ UT PARATIOR.** Exercita-
tio milita-
ris
Hæ enim præviæ exercitationes ac belli simulachra
victoriæ obtinendæ bates sunt. *Animos enim subito
ad arma non erigunt, inquit Cassiodorus, nisi qui se ad
ipsi idoneos, præmissa exercitatione, confidunt.* Et Ve-
getius; *In certamine bellorum exercitata paucitas ad
victoriam promptior est, quam rudis, & indocta mul-
tudo, exposita semper ad cadem.*

614. Rhinoceros, veluti congenito robore, &
viribus ad hostes sternendos validissimis minimè
contentus; insuper indultiam conjunctam habet
ad eò providam, ut prælium aspiciaturus, cornu su-
um instar lanceæ vibret; illudque longâ exercitati-
one præparet, ne ictu fortè irritò aut minus dexte-
ro adversus hostem dimicet. Unde exercitanti sub-
scribes, **NATURA, ET ARTE.** Id ipsum planè
in militia requiritur, ut præter dotes, à natura in-
generatas, etiam corpus probè exercitatum ac in-
dultrium afferas. Opportunè Vegetius; *Adversus
omnia profuit, TYRONEM SOLERTEM E-
LIGERE, IUS (ut ita dicam) ARMORUM
DOCERE, disciplinam quotidianò exercitio robo-
rare.*

615. Ajunt, Rhinocerotem, quantumvis furi-
bundum, si intra virginis brachia recipiatur, totum
mansuescere. Quare intra Virginis brachia con-
quiescenti inscripsit Lucanus; **CUM VIRGINE
CICUR.** vel ut aliis placet; **CÆTERIS INDO-
MITUS.** Certè Deus, summè terribilis, postea
quam Virginis beatissimæ uterum habitare cepit,
placidum se, ac penitus mansuetum orbi exhibuit.
S. Bonaventura; *Christus, inquit, per mansuetissimam
Mariam mansuescit & placatur, ne se de peccatore
per mortem æternam ulciscatur.*

616. Rhinoceros cum infirmiore animali divica-
re dedignatur, suasque vires nonnihi adversus ele-
phantes, aliasque eximii roboris belluas exercere so-
let. Unde Lemma. **URGET MAJORA.** Animum
verè generosum ac Herculeum hæc imago innuit.
Scitè Seneca Tragedus;

Virtus est domare, que cuncti pavent.

*Proprium enim est magnanimitatis vera, inquit An-
næus Seneca, non sentire se percussum: Magna enim
fera ad laceratum canem levi respicit.* Torquatus
Tassus hanc magnanimitatem in Emireno, Supre-
mo Regis Ægyptii Belliduce, deprædicat;

*Contra il maggior Buglione il destrier ounge
Che nemico veder non sà più degno,
E mostra, on' egli passò, on' egli giunge
Di valor disperato ultimo segno.*

617. Rhinoceros nativo quodam instinctu
intelligit,

Nn

intelligit, sibi à venatoribus non nisi ob cornu, quod maximo habetur pretio, insidias ac perniciem strui. Quare ubi insequentes illos advertit, mox cornu, ad petram summo impetu allisum, venatoribus relinquit, sicque illorum manus facile evadit. Unde cornu adversus petram contrito, epigraphen reddit; **UT EVADAM.** Compertum omnino habemus, quod nos venator Tartareus undique insequatur: allidamus proinde cornu superbix nostræ ad petram, quæ est Christus; discamus ejus humilitatem & mansuetudinem; præmonente illo, *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Hæc enim ratione diaboli insidias impetumque effugiemus. Ad sanio-rem mentem rediit Nabuchodonosor, & confessus est, quod *dominetur excelsus*, quando elevatum ipsius cornu à Deo est confractum; quando segregatus ab hominum consuetudine, inter bruta animantia vivere est coactus; sano ac granine pecudum more pasci, Divino urgente decreto Expertissimo Augustino teste, *Nulla fere pagina est Sanctorum librorum, in qua non sonet, quod Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.*

Superbia.

Humilitas. *Matth. 17. 29*

S. Aug. l. 3. de Doctr. Christ. c. 23.

RUPICAPRA.

Cap. XLIII.

618. Joannes Ferrus Abbas, Urbani VIII. Pontificis Maximi, poësin, eloquentiam, ac doctrinam Emblemate commonstraturus, Rupicapram depinxit; quæ ad inaccessi montis fastigium exiliens, epigraphen tulit; **NEC INACCESSUS APEX.** Nec Joannem Ferrum tantum, sed & alios litteratos complures sublimis illa Urbani sapientia in sui admirationem ac laudem traxit; Certè Joannes Baptista Laurus ea ipsius opera *Mel merum, ac nectar suavissimum* vocat. Joannes Barclajus de illis in hæc verba pronuntiat; *Gemma illa, & virilis scribendi felicitas.* Universis Parisiensis ipsius poemata hoc elogio exornavit; *Divina Carmina, cælesti quodam instinctu fusa.* Cæterum Emblemata istud comprimis Sanctum Paulum spectat, qui visionis beatificæ apicem, hæctenus omnibus in hoc mundo inaccessum, conscendit; nam usque ad tertium calum raptus in paradysum, *audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.*

Eminentia obtenta.

Barclajus.

S. Paulus.

2. Cor. 12. 3.

Virtus invidiam superat.

Senec. Epist. 66. Sil Ital. l. 13.

610. Emblematis loco, Rupicapra montis fastigio insistit; compluribus canibus ad montis mediam & infimam partem frustra contra illam latrantibus. Lemma. **EFFUGIA PERDUINT.** Ita prorsus virtus apice adeò sublimi nititur, ut à mordacis invidiæ dente nullam offensam possit accipere. Seneca; *Quemadmodum minuta lumina claritas solis obscurat; sic dolores, molestias, injurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimii.* Silius Italicus;

Magnanima invidia virtus caret.

Et Claudianus;

Claud in Sili. l. 3.

Est aliquod meriti spiritum, quod nulla furentis invidia mensura capit.

Spes in Deo.

620. Aloysius Ferrus Rupicapra, supra montis verticem collocata, inscripsit; **ALTISSIMA TUTE.** Inde colliges, solam illam spem, quam in cælo ac Deo collocatam habemus, veram ac securam esse. Vix David edixerat, *Altissimum posuisti refugium tuum*; Mox subjungit, *Non accedet ad te malum.* Et Guericus Abbas, Omnino,

inquit, *pulchra pax, & securitas sempiterna, habet re in adjutorio altissimi, in protectione Dei cæli commorari &c.* Unde quando Apostolus ait, *spes autem non confundit*; Beda docet, non spem in homine collocatam, utpote semper defectuosam, & assiduis fortunæ casibus obnoxiam; se d felicissimam illam, ac securitate plenam, quam in Deo reponimus, intelligendam esse. *Confunderis, inquit, quia sefellit te spes posita in mendacium. Omnis enim homo mendax, si autem ponas spem tuam in Domino Deo, non confunderis, quia ille, in quo spem posuisti, fallere non potest.*

Guericus f. 2. de S. Benedicto. Rom 5. 5.

Beda in hunc loc.

SCIURUS.

Cap. XLIV.

621. Sciurus, amnem trajecturus, exiguo aliquo ligno sustentari solet. Unde Aresius bonum latronem Emblemate significaturus, epigraphen subdidit. **DEDUCET ME.** Nam Crucis lignum, cui affixus incumbebat, eum ad æternæ salutis portum deduxit. S. Ambr. *Ubiq; Latro dit oberrans & naufragus, aliter ad patriam redire non poterat, nisi fuerit arbori alligatus.* S. P. Augustinus; *Instituit lignum, quo mare transeamus; nemo enim potest transire mare hujus sæculi, nisi cruce Christi portatus.* Et S. Clemens Alexandrinus; *Ligno, inquit, alligatus, eris solutus ab omni exitio, gubernabit te verbum Dei, & ad portum calorum te adducet Spiritus Sanctus;* quibus verbis ad Ulyssis fabulam alludit, quando navigii malo alligatus, Syrenum insidias declinavit.

Latro bonus. S. Crux. T Ambrosij serm. 55. S. Aug. To 9. Tract. 2 Ioan.

SClem. A. lib. 1. Pada cap. ult.

622. Sciurus, tametsi corpore exiguus, ac viribus debilis, integra tamen flumina trajicere valet; remis verò, aliisque tranandi subsidiis destitutus, navigii loco tenuem truncum conscendit, & propria caudâ, in altum sublata, pro velo utitur: eâque industriâ virium imbecillitatem compensans, adversam ripam feliciter contingit. Unde etiam ab una arbore in aliam transilire solitus, caudam suam alæ loco vibrat. Camerarius Emblematis subscripsit. **VINCIT SOLERTIA VIRES.** vel, **VIRIBUS INGENIUM POTIUS.** vel ut melius Academicus inter Errantes Brixienfes Astutus; **AST EGO INGENIO.** Verissimè dixit P. Æmilius Probus; *Ingenium hominis omnia domat* Et Manilius;

Industria

P. Æmil. Manil. lib.

Omnia conando docilis solertia vincit.

623. Æstivo sole nimium quantum urente, Sciurus, ingenio usus, umbram suam caudam umbellæ loco interponit, sicque æstuantis cæli ardores declinat. Unde etiam, caudâ illâ coopertus, pluvias, cæteramque nubium intemperiam à se prohibet. Quare Bargalius inscripsit. **EDA SOLE, EDA PIOGGIA.** Id est; **SOLEM ARCET, ET IMBRES.** Hinc nimirum orbis omnem suam fiduciam in una Dei bonitate ac providentia collocatam habere discat, quæ, si tantâ sollicitudine vilis hujus animalculi indigentiam sublevare, eamque adversus omnes cæli injurias munire solet, quantum magis homini, utpote Divinitatis imagini, tutelam ac securitatem præstabit? *Tabernaculum, inquit, Isaias, erit in umbraculum diei ab æstu, & in securitatem, & absconsonem à turbine, & à pluvia.* Eodem Emblemate significabis, mortis memoriam (quam, utpote hominis finem, appositè cum Sciuri cauda comparare licet) adversus omnes odii, libidinis,

Defensio Providentia Dei.

Mors memoriam

libidinis, aliarumque passionum ardores, fortè in animo nostro enasci solito, validissimè protegere. Argumento consimili Hugo Cardinalis in illud Proverbiorum, *Iustus quasi leo confidens*, ait; *Leoni comparatur Iustus, quia sicut leo rugitu suo stare facit animalia, & caudâ suâ describit limites, quos non audent alia pertransire; ita Iustus rugitu compunctionis animales motus compescit, & caudâ, id est, consideratione mortis, limites describit eis, ut non procedant ulterius.*

624. Sciurus cavernam habitat, duobus ostiis distinctam: unde, si tempestatem præviderit, mox ostium illud, quod vento adversum patet, studiose obturat, altero referato. Quare D. Aresius Sciurum, intra apertam portam depictum, hoc lemma te notavit. **ALTERAM INVASIT SPIRITUS. Et meus Carducius; NON ME SPIRITUS AFFLAT.** Homo prudens pectoris sui portam adversus vitiorum suggestiones studiosissimè obturat, eamque solis virtutibus relinquit perviam. Pauculis immutatis Magnus Augustinus ait; *Ostium aperiatur ad confessionem peccati, clauditur ad confessionem peccati.* In rem præsentem Sciuri ore canit meus Carducius;

*Hinc feror, hostilis quia non me spiritus afflat,
Sic stygii Boreæ, mens pia stabra c. v. et.*

625. Sciurus caveæ suæ rotam, è filis ferreis contextam, assiduò quidem volvit, revolvitque; sed conatu planè irritò, & ob finem penitus nullum. Unde lemma, meo quidem iudicio non incongruum. **LABOR IRRITUS OMNIS.** Ita humana industria, dum assiduos labores volvit, & indefessa negotia molitur, demum fatigata, nullum aliud operæ suæ pretium refert, nisi vertignem, confusionem, & vires debilitatas. *Cum me convertissem*, inquit non sine gemitu Salomon, *ad universa opera, quæ fecerunt manus meæ, & ad labores, in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem, & afflictionem animi, & nihil permanere sub sole. Neque enim*, inquit S. Gregorius Thaumaturgus, *facile quis vel unam aliquam recensere utilitatem, concinnatam ex omnibus, quæ homines, super terram reptantes, tanto corporum animorumque molimine parturiunt. Et licet in his temporalibus efficiant nihil, sed magis ab eis vincantur, & fatigentur; ad contemplanda tamen super caelestia generosiores mentis oculos attollere nolunt.*

626. Sciurus, quantumvis in rota illa volvenda, revolvendaque fatigetur, nunquam tamen progredi, aut in sublime tendere potest. Unde lemma; **AT SEMPER IN IMO.** vel ipsius Sciuri ore; **NUNQUAM EXTOLLOR.** Ita omninò mundi huius sapientes, assiduâ industriâ voluminibus versant; disintenti, plurimum quidem fatigantur: at quia omnem suam operam solis vanitatibus terrenis affigunt, nunquam ad caelestium arcanorum fastigia eluctari possunt; & dum se sublimes ac vastos sapientiæ gigantes mendaci oculo circumspiciunt, instar serpentum (symbolo ab Antiquis ad hanc hominum farinam accommodato) infimos terræ angulos, pygmæis viliores, perreptant. Sanctus Hieronimus in illud Ecclesiastæ, *Transivi ad contemplandam sapientiam*, ait; *Dicit se post delicias voluptatesque damnatas revertisse ad sapientiam perquirendam, in qua plus erroris stultitæque repererit, quam veræ certæque prudentiæ. Itaque illa, quam novimus, opinari nos potius, quam tenere puto, & astimare magis, quam scire, quod verum est.* Scitè Poëta;

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Tale giganthæum legitur genus, ut nihil altum Cogitet, at spernat, vel neget esse Deum. Et tantum, quantum sensu exteriore movetur, Commodat ad præsens se, vel ad id, quod adest. Hoc genus anguipedum mythici finxere Poëta, Quorum AFFECTUS HUMI (SEGNIS AD ALTA) REPAT.

Apud Ioan. Ihuil super 3. Emblemata Alciati.

S I M I A.

Caput XLV.

627. Simia, humanos calceos induens, à Cæsare Antonio Bendinello epigraphen recepit; **LAQUEOS SIBI PARAT.** Ita, qui majorum suorum talentis destitutus, eorum tamen actiones imitari præsumit, gravissima damna, & nonnunquam etiam ipsius vitæ iacturam sibi accersit. Eos insuper hoc Emblemata denotat, qui propriæ calamitatis suæ sibi met sunt authores; sicque se ipsi in miseriarum compedes temerè coniecti, simiarum more, nullam aliorum commiserationem vel auxilium promerentur. Ita curiosus non rarò se ipsum diaboli laqueis miserè implicat, & æternum capitur. S. P. Augustinus; *Cupiditati, quæ in curiositate est, opponitur timor mortis.* Pulchrè Seneca;

*Quem fata cogunt, hic quidem vivat miser;
At si quis ultro se malis offert volens,
Seque ipse torquet: perdere est dignus bona;
Qui nescit uti.*

Author proprii mali.

S. Aug. lib. 1. Quæst. Ev. 47. Senec. in Hyp. Ad. 2.

628. Simia suos catulos amplexu ita affectuoso stringit, ut eos incautis brachiis suffocet & occidat. Unde Camerarii lemma; **PERDIT AMANDO.** Ita Pater, suis filiis stulto amore, ac educatione nimium quantum tenerâ, blandiens, eos in extremam perniciem cogit, ac interficit. David, Ammonem suum simiarum affectu complexus, tamen si hispidum illum, & è flagitioso incestu, cum Thamare patrato, penitus monstruosum çerneret; ejus tamen animum nec verbulo aliquo duriore, nec ullo etiam supplicio amaricare voluit; *Et noluit contristare spiritum Ammon filii sui, quoniam diligebat eum.* At quantum hæc patris indulgentia struxit catastrophe! Absalon, è stulto illo patris amore opportunam vindictæ occasionem mutuatus, Ammonem vitæ, & ipsummet Davidem vix non regno & fortunis omnibus exiit; ut adeò, si rem moraliter spectes, nimius ille patris amor, Ammonem filium verissimè occiderit. Modum diligendi filios è Magno Augustino discite; *Verè filios tuos diligeres, si Christum filiis præferres, ipsoque filios ipsi committeres; Verè filios tuos diligeres, si in ipso illos diligeres; qui eos tibi dedit, ut diligas.*

Educatio nimium blanda.

2. Reg. 13. 21.

S. Aug. de Temp. Barb. cap. 3.

Plin. l. 8. c. 54

Voluptas terrena.

Senec. Ep. 51.

Adulator, Judas proditor.

629. Plinius de Simiis refert; *Simiarum generi præcipua erga fatum affectio.* Et paulò post; *itaque magnâ ex parte complectendo necant:* Unde catulum suum amplexu suffocans, epigraphen tenet. **COMPLECTENDO NECAT.** Genuina hæc voluptatis mundanæ, omniumque deliciarum effigies est; De his consultò Seneca; *Voluptates*, inquit, *præcipuè exturba, & invisissimas habet; latronum more, quos Philetæ Egyptii vocant, in hoc nos AMPLECTONTUR, UT STRANGULENT.* Eandem iconem etiam de adulatore, aut Judæ proditore intelligere licet.

630. Emblematis loco simiam depinxere, quæ, avari cujusdam divitiarum è fenestris projectis, significabat; opes malè conquistat, malè

Ag. Card. Proverb. 1. 1.

Occasio augienda. Prudentia

Aug. in sal. 140.

Labor nundatus.

Eccl. 2. 11.

Greg. hau. in cap. Eccl. v. 3.

apientia mundi.

Eccl. 2. 12. Hieron. in unc. loc.

males disperdi; addito epigrammate; MALE PARTA, MALE DILABUNTUR. Honorius Imperator Symbolo suo hoc effatum incisum habuit; Senec. Thebiad Act. 4.

Iniqua nunquam imperia retinentur diu.

Paremia omnium ore decantatissima est;

De male quæsitis non gaudet tertius haeres;

Idipsum inter antiquos calculo suo confirmavit Euripides.

*Iniuste ne possideas pecunias, si velis longo
Tempore in adibus manere. Quidquid enim inique
Domi cummlaveris, non potest esse salvum.*

Acchill. Bocch. Symb. Et inter modernos Achilles Bocchius;

*Perduntur bene parta sæpè. Semper
Perduntur male parta, & author ipse.*

Jo. Thuillius super. Embl. 130. Alciati. De hoc argumento prolixè differentem consule Joannem Thuillium.

631. Subtile ac perspicax hominis ingenium, quod rebus è superficie tantum cognitis minimè acquiescens; etiam illarum viscera rimatur, & intima quavis studiosissimè examinat; Simia Emblemate ab Abbate Ferro repræsentatur, quæ castaneam decorticans, epigraphen præfert; INTIMA, NON EXTIMA. Ita Sacra Scriptura studiosus non externo tantum, ac litterali verborum sensui, sed in-

Confideratio.

Studioſus S. Scriptura. Super mysteriis magis reconditis animum adjiciat, coneturque nobilissimum ac suavissimum spiritualis alimonie nucleum eruere. Apprimè S. Hieronymus; Totum, quod legimus in Divinis libris nitet quidem, & fulget etiam in cortice, sed dulcius in medulla est; quare homo, foli exteriori scripturae sensui incumbens, nullam unquam veram ipsius dulcedine perfruitur, haud secus, ac si fructuum corticibus assiduo corrosis, eorum medullam nunquam contingeret. Hæreticos hæc insaniam affectos asserit S. Gregorius Papa, dum illa Jobi verba examinans, Qui rodebant in solitudine, & mandebant herbas, & arborum cortices; ait, Quia per supernam gratiam non adjuti, hanc (intellige, Scripturam Sacram) comedere nequeunt, quasi quibusdam illam nisibus rodunt, exterius quippe illam contrectant, cum quidem conantur, sed non ad ejus interiora perveniunt. Neque hoc loco prætermittendam cenſeo Hugonis Carenſis sententiam, qui super illud proverbiorum, Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt, ait, Ideo despiciunt, quia tantum eam exterius considerant, sicut simia nucem.

632. D. Aresius hominem, sui amantem, simia non abſimilem dicit, quæ speculum manibus suis tenens, tam immodicum erga se amorem concipit, & oculos adeo irretortos in illud defigit, ut cæcitatem incurrat. Lemma; SE IPSAM SEDUCIT. Verissimè Plutarchus; Quisquis amat, halucinatur, ac cæcutit in eo, quod amat. Et S. Gregorius; Sunt multa peccata, quæ committimus, sed idcirco gravia non videntur, quia privato nos amore diligentes, clausis nobis oculis, in nostra deceptione blandimur.

633. Simia, versus sublimem arboris ramum, ad fructus decerpandos, exiliens, membrorum suorum deformitatem eò magis detegit, quo celsior evaserit. Lemma; QUANTO PIU SALE, I BRUTTI MEMBRI SCOPRE. Id est; ASCENSU TURPIA PRODIT. Idipsum iis evenire solet, qui, citra suam dignitatem aut merita ad sublimes honorum gradus erecti, fructus exinde

alios non referunt, nisi quod monstruosam animi sui deformitatem omnibus faciant manifestam, & verrecundia rubore passim suffundantur. Emblemate construendo ansam suggestit Paulus Maccius hoc poemate vernaculo;

*La simia, che sù l'pomo i frutti prende,
Quanto sale più sopra,
Tant' au vien più che i brutti membri sopra.
Così quanti huom più in ato impuro ascende,
Tanto più quell' ascesa
L'ose brutte vergogne apre, è paleſa.*

Unde ubi vulgata editio legit, Secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum; Pagninus ex Hebræo traducit; Cum exaltati fuerint, vilitas est filiis hominum. Claras enim, inquit Cassiodorus, suas maculas reddunt, si illi, ad quos multi respiciunt, aliquam reprehensione sordescunt. Alioqui expedit non videri, quam cunctorum irrisione signari. Eodem planè sensu Sanctus Bernardus de homine, munere sui indigno, ait, quod sit eò deformior, quò illustrior. Et paulò post; Simia in tecto, rex faunus in folio sedens. Denique Plutarchus; Fortuna, cum ingenium vile magnis & splendidis rebus extollit, ideò magis demonstrat, atque infamia exponit.

634. Simia nullam homini utilitatem aut commodum affert, contra atque alia animalia, ut bos, equus; ovis, canis &c. solent; sed tantum ad tempus fallendum, jocosoque excitandos inservit. Unde epigrapha. RISUI, NON USUI. Parasitorum ac mimorum hæc idea est, quorum operationes omnes non nisi ad risum excitandum, & gratiam popularem aucupandam collineant. Quare Religiosus, nisi simia esse velit, usui sit, non risui; neque enim risum omnem à sacris Religionibus alià de causâ ita severè proſcribunt SS. Patres, nisi quod exercitiorum religiosorum usui penitus adverteretur. Graviter Christus; Va vobis, qui ridetis nunc, quam flebitis. Et Sanctus Benedictus; verba in risum moventia aeterni clausurâ damnamus; Inter alia Humbertum suum multis dilaudans Sanctus Bernardus; ait, Nunquid aliquis vestrum eum ridentem, & inter multos ridemes invenit? serenabat quidem vultum suum assidentium gratiâ, ne fieret onerosus; sed risum integrum, si bene recolitis, non admisit.

635. Simia, castaneas in prunis repositas cernens, ingenti illarum desiderio exarsit; cum verò proprios pedes adurere timeret, vaserrimo ingenio usa, selem apprehendit, ejusque unguibus, ceu harpagine, castaneas extraxit; quantumvis ob adusti pedis dolores horrendum vociferante selem. Lemma. ALIENA VICTITO CLADE. Idipsum avari assolent, quibus solemne est, aliorum bonis ac sudoribus locupletari. S. P. Augustinus; Inexplicabilis est sola avaritia divitum; semper rapit, & nunquam satiatur: nec Deum timet, nec hominem reveretur; non patri parcat, non matrem agnoscit; nec fratri obtemperat, nec amico fidem servat; viduam opprimit, pupilli rem invadit; liberos in servitutem revocat, testamentum falsum præfert. Res mortui occupantur, quasi non & ipsi, qui hoc faciunt, moriantur.

636. Simia, ceu dulci amoris phyltro ebria, catulos suos, quantumvis monstruosos, ceteris animantibus omnibus pulchrioribus judicat. Lemma, NON FORMA, SED AMORE; vel ut Catilio placet; DELICTA OPERIT CHARITAS. Amor

Paul Maccius Embl. 2

Psal. 119.

Cassiod. 12. Var. Ep. 2.

S. Bern. l. 2 de Consid. c.

Lut. 5.

S. Bern. in Regula. S. Bern. serm. in obitu H.

Avarus.

S. Aug. serm. 25. de Verb. Dom. cap. 1.

Indignus exaltatus.

noris

Amor enim formæ condimentum est; qui nisi studiosè caveret, ne quid inelegans aut defectuosum in oculos amantium incurreret, rarissimus omninò foret inter mortales amor. Horatio teste, præ amoris vehementia,

---- Strabonem

Appellat patrem pater; & pullum, male p. vovus
S; cui filius est: ut abortivus fuit olim.
Sisyphus.

ur. in Mo-

l.

nec. Ep. 9.

Plutarchus author est, quod amoris ministerio nuptiarum concordia non ex paribus & univocis, sed ex imparibus inter se consonantibus conformetur. Ex Senecæ; Ipse per se amor, omnium aliarum rerum negligens, animos in cupiditatem formæ, non sine spe mæniae charitatis, accendit:

TAVRVS. Taurus Perilli.

Cap. XLVI.

ascivia.

637. **P**hysici testantur, fici foliis tauri mitigandi virtutem inesse. Unde Tauri collo torquem, è fici frondibus contextam, circumdedere; addito Virgilii lemmate. MUTATUS AB ILLO. Ita Heroum fortitudo, si libidine ac mundi voluptatibus affluere cæperit, mox vilescit, & in molliem effeminatam degenerat. Milo Crotoniæ, fortitudinis humanæ prodigium, dexterâ suâ manû pomum ita validè constringere est solitus, ut nec ipsius manus dissolvi, nec pomum extorqueri, ullis aliorum viribus potuerit: qui tamen à colludente amasiâ in omnem partem summâ felicitate flectebatur. Samson, militiæ terror, inter Dalila brachia virum penitus exuisse videri poterat. Hannibal è Campanis illecebris aded fuit enervatus, ut, metamorphosî admodum turpi, è generoso leone in ignobilem ac formidolosum cuniculum sit transformatus. De hoc Valerius Maximus; Campana luxuria per quam utilis civitati nostræ fuit. Invidiam enim armis Hannibalem, illecebris suis complexa, vincendum Romano militi dedit. Illa vigilantissimum Ducem, illa exercitum acerrimum d'apibus largis, abundantî vino, unguentorum fragrantia, Veneris usque lascivioris, ad somnum, & delicias evocavit. Ac tum demum fractu, & confusa Punica feritas est, cum Seplasi ei, & Albinis castra esse ceperunt.

638. Henricus Eburo Taurum, fici sylvestri alligatum, hoc lemmate notavit; EX AGRORUM MITIS. Innuebat videlicet, barbaras quasvis, & efferatas gentes religione ac cultu Divino edomari posse. Experimento id didicit S. Patricius, meus Concanonicus; quando Evàngelii sermonem in Hybernia sparsurus, gentes duras, & efferas offendit, quas tamen tum verbo, tum sanctæ conversationis exemplo sic domuit, ut illius prædicatione tota Insula suavis Christi jugo colla submitteret. Quin inò etiam Deus, in veteri lege sylvestrem, ferum, ac terribilem taurum imitatus, posteaquam incarnationis suæ tempore intra Virginis Mariæ sinum, veluti in amantissimo pietatis, charitatis, amoris, aliarumque virtutum omnium siceto, ligatus fuerat, penitus mansuetum ac placidum sese orbi exhibuit. In rem ipsissimam S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus, Taurus, inquit, quantumcumque ferus, si alligetur fieni, mansuescit: ita Dei filius alligatur Virgini dulcissima vinculo charitatis, ex qua incarnatus, effertus est mansuetus.

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

639. Taurus ad ficum, suavissimæ dulcedinis arborem, ligatus, longè facilius cicuratur, quàm verberibus, aut aliâ violentâ methodo tractatus. Lemma. SUAVITATE, NON VI. Mens humana, quantumvis ferox & indomita, suavi tamen ac placidâ agendi ratione in omnem partem flecti potest. Verissimè Seneca; Naturâ contumax est humanus animus, & in contrarium atque arduum nitens, sequitur que facilis, quam ducitur. Et Plutarchus Dico, inquit, ad liberales studia instruendos esse pueros verbis, adhortationibusque, non mebercle terroribus &c.

640. Inter victimas plerumque numerabatur Taurus; Neptuno, Apollini, & Marti Taurus immolatur, inquit Alexander ab Alexandro; Et rursus; Athenienses annua solemnâ Minerva tauris & agnis exhibere solent. Gedeon quoque, Divino jussu, tauram immolare debuit. Rursus cum Arca Dei solemnî ritu deduceretur, septem tauri victima loco fumabant. Jobi amici septem tauros, Deo sacros, mactabant. Ut aded taurum, floribus redimitum, & altari vicinum, jure hæc gnomâ insignias. NATUS AD SACRA. vel, NATUS AD ARAS. S. Andrea Corsinum hoc Emblemata spectabat, ejus nativitas assiduis parentum precibus, ac voto, eâ conditione edito, impetrata fuit, ut Dei ac Deiparæ obsequiis consecraretur. Id ipsum in Sancto Alberto Carmelitâ, in Sancto Francisco de Paula, & olim in veteri illo Iherosolymis Judice Samuele contigit. Caterùm Religiosus, per sanctam professionem unicè ad aras & Dei cultum natus est; Præclare Sanctus Hieronymus; Sicut Martyres laudant Deum purè in regione vivorum, ita & Monachi, qui die & nocte psallunt Deo, debent eandem puritatem habere Martyrum, siquidem ipsi Martyres sunt. Quod enim faciunt angeli in cælis, hoc Monachi faciunt in terris. Vel Tullio id credes; Religio est, inquit, per quam reverenti famulatu caremonia Divini cultus exhibentur.

641. Taurus, tametsi à canibus infectatus, simul tamen ab his timetur & in fugam agitur. Unde lemma. HOR FUGGE, HOR FUGA. Id est; MODO FUGIT, MODO FUGAT. Verbis è Tasso desumptis; quibus subjungit,

Così tauro tal hor nel' ampio agone,
Se volge à cani le fice dure corna:
S' arretrâr quelli, e s' a fuggir si pone,
Ciascun latrando ad assalire ul torna.

Ita generosus miles nonnunquam fugiendo hostem terret, vincitque. Porrò si peccandi periculis & occasionibus, præsertim lascivis, impetaris, victoriam non nisi fugiendo referes. Sanctus Bernardus; Fugere, dum in hoc corpore sumus, à facie tentationis persequemur oportet. Quod si minus celeriter fugimus, aliquando, ut assolet, impellimur & evertimur.

742. Taurus, à molossis immiani rabie incurtatus, fumum naribus, oculisque flammam imperterrito corpore spargit, simulque, cornibus in terram depressis, adversus illos concitatur. Lemma; PURCHE DIA MORTE ALTRUI, MORTE NON CURA. Id est, DUM PERIMAT, PERIMI GAUDET. Militem generosum hæc idea concernit, qui cum Juda Machabæo, Eleazaro Machabæo, & Sampson quavis mortis minas contemnere audent. Porrò homo, vindictæ cupidus, parùm æstimat omnem tam præsentis quàm æternæ vitæ jacturam, modò injuriam adversus hostem ulcisci possit: toties enim te ipsum

N n 3

perimis.

Educatio
suavis.Senec. l. i. de
Clemēt. c. 16.Plut. l. de
liber. educ.Alex. ab
Alex. Genial
lib. 3 cap. 12.

Indic. 6. 20.

1. Paral. 15.
26.

Iob. 42. 8.

Servus Dei

Religiosus

S. Hieron.
in Psalm.Tull. l. de
Nat. Deor.Tass. Gerus.
Conquist lib.

4. ff. 37.

ff. 38.

Miles ter-

ribilis

Fuga.

S. Bernard.
serm 2 in
Psalm. 90.

Miles in-

trepidus

2. Mach. 9.
10.Ibid. c. 6. 44.
Iudic. 13. 20.

al Max.

ib. 6. cap. 1.

Religio.

Offic. Can.

Reg. Later.

die 17. Mar-

tiii.

Christus

incarnatus

S. Anton. p. 3.

ur. 31. c. 2.

p. 4.

Aug ser. 18
ex inedit.

perimis, quoties hostem peremptum cupis. S.P. Augustinus; *Omnis homo, qui vult de inimico suo vindictam, provocat in se vindictam Dei.*

Miles vi-
ctor.

643. Taurus, in terram prostratus, ac venabulo secundum latera transfixus, epigraphen ex Aufonio, *De fera à Cesare interfecta*, sustinet. VIS LE THI MANUS EST. Innuit videlicet fortitudinem hostium non ita ab armorum, militumque copia, aut robore, uti à generosi belliducis manu ac directione expugnari. Eodem Emblemate invicta Magni Augustini manus representatur, quæ innumeris ac Divinis suis scriptis hæreticos, ceu totidem immanes tauros, prostravit. S. Hieronymus, alter ille Christianæ eloquentiæ Tullius, encomium inter alia multa de S. Augustino tale habet; *Absque tui nominis mentione ne unam quidem horam præterire patimur, qui contra flantes ventos ardore fidei præstisti. Mæste virtute, in urbe celebraris; Catholice conditore antiquæ rursum fidei venerantur, atque suspiciunt; & quod signum majoris gloria est, omnes hæretici detestantur, & me pari persequuntur odio, ut, quos gladio nequunt, voto interficiant.* Unde etiam Sanctus Bernardus illum cognominat *Malleum hæreticorum robustissimum.*

S. Hieron.
Epist. 50.
S. Augustinus.

Potentia
tuetur.

Divitiæ.

644. D. Carolus Bossius Emblematis loco Taurum statuit, qui intra vallum conclusus, Leoni è fronte opponatur, suaque cornua adversus illum, capite in terram depresso, ardentissimè stringebat; cum dicto, HIS SECURUS. Nè fallor, indicare voluit, potentiâ & divitiis, ceu geminis cornibus, omnem, quantumvis violentam hostium fortitudinem superari. Eamobrem etiam exercitus, in ordinem dispositus dextri ac sinistri cornu figuram, nomenque fortitur; veluti cornuum usus optima esset patriæ conservandæ, ac hostilis violentiæ reprimendæ ratio. Cæterum pecuniæ ac divitiarum affluentia hominibus gemina imponit cornua, quibus nihil non in hoc mundo penetrare ac vincere possunt. S.P. Augustinus; *Proverbium divitum est, quantum habebis, tantus eris: id est, quantum habueris pecuniæ, quantum plus acquisieris, tanto plus poteris.*

S. August. in
Psal. 51.

Præsentia
Dei.

9. Aug. serm.
13 de temp.

645. Taurus, erectis pedibus depictus, in complurium Magnatum armis gentilicis reperitur; cui Alcibiades Lucarinus subscripsit. INNOXIUS ERECTUS. Ita Christianus, oculis è terra in cælum defixis, nunquam ad ullam Dei aut proximi offensam proclivis erit. Magno Augustino asserente, *Magna est cautela peccati, Dei semper præsentiam timere. Qui perfecte Deum timet, diligenter se à peccatis custodit.* Scitè D. Joannes Paschalius canit.

*Cum bovis arrepta planta, non noxius adstat:
Stet Deus ante oculos, stat procul omne scelus.*

Plus de solert
animal.

Ovid. l. 4. de
Trist. Eleg. 9.

Plin. l. 8. c. 45.

Virgil. l. 12.
Æneid. v.

103.
Lud. Cerda
in hunc loc.

Virgil.
Exercita-
tio.

Veget. l. 1.
cap. 9. 10.

11. & 12.

646. Plutarchus, Ovidius, Plinius, Virgilius, & eruditè Ludovicus Cerda, observatum habuere, quod Taurus, priusquam cum hoste confligat, cornua sua adversus arborem impellat, eorumque vires aut experiatur, aut acuat. D. Didacus Saavedra Emblematis subscripsit, IN ARENA, ET ANTE ARENAM. Hinc disces, quantum emolumentum afferat exercitatio, etiam extra bellum frequentata. Vegetius, *In omni autem prælio non jam multitudo, & virtus indocta, quam ars & exercituum solent præstare victoriam;* idque cum hoc, tum aliis libri hujus capitibus prolixè demonstrat: inter cætera verò ait, *A singulis autem tyronibus singuli pali designantur in terram. Contra illum palum, tanquam contra adversarium, typo cum eras illa & clava, ve-*

lut cum gladio, se exercebat, & scuto, ut nunc quasi caput aut faciem peteret, nunc à lateribus minaretur, & quasi præsentem adversarium, sic palum omni impetu, omni bellandi arte tentaret. Haud aliter Sanctus Nilus; *Patientiam, etiam antequam necesse est, exerce: ut ipsius armaturam paratam invenias, etiam in necessitate.*

S. Nil Par
nes. n. 113.

647. Vitulus, ore aculeato instructus, eodem tempore materna ubera & appetit & repellit. Lemma. QUÆ DEPERIT, ARCET. Haud aliter peccator, ad misericordiæ Divinæ ubera avidissimè recurrens, sese illorum ob vitia sua incapacem efficit, ac repulsam patitur. Unde providè monet Magnus Augustinus; *Potestatem Dei timete, misericordiam ejus amate: nec sic de misericordia ejus præsumatis, ut potestatem contemnatis; nec sic potestatem timeatis, & de misericordia desperetis.* Emblematis mentem meus Carducius hoc diticho explicat.

Peccator
se gratiâ
privat.
S. Aug. in
Psal. 61.

*Ubera ferrato, qua deperit, ore repellit;
Munera sic calicula petita negat.*

648. Tauro furenti inscribes; DIFFICILES ADITUS HABET. Verbis ex Ovidio mutatis,

Ovid. l. 1. d.
Remd.

*Dum furor in cursu est, currenti cede furori;
DIFFICILES ADITUS impetus omnis
HABET.*

Nempe insanè furentibus & iratis aliquid cedendum, concedendumque, dum ad mentem redeant. Animum enim turbatum correctio non tantum non emendat, sed magis exasperat. *Nam ab iratis, inquit Tullius, si perspicue pax & benevolentia aperitur, non modo ea non reperitur, sed etiam augetur odium, atque inflammatur.* Sanctus Gregorius, postquam multis fuerat conatus persuadere, animum turbatum ac iracundum esse correctionis penitus incapacem, tandem subjungit; *Quum tranquilla mens fuerit, fac quod placet,*

Corriger
iratum.

Cicero in
Prolog. Rhe

S. Greg. l. 5
Moral.

TAVRVS PERILLI.

649. PERILLI Taurus, supra accensam rogam collocatus, prospiciente per lateralem ipsius fenestellam humano corpore, epigraphen tenet. QUAS STRUIT, SIBI PARAT INSLDIAS, vel brevius, verbis è Martiale delumptis, NOCET ARTIFICI. Illius hæc imago est, qui suis artificii propriæ ruinæ architectum egit; ut ad eodè illud Senecæ de ipso verum sit.

Martial. l. 1.
Epigr. 47.

Author
sui mali

Senec. in Th.
este

Sapè in magistrum scelera redierunt sua.

Claudianus;

*Quam benè dispositum terris, ut dignus iniqui
Fractus consili primis auctoribus instet;
Sic opifex tauri, tormentorumque repertor,
Qui funesta novo fabricaverat ara dolori,
Primus in expertum, Siculo cogente Tyranno,
Sensit opus, docuitque suum mugire juvenum.*

Claud. lib. 1
Eutrop.

Porrò invidus, dum aliorum perniciem quarit, sibi met in pectore rogam struit accensam, quo miserimè excrucietur. *Invidus, ut alterum lædat, sibi prior tormento est,* inquit Doctorum Phœbus, Augustinus.

Invidus.

S. Aug. cont.
Secund. c. 10

650. Homo invidus flammis, propriâ ipsius malitiâ fuscitatis, torqueri solet; haud secus, atque Perilli taurus, in suummet artificem crudeli incendio est grassatus. Emblematis subscripsit Bartholomæus Rossus; CONDIGNA MERCES.

Invidia.

S. Petrus

Pet. Chry-
l. ser. 172.

author
propri
nali.

Aug. ser.
103. de temp.
Ach. Bocch.
ymb. 116.

Crapula.
Plut. l. de
Esu carniv.

Apostoli.
Propheta.
Heb. c. 1.
Matt. 10. 20.
Remig. in
Car. aur. D
Thom.

S. Petrus Chryfologus: *Invidia suorum carnifex semper extitit, extendit sensus, torquet animos, discruciat mentes, corda corrumpit. Et quid plura? Hanc qui receperit, sua sustinet sine fine supplicia, quia in se, domesticum semper diligit habere tortorem.*

651. Eidem tauro epigraphen, ipsius Perilli ore pronuntiatum subjunges; **INGENIO EXPERIAR FUNERA DIGNA MEO.** Nimirum Divina Nemesis iisdem suppliciis in scelerato animadvertit, quæ ipsi in alios destinârunt. Ammon in eandem trabem suffixus fuerat, quam pauperi Mardocheo paulò ante erigi curavit. Babylonii iisdem conflagravere flammis, quas in Hebræorum perniciem succenderont. Judæi ab iisdem militibus Romanis extrema quævis experti sunt, quos nuperè adversus Christum concitaverant, &c. Imò quisvis peccator, dum scelerum flammis passim exæstuat, olim talionis lege flammis ardebit æternis. Sanctus Pater Augustinus; *In se ipsum crudelis est, qui sibi perpetuas peccatis preparat flammâs.* Achilles Bochiuss illud Perilli factum hoc epigrammate describit.

*Mugitus hominis ferus igni subditò aheni
Tauri opifex Siculo pollicitus Domino.
Primus opus, primusque periculum jure Perillus
Fecit in Authorem pœna sequax rediit.
Non etenim melior lex est, neq; justior ulla,
Quam necis artifices arte perire sua.*

652. Optimè nonnemo dixit, **IN PERILLI TAURO VENTER, NON CORNU TIMENDUM.** Gravissima damna è crapula nasci solita, hoc Emblemate significantur. Plutarcho teste, *Agyptii ventrem defunctorum exemptum, & excisum, quasi caput scelerum omnium, ab homine admissorum ejiciunt.*

653. Eidem Tauro inscripsere; **VOCE MUGIT ALIENA.** Apostolorum ac Prophetarum hæc imago est propria; nam è Magni Augustini sententia, *Boves dicuntur Apostoli, boves dicuntur Prophetæ;* quippe qui labiis suis Divinas voces pronuntiant, ac linguis, veluti vicariis, cœlestia arcana per universum orbem promulgant. De Prophetis testatur S. Paulus; *Multifariam, multisque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis.* De Apostolis verò ipsemet Christus; *Non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Et est sensus, inquit S. Remigius, Vos acceditis ad certamen, sed ego, qui præior. Vos verba editis, sed ego sum qui loquor. Hinc Paulus ait 2. Cor. 13. 3. An experientiam queritis ejus, qui in me loquitur Christus?*

TIGRIS.

Caput XLVII.

654. **V**enator, equo perniciosissimo vectus, explorato Tigridis è spelunca egressu, mox catulos omnes furripit, ac celerimè fugit. Tigris reversa, & vacuum direptæ sobolis cubile inveniens, illièd raptoris vestigiis insistit; viam catulorum odore edocta: at venator feram propinquam advertens, S. Ambrosio teste, spheram vitream specularem projicit, in qua fera, ob radios inde ad tigridis vultum reflexos, suam imaginem intuens, catulorum unum intra eam delitescere putat; ideoque captotricio catulo blanditur, stringit amplexu, osculatur, & tandem illum lactatura, spheram frangit.

Hic verò delusam se sentiens bellua, concitato cursu venatorem iterum insequitur, qui rursus aliâ spherâ vitreâ projectâ, ei eadem bis terve illudit, donec venator conscensa navi, in locum tutum evadat. Sicque miserum animal, casâ imagine circumventum, simul & prolem, & raptoris ulciscendi occasionem perdit. Unde Tigris, speculo versando intenta, epigraphen habet; **FALLITUR IMAGINE.** vel, **SPECIES DECIPIIT.** Ita sanè miseri mortales; mundo, libidini ambitioni, avaritiæ, aliisque vitiis detenti, à vanis & apparentibus rerum terrenarum formis turpissimè sibi imponi, suosque oculos fallacissimis coloribus subliniri patiuntur. Justus I ipsius; *Inventus, ignara judicandi, in fraudem facile inducitur, & speretis melioribus, vana amplectitur.*

655. Tigris, à vitrei globi imagine retenta, epigraphen sustinet. **FALLIT IMAGO SUI.** Misericordiam hanc in multis juvenibus experiri est, qui, nisi vanâ propriæ prudentiæ opinione, aut stulto sui amore essent excecati, in virtutum curriculo plurimum promoverent. Contra hos apertè pronuntiat S. Paulus *Si quis existimat, se aliquid esse, cum nihil sit, ipse SE SEDUCIT.* In hunc locum S. P. Augustinus ait; *Se ipsum seducit, non enim eum seducunt laudatores, sed ipse potius, Et rursus; Qui putant aliquid se habere, cum hic vivunt, superbiendo non acquirunt, quod deest; quia magnum putant esse, quod adest.*

656. Tigris, catulos suos intra vitream spheram conspicata, mox à cæpto cursu desilit, omnemque furorem deponit. Lemma. **VITREÆ, seu PROPRIÆ TARDATUR IMAGINE FORMÆ;** verbis è Claudiano mutuatis. Inde discas velim, quantum mortis memoria in humano corde possit. Enimverò si Tigris, propriâ imagine intra vitrum inspecta mansuefiat; haud dubiè etiam superba pectora nostra è transitoria, fragilis ac vitreæ imaginis suæ intuitu detumescant, & à vitiorum furore ret data, placidam virtutum quietem induent; ibi præfertim, cum attentè perpenderint, quod *in imagine pertransit homo.* S. Ambrosius ait, *Corpora nostra à fragilium expressione signari, quæ brevi lapsu precipitata franguntur, & vitro propter sui fragilitatem non immeritò comparantur.* Cæterum hoc emblemate, ad funebres Philippi III. Hispaniarum Regis arcus suffixo, signifi arunt, Regiam illam Majestatem è perspicacitâ ipsius ac propriæ dignitatis contemplatione didicisse, etiam inter gravissimas offensas clementissimam se exhibere: Seneca enim nullum aliud iræ antidotum præscribit, nisi attentam sui considerationem.

657. Quando Tigris, è direptis, iterumque recuperatis c tulus unum, quantumvis magnum, ad cubile defert; tantum abest, eam ab illo pondere quidquam doloris, aut fatigationis sentire, ut potiùs à congenito amore reddatur agilior, cursuque longè velociore agatur. Unde lemma. **NEC RETARDATUR PONDERE** vel, **PONDERE VELOCITUS ACTA.** vel, **PONDUS ALLEVAT AMOR.** Ita paternum cor, animam quandam ad perturbationem deferens, à charo illo pondere, quantumvis gravi, nihil unquam laboris aut molestiæ presentiscit. Id quod argumento prorsus eodem dixit Franciscus Salecius in proloquio suæ Introductionis ad vitam perfectam. S. Gregorius ait; *Quid grave non leviter tolerat, qui amat? quid quid enim diligitur, cum magna devotione, id est, promptitudine, facilitate, & hilaritate, portatur.* Et S. P. Augustinus; *Ubi est amor, non est labor.*

Mundanus.

Lascivus.

Lipsius in Disputat.

Amor proprius.

Galar. 6. 3.

S. Aug. in Psal. 38.

Claud. l. 3. de rap. Profer.

Memoria mortis.

Psal. 38.

S. Ambros. in hunc loc.

Senec. lib. de Ir.

Amor non sentit onus.

S. Greg. l. 5. c. 2 in Reg. 12

S. August. in Ioan. 21. 15.

S. Ambr. l. 6. Hexam. c. 6. Et Alb Mag. 22 de animalibus c. 1. Crast. 2.

Vindicta. 658. Venator, direptis catulis à tigride deprehensus, equum suum eidem minutim dilacerandum relinquit; dum enim bellua cum equo luctatur, cumque in frustra discerpit, venator, periculi securus, fugam arripit. Lemmatis loco illud Ovidii hemistichion addidère; **MINUIT VINDICTA DOLOREM.**

Ovid. lib. 1.
Amor.

*At tu ne dubita, minuet vindicta dolorem,
Quaslibet infirmas adjuvat ira manus.*

Idem Epist.
12.

Et rursus.

Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas;

Petrarcha
Dialog 101.

Præclare in rem præsentem facit Dialogus Francisci Petrarchæ; *G. Ulcisci jurat. RAT. Ultionis momentanea delectatio est, misericordiae sempiterna. Duorum nempe delectabilium illud præferendum, quod diutius delectat. Fac in hodie, quò perpetuò delesteris.*

Peccator
obstinatus

659. Plutarcho, Pierio Valeriano, aliisque testantibus, Tigris, audito tympani pulsu, in immanem furorem concitatur: quinimò nonnunquam sonitu illo adedè efferatur, ut seipsam dilaceret. Unde lemma; **FIT FERA MAGIS.** Ita homines vitiosi, justâ aliquâ correctione perceptâ, mox impatientiæ cæstro agitati, ingentes animo turbas cedere & horrenda implacabilis iræ signa spargere solent. Certè Judæi, à Christo reprehensi, mox ingenti furore sunt vociferati, *Benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & demonium habes.* Et à S. Stephano convicti, *Dissocabuntur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum.* Verissimè dixit Petrus Raulinus. *Perversum corrigere, nihil aliud est, quàm stimulare insanum, quàm oleum adhibere camino, & ventis incendia superare.*

Ioan. 8. 48.

Act. 7. 54.

Pet. Raulin.
in sermone.

Tyrannus.

660. Efferatum ac implacabilem tyrannum torvæ ac sanguinariæ tygridis effigie delineabis; addito Caroli Rancati lemmate; **PIETAS NON MITIGAT ULLA.** Ad verbum Virgilius.

Virgil l. 5.
Æneid.
v. 781.

*Junonis gravis ira, & inexaturabile pectus
Cognit me, Neptune, preces descendere in omnes,
Quam nec longa dies, PIETAS NEC MITIGAT ULLA.*

Obstinatus.

Nec de Tyranno tantum, sed de quovis obstinato peccatore id intelligas velim, quem nec Sanctorum exempla, nec majorum adhortationes ad frugem revocare possunt. S. Joannes Chrysostomus; *Côerceri omninò nequit animus, pravâ semel voluntate vitiat; quia zelus sapere nescit, & ira consilium non habet.*

S. Chrysof.
in Matt. 6. 2.

Tyrannus.

661. Hominem crudelem, prædonem, aut ulciscendi libidine ardentem, Tigridi, leoni, aut lupo non absimilem dices; addito lemmate. **SANGUINE GAUDET.** Tigridi enim cum primis convenit id, quod de belluis in genere canit Hugo Cardinalis;

Bestia stulta, rapax, crudelis, SANGUINE GAUDET.

S. Bern in
Cantica.

Terrens voce; vorax, venatrix saltibus, ungi.

De Tyranno ait S. Bernardus, *Falde velox est, ad effundendum sanguinem, qui nec innocenti consistit, nec patientiâ retardatur, nec timore frenatur, nec pudore inhibetur.*

662. Tigris, nunquam non torvis oculis excubans, immanique furore agitata, lemmatis loco hunc vericulum præfert, **VESANA TORVO SPIRITU.** Decantata hæc S. Ecclesiæ de scelerata Judæorum perfidia Poësis est;

*Judæa tunc incredula
Vesana torvo spiritu, &c.*

Jezabel, Dei servos crudeli odio persecuta; & E-

lizabetha Angliæ Regina, jurata Catholicorum hostis, hoc Emblemate significantur. Porrò hominem iratum eadem tigridis icone, ceu ectypo, repræsentabis; quippe qui torvus est vultu, totoque corporis habitu vindictam ac indignationem spirans; vesanus verò, utpote solo tempore à stulto differens. Seneca; *Quidam è sapientibus viris iram dixerunt brevem insaniam: aquè enim impotens sui est, decoris oblita, necessitudinum immemor, in quod cœpit, pertinax & intenta, ratione consiliiisque præclusa &c. Ut autem scias non esse sanos, quos ira possidet, ipsum illorum habitum intueri &c.*

Iratus.

Senec. l. 1. de
Ira cap. 1.

U R S V S.

Cap. XLVIII.

663. Titianus Vecellius, pictor ad miraculum cælebris, ursam penicillo expressit, quæ catulos suos lambens, epigraphen tenet; **NATURA POTENTIOR ARS;** vel ut alius; **NATURA, ET ARTE;** vel, **AB ARTE PERFECTIO.** Quos enim informes ac crudos genuit urfa, postea lingentis linguæ artificio perficit. Similis apud Stobæum;

Ars.

Stob. ser. 6.

*Neque natura sine arte sufficit
Cuiquam omninò quocunq; in studio,
Nec ars per se sine prædio natura.*

Senec. Ep. 1

Seneca; *Nullâ sapientiâ naturalia corporis aut animi vitia ponuntur: quidquid infixum & ingenitum est, lenitur arte.*

664. Patres Eremitæ ad S. Jacobum Bononiæ symbolico loco ursam depinxere, quæ catulos suos lambens, epigraphen tulit. **UT PERFICIAM,** vel, ut alius subscripsit; **FINGAT UT AD RECTUM.** vel, **UTINAM PERPOLIATUR.** vel, **CREBRO LINCTU;** vel ut ingeniosè alius; **REPARAT INDUSTRIA FORMAM.** Hinc discas, ut cœpta negotia ad perfectionem reducantur, necessariò talem adhibendam esse diligentiam, quâ non tota simul, sed à principiis rudibus & imperfectis paulatim ad exactam suam integritatem ac perfectionem promoveantur. Certè Deus, primùm informi ac vasto mundi chao creato, postea molem illam indigestam sex dierum successu ad debitam suam perfectionem deduxit. Nimirum interpretè S. Ambrosio, *Imitatores sui nos Deus esse voluit, ut prius faciamus aliqua, postea venustemus, ne, dum simul utrumque adorimur, neutrum possimus implere.*

Successiv
fit perfe-
ctio.

S. Ambros.
1. Hexam.

665. Urfa informes ac monstrosos suos fetus non quidem aculeatâ ac mordaci dentium duritie, sed linguæ suaviter lambentis mollitie ad debitam perfectionem effingit. Unde Joannis Ferri Abbatis lemma. **LAMBENDO FIGURAT.** vel, **LAMBENDO PERFICIT.** vel, **LAMBENDO REFORMAT.** Inde discas velim, proximi nostri vitia ac defectus non calumniis aut mordacibus verborum aculeis, sed suavi ac benignâ agendi ratione corrigendos esse. Sanctus Bernardus de corrigendi suavitate differens, ait, *Eme à Domino moderatam correctionem, quia omninò magnum quoddam bonum, & datum optimum est, & quod habeant pauci: volat irrevocabile verbum; & quod sanare debuerat, quia mordacius forte videtur, exasperat & exulcerat magis.* In hunc sensum canit meus Concanonicus, D. Salvator Carducius;

Correcti
suavis.

S Bern ser
2. de Resu.
Dom.

Amans.

*Lambendo informem sobolem magis urfa reformat,
Sic remouet fœdum blanda loquela nefas.*

b. Ven. in nbl. Amor Otho Venius eodem Emblemate demonstrat, personam amatam, quamlibet rigidam ac severam, placidis amanti obsequiis facile posse emolliri.

Urfa novum fertur lambendo fingere foetum Paulatim & formam, quae de coet, ore dare. Sic Dominam, ut valde sit cruda, sit aspera, amator Blanditiis sensim mollit, & obsequio.

al. 4. 19. 666. Urfa, suos catulos linguâ demulcens, & ad debitam perfectionem formans, inscriptionem è S. Paulo recepit. QUOS ITERUM PARTURIO. B. Andrea Avellini symbolicum hoc simul. chrum erat; qui assiduis laboribus apostolicis, & industriâ planè maternâ defunctus, prava peccatorum mores reformare, & animas è portentosa vitiorum mole in genuinas Dei imagines effingere studuit. Opportunè in hoc argumentum S. Ambrosius: *Festina, inquit, anima, formare partus tuos, properantius absolvere, celerius, quos genueris, enutrire.*

apostolica diligentia. Ambros. lib. 2. de A. etc. 1. Educatio. 667. Urforum catuli solâ matris diligentia ad debitam formam perveniunt. Id quod unicum verbum, lemmatis loco subscriptum, explicat. STUDIO. Adeò nimirum liberi è studiosa ac diligenti educatione maximos profectus hauriunt. Seneca; *Educatio maximam diligentiam, plurimumque profuturam desiderat: facile est enim teneros adhuc animos componere.* Tametsi enim bona indoles, naturæ beneficio acquisita, plurimum proficit; longè tamen plus virtutis è bona instructione, aliisque adventitiis auxiliis eidem accrescit. Horatius;

Fortes creantur foribus, & bonis Est in juvenis, est in equis patrum Virtus: nec imbellem feroces Progenerant aquila columbam. Doctrina sed vim promovet insitam, Rectique cultus pectora roborant &c.

Calamitas utilis. 668. Ursus, oculorum ac visûs debilitate laborans, mox alveare accedit; ibique linguam, apum aculeis tandiu lancinandam exporrigit, donec plurimo sanguine à puncturis illis, ceu sacificatione, profuso, caput ad debitam temperiem exoneretur, ac visum recipiat. Unde Academicus Caliginosus Anconæ Emblemate subscripsit; ACUIT VULNERA VISUM, vel, ACIEM ACIUNT ACULEI, vel ut Academicus, inter Errantes illustratus, ipsius urli ore inscripsit. REVIXIT DIES. Apum aculeis non absimiles calamitates ac persecutiones, instrumenta sunt aptissima, ac veluti phlebotomi, quibus cæcorum oculi denuò referentur, caputque, malignis humoribus infectum, expurgetur. Verissimè dixit Sanctus Gregorius Papa, *Omnis peccator prudens erit in pœna, qui stultus erat in culpa; quia ibi jam dolore constrictus, ad rationem oculos aperit, quos hic voluptati deditus clausit: & pœnâ torquente exigitur ut sapiat, qui hic excacante se superbiâ despicebat.* Et Horatius;

--- --- Ingenium res Adversa nudare solent, celare secunda.

Auxilium humanum fallax. 669. Ursus fauciat, vulnere explendo res quasvis obvias, ut herbas, spinas, ligna, saxa, &c. arripit, ac hianti foramini inserit, quâ tamen paradoxâ curandi methodo non tantum sanitati suæ non consulere, sed potius gravissimum vitæ discrimen sibi met accersere solet. Unde lemma, LADENTIA QUOQUE vel ut Poëtâ cuidam placet MORTIFERO VELEN DENTRO VHO POSTO. Id est, PLAGAS CORRUMPO VENENO. Ita planè homines, calamitatum suarum plagas ob-

ligaturi, levamina quævis obvia adhibent; at verò quia creatis magis, quàm Divinis auxiliis confidunt, suis infirmitatibus nunquam exonerantur, sed magis semper magisque premuntur. Hebraei gravibus gentilium ærumnis pressi, fiduciam suam, de properato consilio, unice in Ægypti Rege collocarunt; à quo non multò post, cum sperarent malis suis adhibitum iri remedium, plus quàm aliàs unquam fuere exasperati, debueruntque Judæam rapinis passim devastatam, ac totam penè Hierosolimam everfam intueri. *Qua est ista fiducia, quâ confidis?* inquiebat ad Ezechiam Rabfaces, Assyriorum Rex, *Ecce confidis super baculum arundineum confractum istum, super Ægyptum, cui si innixus fuerit homo, intrabit in manum ejus, & perforabit eam.* Sanctus P. Augustinus; *Speras in pecunia? observas vanitatem. In his omnibus cum speras, aut tu exiras, & ea hic dimittis; aut cum vivis, omnia pereunt, & tu in spe tua deficis.*

670. Urli, nubilo & obscuro cælo, ob spem future serenitatis, mirificè latari solent. Unde lemma. SERENABIT. Eadem ratio hominibus afflictis inter calamitatum umbras aliquid levaminis afferre potest; consultâ enim vicissitudine tempestatem excipere solet serenitas. Tibullus;

Venit post multos una serena dies.

Et Sanctus Joannes Chrysostomus; *Sicut post vehementes imbres mundus aër, ac purus efficitur; ita etiam post lachrymarum pluvias serenitas mentis sequitur, atque tranquillitas.* Id ipsum Tobias, ad Deum conversus, dixit; *Post tempestatem tranquillum facis, & post lachrymationem & fletum exultationem infundis.*

671. Quando ursus animadvertit, se venatorum insidiis resistere ulterius non posse, unguis capiti defendendo imponit, totoque corpore in globum convulso, per montium rupes sese præcipitem rotare solet, ut vel sic salutis suæ in extremo discrimine consulat. Emblemate subscripsit Bargalius; EXTREMIS EXTREMA. Ita animus resolutus, vitæ servandæ causâ, etiam ipsius vitæ discrimen subire non abhorret. Certè Martyres, ne venatori tartaræ in prædam cederent, vitam suam extremis suppliciis, ipsique adeo morti, ultrò objecerunt. S. P. Augustinus. *Mortem hominibus comminatus est Deus, ne peccarent; mortem Martyribus comminatus est inimicus, ut peccarent. Illi, ut morerentur peccaverunt. Martyres mortui sunt, ne peccarent. Unde illis pœna inscripta, inde illis gloria suscitata.* Scitè Martialis,

Rebus in angustiis facile est contemnere vitam.

Et Ovidius;

Qui rapitur fati, quid præter fata requirit? Porrigit ad spinas, durasq; saxa manus &c.

672. Ursus totâ hyeme, nimirum sex continuis mensibus, dormire solet. Unde somnolenti Bononienses, universalis symboli loco, Ursum præferunt; cum lemmate: SPERO AVANZAR CON LA VIGILLA IL SONNO. Id est, VIGILIIS SUPERABO SOPOREM. vel ut aliis placet. MAJOR POST OTIA VIRTUS. Eorum hæc idea est, qui tardius ad virtutum aut litterarum studia applicati, iisdem postea geminato ardore invigilant, ac pristinum soporem veluti compensant. Hinc conijcere licet, pœnitentem serum ad idem præmium pervenire posse, quod debetur iis, qui totam vitam

S. Aug. Psal. 30. Consc. 1.

Sperare

Tibull. lib. 4. Eleg. 6.

S. Io Chryf. Hom. 6. in Matth.

Tob. 3. 22.

Desperatio

Martyr.

S. Aug. ser. 75. ex addit. à Sirmond.

Mart. ad Charemon.

Ovid. l. 2. de Pont.

Pœnitentiæ serus.

vitam in Divino cultu traduxerunt. Certè operariis, undecimâ horâ ad vineam vocatis, non minor respondit merces, quàm iis, qui à prima hora portârunt pondus diei & astus; quia, ut Cornelius à Lapide ait, *Christus in premio cœlesti non habet rationem antiquitatis temporis, aut diuturnitatis laboris, sed majoris fervoris.* Unde Origines ait; horâ primâ vocatum Adamum, & horâ undecimâ Paulum, qui, tametsi pleramque vitæ partem inter gentilium ac vitiorum tenebras exegerit, reliquos tamen ferè omnes præmio longè antecedit. S. Chrysostr.; *Undecimâ horâ vocantur, qui in senectute vocantur. Composita est ergò hac parabola, ut eos avidiores faceret, qui in ultima senectute convertuntur, ne existimarent, se minus aliquid habituros.*

973. Ursus, à tauro incurfatus, supino corpore in terram prosternitur; sicque ab hoste se victum simulans, eundem callidè vincit, & occidit. Unde Aresii lemma. ARTE METUM SIMULANS. Veluti diceret, cedendo ac humiliando quosvis hostes superari. S. Petrus Chrysologus; *Bellicosus miles, quod in bello fugit, ARTIS EST, NON TIMORIS.* Certè Jacob, David, Paulus & S. Athanasius fugiendo tulère plausum & victoriam. Unde S. Cyprianus; *Estote timidi, ut suis intrepidè; & licet virtus in certamine infirmitas esse videatur, tamen virtus in infirmitate perficitur.*

674. E. Cæsaris Antonii Bendinelli sententia, Ursus veri amoristypus est; quippe qui CRESCET, DUM VIVET. Gaspar Schottus testatur; *Ursus semper crescere, quidam affirmant; inuentosque longitudine quinque cubitorum, latitudine tantâ, ut quodvis bovis tergum vincerent.* Ratione haud multùm absimili voluptas carnalis, instar flammæ infernalis, in corde humano succensa, non nisi cum vita auferere desinit. Unde Siracides, *Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur transgrediens legem Dei, usque ad finem vitæ.* Tenacissimam enim, inquit Interpres P. Cornelius à Lapide, est libido, & consuetudo fornicandi adeò, ut cum senectute non consenscat, sed vivat & vigeat, imò ardeat usque ad mortem, nec nisi cum ea moriatur. Ceterum de amore in rem presentem ait S. Augustinus; *Charitas non novit, nisi crescere magis, magisq;.* Si enim amamus, quem non videmus; quomodo amaturi sumus, cum videbimus?

675. Alexander Ursinus Cardinalis, symboli loco, Ursam præfert, è dextero ungue sugentem; cum lemma te, IPSE ALIMENTA SIBI. Ad verbum Propertius,

Ipse alimenta sibi maxima præbet amor.

Volebat nimirùm sapientissimus Cardinalis dicere, se ipsum per propria merita esse splendoris ac immortalis gloriæ suæ authorem. De Urso in hæc verba testatur P. Gaspar Schottus; *Ursus pinguior effectus, latibulum ingreditur, & in eo quadraginta dierum spatio extenuat corpus, quatuordecem immobilis, dexteri pedis se sustentat linctum.* Ab urso dicas, alimoniam, victumque tuum proprio labore ac industriâ perquirere. Hoc sensu David; *LABORES MANUUM TUARUM quia MANDUCABIS, beatus es, & bene tibi erit.* Et Salomon; *Anima laborantis laborat sibi, quia compulsi eum os suum.* S. Paulus, tametsi nobilis Romanus, & Apostolorum Princeps, vitam propriis manibus sustentavit. *Ad ea, que mihi opus erant, & his qui mecum sunt, ministraverunt manus istæ.* Pro-

bus Imperator, quod Flavius Vopiscus de illo commemorat, milites suos ad assiduos labores cohortatus dixit, *Annonam gratuitam militem comedere non debere.*

676. Academicus inter Venatores Venetos stimulatus, symboli loco ursam præfert, multis gladiis fauciatum; cum lemma te, GENEROSIOR AB ICTU. Ita animus grandis & virtuosus incrementum suum etiam inter adversa capit. Sapientissimè Seneca; *Virtutem enim intelligo animosam & excelsam, quam INCITAT, QUID QUID INFESTAT.* Et Lucanus,

Crescit in adversis virtus.

678. Joannes Baptista Ruscillus præclaro Emblemate Ursam exhibet, quæ catulos suos ad debitam perfectionem effingens, epigraphen tenet; *NON PEPPERISSE SATIS.* Neque filios parturisse, & in lucem procreasse sufficit, nisi etiam sollicitâ & assiduâ diligentia à parentibus educantur. S. P. Augustinus in illa Apostoli verba, *Filioli mei, quos iterùm parturio, ait, parturitionem hanc pro curarum angoribus positam intelligamus, quibus eos parturivut, ut nascerentur in Christo, & iterum parturivut, propter pericula seductionis, quibus eos conturbari videt.* Ceterùm quod de parentum liberis, etiam de authorum libris intelligas velim; posteaquam enim volumina sua componendo enixi sunt, ea etiam censoria virgula perstringere, sedulâ diligentia, veluti alterâ tertiave limâ, perpolire debent. Optime canit Poëta;

*Non satis est urse sobolem peperisse ferinam,
Nî ferat informi lingua magistra decus.
Non secus ingenii qui partus edit in auras,
Progenitos scriptor sedulus arte polit.
Splendor enim ingenio paritur, dum pignora gignit,
Dum tamen exornat, pulchrior inde nitur.*

679. Ursus, pinguior effectus, latibulum ingreditur, ibique quadraginta dierum spatio corpus extenuat; uti testatur Aristoteles. Lemma. ÆGRUM JEJUNIA SANANT. Jejunium quadragesimale hoc symbolo significatur; istud enim ante Pascha tempore verno institutum, non tantùm sanctitati animæ, sed & sanitati corporis plurimùm confert. uti eruditè ostendit D. Viringus, Medicinæ Professor Lovanii; in vere enim ebullit sanguis, effervescentque humores ceteri ita, ut febres, aliosque morbos sint procreaturi, nisi jejunii abstinentiâ & piscium frigore restinguantur. S. Gregorius Papa; *In hoc mortali corpore ex quatuor elementis subsistimus, & per voluptates ejusdem corporis præceptis Dominicis contrahimus. Præcepta enim Dominica per Decalogum sunt accepta. Quia ergo per carnis desideria Decalogi mandata contempsimus, dignum est, ut eandem carnem quater decies affligamus.* S. P. Augustinus de Quadragesimali jejunio differens, sine dubio, inquit, peccatorum suorum vulnera diligit, qui in diebus penitentiæ, jejunando, orando, & psallendo medicamenta sibi spiritualia non requirit. *Abundant, & nimium abundant negligentia, quas per totum anni spatium congregavimus: & ideo vel in istis diebus, quod ad nitorem vel purgationem anima pertinet, agere studeamus.*

V R V S.

Caput XLIX.

Car. l. 5 de El Gall.

680. IN sylva Hercynia, quod Cæsar testatur, propria Urorum sedes est. Sunt ii magnitudine paulò infra elephantes; specie verò, colore, & figurâ turos imitantur: estque mirum ipsis robur, & eximia velocitas. Quando arborem, tametsi altâ radice defixam, semel evellere aggrediuntur, à cæptis tamdiu non desistunt, dum eam funditüs humili prostraverint. Unde Alcibiades Lucarinus hominem generosum, & in laboribus indefessum, Uri emblemate representat, qui ad arborem sternendam accinctus, epigraphen sustinet; NEC FIRMITUDINE TERRITUS. Ita sanè, quando vitio, sive in te, sive in tuis proximis extirpando semel manum admo-veris, ab eo, quantumvis inveterato, operam tuam non retrahas, donec ad finem perveneris. In hoc argumentum S. Isidorus Pelusiota; Forti ac strenuo animo consiste adversus peccatum, ad extremum usque spiritum dominicans.

Sid Pelus. Ep. 284

in l. 8. c. 15.

683. Plinius Uros duabus præcipuè prærogativis à naturâ instructos ait; nimirum grandi robore, ac mirâ velocitate. Plinii verba sunt; Gignit Germania excellenti & vi, & velocitate uros. Lemma. VI ET VELOCITATE. Utraque hæc virtus generoso Belliduci congenita esto; quippe qui virium suarum robori celerem expeditionum militarium curam conjunctam habeat. Certè Tullius, Belliducis prærogativas enumerans, ait: Labor in negotiis, FORTITUDO in periculis, industria in agendo, CELERITAS in consuecundo, consilium in providendo, &c.

ellidux.

icero Orat. o lege Mar.

V V L P E S.

Cap. L.

stutia rudelis.

adulator.

enec. in Ep.

Xenophon in Symparcho.

lut in Age-lao.

Virgil. l. 2. Eneid.

l. 190. Ips. l. 2. do nilis. c. 20.

ingere.

Decipi.

682. Vulpes, ad fraudes faciendas & promptissima & astutissima, dentes à natura accepit, moribus infigendis aptissimos. Unde lemma; ASTU, ET DENTIBUS, Hominem astutè crudelè hæc im-go describit; Hannibal hujus artis facile princeps, à Plut- rcho cognominatur; Crudelissimus Dux, & in fallendis hominibus callidissimus. Certè adulator, quantumvis dentes habeat ad nocendum aculeatissimos, vafricitie tamen utitur ad eò callidâ, ut meram amicitiam præferre videatur. Seneca; Malum hominem, blandè loquentem, agnosceram laqueum esse. Habet enim suum venenum blanda oratio &c.

683. Vulpes epigraphen subjunctam habet. ASTU POLLET. Certè militia è stratagematis plurimum proficit; Xenophon dicere est solitus; Nihil utilius in bello, dolis. Antigonus interrogatus; quomodo hostis aggrediendus esset? respondit, Aut Ablo, aut vi, aut aperte, aut insidus. Plutarcho teste, Agelilai dictum erat, Hostes in bello fallere, non justum solummodo, valdeq; gloriosum, sed etiam suave & lucrosus est. Corcebus à Virgilio in hæc verba loquens introducitur;

-- Dolus, an virtus quis in hoste requirat?

Denique Justus Lipsius; Latissimus est ampus stratagematum, & non aliâ re plures victoria, aut trophæa parta.

684. Vulpes, toto corpore humili distenta, ac mortuam se fingens, curiosas aviculas ad se allicit; easque subito prehensas, devorat. Lemma; RAPI ET DEVORAT ASTU. Ita, prò dolor! contingit sapissimè, illos se simulare quietos, qui alio-

rum damno nimium quantum invigilant: frequenter enim, etiam nullis explicatis rebus, homines, Adulator. quantumvis cautos, obruunt ac jugulant Certè Adulatores, quidquid bonorum ab aliis emungunt, non nisi astu ac vafricitie obtinent. Verissimè dixit Cassiodorus; Fidei adultores, quum cænas divitum captant, nihil prius meditantur, quam illud, quod putant gratissimum auditoribus fore: nam nec aliter impetrabunt quod petunt, nisi quasdam insidias auribus fecerint. Seneca;

Cassiod. in quadam Ep.

Senec. in Or-dip. Act 3.

Ab iniquicis sæpè simulatur quies.

Et Plautus.

Qui cavet ne decipiatur, vix cavet, cum etiam cavet. Et cum cavisse ratus est, sæpè is cantor captus est.

Plant. in Cap.

685. Vulpes, humili distenta, mortuam se simulat, passimque corpus suum ab avibus pungi permittit; at subito exiliens, incautas adoritur ac devorat Lemma. CUM ARRIDET, IRRIDET. Fortuna ac voluptatis hic typus est, qui blanditias, jocosque mentitæ, extremam perniciem nostram machinatur. S. Bernardus; Magnus, qui incidens in adversa, non excidit vel parum à sapientia; Nec minor, cui præfens felicitas, SI ARRISIT, non IRRISIT.

S. Bern. l. 2. de Consid.

686. Vulpes, quantumvis quietam ac mortuam se fingat, nullam tamen fidem ei tribuere licet; ut quæ modò pacem ac mansuetudinem mentita, brevi sanguinariam se prodet. Apprimè dixit Juvenalis; FRONTI NULLA FIDES. Certè, Hypocrita, genuinum vulpis ectypon, nullam unquam meretur fidem; nam externâ facie sanctum simulans, paulò post mentem suam fucatam, veteratoriam, ac vitiosam detegit. S. Hieronymus; Perfacile est, aliquam vestem habere contemptam, & suspirare crebrins, & ad omne verbum peccatorem ac miserum se proclamare: sed si vel levi sermone offensus fuerit, continuo videbis attollere supercilium, levare cervicem, & delicatum illum oris sermonem insano clamore repente mutare.

Juvenalis Saryr 2.

Hypocri-ta.

S. Hier. Ep. 1. ad Democ.

687. Vulpes gravida, seu proli amore majorem cautelam adhibitura, seu etiam cursui sese minus idoneam deprehendens, venatorum insidias cautius, quam hæctenus consueverat, declinat. Unde D. Aretilemma. REDDIT AMOR CAUTAM. Matrem providam, & in familia ac liberis gubernandis cautam & prudentem, hæc imago significat. Illorum enim amore nunquam non in conquirendis necessariis, in avertendis periculis, & in re domesticâ promovenda sollicitam ac cautam se exhibet; Talis Magno Augustino teste, fuit S. Mater Monica; Domum suam pie tractaverat; Nutriera filios, toties eos parturiciens, quoties abs te (Deo) deviare cernebat; ita curam gessit, quasi omnes genuisset; ita servavit, quasi ab omnibus genita fuisset. Valerius Flaccus;

Cautela.

S. Monica S. Aug l. 6. Conf. c. 9.

Val Flac. lib. 3.

Est amor, & rerum cunctis cautela suarum.

688. Vulpem, reti illapsam, hoc lemmate notavit D. Aretilus; FATO I RUDENTIA MINOR. Ita nimirum prudentia ac vafricitie humana adversus Divinam voluntatem nil penitus potest. Velleius Patereulus; Ineluctabilis fatorum vis, cujuscunque fortunam mutare constituit, consilia corrumpit. Et D. Jovius; Occulta vis sati sæpenumerò prudentes ad insiniam verit. Verissimè Pierius Valerianus, Hypopoliti Cardinalis Medicei, & Alexandri Nepotit mortem delorans, cecinit;

Prudentia humana infirma. Vell Par l. 2

lov Hist. l. 3.

Pier valer. lib. 4. sub finem.

Mens nulla prudens est adeò, ut queat Obstare fati, vel petulantias Ictusque fortuna cavere. Aut varios subitoque casus.

Par pari
referre.

Isa. 33. 1.

Arist. lib. 5.
Ethic.

689. Vulpes, gallinam prædatura, Emblematis loco à cane interveniente capitur. Unde illam hoc Ariostii lemmate conquærentem introduxere; **BEN LA MERCEDE HAUIRO SECONDO IL MERTO.** Id est; **QUOD MEREAR, PATIAR.** Hæc nimirum supremæ sapientiæ dispositio est, ut id ipsum, quod in alios molimur, tandem in nos devolvatur. Isaias id perspicue minatur; *Va qui prædaris, nonne & ipse prædaberis? & qui spernis, nonne & ipse sperneris?* Aristotele teste, Rhadamanti pronuntiatum erat, *Iustum est, ut, si que quis fecit injustè, eadem & patiatur.* Scenacherib, Palæstinam summo contemptu direpturus, se ipsum omnium rapinis ac contemptibus exposuit; ipsius enim exercitu per Angelum fulminato, à propriis filiis occisus jacuit. Nero, postquam sanctos Apostolos contemptim enecari iussit, ipsemet paulò post à Senatu populoque Romano spretus, propriâ manu sibi violentam mortem intulit. Domitianus, Aurelianus, Decius, aliaque tyrannidis humanæ portenta, post plurimos Christianos contemptui habitos, ac crudelissimè jugulatos, tandem & ipsi hostibus suis jugulum præbere debuerunt, &c.

690. Grus vulpe ad convivium invitata, cibos in angusti & oblongi oris bombylio conclusos apposuit; cui cum vulpes caput immittere non posset, jejuna recedere debuit; grue interea oblongo suo rostro cibum omnem facile extrahente. Atque hæc Gruis astutia adversus vulpem reciproca erat; quippe quæ illam paulò ante simili ludibrio exceperat. Proinde Emblematis loco gruem seu ciconiam statuere, quæ ex oblongi & angusti colli bombylio escam hauriebat, frustra esuriente vicinâ vulpe; Lemma addiderunt. **FRAUS FRAUDE COMPENSATA.** Nempe vulpes, paulò ante in cibo largiendo admodum parca, postea etiam illius recipiendi indigna fuit: quæ enim alios ad inediam tolerandam cogebat, etiam ipsa ad illum famis languorem sustinendum optimo jure compellebatur. Francisci Petrarchæ hæc de re poëma vermiculum est;

*Che chi prende diletto di far frode,
Non s'ide lamentar s' altri l'inganna.*

S. Greg. Naz.

Et S. Gregorius Nazianzenus.

*Adiit me inops, abiitq; nil ceptum ferens
O Christe, gratia indigens vacuus tue,
Vereor, ne & ipse lege discedam meâ:
Quod namq; quis dedit minus, speret minus.*

691. Emblematis loco vulpem, igne ad ipsius caudam suspenso depinxere: alludebant nimirum ad trecentas Samsonis vulpes, quæ, facibus ad caudas ligatis, in Philistæorum agros concitate, priusquam hos flammis devastarent, in se ipsis crudele illud incendium omnium primò experiri debuerunt. Lemma. **VINDICTA TRAHIT EXITIUM.** Ita nimirum, dum aliorum exitio procurando intendis, ruinam ac supplicia in te ipsum concitas. Opportunè Magnus Augustinus; *Lesus, & injuriam passus, vindicari vult; de aliena pœna sibi quarit medicamentum, & acquirit grande tormentum.* Semei, Davidem lapidibus impetere ausus, paulò post à Salomone interfectus est. Fornacis Babylonicæ flamma, adversus innocuos juvenes succensit, in ipsos carnifices grassata est. Daniëlis delatores, cum illum à leonibus devorandum percuperent, iisdem leonibus in escam celsere. Apprimè David; *Quorum os maledictione & amari-*

Vindicta
authori
perniciosa.

S. Aug. ser. 4
de verb.
Dom. cap. 1.

Psal. 13. 3.

tudine plenum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem; Contritio & infelicitas in vis eorum.

692. Vulpes, congelatum flumen transgressura, priusquam tanto discrimini se committat, auribus versus flumen inclinatis acutè explorat, num aliquod subterfluentis aquæ murmur percipere possit: eo enim audito, mox conceptam mentem revocat, penitusque ab illo trajicienda desistit. Unde emblematis subscripsere; **FIDE, ET DIFFIDE.** Et certè in mundo assidua hæc cautela ac diffidentia penitus est necessaria; siquidem Justo Lipsio asserente, *Nihil hodie tam receptum, quam fallere fidem.* Epicarmi consilium est; *Sobrius sis, & memor esto; nulli temerè credere seu confidere.* Theognides canit;

*Res mihi fractâ FIDE, res DIFFIDENDO
retenta.*

Denique Siracides; *Cave tibi, & attende diligenter auditu tuo: quoniam cum subversione tua ambulas.* Et rursus: *Et à filiis tuis cave, & à domesticis tuis attende.*

693. Vulpes, auribus supra congelatum flumen inclinatis, undarum fortè subterlabentium strepitum explorans; à D. Aresio epigraphen recepit; **NEC FIDE, NEC DIFFIDE.** Hominem prudentem, & in agendo circumspectum, hæc imago designat; neque enim fidem nimium facilem, neque etiam difficilem nimium, aliis tribuere oportet. Sapienter monet Seneca; *Nulli fidem adhibere, unum idemq; vitium est, atque omnibus credere.* Apollonius Thianæus, Philostrato referente, olim à Babyloniarum Rege interrogatus, quâ ratione regnum suum feliciter stabilire posset: respondit, *Si multos honoraveris, paucis verò credideris.*

694. Vulpes, tametsi flumen glacie obductum videat, eidem tamen experiendo etiam aures, majoris securitatis gratiâ, in consilium advocat, & num aquæ subterfluant; studiosè auscultat. Lemma, **NON JUXTA INTUITUM.** Ad verbum Regum fasti; *Nec juxta intuitum hominis ego judico.* Homo enim videt ea, quæ parent; Deus autem intuetur cor. Quare nunquam patiaris te externâ aliorum formâ in judiciis formandis decipi, sed semper interiores illorum animos penetrare coneris. Perspicue Christus: *Nolite judicare secundum faciem, sed justum judicium judicate.* Porro mundus varias spondet delicias, externâ quidem facie sat speciosas; at propius ei aurem admove, deprehendesque, interiora ejus plena esse dolo. S. P. Augustinus; *Quidquid nobis temporaliter mundus arridet, magis est periculum, quam ornamentum nostrum.* Atque ad cetera assidua pericula cautus ac circumspectus sis, necesse est; nam quod Horatius canit,

*Quod quisque vitet, nunquam homini satis
Cautum est in horis.*

695. Ad exequias Ranatii I. Parmensium Ducis, symboli loco vulpem statuere, quæ aures congelato flumini admovens, epigraphen tenuit; **MURMURA NON FALLUNT.** Sagax Principis illius judicium, & insignè prudentiam hæc imago innuebat, qui ab imperiti vulgi oblocutionibus nunquam deceptus, summi momenti negotia, obstupescente mundo, semper intimè penetravit, suamque Rempublicam tot annis feliciter administravit. Porro illud ipsum Emblemata cuius Principi præceptionis loco esto, ne adulatorum fraudibus ac susurris, utpote ad genos ac innocentes opprimendos unice destinatis, aures præbeat, sibi que imponi permittat.

Hæc

Cautela
fidendo.

Lips. Cent.
Epist. 59.

Eccles. 13.

Ibid. 32. 24

Fidere.

Senec. Ep.

Philost. l.
vita. 4

1. Reg. 16.

Judicare

10. 7. 24.

Mundus

fallax.

S. Aug. ser.
53 de ver.
Dom. cap.

Cautela

Horat. l. 3.
Carm. c. 10.

Prudentia
& caute.

Hâc cautelâ imbutus David, de se ipso fatetur, *De-*
trahentem secreto proximo suo, hunc persequerbar. In
hunc locum præclare Agellus; *Aures suas calumniâ-*
toribus atque obtrêctatoribus minimè patuisse dicit;
hoc enim vitium est maximum Regum ac Principum,
quod adulatoribus & detractoribus, & exploratori-
bus aures libenter accommodant, & falsis detractionibus
atque calumniis, ac delationibus a se electis hominibus
illecti, perniciem innocentibus afferunt. Sanctissi-
mum Luciani consilium est; *Quid faciet vir pru-*
dens in re ambigua? Sanè, opinor, quod Homèrus in
Syrènum fabula docet; permissus talium sermonum
fabulas ac delitias navigio prætereat, obitret aures;
nec passim aperiat affectui cupiam obnoxiiis, sed iani-
ore scânlo ac fido adhibito, ratione videlicet ac iudicio
animi, rectè dicentes reclusis foribus excipiat, inutiles
nugas obducto pèssulo arceat.

598. Vulpes, demisso capite fluminis congelati
crassitiem explorans, ab Abbate Ferro epigraphen
recepit. AURIBUS INIAGAT. Ita Christianus
Divinæ fidei arcana solis auribus, non verò oculis,
penetrare potest. Dilucidè Apostolus; *Fides ex auditu.*
In hunc locum Dionysius Richelius ait, *Fides ex*
auditum tam ejus, qui in fide instruitur, quem oportet
audire predicantem: quam ejus, qui predicat, quem
oportet audiri. Audietis autem, qui ad fidem exigi-
tur, est per verbum Christi, quo venit ad aures corpo-
ris, & aperit aures mentis. Atque adeò sancta fides
animæ nostræ domum intrat, ibique sedem figit, non
quidem per oculorum portas, utpote quibus eviden-
tia ac perspicacia est propria; sed per obscuras aurium
cavernas, ad fidem arcana recipienda præ cæteris om-
nibus sensibus accommodatissimas. Sanè, Centurio
non è Christi crucifixi aspectû, sed ex auditis ipsis
vôcibus ad sanctam fidem amplectendam persuasus,
Videns autem Centurio, quia sic clamans exprasset,
ait, verè hic homo Filius Dei erat. In hunc locum
S. Bernardus, *Ex voce, inquit, agnovit filium Dei,*
& non ex facie. Erat enim fortasse ex ejus ovibus, quæ
vocem ejus audiunt. AUDITUS INVENIT, quod
non visus; oculum species fefellit; AURI VERI-
TAS SE INFUDIT. Eadem planè ratione Ma-
ria-Magdalena Christum, in horto visum, olitorem
esse credidit; at auribus ad ipsius vocem percipien-
dam referatis, verum Dei filium agnovit.

697. Joannes Orozcus Emblematis loco globum
terrestrem depinxit, qui ab Atlantis humero su-
pra pellem vulpinam sustentabatur; cum lemmate,
HOC MODO SUSTENTOR; Non sine inge-
nio volebat innuere, mundum totum assiduis niti
fraudibus ac fallaciis. Verissimè Magnus Augustinus;
Mundi promissa semper fallunt; Dei autem promissa
numquam fallunt. Sed quia mundus, quod pollicetur,
hic videtur daturus, id est, in hac terra morientium,
in qua nunc sumus: Deus autem, quod pollicetur, in
terra viventium nobis daturus est, multi fatigantur

expectare veracem, & non erubescunt amare fallâ-
cem. Ovidius;

Vivitur ex raptio, non hospes ab hostite rutilus,
Non socer à genero: fratrum quoq; gratia rara est;
Imminet exitio vir conjugis, illa mariti.
Lurida terribiles miscent aconita Noverca:
Filius ante diem patrios inquirat in annos,
Victa jacet pietas.

698. Vulpis exuvia, sub regio throno collocata,
inscriptionem præferunt; UT SCIAT REGNA-
RE. D. Didacus SAVEDRA hoc emblemate ad illud
Lysandri, Spartanorum Belliducis, dictum allude-
bat; *Quod leonis pellis attingere non possit, Principi*
assuendam vulpinam. Hanc verò doctrinam
Magnatibus persuadere hæud operosum est; siqui-
dem, Seneca asserente; maximus & frequentissimus
illius in aulis usus est.

Ut nemo doceat fraudes, & sceleris viam;
Regnum docebit.

699. Vulpes, in agro resupina, se mortuam simu-
labat, ut aves, veluti ad cadaver advolaturas, capta-
ret, at jacenti supervenit canis, eamque dentibus
mordicus invasit. Lemma. INSIDIAS SUSTI-
NET IPSA SUAS. Ita nimirum mala, quæ aliis
intere cogitamus, ipsimet justissimâ lege tolerare
cogimur. S. P. Augustinus, *Qui fraudem voluit facere*
generi humano in omnibus nequitias suis, fraudem &
ipsi patiuntur, ut terrena bona eligant, relinquunt
æterna. Verissimè dixit Abstemius, *Insidias qui facit,*
jape patitur.

700. Vulpes in hyeme piscans; caudam aquis
immittit, ut pendentes ex ea pisces ad se attrahere, ac
devorare possit; at fraudem, sub odorati pisces, tam-
diu in aquis irritâ spe natantem relinquunt caudam,
donec glacie contringatur; unde capta vulpes, ac
veluti fune retenta, venatoribus non sine ludibrio
in prædam cedit. Lemma, SIC ARS DELUDI-
TUR ARTE. Quisquis enim aliis vel illudere, vel
fraudem facere cogitat, brevi se omnium ludibriis ac
fraudibus expositum sentiet. Proinde dixit Magnus
Ethices Christiana magister, Augustinus; *Componere*
tecum: non vis falli? noli fallere: quod pati non vis,
noli facere. Vis venire ad vitam, ubi non fallaris? age
modo vitam, ubi non fallas. Damno ac ludibrio suo
expertus id est ex Sportiarum familiâ Galeacius, qui
licentiâ juvenili elatus, Bartholomæo Bergomati,
Venetorum Duci, virò quidem exactæ ætatis & cal-
lidissimo, sed tamen pari aliorum astutia nonnun-
quam circumvento, annosam vulpem misit, cavè in-
terceptam. Dux, adolescentis illationem & arrogan-
tiam sentiens, ut paria refunderet, accipitrem reini-
sit, loris compeditum, & puerilibus crepundiis no-
lisque instructum; quo illius puerilitatem, ferocem-
que ingenii levitatem, loris constringendam, non in-
scritè adumbravit; uti refert Paulus Jovius.

FINIS LIBRI QUINTI

MUNDI SYMBOLICI.

LIBER SEXTUS, PISCES.

Table listing various fish species and their corresponding numbers, such as 'Pisces in genere 1', 'Cyprinus seu Carpus 18', 'Polypus 36', etc.

PISCES in genere. CAPUT I.

Pisces, libero impetu versus hamu delati, epigraphen tenent. ULTRO SE VOLUERE CAPI.

Genuina hæc hominum mundanorum idea est, qui non tantum sublimiores honorum gradus ambitiose inquirendo, sese voluntarios aliorum captivos efficiunt; sed etiam per illecebrosa sensuum vestigia progressi, hamos, æternum curciaturos, incurunt. Sapiientissimus Idiotas de amore carnali differens, Talis amor, inquit, est laqueus anima, interfectio leniens: mel felleum, perniciosa delicata, dulce venenum, MALUM SPONTANEUM, sapida jugulatio, & omnium rerum calamitas. Et S. P. Augustinus; Quanta iniquitas, & quam lugenda perversitas, ut animum, quam Christus sanguine suo redemit, luxuriosus quisq, propter unius momenti delectationem libidinis, Diabolo vendat! Atque adeo damnati, gravissimis torti doloribus, neminem alium, nisi se ipsos incusare possunt; qui, voluptatum escã liberrimè admorsã, suppliciorum hamo implicati pendent.

2. Piscatores nonnunquam aliquot cucurbitas vacuas, plurimis innexas hamis, sub aquis recondunt; quas conspicati pisces, eam fami suã opportunam escã credunt; at hamis miserè implicati, infelicem captivitatem subire coguntur. Unde lemma. PRÆDÆ SPES VANA CAPIT. Eadem planè ratione delusi miseri mortales per fastus ac voluptatis terrenã vanitates assiduo vagantur, neque ibi aliud reperiunt, nisi pericula, dolores ærumnas. Verissimè sanctus Gregorius Papa; Presentis vitæ gloria quasi in alto cernitur, sed nullã stabilitate solidatur. Torquatus de Almidã canit, quod amatores ad illam, tot hamis, quot artibus, instructam passim accurrerint.

Usa ogni arte la donna, onde sia colto Ne la sua rete alcun novello amante: Ne con tutti, ne sempre un stesso volto Serba: ma cangia a tempo atti, e sembriante. Hortien pudica il guardo in se raccolto; Hor il rivolge cupido, e vagante, La sferza in quegli, il freno adopra in questi, Come lor vede in amar lenti, o presti.

At tandem singuli spe suã delusi; Stanco, e deluso poi di speme il toglie,

E si rimam qual cacciator, ch' à sera, Perda al fin l'orme di seguita fera.

Sicq; incauti mortales inter dolores & spem irritam se ipsos consumunt; ex crucianturq; ut Petrarcha canit, Fra le vane speranze, e l'vane dolore.

3. Piscis, ex hamo suspensus, non ob aliam causam aquis & vitã privatur, nisi quod paulò ante ab insidiosã escã sese liberè allecari permiserit. Unde lemma. QUOD ILLECTUS, ABSTRACTUS. Verbis ex sancto Jacobo mutuatis; Unusquisque tentatur à concupiscentiã suã abstractus & illectus. Id ipsum homines mundani quotidianã experienciã comprobant, dum sensuum illecebris circumventi, violentã morte ex hac vitã rapiuntur. Samson, Dalilæ blanditiis illectus, cum libertate oculos perdidit, hostiumque captivus evasit. Ammon, incestuoso affectu erga Thamarẽ illectus, armorum furore è mundo abstractus est. Tres seneciones, apud Daniele, Susannæ formã illecti, honoris, dignitatis, ac vitæ jacturam fecerunt &c. Ut adeo jure exclamet S. Hieronymus; O quam acerbus fructus luxuria, amarior felle, crudelior gladio!

4. Piscis escã, ex hamo suspensã, prehendit; cum lemmate, DUM CAPIO, CAPIOR. Ita post acceptum beneficium, Mecænatis captivus efficeris. Apprimè dixit Publius Mimus,

Beneficium accipere, libertatem vendere est.

Eadem planè ratione lascivus, sensuum voluptate semel delibatã, captum sese, ac peccatorum hamo miserè faucium sentiet. Stephanus Cantuariensis illud Sacræ Paginæ arcanum interpretatus, Totum in hamo sublevabis ait, In hamo escã voluptatis desiderabilis ostenditur, sed uncus tenax latet, qui cum escã comeditur. Sic in concupiscentiã carnis ostendit diabolus escã voluptatis, sed latet aculeus peccati. Etiam mors & infernus, cum Servatoris nostri carnem, è Crucis hamo suspensã, deglutire molirentur, ipsimet vicissim ab eo deprædati, & in captivitatem abducti fuerunt. Sanctus Cyprianus; Sicut hamum, escã conceptum, si piscis rapiat, non solum escã curã hamo non remonet, sed & ipse de profundo, escã aliis futurus, educitur: ita & is, qui habebat mortis imperium, rapuit quidem in mortem corpus Jesu, non sentiens in eo hamum divinitatis inclusum, sed ubi devoravit, hæsit ipse continuo, & disruptis inferni claustris, velut de profundo tractus traditur, ut escã cateris fiat. Cæterum

Ambitiosus. Libidinosus.

Idiota I de Amore Divino.

S. Aug. serm 230, de Temp.

Damnati.

Mundani.

S. Greg. l. 20 moral. c. 24. Torq Tassius. Gerus. liberrat. cant. 4. st. 87.

Amans lascivit.

Ibid. Stanz. 95.

Petrarcha.

Libido v tam aufe Jacob 1.15.

S. Hieron. epist.

Benefactor.

Lascivus Steph. Cantuariensis l. Allegor. in Habac. c. 1. n. 15.

Christu resurget.

S. Cypri. symb.

Maria Magdale- rum aliâ non ignobili ratione idem Emblemata S. Ma- riam Magdalenam spectat, quæ suis capillis Christum veluti pretiosam castissimi amoris escam, comprehensura, eventu prorsus contrario, illius captiva evasit. Conciunne Marius Bettinus canit;

Magdala, mortales quibus illaqueatas amantes, Ausa Deum passim illaqueare comis. Dum jacit auratos sacra in vestigia casses, Prædatrix præda præda fit ipsa sua.

5. Emblematis loco cymbam depinxere, quæ lumine, & tridente ad pisces transfigendos instructa, epigraphen habuit; STERTENTES OPPRIMIT. Innuebant videlicet, insidiantem hostem adversus otiosos, ac somnolentos triumphum haud operose ducere. S. Ambrosius; Remissus excubiis callidus insidiator irrupit. Et S. Hilarius; Vigilare nos Dominus propter adventum furis admonuit. Furem enim esse ostendit Zabulum, ad detrahenda ex ovibus spolia pervigilem, & corporum nostrorum domibus insidiantem, ut ea incuriosis nobis, & somno deditis, consiliorum suorum, atque illecebrarum jaculis perfodiat.

6. Verum pœnitentem in corpore & spiritu castigando ingentem gultum ac suavitatem sentire, piscium Emblemate demonstrat D. Aresius; qui intra amaras oceani undas delineati, epigraphen sustinent; QUASI LAC SUGENT. Verbis è Deuteronomio sumptis; Inundationem maris quasi lac sugent. Certè Martyr, uti etiam homo fortis ac patiens, omnem adversæ sortis amarorem, veluti saccharo ac melle e ductum, avidissimè degustant. Optimè dixit Umberto; Homo patiens malum in bonum convertit, mare quasi lac sugit; marorem in fœlicitatis æternæ gaudium commutabit. Quin imò etiam amantes mundani non rarò mille calamitatum absinthia, veluti inanis quovis melle dulciora, glutire solent. Hi voluptatum amore quos mala perferunt? inquiebat attonitus S. Joannes Chrysostomus; Alapis verberibusque casti, irrisi, innumeris convitiis laceffiti, blando tamen morbo comprehensi, omnia sibi tranquilla & felicia arbitrantur.

7. Alcibiades Lucarinus hæc gnominam piscibus indidit; ANIMATI AD NATANDUM. Vel, ut alius; VIX NATI NATANT. Pueritiam vivacem; vel etiam hominum calamitatem hæc Emblemate significabis, qui vix in hunc orbem nati, inter lachrymas & vagitus natate, plurimisque ærumnis nunquam non affluere solent. Accommodatè S. P. Augustinus; Vita humana misera est, laboribus plena, doloribus, periculis, tentationibus. Quare puer à fletu incipit vivere; Ridere nondum novit, quare plorare jam novit? quia cœpit ire in istam vitam. Nec aliter Jobus; Homo natus de muliere brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. Certè SS. Innocentes, paulò ante in hanc lucem editi, per vultum proprii sanguinis sui pelagus ad paradysi portum transnatare debuerunt.

8. Piscis, intra aquas depictus, epigraphen non incongruam sustinet. MORIAR, SI EGREDIAR. Tertullianus hoc argumento beneficentiam, è calamitatibus in nos proficisci solitam, describit; Pisciculi sumus, qui in aqua baptismi nascimur, nec aliter, quam in aqua lachrymarum ac calamitatum permanendo, salvi erimus. Aliâ ratione S. Joannes Chrysostomus docet, orationem ad progressus in vitâ spirituali faciendos, non minus esse homini necessariam, atque aqua corporalis piscium saluti. Si te ipsum oratione destitueris, inquit, perinde feceris, ac si piscem ex aquis extraxeris. Ut enim piscis vita est aqua, ita tibi deprecatio. Cum primis tamen imago Religiosorum est propria, qui, sicuti vitam intra claustrum

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

limites incolumen servant, ita extra illos præsentissimum discrimen subeunt. Claustrum quippe Monasterii, inquit S. Petrus Damianus, Vivarium est animarum, ibi quippe vivunt pisces, qui juxta legis edicta pinnulas habent. &c. In hunc sensum sanctus Antonius Abbas, à Magnate quodam rogatus, ut nonnunquam diutius apud ipsum moraretur; respondit, sicut pisces ab aquâ extracti, mox in arenâ terrâ moriuntur; ita & Monachos, cum sæcularibus retardantes, humanis statim refolvi confabulationibus, Ob id ergo, concludebat, convenit, ut pisces ad mare, ita nos ad montem festinemus, ne tardantibus nobis, aliqua propositi succedat oblivio.

9. Piscis in aquis vivit incolumis, statimque, extra illas constitutus, moritur. Lemma. IN ARIDO MORIAR. ita sanè libido non quidem inter assiduam victus, vini, & crapulæ affluentiam; sed ad jejuniæ ariditatem ejecta, suffocatur. B. Albertus Magnus, Sicut pisces in arido moriuntur, sic etiam luxuria in austeritate vitæ, & jejunio moritur. Perpicue illas; Computrescent pisces sine aqua, & morientur in sicco.

10. Mantuæ, inter cæteram solemnem Deiparæ coronatæ festivitatem, Emblematis locò pisces cernebantur depicti, qui turbato ac fulgurante cælo in mari natabant, cum lemmate, TUTI CONTEMNIMUS ICTUS. Non enim, quod pertimescat, habet, qui intra Mariæ sinum ac tutelam; veluti in Oceano securissimò; conquiescit. Cosinus Hierosolymitanus ait, Insuperabilem, Deiparæ, stem tuam habens, servabor; defensionem tuam possidens non timebo. Et Richardus à sancto Laurentio; Potens est Maria ad proptegendum; unde ipsi potest securè servus ejus illud Job. 17. 3. Pone me juxta te, & crucifusus manus pugnæ contra me.

11. Homo, inter sceleratos justus & innocens, pisci non absimilem se probat, cui, intra maris salustiginem commoranti; inscripsit Abbas Certanus; NEL AMARO DEL MAR DOLCE HO' LA VITA. Id est; E MARI DULCEDINEM. Hæc prerogativâ insigis extitit Sanctus Malachias; qui sancto Bernardo teste, De natali barbarie traxit nihil non magis, quam de sale materno piscem maris. Porro avarus, accommodatè ad hanc iconem dulcedine nullibi majore perfunditur, quam inter solitudinum terrenarum amarores. Quare Hugo Cardinalis in illud Ezechielis, Commovebuntur à facie meâ pisces maris; ait, per pisces maris intelliguntur avari & curiosi, qui nesciunt vivere, nisi in amaritudine curarum hujus mundi.

12. Adami, protoparentis nostri casum pisci non absimilem dixeris, cui, ex hamo pendentis, inscribes; MORSU IN MORTEM CORRUIT. Verbis ex hymno illo mutuatis; Pange lingua gloriosi Laurentii &c. Eorum hæc imago est, qui immodico cibo aut potu mortem sibi accelerant. Septimus Severus, carnibus crudis, ac digestu difficillimis, plus iusto devoratis, medius crepuit. Valentianus Imperator nimia intemperantia sibimet vitam immaturo fatò abruptit. Jovinianus, referente Ravilio, à ciborum cruditate, intra stomachum collectâ; suffocatus est. Hugo Victorinus; Ebrietas judicium rationis offuscet, contentiones & bella procurat, robur & naturalem virtutem enervat, infirmitatem generat, mortem naturalem adducit, rebus temporalibus spoliatur, & quòd deterrius est, Divinam maledictionem inducit.

13. Immodica adeò piscium est voracitas, ut nec propriæ speciei parcant. Verum piscis major, minorem devorans, paulò post, veluti recprocâ crudelitate, pœnas dat; dum & ipse alterius, adhuc majoris, gulam subire cogitur. Unde piscis, minorem devor-

S. Pet. Dam. l. 2. ep. 18.

S. Anton. b. pud S. Athanasium.

La. Scivias

B. Alb. Mag. serm. Dom. 1. Quadrage. Isa. 50. 2.

Maria V. proteatrix. Cosm. Hieros. hymno 5

Rich. à S. Laurent. l. 2. de laud. Virg. p. 1.

Justus inter malos

S. Bernardus in vita S. Malach.

Avarus

Hug. Card. in Ezech. 38. 20.

Adamus.

Crapulæ

Hug. de S. Viâ.

devorans, epigraphen à me recepit. PRÆDA MAJORIS ERIT. Iustissimè à Deo sancitum, usitatumque est; ut, qui crudeli imperio suos subditos traduxerit ac devoraverit, etiàm ipse aliorum, adhuc potentiorum, crudelitati subternatur. Præclare in rem præsentem Magnus Augustinus, *Quis optat hereditatem, nisi morte alterius? quis optat lucrum, nisi damno alterius? Quàm multi aliorum defectiõ occupant sublimari? O piscis male! prædam vis de parvo, præda efficeris magna.* S. Basilus tam emblematis materiem, quàm ipsius sensum suggerens, ait, *Major pars piscium liguntur alter alterum, & minor apud illos esca majoris est; & si venerit, ut is, qui minorem superaverat, alterius præda fiat, ambo tum simul deglutiuntur, & unà ultimi piscis immersi ventrem ingrediuntur: quid igitur nos homines aliud agimus, cum vim inferimus inferioribus? Et quoties hoc contingit, quod divites & potentes suis usuris, exactionibus, litibus protractis, opprimunt & fatigant pauperes? &c.*

14. Pisces inter confluxus oceani turbas assiduo tranquillii ac taciturni vivunt; unde lemma. FRA ISONORI TUMULTUI OGN' HOR SILENTI. Id est, INTER STREPENTIA SILENS. Ita homines iusti inter medias civitatis turbas, & fori frequentiam, semper sese Deo unice affigere, ac solitudini vacare norunt. Facem his præbere Elias in Samariæ aulâ; Simon Stylites in Ægypti civitate; Joannes Lusitanus, in medio amplissimæ civitatis Mediolanensis ipsos triginta & plures annos vitam ducens eremiticam &c. Optime dixit S. Gregorius Papa; *Qui corpore remotus vivit, sed tumultibus conversationis humana terrenorum desideriorum cogitatione se inserit, non est in solitudine: si verò prematur aliquis corporaliter popularibus turbis, & tamen nullos secularium curarum tumultus in corde patitur, non est in urbe.*

15. Pisces ad verso flumine, sive labente, sive currente, citra negotium deferri solet. Lemma. NULLIUS AUXILIO. D. Carolus Bossius hoc symboloni in D. Præsidis Bossi honorem crexit, quia ad officium illud sublevandus, omnem Serenissimâ

Ducis Hetrusci oblatam opem recusavit, eumque gradum solâ suâ congenitâ virtute, sine emendicatis aliorum subsidis, conscendit; haud secus, atque piscis nativo suo impulsu per adversas currentes undas natat, aut per labentes in altum ascendere valet. Eodem encomio insignes extitere, Josephus, ad Ægyptij Ptoërgis fastigium sublevatus; Samuel Judicis tribunal supra Israelis populum conscendens; David ad regium solium, non quidem suffulciente hominum favore, sed toto virtutum suarum merito promotus &c. Pulchrè ait Magnus August. *Gloriam & honorem non debet sequi virtus, sed de civitate ipsa virtutem. Unde honores, quos expetunt multi, Caro petere non debuit, sed eos civitas ob ejus virtutem non petenti dare.*

16. Abbas Certanus, ut fortunæ blandientis intidias, & fallacem illius consequendâ spem ob oculos poneret, piscem depinxit, qui hamum jam jam admortuurus, epigraphen tenet. SPE DECIPITUR. Opportune Seneca, *Ad omne fortunatum bonum suspiciosi parvidique subsistite. Et fera, & piscis, SPE aliqua oblectante DECIPITUR. Munera ista fortuna putatis? insidia sunt.*

17. Maris animalia majora sunt, magisque vegeta, quàm terrestria; quia illa præ istis vitam ducunt absconditam. Terrestria enim animalia, ut in aperto vivunt, sic aduntur à sole, infestantur ab aere, multas à temporum mutationibus ac cœli interperis patiuntur injurias. Unde piscem hoc lemma spectandum propones, VIVACIOR, QUIA OCCULTIOR. Genuina hæc Religiosæ vitæ idea est quæ tantò degit felicior; quantò ab hominum consuetudine remotior: ut adeo solitudo sæcunda sit virtutum & æternæ vitæ parens. Divus certè Blasius Sebattensis, Armeniæ Episcopus, libens ex urbe digressus est in sylvas; arctatus in specu, ut animum ibi dilataret, virtute suâ feras efficiens humanas. Sapientissime Magnus August. *Difficile est, in turba videre Christum. Solitudo quædam necessaria est menti nostra: quædam solitudine intentionis videtur Deus. Turba strepitum habet, visio ista secretum desiderat. Breviter & bene Ovidius;*

Bene qui latuit, bene vixit.

18. Pisces, escam hamatam avidè glutens, epigraphen à P Jacobo Masenio accepit; BREVIS VOLUPTAS, LONGUS DOLOR. Id ipsum de voluptate terrenâ pronuntians Magnus August. ait, *Ad præsentem Deum habenas laxat, sed post astringet Noli gaudere ad piscem, quia in esca sua exultat: nondum traxit hamum piscator: nam ille habet hamum in faucibus, & quod tibi videtur longum, breve est.*

19. Pisces, ex hamo captivus; epigraphen sustinet

TENET

Par pari referre.

S. Aug. in Ps. 64.

S. Basil. hom. 7. Hexam.

Solitudo vera

S. Greg. super Job; Cui dedi in solitudine domum.

Proprium valor.

S. August. Drihs.

Bona mundi. Senec. epist

Solitudo S. Aug. Tr. 17. in Ioan

Voluptas terrena. S. August. Psalm. 37

Uptas
te ena.
S. Augustin.
I. Agone
Cristi. c. 7.
Oid. l. 2. de
Mor.
libidino-
s.
c. de senect.
entatio
Discordia.
Greg in
astoral.
editio us.
ristoph in
equitibus.
S. Bartho-
lomæus.
SS. Marty-
res.
S. Aug. in
Psal. 36.

TENET, ATQUE TENETUR. Eandem voluptas cum hamo rem seivat. Opportunè S.P. August. *Gaudet piscis, quando hamum non videns, escam devorat: sed cum piscator eum adducere coeperit, viscera ejus torquentur. Sic sunt omnes, qui de bonis temporalibus beatos se esse putant: hamum enim acceperunt: veniet tempus, ut sentiant, quanta tormenta cum aviditate devorant.* Et Ovidius.

*Saucius arrepto piscis retinetur ab hamo;
Non bene de laxis cabus exit aper.*

A C A R N E.

CAPUT II.

20 **H**ic piscis immodicos calores patitur; unde etiam sub ætatem macie totus extenuatur. Quare Emblematis loco infra solis ætivi radios collocatus, epigraphen habet; **ABSUMITUR ÆSTU.** Ita veneris mancipia, à libidinis æstu non animam tantum, sed & corpus miserrimè confectum recipiunt. Cicero; *cibidinosi, intemperansque adolescentia, effatum corpus tradit senectuti.* Heliodus de foeminâ lascivâ canit;

*--- Hac, quamvis validum, sine torre maritum
Vrit, & exsiccat, citiusque senescere cogit.*

A N G V I L L A.

CAPUT III.

21 **P**iscatores aquis, ubi anguilla morantur, turbatis, eas facillimo negotio capiunt. Unde Anguilla emblematis loco inscriptionem sustinet; **TURBATO FLUMINE CAPTA.** Dæmon, hominis animam prædaturus, omnium primò illam diversis odii, luxuriæ, avaritiæ, aliorumque vitiorum turbis agitare conatur. Homines enim, præsertim Religion, diabolica retia nunquam certius incurrunt quàm turbata pacis ac charitatis fraternæ aquâ. S. Gregorius; *Sicut nihil est pretiosius Deo virtute charitatis, ita nihil est desiderabilius diabolo extinctione charitatis. Quisquis ergo seminando jurgia, dilectionem proximorum perimit, hosti Dei familiaris servit.* Eodem argumento Aristophanes hominem quemdam seditio sum, non sine gravibus civitatis ac reipublicæ turbis ad dignitatem sublevatum, descripsit;

*Namq; accidit tibi, quod iis, qui anguillas aucupantur,
Ubi quieta stat palus, nil piscium capiunt;
Contra si seorsum & deorsum lutum moverint,
Capiunt. Ita ipse capis, ubi rempublicam inquietas.*

22. Lucarinus S. Bartholomæum Apostolum anguilla excoriata symbolo figuravit; addito lemmate; **ADHUC VIVO.** Certè SS. Mar. yres, toto corpore dilanati & occisi, hodie etiamnum vitam vivunt in cælo gloriosissimam; S. P. Augustinus; *Pervenit gladius persecutorum ad corpora Martyrum, sed percussio corpore, cor mansit illesum.* In hanc rem pulchrè canit meus Concanonicus D. Gregorius Brunellius;

*Quamvis crudeli deglubat corpora cultro,
Pellemque tollat lanis,
Vivit adhuc, corioque suo est anguilla superstes,
Spernitque ferri vulnera.
Auferat usque tuam licet impia dextra pellem
O Bartholomæe, nihil*

Mundi Symbol. Pescinelli & Aug. Erarb. Tom. I.

*Deperdis vitæ: sed luce beator omni,
Cæli sedes te recipit,
Ut byssus nudos, ac purpura vestiat artus,
Pellisque nesciens senium.*

23. Quævis mundi illecebræ, quantumvis tenacissimè ab hominibus prehensæ, fallimè tamen, anguillarum instar, elabuntur. Unde lemma anguilla inditum; **ET COMPRESSA DILABITUR.** *Lubrica adeo sunt, inquit de Anguillis Ascarius Martingenus, ut nunquam comprimi facile possint. Ita res terrena, vilis, & putrida omninò fugax est, & tunc evanescit, cum nostram esse putamus.* Et Seneca; *Omnia, mihi crede, etiam felicibus dubia sunt. Nihil sibi quisquam de futuro debet promittere. Id quoque, quod tenetur, per manus exit &c.* Lucianus fugitivam hanc lubricitatem in divitiis observans, Mercurium in hæc verba loquentem introducit. *Ut levis ac lubricus es Plute, retentu difficilis ac fugax, neque ullam præbens ansam certam, quo pressus teneare: sed nescio quomodo, anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaberis.* Cæterum eandem figuram nempè Anguillam manu compressam, etiam hoc lemmate notabis; **CUM STRINGITUR, LABITUR.** Ita sanè homo versipellis, callidus, ac dolis texendis assuetus, dum jam arctè creditur constrictus, adhuc tamen manus, ac captiones quasvis attentissimas effugere novit.

24. Anguilla, ob lubricitatem suam è manibus elabi solita, foliis ficulneis, utpote penitus scabris & asperis, facile stringi potest. Unde lemma; **SCABRE-DINE FIRMAT.** Ita prorsus mortificatio plurimum cavet, ne sensuum nostrorum congenita lubricitas ad vitia & inordinatos affectus prolabatur. *Est corpus castigandum, inquit Sanctus Basilius, Ac sera cujusdam instar cohibendum, & ab ipso adversus animam tumultus orientes, mortificatione, veluti flagello, compescendi &c.* Et Sanctus Vincentius Ferrerius. *Caro nostra habet conditiones anguille, que labitur, nec potest retineri, nisi sit voluta in arenâ, vel cum arenâ. Hoc est de carne nostrâ, quam si vultis tenere delicatior in cibo, potu, vestibus, & lecto, non poteritis retinere eam: ideo necessaria est religiosa asperitas in cibo & potu, & sic tenebitis eam.*

25. Majolo teste, vinum, in quo anguilla fuit suffocata, vini fastidium bibenti affert. Unde P. Sc. bastianus à Matre Dei Emblematis subscripsit; **NON BIBES AMPLIUS.** Res terrenæ humanum alliciunt affectum, & quidem adeo, ut vesanus homo præferat illas ipsimet Deo: ergò tantæ stultitiæ antidotum habeto timorem Dei, qui rerum terrenarum fastidium felicissimum tibi generabit. S. Joannes Chrysostr. *Solus est Dei timor, qui mentes corrigit, fugat crimina, innocentiam servat, & omnis boni tribuit facultatem.* Porrò voluptatum terrenarum vinum non sine ingenti fastidio rejicies, Voluptas si illarum vanitatem, incertitudinem, ac delicias, quâvis anguillâ lubriciores, probè consideraveris.

26. Anguilla, utpote squamis destituta, nullum cum cæteris piscibus consortium est. Lemma. **CONSORTIA VITAT.** Religiosus, negotiorum ac imperfectionum secularium squamis exetus, hominum consuetudinem penitus ejuret, ac solitudinem, virtutum omnium parentem fecundissimam, unicè sequatur. S. Hieronymus; *Si cupis esse, quod diceris, Monachus, id est, solus, quid facis in urbibus, quæ utique non sunt solorum habitacula, sed multorum.*

Mundi il-
lecebræ.
Ajan. Marc
fol. 1502. in
Gloss mag.
Senec ep. 101.
Divitiæ.
Lucian in
Dialog Ti-
mons.
Astutus.
Mortifica-
tio utilis
S. Basil l. de
legendis Gen-
libris.
Vinc. Ferr.
serm. 2. Dom.
3. Advent.
Majol. Dier.
Cantic. colloq
9. de piscibus.
Timor
Dei.
S. Jo. Chrysostr
serm. de S.
10 Bapt
terrena.
Solitudo.
S. Hieron. in
crist.

ANTHIA.

CAPUT IV.

27. **A**Nthia, quam etiam piscem sacrum cognominant, quocumque maris loco extiterit, tantam ubique securitatem præstat, ut nec à ferocibus belluis, nec ab animalibus venenatis, nec etiam ab ipsis urinatoribus ulla cuiquam offensa creari possit. Unde, Pierio asserente, in pisce illo, veluti proprio hieroglyphico, *Securitas, periculis libera*, repræsentatur. Ut ad eò oportune subscripsit Lucarinus; **HAUD CIRCUMSTANT NOXIA**. Hanc adversus hostes virtutem præservatricem longè certissimam in Divinâ præsentia habemus, utpote quâ allucescente, nec vitiorum assultus, nec hominum malitia, nec ipsæ etiam Tartari furie quidquam incommodi afferre possunt. S. Bernardus, *Ipsam si necesse est intrare gehennam, securus medias penetrans flammæ, læta docent et conscientia. Et si ambulavero in medio umbra mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.*

28. Anthia cæteros suæ speciei pisces affectu ad eò grandi complectitur, ut, si illorum aliquem reti aut hamo implicatum viderit, mox ipsa cum aliis eidem auxiliatum accurrat, captumque liberatura, omnibus viribus adversus sagenæ fila, aut hami setam rumpendam arictet. Emblematis subscripsit Bargalius, **CHARI NON DESERTOR AMICI**. Ethai, tamen advena & Gethæus, Davidem tamen affectu ad eò amico est complexus, ut eo, ob Absalonis turbas, in fugam acto, individuus afflicto Regi comes adhæserit: quin imò, ubi revertendi licentiam ab optimo Rege acceperat, ille tamen, *Vivit Dominus, inquit, & vivit Dominus meus Rex: quoniam in quocumque loco fueris Domine mi Rex, sive in morte, sive in vita, iei erit servus tuus.* Affectu haud infirmiore Theodosium, etiam mortuum ac sepultum, profecutus est S. Ambrosius: Ipsemet locuples sibi testis, *Dilexi, inquit, & ideò prosequor eum usque ad regionem vivorum; nec deseram, donec fletu ac precibus inducam virum, quò sua merita vocant, in montem Domini sanctum.*

APUA.

CAPUT V.

29. **A**Puæ, pisciculi tenuissimi, è providæ naturæ instinctu semper confertim, ac magno numero simul incedere solent, ut à majori aliquo pisce infestata, mutuam sibi opem ac securitatem præstare queant. Unde recto unitæ nexu, epigraphen tenent. **TUTOS CONJUNCTIO PRÆSTAT**. Hinc nimirum vel ab exiguo pisciculo ingentem unionis ac concordie utilitatem discere. *Nostine, inquit Boëtius, quod omne, quod est, tam diu manere atque subsistere solet, quam diu sit unum; sed interire atque dissolvi pariter, quando unum esse desierit?* Iseus Sophista, cum, Spartanorū civitate non sine discrimine ab hostibus, incurfatâ, cives de mœniis ac propugnaculis in patriæ præsidium extruendis consultarent; ipse in publicum progressus, coram maximâ populi frequentia versum illum Homerianum recitavit; *Scutum hæsit scuto, galea galea, atque viro vir.* Simulque subjunxit; *Sic mihi stete Lacedæmonii, & muris cincti sumus.*

30. Hic pisciculus carnem habet ad eò delicatam ac teneram, ut, Pierio asserente, *sibi vel minimum concaluerit, coctus sit: quasi satis sit ad ejus cocturam, spectasset tantum ignem.* Unde lemma. **VISO TENERE CIT AB IGNE**. Ita, pro dolor! homines mundani ad primum venustioris forniæ obtutum non raro victoriâ cadunt, & emolliuntur. Opportune meus Concanonicus D. Salvator Carducius;

*Appua vel viso subito tenerescit ab igne:
Sic etiam emollit pectora visa Venus.*

Laida, famosæ libidinis mulier, *Cum Cubatam Cyrenensem aspexit, Aliano teste, ardentissimo in eum amore cepit flagrare, Cleopatra, statim visa, M. Antonii pectus emollit.* uti refert Appianus. Virgilius;

Ut vidi, ut peru, ut me malus abstulit error!

Torquatus de Tancredo canit, quod è prælio calens, fontem accesserit, animi refrigerandi causâ;

*Quivi a lni dimpro viso una donzella
Tutta, fuorche la fronte armata apparse,
Era Pagana, e la venuta anch'ella
Per l'istessa cagion di ristorarse:
Egli mirolla, & amirò la bella
Sembianza, e d'essa si compiacque, e n'arse
O meraviglia: Amor, ch' a pena nato
Già grande vola, e già trionfa armato.*

31. Pierius author est, Apuam ex solâ pluvia procreari. Unde lemma huic pisciculo inditum; **PROGNATUS AB IMBRE**. Ita profus doctrina Evangelica, veluti pluvia fecundissima, è nubium apostolicarum sinu sese in universum orbem copiosè diffundit, ac populum Christianum enixa est. De hac S. Gregorius, *Super arenam terram humani pectoris sancta prædicationis imbres fuderunt.* Emblematis mentem hoc disticho explicat meus Carducius.

*Appua sum piscis, supero prognatus ab imbre:
Sic pluvio Verbo Numinis orta salus.*

32. Mira Apuarum est indoles, de quibus testatur Alianus; *Nullo cibo ad sese alendas egent, namque, ad vitam eis satis est, mutuo linctu se lambere.* Unde lemma. **MUTUUS NUTRIMINA LINCTUS**. Mutuæ charitatis hoc ectypon est, quæ unicum conservandi orbis Christiani firmamentum habetur. Meus D. Salvator Carducius canit;

*En Apnis prabet nutuus nutrimina linctus,
Sic fraternus amor nutrit in orbe decus.*

De mutuo hoc Christianorum subsidio perspicue S. Paulus ait; *Obsecro ergo vos fratres, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem sancti spiritus, ut adjuvetis me in oratoribus vestris.* In hunc locum Cardinalis Toletus; *Nota, inquit, humilitatem Pauli, qui aliorum precibus apud Deum juvari vehementer exoptat; & considera etiam, quantum proximorum auxilio indigemus, cum Paulus sibi opem spiritualem ab aliis ferri deprecatur &c.* Cæterum si Emblematis mentem in sinistram partem interpretari libeat, haud obscure aulicos in eo dignoscere, qui mutuis linguæ affectatæ palpibus sibi splendide adulari & assentiri solent. Unde Simon Majolus inter cæteras præceptiones, Aulicis observandas, etiam hanc recenset.

*Excute sinceram recto cum pectore mentem,
Ingenuumque tuo prodeat ore nihil.
Indue serviles animos, fictoque favore
Vel minimis famulis, quæ potes arte, place.
Blandus adulator, levis assentator haberi
Ne pudeat &c.*

Nec aliter Cassiodorus; *Adulatio blanda omnibus applaudit, Prodigios vobis liberales, avaros porcos, lascivos curiales, garrulos affabiles, obstinatos constantes, pigres maturos, & graves &c.*

33. **L**ucarinus, Margarithæ Hispaniarum Reginae mortem Emblemate significaturus, Aquilam piscem adumbravit; addito lemmate. **PÉRIT, DUM PARIT.** Nempe hæc piscis illius proprietate Margaritham, è partu mortuam, significare volebat. Idipsum tamen non incongruè de peccatore intellexeris, qui scelerum portentis gravidus, acerbos malæ conscientix dolores, ipsamque adeò animæ mortem sustinere cogitur. S. Joannes Chrysostomus; *Cum perpetratur peccatum, & priusquam perpetratur, & postquam perpetratum est, acerbis nobis imminet accusator, maximè vero postquam perpetratum fuerit. Nam dum parturimus, concipimusque corruptos affectus, delactamur, gaudemusque. Caterùm ubi fuerimus enixi malum illum puerum peccatum, tum conspectâ sceditate partus, discernimur gravius, quam mulieres parturientes.*

a morte.

peccator.

Io. Chrysof.
conc. 4. de
azarro.

A S E L L U S .

Cap. VII.

34. **A**Selli carnes ob nimiam siccitatem ad coquendum penitus ineptæ sunt; tudibus tamen probè contusa, cibum humano palato gratissimum constituunt. Unde Asellus, sub tudite depictus; epigraphen tenet; **NON NISI CONTUSUS.** Haud aliter peccator contumax, & inter peccatorum sordes obduratus, omne obsequium Deo debitum rejicit; donec à Divinâ manu graviter percussus, variisque calamitatibus acerbè jactatus, emolliatur, & ad frugem redeat. Pharao, à Divino Legato ob Israelis populum dimittendam humanissimè rogatus, ingenti fastu respondit, *Nescio Dominum, & Israel non dimittam;* Sed ecce quantum indurata ipsius arrogantia paulò post detumuit! nam Nemesis Divinæ flagellis iteratò pulsatus, illicò in has voces, submissione ac lenitate plenissimas erupit, ac veluti præcedentis superbiæ palinodiam cecinit; *Orate Dominum, ut auferat ranas à me.* Origenes, *Nemo ergo, inquit, ineruditus sit Divina disciplina, ut flagella Divina perniciem putet, & verbera Domini paulem credat interitum. Ecce Pharao durissimus, tamen proficit verberatus. Ante verbera Dominum nescit; verberatus, supplicari pro se Dominum rogat.* Et Oleaster; *Idcirco à Deo flagellamur, ut Deum cognoscamus iratum, quem volumus cognoscere propitium.*

Peccator
obstinatus

Exod. 5.2.

Exod. 8.8.
Orig. Hom. 3
in Exod.

Oleaster in
Exod. 7.5.

Gula.

Philip. 3.18.

Senec. ep. 104.

35. S. Clemens Alexandrinus testatur, Asellos marinos cor in ventre habere. Unde lemma; **IN VENTRE VIGOREM.** Asellis non absimiles dixeris illos, qui gula & ventri adeò sunt addicti, ut in eo cor, cogitationes, omnemque curam suam unicè repositam habere videantur. De his Apostolus; *Multii enim ambulavit, quos sæpe dicebam vobis nunc autem & flens dico) inimicos Crucis Christi, quorum Deus venter est.* Seneca; *Aspice, inquit, culinas nostras, & concursantes inter tot ignes coquos nostros: unum videri putas ventrem, cui tanto tumultu comparatur cibus? Aspice veterana nostra, & plena multorum saculorum vindemiis horrea; unum putas videri ventrem, cui tot Consuluum regionumque vina conduntur? Aspice, quot locis vertatur terra, quot millia colonorum arant, fodiant? unum putas videri ventrem, cui & in Sicilia, & in Africâ feruntur? Scitè Tullius; Non vivimus, ut edamus; sed edimus, ut vivamus.*

28. **H**ominem, proprii mali sui authorem, Balanæ symbolo delineabis, quæ vastâ corporis sui mole extra undas longius evagata, tandem, ubi terram siccam contigerit, ibidem hæere, ac misero fato perire cogitur. Unde lemma; **MOLE RUIT SUA.** Quæ Horatii verba hominem insigni quidem fortitudine, sed tamen nullâ illius adhibendæ prudentiâ instructum, concernunt.

Author
proprii
mali.

Vis, consilii experts, MOLE RUIT SUA.

Horat. l. 3.
Carm. Ode. 4.
Senec. l. cur
bonis viris
c. 2.

Seneca; *Languent per inertiam saginata: nec labore tantum, sed mole, & IPSO SUI ONERE DEFICIUNT.* Justus Lipsius ruinam hanc in iis observatam habet, qui de se ipsis nimium confidunt. *Ruunt, inquit, multi in pericula, fiducia virium, quas habere se putant, nec habent &c.* In hunc sensum Religiosissimus Thomas Kempensis; *Nullus hostis acrior tibi, quam tu ipse tibi graviter commorus.*

Tho. Kemp.
Horat. Ros.
c. 10.

29. Balana, minoribus pisciculis prædandis inhians, ob vehementiorem cursum in terram siccam abripitur, ibique undarum penuriâ jacens, sui evadit impositus, ac vitam amittit. Lemma; **DUM IRRUIT RUIT.** Ita homines anguinarii ac vindicativi, dum aliorum exitio inhiant, ipsi in ruinam, nullâ unquam astate vindicandam, incurrunt. Expertus id testatur Argantes, de quo canit Tassus;

Vindicati-
vus.

Tass. della
Gerus Libe-
rat. Canto.
19. st. 24.

*Quel doppia il colpo orribile, & al vento
Le forze, e l'ire inutile m'nte hà sparte,
Peche Tancredi, a la percossa intento
Se ne sottrasse, e si lanciò in disparte.
Tu dal tuo peso tratto in giù col mento
N'andasti Argante, e non potesti airarte,
Per te cadesti.*

Ab hoc proposito nihil alienus Regius Vates, de vindicativo ait; *Incidit in foveam, quam fecit: Et, Converteretur dolor ejus in caput ejus.* in hunc locum S. Joannes Chrysostomus; *Si voluerit quis ulcisci quempiam, vel prior injuriam facere, vide quot male patitur! Furor erepletur, ab ira describitur, movet innumerabiles fluctus cogitationum, & ante eum, quem est injuria affecturus, se ipsum perdit.* Proximè tamen, & penè ad verbum Emilem ahiuic accedens S. Leo Papa, postquam demonstravit, quantum detrimenti diabolo accreverit ex injuriis in Servatorem nostrum paratis, subjungit; *Malitia nocendi avidus, Dum IRRUIT, RUIT.*

Psal. 7. 16.
S. Io. Chrysof.
in Hunc loc.

S. Leo serm 9
de Pass. Dom.

30. Philostrato referente, Balana, suos fetus à tempestatum injuriis vindicatura, eos omnes in hiantes suas fauces colligere, ibique incolumes servare solet. Lemma. **QUOS PERDERE VISA, TUETUR.** P. Aloysius Juglaris hanc iconem Victorii Amedei, Sabaudia Ducis, honori dicavit, qui Ducem Namurcensem ingenti exercitu adortus, milites ab ipso conductos profligavit, ejusque parentem ad veniam rogandam compulit. Haud aliter Deus iis ipsis instrumentis, quæ extremam perniciem videbantur allatura, nostram salutem ac tutelam est operatus. Huic rei confirmanda vel unus suffecerit Jonas; de quo sacra Littera testantur; *Præparavit Dominus piscem granacem, ut deglutiret Jonam, Id est, interprete S. Hieronymo, Ut præcipitem Jonam in suos sinus, reciperet, & pro morte præberet habitaculum.* Atque adeò, pergit S. Hieronymus, *Advertendum, quòd, ubi putabatur interitum, ibi custodia sit.* Ad idem propositum S. Ambrosius inquit; *Quid de Jona dignum loquar, quem*

Philost. l. 2.
de vita. Apol
c. 7.

Calamitas
utilis.

Joan. 2. 1.

S. Hieron. in
hunc loc.

S. Amb. l. 5.
Hexam. c. 11

quem cætus excepit ad vitam, reddidit ad prophetandi gratiam? Consentaneè Sedulius;

Sedul. l. 1.
Pasch. Jonas puppe cadens, ceto sorbente voratus,
In pelago non sentit aquas: vitale sepulchrum,
Ne moreretur, habens.

Mundani. 31. Miseri mortales, caducis rerum terrenarum bonis nimium quantum immergi, geminato damno, & cæli & terræ jacturam faciunt. Balæna symbolo id demonstrat Aresius, quæ dum vacuum dolium, navigantibus objectum, inani labore, ac lusu prorsus inutili jactat, iidem opportunam fugæ ac salutis capescendæ moram relinquit. Epigraphen addidit; FRUSTRA DECIPITUR. Verissimè enim totam hominum mundanorum vitam nil nisi meram vanitatem, ac lulum continuum, inanissimumque, dixeris. Inter Scriptores Sacros apertè id testatur S. Gregorius Papa; *Vana sunt gaudia sæculi: quasi manentia ablandiuntur, sed amatores suos citò transeundo decipiunt.* Et inter prophanos Seneca; *Citò nos omnis voluptas relinquit, quæ fluit & transit, & penè antequam veniat, aufertur.*

S. Greg. l. 1.
in Reg. c. 12.

Senec. in
Consol. ad
Polib. c. 12.

Tentatio
utilis.

32. Balæna, cæteraque piscium majorum prodigia, non nisi intra falsas oceani aquas victitant. Lemma. VIVIMUS IN SALSO. Ita vir generosus vitam inter tentationes laudabilissimam traducit, timetque certam è fortunâ suaviore ignaviam & interitum. Est enim hæc haud postrema tentationis utilitas, quod hominem efficiat pervigilem, ne spiritum unquam torpere sinat aut intepescere. Docuit, hodieque docet non rara experientia, animos militum, quos continens armorum usus penè invictos reddiderat; diuturnâ pace atque otio diffluere. Unde Cato, Romanorum integerrimus, *Censebat, Carthaginem non delendam, ne Romani otio & torpore languerent. Væ Roma presagiens, si Carthago non steterit; uti refert Manutius.* Disertè S. Joannes Chrysostomus; *Quando malignus ille perterret nos, atque probat, tunc frugis efficimur, tunc nosmetipsos agnoscimus, tunc ad Deum omni studio recurrimus.*

Paul. Manut.
apoph. fol. 113
Psal. 4.

S. Io. Chrysost.
l. 5. de Pro
videns.

B A R B U S.

CAP. IX.

Profectus. 33. **B**Arbus, quò ætate provectior, eò carnes acquirat magis pretiosas, humanoque palato siaviores. Unde Camerarii lemma; NON ILAUDATA SENECTUS. Ita omninò verus Dei servus, cum annis, assidua virtutis ac perfectionis incrementa capit. S. Paschasius acutè observat, Divinam sponfam in sacro Epithalamio comparuisse quidem *in vestitu deaurato*; simbrias tamen, extemas nimirum vestimenti partes, non deauratas tantum, sed è solido auro fuisse confectas; veluti ex his verbis, *In simbriis aureis*, colligere licet. Ipsummet S. Paschasium loquentem audis; *Cum superius Regina in vestitu deaurato stare dicatur, hic simbria ejusdem vestis aureæ leguntur. Ex quo intelligitur quia perfectior & pretiosior semper esse debet finis vitæ, quam principium.*

Pasch. in
Psal. 44.

CALLIONYMVS, seu Vranoscopus. Cap. X.

34. **H**ic piscis oculos suos in superiore capitis parte collocatos habet; unde etiam assiduo obtutu cælum contemplari cogitur. Lemma.

NIL PRÆTER COELUM. Vel, AD SIDERA VULTUS. Genuina hæc hominis contemplativi ac spiritualis idea est. Ovidius;

Contem-
plativus.
Ovid. l. 1.
Met.

*Pronaque cum spectent animalia cætera terram,
Os homini sublime dedit, cælumque tueri
Jussit, & erectos AD SIDERA tollere VULTUS.*

Seneca; *Quemadmodum corporum nostrorum habitus erigitur, & spectat in cælum: ita animus, cui, in quantum vult, licet porrigi, in hoc à naturâ rerum formatus est, ut paria Diis velit, ac se in spaciis suum extendat.* Sensu Catholico Justus Lipsius; *Nihil hominis tam proprium, quam erigi, & spectare alta, id est, quæ ad ætheream partem pertinent, & cælum immissam nobis mentem.*

Senec. ep. 93.

Lip. Centur.
2. Epist. 7.

35. Inter cæteram solemnem pompam, quam civitas Mediolanensis D. Alphonso Littæ, recens inaugurato Archiepiscopo, & nunc Cardinali, decreverat, Vranoscopi Emblemata cernebantur; qui, tametsi unico tantum oculo instructus, eo tamen omnes suas necessitates videt ac providet. Epigraphæ subjuncta erat; UNO OMNIA LUMINE. Nimirum Archiepiscopi cujusvis prudentiam significare volebat; quæ, veluti unicus animæ humanæ oculus, omnium egestates perspectas habere, iisque omnibus providere debet. Appositè Petrus Gregorius; *Oculus anima prudentia, qui videt faciendâ & fugiendâ, & ita præstare ad benefaciendum, & consulit, quid sibi & aliis conveniat facere.*

Prudentia

Pet. Greg. a
Republ. l. 10
c. 4. 2. 4.

C A M M A R V S.

CAPUT XI.

36. **C**Ammaro, retrogradi solito, inscripsère; RETROCEDENS ACCEDIT. Proditoris hoc symbolum est, qui insidias suas non nisi à tergo struit. S. Petrus Damianus eodem diabolum significat; *Quid est, inquit, per figuram cancer, qui post se naturaliter graditur, nisi apostata spiritus, qui postquam semel à Conditore recessit, in posteriora relabi nunquam desinit? Unde & diabolus interpretatur deorsum fluens.* Porrò iconem illam hominum illorum propriam dices, qui dignitatibus terga daturi, ad eas, disponente Deo, proximè accedunt. S. Albinus, meus Concanonicus, ad Andegavensem Infulam promotus, *licet modis omnibus repugnans, omnium votis eligitur.* S. Ubaldo, itidem meus Concanonicus, in Perusinum Episcopum assumptus, ut tantam dignitatem effugeret, totis viribus renitebatur, diuque in cremo delitescerebat. S. Gregorius Papa, cum ad supremam tiaram Pontificiam vocaretur, illius declinandæ causâ, alienis vestibus indutus, intra speluncam sese occultavit. S. Calimerus Martyr, & Archiepiscopus Mediolanensis, ad gregis hujus pedum unice invitatus, vix catenis eò trahi potuit. *Quod munus usque ad eò recusare contendit, ut catenis vincetus, ad illud accesserit.* Et, ut compendio dicam, meus S. P. Augustinus de se ipso in hæc verba testatur; *Usque ad eò autem timebam Episcopatum, ut, quoniam cæperat esse alicujusmodi momenti inter Dei servos fama mea, in quo loco sciebam non esse Episcopum, non illò accederem; cavebam hoc, & agebam quantum poteram, ut in loco humili salvarem; At verò quantumvis retrogradogressu id conaretur, tamen apprehensus, & Presbyter factus, per hunc gradum pervenit ad Episcopatum.*

Proditor
Diabolus
S. Pet. Dum
l. 2. Epist. 2.

Humilis
exaltatus.

Offic. Can.
Reg. Later.
2. Martii.

Breviarium
S. Ambrosii
1. Ilii
S. Aug. serm.
49. ex Di-
vers.

37. Fortunatus Averoldus in exequiis Comitis Lucretii Cammaræ, symboli loco, cognominem

ipſi cammarum ſtatuit; cum lemmate. **VERSA FUGA NULLUS DARE TERGA COEGIT.** Vel brevius; **NUNQUAM TERGA CONVERTIT.** Nimirum imperterritum familiæ Cammaranæ peſtus, in graviffimis expeditionibus militariſus iteratò demonſtratum, ſignificare volebat; ſuamque mentem hoc diſticho aperuit.

*Cancer terga dabit; Numquam; equando in clytâ bello
Gens ſua tantillum Gambarâ terga dedit.*

Veriffimè ac compendio dixit Marcus Annæus Seneca; *Turpe eſt cuilibet viro, fuſiſſe.*

38. Camaro inſcripſere; **SIMUL ANTE RETROQUE.** Tale omninò eſt inquietum ac inſtabile hominis ingenium. De hoc Seneca. *Oppanius contra id; quod optavimus: pugnant vota noſtra cum votis, conſilia cum conſilis.* Homo enim conſans, nulli unquam propoſito affixus, modò virtutem, modò vitium ſequitur, affida viciffitudine nòlitionem ac volutionem, deſiderium ac fugam, odium & amorem &c. verſans.

39. Cammarus, ſemper retrogradi ſolitus, è nonne minis ſententiâ mundum, aſſiduò deterioſem; ſignificat; addito lemmate. **ORBIS ITER.** S. Cyprianus hanc propoſitionem ab enumeratis hodiernæ naturæ defectibus comprobât; *Non hyeme nutritis ſeminibus tanta imbrum copia eſt: non frugibus æſtate torrendis, ſolita flagrantia: non ſic vernâ de temperie ſatiâ læta ſunt: nec adeo fœtibus arboreis autumna ſœcunda. Minus de effoſſis & fatigatis montibus eruuntur marmorum cruſtæ: minus auri & argenti opes ſugerunt exhauſta jam metalla & pauperes venæ. Et paulò poſt; Hæc ſententiâ mundo data eſt; ut omnia orta, occidant; & aucta ſenſcant: ut infirmetur fortia, & magnâ minuantur, ut, cum infirma & dimunira fuerint, finiuntur. Vide ſis hunc S. Patrem prolixè & eruditè eâ de re diſferentem.*

CANCELLVS.

Cap. XII.

40. **D**È Cancellò teſtatur Plinius; *Huius ſoleriâ eſt, inanum oſtrearum teſtis ſe condere.* Undè S. Matthias Apoſtolus, in extorris Judæ locum ſuffectus, cancelli ſymbolo à D. Arefio repræſentatur, qui oſtream ingreſſus, epigraphen tenet. **VACUAM REPERIT.** Hæc icone omnia illa compendio exhibentur, quæ Apoſtolorum acta de S. Mathiâ commemorant; *Tu Domine, qui corda noſtri omnium; oſtende quem elegeris ex his duobus unum accipere locum miniſterii hujus; & Apoſtolatus, de quo prævaricans eſt Judas, ut abiret in locum ſuum. Et dederunt ſortes eis, & cecidit ſors ſuper Mathiam, & annumeratus eſt cum undecim Apoſtoliſus. Eandem cancelli iconem etiam de diabolo aut peccato interpretari licet, quibus ſolenne eſt, animam otio diſſluentem, & bonis operibus vacuum, intrare. Ut adeò Emblemâti huic etiam illa Plinii verba lemmatis loco non abs re ſubjunxerim; **SE CONDIT INANI.** Mirificè hanc veritatem comprobans S. Matthæus, de cacodæmone, ad inſidias homini ſtruentas nunquam non paratiſſimò, ait; *veniens invenit eam (animam) vacantem.* Eam ob rem, *Tunc vadit, & aſſumit ſeptem alios ſpiritus nequiores ſe, & intrantes habitant ibi* Nam, quod S. Chryſologus ait, *Diabolus hominum dæmonum ſuum computat lucrum, & quod perierit hominibus, hoc ſe exiſtimat acquiſiſſe.**

41. Cancelli, intra vacuas concharum teſtas deliteſcere ſoliti, tamdiu ibi inorantur, donec corpore ſuo in ampliorem molem excreſcente, anguſtius illud domicilium dimittere, & capaciòri inliare cogantur; eumque morem tories repetunt, quoties membrorum incrementum faciunt. Plinii de cancellò verba ſunt; *Et cum accreverit, migrat in capaciòres.* Ut adeò hi piſces vitam ſuam inter aſſiduos tranſitus ac peregrinationes traducant. Unde lemmatis loco aliquot cancellòs in hæc verba loquentes introduxi. **SIMUL EMIGRABIMUS OMNES.** Vita noſtra; conſentaneè ad hanc ideam; nullâ unquam gaudet ſtabilitate, ſed aſſiduis mutationibus obnoxia quietem nonniſi in ſepulchro reperit. Religioſè Seneca, *Infantiam amiſimus, deinde pueritiam; deinde adoleſcentiam; uſque ad heſternium, quidquid tranſiit temporis, perit. Hunc ipſum; quem agimus, diem cum morte dividimus &c.* Præclare adeò dixit ille; *Commorandi natura diverforium; non habitandi dedit.*

42. Cancellus, ſeſe proprio robore ac patrocinio deſtitutum cognoſcens; alienam opem inquirit. Unde lemma; **ALIENIS INNITOR.** Vel in tertiâ perſonâ; **ALIENIS ADHÆRET.** Eorùm hæc imago eſt, qui propriæ virtutis aut ingenii dotibus penitus inanes, nonniſi Majorum ſuorum proſapiam ac merita jaſtant. His indignatus Juvenalis, canit;

*Quis fructus generis tabulâ jaſtare capaci
Fumofos equitum cum Dictatore Magiſtros,
Si coram Lepidis male vivitur?*

Et S. Joannes Chryſoſtomus; *Quid enim prodeſt ei, quem ſordidant mores, generatio clara?*

43. Cancellus, intra alienas ædès deliteſcere, habitare, ac vivere ſolitus, inſcriptionem reſert; **NON SÛO TEGMINE FRETUS.** D. Simon Majolus, Epiſcopus Vulturarienſis, hæc icone aulicum pauperem ſignificari ait, qui ædis propriæ indigus, in Principis palatio vivere cõgitur; *Cancellus quoque inquit, mirandum inditum ingenium eſt; cum aulici per ſapè commune: cum etenim nudus ſit, & abſque domicilio ALIENIS SE PROTEGIT* veſtibus ac domibus. Porò homo hunc mundum & omnia bona non ut propriis, ſed viatoris modo, tantum ut diverſoria incolit. S. P. Auguſt *Tota iſta vita, & omnia, quibus uteris in hac vitâ, ſic tibi debent eſſe, tanquam ſtabulum viatori, non tanquam domus habitatori.*

44. Eidem Emblemâti ſubſcribes; **INQUILINUS, NON POSSESSOR.** Cancellò non aſimilis eſt homo, qui non tantum ſuis ædibus ac bonis, ſed toto hoc mundo debet cedere; ut adeò non illorum ſit poſſeſſor, ſed inquilinus. Præclare, ut ſollet, Magnus Auguſtinus; *Homo eſt in hac vitâ INQUILINUS, NON POSSESSOR domus.* Domus locata eſt, non donata; eſi nolis, migrabis. Inquilinus eſt in terra, poſſeſſor eris in calo.

C A N C E R.

Caput XIII.

45. **C**ancer juxta temporum viciffitudines mutari ſolet, priſtinique abjectis cruſtis, novas ac recentès induit. Unde lemma; **HYEME SUPERATA NOVATUR.** Servum hæc imago concernit, qui in Domini obſequiis indefeſus, alias itentidem, aliasque lab orandi vires reſumit. Eodem Emblemâte etiam reſurrectio mortuorum; cum-

Aens im-
terterita.

M Ann. So-
nec. l. Sua ſor.
naſ. 2.

Inſtabilis.
Senec. ep. 45.

Mundus
ſemper
peior.
S. Cypr.
Tract. cont.
Demet.

Vita hu-
mana.

Senec. ep. 34

Jaſtantia
proſapia.

Juven. Sat. 8

S. Jo. Chryſoſt.
hom in
Matth.

Aulicus
Simon Majol
To. Dierum
Cant. Collep.
5.

Vita hu-
mana.

S. Aug. in
Pſal. 34.

Vita hu-
mana.

S. Aug. in
Pſalm. 148.

Plin. l. 9. c. 31.

S. Matth.
Apoſt.

Ad. 1. 24.

Dæmon.
Peccatum.
Matth. 12.
44.

S. Chryſolog.
ſerm. 92.

Reſurre-
ctio.

Ephes. 4. 33. cumprimis vero vitæ, consuetudinibus, ac morum renovatio, significantur. De hæc S. Paulus; *Renovamini autem spiritu mentis vestra, & induite novum hominem.* S. P. Augustinus; *Cum de mutando præciperet homine, subiecit & ait; Quapropter deponente mendacium, loquimini veritatem: hoc est, quod autem exiit veterem hominem, & induite novum: hoc dixit, mutate mores; faculum diligebatis, Deum Diligite; Nugatoria iniquitatis, temporales voluptates diligebatis, proximum diligite.* Et Nicetas; *Renovamini autem spiritu mentis vestra, & induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est. Quod perinde est, ac si diceret: Discite, O Ephesii, veterem hominem, id est, flagitiosam vitam, non secus ac vestem quandam exuere.*

Nicet super Orat. 41 S. Greg. Naz.

Mundus semper peior. S. Cyprian. cont. Demetr.

Deficere.

Amans.

Adulator.

Mart. Epig. n. 12.

Terent. in Eunueho. Act. 2. Scen. 2.

Athen. l. 6. Dypnocho. c. 6.

Ars.

46. Cancrum, retrògradi solitum, illo Virgilii lemimate notârunt. **VESTIGIA RETRO.** Ita nimirum mundus assiduis pällibus decrefcit, ac deterior evadit. S. Cyprianus; *Decrefcit in arvis agricola, in mari nauita, miles in castris, innocens in foro, justitia in iudicio, in amicitiis concordia, in artibus peritia, in moribus disciplina.* Enimverò hodie nullos amplius videas in arte mechanicâ Apelles, Phidias, & Parrhasios; in politicâ Catones, Solones, & Lycurgos; in bellis Achilles, Scipiones & Alexandros; in curiis Horrenfios, Cicerones, & Demoustenes; in Poeticâ Pindâros, & Homeros, & Virgilio &c. Cæterùm hoc Emblemate ii etiam significantur, qui cum in artificijs aut virtutibus deberent proficere, contra magis semper; magisque pristinæ optimæ suæ indolis jacturam faciunt, & amplis pällibus deficiunt.

47. Cùm Amasius quidam sæminam, Cynthiam, seu Dianam, vel Lunam nomine, deperiret, symboli loco Cancrum infra lunam depinxit; addito lemimate, **FORMA TENGHI IO DAL VARIATO ASPETTO.** Id est, **MUTOR AB ASPECTU.** Vel ut alius eidem inscripsit; **AD MOTUM LUNÆ.** Volebat enim ex hæc Cancri proprietate suam cum personâ amatâ conformitatem ac dependentiam demonstrare. Hi tamen ipsissimi adulatorum inores sunt, qui suam indolem ac colorem ad Magnatum placita exactè componere nôrunt. Pontiliano impropere Martialis canit;

Mentiris? crede: recitas mala carmina & laudo: Cantas; canto: bibis Pontiniane & bibo, &c.

Tercintius;

Est genus hominum; qui esse primos se omnium rerum volunt; Nec sunt: hos sectôr, hæc è ego non paro me, ut irrideant, Sed his ultrò arrideo, & eorum ingenia admiror simul: Quidquid dicunt, laudo: id rursum si negant, laudo id quoque; Negat quis, nego: ait, aio: postremò imperavi ego met mihi Omnia assentari &c.

Et Atheræus; *Scribit Satyrus in Philippi vitâ, quòd, cum oculus percussus fuisset Philippi, accedebat ad eum Chisophus, eundem ligatus oculum: ac rursus ubi vulnerata fuisset Philippi tibia, cum rege claudicans incedebat: quare si quod acre vulnium Philippus commedisset, ipse quoque vultum formabat; velut idem edisset.*

48. Quantum humani ingenij industria ac vafrities possint, è Cancri cimbemate constat, qui durissimam conchæ testam superaturus, lapillum intra hiantem illam projicit. Imaginî subscripsit Henricus Farnesius; **NON VI; SED ARTE.** Et ecclè

artem robore potiozem esse, mille experientiis comprobatum est. Certè diabolus, tametsi fortissimus, voluntatem tamen nostram aliter non superat, nisi vafrities ac imposturis. *Non enim cogendo, inquit Magnus Augustinus, sed suadendo nocet; nec extorquet à nobis consensum, sed petit. Ovidius;*

Arte cita veloque rates, remoque reguntur, Arte levis curras, arte regendus Amor. &c. Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro, Franaque magnam dente teruntur equi.

49. Cancr lapidem intra hiantis conchylii sinum projiciens, ab eodem Henrico Eburone inscriptionem recepit; **OMNIA IN TEMPORE.** Nempe, ut prudenter & maturè operaris, occasionis opportunitatem captes, necesse est. Seneca; *Nihil est tentandum, nisi cum aptè poterit, tempestiveque tentari.* Regius Pfates idiolum in Filii Divini persona dixit; *Cum accepero tempus, ego justitiam judicabo.* At, iniquies; qui convenit, parentem ac Dominum temporis velle tempus expectare, eique conformari; Difficultati acutè satisfacit Magnus Augustinus; *Accipit tempus, inquit, ut filius hominis; gubernat tempora, ut Filius Dei. Quinimò Dei Filius ob eam quæ rationem voluit inservire tempori, ut nobis ejus tempestivè captandi exemplum præret.*

50. Ostrea, littori insidens, geminam suam concham aperire solet, ut illâ, seu forcipe, propinquantem Cancrum constringere, ac prædari possit. At apertas conchas conspicatus Cancr, ne amplius claudi possint, lapillum in earum sinum projicit; sicquè ostreæ insidias astutè eludit, & ipsius carnes in suam prædam convertit. Lemina; **DECIPIENS CAPITUR.** Vel, ut Aresio placet; **DECEPTOR CAPITUR.** Usque ad eò verum est, justissimis offensis præveniri eos, qui alios offendere parant: Justus Lipsius; *Amittere sua non injustè incipit, qui alienas, aut alios injustè lasit.* Et S. Chrysológus; *Fremit dolositas se deceptam, & in se fraus reversa colliditur.*

51. Emblematis loco Cancrum statuere, qui chelis ad ostræam deprædandam extendens, ab eadem constringitur & occiditur. Lemina. **INSIDIIS CAPTOR PROPRIIS.** Juvenalis;

--- --- --- Multis Et sua mortifera est faciundia. Viribus ille Confusus perit; admirandisque lacertis.

Perpicuè Salomon; *Supplantatio perversorum vastabit eos. Et Siracides; Qui foveam fodit, incidit in eam, & qui statuit lapidem proximo, offendet in eo: & qui laqueum alii ponit, peribit in illo. Facienti nequissimum consilium, super ipsum devolvetur.* At manus certè iisdem machinamentis; quibus Mardochei perniciem struxerat, præceptis concidit, & vitâ privatus est. *Erit ergo iniquitas ejus super ipsum, cum ipse iniquitati suæ subdetur;* inquit in hanc rem Magnus Augustinus;

52. Cancri iconem reperire est, qui chelis in sublime elatis, papilionem prætendit; cum lemimate; **MATURA.** Innuit videlicet, occasionem, dum propè est, sollicitè ac studiosè arripiendam esse. Joannes Jovianus Pontanus; *In omni occasione capiendâ, inceptisque prosequendis, duo potissimum servanda sunt: alterum, quod factu opus est, MATURE id ut fiat: alterum, ut suo res quæque geratur ordine.* Hinc discas bonis operibus invigilare, dum tempus suppetit; hoc enim post vitam brevissimam præterito, fera ac irrita erit beatitatis captandæ voluptas. Nam, quod Doctorum Phœbus ait, *Pena*

S. Aug. ser. 197 de Tem. Ovid. l. 1. de Arte.

Tempus captare. Senec. ep. 21

Psal. 74. 3.

S. Augusti hunc loc.

Par pari reddere;

Lip. l. 4. Amur. c. 4. S. Chrysol. serm. 152.

Author proprii mali. Juven. sat. 6.

Prov. 2. 21. Eccles. 27. 21

S. Aug. in Ps. 7.

Occasio arripiendi. Pont. l. 1. Hist.

S. Augustin. in Esai. 6.

tus extra Deum est, quisquis, dum tempus est, corrigi non vult.

53. Ea cancri est pietas, ut ostream pungendo com-
monefaciat, si ab alio cancro ad eam devorandam
prædatrices chelas extendi videat. Unde Emble-
mati subscripsere; PERCUSSAM EXCITAT. D. Arcus hęc iconem singulari Angelici tutelaris af-
fectum delineat, quo nostram salutem adversus dia-
bolum sedulo vindicat, omnesque ejus insidias elu-
dit. Præclarum hujus sollicitudinis speciem edi-
dit Angelus ille, in Apostolorum actis adductus; qui
PERCUSO LATERE Petri, EXCITAVIT eum, dicens, surge velociter; cęque ratione Apostolum ab
imminente morte liberavit. Quotiens ergo, subdit
Mellissus Doctor, gravissima cernitur urgere ten-
tatio, & tribulatio vehemens imminere, invoca custo-
dem tuum, ductorem tuum, adiutorem tuum, in op-
portunitatibus, in tribulationibus.

54. Cancer, projecto in ostrea sinum lapide, facil-
limè illum prædari ac comedere potest. Lemma;
ASTUM DAT PASTUS. Enimverò ventris
egestas, ac cibi conquirendi necessitas, subtilissimos
ingenii & industrię modos suggerunt. Aspice, inquit
Seneca, quot locis vertatur terra, quot millia colono-
rum arent, fodiant; unum putas videri ventrem, cui
& in Sicilia & in Africa seritur. Verè dixit Comicus
Græcus;

Fames docere multa mortales solet.

Et Persius;

*Quid expedit Psittaco suum cherē,
Picaque docuit nostra verba conari?
Magister artis, ingenique largitor
Venter, negatas artifex sequi voces.*

55. Cancer facillimo negotio progredi, retrogra-
di, aut transversim incedere solet. Unde lemma;
QUAQUAVERSUM INCEDIT; vel, VERSA-
TILI GRESSU. Ita prorsus homo inconstans mo-
dò proficit; modò deficit; modò lætum, modò
tristem vultum præfert; hodie temperantia, cras
ebriati studet; jam virtutum, paulò post vitiorum ex-
emplar præbet; ut ex Jo. Scolastico refert in Hiero-
glyphicis Pierius Valerianus; Monstruosam hanc va-
rietatem ac inquietudinem in homine abominatus
Seneca; Aliud, inquit, ex alio placet, vexatque nos.
Fluctuamus, aliudque ex alio comprehendimus: pe-
tita relinquimus, relicta repetimus: alterna inter cu-
piditatem nostram & penitentiam vires sunt. &c.

56. Oleum operamque omnem perderet mun-
dus, si cancro directum incedendi gressum incul-
care, ac docere conaretur. Ex Aristophanis sen-
tentia;

Rectum iter ut carpat cancer, non viceris unquam.

Sceleratus. Genuinum adè hominis scelerati symbolum Can-
cer est; cum lemme. OBLIQUO TRAMITE
PERGIT. Experimenti enim constat, sceleratos
nunquam regiã illã ac directã semita incedere, quam
legis Divinæ, ac proprii judicii ratio suadet; sed,
gressu semper retrorsum, aut transversim inflexo, ad-
versus omnes conscientia suę impulsus niti. De
his Salomon; Quorum via perversa sunt, & infames
gressus eorum. Et S. P. Augustinus; Peccatores, obsen-
rati intelligentiã, alienantur à viã Dei. S. Gregorius
Nazianzenus;

*At velut OBLIQUO gradientes TRAMITE
cancri;
Aut velut obliqui sinuose membra trahentes
Angues, vivetis depressi pondere carnis.*

57. Cancer ita à lunã dependet, ut cum eã crescat;

decreseatque. Emblemati subscripsit P. Masenius;
VACUUM SINE LUMINE CORPUS. Auli-
corum quorundam hæc imago est, qui Principis
sui favore destituti, mox decrescere, & in pristinam
suam egestatem relabi solent. Cum primis tamen
de homine id dixeris, qui sine gratia Divinæ lumine
corpus est planè vacuum, omni que virtutum or-
namento inane. Pulchrè Magnus Augustinus;
Nisi gratiã meã plenus esses, nonne ante Baal etiam ip-
se genuisset? Gratiã autem meã plenus es, quia ni-
hil de tuã virtute, sed totum de meã gratiã præsump-
sisti. Et rursus; Est liberum arbitrium, sed nil valet
sine gratia Dei.

58. Fax accensa cancos noctu è cavernis provo-
cat, mox capiendos. Lemma. EDUCIT, ET SE-
DUCIT. Ita fallax honorum aut voluptatum
splendor plurimos ad se pertrahit, ac interitu æter-
num irreparabili, involvit. Unde sapienter moneat
Magnus Augustinus; Mali florent felicitate sæculi,
pereunt in virtute Dei; non enim quomodo florent sic
pereunt; florent enim ad tempus, pereunt in æternum
florent falsis bonis, pereunt veris tormentis. Porro
Religiosos illos hæc imago concernit, qui falso sive
propria, sive aliena utilitatis promovendæ splendore
è claustris suis educuntur, ac miserimè seducuntur.
De his S. Isidorus; Multi Monachorum amore paren-
tium non solum terrenis curis, sed etiam fœrensibus jur-
gis involuti sunt, & pro suorum temporali salute, suas
animas perdidit.

CEPHALVS, seu MUGIL.

Caput XIV.

59. Jucundum visu est, quando piscatores, cephalos
capturi, nocturno tempore ad navigii proram
clarum lumen statuunt; quo conspecto, ce-
phali nato impulsu extra aquas versus lumen in
navim profiliunt, ac piscatoribus ingenti numero
in prædam cecidunt. Quamobrem D. Arcus epi-
graphen subjunxit; AD LUCEM VENIUNT.
S. Apostolos Simonem & Judam hoc emblemata spe-
ctat, qui relicti Galilæa aquis, versus lucis Evange-
lica splendorem exilierunt. Huic proposito admo-
dum conformis est illa vatis Regii cohortatio, Acce-
dite ad eum & illuminamini ab eo, quia; interprete
Hugone Cardinale, ipse est lux vera, qua illuminat
omnem hominem, venientem in hunc mundum. Qui
ergo accedit ad eum, illuminatur; & qui magis prope
accedit, magis illuminatur. Illum ipsum locum ex-
plicans Magnus Augustinus, ait; Resurget anima ad
Deum; illuminetur ab illo. Accedite ad eum, & quid
vobis erit? & illuminamini. Si ergo accedendo illumi-
namini, & recedendo tenebramini, non erat in vobis
lumen vestrum, sed in Deo vestro. Accedite ut resur-
gatis; si recesseritis, morietur.

60. Pierius Valerianus refert, Cephalum, quan-
do se retibus circumventum videt, mox caput versus
cælum elevare, totoque conatu supra undè isjecta-
tum, suberã, è retibus pendentia, transfilire; atque ita
capturam effugere. Unde cephalo, caput suum eri-
genti, subscribes; CAPTURAM EVADET. Tentatio-
Cuius homini Christiano hi mores consueti fu-
nt, ut tentationum retibus circumdatus, mox oculos
& cogitationes integro animo in cælum attollat,
sicque hostium insidias evitet. Anima ergo nostrã,
inquirebat S. Ambrosius; alta perat, supra nubes
volet, calo volatus suos inserat, ubi laqueos incur-
tere non possit.

Depen-
dentia.

Gratia Dei
S. Aug. ser.
7. de Verb.
Dom. c. 2.
Idem ser. 11.
de verb.
Apost. c. 7

Volupta-
tes mundi.

S. Aug. in Ps.
93.

Religiosus

S. Hier. l. 1. de
summo Bene-
dic. 1.

SS. Simo-
& Judas.

Psal. 33. 6.

Hugo Card.
in hunc loc.

Deus ac-
cedendus.
S. Aug. Tract.
19. in Ioan.

Pier. Valet.
l. 30.

Tentatio-
nes.

S. Ambro-
sius.

CHANNÆ.

CAPUT XV.

61. **P**linius auctor est, hunc piscem sine mascululi concursu generare ac parturire. Unde Lucarini lemma; **ABSQUE MARE FOECUNDA.** Unica in inter homines Maria Virgo hanc iconem sibi propriam vendicat. Magno Augustino teste, *Præter vinculum concupiscencia carnalis natus est Christus sine masculo, ex Virgine concipiente de Spiritu Sancto.* De hac canit Prudentius;

*Domus pudici pectoris
Templum repente sit Dei;
Intacta NESCIENS VIRUM;
Verbo CONCEPIT filium.*

Et S. Ecclesia ipso Nati Servatoris die; **NESCIENS VIRGO VIRUM, PEPERIT sine dolore Salvatorem saculorum &c.**

CONCHYLIIUM.

CAPUT XVI.

62. **B**eatam Virginem Mariam, ab Angelo salutatam, Conchæ symbolo representabis; addito lemmate, **RORE PURO FOECUNDA.** Huic concolor est alterum ejusdem conchæ emblemata, quæ simul & rore destillante, & explicato copioso solis radio perfusa; epigraphen tenet; **HIS PERFUSA.** Enimvero Decipara Spiritus Sancti virtute illustrata, Verbum Divinum in utero suo concepit. In rem præsentem meus Hugo Victorinus ait: *Conchus figuram gerit S. Maria, quæ accipit rorem caelestem, verba scilicet, quæ dicta sunt ad eam ab Angelo; quod autem aperit os suum concha, significat, ubi Maria dixit ad Angelum; Ecce Ancilla Domini, & statim accepit Spiritum Sanctum in se, & virtus altissimi, tanquam sol justitia, clarificavit eam.*

63. Conchylidium non nisi benignos cæli radios, ac crystallinas roris guttulas sinu suo excipere solet, nullis unquam terræ fordibus admittis. Unde lemma, è S. Joannis Baptistæ hymno desumptum; **NESCIENS LABEM.**

*O nimis felix, meritisque celsi,
Nesciens labem, nivei pudoris.*

Cordis virginei, animæ puræ, innocentis, ac sanctæ; cum primis tamen illibatae Dei Genitricis Mariæ, hic typus est, de quâ Magnus Augustinus ait; *Christum non carnaliter concupiscendo, sed spiritualiter credendo, Maria Virgo concepit.*

64. Concha, margaritam sinu suo complexa, epigraphen accepit; **THESAURO GRAVIDA.** Illos hoc emblemata spectat qui litteris ac virtutibus probe instructi, eas non vanè ostentant, sed modesto silentio premunt. Paupertas quoque, tametsi exteriore vultu horrida & aspera, interius tamen maximi pretii thesauros reconditos habet. Sanctus Ambrosius; *Bona paupertas, quæ si thesaurum non habet pecunia, habet tamen thesauros sapientia & scientia.* Denique etiam SS. Eucharistiam imago illa concernit; de quâ Sanctus Thomas Aquinas ait, *Non unam tantum rem in Eucharistia abscondit, sed plures, scilicet personam, opus, & modum: in his discimus, in nobis quoque tria virtuosè abscondi, nostram personam, opera nostra bona, & bonorum operum intentionem.*

65. Scipio Bargalius concham clausam hoc lem-male insignivit; **TANTUM APERIT IGNIS.** Hinc conjicere licet, quantum in obduratis mentibus possint amor & charitas; his enim humana peccata, quantumvis saxea, suisque sententiis pertinacissime affixa, emolliuntur. S. P. Augustinus; *Amor sanctus ad superna elevat, & ad aeterna inflammat, & de profundo inferni levat ad caelum.* Milonis Crotoniata dextera, quando pomum comprehendat, neminis viribus aperiri potuit; cam tamen ipsius amasia planè ceream experta, & manum aperuit, & pomum excussit. Samson ænigma suum nemini detegere, firmum fixumque habuit; at amoris igne emollitus, cor sensusque suos omnes latissime explicavit, & mulierem tanti arcani participem fecit. Christus, vitæ suæ epilogò adveniente, Apostolis altissima mysteria, non nisi ab intensissimo amore persuasus, detexit

66. Conchà abortum patitur, si fortè; dum imprægnatur, cælum fulguret. Unde lemma, **CONCEPTUS REDDIT INANES.** Haud aliter subditi aut filii, nimio ac vitioso Majorum rigore exterriti, multoties à virtutum partu concipiendo desunt. Plutarchus; *Dico ad liberalia studia adducendos esse pueros verbis, adhortationibusque, non me hercule verberibus, aut terroribus, torpent enim & abhorrent sic tractati à laboribus, partim ob dolorem plagarum, partim ob contumelias.*

67. Pisces minores, ostream devoraturi, clausam illius testam tamdiu circumstant, donec reseretur; at eventu plerumque minus secundo: nam dum aperta prehendere volunt, illa, ad minimum quemvis contactum coire solita, miseros prædones artissime stringit & occidit. Unde lemma; **INCULPATA TUTELA;** vel ipsius conchæ ore, **SOLO ILMIO SCAMPO, E NON L'OFFESA INTENDO.** Eorum hoc Emblemata est, qui suas actiones ad propriam duntaxat incolumitatem referunt, nec quidquam intento alterius damno, citra opinionem fortassis emergente. Nam, ut compendio & bene docet Curtius; *Vt opus est, ut vim repellamus.* Et Ovidius;

*Judice me, fraudis est concessa, repellere fraudem,
Armaque in armatos sumere jura sinunt.*

Ab hoc argumento non inultum abludit Emblemata Alciati nonagesimum quintum.

68. D. Arelus cuidam è suis voluminibus concham præfixit, dimidiâ parte apertam, ac beryllo gravidam; cum lemmate, **UTILE DULCI.** Ita qui è libris suis plausum referre, ac hominum gustui scribere cupit, necesse est, & utilitatem spectet, & dulcedinem. Certè Deus, Magno Augustino teste; *docet suavitatem, inspirando delectationem; docet disciplinam, temperando tribulationem, docet scientiam, insinuando cognitionem.* Horatius;

*Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo.*

Acchilles Bocchius utramque illam virtutem, scilicet & utilitatem & dulcedinem, suis symbolis conjunctam esse, hoc poemate innuit;

*Ergò nemo mihi objiciat, quod seria inani
Picturâ gravium ostendendo pondera rerum
Miscere annitar summâ curâ utile dulci,
Si quâ fortè queam laudis punctum omne tulisse,
Ne satias quemquam capiat, Naturam imitari
Constitui, & varias sensus inducere formas.*

69. Eadem libri Aresiani frons etiam concham clausam præfert; cum lemmate, **PRETIOSUS LATITAT**. Inde discas velim, insigniores dotes ac talenta, quæ à Deo & natura accepimus, humili animo esse occultanda. Unde apud Velleium Paterculum dicere solebat Cato; *Namquam rectè feceris, ut fecisse videaris*. Iis etiam libris hoc emblemata tribues, qui exteriori facie simplices & impoliti; re ipsâ tamen plurimum eruditionis in se complectuntur; uti sunt Fabula Æsopi, Merlini Cuccay, seu verius, Joannis Baptistæ Folengi Macheronæa, aliique. Folengi orationem Jo. Bapt. Marinus;

*La gran Maccheronea da me composta,
E fatta appunto come i maccheroni,
Che sopra di formaggio hanno la crosta,
E dentro son fodrati di capponi.
Perche tanta dottrina u'è nascosta,
Che non è da inghiottirla in due bocconi:
E se ben la coverta è saporita,
Chi tocca il fondo si lecca ledsta.*

70. Eodem loco Aresius concham clausam spectandam exhibet, intra cujus sinum gemma delitescens præsupponitur, cum epigrammate, **ABSCONDIRA INUTILIS**. Ita litteratorum virtus & doctri-
Vile latens virtus.

Consentaneè pronuntiat Siracides; *Sapientia abscondita, & thesaurus invisus, quæ utilitas in utrisque?* In hunc locum prolixè & doctè differentem vide S. Gregorium Papam. Eò etiam collineabat S. Zosimus Abbas, cum Mariæ Ægyptiacæ persuaderet, ut angelicam suam vitam, septem supra quadraginta annos in deserto traductam, orbi manifestam faceret; ratus, non leve beneficium hominibus accessurum, si tanta virtus in omnium oculis versaretur, nec sub inutili silentio delitesceret. *Omnia, quæ circa te sunt, edicito, inquit ille, ut Dei magnalia facias manifesta. Sapientia enim abscondita, & thesaurus occultus, quæ utilitas in utrisque?*

71. Tale à Christo electum fuit sepulchrale marmor, in quo nullum unquam exanime hominis corpus jacuit. Alcibiades Lucarinas id Emblemata demonstraturus, concham vacuum, cum rore, in illam destillante, depinxit: addito lemmate. **TANTUM IN JEJUNA**. S. Joannis Evangelistæ hæc de re testimonium est, quod sanctissimum Christi cadaver in monumento recubuerit, in quo nondum quisquam posuisset fuerat. Præclare Magnus Augustinus ait, *Sicut in Maria Virginis utero nemo ante illum, nemo post illum conceptus est; ita in hoc monumento nemo ante illum, nemo post illum sepultus est.* Quæ hoc symbolo æquè opportunè Verbi Divini incarnationem, atque ejus sepulturam significare licet.

77. Idem concham apertam hoc lemmate insignivit; **SOLO GAUDET COELO**. Animam contemplativam, nullibi aliâs, nisi rebus Divinis ac celestibus delectari solitam, hæc imago denotat. S. Paulus hortatur, *Gaudete in Domino semper. Ad est interprete S. Anselmo, Cor vestrum exhilarate, & omne bonum, unde gaudendum est, statuite vobis in Domino, non extra, & totos levitâ spirituali vos repleat.* Id ipsum S. Gregorius Papa ex illa D. Matthæi historia tropologicè deducit, ubi astutus negotiator, *Inventa unâ prætiôsâ margaritâ, abiit, & vendidit omnia, quæ habuit, & emit eam;* nam si prætiôsâ margaritâ loco celestem felicitatem intelligas, homo contemplativus omnes suas cogitationes ad eam unam acquirendam dirigit, cæ-

teris quibusvis mundi blanditiis ultrò relictis. *Pretiôsâ margaritam invenit, qui celestis vite dulcedinem, in quantum possibilitas admittit, perfectè cognoverit: eâ, quæ in terrenis amaverat, libenter cuncta reliquit, in comparatione ejus vilescunt omnia: inardescit in celestibus animus; nihil in terris libet, deforme conspicitur, quidquid de terrena rei placebat specie, quia sola prætiôsâ margarita claritas fulget in mente.* Porro epigrapham illam, *solo gaudet celo*, Maria Magdalena sibi peculiarem ac propriam vendicat; quippe quæ, animo suo in spiritualem Christi dulcedinem unice defixo, non tantum omnem rei domesticæ curam seposuit, sed etiam Principum commercia, in Lazari exequiis adeunda, neglexit; solumque Servatoris sui vultum extaticis oculis est contemplata. De hac Sanctus Basilii Hisspalensis; *Curis omnibus humanis ad Magistri præsentiam excusis, tota in hoc fuit, ut Magistro esset honori.* Quin imò tamen ipsimet sancti Angeli eandem intra sepulchrum clarissimâ suâ præsentia ac verborum suavitate attractæ conarentur; illa tamen Angelos, eorumque delicias nihil morata, anxio vultu unicum Dei sui præsentiam inquirebat. Sanctus Laurentius Justinianus; *Nequaquam ipsorum visione se temperavit a fletu, quoniam non Angelos, sed Angelorum Dominum cupiebat.*

S. Maria Magdalena.

S. Basil. Ser. lenc. Orat. 42.

S. Laur. Just. de Triump. agens. 4.

73. Concha pingues ac limpidas guttulas, è fecundo cœli rore intra ipsius sinum destillantes, tandem in gemmas convertit. Emblemata subscripsit P. Camillus Anticus, **DAT PRETIUM SUPERIS. vel, PRETIUM COELESTIBUS ADDIT.** vel idiomate Italico; **DE I TESTORI DEL CIELO IL PREZZO ACCRESCe.** Prædicatorem hoc Emblemata spectat, qui gravi ac sublimi suâ facultate in Auditorum animos tam sacra Scripturæ, quam virtutis & æternæ felicitatis prætiom & estimationem distillat. Ab hoc argumento non multum alienus Magnus Augustinus, Sanctos Patres cognominat lapides prætiôsos ac Ecclesiæ gemmas. *Sunt, inquit, in Ecclesia lapides prætiôsos, & semper fuerunt, docti, sancti, abundantes scientiâ & eloquentiâ, & omni instructione legis. Prætiôsos planè isti lapides sunt; de ijs fuit Cyprianus, de ijs fuit Ambrosius; quibus jure meritissimo subjungas, de ijs fuit Augustinus &c.* Prætiom tamen & ad mentem nostram S. Ambrosius super illis Apocalypseos verbis, *Duodecim amethysti*; de SS. Apostolis, aliisque omnibus Viris Apostolicis ait, *Per amethystum Apostoli, eorumque similes intelliguntur; qui ornamentum fuerunt Dei, qui enim per universum mundum prædicaverunt. Ornamentum Dei fuit Petrus, de quo scriptum est, quod clarificaverit Deum morte suâ. Similiter & ceteri ornamentum Dei fuerunt, quia enim prædicando, miracula faciendo, pro nomine ejus moriendo, clarificaverunt.*

Conciator.

S. Aug. serm. 218. de temp.

S. Ambrosius Apocal. c. 17.

74. Inter cæteram funebrem pompam Isabellæ Borboniæ, Hispaniarum Reginæ, Emblematis loco concha aperta cernebatur; in cujus sinu margarita fracta jacebat, cum lemmate; **QUA DIVES, NUNC MISERA**. Imaginis hujus argumentum forsàn D. Hieronymo est mutuatum, ubi defunctam Paulinam, Pammachii uxorem, deplorans, ait; *Fractum est prætiôsissimum margaritarum, vivens smaragdus gemma contrita est.* Cæterum Emblemata illo significabatur, Hispaniam, vivente optimâ illâ Reginâ cognominatam felicem, nunc è mortuâ extraneè afflictam ac miseram esse. Plurimum tamen hæc Virgo deimago ad dedecus, puellis illis exprobandum, infestavit, quæ virginem suam integritatem, ceu gemmam

In morte.

S. Hieron. Epist. 16. ad Pammach.

S. Ambros. mam pretiosissimam, temerè ac forte suâ pessimâ ruperunt. Has acri investivâ profecutus S. Ambrosius, ait, *Unde incipiam? quod primum, quod ultimum dicam? Bona commemorem, quæ perdidisti, an mala desileam, quæ invenisti? Eras Virgo in Paradiso Dei, utique inter flores Ecclesie. Eras Christi, eras templum Dei, eras habitaculum Spiritus sancti; Et quoties dico, eras, necesse est, ut toties ingemiscas, quia non es, quod fuisti. Et, va tibi misera, & ierum va, quæ tanti bona parvi temporis luxuria perdidisti. &c.*

Ibid. initio cap. 3.

Maria V. annuntia-ta.

Isa. 45. 8.

Io. Geomet. Hymn. 1.

75. Concha non aliundè, nisi pretiosis humoribus, & cælo distillantibus, imprægnatur. Unde Lucarini lemma; **FOECUNDA EX ALTO.** Mariam Virginem, ab Angelo salutatam, hæc icone adumbrabis. Quamobrem S. Ecclesia illud Isaia suspirium millies ingeminat, *Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum* (En fecundum è cælo rorem!) *aperiantur terra* (En Virginis consensus, ac uterum, Divinum foetu, ceu rore pretiosissimo, ditatum!) *Et germinet Salvatorem;* gemmam nimirum illam, præ omni gemma infinites aestimandam. Unde Deiparæ Virgini supplex accimit Joannes Geometra;

*Salve concha marina, ex qua verè Unio natus,
Fulgore ex dio, & purpureo latice.*

S. Io. Dam. Orat. in Nat. B. Virg.

Et S. Joannes Damascenus; *Hodie pestârunt aura lætitiæ totius orbis prænuntia, latentur calis, & exultet terra, commoveatur mundi mare: in ipso enim concha gignitur, quæ cælitis è Divinitatis fulgore in utero concepit, & Christum ingentis pretii unionem pariet.*

Gratitudo

Gen. 33. 5.

Gen. 33. 11.

S. Aug. in Ps. 7. Conc. 1.

76. Gratitudinis argumentum minimè obscurum è concha defumere licet; quæ sinu suo pretiosis ingravescente gemmis, eas omnes è sola cæli liberalitate in se derivatas fatetur; cum lemmate. **DITESCO MUNERE COELI.** Hoc sensu Jacob, numerosâ prole fecundus, illud folius Dei donum est protestatus; *Parvuli sunt, quos donavit mihi Dominus.* Porro munera ad superbum Esau ablegans, non ea tantum, sed etiam reliquas divitias suas omnes è Dei manu sibi advenisse confessus est; *Suscipe benedictionem, quam avuli tibi, & quam donavit mihi Deus tribuens omnia.* Et verò ut omnia tibi è cælo profluere credas, *Magnam Augustinum audire juvat; Hæc est tota scientia magna hominis, scire, quia ipse per se nihil est; & quoniam quidquid est, à Deo est, & propter Deum est.*

Maria V. annuntia-ta.

Luc. 1. 35. Matth. 1. 18. S. Io. Chry. Hom. 49. in Gen.

77. D. Carolus Rancatus concham, lemmatis vice, eleganti hæc metaphorâ insignivit. **COELO FOECUNDA MARITO.** Mariam Virginem hæc imago spectat, quæ fecundo Spiritus Sancti radio perfusa, Verbum æternum, humanâ carne vestitum, intra viscera sua concepit. Dilucidè Archangelus Gabriël; *Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi umbrabit tibi.* Et Sanctus Matthæus; *Inventa est in utero habens de Spiritu sancto.* S. Joannes Chrysostomus ad illa D. Lucæ verba reflectens, ait; *Spiritus Sanctus venit super te, & virtus Altissimi umbrabit tibi; sic poteris parere, totum operatione Spiritus Sancti erit. Ne igitur spesces ad terram, è cælis operatio venit, Spiritus Sancti gratia est quod fit.*

Gratia & cooperatio.

78. Conchæ roris cælestis guttulas, in sinum suum collectas, non tantum studiosè conservat, sed etiam non sine maximi pretii augmento, in nobiles ac illoftres gemmas convertit. **ACCEPTUM CUSTODIT, ET AUGET.** Vel brevius; **CUSTOS ET ALTRIX.** Ita anima Christiana Divinam gratiam in se diffusam, non tantum custodit, sed felici quoque meritorum virtutumque incremento locu-

pletat. Unde hortatur Magnus Augustinus; *Qui boni sunt, cum Dei gratia contendunt perseverare in operibus bonis; quia non qui cœperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* In hoc argumentum canit meus D. Carducius;

*Custos & altrix concha fulget nectaris?
Tu corde dona conde, arge Numinis.*

79. Concha rorem cælestem nonnisi extra aquas, in litore collocata, recipit. Lemma. **CONCIPIT EMERSA.** Certè, sanctæ cogitationes, virtutes, ac cælestia gaudia ibi demùm à nobis percipiuntur, quando è tumultuante terrestrium negotiorum pelago abrepti, supra solitaria ac religiosæ vitæ litora conquesimus. Non sine gestientis animi indicio ajebat David, *Eduxit me de lacu miserie, & de luto facis.* *Et statui super petram pedes meos, & direxisti gressus meos, & immisit in os meum canticum novum &c.* Et sancta illa Divini Epithalamii anima; *Quis mihi det te fratrem meum, ut inveniam te foris, & deosculer te? In hoc locum S. Ambrosius; Bona anima, inquit, quæ foris est, ut verbum inius sit: illa extra corpus, & verbum habuit in nobis.* Et copiosius alibi; *Ferrius ab omni interpretatione mundana solitudinis, & voluptatis, Divinis vacabit oculis, quæ solent singulariter seditibus revelari; alluditque ad illud Threnorum; Sedit solitarius & tacebit quia levavit super se.*

80. Conchylio clauso subscripsere; **GEMMA LATET. D.** I home Aquinatis honorem hæc imago spectabat; de quo memoriæ habetur proditum, quod exteriore vultu ad eum fuerit composito & humili, ut nequaquam vir ille summus, qualis erat, videri potuisset. Eodem Emblemate etiam SS. Eucharistia significatur, cui complures è SS. Patribus illud Apoclypsis proprium dicunt, *Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum.* Unde Guéricus Abbas, *Agnus paschalis, inquit, quem esuritis, tanto dulcius comeditur, quanto lateus abstrusius & studiosius queritur, & difficiliter invenitur.* Et S. Paschasius, *Avidius requiritur quod lateat, & pretiosus est, quod cum fide queritur.*

81. Concha vacua, supra tapetem reposita, epigraphen è Famiano Stradâ accepit; **EXUVIIS SUIS EST HONOR.** Hoc symbolum, tametsi à Famiano Stradâ in Margarithæ, Hispaniarum Reginæ, exequiis usurpatum; præclare tamen etiam ad Sacra Divorum lipsana transferri potest. De his S. Joannes Chrysostomus; *Pretiosa sunt corpora Martyrum, quoniam plagas pro Domino susceperunt, & sicut corona regalis undique decorata fulgore varios emittit; ita & Sanctorum Martyrum corpora sunt pretiosis lapidibus, accipis pro Christo vulneribus, distincta, omni Regum diadmate pretiosiora, & spectabiliora redduntur.* Et S. Basilii in illud Psalmi, *Pretiosa censentur reliquie Sanctorum ejus.*

82. Ad D. Caroli apotheosin, Mediolani celebratam, conchæ aperte emblemata cernebatur; quæ intra gremium suum maximam venustatis gemmam complexa, epigraphen habuit; **HAC PROLE SUPERBIT.** Innuebant videlicet, Mediolanensem Rempubl. ob eximium illum Sanctum è sinu suo in hunc orbem progenitum, pio quodam fastu incedere. Eandem epigraphen etiam parentes illi sibi propriam vendicant, qui liberos alunt generosos, ac virtutibus insignes. Orator quidam celeberrimus, postquam Philippi, Macdonum Regis, merita plurimis ambagibus prædicaverat, tandem subjunxit; *Hoc dixisse*

S. Aug. serm. 1. de ten.

Solitude ad gratia disponit f. 39. 3.

Can. 8. 1. S. Amb. de Isaac. Idem. serm. 2. in Ps.

Thren. 3.

S. Thome Aquin. Virtus abscondita. Eucharistia.

Apoc. 2. 17. Guerr. Ab. serm. 1. de Resurr. S. Pasch. Sacram. ca.

In morte Reliquia SS.

S. Io. Chry. apud Ares. Impr. 76. n. 28.

S. Basil in Ps 115. V. 1.

Filii generosi.

sufficiat, filium se habuisse Alexandrum. Cornelia Romana, cum quædam matrona, ad eam invisens, pretiosam suam supellectilem, aureas murenulas, summi pretii armillas exquisitas gemmas, cæterumque mundum muliebrem superbè ostentaret, illa fermone consueque protraxit, donec gemini Gracchi, ejus filii, è schola domum redirent: tum ad hospitem conversi, simulque digito in liberos intento; . n, inquebat, hæc ornamenta mea; hæc catenula aurea, hæc omnes pompe mee; his plus, quàm cæteris thesauris omnibus, cor meum gloriatur, & hæc prole superbit.

83. Concha, unicam quidein, eximit tamen pretii gemmam sinu suo recondens, epigraphen tenet, UNICA PROLE DIVES. Vel, SAT UNA DECORI. Mater illa hanc iconem sibi vendicet, quæ quidem unicâ tantum filiâ, sed tamen virtutibus adeo præclaris exornatâ gloriatur, ut instar multarum sit. Hæc laude sponsam suam prosecutus Salomon, ait, una est matris sue; electa genericis sue. Id quòd de B. V. Maria cum primis intelligas, in quam SS. Trinitas omnem suum amorem ita transfudit; ut una instar omnium sit; acceperitque à Deo tot gratias; quot homines universi, simul sumpti; uti erudite testatur Suarez. In hunc locum Guilielmus apud P. Cornelium à Lapide, hæc est, inquit, columba per fecunditatem, & mea per singularis partus novitatem: columba mea, cui ego singularis pullus sum, perfecta mea, cui nihil deest ad gratiam & gloriam. P. Gabriel de S. Maria, Augustinianus Excalceatus, inter cætera voluminis sui encomia; ad honorem S. Theclæ composita, etiam istud recenset, quòd fuerit unigenita matris sue; quam meriti adeo insignem fuisse ait, ut illius mater ob prolem adeo præclaram sanctè potuerit superbire. Unde hoc tetrastichon de illa subjungit;

Nec post se natam; neque viderat ante sororem,
Unica nam propria filia matris erat.
Prudens natura est, quia contulit omnia Thecla,
Prolem non geminat; ne sine dote foret.

84. Concha, candidam ac pretiosam margaritam sinu suo complexa, epigraphen tenet; ME PROLES NOBILITATI. Vel, A PROLE NOBILITAS. Ita S. Anna, Mariæ Virginis felicissimæ parens; supremum ac inæstimabilem splendorem hæc gloriosissima filia sua recepit. Unde Rudolphus Agricola eidem hoc tetrasticho accinit;

Conspicuos præstant alios benefacta parentum;
Tu contra nata nobilitate nutes.
Magnâ quidem meritisque tuis pietate, fideque,
Quis neget? at Nata hæc splendidiora facit.

85. Concha, candidam ac pretiosam margaritam sinu suo complexa, epigraphen tenet; ME PROLES NOBILITATI. Vel, A PROLE NOBILITAS. Ita S. Anna, Mariæ Virginis felicissimæ parens; supremum ac inæstimabilem splendorem hæc gloriosissima filia sua recepit. Unde Rudolphus Agricola eidem hoc tetrasticho accinit;

85. Concham clausam hoc epigrammate notavit Joannes Ferrus; OPTIMA LATENT. SS. Eucharistia, accommodatè ad hanc ideam, sub specierum velamine ipsummet Deum, ter optimum, maximum, complectitur. Lufebius Gallicanus; Verè unica, & perfecta hostia, fide estimanda, non specie, neque exteriori censenda visu, sed interioris affectu &c. Exinde etiam virtutes tuas modesto silentio tegere dicas; id quod S. Ambrosius Christi exemplo per-

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erarb. Tom. I.

suadere conatur; Nemo hic fulgere quarat; nemo sibi arroget, nemo se latet. Nolebat sic Christus hic cognosci, nolebat predicari in Evangelio nomen suum, cum in terris versaretur; venit ut lateret sæculum hoc. Ergo & nos simili modo abscondamus vitam nostram Christi exemplo, fugiamus jactantiam &c.

86. Concham clausam hoc lemmate spectandam propones; PRETIUM INTUS. Hominem; vultu ac corpore deformem, animo tamen nobilem & virtuosum; hæc imago spectat. Sapienter dixit Seneca; Non deformitate corporis fœdari animum, sed pulchritudine animi corpus ornari. Iis in super imagine illa convenit, qui suas virtutes ac prerogativas modestè tegere nõrunt. Justus Lipsius; Latent plerumque verè probi, & in pectore intimo Domicilium virtus habent. Inter beatam hanc hominum sortem cumpri- mis excellit casta Susanna, de qua S. Ambrosius ait; Accusabatur, & tacebat, dicebatur ad mortem, silentio se tegerat, ne nudaret pudorem

87. Concha marina cœlo tumultuante clauditur; aperitur Tranquillo. Unde supra undas collocata, epigraphen tenet; CLAUDITUR IRATO; solo ambit Pacificos, procul exclusis iracundis. Præclare in hanc rem canit S. Ecclesia; Qui pacem ponit finis Ecclesie, frumenti adipe satiat nos Dominus. Joannes Climachus de antiquis Monachis refert; quòd inutuis odii fortè turbati; à mensa tantisper arcebantur; quoad, positis odiis; amicitiam redintegrarent.

88. Carolus Rancatus pacem; inter Hispanos & Gallos publicis tabulis sanctam, conchæ emblemate representavit, quæ sub sereno cœlo Unionem, intra viscera sua conceptum formatumque; exhibebat. Uno enim latinis, æquivocâ voce, & concordiam & Margaritam significat. Epigraphen ex Ovidio addidit; COELO MANIFESTA SERENO.

Est via sublimis, cœlo manifesta sereno.

Manifestatam hominis innocentiam, aut veritatem detectam hoc Emblemata denotare potest. Pax enim, innocentia, aut veritas, tametsi inter turbas non nihil lateant, tempestate tamen subsidente; instar clarissimi Unionis, palam resplendent. S. Joannes Chrysostomus; Talis est conditio falsitatis vel erroris; ut etiam nullo sibi assistente consenscat; ac desinat; talis autem, è diverso veritatis status, ut etiam malis impugnantibus; suscipitur & crescat.

89. Emblematis loco cum plures conchas depinxere, quæ sine suo multas, perfectasque Margaritas complexæ, inscriptioni sustinebant; TE NUERE QUOD O TANT. Ubi, tametsi verbum, tenere, primo intuitu vitiosè cum altero verbo, optant, componi videtur; cum prius illud rem possessam, posterius verò rei necdum possessæ desiderium significant; nihilominus tamen hæc imago animabus beatis ex quibus conformis est; quæ in cœlum admittæ, quatuor corporis gloriosi dotibus; ceu totidem gemmis, illustres; Deoque per intellectum & voluntatem arctissime connexæ; simul & possidendo gaudent, & gaudendo beatissimam Dei suavitatem desiderant. Perspicue Sanctus Gregorius Papa; Beau, inquit, desiderantes satiantur; & satiantur desiderant.

90. Sancti Martyres Divinam animi sui Pacem; Pp 2

C R O C O D I L U S.

Cap. XVII.

ac cordis lætitiã inter persecutionum fluctus , ac suppliciorum procellas , illibatam conservarunt. Ut adeo illos conchæ clausæ symbolo eleganter repræsentaveris, quæ supra turbati ac spumantis Oceani undas collocata, epigraphen à P. Joanne Bartholomæo Pancero, Augustiniano Excalceato, accepit; **MA LA GIOGIA HO NEL SENNO.** Id est; **SUA VIS LAPILLUS; AT INTUS.** Hoc argumentum mirificè illustrans Magnus Augustinus, super illis Apostoli verbis, *quasi tristes, semper autem gaudentes*, ait, *Unde quasi tristes? contumelias, opprobriis, persecutionibus, flagellis, plagis, carceribus, catenis, lapidationibus. Quis non eos miseros tunc existimaret? At, Hominibus foris tristes videbantur; INTUS autem GAUDEBANT Deo.*

91. Idem P. Pancerus aliam conchæ iconem expressit, quæ supra maris littus recumbens, cœlestem rorem hiantem sinu excipiebat; cum dicto, **SOL A' QUESTE APRO IL SENNO.** Id est, **HIS TANTUM APERTA.** Ita mens religiosa suos affectus nemini alteri, præterquam virtutum, bonorum cœlestium, ac gaudiorum Divinorum rori explicatos habet; Inter hos facillè palmam obtinere Anna Prophetissa, quæ sibi met testimonium præbens, dixit, *Exultavit cor meum in Domino.* Et David; *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum.* Hunc locum interpretatus S. Augustinus, *Non exultavit, inquit, in hoc mundo, non in divitiis, non in honore, non in luxuria, non in ebrietate, non in vanitatibus mortuis, & citò cum omni suo amore morituris, sed in Deum vivum.* Hæc de re consule numerum. 72. Libri hujus sexti; ubi varias considerationes reperies.

92. P. Christophorus Haunoldus eruditissimæ suæ Theologiæ Scholasticæ concham præfixit, quæ rorem, è cœlo stillantem, aperto sinu excipiens; epigraphen tenet; **STILLANTEM COLLIGO ROREM.** Innuebat videlicet; subtilitates Theologicas, quas ad invidiam usque doctissimè in opere illo proponit, è solo Magni Augustini, & D. Thomæ Aquinatis calamo in se profluxisse. Porro animam Christianam, ac cum primis Religiosam, omnem gratiæ Divinæ rorem è solo cælo anxie desiderat, & acceptam sollicitè custodit. In rem præsentem Doctorum Princeps; *Debet homo de Deo præsumere, & inde sperare auxilium, non de se. Non enim de terra pluit sibi, aut lucet sibi. Quomodo autem terra de cœlo expectat pluviam & lucem; sic homo de Deo debet expectare misericordiam & veritatem.*

93. P. Jacobus Masenius Emblematis loco concham exhibet, quæ purpureo rubens latice candidum unionem in sinu fovet; cum lemmate. **IN CANDORE RUBOR.** Mariam Virginem hoc Emblemata spectat, ex cujus purissimo sanguine candidissimus prodiit Unio, **JESUS Christus;** Ut adeo Deipara Virgo à Sancto Ephraimo verè cognominetur, *Concha marina veri unionis, ex cœlesti fulgore, & purpureo latice procreati.* Et à Butheone, *Concha, quæ Divinam purpuram Regi virtutum sanguine suo coloravit.* Emblematis explicando sequens epigramma habeto;

*Purpureos inter latices natat unio candens,
Cumque nitore rubet, cumque rubore nitet.
Virgo cruentatam sobolem dum sustinet ultra;
Quam similis concha sum fuit illa rubra.*

94. **V**Xor quædam, maritum suum assiduis cruciatibus & supplicis affligere solita, nunquam non commiserationem ac dolorem erga illum simulabat; haud fecus atque Crocodilus, devorandò humano corpore intentus, epigraphen habet; **PLORAT, ET DEVORAT.** Lusum hunc probè edocta Dalila, Samfone inter hostium manus solâ ipsius operâ tradito, in copiosas prorupit lachrymas. Bassianus Imperator, referente Elio Spartiano, toties ingenti in amore videbatur cõsternatus, quoties Getæ, fratris ab ipso occisi, meminerat, aut imaginem illius inspexerat. In rem præsentem meus Ascianus Martinengus; *Crudelis homo, inquit, sæpè deplorat, cum duro animo ad vindictam, sæpè severam iustitiam incedit, quòd excusâ à corde omni pietate, adferit aatem armetur.* Eodem symbolo malevolam detractoris indolem examussim decripseris; S. Bernardus; *Videas præmitti alta suspiria, sicque quædam cum gravitate & tarditate, vultu mesto, demissis superciliis, & voce plangentem, egredi maledictionem, & quidem tanto persuasibiliorem, quanto creditur ab his qui audiunt, corde invito, & magis condolentis affectu, quam malitiosè proferri.*

95. Mulierem, infidiis ac exitio parando assuetam, plangenti Crocodilo non absimilem dices; cum lemmate, **INSTRUIT INSIDIAS LACHRYMIS.** Ad verbum Cato; *Instruit insidias lachrymis, cum femina plorat.* Eandem veritatem comprobans Ovidius, canit; *Vidi etiam lachrymas, an & est pars fraudis in illis? He quoque habent artes; quoq; jubentur, eunt.* Verissimè scribit Herodotus; *Mulier, quod verbis excusare non valet, hoc lachrymis excusat; blanditur oculis, seducit osculis, instat amplexibus &c.* Idipsum testatur Tassus; ubi de Armidia & Goffredo in hæc verba canit,

*A quel parla chinò la donna, e fisse
Le laci in terra, e stette immota al quanto:
Pos' sollo vole ruggiadose, e disse,
Accompagnando; i flebil atti in pianto.
Misera, & a qual altr a il ciel preferisse
Vita mai grave &c.*

Et subjungit;

*Qui tacque, e parve ch' un regale sedegno
E generoso l' incendesse in vista:
E l' pie vulgendo, di partir fea sedegno,
Tutta ne gli atti dispettosa, e trista.
Il pianto si sbargea senza ritegno;
Com' ira stol produrlo a dolor mista;
E le nascenti lagrime à vederle
Erano a irai del Sol cristalli e perle.*

Tandem concludit;

*Quello finto dolor da molti elice
Lagrime vere, e i cor più duri spetra.*

96. Crocodilus, malignum animal, ac infidiis struendis unicè deditum, dum è Nili aquis progreditur, epigraphen subjunctam habet; **PRODIT, UT PRODAT.** Infamem Proditoris genium hæc imago repræsentat, qui in publicum nunquam prodit; nisi improvise exitio alios oppressurus. Idipsum Hæretici assolent, qui è tenebris ac cavernis suis prorepunt, ut miseros mortales fallant,

Mulier fallax.

Simulare

Ascan Ma. in Glossa fol. 1592.

Detracto

S Bern. ser. 24. in Can

Mulier dolosa.

Ovid. Ep. 1. Demopho. 1em. Herod. ep. Aug. ad Joc. volentem nubere. Tass. Cant. Stanz. 74.

Stanz. 77.

Proditio

Hæretici

& dæmoni æternum cruciandos prodant. De Hæretico ait magnus Augustinus; *Lupus est, agnoscite; serpens est, ejus capita conquassate. Blanditur, sed fallit; multa promittit, sed decipit.* Emblemati explicando canit meus Concanonicus D. Salvator Carducius;

*Prodat ut indigenas, Crocodilus prodat ab undis;
Detegit alterius sola ruina dolos.*

97. Phylici testantur, Crocodilum, quamdiu vivit, crescere. Unde lemma; CUM TEMPORE PECCATUM. CRESCIT. Certè vitia nullum incrementi sui terminum aut mensuram habent, Verissimè Seneca; *Ista, quantumvis exigua sunt, in majus excedunt, nunquam perniciosiora servant modum &c.* Bernardinus Rota, uxore suâ è vivis sublatâ, Crocodili emblemate, seu rectius hieroglyphico, usus est; addito epigrammate; *Nostri simulachra doloris; eoque innuebat, suos ob defunctam conjugem dolores nullo unquam sine terminandos esse.*

98. Crocodilus, ad majorem semper molem excrescens, assiduam in virtute profectum denotat; cui proinde D. Aresius è Psalte subscripsit; MAGNITUDINIS EJUS NON EST FINIS. In rem præsentem, sensu quamlibet diverso, Seneca; *Magnitudo, inquit, non habet certum modum.* De virtutis incremento præclare S. Prosper;

Semper enim Sanctis superest, quò crescere possunt;

Illud sapientiæ prodigium, Solon, jamjam in extrema vitæ periodo fatiscens, adhuc metrum aliquod intellectu assequi voluit, ut suos in virtute progressus ad ipsum usque supremum vitæ halitum continuaret. Salvius Julianus, quod Pandectæ referunt, dicere est solitus; *Etsi alterum pedem in sepulchro haberem, adhuc addiscere vellem.* In hoc argumentum insigniter S. Gregorius Nyssenus ait; *Ita se habere, ut ad ulteriora semper in virtute homo velit ascendere, id ipsum forsitan humane naturæ perfectio est.*

99. Henricus Farnesius Eburo, ut demonstraret, è principiis tenuissimis res nonnunquam maximas enasci, Crocodilum depinxit, ovis suis vicinum; cum lemmate; MAXIMA DE MINIMIS. NAM animalis hujus ova, anserinis paulò majora, tandem vastam belluæ molem, nullo unquam crescendi termino continendam, excludunt. Alianus; *Me verò non clam est, maximorum sæpè bellorum tenuissima, contemptissimaque principia fuisse. Persicum enim ex Meandri Samii cum Atheniensibus dissidio fuisse ortum perhibent. Peloponnesiacum verò propter Megarensium tabellam &c.* Et S. Joannes Chrylostomus, *Quid enim est risus, aut quid unquam ex risu mali sequetur? Orta tamen ex immoderato risu paulisper scurrilitas, à scurrilitate turpiloquium, à turpiloquio operatio turpis profecta. Sic A MINIMIS AD MAXIMA gradatim Diabolus ducit, & inde ad desperationem detru- dit.*

100. Ambitiosus, ulteriore honoris aucupandi occasione præcisa, angustiis torquetur, morte ipsâ crudelioribus: haud secus atque Crocodilus, tamdiu crescere, quamdiu vivere solitus, ibi demum mori incipit, quando amplius augescere nequit. Emblemati subscripsit D. Aresius, NI MAJOR, MORIOR. Accommodatè D. Gregorius Brunellus canit;

*Oritur ad Pharii septemplicis ostia Nili
Bellua dente ferax,
Inq, dies crescens; longos nò protrahat artus,
Protinus illa perit.
Ambitiose, tuos Crocodillus pandere fastus,
Stultitiãq, potest.*

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. I.

*Crescit honoris amor, quantum ipsa potentia crescit;
Et nisi crescat, obit.*

Porro Religiosus, ubi in virtute proficere cessaverit, mox incipit deficere, mortemque spiritualem incurrit, S. P. Augustinus; *Quantumcunque hic vixerimus, nemo dicat sufficit mihi, justus sum. Qui dixerit, remansit in vita, non novum pervenire. Ubi dixerit sufficit, ibi hæsit.*

101. Ichneumon, Dormientis Crocodili viscera ingredi solitus, eum occidit. Unde lemma; DORMIENS FIT PERVIUS HOSTI. Ita homo incurius & somnolentus quibusvis hostium ac mortis assultibus nunquam non patet. Certè, agricolis dormientibus, maligna insidiantis inimici manus uberrimum agrum infelicibus zizaniis resperfit, ac devastavit. *Cum autem dormirent homines, venit inimicus, & super semina vitæ zizania.* In hunc locum S. Petrus Chrysologus. *Insidiator in noctibus latitat, in diebus vigilantes fugit, appetit dormientes.* &c. Damno suo id expertus fortissimus Samson, cum somno nonnihil indulgeret, hostium catenis victus, miserrimè periit. Princeps Isobethus, Saulis filius, dum dormiebat super lectum suum in conclave, à Rechab & Baanâ, fato prorsus infelicissimo, trucidatus est.

102. Crocodilus, Ibdidis pennam è superiore capitis parte præferens, adeò efficitur stupidus, ut versus prædam, tametsi proximè appositam, nec minimum moveatur. Emblemati subscripsit Aresius; NON MOVEBOR AMPLIUS. Ita prorsus homo, capite terrenis vanitatibus occupato, nunquam ad felicitatis æternæ prædam, quantumvis acquisitu facillimam, aspirare potest. S. P. Augustinus *Anima, dedita temporalibus, sic multiplicata est, ut non possit agere quod præceptum est.* Eodem Emblemate etiam Hæretici significantur, qui, temerario ac effreni ausu adversus orthodoxam Christi Ecclesiam grassare soliti, inspectâ validâ cujusdam scriptoris pennâ, animum despondent, & attoniti consternantur. Experimento suo, id comprobârunt Vigilantius à S. Hieronymo acerrimè expugatus; Manichæi à S. P. Augustino convicti; Arriani validissimis S. Ambrosii viribus superati &c.

103. Peccator, in ipsa adhuc vitæ suæ meridie, non expectata mortis imminentis nocte, è scelerum cæno emergens, Crocodili prudentiam imitatur; quem Lucarinus, è squalido Nili alveo progredientem, hoc lemmate notavit; EMERGIT INTERDUM. Maria De S. Maria Magdalena ait Magnus Augustinus; *Nec ipsa se reservavit, ut in fine vitæ penitentiam ageret; sed dum adhuc poterat peccare, sic voluit peccata deserere, ut illam de adulteriis suis non necessitas subtraheret, sed voluntas.*

104. Crocodili dorsum tantâ est duritiè, ut ferream lanceæ cuspidem, adversum se vibratam, validè reprimere ac contorquere soleat; sicque omnes hostium plagas impenetrabilis eludat. In Emblemate subscripsit Henricus Farnesius; SEMPER INVICTUS. Tranquillum, & inter persecutiones, arumnasque temporales generosum hominis peccus Emblemate isto describitur. S. Ecclesia, ad Deum conversa, de SS. Martyribus canit;

*Hi pro te furias, atque minas truces
Calcârunt hominum, sævãq, verbera.
HIS CESSIT lacerans fortiter UNGULA,
NEC CARPSIT PENETRALIA.*

De S. Vincentio refert Historia Ecclesiastica; *Nullâ aut tormentorum vi, aut acerbitate, vel lenitate verborum à proposito deterreri potuit. Et licet, In cruciatibus positus, prunis ardentibus suppositis, ac ferreis ungui-*

unguibus excarnificatus; tamen, INVICTUS Vincit animus VICIT OMNIA, & ignis, ferri, tortorum immunitate superat, victor ad caelestem Martyrii Coronam avolvit. Verissime dixit Magnus Augustinus; *Ille victus homines, qui cogeret Deo; non tu ab eo aliquid boni extra mereatur, sed cum nihil aliud, quam ipsum habere Deo bonum est.*

105. Octavianus Augustus, posteaquam Aegyptum, expeditione à nemine unquam ante illum tentatâ, subjugaverat; Symboli loco Crocodilum statuit, qui ad Palmam arborem ligatus, epigraphen habuit; COLLIGAVIT NEMO. Id est; *Nemo ante a reliquit.* Christi, Servatoris nostri, triumphum hæc imago spectat, qui devictâ Mundi Aegypto, demonem ad crucis suæ arborem, vinculo penitus ineluctabili, constrinxit. Præclare Magnus Augustinus; *Tunc Dominus noster IESUS Christus illum tenebrarum, mortisque principem colligavit, legiones illius perturbavit.*

Christus moriens.

S. Aug. serm. 137. de Temp.

Senec. Quæst. vii. c. 2.

Animus vilis.

Gen. 25. 27.

Gen. 27. 41.

Gen. 33. 4.

1. Reg. 24. 15.

1. Reg. 10. 27.

Dæmon.

Brev. Rom.

S. Aug. serm. 197. de temp.

Achil. Bocch. symb. 95.

Gloria.

106. De Crocodilo scribit Seneca; quod sit *fugax animal audaci, audacissimum timido.* Hinc gemino Emblemati construendo opportuna materies suppeditatur; uni quidem inscribes, FUGAX AUDACI; alteri verò, IN TIMIDOS AUDAX. Utrumque illud malignos quosdam homines concernit, qui debiles ac mansuetos ausu nimium quantum petulanti & temerario infestare soliti, è generosorum conspectu desides ac consternati aufugiunt. Optimus Jacob intra paternæ sedes vitam ducens tranquillam ac pacificam; *Jacob vir simplex, habitabat in tabernaculo; Fratrem suum Esau tanto odio contra se furentem est expertus, ut quantocius neci tradendus videretur; Venient dies lucis patris mei, & occidam Jacob fratrem meum.* At ubi Jacobum cum numerosâ filiorum ac fervorum catervâ è Mesopotamiâ revertentem vidit, totus jam pacificus Esau, meram spirabat benevolentiam, fratrique adveniendi non sine congratulatione & aspectu factus est obviam. *Currens itaque Esau obviam fratri suo, amplexatus est eum.* Saul, Diabolico furore adversus pauperem ac mansuetum Davidem concitatus, nihil nisi ejus mortemolvebat animo. *Quem persequeris Rex Israël? Canem mortuum persequeris, & puli em unum?* At idem Saul aliorum hominum flagitiosorum & audacium minis per omnia connivebat, quod illos fastu ac Martio ardore plenos sciret. *Fili Belial dixerunt, Num salvare nos poterit iste? & despexerunt eum, & non attulerunt ei munera. Ille verò dissimulabat se audire.* Dæmon, Crocodili genium exactè imitatus, è Christianorum Athletarum fronte nunquam non exanimis ac timidus concidit. S. Antonio Abbati id credes, de cujus verbis & operibus disertè testatur Historia Ecclesiastica, *Dæmones ita contempsit, ut illis exprobraret imbecillitatem: ac sæpe discipulos suos excitans ad pugnandum contra Diabolum; Mihi credite, dicebat fratres; pertimescit Sathanas piorum vigilias, orationes, jejunia.* At verò Stygius ille veterator, ubi in effœminatam ac vitiosum hominis animum inciderit, mox vires suas exerit, & ingenti pectore illum incurrat. Dilucidè Sanctus Pater Augustinus; *Venit Christus, & alligavit Diabolum. Sed dicit aliquis; si alligatus est, quare adhuc tantum prævalet? Verum est, fratres charissimi, quia multum prævalet; sed tepidis & negligentibus.* Achilles Bocchius ex hæc Crocodili proprietate sensum, à priore longe diversum, eruens, geminam hæc epigraphen subdidit; FUGIENTIBUS INSTAT. Et; SECTANTES

do superbos & importunos conatus nunquam non habent, à tergo relictis. Emblemati explicando hæc poësin habeto.

*Kora Panchonii Crocodilus bellua Nili,
Sectantes fugiat, qui fugiant sequitur.
Si vera instantes spernit, spernentibus instat
Gloria, quin major spreta redire solet.*

Ab hoc nihil differens alius Poëta, eundem sensum sub diversâ tamen metaphorâ, ita exprimit.

*Sectantes velut umbra fugit, fugientibus instat,
Addita corporibus scilicet umbra comes.
Sic fugit immerite captantes premia laudis,
Demissis contra juncta stat illa comes.
Et tamen haud falso trutinans examine, quidnam
Laus hæc omnis erit? scilicet umbra levis.*

107. Zingressus hanc Crocodilo epigraphen junxit; CEDENTIBUS ATROX. Ita nimirum è fugâ non modò nullam adversus dæmones & ærumnas securitatem fortimur, sed contrâ plurimum discriminis incurrimus. Sapienter Seneca; *Quem admodum perniciosior est hostis fugientibus, sic omne fortuitum incommodum magis instat cedenti & adverso.* Unde hortatur Apostolus; *Resistite Diabolo, & fugiet à vobis.* S. Bernardus ad Robertum, qui Cistercio Cluniacum fugerat, ait; *An quia fugisti ex acie, putas te manum hostium evasisse? libentius te insequitur adversarius fugientem, quam justitiam repugnantem; & audacius insilit a tergo, quam resistat in facie n.* Sapienter S. Cyprianus; *Tam parvus ad repugnandum semper animus debet esse, quam ad impugnandum semper inimicus.*

Adversis cedere,

vinci est.

Senec. Ep. 7.

Jacob. 4. 7.

S. Bern. Ep. ad Rob.

S. Cyp. se. do. luore c.

Zelo.

CYPRIANVS, seu CARPVVS.

Cap. XVIII.

108. Multorum sententia est, nobilem hunc piscem auro pasci. Fuit proinde, qui eidem inscriberet; PRETIOSA PASCITUR ESCA. Ita persona contemplativa, vilibus rerum terrenarum alimentis minimè contenta, non nisi pretiosis cœli deliciis nutriri ac exaturari cupit. Certè Magdalena, cum Martha dapibus Servatori parandis distinaretur, voluptate adeò extaticâ versùs bonum illud infinitum absorpta fuit, ut præter animæ suæ nutrimentum nihil cogitaret aliud. De geminâ hæc sorore Magnus Augustinus ait; *Laborabat illa, id est, Martha; vacabat ista, id est, Magdalena; Illa erogabat, hæc implebatur. Erat enim Maria intenta dulcedini Verbi Domini. Intenta erat Martha, quomodo pasceret Dominum; Intenta Maria, quomodo pasceretur à Domino. A Martha convivium Domino parabitur, in cujus convivio Maria jam jucundabitur: Mira enim suavitate tenebatur: quia profecto major est refectio mentis, quam ventris.* Insuper Christianis illis hoc Emblemata inservit, qui Dei Verbum, auro geminisque infinitis pretiosius, audiendo degustant. Quare S. Joannes Chrysostomus contra illos plurimum est conquestus, qui pretiosum illud alimentum, vix receptum, mox infirmo animæ suæ stomacho iterum rejiciunt; *Nos, inquit, posteaquam longè auro, gemmisque pretiosiora suscepimus eloquia, & inestimabiles spiritualium opes bonorum, nequaquam ea in thesauro anima recondimus continenda, sed passim, atque negligenter mentes*

Contemplativus.

S. Aug. To. serm. 26. Verb. Dom.

Auditor concionis

S. Jo. Chry. Hom. 5. in Marth.

mentes

Eucha- nostras effluere permittimus. Ratione prorsus eadem
lia. homo, Sacrosanctæ Eucharistiæ cibo refectus, et
Tho. Aq. eam nullo unquam pretio satis æstimandam sumpsit;
usc. 57. De alimenti hujus dignitate penitus incomparabili,
 attonitus exclamavit S. Thomas Aquinas; O PRETIO-
 SUM, & admirandum CONVIVIVM, salu-
 tiferum, & omni suavitate repletum. QUID enim
 HOC CONVIVIO PRETIOSIUS esse po-
 test? &c.

DELPHINVS.

Cap. XIX.

109. Delphinus non vigil tantum, sed dormiens,
 assiduò movetur: nam somnum capturus,
 supremam aquæ superficiem ascendit; ac dormiendo,
 sensim sese ad fundum usque demittit: ubi verò ter-
 ram contigerit, mox expectatus, denuò in sublime
 se effert; rursusque, vicibus semper alternantibus,
 demittitur, emergitque; donec somnum absolverit.
 Unde Bargalii lemma. IN MOTU QUIE-
 TEM. Studiosorum, ac mercatorum sollicitudo
 hæc icone demonstratur, quæ nullum reperit felicius
 otium nisi inter negotia. S. Gregorius Papa; Qui in
 hoc appetit mundo prosperari, ceteros excedere rebus, &
 honoribus tumere, huic nimirum cura saularis in dele-
 tatione est, & QUIES IN LABORE. Hinc ca-
 tiam vigilantia, veluti propria Principis, ac cumpri-
 mis belli ducis virtus dignoscitur. Silius Italicus de
 Hannibale canit;

*Pœnus, ut ad somnos vix totam cursibus acta
 Indulsi tibi noctem, vigil ille, nec ulla
 Ad requiem facilis, vredeusq; abscedere vite,
 Quod sopor eripiat tempus.*

110. Experimentiâ compertum habetur Delphinum;
 dum ad aquæ supremam partem emergit, in que
 jocundus saltitat, tempestatis, proximè ingru-
 entis, prognosticon indubitatum edere. Unde lem-
 ma. METUENDA PROCELLA, vel, HAUD
 PROCUL TEMPESTAS. Ita nimirum omnes
 mundi delitiæ, convivia, tripudia, ac cætera vanitatis
 humanæ gaudia, infallibili præfagiò vicinam perten-
 dunt alterius vitæ calamitatem. Breviter & nervo-
 sè Stephanus Cantuariensis dixit; Ludus ceti, signum
 est tempestatis; ita gaudium divitum, signum est tempe-
 statis æternæ. Sanctus Nilus; Adversares in vita,
 gaudium; ipsum enim lubricum est, & precipitat ex-
 ultantes. Et Seneca;

*Nemo tam Divos habuit faventes,
 Crastinum ut possit sibi pollaceri.
 Res Deus nostras celeri citatas
 Turbine versat.*

Turba Solymæ, paulò antè apparatu prorsus festi-
 vo Christum excipiens, mox mutatâ sententiâ, hor-
 ribilem crucis ac mortis tempestatem adversus illum
 concitavit.

111. Mari funditus commotò, & decumanos
 jactante fluctus, Delphinus supra aquas hilariter
 exilire ac tripudiare solet, proditque non tantum he-
 roicæ sue fortitudinis, sed & insignis latitiæ argu-
 mentum. Unde lemma; IN ADVERSIS EX-
 ULTAT. Homines justos hæc imago loquitur,
 qui mundanos fluctus, tametsi immani injuriarum
 tempestate jactantes, læto animo excipere norunt.
 In hac patientiæ palastra faciem præluxit ipsemet
 Servator, de quo Isidorus Clarius ait; Videtur Do-
 minus majorem quandam, quàm alias soleret, præ se tu-

lisse proficiscendi alacritatem, idque cum iret agendus in
 cruce. D. S. Stephano in hæc verba testantur Hi-
 storie; Impi super ipsum jacturam fecerunt, ut eum
 morti traderent; at ille gaudens suscepti lapides. S. An-
 dreas crucem, destinatum necis suæ instrumentum,
 conspiciat; exclamavit; O bona crux, diu desiderata,
 &c. securus & gaudens ad te venio. Ceterum Em-
 blemate illo etiam turbati ac maligni animi homi-
 nem describes, qui nullâ re magis, atque publicis,
 privatisque seditionibus ac turbis delectatur. Eâ ra-
 tione D. Philippus Gallina Delphinò inscripti;
 SERENO A' SE' FA' DE L' ALTRUI TEM-
 PESTE. Id est, IN TEMPESTATE TRAN-
 QUILLUS.

112. Delphinus, aliquot piscibus intra fauces
 suas receptis, retia effringit, eosque secum in liber-
 tatem reducit. Lemma; VEL CUM PRÆDA
 ERUMPENS. Christum, è Patrum limbo progre-
 dientem, hoc typo significabis. *Salvator enim;* in-
 quit S. Maximus, Prædam quodammodo sustulit, cum
 hominem, quem suscepti, inferni raptum faucibus, por-
 tavit ad cælum. Ut adeò S. Ecclesia in Paschatis so-
 lemnitate benè de illo canit;

*Overè digna hostia
 Per quam fracta sunt tartara,
 Redeempta plebs captivata:*

Et rursus.

*Mundus exultans jubilat
 Gemens infernus ululat;
 Cum Rex ille fortissimus
 Mortis confractis viribus
 Pede conexcians Tartara,
 Solvit à Pana miseros.*

113. Antiqui Reges Seleucus & Nicanor; & post
 illos duo Imperatores Octavianus & Vespasianus
 Symboli loco anchoram è Delphino suspensam, ha-
 buere; cum dicto, FESTINA LENTE. In-
 nuebant videlicet, in Principe nec precipitem celo-
 ritatem, nec ignavam tarditatem, sed justum utrius-
 que temperamentum reperiri debere: Cicero; Illa
 vero sunt virtutes Imperatoria; labor in negotio, fortitu-
 do in periculis; industria in agendo, CELERITAS
 in consuecendo; CONSILIUM in providendo. Huic
 consentiens Sallustius; ait; Antequam incipias;
 consilio: ubi consulueris, maturè factò opus est. Et
 Aristoteles; Ajunt de quibus jam deliberaveris,
 ea celeriter esse peragenda, cunctanter autem consu-
 landum. Biantes, à Diogene Laertio relatus, dice-
 re solebat; Cunctanter aggrediendum nego-
 tium; verum in suscepto constanter perseve-
 randum.

114. Anchora spei hieroglyphicam habetur. Uti-
 de nonnemo illant, è Delphino suspensam, hoc lem-
 mate rotavit; TUTIUS UT POSIT FIGI. Plinius enim lib. 12. ait, anchoram; ut fortius infigi
 possit, à Delphino teneri & aggravari. Forfan signi-
 ficare volebat, se, ut securiore firmamento nitere-
 tur, rem suam in quodam Magnate è Delphinorum
 familiâ defixam habere. At verò quisquis spem
 suam certo ac infallibili eventû defigere cupit, eam
 in solo Deo reponat; necesse est. Unde Beda il-
 lud D. Pauli interpretatus; Spes non confundit; ait,
 Quis est, qui confunditur? qui dicit; ego quod sperabam,
 non inveni: Et merito; sperabas enim de te, aut sperabas de
 homine amico? Maledictus autem qui spem suam po-
 nit in homine. Confunderis, quia fefellit te spes posita
 in mendacium. Omnis enim homo mendax. Si au-
 tem ponas spem tuam in Domino Deo, non confun-
 deris.

Malignus

Christus
 resurgens
 S. Maxim.
 Homil. 45

Celeritas
 consultata
 Cicero pro
 lege Manili

Aristot. 1. 6.
 Ethicor.

Protectio
 Spes in
 Deo.

Beda super
 Rom. 5. 5.

odiosus
 mercator.
 Greg. 1. 16.
 Moral. c. 29.

Siles.
 Silius Ital.
 b. 22.

felicitas
 mundana.

seph. Cant.
 Allegor in
 Sen. cap 1.
 Nil Para
 ans n. 51.
 Seneca in
 thyeeste.

Pati hila-
 riter.

Id. Clar.

deris, quia ille, in quo spem posuisti, fallere non potest.

Magister. 115. Delphinus, dorso suo infantem sustinere, & ad litus transferre solitus, epigraphen habet; **SERVIT, NON SÆVIT.** Ita, qui juventuti imbuendæ dant operam, non quidem severitate ac tyrannide, sed tranquillo, suavique animo teneram ipsius indolem excipere debent. Principum quoque Ministri, populo gubernando destinati, Dominis suis inserviant, subditos tamen crudelitate suâ adversus illos non concitent. Denique inde infertur, Prælatos ac Principes, quò fuerint dignitate majores, eò magis esse obstrictos, ut subditis in necessitatibus sublevandis, ac bonis providendis inserviant. Christi præceptio est, *Quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister, & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus.* In hunc locum Magnus Augustinus; *Præstet nobis Deus, ut benè serviamus. Nam velimus, nolimus servi sumus: & tamen si volentes sumus, non necessitate, sed charitate servimus. Quodammodo enim quasi superbia servorum stomachata videbatur, cum diceret Dominus, Erit vester servus, qui voluerit inter vos major esse.* Stadius mirificè laudat Rutilium Gallicum, Imperatoris Ministrum, qui circumspicè suâ gubernandi methodo, Romanorum animos plurimum affecerat. Encomia ipsius hoc compendio recenset.

----- *Tristes invitum audire cænas,
Parcere verberibus, nec, quâ jubet alta potestas,
Ire: sed armatas multum sibi demere vires,
Dignarique manus humiles, & verba precantum:
Reddere jura foro, nec perturbare Curules. &c.*

116. Delphinus ad perceptas musicas voces cæleri cursu abripitur. Unde S. Jacobum Minorem Emblemate veneraturus D. Aresius, Imagini illi subscripsit. **VELOX AD AUDIENDUM.** verbis è Canonicâ Jacobi Epistolâ mutuatis. Peculiaris enim Apostolo illi congenita erat audiendi, & divinis vocibus auscultandi velocitas: siquidem ipsius vocatio in Sacris Evangeliiis nullibi describitur; sed contra Apostolorum cæteri absolutè & ultrò annumeratus reperitur; quin inò, probabile est, illum eodem momento, nullâ interveniente morâ, vocanti Divinæ voci respondisse. Quâ in virtute imitatus est sanctos Angelos, de quibus Regius Psalter canit, *Facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum ejus.* Atque adeò de Sancto Jacobo verum est, quod D. Bernardus ait; *Uno eodemque momento procedit & imperantis Imperium, & obsequium obsequentis.* Nimirum doctrinam illam in se ipso experiri volebat, quam aliis in Epistolâ suâ Canonicâ persuadere nitebatur; *sit autem omnis homo VELOX AD AUDIENDUM.* &c. id est, promptus, & alacer ad sapientiæ leges percipiendas; nihil omninò, quod ad interioris hominis profectum facere potest, negligendo. Hugonis Victorini, mci Concanonici, doctrina est; *Ab omnibus libenter discere, quod tu nescis, quia humilitas commune tibi fecit, quod cuique proprium fecit. Sapientior omnibus eris si ab omnibus discere volueris. Qui ab omnibus accipiunt, omnibus diviores sunt.*

Pœnitens. 117. Delphini juniores, tumultuante mari, mox matris suæ uterum ingrediuntur, ibique tuti laitant. Unde Aresii lemma. **ITERATO INTROEUNT.** Peccatoribus illis hæc imago convenit, qui exteriorum calamitatum tempestate, aut malæ conscientia procillis jactati, ad Dei sinum, unde prodierunt, revertuntur. Tales fuere Petrus

post Christum perfidè negatum; Thomas post infidelitatem; Filius prodigus, qui fame pressus, sinum ac ædes paternas repetiit. Unde istorum exemplo peccatores omnes invitat Sanctus Chrysologus, ut, fortassis lubrico pede à Dei sinu prolapsi, ad eum alacres denudè revertantur. *Si abscesimus, inquit, si substantiam Patris totam luxuriose dispersimus, si quidquam usquam commisimus facinoris & delicti, si ad impietatis præruptum totum, totam venimus ad ruinam, surgamus aliquando, & ad talem patrem, tali invitati redeamus exemplo.*

118. Delphinus, inter turbati maris procellas hilari corpore exiliens, epigraphen habet; **HINC LUDUS, ET ESCA.** Ita generosus animus violentos adversè fortunæ motus non forti tantum, sed & hilari fronte tolerare novit. Certè Socrates venenum, à carnifice propinatum, mente adeò immotâ ebibit, veluti Diis sacrificaturus, pretiosi liquoris, aut insignis nutrimenti calicem sumpsisset: cum verò, lethali pharmaco jamjam se in venas diffundente, non nemo è circumstantibus semianimi ac rigescenti ipsius pectori manum admoveret, Socrates, ad eum conversus, dixit, se jam optinè habere, debereque Æsculapio gallum pro sanitate integerrimè restitutâ. Id ipsum, encomio longè præstantiore, de Sancta Agatha, Virgine & Matre, testatur Sancta Ecclesia, *Lausimè & gloriamer ibat ad carcerem, & tanquam ad epulas invitata &c.* De quo vis S. Martyre ait Magnus Augustinus; *Qui tribulatur in carne, gaudet in corde.*

119. Delphinus, tametsi corporis mole sit crocodilo longè inferior, ei tamen in Nilo flumine assiduas struit insidias; nam infra crocodili ventrem demissus, dorsi sui spinis eam dirumpit, & occidit. Unde Aresii lemma. **SUBEST, SED OBEST.** Eadem subditorum quorundam protervia est, qui divitiis, autoritate, ac viribus longè inferiores, suis tamen majoribus graves offensas irrogare audent. Herodotus; *Subditi potentes, à Rege & summo Principe contumeliâ affecti, sæpè sese acerrimè, etiam cum totius patria, & ipsius regni jacturâ, ulciscuntur, & vindicant.*

120. Aristoteles inter cæteras Delphini proprietates observat, quod socios suos, maris impetu jactatos, seu vivos, seu mortuos, adjuvet, iisque opem, quam potest, maximam ferat. Unde Lucarinus auxiliantem socio suo Delphinum hæc epigraphâ insignivit; **ADJUTUS NON MERGITUR.** Alienam opem ac patrocinium hoc Emblemate significabis. E Dei manu copiosè id expertus David, non sine grati animi argumento dixit, *Misit de caelo, liberavit me.* Et alibi ad eum clamat; *Emitte manum tuam de alto, eripe me, & libera me, de aquis multis.* De Sancto Petro appositè in rem nostram ait Matthæus; *Cum capisset mergi, clamavit dicens; Domine salvum me fac. Et continuo IESUS extendens manum, apprehendit eum &c.* In Petro itaque, Inquit Magnus Augustinus, *Communis omnium nostrum consideranda conditio est, ut si nos in aliquo tentationum ventus conatur subvertere, vel unda submergere, clamemus ad Christum.*

121. Delphinus, thynnos pisces intra rete pertrahere solitus ipsemet foris remanet. Emblemata subscripsit Lucarinus; **INTRUDIT, NON CAPTUS.** Ita Prædicatores quidam aliorum animas ad virtutem ac beatitatem perducunt, ipsi sinec

S. Petrus
Chrysol. 3.

Pati cum
gaudio.

S. Aug. in
Ps. 91.

Offende
majores

Herod. lib.

Aristot. lib.
Anim. lib.
c. 43.

Auxiliu

Pf. 56. 4

Pf. 145. 7

Matth. 10
30.

S. Aug. ser.
14. de Verb.
Dom.

medica-
vitio-
Tbuil.
libl 15.
ciati.

ipfifmet neque hanc ; neque illam ingredientibus. Id quod nonnemo campana similitudine exprefit, quæ alios ingenti clamore convocans, ipfamet, omniſ ſenſus experta ac ſtupida, foris remanet. Apprimè Joannes Thuilius;

*Era graui cunctos veluti campana ſonore ;
Ipsa licet penitus ſibi ſurda, ciet.
Sic es, recta docens alios, peruerſa ſecrite,
Quique aliis ſapiens, non ſapis ipſe tibi.*

m 2. 21.
Greg. in
ſtorali.

Idiſſum S. Paulus dixit; *Qui alios doces, te ipſum non doces.* S. Gregorius Papa; *Si negligis implere quod doces, aliis meſſem ſeminas; & ipſe a frumenti participatione jejunas.*

iducia
ſti.

122. Delphinus, reti inſuſus, ab eodem hanc recepit epigraphen. **INCLUSUS HILARITER PASCITUR.** Gemino ſenſu hanc iconem interpretari licet. Primum quidem cor generoſum, ac magnanimam fiducia plenum, ſignificat; quali inſtructus erat Daniel, qui in profundo leonum lacu ſecurus prandere potuit. Deim etiam peccatorem, ſalutis ſuæ incurium, denotat; qui, tamenſi da monum reti implicatus, dies tamen traducere lætos, ac hilariter convivari novit. Certè Evangelicus ille Epulo; deſtinatum cacodæmoni mancipium, *epulabatur quotidie ſplendide.* Nempe quod Magnus Auguſtinus ait; *Iniqui præſentes lætitiâs amaverunt, & futura ſupplicia non crediderunt.* D. Salvator Carducius primum Emblematis ſenſum hoc tetraſticho explicat;

*Delphinus, retiſ ſuicanti carcere clauſus;
Æquoris horriſoni pabula lætus edit.
Sic Daniel inter ferælia ſeptra leonum
Magnanimo cæli ſercula corde cepit.*

Et alterium ſenſum iſto;

*Æquore Delphinum dum retia jacta catenanti;
Lætiior oblate paſcitur ipſe cibo.
Non ſecus in caſſes Epulo conjectus Averni;
Lethiferis epulis membra ſarginat ovans.*

Educatio.

123. Delphinus, minores ſuas proles inſequens, à Joanne Ferro epigraphen recepit; **ET COMITATUR EUNTES.** Diſcant hinc parentes ſuis filiis ſolicite aſſiſtere, eorumque aſſiduam curam gerere. Diligentiam hanc perſuaſurus S. Ambroſius; cornicum exemplo utitur. *Diſcant parentes amare filios ex uſu & pietate cornicum; que, etiam volantes, FILIOS COMITATU SEDULO PROSEQUANTUR, cibum ſuggerens, ac plurimo tempore nutriendi officia non relinquunt.*

Princeps
clemens.

124. Athenæus & Ariſtoteles aſſerunt; inter omnes piſces ſolum Delphinum felle carere. Unde lemma. **VISCERA FELLE CARENT.** Clementem ac benignum Principem hæc imago ſpectat. Juſtus Lipſius; *Nullum, inquit, ex omnibus magis clementia, quam Regem & Principem docet.* Fridericus Imperator dicere eſt ſolitus; *A Deo, cum oro; miſericordiam peto, non juſtitiam: Cur igitur me ſubditis clementem ai que miſericordem non exhibeam?* uti refert Æneas Sylvius. Sanctus Sineſius de Oſiride, Ægypti Rege; veluti optimi Principis prototypo teſtatur, cum in benevolentia ac gratis diſpenſandis etiam erga immeritos & hoſtes, profuſiſſimum fuiſſe. *Niſi, ſi, cum malum aliquod deberetur, cum eo verò pro meriti ratione non agebat, id enim magno ſtudio efficere nitentur, ut morum humanitate & beneficiis etiam impudentiſſimos homines ſuperaret.*

125. Delphinus, tempeſtatum impetu forte in

terram ejectus, mox vitam, quam in alto mari diutiſſimè conſervaflet incolumem, miſerrimè perdit. Guido Vanainius, Delphinos alloquens, de hac proprietate canit;

Vos tellus vix tacta necat, vos luditis alto.

Religioſus

Eò reflectens Henricus Farnefius, Delphino, ad litus ejecto, & jamjam exanimi, epigraphen ſubdidit. **IN ALTO VITA.** Inde diſces, vitam ſpiritualem ab iis tantam poſſideri, qui à terra, ejuſque negotiis abſtracti, intra religionis ſolitudinem degunt. Hæc de re, tamenſi diverſam metaphora, diſſerens Author Operis Imperfecti, ait; *Sicut difficile eſt; arborem, juxta viam poſitam, fructus ſuos uſque ad maturitatem ſervare, ſic difficile eſt, virum fidelem, juxta iſtum mundum viventem; id eſt in actibus ejus juſtitiam immaculatam uſque in finem ſervare. Si vis ergo fructus juſtitia uſque in finem tenere, recede de via, & plantare in loco ſecreto, ut nec mundus tecum aliquid habeat commune; nec tu cum mundo.*

126. D. Joſephus Pallavicinus Abbâs hominem, inter mundi tumultus imperterritum, Delphini emblemate ſignificavit; qui inter maris tempeſtates ſuavi indulgens ſomno; epigraphen tulit; **PER ME DI NEMBI IL CIEL S' OSCURA INDARNO.** Id eſt; **NULLAS FORMIDO PROCELLAS.** De viro juſto ait Magnus Auguſtinus; *In adverſitatibus tolerat; in proſperitatibus temperat, in duris paſſionibus foris; in bonis operibus hilaris, in tentatione tutiſſimus, in hoſpitalitate latiſſimus; inter veros fratres latiſſimus, inter falſos patientiſſimus.* Idiſſum Horatius, alibi à nobis adductus, canit;

*Juſtum & tenacem propoſiti virum;
Non eruium ardor, prava jubenſium;
Non vultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolidâ: neque Auſter;
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Jovis manus,
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ſeriem ruina.*

127. Grandior Delphinus minores ducit, viamque exemplo præit. Lemma; **CASUS ARTESQUE DOCEſT.** Zinegreſius hœc ſuo Emblemate perſuadere nititur, Reges, Doctoresque exemplo ſuo præire debere. Seneca ait; *Omnis turba plus ex moribus, quam ex verbis Socratiſ traxit.*

ECHINVS MARINVS.

CAP. XX.

128. **S**pinofum hoc animal, tamenſi in multa confluentibus ſponte in unum partibus, iterum coaleſcit, & ad priſtinam formam ſolidiſſimè componitur. Huic Pieri Valeriani hieroglyphico Lucarinus epigraphen ſubdidit; **CONFLUUNT, ET CONNECTUNTUR.** Ita corpus humanum, tamenſi mille locis diſperſum, ac in cineres redactum, olim tamen reviviſcet, ſuamque integritatem aſſequetur. Emblemate haud diſſimili ad exequias Marchionis Villæ, Ferrariæ celebratas, Echinum marinum depinxere, qui minutim conciſus, epigraphen habuit; **ET DISCERPTUS INSTAURATUR.** Geminus imaginis hujus ſenſus eſſe poterat; Primum quidem; militè illum, tamenſi corpore tenus violentis Bellonæ ictibus diſruptum, famam tamen ac nominis ſplendor

Guid. Van.
l. 1. de Artè
amandi Deâ.
Religioſus
Aut. Op.
Imp. Hom. 36.
in Mart. 1.
Menſ im-
perterrita.
S. Aug. ſerm.
29. de Temp.
Horat. lib. 3.
Ode. 3.
Exemplis
Senec. Epi. 6.
Pier. val. l. 28
Reſurre-
ctio.

Famæ integritas. splendorem integerrimum conservare. alter; Marchionem illum in communi omnium resurrectione ad insignem tam corporis, quam animæ vitam ac integritatem rediturum, Tatianus, *Quamquam, inquit, in fluvio, aut in mari contabescam, aut à feris dilanier, condor tamen in penni prædivitis Domini, quod, licet pauperes & impii nesciant, Deus tamen, qui regnat, substantiam suam, sibi soli conspicuam, quando voluerit, ad pristinam integritatem reducit.*

Adhærere. Spes in Deo. *s. Ambr. lib. 5 Hexam. c. 9.* 129. Echinus marius inter tempestatum tumultus saxo cuidam fortissimè adharere solet, damnium illud evitaturus, quod ipsi accidere posset, si pro fluctuum libidine passim in scopulos allideretur. Emblemati subscribes; HÆRET; NE PEREAT. Ita sanè Fideles supra Christum, veluti unicam securitatis ac refugii petram; stabiliti, indubitata salutem assequantur. Sanctus Ambrosius; *Echinus, cum procellam ventorum præferret; calculum validum arripit, eumque velut saburrâ vehit; & tanquam anchoram trahit; ne excutiat fluctibus. Itaque non suis se liberat viribus, sed alieno stabilit; & regit pondere.* Et Ascanius Martinengus; *Petrâ erat Christus: adhunc calculum per penitentiam se recipit pavidus peccator, atque hoc munus; nullâ imminentiâ reformidat.*

ENSIS, seu XIPHIAS.

Cap. XXI.

130. **H**ic piscis, reti implicatus; osseo ac cuspidatissimo suo rostro, quod instar ensis ori præfixum habet, omnes retis funiculos præfecat, ac periculum egreditur. Hanc multis insolentis ideam D. Aresius sequenti lemmate notavit; **DICERPENS EXIT.** Compendio nimirum violentos ac crudeles militum mores representare voluit. Apprimè dixit Tertullianus; *Quis ense accingitur, & non contraria lenitati & justitiæ exercet? id est, dolum, & avaritiam, & iniustitiam, propria scilicet negotia prætorum.* Huic concolor Justus Lipsius; *Vir, inquit, & injuria ferè est, quæ hodie militum alii.* Meus D. Matthæus Bossius de Alexandro Gonzagâ; Ludovici Secundi Marchionis, & hodie Ducis Mantuani, fratre, per profopopœiam differens, ait, *Arma ubi resulerunt, quam integrâ, oro; virtutem relinquunt? quos mores incorruptos, quot direptiones & præda? quot stupra? quot homicidia? quot urbium everSIONES & populorum committuntur?*

131. Xiphias, reti, ubi concludebatur, dirupto; non se tantum, sed & alios pisces, carcere illo retentos, in libertatem asserit. Unde lemma, **VICTORIA VICTO.** Mcâ quidem sententiâ, præclarum hoc Christi reviviscentis ectypon est, quando è lympo progressus, captivas Patrum animas secum in libertatem eripuit. Sanctus Ambrosius in illud Apostoli, *Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus;* ait, *Infirmum Dei non est infirmum, quia infirmitas Christi magna victoria est, VICT enim, CUM VICTUS VIDERETUR.* Victor enim existit, qui injustè occiditur, reum constituens, à quo occiditur. Nervosè S. Ignatius Martyr; *Descendit Christus in infernum solus, ascendit verò cum multitudine, & diripuit maceriam, quæ erat à sæculo.*

132. Xiphias oblongo ense osseo, quem ori suo præfixum habet, obvios quosvis pisces dissecat, devoratque. Lemma. **OBVIA QUÆQUE SECAT.** Idipsum homo maledicus ac detractor as-

solet, qui linguâ, ceu gladio acutissimo instructus, nemini unquam parcat, sed obvios quosvis indiscriminati offendet, eorumque famam, quantum potest, occidit. Adversum istos jam olim conquestus David; *Lingua, eorum, ajebat, gladius acutus. Gladius equidem anceps, inquit S. Bernardus, imò triiceps est lingua detractoris. Nec vero ejusmodi linguam ipso eriam murrone, quo Dominicum laus confossum est, crudeliorem ducere verearis. Fodit enim hæc quoque Christi corpus, & membrum de membro, nec jam examine fodit, sed sæu examine fodiendo.* Sanctus Pater Augustinus illum lingue gladium non tantum in sensu deteriore de Judæis, sed etiam in bono de Christo vult intelligi. *Noli attendere inermes manus; inquit, sed os armatum; gladius processit, quò Christus occideretur; quo & de ore Christi, unde & Judæi occiderentur. Habet enim ille gladium bis acutum, occidentis, & resurgentis; & resurgens percussit eos; & divisit ab eis; quos faceret fideles suos. Ille bonum gladium, illi malum; ille sagittas bonas, ille malas. Nam habet & ipse sagittas bonas, verba bona; unde sagitta? cor fidele, ut ametur.*

EPISCOPVS.

Cap. XXII.

133. **I**n mari piscis reperitur; quæm Episcopum cognominant; eò quòd aspectu Prælatum, pontificiis insignis vestitum; referat; uti illum calamo descriptum, & ære incisum exhibet Pater Caspar Schottus. Hunc proinde D. Aresius Episcopi indigni symbolum statuit; cum lemmate; **SPECIEM; NON VIRTUTEM.** Ab hoc argumento parum recedit illud Joannis Geometræ de Hypocrita epigramma.

Idolum, & qui se ostendat inaniter; unum Efficiunt; auro nam simulachra nitent. Cum pice sint & plena luto intus: sic quoque & iste, Cum sacer extra sit, non tamen intus is est.

Gerè hi, sive Hypocrita, sive relati, Cornelio Tacito asserente, *inter claros magis, quam inter bonos numerari gaudent.* Verissimum est; quod absalon Abbas dixit, *Nemo sibi blandiantur de bona spe exterioris conversationis, formam putatis foris præcendens in bonis operibus, si conscientia criminosa est, si desiderii carnalibus intus aestuat, si odio vel invidia, ceterisque vitiiis spiritualibus, intus obsessus est, quæ bonis exterioribus non pascitur Christus, quæ charitatis pinguedine non informantur.* Mirificè in rem presentem ait Sanctus Gregorius Papa; *Ad prænam nostram Episcopi vocantur, qui honoris NOMEN, NON VIRTUTES tenemus.*

GLANIS.

CAP. XXIII.

134. **H**ic piscis adè dexterè circa hamum versari solet, ut surreptâ ex illo escâ, non capiatur. Emblemati subscripsit Bargavius; **NON CAPIAR, ET CAPIAM.** Ita homo prudens & astutus vel ab ipsis hostibus commodum aliquod extorquere novit, nullo unquam detrimento sibi inde irrogato. Porro Litteratos illos hoc emblemata spectat, qui è gentiliū ac hæreticorum libris, ceu hamatis escis, ingentem utilitatem capiunt, eorumque venenatos aculeos penitus illæsi versant. Casiodorus Origenis volumina, gravibus erroribus

Psal. 56. s. S. Bern. s. 15. de Divo Christus resurgens S. Aug in Ps. 16.

P. Gasp. Schott. Ph. Curios. l. 3.

Episcopi ineptus. Hypocri

C. Tacit. l. Histor. Abfal. Ab. serm. 8.

S. Greg. Pa. Hom 16. Evang.

Astutia.

Studiofus

Miles insolens.

Tertull. l. coaz. lud.

Lips l. 5. de Milit. Dial. 16. Matth. Boss. de toleran. advers. Col. lat.

Christus resurgens.

S. Ambr. in 1. Cor. 1. 25.

S. Ign. Mart. Epist. s. ad Trallens.

Detractor

bus passim resperfa, hâc censurâ perstringit. *Cautè, sapienterque legendus est; ut sic inde succos saluberrimos assumamus, ne pariter ejus venena perfidia, vite nostrae contraria, sorbeamus.*

135. Glanis in amando, defendendo, & adjuvando suo fatu nulli piscium cedit. De hoc Ælianus; *Ex piscibus suorum fatuum amantissimus est.* Et licet glanis mater, fatum enixa, nullam amplius videatur ipsius curam gerere, *asiduum tamen se præstans, mas custodem ad conservationem sobolis, eam TUETUR, ET insidias omnes ARCEAT.* Unde epigraphen subjunges; **SOBOLEM TUETUR, ET ARCEAT.** Id ipsum etiam testatur Pierius Valerianus, ex quo hanc inscriptionem mutuare potes; **PROLIS AMOR VIGILEM, seu SOBOLIS TUTELA SAGACEM.** subintellige, *reddi.* Piscis hujus ore canit meus D. Salvator Carducius;

*Prolis amor vigilem me reddit in aequore fervens.
Nempe vel in gelidis fluctibus ardet amor.*

Et rursus;

*Impigra me reddis sobolis tutela sagacem;
Discito, quo vigeat robore verus amor.*

Cæterùm Paterfamilias, bonæ liberorum educationi sollicitè intentus, hoc Emblemate repræsentatur. Seneca parentum erga liberos curam & amorem describens, *Non vides, inquit, quemadmodum teneram liberorum infantiam parentes ad salubrium rerum patientiam cogant? Flentium corpora, ac repugnantium, diligenti cura fovent; & ne membra libertas immatura detorqueat, in rectum exitura constringunt: & mox liberalia studia inculcant, adhibito timore nolentibus. Ad ultimam audacem juventutem frugalitati, pudori, moribus bonis, si parum sequitur, coercitam applicant.* &c.

HIPPOTAMUS.

Cap. XXIV.

136. Hippopotamus, latinè Equus fluviatilis, animal amphibium est; nam Nili aquis habitans, nonnunquam, instar crocodili, extra illas progreditur, ac terram obambulat. Unde Lucarini lemma; **AQUA, TERRAQUE POLLET.** Græves D. Pauli labores & peregrinationes, quas terrâ marique perpestus est, hoc emblemate significantur. Ipsemet testis sibi locupletissimus ait, *In laboribus plurimis ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris sui, in itineribus sæpè, periculis fluminum, periculis latronum &c.* Aded ut subjungat Magnus Augustinus; *Ista pericula numerari quidem possunt, sed tolerari, nisi Spiritus Sancto juvante non possunt.* Cæterùm Emblemate illo etiam Principem, terrâ marique potentem, significare licet.

137. Hippopotamus, si valetudinem suam non nihil languere sentiat, mox ligni cujusdam cuspidi ceu phlebothomo, allisus, venam aperit, profuso sanguine, sanitatem recuperat. Lemma. **IN VULNERE SALUS.** Ita nimirum Reipublicæ, ceu corporis mystici incolumitatis è suppliciis adversus sceleratos ut plurimum pendet. Justus Lipsius; *Profectò perit hodie Ducum autoritas, quia severitas; nec alia res militem in turbas & scelera movit, quam soluta leges. In sanguine & cade qui versantur, ferociam & contemptum induunt, nec nisi sanguine & cade sanescentur.*

138. Correctionem duram efficax esse salutis alienæ recuperandæ pharmacum, haud obscure ex hippopotami Emblemate colligere licet; qui ad vicini stipitis cuspidem allisus, venam incidere solet; cum dicto. **DOLEAT, UT VALEAT.** Correctionis duræ methodum & utilitatem è Magnò Augustino discite. *Foris terribilis personæ increpatio, inius lenitatis teneatur dilectio; neque consentientes suis malis ut approbetis, neque negligentis ut non arguatis &c.* Opportunè Ovidius;

*Ut corpus redimas, ferrum patieris & ignem,
Arida nec sitiens ora lavabis aquâ.
Ut valeas animo, quidquam tolerare negabis?
Ai prozum pars hæc corpore majus habet.
Dura aliquis præcepta vocet mea; dura fatemur
Esse, sed ut valeas, multa dolenda feres.*

139. E Magnatibus nonnemo, scemine cujusdam venultæ amorem insigni suâ magnanimitate aucupaturus, sese gravissimo militiæ discrimini liberrimè exposuit. Hunc P. Certanus Hippopotami simbolo expressit, qui junci spinis seipsum injicere solitus, sanguinem copiosum elicit; cum dicto, **CON LE FERITE SUI COMPRÀ LA VITA, Id est, EMIT SIBI VULNERE VITAM.** Verius tamen Servator noster imagine istâ exprimitur, qui vulnerum ac sanguinis sui pretio hominum vitam ab interitu vindicavit, eosque ad sui amorem, nunquam intermoriturum, obstrinxit; Unde Prophetes Apocalypticus ad illum clamat; *Redemisti nos Domine Deus in sanguine tuo.* Et Sanctus Pater Augustinus, *Sacrificium, ubi Sacerdos est víctima; redemit nos fuso sanguine; Creatoris: non tantum creavit nos cum sanguine, sed redemit sanguine.*

140. Hippopotamus, sanitatem è vena incisa recuperans, Camerario authore epigraphen sustinet; **CONTRARIA PROSUNT.** Quotidianâ experientiâ constat, calamitates ac miseras, quantumvis exteriorè vultu perniciosas; re ipsâ tamen mirificè prodesse. Præclare, ut solet; Magnus Augustinus; *Sint ergò tentationes, sint tribulationes? consummaris in eis, non consumaris.* Albertus Valltaimus, etiamnum juvenis, & Archiducis Austriæ Ephebus; pertinaci voluntate Lutheri hæresim amplexus est: ac cum è fenestra præceps rueret; mox saniora edoctus, ad Catholicorum sacra redire decrevit.

141. Hippopotamus; lateri suo cuspidem insignens, inscriptionem à Camerario recepit; **VULNERE RECREOR.** S. Franciscum Assisiatem, S. Franciscus sacris cicatricibus insignem; & S. Theresiam, igneo cus. telo ab Angelo transfixam, hoc Emblemâ spectat. S. Theresia Id ipsum peccatoribus quoque convenit, qui charitatis Divinæ jaculo faucii, vèternum excutiunt, suæque anima vitæ ac sanitatem recuperant. S. Gregorius Papa; *Corda nostra malè sana sunt; cum nullo Dei amore sanciantur. Sed vulnerantur, ut sanentur, quia amoris sui speculis Deus mentes insensibiles percudit, moxque eas sensibiles per ardorem charitatis rededit.*

142. De Hippopotamo refert Plinius; *Asfiduâ satietate obesus, exit in litus: atque ubi acutissimum videt stirpem; impræmens corpus, venam quâdam in cruce vulnerat, atque ita profusivo sanguinis morbidum aliâ corpore exonerat.* Unde Hippopotamo, ad spinâ aculeum alliso, epigraphen subjunges; **SAT VEL UNA SALUTI.** Ita animo nobili & ingenuo una solam correctionis spina sufficit, ut è vitiorum lethargo experectus animæ suæ salutem denuò recipiat. Saulus, tantum à Christo;

Correctio aspera. S. Aug. serm. de Verb. Domini.

Ovidius.

Amans

Christus patiens.

Apoç. 5. 6. S. Aug. ser. 8. ex addit. à Sirmond.

Calamitas utilis.

S. August. ser. 1. 6. Ps. 94.

S. Franciscus.

S. Theresia.

S. Greg. 1. 6. Moral.

Plin. lib. 8. c. 28

Correctio.

iod. l. 1. d. Divinis. L. ion. c. 1. ian l. 12. imal. c. 14. r. Val. li. sub. fin. educatio liberorum

parentes. nec. l. 6. de nef. c. 25.

Paulus Apostol.

Cor. II. 25.

Aug. serm. 2. de Verb. Apost. c. 2.

Princeps potens.

Justitia vindicativa.

Lip. lib. 5 de Milit. Rom. Dialog. 18.

AR. 9. 6. à Christo reprehensus, furorē exiit, & instar oviculæ mansuetus evasit. David, primâ vice à Nathane correptus, convaluit, & pristinas animæ vires recuperavit. De hoc Salviañus; *Agnoscit David reus culpam, humiliatur, COMPUNGITUR, confiteitur, læget, poenitet, sanatur. &c.*

2. Reg. 12.
Salv. l. 2. de
Gub. Dei.

HIRUNDO.

Cap. XXV.

143. Hunc piscem, utpote alis instructum, aliqui *piscem volantem* cognominant. Id cumprimis in illo mirandum est; quod ex ore scû branchiis lucem spargat adeo claram, ut noctis tenebras illuminet. Unde Bartholomæi Rôssi lemma. **FULGET IN TENEBRIS.** Innuere voluit, Divum Carolum doctrinæ, cumprimis verò sanctimonie suæ splendore mundanam peccatorum caliginem latissime dissipasse. Justus Lipsius id ipsum de litteratorum virtute tradit, qui nonnunquam invidorum malevolentia obnubilati, tandem morte imminente mirifice resplendent. *Vivos, inquit, & superstites premere in recte factis etiam livor aut invidia potest; at mortuos, & cum tractu veritas invalescit, splendor ille fama & virtutis irradiat, & sera scripta ad memoriam tradunt posterorum.* Ceterum Emblemata istud etiam nostram in agendo prudentiam, veluti unicum mentis humanæ radium, demonstrat. Guido Casonus in hanc rein canit;

S. Carolus:

Calamitas.

Lips. Praefat.
in lib. 1. de
Milis. Rom.

Prudentia.

Guid. Cason.
Embl. 4.

*Vede ne la caligine profonda
Del' incertezza de gli humani eventi
Cio che seguir, cio che fuggir si deve.*

Vita activa & contemplativa.

S. Pet. Dam.
Epist. 18.

S. Greg. Naz.
Orat. 16.

Inst. Epist. lib.
1. Admir. e.
13.

Calamitas.

S. Anselm.

S. Greg. Pap.
D. Marti.

Boss de tolerand. advers. Colm. 1.

144. D. Aresius hominem sanctum, vitæ activæ & contemplativæ ex æquo deditum, piscis hujus Emblemate describit; addito epigrammate, **SURSUM, ET SUBTER.** S. Petrus Damianus; *Quid pennatis avibus, nisi electa anime significantur, qua profecto sola in caelestis Ecclesie corpus transeunt, quia modo virtutum pennulis fulta, saltus dare per caeleste desiderium sutiunt; ut superna per contemplationem appetant, quamvis in semetipsas iterum ex mortali carnè relabuntur.* Et S. Gregorius Nazianzenus; *Pulchra res est contemplatio, pulchra item actio: illa hinc assurgens, usque ad sancta Sanctorum contendens, mentemque nostram ad id, quod sibi cognitum est, reducens.* Hac verò Christum excipiens, eique inseruiens, ac vim amoris per opera indicans. Intellectus humanus ad sublimia & infima quæque sese extendere solitus, hoc symbolo oportune significatur. Justus Lipsius; *Mens hominis momento SUMMA, IMA, propinqua, disita, permeat, & pervadit.*

145. Hirundo, piscium aliorum injuriis infestata, in aëra sublevatur, ac volatu sibi consulit. Unde lemma huic pisci inditum; **PERSECUTUS ATTOLLITUR.** Eorum hæc imago est, qui mentem suam ibi tantum ad Deum erigunt, quando calamitatum impetu concutiuntur. S. Anselmus; *ADVERSIS IRRUENTIBUS separatur à terrenis cupiditatibus ECCLESIA, id est, fidelis anima, & COELO FIT PROXIMA,* Haud aliter S. Gregorius Papa; *Mala, qua nos hic premunt, ad Deum ire compellunt.* Prolixè in hanc rem incus Concanonicus D. Matthæus Bossius; *Tentat afflictionibus nos Deus, & ducit per ignem & arand. advers. quam, ut semper evigilemus orantes, & terrenis, humanisque despectis, de sublimibus cogitemus, atque caelestibus, quod nemo efficit, qui presentibus rebus*

magnoperè gaudet tranquillus, atque immotus. Et paulò post; Cùm tentamur, flagellas quatinus, molestiis conterimur, cum morbi subeunt, pavor ingruit, oculos repente in caelum attollimus. Divinam opem & dignitatem propensius quaritamus.

146. Persecutiones undique patitur misera hæc hirundo; nam intra aquas degens, à validis hostibus infestatur: extra illas verò ad declinandas aliorum piscium insidias sublevata, ab avibus quibusdam devoratur. Atque adèd in utrolibet elemento secunda vivere nequit. Lemma; **NEC AURA, NEC UNDA.** Eandem tyrannidem nunquam non experiri cogitur innocentia; Salusthius testatur; *Innocentia plus periculi, quam honoris esse.* Hanc calamitatem incus Concanonicus, S. Prosper, iis omnibus communem asserit, qui vitam volunt traducere innocuam.

*Nunquam bella bonis, nunquam discrimina desunt.
Et cum quo certet, mens pia semper habet.*

147. Nonnemo hunc piscem, terrâ, marique infestatum, hoc lemmate notavit; **UNDIQUE ANGSTIÆ.** Conscientia mala, accommodatè ad hanc ideam, terroribus ac minis undique concuti solita, verè cum Caino pronuntiaverit; *Omnis igitur, qui invenerit me, occidet me.* Et quidem si adversarii desint, interioris animi tortores nunquam deficient. Benè dixit S. Joannes Chrysostomus; *Invidi, avari, & raptores, bellum undequaque circumferentes, & intus sedentes inimicos habentes, QUOCUNQUE RECESSERINT, PUGNAM NON POSSUNT EFFUGERE.*

LUCERNA.

Cap. XXVI.

148. DE hoc pisce testatur Plinius; *Lingua ignea, per os exerit, tranquillis noctibus lucet.* Atque adèd hic piscis linguam, multo illustrem splendore, præferret; addito lemmate. **A LINGUA JUBAR.** Ita excellens quidam Academicus cæteris omnibus facem ac discendi normam prælucere potest. Celebris Orator non patriæ duntaxat, sed & teti Provinciæ illustrandæ sufficit. Verbo; hominum Apostolicorum linguæ, ceu totidem lucernæ, clarissimos doctrinæ radios, & eximium charitatis ardorem passim diffundunt. S. Gregorius Papa; *Lingua ignea Doctores habent, quia dum Deum amandum prædicant, corda audientium inflammant.*

149. Prædictâ piscis hujus proprietate, & Plinii testimonio nixus, epigraphen ei subjunges; **TRANQUILLA NOCTE RELUCET.** Ita omnino illuminata correctoris aut consiliiarii lingua obscuras ac tenebrosos, sed tamen simul tranquillos, nulloque passionum æstu agitato hominum animos clarissimis radiis perfundere solet. P. Julius Nigronius; *Splendor, inquit, ex ignea lingua & ardenti effulgens, est ipse sermo spiritualis, qui noctes tranquillas requirit ad captivam: hoc est mentem auditorum, in ignorantia quidem tenebris, ac nocte versantem; sed tamen sine vehementi perturbatione, pravâque dispositione tranquillam.* De sapientia testatur S. Pagina, quod animam malignis affectibus turbatam, nunquam sit ingressura: *In malevolam animam non introibit sapientia.* Unde monet S. P. Augustinus; *Puri, atque purgati sensibus & cogitationibus esse debemus, ut nos dignos Dei visitatione & illuminatione faciamus; quia perversa cogitationes separant à Deo.*

Innocentia oppressa.

Salustii in Jugurth. S. Prosper

Conscientia mala Gen 4 1.

S. Jo. Chrysostomus in innoculo

Orator. Apollol.

S. Gregor. Hom 30. Evang. Plin. l. 6.

Correcti.

S. Paul N. Regula 4: n. 13.

Sapientia

Sap. 1. 4. S. Aug serm 183. de Ten. Sap. 1. 3.

150. P. Hortensius Pallavicinus Lucernam piscem, inter nocturnas umbras resplendentem, hoc lemmate insigniuit; EXTERNÆ NON INDI-GA. Innuebat videlicet, Illustrissimum Comitem, Alphonsum Littam, recens inauguratum Archiepiscopum Mediolanensem, & tunc Eminentissimum Cardinalem, tantos nobilitatis, virtutum, ac meritotum splendotes habere congenitos, ut ad eos locupletandos aliis ab intrinseco emendicatis opus minime sit. Eandem planè significationem referebant duodecim gemmæ, quæ, utpote duodecim tribuum figuræ, summi Hebræorum Sacerdotis pectus exornabant. Nam asserente S. Gregorio Nysseno, *Lapides ita erant varii, ut nullius ad alterum esset similitudo, proprio enim singulis splendore fulgebant;* Hanc nimirum Deus cuiusvis animæ ideam ob oculos posuit, ut virtutis propriæ splendore, non verò exteris, ac emendicatis ornamentiis inclarescere satagat.

151. Hic piscis Lucernæ nomen à linguæ suæ splendore recepit. Lemma? NOMEN LINGUA DEDIT. Ita Viri litterati famam in hoc mundo clarissimam è linguæ suæ facundiâ sortiuntur. Plurimorum instar habeto Ciceronem, Hortensium, Marcum Antonium, Demosthenem, & Periclem, quorum fama non nisi orbe deficiente peribit. S. Paulum antonomasticè Apostolum vocat, quod prædicando, propagandoque Dei verbo cæteros Apostolos longè anteverterit. Sanctus P. Augustinus; *Apostolus cum dicitur, si non exprimat quis Apostolus, non intelligitur, nisi Paulus; quia pluribus est epistolis notior, & plus omnibus illis laboravit.*

152. Eidem pisci, ingenti splendore sub nocturno cælo per undas natanti, subscripsit P. Blasius Palma; TENEBRÆ NON COMPREHENDERUNT. Deum hæc imago repræsentat, omnis sanctitatis & splendoris fontem. *Quia non est sanctus, ut est Dominus.* Porro homo iustus, mente in cælum sublevatâ, nullis involvi potest scelerum umbris, sed assiduam spargit virtutum lucem. Sanctus P. Augustinus; *Qui sursum habet cor, luminare est, in cælo fulget, NEC VINCITOR TENEBRIS.*

LUCIVS, seu LUPVS.

Cap. XXVII.

153. Tanta piscis hujus tyrannus est, ut omnes alios, etiam propriæ speciei, pisces sine discrimine devoret. Unde juniorem Lucium voraci ore complexus, epigraphen tenet; PROPRIIS NEC PARCIT ALUMNIS. Princeps tyrannus, ac parens crudelis hoc symbolo delineantur, qui nec subditorum bonis, nec filiorum vitæ parcunt. Inter hos Primpilus Artexetexes, Sabellico referente, quinquaginta filios jugulavit. Tigranes, Armeniæ Rex, quod Baptista Fulgosus testatur, filium suum natu majorem occidit. Titus Manlius Torquatus proprium filium capite plecti iussit. Constantinus Imperator innocentem Crispum; & Herodes Antipas tres suos filios, Antipatrum, Aristobulum, & Alexandrum vitâ privarunt. Seneca; *Quæ alia via esset, si leones, usque regnarent, si serpentibus in nos, ac noxiæ cuique animanti daretur potestas? illa rationis expertia, & à nobis immanitatis crimine damnata, abstinent suis, & tuta est inter feras similitudo: quod homines tantum nec è necessariis quidem rabies temperat.* Et Seneca Tragædus;

Mundi symbol, Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

*A fratre frater, dexterâ natî parens
Cecidit, maritus conjugis ferro sacet,
Primumque factus impia matres suos.*

154. Lupus piscis, alium minorem lupum devorans, epigraphen subjunctam habet; PRÆDA MAJORI MINOR. Eâdem planè ratione Tyrannus crudeli avaritiâ adversus minus potentes grassari solet. Contra hanc hominum immanitatem conquisitus David; ait, *qui devorant plebem meam ut cibum panis,* Id est, interprete P. Gregorio Helero, *Qui depoliant fortunis, infamiam contegunt, eliminant e vira, penitusque consumunt cultores meos, eum admodum, quo devoratur à famelico panis cum crustâ, cum medullâ, de quo nec mica supervsit.* In eundem Psalmi locum querit Magnus Augustinus; *Quid addidit in cibo panis? Et respondet, Cetera, que manducamus, poscimus modo illa, modo illa; non semper hoc olus, non semper hanc carnem, non semper hæc poma, semper autem panem. Quid est ergo, devorant populum meum in cibo panis? Sine intermissione, sine cessatione devorant, qui devorant populum meum in cibo panis.* Seneca;

*Rupere fœdus impius, lucri furor,
Et ira præceps, quoque succensas agit
Libidomensus, viru imperii suis
Cruentâ, factus PRÆDA MAJORI MINOR*

Pro iure vires esse &c.

155. Nonnunquam Lucii capiuntur oculis privati, ac penitus cæci; idque, Physicorum opinione, ranarum operâ contingit; quæ, detinatas Luciorum terras nihil formidando, iis astutè propinquant; moxque supra illorum frontem collocatæ, miseros excæcant. Emblematis subscripsere; ASTU, NON VI. Dæmon, ut gratiæ Divinæ lumen homini eripiat, plurimum allaborat, idque, si violentiâ nequeat, astutiâ exequi conatur. Sanctus Gregorius Papa; *Cavenda est hostis astutia, ne, quos aperta nequit tentatione subvertere, labente telo savinus valeat trucidare.* Porro hominis oculus recta est intentio, cui etuendo nihil non molitur vaferrimus hostis; probè gnatus, omnem hominis felicitatem aut interitum ab oculo illo pendere. Nam, ut præclare ait Magnus Augustinus; *Quod non bonâ intentione facis, non tibi proderit: quia quemodò fecerit, non quemodò illud evenerit, tibi imputabitur.*

MELANVRVS.

Cap. XXVIII.

156. Melanurus tranquillo mari ad intum fundum sese mergit, ibique inter algæ latebras delirescere solet, ut piscatorum insidias, eo tempore frequentes, effugiat: at verò turbato mari, de illorum præsentâ ac insidiis securus, supra aquas emergit, & littori vicinum se statuit. Unde lemma. IN TEMPESTATE SECURUS. Vel, SPERAT INFESTIS; &, METUIT SECUNDIS. Verbistex Horatio mutuatis, ubi hominum cautum, nec inter prospera fidentem, nec inter adversa timendum describit.

*Sperat infestis, metuit secundis,
Alteram sortem, benè præparatum
Pectus.*

Qq

Hinc

Tyrannus,

Psal. 52. 6.

Georg. Hef. Comment. in Psal. 52.

S. Aug. in hunc Psal.

Dæmon.

S. Greg. l. 7. Epist. 3. ante med.

Intentio.

S. August. Tract. in Matth. 8. si lumen; quod in te est &c.

Calamitas utilis.

Horat. l. 2. Ode. 20.

Proprius valor.

S. Greg. Nyss. lib. de vita Moysis.

Fama augetur virtute

S. Aug. l. 3. ad Bonifac. c. 3.

Deus.

Reg. 1.

Iustus.

S. Aug. Præf. in Ps. 93.

Pater crudelis. Tyrannus.

Senec. lib. de Iar.

Senec in Hyp. poly. Act. 3.

Hinc discas velim, quantum securitatis è calamitatum tempestate nobis accrescat. Præclarè, ut solet, Magnus Augustinus; *Multæ res adversas timent, prosperas non timent. Periculiosior est res prospera animo, quam adversa corpori. Prius corrumpit prospera, ut inveniat, quod frangat adversa.*

157. Melanurus, humano gustui penitus insipidus, ut à cæteris piscibus internosci possit, caudam nigrâ quâdam notâ distinctam habet. Unde lemma. GUSTARE NEFAS. Hominum sceleratorum hæc idea est, quos, atro notatos flagitiorum thetâ, longissimè fugere, eorumque commercia omnia abhorreere jubemur. Perspicuè Apostolus; *Sis, qui frater nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum ejusmodi nec cibum sumere.* In hunc locum Sanctus Ambrosius; *Cum fratre, in quo vitia hæc reperiuntur, non solum Sacramenta non edenda, sed nec communem escam, docet: ut erubescat quum vitatur, & se corrigat.*

MONACHVS.

Cap. XXIX.

Casp. Schott. 158. Pater Caspar Schottus ex Rondeletio & aliis
Phys. Curios. refert, in Norvegiæ oceano marinum ali-
lib. 3. c. 3. quod monstrum nostro hoc ævo captum esse,

quod humana erat facie, capite cucillum gestans, totoque reliquo corpore instar Monachi efformatum, unde etiam ab incolis nomen accepit, ut prolixè describit, & eleganti iconè exhibet idem eruditissimus P. Scotius. Quare piscem illum tyaboli loco hæc inscriptione notabis. HABITUM, NON VIRTUTEM. Præclarè in rem præsentem ait religiosissimus Thomas Kempensis; *Habitus & tonsura modicum conferunt; sed mutatio morum, & integra mortificatio passionum, verum faciunt religiosum.* Quisquis enim in religione pervertam ducit vitam, belluam marinam imitatur, exteriore quidem habitu religiosam, sed animâ ac pectore effretam, immanem, & abominandam. Sanctus Bernardus, *Omnis Sanctorum cura, spreto ornatu cultuque superfluo exterioris sui hominis (qui certè corrumpitur) omni se diligentiam occupat decorando interiori illi, qui ad imaginem Dei est, & revocatur de die in Diem.* Certè sunt enim, non posse esse Deo quidquam acceptius, imagine suâ, si propria fuerit restituta decori. Author sermonum ad fratres in Eremito (qui falsò tribuuntur Sancto Augustino) ait, *Cogitate ergò fratres, quam reprehensibile sit, si sub tali habitu superbia lateat vel luxuria. Summè igitur necessaria est in eremo morantibus ipsa humilitas, quæ designatur per vestem.* Et rursus; *Nos, qui videmur gerere in corporis nostri habitum figuram crucis, & nomen religionis habemus, nigram vestem humilitatis portamus, zonis etiam præcincti apparemus, caveamus, ne similes simus sepulchris dealbatis, quæ foris pulchra & dealbata apparent, sed intus plena sunt fetore, & ossibus mortuorum.* Sapienter monet Vates Regius; *Omnis gloria filia Regis (nimirum animæ Religiosæ) abintus.* Coronidem jungens Magnus Augustinus; *Vera conversio, inquit, sine vestimentorum commutatione sufficit sibi; Vestimenta verò religiosa sine bonis operibus non solum remedium habere non poterunt, sed etiam iustum Dei iudicium sustinebunt.*

Religiosus

Do Imic. l. 1.
cap. 17. n. 2.S. Bern. ser.
25. in Cant.Anth. ser. ad
frat. in Ere-
mito serm. 27.

Isid. ser. 20.

Psalm. 44.

S. Aug. serm.
67. de Temp.

159. DE Murænâ scribit Plinius; *Murænas, Dajunt, fuste non interimi: eadem ferulâ protinus.* Atque ad eò Murænâ, levi percussam virgulâ, hoc lemmate afficies; LEVITER ICTA PERIT. Ita prorsus culpa, in proximi nostri pectore, instar Murænæ, terpere solita, dum levi correctionis discretæ ferulâ percutitur, protinus emoritur, & è statione cedit. Sapienter dixit Salomon; *Tu virgâ percutes eum, & animam ejus de inferno liberabis.* Virga enim moderatæ castigationis symbolum est. Sanctus Gregorius Papa; *Curandum est, ut Rectorem subditis & matrem pietas, & patrem exhibeat disciplina. Atque inter hæc sollicitâ circumspectione providendum, ne aut districtio rigida, aut pietas sit remissa.* Et inferius; *Hinc David; Virga tua & baculus tuus ipsa me consolati sunt. Virgâ enim percutimur, baculo sustentamur.* Si ergò est districtio virgæ quæ feriat; sit & consolatio baculi, quæ sustentet.

160. S. Ambrosius testatur, Murænâ, serpentis sibilo vocatam, protinus è maris profundo emergere, moremque invitanti gerere promptissimum. *Vipera, inquit, nequissimum genus bestie, & super omne, quod serpentini generis est, astutior, ubi coeundi cupiditatem assumpserit, murænâ maritimâ notam sibi requirit copulam, vel novam præparat, progressâ quo ad hunc sibilo testificata præsentiam suam, ad conjugalem amplexum eam vocat.* Murænâ autem invitata non desistit, ut venenato serpenti expeditos usus sue impetui conjunctionis. Unde lemma. AD SIBILUM PROPERAT. Evam protoparen em nostram, hæc imago spectat; quæ serpentis Tartarei sibilo invitata, mox consentum dedit, & relicto totius bonitatis Oceano, Deo, in vitiorum omnium libidinem imprudens iuit. Porro etiam verus obediens Emblemate illo describitur, qui unico, etiam minimo, Superioris nutui promptè respondet. Opportunè Divinus Vates Zacharias ait, *Sibi labo eis, & congregabo eos.* In hanc sententiam admirandus Stephanus Cantuariensis, ait, *quasi solo sibilo opus sit, non prædicationis tubâ.* Eandem in auleulando alacritatem excipit Apostolus; *Admone illos Principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse.*

161. Murænâ, serpentis sibilo allecctâ, è mari progreditur, ac fidem, consortii suæ debitam, infringens, cum eo committetur. Quare D. Arelius hanc mulieris adulteræ imaginem statuit, cum lemmate. ALIENUM ADAMAT. S. Basilii, *Adulterium nature quoddam est vipera, murænæque mutui ille complexus.* Disceant igitur A, qui alienis insidiantur vitiis, cum nam reptili sint similes.

162. Murænâ, Siculi maris piscis, à sole adustus, mari rursus mergi nequit. Lemma. NON SUBMERGETUR ADUSTUS. Ita homo, charitatis Divinæ ardore flagrans, soli adhæret Deo, neque flagitiorum undis sese unquam amplius immergi patitur. S. P. Augustinus; *Si quis et anima, quæ cupit possidere virtutem charitatis, quæ omnia tolerat, relinque mundum; confiege ad crucis lignum, non metuas procellas & turbines diluvi: non mergeris, si ligno portaberis; noverit gubernare, quid dignatus est creare; tantum ad sit virtus charitatis, quæ omnia tolerat.* Et rursus; *Quisquis vetus peccatum vis extinguere, mandato novo extingue cupiditatem,*

Correct
suavis.

Prov 23.

S Greg. p.
Pastor. 8.S. Ambros.
Hexam.

Eva.

Obedie.

Zach. 10.
Steph. Cant.
in Allego.
Godefrid.
Tilmann.
Tit. 3. 1.Aldulte
rium.S. Basil. H.
7. Hexam.

Charita

S. Aug. ser.
46. de Temp.
cap. 3.S. Aug. ser.
de Temp.

ditatem, & amplectere charitatem. Diu quidem in vitiis omnium pelagoolvebatur Augustinus; at postea charitatis Divinæ flammâ adustus, nullo amplius graviore delicto Deum offendit; id quod etiam de S. Paulo, Mariâ Magdalenâ, & aliis dicendum est.

ORATA, seu AURATA.

Cap. XXXII.

NAVILVS.

Cap. XXXI.

163. **P**linius testatur, Piscis hujus faciem ac membra adeo mirè à naturâ esse composita, ut integram ac veluti animatam navim exhibeat: nam alienis ornamentis, funibus, velis, tabulis, cæterâque nautarum suppellectile minimè indigus, ea omnia in membris suis exactè continet, ut navigaturus, nullâ alterius operâ aut subsidio opus habeat. Unde Aresii lemma; **NULLIUS EGEO**. Hominis superbi hæc idea est; qualis ille, in Apocalypsi notatus fuerat; *Dicis, quod dives sum, & locupletatus, & nullus ego &c.* Adversus hoc vitium more suo disertus Sanctus Basilus; *Intolerabilis, inquit, est superbia argumentum, existimare, se nullius egere consilio.* Iis etiam hoc Emblemata convenit, qui cunctis suis necessitatibus citra alterius operam providere nōrunt. Talis Hippas ille fuit, qui ludos olympicos olim ingressus, omnium scientiarum & artium, cum liberalium, tum mechanicarum sepe peritum jactabat; quinimò, Quintiliano asserente, tanti pretii & existimationis se ipsum fecerat, ut nullâ cuiusvis alterius ope indigeret, novè alterius rei. De eodem refert Apuleius; *Veni Hippas iste quondam certamine olympio Pisam, non minus cultu visendus, quàm alaboravi mirandus; omnia secum quæ habebat, nihil eorum emerat, sed suis sibi manibus confecerat, & indumenta, quibus indutus, calceamenta, quibus indutus, & gestamina quibus conspicuus erat.* Adeoque suis sibi manibus vestimenta calceolque consuebat, annulum elaborabat, geminam poliebat, imò & ampullam oleariam lentulari forma conficiebat. Cæterum imago illa etiam hominem litteratum ac sapientem concernit, de quo Antisthenes ait; *Sapientem autem, etsi omnia desint, solus sufficit sibi.*

164. Nautilo inscripsere; **PER SUPREMA, PER IMA.** Intellectum, rebus omnibus indagandis sufficientem; vel hominem, vitæ contemplativæ & activæ ex æquo deditum, hæc imago repræsentat. In hanc rem S. Nili parænesis est; *In labores & orationes oportet animam parti: sic enim non multos in nobis introitus inveniet diabolus.* Haud aliter Seneca; *Natura ad utrumque nos genuit; Et CONTEMPLATIONI rerum ET ACTIONI.*

165. Alius ejusdem Nautili tybologo inscripsit; **TEMPESTATIS EXPERS.** Hominem, inter adversa tranquillum & virtuosum, hæc imago significat, qui, quidquid calamitatum ab inimicâ forte objicitur, nunquam non evadit superior, neque se ullis viribus submergi patitur. Nam, quod vultum sapientissimus testatur, *Non contristabitur, quidquid ei acciderit.* Seneca de vero sapiente ait; *Qui prudens est, & temperans est; Qui temperans est, & constans; Qui constans, & imperturbatus est. Qui imperturbatus est, sine tristitia. Qui sine tristitia est, beatus est.*

166. **A**urata proprium est, crescente lunâ, candorem; decrecente verò, nigredinem induere. Unde infra augescentem lunam supra aquas depicta, epigraphen tenet; **TE CRESCENTE CANDESCO.** Sinceri cujusdam famuli hæc idea erat, cujus adversus herum suum fidelitas tantum incrementi ceperat, quantum ipse in dignitate ac potentiâ crescebat. Certè, dum Maria Virgo, ceuluna mystica, ad cælos est assumpta, æternæque gloriæ splendore conspicua existere cœpit, singuli è Cœlitibus consuetum gloriæ ac beatitudinis suæ nitorem plurimum auxerunt. Sanctum Anselmum testem habeo locupletissimum; *Omnia quæ in cælo sunt, per glorificationem suam inexestimabiliter decorantur.* Ita etiam, quantum gratiæ Divinæ claritas in nobis excreverit, tantò ampliore puritatis ac internæ munditiæ candorem sortiemur. Ceterum servus ille, Oratæ voce, non abs te cecinerit;

Subditus fidelis,

Maria V.

S. Anselm. lib de Excess. Virg. c. 8.

Gratia Dei

*Come di Cynthia in regulari amenti
Crescendo gli splendori,
Dei Orata gli argenti
Si fregian di più lucidi candori.
Così crescendo in voi mi Prence, e Duso
Del Dominio la luce,
Crescer nel vostro servo anco si vede
Il candor de la fede.*

167. Orata, superius promicante lunari sidere, lemmatis loco hanc unicam vocem subjunctam habet; **DE ALBATOR.** Quisquis Mariæ Virginis patrocini obumbratur, nax! is, tamen animo imbutus obscuro & caliginoso, protinus evadet lucidus, & gratiæ Divinæ radio conspicuus. Richardus à S. Laurentio; *Sicut impossibile est, de tenebris noctis venire ad lucem, nisi mediante aurora, sic impossibile est, de tenebris vitiis venire ad lucem gratiæ & virtutum, nisi intercessione Maria.* Et siquidem, interprete S. Gregorio, Maria Virgo mons ille est, de quo varicinatur Isaias; *Erit in novissimis diebus preparatus mons domus Domini, in vertice montium; acutè observat Oleaster, quòd, ubi nos legimus, fluent ad eum omnes gentes, in contextu Hebræo, loco illius vocis, fluent; substituitur verbum nabar, id est, illuminabunt. Verbum Nabar, inquit, quod hic vertitur currere, seu fluere, significabat etiam illuminare, ut sit sensus; & illuminabunt se ad eam omnes gentes.*

Rich. à S. Laur.

Oleast. in hunc loc.

PASTINACA.

Cap. XXXIII.

168. **P**astinaca caudam trahit, aculeo armatam; quo homines & cæteros animantes vix contactos, mox vulnere prorsus immedicabili occidit. Æliani verba sunt; *Pastinaca marina radiis ab omni medicinâ invictus existit: etenim primum ut pupugit, statim interficit.* Unde lemma, **QUOS PUNGIT, PERIMIT.** Vel, **PUNGENDO OCCIDIT.** Detractoris linguam hoc typo adumbrabis, quæ proximi sui famam malum plerumque irreparabili ferit, & suo modo occidit. Opportunè Sanctus Jacobus;

Ælian. l. 4. de Anim. s. 50.

Detractor.

Iac. 3. 8. *bus; Linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum malum, plena veneno mortifero.* Certè, de Judæis testatur Magnus Augustinus. *Judæi Christum gladio lingua occiderunt. Et vos ô Judæi occidistis. Unde occidistis? gladio lingua. Acuslis enim linguas vestras. Rei magis isti, qui clamando sciverunt, quam qui obtemperando administrabant. &c.*

169. Nonnullis observatum est, quod Pastinaca, jamjam ad lethalem ictum infligendum accincta, nihil penitus moveatur, neque etiam ullo iracundiæ indicio edito, pungat, feriatque. Lemma, **QUIESCENS LÆDIT.** Ita proditor offensas, aliis minimè observatas, infligere solet. Huic nihil dissimilis calumniator, proximi sui vitam occultis aculeis lacerare consuevit. Tales erant scelerati illi, de quibus primum conquestus David, ait, *Exacerunt ut gladium linguas suas, intenderunt arcum rem amaram, ut sagittent IN OCCULTIS immaculatum.* Et postea Ecclesiastes; *Si mordeat serpens in silentio; nihil eo minus habet, qui occultè detrahit.* Tales etiam fuere Aulici illici, de quibus Sallustius; *Illic ad reprehendenda aliena dicta & facta ardet omnibus animis, vix satis apertum os aut lingua prompta habetur.* Verbo; tales sunt malitiosi illi omnes, qui secretis criminationibus infamant *ignarum, & quò cautius decipiare, palam laudatum;* uti ait Cornelius Tacitus,

170. Pastinaca, si carnem spectes, optima est, ac nutrimento utilissima; si verò aculeum, perniciosissima. Geminam hanc illius proprietatem non nemo Emblemate comprehendens, incipit; **HAC NUTRIO, HOC NOCEO.** Ad hanc ideam verus Princeps ex æquo, prout necessitas tulerit, & castigare, & consolari sciat. *Miserordiam & iudicium cantabo tibi Domine;* inquiebat Deo Psaltes Regius. Sanctus Basilius & Theodoretus censent, Davidem ibi Josiæ Regis nomine locutum esse; locumque illum ita interpretantur. *Quoniam enim & injuria affectos miserabatur, & injuria afficientes admirabilis Josias condemnabat, illorum narrationem, laudem misericordia, & iudicii nuncupavit.*

171. Aliano referente, Piscatores jucundum tenent Pastinacæ capiendæ modum. *Ridiculum quiddam in piscatoria navicula saltat, & diæteria ad tibiam (si nôrit) canere incipit:* quamprimum ergò pastinaca à cantilenis & saltibus illis se allici ac circumveniri permiserit, subito reti incauta implicatur; *Et dum voluptate tota mulcetur & nihil metuit, capitur.* Unde lemma; **CAPITUR ILLECEBRIS.** Vel, **DAT FUNERA LUSUS.** Vel, **DANT CANTICA LUCTUM.** Vel denique; **SALTUSQUE CANORQUE CATENAS.** Indies, prò dolor! miseri mortales hos lusus ludunt, dum à voluptatibus exorti, scenam funesto ac deplorando epilogo claudunt. In rem præsentem meus Carducius;

*Blanda veneniferum dant nauta cantica luctum;
Nempe voluptatis lachryma fit soboles.*

Et rursus.

*En pastinacam saltusque canorque catenant,
Congenito risus nempe dolore perit.*

Babylonix populi, auditâ cytharæ, sambucæ, & omnis generis musicorum harmoniâ, in idololatriæ retia sunt prolapsi. Herodes, lascivos temerariæ puellæ salus conspicatus, carnis, tyrannidis, & diabolicæ crudelitatis mancipium evasit.

Sanctus P. Augustinus; *Puella saltat, & mater sævit, & inter delicias & lascivias convivantium temerè juratur, & impiè quod juratur impletur.* En! malorum penè omnium Iliadem, puellam unicam curioso oculo visam saltantem! Vide Luciani dialogum de saltatricibus, ubi multis exemplis ac Philosophorum sententiis docet, quod animum, etiam virilem & durum, emolliat, & ad libitum inflectat scita ad modos musicos saltatio. Providè dixit Siracides; *Cum saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam, ne forte pereas in efficaciâ illius.*

172. E peritorum sententiâ; pastinaca, non vivatantum, sed & mortua, venenato suo aculeo necare obvios quosvis solet. Unde lemma; **ET MORTUA NECAT.** Ita hæretici etiam post funera incautos mortalium animos interimunt. Ad propositum D. Ascanius Martinengus; *Cavendum igitur est summo perè ab aculeo pastinacæ, quoniam hæretici non modò dum vivunt, evitandi sunt, sed etiam post mortem eorum scripta sunt odio & abominationi habenda, cum mortifero conspersa sunt veneno, & animam impiâ doctrinâ inficiant.* Porrò venusta mulier, tamen si mortua, adhuc tamen venenatis formæ suæ jaculis amantium corda per imaginationem lethali ter transfigit. Expertus id testatur Tancredus, qui Clorindæ amore implicatus, cum ad defunctæ tumbam excurreret, in hos singultos vernaculos prorupit;

*O sasso amato, & honorato tanto,
Che dentro ha le mie fiamme, e fuori il piano
Non di morte sei tu: mà di vivaci
Ceneri albergo, oñ è riposto Amore
E ben senti'ò dato l'usate faci,
Mendolci si, mà non men calde al core.*

173. Pastinaca capta, ac hamo implicata, mox venenatam caudæ suæ spinam, ceu unica sua arma, abjicit. Lemma, **PROJICIT CAPTIVA VENENUM.** Pœnitentem hæc imago significat, qui gratiæ Divinæ hamo captus, vindictam, cædes, aliæque scelerata projicit, meramque induit pietatem ac mansuetudinem. Certè D. Paulus, paulò ante spirans minarum & cædis, mox, ubi equo excussus, oculisque captus est, ad saniora redit, & *vas electionis pretiosissimum evasit.* Audi de hoc differentem Magnum Augustinum, Paulo per omnia simillimum; *Cum autem Paulus Apostolus, prius Saulus crudelissimus esset, & immanissimus persecutor, nihil omnino boni verebatur, imò merebatur plurimum malum. Et ecco subito, cum mala faceret, & mala mereretur, unâ celesti voce prosternitur: persecutor dejicitur, Peccator erigunt.*

PETRAGNOLVS.

Cap. XXXIV.

174 **P**etragnolus hamum, escâ obductum, probè perspiciens, ab eo contingendo cautè abstinet; cum dicto, **NON CAPIAM, NE CAPIAR.** Inde animum in perspiciendis munerum oblatorum insidiis, & in periculis adeundis providum ac cautum discere licet. Justi Lipsii parænesis est; *Cautè inter captatores homines ambula, te celâ, linguam præmè.* Idem Emblemata

S. Aug. serm
116. in novi

Lucian. in
Dialog. de
saltatric.

Eccles. 9. 4.

Hæretici
libri.

D. Asc. Ma
fol. 1500.

Gloss. Mag

Fœmina
mortua
nocet.

Tass nella
Conquist.

Cant. 12.
Ranz. 97.

Pœnitent.

S. Paulus

S. Aug. l. 5
Homil. hor
14. c. 2.

Cautela.

Lips. Centa
2. Epist. 43.

ma

Dan. 3. 7.
Marc. 6. 22.

Princeps
benignus.

ma etiam hominem in agendo circumspēctum attinet, qui voluptatum violentiam evitaturus, ab eorum insidiis ac blandimentis studiosè cavet. Magni Augustini consilium est; *Hæc gaudia, velut venena diaboli, repudiare debemus, quia non solum corpora, sed & animam nostram perpetually necare festinant.*

PHOCA, seu Vitulus marinus.

Cap. XXXV.

175. **Q**Uæ calamitates immobilem ac quietum esse, è Phocâ discere licet; quæ tempestatum fluctibus jactata, scopulo propinquat, ibique somno indulget suavissimo ac quietissimo. Unde lemma; SIC QUIESCO. Vel, ut Camerario placet; SECURE. Quisquis inter malevolentum turbas vitam desideras tranquillam, summo Deo, ceulapidi angulaci, adhæreas velim; ab hoc enim, & in hoc securissimam quietem capies. Dionysius Richelius illud Threnorum interpretatus; *Peccatum peccavit Jerusalem, propterea instabilis facta est; ait; Conquiescere studeamus in Deo; ipse est enim finis nostris, ad quem semper respicere, & adspirare debemus: in quo solo vera, & salutaris quies consistit &c.*

176. Quidquid turbatum ac tempestatum concitet Oceanus, Phoca tamen, scopulo innixa, somnum capit suavissimum, neque à tot fragoribus vel minimam dimovetur, aut expergiscitur. Lemma; NEC RUMPITUR QUIES. Ita animus grandis ac imperterritus, quidquid adversitatis malignæ fortunæ machinata fuerit, semper persistit immotus, neque animi sui quietem unquam perdit. De Francisco Sforzia, Mediolanensium Duce, scribit Joannes Simonetta, quòd in campo versatus, tamen ante tentorii fores tympana pullarentur, insonarent tubæ, mugirent bombardæ, & altissimus ab exercitu concitaretur strepitus; *Ille altiori videbatur teneri somno, non modò ferebat a quo ariæ, quæ fierent, sed latabatur.* Haud aliter Jonas cum mare ad navim evertendam decumanis intumesceret fluctibus, & nautæ mercibus, ob vitam conservandam, in quas projectis, omnem artem & animam jam desponderent; ille, veluti omnis periculi securus, imperturbatâ quiete, suavi que somno indulgere potuit. *Dormiebat sopori gravi.* In hunc locum Sanctus Hieronymus; *Propheta mens secura describitur: non tempestate, non periculis conturbatur: eundem & in tranquillo, & imminente naufragio animam gerens. Denique alii clamant ad Deos suos, vasa projiciunt; nullus unusquisque quod potest: ipse tam quietus est & securus, animique tranquilli, ut ad navis interiora descendens, somno placidissimo perfruat.*

177. Phoca, etiam inter medias æquoris jactati procellas, somnum capere potest suavissimum. Unde lemma; FLUCTUAT, Et QUIESCIT. Ita verus sapiens, vel rectus, bonus Dei servus, tamen si mille ærumnis agiratus, interioris animi quietem nunquam sibi eripi patitur. Sanctus Hilarius; *Nunquam dulcius Sancti requiescunt, quàm cum laboribus fatigantur.*

178. Phylis compertum est, hominem ab hoc pisce summoperè diligi: unde etiam homini salutando nonnunquam voces suas extollit: quin imò ab homine vocatus, mox respondit. Quare epigraphen subdidit D. Ferrus. ET RESPONDERE PARATUS. Maffei Barbetini Cardinis *Mandi symbol, Piscinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

nalis, postea Urbani VIII. Pontificis Maximi, benevolentiam & affabilitatem hæc imago adumbrabat, qui omnes sibi supplices benignâ aure excepit, nullumque non precum suarum votis, aliisque gratiis beavit. Davidem hæc virtute insignem deprecatur Sanctus Ambrosius; *Quid sanctus David, electus ex omnibus ad plebem regendam, quàm mitis & blandus, humilis spiritu, sedulus corde, facilis affari? Eadem virtus etiam Alexandro Severo respicit, qui, teste Lampridio, tanta moderationis fuit, ut nemo unquam ab eius latere dimoveretur; ut omnibus se blandum, affabilemque præberet.* His nihilo inferior Constantinus Magnus; de quo Nazarius, *Quid facilis aditus? Quid aures patientissimas? Quid benigna responsa? Quid vultu ipsum augusti decoris, gravi hilaritate permixta &c.*

179. Peccator, inter turbatæ & obversantis conscientie terrores nunquam expergefactus, afferente D. Jacobo Certo Abbate, vituli marini symbolo representatur; qui à tumultuantis Oceani fluctibus percussus, scopulo immobilis adhæret, suumque somnum continuò prosequitur. Epigraphen addidit; NEC FLUCTIBUS EXCITATOR. Ruffinus, i la Malini verba interpretatus; *Ab increpatione tua Deus Jacob dormitaverunt omnes, ait: Ecce ipse Deus Jacob increpat peccatores, insonat iras suas, minatur judicium, minatur æternales penas, Inter tanta tonitrua adhuc dormiunt, adhuc vitam veterem nolunt damnare, neque in novam vigilare.*

180. Phoca, miræ benevolentie animal, inter omnes Marinas belluas sola non percuitur fulmine; uti testatur Plinius. Lemma. FULMINE TUTA. Nempe quisquis in aliis mitis, benignus, ac misericors fuerit, non poterit non coram extremo Judice securus, omni que suppliciorum fulmine immunis stare. Christi promissum est. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Sanctus P. Augustinus; *Quomodo misericordiam à Deo expectat vel sperat, qui crudelis est in servos suos? Si quis cupiat Deum sibi miseri, ut & misereatur debitoribus suis. Certissime indulgentiam expectare poterit, qui aliis indulgere novit.*

POLYPVS.

Cap. XXXVI.

181. Polypus inter tumultuantis pelagi fluctus scopulo adhære, sicque incolumis evadere solet. Unde lemma; ITA SECURUS. Nempe, quisquis Magnatum potentiam ac familiaritate utitur, facile quavis discrimina superat. David, inter omnes adversantis mundi turbas unonixus Deo, salutem tuam felicissimè vindicavit. *Dominus petramea, inquebat, & robur meum, & salus bor meus, Deus fortis meus, sperabo in eum.* Et Sanctus Joannes Chryostomus, cum de eo in exilium relegendo ageretur, iuncto animo respondit: *Multi quidem fluctus & undæ immanes: sed submergi non vereor, quia supra petram sto; Christum intuens; de quo Sanctus Paulus Petra autem erat Christus.*

182. Polypus, odoris cujusdam fragrantiam exhalans, plurimos pisces ad se insequendum attrahit. Unde lemma, IN ODOREM TRAHIMUR. Illius hæc imago est, qui præviâ suâ virtute ingentem hominum catervam post se trahit;

S Ambr. l. 2. offic. c. 7.

Oazar. in Panegy.

Peccator oblitinatus.

Ruffin. in P. 71. 8.

Plin. l. 2. cap 55.

Misericors

Matth. 5. 7.

S Aug. serm. 203. de Temp.

Adhære.

Sperare in Deo.

1 Reg. 22. 2. S. Io Chrys. Hem cum de expulsi ejus ageretur.

Adhæren-

Idiota de Mar. Virg. cap. 1.

Maria V.

B. Amed. Hom. de Laud. M. V.

Fama post mortem.

Brev. Rom. Lect. VI.

Virtus. Senec. Epist. 79.

Otiosus.

Eccles. 4. 5.

Olymp. in hunc loc.

Invidus.

Prov. 14. 30. S. Ambr. de fuga saeculi.

S. Prosp. l. 3. de vitii virtut.

Pœnitens.

Abb. Godef. serm. 2. de Resurr. Dom.

Senec. Ep. 51.

Adulator.

hit. Nonnemo, virum eximiè literatum honoraturus, eidem Emblemati inscripsit ; SIC NOS TUA VIRTUS. Doctissimus Idiota ad suavissimas Deiparæ virtutes admirandas, imitandasque abripi unicè desiderabat. Trabe me, inquit, ignorantem, ut me reddas scientem, ut curram in odorem unguentorum tuorum; id est, in fragrantiam sanctarum virtutum tuarum. B. Amedeus inter cetera Deiparæ encomia etiam hoc recenset; Currus post Jesum non tantùm in odore unguentorum, sed etiam in multitudine dolorum, non solum in gaudio consolationum, verùm & in abundantia passionum &c.

183. Polypus odoris sui fragrantiam etiam à morte retinet. Unde Ferri epigramma; ET MORTUUS OLET. Vel, ET MORTUUS BENE OLET. Hominem, plurimâ virtute, fide, ac vitæ sanctimonîâ insignem, hæc imago spectat. Certè S. Odoardus Martyr & Angliæ Rex, Usuardo referente, suavissimum odorem è defuncto corpore exhalat. Ægydius Albornozzus, gloriosæ memoriæ Cardinalis, pretiosam è cadavere suo fragrantiam spirat, De S. Theresiâ Virgine testatur S. Ecclesia; Ejus corpus, usque ad hanc diem incorruptum, odorato liquore circumfusum, piâ veneratione colitur. Certè virtus post mortem omnium maximè fragrat; Seneca; Si quod est pretium virtutis ex fama, nec hoc interit. Ad nos quidem nihil pertinere posterorum sermo; tamen etiam non sentientes colet, ut frequentabit. Nulli non virtus & vivo & mortuo reiuh gratiam.

184. Tanta piscis hujus est voracitas, ut, si alios cibos conquirere vel nequeat, vel pigeat, proprias suas brachias ac citros devoret. Huic proinde D. Aretius subscripsit; DOCLUIT OTIOSITAS. Hominis otiosi hæc idea est; de quo Ecclesiastes; Stultus complicat manus suas, & comedit carnes suas. Hunc locum interpretatus Olympiodorus ait; Otiosus, manus clausis & complicatas tenens, cum subinde pœnitentiâ tangitur, ac dolore tabescit, dicitur merito carnes proprias devorare. Mystico autem sensu: qui operationes animæ suæ non exercet in virtutibus, carnes devorat suas, cum ipse sit suppliciorum mediator, & tormentorum proxeneta.

185. Polypo, citros suos rodenti, non incongruè subscribes; SE DEVORAT IPSUM. Id ipsum invidus affolet; de quo Salomon; Putredo ossium invidia. S. Ambrosius; Fuge invidiam, inquit, quæ non solum alienos, verùm multo magis eum, quem possederit, lacerare consuevit. Et S. Prosper; Invidia iustus nihil est. quæ protinus ipsum auctorem perimit, excruciatque suum. Et Jacobus Sannazarius;

L'invidia sigli vol mio se stesso macera.

186. Polypus piscium, à te devoratorum, putamina revomere solet. Unde Lucanini lemma. PUTAMINA EGERIT. Ita pœnitentes in factio tribunali suas culpas, veluti operationum humanarum quisquillas, rejiciunt. Abbatis Godefridi hortatio est; Veniamus ad confessionem, qua venenum antiqui serpentis evomuit. Ab hoc nihil alienus Seneca; Projice, inquit, quæcunque cor tuum laniant, quæ si aliter extrahi nequirent, cor ipsum cum ipsis evellendum erat.

187. Polypus cujusvis vicini scopuli aut faxi colorem induit. Unde lemma; MI COLORE DEL MIO SOSTEGNO. Id est; A FULCRO SUMO COLOREM. Hominis fucati & adulatoris hæc imago est; Verissimè cecinit apud Plutarchum Theognides;

Ut polypus petra faciem mentitur inherens, Sic mentem variat subdolis arte nova.

S. Clemens Alexandrinus, de hac hominum sorte dixerens, Nescio, inquit, quomodo una cum locis habitum & mores mutant, non secus ac polypos dicunt petris, quibus adherescunt, assimilatos, videri quoque colore esse tales. Et S. Basilius; Talibus eos moribus præditos esse constat, qui ad usus necessitudinesque singulas occurrentes se accommodant, nec in eadem semper voluntate persistunt, sed alii, diversique facili sunt: sobrietatem cum sobriis laudant; intemperantes sunt cum intemperantibus; atque ad id, quod cuique placet, sententiam suam vertunt.

188. Polypus è rigido scopulo tam sustentaculum, cui innitatur, quam colores, quibus conformetur, recipit. Quare Abbas Certanus Polypum symbolo nixum, hæc epigraphâ insignivit; E MI SOSTENTA, E MI COLORA UN SASSA. Id est, COLOR ET FULCRUM A RUPE. Christum sacra Pagina petram dicit; Petra autem erat Christus; Ergo hanc petram tenere, ejusque vitam imitari debes; recepturus inde & firmissimum sustentaculum, & veram sanctimonîæ formam.

Unde hortatur Magnus Augustinus; Resiste perturbacionibus, re consentias amori saeculi; ut illas, blanditur, insidietur, non ei credatur, Christus teneatur. Eadem imago hominis aucti & sagacis est propria, qui avari cujusdam ære ac expensis victitat; avarum enim Plautus appositè saxo comparat;

Pumex non æque avidus est, atque hic senex, Quia Dixum atque hominum clamat continuo fidem,

Suam rem perisse, seque eradicari, De suo tigillo fumus si quæ exit foras.

189. Quidam S. Andreæ Avellino devotus, symboli loco Polypum expressit, qui saxo firmissimè affixus, inscriptionem, ex ipso Avellini cognomine desumptam, habuit; AVELLINE POTÈS. Nimitum validum S. Andreæ Avellini patrocinium significare volebat, quo clientes sibi commissos fovere ac tueri solet. Porro verus amicus, quidquid rerum sive adversarum, sive felicium acciderit, nunquam à socio se avelli patitur, sed ad ipsum utque extremum halitus individuum ei assistit. Salomone teste, Omni tempore diligit, qui amicus est. Seneca; Amicos secundæ res optime parant, adversa certissimè probant.

190. Polypus, scopulo innixus, generosi hominis peccatus significat: is enim potius in mille frustra lacerari, quam alienis viribus à saxo illo sese avelli permittit. E lemmate Gallico id constat; PRIMER LA PIECE, QUI SE DESTACHE. Id est; DISCERPI, QUAM DISJUNGI. Ita SS. Martyres ad petram, quæ Christus est, maluerunt millies occidi, quam ab illâ separari, S. P. Augustinus; Quid possunt facere inimici? Pecuniam tollere, expoliare, in exilium mittere, ad postremum OCCIDERE; NON possunt me SEPARARE à Deo. Porro peccator obstinatus tatus habet, mille vitas amittere, quam à vitis abstinere. Ille ipse etiam feci vidi amantis est animus; qualem Baptista Guarinus hoc poemate vernaculo describit.

Prima che mai cangiar voglia, ò pensiero Cangerò vita in morte.

Et paulò post;

Arda pur sempre, ò mora, O languisca il cor mio, A lui sien licvi pene Per si bella cagion piante e sospiri; Stracio, pene, tormenti, e sigli, e morte,

Clem. Alex 3. Pæda. 11.

S. Basl. Hom 7. Hexamer.

1. Cor. 10. 6 Christus fulcrum nostrum.

S. Aug. serm 26. ex addi à Sirmond.

Dependentia astuta. Plaut in Adul. Act. 2. Scena 4.

Profecti stabili.

Amicus verus.

Prov. 17. Seneca.

Generos.

SS. Mart. res.

S. Aug. in Psal. 137.

Obstinatus.

Amans constan

Bapt. Ger. nel. P. F. 20 3. Scena. 6

Purche

*Purche prima la vita,
Che questa se schoglia,
Ch' assai peggio di morte e il cangiar voglia.*

191. Polypo branchas suas ad prædandam ostream extendente, mox ista testaceas suas conchas comprimit, ac prædonem captivum validissimè stringit; Unde lemma; E PRÆDANTE PRÆDATUS. Ita nimirum ars vincendi arte, & fraus fraude; Prophetà teste, *Va qui prædatis, nonne si ipse prædaberis?* Idiplum de Christi interfectores Judæis, quamvis sub aliâ metaphorâ, canit Vates Regius; *Foderunt ante faciem meam foveam: & ipsi incidunt in eam.* In hunc locum Magnus Augustinus; *Quoniam fecerunt, quod facere non debuerunt; factum est in illos, quod pati debuerunt. Quod enim persecuti sunt Christum, Christo non obsunt, sed ipsi obsunt.* In hanc rem opportunum exemplum suppeditant Machabæorum Fasti; postquam enim, Simone parente per insidias interfecto, Ptolomæus ad Joannem quoque, ipsius filium, occidendum quosdam ablegaverat; ille in ortis destinatus per amicos certior factus, eos ipsos, qui mortis inferendæ legati ad venerant, sine morâ necari iussit. *Præcurrens quidam nuntiavit Joanni in Gazariis, qui aperuit pater ejus, & fratres ejus, & quia misit te quoque interfici. Ut audivit autem, vehementer expavit. Et comprehendit viros, qui venerant perdere eum, & occidit eos.*

192. Polypus, quamcunque rem apprehensam tam firmiter tenet, ut eidem agglutinati videatur; ante enim se discerpi patitur, quam ab eâ avelli. Prius Valerianus de Polypis testatur; *Eos potius detrunces, quam possis nullo conatu petris, aut quidquid apprehenderit, avellere. Assumit tamen, eos aquâ dulcè superfusâ protinus resilitre.* Unde veteres quamdam dulcioris aquæ guttulam, Polypo affutam, depinxere; addito lemmate, DISCESSIO SUBITA; vel, ME GUTTULA DULCIS AVELLIT. Ex hominibus plurimi polypis se similes probant, qui Christo, ceu Petræ, tenacissimo intimi amoris nexu hæctenus semper affixi, identidem cum Apostolo exclamantur, *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius?* gaudent se securos habitare in foraminibus petra, in cavernâ macerie. Sed ecce! ad unum torquentur mulierculæ occisum, ad unum oculorum aurum sic dissolvuntur, sic emolluntur, ut post habitâ sanctissimâ Christi amicitiam, repente ab illâ perâ resiliant, malintque siliquis delectari potiorum, in concessâ libidinis infamem ac fugitivam sequi voluptatem, quam Dei familiaritate, bono illo æterno & infinito, frui. Ut adeò quibusvis, quantumvis in sapientiâ provecctis, sapientissimè consulat Magnus August. *Qui vult castitatem custodire, mulierum familiaritatem vitare contendat.*

193. Polypus, pro loci diversitate colorem mutare solitus, à P. Jacobo Masenio epigraphen recepit; SCIT SERVIRE LOCO. Idiplum Aulici, ac cum primis adulatores consueverunt, Rectè Cassiodorus; *Adulatio blanda omnibus applaudit, omnibus silve dicit; prodigos vocat liberales, avaro parcus & sapientes, lascivos curiales, garrulos affabiles, & obstinatos constantes, pigros maturos & graves.*

POMPYLUS.

Cap. XXXVII.

194. Pompylus, naves errabundas insequi solitus, ducis loco nautis inservit; eo enim præeunte facilè conjiciunt, num longius proficisci, an veiò gradum sistere debeant. Unde Cameratii lemma;

ME DUCE NAVIS EAT. vel, ut magis succinctè Bargalius eidem, ante navim depicto, inscripsit. DUCIT IN TUTUM. Angelum tutelarem hæc ideâ exactè descripsens; qui inter assidua mundi discrimina assiliteret, ac salutem nostram conservandam, promovendæque Ducem agere solet. Perspicuè Regius Vates; *mittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & scripset eos.* Junior Tobias de Angelo differens, ait; *Quam mercedem dabimus ei? aut quid dignum poterit esse beneficium ejus? me duxit, & rediit sanum;* ubi insuper multa alia beneficia, ab Angelo in ipsam profecta, enumerat. S. Basilii illud Psalmi interpretatus, ait; *Ob magnitudinem ejus, qui te custodit, castra tibi,munitionesque præbet Deus propter Angelum virtutem veluti circumvallat te undique securitate, quæ est per illum. Hoc namque, in circuitu, significat. Sicut enim muri circuitus circum ducti, omni ex parte ab arcibus, propulsantque hostiles impetus, sic & Angelus te præmunit à fronte, & à tergo custodit, & nihil utrimque incustoditum relinquit.*

195. Joannes Ferus Pompylum, prævium navigii ducem, hoc emblemate intulit. PRÆMONSTRAT ITER. Non Angelorum duntaxat, sed & Principum hæc imago est propria, qui hujus mundi republicam, insit in navis assiduo fluctuantem, prævio tuo exemplo dirigunt, & in omnem portum contingendi temitatem flectunt. Verissimè Velleius Patatellus; *Facere rectè civis suos Princeps optimus faciendo docet: cumque sit imperio maximus, exemplo major est.* Alphonsus Aragoniæ Rex, Panormitano referente, *Magnum quidem esse dicebat, adversus hostem ducem esse, sed & illud maximum, ad omnem virtutum moribus ducem esse.* De Julio Cæsare testatur Suetonius, *In agmine nonnunquam in equo, sapius pedibus antebat, capite detecto, seu sol, seu imber esset.* Tandem de Angelo Tutelari ait S. Basilii; *Quod singulis fidelibus adsit Angelus, ut pedagogus quidam, & pastor ad vitam dirigendam, nemo contradicit.*

P V R P V R A.

Cap. XXXVIII.

196. Purpura conchyliorum est species, quam piscatores hoc actu capiunt. Conchas enim aliquot apertas purpuræ vicinas collocant; è quibus illa etiam raptura, linguam concharum hiatus imponit, at hæc levissimo quovis tactu coriæ, ac validissimè comprimî solita, in se ipsum prædonem itingunt ac capiunt. A quoque Purpura, dum cibum anxie perquirat, ipsamet, fato sanè miserrimo, evadit cibus, vitæque tuæ jacturam facit eo ipso alimento, quo eam sustentare cogitabat. Lemma. SIC PRÆDÆ PATET ESCA SUÆ. Has pedicas etiam nobis gulæ luxuries nunquam non stuit, nosque ipsos voraces miserrimè devorat; crapula enim in corporis humani compagem crudeliter grassatur, ejus sanitatem abtimit, ac denique interficit. Verissimè Seneca; *Multos morbos multa fercula fecerunt.* Sinacides; *Propter crapulam multi obierunt.* Et Franciscus Patritius, *Gula plures occidit, quam gladius, estque sones omnium malorum.* Contentaneè Juvenalis;

--- Quanta est gula, quæ sibi totos
Ponti apros, animal propter conviviam natum?
Pœna tamen præsens, cum tu deponis amicum
Turgidus, & crudum pavonem in balnea portas:
Hinc subita mores, atque intestata senectus &c.

197. D. Didacus Saavedra Emblematis loco duo panni purpurei volumina supra mensam depinxit; cum lemmate, PURPURA JUXTA PURPURA.

Angelus cultus.

Psal. 33. 8.

S. Basilii hom in hunc Psal. 33. 2.

Angelus, Princeps est suorum exemplar.

Vell. Pater. lib. 2.

Panormit. lib. 4. c. 11.

Sueton. cap. 57. Vita.

S. Basil. l. 3. Cont. Eunom.

Crapula.

Seneca ep 7. Eccl. 17. 3. Franc. Patr. de Repub. lib. c. 8. Juvenalis Satyr. 1.

Tr paci ridere.

191. 56. 7.

Aug. in hnc. loc.

191. 1. 1. 16.

191. 27. c. 27.

191. 10. 7.

191. 8. 35.

191. Aug. serm. 50 de Temp.

191. Aulici, Adulator.

191. Cassiod. in hnc. loc.

Confor-
mare.
Plato in Ti-
mao.
1. Mech. 2. 51.

Flav. Vopif.
in vita Au-
reliani Imp.

Quintil. l. 12.
cap. de gen.
dicendi.

Achil Bocch
ymb. 127.

Ja&tura u-
tilis.

S. Stepha-
nus.

SS. Marty-
res.
S Greg. Naz.
Orat de S.
Theodores.

Christus
patiens.
S Hilar. cant
4. in Matth.

Miles oc-
ciscus.

Princeps
pro fide
occisus.
S. Ambr. l. 1.
offic. c. 40.

RAM. Ita Princeps singulas actiones Majorum suo-
rum vitæ, veluti archetypo, conformare studeat.
Platonis hæc de re præceptio est; *Tanquam in speculo
ornare, & comparare vitam tuam ad alienas virtutes
stude,* Id ipsum Matathias fortissimos suos filios edo-
cuit; *Memento operum patrum, quæ fuerunt in gene-
rationibus suis, & accipietis gloriam magnam, & no-
men &c.* Emblematis hujus corpus ex eo, quod Flavius
Vopiscus recenset, plurimum illustratur. *Memini-
stis fuisse in templo Jovis Opt. Max. Capitolini
pallium breve purpureum lanestre, ad quod cum ma-
trone, atque ipse Aurelianus jungeret purpuras suas, ci-
neris specie decolorari videbantur cetera Divini compa-
ratione fulgoris.* Lemma verò ex illâ Græcorum paræ-
miâ desumptum est; *Purpura juxta purpuram diju-
dicanda est.* Applicationem Emblematis Quintilianus
suppeditat, ubi de mediocritate dicendi ait, eam
multâ quidem laude esse dignam; quamvis cum sub-
limiore faciendâ comparata, omnis encomii & exi-
stimationis fiat expertus. *Habet admirationem, neque
immeritò. Nam nec illud quidem facile est, sed evanes-
cunt hæc, atque moriuntur comparatione meliorum, ut
lana, imelâ fugo, citra purpuras placet; at si contuleris,
etiam lacerna conspectu melioris obruetur.* Achilles
Bocchius eadem metaphorâ demonstrat, Philosophicam
gentilium doctrinam, cum Catholicâ com-
paratam, omni splendore exui;

Namque ostrum ut melius collato noscitur ostro,
Sic pretium est opera veterum conferre Sophorum
Doctrina eximia ad pietatis dogmata nostra.

198. Ad funebrem Horatii Spinolæ Cardinalis
apparatum, Purpuram depinxere, quæ inter duas pe-
tras compressa, purpureum ac pretiosum liquorem
stillabat; cum lemmate. COMPENDIA MIHI
DISPENDIA; id est, *ex jacturâ meâ lucrum capio.*
veluti dixissent, Principem illum inter pastorales Ar-
chiepiscopatus sui labores vitæ defunctum, è morte
adeò gloriosâ supremam virtutum ac splendoris sui
coronidem recepisse. Eandem imago etiam S. Ste-
phanum repræsentat, qui sanguine profuso, ad æter-
nam gloriæ possessionem sese invitatum vidit. Atque
adeò sancti Martyres jure gaudeant, tantillum cor-
poris dispendium quæstu immenso ac infinito com-
pensati. De S. Theodoro scribit D. Gregorius Naza-
rianus; *Carnifices etiam ipsos accusaret ut contumeliosos, nec totum corpus decorantes, sed aliquid incon-
scientissimum, profanumque relinquentes, eosque, ne huic par-
cerent, hortaretur.* De Christo patiente S. Hilarius,
Ipso, inquit, *virtutum cœlestium Domino AD IN-
CREMENTUM GLORIÆ, & maxillas pal-
mis, & flagris scapulas offerente.*

199. Ad Marchionis Guidonis Villæ, in obsidio-
ne Cremonensi, Anno 1648. occisi, exequias, Ferraria
celebratas, Purpuram symboli loco statuerunt,
quæ à generoso cane occisa interfectoris labia pre-
tiosos purpurei liquoris sui ornatum vestit. Lemma;
EX NECE TRIUMPHUS. Nobile ac dignum
tanto milite symbolum! Galli enim, cum quibus
Guido bellum gesserat, ad obsidionem illam non si-
ne ingenti clade solvendam paulò post ipsius mor-
tem coacti fuere; sicque invictissimus Heros ex ne-
ce triumphum reportavit. Propriè tamen Principi
Christiano imago illa convenit, cujus gloria nullum
potest majus incrementum capere, quam dum, san-
guine religionis causâ effuso, moritur. S. Ambrosius
de Judæ Machabæi morte differens, ait; *Gloriosam
magis mortem, quam curpem fugam suasit; ne crimen,
inquit, nostra relinquamus gloria. Itaque commisso præ-
lio, cum à primo ortu diei in vesperum committeretur
prælium, dextrum cornu, in quo validissimam manum*

advertit hostium, facile avertit. Sed dum fugientes se-
quitur, à tergo vulnere locum præbuit, ut GLORIO-
SOREM TRIUMPHIS MORTEM invenit.
Cæterum Emblemata illo etiam Christum patientem,
& SS. Martyres repræsentare licet.

200. Eadem ipsa concha, quæ purpureo liquore
tota rubescit, candidissimum beryllum generat;
uti ex Aristotele & Plinio demonstrat P. Sylvester
Petra sancta. Quare Purpuræ concham, beryllo gra-
vidam, hoc lemmate distinxit; DAT PRETIUM
CANDOR. Carassatum familiam hoc Emblemata
concernebat, quæ ortum suum ex Aragoniæ Regi-
bus trahens, non tantum illorum purpurâ, sed &
propriâ virtutis candore resplendet, Enimverò O-
vidio teste.

--- Non sensus & clarum nomen avorum,
Sed probitas magnos, ingeniumque facit.

Porrò emblemata illud etiam sanctam Catharinam,
aliasque Virgines significat, quæ martyrii sanguine
perfusæ pretiosam virginis margaritam in animo
& corpore illibatam conservarunt. Denique etiam
innuit, candidum virginis beryllum nullibi tutius,
quàm intra castitatis Divinæ purpuram abscon-
di. Scitè Magnus Augustinus; *Custos virginis cha-
ritas, locus autem hujus custodis humilitas.*

R A N A.
Cap. XXXIX.

201. Mæcnas, sub Octaviano Imperatore su-
premâ penè autoritate terram ac mare
suis imperiis coercens, Claudio teste, Ranae symbo-
lo fuit honoratus; cui hoc lemma præfixum erat;
MIHI TERRA, LACUSQUE. Id ipsum alius
Ludovico XII. Galliarum Regi post recuperatam
Genuam attribuit. In hanc rem Petronius Arbiter;
*Orbem jam totum victor Romanus habebat,
Qua mare, qua terra, quam sidus curru utrumque
Hic satius erat.*

Eadem imago etiam hominem prudentem, ubi vis
locorum optimè conversandi gnarum, concernit;
haud secus atque Rana, animal amphibium, terriâ
marique ex æquo vicinitate novit. Hoc sensu canit
Bapt. Guarinus;

Per tutto e buona stanza, o' altrî goda,
Et ogni stanza al valen huoma è patria.

Denique etiam hominis gulosi est propria, cui exatu-
rando tellus & mare inferviunt. Scitè Innocentius
Papa, inigne Canonicoium Regularium decus; *Glu-
losus non sufficiunt fructus arborum, non genera legumi-
num, non radices herbarum, non pisces maris, non be-
ste terra, non aves cæli; sed queruntur pigmenta, pa-
rantur aromata, ad irritandam gulam, non ad suspen-
dendam naturam &c.*

202. Rana, sonoriis vocibus coaxans, guttur in-
flat, ac pectore intumescit. Lemma; DUM CO-
AXO, TUMESCO. Ita non rarò homines jactan-
tibus de suis vanitatibus altum inflati ac tuperbite
videas. Inter hos minimè postremus numeratur
Moab, de quo Hieremias; *Audivimus superbiam
Moab superbus est valde: sublimitatem ejus, & arro-
gantium ejus superbiam, & altitudinem cordis ejus &c.*
Ranam putes superbam Prædicatorem, qui, dum è
pulpito clamat, intumescit, aliorum plautum solici-
tè expectat, seq; ipsum vanissimè circumspicit. Pro-
vidè monet S. meus Prosper; *Prædicator non in ver-
borum splendore, sed in operum virtute etiam prædican-
di fidus.*

Christus
patiens.

P. Sylv. Petr
l. 9. de symb

Ingenui-
tas.

Ovid. de
Pont. eleg. 1.

Martyres
Virgines.

Virginitas

S. Aug. l. 1.
Virgin. c. 5.

Domini
vastum.

Petr. Arbi
Satyr c. 79.

Prudens.

Bapt. Gua-
nel Pastor.
F. Arto. s.
scena 1.

Gulosus.
Innoc de v
litate cond
tionis hu-
mana.

Superbus
jactabun-
dus.

Hier. 48. 2.

Prædica-
tor.

S. Prosp. l. 1.
de vita con-
templativa

di fiduciā ponat: non vocibus delectetur populi clamantis, sed sibi; nec plausum à populo studeat expectare.

203. S. Petrus Damianus de Rana dicit; *Rana clamosum est animal, & IN LIMOSIS VOCIFERATOR ex more paludibus: cui similes iudicantur Hæretici ac Philosophi, qui velut super paludes limosas, hoc est, inter turbas, squalore perfidie sordidas, vanis adversus Christum vociferantur obloquiiis.* Unde Rana inscribēs; E LIMO COAXAT. Porro sicuti Rana, in limo coaxans, è S. Petri Damiani mente hæreticum designat; ita D. Ascanius Martinengus eandem cum detractore comparat; *Rana, in limo jacentes, quæ maximè vociferantur, atque earum ingens coaxatio pluviam portendit, indicant desideriosum murmuratorem, in vitiorum sordido cœno confidentem, & alios oblatrantem.*

204. Rana Ægyptiaca, ab hydro serpente infestata, mox bacillum oreprehendit, sicque vitam suam tuetur; nam hydus, quia ranam cum bacillo totam à se devorari non posse videt, totam relinquit intactam, & innoxius discedit. Unde lemma. VIR TUTTE, NON VI. seu, INDUSTRIA, NON VI. Nempe ingenii vivacitas robori ac viribus quibusvis maximis præstat. Porro è bacilli illius nomine sanctam Crucem intelligere licet, quâ apprehensâ, inter omnes mundi ac dæmonum insidias securi incedimus. Apprimè P. Petrus Damianus; *Crux Christi clavis est paradisi, hæc INFIRMORUM BACULUS, pastorum virga, convertentium manu ductio, proficientium perfectio, animæ salus & corporis, omnium malorum aversio, omnium bonorum datrix.*

205. Alcibiades Lucianus humanam resurrectionem Emblemate significaturus, ranas in cœno depinxit; cum lemmate; RENASCIMUR, UNDE RESOLVIMUR. In rem præsentem Tertullianus; *Ubi quæcunque resolutus fueris, quæcunque te materia destruxerit, hæserit, & aboleverit, in nihilum prodegerit, reddet te.* S. P. Augustinus; *Non perit Deo terrena materies, de quâ mortalium creatur caro; sed in quemlibet pulverem, cineremque solvatur, in quoslibet halitus, auraeque diffugiat, in quamcunque aliorum corporum substantiam, vel in ipsa clementa vertatur, in quorumcunque animalium, etiam hominum cibum cedat, carnemque mutetur; ille anima humana puncto temporis reddit, qui nullam primitus, ut homo fieret, cresceret, viveret, animavit.* S. Petrus Chrysologus; *Hoc est totum fidei documentum, si carnem, quæ corrupta est, quæ putrefacta est, quæ perit, per Deum resurgere, repaginari redire posse credas, quem posse omnia, quando omnipotentem confessus es, tunc jurasti.* Et prior omnibus Ezechiel; *Ossa arida, audite Verbum Domini. Ecce ego intromittam in vos spiritum, & vivetis, & dabo super vos nervos.*

206. Lucianus Ranae inscripsit; ET IN ORTU INFORMIS: quod verbis paululum transpositis melius ita reddideris; *Informis in ortu.* Hoc Emblemata hæresi, seditioni, & ut compendio dicam, vitiis omnibus convenit; ut quæ ab ipso jam exordio suo ingentem ac monstruosam deformitatem præferunt. Animam quoque, peccatis immerfam, hæc imago repræsentat, quæ jam ab ipso vitæ suæ principio ob labem originariam horrendum deformata, novis identidem, ac quotidianis maculis conspurcatur. Hoc sentu Magnus Augustinus dixit; *Fœdam te diabolus genuit, cum peccatricem fecit; pulchram te Christus regenerat, qui justificat impium.* Hujus rei imaginem exhibet Esau, qui, ceu vera hominis perverti ac reprobi idea, ipso statim natali suo die hispidus ac horridus apparuit. *Qui prior egressus est, rufus erat, & totus in morem pellis hispidus;* inquit ipsius genealogus Moses.

207. Abbas Certanus peccatorem redivivum ranae emblemate describit; quæ, è terrâ siccâ in cœnum profiliens, epigraphen tenet; LIMOSA REPETIT. De hac hominum fæce S. Petrus; *Contigit eis illud proverbii; Canis reversus ad suum vomitum, & sus lota in volutabro luti.* Et S. Bernardus; *Fiet filius gehennæ multipliciter, qui post indulgentiam delictorum in eisdem denuò sordes incidit.*

208. Rana, si vel minimam pedis sui partem à serpente apprehensam senserit, sese totam paulò post ab eo devorandam, omne minimè vano, prævidet. Unde lemma; MOX TOTA VORABOR. vel TOTAM INDE DEPASCIT. Ita peccatum aut dæmon, si vel minimam animæ nostræ particulam possidere cœperint, tamdiu non acquiescent, dum totam rapuerint. Seneca; *Si das aliquid juris tristiæ, timori, cupiditati, ceterisque motibus pravis, non erunt in nostrâ potestate. Si illis permisisti incipere, cum causis suis crescunt, tantique erunt, quanti fiunt. Adhuc nunc, quod ista, quantumvis exigua sint, in majus excedunt, nunquam pernitiosâ servant modum. Quamvis levia initia morborum serpunt.* ¶ Ix ad Jolue aures pervenerat, ex Israëlitarum copiis, quæ è civitate Hai progressæ fuerant, pauculos aliquos milites prælio cecidisse, mox ipse totius exercitus interencionem omninari ac deplorare cœpit. *Audent Chananæi & omnes habitatores terræ, & pariter conglobati circumdabunt nos; atque delebunt nomen nostrum de terrâ.* In hunc locum Emmanuel Nazera; *Josue, inquit, non metu obturbatus, sed prudentia edocuit, cum aliquid hostibus, virtutum imaginibus, in Israëlitis nonnullos licuisse intueretur, omnium stragem sapiens extimescit; quia scit, vitia in reliqua frequenter se extendere, si jus in aliqua semel obtineant.*

209. Ibi cum primis altum coaxant, obstrepuntque Ranae, quando nocturnæ umbræ ac quietæ silentia mundum premunt, at, quàm primum lampadem accensam stagno propinquare contigerit, mox illius splendore percussæ, obmutescunt. Unde lemma; LUCIS FULGORE MUTESCUNT. vel; PERCULSÆ LUMINE SILENT. Ita detractores in hominum optimorum famâ profcindendâ nullum non conatum adhibent; at, si vir quidam, meritis ac virtutibus illustris, intervenierit, quanto cyus linguam contrahunt, & obmutescunt. Scitè Poëta;

*Lumine percussa cessant maledicere ranae;
Et victus veri luce Sophista tacet.*

Ursacius & Valens, Episcopi Artiani, ingentes turbas adversus S. Hilarium concitarunt, cælumque passim clamoribus repleverunt; at ubi publicâ disputatione cum illo congregati, ac fidei veritatem collato pede propugnare sunt iussi, subito, cum præsentis eruditionem pertimescerent, comparuere elingues, & Imperatori pro Hilario, in pristinum Episcopatum restituendo, supplicarunt. Cæterum Dæmon, rana illa nunquam non molestissimè obstrepera, objecto sanctæ fidei, orationis, vigiliarum, & mortificationis lumine, quanto cyus obmutescit, & in fugam agitur. Unde Magnus Augustinus hortatur; *Luce vigiliarum resistamus rectoribus tenebrarum.*

210. Rana, à serpente apprehensa, tamen, veluti innocentiam suam testatura, miserando se jultus spargat, vitæque inducias altum inclamet; nihil tamen impetrat. Unde lemma; IN VAN SI DUOLE. Id est; VOX IRRITA VENTIS. Ita qui quis in potentium fauces prolapsus fuerit, nihil pietatis aut commiserationis reperiet, sed ad ultimam vitæ bonorumque particulam crudelissimè devorabitur. Salomon; *Vidicalumnias quæ sub sole geruntur,*

Recedivus

S. Bern. ser. 2 de assumpta.

Vitia serpuat.

Senec. ep. 89

Ios. 7. 9.

Em. Naz. in hunc loc. 2. 105. 9. 22.

DetraCTOR.

Hæretici.

Dæmon.

S. Aug. serm. 77 de Divers.

Innocentia oppressa.

Eccles. 4. 3.

Camp in hunc los.

runtur, & lachrymas innocentium, & neminem consolatorem: nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum auxilio testuutos. In hunc locum Campensis; Nec esset, qui eos consolaretur, multo minus, qui de violentis opprimentium manibus eos eriperet.

Peccator deformis. Concupiscentia.

S. Aug. ser. 6. de Verb. Apost. cap. 1.

211. Formam penitus informem Rana præfert; pectore enim amplo, collo brevi, ore diducto, oculis tumidis, pedibus infirmis, cute maculatâ, alioque corporis squalore plurimo constat. hanc tamen omnem suam spurcitiem maximè auget, dum in cœno volutata, obvias qualvis sordes ac fœtores contrahit. Unde D. Philippus Gallina, Canonicus Regularis, Emblemati subscripsit; LA MIA DEFORMITA, NEL FANGO ACCRESCO. Id est; A LIMO DEFORMIOR. Eorum hoc Emblemata est, qui corpore vultuque deformes, animum insuper vitiatorum sordibus immersum tenent. Porrò homo, carnali concupiscentiæ immergus, nunquam non peccata texit ex aliis alia, sicque animam suam assiduo fœdiorem efficit. Verissimè dixit Magnus Augustinus; Ex carnali concupiscentiâ oriuntur cuncta peccata; quidquid enim est peccatorum in dictis, in factis, in cogitationibus, non exoriuntur, nisi ex malâ cupiditate, non exoriuntur, nisi ex illicitâ delectatione.

Degener.

S. Aug. serm. 128. de semp.

212. Rana, sole ad ripam lucente & educente, ex putrido nascitur; lemma, CLARO DE PATRE PROPAGO. Non tantùm filium à patre degenerem; sed & quem vis peccatorem hæc imago concernit, qui Patre genitus Deo, & ad ipsius similitudinem factus, formam præfert carnalem, diabolicam, & ab optimo Deo longè alienissimam. Deus enim, afferente Magno Augustino, Patrem se voluit vocare ab homine, & pro filiis habere, quos fecit ex limo terra.

REMORA, seu Echeneis.

Cap. XL.

Plin. l. 32. in præmio. Ibid. initio capitis 1.

213. N Avis. in alto mari plenis carbasis, vento- que secundo volitans, si à pisciculo echeneide apprehendatur, mox vi adeò mirâ ac validâ in medio cursu sistitur, ut iter suum frustra conetur prosequi. Plinius hoc naturæ prodigium verbis admodum concinnis ita describit. Quid violentius mari, ventisque, & procellis? quo majori hominum ingenio in ullâ sui parte adjuncta est, quàm velis, remisque? tamen omnia hæc, pariterque eodem impellentia, unus ac parvus admodum pisciculus, echeneis appellatus, in se tenet. Ruant venti licet, & saeviant procella. Imperat furori, viresque tantas compestat, & cogit stare navigia: quod non vincula ulla; non anchora. pondere irrevocabili jacta. Infrangat impetus, & domat mundi rabiem nullo suo labore, non retinendo, aut alio modo, quàm adhaerendo; Idque prolixè adhuc prosequitur. Unde navim, ab Echeneide reventam, hoc lemmate affecerunt; SIC FRUSTRATA, vel, ut alius; SIC PARVIS MAGNA CEDUNT. Mille experienciis comprobatum est, virtutis cursum, tametsi secundis ventis institutum, à minutiis ac delictis venialibus, incuriè transmissis, penitus retardari; Andreas Alciatus;

Peccatum veniale.

And. Alciat. Embl. 83.

Sic quosdam ingenio, & virtute ad sidera vectos, Detinet in medio tramite causa levis.

S Bernard. ep ad Loth.

Eamobrem S. Bernardus Lotharium Imperatorem opportunè monuit; Verendum est, ne minimorum neglectus impedimentum sit maximorum.

Peccatum veniale. S. Isid. l. 2. sent. c. 10.

214. Nonnemo phaselum, in alto mari ab echeneide retardatum, hoc lemmate notavit; VEL MINIMA OFFENDUNT. Hanc doctrinam inter sexcentos alios comprobant S. Isidorus, ubi explicat, quod, quamprimum homo prudens à corpore mentis

evigilaverit, ea, quæ levia existimaverit, confestim quasi horrenda, atque atrocita pertimescet. S. Petrus Damianus; Per exigua mala, largissima sapius bona corrumpunt. S. Ephræm; Quæ parva videntur esse delicta, non afferunt exiguum, aut qualecunque detrimentum. Denique Ovidius;

Ovid. l. 2. de remod.

Parva necat morsu spatiosum vipera taurum, Acane non magno sapè tenetur aper.

215. D. Arelius retardatam à remotâ navim hoc lemimate distinxit; A MODICO NON MODICUM. Nimirum linguæ facundioris vim explicare volebat, quæ immensam civitatis aut Reipublicæ navim, instar remoræ, pro libitu firmat, versatque. Certè Rex Pyrrhus plures urbes eloquentiâ Cynæ, quàm machinis muralibus, aut militum numero expugnâsse fertur. Demosthenes Philippum Macedonem, ejusque militares copias, majore violentiâ cohibuit, quàm totus Græcorum exercitus. Eodem Emblemate innuitur, à rerum modicarum incuriâ damnum plerumque non modicum nobis accrescere. Audi S. Chrysostomum; Ob id majora scelera subierunt. quod majoribus debita correctio non adhibetur. Et; In animis, qui pusilla dissimulant, majora invitant. S. Gregorius Nazianzenus suadens Virgini, ut minima non æstimet minima, pœnam illam gravissimam, quam omnes post Adamum ob unius pomi esum sustinere debemus, ita expressit;

Eloquencia.

Peccatum veniale.

S. Chrysof ad Galat. 1.

S. Greg. Na. car. 3. ad virgines.

Exiguus cibus mihi mortem invexit acerbam, Nam scelus hoc, scelerum densissima turba secuta est, Non aliter, quàm cum perruptis mœnibus urbem Ingressus miles, sequiturque exercitus omnis.

216. Cùm Regia tua celsitudo, Carolus Emmanuel, Sabaudia Dux, ingentem Ludovici XIII. Galliarum Regis exercitum, è Ducatu Mediolanensi ejectum, militaribus suis copiis sisteret ac firmaret; symboli loco regiam navim, à parvulâ echeneide reventam, depingi fecit; cum lemmate, PARVA LICET. Si hanc iconem ad mores humanos transferte libeat, haud obscurè exinde colliges, unicam interdum cogitationem, minimi à nobis existimatam, non rarè, instar remoræ, omnem animæ nostræ profectum reprimere ac impedire. Opportunè Joannes Carpatius; Etiam parva tentationi indulgendo impeditur in progressu virtutis cupidus. Eadem tibi faciet Echeneis, tantulus pisciculus, qui prae grandem onerariam solo attu sedit, ejusque cursum cohibet penitus. En! vides REM MAXIMAM PRÆPEDIRI A MINIMA. P. Cornelius à Lapide eadem Remoræ proprietate ingens pigritiæ ac otii detrimentum ob oculos ponit; otium enim, quamlibet opinione nostrâ leve, in virtutis ac meritum curriculo maximè retardat. Pigritia, inquit, omnes animi vires, omnia corporis membra, ac ingentia mentis molimina, velut naves vento actas, inhibet ac sedit.

Peccatum veniale.

Io. Carpat. Docum. s. vit. n. 24.

Otium.

Cor à Lap. in cap. 18. v. 8. Prov.

217. Navis, ab Echeneide cohibita, Abbate Ferro authore, epigraphen sustinet, MINIMO DETINEOR. Defectus veniales, ac leves, sapiusque inobservatos animi nostri motus hæc imago representat, quibus à virtutis ac perfectionis cursu magnoperè reprimuntur. Ut adeò bellè non nemo cecinerit;

Peccatum veniale.

Ut remora ingentem potis est retinere carinam, Hæc licet optato naviget usque Notos;

Ingemis obstat sic magnis parva voluptas.

Ad idem propositum de arte amandi Deum canit Guido Vanninus;

Affice prae grandis remoram non corpore, nomen Velivolæ puppes quod remoretur, habes.

Brachianaularum contra lassantur, & artus Ille hæret; navis stat remorata solo.

Quid Vann. l. 1. de arte amandi De

*Sic premit humanus puppis retinacula fastus,
Syderum portum quæ subiura volat.*

Charitas
mat
im Dei.
Jean. Mar
of Mag.
1499.
Afcanius Martinengus, eandem remoræ proprietatem spirituali sensu explicat, atque, tantam esse charitatis in miserrimo homine vim, ut gravissimam Dei iracundiam sistere, ac veluti in medio cursu cohibere possit. *Mirificum est, inquit, quod exiguus hic piscis naves stare cogat: sed magis mirificum, quod homo charitate fervidâ Deum iratum, ad vindictam properantem sistat.*

218. D. Primus Aloysius Tattus Emblematis locò navim pinxit, quæ, in mari turbato fluctuans, & adversis ventis jactata, à remorâ cohibetur; cum lemmate, AFFIXA TUETUR. Sanctam Eurofiam hæc imago spectabat, quæ, interpositis suis ad Deum precibus, Provinciam ac civitatem sibi commissam ab interitu vindicavit. Id ipsum prolixè in Mariâ Virgine reperire est, ut quæ illud Siracidis iure de se pronuntiaverit; *In me omnis spes vitæ & virtutis.* De hæc S. Bernardus; *Ad te Domina mea stillant oculi nostri: te devotionis clamore valido obsecramus, ut Filium, Domini nostri, iram, quam graviter peccando succendimus, erga nos mitiges; ejusque graviam, à quâ ingrati excidimus, nobis tua concilies, &c.*

S A L M O.
Cap. XLI.

219. **H**irundines fatales adeò Salmonis hostes sunt, eique tam pertinaciter inhærent, ut neque intra aquas concussus, neque scopulis affricatus, molestos hospites excurrere unquam possit, donec tandem, assiduis cruciatibus fatigatus, toto corpore tabescat. Unde hirundinum illarum cuique inscripseris; **HÆRET UBIQUE.** Tales omninò conscientiæ nostræ remorosi sunt; cujus dentes, pectori nostro semel infixi, ad ipsum usque extremum vitæ nostræ suspirium non acquiescunt. *Nunquid in expertis loquor?* inquit S. Bernardus, *Semper penè & ubique remordet conscientia, occultum jugiter vulnus mentis subiciens, eamque super ipsius latebris anxie & durè reprehendens. O vermis, qui, quamdiu vivit, nunquam interiora cordis comedere & depascere omittit, qui nunquam vivere & per hoc nunquam rodere desinit.* Ovidio, hanc miseriam liberalissimè experto, credes.

*Cumque sit exilium, magis est mihi culpa dolori,
Estque pati pœnam, quam meruisse minus.
Utmibi Dii faveant, quibus est manifestior ipse
Pœna potest demi, culpa perennis erit.
Mors faciet certè, nê sim, cum venerit, exul;
Ne non peccarim, mors quoque non faciet.*

200. Piscatores, Salmonem capturi, fœmellam ipsius comprehendunt, ac vivam, funiculo alligatam, in flumen demittunt; ad quam reliqui Salmones mox turmatim accurrunt: at miserè decepti, dum novæ hospitiæ gratificantur, in retia incidunt, ac capiuntur. Unde Camerarii lemma, OFFICIOSA ALIIS, EXITIOSA SUIS. His ipsis verbis usus est Alciatus, ubi insidias anatis, ad alias intra rete perducendas edoctræ, describit;

*Altilis allector anas, & carula pennis
Assuetæ ad Dominos ire, redire suos.
Congeneres cernens volitare per æera turmas,
Garrulæ, in illarum se recipitque gregem;
Præfensa incautas donec sub retia ducat,
Obstreptant captæ, conscia at ipsa filet.
Parsida cognato se sanguine polluit ales,
Officiosa aliis, exitiosa suis.*

Alciatus
Embl. 50.

Illorum malevolentiam hæc imago ob oculos ponit, qui exerorum salutem vindicaturi, tuos præcipitant, Talis erat Sp. Tarpei, custodis Capitolini, filia, quæ T. Livio referente, Sabinos in Capitolium proditoriè introduxit. Talis Romilda, Sigulphi Ducis Forojulienfis, uxor, quæ cum marito in quodam Austriæ castello obsessâ, maritum, cum civitate, Ungarorum Regi Cacano tradidit. Tales etiam Æneas & Anthonor, qui Trojam, patriam suam, Græcis prodiderunt; hostibus per portam instar equi efformatam, clam introductis; uti testatur Sabellicus. Tales fuere Judas, alique proditores sexcenti. Talis hodie eriannum est lasciva mulier, quæ, propriæ aliorumq; carni blandens, tam suam, quàm illorum animas æternùm perdit. *Vexillimè dixit meus Hugo Victorinus; Pulchritudo meretricis igne libidinis inflammat carnem, blandimento verò lenocinantis sermonis subvertit mentem. Diligit mulier, ut capiat; decipit, ut rapiat; amat quod habes, non quod es.*

Proditio.
Livius Dec.
1. cap. 1.
Boter dict.
memor.
11. pars. 2.
Sabell. l. 7.
Æn 1.

Fœmina
lasciva.

Hug. de S.
Vich lib ad
socium vo-
lentem nu-
bere.

S A R D A.
Cap. XLII.

221. **S**arda, in infimis undis delitescens, ab oratis piscibus assiduas patitur insidias, ac devoratur; si verò ad superiorem aquarum partem emergat, mox à fulcibus ac mergis incurfata, rapitur, ac miserimè consumitur. Emblematis subscripsit Alciatus; **OBNOXIA INFIRMITAS.** Innuit videlicet; pauperes ac imbecillos omnium persecutionibus obnoxios vivere. Mens Emblematis hoc epigrammate explicatur;

*Pisciculos aurata rapit medio aequore sardas,
Nè fugiant pavida, summa marisque petant.
Ast ibi sunt mergis, fulcibusque voracibus esca.
Eheu! intuta manens undique debilitas.*

Opportunè Virgilius;
*Torva leana lupum sequitur, lupus ipse capellam,
Florentem cytisum sequitur lasciva capella.*

Persecutio
debilium.

Virg. Eclog.
2.

Ita nimirum inferiores semper coguntur à majoribus affligi, ac in numeras sustinere offensas. Salvianus; *Infelicissimi pauperes; sic sunt, quasi inter concertantes procellas in medio mari positi, nunc istorum, nunc illorum divitum fluctibus obruuntur.*

Salv. l. 5. de
1. rovid.

S A R G U S.
Cap. XLIII.

222. **H**ic piscis capram nativâ quâdam sympathiâ plurimùm amat, eaque supra littus conspecta, mox ex aquis prosilit, ut sub ipsius umbra quiescere possit. Unde piscatores, sargos capturi, pellibus caprinis induuntur, & supra littus collocati, escam farinaciam, caprarum adipe permixtam, in aquas spargunt; sicque improvidos pisces retibus facillimo negotio implicant. Emblematis non nemo subscripsit; **FALLACIS FRUCTUS AMORIS.** Opportunè in hanc rem Alciatus;

*Villosa induus piscator regmana capra,
Addidit ut capri cornua bina suo;
Fallit amatorem stans summo in litore sargum,
In laqueosimi quem gregis ardor agit.
Capra refert sortum: similis sit sargus amanti,
Quo miser obscuro captus amore perit.*

Mulierem lascivam hoc symbolo affeceris, quæ impudens juvenes, veluti totidem incautos sargos, in vanissimæ voluptatis retia, non sine libertatis ac vitæ dispendio, allicit. S. Ambrosius; *Janna, diaboli, via iniqui-*

Mundani
decepti.

Alciatus
Embl. 75.

S. Ambr. l. 1.
de officiis.

iniquitatis, scorpionis percussio, nocivumque genus est femina : quum proxima, stimulat, ignem accendit, flammigero igne percutit conscientiam pariter habitantis & exurit fundamenta montium. Verè cecinit Faustus Andrelinus;

Nil aliud scortum est, nisi blanda & subdola Syren,
Qua trahit humanum sub vada caeca genus.

SCARUS.

Cap. XLIV.

223. **S**Carus, reti aut nassa inclusus, nec capite molitur exitium, nec etiam ullam anteriorem corporis sui partem ad libertatem obtinendam adhibet: sed caudà vimineas fotes tamdiu, tanque violenter percütit, donec ruptæ laxarentur, ac retrorsum egressuro liberrimam viam pandant. Cassiodorus; Scarus, cum junctum carcèrem caperit introire, mox ut se ad exitium suum invitatum fuisse cognoverit, in caudam labitur, paulatim se ab angusto subducens. Unde Bargalu lemma; **AVERSUS ERUMPIT**. Pictus Valerianus hanc hominis callidi imaginem esse affirmat, qui vinculis ac compedibus sese astuto consilio extolvere novit, verba ipsius sunt; Magna est prudentia Scarus, per quem callidum captivum declinatorem significari tradunt. Porro Parthi, Scaris non abinimiles, hostium furorem obverso tergo declinant, eosque superant; Poëta teste,

Fidentemque fugà Parthum, versisque sagittis &c.

Fugere. Ita sanè, quæ castimoniam tuam consulere, ac meretricis insidias evitare cupit, blandienti tergum obvertat: fugamque arripit, necesse est. Rabanus Maurus; Qui verba vel oscula meretricis libenter amplectitur, quasi janua iam gehennalis pulsat abyssi, citoq; mergitur, si pedem cauius non **RETRAHIT**, si non membra cætera vicina **COHIBET** pœnalis foveæ. Et meus Canoniceus Matthæus Bossus; **AVENERE**, inquit, aque cupidine spolia victor nemo retulit unquam, nisi certè fugiendo. Cum vitis ceteris congrédi, avidoque luctari magnificum, & gloriosum apprimè est. Alibidine autem celeriter fugere, ac congressum detrectare.

22. Si scarum retibus implicari contingat, mox reliqui Scari eidem auxiliatù veniunt, & caudà mordicus prehensum tamdiu retrahunt, donec libertati restituantur. Rursus Cassiodorus; Scarum, inquit, si alter ejusdem generis cognoverit irretitum, extrema eius mordicus trahit, ut, qui sibi captus non potest subvenire, alterius solatio probeatur evadere. Emblematis subscripsit D. Aresius; **E CARCERE EDUCUNT**. Ira S. Petrus, Christianorum pteibus è carcere est liberatus. Petrus quidem servabatur in carcere, oratio autem fiebat sine intermissione ab Ecclesiâ. In hunc locum P. Cornelius à Lapide; Hæc oratio, inquit, fiebat efficax, & per miraculum sanctum Petrum è carcere eduxit, tum quia erat densa, & communis omnium fidelium, qui tunc serè erant sancti, imò in sanctitate eximii; tum quia erat fervida, & continua etiam noctu. S. P. Augustinus ait, D. Paulum orationis virtute è gentilium ac peccatorum carcere esse liberatum; **Credimus tunc à sanctis, quos persequebatur, non inaniter oratum esse pro Saulo, ut ad fidem, quam vastabat, voluntas ejus converteretur.**

225. Scarus, piscatorum retia dextertimè eludere doctus, epigraphen tenet; **NON TIMET ARTE CAPI**. Lemmate è Guidonis Vanni Poëmatidis desumpto;

Anbia non te pretereat, Mullusq; Scarusque,
Quorum postremus non timet arte capi.

Homines astutos, uti Leonidem, Hannibalem, Uly-

sem, aliosque similes hoc ectypon spectat, qui aliorum insidias ac retia nec minimum timent. Horum prolixam seriem suppeditat Joannes Ravifius in Officinâ. Porro verus Christianus mortem imminentem ad eò non timet, ut ex ipsius vinculis facilè se expediat, & paulò post ad æternæ libertatis gloriam evolet. S. P. Augustinus; **Ultimus dies vite occulit. Vis non timere diem occultum? quando venerit, inveniat te paratum.**

Astutus,

In Ravif. officin p.2.

Mors,

S. Aug de Pastor. c.1.

SCOLOPÈNDRA.

Cap. XLV.

226. **D**E Scolopèndris testatur Plinius, Scolopendra, terrestribus similes, quas centipedes vocant, hamo devorato, omnia interanea evomunt, donec hanc egerant, deinde resorbent. Unde D. Atesius scolopendræ, ejecta sua viscera rursus devoranti, subscripsit; **RECEPTURA DESPICIO**. Si Erasmum hoc Emblemata reptæ sentabat, qui sua viscera, à tortoribus erepta, spontè intta crudeles eorum manus reliquit; probè gnarus, illa omnia non sine gloriæ incremento sibi in cælis restitutum iri. Emblematis hujus occasionem author eruditissimus ex illo Raziæ factò desumpserat, qui proprium pectus gladio tecans, viscera omnia suismet manibus è corpore rapuit; uti his omninò verbis tradunt Machæorum facti; **Intestina sua utrisque manibus projecit super turbas, invocans dominatorem vite ac spiritus, ut hac illi iterum redderet.** Cæterùm idem Emblemata iis omnibus convenit, qui sanguine ac vitâ spontè profusâ, in resurrectione totam illam ubertimè recuperandam cogitant. Nunquam enim, inquit S. Ambrosius, hanc vitam constantè expenderent, nisi esse alteram incomparabiliter beatior em perfecta destinatione sentirent. Prompti enim pereunt, in melius reparandi, quibus per angustias tribulationum aperitur exitus ad amplitudinem gaudiorum. Denique etiam eleemosynarii hæc idea est, qui opes, Dei causâ erogatas, grandi fœnore olim recipiet.

Plin. l. 9. c. 43

S. Erasmi

2. Mach. 1. 46.

Martyr.

S. Ambros. form. 14.

Eleemosynarius.

227. Scolopendra viscera sua, vomitù ejectâ, iterum devorat; cum iemmare; **REJECTA RESORBET**. Mali Religiosi, aut recidivi pœnitentis hæc idea est, qui opes, pridem ejuratas, avido ore recipiunt, & vitii iterum iterumque inhiant; Horum quisvis à S. Petro, non sine gravi notâ, cognominatur **Canis reversus ad suum vomitum, & sus lota in volutabro luti**. In hunc locum breviter ac nervosè Magnus Augustinus; **Quid rursus converteris ad vomitum tuum? si canis hoc faciens, horret oculistuis; tu quid eris oculis Dei?**

Peccatore recidivus.

2. Pet. 2. 22

S. Aug. in Psal. 38.

228. Superiori Emblematis subscripsit Bagalius; **NOXIA VOMIT**, Hominis pœnitentis hæc idea est, qui ad sacerdotis pedes provolutus, de suis delictis se accusat. Hoc planè ténfu Godefridus Abbas Vindolcensis ait, **Veniamus ad confessionem: quâ VENENUM antiqui serpentis EVOMITUR**, id ipsum demonstraturus S. P. Augustinus, metaphoram ab homine illo desumpsit: qui apostemate in præcordiis acerbè exdruiciatus, postea, sanie maturescente, vitiosam ex ore putredinem vomit, ac morbo dimittitur. Dum confusentis conscientia saniem collegerat, & apostema tumuerat, cruciabat te, requiescere de non sinebat. **Confitere, EXEAT IN CONFESIONE, & defluat omnis SANIES: jam exulta, jam latere.**

Pœnitentia

Godef. Ab ser 5. de R. surr. Dom s. Aug in Psal. 66. n.

229. Scolopendræ, viscera sua è faucibus rejicienti, subscripsit Lucrinus; **VISCERA QUOQUE**. Hunc typum studiosè imitatus S. Matthæus Apostolus, non divitiis tantum, sed & visceribus, nihil

S. Matthæ Apostolus

himirum

Cassiod. l. 11. var. epist. 40.

Astutus.

Pier. Val. l. 30. Hierogl.

Rab. Maur. lib. 2. in Prov. cap. 22.

Matth Boss. de Institution. sapient. D. 5.

Cassiod. l. 11. var. ep. 40.

Oratio multorum.

Act. 12. 5.

Corn. à Lap. in hunc loc.

S. Aug. l. 2. ad Bonifac. cap. 19.

Guid. Van. lib. de arte amandi Deum.

mirum uxori, filiis, fratribus, patriæ, ipsique ad eod propriæ animæ, generosum nuntium remisit. Ipse met sibi testis locupletissimus S. Matthæus, dixit; *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Porro viscera sua relinquit, quisquis Dei causa non tantum omnia mundi bona; sed & ipsum eorum affectum ac cupiditatem abjicit; S. P. Augustinus de Petro Apostolo ait; *Non solum dimisit quidquid habebat, sed etiam quidquid habere cupiebat. Quis enim pauper non rursus in spe hujus seculi? quis non quotidie cupit augere quod habet? ista cupiditas preciosa est.*

SEPIA, seu Loligo,

Cap. XLVI.

230. QUamprimum Sepia piscatorum insidias advertit, mox liquorem aliquem nigrum; ceu atramentum e corpore suo fundit; sicque turbatis aquis, salutem consequitur. Eod collineans nonnemo, epigraphen subdidit; **HAC ELUDIT RETIA FRAUDE. vcl, NON FUGA SALUTEM.** Tales S. Gregorio Nazianzeno afferente, ii sunt, qui rationum momentis in cause suæ patrocinium destituti, eam injuriis ac contumeliis propugnare nituntur. *Non indocte docemus, inquit ille, neque injuriis decertamus, quemadmodum accidit militis, qui sermone pugnant contra loquentes, parvitate intellectus injuriis quandoque detegunt. Illi enim sermones, quemadmodum & sepia atramentum, contra se ipsos expiunt, quo effugiunt venantes, aut lateant indagantes.*

231. D. Aresius Notarium falsum cum loligine comparat; sicuti enim ista piscatores atramento fallit, ita ille veritatem obscuritatibus, amphibologiis, mendaciis aded dense inumbrat, ut totum mundum defraudet, circumveniatque Lemma, **IN OBSCURO LATET.** In hanc rem dixit Hieremias, *Verè mendacium operatus est stylus mendax scribarum.* Hos exagitans expertissimus Cyprianus, ait; *Qui sedet crimen vindicaturus, admisit; & ut reus innocens pereat, fit nocens judex, flagrantque ubique delicta, & passim multiformi genere peccandi, per improbas mentes nocens virus operatur. Hic testamentum subjicit, ille falsum capitali fraude conscribit, &c.* Hunc sepia morem optimè edocti Hæretici, ut doctrinæ suæ faciliores fucos illiniant, suosque defectus dexterè cooperiant, veritatem, quantumvis limpidam, diversis paralogitinis offuscant, ac sophisinatam nigredine turbare norunt. Ad propositum Simon Majolus; *Utitur sepia atramento, sua consulens saluti: at homo vaser, veluti hæreticus est, atramento veritatem aspergit: cum enim convinci se animadvertit, nebulas, nugasque, ac tenebras offundit, ne convinci videatur.* Eodem penicillo demonem adumbrans S. Bonaventura ait; *Solet in aqua turbida latere piscaturus animas coluber tortuosus.*

232. Hominis astuti ac callidi symbolum sepia est; cui epigraphen hanc Hispanam subdidere; **QUANTO MAS LE BUÏSCO, MAS S'ASCONDE.** Id est; **SUO SE CONDIT HUMORE.** In hunc sensum D. Ascanius Martinengus; *Sepia venenosa, qua effuso atramento aquas nigrescere facit, ut se abscondat, cogitationes nobis indicat animi, cuncta versutia occultantis.* Norunt enim homines vaserimi gravissimas quasvis inimicitias dexterrimè tegere, & sub dulcium verborum involucro, ceu atramento, occultare. De his verissimè pronuntiat Magnus Augustinus; *Ille inimicus difficile devitatur, qui in labiis bona portat, & in corde mundi symbol. Picinelli & Ang. Erath. Tom. I.*

de occulta mala. Scipio Cellensis ob æmuloꝝ calumnias patriæ se proscripsum ideò potissimum quebatur; quod ipsius perniciem, sepiarum more, aded subdolè & occultè fuerint machinati, ut vix à prudentissimis observari potuisset. Unde Cardinalem Dorian in hæc suspiria est affatus;

*Il sai, buon Doria, e giusta doglia, e sdegno.
Ben la giust' alma, e'l nobil corri rode,
Ma non quanto conviensi al caso indegno,
Che la scaltra calunnia usa sua frode,
E'l tuo sguardo cervier con suto segno
Pur anco inganna, e ne trionfa, e gode:
Sepia cori dal pescator s'asconde,
Mentre il suo sparso inchiostro annera l'onde.*

233. Lucarinus Christum e sepia dignoscendum proponit; sicuti enim ista hostium insidias occultando declinat, ita ille necem, sibi à Judæis intentatam, evitaturus, se abscondit. Lemma; **VELAMENTO SALUS.** De hoc Christi facto testatur S. Joannes; *Abscondit se, & exivit de templo.* Id est, Interprete S. Gregorio, *Cælicâ potestate invisibilem insidiantibus se constituens, per medium illorum exiit.* Porro etiam bona opera, taciturnitatis ac modestiæ velo cautè occultata, quasvis hostium insidias facile effugiunt, ac meritis suis integra conservantur. Optimè ac compendio dixit S. Gregorius; *Thesaurus absconditur, ut servetur.*

Christus se abscondens.
Joan. 8. 59.
S. Greg. Hom. 18. in Evan.

Opera abscondita.

S I L U R U S.

Cap. LXVII.

234. Silurus, uti & Lucius, aliique; reliquorum piscium omnium hostes sunt, eosque occidunt ac devorant. Lemma Siluro inditum; **OMNIBUS INFESUS.** Talem omnino se exhibet homo inquietus, violentus, ac tyrannidi deditus. S. Asterius crudelitatem, nemini non infestam, in avaro deprehendit; *Avarus, inquit, propinquis est odiosus, famulis gravis, amicis inutilis, exteris difficilis & vix affabilis, vicinis molestus, uxori malus contubernalis, liberorum parcus atque sordidus educator, sui ipsius malignus curator, &c.* Dæmon quoque, infensissimus generis humani hostis, assiduas nobis struit insidias, querens quem devoret.

Tyrannus.
Avarus.
S. Asterius Hom de Avaritia.

Dæmon.

1. Pet. 5.

S P O N G I A.

Caput XLVIII.

235. Spongiam quoque inter pisces numerare licet: nam scopulis per vim avulsa, eos purpureo liquore, ceu sanguine, perfusos relinquit; violento autem ferro succisa, mox contrahitur, seque in angustum colligit. Lucarinus spongiam, scopulo connexam, & inter tempestatum assultus nunquam dimoveri solitam, hoc lemmate insignivit; **NON DIVELLOR FLUCTIBUS.** Eoque simbolo cum stabilem in virtute & amicitia persistentiam; Perseverantiam obstinatam in malo contumaciam significare voluit. Certè Justus nullis unquam adversitatibus se à petra, quæ Christus est, separari patitur. Audi Magnum Dei servum, Augustinum; *Serviat quantum potest inimicus; non me separat à Deo.* Mariam Magdalenam, rupi Golgothæ, & postea sepulchrali Servatoris marmori tenacissimè affixam, hoc encomio celebrat S. Ecclesia;

Perseverantia.

S Aug. in psal. 137.
S. Maria Magd.

*Ad stare non times cruce,
Sepulchro inheret anxia,
Truces nec horret milites, &c.*

Calamitas.

Pet Bercor
lib. 9. Reduct
cap. 107 n. 2S. August. in
Psal. 22.

236. Spongiam, manu compressam, hoc lemma te loquentem introduxerunt; PRESSA REDDAM; vel in tertiâ personâ; PREMIT, UT EXPRIMAT. Ita Deus, è peccatorum cordibus pretiosum eicemofynæ, contritionis, & lachrymarum liquorem provocaturus, diversis calamitatibus eos constringere solet. Petrus Bercorius; *Deus videns, quod isti nolent aliquid de istis aquis absorptis, & avarè acquisitis per largitatem dimittere, solet eos per iribulationes, vel per mortem primere, & sic pro certo, quidquid biberat de divitiis, evomere & dimittere compelluntur.* Unde Magnus Augustinus ait, *Tribulatio medicamentum est ad salutem, non pœna ad damnationem,*

Lachryma

Ovid. 3. de
Pont. Eleg. 1.S. Aug. in
Psal. 6.

237. Spongia, seipsâ admodum levis; si aquas imbiberit, pondus acquirit sat grave; adeoque, quod nonnemo lemmatis loco dixerat, PONDUS AB UNIS, subintellege, recipit. Haud aliter orationis virtus, aut Rhetoris facundia, si lachrymis permisceantur, mirum efficaciz & autoritatis incrementum fortiuntur. Apprimè Ovidius;

Interdum lachryma pondera vocis habent.

Et Magnus Augustinus; *Post imbres lachrymarum, inane non potest esse, quod tam vehementer rogatur ab eo, qui est fons omnium misericordiarum,* Porrò cum aquarum nomine etiam sapientia intelligatur; non abs re dixeris, animam, sapientiz undis probè tinctam, ingens pondus, magnam inquam autoritatem, constantiam, & ad hæresum ac vitiorum assaultus reprimendos patrociniū habere. Id quod è Siracide constat; *Aquâ sapientia salutaris potabit illum, & firmabitur in illo,* id est, ut cum aliis interpretatur Joannes Pinna; *Potu sapientia nutritus, firmus & stabilis perseverabit;* quia, *qui sacra lectioni incumbit, contra imminentes procellas, contra hereticorum versutias firmitatem capit.*

Litteratus
Eccles. 15. 3.
Ioan. Pinna
in hunc loc.

Pœnitens.

S. Io. Chryf.
in Pjal. 50.

Lachryma.

238. Symboli loco spongiam depinxere, quæ notas è charta musica delebat; addito lemma, MELIORA SEQUENTUR. Innuebant videlicet, Davidis, Magdalena, aliorumque pœnitentium lachrymis omnes vitiorum characteres fuisse exteros; suavissimis virtutum harmonicarum notis in eorum vicem substitutis. S. Joannes Chrysofomus; *Magna peccatorum spongia sunt lachryma: lachrymas mitte, & obliterantur; lachrymas mitte, & purus illic liber reperitur.* Ea quippe bonitatis Divina est ordinatio, ut atras vitiorum notas, in pectore nostro per oculorum curiositatem ac lasciviam admittas non aliter, nisi planctu ac dolore, eluere valeamus; nam cor ad pretiosos gratiæ ac virtutum characteres recipendos nunquam erit idoneum, nisi innocentiz candore eâ ratione obtento. Hoc sensu Georgius Pisida;

Georg. Pisid.
de Mundi o-
pificio.

*Sed enim per oculos cum notas turpes trahat,
Rursus per ipsos lachrymas fundit piæ,
Egressione ut eluat, quæ ingressæ sunt.*

Societas.

Psal. 17. 26.

S. Ephram.
Tract. de
mala con-
vers. vi-
rand.

239. Spongia, nullo inter aquam, oleum, vinum, aut venenum discrimine habito, quovis liquores avidè fugit & absorbet. Unde lemma; HUMENTIA SUGIT, vel; EXUGIT TACTU MADOREM. Ita anima humana, spongiæ similima, proximi sui mores, cumprimis verò vitiosos, facillimè imbibit. Huc illa Davidis sententia, quantumvis alio sensu pronuntiata, collineat; *Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris: & cum electo electus eris, & cum perverso perverse ris.* S. Ephram, *Sicut spongia, humidis admodum, subjectam humiditatem haurit, participatq., Ita quoque cogitationis infirmitate laborans; si ad carnales ho-*

mines accesserit, aut malum cum eis sermonem miscuerit, commune cum eis damnum participabit.

Charita

240. Spongiæ subscribes; HUMENTIA SICCAT. Hominem, charitatis studiosum, hæc imago designat, qui suâ commiseratione, ceu spongiâ, aliorum lachrymas extergit, suisque solatiis qualvis calamitates mitigat. Unde S. Gregorius ait, D. Paulum de se ipso verissimè pronuntiâsse? *Quis infirmatur, & ego non infirmor? qui,* inquit ille, *in se traheret damna infirmitatis alienæ.*

2. Cor. 12
29.S Greg. Ho
32. in Eva

241. Spongia nihil unquam liquoris attingere potest, nisi simul illum attrahat. Unde lemma, DUM TANGIT, ABSORBET. Oeconomus, Tutores, Theaurarios, ac publicos ministros hæc idea spectat, qui plerumque, dum res alienas administrant, eas simul in usum suum convertunt, rapiunt, diminuuntque; Villico illi Evangelico non absimiles, *qui dissipatus est apud illum* (Dominum suum) *quasi dissipasset bona illius.* In hunc locum Theophylactus; *Cum non exercemus dispensationem opum ad libitum Domini, sed ad proprias illecebras commissis abutimur, criminosi villici sumus.*

Minister
infidelis.

Luc. 6. 1.

Theophyl
cat aur.

242. Spongia, nativâ quâdam ariditate aquas cæterosque liquores, à se contractos, avidè quidem absorbet; eos tamen, si validè compressa fuerit, integrè restituit. Unde lemma: REDDIT, QUOS RAPIIT. Ita alienarum facultatum directores, Divinâ manu, aut justitiæ rigore coarctati, illas vel restituunt, vel amittunt. Jobus de impio ac vitioso homine disferens, ad rem opportunè ait; *Divitias, quas devoravit, evomet: & de ventre illius extrahet illas Deus.* Certè Zachæus, vix Divinâ Christi voce tactus, mox in hæc verba prorupit? *Ecce! dimidium bonorum meorum do pauperibus, & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.* Hæc est enim sapiens illa stultitia, inquit Beda, *quam de Sycomoro publicanus, quasi fructum vine legerat, rapta reddere, propria relinquere, visibilia contemnere.*

Restitut
coacta.

Job 20. 15

Luc. 9. 8.

Beda in
hunc loc.

243. Spongia, humano pugno coarctata, minimum & angustissimum locum occupat; ut primum verò manum explicaveris, mox turgere, & in omnem partem dilatari solet: adeoque, D. Carolo Boffo asserente, LAXATA TUMESCIT. Indoles humana, consentaneè huic symbolo, quamdiu à providâ Dei manu constricta fuerit, intra modestiæ limites se continet: at illâ nonnihil laxatâ, adè superbè intumescit, ut adversus ipsum Deum inflari audeat. Dilucidè sacra pagina; *Incrassatus est dilectus, & recalcitravit: Incrassatus, impinguitus, dilatatus. Dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo.* Ita, ubi nos in vulgato Jobi contextu legimus, quod impius, in felicitate proventus, *contra omnipotentem roboratus est;* S. Gregorius interpretatur; *Contra Deum armatur; quia rebus temporalibus tumens, contra præscripta veritatis, quasi de magnitudine carnis erigitur.*

Naturâ
humana.

Dent 32. 1

Job. 25. 25

S. Greg. l. 1
Moral. c. 2

S T E L L A. Cap. XLIX.

244. Hic piscis inter medias aquas semper ardet, & quidquid contigerit, calefacit, ac inflamat. Unde Arcii lemma; QUASI FACULA ARDET. Iisdem penè verbis Eliam dilaudat Spiritus Sanctus; *Surrexit Elias Propheta quasi ignis, & verbum ipsius quasi facula ardebat.* Fervidos Concionatores hoc Emblemata spectat; quales fuere Sancti Apostoli, dum linguis igneis à Spiritu Sancto fuerunt instructi; *Pro eo scilicet,* inquit Origenes, *quod Evangelii verbum predicaturi, ignei vigoris deberent gratiâ roborari, ut auditorum anima flammam per-*

Eccles. 48. 1

Orig. Hom.
in Psal. 38

oncio-
tor
avidus.

tractator

e. 3.6.

in lib. 9.
p. 60.

emina.

Hieron.
dist. 47.
salum e-
mplum.

venalis
tyr. 14.

nis in-
rni.

Basili. in
al. 33.

ff. nella
rus Liber
int. 2. ff.

haritas
mor
ofanus.
int. 8. 7.

nec in
ppolis.

Ambr. lib.
Isaac. 8.

per sermonis traducem sumerent. Horum vestigia probe affecti sunt S. Franciscus & S. Dominicus; dum prior ille, charitatis Divinae ardore mundum inflammavit; iste verò, facem ore præferens, vastissimas provincias suâ doctrinâ illustravit. Sanctus Bernardus quoque sermonibus ad eò ignitis exarsit, ut, quisquis eum dicentem audiret, miro fervore incenderetur. Sanctus Ignatius Loyola in cordium humanorum caligine illuminanda merum fuit incendium &c. Cæterum etiam hominis maligni lingua, instar tartaræ facis, ardet, inficit, ac devorat. Disertè S. Jacobus; *Et lingua ignis est, universitas iniquitatis: lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflamat rotam navigationis nostræ, inflammata à gehenna.*

245. Hic piscis, quidquid contingit, adurit, Plinio teste; *Huic tam igneum fervorem esse tradunt, ut omnia in mari contacta adurat.* Unde lemma, **TANGENTEM ADURIT.** Ita sanè fœmina levi quovis contactu incendit, ac instar flammæ devorat. S. Hieronymus. *Sicut stippa, ubi ignem olfecit, statim accenditur, & non opus est multâ operâ, sic fœmina, masculi corpus contingens, non opus habet multo labore, sed simul ut contingit, statim habet latenter incensam voluptatis scintillam.* Non minus etiam malum exemplum vicina omnia comburit ac devastat. Verissimè Juvenalis;

--- --- --- *Velocius & citius nos
Corrumpunt viciorū exempla domestica, magnis
Cum subeant animos authoribus.*

246. Hic piscis in medijs aquis ardet quidem, non tamen lucet. Unde lemma; **NON LUCET, ET ARDET.** Ignem infernalem hæc idea describit, qui immodico suppliciorum ardore succensus, nullum unquam solatii splendorem fundit. De hoc Sanctus Basilius; *Adhæc cogites profundum barathrum, inextricabiles tenebras, ignem eurentem splendore, urendi quidem vim habentem, sed privatum lumine.* Cæterum Emblemate isto etiam hominem, fervido quidem, sed tamen occulto amore ardentem depinges: qualis erat Olindus, de quo Tassus canit;

*Ei che modesto e sì, com'essa è bella,
Brama assai, poco spera, e nulla chiede,
Ne sà scoprirsi, non ardisce, & ella
Olo sprezza, ò nol vede, ò non s'auvede:
Così fin hora il misero hà servito
O non visto, ò mal noto, ò mal gradito.*

247. Tam immodicus stellæ hujus est ardor, ut nec totus Oceanus illi extinguendo sufficiat. Lemma, **NEC PONTUS EXTINGUIT ARDorem.** Genuinum hoc cordis amantis est hieroglyphicon; cujus amor, sive Divinus, sive profanus, nullis unquam adversis viribus extinguì potest. *A QUÆ MULTÆ NON POTUERUNT EXTINGUERE CHARITATEM, nec flumina obruent illam.* Et quidem de amore profano testem se offert Seneca Tragædus.

*Hæc regna tenet puer immitis:
Spicula cujus sentit in imis
Cæculus undis grex Nereidum,
FLMMAMQUE NEQUIT RELEVARE MARI.*

De amore Divino ait S. Ambrosius; **NULLA DILUVIA passionum CHARITATEM EXCLUDERE POSSUNT,** nulla cum acerbis flumina inundare. Sicut enim arca in illo

mundi diluvio totius orbis spatii innocua ferebatur; ita & tu adversus omnium tentationum fluctus immobilis perstas.

248. Hic piscis, vicina quævis in medio mari adurere solitus, è D. Vincentio Giliberto epigraphen recepit. **QUID IN ARIDO?** veluti diceret; si stellæ ardor, contrario elemento circumdatus, in materiem malè dispositam tantas vires exerere possit; qualis, obsecro, quantaque ardoris illius foret vehementia in terram siccam, & ad ignem concipiendum probè accommodatam? Eodem Emblemate insignem Divinae gratiæ efficacitatem significabis, quæ si Publicani, Chananeæ, & Samaritanæ mulieris corda, in peccatorum pelago altum submersa, ita validè accendit; quas non habebit vires in peccatorum sancta ac purificata? *Nam Deus, Magno Augustino teste, secundum quod unumquemq; ornatum bonis moribus viderit, ita illi gratiam suæ misericordiæ dispensabit.* Porro iconem istam S. Franciscæ Romanæ, S. Ignatio Loyolæ, aliisque similibus tribues; qui, si etiamnum in mundo supra stellas marinas, instar stellarum caelestium, longè latèque refulserint, suoque calore vicinos omnes passim inflammârint; quis miretur, eos, è mundi pelago in sanctam religionem translatos, summo virtutum splendore exarsisse?

249. Eidem pisci inscripsere; **A LUCE PRIMORDIA DUCIT.** Nî fallor, Emblemata istud ad piscis hujus splendorem alludit, quem ab ipso vitæ suæ exordio diffundit. Unde illos hæc icone significabis, qui singula sua negotia à pietatis ac religionis luce exordiuntur. Id quod Sinesius cuius bono Principi sapientissimè persuadere nititur; *Pietas, inquit, primum substernitur fulcrum & crepido, cui firmiter insistat simulacrum hoc regni.* De Scipione Africano testatur Livius; *Ex quo togam virilem sumpsit, nullâ die ullam publicam, privatamque rem egit, quàm in capitolium iret, ingressusque ad eum consideret, &c.* De S. Thoma Aquinate referunt Hiltoria, quod nunquam, nisi præmissis in oratorio, aut coram altari precibus, cathedram conscenderit. Præclare in hanc rem meus S. Laurentius Justinianus; *Omnes Christi servi, Deo placere cupientes, primordia dici & actionum contentur consecrare altissimo, quatenus cetera secutura opera suo non declinent principio: quapropter mox ut somno evigilant, semper cor suum erigere contendunt. Prima vox, prima cogitatio, primus affectus Divinam resonet laudem, ignitam ad Deum dirigat supplicationem.*

TESTUDO. Caput L.

250. Scipio Bargalius, suam uxorem Emblemate significaturus, testudinem expressit; cum lemma, **TACITA DENTRO AL GUSCIO OGNO' HOR SICURA.** Id est; **SILENS SUB TEGMINE TUTA.** Gemina enim hæc virtus, taciturnitas & solitudo, mulierum honestati conservandæ penitus est necessaria. Et certè de testudine ait T. Livius; *Testudinem, ubi collecta in sinum tegmen est, tutam ad omnes ictus esse: ubi exierit partes aliquas, quodcunque nudavit, obnoxium atq; infirmum habere.* Quantum verò Emblematis applicationem attinet, Alciatus Cupidinem, Veneris statua loquentem, exhibet; quæ à Phidia, celebri artifice, testudinem uno pede calcans sculpta fuerat;

*Alma Venus, quenam hæc facies? quid denotat illa
Testudo, molli quam pede Diva premis?*

Gratia Dei.

S. Aug. ser. 1. de Temp.

Religio.

Sinesius.

S. Tb. A.

Intentio.
S. Laur. Inst. lib. de dyctopliana.

Mulieris castitas.

Livius l. 36. n. 12.

Alciatus Embl 198.

R r 2 Me

*Me sic effinxit Phidias, sexumque referrit.
Famine nostrâ jussit ab effigie.
Quoque MANERE DOMI, & TACITAS
docet esse puellas,
Supposit pedibus talia signa meis.*

*Io. Thuil. in
d. Alciani* Joannes Thuilus faminam loquacem & vagabundam præcipitio ac castitatis jacturæ proximam esse docet. Epigramma illius ita habet.

*Famma, qua loquitur multum, passimque vagatur,
Saltat, & in cunctis desidiâ locis,
Quæque vel ignotos nimis ambitiosa salutat,
Si quid agat, quaras: appetit illa mares.*

*Sulpit. Dia-
lag. 2.* Sulpitio referente, prudenter dixit S. Martinus: *Mulier intra murorum munimenta se contineat, cujus hæc prima virtus, & consummata victoria est, non videri. Certè, Egredia est Dina, filia Lia, ut videret mulieres regionis: sed quo id eventum? cum vidisset eam Sicheam, adamavit eam, & rapuit, & dormivit cum illa: vi opprimens virginem.* Caterùm Seneca hanc vivendi felicitatem omnium optimè in paupertate conservatum iri existimat, quod humiles casas nullæ aliorum insidiæ infestare soleant;

*---- Benè Paupertas
Humili tecto contenta latet,
Quarunt alias sapè procellæ
Aut evertit fortuna domos.*

251. Capaciùs testitudinem hoc lemmate loquentem introducit; **INTRA ME MANEO** Hominem prudentem ac modestum hæc imago refert, qui intra suos contentus limites, eos nunquam ultra debitum transcendit. De hac virtute Justus Lipsius; *Composita mentis signû est, secum posse morari & consistere. Eos insuper hoc Emblemata spectat, qui ab hominum frequentia abstracti, solitudinem amant, ac secum ipsis vivere gaudent; Præclare Seneca; Sic est, non muto sententiam. Fuge multitudinem, fuge pœnitentiam, fuge etiam unum. Non habeo, cum quo te communicatum velim, Non invenio, cum quo te malim esse, quàm tecum.*

252. Testudo, alis instructa, ac veluti volatura, epigraphen tenet; **AMOR ADDIDIT.** Tametsi verò hæc imago boni Emblematis leges excedat; eâ tamen, ni fallor, homo mundanus haud incongruè significari potest, qui naturâ suâ ignavus & rudis; amore stimulante, promptus ac velox evadit: celeritas enim individua amoris comes est. De amante ait Sacrum Epithalamion; *Lampades ejus, lampades ignis atque flammarum; vel, ut septuaginta legunt; Ala ejus, ala ignis.* Nam asserente Sancto Laurentio Justiniano, *qui ferventius diligit, fatigatur vehementius, quamvis ipsum amoris immensitas non permittat considerare laborem.* Huic argumento conforme est illud Othonis Venii Emblemata, ubi iumentum alis ab amore instruitur; addito sequenti epigrammate.

*Nemo adeo est stupida natura mentis asellus,
Cui cor & ingenium haud indere possit Amor,
Pegaseas pecori Arcadico ille accommodat alas:
Atopsum hebetem in blandum format & arte
procum.*

253. Plinio referente, multorum opinio est, testudinem ova suo solo oculorum obtutu fovere, & ad justam corporis molem reducere; *Quidam, inquit, oculis spectando quoque ova foveri ab iis putant. Quare testudo, oculis in ovum defixis, epigraphen tenet; OCULIS VITAM.* Hæc inscriptio, etiam Struthioni subjungitur solita, Prælatum concernit, qui

suâ vigilantia; ceu oculo, subditorum vitam, tam corporalem quàm spiritualem, conservat, promovetque. E. S. Gregorii sententiâ, *Quisquis populi speculator ponitur, in alto debet stare per viam, ut possit prodesse per providentiam.* Scitè Poëta;

*Ova enixa parens defixo lumine spectat,
Atque oculis fetus elicit ipsa suos.
Vis tanta est oculis, ut solo è lumine matris
Progenies vitam sumere parva queat.
Cerne tuas sic Pastor oves, & lumine fixo
Invigila: hinc populis vita perennis erit.*

254. Afcanius Piccolominius testudinem hoc adverbio, ceu lemmate, insignivit; **PEDETENTIM.** cujus vice alius sequens documentum morale subjunxit; **SIC FESTINANDUM.** Ad eò mirum in operationibus nostris nihil unquam deproperandum est, sed singula matura ac prudenti consilio examinanda. D. Afcanius Martinengus ait, *Christicolam erudiri video à testudine, lento gradu ad humana negotia peragenda progredi. Verùm maturam hanc progrediendi virtutem non à testudine duntaxat, utpote pauperrimo amphibio; sed ab ipso Patris Divino Verbo persuasam accepimus, quando dixit; Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis, qui est in cælo.* In quem locum acutè observat S. Bernardus; *Descendit autem, dictum est, non cecidit: quia qui cadit, sine gradu ruit; qui autem descendit, GRADATIM pedem ponit. Sunt ergo gradus in descendendo, sunt in ascendendo: In descendendo primus quidè gradus est à summo cælo usque in carnem, secundus usque ad crucem, tertius usque ad mortem. Vidimus descensum, videamus & ascensum. Sed & ille quoque, triplex est, & ejus primus gradus gloria resurrectionis, secundus potestas judicii, tertius confessus ad dexteram Patris. Et quidem si omnes nostras operationes gradatim, & non nisi interpositis moris peragere oporteat, certè illa in agendo tarditas ab iis cum primis observanda est, qui ad definitivam sententiam, adversus reos decernendam, pro tribunali sedent; nam bonus Judex non tantùm in judicii forma exactè observanda, sed & in decretis maturè ac circumspèctè ferendis cunctabundo, & ut ita dicam, testudineo gressu incedat, necesse est; probè memor, ab ipsa met sapientia Divina, tametsi infinite perfectâ, cunctos sceleratos cum ad vitæ suæ terminum pro judicio peculiari, tum ad mundi finem pro judicio universali reservari. Præclare Sanctus Petrus Chrysologus; *Hæc est Christi magna, larga, sola misericordia, qua judicium omne in diem servavit unum, & homini totum tempus ad pœnitentiâ servavit inducias: ut quod de vitii infantia suspicit, rapit adolescentia, invadit juvenitus: corrigat vel senectus, & de peccato vel tunc pœniteat, quando sentit jam se non posse peccare: & tunc saltem reatum deserat, quando illum reliquerit jam reatus: Huic conformis Sanctus Zeno Episcopus & Martyr Veronensis; Justus Dominus, inquit, patiens scilicet in ultionem, dissimulatur ad pœnitentiâ tempus: non inter exordia iniquitatis promptus ad panam, sed desinendi à criminibus, seram licet voluntatem peccatoris expectans &c. Etiam cacodæmon hunc testudinis gressum imitari novit; ut qui animas nostras fulmine nequaquam subitaneo ac vehemenni obruit, sed sensim ac cunctanter unum ex altero vitium suadet, nullamque quietem interponit, donec singula persuaserit. Sanctus Joannes Chrysostomus hanc dæmonis vafritiem in Caino cum primis fuisse exercitam ait; *Non confestim cadem fratris illi suggessit, sed prius***

S Greg. H.
12. in Exat.

Maturitatis

D. Afcan.
Mart fol.
1501. Gloss.
Mag.

Ioan. 8. 12.

S. Bern. ser.
18. ex par.
& variis.

Judex.

S. Pet. Ch.
Jol. serm.

S. Zeno
Psal. 128.

Dæmon

S. Io. Chry.
Hom. 87.
Mastb.

prius persuasit deteriora offerre, nullum id dicens peccatum. Deinde invidia veneno succendit, nihil etiam hinc mali subsecuturum persuadens. Ita **SENSIM IN EU M ILL APSUS**, ad cadem fratris, ad negationem sceleris impulit, nec prius cessavit, quam malorum omnium verticem possit.

Aviffi-
re & tar-
e.

Sern. ser.
de Pasch.

To. Chryf.
om. 3 in
nes.
Amb. l. 1
c. 7.
Basil. Ho.
in Hexam.
Greg. Naz.
ar. 43.
boiaf. in
dib. 12.

peratio
udens.

laturitas.

Aug. in
fal. 117.

uid. Cafo.
mbi. 4.

Christus
Hieroso-
limum in-
ressus.

255. Aloysius de Esthe, Cardinalis, testudini inscripsit; **CUM TEMPORE**. Verè enim Sapientia proprium est, pedetentim res quasvis perficere. Non enim leviter ad perfectionis culmen pertingitur, inquit S. Bernardus, sed paulatim virtutum gradibus ad apicem charitatis per violentiam pervenitur. Et quidem ipsemet Deus exemplo suo hanc doctrinam confirmat; etsi enim ipsius omnipotentia, sapientia, ac virtuti infinita ad totum universum in unico momento procreandum penitus nihil obstitisset, maluit tamen illum determinato sex dierum tempore producere, ac tres distinctos mundi ordines ad eò severè observare, ut primò res è nihilo creata, deinde diversa elementa, ac postremò creatura animata conderentur: neque id etiam sine mysterio contigit; primo enim opere supremam suam omnipotentiam, altero infinitam sapientiam, ac tertio singularem bonitatem demonstrare voluit: uti prolixè refert ac testatur Moses; & communi suffragio comprobant S. Joannes Chrysostomus, S. Ambrosius, S. Basilus, S. Gregorius Nazianzenus, & Scholastici omnes.

256. Serenissimi Hetrurix Principes Symboli loco testudinem præferunt, quæ, turgente velo nautico supra dorsum instructa epigraphen habet; **FESTINALENTE**. Innaunt videlicet, celeritatem nunquam debere esse præcipitem, sed semper cum maturitate non ignavâ conjungendam. Joannes Audenus;

*Judicium præcepti insani Judicis index,
Omnia nec longis discutienda moris.*

Leo Imperator inter cæteras præceptiones, quas ante arma, cum Turcis conferenda, observari voluit: etiam hanc recenset: **Delibera TARDE**, nisi aliqua necessitas celeritatem requirit; ubi consulueris, si nullum impedimentum sit, **MATURE FACITO**.

257. Cosinus I. Magnus Dux Hetrurix, symboli loco testudinem habuit, quæ montis verticem conscendens, epigraphen legendam offerebat; **TARDE, SED TUTO**. Ita homo prudens id cum primis curet, necesse est, ut operationes eliciat graves, maturas, sanoque consilio probè ponderatas. Unde veteri paræmia dicitur latera habere fortissima, id est, tuto inter quævis ardua negotia incedere, qui iteratis ac maturis consiliis utitur. S. P. Augustinus; *De aliquo dicitur, bona latera habet, id est, bonis consiliis vivit & regitur.* Guido Cassonus.

*Non la pompa real sostien l'impeto,
Ma la conserva, e a vera gloria invia
Il consiglio fedel, grave, e sicuro
D'una candida mente, amica, e saggi.
Ma l'ardito consiglio in fretta nato
Dal'impeto de l'ira, e da leggiera
Confidenza, ô risorto da interess.
Privati, cade, e ruinoso tira.
Nel precipito suo l'altrui fortuna.*

258. Superba Domus Pisana porta inter cætera emblemata testudinem exhibet, ære fuscâ, & volantis aquilæ ungibus sustentatam; cum lemmate, **FEROR, UT FRANGAR**. Christum hæc imago spectat, quem Hierosolymas solemnè pom-

pâ receptum, paulò post crudelissima mortis catastrophe subsecuta est. Verissimè Seneca:

*--- --- Quidquid in alium
Fortuna tulit, ruitur alevat.*

Hanc vicissitudinem in Christo admiratus S. Bernardus, ait, *Quam dissimile, Rex Israël, & non habemus Regem nisi Casarem? Quam dissimiles rami vi- rentes, & crux? flores & spina? Cui prius sternebantur vestimenta aliena, ecce suis exuitur.* Huc opportunè facit distichon illud;

*Frondeutes hodie tantum Christe accipe ramos:
Truncam, qui superest, mox tibi turba dabit.*

Quare homo prudens nullam unquam fortunam blandienti fidem habet; ut quæ perversam hanc indolem congenitam ac veluti individuum gerit, quod gravissimo lapsu præcipitandos plurimum evchât. Sanctus Basilus; *Beatus, qui non per voluptatis inescationem circumactus est ad interitum.*

259. Testudo præclarum illorum ectypon est, qui paupere suâ sorte contenti, opibus proprio sudore partis gaudent. Unde D. Arcius testudinem hoc lemmate loquentem sistit; **SUB PARVO, SED MEO**. In hanc rem Magnus Augustinus; *Quantum tibi dederit Deus, ex eò tolle quod sufficit. Cætera, quæ superflua jacent, aliorum sunt necessaria. Superflua divitum necessaria sunt pauperum. Res aliena possidentur, cum superflua possidentur.* Celebris Poëta, Ludovicus Ariostus, angustam, sed tamen illustrem domum, à se extractam, hoc disticho ornavit;

*PARVA, sed apta mihi, sed nulli obnoxia, sed non
Rordida, PARTA MEO, sed tamen ære do-
mus.*

260. Testudo nunquam non domi suæ est; quippe quam ubivis terrarum secum defert. Unde Arcii lemma; **NUSQUAM HOSPITA**. Ita Religiosus, quocunque locorum abierit, in singulis Monasteriis, veluti domi suæ, recipitur. S. Ambrosius; *Quocunque accesserit sapiens, ubiq; civis est, ubique sua omnia intelligit, nusquam se peregrinum, nusquam hospitem judicat.* Seneca; *Magno animo nos non unius urbis manibus clausimus, sed in totius orbis commerciam emisimus; patriamq; nobis mundum professi sumus, ut liceret latiore virtuti campum dare.* Et rursus: *Nulli loco addicere debemus animum. Cum hac persuasione vivendum est; Non sum uni angulo natus: patria mea totus hic est mundus.* S. Gregorius Nazianzenus de seipso factus est; *Mihi omnis terra, & nulla terra patria est.* Enimverò omnis locus illi patria erat, quia totum mundum, sine locorù discrimine, instar patriæ habebat: nullius verò locus illi patria erat, cum in nullo altero, præterquam in cælo, sedem stabilem figere decreverit. Cæterum hæc D. Nazianzeni sententia etiam sequenti symbolo illustrando deservit.

261. Idem Arcius Testudini epigraphen, superiori Emblemata è diametro contrariam, subjunxit; **NUSQUAM NON HOSPITA**. Testudo enim, utpote amphibia, nullo non loco peregrina est, cum inter terrestria animantia vocari possit aquatilis; & inter aquatilia terrestris. Ita sanè nostra humanitas in his terris assiduam agit peregrinationem, neque ullibi locorum stationem occupat propriam aut stabilem. Divus Petrus, *Obsecro vos, inquit, tanquam advenas & peregrinos.* Et David, *Advena ego sum apud te, & peregrinus,*

R r 3 sicut

S. Bernard.
ser. 2. in Do-
min. Palm.

Fortuna
blandiens.

S. Basil. Ho.
1. in Psal. 1.

Conten-
tum esse
sorte suâ.

S. August. in
Psal. 147.

Religio-
sus.

S. Ambro. Ep.
42. ad Sa'vin.

Senec. l. de
tranquill. 3

Idem Ep. 28.

S. Greg. Naz.
Orat. 28.

Vita hu-
mana pe-
regrinatio

Psal. 38. 13.
1. Per. 2. 11.

sicut omnes patres mei. Id ipsum sapienter indicare volebat ille, qui supra domus suæ ostium hæc verba marmori incidi fecit; *A Deo munus, Appositè Sanctus Joannes Chrysostomus; Sapius risi, testamenta legens, dicentia; Ille quidem habeat agrorum vel domorum dominium; usum verò alius. Omnes enim usum habemus; Dominium autem nemo. Et si enim nobis per omnem permaneat vitam; velimus, nolimus, in sine aliis cedemus, ipsarum usu solo decerpro: dominio autem nudi, & orbat ad illam vitam migrantes.*

262. Testudo ex officio suo clypeo, uti oneris multum, ita & plurimum tutelæ accipit. Aresio subscribente, **ONERAT, ET ARMAT.** Ita calamitates tantundem virium ac felicitatis, quantum ponderis in nos conferunt. Sanctus Joannes Chrysostomus; *Anima, quæ periculis, laboribus, & ærumnis afflictionis Dei causâ sunt exposita, atque ipsis enutritæ, ferro ipso vel adamantæ solidiores fiunt, ac generosiores, & ex eo, quod assidue vexentur, inexpugnabiles adversariis redduntur, & invictum quendam patientiæ ac fortitudinis habitum acquirunt.* Eiusdem sententiæ erat Origenes, quando proposuit ac dissolvit hoc dubium; *Quid est, quod, quamvis grandes habeat anima profectus, tamen tentationes ab ea non auferuntur? Unde apparet, quia velut custodia quedam, & munimen ei tentationes adhibentur.*

263. Vellet equidem ignavus hominis animus nonnunquam è vitiorum pondere eluctari; firmo tamen decreto id in opus redigere semper abhorret; Testudini non ab similibus, quæ, assidente Certano Abbate, assiduum è sarcina sua egressum simulat, nec tamen reipsâ id unquam exequitur. Lemma; **NEC TAMEN EGREDITUR.** Hanc miseriam in seipso cumulatè expertus Magnus Augustinus, ait: *Ita sarcinâ facti, veluti somno assoleat, dulciter premebar, & cogitationes, quibus meditabar in te, similes erant conatibus expergisci volentium, quæ tamen superati soporis magnitudine remerguntur. Non enim erat, quod tibi responderem dicenti; surge qui dormis, & exurge à mortuis. Non erat omnino, quod responderem veritate convictus, nisi tantum verba lenta & somnolenta. Modo, ecce, modo, sine paululum; sed modo, & modo, non habebant modum, & sine paululum in longum ibat.*

264. Henricus Farnesius Eburo coctam testudinem hoc lemma circumscriptis: **AUT EDE, AUT NON EDE.** veluti diceret, quemadmodum testudinis carnes, si parcè comedantur, ventris dolorem pariunt; copiosius verò manducata, eundem dolorem sanant; ita etiam *Nec bellum, nec imperium inveniendum, nisi acriter ineat.* Negotia enim aut omnino non attingenda sunt, aut, si attingantur, virili ac indefesso animo tamdiu continuentur, dum victor redieris. Adagiorum Collector similem græci cujusdam versus paraxiam affert, quæ in latinum traducta ita sonat:

Testudinis carnem, aut edas, aut non edas.

Cui mox subjungit; *perinde quasi dicat: aut bellandum est, aut non bellandum; aut studendum, aut non studendum; aut heroico ac virili pectore versandum opus, aut penitentiæ intermittendum.* Huc magno opere facit illa minitantis ac exprobandis Dei sententia; *Utinam frigidus esses aut calidus; sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te vomere ex ore meo.* Acerbè enim iis indignatur Deus, qui solâ fide instructi, nullum ferventioris operis affectum eliciunt; his certè longè foret satius, nullam

Dei cognitionem habere, quam cognito illo, in animæ negotiis frigidescere. Unde Religiosos illos cum primis abominatur Deus, qui perfectionis semitam liberè aggressi, cum debito fervore non prosequuntur. Prorsus Christianè Salustius: *Non votis, neque supplicationibus muliebribus auxilia Deorum parantur; sed vigilando, agendo, bene consulendo, omnia prospere cedunt: ubi discordia atque ignavia te tradideris, nequidquam Deos implorabis.* Quare Christiani omnes, ac cum primis Religiosi, virtutibus avidè, ac toto conatu inhiant; probe memores, Divinam nauseam tepore provocari; contra verò sollicitudine & labore æternam beatitatem nobis obtingere: siquidem *Beati, qui esuriunt & sitiunt justitiam.*

265. D. Aresius testudinem hoc epigrammate loquentem introducit; **CONTEGOR, NON CONDOR,** seu, *cooperior, non abscondor.* Sanctos, Divinis contemplationibus deditos, hoc emblemata spectat; quorum corpora non abs re diversoriis, & carceribus minimè obscuris comparare licet. Illorum quoque hæc imago est, qui vel Religionem, vel solitudinem ingressi, extra mundi turbas degunt. Debeata hæc hominum forte Philo Hebræus; *Vir bonus, inquit, vita quiete amator, secessum quarit & solitudinem, latere cupiens, non odio hominum: est enim, si quis alius, eorum amans; sed quia fugit, & proculcat vitia, quibus vulgus delectatur, gaudere solitum iis quæ dolenda sunt, & dolere iis, quæ gaudenda.*

266. Testudo, quantumvis viam conficiat diurnam ac longam, tectum tamen suum nunquam egreditur. Unde lemma; **GRADITUR, NON EGREDITUR.** Ita moderatus hominis animus suas operationes ita cautè instituit, ut modestiæ limites nunquam egrediatur. De se ipso testatur Seneca: *Si disputarem, nec manum jactarem, nec vocem attollerem, sed ista Oratoribus reliquissim; contentus, sensu meo ad te pertulisse, quos nec exornassim, nec abjecissim, ut non delectent verba nostra, sed profint.* Eodem Symbolo Ministrum Principis afficiet, qui intra Domini sui leges ita ad perpendicularum incedere solet, ut illas nec minimum unquam excedat; æquitatis ac justitiæ undequaque tenacissimus. Moses simili ratione transitum per Regis Eodom provincias tam pro se, quam pro Israelis populo rogavit; *Obsecramus, ut nobis transire liceat per terram tuam: Non ibimus per agros, nec per vineas, non bibemus aquas de puteis tuis, sed gradiemur viâ publicâ, nec ad dexteram, nec ad sinistram declinantes, donec transeamus terminos tuos.*

267. Testudini subscripsere; **AD LOCUM TANDEM.** Hominem, post innumeratos labores tandem ad desideratam metam deductum, hæc imago denotat. Proprius autem creaturarum omnium locus, ad quem rectâ viâ coguntur tendere, est ipsa eorum destructio, consummatio, ac interitus. Atque ineluctabile hoc occumbendi, moriendique fatum non sola animalia, à contrariis elementorum qualitatibus assiduo impugnant, tandemque sterna solita; sed & ipsas quoque civitates, Respublicas, ac vastissima quavis imperia manet. Verissimè Seneca; *Certis enim cuncta temporibus: nasci debent, crescere, extingui, quæcumque vides supra nos currere, & hæc, quibus innixi atque impositi sumus, velut solidissimis, carpentur, ac desinent. Nulli non senectus sua est. Et paulò post; Omne humanum genus, quodque est, quodque erit, morte damnatum est. Omnes, que usquam rerum potiuntur, urbes, quæque alienorum imperiorum magna sunt*

S. 10. Chryf. Hom. 1. ad Popul.

Calamitas utilis.

S. 10 Chryf. serm. 14 de divers. novi testam. locis

Orig Hom. 27. in Num.

Peccator piger & irresolutus.

S. Aug lib 8 Confess. c. 5.

Henr. Farn. Eburo lib 1. Diph. Eleg. 3.

Operari viriliter.

Paulus Manutius.

Apo. 3. 15.

Salust. in Casilina.

Mart. 5. 6.

Contemplativus.

Religiosus

Philo lib 6 Abraham.

Modestia

Senec Ep. 6

Minister Principis

Num. 2. 9. 16

Appellere.

Senec. Ep. 71.

Sunt & decor a, ubi fuerint aliquando, quaretur, & vario exitii genere tollentur. &c.

268. Maris Indici testudines sub radiis solaribus ad supremam aquarum superficiem sese nando subleuant; ibique ab aëris tepore, non sine voluptate, respirant. At eo loco diutius ac plus aequo detentas solis ardor ita exiccat, ut amplius infra undas submergi, ac pristinum fundum repetere nequeant. Unde Testudo, solari ardore exiccata, epigraphen habet; IMMERSABILIS, Velut Ferro placet; L' ARDOR M' ARSICCIA, E MI TRATTIENDI SOPRA. Id est; EXICCANS ME SUSTINET ARDOR. Itaque quisquis cor suum terrenâ voluptate, sensuum illecebris, aut caducâ venustate inflammari sinit; postea, tametsi velit, ad pristinae solitudinis ac mortificationis consuetudinem nunquam, aut non nisi ægerimè, reverti poterit. Accommodatè in rem præsentem D. Ascianus Martingensis; *Testudines, si laxata se solis radio exponunt, adeo exsiccantur, enervanturq; ut in gurgitem redire nequeant: ita qui illecebris carnis nimis se allici permittet, adeo amore devio mundanoq; enervabitur, ut vix ad suam consuetam mortificationem, atque vite duritiem redire possit.* Et S. P. Augustinus; *Carnalis venundatus incurrit culpam. Non agit, quod vult; cum vult, non potest; quia quando poterat, noluit: Per malum velle, perdidit bonum posse.*

269. Testudinem, infra solis radios exiccatam, & submergendi potentia penitus destitutam, Abbas Ferrus hoc lemmate notavit; L' ARDOR MI TIENE, OVEL' ARDIR MI SPINSE; id est, QUO TRAXIT AUDACIA, NUNC DETINET ARDOR, Vel, GIA TROPPO ARDITA, Hor TROPPO ARDENTE IO SONO. Id est; OLIM AUDAX, NUNC ARDENS. Volebat nimirum hominis mundani ore dicere; Nimirum ardoris in contemplanda aliena voluptate recepti, justo proinde supplicio nunc ardeo. Quare utramque epigraphen dæmonibus & animabus damnatis non incongruè tribues, qui paulò ante infano ardore adversus Deum elati, nunc æterno ardore iustissimè excruciantur. S. P. Augustinus; *Illimiseri sunt, quorum corda sunt carnali concupiscentiâ pollutâ; quia æternas merguntur in pœnas.*

270. Alius eidem testudini, solaribus radiis exutæ ac exiccatæ, magis succinctè inscripsit, ABSUMITUR ÆSTU. Homo lascivus, concupiscentiæ sese inflammandum, debilitandumque permittens, ab ea, veluti igne, sub amasæ, ceu solis, aspectu miserrimè accenditur. Eadem planè phrasi Sacræ Litteræ utuntur, quando de vetulis illis, in Susannæ venustatem abreptis, ajunt; *Exarserunt in concupiscentiam ejus.* S. Joannes Chryl. *Ut ignis, ubi scænum arripuerit, nihil moratur, sed simul ut attingit materiam, accendit flammam; itidem & ignis concupiscentiæ, simul atque per oculorum intuitum elegantem attingerit formam, protinus exurit animam.*

271. Testudini subscrispsit D. Carolus Rancatus; CURRUS, Et AURIGA. Prælatos illos hæc imago spectat, qui, regiminis pondere semel suscepto, ab aliorum directione dependere penitus nolunt, licque simul & oneri colla submitunt, & familiam suam gubernant. Hanc laudem à sequace suo Eliæo retulit Elias; *Pater mi, Pater mi, currus Israel & auriga ejus.* Quo tamen encomio etiam Eliæum postea profecutus est Rex Joas. Sicuti enim testudo sibi & currus est & auriga, ita & Prælatos currum agit, dum, instar Doctoris, aliorum defectus suffert ac corrigit; aurigam verò, dum illos exhortando ad meliora dirigit. Audi S. Gregorium; Do-

ctor, qui mores populi & per patientiam sustinet, & sacri eloqui verbis docet, & currus dicitur & auriga. Currus, quia tolerando portat; auriga, quia exhortando agit. Currus, quia mala sustinet; auriga, quia populum bonis admonitionibus exercet.

272. Testudo, humilente repens, orbis semel ex alto spectandi cupida, aquilam, ut se levaret, exoravit. Illa, ubi eam in aëre sustulit, denique, ceu factis spectatum, in rupem dimisit; ubi contracta, volucris in prædam cessit, digno ambitionis præmio. Lemma. ELATA PER BIT. De ambitione in rem præsentem ait S. Bern. *Potestatis ambitio Angelum felicitate angelicâ privavit; scientia appetitus hominem immortalitatis gloriâ spoliavit. Non Evam cibus deflexerat, non mendaciorum destituerat oblitio, sed promissio honoris ambitio illecebrosa decepit.*

T H Y N N V S.

Caput LI.

273. Thyuni, naturâ suâ timidi, cum varios pisces sibi insidari sciunt, non nisi ingenti agmine simul mare circumveunt. Hanc eorum proprietatem observans Plinius, ait; *Intrañt è magno mari Pontum verno tempore gregatim;* Idque paulò infra repetit. Unde Lemma; GREGATIM INCEDUNT. Dei servos hæc idea concernit, qui in orbis conspectu uniti ac concordés incedere solent, plurimamq; è mutua illa amicitia utilitatem ac profectum referunt. Hego Cardinalis ait, Regum Factos non sine mysterio de vaccis, ad currum colligatis, dicere, *Itinere uno grædiebantur;* nam interprete ipso, *In uno itinere unitatis concordia insinuat, quæ debent habere doctores in docendo, & Predicatores in predicando.* Eò etiam Salomonis sententia collineat; *Frater, qui adjuvatur à fratre, quasi civitas firma.*

274. Thynnus, etiamnum parvulus, nunquam se ab aliorum societate avelli permittit; at viribus ac ætate provectior, suoapte ingenio per aquas divagatur. Lemma, SOLUS JAM GRANDIOR ERAT. Filius prodigus, necdum adolescentiæ annos egressus, intra patrios lares se continuit; at natu major, mox exteras regiones solus & vagabundus circuire cepit. S. Petrus Chryfologus; *Adolescentior iste, plinè non atate, sed censu: sui congregavit bona patris, & abiit longe plus mente, quam loco: ut dato, non accepto pretio, misera se venderet servituti, suamque fortunam omnem inter inceras prodigeret nugæ & vanitates.*

275. Thynnus tam immodicâ est pinguedine, ut nonnullis porcus marinus vocetur: visum verò habet admodum imbecillum & infirmum. Unde lemma; PINGUIS, AT OCULIS HEBES. Ita homo mundanus, divitiis amplissimè impinguatus, oculos plerumque habet ad Dei obsequia & animæ salutem penitus hebetes ac lusciosos. Ex hac hominum sorte fuerat utraque tribus Ruben & Gad, cum dimidia tribu Manasse: Hi enim supra Jordanis flumen collocati, ac regionis pinguedine allecti, omni reliquâ, quantumvis magnâ terræ promissæ affluentia ultrò se abdicarunt; uti Numerorum Liber refert. In hunc locum Procopius; *His, inquit, similes nonnulli sunt, qui curis hujus vitæ victi, studio erga Deum elanguescunt. Etsi enim vocati ad fidem fuerint, tamen propter voluptates in numero proborum permanere nolunt.* Et S. Gregorius, *Dum extra Jordanem ea, quæ viderant, campestris concupiscunt, in repromissionis terrâ hereditatem habere noluerunt.*

in Ezech. hom. 21.

Ambitio.

S. Bern. in sermonibus

Plin. lib. 9 cap. 11.

Concordia.

1. Reg. 6. 12. Hug. Card. in hunc loc. Prov. 18. 19.

Prodigus Evangelicus.

S. Pet. Chryf. Serm. 1.

Mundanus.

Nam. 32. 5. Procep. 19 hunc loc.

S. Greg. 1. 27. Moral. c. 7.

Voluptas terrena. Sc. Mart. Off. Mag. 1501.

Aug. ser. de Verb. Post. c. 2.

mans ofanus.

nima damnata.

Aug. ser. 9. de Temp.

mans ofanus.

an. 13. 8. 10. Chryf. om. 3 de reb. Isaiæ.

relatus ipsu gubernans.

Reg. 2. 12. Reg. 13. 14.

Greg. 1. 2.

Plin. l.c. 276. De Thyinnis observatum habet Plinius, eos ob nimiam pinguedinem subinde rumpi. *Pinguescunt, & in tantum, ut debiscant.* Unde lemma; **SAGINA DEHISCIT.** Complures mundanos hæc imago concernit, qui nimiam bonorum affluentiam ac pinguedine agrotarunt, vitamque amiserunt cum æternam, tum temporalem. Veritatem hanc exemplo suo comprobat Epulo ille Evangelicus, de quo cum paulò ante dictum fuisset, *Epulabatur quotidie splendide, mox subjungitur; Mortuus est hic drus:* Satis perspicue innuendo, cum non nisi crapulâ, & obeso abdomine fuisse suffocatum. *S. Chryst. Venter crassus mentem subilem non parit. Multa vorare ad pardum, ursum & leonem pertinet; pedum dolores & capitis gravitates, & oculorum hebetudines, & manuum agritudines, & tremores, & resolutiones, & aurigo, & febres longa ac horrentes ex voracitate & repletionem produci solent. &c.*

277. Thynni dulcibus aquis mirifice delectantur. Unde si in alto mari versantibus cœlum obtingat siccum & impluvium, mox in acie extenuantur: ac pluviis denuò insequentibus, immodicè iterum pinguescunt. Eo alludens D. Aresius, Thyngo subscripsit. **PINGUESCIT AB IMBRE.** Si Verbum Divinum, Mose teste, pluviis sit simile; certè Christiani Thyngos imitantur; uti pluribus locis comprobat S. Gregorius Papa; hi enim è Verbo Dei omnem animæ suæ pinguedinem ac felicitatem derivant. Quare S. Gregorius Nazianzenus, forsan illam D. Pauli sententiam innuens, *Terra venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo ita ratiocinatur, Quæ madmodum pluvia, leniter ac tranquille defluens, altissimeque illabens, pinguiorem terram efficit &c. Ita oratio mentem penetrat, dilatatumque os spiritu implet, nec in ipso ortu extinguitur, sed frugem ingentem paucis syllabis gignit.*

278. Ubi sinister Thynni oculus caligare cœperit, dextero oculo longè acutius videre solet; unde fit, quod dextero potissimum oculo uti solitus, iter suum non nisi versus dexterum latus instituat. *Thyngi dextrâ ripâ intrant ex Oceano in mare nostrum mediterraneum; id accidere existimatur, quia dextero oculo plus cernant.* Uti his planè verbis cum Æliano testatur Plinius. Unde epigraphen subjeci; **DEXTERO PLUS OCULO CERNIT.** Personæ spiritualis hæc idea est propria, quæ, dextero tantum oculo uti solita, non nisi virtuti, pietati, ac Deo intendit; atque adèò sinistro oculo ad vitia, mundum, & caducas sensuum illecebras aucupandas penitus destituta est. Sponsus cœlestis, sponsam suam dilaudans, ait; *Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum;* Non quasi illa uno tantum oculo instructa fuisset; nec etiam quasi alter oculus sponso displicuisset, sed quia nullum aliud habebat videndi objectum, nec etiam alio intenta erat, nisi in solum Deum. Ad hoc propositum S. Gregorius Nyssenus; *Qui ad solam Dei naturam visus acumen dirigit, is in cæteris omnibus cæcus est, ad quæ multorum oculi respiciunt.*

279. Rigente hyeme, Thynni nunquam per mare oberrant; & ut Plinii verbis utar, *brumâ non vagantur.* Quæ verba paululum transposita, hanc epigraphen subministrant; **NON BRUMA VAGANTUR.** Hominis prudentis hoc symbolum est, qui rigente tentationum brumâ, nihil decernit, nec etiam quidquam erroneè proponit, sed ad humilitatis suadum demissus, nihilum suum studiosè expendit, uti de operationibus ritè exercendis tradit S. Ignatius Loyola. Eos quoque hæc imago spectat, qui cœlestem semitam ingressuri, nequaquam anno-

rum suorum brumam, ætatem inquam decrepitam, aut mortis præsentiam expectat ut; sed maturè, annis nimirum adhuc vernantibus, illam percurrunt. *Matth. 24 20.* Huc colligans Servator monuit; *Orate, ut non fiat fuga vestra hyeme &c.* Tandem etiam hominis ignavi hic typus est, qui ingruente quavis difficultate, laborem intermittit, & in angulos se recipit; Pulchrè dixit Seneca; *Generosos animos labor nutrit; Laborem si recuses, parum esse potes. Non est viri, timere sudorem.* *Senec Ep.*

280. In Asiâ, propè Chalcedonem, Plinio teste, *saxum miri candoris reperitur; huius affectu Thyngi repente territi adversum Bizantii promontorium præcipiti petunt agmine.* Unde Thyngus, è saxi illius aspectu in fugam actus, epigraphen tenet; **CANDORE TERRIGUS ABIT.** Haud aliter Dæmon, si Mariam Virginem (utpote Petram deserti cognominatam) cuiusque purissimum candorem intueatur, mox ingenti terrore perculsus, fugam petit. Richardus de S. Victore, meus Concanonicus; *Virgo, inquit, tenebrarum principibus terribilis fuit, ut ad eam accedere, eamque tentare non præsumpserint. Deterrebat enim eos flamma charitatis, incendebant orationes & fervor devotionis, stupebant immunitatem à peccatis. &c.*

281. Leander Albertus in descriptione Calabriae refert, Thyngum quendam, in reti repertum, rostro fuisse, instar aliorum piscium, duro, & viribus adèò robustis, ut rete, tametsi ferreum, rumpere potuerit. Labia verò ita habuisse tenera & debilia, ut, reti vel minimùm contactu, ingentes dolores ei crearent. Unde hic piscis, labiorum doloribus mitigandis occupatus, facillimè capitur, vitamque perdit; cum lemmate, **PER LE LABBRA SALVAR PERDO LA VITA.** Id est, **PERIT, NE LABIA LÆDANT.** Imprudentes illos Christianos hæc imago adumbrat, qui, verecundiam persuasi, peccata sua in Confessionali reticent: dum enim labiis ad culpas manifestandas parant, iisque infano amore blandiuntur, subitò intra dæmonis rete constricti, vitam amittunt, mortemque incurrunt æternam. Unde non sine gemitu exclamat S. Bernardus; *O verecundi, experti rationis, inimica salutis, totius ignara honoris, & honestatis!*

282. Thyngus, naturâ suâ ferocissimus, si reti implicatus, popysinis circa collum demulceatur, mox impetum & furorem omnem exuit; uti P. Constantinus Notarius testatur. Unde lemma; **POPSMATE MITIS.** Hinc discas, proximum tuum impetuosum ac ferorem, si correctione dirigatur suavi & amorosa, mox mansuescere, & ad frugem redire. Verissimè S. Joannes Chryostomus; *Multâ lenitate opus habet, qui corripit &c. Non videtis medicos, quando urunt, vel secant aliquos, cum quanta lenitate opus curationis exercent? multo amplius corripientes oportet hoc agere. Nisi enim, inquit S. Gregorius Papa, verecunda mentes fuerint palpando reprebenda, ita ut ex aliis rebus audiant, quod consolationem assumant per increpationem, procius in desperationem cadunt.*

TORPEDO.

Cap. LII.

283. **M**uliebri venustas mundanos homines ita reddit attonitos, tantoque stupore fascinat, ut à gravioribus curis abstracti, nihil aliud mente agitent, nisi formam illam per fas, nefasque possidendam. Hos torpedinis symbolo delineabis, quæ piscatoris manum, in ipsius infidias extentam penitus

Matth. 24 20.

Ignavus.

Senec Ep.

Plin. l.c.

Dæmon Mariam timent. Rich. de S. Vict. in Cap. 26.

Verecundia in Confessionali.

S. Bernardus Epist. 135.

P. Const. d. lib. 3. cap. 1. Mundi gr. dis

Correcti suavis.

S. Jo Chry. Hom. 30. Epist. ad R.

S. Greg. H. 11. in Eze.

penitus efficit stupidam, ac torpentem. Lemma; **STUPEFACIT INSIDIANTES.** De se ipso fatetur Lucianus; *Visa summa forma muliebri, parum aderat, quo minus ego saxum ex homine factus sim, spectaculi admiratione rigore attracto.* Idipsum S. Greg. Thaumaturgus docet; *Mulier, si manu sola contingat, tenet: si amplexetur, vinculis trahit.*

284. Damnorum illorum epitomen facturum, quæ nobis à sceleratorum contubernio accrescunt, Torpedinem Symboli loco exprimes; cum lemma te, **STUPEFACIT TANGENTES,** vel, ut D. Gallina, meo Concanonico placet; **TACTU VENENAT.** In hanc rem meus D. Ascanius Martinnengus; *Torpedo, quæ, quos attingit, stupore afficit impii animi est indicium, ac figura, qui conversatione, quasi contagio, ceteros fadat ac necat.* Hanc veritatem probè perspectam habens Seneca, ad quæsitum illud, quinam amicorum loco habendi? respondit, eos tantum, quos scilicet vacuos, quantum fieri poterit, à cupiditatibus eligemus. *Serpunt enim vitia, & in proximum quemque transfiliunt, & CONTACTU NOCENT:* Itaque uti in pestilentia cavendum est, ne corruptis jam corporibus, & morbo flagrantibus assideamus, quia pericula trahemus, affluat uq; ipso laborabimus, ita in amicorum legendis ingenis dabimus operam, ut quàm minimè inquinatos assumamus.

285. Bernardus Tassius piscatoris manum, à torpedine stupefactam, hoc lemma notavit; **PRÆDA STUPOR.** Emblematis applicationem subjungens Camerarius, inscripsit; **MUNERA SIC ANIMUM.** Et certè piscatoris manus, à torpedine comprehensa, non aded effici potest stupida, & in agendo torpens, quàm Judicis dextera à muneribus. S. Petrus Damianus; *Acceptis muneribus, si contra datorem quid agere volumus, mox in ore nostro verba mollescunt, locutionis acumen obtunditur, lingua quadam pudoris erubescencia præpeditur; Mens quippe, percepti muneris conscia, debilitat judicialis censura & vigorem, reprimit eloquentia libertatem.* Haud aliter Poëta.

*Anne manus torpent tibi, cum clam munera sumis?
Non sentis? Certè mens, animusque stupent.*

286. Torpedo, tametsi admodum pigra, velocissimos tamen pisces, si ipsi propinquaverint, devorat: aliquà enim torporis qualitate per aquas diffusâ pisces vicinòs ita stupefacit, ut corporibus movendis penitus inhabiles, ei in prædam cedant. D. Areffius hanc mulieris lascivæ effigiem proponens, inscriptionem addidit; **NON SALVABITUR VELOX.** Enimverò venenum, è muliere transfusum, aded malignum est, ut homines etiam agilissimos, & in virtute plurimum proventus, nonnunquam inficiat. Frequenter namque lascivam hanc torpedinem aut non pro viribus fugiunt, aut etiam fugiendo lethale illud animæ toxicum secum ferunt. Sapienter id observans S. Ambrosius, *Nosmetipsos, inquit, videamus diligenter, ne dum illam fugimus, nobiscum eam portemus.* Et S. Cyprianus; *Videmus exinde interitus plurimorum. Quanti & quales Episcopi, simul*

& Clerici & Laici, post Confessionem victoriarum, post calcata certamina, post magnalia & signa, vel mirabilia usquequaque monstrata, noscuntur cum his omnibus naufragasse, dum volunt in navi fragili navigare. Quantos Leones domuit una muliebris infirmitas delicata? quæ, cum sit vilis & misera, de magnis efficit prædam.

TRUTA.

Cap. LIII.

287. **N**obilis hic piscis semper adverso torrente nititur; ibique maximè solet delectari, & in sublime exilire, ubi aquæ ex alto præcipientes cadunt. Unde lemma; **IN ARDUA NITOR.** Ita nobilis ac generosus animus, ut majore existimatione inclarescat, difficultates quasvis gravissimas perumpere nititur. Seneca peculiari ratione, quamvis sub diversa metaphora, id attingens, ait; *Quemadmodum flamma surgit in rectum, jacere ac deprimi non potest, non magis quam quiescere, ita noster animus in motu est, eò mobilior & actuosior, quò vehementior fuerit.* Huic Emblematis etiam peccator obstinatus similem se probat, qui nunquã non adversus gratiæ Divinæ impulsu nititur. Contra hanc hominum sortem detonans S. Stephanus, *Dura cervice, ajebat, & incircumcisis cordibus & auribus, vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Et Jobus; *Cucurrit adversus Deum erecto collo.*

Animus generosus

Senec. Epist. 39.

Peccator pertinax.

Act. 7. 51.

Job. 15. 26.

288. Ajunt Trutam auro pasci. Unde lemma; **AURUM ALIMENTA MINISTRAT.** Vel; **DAT PASTUM AUREA SEGES.** Vel; **EFFOSSO NUTRIOR AURO.** Hanc Trutæ indolem imitantur, qui Sacræ Scripturæ, aut Sanctorum Patrum voluminibus versandis delectantur: hæc enim non quidem Midæ mensam instruunt, quæ aurum, ventre jejuno relicto, offerebat; sed cibos aureos propinant, fami ac palato intellectuali exaurando gratissimos. S. Theodorus Studita; *Nobis quidem, cenæ opipara quadam mensa, præbita doctrina sanctorum est, alio hinc sermone quasi quasdam condiente cupedias, inde alio velut aurum divina moliente verba, ac sermone aliusque hinc & inde acclamationum delicias comparantibus.*

Studiofuserum sacrarum.

S. Theod. Stud. Serm. 73.

289. Alianus, comprobante experienciâ, affirmat, hamum seu filum, è piscatoris manu suspensum, à truta nihil penitus timeri; quia adversus filum concitata, dentium suorum acumine illud perrodit, & abrumpit. Unde lemma; **VINCULA RIDET.** vel si placet, etiam hanc epigraphen, columbæ propriam, ei subjunges; **DIRUPTO LIBERA VINCULO.** Ita Samson, inter vincula jocus, ea, veluti araneorum telas, dirupit. Et Filius Dei, mortis ac inferni insidiis vallatus, *contrivit portas areas, & veltes ferreos confregit.* S. P. Aug. Christus morte suâ, uno verissimo sacrificio pro nobis oblato, quidquid culpæ erat, purgavit, abolevit, extinxit, & suâ resurrectione in novam vitam nos prædestinatos vocavit, vocatos justificavit, justificatos glorificavit.

Samson Christus refurgens. Psal. 106. 16.

S. Aug. l. 4. de Trinit. cap. 13.

FINIS LIBRI SEXTI.

MUNDI SYMBOLICI

LIBER SEPTIMUS.

SERPENTES, & Animalia

venenata.

Amphisbæna.
Aspis.
Basiliscus.
Bufo.
Draco.

Cap. I.	Hydra.	6.
2.	Scorpius.	7.
3.	Serpens.	8.
4.	Tarantula seu phalangium, & stellio.	9.
5.	Vipera.	10.

AMPHISBÆNA.

Caput I.

1. **A**mphisbæna, è Serpentum genere, duo habet capita, unum collo, & alterum extremæ caudæ connexum, quibus & progredi & retrogradi pro libitu solet. Unde Aresius, fucati ac duplicis animi hominem descripturus; Amphisbænam expressit; cum lemmate; **DUABUS VIIS INGRES- DITUR**; Argumento è Sacris Litteris desumpto; *Va peccatori, terram ingredienti duabus viis.* S. Gregorius hanc sententiam de iis vult intelligi, qui Deo & mundo simul fervire conantur. *Duabus quippe viis, inquit, peccator ingreditur terram, quando & Dei est, quod opere exhibet; & mundi, quod per cogitationem querit.* Et S. Bernardus; *Clamat ad vos mea monstrosa vita, mea erumnosa conscientia. Ego enim chimæra mei sæculi, nec clericum gero, nec laicum. Nam Monachi jam dudum exui conversationem, non habitum.* Id ipsum comprobans Simon Majolus, Episcopus Vulturariensis, ait; *Amphisbænam iis compararim, qui ancipiti sunt semper animo, neq; in fidei certâ ratione constant, deinde in utramque partem claudicant, ac modo Catholico vivunt ritu, modo heretico; modo aliquem sequuntur Magistrum fidei, modo illo contempto, hæreticum quempiam sibi proponunt sequendum.*

2. Abbas Ferrus Amphisbænae inscripsit; **AD LÆDENDUM BICEPS.** Vel ut D. Jacobo Certano placet; **GEMINO INFICIT ORE.** Vel; **MORDET UTRIMQUE.** Hominis maligni hæc idea est, qui palam & occultè, præsentis & absentes, sive bonos sive malos offendere, & injuriis passim lacerare solet. In hanc rem videtur facere illa Joannis Apocalyptici visio; *Potestas equorum in ore eorum est, & in caudis eorum: nam cauda eorû similes serpentibus, habentes capita, & in his nocent.* Hunc locum interpretatus meus Concanonicus Richardus à S. Victore, ait; *Os significat suggestionem manifestam, cauda occultam fraudulentiam; & mali, dum non possunt ore, cauda nocent: quia conantur occultè perficere, quod non valent apertè.* S. Petrus Damianus Emblemate illo bicipitem avaritiæ malevolentiam significari vult, quæ gemino ore inficere ac mordere consuevit; opes enim, injustè conquisitas, iniquè possidet; & alieno dominio subjectas, violen-

ter rapit. *Amatur acquisita pecunia, amat nihilominus acquirenda. Avaritia quippe quasi biceps est coluber, utroque consuevit ore mordere, utroque pestiferum virus influere, dum aut aliena res quaritur, aut habita delectabiliter possidetur.*

3. Alcibiades Lucarinus Amphisbænam hoc lemmate notavit; **ET RETRORSUM ASPICIT.** Hominem prudentem, industrium, vigilantem, & in agendo circumspectum hæc imago significat. Hæc ratione de se ipso fatetur David; *Cogitavi dies antiquos, & annos æternos in monte habui.* In sensu tamen deteriore Emblemata istud peccatorem, affectu & desiderio ad pristina vitæ sordes reversum, designat. Damno suo id docet Lothi uxor, quæ *aspiciens retrò, versa est in starnam salis.* Hunc locum interpretatus S. Rupertus Abbas, *Hinc, inquit, ad pœnitentes egregium fit documentum, ne ad prioris vitæ scelera oculos animosque retorqueant, propter periculum certum relabendi.* Quare sanissimum Magni Augustini consilium est; *Liberati ergo à Sodomis præterita vitæ, non respiciamus retrò.*

ASPIS.

Cap. II.

4. **V**T primùm aspis advertit, se veneficis vocibus à mago esse fascinandam ac capiendam, mox unam aurem terræ affigit, & alteram extremâ suâ caudâ obturat, ne incantantem audire, & ejusque vocibus stringi possit. Unde Emblematis loco diversas inscriptiones sustinet; videlicet, **MENTEM NE LÆDERET AURIS.** Vel, **NE CORRUMPAR;** Vel ut alius; **AB AUDITIONE MALA.** Vel, ut Scipioni Bargalio placet; **NE LÆDAT CANTUS.** Alius denique aspidem ita loquentem sinit; **ALTRO SCHERMO NON TROVO, CHE MI SCAMPI.** Id est; **HAC ARTE SALUTEM.** Singula hæc lemmata ore cautum te esse jubent, voluntque aures ad exitiosas maledicorum, detractorum, hæreticorum, aliorumque, cum primis verò impudicarum sirenum voces, probè clausas servare. S. Gregorius Nazianzenus, ad Ulyssis fabulam alludens, qui, ad occinentium Sirenum insidias evitandas, utramque aurem cerâ obstruxerat, in hæc verba canit;

*Occlude cera orationi aures levi,
Et delicatis, mollibusque cantibus.*

Duplici-
tas animi.

Ecc. 2. 14.
Hypocry-
sis.

S. Greg. Pap.
lib. 1.

Moral. c. 12.

S. Bernard.
Epist. 249.

Sim. Majol.
Dier. Can.
T. 1. Coll. 3.

DetraCTOR
Malignus.

Apoc. 9. 19.

Rich de
S. Vict in
hunc loc.

Avaritia.

S. Pet. Du
Epist. 23.

Pruden

Psal.

Reverti

Gen. 19. 2

S. Rup. A

in hunc l

S. Aug. in

Psal. 23.

Prudent

Cautela

S. Greg. N.

Opportune in rem nostram meus Concanonicus Hugo de S. Victore: *In aspidum natura est quo imitemur, ut contra Syrenum, id est voluptatum illecebras, & fraudulentas blanditias interiores occudamus aures, ut simus juxta Verbum Domini prudentes ut serpentes.*

5. Peccator obstinatus, & ad Dei, hominumque monita surdus, Aspidis Emblemate denotatur, quae ad humanas voces evitandas, utramque aurem obturat; cum lemmate, NE CANTU MOVEAR. S. Petrus Damianus Cardinalis, *Aspis*, inquit, quoniam incantationibus aures obturat, obstinata mentis inobedientiam signat. Haud aliter Hugo Victorinus; *Aspis peccatorem recte significat, qui in pravam consuetudinem suam trusus, pertinaciter renititur, ne justis monitis acquiescat.* Divinus Psalter, Cassiodoro & Theodoro observantibus, eodem planè sensu efferatam Saulis Regis pertinaciam descripsit; qui, tameti à paupere Davide ardentibus & submissis precibus rogatus, nunquam tamen emolliri, aut animi sui aures advertere voluit; *Furor illis*, inquit, *secundum similitudinem serpenti: sicut aspidis surdus, & obturantis aures suas: quae non exaudiet vocem incantantium, & venefici incantantis sapienter.* Ad eandem notam conformati Judaei, S. Stephano pro concione dicente, *continuerunt aures suas.*

6. Cor obstinatum, omnisque cohortationis & consilii inimicum, aspidis Emblemate à Carolo Rancato exprimitur; quae obstructis auribus, epigraphen tenet; *E PER STAR EMPIO, IL CANTO UDIR NON VVOLE.* Id est; *NE VITUM EXUAT.* Ad verbum Ariostus;

*Sà quest' aliter ch' io l' amo, se ch' io l' adoro,
Ne mi vuol per amante, ne per serva:
Il crudel sà, che per lui spasma, e moro;
E dopo morte ad armi aiuto serva.
E per che io non gli narri il mio martoro;
Atto à piegar la sua voglia proterva,
Dame s' asconde, come aspidio suole:
Che per star empio al canto, udir non uvole.*

Id ipsum in Israël's populo detestatus est Isaias: *Noluerunt attendere, & averterunt scapulam recedentem, & aures suas aggravaverunt, ne audirent.* Providè monet Magnus Aug. *Audiamus Deum dum rogat, ne nos postea non audiat ille, dum judicabit.*

7. D. Aresius in aspide observatum habet, quod aculeum inficiens, levissimè pungat, & dulci quodam sopore per humanum corpus diffusò, omnem ei sensum adimat; atque ad eò miserum hominem; veluti inadvertentem, occidat. Medicum homicidam hæc imago spectat; cum lemmate, *MORDET IN SILENTIO.* Iisdem planè verbis Detractorem afficit sapiens; *Si mordeat serpens in silentio, nihil eò minus habet, qui occultè detrahit.* Quod verò facilitatè illam attinet; quæ Medicus huic non corpori nocere potest, Plinium audire juvat; *Discunt*, inquit, *periculis nostris; & experimenta per mortes ajunt: Medicoque tantum hominem occidisse impunitas summa est: quin in eò transit convitium, & intemperantia culpatur.* Plutarchus de Pausania refert, eum ab amico reprehensum, quod medicum quemdam, hæcenus ipsi penitus inexpertum, vituperasset, repondisse; *Si expertus eum essem, non viverem.* Idem Pausanias, cum quidam Medicus ei ob senectutem integram ac optimè constitutam gratularetur; id ob eam potissimum causam sibi contigisse respondit, *quia te non adhibui Medicum.* Hadrianus Imperator sepulchrali marmori hanc epigra-

phen non sine ratione incidit fecit: *Multiplex Medicorum perdidit Casarem.* Verissimè ad propositum nostrum Hieronymus Cardanus, Medicus peritissimus, ait; *Complures ab indoctis Medicis longè occiduntur, alioquin victuri; quam morituri ab eruditis salventur; timeo, ne magno malo potius, quam bono, ut pleriq; alia mala mortalibus Medicina accesserit.* Hæc imago, ut supra memoravi, detractorum maxime est propria; de quibus Ecclesiastes ait; *Si mordeat serpens in silentio, nihil eò minus habet, qui occultè detrahit.* S. P. Augustinus in illud Psalmi commentatus, *Acurrunt linguas suas sicut serpentes*, ait, *In serpente maxima astutia est, & dolus nocendi, propterea etiam serpit. Non enim vel pedes habet; ut ejus vestigia, cum venit, audiantur: in itinere velut lenis est tractus, sed non est rectus. Ita ergo & isti (loquitur de malignis ac detractoribus) repunt & serpunt ad nocendum, habentes occultum venenum & sub leni contactu.*

8. Ajunt, humanos sensus ab aspidis morsu ad eò effici stupidos ac soporatos, ut, quisquis ipsius aculeo fuerit faucis, sine ullo dolore moriatur. Hinc persuasa Cleopatra, aspidis morsum, præ omni reliquo veneno, mortis suæ instrumentum adhibuit. Henricus Farnesius Adulatorem aspidi non absimilem dicit, quæ tauro aculeum suum inficiens, epigraphen reddit; *SINE DOLORE NECAT.* Regius Vates de malitioso ac fucato homine disserens, ait, *Molliti sunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt jacula.* Hoc loco S. Bern. studiosè observat, Adulatoris voces non molles, sed mollior vocari; Verba ejus ita accipito; *Pulchre non molles, sed mollii dicuntur sermones, vel suavoris adulatoris vel suavoris iniqui; quod sit in eis non tam vera & solida, quam superdulta & simulata suavitas.* Author operis imperfecti eadem aspidis proprietate pecuniam usurariam significat *Similis est pecunia usuraria a spidis morsui: sicut enim, qui ab aspide percussitur, quasi delectatus vadit in somnum; & sic per suavitatem soporis moritur sic & qui accipit pro usuris, pro tempore delectatur, quasi qui beneficium accipit, sed sicut venenum aspidis luenter per omnia membra discurrit, & corrumpit; sic usura per totas facultates ejus discurrit, & convertit eas in debitum.*

9. Aspdis venenum omnes vulneratorum sensus stupore ad eò occulto inficit; ut, nullo periculo aut dolore animadverso, veluti attoniti, e vita excedant. Calius Rhodiginus ait, *A Sifenna dicit somniculosam aspidem scimus, quia somnum morsu inducat lethiferum.* Unde lemma; *SOPIT, QUOS INFICIT.* Ita omninò Adulatores & Detractores iis, quos ad audiendum pronos habent, suavem quidè; sed tamen ad eò fatalem aculeum infingunt; ut mox sopore obruti; vitam exhalent. P. Joannes Lorinus; *SOPIT assentator, & dolosus artifex, QUOS INFICIT, ac decipit.* Doctissimus Idiota, meus Concanonicus; eodem aspidis Emblemate libidinem dignoscendam proponit; *Luxuria*; inquit, *est venenum aspidis; induens hominem ad dormiendum; quem postea dormientem enecat. Sic enim luxuria primo hominem dormire facit per delectationem, quem tandem per consensum occidit.*

Hier. Card. lib. de Met. medendi cap. 100.

DetraCTOR Eccl. 10. 11. S Aug in Psal. 139.

AdulatoR Psal. 5. 4. S. Bern. lib. sententiar. in fine.

Ufusas Aut Op. imp. in Mai. Hom. 12.

Cal. Rhod. lib. 27. c. 14.

AdulatoR DetraCTOR Io. Lofin. in Psal. 123. v. 3. Libido. Idiota lib. 5. Contempt.

SILISCUS.

Cap. III.

10. Quidam Mundanus, cum observatum haberet, exitiosissimum hoc animal non tantum pestifero suo sibilo seu afflatu, sed & solo visu lethales inferre noxas; epigraphen Basilisco subjungit; E DA GLI OCCHI, E DAL CANTO. Id est, OCULI PROCUL, ET AURES. Innuebat videlicet, ne venisset Cantatricis veneno abriperetur, geminata oculorum, auriumque cautela opus esse. S. P. Augustinus; *Mulier fundit concupiscentia pestilentiam, in risum aliquando dissolvitur, nunc blanditias exhibet, & quod est venenosus super cuncta, psallere delectatur aut cantare: cujus cantu tolerabilis est audire Basiliscum sibilantem.* In hanc rem Joannes Audenus;

*Tutus in sylvis basiliscum audire fremientem,
Quam moles cantus, femineumque melos.*

Novar. Aqu Et P. Aloysius Novarinus, ad Ulyssis factum alludens.

*Auribus obstructis Syrenas fugit Ulysses,
Si fugis hanc, aures obstruito, atque oculos.*

11. Basiliscus iis nihil penitus nocet, qui solam colorum varietatem, & maculas eleganter in ipso distinctas intuentur; solumque in eos lethale virus spargit, qui vultum suum in ipsius oculos defigunt. Unde lemma, PURCHE GLI OCCHI NON MIRI. Id est, MODO NON LUMINA CERNAT. Ita sane, tametsi mundum muliebrem, ceterasque venustioris feminae ornamenta nonnunquam sine dispendio intueri liceat, in ipsius tamen oculos, vultumque, defixus, certissimam perniciem subibis. Franciscus Petrarca; *Femina non aliter oculis, quam basiliscus interficit, & ante contactum inscit: carpit enim vires paulatim, utriusque videndo femina.*

12. D. Petrus Toletanus solam nominis sui famam Turcas ab Hydruntino promontorio in fugam egit. In hujus encomium Basiliscum depinxere; qui aliquot serpentes solo suo affectu in fugam conjicit; addito lemmate, TU NOMINE TANTUM: veluti dicerent; si Basiliscus alios solam sibili aut vultus sui virtute in fugam conjicere valeat, tu; multo magis obstupescendus, solam generosi nominis tui famam, toto orbe notissimam, neminique hostium non pertimescendam, sternis, fugasque. Id ipsum de Georgio Castriotto, Albaniae Duce, dixeris, cujus vel solum nomen Turcas acerrime perculit. Eundem famam triumphum amplissime fortitus est Hunniades, miles Christianus, cujus magnanimitas Saracenis adeo extitit formidanda, ut matres filiis suis, a malitia absterrendis, passim minitarentur; *Aquiesce mi fili, Ecce venit Hunniades.* Denique horum nulli palmam cedit Ecdicius, Bellidux generosissimus, de quo Sidonius Apollinaris testatur; *Vix duo de viginti equitum sodalitate comitatus, aliquot millia Gothorum, non minus die, quam campo medio (quod difficile sit posteritas creditura) transisti. AD NOMINIS TUI ROMOREM, personaeque conspectum, EXERCITUM exercitissimum STUPOR OBRUIT, ita ut pra admiratione nescirent Duces partis inimica, quam se multi, quam pauci comitarentur.* Porro S. Antonius Abbas, sic demonibus erat formidolosus, ut multi per Aegyptum ab illis agitati, invocato nomine Antonii liberarentur; De hoc canit D. Gregorius Bolzi;

*Illius ut resonat vocali murmure nomen,
Tota pavet stygii plebs scelerata lacus.
Nomen ut id profert stygiis infessus ab umbris,
Deserit infessum styx pavefacta lacus.*

13. Basilisci Emblemate discimus, quantum exitium nobis est detractoris, haeretici, aut lascivi commercio ingruat. Unde epigraphen subjunges; HALLITU MORTEM. Hoc omnino sensu de haereticis differens Vincentius Lyrinentis, ait; *Devita quasi viperam, quasi scorpionem, quasi Basiliscum, ne te non solum tactu, sed etiam visu, afflatuque percuciant.* Et S. Ambrosius *Peccatum unius, quod cognitum non arguitur, multos contaminat, imo omnes, qui norunt, & non devitant.*

14. Basiliscus non equidem dentibus, alieno corpori infixis, nec etiam vulneribus profundè incussis, sed solo lethali afflatu interficit. Unde lemma, NE FEMINAE ANTE VULNUS. Ita femina vel solo aspectu miseram intuentis animam necat: ut adeo providè in Regula sua moneat Magnus Augustinus; *Nec solo tactu & affectu, sed aspectu quoque appetitur & appetit concupiscentia seminarum. Nec dicatis, vos habere animos pudicos, si oculos habeatis impudicos, quia impudicus oculus impudici cordis est nuntius.* Illis ipsis lemmatis hujus verbis de metu canit P. Caussin.

*--- Carnifex alium metus
Necat ante vulnus.*

Eadem penè verba de quodam Herculis filio addibet Seneca;

Perit ante vulnus, spiritum rapuit timor.

Tantum nimirum concepti timoris violentia in pectore humano potest.

15. Basiliscus è visceribus suis vapores adeo venenatos exhalat, ut non aëra tantum, sed & ipsum quoque caelum æthereum inficiat. Unde lemma; VIRUS IN ÆTHERA VOMIT. Verbis à Causini Tragædiæ mutuatis, ubi Angelus in Nabuchodonosorem; Regem sacrilegum, his verbis invenitur;

Senile monstrum, virus in caelum vomis.

Hominem blasphemum, oreque temerario in ipsos quoque Superos impium, hac imago spectat. Opportunè de hac hominum colluvie ait David; *Posuerunt in caelum os suum.* Quot, pro dolor! hodie reperire est, qui ponunt in caelum os suum! Audi Magnum Augustinum; *Omnia vitia blasphemant Dominum, Superbia quippe dicit, Deum non bonum esse, invidia & ira dicunt, Deum non bene fecisse; illa quia alii malum contulit, ista, quia sibi intulit. Sic tria hac vitia specialiter ad injuriam Dei spectare videntur, in quibus summum bonum, quod Deus est, rationalis mens perversè deserit.*

16. P. Gambertus Basiliscum cum speculo, è regione collocato, expressit; illam Physicorum experientiam innuens, quod Basiliscus, halitu venenato è speculi glabritie in ipsummet reflexo, mortuus concidat. Epigraphen è Seneca desumptam addidit; AUT PERIT, AUT PERIMIT. Significavit nimirum, libidinis assaultum aut à nobis debere reprimi, ac perire, aut, si prævaleat, incautos mortales sternere ac interficere. S. Gregorius Papa, si carnipius, quam debemus, tribuimus, hostem nutrimus. Mei Carducci hanc de re poësis est;

Aut

Cautela.

S. Aug. lib. de fin. Cleric. Mulier lasciva.

Aspectus muliebris.

Franc. Petr. de vita soluta lib. 2. Tract. 3. c. 3.

Magnanimitas.

Sidon. Apol. lib. 3. Epist. 3.

Brev. Rom. 17. Jan.

D. Greg. Bacz in Larario.

Societas m. la. Vinc. Lyr.

S. Ambr. in Cor. c. 5.

Feminae aspectus.

S. Aug. in Regul.

Timor violentu.

P. Caussin. in Solyma.

Act. 3. c. 5.

Senec. Herc. cul. Fur.

Blasphemus.

Caussin. in Tragæd. Nabuchodonosor. Act. 3.

Psal. 72. 9.

S. Aug. in Tract. de septem vitiis Tor.

Libido S. Greg. in Ezech.

*Aut perit, aut perimit refufo ferabella veneno;
Si stas culpa ruit; si manet ista, cadis.*

17. Basilisci halitus non modo quadrupedia, volatilia, & plantas, sed è speculo repercussus, ipsum quoque basiliscum interficit. Unde quisquis propriâ loquacitate aut fallitate, ceu veneno maximè nocivo, malum sibi met accersit, symboli loco Basiliscum præferat; qui speculo è regione vicinus; epigraphen sustinet; SUI PERIBIT VIRIBUS. Rectè de homine maledico pronuntiat Magnus Augustinus; *Erit iniquitas ejus super ipsum, cum ipse iniquitati suæ subderit.* Gratosum hac de re nonnemini epigramma est;

*Acer in adverso dum figit lumina vitro,
Niliacæ serpens pestis acerba plaga:
Obscurat glaciale decus lethalibus auris;
IN CAPUT AUTHORIS sed redit omne scelus.*

*Namque repercusso in corpus spiramine, vitam
Quam dederat (mirum!) spiritus ipse rapit.
Sic cum pestifera torques convulsa lingua,
In puros, PROPRIO TE JUGULAS GLADIO.*

18. Aresius Basilisco, ante speculum collocato, inscripsit. DOLOR IPSIUS IN CAPUT EJUS. Verbis E Psalmo desumptis; *Convertetur dolor ejus in caput ipsius &c.* Eundem Basiliscum, reflexo proprii visus sui veneno occidi solitum, hoc lemma loquentem sinit Abbas Certanus, S' IO MIRO, MORO. Id est, DUM VIDEO, PEREO. Ita prorsus peccator, in vita suâ epilogo constitutus, dum animum suum ad pristinas vitiorum sordès advertit, mox malignis illorum radiis è conscientia, veluti è speculo, reflexis, occiditur, ac desperandam exhalat animam. *Arguam te, in quibat Propheta ore Deus, & statuam contra faciem tuam.* Id est, interprete S. P. Aug. *Arguam te, & quid tibi faciam arguendo te? quid tibi faciam? modo te non vides, faciam ut te videas, constituam te ante faciem tuam, videbis faditatem tuam, non ut corrigas, sed ut erubescas.*

19. Alcibiades Lucarinus Basilisco inscripsit; PROSTERNIT INTUITU. Ita Deus solo aspectu sternit, terretque perfidos, ut exanimis concidant: neque enim infinitæ ac omnipotentis huic Majestati illud Hercules factum impossibile dixeris, cuius filius, solo patris intuitu exterritus, vitam efflavit. De hoc Seneca;

*Pavescit infans igneo vultu patris,
Perit ante vulnus, spiritum rapuit timor.*

Peccatum, instar monstruosi Basilisci, tantâ est deformitate, ut peccatores, in ipsius vultum defixos, miserè occidat. Certè Origenes (quantum memini) docet; Ananiam & Saphiram non aliâ ratione à S. Petro fuisse occisos, quam sceleris commissi sceditate ante eorum oculos collocatâ. Porro etiam mulieris oculus & aspectus mortem accersit; Salomone teste; *Propter speciem mulieris multi perierunt.* Exemplo est Bethsaba, quæ incautè visa, Davidem prostravit. Concinnè Otho Venius;

*Nil opus est armis Veneris tibi nate, nec arcæ,
Ecce oculis telum nostra puella gerit.
Fugiter hoc ferit illa, facitque in vulnere vulnus,
Ab! nimium in pennis lumina pulchra meas!*

Invidia quoque oculis instructa est ad eò malignis, ut solo visu inficere, & obvios quosvis præcipitare queat. S. Basil. *Invidos existimant non aulli, non solum rebus aliis, sed oculis etiam officere, incommodaque afferre: unde & corpora vegeta pubescentium, aliorumque, etate, formæque florentium, prosperam habitudinem inficiunt, atque debilitant.* Denique malum exemplum, quovis Basilisco deterius, in suos spectatores horrendum grassatur; ipsamque ad eò animam eripit. Præclare, ut solet, Magnus Augustinus; *Qui in conspectu populi male vivit, quantum in se est, omnes se videntes interficit.*

20. E Phisicis complures testantur, Basiliscum, si oculos suos prior in hominem, aliudve animal defigat, certam ei necem creare; contra verò eundem, prius ab homine aut alio animali visum, quantocius extingui, ac exanimem cadere. Unde Lucarini lemma; PRÆVIDENS CÆDIT; PRÆVISUS CADIT. Ita prorsus homines scelerati à morte, quam in vitæ suæ decursu nunquam habuere prævisam, æternum jugulantur; contra verò justiciandem, assiduis contemplationibus longissimè prospectam, felicissimè superant. Unde Seneca rem ac minimè tetigit, quandè de morte dixit; *Interest nihil, an illa ad nos veniat, an ad illam nos; tantum enim discriminis inter illam prævenientem ac præventam intercedit, quantum inter victorem & victum.* Providè monet Magnus Aug. *Redime te homo, dum vivis & potes, dum pretium in manibus habes; ne dum te mors avara prævenierit, & vitam simul & pretium perdas.*

21. Henricus Eburo in Horo observatum se habere testatur; quod Basiliscus à nullo animali lædi possit. Unde epigraphæ subdidit; SEMPER INVICTUS. Imperterriti ac generosi animi hæc ideâ est. Anaxarchus; maris tumultuantis injuriâ ad Insulam Cyprum deportatus, ibidem à Nicocreonte Tyranno, crudeli sententiâ damnatus est, ut vivus in mortarium coniectus, pistillis contunderetur; cumque carnifex, ferali ac ferreâ illâ suppellecile jam accinctus, operi manum admooveret, Anaxarchus, occidendus potius quàm vincendus; asperimos illos cruciatus ad eò tranquillè tulit, ut, Laertid teste, iteratè exclamaret; *Tunde Anaxarchi follem, Anaxarchum enim non tundes.* Socrates omnem alternantis fortunæ libidinem vultu semper eodem ac immutato excepit. Alphonsus, Rex Neapolitanus, libertate deperditâ, & exercitu ad internecionem deleto, vultum tenuit ad eò generosum, ut, tanetsi victus, animum tamen semper conservâre invictum; ad eò ut morum suorum majestâte, ac imperandi gravitate victor censeripotuisse. De homine, charitatis studio, pronuntiat Magnus Augustinus; *Sola charitas est, qua & VINCIT OMNIA; & sine qua nihil valent omnia, & qua, ubicunque fuerit, irabit ad se omnia.*

Invidia.
S. Basil. homi-
de invid.

Malum
exemplum.

S. Aug. lib. 16
Pastorib.

Mors.

Senec. ep. 69.

S. Aug. serm.
219. de consp.

Mens in-
trepida.

Charitati-
vus.

S. Aug. de
Verb. Doct.
ser. 35. c. 6.

22. Basiliscus venenum spargit adeò lethale, ut solo visu enecat hominem : quod si verò speculum occurrenti bestię objiciatur, mox concidente Basilisco, incolumis evadit homo. Unde Basilisco, speculum intuenti, subscripsit P. Sebastianus à Matre Dei ; IPSE PERIBIT. Mariam Virginem, ceu speculum sine macula, hæc imago concernit ; quot enim in mundo sunt creaturæ, tot sunt nociva animalia, quæ aspectu suo hominem ad desideria illicita provocant, interinuntque : ne igitur inter tot discrimina quidquam detrimenti capias, speculum illud purissimum, Mariam Virginem, objicito, & noxia omnia concident, vel solo ejus aspectu enecata. Sanctus Bernardus de dæmonibus, solo Mariæ aspectu exterritis, ait ; *Timor & tremor venerunt super eos, ita ut dicerent, Ecce plus quam Eva hæc : castra Dei sunt hæc, fugiamus Israellem. Tu ergo bellatrix egregia primò eum, qui primus supplantavit omnia, expugnare viriliter aggressâ es. Omnis ante faciem tuam spiritualium nequitiarum militia in fugam conversa est.*

B U F O.

Cap. IV.

23. Bufoni versum illum, è Tasso desumptum ; lemmatis loco subdidere ; SOTTO DEFORME ASPETO ANIMO VILE. Id est ; ANIMUS TURPI SUB CORPORE VILIS. Innuebant videlicet, deformem ac monstruosam hominis faciem frequenter turpis fædæque animæ indicium esse. Ad hoc propositum

Tasso nella
liberata cant.
4 st. 40.
Turpitu-
do corpo-
ris.

Petrus Franciscus Spinola, Poëta Mediolanensis.

*Non mens esse valet deformi in corpore pulchra,
Qua exteriora sui signa dat ingenii.*

Theophilactus, celebris sophista, Terpsitheim, feminam ex æquo & vitiosam & monstruosam, reprehendens, agebat ; *Natura miratus sum sapientiam, qua improbißima anima corporis non credidit venustatem.*

Theoph. ap.
Causin. de
loquent. l. 2.
cap. 14.

24. Bufo, in medio igni collocatus, epigraphen tenet ; TUTTO IN RANCORE. Id est ; UNDIQUE VIRUS. Ita prorsus cor humanum, Amans si intra amoris flammæ exaltans, res suas minus è iratus. voto succedere animadvertat, in rabiem agitur. Certè Arinida, cum Reginaldum nullis precibus in mutuum amorem flectendum cerneret, exclamavit.

*Vattene pur, crudel con quella pace
Che lascia me, vattene iniquo homai,
Me tosto ignudo spirito, ombra sequace
Indivisibilmente à tergo haurai
Nova furia co' serpi, e con la face
Tanto t' aguerò, quanto t' amai.
E se è destin, ch' esca dal mar, che schivò
Gli scogli, e l' onde, e che à la pugna arrivi ;
Là tra' l' sangue, e le morti, egroggiante
Mi pagherai le pene, empio guerriero &c.*

Tasso nella
Gerusalem
cant. 16 st.
69.

Porrò homo iracundie flammâ succensus, nihil non audet, passimque flagitiorum omnium venena evomit. Sanctus Gregorius Papa ; *Per iram justitia relinquuntur, quia, dum perturbata mens ju-*

Iracundia
Greg. l. 5.
mor.

ad unum

Vell Patere.
in Scip. Afr.

Icundus dicitur sine ratione exasperat omne, quod furor suggerit, rectum putat. Per iram mansuetudo amittitur, per iram concordia rumpitur; per iram lux veritatis amittitur: quia cum menti iracundia confusionis tenebras incutit, hinc Deus adium suae cognitionis abscondit.

25. Joannes Baptista Helmontius ait, Bufonem esse animal admodum timidum, ut severiore ac imperterritito hominis oculo aspectus, mox vim omnem perdat, ac emoriatur, Lemma: ANIMOSITATE VINCITUR. Ita diabolus acerrimo quidem tentationum veneno mortales infestat; at generoso & imperturbato animo exceptus, ita recidit enervis, ut nec damnum aliquod creare, nec vires suas amplius exercere queat. Theodorus Studita; Timidus, inquit, est diabolus, reijculus, imbellis, ideoque ANIMOSITATE quadam longe ABIGENDUS; ut idcirco germanus Dei clamet Apostolus; Resistite diabolo, & fugiet a vobis.

D R A C O .

Cap. V.

26. DRACO, ad mala aurea intra Hesperidum hortos custodienda pervigil, epigraphen tenet; NON DORMITABIT. Verbis e Psalmo mutuatis; Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel. Prælatum quemdam, versus subditos suos indefessè vigilem, hoc Emblemata spectabat; de quo meritò dici poterat, eum non tantum non dormire, sed nec momento oculos claudere. Nam, quod sanctus Gregorius observat, Dormit pastor, quando omninò negligit curam subditorum, quia eorum vitam neg, scit, neque corrigit. Dormitat etiam, quando cognoscit quidem, quæ reprehendi debent, sed pigredine deprimente ea dissimulat, at propter mentis socordiam dignis ea concrepationibus non emendat.

27. Draco, intra Hesperidum hortos pro pomis aureis excubias agens, Emblematis loco inscriptum refert. NON SAT VOLUISSE. Virtus & gloria eandem cum pomis illis rationem habent; neutrum enim homini obtingit, si inanibus tantum votis aut desiderii negotium aggrediar, nullamque Draconi sternendo, & adversitatibus superandis vim adhibeat. Horatius;

Qui cupit optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitque puer, sudavit, & alsit,
Abstinet venere & vino.

Id ipsum confirmans S. P. Augustinus, volo, inquit, ut velis, sed NON SUFFICIT UT VELIS. Adjuvandum es ut plenè velis, & impleas quod velis. Et rursus Horatius;

--- Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus.

28. Cardinalis Buoncompagnus suis armis gentilitiis Draconem incisum tenet; cui Joannes Ferrus, symboli loco, epigraphen subdidit. COLIT VIRIDARIA. Nimirum patrociniū illud innuere voluit, quo Buoncompagnus viros literatos ac virtuosos omnes excipere est dignatus. Hæc laude etiam vetus ille Mecænas celebrem se reddidit. De Scipione Africano testatur Velleius Paterculus; Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Tam elegans liberalium studiorum, omnisque doctrinæ & admirator & fautor fuit, ut Polybium, Panætrumque, præcellentis ingenii viros, domi militiæque secum habuerit. Eundem erga litteratos affectum etiam eernere licuit in Octaviano, Vespasiano, Antonino Pio; & nostro ævo in Cosimo Mediceo, Leone X. Alphonso Rege Aragonio, aliisque.

29. Idem Abbas Ferrus insignem Cardinalis de Cueva magnanimitatem Emblemate significaturus, Draconi inscripsit; ARDUUS INSURGIT: In hanc rem Seneca; Avida est periculi virtus, & quò tendat, non quid passura sit, cogitat. Quoniam & quod passura est, gloria pars est.

Magnanimitas.
Senec. lib. 1. de Provid.

30. Abbas Ferrus ejusdem Cardinalis de Cueva eloquentiam, & dicendi ardorem, Draconis Emblemate representavit; addito epigrammate, MICAT ORE. Eliam Prophetam hoc cætypon refert de quo Siracides; Surrexit Elias Propheta quasi ignis, & verbum ipsius quasi ficula ardebat. Id quod de quovis Prædicatore intelligas velim; Sanctus Gregorius; Linguas igneas Doctores habent, quia dum Deum amandum prædicant, corda audientium inflammant. Nam & otiosus est sermo Doctoris, si præbere non valet incendium amoris. Idem quoque Sacro Apostolorum Collegio convenit, quod, ad orbem, Divini amoris igne calefaciendum, à suprema Numinis providentiâ linguas igneas accepit. Denique symbolo illo Periclem, inter Oratores celeberrimum, affecerat Plutarchus; quando de illo dixit, Coruscationes effundere, cære tonitrua, horrendum in lingua fulmen gerere putabatur.

Eloquentia.
Eccles. 48. 1.
S. Greg. hom. 30. in Evang.

31. Draco, malorum aureorum excubias agens, epigraphen refert; NON SUIS INCUBAT. vel, CONSERVAT ALIIS. In eos hæc imago convenit, qui vel aliorum bona injustè usurpant; vel suas opes avarè, sine cuiusvis utilitate, possident, arcisque ferreis, ceu carcere ineluctabili, custodiunt. Sanctus Joannes Chrysoctomus; Avarus custos est, non Dominus pecuniarum; servus, non possessor. Haud aliter Martialis;

Plus in vita

Avarus.
S. Jo. Chrys. hom. 2. ad pop.
Mart. l. 12. Epigr. 45.

Nummi cum tibi sint, opesque tanta,
Quantas civis habet: Paternæ, rarus,
Largiris nihil, incubasque gaze
Ut magnus Draco, quem canunt Poeta
Custodem Scythici fuisse luci.

Et Cornelius Gallus;

Efficior custos rerum magis ipse mearum,
CONSERVANS ALIIS, qua periere
mihi.
Sicut in auricomis pendentia plurimus hostis
Pervigil observat NON SU A poma Draco.

Corn. Gall. Eleg. 5.

Compendio sanctus Basil. Ego non video, quid profint illius divitiæ, nisi frè more Draconum in fabulis jucunditatem aliquam afferat, thesauris defossis invigilare His subjunges Jacobi Gaddi distichon;

S. Basil. hom. de legend. lib. Gentil.

1. 2. Gadd.

Servat ut Hesperidum radiantia veller a serpens
Non secus arcanas servat avarus opes.

Et Pauli Manutii epigramma;

Pervigil intactos qui servat in arbore ramos,
Et sibi non custos aurea mala Draco:
Par tibi dives opum. Vigil torqueris amore,
Sed miser extructus non tibi claudis opes.

Paul. Man. Embl. 56.

32. Mariam Virginem, sine labe originaria conceptam, Draconis Emblemate representarunt, qui venenatos vapores à faucibus copiosè exhalans,

halans, affixam cœlo lunam frustra inficere conatur. Lemma; HAUD INFIGIT ALTA. Innuebant videlicet, benedictam Deiparæ animam nullo unquam dæmonis aut peccati contagio afflari potuisse. Piissimè de Maria V. Origenes; *Mater immaculata, mater incorrupta, mater intacta &c. quæ neque persuasione serpentis decepta est, neque ejus afflatus venenosis infecta est.*

Plin. lib. 37. cap. 10. 33. Plinius refert, in abscisso, contritoque Draconis capite pretiosam gemmam, Draconitidem nomine, reperiri. *Draconites, sive Dracontia è cerebro fit Draconum: sed nisi viventibus abscisso nunquam gemmescit.* Unde P. Ruulinus clavam, in Draconis caput destinatam, pinxit; cum lemmate, **CONTRITUS GEMMAM DABIT**

Peccator afflictus. Ita peccator, calamitatum malleis probè contusus, gemmam, cœlo pretiosissimam, exhibet, pœnitentiam inquam, quâ scelerum suorum veniam gravi ac serio dolore precatur. De Israëlitis canit Psaltes Regius; *Cùm occideret eos, querebant eum, & diluculo veniebant ad eum.* Sapienter dixit Cassiodorus; *Iustorum consuetudo est, sive antequam mala patiantur, sive cùm patiuntur, Deum fideliter querere. Scelerati autem tunc ad ipsum inastimabili voluntate concurrunt, quando aliqua necessitate turbantur.*

Eleemofyna. S. Ambr. l. de Nab. c. 12. 34. Infornis Draco, aurea Hesperidum poma custodire solitus, epigraphen præfert; **NEMO ERIPIET.** Eleemofynæ hæc idea est, quæ opes, in sinum suum collatas, æternâ ac vigili custodiâ aservat. Difertè sanctus Ambrosius; *Ostendo tibi, ubi melius tuâ fragmenta custodias, ubi benè sepias, ubi fures ea tibi auferre non possunt. Include ea in corde pauperum, ubi nulla tinea, nullus gurgulio consumat, nulla corrumpat vetustas.* Senecâ teste, M. Antonius, fortunis omnibus erogatis, in has voces, planè Christianas, erupit. *Hoc habeo, quodcunque dedi, probè gnarus, nihil minus nobis eripi, quàm quod in alios beneficè expendimus.* Titus Vespasianus, verus Patriæ, & cum primis pauperum Pater; cùm olim in cœna meminisset, toto illo die nihil alienæ opis à se præstitum, vocem hanc memorabilem, ac Cedro dignam, edidisse fertur; *Amici, diem perdidisti; perditum quippe diem illum censebat, quem beneficentiæ aservandum non commisisset.* Affirmatè sanctus Joannes Chrysostomus; *Dives est, non qui multa possidet, sed qui multa expendit.*

HYDRA.

Cap. VI.

Mich. Hoi. Flam. Arn. lib. 1. 35. **HYDRA**, uno è suis capitibus truncato, epigraphen à Taegio recepit; **VULNERE VIRESCO, vel, SECTIS FORTIOR ARTUBUS.** Verbis è Michaële Hoiero desumptis;

Hæc Hydra sectis fortior artubus.

S. Ecclesia. Hanc iconem in bonam malainvè partem ex æquo interpretari licet. Sancta Ecclesia, assiduis jactata persecutionibus, & copioso SS. Martyrum sanguine perfusa, incrementis identidem amplissimis virefcit. *Proprium Ecclesiæ est, inquit S. Hilarius, ut tunc vincat, cùm laditur: tunc intelligat, cum arguitur: tunc obtineat, cùm deseritur.* Et sanctus Hieronymus; *Fundendo sanguinem, & patièdo magis, quàm faciendo contumelias, Christi fundata est Eccle-*

sia. Persecutionibus crevit, martyriis coronata est. Hæresis. Sanctus Ambrosius eodem argumento hæresin describit, quæ tantò amplius repullulat, quò sæpius præcifa: *Hæresis, inquit, velut quedam hydra fabularum, vulneribus suis crevit, & dum sæpè reciditur, pullulavit, igni debita, incendioque peritura.* Id ipsum de seditione dixeris, quæ inter furcarum & suppliciorû rigores novis itentidè viribus, instar Hydræ, succrescit. Cùm Flandria perduellium turbis passim concuteretur, Princeps Lamoralis, Comes Egmontius, & Comes Philippus Hornanus capite plexi sunt; sed tantùm abfuit, motus illos inde fuisse compositos, ut è politicis complures affirmârunt, eâ cede stabilitas tunc primum esse Fæderatorum partes; prædicentque, *brevi Belgium omne tumultibus, contra quam Albanus existimaverat, involvendum, uti, referente Famiano Stradâ, re ipsa postea contigit.* Denique Bernardinus Rota, suo ob defunctam uxorem dolori significando, Hydram depinxit, quæ è præcis aliquot capitibus alia identidem succrescentia monstrabat. Epigraphes loco hunc versum subjunxit;

Non altrimenti il mio dolor rinasce.

Id est,

Sic mihi continui succrescunt inde dolores.

36. Hydra, aliquot truncata capitibus, Emblematis loco facem, scaturienti è collo sanguini admotam, habet; cum lemmate, **NON FERRO, SED IGNE.** Inde constat, severæ correptionis ferrum nihil penitus efficere, conatumque adhibere profus irritum, ni gratiæ Divinæ flamma interveniat, & renascentia identidem vitiorum capita in ipso semine suo excindat. Andreas Biancus de hæresi, ceu hydrâ venenatissima canit;

*Bellua, lernais olim qua prodiit antris,
Astrisidum cæsa est, at que recisa caput.
Hæresis idèta licet rationum concidat ense,
Igne tuo tantùm, Christe, perire potest.*

Nec hæresis tantùm melius igne illo cœlesti, quàm terreno ferro extirpatur; sed omnis omninò discordia, inimicitia, & odium, ceu totidem hydræ, per vindictæ ferrum magis provocantur, & veluti fomento accepto crescunt; amore autem ac beneficiis felicissimè suffocantur. Providè D. Paulus; *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitis, potum da illi: hac enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus.* Hunc locum interpretatus D. Thomas Villanovanus, *Tolle, inquit, malitiam à fratre. Fac ut destruas illam, sed quomodo? si videris inquit, Apostolus, inimicum tuum, siba illum &c, hoc enim agens, carbones ignis congeres super caput ejus, & accendetur charitas, & destruetur malitia, & cessabit inimicitia, & erit frater, quem inimicum putabas.* Hanc veritatem ipsimet etiam Gentiles calculo suo firmatam tradunt. Complurium instar Valerius Maximus, posteaquam Ciceronem hostium ac persecutorum suorum patriciniam frequenter sumpsisse dixerat, concludit; *Spe iustus aliquando injuria beneficiis vincuntur, quàm mutui odii pertinacia pensantur.*

37. Hydra symboli loco epigraphen præfert; Hæresis. **DOMATUR IGNE.** Ita humana malitia, allucescente Divino Spiritûs Sancti igne, penitus evanescit. Joannes Cassianus, *Potens*

Hæresis.
S. Ambros.

Rebellio

Fam. Strad.
de Bel Belg
Dec 1 lib.

Correctio
placida.

Hæresis.
And Bianc
p. 2. Epig. 24

Inimicitia

Rom 12. 29.

S Tho. vill.
serm. 12. in
ser. 6. Cino-
rum.

Val Max.
l. 4. c. 2. n. 4.

Cassian l. 1.
de Incarnat.

affan. l. 1. incarnat. Potens est Dominus Deus noster, ut quod de morte Hydra illius Gentilium falstras finxit, hoc in Ecclesiarum bellis veritas peragat. Ignitus Spiritus sancti gladius ita in extinguenda novella heresi omnes penitus medullas perniciosæ generationis exurat, ut tandem prodigiosa fecunditas, morientibus venis, patere desistat.

enec. in Amem. A. 2. 30. Sanctus Thomas Aquinas, ab impura foemina sollicitatus, Hydram hanc libidinosam generose ac radicitus edomuit, dum brachium suum, accensio-
Occasio. tione armatum, adversus illam vibravit Heroicum hoc facinus Emblemate significaturi, facem depinxere, quæ in adversam Hydram grassata, epigraphen è Seneca tulit; VETUITQUE RENASCI. Ita videlicet antidotum adversus vitiorum venena præsentissimum ac optimum est, si occasione omnem præscindas, extirpesque. Quamprimum Moses populum suum in Idololatriam prolapsam viderat, mox, *ixod. 32. 20.* Arripiens vitulum combussit. In hunc locum sanctus Ambrosius; *Ambr. ep. ad Rom.* Comminuit vituli caput, atque in pulverem redegit, ut omnia impietatis absolveret vestigia, *Ovidius;*
Ovid. 1. Met.

--- Immediabile vulnus
Ense recidendum, ne pars sincera trabatur.

Et rursus.

Utile propositum est sevas extinguere flammæ,
Nec seruum vitii pectus habere suum.

SCORPIUS.

Caput VII.

Tyrannus 39. A Loysius Gonzaga Scorpionis subscripsit; QUI VIVENS LÆDIT, MORTE MEDETUR. Ita Tyrannus, etiamnum vivus, plurimos quidem suis offensis exagitat; at occisus, omnem à populo calamitatum tollit. Avarus quoque totam familiam vivens affligit, mortuus verò recreat. Et, ut compendio dicam, omnis peccator, quantum exitii ac damni in vita affert, tantumdem levaminis ac beneficii conciliat defunctus. Id probè perspectum habens, Jonas, cum nautas sui causâ in extremum vitæ discrimen coniectos animadverteret, *Deut. 22. 23.* Tolle me, aiebat, & mitte me in mare, & cessabit mare à vobis. Id ipsum sacer Dent. textus innuit, nam ubi nos legimus, *Mal. 1. 2.* Maledictus à Deo, qui pendet in ligno; Oleaster ex Hebræo vertit, *Alleviatio terra suspensus. Videtur enim, ejusdem Oleastri commentarium est, terra, onerata malis hominibus, alleviari, cum illi è terra eliminantur.*

Calamitas atilis. 40. Scorpius epigraphen, etiam Achillis lanceæ propriam, sustinet. VULNUS, OPEMQUE GERIT. Ita calamitates acerbum quidem corpori nostro aculeum infigunt, at simul animæ salutem magnoperè promovent. E Jasonis Thesali eventu id comprobatur; cui cum in pectore ulcus, Medicorum judicio, immediabile tumesceret, fortè hosti suo obviam factus, pugione ad eò felici ab eo incurfatus est, ut apostematis tumorem, directâ acie transfixum, aperuerit, & necis intentatæ loco, vitam ac sanitatem restituerit. De Deo inquebat Eliphaz; *Iob. 5. 18.* Ipse vulnerat, & medetur. Quod ipsum etiam de provida, ac benefica ipsius castigatione dixeris. Eleganter in rem præsentem Magnus Augustinus; *Aug. in psal. 50.* Illa, inquit, est vox Domini, Ego percutiam, & Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

ego sanabo. Percutit putredinem facinoris, sanat dolorem vulneris. Faciunt hoc medici, secant, percutiunt, & sanant, armant se, ut feriant, ferrum gestant, & curare veniunt.

41. Joannes Ferrus uno Emblemate complures Scorpiones expressit, qui mutuo inter se connexi, instar catenæ, à domus cujusdam tecto eoufque propendebant, ut hominem in lecto decumbentem contingere, eumque aculeo ferire potuerint: aliam enim hominis pungendiviam non habuere, cum lecticæ pedes, intra vas, aquâ plenum, & in medio cubiculo collocati, omni eos aditu prohiberent; uti hodie etiamnum in Lybia, ad animalculi hujus morsus evitandos, more receptum est. Epigraphen addidit; MALORUM SEMPER MALA CONSPIRATIO. De hac malorum concordia S. P. Augustinus; *S. Aug. in psal. 76.* Tunc, inquit, secum CONCORDANT, quando IN PERNICIEM VOSTI; non quia se juvant, sed qui eum, qui amandus est, simul odiunt. Absalon Abbas, *Abs. Abb. serm. 50.* posteaquam justorum in laude & obsequio Divino unionem deprædicarat, subjungit; Est alia unitas malorum, quæ mali in persecutione justorum confæderantur, quæ est fundamentum dissolutionis, nutritrix scelerum, malleus justorum.

42. P. Camillus Anticus Scorpionis lemmate, è Plinio desumpto, notavit; CAUDA SEMPER IN ICTU. Ita homines quosdam perversi animi reperire est, qui assiduam proximi offendendi occasionem inquirunt. Plinii de Scorpione verba sunt; *Plin. l. 11. c. 25.* Semper cauda in ictu est, nulloque momento meditari cessat, ne quando desit occasio. Ferit & obliquò ictu, & inflexo &c. Eadem etiam hominis, in vindictam proni, aut Detractoris idea est, Detractor qui ad perdendos alios nulli non occasione in-
Dæmon. vigilant. De diabolo ait Magus Augustinus; *S. Aug. in psal. 62.* Dæmones semper habent voluntatem nocendi; nec si placentur, nec si rogentur, desinant nocere velle.

43. Scorpius erga rem vicinam, veluti amplexurus, utrumque brachium extendit; at mox flexuosam suam caudam intorquens, lethiferum aculeum ei infigit. Unde lemma; AMPLEXATUR UT PERDAT. Id ipsum voluptates ac blanditiæ terrenæ assolent. De his Petrus Cellensis; *Pet. Cell. l. 2. ep. 1.* Monstri hujus facies blanda, ut decipiat; sed in posterioribus circumfert aculeum scorpionis, ut perimat. In rem præsentem, more suo concinnè ac suaviter contra mundum canit D. Marinus; *De Marin. p. 2. Lyræ.*

Abi che con frode infidiosa, e rea
Il mondo mentitore alletta, e inganna,
Copre il toscò di mele, e' l'fel di manna,
E promette Rachele, e poi dà Lia.
Non si creda à suoi vezzi, adulò, ò finga,
E ministro di pianto adhor che ride,
E studia di tradir mentre lusinga.
Così s'auvien, ch' altrui con arti infide,
O vipera, ò scorpion lambiscò, o stringa,
BACIANDO MORDE, ED ABBRACCIANDO UCCIDE.

Hanc scorpionis indolem exactè imitatus Joab, Abnerum inter amplexus occidit. Judas, Christum am-
Proditor. bobus brachiis stringens, ac osculo salutans, prodidit. Dalila blandiendo Samsonem tradidit. &c. *Aula.* Cæterum Joannes Thuilius hos Scorpium mores de Principum aulis vult intelligi, quæ procos suos, blandè prius receptos, paulò post acerrimis moribus exagitant. *Io Thuil Embl. 87.*

Blanditur, sed post mordet, ceu scorpius, aula.

Vindicta.

S. Greg. lib. 6.
in Job. c. 5.

44. Iustam vindictam è scorpione discere licet, qui à D. Hercule Salarolo Abbate, Canonico Regulari Lateranensi, supra manûs explicata palinam depictus, epigraphen tenet; **NON LÆDO, NI LÆDAR.** Illius hæc imago est, qui neminem unquam offendit, nisi provocatus. Sanctus Gregorius Papa illa Jobi verba examinans, *De humo non orietur dolor; ait, De humo dolor non egreditur, quia nequaquam pœna de ea nascitur creaturâ, qua percussit, de ea procul dubio, qua peccando vim percussiois extorsit.*

Ovid. l. 3.
Fast.Voluptas
mundi.Sidon. Apol.
lib. 2. ep. 13.

45. Eidem scorpioni inscribes; **EXTREMA PARTE VENENAT.** vel ut Patri Gallinæ, verbis ex Ovidio mutuatis, placet; **METUENDUS ACUMINE CAUDÆ.** Ita fallacissimus mundus, post inleam voluptatis spem vanissimè ingestam, deinum omnem illam amaricare, ac toxico respergere, solet. Sidonius Apollinaris de paupere quodam aulico, debitâ suâ mercede defraudato, ait; *Quem cruentavit fortuna diu lenocinantis perfidus finis, qua virum, ut scorpius, ultimâ sui parte percussit.* Eadem imago voluptatum carnalium damna clarè ob oculos statuit; quippe quæ ab exordio suo blandiri solitæ, sub finem in ille remorsus, penitendines, turbasque innumeras propinant. De Scorpione scribit Geshnerus; *Blandum, ac quasi virginium dicitur habere vultum: sed in cauda nodosa venenatum aculeum habet.* Id ipsum affirmat Salomon, ubi metaphoricè de scœmina libidinosa ait; *Ne intuearis vinum quando flavescit, cum splendet in vitro color ejus, ingreditur blandè, sed in novissimo mordebit ut coluber, & sicut regulus venena diffundet.* Denique sanctus Gregorius Emblemate isto hominum flagitiosorum malevolentiam describit, qui exteriori vultu amorem ac blanditias mentiuntur, donec captatâ occasione, tartareum ac lethale vitiorum venenum spargant *Scorpio, inquit, palpando incidit, sed cauda ferit: nec mordet à facie, sed à posterioribus nocet. Scorpiones ergo sunt omnes blandi & malitiosi, qui bonis quidem in facie non resistunt, sed mox, ut recesserunt, derogant, qui blandi & innocui in facie videntur, sed post dorsum portant, unde venenum fundant.*

Geshnerus l. 4
de scorp. n. 60

Prov. 23. 31.

Malignus.

S. Greg. hom.
9 in Ezech.

46. Geminam cum primis malitiam in scorpione observare licet; venenatam nimirum inficendi consuetudinem, & malignas in veneno transfundendo insidias. Nam dolosum hoc animalculum inter saxorum commissuras occultari solet, unde vicinis quibusvis lethalem aculeum infingere possit. De hoc in Theriacis cantat Menander;

Menand. in
Theriac.

Scorpius insidias parvâ sub caute tetendit;

Sim. Majol.
Tom. 1. Dier.
Canic. Col.
log. 5.

Huic assentiens Simon Majolus, ait, *Mira sanè in scorpiis est dolositas junctâ veneno.* Unde lemma; **FERIT EX INSIDIIS.** vel; **CUM DOLO VENENAT.** Genuinum hoc proditoris est ectypon, qui alios, cum minimè suspicantur, lædit & occidit. Certè Joab infelicem Amasam inter amplexus, exteriori vultu suavissimos, jugulavit. Dalila quoque suum Samsonem blandis quidem, sed subdolis vocibus, in hostium manus præcipitavit. De Hereticorum veneno, non minus lethifero quàm fallaci, ait Magnus Augustinus; *Insidiantur hæretici, pallio velati nominis Christiani, intus in ipsa Ecclesia vim patitur frumentum à palea.*

Proditor.

Hæretici.

S. Aug. in
Psal. 60.

47. Scorpius, aquis immerfus, epigraphen su-

stinet; **DEMERUS INNOCUUS.** Nam scorpiones, uti & serpentes, venenum suum non nisi in terra exercere possunt; intra aquas verò nec minimum nocuenti unquam creant. Pierius Valerianus id testatur; *Et qui prevalent in sicco, si præcipitentur in aquam, innocui efficiuntur.* Ita Paulus Constantinus Imperator, aliique, primis vitæ suæ annis, pernitiosissimum in orbe virus sparserunt; at intra sacri baptismatis aquas submersi, ab omni exitio aut injuriâ inferendâ extitere alienissimi. Sanctus P. Augustinus; *Quidquid concupiscentia carnis egit in nobis præteritorum peccatorum, sive in factis, sive in dictis cogitationibus, totum delictum est sacro baptisimate, omnia debita delevit una indulgentia.*

Pier. Val. l.
16. Hierog.

Baptismi

S. Aug. ser.
de verb. A.
post. cap. 9.

47. Philotheus in symbolis Christianis leonem quiescentem exhibet, cujus fronti aculeum infigit scorpius, cum lemmate, **NON NIMIUM SECURUS.** Sicuti enim Leo, cæteris animantibus fortior, viribusque formidabilior, dum majorum quadrupedum insidiis securus, in aperto quiescit campo, sapè à minimo occiditur scorpione, securitatisque suæ pœnas luit; ita, quamquam omnem calamitatum vim virtute tuâ hæctenus superâris, insignique excellas fortitudine; vereor tamen, ne blanda te seducat securitas, ut nimiam tuâ abusus libertate, in lethalia peccata ruas. Providè monet Magnus Augustinus; *Nemo debet esse securus, donec ad illam patriam venitur, unde nemo exit amicus, quò nemo admittitur inimicus.* Emblematis author mentem suam sequenti epigrammate explicat.

Securitas
noxia.S. Aug. in l.
68. Conc. 1.

*Terribiles quatit ore juba, & murmure vasto
Infremit indomitus per vagarura leo.
Non ulli dat terga fera: sed bellua cuncta
Agnoscit Domini scepra tremenda sui.
Ast ubi gramineo recubat securior ostro,
Magnanimum parvus scorpio lædit herum.
Lædit, & affligit lethali vulnere Regem,
Jamque animam grandem, purpureamq; vomit.
Quid vili cecidisse feram indignamur ab icu?
Hæc securus nocet fortibus ipsa quies!*

49. Scorpio, **DUM BLANDITUR, PUNGIT.** Id ipsum assolent Adulatores, qui sub verborum lenociniis fatalem abscondunt aculeum. Cognitam habebat, perspectamque adulatorum indolem Constantinus Imperator, illudque pessimum judicabat inimicorum genus. Unde, Nicphoro teste, eos tineas & sorices palatii vocare consueverat. Sigismundus Imperator, referente Æneâ Sylvio, cuidam adulatori alapam dedit; dicentique, *Cur me cadis Imperator?* respondit, *cur me mordet adulator?* Bene tales cavendos monuit Ezechiel, ubi dixit, *Subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas; quorum cauda, ut Plinius testatur, semper in icu est, nulloque momento meditari cessant, ne quando desint occasione.* Verissimè Magnus Augustinus; *Duo sunt genera persecutorum; viuperantium, & adulantium, plus persequitur lingua adulatoris, quàm manus intersectoris.*

Adulator

Niceph. l. 8.
cap. 54.
Æn. Sylv. l.
de gestis Alp.Ezech. 2. 6.
Plin. l. 11. c. 2.S. Aug. in
Psal. 69.

SERPENS.

Cap. VIII.

50. Serpens per angustam petreæ rimam progredi nititur; cum lemmate, **LASCIO LA-VECCHIA, E NOVA SPOGLIA PRENDO.** Id est; **NOVUS, EXUITA PELLE, RESURGO.** Morum ac vitæ innovatio hac icone significatur. S. Paulus monet; *Expoliantes vos veterem*

Mutatio
vitæ.

Coloss. 3. 9.

Cyroll. rem hominem cum actibus suis, & induentes novam. Ad rem nostram S. Cyrillus Hierosolymitanus; Si potest serpens deponere senectutem, cur nos peccatum non deponamus: Et S. Isidorus Pelusiota; Serpens arte ac versutiâ vetustatem exiit: in arcta quadam & angustarima sese comprimens, ac senium deponens: vult igitur nos quoque per arctam viam, & afflictionem, veterem hominem exuere, ac pro eo novum induere, qui ad ejus imaginem renovatur. Hactenus S. Isidorus, illa Christi verba expendens; Estote prudentes sicut serpentes. Denique Georgia de Montenay;

Ponere scit veteres coluber reparabilis annos,
Et novus, exuta pelle, resurgit homo.
Illius exemplo primævus ablue sordes,
Qui vitâ in Christo vis meliore frui.

51. Inter pœnitentiæ & mortificationis angustias vitiosi hominum mores exuuntur; sicuti serpens, arctam saxi rimam penetrans, veteres abjicit exuvias, novasque resumit. Unde Abbatis Certani lemma: ANNO SO NUDATUR AMICIU. Guericus Abbas, illa Isaia verba interpretatus, Via sancta vocabitur, non transibit per eam pollutus; ita discurret: O mi Isaia, ibunt igitur, qua polluti sunt, per aliam viam? Imò potius huc omnes, huc veniant, hæc incedant. Et paulò post: Admittit via sancta pollutum, sed statim abluo admissum, quia delinuit omne commissum. Propterea namque via hæc pollutum admittit, sed pollutum non transmittit; quia via arcta est, & quasi foramen illud angustum est, quo serpens innovandus cum exuviis sua vetustatis venire potest, sed cum ipsis transire non potest: sed novum, suâque nuditate melius vestitum, transitur angustia, trajicit, extricans omnem, quem attulerat, squalorem vetustatis. Bene ergò prudentiam serpentis imitari rogamus, qui nec aliter innovari possumus, nisi per angustum coarctemur.

52. Quisquis è persecutionibus ac calamitatibus gloriæ aut nominis incrementum capit, serpentis Emblemate significari potest, qui, rupis angustias penetrans, epigraphen tenet. ANGUSTIUS AUGUSTIOR. Certè Christus, per tumuli angustias progressus, coronam nunquam intermorituram attigit. S. Joannes Chrysostomus; Cum affixus sit cruci, flagellis cæsus, & insputus: in his ipsis, qua opprobrii, & ignominia plena esse videbantur, ipsum rursus verbum clarissimum apparuit. Ea insuper S. Patriarchæ Josephi idea est, cui horrendus Ægypti carcer instrumenti loco deservit, ut instar sagacissimi serpentis, ex illo pedè referens, purpurâ regiâ insigniretur. Apprimè in rem præsentem facit illustre D. Thefauri de Josepho elogium;

Liberatius ducens Joseph
Servili compede, quàm herili amplexu constringi,
Carcerem subire maluit, quàm mereri.
Sed virtus, quidquid intrat, Condecorat.
Lata ac mæsta somniantem Pharaone,
Ut ambages solvat, vinculis solvitur,
Anguem diceres, per latebras tractum,
Ut exiret nitidior.

53. Qui vitam suam cum meliore commutaturus, se ipsum intra cellulæ angustias recludit, vel cilicio carnem suam constringit, vel severis jejuniis corpus extenuat, aut aliâ pœnitentiæ ratione maceratur, serpentis emblemate significari potest, cui, intra angustum petraë hiatus constricto, epigraphen è Virgilio subjunges; POSITIS NOVUS EXCUBIIS. Vel NOVUS EXORIOR; Vel ut Gamberto placet, PARANS EXORDIA

FORMÆ. S. Petrus Damianus hanc proprietatem observans, concludit; Nos etiam si aliquando à juvenili sancti desiderii fervore tepescimus, per arctam pœnitentiæ transeamus angustias? ut, dum veterem exterioris concupiscentiæ deponimus pelle, ad pristinam redeamus interioris hominis novitatem. Huic assentiens S. Isidorus Pelusiota, affirmat, è duris pœnitentiæ angustias miram animæ nostræ invocationem, summamque interiori homini claritatem advenire.

54. Paupertatis voluntariæ encomium è serpentis Emblemate desumes, qui exuvias suas intra saxorum fissuras abjicit; cum lemmate. SPOLIATA ILLUSTRIOR. Hoc sensu S. Paulinus, Eiscopus Nolanus dixit;

Ut copiosa luce vestiamini,
Estote nudi saculo.

Eâdem ratione dixeris, veram virtutem nullis affectuum pigmentis involvi velle, sed tantò comparere illustriorem, quò nudio rem. Hæc de re præclare Petrus Cellensis; Virtus in oculis suis pretiosior, emendicatis recusat offuscari nitoribus, pudet eam alienis onerari magis, quàm ornari splendoribus: NUDA FORMOSIOR est, aperta decentior, intuita coruscis luminibus pulchrior.

55. Idem paupertatis voluntariæ argumentum alio serpentis Emblemate significatur, qui detractis exuviis, epigraphen tenet; SUPERVERTITUR. Vel ipsius serpentis ore; UT MELIOREM INDUAM. Apprimè ad rem nostram S. Antonius Paduanus; Serpens ut novam pellem acquirat, per arctum foramen transit; sic & Apostoli rerum temporalium pellem, & parentum carnalium pellem, id est, omnem curam propriae carnis pro Christo exuerunt, sed pelle veteri depositâ, novâ indui meruerunt, id est, stolâ immortalitatis.

56. Serpens, exuta pelle, meliorem sperans, eandem inscriptionem præfert; UT MELIOREM INDUAM. Hinc conjicies, quantum supremæ mercedis recipienda fiducia in humano corde possit. Homo enim immortalitatis veste probè consideratâ, omnem cujusvis boni carnalis jacturam nihili aestimat. S. Paulus, de exordientis Ecclesiæ Christianis differens, ait, Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscetes, vos habere meliorem, & manentem substantiam. Et S. Petrus Damianus; Nunquam planè de sui corporis nuditate qui clarâ mentis acie futura præmia retributionis contemplatur, nec perhorrescit plagarum sub momento vorantem asperitatem, qui providè considerat eam, quæ sibi compensanda est, suavitatis æternæ dulcedinem.

57. Patriarcha Joseph, omnem ex adulterâ commercio labem evitaturus, pallium suum in ipsius manibus reliquit; ut adeo Alcibiades Lucatinus illum non incongruè cum serpente compareret; qui abjectis exuviis, epigraphen refert. EXUTUS VENTUSTIOR. Veluti diceret; Josephi puritatem, castimoniam, & formæ excellentiam tum demum omnium maximè enituisse, quando veste spoliatus apparuit. Id ipsum animadvertens S. Cyprianus ait; Ipsas vestes reliquit, corporis nudi sinceritatem habiturus innocentia testem. Et S. Zeno Veronensis; Joseph in repugnatione vestem sibi violenter extorram relinquens, ex impudicitia fovea NUDUS aufugit. Ac proinde SPLENDORE VESTITU S, post calumniosam damnationem, & liberatus à Deo est, & honoratus. Eâdem plane ratione Princeps Jonathas nunquam extitit illustrior, quàm dum vestibus proprio corpori detractis, amicam suam Davidem

S. Per. Dam. lib. 2. Ep. 18.

Paupertas voluntaria.

S. Paulin. de Celso puero.

Virtus.

S. Cellens. de panibus cap. 16.

Paupertas voluntaria.

S. Ant. Pad. serm. 5. de Apost.

Spes præmii.

Heb. 10. 34.

S. Per. Dam. lib. 6. Epist. 1.

Joseph Patriarcha

S. Cypri. l. de bono pudic.

S. Zeno. Veron. serm. de Pudic.

1. Reg. 18. 4.

exornavit. Ipse etiam David tum maximè gloriosus evasit, quando ad arcam Dei honorandam, regia sua insignia abjecit; ut ad eò illas Regina Micholis voces non ironicè, sed reipsà de piissimo Rege pronuntias; *Quàm gloriosus fuit Rex Israël, discooperiens se!* Denique S. Martinus, cum pauperculi cujusdam nuditatem cooperturus, sagum suum divideret, æternam beatitudinis infinitæ splendorem eâ vestis suæ jacturâ est promeritus.

58. D. Arefius, S. Bartholomæum Apostolum Emblemate significaturus, serpentem inter faxa depinxit; cum lemmate, **RENOVABITUR JUVENTUS**. Ad hanc renovationem alludens S. Antonius Paduanus, ait; *Pellem exuit Beatus Bartholomæus, qui excoriatu fuit; sicut Jonathas exuit se tunicâ suâ, & dedit eam David, & ideo ei nova vestimenta data sunt, ablatis sordidâ.*

59. Religiosum, vestibus quidem, non verò moribus sæcularibus exutum, serpentis emblemate representat Lucarinus; qui intra muri fissuram suis exuviis spoliatus, epigraphen sustinet; **AT VIRUS NON EXUITUR**. S. Bernardus; *Corporis quidem conversio, si sola fuerit, erit nulla: forma quidem conversionis est, non veritas, vacuum virtutem generans, & formam pietatis.* Idque apertius alibi tradit, dum nonneminem reprehendit, qui relicto sæculari habitu, Monasticum induerat, vitiis interea ac sæculi affectibus maximè retentis; *Attende solerter, inquit, quid diligas, quid metuas: unde gaudeas aut contristeris; & sub habitu religionis animum sæcularem, sub pannis conversionis invenies cor perversum.* Ita sceleratus Achab, idololatriæ, tyrannidis, violentiæ, aliorumq; gravissimorû criminum cumulatè reus, auditâ minitantis Dei voce, *scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam*: nimirum, instar vaserrimi serpentis, detractis regalibus insigniis, per aculeatas cilicii angustias progressus, non æquè venenatos ac vitiosos suos affectus exuit: qui pœnitentiam exteriore quidem vultu mentitus, in perverso pectore pristinam suam malitiam etiamnum integerrimè fovebat: uti P. Franciscus Mendoza e-ruditè observat.

60. Regio quodam Ministro è Gallicis servitiis ad Hispanica transeunte, serpentem symboli loco depinxere, qui pristinâ pelle abjectâ, epigraphen sustinebat; **ALTERA MELIOR**. Vel certè; **NITIDIOR**. Hoc Emblemate claritatem, agilitatem, subtilitatem, & gloriam, quatuor nimirum corporis beati dotes, explicare licet, quibus olim Cœlites, è sepulchris suis redivivi, vestientur. Perspicuè S. Paulus; *Seminatur in corruptione, surget in incorruptione, seminatur in ignobilitate, surget in gloria. Seminatur in infirmitate, surget in virtute, &c.* S. P. August. *Corpus spiritui summa & mirabili obtemperandi facilitate subdetur, usque ad implendam immortalitatis indissolubilis securissimam voluntatem, omni molestia sensu, omni corruptibilitate, & tarditate detracta.*

61. Brtholomæus Bossius S. Caroli tumbam serpentis exuviis, intra vicinæ petræ hiatus detractis, exornavit: addito lemmate, **DELECTANT, NON TERRENT**. Eundem effectum in singulis Divorum lipsanis compertum habemus, quorum sacra ossa & crania nullo penitus horrore, sed maximo Christianorum solatio ac veneratione visuntur. S. Hieronimus de Samuëlis Prophetæ ossibus, è Palestina Constantinopolim translatis, ait; *Omnium Ecclesiarum populi occurrerunt sanctis reliquiis, & tanta letitia, quasi presentem, viventemque Prophetam cernerent, susceperunt, ut de Palestina usque Chalcedonem jungerentur populorum examina, &*

in Christi laudem una voce resonarent. Emblemate explicando sequentem poësin Italiam habeto.

*L'essaninate, e cinericie spoglie
Di sacri, ed evangelici serpenti
Questo adorato avello in seno accoglie.
Su ne' le terre foglie,
Frà le beate menti,
Come lo spirito loro, alto, immortale,
Al chiaro lume del Divino oggetto,
Sempie di giocondissimo diletto;
Tal di qua giù, la fralle,
E del composto lor men nobil parte,
Non terror, mà conforto altrui riparte.*

62. P. Sylvester Petrasancta Eucharisticas species, post consecrationem sine ulla panis substantia residuas, pellis serpentis Emblemate depinxit, quæ intra faxi cujusdam hiatus relicta, epigraphen monstrabat; **COGNATI CORPORIS EX-PERS**. S. Thomas Aquinas; *Acidentia etiam sine s. Tho. Aq. subjecto in eodem existunt, ut fides locum habeat, dum Opusc. 57. invisibile visibiliter sumitur sub aliena specie occultatum, &c.*

63. Serpens, corpore suo in orbem circumflexus, extremamque caudam ore præmordens, epigraphen à Scipione Bargalio recepit; **AD ME REDEO**. Hominem, sui ipsius cognitioni intentum, hic typus representat. S. P. Augustinus; *Scientiam cœlestium & terrestrium rerum laudare atque amare solent homines, sed multò meliores sunt, qui huic scientiæ præponunt noscere se ipsos; laudabilior siquidem animus est, cui nota est miseria sua, quàm qui, ea non aspèta, vias; derum, & naturas rerum scrutatur.* Eadem etiam illorum imago est, qui conscientiæ actionumque suorum examini affluerunt. Præclare Seneca; *Faciebat hoc Sextius, ut consummato die, cum se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum. Quod hodie malum tuum sanasti? cui vitio obstitisti? qua parte melior es? Quid ergò pulchrius hac consuetudine excutiendi totum diem? Utor hac potestate, & quotidie apud me causam dico, &c.*

64. Camerarius symboli loco serpentem depinxit, qui caudam ore suo prehensens, epigraphen subjunctam habuit; **FINISQUE AB ORIGINE PENDET**. Humanæ vitæ fragilitatem hinc contemplare, quæ vix nata, in mortem declinat, suumque principium fini conjunctum habet, lege non minus miserandâ, quàm inevitabili. Apprimè Manilius;

Nascentes morimur, finisque ab origine pendet.
Et Justus Lipsius; *Ad mortem maturi omnes nos sumus ex quo nati.*

65. Serpens, extremam caudam dentibus admordens, corpore suo circum describit; cum lemmate, **NUSQUAM FINIS**. Antiquis Ægyptiis ea imago ad rerum æternitatem significandam deservit; dum, Deo sic disponente, unius interitum mox alterius productio, assiduâ & inevitabili lege, insequitur; hæc enim rerum vicissitudine mundus conservatur. Pierius; *Serpens, inquit, caudam depascitur suam, ut generum immortalitatem, quàm rerum naturam Deus insignivit, ostendet: ut principium ad finem directum esse, finemq; ad principium reflecti doceat.* Hoc Ægyptiorum de Mundo pronuntiatum, non abs re etiam microcosmo, homini inquam, attribues. Insuper peccator, sceleratâ suâ vivendi ratione, venenatum serpentem imitari solitus, nullum unquam malitiæ suæ terminum præfigit: nam si æternum ac sine fine in his terris liceret vivere, etiam ipse sine fine peccare, & inter flagitorum suorum sordes volutari vellet: unde fit, eundem

SS. Reliquia.

S. Hieron. Ep. advers. Vigilantium

Cognitio sui.

S. Aug. de Spiritu & Anima.

Examen conscientiæ. Senec. l. 3. de Ira.

Vita humana. Manil. in Astronom.

Justus Lips. Centur. 1. a. Belg. Epist.

Æternitas

Pier. l. 14. Tit. mundi machina.

Peccator.

dem ob hanc, quantum in ipso est, sine fine peccandi voluntatem a justissimo Deo ad inferni supplicia, sine fine duratura, condemnari. S. Gregorius Papa; *Iniqui voluissent, si potuissent, sine fine vivere, ut possent sine fine peccare. Ostendunt enim, quia in peccato semper vivere cupiunt, qui nunquam desinunt peccare, dum vivunt. Ad magnam ergo justitiam judicantis pertinet, ut nunquam careant supplicio, qui in hac vita nunquam voluerunt carere peccato.* Idem serpens, caudam suam ore complexus, à Joanne Audeno epigraphen accepit; **NUSQUAM FINIS.** Eoque charitatem significare voluit, cui proprium est, nullis unquam claudi terminis. Mentem Emblematis hoc Monastico explicavit:

*Nunquam vera fuit charitas, qua desit esse:
Nam nullus veri finis amoris erit:*

Alludebat, ni fallor, ad illud D. Pauli effatum; *Charitas nunquam excidit.*

66. D. Aresius, Sanctissimæ Incarnationis arcantum Emblemate commonstraturus, serpentem depinxit; qui supremam caudam ore admordens, epigraphen tenet; **EXTREMA COPULAT.** Enimvero tumetsi inter duas illas naturas una sit extremè felix, & altera extremè misera; una infinita, altera finita; una mortalis, altera immortalis; una Divina, altera humana; adeoque longissimo intervallo inter se dissideant; eas tamen in mylterio illo arctissimè connexas cernimus. S. Rupertus Abbas; *Junxit se initium sui, id est, Deus homini, & ita hæc, scilicet initium & finis, occurrerunt sibi in utero Virginis.* Et S. Thomas Aquinas; *Quid sane sapientius, quam quod ad complementum totius universi fieret conjunctio primi & ultimi, id est, Verbi Divini, quod est omnium principium, & humana creatura, que in operibus sex dierum fuit ultima omnium creaturarum?*

67. Bernardinus Rota, uxore suâ è vivis exemptâ, serpentem figuravit, qui medio corpore transversim dissectus, extremis partibus adhuc palpitabat; cum lemmate, **NEC MORS, NEC VITA RELICTA.** Innuebat videlicet, vix quidquam vitæ sibi superesse, extremoque dolore affici ob jacturam illius, in qua vitam & solatium suum omne repositum habebat. Damnatos etiam hoc Emblemata spectat, qui inter atrocissimas inferni pœnas æternum moriuntur, sine fine victuri; & æternum vivent, assiduò morituri. Verissimè S. Gregorius Papa; *Mors sine morte, & finis sine fine, quia & mors vivit, & finis semper incipit, & deficere defectus nescit.*

68. Serpens, lanceâ trajectus, ac terræ infixus, dum ad hastam præ rabie mordendam caput erigit, lemmatis loco adverbium subjunctum habet; **INDARNO.** Id est, **FRUSTRATA.** Emblematis hujus tam corpus, quam lemma ex Ludovico Ariosto desumptum est; ubi Marganoris iram describit, qui filium violentâ morte extinctum cernens, cum vindictam suam in neminem alium, nisi in Drusillam, homicidii quidem ream, sed tamen veneno jam sublata, exerere posset, in has voces erupit;

*Qual serpe, che nel hasta, ch' à la sabbia
La tenga fissa, INDARNO i denti metta,
O qual mastin, ch' al ciottolo, che gli habbia
Gutato il viandante corre in fretta,
E morda in vano con stizza, e con rabbia,
Ne se ne voglia andar senza vendetta:
Tal Marganor d'ogni mastin, d'ong' angue.
Via più crudel fa contr' il corpo ess' angue.*

Unde illos hæc imago concernit, qui à Superioribus oppressi, desideratam vindictam in opus redigere nequeunt. His Magni Augullini consilium

præ oculis statutum velim; *Si vindicare te vis de inimico tuo, ad ipsam iram tuam te converte: quia ipsa est inimica tua, que occidit animam tuam.* Porro homo prudens vel ex serpente discat, se, aliorum calumniis transfixum, adeò difficulter è malo illo eluctari posse, ut plerumque conatus omnes in sui patrocinium adhibitos, experturus sit irritos; cum vix ullum tanto malo superfit remedium. Julius Cæsar Scaliger de calumnia canit;

*Si forsitan nos implicaverit semel
Vis illa monstri, tam suos scit fortiter
Nodare cirros, ut licet te liberes,
Impressa restent semper hinc vestigia.*

69. Plurimi Scriptorum affirmant, è corporis humani spina serpentem generari. Plinius; *Anguem ex medulla hominis spina gigni, accepimus à multis.* Ovidius, Pythagoræ sententiâ nixus, canit;

*Sunt, qui cum clauso putrefacta est spina sepulchro,
Mutari credant humanas angue medullas.*

His assentiuntur Plutarchus, S. Isidorus, alique non pauci. Eò collineans Virgilius, serpentem pacificum describit, quem Æneas ex Anchitis sepulchro proreptantem conspicatus, secundi ac lætissimi ominis loco habuit. Unde Joannes Baptista Rufca serpentem depinxit, ex sepulchrali marmore progredientem; cum lemmate, **SALUTIFER ADSUM.** Certè servator singularem mundo felicitatem ac salutem attulit, quando immortalitatis veste amictus, instar serpentis, è tumuli sui marmore prodiit. Scque ipsum fidelibus spectandum exhibuit. De hæc Christi beneficentia S. Petrus Chrysologus ait; *Transactâ nocte Dominica Passionis, stetit Iesus in littore, ut in antiquum terminum revocaret universa, firmaret dubia, jactata compesceret, turbata componeret, & statione suâ ipsa fundamenta orbis, que sic commota fuerant, stabiliret; quo mox mundus ad sui recurreret authoris obsequium. Sicut Iesus in littore ut Ecclesiam præcipere, in quibus Discipuli amarum tunc fluctibus jactabatur, ad fidam fidei suæ reduceret stationem.*

70. Præsuppositâ superioris numeri doctrinâ, nimirum hominem mortuum è spinæ suæ medullâ, serpentem generare; Emblematis loco serpentem depinxere, qui intra horridâ ossæ illius spinæ compagem recumbens, epigraphen ferebat. **EX BONO MALUM.** Ita homo ingratus omniæ beneficium, à Deo acceptum, perversâ voluntate in malum convertit. Hoc vitium Deus Israëlitis Ossæ ore exprobrans, *Ego, inquit, dedi ei frumentum, & vinum, & oleum, & argentum multiplicavi ei, & aurum, que fecerunt Baal.* Ita nimirum dona Dei in ejusdem offensam & injuriam convertuntur. Origenes illa Prophetæ verba tropologicè interpretatus ait; *Dedi vobis sensum & rationem, qua me Deum & sentire possitis, & colere: vos autem sensum & rationem, que in vobis est, ad colenda dæmonia transulistis.*

71. Serpens, gladio in duas partes dissectus, epigraphen reddit; **DUM SPIRO, SPERO.** Id ipsum animus generosus & imperterritus inter omnem adversantis fortunæ tyrannidem assolet. S. Joannes Chrysostomus hanc magnanimitatem cuius pœnitenti necessariam existimat. *Peccasti? inquit, Pœnitere. Millies peccasti? millies pœnitere, si vulneratus es adhibe tibi curam, dum spiras, etiam in ipso lecto positus, etiamsi dici potes animam efflans, etiamsi de hoc mundo exeas, non impeditur temporis angustia misericordia Dei.*

72. Quisquis vitiosorum consuetudine utitur,

Calumnia

Scalig. lib. 1. Epidor.

Plin. l. 10. cap. 6. Ovid lib. 15. Metam.

Plutarch. in Cleomene. S. Isidor. l. 12 c. 4. Virgil. 5. Æneid.

Christus resurgens.

S. Pet. Chrys. sol. ser. 78.

Ingratitudo.

Ossæ cap.

Orig. Hom. 2. in Cant.

Spes.

S. Io. Chrys. Hom. 2. in Psal. 50.

vix

Greg. l. 4. Dialog. c. 44

Charitas.

Aud. in onof. Mo. l.

Cor. 13. 8.

Incarnatio Verbi.

Rup. Abb. in Matt.

Thom. in Pusc. 60.

In morte.

Damnati.

Greg. l. 9. Moral. c. 49.

Aud. Ariost. ant. 37. 78.

Indicta. Aug. ser. de Div. rs. cap. 6.

- Societas mala.** vix ullis cavebit viribus, quin exitiali illorum veneno inficiatur. Serpentis enim genium imitantur flagitiosi, qui à plurimis vespis compunctus, venenum suum in singulas effundit. Unde lemma; **TRANSFUNDIT PASTA VENENUM.** S. Basilius metaphorâ quidem diversâ in rem tamen præsentem plurimum accommodatâ, ait: *Quemadmodum in pestilentibus locis sensim attractus aer latenter corporis morbum injicit, sic itidem in prava consuetudine & conversatione, maxima nobis mala hauriuntur, etiamsi statim incommodum non sentiatur, idcirco adversus serpentem irreconciliabilis nobis indita est inimicitia.* Eodem Emblemate justa vindicta significatur, dum serpens, vesparum morsibus lacessitus, in earum mutuam offensam ac perniciem exardeſcit.
- Vindicta justa.** 73. E Scripto ribus complures testantur, hominis jejuni salivam serpenti lethalem, ac instar veneni effe. Quare ad jejunii virtutem ac vires significandas, serpentem depinxere, qui hominis jejuni sputo occisus, epigraphen subjunctam habuit; **SOBRIETATIS OPUS.** Appositè S. Ambrosius; *Jejuni hominis sputum si serpens gustaverit, moritur. Vides, quanta vis jejunii sit, ut à sputo suo homo terrenum serpentem interficiat, & merito spiritualem.* Et rursus; *Jejunium culpa interfectivum est.* Huic conformis S. Petrus Damianus, *serpens, inquit, mox ut sputum jejuni hominis gustat, protinus interemptus expirat. Non ergo, serve Dei, te pigeat jejunare, ut moriatur ille, qui te cibo turgidum nititur deglutiens absorbere.* Ad hanc serpentis proprietatem alludit D. Gregorius Bolzi, ubi de S. Francisco Salesio factum illud generosum describit, quo effrontis fæminæ blanditias sputo repressit;
- Fæmina dum tandem castra parat oscula fronti,
Vibrat in effrontes sputa is ab ore genas.
Sputo tacta, statim devicta puella recessit,
Quid mirum sputo cesserit? Anguis erat.*
- Jejunium.** 74. Ingenioso Emblemate herbarum ac florum fasciculus exhibetur, cujus umbilicum serpens, instar ligaminis, stringit; cum dicto, **PHARMACUM EX UTRISQUE.** Prudentiæ hic typus est, quæ è re quavis, sive bona, sive mala; sive sancta, sive vitiosa; sive Angelicâ, sive diabolicâ, utilitatem ac commodum eruere novit. S. Gregorius Papa de S. Scripturâ discens, ait; *Non solum nobis eorum (id est Sanctorum) virtutes asserit, sed etiam casus innotescit: ut & in victoria fortium, quid imitando arripere, & rursus videamus in lapsibus, quid debeamus timere.*
- Prudentia.** 75. Serpens, supra petram in fugam actus, epigraphen ex Salomone sustinet; **NULLUM VESTIGIUM.** Geminum hoc omnipotentis illius virtutis est symbolum, quâ Christus cacodæmones ex energumenis ita validè fugavit, ut nec minimum vestigium post se reliquerint. Eodem Emblemate Innocentia Christi, nullo unquam peccati vestigio temerata, demonstratur. *Petra est caro Christi, inquit S. Ambrosius, in qua serpentis, id est, diaboli vestigium non apparet.* Denique id ipsum etiam de augustissimo Incarnationis mysterio, & Christi natiuitate intelligere licet; quia Verbum Divinum, utpote serpens mysticus, per virginalis uteri petram transit, nullo penitus temeratae integritatis vestigio relicto. S. Petrus Chryſologus; *Qui ingreditur & egreditur, & introitus sui & exitus nulla vestigiare linquit, Divinus habitator est, non humanus &c.*
- Innocentia Christi.** 76. Serpens, infra solis sphaeram recumbens, caput suum vivaci motu in altum erigit; cum epigrammate è Virgilio desumpto; **ARDUUS AD SOLEM.** Iis hoc symbolum convenit, qui è Divina præsentia confortantur, ac virium suarum incrementum capiunt. De Juda Machabæo, ejusque exercitu, testatur sacra pagina; *Judas, & quicum eo erant, invocata Deo, per orationes congressi sunt: manu quidem pugnantes, sed Dominum cordibus orantes, prostraverunt non minus triginta quinque millia, præsentia Dei magnificè delectati.* Porro Einblemate illo significatur, Invidiorum serpentinam rabiem adversus eos cumprimis efferi, qui cæteros virtute ac meritis præcellunt. Justus Lipsius; *Livor & obtrectatio passim bonorum operum impedimenta, aut venena.* Et Petrus Franciscus Spinola, Pœta Mediolanensis;
- Spinola si indoctus, miser, & pauperrimus esset,
Non hunc morderes invidiosa manus.*
- Denique S. Petrus Chryſologus de persecutionibus, adversus Dei servos à Dæmone concitari solitis, ait; *Vidit Satanas firmitatem fidei, stabilitatemque. Vidit campietate dogmatum septam: vidit eam operum bonorum fructibus abundantem, & ideo pro his omnibus ad insaniam venit, & rabie furoris exarsit, ut scinderet concordiam, ut convelleret charitatem, ut disrumperet pacem.*
77. Serpens, terrâ ac luto pasci solitus, authore D. Jacobo Certano Abbate homines lascivos representat. Lemma; **HÆ MIHI OPIPARE DAPES.** Eadem metaphorâ in rem præsentem utitur S. Ambrosius; *Non immeritò, inquit, Sanctus Moyses delectationem serpentis figuravit similitudine. Prona est enim in ventrem sicut serpens, ei terra cibus est, sicut serpens, quoniam escam nescit cælestem. Corporalibus enim pascitur, atq; in varias mutatur species cupiditatum, & tortuosus angulatur anfractibus.*
- Libidinosus.** 78. Serpens, in medio igne collocatus, epigraphen tenet; **TOLLIT FLAMMA VIRUS.** Ita nimirum odii venenum charitatis ardore; & humanæ malitiæ venenum Spiritus Sancti igne felicissime absumuntur. S. Gregorius Nazianzenus ad propositam quæstionem, cur Spiritus Sanctus in linguis igneis comparere voluerit? *Cur autem in linguis igneis? respondet; Propter purgationem. Deus enim noster ignis consumens est, & quidem ignis improbitatem absumens.* Et Sanctus Hieronymus; *Quia tumet lingua mea, & pus habet, venenum habet: primum sagittis tuis vulnera, ut pus possit exire, deinde carbones tuos & ignem pone, ut quidquid malum fuerit, excoquat, & desertum faciat.*
- Spiritus S. Greg. Naz. Orat. 44.** 79. Serpens, spineto cinctus, versus vicinam flammam profilit, cum lemmate, **MALO QUAM VULNERA FLAMMAS.** Simili Emblemate idem serpens, fraxini ramis, extremè sibi inimicis circumdatus, in vicinam flammam defultat; cum dicto: **MALO IGNEM.** Peccatorum hæc idea est, quibus cum liberum sit, vel pretiosa legis Divinæ vincula, & suave Crucis Christianæ jugum induere, vel certè in æternas Tartari flammis præcipitari, has potius cum omni suppliciorum cumulo, quàm Divinam legem, & suave Servatoris jugum, stultissimâ electione, amplectuntur. Sapientissimus Idiota, *Cognoscebam, inquit, quod ante oculos meos erat vita & mors, bonum & malum, gloria & pœna, & quum liberum arbitrium haberem, eligendi alterum ex his, elegi tanquam fatuus & iniquus mortem, malum, & pœnam.* Meliore sensu imaginem illam de Dei servo interpretaberis, qui potius eligit extremo inferni angulo sepeliri, quàm unico peccati vinculo obstringi, aut ullâ vitiorum umbrâ contaminari. Animo certè generoso imbutus
- Justus contans.** S. Ambrosius ad Sabinum
- Idiota Contempl. l. 4.**

S. Anselmus dicere solebat; *Si hinc peccati horrorem, hinc inferni dolorem corporaliter cernerem, & necessario uni eorum immergi deberem, potius infernum, quam peccatum appetere.*

80. Plutarcho teste, serpens oculos suos expurgaturus, eos lignis asperis & spinosis affricat. Unde Lucarinilemma; **PURGANT ACULEI.** Certè S. Franciscus, inter spinarum acervos volutatus, impuros libidinum motus, quibus acerbè infestabatur, validè repressit. Ita quoque homo, charitate ac zelo Divino insignis, dissolutam nostram vivendi rationem verborum suorum aculeis expiat, corrigitque. *Bona vulnera charitatis, inquitbat S. Ambrosius, quæ non sunt timenda, sed optanda, cum in illis sit vera salus, & vita.*

81. Serpentibus è vinea profugis, Lucarinus inscripsit. **FLORESCENTE FUGIUNT.** Ita Dæmones & vitia ab anima, virtutum, pietatisque floribus probè excultâ, fugam procul capessunt. S. Bernardus, posteaquam hanc serpentis proprietatem retulerat; *Ajunt florentibus vineis omne reptile venenatum cedere loco, nec ullatenus novorum ferre odorem florum;* mox eam moribus formandis applicans, subjungit: *Quod volo, attendant Novitii nostri, & fiducialiter agant, cogitantes, qualem spiritum acceperunt, cujus primitias demones non sustinent:* tandem in hæc verba concludit. *Si sic novitii fervor, quid erit absoluta perfectio?*

82. Symboli loco serpentem depinxere, toto corpore ad eò in globum convolutum, ut, quo loco caput reconditum habeat, non facillè deprehendas. Lemma; **NEC QUO, NEC AD QUEM.** Hanc Didaci Saavedræ figuratam præceptionem Princeps prudens sibi familiarem habeat, semperque magnoperè caveat, ne occulta sua consilia ab ullo penetrentur. Deus eâ formâ, totâ nimirum facie, totisque pedibus velatis, sese Isaïæ spectandum præbuit. *Duabus (alis) velabant faciem ejus, duabus & velabant pedes ejus.* S. Joannes de Spiritu S. affirmat. *Nescis unde veniat, aut quo vadat.* Severè ad propositum nostrum Justus Lipsius: *Consilia & judicium de Republicâ submittere hodiernis linguis, aut censionibus, non dicam parum tutum esse; sed & hominis parum tuti.*

83. Academici Renovati Romani, symboli loco aliquot serpentes præferunt, qui toto corpore squalidi, sub ardente sole recumbunt; cum lemmate; **QUOS BRUMA TEGBAT.** Forsan indicare volunt, virtutem nunquam penitus remanere sopitam, sed suo loco & tempore, ibi cumprimis, quando Magnatum præsentia excitatur, pristinas vires resumere. Ita squalente inter vitiorum fordes toto mundo, Sol æternus, Christus, illuxit, omnemque squalorem deterisit. S. P. Augustinus: *Christus carne factus est præsens, virtute nunquam absens. Venit in carne, carnis vitia mundaturus.* Hoc ipso argumento Virgilius generosam Irythi, in prosterrenda Regii palatii porta, inagnanimitatem describit.

Vestibulum ante ipsum, primoq; in limine Pyrihus Exultat telis, & luce coruscus abenâ.

Qualis ubi in lucem coluber mala gramina pastus Frigidâ sub terra tumidum quem bruma tegebat, Nunc positus novus exuviis, nitidusque juventa.

Lubrica convolvit sublato pectore terga, Arduus ad solem, & linguis micat ore trifulcis.

84. Serpens, sceniculi ramum ore sustinens, epigraphen reddit. **INDE LUX, ET JUVENTA:** Ad illum Plinii de serpente doctrinam hoc Emblemâ alludit; *Anguis, hiberno situ membranâ corpo-*

ris obductâ, sceniculi succo impedimentum illud exurit nitidusque vernat. Re ipsâ tamen geminum hoc lucis & juventæ donum è Dei manu cumulatè accipimus; quippe qui *Est lux vera, quæ illuminat omnem hominem:* Et qui *Latificat juventutem meam.* Porro sceniculi succo gratia Dei, vel contemptus mundi significari possunt, quorum beneficio omnem immunditiam, sub assidua rerum terrenarum hyeme contractam, detergere possumus. S. P. Augustinus: *Si despiciatis mundum, habebitis cor mundum, & videbitis eum, qui fecit mundum.* Et sicut ille *vicit, ita & vos in ejus gratiâ vincetis hunc mundum.*

85. Serpens, exuviis suis intra petram relictis; epigraphen sustinet; **PIU BELLA; E PIU SPEDITA.** Id est, **PULCHRIOR, ET AGILIOR.** Ita animus, in paupertatem voluntariam concedens, terrenis sarcinis liberatur, majoremque splendorem contrahit; uti supra è S. Paulino ostendi; *Ut copiosâ luce vestiamini, estote nudi saculo:* quinimò oneribus illis excussis, ad sublimem gloriæ apicem longè facilius evolare licebit. Hanc artem probè edocti SS. Martyres, Joannes & Paulus, liberrimâ voluntate sua bona distribuerunt pauperibus, quò expeditiores ad Dominum migrare possent.

86. Dipsas serpens, genuinum libidinis & avaritiæ symbolum, quem mordet, siti interimitt; & quod Lucanus ait; **INCENDIT VISCERA TABE.** Quantum ad avaritiam spectat, Juvenalem audi;

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit, Et minus hanc optat, qui non habet. Ergo paratur Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum; Et proferre libet fines &c.

Quoad libidinem verò S. Hieronymum; *Libido partiva nunquam satiat; & cum videtur extincta, reaccenditur, usque crescit & deficit, nec rationi parat, sed impetu fertur.*

87. Serpens, cui Præstero nomen, si animal quoddam moribus suis prehenderit, ingentem in fauciatâ illius parte tumorem excirat, & paulò post mortem immedicabili damno infert; uti testatur Solinus. Unde lemma; **PERIMIT INFLANDO.** Haud secus adulator venens, è labiis destillante, vitiosum superbiæ tumorem in humana mente producit, quem paulò post miserrima ruina, & ipsius ad eò vitæ interitus, excipiunt. Huic malo providè consulens Magnus Augustinus, super illis Psalmi verbis; *Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum,* Olei nomine adulationem vult intelligi; *Noli, inquit, gaudere ad talia, noli annuere, noli consentire, noli inde gratulari. Si ille attulit oleum adulationis, sed caput tuum integrum maneat, n. n. inflatum sit, non tumescat. Si enim INFLATUM fuerit, & tumuerit, facit pondus & PRÆCIPIT ABIT TE.* Id ipsum assolet superbia, tartareo ac serpentino sic morfu hominem inflare, ac interficere solita. P. Benedictus Fernandus illud Eya responsum examinans, *Serpens decepit me,* ait, verbum, eo loco adhibitum, è duplici radice Hebraica deduci posse; si punctum in verbi illius cornu sinistro collocetur, significat, *elevarè, comburere, ardere: collocatum vero in cornu dextro, significat, decipere, desolare, destruere.* Et subjungit; *Et quidem hæc omnia simul inveniuntur in vitio superbiæ, quo primi parentes infecti, superbiam sobolem ediderunt. Serpens igitur, ait, me decepit, me desolavit, me destruxit; serpens me sublevavit, scilicet in superbiam, fecit me ardere, combussit.* Denique etiam ambitioni hæc imago convenit, cujus

nocumenta à Seneca, verbis huic lemmati plurimum

Selm a. S. Anselm. De. in ejus. Plurarch. de. Anim. S. an. S. P. Aug. sev. de Divers. c. 2. S. mb. l. 2. Alog. Dav. c. 18. S. Bernardus. S. Paulinus. S. Paulinus. 26. Iuris. Lucan l. 9. Avaritia: Juvenalis Satyr. 24. Libido: S. Hieron. Ep ad Mar. rem & filia. Solin. c. 46. Adulator: S. Aug. in Psal. 146. Superbia: Bened. Fer. in Genes. c. 3. sed. 29. n. 1. Ambitio: Gratia. S. P. Aug. sev. de Temp. Virgil l. 2. En v. 149.

S. Aug. sev. de Divers. c. 2. Pau. pertas voluntaria. S. Paulus. 26. Iuris. Lucan l. 9. Avaritia: Juvenalis Satyr. 24. Libido: S. Hieron. Ep ad Mar. rem & filia. Solin. c. 46. Adulator: S. Aug. in Psal. 146. Superbia: Bened. Fer. in Genes. c. 3. sed. 29. n. 1. Ambitio: Gratia.

mum affinis, ita enumerantur. *Relinque ambitum: tumida res est, vana, ventosa: nullum habet terminum. Præteristos gradus divitum, & magno aggestu suspensa vestibula. Non in prærupto tantum istic stabis, sed in lubrico.*

88. Cùm D. Franciscus Viscontus; recens inauratus Episcopus, solemnè apparatu Cremonam ingrederetur, P. Leonardus Velli cæteris in ipsius honorem affixis Emblematis. serpentem addidit, qui sinuoso corpore circulum describens, caudam ore sustinebat; cum dicto, RELEGENS EXORDIA. Verbis è Claudiano mutuatis, ubi Temporis cavernam describens, canit:

--- --- Complectitur antrum
Omnia qui placido consumit nomine serpens,
Perpetuumque viret squammis, caudamque re-
ducto

Ore vorat, tacito relegens exordia lapsu.
Prudentiam hæc imago insinuat, cujus est proprium, præteritos eventus studiosè considerare; ut eorum exemplis edocta, quibusvis præsentibus ac futuris providere possit. Eos insuper hoc Emblemata spectat, qui natalium suorum vilitatem assiduè memoriâ revolvunt. Amos, tametsi à Deo ad prophetiæ munus erectus, pauperem tamen Pastorem se professus est; *Verba Amos, qui fuit in Pastoribus Thecuc.* Willigisus, Moguntinus Archiepiscopus, Patre carpentario oriundus, inter omnem dignitatis suæ celsitudinem, insignium loco rotas præferre est solitus, sibi que assiduè objecit; *Willigise, quis fueris, memento.* Isaac, obscurissimo loco natus, propriis viribus sub Bajazethæ, Turcarum Imperatore, primas dignitates consecutus est: ne tamen ignobilitatis suæ memoriâ oblitteraret, in media palatii sui aula, ubi audientiam exhibere consueverat, calcem, funibus confutum, suspendi voluit; suosque filios his vocibus frequenter compellabat: videte prosopiæ tenuitatem, è qua descendi; & dignitatis celsitudinem, ad quam ascendi. Cæterum quemvis hominem ad originis suæ crebram reminiscentiâ excitans Magnus Augustinus; *Bonum est homini, inquit, ut redeat ad pulverem suum; si enim te confessus fueris pulverem, Deus de pulvere faciet hominem.*

89. Serpens, aquilæ unguibus constrictus, eandem, gulâ prehensam, mordet. Unde efferato inter mutuam hanc pugnam serpenti inscripsit D. Petrus Cascina; **E QUANT' E OFFESO PIU', TANTO PIU' NOCE.** Id est; **LÆSUS NOCENTIOR.** Ita animus generosus, & ad vindictam pronus, ob acceptam injuriam pares, justasque ab hoste pœnas expetit. In hanc rem canit Tassus, Poëta Italus;

*La virtù stimolata è più feroce;
E s'agguzza de l'ira al'aspra core.*

Diabolus quoque, serpens ille Tartareus, quo graviore resistentiâ à nobis constringitur, eò in jugulum & perniciem nostram evadit ferocior. S. P. Augustinus; *Fortes milites Christi, dum auma Sacramento: suscipitis, pugnam adversus diabolum indicitis; dum ejus operibus renuntiatis, vehementius in vos ejus furias provocatis.*

90. Serpens, alterius violentiâ compressus, epigraphen à me recepit; **EXACUET IRAS.** Nimirum injusta oppressio homines efficit generosos, & ad extrema quævis audenda provocat. Exemplo suo id edocuit Israël's populus, qui à Roboamo crudeliter oppressus, graviter exanduit, totusque ab illo defecit. S. Hieronymus; *Citò INDIGNATUR libertas, CUM OPPRIMITUR.*

Nemo plus impetrat à libero, quam qui servire non cogit. Qui scorpionibus cedit, & lumbis patris habere se putat digitos crassiores, eò regnum mansueti David dissipat. Certè Romanus populus ne in Rege quidem superbiam tulit: Opportunè canit Guido Ca-

*Dura necessità, che in lor compare
Nova virtù, gli rende invitti, e toglie
Ne perigli il timor d'ogni periglio,
E nel morire indomiti, e feroci
Sprezzan l'error de l'incontrata morte.
L'ardire altrui gli sà più arditi, e quegli
Ch' à lors' oppone valoroso, e forte
Con maggior sforzo è superato, e morto.*

91. Serpens, in gyrum convolutus, caput suum unice ac studiosè abscondere solet. Unde lemma; **TUTUS, NI CAPITE LÆSUS.** Ita Christianus omnem patriæ facultatum, & ipsius adeò vitæ jacturam pro observanda fide, facilem exiguamque ducat; cæ enim retentâ, nihil penitus amisisse videbimur. Sanctus Joannes Chrysostomus; *Nam quemadmodum serpens rotum se ipsum tradit, nec minimum curat, si corpus inciditur, donec caput suum integrum servet: eodem tu quoque modo, præter fidem, cætera perdere non curas, profundas universam tuam pecuniam, tradis corpus, vitæ, si opus est, minime parcas, dummodo fidem serves, qua caput est, & radix; quâ servatâ, etiam omnia perdas, omnia tamen rursus majore cum magnificentia recuperabis.* Sanctus Hieronymus illa Christi verba interpretatus, *Estote ergò prudentes sicut serpentes;* ait, *Serpentis astutia ponitur in exemplum, quia toto corpore occultat caput, ut illud, in quo vita est, protegat. Ita & nos toto periculo corporis, caput nostrum, qui Christus est, custodiamus, id est, fidem integram, & incorruptam servare studeamus.* Id ipsum etiam de Prælato, Principe, aut Patre familias dixeris: hi enim, si, utpote subditorum capita, à gravioribus culpis immunes vixerint, reliquum totum familiæ aut Reipublicæ corpus saluum constituunt, & incolunt.

92. Complures serpentes, ab unicâ manu validè constricti, eam conatu prorsus irritò offendere tentant. Emblematis subscripsit Sitarchus Canalis; **IN VANUM LABORAVERUNT.** Innuebat videlicet, omnes malignorum vires nihil penitus adversus genuinam virtutem posse. Seneca; *Quemadmodum minuta lumina claritas solis obscurat: sic dolores, molestias, injurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit.* Emblematis explicando cecinit Baptista Pitonus.

*Lè venenose lingue, invade, e preste
Come serpi a vibrar i toso fuore,
Indarno sono a la virtù moleste,
E cercan d'osennar l'altrui splendore,
Queste al chiaro Canal furon infeste,
Ma l'invidia non può contra il valore,
Ch'egli divenne ogn'hor più saggio, e forte,
E per giovar a noi corse a la morte.*

93. Quod superiore loco de aspide diximus, non abs re cuivis serpenti attribui potest: nempe **IN SILENTIO MORDET.** DetraCTORIS genuinus DetraCTOR. Salomone teste, *Si mordeat serpens in silentio, nihil eò minus habet, qui occultè detrahit.* In hunc locum S. Hieronymus, *Serpens, inquit, & detraCTOR æquales sunt, quomodo enim ille occultè mordens venenum inserit, sic iste clam detrahens virus pectoris sui effundit in fratrem, &c.*

Senec. Epist. 34.

Claud l. 1. de Silicone.

Prudentia.

Moderatio animi.

Amos. I. 1.

Boet. Dist. memorab. fol. 79.

S. Aug in Psal. 75.

Vindicta generosa.

Tass nella Gerus. Liber Cant. 7. f. 75

Dæmon.

S. Aug l. 2. de Symbol. c. 1.

3 Reg. 12.

S. Hieron. Epist. 62.

Guid. C. Embl. 6

Fides.

S. Jo. Chr Hom 34. Matth.

S. Hieron. Mat. 10.

Superiores.

Virtus i. festata. Senec in Epist.

DetraCTOR. Eccl. 1. 11.

S. Hieron. hunc loc.

94. Serpens æneus, Mose referente, sublimes pallo in deserto affixus, omnes homines quotquot oculos in eum coniecere, instar antidoti à morte præservavit. Unde Placentia in nostra Canonica epigraphen sub-junctam habet; **ASPICIENTES VIVENT:** Certè, qui fidei ac spei oculos in Crucifixum erexit, omnem inde possibilem prosperitatem refert. P. Casarius Arelatensis; *Tam prompta aderat salubritas medicandi, quam velox inerat felicitas intuendi. Sequēbatur certum sub momentanea contemplatione remedium, quia latebat in serpente mysterium.* S. Ambrosius; *Habentes Dominum IESUM, qui nos passione sua liberavit, in ipsum aspiciamus semper, & de ipsius signo speremus nostris vulneribus medicinam: hec est, si forte nobis venenum avaritiæ se diffundit, ipsum consideremus, & sanat. Si scorpionis nos libido compungit, ipsum rogemus, & curat. Si terrenarum cogitationum nos morsus lacerant, eundem precemur, & vivimus. Hi enim sunt spirituales serpentes animarum nostrarum, propter quos conculcandos Dominus crucifixus est. Oleaster eodē effectus nobis è peccati commissi consideratione advenire ait; *Quantumcunque à serpentibus peccatorum sis morsus; si postmodum ea quādam animi propensione consideres, facillimè sanaberis. Recogitabo, ait quidam, omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Tu verò dic; considerabo omnes serpentes meos ad sanitatem animæ meæ**

95. Joānes Orōzcus serpentem æneum, pallo affixum, hoc lemma insignivit. **UNA SALUS.** Neque enim aliunde salutem sperare licet, nisi è fide; invocatione, & morte Filii Divini; in Crucem fixi. Unde Sanctus Petrus; *Non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.* S. P. Augustinus; *Frates, ut à peccato sanemur; Christum Crucifixum intueamur. Quomodo, qui intuebantur illum serpentem, non peribant morsibus serpentum; sic qui intuemur fide Christi mortem; sanamur à morsibus peccatorum.*

96. Symboli loco solem nascentem in arietis signo depinxere, sub cuius radiis serpens innovabitur; cum lemma; **SOLE RECENTE RECENS.** Mediolanensium civitati; cuius labara serpentem præferunt; hæc imago inseruit; quando, Philippo Prospero, Hispaniarum Principe; ac Regiæ Majestatis Philippi IV. Filio, in hanc lucem edito; tota juvenescere, viresque pristinas innovare videbatur. Cæterum redeunte quotannis sanctissimo Servatoris nostri Natali, Christiani omnes serpentum innovandum prudentiam imitari, & sub nascentis Solis Divini radiis in virtutibus ac pietate refici debent. Providè in Servatoris nati festivitate suos commonescit Doctor Mellifluus; *Celebraturi Dominice Nativitatis ineffabile sacramentum, jure quidem monemur, fratres, in omni sanctificatione præparari. Adest enim Sanctus Sanctorum, adest ipse qui dixit; Sancti estote, quia ego sanctus sum Dominus Deus vester.*

97. Flagitiosus hominis animus, rapinis, inimicitii; ac vindictis pasci; continuumque malevolentia sua incrementum facere solitus, serpentis Emblemate describi potest; qui bufonem, mox deglutendum, dentibus sustinet; cum lemma, **ALIT VENENA VENENO.** Certè invidus aliter nō pascitur nisi alieno malo. Sanctus Pater Augustinus; *Omnis superbus invidus est, & si invidus est, malis alienis pascitur.* Opportunè Paulus Maccius;

Deprehsus Hydrys aquis bufonem glutit; aliud, Diræ venenatis viscera visceribus. Improbæ mens, animusq; malus sibi non satis; addat Ni sceleri scelus; & crimina criminibus.

98. Duo serpentes, arctissime inter se connexi, mutuos sibi morsus infigunt; cum lemma; **ALTERNO VULNERE CADENT.** Vel, **MORS JURGIA FINIT.** Propria hæc conjugum idea est, qui mutuas suas injurias, & assidua jurgia nullò terminant fine; donec mors; sapius acerba & violenta, interveniat, modumque discordiis imponat. Veri me de malis conjugibus dixit Sanctus Valerius; *Amarè pungunt, & afflictioni vacant, usque ad divisionem corporis & spiritus.* Paulus Maccius.

Innexi cædas, alternosq; orbibus orbes Aspicias, ut se angues implicuere duo? Mordicus & retinet, quæ denique perivit uterq; Alter ab alterius vulnere dum pereat? Conjugium referunt animis discordibus iras, Semina qui rabide seditionis alunt. Nupta viro, nupta vir miscet prælia, dum mors Jurgia devoti finiat una thori.

99. Serpenti, juxta theriacam posito; inscribès; **E MALO BONUM.** Sicut enim ex veneno theriaca, è toxico antidotum, & ex contrariis præstantissimum amuletum conficitur, ita è malis bonum elicere nunquam non possumus; quia *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Quin; etiam è gravissimis injuriis utilitatem maximam colligere licet. Causam investigans S. Eusebius Emisenus, quæ D. Stephanum impulit, ut pro hostibus, qui illum immani lapidum & calumniarum grandine obruebant, preces ad eum ardentes fuderit? respondet; *Nec mirum esse, si eis nescit irasci, per quos sibi videt aula regni cælestis aperiri, per quos se intelligit æternis sæculis consecrari.* Animus enim, ad injurias condonandas facilis, famam non in terris dumtaxat; sed & in cælis æternam sibi fabricatur. Probè id edoctus Alexander Macedo, cum audiret, se à quodam contumelias impetum, respondit, regium esse; cum facias bene; audire male. Alphonsus Aragoniæ Rex; à quibusdam bene de se meritis lacessitus, ac probriis oneratus; Regium esse, dixit, non solum bene facere, sed mala etiam patienter audire. Suadentibus nonnullis Ludovico XII. Galliarum Regi, ut ultimum iret injurias, sub Carolo VIII. acceptas, cum Ducis Aurellanensis titulo adhuc gauderet; respondisse fertur; Regem Franciæ non decet ulcisci injurias Ducis Aurellanensis. Præclare in rem præsentem Magnus Augustinus; *Cum ignoscis ei, qui peccat in te, inde dimittis; sed nihil amittis, imò vero abundantius irrigaberis.*

100. Ni serpenti; dum loco angusto sese insinuare nititur, caput præscindas, faciem reliquo corpori transitum præbes. Quare serpens, capite per angustum foramen promotum, epigraphen tenet; **SEQUETUR RELIQUUM.** Hinc discas libidinem, cæu viperam venenatissimam, ut primum caput attollere; & animi nostri sensum penetrare nititur, quantociens præsecandam esse. Hic, si ullibi aliàs, principiis obstandum, omneque in mora periculum esse censet Divus Hieronymus. Nolo, inquit, Eustachium suam de virginitate custodiendam erudicem, *sinas cogitationem crescere, nihil in te Babylonium, nihil confusionis adolescat. Dum parvus est hostis, interfice.* Præclare S. Dorotheus; *Ut per noscatis; inquit, quod ex minimis his, & natura vi-*

Biblioth. SS.
PP.

libus, ad magna & prae grandia contemnenda per facile labamur, cum caperit quisquam dicere, quid refert, si verbum hoc dixerit? quid refert, si in hanc rem intendero? ex hoc enim quid est hoc? & quid est illud? quid refert hoc, aut quid refert illud? mala ac perversa, & amara consuetudo admittitur, & imbibitur, & datur initium, ut magna & graviora contemnamus. Davidem in homicidium propellere cum vellet diabolus, otium illi primo suggessit ac torporem, mox oculum nequam, hinc adulterium; denique, istis praemissis, homicidium.

Minima
praecaven-
da.

101. Serpens nil aequè horret, ac hominis jejuni salivam; utpote solo illius contactu necandus. Lemma. JEJUNA SALIVA NECABIT. Orcinus coluber nil sperat victoriae, ubi congregandum est cum homine sobrio & jejunio. Id clarè Basilius affirmans, *Jejunium*, inquit, *contra exercitum demonum dat arma*. Cui accinens S. Hieronymus; *Pulchra res est*, inquit, *jejunium, quod etiam demones terret*. Sic alii ordine Patres loquuntur. Magnus Augustinus ex omni numero praeceptorum Patrum facile Princeps, tam succinctè, quam verè ac nervosè; *Nalul*, inquit, *sine jejunio vicit diabolus*.

Jejunium.

S. Basil. hom.
1. de jejunio.

S. Hieron. l. 2.
cont. Iovin.

S. Aug. l. 4.
Hypognost.
cont. Pelag.

TARANTULA, seu Phalangium, & Stellio. Cap. IX.

Proditor.
Adulator.

102. **S**Tellio, formâ lacertam præferens, nomen suum à venustis coloribus, quibus, ceu totidem stellulis, distinctus est, recepit. Adeoque dorso stellis relucens, è visceribus venenum diffundit. Unde D. Didaci Saavedra lemma; **SUB LUCE LUES**. Stellionibus non absimiles proditores, adulatores, & homines fucati, sub amantatis & benevolentiae schemate venenum, suorumque affectuum pestem spargunt. S. Rupertus Abbas verba illa, à Doëgo Idumæo in laudem Davidis pronuntiata; *Ecce vidi filium Isai, Bethleemi tem, scientem psallere, & fortissimum robore, & virum pulchrum*, ita expendit; *Omnia quæ de David in laudem dixisse videtur, in odium ipsius dixisse dicitur, quia volebat inimicitia causâ, & invidia livore ut ad Saul venret: quatenus ibi quâlibet occasione necaretur*. Eâdem planè ratione de Hæreticis ait Vincentius Lyrinensis; *Tantò magis cavendi & perisimescendi sub Divina lucis umbrâ aculis latitant. Sciunt enim factores suos nullis esse placituros, si nudi & simplices exhalentur, atque idcirco eos caelestis eloqui velut quoddam aromate aspergunt*.

S. Rup. Abb.
in 1. Reg. 16.

Vind. Lyr.
Com. 1. 6. 55.

Hypocri-
ta.

103. Stellio, externâ facie illustres stellas ostentans, interius corpus suum infami veneno deturpatum habet. Unde lemma; **STELLATO SUB CORPORE VIRUS**. Ita homines fraudulentum sub sanctitatis velamiue pectus circumferunt, vitiorum veneno, daemonumque spurcitie undique contaminatum. Horum cuiquam acerrimè impropers S. Hieronymus; *At tu infelix*, inquit, *transfigurans te in Angelum lucis, & minister Sathanae ministrum justitiæ simulabas: sub vestitu ovium latebat lupus*.

S. Hieron.
Epist. 43.

104. Stellio veteres suas exuvias quotannis, instar serpentum, exuit; quia tamen non ignorat, præsentissimum antidotum adversus epilepsiam ex illis confici, idcirco medicinam adeo præstantem homini invidens, totam pellem ut primum detracta fuerit, quantocius non sine gravi malevolentia devorat, quemadmodum Theophrastus & ex illo Plinius, observant. Unde Stellio, dum pellem suam devorat, epigraphen tenet; **VORAT, NE PHARMACA PRÆSTET**. Nativus hic homi-

nis fraudulenti, invidi, & maligni typus est. Seneca; *Invidia invidum torquet & macerat, BONA, odit & EXTENUAT, injurias verò dilatat atque auget*. In rem præsentem Alciatus.

Plin. l. 8. c. 3.
& l. 30. c. 11

Invidus
malignus
Senec. in E

*Parva lacerta atris stellatus corpore guttis,
Stellio, qui latebras, & cava busta colit.*

Alciat. in
Embl. 39.

Invidia pravique doli fert symbola pictus. & c.

Unde eruditi tradunt, nomen stellionatus (delictum, quod certum nomen in jure non habet, stellionatus dicitur; estque fraus omnis, dolus malus, & impostura: ut si quis re aliquâ venditâ, postea aliam tradat; aut rem, jam alicui obligatam, iterum obliget alteri &c.) à fraudulento hoc animali ortum suum trahere. Plinius instar plurimum esto; *Nalul animal fraudulentius invidere homini tradunt. Inde stellionum nomen ajunt in maledictum translatum*.

Stellionatus.

Plin l. 30.
c. 10.

105. Calius Rhodiginus de Tarantula scribit; *Cujus exitiale virus stuporem lassis inducit, genuum labefactionem, demumque universi corporis tremorem*. Unde lemma; **STUPORE, TREMOREQUE REPLET**. Eadem planè effecta in suppliciis Divinis, adversus sceleratos destinatis, experimur. Certè Balthasar, characteres de præcipiti suo lapsu in pariete descriptos cernens, immodico tremore concussus est. *Facies Regis commutata, & cogitationes ejus conturbabant eum, & compages renum ejus solvebantur, & genua ejus ad se invicem collidebantur*. Isaias de Ægyptiis, à Deo castigatis, ait; *Stupentur & timebunt à facie commotionis manus Domini exercituum*. Saulus caelesti fulgure percussus, in terram prostratus, & utroque lumine orbis, *tremens ac stupens dixit; Domine, quid me vis facere?* Nempe, quod Magnus Augustinus ait; *Infideles experturi sunt in suppliciis potestatem Dei, cujus in donis misericordiam contempserunt*.

Cal. Rh.
Leç. ann.
l. 7. c. 10.

Supplici
Divina.

Dan. 5. 6.

Ier. 19. 16.

Az. 9. 6.
S. Aug. l.
Spir. & L.
c. 33.

106. Si Plinio fidem habeas, Stelliones nullo alio cibo, nisi rore & araneis pascuntur. *Rore tantum viventes, præterque araneis*. Unde lemma; **ROS, ET ARANEA CIBUM**. Genuinam hinc malorum Religiosorum ideam desumere licet, qui quidem rore caelesti, sanctissimis nimirum sacrificiis, meditationibus, & orationibus, indies pascuntur; simul tamen etiam aranearum veneno victitant, dum animos rancoribus, aut profanis affectibus nutriunt; Caino non absimiles; qui victimas litaturus, manus quidem devotas, cor autem livore & odio squalidum præferbat. Sermone ad hunc converso præclare ait S. Bernardus; *Quid miraris, o Cain, si non respicit ad te (Deus) qui ita divisus es in te? si manum devotioni, quid animum das livori? Non concilias Deum tibi, disors tecum non placas sed peccas*.

Plin. l. 11.
c. 26.

Religiosi
vitiou

S. Bern. in
Cant.

107. Stellio, rore pasci solitus, caelestem ac purissimum hunc liquorem pessimâ indole in abominandum & infame venenum convertit. Lemma; **EX RORE VENENUM**. Hæretici, accomodatè ad hunc typum, è vivaci ac suavissimo Sacrae Scripturae rore lethalem perverissimi veneni liquorem conficiunt. De his meus Concanonicus Lucas Tudenis; *Exterius sacrarum scripturarum carpenies male superficiem, ad veritatis medium nunquam veniunt: sed semper in dulcedine quarant amaritudinem, in vita mortem, in candore nigredinem, in scripturis veritatis errorem*. Et Petrus Bercorius;

Luc. T.
Præfat. l.
1. de err.
vitiis.

Hæretici, inquit, rorem Sacra Scriptura legunt, student, & hauriunt: veruntamen exinde nunquam meliores fiunt, quin per corruptas expositiones ipsam rorem Divinae scripturae in venenum sua hæretica opinionis convertant.

108. Tarantulæ venenum, in humanum corpus transfusum, quantumvis lethale ac pestilens sit, antidotum tamen adversus illud habetur præsentissimum & unicum, si quantumvis tibiæ aut citharæ cantus; certo quodam sono attemperatus, adhibeatur. *Huic pesti, & tam præsentis malo, inquit Alexander ab Alexandro, unum hoc salubre remedium esse comperit, est, si protinus tibiæ, aut citharistæ varios concinat modos &c.* Unde proprium Tarantulæ lemma est; **LE-NIT MUSICA MORSUS.** Ita interioribus proximi malis nunquam securius medemur, quam suavi & discretæ verborum harmoniâ; nam corrigendi benignitas miram energiam congenitam habet; ad humanas mentes temperandas perfanandaque. Providè monet Magnus Augustinus; *Debetis amando corripere non nocendi aviditate, sed studio corrigendi.*

109. Salomonis effatio; *stellio manibus nititur, & moratur in adibus Regis.* Unde lemma stellioni inditum; **MANIBUS SUBLIMIA POSCIT.** Dicere volebam; homines; excellenti ingenio ad assequenda dignitatum culmina destitutos; manu in suarum industriâ & labore ad ipsam supremam Dei aulam efferri posse. Hugo Cardinalis illud Proverbiorum explicans; *Fideles simplices, inquit, qui non habent a. as scientia: sed labore manuum, & sudore vultus sui vescuntur pane suo, tandem cum sanctis in cœli palatio illum loc. 110 sunt moraturi.* Et S. Gregorius; *Plerumque aves, quas ad volandum penna sublevari, in vepribus resident: & stellio, qui ad volandum pennas non habet, nitens manibus, regis adificium tenet: quia nimirum sapè ingenio si qui que, dum negligentia torpent, in pravis actionibus remanent, & simplices, quos ingenii penna non adjuvat, ad obtinenda æterni regni mania virtus operationis levat.*

110. Phalangium; Athanasio Kirchero teste, aranci genus est; quod & Tarantulam dicimus; dirum animalculum; tactu pestilens; & si nisum quæras, nulla vis est; si potestatem, ictum hominem veneno interficit. Degit in cavernulis, quas inter segetes ædificat. Atque cum æstu anni flagrantissimo assiduus sol campos Apuliæ torret; tum maximè seu afflatu noxio; seu æstu accensa hæc phalangia, tam exitiali licentiâ in humanos artus grassatur, ut, quotquot ab hac pestifera luce libantur, irrequieti vel canant, vel saliant, vel lacryment, vel delirent; aut tam lethali stupore pressi jaceant, ut membra omnia senescente rabo putrescant, & sic animam extrudant. Huic tamen tante pesti reperit pharmacum humana solertia: sed nec aliud; nec certius, quam cæntum. Atque ita cum quis à tarantula læsus jam nec gradi, nec loqui, nec ullo sensu fungi valeat; habeaturque morti vicinissimus; mox ubi tibiæ modos audit, miti illo sono demulsus ac velut gravi somno excitus; oculos attollit parumper, mox se in pedes erigit; sensim veltigia ponit, cantus tamen lege servatâ. Jamque augefcente concentu, quasi firmato iterum animo, in saltus gestusque nec indecoros, nec à citharæ sono dissonos erumpit, atque sic valetudinem recipit, non sine mirando tripudio. Unde lemma; **CANTU SANABITUR ICTUS.** Phalangis non absimiles dixeris extorres cœlo Spiritus; prorepserunt illi antenatum servatorem ex flammis inferorum cavernis; & in humanam gentem palam faverunt. *Æstua-*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. I.

bat universa terra, imò ardebat infandorum scelerum flammis. Adinordebantur passim ab acheronticis illis Tarantulis innumeri mortales; & tamen; quod in morbis pelissimum, non habebant mali sensum. Edebatur, bibebatur, ludebatur, certabatur, quis citius, quis gravius periret. Jacebant homines animæ lethargo tacti, & miserè spirabant viva Plutonis funera. Sed ecce! inter tot pestilentissimos morbos adest mitissimus Deus, mulicos mittit, qui cantent, qui sanent, qui fugent venenum omne, qui nepenthes propinent vocum concentu. Canunt cœlestes genii, & pacem indicunt, moxque infernas tarantulas in spelæa sua sic retrudunt Symphoniacâ voce; ut jam ille solum lædi possit, qui lædi velit. Atque adeo recens nato in hunc orbem Deo, Angelisque solemne illud suum occinentibus, *Gloria in excelsis Deo & in terra pax hominibus bonæ voluntatis;* Salus tota mundo redit. Cæterum eandem vim ad depellendos animæ morbos etiam sacræ Psalmodiæ tribuit Magnus Augustinus; *Psalmorum nobis per modolos apta sunt carmina. Revera enim animas illuminat ac mentem. Et sicubi quis, quantumvis sero ac rabidissimo furore raptetur, si forte fuerit Psalmi, ut ita dixerim, carminibus incantatus, continuo omnis rabies ferocitatis ejus abscedit.*

VIPERA.

CAP. X.

121. Pausanias refert, viperas; constructo sub balsami arboribus nido; mox venenum perdere, & innoxias mordendo effici. Unde Pater Sylvester Petrasanctâ viperam, balsamo vicinam, depinxit; cum lemmate; **VENIO; POSITURA VENENUM.** Ita planè homo Mariæ Virgini, ceu suavi balsamo, propinquans, venenum omne exiit, ac delicti cuiusvis noxam amittit. Id ipsum de bonorum societate dixeris; illorum enim consuetudine utens, pristinas culpâs facile dedocebere. Præclare Seneca; *Quidam cavent tecum, quia digni sunt, quidam ut sint. Si quid enim in illis ex sordida conversatione servile est, honestiorum convictus excutiet.* Et rursus; *Nulla res magis honesta inducit, dubiosque, & in pravum inclinatos revocat ad rectum, quam virorum bonorum conversatio; paulatim descendit in pectora, & vim præcepti obtinet.*

122. Alcibiades Lucarinus Symboli loco viperam depinxit, quæ balsami folia mandens eorum ope venenum suum extiere solet. Unde lemma; **PERDIT OB PABULA VIRUS.** Innuebat vitiorum luem è pectore nostro proferibi. S. Bernardus; *Si quis vestrum non tam sæpè modo, tamque acerbos sentit iracundia motus, invidia, luxuria, aut caeterorum hujusmodi; gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo. Quonobrem Sancti Patres Eucharistiam, appellatione minime alienâ, pharmacum immortalitatis, moris antidotum, vitam in Deo concilians per Christum, medicamentum purgans vitia, & omnia pellens mala, ex S. Ignatio Martyre; cognominarunt.*

123. Complurimum Scriptorum testimonio constat, viperam, priusquam fonti propinquet, venenum deporere. Unde P. Certanus eam fonti vicinam; hoc lemmate insignivit; **VIRUS NON DEFERT.** Documenti loco id esto; ut, Verbi Divini fonte sitim levaturus, omne vitiorum virus è corde procul abjicias. S. Epiphanius; *Debetis igitur, inquit, &*

Bercor. Reduc. 28.

lex. ab Al. enial. l. 2. 17.

Correctio lavis.

Aug. serm. 5. de Verb. tom. 6. 2.

rov. 30. 28.

labor ad celum leat.

Aug. Card. illud loc. 110 sunt moraturi.

Greg. lib. 6. moral. c. 5.

Athan. Kirch in Ausurg. & honurg.

Christus nascens.

Luc 2. 14.

Psalmodia. S. Aug. in Prolog. psal. morum.

Pausani. in Boet. l. 9.

Maria V. Societas bona.

Senec. Epist. 47. Idem. Ep. 91.

Eucharistia. S. Bern. ser. in Can. D.

S. Io. Mart. Epist. ad Eph. in fine.

Oratio sit pura.

S. Epiph. ad nos, qui ad perennem, puramque, & Divinis ac celestibus cloquiis scaturientem aquam in Dei Ecclesia prope-

ramus, malitia venenum non deferre - sed omnem pravitatem, & jurgium, & omnem malam cogitationem deponere. Et rursus; Serpens, quando siti pressus à latibulo procedit ad aquam, ut bibat, non simul accipit secum venenum; sed in latibulo relinquit, & sic progressus, potum aquarum sumit: proinde & ipsi hoc imitemur, ut, quando ad Ecclesiam, preces, aut ad mysteria venerimus, malitiam nobiscum non feramus.

Matrimonium.

S. Basil. Hom. 7. Homer.

Alciat. Embl. 192.

114. Vipera, priusquam cum muranâ coëat, venenum onue abjicit. Unde Lucarini lemma; **DEPOSITO JUNGITUR VENENO.** Eos, qui connubio jungendi sunt, hoc Emblemata instruit, ut, in utramque matrimonii felicitatem consecuturi, omne congenitæ crudelitatis, asperitatis, & malevolentiae virus longissimè projiciant. S. Basilii; *Audiat & vir ipse accommodatam, seque decentem admonitionem. Vipera virus ob nuptiarum venerationem evomit. Tu duritiam animi, tu feritatem, tu crudelitatem ob unionis reverentiam non deponis?* Ad hæc verba, ni fallor, alludens Alciatus, suum de vipera Emblemata cum sequenti epigrammate formavit.

*Cum furit in Venetem, pelagi se in littore sistit
Vipera, & à stomacho dura venena vomit:
Muranamque ciens ingentia sibi tollit,
At simul amplexus appetit illa viri.
Maxime debetur thalamo reverentia: conjux
Aeternum debet conjugii & obsequium.*

Præparatio ad Eucharistiam. S. Nil. Paren. n. 120. S. Aug. ad Inlian. Com. de perfecta Iustitia.

Porro quisquis Deo Sacramentaliter jungendus, Divinum altare accedere parat, omne venenum deponat, necesse est. S. Nilus; *Ab omni corruptione abstine, & mystica carne omni die particeps fias: sic enim Christi corpus, nostrum fieri incipit.* S. P. Augustinus eodem Emblemata perfectam orationis frequentandæ methodum tradit. *Quemadmodum, inquit, serpentis quoddam genus, cum it ad bibendum, priusquam ad fontem venit, omne venenum evomit: ita Christianus, cum ad orandum accedit, omnem iracundiam, & odium proximi deponat.*

Pineda To. 2. in Job c. 20. v. 16. n. 4.

Mulier lasciva.

Prov. 5. 9. S. Cyr. lib. de singul. Cleric.

Ingratus Mundus fallax.

Hug. Card. in c. 13. Luca,

115. Duabus viperis libidine coëuntibus, foemella apprehensum masculi caput devorat, eumque occidit: uti cumulatè testantur Herodotus, Nicander, & S. Isidorus apud Pinedam. Unde Camerarius Symbolo liloco duas vipers, in mutuo amore junctas, depinxit; cum lemmate; **VENUS IMPROBA.** Vel, ut D. Archangelo Conter placet; **NECAT AMANTEM.** Vel, **PERDIT, QUOS DEPERIT:** Vel denique; **DULCEDINE NECAT.** Mens Emblematis erat, mulieres lascivas non tantum intellectu & sanguine, sed non r. rd ipsâ etiam vitâ suos amantes spoliare. Studiosè id præcavens Salomon, *ne des, inquit, alienis honorem tuum, & annos tuos crudelibus.* Et S. Cyprianus, de femina impura disserens, ait; *Per infinita dedecora, multiplices mortes invehit in perniciem perditorum.* Cæterum eadem viperæ icone hominem ingratum, vel etiam Mundum fallacem describere licet, qui suos affectas, dum blandiuntur, occidunt. Hugo Cardinalis; *O quam fraudulentum osculum, quod tradidit Judas. Tale osculum mundi; illum enim solum prodit, quem osculatur.*

116. Vipera, genuinus hominis avari typus, epigraphen præfert; **N' OFFENDE VIVA, E NE RISANA MORTA.** Vel, **VIVA LA MORTE, E MORTA IO DA LA VITA.** Id est;

QUÆ VIVENS LÆDIT, DEFUNCTA MÆDETUR. Id quod è Poëtis non nemo, de vipera canens, concinno hoc disticho, per modum ænigmati, expressit.

*Dum vivis, mortor; moreris dum vipera vivo.
Perpetuò ut vivam, perpetuò morere.*

Certè Avarus, viperæ simillimus, quoad vivit, facultates omnes ingenti aliorum damno corradit, mortuus verò suos hæredes ac posteros plurimis beneficiis, quamlibet invitus, remuneratur. De Avaris ait Magnus Augustinus; *Inexplebilis est sola avaritia divitum; semper rapit, & nunquam satiatur; non patri parcit, non matrem agnoscit; nec fratri obtemperat, nec amico fidem servat; viduam opprimit, pupillam invidet; Res mortui occupantur, quasi non & ipsi, qui hoc faciunt, moriantur. Quæ est ergo ista animarum insana, amittere vitam, appetere mortem, acquirere aurum, & perdere cælum?* Ad Emblematis hujus mentem dixit nonnullus, Avarum nihil unquam utile præstare, nisi cum moritur. Apertè Horatius;

Avarus, nisi cum moritur, nihil rectè facit.

117. Franciscus Raulinus Symboli loco manum figuravit, quæ theriacam præparatura, exanimem viperam forcipe sustinebat; cum lemmate, **VENENO VENENUM PARAT.** Vel, **PERDIT VENENA VENENO.** Ita justus Princeps, mortis supplicio in sceleratos animadvertens, enormes è civitate noxas, & vitiosa scandala profligat. Certè Deus supplicia nulla in hunc mundum destinavit, nisi, quæ animabus corrigendis, persanandisque deserviant. S. P. Augustinus; *Omnia, quæ in hac vita infliguntur à Domino, admonitiones sunt, & stimuli correctionis nostræ.*

118. Peccatorem, proprio peccati fetu occidi solitum, parturienti viperæ Emblemata representabis; quæ, gravidis visceribus à propria prole ruptis, infelicem mortem subire cogitur: atque adeo, si auctoribus hæc de re fidem tribuas, vipera **PERIT, DUM PARIT.** De peccatoribus dilucidè testatur Sanctus Jacobus; *Peccatum, cum consummatum fuerit, generat mortem.* Pulchrè in hunc locum Sanctus Pater Augustinus; *Noli dare consensionis amplexum, ne plangas partum: quia si consenseris, id est, amplexatus fueris, concipis. Cum concupiscentia conceperit, parit peccatum. Nondum times? peccatum generat mortem, vel mortem time. Si peccatum non times, time quò perducit peccatum.* Eadem imago Prædicatorem, tor vitiosis moribus instructum, concernit; ut qui aliorum animas suâ facundia in vitam protrahit, se ipsum verò ad æternæ mortis supplicium condemnat; *viperarum more, dum filios pariat, ipsi moriuntur;* inquit de vitiosis Concionatoribus Sanctus Petrus Damianus.

119. Si proprietatem, superiore numero adductam, præsupponas; nimirum viperam utero à propriis fatibus disrupto, parere; Emblematis loco viperæ parturienti subscribes; **FOETU DIRUMPOR.** Illius hæc imago est, quæ propria loquacitate damnum capit. Plutarchus; *Iaculos & vipers proprii rumpunt fetus: sic garrulus vel cum sua pernicio promit arcana.* Eodem symbolo, ut superiore numero insinuavimus, etiam conscientiam sceleratam afficere licet, quippe cujus viscera à propriis delictis, veluti à totidem viperinis fatibus, acerrimè dilaniantur. *Non est enim talis partus* (inquit S. Joan-

Avarus.

S. Aug. Verb. Do. germ. 25. c.

Ocho Ven. Embl. 54. Horat.

Justitia viudicat va.

S. Aug. ser. 109. de Te. cap. 3.

Peccato Iacob. 1. 1.

S. Aug. l. 50. Homil. hom. 42. c.

Prædica sus.

S. Pet. D.

Loquacitas.

Plutarch. Moral.

Remor. conscientia.

S. Joan.

10. Chryso. S. Joannes Chrysoftomus in illud Psalmi, *Ecce parturivit in justitiam, concepit dolorem*; ubi in sensu literali de peccatorum suppliciis sermo est,) *qualis est in mulieribus; sed quemadmodum in viperis uterum discerpunt, & latera dilaniantes fetus procedunt, ita etiam in fraudibus, & in justitia*: idque in iis perspicue experimur, qui conceptam alterius vindicandi aut offendendi voluntate, mille tormentis ac cruciatibus in animo suo exagitantur. *Si voluerit quis pergit ille, ut cisci quempiam, vel prior injuriam facere; vide quot mala patitur: furore repletur; AB IRA DISCERPI-TOR, movet innumerabiles fluctus cogitationum, invadit timor, pavor, ac tremor: quomodo offendet, quomodo rem perficiet: & ante eum; quem est injuria affe-*
 Nil. Abb. *Eturus, se ipsum perdit.* S. Nilus Abbas eodem argumento docet, quot damna nobis ex iracundiae turbis accrescant. *Iracunda cogitationes, inquit, tanquam vipera fetus, cor, unde exorta sunt, exedunt.*

120. D. Arelius Judam proditorem viperam Emblemate describit, quam marem suum suaviter ample-xata, illius caput suismet dentibus praescindit. Lemma; **DOLO OCCIDIT.** Apprimè ad rem nostram S. Ambrosius; *Venenum infundit osculo, quo gratia charitatis infunditur? osculo? quod sacra pacis in-*
 Pasch. l. II. *signe est? osculo? quo amicitia fida firmatur? Osculo tradis periculo; quem propter osculi commercium venerari deberes? Et S. Paschasius; Pignus offers vere pacis, sed vulnus insigis & venenum serpentis.* Exquiritissime S. Petrus Chrysologus; *Inter amplexus & oscula cruenta Iude, Christi caput est expetitur, & ore petitum. &c.*

121. Homo prudens ac discretus quavis ingruentia mala in saniolem partem convertere novit; haud secus atque vipera, minutim coartata, saluberrimam theriacam conficit. Unde lemma; **VERTIT IN MEDELAM.** Seneca de *viris bonis* differens, ait; *Dura ac difficilia non reformident, nec de fato querantur; quidquid accidit, boni consulant, & IN BONUM VERTANT.* Et Terentius;

*Quid reliqui est, quin habeat, quae quidem in homine videntur bona,
 Parentes, patriam incolumem, amicos, genus, cognatos, divitias.
 Atque haec perinde sunt, ut illius animus, qui ea possidet:
 Qui uti scit; ei bona: illi qui non utitur recte, mala.*

122. Aliquo, serpentes ad conficiendam theriacam in frustra concisi, à nobili quodam ingenio epigraphen è Zachariae Cantico accepere. **SALUTEM EX INIMICIS NOSTRIS.** Adeo nimium etiam è calamitatibus, morbis, aliisque incommodis utilitatem capere licet; S. Petrus Damianus; *Tyrus planè genus serpentis est, ex cuius cruore theriaca fit: quae videlicet grassantem pestem in his, qui venantur, extinguit.* Si ergo venenum veneno novit homo de-

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. I.

pellere, quanto magis mirabilis praevalet Deus ex alienis contritionibus nobis utilia providere? Et Theophanes apud P. Gretserum; *Serpens non modo habet lethale venenum, sed etiam pharmacum, lethalia venena propulsare consuevit, ministrat. Medici quippe ex carne serpentina contrarium veneno conficiunt medicamentum.*

123. Si verum est quod ajunt, parturientis uterum à vipera nascente rumpi, epigraphen non incongruam subjunges; **GIGNENTIS VISCERA VORRO.** Invidia, hac icone, seu ectypo, delineata, proprii parentis sui peccatus ac viscera horrendum corrodit. Unde Jacobus Sannazarius in Arcadia canit;

L' invidia figliuol mio se stesso macera,

S. Basilii; *Sicut viperas dicunt abrupto matris ventre nasci; sic & invidia concipientem se animum corrodere simul, atque tabescere solet.*

124. Cebetes testatur, hominem, viperam dentibus semel prehensum, nulla deinceps venena formidare. Unde amans quidam profanus Emblemate subscripsit; **ME VIPERA TUTUM.** Vel, ut alius; **ARCET VENENA VENENO.** Veluti diceret, animum suum, unius affectu occupatum, alieni amoris admittendi penitus incapacem esse. Iis etiam hoc Emblemata convenit, qui bonum è malis elicere norunt. Certè Deus libidinis ignes febrium ardore, & odii flammam mortis imminentis terrore reprimere solet. Optime dixit S. Gregorius Nazianzenus.

Ex hoste & ipso commodum decerpitur.

Hujus rei experientiam Magnus Augustinus in D. Paulo deprehendit; Deus enim illum opportuno antidoto adversus superbiam munire volens, serpentes, utpote superbiae authores, in eum concitavit. Ipsummet Augustinum eruditè differentem audire juvat, qui verba illa Apostoli expendens, *datus est mihi stimulus carnis meae, Angelus Sathanae, qui me colaphizet;* ita ratiocinatur; *Videte medicamentum, quod sibi dicit appositum. Ne extollar, inquit, datus est mihi stimulus carnis meae, Angelus Sathanae. O VENENUM, quod non CURAT nisi VENENO! datus est mihi stimulus carnis meae, Angelus Sathanae, qui me colaphizet. Caput cadebatur, ne caput extolleretur. O antidotum, quod quasi de serpente conficitur, propterea theriacum nuncupatur: serpens enim ille superbiam persuasit; gustate & eritis sicut Dii; superbia persuasio est: unde cecidit, inde desicit, merito ergo venenum serpentis de serpente sanatur.*

125. Aristoteles prolixè testatur, scorpionem à vipera devorari. Unde lemma; **DIRA DIRIS PASCUNTUR.** Adeo nempe verissimum habetur, nullas alias malevolorum delicias esse, nisi malitiam; neque crudelem ac impium hominis animum aliis exaturari cibis, nisi quos à tyrannide subministratos accipit. Herodes, mensae instructissimae accumbens, cum gratias impertiri, & S. Joannem, citra ullam culpam in carcere detentum, vinculis exolvere debuisset; crudelem mortis sententiam adversus ipsum pronuntiavit. Hoc Tyranni decretum expendens S. Ambrosius, attonitus interrogat; *Quid crudelitati cum delictis? quid cum funeribus voluptati? moxque sibimet Oedipus respondet, hoc crudelitati ferculum debebatur, quo insatiata epulis vesceretur.* Inde ad inhumanum ac barbarum Regem con-

Theoph. Cont. Orat. 1. de Cruce apud Gretserum.

S. Basil. Hom. de Invidia.

Calamitas utilis, S. Greg. Naz. lib. 1. gen.

S. Aug. de Verb. Apost. serm. 3.

2. Cor. 12. 7.

Aristot. l. 8. Hist. anim. c. 29.

Peccator.

Crudelitas

S. Ambr. l. 2. de Virgin.

conversus, *intuere*, inquit, *Rex acerbissime, tuo spectacula digna convivio. Porrige dexteram, ne quid sevitiæ tuæ desit, ut inter digitos tuos rivus defluant sacri cruoris. Et quoniam non exaturari epulis fames, nec restingui poculis potum inaudita sevitiæ tuæ sitis, bibe sanguinē scaturientibus adhuc venis exsēcti capitis prosruentem.* Adeoque inter ciborum affluentiam innocentis interitus quærebatur, ut Herodis rabies, nullis regis mensæ delitiis exaturanda, crudeli ac barbarâ illâ nece pasceretur.

126. Viperam, ab erumpente fœtu occisam, meus Concanonicus, D. Alexander Luzon de Millares lemmate hoc morali spectandam exhibet; **PECCATUM PECCANDI SUPPLICIUM.** Enimverò peccator à scelere, intra animum concepto, miserri-
mè depascitur, ac æternum occiditur. S. P. Augustinus; *Pater mortis peccatum est; si enim nunquam peccaretur, nemo moreretur.* Et S. Damascenus; *Peccatum est immortalis animæ mors.*

127. Viperæ fatales suos dentes carni duntaxat, ac rebus mollibus, non verò duris aut faxeis infigit. Unde lemma; **MOLLIA TANTUM.** Ita libidinis & calamitatum spicula adversus justum nihil unquam possunt, utpote ferreo & inexpugnabili gratiæ Divinæ scuto undique munitum. In Melitam Insulam cum aliis S. Paulus appulerat, ibidem ab incolis, barbaris licet, perhumaniter exceptus. Accidit verò, ut, dum sarmenta igni fovendo colligeret,

viperæ manum ejus invaderet: *Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est.* Durior fuisse videtur Apostoli dextera, quàm ut viperæ spiculo linguæ eam penetrare posset: eventus hujus causam reddit Oecumenius; *Viperæ, injectis manui Apostoli dentibus, cum peccati molliem non reperisset, protinus resiliit, ac in ignem saluit, tanquam sibi pœnam infligens, quòd corpus sibi nullo modo conveniens percussisset, ac oppugnasset.* Contrà verò de flagitioso Caino testatur S. Ambrosius; *Potuit quidem & incursus bestiarum timere, qui legis Divinæ jura violaverat, nec presumere de subiectis animalibus ceteris, qui hominem docuerat occidi.*

128. Viperæ taurum morfu lædit; cum lemmate, **IN PARVIS VIS MAGNA FREQUENTER.** Nempe discrimini non minimo se objicit, qui res etiam minimas negligit, aut contemnit. Pulchrè Ovidius;

*Parva necat morfu spatiosum viperæ taurum,
A cane non magno sæpè teneitur aper. &c.*

Sapienter proinde monet Rabbi Ben Azai; *Nulum hominem spernas unquam, aut rem quampiam nihili facias, quantumvis tibi nullius ponderis esse videatur; cuique enim rei suus locus est & usus, sicut & cuilibet homini suum tempus.*

Peccator.
S. Aug. serm.
141. de Di-
vers. c. 2.
S. lo. Dam.
in Hist.
Barlaam.
cap. 18.

Justo ni-
hil adver-
sum est.
Ab. 28. 5.

Oecum.
huns. 10

S. Ambr.
de Cain. 7.

Minim.
hostes
contem-
nendi.

Ovid. l. 2 de
Remed.
Rabbi Be-
Azai in
Pirke ar.
c. 4.

FINIS LIBRI SEPTIMI.

MUNDI SYMBOLICI

LIBER OCTAVUS.

INSECTA.

Apis. Mel. Cera,	1	Cochlea. Limax.	8	Musca.	16
Araneus.	2	Crabro, Scarabæus.	9	Papilio.	17
Bombix, globus bombycinus.	3	Formica.	10	Pyrausta.	18
Bruchus.	4	Hirudo. Sanguisuga.	11	Salamandra.	19
Camæleon.	5	Ichneumon.	12	Talpa.	20
Cicada.	6	Lacerta.	13	Vespa. Tabanus. Asilus.	21
Cicindela.	7	Locusta.	14		
		Mus.	15		

A P I S. Mel. Cera.

Cap. I.

Uidam, laborum suorum fructibus gaudere prohibitus, Symboli loco apum examen adhibuit, quod fumo è proprio alveari expulsum, epigraphen è Virgilio sustinet; SIC VOS NON VOBIS. Ita

Laborare pro aliis.

ant. Cypr. Epist. 2. ad Donat.

Judai. Aug. Card.

Eleemofynarius.

Docere.

ant. Ioan. Chrysof.

Hom. 12. ad pop. Antioch.

Galfrid. Al. leg. in Martib.

Laborare proprio gaudere.

Sal. 127. 2. Eccl. 5. 17.

prorsus Avari suas opes, anxie conquestas, aliis tandem relinquere coguntur. Sanctus Cyprianus; Pecuniam suam dicunt, quam, velut alienam, domi clausam sollicito labore custodiunt, ex qua non amicis, non liberis quidquam, non sibi denique impertunt. Possident ad hoc tantum, ne possidere alteri liceat. Eodem Emblemate Hugo Cardinalis Judæorum miseriam ab oculos ponit, qui è Christo, gravissimis tormentis dilaniato, suavissimum quidem salutis humanæ mel expresserunt, nullâ tamen illius guttulâ sibi met reservatâ. Recte, inquit, apibus comparantur Judæi, quia scilicet apes mellificam aliis, non sibi: sic Judæi mellificaverunt nobis dulcedinem in passione Christi, & ipsum nobis dulciorem fecerunt, unde eis potest dici; sic vos non vobis mellificatis apes. Homo, suam doctrinam, ingenii profectum, aut divitias liberâ voluntate in alios erogans, Sancto Joanne Chrysofostomo teste, apem imitatur: enim verò. Sicut apes circumvolat omnia prata, ut promptam alteri præparet mensam; sic & tu fac, homo, sive pecunias congreges, in alios expendi; sive doctrine verba habeas, ne desodias, sed apponas indigentibus in medium. Huic conformis Galfridus; sibi quidam mellificat, inquit, sed non solis, dum fruuntur dulcedine, quam ex floribus suxerint scripturarum, & eisdem suos reficiunt auditores.

2. Apis, proprio melle pasci solita epigraphen habet; SIC VOS VOBIS. Eandem cum ape felicitatem fortiuntur ii, quibus proprii laboris fructu gaudere licet. In hanc rem David; *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & benè tibi erit.* Et Salomon; *Hoc itaq; visum est mihi bonum, ut comedat quis, & bibat, & fruatur ex labore*

suo, quo laboravit ipse sub Sole. Id interpretatus Thaumaturgus, ait; *Non negaverim etiam opes bonas esse, Dei enim donum est, si homo late perfruat laboribus suis; modo opes illæ à Deo sint concessæ. Talis enim benefico in omnes est animo, & in munere Divino exultat, & omnem vitam suam bonis operibus ac largitationibus adornat.* Verè cecinit Vivianus;

Dixi hunc beatum, qui, lauro Nitente, vitam temperet Modico labore & gaudio.

3. Ludovicus Ariostus, ut orbi palam faceret, se pro plurimâ virtutum ac meritorum suorum indultriâ, in præmii vicem, non nisi graves ac infandas injurias recepisse, Symboli loco apes supra alveare depinxit, quæ fumo exagitata, epigraphen referebant; PRO BONO MALUM. Verbis ex Hieremia desumptis, ubi Christi voce adversum ingratos Judæos conqueritur Vates; *Nunquid reddiderit pro bono malum, quia foderunt foveam anime mee?* Sanctus Pater Augustinus; *Judæi retribuunt mala pro bonis; acceperunt à Christo pluviam, & fructum non dederunt, sed spinas dolorum.* Emblematis mentem Baptista Pittonus sequenti poemate explicat;

*Produce l' ape il mel suave, e grato,
Predando vaghi, ed adorati fiori,
E poscia dal villam fero, & ingrato,
Col fumo è uccisa di cocenti ardori:
Così PER BENE, MALE hà rivivato
Ostia, od esca dal suo albergo suori:
Colse il buon Ariosto il frutto tale,
D'haveve il suo Signor fatto immortale.*

4. Bargalius Ferdinandum I. Magnum Hetruriam Ducem, Emblematis loco, Apum Regi non busilem dixit; qui inter minorum apum examina medius, geminam vocem, è Plinio desumptam,

Præferbat; MAJESTATE TANTUM: Vo-
lebat nimirum Principis illius majestatem ac clemen-
tiam, omni tyrannidis aculeo penitus destitutam, si-
gnificare. Appositè Seneca; *Tracundissima, & pro*
corporis capiti pugnacissima sunt apes, & aculeos in vul-
nere relinquunt: Rex ipse sine aculeo est. Nolum enim
natura nec servum esse, nec ultionem magno staturam pe-
tere, telumque detraxit, & iram ejus inermem reliquit.
Ab hoc nihil alienus Sanctus Basilius; *Ipse autem Rex,*
inquit, *est aculeo præditus, spiculoque armatus, & nun-*
quam irritatur ad ultionem, nunquam utitur illo. Leges
quædam ista profecto natura sunt, tardos eos ad vindi-
ctam, penamque semendam esse oportere, qui maximas
obtinere potestates.

5. Præsuppositâ illâ de apum rege doctrinâ, quod
vel aculeo penitus sit destitutus; vel; si aculeum
habeat, eo nunquam in alterius damnum utatur;
epigraphen subjunges; QUIA INNOCENS
IMPERAT. Inde disces, clementiam proprium
esse Principis characterem; quippe cujus operâ sese
imperio, ac populo gubernando dignum probat.
Moses virum mansuetissimus, populum suum non
quidem dominicis Imperiis, sed paternis affectibus
gubernare solitus hoc à Sancto Hieronymo elogium
retulit; *Dux ille Israelitici exercitus, ad cujus Imper-*
rium cælum & terra & maria serviebant, inter cunctos
homines, quos tunc terra generavit, mansuetissimus præ-
dicatur, & idè per quadraginta annos obtinuit princi-
patum, qui potestatis superbiam lenitate & mansue-
tudine temperabat. Seneca; *Nullum, inquit, cle-*
mentia ex omnibus magis, quàm Regem, aut Prin-
cipem decet. Et rursus; *Magnam fortunam ma-*
gnus animus decet. Magni autem animi est proprium,
placidum esse, tranquillumque; & paulò post; Ser-
vare proprium est excellentis fortuna: qua nunquam
magis suspici debet, quàm cum illi contingit idem posse,
quodius, quorum beneficio in lucem edimur, tam boni,
quàm mali.

6. Apes, aculeis instructæ, & in aciem disposi-
tæ, epigraphen tenent; PRO REGE EXA-
CUUNT. Tali nimirum zelo subditi erga Principi-
pum suorum incolunitatem ac tutelam ferantur.
Seneca de horum quodam scribit; *In prima fronte*
currens, & adversa vulneribus pectora ferens; ne
Imperatoris sui signa vertantur. Hunc animi ardo-
rem in Mose & Levitis cernere erat, quando temera-
tum Dei honorem vindicaturi, generosas suas manus
adversus proprios consanguineos armarunt. *Ponat*
vir gladium super femur suum, inquit Mosès, & oc-
cidat unusquisque fratrem, & amicum, & proximum
suum. Feceruntque filii Levi juxta sermonem Moysi,
cecideruntque in die illa quasi viginti tria millia homi-
num. His solo tempore inferior Petrus, ubi Do-
minum suum circumventum viderat, *exemit gla-*
dium suum, & percussit servum Principis sacerdotum,
amputavit auriculam ejus. Tales denique etiam
Sancti Ecclesia Doctores, qui nullâ alterius, nisi Re-
gis Divini gloriâ stimulatî, calamos suos adversus hæ-
reticorum phalanges stringunt.

7. Apum Regi inscripsit Tassus; ARMATA
CLEMENTIA. huic concolor est D. Afcanii Sa-
limbeni lemma, Api inditum; SE PORTA SE-
CO IL MIEL, LA PUNGE ANCORA. Id
est; CONJUNGIT VULNERA MELLI. De
hac apum proprietate testatur S. Ambrosius; *Ha-*
bent & spicula sua, & inter mella fundunt venenum.
Eâdem Sanctus Bernardus Divinam Justitiam, nun-
quam ab infinita misericordia dissociatam, repræ-
sentat; *Sicut apes habet mellis dulcedinem, habet et-*

iam aculei punctiorem. Hujus apes, qua Christus est,
mel & aculeum non ignorat, qui misericordiam & judi-
cium ei decantat cum Propheta. Haud aliter verus
Magister doctrinæ suæ dulcedinem cum rigoris aculeo
attemperatam habeat; Bene dixit Galfridus; *Sine*
aculeo apis inutilis, quod sapientum verba, ut stimuli
in alium defixi. Plautus affirmat, voluptatis terre-
næ indolem esse aded fucatam, ut, primâ fronte non-
nisi mella destillans, paulò post innumeros dolorum
aculeos infigat.

Amor & melle & felle est facundissimus;
Gustui dat dulce, amarum ad satietatem usque ag-
gerit.

Huic ad stipulatur Boëthius;

Habet omnis hoc voluptas;
Stimulis agit fruentes;
Apiumq; par volantium,
Ubi gratâ mellâ fudit;
Fugit, & nimis tenaci
Ferit illa corde morsu.

Eodem argumento S. Gregorius Papa Detractorum
malitiam ob oculos ponit; *Apes, inquit, in ore mel*
habent, in aculeo vulnus; & omnes, qui linguâ blandiun-
tur, sed latenter ex malitiâ fuerint, apes sunt; quia lo-
quendo mellis dulcedinem proponunt, sed occulte ferien-
do vulnus inferunt. Denique Guido Cassionus ima-
gine itâ Adulatores dignoscendos proponit, quibus
receptum est, suum Principem melleis blandimentis
offendere, & è gradu præcipitare; illius poëma ita
habet.

Così l'adulator, che dolce instilla
Nell'orechio del Principe le lodi;
Sufurrando il trafigge? onâ ei temere
Più de ve assai l'adularrice lingua;
Che del nemico le minacci, e l'armi.

8. Apes, manui cuidam aculeum infixuræ, à Jo-
anne Orozco epigraphen recepere; MUY MA-
YOR ES VESTRO DANNO. seu brevius;
SIBI MAGIS, subintellige, nocent. Ita nimirum,
quisquis aliorum offensis studet, damna adversum se
ipsum longè graviora concitat. S. Joannes Chryso-
stomus; *Non dicam, inquit, si laeseris inimicum, sed si*
oderis eum tantum, AMPLIUS TIBI NOCVIS-
TI. Illi forsitan nihil nocens odians eum, te autem ipsum
sine dubio laedis. Huic assentiens S. Petrus Chryso-
logus; ait, *Carere dementiâ furor nescit; in se namque*
servit, quoties in alterum tendit; se parit; dum percellit
insontem; sibi lethalis est totus; cum erga justum crudelis
existit.

9. Apis, aculeum suum manui infigens, epigraphen
ni fallor, opportunam è S. Ambrosio refert; ANI-
MAM IN VULNERE PONIT. Hanc meta-
phoram primus usurpavit Virgilius;
Illis iram modum supra est, læsæque venenum
Morsibus inspirant, & spicula cæca relinquunt
Affixæ venis, animasque in vulnere ponunt.

Eandem etiam, uti D. Herculi Salarolo Abbati pla-
cet, hoc lemmate loquentem introduces; DUM
FERIO, PEREO. Ita, quisquis aliorum perni-
ciam machinari consuevit, gravissima damna, in
se ipsum devolvenda, sentiet. Hugo Cardinalis de
malefica hac hominum forte differens, ait; *Plus sibi*
nocent, quàm aliis: quia cum alios vulnerant, & sagittant,
se ipsos gladio peccati occidunt. Idipsum S. Joannes Chry-
stomus hac similitudine confirmat; *Insidiator, & calumniator,*
non aliter se ipsum prius interficit; quàm qui accendit
ignem;

Magister.
Galfrid.
Marth. ad
ger.
Voluptas
mundi.
Plaut. in
Cistell.

Boëth. l. 3.
Consol. Met
7.

Detractor
S. Greg. Hor
ii in Ezech.

Adulator.
Guid Casson
Embl. 17.

Injuriam
inferre.
S. Jo. Chryse
Hom 1 Im
in Matth.

S. Pet. Chry
serm. 178.

S. Ambr. l.
Hexamer.
cap 1
Virgil. l.
Georg v. 1.

Peccator
Author
sui mali.
Hug Car
in Ecclesia
cap 28.

S. Jo Chry
homil. 43.
Matth.

Zelus sub-
ditorum.

Senec. l. 1. de
Clement.

Exod. 32. 27.

Matth. 26.
51.

Doctores.

S. Ambr. l. 1.
Hexamer. c. 21.

Misericor-
dia.

S. Bern ser. 2.
Advent.

offer. in ignem, prius concalescit, ut qui duros silices manu cadit, ipse non lapides vapulat, qui ad stimulos calcitrat, se ipsum ferit. Coronidem jungit Sanctus Prosper;

*Nam quicumque alium molitur ledere, primum
Ipsam se jaculo percussit proprio.*

10. Abbas Certanus api subscripsit; PUNGIT, ET MELLIFICAT. Innuit videlicet, persecutionibus suavitate gloria consequenda prorsus mellem annexam esse. Urbanus Papa; Apes, inquit, & si inferant punctiois dolorem, amantur tamen, quia mellis dulcedinem administrant. Sic & persecutores meos Domine, amare volo, & punctiones, quas mihi amaris conatibus inferunt, tribulato spiritu tolerare, ut mellita jucunditas subsequatur.

11. Homo prudens ac discretus, amicorum beneficia sine ullo eorum dispendio recipere solitus, api simillimum se probat; quæ florem occupans, succumque eliciens, nec minimum ei damnum creat. Unde lemma; SINE INJURIA. Inter ceteras præceptiones, quibus Servator suos discipulos ad disseminandum Evangelium instituerat, etiam hæc numerabatur, ut à benevolo hospite admissi, in illius domo quieti persisterent, neque receptis ab eo convenientibus alimentis, ad aliorum ædes diverterent. D. Luca verba sunt; In eadem autem domo manete, edentes & bibentes, quæ apud illos sunt. Nolite transire de domo in domum: cur verò hospitia murare prohibiti fuerint, diversa habentur Sanctorum Patrum responsa. Inter plurimos ad propositum nostrum unus sufficiat Theophylactus; jubet autem, inquit, manere, & non de domo in domum ire, ne videantur primos, qui susceperant, injuriâ afficere. Nam si, hospitibus temerè mutatis, alia identidem diverterent, priores benefactores non abs re se contemptos judicassent, fuissentque injuriam illam suam interpretati: ut ergò alimenta sine ullius offensâ fumerent, ab illa hospitii mutandi frequentia sibi cavere jussi sunt.

12. Apis, flori insistentis, amæno illius odore plurimum quidem delectatur, nullum tamen vel levissimum damnum ei irrogat. Unde Henrici Engelgrave lemma; VISITAT, HAUD VITIAT. Inde discas, qualem te, dum ad alios invisis, gerere debeas. Optimam visitandi, conversandique regulam suppeditat Magnus Augustinus; In omni contractu atque conversatione cum hominibus, satis est servare unum hoc vulgare proverbium; nemini faciant, quod pati nolumus. Huic symbolo illa quoque imago est concolor, quæ apem, lilio nixam, repræsentat; cum lemmate; CITRA DAMNUM. Utrumque D. Salvator Carducius, Canonicus Regularis, hoc disticho explicat;

*Visitat; haud vitiat latus Apis inclijta flores;
Innucio Inspector sic pede corde premar.*

13. D. Aresius inter plurimos flores apem figuravit; cum lemmate; NULLI ONEROSA. Ita Sanctus Paulus Evangelii prædicandi causâ diversas civitates peragens; nihil unquam oneris aut incommodi cuiquam intulit. Ipsummet testem sibi locupletissimum habet; Ego ipse non gravavi vos. Donante mihi hanc injuriam. Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos; & non ero vobis gravis. Sanctum Joannem Chrysostomum iidem plane moribus cum gentium Apostolo imbutum deprædicat Metaphrastes; Studebat, sicut Paulus, esse omnibus sine offen-

sione, & sicut ille omnibus sine sumptu præbebat Evangelium, sic ipse quoque ex iis, quæ erant Ecclesia, & quibus securè licebat omnibus Episcopis, nullo modo est usus, ut, qui nunquam aspexerit ad delicias ac recreationes.

14. Api subscripsere; PARVA, SED NON STATURÀ SEGNI. Hominem, staturâ quidem exiguum, & parva & viribus imbecillum, industriâ tamen, judicio, & laboribus sollicitum ac indefessum hæc imago adumbrat. Forsan Emblema hoc ad illud Siracidis dictum collineat; Ne spernas hominem in visu suo. Brevis in volatilibus est apis, & initium dulcoris habet fructus illius. Certè Agesilaus, Philippus Macedo, Aristoteles, S. Paulus, alique, contracto ac tenui corpore præditi, ingentes, & virtutum suarum mole paradoxas, admirandaque animas à natura habuere equales. Catonis consilium est;

*Corporis exigui vires contemnere noli,
Ingenio pollet, cui vim natura negavit.*

Quamobrem, inquit S. Cyrillus Alexandrinus, nihil est à sapiente spernendum, quoniam unaquæque res habet suum loco & tempore momentum: neque tam attendendum est ad exiguitatem molis, quam ad quantitatem virtutis. Plurima namque, parvitate melis exigua, granditate virtutis sunt maxima.

15. Apes, supra lilia collocatæ, LEGUNT; NON LÆDUNT. vel, ut D. Aresio placet; DELIBANT, NON CARPUNT. Studiosos hæc imago concernit, qui Eruditorum volumina ita intus ac profectum suum convertunt, ut ipsorum doctrinæ nec minimum inde decreseat. Sanctus Joannes Chrysostomus de hoc argumento differens; Narrant; inquit, quædam apicula levibus pennis arborum & herbarum floribus insident, latentemque in flosculis liquorculum innocuâ depraedatione avehant, ut tandem dulcissimos mellis favos hominibus præsentent. Ita & Ecclesie Doctores super æmæna, vernantiaque scripturarum viridaria, levi montis alâ residentes, & insutum literarum succum spiritibus haurientes, solliciti sunt, ut dulcissimum mel fidei auditorum cordibus plane instillent.

16. D. Aresius Christum Servatorem, in Mariæ Virginis utero positum, Apis Emblemate significavit; quæ flori innixa, epigraphen tulit; NEC LÆDIT, NEC ONERAT. Et certè Beatissima Virgo Divina Prole; intra uterum suum conceptâ, adeo nihil offensæ aut ponderis sensit, ut potius ingens vitium suarum incrementum ceperit, potueritque; ad Elisabetham invisens, montium prærupta festino gressu pertransire. Sanctus Bernardus; In ipso conceptionis initio, quando potissimum catere mulieres miserabilibus affliguntur; Maria totâ alacritate montana conscendit, ut Elisabeth ministraret: sed & ascendit Bethleem, imminente jam partu, portans pretiosissimum illud depositum, portans ONUS LEVE.

17. Apis & araneâ, supra rosam figuratæ, à Jacobo Bruck epigraphen recepere; USU DIVERSO. Innuebat videlicet, res qualvis ab utentis animo ac intentione bonas malasve reddi.

*Usu diverso diversa insecta probantur;
Colligit hæc virus, colligit illa favum.*

*Ut cuique est animus, quoque sit operatur, & unâ
Usus diversos res habet atque capit.*

Ita plane Stomachus sanus cibos omnes efficit sanos; infirmus verò eisdem, naturâ suâ optimos in pestimos convertit. S. P. Augustinus; Intentio est, quæ de facinus, quidquid facimus. Quæ si munda fuerit

Calamitas
lis.

ban. Pap.
Ps. 50.

discretio.

16. 10. 7.

theoph. in
10. Matth.

visitatio
innocua.

Aug. l. 2.
de Ord. c. 1.

S. Paulus.
Discretio.

2. Cor. 12. 13.

Metaphrast.
in vita.

Eccles. 11. 13.

Cato.

S. Cyrill. Alex.
1. 1. Apolog.
Moral. c. 18.

Studiosus
discretus.

S. Jo. Chrysostomus
de Ep. 13.

Christus
in utero:
Maria V.
Visitatio.

S. Bern. serm.
magnum.

Intentio.

S. Aug. l.
de serm. D.
in mente c.

& recta. & illud aspiciens; quod aspiciendum est; omnia opera nostra, quæ secundum eam operamur, necesse est, bona sint.

18. Bartholomæus Rossus dulcedinem illam, quam Sanctus Carolus è Dominica passionis meditatione percipere est solitus, Apis emblemate representavit; quæ supra thymum, herbam amarissimam, residens, epigraphen præfert. ETIAM EX AMARO.

Meditatio

passionis.
Patiens.

Hominem patientem, adversa quæque boni confutere solitum; hæc imago spectat. Beatus Umbertus; *Homo patiens*, inquit, de felle favum mellis elicit, malum in bonum convertit. Ab hoc argumento nihil alienus Carolus Bovius, api, supra thymum residentis, inscripsit; DULCESCIT AMARUM; Eoque significavit; Sanctum Ignatium Loyolam è mortis consideratione dulcissimum amoris mel collegisse.

Meditatio

mortis.

Mortificatio
dulcis.

Sanctus Franciscus Salesius, *Considera apiculas*, inquit, in thymio, & circa thymum volitantes; vide ut ex eosucum quemdam amarissimum exsugant; sed cum mox in mel, quod hæc earum natura sit, convertant. Et subjungit; *Multum quidem, futor, ô mundane, devote anime suis in mortificationis exercitiis amaritudinis sentiant, sed eadem obveniendo, ipsa paulatim in dulcedinem & suavitatem transire faciunt.* Plutarchus hoc symbolo Auditores ad pretiosum doctrinæ subministrata succum avidè percipiendum excitat. *Ut apes etiam amarissimo thymo insident, atque inde mellificum colligunt, sic oportet auditorem, non sterculos orationis, voluptatis causa sectari, sed vim sententiarum & utilitatem.* Theodoretus de veterum Philosophorum libris disserens, ait; *Apes non solum floribus insident, sed etiam qui sunt amarulenti, cum tam. n. solam dulcedinem ex amaro & d. lci flore sugunt, amaritudinem averfantur. Hanc exemplum imitatur, & è vestris illis amarulentis pratis, dulce & perquam utile mel nobis componamus.*

Plutarch.

Auditores.

Studiofus.

Theod. ser. I.
de Græc.
aff. 67.

19. Apis in horto epigraphen præfert; MELIORA LEGIT. vel, ut ego ipsammet apem in Emblemate illo loquentem introduxi; QUOD UTILE CARPO. Ita studiosus discretus, ac litteris percipiendis unicè deditus, è Doctorem libris materiam non nisi utilem seligit, rejectâ vitiosâ. Sanctus Basilius; *In talibus sermonibus, quidquid est utile, carpentes noxium vitemus.* Et Sanctus Hieronymus, alludens ad Deuteronomii 21. 12. ait; *Quando in manus nostras libri veniunt sapientia secularis, si quid in eis utile reperimus, ad nostrum dogma convertimus; si quid verò superfluum de idolis, de amore, de cura secularium rerum, hæc radimus, his calvitium inducimus, hæc in unguinum morem ferro acutissimo desecamus.*

Studiofus

discretus.

S. Basil. de legend. Gent. libris.

S. Hier. Epist. 146. ad Damasum.

Studiofus

verus.

S. Basil. de legend. lib. gentil.

20. D. Arcius api, supra florem collocatæ, inscripsit; EX IPSIS, NON IPSOS. Innuebat videlicet, libros non promiscuè carpandos, aut totos transferibendos esse, sed eorum medullam sagaci judicio excerptam. Eandem præceptionem nobilis Bibliotheca nostræ Canonice ad Sanctam Mariam de Passione Mediolani foribus suis præfixam exhibet his verbis; *Ut è floribus apes.* Ad rem præsentem Sanctus Basilius; *Veluti apes non omnibus similiter insidunt, neque ex eis, ad quos accedunt; omnia auferre conantur, sed quantum ipsis ad opus necessarium fuerit, comprehendentes, reliquum dimittunt.* Nos etiam ut sobrii sapientesque, quantum congruum nobis, propinquumque veritati ex ipsis fuerit, prosequamur, reliquum prætereamus.

21. Abbas Ferrus prudentem ac maturam eligendi rationem, à D. Barberino Cardinali in exponendis Ecclesiæ Prælati adhiberi solitam, apis gen-

tilitæ symbolo descripsit, quæ in prato volitans, epigraphen sustinebat; ELECTIS HERBIS. Agap. Di. Epist. Par. n. 30. pitus Diaconus id consilii Justiniano Imperatori fuggerens, *Terrarum orbis*, inquit; *à Deo cum tibi creditum sit regnum, cave ne aliquo maris ex pravis ad rerum administrationes; quæ enim illi perperam fecerint, eorum rationem reddent Deo, qui peccandi facultatem ipsis indulserit. Magna igitur, & diligenti cum perseveratione magistratum promotiones fiant, oportet. De hac eligendi circumspicione Sanctus Petrus Damianus; Beati Apostoli, super quos, quasi solidissimas bases, sancta fundatur Ecclesia, non novitium, non indoctum, pollinare. sed illum ordinant, quem in doctrina, & sancta conversationis studio perspexerint esse maturum. Hoc querit. Petrus in Arabia, cum eligi in Apostolatam; hoc in Apollinare, cum promoveret in Episcopatum.*

22. Sanctos Magos, ad vagientis Christi incubula accinctos, D. Arcius apum emblemate representat, quæ volatu versus rosam tendunt, cum lemmate; IN ODOREM CURRIMUS. ad eandem metam assequendam stimulos subjicit Magnus Augustinus; *Amemus*, inquit, & imitemur, curramus post unguenta ejus: venit enim, & olevit, & odor ejus implevit totum mundum. Unde odor? de celo; sequere ergo ad cœlium.

23. Academia Parthenia Patrum Societatis Jesu Romæ, symboli generalis loco; aliquot apes, intra hortum volitantes, præfert; cum lemmate è Virgilio desumpto; LABOR OMNIBUS UNUS. Haud aliter Unanimes de Salo, apum examini epigraphen ex eodem Virgilio subdidere; OMNIBUS IDEM ARDOR. volebant nimirum omnium Academicorum, suorum in suavissimo studiorum melis colligendo concordiam demonstrare. Eandem epigraphen quævis Religiosorum familia, veluti propriam præferat; quippe qui virtutes illas, ab Hugone Victorino de apibus pronuntiatas, omnino suas interpretentur; *Unam*, inquit, omnes incolunt mansionem, unus patrie clauduntur limine domus, COMMUNIS est OMNIBUS LABOR, cibus, operatio; usus, fructus, & volatus.

24. Significandæ Religiosorum concordie oportunum habetur Apum Emblemata; cum Virgillii epigrammate; MENS OMNIBUS UNA. Præfixa hæc ac princeps præceptio est, quam Regulæ suæ præfixit Magnus Augustinus; *In unum estis congregati, ut unanimes habitetis in domo Domini, & sit vobis anima una & cor unum in Deo.* Iisdem Religiosis etiam illud Virgillii de apibus pronuntiatum convenit; OMNIBUS UNA QUIES.

25. Api, intra horti amenitatem volitanti; geminam illam Horatii vocem, lemmatis loco, subjungit Dominicus Gambertus; STUDIOSA FLORUM. Hominem, ad amantissima poëseos, Rethoricæ, aliarumque scientiarum studia applicatum, hæc imago spectat. Et certè illos maxime floribus studiosos esse oportet, qui sacris litteris dant operam; nam Magno Augustino teste, *Sunt in Scripturnis sanctis profunda mysteria, quæ ad hoc absconduntur ne vilescant, ad hoc queruntur ut exerceant, ad hoc appetuntur ut pascant.*

26. Aliqui populi, suam sub Principis cujusdam etiam num quidem ætate teneri, benevolentia tamen ac humanitate maximi, imperio ac tutela tranquillitatem significaturi, Apum emblemata expressere, quæ versus olivam, floribus undique onustam, volitabat; cum Virgillii lemmate;

Electio.
Agap. Di.
Epist. Par.
n. 30.

S. Fer. Da
ser. 1 de S.
pollinare.

SS. Mag

S. Aug. in
90.

Virgil. 4.
Georg. v.
Concordia.

Religio

Hug. Vict.
de Best. c.

Virgil. 1.
Georg. v.
Concordia

Religioforu.

S. Aug. in
Regulæ. c.
Virgil. 1.
Georg. v.

Studiofo
eruditus

S. Aug. in
Præfat. p.
140.

Protect

Maria V.
p. te. Etio.
Et. 24. 18
S. vn. ferm.
4. Assump.
M. V.

mate, FLORE GAUDENTES, ET UM-
BRA. Ita sanè sub Mariæ Virginis patrocini-
o victi-
tans, & florum delitiis, & olivarum umbrâ cumulatè
perfruitur: ea quippe vocatur; *quasi plantatio rosa in
Iericho; Et, quasi oliva speciosa in campis.* Audi sua-
vissimum Mariæ pullum Bernardum; *Ad hunc miseri-
cordiæ cumulum totâ sollicitudine miseria nostrâ recurrat:
Virgo benedicta! sit pietatis tue ipsam, quam apud Deum
gratiam invenisti, notam facere mundo: reis veniam,
medelam agris, pusillis corde robur, afflictis consolatio-
nem, periclitantibus adiutorium & liberationem obtri-
nendo.*

id. l. 3.
1. for.
Musici.
Heles.

27. Scipio Bargalius Emblematis loco Apes pro-
posuit, quæ ad crepitaculi, alterius vasis ænei sonitum,
omnes uno cumulo ad melitonem colliguntur; cum
lemmate, CONGREGANTUR SONITU. seu
verbis ex Ovidio mutuatis; COEUNT TIN-
NITIBUS ACTÆ. Academici Musici Senen-
ses, Philomeli nomine, dum ad hârmôniz suavitatem
se congregari permisere, hanc iconem symboli loco
repperunt. Id ipsum de Christianis dixeris, qui,
audito prædicationis Apostolicæ sono, instar apum,
ad sanctæ Ecclesiæ alvearium convolant. S. Anto-
nius de Padua; *Vasa ænea, inquit, sunt opera miseri-
cordiæ & redemptionis Christi, in quibus nos quasi perditos
recolligit.*

Ant. Pad.
f. m. 4. de
1 g.
n. l. 11.
20.
vid. 3. Fast.
uriosus.

28. Apes, percepto cymbali sonitu congregatæ,
epigraphen sustinent; TINNITUS ADVOCAT.
verbis è Plinio mutuatis, ubi de apibus scribit; *Gau-
dent plausu, atque tinnitu aris, eoque convocantur;*
Unde P. Gallina, ad cymbalum percussum alludens,
eidem Emblematis epigraphen, ex Ovidio desumptam,
subdidit; COLLIGIT ERRANTES. Homi-
nes curiosi hâc iconem adumbrantur, qui ad quemvis
strepitum aut novitatem accurrere consueverunt;
cum primis tamen vitium istud in fœminis cernere li-
cet; unde etiam à Sancto Paulo cognominantur *otio-
se, & quæ discunt circuire domos; quin imò non solum
otiose, sed & verbose, & curiose, loquentes que non oportet.*
Saniore tamen sensu Emblemate illo Religio-
fos, unico campanulæ nutu ad eorum, triclinium,
capitulum, somnum, disciplinam, aliaque eorum
munia evocari solitos, significabis. Cassianum de
quibusdam ævi sui Monachis disserentem audi; *Confi-
dentes, inquit, intra cubilia sua, & operi ac meditationi
pariter intendentes, cum sonitum pulsantis ostium, ac di-
versorum cellulas percutientis audierint, ad orationem
eos scilicet, seu ad opus aliquod invitantis, certatim è cu-
bilibus suis unusquisque prorumpit, ita ut is, qui opus
scriptoris exercet, quam repertus fuerit inchoare litteram,
finire non audeat, sed in eodem puncto, quo ad aures ejus
sonitus pulsantis advenerit, summâ velocitate profiliens,
ne tantum quidem mora interponat, quantum capti api-
cis consummet effigiem. &c.* Meminerit enim ve-
rò Religiosi trium Magorum, excitenturque illorum
promptitudine, quando, visâ stellâ, inter se aiebant;
*Hoc signum magni Regis est; eamus, & offeramus
ei manna, aurum, thus, & myrrham.* Cæterum
imaginem istam non incongruè etiam de homine illo
interpretaberis, qui à rerum spiritualium tramite ad
terrenas vanitates, & vitiorum iuvia distractus, audi-
tâ Psalmorum hârmôniam, aut lecto pio aliquo libello,
vel etiam adhibitâ vocali oratione, sese denuò colligit,
& ad Deum revertitur: haud secus atque erran-
dæ ac dispersæ apes, percepto æris campani sono,
iter suum ad pristinum alveare repetunt. Vide pro-
lixum hâc de re Julium Mazarinum.

assian. l. 4.
instituit.
munc. civi.

Lectio
spiritualis.

Jul. Maz.
Disc. 71. sup.
Ps. Miserere.

29. Apes nascente sole partum evolant, eoque du-
cis loco utuntur; Unde lemma, TE DUCE. Re-
ligiosorum hic typus est, qui in suis operationibus ab
alterius directione ac consilio pendent. S. Hierony-
mus; *Rusticum suum instituens, Mihi quidem pla-
cet, inquit, ut habeas sanctorum contubernium, nec ipse
te doceas, & absque Doctore ingrediaris viam, quam
nunquam ingressus es.*

Religiosi.
S. Hieron. Ep.
ad Rustic.

30. Apes in horto sub astuante sole epigraphen
præferunt; TUA OPE FERRET OPUS. vel
ut magis distinctè Joannes Ferrus; SUB SOLE
LABOR. Mens Emblematis est, è Dei aut Magna-
Adjuto-
rum præsentia ingentes labori promovendo stimulos rium Dei.
subjici. De adiutorio Divino pronuntians Theo-
logorum Princeps Augustinus; *Prorsus, ait, si desue-
rit adiutorium Dei, nihil boni agere poteris. Agis qui-
dem illo non adjuvante liberâ voluntate, sed male. Ad
hoc idonea est voluntas tua, que vocatur libera, & male
agendo fit damnabilis ancilla. Cum dico tibi, sine ad-
iutorio Dei nihil agas, nihil boni dico. Nam ad male a-
gendum habes sine adiutorio Dei liberam voluntatem,
quamquam non est illa libera. De Magnatum præsen-
tia id ipsum testatur Claudianus, ubi Theodosium pa-
rentem Honorio filio ita loquentem introducit.*

S. Aug. serm.
13. de Verb.
Apost. c. 11.

Magnatū
præsentia.

Claud. in
Honor.

----- Tum promptius ibunt
Te socio, tunc conspicuus gratusque geretur
Sub te teste labor.

31. Academici Industrii, suam in litteris assiduita-
tem emblemate commostrarunt, Apibus inscripsê-
re; NULLA DIES DUM LICET. alludit
nimirum hoc lemma ad illud Apellis dictum; *Nulla
dies sine linea;* vel ut aliis placuit; HORA NULLA
VACAT. Maximam nimirum in agendo diligen-
tiam ac sollicitudinem hâc imago innuit; qualem Plini-
us junior in Plinio Historiographo dilaudans, *Erât,*
inquit, *acre ingenium, incredibile studium, summa
vigilantia, lucubrare à vulcanalibus incipiebat, non
aspicandi causâ, sed studendi statim à nocte multâ, hye-
me verò ab hora septima, sæpè sexta: astate, si quid otii,
jacebat in sole, liber legebatur, adnotabat, exercebatque,
quin imò, etiam mensæ accumbens, aut in balneo
lavans, identidem vel prælegentem audire, vel audi-
entibus prælegere solebat. De Sancto Hyacintho
refert Sancta Ecclesia, Nullum diem prætermisit, quo
non præclara aliqua fidei, pietatis, atque innocentie ar-
gumenta præstiterit.*

Assiduitas.

Plin. l. 3. Ep. 5.

Brev. Rom.
16. August.

32. Apes, ut tenellas suas alas nocturno tempore
à destillante rore illæsas conferrent, supino corpore
dormire solent. Unde lemma; INFIRMIO-
PROTEGUNT. Inde non prudentiam tantum,
sed & charitatem colligere licet, cui proprium est,
debilibus, magisque infirmis, majore semper
solicitudine, ac præ cæteris providere. Jobus, te,
stis libimet luculentus, ait, *Oculus fui cæco, & pes
claudo.* In hunc locum Sanctus Joannes Chryso-
stomus; *Pro natura quidem melior, quam quivis medi-
cus, curator erat hominum mancorum, ac mem-
bris captorum: nam que arte corrigi nequibant, so-
latio ipse, ac mira prudentiâ usus recreabat.* Eâdem
benevolentie laude Alexandrum Severum pro-
sequitur Lampridius; *Pauperes jâvit hondratos;
quos pauperes verè non per luxuriam aut simulationem
vidit, semper multis commodis auxit &c.*

Charitas.

Job. 29. 15.

S. Jo. Chry-
in Catena
aurea græcâ.

Lamprid. in
Alex. Sev.

33. Aristoteles testatur; apes quando turmatim,
ac collecto agmine volitant, pluviarum progno-
sticon esse. Unde Lucarini lemma; PRÆ-
SAGI-

Aristot. l. 3.
Hist. Anim.
cap. 40.

Delitiæ
mundi.

SAGIUNT IMBREM. Ad illud Simeonis vaticinium hoc emblemata alludit; *Ecce positus est hic in signum, cui contradicetur.* Meâ tamen sententiâ iconem illam de mundi felicitate interpretaberis, quæ dum bonis omnibus videtur affluere, manifestum imminentis miserie argumentum præbet; haud secus atque apes, confertim volare solitæ, ingentem quidem mellis copiam vehunt, at simul tempestatem portendunt. Verissimè Innocentius III. *Semper mundana latitiae tristitia repentina succedit; & quod incipit à gaudio, desinit in merore; &c.*

Innoc. III.
l. 1. de Con-
temp. mun-
dic. 21.

Aristot. l. e.
l. 1. c. 14.
Animus
grandis.

D. Matth.
Eoff de ge-
rendo Ma-
gist. c. 11.

34. Apum Regi Lucarinus inscripsit; **NEC IRASCI QUIDEM.** Hæc enim, Aristotele referente, illius est proprietas. Ita prorsus generosi ac prudentis animi argumentum est; affectuum suorum ardorem coercere posse, utpote quò prædominante, mens humana nimum quantum extra se abripitur, & in monstrum degenerat. D. Matthæus Bossus cruditis rationibus singulos iudices, Principes, & gubernatores ad cohibendas suas animi passiones animat; in eamque rem diversa Architæ Tarentini, Socratis, Platonis, Pythagoræ, Pisistrati, Julii Cæsaris, & Octavianii Augusti exempla adducit, qui adversus omnes iracundiæ assultus triumphum ad eò nobilem duxere, ut in eorum cordibus nulla tyrannidis aut motus insolentioris vestigia superessent. Præclare de hoc moderamine Sanctus Ambrosius; *Si servus corvitiuum dicat, justus tacet; & si pauper crimineur, justus non responderet: hæc sunt arma justi, ut cedendo vincant.*

S. Ambr. l. 1.
Offic. c. 5.

Ovid Ep. 45.
Mansuetudo.

Matth. 11. 29.

Eccl. 4. 7.
S. Aug. in Ps.
131.

35. Apum Regem Henricus Engelgrave illo Ovidii lemma insignivit; **NATURA MITIS.** Hæc virtus nimirum mansuetudo, non in Principum tantum, sed in cujusvis Christiani pectore sedem figat. Ipsismet Servatorem audi; *Discedite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Cui Siracides hæc commonitione prælusit; *Affabilem te facio &c.* Nam, ut Magnus Augustinus de Christo testatur, *Mansuetudine Rex noster vicit diabolum.*

Amor
subditorû.

Agap. Epist.
Paran. n. 3.

Charitas.

S. Franc. Sa-
lesius p. 3.
Introduc. c. 1.

36. Apes suam regem omni affectu ac obsequio prosequuntur, eumque, iter agentem; omni loco individua sequuntur. Unde Lucarii lemma. **STIPATUS AMANTER. VEL UT ALIUS INSCRIPIT; ÆMULANTUR OBSEQUIIS.** Innuebant videlicet, Principem, subditorum amore cinctum; securiorem incedere, quam ingenti excubiarum globo vallatum, Agapyti documentum est; *Existima tunc demum te tuto regnare, cum volentibus imperas hominibus; quod enim invito animo subicitur, seditionibus fluctuat, capta occasione: quod vero vinculis benevolentia regitur, stabilem servat erga rectorem benevolentiam.* Huc enim animum advertens Sanctus Franciscus Salecius, ait; *Apum Rex nunquam foras provolat, nisi omni populo & subditis suis stipatus: sic nunquam charitas animam alicujus ingreditur, quin simul reliquarum virtutum satellitium & chorum secum trahat.*

Mutuus
decor.

37. Apis intra arboris cujusdam gummi, aut intra ambaræ massam clausa ac congelata, ab Alcibiade Lucarino epigraphen recepit; **DA IL PREGIO, E IL PRENDE.** Id est, **DAT PRETIUM, ET RECIPIT.** Principem, ad dignitatem Cardinalitiam evectum, hoc Emblemata spectat; qui sicuti à sacra purpura plurimum condecoratur, ita, gratiâ reciproca, non minorem venustatem ac splendorem in eandem refundit. Id ipsum etiam de quavis eximie sanctitatis aut doctrinæ personâ, ad sublimem aliquem dignitatis gradum evectâ, dixeris. Omnium tamen oppor-

tunissimè Christo convenit, qui instar dulcissimæ apis, intra carnem humanam conclusus, honorem & accipit & dedit. Et quidem quòd è carne humana ingens ornamentum acceperit, testem se offert Sanctus Paulus, *cum in nomine IESU omne genua flectatur caelestium, terrestrium, & infernorum.* Quòd verò caro nostra vicissim à Christo immensum sit honorata; idem Apostolus testatur, quia Deus *cum illo omnia nobis donavit.* Opportunè Magnus Augustinus: *Incarnatio Christi fuit commercium inter Deum & homines. Quale commercium, dedit, & quid accepit? Dabat homo quod habebat; & accipiebat quod non habebat. &c.*

Incarna-
tio Chri-

Philip. 2.
Rom. 8. 32.
S. Aug. ser.
34. c. 2. ad,
à Simond.

38. Seditiones non nisi divisionibus superari, D. Didacus Saavedra ex Apibus demonstrat; quæ in aëre instar agminis coordinatæ, paucillo pulvere desuper projecto, dislocantur & aufugiunt; inscriptionem addidit; **COMPRESSA QUIESCUNT.** verbis è Virgilio mutuatis; ubi de apum certaminibus ita canit;

*Hi motus animorum, atque hæc certaminatania
Pulveris exigui jactu compressa quiescunt.*

Vigil. l. 4.
Georg. v. 2.

Eodem Emblemata significatur, mortalitatis nostræ memoriâ, quæ cineris ac pulveris nomine significatur, omnem superbi animi motum facile seprimi; ac edomari. Sanctus Petrus Damianus; *Superbia spiritus inflat? sepulchrum ad mentem redeat: necessario illic rigida cervicis tumorem preminimus, ubi cinerem nos procul dubio, pulveremque pensamus. Ira fortassis effera animam? dirige protinus oculos ad sepulchrum: mox enim omnis amaritudo deponitur; dum, quò furor humanus vergat; mens provida contempletur.*

sanct. Petr.
Dam. Opus
15. c. 23.

39. Quantum mortis & sacrorum cinerum memoria ad animi nostri turbas componendas possit, Alcibiades Lucarius ex Apibus demonstrat; quæ in aëre agminatim compressæ; modico depluente pulvere, in fugam aguntur & conquiescunt. Lemma; **ASPERSÆ CONQUIESCUNT.** Sanctus Pater Augustinus; *Drivitis flores? majorum nobilitate te jactas, & exultas de patria, & pulchritudine corporis, & honoribus, qui tibi ab hominibus deferuntur? Respice te ipsum, quia mortalis es; & quia terra es, & in terra es, & in terram ibis, &c.*

Mortis
memoriâ
sanct. Au-
gust. ser. 388.
Prosper colle.

40. Verbum Divinum, humanâ carne vestitum; Incarnatio Verbi Apis Emblemata à Lucarino representatur; quæ sine maris congressu concipi solita, epigraphen sustinet; **ABSQUE CONCUBITU.** Id ipsum insinuavit Isaias; quando vaticinatus est; *Ecce Virgo concipiet.* Sanctus Pater Augustinus in hunc locum ait; *Virgo sine viro gravidatur: viri nesciam, sermo Dei maritat, simul facta est Mater & Virgo Mater facta, sed incorrupta, virgo habens filium, nesciens virum, semper clausa, sed non infœcunda &c.*

sanct. Au-
gust. ser. 31. de 7.

41. Apis, lapillum pedibus sustinens; & polyplus, scopulo affixus, à D. Vincentio Giliberto epigraphen recepere; **AD FLATUS; AD FLUCTUS.** Geminatum hoc emblemata S. Stephani honorem concernit; cui lapides salutis ac securitatis conquiritæ occasionem præbuere. Ab Emblematis hujus mente nihil recedit illa D. Cypriani sententia; *Graves viros, & semel super petram robustam solidâ stabilitate fundatos, non dico aurâ levi, sed nec turbine commoveri &c.*

S. Steph-
anus.
Perseve-
rantia.
sanct. Cypri-
4. Epist. 2.

42. Eadem apis, pede lapillum sustinens, epigraphen

graphen subjunctam habet; NE DEVIET IMPETUS EURI. Ita sanè voluntaria corporis castigatio, aut calamitatum gravitas, debitum ad versus tentationum molimina pondus subministrant. Eadem Emblematis Abbas Certanus inscripsit; NE FLABRA PRÆCIPITENT. Appositè S. Ambrosius; *Apis illa sapiens, cum aeris motus suspectos habet, lapillis sæpè sublatis per inania se libratur nubila. ne leve alarum remigium precipitem flabra ventorum. Et tu cave illius apicula modo, ne alarum tuarum volatum aura mundi huius extollat.*

43. Apis, aliquor floribus insidens, epigraphen tenet; AL SUGO SOLO INTENDE. Id est; SOLI INHANS SUCCO. Ita homo avarus, aut ulurarius, nullibi non lucro suo inhiant; studiosus quoque ex authorum voluminibus utilitatem suam potiùs, quàm vocum coloratarum lenocinia colligere satagit. S. Basilius; *Velut florum reliquias quidem usque ad odorem & colorem est usus, apes autem mel ex ipsis excerpere noverunt: sic & qui diligentes in legendo existunt, non solùm quod dulce, jucundumque fuerit, in eorum libris persequuntur, sed quamdam ex eis utilitatem animo referre contendunt.*

44. Apes, ex mortuo corpore bubulo generari solitæ, epigraphen præferunt; ALIENO E FUNERE VITAM. Generale hoc Vivificatorum Firmensium symbolum habetur; eoque hominum quorundam felicitas, ex aliorum perniciæ ac detrimento nasci solita, significatur. Propriissimè tamen Dominicæ passionis vires & amplissima merita hoc emblemate denotantur; quia Christus, in crucem actus & occisus, innumeram fidelium turbam suã morte ad vitam revocavit. S. Ambrosius; *Quid clementius, quàm quod mihi suas donavit injurias & plenus tamen, quod tantùm contulit nobis, ut qui moriturus non erat, quia Deus erat, nostra ille morte moreretur, ut nos ejus spiritus viveremus.* Et rursus; *Suscipit tristitiam meam, ut mihi suam letitiam largiretur, & vestigiis nostris descendit usque ad mortis arumnam, ut nos suis vestigiis revocaret ad vitam.* Breviter ac nervosè de Christo canit S. Ecclesia; *Traditus est ad mortem, ut vivicaret populum suum.* Porro cum apes, uti diximus, è vituli occisi morte vitam recipiant, idcirco eundem Christum in filii prodigi historia vitulus occisus significat, cujus operã juvenis iste, in Divinã gratia languescens ac mortuus, ad pristinam vitæ felicitatem rediit. Opportunè S. Petrus Chrysologus. *Historiam loquimur adhuc, & jam cogitamus arcana nudare mysterium. MORTUUS filius, vitulus SUSCITATOR EX MORTE; & unus vitulus totius familie funditur in sanguinem.*

45. Qui virtuosas exercitationes, olim in juventute cœpias, etiamnum, ætate provectus, assiduò ac indefessè prosequitur, Api non absimilem se probat; quæ, quantumvis annis adulta, semper mellificat, neque inerti otio unquam indulget; Unde Lemma; NEC VETUSTATE PIGRESCIT; seu, FATISCIT. Ad hanc virtutem invitans S. Ambrosius, prototypi loco Deum statuit; *Et Deus, inquit, ab operibus mundi quærit, sed non ab operibus sanctis, cuius sempiterna, & jugis operatio est, sicut filius ait; Pater meus usque modo operatur, & ego operor.*

46. Apes inortuæ, verno foli expositæ, ac tepido cinere ledulò coopertæ, reviviscunt; uti testatur Plinius; *Sunt, inquit, qui mortuas, si sole verno torreantur, ac ficulneo cinere toto die soveantur, putent reviviscere.* Hâc doctrinã nixus Alcibiades Lucarinus apum emblemata propoluit; quæ infra solares radios supra cinerem collocatæ, epigraphen tulerunt; CENERE REVIVISCUNT. Mens Emblematis erat, sacros cineres, primo quadragesimæ die supra firmamundi symbol, Picmelis & Aug. Erath. Tom. I.

delium capita spargi solitos, ad spiritualem peccatricis vitam innovandam deservire. In hanc rem plurimum confert mirus ille eventus, ab Hieronymo Mercuriale relatus. *Lucio affecto lateris dolore, & desperato à cunctis hominibus, oraculum reddidit Deus, venires, & ex arâ tolleret cinerem, & unâ cum vino misceret, & poneret supra latus, & convalescit.*

47. Apis, succum è floribus hauriens, epigraphen tenet; UT PROSIM. Præclara hæc hominis litterati idea est, qui omnem suam operam posteris juvandis, promovendisque impendit. Optimè dixit S. Basilius; *Discendum absque ullo pudore, & docendum absque invidia, & si quid ab altero hauserimus, id ipsum non est celandum.* Plinius Marcum Catonem, Orpheum, Musæum, & Heliolum summis laudibus extollit, quod omnem suam de herbarum virtute experientiam ac doctrinam cum orbe postero communicârunt. *Nihil ergo, inquit, intentatum, in expertumque illis fuit: nihil deinde occultatum, quod non prodesse posteris vellent; moxque reprehensionem ad versus illos subjungit, qui invidiã persuasi, opes suas litterarias abscondunt; At nos elaborata vis abscondere, atque suppressere cupimus, & fraudere vitam etiam alienis bonis &c.*

48. Homo, suo in studiis profectui è cujusvis libri lectioe con'ulens, Apem imitatur, quæ in campo florescente depicta, epigraphen sustinet; AB UNO QUOQUE UTILIA. Hâc agendæ virtute excellerebat Plinius major, de quo testatur ipsius Nepos; *Nihil legit, quod non excerpere; dicere etiam solebat; nullum esse librum tam malum, ut non aliquâ parte prodesset.* S. Ephræm de rectâ vivendi ratione dillectens, ait; *Instar sapientis apicula, mel ex floribus sibi colligens, fructum ex vis, quæ legis pro animi medela desumit.* Et Petrus Cellensis; *Discurrere scripturarum amantissimos campos, lege, & recande in alveolo memoria, suavissimi odoris flores, castitatis, patientia rosam.* S. Petri Damiani præceptio est, ut novitius apiculam imitetur, & à singulis in perfectione adultioribus aliquem virtutis liquorem hauriat. *Tu ab alio promptam obedientiam, ab alio ferventissimam charitatem, ab isto pernoctationis excubias, ab illo diuturni silentii discere censuram, quatenus ex variis sanctorum virorum virtutibus, unius in te veri Dei stantes imaginem.*

49. Apis pretiosos è floribus liquores non colligit, nisi cælo tranquillo, & ventorum injuriis libero. Unde lemma; LEGAM, NI FLABRA RETARDENT. Mens emblematis est, hominem doctum, ad litteratæ melligenis lavos contruendos, omni fastidio & importunâ sollicitudine liberum esse debere. Verissimè Stanius;

Horrent tyrrhenos Heliconia plectra tumultus.
Et Ovidius;
*Carmina proveniunt animo deducta sereno,
Carmina secessum sribentis, & otia quarunt.*

In hanc rem Justus Lipsius; *Per bella convulsa, inquit, non spirant musarum venti.*

50. Apis, supra florem depicta, epigraphen tenet; SUGGE, MA'NON DISTRUGGÈ. Id est; SUGIT NEC OFFICIT. Princeps in exigendis subditorum tributis hanc sibi normam præfixam habeat. Unde Alexandrum Macedonem dicere solitum refert Plutarchus, *Hortulanum odi, qui ab radice olerã fœdit.* Guido Casonus canit;
*--- Il Principe giusto, consoave
Mano accoglie; tributi, & a se stesso
I popoli conserva, e non isvelle
Dale radici le sostanze loro.*

In rem præsentem plurimum facit Salomonis consilium;

Hier. merc. de arte gen. nast. l. i. c. i.

Studiofus.

S. Basilius Grat. 6.

Plin. l. 25. c. 2.

Studiofus.

Plin. junior. l. 3. ep. 5.

S. Ephr. de rectâ vivendi ratione.

Pet. Cellens. lib. 3. ep. 12.

Novitius. S. Pet. Dam. Opusc. 49. cap. 7.

Studiofus.

Scat. lib. 4. Militia &c. Dialog. 10.

Ovid lib. 1. de tristibus;

Lips. Cent. 2. epist. 69.

Princeps discretus.

Plue in Alex. Mag. Guid. Cason. Embl. 19.

Prov. 27. 27.

Præu. 27. 27. filium; Sufficiat tibi lusc caprarum in cibos tuos. & in necessaria domus tua. Enimverò, ut Janfenius in hunc locum observat, Principibus non ipsos agnoscat aut capras rapere, sed solo illorum lacte perfrui licet; utpote quod suavi ac veluti blandiente manu, citra omnem violentiam, ex uberibus elici solet. *De mulgeant quidem subditos,* inquit in eundem locum P. Ferdinandus de Salazar, *tributa justa ab illis expositentes, ne tamen ipsos severius cadant, ne scilicet exuta humanitate, in ipsos savi & crudeles sint.*

Janf & P. Ferd Salaz in hunc loc.

Studiofus discretus.

8 Aug. lib. 1. de Ord. c. 11.

51. Apibus, intra hortum supra obvios, quamlibet exiguos ac humiles flosculos volitare solitis, D. Aresius inscripsit; ET HUMILIORA DIGNANTUR. Ita prudens studiosus nullum librum, quantumvis stylo ac materie humilem, dedignatur. S. Thomas Aquinas ingenue fassus est, se è quovis, etiam minimæ molis, libello perlecto, aliquid doctrinæ suæ incrementum hausisse. Id ipsum sensit Magnus Doctoris Angelici Magister Augustinus, quando dixit; *Non valde iuro superbiorum, imperitorumque iudicia qui similiter in legendos libros, atque in salvandos homines irruunt; Non enim cogitant quales ipsi, sed qualibus induti vestibus sint, & quantâ pompâ rerum fortunaque præfulgeant.*

Studiofus.

Plur. lib de audiend Poëtis

52. Apis haustus è flore melleas stillulas, postea longè efficit perfectiores, & ad dulcorem magis exquisitum convertit, Unde lemma è Virgilio inditum; IN MELIUS REFERET. Hic studioforum genius esto, ut, quidquid in authoribus vitiosum aut impium deprahenderint, ad virtutis ac pietatis gustum referant. Plutarchus; *Apis à naturâ hoc habet, ut ex acerrimis floribus, spinisque asperrimis lenissimum mel, optimumque eliciat: sic pueri, in poematis rectè instituti, etiam ab his, quæ absurditatis & pravitate suspecta sunt, commodi aliquid, & utilitatis trahere discunt.*

53. Philippus III. Hispaniarum Rex, suos exercitus per omnes terræ partes insigni auctoritate ducere solitus, in Apum Rege ab Emmanuele Thefauro dignoscendus proponitur, qui innumeris minoribus apibus cinctus, epigraphen refert. QUASE CUNQUE. Mentem Emblematis sequenti epigrammate explicatam habet;

Authoritas regia.

S. Aug. in Psal. 134.

Rex velit; Hispanâ liquidus trabe vapulat Atlas; Rex velit; Arctosâ sub nve candet eques. Frustrâ, Nile pater, caput inscrutabile condus; Rex velit; educes, abdite Nile, caput.

Regis enim ad exemplum ita componitur orbis, ut quocumque velit, sive in bonam, sive in malæ partem, facillimè subditos pertrahat. S. P. Augustinus; *Rex in omni gente prior est; quoniam Rex ducit, populus sequitur.*

Virgil. lib. 4. Georg. V. 177.

Industria.

54. D. Franciscus Vilconti, recens inauguratus Episcopus, cum Cremonam, metropolim suam solemni pompâ ingrederetur, symbolico loco à P. Leonardo Velli ingens apum examen recepit, quæ florentem campum deprædaturæ, ex alveari provolabant; cum lemmate è Virgilio desumpto; AMOR URGET HABENDI. Integer Poëtæ verius ita sonat;

Usurarius. *S. Aug. serm. 10. ex addit. à Cartus.*

Cecropias innatus apes AMOR URGET HABENDI. Sedulam hominis industriam hæc imago innuit; sicut enim apes, cellulas suas melleis instructuræ opibus, eas ex omnium florum medullis colligunt; ita homo industrius nullam profectûs sui promovendi occasionem negligit. Certè, iis, quos lucris aut questûs faciendi cupido incessit, nulli labori ad opes accumulandas parcunt. S. P. Augustinus; *Homo volendo dives esse, æstuat, sicut, & tanquam hydropicis morbo, plus bibendo, plus sinit.*

Virgil. lib. 4. Georg. v. 20

55. Apes, supra flores figuratæ; inscriptionem à D. Arelino recepere. ORE LEGUNT SOBOLEM. Ad verbum Virgilius;

--- Ipsa foliis NATOS & suavibus herbis ORE LEGUNT.

Virgil. l. 4. Georg. v. 20

Ita Concionatores, & homines Apostolici, verborum suorum virtute ingentem fidelium numerum in S. Ecclesiâ pariunt. Eodem argumento Laëtantius Firmianus Christum sine ullo maris congressu, solâ verborum virtute incarnatum demonstrat; *Siquibusdam minutis animalibus id præstitit (Deus) ut sibi è foliis natos, & suavibus herbis legant: cur existimet aliquis ipsum Deum, nisi ex permixtione sexûs alterius, non posse generare?*

Concionator. Incarnatio Verbi. *Laët. Firm. lib. 1. cap. 8.*

56. Apis, Plinio asserente, tantò existit melior ac fecundior, quantò minor. Unde lemma; MAJOR IN MINIMA VIRTUS. Hominem, staturâ quidem exiguum, at ingenio grandem, hoc symbolo describes. Sæpius enim experimur illud Poëtæ.

Plin. l. 11. c. 11.

Statura parva.

Major in exiguo regnavit corpore virtus.

Certè S. Hieronymus tantò erat corpore minor, quantò ingenio grandior; cum tamen ævo suo haberetur invictissimum Christianæ fidei asyllum, ac totius mundi oraculû; ut testatur Rabaidineira. S. P. Aug. inter prodigia, quæ unquam patravit Africa, maximum, & ingeniorum omnium Phœnix, corpore adeò fuit tenui, ut de seipso dixerit; *Quæso per Dominum, ne vos homuncionis fœdus offendant; Et rursum; Obsecro vos fratres, ut oretis pro me exiguo & pusillo.* Carolus V gloriosissimi nominis Imperator, & Philippus II. Hispaniarum Rex, sapientiâ & prudentiâ plenè incomparabiles, corporis mole fuere non admodum gaudio. P. Cornelius à Lapidè, mirâ eruditione, infinitâ copiâ; & animo prolixo gigantæo in omnia penè Bibliorum volumina commentatus, aspectu quatuor palmorum masculinum referebat. De hoc P. Joannes Rhò; *Cornelium à Lapide habuit Collegium Romanum, hominem, qui perpussillo corporis modulo ingentem animum, & nullis studiorum laboribus fractum claudēbat.*

S. Aug. Hom. de Transf. Dom.

Idem serm. 6. inter Co.

Io. Rhò l. 7. de Var. Vi. Hist. c. 12. n. 7.

57. Apis suprathymum, ingentis amatoris herbam, figurata, epigraphen refert; CANGERO L'AMAREZZE IN DOLCI FAVI. Id est; AMARA IN DULCIA VERTAM. Ita Divina gratia quovis afflicti aut peccaminosi pectoris nostri amatores suavissimâ dulcedine condire novit. S. Macharius; *Gratia quod amarum est, mutat in dulce; quod autem asperum, in planum.* Ea ipsa etiam verbi ac vivi amoris effecta sunt, qui imitat ingeniozæ apis, omnem laboris amaritiam ita efficit suavam ac jucundam, ut sensus humanos non tantùm non fatiget, sed contrâ plurimum recreet. S. P. Augustinus; *Quæ dura sunt laborantibus, eisdem ipsis mutescunt amantibus: omnia suavia, & propè nulla facit amor.*

Gratia.

S. Machar. Hom. 16.

Amor.

S. Aug. serm. 9. de Verb. Dom.

58. Inter cæteram Marchionis Gudonis Villæ pompam funebrem, Ferrariæ celebratam, Apis Emblemata cernebatur; cum lemmate, MISCET VULNERA FAVIS. Benevolentia ac severitas, in celebri illo Belliduce miro temperamento conjunctæ, significabantur. Hoc geminæ virtutis conubium S. Gregorius Papa in quovis bono Prælate exigit; *Su itaque rigor, inquit, sed non exasperans; sit zelus, sed non immoderatè serviens, ut dum se in arce regiminis iustitia, clementiæque permisceat, is, qui præest, corda subditorum & torrendo demulceat, & tamen terroris reverentiæ demulcendo constingat.* Hæretici, apibus exactè similes, dum verba melle oblita fundunt,

Princeps.

Justitia misericordia.

S. Greg. P.

Hæretici.

dunt, simul errorum suorum aculeis mentem lethali vulnere lauciant. S. Petrus Damianus; *Apes cre mella ferunt; sed aculeis pungunt. Sic & Hæretici verbis quidem manifestè blandimenta pretendunt; sed quasi post se erroris aculeo contegunt. Primitò distillant ore dulcedinem; sed postmodum spargunt aculeata falsitatis errorem.* Denique prudens Concionator eodem sermone auditorum animos blandâ suavitate demulcere, & vivis affectibus ferite solet. Hâc ratione Pericles coram Athenensibus plausum tulit; qui in labris ejus hominis melle dulciorem lepreum fitebantur habitare: *inque animis eorum, qui illum audierunt, quasi aculeos quosdam relinqui prædicabant.*

59. Virgilius Apum iracundiam describens, ait;
Illis ira modum supra est, læsaque venenum Morsibus inspirant;

Unde symboli loco subscribes; **INSPIRANT MORDENDO VENENUM.** Ita Detractores proximi sui famam diffuso mordaci veneno lædunt.

His nihilo inferiores sunt Hæretici; quia, Apostolo teste, *Sermo eorum ut cancer serpit;* id est, læra hominum membra instar carcinomatis inficit. Verissimè dixit Magnus Augustinus; *Hæretici suavisimilibus suis malis manus damnorum inferunt Ecclesiæ, quam persecutores.* Meus D. Carducius, apem & apem uno emblemate exhibens, epigraphè subdidit; **DENTE VENENUM;** suamq; mentè hoc disticho explicat;
*Aspis apisque simul disfundunt dente venenum:
Dum Satyrus merdes dira venenas jacit.*

60. Apis, in aperto horto supra complures flores luxurians, à Carolo Rancato epigraphen cepit; **LIBAT, UT LUBET.** Studiosum hæc imago spectat, qui omnium scientiarum varietate delectari solitus, modò ex hoc, modò ex alio autore materiem ac succum, gustui suo accommodatum, delibat. Quare, ut benè observat Magnus Augustinus, *Utile est, plures à pluribus libris fieri diverso stylo, non diversi fide, etiam de questionibus eisdem, ut ad plurimos res ipsa perveniat: ad alios sic, ad alios autem sic.* Unde eidem Emblematis etiam inscribi potest; **PER FLORES, PER THYMA;** verbis ex Ovidio mutuatis;
Ac ut apis satiusque suos, et olentia nacta Piscina, per flores, et thyma summa volat.

Meus P. Carducius imagini explicandæ hoc distichon subjunxit;

*Ut libet, ambrosiam libat de floribus Ales:
Sic quoque vir sapiens nectar ubique legit.*

61. Apum Rex, ante suum examen collocatus, epigraphen à me recepit; **EXAMINA DUCET.** Ad verbum Virgilius;

Ut cum prima novi ducunt examina Reges,

Ita Superiorum exempla subditos omnes in sua vestigia facillimè trahunt. Verissimè Plinius; *Vita Principis censura est, ad hanc dirigimur, ad hanc convertimur, nec tam imperio nobis opus est, quam exemplo.* Eò etiam aliud apis Emblemata collineat, quæ volatu ingentem minorum apum turmam præcedens, epigraphen sustinet; **EXCITAT AD OPUS.** Theodoricus Imperator, densos hostium cuneos non sine gravi discrimine perrupturus, copias suas Ducis loco præcessit; proprioque exemplo militibus ad confingendum animos addidit. De hoc testatur Ennodius; *Invidiosissimus ductor apparuit, tali muniens assistentes alloquio. Quis hostili acie vitam desiderat, ne sequatur. Non respiciat alterum, qui dimitticandi potest exemplum.*

62. P. Jacobus Masenius Emblematis loco apum examen producit, quod fucos à favo melleo repellere nititur; cum lemmate, **NEC A FUCIS, NEC PRO FUCIS.** Mariam Virginem hæc imago

Mundisymbol, Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

spectat, cujus favores ac gratiæ nec ab hæreticis, nec pro illis colliguntur; unde rectè à Sancto RuPERTO cognominatur *Favus Christi mellis;* Et à Richardo de S. Laurentio; *Dulcedo credentium animarum.* Mentem Emblematis ab authore sic explicatam accipito;

Nil fucos d. bere fucus censetur inani,

Sed neque pro fucos mella recondit apis.

Dulcis Virgo fucus, mel gratia creditur esse;

Hæreticis fucus gratia nulla fucus est.

Id ipsum etiam de SS. Eucharistiâ, ceu favo mellis suavissimo, quæ nec à malæ conscientiæ fucis degustanda est, nec pro illis eroganda, intelligitur.

93. Apes, quamvis aculeo sint instructæ, nativa tamen ac princeps earum proprietas est mellificare, non verò pungere: nisi quando laceratæ, injuriam coguntur reprimere. Unde lemma api inditum; **IRRITATA NOCEBIT.** Ita Deus non nisi laceratus, & quasi à peccatis coactus, castigat, condemnatque. Verè ad eò à S. Ecclesiâ Deus prædicatur; *cui proprium sit, misereri semper & parcere.* Gregoriè D. Bernardus; *Quod miseretur Deus, proprium illi est, ex se enim sumit materiam, & velut quoddam seminarium miserendi. Nam quod judicat & condemnat, nos eum quodammodo cogimus. Adeò, ut miserendi causam & originem sumat ex proprio, judicandi ve ulciscendi magis ex nostro.*

64. Mariam Virginem, in templo præsentatam, Apis significat, quæ flores in horto delibans, epigraphen sustinet. **MELLA PARAT, CERAMQUE APIS.** Deipara enim in templo, veluti in horto amœnissimo, collocata, mox suavissima vitutum mella colligere, suæque obsequia omnia unicè ad Dei cultum & gloriam facere cœpit. De hæc S. Hieronymus; *Beata Virgo in pueritiâ & adolescentiâ sua, quando in templo morabatur, cum aliis puellis suis coævis, vitam suam validè ordinatam dicebat, nam à mane usque ad vespertiam orationibus insistebat; à tertiâ verò usque ad nonam operi manum intendebat, à nonâ verò adhuc orationem suam incipiebat, à quâ non recedebat, quousque illi Angelus appareret, de cuius manu sciam accipere solebat, & sic semper melius in amore Dei proficiebat.* Eadem imago Religiosum spectat, qui in amœnissima religionis tempe admissus, singulas suas actiones ad gloriæ & honoris Divini incrementum petagat.

65. S. Josephum, Virginis Deiparæ sponsum, in Apum Rege dignoscendum proponere; qui simul & maritus & virgo, epigraphen sustinebat; **FIDE, NON CORPORE CONJUNX.** Penè ad verbum S. P. Augustinus; *Non saltatiter dictum est ab Angelo ad Joseph; nolite timere accipere Mariam conjugem tuam. CONJUX vocatur EX primâ FIDE de sponsationis, quam NON CONCUBITU cognoverat, nec erat congeniturus; nec perierat, nec mendax manserat conjugis appellatio, ubi nec fuerat, nec futura erat ulla carnis commixtio.* S. Bernardus; *Virum nominat Evangelista S. Mathæus, non quia maritus, sed quod homo virtutis erat.* Et S. Petrus Chrylologus; *Joseph maritus solo nomine, conscientia sponsus.*

66. Apes è floribus simul & tamen hauriunt, unde nascantur; & escam, unde nutriantur, Lemma; **UNDE GENUS, VICTUS.** Ita filii à parentibus & vitam & alimenta accipiunt. Jure tamen longè æquior de Deo id intellexitis, à quo & in hanc lucem creati sumus, & indies adhuc sustentamur. S. P. Augustinus; *PASCIT te QUI FECIT te: qui pascit latronem, non pascet innocentes; si pascit damnandos, non pascet liberandos.*

S. Rusp lib. 5. in Canc. Rich à S. Laur. lib. 4.

Eucharistia.

Misericordia Dei.

S. Bern ser. 5 de Nat. Dom.

Mariæ V. præsentatio.

S. Hier Ep. ad Helio. 4.

Religiosus.

S. Josephus sponsus Mariae.

S. Aug. l. 1. de Nupt. & concup. cap. 12.

S. Bern H. m. 2 super Mis. sus.

S. Per. Chrys. serm. 175.

Parentes.

Deus pascens hominem.

S. Aug. in Psal. 101.

Pet. Dam. Opusc. 32. c. 8.
Concionator.
Virg. l. 4. Georg. v. 36.
Detractor.
Hæretici.
Tim. 2. 17. Aug in Psal. 147.
Litteratus.
Aug l. 1. de Trin. cap. 3.
Ovid lib. 1. de Arte amand.
Virgil. l. 4. Georg. l. 21.
Exemplum.
lin. in Paegy.
Innod in anagy.
Matia V.

APES CIRCA ALVEARE.

67. **Virgines Religiosæ** **Alpibus circa alveare inscribes; VIRGINITAS FOECUNDA.** Propriissimo hoc Emblemate sacras numerosi cujusdam Parthenonis Virgines significabis, quippe quæ, instar apum, virginitatis suæ florem conservant illibatam, & simul Virginum numero indes crescunt. Galfridus; *Quam multos hodie parit sanctissima illa, foecundissimaque virginitas. Quam felix ejusmodi generatio, foecunda & incorrupta posteritas!* Hæc de re adeo propriè & apertè disserit eruditissimus D. Joannes Mauburnus, meus Concanonicus, ut omnia ipsius verba recensere opportunum existimaverim; *Virgines, inquit, rectè apibus simulantur; nam VIRGINITATEM carnis servant CUM FOECUNDITATE spirituali. Nam sicut apes nullo concubitu miscentur, nulla libidine resolvuntur, nec partus dolore quatiuntur, & tamen maximum constituunt examen florum, duplici ceteras foecunditate antecedentes; sic virgines nostræ corporum integritatem custodiunt, immunes à libidinis faetoribus, exemptæ à parientium doloribus, nihilominus Deo multum fructificantes, in spiritalibus operum faetibus, carne scisciet & mente, exemplo alios trahentes. Unde dicit Isaias; Multo filii deserti magis, quam ejus, quæ habet virum.*

60. Apibus, circum alveare volitantibus, inscribitur; **UTILE DULCI.** Ita bonus Ecclesiastes aut Orator non minus auditorum utilitatem quam oblectamentum spectare debet. Idipsum in colloquiis suis observent Religiosi, ut utile semper miscant dulci, sitque illis id unum volupe, quod vel pietatè, vel proximi utilitatem; vel Dei gloriam concernit. Pulchrè S. Basilus; *Si futiles habeantur sermones, tu magnopere ne attendito; sed si quæ ex Divinis Litteris, ad salutem animæ pertinentia, memorari audieris Acerba gustatu tibi casento, quæcumque de mundanis rebus memorentur; conit, quæ sapor mellis assimilia, quæ à pietatis colentibus viris narrentur.* Appropinquare Horatius.

Omne tunc punctum, qui miscuit UTILE DULCI.

69. Scriptor, aliorum doctrinas, variis locis sparsas, uno volumine complectens, Apibus se non ab similem probat; quæ omnem florum diversorum melliginem ex horto in alveare suum colligunt; cum lemmate, **E PLURIBUS UNUM** Joannis Audeni consilium est;

Instar apis debes variis excerpte libris, Mellisivo ut manet dulcis ab ore liquor

Seneca; *Apes debemus imitari, & quæ unquæ ex diversa lectione congestimus, separare: melius enim distincta servantur. Deinde adhibita ingenii nostri cura & facultate in unum saporem varia illa libamenta confundere, ut, etiamsi apparuerit unde sumptum sit; aliud tamen esse, quam unde sumptum est appareat.*

Richardus Victorinus, illud sacri epithalamii explicans; *Favus distillans labia tua, ait, Hunc favum congerit anima de diversis scripturæ floribus, hos perquiri, his insidet, de his suavitate spiritalis dulcedinis extrahit, & elicit.*

70. Hominem, in virtutibus suis occultandis, & vanâ gloriâ fugiendâ admodum cautum, api non ab similem dices, quæ circum alveate volitans, epigraphen sustinet; **COLLECTA RECONDIT.** Ea enim apum est indoles, quod mel, aliosque labores suos non nisi intra arborum cortices, & loca, ab intuentium oculis remota, conficiant. S. Antiochus; *Vir intelligens ingeniosam & solertem imitatur apiculam. Quos externè selegit flores, desert in alvea-*

rium, inter nò mellificum, favumque operosius conficit. Inde hoc dicitur enim tubipingu; *Ne labores tuos humana isti gloriosa exponas.*

71. Apes, è prato ad alveare suum reversæ, epigraphen à Lucatino recepère; **REVERTUNTUR ONUSTÆ.** Et à Bargatio; **COLLECTA DOMUM PORTAT.** Tales omninò illos dixeris, qui è libris, sive sacris, sive profanis, profectum aliquem referre student: vel etiã qui audito Dei verbo, utilissimis documentis instructi, domum revertuntur. Seneca; *Qui ad Philosophorum scholas venit, quotidie secum aliquid boni ferat, aut sanior domum redeat, aut sanabilior.* Et Absalon Abbas; *In hoc campo nostra apicula flores quæque diversarum sententiarum, quibus succum dulcem elicit, quia intellectum spiritualem ore memoria extrahens, in alveario cordis reponat & deponit.* S. Joannes Chrysostomus in eadè sollicitâ ape, quæ **COLLECTA DOMUM PORTAT,** charitatem humanam dignoscendam proponit; hæc enim bona omnia, diversis locis ac temporibus collecta, pleno si in dilecti gremio ac domum profundi. *Charitas, inquit, velut frugi quædam apicula, bona omnia undique COLLECTA IN AMANTIS ANIMAM COMPORTAT.*

72. Apibus, circum alveate in florecente horto volitantibus; Dominicus Gambertus è Virgilio inscripsit; **CONVECTARE JUVAT PRÆDAS.** Belliducis, in annonâ ac commineo providendo solertiam hæc imago significat. Ad rem nostram Vegetius; *Antequam inchoetur bellum, de copis expensisque solers debet esse tractatus, ut pabula, frumentum, & cetera annonaria species, quas a Provincialibus consuetudo deposcit, maturius exigantur, & in opportunis ad rem gerendam, ac munitissimis locis amplior semper modus, quam sufficit, aggregetur.*

73. Gratia Divinæ dilectionem non nisi intra secretiora pectoris nostri penetrata effundi, haud obsecurè ex ape conjicies, quæ circum alveate volitans, epigraphen tenet; **MELLIFICAT INTRO.** S. Macharius; *Quemadmodum apis secreto favum conficit in alveo; sic & gratis dilectionem suam secreto in cordibus exercet.* Virtus a se condita

Virtus Christianus idæ loco apem habeat, suamque virtutum melliginem in locis occultis conficere tedulo studeat. Quisquis enim ostentationem odit, summam in operando sollicitudinem amat; elemotyias quidem cumulat. è eiogat, sed videri non ambit; composit castigando assiduam impendit operam, sors tamen ne quidem illius vestigium prodit; denique inter preces fundendas nullos, præterquam Divinos oculos attendit, S. Bernardus; *Orare volentes, jubemur intrare cubiculum utique secreti gratiâ. Id quiaem ad cautelam, ne coram orantibus laus humana orationis suretur fructum, frustretur effectum.*

74. Physicis observatum est, juniores apes mellis colligendi causâ in campos excutere, adultioribus interea domi suæ ac intra alvearia operantibus. Aristoteles; *Apum seniores intus operantur, adolescentis foris negotium exercent.* Plinius; *Quibus est earum adolescentia, ad opera exeunt; seniores intus operantur.* Et Virgilius;

----- *Grandævus oppida cura. &c.*
At sessa multâ referunt se nocte miores.

Unde volitantibus circum alveare junioribus apibus inscribes; **AT NEGOTIUM SENIORUM INTUS.** Mês Emblematis est, senibus è munere suo incubere, ut secreta consilia, ac leges Reipublicæ bono accommodatas, domi statuunt; Juvenibus interea aperto

Galfrid in Alleg Tilm.

D Io Maub. Tr. 3. o. Alch. 63 memb. 2.

Prædicator.

Recreatio religiosa.

S. Basil. de renuntiat. secul. & Spir. perfect.

Studiosus.

Senec. Epist. 24.

Rich. de S. Vict. in c. 3. Cant. c. 28.

Vana gloria fugienda.

S. Antioch. Hom. 42.

Studiosus.

Doctrina auditorum Senec. Epist. 108

Absal. ser. 3.

Charitas.

S. Io. Chrysost. Hom. 3 Epist. 1. An Cor.

Virgil. l. 9 Aeneid.

Veget. lib. 3 cap. 3.

Bellidux providus

Gratia.

S. Mach. Hom. 16.

Virtus a se condita

S. Bern se 80. in Ca.

Arist. l. 9 Hist. A

Plin. l. cap. 10. Virgil. l. Georg. 2. 18

Consiliarius.

Greg. l. 2. de Republ. 5. n. 1.
 cetero l. de nece.
 Livius l. 4. Bell. Madon.
 enoph. in adia Cyri.
 Contem- lativus.
 an. 2. 4. 11.
 Eucharisti- cia.
 Cælum. sa. 35. 10.
 Monaste- ium.
 Pet. Chrys. in sermon.
 Ecclesia.
 Jca. c. 2. a. ad S. Paul. d. Rom. 9. 24.
 Aug. ser. de Temp.
 Maria V. pariens.
 S. Pet. Dam. ser. in Nat. Dom.
 Vana glo- ria fugien- da.
 Arist. l. 9. Hist. Anim. Plin. l. 12. cap. 17.

aperto Marte in patriæ tutelam dimicantibus. Petrus Gregorius; *Seres imprimis, inquit, & Magistri populi propter rerum experientiam eligendi sunt: qui enim diu multumque in rebus populi sunt versati, aptiores sunt consilio Republica si ve tempore pacis, si ve belli. Consilium senum parabat stabilimentum regni Roboamo Regi, si admisisset. In rem præsentem facit sententia illa, à Græcis frequenter usurpata, Opera sunt juvenum, bella virorum, at consilia senum.* Unde olim ad publica Romanorum consilia non nisi senes, ætate venerabiles, eligebantur; à quibus etiam Senatus etymon suum accepit, si Cicero nisi fideles habeatur. Idiptum, referente Tito Livio, Spartianus; & Xenophontæ teste, Persis more receptum erat.

75. Fuit, qui alveatio inscriberet; **NIL INTUS AMARUM.** Ita Dei servus & anima contemplativa interiorum suorum spirituum suavissimâ & assiduâ dulcedine perfulum habent. Divinæ sponæ id eloquium erat; *Fusus distillans labia tua sponsa.* Eo ipso Emblemate etiam Sanctissimam Eucharistiam jure affecteris, utpote *omne delectamentum in se habentem.* Denique cælestis civitas alveario simillima, ab omni amare longè est alienissima. Unde Isaias, de Beatis differens; ait, *Lætia sempiterna super capita eorum; gaudium & lætiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.* Monasteria quoque meris affluunt animi delitiis, nec quidquam amarum intus habent. S. Petrus Chrysostogus; *juxta sententiam cordis mei, si paradysus in hac vita præsentis est, vel in clauastro, vel in Scholis est. Quidquid enim extra hæc duo est, plenum est anxietate, inquietudine, amaritudine, formidine, solitudine, & dolore.*

76. Sancta Ecclesia, extra Synagogam congregata, apum examini comparatur, quod ab alveari segregatum, Lucarino auctore, epigraphen præfert; **NOVUM SEPATAT AGMEN.** Hoc apprimè facit illud Osee vaticinium, à D. Paulo adductum. *Vocabo non plebem meam, plebem meam; & non dilectam, dilectam; & non misericordiam consecutam, misericordiam consecutam. Et erit in loco, ubi dictum est eis; Non plebs mea vos, ubi vocabuntur Filii Dei vivi. S. P. Augustinus; Accepit Christus Ecclesiam, & eam in loco constituit Synagoga. Per infidelitatem enim Synagoga à Deo separata, & mortua est; & per fidem Ecclesia Christo conjuncta, & vivificata est.*

77. Idem Lucarinus Mariam Virginem Emblemate significaturus, apes depinxit, alvearii vicinas; cum lemmate, **OPEROSIOR IN ANGUSTO,** Enimverò Virgo Deiparatenuem ædiculam, Laurenti hodie visendam; & insuper angustum præsepe habitans, res utrobique maximas est operata; in illâ quippe filium suum Divinum concepit; in hac verò enixa est. S. Petrus Damianus; *Quantum tunc erant Regum mundi turris palatia? quanta miris lapidibus ornata triclina? Et tamen omnia illa contempsit, qui præsepium ad cunabula sua natiuitatis elegit. Non lectos petiit, auratis vestibus obsitos, non purpura, vel perlitæ, petibus adornatos; sed in catabulis recubuit amissimum, qui innumeris vallatur Angelorum agminibus. Eorum etiam hæc imago est propria, qui, vanæ gloriæ fugiendæ causâ, in loca, ab hominum consuetudine remota, se recipiunt, ibique grandia operantur.*

78. Tantam Regi suo venerationem exhibent apes, ut ex alveari progredientem omnes veluti obsequia sua delaturæ; sequantur. De his Aristoteles; *Reges nunquam prodeunt foras, vel ad pæstum, vel quavis alia causa, nisi sumversa cum plebe.* Plinius; *Mira plebi circa eum obediuntia. Cum Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

procedit, una est totum examen. Et Virgilius; --- illum admirantur, & omnes Circumstant fremitu denso, stipantque frequentes. Quare P. Borsatus Apum Regem, cum universo examine ex alveari progredientem, hoc lemmate insignivit; **NEC UNA REMANET.** Eoque communia illa obsequia significare volebat, quibus omnes Cremonæ Primores D. Antonium Longum, non sine singulari amoris ac reverentiæ testificatione, exceperunt. Porrò Christum, Regem æternum, quando ad universale iudicium profecturus est, omnes cœlestis, nec uno quidem remanente, conjitantur. Dilucidè Zacharias; *Veniet Dominus Deus meus, omnesque Sancti cum eo.* Et S. Judas Apostolus; *Ecce venit Dominus in sanctis milibus suis.* Id est, interprete P. Cornelio à Lapide, stipatus innumeris legionibus Angelorum & Sanctorum. Quod expaveleens Magnus Augustinus, exclamat; *Tot iudicibus inops astabo, quot me præcesserunt in opere bono: tot arguentibus confundar, quot mihi præbuerunt benè vivendi exempla; tot convincar testibus, quot me monuerunt proficuis sermonibus, seque imitandos dederunt justis actibus.*

79. Alveare, apibus circumdatum, epigraphen à D. Didaco Saavedra recepit; **NULLI PATET.** Innuebat videlicet, Principum arcana, & politicas artes à nemine penetrandas esse. Si Valerio Maximo credas, *Taciturnitas optimum, atque tutissimum rerum administrandarum vinculum habetur.* Idiptum providè cavebat Michæas Propheta; *Ab eâ, qua dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui.* Idiptum in Divino conclavi fieri assolet; S. Ambrosio afferente, *Dei consilium humana vota non capiunt, nec quisquam interiorum potest esse particeps Christi.*

80. Alveario inscripsere; **NON DESIDI SEDES. vel, NON FUCO LOCUS.** Utrumque hoc lemma ad illam apum proprietatem alludit, quâ ignavas, & otio deditas, è conubernio suo proscindere solent. Aristotelis hæc de re testimonium est; *Socias otiosas & desidiosas, vel minus parcas, pellere in more est apibus.* Militum vitam, inter assiduos labores traducendam; vel cælestem patriam, inertibus artissimè clausam, solisque operariis perviam, hoc Emblemata spectat. Unde providè monet Magnus Augustinus; *Noli esse piger in labore breviter, & guardabis ineffabiliter.* Licet tamen illud ipsimum Emblemata etiam terreno amori cum Ovidio tribuete, qui de hoc ita pronuntiat;
---- Amor Odit Inertes.

Et post pauca, *Militis species amor est: discedite segnes, Non sunt hæc humidis signa tuenda viris. Nox & hyems, longaque vis, sævique labores Mollibus bis castris, & dolor omnis inest. Sæpe feres in brevis cœlesti nube solum, Frigidus in nudâ sæpe jacebis humo.*

81. Apes, industriæ & laboris amicæ, quando ignavam ac desidiosam aliquam deprehendunt, mox eam alveario interdunt, castigant, & occidunt. Perspicuè Plinius; *Pigras & ignavas procurrant.* Aristoteles; *Apes expellunt ab alvearibus & pigras, & non parcas.* Et Virgilius;

Ignavum fucos pecus à præsepibus arcent. Unde Api subscribes; **PROTURBAT IGNAVAS. vel, ARCET IGNAVOS.** Hæc omnino cuivis Principi aut civitati de proscindendis otiosis stæt sanctæque leges sunt. Probus Imperator, otiositatem inter milites extremè detestatus, dicere solebat; *Annonam gratuitam militem comedere non*

Virgil. l. 4. Georg. v. 215.
 Gubernator honoratus.
 Judicium extremum. Zach. 14. 6. Iud. n. 14.
 S. Aug. in Medic. c. 4.
 Secretum Principis. Val. Max. lib. 2. cap. 22.
 Mich. 7. 5.
 S. Ambr. l. 5. in Luc.
 Aristot. l. c.
 Otiosi.
 S. Aug. in Psal 93.
 Amor terrenus. Ovid. l. 2. de Arte.
 Plin. l. 11. c. 19. Arist. l. 9. de Hist. Anim. Virgil. l. 4. Georg.
 Otiosi ejiciendi.

re non debere. Chineses, otii eliminandi causâ, cæcos molendinis verlandis; claudos verò, aut manibus destitutos aliis convenientibus exercitiis destinant; nullo unquam, qui otio difflueret, intra regni limites tolerato; uti refert P. Massæus. Hortantem autê Magnum Augustinum; Noli modò putare, tempus laboris est, tempus seminis est, tempus frigoris est. Est inter ventos, est inter pluvias, semina. Noli esse piger, astra ventat, quæ te lassificet, in quâ te gaudeas seminasse.

82. Josephus Daganus, SS. Theologiæ & J. U. Doctor, Rhetoricæ Professor, Seminarii Rector, & Placentiæ ad S. Pauli Parochus, ut emblemate demonstraret, omnium subditorum animos ab Isabellæ de Esthe, Ducissæ Parmensis, benignitate raptos fuisse; plurimas apes depinxit, quæ versus insigne aliquod lilium volitabant, cum lemmate; **TRAXIT ODORA VOLUPTAS**. De hac apum proprietate Plinium consule. Principis clementis hæc idea est, de quo canit Claudianus.

--- Peragit tranquilla potestas
Quod violenta nequit: mandataque fortius urget
Imperiosa quies.

Potò sicuti apes ad odoriferum hortum, ita nos ad virtutum omnium fragrantissimam suavitatem, Mariam, curramus, utpote quæ est lilium inter spinas; Sapienter de illâ dixit Salomon; *In odorem unguentorum tuorum curramus*; Providè monet Magnus Augustinus; *Curramus post unguenta eius, venit enim & olevit, & odor ipsius implevit totum mundum.*

83. Apes singulæ laboribus nonnisi communibus in alveari distinentur. Unde lemma; **PRIVATI NIL HABET ISTA DOMUS**. De apibus in hæc verba testatur Plinius; *Rempublicam & mores habent, & nihil noverunt nisi commune*. Religiosis hic typus convenit, quibus sacrilegum est, è communibus bonis quidquam sibi vendicare proprium. Hanc vivendi rationem disertè præscribens Magnus Canonicorum Legifer Augustinus; ait, *Omnia opera vestra in unum fiant, tanto majore alacritate, quanto magis communia, quàm propria vestra curaveritis*. D. Basiliius; *Qui dicit suum aliquid esse, se ipsum alienum reddit ab Ecclesia Dei, & à charitate Christi*. S. Gregorius; *Ubi peculiaritas à Monachis habetur, ibi nec charitas in eadem congregatione poterit permanere*. Cassianus ait, *hanc legem, suo tempore ab aëctis observari solitam, ut ne verbo quidem auderet aliquis dicere quid suum.*

84. Alveate, suavissimos mellis favos ministrans, authore P. Sebastiano à Matre Dei hanc epigraphen sustinet; **SI VENIES, INVENIES**. De iparam hæc imago spectat; cum enim amarus esset mundus, plenusque colocynthidis; Deus illius loco providit Virginem Deiparam, quæ suis clientibus veras, sanctalque delicias ministraret. Unde Samson mel in ore leonis non sine mysterio in oppidi vineis invenit; *Vinea enim*, S. Bernardo teste, *Deipara imago est; nunquam enim contingit vineam hanc benedictam invisenti, non respondere celestes delicias, quovis melle dulciores.*

85. Fuci ac vespæ ab apibus ex alveari proscribuntur. Unde lemma; **ARCENT, NE MÛNERA PERDANT**. Jure enim tinient provida animalcula, ab insolente illorum genio destruendam esse omnem suam melliginem, quæ à Virgilio donum cœleste vocatur.

Et nunc æri mellis cœlestia dona. &c.

Philippum, Hispaniarum Regem, hæc imago spe-

ctat, qui omnes hæreticos ingenti & sacro zelo armis ex Indiâ profligavit, ne tan tã fidei Catholicæ, magno utique cœlesti dono, ullum detrimentum ab iis crearetur. Potrò compertum habemus, plurima bona opera, ac virtuosas operationes, ceu sua vissimam melliginem, in sacro Religionum alveari à perveris religiosis impediri; unde providè decernit Magnus Canonicorum Legifer Augustinus; *De vestra societate propiciatur. Non enim hoc sit crudeliter, sed misericorditer, ne contagione pestiferâ plurimos perdat. Invaluit idipsum in aliis antiquis Religionum lëgibus.*

S. Basilii est; *In vicio perseverantem, perinde ac sui ipsius corruptiorem, non sine lachrymis, lamentationibusque, ut membrum penitus vitiatum ac inutile, medicorum more, à reliquo corpore præstindere convenit.*

86. Apes fumo ex alvearibus suis pelluntur; Lemma; **CEDUNT COACTÆ**. Ita Angelus bonus ab hominum societate per sceleris fumum ac sceterem pellitur. Hæc ratione à Doctõibus intelligitur illa colloquentium Angelorum sententia, ab Hieremâ prolata: *Curavimus Babylonem, & non est sanata; relinquamus eam*. S. Basilus opportunissimè; *Peccatum, inquit, instar fumum est, quo apes dissipantur, unde iustissimo titulo ab Angelo derelinqueris, ut qui tam incultum hospitium ei præparare non metuis*. Et in illud Psalms, *Amici mei & proximi mei adversum me appropinquaverunt & steterunt; au, Qui prius amici & omni tempore familiares fuerunt, de lo, gesteterunt, mecum vivere nolentes, eminus flentes. Isti Angeli sunt boni & ministri Dei, & juxta peccata ipsius David ad tempus recesserunt adversantes.*

M E L.

87. **N**illus liquor melle est gravior, reliqui enim omnes melli innatant: idèd mellis copia nimia ventriculum onerat, reliquis alimentis subsidit, & ad innum stomachi demittitur. Dilucidè Salomõ; *Qui mel multum comedit, non est ei bonum*. Unde lemma; **IMMODERATUM NOCET**.

Instar mellis dulce, imò prædulce est honoris & gloriæ humanæ fastigiium; sed sicut mel immoderatè sumptum officit stomacho, ita felicitas nimia, supra vires, supra facultates, & conditionem ingesta, nunquam non perniciofa est. Quando fortituna Annianum dulcedine suâ ad limum repleverat, uatleam ipsi subitò provocavit; *Necdum verbum de ore eius* (scilicet Regis Affueti) *exierat, & statim operuit faciem eius*. Nam è Pertarum more, homini, mortis reo, vel abatur facies. Potrò parum gustati mellis Jonathæ, Sauli filio, tanti stetit, ut extemplo in abyinthium amarissimum sit conversus; unde gravissima ipsius lamenta; *Parum mellis comedi, & ecce morior!*

Salomonem sistit Chryostomus, qui hujus rei exactam cepit experientiam. *Hunc sanè, inquit, nemo unquam delicias gloriæ, sapientiâ dominatu, omnium que rerum ad voluntatem successu antevit, nihil tamen ex omnibus cepit utilitatis, quin ea omnia vanitatem vanitatum appellat, & vana universa, cuius vanitatis non simplicitatem, sed excessum expressit; cedamus obsecro ei, qui rerum hujusmodi experientiam consecutus est, morem obtemperemus, inquam, illi, & his rebus incumbamus, in quibus nihil est inane: sed vera omnia certa, ac stabilia sunt, & cuncta lapide desuper constructa, in quibus, inquam, nihil senescit, nihil præterit, quin virent omnia & florescunt, neque quidquam vetustate confectum ad interitum tendit.*

88. Physicis compertum est, mel, si ab homine comedatur, præ reliquis cibus maximè in fei converti. Unde lemma, **FEL ERO, SI COMEDAS**.

Idi, sum

S. Aug. in Ps. 36. Conc. 23.

Plin. l. 21. c. 12. Princeps clemens. Claud. de Consil. Manlii.

Maria V.

Cant. 1. 5.

S. Aug. in Psal. 90.

Plin. l. 11 c. 5.

Communis labor.

S. Aug. in Regula.

S. Basil. in qq. Brevior. q.

S. Greg. ep. ad 10. Diac. Cass. de Inst. reviviat.

Maria V.

Indic. 14.

S. Bern. ser. 3. in Salute Regine.

Virgil. lib. 4. Georg.

Expelli.

S. Aug. in Reg.

S. Basil. in Reg. Disp. interlin. 28.

Angelus peccato pellitur.

Hierem. 51.

S. Basil. in Psal. 37. hom. 10.

Prov. 25. 2.

Honor terrenus.

Esth. 3. 10.

S. Io. Chry. 60. 2. ser 22

Voluptas. In ipsum in voluptatibus terrenis expetitur, quæ primùm quidem palato humano accidunt amaræ & tuaves, paulò tamen post in amarissimum fel vertuntur. S. P. Augustinus; *Fili sempiternæ mortis insultare non cessant, jactantes suas delicias temporales, quæ ad tempus obducunt fauces eorum; postea verò amariiores felle inveniunt eas.*

Aug. ser. 3. de Verb. Apost. c. 1.

C E R A.

89. Cera, igni admota, liquefit; Lemma, CIGNI VICINA, LIQUESCIT. Ita mens humana ad blandos fortunæ ac prosperitatis calores emollefcit & perit. Unus è millibuseft, qui prosperitatis patiens, non in transversum agatur. S. Bernardus Eugenium suum, Pontificem Maximum, solitâ & proluxâ scriptura admonens; *Quàm, inquit, charus exiit, qui non vel modicè in prosperitate animum relaxaverit à sui custodia & disciplina! Sapiens David, sapientior Salomon fuit; sed blandientibus nimis secundis rebus; alter ex parte, alter ex toto desipit.* S. P. Augustinus; *Fallax felicitas maior est infelicitas. Felicitates sæculi somnia dormientium. Attendite, ut discernatis vos, attendite, ut putetis veram felicitatem esse, quam sibi optant homines aut infirmi, aut infirmi. Fratres mei, adversus felicitatem acris vigilandum est.*

Prosperitas

Bern. l. 2. Consid. ad Eugen. c. 12.

Aug. in Psal. 50.

A R A N E U S.

Cap. II.

90. Mundi hujus legibus solam plebem, non verò Magnates teneri, ex aranei telâ dignoscere licet, quæ, unâ parte lacera ac perrupta, alterâ aliquot muscas implicat, itingitque, cum lemimate, DISCINDUNT MAGNA. Anaxarchus dicere solebat; *Ut aranearum telas corvi corrumpunt, muscæ implicantur; ita leges plebeculam vexant, ac à potentibus violantur impunè.* Justus Lipsius eandem iconem homini generoto tribuit, qui, instar Samsonis, omnes, sicut non Dalia funes, certè tamen invidentis fortunæ cassès dirumpit. *Ut aranearum cassès, inquit, animalia fortuna percurrunt; sic fortuna laqueos mens robusta.* S. Hieronymo allèrente, aranearum telis etiam hereses comparantur, quæ homines simplices tantùm, & in fide leves; non verò doctriinâ aut ingemio graves illaqueare valent. *Opus araneæ, inquit, incassum textitur, quo super persona hæreticorum scriptum est in Isaiâ; Telas araneæ texerunt, quæ parva possunt capere animalia, ut muscæ, culices, & cetera hujusmodi, à fortioribus autem rumpuntur. Instar levium in Ecclesiâ, simpliciumque, qui eorum decipiuntur erroribus, cum viros in fidei veritate robustos, non valeant obtinere.*

Leges humana.

Anax apud Anarch.

Generotitas.

Hæresis.

Hier. ep. ad Cyprian.

Hæresis.

Greg. Naz. var. 1.

Elias Cret. in hunc loc.

ganter autem ad eas telas syllogismos ipsorum, pravâsq; ratiocinationes comparavit. Nam ut illis muscæ parvaque tantùm animalcula capiuntur; sic eas contra robustiores percurrunt. Eodem modo syllogismi hujusmodi homines imbecilla scientia præditi, implicantur, à robustioribus autem, facilius etiam, quàm aranearum tela, discerpuntur, ac dissipantur.

91. S. Thomas Aquinas vestem suam religiosam, in arate etiamnum juvenili nonnunquam iacertatam, quantocius refarciebat; araneam imitatus, quæ telam, omni parte iacertam, incolit; cum lemimate; RESARCIAM, vel ut alteri placuit; RETEXAM. De hac araneæ proprietate Aristoteles; *Si quis telam lacerari, texere iterum incipit.* Ita generotus animus, tamen ad adversis viribus plurimùm infestatus, nihil tamen à cæpto opere remittit. S. Joannes Chrysostomus; *Nullus mercator, postquam naufragium fecit, desinit navigare. Sed denuò mare pertransit, & longos pernavigat sinus, & pristinas recuperat divitias. Frequenter athletas cernimus post multos lapsus coronatos. Jam verò miles quoque, qui fugit, postea se strenuum exhibet, & hostes superat. Et tum quoque multi, qui propter tormentorum pavorem Christum negaverant, denuò certamen inierunt, & cum martyru recedere corona & Denique verus pœnitens, confectantè ad hanc araneæ deam, omne dænnum, ab infernalibus ventis aut hostibus adversus animam suam concitatum, refarcire, & assiduâ virtutum Christianarum exercitatione restituere satagit. Explicantissimè Petrus Berchorius; *Araneæ est homo, tela sua est congeries virtutum & morum, muscæ sunt bona temporalia, quæ infestant, & sollicitant cor humanum. Si ergo tela ista, id est congeries virtutum & morum, & velamen fuerint aliquo casu dirupta per aliquod peccatum mortale, pro certo non debes vacare venationi muscarum, id est, acquisitioni bonorum temporalium, nisi prius per pœnitentiam tela ista fuerit integrata.**

S. Tho. Aquin.

Animus resolutus. Arist. l. 9. hist. anim. c. 39.

S. Jo. Chryf. hom. ult. ad pop. An.

Pœnitens.

Pet. Berchor. Reduct. mor. l. 10. c. 7. n. 10

Assiduitas.

93. Bartholomæus Rossus indefessum sancti Caroli in operando studium & vigilantiam Emblemate significaturus, araneam in telæ suæ medio depinxit; cum lemimate, NUNQUAM OTIATUR. Hæc araneæ proprietate Petrus Berchorius anxios hominum mundanorum labores, & assiduam in caducis opibus conquirendis industriam demonstrat. *Araneæ, inquit, semper tela intenta, nunquam cessat à labore. Tales sunt sæculum diligentes, divites scilicet mundani, quia nunquam quiescunt ab angustia vel labore, ut patet generaliter in omnibus statibus, Isaiæ 57. In multitudine vitæ tuæ laborasti, non dixisti, quiescam.* Egreiè de homine mundano dixit Magnus Augustinus; *Piger es ad faciendum opus bonum, & strenuus es ad transendum mare, quia avaritia imperat, servis, quia Deus jubet, odisti.* Denique etiam diabolus hæc imago spectat, qui hominibus nunquam non stuit infidias, studioque indefesso ad eos illaqueandos laborat.

Pet. Berchor. Reduct. mor. l. 10. c. 7. n. 11.

S. Aug. in Psal. 128.

Diaboli.

94. Aranens, telam suam exortus, epigraphen refert, DONEC PERFECERIT. Hunc dices, negotia capta ad finem ac perfectionem tuam esse deducenda. S. Ambrosius; *Mens, quando aliquid videtur incipere, ad finem usque contendat, & operis sui terminum querat.*

Continuat. S. Ambr. l. de Noe c. 23.

95. Araneo, supra florem figurato, inscriptio nem è Guidone Catono ind. di; RICEVUTO BENCANGIA IN VELENO. Id est, EX BONO VENENUM. Idiptum homo ingratus affole; nam, uti definit Doctör Meliusflus, Ingratitudo est inimica anima, exinanitio meritorum, virtutum dispersio, beneficiorum perditio. Non enim veteret ingratius, optima quæque beneficia vel omninò contemnere, vel in deteriorem partem interpretati. Ca-

Guid. Cassen. Embl. mor. 18. Ingratus. S. Bern. serm. in Cant.

soni hâc de re poema est.

*Infelice quel cor ch' ama l' ingrato,
Porche femina il ben per coglier male,
Mentre le gratie à lui pronto concede,
Che le gode con odio, e le converte
Ne la sua velenosa empia natura.*

**Genero-
fitas.**

C. Tacit. l. 2.
hisor.

Virg. l. 6.
Æn. v. 95.

96. Eduardus II. Britanniae Rex, symboli loco araneum sibi præferri voluit, qui telis suis texendis operam nunquam impendit majorem quam inter afflantium ventorum incurfus. Epigraphen addidit; **AUDENTIOR IBO.** Hanc nimium Rex optimus magnanimitatis ac constantiae suae imaginem esse voluit, omnesque hostium & calamitatum vires in se unum genetoso animo provocavit; haud dubiè illam Cornelii Taciti gnomam alio defixam animo habens; *Fortes & strenuos, etiam contra fortunam insistere spei.* Ad verbum Virgilius;
*Tis ne cede malis, sed CONTRA AUDEN-
TIOR ITO,*

Quàm tua te fortuna sinet.

Malignus.

Ignavus.

97. Araneis congenitum est, turbato ac pluvio cœlo plus, majoreque ardore, in texturas suas conficiendas incumbere, quam sereno ac tranquillo. Unde lemma; **IN NUBILO TANTUM.** Ira prorsus homines maligni tum demum vindictæ & passionum suarum fila quam ardentissimè pertexunt, quando æmulos calamitatum nubilis turbatos viderint. Certè Achitophel, ob vitium, nepti suæ Berhsabæ à Davide illatum, acerbè quidem fuerat offensus; ulciscendi tamen animum tam diu distulit, donec Absalon, proprio tuo parenti per duellis, commodam ei occasionem suppeditârît, ad extremam perniciem Davidi per sua consilia machinandam. Eadem imago etiam ignavos quosdam laboris hostes concernit, qui nonnisi extremâ necessitate aut miserîâ, veluti cœlo nubilo, compulsi, operari, ac negotia sua tractare solent. Unde quosdam in ipsâ etiam aeternâ salute suâ ita desides reperias, ut pœnitentiæ opera nonnisi morte imminente, vel in extrema necessitate constituti perficere curent. De his graviter Deus;
Cùm irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas irruerit, tunc invocabunt me; & non exaudiam &c. Pulchè Magius Augustinus; *Pœnitentia, que ab infirmo petitur, infirma est. Pœnitentia, que à moriente tantum petitur, timo ne & ipsa moriatur. Et idèò quicumque invenire vult misericordiam Dei, sanus agat pœnitentiam in hoc saculo, ut sanus esse valeat in futuro.*

Pœnitentia fera.

Prov. 1. 27.

S. Aug. serm. 57. de temp.

Mundanus
Bellarm. in Psal. 38. v. 12.

Mundanus
Pet. Bles. epist. 16.

Mundanus

98. D. Aresius mercatorem fraudulentum araneo persimilem dicit, qui reti suo conficiendo totus infisit; cum lemmate, **ANIMA TABESCENTE.** Hoc sensu Cardinalis Bellarminus super illud Psalms, *Tabescere fecisti sicut araneam animam ejus;* ait, *Instar aranea, que laborat in texendâ telâ, ut capiat muscas, & interim ipsa exsiccatur & consumitur. Sic enim anima hominum carnalium justo Dei judicio perpetuò laborant in rebus temporalibus acquirendis, & in eo labore consumunt ingenium & mentem, & inde anima exsiccatur omni humore gratiæ, ut ne cogitent quidem de salute suâ, neque ullo desiderio tangantur veræ felicitatis.* Eodem argumento Petrus Blesensis illorum stultitiam arguit, qui mentem suam gloriolæ terrenæ affectibus, aut plausûs mundani desiderii inquinant. *Aranca siquidem, inquit, de suis visceribus telam texit, & texendo tabescit. Quid aliud facit homo, qui se eviscerat in expensis, & in curis, ut muscam odorifera opinionis, & favorem lingua meretricantis acquirat?*

99. Araneus, telæ texendæ intentus, epigraphen ab Alcibiade Lucano accepit; **VISCERA PRO MUSCIS.** Egregiâ sanè hominis stultissimi ideam!

qui aliqualem gloriolam aut progressum venaturus, miserè torquetur, fatigatur, curisque conficitur. Accommodatè Petrus Blesensis; *Perdita vita homines se laboribus torquent, cruciant curis, expensis eviscerant. Nonnè figuram aranea gerunt, qua de suis visceribus telam texit, ne capiat muscam vilessimam? Quid est inanis gloria, quam venantur? nisi musca vilessima, murmurosa, sordida? Argumento haud multum dissimili de luctatoribus & athleticis disserit Lucianus; qui pulvere ac ceromate conspersi, proprioque perfusi sudore, antagonistam sternendum in arenam descendunt; ibique è contusis membris, ac venis horrendum dilaniatis vivum sanguinem copiosè fundunt, nec raro ipsam etiam animam ingenti cruciatu ex imis visceribus ejiciunt: & tamen, quod mireris, è tantis laboribus nullam aliam mercedem ab agnothetâ expectant, nisi corruptibilem pomi aut pini fructum.* Itaque, inquit, *hoc mihi magis risu digni videntur viri illi, ut tu ais, opumi, frustra tanta suffere tentes, tabuque difficultatibus consistentes, ut eas pulchritudines, & heroicas corporum procuritates ita turpiter arenâ, atque tumētibus vulceribus sordantes, ut partâ victoriâ, pomo aut pini potiantur.*

100. Ut orbi persuadeas, calumniam haud operosè dissolvi ac superari; araneæ telam, venti cuiusdam flammæ expolitam, pinges; cum dicto, **LEVI DIRUMPITUR AURA.** Ratione confirmi S. Gregorius Papa in illud Jobi, *Et sicut tela aranearum fiducia ejus;* ait, *Hypocritæ actiones à plausûs humani aurâ totas lacerari, & in nihilum redigi.* *Aranearum tela,* inquit, *studiosè texitur, sed subito ventu dissipatur: quia quidquid hypocritæ cum labore peragit, aurâ humani favoris tollit. Et dum in appetitu laudis opus desicit, quasi in ventum labor evanescit.* Ita quoque omnis mundi felicitas, veluti araneæ tela, maximis quidem laboribus comparatur, negotio tamen facillimo iterum dissolvitur. Petrus Bercorius; *Tela aranea miro natura artificio de aranea visceribus contexitur, magno labore, & longo tempore perficitur; sed miro modo facilliter dissipatur. Talis est tela mundanae prosperitatis. Hæc omnia paulatim, & successivè, laboriosè, & studiosè conficiuntur. Sed pro certo, facilliter talis tela dissipatur, & per subitam mortem, & insperatam adversitatem totus iste labor destruitur & cassatur.* Id ipsum de vitæ humanæ lubricitate pronuntia- veris; de quâ David; *Et tabescere fecisti sicut araneam ejus.* In hunc locum S. P. Augustinus; *Quid, inquit, tabidus araneæ? animal ipsum duo, quamvis & ipsi telis aranearum quid tabidus? Attende & ipsum animal, quàm tabidum est. Pone suprà te venter dignum, ruma est: nihil omninò tabidus. Idem sanctus Doctor animæ nostræ imbecillitatem, quo vis levilimo tentationum vento sternendam, aranei telæ non absimilem dicit. *Nihil, inquit, infirmius animâ nostrâ, positâ in mediis tentationibus saculi, in mediis gemitibus & parturitionibus molestiarum, nihil ea infirmius, donec hæreat soliditate cœlesti, & sit in templo Dei.**

101. Subtile videtur aranearum opus, sed inutile; curiosâ tela, sed fragilis & imbecilla; continuo studio & viscerum impendio intexta, sed nonnisi muscis vel culicibus irretendis apta. Unde meus Canonice D. Alexander Luzon de Millares symboli loco araneam exprimit, quæ complures muscas in extantâ suâ telâ implicans, epigra. præfixâ habet; **VILIS PRÆDÆ TABESCIT AMORE.** Ita prorsus homines carnales perpetuò laborant, sudant, leq; ipsos eviscerant; quid agunt? telam araneæ caducam, futilemque ordiuntur, & in texendo ac retexendo ætatem consumunt, nullo præterea fructu, nisi ut færentes ac sordidas voluptatum terrenarum muscas caprent. Adversus istos altum conquestus Iteas, ait;

Telas

Pet. Bles. epist. 14.

Lucianus opere de Gymnast.

Calumnia Hypocritæ S. Greg. l. 8. Moral. c. 2. Job. 8. 14.

Prosperitas mundana Bercor. l. 10. Reduct. moral. c. 7. n. 5.

Vita humana. Psal. 38. 1. S. Aug. in hunc loc.

Animæ. S. Aug. in Psal. 122.

Mundanus labor.

Gregor.
I. 1. c.

Tela aranearum texere, est pro mundi hujus concupiscentiâ temporalia qualibet operari, quæ, dum nulla stabilitate solidata sunt, ea procul dubio ventus vitæ mortalis rapit.

I. 1. 15.

102. Araneus & apis eidem flori insident; hæc quidem mel, ille venenum colligendo. Lemma; IDEM NON OMNIBUS IDEM. Ita probi ex eadem pecuniâ, honore, cibo, &c. suavissimum virtutis mel colligere solent; improbis contra non nisi venenum ac mortem exlugentibus. Dilucidè Apostolus; *Omnia munda mundis; conquinatis autem & infidelibus nihil est mundum, sed inquinata sunt eorum & mens & conscientia.* De cibis disserens S. P. Augustinus; *Infideles, inquit, sive comedat, sive abstineat, non sanctè vel justè comedit vel abstinet, quia prava opinione utrumque facit.* Imò probi etiam ex improborum malis bonum colligere nòtunt, cum tamen hi ex optimis quibusvis proborum operibus malum detumant. Pulchrè ac compendio idem Doctorum Phœbus; *Sicut malis obest bonitas iustorum, sic bonis prodest iniquitas impiorum*

Aug. l. 31.
et Faust.
d. 4.

Aug. in
al. 39.

103. Aranea, in telæ suæ centro residens, epigraphen tenet; EXPECTAT PRÆDAM. Dæmonis hæc imago est, qui humano generi nunquam non tendit iniurias, exspectatque iohentè, quos terribus suis implicet. Disertè S. Athanasius; *Hostile dæmonibus contra omnes Christianos, maxime verò contra Monachos & virgines Christi, odium est. Eorum semitis laqueos tendunt, eorum mentes impus & obscænis cogitationibus nutuntur evertere; sed nihil nobis in hoc terroris incutunt; fidelium enim orationibus & jejuniis ad Dominum statim corrunt. Nec tamen, si paululum cessaverint, prorsus plenam puteus esse victoriam, solent sancti gravius assurgere, & multa arte pugnandi, cum cogitatione nihil egerint, pavore terrent.* Id ipsum etiam Caussidicus quibusdam convenit, qui clientibus, eorumque bonis assiduo & anxie inhiant

Athan. in
ta S. An.
nii.

dyeca-
15.

BOMBYX. Globulus Bombycinus.

Cap. III.

Religiosus
in claustrò.

104. Bombyx, contexto suo globulo bombycino claudendus, epigraphen à Bargalio recepit. UT PURUS HINC EVOLEM. Ita homo, intra claustrum angustias receptus, toto animo purificatur, tandemque ex illis ad æternæ vitæ beatitudinem evolat. S. Bernardus; *O sancta vita! exclamat; de monasticâ disserens, tu mentium secreta purificas: tu conscientiarum squalorem diluis, atque ad angelicam munditiâ puritatem pervenire facis animas.*

Bern. ser.
per simile
si regnum
alorum ho-
mini nego-
tatori &c.

Horat. l. 2.
Sarm. Od.
o.

Religiosus

105. Bombyx, intra calathiscum suum bombycinum clausus, epigraphen ex Horatio præfert; MUTABOR IN ALITEM. Enimverò, sicuti bombyx, futo suo inclusus, è verme in papilionem convertitur; ita homo, ordinis religiosi claustrum ingressus, pristinum vitiorum vermem exiit, & mirâ metamorphosi alatus, ad cælos paulò post evolat. Ab hoc argumento non multùm alienus Seneca; *Quemadmodum, inquit, novem mensibus nos tenet maternus uterus, & præparat, non sibi, sed illi loco, in quem videmur immitti; sic per hoc spatium, quod ab infantia patet in senectutem, in alium naturæ sumimur partum; alia origo nos expectat, alius rerum status.* S. Bernardus, de vitâ claustrali explicatè ac prolixè disserens, exclamat; *O vita mirabilis, spirituale habitaculum, quæ de superbis humiles facis, de gulosis sobrios, de crudelibus pios & sanctos, de iracundis mutes, de luxuriosis pudicos, de inobedientibus obedientes, & de*

ieusc. ep. 103.

S. Bern. loc.
cit.

oforibus facis in fraterna dilectione ferventes. Atque aded, quisquis hæctenus, instar obicæni vermis, per vitiorum ac transitoriarum voluptatis terram serpere, ventremque ignobilem trahere est solitus, in vitâ religiosâ mox virtutum ac meritorum alis instruitur, & candidissimi papilionis more cælum versus contendit.

106. Sanctum quemdam, compluribus miraculis, & assiduo abstinentiæ rigore insignem, è bombycis emblemate dignosces, qui serico texendo occupatus, cibum omnem respuit. Unde Lucaini lemma; OPEROSUS NON PASCITUR. Nam, ut, propriâ experientiâ edoctus, ait Magnus Augustinus; *feruntum in gaudio est, cum tantò minus delectent carnalia, quanto spiritualium major sagina est.* In hanc rem D. Joannes Palchalius, Canonicus Regulatis.

Sanctus
sobrius &
miraculo-
sus.

S. Aug. l. 2.
quæst. Ev. æg.
q. 13.

*Stamina dum bombyx operosus serica nectit,
Nauseat ille dapes, nauseat ille cibos.
Sic quoque, seu modicis dapibus, seu pascitur ullis,
Qui compar superis necleres mira parat.*

107. Cuius Bovius Emblematis loco bombycem exhibet, qui relicta calathitè sui mollitiæ, in papilionem mutatur, cælumque versus evolat; cum lemmate, QUIA MOLLIA LIQUIT. S. Ignatium Loyolam hæc imago spectat, qui patriæ ac nobilissimæ familiæ suæ delicias generoso animo egreffus, ad cælos contendit, & hodie etiamnum per totius mundi ora, inter gloriota encomia, volat. Unde Tertullianus ait, *Virtus duritia exstruitur, mollitiæ verò destruitur.* Et S. Joannes Chrysostomus; *Qui mollibus vestuntur, in domibus Regum sunt; qui verò talia non habent, in cælis sunt.* D. Jo. Augustinus Lengueglia, clarissimum Congregationis Somaescæ lumen, in Colosso, ad S. Bassiani, Episcopi Novariensis, honorem formato, ita canit;

Delitiæ re-
lictæ.
S. Ignatius
Loyola.

Tertull. in
lib ad Marc.

S. Jo. Chrys.
in Matth. 11.

*Quel verme industrie, che formando sete
Si fa sepolchro, e la propriu dannu senta;
Se lascia i rucchi stami, a i aure liete
Già spregal' ali, evolor dventia;
E questo par che a noi mortali avenne,
C'buono lasciando ricchezze aquista penne.*

108. Posteaquam Comes Maximilianus Stampa, Mediolanensis, D. Annam Moronam, scæminam raris ac nobilissimis naturæ donibus illustrem, matrimonio sibi junxerat, symboli loco bombycem suffixit, qui mortum at borem conscendens, ipsius folia, utpote unicum alimentum suum, carpebat; addito lemmate, SOL DI CIO VIVO. Id est; NON ALIUNDE VITAM veluti dixisset; sicuti bombyx nullam escam aliunde, nisi è Moro desiderat; ita suos amores ac calidos affectus non nisi in pulcherrimâ ac virtuosissimâ conjugè Anna Morona pasci. Cæteriùm tamen hæc imago cum ad propositum illud, tum ad conjugalem castimoniam significandam plurimum leporis ac venustatis habeat; eam tamen non minore opportunitate etiam de hominis mundani vanitate interpretaberis, qui nullis aliis epulis delectatur, nisi caducis ac fragilibus foliis; rebus, inquam, vanis, inuilibus, ac transitoriis. De his Jobus; *Rodebant in solitudine, & mandebant herbas, & arborum cortices.* Et Magnus Augustinus; *Vita quæ fructu corporis delectata, negligit Deum, inclinatur ad nihilum, & est nequitia.*

Amor
conjugalia.

Munda-
nus.

Job. 30. 3.

S. Aug. de
vera relig.
cap. 11.

109. Peccator, noxas suas excusans, authore D. Aretio, Bombycem imitatur, qui texendo suo calatho insilens, epigraphen reddit; ILLAQUEATUR ORE. Verbis è Salomone desumptis; *Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis sermonibus.*

Excusatio.
Prov. 6. 2.

S. Ambr. l. de
Mendac. c. 26
Psal. 58.

In hanc rem S. Ambrosius; *Ipsi nobis tendimus retia, quibus involvimur, & implicamur: ipsi nobis vincula necimus.* Et S. P. Augustinus, ad illa Psalmi verba reflectens, *Non miserearis omnibus, qui operantur iniquitatem; nit; Est quaedam iniquitas, quam qui operatur, non potest fieri, ut misereatur ei Deus: ipsa est defensio peccatorum. Quando quisque defendit peccata sua, magnam iniquitatem operatur, hoc defendit quod Deus odit.* Porro homo obliænus verborum suorum spurcitie seipsum illaqueat, ac condemnat. S. Petrus Damianus; *Cum immunda quaque, ac vana proferimus, quid aliud, quàm LAQUEOS nobismetipsis LOQUENDO COMPINGIMUS?* Domino Joanni Baptistæ Marino eadem imago ad S. Joannis Baptistæ carcerem ac carenas significandas inseruit; quippe quas ipsemet sibi parasse videri poterat, dum nefando Herodis ac Herodiadis incestui reprehendendo zelosam suam linguam exeruit. Unde ad sanctum hunc conversus, canit;

*Dale tue labra uiscir, verace messo
De la vera salute i lacci, e gli hanni,
Che è hanno (in grato premio) a torto oppresso.
Così di propria bocca uiscir stami
Vomua industrie verime, ona' a se stesso
Fabricata prigione, tesse i ligami.*

110. Bombyx, è propriis visceribus serica fila trahens, dum ea in globulum convolvit, in tertium conditione, sibi met ex illis vincula ac tumulum constituit. Lemma; **SUIS SE GAZIS ILLIGAT;** vel, **SIBI SEPULCHRUM APPARAT;** vel, ut meo Concanonico D. Salvatore Carducio placet; **SIBI FUNERA TEXIT.** Homini avari hoc symbolum est; cuius labores omnes in ipsiusmet exitium ac miseriam vertuntur. Pulchre ad rem nostram Magnus Hipponensium Præsul Augustinus; *Avarus dicitur in corde suo, qui forte non audeat linguam suam; quis nos separabit à cupiditate auri? Tribulatio, an angustia, an persecutio? possunt & avari dicere auro; propter te occidimur tota die.* Et dicit canit P. Nicolaus Caussin;

*Qualis genistris instruens bombyx opus,
Diducta fila viscera excernit lem,
Et tot fluentes colligens ovo sinus,
Se ipse claudu opibus implicitum suis
SIBI SEPULCHRUM corpore exeso PA-
RAT:
Sic gazam avaro corde sudatam impia
In clauona condunt.*

111. Symboli loco bombyces intra ahenum figurabantur, addito alabro, quo pretiosis suis staminibus spoliarentur. Lemma; **MISERI, QUOD DIVITES.** vel de uno tantum; **MISER, QUIA DIVES.** Hunc enim morem divitiarum receptum habent, quod calamitates, rapinas, & ipsam adeo violentam mortem non ratò adversus Dominos suos concitent. Certè Insuper foecundiores maximas à piratis injurias sustinent: naves quoque invidias tantò pertimescere debent graviore, quò fuerint mercibus magis onustæ. S. P. Augustinus; *Multi pauperes tutius latebant: divites facti, præda fortioribus fuerunt.* Appositè meo Concanonico D. Salvatore Carducius;

*Fu miser en! bombyx, nitido quia stamine dives:
Sic ubi risus orat, germinat inde dolor.*

112. Bombyx, intra aheni aquas acerbè excruciatas, in tot tormentorum vicem pretiosa sua stamina rependit. Eò animum advertens P. Carducius, inscripsit; **TORTORI DELITIAS.** Vel hoc bruti animalis exemplo disce, ô homo! inimicis tuis be-

neficia ac gratias referte. *Disce diligere inimicum, inquit Magnus Augustinus, si vis cavere inimicum. In quantum autem in te charitas crescit, efficiens te & revocans te ad similitudinem Dei, pertendit usque ad inimicos.* Unde bombycis ore canit meus Carducius;

*Tortori paro delitias, dum evisceror igne:
Tu quoque munificus sic bona redde malis.*

113. Bombyx, in papilionem transmutatus, è globulo suo bombycino in aëra evolat: ut ad eò idem calathiscus, quem bombyx paulò ante urna sepulchralis loco habebat, postea in papilionis renascentis cunas convertatur. Unde epigraphen subjunxit meus Carducius; **AB URNA CUNABULUM.** Veritas, hoc typo adumbrata, tametsi aliquamdiu sepeliatur, brevi tamen rediviva in apricum prodibit.

*Dat urna molle bombyci cunabulum:
Sic veritas sepulta mox repullulat.*

Inde etiam discas, hominem Christianum, si intra mortis antrum jugi consideratione deinceps, tandem ad fidei & gratiarum vitam auspiciò evoluturum. Quare S. Petrus Chryzologus de tribus Mariis, quæ ad Christi sepulchrum devotè invisebant, ait; *Ingressuntur sepulchrum, ut conspulta Domino, totam suam resurgerent in salutem.* Eò etiam illud Regii Vatis collimat; *Qui exaltas me de portis mortis.*

114. Bombyx in texendis sericis suis aulæis plurimum quidem industria ac laboris collocat, eò tan animam suam nunquam reflectit, cuius tandem bono tot curæ ac labores cessuri sint. Unde Caroli Rancati gnoma symbolica, **A PRO DI CUI NON SA.** Id est; **CUI LABORET, IGNORAT.** Eandem miseriam in avari anxie deplorat Salomon; *qui immentis curis indies fatigati, ac penè obruti, plane ignorant, quisnam olim tanti ludoris fructu gavistus sit.* *Reperi, inquit, & aliam vanitatem sub sole: unus est, & secundum non habet, non filium, non fratrem, & tamen laborare non cessat, nec satiantur oculi ejus divitiis, nec recognat dicens: cui laboro? &c.* Alcum sibi gratulabatur Dives Evangelicus; *Anima, habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare.* cui tamen respondit Deus; *Stulte, hæc nocte animam tuam repetent à te, quæ autem parasti, cuius erant?* S. Ambrosius; *Sapè quod avarus summa congesterat sollicitudine, præcipiti diffusionè dilapidat hæres luxuriosus: & diu quæsitæ, turpis belluo, presentium cæcus, futuri improvidus, quadam absorbet voragine. Sape etiam speratus successor invidiam parva acquirit hereditatis, & celeri obtu extraneis addita successione transcribit compendia.*

115. Bombyx pretiosi staminis sui fila assiduo labore ducens, epigraphen ab eodem Rancato accepit; **ALTRUI SERICO AMMANTO, A' SE LA TOMBA.** Id est; **ALIIS SERICUM, SIBI CONSTRUIT URNAM.** Hominem avarum hoc simbolo affectus, qui proprio labore ad extremas vitæ angustias redactus, cumulas suas facultates aliis relinquit. S. P. Augustinus de Divite Evangelico, quem superiore numero adduximus; ait; *Quantum sunt & modo, qui dicunt, tantum habeo, tantum facio, tantum valeo, quibus respondendum est: stulte, hæc nocte anima tua auferetur à te; quæ congregasti, cuius erunt? Latatur dives stultus, nocte moriturus, quantumcunque cupiditas radices suas ubique distendat, quantumcunque rapiat, necesse est in una hora totum dimittat.* Scitè Joannes Ovvendus;

*Arte me a pereò, tumulum mihi fabricor ipse,
Fila mei fati duco, necemque neo.*

Cæterùm Emblematis hujus argumentum ex aureis poëma-

Peccator obliænus.
S. Pec. Dam. ser de vitiis lingua.

S. Joan. Bapt. in carcere.
Bapt. Marin. p. 3. Lyra.

Avarus.

S. Aug. serm. 50. de sanctis.

Nicol. Causs. Traged. Felicitas Act. 4.

Divitiarum noxia.

S. Aug. in Psal. 53.

Bona pro malis red- dere.

S. Aug. in Psal. 99.

Veritas sepulta re- surgit.

Memoria mortis vivificat.

S. Pec. Chryz. serm. 77.

Psal. 9. 15.

Avarus.

Ecc. 4. 7.

Lue. 12. 20.

S. Ambr. l. offic. c. 49.

Avarus.

S. Aug. l. 10. hom. hom. 4. tom. 10.

Vini VIII. 10.12.
11.15.51.
Emnati.
1.1.27.
1.1.27.
1.1.27.
1.1.27.
1.1.27.
1.1.27.
1.1.27.

Poëmatîs Herrulcis Urbani VIII. desumptum est;
*Voglia intensa à haver n' l' honori prevale
 Interaci pensier, si Ch' egli c'bia,
 Che data gli fa l' anima immortale,
 Perch' al ciel torni, onde sen venne pria.
 Ne per volo spiegar gli manca l' ale,
 Mà sotto vile intarco usanz'aria
 Scritto con laccs d' or tienlo in balia,
 Onde il bel di là s' mette in non calo,
 Per tesori ammassar la cieca mente
 Aprò di cui non sà brama ge' imprisse
 Che di terreni affetti il cor gl'imbi omba,
 Tal piociol verme a noi dal oriente
 Traslato di sua spoglia ordisce, e tesse
 Altru serico ammanto, à se la tomba.*

116. Omnes quidem bombyces globulis suis conficiendis maximam impendunt operam; veluti sperarent, se paucorum dierum inret vallo candidis alis instructos, è textili suo claustro in aëra evoluturos: at opinione complures deluduntur; nam illorum multu, intra ferventes aheni aquas submersi, penitus intereunt. Ut adeò, rexendis suis calathiscis intenti, benè de seipîs dixerint, NON OMNES IMMUTABIMUR. Ad propositum Sanctus Paulus; *Ecce mysterium vobis dico; omnes quidem resurgemus, sed non omnes imutabimur.* Hoc Caroli Rancati Emblemate innuitur, plurimos reperiri Christianos, qui sese in extremo iudicii die ad æternam gloriam resurrecturos sperant, cum tamen ad Tartarum, clamitate nunquam intermoriturâ, sint ablegandi. Nam, ut opportunè ait Magnus Augustinus, *Resurget pius populus, ut veteris hominis sui reliquias transformet in novum. Resurget autem impius populus, qui ab initio usque ad finem veterem hominem gesserit, ut in secundam mortem precipitetur.*

117. Bombyx aurea sua fila, ad nobilissimorum Magnatû ac principum fœminarumq; pompam vestitiariam suffectura, non aliunde, nisi è propriis visceribus trahit. Quare pretiosâ suâ salivâ globulum bombycinum conficiens, epigraphen tenet; ALIUNDE NIHIL. Scriptoris illius hæc idea est, qui singulari naturæ bono instructus, omnè voluminum suorum materiè è proprii ingenii fœcunditate desumit, nullâ illorum parte ex aliens libris emendicatâ. Talem se jactitans Manilius, de suis poëmatîs canit,

*Nostri loquar, Nulli vatium debemus orsa,
 Nec sursum, sed opus veniet.*

118. Isaacus, Jacobo filio suo benè precatus, dixit; *Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni.* Tametî verò ad virtuosam filii sui fragrantiam significandam, præ analogis agrestibus & rusticis, adducere potuisset magis speciosas ac nobiliores; ut moschum, thus, balsamum, aquam angelicam &c. quia tamen thus, balsamum, cæteraque suffimenta non nisi ex arborum visceribus; moschus è congelato animalium sanguine; aqua angelica è liquatis & maceratis floribus captiuntur; solus verò ager ornamentis minimè adventitiis, sed propriis suis floribus ac fructibus abundat, odoremque domesticum, non verò peregrinum, aut aliunde emendicatam spargit, idcirco filii sui odorem præ cæteris omnibus cum solo agro conferre voluit; haud dubiè significaturus, Jacobum nullis quidem nobilitatis, divitiarum, aliorumque bonorum titulis exoricis, aut aliunde derivatis, sed propriis ingenii ac virtutum dotibus conspicuum esse. Cæterum Princeps; instar nobilissimi bombycis, in alios è propriis bonis maximè bene-

ficum se exhibeat, nihil unquam injustè aut violenter aliunde exigendo. Laertio referente, animo prioris regio dicebat Bion; *Optabilius esse, suam messera alteri largiri, quàm alienam decerpere.* Demesthenes rogatus. *Quid Deo simile haberent homines?* respondit, *Beneficere.* Ita Maximus.

118. Scipio Bargalius; fratrem suum mortuum Emblemate significaturus, bombycem expressit, qui intra globulum bombycinum clausus, epigraphen tenebat; RESURGAM, ET VIVAM. Revivisceniam mortuorum hæc imago innuit; illosq; non tantum resurrecturos, sed & victuros asserit; vitâ nimirum immortalî, & nullis Parcatum injuriis amplius interrumpendâ. *Quia, ut inquit Doctor Angelicus, in resurrectione non solum à corporibus vestris auferetur quod sint mortua, id est, necessitatem mortis habentes, sed etiam quod sint mortalia, id est, potentia mori &c.*

119. Pisis ad S. Frigidianum, in Chori pavimento, marmorarium visitus, quod complures globulos bombycinos, & aliquot bombyces, in papilionum speciem transmutatos, eleganti opere exhibet; cum lemmate, IMMUTABIMUR. Ad hanc universalis resurrectionis ideam opportunè ait S. Paulus; *Mortui resurgent incorrupti: & nos immutabimur.* Ubi tamen advertas velim, unico lemmatis præsentis verbo integrum justorum à reprobis reviviscenâ discrimen comprehendendi. *Reprobi namque, inquit S. Thomas Villanovanus, terreni imaginem portant, carnales, deformes, & ponderosi, lucè incorruptibiles, surgent propemodum quales fuerunt in hac vitâ mortali: electorum verò nova progenies, in gloriam filiorum Dei permutata, in spiritali carne fulgebunt &c.*

120. Bombyx, in papilionem conversus, dum è calathisco suo progreditur, epigraphen sustinet; IDEM, ET ALTER. Ita pœnitens, posteaquam ad frugem redire cœpit, corpore tenus prioris quidem eundem refert, quoad mores verò à priore longè diversissimus existit. Unde P. Salarolus Abbas eidem Emblemate inscripsit; VIVO EGO, JAM NON EGO. Illius hæc imago est, qui è mundi turbis intra religiosi claustrî angustias receptus, ad Deum convertitur, cælumque assiduis contemplationibus pervolat. S. Bernardus; *Omnino felix mors, quæ sic immaculatum servat, imò penitus alienum facit ab hoc seculo. Ad alia quidem (inquit Apostolus) omnia mortuus sum, non sentio, non attendo, non curo: si que verò sunt Christi, hæc vivum inveniunt, & paratum.*

121. Bombyx, dum in papilionem transmutatus, calathiscum suum egreditur, à D. Ananîo Piccolominio epigraphen recepit; MUTATUS EXIT. Iis hæc imago convenit, qui morbo aut carcere detenti, demùm, pristinæ vitæ moribus in meliores commutatis, prodeunt; vel qui, priore suâ vitâ intra religiosum claustrum penitus immutatâ, ad cælos evolant; nam sacram religionem exiit, plurimis imperfecti animi sordibus scatebant, quas postea cum excusso sæculo rejecerunt, ac sanctitatis religiosæ consuetudinem induerunt. S. Bernardus de vitâ monasticâ differens, altum exclamat; *O vita mirabilis, spirituale habitaculum, quæ de superbis humiles facit, de gulosos sobrios, de crudelibus pios, & sanctos, de iracundis mites, & luxuriosos pudicos, de inobedientibus obedientes, & de osoribus facis in fraternâ dilectione ferventes.*

Laert. l. 4. cap. 7.
Maximus serm. 8.
Resurrectio mortuorum.
S. Th. Aquin. apud Novar. Paul. exp. n. 203.
Resurrectio.
1. Cor. 15. 52;
S. Th. VIII. Conc. 2. de Indic. extr.
Pœnitens.
Religiosus.
S. Bern. serm. 7. in Quadrages.
Mutatio.
Religiosus.
S. Bern. hom. super simile est Regnum calorum homini negotiatori.

Contem-
plativus.
Philip. 1. 23.
S. Greg. 1. 3.
Mor. c. 30.
Tho Hemp.
1. 3. de Imic
c. 21. n. 3.

122. Bombyx, è serico suo globulo progrediens, epigraphen tenet; CUPIT ÆTHERA. Idipsum anima verè perfecta assolet, cujus suspiria non aliò, nisi ad Deum, suamque cum ipso unionem, tendunt. Talis erat Paulus, quando scripsit; *Desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo.* Opportunè S. Gregorius; *Benè Paulus, eterna desiderans, sed tamen adhuc corruptionis suæ sarcinam portans, vinculus clamat; Cupio dissolvi, & esse cum Christo. Dissolvi enim non quæreret, nisi se proculdubio vinculum videret.* Religiosissimus meus Thomas Kempensis, ex intimis animi sui visceribus ad Deum suspirans, exclamat; *O mi dilectissime Sponse Jesu Christe! quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum, & pulsandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare, & videre, quam suavis es Domine Deus meus? quando ad plenum me recolligam in te? ut pro amore tuo non sentiam me? &c.*

Resurre-
ctio.
S. Basil. Hom.
8. Hexamer.

123. Bombyx, è bombycino suo tumulo progrediens, apertum Chusti, & hominis è morte resurrecturi, symbolum habetur. Unde Bargalii lemma; RESURGIT CLARIOR. Hoc sensu S. Basilus Magnus; *Cum vos ò mulieres, ordumini, & retorquetis fila, quæ ad vos usque Seres transmittunt, ad raras istas, ac pramollis vestes concinnandos; veniat vobis in mentem huiusce varietas animalis in formas, atque mutatio, indeque resurrectionis dilucidam, certamque sententiam sumite &c.*

Noë.
S. Greg Naz.
Orat. 1. in
Iulian.
Idem Orat.
de S. Basil.

124. Bombyx, in papilionem mutatus, è calathisco suo progreditur, & in aëra evolat. Emblematis subscripsit Joannes Bapt. Rusca; SERVANDÆ SOBOLI. Ita Sanctus Patriarcha Noë, cum paupere suâ familiâ arcam egressus, à Deo ad propagandam gentis humanæ feriem, quæ in diluvio miserè interrupta, ac penè extincta fuerat, reservabatur. De hoc S. Gregorius Nazianzenus; *Noc in periculo servatus est, ipseque in exiguo ligno mundum servans, nationumque semina, orbis terrarum à diluvium fugientium, ut terrarum sanctioribus habitatoribus ornaretur.* Et rursus de eodem Noëmo differens, *Cui, inquit, arca commissus est, & qui secundi MUNDI SEMINA, parvo ligno concredita, in aquis SERVAVIT.* Cæterùm hæc imago etiam magnates illos spectat, qui, singulari sedis Apostolicæ indulgentiâ, è Cænobis discessere, ut illusterrimas suas familias, jamjam interituras, erigere, ac postera prole propagare possent. Complurium instar, unum alterumve adducere placet. Nicolaus Justinianus, Religiosum Ordinem professus, Alexandri III. gratiâ uxorem duxit, ut nobilissimæ suæ prosopix, jamjam extinguendæ, suppetias ferret, Casimirus, Diaconus, & solemnibus votis Deo obstrictus, supplicante Poloniæ regno, à Benedicto IX. permissus est, è Cluniacensi Galliæ Monasterio egredi, & regiam Poloniæ feriem in conjugio propagare. Constantia, Siciliæ Regis filia, ut Henrico IV. nuptui tradi posset, voti religione, quod in Monasterio edidit, soluta est; ut testatur Platina.

Religiosi è
Monaste-
riis dimissi
per Papam.
Platin in
vita Clem.
III.

125. Joannes Baptista à Porta hominem, amoris vinculo exsolutum, cum bombyce comparat, qui è calathisco suo prorumpens, epigraphen tenet; ET FECI, ET FREGI. Huic affine est lemma Bargalii; CONSTRUXI, DESTRUXI. Hoc sensu Hieronymus Prei canit;

Amans li-
beratus.
Hier. Prei
in Canzone
SPEGNO.

*Amor dunque deggio
Adorar chi mi si degna?
Seguir onda, che fugge; Aura che vola?
Folle amor, van desio
Amar chi d' odio è degna,
Che mentre a lei mi dono, a me s' invola,*

*Sdegno, ah in mi consola.
Poch' Amor, e costei ride al mio pianto,
Sti si FUI GIÀ LEGATO, HOR SCI-
OLGO IL LACCIO.
Foco fui, sono un ghiaccio.
Et Fulvius Testi;
Cinèta, i' inganni: non non sono più qual fui,
Sdegno, e ragion l' antica fiamma han spento,
E sciolto da tuoi l' acci il cor contento
Gioisce in rammentar gli affanni sui.
Non può cor generoso, alma ben nata,
Benche amando tal' or erri, e deliri,
Latiranna soffrir de dona ingrata.*

Eodem Emblemate etiam pœnitentem, è pristinis scelerum vinculis extricatum, describes. De hoc S. P. Augustinus; *Nos aliter salvi fieri non possumus, nisi confiteamur pœnitentes, quod iniquè gessimus negligentibus.*

126. In Cænobii angustiis pennas acquirimus, quarum beneficio ad cælos evolemus; E Bombycis emblemate id demonstratur, qui è serico suo carcere progressus, epigraphen tenet; E CARCERIBUS ALAS. Vel ut meus Concanonicus D. Salvator Carducius inscripsit; DANT VINCU-
LA PENNAS. Mentem ipsius hoc epigrammate explicatam habe;

*Serica dant volucres tumulato vincula pennas;
Liberior cælo mens religata volat.*

Præclare dixit S. Bonaventura, Religiosum, liberâ voluntate intra cellulæ suæ angustias conclusum, directo itinere ad cælos evolare; *Moriens, inquit, vix unquam aliquis à cellâ in infernum descendit, quia vix unquam, nisi cælo prædestinatus, in eâ usque ad mortem persistit.* Idem lemma etiam ægrotis, afflictis, & captivis solatium affert, quod è suis angustiis vel precestanto calidiores fundere, & animum in Deum sublevari discant; vel certè non ita multò post evoluti sint illustres ac gloriosi; uti Josepho contigit, qui è carcere progressus, primos Ægypti honores conscendit.

127. Bombyx, è globulo suo provolans, epigraphen sustinet; E CELLULA COELICOLA. Ita nimirum intra Cænobii angustias receptis facillimum est ad paradyfi felicitatem sublevari. Probè id persprectum habens S. Petrus Damianus, ait; *Reprimatur quislibet frater nunc in angusto suæ remotionis ergastulo: ut in sinu magnitudinis domus sibi paratur in cælo.*

128. Academici Philomati funebrem D. Ascannii Piccolominii apparatus bombycis emblemate ornâunt, qui in papilionem convertus, è serico suo calathico erumpibat, cum lemmate? NEC VITÆ QUÆRIT ALIMENTA PRIORIS. Bombyx enim, è verme in alitem conversus, à consuetis pristinæ vitæ suæ cibis penitus abstinet. Ita prorsus homines, è mundo ad cænobium conversi, pristinas orbis scelerati delicias penitus fastidiunt. His non ab similes pœnitentes, dum Divinæ gratiæ alis innovantur, omnem prioris vitæ consuetudinem abjiciunt. Nazaræi, homines à mundo separati, solisque Divinis obsequiis singulari virtute ac perfectione conlectati, hanc à Moyle legem acceperant; *Acetum ne bibant;* quâ quidem præceptione Deus non ipsam verborum superficiem attendi volebat, neque id præcisè spectabat, ut aceto, ob nativam suam acrimoniam aliàs parum grato, abstinere; sed potius sub illo verborum volucto significabat, iis omni vitiorum sæcularium acore, cui semel renuntiaverant, temperandum esse. Unde Rabanus in hunc locum ait; *Acetum bibunt, qui post vitæ san-*

Fulv. Testi
nelle sue ri-
me p. p.

Pœnitentia
S. Aug. serm.
66. de Tem-

Religioso

S. Bonav. l.
Pharet. c. 1.

Calamitate

Religioso
S. Per. Da-
Opusc. 12.
c. 32.

Religioso

Pœnitentia

Raban. in
hunc loc.
Etiatemo

Atatē in verustatē prateritorum vitiorum labantur, & correptione veteris nequitia deletantur. Idipsum apertē innuit S. Petrus Damianus; *Quicumque frater saeculum perfecto corde deseruit, eū ipsi, quae sibi jam nota sunt, si noxia probantur esse, dediscat, & oblivioni perpetua in quantum praevalet, tradat. Nesciat igitur iam disputare de quovis, ignoret esculentiores praeferre lautioribus cibis. Jejunium amet, necessariorum rerum penuriam diiugat, aspectus kominum fugiat, sub silentio se censura constringat, ab exteriori se negotio subtrahat, &c.*

129. Homo, omnem in operando vanam gloriam effugere, suasque virtutes occultare desiderans, bombycem imitatur, qui calathisco suo texendo occupatus, sensim filorum cassibus totus obtegitur. Unde lemma; **OPERITUR, DUM OPERATUR.** Has virtutes Salomon in Divina sponsa observans, eam hortum conclusum cognominat; *Hortus conclusus soror mea sponsa; hortum quidem, eod quod ibi semper aliquid odoratur, inquit Hugo Cardinalis, conclusum verò, quod omnem in operando ostentationem fugiens, solitudinem ambiat.* S. Bernardus; *Conclusus hortus sancta anima mea esse dicitur, dum amore vite aeterna à strepitu seculari se abstrahit, dum visus hominum fugit, dum bona, quae agit, propter laudes hominum abscondit, dum se propter Deum, ne ab hominibus videatur, includit, dum humanas laudes contemnit.*

130. Bombyx, tamen calathiscum suum ingrediens, abjectam, maculosam, spurcam ac horridam vermis speciem referat, ubi tamen ex illo reversus fuerit, totus comparebit agilis ac candidus. Unde lemma: **CANDIDATUS EXIBIT.** Ita prorsus Sacratissimum Servatoris nostri corpus, cum sepulchrale marmor intraret, sanguine, sputis ac livore miserè dilaniatum cernebatur; postea verò membris omnibus illustre ac gloriosum prodiit. Apprimè S. Paulus; *Seminatur in corruptione, surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate, surget in gloria.* Hunc locum S. Anselmus de omnibus mortuorum fidelium corporibus interpretatus, ait; *Seminare est sepelire; quia sicut triticum tegitur in agro, ut resurgat innovatum, sic corpus defuncti in sepulchro ponitur, ut inde resurgat melioratum. Seminatur ergo in corruptione, id est, sepelitur corpus hominis corruptibile, sed surget in incorruptione, quia jam corrumpi non poterit. Seminatur in ignobilitate, id est, sepelitur in vilitate & abiectione, ut fateat, & vermibus scateat; sed surget in gloria, id est, gloriosum & lucidum.*

131. Nobilis hic vermiculus cellulam suam, quā paulò post cooperiatur, ipsemet studiosè construit. Unde illum P. Rancatus hoc lemmate loquentem sinit; **CONDO, UT CONDAR.** Prudentum illorum hæc idea est, qui hæredum, plerumque ingratorum ac mendacium, fidem nihil morati, tumulos suos, quibus mortui condantur, etiamnum vivi extruunt. Consultissimè Plinius; *Tam raris in amicis fides, & tam parata oblivio mortuorum, ut ipsi nobis debeamus conditoria extruere, omniaque hæredum officia præsumere.* Eos insuper hoc Emblemata deprecatur, qui charitatis studiosi, egenos omnes amico affectu excipiunt, ut & ipsi olim in tanta beneficentia vicem ad cœlestem gloriam admittantur.

132. Bartholomæus de Rubecis symboli loco bombycem statuit, qui è propria sua cella alatus exhibit; cum lemmate, **IN EGRESSU NOBILIOR.** Christi resurgentis hæc idea est, qui post gravissimos cruciatus & labores, pro humana gente toleratos, tandem è sepulchro gloriosus, & è mundo triumphans ad cœlos abiit. Idipsum etiam de Religiosis *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

dicere licet, qui, ut Sanctorum Patrum phrasi utar, è cella ad cœlum evolant. Religiosissimè mei Thomæ Kempensis aureus de Christo imitando libellus; *Cella continuata dulcescit, & malè custodita tadium generat. Qui se abstrahit à notis & amicis, appropinquabit illi Deus cum Angelis sanctis. Qui intendit ad interiora & spiritualia pervenire, oportet eum cum Jesu à turba declinare. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.*

133. Bombyx, se ipsum eviscerans, è Monacensi Societatis Jesu Collegio epigraphen recepit; **VISCERA DONAT.** Innuebat videlicet, tantam S. Francisci Borgiæ erga omnes fuisse charitatem, ut se ipsum iis impendere, summæ voluptatis loco habuerit: Mofi non ab similibus, qui pro populi salute de libro vitæ deleri non abhorruit. In hunc locum S. P. Augustinus ait; *Beatus Moyses, cum frequenter eum populus rebellis non solum contemnere, sed etiam lapidare vellet; Divina charitatis memor, ita pro illis Domino supplicabat, ut clamaret & diceret, si non dimiseris peccatum populi tui, dele me de libro tuo, quem scripsisti.* Cæterum ingeniosa est inscriptio, quam idem Collegium Emblemata præsentis suffixit.

*Franciscus omnibus omnia factus,
Postquam sibi nil esse cæperat, ----
Publica salutis memor, quia non immemor sua.
Amorem daturus aliis, rapuit sibi.
Omnes cum vellet optimos, se voluit omnibus meliorè.
Ita vacans sibi, ac si cæteros neglexisset;
Ita cateris, ac si se negligeret. &c.*

134. Eruditè bombycem describens meus Canonice, Reverendissimus D. Adamus Weberus, Præpositus Hegelyvertentis, ait; Bombyx, si ratio consulitur, est artifex non minus laboriosus, quàm artificiosus, & nendis Regum vestibus natus textor: si oculorum exquiritur iudicium, est animalculum despiciatissimum, utpote carne & sanguine, nervis, ossibus, venis, arteriis, Intestinis, oculis, auribus, pilis, squamis, spinis destitutum: & ut paucis complectar multa, ex luto & sanie conflatum insectum, hætenus ille. Unde epigraphen subjicies; **VIRTUS METIENDA LABORE.** Christi præceptio est; *Nolite iudicare secundum faciem;* Et Siracidis; *Non laudes virum in specie, neque spernas hominem in visu suo;* frequenter enim experieris, in deformi corpore pulchram latere indolem, & hebetem in formoso. Ex Euripidis sententia.

*Animus spectandus est: nihil pulchritudo
juvat, cum quis mentem non bonam habet.
Et alibi;
Deformis sum potius, quàm pulcher & malis.*

Egregiè Seneca; *Potest è casu vir magnus exire, potest è deformi, humilique corpore sculo formosus animus & magnus: ut intelligamus, non deformatate corporis fedari animam, sed pulchritudine animi corpus ornari.* Ita plurimum extiterè deformes Æsopus, Hipponax, Socrates, Crates, Gellius, Agellius, Aristoteles parvus, gibbosus, deformis, balbutiensque &c. qui tamen sapientiâ & virtute excellere. Verissimè Cato;

*Corporis exigui vires contemnere noli,
Ingenio pollet, cui vim natura negavit.*

135. Bombyci, assiduis laboribus fatigato, viride mori folium subterni solet, ut illo nutritus, gavisusque, fila sua serica perficiat. Emblemata subscripsit eruditissimus Philotheus; **UT PERFICIAT.** Ita sanè corpus nostrum abstinentiis & jejuniis quidem intra limites continendum, non tamen frangendum, ut & labore suo fungi, & ad Dei gloriam illum per-

S. Pet. Dam. C. 13.
An im g. Carad. hunc loc. S. Bern. ser. d. cap. 4.
Christus sultus.
1. Cor. 15. 42.
S. Anselm. in h. loc.
Pulchrū i i facere
1. n. Junior l. 6. Ep. 10.
Charitas.
Christus iurgens.
Religio-

Th Kemp. l. 1 de imit. cap. 20 n. 2. & 5.
Charitas.
Exod. 32. 31.
S. Ang. serm. 168. de Tem.
S. Franciscus Borgias.
D. Adamus. V. Weberus in Arte discut. fonte 1. 2. Exempl. 3.
Deformis virtuosus, Ioan. 7. 24. Eccl. 11. 2.
Senec. Ep. 66
Cato in distichis.
Abstinentia moderata.

Ioan Cass de
Inst Monast
liv. 5.

perficere queat. Benè dixit Joannes Cassianus; *Melior est rationalis quotidiana cum moderatione refectio, quam per intervalla arduum longumque jejunium. Novit immoderata in media non solum mentis labefactare constantiam, sed etiam orationis efficaciam reddere corporis lassitudine enervatam.* Emblemata explicando sequens epigramma subjungit Philotheus.

*Bombyci folium mori manus admoveat escam,
Latius assumpto crescat ut inde cibo.
Non satis, ut primo vermis nascatur ab ovo,
Cara sed illius vellera seres erent.
Quid cœpisse juvat telam, nisi finiat auctor?
Nemo decus, nisi res perficiatur, habet.
Non solum è terris tu me, Deus alme, creasti,
Sed quoque ritè tnum perficis auctor opus.*

GLOBULUS BOMBYCINVS.

136. **H**ic globulus, bombycis industriam constructus, beneficium suum artificem intra se, veluti hospitio, recipit; ubi etiam ille plurium dierum intervallo commoratur; donec tandem in candidum papilionem transmutatus, foras erumpat, orbisque conspectum subeat. Unde D. Gregorius Bolzi, maximum Congregationis Samascenæ decus, huic globulo inscripsit. **CHI MI FORMO, NEL SENO MIO RIPOSA.** Id est, **QUI ME FORMAVIT, MEO IN SINU RECUMBIT.** Præclarum hoc Mariæ Virginis symbolum habetur, quæ gravido suo utero ipsummet Creatorem portavit. Ut adeò sancta Ecclesia illius ore hæc Siracidis verba proprièssimè pronuntiet; *Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo.* Hugo Cardinalis inter ceteras expositiones hanc tenet; *Qui creavit me singulare templum sibi, requievit novem mensibus, & sex diebus in tabernaculo meo, id est, in utero meo.* S. P. Augustinus, *Christus, inquit, Virginem Matrem, quam eligeret, creavit; de qua crearetur, elegit.*

Maria V.
gravida.

Hugo Card.
in hunc loc.

S. Aug. l. 2
de Peccat.
merit. c. 24.

B R U C H V S.

Cap. IV.

Peccator
obstinatus.

137. **P**eccatorem pertinacem, & in prosequendis suis flagitiis obstinatum, Bruchi emblemate describes, qui à frondibus corrodendis tamdiu non desistit, donec totus consumpserit. Unde Lucarini lemma; **DONEC CONFICIAT.** De hac bruchi proprietate canit D. Joannes Paschalius;

*Non prius assiduus desistit rodere bruchus
Herbas, quam totum dempserit ante decus.
Atropos indigna quam flamina fregerit aura,
Nec genus humanum despicit ante secum.*

Vana gloria.

Porro vana gloria, ubi hominem semel occupaverit, instar bruchi, tamdiu in ipsum grassatur, donec omnes virtutes, ceu frondes amænissimas miserè depopulata fuerit. S. Bernardus; *Quantos, inquit, vana gloria trudi fecit in tenebras exteriores, veste spoliatis nuptiali, & virtutum exercitia fructu pietatis evacuans? Quantos pestis hac nequiter supplantatos, turpiter quoque dejecit, ut ceteri quique, quos latuit occultus effossor, subitam expavescerent ad ruinam? quid verò hunc fovet vermem aliud, quam mentis alienatio, & oblivio veritatis?*

S. Bern. in
Psal. 90.
serm. 6.

Religiosus

138. Bruchus, folliculo cuidam involvi solitus, epigraphen, etiam bombyci propriam, sustinet; **UT EXTOLLAR.** Ita homo, intra cœnobii angustias conclusus, volatu longè expeditiore versus Deum sublevatur. S. Bernardus, de statu Religioso disse-

rens, exclamavit; *O porta præclarissima, per quam in sanctam civitatem intratur, per quam regnum cœlorum rapitur & possidetur! Tu mentium secreta purificas, tu scula Jacob, quæ animas perducis ad paradisum. Tu via regiæ paradisi, quæ homines perducit ad patriam.*

S. Bern. Ho
sup. r. sim
est reg. nan
calorum b
mini nego
iatori.

C H A M Æ L E O N. Cap. V.

139. **C**hamæleon, teste Simone Majolo, inter omnia animantia solus nec poru, nec cibo alitur, nec alio, quam aëris alimento. Unde uni tantum chamæleonti subscribes; **VESCITUR AURA.** Certè, homo ambitiosus, vel aulicus adulator non nisi vanissimo aëre pascitur. Ad propositum Andreas Alciatus;

Sim. Maj
Dier. Can.
Tom. 1. Col
log. 8.

Ambitio
sus.
Adulato
Alciatus
Embl. 52.

*Semper hiat, semper tenuem, quæ vescitur auram
Reciprocatur Chamæleon ----*

Sic & adulator populari vescitur aura, &c.

Siverò complures chamæleontes uno Emblemate depingere libeat; epigraphen subjunges, **SPIRITU VIVIMUS.** Verbis è D. Paulo mutuatis; *Spiritu vivimus, spiritu & ambulemus.* Personas contemplativas, & in Deo penitus absorptas, hic typus exprimit, S. Basilii, uti de eo testatur S. Ecclesia; *tantum spiritu vivens, præter ossa & pellem, nulla præterea corporis parte constare videbatur.* Hoc nihilò inferior S. Catharina Senensis, integro in mente nullum, nisi SS. Eucharistiæ cibum sumpsit. &c. S. Bernardus, illum Apostoli locum explicans, ait; *Si caro non prodest quidquam, sed spiritus est, qui vivificat ipsam; separare oportet pretiosum à vili, & digniorem præponere partem, ut secundum spiritum ambulemus, non secundum carnem. Ad spiritum enim debet fieri conversio carnis, ut serviat ipsa, & non serviat ei.*

Contem
plativus.
Galat. 5, 2.

Brev. Rom.
14. Junii.

S. Bern. 7
23. de Divi
fis.

140. Præsupposità illà chamæleontis proprietate, quod aëre pasci solcat; quidam Dynasta, cum Dominam Lauram Cibò San Vitale sibi matrimonio junxisset, Emblematis loco Chamæleontem depinxit, cæjus lemma ad sponsæ illius nomen & cognomen eruditè alludebat; **CIBO VITALE M' EL'AURA.** Id est, **VITALEM CIBUM MIHI SUGGERIT AURA.** Eoque amoris sui viscera adversus tantæ virtutis fœminam explicare volebat. Alius simili argumento amorem suum erga fœminam, cui Dariæ nomen, Chamæleontis emblemate adumbravit; addito lemmate. **D'ARIA ELA VITA MIA.** Id est, **EX AERE VITAM;** vel ut aliis placet; **SUFFICIT AURA.** Quod si iconem hanc ad mores formandos applicare libeat, eam homini ambitioso propriam dices, qui non nisi aëre, vanissimâ inquam mundi gloriolâ, pasci consuevit. Seneca; *Relinque ambitionem; timida res est, vana ventosa, nullum habet terminum; tam sollicita, ne quemquam ante se videat, quam ne se post alium.* Statius, ambitiosos suos affectus ingenuè confessus, accomodatè ad hoc Emblemata cecinit;

Ambitio

Senec. Ep.

Sect. l. 4.
Sylv. 4:

--- --- --- *Nos otia vita
Solamur cantu, ventosaque gaudia fama
Querimus.*

141. Chamæleon, ad humanæ vitæ volubilitatem significandam, auctore Carolo Rancato, illa Jobi verba instar lemmatis pronuntiat; **VENTUS EST VITA MEA.** His coloribus etiam hominem ambitiosum, non nisi popularibus ventis, & vanissimâ aurâ pasci solitum, depinges. P. Cornelius à Lapide illa Osee verba interpretatus, *Ephraim pascitur ventum;* vel, ut Hebraeus legit; *Ephraim pascitur vento:* ait, *Ambitiosi pascuntur vento: quid*

Job. 7. 7.

Ambitio
sus.
Osee. 12.

quid enim est honor, nisi popularis aura, & ventus in omnem partem mobilis, statimque evanescens? Sunt ergo quasi chamaleontes, qui feruntur vivere & nutrire vento. Unde S. P. Augustinus: Tollantur de medio inanes venti, tollatur de medio fumus, qui crescendo evanescit: prorsus pro salute ista contemnuntur.

142. Aristoteles, Plinius, Plutarchus, Petrus Crinitus, aliique plures testantur, chamaleontem colores suos mirâ facilitate mutare, rerumque omnium quibus propinquat, colorem imitari: ut ad eò videri possit, nullam aliam huic animanti constantiam superesse, nisi quod in forma sua, singulis momentis immutandâ, constantissimè sit inconstans. Unde lemma; STABILE E' SOLO IN VARIAR GLI ASPETTI. Id est; IN VARIETATE STABILIS. Emblematis occasionem subministravit nobile D. Bassili Paradisi poema, ubi varias fortunæ mutationes describens, canit;

Labile ogni fortuna

Precipita a mozzenti il gaudio: e' l' duolo
 Bil pianto, e il riso immortalmente alterna,
 Con inconstanza eterna
 D'onde a pena posò spiegando il volo,
 Diman dispergerà quant'oggi aduna,
 E in sembianza importuna,
 Fatta cameleonte a suoi diletti,
 Stabile è solo in variar gli aspetti.

Eadem icone Cassiodorus malitiosi debitoris vafrietem demonstrat, qui, ut creditori imponere possit, mille fraudum pigmenta induit. Fugere siquidem nescius, sed suæ sponsonis ignarus: obliuiosus, citâ relinquitur; trepidus, cum tenetur. Mutat verbo, variat constituta: nec in una dicti sui qualitate contentus, diversis imaginibus immutatur. Meritò chamaleonti bestia conferendus, quæ, quoties humanos aspectus incurrerit, dum ei fugiendi velocitas denegatur, nimiam timiditate confusa, colores suos multifariam qualitate commutat, &c.

143. Chamaleontis colores duplicem varietatis & assidue mutationis suæ causam habent; primam quidem intrinsecam, quando amoris aut iracundiæ affectu flagrat; alteram verò extrinsecam, dum lucis radii in ipsius corpore reflexi, directo aut obliquo oculo aspiciuntur. Hujus Doctrinæ locuples testis Seneca; Chamaleontes, inquit, & reliqua animalia, quorum color aut ex ipsis mutatur, cum irâ vel cupidine accensa, cutem suam variant humore suffuso: aut positione lucis, quam, prout rectam vel obliquam receperint, ita colorantur. Quare Chamaleontem, solaribus radiis expositum, hoc lemma affecere; NEL SUO BEL LUME SI TRASFORMA, E VIVE. Id est; HINC VITA COLORQUE. Aulicum adulatorem hoc emblemate describes, qui sub Principis aspectu se totum ad illius mentem ac genium in omnem partem effingere novit. Talem se exhibebat Piletus, quando, Statio referente, hero suo dixit;

-- Tecum tristisque, hilarisque; nec unquam
 Ille suus: vultuque tuo sumebat ab ora.

Oleaster hanc animi & affectuum varietatem omnibus Principum ministris communem affirmat; nam sicut iniquus omnes ministros impios habet, sic justus omnes justitiâ præditos: & ut plurimum cujus fidei est Dominus, ejusdem est servus; & quali vultu Dominus aliquem recipit, tali & ministri ejus. Iidem etiam hominis amantis mores sunt, qui ad omnes personæ amata nutus & affectus se studiosissimè componere satagit. Amor, inquit P. Cornelius à La-Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

pide, instar chamaleontis amantem conformat rei amata. Id quod amantis ore exprimit Otho Venius.

Oth Ven. in Embl.

Quod cupis, id cupio; quod spernis sperno, tuumque, Velle meum velle est, nolleg, nolle meum.
 Te propter varios, ut Protheus, induo vultus,
 Inque modum Chama, crede, leontis ago.

144. Chamaleon, serpentem sub arbore conspicuus, mox hujus ramos infilit, suoque veneno sensim ac directè è faucibus supra serpentis caput demisso, illum interficit. Unde D. Arcsii lemma; PLAGÆ ILLIUS NON EST SANITAS. Ex hoc schema- re lethiferum ac insanabile detractionis virus colligere licet; Unde perversus quidam consiliarius, Plutarcho referente, dicere est solitus; Quodvis in quosvis esse confingendum; ut enim vulnus maxime sanet, manet tamen cicatrix.

DetraCTOR

Plutarchi

145. Serpens è chamaleontis veneno, per arboris ramos distillante, occisus, epigraphen tenet; MOR- TIFERO MORTEM. vel, AB ALIO, QUOD ALIIS. Hæ nimirum talionis leges sunt, ut eadem calamitates, quas aliis struxisti, ipsemet patiaris. Seneca hæc talione, ceu ariete, crudeles hominum animos expugnare, & à tyrannide avertere nititur;

Talionis lex.

Senec. in Thyeste Act. 3.

Vos, quibus rector maris, atque terra
 Jus dedit magnum necis atque vitæ,
 Ponite inflatos, tumidosque vultus:
 Quidquid à vobis minor expavescit,
 Major hoc vobis Dominus minatur,
 Omne sub regno graviore regnum est.

Balthar Bonifacius de Herode & Herodiade canit:

Balth Bon. in Larabo. p. p. Epig. 8.

a-- -- Deus affuit ultor
 Sacrilegis: Vobis offensi Numinis instat
 Sera quidem, gravis ira tamen: qui vincula circum
 Colla dedit justis, meritò vincitur & ipse:
 Assyrio tandem superatus ab hoste; Puella
 Saltatrix, saltans moritur: resoluta, choreas
 Ducentem, glacies unum detrudat in amnem,
 Quæque caput petiit, capiti temeraria sancto
 Insultans, afflata sacro perit ore; Tyranni
 Discite justitiam: gravis o! gravis ira Tonantis!

Justus Lipsius coercendæ militum insolentiæ opportunam hanc methodum præscribit, In sanguine & cade qui versantur, ferociam & contemptum induunt, nec nisi sanguine & cade coercentur.

Lips. lib. 5. de Milit. dialog. 18.

146. Chamaleon serpentem quidem interficere, non tamen devorare solet. Unde lemma; MAC- JUDEX, NON MANDUCO. Ita Judex, omni munere recusato, omnique propriâ utilitate relicta, justitiæ leges exequatur, & in scelerosos liberrimâ auctoritate animadvertat. Nam, ut verè ait Magnus Augustinus; Accipere munera, est propter munera laudare hominem, adulari homini, judicare contra veritatem. Horatius:

Judex ju- stus.

S. August. in Psal. 25.

Horat. l. 5. Ode 9.

Judex honestum prætulit utili: &
 Rejecit alto dona noventium
 Vultu: & per obstantes catervas
 Explicuit sua victor arma.

146. Chamaleon, serpentem occidens, epigraphen tenet; NEC SPE, NEC METU. vel; NEC ESUI, NEC ULTIONI. Enimverò chamaleon ad illam serpentis cadem patranda nec escæ, aut alterius commodi capiendi spe; nec odio aut imminentis mali formidine; sed solâ nequitia destruendæ animo ducitur. Præclarum hoc vindicantis justitiæ prototypum ob omnium Judicum oculos statutum velim.

Cicero lib. 2.
de Orat.

velim. Adversus injusta hominum judicia conquestus Tullius, ait: *Plura judicant homines aut amore, aut cupiditate, aut iracundiâ, aut dolore, aut letitiâ, aut spe, aut timore, aut errore, aut aliquâ permotione mentis, quàm veritate, aut præscripto, aut juris normâ aliquâ, aut iudicii formula, aut legibus.* Et S. Anselmus; *Quatuor modis iudicium humanum pervertitur: timore, cupiditate, odio, amore.*

Principū
Domestici.
Meditatio
passionis
Christi.

S. Bern. ser.
1. de Verbis
Isaie.

148 Chamæleon è rebus quibusvis vicinis colorem mutuare solet. Unde illum purpureæ rosæ propinquantem depinxere: addito lemmate, MAGE PULCHER AB OSTRO. Ea ipsa felicitas etiam Principum domesticis ac familiaribus obtingit, quippe à quorum vicina autoritate illustrissimum honoris ac gratiæ splendorem recipiunt. Porro homo Christum, in Cruce fixum, ac sanguine undique perfusum, piâ consideratione accedens, nobilissimum inde amoris Divini colorem refert. S. Bernardus, *Quia si comparimur, & conregnabimus, sit interim meditatio nostra. Fratres, Christus, & hic crucifixus. Ipsum ponamus signaculum super cor, signaculum super brachium nostrum. Ipsum amplectamur brachiis quibusdam vicaria dilectionis, ipsum sequamur studio pia conversationis. Hoc enim iter, quo ostendatur & nobis ipse, qui est salutare Dei: sanè non jam sine specie & decore, sed in claritate tanta, ut majestas ejus repleat orbem terrarum.*

Adulator.

S. Chrysof.
in Polycrat.
de vestig.
Philos. lib. 3.

149. Chamæleon à vicinis objectis omnem colorem, præterquam album, in se recipit. Lemma. SOLUM NON INDUIT ALBUM. Adulatoris hic genius est, qui, solo candore excepto, reliquos omnes pro Principis placito induunt. Sanctus Joannes Chrysostomus; *Eliminat à palatiis adulatio veritatem; Adulator omnis veritatis inimicus est, & quasi clavum figit in oculo illius, cum quo sermonem confert; eoque magis cavendus est, quò sub amantis specie nocere non desinit, donec rationis obtundat acumen, & modicum illud luminis, quod adesse videbatur, extinguat.* Porro homines flagitiosi quosvis aliorum colores ac vitia in se recipiunt, præterquam innocentiam & animi puritatem.

Peccator.

C I C A D A.

Cap. VI.

Quæstuosus.

150. HOMINEM, quæstus terreni studiosissimum, & inter affluos opum corradendarum labores vix non frangi solitum, Cicadæ symbolo repræsentabis; addito lemmate: QUESTU DIRUMPAR. ubi inter geminam hanc vocem, *questus*, & *quæstus*, æquivocationem non ingrati observare velim; illa enim lamentum, hæc verò lucrum significat: quamvis utraque in mundanorum cordibus, conjugio penè indistinctibili, habitet; ut quæ, nullis unquam exaturanda opibus, quæstum assiduis quærant questibus ac suspiriis. S. Ambrosius; *Quid nobis cum istius sæculi via, habitare in lucris domibus, dies & noctes in lucris ponere, & de lucris semper cogitare atque (ut cicadas ajunt) aura quadam pasci cupiditatum? Vere sicut cicadas, quia de die in diem vivunt, QUESTU QUÆ RUMPUNTUR suo.*

Peccator.

Psal. 106. 6.

Cassiod. in
hunc loc.

151. Cicada, foli æstuanti exposta, epigraphen tenet; SILET, DUM NON ARDET. Ita Peccator, non nisi febrium, aliarumque calamitatum ardore percussus, ferias in cælum preces spargit. Difertè de Judæis testatur Regius Prophetes; *Clamaverunt ad Dominum, cum tribularentur. Quo tempore subdit Cassiodorus, clamor cordis totis viribus ex-*

citatur, quando & imminens periculum timetur, & præsumptio humana subducitur. Quare Leo X. hunc Psalmi versiculum, *Ad Dominum, cum tribularer, clamavi*, sibi pro symbolo delegit; ut in ipsius vita refert Alphonsus Ciacconius. Eadem ratione etiam Prophetis tandem voces hærent, dum Spiritus sancti ardore succensi, clamoribus suis toto orbe personare cogantur.

Psal. 119.

Prophete

152. Eidem Emblematis subscripsit D. Arcesius; NON SILET, DUM ARDET. Nimirum animus, salutis alienæ zelo, aut charitate erga proximum succensus, non se continet, quin crebrò cordis sui voces sonorâ linguâ prodât. Jobus, quamlibet acerrimè excruciat, tormenta tamen omnia ore taciturno, ac mirè tranquillo toleravit; at ubi blasphema uxoris adversus Deum consilia inaudiit, mox sancto zelo inardescens, cohibere se ultra non potuit, quin altum exclamaret, eamque severâ hâc censurâ reprimeret; *quasi una de stultis mulieribus locuta es.* In hunc locum S. Joannes Chrysostomus; *Cum ea verba stomachum Jobo movissent (id quod superiora mala facere minimè potuerunt) pleno iracundiæ vultu, trucique respectu ad uxorem convertitur.* Et Lyranus, *Quantvis afflictiones proprias patienter sustinuerit, tamen injuriam Dei absque reprehensione propria sustinere non potuit.* Cor humanum, cicadæ non ab simile, quando amoris flammâ semel incalcescit, agrè sibi imperat, quin in poëticos aut musicos concertus prorumpat. Vetus ac vera Plutarchi, & aliorum paræmia est; *Musicen docet Amor.* Huic conformis Magnus Augustinus, ait; *Cantare amantis est.* Joannes Jovianus Pontanus non eo tantum tempore se cicadæ similem fuisse affirmat, quando urente adhuc juventutis Syrio, ab amoris flamma stimulat, cecinit; sed etiam dum, rigente jam senii brumâ, ad eisdem cantus, miserâ ac inquietâ forte repetendos, ab amore concitatur.

Zelus.

Job. 2. 10

S. Io. Chr.

& Lyranus

hunc loc

Amor.

S. Aug.

256. de 7.

Io. Iov. 11.

l. 1. Erisi.

*Cantando lucas peragit sub fronde Cicada,
Et mulcet sylvas carmine lata suo.
At tenebras sub rore levi, sub deside somno
Transfigit, & noctes, nocte juvante suas.
Cantando moritur, sentit nec tadia mortis,
Quin cantu vitam ducit, & exequias.
O felix ortu, interitu felicior! At me
Et nox nigra gravat, vexat & atra dies.
Ante fores jaceo gelida sub frigore bruma,
Nec pudet aratis, Pieridumque senem
Ante fores, sub sole leo dum fervet, & ignis
Ustulæ Icarus, conquoror usque senex.
Uror amans, tabesco senex, lux omnis amara,
Nox inimica mihi est, noxq; diesq; nocet.
Sors juvenum miseranda, senum desenda, cicada
Sors felix. O jam discite quid sit Amor.*

153. D. Augustinus Lampugnans cicadam, sub solaribus radiis in cantus solutam, hâc epigraphâ loquentem sistit; CALESCIMUS ILLO. Verbis ex Ovidio mutuatis;

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Alius eidem Emblematis inscripsit; DANT LUMINA VOCES. Ita nimirum Prophetarum ac Concionatorum voces scaturiginem suam è Spiritus sancti lumine trahunt, eoque urente, incalcescunt. S. Prosper; *Implet igitur Spiritus Sanctus organum suum, & tanquam fila chordarum tangit digitus Dei cordâ sanctorum.*

Spiritus

S. Prof.

ad Demo.

154. Cicada, quia terræ virorem, & solis calores æternum duraturos credit, ideo imminens penuriæ profus incuria, nihil alimentorum sibi providet. Unde Arcesii lemma; PRÆVIDERE NESCIIT. Homines improvidos, omnique curâ

causâ solutos, hæc imago spectat. De his Seneca; *Imprudentium ista fiducia est: Fortunam sibi spondere. Sapiens utramque partem ejus cogitat.*

alamitas 155. Animam, nonnisi inter calamitatum ac violentiæ ardores ad Deum recurrere solitam, Cicadæ per similem dixeris, quæ canit tantum SOLE SUB ARDENTI. Verbis è Virgilio mutuatis;

Sole sub ardenti resonant arbuta cicadis.

Aug 1.2. Confess. c. 11. Certè S. P. Augustinus, etiamnum juvenis, omnique felicitate affluens, nec Deum, nec Divina Sacramenta unquam cordi habuit; at, cum quodam die, inquit de seipso, *pressus stomachi dolore repente astuarem penè moriturus, vidisti Deus meus, quo motu animi, & quâ fide baptismum Christi tui, Dei & Domini mei, flagitavi.*

156. Anima, Deo supplex, suasque voces ex inis visceribus, non sine impetu, ac corporis totius motu, cructans, Cicadam imitatur, quæ suos cantus validè laterum ac ventris concussione eliciens, epigraphen ex Isaiâ desumptam habet. QUASI CITHARA VENTER. vel, MIHI CITHARA PECTUS. vel, A PECTORE VOCES. S. Isidori doctrina est; *Oratio est cordis, non laborum; neque enim verba Deus attendit, sed cor aspicit orantis.* P. Joannes Lorinus, *Stridens cicada, inquit, non ore, sed totius corporis agitatione, designat ferventem, intimam, & ex corde, totoque pectore orationem.* Et Amalatius: *Nostri cantores non tenent cymbala, neque lyram, neq; citharam manibus, neque cetera genera musicorum, sed corda. Quanto cor majus est corpore, tanto Deo devotius exhibetur, quod per cor fit, quàm per corpus. Ipsicantores sunt tuba, ipsi psalterium, ipsi cithara, ipsi tympanum, ipsi chorus, ipsi chorda, ipsi organum, ipsi cymbala.* Adcoque Amalatii avo nullis musicorum instrumentis in Ecclesia opus erat.

Oratio. Isid. l. de summo beneo. Lorin. in sal. 101. 18. ore, sed totius corporis agitatione, designat ferventem, intimam, & ex corde, totoque pectore orationem. Et Amalatius: Nostri cantores non tenent cymbala, neque lyram, neq; citharam manibus, neque cetera genera musicorum, sed corda. Quanto cor majus est corpore, tanto Deo devotius exhibetur, quod per cor fit, quàm per corpus. Ipsicantores sunt tuba, ipsi psalterium, ipsi cithara, ipsi tympanum, ipsi chorus, ipsi chorda, ipsi organum, ipsi cymbala. Adcoque Amalatii avo nullis musicorum instrumentis in Ecclesia opus erat.

Amalar. l. 3. lo. Offic. eccl. cap. 3. 157. Angelus Politianus canentem cicadam hoc poemate describit:

*Nigra dum raucum, tremulis evibrat ab alis
Carmen, & epoto canit ebria rore cicada.*

Inde gemini Emblematis occasionem desumpsi. Primum quidem Cicadam refert, cum lemmate: CANIT EBRIA RORE. Ita Prophetæ, Divino sapientiæ, doctrinæ, ac cælestium revelationum rore perfusi, toto orbe personabant. Apostoli quoque Spiritu Sancto, ceu rore agilissimo, pleni, Sanctum Evangelium per univèrsam mundum prædicarunt; adèd ut non pauci ex auditoribus in has voces prorumperent; *quia multo pleni sunt isti.* Nam, ut acutè observat Magnus Augustinus: *Qui pleni erant, loquebantur, & qui inanes erant, tacebant.*

158. Cicada alis, supra latera inter se collisis, canere solet, unde epigraphen è superioris numeri versiculis addidi: CARMEN EVIBRAT AB ALIS. Id ipsum Ezechiel peculiari ratione in Cherubinibus observatum habuit, qui alis inter se collisis sonum excitarunt. *Et audiebam sonum alarum.* Et rursus: *Audivi post me vocem commotionis magna & vocem alarum animalium.* Et verò si, ut S. Ambrosius docet, alarum nomine operationes virtuosæ intelligantur; ille alarum voces edit, qui sanctis operationibus Divinam benevolentiam sibi conciliat, & ad optatam felicitatem pertingit, asserente enim Magno Augustino: *Cum gaudio gratias agere, & ordinatissime uti corpore, est cantus anima spiritualis.*

159. Inter cætera D. Berlingerii Gessi emblemata cicadam cernere est, addito Petrarchæ epigrammate; *INFIN A L'HORA ESTREMA.* Id est.

EXTREMAM CANTAT IN HORAM. veluti diceret, tantum à cicada per totum vitam, ad ipsum usque extremum vitæ spiritum, industriâ nunquam interruptâ, ac præclaro genuinæ perseverantiæ typo, continuari. Sanctus Antonius Paduanus, psalmis & hymnis usque ad supremum vitæ spiritum repetitis, animam Deo reddidit. Sanctus Ludovicus, Galliarum Rex, *decessit in illa oratione; Introibo in domum tuam.* S. P. Augustinus, *sensibus integris, in oratione defixus migravit in cælum.* S. Franciscus, *Psalmum illum pronuntians: Voce meâ ad Dominum clamavi, in eo versiculo, me expectant justi, donec retribuas mihi, efflavit animam &c.*

160. Carolus Bovius, ut Embemate demonstraret, pios, ac frequentes Sancti Ignatii Lojolæ cantus nonnisi ex amoris flammâ, quâ ipsius pectus totum ardebat, originem suam traxisse, Cicadam depinxit, cum epigrammate, CANTUS AB ÆSTU. Eoque, nî fallor, ad illam Platonis doctrinam alludebat, Amorem esse eximiam ac penè maximam Poëseos magistrâ; quippe quod homo, quantumvis ingenio rudis, si Amorem fortiaturo inquilinum, mox Poëta evadat. Plutarchus, vetus illud pronuntiatum adducens, *Musica docet amor,* ait, *Amor, vino persimilis, facit calidos & hilares, ac dissolutos, & qui tales sunt redditi ad cantillandum, vocesque mensurâ contentas, maximè offeruntur.*

161. Blateronem quemdam, verborum suorum strepitu nullibi non audiri solitum; cum vitâ defungeretur, Carolus Raneatus mortuæ cicadæ symbolo expressit, eique epigraphen è Virgilio subjunxit: *CONTICUIT TANDEM.*

*Sic Pater Æneis, intentis omnibus, unus
Fata renarrabas Divum, cursusque docebat.
Conticuit tandem, factoque hic sine, quievit.*

Garrulorum descriptionem satis accommodatam è Magno Augustino accipe: *Garruli, inquit, proprie dicuntur, qui à vulgo verbosi appellantur; nec valentes, nec volentes tacere, donec mors inquietis illorum linguis frenum injiciat, ac silentium imponat.*

CICINDELA. Caput VII.

162. PRUDENTIA suos radios nullibi copiosius, atque inter adversitatum umbras spargit, quemadmodum Cicindela nonnisi NOCTE NITESCIT. *Prudentia enim, inquit P. Cornelius à Lapide, est oculus anima, & qui eâ pollet, prudenter videt, prævidet & providet ubi figat actionis suæ gressus: quare securò incedit, perinde ut qui in tenebris prævidet. infelicem sequitur. Qui verò prudentiâ caret, velut cæcus, in tenebris hujus vitæ ambulat, & cespitat.* Nam, ut bene advertit Seneca, *Quidquid à sapiente diligenter prævidetur, cum ad rem agendam perventum fuerit, facilius superatur, atque attenditur.*

163. Lemma, Cicindelæ inditum, IN TENEBRIS LUCET, originem suam è D. Joanne trahit: *Et lux in tenebris lucet:* veluti diceret, ex Incarnato Dei Verbo insignem quemdam splendorem versus hominum animos, naturâ suâ penitus obscuros, diffundi. Origenes: *Lux inq; in tenebris lucet; quia Dei Verbum, vita, & lux hominum in nostra natura, que per se investigata & considerata, informis quadam tenebrositas invenitur, lucere non desinit &c.* Hugo Cardinalis ad propositum nostrum opportunè ait, Incarnatum Verbum Divinum, instar clarissimæ lucis, omnes infidelitatis & idololatriæ tenebras, quæ mundum longè latèque occupaverant, dissipasse, vel certè resplenduisse inter persecuciones & tribulationes

Perseverantia.

Amor ducet Musicam.

Plur. lib. 1. Sympos. quest. cap. 5.

Mors hominis loquacis. Virgil l. 3. Æn. v. 716.

Prudentia.

P. Cor à Lab. in Proverb. cap. 19. v. 2.

Senec. de mor.

Ioan. 1. 5.

Verbum Incarnatum.

Origen. Hom. 2. in Divers.

Hug Card. in locum cit.

bulationes mundi, quæ tunc abundabant; Serenissimæ pacis claritate productâ, & toto orbe in pace composito, Vel denique, in tenebris lucet, id est, in medio desperationis; tales nimirum lapsio homini suppetias ferendo, quales universa omnium creaturarum virtus tribuere nunquam potuisset.

164. Natalium splendorem ac nobilitatem cicindela commonstrat, hoc lemma insignis: MEUS IGNIS AB ORTU. Nam ut bene ait Cassiodorus, *Laudabilis vena suam servat originem, & fideliter posteris tradit, quæ in se gloriosa transmissione promeruit.* Hoc sensu canit Statius in Protreptico ad Crispinum.

--- Non te series inhonora parentum,
Obscurum proavis, & prisca lucis egentem
Plebeia de stirpe tulit, non sanguine cretus
Turмали, trabeque, & remis, ac paupere clavo
Augustam sedem, & Latii penetrare senatus
Advena pulsasti, sed precedente tuorum
Agmine.

Et Horatius;
Mœanas atavis edite regibus.

Eorum etiam hoc emblemata est proprium, qui è materno utero congenitam habent flammam seu generositatis, ut Hercules; seu odii, ut Hannibal; seu libidinis, ut Semiramis, quæ, primis jam vitæ suæ annis violata, nunquam se virginem fuisse maminerat. &c.

165. Vilis hic vermiculus suam lucem non capiti aut pectori, sed posteriori ac extremæ corporis parti inditam habet. Unde, authore meo Concanonico D. Salvatore Carducio, epigraphen tenet; POST TERGA JUBAR. Prælatum indoctum hæc imago spectat, qui subditos, doctrinâ & cruditione conspicuos, fastidio habet, eosque omnino conatu depressos cupit. De hoc cum primis verum est illud Magni Augustini; *Quod quis ignorat, amare nullo pacto potest.* Mentem suam sequenti disticho explicat D. Carducius.

*Ut rejicit post terga jubar tenebrosa volucris;
Insipiens, sophiæ negligit omne decus.*

166. P. Lucretius Borfatus inter cætera symbola panegyrica, ad honorem D. Antonii Longi, Cremenisium Gubernatoris, composita, cicindelam exhibet; quæ in obscuro campo figurata, epigraphen legendam offert; NON D'ALTRA LUCE VAGA. Id est; LUCE NON ALIENA. veluti diceret; quemadmodum cicindela splendore minimè emendicato, sed proprio lucet; ita Magnatem illum ad gloriæ suæ radios, per orbem spargendos, non mutuatis patriæ, familiæ, aut Rhetorum deprædicantium luminibus indigere, sed propriarum virtutum ac ingenii nitore id totum cumulatè præstare. In eos quoque hæc imago convenit, qui propriâ suâ virtute ac scientiâ, non verò parentum nobilitate, ceu extero ac emendicato quodam splendore, gloriantur. In hanc rem Cassiodorus; *Nobilitas à me procedens, est mihi cordi plus, quàm quæ ex patrum procedit nobilitate: quia in quo desinit cuiusque nobilitas, tunc avorum nobilitate congruè indiget.*

COCHLEA. LIMAX.

Caput VIII.

Scandalosus. 167. COchlea, quocumque repit, sordidi phlegmatis sui vestigia relinquit. Unde lemma; LINQUIT UBIQUE LUEM. Ita homo lascivus, aut scandalosus, omnia loca sordium suarum maculis respergit. D. Ascanius Martinengus; *Terrenis obvoluit animus, & terrenum affectum gestans, eo lento gradu terram tergere, concupiscentiæque suæ ubique luem reliquere compellitur.* Hanc operandi rationem Hæretici quoque congenitam habent, qui, ubicunque serpere cœperint, veneni sui contagia relinquunt. P. Hieremias Drexelius hæc cochleæ proprietate demonstrat, quantum detrimenti è verbis sordidis & obscœnis in audientium animos cadat; *Limaces, inquit, & cochleæ, quacumque repunt, vestigium sui relinquunt, tenacem & glutinosum humorem: ita omnino verba sordida, & illota, undecumque ad aures perferantur, impuritatis aliquid & turpitudinis affricant.*

168. Cochleæ inscripsit Camerarius; FERT OMNIA SECUM; vel, OMNIA MEA ME-CUM. Alludebat nimirum ad illud Biantis dictum, qui hominem, virtute instructum, omnibus mundi bonis affluere reputabat. Haud aliâ ratione Plautus;

--- Virtus premium est optimum,
Virtus omnibus rebus anteit profectò,
Libertas, salus vita, res, parentes;
Patria, & prognati tutantur, servantur:
Virtus omnia in se habet, omnia adsunt bona, quem penes est virtus.

Justus Lipsius de scientiis & artibus liberalibus disserens, ait; *Artes pacem dirigunt, bellum dirimunt, vitia virtutesque premunt, aut excitant: testes temporum, arbitra meritorum.* Meus Concanonicus D. Ascanius Martinengus, in Cochlea humanum peccatus, rebus terrenis adeò validè affixum, dignoscit, ut ab earum cogitatione avelli penitus nequeat. *Doctores sacri animum, terrenis affectibus mancipatum, similem cochleæ esse dixere, quæ ita domui suæ est applicata, ut eam secum ferre cogatur.* Idem Emblemata Monacensi Societatis Jesu Collegio deservit, ad insignem S. Francisci Borgiæ paupertatem significandam; addito sequenti elogio:

*Omnia abjecit, ut nihil desideraret.
Inter opes pauperè, divitiem se in paupertate expertus.
Mercator è Duce factus, cæli divitiis licitari
Institit,
Impari sed bono contractu,
Pomum pro orbe dando.
Nil peculiare voluit habere, quo omnia possideret, &c.
Deum ut haberet, Deo mancipatus.
Beatum est, sic pauperem esse, dum isti: cælum
Habent, antequam possideant.*

169. Fuit, qui limaci subscriberet; PROPRIO ALITUR SUCCO. Eorum hic typus est, qui, alienâ beneficentiâ minimè indigi, proprio suo labore ac industriâ victitant. S. Paulus, hæc virtute insignis, de se ipso confessus est; *Memores estote, fratres, laboris nostri, & fatigationis, nocte ac die operantes, ne quem vestrum gravaremus, prædicavimus in vobis regnum Dei.* Et rursus, *Ad ea, quæ mihi opus erant, & his qui mecum sunt, ministraverunt manus istæ.* Symmachus, Ausonium suum litteris compellans, eadem cochleæ metaphoâ utitur; *Ajunt cochleas, dum sitiunt, atque illis de cælo nihil illiquitur, succo proprio victitare. Ea res usu mihi venit; qui desertus eloquii tui pastu, meo adhuc core sustentor.*

170. Limax, ad excelsum parietis locum prorepens, à Joanne Cappono Doctore epigraphen repit; SUCCO MEO. Illos hoc symbolo affeceris, qui propriis suis meritis, sudore ac industriâ, absq; aliorum beneficentiâ aut favore, ad sublimem dignitatis gradum perveniunt. Præclare ad rem nostram Aristi;

Ascan Ma
Gloss. Mag
fol. 1502.

Hæresis.

Verba
obscœna
P. Hier. Dr
xel de vit
Lingua c.
num. 1.

Virtus.

Plaut. in
Amphitr.
Act. 2.

Scientia.
Lips. l. de
Cruce Pri
ad Ord.
Brab.

Afc. Mart
Gloss. Mag
fol. 1502.

Pauper-
tas.

Labore
proprio
vivere.
1. Thess. 2.

Act. 20. 34

Symm. Epi
ad Auson.
ejusdem A
sonii operi
bus postea.

Proprius
valor.

Astides Aristides: Miltiades & in se recepit omnia, & prestitit, quod tu prescriberas: non debere virum fortem, prudentem, modestum, in aliis potius, quam in se ipso spem habere positam. Eandem epigraphen, SUCCO MEO, cochleæ, intra concham suam conclusæ, subjunges; quæ totâ hyeme, nullo exteriori alimento recepto, glutinosâ duntaxat humoribus suis vitætat. S. Hieronymus morem istum etiam helleo-nibus proprium dicit, qui malignos, ac indigestos ventris humores duorum aut trium dierum abstinentiâ concoquere solent, sicque interea superfluis illis cibis, quibus stomachum plus æquo onerârunt, nutriuntur. *Crapulâ distentus, inquit, ventris ingluviem jejunando decoquit, ut in cochlearum morem SUCCO VICTITENT SUO.*

Limax, totâ hyeme intra concham suam delitescere solitus, à D. Josepho Pallavicino Abbate epigraphen recepit. DI ME STESSA MI PASCO Id est, ME PASCOR AB IPSO. Ita homo, intra vitæ solitariæ angustias receptus, taciturnitate, ac corporis maceratione pascitur. S. Sylverus Papa & Martyr, ad Insulam Pontiam exul, cuidam Episcopo in hæc verba scripsit, *Sustentor pane tribulationis, & aquâ angustia.* His querelis affines sunt illæ Psalms Regii voces; *Fuerunt mihi lachryma mea panes die ac nocte.* Magnus Augustinus; *Panes suaves erant ipsæ lachryma, sitienti mihi illum fontem; quem quia bibere nondum poteram, avidius lachrymas meas manduca-bam.*

Cochleæ, supra prunas figuratæ, inscripserunt; CANTUS, NON GEMITUS. Ita è Dei fervis complures, linguas suas in mediis ignibus solverunt, vocesque, cantu ac iactitiâ magis, quam dolore plenas, ediderunt. Multorum instar tres Hebræi Juvenes, *quasi ex uno ore laudabant, & glorificabant, & benedicebant Deum in fornace.* Quid dicam de tribus pueris, inquit attonitus S. P. Aug. *qui, cum nolent imaginem regiam adorare, ignes riserunt? In quibus pueris micans gratia ita emicuit, ut ligati in fornacem mitterentur, deambulantesque viderentur, os aperientes, Dominumque laudantes &c.* His nihil dissimiles SS. Eustachius, ejusque filii, in ardente tauro æneo conclusi, *Divinis laudibus martyrium consummârunt.* Alios plurimos, quos Annales Ecclesiastici prolixè recensent, brevitati consulens omitto.

Limax, assiduò mutus, si supra prunas abjiciatur, sonoras voces edit. Unde Capaccii lemma; URGENT SILENTIA MOEROR. Ita homines mundani, felicitatis tempore penitus elingues, nullas unquam ad Deum preces fiunt: at calamitatum igne non nihil ustulati, mox è cælo suppeticas ingenti clamore flagitant. S. P. Augustinus; *Ad hoc permissi diem tribulationis tibi fieri, buia forte, si non tribulareris, non invocares me.* Obtorpuerat quidam, & frigerat à fervore orationis, & dixi; *Tribulationem & dolorem inveni, & nomen Domini invocavi.* Hæc nimirum axiomatis illius mens est; *quod nocet, docet.* Cui, ni fallor, consentanea est illa Davidis confessio; *Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.*

Hominem ignavum ac socordem, qui vitam & alimenta absque ulla nobilioris momenti operatione consumit, Limaci non absimilem dices, qui intra testaceam suam Domunculâ moratus, à D. Jacobo Certano Abbate epigraphen recepit; OTIO TORPET INERTI. Ad verbum Seneca; *Mortalium miserimos judicet, in quantiscunq; opibus refulgant, ventri, ac libidini deditos, quorum animus INERTI OTIO TORPETS.* Joannes Chryso-stomus; *Nemo erubescat ex his, qui sunt artifices: sed hi, qui NIHIL AGENTES ALUNTUR, & sunt*

otiosi, qui multis utuntur ministris; perpetuam enim opus facientem, inde ali, genus est Philosophiæ: eorum sunt animæ puriores, eorum mentes robustiores, ac firmiores. Nam qui est otiosus, multa temerè loquitur, & multa agit temerè, & toto die nihil operatur; torpore, veterno mentem repletam habens.

Christianos è solitudine præsentissimum antidotum ad versus innumera mala defumere, Cochlea demonstrat, cum lemmate, CONTRACTIO-NE TUTIOR. Probe id expertus S. Joannes Baptista, ut animæ suæ integritati consulere, intra montium cavernas, & sylvarum abrupta sese abdidit. S. Hieronymus; *Joannes Baptista sanctam habuit matrem, Pontificisque filius erat, & tamen nec matris affectu, nec patris opibus vincebatur, ut in domo parentum cum periculo viveret castitatis.*

Homines nonnullos reperias, domesticis curis ita superfluè intentos, ut debitis aliis negotiis vix quidquam relinquunt otii; cochleis non abliniles, quæ in proprio suo tuguriolo inseparabiles hærent. Unde lemma cochleæ inditum; DOMUI APPLICATA SEMPER. Opportunè Pierius Valerianus, *Per Cochleam Divina lectionis interpretes fere omnes animum, terrenis affectibus mancipatum, intelligunt.* Huic doctrinæ conformis Hesiodus, cochleam cognominat *Domiportam, quod ita sit DOMUI suæ APPLICATA, ut eam secum assiduè portet.* Porrò Religiosam quoad hominem interiorem, quàm exteriorem, semper domi suæ vivat, & intra se collectus maneat. Pulchrè dixit meus Hugo Victorinus; *Monachi sibi claustra faciunt, quibus homo exterior teneri possit; sed utinam claustra facerent, quibus homo interior ordinatè teneretur.*

Cochlea, hominis prudentis symbolum, nunquam progredi solet, nisi suis corniculis (quæ ipsi, è Physicorum sententia, instar oculorum deserviunt) viæ securitatem præsentaverit. Unde Bargalii lemma; NON NISI PERTENTET ITER. De hac cautela Joannes Jovianus Pontanus ait; *Circumspectorum proprium est, hominum metiri res, actionesque, & quid servandum, quid fugiendum, quid prodesse, quid obesse, quid commodi exoriri possit vel incommodi, circumspicere, quid sive consulto, sive ex inopinato contingere. Quoque enim circum, & tanquam eminenti in specula circumspectus vir positus, & metitur cuncta, & procul aspicit, seq; illis vel accommodat, vel adversum ire, aut obsequi instiuit.* Et S. Gregor. Papa; *Qui solerter in vitæ consilio figit mentem, cautè sese in omni actione circumspiciendo considerat: & ne ex re, quæ agitur, repentinus fitus, adversusque subrepat, hunc prius molliterposito pede cogitationis palpat &c.* Circumspicere hanc agendi rationem Ovidius cum primis in Poëtis exigit, ut, priusquam operi manum admoveant, vires suas sedulò explorent.

Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquum Viribus, & tentate diu, quid ferre possent, Quid valeant humeri.

David præclarum hujus doctrinæ specimen dedit, quando cum Goliatho congressurus, armorum experimentum capere voluit. *Cæpi tentare, si posset armatus incedere.* Verbo; nullus unquam exercitus progredi, aut è loco movere solet, nisi viarum planitie ac securitate per exploratores benè perspecta.

Cochlea, domi suæ assiduò hæsitans, homini documentum esto, ut bonis sibi à Deo concessis acquiescat, neq; ad aliorum fortunam diripiendam sese persuaderi sinat. Unde lemma, è Persio desum-

S. Io. Chrys. Hom. 5. in Epist. 1. ad Cor.

Solitudo.

S. Hier. Ep. 4. ad Rustic.

Mundan⁹

Pier. Valer. lib. 28.

Religiosus

Hug. Vict. de claus. anim. lib. 1.

Cautela.

Io. Iov. Pont. l. 4. de Prud. cap. de Circumspect.

S. Greg. in Job. lib. 1. c. 10

1. Reg. 17. 39.

Solitudo.

ptum; **TECUM HABITA**. Verba Persii sunt;
*Respice quod non es: tollat sua munera credo,
 Tecum habita, & noris, quam sit tibi curta sup-
 pelle.*
 Ovid. l. 3. Ad rem nostram insigniter Ovidius;
 Trist. Eleg. 4. *Crede mihi, BENE QUI LATUIT, BENE
 VIXIT, ET INTRA
 FORTUNAM DEBET QUISQUE MA-
 NERE SUAM.*

Senec. apud Lips Cent. 1. ad Belg. Epist. 94. Et Seneca; *Composita mentis signum est, posse consistere, & secum morari.*

179. Sicuti res, facili negotio constructæ, eadem facilitate iterum dissoluntur, ita vicissim, quæ maturâ cunctatione prodierunt, ætatem ferre, ac exoptatæ felicitatis terminum contingere solent. Jacobi Bruckii hæc de re epigramma est,

Iac. Bruck Embl. 37. *Quod sapit æternum tarda incrementa, morasque
 Viturum, & vasto nomen in orbe capit.
 Et lento quamvis incedat cochlea passu,
 Tarda tamen tandem culmina celsa subit.*

Tarditas. Hinc desumpta Emblematis construendi occasione, cochleam depinxi, quæ ad pyramidis verticem eluctata, epigraphen ferebat; **AD CULMINA LENTE**. Id quod non tantum in dignitatibus, aliisvè negotiis, sed vel maximè etiam in scientiis assequendis contingere solet. S. P. Augustinus, *Noli festinare audire quod non capis, sed cresce ut capias.*

180. Cochlea, seu Domiporta, caput exerens, facile conteritur. Unde lemma; **TUTIUS ILLA LATE**. Religiosos, ac cumprimis Virgines hæc imago spectat, quibus proximum, ac præsentissimum impendit excidium, si extra domos & claustra vagentur. Mariæ Virginis exemplo id persuadere conatur S. Ambr. quæ domi suæ assiduo morari solita, cum foras prodire, & ad Elisabetham invisere cogeretur, magna id cum festinatione peregrisse scribitur. *Discite Virgines, inquit, non circumcurfare per alienas domos, non demorari in plateis, non aliquos in publico miscere sermones: Maria in domo sua, festina in publico, mansit apud cognatam tribus mensibus.*

181. Limax, sale aspersus, epigraphen à Catfio recepit; **SALE TANGE, LIQUESCET**. Hæc Limacis proprietate innuitur, dura & obfirmata hominum pectora tum demum emolliri, quando calamitatum sale asperguntur. Inde etiam discas, tentationes, illas præsertim, quæ à libidine proficiscuntur, nunquam iri mitigatum, nisi corpus crebrâ mortificatione aspersum fuerit. S. Bernardus; *Carnis concupiscentia ipsius mortificatione vincitur: Cerium quippe mundi triumphati testimonium est, si corpus castiges, & subjicias servituti, ne perniciosâ libertate serviatur voluptati.*

182. Scipio Bargalius, sceleratorum conventicula Emblemate significaturus, duos scarabæos depinxit, qui globulum, è bovis excremento concretum, versabant; cum lemmate, **CONSENSUS IN IDEM**. Egregiè de hac agendi ratione S. Bernardus; *Videas, inquit, ambulare seorsum, convenire sibi, & sedere pariter, moxque laxare procaces linguas in detestandum susurrum; incunt familiariter ad maledicendum.*

183. Crabrones, ingenti strepitu circumvolare solitos, Joannes Ferrus illis Plinii verbis notavit; **MAGNO CUM MURMURE**. Hoc typo super-

ba, inquieta, ac seditiosa quorundâ capita describere licet. Corn. Tacitus; *Acerrima seditio, ac discordia incitamenta homines sanguinarii, scelere ac metu recordes, miscere cuncta, modo palam turbidis vocibus, modo occultis ad principem litteris.* Similem petulantiam S. Cyprianus in Demetrio hæretico observatam habuit, qui, nonnullis fidei articulis in dubium vocatis, plurimas effrontes ac temerarias voces impio ore protulit. Verba Sancti Doctoris sunt; *Cum ad me sapè studio magis contradicendi, quam voto discendi veniret, & clamoribus vocibus personares, malles tua impudenter ingerere, quam nostra patienter audire: ineptum videbatur ingredi tecum &c.* Solenne enim iudicium est, clamoribus evincere, quod rationibus nequunt.

184. Sicuti columba ex odoramentorum suavitate vires recuperat, ita vicissim scarabæis lethifera est. Unde Scarabæum, rosæ vicinum, hoc lemmate affecerunt; **SUAVIS EFFUGAT ODOR**. Ita homines flagitiosi virtuosam justorum fragrantiam extremè abominantur, omneque illorum consortium fugiunt. S. Greg. Nyssenus; *Quomodo idem unguentum, si fuerit appositum scarabæo & columba, non idem efficit in viris; sed columba quidem per bonum unguenti halitum fit robustior, interit autem scarabæus: ita magnus Paulus in Divino illo suffitu, si erat quidem quispiam aliqua columba, aut Titius, aut Sylvanus, aut Timotheus, eum impertiebat bono odore unguenti, ut qui in tui bono sua proficeret doctrina, & exemplo; sed si quispiam erat Demas, aut Alexander, aut Hermogenes, non ferentes suffitum continentia, non secus atque scarabæi, fugabantur à bono odore.*

175. Scarabæus, foetidis jumentorum excrementis versandis plurimum delectari solitus, epigraphen à me recepit; **GAUDENS PUTENTIA VERSAT**. Vel, **TROVA SOL NE I FETORI IL SUO DILETTO**. Id est; **MIHI STERCORA LUXUS**. Eorum hoc ectypon dixeris, qui in carnis ac libidinis cæno voluntantur, omnemque in eo beatitudinem suam reponunt. Beati Ægydii dictum erat, *Caro nostra similis est scarabæo, quem delectat semper equinum versare stercus.* Constantinus Copronymus Imperator, scætozem ac graveolentiam omnem in tantâ voluptate excepit, ut se totum putidissimo jumentorum fumo perlinire soteret; existimaretque, sibi idcirco maximas ab amicis laudes deberi. Vnde etiam palpones quosdam, sordium illarum encomiastas, maximis honorum & amicitia argumentis est profecutus. Lutherum, non minus Doctrinâ, quam operatione fordidissimum, hoc epigrammate depingit Andreas Dulcianus;

*Stercora dum præ se ducit quacunquæ Lutherus,
 Oreque spurciloquo nil nisi stercus habet.
 Num, rogo, stercorum dices hunc esse prophetam?
 Qualia verba viri, talis & ipse vir est.*

186. Scarabæus è rosâ, quam attingit, perniciem sibi parat. Emblematis subscripsit P. Blafius Palma; **TURPIBUS EXITIUM**. Ita peccator, Sanctissimam Eucharistiam sacrilego ore contingere præsumens, interitum sibi machinatur. Dilucidè Apostolus; *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini.* In hunc locum sapientissimæ sanctitatis interpretis Augustinus; *Non ait, quia illares mala est, sed quia ille malus, male accipiendo, ad iudicium accipit bonum, quod accipit. Num enim mala erat buccella, quæ tradita est fuda à Domino? absit. Medicus non dedit venenum: salutem medicus dedit: sed indignè accipiendo, ad perniciem accepit, quia non paratus accepit.*

C. Tacit. l. 1. Histor.

Ignorans. Petulans. S. Cyprian. Cont. Demet.

Vitiosi justos fugiunt. S. Greg. Nyss. Hom. 1. in Cantic.

Carnalis. B. Ægyd. l. de contemptu mundi.

Eucharistia sumptio indigna.

1. Cor. 11. 27. S. Aug. Tract. 6. in Ioann.

FORMICA.

Cap. X.

187. FORMICA, granis colligendis, accumulandisque intenta, epigraphen à Joanne Ferro accepit; **CONDIT IN ANNUM.** Ita homo industrius senectutis suæ necessitates probè perspicit, illuc oportune providet. Ovidius;

*Ventura memores jam nunc estote senectæ,
Sic nullum vobis tempus abibit iners.*

Homini ignavo exprobrans Salomon, *Vade*, inquit, ad formicam, o piger, & considera vias ejus, & discite sapientiam; parat est ate cibum sibi, & congregat in messe, quod comedat. In hunc locum S. Hier. Formica dicitur strenuus quisque & providus operarius, qui in presenti vita, velut in aestate, fructus justitiæ, quos in æternum recipiat, sibi recondit. Et Hugo Cardinalis; *Vade ad formicam, ut exemplo ipsius congreges tibi in hac vita presenti, unde vivas in futura.*

188. Ea formicarum est sagacitas, ut granorum oculos, ne denuò cum ingenti annonæ collectæ dispendio in herbam pubescere, aut egerminare valeant, penitus corrodant. Unde lemma, **NE MADEFACTA FLORESCANT.** Vel, ut Lucarino placet; **HAUD GERMINAT AMPUTATUM.** De hac formicarum proprietate Plinius. *Semina arrosa condunt, ne rursus in fruges exeant e terra.* Et S. Hieron. illa, *ventura hyemis memores, ne madefacta humus in herbam horrea verteret, illata semina præcidebant.* Inde cautam ac industriam sollicitudinem, cum in conservandis bonis acquisitis, tum in præcavendis eorundem jacturis, docere. Insuper exinde discas velim, facultates tuas sollicitè quidem esse custodiendas, semper tamen justâ aliquâ portione ex superfluis ad egenos juvandos reservatâ. Præclare Hugo Cardinalis; *Grana DETRUNCAT, ne germinent, vel putrescant. Sic debet quislibet Prælati superflua refecare, & dare pauperibus, NE simul omnia reservata PUTRESCANT.*

189. Bartholomæus Rosius S. Caroli, etiamnum adolescentis, prudentiam formicæ emblemate representavit, quæ, priusquam humeros submittat operari, virium suarum periculum facit, easque, num moli sustinendæ pares sint, sedulo explorat. Unde lemma; **EXPERIAR, ET FERAM.** Biantis hâc de re consilium est; *Considera, & postea rem aggredere.* Seneca; *Inspicere debemus primum nosmetipsos, deinde qua aggredimur negotia. Ante omnia necesse est se ipsum aestimare: quia ferè plus nobis videmur posse, quam possumus. Aestimanda sunt deinde ipsa, qua aggredimur, & vires nostræ cum rebus, quas tentaturi sumus, comparanda. Debet enim semper plus viriù esse in latere, quam in onere.* Salomon; *Astutus omnia agit cum consilio, id est, cautus & prudens omnia agit cum scientia, id est, ut interpretatur P. Cornel. à Lapide, cum ratione, cum consilio, cum deliberatione, cum providentiâ. Antequam enim quid aggreditur cogitat, & providet difficultates, successus, & exitus rei, item media, quibus difficultates superari, & res confici possit.* Et rursus in illud Proverbiorum, *Qui festinus est, pedibus offendet;* ait, *Prudens lente progreditur ad opus; prius enim considerat ejus rationem, qualitatem, modum, pericula, commodâ &c.* Juvenes, consentaneè ad hanc ideam, priusquam sacræ religionis oneri ferendo se ipsos devoteant, vires suas, num tantæ moli æquales sint, integro tyrocinii anno periclitantur.

190. Homo avarus divitiis cumulate collectis nec

ipsemet gaudet, nec alios iisdem gaudere concedit; formicæ Æthiopicæ haud absimilis; quæ, aurum intra cavernulas suas coacerva resoluta, epigraphen à Lucarino accepit; **CONGREGAT, SED CUI** in hunc sensum Horatius;

*Quid jurat, immensum te argenti pondus, & auri
Furtim defossa timidum deponere terrâ?*

S. Asterius; *Nullum percipere fructum voluptatis potest, quisquis insatiabilis est: est quæ, domus ejus similis conditoriis, sive sepulchris, qua sæpè plena sunt auro, atque argento, cum, qui utitur, existat nemo.* Et S. Cyrillus; *Fossus humi census non est hominis, sed telluris.* Adeoque ipsimet avari è coactis ac sepultis opibus nullum recipiunt beneficium, penitusque ignorant, quibus demùm hæredibus eæ transcribendæ sint, Adversum istos disertè S. Joannes Chrysol. *Quid fuerit à ratione alienius homine, qui timere & cum sui capitis malo ac discrimine orbem terræ percurrit, & innumerabiles pecunias COLLIGIT, non sibi, sed Aliis, QUI ipsi quoque NON COGNOSCUNTUR, sapè autem sunt hostes & insidiatores?* Et prior illo Salomon; *Est & aliud malum, quod vidi sub sole & quidem frequens apud homines. Vir, cui dedit Deus divitias, & substantiam, & honorem, & nihil deest anima sua ex omnibus, qua desiderat, nec tribuit ei potestatem Deus, ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud; hoc vanitas, & miseria magna est.* Hugo Cardinalis hâc sententiâ quorundam Prædicatorum & Magistrorum spiritualium stultitiæ ac inconsiderationem arguit, qui in aliorum utilitatem doctrinas colligunt optimas ac pretiosissimas, nullâ penitus illarum particulâ in propriæ animæ commodum reservatâ. *Multi, inquit, rotâ viâ suâ congregant, ut alios pascant prædicando, docendoque; & ipsi nunquam de verbo suo comedunt. Hoc est illud malum, de quo Ecclesiastes 6. 1. est aliud malum, quod vidi sub sole &c.*

191. Ea formicarum erga socias mortuas est pietas, ut, vespillonum munere perfungi solitæ, funus adornent, & exanimem sepulchro condant. Plinius; *Sepeliuntur inter se viventium sola, præter hominem.* Inter sacros verò D. Hieronymus S. Malchi ore id ipsum testatur; *Ha luctu celebri, corpora defuncta deportabant.* Unde Lucarinus Emblematis loco complures formicas depinxit, quæ defunctam sociam offerebant; cum lemmate, **PIETATE PARENTANT.** Nicodemum, & Josephum Arimathæum, cum Christi exequias celebrarent, hæc idea spectabat. Id affirmans S. Joan. inquit, *Rogavit Pilatum Joseph ab Arimathia, ut tolleret corpus Jesu. venit ergo, & tulit corpus Jesu. Venit autem & Nicodemus ferens mixturam myrrhæ, & aloes quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Jesu, & ligaverunt illud linteis, cum aromatibus &c.* Et S. Joannes Damascenus.

*Inclutus Josephus
E ligno crucis detraxit
Sacratum corpus tuum,
Sindoneque pura involvens,
Et aromatis
Monumento novo parentans imposuit.*

192. Petrus Franciscus Moneglia fatalem sese otii hostem esse, atque adeò, ad æterni supplicii horrores declinandos, ingentem bonorum operum cumulum conquirere, formicæ Emblemate demonstravit, quæ grana versus cavernam suam deferens, epigraphen sustinebat; **TERRÈT HYEMS.** Sensu non absimili Horatius;

Avarus.

Horas l. 1.
Saryr. 1.

S. Asterius
Hom. de
Avarit.
S. Cyril. l. 3.
Apolog. Mor.
cap. 4.

S. Io. Chrysol.
Hom. in
Psalm. 48.

Eccles. 6. 1.

Prædicator
viti-
sus.

Hug. Card.
in cap. 6.
Proverb.

Plin. l. 11.
cap. 3.
S. Hier. in
vita Malchi
Exequiæ
Christi.

Ioan. 19. 38.

S. Io. Damas.
in Cart. Eccl.
Dominic. ad
Masutin.

Prudentia

Horat. l. 1.
Saryr.

Mag-

providen-
tia.

vid. lib. 3.
e Arte.

Prov. 6. 6.

S. Hier. in
hunc loc.

Plin. lib. 11.
cap. 30.
S. Hier. de
vita Malchi

Cautela.

Hug. Card.
loc. cit.

Prudentia

Seneca. l. de
Tranquill.
1. 4.

Prov. 13. 6
Corn à Lap.
in hunc loc.

Idem in
Prov. 19. 2

Novitiar.

----- Magni formica laboris
Ore trahit quodcumq; potest, atque addit acervo
Quem strait, haud ignava, ac non incanta futuri
Quae simul inversum contristat Aquarius annum,
Non usquam proripit, & illis utitur ante
Quaestis sapiens.

Hug. Card.
Prov. 6. 8.

Eò reflectens Hugo Cardin. ad illud Proverbiorum, Formica parat astate cibum cibi, & aggregat in messe, quod comedat in hieme; ait, Et tu modo debes parare, & colligere, unde vivas in futuro. Qui modo non congregat in astate, id est, in vita praesenti, fame morietur in hyeme, id est, in die iudicii. S. Hieron. Debes in praesenti bonorum operum fructus congregare, quibus in aeternum vivas in futuro. Hæc etenim vita in eo messi comparatur, & astate, quod nunc inter ardores tentationum tempus est colligenda futurorum merita premiorum. At dies iudicii hyemis similatur rigoribus: quia tunc nimirum nulla relinquitur facultas pro vita laborandi, sed tantum cogitur quisque de horreo prisca actionis, quod recondidit, proferre.

Providentia.

Moral. 1. c.

193. Priusquam senectutis, aut mortis brumâ obruaris, omninò necesse est, aliquot virtutum ac meritorum fructus à te colligi. E formica hanc providentiam discas velim; cui Rancatus hanc ex Horatio gnomam praefixit, NON INCAUTA FUTURI. Vel, ut ego compluribus formicis, frumento coacervando intentis, inscripsi; VENTURÆ HYEMIS MEMORES. Vel; QUÆSITA REPONUNT. Verbis è Virgilio mutuatis ubi de apibus canit;

Venturaeque hyemis memores, astate laborem
Experiantur, & in medium quaesita reponunt.

S. Aug. ser.
24. ex addit.
à Sirmond.
Idem serm.
57. de Temp.

Consultò monet sapientissimus Augustinus; Elige hoc tempore, quam partem teneas in futuro. Et rursus; Quicumque invenire vult misericordiam Dei, sanus agat penitentiam in hoc saeculo, ut sanus valeat esse in futura.

Studiosus.

S. Anast. Sin.
in proemio
lib. 1. Hexam.

194. Formica, grana sparsim jacentia legens, inscriptionem à Carolo Rancato cepit; RELICTA RELEGO. Ita studiosus industrius Doctorum volumina assiduo labore legit relegitque; sicque geminam ac æquivocam hujus vocis, religio, significationem, tam relegendo, quam colligendo observat. Praclare ad propositum istud S. Anastasius Sinaita; Instar formicae RELICTA grana RELEGO, tanquam canis micæ colligens lauti & opipari Patrum epuli & convivii.

Animus
generosus.

S. Ambr. 1. 6.
Hexam. 6. 4.

195. A cœpto opere, quantumvis viribus nostris non nihil superiore, animum non esse despondendû, formica docet; quæ, cellulam suam penuriam instructura, granis, se ipsa longè majoribus, humeros ac colla submittere audet. Unde lemma; MAJORA VIRIBUS AUDET. S. Ambr. hæc de re cohortatio est; Est in natura quadrupedum, quod imitari nos sermo adhortatur propheticus, quo exemplo caveamus desidiâ, exiguitate vel infirmitate corporis à virtutis studio non reflectamur; neq; revocemur ab ullius propositi magnitudine. Exigua est enim formica, quæ MAJORA suis AUDET VIRIBUS &c.

Constantia.

Senec. de
Constan. 6.
19.

196. De formicis testatur Aristoteles; Eadem semita semper ambulat, & cibaria recondunt. Unde, meâ quidem sententiâ, appositè subscribes; SEMITA SEMPER EADEM. Propositi nostri, sive boni sive mali, perseverantiam ac stabilitatem hæc imago innuit. Opportunè Seneca; Etiam si premeris, & infesta vi argeris, cedere tamen turpe est, assignatum à natura locum tuere. Concinnè meus D. Salvator Carducius;

Transite decurrunt formica semper eodem:
Sic stabuli virius corda tenore regit.

197. Formica, quantumvis plurima grana in penario suo accumularit, nunquam tamen exaturata, plura semper ac plura, non sine lociarum inquiete, emendicare solet; quia illa solum, quibus caret, non verò quæ possidet, intuetur. Unde lemma; NELA COPIA MENDICO, id est, verbis ex Horatio desumptis; INTER OPES INOPS. En insignem hominis avari ideam! quantumvis enim grandibus divitiis coacervatis, animum semper sentit irrequietum, & ad majores aspirat. Imò inter amplissimarum opum affluentiam semper sibi videtur inops, egenus, & omnium commiseratione dignus. Praclare dixit S. Hieronymus; Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet. Et Bion; Cupiditas habendarum opum, nisi aliquâ societate cohibeatur, extrema pauperie longè deterior est; majores enim cupiditates egestatem quoque majorem arcessunt. Optimè avaro cuidam suavit Epicurus; Non est, quod opes augeas, sed tollas cupiditatem.

198. Vana gloria, formicæ perquam similis, fructus, ingenti liorum labore collectos, prodigè dissipat. Unde formicam, frumenti cumulo vicinam hoc lemmate notavi; CONGREGATA DISPEDIT. S. Joannes Chlimacus; Inanis gloria formica comparatur, quæ brevis licet & pusilla, ingentes tamen segetum fructus, gravi labore quasitos, rapit &c.

199. Formicæ, tametsi corpore debiles & exiguæ, frumenti tamen grana, seipsis longè majora & graviora, humeris imponunt, ac intra penarium suum deferunt. De hac proprietate Plinius; Si quis compareret onera corporibus earum, fateatur, nullis portione vires esse majores. S. Hieronymus; Aspicio formicarum gregem ferre majora onera, quam corpora. Et S. Ambrosius; Exigua est formica, quæ majora suis audet viribus. Proinde parvulam formicam, quæ granum corpore suo majus, sustinet, hoc epigrammate notabis; EXCEDUNT PONDERA VIRES. Vel; MAJUS ROBORE PONDUS; vel certè idiomate Hispano; MASQUE PUEDE. Haud facile definiverim, num generosum, an verò temerarium dixerim illum, qui onera, viribus suis majora, aggrediens, praesentissimum sui illudendi discrimen subit. Polydamus, gigas græcus, fortè cum amicis pransurus, inontis cujusdam cavernam intravit: fax verò non sine ingenti ac subito fragore ruinam minitantibus, socii omnes exterriti, ne tantâ mole obruerentur, celerem arripere fugam, suæque saluti consulere cœperunt. At Polydamus, propriis viribus nimirum nixus, fractis sociorum animis effusè illudebat; moxque se in pedes erigens, brachia sua, veluti geminas columnas, ad vastam montis, jam jam collabentis, molem sustinendâ sublevabat. At dedit temeritatis suæ pœnas; nam majore, quam ferendo erat, pondere prægravatus, montis disrupti casu occisus est, totusque momento sepultus; uti referunt Nicolaus Leonicensis, & alii. Sapienter monet augustissimus Augustinus, Si de tuis viribus praesumere volueris, inde cades, unde praesumpseris.

200. Formica, genuinus charitatis ac concordia typus, sociam suam, plus æquo onustam, nimioque succumbentem oneri, adjuvat. Unde lemma; SOCIAM SVB PONDERE LEVAT. Id ipsum Paulus jussit; Alter alterius onera portate. Hunc locum interpretatus S. Bernardinus ait; Ut intelligatur quod divitum onera, quæ sunt divitiæ & peccata, pauperes quodammodo ferre debeant, atq; divites pauperes

Horat. 1. 3.
Carm. 16.

Avarus.

S. Hieron.

Vana gloria.

S. Io. Climac.
inanis vita
fuga.

Plin. 1. 11.
cap. 30.

S. Hier. in
vita Malch.
S. Ambros.
1. 6. Hexam.
ca. 4.

Audacia
temeraria

S. Aug. in
Psal. 54.

Charitas

Galat. 6. 2.
S. Bernardi
Ser. 7. de
Elemosyn.
art. 2. 6. 3.

rum obligentur infirmitates & necessitates sustentare. Et meus Concanonicus D. Absalon Abbas; *Pacis & concordie vivum exemplum formica reliquit, quæ suum comparem, forte plus justa oneratum, naturali quâdam charitate alleviat, ne supra vires grandi pressum onere modicum corpus deficiat.*

201. Hominem, quæstus sui aded studiosum, ut nunquam, nisi certissimi lucri causa, è loco dimoveri soleat, formicis non ab similem dixeris, quæ versus jacentium spicarum fascem prorepunt; cum lemma te, AD INANIA NUNQUAM. Ad verbum Ovidius;

*Horrea formica tendunt ad inania nunquam,
Nullus ad amissas ibit amicis opes.*

Voluptates. Illud ipsum Emblemata etiam innuit, hominem nunquam ad inanissimas mundi voluptates ac divitias, sed ad solam Deum, summum infinitumque bonum converti debere. S. P. Augustinus; *Omnis homo inanis est, si vult impleri, accedit ad plenum.* Denique adulterini amici, instar formicarum, non nisi manifesto suo commo. do perspecto, fidem servare solent, De his Horatius;

*Diffugiunt cadis
Cum face siccatis amici.*

202. Hominem avarum, nullisque exaturandum opibus, formicæ emblemata representabis, quæ granum versus cavernam suam deportat; adato lemma te, QUODCUNQUE POTEST. Vel; SUBTRADDET ACERVO. Utrumque suppeditat Horatius;

*Parvula (nam exemplo est) magni formica laboris,
Ore trahit QUODCUNQUE POTEST: ut-
que ADDIT ACERVO.*

De inexplebili hac cupiditate S. Bern. *Divitiarum amor insatiabili longe amplius desiderio torquet animam, quam refrigeret esu suo.* Et Siracides; *Insatiabilis oculus cupidi;* seu, ut Tigurina vertit; *Oculus avari nulla portione satiatur.* Eam ob rem Diogenes, re. erent. Stobæo, dicere solebat, sicuti hydropicus, quo plus bibit, eò amplius sitit; ita avarus, opibus quamlibet maximis cumulatus, majores identidem coacervare nititur. Cæterum in sensu in liore iconem istam de sollicito ac diligente Studiofo interpretaberis, qui assiduo ac indefesso labore divitas doctrinas & eruditiones, hinc inde in voluminibus sparsas, colligit, intellectumque suum, ceu amplissimum penarium, quam potest, uberrimè instruit.

H I R U D O. seu Sanguisuga.

Cap. XI.

203. Hirudo, ubi venam humanam semel com-
plexa fuerit, tamdiu ab ea se avelli non patitur, donec membris omnibus plena, ac veluti ebria, ventrem trahat sanguine distentum. Huic insatiabilis animi symbolo inscripsit Bargalius; NON NISI PLENA. verbis ex Horatio desumptis;

*NON missura curem, NISI PLENA cruoris
hirudo.*

Eodem argumento avaritiam depingens P. Corn. à Lapide; *Per sanguisugam, inquit, accipias avaritiam: sanguisuga enim sugere non cessat, donec totam se sanguine repleat: tunc verò sugere desinit, & decidit. Unde Plinius. Decidunt satietate, pondere ipso sanguinis detracta.* Id ipsum non incongruè de Ebruis interpre-

tari licet, de quibus accommo datè ad hujus avi mores S. P. Augustinus; *Si quis vino se inurgit, si bibat mensuras sine mensura, parum est, etiam viri fortis accipit nomen: tanto nequior, quanto sub poculo invidior.*

204. Camerarius pendentem è vena hirudinem hoc lemma te distinxit; VIX IMIS SATIAND MEDULLIS. Idem planè amoris terreni genius est; de quo Theocrytus;

*Heu crudelis amor, nostro saturare cruore
Summa affixa cuti, veluti humi suxisset hirudo.*

Hoc sensu S. Joannes Chrysolomus lascivam femi-
nam cum inferno comparat, quæ, amasio suo ad ex-
tremam calamitatem ac pauperiem redacto, necdum
acquiescit, nisi eidem venas quoque ad vitam lethali
morfu incidit. *Mulierum genus, inquit, temerari-
um est, & inferno simile; & inferno ejus assimilatur
cupiditas: tunc cessat, cum amantem omnibus rebus
spoliavit: imò ne tunc quidem sed magis convitatur,
& insultat juveni.* Hactenus S. Chrysolomus;

205. D. Arelius, insignem haluonem emblemata
figificaturus, hirudinem expressit, venæ inhæren-
tem, cum lemma te, DONC IMPLEATUR. Id-
ipsum de ambitioso pronuntiat Seneca; *Nunquam
improba spei quod datur satis est, & majora cupimus,
quo majora venerunt. Equè ambitio non patitur
quemquam in carbonum mensura conquiescere, quæ
quondam jus fuit impudens votum.*

206. Hirudo, quamlibet sanguine hausto turgi-
da, nunquam tamen sugendo desistit. Unde Mutius
Pusterla inscripsit, NEC CUTE PLENA. Ita ho-
mo sceleratus, ebrietate, intemperantiâ, avaritiâ, la-
sciviâ, aliisque vitiis horrendum distentus, necdum
acquiescit, sed novam semper insatiabili fami suæ ef-
cam, novumque siti inexplebili liquorem quærit.
Hanc cupiditatem voraginem in avaro cum primis
deprehendens S. Basilius, *Avarum, inquit, quid re-
tinere poterit? Inne vehementior est omnia continu-
ando finibus occupat, ea, quæ sunt vicini, sibi auferit.
Mox ubi alium sortitur vicinum, & quæ illius sunt,
ad se rapit. Non ob ea, quæ possidet, letatur, sed ob ea,
quibus caret, angitur: neque iis, quæ congregavit,
fruitur, sed cupiditate plura consequendi se magis ex-
cruciat.*

207. Usurarius, quæstus sui occasionem tenaci-
simè sectari solitus, afferente Abbate Ferro, hirudini
persimilem se probat; cui hoc affixum lemma esto,
ET DUM ATIA TUR, ADHÆRET. Verissimè dixit Magnus
uguilinus; *Contemnenda est avari-
ritia, quæ velut ignis, quanto magis acceperit, tanto
amplius quærit.* Hoc planè sensu de se ipsa ad Saty-
rum canit Corisca;

*--- Il hò scernito sempre,
E fin che sangue hà ne le vene haunto,
Come sanguisuga l' hò succhiato.*

P. Cornelius à Lapide in eadem hirudinis icone con-
cupiscentiam dignoscit; *Sanguisuga, inquit, tenaciter
adhaeret corpori, unde dicitur hirudo ab hærendo, ut
Pontanus: sic concupiscentia tenacissimè adhaeret ani-
mæ, ut facilius dentem ex ore, quam concupiscentiam
ex anima excusseris.*

208. Hirudo, venæ affixa, epigraphica tenet; Calamita-
MORDENDO SANAT. Hinc discas, ex ipsi-
etiam calamitatibus utilitatem capi posse. S. Petrus
Damianus, *Deus omnipotens, qui est medicus anima-
rû, sic nos occulta sui moderaminis arte disponit, ut ex
munitis*

S. Aug. serm. 4. de verb. Apost. e. 5.

Amor carnalis Theocryt. Idyll. 2.

Fœmina lasciva. S. Jo. Chryf. ap Corn. à Lap. loc. cit.

Ebrius. Ambitiosus. S. nec l. 2. de Benef.

Insatiabilis.

Avarus. S. Basili. Hom. 22 in var scriptur. loc.

Usurarius. S. Aug. ser. 250. de Temp. Crisc nel. P. F. Atto. 4. Scena 1.

Concupiscentia. P. Corn. à Lap. in c. 30. Proverb.

S. Pet. Dam. Opusc. 53.

munitis

Corrector

alienis vulneribus nobis medicamenta conficiat, quatenus, dum nobis hostile vulnus infligitur, ex eo potissimum salutis antidotum procuretur. Ita, qui correctoris aut concionatoris munere ritè fungitur, flagitiosos mordendo restituere ac sanare solet.

Crapulo.

209. Sanguisugam, venæ inhaerentem, hoc lemmate afficiet; SUCTU DISCERPAR. Hominem ebrium, nimiam intemperantiam occisum; aut divitem avarum, nimiam opum aut deliciarum affluentiam interfectum, hæc imago spectat. Eruditè meus D.

Afc Martin
Gloss Mag
fol. 1+92.

Afcenius Martinengus; *Dives & prapotens est hyrudo, qua nunquam sanguine satiatur, dumq; veras cunctas SUCTU exanguis reddere conatur, suspensa crepit, atque DISCERPIATUR: Ita dives pauperis substantiarum, qua illi alterius sanguinis loco sunt, nunquam satur, dum nimis locuples & dives efficitur, vita luxu & deliciis mortem sibi assolet consciscere.*

210. Hirudo, peculiari quadam naturæ providentiâ, vitiosum tantum, & affectum sanguinem è venis fugit, puro & sano studio osissimè intra illas relicto. Unde venæ affixam, hoc lemmate loquentem

Peccator.

lites; **IL MEN PURO M' AGGRADA.** Vel, **TABIDO RECREOR.** Ita planè vitiosus ac perverfus hominis animus suas delicias non nisi intra morum corruptelam, & abominandam libidinis, fraudis, vindictæ, aliorumque scelorum putredinem

P. Corn à
Lap loc. cit.

quarrit; eamque solam magno studio ad se trahit, summo, infinitoque rerum cælestium bono penitus neglecto. Facem huic symbolo prævit P. Corn. à Lapide, *Sanguisuga, inquit, purum sanguinem non trahit sed tabidum, & corruptum, eoque delectatur: sic & concupiscentia non nisi pravis desideris, cogitationibus &*

DetraCTOR
Mart. Roa
To 1. 1.
Singul. c. 28.

operibus gaudet &c. Martinus Roa sanguisugam hominis malevoli & detractoris typum itauit. *Hirudinum mihi similes hi (Calumniatores) videntur, quæ ad malè affectam corporis partem adhærescentes, vitiosum sanguinem exugunt, purum, justumque relinquunt. Sic illi virtutes, quæ in aliis insunt, ut in quemque incidèrint, omittunt: si quod est vitium, tametsi levissimum, id verò exaggerant & extollunt.*

ICHNEUMON.

Cap. XI.

Prudentia

211. Ichneumon, fatalis crocodili hostis, in luto volutari, ac postea ad solis ardorem exficari solet; tum lorica illâ terreâ munitus, crocodili ventrem ingreditur, eumque corrosis visceribus, miserè interficit; sicque tandem, veluti victoriâ potitus, ex occisi cadavere iterum revertitur. Unde Igneumonem, luto volutatam, hoc lemmate notavit Scipio Bargalius; **UT TUTIUS VINCAT.** Hominem indultrium ac prudentem hæc imago spectat. Potest insuper ad illos applicari, qui, Davidem ac Ninivitas imitati, corpus suum mortis contemplandæ cineribus respargunt; iisque veluti lorica, muniti, quosvis hostium aut vitiorum impetus superant. S. Gregorius; *Mors ipsa, quum venerit, vincitur; si priusquam veniat, semper timeatur.*

Mortis
meditatio.

S. Greg. in
Hom. finit.
lumbi. vestri

212. D. Arcesius Ichneumonem, luto coopertum, hoc lemmate è D. Paulo insignivit; **UT CONFUNDAT FORTIA.** Verba Apostoli sunt: *Quæ stultæ sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes; & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia.* In hunc locum S. Thomas Aquinas; *Ad gloriam Dei pertinet, dum per abjectos, sublimes in sæculo ad se trahit: constat enim Apostolos, homines è luto sumptos;*

Aposto-
latus.
1. Cor. 1. 28.

S. Tho. in
hunc loc.

Deo ad regna, totumque mundum subjugandum defervisse. S. Antonius Paduanus; *Apostoli, inquit, luto paupertatis & humilitatis involuti, in ora tyrannorum insliebant, & verbis infidelitatis eorum apertè contradicebant, & sic per mortem devorabantur, sed tamen ipsi tyranni, quasi ex morte eorum occidebantur, & Apostoli quasi vivi ab eis evadebant, quando mors eorum redibat ad augmentum fidei, & honorem Christi.*

S. Ant. 2.
Serm. 5.
de Apost.

213. Alcibiades Lucarinus extremæ unctionis sacramentum Igneumonem emblemate representavit, qui cum hoste luctaturus, in luto volutatur, rursumque se ad solem exficcat. Epigraphen addidit; **MUNITUR, PUGNATURUS.** Maximam enim ab eo sacramento tutelam ac munimentum recipimus. Perspicuè Regius Propheta; *Oleo sancto meo unxi eum. Quibus verbis mox potissima unctionis illius effecta subjungit; Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non nocebit ei &c.* Eandem iconem simili ratione etiam de Confirmationis sacramento interpretari licet; de quo Melchiodorus Papa; *Sicut exigit militaris ordo, ut, cum Imperator quemcumq; receperit in militum numerum, non solum sancti receptum, sed etiam armis competentibus instruat pugnaturum: ita in baptismo recipitur homo in malitiam, & in confirmatione coarmatur ad pugnam.*

Extrema
unctionis
Sacramen-
tum.

Psal. 88. 21

214. Igneumon, dormientis Crocodili fauces perumpens, lemmatis loco inscriptum tenet; **DORMIENTEM INVADIT.** Iis hoc Emblemata proprium est, qui hominibus, fidei ac patrocinio suo concreditis, perniciem struere non verentur. Tales fuere Rechab & Baana, qui Isbosethum, domi suæ dormientem, jugularunt. Eodem penicillo etiam dæmonem, adversus otiosos nunquam non triumphare solitum, adumbrabis. *Cum autem dormirent homines, venit inimicus, & super seminavit Zizania.* Cassianus; *Hæc, inquit, est apud Ægyptum ab antiquis Patribus sancita sententia; Operantem Monachum dæmone uno pulsari: otiosum verò innumeris spiritibus devastari.* Rem totam quatuor verbis dixit sapientissimus Augustinus; *Vigilat hostis: dormistu;*

Confirma-
tionis sa-
cramen-
tum. Melchiod.
distinct. s.
Can de hi-
de Consec

Prodito

Dæmon

Matth. 13.

Cassian. l. 1.
cap. 23.

S. Aug. in
Psal. 65.

215. Ichneumon, ex interfecti Crocodili ventre victor rediens, à Lucarino epigraphen cepit; **ESUS EXESUS, ET EXIT.** Certè Christus, è sepulchro redivivus, eandem ipsam mortem, à qua paulò ante videri poterat devoratus, felicissimè subegit ac triumphavit. S. Petrus Damianus; *Quid Hydrius, nisi victoriâ innuit Salvatoris? Limo igitur hydrius obvolvitur, dum Redemptor noster humane carnis limo vestitur. Hic ventrem ingreditur crocodili, quia Dominus claustra penetravit inferni. Hic demolitur intima viscerum: Et Dominus mortis evertit imperium. Ille corroso ac penetrato cadavere, post victoriâ redit: quia Salvator noster, postquam infernum moriendo momordit, cum triumphali de sepulchro gloriâ resurrexit.*

Christus
resurgeret

S. Pet. Dam.
lib. 2 Ep. 1

LACERTA.

Cap. XIII.

216. Lacerta, homini amicissima, quandò serpenteris vel puellis insidiantem advertit, innox ad suppetias accurrit, hostemque ingenti ardore reprimere nititur. Unde lemma; **DEFENDIT AMANTEM.** Vel, **VITÆ DEFENSOR.** Angelum tutelarem hæc imago innuit; de quo S. Ecclesia canit;

Angelus
custos.

Custo-

*Custodes hominum psallimus Angelis,
Natura fragili quos pater addidit,
Caestis, comites insidiantibus
Ne succumberet hostibus.*

Vinc. Ferr. S. Vincentius Ferrerius; *Sancti Angeli, inquit, habent ad nos pietatem, quã respiciunt nos per fenestras, & quando vident nos in periculis & miseris, veniunt ad defendendum nos.*

217. Ea laceratæ natura est, ut vitam potius, quam rem, semel dentibus prehensam, sibi extorqueri patiat. Unde nonnemo faminan, Margaritham nomine, unice deperiens, ut obstinatum suum affectum erga ipsam demonstraret, se ipsum laceratæ symbolo expressit, quæ margaritam ore sustinebat, cum lemmate, **AUT MORTE, AUT NUNQUAM.** Ita prorsus conscientia remordens, ubi dentes suos humano peccatori semel infixit, ad ipsum usque postremum vitam suspirium lancinat. Verissimè Magnus Augustinus; *Quid dulcius bona conscientia? quæ si non est, & male pungit, amara sunt omnia.* Et Juvenalis;

*Pœna autem vehemens, ac multo sevirior illis,
Quas aut scævities gravis invenit, & Radumanthus,
Nocte dieque suum gestare in pectore testem.*

218. D. Josephus Pallavicinus, Can. Reg. Lateranensium Abbas, vir natalium splendore, ac ingenii præstantia illustrissimus, Laceratam figuravit, quæ, omnis veneni expers, serpentem dentibus prehensum stringit, & suffocat; additò lemmate, **VENENUM NON VENENO.** vel, **NON VENENO VENENATA DISPERDO,** vel denique, **SONTEM ULCISCITUR INSONS.** Ita Prælatus petulantem ac temerariam subditorum frontem vivo & inculpato ardore reprimat. Exemplum præverat David, qui, cum se mundum ac innocentem fuisset protestatus; *Perambulabam IN INNOCENTIA cordis mei in medio domus mee;* mox, veluti ob innocentiam illam sese ad flagitiosos castigandos, exterminandosque dignum reputasset, subjunxit; **INTERFICIEBAM omnes peccatores terre;** ut disperderem de civitate Domini omnes **OPERANTES INQUITATEM.** In hunc locum ad Religiosorum familias prorsus accomodatè ait S. Hieronymus; *Civitas Domini est Ecclesia Sanctorum, congregatio justorum: Disperdam, hoc est, arguam, & increpem eum qui peccat, ut poenitentiam agat, & disperdat iniquitatem de corde suo.*

219. Quidam Academicus, Pertinax nomine se ipsum laceratæ symbolo representavit, quæ rem quandam dentibus prehensam sustinebat; cum dicto, **MALO MORI.** In sensu saniore hanc iconem iis tribues, qui bonis suis propositis ita constantè inhaerent, ut mori malint, quam ab illis vel minimum defletere. Animo prorsus generoso Jobus; *Donec deficiam, inquit, non recedam ab innocentia mea, justificationem meam, quam cepi tenere, non deseram.* S. P. Augustinus; *Hæc est mors optima, ut in cupiditatum cohibitione a terrenis in spe cœlestis hæreditatis, homo usque in finem perseverans, diem vite hujus ultimum claudat.*

LOCUSTA.
Cap. XIV.

220. Locusta, ex uno in alium locum saltitudo deferri solita, epigraphen præfert, **QUANDOQUE EXTOLLOR.** Eos hoc Emblemata spectat, qui non assiduo, sed interruptis duntaxat morum Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erash. Tom. I.

lis, ad virtutis ac perfectionis fastigium evehuntur. Hoc vitium in Judæis observans S. Gregor. Papa, ait; *Ipsos (Judæos) Locusta significant subditos saltus dantes, sed protinus ad terram cadentes. Saltus enim dabant, cum præcepta Domini se implere promitterent: sed citius ad terram cadebant, cum per prava opera hæc se audisse denegarent. Locusta ergo erant, quia habebant saltum per vocem, & casum per actionem.*

221. Locusta, asserente Pierio Valeriano; serpentis caput pungere ac ferire solet. Unde Lucarini lemma; **STAT, ET CONTERIT.** Mariæ Virginis hoc symbolum est, quæ serpentis Tartarei conflictu semper triumphum retulit. Ut adeo verè de illa dicatur, *Ipsa conteret caput tuum.* Eadem effecta in Verbo incarnatò deprehendens S. Leo Papa, ait; *Deus omnipotens & clemens, statim ut diabolica nos malignitas veneno sua mortificavit invidia, prædestinata renovandis mortalibus sua pietatis remedia inter ipsa mundi primordia præsignavit, denuntians serpenti futurum semen mulieris, quod noxii capitis elationem sua virtute conteret, Christum scilicet in carne venturum, Deum, hominemque designans.* Simili argumento Glossa interlinearis de S. Ecclesia ait; *Sancta Mater Ecclesia, Christo à mortuis resurgente, diaboli caput contrivit, quoniam virtute Domini mundum devicit, & dæmones ei subjecti fuere.*

222. Andreas Alciatus locustarum turmam depinxit, quæ segetes, fructus, ac herbas horrendum depopulata, epigraphen tenebat; **NIHIL RELIQUI.** Mentem Emblematis sequenti epigrammate explicavit;

*Scilicet hoc decrat post tot mala, denique nostris
Locusta ut raperent quidquid inesser agris.
Hæfanum, milium, farræ omnia consumpserunt.
Spes & in angusto est, stant nisi vota super.*

Barbarum ac violentum prædonem, divitiis, honorem, libertatem, & ipsam adeo vitam passim diripere solitum, hoc Emblemata spectat. Haud aliter peccatum miseris homines bonis omnibus spoliat, & ad extremam calamitatem redigit. Unde folius peccati causâ non sine gemitu exclamavit David; *Ad nihilum redactus sum.* Opportunè dixit Magnus Augustinus; *Qui deserit eum, à quo factus est, inclinatur in nihilum.*

223. Locusta assiduos quidem saltus urget, sed tamen sine ullo suo profectu; vix enim è terra in altum sublevata, mox ad pristinum profundum recidit. Unde lemma; **SALIT, ET DECIDIT.** Ita pleurumque superbi; posteaquam ad dignitatum fastigia non sine sollicitudine & labore eluctati fuerint, mox iterum præcipites aguntur. Stulto Babyloniorum Regi exprobrans Isaias, ait; *Quomodo CECIDISTI de caelo Lucifer, qui manè ORIEBARIS; CORRUISTI IN TERRAM.* Tu qui dixisti, *ASCENDAM super altitudinem nubium, AD INFERNUM DETRAHERIS &c.* In hunc locum S. P. Augustinus; *Qui se voluit aequalem facere Deo cum non esset, cecidit, & ex Angelo factus est diabolus.* cæterum Emblematis hujus occasionem & materiã è nervoso illo Absalonis Abbatis, mei Concanonici, dicto desumpsit; *Locusta, saltus datus & cito cadens, superbiam signat.*

224. Locusta, non expectatã fructuum maturitate, eos adhuc intrã herbam florescentes depopulatur. Quare Pisidas inter cætera de Locustâ canit;

Perimit ante tempus, ante diem metit:

Unde in adolescentis funere locustâ depinges, quæ in fruges, adhuc pubescentes & imaturas grafmatura. fari

tas.
S. Greg. l. 31.
Moral. c. 18.

Pier. Val. l. 28
Maria V.
Genes. 3. 15.
Verbum
incarnatum.
S. Leo in 5.
distinct. c.
cum exi. &c.

S. Ecclesia
Gloss. Interl.
in cap. 3. Gen.
v. 15.

And. Alciat.
Embl. 128.

Prædo.
Peccatum
Psal. 7. v. 12.
S. Aug. in
Psal. 7.

Superbus.

Isa. 14. 13.

S. Aug. Tract.
17. in Ioan.

Absal. Abb.
serm. 5.

Fisid. apud
Thuil. in
Embl. 128.
Alciati.

fari solita, epigraphen præferat; PERIMIT ANTE TEMPUS. vel certe, ANTE DIEM METIT. Mortis hoc est typon est, quæ maturos, imaturosque flores; senes inquam & juvenes, indiscriminatim abripit. Probè id perspectum habens S.P. Aug. *Conceptus est puer, inquit, fortè nascitur, fortè abortum facit, ita incertum est. Fortè crescit, fortè non crescit. Fortè senescit, fortè non senescit. Nunquid potes dicere, fortè moritur, fortè non moritur?*

M U S. Muscipula.

Cap. XV.

225. **M**US in muscipula epigraphen Hispanam sustinet; **POR BUSCAR DA COMER.** Id est, **DUM QUÆRITAT ESCAM.** Sæpius enim contingit, murem, dum vitæ sustentandæ alimenta conquirunt, mortem invenire. Jonathas, favo mellis vix degustato, ad macellum damnatus est. *Gustans gustavi in summitate virgæ, quæ erat in manu mea paululum mellis, & ecce morior.* Claudius Imperator, è ficorum dulcedine & fungorum sapore non nihil voluptatis capturus, violentum ab Agrippina toxicum, & unâ mortem recepit. Famianus Strada author est, Ferdinando, Albania Duce, cum exercitu è Lombardia in Flandriam per Austrasiam confinia movente, quemdam magni illius Belliducis equitem sclopetarium suspendia enecatam fuisse, quod, commilitonibus suis mensam non nihil pinguiorem instructurus, è vicino grege vervecè abstulerit. Cum primis id experti fuere Protoparentes nostri, qui incauto unius pomi usu & seipfos, & omnem posteritatem suam miserimè occiderunt. S.P. Augustinus; *Dederat Deus panem præcepti. Nam panis anime quid nisi verbum Dei? suggerente serpente, prævaricante muliere, tetigit vetitum, oblitus est præceptum, oblitus est manducare panem suum, & bibit venenum.*

226. **C**averna, in qua mus delitescit, diversis foraminibus distincta est; Unde Bargalii lemma; **NON UNI FIDIT ANTRO.** Circumspectam ac prudentem in agendo cautelam hæc imago innuit; optimum, plurimamque experientia firmatum consilium est, ut plures tibi amicos, ad quos in egestate recurrere possis, prospicias; tranquillior enim est navis, pluribus firmata anchoris, magisque munita civitas, quo crebrioribus cincta vallibus. Unde ad eleemosynam faciendam non ob aliam rationem tantoperè hortatur Servator, nisi ut per illam nobis amicos conciliemus, qui in necessitatibus patrocinium nostrum suscipiant. *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut, cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* Nam, è S. Chrysostomi sententia, *Ars artium peritissima est eleemosyna; non enim domos nobis fabricat lætas, sed vitam æternam impendit.* Ad rem nostram Plautus;

Sed tamen cogitato, mus pusillus quam si sapiens bestia;

Et ætem qui uni cubili nunquam committit suam, Quia si obsideatur unum, aliunde presidium gerit.

Magis succinctè alius;

Mus miser est, antro qui solum clauditur uno.

227. Ea murium adversus socios est pietas, ut eorum uno in puteum ad fontem delapso, mox unus post alterum, è superioris cauda instar catenæ suspensus, in scrobem serie tam longa demittatur; donec infimus afflictum contingere, ac extrahere possit,

illis proinde, oblongo ordine intra puteum pendentibus, Abbas Ferrus inscripsit. **MUTUO SE SUBTRAHUNT.** Inde hominibus mutuum auxilium discere licet. Concinnè Menander.

Vir enim virum, & civitas salvat civitatem, Manu manum lavat, & digitus digitum

Salomonis consilium est; *Erue eos, qui ducuntur ad mortem, & qui trahuntur ad interitum; liberare non cesse;* ubi de infelicibus illis loquitur, qui malignis aliorum insidiis in extremam perniciosam præcipitatem, opem & auxilium nostrum in clamant. Hanc charitatis legem probè observarunt Ruben & Judas in liberando Josepho; Daniel in vindicanda Susanna; David, oculos è luporum faucibus rapiens. &c. In hoc argumentum S. Ambr. *Eripe eum, qui ducitur ad mortem, hoc est, eripe eum intercessionem, eripe gratiam, tu sacerdos, aut tu imperator, eripe subscriptione indulgentia, & solvisti peccata tua, eruisi te à vinculis, vinculis enim peccatorum suorum unusquisque constringitur.* Et verò si in corporalis vitæ discrimine mutuam opem ferre jubeamur, quanto magis animas, tuâ forsitan injuriâ aut incuriâ in scelerum voraginem dejectas, eripere, ac pristina incolumitati restituere obligaris: Constat quippè, quod *Unicuique Deus mandavit de proximo suo.*

228. Mus intra muscipulam, è filis ferreis cancellatam, clauditur, & exterius à fele infestatur; cum lemmate è D Paulo desumpto. **FORIS PUGNÆ, INTUS TIMORES.** Peccator, extremam cum morte luctam subiens, & jamjam in agone fatiscens, hoc symbolo demonstratur; quippe qui exteriore corpore in numeris doloribus afflictus, animam, vindictæ Divinæ, & supremi Judicis timore concussam sentit. S. Joannes Chrysostomus; *Veluti qui per obscuram noctem iter faciunt, etsi nihil metuendum sit, metu tamen concutiuntur: sic qui scelus aliquod admittunt, etsi nemo id videat, nemo reprehendat, nihil tamen melius sibi fidunt, sed omnia formidant, omnia suspiciantur.*

229. Qui solâ voluntate aut desiderio delinquant, à conscientia cruciatibus; priusquam re concupitâ perfruantur, miserè torquentur ac percunt; Muri per similes; qui, nullo adhuc laridi sapore percepto, in muscipulam delabuntur. Unde lemma; **PRIA DI GIUNGER A L'ESCA, A MORTE IO GIUNGO.** Id est; **DUM PRÆDAM PETO, PEREO.** De his S. Paulus; *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli.* Ita nimirum miserimi hi, dum à bono concupito longissimè coguntur abesse, solâ voluntate illud habendi implicuntur, ac pereunt. Acute ac compendio dixit S. Ambrosius; *Dum prædam petis, laqueo te nectis.*

230. Spei humanæ vanitatem è mure dignoscere licet, qui in muscipulam delapsus, lemmatis loco non sine gemitu exclamat; **TROVO LA MORTE; OVÈ SPERALIA VITA.** Id est; **PEREO, DUM APPETO CIBUM.** Id sanè frequenter experiuntur illi, qui mundi ac sensuum blanditiis stultè se permittunt: hæ enim exteriore vultu escam maximè desiderandam præbent; re ipsâ verò omnium calamitatum, & ipsius aded mortis hami sunt. Sanctus Basilus; *Voluptas sempiterni vermis nutritiva, quæ eum, qui se fruitur, ad aliquod tempus delinit, post autem felle amarissimo digeritur.* Et S. Gregorius Nazianzenus; *Omnis vitæ esca est voluptas objecta, ad exitum in Terræ hanc avidiores animos attrahens.* Præclaram hujus effigiem in Podoliæ, Russia, aliarumque Septentrionalium regionum urbis cernere licet, qui mellis dulcorem intra arborum cavitates gustaturi, ligneos fustes, acutissimis clavibus munitos, in insidiis offendunt, usque

S. Aug. serm. 21 de verb. Dom. c. 3.

Cibus occasio mortis.

1. Reg. 14. 43.

Fam. Strad. lib. 6. Dec. 1. de Bell. Belg.

S. Aug. in Psal. 105.

Cautela.

Buc. 16. 9.

S. Io Chryf. in Casena.

Plaut. in Treculent.

Mutuum auxilium

S. Ambr. serm. in Psal. 118.

1. Cor. 7. 5. Peccator in agone

S. Io Chryf. hom. 4. in Ioan.

Peccator.

1 Tim. 6. 9.

S. Ambros. serm. 14. in Psal. 118.

Spes humana.

S. Basil. Exhort. ad Bap.

S. Greg. Nazianzenus in Terræ hanc

iisque prostrati, interficiuntur : uti testatur Olaus Magnus.

Voluptas
um dolo-
e.
Apul. l. 2.
horidor.

231. Mus, laridum devorans, muscipulâ intercipi-
tur; cum lemate, NULLUM EST ABSQUE DO-
LORE BONUM. Ita, Comico asserente, *Diis placi-
tum est, ab eodem culmine voluptas, & ei comes major
sequitur.* Et Apuleius, *Verbum, inquit, verum est pro-
fecto quod ajunt, Nihil quidquam homini tam letum
datum est divinitus, quin ei admixtum sit aliquid dif-
ficultatis : ut etiam in amplissima quaq; latitia subsit
quapiam vel parva querimonia, conjugatione quadam
mellis & felis: ut, si quid illud solvit, hoc restringat.*
Opportunus in hanc rem se offert Platonis Apolo-
gus, Voluptas & dolor apud Jovem se mutuo accu-
sabant, convitiisque laceſcebant. Ille, cum pacem &
amicitiam inter eos conciliare vehementer niteretur,
nihil efficiebat. Tandem adamantinâ catenâ eos col-
ligavit, ut, quantumcunque odiis dissiderent, semper
tamen firmiter essent, seseque mutuo comitarentur.

Platon
phadros.

MUSCIPULA.

232. **C**oncinnâ P. Constantini Pulcharelli de
mure elegia occasionem mihi præbuit, ali-
quot Emblemata de muscipula conscribendi. Quare
scutellatam testam eo situ depositâ figurabis, ut mus
fese supra illam insinuare possit: cum lemate, MI-
NIMO FULTA. Quippe quod tota illius muscipu-
læ scutella non nisi unico nucis nucleo, aut casei parti-
culâ sustentetur. Nihil abs re dixerim, si familiâ, nullo
altero hære de, nisi unico parvulo & infirmo puella
nixam, significem. Porro quisquis honoribus aut vo-
luptatibus terrenis se permittit, scutellâ nititur lubri-
câ, ac momento ruiturâ. Mundus enim, teste Magno
Aug. *Paſcit fallacibus voluptatibus, quæ neque perman-
ent, neque satiant, sed torquent doloribus, & impli-
cant arumtis.* Cæterum inscriptionem Emblematis
ex supradicti Pulcharelli poemate desumpſi;

*Composui curvam levi super asserere testam,
Atinus ut PARVO vimine FULTA cubet.*

233. Eadem muscipulæ scutella, momento ruitura,
nec nisi ex unico tantum latere fallaciter sustenta-
ta, epigraphen reddit. PROMPTA RUINA. vel,
TACTU LENTO DECUMBET. Verbis è su-
perioris nutneri poemate desumptis;

Nec patitur longas prompta ruina moras.

Et;

*Sic tamen ut lento vimen decumbere tactu
Possit.*

Ita prorsus vita humana quovis levissimo impulsu
præceps agitur. Verissimè S. Ambrosius ait; *Corpora
nostra fragilissimum expressione signari, quæ brevi lapsu
præcipitata franguntur.* Certè, Plinius refert, fumum
élucerna evaporantem, ad mortem homini accer-
sendam sufficere; additque, *Potes perire serpentis ictus
dente, aut etiam, ut Anacreon Poeta, acino uva passa,
ut Fabius senator, in lactis hausto uno pilo strangula-
tus.*

234. Muscipulæ scutella situ non minus lubrico
quàm ingenioso ita in altum sublevatur, ut levissimo
pede tacta concidat. Unde lemma; CASURA
STRUITUR. Verbis è citato poemate mutuatis;

Casura struitur fallax testudine rectum.

Mundi majestatem, potentiam, ac felicitatē, assiduis
casibus obnoxiam, hæc idea describit. Hujus rei ex-
empla habeto amplissimas Assyriorum, Medorum,
Græcorum, & Romanorum Monarchias; tot insuper
familias, Regumq; series, angusto tempore in subli-
me evectas, mox tamen dirutas, & funditus everſas.
Unde de quavis rerum terrenarum spe pronuntiat

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Magnus Augustinus; *psisunt, qui male cadunt, qui
spem suam in hoc sæculo ponunt.*

235. Muscipula, suavem escam vicino muri offe-
rens, epigraphen tenet, NE GREDE VOCANTI.
De voluptatibus ac deliciis terrenis id explicat S. P.
Aug. *Tendit diabolus & Angeli ejus, tanquam venan-
tes tendunt muscipulas; & longè ab ipsis muscipulis
ambulant homines, qui in Christo ambulant. Non aude-
enim in Christo tendere muscipulas; circa viam ponit,
in via non ponit. Via autem tua Christus sit, & tu non
cades in muscipulam diaboli. Aberranti à via, jam ibi
est muscipula; hinc atque hinc ponit laqueos, inter la-
queos ambulat: sed si vis securus ambulare, noli decli-
nare in dexteram aut sinistram, & sit tibi via ille, qui
tibi pro te factus est via, ut perducatur te ad se per se.*

S. Aug. in
Psal. 30.

Mundus
fallax.
S. Aug. in
Psal. 90.

236. Muscipula sub fallaci escâ ruinam minitatur;
cum lemate, FRAUDEM PROPONIT IN
ESCA. Ita diabolus non raro fraudem facit impro-
vido homini, dum miserum, voluptatibus, divitiis, a-
liisque cupediis allectum, implicat, perditque. S. P.
Aug. *Tu desiderio tuo facis locum diabolo. Ecce enim
diabolus proposuit lucrum, & invitavit ad fraudem.
Lucrum habere non potes, nisi fraudem feceris. Sed lu-
crum esca est, fraus laqueus. Sic attende escam, ut vi-
deas & laqueum; quia lucrum non potes adipisci, nisi
fraudem feceris; fraudem autem si feceris, capieris.*

S. Aug. in
Psal. 139.

Voluptas.

M V S C A.

Cap. XVI.

237. **T**ædium non leve nobis creare solet musca,
dum sæpius propulsata, iterum iterumque
ad pristinum locum hospes importunissima redit.
Unde lemma; ASSULTANT SÆPE REPUL-
SÆ. Verbis ex Homero desumptis, ubi pugilem, cen-
tias profligatum, totiesve reversum, hoc poemate
describit.

Homor.
Importu-
nitas.

*A: que illi vim musca inter præcordia misit,
Quæ quamvis de pelle viri sit SÆPE RE-
PULSÆ,*

ASSULTAT morsura tamen.

Malas cogitationes, ac vitiosas tentationes non incō-
gruè muscis simillimas dixeris; sæpius enim, fortiterq;
repulsæ, iteratis identidem viribus stationem pristi-
nam, non sine fastidio nostro, repetunt. Religiosissi-
mus meus Thomas Kempensis id testatur; *Non est ho-
mo securus à tentationibus totaliter, quamdiu vitæcrie
Una tentatione seu tribulatione recedente, à ia super-
venit: & semper aliquid ad patiendum habebimus.
Multi quarunt tentationes fugere, & gravius inci-
dunt in eas.* Concinnè meus D. Carducius canit;

Tentatio-
nes.

De Imit.
Christi l. 1.
cap. 13.

*Musca infesta redit, licet ante repulsa flabello;
Sic vitii species irrequieta redit.*

238. Peccatorem, calamitatibus quidem pressum,
necdum tamen ullâ vitiorum penitudine ductum,
muscis per similitudinem dixit Aresius, quæ flabello depulsæ,
epigraphen è Psal. sustinent; DISSIPATÆ, NON
COMPUNCTÆ. Verba Psalmiti sunt; *Dissipati sunt,
nec compuncti.* Eosdē mores in Hebræorum populo
deprehendens Ruffinus, ait; *Cum vires illius frequens
percussisset afflictio, nihilominus in impietatis studio
permanebat.* Providè monet Magnus Aug. *Modo
compungere, ne in te fiat, quod dictum est de quibus-
dam detestabilibus: Dissipati sunt, nec compuncti. Vi-
detis dissipatos, & non videtis compunctos.*

Peccator
impæni-
tens.

Psal. 34. 16.

Ruffin. in
O. ca. 7. v. 8
S. Aug. in
Psal. 34.

239. Hominem importunum Joan. Ferrus Muscæ
emblemate repræsentat: cum dicto, ET ABACTA
REDIBIT. Nihil fallor, imaginis hujus construendæ
occasio ex Hori Apollinis Hieroglyphicis desumpta
est, ubi scribit; *Ægyptios, Impudentiam notantes,*

Importu-
nitas.

Hor. Apoll.
lib. 1. n. 48.
Hieroglyph

Familia
cadens.

Mundus
fallax.

S. Aug. de
vera relig.
cap. 20.

Vita hu-
mana.
S. Ambros.
Plin. l. 7.

Mundi
majestas.

Malæ cogitationes

*muscam pingere, quod hac, etsi crebrius abacta, nihilominus accedat. Eandem tamen, ut superiore numero dictum est, etiam de malis cogitationibus interpretari licet, quæ iteratis vicibus è phantasmate nostro propulsatæ, toties molestæ revertuntur. Muscis affines erant volucres illæ, quæ Abrahami victimas involabant, magnoque studio & solitudine ab ipso arcebantur. S. Ildebertus, de avibus illis differens, ad pravas cogitationes, quibus ipsemet infestabatur, alludit; *Descenderunt, inquit, volucres super cadaveræ, & abigebat eos Abraham: Has ego infelix, cum sacrificante Abraham sacrificans, & ipse perfero. Sed cum abigente nondum datum est abigere.* Et S. Ephraem Syrus; *Pyratæ sunt cogitationes sordida atque morsa, hi sunt pyratæ impudentissimi & pessimi, qui nunquam cessant, nec ullius malitia saturitatem capiunt. Et quamvis vincantur, semper se tamen intrudunt, atque ingerunt.**

Gen. 15. 11.

S. Ildebert. ep. 57.

S. Ephraem. serm. de virginitate.]

Senec. Hæc. Fur. Act. 1. in Choro.

240. Muscam, flabello propulsatam, hæc gnomâ affecit Ferrus; **REDITURA FUGIT.** Verbis è Seneca de sumptis, ubi de luna canit;

Phæbique fugit reditura foror.

Tentatio.

Ita, prò dolor! impuræ cogitationes ac tentationes, quantumvis fortiter in fugam actæ, iterum tamen iterumque importunissimè revertuntur. Muscas illas etiam peccator imitatur, qui vitiis tantisper relictiis, mox eadem repetit; haud secus atque Jordanis aquæ, dum arca per illas transibat, cursum suum non nihil cohibuere; at eâ vix recedente, *Reversa sunt aqua in alveum suum, & fluxerunt sicut ante consueverant.* Adversus Recidivos istos tacundè S. Bernardus; *Reversus ad vomitum canis, odibilis erit multò plus quàm ante, & fiet filius gehenna multipliciter, qui post indulgentiam peccatorum in eisdem denudò sordes incidit.*

Recidivus

Isue 4. 13.

S. Bern. ser. 2. de Assumpt.

Calumnia

241. Calumnia solis sceleratis perniciosâ est, nihilque adversus innocentes potest. E muscarum emblemate id constat, quæ, tamen si ingenti agmine circa speculum crystallinum volitent, damnum tamen nec minimum ei creare possunt. Lemmatis loco subscribes; **LABUNTUR NITIDIS, SCABRISQUE TENACIUS HÆRENT.** Justus Lipsius eodem argumento homines querulos significat; *Ut musca, inquit, & ejusmodi insecta levibus, politissiq; locis non diu insident, scabris adhærescunt: sic querula mens meliorem sortem leviter transvolat, asperam non dimittit. Træctat, inspicit, & ingeniosè plerumque auget.*

Detractor

Just. Lips. l. 2. de Const. c. 2.

Horat. l. 1. ep. 12.

242. Muscæ, unguenti dulcedine illectæ; quanto citius ad illud advolant; cui veluti visco immerse, moriuntur. His proinde meus Concanonicus, D. Alexander Luzon de Millares lemmatis loco illud Horatii subdidit; **NO CET EMPTA DOLORE VOLUPTAS.** Verba Poëtæ sunt;

Sperne voluptates, nocet emptæ dolore voluptas.

Voluptas.

Epiphonemate in rem præsentem opportunissimo usus est Demosthenes, quando Thaidi, formosissimæ lupæ, ut sui copiam faceret, decem drachmarum millia impudentissimè poscenti, respondit; *Percurrere tanti non emo.* Subtiliter enim vir sapientissimus expendit pretii magnitudinem, mulieris improbitatem, voluptatis breviter, & conscientie nunquam non accusaturæ carnificinam. Nam S. Augustino teste, *Sub momento libidinis impetus transit, & opprobrium infelicis animæ pendet.* Vix primis labiis delabitur voluptas; (*Favus enim distillans labia meretricis.*) quod propinat, molle est, leve, lenè, lubricum. Tantum dat stillam mellis, mox data ingerentis acervos fellis. Præbet captipotia saccharo illita, ne insanienti palato fastidium creet; *Novissima autem illius amara*

S. Aug. hom. 250 de temp.

Prov. 5. 3.

Ibid. v. 4.

quasi absinthium. S. Joannes Chryl. *Meretrix amare nescit, sed insidiatur tantum; venenum habet illius osculum, & toxicum os pernitiosum.* Si verò non statim apparet, propterea ipsam magis fugere oportet, quoniam obtegit perniciem, & mortem habet celatam. Concinnè è Poëtis non nemo.

S. To Chryl hom 1. a popul.

Nil amor est aliud, nisi tristis & agra voluptas, Nil nisi dulce malum, nil nisi triste bonum.

243. Muscæ, symboli loco, epigraphen præfert; **UNGUENTI ODOREM.** Ad verbum Ecclesiastes; *Muscæ morientes perdunt suavitatem unguenti.* S. Hieronymus muscæ nomine peccatum vult intelligi; sicuti enim illa, unguento immersa, se ipsam interimit, & unguentum fædat; ita peccatum omnem gratiæ & famæ suavitatem perdit. De peccatis & concupiscentiis differens S. Bern. *Hæc, inquit, prorsus muscæ sordida & pungentes, quæ in nobis decorem naturæ fædant, mentem curis & solitudinibus lacerant, socialis gratiæ suavitatem exterminant.* S. Franciscus muscæ nomine Religiosum otiosum significabat; unde, teste D. Bonav. *Si quem cernebat otiosum & vagum, aliorum velle manducare labores, fratrem muscæ nominandum censebat, eò quod talis nihil boni faciens, sed benefacta inficiens, vilem & abominabilem omnibus se reddat.* Denique sicut muscæ unguentum, ita hæretici ac scelerati alios etiam probos inquinant.

Eccles 10.

Peccatu

S. Bern. ser. 44. in can

Otiosus

S. Bonav. vita cap. 5

Societas mala.

244. Infeliciter muscæ ea cedit temeritas, quæ in arancarum telam imprudentes se dimittunt: nam filis implicitæ tenuissimis, curiositatis suæ pœnas luunt, correptæque ab insidiante araneâ, ad partem inactantur. Unde Serenissimus Philotheus muscæ, araneæ telâ captam, hoc lemmate notavit; **SE INTRICAT.** Hoc schemate doceris, quàm celeriter ex mortalibus plerique in suum ruant interitum, qui tritam vulgaremque fastidientes viam, in rebus civilibus præcipitia tantum amant, illisque temerè se immiscunt negotiis, quæ, sicuti auspiciis suis ardua, ita eventu periculosa, tristem cultoribus suis exitium relinquunt. Semper sanè nocuit, difficillimis, & captu suo remotis se implicuisse negotiis. In horum numero primi sunt, qui judicio suo perscrutari arcana Dei, caque suæ subijcere rationi aggrediuntur; digni, quos in his speculatoribus corripiat Divina vindicta, & confuso animo spirituque proflituat, Providè monet Siracides; *Altiorate ne quaesieris, & fortiorate ne scrutatus fueris.* Nam, ut verbis Magni Augustini utar, *Magis in istis temeraria presumptio, quàm cauta ignoratio culpanda videtur.* Coronidè toti huic emblemati addit aurea illa eisdem Hipponensis Episcopi gnome, *Cum non possis esse, quod velis; velis id, quod possis.* Emblematis explicando sequens epigramma subjungit Author;

Eccles 3. 22

S. Aug. cor. Pr. 1. 1. c.

S. Aug. lib. vita beata

*Me quoque, quum trito forderet semita calle,
Insuetum & præceps carpere juvit iter.
Magnarum aggredior perplexa negotia rerarum,
Consilioque placent ardua queque meo.
Sed nimis infido suspensa negotia filo,
Vix tergi, & nostras implicuistis opes!
Sic ubi subtilem temeraria carpit Arachnem
Muscæ, revincta pedes, triste pendit onus.*

245. Quanta miseria sit eorum, qui suis indulgentes voluptatibus, ventri gulæque obediunt, & corporis se ingurgitant deliciis, admonet nos ex minimis animalculis vilissima musca; quæ butyrum deglutiens, dulci hoc veneno ad mortem nutritur. Unde idem Serenissimus Philothei Author symboli loco muscæ depinxit, butyro propinquantem; cum

lemma-

lemmate, MORTEM DABIT IPSA VOLUPTAS. Nam nefandæ mortalium cupiditates, ubi corporis servitio, luxurique animum manciparunt, & vires utriusque immaturâ imbecillitate consumunt, & suavi veneno æternam mortem sibi depascunt. Verissimè, ac proprio exemplo doctus Magnus Aug. *Voluptas transitura*, inquit, *sine prudentia desideratur; verum cum transierit, cum poenitentia cogitatur.* Unde sapientissimè concludit; *Bibam alii mortiferas voluptates, portio calicis mei Deus est.* Emblematis suo sequens epigramma subdit Philotheus.

*Pascitur apposito temeraria musca butyro,
Inde illi gelide causa parat a necis.
Pascitur ad mortem. Fugire hinc; latet anguis in herba,
Dum pasci gaudet stridula musca, perit.
Sola nocet, turpisque emittitur vel morte voluptas,
Et valet in clades ingeniosa suas.
Sperne voluptates. Divis se mentibus aqua,
Pectore qui casto sue vit adire Deum.*

P A P I L I O.

Cap. XVII.

246. Homo mundanus incautos oculos in mulieris venustatem crebrò defigens, paulò post, inobservato malo, illius amore ardebit: haud secus, atque papilio, circa lumen temerè volitans, demum alis adurit, & vitam perdit. Unde lemma; **ALLICIT, ET INCENDIT.** vel ut alteri placeat; **COSI VIVO PIACER CONDUCE A MORTE.** Id est, **LETHALIS ISTA VOLUPTAS.**

Baptista Guarinus in rem præsentem canit,

*Una favovalla cupida, e vagante
Fati' e il mio cor amante;
Che vâ quasi per gioco.
Scherzando intorno al foco
Di due begliocchi, e tante volte e tante,
Vola, e rivola, e fugge, e torna, e gira;
Che ne' lavato lume,
Lascerà con la vita al fin le piume.*

Gravi & oportuna sententiâ dixit P. Algerus; *Libido appetit suo ALLICIT, ET INCENDIT, actu suo fedat, & enervat, usu lubricat & illaqueat, adeò ut placendo displicens, displicendo placens, difficilem aut nullam sui poenitudinem admittat.*

247. Papilio, circum lumen volitans, lemmatis loco has voces pronuntiat; **E SO' BEN CH' IO VO' DIETRO, A QUEL CHE M' ARDE.** Id est; **SEQUOR URENTEM.** Amantis mandati hæc idea est, qui exitio suo indefessè ac continuò inhiat, veluti liberrimâ ac propria voluntate in extremam perniciem præcipitandus. Opportunè monet Siracides; *Post concupiscentias tuas non eas, vel ut clarior vertit Tigurina, ne sequaris cupiditates tuas, & appetitus tuos inhibe.* S. Bernardus loquens de Filio prodigo, qui sua omnia cum meretricibus dissipavit, ait; *Quanam hæc meretrices? carnales utique concupiscentias, de quibus scriptura saluberrime te admonet; Post concupiscentias tuas non eas.* D. Petrus Bembus de juvenili sua licentia opportunè canit;

*Il Divini chiaro sguardo si mi piace,
Ch' io ritorno a perir de la sua vista,
Come farfalla al lume che lus face.*

248. Papilio, versus flammam volitans, à Carolo Rancato illum Ariosti versus lemmatis loco accepit, **NON POSSO FAR DI NON MI DARGLI IN PRÆDA.** Id est; **VIS TRAHIT IN-**

VITUM. Prava, seu libidinis, seu vanitatis consuetudo hæc icone innuitur, illa enim, si hominem semel occupaverit, vim adeò validam ei adhibet, ut pruritu suo imperare, aut veternum excutere, non nisi difficillimè possit. Verissimè dixit Magnus Aug. *Vincere consuetudinem, dura pugna.* Unde provide hortatur; *Quando nascitur cupiditas, antequam robur faciat adversum te mala consuetudo, cum parvula est, elide illam.* Experto id credes Ovidio.

*--- Si possem sanior essem,
Sed trahit invitam nova vis, aliudque cupido,
Mens aliud suadet.*

His optimè exprobrans D. Basilius Paradisi, canit;

*Del cor colpa e la brama,
Che crucia il cor, se v'è beltà ch' allesta,
Non ci è necessità che ne constringa.
La bellezza lusinga,
Non incatena, & è miseria eletta
Il non odiar un ben, che mal si brama:
Se me desimo disama,
Ch' ama il suo male &c.*

249. Papilioni, versus lumen volanti, non abs re illum Ariosti versus lemmatis loco subjunges; **NON NE PUO L' LONTAN VIVER CONTENTA;** Id est; **HINC NEQUIT ESSE PROCVL.** Ita sanè mens, amore captâ, rei amatæ absentiam ægerimè tolerat. Probè id perspectum habuit Magnus Aug. quando dixit; *Que n quisque diligit, etiam cum videt cum sine frustratio, semper vult esse presentem, hoc est, semper querit eum esse presentem.* Et paulò antè; *Est Deus sine fine querendus, quia sine fine amandus.* Dicimus etiam presenti alicui, non te quero, id est, non te diligo: ac per hoc, qui diligitur, etiam absens queritur, dum charitate perpetuâ, ne fiat absens, optatur. Unde amans quidam, Ferrariensis ore canit;

*Son simile, all' var, ch' ha al cor si intento
Al suo tesoro, e si ve' l'ha sepolto,
Che non ne può lontan viver contento
Ne, non sempre temer, che gli sia tolto.*

250. Haud facilè desiniveris, num major sit papilonis cæcitas, an pertinacia? nam alis paulò antè à vicino lumine, non sine vitæ dispendio, adultis, mox eidem discrimini iterum, iterumque se objicit. Unde Rancatus illum hoc lemmate loquentem silit; **M' INVAGISCE DOVE PIU' M' ACCENDE.** Id est, **ALLICIT, QUOD INCENDIT.** Eandem papilonis stultitiam hodie etiamnum in peccatoribus recidivis, iis præfertim, qui terreno amore capti sunt, expeririur Graviter in rem præsentem S. Chryf. *Cogita, o homo, inquit, graviolem esse culpam post veniam; renovatum vulnus peius dolere post curam, Sanitatis indignus est, qui semetipsum, postquam sanatus est, vulnerat, nec curari meretur, qui semetipsum post gratiam sordidat.* Cæterum epigraphen Italicam è Petrarcha desumpsit Emblematis author,

*Ma solo Amor, che nel suo altero lume
Più n' invaghisce dove più m' accende.*

251. Papilio, lumini propinquans, dum volatantem aut commodum querit, damnum ac perniciem recipit. Unde non nemo, voluptatis suæ vanitatem Emblemate significaturus, consumptum à lumine papilionem expressit, cum lemmate, **GIOIR SPERATA.** Id est **GAUDIA SPERAT.** S. P. Augustinus; *Speras in pecunia, observas vanitatem? speras in honore & sublimitate aliqua potestatis humana, observas*

Consuetudo mala.

S. Aug. in Psal. 30.
Idem in Psal. 136.

Ovid. 7. Met.

Basil. Par. nelle sue Possesse.

Ariost. cant. 45. st. 34.

Amans.

S. Aug. in Psal. 104.

Amans. Recidivus

S. Io. Chryf. in homil.

Petrarch. p. 1. Canz. 5.

Spes humana fallit.

S. Aug. in P. 36. Conc. 1.

vas vanitatem? speras in aliquo animo potente, observas vanitatem? in his omnibus CUM SPERAS, aut tu EXPIRAS, & ea hic dimittis; aut cum vivis, omnia percunt, & in spe tua deficiis. Eandem perniciem experiuntur illi, qui fiduciam suam in falsis amicis reponunt. D. Gregorius Comaninus in Affectibus mysticæ Theologiæ canit;

*Come farfalla, che scherzante, e seiocca
D'intorno al lume innamorata vola,
S'abbrucial' ale, e tosto muor se' l'occa.
Cosi chi s'assicura, s'ò di parola
Dolce d'huom s'into, ò del giocondo aspetto,
E requie, e pace à se medesimo invola.*

252. D. Jacobus Certanus hominem quemdam mundanum papilionis Emblemate representat; sicut enim iste alas suas intra flammam miserè perdit, ita ille amoris æstu ad eò infano nonnunquam abripitur, ut, toto corpore macie confectus, vix ossibus hæreat. Lemina; INEXPLEBILI LUMINE PERIT. Et verò lascivus ille ardor non abs re inexplibilis dicitur, quippe qui ignem aut Oceanum ininitatus, nullâ nunquam affluentiam saturatur. Unde sapienter canit Poëta;

*Omnium possunt expleri, TEMPORE
Nullo
Expleri possunt femina,
Flammæ fretum.*

Dicearsh. ap. Stob. Huic conformis Dicearcus, Stobæo referente, dicere solebat; *Magnes enim ferrum, meretrix verò aurum & argentum ad se trahit.* Et C. Atilius;

Infani meretrix censum expiscatur amanti.

Amans lascivus.

253. Enorme amanti illius delirium erat, qui extremam perniciem, sibi è libidine paratam, manifestè previdens, vitæ potius, quam voluptatis illius iacturam sustinere voluit. Unde se ipsum papilioni, intra flammam ardenti, similem dixit; addito lemma te, *M'È PIU' GRATO IL MORIR, CHE IL VIVER SENZA.* Id est; *MALO MORI, QUAM PERDERE LUMEN.* velut D. Carolo Rancato placet; *ALTRO PIACER CH' IL MIO MORIR NON CHIEGGIO.* Id est; *MORI MIHI SOLA VOLUPTAS.* Hanc miseriam probè perspectam habuit S. Nilus; quando dixit, *Femina species ita decipit, ut vitam etiam contemnere persuadeat.* Haud aliter D. Bembus;

*Io voglio anzi per voi tormento, e morte,
Che viver, e gioir in altra sorte.*

Marin. p. 1. delle Rime. Livicha. son. 2. degli Amori.

Et Marinus;

*Arda, anzi perà il cor, che s'io vagheggio
Begli occhii vostri rai da sì bel foco
Altro piacer, che l'mio morir non chieggio.*

Eodem Emblemate, maximè si primam ipsius epigraphen attendas, ingentem Principis Absalonis affectum describere licet, quando criminis causâ Hierosolymis proscriptus, omnique parentis aspectu interdictus, Joabum in hæc verba compellabat; *Obsecro, ut videam faciem Regis, quod si memor est iniquitatis meæ, interficiat me.* Veluti diceret; *Malo mori, quam perdere lumen,* id est, aspectum Patris. Denique imago ista etiam pœnam damni, ab animabus in piacularibus flammis sustinendam, explicat. Tanti enim supplicium istud æstimant, ut, optione factâ, omnes gravissimæ mortis cruciatus tolerare, quam amabilissimo Dei aspectu diutius privari malent.

a Reg. 14. 32

Purgatorium.

Occasio proxima.

254. Hominem, peccandi occasione proximum,

Papilioni similem dices, qui lumini vicinus, epigraphen non ingrati fultinet; TETIGISSE PERISSE EST. Ad hoc propositum illud Genesios plurimum facit; *Præcipit nobis Deus, ne comederemus, & tangremus illud, ne fortè moriamur;* sciebant enim fructuum illorum contactui mortem esse connexam. S. Hieronymus illa Apostoli verba pulcherrimè exponens; *Bonum est homini, mulierem non tangere;* ait, *Animadvertenda Apostoli prudentia, non dixit; bonum est homini, uxorem non habere, sed bonum est, mulierem non tangere, quasi in tactu ejus periculum sit, quasi qui illam tetigerit, non evadat.*

Gen. 3. 3.

S. Hieron. 50. Apol. a Pamm.

1. Cor. 7. 1

255. Camerarius papilionem, lumini vicinum, hoc lemma notavit; FUGIENDA PETO. Id ipsum congenito vitio affolet humanum genus; Magno Augustino teste, *Est vitium primum animæ rationalis, voluntas ea faciendi, quæ vetat summa & intima veritas.* Verissimè ad hodiernæ ævi genium canit Ovidius;

Faber f. mali.

S. Aug. de e. ra Relig. 10

Ovid. 7. M.

*--- Video meliora, proboque;
Deteriora sequor.*

Certè Juventus, ubi libertatem consequitur, papilioni simillima, non nisi damnis suis inhiat. Unde Joannes Baptista Bartolus in Dædalo de Phaëtonte canit;

*O come mal' accorda
In juvenil erade
Sonno, con libertade
Non se le dian le piume,
Non se acconcin l'ale,
Perche come farfalla intorno al lume,
Ella non sà volar, che per suo male.*

256. Idem Camerarius sensualem voluptatem papilionis emblemate adumbrat, qui delicias è flamma captaturus, ab eadem in cineres redigitur. Inscriptionem subdidit. BREVIS EST DAMNOSA VOLUPTAS. Huic affinis est illa Euripidis gnome; *Breve voluptatis gaudium parit tristitiam.* Eandem miseriam anxie deplorans Siracides; *Propter speciem mulieris, inquit, multi perierunt, & ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit.* Miseros proinde mortales dixeris, qui in deliciarum vicem non nisi tormenta & æternos ardores recipiunt. Sapienter præmonens Rabbi Ben-Sira, *Abstrabe, inquit, carnem tuam à muliere gratiosa, tanquam à carne prunarum.* Rationem subjungit Virgilius;

Volupt. munda.

Eccles. 9.

Pabb Ben. Sira 2. l. p.

ad litter.

Dalerb.

Virg. lib.

Georg. v. 6

*Carpit enim vires paulatim, uritque vidend;
Fœmina.*

Et Ovidius;

*-- Usque ad eò nulla est sincera voluptas,
Solicitemque aliquid lætis intervenit.*

257. D. Aresius hominem inconsideratum papilionis Emblemate representat, qui incauto ac imprudente ausu lumini insultans, epigraphen præfert; AUDACTER PROVOCAT. Ad stultam & improvidam hanc levitatem reflectens S. Ambr, acri inventivâ in lascivos animadvertit; *Vidisti, inquit, meretricem, & captus vultu ejus, decoram putasti? Erraverunt oculi tui, perversa viderunt, aliena nuntiaverunt; nam si verè vidissent, deformem meretricis affectum vidissent, inhorrentem procaciam, indecentem impudentiam, manentes libidines, terram colluvionem, animam vulnera, conscientia cicatrices.*

Inconfi. ratur.

S. Ambr. de bono mor.

cap. 9.

258. Hominem libidinosum, in effrontis ac lascivi amoris sui pœnam, miserè interfectum, papilionis simbolo significabis; qui luminis amati causâ extinctus, inscriptionem à Rancato accepit: PER CHE FUI

Lascivi occifus

FUI TROPPO ACCESA, IO RESTO ESTINTA. Id est, IN MORFEM ME IMPULIT ARDOR. Exemplo suo id expertus est Ammon, Davidis Filius; de quo in hęc verba testantur Regum Fasti; *Ammon solus mortuus est, quoniam in ore Absalon erat positus ex die, quā oppressit Thamar sororem ejus*. Verisimilē dixit Magnus Augustinus: *Concupiscentia mala quasi ARDOR est ignis; Ignis consumit vestem, libido CONSUMIT animam.*

259. Papilio, à lumine diffusus, illius desiderio ex-cruciat, vicinoque gaudere cupit: ubi verò vicinum acquisiverit, ejus ardore torquetur, & in cineres redigitur. Ut aded, Carolo Rancato auctore, illum Petrarchæ sententiam instar lemmatis pronuntiaverit; **E DA LUNGEMI STRUGGO, E DA PRESS'ARDO.** Id est; **ARDEO, DUM PROPE SUM; LANGUEO, QUANDO PROCUL** Ita sanè mundi amatores nullo unquam perfecto gaudio ac quiete undique felici perfrui possunt. In rem præsentem dixit Magnus Augustinus; *Malâ voluntate vel solâ miser efficitur quisque, sed miserior potestate, quâ desiderium male voluntatis impletur.*

60. Papilionem, lumini vicinum, Carolus Rancatus in hæc verba loquentem sistit, **AMANDO MORRO.** Id est; **AMANDO PERIBO.** Amantem profanum, inter immodicos affectuum suorum æstus tabescentem, hoc simbolo delineabis. Id ipsum tamen etiam sancti amoris studiosos concernit, qui Divinâ charitate succensi, toti mundo moriuntur. Unde Sacri Epithalamii dictum est; *Fortis ut mors dilectio.* In hunc locum Sanctus Gregorius; *Sunt nonnulli, qui sic diligunt Deum: ut omnia visibilia negligant; & dum mente in æterna*

tendunt, ad omnia temporalia penè insensibiles fiunt &c. Et S. P. Augustinus; *Sicut mors animam avellit à sensibus carnis, sic charitas à concupiscentiis carnalibus.*

S. Aug. Ep. 39. ad S. Hieronym.

261. S. Andreas Avellinus charitatis Divinæ ardore ita immodico fuit inflammatus, ut languere, ac corporis infirmitatem contrahere cœperit: papilionis more; qui vicino lumine crematus, epigraphen præfert; **PATITUR, DUM FRUITUR.** In hoc argumentum præclare Dionysius Carthusianus; *Ex tanto contemplationis excessu, amorisque impetu, ardore & ebullitione, generantur per redundantiam quamdam in parte sensitiva ac corpore languor, debilitas, mœror, ac macies, detestatio corporei alimentii, impotentia usus ac motus membrorum ac sensuum, & totius corporis rigor.* Hæc amoris affecta in S. Catharina Senensi, in S. Francisca Romana, in S. Theresia, aliisque cernere licuit, quæ Divinis voluptatibus immerse, gravibus corporis deliquiis ac infirmitatibus detinebantur. De S. Dionysio Areopagita, in extasim rapto, dicitur, quod *patiebatur Divina.*

Charitas.

Dion. Carthusius Traj. de font. Lucis. art. 18.

262. Papilio ab eadem flammâ, quam tantoperè desiderabat, occiditur ac devoratur. Unde lemma; **HAC PEREO, QUAM DEPEREO.** Aded nimirum è bonis terrenis, quæ maximè deperimus, maximum nobis periculum imminet; S. P. Aug. *Hic de bonis terrenis gaudere molestum est, & periculosum nimis: ne sic gaudeas, ut hæreas, & gaudente malè pereas.* Caterum Emblematis verba ex illo Othonis Venii disticho desumpta sunt, ubi amantem quemdam mundanum, ab amasia sua in extremam perniciem præcipitatum, introducit; *Ut quâ nutritur pinguedine tada liquefcit, Quâ vivo, hæc morior; quam perco, hæc pereco.*

Amans mundanus. S. Aug. in Psal. 137.

Orth. Ven. Emb. Amor. fol. 190.

Reg. 13. 32.

Aug. in psalm. 57.

Mundana gaudia.

S. Aug. lib. 13 de Trinit. c. 5

Tancred in Gerus. Liber. Cant. 12. fl. 100.

Amans constans.

Cant. 3. 6. S. Greg. in hunc loc.

Anima purgatorii.

263. **A**nima, è piacularibus flammis ad æternam beatitatem producenda, pa-

pilionem imitatur; qui igni vicinus, epigraphen præfert; **UT POTIAR, PATIOR.** S. Ambrosius;

S. Ambrosius in Psal. 118. serm. 21.

sius; Omnes oportet per ignem probari, quicumque ad Paradisum ire desiderant. Non enim otiose scriptum est, quod, ejectionis Adam & Evæ de Paradiso, posuit Deus in exitu Paradisi gladium igneum versatilem, Omnes oportet transire per flammam. Anima contemplativa, accommodatè ad hanc ideam, anxio volatu prope Servatorem suum versatur, qui, instar accensæ facis, supra Crucis candelabrum positus, eum intra supremæ felicitatis suæ ignem recipit, ac consumit. Ad hoc propositum Abbas Grillus canit;

Contem-
plat.vus.

Abb. Grill.
p.p. de suor
Pietosi as-
fessi.

Picciolotta farfalla,
Vaga d'incendio pio
Vola l'anima mia d'intorno intorno
Al tuo bellume adorno,
O dolcissimo fuoco del cuor mio:
Deh se mai s'accende, o lei felice,
Morra forfalla, e forgerà fenice.

Amans
mulieris
pudicæ.

Guarino
Matrig. 16.

264. Homo lascivus, in pudicæ tuiusdam mulieris fornam exardescens, papilionem imitatur, qui versus accensam faciem fertur, cum lemmate; PA-TIETUR, NON POTIETUR. Hanc calamitatem deplorans D. Guarinus, canit;

Che dura hai nel tuo regno Amore?
L'amare non gioire
Etropo insoportabile martire &c.

Hos cruciatus apprimè expertus Sichemitarum Princeps, posteaquam atrocissimo circumcisionis, & ipsius ad eò violentæ mortis dolores sustinuerat, nunquam tamen pulcherrimæ Dinæ amplexu, tantoperè à se desiderato, gaudere potuit. Eorum etiam experimentum fecerat Holofernes, qui in lecto recumbens, pro venustissima Juditha, feralem sicam collo recepit. Eos denique miserrimi seneciones experti sunt, qui ad Daniélis tribunal delati, & extremo supplicio affecti, castissimæ Susannæ formam perfrui nunquam potuerunt. Susannæ ore ait S. Ambrosius; Ego, inter duos Presbyteros posita, inter duos Iudices populi, sola inter silvas Paradisi constituta, vinci non potui, quia non volui. Exprobravit nimirum castissima mulier cuiusvis è duobus illis adulteris; patieris, non poteris; quam quomam omnibus virginibus inter procerum insidias unice familiarem velim.

S. Ambros.
ad virginem.
lappam c. 4.

P Y R A U S T A.

Cap. XVIII.

S. Lauren-
tius M.

265. D. Carolus Sechiarus, Can. Reg. Lateranen-sium Abbas, S. Laurentium Martyrem pyrausta symbolo exornavit, quæ intra succensæ fornacis flammam posita, epigraphen tenuit: NON SENTIT INCENDIUM. Hanc gnomam suppeditans Magnus Augustinus, ait: Hoc igitur igne Beatus Laurentius accensus, flammarum NON SENTIT INCENDIUM; & dum Christi ardet desiderio, persecutoris poenam non sentit. Neque solum anima, charitatis Divinæ incendio absorpta, nullas suppliciorum flammam in sensibus suis sustinere debet, sed illa etiam, quæ libidinis, & amoris mundani igne ardet, quasvis miseras & calamitates imminentes parvi æstimat. In hanc rem Fulvio Testi canit:

S. Aug. ser.
30. de SS.

Amor.

Fulvio Testi
nelle Rime
p.p.

Così leggiarda è la bella ch'adoro,
CHE MIO PENARE, ELMIO
LANGUIR NON SENTO.
Et si vago ogeto hò l'core intento,
Che non mi cal se per amare io moro:
Anzi cagior sicara hà il mio tormento,

Che de le pene mie page, e contento
Altera pace non curo, altro ristoro.

Iis insuper hæc imago convenit, qui è lascivorum contubernio nec minimam impuri ardoris scintillam contrahunt. Tales fuere Loth inter Sodomitas; Josephus inter venerea Ægyptiæ adulteræ illicia, S. Carolus Borromæus, & D. Thomas Aquinas inter lascivæ mulieris tentamenta &c. Denique etiam ingratum hominis pectus non sentit incendium: sæpius enim beneficæ charitatis flammâ à Mæcenate invitatum, rigente semper, ac stupido sensu respondet. Hujus ideam habet in Hebrais, qui ex Ægyptia servitute liberati, per maris vastitatem sicis pedibus conducti, Angelorum escâ nutriti, integri regni possessione locupletati, tandemque à Dei Filio suavissimè visitati, tantam Numinis bonitatem ac charitatem agnoscere nec minimum voluere; sed contra indices majore obstinati animi frigore concepto, omnem allucescenti flammæ aditum præcluserunt.

Societas
mala.

Ingratus.

266. Pyraustam, exoticâ proprietate, inter flammam incolumem, beatamque vivere ajunt; iis verò exemptam, miserè mori. Luculento testimonio Plinius; In Cypri arariis fonacibus, ex medio igni majoris musca magnitudinis volat pennatum quadrupes: appellatur pyralis, à quibusdam Pyrausta. Quamdiu est in igne, vivit: cum evasit longiore paulo volatu, emoritur. Unde intrâ ignem figurata, epigraphen tenet; MORERER EXTRA. Vel, MORIAR, SI EVASERO. Vel certè; PROCUL PEREO. Deus, ignis in sacrâ Pagina cognominatus, ad eò homini est necessarius, ut ab ipsius amore ac reverentia alienus, certam perniciem incurrat. Perspicuè Vates Regius; Ecce, qui elongant se à te, peribunt. Huic sententiæ opportunam ac elegantem paraphrasin subjungens P. Franciscus Titelmannus, ait; Qui se faciunt per transgressionem tuorum præceptorum à te alienos, qui per peccata se dividunt, ac separant à te, qui per alienos amores rerum mundanarum, mox percunium, suum affectum à te avellunt, tibi amore non adherent, hos certa manet perditio, & æternus interitus. Rem totam compendio dixit Magnus Augustinus: Si harere Deo vita est; recedere ab illo, mors est.

Plin. lib. 1
cap. 39.

Deum te
quirere.

Psal. 72. 27

Franc. Tit
in hanc b

S. Aug. in
Psal. 145.

267. Pyrausta intra flammam, constantiæ nunquam dimovendæ argumentum præbet; Unde Lemma; HIC NASCOR, ET MORIAR. Ita homo prudens, laudabili cuidam muneri semel applicatus, eidem constanter prosequendo omnem operam impendat, necesse est. Præclare Justus Lipsius; Fluctuatio & timor abjicienda sunt: genus vitæ sumendum, & IN SUMPTO FIRMITER HÆRENDUM. Et S. Gregorius Nazianzenus Tu verò in hoc elaborabis, ut animus, naturâ suâ perpetuè volabilis, in te fixus & constans sit. Porro lascivus, vitam suam inter meros concupiscentiæ ardores traducere solitus, verè cum pyrausta dixerit; Hic nascor, & moriar; ut qui cum libidinis flamma & vivit & moritur. De hoc Jobus; Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, & cum eo in pulvere dormient. Certè qui à teneris annis libidini ac intemperantiæ litavit, non nisi difficillimè senectam suam ab idoli illius incendio avellere poterit: atque ad eò lascivo vitæ suæ exordio epilogum quoque lascivum connectet. Hanc miseriam probè expertus Magnus Augustinus, ait; Dum servitur libidini, facta est consuetudo; & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas. P. Balthasar Corderius illum Jobi locum pulchrâ hæc paraphrasi explicat; Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, Id est;

Constan-
tia.

Lipsius Cen-
tur. 1. ad
Belg. Ep. 33.
S. Greg. Na-
zianzenus.

Lascivus.

Job. 20. 11.

S. Aug. l. 6.
Confess. c. 12
Corderius
hunc locum
Jobi.

est, vitis, quibus puer assuevit, vacabit per totam vitam usque ad senium, & usque ad mortem. Cur quasso, non dicit caro, sed ossa ejus? quia nimirum, sicut que ossibus insident, cum ipsis durefcunt ac durant; ita planè vitia juventutis quotidie duriora existunt, adeoq; inolefcunt, ut etiam in senectute solidentur; & quod deterius est, non imminuta, sed plerumque multiplicata.

SALAMANDRA Cap. XIX.

268. Salamandra eundem ignem, quo nutritur, extinguit. Unde lemma; MI NUTRISCO L'ESTINGUO. Id est, EXTINGUIT ALENTEM. Ingratum hominis animum hæc imago notat, qui plurimis beneficiis cumulatus, & liberaliter enutritus, eos ipsos mæcenates suos lacefcere, ac injuriis onerare non veretur. Horum facile primipilus extitit, Judas, quem David prophético ore incusans, ait, *Qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.* Et cum veritate Christus; *Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet.* S. Ambrosius ait; *In proditore Dominus hoc gravissimum invenit, quo ejus condemnaret perfidiam, quod gratia vicem non representaverit, & convivii amicitia venenum malitiam miscuerit.*

369. Franciscus I. Galliarum Rex, symboli loco Salamandram habuit; cum lemmate, NODRISCO, ED ESTINGUO; Id est, NUTRIOR, ET EXTINGUO. Nempse ipsum, utpote bonorum Mæcenatem, & malorum excidium, significare volebat. Eadem Agapyti ad Justinianum Imperatorem paranesis erat; *Esto subditis, pientissime Imperator, & formidabilis ob excellentiam potestatis, & amabilis ob largitionem beneficentia: & tam mansuetudinem præferens haud aspernabilem, quam nimiam & aspernabilem familiaritatem immiti severitate castigans.*

270. Joannes Aragonum Rex, seipsum Salamandram symbolo figuravit, quæ ignem sine offensa habitans, epigraphen tulit; DURABO. Nimirum imperterritum & invictum suum inter quævis adversa animum significabat. Certè patientia, instar Salamandræ, per omnes hostium ac calamitatum assaultus, quantumvis igneos, innoxia incedit. S. Petrus Damianus; *Salamandra, si casu aliquo in igne mergitur, omnis ignea vis, tanquam inundantis aquæ profusio, protinus extinguitur; ut per hoc figuretur, quod humilitas patientia reprimat flammivomum à fervore vindicta.*

271. Salamandra in igne, lemnatis loco illum Abbatis Ferri versum præfert; NEL MEZZO DE L'ARDOR NON RESTO OFFESA. Id est, ILLÆSA PER IGNES. Hominem, inter persecutiones salvum, & inter impuræ occasionis tentamenta incolumem, hæc imago concernit. Anonymus quidam innocentia virtutem hoc disticho exornat:

*Ambulat en! medios Salamandra illasa per ignes,
Nempse illasa manet semper & integritas.*

Gaude innocentia, exclamat S. Joannes Chryso-
stomus, quia ubique illasa es, ubique secura. Si occideris, coronaris: tu in servitute libera es, in periculo enta, in custodia lata; tibi boni parent, mali invident, inimici succumbunt, nec poteris unquam victrix non esse, etiamsi tibi inter hostes judex justus defuerit. De iis qui inter occasionum flammis nunquam aduruntur, egregie B. Umbertus; *Omni laude dignum, in carne præter carnem vivere, & inter spinas esse; sed spinarum aculeos non sentire. Sala-*

mandra sunt tales similes, quæ in igne non comburuntur.

272. Hominem, impuro amori affuctum, cum Salamandra comparat Carolus Rancatus; addito è Petrarcha lemmate. DI MIA MORTE MI PASCO, E VIVO IN FLAMME. Vel, ut eodem planè sensu inscripsit Otho Venius; MEA VITA PER Ignem. Mentem suam sequenti epigrammate explicat Venius:

*Heu fatum crudele mihi! mea vita per ignes
Crescit, & in mediis ignibus esse juvat.*

*Me nutrit, veluti Salamandram, Cyprius ardor,
Plus juvat in te, quam te sine flamma mori.*

Et certè libidinosus perpetuis æstuat flammis; vivens enim Venereo ardet incendio; mortuus verò æternos habitabit rogos, horrendum quidem urendus, sed nunquam comburendus. De his S. P. Augustinus; *In se ipso crudelis est, qui sibi perpetuas peccatis preparat flammis.*

273. Salamandra, cælo sereno squallida ac tristis, in solitudinem se recipit: ac cælo pluvio, alacris ac læta rursus progreditur. Unde lemma, COELO TURBATO ALACRIOR. Homo malignus, inter aliorum calamitates exultans, vel generosum heroispectus, adversus quosvis hostium assaultus imperterritum, symbolo illo representantur. Divinam sese Salamandram probavit Christus, quando, in Crucem agendus, talem Golgathæ montem hilari semper, serenoque vultu conscendit. De hoc Isidorus Clarius; *Videtur Dominus majorem quamdam, quam alias soleret, prætulisse proficiscendi alacritatem, idque cumiret in crucem agendus; ut nobis exemplo esset, ferendi alacri animo cruces nostras.*

274. Salamandra, genuinum hominis invidi ectypon, sub sereno cælo maciem contrahit, ac miserè torquetur. Unde lemma; SERENITATE DEFICIT. Vel, SOLIS RADIO TABESCIT. Horatius;

Invidus alterius marcescit rebus opimis.

Huic affinis S. Antiochus; *Qui enim, inquit, cupiam invidet, animi angore discruciat, contabescit, miserè cliquantur totus.* Talis erat Philippus Rex Macedonum, de quo Demosthenes; *Omnia præclara facinora, sua esse, videri volebat, & magis indignabatur Ducibus ac Præfectis, qui prosperè & laudabiliter aliquid gesserant, quam iis, qui infeliciter & ignavè.*

275. Alcibiades Lucarinus Salamandræ inscripsit; SURGENS IMBRE, CADIT SERENO. Homines mundani, ad scelera patranda alacres, ac viribus integri, quando virtutis aut gratiæ lucem subire jubentur, prorsus imbecilles, omnibus robore exhaustos se simulant. Sanctus Gregorius; *Omnes hujus sæculi dilectores in terrenis rebus fortes sunt, in cælestibus debiles. Nam pro temporali gloria usque ad mortem desudare appetunt, & pro spe perpetua ne parum quidem in labore subsistunt. Pro terrenis lucris quaslibet injurias tolerant, & pro cælesti mercede vel tenuissimi verbi ferre contumelias recusant.*

276. Salamandra ignem quidem suâ frigiditate extinguit, ab eo tamen nec minimum offensa recipit. Unde D. Joannes Ferrus Abbas illam hoc lemmate notavit; LÆDIT, NON LÆDITUR. Cardinalis Cennini virtutem hoc symbolo spectabat; qui justitiæ administrandæ causâ in sceleratos animadvertens, seipsum à malevolorum crisi penitus immunem, ac vitæ integritate innocuam confer-

Lascivus.

Osh. Ven. Embbl. Amor fol. 228.

Malignus.

Generositas.

Isidor. Clar.

Invidus.

Horat. l. 1. Epist. 2. Antioch. Homil. 55.

Mundani.

S Greg. l. 19. Moral. c. 16.

Judex.

Ingratus.

Psal. 40. 13.

Matth. 26.

S. Ambrosius l. 3 de Offic. cap. ultimo.

Misericordia & justitia. Agapyt. Pa. 48.

Generositas.

Patientia.

S. Pet. Dam. l. 2. Ep. 18.

Innocentia. Boni inter nales.

S. Jo. Chryso- stom. de Ioseph vendi- p.

Emb. c. 22. le Castir.

conservavit. Ut verò sine animi tui offensa iudicis munere fungaris, audi saluberrimum Magni Augustini consilium: *Judex esse vis? Prius propter te esto judex in te, prius judica de te, ut de penetrati conscientia securus, procedas ad alterum.*

S. Aug. ser. 94 de Temp. c. 6.

TALPA. Caput XX.

277. **M**Ultum à verò ablusere veteres, seque ipsos talpis demonstrarunt cæciores, quando talpam oculis privatam docuerunt. Habet proinde talpa oculos, organis omnibus perfectè dispositos; uti Pierius luculentâ & eruditâ anatomia comprobât. Id tamen verum est, eos cartilagine adedò crassâ obductos esse, ut missellum animalculum nullo unquam lucis radio gaudere possit. Unde præclarum D. Salvatoris Carducii lemma; **OCULATA CÆCUTIT.** Ifaias Ægyptiorum idola cum talpis comparat; ut, quæ, Davide teste, *Oculos habent, & non videbunt.* Genuina insuper hominum indoctorum; vel ut Eucherio placet, hæreticorum, hæc idea est: *ut potè qui, licet aliquid cernere videantur, ipsum liquidâ veritatis lumen minimè discernunt.*

Pier. l. 23. Hierogl.

Indoctus. Hæreticus.

Plin. l. 30. cap. 3.

Avarus.

278. Plinius his omninò verbis talpas deplorat; *Rerum naturâ esse damnatas cecitate perpetuâ, tenebris etiamnum altis defossas, sepultisque similes.* Unde epigraphen subjunges: **NE LE TENEBRE VISSI OGN'HOR SÈPOLTA.** Id est, **IN TENEBRIS JUGITER.** Eisdem Plinii de Talpa querelas jure longè æquiore de avaro pronunties, qui toto vitæ suæ decursu terrenis opibus accumulandis intentus, animæ suæ oculos ad cæli splendorem nunquam attollit. In hunc sensum Hugo Cardinalis: *Talpa similes sunt pauperes, qui, dum terrenas divitias, quas nunquam assequuntur, ardentissimè cupiunt; excecati supernum lumen nunquam respiciunt.* De quovis peccatore id ipsum affirmans S. P. Augustinus; *Christianus malè vivens, in luce quidem est, sed clausis oculis. Malè vivendo enim videre non vult eum, in cujus nomine tanquam cæcus est in lumine constitutus, nullâ visione veri luminis animatus.*

Hug. Card. in cap. 11. Levit. n. 30.

Peccator. S. Aug. in Psal. 25.

Avarus.

279. Quævis divitias ac thesauros jactitet inmundus; talpa tamen, præter terram, nullos alios thesauros æstimat. Unde lemma Talpæ inditum; **THESAURUS UNICA TELLUS.** Ægydius, inter cæteras suas sententias de avaro disserens, illum cum talpâ, ceu genuino typo, comparat; *Hic enim nullum thesaurum credit, nisi in terra, quam excavat, & inhabitat.* Optimum Magni Augustini consilium est; *Avarus fervet in amore auri; tu Christiane ferve in amore Christi, & eris beatus in regno Christi.*

S. Aug. ser. 233 de Temp.

Peccator,

280. Talpa, inter assiduas tenebras habitare solita, epigraphen tenet: **ARTIS OBSCURA TENEBRIS.** Ille ipse hominis scelerati genius est, qui inter vitiorum umbras altum sepultus, nullâ unquam virtutum aut gratiæ luce perficitur, sicque infelices suos dies in tenebris plusquam cinneriis transigit. Boëthius:

Boet. Consol. Philos. liv. 1. Met. 2.

*Heu quàm præcipiti mersa profundo
Mens hebet, & propriâ luce relicta,
Tendit in externas ire tenebras,
Terrenis quoties statibus acta
Crescit in immensum noxia cura.*

Et appositè quidem peccatrix anima tenebris circumdata dicitur; nisi enim rationem immoderatis

affectibus obnubilatam haberet, nunquam sanè ad infinitam Dei Majestatem offendendam provocandamque persuaderi posset. *Nisi enim, inquit S. Chrysostomus, in tenebris animus esset, non sanè, timore Dei abjecto, tantâ duceretur licentia. Nam nisi prius rationalis pars caligaret, non tam licenter peccata in nos impetum facere potuissent.* Atque adedò, Chrysostomo teste, in omnibus vitiosis nostris actionibus tenebræ prædominantur, estque rationis lumen penitus obnubilatum & extinctum. Unde subjungit: *Nam quemadmodum latrones, & parietum perfossores, cum quid pretiosum rapere volunt, extincto lumine id aggrediuntur, sic in peccatoribus corruptaratio &c.*

S. Io. Chrysost. Hom. in 1. Cori.

281. Immundum hoc animalculum odio adversus lucem adedò fatali fertur, ut, Pierio teste, *simul ac ad diurnam claritatem educta fuerit, emoriatur.* Quare sicuti reliqua animalia ibi vivere incipiunt, quando lucem ingrediuntur; ita è diametro talpa, dum lucem subit, vitam amittit. Unde meus D. Carducius illam hoc lemmate loquentem sistit: **LUX LIBITINA MIHI.** Haud aliter calumnia, quândiu abscondita manet, totam pervadit terram, omniumque aures occupat; at ubi in lucem progreditur, exanimis ac ingloria concidit. Eâdem planè ratione tentatio, ut primum Patri spirituali detecta fuerit, mox vires remittit, ac extinguitur. Dilucidè Joannes Cassianus; *Illic, ut patefacta fuerit cogitatio maligna, marcescit.*

Pier. l. 13. s. 2. Cæcitas

Calumn

Tentati

Io. Cassian. Coll. 2. c. 1

VESPA. TABANVS.

Cap. XXI.

282. **H**enicus Farnesius Eburo plurimas vespas, circa testudinem volitantes, depinxit: addito lemmate, **NON PENETRANT.** Ita plane calumnia non nisi difficillimè aliquam virtuti perniciem creat. Omnis quoque Tyrannorum rabies, adversus innocentes concitata, impervios illos, nullisque hostium viribus penetrandos offendit. S. Petrus Damianus de Deo ait: *Separat ab electis suis reproborum turbines persequentium, & quasi furentes coerces impetus tempestatum, quos etsi furere ad infligenda corporibus tormenta concedit, ne tamen animas ledant, invicta eos, atque pervigili brachii sui protectione custodit.*

Calumn

Tyran-

S. Petr. Da serm. 23.

283. Tabanus, quem Latini etiam Asilum vocant, æstivo maximè tempore, dum Syrius urit, armentis molestus accidit, eaque acri aculeo excruciat. De hoc Appianus:

*--- --- ferum Asylum,
Qui ipsis arido cane recens exorto
Aculei pernitiosi velox infigit robur.*

Et Virgilius.

--- --- Mediis fervoribus acrior instat.

Virgil. l. 3. Georg. v. 15

Lemmatis loco Tabanus istud Virgilii hemistichion præstat. **FERVORIBUS ACRIUS INSTAT.** Amoris pruriginem hic typus explicat; nulli enim ætati acriores ille stimulos subjicit, atque juvenili; ut potè omnium ferventissimæ. S. P. Augustinus; *Carnalibus formis inharere amore pueros necesse est; adolescentes verò propè necesse est: hinc jam procedente ætate non est necesse.*

Amor.

S. Aug. de vera Relg. c. 24.

MUNDI SYMBOLICI

LIBER NONUS.

ARBORES, FRUCTUS, EORVMQVE PROPRIETATES.

Abies.	1	Fraxinus.	14	Platanus.	30
Agnus castus, seu vitex.	2	Hedera.	15	Pomus. Poma aurea.	31.
Amygdalus.	3	Laurus.	16	Quercus. Robur.	
Arbor.	4	Larix.	17	Glans.	32
Arundo. Mel arundineum.	5	Lignum, Baculus, Virga.	18	Ramus.	33
Aurantium.	6	Malus Punica seu Granata.	19	Rubus.	34
Balsamum.	7	Mespilus.	20	Salix.	35
Castanea.	8	Morus.	21	Sorbus.	36
Cedrus.	9	Myrrha.	22	Spina.	37
Cerrus.	10	Myrthus.	23	Suber.	38
Cydoneus.	11	Nux.	24	Surculus inoculatus.	39
Cypressus.	12	Olea, Oliva.	25	Sylva.	40
Ficus Caprificus.		Palma.	26	Taxus.	41
Ficus Indica.		Persicus, & Persicum.	27	Tilia.	42
Ficus Ægyptia seu Sycomorus.	13	Pinus. Nux Pinea.	28	Truncus.	43
		Piper.	29	Vitis. Uva. Vinum.	44
				Ulmus.	45.

ABIES.

Caput I.

I. Abies non ramos tantum, sed & folia recta explicat. Unde epigraphen, e Plinio mutuam, subjunges; **NON IN LATERA PRONI.** Excellos ac nobiles hominum animos; vel etiam Judicem hæc imago afficit, qui nec amoris inclinatione, nec odii pondere se e recto tramite in transversum agi permittit. Hoc encomium etiam a fatalibus inimicis retulit Christus; *Scimus, inquit, quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo, non enim respicis personam hominum.* In hunc locum S. Petrus Chrysologus. *Æquitas, ait, cui iudex obsequitur, sinistram odii vel amoris dexteram odit.* Ludovicus Galliarum Rex, inter cetera gravissima monita, quibus, jam extremam agens animam, Philippum successorem instituerat, etiam hoc recensuit; *In administranda justitia sis rectus, & severus, & ita, ut leges præscribas, eam exerceas erga subditos, neque ad dexteram, neque ad sinistram deflectens &c.* Philo Hebræus dicit, Principem e Lege Divinâ, probè cognitâ, discere, ut semper ad perpendicularum progredi, neque unquam vitiosè deflectere possit; *Assequar, ut in neutram partem deflectam, velut in æquilibrio rectâ regiâque via*

mandatorum Divinorum incedens, firmis passibus, nec unquam offensantibus. Et rursus; *Nec ad dexteram, nec ad sinistram à regia via deflectendum est; sed progrediendum per mediam.* Nam ad utrumvis latens diverticula ob nimietatem defectumve culpantur. Denique homo prudens se nunquam in extremas partes detorqueri patitur, easque, utpote nunquam non vitiosas, abominatur; proinde semper mediâ, rectâ, ac securâ bonarum operationum viâ incedit. Hanc præceptionem studiosè complexus S. P. N. Augustinus, in victu & vestitu pretiosam semper mediocritatis virtutem tenuit; Possidoniò teste; *Vestis ejus, & calceamenta, & lectualia ex moderatio & competenti habitu erant, nec nitida nimium, nec abjecta plurimum; quia his plerumque vel jactare se insolenter homines solent, vel abjicere: Ex utroque non qua Jesu Christi, sed que sua sunt querentes.* At iste beatus medium tenebat, neque in dextram, neque in sinistram declinans. *Mensa usus est frugali & parca, qua quidem inter olera & legumina etiam carnes aliquando propter hospites, vel quosque infirmos continebat &c.*

2. Abietis proprium est, animalia pascere ac refrigerare; vicissim verò arboribus vicinis nocentum ac perniciem creare. Unde illam, inter arbores & animalia mediam, hoc lemmate affecterunt; **HINC FOVET, INDE NOCET.** Haud aliter Deus, ex quo justus & misericors, eodem momento solatia & calamitates dispensat. Eleganter S. Chrysologus; *Apud Deum nec pietas sine justitia est,*

Idem e quod Deus sit immutabilis.

Mediocritas.

Possid. c. 22. Vita S. Aug.

Deus justus & misericors.

Chrysol. ser. 145.

a. l. 10.

. 30.

dex
itus.

11. 22. 10.

et. Chry.
unc loc.

l. Heb. l.
reas.
ic.

est, neque sine pietate iustitia Adversa hæc juvandi & nocendi effecta S. Macharius in S. Crucis ligno observata habet. *Virga Moysis*, inquit, *duplicem gerebat imaginem. Nam hostibus occurrebat ut serpens mordens, & enecans; at Israelitis erat loco baculi, quonitabantur: sic etiam verum lignum Crucis, hostium quidem spiritualium mors est, animarum vero nostrarum baculus, tuta sedes, & vita, in qua quiescunt.* Et Cassiodorus; *Cruce est humilium invicta iucios superborum dejectio, victoria Christi, perditio diaboli, infernorum destructio, caelestium confirmatio, mors infidelium, vita iustorum.*

3. Phisicis compertum est, Abietem ob congenitum medullæ calorem, rectâ lineâ è terra vertus cælum protendi. De illa S. Isidorus; *Abies dicta, quod præceteris arboribus longè eat, & in excelsum promineat.* Et magis succinctè Ruellius; *Procerâ arbor est, & recta.* Unde D. Salvatoris Carducii lemma; **RECTO SUBLIMIA GRESSU.** Pauperes spiritu hæc effigie exprimuntur, qui à terrenarum sollicitudinum frigore abstracti, animum suum nunquam ad mundanas opes advertunt, sed recto semper tramite versus cælum contendunt; vel qui nullâ unquam lethali noxâ contaminati, mirâ rectitudine ad Deum sublevantur. S. Gregorius Papa eandem iconem de puro ac fervente Religioso interpretatus; *Via bona, inquit, & recta est, cum ad religiosam vitam convertimur, Divina obsequia cum instanti fereore magna devotionis exercemus;* additq; *Hæc quidem via bona & recta est, quia ad æternam vitam tendit, & velociter pervenit.*

4. Abies, pinguis ac viscoli humoris plena, ignem facillimè concipit, fovetque; asserente Ruellio; *Ignem facile concipit &c.* Unde Epigraphe; **CIO CORRIPIT IGNEM.** Ita præfusa juvenilis ætas haud operosè libidinis, iræ, aliorumque vitiorum flammam admittit. Horatius;

*Imberbis juvenis &c.
Cereus in vitium flctti, monitoribus asper;*

Et S. Ambrosius; *Ipsam in exordiis juventutem variarum illecebris passionum fervere quis abnuat? Et rursus; Adolescencia est invalida viribus, infirma consiliis, vitio calens &c.* Unde David; inquit idem S. Doctor, *totius temporis ejus veniam sibi à Domino postulavit, dicens; delicta juventutis mea, & ignorantias meas ne memineris Domine, quia tunc maxime calor corporis fervet, & æstu sanguinis vaporantis ignescit.*

5. Abies tot corticibus, libris, ac tunicis vestita est, ut Joanni Ruellio cepæ non absimilis videatur. *Tota, instar cepæ, multiplici cortice tunicatur.* Unde inscriptionem subjunges; **CORTICE MULTIPlici.** Militem strenuum ac prudentem, cui robur & as triplex circa pectus; & instar Ajacis, scuti septemplex præsidio munitum, hæc imago representat. Eidem iconi non absimiles sunt peccatores, qui pessimam suam agendi rationem mille technis, ac excusationum involucris tegere nituntur. S. Gregorius Papa, illud Sophoniæ examinans, *Dies Domini venit magnus & horribilis &c. Super omnes civitates munitas, & super omnes angulos excelsos, ait; Quid per civitates munitas exprimitur, nisi suspecta mentes, & fallaci semper defensione circumdatæ, quæ quoties eorum culpa corripitur, veritatis ad se jacula non admittunt? Et quid per excelsos angulos, nisi duplicitas impura mentis intelligitur? Duplex quippe semper est in angulis paries. Quid per angulos parietis, nisi impura corda signantur? quæ dum veritatis simplicitatem fugiunt, ad semetipsa quodammodo duplicitatis perveritate replicantur &c.* Et paulo an-

tè; *Malitiosa mentis duplicitas, sese intra se colligens, abscondit in tenebris defensionis.*

6. De Abietibus testatur Plinius; *Cacuminibus eorum decisi, moriuntur.* Unde Emblematis loco falcem depinxere, quæ abietis vertici truncando imminens, epigraphen habuit; **MOX TOTA PERIBIT.** Ita nimirum Respublica vel civitas, religione, utpotè supremâ ac dignissimâ illarum parte, deperditâ, mox exanimis cadunt, & in extremam perniciem præcipitantur. Oseas, de Samaria disserens, quæ verâ religione ac cultui Divino relicto, ad execrandam vituli adorationem defecerat, ait: *Projectus est vitulus tuus Samaria, vel, ut ex Hebræo traduci potest, Projectus est vitulus tuus Samaria;* quasi diceret; *En! miserrime Israelis popule, exitii ac infelicissimæ calamitatis tuæ unicum instrumentum, vitulum, à te sacrilego cultu in Samariâ erectum! Arias Montanus, hunc locum interpretatus, ait: Significat Israëllem, cujus Regia Samaria fuit, cornu petiit, & projectum esse ab eo vitulo, quem ipse sibi aliterat, &c. Significat autem abiectionem & captivitatem Israelitarum, qui propria iacobomana culpa, à suis sedibus ejecti sunt, perinde, ac si cornu vituli, quem ipsi nutrierant, expulsi, & exurbati fuerint.*

7. Ruellius superiore num. ro adductas, de Abiete testatur; *Gaudet frigidis umbrosisque, in quibus longè pulchrior, quam apricis assurgit.* Unde inscripti; **PULCHRIO & AB UMBRIS.** Certè anima inter sacros recessus ac religios. solitudines pulcherrima evadit; quinimò a vitii expurgata, insignem virtutum ac gratiæ Divinæ formam induit. S. Basilii, apothrophe ad solitudinem factâ; *Tu formax, inquit, ubi superni Regis vasa formantur, & ad perpetuum nitorem malleo penitentia percussa, ac lima salutifera correctionis erasa, perveniunt: In qua nimirum dissoluta anima rubigo consumitur &c.* Et S. Gregorius in illud Davidis, *Unam petii à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini;* ait, *At tumultu rerum corporalium magnum quemdam secessum petierat, quietam mentem, in qua tantò purius Deum cerneret, quantum hunc cum se solum inveniret.*

8. Castor Durantes Abietis umbram ait esse lethalem, & instar veneni mortiferam; *Effugias umbram, nocet Abietis umbra Veneni instar.*

Proinde Abietem hæc gnoma ornabis; **UMBRA LETHALIS.** Umbram ac tenebras imitantur flagitiosi, è quorum vicinâ mortem nobis accersimus. Explicatè S. Bruno illâ Psalmi verba contemplatus; *Si ambulâvero in medio umbra mortis, ait, Inique sunt umbra mortis, id est frigidi à calore S. Spiritus, & obscuri in intellectu, sicut umbra frigida est & obscura: & alios ad mortem æternam exemplis & persuasionibus suis deducentes, sicut umbra herbas, quæ sub se diu sunt, interimit.*

9. Vera pulchritudo, nullâ exteriore indutria aut emendicatis parergis indiga; quinimò cerussa, stibio, cinnabari, aliisque pigmentis oneranda magis, quam ornanda, Abietis effigie representari potest, quæ naturæ dotibus cumulatè instructa, omnem olitorum cultum, veluti decori suo maxime exitiosum respuit. Iterum Ruellius suprâ adductus, id testatur; *Cultum abies aspernatur, quapropter hominum diligentia degenerat.* Proinde epigraphen subdidi; **CULTU DETERIOR.** Alianus author est, Persarum Regem olim Antalcidas, cum Oratoris munere apud ipsum fungeretur xenii loco roseam corollam, pretiosis unguentis undique resperfam, obtulisse: cui Antalcidas; *Suscipio quidem donum,*

S. Crux.
S. Machar.
Hom. 47.

Cassiod. in
Pal. 4.

Ruell. lib. 1.
cap. 46.
Pauper
spiritu.

Innocen-
tia vitæ.

Religiosus
purus.
S. Greg. lib 5
o. 2 in r. Reg.

Juventus
ad vitia
facilis;
Horat. in
Arte.

S. Ambros. l. 1.
de Abel. c. 3.

L. 1. de In-
terp. Job. c. 7

Miles be-
ne arma-
tus.
Peccator
malicio-
sus.
S. Greg. in
Pastoral. p.
adm. 12.
Soph. 1. 14.

Plin. l. 16.
cap. 30.

Religio
relicta.

Osec. 8. 5:

Arias Mo
in hunc lo

Solitud
religios
utilis.

S. Basil T
de Laud.
Ereni.

S. Greg I
Moral. c. 1.

Societ
maloru
utilis.

S. Bruno
Pal. 22. 4.

Dilige-
tia no-
Alian
Var. Hi. l.
14. c. 39.

AGNUS CASTUS, seu Vitex.

CAPUT II.

donum, atque animi promptitudinem laudo: sed rosarum odorem, naturaeque fragrantiam, artis adulteratione perdidisti. Atque adeo sicuti rosae, naturam suam amantissimè, emendicatis odoribus, & inani unguentorum profusione deteriores fiunt, ita plurimae picturae supremam elegantiam, & artem obtinent, ni superfluis pigmentis ob pictorum impatientiam corrumpentur.

10. Abies eandem cum palmam virtutem habet; nimio enim pondere pressa, ramos suos non versus terram molliter inclinat, sed oneri imposito generose resistens, illos ad caelum usque directè protendere solet: Ruellio asserente; *Non cito flectitur onere, sed renittitur.* Unde Carducii lemma; **FLEXILIS HAUD ONERE.** Ita Heroum fortitudo nihil unquam adversitatibus concedere, sed generoso animo in eas ferri solet. *Fortitudo*, inquit S. Gregorius, *non nisi adversitate ostenditur. Tanto enim quisque se ad fortitudinem profecisse verius demonstrat, quanto aliena mala robustius tolerat.* Horatius;

----- *Vivite fortes;*
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

Et Plautus;

Hem! ista virtus est, quando usui est, qui malum fert fortiter.

Denique Seneca; *Nunquid dubium est, quin certius robur sit quod non vincitur, quam quod non lacebitur, cum dubia sint vires in experta: ad meritò certissima firmitas habeatur, quae omnes incurfus respuit.* &c.

11. Olaus Magnus refert, in regionibus septentrionalibus tantam esse hiemis inclementiam, ut terra densis undique nivibus tegatur, totusque Oceanus glacie obfirmetur: unde ne viatores à directo tramite deflectant, regionum illarum incolae sub nive ac glacie aliquot Juniperi aut Abietis ramos, iustà proportionem inter se distitos, plantare solent. Quare Abietis ramos, eo ordine distinctos, hoc lemmate notabis, **SIGNAT PER INVIA VIAM.** Vel, **NEVIATOR ABERRET.** Ita S. Crucis lignum cogitationibus nostris tranquillam, omnisque periculi expertem viam sternit; S. Leone, Pontifice Maximo telte; *Cum quisque observantia Christiana se limitem sentit excedere, & in id cupiditates suas tendere, quod eum à recto itinere faciat declinare, recurrat ad Crucem Domini, & ligno viae motus noxiae voluntatis affigat.* Id ipsum de SS. Angelis Tutelaribus intelligas velim, quorum operam per lubricos hujus vitae anfractus progredimur. Abulensis super illud Geneseos, *Mittet Angelum suum coram te*, inquit, *Angeli dirigunt vias nostras, tollendo nocimenta, quae magis accidere possunt in itineribus.* Et prior illo S. Bernardus *Non est omnino quod timeat, ne vel in via aliquod offendiculum patiatur; illi nempe viam parant Angeli Sancti.*

12. Abies, tenello adhuc trunco sub sole & pluviâ crescens, à Georgio Armiaco Gallo epigraphen recepit; **ALTIORA PETO.** Ita homo, Solis Divini splendore, ac caelestis gratiae pluviâ excultus, in immentam virtutum molem assurgit. S. P. Augustinus; *Cultor Deus si recedat ab homine, desertus fit ipse homo: cultor homo, si recedat à Deo, desertus ipse homo.* *Nec crescit Deus accidente re, nec decrescit discedente re.* Porro homo, inter calamitatum ardores constitutus, ingens gloriae ac nominis fastigium conscendit.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erasth. Tom. I.

13. **A**gnus castus, seu vitex, fruticum species est; cujus semen ac frondes, sive in potu aut cibo sumptae, sive jacenti suppositae, hominem reddunt castum, ac puritatis studiosum. Adhuc maximam serpentum fugandorum virtute pollet, eosque vel solam umbram suam in fugam agit. Utramque proprietatem hoc poemate complectitur Castor Durante.

----- *Morsibus ictos*
Adjuvat. & castos homines facit, pellitque venena.

Unde Parthenii Neapolitani plurimos serpentes, & viticis conspectu profugos, depinxerunt cum lemmate, **NOCENTIA FUGAT.** Veluti dicerent, à beatissimam Virginem, sub cujus tutelam hactenus vixerunt; & Maria ab assidua virtutum exercitatione, cui indies assueti proteclitaverunt, vitiosos affectuum suorum serpentes procul esse fugatos. Et certe quod Deipara vires adversus daemonum tentamenta attinet, perspicue meus Richardus Victorinus ait, *Virgo tenebrarum principibus terribilis fuit, ut ad eam accedere, eamque tentare non presumpserint.* Et S. Bonaventura; *Non solum timent hostes visibiles castrorum multitudinem copiosam, sicut aerea potestates Maria vocabulum, patrocinium, exemplum: sicut & preceunt sicut cera à facie ignis, ubiunque inveniunt crebram huius nominis recordationem, devotam invocationem, sollicitam imitationem.*

14. Agnus castus seu Vitex eandem cum Fraxino epigraphen praefert; **VENENOSA PROPULSAT.** Vel, **STANT PROCUL AB UMBRA;** Rursus haec imago, serpentes à viticis umbram profugos exhibens, tutelam, è Mariae Virginis patrocinio in nos derivari solitam, representat. Animo prorsus filiali S. Bonaventura; *Domina*, inquit, *ut non noceat mihi calliditas inimici, sub umbra alarum tuarum protegeme.* Haud aliter P. Cornelius à Lapide testatur, adversus venenatos ac callidos obsecrarnam cogitationum serpentes nullum praeter Mariae Virginis invocationem validius ac praesentius reperiri antidotum. *Nullum remedium*, inquit, *contra carnis tentationes praesentius cultu, & invocatione Deiparae.* Illa enim est *Virgo virginum, castitatis asyllum, puritatis antistes, acerrima virginitatis custos & vindex.*

15. Agni casti semen, certam mensuram haustum, lac in nutricibus auget. Castoris Durantis verba sunt; **UBERA LACTE REPLET.** Et mei Carducii; **UBERA LACTAT.** Uberum spiritualium nomine apostolicos S. Ecclesiae viros intellige, qui à Spiritu Sancto, seu Agno castissimo, mirum amoris ac sapientiae lac concipiunt. Guerricus Abbas, de SS. Apostolis Petro & Paulo disserens, ait, *Duo ubera Ecclesiae Petrum & Paulum esse; Et Paulo inferius; Ecce autem repente Spiritu misso de caelo, tanquam lacte de propriis Christi uberibus effuso, Petrus impletus est lacte plurimo: nec multo post de Saulo fit Paulus, Praedicator de persecutore, mater de tortore, nutritrix de carnifice.* &c.

16. Inter ceteras Viticis virtutes non postremam recentet Castor Durantes, quod ipsius semen ad castimoniam affectum disponat & alliciat; *Et castos homines facit.* Unde, Carducio authore, eam hoc lemmate insignies; **VENA PUDICITIAE.** Maria Virgo, pudicitiae vena locupletissima, animabus sibi devotis castimoniam spiritum instillat; eamque ob causam nos assidue in haec verba supplices habet;

ortitudo
eroica.
Greg. l. 5.
total. c. 13.

laut in
sinaria

enec. l. quod
na sapientem
non cadit in
uria. c. 3.
Olaus Mag.
l. 1. c. 14.

i. Crux.

Leo ser. 19.
le Pass Dom

angelus
Cultos.

Abul. in Gen.
l. 24. 7.

S. Bern. serm.
7 in Psalm.
Qui habitat.

Gratia Dei

S. August. in
Ps. 145.

Calamita-
res.

Rich. Vict.
c. 26. in Cant.

S. Bonav. in
spec. B. V.

Maria
proteclitax.
S. Bonav. in
J. M. V.

Corn. à Lap.
in Prov. 7. 23

Apostoli
sunt ubera
Spiritus S.

Guerr. Abb.
serm. 12. de
SS. Pet. &
Paul

Maria red-
dit castum.

Mites fac, & castos.

Hanc virtutem S. Germanus etiam ipsi virginæ Deiparæ Zonæ inditam ait, quando exclamat; *O Zona, quæ iis, qui ad te confugiunt, das lumborum quidem mortificationem ad vitia, animi autem fortitudinem ad virtutis operationem.*

17. Ajunt, viatorem, si viticis baculum manibus teneat, nunquam ex itinere fatigandum esse. Perspicuè Castor Durantes.

--- Virgaque ejus si quando viator Nitatur, non lassus erit. &c.

Quare eidem inscribes; LASSITUDINEM AR- CËT; vel, VIATOREM LASSESCERE VETAT. Præclarum hoc anctæ spei symbolum est, quæ pectori nostro inter præsentis vitæ anfractus assiduam robur affundit, ne spiritu ac viribus deficiat. Benè dixit Abbas Isaias; *Per baculum spes indicatur, & fortitudo tendentium ad terram promissionis.* Et S. Cyrillus Alexandrinus; *Virga autem & baculus in manu significat spem, quæ nos confirmat ac sustentat &c*

AMYGDALVS. CAPUT III.

18. **A**mygdalus, insuaves & amatos fructus proferre solita, ad dulcissimos illos producendos disponitur, si ipsius truncus cuneo aut clavo perforetur. Luculentè Plinius; *Amygdale ex amaribus dulces fiunt, si circumfosso stipite, & ab imâ parte circumforato, defluens pituita abstrahitur.* Unde Joannes Baptista Rufca eam, clavo transfixam, hoc lemmate notavit; **EDULCABITUR.** Dens, seipsum Prophetarum ore iteratè cum Amygdalo comparans (nam D. Hieronymo teste, *Quidam virgam vigilantem, seu ut Aquila traducit, amygdalinam, intelligunt Dominum*) posteaquam prioribus legis antè quæ temporibus amarissimos suppliciorum ac mortis fructus protulit, altum suspirante Hieremiâ; *Replevit me amaritudinibus, tandem in rupe Golgothæa sacris clavis transfixus fructus gratiarum ita dulces & amânos produxit, ut mox Latroni paradysum, tortoribus veniam, & universo mundo suavissimam è diurnâ captivitate redemptionem providerit.* Optimâ proinde ratione Sancta Ecclesia canit; *Dulce lignum, dulces clavos!* Cæterum etiam calamitatum arbor se ipsa fructus nonnisi dolore & amaritie plenissimos generat; at clavis, Christi inquam crucifixi consideratione, perforata, suavissimum dulcorem inducit. *Ipsius quippe tentatio,* inquit de Servatore Crucifixo noster S. Laurentius Justinianus, *nostrarum singulare levamen est. DULCESCUNT NOSTRÆ, cum considerantur illius. Afflictiones nostræ propè nihil sunt, comparatione pænarum ejus. Propterea qui tentantur, qui aliquo dolore cruciantur, proponant sibi exemplum sponsi, & percipient consolationem non minimam.*

19. Superiore numero diximus, Amygdalum, clavo aut alio quovis ferro transverberatam, ex amarâ fieri dulcissimam. Hâc proinde illius proprietate nixus D. Aresius, Amygdalum, sagittâ trajectam, depinxit; cum lemmate, **DE FORTI DULCEDO.** Innuebat videlicet, è ferri, durissimi metalli, vulnere miram fructuum suavitatem nasci. Certè S. Theresia, ferreo ac ignito jaculo transfixa, suavissimè dulcedinis fructum retulit. De hâc P. Ribera; *Dolor ita erat gravis, ut in parvulos quosdam gemitus prorumpere cogeretur, cum ad clamores & alta suspiria nullas haberet vires. Simul tamen suavitas, quam dolor ille in ipsius pectus effuderat, adeo erat grandis, ut nec do-*

lorem illum sibi desideraret auferri, nec rebus aliis inferioribus, nisi solo Deo, exsaturari posset. Id ipsum etiam expertus est Magnus Augustinus, qui tempore sat diuturno amarus vitiorum ac hæresum fructus protulit, at tandem amoris Divini sagittâ toto pectore transfixus, dulcedinem ad eò immodicam induit, quam nunquam non admirabitur Christianus orbis. Unde ait; *Cum transfixa fuerint corda sagittis verbi Dei, amor exciatur, non interius comparatur.* Cæterum D. Aresius mentem suam sequenti poemate explicat;

*E traiffita nel cor, ne però more
Piantata l'hor, anzi che nova acquista
Vita, de la passata assai migliore.
Molto men, de la piaga ella s'arresta,
E se pur se ne duole, al suo dolore
Una dolcezza inusitata, è mista:
E tal Teresa, già nel cor ferita,
Quasi godeva un paradiso in vita.*

20. Amygdalus inter omnes arbores prima floret. Unde Gilibertus Divinam providentiam ac munificentiam, in consolandis creaturis promptissimam, cum Amygdalo comparat: addito lemmate, **CELE- RITER FLOREO.** Hanc in beneficiis erogandis celeritatem demonstrans Propheta Regius, *Desiderium, pauperum,* inquit, *exaudivit Dominus, præparationem cordis eorum audivit auris tua.* Quæ verba satis dilucidè persuadent, hominis invocantis preces ab optimo Deo præveniri. Id quod etiam S. Joannes Chrysoctomus in illo Petri & Joannis miraculo, ad portam templi Salomonis patrato, observat; non enim post peractas ad Deum preces, sed dum ad eas peragendas accingebantur, grande illud prodigium sunt operati. *O gloriosum meritum Apostolorum,* inquit, *qui antè in templo operantur, quam ipsi Dominum deprecantur, antè virtus ostenditur, quam oratio ad Dominum præmittatur: effectus preces præveniunt: virtutes desideria antecedunt: nec expectatur, ut vota ad Dominum præmittantur, quia Dominus ipse antè efficit, quam oretur.* Cæterum Ablalon Abbas in Amygdalo præ cæteris arboribus florente, nativam Mariæ Virginis effigiem deprehendit; *Amygdalus, inquit, quæ antè cæteras floret arbores, Mariam significat quæ præ cæteris sanctis floribus virtutum emicuit; imò & ante cæteros florem illum, specie & odore excellentem, Christum videlicet, de se protulit, &c.*

21. Amygdalus ob flores acceleratos ac præmaturus non rarè brumæ inclementiam tantò suo damno incurrit, ut fructus perfectè dulces proferre nequeat. Unde lemma; **CON MIO DANNO AL FLORIR M'AFFRETTO OGN' ANNO.** Id est; **PRÆCOCI FLORE TABESGO.** Homines, verbis aut factis præcipites ac inconsideratos, hoc Emblemate notabis. Cornelius Tacitus; *Festinatio multos bonos pessum dedit, qui speretis quæ tarda cum securitate, præmatura vel cum exitio præparant.* Et Evagrius; *Amygdalas, quæ omnium stirpium primæ florent, pruina corrumpere solent: sic homines ferè lingue temeritas & præceps loquacitas.*

22. Amygdalus, fructibus onusta, indubitatum fertilissimi anni, & frumenti copiosissimi prognosticon habetur, uti multiplici experientiâ testatum est. Unde arbor illa, copiosè florens, etigraphen tenet; **FRUMENTA SEQUENTUR.** Virgilius huic Emblemati formando ansam præbet, ubi de Amygdalo canit;

*Contemplator item cum se nux plurima silvis
Induet in florem, & ramos curvabit oleutes:
Si superant factus, pariter frumenta sequentur,
Magnaque cum magno veniet tritura calore.*

Et

S. Germ. in
adorat zona
Virginea.

Spes ro-
borat.

Abb. Isaias
Orat. 22.

S. Cyrill.
Alexan. l. 2.
Glyph. in
Exod.

Plin. l. 17.
c. 27.

S. Hieron.
in c. Hier.
Hierem Thr.
3. 15.

Passio
Christi.

Passionis
Christi
meditatio.

S. Laur. In st.
de cast. con. 2.
6.

S. Theresia
P. Ribera
lib. c. 10.

S. Augu-
stinus.

S. August.
Psalm. 119

Providen-
tia Dei.

Psalm. 9. 17.

S. Jo. Chryso-
To. 1. Jer in
c. 3. ap.

Maria V.
Abal. Abi
serm. 35.

Celeritas.

Corn. Tacit.
l. 3. Annal.

Evag. apud
Ant. Moliss.
p. ser. 60. &
70.

Virgil. l. 1.
Georg. v. 18.

Phil. l. 2. de
ua Mosi.
Exemplū
uperio-
um.
et. Bercor.
edu l. 1. 2.
2. n. 1.
Greg. l. 32
voral. c. 12.

Et Philo; Fertur è vernis arboribus prima florere amygdalus, proventum pranuntians fructuum arborum. Ita ab efflorescente Superiorum virtute vaticinium minimè vanum defumere licet, paulò post uberimos, optimosque bonorum operum fructus in subditis ac hæredibus subsecuturos. Petrus Bercorius; *Pralatus, inquit, debet citius quàm cateri parturire, & flor em bonorum exemplorum & virtutum ostendendo alios prævenire*, S. Gregorius Papa; *Amygdalus florem prius cunctis arboribus ostendit. Et quid in flore Amygdali, nisi sancta Ecclesia primordia designantur? que in prædicatoribus suis primitivos virtutum flores aperuit, & ad inferenda poma bonorum operum, venturos sanctos, quasi arbuta sequentia prævenit.*

23. Amygdalum, ventorum violentiâ suis floribus spoliata, D. Carolus Rancatus Præpositus hoc lemmate insignivit; PROPERE, NON PROSPERE. Ita non rarò spes optima, de vivaci adolescentis ingenio concepta, tandem in pessimum ac vanissimum finem degenerat. Hoc sensu S. Bernardus; *Timentus omnino floribus intempestivis. Sic sunt aliqui, quorum fructus, quia nimis PROPERE, MINUS PROSPERE, oriuntur.*

ARBOR PLANTA.

CAPUT IV.

Spes delu-
a.
Bern. ferm.
de S. Bened.

24. **I** Gnavum ac vilem hominis animum, qui primo hostium incurſu tergâ vertere, aut obviis quibusvis suggestionibus cedere solet, arbori non abſimilem dices, quæ humi prostrata, Emblematis loco securim vicinam habet; cum inscriptione, ET UNO DECIDIT ICTU. In hoc argumentum Justus Lipsius; *Ignavi animi AD PRIMUM ICTUM CONCIDUNT.*

Animus
illis.
Lips. Centur.
ep. 57.

25. Arbori prostratæ inscribes; NON UNO DECIDIT ICTU. Ita generosum hominis pectus, priusquàm concidat, pro viribus resistit. S. Joannes Chrysostomus hoc typo demonstrat, quantum roboris iterata correctio habeat; *Sicut arbor, inquit, cum plures ictus acceperit, & uno postmodum repente corruecit, non uni illi tantum, sed cæteris pariter imputatur: ita si quis post diuturnam multorum admonitionem derepente ad novissimi unius cuiuspiam correctionem respiciat, non postremo, sed prioribus acceptum referendum est.* Eodem argumento idem S. Doctor nostras ad Deum preces assiduò ingeminandas esse persuadet. *Si uno ictu arbor non concidit, nonne & alterum ictum addit, nonne quartum, nonne quintum, sextum, nonne decimum? Idem tunc facit, D. Sueno canit Torquatus Tattus;*

Resistere.
Io. Chrysof.
om. in
Tim.
Correctio
terata.

Oratio per
severans.
Io. Chryf.
Hom de non
quentem. Escl.
Tass. Gerus.
Lib. Cant. d.
ff. 23.

*Ripercote percosso, e non s' allenta;
Ma quanto offeso è più, tanto più noce.
Quando ecco furiano à lui s' auventa
Huom grande, e hà sembante, è guardo atroce,
E dopo lunga, & ostinata guerra,
Con l' aua di molti al fin l' atterra.*

Abundan-
tia nocet.
Divitiæ
noxia.
Lips. Manud.
l. 2. diff. 24.

26. Augustinus Barbarigus, Venetiarum Dux, symboli loco arborem statuit, quæ nimis fructibus ingravescens, dirupta erat; cum lemmate; COPIA MÈ PERDIT. Innuebat videlicet, magna negotia, unico homini, quamlibet eximio, impolita, tandem illius sanitatem ac vitam abrumpere. Haud aliter filiorum multitudo, nimia felicitas, ac divitiæ cumulatior proxima occasione ad interitum præbent. Justus Lipsius; *Opes impediunt, & velut sarcina, aut lacinia sunt ituris ad bonam mentem.* Trebellius Pollio de Zenobia scribit; *Ducta est igitur per triumphum Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

phum eâ speciè, ut nil pompabilibus populo Romano videretur, jam primum ornata gemmis ingentibus, ita ut ornamentorum onere laboraret. Fertur enim mulier fortissima sapissimè restitisse, cum diceret, se gemmarum onera ferre non posse.

27. Arborem, nimia frugum ubertate ruptam, hoc lemmate notarunt; STERNIT UBERTAS. Aut verbis ex Ovidio mutuatis; INOPEM ME COPIA FECIT. Ita nempe rerum terrenarum abundantia ut plurimum nullos alios fructus profert, nisi calamitates ac exitia. Unde Seneca; *Magni animi est, magna contemnere, ac mediocria malle, quàm nimia. Illa enim utilia sunt; & hæc eò quod superfluum nocent. Sic segetem nimia sternit ubertas, sic rami onere franguntur: sic ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas. Idem animis quoque evenit, quos immoderata felicitas rumpit.*

Ovid. 3 Met.

Abundantia nocet.
Seneca. ep. 39.

28. Dominicus Gambertus eidem Symbolo, arbori nimirum, ob nimias fruges diruptæ, epigraphen è Martiale subdidit; PONDERE VICTA SUO. Hominem, nimis laboribus tractum, aut etiam divitiarum copia obrutum, hæc imago significat; Unde Magnus Augustinus ait; *Facta est in homine abundantia laboriosa, & si dici potest, copiosa egestas, dum aliud & aliud sequitur, & nihil cum eo permanet.* Porro etiam Monarchiam, nimia vilitate suâ dissociatam, aut feminam gravidam, à prole, quam parturit, exanimatam, symbolo illo afficies. Rachelem, à proprio fetu in parturitione occisam, hoc epitaphio sum profecutus;

Mart. l. 1.
Epigr. 43.
Labor.
S. Augustina.
de vera Reli-
g. c. 21.

Famina
è partu
moriens.

*Dum filio vitam inspiraret,
Anima expiravit,
Quæ moriebatur, quod non pareret,
mortua dum peperit,
frugifera velut arbor,
Suam ubertate est conscissa.*

29. E Magnatum morte gravem subditis ruinam imminere, Carolus Rancatus vastæ arboris Emblemate demonstrat, quæ turbinibus quassata, multas in ambitu suo minores arbores prostravit. Epigraphen è Catullo desumptam addidit; COMINUS OMNIA FRANGIT. Verba Poetæ sunt;

Mors
magnatis

*Nam veluti in summo quatientem brachia Tauri
Quercum, aut conigerem sudanti cortice pinum
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Erui, illa procul radicibus extirpata
Prona cadit, lateque & COMINUS OMNIA
FRANGIT.*

Porro Superior, veluti arbor inter subditos suos proccera, nunquam in peccatum labitur, quin malo suo exemplo illos sternat, & ad eandem noxam trahat. Unde providè monet S. P. Augustinus; *Ut facilius sanetis, sani permanere debetis. Corrigite arguendo, consolamini alloquendo, exemplum præbete benè vivendo.*

Exemplū
malum,
S. Aug. Praef.
in Psalm. 50.

30. Arbor pluribus locis lacera ac dirupta, ab eodem Rancato epigraphen recepit; PUR VIVO ANCORA. Id est; ADHUC MIHI VITA SUPERSTES. Illorum hanc ideam dixeris, qui hostium tyrannide, aut calamitatum ventis horrendum infestati, etiamnum magnanimes persistunt. In hanc rem S. Paulus ait; *Quasi morientes, & ecce vivimus, id est, interprete Cornelio à Lapide; Qui videmur propter quotidianam pericula, flagella, & arumnas semper mori, Deus ecce nos vivos conservat, illasos, & vegetos.* Unde de SS. Martyribus ait Magnus August. *Mart-*

Persecutio
superata.

2. Cor. 6, 9.

Corn. à. Lap.
in hanc loc.

S. August. in
Ps. 118.
Conc. 2. c.

tyres vivificati sunt, ne amando vitam, negarent vitam.

Hypocrita

S. Aug. S. 1. 5

31. Hypocrita, omni interioris animi virtute destitutus, nihilque aliud nisi exteram & apparentem illius speciem efformans. Rancato auctore arborem venustam quidem & opacam, sed tamen infructuosam, imitatur; cum lemmate, **FRUCTUM EXPIRAT IN UMBRAS**. Ad verbum Statius;

--- Ceu nescia falcis

Sylvæ, comas tollit, fructumque expirat in umbras.

Hug. Card.

2. 4. 10. 11

Hypocritis, telte Hugone Cardinale, speciem sanctitatis tenet exterius, sed interius rem veritatis non habet. Unde Hypocritæ ideam ficum illam, à D. Matthæo descriptam dixeris, in quâ Servator nihil invenit, nisi folia tantum.

Matth. 21. 19

Ingratus.

Matth. 21. 23.

Ibid. v. 27.

32. Arbores, solaribus radiis illustratæ, mox vastissimam umbram pargere solent. Unde lemma; **UMBRA PRO LUCE REPENDUNT**. Homines ingratos hæc imago spectat, qui tantò diffusiore scelorum caliginem reponunt, quantò cumulatiore cælestium gratiarum luce illustrati fuerint. Quibus, obsecro, quantisque beneficiis Deus Judæorum animos sibi conatus est devincere! *Plantavit vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in eâ torcular, & edificavit turrim.* Imò; *Novissime autem misit ad eos filium suum.* At luci tam gratiosæ non aliter responderunt homines flagitiosissimi, nisi quod supremum luminis Authorem, Christum, ad extremas mortis crudelissimæ umbras deturbarint. *Hic est haeres, venite occidamus eum.* In rem præsentem Magnus Augustinus; *Plantata est vinea lege datâ in cordibus Judæorum. Missi sunt Prophetæ querentes fructum, bonam vitam eorum, Prophetæ ab eis contumeliis affecti, & occisi sunt, Missus est & Christus, unicæ filius Patris familias, & ipsum occiderunt haeredem, & ideo perdidit haereditatem.* Id ipsum in Judæa, paulò antè Apostolo, & postea proditore, cernere licet.

S. Aug. S. 1. 5

59 de Verb. Dom. c. 2.

33. Homines, non quales sint, sed quales temporum successu evadere possint, considerandi sunt, unde nemo ob præsentis vitæ conditionem neglectui haberi aut contemni; sed contrà, ob illam faciliè olim emendandam, honorari debet. Ex arbore id discas, quam, hyeme sæviente defrudatam, Gambertus hoc Virgilio lemme visendam proposuit; **INDUET IN FLOREM SESE**. Certè Saulus, Christianos acerrimè persecutus, arborem repræsentavit horridam ac infelicem; at sanctæ fidei pictate incalescens, virtutum flores adèò cumulosos protulit, ut paulò post sæcundissimus evaserit. Notarius ille fraudulentus ac falsarius, cujus in S. Antonii Paduani vitâ fit mentio, ab omni virtute alienissimus, arbor sterilissima, solisque inferni titionibus augendis apta videri poterat; qui tamen, uti Sanctus ille vaticinatus est, non ita multò post Martyrii laureâ insignis exitit. S. P. Augustinus; *Non nôsti, qualis futurus sit apud Deum aliquando, quem rides idolum adorantem: convertetur ut adoret Deum fortassis religiosus quàm tu, qui cum paulò antè ridebàs.*

Virgil. l. 1

Georg.

Spec con-

versionis.

S. Augustin.

form. 121. de

Temp.

Pater fr-

cundus.

S. August. Ps.

137.

34. Inter cætera P. Gaberti Emblemata, ad funebrem serenissimi Ducis Francisci I. d'Este apparatus affixa, arborem cernere erat, è cujus radice plurimi furculi porgerminabant, cum lemmate; **FRUITUR POSTERITATE SUA**. Ita Pater familias, è numerosâ, nobili, ac laudatissimâ suâ prole plurimum solatii recepit, seque ipsum in eâ reviviscere credit. Tales fuere Jacob, Matathias &c. Nam, ut benè ait Doctorum Phæbus, *non jam felicitas est, habere filios sed bonos habere.*

35. Gambertus arborem, aliquâ sui parte frondibus spoliatam, illo Claudiani lemme notavit; **TE-**

NUI DAMNO. Veluti diceret, rerum terrenarum jacturam admodum levem esse, parvique aestimandam. Certè Jobus, omnibus fortunis, exutus, nihil exinde parturbationis in animum admisit, sed sereno ac grandi animo seipsum solatus, aiebat; *Dominus dedit, Dominus abstulit &c. sit nomen Domini benedictum.* saluberrimam hanc Jobi Philosophiam prolixè perpendens Origines, subjungit; *Quæ sunt terrene hæc atque infida divitiæ, quæ sunt hodie, & crastinâ die non sunt? Fumus est deficiens, flos est transiens, herba est arecens. Et qui habent illas, tanquàm non habeant, quia diutius non habent: & qui non habent illas, tanquàm nihil amiserint, quia non permanentes relinquuntur.* &c. Heli quoque, posteaquam sibi à Deo omnes divitias, honores, ac ipsos adèò filios auferendo; inaudit, maximâ animi moderatione respondit; *Dominus est; quod bonum est in oculis suis, faciat.*

Jacturam terrarum terrarum l. vis est. Job. 1. 21.

Orig. in hunc loc.

1. Reg. 5. 11

36. Dei Filius, quando è Judæorum lege circumcisus fuerat, simul & cultro vulnus, & gloriosum nomen JESU accepit. Unde significandæ huic solemnitati, P. Henricus Engelgrave arborem depinxit, cujus cortex singulas sanctissimi nominis JESU literas ferro incisas referebat; addito lemme è Virgilio; **PULCHRUM PER VULNERA NOMEN**. Joannes Baptista Masculus de Christo circumciso canit;

Triumphale nomen hoc est, quod inditur,
Licet vulnere partum Ducis.

Virgil. l. 9. Encid.

Ceterum etiam SS. Martyres, è vulneribus suis nomen adèò gloriosum retulere, ut de iis testetur Magnus Augustinus; *Martyres in Ecclesiis locum suum tenent, atque apice sanctæ dignitatis excellunt.*

SS. Martires.

S. August. in Psal. 6

37. Arbores, visu jucundæ, ut Abies, Platanus, Myrtus &c. foli hortorum splendori inserviunt; cæterâ steriles & infructuosæ. Proinde illarum unam hoc lemme è Virgilio notavit Rancatus; **INFÆCUNDA, SED LÆTA**. Verba Poctæ sunt;

Virgil. l. 2. Georg.

Sponte suâ quæ se tollunt in luminis oras,
Infæcunda quidem, sed læta, & fortia surgunt.

Hominem, paupertate ac sorte suâ infumâ optimè contentum, hæc icone significabis. Seneca; *Honestæ res est, læta paupertas: illa verò non est paupertas, si læta est: cui cum paupertate benè convenit, dives est: Non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est.* Torquatus Tassus Pastorem quemdam ita loquentem sistit;

Paupertis.

Senec. ep. 2.

Tass. Ger. Lip. Cant. st. 9.

Ne gli avidi soldati a preda alletta
La nostra povertà vile, e negletta.
Altrui vile, e negletta, e me si cara,
Che non, bramo tesor, ne regal verga,
Ne cura, è voglia ambiziosa, ò avara,
Ma nel tranquillo del mio petto alberga &c.

38. Arbor, adolecente vere copiosis ornata floribus, olitorem optimè ac latissimè sperare jubet, se adultiore anni tempore pretiosis fructibus fore gravidam. Unde Rancati lemme; **MELIORA SEQUENTUR**. Verbis è Virgilio desumptis;

Spes

Tu pro Germano si quid præsentius audes,
Perge, decet, forsan miseros meliora sequentur.

Ita omninò Juvenes, ingenio vivaces ac floridi, certissimum optimi progressus olim futuri prognosticon faciunt. S. Cyprianus; *Sicut fructus non invenitur in arbore, in quâ flos prius non apparuerit, sic in senectute honorem legitimum consequi non poterit, qui in adolescentia disciplina alicujus exercitatione non laboravit.* Tales ergò sequentur senectutis fructus, quales in juventute

Juvenis vivax.

S. Cypr. de 12. ab.

Flora bonæ vel malæ educationis habuerimus.

39. Sterilem & aridam arborem nil nisi secures ac flammæ manent. Unde, Rancato authore, hanc sibi sententiam lemmatis loco pronuntiat; CÆSA SECURIBUS URAR. Oportunè & ad verbum Ovidius;

*Si quæ fides misera, hoc me, per Numina juro,
Non meruisse nefas, patior sine crimine poenam.
Viximus innocua, si mentior, arida perdam
Quas habeo frondes, & cæsa securibus urar.*

Audi, obsecro, minitantis Dei supplicia, adversus animas steriles, ac virtutibus exsuccas, decreta. *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Hæc sententia, subjungit Magnus Augustinus, evidenter ostendit, quia non solum malum fecisse, sed etiam bonum non egisse, damnabile erit.*

40. Quod Virgilius de Quercu dixit, etiam de Palmâ, Cypressô, cæterisque similibus arboribus pronuntiare licet; nempe, DURANDO SÆCULA VINCIT. Rancato authore, hæc idea illustrem familiam, oblongâ annorum serie conservatam; vel certè Monarchiam, plurimis annis nunquam interrupram, significat. &c. Cæterum justus nullis unquam occumbet temporibus, sed vitam coram Deo æternam vivet; S.P. Augustinus; *Potest nullâ annorum temerariâ supputatione dies judicii octavus intelligi, quod jam post finem hujus sæculi, acceptâ vita æternâ, tunc non erunt animæ justorum obnoxia temporibus.*

41. Homo tantò majore benevolentia & humanitate abundare solet, quò solidiore virtute ac sapientia instructus fuerit; ut adèd illius doctrinam è comitate, ceu lydio lapide, periclitari liceat: haud aliter, atque arbor, quò cumulatior fructuum thesauro ingravescit, eò profundius inclinatur. Unde lemma; HUMILIOR, QUO ONUSTIOR. Præclare in hanc rem Hector Pintus; *Quemadmodum arboris ramus, quò est plenior, eò est gravior, quanto plures & uberiores fructus producit, tantò profundius se abicit: sic qui sapientior est, humilior est, quo quisq; magis est sapientia fructibus onustus, eò magis se deorsum submittit & inclinatur.* Insuper magnatum illorum hæc effigies est, qui erga subditos quovis tantò se exhibent humaniores ac magis benevolos, quanto majora dignitatum pondera suscipiunt. Pacatus inter cætera Theodosii, Imperatoris piissimi, elogia etiam hoc recenset; *In ipsi statim imperii auspiciis privatorum domos adibat, & urbis angulos, qui nunquam imperatorum solem viderent, pio lumine complebat.*

42. Arbusculum transplantatum epigraphen tenet; QUI MILIOR FRUTTO ATTENDO. Id est; DABIT UBERIORES. Ita homo, relicto mundo, sacrum Ordinem ingressus, uberiores virtutum fructus proferet. Explicatè Regius Pfalter; *Plantabit in domo Domini, in atrii domus Dei nostri florebut: adhuc multiplicabuntur in senectâ uberi.* S. Bernardus de homine, è sæculo ad cœnobium transeunte, ait; *Fit de divite ditior; de nobili generosior; clarior de illustri: & quod his omnibus majus est, sanctus de peccatore.*

43. Juvenis, scholas ac Magistros suos frequenter permutare solitus, symboli loco arbusculum recepit; cum epigrammate, SOVENTE TRANSPIANTATA, NON ALLIGNA. Id est; SÆPE TRANSALATA PERIBIT. In rem præsenrem Seneca; *Nihil æque sanitatè impedit, quam remediis crebra mutatio. Non venit vulnus ad cicatricem, in quo crebra medicamentatentantur. Non convalescit planta, quæ sæpius transfertur; nihil tam utile est, quod in transitu profuit. Distrabit animum librorum multitudo* Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. I.

Idipsum de Religioso inconstante, seu, ut D. Benedictus in Regula sua vocat, *gyrovago*, intellexeris.

44. Subditus, majorum suorum ferociam aut impetum demisso & obediente animo frangere solitus, arbusculum imitatur, qui vento irruente incurvetur, sicque ejus impetum declinat. Lemma, CEDENDO VINCIT. Atque adèd, asserente Justo Liplio, *Robur pugna fatalis in patiendo est; & VICTORIA IN CEDENDO.* Concinnè Ovidius;

Cede repugnanti, cedendo victor abibis.

45. Academicus, inter Gelidos Bononienses Intultus, symboli loco arbusculum sylvestrem præfert, qui, ex solo inculto natus, inscriptionem è Virgilio sustinet; SPONTE SUA. Hominem proprio Marte, & sine aliorum operâ aut consilio res suas perficere solitum, hæc idea repræsentat. Ovidius, à nemine altero stimulatus aut adjutus, proprii ingenii fecunditate poemata sua enixus est. S.P.N. Augustinus decem Aristotelis Categorias, totamque Philosophiam absque Magistro intellexit ac explicavit. Eò etiam collineabat Sacra sponsa, quando dixit, *Surrexi ut aperirem dilecto meo, manus meæ stillaverunt myrrham;* Nimirum Deo uberrimos mortificationis fructus liberâ voluntate, citra omnem violentiam aut coactionem, sese obtulisse dixit: idèd autem operationes suas voluntarias cum myrrha comparavit, quod myrrha prima seu effecta sponte suâ, non expectatâ ferri incisione, destillet. Plinio teste, *Sudant SPONTE, priusquam incidantur, statim dictam, cui nulli præfertur.* Unde, è Flavii Josephi sententiâ, Deus Abelis potius, quàm Caini sacrificium habuit acceptum; quòd Abel agnos, voluntario affectu ac naturâ suâ generari solitos, obtulerit; Cain verò spicas, nonnisi aratro, & laboriosâ violentaque terræ culturâ obtinendas, *Hujus sacrificium, inquit, Deo fuit acceptum, quòd SPONTE natura genitis constaret, quàm ea, quæ homo avarus & industrius per vim quandam à naturâ extorserat.*

46. Arbor, ventorum impetû rupta, epigraphicè tenet; SIC PERTINACI. Hinc constat, gravissima è cælo supplicia in eos destinari, qui Divinis inspirationibus contumaces resistunt. S. Ambrosio teste; *Mitigat judicem pudor reorum, excitat autem pertinacia denegantium.* Guericus Abbas illa Isaia verba examinans, *Cadant retrorsum, & conterantur, & illaqueantur, ait, Vadunt retrorsum per apostasiam, cadunt in criminalia, illaqueantur mortifera delectatione, vel quâdam inextricabili peccandi necessitate, ut nec velint, nec possint poenitere: capiuntur improvisâ morte, conteruntur æterna damnatione,*

47. Maria Virgo & Josephus inter assiduos perfectionum ardores mutuis sese solatiis exererunt; id quod Alcibiades Lucarinus Emblemate demonstraturus, arborem sub radiis solaribus depinxit, quæ à vicinis aquis refrigerata, vicissim suavissimam umbram in aquas spargebat; cum lemma, MUTUA REFRIGERANTUR OPE. Idipsum hoc verû italicò expressit Tassus;

Con bel cambio fra lor, dumore, è d'ombra.

Hanc mutui auxilii ideam probè compertam habuit sacra Sponsa, quando dixit; *Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi.* S. Cyrillus Alexandrinus, propter hoc etiam, inquit, *duo creati sunt oculi, alæ duæ, manus totidem, ac pedes dualitate consimiles, ut pluralitate numerum, & unitate formarum, membris omnibus ex simili adjutorio sit provisum.* Et Seneca; *Quò alio tutius sumus, quàm quòd MUTUIS FOVAMUR OFFICIIS? Hoc uno instructior vita, contraq; incursiones subitas munitior est beneficiorum commercio.*

Mors.

48. Eadem omninò mortis falce omnes homines, tam supremos quàm infimos, sterni, ex Arboris Emblemate demonstrat Lucarinus, culter enim illius ramis sublimibus æque ac humilibus imminens, epigraphen tenet; ET PROPE, ET PROCUL. Horatius;

Horat. l. 2.
Ode, 18

----- *Aqua tellus*
Pauperi recluditur,
Regumque pueris; nec satelles orci
Callidum Promethea
Reverit auro captus, hic superbum
Tantalum, atque Tantalum
Genus coerces, hic levare functum
Pauperem laboribus.
Vocatus, atque non vocatus audit.

Et Menander.

Moritur sutor eodem modo ac Rex.

Educatio

49. Patresfamilias prolis suæ educandæ ac nutriendæ debitum ex arbore discant, quæ tenellum furculum è radice suâ proferens, epigraphen subjunctam habet; ET GENITUM ALIT. S. Thomas; *Debitum filii ad parentem adeò est manifestum, quòd nulla tergiversatione potest negari, eò quod pater est principium generationis, & esse, & insuper educationis, & doctrinæ.* Hieronymus Olcaster verba illa, à Deo post hominis & animalium creationem pronuntiata, expendens, *Eccè dedi vobis omniam herbam &c. & universa ligna &c. ut sint vobis in escam: & cunctis animantibus terræ, omniq; volucris cæli;* ait, *Commovent locus iste eos, qui Ministros habent, victum illis præstare. Quid, quæso, ministerii, bone Deus, ab illis, quos tam sumptuose alis, consequeris? Quid tibi aves, quid bruta, quid homines præstant? tantum abest, ne injuri sint. Sed QUIA CREAVERAS, PROVIDERE DIGNATUS ES.*

S. Tho. l. 2. q.
100. art. 5.
ad 4.

Olcaster in 6. l.
Gen. 29.

50. D. Alexander de Cuppis, Canonicus Regularis prostrata cuidam grandi arbori inscripsit; ET MAGNA JACET. Mens Emblematis erat, nec gravissimos quosvis Principes mortis legibus solutos esse. S. P. Augustinus; *Morituri sumus omnes. Nec agit quidquam, qui cupit evadere, ut mortem aufari.* Id ipsum è celeberrimi Scipionis Africani epitaphio conjicere licet;

Devicto Hanibale, captâ Carthagine, & aucto
Imperio, hos cineres marmore tectus habes:
Cui non Europa, & non obstitit Africa quondam,
(Respiceres hominum, quàm brevis urna premit?)

In morte.

S. Augustin.
serm. 2. ex
addit. ad Car-
thag.

Divisio regnorum

51. Provinciarum divisiones proximam esse Regnorum ruinam, D. Didacus Saavedra ex arbore dignoscendum proponit, quæ, unico ramo per vicinam manum avulso, epigraphen sustinet; DUM FRANGITUR, FRANGOR. Petrus Gregorius; *Est & hæc species interitus regnorum, quando unius principatus divisio fit.* Id quod eo loco prolixè Macedoniæ, Judææ, Imperii Romani, aliorumque regnorum exemplis testatum facit. S. Gregorius Papa Judæam, plurimis principibus simul subiectam, vex hoc solo capite miseram & infelicem dicit; quia in tot partes divisa, non potuit non irreparabili damno interire. *Voce enim Redemptoris dicitur: omne regnum in se divisum desolabitur: liquet ergò, quod ad finem regni pervenerat, quæ tot regibus divisa subiacebat.* Cæterum Judææ Reges eodem tempore hi numerabantur; Romanus Imperator, cujus vicem agebat Pilatus; Herodes Antipas; Philippus, Herodis frater; & Lausanias.

S. Greg. Hom.
20. in Evan.

Pet. Greg. de
Republ. l. 25.
c. 1. n. 1.

52. Pastoribus olim receptum erat, hominum amatorum nomina arborum corticibus incidere. Hunc morem innuens Lucianus, de quodam Vene-

ris Guidix amasio ait; *Omnis mollicularum arborum cortices Venerem prædicabant.* Et Theotricus in Helenæ Epithalamio;

Theotr. in
Epith. Hel.

Littera in cortice scribentur, ut quis præteritus Legat: Dorice, venerare me; nam Helena arbor st.

His subscribit Virgilius;

Certum est, in sylvis, inter spelæa ferarum
Malle pati, tenerisque meos incidere amores
Arboribus: crescent illa, crescentis amores.

Virgil. Ecl.
10. vers. 5

Denique Tassus Erminiam habitu & exercitio pastoricio ita loquentem introducit;

Tass. Geru.
Lib. Cant.
7. st. 19

Sovente al hor, che sù gli estivi ardori
Hiuccan le pecorelle a l'ombra affisse,
Ne la scorza de faggi, e de gli allori,
Segnò l'amato nome in mille guise;
E de suoi strani, ed infelici amori
Gli aspri successi in mille piante incise &c.

Proinde Emblematis loco, aliquot characteres cuidam arboris cortici incidens; addio lemmate, CRESCENT, DUM CRESCET. Ita prorsus crescente hominis ætate, etiam judicium, prudentia, cæteraque animi dotes crescunt. Unde Lucretius canit;

Consuetudo cre-
cit cum
ætate.
Lucret. l.

----- *Gigni pariter cum corpore, & una*
Crescere sentimus, pariterque, senescere mentem.

In rem præsentem S. Lucas testatur; *Jesus proficiebat sapientiâ, & ætate, & gratiâ apud Deum & homines.* Ita prorsus etiam consuetudo, tam virtuosa quàm vitiosa, simul cum vitâ nostrâ incrementum capit. Apprimè S. Gregorius; *Tenant præva consuetudines, quem semel ceperint, atque quotidie duriores existunt, & non nisi cum peccatoris vitâ finiuntur.* Idem in illud Jobi, *Ab infantia crevit mecum miseratio,* ait; *Nonnulli quoad ætatem crescunt, quoad innocentiam decrescunt. Electis verò, cum foris ætas corporis, intus, si dici liceat, crescit ætas virtutis.*

Luc. 2. 52.

S. Greg. l. 1.
Moral.

Idem in
Job. 31. 18.

53. Emblematis loco Arborem depinxere, quæ cæteris ramis omnibus recisis, unicum furculum proferebat; cum lemmate, LEVABIT SE. Ita cor humanum, superfluis curis ac mundi affectibus penitus exsolutum, mirâ vivacitate ad Deum sublevari potest: S. Gregorius Nazianzenus; *Clausis, compressisque corporis sensibus, atque extra carnem, mundumque positus, in seque collectis, nec in summa necessitate impellente, quidquam humanarum rerum attingentes, atq; & secum in se, & cum Deo colloquentes, superiorem rebus visibilibus vitam agunt.* Et S. Clemens Alexandrinus; *Planta cælestis cum sit homo, ut cælestes quoque virtutum fructus ferat, inutiles vitiorum stolones pœnitentiâ ferro circumcidat.*

Solitudo

S. Greg. Na.
Apolog. 1.

S. Clem.
Alex. Orat.
ad Gent.

54. Nobilis arbusculus, è reciso ac veteri trunco non sine frondium virore progerminans, epigraphen subjunctam habet; VIC MEA FATA SUPERSTES. His omninò verbis Virgilius Evandrum loquentem siltit;

Virg. l. 15.
Æneid. V.
160.

----- *Vici mea fata superstes.*

Eadem imago, in Novariensi foro depicta, significat, civitatem illam, post sanguineas Bellonæ clades, & miserrima præteriti sæculi excidia, tandem in hodiernam felicissimam speciem revixisse. Ninive, accommodatè ad præsentem ideam, è divino decreto mox funditus evertenda, incolumis evasit. Roma, iteratis vicibus à Barbaris destructa, iterum iterumque in pristinam formam excrevit. Mediolanum, à Friderico Barbarossâ solo æquatium ac sale conspersum, majestatem, priore longè magis eximiam am-

Renova-
tio.

amplioremque recuperavit. Idipsum de Samaria, Israelitici regni metropoli, scriptum reliquit Oseas; *PEREAT Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit Deum suum. IN GLADIO pereant, parvuli eorum elidantur: mox verò subjungit; Sanabo contritiones eorum, diligam eos spontaneè, quia aversus est furor meus ab eis: Ero quasi viros, Israel GERMINABIT quasi lilium, & erumpet RADIX EFUS ut Libani. IBUNT RAMI EFUS &c.* Unde etiam alibi, ut advertit S. Gregorius, *afflictæ Judea dicitur, ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te.* Cæterum etiam Jobus, suis calamitatibus superior; Ezechias è decreto mortis articulo revocatus; Lazarus, è sepulchro redivivus; aliique singuli de se Virgilianum illud verissimè pronuntiaverint; *Vici mea fata superstes.*

55. Arbor, recisâ lateralium ramorum luxurie, tantò evadit altior, quò magis in latitudinem se diffundere prohibetur. Unde lemma; *ALTIOR, QUO ANGUSTIOR.* Certè anima, è sensuum vanitate subducta ac constricta, in celsissimum perfectionis apicem excrevit. S. Gregorio teste; *Intentioni anima, si exterior evagatio clauditur, interior secessus aperitur, quia & in altum crescere arbor cogitur, quæ in ramos distendi prohibetur.*

56. Arbor, quò amplius ramos suos versus terram explicat, eò minus in cælum erigitur. Unde lemma; *HUMILIOR, SI LATIOR.* Ita prorsus anima terrenis negotiis plus æquo affixa, ægerrimè ad cælestes delicias suspirat. *Cùm animus dividitur ad multa,* inquit S. Gregorius, *fit minor ad singula, tantoque et in unaqualibet re surripitur, quanto latius in multis occupatur.*

57. Arbor, inter hederæ amplexus succi a & suffocata, inscriptionem reddit; *SIC PERIRE JUVAT. Vel; COSI MORIR MI PIACE.* Depravatam hominis lascivi pervicaciam hinc colligere licet, qui mavult ab impudico scorto fortunis omnibus exui, ipsâque ad eò vitâ privari, quàm, excussis illius amplexibus, libidini valedicere. *Debellande sunt inprimis voluptates,* inquit Seneca, *quæ, ut vides, sæva quoque ingenia rapuerunt.* Propertius illo Veneris æstu abreptus, inter obscænos amplexus spiritum exhalare optabat; unde ipsius gnoma,

---- Laus in amore mori.

Huic non abfimilis Ovidius, canebat;

*Felix, quem Veneris certamina mutua perdunt,
DI faciant, lethi causa sit ista mei.*

Et paulò infrâ;

*At mihi contingat Veneris languescere motu,
Cùm moriar, medium solvar & inter opus.*

58. Arbor, hederam, quamlibet sibi noxiam ac fatalem, sustentans, epigraphen tenet; *PERIMENTEM PORTAT.* Abbas Certanus hoc Emblemate generosum ac grandem hominis animum demonstrat, qui, tamen ab hostibus gravissimè offensus, eos tamen beneficis ac favoribus exornare assiduò studet. De Josepho Patriarchâ inquit Hamerus, *Quis unquam crediturus esset, illum tam civili in fratres suos animo futurum, ut tam insignem illorum in se crudelium injuriam, & injuriosam crudelitatem, non solum condonaret, sed etiam ingentibus beneficiis fratres afficere in animum induceret;* Alexander Magnus, Ænæ Sylvio referente, dicere solebat, *Regis id esse proprium, à quibus male audierit, in eo beneficentiâ majore ut utatur.* Carolus IV. quod idem Sylvius testatur, posteaquam intellexerat, perduellem quem-

dam sibi necem machinari, eum, ad se vocatum, mille coronatis donavit, ut illis pecuniis filia suæ dotem constituere posset: unde tantâ tamque generosâ beneficentiâ victus sicarius, pristinum animum ejuravit, ac Principis ad eò munifici obsequiis æternum se devovit;

59. Inter cæteram funebrem Machionis Guidonis Villa pompam arbor cernebatur, humi prostrata, & in statuæ cujusdam figuram efformata; cum lemma-
ET IN FUNERE PERENNITAS. Sic nimirum virtus nec oblivione, nec morte sepelitur: Virtutis enim individua comes est immortalitas. *Est ali- quid,* inquit Magnus Augustinus, *si manet, si constat, si semper tale est, ut est virtus* Et Anonymus.

*Discite virtutem juvenes: nam sola beatos
Nos facit, & dira non timet arma necis.*

Denique Seneca Tragædus;

*Nunquam stygias fertur ad umbras
Incluta virtus, vivite fortes.
Nec Lethæos sæva per amnes
Vos fata trahent.*

60. Arbor, ramis putata, epigraphen sustinet; **Religiosus IMMINUTA GRANDESCET.** Ita vitiorum ac sensuum affectibus è corde proscriptis, mirum gloriæ, virtutisque incrementum capies. S. Eusebius, *Cæcumen arborum, si præcidantur surculi inferiores, eò surgit sublimius: oppressis & afflictis sensibus, mens at- tollitur & viget.* Theodoretus in eadem icone S. Ec- clesiam dignoscit, quæ Martyribus suis immutata, indies magis magisque excrevit. Illius verba ita habent; *Sicut lignatoribus syvæ cadentibus, multè plu- res pullulant propagines ab radicibus, quàm sint rami, qui incidant: ita nunc quoque piis compluribus inter- fectis, multò plures quotidie ad doctrinam Evangelicam accedebant.* Sensu non abfimili S. Gregorius Nazianzenus.

*Perferre damni quidpiam lucrum putat,
Ut fructuosum si repurges arborem.*

61. Christina, Suecorum Regina Catholicæ fidei causâ regno suo sese abdicans, Symboli loco arbo- rem accepit, quæ recisâ ramis, epigraphen tulit; **Eleemo- POMIS PER DAMNA GRAVESCET.** Mens Emblematis erat, eam per temporalis regni jacturam ad cumulates æternæ beatitatis fructus perventuram. Certè Eleemosynarius, quantò in erogandis facultatibus liberalior, tantò in divitiis multiplicandis evadit felicior. Perpicuè S. Antonius Paduanus, *Sicut S. Anton. arbor, ramis superfluis moderatè proscissis, melius fru- Jer. 1. de Vir. ctificat, sic ei, qui de proprio eleemosynas facit, Dominus residuum multiplicat magis.*

62. Arbor, ramis putata, à Carolo Bevio epigra- phen recepit; **SPE DIVITE PAUPER;** vel ut aliis placet; **AUGEAT UT VIRES.** Illa enim, quamlibet ramis nuda, copiosam tamen uberrimorum fructuum spem de se relinquit. Arberi non absimi- lis Dei servus, quò magis rerum terrenarum bonis fuerit exutus, tantò se cælestibus divitiis cumula- tiorem probat. Verissimè S. Franciscus; *Paupertatem scitote fratres, specialem viam esse salutis, tamquam humilitatis fomentum, perfectionisque radicem: cujus est fructus multiplex, sed occultus. Hec enim est Evan- gelici agri thesaurus absconditus, pro quo emendo ven- denda sunt omnia &c.* Et meus Concanonicus D. Sala- vator Carducius;

*Augeat ut vires ferro rescinditur arbor,
Hoc magè Cræsus eris, quò magis Iruis eris.*

63. Arbusculus, supra veterem truncum enatus,

See 14. r.
bid. n. 5.
Greg. l. 31.
Moral. c. 8.
Solitudo.
Greg. Papa
Mundanus egrè ad Deum le- ratur.
Greg. Pap.
Lascivus.
Senec. ep. 28.
prop. l. 2.
Eleg. 1.
Ovid. l. 2.
Amor. El. 10.
Beneficentia erga hostes.
Hamer apud Ioan. Hays To. 3. fol. 828.
Æn. Sylvius l. c. 37.
Am. l. 4. c. 28

Virtus im- mortalis.
Augustin. l. de vita beat. d. 3. p. 1. d. c. i.
Senec. in Herc. Oesie.
S. Euseb ap. Novarin. Tom. 3. Elect. l. 1. n. 57.
S. Ecclesia. Theod. l. 9. de Eccl. l. c. 2.
S. Greg Naz. l. 1. sentent
Eleemo- synarius.
Paupertas religiosa.
S. Francisc. Collat. 5.

Spes. latissimam posteritatis spem exhibet. Lemma, FRUCTUM ET SEMINA FERET. Opportunè Jacobus Bruck;

Iac Bruck. Embl. mor.

*Ex sicca surgit radice en plantula florens,
Quæ quondam fructum, & semina grata feret,
Sape Deus sobolem, stirps cum perisse videtur,
Suscitatur, in gentem surgat ut illa novam.*

S. Joannes Baptist. Cum primis id in S. Elisabetham convenit; quæ annis jam provec̃ta, Joannem, Christi prodromum, felicissimè enixa est. Unde Angelus Beatissima Virgini de illa nuntiavit; *Elisab. th. cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua &c. Nam Elisabeth, inquit,*

S. Augustin. Magnus Augustinus, *quæ longævis temporibus castè cum marito vixerat, & ambo fideles ante Dominum fuerunt, meruit jam de mortuo semine filium, qui & sanctitate parentes ornaret, & prædicatione multos infideles converteret.*

64. Arbor, frondibus spoliata, epigraphen è Psalmo sustinet; DABIT IN TEMPORE. Juvenem hæc imago spectat, qui, tametsi modò pretiosis virtutum fructibus ac floribus destitutus, successu tamen temporis eos cumulatè proferet. B. Albertus Magnus cum discipulos suos D. Thomæ Aquinati illudere, ac bovem mutum illum cognominate audiret, respondit,

S. Tho. Ag. *universum orbem sonorâ bovis hujus voce olim repletum iri. Titelmannus sub Emblematis hujus arbore Virum justum intelligit, qui in legis Divina meditatione jugiter sese exercitans, continuâ irrigatione spiritualis grana, & visitationis Divina fecundatus, & modo, dum tempus est operandi, fructus dabit bonarum operationum, & in tempore retributionis fructum accipiet sua prioris justitiæ, mercedem retributionis æternæ.* Tibullus;

Tibull. l. 1. Eleg. 4.

*Annus in apricis maturat collibus uvæ,
Annus agit certâ lucida signa vice.*

Et Ovidius. *Tempus ut extensis tumcat facit uva racemis,
Vixq; merum capiant grana quod intus habent.
Tempus & in canas semen producit aristis &c.*

Ovia l. 4. Trist. Ele. 3.

65. Arbor, ex unolaterè penitens defrondata, ex altero verò, quæ solan respicit, copiosis frondibus virescens, epigraphè tenet; IN MELIUS REFERET. Ita nimirum è Dei, ceu solis æterni, præsentia omnium bonorum copiam referimus. S. P. Augustinus; *Ut sit homo aliquid, convertat se ad illum, à quo creatus est: recedendo enim frigescit, accedendo fervescit; recedendo tenebescit, accedendo clarescit.* Id ipsum etiam de Principis præsentia pronuntiare licet; Dion. Cassius de Ariano Imperatore ait; *Civitates socias, atque tributarias, & subditas mirificè juvit, multas earum invisit, & quas nullus ante se Imperatorum viderat, atque omnibus aliquid opis & auxilii tulit.*

Præsentia Dei. S. Augustin. in Psalm. 70

66. Arbor, humi prostrata, epigraphen subjunctam habet; DOLATA NITEBIT. Ita nimirum calamitatum ferro, martyrii plagis, ac suppliciorum vulneribus homines etiam miserrimi & abjectissimi insignem gloriæ æternæ splendorem sibi conciliant. Compendio Magnus Augustinus; *Corpora habebunt magna ornamenta, in quibus passi sunt magna tormenta.* Certè S. Ecclesia, metaphorâ non nihil quidem differente, ad rem tamen nostram plurimum opportunâ, de Divis Cœlitibus canit;

S. Augustin. ser. 117. de Divers.

*Tunsonibus, pressuris
Expolti lapides,
Suis coaptantur locis. &c.*

67. Philopponi Faventini pulcherrimam arborem

supra montis fastigium collocatam, symboli loco præferunt; cum lemmate, DIFFICILIS CULTU. Virtutis ac gloriæ hanc ideam dixeris; quippe quæ sui colendi & adipiscendi facultatem non nisi maximo labore vendunt. Silius Italicus canit;

Virtus bore paranda. Sil Ital.

Ardua virtutum profertur via.

Hesiodus; *Via longa est, atque acclivis ad ipsam;
Ardua namque prius sed cum ad fastigia ventum,
Fit facilis.*

Et, quantum memini, Horatius;

Virtutum posuere Dii sudore parandam.

Eamobrem, teste S. Clemente Alexandrino, Poetæ finxerunt, virtutem supra solitaria, & inaccessa rupium cacumina habitare. Opportunè Seneca; *studiorum salutarium, etiam cura affectum, laudanda tractatio est. Quid mirum si non ascendunt in altum? arduos aggressus virtutis sufficere, etiamsi decidunt, magna conantur.*

S. Clem. Al. l. 4. Strom. Senec. l. de vita beati. c. 20.

68. Arbor, à ventis incurfata, epigraphen tenet, CONCUSSIONE FIRMATUR. Certè S. Fides, vel generosus animus, instar Quercus, nunquam magis, atque inter adversos hostium aut tentationum impetus, stabilitur. S. Joannes Chrysostomus, *Fides nostra oppugnata, inquit, magis floret, & seditione agitata, incrementa majora sumit.* Idem in illa Apostoli verba commentatus, *Oportet & hæreses esse, de magnanimi ac firmo hominis pectore ait; ut arbores benè & diligenter radicata, ventorum vicum aguntur, hinc & inde, solidiores fiunt, sic & benè solidatos in fundamento veræ fidei animos, quæcunque irruunt hæreses, reddunt fortiores.* S. Petrus Damianus eandem iconem de humanâ naturâ interpretatur, quæ tantò firmiores in Dei obsequio radices agit, quantò majoribus ærumnis fuerit exagitata. *Quo magis caro per tormenta concutitur, eò mens in Deum fixa firmiter roboratur.*

S. Jo. Chryf. ser. in inventum. Idem in illa Apostoli.

S. Petr. Dam. serm. 3.

69. Academicus, inter Errantes Brixienfes Recifus; Symboli loco arborem præfert, humi prostratam, & hoc lemmate insignem; A PIU' BELL' OPRE. Id est; AD PRÆSTANTIUS OPUS. Id ipsum in S. Paulo monstravit Deus, de quo Magnus Augustinus ait, *Prostravit persecutorem, & erexit prædicatorem; Occidit Saulum, & vivificavit Paulum.* Porro hæc D. Pauli conversio in Sancto Ignatio videri possit innovata; quippe qui bombardæ fulmine prostratus fuerat, ut imposteorum; relicto mundo, soli militaret cælo; neque jam arma vibraret ad defendendum propugnaculum, sed ad Crucifixi honorem; non ob terrenam victoriam, sed ad cæli obsequia retinenda.

Calamita utilis. S. Aug. Tra. 8. in Epist. lo. S. Pauli conversio S. Ignatio Loyola.

70. Arbor Virgiliana, ramis constans aureis, solo aspectu monstra infernalicia placet, terretque. Unde lemma; TERROR AVERNI. Genuina hæc S. Ubaldi nostri effigies est, qui miram virtutem ad superbas Orci larvas effugandas à Deo concessam habuit. *Cujus virtus præcipuè, Breviarii Romani verba sunt, in effugandis spiritibus immundis elucet.* Eandem vim Historia Ecclesiastica etiam S. Antonio Abbati tribuit, cujus vel solo nomine pronuntiato, avernales umbræ exterritæ, energumenos reliquerunt. *Sic autem demonibus erat formidolosus; ut multi per Ægyptum ab illis agitati, invocato nomine Antonii, liberarentur.* Denique Maria Virgo, arbor verè aurea, maximus est Averni terror, cujus præsentia quosvis dæmones in fugam agit. Unde in sacro Epithalamio dicitur *terribilis ut castrorum acies ordinata, quia ut subdit S. Bernardus, per illam terrentur*

S. Ubaldu S. Antonius Abbas. Brev. Rom. 7. Ian. Maria V. Cant. 6. S. Bern. serm. 91. de Divers.

Ventur & fugantur demones, acquiruntur & conser-
vantur virtutes.

71. Arbor, postremam stipitis sui partem ex utro-
que latere æqualiter incisam habens, epigraphen
monstrat; **QUA CADAT, IN DUBIO EST.**
Hoc argumento Ovidius ancipitem & irresolutum
amantis animum explicat, qui à duobus objectis alle-
ctus, cui assensum præbeat, ambiguus hæret.

----- Uique securi
Saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat,
QUO CADAT, IN DUBIO EST, omnique
à parte timetur:
Sic animus, vario labefactus vulnere, nutat,
Huc levis, atque illuc, momentaque sumit utroquo.

Idipsum de quovis Christiano intelligas velim; neque
enim de illorum aliquo certum quidpiam conijcere
licet, num à mortis falce succisus ad dexteram præ-
destinationis, an verò ad sinistram reprobationis sit
casurus. Egregie, ut solet, Doctorum Doctor; *Qui
boni sunt, sustineant malos; qui mali sunt, imitentur
bonos. Nec boni in superbiam erigantur, sed mali peri-
culosâ desperatione frangantur. Modo enim qui boni
sunt, possunt Deum offendere, & qui mali sunt, si cito
se emendaverint, possunt Dei misericordiam prome-
reri.*

72. Arbor percussa, fructus spargit; Unde D.
Joannis Baptiste Mazzoleni lemma; **PERCUSSA,**
seu **EXCUSSA FRUGES.** Innuebat videlicet, ca-
lamitates, quas Deus adversus clientes suos spargit,
ad pœnitentiæ ac meritorum fructus colligendos de-
stinari. Unde Magnus Augustinus testatur; *Miseria
affert ex tribulatione fructum bonum: felicitas au-
tem corrumpit animam perversa securitate, & dat
locum diabolo tentatori.* Idipsum meus Carducius his
Jambis docet;

Arbor flagello excussa fruges depluit:
Cælo tonante terra sic fructus parit.

73. Arbor frugum copiâ ingravescens, versus ter-
ram inclinatur; Unde lemma, **FERACITATE
HUMILIOR.** S. Thomam Aquinatem hoc Emble-
ma spectabat, qui tantundem humilitate, quantum
sapientiâ excelluit. Eadem virtute Salomon se infig-
nem probavit, quando hominum sapientissimus à
Deo cognominatus, de se ipso non sine animi de-
missi prodigio confessus est; *Stultissimus sum viro-
rum, & sapientia hominum non est mecum.* Sanctus
Franciscus, ævo suo sanctissimus, neminem in toto
mundo majorem peccatorem, se ipso, dicebat. Illud
mundi prodigium Simeon Stylita, Theodoro to teste;
*in tantis laboribus, tantaque vram gestarum magni-
tudine, & miraculorum multitudine, est tanta morum
modestia ac moderatione præditus, ac si sit dignitate
postremus omnium hominum.* De hoc humilitatis ac
meritorum aptissimo connubio præclare S. Bernar-
dus, *Magna, inquit, & rara virtus, ut, magna licet
operantem, magnam te nescias, & manifestam omni-
bus tuam te solum latere sanctitatem; mirabilem te ap-
parere, & contemptibilem te reputare.*

74. D. Archangelus Conter eandem arborem
symboli loco expressit, quæ frugum suarum pondere
onusta, ramos versus terram deprimebat; cum lem-
mate, **ONUSTIOR, HUMILIOR.** Quod apogra-
phum autographo, idipsum Mariæ Virgini hæc ima-
go præstat; quippe quæ gravida, ac Deo plena, ad Eli-
sabethæ domum invisit, ejusque obsequiis humillimè
se addixit. *Intrat Virgo domum Zachariæ, inquit at-
tonitus Beda, ut mulieri provelta ætatis virgo juven-
gula ministerium sedula impenderet. Præclare ad pro-*

positum nostrum S. Antoninus; *Virgo cum Elisabetha
tribus mensibus stetit; ut in parit, tunc futuro, ei ser-
viret. Et quis unquam audivit talia, ut Regina gravi-
da pergar ad servam suam ad ministrandum ei?*

75. Arbor, Horozco authore, epigraphen tenet;
TEMPORE VIRGA FUI. Illius hanc effigiem
dixeris, qui tametsi ingenti dignitate, summisque
meritis excellens, tenuem tamen natalium suorum
fortem nunquam non recenti memoriâ tenet. Eo-
dem Emblemate etiam innuitur, res qualvis maxi-
mas à minimis principiis scaturire. Verissimè Seneca;
Nulla non re principia sua magno gradu transit. Et
Seneca Fragadus;

Quæ tenera, caso virga de trunco stetit,
Par ipsa matri, tempore exiguo subit,
Umbraque terris reddit, & cælo nemus.

Idipsum Claudianus in Romanorum imperio ob-
servat;

Armorum, legumque parens, quæ fundit in omnes
Imperium, primique dedit cinnabula juris,
Hæc est, exiguis quæ sinibus orta recendit
In geminos axes, parvæque à sede provelta,
Dispersit cum sole munus &c.

Successiva hæc rerum incrementa etiam in animi
passionibus locum habent; nam stillarum una vel le-
vissima prædominari semel cœperit, paulò post in
horrendi sceleris monstrum excrescet. Optime
Ovidius;

Dum licet, & modici tangunt præcordia motus,
Si piget, in primo limine siste pedem.
Opprime dum nova sunt subiti mala semina morbi,
Et tuus incipiens ire resistat equus.
Nam mora dat vires, teneras mora præcoquit uvæ,
Et validus segetes, quæ fuit herba facit,
Quæ præbet latas arbor spatientibus umbras,
Quæ posita est primam tempore virga fuit.

76. Academicus, inter errantes Brixienfes infru-
tuosus, Symboli loco arborem illam depinxit, quæ
Majus cognominatur, quòd primo die Maii ante æ-
des erigi soleat. Inscriptionem addidit; **SOLEMNI-
TATI TANTUM.** Eos hæc imago concernit, qui
fructibus omnibus destituti, solam exteriorem ho-
minis Christiani faciem repræsentant. In rem
præsentem S. Gregorius ait; *Quid est vita hypo-
critæ, nisi quedam visio phantasmatis, quæ hic osten-
dit in imagine, quod non habet in veritate?* Eorum
insuper Emblemata istud est, quorum virtus unico tan-
tùm die perdurat; vel qui solo Paschatis festo ali-
quam pietatem præferunt, reliquo toto anno in-
ter vitia sua aridissimi.

77. Emblematis loco arborem depinxere, quæ,
primario stipite reciso, complures è trunco stolones
ac vivaces surculos progerminabat; cum lemmate,
CAEDE VEGETIOR. Ita rigor, si adversus
subditos, tametsi reos, fuerit nimius, non modò sce-
lerum stolones non amputat; sed potius majorem
egerminandi occasionem præbet, suosque hostes, ac
perduelles magis irritat; uti in celeberrimis Flandriæ
Provinciis hodie etiamnum, non sine totius Europæ
luctu, experimur. Genuinam corrigendi methodum
è Magno Augustino discere; *Debemus amando corri-
pere, non nocendi aviditate, sed studio corrigendi.*
Guido Casonus;

Il Principe crudel non trona pace
Con la morte de suditti, ne quali
Con la fortuna la virtu florisce,
Mà pullular fa gliodi, e lo cengiore.

S. Antonin.
P. 4. tit. 15
c. 24.

Principia
parva.

Senec. l. 3 de
Benef. c. 29.
Senec. in
Troada.

Claudian.

Ovid. l. 1. de
Remed.

Hypocrita

S. Greg. in
Moral.

Non per-
severans

Rebellio.

Correctio.

S. Augustin.
serm. 16 de
Verb. Doctr.
c. 1.
Guid. Cason.
Emblem. 15.

S. Ecclesia.

Eidem Emblemati, nimirum arbori, ramis suis præciso, inscripsere; GEMINABIT CÆDE VIROREM. Sanctam Ecclesiam hi characteres cum primis spectant, quæ vires tantò cumulatiores recipit, quò plus offensæ ac suppliciorum in Sanctis suis Martyribus sustinet.

Dignitas.

Cassiod. l. 6.

Var. Ep. 7.

in fine.

Ibid. Epist. 11.

79. Ut demonstrat, hominem totidem oneribus, quot dignitatibus accumulari, Arborem depinge, frugibus onustam; & hoc lemmate insignem; DANT PONDERA HONOREM. Appositè Cassiodorus; *Durarum dignitatum gloriosa quidem cura, sed & laboriosa custodia est, quæ tibi copiosum fructum decoris afferunt.* Et rursus; *Constat, felicem esse rempublicam, quæ multis civibus relucet ornata. Nam sicut cælum stellis redditur clarum, sic relucent urbes lumine dignitatum.*

In morte.

Gula.

S. Hieron.

In Epist.

Fran. Petr.

p. 2. Journ. 10

80. Arbusculum, ab impetuoso vento ruptum, hoc lemmate notavi; CONCIDIT ANTE DIEM. Juvenem, immaturâ morte abreptum, hæc imago significat. Cæterum ventus ille, tot hominum plantulas ante diem succidens, gula est, tot immaturis mortibus, quot clientibus infamis. Unde, teste S. Hieronymo, *Galenus, & doctissimus Galeni interpretes, in exhortatione Medicina dicit, quorum vita adeps, & ars sagina est, nec vivere posse diu, nec sanos esse.* Franciscus Petrarca præmaturam lauræ mortem plangens, canit;

NE L'ETA SUA PIU BELLA, E PIU
FIORITA

Quand' haver suor amor in noi piu forza,
Lasciando in terra la terrena scorza,
E l'aura mia vital da me partita.

Postea verò rupti arbusculi metaphoram assumens, ita pergit;

Idem p. 2.

Canzon. 3.

In un boschetto novo i rami santi

Fiorian d'un Lauro giovanetto, e schietto,

Ch' un de gli arbor par è a di paradiso;

E di sua ombra uscian sì dolci canti

Di vari angelli, e tanto alto diletto:

Che dal mondo m'havean tutto diviso

E mirandol io fisso,

Congiossi il Ciel intorno, e tinto in vista

Folgorand'ol percosse, E DA RADICE

QUELLA PLANTA FELICE,

SUBBITO SUELSE, onde mia vita è trista,

Che simil ombra mai non si racquisti.

Invidia.

Plutarch.

in Moral.

Malum
exemplumS. Chrysolog.
serm. 106.

81. Procera arbor, sub umbrâ suâ aliquot arbusculos claudens, epigraphen recepit; SUBNASCENTES SUFFOCAT. Ita nonnulli è Magistratu seniores omnem solent adhibere conatum, ut juniorum virtutes ac merita suffocent. In rem præsentem Plutarchus; *Arbores invidæ, vetulæq;, subnascentes arbusculos umbra sua premunt, nec sinunt efflorescere. Non sic faciendum senioribus Magistratibus, sed invitandi potius, & adjuvandi juvenes.* Porrò Prælatus ignavus & otiosus malo suo exemplo, ceu marcente inutilis arboris umbra, proprios subditos miserè inficit, & ad virtutum fructus proferendos penitus reddidit ineptos ac fœcordes. S. Petrus Chrysologus, *Insecunda arbor, si fuerit in vinea, dum fundit mortiferam subjectis vitibus umbram, inimica non sibi soli, sed etiam palmitibus sit fœcundis: ita homo deses, ignavus, si præsit populis, non sibi soli sit noxius, sed multis: dum sequentes se suo vitiat & perdit exemplo.*

82. Olim Pastores illarum nomina, quas deperibant, arborum corticibus insculpsere. Unde hæc

in Quercu legebatur Phyllis, ibi in fraxino Amarillis, illic in Plantano Galatea &c. Quæ nomina, cum corticibus dilatari solita, sensim mirum in modum excreverunt. Quare Emblematis loco arborem, inciso quodam nomine spectandam, hoc lemmate insignites; CRESCET IN ANNOS. Hæc icone amorem tuum versus amicum cum ætate augescere significabis. Porrò in animæ potentiis, nimirum intellectu, memoriâ, & voluntate, velut in corticibus, varia creaturarum nomina & figuras incidit diabolus: illarum cum primis, quas homines vitioso naturæ instinctu depereunt. In his nummos aureos & argenteos, in illis coronas & sceptras, in aliis pateras viro optimo spumantes, in plerisque Veneres, Nymphas, Cupidines, & cætera voluptatum simulachra insculpsit, ut sic creaturarum affectus cum ipsis incrementum sumat. Denique Concionator è munere suo in auditorum cordibus Divinos virtutum characteres incidit, qui in ipsis adolescant, donec justæ magnitudinis ac perfectionis suæ terminum fortiantur. Certe S. Paulus, in eâ pingendi arte peritissimus, Corinthios non solum vocat Epistolam suam, quod ipsius operâ & studio ad sanctam fidem efformati fuerint, sed insuper illos nominat, *Epistolam Christi, scriptam, non atramento, sed spiritu Dei vivit, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.* Epistola Christi, *O Corinthii, vos estis;* quorum scilicet in cordibus, ministerio meo, ceu calamo, scriptus, est Christus, seu, ut D. Pauli ore interpretatur S. Chrysostomus; *Nos ita vos (Corinthios) comparavimus, ut litteras exciperetis; Quemadmodum enim Moses lapides & tabulas sculpsit; sic nos quoque animas vestras. Nam que Deus cum omnibus aliis, tum vobis etiam nota & perspicua esse volebat, hæc in cordibus vestris inscripta sunt.*

Amor.

Diabolus
tentans.

Concionator.

2. Cor. 3. a.

S. Chrysost
in hunc loc.

83. Arbor, fructus foliisque inter hyemis injurias nudata, epigraphen ex Ovidio sustinet; TURPIS SINE FRONDE. Verba Poætæ sunt;

Ovia. l. 5. d.
Arte.

Turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus,
Et sine fronde frutex, & sine crine caput.

Ita hominis vita, si otio diffluat, & operibus bonis, ceu frondibus, destituatur, nemini non fastidium creat, S. P. Augustinus; *Quid sitivit Christus in Cruce nisi bona opera? in illis enim crucifigentibus quia nulla bona opera invenerat, jejunabat.* Porrò fides, instar stipitis defrondati, sine operibus mortua est, ut loquitur S. Jacobus Apostolus.

Opera
bona.S. Augusti
Psal 34.
cont 2Fides sin
operibu

84. Arbor, quò profundiores agit radices, eò evadit procerior, avum respicit longius, fructumque ampliorem profert; juxta illud, *Mittet radicem deorsum, & faciet fructum sursum.* Unde lemma; QUO PROFUNDIOR, EO SUBLIMIOR. Ita quò quis altius jacet humilitatis fundamentum, tantò plures etiam in ipsius animo succrescent omnis generis virtutes. Inter alia gravissima dicta Angelici Doctoris, unum etiam erat de virtute humilitatis, illudque ejusmodi; *Qui honoris est cupidus, contemni que refugit, & cum contemnitur, excaudescit, etiam si rarabilia imò miracula faceret, à vera perfectione longissime abest; nulla enim ibi esse virtus potest, ubi virtutis fundamentum deest, humilitas.* Notum est illud Magni Augustini; *Magnus esse vis? à minimo incipe, cogitas magnam fabricam construere celsitudinis? de fundamento prius cogita humilitatis. Quantò erit majus adificium, tanto altius fodit fundamentum.*

4. Reg 17.

Humilit.

Histor. O.
Prad. c. 37.
p. 1. l. 3.S. Aug. ser.
10. de Ver.
Dom.

85. Arborea, quarum radices altius descenderint, ab aquâ, aere, soleque ipso redduntur firmiores, fertilioresque: quæ contrâ summo inhaerent solo, iis hæc causæ & influentia, quas vocant, exitiales sunt. Unde arborem, altâ radice humi defixam, hoc

hoc lemmate notabis; PROFUNDAM PROMOVET ÆSTUS. Ita humilem, qui in se ipsum profunde descenderit, correctio emollit, delinit, facitque in majus crescere; qui contra neque humilis est, neque dum firmas in hac terrâ radices egit, occasionem sapius accipit exarscendi, indurescendique. Aurea in hanc rem S. Basilii præceptio est, *Eâ mente animadversionem Superioris suscipiendam esse, quâ ægrotus aliquis, de retinendâ vitâ anxius, quando-cunque curatur à medico, licet acerba sit, & aspera curationis ratio, rejecta prorsus omni de charitate, peritiâve ejus qui sibi illam irroget, dubitatione, cum summo desiderio recuperanda sanitatis. &c.*

86. Arbor in hyeme & deformis est & squalida; sed renovabitur. Quando? redeunte vere. Unde arborem frondibus ac floribus destitutam, hoc lemmate insignivit P. Sebastianus à Matre Dei; INNOVABIT NOVUS, subintellige, *annus*. Ver novum, annusque novus dici potest Maria Virgo, ut quæ nobis & attulit solem novum Christum, & novos adfert pectori humano virtutum flores. Porrò vernum S. Paschatis tempus hominem innovat, ut, rejecto scelerum squalore, per annuæ pœnitentiæ ac confessio-nis media pulcherrimum gratiæ Divinæ ac virtutum florem induat. S. P. Augustinus; *Celebratur Pascha in veteri populo, occisione Agni cum azymis, ubi occisio ovis Christum significat, azyma autem, novam vitam, hoc est, sine vesustate fermenti.*

87. P. Joannes Baptista Baretà è Societate Jesu ad exequias Philippi IV. Hispaniarum Regis, arborem depinxit, quæ, ab hortulano putata, ramos decisos undique circumjacentes habebat; cum lemmate, AUGREAT UT VIRET. Innuebat videlicet, Optimum Regem aliquot Flandriæ partibus se abdicasse, ut pax universalis, tantoperè exoptata, certius obtineri, ac subditi pristinas suas vires iterum resumere possent. Cæterum paupertas voluntaria, & temporali-um bonorum abdicatio, ingentes animæ nostræ vi-res; ac æternæ gloriæ fructus tribuunt. Christo teste, *Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem &c. centupum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Ego, inquit Magni Augustini ore Deus, *sum divitiæ tuæ, noli attendere quod mundus permittit, sed quod promittit Conditior mundi. Attende quod tibi promissit Deus facienti justitiam, & contemne, quod tibi promittit homo, ut abducat justitiam, & adducat injustitiam.*

88. Arbor, inquilinas aves suis ramis protegens, ab eodem Baretà epigraphen recepit; TUTATUR RAMIS. Mens Emblematis erat, sub Regis tutela omnes subditos felicissimè protégi. Id quod de Di-vino patrocínio longè maxime verum est. S. P. Augu-stinus; *Deus Rex noster est, protegit nos, quia est Deus, ne moriamur; regit nos, quia Rex est, ne cadamus.* Denique Maria Virgo misericordiæ suæ ramos amplissimè explicat, sub quibus beati ac incolumes vi-vamus.

89. Ventorum furorē eludit arbor, quæ radices semel egit validas, fibrisque fortius per terram divisit, ipsam stirpem robore armavit. Unde Serenissimus Philotheus in Symbolis Christianis Arborem expref-sit, quæ vento infestante immobilis persistit; cum lemmate, SECURA SUI RADICIBUS. Ita animus Deo devotus suâ in superos fiducia, humili-tate, cæterisque virtutibus nititur, tantumque abest, eum adversis terrenarum calamitatum assaultibus di-moveri, ut tantò fortius erigatur, quantò vehemen-tius imminet & infontem quatit. Nam, ut præ-clare docet Magnus Augustinus, *Nec felicitas hujus sæculi facit nos beatos, nec ad versitas miseros: opus est justitiam tenere, fidem diligere, sperare in Deo, diligere*

Deum & proximum, Post istos labores habebimus diem sine occasu. Cæterum Emblematis mentem hoc Epi-grammate explicat Philotheus;

*Dum furit effusis violentior Æolus austris,
En virgulta sibi deteriora timent.
Sed firmata suis perstans radicibus arbor,
Excipit atroces, si fremuere, notos.
Illa, suo defixa loco, non flectitur Euro,
Non timet, unda, tuæ, nec timet, aura, minas.
Mens unixa Deo, pavidam minitante ruinam
Orbe, nihil quidquam, quod moveatur, habet.*

90. Peritura virent arbusculæ, quæ in ruinis & ruderibus veterum ædificiorum cretunt; jamjam casuræ, ubi parietum istorum fragmenta, per lubrici-tatem suam soluta, corruent. Unde idem sapien-tissimus Philotheus succrescenti è ruderibus arbori inscripsit; PERITURA VIRET. Ita diuturna esse nequit felicitas, quæ vitiis, sceleribusque superstruc-ta, verum pietatis fundamentum, quod solum æter-num est, haud sibi substraverat. Florent impii, ut pereant. Et licet sapius videamus, impiis maximas opes affluere, cumulari fortunas, singula ex animi sententia succedere, ad extremum tamen, serâ pro-deunte pœnâ, feralem illam, exitialemque fuisse feli-citatem comperimus, quum subitâ cultores suos ever-sione mulctet. Verissimè Magnus Augustinus; *Via impiorum felicitas transitoria, finita via peracta est felicitas.* Eundem Philotheum, suimet interpretem eruditissimum, audi.

*Si resupinatis procumbent atria muris,
Atria ruderibus mox tumultanda suis:
Tunc simul arboreos involvent rudere factus,
Qui viridem in saxis explicuere comam.
Sic peritura viret muris labentibus arbor,
Nec manet inde suo, quo stetit ante, loco.
Floreat, & multo mens impia surgat honore,
Nil equidem in video; nam peritura viret.*

91. Ludovicus Brethe Canonicus Regularis Congregationis Gallicanæ in eruditissimâ Basilicâ S. Genovefæ Arborem supra montem statuit, quæ suavem diffundens umbram, epigraphen è Psalmo præfixam habet; OPERUIT MONTES UMBRA EJUS. Mens Emblematis erat, Benjaminum Bric-hantæum ad S. Genovefæ & Laudunensis Ecclesiæ culmina evectum esse, ubi virtutum umbram adeò felicem sparsit, ut subditi Canonici Regulares suavif-simè sub illâ requiescerent. Cæterum S. Crux, supra Montem Golgothæum fixa, omnes Christianos um-bra suâ potegit. Nam, ut benè testatur Doctorum Phæbus, *Si Sancta Crux elevata non esset, Christia-nus populus in æternum periisset.* Cæterum in Bric-hantæi elogio ad propositum nostrum ait Emble-matis Author;

*Quærenti Deum, turba valedicendum est,
Et terra etiam, quantum licet. &c.
Hinc Sancta Genovefa collem ascendit;
Hinc & Laudunensis Ecclesia sublatum est in culmen,
In quò didicit, terris exempto,
Breviorem superesse in astra viam.
Quidni montes operiret Brichantheus,
Qui comata arboris instar,
Montes hos insularum insignibus obrubravit? &c.*

Felicitas mundana.

S. Augustinus
Ps. 36. Cons. 2

Pf. 79.

Protectio.

S. Crux.

S. Aug. ser. 90. de Temp.

ARBOR PUDICA, seu Anonymus.

92. **C**lusius, aliique rerum Indicarum scriptores referunt, apud Antipodas famosam esse arborem, cognomento pudicam, quæ sic à naturâ comparata sit, ut ad quemcunque hominis, alteriusve animalis accessum aut tactum ramos contrahat, eosdemque ad recessum rursus explicet. Unde lemmatis loco illud Joannis subscribes; **NOLI ME TANGERE.** Instruit hæc arbor illos omnes, quorum pudicitia ab accessu tactuque lascivorum hominum periclitatur. Magdalena Servatori suo propinquans, id responsi tulit, *Noli me tangere.* Causam subjungens S. Epiphanius, *Christus, inquit, ut daret nobis exemplum purissima & perfectissima castitatis, noluit permittere, ut magdalena hic, utpote mulier, sola solum tangeret.* Addit S. Hieronymus, mulieris tactum viro contagiosum, ac cum primis fugiendum esse. *Non dicit Apostolus, inquit, Bonum est uxorem non habere, sed, bonum est mulierem non tangere, quasi & in tactu periculum sit, quod, qui illam tetigerit, non evadit: nempe quæ virorum pretiosas animas rapit, & facit adolescentium evolare corda.* &c. Verissimè Poeta;

*Regulus ut visus, Siren Acheloia cantu,
Et necat affritu Thesala saga levi:
Sic oculis, manibus, sic urit femina cantu,
Sic trifidum fulmen Vajovis esse queat.*

93. Arbor pudica, ubi primum hominis cujusdam præsentiam perceperit, mox veluti se ab sconsurâ, ramos colligit. Unde lemma è Jobo desumptum; **NON ASPICIAT ME VISUS HOMINIS.** Aresius propriissimam hanc Virginis, Deo sacratæ, ideam censet. Ad rem præclare Tertullianus; *Vera & tota & pura virginitas nihil magis timet, quam se ipsam, confugit ad velamen capitis, quasi ad galeam, quasi ad clypeum, qui bonum suum protegat adversus tentationum ictus, adversus jacula scandalorum, adversus suspiciones, & susurros, & emulationem, ipsamque livorem. Timebit Virgo censorium lumen, & gaudebit, sibi & soli Deo nota: quis audebit oculis suis premere faciem clausam, faciem non sentientem?* S. Hieronymus observat, hanc vocem alma (quod Isaias in illis verbis usurpat; *Ecce Virgo concipiet*) propriè significare abscondita; aitque, *Quæ abscondita est, juxta idioma lingua Hebræa, consequenter & virgo est.* &c. Eundem secessum etiam Ovidius virgini suadet;

*Disce meo exemplo formosis posse carere,
Est virtus placitis abstinuisse bonis.*

94. Similem arborem adducit Castor Durantes, eamque *Anonymi* nomine vocat; cujus miram adeò virtutem esse ait, ut fortè digito tacta, statim se colligat ac retrocedat. Ipius de hæc arbore poësis ita habet.

*Mira est Anonymus natura planta, manuque
Tacta, statim retrahit sese, & constringitur unda.*

Unde epigraphen subjunges; **TACTA SE RETRAHIT.** Homini ex actè modesto ac pudico hæc idea est concolor: qualem se probaverat Josephus, dum ab effrontis Ægyptiæ manu tentatus, fugiendo se retraxit. *Noster Joseph, inquit S. Hieronymus, quia tangere eum volebat Ægyptia, fugit ex manibus ejus; & quasi ad morsum aridissimæ canis, ne paulatim virum serperet, pallium, quod tetigerat, abiecit.* Christophorus Giarda de S. Francisco Salecio testatur, quòd Patavii ab infamis fœminæ manu constrictus, & ad

pudicitia jacturam acerrimè provocatus, ab eadem non aliter, atque à venenato serpente se retraxerit; Unde de illo canit D. Gregorius Bolzi;

*Admoveret ista manus manibus, sed retrahit ille,
Et refugit, quando tendit in ora manus.*

Greg. Bo
in Larar
Poet. Ju. 8.
Ian. Epig. 9

ARBOR TRISTIS, seu Melancholica.

95. **A**rbor tristis, quam Castor Durantes melancholicam cognominat, non nisi concubiâ nocte florescit ac germinat. Unde Aresii lemma; **OBSERVAT CALIGINEM.** Homines scelerati, qui perversa conventicula cogere, furta, adulteria, aliaque flagitia moliantur, tenebras studiosissimè inquirunt. Verissimum Christi hæc de re effatum est; *Omnis qui male agit, occidit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus.* Jobus, è quo Emblematis hujus genomam desumpsimus, explicatissimè id ipsum de sceleratis tradit; *Ipsi fuerunt rebelles lumini, nesciunt vias ejus, nec reversi sunt per semitas ejus. Manè primo consurgit homicida, interficit egenum & pauperem: per noctem verò erit quasi fur. Oculus adulteri OBSERVAT CALIGINEM, dicens, non me videbit oculus, & operiet vultum suum. Perfodit in tenebris domos.* Unde in rem præsentem ait S. Ambrosius; *Malus studet latere, eum Deum latere non possit, qui intra profundum abyssi, & intra hominum mentes non solum tractata, sed etiamvolvenda cognoscit.* &c. His subscribens Juvenalis, canit;

Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones

96. De eadem arbore scribit Castor Durantes, --- --- nunquam floret, nisi nocte.

Unde lemma, **NONNISI NOCTE FLORET.** Vel, **IN TENEBRIS FLORET.** Eorum hæc imago est, qui ad omnem ostentationem declinandam, nocte duntaxat virtutum suarum flores explicant, ut è mundi conspectu subducti, solius Dei oculos incendant. Certè Tobias Rapiebat corpora occisorum, & mediis noctibus sepeliebat ea. David intemp estâ nocte pietatis suæ florem Deo offerebat; *Media nocte, inquit, surgebam ad confitendum tibi. Dicit itaque Beatus David, inquit S. Basilii, etiam in strato jacens, jucundissimo somno abjecto, singulis vigiliis de te meditabar, & hymnis tibi propter beneficia impensa gratias agebam. Quin, ipsemet Dei Filius. Erat pernoctans in oratione Dei.*

ARUNDO, MEL Arundineum, CAPUT. V.

97. **A**rundinem exteriori vultu formosam, viridem ac frondibus exornatam, hoc lemma te notavi. **INTUS INANIS.** Hypocrita, è superficie res maximas præferens, interiori animo penitus informem, omnique virtutum flore inanem circumfert. Hector Pintus, *Hypocrita, inquit, specie exteriori virtutis ornatur foris, intus autem à vera virtute penitus alienus.* &c. Haud aliter de quovis homine mundano ratiocinatur S. Hilarius, *In arundine, inquit, homo talis ostenditur de gloria sæculi, vita sua inanitate speciosus: ipse autem fructu veritatis vacuus; exterior placens, & NULLUS INTERIOR.*

98. Arundinem, cuius ventorum flamine cedere ac incurvari solitam, Abbas Salarolus hoc epigrammate insignivit; **CEDIT, NE CADAT.** Prudens Bellidux, ubi vires suas hostium incurfui impares

Tactus lascivus.

Joan. 20. 17.
S. Epiphanius.
Hæres. 26.

S. Hieron. l. 1.
contr. Iovin.

Virgo sacrata Deo.
Tertull. l. de
Veland Virg.

S. Hieron.
quæst.
Hebr. in c. 28
Genes.

Ovid. ep. 16

Pudicitia servata.
S. Hieron. l. 1.
cons. Iovin.

Christ. Giarda.
p. 1 e. 5.
Vita.

Virtus ostentatione.

Job. 24. 1

S. Ambrosius.
Offic. 7. 1

Virtus ostentatione.

Tob. 2. 9.

Psal. 116.
S. Basilii
schol. sup.
Psal.

Hypocrita

Hebr. Pintus.
40 in Ex.

S. Hilarius.
Math. 23.
11.

Miles prudens.

impares videret, è fuga salutem quærit. Certè Antigonus, Demetrii Regis filius, cum ab hostibus in fugam ageretur, dicebat, *se non fugere, sed utilitatem à tergo positam sequi.* Nicolaus Picininus dicere solebat, fatius esse, si homines dicant, Nicolaum securitatem arripuisse, quàm Nicolaum superatum & occisum esse. Caterum etiam verus obediens, ne in peccati culpam cadat, cuius Superiorum nutui pronus cedit. Errare non potest, quisquis ritè obedit. Quare merito exclamat S. Hieronymus; *O summa libertas, quâ obtemperans vix possit homo peccare!* ad eò ut certo quodam modo obedientia nos reddat *impeccabiles.*

Arundo, quantumvis vento agitata, nunquam tamen evellitur. Unde lemma; **FIRMA, LICET INFIRMA.** Arundini similia dixeris illa hominum pectora, quæ viribus quidem infirma, constantiam tamen plurimum demonstrant; uti prolixè in Machabæorum Martyrum Matre, in S. Felicitate, in S. Synphorosa, aliisque compluribus cernere licet; hæ enim, quamlibet sexu fragiles, pectore tamen prorsus magnanimò adversus omnes tyrannorum insultus perstiturunt, suosque liberos ad patibuli tolerantiam, & Martyrii coronam obtinendam generosè animarunt. S. Ambrosius invictum animi robor in S. Agnetis tenerâ ætate ac fragili sexu mirificè celebrat. *Hæc, inquit, tredecim annorum martyrium fecisse traditur. Quo detestabilior crudelitas, quæ nec minuscula pepercit ætati. Immo magna vis fidei, quæ etiam ab illa testimonium invenit ætate. Fuitne in illo corporisculo vulneri locus? Et quæ non habuit, quò ferrum reciperet, habuit quò ferrum vinceret &c.*

Arundo, naturâ suâ imbecillis, & vix ullo fundamento nitens, ad cuiusvis venti afflatum contorquetur: ac columnæ, arbori, vel palo alligata, prædium adeò validum fortitur, ut quovis incurfante vento immobilis ac firma persistat. Unde palo connexa, hæc gnômam pronuntiat; **NON QUATIAR ULTRA.** Ita prorsus cor humanum ob fragilitatis congenitæ vitium ad quamcunque miniam levissimæ tentationis auram fluctuat, partemque in omnem flectitur: at sanctæ Crucis palo affixum; vel Servatori suo per gratiæ Divinæ vincula connexum, instar cautis Marpesiæ stabit, omnesque tentationum incurfus sine negotio eludet. Thomas Stapletonus super illud Matthæi, *Arundinem vento agitatam?* ait, *Ut arundo columna alligata, nullo vento concussitur; sic homo fragilis, Christo adherens, nullâ tentatione commovetur.* Et S. P. Augustinus; *Deo adherendo pacamur, huic incumbendo firmamur. Huic innitens vir sapiens, nec pluvia irrumpente illabatur, nec flumine inundante subvertitur, nec ventis flantibus commovetur.*

Arundo, debili ac infirmâ radice intra terram sustentata, quovis afflante levissimo vento nutat, partemque in omnem flectitur. Lemma, **LENI PERVOLVITUR AURA.** Homo, in suis propositis malè firmatus, quâvis emergente occasione sententiam mutat. Ex hac arundinis proprietate Christus argumentum à dissimili mutuatus, immobili Prodromi sui, Joannis Baptiste, constantiam demonstravit. *Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Quod videlicet, interprete S. Gregorio, non asserendo, sed negando intulit. Arundinem quippe, mox ut aura contigerit, in partem alteram inflectit. Et quid per arundinem, nisi carnalis animus designatur, qui mox, ut favore vel detractioe tangitur, statim in partem quamlibet inclinatur. Arundo ergo vento agitata Ioannes non erat, quem à status sui rectitudine nulla rerum varietas inflectebat.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. I.

Eodem sensu S. Ambrosius; *Arundines sumus, nullâ validioris nature radice fundati. Et si levis aspiraverit prosperioris aura successus, vago motu proximis verberamus, inopes ad suffragandum, faciles ad nocendum.* Unde falsum amicum non abs re cum arundine comparaveris; quippe cuius charitas, vix è peccatoris superficie radicata, ad quamcunque levissimam suspicionis, injuriæ, aut quæstus alieni auram dissolvitur, & in adversam partem torquetur. Petrus Cellensis; *Nescit vera amicitia naturam, qui in amore imitatur arundinem vento agitatum. Sine profundâ radice amicitia accidens est, non substantia, species non virtus. &c.*

Arundo, cuiusvis vento cedere, & in omnem latus quò aura impellit flecti solita, epigraphen habet; **QUA FLAMINA VERGUNT.** Exactam obedientiam, & voluntatem ad omnem Superiorum nutum conformatam, hæc imago representat. Ita Seraphini, ab Ezechiele descripti, *Ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur.* Idem etiam falsi amici typus est, cuius affectus nullâ unquam persistentiâ stabilitur, eoque semper vergit, quò proprii commodi aura invitat. S. Isidor. *Non sunt fideles in amicitia, quos munus, non gratia copulat: nam citò deserunt, nisi semper acceperint. Dilectio enim, quæ murere glutinatur, eodem suspensio dissolvitur.*

Arundo, assiduo ventorum impetu in omnem partem jactata, semper iisdem radicibus, eodemque situ nititur: ut adeò unico momento simul & instabilem & constantem se exhibeat. Unde P. Henricus Engelgrave lemmatis loco illud Ovidii hemistichium subjunxit; **CONSTANS IN LEVITATE SUA.** Homines, mundo dediti, nullibi se constantiores probant, atque inter inconstantes & vanissimas mundi illecebras. Audi de rebus terrenis differentem Magnum Augustinum; *Corpus mutatur per ætates: corpora cælestia de locis in loca mutantur: anima humana quantis mutationibus & cogitationibus variatur: mens ipsa hominis mutabilis est, non est idipsum: modo vult, modo non vult; modo scit, modo non scit.* Vides, nihil in mundo ita esse constans, præter inconstantiam! Opportunè meus Carducius.

*In levitate sua constans agitatur arundo:
Sic vani studium cordis inane labat.*

Arundo, opportunum patientis, tranquillæ, & humilis animi symbolum habetur: nam à ventis infestata, epigraphen tenet; **FLECTOR, NON FRANGOR.** Eodem sensu plures arundines, in flumine radicata, hoc lemmate insignis; **FLECTIMUR, NON FRANGIMUR.** S. P. Augustinus; *Spirituales nec dura frangunt, carnales etiam blanda corrumpunt. Spirituales nec tormetis separantur à Christo, carnales vero interdum etiam otiosis fabulis separantur. Illos non separat nec crudelis gladius, istos vero separat carnalis affectus.* Hoc sensu Virgilius; *Quò fata trahunt, retrahuntquò sequamur, Quidquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.*

Et Georgia de Montanay;

*Concussur tantum ventis, quia cedit, arundo.
Arbor at, inflexo robore, fracta cadit:
Vos etiam fastu elatos feret exitus idem,
Ass humiles animos gratia multa manet.*

Arundines in fluminis medio collocatæ, epigraphen tenent; **ABLUIMUR, NON OBRUIMUR.** S. Martyres, intra sanguinis sui fluentia loti ac submersi, nunquam ullâ tyrannorum violentiâ superari potuerunt. Obsecro autem

2. Mach. 6. 12. eos, qui hunc librum lecturi sunt, inquit Machabæorum Historiographus, ne abhorrescant propter adversos casus, sed repitent ea, quæ acciderunt, non ad inuictum, sed correptionem esse generis nostri. In hanc rem *S. Aug. lib. 23. Quest. 9. 79.* S. Pater Augustinus; Ut mali bonis sæpe temporaliter noceant, potestatem in eos accipientes, ad maiorem fit bonorum utilitatem, propter exercitationem patientiæ.

MEL ARUNDINEVM,

106. Mel arundineum, tamen si naturam suam pretiosam, miramque dulcedinem habeat congenitam, igne tamen excoctum, & in spissitudinem aliquam concretum, ingens dulcoris sui auctarium capit. Unde lemma; MELIUS, CUM CANDUIT IGNE. Erant certè Sancto Apostolorum Collegio optime ac præclarissime doctes; at Spiritus Sancti igne in die sacro Pentecostes calefactum, perfectionem longè maiorem recepit. Porrò homo, quò maiore charitatis igne flagaverit, eò evadit Superis suavior; Unde monet Magnus Ethicæ Christianæ Magister Augustinus; De cellario *S. Aug. in Ps. 55.* bona conscientia profer sacrificium fidei; quidquid profers accende charitate. D. Salvator Carducius, in eius Concanonico, primam Emblematis mentem hoc disticho explicat.

*Dulcis arundo reddit melior, cum canduit igne:
Sic sacra nobilior turba sit igne poli.*

A VR ANTIVM.

Cap. VI.

107. SI Aurantii malus inter hyemis rigores semel defrondata fuerit, nullos impolterum fructus proferet, & vix pauculas aliquas frondes æstate redeunte emittet. Unde lemma; BRUMA EXUTA VIX FRONDESCIT. Ita qui vitiorum frigore suavissimum charitatis Divinæ fructum semel sibi excidere passus est, facile pravam consuetudinem induit, nec nisi difficillimè ad pristinam frugem redit. Nam, ut compendio dicit Magnus Augustinus; Vincere consuetudinem, dura pugna. Lucarinus eodem Emblemate viduam quandam significavit, quæ secundo viro nupta, sterilis remansit. Unde viduam hanc, recens nuptam, ita loquentem introduxi;

*Come arancio gentile,
Che fra il rigor d'orrido inverno, e crudo
Resta s'frondaio, e nudo,
Al rior nar del vago Aprile, a pena
Di frondeggiar, non di fructare ha lena;
Talio, benchè ritorni
Un lieto Aprile à serenarmi i giorni,
Mentrè del primo Amor spogliata, piango,
In seconda rimango.*

108. Eadem malus, pomis ac floribus onusta, Lucarino auctore epigraphen tenet; DELECTAT, SAPIT, NUTRIT. Concionatorit hæc virtutum trias domestica esto. Scio enim, inquit Arnolphus Luxoviensis, quia tria solent, in Predicatoribus requiri; Plenitudo scientia, quæ sapit; fecundior eloquentia vena, quæ delectat, sanitas conversationis, quæ nutrit. De verbo Dei ait Sanctus Bernardus; Simulatur cibo, qui triplici quædam eminet gratiâ, DELICIOSA AD SAPOREM, solida AD NUTRIMENTUM, efficax ad medicinam.

109. D. Areflum, indes nova volumina in publicam lucem editi solitum, Lucarinus mali hu-

jus Emblemate significavit; quæ diversis fructibus, aliis quidem immaturis, aliis verò maturitati proximis, & aliis perfectè maturis simul gravida esse solet. Epigraphen addidit; DECIDUIS SUBNASCUNTUR ALII. Eandem vicissitudinem homines, cæteraque animantia omnia, in vivendo experiuntur, unius enim interitum alterius generatio affiduâ lege excipit; sicque hæc rerum alternantium ferie suis quæque speciebus perennant, & mundus iteratâ semper productione conservatur. Illam ipsam operandi methodum, nunquam interruptam; S. Ambrosius etiam in spiritualium fructuum operibus adeò studiosè observandam esse docet, ut unâ actione terminatâ, mox altera, nullo unquam interveniente otio, concipiatur. Mens, inquit, quando fruit aliquod opus, non quasi consummato opere finiatur, sed in aliâ recurrat opera, & semper incrementa virtutis exerceat.

110. Aurantii malus, simul & floribus & fructibus gravida, à P. Camillo Antico epigraphen recepit; AUTUNNO IN SENO, E PRIMA VERA ACCOGLIE. Id est, AUTUMNUM CONTINET, ET VER. Maria Virgò, accommodatissimè ad hanc ideam, intemerato Virginitatis flori uberrimos maternitatis fructus conjunctos habet. Hæc dere non sine animi dulcedine quidam Devotus canit;

*Partus & integritas, discordes tempore longo,
Virginis in gremio fœdera pacis habent.*

Et S. Bernardus; Unum est, in quo nec primam similem visa est, nec habere sequentem; GAUDIA MATRIS HABENS, CUM VIRGINITATIS HONORE. Maria privilegium est, non dabitur alteri: singulare est, sed continuo etiam indicibile invenitur.

111. Eadem malus hyberno tempore ligneis tegetibus ita cooperiri solet, ut solaribus radiis contingi penitus nequeat: unde, sole extra ipsius tegetemposito, epigraphen sustinet; PER LUI PUR VIVO. Id est; EJUS SPIRITU VIVO. Amorem, in personæ amatæ absentia constantem & assiduum; vel etiam creaturas hæc imago designat, quæ tamen Deum oculis suis nunquam contingant, vitam tamen, cæteraque bona omnia, beneficentiâ nunquam interruptâ, ab eo recipiunt. Ipse dat omnibus vitam, & inspirationem, & omnia. In ipso enim vivimus, & movemur, & sumus. Unde Magnus Augustinus ait; Video quæ fecerit Deus meus, non autem video ipsum Deum meum qui fecit hæc. Præclare in eius Carducius;

*Dum cedrus tegitur paleis, haud lumine gaudet
Solis; at ipsa tamen sole fruente visget.
Non secus ætherei qui Numinis ardet amore,
Et si non videat, se fovet inde tamen.*

112. Abbas Certanus aurantiipomum, seu arboris illius frugem, hoc lemmate notavit; EXPRESSA PROBATUR. Et Jo. Franciscus Bononus; COMPRIME, NOSCES. Veram virtutem, fidem, & amicitiam hoc Emblemate, ceu lydiorum lapide, dignoscas; quippe quæ indolem suam nullibi apertius, atque inter calamitates & persecutiones produnt. Et quidem de virtute dilucidè testatur Seneca; Magnus es vir, inquit, sed unde scio, si tibi fortuna non dat facultatem exhibenda virtutis? Opus est ad notitiam sui experimento. Quid quisque possit, nisi tentando, non discit. Itaque quidam ultra se cessantibus malis obrulerunt, & virtuti iura in obscurum occasionem, per quam eniterent, quaesierunt. Et paulò post; Ipsis Deus consulit, quos esse quam honestissimos

Apostoli in Pentecoste.

Charitas. S. Aug. in Ps. 55.

Consuetudo.

S. Aug. Ps. 30. Conc. 1.

Vidua sterilis.

Predicator.

Arnolph. Lux serm. in Conc. Taron.

S. Bern. serm. 67. in Can. Author. multorum voluminũ.

Successio Operatio continua. ta.

S. Ambr. l. 6. Nov. c. 23.

Maria Virgò fecunda.

S. Bern. serm. 3. de Assum.

Amor constant.

Gratitudo.

Act. 17. 2.

S. Aug. in 41.

Virtus inter adverte cognoscitur.

Fides. Senec. l. Cr. bonis vi. c. 4.

BALSAMVM.

CAP.VII.

stissimos cupit, quoties illis materiam præbet, aliquid animans, fortiterque faciendi. Ad quam rem opus est aliqua rerum difficultate; Gubernatorem in tempestate, in acie militem intelligas. De Fide Deus manifestum experimentum cepit, quando Abrahami fidem periclitaturus, illum in angustias adè insolitas conjecit, ut unigenitum filium propriâ manu interficere iusserit. Explicatè Moses; *Tentavit Deus Abraham &c.* In hunc locum S. Basilus; *Tentatum est cor Abræ, an Deum tota anima diligeret, quando Isaac iussus est immolare. Est enim, teste Ambrosio, exercitium fidei, tentatio.* Denique de amicitia id ipsum affirmans Valerius Maximus, ait; *Sincera fidei amici præcipue in adversis rebus cognoscuntur: in quibus quidquid præstatur, totum à constanti benevolentia proficiscitur.*

Calamitas. 113. Aurantia in acervum collecta, epigraphen tenent; PRESSA DABUNT SÜCCUM. Calamitatum hæ vires sunt, ut è cordibus nostris, aliâs pumice sicioribus, copiosas pœnitentiæ, & lachrymarum stillulas exprimere queant. Exemplo suo id comprobat Magnus Canonicorum Regularium Pater S. Augustinus; qui, etiamnum juvenis, a tate totâ inter otium & voluptates traductâ, Dei voluntatem minimo loco habuit; At, cum quodam die, pressus stomachi dolore, repente astuarem, penè moriturus, tum demum, inquit de se ipso, vidisti Deus meus, quo motu animi, & quâ fide baptismum Christi tui, Dei & Domini mei, flagitavi.

Prudentia. 114. Inter cætera symbola Panegyrica, à P. Lucetio Borlati in honorem D. Antonii Longi affixa, Aurantium cernebatur, hoc lemmate distinctum; PONDERE NOSCITUR. Innuebat videlicet, Magnatis illius virtutem è gravissimis negotiis, summoque sapientiæ ac rerum agendarum pondere dignosci: unde etiam Ægyptii, prudentiam significaturi, gruem, lapide instructam, depinxere, uti refert Pierius Valerianus. Porro Religiosus humilitate, ceu genuino virtutum pondere, innotescit; Unde Sanctus Gregorius docet, *Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum pulverem portat.*

Gratia Dei. 115. Aurantii arbor, etsi pulchritudine & æstimatione longè antecelat cæteras, fructus tamen perfectè maturos nunquam profert, nisi cœli beneficio, pluvii nimirum, recreata ac irrigata, identidem sese erigere possit. Unde hæc arbor, pluviis irrigata, à Serenissimo Philotheo in symbolis Christianis epigraphen recepit; ERIGOR, DUM IRRIGOR. Ita Deus distinxit hominum genus, ut hi altò loco nati, imaginibus in ijorum fulgeant; illi præstantissimi ingenii dotibus emineant: alii mediocri conditione aut virtute se commendent: omnes tamen ab eodem Creatore foventur; huic vitam suam, huic conditionem, huic omnem virtutis gloriam debent. Is dum irriguâ gratiâ nos aspicit, pariter erigimur, & in fructus nostros solvimur: cœlestique illo rigore tincti, decus quisque suum & æstimationem accepimus. Monentem audi Magnum Augustinum; *Dic Deo tuo sanctus sum, quia sanctificasti me; quia accepi, non quia habui, sed quia tu dedisti, non quia ego merui.* Mentem Emblematis erudito Epigrammate ita explicatam habe;

*Fertilis crescit pluviis labentibus arbor,
Promitq; exfertis mitia poma cornis.
Subtrabe fecundos, qui manant coelitus, imbres,
Mox aret, fructus quæ dedit ante suos.
Nos ferimus dulces, velut arbor idonea, fructus,
Gratia si tua nos, ô Deus alma, rigat.
Sed tua si gravidos imbrinet clementia succos,
Nos pietatis inops arbor & umbra sumus.
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom.I.*

116. Hæc arbor, vitri fragmento, aut osseo, faxeove cultello incisa, è vulnere suo medicum, ac plagis perfanandis opportunissimum liquorem stillat. Unde Camerarii lemma; VULNERE VULNERA SANO. vel, ut melius ac brevius Abbas Ferrus; VULNUS OPEM. Haud aliter Deus clementiæ suæ fructus inter medicos calamitatum rigores fundit, & illis ipsis instrumentis, quibus humanam mentem paulò ante acerbissimè faucivenerat, salutem providet. Nempe flagellum medicamentum est contra peccatum, ut inquit Magnus Augustinus; In rem præsentem canit Hermannus Hugo;

*Obone terrigenum custos, tutelaque mundi
Publica, suspendit tor cui vota salus:
En tua se media clementia monstrat in ira!
Quæque manu gladios, hæc quoque tendis opem.*

117. Franciscus Raulinus Balsamum, pretiosas opobalsami guttulas eliquans, hoc lemmate ornavit; IN PRETIO LACHRYMÆ. Mirificum sui pretium exhibent contemplativorum ac pœnitentium lachrymæ; ibi præsertim, quando è genuina virtute ac Dei amore scaturiunt. S. Joan. Chrysostomus; *Respice lectum Davidis, in quo tanquam margarite super subsellium per singulas noctes erant congelata Prophetæ lachrymæ.* Et S. Gregorius; *Dum commissa attentius lugemus, in justitiæ splendorem membra deauramus.*

Christus patiens. 118. Eadem arbor, ferro faucia, pretiosum, & pharmacis condiendis saluberrimum liquorem è vulnere suo stillat. Lemma; SAUCIATA MEDETUR. Servator noster hanc balsami iconem sibi propriam vendicabat, quando è Sacrosanctis venis copiosum sanguinis sui opobalsamum, ipsimet etiam tortoribus suis salutiferum, eliquavit. S. P. Augustinus; *Christus, inquit, sic voluit mori, ut sanguine suo effusores ejusdem sanguinis redimeret.* Et alibi de Judæis ait; *Illi perdirâ mente saviiebant, & Medici sanguinem saviendo fundebant: hic autem etiam de ipso sanguine suo egrotis medicamentum faciebat.*

Beneficiû promptû. Poësis voluntaria. 119. Opobalsamum, suâ sponte è balsamo destillans, pretio habetur longè majore, magisque vulneribus fanandis congruit, quàm ferri violentiâ expressum. Unde hæc arbor, medicum suum rorem absque ulla incisione eliquans, epigraphen tenet; SPONTE FLUENS, MELIUS. Ea beneficii est indoles, ut prompto ac liberali animo collatum, pretio sit longè majore, quàm importunis aut violentis precibus extortum. Seneca; *Major est muneris gratia, quo minus diu pependit. Omnis benignitas properat, & proprium est libenter facientis, citò facere.* &c. P. Athanasius à S. Carolo, Augustinianus Excalceatus, eodem symbolo demonstrat, venam Poëticam, libero fluxu è calamo stillantem, longè feliciorum ac gratiis longè amplioribus acceptam esse, quàm coactò ac invito incedentem pede.

*Quæ canis inuitus, nil sunt, cum justa capessis:
Quæq; volens fundis, sunt meliora satis.
Qualia more suo melius tunc balsama sudant,
Cum redolens humor cortice sponte fluit.
Dicite nunc vates, Parnassia in ade morantes,
Dicite Divini vos Heliconis honos:
Quando vestra citò modulata est tibia versu?
Tunc cum Pindaricas sponte bibistis aquas.*

120. Tametsi Balsamum corticem suum vulnerari patiatur;

patiatur; lignum tamen, omnis sectionis impatiens, non sine totius arboris dispendio inciditur. De hoc Plinius; *Ferro ladi vitalia odit. Emoritur protinus, eadem amputari supervacua patiens. Incidentis manus libratur artificis temperamento, ne quid ultra corticem violet.* Unde cultellus, balsamo secando applicatus, epigraphen tenet; **NON ULTRA CORTICEM.** Ita flagella, spinæ, cæteraque tyrannidis Judææ supellex solam Christi humanitatem transfixere, Divinitate penitus inoffensâ; Joannes à S. Geminiano. *In Christo sola caro incisa est, & læsa ligno; Divinitate nullam passionem vel lesionem sentiente.*

121. Balsami viscera liquores adeò pretiosos exsulant, ut vicinos quosvis, non sine valetudinis conservandæ aut recuperandæ emolumento, recreet. Unde lemma; **U I L E F I N I T I M I S.** Hominem, charitatis studiosum, hæc idea describit; quippe qui in suos proximos suppeti s tam spirituales, quam corporales benigno ac liberali animo profundit. Hebraeis hanc beneficentiæ exercendæ virtutem in memoriam revocans Apostolus, ait; *Beneficentia autem & communionis nolite oblivisci.* Et Galatis; *Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.* Hanc præceptionem alto animo imprellam habebat Alexander Severus, dum olim interrogatus, *Quis esset proximus?* respondit, *Qui amicos muneribus reuinet, & inimicos beneficis ambit, & reconciliat.*

122. Phycis compertum est, viperas, quæ sub balsami umbra commorantur, venenum omne amittere. Unde hæc arbor, Emblematis loco aliquot serpentes sub se fovens, epigraphen tenet; **AUFERT VIRTUTE VENENUM.** Ita unius hominis justipresentia & societas plurimos peccatores convertere, & ad sanioris animi modum revocare potest. Agapito asserente, *Qui una cum bonis degit, vel imitationem bonestorum edocetur, vel diminutionem vitiorum condiscit.* Cæterum Maria Virgo instar suavissimi balsami, omne vitiorum virus à clientibus prohibet.

123. Balsami liquor scisso arboris cortice promanant. Lemma; **ALIIS MEA PLAGA MEDETUR.** Ita vulnera Christi nobis adversus animæ ac corporis morbos antidota fuere presentissima. S. P. Augustinus; *Christus medicus accessit, medicamentum adhibuit, vulnera in cordibus videbat, & unde vulnera cordum curaret, in corpore cicatrices ferebat.*

124. Balsami arbor, averfam suam juxtâ habens, epigraphen à P. Masenio accepit; **NON CULVIS SPIRAT.** Maria Virgo, veluti balsamum suavissimum, solis castis placet hæreticis ac libidinosis extreme cam averfantibus. Unde meritò à nostro Hugone Victorino cognominatur, *Balsamum, mundum opinionis optima redolentiâ inastimabiliter complens.* Mentem Emblematis etiam de Virginitate hoc disticho explicat Author;

*Grata licet placeant, nil spirant balsama porcis.
Hæreticus sus est, balsama Virginitas.*

C A S T A N E A,

CAP. VIII.

115. **C**astanea arbor, echynatis suis calicibus onusta, à D. Jo. Baptista Marz-

leno epigraphen recepit; **MATURAS RESE-RABIT OPES.** Innuebat videlicet, sicuti arbor illa suas glandes, etiamnum teneras, sub spinoso cortice clausas tenet, easque non nisi plene maturas in lucem emittit; ita ingenii partus, adhuc informes, ab homine erudito occultari; ibique tandem publico exponi, quando iteratâ limâ exculti, omnem perfectitatem suam attigerint. Unde Magnus Augustinus Juliano Hæretico, improbos ac immaturos suos libros proferenti, ita exprobravit; *Puto, quod ipsum libri tui atramentum erubescendo convertitur in minimum.*

126. Glans castanea, intra echinum suum clausa, epigraphen sustinet; **EXTRA SPINÆ TANTUM.** Dei servos hæc idea demonstrat, dum exteriori vultu calamitatibus, ac rigorosa vitæ spinis formidandi, internam mentem penitus tranquillam ac suavem servant. In hanc rem olim ita cecinit;

*Cingon di questo frutto orride spine,
Ben s'è l'esterne spoglie,
Ma soave dolcezza in seno ascoglie:
Tale chi si distoglie
Dal ossequio del mondo, e le Divine
Leggi per norma al viver suo prescrive,
Lieto nel duol sen vive,
E sotto scabra, e rigorosa asprezza,
Gode vera dolcezza.*

Paupertas quoque, Valerio Maximo teste, nullum alium, nisi externum horrorem præfert; quippe quæ medullam, suavitate ac deliciis innumeris fo-

127. Glans Sardiniana, intra echinum suum conclusa, horridam & aculeatam speciem refert; at penitus, & ablato spinoso illo involucro, considerata, mitem, gustuique amœnam se exhibet. Unde lemma; **SUB CORTICE MITIS.** Ita sanè Religiosa, vel alterius cuiusvis spiritualis vitæ disciplina, exteriori vultu meros rigores & austeritates præferens, interius ac re ipsâ suavissimo melle, miraque dulcedine abundat, *Omnis sapientia, inquit Justus Lipsius, procul inuentibus severa & tetrica apparet; cum propius accesseris, lenis & clemens reperitur: & mitior & amior ipsa amorum Dea.* Et S. Gregorius Nyssenus; *Aspera, & continens, duraque debet exterius esse Sacerdotis vitæ; intus autem in oculo suavæ quidpiam, & dulce continere.*

128. D. Antonium longum, Nobilem Venetum, cum etiamnum Cremenis Gubernator, gratias minime prolongatas, aut supplicum libellis extortas, sed promptas ac voluntarias passim distribueret, P. Lucretius Borfatus castaneæ fructibus non absimilem dixit, qui ex apertis suis echinis spontè profiliunt. Unde Emblematis subscripsit; **SPONTE PROSILIUNT.** Eadem planè ratione Deus I-faia ore insignem suam beneficentiam nemini non exhibet; *Sitientes, inquit, venite ad aquas: & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite: venite, & emite absque argento, & absque ulla commutatione vinum & lac.* Sanctus Gregorius Nazianzenus de Deo disserens, ait; *Promptâ, munificâ, in sanctis ut que prolixâ natura est, jucundius dat, quam alii accipiunt.*

Maturita
librorumS. Aug Lib
cont. lul. cServus
Dei.Paupert.
Val. Max.
4. c. 4.Vita Re-
giosa.Lipsi. Lt.
Const. c. 12S Greg. N.
l. de vitâ
Moysi.Gratia
prompte
Ifa. ss. 1.S. Greg. N.
in sanct. B.

C E D R V S.

Cap. IX.

129. Complures malas proprietates in castaneæ glandibus reperire est : primò quidem digestu sunt duræ ac difficiles , *ægreque coquuntur*, ut loquitur Castor Durantes. Unde castaneam hoc lemma te notabis ; **DIGERITUR ÆGRE.** Castaneis perfructuæ , miles experimur morbos , paupertatem , injuriam , contumeliam &c. hæ quippe à debiliore stomacho nonnisi difficillimè concoquuntur. Et quidem de injuriâ satis dilucidè id testatur S. Bernardus ; *Beneficiorum memoria labilis est, injuriarum verò scruax.* Et Seneca ; *Naturâ comparatum est, ut altius injuria, quàm merita descendant, & illa citò desistant, has tenax memoria custodiat.*

130. Castaneæ in humano corpore crudos humores generant, & , eodem Durante teste , *caput offendunt.* Unde castaneæ glandi rursus inscribes ; **IN CAPUT SÆVIT.** Carnalis voluptas , his coloribus apprimè delineata, fœces exhalat humiditas , mentis aspergit caliginem , omnisque judicii sensum tollit. Ad rem rostram opportunè S. Clemens Alexandrinus ; *Quemadmodum exhalationes, quæ à terra, & ex lacunis, ac voraginibus oriuntur, constantur in caliginem, & umbrosam vertiginem; ita etiam carnalium cupiditatum vapores malam animam inurunt habitudinem, voluptatis spectra animam representantes, & ante eam effundentes : intelligenti itaque lucitenebras offundunt &c.* Et ut sexcentos alios taceam , exempli loco habeto Samsonem , Davidem , & Salomonem.

131. Castaneæ, quia plurimùm ventosæ, libidinem provocant. Unde Durantes canit;

----- *Venerique vigorem
Præstant.*

Quare castaneam hoc epigrammate notabis ; **NON CASTOS EXCITAT IGNES.** Castanea enim, temetli CASTÆ nomen è fronte præferat, motus tamen minimè castos excitat. Certè femina, quantumvis casta, mentem tamen ac oculos, in ipsius speciem defixos, cogitationibus in castis inficit. Eam obrem S. Paulus feminas, quamlibet litteratas, exemplares, ac religiosas, pro concione dicere penitus prohibuit ; *Docere autem mulieri non permitto:* dictionis enim suæ castimoniam persuasuræ, vœcum mollitiæ ad libidinem stimulant. *Sermo quippe carum,* inquit in hunc locum Dionysius Cartulianus, *luxuriam potius incitat sepe quàm devotionem.* Et verò si dictis fidem abnuas, exempli haud dubiè credes. Sic hem è solo castæ Dinæ aspectu in stuprum concitatus fuit. Holofernes, visâ castâ Judithâ, in fornicationis flammam exarsit. Castæ Susannæ forma duobus senecionibus adulterandi mentem injecit. Andreas, Episcopus Fundanus, quandam probatæ vitæ ac castimonie feminam, S. Gregorio referente, intra palatium suum receperat, *certus de sua ejusque continentia;* at parum abfuit, quin paulò post intra hanc libidinis fornacem in cineres redigeretur. Lege, obsecro, curiosam, ac moribus formandis multum idoneam hanc historiam; quam idem Ecclesiæ Doctor prolixè recenset. Ut adeò eruditè concludat meus Carducius;

*Castanea ut castæ titulo Cyprium excitat ignem;
Sic Veneris peperit casta Susanna faces.*

132. Cedrus, floribus ac fructibus onusta, epigraphen tenet; **DELECTAT, ET JUVAT.** Evangelicos Oratores hæc imago spectat, qui eloquentiæ suæ suavitate delicias, & doctrinæ energiâ auxilium præstant. Arnolphus Luxoviensis; *Perfectio scientiæ queritur, ut habeat Prædicator, unde possit de thesauro cordis sui proferre nova & vetera, & eruditum noverit expectantibus explicare sermonem, & secundum personarum qualitates temperare quod dixerit, ut sciat, quibus debeat lac potum dare non escam, quibus solidiorem cibum debeat ministrare : eloquentia desideratur : ad quid ? quia sicut si non habuerit scientiam, non habebit quid dicat, ita nisi habuerit eloquentiam, non habebit quomodo dicat.*

133. Cedrus, suis floribus recreare, & fructibus pascere solita, à P. Gamberto inscriptionem è Virgilio recepit; **PASCIT, ET OBLECTAT.** Principem, tantundem providum, ac liberalem, quantum gratiosum & benignum, hæc imagine depinges. In Tito Imperatore, qui Suetonio referente, *Amor & delitiæ generis humani, & natura benevolentissimus erat, illas prerogativas idem Suetonius mirificè deprecatur. Non modo Principis sollicitudinem, sed & parentis affectum unicum præstitit : nunc consolando per edicta, nunc opitulando quatenus superesset facultas &c.*

134. Cedri fructus, ex arbore dependens, ab ingeniosis hortulanis ita artificiosè intra modulum quemdam constringi solet, ut in tenera sua cortice quasvis imagines aut characteres recipiat, impressæque distinctè exhibeat. Unde intra modulum constricto inscripsit P. Carolus Bovius; **DONEC FORMETUR.** Certè Juvenes sub optimis regulis tamdiu comprimendi sunt, donec virtutis imaginem ac pietatis characterem representent. Hanc operandi methodum in formandis suis Galatis studiosè observans S. Paulus, ait; *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Nam, interprete Sancto Cyrillo Alexandrino, *Paulus quosdam parturiebat, quosque formaretur Christus in eis, id est, quosque magni, ineffabilesque ejus Divinitatis characteres in eorum animos per pulchrè imprirentur.*

135. P. Primus Ludovicus Tatti, Clericus Regularis Congregationis Somascenæ, Sacerdos virtute ac doctrinâ ex æquo insignis, ut Emblemate demonstraret, Sanctum Maurum ingentes gratiarum ac beneficentiæ cumulos in suos clientes effundere, Cedrum depinxit; quæ, toto anno gravida, semper aut flores, aut fructus, mirâ fertilitate parturit. Epigraphen subdidit; **OMNI TEMPORE.** Philo Hebræus hanc operandi formam cum primis familiarem esse ait; *Deum esse perpetuum, idem est, ac si diceretur largitor perpetuus ac benefaciens, non aliquando tantum, aliquando verò minimè, sed semper, continuo, ac indefinenter, donâ donis jugiter, ac indefessè accumulans, nullum benefaciendi tempus prætermittens.*

136. Fracastorius, voce ad Cedrum semper virulentem, opacam & floridam conversâ, canit;

*Sic tibi si semper viridis coma, semper opaca,
Semper flore novo redolens : sic semper honesta
Per viridem pomis sylvam pendentibus aureis.*

Unde Epigraphen non incongruam subjunges istam ; **SEMPER FLORE NOVO.** Ingeniis

Prædicator.
Arnolph.
Lux. serm. in
Conc. Turon.

Princeps
benignus.

Sueton. c. 12
&c.

Educatio
assidua.

Galat. 4. 19.

S. Cyrill. A.
lex. 1. 7. in
Gen.

Deus be-
nefactor.
Phil. Hebr.
lib. de Deo.

Fracast. 2.
Syphil.

Litteratus. fecundis si sunt mores, ut litteratorum lycea recentibus identidem intellectus sui floribus recreent.
Profectus. Ita quoque homo iustus novos semper virtutum flores parturire, ac nunquam non proficere studet. Nam, ut sapienter ait Magnus Augustinus; *In hac vita, deficiente cupiditate, & charitate crescente proficimus: in alta vita, cupiditate extincta, & charitate completa, perfecti sumus.*

Plin L.13. c.5. 137. Horatium Spinolam Cardinalem, virginitate prorsus intemerata conspicuum, inter ceteram funebrem pompam Cedri Emblemate honorarunt, quæ congenita suâ proprietate nullam unquam cariem aut putredinem patitur. Lemma addidere;

Animæ integritas. **A PUTREDINE TUTA.** Plinius de hac Cedri proprietate ita testatur; *Materia ipsi æternitas. Itaque & simulachra Deorum ex ea factitarunt.* Tame-

cti verò corpus nostrum nullis antidotis adversus corruptionem præservari queat; animam tamen ab omni vitioso affectu intemeratam custodire possumus. *Mulier innupta & virgo, inquit S. Paulus, Cogitat quæ Domini sunt, ut sui sancti corpore & spiritu.*

Cor.7. 34. In hunc locum Petrus Abailardus ait; *Corpore toto, non uno membro, ut ad nullam scilicet lasciviam in factis vel in dictis ejus aliquod membrorum declinet. Spiritu verò tunc sancta est, quando ejus mentem nec consensu inquinat, nec superbia inflat.*

Maria V. fecunda. 138. Maria virginitatis flori pulcherimum maternitatis fructum, miro conjugio, copulatum habuit.

Cant. 7. 13. D. Arefius, hoc V. Matris prodigium emblemate significaturus, Cedrum expressit, copioso flore ac fructu onustam, simulque hoc lemme est Canticis

S. Pet. Dam. ser 3 de Nat. B Virg. in signem; **NOVA ET VETERA SERVAVI TIBI.** Sanctus Petrus Damianus; *Immensum concepit, æternum genuit: genitum ante sæcula parturivit, qui sibi & munus fecunditatis auulit conceptus, & decus virginitatis non abstulit natum.* Et Sanctus Petrus Chrysologus;

Deum mulier virgineo portabat in templo: hunc est, quod & acquisivit honorem Matris, & virginitatis gloriam non amisit.

139. D. Archangelus Conter Cedri ramusculum Emblematis loco figuravit, qui copiosos flores, & totidem ex illorum umbilicis protuberantes fructus parturit; cum epigrammate;

NEL FIORE IL FRUTTO. Id est, **FRUCTUM IN FLORE.** Ad hanc ideam Prædicatores conformatos vellem;

Prædicator. quippe qui ex æquo floridos & fructuosos se exhibere tenentur. Maria Virgo, ad hanc amissim exactè composita, purissimæ Virginitatis flori Divinum

Maria V. fecunda. uteri sui fructum conjunxit. *Quæ & genitricis dignitatem obtinuit, & virgineam pudicitiam non amisit, uti luculento testimonio canit S. Ecclesia.* In rem præsentem ait B. Amedeus; *Dei Verbum adit Virginium habitaculum, & inde prodiit clauso Virginis utero, quippe qui facile posset extra Virginem corpus creare de nihilo, facile potuit corpus acceptum de Virgine, extra, sine carnis scissione trajicere.*

140. Mira ad cò est Cedri fecunditas, ut illius fructus stupendâ fertilitate, assiduò sibi succedant: nam illorum uno ad perfectam maturitatem redacto, alter florem protrudere ac gemmare incipit. De arbore hæc Theophrastus testatur; *Fert semper poma aliis decidentibus, aliis subnascentibus, aliis mature-*

scensibus. Et Dioscorides; *Arbor ipsa, omnibus anni temporibus pomifera, sibi invicem succedente fructu.* Quare Marcus Antonius Bonciarius Juvenum Collegium, cujus ipse Rectorem agebat, Cedri Emblemate significavit, quæ, floribus ac fructibus gravida, epigraphen tulit, è Tassò desumptam;

MENTRE CHE SPUNTA L'UN, L'AL-

TRO MATURA. Id est; **UNO FLORENTE, MATURESCIT ALTER.** Innuebat nimirum, fore, ut Juvenes, ætate etiamnum imaturi, ac intellectu rudes, paulò post ad plenam iudicii ac doctrinæ perfectionem maturescant. Id ipsum etiam de quibusvis aliis rebus temporalibus dixeris, ubi unius senectam ac interitum è vestigio alterius excipit generatio ac juvena. Teste Magno Augustino, *Omnia temporalia deficiunt, ut possint præteritis futura succedere.* In familia quoque avis & parentibus succedunt nepotes, ac cetera filiorum series, assiduâ fecunditate. Unde in hanc rem cecini;

*Sembra d' un nobil Cedro illustre pianta
 Questa d' incliti Eroï Stirpe seconda,
 Che di stupendi parti ogn' hora abbonda;
 Sempre di novi frutti ella s' avanta,
 E con lieta avventura,
 Mentre che spunta l' un l' altro maturo.*

Amor fecundus. Caterùm quod Bonciarius de discipulorum suorum fecundâ successione, id etiam Guidobaldus Bonarellus de lascivo amore, intra humanum peccatus sensim excrefcere solito, pronuntiat: Idque è columbarum proprietate demonstrans, in hæc verba canit;

*Nel cor de l' huom vedrai,
 Pullular gli Amoretti
 Aguisa de colombi.
 Ove mentre chel' uno
 Hà l' ale grandi, e vola
 Spunta al' altero la piuma.
 L' un tronfo, e pettoruto
 Vatoneggiando, e roua,
 L' altro co' l' petto in terra
 Vien pigolando, e serpe.
 Nascel' uno da l' uova,
 Mentre l' altro scovava.*

141. Alcibiades Lucarinus Cedrum, frugibus gravidam, hoc lemme donavit; **EPESO GRAVE E' IL FRUTTO.** Id est; **NON SINE FILII ONT FRUCTUS.** Patres familias hoc lemme cum primis spectat, qui plerumque à suis filiis, utpote ventris sui fructibus, plus oneris quam voluptatis referunt. Probè id expertus Jacob Patriarcha, Rubenum, primogenitum suum, his omninò verbis alloquebatur, *Tu principium doloris mei;* vel

ut Septuaginta vertunt, *Principium filiorum meorum;* quasi dicerent, Principium filiorum haud quidquam à principio laborum ac miseriarum discerni posse. Scitè Tertullianus; *Liberorum amarissima voluptas.*

Et Terentius;

*Duxi uxorem: quam ibi miseriam vidi nati filii,
 Alia cura: porro autem dum studeo illis, ut quamplurimum
 Facerem, contrivivi in quærendo vitam, atque ætatem meam.*

142. Cedrus, fructibus onusta, epigraphen tenet; **NUNQUAM SPOLIATA.** Anima, Deo amica, hoc typo significatur, quæ sacris operationibus nunquam non fecunda, internos virtutum habitus, & inculpatos mores nunquam exuit. Increata ac Incarnata Dei sapientia, referente D. Lucâ, non illas laudavit animas, quæ Divinam vocem, olim perceptam, custodierunt, eique virtutum suarum operationibus responderunt; sed illas tantum encomiis suis dignata est, quarum aures ad gratiæ Divinæ præceptiones audiendas assiduò patent. Unde etiam ob indefessos illos virtutum fructus cum

para-

Successio

S. Aug. 1. 3. c. 15. lib. Arch.

Amor fecundus. Bonar. nel suo Filii di sciro Atto 2. Scena 2.

Filii on sunt patr.

Tertull. l. 1. Nupt. c. 4. Terent. delph. Act. sc. 4.

Perseverantia.

Luc. 11. 28.

paradyfi arboribus, nunquam infæcundis, comparantur; Beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud; ubi, interprete Cajetano Cardinali, Non dicit audiunt & custodiunt, sed qui audiunt, & custodiunt: ut intelligamus, solos perseverantes audiendo & custodiendo esse beatos.

143. Cedrus, ob nimiam frugum copiam dirupta, inscriptionem à Lucarino accepit; SUO SCISSA PONDERE. His consonant illa Tassi verba;

Tu DAL GRAN PESO TUO tirato al Piano,

CADESTI. Argante: e non potesti aitarre.

Ovidius de homine, qui alterius gratiâ excidit, ait & canit;

Artibus ingenius quasita est gloria multis:

Infelix PERII DOTIBUS IPSE MEIS.

Ita non rarè videmus, homines nimis suis laboribus ac negotiis succumbere, tandemque frangi. Unde providè monet Magnus Augustinus; *Nostri actio non frangatur negotio, nec frigida sit otio.* Idem Emblemata etiam hominem, proprii infortunii authorem, designat. Exinde etiam conjicitur, quantum detrimenti è fecunditate parentibus accidat. Omnium tamen optimè famina, è partu mortua, symbolo illo significatur.

144. Pruni surculus, supra Cedrum inoculatus, ab Henrico Farnesio epigraphen retulit; ADE- RUNT NON SPERATA. Sicuti enim prunus, infitionis virtute, fructus suos tam hyeme quam ætate præferet; ita homo, artis ac industriæ beneficio, ordinarias naturæ vires longè superare ac transcendere potest. Porrò Deus per gratiam suam ita liberæ hominum voluntati adesse, eamque modo ita miro disponere potest, ut assiduè virtutum ac bonorum operum sit fecunda. Nam *Dei providentiam administrat unicversam creaturam, & naturas, & voluntates: naturas ut sint; voluntates autem ut nec infœduse bonas, nec impunita male sint,* inquit Magnus Augustinus.

145. Cedri arbutulus, è dirupto testaceo vase extracta, epigraphen tenet; AUGUSTIUS UT STET. Funebrem magnatis cujusdam apparatus nonnemo hæc icone exornavit; veluti diceret, ipsius animam è facto corporis terreni vase ad stationem longè nobiliorem à Deo translata esse. Ab hoc argumento non multum alienus S. Gregorius Nyssenus, *Morte,* inquit, *vas ad tempus dissolvitur, ut, ubi vitiositas effluerit, reformetur genus humanum, atque integrum, ac purum à permutatione vitiositatis in pristinum vitæ statum restituatur.*

146. Excelsa Cedrus, sublimes collocata monte, epigraphen tenet; ET IPSA PERIBIT. Excelsas Cedros nonnunquam putes homines quosdam ingenti fastu ac supercilio supra vulgus elatos: at num æternum stabit hæc gloria? Oculatum testem audi Psaltem Regium; *Vidi impium superexaltatum & elevatum sicut Cedros Libani. Et transivi; & ecce non erat; & quasi vici eum, & non est inventus locus ejus.* In hunc locum S. Ambrosius; *Vides, inquit, Cedrum in monte altissimo superexaltatum, sed vento frangitur, sed igne exurit, sed vetustate dissolvitur. Ita est dives in sæculo, fulget quidem splendore quodam gloriæ secularis, ut Libanus nexus est mundi potentiâ, opibus & divitiis exultat; videtur tibi aliquid esse, antequam dicas, transiens videbo.* Concinnè sacer quidam Poëta cecinit;

*Vidi ego, qui latis rerum successibus utens,
Tollebat tumidum stultus ad astra caput.
Immemor ille Dei prorsus, rebusque secundis
Ebrius, æthereas despiciebat opes.*

*O leves hominum mentes, ô pectora caca!
Quàm nihil est magni, quidquid hic orbis ha-
bet!*

*Vix ergo transieram, cum protinus ora retorquens,
Cum fastu hunc vidi jam perisse suo.*

147. Cedrus, in excelso monte, epigraphen à P. Maria V. Jacobo Masenio accepit; IN SUMMO SUM-
MA. Mariam Virginem, in cœlis supremo post Deum loco conspicuam, hæc imago repræsentat; ut adeò è multiplici capite à D. Bonaventurâ cognominetur Cedrus exalta in Libano, & Cypressus in monte Sion. De hac Deiparæ celsitudine ait S. Bernardus; *Fecunditas Virginis supereminens gloria est tantoque excellentior Angelis facta munere sanguinari, quanto differentius præ ministris nomen Matris accipit.* Mentem Emblematis hoc disticho explicat Author,

*Summa petit Cedrus; superat virtute Maria:
Illa subit nubes, grandior illa polos.*

C E R R U S.

Cap. X.

148. **H**ominem ferocem, nullisque sive ingenii, sive mechanicæ artibus, sed solis armis tractandis idoneum, D. Jacobus Certanus Abbas Cerro non absimilem dicit, quæ frugibus omnibus sterilissima, solam lanceis ac hastis consiciendis materiam præbet. Unde lemma è Claudiano inditum; ROBUR IN ARMIS. Turcarum Imperium, solis armis versandis exercitandisque deditum, omnes politiores litteras exulare jubet: arma quippe princeps civitatis aut Reipublicæ tuendæ præsidium habentur. Rex Theodoricus, Cassiodore referente, dicere est solitus; *Propositi nostri est, ut provincias, nobis Deo auxiliante subjectas, sicut ARMIS DEFENDIMUS, ita legibus ordinemus.* Nimirum Rex sapientissimus certam illam ac infallibilem Aristotelis regulam pectori incisam habebat, *Eos, qui Domini sunt armorum, esse Dominos status Reipublicæ.*

S Y D O N E V S.

Cap. XI.

149. **F**ranciscus Sforzia, postea Mediolanen-
sum Dux, symboli loco aliquot poma cydonia habuit; cum lemmate, FRAGRANTIA DU-
RANT. Innuebat videlicet, generosa Heroum facta pretiosum famæ suæ odorem longo ac penè æterno tempore illibatam conservare. Eadem planè metaphorâ Spiritus sanctus Josiæ Regis virtutes ac merita celebravit; *Memoria Josiæ in compositionem odoris facta; Quæ verba, ex mente P. Cornelii à Lapide, cuius sancto accommodari possunt, quippe cujus opera instar thymiamatis, pretiosam fragrantiam, nullâ atate intermorituram, diffundunt. Josias, inquit, est qui vis vir sanctus, & zelator honoris Divini, qui acervum virtutum, quasi thymiamata, sibi miscet & componit, cuius proinde memoria & gloria longè lateque spargitur & pereunat.* Unde etiam ait S. Augustinus; *Odor bonus bona fama est.* Alius eidem Emblematis versum hunc integrum subjunxit; HER-
CULEA COLLECTA MANU FRAGRANTIA DURANT. Enimverò Heroum facta, generosa fortique manu patrata, nullo avo oblitterabuntur.

150. Academici Absconditi de Cologna symboli universalis loco tria Cydonici poma præferunt; cum lemma-

lemmate , INCLUSA POTENTIUS HALANT. Ita virtus modesto silentio retenta , nulloque inanis gloriæ vento afflata, odorem longè suavissimum spirat. Certè S. Joannes intra eremum desolatus, populum in summam sanctimoniam suam admirationem rapuit. De hoc S. Nilus, *Joannes quidem Baptista in solitudine versabatur ; & civitates ipse cum hominibus ad eum confluxerant : & qui sericis vestibus induerantur , ad zona pellica spectaculum concurrerant.* Et paulò inferius, *Fugiamus civitatum & vicorum celebritates , ut , qui in civitatibus & vicis habitant , ad nos concurrant : amemus solitudines , ut qui nos in præsentia fugiunt , ad nos pelliceamus.* Haud aliter S. Antiochus ; *Quemadmodum Virgo interim , dum custoditur ; multis , qui externi sunt , in desiderio est ; Ita Monachus , tantisper extorris , dum vivit à civitate & puplico alienus , magno in honore habetur apud Deum & Angelos ; quin & hominum ore celebratur.*

CYPRESSUS.

Cap. XII.

S. Ambr. in 151. *S. Ambrosius de Cypressus ait ; Genus hoc arboris nunquam amittit viriditatem suam ; hyeme juxta , verè , atque æstate comam pascit , nec diverso colore mutatur ; solam hanc arborem ventus nunquam suo honore dispoliat. Ad eoque ventorum injuriis nunquam spoliata , virorem suum quavis anni parte illibatam conservat. Unde illam hoc Ovidii lemmate pro meritis insignis ; SEMPER HONOS , NOMENQUE TUUM.*

Semper honos , nomenq̄ , turum , laudēsq̄ , manebunt.

Præclarum hoc perseverantiæ symbolum habetur , quæ virtutum ac meritorum virorem assiduum conservat ; Uti idem Ambrosius mox subjungit in hæc verba ; *Sic Apostolica quoque gratia nescit defectum , sed venustate sic floret. Anima ergò corrumpi nescit , quæ florentibus meritis vigens , semper justitia , ceterarumque virtutum culmina patienti magnanimitate sustentat.*

152. Cypressum , ad Cardinalis Theodori Trivultii exequias publico loco suffixam , D. Haymo Corius hoc lemmate insignivit ; **ÆRE PERENNIORE.** Dicere volebat , sicuti Cypressus , nullis teredinum injuriis subjecta , æternum conservatur , ita Principis illius memoriam nullo esse intermorituram ævo. Nam Philosopho teste , *Heroum gloria immortalis ; Huic assentiens Pindarus , ait ; Non obliiterari prolixum laborem virorum.* Et Joannes Audenus.

Omnia cum percant , est virtus sola perennis ;
Hæc immortales reddere sola potest.

153. Siquidem verum est , genuinæ nobilitatis radicem è familiæ vetustate desumi , P. Dominicus Gambertus annosam Cypressum non abs re hoc lemmate notavit ; **ÆCULA PROSUNT.** Sicuti enim iste tantum majestatis & altitudinis , quantum annis excrevit ; ita familia tantò majus nobilitatis suæ incrementum fortitur , quò plura sæcula ab exordio suo numerat. Unde ipse etiam Deus , naturã suã nobilissimam , *Antiquis dierum cognominatur.* Porro etiam homini justo sæcula profunt ; quò enim plures vivit annos , eò magis in virtutibus proficit , Deoque evadit similior ; Nam teste Magno Augustino , *Tantò efficitur similior Deo , quanto magis in ejus cognitione & charitate proficimus.*

154. Cypressus , visu quidem admodum venusta , at tota sterilis ac infæcunda existit. Unde nonnemo inscripsit ; **PULCHRA COMA , NIHIL ALIUD.**

Hypocritam , exteriori vultu quidem plurimum elegantem , at virtutum frugibus sterilem , ac penitus infæcundum , hoc simulachro significabis. Alciatus *Embl. 199.*

Pulchra coma est , pulchro digesteque ordine frondes ,
Sed fructus nullos hæc coma pulchra gerit.

Phocion , Plutarcho referente , cum Leosthenes Orator summam faciendi , summisque promissis Athenienses ad bellum capeffendum invitaret , respondit , *Ejus orationem cupressis esse similem , quæ cum pulchra sint & procrea , nullum tamen fructum ferunt.*

155. Cypressus , medio trunco dirupta , epigrapham tenet ; **NON REVIRESCET.** Religiosi ac pœnitentes hanc ideam cautelæ loco habeant , ne mundi æsensuum affectiones , è corde suo semel recessissas , denuò in herbam excrefcere ac luxuriare sinant. Honorius ; *Sicut cypressus recisa non revirescit , ita ipsi (Religiosi) nunquam secularia repetunt.* Porro virginitas semel deperdita , nunquam amplius revirefcere , ac pristinam integritati restitui potest.

156. Falx , Cypressi ramos refecans , epigrapham à me recepit ; **NEC DAMNA REPARAT USQUAM.** Vel , **IRRÉPARABILI DAMNO.** Talis omninò est virginitas semel temerata ; de qua propriissimè dixisse fertur Aristoteles , *A privatione ad habitum non datur regressus.* Cui assentiens Ovidius , canit ;

--- Nulla reparabilis arte
Læsa pudicitia est , deperit illa semel.

Et Seneca ;

Redire , cum perit , nescit pudor.

Horatius illud ipsum damnum etiam è morte nobis advenire ait ;

Damnatam celes reparant caelestia luna :

Nos , ubi decidimus ,

Quò pius Aeneas , quò Tullius dives , & Ancus ?
Pulsis & umbra sumus.

157. Coliculus è vite , aut ramus è pomo , pyro , salice , aliisque arboribus præcisus , si supra alterius arboris truncum inoculetur , aut in terram depongatur , rursus germinare , suæque pristinae vitæ restitui incipit. Luculentè Jobus ; *Lignum habet spem ; si præcisum fuerit , rursus virefcit , & rami ejus pullulant.* At ramus , è Cypressus præcidaneus , nullam vitæ recuperandæ spem habet ; atque adeò irreparabili damno extinctus , inscriptionem sustinet ; **RE CÏSUS PEREO.** D. Archangelus Conter hoc Emblemate demonstrat , animam , è gratiã & amicitia Divinã recessissam , mortis evadere mancipium. Nam , teste S. Gregorio , *Umbra mortis est , quæ caro separatur ab anima ; & vera mors est , quæ anima separatur à Deo.* Eadem planè ratione homo , proprio suo arbitrio temerè è S. Ecclesiæ gremio recedens , certissimam sibi perniciem struit. S. Cyprianus ; *Qui quis ille est , & qualiscunq̄ est , Christianus non est , qui in Christi Ecclesia non est. Tædet se , & Philosophiam , vel eloquentiam suam superbis vocibus prædicet , qui nec fraternam charitatem , nec Ecclesiasticam unitatem tenuit , etiam quod prius fuerat amisit.*

158. Cypressus nec vetustatem sentit , nec cariem ; neque etiam foliorum viriditate orbatur , sive ætatis infestet ardor , seu duræ inclementia hyemis. Unde olim gentes Diti hanc arborem fecere sacram , & defunctorum æternitatem adumbraturi , eam propè sepulchra statuerunt. Quare complures Cypressos , ad ambulacri marginem in horto antiquissimo ordine collocatas , hoc lemmate insignivit Srenissimus Philotheus ; **DURABUNT.** Ita animus noster , Divinã cognitione imbutus , adversus omnes casus felicissimè se

Alciatus
Embl. 199.Plutarch.
Apoph.Religiosi
pœnitent.Honor. in e.
Canit.
VirginitaVirginita
perdita.

Ovid. ep.

Senec. in
gam. Act.Horat. lib.
carm. Ode.

Iob. 14. 7.

Peccator

Hæretici

S. Cyprian.
Novatian.Virtus ab-
scandita.
Solitudo.
S. Jo. Bapt.
S. Nilus in
Ascetico.S. Antioch.
hom. 102.S. Ambr. in 151.
Ps. 113. O. 4.

Ovidius.

Perseve-
rantia.
S. Ambr. ibid.Virtus æ-
terna.Pindar.
Istim 5.
Io Audenus
Menostr. mo-
ral.Nobilitas
vetus.Don. 7. 9.
Profectus.
Senex ju-
stus.

S. Aug. ep. 6.

Hypocrita

simè se corroborat; neque enim dolore aut atrocibus periculis concidit, nec rebus adversis confesceat, nec prosperis diffluit, sed pulcherrimam constantiam & fortitudinem præditus, æternum durabit. Hanc animi rationem summis votis exoptavit Magnus Augustinus; ipsummet Deo supplicem ac suspirantem audi; *Fac me huic mundo funditus extingui, ut præ magnitudine amoris tui, nec blandis corrumpar, nec adversis concutiar.* Emblematis mentem hoc epigrammate explicat eruditissimus D. Paulus Hachenberg;

*Sicut odorata stantes per secla cupressi,
Nulla senectutis signa labantibus habent.
Sic mentes etiam, quæ sunt cælestia cura,
Perpetuum servant, & sine fine decus.
Omnia tempus edax consumit, & omnia perdit,
Quidquid habent homines, quidquid & orbis
habet.
Durabit mens sola Deo sacrata, nec unquam
Temporis invidiam, nec mala fata timet.*

159. Thomas Morus, pro conservandâ Pontificis Romani autoritate securi percussus, miram ac æternam heroicæ virtutis suæ fragrantiam sparsit. Unde in ipsius honorem Cypressum statuere, quæ securi truncata, epigraphen tulit; **SUAVIUS OLET.** Cujusvis Martyris hæc idea est propria, qui vitæ suæ jacturam passus, universum orbem mirâ suavitate perfundit. Imò & mortificationis falce circumcisus, odorem Deo suavissimum litabit. S.P. Augustinus; *Duplex à nobis sacrificium querit Deus. Unum, ut sumus casto corpore; aliud, ut mundo corde esse debeamus. Ergo in exteriore altari, id est, in corpore nostro, offerantur opera bona, in corde odorem suavitatis redoleat cogitatio sancta.* De Thoma Moro in rem præsentem crudité canit sapientissimus D. Picinellus in Elogiis extemporalibus.

FICUS Caprificus. Ficus Indica. Ficus Ægyptia, seu Sycomorus.

Cap. XIII.

160. Ficus, florum vice, fructus producit; Sancto Ambrosio teste, *Hæc sola ab initio germinat poma pro floribus.* Unde lemmatis loco illam Siracidis sententiam pronuntiat; **FLORES MËI FRUCTUS.** Mariæ Virgo, fico longè felicior, illibato virginitatis flori, fecundæ maternitatis fructum conjunctum habuit. Alius eidem fico inscripsit; **POMA PRO FLORIBUS.** Hominem; factis potius quàm verbis insignem; vel Predicatore; vitæ Apostolicæ magis, quàm Academicæ studiosum, hoc Emblemata representat. S. Hieronymi documentum est; *Docente te in Ecclesia, non clamor populis, sed gemitus suscitatur. Lachrymæ auditorum laudes tue sint. Verba solvere, & celeritate dicendi apud imperitum vulgus admirationem sui facere, indoctorum hominum est.*

161. D. Aresius S. Sylvestrum Papam, cujus ævo Ecclesia Romana exoptatam è diuturnâ persecutione tranquillitatem ceperat, fici germinantis Emblemata exornavit; addito epigrammate; **PROPE EST ÆSTAS.** Mentem suam ita explicat Aresius; *De la bella stagione certo fiorito
Frà l'altre piante si dimostra il fico. &c.
E snalla Chiesa di vicina pace
Di silvestro il fiorir segno verace.*
Veluti diceret, S. Sylvestrum pacis, in Ecclesiâ futuræ, certum fuisse prodromum; sicuti ficus gravida

indubitatum temporis amœnissimi prognosticon habetur. Caterum etiam hominem eleemosynis erogandis deditum, hæc iconè representabis, ut qui cœlestis gloriæ æstatem ibi demum experietur sibi proximam, quando ad aliorum indigentiam sublevandam copiosos fructus produxerit. Vadem se præbens S. Nilus Abbas, ait; *Si vis manuum tuarum labores Divinos, & non terrenos fieri; quosdam ex eis communicabis cum egentibus.*

162. Ficus, nativum hominis proficientis symbolum, fructus tantò cumulatiores profert; quò magis senescit. Unde lemma; **SENECTUTE FÆCUNDIOR.** S. Gregorius Nazianzenus;

*Operanda cuique semper est salus sua,
Sed id requirit terminus vitæ magis.*

Et S. Paschasius; *Perfector, & pretiosior semper esse debet finis vitæ, quàm principium.* S. Ambrosius ad rem nostram accommodatè docet, animam in aetate grandæva maximam fructuum virtuosorum copiam sortiri. *Senectus ipsa, inquit, in bonis moribus dulcior, in consiliis validior, ad constantiam subeunda mortis paratior, ad reprimendas libidines firmior.*

163. Mæa quidem sententiâ, ficus ingrati animi idea est; quippe quæ tantò evadit deterior, quò magis irrigatur. Quare epigraphen addidi; **IRRIGATIONE DETERIOR.** Theophrasto teste, *Dum irrigatur, deterior em fructum facit.* Franciscus Mendozza, illa Jobi verba interpretatus; *Ipsi fuerunt rebelles lumini, ait, Quia quò major Divina beneficentiæ splendor illos illustrabat, eo ipsi in majores se flagitiorum turbarum compingebant.* Et S. Ambrosius; *Magna illecebra delinquendi est rerum affluentia secundarum: supinat, extollit, oblivionem auctoris infundit.* Propria tamen hæc Judæ Iscariotis imago est, qui post pedum ablutioem in tanti obsequii & charitatis vicem adversus optimum Magistrum suum indies evasit deterior, ipsumque, ingratitude horrendâ, tandem prodit. Eamobrem Carolus Rancatus impij ac sacrilegi hujus proditoris symbolo ficum incidit fecit, cum lemmate; **RIGET, DUM RIGATUR.** Nam Judas, pedibus à Dei filio benignissimè ablutus, magis indies rigere, & in nequissimo proposito obfirmari capit. De hoc S. Bernardus; *Tam diram & duram perversi propositi obstinationem incurrit, ut nec familiaritate contubernij, nec humilitate obsequij, nec suavitare colloquij à concepta malitia potuerit revocari.*

164. Fici fructus, aspectu informis & rugosus, à D. Archangelo Conter inscriptionem cepit. **DULCIREM, NON SPECIEM.** Ita frequenter virtus ab interiore animo, non verò ab exteriori vultu metienda est. Unde Euripides canit;

*Animus spectandus est: nihil pulchritudo
Invat, cum quis mentem non bonam habet.*

Et rursus.

Desermissimè potius, quàm pulcher, & æsalus.

Certè Æsopus, Socrates, & Diogenes, aspectu deformes & monstruosi, nobilissimas ac virtuosissimas mentes continebant. His accensendus Aristoteles, corpore nanus, gibbosus, balbutiens, & deformis, ingenio sapientissimo, & ad miraculum peripicaci instructus fuit. Porro calamitates hujus mundi, quantumvis exteriorè formâ asperse, si penitus inspiciantur, ingentem dulcedinem in se continent; Apertè id propriâ experientiâ edoctus testatur Magnus Augustinus; *Nihil dulcius, quàm inter amaritudines hujus vitæ, Divina dulcedini inhiere.*

165. Exuvia, quibus fici fructus coöperitur, nullam quidem auri flavedinem, nec purpuræ vivacitatem, ut cerasa, poma, pyra, aliæque fruges, ostentat; ac

Eleemosynarius.

S. Nil. Abb. Parat. 82.

S. Greg. Nazianz. sent. l. 1.

Profecus.

S. Pasch. in

Ps. 44.

S. Ambros. l. 1. Hexam. c. 8.

Ingratitudo.

Theophrast. l. 2. c. 8.

Job. 24. 18.

S. Ambros. l. 1. in corp. 1. 1. Tob. c. 5.

Judas.

S. Bern. cont. 2. jerm. 552. art. 8.

Virtus in corpore deformis.

Calamitas dulcis.

S. Aug. lib. Medit. c. 37.

Constantian.

Aug. lib. edit. c. 35.

Martyr.

Mortificatio.

Aug. serm. 35. de temp.

Ambros. l. 7.

Luc. c. 13. lect. 24. 23.

Maria V. secunda.

Predicator fructuosus.

Hier. ep. 2. ad Nepot.

Sylvester

tat; attamen sub obscura, nigra, & informi sua cortice dulcedinem ad eò miram abscondit, ut pretiosissimi mellis suavitate amuletur, cæterisque fructibus omnibus palmam præripiat. Proinde epigraphen, è Bartholomæo Rogati desumptam, addidi; **SUB CORTICE MELLA.**

Et mihi SUB tenero CORTICE mella latent.

Religiosa
vita.
S. Bernard.
S. Jo. Bap.

Vita Religiosa, fico simillima, sub exteriori squalore miram, vereque melleam consolationum dulcedinem reconditam habet. *Multi*, inquit Mellifluus Bernardus, *vident nostras cruces, qui non vident nostras unctiones.* Rei hujus prototypon in S. Joanne Baptistâ cernere licet, qui hirsutus Cameli exuviis vestitus, præruptas, faxeasve montium cavernas habitabat; insuper insipidis duntaxat aquis sitim reprimens, non nisi locustas ac mel sylvestre fami sedandæ adhibebat; Et tamen, quod mireris, inter tantos corporis rigores interior eim animæ suæ vitam suavissimo ac melleo dulcore indies condire noverat.

Corn. à Lap.
incant. 2. 13.
Christus
Rich. à S.
Laur. l. 12. de
laud. E. M.

166. Grossus, è fico prorumpens ac crescens, viridi colore spectandus est; at maturitatem consecutus, nigredinem induit. Unde ficorum acervo inscribes; **MATURATI NIGRESCUNT.** Ita Dei Filius, quem Cornelius à Lapide ob plurimas analogias fico similem dicit, nigredine ac deplorando livore totus perfusus, è Crucis trunco pependit, ac intra sepulchri angustias recubuit. Opportunè Richardus à S. Laurentio hanc Christi effigiem suggerens, *Ficus*, inquit, portat fructus dulcissimos, *qui MATURATI NIGRESCUNT, & signat Christum, qui in fine vite sue temporalis niger & discolor jacuit in sepulchro.*

Charitas
unit pro-
ximos.
Per. Berce.
Reduct. Mor.
lib. 12. c. 55.
S. Greg. Naz.
Orat. 42.
Sanguis
Christi.

167. Physicis observatum est, lac vaccinum, cum lacteo & unguinoso fici humore permixtum, condensari. Unde lemma; **LAC SUO LACTE CONDENSAT.** Quivis Justus hanc proprietatem sibi familiarem habeat, ut copioso innocentie & charitatis candore, veluti coagulo imbutus, proximos suos unire, eorumque animos conciliare studeat. Eruditè ad rem nostram Petrus Berceorius; *Vir perfectus*, inquit, *debet esse lacteus, per castitatem, unctuosus per pietatem, coagulans per charitatem. Charitas enim coagulat & conjungit. &c.* Porro Servatoris nostri sanguis, D. Gregorio Nazianzeno teste, discordibus fidelium animis conciliandis plurimum inservit. *Exigua cruris gutta orbem universum instaurarunt, atque idem, quod lacti coagulum, hominibus præstuerunt, in unum nos conjungentes, & constringentes.*

Cast. Durans
in Herbar.

Gratia
Dei.

Pf. 118. 70.

S. Aug. de
Prædest. SS.
c. 8.

168. Habet equidem lacteus fici humor præsentissimam vaccini lactis condensandi, coagulandique virtutem, ut superiore numero dictum; at si eidem lacti jam coagulato affundatur, illud iterum dissolvit, ac penitus extenuat. Unde, hæc Castoris Durantis experienciâ nixus, epigraphen subdidi; **LAC DENSUM LACTE RESOLVIT.** Gratia Divina, instar dulcissimi lactis, obstinata ac densissimè coagmentata peccatorum corda, de quibus Pfaltes canit, *Coagulatum est sicut lac cor eorum*, in contritionis lachrymas dissolvit. Nam ut Theologorum Primas, Magnus Augustinus, docet; *Gratia, quæ occultè humanis cordibus Divinâ largitate tribuitur, à nullo duro corde respuitur. Ideò quippe tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur.*

CAPRIFICUS.

Castor. Dur.
in Herbario.

169. **C**aprificus, propè murum crescere solita, hunc, quantumvis firmus sit, effringit, ac diruit. Unde lemma; **INGENTIA MARMORA FINDIT.** Porro, Castore Durante teste, ejusdem

arboris rami virtutem ad eò acutam ac penetrabilem exhalant, ut frustum carnis, ex se suspensum, mox consumant. Addit Hugo Benzius, bubulam carnem, bullientibus caprifici ramis conjunctam, penè momento lixari. Unde epigraphen subjunges; **ET DURISSIMA MOLLIT.** Libido caprificum exactè imitata, generosissimos ac firmissimos hominum animos superare novit. Ad hoc propositum benè ex Antiquis nonnemo cecinit.

MULIER BLANDA & bella, etiam SILICEUM EMOLLIT ANIMUM,
Corporis robur, viresque animi libido effeminat.

Complures, teste S. Cypriano, adversus Tyrannorum crudelitatem, carcerum squalorem, carnificum ferociam, omnesque mortis incurstantis minas collato pede steterunt, eamque immanitatem omnem invictò pectore superârunt; at postea à vili mulierculâ tentati, sua corda, veluti adamantes à vitro fracto fractus, rumpi ac debellari permiserunt. *Quanti*, inquit, *& quales post confessionum, victoriarumque calcata certamina; post magnalia, & signa, vel mirabilia usquequaq; monstrata noscuntur cum his omnibus naufragasse? Quantos leones domuit una muliebris infirmitas delicata, quæ cum sit vilis & misera, de magnis efficit prædam.* S. Hieronymus, Nepotiani sui castimonie ac puritati consulturus, eum à mulierum consuetudine alienissimum esse voluit; unde argumenti rationem è Davide sanctissimo, Samsonè fortissimo, & Salomone sapientissimo; viris utique inter homines supremis ac celeberrimis, sed tamen à libidine superatis, desumpsit. *Hospitalium tuum*, inquit, *aut raro, aut nunquam mulierum pedes terant. Omnes puellas & virgines Christi aut equaliter ignora, aut equaliter dilige. Ne sub eodem tecto mansites, nec in prætoria castitate confidas. Nec sanctior Davide, nec Samsonè fortior, nec Salomone potes esse sapientior &c.*

170. S. Isidorus, Archiepiscopus Hispalensis, insigne Canonicorum Regularium decus, testatur, *Ferocissimos tauros, ad fici arborem colligatos, mansuescere.* Huic conformis Pierius Valerianus, ait, *Caprifico ea vis est, ut lascivientium taurorum, & quantumvis ferocientium naturam usque ad eò compescat eorum collo circumdata, ut immobiles propemodum eos reddat.* Unde Caprificam, ferocenti tauro colligatam, hoc lemmate afficies; **MANSUESCERE COGIT.** Christus in SS. Eucharistia, instar fecundæ ac dulcissimæ arboris, lacteas stillulas ad eò suaves eliquat, ut feroces ac indomitos quosvis hominum animos reprimere, & ad saniora revocare valeat. Nam, doctore D. Thomâ, *Corpore Christi fit homo mansuetior, sed correptione patientior. &c.* Saul, instar ferocientis tauri, adversus innocuum Davidem concitatus, nil nisi sanguineas strages meditabatur, at suavis Jonathæ verbis, ceu caprifico ligatus, totus detumescere, mentemque placidissimam induere cœpit. *Saul placatus voce Jonathæ, juravit; Vivit Dominus, quia non occidetur.* Tantum nimirum in humano pectore, quantumvis effreni ac irato, unicum bonum consilium potest.

FICUS INDICA.

171. **V**nicum hujus arboris folium, ab hortulani decerptum, & mediâ sui parte in terram plantatum, paulò post non solum radices agit, sed etiam alia folia ex se producit; quæ folia non minus fecunda, iterum generant, donec, longo semper ordine alia ex aliis sine ullo ramo succrescentia, tandem arborem satis diffusam, altamque constituat. Hanc foliorum, in vastam molem excrecentium, seri-

Hug. Benz.
in Regulis
sanitatis e.

Libido.

S. Cyp. l.
sing. Cler.

S. Hieron.
ep. 2.

S. Isid. l. 2.
Ethym. e.

Pier. Val.

Euchari-
stia man-
suefacit.

S. Tho. Op.
59. c. 5.

Consilium
bonum
placat in-
tos.

1. Reg. 19.

riem Castor Durantes, cum succinctâ descriptione; ari incisam exhibet, passimque in nostris hortis aservatur. Unde D. Salvador Carducius epigraphen subdidit; FRONDE PARIT SYLVAM. Malum exemplum, hoc schemate non obscure adumbratum, gravissima & innumera mala ex se uno parit; Senecâ teste, *Unum exemplum aut luxuria, aut avaritia, multum mali facit.* Inde etiam discas velim, unicum peccatum, tametsi leve, instar unius folii, tandem in densissimam enormium flagitiorum sylvam excrescere. Apertè S. Chrysostomus; *Hæc quia parva sunt, desideria reddunt, & dum contemnuuntur, non potest ad expulsiorem eorum animus generosè resurgere.* Unde citò EX PARVIS MAXIMA FIUNT. &c.

172. Ficus indica in supremo foliorum acumine fructus suos producit. Ad eoque fructus foliis conjunctos habet, & Carducio asserente, DAT FRUCTUS E FRONDIS. Hanc iconem ideò loco habeas, ut verborum tuorum foliis nunquam non copiosos virtutum fructus præfigas, ibi cum prinis, si Prælati aut Concionatoris munere fungaris. Id ipsum hortatur meus S. Eucharius; *Salutis verba tanquam vita semina agro pectoris commendata velut in germina nutriantur, & quasi in segetem multiplicentur.*

FICUS ÆGYPTIA, seu Sycomorus.

173. Siquidem verum est, quod Ficus dicatur à fecunditate, certè Sycomorus cum prinis sibi fici nomen vindicat; quippe quæ, Castore Durante teste, unico anno tertiâ aut quartâ vice fructificat. Proinde Carducius epigraphen subjunct; PLURIES AUTUMNAT IN ANNO. Hinc discas virtutum fructus assiduâ & indefessâ fecunditate in anima producidos esse. Apostoli monitum est; *Bonum autem facientes, non deficiamus;* Hunc locum interpretatus S. Hieronymus; *Quale est, inquit, ut, cum peccatores quotidie in malis operibus auferantur, nos in bono opere lassentur?*

174. Hæc arbor, fructibus fertilissima, eos ad perfectam maturitatem perducere nequit, nisi ferreis uncis incisi, superfluos humores exonerare, ac justam succi temperiem acquirere possint. Ed reflectens meus Carducius, inscripsit; MATURAT VULNERE FRUCTUS. Certè fideles non nisi interni doloris falce, aut externis pœnitentiæ, mortificationisque plagis probe vulnerati, ad veram perfectionis maturitatem promoventur. Audi Petrum Bercorium; *Ad hoc, quod homines possint maturefcere per perfectionem, & mores, necesse est, quod primo incidantur per contritionem unguis ferreis, id est, asperitate pœnitentiæ scalpantur, & sic mutantur per morum perfectionem.* Et S. P. Augustinum; *Compungat pœnitentia criminum, quos hucusque transpuncti delictatio volupratiæ: erigat adjuncta virtus, quem vitia prostraverunt: aperiât medicamento pœnitentiæ nares suas, quibus illis faveat consuetudo peccati.*

175. Vix uno fructu ex arbore illâ decerpto, mox eodem loco alius enascitur; & huic rursus maturefcienti, illico tertius, quartus, aliique ex aliis succedunt. Unde Carducii lemma, aliquâ sui parte ex Virgilio mutuatum. UNO AVULSO, GERMINAT ALTER. Hanc virtutum exercitationem in quovis hominum optaverim, ut, nullâ intercedente morulâ, unan semper ac quanto citius excipiat altera. S. Ambrosius. *Mens quando finit aliquod opus, non quasi consummato opere finiatur, sed in alia recurrat opera, & semper incrementa virtutis exerceat.*

176. Mira huic arbore natura est, quod è trunco rccissa, virorem suum semper retineat, neque unquâ,

nisi in aquas projecta, arefcant. Eam ob rem P. Carducius inscripsit; ARESCIT IN UNDIS. Ingratum hominis animum hoc Emblemate, ceu ebello; notabis; qui gratiæ Divinæ affluentia inundatus, ariditate indies majore languescit. Certè Jeroboamus, decem Israël tribus Divinâ opè suis imperiis coercens, duos ex auro vitulos effinxit, ac populum Israëliticum, à Deo, maximo benefactore suo, abstractum, ad exercendos dæmonum cultus adegit. Hebræi instar filiorum à Divina bonitate habitus, nutriti, & ad optima quæque sublevati, tandem cornua sua adversus supremum hunc benefactorem suum jactarunt, & ubi, *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepè Domini sui, bove ac jumentis longè stolidior homo, me non cognovit.* Et verò quoties hodie adhuc Numini ingratos nos exhibemus? Nam, Magno Augustino teste, *Per hoc gratia invenietur ingratus, qui propter illam vult vivere in peccato, per quam morimur peccato.*

177. Castor Durantes refert, vere adolescentem, utilissimum ac saluberrimum liquorem è Sycomoro colligi; idque maxime mirandum est, quod superior illius cortex, lapillo quodam leviter pulvatus, liquor emistum copiosissimè reddat; gravius verò percussus, punice evadat aridior, omnemque humorem deneget. Huic proprietati animum advertens meus D. Carducius, epigraphen subjunct; LENI VERBERE PLORAT. Præclarum hoc generosi ac nobilis animi ectypon habetur, qui, severiore modo castigatus, in furorem agitur; at suavius correptus, mox errores suos agnoscit, & in pretiosas lachrymarum, elemosynæ, aliarumque virtutum liquores dissolvitur. Sapienter consulit Magna Augustinus; *Nihil nocendi cupiditate fiat, sed omnia consulendi charitate: quia & plectendo & ignoscendo, hoc solum bene agit, ut vita hominum corrigatur.*

FRAXINVS.

Cap. XIV.

178. Plinius testatur, Fraxini umbram è congenita suâ proprietate serpentibus fatalem esse, ac celestissime fugam agere. Unde serpentes, è fraxino profugi, epigraphen tenent; STANT PRO-CUL AB UMBRA. Haud aliter vitia & peccata à virtuosorum consuetudine, ac locis, hominum sanctimoniâ conspicuis, longissimè exulant. Seneca; *Magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat. Aliquem habeat animus, quem vocatur, cujus auctoritate etiam secretum suum sanctius facit.*

179. Franciscus Raulinus serpentes, è Fraxino profugos, hoc lemmate notavit; FLAGELLAT UMBRA. Meus Emblematis erat; quemadmodum serpentes non ab arboris illius ramis percussi, sed solâ umbrâ exterriti, fugantur; ita Principem clementem in sceleratos non supplicii, sed solâ suppliciorum umbrâ animadvertere; adhibendo videlicet solos minarum terrores, & à suppliciorum rigoribus penitus abstinendo. De Deo testatur Magnus Augustinus; *Doctrina, per quam minatur impiis futurum interitum, interficit presentem iniquitatem.*

180. D. Certanus Abbas, ad eandem Fraxini proprietatem reflectens, serpentibus, ab illius umbra in fugam coniectis, subscripsit; VIRULENTO VIRUS. Et P. Aloysius Juglaris; NOCENTIBUS NOXIA. Princeps justus & pius, accinso datè ad hanc ideam, è regno suo homines sceleratos, impios, & sanctæ fidei hostes procul facessere jubet. David se ob eam præcipuè causam ad regni solium evectum protestatur, *Ut disperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem.* Josiam sacræ litteræ miris

4. Reg. 23. à ris encomiis celebrant, quia *Delevit aruspices, quos posuerant Reges Iuda ad sacrificandum, & efferrit fecit lutum de domo Domini feras. Destruxit quoque adiculas effaminatorum, uti prolixius in Regum fastis videre est.* Haud aliter Maria, Henrici VIII. Angliæ Regis filia, & Philippi II. Hispaniarum Regis conjux, vix regio diademate insignita, mox supra triginta hæreticorum millia e regno proscrispsit. Philippus III. innumeros Mauros ex Hispaniis ejecit. Sixtus V. omnes suas Provincias sicariis & latronibus expurgavit. Caterùm eodem Fraxini Emblemate sanctam Crucem insignire licet, è cujus umbra venenati ac lividi inferorum serpentes exterriti fugantur. Hoc sensu S. Ecclesia canit; *Ecce crucem Domini, fugite partes adverse.* S. Macharius, in Mosis virga genuinam S. Crucis figuram observans, ait, *Virga Mosis duplicem gerebat imaginem; nam hostibus occurrebatur ut serpens mordens, enecans: at Israëlitis erat vice baculi, quo nitentur. Sic etiam verum signum crucis, hostium quidem spirituum mors est, animarum verò nostrarum baculus.* S. Joannes Chrysostomus de Cruce differens, *Ea, inquit, Demones ulciscitur, ea tollit morbos animæ, ea est armatura invicta, ea murus inexpugnabilis, ea est munimentum insuperabile, quæ non solum barbarorum irruptiones & incursiones hostium, sed ipsorum etiam immanium demonum phalanges perumpit.*

Præsentia 181. Serpentes, è fraxini vicinia in fugam acti, epigraphen tenent; **VENENOSA REPELLIT.** Ita nimirum hominis cujusdam virtuosæ præsentia omnes defectus & errores à proximo suo propulsat. Seneca; *Quidam cœment tecum, qui digni sunt, quidam ut sint. Si quid enim in illis ex sordida conversatione servile est, honestiorum convictus excutiet.* Certè S. Crucis signum monstruosos Tartari serpentes indubitata fugâ dispergit. Leo Imperator; *Violenter quidam persecutor me infecutus est: sed ab omni impetu cohibitus est, terribili quodam obstaculo objecto: vidit Divinam armaturam, & concidit potentia. Vidit regium sceptrum impius ille genius, & horrore perfusus, in summas angustias detrusus est.*

Fuga libidin. 182. D. Arelius serpentes, è fraxino profugos, hoc epigrammate notavit; **FUGÆ PRÆSIDIUM QUÆRIT.** Hoc contra vitia, potissimum tamen adversus libidinem, consilium longè oportunissimum habetur. S. P. Augustinus; *Cùm catera vitia pugnando vincit soleant, sola libido est, quæ fugiendo potius quam pugnando superatur.* Neque sancti Patres tantum, sed & Authores profani ac Poëtæ hoc consilium suggerunt; Inter alios canit Jul. Hiacynt. Ronconus;

*Fuggiam, mio cor, fuggiamo
L'aspetto di costei, che si possente
Ad assalir ne viene.
Gli strali, e le catene
Del' aureo guardo, e del bel crin lucente
Non han, chi lor resista.
Fuggiam, fuggiam la vista
Di sì rara beltà, se non vogliamo
Debellati restar: che solo, o core,
Con Partico pugnar si vince Amore.*

HEDERA,

Cap. XV.

Ingratus. 183. **H**edera, ingrati animi symbolum, illam ipsam arborem, cujus ope è terrâ in altum excrevit, violentiâ suâ dissecat. Unde Abbatis Certani lemma; **PORTANTEM PERIMIT.** Plu-

tarchus; *Ut hedera, adhærens arborum ramis ope aliena in altum erigitur; sic obscuro, consuetudine potentum crescunt, deinde profocant eos, à quibus sunt evecti in altum.* Judicum libri referunt, humilem rhamni arbusculum, unanimi cæterarum arborum suffragio in Regem electum, mox Cedros Libani flaminis adjudicasse; *Egrediatur ignis de rhamno, & devoret Cedros Libani.* Hic nõ abs re interrogas, si rhamnus non minus Cedrorum, quàm aliarum arborum calculo ad regiam dignitatem pervenerit; *Dixerunt omnia ligna ad Rhamnum: Veni, & impera super hos.* Cur, obsecro, Cedrorum perniciem tam sollicitè expetivit rhamnus? opportunè respondet Glossa; omnibus hominibus, ad dignitatem quandam citra merita sua elevatis, commune hoc est vitium, ut benefactoribus suis, grati animi loco, offensas ac excidia rependant. *Per rhamnum, inquit, significantur homines indigni promotione, qui graviter pungunt, & ignem diffusionis emittunt, quo promotores sui destruntur.*

184. Hedera, murum amplexata, tandem illum humi sternit. Unde Bargalii lemma; **AMPLECTENDO PROSTERNIT.** Mulier impudica, hæderæ simillima, incautos amantes suis amplexibus in extremam perniciem præcipitat. Novarinus;

*Enecat amplexu serpens hedera arboris at'e,
Quo sese ineur, stripitem:
Sic & amica procax, hedera formosior alba,
Lentis adhærens brachus:
Quem semel amplexa est, lastrico occidit amore,
Sugens opes & sanguinem.*

Eadem damna S. Nilus animabus nostris è vanâ gloriâ accrescere testatur; hujus enim vitio omnes virtutum ac meritorum vires inciduntur, & enerves concidunt. *Hedera sic arborem complectitur, ut, cum altius sese sustulerit, radicem ejus arefaciat. Inanis gloriâ sic juxta virtutes nascitur, ut non recedat, priusquam vim illarum exciderit.*

185. Anima contemplativa, totis affectibus in Crucifixum defixa, à Bartholomæo Rosso hæderæ symbolum recepit, quæ trunco arctissimè connexa, inscriptionem habuit; **NUNQUAM DIVELLAR.** Hoc sensu S. Paulus; *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an famos? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli &c. neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei.* Hedera imitatus, S. P. Augustinus, ingenuè de se ipso fatetur, *Seviat quantum potest inimicus, non me separat à Deo; Et Divina Sponsa; Terni eam, nec dimittam;* Insinuabant videlicet, se Domino suo, instar hæderæ, ita arctè connexos vivere, ut corporeæ vitæ potius, quàm Divini amoris sui jacturam facere decreverint. Eadem planè metaphorâ P. Hermannus Hugo animæ illius suspiria explicat.

*O mea lux, video, te nunc video, mea vitâ,
Involo in amplexus, sponse reperte, tuos.
Iamq; ego te teneo, neq; per vaga campita quaram,
Ludibrium vigili nocte futura gregi.
O mea si geminis mutantur brachia vinculis,
Atque manibus manicis, compedibusq; pedes.
Quàm te complicitis, mea lux amplecterer ulnis,
Arctius amplexu vitis, & ulme tuo.
Arctius anguipedum manibus, pedibusq; hederarum
Quæ obit annosas herba marita domos.*

186. Viduam, tenaci amore versus defunctum maritum affectam, D. Arelius hæderæ non absimilem dixit, quæ trunco arido connexa, epigraphè subjunctam habeat; **NEQUE MORS SEPARABIT.**

plurarch
sprop.

ludic. 9.

Gloss in l. 12
locum.

Mulier
sciva.
Novar. l.
que nupi
n. 77.

Vana, g.
ria.
S. Nil. 6.
7.

Conten.
plativu
Rom. 8. 31

S. Aug. 16.
137.

Cant. 3. 4

Herm. Eg.
l. 2. Eleg. 2.

Amor
constar.

107. s. 35. BIT. Verbis è D. Paulo mutuatis: *Quis nos separabit à charitate Christi? Neq; mors &c.* Certè homo justus, quantumvis à Deo videatur derelictus, ac Divinis consolationibus arscens, nunquam tamen ab ipso se avelli patitur; quia, Magno Augustino teste, *Non nisi peccatis homines separantur à Deo.* Propertius teneros amoris hujus affectus ita explicat;

Propert. l. 2. *Terra prius falso partu deludet arantes, Et citius magnos sol agitabit equos: Quàm possim nostros alto transferre colores: Hujus ero vivus, mortuus hujus ero.*

187. Hedera, trunco connexa, inscriptionem habet; **NEC RCISA RECEDIT.** Animi perseverantis, aut obstinati hęc imago est. S. Asterius tenacem hunc nexum in Avaritię vitio deprehendens, *Avaritia morbus, inquit, hujusmodi malum est, ut vix unquam eo liberari possis, & quemadmodum hac semper vivens atque frondens hedera, ad fitas irrepens arbores, validè circumvolvitur, & adheret, ac ne ramis quidem fatiscens aut arefactis recedit, nisi quis flexus istos, & sanguineos quasi gyros ferro secet; ita nec avari mentem, sive juvenis hic, sive senex, in libertatem facile vindicaris, nisi sobrio prudentique consilio, velut machera, morbum descideris.* Eadem etiam amoris est indoles: qui corpore viribus fatigato, & senectute penitus confectio, non rarò firmas adhuc radices intra præcordia habet. Otho Venius;

Amor. *Tempus edax rerum pennas decurrit Amoris: Sed vim, tela, faces, non domat ulla dies. Sic licet imminuat venerem, atas languida amanti, Non tamen affectus tollitur omnis ei.*

188. Videri quidem possit, hederam sumptuoso muro eximium decus afferre; at reipsa ejus lapides, tenacibus suis ramis prehenfos, dissolvit, turbat, totamque demum machinam prostermit. Adeoque quod Joannes Franciscus Bonomus ait, **ORNANDO PRÆCIPITAT.** Ita, eodem authore, Aulici è Principum suorum gratia ornamentum aliquod apparens, verumque præcipitium colligunt. *In vanis, inquit, hujus hederæ (magnatum imaginis) amplexibus ruentem effuge parietem. Favorabilis regnantium hedera quo sincerius stringit, eo damnosius præcipitat.*

189. Goropius Becanus hederam iis locis exponi observat, ubi vinum venditur. *Hedera, inquit, semper in sublime nititur, non suis quidem viribus, sed alienis freta.* Unde lemma; **NITITUR IN SUBLIME.** Hedera ergò, semper ascendere solita, hęc sua proprietate monet, inquit ille, *vinum bibendum, quo terrenis curis soluti, ad Divina subvolumus, & alacres, hilaresque Deo, tanti muneris datori, hymnos concinnamus.* Adeoque ex hedera gratitudinem, Divino benefactori debitam; uti & assiduum in virtute profectum discere licet.

190. Idem Goropius de hedera scribit. *In sublime nititur, non suis viribus, sed alienis freta.* Unde lemma, **NITITUR ALIENIS.** Hominem, alterius ope ac præsidio nixum, hoc symbolo afficies. Illius exemplum præiens Sacra Sponsa, *ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum.* Hunc locum interpretatus S. Gregorius, ait: *Super dilectum innititur, quia in solius Christi auxilio confidens, eo largiente ab exilio ad patriam revocatur.* Et Cardinalis Ailgrinus: *Non suis meritis, sed ipsius innitebatur gratia, qui gratiam tribuit, &c.* Cæterum etiam iis hęc imago convenit, qui propriis meritis ac ingenio destituti, ad negotii sui finem consequendum, aliorum operâ & virtute nituntur.

191. Hedera, suum virorem tam ardente Syrio, quam rigente brumâ illibatam servare solita, epigraphen meretur; **VIRORE PERENNI.** Hinc, *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

Goropio authore, tuam versus Deum gratitudinem & amorem semper integrum ac viridem conservare disces. *Perennis viror, inquit, quid aliud sibi vult, quam & vinum viridem juventam hominibus conciliare; & præterea semper nos virides esse debere in æterno Divini amoris complexu.* Monentem audi Præfulem Hipponensem: *Noli ambulare secundum hominem, sed secundum eum qui fecit hominem. Ab eo, qui fecit te, noli deficere.*

192. Hedera, marimori sepulchrali arcè connexa, ac veluti concreta, à P. Raulino epigraphen recepit; **MORERER DIVULSA.** Illos hęc imago representat, qui defunctis quibusdam immodico affectu addicti, ad eorum sepulchra diu multumque commorantur; uti S. Hilaria ad tumulum S. Afræ Martyris, filię suæ; S. Constantia ad sepulchrum S. Agnetis; S. Magdalena, quæ a monumento Domini, etiam Discipulis recedentibus, non recedebat, ut testatur S. Gregor. Cæterum illud ipsum emblema etiã homo contemplantivus usurpaverit, qui animæ mortem sese incursum timeret, nisi assiduâ mortis meditatione detineretur.

193. Hedera, arbori colligata, hominem significat, alterius ope ac præsidio nixum. Lemma; **VIX NATATA SUSLINEOR.** Hęc bonitatis Divinæ effecta in se ipso cumulatè expertus David, infinitam illius providentiam jam ab ipso natalium suorum exordio præsidii ac tutelæ loco fuisse testatur. Unde non sine gratiam mi affectu, in hęc verba prorupit; *In te profectus sum ex utero: de ventre matris meæ, Deus meus es tu; veluti diceret interprete S. Basilio, Cum essem ad ubera matris, spes mea à providentia tua dependit.* Et rursus: *Suscipisti me de utero matris; Id est, eodem Basilio interprete, Semper obsepisti, providisti, ac muniisti me à prima ætate, & inde à cunabulis meis.* Vel ut Theodoretus explicat; *Tu mihi es & pedagogus, & gubernator, & præceptor, & cum primum ex vulva exivi, tua providentia perfruitus sum.*

194. Ad funebrem Victoriæ Amedei, Sabaudia Ducis, apparatus, P. Aloysius Juglaris symboli loco hederam, emortuæ arbori connexam, depinxit; eaque Regiæ conjugis erga defunctum sponsum stabile ac constans amoris pectus significare voluit. Epigraphè addidit; **VINCTI IERUNT, SED VINCLA AMOR PERENNANT.** Vel ut alius eandem hederam hoc epigrammate loquentem sistit; **ET ARIDA TECUM.** Huic imagini planè concolor est illud Alciatii emblema, ubi vitem, ulmo ardente nixâ, producit; cum titulo, *Amicitia post mortem durans,* quod benevolum Lectorè remitto. Porro morienti in Cruce Divino suo Filio constantissimè adstitit Maria Virgo, *Stabat Aëria, inquit S. Anselmus, in fide Jesu constantissima & patientissima; nam discipulis fugientibus, cunctisq; viris recedentibus, in gloriam totius summiæi sexus, inter tot pressuras filii sui constant, ipsa sola (instar virentis hederæ) Stabat in fide Jesu firma, &c.*

195. Hedera epigraphen sustinet; **FXIERIUS VIRIDIS, CÆTÈRA PALLOR HABET.** Adulator, aut invidiam hęc imago concernit, qui, exteriore vultu nescio quem amœnum virorem mentiti, proximi sui laudes ac merita nonnunquam deprædicant, at in pectore suo turpem malevolentia pallorem continent, omnemque illius opprimendi occasionem captant. Unde Cato canit;

Sermones blandos, blasosque cavere memento: Simplicitas veri forma est; fraus ficta loquendi.

Alciatus eandem iconem litteratorum propriam dicit, qui studiis fatigati, maciem ac pallorem, simulque famæ nunquam intermorituræ virorem contrahunt. *Palleant studiis; laus diuturna vires.* Cæterum Emblemate isto etiam mundum dignoscendum proponere licet, qui venustam divitiarum, honoris,

Perfistentia. Avaritia. S. Asterius Hom. 3. Amor. Otho Venius Emb. Amor. fol. 236. Favor Principis. to Franc. Bonom. in Chir. n. Achill. Embl. 39. Gorop. Bec. l. 2. Hermar. Gratitude. Loc. ci. Profectus. Gorop. l. c. Dependia. Cant. s. 5. S. Greg. in hunc loc. Ailgrin in hunc loc. Perseverantia.

S. Aug. l. de Contin. c. 4. S. Aug. l. de Martyrolog. 12. Augusti. 28. Februar. S. Greg. Pap. Hom. 25. in Evang. Psal. 21. 11. S. Basl. in hunc loc. Psal. 138. 13. S. Basl. in hunc loc. Theod. in hunc loc. Alciatus Embl. 160. S. Anselm. in Joan. 19. Adulator invidus. Litteratus Alciatus Embl. 204. Mundus.

honoris, & gloriæ formam effingens, reipsâ pallorem, mastos inquam cineres & exequias, ceu comites individuos habet. Verissimè dixit Magnus Augustinus; *Vinculabujus mundi asperitatem habent veram, jucunditatem falsam, certum dolorem, incertam voluptatem, durum laborem, timidam quietem, rem plenam miseria, spem beatitudinis inanem.*

196. Nonnemo suam ab alterius virtute dependentiam significaturus, se ipsum hedera symbolo representavit, quæ circum pyramidem fastigiata, hanc retulit gnoinam; **TE STANIE VIREBO.** Vel, ut alius eandem muro, seu magis propriè, arbori connexam statuit; cum lemmate, **SI VIVET, VIVAM.** De Joa Rege testantur Sacræ Litteræ; *Fecitq; Joas rectum coram Domino cunctis diebus, quibus docuit eum Jojadas sacerdos.* Adeoq; optimo illo sacerdote adhuc vivente, Rex Joas, ad illius sancta consilia penitus conformatus, non nisi pietatis, fidei, ac religionis virorem exhibebat. At mortuo Jojada, Rex, veluti hedera malè fulta, sensim l. bascere, & mox in idolatriam, apostasiam, homicidium, sacrilegium, aliaque innumera flagitia proruere cepit. De hoc Alphonsus Tostatus: *Quia Jojada erat cultor Dei magnus, fecit ut Rex toto tempore suo coleret Deum; & quia dicitur, omnibus diebus, quibus docuit eum Jojada, innuitur, quod mortuo Jojada malus fuerit, & verum est, quia declinavit ad idola in tantum, ut jussit occidi Zachariã, filium Jojade, quia increpabat eum.*

197. Hedera, ad pyramidis radicem serpens, epigraphen tenet; **UT ERIGAR.** Nempe discipulus, ut profectui suo consulat, ad Magistri præceptiones sese affigat, necesse est. Seneca; *Imbecillioribus ingenis necesse est, aliquem præire: Hoc vitabis, hoc facies.* Et paulò inferiùs: *Pueri ad præscriptum discant: digiti illorum tencatur, & aliena manu per litterarum simulachra ducuntur: deinde imitari jubentur proposita, & ad illa reformare chirographum; sic animus noster, dum eruditur ad præscriptum, juvatur.* Cicero; *Inuentis ataris inscitia, senum constituenda & reddenda prudentia est.* In hanc rem nobilis & magnus spiritualis vitæ Magister B. filius ait; *Acerriam in omnes partes animi circumspèctione operam dato, ut aliquem tibi virum invenias, quem in omnibus deinceps dilecta tibi vitæ studiis certissimum ducem sequare, ejusmodiq; qui rectum iter ad Deum volentibus pergere sciat monstrare.* Et posterior illo Cassianus; *Seniorum vestigia subsequentes, neq; agere quidquam novi, neq; discere nostro iudicio præsumamus, sed quemadmodum nos traditio illorum, vel vitæ probitas informari, gradiamur.*

198. Juventus, hedera persimilis, Magistro opus habet, cujus auxilio educetur, dirigatur, ac sustentetur. Huic rei significanda hedera Pyramidi vicinam statues, cum lemmate; **UT RECTA SUSTINEAR.** Ipsissimum hoc S. Laurentii Justiniani documentum est, ubi juventutem cum tenero ac fragili arbusculo, qualis hedera est, comparat; illa enim, nisi prudentum consilijs assiduo suffulta ac sustentata, mox gressu in omnes lapsus facilissimo corruit. *Incipientes namque, ait, tanquam novelle plantationes, ex Aegypti divulsæ nemore, quoniam proni sunt redire ad illa, quæ reliquerunt in seculo, veluti delicati, debiles, & minus capaces, per hominem dirigendi sunt.* Porro etiam anima nostra, assistentis gratiæ adjutorio destituta, persistere nequit, sui que planè impotens concidit. Exemplum habeto optimum Regem Davidem, qui, auxiliari Numinis dexterâ paululùm subductâ, mox inglorius defecit. *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.*

199. Duos, in litterariæ disputationis arenam congressuros, hedera ac lauri symbolo significabis, quæ

mutuò collisæ, flammam eliciunt Lenuna; **ATTRITÆ FLAMMESCUNT.** Enimverò in litterarijs concertationibus non semper doctrinæ flammam ac gloriæ radios, sed nonnunquam etiam immodica iracundiæ, odii, ac tumultuum incendia experimur. Justus Lipsius; *Contentiosa aut curiosa scriptio, factitionum saepe causa & fomentum.*

200. Hedera, arborem complexa; eam suffocat & interimit. Unde Emblematis loco depicta, militiosi cujusdam Oratoris eloquentiam significabat, quâ Judicum animos ad injustas sententias ferendas inflectere est solitus. Epigraphen addidit; **IMPROBITAS SUBIGIT RECTUM.** Probè id compertum habuit Alphonsus, Aragonum Rex; cum enim ipsi innotuisset, Gallum quemdam, relicta suâ medicinæ professione, causis pro tribunali dicendis se addixisse, ac ingenii vivacitate Judices gravissimis sophismatis implicare; *Illum, referente Panormitano, foro prohibuit, decreto edito, ut omnis lis, quam Gallus patronus susciperet, ipso jure haberetur iniqua & injusta.*

201. Castor Durantes testatur, craterem, ex hedera lignis confectum, tali naturâ esse, ut solum vinum purum retineat, aquis pes meatus suos porosos foras effulsis. Unde lemma è Virgilio desumptum; **EXSUDAT INUTILIS HUMOR.** Ita homo, solitudinem aut religionem ingressus, omne vitiorum frigus, fortè intra animam suam contractum, procul excludit, solumque virtutis ac spiritus fervorem servat. Eadem imago etiam principem justum spectat, qui homines sceleratos, veluti malignos reipublicæ humores, aut in exilium ejicit, aut mortis supplicio è medio tollit. De hoc perspicuè Salomon: *Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimū. Aufer impietatem de vultu Regis, & firmabitur justitiæ thronus ejus.* Id est, ut Septuaginta traducunt; *Interfice impius à facie Regis, & recta procedet in justitiæ thronus ejus.* Unde Cassiodoro referente, Atharicus Rex dicere est solitus; *Regnum jure dicitur integerrimum, si nusquã fuerit imminutum. Hoc fieri potest, cum undiq; submoventur effrenata licentia, nec datur ausus mæri malignè sub abominabili libertate peccare.*

202. S. Carolus, Crucifixo contemplando intentus, maximum perfectionis suæ incrementum cepit. Rossus id Emblemate demonstraturus, hedera, paulo complicatam, produxit; cum lemmate, **INNIXA SURSUM.** S. Antonius Padvanus hoc argumento persuadet, hominem opulentum, si egenos, veluti beatitudinis consequendæ fulera, complectatur, facili negotio ad suprema merita sublevari posse. *Hedera, inquit, quæ in altum per se elevari non potest, sed alicujus inhaerens ramis arboris, altiora petit; significat divitè hujus mundi, qui non per se, sed pauperum elemosynis, quasi quibusdã brachijs in calicem elevatur.*

203. Hedera, tametsi nullus hominis indultriâ aut labore culta, sed contemptim relicta, miros tamen in crescendo progressus habet. Adeoque **NEGLECTA VIRESCIT.** Ita sanè omnis culpa, primo quidem intuitu exigua & venialis, si neglectim pratereatur, mirum est, quantum paulò post excrecat, luxurietve. Heraclius Imperator Mahumetis lolum, recens sparsum, nihili, vel è superficie tantum aestimans, illud non multò post in inmensum montem excrevisse sensit. Id ipsum etiam hoc ævo nostro de lethiferis Lutheri & Calvini doctrinis dixeris, quæ, Catholicis identidem conniventibus, & in suo Interim hærentibus, horrendum egerminârunt. Proinde ergo monet Hæreticorum Malicus; *Maximè memoria commendanda sunt, quæ adversus hæreticos valent plurimum, quorum insidia infirmiores quosq; & negligentiores circumvenire non cessant.*

S. Augustin.
Epist. 39.

Dependentia.

4. Reg. 12. 2

Alph. Tost.
Quæst. 1. in
c. 12 lib. 4.
Reg.

Discipulus.

Senec. Ep. 94

Cic. l. 1. Offic.

S. Basilius
Tract. de ab
dic. rerum.

Cassian
Coll. 2. c. 11.

Educatio.
S. Laur. Inst
de casto Con-
nub. cap. 3.

Gratia.

Psal. 29. 2.

Disputatio.

Inst. Lip.
de una R.

Advocatus viti
sus.

Panorm.
cap. 38.

Religio.

Princeps
justus.

Prov. 25
n. 4. &

Cassiod.
Epist. 2.

Contemplatio.

Elemosyna.

S. Ant. 14.
in cap. 4.
Iona.

Peccatum
veniale.

Hæresis

S. Augustin.
Epist. 104.
Tract. 2.

204. Hedera, altius altiusque per arborem criteus, à Patribus Societatis Jesu in Belgio epigraphen recepit; NEXUS NON SUFFICIT UNUS. Inuebant videlicet, Societatem per frequentem votorum innovationem sese arctius Deo obstringere. Porro ut in sacra religione te totum Deo devoteas, triplex votorum nexus requiritur, nimirum obedientiæ, castitatis, & paupertatis. Status enim religionis, Doctore S. Thomâ Aquinate, est quoddam holocaustum, per quod aliquis totaliter se & sua offert Deo. Habet autem homo triplex bonum, secundum Philosophum. i. Ethic. Primum quidem Exteriorum rerum, quas quidem totaliter aliquis Deo offert per votum voluntaria paupertatis. Secundum autem bonum proprii corporis, quod aliquis præcipue offert Deo per votum continentia, quo abrenuntiat maxime delectationibus corporis. Tertium autem bonum est anima, quod aliquis totaliter Deo offert per obedientiam. &c.

L A U R U S Cap. XVI.

205. Laurus undique virefcens, pulchra, & inter complures arbores, fulmine prostratas, media, epigraphen tenet; INTACTA TRIUMPHAT. Mariam Virginem, inter omnes creaturas solam nullius peccati fulmine temeratam, hæc imago spectat. Nam, ut de gloriosa hac Dei Matre pronuntiat Magnus Augustinus. De hac (Maria Virgine) propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo questionem. Argumento non absimili Johannes Geometra, Virgini supplicat, canit;

--- Salve procerâ Laurus, stirps, quæ procul arces Fulguris hæd fulmen, demonis ac faculas.

206. Laurus nec à fulminum flammis, nec ab hyemis frigore quidquam detrimenti unquam sustinet; Lemina: NEC FULMEN METUIT, NEC HYEMEM. Ita generosus ac imperterritus hominis animus, quibusvis calamitatibus superior, nullam unquam violentiam icturatur. Porro iustus quascunque, sive libidinis, sive acediae tentationes nunquam non triumphat; S. P. Augustino teste, Omnes tentationes adversitatesque diaboli vincunt sancti orando; non enim aliquem vincit aut subjugat, nisi societate peccati. Ergo in ejus nomine vincitur, qui hominem assumpsit. Virtus quoque, ac gloria eadem cum luto prærogativas habent, neque temporis aut mortis injuriis unquam succumbunt. Eleganter de virtute canit D. Angelus Maria Arcionus Abbas;

--- D'arco sonoro in van non s' armi
La man; sien strali i carmi:
E faccian d'un alloro al capio ignudo
Dal fulminar di morte ed elmo, e scudo.

De virtute & gloria simul canit Ovidius;

Facta Ducis vivent, operosaque gloria rerum,
Hæc manet, hæc avidos effugit una rogos.

207. Eadem Laurus epigraphen sustinet; FERVIDOS EXCLUDIT ICTUS. Verbis ex Horatio mutuatis;

--- Spissa ramis laurea, fervidos
Excludit ictus.

Maria Virgo, genuinum lauri exemplar, iræ Divinæ fulmina potenter cohibet. Quid enim? inquit S. Bernardus, Potestne Filius aut repellere, aut sustinere repulsam? Neutrum planè. Invenisti, ait Angelus, gratiam apud Deum. Feliciter. Semper hæc (Maria) inveniet gratiam, & sola est gratia, quæ egemus. Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Unde quidam Virgini devotus canit;

Fulmina si metuas Nati, venerare Parentem;
Opposita Matris fulmina nulla cadent.

Eodem lemmate etiam homines illos castos, ac puritatis studiosos significare licet, qui cum Jobo dicere possunt, *Pepigi fedus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine.* Et cum Ovidio;

Sint procul à nobis juvenes ut femina compta.

208. Gambertus Laurum, nullam unquam fulminis iram sternendam, sub cælo nubilo, ac tempestuoso figuravit; cum lemmate, NULLIS OBNOXIA FATIS. Alius eandem, fulguri vicinam, hæc gnoma insignivit; ILLÆSA REFULGET. Alius denique infra fulminum minas collocatæ, inscripsit; TIMEANT ALIÆ. Hominem virtute, ac vitæ integritate illustrem, hæc imago concernit, cui malevolorum fulmina nihil unquam exitii creare possunt. Nam ut expertus testatur Magnus Augustinus; *Qui in Cruce Christi gloriatur, non vult placere in carne, quia persecutiones carnalium non timet.* Semper ergo cum cygno illo canit;

Fulgura non metuo, pellunt ea germina lauri,
Fortuna insultus despiciunt integritas.

209. Franciscus Raulinus inter ceterum funebrem Serenissimi Ducis Odoardi Farnesii apparatus, Laurum suffixit; fulmine concisam, & hoc lemmate insignem; JAM NIHIL TUTUM. Dicere volebat, sicuti, Lauris, quas antiquitas Cæli privilegio immunes credidit, hodie à fulminum injuriâ cæsis ac prostratis, reliquarum arborum nulli impostero secum esse licet, ita dum Magnates, immortalitate dignissimi, sub mortis fulmine fatiscunt, impostero neminem ab hoc ictu immunem vivere posse. *Mortem timetis?* inquit ad mundi pullos Magnus Augustinus, *ventura est, si timeas non efficies, ut non sit quod times.*

210. Cælo passim fulgura, tempestates, ac fulminum ictus minitante, Laurus quidem aliquo coruscationum splendore illustratur, exitii tamen nec minimum sustinet. Unde lemma; FULGORE NON FULGURE. Ita omnino servi & amici Dei è persecutionibus ac hominum tyrannide plurimum pretiosissimi splendoris, nullam tamen ullius jacturæ umbram referunt. Philo Hebræus de Israelitis, in fornace calcaria per Pharaonem Ægyptium miserimè afflictis, ait; *Qui delere cupiunt vos, inviti servabunt, & cum maxime vastari videbimini: tunc maxime enitebit gloria vestra.*

211. Laurus, ferro nunquam circumcisa, deformem frondium luxuriam contrahit, sylvasque in gloria habitat. At crebris falcibus incisa ac supputata, demum ramos, triumphantium coronis, aliisque festivis apparatus sufficiens, progerminat. Unde lemma; CÆSA TRIUMHO. Ita ferrum, in Sanctos Martyres desævians, ad felicissimos æternæ beatitatis triumphos assequendos iisdem deservit. S. Hieronymus de Ecclesia differens, ait; *Persecutionibus crevit, martyriis coronata est.* S. Leo ad Tyrannum, qui S. Laurentium interfecerat, ait; *Auxisti palmam, dum aggeras panem.*

212. Carolus Bovius Emblematis loco aliquot lauros statuit, quæ, prope vineam plantatæ, eam quidem à solarium radiorum ardore vindicant, at uvæ acerbas, ac vindemiæ tempore cassas efficiunt. Epigraphæ addidit; ORNANT, SED IMPEDIUNT. Innuebat videlicet, è dignitatibus, Prælaturis, & honoribus aliquid ornamenti accrescere, interiorem tamen animi ac virtutum profectum maxime retardari.

Votorum innovatio. Nota Religiosorum. Tho. 2. 2. 1. 186 a. 7.

Maria V. intacta.

S. Aug. l. de Nat. & Grat. cap. 36

Mens generosa. Justus.

S. Aug. l. 10. Civ. c. 22.

Ang. Mar. Arcion Ode 3

Ovid. Epist. ad Liviam.

Horat. l. 2. Carm. Od. 15

Protectio M. V. S. Bern. ser. 2 de Virg. Dep.

Job. 31. 1.

Ovid Ep. 9.

Virtus nil timet.

S. Aug. in Epist. ad Gal. cap. 6.

Mors inevitabilis.

S. Aug. l. de Discipl. Christ. c. 11.

Persecutio illustrat.

Philo Hebr. lib. 1 de vita Moysi.

Martyr.

S. Hieron. in vita M. c. 11.

Honores sunt impedimenta.

Gilbertus
serm. 29.

dari. Gilbertus, ambitione profus incautam exprobrans, *Festinamus*, inquit, *ingredi in labores prelationis, in sollicitudinum molestias, & materiam lapsus*. Unde vitis, ficus & oliua, ad regiminis maiestatem supra reliquas arbores suscipiendam invitata, eam, veluti fructuosae felicitatis remoram, penitus abnuerunt. Moses, ne à Deo suo avelleretur, sapienter veritus, in Pharaonis filium adoptari recusavit. S. Calimerus Mediolanensem infulam coactus, & catenis compulsus, suscepit, S. Anselmus, testis sibi met luculentus, Episcopatus fastigium penè exanimis & angore confectus ascendit. S. P. Augustinus, ubi episcopalem civitatis cuiusdam thronum vacare sciebat, ne in tanti oneris molem, ut potè profectus sui impeditivam, sufficeretur, eam intrare sedulo cavebat. S. Gregorius, ne summi Pontificatus apicem conscendere juberetur, *alieno vestitu in spelunca delituit*.

S. Anselm. l. 3
Ep. 1.

Brev. Rom
12. Martii.

213. Laurus, fecunda honorum parens, totidem coronas ad victorum tempora cingenda, quot ramusculos, parturit. Unde P. Henricus Engelgrave subscripsit: **PLURES PARIT ILLA CORONAS**. Hanc iconem non sine ingenio de S. Ursula intelligit Author; *Ursula* enim anagrammatis artificio *Laurus* evadit. Ne verò hanc nominis significationem censeas irritam, Virgo illa sanctissima exempli sui magnanimitate ac generosis exhortationibus coronam, undecim sociarum virginum millibus contextam, peperit. Porro S. Crux tot suppeditat Martyribus & afflictis coronas, quotquot ad illam, veluti ad calamitatum omnium asylum confugiunt. *Crux Christi*, inquit Magnus August. *nobis, usque ad mortem pro veritate certantibus, imitandum prae-buit exemplum*.

S. Ursula. 1.
1.

S. Crux.

S. Aug. Tract.
98. in Ioan.

Claud. l. 2. de
Rapt. Profer.
In morte.

214. P. Dominicus Gambertus ad exequias Francisci I. Mutinae Ducis, Laurum detruncatam statuit, è cuius radice recentes ac vigorosi furculi progerminabant; cum inscriptione, è Claudiano desumpta; **EX PARTE SUPERSTES**. Mens iconis erat, Serenissimum illum Principem, tamen mortis falce succisum, etiamnum tamen in optimis filiis ac haeredibus vivere. Dilucidè ad rem nostram Siracides; *Mortuus est pater ejus, & quasi non est mortuus: simile enim reliquit sibi post se*. Unde apud Quintilianum Pater ille exclamabat; *O quam grave est mori! quanto gravius, quod ego vivo superstes filii mei!*

Eccles. 30. 4.

Poeta
obscurus.

215. Siquidem omnes Poetae virtutis & excellentiae suae firmamentum ad Phæbum, ceu Poëscos parentem, referunt; idcirco, Carolus Rancatus Poëtastrum quemdam obscurum & imperitum Lauri Emblemate figuravit, quae in loco, à solaribus radiis penitus remoto, epigraphen tulit; **INSCIA PHÆBI**. Non multum ab hoc argumento alienus Seneca, canit; *Diffusa ramis umbra defendit nemus, Tristis sub illa lucus, & Phæbi inscius*.

Senec. in
Oedip.

Ethnicus.

Porro homo ethnicus, aut vitis immerfus, obscura habitat loca, in quibus vel non cognoscit, vel cognoscere negligit Deum. S. P. Augustinus; *Pravi corde tres habent sententias de Deo; aut non est Deus, aut injustus est Deus, aut non gubernat Deus res humanas*.

S. August. in
Psal. 31.

Miles.
Veget. l. 1.
cap. 3.

216. Laurus, exactum militaris vitae prototypum, inscriptionem sustinet; **NE SOL CURA, NE GELO**. Id est; **NE SOLEM CURAT, NEC GELU**. Vegetius; *Nunquam credo potuisse dubitari, aptiorem armis rusticam plebem, quae sub Dio, & in labore nutritur, solis patiens, umbrae negligens, balnearum nescia, deliciarum ignara, simplicis animi, parvo contenta, duratis ad omnem laborum tolerantiam membris, &c.* Haud aliter miles spiritualis, perfectus inquam Christianus, assiduam felicitatis & miseriae vicissitudinem eodem excipere novit imperterriti animi vultu. Adeoque S. Hieronymo afferen-

S. Hier. Ep. 2
ad Nepotia.

te, *Per bonam famam & mulam, à dextris & à sinistris, Christi miles graditur, nec laude extollitur, nec vituperatione frangitur: non divitiis tumet, non contrahitur paupertate. & lata contemnit, & tristitia; per diem sol non urit eum, neque luna per noctem*.

217. Laurus circumcisa ac putata, epigraphen habet; **CRESCET MELIUS**. Mens Emblematis erat, Christinam, Succiae Reginam, posteaquam regno se abdicarat, summum gloriae ac felicitatis suae incrementum cepisse. Eleganter de hoc Reginarum prodigio canit Joannes Baptista Bargiococcus; *Si melius crescunt decusto vertice lauri; Detonsisque comis, gratior umbra cadit; Clarius abjecta surget Christina corona, Augebitque suum frons viduata decus*.

Bapt. Barg.
l. 3 Epig. 10

Cæterum Emblemate isto etiam impenso quæstus, nobis ex religiosa ac voluntaria paupertate advenire solitam, colligere licet. Etsi verò S. Hieron. in illud Matth. *Omnis qui reliquerit domum &c. centuplum accipiet*; hoc centuplum de bonis spiritualibus ita accipiat, ut qui carnalia pro Salvatore dimiserit, spiritualia recepturus sit, quae comparatione & merito sui ita erunt, quasi si parvo numero centenarius numerus comparatur. Cassianus tamen de his ipsis etiam bonis externis confirmat, per eadem illa Matthæi verba, Religiosos in hac quoque vita centuplum accipere. Id quod prolixè recenset ac explicat P. Alphonfus Rodriquez.

Paupertas
voluntaria.
Matth. 19.
S. Hier. l. 3
in Matth.

Cass. Coll.
ul. Abb.
Abrah.

Rodrig. p. 1
de Perfect.
Tract. 3. c.
Generositas.
Aristot. l. 3
Ethic. cap.

218. Laurum, nive coopertam, hoc lemæ afficies; **TUNC MAXIME VIRET**. Animus verè generosus magnanimitatè suam nunquam reddit illustriorem, nisi inter adversitatum cumulos. Aristoteles; *Quamvis circa fiducias & timores versetur fortitudo; non simili modo tamen in utrisque, sed in timendis rebus magis spectatur. Qui enim in his imperturbatus fuerit, sicutque debet se gesserit, is magis est fortis, quam qui in illis, quae fiduciam afferunt. Tolcrandis igitur molestis rebus homines fortes dicuntur*. Haud secus Divina misericordia tum demum maximè virefcit, quando cor humanum frigore ac vitiorum brumâ riget.

Cass. Coll.
ul. Abb.
Abrah.

Rodrig. p. 1
de Perfect.
Tract. 3. c.
Generositas.
Aristot. l. 3
Ethic. cap.

Misericordia
Dei.

219. Dominae Lauræ Cefis favore non nemo à gravissimis suppliciis vindicabatur; unde illam Emblemate significaturi, aliquot lauros depinxere, ad quarum radices falcem collocarunt; cum lemæ, **HIS CADENT FULMINA CÆSIS**. Ita populus, sanctorum aut virtuosorum patrocinio destitutus, mox gravissimarum calamitatum, & supplicii Divini fulmine sternetur. Ab hoc argumento nihil alienus S. Ambrosius, ait; *Cum aliquis hujusmodi decidit (loquitur de emeritorum hominum morte) quamvis longâ senectute depositus, afficior: quia destituitur grex juvenum muro senili. Denique periturae urbis aut malorum imminentiæ, vel futurae labis hoc primum indicium est, si decidant viri consultores*.

Profecti
sanctorum

S. Ambros.
de Cain. c.

220. D. Octavius Boldonus, inter cæteras à brumæ rigoribus defrondatas arbores, Laurum virentè pinxit, cum lemæ; **VICTRIX TEMPORIS**. Virtus, lauro simillima, toto pereunte mundo, æternum persistit incorrupta. S. Gregorius Nazianzenus; *Omnia sunt hominum vitia hac indigna caduca, Extra virtutem, quam coluisse velis*.

Virtus
non moritur.
S. Greg. Naz.
sent. lib. 3.

Homini etiam virtuosi hæc imago est propria, qui gloriae suae famam, nullo unquam ævo obliterandam, æternitati transmittit. Dilucidè Siracides; *Non recedente memoriâ ejus, requiretur à generatione in generationem, id est, interprete Tigurina, Multi perpetuo laudabunt hujus sapientiam, nec memoria ejus deficiet aut abolebitur: sed nomen ejus vigebit per sempiternas seculorum aetates*. Unde Cardinalis Alciati sepulchrale marmor Romæ in Templo S. Mariæ de Angelis hoc epitaphium incisum refert.

Eccl. 39. 13

*Virtute vivit,
Memoriâ vivit,
Gloriâ vivet,
Fama per ora volat,
Spiritus astra tenet.*

Impatiens. 221. Academicus, inter Errantes Braxienses sensibilibus symboli loco ramum laureum præfert, qui in igne ustulatus, epigraphen habet; **NON SINE CREPITU.** Homo impatiens, non nihil offensus, mox excandescit, suumq; sensum verbis, minis, alijsq; vindictæ prodromis, quantum potest, demonstrat. P.

Corn. à Lap. Cornelius à Lapide ait; *Linguatus verbis & clamoribus strepitu strepit & crepitat, instar lauri virentis, igni imposita.* Hisque illud Diogenis dictum subjungit; *Magis vociferatur, quam laurus viridis incensa.*

Querelæ. 222. Lauri ramus, intra flammam figuratus, epigraphen à me recepit; **RESONAT USTA.** Eorū hoc simulachrum est, qui calamitatibus exagitati, vel in querelâ dissolvuntur; vel, vocibus ad cælum sublevatis, Divinam opem in clamant. Inter hos minimè postremus David, *Ad Dominum,* inquit, *cum tribularer, clamavi.* Quia teste Magno Augustino, *Tunc in toto corde clamatur, quando aliunde non cogitatur.*

Psal. 119. 1. **S. Aug. Psal. 118. Conc. 29.** Populus Hebræus, Ægyptiarum fornacum ardore, & Pharaonis Regis, ejusque ministrorum tyrannide horrendum exeruciat, Divinas aures altissimo pulsavit clamore; adeò ut responderet optimus Deus; *Vidi afflictionem populi mei in Ægypto, & clamorem ejus audivi.* Jonas, in balanz utero sepultus, sub ignis illius ardore, quem infernali similè censebat, totis viribus ad Deum vociferatus est; *De ventre inferi clamavi, & exaudivisti vocem meam.*

Exod. 3. 7. 223. Prælati zelosus, subditorum suorum defectibus nunquam non obloqui ac resistere solitus, Lauro se non absimilem probat, quæ, flammarum ardore correpta, sonoros strepitus edit; Unde lemma; **URLET TACERE NESCIT.** S. Petrus Damiani Domino Petro, insignis Basilicæ ad S. Joannem Lateranensem Archipresbytero, in hæc verba gratulatur; *Tanto zelo vidi te semper adversus perditos mores medullitus madescere, ut Phinices vel Eliæ judicaris incendio non egere.* Et paulò inferius; *Nam velut egregius canis aula regie custos, nocturnas aures claris bombatibus imperit, eosq; ne libidinis suæ facibus palatium regale comburant, mordicus apprehendit.*

Zelus. 224. Laurus epigraphen, è Plinio desumptam, jure præfert. **SEMPER DICATA TRIUMPHIS.** Huic prærogativæ prolixè subscribunt Pierius Valerianus, P. Ludovicus Cerda; Joannes Thuilius, alijsq; Maria Virgo eandem cum lauro virtutem habet, quæ clientibus suis millies assistens, ac opportuna victoriæ obtinendæ arma suppeditans, nunquam non ab hoste triumphat. Ut adeò à S. P. N. August. verissimè cognominetur, *Virtus pugnantium, & palma victorum.*

Plin. l. 15. p. 30. 225. Laurus, cum alterius lauri vel hederæ ramo collisâ, Pierio Valeriano teste, ignem, veluti è silice excussum, spargit, Lemma; **AT TRITU CONCIPIT IGNEM.** Ita quisque hominum vitiosorum consuetudine utitur, paulò post, libidinis ardore intra pectus suum diffusio, impudicas flammam eliciet. S. Ephræm Syrus ait; *Cogitationis infirmitate laborans, si ad carnales homines accesserit, aut multum cum iis sermonem miscuerit, commune cum iis damnum participabit.* Et S. Cyprianus; *Vitiorum exempla oppugnant animum, impellunt, transformant: miraculo erit, inter incendia vel non consumi, vel certe non calefcere.* Compendio rem explicans S. Gregorius Nazianzenus canit;

Sifrequens sis cum malis, eris malus.

226. Qui vocanti Deo citra moram respondens, **Mundi symbol.** Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

copiosa virtutum germina producit, laurum imitatur; cum inscriptione è Plinio mutuata; **PRIMO GERMINAT FAVONIO.** S. Maria Magdalena, excitantis prætiæ invitamento vix cognito, mox sanctarum operationum virorem spargere, & in amplissima virtutum germina excrefcere cepit. Latro, in promptissima voluntatis suæ præmium, cælum accepit. Præclarè, ut solet, Magnus Augustinus de illo ait; *Citò ignoscit Dominus, quia citò ille convertitur.* Eadem conversionis acceleratæ virtute insignes exitere S. Paulus, Zachæus, S. Mattheus, & alii. S. Bernardus, ad virtutem sine morâ amplectendam fortiter exstimulans, *Cum* inquit, *à Deo verbum esse non dubites, quid opus est deliberatione? Vocat magni consilii Angelus, quid aliena consilia præstolaris? Ab ore putei gehenna eripior, & inducias petam?*

227. Duos lauri ramos, mutuo attritos, flammam elicere, experientia docet; Lucretio teste;

*Exprimitur validis exvritus viribus ignis,
Et micat interdum flammam fervidus ardor.
Mutua dum inter se rami, stirpesque teruntur.*

Unde lemma; **FLAMMESCIT UTERQUE.** Certè mutui duorum amantium occurfus, vivaces in utroque flammam provocat. Bene dicit proverbium Hispanicum; *Encuentro de hermosura, sacallamas de afficion.* Et Otho Venius;

*Due legni insieme scossi a poco a poco
Dan fiamma ardente; onde non men l'amante
Che palpa, ò incontra unabelia prestante
E se gli desta al core un vivo fuoco.*

Ita quoque Eruditi, quando, de litteris aut virtutibus disputaturi, congregiuntur, mutuam sibi lucem afferunt; sicuti vicissim flagitiosi ac lascivi è coactis conventiculis in concupiscentiæ, errorum, aut scelerum flammam longè ardentissimas concitantur. Seneca;

*Ut quadam in contactos è corpore vitia transfiliunt,
ita animus mala sua proximis tradit. Ebriosus convitatores in amorem vini traxit. Impudicorum carus fortem, & siliceat, virum emollit. Avaritia in proximis virus suum transtulit.*

228. Laurus, igne correpta, amœnum odorem exhalat. Unde inscripsi; **FRAGRAT, CUM FLAGRAT.** Illius hæc imago est propria, qui vitiosis affectibus aërbè exagitatus, suavissimam virtutum fragrantiam diffundit. S. Ambrosius testatur, Theodosium Imperatorem nunquam majorem clementiæ odorem sparsisse, quàm ubi iracundiæ motibus omnium maximè commotum se senserat. *Tunc prior erat venia, cum fuisset commotio major iracundiæ. Prærogativa irascendi erat, indignatus fuisse.* &c.

Propriè tamen, & ad litteram imago ista S. Marcianum, primum Tortonæ Episcopum & Martyrem, concernit, ejus corpus, ignis lammis exeruciatum, pretiosissimum odorem spirabat.

229. Josephum Laurentium, Justi Lipsii discipulum, hominem eruditissimis voluminibus, in publicam lucem editis, illustrè, & amicum meum in paucis charum, cum vivis excessisset, ejusque justa funebria solempni apparatu in civitate Lucensi persolverentur, & ego aliquot Emblematis, veluti totidem pristinae consuetudinis meæ extremâ syngraphâ, profecutus sum. Primum ergò Emblemata lauro constabat, quæ ex uno latere coronam lauream; ex altero verò aliquot aves, pro laureis paccis decerpendis certatim advolantes, ferebat; cum lemmate, **ET DECUS, ET ESCAM.** Innuebam videlicet, illum in Auditores ac discipulos cum virtutum suarum ornamenta, tum amplissima eruditionis alimenta derivasse. Gemina quippe Doctoris aut Prædicatoris virtus, ac veluti nativus character esto, ut suos auditores & or-

Plin. l. 15. cap. 30.
Conversio præmiata.
S. Bernard. in Declam. Amantium occurfus.
Oth. Venius Embl. A. mor. fol. 134.
Societas.
Senec. l. 3. de ira. c. 8.
S. Ambros. S. Marcianus Martyr.
Virtus Prædicator.

natu, & utilitate dicendi pascant. Pro qualitate audientiam formari debet sermo Doctorum, ut sua singulis congruant, & tamen à communis adificationis arte nusquam recedat; inquit S. Gregorius Papa. :

230. Ad ejusdem apparatus funebrem, aliam suspendi laurum, cujus radices, à falce incisæ, complures furculos progerminabant. Epigraphen ex Horatio addidi; NON OMNIS MORIAR. Significabam nimirum; illum in posthumis suis voluminibus æternum victurum. Horatius de se ipso ac poematis suis canit:

*Exegi monumentum ære perennius,
Regaliq; situ Pyramidum altius:
Quod non imber edax: non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum
NON OMNIS MORIAR: multaq; pars mei
Vitabit Libitinam.*

Et Propertius:

Ingenio stat sine morte decus.

De virtute id ipsum experientia testatur, quod non in viris tantum, sed & in mortuis æterna sit; Unde Seneca; *Nulli non virtus; & vivo & mortuo retulit gratiam, si illam bonâ secutus est fide.* Et Urbanus VIII. de virtute disserens:

*Hanc colit Pindi chorus, Hippocrenes
Phæbus hanc limphis alit, ut perenne
Laureis frontem redimita fertis
Vivat in ævum.*

231. Quantumvis hyems in infernum hunc orbem sæviat, singulaque clementa in crudelitatis suæ partem ita advocet, ut aer, niveos despumans floccos, humum undique tegat, & terra frigoris duritie in glaciem undique concreseat; Laurus tamen, his omnibus cœli injuriis longè superior, virorem suum assiduo conservat incolumem. S. Isidorus; *Laurus à verbo laudis dicta Hanc arborem Græci daphnim vocant, quod nunquam deponat viriditatem. inde illa potius victores coronantur.* Proindè Laurus, nivibus undique cooperta, totoque conglaciata trunco epigraphen à me recepit; ÆTERNUMQUE VIREBIT. Innuebam videlicet, Laurentium, morte ac cineribus sepultum, nullam gloriæ ac nominis sui jacturam sustinuisse; Psalte Regio suffragante; *In memoria æterna erit justus. Eo ipso enim,* subjungit S. Greg. Papa, *quo facta sua solius Dei oculis imprimit, nomen sua memoria in æternitate figit.* Huic conformis Siracides, de hominibus virtuosus pronuntiat; *Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, & nomen eorum vivit in generationem & generationem.*

232. Lauri ramo, intra flammam collocato, inscripti; ET FRAGRAT, ET RESONAT. Dicere volebam Laurentium, illum, utpotè optimum sacerdotem, cum cellissimæ doctrinæ famâ, illustrium virtutum fragrantiam miro conjugio copulatam habuisse; bene monet Magnus Augustinus: *Adde scientie charitatem, & utilis erit scientia; non per se, sed per charitatem.* Eadem imago etiam S. Laurentii Martyris est propria, qui intra Martyrii sui flammam suavissimum sanctimonie ardorem, & justas adversus impiissimum tyrannum querelas sparsis; *Dum in craticula superpositus ureretur, ad impiissimum tyrannum dixit; assatum est, jam versa, & manduca.* &c. In hanc rem Joan. Bapt. Bargioccus canit.

*Dum cubat ardenti Laurens resupinus in igne,
Quam viros usto fundit ab ore sonos!
Verte, ut inmittis mea torrida membra Tyranne,
Et rabidam assata comprime carne famem.
Tu tamen haud juvenem mireris in igne loquentē,
Nam flammis semper Laurus adusta sonat.*

233. Plerisque scriptoribus certum est, Laurum ab

omni fulminum injuria immunem esse. Quare Tiberius Cesar, referente Joanne Sarisberienfi, turbatiore celo lauream coronam gestabat in capite: quia hoc genus frondis fulmine negetur afflari. Hanc ego Emblemati formando occasione captans, fulmen depinxi, quod supra lauri verticem è nube prorumpens, intactam illam præteribat; cum epigrammate; INOFFENSA PERENNAT. Mens imaginis erat, Josephum Laurentium, tametsi mortis fulmine tentatum, suâ tamen illustrium virtutum famâ æternos victurum annos. Ovidius;

*Corpora debentur mæstis exanguia bustis;
Effugiunt structos nomen, honosque rogos.
Occidit & Theseus, & qui comitavit Oresten:
Sed tamen in laudes vivit uterque suas.*

Eodem Emblemate demonstratur, hominis justis animam inter detractionum & calamitatum fulmina innoxiam vivere. Præclare Magnus Augustinus. *Nolite timere contumelias, cruce, & mortem: quia si nocerent homini, non eam pateretur homo, quem suscipit filius Dei.*

234. Laurus, geminâ peculiari prærogativâ, & à fulminum ardore defendit, & Imperatorum ac Poëtarum frontes coronat. Unde lœna; PRÆSIDIUM, ET DECUS. Id ipsum virtus asfolet, quæ suos clientes pulcherrimis ornamentis, & valido adversus hostes præsidio afficit. Nam, *Omnis virtus,* teste Magno Augustino, *quantò melior atque sublimior, tantò firmitior invictiorq; est.* Opportunè meus Carduc.

*Fulmina restinguit laurus, crinesque coronat;
Præsidium virtus nempe, decusque parat.*

235. Guilielmus utriusque Bavariæ Dux laudatissimus & sanctissimus, symboli loco laurum prætulit, à fulmine illæsam; cum lemmate, VINCIT VIM VIRTUS. Uti enim fulmina laurus, ita animus, virtute munitus, omnem hostium vim haud operosè declinat. S. P. Augustinus; *Corpus, qualecunq; sit, animum virtute præditum, non vincit: nullusque vitiosus animus virtute armatum animum superat.*

L A R I X. Cap. XVII.

236. Larix, è pinorum genere, igni imposita, calefit, non tamen ardet; vel, ut alius docet, ARDET NON CONSUMITUR. Damnatorum hoc symbolum est proprium. Unde nonnemo eidem hanc subjecit gnoman allegoricam; COMITE NEQUITIA. Jobus mirificè in rem nostram; *Luet, qua fecit (impious) nec tamen consumetur.* Id est, interprete Pinedâ, *Sempiternis cruciatibus corpore & animo afficietur, & ita ipse impius non consumetur.* Miratius Felix; *Illic sapiens ignis membra urit & resicit; carpit & nutrit; sicut IGNES FULMINUM CORPORA TANGUNT; NEC ABSUMUNT: sicut ignes Aethna & Vesuvii, & ardentium ubique terrarum, FLAGRANT; NEC EROGANTUR: ita pœnale illud incendium, non damnis ardentium pascitur, sed inexasà corporum laceratione nutritur.* Et S. Eusebius Emislenus; *Illud autem quis explicet, cum cœperit inexpiabilis caro sevis gebeunæ astibus penetrari, & more ardentium metallorum inextinguibili fervore tota hominis substantia intus infundi, & depascentibus flammis corpora atque animas ex parte consumi, ex parte nutriri, ut inter medios ignium globos damnata natura det pabulum, & accipiat incrementum?* Comes Fulvius Testi amoris sui vehementiam ita explicat;

*Quel ch'arde, e non consuma eterno ardore
Verò rivato è pur de mei martiri,
Poch' ARDE, E mai NON SI CONSUMA il core.*

Joan Sarisberienfi lib. i de nugis Curial. c. 13.

Mors hominis literati. Ovid. l. 3. Pont. Eleg.

Justus.

S. Aug. l. de Agone Christi. cap. 11.

Virtus.

S. Aug. l. de lib. arb. c. 10.

Virtus est invicta.

S. Aug. l. de lib. arb. c. 12.

Damnatus.

Job. 20. 8.

Pinedâ. in hunc locum

Euseb. Emislenus Hom. 1 ad Monach.

Amans.

Testi in suo sonnetto facendo parane del suo amore con la zolfurara di Bozzuelo.

S. Greg. in Pastoral.

Mors literati.

Horat. l. 2. Carm. Od. 30

Propert. ad Cinthiam.

Virtus.

Senec. Ep. 80

Urb. VIII. ad Joan. Ciampel.

S. Isid. l. 18. Orig. l. 7.

Virtuosus est immortalis.

Psal. 111. 7. S. Greg. l. 11. Moral. c. 54.

Ecl. 44. 14.

Scientia cum virtute.

S. Aug. tract. 27. in Joan. S. Laurentius.

Io. Baptist. Barg. l. 1. Epigram. 19.

lin. l. 10. patientia.ustus in-er malos. Aug. lib. dedit c. 38. Eccles. 51. 6.

237. Larix inter medias flammis nihil penitus de- trimenti accipit. Plinio teste , Larix nec ardet, nec carbonem facit, nec alio modo ignis vi consumitur. S. Caroli patientia, tamen nulle adversitatum flammis tentata, semper tamen imperterrita ac firma perstitit Hanc proinde Bartholomæus Rossus cum larice, in- tra ignem collocatâ, comparat; additâ inscriptione ; ILLÆSA SERVATUR. Sanctos illos hoc Emble- ma spectat, qui rogis ac fornacibus accensis injecti , incolumes evasere ; uti Juvenes Hebraei in fornace Babylonica; S. Joannes in ebullientis olei lebetes; S. Ja- nuarius Martyr in medio fornacis ardentis, aliq; Ho- mo quoq; patiens inter quæcunq; adversitatum in- cendia semper perstitit illæsus : Unde supplic Deo Magnus Aug. orat. Tu Domine, qui exterius flagella irrogas, da semper interius indeficientem patientiam. Cæterum illi etiam hæc icone significantur, qui, libi- dinis ardore stimulatî, mentem suam puram, nullaq; sorde temeratâ conservant; uti Loth inter Pentap- litanorû spurcitiem; Josephus Patriarcha inter adul- teræ violentiâ Crispus, Constantini Magni filius, in- ter ignea Faultæ Imperatricis tentamenta; Ut ad eò quivis illorum, ad Deum conversus, Siracidis ore ex- claimaverit; Liberasti me a pressura flamma, qua cir- cumdedit me, & in medio ignis non sum astuatus.

LIGNVM. BACVLVS. Virga Cap. XVIII.

peccati peccatio. Greg. Pa- ain Moral. ob. To Chryf. 1. Catech. irac. dem Hom. 6. ad Pop.

238. Lignum , teredine vitiatum , Emblematis loco teredinem vicinam habet; cum dicto ; ETIAM EX ARIDO. Hinc patet, etiam ibi defe- ctus aliquos nasci, ubi omnis malorum fomes conse- nuisset, ac pridem extinctus esse videbatur. Sicuti e- nim ex arido ligno nascuntur vermes, ita non rarò ex effæto & arente corpore libidines aliaque vitiorû in- secta. S. Gregorius Papa refert, Ursicinum Presbyte- rum, cum jam in animam exhalaturus, feminam cerneret, illius invisendi causâ propinquantem, pro- tinus eam facessere jussisse, cum dicto ; Recede muli- er, quia adhuc igniculus est. 239. P. Camillus Anticus ligno putrido ac relucen- ti subscripsit ; EX PUTRIDO LUMEN. Vel ; QUIA PUTRUIT, NITET. S. Jobi hanc effigiem dixeris, qui è putredine , in sterquilinio contractâ , splendorem mirum ac prorsus gloriosû induit. Illud STERQUILINUM, inquit S. Joannes Chryf. quâ- vis REGALI SELLA SPLENDIDIUS. Et rursus ; Job clarus quidem erat & in quiete, CLARIOR autem POST TRIBULATIONEM.

240. Venetiis, & alibi, ad ædium fundamenta sta- bilienda firmum è palis, dense in terram dchxis, stratum supponere solent. Unde Academia Veneta lig- neum illud stratum, cum in instrumento, ad palos de- figendos destinato, Emblematis vice usurpat; addito lemmate, HINC ATTOLLERE MOLES. In- nuit videlicet, res quasvis maximas originem suam à rebus exiguis ac vilibus trahere. Certè Christus S. Ecclesiam , totius universi Dominam, hominibus exalceatis ac rudibus, ceu fundamento, imposuit; ut ad eò vastissima illa moles basi hæc debilissimâ nita- tur. Præclare dixit Magnus Augustinus; Cogitas mag- nam construere fabricam celsitudinis? de fundamento prius cogita humilitatis. 241. Quantum Horatius Spinola Cardinalis pro ali- orum emolumento fatigari sit solitus, nobile quod- dam ingenium in funebri ipsius pompâ è ligni Em- blemate dignoscendum proposuit; quod vitem, uvis onustam, sustinebat; cum lemmate, LABORAVI SUSTINENS. Verissimè scripsit meus Concano- nicus S. Ivo Carnotensis Episcopus, Quid est Episco-

patus, nisi cruciatus ? QUID Aliud EST hic HO- NOR, NISI ONUS ? Unde S. Paulus Episcop - tum vocat Opus ministerii. Nam interprete S. Isido- ro Pelusiotâ, Opus est hæc res, vir optime , non ludus atque animi oblectatio; cura, non luxus ; munus, non imperium.

Ivo Carnot. Epist. 17. Ephes. 4. 12. S. Isid. l. 3. Epist. 216.

242. Baculus, mediâ parte extra aquas, & reliquâ in- tra illas figuratus, tamen si re ipsa nullam habeat cur- vitatem, oculos tamè nostros ita fallit, ut curvus esse videatur. Unde non nemo subscripsit ; FALLIT I- MAGO: Et Saavedra; FALLIMUR OPINIONE. Hinc collige , quàm frequentibus fallaciis opinio ac potentia nostra imaginatrix subjaceant. Plura sunt, inquit Seneca, que nos terrent, quàm que premunt , & sapius opinione, quàm re laboramus. Et rursus; Ma- gno animo de rebus magnis judicandum est: alioquin videbitur illarum vitium esse, quod nostrum est. Sic quedam rectissima, cum in aquam demissa sunt, speci- em curvi, præfractique visentibus reddunt. Haud ali- ter Epicætetus ait, quod homines non rebus sed iis , quas de rebus habent , OPINIONIBUS PERTUR- BANTUR. His S. Joannem Chryf. jungo; Quomodo, inquit , non puerilis sit mentis, CIRCA UMBRAS attonitum esse, & in his tabescere, qua paulò post tran- seunt? Aut enim; præterit figura hujus mundi. Cum igitur audieris quod transit, quid amplius jam queris? Cum audieris , quod figurat tantum sunt omnia hu- mana, veritate carenti; , quare sponte DECEPTIO- NEM SUSTINES? Plurimi, pro dolor! sunt, qui , Hypocri- baculos intra aquas defixos , imitati, humilitate ac Deitimore profundissimè videntur incurvari, retam- en ipsâ meri sunt hypocrite, neque sub adulterinâ facie quidquam aliud aspectantibus objiciunt , nisi dolos & fallacias.

Falli. Senec. Ep. 13. Epist. 71. S. Io Chryf. Hom. 19. ad Popul.

243. Joannes Ferrus, integritatem ac justitiam Em- blemate significaturus, halterem , seu baculum il- lum statuit, quem funambuli, ad corpus suum ex æ- quo librandum, manibus gestant. Unde halteri illi, supra extentum funem transversim depicto, inscrip- sit; ET ÆQUO PONDERE. Judicis hoc munus est, ut ex æquo, & ad legis perpendiculum , seposito omni peculiari affectu , nullâque præcipiti levitate admittâ, juxta maturum judicii pondus , decernat Opportunè S. Ambr. Bonus Judex nihil ex arbitrio suo facit, & domestica proposito voluntatis , sed juxta leges & jura pronuntiat , st utris juris obtemperat , non indulget propria voluntati &c. Et Cassiodorus ; Quamvis nomen odiosissimum furum, generalis perse- quatur assensus, tamen quia de effusione humani san- guinis agitur, nihil subitum aut indeliberatum jube- mus assumi.

Judex pru- dens re- ctus. S. Ambr ser. 20 in ps. 118. Cassiod. l. 7. Var. Ep. 8.

244. P. Dominicus Gambertus Symboli loco vir- gam imperatoriam, seu baculum, belliducibus usita- tum, depinxit; eumque , à veterum Imperatorum ac Belliducum manibus sustentatum, hoc Claudiani lê- mate insignivit; INDOCILIS FLECTI. Belliducè, in suis expeditionibus firmum ac constantem , hæc imago designat. Peccator quoque, in vitiis obdura- tus, non nisi difficillimè ad virtutem inflectitur. De- ni que Christus Judex, sententiæ suæ fulmine semel adversus reprobos vibrato, sese in aliam partem flecti æternum non patietur : Probrosus enim non tantum Christo, sed etiam cuivis alteri Judici foret, si à recta sententia unquam se detorqueri permitteret. Turpe est mutare sententiam , sed veram & rectam. Nam & stultum & noxiam , & laudabile & salubre est; inquit Magnus Augustinus.

Claud. l. 1. de Rapt. Proserp Bellidux resolutus.

245. Fasciculus virgarum, epigraphen subjunctam habet; SIMUL JUNCTÆ. Ad Siluri, Scytharum Regis, factum hæc imago alludit; significatque, quan- tum adversus hostes possit sola populorû ac provin-

Christus Judex. S. Aug Epist. 20.

Concor- dia.

Prov. 18. 19.

ciarum concordia. Dilucidè Salomon; *Frater, qui adjuvatur à fratre, quasi civitas firma.* Agefilaus, interrogatus, cur Spartanorum civitas sine mœnibus esset: mox vultu ad suos cives, fortissimè unitos; & armatos, converso, iisq; digitum intendens, respondit; *Hi sunt Spartes civitatis mœnia.* Tertullianus, ævi sui Christianos ad infernum triumphandum opportunis artibus instituens, aiebat, *Inveniat munitos, & concordia armatos, quia pax vestra bellum est illi.* Hugo Victorinus nolter, ad illa Psalmi verba reflecten; *Factus est in pace locus ejus, & habitatio ejus in Sion. Ibi confregit potentias arcuum, scutum, gladium, & bellum; subjungit; Ex quibus verbis patet, quod omnia diabolica arma frangit concordia.*

246. Aeneas Sylvius Piccolominius, postea Pius II. cum citra omnem expectationem, non verò citra omnia merita, ad Summi Pontificatus apicem promoveretur, sibimet Aaronis virgam, Symboli loco, statuit, cum dicto; **INSPERATA FLORET.** Ita omnino Divina pietas ac beneficentia frequenter in rebus desperatis opportunissimos felicitatis flores producit. Videbatur equidem omnis emergendi spes in Ifreëlis populo præcisa, quando adulti inter Ægypti fornaces conficiebantur, eorumq; infantes publico decreto in Nilo flumine submergendi erant. Sed ecce quàm nihil adversus Superùm providentiam possit omnis humana prudentia: eodem tempore, quo omnium minimè sperari poterat, gratias suas efflorescere fecit optimus Deus, & cum recens nato Mose, etiam populi illius felicitatem, tot votis hæctenus expectantem, nasci voluit. Aloysius Lippomannus; *Nascitur tunc salutis auctor, dum maxime gloriatur perditionis crudelitas: & ubi omnis spes desinit, & humanum auxilium, tunc adest Divinum.* Providè monet Magnus Augustinus; *Nec sic de misericordia Dei præsumatis, ut potestatem contemnatis; nec sic potestatem timeatis, ut de misericordia desperetis.*

247. Inter cæteros solennes apparatus, Mantuæ ad honorem Mariæ Virginis exhibitos, Symboli loco Aaronis virgam depinxere, quæ inter complures alias arentes & exsuccas, efflorescens, epigraphen habuit; **SOLA FLORET.** Prærogativa enim Mariæ Virginis eximia & prorsus singularis fuit, quod inter omnes mulieres sola Dei filium, instar suavissimi floris, è virgineo utero suo, absq; ullo maris congressu, conceperit, & aeterno totius mundi bono, enixa sit. De hoc virginis miraculo ac privilegio vaticinatus Isa. ait; *Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet.* Hunc locum exponens S. Hier. Nos, inquit, *virgam de radice Jesse Sanctam Mariam Virginem intelligamus, quæ nullum habuit sibi fruticem coherentem, de qua supra legimus. Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & florem Dominum Salvatorem.*

248. Aaronis virgam, quæ, afferente Richardo de S. Laur. *nec radicata plantario, nec defossa sarculo, nec animata succo, nec fecundata semine floruit, fronduit, nucemq; peperit;* hoc epigrammate loquentem introduxit; **ET ARIDA FLORUI.** Enim verò Jesum Christum, florem longè pulcherrimum, ac fructum pretiosissimum, Maria Virgo sanctissima, ab omni maris complexu ac semine prorsus aliena, peperit. Proinde idè Richard. subjungit; *Virgo Maria est arida virga Aaron, quæ sine humore virilis seminis peperit amygdalam, Christum videlicet.* Philippus Abbas dicit, quod virgo sacratissima fuerit *Virga Aaron arida, absque fomentis naturalibus fructificans.*

249. Nobile quoddam ingenium S. Theresiam, innumeris prodigiis illustrem, cum virga Moysi comparabat; addito lemate, **HAC MIRABILIA.** Mentem Emblematis hoc disticho explicatam accipe; *Acta manu Hebræi Ducis admiranda patris vitæ*

Virga divinat nostro tempore Virgo Dei.

Mariæ Virginis hanc iconem propriissimam dixeris, Mariae V. quæ Deo, ad summi momenti prodigia, instrumenti loco deservit. Absalon Abbas ait; *Virga Moysi, per quæ fecit signa in Ægypto, Maria est, per quam Deus FECIT MIRABILIA in mundo, è quibus unum de maximis est, quod versa in colubrum, dracones Ægyptiorum devoravit: quia cum de se Christum in similitudinem carnis peccati genuit, omni acrimina, omnes hæreses impiorum, quæ hujus mundi Ægypto illudebant, tum virtute prolis, tum exemplo suæ sanctitatis delevit.* Cæterum icone illâ etiam miracula, per Servatoris nostri Crucem producta, non incongruè significare licet. De hac S. Ecclesia canit; *Ad Crucis contactum surgunt mortui, & Dei magnalia referantur. Ad sunt prodigia Divina in Virga Moysi primitus figurata.*

250. Virga oculata epigraphen sustinet; **VIGILAT, ET CORRIPIT.** Explicatissima hæc Divinitatis idea est; unde & veteres Ægyptii, teste S. Cyrillo Alexandrino, *Volentes significare Deum, pingebant oculum, cui baculum substituebant;* Sicque in oculo perspicacem Dei vigilantiam; in virgâ verò justissimum illius rigorem representabant. Cæterum Prælati ac Principes, quos Deus in mundo vices suas agere voluit, ad illius hieroglyphici normam sese cõponant, studeantq; pro regiminis commissi exigentiâ, & indefessè vigilare, & discretè castigare.

251. Virga Moysi à P. Jacobo Masenio epigraphen recepit; **ET PETRAS VERBERE FRANGIT.** Mariam Virginem hæc imago spectat, quæ durissima quæq; hominum pectora emollire, & in lachrymas resolvere potest. Unde verè à Buteone cognominatur, *Virga mystica.* Et à Joanne Geometrà; *Petra melle, id est verbo fluens.* Mentem Emblematis ita explicat Author;

*Virga suo potuit tactu dissindere petras;
Saxea quantum vis pectora Virgo movet.
Optatas traxit Moyses de rupibus undas:
Eliciet lachrymas Virgo vocata tuas.*

252. Virga aromatica, odores suos nonnisi intra flammâs spargere solita, eodem Masenio auctore epigraphè sustinet; **MORIENS PLACET.** Maria Virgo à Raymundo Jordane rectè vocatur *Virgula sumi;* quippe quæ amoris igne succensa, suavissimos virtutum odores sparsit, tandemque etiam animam suam in illo amoris incêdio exhalavit. De hac Virgine dulcissimâ quasi attonitus exclamat Sacri Epithalamii Spõsus; *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula sumi ex aromatibus myrrhæ & thuris? Et bene quasi virgula sumi, subjungit S. Hier. quia gracilis & delicata, quia Divinis extenuatâ disciplinis, & concremata intus in holocaustum incendio pii amoris, & desiderio charitatis. Ut virgula sumi ex aromatibus, nimirum, quia multis repleta est virtutum odoribus, manans ex ea fragrabat suavissimus odor, etiam spiritibus Angelicis.* Emblematis mentem sequenti Epigrammate explicat P. Masenius;

*Ignis in optatos dissolvit aromata fumos,
Et lento sensim pascit odore polos.
Virgo virga fuit; virtus suffecit odores;
Ignis amor, fumus vita, quiesque Deus.*

MALUS PUNICA, seu Granata. Cap. XIX.

253. Ad honorem B. Andreae Avellini, D. Andreae sive symboli loco malum punicum statuit, quod naturâ suâ per medium difficiens, è tanto granorum numero nec unicum sibi excidere sinit. Epigraphen addidit. **NEC UNUM CECIDIT.** Innuebat videlicet, Beatum illum è tot animabus, regimini

S. Antioch. 1^a III. ac curæ suæ conceditis, nullam unquam perdidisse. Ad hoc argumentū S. Antioch ait; *Oportet, ut pastor totus sit mens oculisq; virgam seu baculum gestet oculatam & vigilantiem, ut ne una quidem conceditarum sibi pecundum fiat rejicula, & indigna, quæ recipiatur à Domino.* Vel certè significabat, Andreæ regularis observantiæ ita fuisse studiosum, ut nullum unquam ipsius apicem neglexerit, aut inobservatū sibi excidere sit passus. Cæterum quia Emblematis hujus gnoma è Regum Fastis desumpta est, *crevit autem Samuel, & Dominus erat cum illo; & non cecidit ex omnibus verbis ejus in terrâ;* idcirco cum primis Prophetarum vaticinia denotat, quæ, nullo unquam effectu suo frustrata, certissimo & infallibili semper constitère eventum. Unde Josue de promissis, Hebræorum populo à Deo factis, testatur; *Ne unum quidem verbū, quod illis præstiturum se esse promiserat, irritū fuit, sed rebus explorata sunt omnia,* seu, ut Hebræus ac Græcus contextus traduxere. *Non cecidit verbum ex omnibus verbis bonis, quæ locutus est Dominus.* Eadem planè ratione verbum Dei, universo orbi per ministros Evangelicos annuntiatum, quâvis minimâ sui particulâ plurimum utilitatis confert.

Religiosus observans

Reg. 3. 19.

Prophetia completa.

1^a 21. 43.

Verbum Dei

creta abscondi-

protectione.

mor occultus.

1^a 13.

1^a Ven. 120.

Ecclesia

Aug. Psal. 3. Conc. 30.

Thomas antuantensis.

purpura ebetur eritis.

254. Theobaldus, Cardinalis Aragonius, Symboli loco malum granatum, tenuissimâ fissurâ apertum, habuit; cum lemmate, SUB CORTICE TEGO. Vel, ut alii, PULCHRORA LATENT. Emblemate isto Principem, in arcanis suis occultandis prudentem, vel in protegendis subditis benignum significare licet. Idem etiam hominem modestum, suas virtutes abscondere solitum, concernit. Venerabilis Beda *Sicut cortex mali punici solum quidem ruborè foris ostendit, sed multa interius grana, quibus exuberat, occultat, ita anima, Deo devota, ac salubriter veracundia, plura virtutum genera, quæ foris minimè apparent, continet.* Cæterum imago illa etiam amoris occulti est propria, de quo Hermannus Hugo canit; *Quæ mea sint igitur, dum triste gemo, lamenta, Non nisi nos soli novimus, ille, & ego. Quid voveam tacitis, dum compleo littora, votis, Non nisi nos soli novimus, ille, & ego. Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt; Non nisi nos soli novimus, ille & ego.*

In hanc rem plurimum gratiæ habet Othonis Venii Emblemata, ubi Cupidinem larvato vultu cum amasiâ loquentem sistit; *Larvatus licet incedo, coopertus & ora, Non est quod metuas, chara puella, dolos. Sum tibi sincerus, populo fucatus: Amoris Garrula ne nostrum lingua revelet opus.*

255. Prælatum quemdam, è dignitate Episcopali, ad Eminentissimorum Cardinalium Purpuram eventum, mali granati symbolo representavi; istud enim primâ suâ ætate virecens, tandem sub ardore solari coccineum purpuræ colorem induit. Epigraphen addidi. PURPURAT EX VIRIDI. S. Ecclesiam hæc imago denotat, quæ è nupera Christi institutione adhuc virecens, copiosos, Martyrum sanguine, seu purpurâ, tincta fuit. S. P. Aug. *Purpurata est universa terra sanguine Martyrum, floret calum coronis Martyrum, ornata sunt Ecclesia memoriis Martyrum, insignita sunt tempora natalibus Martyrum, crebrescunt sanitates memoriis Martyrum.* Cæterum Emblemate illo meus Carducius S. Thomæ Cantuariensis, Canonice Regularem, ex Archiepiscopio Martyrem, insignivit;

Purpurat ex viridis gemmatum germine pomum: Martyris en Thomæ sic rubet ense viror.

256. Homines, dignitatum purpurâ conspicuos, debere intellectu experto, ætate maturâ, ac virtutum meritis instructos esse, P. Dominicus Gamberus è

mali punicæ fruge demonstrat, quæ, etiamnum tenera ac viridis, epigraphen subjunctam habet; PURPUREUM MATURA COLOREM. Hanc præceptionem probè observatam habebat magnus ille Moses, quando ad Judei imperii purpuram non juvenes suos filios, sed Josue, virtutibus ac meritis longè maturiorem, tametsi ab extera tribu oriundum, elegit. De hoc S. Hieron. *Moses, amicus Dei, potuit utique successores principatus filios suos facere, & posteris propriam relinquere dignitatem: sed extraneus de alia tribu eligitur Jesus: ut sciremus, principatum in populos non sanguini deferendum esse, sed vitæ.*

257. Malum granatum, mediâ parte disruptum, epigraphen tenet; UT VIVANT, PEREO. Affectus paterni hoc simulachrum est, qui, ut filios efficiat beatos ac felices, non rarè propriæ vite iacturam facere non abhorret. Hunc amoris excessū, Ambr. in Christo, tot supplicii ac doloribus nostri causâ excruciato, deprehendit. *Tantum contulit nobis, inquit, ut, qui moriturus non erat, quia Deus erat, nostrâ illâ morte moreretur, ut nos ejus spiritu viveremus.* Et alibi; *Suscepit tristitiam meam, ut mihi suam lætissimè largiretur: & vestigiis nostris descendit usque ad mortis arumnam, ut nos suis vestigiis revocaret ad vitam.*

258. Malum granatum, suâ sponte dirumpi solitū, purpureos ærarii sui rubinos cuius obvio, munificentiam non minus liberali quàm apertâ, offert. Unde lemma, QUANTO POSSO DONAR; TUTTO VI DONO. Id est, QUOD HABEO, LARGIOR: Hanc summe charitatis liberalitatem sibi familiarè habuere S. Martinus Episcopus, S. Thomas Villanovanus, S. Paulinus Nolanus, &c. Carolus Borromæus; qui ad aliorum egestatem sublevandam ipsos quoq; episcopatum suorum redditus profuderunt, eosque, intra palatia sua receptos, propriis vestibus, cæterisque bonis liberalissimè donarunt. Probè enim hi edocti erant illud Magni Augustini effatum; *Qui manus ad elemosynas expandit, dextralia à Christo percipiet.*

259. Malum punicum, adhuc integrum, visu quidem perquam venustum est; utpote quod verticem coronatum, ac reliquū corporis sui orbem purpurâ auroque vestitum habet. At lacerum ac divisum, formâ præstat longè pulchriorem, nam intra viscera ingentem granorū cumulum, ceu totidem rubinos, superbè ostentat. Unde lemma; PULCHRUS, CUM FATISCIT. Vel ut meo Concanonico, D. Philippo Mariæ Gallinæ placet; QUANTO LACEROE PIV; TANT' E PIV' BELLO. Id est, DISCISUM PULCHRUS. Unde Divina Sponsa, Sancta nimirum Ecclesia, genas, mali granati fragmento similes, habere dicitur. *Sicut fragmen mali punici, ita genata. Quando enim majore hostium tyrannide fuerit sauciata, tantò majorem Sanctorum Heroum copiam spectandam exhibet.* Opportunè Venerabilis Beda; *Sancta Ecclesia, quò amplius eam frangi adversis contigerit, eò clarior, quot virtutum grana unius fidei regimine completatur, referat.*

260. Academici Secreti symbolo suo malum granatum incisum habent; cum lemmate, LATENDO MITESCUNT. Innuunt videlicet, sicuti acida & aspera illius pomi granula, dum sub malicorio delitescent, dulcedinem admodum gratam sortiuntur; ita obdurata & aspera quævis peccatorum corda, intra solitaria vitæ angustias recepta, perfectionem, Deo suavissimam, induere. Aliis eidem symbolo hanc gnominam subicere placuit; LATENDO NITESCVNT. Nam pomi illius granula, sub corticis velamine collecta, splendorem diaphanum acquirunt. Religiosis hanc iconem cum primis affinem dixeris, qui intra solitudinem suam congregati, lucem longe clarissi-

S. Hier. Epist. ad Titum cap. 1. 5.

Affectus paternus Christus crucifixus. S. Ambr. l. 3. de Spirit. S. c. 18. Idem in Luc. lib. 10.

Liberalitas

S. Aug. lib. 50 Homil. hom. 26.

S. Ecclesia.

Cant. 4. 5.

Beda in hunc loc.

Religio.

Solitudo.

clarissi-

S. Ant. Pad. Dom. 4. Adv.
Metaph. ap. Lippomann. 29. Aug.
clarissimam, & existimationem coram mundo profus singularem sibi conciliant. Præclare dixit S. Antonius Vadianus. *In deserto nitent virtutes, adstat gratiasus Deus, Et Metaphraustes; Cur Joannes erat in deserto? Ne evanesceret in eum populi reverentia, qua offuscatur conversationis assuefactione.*

Martyres.
S. Ambr. lib. Exhort. ad Virgin.
261. Malum punicum, suâ sponte divisum ac referatum, inscriptionem habet; SPONTE MAGIS. Sanctos Martyres hæc figura denotat, qui, non expectatâ carnificum violentiâ, se ipsos, suaque viscera tyrannis dilanianda ultro obtulerunt. S. Ambr. de S. Sotere Virgine & Martyre scribit; *Illi ubi audivit hanc vocem (nimirum. quod colaphis esset cædenda) vultum apernit, soli involatâ atq; intellecta martyrio, & volens injuria occurrit, vultum offerens, ut ibi martyrii fieret sacrificium, ubi solet esse tentamentum pudoris.*

262. Academici Secreti, supra citati, malo granato inscripsere; MATUREATA PRODIBUNT. Innuebant videlicet, se ingenii sui partus, non nisi oblongâ temporum revolutione examinatos, in publicam lucem eniti velle. Hâc diligentia S. Ambrosius quemvis sermonem nostrum condiendû existimat; unde super illa Psaltis verba, *os meum loquetur sapientiam*, ait, *Admonemur non tumultuarium proferre sermonem, sed exercitio quodam meditationis, & state-râ mentis internæ examinare dicenda.*

Maturitas in loquendo.
S. Ambr. in Psal. 48. 4.
263. Mali punici granula, simul collecta, sese mutuò ita perficiunt, ut tandem miram suavitatem, ac formam, vel ipsis etiam rubinis invidendam, sortiantur. Unde lemma; MITE SCUNT SIMUL. Vel ut in eo concanonico D. Salvatori Carducio placet; GEMMASCUNT SIMUL. Hanc perfectionis communicationem certò sibi pollicere aufit, quisquis virtuosorum consuetudine usus fuerit. S. P. Aug. *Sic se tenet corpus Christi, membra sociata sic empinguntur & adunantur in charitatem, & in vinculum pacis, cum quisque id, quod habet, præstat ei, qui non habet. Carducii hæc de re distichon est;*

Gemma sicut soboles, catu sociata decoro:

Quam probus est socius, tam pretiosus eris.

Societas bonorum.
S. Aug. in Psal. 115.
264. Inter omnes arborum fructus solum malum granatum in vertice coronâ regiam præfert. Proinde hanc epigraphen sibi propriam vendicat; SOLUM CORONA PERSPICUUM. Scipio Bargalius hæc icone Mariâ Virginē, in cælis coronatam, ac reliquis cœlitibus longè superiorē, significat. Integerrimo adversus Deiparâ affectu exclamat S. Bonaventura; *Virgo revera Domina est cœlestium, terrestrium, & inferorum.* Et Richardus à S. Laurentio, *Omnis sanctus, respectu Mariæ, est sicut arena respectu auri.* Rein totam compendio proponens S. Ecclesia, eam passim hoc encomio salutat, *Regina Sanctorum omnium.* Cumpri-mis tamen æterni Patris Verbû illo mali granati Emblemate significatur, utpote quod è Virginis utero progerminans, præ cæteris creaturis omnibus coronam promeretur. Quod verò solus Christus eam promeretur, vel inde constat, quia inero illi favore ac gratiâ omnes mundi reges inferum hunc orbè gubernant; ipsomet teste, *per me Reges regnât.* Porrò corona Christo debetur, quia supremâ potestate, citra cujusvis injuriâ, transfert regna atq; constituit. Insuperfoli illi ea debetur, quia, D. Paulo asserente, *Beatus & solus potens est, Rex regum, & Dominus dominantium.* Denique coronâ sibi uni propriam vendicat, quia clarissimi illi Monarchæ, in Apocalypsi descripti, corpore inclinato, ac coronis ad ipsi soliû depositis, se submississimos tati Regis cliêtes confessi sût. Quin, etiâ potentissimos hujus ævi Principes, Canutum Angliæ Rege, Godefridû Hierosolymarum Rege, aliosq; cõplures, diademata sua ad Crucifixi pedes demittere vidimus. Cæterum cum omnes virtutes ex hominis

Maria coronata.
S. Bonav. in Specul. Virg. cap. 3.
Rich à S. Laur. lib. 2. de laud. Virg.
Christus.
Prov. 8. 15.
Dan. 2. 21.
1. Tim. 9. 15.

Perseverantia.
justi anima, ceu totidem fructus è focunda arbore dependeant, non abs re interrogabis, cuiam illarum omnium debeat corona? Quæsto respondens S. Bernardus, eam folius perseverantiæ propriam esse affirmat. Unde etiam consilii loco fidelissimè suggerit; *Studere perseverantiæ, quæ SOLA virtutum CORONATUR.*

265. Idem Bargalius poemate pastoritio malum granatum expressit, quæ, fructibus onusta, infra aliarum arborum umbram erat collocata; cum lemate, MELGIO MATUREA AL OMBRA. Id est; MELIUS MATURESCO SUB UMBRA. Virgines, etiamnum juvenculte, hanc iconem documenti loco sibi ob oculos figant. De his S. P. Aug. *Dominica Virgo primitus publicos debet vitare conspectus, & platearum frequentiam devitare: atque in domo posita, operi lanfisco insistere, vel lectioni divina.* Haud aliter bonus Religiosus, solitudinis beneficio, ad veræ perfectionis apicem promoveretur. S. Bern. *Labor, & LATEBRÆ, & voluntaria paupertas, hæc sunt Monachorum insignia, hæc vita solent nobilitare monasticâ.*

266. Rogatus à quodam è purpurato S. Ecclesiæ Senatu, ut Emblemare exprimerem, quod ipse cogitationum & affectuum suorû sanctimoniâ, hæctenus intra pectoris sui angustias conclusam, opportuno tempore palâ sit factururus, malû granatum expressi, quod, necdum quidem disruptum, sui tamen opportuno tempore aperiendi certissimam spem relinquit. Epig. addid; MOX INTIMA PANDAM. Philo Carpatius in rem nostram illa Sacri Epithalamii verbâ accommodatè interpretatus, *Sicut fragmen mali punici, ita genæ tuæ, ait, Comparatur sancta anima malo punico, qui a fovee in sinu suo cogitationum & desideriorum optimorum grana pulcherrima, qua se OPPORTUNO TEMPORE PROMUNT, & aperiunt.*

267. Joannes Orozcus symboli loco malum granatum præfert, cum lemmate; AGRO DOLCE. Id est; DULCIS, ET ACER. Hinc Principes justitiæ suæ rigori clementiam affundere discant. Unde symbolum istud etiam Henrico Quarto tribuitur. S. Greg. *Miscenda, inquit, est lenitas cum severitate, & faciendum quoddam ex utraque temperamentum, ut neque multi à asperitate exulcerentur subditi, neque nimia benignitate solvantur.* Et alibi Prælatum instruens, ait; *Ipsa in te dulcedo, carita non remissa sit, correctio vero diligens sit, non severa, sed sic alterum condatur ex altero, ut boni habeant amando quod caveant, & pravi metuendo quod diligant.* Id ipsum etiam de amore dixeris, cujus dulcedo semper individuum quemdam amatorem conjunctum habet. Unde Petrus Bembus canit;

Usato di mirar forma terrena
Questi anni à dietro: e torbido splendore,
Vidi la fronte di celeste honore
Segnat a se più che sol pura serena,
Corsemi un caldo al hor di vena in vena
Dolce, & acerboze passò dentro al core:
Del qual poi vissi, come vol'è amore
C'hor pace e gioia: hor mi da guerra, e pena,
La pena è sola: ma la gioia mista
D'algun tormento sempre, e quella pace
Poco sicura, onde mia vita è trista &c.

268. Me judice, pomum granatum hanc non incongruam epig. sustinet; PLURIMA LATENT. Ita quævis Sacræ Scripturæ periodus aut littera plurimos sensus, documenta, ac mysteria habet recondita. Unde de illa disserens S. P. Greg. ait; *In ea magna sunt volumina sententiarum, cumuli sensuum.* Ratione haud multum dissimili in S. Ecclesiæ visceribus imen-si virtutum & gratiarum cumuli asservantur. Appositè S. Ambr. de fructibus illis pronuntians, *Ecclesia, inquit,*

S. Bernar

Virgo.
S. Aug. lib. 1.
sacr. Virg.

Religio.

S. Bernar
in Epist.Intenti.
Phil. Ca. 1.
in Cant. 3.Misericor
dia & j.
stitia.S. Greg. 1.
Moral. c.Idem lib.
Epist. 3.

Amor.

S. Scrip-
ra.

S. Greg. in

Ezech. 1.

S. Eccle.

S. Ambr. 3.

Hexam.

inquit, *Christi cruore dotata, simul plurimos in trase fructus usq; istius pomi sub una munitione conservans, & virtutum negotia multa complectens. &c.*

269. Sincerum ac candidum hominis pectus D. Archangelus Conter malo granato, ceu typo, comparat, quod in plures partes divisum, epigraphen tenet; INTERIORA PATENT. Servator noster hujus virtutis observandæ plurimos modos suis amicis præscribit. Imprimis enim eos docet interioris animi sui clarissimas virtutes etiam in externos diffundere;

Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. &c. Dein eosdem ad columbæ simplicitatem imitandam invitatur, quæ technarum omnium penitus ignara, puram semper & ingenuam se aliis præbet. Opportunè Tertull. *Nostre columbæ domus simplex; etiam in ediis semper, & aperis, & ad lucem, nihil veritas erubescit, nisi solummodo abscondit.*

Denique eos, neq; peram, neque calceamentum circumferre jubet, ut receptam in corde suo paupertatem etiam exteriori habitu manifestam facerent. Id ipsum observans S. Bonaventura, ait, *Voluit autem Dominus hoc discipulis inungere, ut non solum essent pauperes, verum etiam apparerent.*

270. Malus granata, si myrto vicina fuerit, longè magis evadit frugifera, quam ubi ab arborum contortio remota existit. Unde Ferrus aliquot malos punicas myrtis propinquas, hoc sensu notavit; PROXIMITATE FOECUNDIORES. Tantùm videlicet bona ac virtuosa hominum societas emolumenti affert.

S. Isidorus; *Sicut bona multa habet communis vita sanctorum, sic plurima mala societas affert malorum.*

271. Pomum granatum, toto suo orberuptum, epigraphen tenet; NEMINI SUA MUNERA CLAUDIT. Hæc icone cum personam liberalem ac generosam; tum gratiam ac bonitatem Divinam significare licet. Utraque enim versus omnes copiosè diffunditur, suasque opes liberalissimè communicat.

S. Hildebertus; *Deus, ad excludendum periculosa excusationis refugium, preparat hominibus gratiam suam, cui initantur: distribuit instrumenta, quæ suffragentur: offert premia, quibus excitantur. &c.*

272. S. Basilii testatur, malum granatum, pineo quodam cuneo diffusam, si antea fructus generaverit acidus, postea suaves, gustuique amanos proferre. Lemma; VULNERE PERFICITUR. Certè Saulus, paulò ante spirans minarum & cadis, vix cœlesti fulmine ac cæcitate percussus, victus illi cò manus dedit, summamque suavitatem induit. Antiochus, Judæam deprædaturus, posteaquam ingenti suâ plagâ repulsam tulit, eidem tributarium se obtulit. S. Ignatius Loyola, vulneris dolore prostratus, cœlestem veræ perfectionis scholam attingit. Nullus hominum, Magno Augustino teste, est tantâ justitiâ prœditus, cui non sit necessaria tentatio tribulationis, vel ad perficiendam, vel ad confirmandam, vel ad probandam virtutem.

273. Mali punici granula, quamdiu simul collecta manent, illustrem verticis sui coronam conservant incolumem & illibatam: at dispersa ac mutuo separata, mox eam perdunt, & diademate aded insigni privantur. Unde P. Eustachius Venator, Augustinianus Exc lceatus, inscripsit; LINQVUNT SEJUNCTA CORONAM. Ita homo, à proximi sui charitate alienus, indubitatam æternæ coronæ jacturam facit. Nam, ut benè ait Magnus August. *Membra Christi per unitatis charitatem sibi copulantur, & per eandem capiti suo coherent, quod est Christus. Exemplo suo id comprobatur miserimus Presbyter Sapricius, qui, Surio referente, post plurimos cruciatus, invictò animo præ sancta fide toleratos, tandem in martyrii sui pegmate jamjam securi feriendø,*

Nicephoro, veterem quandam injuriam submissillimè deprecanti, veniam omnem pertinaciter abnuitt; unde factum, quod à sancto suo proposito ita miserè sit dilapsus, ut momento martyrii palmam, coronam, ac gloriam cœlestem, Deo ac Cœlitibus perjurus, amiserit. Patris Carducii hac de re epigramma est;

*En super impositam relinquunt sejuncta coronam,
Splendida dum rennuunt degere grana simul.
Non secus Ecclesia nexu nisi corda ligentur,
Calica sejunctis dempta corona perit.*

274. Malum punicum apertum, inscriptionem Maria gratiam plena. QUOT GRANA, TOT GRATIA plena. TLÆ. Mariam Virginem hæc imago spectat, quæ ab Angelo salutata est. Gratia plena. Et benè quidem, subdit S. Hieronymus, plena, quia ceteris per partes præstat; Maria vero se tota insudit plenitudo gratiæ. Unde P. Franciscus Suarez prolixè & eruditè demòstrat, Mariam Virginè à primo conceptionis instanti, usq; ad supremum vitæ, sua merita ita semper duplicando auxisse, ut in gradibus gratiæ & meritum omnes omninò homines & Angelos simul sumptos longè superârît. Emblematis mentem hoc disticho explicat P. Masenius;

*Grana tot auratis non condit Punica malis,
Gratia quod Virgo pectore dona suo.*

275. In encomium Cardinalis Julii Mazarini, pomum granatum, mediâ parte apertum, produxere; cum lemma, NOBILIORA LATENT. Sensum Emblematis ita explicatum accipe;

*Quot grana ostentat, tot Sydera punica malis,
Sydera sub granis nobiliora latent.
Magna licet pateant de te, nupta teguntur,
Dum te aperis, intus nobiliora tegis.*

Porro tametsi justus exteriori corporis ac morum Justus. compositione plurimum venustatis habeat, interior tamen animi decor longè est pulchrior. Id quod de Sacra sponso sub eodem mali granati schemate expressit cœlestis Sponso; Sicut fragrea mali punici, ita gena tua, absq; eo, quod intrinsecus latet. Quasi diceret, interprete P. Cornelio à Lapide, *major est pudor & pudicitia interna, quam inde prodians rubor & pudor genarum externus.* S. Gregorius de homine justo ait, *Valde honestum est, quidquid in exterioribus operatur, quod simpliciter inter homines conservatur, quod dea, quæ videt, temporaliter concupiscere dedignatur. Sed vehementer pulchrius est & honestius, quod cordis desiderium illibatum conservare conatur, quod æternæ beatitudinis claritatem in mente retinet, erecta contempletur, quod in his, quæ interiorius videt, suaviter requiescit & mundatur.*

276. Serenissimus Philotheus, inter cætera symbola planè elaboratissima, malum punicum exhibet; cum lemma, INTERIORA PLACENT. Sicut enim non exterior pomi illius facies, utpote crasso ingratoque cortice circumdata, sed interior granorum dulcedo ac saporis suavitas spectanda est. Ita vir prudens neminem ab exteriori judicet vultu formâque; cum sæpè dura aspectu & ingrata rem pulcherrimam tegant; ex adverso grata, & jucunda exteriorè facie, interioribus laborent vitiiis, & scrutantem penitus, inquirentemque turpiter deludant. In rem nostram S. P. Aug. *Corporis hujus, id est, exterioris hominis ornamenta, quanto magis appetuntur, tanto sunt interioris majora detrimenta: quanto autem minus appetuntur ornamenta exterioris hominis, tanto magis moribus pulchris homo interior adornatur.* Corodinis loco sequens epigramma, veluti imaginis hujus Oedipum, habeto.

Interior pulchritudo.

Interior pulchritudo.

Interior pulchritudo.

Interior pulchritudo.

Interior pulchritudo.

Interior pulchritudo.

Interior pulchritudo.

Interior pulchritudo.

Interior pulchritudo.

Punica mala suis stagnant uberrima granis,
 Qua pascunt oculos, & simul ora juvant.
 Exteriora tibi, qua sunt, si forte probentur,
 Gratulor. At nobis interiora placent.
 Quid juvat exterior cortex, quid amica coloris
 Gratia, si nobis interiora neget?
 Pectoris interior virtus, & conscia recti,
 Et mens, sincera simplicitatis amans.
 Hec mihi grana placent, has primum respice doctes,
 Cetera villosi corticis instar habe.

MESPILUS.

Cap. XX.

277. **Z**ingressus Mespilum, ex arbore sua pendulum, hoc lemmate notavit; **NON MATURUM PRIUS, QUAM PUTRIDUM.** Innuebat videlicet, hominem in senio primum mature sapere. Platonis dictum est; *Mentis oculus tunc acutè incipit cernere, cum primū corporis oculus deflorescit.* Præclare in rem nostram S. Hier. *Senectus eorum, qui adolescentiam suam honestis artibus instruxerunt, & in lege Domini meditati sunt die ac nocte, atate fit doctior, usu tritior, processu temporis sapientior, & veterum studiorum dulcissimos fructus merit.* Unde & sapiens ille vir Gracia Themistocles, cum expletis centum & septē annis, se mori cerneret, dixisse fertur, sc. dolere, quod tunc egredere tur e vita, quando sapere cœpisset. Plato octogesimo primo anno scribens mortuus est. *Isoocrates nonaginta novem annos in docendi scribendiq; labore complevit.* Cicero Solonem prædicat, qui solus restitit Pificrato, rem publicam per tyrannidem invadenti, cumque ille rogaret, *quâ re fretus hoc auderetur?* respondit, *Senectute.* Hinc illud Homeri de Heroe quodam Ægyptio; *Qui jam senectute incurvus erat, & multa rerum experientiâ sapiens.*

Senectus sapit. *Platon: Symp.*
 S. Hieron. *Ep 2 ad Nepot.*

Cicero lib. 2 de Senect.

Homer. in Odyss. P.

MORUS. MORVM.

Caput XXI.

278. **S**cipio Bargalius moro inscripsit; **SERO FLORET, CITO MATURAT.** Eorum hoc ectypon est, qui serâ ac tardâ pœnitentiâ ducti, postea celeres sanctimonix fructus faciunt. His jure optimo felicem Latronem, in vitæ suæ epilogo conversum, accenseas. Joannes Diadreus, *Morus novissima omnium germinat, & tamen parit inter primas: ita qui tempus idoneum opperiantur rei conficiendæ, etiamsi serius cœperint, tamen maturius conficiunt.*

Latro bonus.

Ioan. Diadr. *Tit Opportunitas.*

Maturitas

Livius Deca 3. lib. 2.

Plutarch.

279. Morum, quia tardè generatum, oblongo durat tempore. Unde Camerarii lemma; **CUNCTANDO PROFICIT.** Ita nimirum res omnes, lentis consiliis maturefcere solitæ, atatem ferunt, ac felicitatem diuturnam assequuntur. Verissimè Titus Livius; *Omnia non properanti, clara rectaque erunt,* Fabius Maximus, Hannibale ob crebras victorias plurimum fastuoso & arrogante, adversus hostem adedè magnum solâ in puguando tarditate est usus, eâque Carthaginensium vires ad internecionè usq; fatigavit; Romanis interea, qui animum jam desponderant, denuè erectis, & roboratis; atque adedè *cunctando restituit rem.* Zeuxes, Plutarcho teste, longissimas in eadem icone pingendâ moras trahebat; causam interrogatus, respondit; *Diu pingo, quia pingo aternitati.*

Prudentia humana.

280. Morus, pruina aut grandine percussâ, epigraphen sustinet; **FATO PRUDENTIA MINOR.** Hinc colligere licet, quantum Divina providentia cuius hominum sagacitati prævaleat. Pro Emblemata

te intelligendo advertas velim, in eo illa Divini Psal^{tis} verba tacitè innui, ubi, inter ceteras Ægypti plagas, etiam moros à pruina quassatas recenset; *Et percussit in grandine vineas eorum, & moros eorum in pruina.* Quantumvis enim arbores istæ in fructibus suis proferendis prudentem cautelam & diuturnas moras adhibeant, simulque frigoris rigores penitus sublato, ac summam cœli temperiem expectent; nequam tamen Divinam potentiam, quavis sapientia & fortitudine superiorem, effugere potuerunt. Verè dixit Sapiens; *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum; qui apprehendit sapientes in astutia eorum, & consilium pravorum dissipat.* Sic nimirum, asserente Chysofostomo, *improbo homine nihil imbecillus: propriis armis capitur; quemadmodum ferrum à rubigne, & lana à tineâ, ita etiam improbus à vitio, Colophonem jungit Ovidius;*

Psal 77.
 Prover 210.
 S. Chryst Psal 9.
 Ovid lib. Amor. 12. 9.

281. Morus, teneris vellita frondibus, epigraphen non incongruam sustinet; **NONNISI FRIGORE LAPSO.** Verbis ex illo Alciati disticho mutuatis; *Senior at morus nunquam, nisi frigore lapsa, germinat; & sapiens nomina falsa gerit.*

S. Chryst Psal 9.
 Ovid lib. Amor. 12. 9.
 Alciat. Embl. 1.

Id ipsum affirmans Plinius, *Morus, inquit, novissima arborum germinat, nec nisi exacto frigore, ob id dicta sapientissima arborum.* Hoc prudentis personæ symbolum interpretatus Joannes Thuilius, ait; *Ira vir prudens graviora negotia & consilia omnia consulto prorogat, neq; ante tempus sese effert, sed maturam occasionem, citra noxam & periculum, expectat.* Nam, ut benè observat magnus Augustinus, *Ubi initium sine prudentiâ, ibi finis cum pœnitentiâ.*

Plin. l. 11 cap 25.
 Prudentia Io Thuilius cit Emb.
 S. Aug 182.

282. D. Arcius Emblematis loco morum figuravit, quæ inter complures frondibus ac floribus ornatas arbores sola necdum germinare cœpit, cum dicto. **TEMPUS MEUM NONDUM ADVENIT.** Sanctum Patriarcham Franciscum hæc imago significabat, qui extremam paupertatem totis viribus amplexus, cunctis terræ deliciis ac mundi voluptatibus longissimè objectis, nonnisi in alterius vitæ estate opum suarum flores recipere voluit. Hanc viri sanctissimi conceptam mentem probè affectus S. Bernardus, piissimæ cuidam Virgini, ad modestiam & mundi contemptum penitus inclinatæ, id consilii suggessit *Quod si tibi exprobraverint filix Belial, illa, qua extento collo, fractis incedunt gressibus, composita & circumornata ut similitudo templi responde, Regnū meum non est de hoc mundo; responde, TEMPUS MEUM NONDUM ADVENIT; responde, gloria mea abscondita est cum Christo in Deo.*

Humilis S. Francisci.
 S. Bernard. Epist 113

283. Tametsi morus arborum omnium sit prudentissima, utpote quæ, omnem hyemis injuriam evitatur, tardius ceteris atboribus florescit; nihilominus tamen græco nomine vocatur, *Moros*, id est, *stultus.* Unde nonneimo illâ hoc Alciati hemistichio ornavit. **NOMINA FALSA GERO.** Eorum hæc imago est propria, qui nomina, operationibus ac genio suo penitus contraria, præferunt. Ita Simeon Abbas, Surio referente, stulti cognomen habuit, tametsi profundâ sapientiâ, mira que virtute fuerit insignis. Ita etiam celeberrimus ille è Canonicorum Regularium Ordine Scriptor, se ipsum notissimo Idiota nomine compellens, doctissimos de Matris Divinæ gloriâ libros posteritati transmisit. Aufonius eadem omninò ratione Heliogabalum Imperatorem reprehendit, quod Antonini nomine, tum temporis illustrissimo, ac solorum Magnatum virtuosorum proprio, donatus, opera tanto nomine digna, non exererit;

Alciat. l. cit. Sur. 1. l. 11.
 Nomen contra factis.

Tunc etiam Augustæ sedis penetrata fadas, Antoninorum NOMINA FALSA GERENS?
 Comes

Comes Fulvius Testi, suorum operum poeticonum initio, feminam quandam Indicam, æquè vultu pulchram, ac pectore rigidam, introducit; eamque Apri- lem nomine, ita alloquitur;

*Mà se April siete voi,
Se col lume divino
Sciuciate il verno, e serenate il die,
Ona' e, cruda, che poi
Di ghiaccio adamantino
V'armate il core à le querele mie?
Se così dolci, e pie
Vostre sembianze son, sì caro è il nome:
Perche richiude il petto
Così contrario affetto?
Hor si, Donna crudel m'aveggio come
Cieco vi diede Amore
D'April il nome, e di Dicembre il core.*

ps. Guar. Baptista Guarinus de Barbara nomine ita canit;
adrig. 223. *Dunque può star con barbara fierezza
Angelica bellezza?
Dunque di sì bel viso
Barbaro è il Paradiso?
Barbara quella man, quella favella
Così soave, e bella?
Barbara a torto il mondo oggi vi chiama:
Barbaro è chi non v'ama.*

Christophorus Finottus, Franciscum Mariam Ro-
satum epitaphio exornaturus, ad illius cognomen
ita allusit.

*Quid jacet in tumultu? Rerum sine imagine nomen,
Namque ROSA absque rosa, THUS sine thu-
re jacer.*

284. D. Octavius Boldonus ait, hominum decreta
& operationes, quantumvis diuturnis consiliis agi-
tentur, posse tamen promptas & acceleratas dici,
modò naturâ suâ utiles ac proficue fuerint. Huic do-
ctrinæ significandæ, Morum depinxit, quæ frondes
ac fructus suos serò quidem, sed tamen unico penè
momento simul producere solet. Epigraphen addi-
dit; CITO, SI TUTO. Augustus Cæsar, apud Bapti-
stam Fulgos. *Illud semper cito factum posse dici aiebat,
quod, cum factum esset, bene haberet.* Catonis para-
mia erat; *Sat cito, si sat bene.* Hujus effati memor S.
Hieron. ait; *Scitum est illud quoq; Catonis, sat cito, si sat
bene: quod nos quondam adolescentuli, cum à perfecto
Oratore in presertim diceretur, risimus.*

285. Homini intra necessitatis angustias constitu-
to, res quasvis, etiam minus delicatas & asperas, plu-
rimum videri suaves & amenas, D. Carolus Ranca-
tus è mori Emblemate demonstrat, cujus baccæ, su-
pra dumeta ac spineas sepes sparæ, hanc Virgilio
gnomam inditam habent; NON ASPER EGE-
NIS. Verba Poëtæ sunt;

*Aude hospes contemnere opes: & te quoq; dignum.
Finge Deo, rebusque veni NON ASPER EGE-
NIS.*

Expertus id comprobatur Darius Rex Persarum, qui
ab Alexandro Macedone prælio victus & fugatus,
maximam è fuga sitim contraxerat. Hinc aquam tur-
bidam, in galea propinatam, tantâ voluptate bibit, ut
falsus sit, se omni vitâ suâ suavius nunquam bibisse.
Quia scilicet, ut Cicero subjungit, *Nunquam sitiens
bibit.* Theodosius quoque Imperator, è venaticis ne-
tigatus, ad Monachi tugurium divertit, ibiq; panem
aceto atq; oleo maceratum tantâ aviditate comedit,
ut candidè falsus sit; *Nunquam in palatio meo tantâ
cum voluptate sumpsicibum.*

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

286. Pretiosus ac fragrans myrrha fructus duplici
modo è nobili hoc arbusculo colligitur. Pri-
mo quidem suâ sponte aliquot guttulas è cortice suo
exsudat; easque utpote summo pretio haberi solitas,
Stacten seu Electam vocant. Secundò etiam, ferri a-
cumine, per corticem transfixo, myrrhas è vulnere
guttulas fundit, quæ, quantumvis nobiles & odoræ,
prioribus tamen virtute & pretio longè sunt inferio-
res. Proindè Lucarinus Myrrha arbusculum Emble-
matis loco statuit, cuiq; gummosum suum torem ci-
tra violentiam exstillanti, subscripsit; PRÆSTAN-
TIOR PRIMA. Ita quoq; penitentia, mortificatio, Opera vo-
luntaria.
Eleemosyna, aliæque similes virtutes, sponte suâ è pe-
ctore ac manibus nostris proficisci solitæ, longè ma-
gis à Deo æstimantur, quam reprehensionum aut
morborum violentiâ extortæ. Ob eandem planè rati-
onem beneficium, promptâ ac liberali voluntate
erogatum, longè arctius gratos aliorum animos de-
vincit, quàm violentis ac importunis precib; expres-
sum. Demetrius, Stobæo referente, dicere solebat; *Si
bene de aliquo mereri vis, citissime da: mora enim in-
gratum redditur, & parum amabile, quidquid dede-
ris.* Id ipsum, Luciani sententiâ, Ausonius suasit.

*Si bene quid facias, facias cito: nam cito factum
Gratum erit; ingratum gratia tarda facit.*

Et Theodoricus Rex apud Cassiod. *Apud conscien-
tiam nostram leonis genus est, profutura tardare: nec
possumus æstimare jucundum, quod ingrata fuerit di-
latione suspensum.* Vetus paræmia est, *Qui cito dat,
bis dat.*

287. Comes Fulvius Testi de nobili hoc arbusculo
testatur, eum, modicè incisum, in odoras ac suavissi-
mas lachrymas dissolvi. Verba ipsius vernacula, pau-
ca quidem, sed tamen amænâ, hæc sunt;

*E la pianta gentile
Che ferita nel sen lagrima odori.*

Unde Ferrus illû, à vicino cultello incisum, hoc lem-
mate ornavit; SILLAT INCISA. Eundem omni-
nò morem in patientia ac verâ virtute deprehende-
re licet, ut quarû fragrantia ab homine justo non nisi
inter calamitates & offensas promanat. S. Ambros
in vicinis Eng. addi lignum est, quod si quis compungat,
unguentum emittit; si non incitatur lignum, non ita
fragrat & redolet. Ita homo justus &c. Iconem hanc
Abbas Ferrus etiam iis tribuit, qui non nihil offensi
aut afflicti, gemitus ac suspiria emittunt. Propriè ta-
men, Berchorio asserente, sanctissimam Servatoris no-
stri humanitatem concernit, quæ clavis ac lanceis al-
tùm transfixa, sanguinem suum, veluti myrrham, ad
peccatorû animas persanandas accommodatissimâ,
profudit. Christus, inquit, quando fuit incisus in passi-
one, lancea scilicet, seu clavis, tunc vere ex inde stillavit
myrrha, id est, suus sanguis pretiosissimus, qui animam
liberat peccatricem ab omni putredine peccatorum.

288. Bargalius Christum in horto olivario cum hac
myrrhæ arbore comparat, quæ pretiosos & ama-
ros destillans sudores, epigraphen tenet; EMITTIT
SPONTE. Simon de Cassia; *Sudat Salvator sudores
sanguineos, voluntariè illos scaturiens, fundendû san-
guinè ex verberibus, clavis, lancea præfigurans; ut ostē-
dat, totum esse voluntarium, quod agebat.* Et Joannes
Rusbrochius Canonicus Regularis; *Christus ipse tunc
myrrha fuit, quæ est arbor amara valdè, utpote cujus
natura corporea maximo tunc angore & tremore cor-
rupta fuit, spiritus verò vehementi amoris ardore fla-
grabat: atq; ex his duobus manabat myrrha per arbo-
ris*

B Greg. Bolz. in Larrario. Is. xxviii.

ris corticem , id est sudor sanguineus ex sacro illius corpore. D. Gregorius Bolzi ad myrrham, à sanctis Magis Christo infanti oblatam reflectens , eruditè in hæc verba canit.

Regia Oroniam donat gens cernua myrrham,
Grata minus pueris munera, Pape tibi.
Excipis hanc festo, sed cur, bone Pupule vultu?
Contemne hæc refugà muncra amara manu.
Ab! scio, cur arros, dextrâ plaudente, liquores
Pube probas, lætus cur data dona capis.
Succos sponte suos profundit myrrha: cruorem
Sponte effundendum prædocet illa tunc.

689. Ingentem myrrhæ copiam hic arbusculus exfudat, quando vel ferro inciditur, vel immodico ventorum robore concutitur. Proinde incisum hoc lemma afficies ; INCISIONE UBERIOR. Ventis verò jactatum ; CONCUSSA, seu CONCUSIONE UBERIOR. Ita Divina bonitas ibi demum suas gratias copiosissimè diffundit , quando maximè ab homine offenditur ac peccatis provocatur. Virtus quoq ; calamitatibus probè exagitata, omnium gloriosissima evadit. Nam, Magni Augustini teste, Non p. vii adversitatem carnis, sed ducta a carne , damnatio est Opportunè canit Camerarius;

Misericordia Dei.

Virtus inter perfectiones. S. Aug. Expos. ep ad Galat. cap. 5.

Major in adversis virtutis gloria vera est,
Uberior ventis myrrha agitata fluit.

290. Hujus arbusculi truncus, sagittâ transfixus , medicos ac pretiosissimos è vulnere suo liquores fundit. Unde D. Archilemma; ET EGO SANABO. Eorû hæc idea est, quam injurias, sibi illatas , beneficiis compensant. S. Ambr. observat , Christum, lanceâ transfixum , liberalem è vulnere suo aquam & sanguinem profudisse. Lanceâ militis percussum lætus , aquam effudit & sanguinem, aqua ad lavacrum, sanguis ad pretium. Aquam nos abluit , sanguis redemit. In hoc argumentum S. P. Aug. ait; Et de sanguine suo, interfectori suo, medicamentum fecit.

Misericordia Dei.

S. Ambr. de Benedictione Patriarch. cap. 4.

S. Aug. ser. 8. de verb Ap

291. Myrrha, gustui quidem amara, corpori tamen ab infirmitatibus sublevando plurimum utilis accidit. Venerabilis Beda, in rem nostram concedens, super illud Canticorû, Fasciculus myrrha dilectus meus mihi, ait; Myrrha est, quantum medendis infirmitatibus salubris; tantum gustui amara. Unde lemma; AMARA, SED SALUBRIS. Ita sanè Divini Servatoris nostri passio, gravissimis amatoribus plena, commo- dū ac salutem nostram mirificè promovet. Beda; Saluator noster, inquit , de suis vulneribus vite nobis & salutis sacramenta profundit. Et post illum Corn. à Lap. Myrrha est symbolum Christi, quia representat ejus dolores & passiones. Et rursus; Myrrha incorrupta servat corpora: sic Christi passio & mentibus & corporibus incorruptionem inspirat. Eadem icone etiam calamitates, toleratu quidem amaras , saluti tamen ac aternæ felicitati acquirenda saluberrimas deseribes. Appositè S. Bern. Myrrha amara res, dura & aspera, tribulationem significat. Erat quandoque nobis ingens cumulus gloria, qui modo est fasciculus myrrhæ.

Beda super Cant. l. 13.

Passio Christi. Beda l. c.

Corn. à Lap. in eund loc.

Tribulationes.

S. Bern. ser. 4. in Cant.

Pœnitens.

Tassinella. Geras. Cong. l. 12. ff. 45.

292. Faminam in planctus & amaros solutam, uti geminam pœnitentiæ ideam Mariam Magdalenâ & Mariam Ægyptiacam, in à quidem sententiâ, opportunè cum myrrha conferes, quæ amarum liquoris sui rorem destillans, epigraphen sustineat; VERSA IL DOLORE IN LACRIMO E STILIE. Id est , DOLOREM LACHRIMIS EXIRIMIT ILLA SUI. Ad verbum canit Tassius ;
Balsamo, cassiis, incenso, amono, e croco
Visono, e piante, & erbe a mille, a mille;
Mirra in ancor nel diletto loco,
Versa il dolore in lacrimose stille.

Nam, ut benè in rem præsentem observat Magnus

Augustinus. Sicut comes pœnitentiæ dolor est , ita lachryma sunt testes doloris.

S. Aug. l. Honit. l. 3. cap. 1.

M Y R T V S.

Cap. XXIII.

293. Myrtus & malus granata symphitiam inter se adè miram habent, ut , ubi vicina fuerint, vigorem & fructum solito liberaliorem producant. Unde Bargalius utramq; illam hoc lemmate insignivit ; PROPINQUITAS FERA ITATEM. Societas Itanimirum è virtuosorum hominum viciniâ ac consuetudine plurimum generosi animi nobis accrescit. Certè, è D. Ambr. sententiâ , Josue omnem virtutis suæ excellentiam à Mose, cujus consuetudine assidud utebatur, in se derivatum habuit. inde, inquit, tantus Jesus nave , quod eum non solum eruditavit legis scientiam Moysi copula, verum etiam sanctificavit ad gratiam. & c.

Societas bona.

S. Ambro. 2 offic c. 2

294. Myrtus, tametsi nullis fructibus sæcunda, perennem tamen virorem conservat: unde horti amœnum hunc arbusculum solius voluptatis causâ alunt. Ferrus hanc ei gnomam subdidit; GENIO, ET VOLUPTATI. Poësin hæc idea spectat, quæ ab oblectatione, seu causâ finali à genio verò & nativa Poëtarum inclinatione, seu causâ efficiente, proman- t. Unde iis ait Magnus artium omnium Princeps Aug. Poetarum fabulas ad voluptatem excogitatas animor- rum, Grammatici ad aliquam utilitatem referre- nantur. Poësi hæc in parte Academicorum exercita- tiones non sunt ab similes, quæ ingenis, cum ad elo- quentiæ & Poëseos venustatem, tam ad amœnum , simulque eruditam litteratorum voluptatem effor- mandis, defervunt.

Poësis.

S. Aug. de Catech. r. cap. 6.

295. Symboli loco quandam è Myrto figuram in- tra hortum depinxere, addita vicina manu, quæ, velu- tiluxuriantes Myrtil furculos refecatura, forficè putatoriam tenebat; cum lemte, ORNOR, DUM EX- ONEOR. Enim verò omni redundanti gemine è myrtina figura amputato, exactam semper leonis, aquilæ, phœnicis, vel alterius cujuscq; rei effigiem non sine decore conservat. S. Joan. Chryf. ab erogata ele- emosyna immensam eleemosynarii animo gloriam accrescere testatur. Circumdemus, inquit, nobis istum ornatum, torquem hunc aureum anima apemus, elee- mosynam dico, quandiu scilicet hic fuerimus. Porro mediante examine conscientie semp. r. hominis fig- uram retinebis, ac superfluas imperfectiones refe- cabis, secus, brevi in stolonem aut bestiam, Deo abo- minandam degenerabis.

Elce- mysina.

S. Jo. Chryf. in ep ad E- lip. p. in dial. moral.

Examen- conscientie.

296. Myrtus, diversis ligata vinculis , artificiosam figuram exhibet. Unde D. Joannis Baptiste Mazzoleni lemma, DANT VINCULA FORMAM. In- nuit videlicet, juventutem, arcu legum rigore con- strictam, insignium virtutum formam adè eximiam acquirere, qualem angustis illis exsoluta nunquam recepisset. Simili argumento Plato ait; Leges sunt Re- rum publicarum vincula. Et Petrus Gregorius; Hominis corrupta natura, & prona ab adolescentia ad malum, nisi arte regatur, non potest diu in congregatione persistere.

Leges a- ctæ juv- tutem fr- mant.

Plat. l. a legibus Pet. Greg. de Republi. n. 17.

297. Figura, è myrto constructa, dum ex crescentia ejus germina à periti olitoris putatoria forficè reciduntur, maximam è mutilatione illa venustatem ac perfectionem recipit. Unde lemma; VULNERE PERFICIT, vel, EX VULNERE DECOR. Ita Calami Dei servus è carnificum ferro, ac persecutionū pla- gis, clarissimum decorem accipit. Dilucidè Aposto- lus; Videmus Jesum propter passionem mortis gloria & honore coronatum. Et S. Hilarius; Ipso virtutum cele- stium Domino ad incrementum gloria , & maxillas palmis, & flagris scapulas offerente.

Calami Dei illustrat Hebr. 20. s. Hilari. in Mar.

298. P. Carolus Bovius artificiosis diverforum quadrupedum & animalium figuris, è myrto confectis, putatoriam forficem addidit; cum lemmate, **SERVAT SOLERTIA FORMAM.** Significare volebat, nostras virtutes rigorosâ quotidiani examinis censurâ, quâ in conscientiam nostram assiduò corrigendam reformandamque inquirimus, sedulo ac studiosè conservari. S. Joan. Chryl. *Hac, inquit, fiant singulis diebus, nec prius dormieris ô homo, quam mente versaveris, quæ a te in te diu perperâ acta sunt: & die sequenti eris omninò tardior ad ea ipsa rursus aggredienda.* Post pauca interjecta, *singulis diebus, inquit, vesperi ab anima rationem exige, & cogitationem, quæ peccavit, condemna, veluti in ligno suspende, & torq; & jube ne amplius te aggrediatur.* P. Carduc. *Myrtigenam ferri servat solertia formam: Et censura fovet cordis amica decus.*

N U X. Cap. XXIV.

299. Maximum ex hac arbore nocumentum accrescit iis, qui sub illius umbra recumbunt; Castore Durante teste;

Humano capiti nocet arboris umbra; satisque Omnibus hanc juxta coniectis, &c.

Unde D. Arefil lemma, **QUIESCENTES LÆDIT.** Complures Causidicos hæc idea concernit, qui, dum clientes sub illorum umbram reclinatos, deberent protegere, gravissimis injuriis eos offendunt. Innoc. III. *Sæpè, inquit, causas tantum differunt, quod litigantibus plus quam totum auferunt, quia major est expensarum sumptus, quam sententiæ fructus, nec terminantur negotia pauperum capta, quousque eorum marsupia sunt evacuata.* S. Cyprianus, tam litigantium misericordiam, quam Causidicorum quorundam malitiam describens, ait, *Quis inter hæc verò subveniat Patronus? sed prævaricatur & decipit &c.* Cæterum Magnates omnes, si Ovidio fidem habeas, plurimum damni aliis, præsertim vicinis, creant.

Nam quamquam soli possint prodesse potentes, Non profunt, potius plurimum obeffe solent.

300. Eadem Nucis umbra omnibus plantis, sibi subjectis, detrimentum affert. Id quod è Poëtis non nemo ipsius arboris ore ita exprimit;

Me, fata ne ledam (quoniam fata ledere dicor) Imus in extremo margine fundus habet.

Proinde meus Concanonicus, D. Aloysius Figinus Abbas, symboli loco Nucem figuravit, cujus umbra plantulam quamdam, penitus languidam ac debilem, sub se continebat, cum lemmate; **OFFICIT OFFICIO.** Vel ut meo D. Philippo Gallinæ placet, **OFFICIT UMBRA.** Malignos tutores hæc idea concernit, qui, patrocini ac tutelæ loco, pupillos sibi concreditos destruunt, & in extremam perniciem præcipitant. Certè Ludovicus Sforzia, Mediolanensium Dux, Joannem Galeazzium, Nepotem suum, etiamnum juvenem, ac legitimum Reipublicæ illius Ducem, tutelæ suæ commissum, non modò fortunis omnibus, sed ipsâ etiam vitâ nequissimè exturbavit. Cæterum arbor ista etiam homines vitiosos, ac moribus depravatos, spectat, qui, asserente Cosmâ Damiano Hortulano, Canonicorum Regularium Abbate, *Improbò vitæ suæ exemplo, impiâq; doctrinâ, eos, quibuscum versantur, maximè ledunt, nec fructus ullos Evangelicos ferre permittunt.*

301. Nux, propriiissimum hominis vitiosi ectypon, inscriptionem tenet; **DARE I FRUTTI NON VUOI, SE NON RESPONSA.** Id est; **FRUGES PERCUSSA DISPENSAT.** Certè ab ea hominum farragine nullum virtutis aut pœnitentiæ fructum referes, nisi obstinatos & ignavos illorum *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

animos crebris calamitatibus, morbis, ac persecutionibus probè contundas. Præclarè Abbas Hortulan. *Quemadmodum agricola ab ea arbore (Nuce) nisi periculis & lapidibus ietâ, fructum nullum capit, sic olim Deus à Synagoga, nisi prius gravissimis exeretâ persecutionibus & incommodis, nullum fructum retulit.* Id ipsum expertus Magnus Augustinus, de se ipso fatetur, *Percussisti cor meum verbo tuo, & amavi te.*

302. Ibi demum persecutiones omnium maximè sæviunt, ubi virtus est intensissima. E nucè id haud obscurè discere licet; quæ tanto percutitur gravius, quo fructibus magis fuerit onusta. Unde illius sunt suspiria, **ICOR, DUM DITOR, vel, QUA FELIX, MISERA.** Ad rem Ovidius;

Nux ego juxta via, cum sim sine crimine vita, A populo saxis prætereunte petor.

Nil ego peccavi, nisi si peccare videtur, Anna cultori poma referre suo.

Justus Liptius, *Non raro, inquit, quorum meritis in Republicam & populû ipsum singularibus, nulla gratia, nulla merces digna ne cogitari quidè potest, populo disceptatore, pro mercede pœnam, pro laude ignominiam, pro gratia indignationem acceperunt.* Et S. Pet. Chrysol. *Vidit Satanas firmitatem fidei, stabilitatemque: vidit eam pietate dogmatum septam; vidit eam operum bonorum fructibus abundantem; & ideo pro his omnibus ad insaniam venit, & rabie furoris exarsit, ut scinderet concordiam, & convelleret charitatem, ut disrumperet pacem.*

303. Nux, ob frugum copiam durissimè percussa, epigraphen sustinet, **FRUCTUS OBEST, vel PEPPERISSE NOCET.** vel; **NOCET ESSE FERACEM.** vel ipsius nucis ore; **EST MIHI PRÆDA MALO.** Singulas has inscriptiones Ovidius uno suppeditat disticho;

Fructus obest: peperisse nocet: nocet esse feracem: Quæque fuit multis, est mihi præda malo.

Certè Italia, ob felicissimam ubertatè infelicissima, frugum suarum copiâ ac suavitate barbaras exterorum gentes ad se incurfandam, devastandamq; allexit. Narsetes Alborinum, Longobardorum Regem, ad Italiam occupandam stimulatorum, generosissima terræ illius vina, ac optimos fructus eidè transmisit, cum dicto; *ut pauperrima Pannonia rura desereret, & ad Italiam, cunctis refertâ divitiis, possidendam venirent, uti refert Paulus Diaconus.* Aruntes Clusinus, ad pœnas adversus Lucumonem ob injuriam sibi illatam expetendas, Gallos nobilibus Italiæ vinis, ceu aptissimâ belli provocandi escâ, pellexit. Apertè id fatetur Lucius Florus; *Creticum bellum, si vera volumus dicere, ipsi nos fecimus, sola vineendi nobilem Insulam cupiditate.* Adeò nimirum mundus eos semper majoribus arumnis solet exagitare, quos meritis ac virtute præ cæteris sæcundos viderit.

304. Nucis fructum, meâ quidem opinione, hoc epigrammate notabis, **SOTTO AMARA CORTECCIA HO' DOLCE IL FRUTTO.** Id est; **AMARO SUB CORTICE DULCIS.** Ita sunt Calamitates, pœnitentiæ, ac correctiones, exteriorè vultu molestæ & horridæ, pretiosissimas opes intra se reconditas habent. S. Hier. *Quomodo nux amarissimâ habet corticem, & testa durissima cingitur, ut de tractis ansteriorib; & duris, fructus dulcissimus reperiat, sic omnis correptio, & labor continentis, amarâ quidè videtur ad præsens, sed fructus parit dulcissimos.*

305. Nucem cassam & fatuam levitas arguit. Unde lemma, **CASSA, SI LEVIS.** Ita Religiosus, nugis ac levitatibus deditus, signum minimè vanum edit modici admodum in spiritu profectus, animi inanis, Divinoque Spir. levissimè tincti. S. Basil. filium quemdam suum

Hortul. Abb loc. cit.
S. Aug. l. 19. Confess. c. 8.

Virtus ex-
agitata.
Ovid Elegia
de Nucè.

Inst. Epist. O.
per Critico.
Præfat lib. 1.
Var. Lect.

S. Pet. Chryf.
serm. 149.

Ovid. Eleg.
de Nucè.

Bonitas
malè ha-
bita.

Bul. Diacon.
lib. 2 cap. 5.

Tit Livius
Dec 1. l. 5.

Calamitas
Pœnitenti-
tia.
Correctio
S. Hier in c.
1. Hierem.

Religiosus
levis.
S. Basil ad fi-
lium Spirit.
Exhortat.

Examen
conscien-
tiæ.

S. To. Chryf.
Tom. 1 in
Psal. 4.

Advoca-
tus.

Innoc. III. de
vilit. condit.
humana.

S. Cypri Epist.
ad Donat.

Ovid. 3.
Trist. Eleg. 4.

Tutor ma-
litosus.

Vitiosus
noxius.
Cosm. Dam
Hortul. Cem
in Cant. l. 14.

Peccator
obstinatus

suum spiritum alem formare desiderans, his illum verbis alloquitur; *Neg, in modum parvuli, jocare verbis assidue, quia non convenit ei, qui ad perfectionem nititur, joculari ut parvulus.* &c. Gravissimè S. Bern. Inter seculares nuga, nuga sunt; in ore Sacerdotis, blasphemia. Consecrasti os tuum Evangelio; talibus jam aperire, illicitum; ad suafacere, sacrilegium est.

S. Bernard.

OLEA. OLIVA.

Caput XXV.

306. PHILIPPUS III. Hispaniarum Rex, symboli loco, oleæ ramum, fulmini colligatum,

Miserico- dia & ju- stitia.

habuit; cum lemmate, IN OPPORTUNITATE UTRUMQUE. Innuebat videlicet, se tempore ac loco congruo benevolentiam aut rigorem demonstrare posse. Eadem effecta in Deo observans David, *Potestas Dei est*, inquit, *Et tibi Domine misericordia. Quo loco S. P. Aug. Potestatem ejus timete; misericordiam ejus amate; Nec sic de misericordia ejus praesumat, ut potestatem contemnat.*

Psal. 61. 12.

S. Aug in hunc loc.

307. Rudolphus I. Imperator, symboli loco brachium armatum depingi fecit, illudque, oleæ ramo, ac militari clavâ instructum, hoc lemmate notavit;

Electio.

UTRUM LUBET. Atque ad eò hostibus plenam sive pacis sive belli eligendi facultatem fecit. Haud aliter Agefilaus, aliena propugnacula adortus, ex oblectis quaesivit, num illum lanceâ elevatâ, an verò

Dent. 30. 19.

S. Aug ser. 21 de verb Dom cap. 3.

depressâ incidere vellent. Moses coram Israël's populo protestabatur; *Testes invocohodie cælum & terram, quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem;* velut diceret, ex eorum arbitrio stetit in alt. rutram partem concedendi. Ita nimirum, Doctore magno Augustino,

Cum vivimus, vigilare debemus, & eligere debemus, quod in futuro teneamus. Simbolo nò abinili P. Masenius olivæ ramum decessit cum gladio exhibet addito lemmate; ELIGE. significatque, Innocentium X. pacis quidem fuisse studiosissimum, neque tamen ignorasse etiam gladio adversus hostes uti Masenii hæc de re Epigramma ita habet;

Elige, sive petas gladium, seu quæris olivam: Serviet officiis ille, vel ista, tuis.

Bella petant alii, juvat hæc nos pacis oliva: Ense cadunt, si quos ense ferire juvat.

Irrita non moneo; sunt conscia sidera, Martem Quot voluere viri, tot periere viri.

Paupertas utilis.

Persecutio Ecclesie.

S. Greg. lib 9 in lob cap. 9.

308. Olea, reciso trunco, in plurimos furculos progerminat. Lemma; TANTO UBERIUS.

Hinc disces, virtutem tantò amplius detescere, quo magis fortunæ bona defecerint. Vel etiam S. Ecclesiam incrementis tantò amplioribus dilatari, quanto acerbior tyrannorum ferro sauciata fuerit. *Sapè namque*, inquit S. Gregorius, *eam reprobusque ad internecionem persecuti sunt; sed eò multiplicius ad statum sui profectus rediit, quo inter manus persecutorum moriendo laboravit.*

Concordia.

Sallust de Bello Jugure.

Psal. 132. 1.

Pet Blef. E. pist. 78.

309. Mirani olea cum myrto symphatiam congenitam habet. Unde Tassus eas, in mutuo complexu junctas; hoc lemmate insignivit; MUTUO AMORE CRESCUNT. Hinc facile conjicies, quantum totius familiae aut civitatis progressus, è conjugali ac fraternâ concordia promoveatur. Verissimè dixit Sallustianus, *Concordia res parve crescunt, discordia magna dilabuntur*, Regius Pfaltz non sine admiratione exclamat; *Ecce quam bonum & quam jucundum, habitare fratres in unum.* Et Petrus Blefentis; *Vos, quibus unicum & præcipuum votum est, in unum Ecclesie videre profectum, certissimè noveritis, quod non nisi PER UNITATEM HABITURA EST INCREMENTUM.*

310. Inveteratus oleæ truncus, recentem furculum propè radices generans, epigraphen tenet; EXPERS INTERITUS. Vel, MORIENS RENOVIVISCIT. Hoc Emblemate hominem, suâ sponte ad meliorem frugem innovatum; vel discipulos, suorum parentum aut Magistrorum vestigia infectos, significabis. *Successio enim filiorum Sanctorum, Rabano asserente, qui post Patres suos, ex hac vita decedentes, bonum eorum studium in sancta Religione, & bona conversatione imitantur, mortuos parentes, quasi redivos exhibent, cum eorum doctrinam & disciplinam in suis dictis & factis omnibus servando manifestè declarant.* Ita S. Petrus revixit in suis discipulis Lino, Clemente, & Cleto; S. Paulus in Tito, Timotheo, Onesimo, & Lucâ; S. Joannes in Prochoro, Ignatio, Polycarpo. &c.

Renova- Posteri-

Raban. in Eccles. 10

311. Olea, ramis putata, tenellos aliquot furculos è stipite pullulascens habet; cum lemmate, VITA LONGIOR. Enimverò Sanctorum Martyrum vita, à carnificum ferro succisa, gloriæ & fama æternitatem, eodem ferro promovente, attingit. Siracidis Testimonio, *Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, & nomen eorum vivet in generationem & generationem.* S. Cyprianus, *Pretiosa*, inquit, *mors hæc est, qua emit immortalitatem pretio sui sanguinis, qua accipit coronam in consummatione virtutis.*

Eccles. 4. 4.

S. Cypr Ex horr ad M tyr.

312. Henricus Farnesius Oleæ, propè vitem plantata, inscripsit, CERTUS IN FERITUS. Hæc autem talis arborum istarum adversitas ex sola antipathia, ipsis cognita, ortum suum trahit; uti prolixè testatur idem Farnesius. Mens ergò Emblematis, Farnesio interprete, erat, pessimum & difficillimum esse Bacchi & Palladis; vitii & virtutis; ebrietatis & scientiæ connubium. Ratio in promptu est; quia natus calor, intellectualibus theoriis applicatus, ægerrimè ad digerendos cibos, in ebrio stomacho plus æquo accumulatos, sese adhiberi patitur. Adeoque homo, multis studiis deditus, pauca alimenta sumat, necesse est; secus enim, animo literatis phantasmatis, simulque stomacho copiosis cibis onusto, native vires obruentur, sui que impos, non multò post extremam sanitatis & animi perniciem incurret. Verissimè ait Magnus Augustinus;

Farnes. in Diphr. 10 v. l. 1. Elog. 2

Studio- ebrius.

In ebriis non ratio ulla, non ullum vite gerende consilium, nec ulla artium, nec gestorum, aut lectionum memoria, aut industria providentia est.

S. Aug. lib. sacr. Virg.

313. Refectus oleæ truncus, furculum è radice suâ proferens, epigraphen tenet; PERO, E SPERO. Id est; DVM PEREO, SPERO. Religiosos Juvenum Machabæorum animos hæc imago representat, qui, vitâ deperditâ, indubitat in corporis sui reviviscentiam sperârunt. Illorum unus, tyranno exprobrans, libero ore exclamabat; *Tu quidem celestissime nos perdis: sed Rex mundi defunctus nos pro suis legibus in aeterna vita resurrectione suscitabit.* Et alius carnificibus linguam & manus amputandas explicavit, cum dicto; *E cælo ista possideo, sed propter Dei leges nunc hæc ipsa despicio, quoniam ab ipso eam recepturum spero.* Nempe, Magno Augustino teste;

Refurre- ctio.

1. Mach. 7.

Ibid. n. 14.

S. Aug. Tra 49. in 1000.

Habent gaudium bona anima, cum de seculo exierint. Sed cum facta fuerit resurrectio, bonorum gaudium amplius non erit.

314. Olea, duos tantum è trunco suo progerminans furculos, à Bargalio epigraphen recepit; TARDE, SED DIV. Ita nimirum res, tardâ industriâ productæ, aetatem ferunt, & quam diutissime perdurant. Vnde Zeuxes, inter præfici avi pictores celeberrimus, operi suo diutius, quam artificem tam eximium deceret, inmorari solitus, cum interrogaretur, cur tam exactè quaquaversum omnia, &

Duratio.

tam moroso lentoque penicillo effingere? *Diu, respōdit, pingo, quia aternitati pingo.* In hanc rem Fulvius Testi canit;!

--- Non produce
Le miraviglie grandi in fretta il fato,
Ne presto mai può concepirsi Aloside.
Fior che subito ride.
Subbito langue, e sol la gloria dura
Che trà i sudor longa virtù matura.

315. Olea, hirco vicina, epigraphen sustinet; **NOLI ME TANGERE.** Eucharistia, oleæ pinguedinē ac pacem continens, lascivos omnes procul à se cefere jubet. Libanius id rotundè asserit; *Non licet iis, qui scortati fuerint, participare sacris.* Et Tibullus?

--- Discedat ab aris,
Cui tulit hersterna gaudia nocte Venus.
Casta placent superis.

316. Plinius de olea testatur, quod quidem ferro purgari, non tamen ligno percuti absque gravi suo damno possit. Unde vetus illa paræmia; **OLEAM NE STRINGITO, NEVE VERBERATO.** Unde lemma; **VULNERE, NON VERBERE GAUDET.** Ita animus nobilis ac generosus fustium plagas ægerrimè concoquit; vulnera verò, ense incussa, honorem ac magnanimitatis suæ incrementum interpretatur. *Ad magnanimum pertinet, inquit Tullius. e. 1, quæ videntur acerba, ita ferre, ut nihil à statu natura discedat, nihil à dignitate sapientis.*

317. Olea terris potissimum montosis ac saxeis gaudet. Unde inter petras figurata, epigraphen tenet; **NULLI BI FELICIUS.** Mens Emblematis est, virtutem, pietatem, innocentiam, ac vitæ puritatem nulli bi tranquillius, atque inter mortificationis salebras proficere. Glibertus Abbas, tamen si non de olea, sed de liliis differens, in rem tamen præsentem accoimodatè ait; *Nusquam letius nascuntur lilia, quàm in monte myrrha; nusquam magis illesa servantur, quàm in monte myrrha, ubi carnis univèrsi mortificantur affectus, ubi lilia castimoniæ, lilia gratiarum & pure nascuntur, & perpetuò florescunt.* P. Jacobus Masenius sapientiam & pacem sterili potius ac frugali, quàm redundante conviviorum terrâ acquirendam ait; unde oleam, in collibus glareotis fertilem, & in pratis infæcundam, hoc lemstate donavit; **STERILI NUTRITUR IN AGRO.** Emblematis hoc epigramma subjecit.

*Fertilibus tenuis macroscit oliva viretis,
Nutritur sterili pinguis oliva solo.
Quas glareæ lapidesque premant, vult Pallas olivas,
Pax; olea similis, ferti itate perit.
Nascitur exhaustis melius pax aurea terris:
Spes igitur reducis proxima pacis adest.*

318. Carolus Bovius spiritualem illam dulcedinem significaturus, quam S. Ignatius Loyola eo tempore cumulatè percepit, dum ad sacra Palæstinæ loca invens, ibidem Servatoris nostri cruciatibus contemplandis devotos suos affectus laxabat; Emblematis loco oleam inter saxa depinxit; cum lemstate, **INTER DURA DULCESCIT.** Id ipsum de iusto afflicto, & calamitatum amaritate perfuso dixeris; nam, Magno Aug. teste, *Nihil dulcius, quam inter amaritudines hujus vitæ, Divinæ dulcedini inhiare.* Porrò ipsummet S. Ignatium hoc epigrammate loquentem introducit Author;

*O mihi amara nimis, nimum quoq; dulcis Idume!
Quæ tristis è Domini funere mella liquas.
Mella sed hæc mortem durâ hinc in morte propinant
Indefruens patior, & patiendo fruor.
Dulcedo fit amara mihi, fit dulcis amaror,
Est mihi amaror amans, ut fit amarus amor.
Sed mihi amara jubes, Jesu, hæc dulcescere: amoris
Factus enim dulcis est syncope amaror, amor.
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

316. Dominicus Gambertus aliquot oleas, rigente brumâ virides ac venustus, hoc lemstate insignivit; **NESCIVERE HYEMEM;** Verbis è Virgilio mutuat. Ita nimirum militaria Principis arma etiam inter truculentas hostium minas florent. De Mose, qui centenatio major, visum suum integrum, ac dentes illibatos servabat; de S. P. N. Augustino, qui, septuaginta annos excedens, ad extremum usque halitum sensibus sui corporis incolumis perseveravit; & de aliis pluribus dixeris, *nescivère hyemem;* id est, miseras deliquia, ac infirmitates, senectuti plerumq; cognatas, non senserunt. Absalon Abbas eandem effigiem Mariæ Virgini tribuens, ait, si quidem verum est, quod Hyemis nomine præfens vita accipienda est, quæ & mortalitatis astringitur frigore, & diversis tentationum ventis impellitur. *Olivea nostra & estate, & hyemæ virorem suam retinet, quia B. V. Mariæ, humore spiritualium gratiarum perfusa, præfens vita torpore non aruit, & æterna vitæ amœnitatem inter omnes filias Evæ gloriolosa suscepit.*

320. Oleæ radix, cortex, ac folia saporem habent amarissimum; fructum verò, insigni dulcedine plenum. Unde Raulinus inscripsit; **EX AMARA DULCEDO.** Ita Divinâ supplicia initio quidem amaros præferunt terrores, paulò tamen post ipsorù fructus suavissimis solatiis erit refertus. Nahum Propheta id credes; *Deus, inquit, Emulator, ulciscens Dominus, & habens furorem &c. Dominus patiens, & magnus fortitudine.* Et rursus, *Ante faciè indignationis ejus quis stabit? Bonus Dominus, & confortans in die tribulationis.* Nam, ut sapienter observat Magnus Aug. *Omnes boni, etiam in tormentis quibuslibet, Dei sulti adjutorio, spe illius finis, beati dicuntur, quo sine (seu calamitatum fructu) beati erunt.*

321. Olivea, mutuo unitæ ac collectæ, feliciter maturefcunt. Unde Arcsii lemma; **MUTUO FOVEBUNTUR.** Siracide id subministrante, *Si dormierint duo, FOVEBUNTUR MUTUO.* Mens Emblematis est, Christianos, ac maxime Religiosos, mutuâ concordia & charitate junctos, uberrimos in virtute progressus ac fomenta saluberrima sibi præstare. S. Greg. *Sunt se invicem suis virtutibus tangunt, & sese ad profectum excitant ex consideratione virtutis alienæ, at que excitati ad profectum volant.*

322. Olivea, intra salas aquas reposita, amarorem suum exuunt. Unde rursus Arcsii lemma; **AMARITUDINE DULCESCUNT.** Sanè vitiosus hominis animus, ac flagitiis horrendum amaricatus, si correctionis aut supplicii salfedinem subeat, ad debitam perfectionis suavitatem revertitur. Concinne Ovid.

*Dura aliquis præcepta vocet mea: dura fatemur
Esse, sed ut valeas, multa dolenda feres.
Sapè bibi succos, quamvis invitus, amaros
Ager; & oranti mensa negata mihi est.
Ut corpus redimas, ferrum patieris & ignes;
Arida nec sitiens ora lavabis aquâ.
Ut valeas animo, quidquam tolerare negabis?
At pretium pars hæc corpore majus habet.*

Porrò pœnitens, mortificationis voluntarie amarorè amplexus, ad interioris animi dulcedinè, veramque lætitiã promovetur. Enimverò Christo testante, *Tristitia vestra vertetur in gaudiũ.* De se ipso ait Magnus Aug. *Recolo vias meas nequissimas in amaritudine recognitionis meæ, ut tu (Deus) dulcescas mihi.*

323. Olivarium congeries, trapeto, seu mole olivea subjecta, epigraphen tenet; **COMPRESSA UBERIOR, vel, TERENDO SUCCUS.** Ita peccatores, pœnitentiæ & amoris Divini fructus nunquam proferunt, nisi mortis aut infirmitatum pondere gravati. Dilucidè Vates Regius; *Cum occideret eos, quarebant eum, & revertebantur, & diluculo veniebant*

Arma victoriosa,

Senex san^o Maria V. *Abal. Abb. serm. 28.*

Calamitas in gaudiũ definit. *Nahum. 1. 2. ibid. n. 6.*

S. Aug. ep. 52.

Eccles. 4. 11. Concor- dia.

S. Greg. hom. 10. in Ezach.

Correctio aspera.

Ovid. l. 1. de Remed.

Pœnitens.

Ioan. 16. 20. S. Aug. lib. 2. Confess. c. 1.

Calamitas

Psal 17. 34.

Testi
elle sue

eneros?

lib. 1.
ic.

ortifica
outilis.

lib. Abb.
r. 28. in
ant.

ontem-
latio.

Aug. lib.
1. c. 37.

S. Aug. in Psal. 55. niebant ad eum, S.P. Aug. Tenetur in torculari corpus ejus, id est, Ecclesia ejus. Quid est in torculari? in pressuris. Sed in torculari fructuosa pressura est. Et rursus? Ingressus es torcular: prepara te ad pressuras; sed noli esse aridus, ne de pressura nihil exeat.

324. Oliva, virginis manibus fata, uberius provenit. Lemma; DAT VIRGO VIGOREM. Mariam Virginem hæc imago spectat, quæ sicuti ipsius Dei fuit fecundissima parens, ita alios quosvis homines Deo felicissimè generare potest. Vnde à Buteone vocatur *Arbor, fructum ferens splendidum, unde fideles aluntur.* Et à Richardo de S. Laurentio, *Quasi oliva speciosa in campis*, Mentem suam sequenti epigrammate explicat imaginis author P. Masenius;

*Virgo oleam plantet: facundis major olivis,
Sentiet admota virginis opem.
Quos igitur de te fructus sperare licebit,
Quæ plantis ipsam virginis opem?*

325. Ramus olivæ, è cæteris ramis manu selectus epigraphen à P. Masenio accepit; HVNC PRÆFERO. Ita nimirum pax, cujus oliva est solum, præ cæteris omnibus in mundo est optatissima. Verissimè dixit Magnus Aug. *Sicut nemo est, qui gaudere nolit, ita nemo est qui pacem habere nolit.* De Pamphilio, viro pacis amantissimo, canit idem symbolographus:

*Diversos diversa juvant. Hunc Martia cornus
Afficit, hunc Clario laurus amica Deo.
Non eadem sapimus, delectat oliva Minerva
Pamphilium, miem pacis imago Virum.
Cornu cede tua Mavors, ac Delia lauru:
Judice me, primas Palladis arbor habet.*

326. Olivæ fructus maturè in vasa colligendi sunt, ne, ut fieri solet, morâ pereant Emblematis subscriptit P. Masenius: INGRAIA MORA EST. Id ipsum in pœnitentia accidit, quæ, nisi maturè perficiatur, Divino palato ingrata & insipida evadit. Inter pœnitentiæ & voluptatum extrema jactatus Magnus Aug. de se ipso exclamat: *Usquequo Deus, quamdiu cras & cras? quare non modo, quare non hac hora finis turpitudinis meæ?* Emblematis Author ait, pacem tantò minus esse proficiam, quò magis inter Bellonæ furores differtur: Vnde ad Legatos pacis canit:

*Et mora certa juvat, succosq; refringit amarus:
Et perit ingratis bacca relicta moris.
Matures potius, minus hæc in parte nocetis:
Discite Legati: pax ut oliva perit.
Noxia quæque mora est, nisi maturare lubebit,
Sero virens pacis fructus acerbus erit.*

327. Olea cadauca fulcitur stipite. Lemma, à P. Masenio inditum: ADJUTA STABIT. Id ipsum de voluntate nostra dixeris, quæ, nisi Divino auxilio adjuta, miserrimè ruet. S.P.N. August. *Quid valcat liberum arbitrium, non adjutum, in ipso Adam demonstratum est. Ad malum sufficit sibi: ad malum non, nisi adjuvetur à Deo.*

328. Oliva, ventis quatitur, radices agit altiores. Lemma à P. Masenio additum: CONCVSSIO FIRMAT. Id ipsum in virtute experimur, quæ tantò firmatur altius, quo majore adversitatu impetu concussa fuerit. *Pertinet ad Christi, nam firmitatem, inquit Magnus Aug. non solum operari quæ bona sunt, sed & tolerare quæ mala sunt.* De pace, tot bellis, turbisque nullibi non concussa, canit P. Masenius:

*Prosicit adversis virtus: firmatur oliva
Aliis offensis exagitata notis.
Undiq; concussis quamvis Mars obstrepat armis
Paxque minis trepidet, perfidiaque fides,
Pacis adhuc, fideique suis venerabile terris
Nomen erit, donec Roma pulvisque ruant.*

329. Oliva inter qualvis anni vices ac tempesta tes

semper viret. Vnde lemma; CONSTAT VBIQUE SIBI. Ita vir sapiens ac generosus inter quavis adversa mentem tenet pro Deo & populo immutabilem. *Turpe est, inquit Magnus Augustinus; mutare sententiam, sed veram & rectam. Nam & stultam & noxiam, & salubre & bonum est.* De S. Ecclesiæ immutabilitate canit P. Masenius;

*Non metuit gladio brumas aquilone rigentes,
Quæ viret æstivâ mitis oliva togâ.
Est aliquid, constare sibi, cum prælia mavors
Dura fremit, cum fors mutat acerba vices
Non aliter Romana suas Ecclesia vires
Virtutemque, fide non ruitura, probat.*

330. Oliva, igni adusta, sterilis efficitur. Vnde P. Jacobi Masenii lemma: NE VIOLA; ubi ludit anagrammaticè, nam oliva versis litteris viola est. Meo tamen judicio rectius inscribes; STERILESCIT ADVSTA. Ita prorsus homo, libidinis flammâ semel adustus, vix unquam amplius genuinos virtutum fructus proferet. Quia Magno Aug. teste, *Nihil tam inimicum est bonæ voluntati, quàm libido.* Et alibi; *Violatur ipsa societas, quæcum Deo nobis esse debet, cum eadem natura, cujus ipse author est, libidinis pervertitate polluitur.* Cæterum P. Masenius eodem Emblemate demonstrat, pacem, semel temeratam, ægerri- mè reflorescere;

*Nil mihi cū flammis, procul hinc, procul este favilla
Tacta a focus molles perdit oliva comas.
Dum nova bellorum mavors incendia nutrit,
Et paci cupidas admovet arte faces,
Nil sperare licet frustra, manus altera flammæ
Dum gerit, admotas altera præbet aquas.*

331. Oliva, temperatis irtigata pluviis, frugifera efficitur; copiosis autem obruitur ac sterilefcit. Unde imber, supra olivam deciduus, epigraphen à P. Masenio accepit, JUVAT, A IQVE NOCET. Ita moderatæ divitiæ hominem in Dei obsequio conservât, nimix depravant, Sapienter Deum oravit Salomon; *Mendicatam & divitiis ne dederis mihi; tribue tantum victui meo necessaria.* Id ipsum dixit Plato; *In quocunq; hominum catu nec inopia nec divitiæ sunt, huic justissimi mores aderunt, neq; enim ibi contumelia aut injuria locum habent.* P. Masenius ait, nimias opes bellorum esse fomenta, & pacis exterminia.

*Qui juvat imbelles imber moderatus olivas,
Obfuit immodicis athere fusus aquis.
Aut oleum, aut pingues oleis dabit imber amurcas,
Sapius optatas copia tollit opes.
Copia, pacis opes minuit, fovet improba Martis:
O inopes, quibus has pax perit inter opes.*

332. Oliva, multis luxurians frondibus, sterilis efficitur. Unde P. Masenii lemma; INOPEM ME COPIA FECIT. Ita plures occidit divitiarum copia, quos in virtutum & æternæ beatitudinis felicitate servasset inopia. Verissimè dixit Magnus Aug. *Divitius crescentibus, crescit inopia, quæ amatoribus suis, quanto fuerint ampliores, non auferunt satietatem, sed inflammant cupiditatem.* Divitem tu putas, qui minus egeret, si minus haberet? Et S. Chryf. *Dives est, non qui multa possidet, sed qui non multis indiget.*

333. Gladius, in olivam impactus, ob ejus duritiem frangitur. Lemma; FRANGERIS, ANTE- QVAM FRANGAS. Ita vir justus ac generosus inter adversa & prospera ita semper stat inconcussus ut mundus potius sit ruiturus, quàm ipse à proposito suo dimovendus. S.P. Aug. *Bonis temporalibus nec bonus extollitur, nec malis frangitur.* De oliva canit P. Masenius;

*Qui peris adversam ferro mucronis olivam,
Cede minor; chalybe est durior illa tuo.*

334. Olivæ pernicious indubitata ab hederæ amplexu

Immute- bilis.

S. Aug. ep 210.

S. Ecclet.

Libido.

S. Aug. lib. de lib arbi cap 13. Idem l. 3. Conf cap 8 Pax.

Divitiæ.

Prov. 30 8.

Plato l. 3 de legibus.

Pax.

Divitiæ.

S. Aug ser. 15 de divers. c. 15.

S Chryf. st. ap. S. Maxim. ser. 13.

Vir fortis

S. Aug. lib. 1. de Civit. c. 6.

Socius malus. advenit. Unde oliuæ jam marcescenti connexa hederæ, epigraphen à P. Masenio accepit; MALA FEDERA PERDUNT. Ita è malorum societate plurimum damni accipimus. Dilucidè Vates Redius; *Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris: & cum electo electus eris, & cum perverso perverseris.* Optimè S. Isidorus; *Melius est, habere malorum odium, quàm consortium; sicut bona multa habet communis vita Sanctorum, sic plurima mala affert societas malorum.* Et S. Cyprianus, *Esse jam inter nocentes innoxium, crimen est. Malos quisquis non imitatur, offendit.* Eodem Emblemate demonstrat P. Masenius, cautè prospiciendum esse Principibus, cum quibus fœdera ineant.

*Fœdera cautus ini, cui vis ne crede sodali;
Vulgus amicitias utilitate probat.
Quod molles hederis rami cingantur amicis,
Credere mihi, exitio fiet oliua tuo.
Qua malè diuersæ sociabis fœdera genti,
Fœdera in exitium sunt valitura iuum.*

Mors. 335. Oliua diuturnis annis stare solita, tandem & ipsa f. to inevitabili succumbit, ruitque. Unde arida, & senio deficiens, à P. Masenio epigraphen recepit; NIHIL IMMORTALE TENEMUS. Quod de olea diximus, id ipsum jure longè majore de homine intellexeris, cujus omnis corporis membra ita sunt caduca, ut serius aut citius morti sint cessura in prædam. S. P. Augustinus; *Peccato transgressionis mortales ex immortalibus facti sumus.* Nam ut alibi citè S. Doctor, *Homo, quando nascitur, jam cum morte nascitur, quia de Adam peccatum trahit.* Emblematis author inde demonstrat, assiduas esse pacis bellique vices;

*Omnis deficiunt, tacito pede labitur ætas,
Quaque diu viguit, marcescet oliua senex.
Longa quæ hominum, paxque interitura senescit,
Et vitio sensim carpitur illa suo.
Ipse suas spargit Mavors per tempora vires,
Quæque diu jacet, pace triuui phat humus.*

P A L M A.
Caput XXVI.

Matrimonium. 336. Palma, à cæterarum arborum consortio separata, sterile scit; iis verò juncta ac vicina, plurimos fructus profert. Unde solemnibus nuptiis gratulaturus, duas palmas vicinas depinges; cum lemmate, MUTUA FOECUNDITAS. Vel, PROXIMITATE FÆCUNDITAS. Hoc altero lemmate etiam demonstrabis, corda, quamlibet sterilia & infœcunda, ab hominis præclari consuetudine ad optimos virtutum fructus proferendos incitari. Eam ob rem Deus præcepit, ut civitas, à Levitis habitari solita, hominibus sanguinariis esset civitas refugii; cum nullibi facilius, nisi à Sacerdotum consortio, ad sanctimoniam, pacis, & innocentiam frugem disponi possent. Hieronymus Oleaster, *Crediderim, inquit, hoc factum, ut hujusmodi homicida ex Levitarum conversatione fierent meliores, ut sciant Dei ministri tales esse se debere, quibus facile credantur homines impii, ut eos ad meliorem convertant frugem.*

Maria V. ponsa. 337. Maria Virgo, Sancti Josephi Sponsa, à nobili quodam ingenio palmæ symbolo fuit representata, quæ, frondibus suis versus vicinam palmam inclinatis, epigraphen habuit; INTACTA MARI-TOR. Magnus Augustinus, *Virgo, inquit, sine viro gravidatur. Viri nesciam sermo Dei maritat: simul facta est mater & virgo: mater facta, sed incor-*

rupta; Virgo habens filium, nesciens virum: semper clausa, sed non infœcunda. Id ipsum Sedulii ore canit S. Ecclesia;

*Domus pudici pectoris
Templum repente fit Dei,
Intacta nesciens virum,
Verbo concepit filium.*

338. Palma, à cæteris arboribus dissociata, arefcit. Separari à Lemmate; DONEC LONGINQUA. Eandem Dco. omninò miseriam & ariditatem in filio prodigo cernimus comprobata, qui, à paterno sinu remotus, in extremam egestatem rediit. Verissimè Regius Propheta de miserimis hominum animabus, è Dei amicitia excussis, protestatur; *Ecce, QUI ELONGANT se à te, PERIBUNT.* Nam, si herere Deo vita est, recedere ab illa mors est, ut sapienter advertit Magnus Augustinus.

339. Palmam genuinum vel perseverantis, vel etiam obstinati animi typum dixeris; quippe cujus folia nec decidunt, nec mutantur unquam. E lemmate id disces; NUNQUAM MUTATA FRONDE. Meus Hugo Victorinus; *Palmam, inquit, nec frigus hyemis, vel nimius calor est, t. is impediunt, quin semper virescat. Similiter justus vivit, nec ab aliquo impeditur, quin IN PROPOSITO bonæ operationis PERSEVERET.*

340. Palmam hoc lemmate insignivi; NEC FOLIUM DEFLUIT; Assiduam in cœpta virtute perseverantiam innuens. Opportunè Regius Vates; *Et folium ejus non defluet.* Hunc locum erudite interpretatus S. Ambrosius, ait; *Palma vivens semper manet conservatione & diuturnitate, non immutatione foliorum. Nam quæ primò germinaverit folia, ea sine ulla substitutionis successione conservat. Imitare ergò eam, homo, ô homo, ut dicatur tibi, statura tua similis facta est palma. Serva viriditatem pueritiae tuæ, & illius innocentia naturalis, quam à primordio recepisti, & folium tuum non defluet.*

341. Servi Dei, quævis calamitates collato pede, & generoso animo excipere soliti. Palmæ non ab similes se probant, quæ pondere prægravata, epigraphen tenent; INCLINATA RESURGO. Quia verò Aresius vocabulum illud, *inclinata*, de palma pronuntiarî posse negat, idcirco hanc epigraphen substituit; ADVERSUS PONDERA RESURGIT. Vel brevius, ONERATA RESURGIT. Unde Jacobus Bruck canit;

*Alma licet virtus adversâ sorte prematur,
Pressa tamen vitrix altius ire solet.*

Christianos affatus Magnus Augustinus, ait: *Quid quid molestiarum passi fueritis in terra, quantumcunque Christianum cor deorsum humiliatum pre mat inimicus, summa petit ardor dilectionis.* Torquatus Tassus eadem metaphora heroicam ac inperterritam illam magnanimitatem representat, quam Reginaldus in oblidendis ac conscindendis Hierosolymis demonstravit;

*E resiste es' avanza, e si rinforza;
E come palma suol, cui pondo aggrevata,
Suo valor combattuto hà maggior forza,
Ene la oppressione più si sollevata.*

342. Christus, mortalium animas sanctificans, Palmæ non ab similem se probat, cujus truncus instar scæ efformatus, epigraphen ab Aresio accepit; ITER FACIT EI, QUI ASCENDIT. Ad propositum S. Bernardus; *Sequemur te per te ad te, quia tu es via, veritas, & vita. Via in exemplo, de Ascens.*

- veritas in promisso, vita in premio* Et S. Basilii; *Omnis actio, omnis item sermo Salvatoris nostri Jesu Christi, excolenda pietatis, virtutisque obeunda regula est.*
- S. Basil. Const. Monast. c. 2.**
- S. Cruc.** Eadem imago etiam S. Crucis est propria, quæ ad virtutis fastigium ac gloriæ possessionem contingendam, scilicet loco infervit. S. Leo; *Cum quispiam observantia Christiana se limitem sentit excedere, & in id cupiditates suas tendere, quod eum à recto itinere faciat declinare, recurrat ad crucem Domini, & ligno vita motus noxia voluntatis adfigat.* Et Hugo Victorinus. *Palma juxta terram est gracilis & aspera; versus cælum grossior & pulebra. Ascende igitur in palmam, id est, attende crucis victoriam.* **PER SCALAM siquidem CRUCIS ASCENDES ad solium victoris.** Cæterum etiam crebras virtutes & exempla, in Sanctis Patriarchis & Religionum Fundatoribus, ut in S. Antonio Abbate, Augustino, Benedicto, Dominico, aliisque observata, veluti totidem scalas nobis ob oculo ponamus. In his enim ultrò sese offerunt gradus, à Protoparentibus istis ad eò triti & faciles, ut posterorum mores ac vitam studiosè imitando, ad paradisi cellissimum culmen indubitato gressu pertingant.
- Exemplum.**
- Plus. l. 8. Symph. q. 4.** 345. Plutarchi testimonio, *Palma lignum, si superne onere imposito premas, non deorsum affligitur, aut concedit, sed contra incurvatur, quasi vi renitens prementi.* Unde Raulinus inscripsit; **NEQUE FLECTITUR AURO.** Innuebat videlicet, crectam Odoardi Farnesii Ducis æquitatem & justitiam, ab omni Indiarum auro nihil unquam inflectendam, cuius assultui semper invictam se objicere. Ut ad eò generoso Principis hujus animo præceptio illa profundè incisa videri potuerit, quæ Basilii Imperator filium suum Leonem instituit; *Excelsum atque invictum Principis animum non ad eò magnitudo dignitatis ostendit, ac pecunia contemptus, in eo enim generositas animi elucescit maximè. Si ergò tu excelsò animo esse vis, esto præcipuè in mentis inductione pecunia contemptor.*
- Princeps justus.**
- Basil. Imp. ad fil. Leon. c. 14**
- Plin. l. 17. cap. 18.** 344. E Plinii doctrina, aqua salsa, hortorum floribus & herbis sterilitatem & ariditatem creare solita, palmis plurimum incrementi ac virium tribuit. *Palma, inquit, falsis aquis aluntur.* Unde Raulinus palmam hoc lemmate insignivit; **SALSIS ALITUR UNDIS.** Ita pœnitens, integro corde contritus, nullum suavius animæ suæ nutrimentum habet, atque lachrymarum amaritatem, ubertim ac devotè profusam: ad eò ut cum Davide exclamet, *Fuerunt mihi lachryma mea panes dæ ac nocte.* S. P. Augustinus hæc Psalmographi verba profundè meditatus ait; *Fuerunt mihi lachryma mea non amaritudo, sed panis suavis sienti mihi illum fontem, quem quia bibere nondum poteram, avidius me us lachrymas manducabam.*
- Pœnitens lachrymans.**
- Psal. 41. 4.**
- S. Aug. in hunc loc.**
- S. Augustinus.** 345. Tametsi palma, ut S. P. Augustinus observat, ex infimo suo trunco plurimum rigoris & asperitatis habeat; *Aspera, inquit ille, radix videtur in terra;* Plinius tamen illius medullam in cacumine dulcissimam esse docet; *Dulcis medulla carum, inquit de Palmis Plinius, in cacumine.* Unde lemma; **IN CACUMINE DULCIS.** Exacta hæc virtutis idea est, quæ principio quidem ardua & difficilis, in suavissimam amœnitatem definit. Appositè Pierius;
- Pier. l. 50.** *Pastus amaritatem rigida radicis acerbam, Molliculi glutit dulcia mellis favi. Hoc sophia asperioris iter Superantule pergas, Dummodo post fellis pocula nectar habes.*
- Beda in Cant. 7. 7.** Beda in illud Canticorum, *Statura tua assimilata est palma, ait, Aspera est palma juxta terram, quia per-*
- secutionem patiuntur propter justitiam electi: pulchra est, & dulcis in summo, quia gaudent in pressuris, & exultant scientes, quoniam merces eorum copiosa est in cælis.*
346. Eruditis omnibus compertum est, Palmam Victoribus triumphaturis præmii loco cessisse, non quidem integram, sed dissectam, & in plurimos ramos divisam. Unde Gambertus Palmæ rimum hoc Claudiani lemmate donavit; **SIC APTA TRIUMPHIS.** Reginaldum V. de Esthe hoc Emblemata spectabat, quando à Republicæ negotiis ultrò sese abstrahens, vitam religiosam aggressus est. Ille enim triumphis, in cælesti Capitolio ducendis, omnium habetur aptissimus, qui à rebus terrenis secedens, quasvis mundi divitias voluntariæ paupertati postponit. S. Bernasus acutè observat, cælum pauperibus re ipsâ ac de præsentis donari, non verò primum post oblongi temporis intervalla donandum promitti. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Ipsiusmet Bernardi verba ita accipe. *Magna quedam penna est paupertatis, quâ tam citò volatur in regnum cælorum: nam in aliis virtutibus, quæ sequuntur, promisso futuro tempore indicatur. Paupertati non tam promittitur, quàm datur.*
- Claud. de Bell. Getic.**
- Paupertas voluntaria.**
- Matth. 5. 3.**
- S. Bern. ser. 4. Advent.**
347. Authore P. Cornelio à Lapide, *Palma in summo vertice coronata est.* Gambertus inde Emblematis conficiendi ansam mutuatus, hanc è Claudiano inscriptionem subdidit. **SESE IPSA CORONA.** Ita justitia & sanctimonia animabus sibi addictis, quavis aliâ mercede deficiente, instar nobilissimæ coronæ inferviunt. Unde S. Hieronymus de Bonoso, vitam Monasticam auspicato, ait, *Frater ille, virtutis corona, & ob quotidiana martyria stolatus agnum sequatur.*
- Corn. à Lap. in cap. 41. Ezech. Claud. de Rapt. Proserp.**
- Virtus.**
- S. Hier. Epi. 41. ad Rufin.**
348. Palma ab hyemis inclementia nihil unquam detrimenti accipit. Unde rursus Gambertus hanc è Claudiano epigraphen sustinuit; **PARCERE NOVIT HYEMS.** Næ! præclarum hoc Mariæ Virginis prototypon dixeris, quæ Crucifixo supra Golgothæam rupem proxima, & inter crudelissimos hostes media, nec minimam injuriam à Judaicæ persecutionis hyeme recepit; Imò inter tot calamitatum grandines, heroina incomparabilis *juxta crucem stetit.* Audi Sanctum Ambrosium, *Stabat ante erucem Mater, & fugientibus viris, stabat intrepida, stabat non degeneri mater spectaculo, quæ non metuerat percemptorem. &c.*
- Maria V. in monte Calvaria.**
- S. Ambros. ser. de Instit. Virg. cap. 7.**
349. Palma infimo suo trunco scabra & rigida, verticem habet mirè elegantem, summâque Majestate spectandum. Unde Gambertus, eam hoc Statii lemmate insignivit; **HORRORE DECORO.** Belliducem eodem momento & terribilem & amabilem, hæc imago spectat. Seneca;
- Quam grata est facies torva viriliter!*
- Plutarchus de Regis Demetrii facie differens, ait; *Eadem venustatem & gravitatem, errorem & hilaritatem habebat.* Et Statius;
- Attamen arma inter, festinatosque labores Dulcis adhuc visu &c.*
- Stat. lib. 1. Achill.**
350. Ne potes, à forti ac victorioso Belliduce; vel vel etiam ab industrio & laborioso mercatore progeniti, divitias, à majoribus suis tanto studio ac diligentia partas, commodissimâ felicitate usurpant. Unde Gambertus parentes illos palmæ non absimiles dicit, quæ naturâ suâ amplissimè excrefcit, **FACTURA NEPOTIBUS UMBRAM;** Verbis è Virgilio mutuatis;
- Nam quæ seminibus jactis se sustulit arbos, Tarda venit, seris factura nepotibus umbram.*
- Virgil. 1. Georg.**

fuis concupiscentiis, opibus, aliisque mundi blanditiis ita pertinaciter inhaerent, ut sese non propria voluntate, sed mera exterioris cujusdam necessitatis violentia ab illis abstrahi patientur.

Virtus.

359. Palma, locis spatiosis & apricis afflucta, virtutis ideam praefert, quae caeli aperti serenitate delectatur. Unde ejusdem Lucarini lemma. TANTUM IN APRICO Haud aliter Seneca; *Altrum quiddam est virtus, excelsum, & regale, invictum, infatigabile. Voluptas humile, servile, imbecillum, caducum, cujus statio & domicilium fornices & popinae sunt. Virtutem in templo invenies, in foro, in curia, pro muris stantem pulverulentam, coloratam, callosas habentem manus. Voluptatem latitantem sepius, ac tenebras captantem &c.*

Senec. lib. de vita beata cap. 6.

360. Palma truncus, prope terram contractissimus, quod magis versus caelum porrigitur, eò amplius dilatatur; ut adeo haec arbor inversae pyramidum non absimilis videri possit. Lucarinus gnomam subdidit; TURGESBIT IN ALTUM. Anima hanc sibi in operando ideam praefixam habeat, ut mundi ac terrae negotia vix contingere, caelestibus vero latissime immorari discat. S. Gregorius, *Palma, inquit, dum crescit, deorsum stringitur & sursum dilatatur; sic sancta anima ab imis incipit, & paulatim ad majora crescendo, usque ad amplitudinem perfecta charitatis pervenit.*

Justus.

S. Greg. in Cant. 6. 7. 7.

361. Academicus Tardus palmam hoc lemma insigniit. NON EXPECTATA DABIT. Palma enim, tametsi centum annorum spatio nullos fructus proferat, penitusque videatur sterilis & infœcunda, postea tamen, dum minimè cogitatur, preciosos suos dactylos parit. Ita Jason Maynus, etiamnum juvenis, ingenium prorsus rude, ac sublimioribus studiis ineptum demonstravit: at postea, patre nil minus cogitante, eodè celsum jurisprudentiae gradum est adeptus, ut vasta ipsius volumina incredibilem ac gloriosam lucem quibusvis litteratis afferant. Idipsum etiam in pietatis, religionis, ceterarumque virtutum moralium materie contingere solet; frequenter enim aliquos in iis subito excellere videmus, qui maximè fuerant haecenus illarum inanes. Unde S. P. Augustinus ait; *Utinam, qui nos modo exercent convertantur, & nobiscum exerceantur: tamen, quamdiu ita sunt, ut exercent nos, non eos oderimus, quia in eo, quod malus est quis eorum, utrum usque in finem perseveraturus sit, ignoramus. Et plerumque cum tibi videris odisse inimicum, fratrem odisti, & nescis. &c.*

Res inexpectata.

S. Aug. in Psal. 94.

362. Palma truncus eà parte, quae terram proxime contingit, penitus asper & impolitus est; superiores vero partes, versus caelum protensas, omnino pulchras & majestate plenas habet. S. P. Augustino testante; *Asper ardux videtur in terra, pulchra coma sub caelo est.* Proinde, me judice, subscribes; IN CULMINE PULCHRA. S. Ecclesiam, aut cuiusvis hominis justis animam hoc typo describere licet; utraque enim diversis calamitatibus in hoc mundo exagitata, faciem in caelo gloriosam & clarissimam sortitur. Hugo Victorinus; *Stripes rugoso cortice, id est, Ecclesia circumdata tribulationum asperitate, in terra figitur; & rami, id est, Sancti in aeterna felicitate gloriantur.*

S. Aug. in Psal. 92.

S. Ecclesia.

Justus.

Hugo Victor. l. 1. de Best. cap. 22.

Calamitas est via ad caelum.

Boet. de Conf. Philos.

363. Palma, uti superiore numero diximus, cortice suo asperrima, fructus admodum dulces parit; quamvis illos non sine ingenti labore colligere liceat. Unde lemma; FRUCTUS DULCIS, ET ASPER. Idipsum Boëcius cecinit;

Armata spina rosas, mella tegunt apes.

Et alius quidam Cygnus;

Dulcia non meruit, qui non gustavit amara.

Utrumque compendio dixit S. Lucas; *Oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam.* Et S. P. Augustinus; *In malis sumus, quae patienter tolerare debemus, donec ad illa veniamus bona, ubi omnia erunt, quibus ineffabiliter delectemur.*

Luc. 24. 21.

S. Aug. lib. de Civitate.

364. D. Aresius cuidam suorum voluminum è fronte palmam praefixit, cum lemma, VINCENTI DABITUR. Ita omnino Divorum Caelitum gloriam, palmae symbolo exprimi solitam (& palma in manibus eorum) tantum assequuntur, qui contra infernum & vitia impigre decertarunt. Aeschines dicere solebat, *Laborem quisquis tulit, debetur huic laboris natus, gloria.* Et S. Leo Papa; *Inter tentationes hujus vitae, prius nobis tolerantiam postulandam esse, quam gloriam.*

Gloriaeterna.

Aeschinas Clem. Al. l. 4. Strom. S. Leo ser. Transfg.

365. Duae palmae, protensis ramis sese mutuo complexae, epigraphen ab Aresio receperunt; CASTUM CONJUGIUM, NEC INFOECUNDUM. Opportuno hoc Emblemate Verbum Divinum, humanam carne vestitum, & intra Virginis beatissimae uterum Spiritus S. virtute, citra ullam integritatis virgineae labem conceptum, & in hunc orbem genitum, afficere licet. S. Ildephonus; *Non Matrem virginitatis deserit decus. Non virginem maternus impedit partus: & virginem non violat fetus; & Matrem nobilitat pudor virgineus.*

Incarnatio Verbi.

S. Ildepho. de Virginitate Mariae.

366. Tassus, symboli loco, Dux cujusdam simulachrum expressit, ad cujus pedes palma progernans, titulum hunc praeferebat; EX RELIGIONE VICTORIA. Hanc militandi, vincendique ideam omnibus Christianorum militum cordibus altum incisam, & ob oculos assidue positam velim. Camillus ad populum Romanum perorans; *Intuemini, inquebat, horum annorum vel secundas res, vel adversas: invenietis omnia prospera evenisse sequentibus Deos, adversa spernentibus.*

Religio.

Titus Liv.

367. Duae palmae, veluti mutuis oculis sese salutaturae, fastigia sua inclinant, cum lemma, BLANDA SE PACE SALUTANT. Petrus l'Abbè hanc Mariae Virginis ad Elisabetham invisentis, imaginem statuit. Nam, ut in rem praesentem ait S. Joannes Chryostomus, *Sanctorum non tantum verba, sed & ipsi aspectus spirituali gratia pleni sunt.*

Maria Elisabetham invisentis. S. Ioan. Chrysol. Hom. 3. ad Pop.

PERSICUS & PERSICUM.

Cap. XXVII.

368. PERSICUS à Ludovico Dominicano epigraphen recepit; TRANSLATA PROFIOR. Innuebat videlicet, sicuti malus ista, intra Persiam penitus venenata, si ad nostras terras transferatur, insignem perfectionem & salubritatem fortitur; ita hominem, in exteris regiones profectum, aut veteri sua consuetudine exutum, non raro optimos mores induisse. Appositè canit Andreas Alciatus;

Mutatio.

And Alciat. Embl. 143.

Translatu facta est melior, quae noxia quondam

In patria, hic nobis dulcia poma gerit.

Tu procul à patria in pretio es majore futurus.

Porro homo, è mundo in sanctam Religionem translatus, mirae suavitatis ac perfectionis fructus edit; quia, S. Petro Chrysologo teste, *quidquid extra claustrum est, plenum est anxietate, inquietudine, amaritudine, formidine, sollicitudine, & dolore.* Denique icone ista D. Gregorius Bolzi sacram aedem

Religiofus.

S. Petr. Chrysol. in serm.

ÆdesLauretana.

Lau-

P O M A A V R E A.

S. Burchomæus A-polt. cumprimis significatur, quippe qui propriâ pelle inter carnificum manus deperditâ, munditiem ac puritatem longè maximam recuperavit.

Hypocrita Famineus decor.

S. Greg. Naz. Drot. 31.

397. Rubescenti pomo D. Carolus Rancatus inscriptus; INTUS EST VERMIS. Hypocrita, exteriore vultu charitatis purpuram mentitus, sædum in animo vitiorum venem nutrit. Ita quoque muliebris forma non rarò sub minimâ superficie, sordidissimam divertarum ægritudinum luem tegit. S. Gregorius Nazianz. *Pulchritudo, quæ in coloris elegantia, & aptâ membrorum compositione animo fingitur, temporis & morbi ludibrium est.* Exemplo suo id testatur reliquit Raymundus Lullus, nobilissimus Cataloniae Eques; cùm enim in ætate etiamnum juvenili, pulcherrimæ cujusdam feminæ formâ ardentiissimè captus, omnem ejus acquirendam adhiberet conatum, illa econtrâ, pudicitiam cautata, amantis importunitatem omnibus modis declinare studuit: tandem verò obstinato Raymundi amore sese vinci passâ, lecterò illum convenit, & veste nonnihîl ductâ, pectus scærentes, sordidoque carcinoma te excusum inspicere jussit: cujus rei insolentia Raymundum adeò perculit, ut creaturarum amore ejurato, spiritualem Christianorum sit amplexus.

Educatio bona.

Virgil. l. 2. Georg. v. 426.

398. Rancatus optimos filiorum quorundam mores, & bonam parentum educationem Emblemate significatur, exquisiti decoris ac mira perfectionis poma depinxit; cum lemmate, TRUNCOS SENSERE VALENTE. Verbis è Virgilio mutatis;

Poma quoque ut primum truncos sensere valentes, Et vires habere suas, ad sidera raptim Vi propriâ nituntur, opisque nil indigna nostra.

Ita nimirum è liberis benè educatis haud obscurè sanctam ac validam parentum erga ipsos dilectionem conjicere licet; quæ Magno Augustino teste, *Pater & mater filios quanto amplius diligunt, tanto amplius ad bonam vitam compellunt.*

S. Aug. epist. 157.

Maria V. protectrix. Cant. 2. 3. S. Bonav in Lytan. B V.

399. P. Jacobus Masenius Symboli loco malum depinxit, sub quâ genius inter æstivos Solis ardores quierem & fructus capit; cum lemmate, ALIT, ET TEGIT. Mariam Virginem hæc imago spectat, de quâ illud Sacri Epithalamii passim intelligi volunt Authores; *sicut malus inter ligna sylvarum, sic dilectus meus inter filios, sub ambrâ illius, quem desideraveram sedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo.* Ut adeò Magna Dei Parens à S. Bonaventurâ jure cognominetur *Placitum Dei Umbraculum.* Emblemati explicando canit P. Masenius;

Frondebis æstivas malus rapit obvia flammæ: Quosque tegit solus, fructibus arbor alit.

Exhibet hospitibus fructum Virgo, exhibet umbras, Ne tibi displiceat, visa placere Deo est.

Correctio vera.

S. Ihd. l. 3. de summo bono in fin.

400. Cruda poma manibus avelli debent, matura verò spontè decidunt. Lemma; IMMATURA RESISTUNT. Ita sana correctio tempus expectat opportunum, & mentem peccatoris benè dispositâ, secus enim mille experietur resistentias, erique penitus irrita. S. Ihdorus; *Princeps justus malorum errores dissimulare novit, non quòd iniquitati eorum consentiat, sed quòd aptum tempus correctionis expectet, quando eorum vitia vel emendare valeat, vel punire.* Atque adeò suo res quælibet tempore aggredienda est. Ovidius.

Quid plenam fraudas vitæ crescentibus uvis? Pomaque crudeli vellis acerba manu? Spontè fluens matura sua, sine crescere nata. Est pretium sardæ non leve vita mora.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erash. Tom. 1.

401. Inter cætera insignia, quibus Hercules simulachrum superbit, etiam poma aurea numerantur, quæ ei in prædâ cesserunt, quando horrendum Draconem, ad poma illa custodienda pervigilem, intra hæspetrum hortos occidit. Unde poma illa aerea, ab excubante Dracone custodita, hoc lemmate circumscibes; **MONSTRO RAPIENDA PEREMPTO**, vel, **DANT RAPTA TRIUMPHUM**. Potens etiam pomis istis aureis epigraphen, à nobili quodam ingenio velleri aureo inditam, subungere; **NON SEGNI RAPIENDA MANU**. Nam vocabulum *Mula*, à Græcis in eâ Velleris aurei fabulâ usurpari solitum, afferente Natali Comite, simul *S oves*, *S mala*, *S fructus*, significat. Cæterum è symbolo præfenti haud obscure colliges, virtutis thesaurum ab iisduntaxat acquiri, qui adversus vitiorum monstra generoso animo confligit: nam cælestis victoria trophæa nonnisi edomito perduellium cupiditatum hoste eriguntur. S. Ambrosius; *Rapimus ex hoc mundo palmas salutis, & quasi excubantibus obsessos serpentibus fructus pervigili labore decerpimus, sed tamen, ut non furtiva sublatio, sed direpto sit triumphalis.* Achilles Boechius Herculem, pomis aureis, clavâ, & leonis exuviis instructum, hoc epigrammate depingit;

Natal. Com. Mytol. lib. 9. cap. 1.

Virtus labore obtinetur.

S. Ambr. l. 5. in Lucam. prop. fin. Achill. Boch. Symb. 55.

Quæ statura insignis clavâ, Nemique leonis Exuvius, larâ qua tria mala tenet. Magnanimi Alcide vera, & sapientis imago est, Aurea qui victo poma Dracone talit. Nempe Draco in nobis nihil est, nisi dira cupido; Extinctâ hac, triplex illicet extat honos. Comprimitur furor iræ, & habendi sacra libato Interit, & Veneris desidijs amor. Fortem animum exuvias signant, clavâ illa potentem, Qui domitus victor sensibus imperitat.

402. Fingitur à Poëtis, Eridem Deam pomum aureum in medium Dearum è cælo projecisse, cum inscriptione; **DETUR PULCHERRIMÆ**. Pomi aurei nomine plenitudinem Divinæ gratiæ intelligere licet, quæ nulli alteri creaturæ poterat convenire, nisi omnium pulcherrimæ, Virgini inquam Mariæ. Sicut enim Christus fuit *speciosus forma præ filiis hominum*, ita B. Virginem pulcherrimam fuisse inter filias hominum docet eruditione & pietate Magnus Albertus. Ab ejus sententiâ stat S. Gregorius Nazianzenus, qui, B. Virginem inter pudicas, pulcherrimas, atque venerandas primam vocans, exclamât, *O Virgo, quæ forma nitore præis cæteras.* Richardus noister Victorinus *ter pulchram* appellat; nimirum *pulchram facie, pulchram mente, pulchram corpore.* Et rursus eam dicit fuisse *Vultu Angelico*. Sed quid alios recenseo? vel solum audi Divinum sponsum, omni testimonio majorem; qui de B. Virgine attonitus exclamât, *Quàm pulchra es amica mea, quàm pulchra es! Et; Eccetia pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es!*

Maria V. pulchritudo.

Albert. Mag. apud Dionys. de laud. M. V. lib. 1. c. 34. S. Greg. Naz. in Trag. Christi. partiens Rich. Victor. lib. 26. in Cant.

Cant. 4. 16. & 1. 14.

Q U E R C V S. R O B V R. G L A N S.

Cap. XXXII.

403. Animum invictum ac imperterritum è Animum Quercu d'nolesces, quæ, tametsi ventorum impetu furore incurtata, **SEMPER IMMOTA**, vel ut alius incupsit, **IPSA HÆRET**, vel, **NON QUATITUR**, seu, **IMMOTA SUPERBIT**, Hominé

Ddd 2

mag

Senec. ep. 27 magnanimum describens Seneca, ait; *Magnanimus stat rebus sub quolibet pondere: nulla illum res minorem facit, nihil illi eorum, quae ferenda sunt, displicet: quidquid cadere in hominem potest, in se cecidisse non queritur: vires suas novit, vincit virtute fortunam.* Eandem iconem Alciatus, apostrophe ad Turcas factâ, in honorem Caroli V. Imp. applicat;

*Oceanus quamvis fluctus pater excitet omnes,
Danubiumque omnem, Barbare Turca, bibat:
Non tamen irumpes perfracto limite, Caesar
Dum Carolus populi bellica signa dabit.
Sic sacra quercus firmis radicibus adsanti,
Sicca licet veni concutiant folia.*

404. Eidem quercui inscribes; IMMOTA

Virgil. l. 2. MANET. Verbis è Virgilio mutuatis;

Georg. v. 299.
*Ergo non hyemes allam, non flabra, nec imbres
Convellunt, immota manet.*

Obstinatus Ita obstinatum hominis pectus nec senectute, nec Spiritus sancti afflatu, nec calamitatum impulsu è pristino vitiorum statu se demoveri patitur. Nam, ut sapienter observat magnus Augustinus *sicut constantia nec sine hominem depravari, ut a pertinacia non sine corrigi.*

405. Lignum quernum, quia apprime solidum & forte, integris laculis durat. Lemma; DURANDO SÆCULA VINCIT. Virgilius his omninò verbis de Quercu canit;

Virgil. l. 2. *Immota manet, multosque per annos
Georg. v. 294. Multa virum vivens Durando secula vincit.*

Virtus. Ita hominum virtuorum memoria quovis tempore inter vallo est major, nullamque annorum letitiam perturbat. Siracidis ore de hominibus justis testatur Deus; *Nomen eorum venit de generatione in generationem.* Alphonsus Aragonum Rex, teste Pannormitano & Aeneâ Sylvio, adolescentem, qui mortem horrebat, consolans, *Non est, inquit, cur mortem ad id timeas, cum hac bene pureque viventibus, sit vita, atque eius vite principium, que neque doloribus neque timori, neque invidia, neque arumnis ullis subjicetur est.* Ovidius;

*Itaque opus exegi, quod nec lotis ira, nec ignes,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere ventus.*

Et alibi;

*Inbelles Elegi, genialis musa, valeo:
Post mea mansurum fata, superstes opus.*

406. Quercus grandis & spatiosa, symboli loco, plures plantulas sub se complectitur; cum lemmate, TEGIT UMBRA MINORES. Verbis è Caulino delumpis;

Cassian. Traged. Solyim. Act. 3, Scen. 1
*Ut altus quercus assurgentes cornu
Regnata tenuit nemora non parvo ambitu
UMBRA MINOREM, nobilibus regens.*

Protektor Principem benignum, pupillis ac pauperibus tuendis deditum, hæc imago deprædicat. David eam protegendi pietatem in Deo animadvertens, sermone ad illum convertito, ait; *Tibi derelictus est pauper, orphanus tu eris adiutor.* Et Cassiodorus; *Persona tua refugium sit oppresso, infirmo defenso, præsidium aliquâ calamitate conclusio.*

407. Dominicus Gambertus vastam quercum, ab aliquot ventis imperitam, hoc Virgili epigrammate exornavit; SESE MOLE TENET. Ita vir fortis suo robore ita nititur, ut nullis adversitarum

Vir fortis. ventis sit deprecandus. Cassianus; *Vir vocatur à viri-*

bus, qui nescit in adversis tolerando deficere: sed animo stabili defixus, & caelestium rerum contemplatione firmatus, manet semper impavidus. Porro grandem Monarchiam imago ista designat, quæ propria suâ vastitate ac robore diversorum hostium vires, instar ventorum adversum se jactatas, infringit. Hoc sensu cecini;

*Tema, che r'ha ragione
Chi di forze è minore:
Il nimico furere
Che atterrare una potenza vasta,
Ogni forza non basta:
Che quantunque smembrà, ed abbassata,
Dal l'istessa sua mole è sostenuta.*

408. Rempubicam & Monarchiam Romanam; Potentia imperium Græcum, dominium Hebræorum, aliaque prostratas gentium diversarum potentias, Rancatus cum annosâ quercu comparat, quæ, in terram prostrata, epigraphen sustinet; COMMOTA TANDEM. Seneca de Quercu canit;

*Gemit illa multo vulnere impresso minax,
Frangit que cunctos, resistit excussus chalybs,
Vulnusque ferrum patitur, & truncum fugit:
COMMOTA TANDEM est. &c.*

In tem præsentem ait Magnus Augustinus; *Quid ex pavescis, quia pereunt regna terrena? Id: è tibi caeleste promissum est, ne cum terrenis perires.*

406. Quercus, grandine ac ventis percussa, gnominam reddit; NULLI CEDIT. Heroicum & invictum hominis pectus ex hæc ideâ, ceu cætypo, dignoscere licet. *Sapiens enim, inquit S. Ambr. non metu frangitur, non potestate mutatur, non attollitur prosperis, non tristibus mergitur. Ubi enim sapientia, ubi virtus est, ibi constantia, ibi fortitudo.*

410. Quercus ventorum ac tempestatum furori non tantum resistit, sed eam virium suarum incrementum longè maximum ab eorum violentia recipit, & firmissimas radices agit. Unde lemma; INCURSIONIBUS SOLIDATUR. Ita genuina virtus inter adversa non modò nihil dimittitur, sed contra plurimum augetur. Seneca; *Non est arbor solida, nec fortis, nisi in quam frequens idus incursum: ipsa enim vexatione constringitur, & radices certius figit.* Proprijs ergò bonis virtus est, ut esse inter vi possint, multum inter formidolosa versari, & aquo animo ferre, quæ non sunt mala, nisi malè sustinentur. Haud aliter Justus Lipsi; *Ut arbores, ventis agitata, alienis radices agunt; sic boni in virtute magis comprehendunt, impulsus aliquoties adversitatum flabris.* Idipsum etiam animadvertens S. Joannes Chrysostomus, *Arbores, inquit, quæ magis ventulantur & agitantur à ventis, eò sunt fortiores & densiores.* Otho Venius eadem metaphorâ verum amantem describit;

*L'arbor, da ventis scossa, e da tempesta,
Più interna, e resiste ad ogni vssalto
Contra ogni disfavor qual sermo smalto
Si mostr' in vero amante, e immobil resta.*

411. Nonnemo, à serenissimâ Roberianorum domo plurimis favoribus protectus, animi sui fiduciam è quercu sen robore dignoscendam proposuit; cum lemmate, NULLA EST HAC TUTIOR UMBRA. Certius tamen hanc gnominam de S. Servatoris nostri Cruce, vel de Mariæ Virginis partu pronuntia veris. De hæc Richardus à S. Laurentio testatur; *Potens est Maria ad protegendum: unde ipsi potest securè dicere servus ejus illud Job. 17. Pone me juxta te, & cujusvis manus pugnet contra me.*

Beneficentia.
Alciatus Embl. 200.
 412. Quidam è Roberianorum familia aulicus, beneficentiam à suo Domino sibi exhibitam Emblemate significaturus, quercum delineavit; cum dicto, CIBOS, ATQUE SALUTEM. Nempe illum Veterum morem hæc imago innuit, qui alimenta sua è quercu recipere sunt soliti; uti Alciatus hoc disticho testatur.

*Glande aluit veteres, solâ nunc proficit umbra:
 Sic quoque, sic arbor officiosa lovis.*

Providentia Dei.
S. Greg. Papa 32. Mor. 6.6.
 Eadem effecta S. Gregorius Papa in Deo versus egestatem nostram deprehendens, ait, *Nos parvulos Dominus dum protegit, nutrit; & non gravat; atque onerosâ, sed levi & blandâ protectione nos refouet, dum suas in nos misericordias exerit.* &c.

Innocentia
S. Aug. in Psal. 35.
 413. Quercus, nullis teredinum injuriis obnoxia, à Bargallo epigraphen retulit; CARIEM NON SENTIT. Et à Rosso; PROCUL A TINEA, Anima innocens hoc symbolo delineatur, quæ nullos vellicantis conscientia vermes unquam sentit. S. P. Augustinus; *Cubile nostrum est cor nostrum, ibi tumultum patimur mala conscientia, & ibi requiescimus, quando bona conscientia est.* Idiplum de virtute dixeris, quæ temporum vetustate longè superior, nunquam consumitur; Ovidio testante,

Longum probitas perdurat in ævum.

Virtus.
Eccles. 40. 12.
 Calculo suo id confirmans Siracides, *Fides*, inquit, *in saculum stabit.* Id est, interprete P. Cornelio à Lapide, *fidelitas, veritas, sinceritas, iustitia, integritas, quâ quis à reo nec prece, nec pretio se divelli sinit, in æternum stabit.*

Proprius valor.
Lucan. lib. 1.
 414. Joannes Ferrus Abbas, Urbinatum Ducem symbolo exornaturus, quercum, veluti gentilitium Principis illius insigne, depingi fecit; cum lemmate, SUO SE ROBORE FIRMAT. Innuebat videlicet, Ducem illum, nullâ alterius ope indigum, propriis consistere viribus. Huic affine est alterum D. Caroli Rancati Emblemata, ubi ad D. Hyacinthi Orrigoni, Regii Mediolanensis Senatoris honorem, quercum depinxit, quæ ex gentilitiis ipsius armis desumpta, epigraphen tulit; PONDERE FIXA SUO. Consentaneè ad illud Lucani;

*Qualis frugifero quercus sublimis in agro
 Exuvias veteres populi, sacraeque gestans
 Dona ducum, nec jam validis radicibus harena
 Pondere fixa suo est, &c.*

Fortis.
Tull. in Rhett.
 Ita vir magnanimus propriâ fortitudine ita nititur, ut nullis adversitatum viribus unquam possit concuti, aut in alterutram partem sterni, Cicero; *Fortitudo est immobilis inter adversa, gloriosa animi claritudo, res arduas pulchrè administrans, quæ nec adversis infestando frangitur, nec prosperis blandiendo elevatur.*

Præmium
Alciatus in Emblem.
 415. Corona, Romanorum more, è quernis foliis contexta, epigraphen tenet; SERVANTI CIVEM. Iis enim corona illa in præmium cesserat, qui civem quemdam ab interitu vindicâssent. Inde Andreas Alciatus Emblematis construendi ansam mutuans, hoc distichon subjunxit.

*Grata lovi est quercus, qui nos servatque, fovetque,
 Servanti civem quæna corona datur.*

Cassian. l. 2. epist.
 Ita nimirum nulla unquam subditorum merita sine præmiis sunt dimittenda, veluti quæ ad ampliora merita stimulû præbent fortissimû. Cassianus; *Tribuenda est iustis laboribus compensatio meritorum, quia exprobrata militia creditur, si irremunerata transitur. Athletam populis palma designat esse victorem; sudores bellicos cincta corona testatur. Cæterum Carolus Rancatus D. Orrigono, ad senatoriam dignitatem pro-*
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.

moto, Emblematis vice quercum, utpote magnatis illius insigne, depinxit; cum hoc poemate,

*Quercus glandiferam neccebat fronde coronam
 Servanti civem, qui periturus erat.
 Et tibi jam quercus; populus te fronde coronat
 Cum librâ, ac libris te duce liber eat.*

Denique Angelus Politianus, Laurentii Medicei frontem in vilis suæ horto fortè querno ramo in-umbatam conspicatus, extemporale hoc distichon pronuntiavit;

*Quam benè glandifera cingis tua tempora quercu,
 Qui CIVEM SERVAS non modò, sed populâ.*

416. D. Hyacintho Orrigono, inter Mediolanenses Senatores recensito, Carolus Rancatus, illius familiam Emblemate honoraturus. Quercum, Orrigonorum insigne, depinxit; cum lemmate, NON ALIUNDE FASCES. Ex hoc paradigmate dices, honores & majestatem non nisi è laboribus, quercu figurati solitis, scaturire. Salomon id apertè testatus, ait; *Manus fortium dominabuntur.* Veluti diceret; manus, assiduis exercitationibus dilatatas, & generosi animi negotiis probè fatigatas, ad Imperii falces eluctari. Rectè dixit S. Hieronymus; *Non est dignum, ut inde exigas honorem, unde refugis laborem.* Certè Romani maximam mundi partem suis imperiis non aliter subjugârunt, nisi in brachio forti, & manu, militaribus studiis probè exercitatâ. Græci, Assyrii, Persæ, Germani, aliique dextera suæ viribus amplissima ubique terrarum fixere trophæa, & vastissimas Provincias sunt consecuti.

417. Virgilius de Æsculo, quercum specie, canit;
 ----- *Quantum vertice ad ætras
 Æthereas, tantum radice in Tartara tendit.*

Unde sublimem quercum hoc lemmate efficies; IN TARTARA RADIX. Eorum genuina hæc imago est, qui excelsis mentis conspicui, profundissimam humilitatem in animo fovent. S. Paulus, propriissimâ antonomasiâ Vas electionis, Princeps Apostolorum, & ad tertium cælum raptus, de se ipso pronuntiavit; *Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus;* utque idiplum etiam opere comprobaret, manuum suarum labore victum sibi paravit, & Corinthiorum precibus, veluti unice sibi necessarius, anxie se commendavit. Christus quoque Dei filius, sese filium hominis cognominari, in stabulo nasci, pedes incedere, & Romanis triburum pendere voluit; quin imò, *quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit, capis lavare pedes discipulorum.* Rem totam explicans S. P. Augustinus, *Bonum est, ait, sursum habere cor; non tamen ad se ipsum, quod est superbia, sed ad Dominum, quod est obedientia, quæ nisi humilium non potest esse. Est igitur aliquid humilitatis miro modo, quod sursum faciat cor; & est aliquid elationis, quod deorsum faciat cor.*

418. Quercus suas glandes animalibus dispensat, ramet si nullis hominum manibus percussa. Unde Hentius Farnesius Eburno subscipit; SUFFRAGIA NON EBLANDITA. Ita nimirum beneficentiam nostram adversus egenos oportet esse promptam & liberalem, non verò importunis precibus extorram aut invitam. Democritus dicere est solitus; *sibènè facturus es, statim facito. Tarditas enim vitiosum reddit munus.* Aulonius;

*Gratia quæ tarda est, ingrata est gratia; semper,
 Quæ fieri properat gratia, grata magis.*

Honores laboribus acquiruntur.
 Prov. 12. 24.

S. Hieron. Epist.

Virgil. l. 2. Georg. v. 29

Humilitas

1. Cor. 15.

10an. 13. 3.

S. Aug. l. 14. de civit. c. 13.

Eleemona prompta.
 Democr. apud Ant. Melissæ. 2. de Benef.

Seneca.

Mirificè in rem nostram Seneca; *Omnis benignitas prosperat, & proprium facientis cuiò facere. Si de die in diem trahens profuit, non ex animo fecit. Itaque duas res perdidit, & gratiam & tempus.* Et David; *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem,* seu interprete S. Brunone, *Beatus qui intelligit, id est, ut etiam non petentibus pauperibus offeratur elemosina.*

Psal. 40. 2.

S. Brun. in hunc loc.

Peccatum veniale.

Tull. lib. 5. de finibus. Ælian. de Var. Hist. lib. 12. c. 53.

419. Glans, mole quidem tenuis; si tamen seminetur, imminens arborum è visceribus suis producit Unde lemma; **MINIMA MAXIMAM FACIT.** Haud aliter exigua quedam ac venialis culpa non raro enormium delictorum sementem facit. Veritatem Tullius. *Omnium rerum principia parva sunt, sed suis progressibus usque augentur.* Et Ælianus; *Me verò non clam est, maximorum saepe bellorum tenuissima contemptissimaque principia visa fuisse.*

420. Quercus ab infesto fulmine, læpius tantâ vi pecutitur, ut nunquam tuta, omnibus lacerata ramis, convulsâque stipe, radicibus conflaret. Et si fortè hanc calamitatem effugerit, mille adhuc exposita est tempestatibus, ventorumque ac pluviarum furoribus, quando cæteris arboribus procerior, verticem nubibus immitit. Emblematis tubici ipsi Serenissimus Philotheus; **NUSQUAM TUTA.** Neque nos usquam tuti vivimus, si superbè elati iram Dei atque indignationem gravissimam incurimus. Ab eo enim semel destituti, nihil est, quod amplius regere nos & defendere possit, licet vel maxima potentia virtutibusque subnixi staremus. Tunc omnibus expositi tempestatibus, nox. uin caput lacerandum affligendumque præbemus, neque refugium reperimus, quò miseris nos ab incumbenti pœna eripiamus. Magno Augustino teste, *Nulla sine pagina est sanctorum Librorum, in qua non sonet, quòd Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Emblematis mentem ita explicatam accipe.

*Intra tela Iovis circumvolitantia nusquam
Abdit iura suum quercus adulta caput. Et.
Quis habet aitonitos divi mens conscia fuit,
Perpetuo cadit virbere pœna ferax.
Nusquam tuta, suo semper mens crimine pallet,
Et mordace premit pectora sæva metu.
At pia meus, se vis dum motibus intonat æther,
Sola stat, & facilem sentit adesse Deum.*

Resurrectio mortuorum.

S. Aug. Tract. 23. in Iohann.

421. Idem eruditissimus Philotheus Emblematis loco glandè depictam habet, quæ immittitur terræ, conditurque humo, ut spectabilem producat quercum, quæ in plures annos frugifera atque robusta, tot animalium milibus inter viat, stylæque tuæ sit ornamento. Epigraphæ; **CONDITUR, UT SURGAT.** Glans, in validissimam arborem excrescens, documento nobis est, corpora nostra non perpetuè sepehri, ubi morte rapta, terris mandamur, sed expectari gloriosissimam illam resurrectionem, quæ in amplexum Salvatoris nostri abrepti, cælum conscendimus. S. P. August. *Habent gaudium bona anima, cum de seculo exierint. Sed cum facta fuerit resurrectio, bonorum gaudium amplius erit.* In rem præsentem canit Philothei Interpretes;

*Que latuit, taboque atro resoluta cubito
Obscurum infecit glans putrescens suum;
Nunc petit acris annojo robore sedes
Quercus, & haud tumulo se latuisse dolet.
Quando meos cineres, corpusque ex sanguine sepulchro
Reddam, atque ingesta contumulabor humo:
Æthereas rursus veniam formosius in auras,
Et mea cælestis tempora stringet apex.*

422. P. Jacobus Masenius gentilitiam Chisiorum Quercum depinxit, quæ ramos suos in Crucis speciem decussatos præfererebat; cum lemmate, **ROBUR MEUM CRUX EST.** Ita nimirum, afferrento Magno Augustino, *Apprehenso ROBORE CRUCIS Christi STABILES sumus.* Ad Fabium Chisium in rem præsentem canit Emblematis Author.

S. Crux. S. Aug. ep. 5.

*Mens tibi ceu robur solidum; tamen addita crux est,
Omnia quo vincas, in cruce robur habes.*

423. Idem P. Masenius Symboli loco Genium depinxit, qui teneræ quercus ramos in crucis formâ intlectit; cum lemmate; **TENERO SIC FLEXA SUB ÆVO EST.** Tantum nempe interest, à tenetis addidisse virtuti animum. Seneca; *Nulla erit processu temporis difficilis clementia Principi, qui in annis puerilibus didicit servare pietati.* Unde ad Fabium Chisium canit Emblematis Author.

Educatio.

Senec. Ep.

*Dum licet, & primis vernat nova planta capillis,
Flecte; dabit iussas ad tua vota comas.
Et curvam revocare datum est, & flectere rostram,
Illa crucem qua fert planta, senella tulit.
Quam fert, Magne Fabi, teneris adolevit ab annis,
Et propè cum vitâ Crux tibi nata fuit.*

424. Noxia ramorum luxuries in quercu præputatur, cum lemmate, ex Horatio desumpto; **AB IPSO OPES ANIMUMQUE FERRO.** Ita nimirum calamitates & persecutiones plurimum ornamentum & utilitatis nobis afferunt; nam *Ipsa medicamenta tormenta sunt, ut homines à pœnarum exitio pœnalis eruantur auxilio.* Rursus canit P. Masenius de Fabio Chisio;

Calamitas utilis.

S. Aug. l. 22. de Civit. c. 22.

*Sapè brevis dolor est longi medicina doloris,
Et mala vitandis sunt adhibenda malis.
Vidimus elatis quercus subsurgere ramis:
Noxia luxuries ense secanda fuit.
Auxilii opes ferrum, tibi per tolerantia ferri:
Quod secuit corpus, pectoris auxilii opes.*

425. Glandes peritica de quercu excutuntur; cum lemmate, **UBERIUS PERCUSSA DABIT.** Hinc conijcere licet, quantum calamitates profunt, ad uberiores virtutum fructus faciendos. S. P. Augustinus; *Miseria plerumque affert ex tribulatione fructum bonum: felicitas autem corrumpit animam perversa securitate, & dat locum diabolo tentatori.* Ad Fabium Chisium canit P. Masenius.

Calamitas utilis.

S. Aug. in ps. 68. Ceno. 1.

*Uberius percussa suos dant robora fructus.
Est aliquid duras apposuisse manus.
Largos crede mihi, multus patientia fructus
Protulit, exemplo discimus illa tuo.
Virtutis, fateor fructus extendis agendo:
Si quid agendo facis; plus patiendo facis.*

426. Quercus, fulmine lacerata, epigraphen sustinet; **CITIUS FRANGOR, QUAM CEDO.** Constantiæ hæc imago est, & cum primis SS. Martyrum, qui potius membris omnibus lacerari, quam Tyrannorum improbitati vel minimum cedere voluerunt. Unde exclamat Magnus August. *Quàm magna constantia Martyrum! quàm bona fides Sanctorum! qui pro nomine Christi multa tormenta libenter suscipiebant; & tamen eadem tormenta contemnendo, in suis persecutionibus diabolum superabant.* Audi de Fabio Chisio canentem P. Masenium.

Constantia

SS. Martyres.

S. Aug. ser. 38. de Divers. c. 1.

*Cum semel illustres recti constantia mentes
Occupat; inflecti vix rigor ille potest.
Munera des, sperni robustum munera pectus:
Vim moveas; ridet fulmen inane, minas.
Nec terror Fabium, nec flectent munera quercum;
Ille potest robur roboris esse sui.*

427. Quer-

427. Quercus, ventis concussa, epigraphen à P. Masenio accepit; ADVERSIS FIRMIOR AU-
RIS. Ita nimirum vit fortis ac justus nullibi majus
fortitudinis suæ incrementum capit, atque inter ad-
versitates. S. P. Augustinus; *Molestis corporalibus
exercitata vita justorum splendidus existit; & eas per
patientiam superando, majorem gloriam comparavit,
sed adjuncta gratia Dei, non superba voluntate se extol-
lens, sed humili confessione fortitudinem promerens.*
Audi Emblematis Oedipum ipsummet Masenium;

*Tu quicumque par discis, hoc discere serendo,
Quò quis plura tulit, plura ferendo potest.
Vincere fortunam fortuna docebit iniqua,
Auras quod superet quercus, id aura facit.
Hac ventis quatitur, ventis firmatur isdem
Qua modò dura, Fibi, fers, patiendo levas.*

428. Quercus excisa columnis & trabibus pala-
tium apratur; cum lemmate, NOBILIUS EXCISA
RESURGIT. Ita Justus, quando à mortis falce
abripitur, tantum abest, inde aliquid damni ipsi
accrescere, ut porius ingentem gloriam in cælis ad-
piscatur. S. P. Augustinus; *Veri fideles moriuntur,
& abundantius habebunt vitam, veniendo, quò Pastor
precessit, ubi nunquam deinde moriatur.* Rutilus de Fa-
bio Chisio canit Emblematis Author P. Jacobus
Masenius;

*Cernimus excisas firmare palatia quercus,
Regalesque apto robore ferre domos.
Cætera plantarum pars est obnoxia flammis:
Sed fuit quercus nobiliore cadunt.
Dignatus quercus fatis, O Nobilis Heros,
Cælestis moriens pars eris una Domus.*

429. Corona civica, ex quernis ramis inflexa,
lemmatis loco voculam illam Apocalypticam à P.
Masenio accepit; VINCENTI. Eos nimirum co-
rona cælestis expectat, qui adversus animæ hostes
triumphaverint. S. P. N. Augustinus; *Corona victo-
ria non promittitur, nisi certantibus. In Divinis autem
scripturis assidue invenimus promitti nobis coronam, si
vicerimus.* Porro animarum curatores hæc imago
spectat, qui ex unâ servatâ animâ æternam coronam
sibi vendicant, sicuti olim corona quæna ob uni-
cum servatum civem Romanum dabatur. In hanc
rem de Fabio Chisio canit Emblematis Author.

*Quæna triumphales foliis ambire capillos
Ausoniam quondam visa corona fuit.
Magnus honor, civi servato debitus olim:
Quot tibi debentur Maxime fersa Fibi!
Mille tibi rives debentur, mille corona:
Hæc dare mortalis dextera nulla potest.*

430. P. Jacobus Masenius Emblematis loco
quercum depinxit, quæ in gentilitiis Chisiorum col-
libus fundata, epigraphen è Psalmo habuit; FUN-
DAMENTA IN MONTIBUS. Hominem con-
templativum hæc imago spectat, qui vitam suam
omnem in monte, cælo nimirum, collocatam habet.
Porro de S. Ecclesia id intelligens Magnus Augusti-
nus, ait; *Qui sunt montes sancti, super quos fundata est
ista civitas: Propheta & Apostoli. Quare sunt funda-
menta Prophetæ & Apostoli? quia eorum auctoritas
portat infirmitatem nostram.*

R A M V S.

Caput XXXIII.

431. D. Aresius B. V. Mariæ Nativitatem Em-
blemate significaturus, arboris ramum,
necdum inoculatum, depinxit; cum lemmate, PER-

MANET IN SIMPLICITATE. Veluti diceret,
inregetrimam innocentiam, qualem protoparens
noster Adamus habuit, in Maria Virgine intactam
permanisse. De hæc S. Petrus Damianus; *Germi-
vit virga Jesse, ac de toruosa radice generis humani in
rectitudinem erumpens, omnem ignorat nodositatem.*

432. Homine quodam è vivis sublato, Lucari-
nus ramum, violenter ab arbore decussum, figura-
vit, cum lemmate; AD INSERENDUM ALIBI.
Lætissimo nimirum hominis defuncti auspicio sig-
nificabat, illum, mortis falce è terâ sublato, intra
cælestes hortos plantandum esse. Nunc, inquit
Magnus Augustinus, *Sanctorum anima defunctorum
ideo non habent gravem mortem, quæ separata sunt à
corporibus suis; quia caro eorum requiescit in spe.* Fran-
ciscus Petrarca in Lauræ morte canit;

*Quel vivo Lauro, ove solean far nido
Gli aliti pensieri, e i miei sospiri ardenti,
Che de bei rami mai non mossen fronda,
Al ciel traslato, in quel suo albergo fido.
Lascio radici. &c.*

433. D. Didacus Saavedra, Symboli loco, ra-
mum figuravit, qui, in vase testaceo radices agens, ab
arbore non amplius dependere, nec truncum, un-
de originem traxit, agnoscere solet; uti frequenter
in hortis videre est. Epigraphen subjunxit; A SE
PENDET. Ita non rarò Ministri, ad summam dig-
nitatem evecti, Principum suorum imperia excu-
tiunt, & à nemine altero, nisi à propriâ voluntate,
dependere nituntur. Inter hos minimè postremus
Jeroboamus, qui provinciâ quâdam administrandâ
à Salomone donatus, paulò post adversus illum per-
duellis evasit. Quin, hoc nostro ævo Dux Fridlandiæ
potestatem absolutam, & à Cæsarèâ Majestate inde-
pendentem, sibi met arrogare ausus, gravissimam cla-
dem in Germaniâ excitavit. Id ipsum de supremo
omnium Domino dixit insipiens ac superbus in corde
suo, non est Deus. Nam, ut sapienter observat Mag-
nus Augustinus, *Superbus à se longè facit Deum, non
locorum spatio, sed mentis affectu.*

434. Fuit, qui ramum aureum, manu quâdam
avultum, hoc Virgilio lemmate insigniter; SEQUI-
TUR VOLENS. Nostrum liberum arbitrium,
huic Virgilio ramo aureo perquam simile, ordina-
tionis Divinæ nutum sponte ac libetè sequitur. Jo-
bus de se ipso ingenuè testatus, *Voca me, in-
quiebat, & ego respondebo tibi, operi manuum tuarum
porriges dexteram.* Et Sacra Sponsa; *Trabe me, post te
curremus &c.* Adeoque anima, ad Divinam volun-
tatem unice composita, hoc symbolo repræsenta-
tur. Joannes Thaulerus, in celebri illo Theologi
& mendici dialogo, hunc ita loquentem introdu-
cit; *Ego nunquam me infortunatum fuisse respondi:
novi enim cum Deo vivere, certusque sum, quidquid
ille facit, non posse non esse optimum.* Et paulò post; *So-
li Divinæ voluntati inherere statui, in quam sic inte-
grè meam transfudi voluntatem, ut, quidquid ille vult,
& ego velim, & meam ipsi voluntatem ex integro resi-
gnarim.*

435. Aureus ille Virgilio ramus, ab arbore avul-
sus, geminam epigraphen sustinet; UNO AVUL-
SO NON DEFICIT ALTER. vel brevius;
NON DEERIT ALTER. Verbis ex eodem
Virgilio desumptis. In Magnatis cujusdam morte
hanc iconem affigere licet, quem mox hæc edes, dig-
nitate, doctrinâ, & meritis illustres, ac penitus simi-
les insequuntur. Insuper hominem quemdam litte-
ratû hoc Emblemate exornabis, qui, uno volumine
in lucem publicam edito, mox aliud nititur. Denique
etiam Divinam munificentiam spectat, cujus infini-

Adversi-
ti.
Aug. l. de
2. & grat.
c. 23.

ors Just.

Aug. l.
2. & 5. in
1. n.

ic. 2.
Cælestis
ona.
ug. initio
li de Agon.
Crist.

ochus.

P. 86. l.
ntem-
pivus.
S. ecclesia.
ugust. in
h. loc.

ritivitas
tia V.

S. Pet. Dam.

In morte.
S. Aug. l. 13.
de Civit.
c. 20.
Petrarch p. 2
Sonet. 50.

Indepen-
dentia.

Psal. 92. 12
S Aug. l. 6.
de Music. 6.
13.
Virg. 6. Æn.
v. 146.
Libertas.
Job. 14. 15.
Cant. 1. 3.
Confor-
mitas.
10 Thaul. in
Colloq. fol.
685.
Virg. l. 6.
Æneid.
v. 47.
Successio:
Litteratus.

Dei beneficentia. *Phil. Hebr.* ræ bonitati congenitum est, à suis thesauris liberalissimè recogandis nunquam desistere; nam uno beneficio collato, mox ex aliis alia, favore nunquam deficiente, elargitur. Hanc Theologiam non sine cœlesti eloquentiâ tradens Philo Hebræus, ait; *Illud verò, quod dictum est, Deum esse sempiternum, idem est, ac si diceretur largitor perpetuus ac benefaciens, non aliquando tantum, aliquando verò minimè, sed semper, continuo, ac INDESINENTER, DONA DONIS jugiter ac indefessè ACCUMULANS, beneficia semper uberiora annectens, &c.*

Ovid. l. 3. de Arte. 436. Ramus viridis, tamen à multis oviculis visus, unam tamen duntaxat, alteramvè trahit. Proinde P. Henricus Engelgrave inscripsit; TRAHIT UNAM E MULTIS. Verbis ex Ovidio desumptis;

Quem TRAHAT, E MULTIS forsitan UNUS erit.

Vocatio Dei. Ita Gratia & vocatio Divina, tamen invitet pluri-

mos, non nisi tamen pauculæ animæ ei respondent; ut Mulier Chananæ, Magdalena, Saulus, &c. *Multi enim, Christo, teste, sunt vocati, pauci verò electi.* S. P. Augustinus; *Quòd pauci in comparatione pereuntium liberantur, gratià sit, gratis sit.*

437. Ramus, ab arboris divisus, exatelicit, lemma; PERDO DIVISUS HONOREM. Ita quisquis à Deo & bonorum stirpe separatur, omnem fortunam & honorem amittit. Perspectum id habuit Vates Regius, quando dixit; *Ecce, qui elongant se à te, peribunt: perdidisti omnes, qui fornicantur ab se.* Unde ipsemet Deus, Olex ore, minatur; *Vae eis, quoniam recesserunt à me: vastabuntur, quia pravaricati sunt in me &c.* Hinc D. Bernardus monet; *Cavendum magis peccatum, quàm peccati pœna; & è studiosius à malo, quàm à flagello declinandum, quò periculosius, & omninò infelicis sit, à Deo animam, quàm à corpore separari.*

RUBUS.

Caput XXXIV.

Mariæ V. Virginitas. 438. RUBUS ardens, inter flammam innocuus, epigraphen tenet; FLAGRAT, NON CONFLAGRAT. Mariam Virginem hæc imago significat, quæ inter obloquentium hæresum flammam non tantum nihil detrimenti, sed contra plurimum splendoris accipit. Item quæ Verbum Divinum, ceu lumen æternum, illæsa virginitate peperit. S. Gregorius Nyssenus; *Ut frutex incendit ignem & non crematur; eadem etiam Virgo & lumen parit, & non corrumpitur.* Unde rectè à Proclo vocatur Rubus natura animatus, quem ignis Divini partus non combussit. Porro Rubus incombustus hominem significat, inter oblectæna tentationum incendia illæsum; qualis fuit S. Thomas Aquinas, &c. vel etiam

inter tribulationum flammam illustratum magis, quàm læsum; De primo Emblematis sensu canit P. Masenius;

*Innocuo qualis rubus incombustus ab igne
Flagrat, & ardenti fert alimenta rogo.
Talis in accenso flagrat hæresis igne Maria,
Livor alit jactas, sed sine clade, faces.*

SALIX.

Caput XXXV.

439. ALIQUOT formosæ ac validæ salices, propè aquas plantatæ, epigraphen sustinent; MODO

MODO FLUMINA LAMBANT. Nimirum homo, gratia Divinæ fluentis, aut sæcundo bonæ educationis humore crebrò irrigatus, in optimam felicissimæ vitæ spem adolescit. Hoc sensu David hominem justum ait esse *tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo, & folium ejus non defluet, & omnia, quæcunque facies, semper prosperabuntur.* Cæterùm beneficentiam illam, è gratiæ Divinæ fluxu in nos derivari solitam, haud obscurè perspexisse videtur Plato, quando dixit, *Respublica nequaquam probè gubernari potest, nisi ejus gubernator jungatur Deo, & ab eo cognitionem hauriat, quâ & ipse vivat, & alios gubernet.* Quantum verò ad bonam educationem atinet, uberrimi sanctimonix fructus, quos S. Stephanus, Hungarorum Rex, protulit, nemini alteri tribuuntur, nisi sacris Adalberti, Monachi Benedictini, præceptionibus; De illo Antonius Bonfinius in hæc verba testatur; *Instituit Pater ille gravissimus, quomodo infans aleretur, quâ diligentia educaretur, illudque imprimis, ut, cum per aetatem fieri posset, cum lacte præcepta sacra legis imberet, in timore Dei semper instrueretur. &c.*

440. In Hypocritas lemma illud convenit, quod salici subscripsit nonnemo; **FRUCTUS INUTILIS.** Eamobrem S. Gregorius Papa in illa Jobi verba commentatus, *Circumdabunt eum salices torrentis, ait; Benè dicitur circumdabunt eum salices torrentis, quia infructuosi quisque, dum amoris vitæ presentis inserviunt, antiquo hosti perverfis moribus familiaribus obsequuntur.* Et Abialon Abbas; *Per salices, quæ infructuosa sunt arbores, homines peccatores & infructuosos accipimus.* Porro omnis humana spes salicem exactè imitatur, dum inani virore superba, fructum omninò nullum profert, & pectoris humani cupidines ingenti fame relinquit exercuatam. Unde meus Concanonicus D. Carolus Baliottus inter cæteram Moralem suam Musam ita canit;

*Esai homai dal mio cor speranza infida,
Esa, e foci de le mie fiamme ardenti;
Che prometterdo pace a' miei tormenti,
Tradurice di me fosti homicida
Odi cieco desir fallace guida,
Fuggi, e vattene a i regni imi, e dolenti;
Però ch' a tormentar l' alma nocenti
Manchi soliti, dove ogni mal s' annida.
Empia tiranna del' humana voglia,
Ch' al mio lungo aspettar altro non rendi,
Che con fior in seondo inutil foglia.
O setai' hor la manco i frutto stendi,
Poche ratto m' iceli: ondi io n' l' toglia
Gioco di me, qual di fanculci prendi.*

441. Salicistamusculum hoc lemmate spectandum produxere; **LEGO PIEGANDOMI.** Id est, **CEDENDO VINCIT.** Hinc deduces, benevolentiam & humanitatem ad devinciendos aliorum animos mirificè conducere. Alphonfus Rex Neapolitanus, iter faciens, forte in molitorem incidit, qui, transeuntium opem ingenti planctu inclamans, alinum, farinam onustum, è luto, in quod gressu minus cauto prolapsus fuerat, extrahere conabatur. Rex ergò, hominis vicini sortem miseratus, ex equo desiluit, & luctantem pro voto adjuvit. Negotio peractò, aulici supervenère; quos ubi m' sellus ille omnes Regi advolutos, & in luto, à regis vestibus detergendo, occupatos viderat, mox, cujus operâ ulus esset, è tantâ famulorum frequentia omniatus, sese veniæ precandæ causâ ad Regis pedes abjecit. *Parvi quidem momenti res,* subjungit Antonius Panonmi-

anus, *sed qua nonnullos Campanie populos Regi conciliaverit.* De homine verè sapiente ac prudente scribit Sanctus Gregorius Nazianzenus, quòd nullâ exterâ adversitate aut violentiâ superandus, quævis hostium tentamenta facilè vincat. *Nihil, inquit, inexpugnabilis Philosophiâ, nihil tranquillius, omnia prius cedunt, quàm Philosophus. Est enim Philosophus, non materialis in materie, in corpore circumscriptus, in terrâ caelestis, in affectibus imperturbatus, ubique inferior cæteris, præterquam animi magnitudine, & CEDENDO VINCENS illos, qui se vincere putant.*

442. Salici inscripti; **FIRMIOR, SI INFIRMIOR.** Cui, nî fallor, affinia sunt illa D. Pauli verba; *Cum infirmior, tunc potens sum.* Nam homo re ipsâ divetorum morborum languore excruciat, ingentes spiritui vires adversus vitiorum machinamenta addit. *Consummat enim, S. Ambrosio teste, carnis infirmitatibus fortitudo.* Et rursus; *Noli timere carnis infirmitatem, quia sanctus, cum infirmatur, potentior est.*

443. Salix, si incidatur, ligaminibus construendis fit aptior. Unde, meâ quidem sententiâ, gnomam non ineopportunam è D. Paulo subjunges; **INFIRMITATE PERFICITUR.** Idipsum hoc Emblemate confirmatur, quod superiore numero diximus, nimirum è corporis infirmitate maximas animæ vires accrescere. S. Ambrosius; *Christiana infirmitas fortitudo est; unde ait Apostolus, Cum infirmior, tunc fortior sum.* Et S. Salvianus; *Imbecillitas carnis, mentis vigore exacuit, & affectis artibus, vires corporum in virtutes transferuntur, ut mihi genus quoddam sanitatis esse videatur, hominem interdum non esse sanum.*

444. Salix, aquis imposita, flectitur ac tenerascit. Unde lemma; **REMOLLITUR TRACTABILIS.** Certè humanum pectus muneribus ita emollitur, ut summam suavitatem ac benevolentiam inquat, Ovidius;

*Quid faciet sapiens? stultus quoque munere gaudet,
Ipse quoque accepto munere mitis erit.*

Jacob, fratrem suum Esau petiit escens, hæc conditione illum accessit; *Placabo illum muneribus, quæ præcedunt, & postea videbo illum, forsitan propitiabitur mihi.* Uti etiam felici successu contigit, Abigail Davidem, marito suo itatum, placatura, muneribus ei se obviam stitit, omnemque indignabundo vindictam excussit. &c. Succinctè in partem symboli deteriorem S. Ambrosius; *Munera excacans oculos iudicium, & vim autoritatis inclinant.*

S O R B U S.

Caput XXXVI.

445. **S**Otibi, uti & Mespili, fructus, non nisi putredine emollit, humano gustui sapiunt. Lemma; **UTILES CUM PUTRES.** Ita avasium demum alios juvant, quando intra tumulos putrescunt; ibi enim opes, hætenus inutiliter in arcis sepultæ, liberè in hæredes dispensantur. In hanc rem, meâ quidem sententiâ, concinnè ita canas;

*Avaraccio, che guardi
S' è fisso à queste corbe?
Il tuo ritratto è qui Mira, son sorbe;
Ch' al' hora appunto a l' altrui gusto piacione:
Quando corrotte, e vizzze elle si giacciono.
Tal, da se, benche tardi
Quando sarai già imputridito, e guasto
Hauran gli Eredi un diletoso pasto.*

Porrò

Prudentia.

S Greg Naz. ap. Anton. in Meliss. p. 1. c. 50.

2. Cor. 12. 10.

Infirmitas

utilis,

S Amb. l. 1.

de Pœnit.

c. 12.

Idem super

Psal. 37.

2. Cor. 12. 10.

Infirmitas

utilis.

S. Salvian.

Epist. ad Ca-

luram.

Munera.

Ovid. l. 2.

de Arte.

S. Ambros. in

Ep. ad Cor. 1.

Avarus.

Humilitas & mortificatio. Porro virtutes tum demum Deo placent, quando ex humili & mortificato animo procedunt. Nam, ut bene docet S. Gregorius; *Origo virtutis humilitas est.* S. Greg. l. 27. *est. &c.*
Moral.

Matutitas.

Tacit l. 1. *lib.*
T. Livius l. 22.
Pius II. lib. 1. *Epist.* 387.
Iovian. Pont. l. 4. de Prud.

446. Illustrissima familia Sorbellona Symboli loco Sorbi pomum præfert, cujus sapor humano palato suavissimus accidit, si diurno tempore maturefcere, suamque perfectionem plenè adipisci sinatur. Lemma; **SERVATA SAPIT.** Mensimanis, nî fallor, eò collimat, quòd celsissima illa familia, factis tam militaribus quàm politicis cumprimis gloriosa, omnem suam agendi rationem maturo ac diurno iudicio discutat; probè gnara, *Bona consilia*, Cornelio Tacito asserente, *morà valescere.* Nam, si T. Livio fidem habeas, *Omnia non properanti, clara certaque sunt.* Unde Pius II. ait; *Scriptura, quæ au, ubi multa consilia, ibi salus; consiliorum multitudinem non requirit, sed maturitatem & digestiorem.* Et Jovianus Pontanus; *Omninò autem prudentis est proprium, naturam rerum imitari, quæ fructum ipsarum fructus ad maturitatem tempore suo perducit, quippe qui, nisi maturi fuerint, nullo modo probantur. Quid enim acerbum suavè; Eiusmodi autem in tempeste sunt actiones, ac perquam festinata negotia. Quocirca qui gerendis atque administrandis rebus tempus idoneum servant, ii ipsi sunt, qui maturi dicuntur, habensque ipse maturitas; cuius ea natura est, ut hinc agendis acerbis maturefcere permittat, illinc opportunitatem elabi minimè patitur, nihilque præter tempus aut operam, ubi ea, opus est, remittat.*

Confilia.

Plut. *Quæst.* Rom. 82.

447. Sorbi fructus, meâ quidem sententiâ, hoc Minutii Felicis lemmate insignies, **ÆTATE MATURANT.** Nam poma illa nonnisi temporis processu ad perfectionem debitam reducuntur. His pomis multum affinia dixeris bona consilia, quæ succedente tempore melius examinata, demum stabiluntur. Id nimirum Romanis persuasit, ut consiliibus suis secures, virgis colligatas, veluti suppliciorum instrumenta, præferri juberent; existimabant quippe, sententiam capitalem, iudicio minimè præcipiti exequendam, dum secures à virgis dissolverentur, maturius perpendi posse. Plutarchus; *Cur Prætorum fascies colligati feruntur appensis securibus? An id signo est, iram Magistratûs non debere esse in proclivi & solutam? an soluto fascium, quæ paulatim sit, moram aliquam ira inicit, & cunctationem, & nonnunquam fecit, ut sententia de supplicio exigendo mutaretur?* Eandem ob causam Sanctus Ambrosius effecit, ut Theodosius, post stragem Thessalonicam, sententias, è tribunali suo decretas, nonnisi peracto triginta dierum intervallo executioni mandari voluerit, ne iâ, aliove animi impetu præcipitæ, suum maturitati tempus præriperent.

S P I N A.

Cap. XXXVII.

Calamitas.

S. Greg. Pap. *Præfat. in Exposit. Iob* cap. 5.

448. **A** Bbas Salarolus, Emblemate non ingrato, aliquot ramulos spineos, circum arbusculum quemdam confitos, depingi fecit; cum lemmate, **PUNGUNT, SED PROTEGUNT.** Hinc disces, humanam mentem, nonnunquam gravibus ærumnis aculeatam, patrocinium ex his ipsis calamitarum spinis amplissimum tolliri. Clarissimè S. Gregorius Papa; *Aliquando quisque, non pro præservatâ culpâ diluendâ, sed pro futura vitanda percussitur.* S. Benedictus, libidine tentatus, nuda sua membra supra spinas volutavit, ut aculeos illos, toti cor-

pori undique infixos, sepimenti loco haberet, quo se advertus violentas Tartari vires munitet. Huic devotus nonnemo canit;

*Virgineum sepi florem Benedictus acutis
Vepribus, & proprio rore eructis alis.*

449. Cespes spineus, venti cuiusdam injuriâ suis frondibus spoliatus, epigraphen sustinet; **LASCIA LE FRONDI SI MA NON LE SPINE.** Id est; **FOLIA, NON SPINÆ RECEDUNT.** Peccator obstinatus, huic iconi non absimilis, potius divitias, sanctimoniam, ipsamque adeò æternam vitam, quàm ullum ab animâ suâ vitium sibi extorqueri patitur. Aaron, à populo Israëlítico idolum constituere iussus, ut tantum nefas reprimeret, in aures aureas, ad mulierum ac filiorum ornamenta destinatas, requisivit; ut *populus, Oleastro asserente, dispendium montium considerans, à peccato cessaret.* At conatu profus irritò; nam gens illa obdurata potius habuit, nobilissimarum opum jacturam facere, quàm spinosos idololatriæ affectus è sacrilegis cordibus rejicere.

Peccator obstinatus

Oleastro in hunc loc.

450. D. Atesius spiniis, circum rosam confitis, inscripsit; **VALLANT, NON VIOLANT.** Mens Emblematis erat, calamitates optima præfidii nostri instrumenta esse, quæ; principum satellitiis non absimiles, salutem nostram non tantum non lædunt, sed vindicant. Hanc doctrinam probè edoctus S. Paulus, stimulum carnis, corpori suo ingeneratum, optimum animæ tutandæ patrocinium censuit. *Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis mee.* Giberus Abbas in hunc locum ait; *Paulus stimulat, ne extollatur. Et quomodò, qui hæc audis, refugis stimulari?* Et S. P. Augustinus; *Clamavit Paulus, ut auferretur ab eo stimulus carnis, & non est exauditus, sed non ad insipientiam, sed ad sapientiam, ut intelligat homo, medicum esse Deum, & tribulationem medicamentum esse ad salutem, non pœnam ad damnationem.*

Calamitates.

S. August. *Psal. 21.*

451. Ramus spineus epigraphen sustinet; **PUNGENDO STIMULO.** Ita omninò hominum prudentum admonitiones ac consilia ignavos ad virtutis semitam assiduo decurrendam stimulant. *Verba sapientum, Salomone teste, sicuti stimuli, & sicuti clavis in altum deservi.* In hunc locum Olimpiodorus ait; *Sicut enim stimuli bor es pungunt, urgenteque aratro sulcum profcindere: ita & Theologorum verba excitant nos, qui sicut bona aramus, profcindere sulcum spiritualem; ut cum purgatus fuerit ager cordis nostri, pulchros in eo virtutis surculos conferamus.* Cæterum etiam conscientia, dum suos cordi aculeos & remorsus infigit, validissimè mentem nostram stimulat, ad virtutem, perfectionemque amplectendam.

Correct.

Eccles. 12.

Olymp. in hunc loc.

452. Petro Francisco Malaspinâ Marchione, Ducis Odoardi Farnesii Avo, tolembus exequiis deducto, sequentia Emblemata, ex illustrissimæ illius familiæ insignibus desumpta, affixere. Primum quidem oblongam ac prominentem spinam exhibebat, cum lemmate; **NON LATET IN INSIDIIS.** Sincerum ac generosum Magnatis illius animum significarunt, qui nonnunquam ad vindictam expetendam compulsus, eam non occultè aut stratagematis, sed magnanimitate est executus. Cum Veneti, Florentini, & Franciscus Sforzia adversus Philippum Nariam, Mediolanensem Ducem, bella gererent, Philippus, propè Addam fluvium ingenti clade acceptâ, Alphonso Neapolitanorum Regis suppliciter imploravit, eaque, voti sui compos factus, mox ingenti ac valido auxilium copiarum numero recepit. Inter hos verò aliquot se Alphonso Regi

Sincerit generos.

so Regi ultrò obtulere ad Venetorum navale, si Regiæ suæ Majestati placeret, certissimo comburendum; quibus Rex; *sibi non insidiis, sed aut virtute vincendum, aut nunquam profectò vincendum esse;* addiditque, eam victoriam nunquam sibi fore gratam, de quâ semper erubescere deberet. Haud aliter Ferdinandus II. Imperator, cum de perduellibus suis clanculo interficiendis opportunissimum consilium acciperet, respondit; *Hoc neque Christianum esse, neque casareum: acturum se publice, & armis suam causam quæ justa est, defensurum.* Ut in ejus vitâ refert P. Lamormainus. Eâdem mente imbutus Alexander, Plutarcho referente, dicere solebat; se victoriam acquirere, non futuri velle. *Non furor victoria.* Et de Romanis affirmat Ælianus; *Virtute vincere Romani assueverunt, non dolo & furto.*

453. Spina, nec culturæ, nec cujusvis alterius adminiculi indiga, epigraphen tenet; VI PROPRIA NITITUR. Verbis è Virgilio mutuatis, ubi de pomi arbore canit;

Vi propria nitetur, opisque haud indiga nostra.

Innuebat videlicet, Magnatis illius nobilitatem & opulentiam ad eò fuisse eximiam, ut nullâ exterâ tutelâ indigeret. S. Isidorus Pelusiota; *Si quis ex semetipso securitatis habeat pignora, decipi non poterit, & hostium insidias superabit.*

454. Magnatis illius rigor nunquam eousque obduruit, quin frequenter beneficentiæ ac solatii temperiem affunderet. E spinæ symbolo id dignoscere licet, cum lemmate; NON SEMPER SINE ROSA. Hanc operandi methodum studiosè observat Deus, qui suos clientes nunquam penitus calamitatum spinis transfigi patitur, sed aliquo identidem solamine recreat. Apertè id testatur S. Joannes Chrylostomus; *Quod in sanctis omnibus facit, quos neque tribulationes, neque jucunditates finit habere continuas: sed tum de adversis, tum ex prosperis iustorum vitam, quasi admirabili varietate comexit.*

455. Symboli loco spinam depinxere, è cuius adversâ parte manus erat, sanguine perfusa; cum lemmate, PUGNAT CONTRA PUGNANTES. Ira nimirum violentas aliorum vires justâ vindictâ reprimere licet. Hanc regulam in Sauli vocatione observans ipsemet Deus, illum ingenti rigore, violentiâ, ac castigatione prostravit, fulminavitque; quippe qui eodem momento spirans minarum & cadus, adversus Christi discipulos grassabatur. S. P. Augustinus; *Dum igitur portat Saulus funereum contra Christi milites gladium, fulmen de cælo accipit telum: dum grassatur, percutitur. &c.*

456. Spina eos tantùm vulnerat, qui illam veluti repressuri, directè & adverso acumine contingunt, non verò, qui ipsius lateri duntaxat manum admovent. Unde lemma; VULNERAT EX ADVERSO. Nempe hæc icone significabatur, Magnatem illum nullâ unquam offensâ quempiam provocasse, nisi quos ultrò ac malitiosè sibi adversos experiebatur. De vindictâ Divinâ ait Magnus Augustinus; *Sicut parata est severitas, peccata, quæ invenerit, vindicare; ita non vult clementiam, quod vindicet, invenire.* Hanc agendi methodum Deus cum Saulo persecutore observavit, quando illum, adversus Regem gloriæ acerrimè concitatum, humi prostravit, ac fulmine dejecit: ut ad eò verissimè ipsi objectum fuerit; *Durum est tibi contra stimulum calcitrare.* In hanc rem Plautus;

Si stimulos pugnis cadis, manibus plus doles.

457. Spina inscriptionem habet; APTA VEL

AD NECEM. Innuit videlicet; res qualvis minime maspe de nunquam inadvertente aut otioso prætereundas esse, quippe è quibus non rarò gravissima damna, & ipsa ad eò vitæ jaçtura nobis impendet. Certe de Henrico II. Galliarum Rege testantur Petrus Matthæus, Catharinus Davila, alique gravissimi historiographi, eum, subtilissimâ festucâ ligneâ per oculos transfixâ vitam cum visu, non sine extremo totius Galliæ luctu, amisisse. Sic nimirum, Magno Augustino teste, *Minimis bonis bene & male quisque uti potest.*

458. Carolus Rancatus spinis detruncatis, aridis, & ad ignem destinatis, inscripsit; NOS QUOQUE FLORUIMUS. Lemmate ex Ovidio desumpto;

Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus, Et amaque de stipulâ nostra brevisque fuit.

Eos hæc imago repræsentat, qui pristinâ suâ virtute ac perfectione relicta, indies deteriores evadunt. His jure merito illos accenseas, de quibus Sanctus Matthæus testatur, *Multi dicent mihi in illâ die; Domine Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo demonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? & tunc confitebor illis, quia nunquam novinos: discedite à me &c.* Nam, teste Magno Augustino, *Sunt homines, qui incipiunt sperare, sed non perseverant; incipiunt pauca tribulationes aliquas, vident homines iniquos felicitate temporali pollere; & quoniam talia sperabant de Deo, ut hic essent felices, desinunt sperare in Deo.* Ita tanè Populus Hebræus, si religionem spectes; Græci, si sapientiam; & veteres Romani, si fortitudinem & dominium temporale; verissimè de se dixerint; *Nos quoque floruimus.*

459. Spina, Carduus sativus, urtica, aliæque similes herbæ ac virgulta, hanc gnomam, me judice, non inopportunitatem tenent; NON TANGOR IMPUNE. Ita impatiens, vindicativus, ac sanguinarius hominis animus, levissimâ quavis offensâ tentatus, pungit, vulnerat, occidit. Jacobus Salius de Nabal Carmelo ait; *Ea erat morum perversitate, ut quasi rubum aculeatum nemo posset impune tangere; idque significant illa verba; 1. Reg. 25. 17. Et ipse est filius Belial, ita ut nemo possit ei loqui.*

S U B E R.

Cap. XXXVIII.

460. A Junt, hanc arborem, securi percussam, & cortice spoliata, mirum capere incrementum. Unde lemma; EX VULNERE VIGOR. Hi Dei mores sunt, ut hominem calamitatibus afflictum promoveat, & plurimo robore stabiliat. Sanctus Hieronymus id ipsum Dei ore confirmans, ait; *In hoc quoque ostendam clementiam meam, instar medici, qui putridis non parcat carnibus, ut sana membra serventur. Non parcat ut parcat; crudelis est, ut misereatur; non ponderat patientis dolorem, sed vulneris sanitatem.* Sanctus Ignatius Loyola, accommodatè ad hanc ideam, lethali bombardæ vulnere lauciatus, maximas ad Dei obsequia vires est consecutus.

461. Plurimorum opinio hæctenus fuit, arborem istam ex ignis vicini ardore plurimum incrementi & utilitatis accipere. Unde igni propinqua, epigraphen tenet; ADDITUR VIGOR. Eorum hæc effigies est, qui morborum flammis, aut per-

Peccatum leve magni æstimandum.

S. Aug. l. 2. de lib. arb. cap. 19.

Ovid. l. 5. Trist. Eleg. 8.

Perfectio deficient.

Matth. 7. 22.

S. August. in Psal. 129.

Vindicativus.

Salian. Anno mundi 2977. n. 27.

Calamitates.

S. Hieron. in Ezech. lib. 7.

S. Ignatius Loyola.

Calamitas.

an. Santen. Chronolog. s. Alphons. l. 255.

amorm. in s. Ferdin. p. 21.

Ælian. l. 12. s. Hist.

Virgil. l. 2. Georg. v. 28.

Valor proprius. s. Isid. Ep. 69.

Calamitas.

S. Io. Chryst. s. Hom. 8. in Matth. ante med.

Vindicta iusta.

S. Aug. serm. 18. de Sann. 34.

Vindicta iusta.

S. August. Epist. 109.

45. 9. 5.

Plautus in Truculentis.

secutionum incendio tentati, plusquam alias unquam in virtute invalescunt. De civitate Lugdunensi, fortuito quodam incendio penitus devastatâ, scribit Seneca; *Fortasse consumpta est, ut in melius excitaretur. Sepe majori fortuna locum fecit injuria. Multa ceciderunt, ut altius surgerent & in majus. Timagines felicitatis Urbis inimicus, aiebat Romæ sibi incendia ob hoc unum dolori esse, quod sciret, meliora resurrectione, quam arsisent.*

466. Arbor inoculata, si debitum vigorem acquirat, brevi in robustos ramos excrescit, & paucorum annorum intervallo uberes ac pretiosos fructus profert. Unde lemma è Virgilio desumptum; **NEC LONGUM TEMPUS.**

Virgil. l. 2. Georg. v. 8.

---- *Nec longum tempus, & ingens
Exiit ad cælum ramis felicibus arbor,
Miraturque novas frondes, & non sua poma.*

Certè Saulus, vix Ecclesiæ Christianæ infertus; continuo in synagoga predicabat Jesum. Sanctus Ambrosius, paulò antè sacro baptismo ablatus, illic stupendos litterarum fructus protulit, ac mirâ celeritate doctissimos in Lucam &c. commentarios scripsit. Petrus quoque, Apostolorum Princeps, vix à Christo vocatus, amoris Divini indicia edidit prorsus prodigiosa. De hoc S. P. Augustinus; *Petrus, in Apostolorum ordine primus, in Christi amore promptissimus.*

Act. 9. 20.

Operari promptè.

S. Aug. ser. 1. d. Verb. Don. cap. 1.

467. Arborem inoculatam non abs te hoc epigrammate illustraveris. **NON SUA GERMINA PROFERT.** Virgilio id suggerente;

Virg. loc. cit.

Miraturque novas frondes, & non sua poma,

Et Sidonio.

Sidon. Panq. Antem.

Protulit excisus iam non sua germina palmes.

Eos hoc Emblemata concernit, qui litteras ab aliis compositas vel recitant, vel typo committunt, vel jactabundo ore suas venditant. Certè virtutum & meritorum nostrorum operationes à Deo potius, quam à nobis ortum suum trahunt, veluti quas non nisi gratiâ Divinâ aspirante emittunt. *Quid enim habes, quod non accepisti?* Ita nimirum, Magno Augustino teste, *Nemo cantat Deo digna, nisi qui ab illo accepit, quod cantare possit.*

Opera aliena.

Merita beata à Deo sunt.

1 Cor. 4. 7.

S. August. i. Psal. 34.

468. Nobilis ac domesticæ arboris ramus supra truncum sylvestrem emplastratus, malignam hujus naturam corrigit, neque in posterum fructus acerbos & insuaves, sed exquisito sapore inducatos generat. Unde arbor, sylvestribus ramis spoliata, & inoculata, à P. Gamberio hanc Virgilianam recepit; **SUCCOS OBLITA PRIORES.** Eadem D. Joannes Baptista Mazzolenus inscripsit; **UT MELIORA FERAM.** Ego arborem inoculatam, ac copiosis fructibus gravem, hoc lemma insignivi; **TRANSTULIT IN MELIUS.** Eos opportunâ hâc icone exornabis, qui vel religionem ingressi, vel scelerum suorum pœnitentia, ducti pretiosos virtutum fructus progerminant. De homine Religioso ait Magnus Augustinus, *Egestas anime sancta in abundantiam versa est anime religiose.* Ceterum etiam honores ac dignitates hominem non raro ad virtutes præclaras & supra opinionem excellentes diripiunt. Ausonius de Vespasiano canit;

Virg. 2. Georg.

Pœnitens

S. Aug. l. 1. Homil. l. 1. 18.

Ausonius Tetrast. 10.

*Olim qui dubiam privato in tempore fumam
Par alius, princeps TRANSTULIT IN MELIUS.*

469. Inter complures furculos inoculatos non raro unus duntaxat olitoris voto responder, fructusque exoptatos producit, reliquis omnibus à felici progressu, & arboris subjæctæ nutrimento exclusis. Proinde Hentius Engelgrave plurimos furculos, diversis arboribus infertos, hâc Ovidi ignominâ illustravit; **E MULTIS FORSITAN UNUS.** Enimverò plurimos quidem sanctiâ fide instructos, baptismatis fonte irrigatos, & ad virtutum fluges proferendas variis auxiliis invitatos certimus, paucissimos tamen, qui meritorum suorum operationum;

Ovid. 3. de Arte.

Prædestinatio paucorum.

Senec. Ep. 91.

Virtus.

S. August. Tract. 4. in Epist. Ioan. Senec. Herc. Fur. Act. 5.

462. Suberes, ob levitatem suam, ad piscatorum retia allevanda usurpantur. Unde Bargalus subeream massulam, supra aquas fluctuantem, hoc lemma notavit; **IMMERSABILIS.** Virtus, hâc icone depicta, inter stygias tentationum & adversitatum procellas nunquam submergitur. Nam, ut sapienter docet Ethicæ Christianæ Magister S. P. Augustinus; *Diabolus forinsecus oppugnat, non vincit illum, qui intus possidet.* Seneca;

*Nanquam stygias fertur ad umbras
Inclita virtus: vivite fortes,
Nec Lethæos sava per amnes
Vos fata trahunt: sed cum summas
Exiget aëres consumpta dies,
Iter ad superos gloria pandet.*

Horac. lib. 1. Epist. 2.

Et Horatius, de Ulyssæ canens,

*Qui domitor Troja, multorum providens urbeis,
Et mores hominum inspexit, latumque per æquor
Dum sibi, dum focus reditum parat, aspera multa
Pertulit; adversis rerum immersabilis undis.*

Resistere.

S. Aug. l. 2. de lib. arb. c. 10.

Exod. 1. 12.

463. Nonnemo subereos falcis, inter tempestuosi & irati maris procellas agitato, hoc epigrammate insignit; **NISU GRAVIORE RESURGUNT.** Grandis ac generosus animus, quibusvis aliorum violentiis semper superior, nunquam opprimitur; quia, ut in rem præsentem testatur Magnus Augustinus; *Nullus vitiosus animus virtute armatum a: inimicum superat.* De Hebræorum populo, ab Ægyptiis miserè afflicto, testatur Sacra Litteræ; *Quantoque opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur, & crescebant.*

SVRCVLVS INOCVLATVS.

Caput XXXIX.

Dependentia. S. Tho. Aqu.

464. **R** Amulus inoculatus epigraphen tenet; **HUMOR AB ALIO.** Hominem, alterius beneficio ac favore nixum, significat. S. Thomas Aquinas nobilissima quidem Angelicæ doctriinæ germina protulit, ea tamen non nisi è supremæ sapientiæ humore sibi advenisse, ingenuè solitus est confiteri. *Fratri Reginaldo dicere solebat, verba vitæ ipsius sunt, quidquid sciret, non tam studio, aut labore suo peperisse, quam Divinitus traditum accepisse.*

Ovid. l. 3. Trist. Eleg. 11. Pœnitens.

Gal. 2. 20. 1. Tim. 1. 13.

S. August. in Psal. 74.

465. Surculus emplastratus lemmatis loco inscriptum reddit; **IDEM, ET ALTER,** vel ut Hentius Engelgrave verbis ex Ovidio mutatis inscripsit; **NON SUM QUI FUEKAM.** Genuina hâc pœnitentis lineamenta sunt, qui non jam vitii, sed virtuti, non carnis, sed spiritui, non Otio, sed cælo; non sibi met ipsi, sed Deo vivit. In hanc rem S. Paulus; *Vivo ego, iam non ego &c.* Et rursus; *Prius blasphemus fui, & persecutor, & contumeliosus; sed misericordiam Dei consecutus sum.* S. P. Augustinus; *Omnis homini, converso ad Deum, mutatur delectatio, mutantur delicia; non enim subtrahuntur, sed mutantur.*

16. **1. Cr. 9 24** **S. August. in Pj. 39.** operationibus sese ad aeternam beatitatem praedestinos probant. *Multi enim, D. Matthæo teste, sunt vocati, pauci verò electi.* Cui suffragatur S. Paulus; *Omnes currunt, sed unus accipit.* S. P. Augustinus; *Quantis turbis implentur Ecclesia? pauciores sunt verè conversi, plures verò falso conversi.*

470. Bargalius furculo inoculato subscripsit; **CONJURAT AMICE. Vel; ALTERIUS SIC ALTERA.** Mutuam affectuum & cogitationum bevolentiam, aut amicas subsidii exhibitivices hoc Emblemata innuit. S. Augustinus; *Illam legem amicitiae justissimam esse arbitror, quâ prescribitur, ut sicut non minus, ita nec plus quisque amicum, quam se ipsum diligat.* Eodem quoque nuptias, foedera, aliaque negotia similia repraesentantur. Horatius;

Alterius sic

Altera poscit opem res; & CONJURAT AMICE.

Separatio. 1. lip. 1. 21.

83 reg. Nyss. 1. 1. 15 in 1. 12.

471. Surculus se emplastrari non patitur, nisi pristina ramorum luxurie è trunco penitus recisâ. Unde Ferri epigraphè; **DIMISSIS ALIIS.** Sanè, qui Divinam charitatem pectori suo inferere cogitat, omnes vitiolorum stolones procul à se ipso praefect, necesse est. Eamobrem S. Gregorius Nyssenus in illa D. Pauli verba commentatus, *Mihi vivere Christus est,* ait; *Hisce verbis tantum non clamat Apostolus, nullam in se affectionem humanam vivere, non fastum, non timiditatem, non voluptatem, non dolorem, non iram, non metum, non audaciam, non injuriam, non memoriam, non invidiam, non vindictam, avaritiam, honoris, aut gloriae cupidinem, sed his omnibus abrasis, solus (inquit) ille mihi superest, qui nihil est horum, qui est ipsa sanctificatio, & puritas, & immortalitas &c.*

mor. Dion. A. op. de Div. in. nom. c. 4. en 2. 24.

472. Si inter truncum & furculum inoculandum antipathia quaedam intercedat, nullis unquam viribus sociari possunt: atque adeò non nisi amoris sympathetici virtute sese uniri patiuntur. Unde Ferrus inscriptionem subjunxit; **JUNGIT AMOR.** Nam D. Dionysio Aëropagita asserente, prima ac princeps amoris prerogativa est, quòd amantium corda uniat. *Amor, inquit, est virtus faciens unionem.* Quin ipsamet sacra Pagina in hanc nostram sententiam concedens, de geminis sponsis Adamo & Evâ dicit; *Et erunt duo in carne unâ.*

Matrimonium.

iea. 2. 24. amici.

Eucharistia.

Cyrrill. l. 4. in Ioan. c. 17.

473. Surculus inoculatus nexu ita arcto truncum complectitur, ut de duabus ac distinctis rebus in unicam coalescat. Unde lemma; **UTRAQUE UNUM.** De marito & uxore hoc symbolum interpretèris; quippe quos illa Paginae Divinae præceptio spectat, *Et erunt duo in carne unâ.* Vel de duobus amicis; quibus eadem placent vel displicent. Nec incongruè dixeris, etiam Christianum icone istâ significari, qui, sumptâ SS. Eucharistiâ, Deo ita conjungitur, ut Christus in ipso, & ipse in Christo quiescat. Sanctus Cyrrillus Alexandrinus; *Si quis carnem & sanguinem Domini recipit, cum Christo ita conjungitur, ut Christus in ipso, & ipse in Christo inveniatur.*

Amor. S. Aug. in Pj. 47.

474. Ad arctam quorundam necessitudinem significandam, duobus furculis, supra unicum truncum inoculatis, subscribi potest. **E GEMINIS UNUM.** Amoris hæc vires sunt, ut è geminis animabus unicam efficiat. Certè, amore colligante, *In cælo omnes unus, in uno ad unum erimus, quia deinceps multi dispersi non erimus.* In rem præsentem

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

sacra Genèsis de sponsis ait; *Erunt duo in carne unâ.* Gen 2. 24. Otho Venius Cupidinem inoculationi faciendæ intentum, hoc epigrammate explicavit;

Otho Ven. in Emblem.

Felix insitio, qua ramum ramus adoptat; Arbore de duplici fiat ut una, facit.

Atque amor E GEMINIS concinnat amantibus UNUM;

Velle duobus idem, nolle duobus idem.

475. Surculum emplastratum hoc lemma loquentem statuerunt; **INNITAR.** Enimverò homo, virtuti deditus, in eà immobilis persistat, necesse est Præclare Socrates; *Virtutis studiosus, BONO PROPOSITO NIXUS, immobilis esse debet.* Et S. Paulus; *Radicati, & super edificati in ipso, & confirmati fide.*

Perseverantia. Socras. apud Ioan. Stobæum. serm. 1. Coloss. 2. 7.

476. D. Mutius Peregrinus, in Academiam quandam receptus, sibi met. emblematis loco, furculum, & nobili trunco insertum, præfixit, cum lemma; **ET PEREGRINUM ALIT.** Veluti diceret, se, tametsi cognomine peregrinum, & necessariâ Academicorum virtute destitutum, nihilominus inrer eos benignissimè receptum fuisse. Cæterum charitatis est proprium, non domesticos tantum, sed & externos gratiosè suscipere ac sustentare. Ita Abrahamus die æstuante viatores congregavit, Loth, affectu prorsus liberali ac sollicito, quovis transeuntes invitavit. Cleophas cum socio Christum, quem peregrinâ specie obvium habuere, secum pasci ac recreari coegerunt. S. Gregorius Papa ad propriam suam mensam advena, & egenos, veluti gratissimos hospites, vocabat. Simon Metaphrastes in vitâ S. Auxentii Abbatis testatur; *Monachi omnes benignè excipiebant, promptoque & alacri animo, magni propter victum facientes apparatus, adeò ut fieret illud Monasterium tanquam Abrahamæ tabernaculum; omnes enim ferè, seu dignos, seu indignos, tanquam Angelos Dei accipiebant.*

Charitas

Sim. Metaph.

477. Vitricum, privignos suos benignè sustentans; aut maritus adulterinos aliorum filios, domi suæ natos, optimâ fide nutritiens, à Comite Emanuele Thesauro arborem inoculatam symboli loco recepere, cum lemma; **SUCCOS ALIENO PRÆSTAT ALUMNO.** Vel brevius; **ALIENUM ALIT ALUMNUM.**

Pater putatius.

Novèrcâ.

Emblemate prorsus eodem etiam novèrcam vel egenam mulierem, ad alienos filios educandos compulsam, significare licet; nisi quod præcedentibus hæc epigraphè substituenda sit; **ALIENA STIRPE GRAVATA.** Christum cum primis primum symboli hujus lemma spectat, qui nostri amore è cælo descendens, pretiosi sanguinis sui succo nos veluti alumnos alienissimos, fovete est dignatus. S. P. Augustinus, *Eleemosynâ græcè misericordia est; quæ autem major esse misericordiâ super miseròs potuit, quàm illa, quæ cæli Creatorem de cælo deposuit, & terreno corpore terra induit Conditozem.*

Christus.

S. Augustin. serm. 21. de Divers.

478. Arbor adulta, asserente P. Carlo Bovio, inoculatur **NON AD UMBRAM,** sed ad pretiosos & uberes fructus præferendos. Ita, inquit ille, sanctus Ignatius Loyola ætate jam adultâ grammatices rudimenta addiscere voluit, non quidem mundani splendoris recipiendâ causâ, sed ad spiritualem proximi sui progressum uberius promovendum. Et certè Studere omnium studiosorum industria ad hanc optimi parentis mentem, ceu ideam, componi deberet. S. P. Augustinus; *Multi sunt, qui diela sapientia studiosissimè inquirunt, eamq; in doctrina, non in vita volunt habere; ut non per mores, quos jubet sapientia, perveniât*

S. Ignatius Loyola.

Studere cum profectu. S. Augustin. in Psal. 118. Cons. 29.

ad Divinam lucem, quod est in ipsa sapientia; sed per sermones, quos habet sapientia, perveniunt ad hominum laudes, quod est vana gloria. Carducius hanc de S. Ignatio Loyolâ imaginem sequenti poemate explicat.

Non gloriosam spectat umbram consutum
Germen: sed amplam fructuum vindemiam:
Sic grammatum Loyolâ se studio jugat,
Non gloria, sed commodo orbis serviens.

479. Sanctus Joannes Evangelista, B. Virginem ab ipsomet Christo Matris loco commendatam habens Arefio authore truncum imitatur, qui inoculato furculo instructus, epigraphen reddit; ACCIPIT IN SUA. Verbis è S. Joanne desumptis; Accipit eam discipulus in sua. Id est, Joannes Virginem veluti donum cœlste, recepit, eamque inter bona pretiosissima reposuit; observavitque. Vel certè, recepit eam in sua officia, quibus illam, veluti Matrem, assiduo cogitare, ac indefessis obsequiis demereri studebat. Vel denique recepit eam in sua, id est, in suâ hæreditate, quam reliquis omnibus mundi thesauris longè antetulit, nec post Deum ullam majorem expectavit. Præclarè, ut solet, Magnus Augustinus; Suscepit eam discipulus in sua, non prædia, qua nulla propria possidebat, sed officia, qua propria dispensatione exequenda curabat.

S. Joannes Evangelista. Joan. 19. 27.

S. Augustin. Tract. 119. in Joan.

480. Alcibiades Lucarinus virgulam inoculatam hoc lemmate notavit; GERMINAT JUNCTA PRIUS. Hinc constat, tamen propriis viribus in salutis negotio nihil omnino possumus, è voluntate tamen nostrâ pendet, cum gratiæ Divinæ auxilii nobilissimos virtutum fructus progerminare. Confidenter Apostolus; Omnia possum in eo, qui me confortat. Explicatissimè ipsemet Christus; Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. Unde Magnus Augustinus Ad Deum securus perveniam, si in sinem usque sua gratia non deserat.

Gratia Dei

Philipp. 4. 13.

Joan. 1. 5.

S. Augustin. serm. 46. de Temp.

481. Sponte quidem sua arbusculos producit naturâ, hi tamen, si fortè fructus acerbos & insuaves parturiant; inoculationis artificio ita dexterè corriguntur, ut omni perfectione ablatâ, suavissimi evadant. Unde lemma; PERFICITUR ARTE. Infertio enim, inquit S. Clemens Alexandrinus, eas, quæ erant inutilis, facit generosas, & quæ erant steriles, cogit esse fertiles arte agricultura. Ut ad eò vetus illa paraximâ etiam hîc obtineat; Ars naturam perficit. Id ipsum quoque in hydraulice prodigiis, in hortorum structuris, aliisque rebus similibus cernere licet, ubi naturæ vires, ab hominum industria adjunctæ, mirificos effectus produciunt. Eò animum advertens Rex Theodosius, dicere est solitus; De arte veniat, quod vincat naturam.

S. Clem. Alex. l. 6. Strom. 6.

Industria.

Cassiod. l. 1. Var. 6.

482. Lucense S. Michaelis Seminarium, symboli loco, topiariium, arbusculis inoculatis consutum, præfert cum lemmate; TRANSLATÆ FERACES. Mens iconis est, juvenes ibidem variis doctrinis imbutos, postea ad diversas Ecclesias transferri, ac cummulatos insignium virtutum fructus producere. D. Salvator Carducius hos jambos, symboli interpretes, subjunxit;

Translata alumna arbuscula vivariis,
Fructu feraces uberi progerminant.
Quidni juvena extracta seminariis,
Pareisique juncta sit calo ferax?

Mutatio.

Homo è mundi dumeto in hortum vitæ religiosæ translatus, uberrimos virtutum fructus haud operosè profert. S. Bernardus; Claustralis paradisus ad suavem spirans austri elementiam, quasi tot floribus vernat, quot virtutibus abundat.

Religiosus

S. Bern. 2.

483. Surculos inoculandos falcium ictus præcedat, necesse est. Hæc tamen vulnera plurimum felicitatis conferunt; nam arbor, ramis suis spoliata, ac crebrò incisa, suavitatem longè nobilissimam obtinet. Unde arbor emplastrata epigraphen sustinet; CUM FOENORE VULNUS. Haud aliter plagæ, à calamitatibus incussæ, mille beneficiorum feraces sunt. Absalon Abbas; Foris quidem pugna, sed magna victoria reponuntur premia, ubi luctus in gaudium, labor in quietem, paupertas in affluentiam, miseria in jucunditatem, mortalitas in æternitatem convertitur.

Calamitas utilis.

Absalon 6 serm. 2.

484. D. Primus Aloysius Tatti, Præsuli Somascenus, Sanctam Eurosiam Martyrem, manibus ac pedibus truncatam, Emblemate exhibiturus, arborem depinxit, quæ ramis recisis, & in terrâ spartim jacentibus, duos surculos, ad inoculandum dispositos, conjunxit; addito epigrammate; NOVAM DE VULNERE VITAM. Enimverò fatalis carnificum suppellex Dei servis non modò nihil detrimenti affert, sed ad vitam innovandam aptissimum est instrumentum. Unde sicut Salomon dicit, Sapientia immolavit victimas suas, seu, ut Septuaginta traducunt, jugulavit filios suos. Ita Siracides protestatur Sapientia filijs suis vitam inspirat, Tertullianus id interpretatus ait, Sephia sapientia est, qua sapienter jugulavit, dum in vitam; & r. rationabiliter, dum in gloriam. Et paulò infra exclamat; O paricidii ingenium, quod idcirco occidit, ne moriatur, quem occiderit.

Martyr vivifica

Prov. 9.

Eccles. 4

Tertill. Scorpiaci

485. Arbor, aliquot surculos inoculatos ostentans, epigraphen tenet; DULCIA POSTHAC. Ita peccator pœnitens, post pessimos & acerbissimos libidinis, vindictæ, scandali, aliorumque vitiorum fructus cumulatè productos, tandem gratiæ Divinæ germine in animâ recepto, ad suavissimos virtutum, ædificationis, ac perfectionis fructus disponitur. Opportunissimè etiam illos hæc idea spectat, qui è sæculari ad vitam religiosam transgressi, immoderatos affectus suos refecant, & moribus ad regularem normam compositis, intra cellæ solitudinem, veluti in terrestri paradyso, ad suavissimas fruges temporis progressu è cordis sui arbore producendas, disponentur. Sensu non dissimili S. Basilius, Ocella, inquit, spiritualis exercitii mirabilis officina, in qua certè humana anima Creatoris sui imaginem in se restaurat, & ad sua reddit originis puritatem, ubi sensus obtusi ad subtilitatem sui acuminis redeunt, & pro vitiosa natura, sinceritatis azyma reperitur. Tu das, ut jejunijs videantur ora pallentia, & mens Divina gratiæ sit pinguedine saginata. Tu das, ut homo mundo corde Deum conspiciat, qui suis obvolutus tenebris, Deum & ipsum prius ignorabat &c. Et Sanctus Isidorus Pelusiota ad Pachomium scribit; Dei regnum monastica vita est, ut qua nulli vitiose affectioni succumbat: verum alta sapiat, ac virtutes cælo superiores præstet.

Pœnitens

Religiosus

S. Basil. Tract. ac 1. Erem.

S. Isid. Pel. l. 1 Ep. 12

486. Ut peccatorem, optimo animo ad pœnitentiam conversum, Emblemate repræsentantes, arborem, ad postremum usque truncum amputatam, depinge, cum in manu, quæ recentem furculum supra eandem inoculet; addito lemmate, RECEDANT VETERA. Opportunè S. Jacobus; Abjicientes omnem immunditiâ, & abundantiam malitiæ, suscipietis in suum verbum.

Pœnitens

Jacob. 1. 21

verbum. Hunc locum interpretatus Hugo Cardinalis, ait, *Infitum dico, ut RAMUS VETERIS CONVERSATIONIS à trunco cordis ABSCINDATUR, & novus inseratur, qui renovatur de die in diem.* Clarissimè celebris ille de SS. Sacramento hymnus.

RECEDANT VETERA, nova sint omnia, corda, voces, & opera.

malia conservavit. Ecclesia verò animalia suscipiens, eadem transformat. Accipiter in arcam introivit, accipiter exivit. Introivit in Ecclesiam quis accipiter, columba exeat necesse est. Introivit lupus, ovis egrediatur, agnus introivit, & exeat agnus, non transmutatâ natura, sed malitiâ exclusâ.

S Y L V A.
CAPUT XL.

487. Meus Concanonicus, D. Josephus Pallavicinus Abbas, præclaro & nobili Emblemate ramum, è domesticâ arbore præcisum, depinxit, qui fructibus onustus, supra spinosum ac sylvestrum truncum erat inoculatus; cum epigrammate, FRUGIFER OPE SUA. Hominis verè virtuosus hæc imago est propria, qui clarissimis ingenii frugibus non aliunde, nisi è proprio suo intellectu desumptis, orbi innotescit. Plinius Junior Ruffino, amico suo integerrimo persuasurus, ut aliquos diuturni studii sui fructus orbi postero relinqueret, agebat, *Effinge aliquid, & excude, quod sit perpetuo tuum. Nam reliqua rerum tuarum, post te, alium atque alium Dominum sortientur: hoc nunquam tuum desinet esse, si semel coeperit.* Antonius Panormitanus de Alphonso, Aragonum Rege, memorat, illum, cum à nonnemine miris excomis celebraretur, quod non tantum Rex, sed & Regis filius, Regis frater, & nepos Regis, ornamento rarissimo & prorsus singulari, cognominaretur, respondisse veram suam laudem non àavorum majestate, aut fortunæ donis emendicandam esse, sed à generosis factis & virtutibus, quas ipsemet edidit, desumi debere. Conformiter ad mentem nostram ait Salomon; *Quodcunque facere potest MANUS TUA, instanter operare.*

488. D. Alexander Luzon de Millares, Concanonicus Reg. in insigni suâ Ideâ Politicâ furculum depinxit, arboris trunco infitum, & hoc lemmate insignem; NOVA SINT OMNIA, seu, RECEDANT VETERA. Arbor quippe, infitionis beneficio, in unam cum recenti furculo naturam coalescit. Adoptionis hanc effigiem dixerim, quæ è Jurisprudentiæ præscripto definitur; *Legis actio, seu legitimus actus, quo qui in naturâ liberi non sunt, lege efficiuntur.* De eadem Aufonius;

*Imitatur adoptio prolem,
Quæ legisse juvet, quam genuisse voler.*

Et Calphurnius Flaccus; *Adoptio, inquit, res sancta est, quæ beneficia naturæ & artis imitatur.* Atque adeò adoptio, naturæ æmula, personas aliquas, pristinâ natalium diversitate penitus obliteratâ, in eandem sanguinis & facultatum sympathiam artissimè connectit. Hæc ipsa idea viris Religiosis ob oculos pendeat velim; sicuti enim arbor, cui recens furculus insertus est, proprios ramos abjicere, & à veteri naturâ degenerare debet, ut novam insiti assumat, illiusque fructus proferat; ita quisquis olivæ frugifera fieri desiderat in domo Dei, omnes ramos terrenæ cupiditatis amputari sinat, ut furculus gratiæ solus inseratur ac fructificet. Tollendus est apex ambitionis, corona superbiæ, patens luxuriæ coma, omnesque expansi rami, seu totidem brachia ad malum amplectendum extensa. Unde saluberrimæ illæ D. Pauli voces, Religiosis tyronibus assiduè ingeminandæ. *Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes novum.* &c. Hanc hominis Religiosi, imò cujusvis Christiani metamorphosin opportunè exprimens Chrysostomus, *Oleaster, inquit, mutandus est in olivam, lupus in ovem, non naturæ de conversione, sed propositi. Non similiter factum in arcâ Noe, quæ animalia suscepit, & ani-*

489. **M**undi ac sensuum molestias, humano pectori nunquam non infestas, à sacrarum Litterarum studio procul fugari, Abbas Certanus sylvæ umbrosæ symbolo demonstrat, cum epigrammate, EXULTAT ÆSTUS. S. Gregorius; *O quam mira est profunditas eloquiorum Dei! libet huic intendere, libet ejus intima, gratiâ Duce, penetrare. Hanc quoties intelligendo discutimus, quid aliud, quam sylvæ opacitatem ingredimur, ut in ejus refrigerio ab hujus sæculi æstibus abscondamur.*

490. Idem in umbroso nemoris umbilico retia, avibus decipiendis tensa, depinxit; cum lemmate, VINCULA LATENT. Innuit videlicet, femininarum ornamenta, mundumque muliebrem humanis cordibus implicandis proximas esse tendiculas. Hidorus Pelusiota. *Mulier, ornandi corporis nimis studiosa, atque ob eam causam in forum se conferens, aut per fenestras prospiciens, ut juvenes irretiat et amisi conatu suo excidat, tamen perinde ac si cor irretisset, condemnatur. Id enim omne, quod in ipsius potestate erat, effecit, ut quæ venenum miscuerit, & retia expanderet.*

491. Lucarinus Sacramentum Confirmationis Emblemate significaturus, sylvam depinxit, intra quam aliquot arborum corticibus incisa erant signa, cum lemmate; SERVANTUR SIGNATÆ. In rem præsentem D. Paulus; *Vinxit nos Deus, qui & signavit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris.* Et David, *Impinguasti in olco caput meum, & misericordia tua subsequetur me.* Rursus Sanctus Paulus; *Nolite constitare Spiritum Sanctum Dei, in quo signati estis in die redemptionis.* Unde etiam Apocalypsis eos ab omni nocumento liberos testatur, qui Angeli manu signati fuerint. Denique S. Hieronymus in illa Ezechielis verba commentatus, *Signa Thau super frontes virorum gementium,* ait, *Præcipitur sex viris, ut præter eos, qui possunt dicere, signatum est super nos lumen vultus tui Domine, cunctos interficiant.*

492. Celebris Academia Gelidorum Bononiæ, symboli universalis loco, complures arbores defronatas præfert, addito epigrammate; NEC LONGUM TEMPUS. Veluti dicerent; tamen initio fuissent exigui ac debiles, tempus tamen non adèd longum præterisse, quo uberrimos operantium fructus, & insignes ingenii flores producerant. Hoc scemate hominum sanctorum virtutes ac gloriam describi putes; quippe quæ nonnunc quam è mundi oculis subductæ & occultatæ, non multò post splendorem suum, obstupescente mundo, rursus diffundunt. S. P. Augustinus; *Sic abscondita est apud Deum vita Sanctorum, ut, qui modò laborant in terra quasi tempore hyemis arbores, non habentes fructum, & folia novo sole exorto, illud quod in radice vivebat, in fructibus appareat. Licet castiget, flagellet, amet judicium, non derelinquet sanctos suos.*

493. Multæ arbores, hyeme defrondatæ, dum flumini vicinæ, ab aquarum præterlabentium impetu concutiuntur ac inundantur, lemmatis loco hanc voculam inscriptam habent. PROSPERABUNTUR. Hinc disces, præsentis vitæ ærumnas futurâ cœli felicitate tantò majore compensatum iri. Id quod è primo Psalmo testatum fit, ubi Regius Propheta, de homine iusto differens, ait; *Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo, & omnia, quæcunque faciet, prosperabuntur.* S. P. Augustinus; *Si aliquas vel insultationes vel tribulationes pro nomine Christi passus, non defeceris à fide, nec à bonâ viâ deviaveris, & majorem mercedem accepturus es.*

494. Aliquot arbores, quæ aliquâ sui parte jam sunt defrondatæ, & adhuc foliorum reliquias identidem abjiciunt, epigraphen sustinent; MUTANTUR IN ANNOS. Id ipsum sanè nostris moribus, habitibus, litteris, consuetudinibus, & ut compendio dicam, rebus sublunaribus omnibus accidere solet; aliam quippe stabilitatem nullam habent, nisi quod stabilissimè sunt instabiles. Horatius;

*Ut sylva foliis pronos mutantur in annos:
Prima cadunt, ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modò nata, vigentque.*

Seneca, *Quid non mutationis periculo exceptum? Non terra, non calum, non totus hic rerum contextus, qui omnis Deo ægeat ducatur. Non semper tenebit hunc ordinem, sed illum ex hoc cursu aliquis dies dejiciet.*

495. Lucus, nobilissimis arboribus, ut cypreis, Piais, cedris, aliisque similibus confitus, gnomam è Lucano mutuam sustinet; NUNQUAM VIOLATUS AB ÆVO. Lucani verba sunt;

Lucuserat longo nunquam violatus ab ævo.

D. Carolus Ranc. hæc icone antiquam & incorruptam illustrissimæ cujusdam familiæ nobilitatem significabat. Id ipsum de SS. Ecclesia dixeris, quæ inter hæresum turbidines non tantùm non violatur, sed incrementis identidem majoribus invale scit. S. P. Augustinus; *Ecclesia fructificat & crescit in universo mundo. Adhuc enim habet quò crescat, donec impleverit orbem.*

T A X U S. CAPUT XLI.

496. TAXUS, spinis undique munita, quovis, ipsius offendendi causâ propinquos, pungit; cum lemmate, LÆDENTEM LÆDO. Eos hoc Emblemata spectat, qui, ad talionis leges conformati, quasvis injurias ulcisci solent. Quidam, Midias nomine, ingenti petulantia Diogeni colaphum iniecit, cum dicto, *Tria millia tibi in mensâ posita sunt*; tantum enim pecuniarum multam pendere debuerunt ii, qui verberibus alios exceperant. At Diogenes alterâ die temerarium illum tenacissimè è corio flagellis reciprocè cædens, totidem verba admensus est, *tria millia tibi in mensâ posita sunt.* Atque adeò benè poterat dicere, *lædentem lædo.*

497. Ajunt Taxum, naturâ suâ venenatum, nihil amplius nocimenti afferre posse, quando clavo transfixa fuerit. Unde Lucarinus illius truncum,

clavo transfixum, hoc lemmate fornavit; INFIXO INNOXIA. Haud aliter Crux, ante hac formidanda, ac supplicii destinata, posteaquam Servatoris nostri clavis perforari cœperat, saluberrima evasit. Quid, obsecro, humanitas nostra ab ipso exortu suo est aliud, nisi spinea ac venenosa taxus? quæ tamen ipsa, si crucifixi clavis transfigi non renuat, summam innocentie ac sanctimonie puritatem induit. Infige ergo, S. Ambrosio cohortante, *pectori tuo, & cordi tuo hoc signaculum Crucifixi; infige & brachio tuo, ut opera tua peccato mortua sint. Nihil in his criminis reviviscat, nihil erroris resurgat &c.*

498. Taxus, umbram plurimum nocivam spargens, à Carolo Rancato epigraphen recepit; DAT, ET INFICIT UMBRA. Ad verbum Ovidius;

*Jamque puellari corpus candore ruborem
Traxerat, haud aliter, quàm si super aëria velum
Candida purpureum similem dat, & inficit umbrâ.*

Prælati ac principes vitiosi malo suo exemplo homines, sub imperii sui umbram receptos, miserrimè inficiunt. S. Gregorius; *In hoc sæculo, inquit, potens quilibet, si fructum non habet operationis bonæ, etiam impedimentum præstat ceteris: quia quicumque sub ipso sunt, exemplo pravitatis illius, quasi umbrâ pervertitatis ejus premuntur. &c.*

T I L I A. CAPUT XLII.

499. Tilia ramos quidem & brachia explicat lastissimè, gratam diffundit umbram, infestas arcet pluvias, odoriferis triumphat floribus: sed pomum aut pirum nec quidem unicum edit, à fructibus sterilissimâ: quidquid enim alimenti è terrâ trahit, in truncum, in ramos, in folia prodige consumit. Unde lemma; PULCHRA, SED STERILIS. Ita plurimos reperias homines opulentos, succi plenos, auro validos, qui amplas fundunt radices, brachia diducunt, comas jactant, sumptuosè vivunt; sed misericordie fructus in eis quære, & nullos invenies. Nabal copiosus & locuples, sibi ipsi benignus & liberalis, immitis fuit aliis. Regum fasti de eo sic loquuntur; *Et ecce erat ei convivium, quasi convivium Regis, & cor Nabal jucundum.* Cum autem David, insidias Saulis fugiens, à Nabale sibi suisque copiolis non aliquot plaustra vino & panibus onusta posceret, sed modestissimè, *quodcunque invenierit manus tua, da servis tuis, & filio tuo David.* Hic Nabal elato supercilio; *Tollam ergo panes meos, inquit, & aquas meas, & carnes pecorum, quæ occidi tonsoribus meis, & dabo viris, quos nescio unde sint.* Ita nec unicum panem, nec vel sextarium vini dedit. Ea res Deo supra modum displicuit. *Cumque pertransissent decem dies, percussit Dominus Nabal, & mortuus est.* Hoc opulentæ tenacitatis præmium fuit. Animo fidentissimo dixit S. Hieronymus; *Non memini, me legere, malâ morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit. Habet enim multos intercessores, & impossibile est, multorum preces non exaudiri.* Grandius quid Tobias dixit; *Elemosyna ab omni peccato liberat, & non patietur animam ire in tenebras.*

500. Tilia altissimas radices agit; tantoque sublimius extollit ramos, quanto profundius demittit in terram fibras. Lemma; HOC ALTIOR, QUO

Crux,

S. Ambr. Psal. 118 Odonar.

Ovid. Li. Metam.

Prælatu vitiosus S. Greg. Ep. 31. in Ev.

Avariti.

1. Reg. 25.

S. Hieron. Nepotian.

Tob. 4. 21.

Humilitas QUO PROFUNDIOR. Humilitas hoc sche-
 ma est, quæ hominem tantò extollit altius, quò
 magis ad ima deprimitur. S.P. Augustinus; *Humi-
 litas claritatis est meritum, claritas humilitatis est
 premium.*

T R V N C V S.

Cap. XLIII.

501. **T**Runcus, ramis omnibus destitutus, illa
 Principis Hussæi verballematis loco præ-
 fert; HABET SPEM. Aut, si jamjam in frondes se
 effundat, hoc Virgillii hemistichon subscribito;
FRONDE VIRERE NOVA. Iis hanc effigiem
 propriam dices, qui calamitatibus detenti, ad me-
 liorem fortunam emergere sperant. Non absre ta-
 men iconè istâ etiam mortuos, olim ad vitam revò-
 candos, significare licet. Jobus; *Lignum, inquit,
 habet spem: si præsens fuerit, rursum virebit, & ra-
 mi eius pullulant, ad odorem aquæ germinabit, & fa-
 ciet comam, quasi cum primum plantatum est.* Et Mi-
 nutius Felix; *Vide quoniam in solatione nostri resur-
 rectionem futuram omnis natura meditat: sol de-
 mergitur & renascitur: astra labuntur & redeunt:
 flores occidunt & reviviscunt: post senium arbusta
 frondescent, semina non nisi corrupta reviviscunt.*

502. Victores olim arma, sive propria, sive à de-
 victis hostibus recuperata, è trunco, frondibus &
 frugibus destituta, suspendere solebant. Unde è
 Screnissimis Sabaudix Ducibus nonnemo truncum,
 armis onustum, hoc Juvenalis epigrammate distin-
 xit; **S POLIATIS ARMA SUPERSUNT.** Ani-
 mum hæc imago demonstrat, etiam inter violentos
 hostium incurtus generosum. Et certè, qui bonis suis
 injustè spoliatur, vix aliud malo suo remedium ha-
 bet, nisi arma & vindictam. Ovidius;

*--- --- Dum peiora timentur,
 Est locus in voto, fors autem ubi pessima rerum est,
 Sub pedibus timor est, securaq; summa malorum.*

Et Horatius;

*Magnum pauperies opprobrium, jubet
 Quavis & facere, & pati*

Omniùm tamen optimè Juvenalis, è quo Emblematis
 inscriptionem mutuavimus;

*Curandum imprimis, ne magna injuria fiat;
 Fortibus, & misericors tollas licet, quod usquam est,
 Auri, atque argenti; scutum, gladiumque reclin-
 quens,
 Et jacula, & galeam, SPOLIATIS ARMA
 SUPERSUNT.*

Cæterùm, Historicum hæc de re successum deside-
 rans, Ælianum consulat lib. 14. Var. Hist. cap. 24.

503. D. Didacus Saavedra trunco, compluribus
 trophæis onusto, inscripsit; **ALIENIS SPOLIIS.**
 Eoque innuere volebat, gloriam, hæreditario jure à
 parentibus & nobilitate in nos derivatam, minimè
 sufficere debere, sed insuper veram gloriam propriis
 nostris meritis ac virtutibus investigandam esse. Cas-
 siani sententiâ, *Si inveterata & per genus duela divi-
 tia nobilem faciunt, multo magis præstantior est nobili-
 tas, cujus origo thesauris prudentia locuples inveni-
 tur. Emblematis hujus gnoma illum cum primis spectat,
 qui, veluti Æsopi corvus, pennis emendicatis super-
 bus, & alienis sumptibus locuples incedit.* Opportunè
 Juvenalis;

*Hic ultra vires habitus nitor, hic aliquid plus,
 Quam satis est, interdum alienâ sumitur arcâ.
 Mundi Symbol. Picinelli & Ang. Erath. Tom. I.*

*Commune id vitium est, hic vivimus ambitiosâ
 Paupertate omnes.*

504. Petrus Medices, filius Laurentii, Ducis Ur-
 bini, Emblematis loco quatuor truncos virides, in
 tetragonum dispositos, succensosque, hoc lemmate
 donavit; **IN VIRIDI TENERAS EXURIT
 FLAMMA MEDULLAS.** Medullâ autem tenellæ
 arboris consumptâ, ante tempus exarescit. Ita Libido in
 profusus, qui in adolescentiâ cupiditatibus ac libidi-
 ne exuruntur, plerumque vitam & corporalem &
 spiritualem immaturè perdunt. S. Hieronymus;
*Sicut ignis in lignis viridibus suffocatur, ita sapientia
 in adolescentiâ, tentationibus & libidine impedita, non
 explicat suum fulgorem, nisi labore, & studio, & ora-
 tione incentiva juventutis intra repekantur.*

VITIS. UVA. VINUM.

Cap. XLIV.

505. **V**itis; uvis necdum maturis onusta; epi-
 graphen tenet; **SESE MELIORIBUS
 OFFERT.** Promittit videlicet, se temporis suc-
 cessu fructus longè suaviores facturam. Ita Juvenis,
 re ipsâ virtuosus, magnam grandium olim virtutum
 spem edit. S. Cyprianus; *Sicut fructus non invenitur
 in arbore, in quâ flos prius non apparuerit, sic in sen-
 etate honorem legitimum consequi non poterit, qui in
 adolescentiâ disciplinæ alicujus exercitatione non labo-
 raverit.* Horatius;

*--- --- Adhibe puro
 Pectore verba puer, nunc TE MELIORIBUS
 OFFER.*

506. Uxor quædam, defuncto marito, vitem
 pingi fecit, ex ulmo, quo nitabatur de clavam, cum
 lemmate: **NON SUFFICIT ALIER.** Eundem
 planè affectum S. Bernardus in Maria Virgine de-
 prendit, quæ ob sanctissimi Filii sui mortem acer-
 bissimè afflictæ, parum vel omninò nihil solatii, quin
 imò tormenti plurimum ceperat, quando in vicem
 moribundi filii optimum Joannem Apostolum sibi
 proponi inaudiit. Unde os illud Mellissimum, ora-
 tione ad Deiparam conversâ, *An non, inquit, tibi,
 ô virgo plusquam gladius fuit sermo ille revera per-
 transiens animam tuam. Mulier ecce filius tuus? O
 commutationem! Joannes tibi pro Jesu traditur: ser-
 vus pro Domino, Discipulus pro Magistro, homo pro
 Deo vero. &c.*

507. Homini derelicti solum vitis est, quæ
 humi prostrata; inscriptionem reddit; **NON HA-
 DOVE S'APPOGGI.** Id est, JACET, DUM
 STIPITE CARET. Ad verbum Ariostus.

*Sareste come inculta vite in orto;
 Che non hà palo, ove s'appoggi, ò piantò.*

Eadem miseria compluribus litteratis accidit, quos
 propria præstantia vix quidquam juvat, si Magna-
 tum adminiculo destituantur. Justus Lipsius; *Ut
 vitis jacet, nec fructum fert, nisi ad stipitem aut arbo-
 rem applicata; vix etiam litterati, nisi gratiâ & favo-
 re Magnatum subnixi.* Christus tamen, appositissi-
 mè ad hoc solum, instar pendens vitis, omni-
 um ope destitutus inter mortis suæ tormenta erat.
 Ut adeò bene de se ipso dixerit, *Filius hominis non
 habet, ubi caput reclinet;*

508. Vitis, naturâ suâ debilis, anxie desiderat ul-
 mum, cujus vertice nixa, sublevari, & solaribus radiis
 propinquior, dulcissimos fructus suos procreare
 possit. Unde vitem, humi repentem, hoc lemmate
 instruxi; **DESIDERAT ULMOS.** Verbis è
 Juvenale mutatis;

*Srvatus humi palmeo viduas DESIDERAT UL-
MOS.*

*Divulsus querimoniis,
Supremâ citius solvet amor die.*

Juventus. Sanè Juventuti, naturâ suâ ad vitium proclivi, morum & virtutum Magistro unicè opus est, ut hujus præceptionibus sustentata, versus cælum ad suavissimos virtutum fructus producendos evehatur. Nam, è D. Cypriani Ethicâ, *Adolescens sine obedientiâ, adolescens sine disciplinâ est.*

*S. Cypri. de 12
abusio.*

509. Quadam puella, donec nuptui collocaretur, assiduò suspirans & inquieta, se ipsam viti similem dixerat, quæ supra terram repens, ulmo sustineri cupit; cum lemmate, **JUNCTA QUIESCAM.** Anima nostra nullibi aliàs quiescere potest, nisi Divinis brachiis sustentata. *Fecisti nos ad te Domine, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.* Exclamabat non sine intensissimo in Deum suspirio Magnus Augustinus.

Matrimonio.

**Quies in
Dco.**

*S. Augustin.
l. 1. Confess.
c. 1.*

**Protectio
Divina.**

Psal. 21. 11.

Psal. 138. 13

Pueritia.

*S. Hieron. ep.
ad Latam.*

*Plato l. 7 de
Legibus.*

**Adhæren-
tia.**

*Catull in
Epist.*

Psal. 72. 28.

*S. Aug. l. 7.
Conf. c. 12.*

**Amicus
verus.
Alcimus
Embl 160.
Virgil. ad
Mecan.**

*Prov. 17. 17.
Horat. l. 1.*

Ode 18.

501. Tenella vitis, ulmo nixa, epigraphen sustinet; **VIX NATA SUSTINEOR.** Providentiam illam prorsus paternam, ac supremam beneficentiam hoc symbolo demonstrabis, quâ Deus miseros mortales jam ab ipsis incunabulis liberalissimè sustentat. David id ingenuè confessus, dicebat; *In te projectus sum ex utero, de ventre matris meæ Deus meus.* Et rursus, *Susccepisti me de utero matris meæ.* Certè pueritia, instar vigorosæ, ac tenellæ vitis, inter obvia quævis flagitia luxurians, celerrimè, & ab ipso ætatis suæ exordio cupit prudentis cujusdam Magistri humero sustineri, ut ulmi munere defunctus, eam ab interitu vindicet. S. Hieronymus Latam de recens editâ Paulâ benè educandâ instituens, *Igitur, inquit quæ de repromissione nata est, dignam habeat ortu suo institutionem parentum. Nihil aliud discat audire, nihil loqui, nisi quod ad timorem Dei pertinet. &c.* Et Plato; *Multis quasi frenis constringendus est puer, & cum primum a Matribus nutricibusque se jungitur, Pedagogy continno tradendus est, qui ejus lasciviam regant atque doment. &c.*

511. Scipio Bargalius Sponsam, recens nuptam, ac conjugi suo propinquam, Emblemate significaturus, vitem depinxit, ulmo vicinam, cum lemmate, **SUFFULTA FÆCUNDA.** In hanc rem quoddam Catulli epithalamium;

*Ut vidua in nudo vitis qua nascitur arvo
Nunquam se extollit, nunquam mitem educat uvâ,
Hanc nulli agricola, nulli accolere juvenci:
At si forte eadem est ulmo conjuncta marito,
Multi illam agricola, multi accolere juvenci.*

David omnem suam felicitatem ex eo profluxisse confessus est, quod Deo adhæserit; *Mihi autem, in-
quiebat, adharere Deo bonum est, quia, interprete
Magno Augustino, Si non manebo in illo, nec in me
potero. Ille autem in se manens innovat omnia.*

512. Vitis recens, ac pampinis gravis, dum aridam ulnum complectitur, epigraphen tenet; **ET ARIDA TECUM.** Hoc symbolo, si Alcianto fidem habeas, *Amicitia, post mortem durans,* significatur. Similem amicitiam, etiam à morte perstituram, Mecconati suo promiserat Virgilius;

*Et decet, & certè vivam tibi semper amicus,
Nec tibi, qui moritur, desinet esse tuus.
Ipse ego, quidquid ero cineres interque favillas,
Tunc quoque non potero non memor esse tui.*

Eodem argumento Sapiens; *Omni tempore diligit.
amicus.* Et Horatius;

*Felices ter, & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis*

513. Vitis, sine fulcro, humi strata, epigraphen reddit; **ADHUC VIRESCO.** Ita generosus hominis animus, tametsi afflictus, & omnium ope destitutus, nunquam virtutis ac meriti sui virorem abjicit. Tales se exhibuere Jobus in sterquilinio: Tobias, cæcitatibus tempore; Paulus inter assiduam gravissimorum cruciatuum tolerantiam. Hunc magnanimi peccatoris virorem, etiam inter adversissimos incursum conservatum, in Cajo Mario cernere erat,

cujus pater, Aurelius Victor, ita de illo refert; *Sullanis armis oppressus, post Minturnensem paludem inventus, & in carcerem conjectus, immixtum percussorem Gallum vultus auctoritate deterruit, acceptaque naviculâ, in Africam trajecit, ibi diu exulavit; mox Cinnanâ dominatione revocatus, ruptis ergastulis, exercitum fecit, casisque inimicis, injuriam ultus, septimo consulatu, ut quidam ferunt, voluntariâ morte decessit.* Eadem omninò ratione sublimia ac præclara ingenia, licet intar vitium, omni virtutis amatore, cui innitantur, penitus careant; adhuc tamen, quamlibet neglecti, operum suorum excellentiâ, famæque claritate, æternum virescunt, pretiosissimos eruditorum voluminum fructus producant. Ovidius, se ipsum solatus, cecinit;

*En ego cum patriâ caream, vobisque, domoque
Raptaque sint, adimi qua potuere mihi.
Ingenuo tamen ipse meo commororque, fruorque,
Casar in hoc potuit juris habere nihil.*

514. Fuit qui vitem, humi stratam, hoc Virgilio lemmate insigniret; **OPIS INDIGA.** Juventutis propria hæc idea est, quæ è terrâ, ad virtutum fructus producendos sublevanda, aliorum præceptionibus, ac crebrâ Magistri industriâ unicè opus habet. Justus Lipsius. *Ut viti pedamentis quibusdam OPUS EST, ne jaceat; sic Juventuti monitis, NE CADAT.* Et Plato, *Primâ luce pueri in ludum litterarium proficantur. Quoniam verò nec pecudes neque ullum animal sine custode vivere debet, neque pueri etiam sine Pedagogis, neque sine Dominis servi.* Idcirco multis quasi frenis constringendus est puer. Deinde Præceptoribus commendandus est ad eas disciplinas discendas, quæ liberum hominem decent.

515. Vitis, celso quodam fulcro sustentata, in ingentem altitudinem excrevit; quin imò quo sublimiore ulmo nititur, tantò major evadit. Unde meo judicio, vilis, coliculis suis sublimem ulnum amplexata, hoc lemmate notetur; **QUO ALTIUS FULCIMENTUM.** Hinc colligere licet, filios ac discipulos in virtutis palæstrâ tantò amplius progressuros, quantò Majorem suorum exemplum sublimius fuerit. Sanctus Basilii; *Exemplis veterum hominum, beatorumque sensus nostros in sublime erexit, neque permisit in humum nos esse dejectos, ac dignos esse, qui conculcemur, ut jugi affectu sursum versus feramur, & quasi scansiles arbustræ vite, nos ipsos ad quem sublimium fastigiis arborum.*

516. Bargalius S. Josephum, Virginis Deiparæ Sponsam, ulmi Emblemate representavit, quæ vitem sustinens, epigraphen tulit; **TANTUM-
MODO FULCIMENTUM.** Idipsum, Sancto Clemente Alexandrino teste, de doctrinis Evangelicis pronuntiare licet; hæ enim, quamlibet naturâ suâ validæ ac fructuosæ, sacros Oratores

**Genero-
sus.**

Aurel. Via.

**Litteraturæ
derelictæ**

*Ovid l. 3. d
Trist. Elg*

*Virgil l. 2.
Georg v. 4*

*Justus Lips.
Dialog. de
recta pro-
nunt
Plato l. 7. d
Legib. 1. c.*

Exempli

Educatio

*S. Basil. ho.
s. hexamet*

S. Iosephus.

Prædicator.

S. Iren. Alex.
 d. Lipsium
 An. d. l. i.
 d. v. 3.
 Calamitas
 illis.
 In. n. 2.
 S. Greg. in
 hoc loc.
 Paupertas
 voluntaria
 mod. ad
 eph. Sum.
 rif.
 Calamitas
 illis.
 Ambros. l. 3.
 Ex. Am. 6. 22.
 Cyprian. de
 audibus
 car. 211.
 Ovid. l. 9.
 Metam.
 Ecclesia.
 Augustin.
 le. agone.
 Ibrific. 24.
 Plutarch.
 apud Mure-
 tum l. 8. Var.
 lib. 6. 24.

tores omninò requirunt, quorum operâ in orbis cnopectu sustineri, ac malvolorum sophismata reprimi queant. *Et si ipsa sibi sufficit*, inquit, *nec opis aliena eget doctrina Servatoris, cum sit potentia & sapientia ipsius Dei: tamen philosophia si accessit, non quidem validiorem facit veritatem, sed sophisticos insultus ab eâ amolitur, & insidias omnes avertens, sepes, & lorica est Dominica vinea.*

517. Humoristæ Cortonenfes vitem putatam hoc lemmate ornarunt; **RECISA FOECUNDIOR**. Perspicuè S. Joannes, *Omnem palmitem, qui fert fructum, purgabis eum, UT FRUCTUUM PLUS AFFERAT*. Hunc locum interpretatus S. Gregorius, ait; *Palmes fructuosus purgari dicitur, quia per disciplinam RECIDITUR, UT AD UBERIOREM GRATIAM PRODUCATUR*. Videlicet, calamitates quibusvis fidelibus aptissima instrumenta præbent ad amplissimos in virtute progressus faciendos.

518. Bartholomæus Rossus vitæ putatæ inscripsit; **SPOLIATA DITIOR, & alius; PAUPER TATE FERACIOR**. Eos hæc epigraphæ describit, qui vel inter persecutiones proficiunt; vel cleemosynis erogatis, aut abjectis quibuslibet bonis terrenis, ad æternas opes perveniunt. Ennodius ad Stephanum, Pontificem Maximum scribit; *Sola pietatis lucra, que vobis de liberalitate nascuntur, qui divitiis, dum tribuitis, accipitis. Avara est dispensatio sanctorum, que nil referendo, universa proprium reducit ad meritum. Nulla sunt potiora, qua vobis eventum DE LARGITATE COMPENDIA.*

519. Vitem, à falce incisam, hoc lemmate loquentem sistunt; **VULNERE DITIOR**. Quia verò post putationem lachrymari, ac dein gemmascere solet, idcirco alius inscripsit; **GEMMAT POST GEMITUS**. Innuit videlicet, è calamitatum vulneribus nostros in virtute progressus plurimum promoveri. Prolixè argumentum hoc expendens S. Ambrosius, de vitium culturâ ait; *Quemadmodum vitis circumfeditur, inde reciditur, ac religatur, ut erigatur, pullulet, propagetur, florescat, emittat gemina, ut veque maturescant, & vinum suave reddat: ita anima à Deo feditur contritione, reciditur tribulatione, religatur charitate, erigitur spe, ut pullulet sanctis desideriis, propagetur eorum studio, florescat gratiâ, emittat opera sancta, maturescat perseverantia, & reddat fructus, vita æterna condignos.* Et S. Cyprianus; *Mors magis deducit ad gloriam; sic quoties ferro vitis abscinditur, erumpendibus pumpinis melius uva vestitur.*

520. Vitis, quo magis ferri acumine incisa, cò majore fructuum copiâ ingravescit. Proinde à Rancato epigraphen ex Ovidio desumptam cepit; **VULNERIBUS FÆCUNDA SUIIS**. Sanctam Ecclesiam his coloribus afficere licet, quæ, quanto acerbiorè gentilium tyrannide exercuciata, tanto uberiorè ac feliciorè gratiarum, virtutum, & victoriarum fructus peperit. S. P. Augustinus; *Ecclesia Catholica, per totum orbem diffusa, impetus paganorum; Judæorum, hæreticorum prioribus temporibus frangens, magis roborata est non resistendo, sed perferendo. Nunc verò insidiosus eorum questiones fide irridet, diligentia discutit, intelligentia dissolvit.*

521. Plutarchus de D. Jotaro Rege testatur; *Ei plures fuisse filios; quorum cum ipse uni relinquere omne patrimonium suum cuperet; quo id facilius efficeret, ceteros omnes manibus suis trucidavit: vinitorum exemplo, qui, cum vitis aliqua plures emisserit surculos, unum modo ex eis relinquere, alios amputare consueverunt, ut is, qui relinquitur, major & robustior fiat.* Unde Joannes Orozcus, illius, aliorumque si-

milium tyrannidem Emblemate significaturus, vitem depinxit, quæ omnibus suis coliculis, præterquam uno, destituta, epigraphæ habuit; **UNILIS COMPENDIUM MULTORUM DISPENDIUM**. Hæc imago Emblemati illi affinis est, cui Alciatus hunc titulum præfixit, *Opulentia tyranni, paupertas subditorum.*

522. Memini, me vitem, hoc lemmate insignem vidisse; **VINCTA FERACIOR**. Hoc symbolo vel hominem religiosum significabis, qui votorum ligamine constrictus, uberrimos virtutum fructus enititur: vel animam gratam, Mecænati suo inter beneficiorum vincula nunquam non copiosè respondere solitam, vel denique virtutem Christianam, à tyrannorum crudelitate arctissimè quidem vinctam, assiduis tamen, ac indefessis virtutum passibus ad cælos progredientem. Unde S. Cyprianus; *O pedes feliciter vincti, qui itinere salutari ad paradysum diriguntur! o pedes ad præsens in saculo ligati, ut sint semper in cælis apud Deum liberi.*

523. D. Alexander de Cuppis, Canonicus Regularis, vitem putatam, & lachrymantem, hoc epigrammate ornavit; **UT MERO GAUDEAM**. Sensu haud absimili canit Venantius Fortunatus;

*Caudice desecto lachrymas sua gaudia palmes,
Unde merum tribuit, dat modo vitis aquam.*
Huic consonat Angelus Politianus;
*Mira lavit à le, ch: acapo chino
Acqua hor distilla; per versar pei vino.*

Mens Emblematis est, æternam felicitatem non nisi post lachrymas & angores obtentum iri. *Sicut enim mundi gaudium tristitia consortio copulatur, ita etiam inquit S. Joannes Chrysostomus, secundum Dominum, lachryma jugem pariunt, certamq; lætitiâ. Et idiota; Scio quod post culturam sequitur vindemia, & post afflictionem lætitiâ. Christo Salvatori id credes; Plorabitis & flebitis vos, sed tristitia vestra vertur in gaudium.* Atque adè mortales, instar vitis incisæ, brevi temporis intervallo lachrymas ex oculis stillabunt, postea cum uvâ, vino plenâ, utpote genuino veræ felicitatis symbolo, æternum gavisuri.

524. Fuit, qui viti lachrymanti inscriberet. **VERTETUR IN GAUDIUM**. Lemmate, ut superiore numero diximus, è S. Joanne mutuato. Mens Emblematis est, lachrymas, è poenitentium cordibus ac oculis profusas, in amænissimâ, æternæ beatitudinis vindemiam desinare. S. Ambrosius, de Davide differens, ait; *Potum cum fletu miscebat, ut vespertinis lachrymis matutina sibi lætitiâ redemptionis acquireret. Unde igitur plurimum gaudere meruit, nisi quia plurimum flevit, & tanquam lachrymarum pretio futurum sibi gloriæ gratiam comparavit?*

525. Vitis à Græcis οὐδὲν ἴσθη, id est, vitis rectè cognominata, se ipsâ sustentatur, nullius palli adminiculo indiga. Unde lemma; **SE SUSTINET IPSA**, Virtus; nullâ opâ alienâ necessitate ducta, hoc Emblemate demonstratur. Benè Tullius dixit; *Virtus ad beatè vivendum se ipsa contenta.* Et Achilles Bocchius;

Semper enim virtus sufficit ipsa sibi.

Seneca; *Is beatus, quæ nulla res minorem facit, tener summa, & ne ulli quidem, NISI SIBI INNEXUS.* Nam qui aliquo auxilio sustentetur, potest cadere.

526. Coliculus vitis, etiamnum tener ac recens, epigraphen sustinet; **DURESCENS FRUCTIFICAT**. Enimverò gloria, veluti propriissimus meritum nostrorum fructus, non quidem ceptæ tantum, sed continuatæ virtuti respondet. Nequeis, qui durant, sed qui in patientiâ vineâ obdureseunt, æternam

nam mercedem assequuntur. E languido illo id discas, qui nonnisi post triginta & octo annorum spatia corporis & animæ salutem consecutus est. Ut ad eò benè dixerit David; *Patientia pauperum non peribit in finem.* id est, interprete S. Joanne Chryso-

Psal 9. 19. S. Io. Chryso. in hunc loc.

omnino recipiet. 527. Vitis veterna, traducibus ac virefcentibus furculis infra terram propagata, à Bargalio epigraphen recepit; **EX INTIMO SUI SURGIT.** Vel certè, **REDIVIVUM SURGIT.** Parentem, senio confectum, hæc idea concernit, qui teneram prolem, è visceribus suis progenitam, haud aliter intuetur, ac vitam sibi met recens concessam & innovatam: filii quippe nihil sunt aliud, nisi viscera patris, & ipsissima ejus imago. Unde Siracides; *Mortuus est Pater, & quasi non est mortuus, similem enim filium reliquit post se.* Et Nicetas; *Omnis filius patris sui citatio & definitio est.*

Eccles. 30. 4. Nicet super Orat. 4. 8. Greg. Naz.

Christus sepultus. *Psal 15. 9. & 27. Custod. in hunc loc.*

528. Vitis, humo condita, epigraphen reddit; **RENOVATA VIREBO.** vel, **INNOVATA RESURGET.** Christum sepultum hæc icone affectis, cujus ore Regius Propheta ait; *Caro mea requiescet in spe.* Et rursus, *Resloruit caro mea.* In hunc locum Cassidorus; *Benè autem dixit, resloruit caro mea, quia & primo floruit: quippe quæ ex Virgine sine peccato tanquã pulcherrimi floris singularare decus emittit. Resloruit ergò, significat resurrexit: quasi in æthereas auras admirabili de core prorupit.* Et Anonymus; *Iste flos campi, & lilium convallium in morte deperisse videtur, quia omnis ejus pulchritudo perit, in tantum, ut Propheta de ipso auct Isai. 53. Vidimus eum, & non erat ei aspectus. Resloruit autem caro Christi, quando per resurrectionem immortalis & gloriosa surrexit.*

Non degenerare.

Spartan in vita Alex. Severi.

529. Pius IV. coliculus vitis amplissimè propagatum, hoc epigrammate insignivit; **NON DEGENER;** forsan significaturus: suam in operando dexteritatem à gravissimã illã existimatione nihil degenerare, quã purpuratorum Patrum Senatui causam præbuit, sui ad Summi Pontificatus apicem sublevari. Vel certè innuere voluit, tamet si filii & nepotes frequenter à Magnatum & progenitorum virtute degenerent, uti Spartianus his omnino verbis testatur, *Constat neminem propè magnorum virorum optimum & utilem filium reliquisse.* Idque è Ciceronis, Augusti, Scipionis, Catonis, Trajani, aliorumque filii confirmat; Pium IV. tamen insignem Medicæ familiæ magnificentiam, æquitatem, generositatem, liberalitatem, religionem, beneficentiam, cæterasque virtutes omnes, veluti hereditario jure congenitas habere, casque tanti stemmatis dignissimam; sobolem, non sine amplissimo orbis Christiani incremento, exercere. S. Cypriani hæc de re monitum est; *Si Dominus nobis & Pater Deus est, sedemur patientiam Domini pater & Patris: quia & servos oportet esse obsequentes, & filios NON decet esse DEGENERES.* Cæterum in sinistro sensu iconem istam de Hebræorum populo intelligere licet; sicuti enim germina à trunco suo nihil degenerant, ita gentis illius posterii, protoparentum suorum vitii conformes, flagitia, à Majoribus patrata, studiosissimè sunt imitati *Sicut patres vestri, ita & vos,* inquiebat non sine zelo S. Stephanus.

S. Cypri tract. de bono patientia.

Populus Hebræus.

Act. 7. 31.

Moderatio.

S. Augustin. l. de salutar. document.

530. Symboli loco vites depinxi, propè rivuli aquam plantatas, cum lemmate; **LÆTITIÆ, NON TEMULENTIÆ.** dicere volebam, quibusvis animi gaudiis temperiem ac moderationem affundi debere. In hanc rem S. P. Augustinus; *Vinum Deus nobis AD LÆTITIAM cordis, NON AD EBRIETATEM donavit, bibamus ergò, non quantum gula exigit, sed quantum necessitas postulat.*

531. Eandem omnino agendi rationem nobiscum observat Deus, atque vinitor cum vitibus; hic enim vitem, **NE SYLVESCAT,** crebrã & acutã falce circumcidit. Certè Deus congenitam vitiorum luxuriam ac sterilia fruteta è pectore nostro amputatur, assiduam ei incidendo operam impendit. Optimè S. Clemens Alexandrinus; *Sylvescit vitis, nisi putetur, ita & homo: eorum autem, qui peccant, increpatio habet scopum salutem, Deo se concinnè applicante pro cuiusq; moribus.* Quin imò, S. Casario cohortante, nobis ipsis vitiosa affectuum ac cupiditatum germina è corde præscindere incumbit, ne anima, virtutum fertilitate destituta, in vanos ac immoderatos scelerum coles excreseat. *Quomodo, inquit, in vita tua totos superfluos palmites amputas, & duos, aut tres, qui sunt legitimi, derelinquis: sic & in anima tua omnia desideria, quæ res alienas malè respiciunt, & pessimè concupiscunt Spiritus sancti gladio, & crucis falce debes incidere.*

Calamitas utilis.
S. Clem. Alex. Pad. l. 2. c. 8.
Mortificatio.

S. Casariu hom. 20. cura anim.

52. Joannes Orozcus, Emblematis loco, ossæam mortis compagem, ad vitis cujusdam radices jacentem, pinxit; cum lemmate, **EN LA MUERTE ESTA' LA VIDA.** Id est, **IN MORTE VITAM.** Ita nimirum præsentis vitæ calamitates æternam vitam pariunt. S. Cyprianus id perspicuè testatus, ait; *Mors quippe integriorem facit, mors magis deducit ad gloriam.* Unde ubi in sacris litteris legimus, *Sapientia immolavit victimas suas,* seu ut septuaginta vertunt, *jugulavit filios suos,* Tertullianus traducit, *Sapientia filii vitam inspirat.* Veluti spiritus nostri vita non aliunde adveniret, nisi è mortis & occasus visceribus.

Calamitas utilis.
S. Cypri de laud. Mar. Prov. 9. 2

533. Idem Orozcus in alio Emblemate mortis simulachrum statuit, quod inter coliculorum propagines, è recenti vite pendulas, collocatum, epigraphen tenebat; **EN LA VIDA ESTA' LA MUERTE.** Id est; **MORS IN VITA.** Innuebat videlicet, præsentis vitæ felicitatem nonnisi deploranda fastidia, gravissimas ærumnas, & vitæ cogilugum manere. Ut ad eò Lotharius I. simbolo suo non abs re hos characteres incidi fecerit; *Ubi mel, ibi fel.* Plutarchus, *Lubrica res, inquit, est admodum valida corporis constitutio: & corpora, ubi ad summum provecata sunt vigorem, non consistunt, sed momento in contrarium impelluntur.* Et Plautus;

Felicitas miserabilis.

Plut in Syll. 1. 3 97

Plaut. in Amph.

--- Ita comparatum

Est in astate hominum, ita Diis placitum, voluptati ut moror

Comes consequatur: quin incommodi plus, malique illic

Adsit, boni si obrigit quid

534. Nonnemo mortuum Emblemate significaturu, vitem expressit, cujus coliculus in terrâ sepultus, epigraphen tulit; **UT ABUNDANTIUS HABEAT.** Veluti dixisset, mortem, putredinem, ac interitum verissima æternæ vitæ instrumenta esse. Explicatè Tertullianus; *Re vera favore, injuria, & interitu, usura & lucro, damno semel dixerim universo conditio recidiva est. Omnia in statum redeunt, cum abscesserint, omnia incipiunt cum deserint; ideo firmantur, ut fiant, nil deperit, nisi in salutem.*

In mortu
lactura utilis.

Tertull. l. d. Re, uerec. ne carnis c. 12.

535. Vitis, ulmo nixa, vicinam falcem habet, cum lemmate, **DISCINDITUR, NON DISSOLVITUR.** Lucarinus hanc veri amici effigiem interpretatur, qui malignioris fortunæ violentia potest quidem à corporeâ focii sui consuetudine avelli; id tamen impediri nequit, quin pristinum amorem & affectum conservet. Teste S. Gregorio Magno, *Amisio felicitatis interrogat vim dilectionis: nec prosperitas quippe amicum indicat, nec adversitas inimicum celat.* Paulinus canit;

Amicitia vera.

S. Greg in moralib. Paulin ad Augustinum

---Toto licet abstrahar orbe, velavo,
Non animo divisus agam, prius ipsa recedet
Corpore vitameo, quam vester pectore vultus.

536. D. Aresius symboli loco vitem expressit, quæ pretiosis botris locuples, ac palo sustentata, inscriptionem prætulit; ONUS LEVE. Si iconis Oedipum agere liceat, haud abs re dixerim, in vite Mariam Virginem, in botro Jesum infantem, & in palo S. Josephum significari; hujus enim adminiculo tam suavissima Mater, quam dulcissima proles nitebatur. Merito proinde de illo exclamat S. Bernardus; *Fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus suæ Matri solatium, suæ carnis nutritium!* Cæterum mentem suam hæc poesi vernaculâ explicat Emblematis Author.

*Di vite verdeggiante il dolce peso
Sostien senza fatica arido legno,
Ne da suoi casti abbracciamenti offeso
E del figlio di lei caro sostegno.
Dolce impresa d'Eros, che al collo appeso
Il bambino Gesù portar fu degno:
E la Madre di lui tenerli à canto,
Seco congiunta in matrimonio sinto.*

537. Vitis, post putationem lachrymari foliâ, epigrapham tenet; IN LACHRYMIS FERACIOR. Vitis enim, humoribus illis exonerata, uberior evadit, & ad suavissimos fructus proferendos plurimum disponitur. Haud aliter anima peccatrix, è contritionis vulnere ad lachrymas fundendas parata, in virtutibus generandis fumam abertatem fortitur: uti videre est in S. Petro penitente, in S. Magdalena contritâ, in S. P. Augustino recens ad Deum converso, aliisque innumeris. Opportunè S. Petrus Damianus; *MOX, inquit, UT LACHRYMÆ, ex munere intimi inspectoris, ERUPERINT, protinus ANIMA REVIRESCIT, torporis ignavi frigore solvitur; & tanquam arbor verna, austri fomice recalescens, red vivo virtutum suarum flore vestitur.*

538. D. Octavius Boldonus vitem, sub lignis vernis germinantem, hoc lemmate insignivit; NATIVO HUMORE RUBESCAM. D. Cæsarem Montium, Pontificis Maximi in Hispanias Oratorem, hæc imago spectabat, cujus meritis sacra purpura, postea ab Urbano VIII. unâ cum Archiepiscopo Mediolanensi dignissimè collata, jam tum debebatur. Porro sanctorum Martyrum hæc imago est propria, qui proprio sanguine, ceu purpurâ, insigniuntur. Nam teste Magno Augustino, *Martyres jam evaserunt, & in exultatione cum Christo sunt recepturi corpora junctura, eadem ipsa, quæ primò erant corruptibilia, in quibus passis sunt pœnas, inde illis fiunt ornamenta justitiæ.*

539. Idem viti defrondate inscripsit; ALTIUS HÆRET VIGOR. Illos ex hæc idcâ dignoscere licet, qui facultatibus, aliisque terrenis bonis omnibus miserimè deperditis, invidium ac magnanimitatem spiritum conservant. Seneca; *Stilicon, captâ patriâ, amissis liberis, amissâ uxore, cum ex incendio publico solus, & tamen beatus exiret, interroganti Demetrio, num quid perdidisset, omnia, inquit, bona mea mecum sunt. Ecce vir fortis, ac strenuus. &c.*

540. Vindemiâ peractâ, & uvis è vitè sublatis, mox hæc, quæ, paulò antè tot frugibus gravida, sponfam representabat, monilibus, topazis, ac rubinis ornatam; squalore afficitur, pampinis spoliatur, pali pedamento deijcitur, humi raptatur, & instar vilissimi virgulti neglecta jacet. Unde, nî fallor, opportunam epigrapham sustinet; SINE FRUCTU NEGLECTA. Emblematis argumentum S. Ephræm Syrus suggerit, in hæc verba pronuntians; *Vitis, jam*

vindemiata, vilis redditur atque abjecta. Haud aliter Christianus, si virtutis ac meritorum fructibus spoliatur, coram Deo ac cœlitibus contemptissimus apparet.

541. Inter vitem & ulmum non injucunda mutuæ beneficentiæ vicissitudo intercedit: nam ulmo vitem sustentante, hæc vicissim illam pretiosissimorum fructuum ornamentis, ceu totidem monilibus ac parergis, vellit. Unde vitem, frugibus onustam, & ex ulmo pendulam, hoc lemmate notavi; EI MIO SOSTIENE, ED IO DI FRUTTI IL CINGO. Id est, PRO FULCRO PORRIGO FRUCTUS, Appositè S. Joannes Chrysostronus; *Sicut ulmus fructuosa dat humorem viti, ut vitis pro se, & pro ulmo proferat fructum; ita tua res prospiciat ad pauperis sustentationem in hoc saculo, & illius sanctitas prospiciat ad tuam sustentationem in illo.* Haud aliter S. Cæsarius Arelatenus; *Arbor ulmea, inquit, & vitis satis sibi convenientes esse videntur, Arbor enim ulmea, licet amœna & suavis porrecta, nullum tamen fructum habere probatur. Vitis verò, quamvis sit parva & humilis, fructibus plena esse cognoscitur.* Et paulò post; *Hoc ex pedu fieri, ut quomodo arbor ulmea extendit ramos suos, & erigit, vel sustinet vitem, sic dives saculi hujus porrigat ramos suos, id est manus, & sustentet pauperes Christi. Quasi si cerni in hoc mundo, sine dubio ab ipsis pauperibus, Christi multipliciter respicitur in famulo. Id ipsum divites experiantur, qui, dum egenos alimentis sustentant, ab his vicissim amplissima meritorum fruge locupletantur. Nec incongruè illud etiam de Magnatibus pronuntiaverim, qui generosâ munificentiam in viros litteratos profati, ab his, insigni vicissitudine, gloriosis encomiis illustrantur.*

542. Academicas, inter Errantes Inclinas, symboli loco vitem præfert, ulmo sustentatam, & hoc lemmate insignem, ET VEGETIOR, ET FACUNDIOR. D. Aresius eandem, palmâ nixam, hoc epigrammate notavit; INNIXA UBERIOR. Poteris etiam subscribere; FULCIMENTO VEGETIOR. Vel, JUNCTA FOECUNDIOR. Sensus est, quemadmodum vitis, quo nobiliores ac fortiores arbore sustentatur, eò suaviores fructus proferit: ita juventutem tantò amplius in virtute ac scientiâ progredi, quantò præstantioris magistri operâ utitur. S. Cypriani de bonâ educatione sententia est; *Disciplina est custos spei, retinaculum fidei, lux in membris salutaris, fomes ac nutrimentum bona indolis, magistra virtutis.*

543. Vitis, ad usus fabriles penitus inepta, nullibi aliis adhibetur, nisi vel ad proferendos fructus, vel ad nutriendas flammæ. Proinde inscripsi. VEL FRUCTUM, VEL IGNEM. Ad mentem nostram S. P. Augustinus; *Unum de duobus palmam congruit, aut vitis, aut ignis: si in vite non est, in igne erit.* Certè Christianus, in vite figurari solitus, ex munere suo vel virtutum & æternæ vitæ fructus producere, vel secus æternis flammis indispenabili lege exerciari debet. S. Nilus Abbas, *Ut vitis, inquit, nisi fructus bonos ferat, exciditur, ne frustra solum occupet, sic quicumque Spiritus sancti fructus non producit, à Domino eradicabitur.* Et sapientissimus Idiota, meus Concanonicus, *Quia arbor sterilis & infructuosa sui, in ignem æternum projectus ardebo.*

544. In hominis morte vitem depinges, quæ humo cooperta, epigrapham ferat; ALIO RESURGAM. Mortuos olim ad vitem revocandos, hæc imago spectat. Quippe Magno Augustino afferente, *Nascimur de Adam, ut moriamur; resurgemus per Christum, ut semper vivamus.* Hoc omninò sensu Juvenis ille Machabæus imbutus erat, quando ab

Virtute spoliatus.

Gratitudo

S. Jo. Chrysostronus. Oper. imperf.

S. Cæsarius Arelatenus. Dom. 2. 4. 20. 2. Biblioth. Patrum.

Electio.

Adherenti.

Educatio.

S. Cyprian. tract. 1. de nob. virgib.

Opera bona.

S. Augustinus. tr. vi. in doct. sub modum.

S. Nil. Abb. instr. ad Mon. b.

Idiota 4 Contempl.

Resurrectio.

S. Augustinus. 35.

Antio-

Josehus.

Bern. hom super Mis. 15.

lachrymæ

Pet. Dam. puse. 13. c. 4.

Proprius alor.

Martyres.

August. in ref. in 1. 123.

Animus ntrepidus Seneca Ep. 9

Ephramus erm. in Transfigur. Dom.

Antiocho tyranno, instar tenellæ vitis, in caliginis barathrum, & funestos tumuli horrores præcipitatus, voce liberâ, ac fiduciæ plenâ, exclamavit, se olim ad vitam & immortalitatem resurrecturum. *Tu quidem scelestissime in præsentî vitâ nos perdis; sed Rex mundi defunctos nos pro suis legibus in æternâ resurrectione suscitabit.* Porro eadem vitis, per popariâ non ingrâtâ, etiam sanctam fidem Romano-Catholicam exhibet, quæ, tametsi Lutheri, Calvini, aliorumque hæreticorum injuriâ in multis civitatibus ac Provinciis Germaniæ, Galliæ, Scotiæ, Angliæ, Bataviæ, &c. sepulta jaceat, apud Chilos tamen, Chineses, Æthiopes, Peruanos, Floridos, aliasque gentes barbaras latissimè germinavit; Patribus Franciscanis, Dominicanis, Augustinianis, & Jesuitis terras illas assiduâ industria, sudore, & sanguine irrigantibus.

545. Vitis; omni uvârûm foliorumque ornatu spoliata, epigraphen tenet; **SUNT ALIIS MEA DAMNA LUCRVM.** Mariam Virginem hæc imago spectat, quæ filio suo Divino, cum botro pretiosissimo, passionis tempore spoliata, toti mundo salutem & felicitatem attulit. Ut adeo verè à Butcone cognominetur, *Vitis vera, quæ racemum maturum aluit, vinum stillantem, quo exhilarantur animæ.* Et à S. Bonaventura, *Vitis frens botrum, per quem pulsâ mundi sitis.* P. Jacobus Masenius Emblematis mentem hoc disticho explicat.

*Ut prosum, raptis jaceo viduata racemis:
Hoc Maria est Christus, quod fuit uva mihi.*

546. Vineæ florenti P. Jacobus Masenius inscripsit **FRUCTUS IN FLORE VIDENTUR.** Juventutis hæc idea ac veluti prognosticon est; plerumque enim in ætatis flore conijcere licet, quales virtutum aut vitiorum fructus olim sit productura. Certè de Maria Virgine recens nata canit sacer Vates; *Surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt.* Unde ab Hesychio cognominatur. *Vitis, uvârûm ferax, valde florens, intacta.* Canentem audi P. Masenium;

*Vinea floriferis dum panditur ebria bæccis,
Non vanam fructus spem facit illa sui.
Dum Virgo teneris pulcherrimâ floruit annis,
Ingentem fructus spem dedit illa boni.*

547. Vitis, ramis luxuriantibus putata, epigraphen sustinet; **EXPOLIATA DITIOR.** Ita Religiosi è terrenis opibus abjectis questum amplissimum sortiuntur, sicutque, teste Apostolo, *Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.* De his scribit S. Greg. Nazianzenus; *Vita eorum sunt opes in egestate, possessio in peregrinatione, gloria in contemptu, patientia in infirmitate, proles egregia in calibatu: qui delicias spernari in delitiis habent, qui regni cœlestis causa humilitatem amplectuntur, qui in mundo nihil habent & mundo superiores sunt, qui cum in carne sint, extra carnem tamen vivunt, qui pro portione Deum habent, qui propter regni spem inopia laborant & propter inopiam regnant.* Id ipsum etiam de Eleemosyna discertè pronuntiat Christus; *Date & dabitur vobis.* S. P. Augustinus; *Attende, inquit, quid facit fenerator, minus vult dare certe, & plus accipere: hoc fac & tu. Da modica, accipe magna, Vide quàm latè crescat fœnus tuum. Da temporalia, accipe æterna. Da terram, accipe calum* Fertur Monasterium quoddam largis eleemosynis, quas dabat, evasisse locuples, iis deinde denegatis ad pauperiem redactum. Cumque hac de re Procurator quereretur apud peregrinum quemdam ibidem hospitem, ab eo audivit; *Date & dabitur sunt sorores.* Vos eiecistis priorem, cui nomen *Date*, mox ejectam sororem secuta est ejus comes individa, cui nomen

Dabitur: si ergò vultis ut illa redeat, revocate priorem, ac largas, ut prius, date eleemosynas.

548. Vitem, undique alligatam, hoc lemmate notarunt; **CRESCIT PER VINCULA VIRTUS.** Totum versum ita habeto;

Quæ reptaret humi, crescit per vincula virtus.

Id ipsum in, sanctis Martyribus cernimus, qui vinculis & carceribus detenti, amplissima virtutum incrementa ceperunt. S. P. Augustinus; *Nolite putare, quia verè in miseria fuerunt fideles, cum in catena ambulaverunt. Latus fuit carcer fidelibus, leves fuerunt catene conscientibus. habebant gaudia in catastâ, qui Christum predicabant inter tormenta.* Religiosos quoque, triplici votorum funiculo colligatos, hæc imago spectat.

Martyre.

S. August. Ps. 96

Religios

VITIS CVM VVA.

549. **V**itis, uvis onusta, epigraphen tenet; **DEEST ALBA DECORI.** P. Octavius Boldonus hoc Emblemate significabat; Cæsaris Montii Cardinalis splendori ac gloriæ nihil, præter candidam vestem papalem, defuisse. Eodem etiam militem generosum ac nobilem, sed fidei candore destitutum; aut fæminam formosam, illustrem, divitem, & humanam, at pudicitia, honestatisque eburno indigam afficere licet. Nan, ut Magnus Augustinus docet, *Pudor ætatum viridiorum magnum est ornamentum.*

Defectu

S. August. l. 2. ad Ser. 9. 2.

550. Vites, uvis gravidæ, ac sub autumnû signis figuratæ, ab eodem P. Boldono inscriptionem receperunt; **PRUINA COQUET.** Enimverò sicuti uva non nisi sub pruina frigore perficitur, ita omnia, patientiæ rigoribus probè exercitata, ad supremæ bonitatis excellentiam maturefcit. S. Laurentius Justinianus; *Quis sufficienter narrabit, ad quantum perfectionis culmen sanctum Job evexerit tentatio?* Et magis enucleatè Georgius Venetus; *Pruina significare potest justitiam Dei punitivam, quæ etsi improbos destruit, benè tamen dispositos, & cum patientia eam suscipientes maturat & perficit.*

Calamit. utilis.

Laur. Just. Casto con. rub. c. 6.

Georg. Ven. Can. v. T. 7. c. 18. ap. Hieron.

Laurent. Syl. alleg. Geli.

551. Uva acerba, è vite suspensa, & solaribus radiis exposita, inscriptionem præfert; **HINC DULCESCET.** Vel ut aliis placeat, **DULCIS ERIT.** Ita nimirum omnis felicitas & ærumna humano gustui facilem, suavemque se præbet, si vitam & voluntatem nostram è Dei præsentia nunquam subtrahamus. S. Joannes Chrysolomus; *Si videmus mente semper Deum; si semper in recordationem ejus convertimus mentem nostram, omnia nobis facilia apparebunt, omnia portabilia. &c.*

Præsent. Dei.

s. Jo. Chry. Hom. 26. ep. ad Hel.

552. Joannes Orozeus uvas, è vite pendulas, lunariis radiis exposuit, cum lemmate, **NON MATURESCENT.** vel certè; **INANIS CONATUS.** Henricus Fernesius hæc suâ imagine docet, è mundi favoribus qui ut plurimum instar lunæ frigescent, conatu profusus irritò aliquam dulcedinem aut felicitatem expectari. Eam obrem Justus Lipsius; *Omnia dic principium, infida, intuta: nec viri solatii usquam spes, quàm in se cuique.*

Spes humana.

Lipsi. Cent. Ep. 55.

553. Qui Principum obsequiis deditus, nullum exinde questum, sed steriles tantum titulos & aliquam honoris speciem coram mundo refert, se ipsum uvæ. Emblemate significaverit, quæ lunariis radiis exposita, epigraphen ferat; **SALTEM ILLUSTROR.** Ita nimirum, Magno Augustino teste, *Hujus mundi cupiditas, vanitas, sed Christus, qui ex mundo liberat, veritas.* Emblematis mentem ita explicat meus Canonice D. Salvator Carducius.

Honor.

S. Aug. in 118. Conc.

*Illustror saltem lunari lumine botrus.
Sic solis titulis Principis ornat honos.*

554. Uvam, è vite quidem pendulam, sed tamen simul in terram usque reclinatam, hoc lemmate loquentem proposui; **INHÆRENDO PUTRESCAM.** Certè anima, mundo affixa, non nisi gravissimas miseras & damna accipit. Opportunè S. Nilus; *Racemus, humi jacens, facile putrescit: & virtus, inani gloria inhaerens, corrumpitur.* Et S. Ambr. *Anima sicut uva, proxima terris corrumpitur, in superioribus maturatur.*

555. Vitis, ad uvam acerbam facilius perficiendam, omnibus suis pampinis spoliata, epigraphen reddat; **UT CITIUS, subintellige, MATURESCAT.** Ita sanè bonorum temporalium egestas internæ perfectionis acquirendæ instrumentum est efficacissimum. In hanc rem conferunt illa Josephi verba, *Crescere me fecit Deus in terrâ paupertatis mee.* Id est, interprete S. Antonio Paduano, *In terrâ paupertatis, non abundantia, in illâ crescere, in istâ decrescere.* &c. Levitæ omnium temporalium bonorum possessione destituti, cognominabantur *Sancti*, seu ut Græcus verit, *Agrius*, id est, *sine terra.* Veluti ad illud sanctimonie fastigium à divitiarum contemptu unice sublevati fuissent. Ex eadem vite defrondata S. Ambrosius deducit, animam, terrenis affectibus ac negotiis liberam, ad pretiosissimos virtutum fructus disponi. *Procul a nobis debemus seculares sollicitudines abdicare, quæ mordent animum, mentem adurunt, ut maturos fructus cultura diligentis possimus adipisci.* Huic affinis Joannes Baptista Bargioceus, canit;

*Ut maturescant, videntur frondibus uva,
Densa quibus, solem dum vetat, umbra nocet.
Scilicet ille Deo reddit dulcissima vina,
Pampinea cælum cui sine fronde patet.*

556. D. Vidone inter purpuratos S. Ecclesiæ Patres recensito, præstans quoddam ingenium illius personam uvæ symbolo representavit, utpote quam Princeps ille in gentilitiis familiæ suæ armis è vite suspensam tenebat. Epigraphen addidit; **MATURA RUBUIT.** Servator noster, in sacro Epitalamio *Botrus Cypri* cognominatus, sanctissimam suam humilitatem ad eam symboli normam efformasse videri possit; nam non nisi annis maturefcentibus, & à Divino Patre definitis, corpus suum sanguine, ceu purpurâ, respergi voluit. S. Athanasius; *Ipsum Verbum, propter nos homo factum, non indignum putavit, cum quaereretur, abscondere se, fugere, & insidias declinare: cum autem a se definitum tempus ipse addixisset, in quo corporaliter pro omnibus pati volebat, ultro se ipsum tradidit insidiantibus.*

557. P. Jacobus Masenius Emblematis loco poma cruda, & uvæ immaturas representat, quæ sese ab arbore non nisi ægerrimè avelli patiuntur, & decerpenti manui pertinaciter resistunt, inscriptionem subjunxit; **IMMATURA RESISTUNT.** Inquit videlicet, res quasvis tempore suo aggrediendas esse. Sapienter Salomon; *Omnia tempus habent; Tempus plantandi, & tempus evellendi quod plantatum est.* S. P. Augustinus; *Quid est redimere tempus, nisi, cum opus est etiam cum detrimento temporalium commodorum ad terrena quaerenda & capeffenda spatia temporis comparare? Appositè Ovidius;*

*Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis?
Pomaque crudeli vellis acerba manu?
Sponte fluent matura suâ; sine crescere nata,
Est pretium tarde non leve vita more.*

558. Nunquam generosissima vitis in maturos se solvit fructus, quibus humanum gustum recreet, nisi

ferventi foie nutrita & inflammata. Epigraphen subdidit serenissimus Christianorum symbolorum Author; **INDE ET VITA, ET VIRTUS.** Pariter & fortitudo, & omnes ceteræ virtutes ex solâ Divinâ gratiâ originem vigoremque ducunt, quâ absente, virtutes optimæ in pessima degenerant vitia; nosque ipsi densâ occæcati caligine, stolidissimè erramus, atque indies magis magisque vitam flagitiis inquinamus. Adeoque, teste Magno Aug. *Qui à semetipso se fructum existimat ferre, in vite non est, in Christo non est, qui in Christo non est, Christianus non est.* Non aut, *sine me parum potestis facere, sed nihil potestis facere.* Sive ergo parum, sive multum, sine illo fieri non potest, sine quo nihil fieri potest. Emblematis sensum hoc epigrammate aperit symbolographus;

*Nectareas vitis cum tempore procreat uvas;
Si nitidus roseo Phœbus ab axe morat.
Uva parit dulces, sed sole loquente, liquores,
Qui recreant homines, qui recreant que Deos.
Sed cessent radii solis, lux aurea cesset,
Nullus erit Bacchus, frigida vitis erit.
Si Deus illustrat mentis caelestibus auris,
Quisque bonos fructus, hoc generante, feret.
Quid jactas propria validissima robora dextra?
Qui vigor accessit, cætinus ille venit.*

UVA:

559. **A** Cademici Clarificati uvæ, intra labarum seu alveum effervescentes, hoc lemmate ornarunt; **CLARESCUNT, DEPURANTUR.** Ita litterati è mutuis congressibus ac colloquiis plurimum perfectionis acquirunt. Justus Lipsius; *Intèr plures, inquit, non libentius solim, sed plus discunt pueri.* Id ipsum tamen non de pueris solum, sed etiam de adultis, omnique aliâ virtutum materie intelligas velim; quisquis enim cum præclaris hominibus est frequens, animum suum à scelerum face inter confortia illa facile expurgat, & splendorem minime vulgarem contrahit. Seneca; *Nulli res magis animos honesti induit, dubiosque, & in pravum inclinantes revocat ad rectum, quam bonorum virorum conversatio.* Et alibi; *Non tamen valetudini profuit utilis regio, & salubrius cælum, quam animis parum firmis in curba meliorum versari. Quæres quantum possit, intelliges, si videris, feras quoque convictu nostro mansuescere: nullique inmani bestia vim suam permanere, si hominis contubernium diu passa est. Retunditur omnis asperitas, paulatimque inter placidæ dediscitur.*

560. D. Joannes Baptista Mazzolenus uvam, è vite suspensam, simulque, ut à vesparum & crabronum morsibus intacta maneret, in bombylio vitreo conclusam depinxit; cum lemmate, **MATURESCIT ILLÆSA.** Inuebat videlicet, juventutem, intra Collegii septa studiosè detineri solitam, ad eximiam judicii maturitatem exerescere, multaque vitiorum discrimina innocuam transire. Id ipsum etiam de Religiosis ac Sanctimonialibus, intra claustra sua obseratis, intelligas velim. De his enim omnibus pronuntiare licet id, quod Tertullianus de Martyribus, in carcere detentis, dixerat; *Non vides alienos Deos, nec imaginibus eorum incurvaris. Non clamoribus spectaculorum cedis, non in loco libidinum publicanum oculi tui impingunt, vacas à scandalis, à tentationibus malis, jam & à persecutione, &c.*

561. Botrus, etiamnum tenellus, si in bombylio reponatur, postea, uvæ in majorem molem exerescentibus, non nisi fracto vitro extrahi posse. Unde D. Aresius inscripsit; **DONEC ALTERATUR.** Et P. Carducius bombylii voce; **DONEC DIS-**

Gratia Dei
S. Augustin.
tract. 81. in
Ioan.

Litterati.
Lipf. l. 1.
Centur. ad
Belgas. ep. 38.
Societas.

Seneca Ep 94
Idem l. 3. de
Erat. 7.

Juventus
stricta.

Religiosus
Tertull. ad
Martyres.

Manda-
ns.
Stilus Orat
7
S. Ambr.
6. Luc.

Supertas
Alantaria
An. 41 52.
Anton.
Id ser infra
12 v. Nat.
mini.

abr. l. 5.
in Luc.

pt. Barg.
Epig. 103.

ant. 1. 13.
hristus.
illus.

empori
viendù.
cles. 3. 2.
Augustin.
o. Homil.
m. 1. c. 2.

vid. l. 2. de
more.

Habitus vitiosus.

RUMPAR. Certè habitus vitiosus, in pectore nostro diutius augetur, non nisi difficillimè retrahitur, sed plerumque perficitur, dum anima in hominis morte salvatur à corpore. Perspicue Jobus. *Ossa ejus implebuntur viti adolescentie ejus, & cum eo in pulvere dormient.* Seneca; *Ne ipsa quidem universa Philosophia vis, licet tota in hoc vires suas advocet, duram jam, & veterem animis extrahet.*

Perseverantia.

562. D. Carolus Bossius Patrem, Clàudium Aquavivam, Societatis Jesu Generalem, Emblemate honoraturus, botrum expressit, in amphorà vitreà conclusum; cum lemmate, INVIUS EXITUS. Mens iconis erat, Archiepiscopatum Neapolitanum à Summo Pontifice oblatum, virò illi religiosissimo minimè acceptum fuisse, nec etiam in animum suum inducere, aut persuaderi potuisse, ad religiosæ vitæ angustias, in quibus à tenerà ætate ad supremam usque senectutem educatus fuerat, deserendas. Insigne hujus documenti exemplar nobis extitit ipsemet Servator, qui, tametsi crudelissimæ passionis suæ angustias effugere potuisset; id tamen nec minimum unquam tentare voluit. Quin imò, à Judæis crucis deserendæ causâ admonitus, ad extremum usque habitum in eâ perstitit. S. Bernardus; *Non descendit Dominus, ne daret occasionem surripiendo nobis perseverantia, quæ sola coronatur; & ne faceret obmutescere Prædicatorum linguas, consolationum pusillanimes, & dicentium singulis, tu LOCUM tuum DESERAS. Quod sine dubio sequeretur, si respondere possent: quia Christus suum deseruit.*

S. Bern. serm. 1. in die Pasch.

Providentia.

563. Uvæ, ab hyemis injuriâ conservandæ, in autumno supra paleas extenduntur. Unde Academicus, inter Furfuraceos Conservatus, symboli loco, magnam uvarum copiam, supra paleas repositam, præterit; cum epigrammate, A LA STAGION PIU' TARDA. Id est; AD BRUMAM SERVATUR. Cautam prudentiam, & sagacem providentiam, quâ imminenti necessitati opportunè consulamus, Emblemate illo edocemur. Et quia in sacris Literis vites cognominamur, omninò nobis incumbit, ut bonorum operum uvæ accumulemus, quibus in vitæ nostræ termino perfui ac recreari valeamus. Venerabilis Bedæ hæc de re consilium est; *Nunc inter ardores tentationum tempus est colligendi futurorum merita premiorum. Nam dies judicii hyemis simulatur rigoribus: quia tunc nimirum nulla relinquitur facultas pro vitâ laborandi, sed tantum cogitur quisque de horreo prisca actionis, quod recondidit, proferre.* Et S. Gregorius Papa; *De justis per Psalmistam dicitur; Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. Ad examen quippe judicii portantes manipulos veniunt, qui in semetipsis recta opera, quibus vitam mereantur, ostendunt.*

Beda in c. 6. Proverb.

S. Greg. l. 7. in Job. 13.

Calamitas utilis.

574. Uvæ, sub torculari, lemmate illo notabis, quo Themistocles, è patriâ proscribitus, usus est; PERIERAM, NISI REPERISSEM. Ita æterna Sanctorum felicitas non aliunde, nisi è persecutionibus ac ærumnis, quibus in hac vitâ oppressi fuere, promanavit. S. P. Augustinus; *Sicut oliva & Uva, priusquam ad usum valeant humanum, premi debent in torculari: ita debet homo persecutionem pati, priusquam idoneus sit ad regnum cælorum.*

S. Augustin. l. 100. Hom. serm. 8.

Christus in horto.

565. Christus in horto Gethsemano purpureos sudores stillans, uvarum cætyo representari potest, quæ supra tabulam accumulata, nemine premente, copiosum mustum exsulant. Epigraphen subjunges; STEMPRA SE STESSA. Id est; A SE IPSA LIQUOREM. De totâ sanctâ Christi passione in rem præsentem D. Bernardus super illud Isaia; *Obla-*

Passio Christi.

rus est, quia ipse voluit, ait; Oblatus est, non quia meruit, non quia Judæus prevaluit, sed quia ipse voluit. Voluntarie sacrificabo tibi Domine, quia voluntarie oblitus pro meâ salute, non pro tuâ necessitate.

S. Bern de Purif. B. Mar ser. 3.

566. Botrus, manu compressus, hanc à me gnominam retulit; PRESSUS EMITTAM. Proprium sanè hominis mundani paradigma! qui virtutum suarum liquores non nisi diversis ærumnis coarctatus fundit. S. P. Augustinus; *Uva in vite pressuram non sentit, integra videtur, sed nihil inde manat; mittitur in torculari, calcatur, premitur, injuria videtur fieri uvæ: sed ista injuria sterilis non est, nisi si nulla injuria accederet, sterilis remaneret.*

Mundanus. S. Augustin. in Psal. 4.

567. Uvæ botrus tum demum sapit, si maturus, probeque excoctus fuerit. Unde lemma; RECREAT BENE COCTA SAPOREM. Ludovicus Blossius virum; benè mortificatum, pulcherrimo uvæ botro, maturo, excocto, dulci ac sapido comparabat; male verò mortificatum botro acido, duro, amaro, gustuique ingrato, conformiter illi Prophetico; *Expèctavi ut faceret uvæ, fecit autem labruscas.* Hoc est discrimen inter filios Dei & hujus sæculi, quod hi, relegatâ se mortificatione, ductum suorum sensuum sequantur; qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis & concupiscentiis. Rectè adeò pronuntiat S. Hieronymus; *Tantum proficies, quantum tibi vim intuleris.* Et super verba illa Jobi, *Nec invenitur in terra suaviter viventium,* negat, sapientiam timoris Dei, de quâ ibi Jobus, esse penes eos, qui nullo jugo disciplina tenentur: adeoque veram sapientiam non habet quisquam, nisi carnem suam crucifixerit cum vitis & concupiscentiis; S. Franciscus Borgia, cum laudari quempiam tanquam sanctum perfectumque inauditisset; subjungebat; *Omnino talis est, si mortificatus est.*

Mortificatus.

Lud. Bloss. Instit. c. 28. l. 1. c. 5. Gal. 5.

S. Hieron. Job. c. 5.

In vita l. c. 5.

V I N U M.

568. HUMANUM pectus maximam è necessitate audaciam & generositate sortitur; neque ullum crudelius est certamen, quam quod de speratis auxiliis & præsentis vitæ discrimine suggeritur. E vino id discas, quod in dolio obturatum, vires suas germinat, ruptoque retinaculo; foras erumpit: Proinde epigraphen subjunges; ANGUSTIIS VIOLENTIUS. Seneca; *Nullus perniciosior est, quam quem audacem angustia faciunt; longeque violentius semper ex necessitate, quam ex virtute corrigimur.*

Necessitate roborat.

Seneca.

569. A sensuum illecebris humanum pectus opprimi, mentemque ligari, Abbas Certanus ex vini utre demonstrat, cui vicinam pinxit Pantheram soporatum, cum lemmate, ALLETA IL GUSTO, ED INCATENA IL PIEDE. Id est; SPERNIT, DUM RECREAT. S. Cyrillus Alexandrinus; *Semper voluntatem, mundana diligentem, involuntarie servitutis necessitas comitatur.*

Deliciae mundanae.

S. Cyrill. lex l. de ar. rat in spir. S. Ambros. serm. 22. Epiph.

570. Vini dolio illa S. Ambrosii verba non incongruè incidi facies; VETUSTATE PROFICIT. Assiduum in virtute progressum, maximè tamen in ætate grandæva exercendum, hæc imago innuit; De hæc Seneca. *Hæc atas optimè facit ad hæc studia, jam deservavit, jam vitia primo fervore adolescentia indomita lassavit, non multum superest, ut extinguat. Et quando, inquis, tibi proderit istud, quod in exitu discis, aut in quam rem? In hæc, ut exeam melior. Non est tamen, quod existimes, nullam atatem aptiorem esse ad bonam mentem, quam, quæ se multis experimentis, longâ ac frequenti rerum patientiâ domuit, quo ad salutaria mitigatis affectibus venit. Et alibi etiam senibus proficien-*

Seneca Ep. Profectu.

Idem ep. 7.

ficiendum esse indicans, ait, *Tandem descendum est, quamdiu nescias, & si proverbio credimus, quam diu vivas.* Et paulò post. *Etiã senil descendum est.*

571. Sicut vinum, immoderatè hauſtum, in humano corpore gravissimarum infirmitatum est seminarium, ita contra, si ad dimensum ac temperatè bibatur, stomachum maximè roborat, vires perditas restituit, & sexcenta incommoda prohibet. Unde D. Rancatus vini amphoram hoc lemma deſcriptam exhibet; **MEDICE, SI MODICE.** S. Paulus, in hanc sententiam dilucidè concedens, charissimum suum Timotheum his omninò verbis hortatur; *Modico vino utere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates.* Eò reflectens S. Ambrosius; *Non ergò, inquit, propter voluntatem bibendum est, sed propter infirmitatem. Pro remedio igitur parcius, pro deliciis redundantius.* Et S. Joannes Chryſostomus; *Vino modico utere: etenim ipsum modicum propter infirmitatem permisisti. &c.*

572. Vinum, in dolio jamjam evacuatum, & ad fundum pertingens, pristinam dulcedinem exiit, a coreamque minimè gratum induit. Unde lemma; **AD EXTREMUM ACESCIT.** Eorum hæc idea est, qui annorum progressu deteriores fiunt, & virtutis suavitate exoleſcente, aliis gravissima scandala præbent: vel etiam, qui in senectute ad extremam ægritudinem proVecti, impatientes, cholericos, & iracundos se exhibent. De primo Emblematis sensu ait Magnus Augustinus; *Affirmamus donum Dei esse perseverantiam, qua usque in finem; & severatur in Christo: finem autem dico, quo vita ista finitur, in qua tantummodo periculum est, ne cadatur.* De secundo canit è Poëtis nonnemo;

*Parva cadis vim relinqua est qua portio, acescit,
Peruo mellis qua suu ante meri.*

*Sic totam exhausit qui vitam, est pronus ad iras,
Ipse suo tandem tristis acore senex.*

573. Mustum, vali inclusum, vi erumpit. Lemma; **SI PREMIS, ERUMPIT.** Ita juventutem, disciplina narium arctâ coërcitam, nonnunquam vi ad noxiam libertatem prorumpere experimur. De filiis educandis taliberrima Platonis præceptio est; *Hec nostra est sententia, delicias puerorum mores reddere difficile, morosos, iracundos, & qui levibus occasionibus vehementer percillantur. Contra v. r. nimiam & feram severitatem eorundem mores reddere humiles, illiberales, ab humana societatis commercis abhorrentes.* Et mox mediocritatem inculcans, ait; *rectam vivendi rationem ita esse constitutam, ut neque voluptates tantum persequatur, neque à doloribus omninò abhorreat, sed medium quoddam amplectatur quod medium ego nunc tranquillum pacatumque habitum vocabam.* Unde S. Gregorius Nazianzenus docet, filios moderatè castigandos esse, quòd nuntia te veritas impudentiam, flagitiorum omnium parentem, generet. sic enim canit;

*Ne tenerum abruptat reprehensio dura pudorem,
Auxilium patribus quo nullum firmius usquam est;
Probra etenim effrontes faciunt, bonis que modestos
Et venia, ac natos præferunt laudis amantes.*

574. Ajunt, in Provinciâ (Italis Provenza) vineam florere, oleis circumseptam; ubi, mirâ mixturâ, vinum ab oleo, & oleum à vino sapore contrahit. Unde lemma; **MIXTUS UTRIQUE SAPOR.** *Nascitur ex Baccho Pallas, ex Pallade Bacchus;
Hæc amor, hic timor est; mixtus utriusque sapor.*

Ita nimirum amor & timor erga Deum eo jungantur connubio, ut neuter alteri quidquam detrahat, sa-

piatque timor amorem, ne desperet; & amor timorem, ne efficiens evadat. S. P. Augustinus; *Amor malus inflammatur, timor humilatur. Humilatur & bonus timor, accendit & bonus amor.*

V L M U S.

Cap. XLV.

575. **V**Umus umbram spargit ita benignam, ut herbis, sub se recumbentibus, plurimum incrementi tribuat. Id quod Bargalius hoc lemma innuit; **QUOD OPERIT, NUTRIT.** Benevolam & affectuosam alterius protegendi voluntatem hoc symbolo depinges. David hæc virtute cum primis eximius, dum se generosum Miphibosethi tutorem ac patronum ultrò obtulit, eundem insuper Regiæ suæ mensæ assiduam convivam accumbere jussit. *Netimeas, inquebat, quia faciens faciam in te misericordiam propter Jonathanem Patrem tuum, & restituiam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in mensâ meâ semper.* Sed quid Davidem memoro? ipse Deus quoque hanc operandi methodum familiarem habuit, quando se populi Israëliti Domini demonstraturus, non tantum supremæ auctoritatis suæ tutelâ assiduò illum protexit, sed etiam alimenta, vitæ sustentandæ necessaria, liberalissimè est elatgitus. *Vespere, inquebat, comedetis carnes, & manè saturabimini panibus: scietis que, quòd ego sum Dominus Deus vester.* In hunc locum Hieronymus Oleaster ait, *Munus Domini est, suis necessaria providere. Considera, quaso, in quo se Dominum suum ostendat, non in bonis auferendis sed dandis: non in exigendo ministerio, sed in donis exhibendis.* Eodem Encomiò Plinius Trajanum Imperatorem, subditorum suorum penuriam benignissimâ manu sublevare solitum, celebrat. *E celo, inquit, nunquam benignitas tanta, ut omnes simul terras uberet fovet atque hic omnibus pariter, si non sterilitatem, ac mala sterilitatis exturbat: hic si non fecunditatem, ac bona fecunditatis importat.*

576. Abbas Certanus quemdam, aliorum compositiones veluti suas venditare solitum, Ulmo non ab similem dixit, quæ, rameri naturâ suâ sterilis, fructibus tamen à vite productis, sibi que innitenibus, tota onusta est. Epigraphen addidit; **LE VINDEMMIE PORT JO, NON LE PRODUCCO.** Id est; **VINDEMIAS FERRO, NON PARIO.** Ad hominem, veluti sterilissimam ulmum, Apustolus; *Quid enim habes, quod non accepisti?* Hunc locum, interpretatus Magnus Augustinus, ait; *Intellegat homo gradum suum, & confiteatur Deo, & audiat Apostolum dicentem homini superbienti, & elato, & extollere se volenti: quid enim habes, quod non accepisti? quæ gloriaris quasi non accepisti? Intellegat ergò homo, quia accepit, qui voluit suu dicere, quod non est ejus*

577. Carolus Rancatus ulmum, nullis quidem fructibus, sed solis frondibus gravidam, hoc Ovidi lemma notavit; **NIL PRÆTER FRONDES.** Ita sanè Hypocritæ, virtutum frugibus sterilissimi, copiosas exterioris apparentiæ frondes jactitant. Adamans, deperditis paradisi fructibus, frondes corpori suo tegendo quæſivit. Eò animi advertens S. Ambrosius, *Justus, inquit, fructum quarit, peccator foliat tantum.* Et Hugo Cardinalis; *Hypocritæ speciem sanctuatis exterius tenet, sed interius rem veritatis non habet.* Eodem Emblemate sacrum Oratorem, eloquentiæ frondibus magis, quàm frugibus colligendis deditum, significabis.

FINIS LIBRI NONI.

inum moderatè bibendum.
Tim. 5. 23.
Ambr. 1. 10. ist. 82.
To Chryf. m. 1. ad pul.
et seve-
ntia.
enex mo-
sus.
Aug. 1. de no. persev. p. 1. & 3.
ducatio.
ato. lib. 7. Legibus.
Greg. Naz. Carin. ad Galian.
mor & mor Dei mul jun-
antur.

Proteccio.
2 Reg. 9. 7.
Exod. 16. 22.
Oleaster in hunc loc.
Plin. in Pa-
negyr Traj.
Gloriâ va-
na.
1. Cor. 4. 2.
S. Aug. Traj. 14 in Ionn. cap. 3.
Ovid. l. 14. Metam.
Hypocrita
S. Ambros. Hug. Card. in Iob c. 40.
Prædicator Academi-
cus.

MUNDI SYMBOLICI

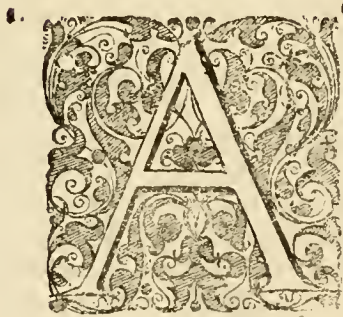
LIBER DECIMUS.

HERBÆ.

Acanthus.	1	Felix.	15	Mandragora.	28
Aconitum.	2	Fœniculum.	16	Melopepon.	29
Aniarmacus, seu Samsucus.	3	Fœnum. fœnum græcum.	17	Milium, Nardus.	30
Aspalathus.	4	Fragum.	18	Nymphæa.	31
Basilicon.	5	Fruentum. Granum.	19	Oryza.	32
Borago.	6	Spica.	20	Pisum.	33
Brassica. Caulis.	7	Fungus.	21	Porum.	34
Capillus Veneris, seu Adiantum.	8	Juncus.	22	Pulegium.	35
Capparis.	9	Lactuca.	23	Rapa. Rapanus.	36
Carduus.	10	Legumina.	24	Sedum. Semper vivum.	37
Cepa.	11	Linum. Linum asbestinum.	25	Spinacea.	38
Crocus.	12	Lotus.	26	Trifolium.	39
Cucurbita.	13	Lupinus.	27	Tuber.	40
Ferula.	14			Vrtica.	41

ACANTHVS.

Cap. I.

Acanthus, quem etiam unguem visinum vocant, quando magis deprimitur, eò amplius crescit. Unde lemma huc herbæ indit; **DEPRESSA RESURGIT.** Haud aliter virtus incre-

mentum nullibi majus, nisi tæter calamitates sumit. Luculento suo exemplo id comptobrans Hercules, trophæa tantò celsiora fixit, quò pluribus hostium monstris fuit provocatus. Josephus infamias, depressiones, ac carceris squalores instrumenti loco habuit ad gloriam suam amplissimè propagandam. Jobus, quò profundius à dæmonum intolerentiâ depressus, tantò evalit dignitate & viribus sublimior. De hoc S. Ambrosius; *Fortior ager, quàm cum sanus, se ipso inventus est; fortior enim ager Job, quàm cum sanus fuerat, secundum quòd scriptum est, Virtus in infirmitate perficitur. Ergo & Job, cum infirmabatur, tunc validior erat.* In tempestatem accommodat Seneca; *Da mihi adolescentem incorruptum, & ingento vegetum, dicit fortunatorem sibi videri, qui omnia rerum adversarum onera rigidâ cervice sustulit, quàm qui supra fortunam exeat. Non mirum est, in tranquillitate non concuti. Illud mirare, ibi EXTOLLI aliquem, UBI omnes DEPRIMUNTUR; ibi stare, ubi omnes jacent. Quid est tormentum, quid est in aliis, quæ adversa appellamus, mali? Ut opinor, succidere mentem & incurvari, & succumbere: quorum nihil sapienti viro potest evenire. STAT RECTUS SUB quolibet PONDERE.*

Virtus depressa.

S. Ambr. c. 2. Enarrat. in Job.

Senec. Ep. 71.

2. Acanthus inter cæteras suas virtutes etiam phthisin curat, & pulmones, ulceribus, & putredine obductos, sanitati restituit. Castor Durantes id compendio exprimens, ait; *Taboque medetur.* Proinde epigraphen subjunges; **TABIDA CURAT.** Pœnitentia hoc symbolum sibi vindicat, quæ adversus fœtida peccatorum apostemata præsentissimam opem affert. Guerricus Abbas è myrrha amarore verum pœnitentis dolorem dignoscet, ait; *Myrrha in corde tuo dolor est. Myrrha namque amarissimum gustum sui etiam nomine prodit. effectus autem præter alias sui utilitates corruptioni resistit. Et quid gustu amarum, quid effectu salubrum, quam dolor, quo peccator ad pœnitentiam contristatur? sed omnis hæc amaritudo nihil aliud, quam myrrha est, vindicans à corruptione tam luxuriarum in quibus computruit, quàm vermium immortalium, quos meruit.* Cæterum, quòd Pœnitentiæ virtus tabida curat, è S. Gregorii Nazanz. ut pœnitentiæ explicatissimè colligitur.

Pœnitentia.

Guerric. Abb. serm. Epiphân.

S. Greg. Naz. Carm. ad Vitallian.

Et quem non scelerum superavit mole Manasses? Urbibus ex cunctis Ninive cui crimine cessit Denique quid aextrâ publicani nequius usquam? Atamen hoc etiam Christus, commissâ dolentes Crimina, donavit venia, noxasque remisit.

ACONITVM.

Cap. II.

3. Inter cæteras venenatæ hujus herbæ proprietates Physiçi etiam istam numerant, quòd adversus oculorum deliquia remedium sit præsentissimum, ipsisque adeò que ferocibus belluis violentam mortem inferat; un luculento testimonio comprobant Plinius & Castor Durantes.

Est aconitum oculis agris satis apta medela, Appositoque cibis perit omnis bestia; porcos, Panterasque, luposque necat.

Plin. l. 27. c. 2. & 3.

Unde

Unde inscriptionem addidi, GLI OCCHI RISANA, E DA' LA MORTE A I MOSTRI. Id est; PROSTERNIT MONSTRA, ET LUMINA SANAT. Eandem omnino indolem calamitates à Deo immixta, congenitam habent; earum enim beneficio crudelitas, rapacia, & carnalia affectuum nostrorum portenta profligantur, & infirmi, caligantesque oculi, ad claritatis Divinæ, cælique delicias, irretitoria acie contemplandas, validè acciuntur. S. P. Augustinus; *Tribulationes temporales plerumque profunt, vel ad sanandum tumorem superbia, vel ad probandam exercendamque patientiam, vel ad quacunq; flagellanda & abolenda peccata. Tamen nos nescientes, quid ista profint, ab omni tribulatione optamus liberari.*

AMARACUS, seu Samsucus.

Cap. III.

4. **N**obilissima hæc herba, odorem admodum suavem & gratum è frondibus suis exhalans, in compluribus hortis deliciarum causâ plantatur; estq; Plinio teste, *in summo terra leviter hæret.* Unde lemma; TERRÆ LEVITER HÆRET, Homines spirituales, & Divinis contemplationibus deditos, hæc icone depingere licet; quippe qui terras non nisi necessitate compellente attingere solent, maximaque partem ad cælos sublevari vivunt. Talem se probavit Paulus, quando dixit, *Nôstra conversatio in cælis est.* Hoc namque, interprete S. Gregorio, esse specule specimen electorum solet, quod sic sciunt presentis vite uter carpere, ut per speciem ceteritatem noverint jam se ad alta pervenisse, quatenus cuncta, quæ præterfuerunt sub se esse videant, atque emne, quod in hoc mundo eminet, amore æternitatis calcant. Hoc enim est, quod sequenti se anima Dominus per Prophetam dicit; *substollam te super altitudines terre;* Idem omnino meus D. Salvator Carducius hoc disticho explicat;

TELLORI LEVITER, dum frondet, Amaracus HÆRET,

Non secus in terris ætheris hæret amans.

5. Catullus in amaraco suavem odorem deprehendens, hanc de illo apostrophen ad Hymenæum efformat;

Cinge tempora floribus
Suave olentis amaraci.

At Pinnus eundem odorem acrimoniâ plenum esse docet. *Abrotanum, inquit, & amaracus graves habent odores.* Proinde, ni fallor, opportunè intercribes; SUAVIS ODOR, ET ACER. Geminam hanc prærogativam misericordia Divina congenitam habet, quæ justos quidem amabilissimâ dulcedine demulcet ac roborat, simul tamen nunquam non quamdam calamitatum acrimoniâ affundendo. Huc plurimum confert illa S. Ambrosii consideratio, quod Christus, post acceptum à Judâ osculum, hæc verba tacitè pronuntiârit; *Ego osculum non nego; ipse videris, qui violaveris osculi sanctitatem. Nec immeritò graviore telo tantæ dignationis percussus est Judas, quàm si eum submine percussisset.*

6. Diolcondes, referente Joanne Ruellio, de amaraco ait; quod sit odore gravi, sapore amaro. Exinde hanc epigraphen formabis; ODOR GRAVIS, SAPOR AMARUS. Iidem peccati mores sunt; quippe quod fætor quodam individuo respersum, animæ nostræ palatum ingrattissimo amaro inficit. Quantum ad fætores spectat, dilucidè in rem nostram concedit Doctorum gemma, S. P. Augustinus; *Habet aliquis sanum olfactum animæ; sentiet quomodo puteant peccata.* Quantum verò ad amaritatem, S. Ambrosius ait; *Peccator, quamvis foris abundet, & mundi symbol, Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

delitiis affluat, odoribus fragret, in amaritudine animæ vitam exigit.

7. Credros quidem labores & assidua obsequia in amaraco, aliisque similibus herbis fovendis collocamus; at quid inde referimus præmii? pro hominum vanitatem! unicum fertum, ex ipsius foliis contextum, donarii loco tandem accipimus, nullâ protus utilitate aut lucro accedente. Ruellii verba sunt; *Folio tantum coronant Jovis flos, amaracus, hemerocales, abrotanum, &c.* Unde epigraphen subdidi; FOLIO TANTUM CORONAT. Mundus idipsum affoler, clientes suos non nisi inutilibus & vanissimis foliis coronans. Ut adeò S. Basilii juste adversus Christianos illos improvidos invehatur, qui ludis olympicis gravissimè fatigati, non aliam mercedem ab agonothetâ recipiunt, nisi quatuor frondes, in coronæ formam contextas. Sic, inquit, omnes contra se mutuo Damon debacchari faciunt: sic locum insania & impietatis officinam fidelem civitatem Diabolus efficit. Et his omnibus PRÆMIUM CORONA DE FRONDIBUS Dedecoris argumentum, donum ridiculum, & fallacia est appellationis. &c.

8. Potci, inter obvios quotis fætores suavissimè volutari soliti, amaracum extremo odio, & instar lethiferi veneni abominantur. Lucretio id observatum est;

Denique amaracinum fugitatus, & timet omnè Unguentum; nam feugeris SUBUS ACRE VENENUM est.

Unde subscribens; SUBUS ACRE VENENUM. Haud aliter homines carnales, spurcissimis sordibus unice immersi, purioris conscientia fragrantia, plurimum offenduntur. Eamobrem, teste Divinâ sapientia, impiis solenne est in hæc verba prorumpere; *Circumveniamus justum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis.* &c. Gravis est nobis etiam ad videndum, &c. Sic nimirum, teste D. Augustino, *Omnes mali persequuntur bonos, si non ferro & lapidibus, sed vitâ & moribus.* Ad propositum nostrum meus Carducius,

Majorana viret, subibus lachrymabile virtus:
Sic Venerem perimè cananda virginitas.

9. Italis hæc herba duplici nomine vocatur, nimirum Majorana, & Persa. quorum primum, si ad litteram in latinum vertatur, majoritatem, alterum verò perditionem significat. Quare ex hinc doctrinam, ad mores formandos aptissimam colligere licet; nempe ambitiosos illos ut plurimum æternum perdi, qui aliis majores videri, & dignitatibus excellere cupiunt. Unde lemmatis loco, Amaracus Italicò idiomate de se ipso pronuntiet. SON MAJORANA, E PERSA. Emblematis mentem hæc eclogâ vernaculâ aperui;

Non è, com' altri stima, alta ventura,
Il regnar frà i maggiori,
Mà siera, e deplorabile segura.
Sovente al grado primo
Succedon primi, e tormentosi orrori
Del abisso ne' limo.
E con rivolta strana,
Ch' già su Majorana,
Trova sorte diversa,
Fiangendosi alla sine anima Persa.

Dilucidissimè Salomon; *Jud cum durissimum his, qui præsumunt fieri. Exiguè enim conceditur misericordia; potentes autem potenter tormenta patientur.* S. Hieronymus in illa Ezechielis verba, *Primitiva ciborum vestrorum dabitur sacerdoti, ait; Grandis dignitas sacerdotum; sed grandis ruina ipsorum, si peccent. Latamur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum. Non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quàm maroris de sublimioribus contruisse*

Calamitates.

S. Aug. Epist. 121. cap. 14.

Plin. l. 21. cap. 11.

Contemplativus.

Philipp. 3. 20.

S. Greg. Papa l. 1. Moral. cap. 19.

Catull. in Epithal.

Plin. l. 21. cap. 7.

Misericordia Dei timenda.

S. Ambr. in Psal. 39.

Joan Ruell. de Natura Stirpium l. 3. cap. 34. Peccatum fœtidum & amatũ.

S. Aug. in Psal. 37.

S. Ambr. l. 1. Offic. cap. 12.

Ruell. de Nat. Stirpium lib. 1. cap. 14.

Mundi dona vana, S. Basiliius S. leucensis Orat. 27.

Lucret. l. 6.

Impiù horrent justos.

Sap. 2. 12.

S. Aug. ser. 24. de Verb. Dom. cap. 2.

Dignitas periculi plena.

Sap. 6. 6.

S. Hieron. in Ezech. 44. 30.

Author libri *de duodecim abusibus*, de Rege iniquo ait; *Sciat Rex, quòd, sicut in throno hominum primus constitutus est, sic & in pœnis, nisi justitiam fecerit, primatum est habiturus. &c.*

ASPALATHVS.

Cap. IV.

10. **A**spalathus, humilis statura frutex, nativum, suavemque odorem exhalat; qui tamen mirificè in ipso augetur, si iridem cœlestem supra se conspicuam habeat. Plinii hæc de re verba sunt; *Tradunt, in quocunque frutice curvetur arcus cœlestis, eandem, quæ sit aspalatho, suavitatem odoris exire, sed in aspalatho inenarrabilem quemdam.* Eò reflectens nonnemo, aspalathum sub iride cœlesti pinxit, cum lemma; **VIRTUS HINC MAJOR.** Haud aliter sapientia naturâ quidem suâ pretiosum odorem spargit; at gratiæ Divinæ ac charitatis supremæ arcu cincta, intensissimum fragrantia incrementum capit. Ita quoque Maria Virgo, tamen ante Verbum Divinum, in utero suo conceptum cœlestibus gratis ad miraculum plena fuerit, earumque fragrantiam, instar aspalathi, latissimè diffuderit; posteaquam tamen naturam Divinam & humanam, veluti gemina iridis cœlestis capita, in se unitas, & incarnationis Divinæ momento copulatas habuit, pretiosissimus ille sanctitatis & meritum odor eonisque excrevit, ut univertus orbis exinde recrearetur. P. Cornelius à Lapide de Mariâ V. ait; *Licet illa ante Verbi conceptionem & incarnationem plena esset gratiâ, ut salutata est ab Angelo; tamen mox ubi Verbum in se concepit & corporavit, quasi plena Deo, mirabiles, sapientia & sanctitatis odores & ardores in Judæâ, ac deinde per universum orbem sparsit.* Et Salomon Mariæ Virginis ore; *Cum esset R. x.* Deus nimirum incarnatus, velut in cœlestis, in accubitu suo; *navidus meum dedit odorem suum; Navidus quippe, subinfert Doctor Mellissus, herba humilis est, & petus purgat; ut manifestum sit, humilitatem nardi nomine designari, cuius odor & decor in venerit graviam apud Deum.* veluti diceret, Mariæ Virginis virtutes nunquam fragrâsse suavius, quàm Verbo incarnato, ceu Iride Cœlesti, illustratas.

11. Aspalathus, in vino decoctus, plurimum utilitatis habet cum ad oris, tum ad partium genitalium ac fordidarum maligna ulcera curanda. Proinde non incongruè epigraphen, è Castore Durante mutuam, eidem subjunges; **ULCERA PURGAT.** Sapientis correctoris, aut Confessionis sacramentalis hoc symbolum est; eorum enim beneficio fa diffima maledici oris ac libidinis ulcera expurgantur, ac pristinam sanitatem recuperant. Compendio dixit Magnus Augustinus; *Intuum operum bonorum confessio est operum malorum.* De Correctore canit meus Carducius;

*Frondebis & fibris Aspalathus ulcera purgat
Tabida corrector famme cordis polt.*

BASILICON.

Cap. V.

12. **B**asilicon, levi manu fricatum, suavissimos odores spargit; at, si durius tractetur, eisdem malignos & insuaves senties. Unde lemma, **QUO MOLLIVS, EO SVAVIUS.** Ita sanè noster proximus, humanâ ac prudenti methodo correctus, amænum pœnitentiæ thymiana exhalat; at asperius, quàm pat est in vasus, gravissimè exacerbatur,

& ingratisimos scelerum & vindictæ factor es evomit. Rectè monet S. P. Augustinus; *Nihil nocendi cupiditate fiat, sed omnia consulendi charitate: quia & pleetendo & ignoscendo hoc solum benè agitur, ut vita hominum corrigatur.* Et studite Joannes Paschalius;

*Ozima, si leviter tractes, leviterque terendo
Erics, ad nares gratior halat odor.
Corrige, sed leviter crimen correctio pungat,
Exiet è molli vulnere vera salus.*

13. Inter celebriores Basilici proprietates hanc cum primis prædicat Castor Durantes, quòd ipsius femina

Exhilarant tristes, & mentis nubila pellunt.

Unde Emblematis loco apposuè subscribes; **MENTIS NUBILA PELLIT.** Ipsissima hæc Spiritus sancti in animam nostram effecta sunt; tristibus enim mentis humanæ effectibus procul fugatis, serenissimâ ac jucunda quiete eam profundit. Verissimè testatur Apostolus; **FRUCTUS SPIRITUS EST charitas, GAUDIUM, pax &c.** Lectio S. Pauli è S. Augustini pectore omnes hæsitantis ingenii nubes, quibus inter tot hæreses caligabant, disjecit: vix enim paucula hæc verba legerat, *Induimini Dominum Jesum Christum, nullâ interpositâ morâ, statim ab eo omnes dubietatis tenebræ diffugerunt.* Ita quoque præstantis Theologi aut Prædicatoris doctrina omne puistini erroris nubilum è sceleratorum animis profligat.

14. Mira est Basilici proprietates, quòd, dum seminatur, injuriis ac probris oneratum, felicissimè progeminet. Plinii verba sunt, *Cum maledictus & probris serendum præcipiunt, ut letius proveniat.* Unde lemma; **A PROBRIS FELICIUS.** Certè, homines Apostolici inter malevolorum insultus ac sceleratorum contumelias mitis incrementis promoventur. Testatissimè Christus; *Beati estis cum maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos, mentientes propter me: gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.* Audi S. Augustinum; *Neque timendum est, ne aliquid faciat homo inimicus. Quid enim facturus est? multa mala dicturus, opprobria jaculaturus, in convitiis serviturus, sed quid tibi? Gaudete, inquit, & exultate, quoniam merces vestra magna est in cœlo. Ille in terrâ geminat convitia, tu in cœlo lucra.*

BORAGO.

Cap. VI.

15. **B**orago, floribus undique vestita, epigraphen Contemtenet; **FERT GAUDIA CORDI.** Hanc Boraginis proprietatem probè perspectam habuere veteres, unde illam etiam coraginem vocarunt. Id ipsum effectu longè efficaciore in nobis operatur contemplatio cœli, illiusque possidendi fiducia. *Exaltatio oculorum, Salomone teste, est dilatio cordis.* Regius Propheta, Creatorem suum affatus, de gratiæ Divinæ largitione dixit; *Dedisti latuitiam in corde meo.* Huic consonans Anna Prophetissa de seipsa restatur, *Exultavit cor meum in Domino.* Quæ verba satis dilucidè persuadent, veram felicitatem non aliunde, nisi à solo Deo in animam nostram derivari posse. Nam, S. Bernardo asserente, *Illud verum & solidum est gaudium, quod non de creaturâ, sed de Creatore concipitur.* Eâdem planè ratione virtus & bona conscientia pectori nostro suavissimam voluntatem affundunt. Clarissimè S. Paulus; *Fructus spiritus est charitas, gaudium, pax &c.* Hunc locum interpreta-

Plin. l. 12.
c. 24.

Litteratus
justus.

Maria V.
gravida.

Corn. à Lap.
in Ecclesiast.
cap. 24. 20.

Cant. 1.

S. Bern. de
Assumpt. ser.
4.

Correctio.
Confessio.

S. Aug. Tract.
12. in Ioan.

Correctio
suavis.

S. Aug. in
Epist. 54.

Spiritus

Galat. 5. 2

S. Scriptu

ra.

S. Possid. in

visa S. Au

Doctrina

Plin. l. 19.

c. 7.

Injuria

utilis.

Matth. 5. 11

S. Aug. in

Psal. 54.

Prov. 21. 4

Gratia De

Psal. 4. 7.

1. Reg. 2. 1.

S. Bernard.

Epist. 115.

Galat. 5. 2

Caesar. A. l. Hom. 12. tus S. Cæfarius Arelatenfis, ait; *Verum gaudium non possidetur, nisi pax & iustitia teneatur. Prima enim, & quasi radix iustitia, secunda pax, tertia gaudium: de iustitia nascitur pax, de pace gaudium generatur. Iustitia & pax, quasi bona opera esse videntur: gaudium verò fructus esse bonorum operum intelligitur.* Et S. Betnardus, *Quid ditius, quid in corde aulcius, quid in terrâ quietius est & securus bona conscientia? His omnibus subscribens Tullius, affirmare pronuntiat; Conscientia recta voluntatis maxima consolatio est rerum incommodarum.* Et Seneca; *Bonum mansurum circumspice. Nullam autem est, nisi quod animus ex se sibi invenit. Sola virtus præstat gaudium perpetuum, securum.* Et alibi; *Sapienter nunquam sine gaudio est. Gaudium hoc non nascitur, nisi ex virtutum conscientia. Non potest gaudere, nisi fortis, nisi iustus, nisi temperans.* Denique nervosè, & metro ad mores formandos accommodatissimo, Joannes Audenus canit.

*Gaudia vera dabit mens omnis criminis expers,
Heu mihi! quam pauci gaudia vera ferent.*

BRASSICA. CAVLIS.

Cap. VII.

16. Gabriel Viridarius, ad cognomen & insignia sua alludens, sequentia quatuor symbola è Brassicâ efformavit. Imprimis quidem Brassicâ inscripsit; **UBIQUE VIGEO.** Nam hæc herba, teste Joanne Ruellio, *nullam terram avertatur.* Innuebat nimirum, te etiam extra patriæ limites posse vitam ducere felicem, siquidem, quod Nero Imperator Symboli loco dixit, *Artem quævis terra alit.* Baptista Guarinus canit;

*Per tutto è buona stanza, on' altri goda;
Ed ogni stanza al valent' huomo è patria.*

17. Brassica, hiemis amans, nunquam evadit gratior, quàm rigente brumâ; uti ab experientiâ observatum habet Joannes Ruellius his omninò verbis; *Cùm gelicidia sensit, gratior cibus, tenerescit que frigore.* Unde Brassicam, sub hyemis inclementiâ figuratam, hoc lemmate afficies; **FRIGORE PERFICITUR.** Cui affine est illud Carli Rancati; **DUM RIGEO, MAGIS VIGEO.** Hinc disces, animam nostram, calamitatibus probè exagitam, ad perfectionem amplissimam exerescere. Compendio rem totam proponens Magnus Augustinus, ait; *Non vult refici, non vult perfici, non consummari, qui tentationes fugit.* Et S. Laurentius Justinianus; *absque spinis redolens nascitur rosa, NEQUE SINE TENTATIONIBUS PERFICITUR VIRTUS.*

18. Brassica, undique aperta, epigraphen sustinet; **ME IPSUM PANDO.** Ita sincerus hominis animus, fucum ac duplicitatem omnem extreme detestati solitus, interiora cordis sui sensa candidissimè explicat. Is insuper hæc imago convenit, qui honoris sui inclementia non ex emendato aliorum labore, sed à propriâ virtute torquentur. Ad hoc propositum Franciscus Petrarca ait; *In te sit, aut ex te prodeat necesse est, unde obscurus aut clarus fias.*

19. Brassica, nativâ suâ proprietate, herba omnes altitudine superat. Unde Ruellius, supra citatus, ait; *Nulla temere herba cole fit amplior.* Et rursus; *Visa est, ut fertur, septem cubitorum.* Eam obrem Gabriel Viridarius, quarti Symboli loco, Brassicam inter herbulas humiliores depinxit, cum epigrammate; **VEL INTER HERBAS MAGNA.** Significabat videlicet, pluris sibi videri, inter parvos esse

Mundi symboli, P. cinelli & Ang. Erast. Tom. I.

magnum, quàm inter magnos parvum. Tantum enim præfererebat generositatem, ut, quod verus patrum dicit, maluerit esse caput lacerte, quàm cauda leonis.

20. Nativa Brassicam inter & vitem antipathia est; nam brassicæ cibus omnes vini vapores primit, æstusque immoderatos, ab ebrietate excitatos, temperat. Id quod Castor Durantes de Brassicâ hoc versu testatur;

Discit & crapulam vini, noxamque repellit.

Proinde inscriptionem subjunges, **NE GRAVET EBRIETAS.** Verbis è S. Lucâ mutatis; *Attendite, ne forte graventur corda vestra in crapula & ebrietate.* Quando nonnunquam homines, nimia prosperitatis vino temulenti, passim inter vitia luxuriantur, suorumque affectuum habenas laxant, Deus, veluti noxiam illorum licentiam repressurus, calamitatum brassicâ eos pascit. *Non frustra instituta sunt supplicia, inquit Magnus Ethicæ Christianæ Doctor Augustinus; Hæc enim cum timentur, & coercentur mali, & quietus inter malos vivunt boni.*

21. Brassica, naturâ suâ melancholiæ fomentum ac causa dicitur; Castore Durante teste;

*----- Maioreque succus
Torpet.*

Unde lemma; **MOESTITIA REPLET.** Eadem penè peccat in animam nostram effecta sunt; nam intra illam receptum, melancholiæ ac tristitiæ humores cumulatè affundit. Plutarchus id observans; *Pravitas, inquit, absque ullo apparatu simul atque deicit, implet dolore, lamentis, mestitia, penitentia hominem.* Certè Jonas, inobedientis & contumacis animi stimulis agitatus, ad navis sentinam, quietis capiendæ causâ, descendit; *Descendit ad interiora navis.* Id est, interprete Theodoro, *Conscientia stimulus vexatus, mestitia que afflicta, cogitationum suarum aculeos non ferre valens, ex somno sibi moliebatur consolationem.* In eundem locum commentatus P. Cornelius à Lapide, ait; *Mala enim conscientia parit marorem, maior somnum &c.*

22. Inter complures Brassicæ virtutes etiam hanc numerant, quòd exanimis fetus è matris utero facillimè ejiciat. *Pellit & enectos fetus,* inquit Castor Durantes; & prior illo Plinius, *Crudus cavlis, si mandatur, partus quoq; emortuos pellit* Proinde epig. addere licet; **EXTRAHIT ENECTOS PARTUS.** Magni iudicii ac prudentiæ Confessarium hoc Emblemâ spectat, qui suavi suâ methodo penitentem inducit, ut mortuos scelerum fetus, intra ipsius animam, veluti in maternâ alvo miserè conclusos, expellat. Cæterum quod de Confessario dictum, etiam de ipsâ Confessione intelligis velim. De Confessione ait Magnus Augustinus; *Deus confessio nem nostram desiderat, ut habeat justam ignoscendi causam. Confessio justificat, confessio veniam peccatis donat, omnis spes veniæ in confessione consistit.* De Confessario canit meus Concanonicus Carducius;

*Extrahit enectos exesa ut brassica partus,
Ex animo crimen docta loquela trahit.*

CAPILLUS VENERIS, seu
Adiantum. Cap. VIII.

23. Capillus Veneris, quem alio nomine Adiantum vocant, nec inter æstatis ardores virorem suum amittit, nec inter brumæ rigores marcescit. Plinii verba sunt; *Æstate virescit, bruma non marcescit.* Unde Bargalius inscripsit; **IMMARCESSIBILIS.** Hoc ectypo justum ac sapientem hominis animum delineabis, cujus ornamenta nec inter for-

Caesar. A. l. Hom. 12.
Born. lib de
onsiderat.
icero Epist.
l Familiar.
orquat.
nec. Ep 27.
lem Ep. 59.
Auden. in
lonost.
virtus.
ape. Guar.
suo P. F.
stos.
Ruell de
ar. Scirp.
2. c. 54.
Calamita-
is.
Aug. in
tal. 42.
Laur. Inst.
Casto Con-
sib.
inceritas.
roprius
alor.
ranc. Petr.
Romed.
2. Dial. 6.
nell l. c.
nimus
enerolus.

Luc. 21. 34.
Calamita-
tes utiles.
S. Aug. Ep.
54.
Peccatum
tristitiæ
causa.
Plut lib. an
viciofitas ad
infelicitatem
suff.
Ion. 1. 5.
Theod. in
hunc loc.
Corn. à Lap.
in hunc loc.
Plin. l. 20.
cap. 9.
Confessio-
rius.
Confessio.
S. Aug. serm.
66 de Temp.

S. Pet. Dam. una blüdiētis prosperitates, nec inter adversantur ærumnas jacturam ullam patiuntur. S. Petrus Damianus Cardinalis hominem justum graphicè describens, ait; *Quem vel ventosa felicitas, vel adversitas turbida, vel cuiuslibet peccati aura tenuior non inflectit.* Explicatissimè Spiritus sanctus; *Clara est, inquit, & quæ NUNQUAM MARCESCIT, sapientia, leu, ut contextus græcus habet; Splendida est, & IMMARCESSIBILIS.*

Plin. lib. 22. cap. 21. 24. Plinius de Adianto elegantissimè in hæc verba scribit; *Umbrosas petras, parietumque aspergines, ac fontium maximè specus sequitur, & saxa manantia, quod miremur, cum aquas non sentiat.* Et paulò superius de eodem ait; *Aquas aspergit.* Adeoque quod mireris, nativâ suâ indole eadem aquas respuit, quarum vicinâ unicè delectatur. Unde lemma; **RESPUIT ET APPETIT UNDAS.** Genuina hæc Religiosi, nimium quantum ad res sæculares affixi, imago est; nam è vita mundanâ ad cœnobii septa transgressus, terrenis negotiis omnibus nuntium remittere decevit; at postea voluntate illâ deterrâ, mundi vanitates anxie curat, aulas frequentat, mercimonia instituit, litibus implicatur, utur is inhiat. &c. S. Hieronymus; *Si cupis esse, quod diceris, Monachus, id est, solus, quid facis in urbibus, quæ utique non sunt solorum habitacula, sed multorum.* Et meus Carducius.

Religiosus mundanus

S. Hieron. in Epist.

*Respuit effusus Adiantus, & appetit undas:
Sic petit ejetas Religiosus opes*

Religiosus 25. Adiantum ita omni destitutum est radice, ut Plinius, superiore numero adductus, in hæc verba de illo scribat; **RADIX NULLA.** Religiosum hoc epigramma significat, qui conditionis suæ memor, in rebus terrenis nullas omninò radices defixas habet, sed totus in tubâ in ad Deum ascendit. S. Hieronymus, *Apostolici fastigii, perfectæque virtutis est, omnia simul vendere, & pauperibus erogare, & sic expeditum, cum Christo ad cœlestia volare.* Meus Carducius in rem præsentem canit;

S. Hieron. in Epist.

*Alligat ut radix adiantum nulla cavernis,
Sic virtus fibras non tacit una solo.*

Aulicus. Convenientius tamen hoc Emblemâ aulicos representat, qui palatii parietibus adhærescentes, exterum quemdam virorem ostentant; at radice penitus destituti, Principum gratias semper diffidere, ac caducos favores nunquam non formidare debent. David illos candidè monens, *Noctæ, inquit, confidere in principibus, nec in filiis hominum, in quibus non est salus.* Rursum meus Carducius;

Psal. 145. 2.

*Germinat ut nullus fibris adiantus in antris:
Sic sine fibrâ aule spes foliosa vires.*

Patientia. 26. Adiantum, aquis perfusum, siccum manet. Illud proinde Zingrethius hoc lemmate notavit; **NEC TAMEN HÆRET.** Id ipsum de illo dixerim, qui contumelias in se factas tranquillo animo negligere ac dissimulare potest. Diogeni quidam dicebat, *plures te irrident; Ego verò, respondit, non irrideor, quia nihil risu illorum inferior & moveor.* S. P. Augustinus; *Quidquid delectabile de temporalibus rebus mundus ingesserit, respuitur: quidquid infremuerit asperum atque terribile, contemnatur. Et qui sic agit, non dubitet, se Christi adharere vestigiis.*

S. Aug. serm. 37 de Diversis cap. 4.

CAPPARIS.

Cap. IX.

27. **C**Apparis, tamen si inter saxorum hiatus; aut

petrarum fissuras plantata, suum tamen virorem integrum ac illibatam conservat. Unde Bargalii lemma; **IN ARIDO VIRET.** Vera virtus, hoc typo exactè descripta, inter calamitarum squalores, ac ærumnarum duriciem felicissimè floret. De generosâ quâdam viragine Salomon, veluti admirabundus, quaerit; *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, delictis affluens?* Etil enim è loco arido deserto, ac horrore pleno ascenderit, nobilissimis tamen ornamentis, omnique mundo muliebri amicta incedebat. Porro virginitas cappari simillima, non nisi in arido viret. quippe quæ virorem suum nullâ aliâ ratione intemperatum conservare solet, nisi abstinentiæ, mortificationis, ac carnis extenuatæ rigoribus probè macerata. Quin, ipsum etiam humanum corpus inter abstinentiæ & jejunii ariditates melius custoditur, suamque sanitatem diutius propagat. S. Joannes Chryostomus id luculentè affirmans, ait; *Moderatè dentium corpora robusta sunt, sensusque expeditè munus suum explent: illorum verò, qui gula & luxuria student, flaccida, & quâvis cerâ molliora, & morborum examiniibus obfessa.*

Virtus.

Can. 8. 5

Virginit.

S. Jo Chry. Orat. de Ingluvie.

28. D. Archangelus Conter capparim, intra petras felicissimè creicere solitam, hoc lemmate insignivit; **DURA PLACENT.** Heroicum hominis pectus nullibaliâs, nisi inter durissimam advertæ fortunæ tyrannidem auferere cupit. Hoc sensu Cato apud Lucanum;

Heroicum animus.

Lucan.

----- *Serpens, sit, ardor, arena,
Dulcia virtuti; gaudet patientia duri.*

Eâ ipsâ imagine etiam sancti Martyres exhibentur, qui malorum perpeffione mirificè gaudent. De S. Paulo testatur D. Chryostomus; *Tribulationibus ut delictis utebatur; litoribus, quasi quibusdam gloriabatur coronis, squalore carceris ut paradisi amantate gaudebat.* Et de S. Stephano Ecclesia canit; *Lapides torrentis illi dulces furunt.* Denique omnes Eremitæ illam sibi propriam vendicant, qui civitatum delictis contemptis, liberissimâ voluntate intra hortidas ac desertas saxorum cavernas domicilium figere deceverunt.

Martyre

S. Chrysof.

Eremita.

CARDUVS.

Cap. X.

29. **C**Arduus, ut candorem induat, hyemis tempore humo cooperiri solet. Unde lemma; **PURGATUR OMNE PESSIMUM.** Devotus quidam miseris animas, in piacularibus flammis detentis, hoc Emblemate significat. Tertullianus; *Et ille te (Angelus executionis) in carcerem mandet infernum, unde non dimittaris, nisi modico quoque delicto morâ resurrectionis expenso.* Id ipsum in homines etiam vivos convenit, qui ab hostibus miserè depressi, suffocati, ac penè sepulti, conscientias ab omni scelerum sorde expurgatas sortiuntur. Præclare S. P. Augustinus; *Tuum corpus premit adversitas, illius persequentis animum putrefacit iniquitas. Nam & quidquid in te profert, in illum redit. Illius enim PERSECUTIO TE FACIT PURGATUM, illum reum.* Arcta regularis observantiæ disciplina humanam mentem ab omni labe purissimam conservat. S. Bernardus; *Non aetatem teneram ordinis asperitas terreat, memento quòd asperior cardo pannum facit leniorem, conversatio conscientiam.*

Purgatorium.

Tertull. L. Anima c.

Rigor religiosus utilis.

S. August. Psal. 36. Conc. 2.

S. Bernardus Epist. 351.

30. Carduus ab hortulanis tam diu detinetur sub terrâ sepultus, donec pristino amore relicto, gustui arideat, ac suavem sapotem contrahat. Unde lemma; **DONEC DULCESCAT.** Hanc normam studiosè

studiosè observans Deus, homines flagitiosos iteratis calamitatibus ramdiu deprimunt, donec saporem virtuosum, ac palato Divino suavem induant. Afflictorum Belliduces, Deo sic ordinante, *aperunt Marassan, & vincetum catenis, atque compedibus, duxerunt in Babylonem*, ibique in carceris profundo conclusum detinuerunt; at verò, *postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum, & egu panisventum valde.* Unde etiam paulò post Hierosolymas rediens, solium regium, unde exciderat, denuò recuperavit. Rectè de tribulatione pronuntiat Magnus Augustinus; *Humiliat superbientem, purgat poenitentem, coronat innocentem, inuitat ad mortem semper viventem.*

31. Carduus spinosus poliendis ac complanandis pannis intervire toler. Lenima; EXPOLIT, ET IÆVIGAT. Eosdem effectus mens humana è calamitatibus fortitur; certè Pharaò, multis modis afflictus, tandem resipuit. Antiochus, dolorum acerbare exagitatus, sese Deo submississimè devovit. Saulus, cum horrendas minas jactaret, oculis captus, & in tetram prostratus, mox voce mansuetissimà Deum inclinavit; *Domine quid me vis facere?* Ut adeò S. Gregorius Papa optimè dixerit, hostium & persecutorum injurias instrumenti loco deservire, ut anima nostra, pristinis defectibus liberata, verè perfectionis planitiem induat. *Mals enim bonos magis hujus mundi desiderii expediunt, dum affligunt.*

32. Scotiæ Equites, quibus à Carduo nomen, Symboli loco carduum præferunt; cum epigrammate; NEMO ME IMPUNE LACESSIT. Nempe animum suum promptum & resolutum demonstrant, ad quasvis irrogatas injurias ex æquo vindicandas. Hæc enim ulciscendi libido humano pectori nimium quantum adhærescit; siquidem, asserente Justo Lipsio, *Lubentius homines injurias, quam beneficia meminimus, & ultioni, quam gratiæ parati sumus.*

33. Carduus sylvestris, quavis parte acutis & pungentibus spinis armatus, inscriptionem subjunctam habet; NON NISI ACULEOS. Linguam mordacem ac satyricam, nec unquam non ad offensas irrogandas aculeatam, hæc imago describit. Oppottunè de hâc hominum sorte vaucinatns Habacuc, ait; *Nunquid non repente consurgent, qui mordeant te, & suscitabuntur laceranteste, & eris in rapinam eis?* Et exprobrissimè David; *Fili hominum, dentes eorum arma, & sagitte: & lingua eorum gladius acutus.* Certè aculeis undique fornicanda Michol, ubi Rege Davidem velle non nihil succinctâ ac humili ante arcam saltare conspexit, quantocius contumeliam hanc mordacissimam in maritum defixit, *Quam gloriosus fuit hodie Rex Israel, discooperens se ante ancillas servorum suorum, & nudatus est quasi si nudetur unus de scurris.* Judæi quoque, in Christum aculeatissimi, linguam habuère tot fatalibus spinis armatam, quot in eum verba sparserunt; Unde magnus Augustinus ait; *Judei occiderunt gladio lingua, quando clamaverunt, crucifige.* Cæteriùm nisi Emblematis hujus corpus admodum esset vile, Scriptoribus illis accommodari posset; qui ingenio vivacissimi, sua volumina meris acuminibus respergunt: uti piæ reliquias fecere Cornelius Tacitus, Seneca, S. Hieronymus, maximè in Apologiis, & aliis.

* *
*

C E P A.

Cap. XI.

34. CEpæ ab Ægyptiis Deorum loco adorabantur, Plinio teste, *Allium, cepasque inter Deos habebat Ægyptius.* Eò animum reflectens Joannes Ferrus, simulque observans, cepas rusticorum esse cibum, epigraphen subjunxit; NUMEN, ET OBSONIUM. Ipsissimæ hæc lascivorum sunt delicia; Idola enim fœtidissima adorant, usque, ut pote cibo vel ipsis venibus abominando, avidissimè pascuntur. Quod verò infamis fœmina instar Numinis adoretur, Aristotelis exemplo probatur, de quo testantur Aristippus & Laërtius, ipsum, post peractam cum meretrice libidinem, *gaudio elatum, immolasse mulieri, ut Athenienses Eleusinae Cereri.* Quòd insuper fœmina à lascivis gratissimi cibi loco habeatur, celebris quidam Poëta, à Joanne Tuilio adductus, hoc poemate testatur;

*Mentre la Nicolsa
Durò giovane, e fresca,
Ala fame amorosa
Fu sempre public' esca &c.*

35. Cepæ lachrymas ex oculis nostris provocant; Plinio teste, *Omnibus etiam (cepis) odor lachrymosus.* Unde Abbas Ferrus inscripsit; CIT LACHRYMAS. Haud aliter voluptates terrenæ, ac crebra peccandi licentia, omnium calamitatum & lachrymarum sunt scaturigines. Benè dixit S. Gregorius Papa; *Quid per porros & cepas exprimuntur, quæ plerumque, qui comedunt, lachrymas emittunt, nisi difficultas vitæ presentis, quæ à delictoribus suis & non sine luctu agitur, & tamen cum lachrymis amittitur.* Eadem veritas nec ipsos quoque Geniales fugiebat, inter quos faciè primus Seneca, ait; *Si appetis voluptates, & undique, & omnes, scito tantum tibi ex sapientia, quantum ex gaudio deesse. Ista, quæ sic petis, nunquam datura leuam, ac voluptatem, cause ditorum sunt.*

36. Cæpa, vulgari simbolo, fœcatorum ac duplicem hominis animum designat. Ut adeò, meâ quidem sententiâ, non abs re eidem inscripseris. NON TEGMINA DESUNT. Id ipsum sanè, quod olim Cassianus de vanâ gloriâ, etiam de homine simulato ac vitioso pronuntiare licet. *Pulchrè seniores nostri naturam morbi hujus (cenodoxia) in modum cepæ, bulborumque describunt, quæ uno decorticata tegmine, alio rursus inveniuntur indusia, totiesque reperuntur obiecta, quoties fuerint expollata.* Quòd si divitiarum hominum fœcatorum stratagemata videre cupis, S. Gregorium consulito, qui super illa verba, *Deridetur Justis simplicitas*, ait; *Hujus mundi sapientia est, cor machinationibus tegere, sensum verbis velare, quæ falsa sunt, vera ostendere; quæ vera sunt, falsa demonstrare.* Et mox subjungit; *Ab eis (vitiosis) hæc eadem duplicitatis iniquitas nomine palliata diligitur, dum mentis perversitas urbanitas vocatur, &c.*

37. Henricus Farnesius observat, cepas, lunâ crescente, extenuari ac decrefcere. Unde cepæ, infra lunam figuratæ, inscribes; TE CRESCENTE, DECRESCO. Hominis invidi pectus tantumdem decrementi accipit, quantum aliorum prosperitati ac gloriæ accrescit. S. Cyprianus; *Qualis est animi in ea zelare in altero felicitatem: in malum proprium aliena bona convertere: illustrium prosperitate torqueri, aliorum gloriam facere suam peccatam &c.*

Plin l. 19. cap. 6.
Mulier lasciva.
Laertius in visa.
Io. Thuill super Embl. Alciati.

Plin. l. 19. c. 6.
Peccatum.
S. Greg. l. 20. Moral. c. 16.
Senec. Ep. 59.

Animus duplex.
Cassian. lib. 11. c. 5.

S. Greg Papa l. 10. Moral. cap. 16.

Henric. Far. de Virtut. Princ. l. 1. Elog. 28.

S. Cypri. l. 2. de zelo & livore.

38. Cepa, quamdiu vestita manet, humanis sensibus penitus est innoxia. At cortice suo nudata, mox odore nares oculosque offendit, & lacrymas ex iis violenter exprimit. Unde lemma; **NUDATA NOCET**. Ita quamdiu silentio & temporis longinquitate, quasi sub quibusdam involucris, premuntur vitiosæ hominis cogitationes, nullius dispendii aut offendiculi materiem subministrant; confestim verò, ut cortina remouetur, & spectantibus aliis in opus prodeunt, tum enim verò pessimi exempli, scelerumque plurimorum sentinam advehunt. Eodem Emblemate discas, animi nostri affectus, ne facile in nostram & aliorum perniciem erumpant, sedulò custodiendos, ac prudentiæ velo probè coercendos esse: sensibus enim minus circumspèctis elicitis, ingratum sive propriæ, sive alienæ calamitatis odorem spargunt. Unde inopinatâ morte extinctus dicitur Isboethi, quia domui custodiendæ non ostiariam, sed ostiariam præfecit. Fortis namque, vitilisque sensus præ pectoris nostri foribus excubare debet, quæ nec negligentæ fomnus opprimat, nec ignorantæ error fallat. Salomonis consilium est; *Omni custodia serva cor tuum; de corde enim exierunt cogitationes mala* Quocirca senex ille apud Moscum hoc singulare suis dabat monitum; *Esto janitor cordis tui, ut nihil, nisi te conficio, tuâque ratione probante in illud ingrediat vel egrediatur.*

Silentium.

Affectus custodiendi.

Prov. 4. Marth.

Moseb. in Prælo spirit. c. 110.

CROCUS.

Cap. XII.

39. **D**E croco scribit Plinius; *Gaudet calcari & dateri, pereundoque melius provenit.* Quare herba ista epigraphen sustinet; **CALCATA VIRESCIT.** Vel, **ATTRITU MELIOR.** Argumentum hinc minimè obicuum delumes, mortificationis adminiculo, ceu sensuum gravamine, animam in suavissimos virtutum viros, progressusque optimos efflorescere. Cassiodorus super illud Psalmi; *Quis sanat contritos corde,* ait; *Mirabile genus curationis edicitur: ut si restaurari volumus, nosmetipsos vivacissimè conteramus; sed ista contritio ad redintegrationem pertinet, ad soliditatem deducta.* Sc. Nec aliter S. Franciscus Salesius, *Honores,* inquit, *utuli, nomina, gradus, & dignitates ad instar croci sunt, tunc melius crescentis, & latius provenientis, cum pedibus conculcatur.*

Plin. lib. 21. cap 6.

Calamitas juvat.

Cassiod. in Psal. 146. 3.

S. Franc. Sal. p. 3. Introd. cap. 4.

Persecutio utilis. S. Ecclesia. S. Hilari. de Trinit.

40. Crocon, pedibus conculcatum & depressum, incrementa longè maxima sortitur. Unde lemma; **CONCULCATUM UBERIUS.** Vel, **PULCHRIOR ATTRITA RESURGO.** Cerrè hominis justis anima, vel Sancta Ecclesia inter hostium insultus ac contumelias felicissimum augmentum capiunt. Appositè S. Hilarius; *Hoc proprium habet Ecclesia, ut, DUM OPPRIMITUR, CRESCIT; dum contemnitur, proficit; dum leditur, vincit; dum arguitur, intelligit; & tunc stat, cum superari videtur*

41. Nativa Croci proprietates, quod nimium usurpatus, hominem tantâ hilaritate perfundat, ut illum risu enecet. Castor Durantes de eo testatur;

----- Risu concutit usque.
Latitâque necat nimia.

Mundus.

Proinde epigraphen subjunges; **LÆTITIA NIMIA NECAT.** Mundum hæc idea cumpitimis spectat, qui humanum peccatus crapulâ, libidine, ambitione, otio, cæterisque vanissimis & stultis suis illecebris delinens, tandem in extremas angustias præcipit. Hoc sensu S. Gregorius Nazianzenus hominis mundani ore canit;

*Id facio, quod mens mea damnat, & odium
Oblestorque malis, mortemque in pectore fixam
Rideo Sardonico risu.*

CUCURBITA.

Cap. XIII.

42. **N**onnemo, modestiæ conservandæ causa, proprias virtutes abscondere solitus, licet animam sapientiæ sale probè habere conditam, vultu tamen exteriore se hominem incultum ac rudem demonstrabat. In hujus encomium cucurbitam depinxere, sale repletam, ac hoc Intronatorum Senensium lemmate insignem; **MELIORA LATENT.** S. Petri Damiani documentum est, **OCCULTANDA SUNT** ergò fratres, **BONA,** quæ agimus &c. Huic conformis Richardus Victorinus, ait; *Ocultat bona sua anima devota, ut laudes non audiat.* Eandem doctrinam, S. Paschasius asserente, sedulò observatam habuere Sancti Magi, qui thesauros suos, & Mundi ac Herodis conspectu studiosè subducos, folius Dei oculi spectandos reservarunt. *Suis aperitis thesauris,* inquit, *ei munera obtulisse Scriptura testatur. Quo facto magnum Religionis nostræ sacramentum aperitur. Unde THESAUROS nostros in via MINIME PANDAMUS, donec transposui soli Domino devoti ex reconditis secretorum cordium thesauris murera offeramus.*

Virtus abscondita.

S. Per. Dam. Ser. de S. Babatone Rich. de S. Viç in Cap. p. 2. c. 29. S. Paschas. l. 2 in Matt.

43. Cucurbita, penitus excavata, epigraphen tenet; **MELIORA UT RECIPIAT.** Ita Eleemosynarius opes suas terrenas liberali voluntate erogat, bonis æternis paulò post cumulatè locuplerandus. *Dum enim,* inquit meus Hugo Victorinus, *justi se & sua pro Domino in presenti sæculo tribuunt, in futura beatitudine, pro transitoriis & commutabilibus, æterna possidebunt.* Affirmatè in nostram sententiam concedens Venerabilis Beda, ait; *Qui propriam pro Domino substantiam novit dissipare, remunerante ipso, pro terrenis cælestia dona recipit.*

Eleemosynarius.

Hug. Viç. de Bessis c.

Beda in Pro cap. 12. v. 2

44. D. Nicolaus Cancellarius, Nobilis Pistoriensis, qui antiquissimam prolapiam suam cum illustrissimâ doctrinâ connubio proflus rito & excellenti junctam habebat, Symboli loco cucurbitam sibi pinxerat, solaribus radius expositam, & hoc lemmate poetico insignem; **SECCATO IL SEME S' EMPIRA' DI SALE.** Id est; **SEMINE DISCUSO, SALINUM.** Dicere volebat, animam humanam tum demùm sapientiæ Divinæ sale pro meritibus suis plenam fore, quando vanitatibus terrenis exintegro evacuata fuerit. Eam obrem Propheta Regius, bonitati Divinæ supplex, clamabat; *Velociter exaudi me Domine; defecit spiritus meus.* Tantundem enim se gratiæ Divinæ recipiendæ capacem ac dignum existimabat, quantum ab omni rerum mundanarum affectu expurgatus fuerat. Mirâ animi sui voluptate puerissimus Augustinus Deum suum his vocibus inclamabat; *Impleat me spiritus tuus, quia defecit spiritus meus. Ipsa est causa ut citò exaudias, quia defecit spiritus meus. Fædus sum iam pauper spiritu, beatum me fac in regno cælorum.*

Sapientia Dei cor vacuum inhabitat.

Psal. 142. 7

S. Aug. in hunc loc.

45. Scipio Bargalius Cucurbitam, toto suo orbe plenam ac planam, hoc lemmate exornavit; **ABSQUE NODIS, ET RUGIS.** Eandem animi plantam in homine sincero, simplici, & innocente deprehendere licet. Hoc sensu Servator de Nathanaële testatus est *Ecce verus Israëlita, in quo dolus non est.* Encomium non absimile Jobus à Deo retulit; *Erat vir ille simplex & rectus.* Joannes Pineda in hunc locum ait; *Ut simplicitas veritatem quamdam efferat, omnis falsitatis & simulationis expertem.*

46. Cu-

S. Greg. Naz.

Ioan. 1. 47. Job. l. 1. Io. Pineda in hunc loc. n. 51.

46. Cucurbita, mari innatans, epigraphen tenet; ABLUVOR, NON OBRUOR.

Ita calamitates, instar turbati maris, adversum nos jactatae, mentibus humanis expurgandis potius & abstergendis, quam suffocandis intervniunt. Explicatè S. Joannes Chrysostomus; *Qui in medijs tentationum procellis constituuntur, si solertes admodum sunt, & studiosi, omnem socordiam abstergunt, & à se depellunt.* Et rursus; *Tunc ANIMA PURGATUR, CUM propter Deum TRIBULATUR.*

47. Omnium fructuum cortices, veluti humanis visibus penitus inutiles, in sterquilinum abjici solent; solo Cucurbitae cortice excepto, qui sali, vino, legumibus, hortorum seminibus, aliisque rebus afferendis opportunissimè deservit. Edò animum advertens Alcibiades Lucarinus, epigraphen addidit; **ET CORTEX AD USUM.** Ita benigni & officiosi animi homo aliorum commoda promovendo mille rationes excogitat. Porro quia cortex propriissima est operis externi imago; deicò non abs re dixeris, sicuti cortex cucurbitae aridus, omnique medullà destitutus, etiamnum humanis visibus deservit; ita externos nostros modestiae, pacis, aliarumque virtutum mores ad proximi nostri utilitatem plurimum conferre. S. Hilarus; *Utilis est praesentia Sancti timentibus Deum, quia necesse est, profectum aliquem ex imitatione illius consequantur.* Et S. Ambrosius. *Plerisque justu aspectu admonitio correctionis est.* Exemplo tuo id comprobat S. Lucianus Martyr, qui, Laurentio Surio teste, etiam cum taceret, solà vultus sui compositione, modestià, serenitate, ac gravitate praesentibus Ethnicis firmissimè persuasit, Deum, à Luciano adorari solitum, verum, unum, ac solum esse.

48. Cucurbitam, frondibus undique ornatam, & pino mixam, hoc lemmate affecerunt; **CITO NATA, CITO PEREUNT.** Vel ut alius placet;

BREVIS GLORIA. Hinc discas velim, quàm labilis & caduca sit quævis mundi voluptas. Verissimè S. Gregorius Nazianzenus,

*Felicitatem non ames, quam fert dies;
Nam QUOD DIES CONSTRUXIT, ID
SOLVIT DIES.*

Et Menander; *Quàm facile cadunt, qui secunda fortuna utuntur!* Andreas Alciatus, apologum illum, à Petro Crinito & S. Cyrillo scriptum, innuens, Emblematis loco cucurbitam pinxit, quæ foliis ornata, ac pini cacumine nixa, epigraphen tulit; **IN MOMENTANEAM FELICITATEM.** Mentem Emblematis hoc epigrammate explicat;

*Aeriam propter crevisse cucurbita pinum
Dicitur, & grandi luxurasse comâ.
Cum ramos complexa, ipsamque egressa cacumen,
Se prestare alius credidit arboribus.
Cui pinus, Nimum brevis est hac gloria; nam te
Protinus adveniet, quæ malè perdat, hyems.*

Eodem sentu S. Cyrillus, superiore loco adductus, ait; *Quod maturè crescit, citò decrescit.* Et Comicus;

*Esse non potest celebre, quod celeriter nascitur.
Fructus esse diuturnus, ac praecox nequit.
Fortuna, quem raptum effert, raptim destruit.*

49. Cucurbita, frondibus suis excelsum transcendens arborem, epigraphen è Martiali subjunctam habet; **IMMODICIS BREVIS ÆTAS.** Verba Poëtæ sunt;

IMMODICIS BREVIS est ÆTAS, & rara senectus.

Ita nimirum benignior fortuna, quò magis inexpectata ac grandis homini accidit, edò fragilior censeretur debet. Apollodorus, Comicus Græcus, apud Joannem Thailium canit;

Felicitas brevis.
S. Greg. Naz.,
Sens. lib. 2.

Alciatus
Embl. 125.
Pet. Crinito de
honestà discip. l. 2. c. 14.

S. Cyrill. loc. cit.

Felicitas caduca.
Io. Thail.
Embl. 125.

*Habent per ampla bona fortuna metum,
Periculoque non carent prælustria,
Nec ulla celsa tuta sunt mortalibus,
Quæ evertere vel invidia, vel tempus solet;
Felicittatis culmen ubi quis attingit.*

Juvenal.
Sat. 2.

Juvenalis;

----- Jam nunc ad culmina rerum
Injustos crevisse reor: tolluntur in altum,
Ut lapsu graviore ruant.

Seneca in
Thyestio.

Et Seneca;

*Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens jacentem.*

Coronidem addit verissimum Comici dictum;

Clarius quò fulsit ignis, citius hoc extinguitur.

FERULA.

Cap. XIV.

50. **I**N Apuleiâ, Campaniâ, Romaniâ, & Tyrre-
no Senensium litore copiosissimas ferulas re-
perire est, quæ ad eam altitudinem excrescunt, ut
hominis staturam adæquent. Illarum stipites, si ex-
arescant, ad eò duræ & leves efficiuntur, ut tremulis
senibus aut ægrotis firmissimi baculi loco interserviant.
Castoris Durantis de ferulâ testimonium est;

Calescit, extenuat ferula, est baculusque senectæ.

Spes in
Deo.

Unde D. Salvator Carducius Ferulæ, Emblematis
loco, inscripsit; FULCIMINA SENI. Spes, in so-
lo Deo collocata, non abs re cum ferulâ compara-
tur; veluti quæ senes, jamjam collapsuros; ac homi-
nes, infirmitate præcipitandos, firmissimè sustentat.

S. Laur. Inst.
c. 2. de spe.

S. Laurentius Justinianus, id ipsum de spe testatus,
*Ipsa est, inquit, baculus necessarius peregrinantibus in
viâ presentis vitæ, non enim fatigantur vel debilitan-
tur sperantes in Domino &c.* Et S. P. Augustinus; *Dom-
inus tuus factus est tibi quasi baculus securus; homo
incumbit, quia ille non succumbit.*

S. Aug. Conc.
4. in Psal. 32.

51. Hæc herba asinis cibum præbet gratissimum,
reliquis verò jumentis omnibus, instar veneni, mor-
tifera & fatalis accidit. Rursus Castor Durantes
canit;

----- Asinis gratissima, verum
Jumentis reliquis hæc dicitur esse venenum.

Tribulatio

Eamobrem D. Carducius epigraphen subjunxit;
NEX BRUTIS, ROBUR ASELLIS. Ita om-
nino diversissima calamitatum effecta sunt; nam, in-
star ferulæ, in animos hominum patientes plurimum
utilitatis conferunt; contra verò peccatoribus, bru-
torum simillimis, extremam perniciem creant. Idip-
sum, quamvis diversâ metaphorâ, explicans S. Lau-
rentius Justinianus, ait; *Sicut sub univigne aurum ru-
tilat, palea sumat; ita unâ, eademque tribulatione ir-
ruens, bonos probat, purificat, & elucdat; malos au-
tem damnat, vastat, & exterminat.* Et Petrus Berco-
rius; *Ferula, id est, adversitas, vel etiam disciplina,
vel correctionis severitas, quæ bonos juvant, malos oc-
cidunt spiritualiter, & indurant exemplo Pha-
raonis &c.*

S. Laur. Inst.
l. de par. c. 2.

Pet. Bercor.
l. 12. c. 64.

52. Succus, è ferulæ stipite destillans, Castore
Durante teste, oculorum debilitati medetur. Verba
ipsius sunt;

----- Lumina clara facit.

Tribulatio
utilis.

Unde D. Carducii lemma; SUCCO LUMINA
LUSTRAT. Indicabat haud dub è, calamitarum
& suppliciorum ferulam animo nostro aperiendo &

excitando mirificam opem præbere. Isaias id diluci-
dè affirmans, ait; *Sola vexatio intellectum dabit au-
ditui.* Et S. Gregorius, de peccatore differens; *In
pœnâ suâ oculos aperiet, quos diu tenuit clausos in
culpâ.*

Isa. 28. 19

S. Greg. 1.
Moral. c.

FILIX.

Cap. XV.

53. **P**Linius duas filicis species affert, easque ambas
floribus ac semine destitutas. *Filicis*, inquit,
duo genera, nec florem habent, nec semen. Quare sup-
positâ hæc doctrinâ, filici inscribes; FLORE, ET
SEMINE CARET. Hominem, omni insigniore
talento destitutum, hoc Emblemata concernit; quippe
qui proprio decori promovendo nullos virtutum
fiores, nec ullum doctrinæ semen in aliorum com-
modum proferre potest. Unde ad Sacerdotes S.
Chryostomus; *Apibus herba non sunt necessaria, sed
fiores; sic & vos flores doctrinæ colligite, & conversatio-
nem relinquite.*

Plin. l. 2
cap. 9.

Indoct

S. Chryso-
stomus
in 3. Ma-
super illi-
quacunq;
dixerint
bis, faci-

54. Filicem, tam matrem, quàm feminam, ge-
nerationis humanæ hostem fatalem esse ajunt; si qui-
dem utraque, Castore Durante teste,

----- Abortum
Et facit, & sterilem reddit.

Huic conformis Plinius; ait, *Neutra danda mulie-
ribus, quoniam gravidis abortum, cæteris sterilitatem
facit.* Proinde filici inscribere poteris; ABORTUS,
ET STERILITAS INDE. Ita omnino malum
exemplum, & vitiosa consilia conceptos virtutum
fetus enecant, ac deplorandam sanctatum opera-
tionum sterilitatem in animam inducunt. S. P. Au-
gustinus; *Qui in conspectu populi malè vivit,
quantum in illo est, eum, à quo attenditur, oc-
cidit.*

Plin. l. 6

Exemplum
malum.

S. Aug. l.
de Pastor

55. Tamest Plinius, superiore numero addu-
ctus, doceat, nullum filici semen esse; Castor Du-
rantes tamen observat, è posteriore foliorum parte
illius semen ad eò minutum delitescere, ut oculos
fallat, nec nisi difficillimè discerni possit. Unde Car-
ducus lemmatis loco subjunxit; SEMEN HA-
BENT FRONDES. Et quidem, cum è SS. Pat-
rum sententiâ, frondes verborum nostrorum sint
symbolum, verissimè omnino dicitur, *semen habent
frondes*; nam verba nostra, sive bona, sive mala, in
auditorum aures ac pectora individuum virtutis aut
vitii semen spargunt. Eadem icone magistrâ dica-
mus, verborum nostrorum frondibus virtutis se-
men conjungere, ut & laudis reddamur capaces, &
illam D. Prosper sententiam assiduo animo volva-
mus;

Plin l. 6
Dur. in l. 6

Verba &
facta.

*Non prodest cuiquam solis bona dicere verbis,
Nipra mens habeat, quod bene lingua sonat.*

Optimam S. Isidori Pelusiotæ cohortationem ita
accipe, *Consulendum est dicturo, ut non verbis tan-
tum, sed re ipsâ persuadeat auditoribus, &c.*

S. Isid. Pel.
l. 5. Ep. 26

56. Si verum est, quod, referente Castore Dutan-
te, vulgus sibi persuasissimum habet, nimirum filicis
maris semine dæmones fugari; non abs re eadem cum
D. Carducio hanc epigraphen subjunges: SEMEN
TARTARA TERRET. Certè Christus, ex A-

Christus
dæmone
terret.

brahami semine natus, omnibus infetni monstis
formidandus exitit. Ad rem nostram egregiè decla-
mans S. Chryostomus; *Sunt nobis, inquit, incanta-
tiones spirituales ipsum nomen Domini nostri Jesu
Christi: cum ipsius Crucis potentia. Hujusmodi
incanta-*

S. Chryso-
stomus
Hom. s. in
Ep. ad Ro-

incentatio non solum Draconem à spele abigit; atque in ignem conicit, sed etiam vulneribus quoque medetur.

an. Epist. 1. Et prior illo S. Jeannes Evangelista; In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli.

57. Mnam de silice famellâ proprietatem refert Castor Durantes, quod, si ipsius germina baculo decurtantur, succus ex iis destillans, radices omnes interficiat. Proinde herbam istam, stillante ramorum suorum succo madefactam, D. Carducius hoc lemmate affecerat; SOBOLIS ME FUNERAT HUMOR. Patrem, filiorum culpâ ad extremas ærumnas detractû. hæc imago spectat, David, ob Absalonis lapsû intensissimè afflictus, & flevit, & sic loquebatur vadens. Filii Absalon, Absalon fili mi, quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te? Et prior illo Jacob, de Josephi sui morte factus certior, scissis vestibus, induit est cilicio, lugens filium suum multo tempore, quin, solatium omne retpuens, inquebat; Descendens ad filium meum lugens in infernum. Denique Mariam Virginem sub Cruce ex Divinæ sobolis humore tristissimam, ac penè funeratam, hæc imago repræsentat; S. Ildephonus; Beata Dei genitrix jure piusquam Martyr est, quæ nimio amore vulnerata, testis exitu Salvatoris, & præmarore in animo cruciatum sustinuit passionis.

Maria V. ubi cruce. Ildeph. ser. de Assumps

F O E N I C V L V M. Cap. XVI.

58. E communi Physicorum suffragio, fœniculum gustatum oculos mirificè juvat. Multorum imitar Berconius esto; succo ejus, inquit, serpentes oculos linitur, & herbam ejus in pastu sumunt, & sic visum clarificant. Et Durantes; Excutitque oculos. Unde subtribere licet; LUMINA CLARA FACIT. Magister spiritualis hæc idea est, qui, ignorantia fuligine à florum ingenis abstersâ, eorum obtutum virtute tuâ apostolicâ perfectè illustrat, ac splendoris Divini acumine imbuit. S. P. Augustinus; Debet Divinarum Scripturarum Doctor fides, ac debellator erroris, & bona docere, & mala dedocere, & hoc opere & sermone conciliare adversos, remissos erigere, nescientibus, quid expectare debeant, intumare.

ercor l. 12. s. d. c. 63.

Magister spiritualis.

Aug. l. de doctrin. christ.

lin l. s. c. 27

erbum dei.

oloff 3. 9.

Aug. l. 24. ni. Faust. 2.

ast. Dur. Herbario. em in Theuro s. anti-tu.

59. Fœniculum à serpentibus plurimum laudis & nobilitatis accipit; ut qui, co gustato, veteres suas exuvias deponet, ac quorannis innovari solent. Plinius contueta suâ elegantia id exprimens, ait, Anguis hyberno suo membranâ corporis obductâ, fœniculi succo impedimentum illud exuit, nudusque vernat. Quare meus Carducius fœniculum hoc epigrammate donavit; SENIUM SERPENTIBUS AUERT. Verbum Dei hos ipsos effectus in hominibus Christianis producit; illius enim beneficio pristinas culpas, à veteri Adamo reliquas, abjiciunt, & virtuosos orthodoxæ vitæ radiis illustrantur. Certè S. Paulus hunc prædicationis suæ fructum apud Colossenses unicè expetit; Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes novum &c. Interpretem audi Magnam Augustinum; Renovatur autem, inquit, nunc securâ dicitur interiorem hominem, ubi secundum sui Creatoris imaginem reformatur, exuens se iniquitatem, hoc est veterem hominem; & induens justitiam, hoc est, novum hominem.

60. Balchazar Pisanelus inter cæretas fœniculi virtutes cum primis hanc recenset, quod matrum ubera copiose lacte repleat. Id ipsum observans Castor Durantes, ait; Mammæ lacte replet. Et rursùm alibi; apostrophe ad infantem factâ, de fœniculo canit;

Ride infans; poterit reclusi munera lactis, Si viride hortense est, mox te vocare tibi.

Proin' fœniculo opportunè insectibus; RECLUDIT MUNERA LACTIS. Apostolicus hominis animus hæc ideâ describitur, qui, lactes affectuum suorum rivulos copiose effundit, ut filios, etiamnum teneros, sanctis æternæ vitæ ac fidei alimentis enutriet. Hæc mente cum primis illustres extirgère gemini Apostolorum Principes; S. Paulus, Lac, inquit, vobis potum dedi. Et S. Petrus; Sicut modò genitrix infantes, rationabiles, sine dolo, lac concupiscite, ut in eo crescatis. Lac dulcissimum etiam propinat Sacra Scriptura, de quâ Magnus Augustinus testis tui; Uberta Ecclesia duo testamenta Dei. Hinc sugatur lac omnium sacramentorum, &c.

Magister spiritualis.

1 Cor. 3. 2. 1. Pet. 2. 2.

S. Aug. Tract. 3. in Epist. 10.

FOENUM. FOENUM Græcum Cap. XVII.

61. FOENUM græcum, pedibus contritum, majorem vigorem acquirit. Unde leuma, huic herbae inditum; PRESSA VALIDIOR. Virtus ac magnanimitas, hoc eotypo detecta, inter injurias & adversitates magis invalescit. Nam virtus, teste Apostolo, in infirmitate perficitur. Quin etiam anima nostra, diversis corporis calamitatibus prægravata, vires tuas incremento illustrissimo promovet. Imbecillitas enim carnis mentis vigorem accut, inquebat Salvianus. Et S. Ambrosius; CONSUMMATUR enim carnis IN INFIRMITATIBUS, ANIMÆ FORTITUDO.

Virtus oppiessa.

2. Cor. 12. 9. Salvia ad Curam sororem. S. Ambr. l. 1. de Pœnit. c. 12.

62. D. Arelius, ad eandem fœni græci proprietatem reflectens, quod nimirum majores vires fortitur conculcatum, epigraphen addidit; FRUCTUM AFFERT IN PATIENTIA. Certè fideles, sceleratorum injuriis tranquillo animo superatis, gloriosos & amplissimos voluptatis æternæ fructus referunt. S. Gregorius Papa; Nulla sunt bona, inquit, quæ agimus, si non aqua virtutis etiam proximorum mala toleramus: fructum ergo per patientiam reddunt, quia cum humiliter verba suscipiunt, post flagella ad requiem sublimiter cum gaudio suscipiuntur.

Patientia,

S. Greg. Papa Hom. 25. in Evang. citat in Cærenâ aur. S. Tho. Luc. 8. 15.

63. Fœni, etiamnum herbecentis, fasciculus à Rosso epigraphen cepit; CITO ARESCET. Humanam vitam, minimum quantum brevem & caducam, hæc imago ad vivum exprimit. Explicatissimè David; Homo sicut fœnum, dies ejus tanquam flos agris sic efflorebit. Huic contonans Siracides, ait; Omnis caro sicut fœnum venterascet. Et E. Jacob. Sicut flos fœni transibit &c. Denique S. Petrus; Omnis caro ut fœni, & omnis gloria ejus tanquam flos fœni &c. Unde admirandus exclamat Magnus Augustinus; Quid superbi fœnum ad tempus, modò fiorens, post paululum exaresceat? Quid superbi fœnum, ad tempus virens, & hoc ad parvum tempus, donec solcandescat? &c. Totus splendor generis humani, honores, potestates, divitiæ, flos fœni est. Multi anni tibi, breve tempus Deo. Sensu nihil dissimili Homerus;

Vita humana. Psal. 102. 15. Eccles. 14. 18. Iac. 1. 10. 1. Pet. 1. 24.

S. Aug. in. Psal. 102.

Hom. apud Lipsium l. 2. Manud. Dissert. 4. Gab. Chiar. Canzon. Moral.

Tale quidem genus est hominum, quale & foliorum. Et Gabriel Chabrera;

In van spe me mortal forge superba: Forza de tempo ogni valer consuma: Apunto è l'huom, come nel prato è l'herba, E gli honor suoi, come nel mar la spuma.

64. Fœnum, ceu herbula vilis, parvique, aut nullius pretii, quando in campis resecatur, exiguam nobis dolendi occasionem relinquit. Id ipsum sanè de vitâ

Vitæ jactu- ra levis.

virâ humanâ pronunties, quæ tot scætet miseris, ut mortis falcerecisa, levissimum damnum patiatur. Proinde succifam herbam hoc lemmate notavi; LEVIS JACTURA. S. P. Augustinus; *Vna humana, quam ingressi sumus, misera est, laboribus plena, doloribus, periculis, tentationibus. Nolite seduci gaudium rerum terrenarum, flenda in rebus humanis adventitio.*

S. Aug. in Psal. 125.

Cassian. Tractat. de Nabuchodon. 4.

Opportunè ad rem nostram Cassianus;

Commune damnum est vita muscarum, simul hominumque, cuius tota jactura est levis.

F R A G V M.

Cap. XVIII.

Animus nobilis humili loco natus. Ovid. 3. Met.

65. **E** Locis infirmis ac sylvestribus nonnunquam animos prodire nobiles & generosos, fraga demonstrant, quæ illustrimino obducta, & in alpium desertis nata, à Carolo Rancato epigraphen cepere; SYLVESTRI NATA SUB UMBRA. Verbis ex Ovidio mutuatis;

Ipsa tuis manibus sylvestri nata sub umbrâ Mollia fraga leges.

Cant. 8. 5.

Talis omninò Epithalamii Divini sponsa erat, quæ ascendit de deserto, delitiss affluens. Et rursus, sub arbore malo suscitavit. Id ipsum de Religiosis, in eremo aut vitâ solitariâ degenribus, intelligas velim: Petrus Raulinus; *Solutaria sanè vita, celestis doctrina schola est, ac Divinarum artium disciplina.* Statius de Arcadæ populis canit;

Pet. Raulin.

Stat. 4. Theb.

----- *Quercus, laurique ferebant Cruda puerperia: ac populos umbrosa creavit Fraxinus, & fatâ viridi puer excedit orno.*

F R U M E N T V M. G R A N V M.

Spica. Cap. XIX.

Opera bona.

Psal. 77. 34.

Tribulatio utilis.

Godefrid. in Levit. 2. 14.

S. Laurentius.

S. Leo serm. de S. Laur.

Nobilitas recens.

66. **D**Eus virtutum nostrarum fructus non alio instrumento, nisi plagis & calamitatibus elicit. E spicis, in areâ jacentibus, id haud obtinere discas: hæ enim cum à tritorum flagellis, tum à folis æstu validissimè percussæ, epigraphen tenent, ÆSTU, PLAGISQUE. Israhælis populus cum primis hanc veritatem expertus est, de quo David; *Cum occideret eos, quærebant eum, & revertentur, & diluculo veniebant ad eum. Et rememorati sunt, quia Deus adiutor est eorum &c.* Non abs te etiam dixeris, spicas, id est, animas nostras, non nisi calamitatum æstu, ac plagarum duritiè à vitiorum affectuum paleis expurgari. Galfidius, observans, quòd Deus spicarum primitias hoc ritu offerri iusserit; *Torrebis igne, & confringes in morem farris, & sic offeres primitias tuas Domino, ait; Notum est, quòd spicae viventes, nisi aduste igne, & confractæ, palearum integumenta non deponunt. In hunc modum mentes, quæ per primitias frugum congruè designantur, desideriorum carnalium humoribus adhuc gravide, absque tribulationis igne, & proprie voluptatis confractio, mundanorum affectuum paleas à se maxime abiciunt.* S. Laurentius, igne ac verberibus acerrimè exagitatus, tandem granum optimè purificatum producit. De hoc S. Leo Papa; *Laceros artus, & multa verberum sectione confisos, subje- lo præcipit igne torrire.*

67. **U**t significes, familiam quamdam, hodie divitis ac dignitatibus conspicuam, paulò ante jacuisse neglectam ac vilem; Symboli loco frumenti spicam depinges, granis ubique turgidam ac sublimem;

addito Caroli Rancati lemmate, FUIT HERBA. Verbis ex Ovidio mutuatis;

Nam mora dat vires, teneras mora præcoquit uvas, Et validas segetes, quæ FUIT HERBA facit.

Ovid. de med. Am.

Homo, gratiæ ac gloriæ Divinæ ornatu illustris, paulò ante sine illis creatura exitit vilissima, &c, ut S. Scriptura vocat, *filii iræ*, humi repens inter carnis & sensuum spurcitiem. Disertè Apostolus; *Eramus natura filii iræ, Deus autem convivificavit nos Christo.* Et S. Bernardus; *Eramus & nos filii iræ? cuius iræ filii? nempe filii ignorantie, ignavia, captivitatis.* Sic ergò nascimur universi primitum quidem via cruciatis habitaculi prorsus ignari, deinde imbecilles, & ignari, ut etsi nota nobis esset via vitæ, propria tamen, præpedimur & detineremur inertia &c.

Gratia D.

Ephes. 2. 3

S. Bern. ser. de Purif. B. Maria

68. Spicarum congeries, supra ateam sparsa, dum alternis flagellis crebrò percutitur, altum exilit. Unde lemma è Bartholomæo Rogato desumptum; SALIT VERBERE PULSA.

Barth. Rogat. lib. 2. Eleg. 22.

Dum SALIT alterno VERBERE PULSA Seges.

Ita omninò homines Apostolici, durissimis flagellis à Synagogâ contrusi, mirificè exultarunt. *Ibant Apostoli gaudentes à conspectu concili. &c.* Quin etiam, ceu frumenti grana, domiciliis, bouisque suis omnibus spoliati, tolerantiam & hilaritatem, inter torcalamitates prorsus obstupescendam, demonstrabant. Ad hos conversus S. Paulus, ait; *Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis.* D. Franciscus Tregiamus, antiquæ & nobilissimæ familiæ, quòd R. D. Cuthbertum Maynum, Seminarium Duaceni sacerdotem & Martyrem hospitio excepisset, amplissimo patrimonio spoliatus est, & viginti quinque annos captivus vixit. Cum veidè sententia de bonorum amissione & perpetuis carceribus lata esset, bysso candidâ vestitus comparuit, cum dicto; *Pereant bona, quasi non perissent, fortassis Dominum suum perdidissent.*

AA. 5. 41.

Pati curia latitia.

Hebr. 10.

Dilacus Tepes lib. hist. persæ. Anglic.

69. Seges in agro, sub Leonis ac Cancræ constellationibus flavescens, epigraphen à me recepit; MEDIO SUCCIDITUR ÆSTU. Verbis è Virgilio desumptus;

----- *Rubescunda Cere medio succiditur æstu.*

Cui affinis Catullus, de agricolâ canit;

Catull. Ep. f. 65.

Sole sub ardenti flavescit demetui arva.

Achabum Samariæ Regem; Josiam Israhælis Regem, Judam Machabæum, D. Sebastianum Lusitanæ Regem, Gustavum Suecorum Regem, Comitem Pappenhemium, aliosque milites, in medio Bellonæ æstu mortuos, hoc Emblemata spectat. Vel, si mavelis, hominem lascivum, inter concupiscentiæ calores à morte abreptum, imagine illâ significabis. Cornelio Balbo, Q. Æthero, & aliis, à Tiraquello adductis, id accidit, qui, Plinio teste, in ipso actu Venereo vitam amiserunt. Proinde libidinosos monet Magnus Augustinus; *Acceptum immiseri desiderii perdere non debes, quia quam, cùdò pertranseat nescis.* In hanc rem plurimum facit Epitaphium, Menelai sepulchro affixum.

Mors in libidine.

S. Aug. l. confictu vitiorum

Inter opus medium lascivâ morte solutus Hic situs est, & inuicem Menelaus humum. Quiblandæ Veneri vna sacra verat annos, Haud aliter vitam ponere iussus erat.

70. Octavius, Dux Farnesius in ætate adhuc juvenili, Emblematis loco, manipulum virelcentium spicarum præferbat, cù lemmate; FLAVESCENT. Promiserat nimirum, se temporis progressu maturis ac illustribus factis insignem futurum, siquidem, Ovidio asserente,

Spes.

Ovid. l. 4. Trist. Eleg.

Tempus & in cana semen producit aristas.

Prin-

Princeps enim, inter teneros adhuc annos virtuti deditus, non potest non latissimum omen edere, se, cum adultior fuerit, optimè regnaturum. Seneca teste, *Nulla erit processu temporis difficilis clementia Principi, qui in annis puerilibus didicit seruire pietati.*

71. Spica, illustre animi grati, liberalis, & generosi symbolum, fructus sibi concessos amplissimo fœnore reddit. Unde lemma. **PLUS QUAM ACCEPERIT.** Enimverò unicum granum sexages, & nonnunquam centies multiplicatum messorii respondet. Mira hæc fœnerandi licentia etiam elæmosynæ consueta est, cujus occasione homines Christiani exiguas reculas in egenos profusas, grandi bonorum cumulo recipiunt. Salomon id apertè testatus, ait, *Alii dividunt propria, & ditiores fiunt.* Unde S. Petrus Chrysologus; *Non sit manus tua pauperi vacua, ut tibi plena sit semper. Quia dives, quantum largiter profudit, tantum largiter redundat in rebus.* Porro sententiam suam confirmans Salomon, inquit, *Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis; & vicissitudinem suam reddet ei.* Atque adeò Eleemosyna est *ars omnium quaestuosissima,* uti prolixis integræ Homiliæ argumentis probat S. Joannes Chrysostomus. Ipsemet enim Deus opes erogatas in suis pauperibus, ceu vicariis recipiens, sese debitorem ac retributorem amplissimum constituit. Neque id tantum, quod accepit, elæmosynario reddit, sed insuper centena bona in præsentis vita, & innumera in altera refundit. S. Gaudentius; *Qui miseretur pauperi, Deus fœneratur; recipit enim magna pro modicis, & cælestia pro terrenis.* S. Gregorius Nazianzenus in rem nostram canit;

*Livori, & atra demè quid rubigini,
Ac debitorem præfer omnibus Deum,
Frustrò rependit sceptrà qui cælestia.*

S. Joannes Chrysostomus, *Mercatura,* inquit, *est cælum, da panem, & accipe paradysum, da mortalia, & accipe immortalia.* Et S. Petrus Chrysologus; *Qui dederit esurienti panem, dabit sibi regnum. Amore pauperis Deus suum regnum vendit; & ut emere illud omnis homo possit, fragmentum panis ponit in pretium.*

72. Theodorus Trivultius, Marchio de Pizzighetone, spicas maturas, in fasciculum colligatas, ac gentilitis familiæ Trivultianæ armis consuetas, symboliloco usurpavit. Illas ipsas etiam Ferdinandus Davalus, Vastii Marchio & supremus Caroli V. Imperatoris Bellidux, inter propria sua symbola numerari voluit; addito D. Pauli Jovii lemmate, **FINIUNT PARITER. RENOVANTQUE LABORES.** Sicuti enim maturescences spicæ, pretiosis suis granis vix in terram profusis, quantocius ad alia producenda se disponunt; ita excellentissimæ illius familiæ Magnates, numquam non ad summa quævis perpetranda intentos, vix unâ heroicâ expeditione finitâ, mox aliis auspiciandis animum addicere. Hanc verò indefessam laboris persequendi industriam non solum olim in Magno Jacobo Trivultio, bellorum fulmine, ac historiarum splendore; verum etiam hac nostra ætate in Eminentissimo Principe ac Cardinali Theodoro Trivultio cernere licet; qui nullâ quiete interpositâ, è supremo exercitûs Italici Duce complurium Principatum ac regnorum, Aragoniæ, Sardinæ, & Siciliæ gubernator creatus, populos passim tumultuantes ac perduelles ad pristinam fidem Regi Catholico sancitam, reduxit; & postea in Aula Romana Orator, congenitâ suâ prudentiâ gravissimæ Regis Hispani negotia composuit. Demum Mediolanensium Gubernator nominatus, e-logium illud à Velleio Paterculo in Scipionis Afri

cani laudem pronuntiatum, cumprimis meretur. *Semper enim aut belli, aut pacis servavit artibus; semper inter arma & studia versatus, aut corpus periculis, aut animum disciplinis exercuit.*

73. Ager, compluribus spicis, tam erectis, quam inclinatis confusus epigraphen tenet; **MATURITATE INCLINANTUR.** Vel ut Lucarino placeat; **PENDENT ONUSTÆ.** Inde argumento haud vulgari discas, hominem, quò majore sapientia, valore, aut merito gravidus fuerit, eò humilior de seipso sentire. S. Joannes Chrysostomus in illud Isaïæ, *Va mihi, quia vir pollutus labus &c.* inquit, *Omnes sancti, si quando quopiam cumulatior potuerunt bonore, tunc demissius se dejiciunt.* Et Justus Lipsius; *Sicut in segete spicarum vacua attolluntur, grava & feraces inclinant; ita quò quis sapientior, eò magis se dimittit.*

74. Sententia, priore numero ex Liplio adducta, nimirum, **In segete spicarum VACUÆ ATTOLLUNTUR,** Emblematis construendi ansam mihi suppeditavit; campum enim, spicis flavescens depinxi; quarum aliquæ versus terram incurvatae, reliquæ verò ad cælum erectæ, inscriptione monstrarunt; **EXTOLLUNTUR INANES.** Ita nimirum homines virtutibus, meritis, & intellectu inanes, cunctisque inferiores, præsumptione, superbia, temeritate, ac contemnendi libidine omnibus sunt superiores. Bene dixit Plutarchus; *Agricultores inter spicas vident cupidius illas, quæ inclinatae sunt, & ad terram vergunt: surrectas verò præ levitate inanes & fallaces ducunt. Ex adolescentibus item, quæ maxime casta sunt, nec pondus habent, ferocunt, ac gestum, incessum vultum habent, contemptus fastidique plenum omnium despicientiâ.* Ceterum Emblemate illo demonstratur, homines, meritis, virtute, bonitate, ac doctrina penitus destitutos, non rarè in Religionibus ac Reipublicis supra reliquos omnes exaltari.

75. Granum, intra spicam conclusum, & à solaribus radiis percussum, hoc lem nite distinxit; **PERFICITUR ÆSTU.** Innuebam videlicet, Christianis è persecutionum & charitatis ardore plurimum incrementi accedere. Ad rem nostram S. Laurentius Justinianus; in illa D. Pauli verba, *Fructus autem spiritus charitas,* ait; *quæ enim alia inter fructus spiritus debuit tenere primatum, nisi charitas, sine qua cetera virtutes non reputantur esse virtutes? Ante enim, quam ipsa adsit, nullus fructus gratus est, ubi vero charitas, ibi multus fructus.* Et S. P. Augustinus; *Venitur ad passionem, & tamen nihil prodest; quia charitas deest. Adde charitatem & profunt omnia.* Eadem imagine etiam animas, in piacularibus flammis detentas, significare licet; hæ enim à justitiæ Divinæ æstu percussæ, ad exoptatam puritatem pertingunt, habilesque efficiuntur, quæ in felicissimo paradisi granario recumbant.

76. Fuit, qui grano, in terram cadenti, inscriberet; **SPES ALITERA VITÆ.** Humanitas nostra, quam libet lapsa & in pulverem conversa, indubitata reviviscentiæ spem retinet. Tertullianus; *Certè semina non nisi corrupta & dissoluta facundius surgunt, omnia pereundo servantur, omnia de interitu reformantur.* Et Prudentius;

*--- -- -- -- -- In ipsis
Seminibus natura docet revirescere cuncta
Post obitum, siccantur enim pereunte vigore,
Quo vivere prius: tunc sicca: & mortua sulcis,
Aut foveis mandata latent, & morte sepulchri
Obruta, de tumulis redivivo germine surgunt.*

S. Ambrosius; *Quid de fructibus loquar? Nonne tibi videntur*

Ggg

Litteratus humilis.

S. Jo. Cryst. ad v. Isa. 6.5

Lipsius in Dispunct.

Ignorans superbus.

Plus Opuse, quemadmodum sentias, se in virtute proficere.

Dignitas in immeritis colata.

Calamitas.

Galat. 5. S. Laur. iust. tract. de charit. cap. 3.

S. Aug. ser. 50. de Virb. Dom.

Anima in purgatorio.

Resurrectio, Tertull. in Apolog. c. 48.

Prud. lib. 2. contr. Symmach.

S. Ambr. de fidei reurr. videntur occidere cū decidunt; resurgere, cū revirescunt? Quod satum est, resurgit; quod mortuum est, & in eadem genera, & in eadem species reformatur. Hos terra primum reddidit fructus, in his prima natura nostra speciem resurrectionis imitata est. Et rursus; Quid dubitas de corpore corpus resurgere? Granum feritur, granum resurgit; pomum decidit, pomum resurgit.

Felicitas
NOXIA.

Claud. Par. 77. Spica, quò magis granorum felicitate, plenitudine, & copiâ luxuriantur, eò amplius ob nimium suum pondus deprimuntur. Unde versus terram incurvatâ, subscriptionem reddunt; MIHI PONDERA LUXUS. Ita sanè delitiâ opes, cæteraque mundi blandimenta hominum ingeniis plurimum nocentium & oneris creant. Immoderata suarum commoditatum ac voluptatū congeries, inquit Claudius Paradinus, præclaris ingeniis, & alioquin benè natis est nocentior. Et Sinesius: Felicitas onus esse videtur plumbo gravius: eum ergo subvertit & deprimat, qui eam humeris imposuerit, nisi planè sit robustus. Hujus experimentum ceperat Epulo Evangelicus, opum pondere ad ipsam usque inferorum abyssum depressus. Mortuus est hic dives, & sepultus est in inferno.

S. Pet. Chryf. serm. 25. 78. Herbascens grani nimia luxuries, priusquam in spicam fastigietur, falce refecari solet. Unde lemma; SURGET UBERIOR. Certè nostræ facultates, ob nimiam in pauperes liberalitatē non nihil diminuta, amplissimo tenore succrescunt. Eam ob rem S. Petr. Chrysol. illa Patris Divini verba considerans, Facite vobis sacculos, qui non veterascunt, ait; Videtis, quia Pater iste ditare vult filios, non nudare. *Luc. 12. 33.* Novo modo, imò cælesti modo, qui hunc audit, vendendo comparat, recondit erogando, dum amittit, acquirit.

Justi expectant mortem.
Virg. lib. 1. Georg. v. 421

79. Anima justæ, ad lethalem mortis ictum excipendum optimè preparatæ, Carolo Rancato auctore maturas spicas imitantur, cum lemmate; EXPECTANT FALCEM. Ad verbum Virgilius: --- Non ulla est oleis cultura: neque ulla Procurvam expectant falcem.

Mors expectata.
S. Hieron. in Epitaph. Mart.

Huic consilio tam dando quàm assequendo sancti omnes strenuam dedere operam. D. Hieronymus S. Marcellæ epitaphium hoc elogio cum primis exornavit; Sic atatem duxit, & vixit, ut semper se crederet esse morituram. De seipso verò testatur idem Hieronymus; Sive comedo, sive bibo, sive studeo, sive quid aliud ago, semper ultima illa tuba resonat auribus meis; Surgite mortui, venite ad iudicium. Grandis ille Simeon Stylites, uti in appendice ad Bibliothecam Sanctorum Patrum videre est, nullum alium sermonem posteritati reliquit, nisi solum illum, cuius hic est titulus, De semper mente complectendo suū discessum. S. Gregorii Nazianzeni monitū est, Mortem, velut presentem, semper tibi ob oculos pone. S. Basilus, filium suum spiritualem instituens, Semper, inquit, ante oculos tuos versetur ultimus dies. Compendio rem totam complexus Plato ait; Omnem sapientium vitam esse meditationem mortis.

S. Greg. Naz. in sent. S. Basil. ad filium spirit.

80. In Academia, cui à fursure nomen, symboli loco frumentum herbascens depictū cernitur, quod cœno ac glacie circumdatum, plurimas inde vires circa radices accipere solet. Lemma; IN RIGARDAR S'AUVANZA. Id est; MORA PROFICIT; allusione forsàn ad illud Ovidii factâ;

Ovid. l. 1. de Remed. Nam MORA dat vires, teneras mora percoquit uvas,
Et VALIDAS SEGETES, quod fuit herba FACIT.

Certè ingenii humani partus, quo diuturniore maturitate in nativâ authoris sui tellure demoratur, tantò majore perfectione & excellentiâ æternæ glo-

ria, famæque immortalitatem promeretur. Opportunè Homerus;

Tarda & seranimis; sed fama & laude perenni. Maturam hanc procedendi methodum probè observatam habuit Dominus de Casa, qui è poëmatis suis nullum unquam in lucem publicam emisit, nisi, posteaquam compositum erat, aliquot mensium revolutione in scrinio conclusum, rursusque omni particulari affectu seposito ad limam revocatum, & correctum fuisset. Quod de liberis edendis, id ipsam de sermone institucendo observatum cupit S. Ambrosius; Sermones, inquit, proferamus, librâ justitiæ examinatos, ut sit gravitas in sensu, in sermone pondus, atque in verbis modus.

81. Academici Furfuracei in symbolo suo granum præferunt, cribro excussum ac purgatum; cum lemmate, VAGLIATO VAGLIO. Id est, A CRIBRO PRETIUM. Nempe argumento non ingrato demonstrant, doctrinam, quò crebrioribus eruditorum ventilabris ac disputationibus examinatam, eò plus fidei & existimationis recipere. Justus quoque instar grani, à calamitatibus jactatus, pretiū & existimationem longè maximam fortitur. Illius persecutio te facit purgatum, inquit Magnus August. & Basilus; Homines Christianos probatio, quæ ex tentationibus descendit, ad perfectionem ducit.

82. Granum, dum supra aream excutitur, jactati ventilabri flamine adjutum, ab omni pulvere, festucâ, cæterâque immunditie expurgatur. Unde Lucretii Borsari lemma; NON SINE FLATU. Certè animus ac conscientia nostra non nisi afflante Spiritû S. gratiâ, imperfectionum suarum pulveres excutiunt. Explicatissimè David; Emittes spirituum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terra. Et S. Gregorius; Unusquisque Sanctorum tactus flatu S. Spiritûs, coalescit, & usum vetusta conversationis abjiciens, novi hominis formam sumit.

83. Granum eventilatum, ac supra aream excussum, non modò nihil nocentium aut jacturæ accipit, sed contrâ maximè emundatur. Eam ob rem Lucarinus subscripsit; SPIRANTE PURGOR ELATUM. Ita calamitates adversus justos sparsæ, ad eos promovendos ac expurgandos potius, quàm offendendos conducunt. S. Paulus, naufragi agitatus, virgis cæsus, ac hostium domesticorum tentamentis acerrimè incurtatus, nullibi aliâ majus perfectionis suæ incrementum sumpsit; Præclarè S. Cyprianus; Quando arca fruges terit, ventos grana fortia & robusta contemnunt, inanes paleæ flatu portatæ rapiuntur. Sic & Paulus post naufragia & flagella, post carnis & corporis gravia tormenta, non vexari, sed emendari se dicit in adversis.

84. Frumentum, ut in agris conservari, & exoptatam maturitatem contingere possit, SOLE, SOLOQUE, ceu geminâ & individuâ causâ, indiget. Ita omnino, ut in virtute progrediamur, fido cooperationis nostræ & gratiæ Divinæ connubio opus est. Et quanvis hanc rem plurimis exemplis comprobare pronum esset, unum tamen alterumve instar omnium adducere libet. Deus, ceu sol vivacissimus, beneficam suam open in Jacobum cumulatè quidem effudit, omnemque securitatem adversus fratris sui Esau insidias præstitit. At Jacob incolumitatem illam non aliâ ratione tenuit, nisi industriâ & sagacitate studiosissimè adhibitâ. Promptum quidem se Deus, optimèque dispositum exhibuit, ad pauperis Sareptanæ viduæ oleum ac panem multiplicandum; id tamen non antea effectum obtinuit, nisi post elémofynas liberali manu in Eliam erogatas. Cælestis quidem claritas & Angelorum virtus, ad S. Petrum è carcere liberandum, comparebant; prius tamen id

Maturit utilis.

Sermo maturus S. Ambr. de Offic.

Doctrina ventilata

Justus fluctus. S. Aug. ep. 2. in V. sal. S. Basil. C. 11. de A. 11.

Spiritu purificat

Psal. 103. S. Greg. 11. Moral. c. 8.

Calamis purificat

S. Cyprianus de mortib.

Gratiæ dei & cooperatio hominis.

Gen. 31

3. Reg. 4

AA. 1.

in opus redactum non fuit, nisi cum accinctus ac calcatus nobilissimos illos Duces suâ cooperatione insequeretur. Compendio S. Joann. Chrysostomus: *Et terra non germinat, nisi pluviam susceperit, nec pluvia fructificat sine terra.* Eadem ratione nonnemo dixerat, exercitui conservando unicè necessariam esse cùm regionis ubertatem, tum aëris temperiem, cuius nationi accommodatam.

85. Nunquam simul omnes belli vires eidem ac unico discrimini à Principe obijciendas esse, sed in plurimas partes distribui debere, haud obscure ex Emblemate illo constat, ubi manui, frumentum seminanti subscripsere; **NEC SEMEL, NEC SIMUL.** Enimverò, inquit Emblematis author, *Partim educenda sunt in hostem copia, ne temerè insultet, non autem simul, ne semel fiat, quod semper ferendum.* Doctor Evangelicus, bono fatori non absimilis, nunquam unico jactu omnem doctrinæ suæ sementem supra auditorum agros spargere, sed paulatim, & ad prudentiæ dimensum illam distribuere debet; secus enim non nisi ægerrimè aliquem laboris sui fructum sperare poterit. Pater Cornelius à Lapide argumento paululum variato ait; *Sapientia Doctor leniter per modica precepta docet sapientiam, ne eorum multitudinem & pondere rudem discipulum obruat; sed sensim, & sensim, plura & plura illi instillans, tandem omni sapientia, instar fluminis eum imbuit & implet.*

86. Veteres Romani consueverunt, insignium suorum loco sceni fasciculum, è militari hasta suspensum, præferre; uti Alexander ab Alexand. his omnino verbis testatur; *Signa militaria, qua exercitum præire consueverunt, quum acies educenda & manus cum hoste conferenda forent, à principio sceni manipulos fuisse accepimus, quos, hastis alligatos, signiferi deferre solebant.* Hunc Romanorem morem attendit Academicus ille Furfuræus, qui, si non sceni, certè tamen spicarum fasciculum, ex hastâ suspensum, figuravit; addito lemmate, **SOTTO IL QUAL SI TRIONFA.** Id est; **SUB IPSO TRIUMPHI.** Huic Romanorum signo non absimilis SS. Eucharistia, ad gloriosam victoriam, ab hostibus tam visibilibus, quam invisibilibus reportandam, & vires & directionem subministrat. Benedictus Fidelis illum Isaïæ sententiam considerans, *Radix Jesse, qui stat in signum populorum,* ait, quod Evangelicus hic Propheta apicè loquitur, dum signum dicit; *signum est namq; militiæ nostræ vexillum, quia sub ea quotidie sacro elevata à ministro, velut vexillo quodam unimur & congregamur.* Atque adeò S. Eucharistia instar vexilli erigitur, sub quo Fideles palmam ac triumphos adipiscantur. Id probè edoctus Henricus I. Imperator, nullum unquam prælium aggressus est, priusquam totus exercitus sub Eucharisticis signis incalisset. D. Joannes de Austria ad nullum unquam conflictum accingi est solitus, nisi prævio robore è SS. Eucharistia mutuato. Præterea Ecclesiæ Martyres in tyrannidis ac martyrii arenam nunquam descenderunt, nisi sacro Altaris Divini frumento, & purpureo Servatoris sui sanguine, veluti ceromate, confirmati. S. Cyprianus; *Quomodo ad martyrii poculum idoneos facimus, si non eos prius ad bibendum in Ecclesia poculum Domini jure communionis admittimus?* Isaïæ textum, supra citatum, S. Vinc. Ferr. de SS. Eucharistia interpretatus, ait; *Radix Jesse vocatur Christus, qui stat in signum populorum, scilicet in Missa, quando elevatur hostia, sicut in passione fuit elevatus in Cruce.*

87. Granum, dum seminatur, à Joanne Orozzo epigraphen cepit; **RENOVATA SPES.** cujus loco ego subscriberem; **SPEM RENOVAT AN-**
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erasth. Tom. I.

NI. Hinc disces, si olim beatas æternitatis fruges colligere desideres, copiosam virtutum sementem in hac vita spargendam esse. S. P. August. id præclare explicans, ait; *Apostolus inquit, bonum facientes non deficiamus; Galat. 6. 9. tempore enim suo metemus, infatigabiles itaque, dum tempus habemus, ait operemur bonum ad omnes. Hoc est semen tuum, quod erit in benedictione. Terre committis, & tanto amplius colligis; Christo committis, & perdis?*

88. Emblematis loco manum pinxi, quæ grano seminando intenta, epigraphen monstrabat; **DISPERDIT, UT CONGREGET.** Exactam hanc, & venustam Ellecemosynarii ideam dixerim; hic enim opes erogatas amplissimo fœnore recuperat. Testem habeto luculentum S. Pet. Chryf. ubi ait: *Da homo pauperi terram, tu accipias cælum; da nummum, ut accipias regnum; da micam, ut accipias totum.* Quin, nec Ovidium id latuit, in hæc verba canentem:

Nam te, cum donas, ista juvare solent.

Explicatissimè S. Joannes Chrysostomus; *Qui dives fieri vult, fiat pauper, ut dives fiat, insumat ut colligat; spargat, ut congreget: quæ ipsa, si tibi nova, ac parùm credibilia videntur, eum contemplato, qui sementem facit &c.*

89. Frumento, reipsâ seminato, inscripti; **CRESCET IN CENTUPLUM.** vel certè ad grana, in terras sparsa, alludens; **MULTIPLICATA RESURGENT.** Utroque lemmate S. Ecclesiam & SS. Martyres significare licet. De his Hugo Victor. testatur; *Cadentibus igitur granis paucis, seges multiplicata surrexit, quia inde auctus est in vivis numerus fidelium, unde in morientibus minus videbatur.* Et S. Leo Papa; *Non minuitur persecutionibus Ecclesia, sed augetur: & semper Dominicus ager segete ditiori vestitur, dum grana, quæ singula cadunt, multiplicata nascuntur.*

90. Spicas albescentes fato inevitabili & proximo non nisi falces, messoriarum monent. Unde lemma: **ALBESCUNT AD MESSEM.** Emblematis ansam ipsamet sapientia incarnata his omnino verbis subministrat; Videte regiones, *quia albae sunt jam ad messem.* Ita fanè caput nostrum, canitie maturefcens, indices Parcarum lethale vulnus pertimescat. S. Greg. Nyssenus; *Caput jam canescit? prope est æstas vita: in nos sorte falx acuitur, & timeo, ut nobis dormientibus, & in una spe occupatis, repente accedat messor terribilis.*

91. Ager frumento sementico respersus, epigraphen subjunctam habet, **CUM FOENORE REDDET.** Verbis è Tibullo mutuatis:
--- --- --- *Spes sulcis credit aratis*
Semina, quæ magno fœnore reddet ager.

Vel ex S. Luca; **PRO UNO CENTUPLUM.** Exinde quivis Christianus acres concipiat stimulos, ut, tanti fœnoris particeps futurus, suas opes, veluti sementem, in egenos liberalissimè dispenset. Candidè monens S. Joan. Chrysof. *Sementem, inquit, & nos jaciamus, cælumque tanquam agrum colamus, ubi & multa cum abundantia metamus.* Et S. Leo de ellecemosynis erogatis differens, ait; *Non solum integra manent, sed etiam modo augetur, & qualitate mutantur.*

92. Spicæ, quò pluribus turgent granis, hoc magis incurvescunt; contra rectæ, segetem minimè lætam promittunt. Lemma: **CURVANTUR ONUSTÆ.** Ita homo, quantumvis cælestibus donis insignitus, se tamen ipse pluris non æstimat, quam si nihil omnino commendatione dignum obtineret. Facile siquidem propria internoscit ab alienis, doctus suum cuique tribuere; inde & dona sibi desuper

Opera bona.
S. Aug. conc. 3 in Psal. 30.

Eleemosyna.
S. Pet. Chryf. serm. 8.

Ovid. 3. Pone Eleg. 8.

S. Io. Chryf. hom. 8. in ep. ad Rom.

Ecclesia infestata.

Hug. Viç. l. 4. de Vanis mundi.

S. Leo serm. 1. in Natali SS. Pet. & Paul.

Ioan. 4. 35. Canities mortis indicium.
S. Greg. Nyss. Orat. adv. eos, qui disserunt Baptisimum.

Tibull l. 2. Eleg. ult.

Luc. 8. 3. Eleemosyna.

S. Io. Chryf. hom. 8. in ep. ad Rom.
S. Leo ser. 2. de jejuniis sept. mensis.

Humilitas.

communicata non tanquam sua, sed tanquam precario accepta considerare, & mentis oculos in barathrum sui nihili, in quod sibi relictus momento recideret, continuo defigere. Ino quò pluribus Deus animun ejus virtutibus exaggerat, hoc ipse profundius in se descendit. *Ut enim arbores, inquit S. Dorotheus cum multo fructu onusta fuerint, inclinant ramos, & eos plerumque frangunt; quia autem ramus nullum habet fructum, in altum attollitur, & rectus assurgit; sic anima, quanto plures fructus attulerit, tanto magis humiliatur.*

S. Dorothei.
serm. de humilitate.

Maria V.

93. Paucula grana in terram spargis, sed plurima colligis; unde agrum, copiosâ refertum segete, hoc lemmate insignivit P. Sebastianus à Matre Dei; PRO PAUCIS PLURIMA TOLLE. Mariam Virginem hæc imago significat, cujus typus, est terra, juxta illud Isaïæ, *Aperiat terra, & germinet Salvatorem.* Terra enim ista quævis, etiam minima obsequia, uberrimè compensat. *Quis enim, inquit ad Mariam V. integerrimus tantæ Matris pullus, Mellissimus Bernardus, Misericordie tuæ, ô benedicta longitudinem, & latitudinem, sublimitatem, & profundum queat investigare? Nam longitudo ejus usque in diem novissimum invocantibus eam subvenit universis. Latitudo ejus replet orbem terrarum, ut tuâ quoque misericordiâ plena sit omnis terra. Sic & sublimitas ejus civitatis superna invenit restorationem, & profundum ejus sedentibus in tenebris & in umbra mortis obtinuit redemptionem. &c.*

S. Bern. serm.
4. de Assumptione. M. V.

Confessio.

94. Soluta spicarnm fasciculo inscripsere; TER-
RÆ RETINACULA SOLVIT. Ita homo spiritualis nullâ unquam re terrenâ se detineri patiatur. Porro etiam illi terræ retinacula solvunt, qui post confessionem suorum delictorum in album filiorum Dei recipiuntur. S. P. Augustinus; *Solvitur unusquisque à vinculis cupiditatum malarum, vel à nodis peccatorum suorum. Remissio peccatorum solutio est.* Ceterum Emblemata istud Christinam, serenissimam Suecorum Reginam spectabat, quæ fidei orthodoxæ causâ triplex regnum, exemplo prorsus prodigioso, reliquit. Mentem suam hoc disticho apernit Author;

S. Aug. Conc.
2. in Ps. 101

*Hærebatur, terraque seges retinacula solvit;
Nec te terra, triplex, nec diadema tenet.*

95. Grano, è manu in agrum sparso, inscripti:
UT SURGAT IN ORTUM. Verbis è Seneca Tragædo sumptis;

Generosa in ortus semina exurgunt suos.

Ita corpus nostrum terræ committitur, resurrectionum decretorio illo Judicis supremi die. Audi Magnum Augustinum, indubitatum Canonis hujus Catholici testem; *Ipsam, inquit, resurrectionem carnis, quæ partim tardius, partim omnino non creditur, ita certam teneamus, ut certius nobis non sit solem, cum ceciderit, oriturum.*

Resurrectio.

S. Aug. de
quant. anim.
cap. 33.

Gratia Dei

96. Prima recensque seges, humo suâ vix exiens, quæ hyberno tempore nivibus oppressa jacebat, tandem redeunte solis calore in tantam surgit exiguo tempore proceritatem, ut & quadrupedibus majoribus inferviat, & tegumentum præbeat. Unde tenellæ adhuc segeti sub astivo sole inscribes; ILLO SPLENDEnte LEVABOR., ita homo, sive in peccatorum, sive in calamitatum humo tantisper fultus, mox aspirante Divinâ gratiâ, ad latissimam gloriæ formam assurgit. S. P. Augustinus; *Qui creavit, per gratiam levat ruentem; per ipsam curat egrotantem, per ipsam coronat vincentem.* Emblematis Author, Serenissimus & jam sapius laudatus Philotheus, concinnè in rem præsentem canit;

S. Aug. serm.
13. de Temp.
cap. 1.

*Prima seges tenera vestit lanugine campum,
Atque humilis prorum lambit arista solum.*

*Sed jam sol splendet, dum ridet pulcher Apoko,
Mox flavum tollit fulgida ad astra caput.
Tunc Ceres attonitis jactat sua regna colonis,
Miraturque decus, spica procera, suum.
Sume animos, mea mens. Si me respexerit æther,
Ignava victor tollar alacris humo.*

F V N G V S.

Caput X X.

97. Fungus marinus, se ipso mollissimus, quamprimùm solari radio ac calore contingitur, mox instar petræ obdurefcit. Unde Alphonsus Petra, Comes de Sylvano, cui inter Papienses Lapidescens cognomen obtigit, Emblematis loco fungum, radiis solaribus intra undas marinas expositum statuit; cum epigrammate, DURESCIT AD ORTUM; veluti dixisset, sub beneficis Academicæ radiis ingentis virtutis litterarum soliditatem sibi accidisse. Iis omnibus hæc imago convenit, qui ætate etiamnum juvenescente in virtutis exercitio obdurerunt. Sic Germanorum filii, vixdum nati, intra gelidas Rheni aquas mergebantur. Spartano- rum juvenus à teneris ad famem, sitim, ac verbera æquo animo toleranda affluebat. S. Joannes Baptista penè ab ipso vitæ limine eremi horrorem incolebat. &c. Ceterum eodem Emblemate etiam peccatorem obstinatum significare licet, qui gratiæ Divinæ radio tactus, renititur, & propriâ suâ malevolentiam indurefcit. S. Stephanus, Judæis exprobrans, inquit, *Dura cervice, & incircumcis cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, &c.* Nimirum Deus erga reprobos, veluti ignobiles fungos, solem agit; Nam, Magno Augustino teste, *Deus miseretur gratuito dono, obdurat autem justissimo merito.*

Studiosus

Educatio

Peccator
obstinatus.

Æt. 7.

S. Aug. ep. 10

98. Fungus, nocte unâ generari solitus, epigrapha à Bargalio recepit; NOCTE UNA. Rem hæc imago significat, seu multâ facilitate, seu improviso animo productam. Josephus, Mardochæus, Saul, alique complures, accommodatè ad hanc ideam, minimi temporis intervallo è pristina ac vili suâ conditione ad immensa honorum culmina suère sublevati. Et, quod mireris, id ipsum non in aliquot tantum, particularibus personis, sed in integris etiam Provinciis ac populis cernere licet, quorum omnium felicitas nonnunquam intra unius noctis angustias ad votum exerevit. Insuper sicuti unicâ nocte omnes Ægypti primogeniti suère occisi, ita omnes Jacobi pronepotes in vitam & libertatem è durissima captivitate asserti sunt. Unica nox sancto Regi Ezechia, gravissimâ obsidione pressa, gloriosum victoriam peperit, centum octoginta quinque hostium millibus, Angelorum operâ, fulminatis, ac in cineres redactis. Unicâ nocte miserissima Bethulia ruinam, jamjam imminentem effugit; dum Herois illa fortissima Judith, temerario Holoferne interempto, omnem Assyriorum exercitum fudit, fugavitque. Ceterum Castor Durantes ait, non esse mirum, quod fungus unicâ nocte totus excrefcet, cum res quævis noxia & vilis, qualis itaque fungus est, incrementum capiat velocissimum.

Exod. 14.

4. Reg. 19. 3

Judith. 13.

*Funge vale; genitum nil miror nocte sub una;
Sic properant rapido noxia quæque pede.*

Ita nimirum, quisquis proposita, consilia, aut cogitationes, proximè & quasi tumultuario opere natas, sequitur, partus proferet, veloces quidem, sed fungis, rebus inquam vilissimis, comparandas. Rectè dixit Publius Mimus; *Ad pœnitendum properat, citò qui judicat.* Et Ovidius;

Publ. Mim.
Ovid. 3.
Trist.

Quilibet ignavi præcipitata premunt.

99. Fun-

99. Fungum non incongruè hâc gnomâ affeceris; **INSPERATUS ENASCOR.** Res quævis, inexpectato eventu subsecuta, hoc emblemate significatur. *Nam id præcipuum fuit, estque adhuc apud omnes hieroglyphicum fungi,* inquit Pierius Valerianus, *ut quotiens novi aliquid præter expectationem repente factum apparuerit, Fungum id dilitemus.*

100. Fungus, ab ipso exortu suo indies corrupti solitus, atque aded fragilissimus, epigraphen sustinet; **CITO VANESCIT.** vel, **VEL NON DIU CONSISTAM.** vel, **EGREDITUR, ET CONTERITUR.** vel, ut Carducio meo placet, **VELOX ORIOR, MORIOR.** Propria hæc vitæ humanæ effigies est, de qua S. Jacobus: *Quæ est enim vita vestra? vapor est ad modicum parens, & deinceps exterminabitur.* Et prior illo Jobus: *Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis: qui quasi flos EGRDITUR, ET CONTERITUR.* In rem nostram aliquot Auctores non sine acumine super illud Psalmi, *Dominus custodit introitum tuum & exitum tuum,* observant, quod humana vita duobus solum terminis, natiuitate scilicet & morte, componatur, nullo propè persistentiæ medio intercurrente. Verissimè dixit Dominus Marinus:

Da la culla à la tomba è un brieve passo.

Eadem imagine etiam caducam divitiarum, ac rerum quarumvis terrestrium vanitatem haud obscure significabis. Siquidem, Salustio asserente, *Omnia ori. occidunt, & aucta senescunt.* Cui accinens meus Carducius, rem totam hoc disticho complectitur:

*En velox orior fungus, moriorque vicissim:
Qui cito sit Cræsus, protinus Iruus erit.*

101. Fungus, palato humano plurimum amœnus & gratus, non rarè venenatâ suâ qualitate mortem accelerat; Unde P. Carducius fungo inscripsit; **DUM PLACEO, EXITIUM.** Ita sane peccaminosa mundi voluptas eodem momento & gaudium, & perniciem conciliat. S. P. Augustinus de se ipso fatetur: *Non me revocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis, & futuri iudicii tui.* Emblematis mentem hoc disticho explicat meus Carducius:

*Dum placeo, exitium comedentibus infero fungus,
Blanda voluptatis pabula cor perimunt.*

GRAMEN. Cap. XXI.

102. **H**OMO, tantò magis proficere, quò magis affligi solitus, hanc herbam imitatur; cum leminate, **QUO MAGIS DECERPAR.** vel, ut Abbas Ferrus dicit; **NON SI STERPA GIAMAL, CHE NON RINASCA.** id est, **SEMPER AVULSA RENASCOR.** Certè vitia, quantumvis assidua industriæ ferro è Christianorum cordibus succisa ac eradicata, nunquam non repullulant, & indefessam vigilantix nostræ operam exigunt. Optimè monet S. Bernardus: *Parum est ergo semel putasse, sæpè putandum est, imò (si fieri potest) semper; quia semper quod putari oporteat (si non dissimiles) invenis.* Porro etiam conscientix remorsus nunquam aded conquiescit, quin identidem reviviscant. Tertulliani dictum est: *Conscientia potest obumbrari, quia non est Deus; extinguere non potest, quia à Deo est.*

103. Gramen aded dilatatur, suasque radices ita copiosè multiplicat, ut infelicem illam terram, quam occupat, ad omnes alios nobiliores flores, herbas, *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

aut fructus proferendos penitus reddat ineptam. Unde lemma. **INOPEM SUA COPIA FACIT.** Hæc operandi methodus etiam aliquot hujus mundi Dominis usu venit, qui propriam suam potentiam & auctoritatem ad tot provinciarum spatia extendunt, ut omnes eorum vicini sese ab iis suffocatos, debilitatos, & ad extremam perniciem deductos conquerantur. De hac hominû forte Seneca; *Videatur, inquit, & avaritia magni animi. Acervis auri, argentique incubat, & provinciarum noiminibus agros colit, & sub singulis villicis latiores habet fines, quam quos consules sortiebantur.* Et alibi ait, quod illius aviditas agros agris adjicit, vicinum vel pretio pellit agro, vel injuria; & quod in provinciarum spatium rura dilatant.

104. Graminis tam herba, quam radix & decoctio miram vulneris consolidandi virtutem habet. Unde Castoris Durantis lemma; **VULNERA JUNGIT.** Anima, charitatis studiosa, dissolutos proximos componere, discordes ad pacem revocare, inimicos conciliare, & amicitix Christianæ vinculis omnes conjungere satagit. Nam, ut probè monet Ethicorum Magister S. P. Augustinus; *Nisi fervor charitatis accendit, multa in unum conflare non possunt.* Hoc sensu meus Carducius;

*Ut gramen exoluta jungit vulnera;
Sic charitas divisa corda colligat.*

Spiritus sanctus, eadem omninò virtute omnes interioris animi nostri plagas benignissimè persanare solitus, sanctam Ecclesiam sibi in hæc verba supplicem habet, *Sana quod est sancium.*

105. Gramen, ut lætius crescat, falce demetitur, & humo tenus conciditur. Symbolo subscribit Philotheus, ingenio & natalibus serenissimus; **LÆTIUS UT SURGAT.** Non mirandum, si quandoque pii molestis, miserisque vexentur, & pœnis Divinis affligantur. Etenim Deus, quos quâdam singulari gratia ad suum elegit cultum atque sinceram venerationem, multis hinc inde pœnis, calamitatibusque variis exercet, ut fidei constantiam in iis expertus, majori deinceps felicitate eos extollat. Non itaque rigor iste respicit horum perniciem; sed affliguntur, puniuntur, ut postea præsentis auxilio ex miseris erepti, extollant magis Divinæ benignitatis magnitudinem, aliosque suo exemplo ad pietatem trahant. Opportunissimè S. P. August. *Non videantur tibi felices, qui florent ad tempus, Tu castigaris, illis parcitur. Forte tibi castigato & emendato filio hereditas reservatur.* Concinaè, ut solet, Emblematis Author:

*Qui modo ridebant vernanti gramine campi,
Nunc virides secti deposuere comas.
Cruelis falcem submitit messor acerbam,
Maturumque hausit dextera sæva decus.
Quid voco crudelem? quæ messuit, illa benigna
Dextera, & in campos officiosa suos.
Lætius ut crescant, tollant ut celsus vadum
Gramina læta caput, messuit illa manus.
Si mea luxuriat rebus fortuna secundis,
Cede illam, ut surgat sanctior inde Deus!*

IUNCUS Cap. XXII.

106. **J**UNCI, in palude figurati, simulque undarum fluctibus, ac ventorum procellis impetiti, epigraphen tenent: **FLECTIMUR, NON FRANGIMUR.** Eorum hanc effigiem dixeris, qui loco ac tempore opportunè cedere docti, omnes adversantis fortunæ impetus superint. Sempè quidem, *Magno August. teste, Tentat labor, aut dolor, ut frangat;*

Ggg 3

Seneca l. 1: de Ira jub sine.

Item ep. 90.

S. Aug. traç. 10. in ep. Ioan.

Spiritus S.

Calamitas utilis.

S. Aug. Cons. 1 in Psal. 70.

Cedere. Virtus superat adversitates. S. Aug. traç. 4. in 1. c. 26.

Rim-pi vifa.
Pi. Val. l.
Vahu- nua.
Job. 4. 15.
I. 14. I.
I. 120. S.
Iust.
Voluptas undana. Aug. l. 6. in sc. 16.
Vitiu.
S. Bern. ser. 48. in Cant. Conscien- tiæ re- morsus. Tertull apud Lips. Monit. polie. l. 2. c. 6.
Potens a- varus.

sed conatibus in magnanimo pectore semper irritis.
In rem præsentem Baptista Pitonus de Virtute canit;

*Piega impeto di vento, orrido, infano
Giunchi in molle palude, e non gli spezza.
Così l'alma virtù percossa è in vano,
Da molesta fortuna al male avveza.*

107. Alius eisdem Juncos, ventis incurfatos hoc dogmate politico, ceu lemmate, insignivit; TEMPESTATI PARENDUM. Maxima quippe prudentiæ pars est, tempori obsecundare, ac fortunæ cedere. Phocidides, Lipsio referente, dixit;

Phocid apud
Lipsium l. 2.
Dial. 8. de
Ailit.
Ovid. l. 1. de
Remed.

--- Memento
Temporibus servire, nec adversarier Austris.

Ovidius;

*Dum furor in cursu est, currenti cede furori
Difficiles aditus impetus omnis habet.
Stultus, ab obliqua qui cum discedere possit,
Pugnat in averfas ire natator aquas.*

108. Scipio Bargalius Juncis inscripsit; HUMILES, ET ABSQUE NODO. Anima simplex ac innocens iis omninò proprietatibus insignitur, quæ nullius peccati nodum in se protuberare patitur. Nam Tullio teste, *Innocentia est puritas animi, omnem injuria illationem abhorrens.* Argumento non absimili Franciscanorum familia Mariam Virginem, sine originaria labe conceptam, demonstrat; *Hæc est virga, in qua NEC NODUS originalis, nec cortex actualis culpa fuit.*

Eccles. 32.
Lips. de una
Religione.

Innocentia.

Cicero de
offic.

Conceptio M. V.

Animus
imperterritus.

2. Cor. 4. 8.

Salv. l. 1. de
vero iudicio.

109. Idem Bargalius Junco, frondibus miserè spoliato inscripsit; NUDUS LICET, EX SE STAT. I: hanc junci effigiem tribues, qui gravissimis ærumnis pressi, animum imperterritum, & ab aliorum ope independentem, conservant. Apostolus, se, sui que similes describens, ait; *In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aperiæmur (id est, interprete Lyrano, depauperamur) sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur.* Ita Gentilibus quoque Fabriciis, Fabiis, Regulis, Camillis &c. paupertas & afflictio honori magis, quam oneri fuit. Salviano teste, *Quid quid acciderit iis, quicunque verè Religiosi sunt, beati esse dicendi sunt: quia inter quantumlibet aspera nulli latiores sunt; quam qui hoc sunt, quod volunt.*

110. Junci, quantumlibet paludibus immerfi suum tamen incrementum omne ab aquis cælestibus capiunt. Unde Emblematis loco sub cælo pluvio depicti epigraphen sustinent; CRESCUNT CONSPERSI DESUPER. Ita sane verum hominis Christiani augmentum è gratiæ Divinæ favore potius, quam à beneficiis terrenis derivatur. Itaque, inquit Apostolus, *neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat; sed qui incrementum dat Deus.* Sapientissimè S. P. Augustinus; *Nos loquimur, sed erudit Deus: nos loquimur, sed Deus docet. Non enim beatus dictus est, quem docet homo, sed quem tu erudieris, Domine. Nos plantare possumus, & rigare, sed DEI EST, INCREMENTUM DARE.*

Gratia
Dei.

1. Cor. 3. 7.

S. Aug. ser. 4
de verbis
Apoſt.

LACTUCA Cap. XXIII.

Charitas
Christiana.

111. Plinius author est, Lactucæ nomen celebri huic herbæ è lactis copia, quæ in radice, stipite, & foliis abundat, accessisse. Unde lemma; LACTE PRÆDIVES. Hanc charitatis Christianæ ideam habet, quæ alterius egestati sublevandæ nun-

quam non copioso & dulcissimo lacte affluit. Eadem omninò ratione Prædicator Evangelicus, suos Auditores suavi nutrimento recreaturus, lacteos amantissimæ facundiæ rivulos in lingua circumfert. P. Cornelius à Lapide illam sacri Epithalamii sententiam, *Mel & lac sub lingua mea*, de Doctoribus ac Verbi Divini Præconibus interpretatur; *Qui os & labia habent stillantia lac & mel sacra doctrina, ideoque plena suavitatis & dulcedinis, ut stillent lac teneris & rudibus, mel vero, id est solidiorem doctrinam magis provehitis.*

Prædicator.
Corn. à L.
in Cant. 4

112. Lactuca, naturâ suâ humida ac frigida, sitim extinguit, stomachi ardores temperat, & chol. ræ acrimoniam refrænât. Tametsi verò ob bonitatem suam humano palato nunquam non sapiat, inter æstatis tamen fervores omnium gratissima habetur. Unde Castor Durantes in suo sanitatis Thesaurò ad eam conversus canit;

GRATIOR æstivo es, DUM SYRIUS
ÆSTUAT, orbe.

Eam ob rem symboli loco subscribes; GRATIOR SUB SYRIO. Ita sanè gratia Divina nunquam nobis accidit suavior, atque inter extremas angustias ac summos calamitatum ardores. Nam quidquid emolumentum pluvia in ætate, manna in deserto, & in ultimo vitæ discrimine cibus affert, id ipsum in eo articulo à gratia recipimus. De hac suppetiarum ac beneficiorum fore Seneca prudenter pronuntians, inquit, *In beneficio sensus communis, tempus, locum, personas observet; quia momenti quadam grata & ingrata sunt. Quanto acceptius est, si id damus, quod quisquis non habet, quam cuius copia abundat? quod diu quarit, nec invenit, quam quod ubiq; visurus est.*

Gratia in
extremis
angustias

Senec. l. 1. a
Benef. cap.

113. Lactuca saporem præbet palato nostro gratissimam, ibi cumprimis, quando nullis abluta aquis, mensæ infertur. Unde inscripsi; NON LOTTA SUAVIOR; argumenti ratione ex eodem Durante mutuata;

Si modo sit mundus cultor, NON LOTTA PLACEBIS.

Benevolentiam minimè fucatam, & sinceram, aperitamque amicitiam hoc symbolo edoceres. Eam commendans Seneca, *Nibil tamen, inquit, æque oblectaverit animum, quam amicitia fidelis. Quantum bonum est, ubi sunt preparata pectora, in qua tuto secretum omne descendat, quorum conscientia minus, quam tua timeas, quorum sermo sollicitudinem leniat, sententia consilium expediat, hilaritas tristitiam dissipet, &c.*

Amicitia
sine fuce
Senec. lib. 6
Tranquill.
cap. 7.

114. Ajunt, Lactucam, naturâ frigidam, omnem Veneris impetum validè refrænare. Quare Athenæus testatur; *Venerem inter lactucas Adonin condidisse allegoricè innumentibus Poëtas, eos ad Venerem imbecilles esse, qui lactucis assidue vescerentur.* Id ipsum Laurentius Lippus de Colle inter distichorum suorum reliqua affirmat;

Athen. l. 2.
Dipnosophi
cap. 32. a

Surgentem Venerem mollis lactuca moratur.

Et Castor Durantes, poemate ad lactucam converso;

--- Valeas, si vult gaudia nostra Veneris.

Denique Andreas Alciatus lactucam cognominat *Amuletum Veneris*; id est, remedium & alexipharmacum ad Veneris insultus reprimendos validissimum.

And. Alcia
Embl. 77.

Proinde lactucam hoc lemmate afficere licet; CARNIS TEMPERAT ÆSTUS. Joannis Thuilii doctrina est, *Libidinem, turpemque voluntatem ciborum moderatorum usu sopiendâ, & reprimendâ esse. Nihil enim aquè conducit ad motus illicitos cohibendos, quam victus ratio temperata.* Enimverò victus tenuis ac sobrius, in lactucæ frigescentis & humidæ simbolo repræsentari solitus, omnes impuri amoris flammæ citra negotium restinguit. Temperantiam veluti è nativa sua sede definiens Magnus August. ait; *Temperantiam*

Joan. Thuil
sup Embl.
citatum n.

S. Aug. l. 3.
Quæst. 93

perian-

perantia est rationis in libidinem, atq; alios non rectos impetus, animi, firma & moderata dominatio.

115. Lactuca humiditate suâ somnum conciliat. Lemma è Castore Durante mutuatum; **SOMNI DULCIS ALUMNA.** Innocentiâ hunc typum putes; ea enim, quocunque loco candoris sui lac derivarit, quietis suavissimæ somnum, nullo extero strepitu unquam interrompendum, confert. Salomonis consilium est; *Custodi legem atq; consilium, & erit vita animatus, tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus non impinget: si dormieris, non timebis; quiesces, & suavis erit somnus tuus.* Exemplo suo luceat id comprobatur S. Petrus Apostolus, qui ad mortem damnatus, in fœtidum carcerem detrusus, ferreis catenis constrictus, & militum excubiis validissimè cinctus, mirâ corporis animique quiete perfruebatur; *Et erat dormiens inter duos milites: nimirum pectoris sui candore ac innocentia securus.* *Be-nè dixit S. Hieronymus; Innocens inter ipsa tormenta fruitur innocentia bono; & inter malignitates, cum de pana metuit, de innocentia gloriatur.*

LEGUMINA.
Cap. XXIV.

116. **D** Carolus Bossius Emblematis loco Legumina figuravit, quæ aquis immersa, partim in illarum superficie, partim in fundo hærebant; cum lem-mate, **DETERIORA FERUNTUR.** Illustres ac præclaras personas hæc imago innuebat, quæ temporum injuriâ ad infirmæ fortis fundum cernebantur depressæ, aliis interea hominibus vanis, & inutilibus ad dignitatum fastigia sublevatis; haud secus atque vitiosis leguminibus ex aquarum superficie suspensis, utiliora in fundo hæsitare coguntur. Infelicitatem istam deplorans Franciscus Patriarcha, *Quotiens, inquit, indigni dignissimis præferuntur, & quotiens indignos indignissimi judicant.* Dicto huic comprobando exemplum subjungit; *Lucius Flaminius, mox ob indignum facinus judicandus, & ordine senatorio amovendus, Scipioni Nasica prælati fuit, viro omnium optimo, Senatus & populi sententiis judicato, Vatinius Catoni, illaudatus laudatissimo &c.* Exemplo tamen longè illustriore id testatum facit S. Matthæus: cum enim Judæi liberam haberent optionem, vel Christum Servatorem, vel Barrabam seditiosum, latronem, & homicidam dimit-tendi; mox justo, innocente, ac sancto ad mortis fundum depresso, hominem indignum & sceleratum libertate donarunt. *Datâ optione, inquit Beda, pro Jesu latronem, pro Salvatore interfectorem, pro datore vitæ elegerunt ademptorem.* Et S. Ambrosius; *Illi quibus dicitur; Vos ex patre diabolo estis, verò Dei Filio Patris sui filium Anti-Christum prælaturi esse dicuntur.* Similem miseriam in Anglia, Elisabethæ avo accidisse non sine lachrymis commemorat P. Edmundus Campianus; quando Ministri Calviniani, homines vilissimi, indoctissimi, & sceleratissimi aliis, nobilitate, virtute, & scientiâ ad miraculum excel-lentibus imperare sunt visi. Verba ipsius sunt. *Hæresis pessimè audit apud omnes, nec ullum genus hominum vulgo vilius aut putidius est, ipsorum ministris. Merito indignamur in tam perditâ causâ homines tam indoctos, tam sceleratos, tam dissectos, tam abjectos, cultissimis ingeniiis dominari.*

117. Tametsi legumina, ab ebullientium aquarum impetu agitata, in aheni exiliant; extra hujus marginem tamen nunquam feruntur. Unde lemma; **EXILIUNT, NON TRANSILIUNT.** Ju-

venes illos hoc Emblemata depingit, qui modestiam cum vivaci pectore ita arctè connexam habent, ut animo relaxando intenti, nunquam extra virtutis orbitam progrediantur. S. Clemens Alexand. *Tantum animalia ratione prædita oportet nos temperate componere studii nostri acrimoniam, & nimiam intensam vehementiam moderate remittentes, non autem inconcinnè dissolventes.* S. Joannes Chrysostomus; *Quod malum est risus inquit: Non est malum risus, sed malum, quando fit importuno tempore, & immoderate. Risus inest animæ nostræ, ut remissionem aliquando habeat anima, non ut diffundatur.* S. Thomas Aquinas, illa Apostoli verba interpretatus; *Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete, Modestia vestra nota sit omnibus hominibus, ait: Quasi dicat, ita sit moderatum gaudium vestrum, quod non vertatur in dissolutionem.*

LINUM, LINVM.
Albestinum. Cap. XXV.

118. **N**on raro miseros agricolas tota sua fal-lit spes, dum linum seminatum frequenter in lolium degenerat. Caducam hanc ini-indolem describens Joannes Ruellius, ait; *Linum in lolium degenerare, Theophrastus prædidit.* Unde epigraphen subdidi; **DEGENER IN LOLIUM.** Id ipsum affectibus nostris haud raro accidit, quando laudabiliter & castissimè versus personam aliquam concepti, postea in vitiosas libidines deinunt. Verissimè dixit S. P. Augustinus, magnus ille morum Magister; *Amor famularum, quantumcunque spiri-tualis, sæpe vertitur in carnalem.*

119. Lino qualitas ad eò venenata ac exsiccans est congenita, ut illas vitio omnes campi, quos incolit, marcescant. Virgilius id observans, canit; *Urit enim lini campum seges;* Et Plinius; *Linum arit agrum, quibus accedens Ruellius, ait; Obesse solo virus lini, quia sit feru de natura, ait Tremellius.* Quamobrem lemmatis loco subscripsi; **PINGUE SOLUM EXHAURIT.** Genuina hæc peccatoris imago est, cujus præsentia ac cohabitatione integras Prövincias, quamlibet pingues & fortunatas, arefcere, ac in steriles eremos deficere non raro experimur. Testem habeto clarissimum, Davidem; *Terram fructiferam in salsuginem à malitia inhabitantium in ea.* Clarius id proponens S. P. Aug. ait; *Posuit flumina in desertum, & exitus aquarum in solum, terram fructiferam in salinas.* Unde quo merito? *à malitia inhabitantium in ea.* Tertullianus de Sodomæo incendio canit.

Tota rogis regio est, hinc atro horrore faville, Hincque situ cano cineres incendia signant, Occidit illa prior feritas, quam prospiciens Loth. &c

120. Et si Physici in diversas abeant sententias, quamnam terra limo omnium sit gratissima; Ruellius tamen, superiore numero adductus, illud uliginosa ac pingui humo cum primis gaudere testatur. *Gaudet, inquit, uliginosis tractibus, & limosis.* Unde lemma; **LIMO PRÆGAUDET.** Peccator obscenus, limo non absumilis, dies suos geniales inter terræ fœtores transigit. Ad hoc propositum Suidas, referente P. Aloysio Novarino, ait; *Evidentes animi sorde significat lutum, si somnarius, te in luto aut cano versari, peccata & errata tibi significantur.* Ita homo lascivus sensuum impiritate unice delectatur. De avaro Caligulâ narrat Suetonius; quod con-trectanda pecunia cupidine incensus, sæpe super im-

Recreatio
modesta.
S. Clem. Alex.
l. 2. Pedagog.
cap. 5.
S. Jo. Chrys.
Hom. 5. in
Ep. ad Hebr.
S. Thom. A.
quin. Philippi
4. 4.
Io. Ruell. l. 2.
c. 33.
Affectus
degenerans.
S. August.
Virg. Georg.
Plin. in Præ
libri 9.
Ruell. l. c.
Peccator
noxius,
Psal. 106. 34.
S. Aug. Tract.
in hunc Psal.
Terra J.
Carm. de So-
doma incen-
dio.
Ruell. l. c.
Peccator
sordibus
gaudet.
Novar. To. 2.
Adag. n. 744.
Suetonius.

Innocent.
dulcem
scit quic-
im.
10v. 3. 24.
12. 6.
Hieron. Ep.
Demetri-
digni
onorati.
ranc Petr.
de Remed
ial 38.
lath. 26.
eda in c. 15.
arci.
Ambr in
p. 22 Luc.
tm Camp.
dist 10.

mensos aureorum acervos, patientissimo diffesos loco, & nudis pedibus spaciatus, & toto corpore aliquando volutatus est.

121. Lini præstantia ex ipsius subtilitate dignoscitur. Unde lemma; MELIUS QUOD TENUE. Ita Christianus, jejuniis ac mortificationibus probè extenuatus, pretiosum sui; conspectum mundo exhibet. Cornelius à Lapide in rem nostram ait; *Tenuissima ex bysso fila texuntur in veste Pontificis, ut denotetur, mysticam vera sanctitatis vestem non crasso (quod ajunt) filo, sed tenui atque subtili esse texendam.* Et S. Hieronymus super illa Ezechielis verba, *Cinxit te bysso,* ait; *Bysso accinguntur renes, quotiens pinguis libidinis incendia tenuanda sunt: nihilque in eis crassi humoris relinquitur.*

122. Nobilis illa est lini proprietas, quod tineæ, reliquas & vestes omnes nocivo dente corrodere solita, pannis lineis propinquare non audeat. Unde epigraphen sustinet; IMMUNIS A TINEA. Linteum illud, Sacerdotibus Corporale dictum, supra quod Sanctissimum Servatoris nostri Corpus consecratur, non sine mylterio è lino confici solet. Innuere enim vult Ecclesia, fidelium animas, instar panni linci, ab omni scelerum tineâ præservatas, Christi recipiendi dignas esse. Opportunè S. P. Augustinus; *Qui vult ad mysterium Ecclesie Catholica pertinere, excludat de corde suo corruptionem malarum concupiscentiarum, & ita incorruptibiliter firmetur in fide, ut pravis cogitationibus, tanquam tinea, penetraretur &c.*

123. Plurimas torturas, quibus linum afficitur, ordine percenset Plinius: nam è terra evulsam, in arctos fascies constringitur, ad solem torretur, in aquas mergitur, saxi opprimitur, rursusque exsiccat, frangibulo conteritur, stupariis malleis tunditur, ferreo pectine carminatur, in subtilissima fila contorquetur, ac rursus petris alliditur, sæpiusque lavatur. His verò omnibus enumeratis, demum lemmati contruendo subjungit; SEMPER INJURIA MELIUS. Opportunè Venerabilis Beda, *Byssus de terra virēs oritur, sed per exercitationes longas ac multiplicarias amisso humore ac virore nativo, ad decorem candida vestis perducitur.* Genuina virtus, lino simillima, quò pluribus injuriis exagitur, tantò majore meritum & excellentiæ incremento invalescit. Ad rem præsentem Ludovicus Alcazar, *Linum (ait Plinius) semper injuria melius. Quod optimè exprimit, quanto perè vera sanctitas rebus adversis, arumnis, ac persecutionibus augeatur.*

124. Animus eximie benignus & generosus, qui offensas sibi irrogatas beneficiis compensare solet, lini Emblemate depingi potest; illud enim eradicatum, stagnis immersum, percussum, maceratum, ac per ferreos pectines tractum, à D. Philippo Mariâ Gallinâ, meo Concanonico, epigraphen recepit, QUANT' OFFESO EGLIÈ PIU', TANTO PIU' GIOVA. Id est; SEMPER INJURIA MELIUS. Difertè S. Chryf. *Quidquid à quolibet hominum passi fuerimus injustè, aut remissionem accipiemus omnium peccatorum: aut si tanta in nobis delicta non fuerint, clarioribus honorabimur coronis.* Argumenti rationem suppeditat Comes Fulvius Testi, in lini laudem canens;

Obel fregio de campi,
Prima gloria de l'erbe, unica spene
De l' assitta virtut, lino beato.
Te consereni lampi
Fecondi il sole, è nutra in piaggie amene
Di perpetua rugiada amore amato.
Tu ne l' ingiurie grato

Ripari il mondo, e ne gli oltraggi tui,
Quant' offeso sei più, più giovi altrui.

152. Philomusi ad Iolennes D. Ascanii Piccolomini exequias, symboli loco, linum depinxere, quod frangibulo contritum, à floccis, corticibus, ceterisque partibus imperfectis secernebatur ac expurgabatur; cum epigrammate; PESSIMUM DECIDIT; veluti aixissent, illum exanimi corpore sepulto, partem minus nobilem perdidisse. Eodem Emblemate significatur, vitiorum excrementa calamitatum beneficio è pectore humano studiosissimè proferibi. S. Joannes Chrysolomus; *Qui in medijs tentationum procellis constituuntur, si solerter admodum sunt & studiosi, omnem socordiam abstergant, & à se depellant.*

126. Linum inter ferreos pectines figuratum, epigraphen sustinet; ASPERITATE POLITUM. Vel, ut Lucarino placet; AT PURGATUR. Indè haud obscure colliges, arumnas, à Deo immittas, animi nostri expurgandi, poliendi & emendandi instrumenta esse aptissima. S. Paschasius super illud Threnorum, *Tantum in me vertit & convertit manum suam,* ait, *Vertit enim Deus manum suam, tota die, tantum ut supra membra ejus, que colliguntur in virum perfectum, & mensuram plenitudinis Christi, ut ea excruciet, & emendet, & corrigat in præsentiarum dum videtur, & convertit parcendo, auxiliando in futuro, ut misereatur.* Et S. Ambrosius; *Dum ad perfectionem fidei desiderant Dei famuli pervenire, commacerent corpus suum, castigando severius, & redigendo in ministerium servitutis, ne reproberentur &c.*

127. Linum, inter frangibula sua collocatum, gnoiam subjunctam habet; FRACTUM PERFICITUR. Haud aliter plaga ac vulnera animabus perficiendis instrumenta sunt accommodatissima. Hoc sensu S. Paulus; *Licet is, qui foris est, noster homo corrumpatur, tamen is, qui intus est, renovatur de die in diem;* id est, interprete S. Ambrosio, *Pressuris, plagis, fame, siti, frigore, nuditate caro corrumpitur, sed anima spe futuri renovatur.*

128. Linum contusum, laceratum, & carminatum, inscriptionem reddit, POLIOR, DUM EXPOLIOR. Linum enim tantò evadit comptius ac magis pretiosum, quò diligentius à vilissimis stupis & corticibus expurgatum fuerit. Humani cordis hunc typum credas, quod mundanis vitiorum exuviis spoliatum, Dei & Angelorum oculis gratissimum accidit. S. P. Augustinus; *Debet præparari cor ad videndam Divinitatem Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, in quam non visam credimus, & credendo cor, unde videri possit, mandamus.* Concinnè meus Carducius canit;

Dum expolior, polior: soboles ait arida lini:
Nempe cor exuto pulchrius orbe nitet.

129. Linum, inter pectines ferreos raptatum, epigraphen tenet; PER QUOT DISCRIMINA? Ita fanè Christianus, ad exoptatam perfectionem sublevandus, innumeras angustias & labores percurrat, necesse est. Unicum obsecro Intuere Paulum, quot periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, in labore & arumna, in vigiliis multis, in fame & siti &c. fuerit acerrimè jactatus, donec coronam gloriæ acciperet? Verissimè dixit S. Chryf. *Paulus undique pressus, nec oppressus, cedere nescius, clarior semper redit, patiendo victor, & millies Martyr.* Et meus Carduc.
*Nobile lina decus per quot discrimina formant?
Improbis exornat non nisi corda labor.*

Mortificatio illustrat.

Corn à Lapide in Ezech. 44 17.

S. Hieron in Ezech. c. 10.

Puritas fervorum Dei.

S. Aug. Hom 45. de quin quaginta.

Calamitas utilis.

Beda in Proverb. 31.

Lud. Alcazar. in Apoc. c. 1. v. 13. Notat. 11.

S. Chrysof. hom 9. in Matih.

Fulv Testi. p. 2.

In Morte

Calamitas utilis. S. Jo. Chrysolerter admodum sum & studiosi, omnem socordiam abstergant, & à se depellant. S. Jo. Chrysolerter in cap. 1/3ia.

Calamitas

S. Pasch in Tiren. 33.

S. Ambr. in Psal. 47.

Calamitas

2. Cor. 4. 16.

S. Ambr. in hunc loc.

Calamitas

utilis.

S. Aug in Psal. 5.

2. Cor. 11.

Calamitas

tes.

S. Chrysof. in moral. Hom. 25. & 26.

Cristus coronatus

153. I.

S. Aug. serm. de Temp.

sciamen conscientie

penitentia

1. Cypr. de vid. Pœn.

130. D. Arefius Christum, spinis coronatum, lino non absimilem dixit, quod inter ferreos pectines carminatum, epigraphen monstrat; **PULCHRITUDINEM COMPLENT.** Huic argumento affine est illud Isaie oraculum; *Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? Valde speciosus est in stola sua.* Hunc locum interpretatus S. P. Augustinus, ait; *Ascendebat enim cruoris rubore perfusus, à trophæis victricibus laureatus. Viderunt cœlites cuncti speciosum vulneribus Christum, & admirantes fulgentia Divina virtutis vexilla, talibus concrepant hymnis &c.*

131. Monacense Societatis JESU Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiæ apotheosin, symboli loco, lino expressit, quod in campo fullonis assiduo irrigatum, candefiebat; cum lemmate, **CANDOR HIC A LACHRIMIS.** Nempe Franciscus, bis quovis die conscientiæ suæ labeculis expiare solitus, illum tandem animi candorem contraxit, ut in sanctorum album transferri promeruerit. *Opœnitentia, exclamat S. Cyprianus, quid de te novi referam? omnia ligata tu solvis, omnia clausa tu referas, omnia adversa tu mitigas, omnia contrita tu sanas, omnia confusa tu lucidas, omnia desperata tu animas.* Cæterum Emblematis explicando sequentes versus addidit.

*Huc mittat niveas Bruma licet nives:
Vittas non solitus corripiet rubor.
Sicci quidquid olores
Albent invidiâ nivis.
Huc adsint, veniat candor oloribus
Insultans: pluvius vos quoque balneis
Docta albescere lina:
Uni cedite Borgia.
Bis quovis animos emaculat die:
Nec secum patitur fullo foris niger
Labem, candidus intus,
Per contraria pulchrior.
Si plumas olor, & candidula nives,
Contra Gandiadem vellera jactarent:
Tunc demum sine risu
Dicat, esse nigram nivem.*

132. P. Blasius Palma symboli loco lino mundum, erice fultum, statuit; quod, pro pictoris arbitrio, quibusvis lineis aut imaginibus perpingendum, epigraphen sustinet; **QUOS VIS; ET QUOT VIS.** Hominem obedientem hæc idea repræsentat, qui propriæ voluntati ita renuntiavit, ut Superioris arbitrio formandum se permittat. Christi præceptio est; *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum.* Teste D. Bonav. S. Franciscus, *Generalis cedens officio, Guardianum petiit, cuius voluntati per omnia subjaceret. Tam enim uberem asserbat sanctæ obedientiæ fructum, ut eis, qui jugo ipsius colla submitterent, nihil temporis sine lucro transiret. Unde & fratri, cum quo solutus erat ire, semper obedientiam promittere consueverat, & servare.*

L I N V M A S B E S T I N V M.

133. Lino asbestinum, mappis texandis accommodatum, flammarum voracitati nil penitus subjacet, nisi occultâ suâ vi semper evadit superior. Unde etiam epigraphen subjunctam habet; **INACCENDIBILE.** Eorum hæc effigies est propria, qui inter medias occasiones nullam amoris scintillam concipiunt. Certè Scipio Africanus, captâ Carthagine, nobilem ac venustissimam puellam sponso suo illibatam consignavit.

Obedientia

1. Luc. 9.

1. Bonav. in vita ejus c. 6

Castitas.

Xenocrates totâ nocte cum Phryne, stupentæ venustatis feminâ, concubens, ad eam sibi ab omni libidine temperavit, ut juraverit illa, se non homini, sed statuæ propinquam dormisse. Penelope, Ulyssis uxor, absente marito, viginti continuis annis ab importunissimis amantibus sollicitata, eifreni illorû voluntati nunquam consensit. Unde Ovidius canit; *Penelope mansit (quamvis custode careret) Inter tam multos intemerata procos.*

Ovid. l. 3. Eleg

At paradoxa hæc sunt, & Doctoris Melliflui acromate temperanda; *Subtrahenda nobis occasio est, & opportunitas fugienda peccati.*

S. Bern. ser. 14 de Diversis

134. Oldradus Imperator Emblematis loco mappam, è lino asbestino contextam, ac flammis undique cinctam, prætulit; cum lemmate. **TERGIT, NON URIT.** Vel ut aliis placet; **PURGAT, NON CONSUMIT.** Ipsissima hæc Spiritûs Sancti effecta sunt, cujus virtute humanum pectus mirificè purificari, nunquam verò consumi solet. S. Ambrosius. *Deus noster ignis dicitur, sed vivus, Divinus, & æternus, qui non istas materias temporales consumit, sed conscientias peccatorum purificat, & in sui charitatem corda nostra succendit.* Haud aliter animæ, ad purgatorii flammam relegatæ, purgantur, non consumuntur. Isaïas; *Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion in spiritu judicii, & spiritu ardoris, Et S. Paulus; Si cujus opus arserit, detrimentum patietur: ipse tamen salvus erit, sic tamen quasi per ignem.*

Spiritus S.

S. Ambros. Tract. in symbol. cap. 21.

Purgatorium.

Isa. 4. 4. 1. Cor. 3. 15.

135. Marcus Antonius Columna vestem, è lino asbestino confutam, inter medias flammam figuravit; cum lemmate, **SEMPER PERVICAX.** Eoque militarem suam generositatem, constantiam, & mentem in resistendo imperterritam significabat. Appositè Seneca; *Quemadmodum quadam non possunt igne consumi, sed flamma circumfusa rigorem suum, habitumque conservant, ita sapientis animus solidus est, &c.*

Resistentia

Senec. l. 2. de Tranquill. cap. 3.

136. Ignis in mappam, è lino asbestino contextam, ambiens, Raulino ac Plinio testibus, **AUGET DECOREM, NON URIT.** Ita lasciva Ægyptiæ adulteræ flamma castissimo Josepho nullam penitus labem, plurimum verò honestissimi candoris attulit. Ita quoque calamitates homini exornando, non destruendo inserviunt. S. P. Aug. *Nullus hominum est tantâ justitiâ præditus, cui non sit necessaria tentatio tribulationis; vel ad perficiendam, vel ad confirmandam, vel ad probandam virtutem.*

Plin. l. 19. cap. 1.

Tentationes calamitates illustant.

S. Aug. l. 22. cont. Faustum cap. 20.

L O T V S.

Cap. XXVI.

137. Plinius, posteaquam Lotum arborem descripsit, subjungit; *Est autem eodem nomine & herba, simulque eam exactè considerat ac describit.* Inter cætera verò hanc herbam, naturâ suâ palustrem, in Euphratis flumine reperiri, ac proprietatibus ad eam miris instructam esse testatur, ut, sole oriente, extra aquas emergat; occidente in aquis se abscondat, ac submergatur; vergentem verò ad meridiem recta insequatur. Unde lemma; **EMERGO TECUM, ET COMMERGOR.** Ita filii ac subditi, loto non absimiles, ad Majorum suorum prævias operationes exactè conformantur, eosque, veluti soles suos, sive ad virtutis exortum, sive ad vitiorum occasum, studiosissimè insequi solent. S. Hier. Heliodoro Episcopo in hæc verba loquitur; *In te omnium oculi diriguntur, domus tua, & conversatio tua, tanquam in specula constituta, magistra est publica disciplina: quidquid feceris, id sibi omnes faciendum putant.*

Plin. l. 13. cap. 13.

Conformitas.

Exemplum Majorum.

Senec. Epist. ad Heliod.

138. Eadem herba, oriente sole extra undas progrediens, epigraphen habet; EMERGO LUCENTE SOLE. Poterit etiam, lemmate ad solem reflectente, inscribi; UT RESPEXIT, EREXIT. Gratiose hoc Emblemate S. Petri Apostoli conversionem significare licet, qui ad unicum Solis Divini aspectum ex errorum suorum Oceano fuit eluctatus. *Conversus Dominus respexit Petrum, & egressus foras, flevit amarè.* In hunc locum commentatus Nicolaus Lyranus, ait, quod Servator *inuitu provocavit ad lachrymas quasi in mentem ei reducens, quoties negaverat, quod ei prædixerat. NEC FOTUIT IN TENEBRIS REMANERE, QUEM LUX MUNDI RESPEXIT.* Et prior illo S. Leo Papa; *Dominus Jesus, qui intra Pontificale Concilium solo corpore tenebatur, trepidationem discipuli foris positi Divino vidit intuitu, & paventis animum MOX UT RESPEXIT, EREXIT.* Ea ipsa imago etiam subditum spectat, qui benigno heri sui aspectu ac favore recreatus, miseris omnibus liberatur.

139. Marcus Antonius Gambara heroicum ejusdem herbae symbolum efformavit, quæ nocturno tempore intra Euphratis aquas submersa, epigraphen subjunctam habuit; EXTRAHET UNA DIES. seu, meâ sententiâ, melius; EXTRAHET ORTA DIES. Inuebat videlicet, hominis cuiusdam virtuosi merita, malevolorum tenebris, ac calumniantium fluctibus oppressa, olim in apertam lucem protractum iri. Emblematis mentem Comes Emmanuel Theâsaurus sequenti epigrammate explicat;

*Candida nocturno latitans sub gurgite Lotos,
Surget ab arcanis, sol ubi surgat, aquis,
Obruat ingentem tenebrosa calumnia laudem;
Hanc tamen e tenebris EXTRAHET UNA
DIES.*

Christus Judex. *S. P. Augustinus; Deus Judex est, quem nemo potest corrumpere, à quo nemo potest se abscondere.*

Exemplum Majorum. *140. D. Octavius Boldonus Lotum, sole occidente intra aquas submersum, hoc lemmate insignivit; TE DUCE DULCE MERGI. Hinc subditi ac inferiores discant Majorum suorum exemplis promptè obsequi, & calamitates illatas, quas Magnates patienter perferunt, tranquillo animo sustinere. Seneca;*

*Æquior casum tulit, & procellas,
Nulle qui ponto pariter carinas
Obrui videt.*

Et Ovidius;
----- *Nec enim fortuna querenda
Sola tua est, similes aliorum respice casus,
Mitius ista feret.*

Certè S. Joannes Chrysostomus innumeras miseras, ab aliis Sanctis patienti animo acceptas, considerans, ad mille calamitates mirâ alacritate perferendas, sese extimulavit. Unde cum ad Cyriacum Episcopum scribens, crebras persecutiones, ab Eudoxia Imperatrice adversum se concitatas, percensuisset, tandem subjungit; *Si vult secare, secet; idem passus & Isaias, subscribam illi. Si vult in pelagus mitti, non recordabor. Si vult in caminum injicere, idem passus sunt tres illi pueri.*

Confidentia. *141. Lælius Lucarinus loto, ad primum solis exerti radium extra aquas progredienti, inscripsit; DUM RESPICIS, DETEGOR. Amici cuius-*

dam fiduciam hæc imago describit, qui benigniore oculo ab altero acceptus, penitissimos suos affectus eidem manifestat. Porro cum herba illa ibi potissimum ex aquis emergat, quando à ridente ac calido solis radio demulcetur; idcirco non abs re dixeris, homini penitenti illam toti iconem cum primis convenire; quippe qui, è vitiorum suorum pelago eluctaturus, culpas suas nunquam apertiore animo ad Confessarii oculos deponit, nisi ubi hunc benignum, suavem, ac serenum expertus fuerit. Mirum enim est, quantum in humano pectore benignitas ac clementia possint. Optimum S. Ambrosii consilium est; *Id agamus, ut omni placiditate mentis, & animi benignitate influamus in affectum hominū. Popularis enim & grata est omnibus bonitas, nihilque, quod tam facile illabatur humanis sensibus. Ea, si mansuetudine morum, ac facilitate animi, moderatione præcepti, & affabilitate sermonis, verborumque honore, patienti quoque sermonum vice, modestieque adjuvetur gratia, incredibile, quantum procedit ad cumulum dilectionis.*

LUPINVS.

Caput XXVII.

142. **B**argalius Emblematis loco scapum depinxit, qui plurimos Lupinos, valvulis suis inclusos, ferebat; cum lemmate è Plinio, **AMARITUDINE TUTUM.** Ita nimirum homines vindictivos, felle ac veneno plenos, magis reveremur, quam benignos, & naturâ suâ suaves. Item quo loco calamitatum amarities reperitur, ibi adversus scelera aculeos præsentissimum habetur antidotum. Ore aureo in rem nostram pronuntiat Chrysostomus; *David, quando mirabilis fuit & gloriosus? nonne dum in tentationibus fuit? Absalon autem quoad fugiebat, nonne modestus erat? postquam autem rediit, & tyrannus, & parricida factus est.*

143. Lupinus, citra ullius cultum aut industriam, robustus ac pulcher è terra nascitur. Unde lemma; **FERAX ABSQUE CULTU.** Vel ut P. Lucretio Borsato placet; **UBIQUE FERAX;** Ubique terrarum enim venustas ac vivax progeminat. Eos hoc Emblemata concernit, qui negotia sua proprio Marte, nemine alio dirigente perficiunt, vel qui beneficentia suâ ubertatem nulli non diffundunt. Ita S. Paulus. *Omnibus omnia factus, & Evangelium ubique annuntians, gratis omnia præstitit. Quæ est, inquit, merces mea? Ut Evangelium prædicans, sine sumptu ponam Evangelium, id est, interprete P. Cornelio à Lapide, ut Evangelium à sumptibus immune reddam. Et rursus; Nulli onerosus fui. Unde S. P. Augustinus; Non simulantis astus, sed commiserantis affectu omnibus omnia factus est Paulus.*

144. Lupini, naturâ suâ amarissimi, quando aquis immerguntur, dulcorem induunt, seu ut experientiâ magistrâ asserit Bargalius; **DULCESCUNT.** Haud aliter P. Aloys. Novarinus ait, *Peccati amaritatem à nobis tollit tribulationis aqua.* Vel certè, si aqua sit sapientiæ symbolum, juxta illud Siracidis, *Aquâ sapientiæ salutaris potabit illum,* non incongruè inferes, hominis litterati ac sapientis consilio aut discursu omnem ex afflictio corde amaritatem tolli, sicuti lupini amarores intra aquas tolluntur. Justus Lipsius; *Ut lupini aquâ affusâ macerantur, & mitescunt, sic tristitia molliuntur dissertatione & linguâ hominis eruditi.* Eodem argumento demonstravit Zeno, conviviorum hilaritate animabus mœstis solamen affundi. Interrogatus enim, *Cur cùm esset*

S. Petri conversio.

Luc. 22. 61.

Nicol. Lyr. in Gloss. Ord. 1

S. Leo ser. 9. de Pass. Dom.

Veritas ali quando patefit.

Christus Judex. S. Aug. ser. 2. ex addit à Caribus.

Exemplum Majorum

Senec. Troad. Act. 4.

Ovid. 15. Metam.

S. Jo. Chryf. ad Cyriac. Ep.

Confidentia.

Pœnitent

S. Ambr. l. de offic. c. 7

Plin. l. 18. cap. 14.

Vindictivus.

Calamitas præserva

S. Chrysost. Hom. 66. ad Pop.

Beneficentia.

1. Cor. 9. 22

1. Cor. 9. 18.

2. Cor. 11. 9

S. Aug. Ep. 5

Tribulatio peccatur tollit.

Novar. Ag. Nupt. 100. Eccl. 15. 3.

Discursus tollit tristitiam.

Lips. l. 2.

Dialog. 7. de Milit. Rom.

Convivium

esset

S. B. n. A. reop de Di. vin Nomin.

esset naturâ severus, in convivio tamen hilaresceret ? respondit, Et lupinum, cum sit suapte naturâ amurum, tamen aquâ maceratum dulcescere. Cui subjungit Laërtius; Naturale est, cibo potuque riguo corpore, discuti tristitiam.

145. Campo, lupinis undique cooperto, inscripti; ARVA PINGUESCENT. Agricolis enim compertum est, lupinos instar optimi fumi ad impinguandos agros deservire; uti præter continuam experientiam testatur Plinius; Pinguescere hoc factu arva, vineasq; diximus. Itaque adeo non eget fimo, ut optimi vicem representet. Opportunè Sanctos illos hæc imago representat, qui amarum lupinis pacisci soliti, immensam virtutum pinguedinem ac suavitatem contraxerunt. Ita S. Carolus solis quandoque lupinis contentus vixit. Hebræi Juvenes, in Babylonia captivi, quando vilibus & rusticis leguminibus vescerantur, præ cæteris omnibus pingues ac venusti prodierunt. Danielis Prophetæ verba sunt; Apparuerunt post cibos illos integris decem diebus continuatos, vultus eorum meliores & corpulentiores præ omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio. Porro quanta pinguedo spiritui nostro ex amaritudinum alimonia accrescat, cum primis è sacratissima Servatoris nostri anima conjicere licet, cui præter ignominias, contumelias, ipsamque ad eam mortem nullum aliud præstantius alimentum superesse videbatur: tamen enim unica sanguinis illius guttula, Divinitati hypotasticè unita, mille mundis redimendis abundè sufficisset, ea tamen his minimè contenta, ac veluti famelica, spiritus fœdari, de ridere, vilipendi, aliosque innumeros amaros, utpote ad animam pinguedinem inaximè necessarios, recipere voluit. Optimè Tertullianus; Taceo quod pigitur, in hoc enim venerat: nunquid tamen subeunda morti etiam CONTUMELIIS opus fuerat? sed SAGINARI voluptate patientie discessurus volebat. Despicitur, verberatur, irridetur, fœdis vestitur, fœdioribus coronatur. &c.

146. Lupinus, infra solem figuratus, animum significat, ad aliorum obsequia proum ac conformem. Unde lemma; CIRCUMMOVEOR TECUM. De lupino testatur Plinius; Cum sole quotidie circumagitur. Certè homo sapiens, ad voluntatis Divinæ ordinationem exactè compositus, eidem assequendo continuò studet. Sapientissimè Epictetus; Semper, inquit, magis volo quod Deus vult, quam quod ego. A. jungar & adhærebo illi, velut minister & affectu: cum illo appeto, cum illo desidero, & simpliciter atque uno verbo, quod Deus vult, volo.

MANDRAGORA.

Cap. XXVIII.

147. Tanta est Mandragoræ vis, ut hominem rationis usû privet, mentemque, philtro quodam perturbatam, non rarè in alterius affectum per alienationem abripiat. Unde illam alio nomine Circeam appellant, à Circe veneficâ maximâ, & hominum fascinandorum peritissimâ. Epigraphe; MENTEM DISTRAHIT. Amoris hoc paradigma est, qui naturâ suâ extasin in homine efficit, & amantes quasi amentes reddit. Amare porrò & sapere, ait Publius Syrus, vix Deo conceditur. Adeo quippè extra se rapit, & transfert in rem amatam, ut, Magno Augustino teste, anima plus sit ubi amat, quam ubi animat. De se ipso fatentem audi S. Paulum; Vivo ego, inquit, jam non ego, vivit verò in me Christus. Et S. Dionysius Areopa-

git; Divinus amor (idem de mundano judicium) excelsum efficit, dum amantes sui juris esse non sinit, sed amatorum jubet existere.

MELOPEPON.

Cap. XXIX.

148. Spectatâ exteriore Melopeponis formâ, haud operosè conjicies, num interius acerbis & insipidis, an verò gustui suavis & maturus habeatur. Unde D. Joan. Franciscus Bonomus Melopeponem Emblematis loco hæc gnômâ distinxit; AB EXTERNIS INTERNA. Ita Castor, exteriore Bruti ac Calli facie considerata, omne haud vano, quales interius fuere, deprehendit. Divinationem non absimilem, suoque comprobata effectû, edidit S. Gregorius Nazianzenus è sola Juliani Apostatæ physiognomia. Rectè dixit Tullius, Vultus ac frons animi est janua, quæ significat voluntatem abditam ac reclusam. Præclare Jacobus Catzius;

Quisque suo vitium, quot tegit, ore gerit.

Et multò melius D. Bonomus, Emblematis hujus mentem sequenti disticho explicans;

Est animi speculum corpus, quod debile vitrum est, Et clarum hoc, quidquid mens tenebrosa tegit.

149. Melopeponis perfectio è fragrantia & pondere dignoscitur. Optimus enim est, quando FRAGRAT, ET GRAVITAT. E gemina hac prærogativa, quam etiam in nobili Cedrorum fructu reperire est, veras cujusvis Prælati dotes conjicio; is quippe non tantum omnis virtutis, doctrinæ, ac perfectionis religiose fragrantiam, sed & insignem animi, morumque gravitatem omnibus exhibeat. Constitutiones Canonicorum Regularium Lateranensium in Abbate Generali exigunt, quod sit prudentia, & rerum gerendarum experientia, MORUM GRAVITATE, ET VITÆ PROBitate, ET SACRARUM LITTERARUM SCIENTIA optimè probatus.

150. Melopepon, naturâ suâ frigidus, non ob aliam rationem calidissimo anni tempore maturificat, nisi ut homini, ab æstatis ardoribus inflammato, temperiem affundere queat. Unde Castor Durantes; MITIGAT ÆSTUS. Bonum amicum hæc idea concernit, qui prudentiæ ac sanissimi consilii fragrantiam dispergens, proximi sui animum, calamitatum ardore æstantem, ac penè fractum, mitigat, erigitque. Verissimè Salomon; Unguento, & variis odoribus delectatur cor: & bonis amici consiliis anima dulcoratur. Et Siracides; Amicus fidelis medicamentum vitæ, & immortalitatis. E Cassiodori sententia; Sine amicis omnis cogitatio esset tadium, omnis operatio labor, omnis terra peregrinatio, omnis vita tormentum, sine quorum solatio vivere esset mori.

MILIUM. NARDVS.

Cap. XXX.

151. QUædam vidua, in familiæ suæ insignibus milium præferens, ab advena quodam in uxorem postulabatur. Unde è civibus non nemo illud ipsum viduæ, amicæ suæ, symbolum depinxit; cum lemmate, BARBARUS HAS SEGETES? Verbis è Virgilio mutuatis; Impius hæc tam culta novalia miles habebit? Barbarus has segetes?

Externis cognoscuntur interna.

Cicero de pe. tit. Consul.

Prælatus. Con. Can. Reg. Later. p. 3 cap. 17.

Amicus est medicina calamitatum. Prov 27. 9.

Eccles. 6. 16. Cassiod. in Epist.

Repulsa Virgil Eclog. 1. v. 71.

Hanc

Hanc allegoriam P. Ludovicus Certanus ita explicat; *Respuis aliquem generum, cui non vis dare filiam in matrimonium, dicas tum: habebit barbarus meas segetes?* Milii nomine animam intelligere licet, quam diabolo, infensissimo hosti, non nisi imprudentissimè per peccata & caducas voluptates desponsamus. S. P. Augustinus, *Unusquisque peccando animam suam diabolo vendit, accepta tanquam pretio dulcedine temporalis voluptatis.*

Peccatum

S. Aug. Ex-
pos. Ep. ad
Rom. propof.
42.

Lud. Blof. in
precibus.

Maria V.

S. Ant. P. 4.
Theol. tit. 15.
c. 41. §. 1.

152. Odoriferæ nardo inscripsit P. Jacob Masenius; SPIRAT PRESSA SUAVIUS. Opportunè Maria Virgo à Ludovico Blofio vocatur *Nardus pudicitie*, quippè quæ nunquam virtutum suarum odorem ad eò magnum sparsit, quàm calamitatibus & ærumnis pressa. Nunquam certè ipsius magnanimitas ita eluxisset, nisi sub cruce visa fuisset stare, animumque inter tot adversa non abjicere. S. Antoninus, *Stabat, inquit, Virgo ita Divina voluntati conformis, quod si oportuisset ad implendam secundum rationem voluntatem Dei, ipsa Filium in Cruce posuisset & obrulisset. &c.* Interpretem Emblematis audi eundem P. Masenium;

*Sensimus oppressis nardum spirare capillis,
Suavius ad duros & redolere pedes.
Nardus virgo fuit, tot pressa doloribus una est,
Sed virtutis odor, non dolor, iste fuit.*

N Y M P H Æ A.

Cap. XXXI.

153. Nympha, in aquis tantummodò efflorescens, à Raulino epigraphen cepit; SOLA HILARATUR AB UNDA. vel; FLORESCIT IN UNDA. Ita sanè anima nostra serenitatem ac virorem nullibi præstantiorem induit, nisi inter lachrymas è pietate scaturientes. doctissimè Idiota, meus Concanonicus; *Post lachrymarum pluvias serenitas sequitur atque tranquillitas.* Et S. Petrus Damianus, *Mox ut lachryme eruperint, protinus anima revirescit, & redivivo virtutum suarum flore vestitur.*

Lachrymæ
lætificant.

Idiota Tract.
de 8 beatid.
cap. 4.
Pet. Dam.
opus. 13. cap.
22.

O R Y Z A.

Cap. XXXII.

154. Oryza nullibi felicius nascitur ac crescit, quàm ubi aquæ per declives & effossos campos reside motu decurrunt. Unde meus Concanonicus D. Salvator Carducius epigraphen subjunxit; GERMINAT INTER AQUAS. Ita Christi fideles, vix in hunc orbem nati, per baptismatis aquas transire, & totum vitæ suæ decursum inter assiduos calamitatum fluctus jactari coguntur. Verissimè dixit Tertullianus; *In aqua nascimur, nec aliter, quam in aqua permanendo salvi erimus.*

Fidelis.

Tertull.

155. Nonnemo, innumeris vulneribus laucius, ac gravissimis persecutionibus durissimè oppressus, quia & in singulis pene actionibus acerrima censura reprehensus, tandem omnem suspicionis sinistrae corticem abjecit, ac se se universo mundo innocentem, scelerisque purum demonstravit. Hunc D. Carolus Bossius Orizæ symbolo spectandum exhibuit, quæ, utpote frumenti species, intra mortarium collocata, epigraphen tulit; MUNDA, SED ILLÆSÆ. Oryza enim, quantumvis à pistillis alternè deciduis contrita, præter rudem, ignobilem, & inutilissimam glutinam, quæ cooperiebatur, nihil amittit, suumque candorem ac venustatem illiba-

Virtus in-
festata.

tam conservat. Ita Sanctorum Martyrum anima, post durissimam corporum exagitationem, candida ad eò ac mundæ perseverarunt, ut de ipsis Sacra Pagina testatum faciat. *Laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in sanguine agni.* Et S. Ecclesia in illas Threnorum voces erumpens, ait; *Candidiores Nazarai ejus nive, nitidiores lacte.* Cæterum quod iidem sancti Martyres ab omni hominum tyrannide nihil nocimenti in anima sustineant, dilucidè affirmat Christus, eos his omninò verbis extimulans; *Ne terreamini ab iis qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius quid faciant.* Sanctus P. Augustinus; *Quicumque te vult occidere, usque ad corpus ei licet, usque ad animam non licet. Anima tua non morietur, nisi tu eam volueris occidere. Perimat aliena iniquitas carnem tuam, dum servet veritas animam tuam.*

S. S. Mar-
res.
Apoc. 7. 14Thren. 4. 7
Offic. Pas-

Luc. 12. 4

S. Aug. in
Psal. 69.

P I S V M.

Cap. XXXIII.

156. Omnes pisi qualitates, à Joanne Ruellio enumeratæ, ad rerum terrenarum imbecillitatem ac instabilem naturam significandam deserviunt. Scapo enim sustentatur tenui, ac copiosis foliis onusto. Siliqua illius imitatur formam cylindricam, fructus verò rotundam, flores producit candidos, ac volanti papiloni non absimiles; sicque nullibi non exactum rei vanæ ac transitorie typum exhibet. Ad propositum tamen meum illa Ruellii verba cumprimis faciunt; **IMBECILLA RADICE.** Enimverò res quævis terrena ad eò infirmâ radice nititur, ut non nisi brevissimo tempore, ac penè momento, conservari queat. Pulcherrimè S. Cyprianus; *Vana enim, inquit, sunt universa quæ cernimus, & quæ INFIRMIS RADICIBUS posita, soliditatis suæ vim nequeant sustinere.* Et Seneca; *Hæc, quibus delectatur vulgus, tenuem habent ac persusoriam voluptatem, & quodcumque irrevocatum gaudium est, FUNDAMENTO CARET.*

Io Ruel de
Nat. stirpi
lib. 2. c. 34.Bona
stabilia.
S. Cyp. l. d
land Mar

Senec. Ep.

157. Pisum, tamen si exiguâ radice sustentetur, altum tamen progerminat, ac scapum mirè sublimem producit. Eò reflectens D. Salvator Carducius, inscripsit; **IN MINIMO GRANDE.** Hinc diffuses, in parvulis corporibus non rarè ingenia excelsa grandes ac illustria delitescere. Illius exempla habeo in Alexandro Magno, in S. Augustino, in Cornelio à Lapide, aliisque compluribus, qui, corpore quidem depressi, militari tamen robore, ingenii præstantiâ, ac litteris maximos se orbi probârunt. Hominem quoque humilem imago ista repræsentat, qui in hoc mundo minimus, ac vilissimo loco habitus, versus cælum duntaxat excrevit, & immensum progerminat. Præclare S. P. Augustinus; *Si fueris humilis, erigeris, si fueris elatus curvaberis, non enim deerit Deo pondus, unde te curvet.* Emblematis mentem hoc disticho explicat D. Carducius;

Res par-
ces, in
produci
effectus.

Humilis

S. Aug. in
Psal. 37.

*Dat pifo molem radix pygmæa gygantis,
I nunc, in minimo grande latere nega.*

158. Ruellio teste, *Pisum apricis feri debet;* Unde inscripsi; **GAUDET APRICIS.** Quare in pifo genuinam operationis virtuosæ, meritorie, & sanctæ imaginem dignoscere licet; quemadmodum enim vitis caligo placet; ita virtus, ad Dei gloriam, ac proximi ædificationem unicè intenta, bonam, claram lucem ac solis conspectum amat. Servatoris nostri præceptio est; *Luceat lux vestra*

Opera
bona.
Matth. 5. 16
coram

P O R R U M.

Cap. XXXIV.

162. E Concordi Balthazaris Pisanelli, & Hagonis Benzii sententiâ, Porrum nullo non tempore, atate, ac corporis constitutione cibis pessimus habetur, estque alimentum humano usui detestabile, ac maximè vitiosum. Præterquàm enim quod capitis dolores provocet, visum debilitet, gingivam rumpat, ac ventris tumores excitet, insuper, Castore Durante teste, SOMNIA TETRA PARIT. Genuina hæc peccati imago est, quod, turbata conscientie quiete, somnum in hominis flagitiosi pectore molestissimis spectris intetrumpit. De Caligula scribit Suetonius, quod vix tribus horis somno indulgere potuerit; ac ne his quidem placidâ quiete, sed pavida miris rerum imaginibus. Nero quoque, terrebaturo evidentibus portentis somniorum, ibi cumprimis, quando matrem suam Agrippinam, & Octaviam Conjugem interfecit. Otho nocte illâ, quæ Galbæ necem insequatur, horrendis larvis exterritus in altissimos gemitus prorupit &c.

Conscientia mala turbat quietem. Sueton in Caligula.

163. Inter ceteros effectus malos, à porro generari solitos, Castor Durantes etiam hunc recenset, quod acutissimos dolores, & irati tormina ventris excitet. Unde inscriptio; TORMINA GIGNIT. Haud aliter peccatum, ubi animam nostram invadit, allidua & indefensa carnificina eam excruciat. Quare ubi nos in Jobo legimus, Cunctis diebus suis impius superbit, Regia traducit se excruciat, & Pagninus, dolet ut parturientes femina. De omnibus mundi voluptatibus pronuntians S. P. Aug. Vincula hujus mundi, inquit, asperitatem habent veram, jucunditatem falsam, certum dolorem, incertam voluptatem, diuinum laborem, timidam quietem, rem plenam miserie, spem beatitudinis inanem. Nec Juvenalem id fugit;

Conscientia mala torquet. Tob 15. 20.

S. Aug. in Epist. 39.

Invenialis Sery 13.

--- Quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, & surdo verberere cadit,
Oculum patiente animo tortore fl. gellum.

164. Porrum, in tertio gradu calidum, ad libidinis ardores concitat. De hoc Castor Durantes in suo sanitatis Thesaurio ita canit,

Hoc colat, ingrata cui femina cura colenda,
Quique nec adstrictis renibus esse velut.

Proinde è mei Carducci sententiâ subscribes; AD VENEREM STIMULO. Lenones infames, ad Veneris lascivâ aras provocare & allicere solitos, hæc imago spectat. Inter hos antesignani extiterè Tiberius, Caligula, & Nero, uti præter complures alios testantur Suetonius, Zonaras, & Xiphilinus. Eandem forma porri indolem etiam muliebris venustas congenita tam habet; quippe quæ ad carnis ac sensuum blandimenta acerrimos admovet stimulos. Providentissimè S. Cyprianus; Timendo faminarum blandimentum vincamus. ACULEUS PECCATI facta est FORMA FEMINEA.

Leno.

forma muliebris.

S. Cyp. de Singl. Glor.

P V L E G I V M.

Cap. XXXV.

165. Pulegium, tametsi recisum, & in fascès colligatum è domorum tectis suspendatur, nihilominus rigente hyeme flores ac virorem concipere solet. Unde D. Octavius Boldonus hanc herbam sub Capricorno, brumalis solsticii signo, depinxit; cum lemme, RECISA FLORET. Ita virtus, acerrimè exagitata, inter extremas quasvis calamitates pulcherrimè efflorescit. Petrus Abbas Cellensis; Virtus bonorum, adversariorum infestatione lacescita, floret & fructu.

Virtus inter persecutiones. Pet. Cel. 1. 5. Ep. 4.

--- Mens gravat i crimine
--- Nil perenne cogitat,
Seseque culpis illigat.

Et Salomon; Iniquitates sue capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur. Vnde ad Deum conversus Magnus Augustinus, in rem præsentè ait; Solvis à vinculis, quæ nobis fecimus, si jam non erigamus adversum te cornua falsæ libertatis; avaritiâ plus habendi, & damno totum amittendi, amplius amando proprium nostrum, quàm te omnium bonum.

16. coram hominibus, ut vilem opera vestra, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. Genuinam præceptionis hujus mentem explicans S. Gregorius, ait; Ea quæ agimus & occultanda sunt, ne ipsi laudemur, & tamen ostendenda sunt, ut laudem cælestis Patris augeamus. Et verò sicuti virtutes omnes, ita cumprimis Evangelica fides ac veritas, in propatulo esse cupiunt.

159. Pifo indolem ad eò temperatam esse ajunt, ut non nisi aperto cælo, in locis tepidis, ac soli expositis plantari velit. Ruellii de illo verba sunt; Pifum apertis feri debet, nam tepidum locum, & cælum frequentis humoris desiderat, estque frigoris impatientissimû. Unde lemma; FRIGORIS IMPATIENS. Idem omninò hominis verè devoti mores sunt, qui sanctimonie flammis penitus succensus, nihil interioris frigoris sustinere valet. S. Franciscus Salesius ait; Vera devotio nil aliud est, quàm verus quidam Dei amor, & quadam agilitas, & vivacitas spiritualis, cujus adminiculo charitas suas in nobis actiones (aut potius nos per illam) promptè affectuoseq; exequitur & operatur. Certè Abrahamus, devotionis suæ experimentum facturus, mediâ nocte, animoque prompto, sacrificii intruendi causâ, surrexit. Talem etiam se probavit Zachæus, qui à Christo vocatus, festinans descendit & c. Unde S. Ambrosius testatur, quod sit ubique impigra devotio.

devotio.

Franc Sal. Introduct. 1. 1.

Ambr. lib. 1. Cain.

160. Pifum, ut in fructibus proferendis tanto felicius progrediatur, ab arboris cujusdam virgâ, seu fulcro, sustentari cupit. Ruellii de eò verba sunt; In altum scandit, arboris ramo, cui accubet, adfixo. Brevitati consulens, subscribes; SCANDIT IN-NIXIUS. Ita humanum pectus, auxilio Divino nixum, è deserto ad cælum, è vitio ad virtutem, è miseria ad æternæ beatitudinis gaudia sublevatur. S. Gregorius, illa Salomonis verba interpretatus, ASCENDIT de deserto, INNIXA super dilectum, ait, Super dilectum innititur, quia in solius Christi auxilio confidens, eo largiente, ab exilio ad patriam transfertur. Et S. Ambrosius; Perfectiores enim supra Christum recumbunt, sicut & Joannes in Christi pectore recumbat.

stus à patia ad- tus. Greg. in mt 8. 5.

Ambr. l. 1. Isaac. c. 8.

peccator.

10. 5. 22. Aug. l. 3. In foss. c. 8.

166. Joannes Ferrus Pulegio inscripsit, HYEME FLORET. Et alius; DUM HYEMAT, Verno. Non importunum hoc faminæ illius est symbolum, quæ corporis vires, vivum colorem, & vultus amœnitatem etiam inter proventus senectutis suæ annos conservat. Talem Sancti Patres Saram, Abrahami conjugem; & Authores profani Helenam fuisse testantur. De harum una, epigrammate non inconcinno, canit Balthasar Bonifacius;

*Sed rugis, canisque tuis est tanta venustas,
Herculis ut conjux sic anus esse velit.
Quid mirum fugitiva Deas si præterit ætas?
Ver aliis hyemat, sed tibi vernat hyems.*

Venustas
in senectute.

Balth Bonif.
l. 4. Stichidi-
on Epigr. 36.

Virtus in
senectute.

Ceterum imagine illâ ad mores formandos accommodatâ, non abs re dixeris, illos hoc symbolo denotari, qui sanctarum operationum ac virtutum studio in extrema senectute unicè incumbunt. Joannes Dardreus ait, homines malos eo significari, qui, grassante seditionum hyeme, ad meliorem fortunam efflorescunt; alias semper neglecti & ignobiles. *Ut pulegium ipso brumæ die floret, cum marcent omnia: ita rebus pessimè vexatis regnant mali, quorum in pace nullus est respectus.* Simon Majolus, Episcopus Vultuariensis, ait, Pulegium animi fortis ac generosi ideam esse, qui persecutionum frigore altum constrictus, miros virtutum flores producit. *Ea, inquit, Pulegii natura, qua hyeme floret, rigente ubique frigore, sortem virum indicat in adversis florere.*

Vitiosi for-
tunati.

Io. Dardreus.
Vir. Magistra-
rus.

Animus
generosus
Sim. Majol.
Tom. 1. Die-
rum Canic.
Colloq. 20.

Amor ve-
rus.

167. Comes Emmanuel Thesaurus pulegio, inter nives ac hyemis ardore efflorescenti, subscripsit; ADVERSO TEMPORE. Ita perfectus amor, rigente adversitatum brumâ, clarissimus evadit. Castiodori sententiâ, *Necessitas amicum probat, & intima charitatis ardorem splendor exhibitia subventionis elucidat.* Certè Ovidius, patriâ extorris, ad amicum scripsit;

*Nam cum præstiteris verum mihi semper amorem,
Hic tamen ADVERSO TEMPORE crescit amor.*

Castiod. in
Epistol.

168. Persecutionis Herodianæ brumâ totam infestante Palæstinam, Sancti Innocentes amœnissimè effloruerunt. In eorum honorem D. Aresius pulegii fasciculum depinxit, qui è pariete suspensus, florem induebat, cum lemmate; IN DIE FRIGORIS. Iisdem ad rem nostram opportunissimè applaudens S. P. Augustinus, *jure, inquit, dicuntur martyrum flores, quos IN MEDIO FRIGORE infidelitatis exortos, velut primas erumpentes Ecclesia gemmas quædam persecutionis pruina decoxit.*

SS. Inno-
centes.

S. Aug. serm.
10. de Sanct.
in Append. 71

Virtuosus
inter ma-
los.

S. Aug. lib. 4.
contr. Cre-
scor. c. 26.

169. Pulegium inter medios hyemis rigores florem concipit, cum lemmate; DUM CÆTERA LANGUENT. Anima verè virtuosa, quantumvis malorum consuetudine utatur, nunquam se à sanctis operibus dinoveri patitur. Tales se probârunt Jobus inter Hussitas; Abrahamus inter Chaldæos; Loth inter Sodomitas; Josephus inter Ægyptios; Daniel, Ananias, Azarias & Misaël inter Idololatrias Babylonios; Nicodemus inter Rabbinos, &c. Nam ut in rem præsentem observat Magnus Augustinus; *Peccata aliorum, bonorum societatem maculare non possunt. Neque enim boni communicant peccatis alienis; quibus utiq; faciendis non consentiunt; quamvis cū ipsis, qui ea faciunt, Dei Sacramenta communicent.*

Operari in
secreto.

170. Lemma, pulegio florescenti inditum, ET REMOTISSIMO SOLE, eos innuit, qui virtutum suarum flores non ibi tantummodo producant, quando in Solis conspectu, ac mundo intente, observantur; verum etiam dum remotis arbitris solitarii degunt, & præter propriam suam conscientiam

nullos alios testes vicinos habent. Eodem Emblemate etiam Sancti Martyres Innocentes significantur, qui, pulegio non absimiles, pretioso Martyrii flore ibi demum coronati incessè re, quando verbum incarnatum, veluti Sol Justitiæ, è Judææ climate ad remoti in Ægypti terras transit. Ad hanc rem proprio suo quæsito divinè profusus respondens S. Petrus Chrysologus, *Quid dicemus, inquit, quod Rex ipse, qui stare debuit, fugit solus, & fugit monente patre? Fugere istud est amoris intimi, non timoris ignavia. Si stetit Christus, haberet eos Synagoga filios, hos Ecclesia martyres non haberet.*

SS. Inno-
centes.

S. Pet. Chr.
Serm. 153.

RAPA. RAPHANVS.

Cap. XXXVI.

171. Plinius, rapas miris encomiis extollens, eas quibusvis animalibus semper opportunas & accommodatas esse ait; *Ante omnia namque cunctis animalibus nascuntur; sive enim crudæ, sive coctæ, omnibus hominibus, jumentis, pullis, ac piscibus alendis inserviunt.* Ut ad eò, meâ quidem sententiâ, illis Plinii verbis non abs re hoc lemma efformaveris; CUNCTIS ENASCOR. Vel, DAT OMNIBUS ESCAM. Eandem indolem cuivis homini congenitam esse velim. Antoninus Imperator, quem Philosophum cognominabant, dicere est solitus; *Hominis natura conveniens esse, ut omnium hominum curam gerat.* Et Prior illo Seneca; *Hoc, inquit, ab homine exigitur, ut pro sit hominibus, si fieri potest, multis: sin minus, paucis: sin minus, proximis.* Ab his non multum alienus S. Casarius Arelatenensis, ait; *Si diligenter attenditis, evidenter agnoscitis, quòd nullus hominum sibi soli vivit, & nullus sibi moritur. &c.*

Plin. l. 18.
c. 13.

Beneficia hum-
ana.

Anton. I.
lib. quem
se ipso scripsit
cap. 2
Senec. l. d.
vita beat.
cap. 30.
S. Cas. A.
Hom. 35.

172. Caltor Durantus in suo Sanitatis Thesaurò de rapis canit;

---- Rigido gaudentes frigore rapæ.

Unde lemma rapæ inditum; FRIGORE GAUDET. Homo defidiosus, & in obsequii Divini ac virtutis amore frigidus, hanc ideam exactè sequitur. Siquidem *Acedia*, teste S. Joanne Climacho, est *remissio animæ & resolutio mentis, pusillanimitas exercitationis.* Vel ut S. Thomas definit; *Est tadium bene operandi, & tristitia de respirituali.* Richardus eam describens, ait; *Est torpor mentis, bona inchoare negligentis.* Vel è Tullii sententiâ, *Est pigritia, & inertia, & fatigatio animi, quâ quis bonum inchoatum fastidit.*

Acedia.
S. Jo. Clim.
S. Tho. 2.
q. 35.

Cicero Tu-
Quæst.

173. Plinius, superiore numero adductus, ait frigoris ac pruinæ inclementiam raparum magnitudini ac venustati plurimum conferre. *Nebulis, inquit, & pruinis, ac frigore ultrò aluntur amplitudine mirabili.* Unde lemma; FRIGORE FIT AMPLIOR. Vel ut meus P. Gallina; A RIGORE VIGOREM. Et alius; JOVIS INCLEMENTIA CRESCIT. Hinc discas, animam nostram, quòd acerbior calamitatum terrenarum tempestate obruitur, tantò in Dei fiducia amplius excrescere. S. Gregorius Magnus; *Sanctorum conscientia dilatatur, cum mundi hujus adversitatibus exterius premitur. Nam cum à presentis vitæ securitate repellitur, intus ad se impingitur, ut ad speranda superna tendatur. &c.*

Plin. l. 6.

Calami
utilis.
S. Greg. 13.
l. 24. Mo-
cap. 8.

174. Idem Plinius rapis miram è cœli inclementiâ suavitatem accrescere testatur. *Frigore, inquit, dulciores fieri existimantur.* Et Joannes Ruellius; *Algoribus dulcescit.* Unde Rapam Emblematis loco hâc gnomâ insignivi; FRIGORE FIT

Plin. l. 6.
Ruell. de
natur. 11.

DUL-

DULCIOR. Moderatus prudentis reprehensionis rigor ipsissima hæc effecta habet; nam pristina vitiorum asperitate extra humanamentem proscriptâ, suavissimo virtutis & perfectionis melle eam perfundit. Hanc veritatē persuasurus S. Joannes Baptista, Judæos non sine vocum rigore compellavit; *Progenies viperarum, quis demonstrabit vobis fugere à ventura ira.* Et ipsemet Christus; *Filii estis eorum, qui Prophetas occiderunt; & vos implete mensuram patrum vestrorum: serpentes, genimina viperarum.* Denique S. P. Augustinus; *Ut ipsi asperitate verborum duritiâ cordis emollirent.*

175. Tametsi rapa humano nutrimento multum conducatur, id tamen inficias nemo iverit, viscera humana ab iis, in stomachum demissis, vitiosos tumores ac flatus contrahere. Unde Castor Durantes;

Cruda alimenta parit, NUTRITQUE, humectat & ipsa, ET GIGNIT FLATUS.

Epigraphen subjunges; **NUTRIT, ET INFLAT.**

Mundus. Mundi hic typus est, qui non nihil quidem terrene utilitatis ac beneficii confert, paulò post tamen offensas & damna longè maxima creat. Petrus Bercorius, hanc Emblematis construendo ansam suppeditans, ait; *Est rapa mollis & dulcis, corpus præ cæteris radicibus melius nutrit, inflationem tamen generat. Talia sunt mundi bona, qualicet sint dulcia, & licet nutriant corpus, inflationem tamen superbia generant & inducunt.* Providè monet Magnus Augustinus; *Ab ipsius mundi amicitia jejunetur, quantum fallaciter blandiri non cessat.*

176. Rapa & Raphanus, quò diutius in terra defixi hærent, tantò majorem bonitatis suæ jacturam faciunt; indies enim mole crassiores, duriores, & ut compendio dicam, deteriores evadunt. Eò animum advertens D. Josephus Pallavicinus Can. Reg. Abbas, inscripsit; **ALITUR IN DETERIUS.** Rudia & agrestia illa hominum ingenia hoc Emblemate significantur, quæ intra artium suarum officinas non modo progressus nullos faciunt, sed indies majore obruuntur caligine, ac deteriora fiunt. Eandem ideam etiam infelices illi imitantur, qui, religiosæ perfectionis adipiscendæ causâ, in terram fertilem ac pinguem plantati, retrocedunt, & Judæ non absimiles, dum instar Angelorum sunt exorsi, tandem vitæ epilogum prorsus diabolicum subnectant. Denique ingratus, quò cumulatione beneficiorum humore alitur, tantò magis redditur stupidus, obduratus, & inhumanus. De his Seneca; *Quidam quo plus debent, magis oderunt; leve es alienum, debitorem facit gravem inimicum.*

177. Rapa, sicuti digestu est difficilis ac tarda, ita stomacho occidit inimica, ventrem inflat, venas aquis replet, & poros obstruit. Unde in suo sanitatis Thesaurio Castor Durantes ait; **PRAVA ALIMENTA PARIT.** Ita sanè mundana prudentia non nisi vitiosos mores, æternamque perniciem parturit. Nam, Apostolo teste, *prudentia carnis mors est.* Hunc locum interpretatus S. Ambr. *Prudentia carnis, inquit, peccatum est, quod generat mortem. Prudentia enim idèo dicitur, cum res stulta sit, quia secularibus hominibus errores ex visibilibus concepti, sive in sensu, sive in actu contra legem Dei, prudentia videntur; maxime qui a omnis industria est astutia illorum in eo, ut peccent; sapere enim sibi videntur, si istud diligentius curent.* Porro Adulator, rapæ non multum absimilis, animam humanam pessimis alimentis distendit; vitia enim virtutum schemate tegens, superbiam, avaritiam, libidinem, alioque fatales animæ tumores fraudulenter ingerit. De hoc meus S. Prosper canit;

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

*Lingua assentatrix vitium peccantis acervat,
Et delectatum crimine, laude ligat.
Nulla sit ut lapsa reparanda cura salutis
Blanditur fonti dum malè suafus honor.*

178. Histrion quidam, militem imitatus, scuto suo raphanum incidi fecit, cum idiomatis Bergomensis lemmate, **PIU' FORT CHE NOU' CREDI.** Id est; **FORTIOR, QUAM ÆSTIMAS.** Personam, aspectu quidem exiguam; at ingenti virtutum cumulo locupletem, hæc raphani imago innuit; ut adèo hinc neminem, quantumvis humilem, facile contemnendum esse discas. *Hi enim, inquit S. Greg. quos despiciamus fortasse, possunt vitam nostram ferventioribus studiis anteire.* Ne autem volumini nostro quidquam amcenioris Musæ desit, haud dubiè, benigne Lector, optimâ tuâ veniâ poësin illam Bergomensis subjungere licebit, quâ Emblematis præsentis mens non inconcinne explicatur.

Virtus abscondita.
S. Greg. l. 25. Moral.

Tugga i dis c' ol Remolaz

*L'è un lavor, che val nagot,
Che l'ha nicher ol mostaz;
Che l'è meschi, e che l'è biot:
Mà nò i sa mò, chè sò rabios;
Che senza deng mordi anca mi;
E che in la coa porti fios
On cert veni, che fà planzi;
Si che i me car homegn, brut sem vedi,
A sò però piu fort, che nos credi.*

Id ita interpretabar;

*Vil di natali, e in faccia al mondo oscuro
Io l'ò ch agn' un mi vede;
Ma forte assai più son ch' altri non crede.
Del mio seno ben puro egli è il candore;
Mà mordace hò il sapore;
E s' altri ardisce d' addentarmi alquanto,
Gli ricavo da gli occhi acerbo pianto.*

Et D. Laurentius Longus Somascenus;

*Acrior est raphanus, multisque potentior herbis,
Aspectu quamvis sit rudis esca viri.
Rusticus urbano sic milite fortior, armis
Aptior inventus Marte furente fuit.
David ab aspectu non sat fuit agnitus olim,
Et minor, & major fratribus ipse suis.
Isque Philistaum potuit superare gigante,
A quo contemptus ceu puer ante fuit.
Sic Phrygis Æsopi major sapientia fulsit,
Deformis vili quò magis ore fuit.
Non sat ab aspectu robur cognoscitur, ac mens;
A vulu virtus non reputanda viri.*

179. Plantæ, quò radices profundiores agunt, eò minores herbas extra terram proferunt, ut in cepis, rapis &c. experientia testatur. Unde lemma, **QUO PROFUNDIOR, EO MINOR.** Ita prorsus Mundanus, homines mundani, quo magis rebus terrenis fuerint immerfi, eò minores fructus cælo inferunt. Dilucidè Apostolus; *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei.* Unde ne à spiritu retrahamur, Deus nos omnem etiam proprii corporis nostri curâ abjicere voluit. Ideo dico vobis, ne felicitatis sitis anima vestra, quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Causam assignans Magnus Augustinus; *Nemo, inquit, potest perfecte diligere, quo vocamur, nisi oderit, unde revocamur. Vocamur autem ad perfectam naturam humanam, qualem ante peccatum nostrum Deus fecit; revocamur autem ab*

I Cor. 2. 14.
Matth. 6. 25.

S. Aug. l. de vera Relig. e 40.

eius dilectione, quam peccando meruimus. Quare oderimus oportet, unde ut liberemur, optamus. Oderimus ergo temporales necessitudines, si aternitatis charitate flagramus.

SEDVM. seu SEMPER VIVVM. Cap. XXXVII.

180. **H**Æc herba, supra domorum tecta, in murorum fissuris, aliisque locis aridis ac remotis nasci solita, ab Academico, inter Nocturnos Bononienses Rorulento, epigraphen è Virgilio accepit: **NOCTIS NON DEFICIT HUMOR.** Veluti dixisset, tamen è sterili & arida ingenii sui terrâ nullam posset sperare fertilitatem, sibi tamen omninò persuasum esse, quod nobilissimæ illius Academicæ præstantissimis viris adjutus, fruges minimè tenues facturus sit. Is etiam hæc imago convenit, qui cordis teneritudine à Deo donati, ne perenni virtutum virore unquam excidant, animi sui plantam assiduis lachrymis irrorant. Sanctum Ephraim Syrum, eo lachrymarum dono insignem, S. Greg. Nyssenus his omninò verbis deprædicat; *Sicut cunctis hominibus citra intermissionem spiritum ducere est proprium; ita Beato Ephraim assidue lachrymas profundere natura quodammodo videbatur insitum.* Nulla quippe dies, nulla nox, nulla diei noctisque pars, nullumque brevissimi temporis momentum fuit, in quo non vigilas ipsius oculi lachrymis conspicerentur persusi.

S P I N A C E A. Cap. XXXIX.

181. **S**pinacea suum nomen à spineo & aculeato semine derivat. Ruellius id observans, ait; *Quod tam glabra & mollis herba semen in spinas occalescit, inde spinaceum olus.* Et paulò inferius; Exit semine spinulis horrido. Exinde Emblematis anam mutuans inscripsi; **SPINOSO SEMINE PRODIT.** Ita omninò genus humanum è radice vitiosa, spinea, ac per originariam Adamî labem corruptâ, natales suos trahit. Huic miseræ altum illachrymans S. P. Augustinus, de Adamo ait; *Post peccatum exul effectus, stirpem quoque suam, quam peccando in se, tanquam in radice, vitia verat, penâ mortis & damnationis obstrinxit &c.* Et meus Carducius;

*Spinoso in lucem spinacea semine prodit;
Spinea & humanum gignit origo genus.*

182. Spinacea radicibus debilissimis, & ita tenuibus nititur, ut subtilissimos capillos non excedant. De illa Ruellius; *Exiguâ radice, multiplici, tenuibusque capillamentis fibrata.* Proinde epigraphen non incongruam subijcies; **EXIGUA RADICE VIRET.** Certè humana vita, aspectu debilissima, & quasi radice penitus destituta, celerrimè extinguitur. Verissimè S. Ambrosius; *Hodie videas adolescentem validum, pubescentis ætatis virtute florentem, gratâ specie, suavi colore; crastinâ die tibi facie & ore mutatus occurret.* &c. Id ipsum peculiari ratione in homine impio deprehendens Eliphazus, ait; *Non habitabitur, nec perseverabit substantia ejus, nec mittet in terrâ radicem suam.* Meus Carducius Emblematis hujus mentem sequenti disticho aperit;

*Exiguâ radice viret spinacea; terris
Edita sic hominum vita caduca manet.*

183. Spinacea, nullam omninò terram spernens, felicissimè ubique progerminat & virefcit. De hac Joan. Ruellius. *Nullum solum respuit, sed quocunque provenit latissimè.* Unde lemma; **LÆTISSIMA SURGIT UBIQUE.** Ita Divina Sapientia, Providentia, & bonitas omni loco mirè vivaces ac fertilissimæ comparent. Unde Siracidis ore Divina Sapientia inquit; *Gyrum cæli circumvi sola, & profundum abyssi penetravi, in fluctibus maris ambulavi, & IN OMNI TERRA STETI &c.* Magni Augustini sententia. *Ipsa est perfectio sapientia ubique esse, & longè esse à malis, qui ubique sunt.*

184. Ludovicus Bertaldus ait, quod spinacæ frondes, caulis, flores, ac semen nunquam non virefcant. Unde lemma; **UNDIQUE GRATA VIRET.** Haud aliter virtus, è radice ac semine spinoso progressa, amabilem ac felicissimum florem assiduo circumfert: nihil enim patietur virtus, quod aut foedum sit, aut aridum. S. P. Augustinus; *Totum quod pulchrum est in anima, virtus & sapientia est.* Ad rem præsentem meus D. Salvator Carducius;

*Undique grata viret lato spinacea vultu;
Sic pariter virtus pectore tota viret.*

185. Ruellius de spinacea ait; *Citra aquam coquitur, utpote cum magnam vim humoris inter coquendum remittat, & veluti proprio contentum jure, alienum aspernetur.* Proinde spinacea, in aheno supra ignem collocata, epigraphen promeretur. **SUO JURE CONTENTA.** Moderatum hominis animum hæc icone significare licet, qui forte suâ contentus, nemini alteri quidquam nocuenti afferre cogitat. Ceterùm eadem spinacæa, cum lemmate, **HUMORE SUO DECOCTA,** animam lascivam concernit, quæ in inferorum abyssum præcipitata, miserrimè excruciat. De hac S. Cyprianus ait; *In adipe suo frixa libidines ebullient.*

T R I F O L I V M. Cap. XXXIX.

186. **S**cipio Bargalius trifolium illo Plinii lemmate insigniit; **IN IMBREM ERIGITUR.** Eorum hæc imago est propria, qui plurimis donis à Deo cumulati, tandem eidem Deo perduelles obnirunt. Adversum istos Oser ore conquestus Creator, *Ego,* inquit, *dedi ei frumentum, & vinum, & oleum, & argentum multiplicavi ei, & aurum, qua fecerunt Baal.* Dicere volebat, interprete Origene, *Dedi vobis sensum & rationem, quâ me Deum & sentire possitis & colere: vos autem sensum & rationem, quâ in vobis est, ad colenda Dæmonia transfulistis.* Eodem Emblemate etiam resistentiam illam nativam, ac omnibus creaturis congenitam significare licet, quâ vim vi repellere, omnemque hostium impetum ulcisci conantur. Propertii scitum est;

*Non solum taurus ferit uncis cornibus hostem,
Verùm etiam instanti læsa repugnat ovis.*

187. Trifolium, sole eclipsin sustinente, languorem contrahit ac penitus flavescit. Unde lemma, **TUO LANGUORE LANGUESCIMUS.** Nobile quoddam ingenium hæc icone amicos, è Cardinalis Horatii Spinolæ obitu extremum afflictos, significabat. Verius tamen illam de rebus omnibus creatis interpretari licet, quæ fatalem Solis Divini eclipsin in rupe Golgothæâ conspi-

Virgil. l. 1.
Georg. v. 290

Adjutoriu

Lachryma

S. Greg. Nyss.
in Vita S.
Ephraim.

Ruell. l. 2.
cap. 53.

Homo in
peccato
natus.
S. Aug. En-
chirid.
cap. 25. &c.

Vita hu-
mana.

S. Ambr. lib. 1
Hexam. c. 7.

Iob. 15. 29.

Sapient
& provi
deutia I

Eccles. 24

S. Aug. in
Psal. 140.

Lud. Bert.

Annot. ad e

gul. sanit. c

Hug. Ben

Virtus.

S. Aug. Cr.

in Psal.

Contem
esse suo.

Libido

cruciata

S. Cyprian

Ingratit
do.

Osee 2. 8.

Origen in
hunc loc.

Resisten
tia.

Propert. l.
ad Cynthi

In morte

Christus
mortuus

conspicatur, unanimi cœtore commovebantur; quantocius enim *obscuratus est sol, & velum templi scissum est &c.* Atque adeo languente Christo, creaturæ omnes in acerbissimos languores dissolvi sunt visæ. S. Chrysostr. *Non poterat ferre creatura injuriam Creatoris; unde sol retraxit radios suos, ne videret impiorum facinora.*

Quemadmodum mulieres parturientes à doloribus diserpuntur; ita etiam qui facit dolum, diserpitur, & non levi aliquo, sed vehementissimo dolore afficitur. Carducius sui explicandi causâ hoc distichon subjungit;

*Pectora nube tegit Tuber esum, tristia gignens:
Sic genitum reddi nubila corda scelus.*

T U B E R.
Cap. XL.

188. **S**I Medicis fidem habeas, Tubera naturâ suâ plurimum ventosa sunt; neque id, Castore Durante teste, mirum esse debet, cum non nisi flantibus ventis, mugientibus tonitruis, ac pluviis cadentibus generentur.

*Si turgent, æquum est: ventosa tonitrua, & imbres
Hac genuere.*

Et Prior illo Joannes Ruellius ait; *De tuberibus hac traduntur. Cum fuerint imbres autumnales, ac tonitrua crebra, tunc nasci, & maxime è tonitribus.* Unde Emblematis construendi ansam Tubera suppeditant; addito lemmate, **TONANTIBUS IMBRIBUS ORTA.** Eorum hoc symbolum dixeris, qui virtutum suarum fruges non nisi calamitatum formidine, ac supplicii Divini fragore compulsi proferunt. Ita Hebræi clamaverunt ad Dominum cum tribularentur. Saulus intra vocum Divinarum tonitrua, ac cæcitatibus plagas supremam Numinis voluntatem lubens excepit. Mulier Chananæa, ubi filiam suam demonum fremitu tortam, ac proprium pectus dolorum oceano immersum senserat, Christi fidem amplexa est. &c. *Quo tempore, inquit Cassiodorus, clamor cordis totis viribus excitatur quando & imminens periculum timetur, & presumptio humana subducitur.*

189. Hugo Benzius docet, propè tubera nullas herbas nasci, quia illa, è terra uligine generari solita, vicinam pinguedinem omnem in sui nutrimentum attrahunt, nullâ penitus in aliarum herbarum alimoniam relicta. Unde P. Carducius Tuberi subscripsit; **CALVAM REDDIT HUMUM.** Innuebat videlicet, pectoris humani terram, atris vitiorum tuberibus consistam, gratiæ Divinæ herbis miserimè destitui. Emblematis explicando hoc distichon subjungit;

*Calvam reddit humum Tuber, in qua delinnet ortus,
Sic ubi crimen inest, gratia nulla viret.*

Hujus exemplum satis luculentum in Judâ Icarote habes, qui Sathanâ vix intra animam suam recepto, *exivit continuo è cœnaculo, ubi Christus accubuit.* Opportunissimè S. Ambrosius; *Ubi Sathanas immisit se in cor Jude, Christus recessit ab eo, momentoque eo, quo illum recepit, hunc amisit.*

190. E medicorum sententia, Tuber humano corpori plurimum nocenti creat; quippè quod ventrem inflat, nervos ac caput debilitat, stomachum offendit, & frequenter usurpatum, apoplexiam generat &c. Castor Durante in suo sanitatis Thesauro de illo canit;

*Tubera bilem atram generant, æque coquuntur,
Et capiti, & nervis, ventriculoque nocent.*

Unde Carducius epigraphen subjungit; **PECTORA NUBE TEGIT.** Ita sanè peccatum humano cordi cæcam timoris, mœstitiæ, ac cruciatuum nubem offundit. S. Joannes Chrysostr. ait; *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. I.*

191. Joanni Ruellio, inter cæteram Tubera naturam observatum est, ea nullis omnino radicibus niti, nullis, inquit, *fibris, nullisque capillamentis nixa.* Quare epigraphen subungere licet; **NULLIS FIBRIS INNIXA.** Ita sanè omnes mundi voluptates cum fungis & tuberibus comparaveris; quæ, tametsi palato humano non nihil sapiant, nullam tamen alius constantiæ radicem connexam habent. Mirificè in rem præsentem Valerius Maximus; *Caducam nimum hac & fragilia, puerilibusque consentanea crepundia sunt, quæ vires atque opes humana vocantur. Affluunt subito, repente dilabuntur. NULLO IN LOCO, nulla in persona, STABILIBUS NIXA RADICIBUS CONSISTUNT &c.*

192. Ludovicus Bertaldus affirmat, tubera nec ullum semen emittere, neque etiam ab ullo semine generari. Unde tubera ore è Poëtis non nemo canit;

Semina nulla Damus, nec semine nascimur ullo.

Quia verò è Servatoris nostri doctrina, *Semen est Verbum Dei;* idcirco illam tuberis naturam in duo symbola distinguere libet; Primum quidem hanc epigraphen præfert; **SEMINA NULLA DAMUS.** Certè Prædicatores illi his terræ excrementis se non absumiles probant, qui in solam auditorum voluptatem attentis, sermones suos vanissimo verborum tumore excolunt, nullo penitus dogmatis Evangelici semine in illorum cordibus relicto. Alterum lemma esto; **NEC SEMINE NASCIMUR ULLO.** Idque rursus Prædicatores illos spectat, quorum verba non nisi ex inani & vana mundanæ eloquentiæ formâ protuberant, neque fecundo Divinæ Paginæ, SS. Patrum, aut vitæ emendandæ semine nascuntur. S. Hieronymi sententiâ; *Sermo Presbyteri, nisi lectione scripturarum condiatur, verba volvit celeritate dicendi.*

U R T I C A.

Caput XLI.

193. **U**Rtica; cum lemmate, **LËVITÈR SÌ TANGIS, ADURIT;** Rusticos spectat; quibus ea est indoles, ut benevolè ac perhumaniter habiti, non nisi offensas reponant, utpote qui omnem tenerioris amicitie rationem penitus insolitam & alienissimam ducunt; contra verò durius excepti, modestè, & quantum possunt, benignissimè respondeant; unde de illis vetus paræmia obtinuit;

Ungentem pungit, pungentem Rusticus ungit.

Insuper ea imago homini cholericò, & ad vindictam expetendam præcipiti, convenit: vel etiam Vindictæ, fœminarum familiaritati; utpote quæ levissimâ manu contrectatæ, libidinis flammam evomunt. S. Fæmina Antiochus; *Mas, inquit, & fæmina, si ab invicem lasciva, semotius disparentur, ne utiquam ex ard. scer ignis; S. Antioch. sin mari se fæmina propius admoverit, ignis conflabit.*

194. D. Arefius observat, urticam, arctiore manu compressam, nihil nocuementi creare posse; Epigraphen addidit; COMPRESSA NON URIT. Ita prorsus homo, naturâ suâ mordax, & injuriis spargendis assuetus, si validiore mortificationum pugno stringatur, aculeos & offensas omnes exuit. Eâdem ratione caro, arctiore disciplinâ à nobis castigata, effrenem ac indomitam suam urendi vim prorsus didiscit. S. Nilus; *Carnem tuam*, inquit, *debilitato bonis laboribus: penitus vero eam non domari posse existima.* Magis dilucidè ad propositum nostrum Cæmarius;

*Læditur is meritò, parvum qui negligit hostem,
Fortiter urticas qui premit, ille sapit.*

195. Manus, Symboli loco urticas stringens, nihil sese offensæ recipere, hoc lemmate protestatur; NIL ME LÆDITIS. Domino Arefio hæc idea ad imperterritam hominis magnanimitatem significandam defervit, quippe quòd aculeis, vulneribus, ipsique adeò morti è fronte obluçtari audeat, nullo unquam nocuemento inde relato. Thomas Stapletonus; *Acedia*, inquit, *velut urtica, in molliuic remissionis aculeu pungentem habet, & multas tentationes affert: sed actione ferventi compressa, PUNGERE DESINIT.* Tullii sententia, *Ad magnanimum pertinet, ea, quæ videntur acerbæ, ita ferre, ut nihil à statu nature discedat, nihil à dignitate sapientis.*

196. Urtica adhuc recens ac juvenis urit; unde lemma, URIT MATURE. Consentaneè ad illud Poëtæ;

*Urit maturè, quod vult urtica manere,
Et rosa maturè se probat esse rosam.*

Juventus. Juventutem hæc imago concernit, quæ, vix nata, haud obscure indicat, quibus olim disciplinis, malis an bonis, addictura sit animum. Magnus Augustinus, hæreticorum mallens & acerrimus hostis in senectute habitus, ab ipsis penè incunabulis inter coætaneos excelluit, & ob ingenii acumen summam doctrinæ suæ spem præbuit. Ipsummet sibi testem audi; *Deus meus, libenter fabulas didici, & eis delectabar miser, & ob hoc bonæ spei puer appellabar.*

197. Urtica, adhuc tenella, omnium acerrimè urit. Lemma; DUM TENERA ETS, URIT. Ita juvenus, ad libidinis flammam pronissima, facilè animam adurit, nisi fomenta omnia studiosè subtrahantur. S. Chryf. *Juventus pyra quadam est, quæ omnia succendit; idcirco Timotheus* (aquâ semper contentus, & demum, ex Apostoli consilio, vino nonnisi modico propter stomachum utens eam undique obstruebat, & flammam exstinguebat. *Infirmetur, inquit, corpus, & non infirmetur animus; refrænetur caro, & anima ad cælum cursus non impediatur.*

198. Urtica, quò fit adultior, eò minus urit; Lemma, MITIGATUR ADULTA. Idipsum in Juventute experimur, quæ ob nativum fervorem, longè est injuriarum impatientior, quàm senectus; tantoque mitigamur magis, quò amplius in ætate provehimur. S. Ambr. *Rara sanè juvenibus est humilitas: ideoque miranda dum ætas viget; dum vires solida, dum sanguis æstuat, dum sollicitudo nescitur, dum ignoratur debilitas, dum lætitia frequentatur, tunc fervet jactantia, tunc se juventutis extollit affectus, tunc humilitas quasi vilescit, abjecta contemnitur, tunc subjectione de genere conscientia æstimatur infirmitas.*

199. Urtica, quandiu non attingitur, neminem lædit; at vel minimum tacta, aculeos exerit, & acerrimè offendit. Lemma, NISI TACTA, QUIESCIT. Ille ipse hominum multorum est genius, qui sibi inter prospera miram pollicentur patientiam, omnesque passim benignissimè excipiunt; at vel levissimè tacti, prò! quot vindictæ flammæ evomunt! quantum turbantur! integros Vesuvios intra præcordia fovere putes. Ergò genuinam patientiam ab adulterina nonnisi inter adversa discernere licet. Opportunè S. Bern. *Sunt, inquit, alii mites, sed quamdiu dicitur vel agitur, nisi pro eorum arbitrio, sed quam longè sunt à patientia, apparet, si levis oriatur occasio.* Et S. Gregorius. *Nunquam est patientia virtus in prosperis. Ille verè patiens est, qui & adversis conteritur, & tamen à specie sua rectitudinis non curvatur.*

200. Manus caraphræcta urticam innoxia tangit. Lemma; NIL OFFICIT ARDOR. Ita homo, timore Dei munitus, inter medias calamitatum, rerumq; obscenarum ardores, nihil unquam læditur. In rem præsentem S. Chryfost. *Solus, inquit, est Dei timor, qui mentes corrigit, fugat crimina, innocentiam servat, & omnis boni tribuit facultatem.* S. P. Augustinus; *Time Deum, qui super omnes est, & hominem non formidabis.* Et S. Basilii; *Il, quorum animam occupavit Dei timor, omnem prorsus importunam peccati, & obstrepentem occasionem vitant.* Et rursus; *Nisi timor instituende vitæ nostræ rudimenta jaciat, impossibile fuerit, castitatem, sanctimoniamque legitimè observari.* Denique P. Petrus Pennequin S. J. in Isagoge ad amorem Divinum refert, sanctimoniam quamdam, obscenarum repræsentationibus vexatam, ab Angelo tutelari fuisse monitam, ut verum hunc frequenter haberet in ore; *Confige timore tuo carnes meas; à judicis enim tuis timui.* Inde enim ipsi accessurum levamen, uti revera evenit. Similem

Historiam videre licet apud Cæsarium
l. 8. Hist. cap.

FINIS LIBRI DECIMI.

MUNDI SYMBOLICI LIBER UNDECIMUS.

F L O R E S.

Flos.	1	Granadilla seu flos pas-	Lilium.	14
Amaranthus.	2	nis, vel Indicus.	Miraculum Hispanicum.	8
Anemone.	Flos Adonis.	Heliochrysum, seu Chry-	15.	
	3	santhemom.	9	Papaver.
Caltha.	4	Heliotropium.	10	Pœonia.
Campanula.	5	Hortus.	11	Rosa.
Caryophyllum.	6	Hyacinthus.	12	Tulipa.
Corona Imperialis.	7	Jasminus.	13	Viola.
				20

F L O S. Caput I.

1. Ratum, floribus amantè confutum, epigraphen tenet; STATIM LANGUET. Genuinam hanc vitæ humanæ, ac cuiusvis majestatis terrenæ imaginem dixeris. De hominum

vita s. Ambrosius: *Hodie, inquit, videas adolescentem validum, pubescentis ætatis virtute florentem, grata specie, suavi colore; crastina die tibi facie & ore mutatus occurret. Et succinctè Propheta Regius: Tanquam fœnum velociter arescent, & quemadmodum olera herbarum citò decident. D. Claudius Trivultius in suis Rhythmis quosdam introducit, qui, dum fœnum refecabant, ad fœminas conversi, in hunc modum cecinere:*

*Donne, quel fior, che ride,
E da noi si recide
Sembra vostra belta te
Cui depreda l'etate
L'ata', che in poco d'hora
Ogni cosa divora
Si che vostra ventura
A pena si può dir che poco dura.*

Quantum verò mundi majestatem attinet, dilucidè s. Augustinus: *Totus splendor generis humani, honores, potestates, divitiæ, mina, tumores, flos fœni est. Et s. Ambrosius: Momento cuncta prætereunt, & sape honor seculi abiit antequam venerit.*

2. Florum vita brevissima est; quippe qui vix unius dici intervallo persistere soliti, ætate suâ etiamnum juvenescente ac tenerâ, miseriam senectutem subire coguntur. Unde lemma: IN JUVEN-TUTE SENESCIMUS. Haud aliam vitæ humanæ indolem esse, perspicuè testatur Jobus; *Quasi flos egreditur, & conteritur.* s. Cyprianus: *Canos videmus in pueris, capilli deficiunt antequam crescant, nec ætas in senectute desinit, sed incipit à senectute.* Et Torquatus Tassus:

*Così trapassa al trapassar d'un giorno
De la vita mortale il fire, e il verde.*

3. Flores in prato, adversus cœli serenissimi stellas collocati, epigraphen recepere: ÆMULANTUR, NON ASSEQUUNTUR. Eos hoc Emma spectat, qui, omni adhibito conatu, summam alterius excellentiam nullâ ratione assequi possunt. I-

ta omnibus sanctis patientiam, humilitatem, charitatem, obedientiam, puritatem, aliasque virtutes, velut totidem stellas, in Incarnati Verbi cœlo conspicuas, imitari quidem licet, at ex æquo illas possidere nunquam valent; omnis enim humana industria ab infinitis Christi meritis immenso intervallo recedit, solamque facultatem habet, illud admirandi. Denique fortitudo, patientia, castitas, alique virtutes, in antiquis Græcis ac Latinis heroibus celebratæ aliquam quidem cum Sanctorum Martyrum nostrorum virtutibus analogiam habent, at à genuina illorum excellentia spatio tam amplo distident, quanto terra ac homines terreni à cœlo ac cœlitibus. Illi enim ob finem non nisi humanum, ac gloriolæ cuiusdam transitorie, vel caduci honoris adipiscendi causâ operabantur; hi verò ad finem longè celsiorem collimant, suasque pugnas ac triumphos ad Bonitatis supremæ obsequia dirigunt, uti prolixè & eruditè demonstrat P. Theophylus Raynaudus, quem hac de re consulere, operæ pretium erit. Porro omnium Sanctorum puritas & gloria simul sumpta non adæquat summum illarum pretium in una Deiparâ Virgine Maria. S. Bernardus; *Quæ enim vel Angelica puritas virginitati illi audeat comparari, quæ digna fuit, Spiritus sancti sacrarium servari, & habitaculum filii Dei? si rerum pretia de raritate pensamus, quæ prima in terris Angelicam proposuit ducere vitam, super omnes est. &c.*

Emulatio

Theoph. Rayn de Virtutibus s. c. 8.

S. Bern. ser. 4 de Assumpt. M V

Mariæ V. puritas & gloria.

Litteræ.

4. Flores, in vase quodam collocati, epigraphen sustinent; DECORANT, ET PROSUNT. Ita virtus litteræ, & diversæ eruditiones in homines doctos plurimum utilitatis & ornamenti conferunt. Justus Lipsius; *Litteras summum solatium; & utilissimum instrumentum censere licet humana vitæ.*

Lip. Cent ad Belgar. Epist. 59.

5. Flores, in vase quodam confiti, ex uno latere solis splendorem, ex altero verò nubem pluviam spectabant; cum lemmate, UTRIVSQUE AUXILIO. Hinc discas, civitatis, Reipublicæ, aut Regni

Justitia & misericordiam. Hinc discas, civitatis, Reipublicæ, aut Regni cuiusvis incolumitatem tum demum felicissimè florere, quando beneficis gratiarum splendor, à principe passim diffusus, atram vindicantis justitiæ ac suppliciorum nubem conjunctam habet. S. Gregorius Magnus; *Circa subditos suos, inquit, inesse rectoribus debet, & justè consolans misericordia, & piè serviens disciplina. Nec abs re dixeris, ut bonis omnibus efflorescamus, operationis nostræ sudorem cum gratiæ Divinæ radii copulandam esse. Agapiti ad Justinianum Imperatorem parænesis erat; Debes cooperari no.*

S. Greg. Papal. 20 Moral. cap. 6.

Gratia & cooperatur no.

Vita humana.

Ambros. l. 1. de exam. c. 7.

Sal. 36. 2.

Majestas terrena.

August. in sal. 103. Ambros. in uc. 4.

Vita humana.

b. 14. 2. Cyp. Epist. Donatum in q. Gerus. inquist. l. 3. inz. 15.

Agap. Epist.
Paran. n. 20.

igitur, cordatissime Rex, tum consilio prudentiore, tum precibus ad Deum impensioribus exquirere diligenter, qua mundo sunt expeditura.

6. Argumento à præcedente haud multum absimili, Franciscus Villava florem, in loco aprico figuratum, hoc Poëta hemistichio, ceuleminate insignivit; FIRMAT SOL, EDUCAT IMBER. Et verò si homo è compluribus Sacrae Paginae testimoniis florem imitetur, *Qui quasi flos creditur*. Et, *Gloria eius quasi flos agri*. Item, *Sicut flos fœni transibit*; certè non incongruè dixeris, illis fomentum unicè necessarium cum è gratiæ Divinae lumine & calore, tum è pœnitentiæ ac pietatis imbre scaturire. Unde S. P. Augustinus; *Iustitia sit, sed & gratia sit; à Deo tibi sit, non tua sit*.

Iob. 14. 2.
Ija. 40. 9.
Iacob. 1. 10.

S. Aug. ser.
15. de Ver. A.
Post. c. 9.

Calamitas
roborat
S. Chrysof.
Hom. 8. in
Matth.

7. Anima nostra, compluribus miseriis & calamitatibus inundata, tantundem vigoris inde recipit, quantum flos è pluviis, quibus opportunè irrigatur. Uterque enim sit OPPRESSIONE VIVACIOR. In rem nostram clarissimè S. Joannes Chrysofostom. *Sicut pluvia in terram descendens elevat semina, sic & TRIBULATIO ANIMAM intrans, ERIGIT desideria*. Quin & Romanorum felicitas, quò magis oppressa, cò uberiùs excrevit. De his Justus Lipsius; *Magnitudinem populi Romani adversis prope rebus admirabiliorem, quam secundis esse ait Livius*. Et L. Florus; *Magna populi Romani Fortuna, sed semper in malis major resurrexit*.

Lips. l. 4. de
Magnit.
Rom. cap. 5.
Virtus afflicta crescit.

L. Florus.

In morte.

8. Aliquot flores, à Lunæ, intra eclipysin delitescentis umbrâ percussi, epigraphen sustinent; TŪO LANGUORE LANGUESCIMUS. Nobile quoddam ingenium hâc iconè amicos, è Cardinalis Horatii Spinolæ obitu extremum afflictos, significabat. Eos in super hæc imago spectat, qui, cum aliter non possint, amicorum suorum arumnas saltem commiseratione sublevant. Ita Chusai tenerimum animi sui affectum Davidi fugitivo exhibiturus, *Occurrit ei scissâ veste, & terra pleno capite*. In rem præsentem S. Joannes Chrysofostomus; *Chusai vir probus, Davidis amicus, suam in eum amicitiam perpetuò conservavit: & cum nihil aliud posset, lachrymarum affert consolationem, &c.*

2 Reg. 15. 32.

S. Io. Chryf.
in Psal. 7.

Religiosus
in clau-
stro.

Psal. 91. 14.
Tho. Kemp.
Exercit. spir.
cap. 4.

9. P. Sylvester Petrasancta flori, intra hortu cujusdam sulcum figurato, inscripsit; NON ALIBI MELIUS. Innuebat videlicet, Religiosum nullibi securius, atque in suo clauetro ac templo comparere. Ab hoc sensu nihil alienus Psaltes, canit; *Plantati in domo Domini, in atriis domus Dei nostri flore-bunt*. Religiosissimè meus Thomas Kempensis; *Tu-tior locus non est servo Dei in hoc mundo, quam late-re in secreto: ubi p. atrem ores liberâ mente, ostio cubiculi clauso Periculosus semper exitus cella, mansio ejus quicquid de vorissima vita &c.*

Virg. Eclog.
3. v. 92.

*Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,
Frigidus, O pueri fugite hinc, latet anguis in herba.*

Voluptas
humana.
Abjal. Abb.
serm. 38.

Ita sanè mundi voluptates nonnisi amaritiam, ac mortis extremos cruciatus reconduunt. Absalon Abbas; *Sub specie florum quandoq; latent scorpiones, lacerata & serpentes, & dum volueris capere florem, calcabis serpentem*. Si ergo delectat te recreatio floris, terreat suspicio veneni; quia admodum fugienda est delectatio, qua periculo veneni comparanda est. Et S. Hieronymus; *Mihi credite, venenum sub melle later*.

S. Hieron
Epist. 57. ad
Damasum.

11. Flos, languente ac inclinato vertice, intra vi-tream ampullam, aquis plenam, collocatus, epigra-phen tenet; EXALTABIT CAPUT. Verbis è

Psalmo mutuatis. Hinc constat, quantum utilita-tis in proximos nostros conferre possimus, si vel fa-melicis alimentis, vel afflictis consilia aut solatia fug-geramus. Eandem virtutem lachrymæ congenitam Lachry-mæ. habent, quarum beneficio peccator vires suas de-perditas recuperat, & pristinum dignitatis suæ gra-dum conscendit. S. Hieronymus *Petrum*; inquit, *ter negantem, amara in suum locum restituere lachryma*. Hæc omninò ratione Hieronymus Preti aliquot ro-fas pallentes ac flaccidas, veluti extrema calamitatis suæ imaginem, uxori transmisit, cum dicto, eas non-nisi vel proprio sanguine, vel illius lachrymis ad pri-stinas vires revocatum iri. Porro mentem suam hoc poëmate explicabat;

Psal. 106.
Auxilium
Lachry-mæ.
S. Hier Ep
29. ad Vi
Hermonen
ses.

*Ite in dono à tei pallide rose,
A cui l'alma donai senza mercede.
E poi ch' il mio penar non cura, o crede,
Siate del mio morir nunzie amorose.
Vidi voi d'ostro già tinte; e pompose
D'ostro, ch' il labbro suo forse vi diede,
Hora il pallor di morte in voi si vede,
Imitatrici del mio duol pietose.
Dite (se pur vi mira, e se v'accoglie)
Ch' io son mal vivo, e sarò tosto e sangue,
Come voi moribonde, aride foglie.
E se'l vostro color pallido langue,
Ella raurvvi l'adorate spoglie,
Bagnandovi nel pianto, o nel mio sangue.*

12. Complures flores videre est, qui, inter noctur-nas umbras clausi, nonnisi sole affulgente explican-tur. Unde P. Gambertus clausos illorum calices hoc Virgillii lemmate distinxit; AD SOLEM SE-SE PANDENT. Et alius; LUX ORTA RE-CLUDET. Innuebat nimirum, quævis arcana ne-gotia à Divina perspicacia, aut Principis sagacitate resevari. Vel Justorum virtutes ac merita, hodie qui-dem occulta, olim à suprema Dei providentia am-plissimis encomiis corâ universo mundo esse mani-festanda. S. Hilarius testè accipe; *Abstrusam, inquit, voluntatis nostra conscientiam prodeit: & qua nunc occulta existimantur, luce cognitionis publica deteget*.

Virg. 1. A

Arcanum
publica-
tum.
Virtus
manife-
standa.
S. Hilar.
Matth. c. 1.

13. Flores, in horto à ventis agitati, eodem Gam-berto auctore, epigraphen ex Horatio sustinent; CRESCIT ODOR. Certè hominis justii virtus, quò acerbiorè calamitatum vento jactata, tantò fra-grantiam uberiorem diffundit. Sapientissimus meus Idiota; *Sicut unguenta redolere non solent, nisi agi-tentur, & aromata fragrantiam suam emittere, nisi incendantur; ita viri justii virtutes tribulationibus maximè innotescere solent*.

Horaz. l. 1.
Ode 2.

Idiota l. 2.
de verapa-
tientia.

14. P. Henricus Engelgrave flores, ligaminibus constrictos, in pulcherrimæ coronæ orbem inflexit; lemmatis loco illa Virgillii verba subnectens; VIN-CULA SERTIS. Mens symboli erat, crudeles SS. Martyrum catenas gloriosis illorum coronis arctissi-mè connexas esse. Ita quoque infirmitas, hominem stringere ac ligare solita, illius capiti sertu textit, nullâ ætate corrupendum. Denique votorum vincula æterni diadematis construendi opportuissimum in-strumentum præbent. Siracides, de sapientia disse-rens. *Injice, ait, pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collum tuum*. Et subjungit; *Et erunt tibi compedes ejus in protectionem fortitudinis, & bases virtutis, & torques illius in stolam gloriae*. &c. Colo-phonè jungens Magnus August. ait de Religiosorum votis; *Felix necessitas, qua in meliora compellit*.

Virg. Eclog.

Vincula
coronar

Vota Re-
ligiosoru

Eccles. 6
u. 25. & 31

15. Thophrastus docet, fragrantiam, è compluri-bus ac variis odoribus mixtam, geminatum augmen-tum accipere. *Odores quidem omninò ex mixtione sunt*. Idipsum etiam Virgilius docet;

S. Aug. Ep
ad Arm. c.
Paulin
Theophras-
Opusc. de
Odoribus
Virg. Eclog.

Et

*Et vos, o lauri, carpam, & te proxime myrte;
Sic posita quoniam suaves miscetis odores.*

Unde fasciculus è Narcissis, hyacinthis, rosis, violis, aliisque venustis ac diversi generis floribus contextus, epigraphen reddit; **JUNCTI SUAVIUS.** vel ut alius inscripsit; **SUAVIORES SIMUL.** Virtutes quibus anima nostra, ceu floribus, exornatur, tamenli singulae fragrantiam quandam peculiarem diffundant, simul tamen junctæ tantò evadunt suaviores, quò major fuerit illarum numerus. Siracides de Josiâ Rege ait; *Memoria Josiâ in compensationem odoris facta opus pigmentarii.* Et de sacrâ sponsâ Salomon; *Ascendit sicut virgula fumi ex aromatibus myrrha & thuris & universi pulveris pigmentarii.* Eodem encomio Isaacus Jacobum suum celebrans, dicebat; *Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni.* Hunc locum interpretatus S. Ambrosius, inquit; *Ecce odor filii mei tanquam odor agri pleni; erat enim perfectus in omni flore virtutum, & sacra benedictionis, atque cælestis beatitudinis redolebat gratiam.*

16. Floribus id fatum est; brevi marcescere, ultro defluere, & tandem (quod Plinius testatur) in vermiculos converti. Unde meus D. Alexander Luzon de Millares symboli loco florem, caule celsiore nixum, depinxit, cujus defluentia folia in vermes resolvuntur; cum lemmate, **HUC RFFER EXL-TUM.** De homine affirmat Jobus, *Quasi flos egreditur:* eadem enim, quæ florem, etiam hominem manet metamorphosis, dum sive regio, sive privato spectandus statu, secundum corpus in vermes transit. Abeunt omnia eodem cum illo; honor, majestas, corona, sceptrum, in vermes transformantur. cujuscunque potentia ac magnificentia *huc refer exitum.* Si quæ fuerint humanæ mortalitatis oblitæ, hîc debent faeces ponere, & communem matrem agnoscere, primordia generis humani, terram scilicet & vermes. Quod & aliqui ante mortem fuerunt experti, ut certum mortalitatis demonstrarent argumentum. Arnulphus Imperator, Caroli Crassi successor, ita carnibus corruptus est totus, ut in vermes abierit. Lucii Syllæ corpus, seipsum erodens, passim scatebat vermibus. Herodes Agrippa, Rex Judæorum, sedens pro tribunali, regioque vestitus cultu, concionabatur ad populum, quo Dei voces & non hominis acclamante, statim percussus est ab Angelo, & ob summam arrogantiam consumptus à vermibus, expiravit. S. P. N. Augustinus: *Totus splendor generis humani, honores, potestates, divitiæ, flos fœni est: & sicut vix annua est pulchritudo agri, & præxi-guo tempore transeunt flores, qui sunt virtutes herbarum, sic & humana prosperitas.*

17. Flos è virga arida progerminans, epigraphen tenet; **SINE SEMINE GERMIN.** Mariæ Virginis hæc imago est, è qua flos venustissimus, Christus, veluti ex arente Aaronis virgâ, sine semine prodiit. Ut adeò rectè à Philippo Abbate cognominetur *Virga Aaron arida, absque fomentis naturalibus fructificans.* à S. Damasceno; *Planta feracissima virginitalis.* à S. Bernardo, *Planta cælestis, pretiosior cunctis, & sanctior universis.* Et à S. Augustino; *Virga Aaron frugifera supra naturam.* Dilucidè Isaias; *Egredietur, inquit, virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini.* Emblematis sui interpretem audi P. Jacobum Masenium;

*Cernis ut arenti vernans rosa stipite surgit,
Et nunc flore viret, quod modo truncus erat.
Virginis effigies parientis virga putatur;
De virga flos est: Virgine matre Deus.*

18. Flos à radice ita dependet, ut, truncatâ istâ, illo

mox exsicccetur. Lemma; **PERIT, PEREUNTE RADICE.** Certè virtus, quæcunque demum illa, si humilitatis radice destituatur; protinus exarefcit. Unde humilitas, D. Gregorii Magni sensu, est *Magistra, parens, radix, & origo omnium virtutum.* Vox S. Cypriani est; *Humilitas est sanctitatis fundamentum.* S. Hieronymi; *Prima virtus Christianorum humilitas.* Et S. Bernardi; *Humilitas est fundamentum, custosque virtutum.*

18. Flores, grassante siccitate, infirmantur, arefcunt, & ad terram inclinati, quasi emoriuntur. Verùm pluvia destillante, mox eriguntur, & vigorem pristinum recuperant. Emblematis subscripsit P. Sebastianus à Matre Dei; **ERIGET IRRIGUUM.** Jobi ore, Deum cum flore hominem comparat; *qui quasi flos egreditur & conteritur &c.* Unde caduco huic flori pluviam Deus providit saluberrimam, Virginem inquam Mariam, quæ homines morti, sive corporali, sive spiritali vicinos in vitam revocat, erigitque languentes. Opportunè S. Hieronymus, Mariam Virginem cum *Jordane fluvio* confert; sicuti enim Naaman sanitatem efflagitans, ab Elisæo jussus est, ut in Jordanem descenderet; ita ad *Deiparam* relegantur languentes, ipsi enim *commissum est, ut eos reddat sospitati.*

A M A R A N T H U S.

Caput II.

20. **A** Maranthus, instar holoserici purpurascens, tempore diuturno persistit; & jamjam exsicccatus, si aquis irrigetur, denuò revirescit. Unde aliquot amaranthi flores, in fasciculum colligatos, hoc lemmate afficies; **NUNQUAM LANGUESCIMUS.** Vivos ac constantes hominis affectus; vel certè paradyfi gaudia, nullo ævo terminanda, hoc symbolo propones. S. Petrus beatitatem nostram vocat *hereditatem incontaminatam & immarcescibilem,* metaphora, asserente P. Cornelio à Lapide, ex Amaranthi floribus mutuata. Appositè S. Clemens Alexandrinus: *Pulchra, inquit, amaranthi corona illi reposita est, qui rectè se gesserit: hunc florem terra ferre non potest: cælum solummodo eum ferre potest.*

21. Bernardinus Rota amico cuidam defuncto amaranthum, aquis immersum, ac denuò revirescentem, depinxit, cum lemmate allegorico: **AT LACHRYMIS MEA VITA VIRET.** Jure merito Maria Magdalena idipsum de se pronuntiet, quæ primo quidem intuitu arida & exsucca, posteaquam lachrymarum undis irrorata fuerat, amantissimum paradyfi florem induit. S. Damiano teste, *Mox ut lachryma eruperint, protinus anima revirescit, & tanquam arbor verna austri fomite recalescens, redi-vivo virtutum suarum flore vestitur.*

22. Magnatem quendam, vitâ defunctum, & amicorum lachrymis copiosè irrigatum, Franciscus Raulinus Amarantho non absimilem dixit: addito lemmate, **MADEFACTUS REVIVISCIT.** Plinius hos characteres subministrans, de Amarantho ait: *Madefactus aquâ reviviscit.* Ita lachrymæ, in exequiis ac die anniversariâ ex oculis nostris sparsæ, potissimum ad exanimis amici merita in memoriam revocanda deserviunt. Eam ob rem in *Israël consuetudo servata est, ut post anni circulum convenient in unum filia Israel, & plangent filiam septem Galaditis diebus quatuor.* Hunc ipsum morem etiam defuncto Josiâ & Adonide observârunt. Vitam quoque spiritualement, in peccatis extinctam, revocat lachrymarum imber: Unde animo ita ardenti precatus

Humilitas mater virtutum.
S. Greg. l. 23.
Mozal. c. 13.
S. Cypri. ser. de Nat. Christi.
S. Hier. Ep. ad Eustoch. 9
S. Bern. ser. I de Nat.

Maria V. auxiliatrix.

S. Hieron. Ep. ad Fabiolam.

Amor constans.

Beatitudo.
1. Pet. 4.

S. Clem. Alex. lib. 2. c. 8

In morte.

S. Maria Magdalena.

S. Per. Dam. Opusc. 13. c. 22.

In morte.

Plin. l. 21. cap. 8.

Lachrymæ in morte.

Judic. 11. 39. 2. Paral. 35. 25.

Ezech. 3. 14.

virtus ag-
egata.

scel. 49 1.

anz. 3. 6.

en. 27. 27.

Ambros. l. de Jacob. 1.

ob. 14. 1.
lomo fit
ermis.

apt. Egn. us.
lin. l. 7.
19. 43.
S. c. 12.

Aug. in
sal. 102.

Maria V.
Deipara.

bil. Abb. l.
in Cant. 16

Damas. r. 1. de Nat. 1. V.

Bern ser. 2.

Adv.

Aug. serm. de Temp. 11. 1.

S. Aug. lib.
Medit. c. 36.

preceus est Magnus Augustinus: *Da mihi quæso lachrymas ex toto affectu internas, quæ peccatorum meorum possint solvere vincula, & cælesti jucunditate semper replcant animam meam.*

Lachry-
mæ.
S. Greg. in
Psalm. Panit

23. Qui, rebus suis ad extremam egestatem devoluis, tandem in mari pristinas opes mercimoniorum beneficio recuperat, amaranthi Emblemate significari potest, cum dicto; **UNDIS VIRESCO.** Anima nostra, lachrymarum fluentis probè rigata, efflorescit ac vigorem inducit. S. Gregorius; *Sicut hortus, receptâ suavi pluvia, evidenter germinat; ita caro lachrymarum fluentis rigata, bonorum operum, & justitiæ germen emittit.*

SS. Inno-
centes.

24. Indolem adedò constantem hi flores exhibent, ut, quod supra diximus, è nativa sua terra recisi, purpuram ac virorem suum nunquam abjiciant. Eos proinde D. Vincentius Gilibertus Sanctorum Innocentium Imaginem symbolicam statuit; cum lem-
mate, **RECISA VIRESCUNT.** Eam tamen omnium SS. Martyrum propriam dixeris, qui à ferri tyrannide succisi, in paradysi horto ac Ecclesiæ memoriâ tantundem æterni viroris conservant, quantum ab hostium crudelitate lacerati fuere. Optimè dixit S. Ambrosius; *Tolle Martyrum certamina, tulisti coronas: tolle cruciatus, tulisti beatitudinem; nonne tentatio Joseph, virtutis est consecratio? Nonne injuria carceris, corona est castitatis?*

Martyres.

S. Ambr. l. 4.
in Lucam.

25. Qui è suorum consuetudine aut amicitia proscriptus, animum non despondet, ac lætus persistit; amaranthum imitatur, cum lem-
mate; **NEC RECISUS LANGUET.** His ipsis characteribus etiam heroicam ac imperterritam illius mentem significabis, qui vivâ suâ carne aut membris è corpore recisis, tristitiam ac languorem penitus nullum contrahit. S. Gregorius Nazianzenus, post adductum Anaxarchi exemplum, qui manu suâ intra mortarium contritâ, nihil turbati aut impatientis animi ostenderit; subjungit, *Alter, cum crus illi frangeretur, velut in alieno corpore philosophabatur, citiusque crus perfractum esse visum est, quam ipse vim doloris persensisse.*

Perseve-
rantia.

Animus
imperterritus.

S. Greg.
Naz. Ep. 64.

26. Amaranthus etiam inter acerbissimi temporis injurias integer persistit, & **NEC GELU, NEC ÆSTU** vastatur. Genuina hæc pectoris imperterriti ac constantis imago est. Ita Jacob, Rachelis amore captus, tametsi die noctuque æstu ureretur & gelu, calidos tamen ac castos suos affectus nullo unquam frigore sibi eripi passus est. Compendio dixit Seneca; *Magnanimus sit rectus sub quolibet pondere.* Eadem imago etiam virtuosos ac litteratos illos hominum flores concernit, qui Musis probè irrigati, veluti in terra ferè lissima, nullâ unquam frigoris aut caloris inclementiâ immutantur, æternumque durant. Unde Claudianus Serenæ Reginæ capiti coronam incorruptibilem, atque præ omni aureo ac gemmeo diademate æstimandam, ex amaranthi floribus contexuit. Verba ipsius ita accipe.

Perseve-
rantia.

Gen. 31. 40.

Senec. Ep. 72

Claud. de
Lus. Serena.

*Dic mihi Calliope, tanto cur tempore differs
Pierio meritam sermo redimire Serenam?
Vile putas donum, solitam consurgere gemmis
Aut rubro radiare mari, si floribus ornes
Regina Regina comam? si floribus illis,
Quos neque frigoribus Boreas, nec Syriis urit
Æstibus æterno sed veris honore rubentes
Fons Aganippeâ parvassidos educat undâ.*

ANEMONE, seu FLOS ADONIDIS. Cap. III.

27. **A** Nemone à nonnullis Flos Adonidis cognominatur, quod Adonide, juxtâ Mytholo-

gos, per aprum occiso, ex ipsius cruore prodierit. vulgò tamen flos venti, græcè *Anemone* vocatur; tum quia nonnisi spirante vento aperitur, tum etiam, quia à vento nonnihil vehementiore concussus, tenerrima sua folia ac femina protinus in terram dejicit. Illum Vincentius Tanara ita loquentem introducit.

Vinc. Tan.
lib. 5. Oec.
nom.

*Meq, malè harentem, & nimia levitate caducum,
Excutiunt iidem, qui perflant omnia venti.*

Quamobrem Abbas Ferrus eadem inscripsit; **TE-
NUI DISCUTITUR AURA.** Ita sanè muliebris venustas quovis adverso flamine incurfante, fragilissima concidit. Domitianus, Suetonio referente, dicere est solitus: *Nec gratius quidquam decore, nec brevius.* Et S. P. Augustinus; *Pulchritudo corporis à Deo quidem factum, sed temporale, carnale infirmum bonum.* In rem præsentem Joannes Baptista Marinus canit;

Pulchri-
do muli-
bris.

Sueton. c.
S. Aug. l.
de Civit.
c. 21.

*L'ostro vivace, e l'oro;
Sarà pallido argento;
De le perle il tesoro
Cadrà qual foglia al vento,
E fiano in un momento,
Di solchi, e di pruine
Arato il volto, e seminato il crine.*

Et posterior illo Bernardus Morandus Comes;

Bern. M.
lib. 1. Roj
lind.

*Humana beltade
Appunto d'un fiore
Non dura già più:
Si tosto ella cade,
Si presto ella muore
Che quasi non fù:
Di nostra gioventù
Dura si poco il verde,
Che quando a noi si mostra, all'hor si perde.*

Eandem levitatem S. Hieronymus in muliebris pudicitia fama deprehendens, ait; *Tenera res in faminis, fama pudicitia est, & quasi flos pulcherrimus cito ad levem marcescit auram, leniq, flatu perumpitur; maxime ubi & atas consentit ad vitium, & maritalis deest auctoritas.*

S. Hieron.
Epist. 9.
Salin. de-
duit. ser-
vand.]

28. Alius eadem flori inscripsit; **BREVIS EST
USUS.** Vita humana, his characteribus exactè descripta, momento penè unico circumscribitur. S. Petrus Damianus; *Humana vita varietas momentaneâ temporum varietate concluditur, ut & elati quique diutius de sua prosperitate non gaudeant, & inglorii sua dejectionis incommodum festinanter evadant.* Clarissimè Jobus; *Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, qui quasi flos egreditur & conteritur.* Et Salomon; *Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis advenit.* Atque adedò vita nostra, etiamnum instar floris germinans, minaci mortis falce conteritur. Idipsum etiam de voluptatibus mundanis assidua teltatur experientia, quod instar florum sensibus nostris aliquantulum blandiantur, & momento evanescent. S. Clemens Alexandrinus; *Voluptates, inquit, & delicias tanquam caducum & brevem florem relinque vento & igni,* Et S. Joannes Chrysostomus; *Quenam secularium voluptatum quæso utilitas? hodie sunt, cras elabuntur: hodie flos pulcherrimus, cras aridus pulvis: Denique Joannes Audenus;*

Vita hu-
mana.
S. Pet. D.
Opusc. 56
c. 9.

Job. 14. 1

Cant. 2. 1

Volupt-
mundat.

S. Clem. A.
lex. ad hoc
ad Genzel.
S. Io. Chry.
Hom. 43.
loan.

*Quæ durare putas mortalis gaudia vite,
Sunt brevia, & finis tristis amoris erit.*

CALTHA.

Caput IV.

29. **C**Altha, hortorum decus non injucundum, complures crocei coloris flores profert, qui omnes non tantum heliotropii formam imitantur, sed etiam solem præcuntem assiduo motu, ac mirâ sympathiâ sequuntur. Unde à Gallis, Joanne Ruellio teste, *vulgo dicitur solis, quasi solsequia*. Insuper eadem caltha fragrantiam gravem, gratamque spargit: ut adeò meus D. Salvator Carducius florescenti Calthæ non immeritò subscripserit; **REDOLET SUAVISQUE, GRAVISQUE**. Hanc actionem suarum ideam Princeps unice attendat, ut, justis ac sceleratis simul & pertinenscendus & amandis, benevolentia suâ suavitatem cum vindicantis justitiæ rigore, vultusque majestate nunquam non condire sciat. Idipsum genuinæ correctionis est ingenium, quæ verborum ac pœnarum gravitati dulcedinem conjunctam habet. S. Ambrosius, Patris exemplo id confirmans, ait; *Non osculatur pater filium, sed aliquando castigat, ergò quando castigatur qui diligitur, tunc circa eum pietas exercetur. Habet enim & amor plagas suas, quæ dulciores sunt, quam amarius inferuntur.*

30. Ruellius observatum habet, Caltham in autumno præ aliis temporibus venustissimam apparere. *Autumno, inquit, fuscus emicat, colore luteo, folio multiplici, odore suaviter gravi.* Unde epigraphen subjunges; **AUTUMNO VIVIDIOR.** vel, **VERNAT IN AUTUMNO.** Ita Dei servus in ætatis suæ autumno, vitâ nimirum ad epilogum vergente, virtutes suas geminat. De meo Concanonico, S. Wilhelmo, historici memorant, quod, cum noctu voces inaudisset; *Septem dies vives*; primo septem diebus, postea septem hebdomadis, ac demum septem integris annis, *Corpus suum sic affligebat, ut vita anteacta, illius extrema comparatione, delicatè videretur.*

31. Caltha tam fertis texendis, quam mensis & acetariis exornandis inservit. Ruelli verba sunt; *Venit in coronamenta, & adhibetur condimentis & accitariis.* Unde inscriptio; **MENSIS DECUS, ATQUE CORONIS.** Iidem Eutrapeliæ mores sunt; nam urbana ac pia hominis hilaritas integram litterarum coronam exornare, ac geniales illorum mensis mirificè condire solet. Aulum Gellium in hanc audire juvat. *Non convenit, inquit, esse loquaces convivæ; nec mutos eligere oportet; quia eloquentia in foro, silentium verò non in convivio, sed in cubiculo. Sermones igitur illius temporis habendos non de rebus anxiiis, non tortuosis, sed ex quibus ingenium venustatis fiat, & amenum, & cum quadam voluptate utiles.*

32. Hic flos, nobilissimo plenus spiritu, non nisi intra humum domesticam, assiduâ cultam sollicitudine, progerminat. Unde illum, lemmatis loco, his Ruellii verbis insignivi. **PROVENIT INCULTIS.** Velut meo Carducio placet; **AMBITIOSA COLI.** Gratia Divina, eodem Carducio asserente, huic flori persimilis, assiduâ nostrâ diligentia coli, inutriti, ac conservari vult. Eusebius Gallicanus, ad illa D. Pauli verba reflectens, *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo*, ait; *Ecce beatus Paulus jam Christi habitaculum, jam vas electionis effectus, intelligit, sibi non sufficere solam gratiâ, nisi gratia adjungat sollicitudinem vigilantis, & laboris industriâ &c.*

33. Hunc florem communi quidem vocabulo *Caltham* cognominant, quamvis ab aliis vocetur *Calenda*, seu *calendula*. Ruellius ait; *Vocant officina ca-*

lendam, vel calendulam, quasi dicant caltham vel calthulam. Cognominis rationem esse ajunt, quod felicissima calthæ venustas omnes mensium calendas recenti quodam ferto insigniat ac veluti coronet. Proinde epigraphen subjunges; **CALENDAS FLORE CORONAT.** Hinc fideles discant, quovis exordiente mense Creatori suo novum virtutis & laudis tributum pendere. David, laudis Divinæ phonsæ agens, sedulo intonat; *Buccinate in Neomenia tuba.* Nam lunâ recente spiritus noster innovari, ac supremæ bonitati per totidem acceptis beneficiis gratum se sistere debet. Glossa illud Psalmi interpretata, quibusvis creaturis aurem velliat; *Laudate Deum in renovatione mensis per gratiam.* Atque adeò lignum vitæ à Joanne Apocalypico descriptum, imitari oportet; quod erat *afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum.* Eundem Psalmi locum explicans Magnus Augustinus; *Præceptum erat, inquit, ut in initio mensis tuba canerent; & hoc usq; nunc Judæi corporaliter faciunt, spiritually non intelligunt. Initium enim mensis nova luna est. Nova luna, nova vita est.* Memineris ergò, ex Augustini consilio, ad mentem Psaltes Regii quibusvis mensium Calendis auspicari vitam, veteri emendatâ.

CAMPANULA.

Caput V.

34. **F**los, quem *campanulam noctis* vocant, epigraphen saltinet; **EL MIO SOL, ES LA NOCHE.** Id est; **MIHI NOX ATRA PHÆBUS.** His vocibus consonans Regius Psaltes, ait; *Et nox illuminatio mea.* Illum hæc imago spectat, qui fœminam quandam nigram & informem deperit. Hæretici quoque, alique homines flagitiosi, lucem non nisi fuscam & caliginosam ambiunt. Cæterum quod amantem attinet, D. Cyrus di Pers quemdam fœminâ Æthiopsis amore captum, hoc poëmate describit;

*Tu nel corso amoroso
Sei forse stanco omai,
Onde la notte desando vai
Che madre è del riposo?
O pur vuol dir quella bellezz nera
Ch' l tuo giorno d' amor giunge à la sera.*

De sceleratis verò Hieronymus Arnobienensis, ab Aloysio Novarino adductus, ait; *Tantâ cecitate impius obsidetur, ut lux illi tenebræ sint.* Hujus rei exemplum satis manifestum in obstinatis ac cæcis Hebræis videre est, qui veritatis lucem abominati, instar stultorum, nulla alia, nisi caliginis & errorum vestigia sequi voluerunt. S. Petrus Venerabilis adversus Judæos ait; *Quid in rebus mundanis luce clarior? quid sole fulgentius? Cæcis tamen & lux nox est, & sol tenebræ sunt. Sic vobis, sic planè vobis scripturarum sacrarum claritas splendet: ut quæ alios illuminant, vobis lucere non possunt; quæ alius fulgent, vobis obtenebrescant.*

CARYOPHYLLUM.

Caput VI.

35. **I**nter cæteras caryophilli proprietates maxime admirandus est variorum colorum concursus ac veluti concertatio, dum aliâ simplicia, alia duplicata, lactea alia, ac minis striis interspersa, item rubro clara, & rubro obscura, carnea, ignea, ex albo in sanguineas maculas distincta, quibus è Turcia cognomen est, aliaque innumera. P. Bartholomæus Rogatus

Psal. 80. 4.

Opera bona renovata.

Apoc. 22. 2.

S. August. in Psal. 80.

Psal. 138. 11.

Amans fœminæ nigræ. Hæretici flagitiosi.

Arnob. l. 3. ap. Novar. To. 1. Adag. n. 1643.

S. Pet. Ven. Tract. cont. lud. c. 2.

Barth. Rog. l. 3. Eleg. 5.

tus hunc florem prolixâ & insigni clogiâ loquentem sistit, cujus initium hic recitare opportunum duxi.

Mille novos refero vultus, & mille recludo,

Ornatus, varii mille coloris opes.

Non ego vel minio tantum, vel lacte nitescō,

Nec refero solum fronde rubente crocum.

Sed fusca sub veste meus nunc ardet amictus.

Nec tamen in fusco murice forma perit.

Itaque caryophyllum, in colores adeo variegatos distributum, epigraphen sibi vendicat; **IN QUOSCUNQUE COLORES.** vel, **VARIUS, ET**

ADULATOT. Si Emblematis mentem in sinistrum sensum detorquere libeat, haud incongruè dixeris, malitiosum adulatorem eo significari, qui, ad alterius voluntatem sibi conciliandam, nullum non colorem induit. Plutarchus, Adulatorem ab amico discernens, ait: *Adulator stabilem nullam cum habeat suorum morum sedem, neque certum aliquod vivendi delegerit genus sibi quod placeat, sed quod alteri, cumq; alteri sese affingat, atq; accommodet, non simplex est atque unius modi, sed varius ac multiplex &c.* In sensu tamen saniore ac laudabili hominem, chritatis studiosum, exhibet; qui ad aliorum egestatem aut tristitiam sublevandam in omnes colores transformari novit. Sibimet luculentus testis S. Paulus; *Factus sum, inquit, Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lucrarer; iis, qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, ut eos lucrifacerem. Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.*

36. Caryophylli tam flos, quam folia in quibusdam montium locis etiam rigente hyeme non dejiciuntur, sed integra ac venusta persistunt. Unde è Poëtis nonnemo ad hunc florem conversus, canit;

--- --- *Sonbragie ardenti*

Le tue foglie vivaci

Ch'a i fiori crudi, e argenti

Più s'accendon, quai faci;

Il cui feroce caldo,

De l'inverno al rigor sol può star saldo.

Proinde inscribes; **DE L'INVERNO AL RIGOR DURA BEN SALDO.** Id est; **BRUMÆ RIGOREM IRRIDET.** Ita imperterritum hominis pectus quasvis adversas mundi calamitates parvi aestimat. Præclare, ut solet, Magnus Augustinus; *Sæviat mundus, fremat mundus, increpet linguis, coruscet armis, quidquid potest faciat. Quid faciet ad id, quod accepturi sumus? Appendo quod patior, contra id, quod spero. Hoc sentio, illud credo. Et tamen plus valet, quod credo, quam quod sentio.*

37. Caryophyllum fragrantiam, instar aromatis, suavem exhalat; unde etiam, quod Tanara, superiore numero adductus, observat, nominis sui originem traxit. Epigraphen subjunxi, **REDOLET AROMATA.** Anima sancta, ceu omnium virtutum exemplar, in quibusvis suis operationibus suavissimum charitatis, misericordiæ, ac mortificationis odorem diffundit, uti prolixis argumentis probat S. Ambrosius, ad quem te, studiose Lector remitto. Hoc sensu Salomon de Sponsa sua dixit; *Oder unguentorum tuorum super omnia aromata.*

38. Caryophylla, teste Castore Durante, ad syn-
topen & cordis tremores persanandos deserviunt; quin & capitis dolores mitigant, si in aceto inacerata, fronti applicentur. Quare meus D. Salvator Carducius vasculum, caryophyllis repletum, hoc lemna-
te exornavit; **CAPITIS, CORDISQUE LEVAMEN.** Sanguineas Christi plagas, & acerbos cruciatus non injuriè cum caryophyllis comparaverim; illi quippe attento ac meditabundo animo considerati, omnes è corde ac capite humano miseras do-

loresque proscribunt. S. Laurentius Justinianus; *Ipsius tentatio nostrarum singulare levamen est. Distulcescunt nostra, cum considerantur illius.*

39. Castor Durantes docet, condituram (Pharmacopæis *conserva*) è caryophyllis confectam, adversus quasvis venenorum genera, & animantium venenatorum morsus antidotum esse præsentissimum. Ut adè bene de hoc flore pronuntiaveris; **CURAT MORSUS, CONTAGIA PELLIT.** Christi patientis hic typus est, qui meditabundo animo consideratus, interiora pectoris nostri vulnera curat, malisq; omnibus levamè præbet. S. Bernardus ait; *Quid enim tam efficax ad curanda conscientia vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quam Christi vulnerum sedula meditatio?* Et S. P. Augustinus; *In omnibus non invenit tam efficax remedium, quam vulnera Christi.* His concolor S. Bonaventura, ait; *Qui se intentè & devotè in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia utilia, & necessaria sibi abundanter ibi invenit, nec opus est, ut extra Jesus aliquid querat.*

40. Unica manus, complures caryophylli flores in eodem vase irrigans, à D. Primo Aloysio Tatti epigraphen recepit; **UNICA CUNCTOS.** Dicere volebat, è gratiosa S. Eusebiæ Virginis & Martyris manu in cunctos fideles auxilia adè cumulata derivari, ut de illa pro meritis eam S. Joannis gnominam pronuntiaveris; *De plenitudine ejus nos omnes accepimus.* Hunc locum interpretatus S. Joannes Chryso-
stomus, illum de gratiis, à Servatore nostro in humanum genus profusis, intelligendum censet. *Omnis plenitudo fidelium, inquit, & qui nunc sunt, & futurorum, & de plenitudine ejus accepimus.*

41. Caryophyllorum calami, ne florum pondere rumpantur, quibusdam viminibus, per vasis ambitum in coronæ formam contextis, sustineri solent. Unde coronam illam hoc lemna-
te insignivi; **FULCIT, ET ORNAT.** Quod caryophyllis corona, id nonnunquam Magnatum præsidia clientibus præstant, quorum beneficio sustentantur & illustrantur. Certè Deus hominem sibi supplicem non tantum sustentat, sed & variis gratiæ suæ ornamentis coronat. S. P. Augustinus; *Deus, inquit, adjuvat ut vincas, & certantem inspectat, & deficientem sublevat, & vincet em coronat.* Hoc sensu grandis suo Meccenati acclamabat Horatius;

O & PRÆSIDIUM ET dulce DECUS meum.

CORONA IMPERIALIS.

Caput VII.

42. **F**lorum hic nobilissimum nomen suum traxit, quod certâ campanularum seriem gerat, quæ naturæ industriâ in perfectum orbem distributæ, gratiosam coronam imitantur. Unde ingeniosissimus D. Demetrius Suppensus, Clericus Regularis S. Pauli, coronam illam hoc lemna-
te insignivit; **IPSA SIBI SERTUM.** Virtutis hoc symbolū est, quæ propriis ac individuis suis ornamentis coronata, nullo emendicato opis alienæ sermo indiget. Apprimè de illa dixit Seneca; *Virtutum omnium pretium in ipsis est.* Plutarchus ad quoddam Lysandri dictum reflectens, ajebat; *Virtutem non egere laudibus humanis, cum ipsa secum ducat suam laudem & decus.* Cæterum Emblematis præsentis Author, floridam, ut ipse loquitur, hujus libri nostri eruditionem observans, non sine comitatis suæ excessu, illum imperialis Coronæ symbolo dignatus est, quasi volumen istud, omni Rhetorum arte ac meritissimâ laude sepositâ, sibimet amplissimi ornamenti loco esset. Porro mentem suam sequenti epigrammate aperuit;

Pullu-

S. Laur. 1
de Cast. C.
nub cap.

Passio
Christi.

S. Bern. 62 in C.
S. Aug. 1.
nual. cap.
S. Bonav.
Coll. 7.

Benefic
tia uni-
versalis

Joan. 1. 1

S. 10. Chy
in hunc l.

Patroci
nium.

S. Aug. C.
1. in P. sal.

Horat. lib.
Ode 1.

Virtus.

Seroc. Ep.

Plut. in
Lacou.

Plut. Opus.
de Adulat.
& Amici
discrimine

Charita-
tivus.

1. Cor. 9. 30.

Poeta apud
D. Vincenziū
Citt adino di
Villa lib. 5.

Imperter-
ritus ani-
mus

S. Aug. serm.
de Diversis
36.

Justus e-
xemplaris.

S. Ambros. 1.
1. de Virgin.
Cant. 4. 10.

Passio
Christi.

*Pullulat Elysius florum pulcherrimus hortis,
- Qui secum nascens omina Regis habet.
NOMINE & IMPERIUM deferit, merumque
CORONÆ
Purpurat, ac ostro pingitur ipse suo.
Non arti debet pretiosum frontis honorem,
Rex idem SERTUM EST, & diademā SIBI.
Quam frustra Aonus tibi mendicamus in agris
Floreā virtutis serua Philippe tua!
Eminet Aserao quān nobile germen Agello!
Tot flores inter non habet ulla parem,
IPSA CORONA SIBI EST, alieni haud in-
diga cultūs,
Sat dives proprias emicat inter opēs.*

43. Franciscus Raulinus observat, quod floris hujus medulla nativis lachrymis sit coronata, easque veluti liquidos ac roseos quosdam beryllos destillet. Unde Emblematis locō inscripsi; INTIMA CORONANT LACHRYMÆ. Principem his coloribus exspecteris, qui, frontem gemmeo diademate illustrem ostentans, in animā pretiosas contritionis ac pietatis lachrymas recondit. Inter hos cum primis recenseras Davidem, Ezechiam, S. Petrum, S. P. Augustinum, S. Carolum, & S. Lucium, Britanniarum Regem & Germaniarum Apostolum, cujus die Natali, tertiā nimirum Decembris, hæc scribo. Quantumvis enim terrena splendeant diademata & honores, verè tamen felicem nunquam te putes sine intimis animi lachrymis. Meritò proinde exclamat S. Hieronymus; *O lachryma humilis, tua est patientia, tuum regnum, tribunal iudicis non vereris, amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis &c.*

GRANADILLA, seu FLOS
Passionis, vel Indicus. Cap. VIII.

44. Hic flos, sub Paulo V. Romam allatus, pleraque Christi patientis instrumenta & signa in se mirificè exprimit. Unde S. Catharinam Senensem, sacris vulneribus ac spineā coronā à Deo insignitam, D. Aresius eo flore, ceu symbolo, exornavit; lemmate è Psalmo desumpto, EX SION SPECIES DECORIS EJUS. Innuebat videlicet, Divina ac gloriosa illa insignia, ornamento proctus admittendo, in piissimam Virginem à nemine alio nisi à Christo, quem sacræ Litteræ mysticam Hierosolymam seu Sionem vocant, derivata esse; sicuti flos Indicus illam passionis supellectilem, quæ Hierosolymis ad excruciantum Servatorem destinata erat, privilegio proctus singulari, non nisi à supremā Dei providentiā recepit; quippe qui supra foliorum ambitum columnam, coronam, spinas, clavos, crucem, cæteraque patientis Christi instrumenta non sine naturæ prodigio ostentat. Cæterùm hanc decoris speciem, Christi nimirum passionem, in cuiusvis Christiani pectore representatam velim, Dilertè S. P. Augustinus; *Inspice vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redimentis, cicatricem resurgentis. &c. Hæc quanta sint, cogitate: hæc in statera cordis vestri appendite, ut totus vobis figatur in corde, qui totus pro nobis fixus fuit in Cruce.* Florem hunc eleganti poemate describens P. Nicolaus Caussin, in rem nostram canit;

*Ite procul blandi Veneris ludibria flores,
Quos parit in risum luxuriosus ager.
Alius una suos tollit Granadilla dolores,
Et fere congesti pondera tota Dei.
Tortilis hic nodis, & aduico militie surgit
Regis apex Domini, gloria mixta malis.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.

*Hic crux, hic clavi, Christi pretiosa supellex
Pauperis, hic rubris vulnera picta notis.
O dilecta Deo, cui cælum necesse sudat,
Et vigil intactas Flora tuetur opes.
Quis tanta in parvo lusit miracula flore?
Nempe sua hic pinxit se Deus ipse manu.*

45. Hic flos, columnā, flagellis, coronā, clavis ac cruce spectandus, epigraphen non incongruam habet; I TORMENTI DI CHRISTO EI NE PALESA. Id est; CHRISTI TORMENTA FIGURAT. Guido Vanninus, post diversos flores descriptos, de Granadilla canit;

*Abst alios inter, florem speculari cruenti
In cruce qui Christi mæssa trophæa refert.
Spinea ferta refert, hastam, speciemque columnæ,
Ingentes clavos, verbera, vincla, Crucem &c.*

Et Josephus Baptista;
*Le pene d'una Dea se mostra un fiore,
I tormenti di Christo un fior palosa.*

Genuinam hanc S. Pauli ideam dixeris, qui, instat exquisitissimæ Granadillæ, è linguā suā nihil aliud, nisi Christi crucifixi dolores promebat. *Nos autem prædicamus Christum crucifixum.* Corpus verò proprium, flagellis, cicatricibus, ac livore, ceu veris Christi insignibus, undique obductum circumtulit. *Ego enim stigmata Domini Jesu in corpore meo porto.* Et si verò plurimi hunc locum ad litteram explicant, S. Augustinus tamen, accommodatè ad hoc symbolum, in sensu allegorico eum interpretatur; *Apostolus, inquit, stigmata voluit appellare, quasi notas pœnarum ex persecutionibus, quas patiebatur. Id est, habeo alius confictus & certamina cum carne mea, qua in persecutionibus, quas patior, mecum dimicant.*

46. Granadillam, crucibus, clavis, flagellis, cæteraque tormentorum supellectile visendam, hoc lemmate distinxit; RASSEMBRANO TORMENTI, E PUR SON FIORI. Id est; TORMENTA INNOXIA FLORENT. Ita tanè tormenta, à Tyrannis adversus SS. Martyres destinata, his non rarò instat suavissimorum florum grata videbantur. De S. Stephano canitur; *Lapides tormentis illi dulcès fuerunt.* Sancti Martyres Marcus & Marcellinus inter atroces pœnas sanctè affirmarunt, *Nunquam tam incundè epulati sumus.* S. Tiburtius ad prunas, nudis pedibus calcandas, damnatus; *Prunas, inquebat, mihi flores videntur.*

47. Granadillæ clavos, flagella, & cruces hoc lemmate afficiet; HANNO FORMA DI FIORI, E SON TORMENTI. Id est; SUB FLORIBUS TORMENTA PRODUNTUR. Haud lecus tertenæ voluptates, omnesque fallacis mundi blanditiæ, extero vulnere merissimos flores mentiuntur, te ipsā tamen acerbissimis cruciatibus plenæ. Josephus Baptista, Emblemati huic construendo antam suppeditans, de Granadillā canit;

*Sono simboli a noi que' verdi onori,
O che del Mondo i fior sono tormenti,
O che i tormenti à Dio sembrano fiori.*

Et verò quod mundi flores connubio penè individuò gravissimos cruciatibus secum ferant, Absalon Can. Reg. Abbas dilucidè in hæc verba testatur. *Frequenter audisti & vidisti, quia loca florida & amœna frequenter ad fructum minus idonea sunt: imò SUB SPECIE FLORUM quandoque LATENT scorpiones & SERPENTES: & dum volueris carpere florem, calcabis serpentem. Si ergò delectat te recreatio floris, terreat suspicio venens &c.*

48. Granadilla, omnè Christi patientis supellectile, veluti

Vannin. l. 1.
de arte a-
mandi Deff.

Joseph. Bapt.
p. 4. delle sue
Poesie me-
liche.

S. Paulus,
1. Cor. 1. 23.

Galat. 6. 17.
S. August. in
Exposit. E-
pist. ad Gal.
c. 6.

Tormenta
suavia.

18. tunii.

11. Augusti

Joseph. Bapt. loc.
cit.

Volupta-
tes mundi.
Absalon.
Abb. ser. 38.

veluti in theatro, exhibens, non abs re hanc antonomasiâ cognominari potest; DIVINI SCENAE DOLORIS. Cum primis hæc idea Seraphicum Patrem S. Franciscum concernit, in cujus manibus ac pedibus sacra vulnera, è Christi crucifixi clavis relicta, cernebantur. S. Bonaventuræ de illo testimonium est; *Dextrum quoque latus, quasi lanceâ transfixum, rubrâ cicatrice obductum erat*; Et paulò post; *Sacris stigmatibus decoratus, descendit de monte, secum ferens Crucifixi effigiem.*

S. Bonav. in vita.

49. Flos hic Prodigiosus, universum Dei patientis apparatus gloriosè explicans, inscriptionem tenet; DOMINI DE CÆDE SUPERBIT. Verbis è Bartholomæo Rogato desumptis, ubi Granadillam cum Christo ira differentem sistit;

Barth Rog. lib. 3. Eleg. 13.

*Ornamenta mei sua sunt incommoda floris;
Heu mihi DE DOMINI CÆDE SUPERBUS eo.*

S. Paulus Apostolus. S. Paulus Apostolus animum habebat eodem fastu elatum, quòd Servatoris sui Crucem in pectore, & vulnera in membris circumferret. *Mihi autem, inquit, absti gloriarì, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi. Ego enim stigmata Domini Jesu in corpore meo porto.* Id est, interprete S. Thomâ, *Ego porto insignia Domini nostri Jesu Christi in corpore meo, & sic nullus super me jus habet, nisi Christus.*

Galat. 6.

S Thom. in hunc. loc.

Passio Christi.

Claud. de laud. Serena

50. Granadilla, patientis Christi instrumenta in se complectens, contemplativam mentis Religiosæ apem suavissimo melle saginat. Hinc Carolus Rancatus devoto Emblematis occasionem sumens, inscripsit; UNDE PIÆ PASCANTUR APES. His ipsi verbis Claudianus Calliopen alloquitur;

*Vile putas donum solitam consurgere gemmis
Aut rubro radiare mari, si floribus illis ornes
Regina regina comam? si floribus illis,
Quos neque frigoribus Boreas, nec Syrius urit
Æstibus, aeterno sed veris honore rubentes
Fons Agarippâ Parnassidos educat undâ,
UNDE PIÆ PASCANTUR APES.*

Ubi enim suavius confideat Apis religiosa, nisi in passionis Dominicæ flore, tot gratiarum & contemplationum favis stillante? Audi S. Bernardum, Doctorem, vel ex hoc capite Mellifluum, quod totus fuerit in sugendo Passionis Dominicæ flore. *Quid, inquit, tam efficax ad curandum conscientiae vulnera, nec non ad purgandum aciem mentis, quàm Christi vulnerum sedula meditatio?* In rem hanc præclara est Claudii Achillini Musa;

S. Bern serm. 62. in Cant.

*Intorno al fiore, on' ha natura accolto
In compendio adorato alti martiri,
Ove quasi di Dio sento i sospiri,
E con questi occhi le querele ascolto:
QUASI FAMELIC' APE, à cui sia tolto
L'usato cibo OGN ANIMAS' AGGIRI,
E chiamai à queste mense i suoi desiri,
QUE i Beati il lor digiuno han sciolto.
Che sommersa ogni alit' esca in dolce oblio,
Trà questi piante, onde fiorisce il riso
NUTRIRA' LA SUA PAMA, e' l suo desio.
E da gli horti del Mondo il cor diviso,
Fabbri cherrassi al fine Ape di Dio
I Favi di salute in Paradiso.*

HELIOCHRYSUM, seu Chrysantemon. Cap. IX.

51. Heliochrysi herba, à Plinio descripta, uti & ipsius flos, non nisi in locis saxeis & horridis nascuntur. Unde lemmatis loco illa Dioscoridis verba subiunxi; NASCITUR IN ASPERIS. Innuebam videlicet, æternæ beatitudinis spem in mediis calamitatibus nasci & crescere; nam hic flos, naturâ suâ incorruptibilis, ac proinde à Galeno amaranthi crocei cognomen sortitus, propriissimum spei illius symbolum habetur. *Gloriamur in tribulationibus, inquiebat Apostolus, scientes, quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem.* Et S. Petrus Damianus; *Magna electis Dei est consolatio, ipsa Divina percussio; quia per momentanea flagella, qua perferunt, ad nanciscendam supernæ beatitudinis gloriam firma fidei gressibus convalescunt.*

Plin. l. 21. c. 25. Dioscorid. l. 4. c. 25.

Spes Gloriae.

Rom. 5. 3:

S. Pet. Dam. Epist. 149.

52. Heliochrysi flos, colore suo croceo aridam paleam referens, integer falciculus, è multis floribus contextus, videri possit. Experientia de hoc flore testatur, quòd à stipite suo avulsus, nec quidquam flavescat, sed incorruptus ac elegans persistat. Unde Lucarinus eundem hoc epigrammate ornavit; ADHUC PERENNIS. Eorum hæc imago est, qui vel opis alienæ sustentaculo non indigent; vel violentis hostium injuriis lacerati, nihil de virtutis suæ venustate remittunt. Hoc sensu Apostolus, veluti admirabundus, ait; *Quasi morientes, & ecce vivimus.* De Religiosis testatur S. Gregorius Nazianzenus; *Vita eorum sunt opes in egestate, possessio in peregrinatione, gloria in contemptu, patientia in infirmitate &c.* Cæterùm floris hujus ore præsentem iconem ita sum interpretatus;

Independencia.

Valor proprius.

3. Cor. 6. 9. S Greg Naz Orat. 1. d Pace.

*Di rea sciagura il telo
Benche m' habbia reciso
Dal mio materno stelo,
Non però resto ucciso.
Piu non ricevo il nutritivo umore;
E serbo il mio vigore,
Son de l' altrui sostegno affatto privo,
Pur mi mantengo, e vivo.*

HELIOTROPIUM.

Caput X.

53. Domûs Pisanæ porta, ære fusa, inter cætera Emblemata Heliotropium, unaque florem Lotum, ac florem Judicum, alio nomine Oculum solis, exhibet; qui omnes versus solem inclinati, epigraphen tenent; FLECTENTES ADORANT. Sanctos tres Magos, Servatori, etiamnum infanti, supplices ac venerabundos hæc imago spectat; quippe qui, S. Matthæo teste, *proci dentes adoraverunt eum.* Et verò benè observat Evangelista, solos Magos, non verò pastores corpore in terram prostrato, Deum adorâsse: nam pastores, è vitæ integritate ac innocentia commendati, Deum erecto capite venerari poterant; *At Magi, S. Augustino asserente, multis onerati peccatis, submissis indulgentiam requirebant.* Vel ceterè ideò Magi, non verò Pastores inclinabantur, quia illi, utpote sapientissimi, quanto sublimiorem cælestium arcanorum cognitionem habuère, tantò demissiore animo Deum suum accedere debebant. Denique etiam ob hanc rationem Magi, non verò Pastores corpore

Matth. 2.

Adorationis Magorum. S. Aug. H. 9. de Epip

corpore in terram prono Christum venerati dicuntur, quod illi, moribus aulicis instructi, ea comitatis & bonæ educationis argumenta exhibuerint, qualia non nisi rarissimè inter incultum & agreste vulgus reperire est.

54. Heliotropium, ad diurnam solis lucem affixum de fixum; epigraphen tenet; SOLI, ET SEMPER. Ita nimirum amoris nostri affectus esto stabilis, nec in res plures distractus; atque adeò hoc Emblemate amor constans, & eidem bono unicè affixus, significatur. S. Bernardus de amoris vehementià differens, exclamat; *O amor præceps, vehemens, impetuose, qui præter te aliud cogitare non sinis, fastidiscætera, contemnis omnia præter te, te contentus.* Et Richardus Victorinus; *Solus Christi amor est, qui ridentis & iridentis fortuna impura blanditias spernit & conspuat, sapore dulciore delectatus.*

55. Heliotropium, solis conspectu aliquot nubibus velato, inscriptionem reddit; FRUSTRATA OBSTANT. vel ut Bargallo placet; A LUI PURMI REVOLGO. Id est; IN ILLUM JUGITER. Talem se affectus noster probat, si nullâ temporum diurnitate, aut adversitatum interpositione se turbari patiatur. Ceterè S. Magdalena in amoris obtutu versus Dominum suum etiam inter mortis dolores ac militum fremitus, quin & inter sepulchri umbras immota perstitit. De hac S. Ecclesia canit;

*Ad stare non times Crucis,
Sepulchro inhæret anxia,
Truces nec horret milites,
Petit timorem charitatis.*

Origenes, de Magdalenâ differens, ait; *Oblita erat timere; oblita erat gaudere: oblita erat denique omnia, præter illum, quem diligebat super omnia.*

56. Heliotropium, uti & cætera sublunaria omnia, suam existentiam, incrementum, ac persistendi virtutem à sole recipiunt. Unde hic flos, veluti tantæ beneficentiæ vicem repensurus, planetam illum jugi ac prono capite intuetur. Quare epigraphen, nî fallor, opportunam è Tasso subjunges; *E DA LUI PENDO, E MI RIVOLGO A LUI.* Id est; *AB ILLO PENDENS, IN ILLUM ORA CONVERTO.* Animam sanctam hic typus describit, quæ gratias, à Deo acceptas, in memoriam revocans, vitam suam omnem ipsius obsequiis devovet. Id ipsum Sanctus Paulus in Colossensibus exigens, ait; *Ut ambuletis dignè, Deo per omnia placentes: in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis ejus.* Præclarè in rem nostram Magnus Augustinus; *Hoc est glorificare Deum, gratias agere Deo. Quis autem gratias agit Deo, nisi qui sursum cor habet ad Dominum.*

57. Animam contemplativam, corpore quidem in terrâ, ac desiderii & affectibus in cælis degentem, ex heliotropii symbolo dignoscet, quod, vultu in solem defixo, epigraphen à Carolo Rancato accepit; *BENCHE FISSO NEL SUOL, SIEGUO IL MIO SOLE.* Id est; *SOLO AFFIXUS, NON DESERO SOLEM.* S. P. Augustinus; *Corpus peregrinatur locus, anima peregrinatur affectibus. Si amaveris terram, peregrinarius à Deo: si amaveris Deum, ascendis ad Deum.* Carolus Rancatus florem illum hoc poemate loquentem sistit.

*Trà i fiori, io non fò guerra
Al cielo, anzi da terra
Intento, e attento amante*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.

*Non parto, e al ciel mi porto,
Co'l guardo, e sol conforto
Mi vien dal suo splendore,
Da cui vita, e vigore
In me derivar suole,
E benchè fisso al suol, sieguo il mio sole.*

58. Amorem firmum ac constantem Heliotropii coloribus depinges; addito ejusdem Rancati lemmate, *IO SEGUIRO' IL MIO SOL SINO AL OCCASO.* Id est, *USQUE AD OCCASUM SEQUOR.* Hoc sensu è Poëtis non nemo canit;

*Hor, benchè à sera tua beltà sen vole,
Sarò d' Amor novo eliotropio anch' io,
Che seguirò sin nel occaso il sole.*

De Amoris & amicitia constantiâ Cassiodorus; *Qui verè amicus est, omni tempore diligit; nam eum tormentum non separat, labor non laxat, thesaurus non superat, alienus amor non occupat.* Genuini amoris ideam absolutissimam habet Mariam Virginem, quæ Divinum Solem, Christum, usque ad mortis crudelissimam occasum, instar pulcherrimi Heliotropii individua secuta est.

59. Studiosus, assiduis speculationibus fatigatus, tanto majore scientiarum studio exardescit, quò uberiores illarum radios affectus fuerit. Huic Rancatus Heliotropii effigiem, symboli loco, statuit; addito Petrarchæ lemmate, *STANCO DI RIMIRAR NON SATIO ANCORA.* Id est; *DEFESSUS, NON SATIATUS.* Eadem Salomonis mens est; *Non satiatur oculus visu, nec auris auditu impletur.* Richardus de S. Victore; *Nil, inquit, sapientià ardentius diligitur, nihil dulcius possidetur. Hinc est, quod sapientes homines esse volunt, pauci tamen sapientes esse possunt.*

60. Heliotropium, quantumvis languens, ac inclinatum, sole affulgente erigitur. Unde Rancatus eidem inscripsit. *UT RESPEXIT, EREXIT.* S. Petrus Apostolum hæc imago cum primis spectat, qui, oculis in Servatorem suum defixis, mox animum ad sceletis commissi pœnitentiam convertit. In rem nostram præclarè S. Leo Papa; *Ut respexit, erexit, & in fletu pœnitentia excutavit.*

61. D. Hercules Salarolus Abbas Heliotropii florem figuravit, qui in solem defixus, protestabatur, se nec nubium importunitate, nec ventorum violentiâ, nec aliâ quavis injuriâ à Planetâ illo charissimo divulsam iri. Lemmatis loco Hanc D. Pauli gnomam substituit; *QUIS NOS SEPARABIT?* Amoris hæc indoles est, qui inter gravissimas carnificum & tyrannorum persecutiones assiduis persistit. S. Petrus Chryzologus, *Fortem, inquit, facit vis amoris, quia nil durum, nil amarum, nil grave, nil lethale computat amor verus. Quod ferrum, quæ vulnera, quæ pœna, quæ mortes amorem prævalent separare perfectum?* Eandem amoris constantiam significans S. Bernardus, ait; *Glutino bonum est, aut I-furias cap. 41. Quid hoc tenacius glutino, quod nec aquis eluitur, nec ventis dissolvitur, nec scinditur gladius? Demque aque multa non potuerunt extinguere charitatem. Tenui eum, nec dimittam.*

62. Qui sibi mutuam gratiæ & amantis animi vicem impendunt, heliotropio perfimiles se probant, cui ad solem converso inscripsi; *SI RESPICIS, ASPICIO.* Sinesius, Astrologiæ operam navans, de te ipso in rem præsentem opportunè ait; *Me felicitatem etiam ipsa benignè identidem respicere videntur, quem in vastissima regione solum cum scientia sui infestorem inveniunt.*

Amor constans.

Maria V. sub Cruce.

Studiosus.

Petrarch. in princip. cap. 2. Triumph. amor.

Eccles. 1. 8. Rich. Vi. de Contemp. cap. 1.

S. Petrus Apostolus. S. Leo Papa ser. de Pass. Dom.

Rom. 8. 35.

Amor constans. S. Pet. Chryz. serm. 40.

S. Bern. ser. 79. in Cant.

Mutuus affectus.

Sines. Ep. 102

63. Alius vicissim eidem flori, dum solem nubibus coopertum respiciebat, inscripsit; SI DESPICIS, ASPICIO. Veluti diceret, tametsi vultum nubibus velatum è conspectu meo subducas, ego tamen, in te sequendo assiduus, amoris mei constantiam nunquam patiar turbari. Hanc loquendi normam, meâ quidem sententiâ, exactè observatam habuit nobilis illa Hebræorum Juvenum trias: cum enim in Babylonia à Rege Nabuchodonosore minis adeò gravibus urgerentur, ut mox, nî idolisthura adoletent, intra fornacis flammam abjiciendi essent, libero ac prompto ore responderunt;

Dan. 3. 17. *Ecc: Deus noster, quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis, ô Rex, liberare. Quod si noluerit, notum sit tibi Rex, quia Deos tuos non colimus.* Sensus est; si Deus pietatis suæ oculos in nos convertere, & è flammis incolumes servare dignatus fuerit, obsequia nostra æternùm sibi habebit obstricta. Quod si verò, gratiosâ hac beneficentiæ suæ luce absconditâ, nos inter fornacis cruciatu ac mortis umbras voluerit succumbere, nihil perinde à voluntatis & servitii nostri constantiâ remittimus. Unde quidam florem illum hoc lemmate loquentem sistit; ETIAMSIME OCCIDERIT. Id est; quantumvis à solarium radiorum ardore extremam perniciem passus fuero, nullo tamen momento unquam ab iis me avelii permittam. In hanc sententiam concedens Jobus, dixit; *Etiamsi occideris me, in ipso sperabo.* Enimverò, interprete S. Gregorio Papâ, *Ille patiens est, qui flagellis atteritur, & à spei rectitudine non curvatur.*

64. Heliotropii flos epigraphen, è Virgilio mutuam, sustinet; NON INFERIORA SECUTUS. Margaritha, Navarræ Regina, simbolo isto humanum cor, ab infero ac caduco hoc mundo penitus abstractum, solique Deo affixum representabat. Certè ad hanc ideam quivis Religiosus componatur, necesse est; *Consecratum enim pectus doctrinæ & veritatis, assente Arnolde Carnotensi, intelligat, non debere secularibus negotiis, & actionibus, & lucris occupari.*

65. Heliotropium, fixo in solem vultu, epigraphen tenet; CIRCUMMOVEOR TECUM. vel, DIRIGOR AD MOTUM, vel; QUOCUNQUE IERIS. Ita nimirum subditi Superiorum suorum actiones, veluti facem præviam, unicè studeant assequi. Alphonsi, Aragoniæ Regis dictum erat; *Nam veluti heliotropium herbam ad solis motum, ita populares semper in Principum motus verti, atque formari.* Huic doctrinæ multis ac prolixis argumentis in suâ Politicâ Ecclesiasticâ subscripsit P. D. Seraphinus Marchetus. Eodem Emblemate adulationis vitium significatur, quod vultum suum ad quosvis Majorum nutus immutare novit.

66. Academia Delphica Romana eidem flori, ad solem converso inscripsit; SEMPER AD IDEM. Et alius, verbis è Plinio desumptis; TANTUS AMOR SIDERIS. Alius verò ipsius heliotropii ore; NON SAN QUESTI OCCHI MIEI VOLGERSI ALTROVE. Id est; NIL ALIUD OCULOS IMPLET. E quibus omnibus cumulâtè dices, nostros affectus & desideria nemini alteri, præterquam soli Deo affigenda esse. Juvat hîc S. P. Augustinum, in Dei amore integerrimum, audire. *Amor castus, inquit, in te esse debet, quo amore desideres videre non cælum & terram, non campos liquidos maris, non spectacula nugatoria, non flores, nitoresque gemmarum, sed desideras videre*

Deum tuum, amare Deum tuum. Discipulo suo confonans S. Ambrosius, ait; *In eo enim, quem diligimus; totis oculis occupamur; nec quidquam aliud videre delectat. &c.* De amore prophano canit Otho Venius;

*Corpus ubi Domina est, ibi cor reperitur amantis:
Et licet absit, eam sperat, anhelat, amat,
Instar solisequi, quocunque ea pergit, eodem
Dirigit ille oculos, cor, animumque suum.*

67. Academicus, inter Venatores Veneros fagax, heliotropio, ad Planetam suum converso, inscripsit; QUOCUNQUE RETORSERIT ITER. Vel ut aliis placet; VERTOR, UT VERTITUR. Affectuum & operationum conformitatem hæc lemmata demonstrant. S. Ambrosius in Satyri sui funere dicebat; *Quis non usus nobis, & propè visus ipse, somnusque communis? Quæ discreta unquam voluntas? Quod non commune vestigium? Ferè ut, cum gradum tollerem, vel tu meum, vel ego tuum corpus viderem extollere.* Eadem imago etiam personam, ab alterius voluntate suspensam, cum primis verò adulatorios aulicorum motus, demonstrat. Hi enim, teste S. Petro Damiano, *Pendent ad nutum. Ire jubemur, evolant: stare precipiuntur, silentem representant: si Dominus feruet, isti desudant; si ille aestum, isti cauma conquiruntur: aut si leviter frigeat, isti necesse est, ut tremefacti visceribus obtorpescant. Si ille dormire vult, isti accidantur: si satur est, isti ructare compelluntur. &c.*

68. Maria Virgo, supra Golgothæam rupem in Christum moriturum unicè defixa, heliotropio perquam similem se probavit, quod, vultu in solem nubilum suspensio, epigraphen à Lucarino cepit; ETIAM OBUMBRATUM. Vel ut Joanni Ferro placet; ET ABEUNTEM QUOQUE. Illos Deiparæ affectus vivis coloribus exhibens B. Amedeus. *Curru, inquit, post Jesum, non tantum in odorem unguentorum, sed in multitudinem dolorum, non solum in gaudio consolationum, verum & in abundantia passionum. Cernebat verum Salomonem mater eius in diademate, quo coronavit eum noverca Synagoga, & ipsa coronata coronâ tribulationis, post eum incedebat.*

69. Animum, non tantum adversus innumera Dei beneficia gratum, sed & pulcherrimis illius operibus contemplandis assiduò intentum, heliotropii simbolo describes; addito lemmate, E TERRIS SUBLIMIA. Seneca de Deo & Naturâ inquit; *Vultus nostros erexit in cælum, & quidquid magnificentum, mirumque fecerat, videri à suspicientibus voluit.*

70. Heliotropium, Lucarino teste, Solem MOTU. NON LUMINE SEQUITUR. Hypocritarum hîc mores sunt, qui moribus externis duntaxat, non verò interno virtutum lumine Deum sequi conantur. Herodes ut primum de Christo, in humanâ carne nato, à Magis fuit certior factus, mox, ut illum omni studio investigarent, jussit; *Et cum inveneritis, renunciate mihi, ut Ego veniens adorem eum.* En vulpem in promissis suis fallacissimum! nam Bethlehemum abituriens, non nisi exteriorem corporis motum attulisset, interno pietatis ac fidei lumine penitus destitutus. Videri equidem externo vultu poterat in Deum benevolus; at cordis sui penetralia simulatione, perfidiâ, & sacrilegis affectibus plenissima fovit. Disertè meus Hugo Victorinus; *Adulator amicus in obsequio, hostis in animo; comptus in verbo, turpis in facto. &c.*

71. Heliotropium, veluti Lunæ ac siderum minorum

S. Ambrosius
Psalm. 118. C
10. v. Oculi
mei.

Orb. Ven.
Embl. Am.

Confortitas.

S. Ambrosius
funere Sat.

Dependentia.

Adulator

S. P. Damiano
Opusc. 22

Maria Virgo
in Calvaria
mon.

B. Amedeus
Homil. 5.
Laud. Virg.

Contemptivus

Seneca Ep.

Hypocritarum

Matth. 23.

Adulator

Hugo de
Vitiis.

norum lucem abominaretur, cœlo stellato tergum obvertit; cum lemmate, NON TALI LUMINE. vel ut aliis placet; UT UNUM SEQUAR. Ita Religiosorum animæ tes qualvis inferas, caducas, & terrenas dedignantur, rotis affectibus in unico Divino ac immortalis Sole defixi. Sanctus Nilus; *Oportet incorruptibilem desiderio flagrantem, pro nihilo ducere corruptioni obnoxia.* P. Hermannus Hugo illas Sponsæ voces, *Ego dilecto meo*, paraphrasi poetica ita explicat;

Hunc ego, non alium, solum hunc ego diligo sponsum, Nemo potest uno tempore amare duos.

72. Abbas Certanus Heliotropio inscripsit; BEN MIROIL CIEL, MA IL PIE' TRATTENGO IN TERRA. Id est; DUM COELUM CONTEMPLOR, ADHÆREO TERRÆ. Spirantem hanc Hypocritæ ideam putes, qui vultu in cœlum sublevato, affectuum suorum spurcissimos pedes è terrenis sordibus nunquam eripit. S. Gregorius Papa; *Sunt nonnulli, quos elevat spiritus, sed eosdem non absumit spiritus, quorum intellectus ad spiritualia emicat, & tamen vita in factis carnalibus manens intellectu non constat.* Balaam enim per prophetia spiritum elevatus erat, sed non absumptus, quia potuit à longè futura prospicere, & tamen à terrenis desideriis noluit mentem separare.

73. S. Carolus, cum Divinâ gratiâ arctissimè connexus, ex heliotropio dignoscere licet; cui ad solem converso, nonnullus inscripsit; DILECTUS MEUS MIHI, ET EGO ILLI. Hanc loquendi rationem etiam Gentiles familiarem habuere; inter quos præcipuus Epicætus; *Ausim, inquit, ad Deum sublatis oculis dicere: utere me in reliquum, ubi lubet, & ut lubet. Mente tecum consentio, equanimis sum. Nihil recusio omnium, quæ tibi videbuntur: quocumque me voles, ducio.* Epigraphen vero, è sacris Canticis desumptam, S. Bernardus præclare in hunc modum interpretatur. *Ille mihi, quia benignus & misericors est; ego illi, quia non sum ingrata. Ille mihi gratiam ex gratia, ego illi gratiam pro gratia. Ille meæ liberationi, ego illius honori. Ille saluti meæ, ego illius voluntati &c.*

74. Homo, fidem Christianam professus, at vivendi ratione à Christianorum legibus alienissimus, heliotropio non absimilem se probat, quod, vultu in solem converso, epigraphen legendam offert; COL GUARDO SI, MA NON COL PIE TI SIEGUO. Id est, OCULIS SEQUOR, NON PEDIBUS. Inter hos cumprimis recenset illos, qui, Apostolo asserente, *Consistentur, se nôsse Deum, factis autem negant.* Quia, interprete S. Isidoro Pelusiotâ, *fides minime consentaneam vitam exhibent.* His non inopportuna fuerit Sancti Jacobi consiliium, *Estote factores verbi, & non auditores tantum; Quia, qui perspexerit in legem perfectam libertatis, & permanserit in eâ, non auditor obliviosus factus, sed factor operis, hic beatus factus suo erit.* Apostolo conformis Romanus Sapiens; *Illud, inquit, admonet auditionem Philosophorum, lectionemque ad propositum beatae vitæ trahendam, non ut verba ficta, aut prima captemus, figuræque dicendi: sed ut profutura præcepta, & magnificas voces, & animosas, quæ mox in rem transferantur. Sic ista discamus, ut quæ fuerunt verba, sint opera.* Proinde intellectus nostri acies sit quidem in morales ac Christianas aliorum virtutes studiosè defixa; at simul diligenti & sollicito operationis nostræ gressu eos imitari conemur.

75. Academicus, inter Errantes Brixienfes Giramundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.

rus, symboli loco heliotropium præfert, quod nocturno tempore versus terram inclinatum, epigraphen subjunctam habet; SEQUIOR ERRANTEM. Assiduâ experienciâ firmatum est, populum ad Principis sui errores imitandos facillimum esse. Vide sis, obsecro, exemplum ex ipsis sacris Litteris clarissimum. *Eccu (Sedecias) malum in oculis Domini Dei sui. Quid inde sed & universi Principes Sacerdotum, & populus prævaricati sunt.* En fructum penè inevitabilem, quem unius Regis delictum parturire solet! Rectè in illum locum ait Nicolaus Lyranus; *Ad malitiam Regis secuta est malitia in omnibus aliis.*

76. Abbas Ferrus Heliotropio, inter noctis umbras figurato, inscripsit; ACCENNA ANCOR FRA' LE TENEBRE IL SOLE. Seu brevius; ABSCONDITUM SIGNAT. Sacram Theologiam hæc imago spectat, quæ inter vitæ præsentis umbras Deum intellectui humano cognoscendum proponit. Cumprimis ramen illam de sanctâ Fide interpretari licet; *Ipsa namque, inquit Sanctus Laurentius Justinianus, est, quæ invisibilem tribuit novitiam, & visibilem efficit hominem contemptorem: sicut enim desinit illam Apostolus: Fides est sperandarum substantiarum rerum, argumentum non apparentium.*

77. Idem flos, in solem defixus, epigraphen tenet; UBI AMOR, IBI OCULI. D. Carolus Rancatus illum in hæc verba loquentem sistit; MAI NON MI PARTA IO PUR TI SIEGUO. Id est; SEQUIOR IMMOBILI GRESSU. Talis omnino est affectus noster versus personam amicam, quantumvis distitam. Amantes enim congenitum habent, oculos tam corporis quàm animi assiduo obtutu in rem dilectam defigere. S. P. Augustinus; *Quem quis diligit, etiam cum videt eum sine fastidio, semper vult esse præsentem, hoc est, semper querit eum esse præsentem.* Unde sacra Sponsa apud P. Hermannum Hugonem in hæc verba suspirat. *Illius ante oculos mihi semper oberrat imago; Ante oculos, quamvis longius absit, adest. Sponse ego sum Clytia, tu sol: ego Cynthia, Phœbum Qualibet obverso persequor ore meum. Et mihi sponse, Helyce, Cynosuraque duplicis Arcti, Quò trahis, huc oculos ad tua signa volo.*

Huic non absimilis Josephus Orrygonus, in suis Lyricis canit;

*Quando di me più fortunati sciete
Pensieri amati, e cari,
Che l' idolo ch' adoro
Ancorche sia lontan mirar potete.
Voi pur lieti gioire, ed io mi moro,
Voi davanti à quel viso,
Ed io dal duolo ucciso.*

78. Heliotropium, languente capite, & vultu in solem occiduam converso, epigraphen habet; CUM SOLE RESURGAM. Illius hæc imago est, qui, dum Principis favore excidit, fiducia plenus, paulò post ad pristinæ felicitatis gradum emergere sperat. Ita Maria Virgo, è Filii sui morte extremum afflicta, non nihil solaminis cepit, quando illum, paulò post redivivum, & ad summæ gloriæ apicem sublevandum cogitavit. S. Bonaventura illam veluti præsentem contemplatus, *Domina, inquit, stabat mente tranquilla & parata, quia certissimam spem habebat de resurrectione filii sui.* Et S. Anselmus, *Pia Domina, non crediderim te potuisse ulla pacto stimulos tanti cruciatûs, quin etiam vitam amitteres, sustinere, nisi ipse Spiritus vitæ, Spiritus consolatoris,*

Exemplum Majorum.

Paralipp. 36. n. 12. & n. 14

Lyran. in hunc loc.

S. Theologia.

Fides.

S. Laur. Iust. in ligno vitæ. de Fide. c. 10.

Amans.

S. August. in P. sal. 104.

Herm Hug. lib. 3. iust. 4.

Confidentia.

Maria V. supra Calvariam montem.

S. Bonav. Med. vitæ Christi c. 84. S. Ansel. lib. de Excellentijs. Virg. c. 5.

tionis. Spiritus scilicet dulcissimi Filii tui, pro quo moriente iustopere torquebaris, te confortaret, te consolaretur, te intus doceret, non esse mortem eum absumentem, sed magis triumphum omnia ei subjicientem &c.

Obediens.

Ad. 9. 6.

Rom. 1. 1.

S. Aug. serm. 112. de Temp.

79. Heliotropio, ad quosvis solis motus in orbem flecti solito, D. Sigismundus Laurentius inscripsit; **QUO SE CŪNQUE MOVET. S.** Paulum Apostolum, Divinæ voluntati ac providentiæ penitus conformem, significabat. Præclarum, ceterè, obediens animi argumentum dedit ille, quando in primo miræ conversionis suæ momento ex imò pectore clamavit, *Domine quid me vis facere?* Quòd verò hanc mentem per reliquum omnem vitæ suæ decursum conservârit, ipsemet sibi testis luculentus, ait; *Paulus servus Jesu Christi &c. Per quem accepimus gratiam & Apostolatam ad obediendum fidei in omnibus gentibus.* Id ipsum monet Magnus Augustinus; *Studete ut cognoscatis voluntatem Dei: postquam autem cognoveritis, summo nisu contendite, ut hanc faciatis.*

Amor erga
Jesum &
Mariam.
S. Aug. apud
Paulum
Barry in Ha-
gioph. & East.
Mar.

80. Isabella, Arragoniæ Regina, in symbolo suo duos flores depingi fecit; quorum primus vocabatur Heliotropos, id est, flos solis; alter Selenitropos, id est, flos lunæ. Addito lemmate, **SEQUOR, ET ÆTERNUM SPECTO.** Per florem Solis **JESUS**; per florem Lunæ **MARIA** significabatur, è quorum amoribus piissima Regina sese nunquam passa est avelli. Haud aliter Magnus Augustinus, cum inter præsentis Jesu & Mariæ delicias staret medius, in voces has suavissimas erupisse fertur; *Hinc pascor à vulnere, hinc lactor ab ubere, possisus in medio, quòd me veram nescio.* Vulgare est illud Poëtæ;

Spes mea prima Deus, spes altera Virgo Maria.

Pulchrè P. Jacobus Masenius;

*In te noster amor post Christum, Virgo, quiescit,
Tu mihi votorum meta caputque manes.*

S. Anselm. in Medit.

Et Sanctus Anselmus; *Quis unquam, ait, fiducia sua anchoram in Filii tui merito defigens. & in misericordiâ tuâ, ô benignissima Mater, confidens, in speratam passus est repulsam?*

Propositum.

Psal. 118. S. August. in Psal. 36. conc. 2.

81. P. Blasius Palma heliotropio, versus solem intuenti, subscripsit; **NON INFERIORA SEQUAR.** Bonum hominis propositum hæc imagine repræsentabis; quale erat illud Davidis; *Juravi & stavi, custodire iudicia justitiæ tuæ.* S. P. Augustinus; *Jam cum sequeris viam Christi, non tibi sæculi prosperitates promittas, Per dura ambulavit, sed magna promissit, sequere.*

82. Inter flores laudatur heliotropium, quòd se

ad unicum convertat solem, & veluti inferiora fastidens, se cum eo circummagat, abeuntemque sequatur. Emblematis subscripsit Sapiientissimus Philotheus; **SEQUE OBTULIT UNI.** Nihil tam curandum est Christiano homini, quàm ut uni Deo suam vitam, suasque probet actiones: nam qui Deo & hominibus pariter suo placere cupit obsequio, id sæpè efficit, ut Divinus cultus humano postponatur. Uni offerendum est cor nostrum, nec illud cum pluribus dividendum. Certè heliotropium nos docet, ut uni soli serviamus, & inter miseriarum tenebras, inter luctam carnis nostræ, inter mundi offusas illecebras, nos Deo, Soli nostro, unicoque lumini offeramus. Sanctus P. Augustinus; *Nihil gratius Deo possumus offerre, quàm ut dicamus ei, posside nos.* Et rursus; *Quarebas quid offerres pro te? offer te. Quid enim Dominus querit à te, nisi te?* Juvat audire cauentem symboli Interpretem;

Offerre ipsum Deo

S. August. Psal. 131.

Idem serm. 236. de Ten. cap. 2.

*Non me sacrilega flectet contagio turba,
Ne meus à cælo devius ibit amor.
Non me transversum rapiet scelerata libido,
Ambitioque potens, aut malus error aget.
Non me turpis avarities, nec crimina vulgi
A summo iungent, qui regit astra, Deo.
Sunt sacra corda polo. Mentem sacravimus uni
Humano est potior cælitus ortus amor.*

83. Ludovicus Brethe, Can. Reg. inter cætera, etiam heliotropii Emblemate suam S. Genovesæ Basilicam insignivit; eique, versus solem intuenti, subscripsit; **AD ME CONVERSIO EJUS.** Anceps iconis hujus mens est, innuitque vel hominem ad Dei obsequia, vel Deum ad gratias homini offerendas convertum. Utrumque sensum complectens Magnus Augustinus; *Convertos, inquit, Deus adjuvat, aversos deserit. Sed etiam ut convertamur, ipse adjuvat; quòd certè oculis corporis lux ista non prestat.* Emblematis Author de Sancto Guilielmo, Canonico Regulari ad S. Genovesam, & in Daniâ Abbate, id explicat, qui in diversis Canonicorum Collegiis sanctissimè degens, mitificè semper Divinum Solem ad se per innumeras gratias convertum expertus est.

S. Aug. 1. 2. peccatorum meriti. c.

Ad sanctitatem natum decuit inter Sanctos adolescere:

*Nimirum; Flos, in cælum transferendus,
Inter aras gemmare debuit:*

*Debit & sangenovesam in montem transmitti,
Ut suum hinc liberius. & propius intueretur solem,
Et mutua ad ipsum esset conversio ejus. &c.*

Colleg. Can. Reg. S. August.

ad S. Crucem Augustæ

84. Heliotropium. Solis lumine plurimum illustrare, epigraphen sustinet; HOC LUMINE VIVO. Inclytum sanctæ Crucis Collegium, Ordinis Can. Reg. S. Augustini Augustæ Vindellicorum, hac icone significatur; quod suo illo prodigioso vivit lumine, Deo nimirum, ceu Sole æterno, sub ruberâ carnis specie in SS. Eucharistiâ innumeris miraculis clarissimo. Et sanè felix ac fecundum est lumen illud Eucharisticum, cum ex celeberrimo S. Crucis Collegio nunquam non viri proderint clarissimi, qui, ceu totidem Solis Eucharistici parhelia, exteris Canonicorum Ecclesiis illustrandis gubernandisque auspiciatissime præficerentur. Cæterum Emblemata istud etiam hominem contemplativum spectat, qui nullo alio, nisi cœlesti lumine vivit, rerum terrenarum summè pertæsus. Nam, Magno Augustino teste, *Illic est vita hominum, ubi est lumen verum, quod illuminat omnem hominem. Et rursus; Bonum spiritui est, habere tibi semper, ne quod adeptus est conversione, aversione lumen amutat.*

Deo adhæ-
rere.

S. Aug. An-
not. in Job.
cap. 10.
Idem lib. 13.
Conf. cap. 2.

H O R T U S.

Cap. XI.

85. Iohannes Ferrus Poësin Emblemate significatus, Hortum expressit; cum lemmate, ORNAMENTO, E DILETTO. Id est; ORNAT, ET RECREAT. Eadem virtutis est indoles, quæ humanam mentem non ornatu tantum, sed & voluptate perfundit. Enimverò virtus, teste S. Chryso. *Tantum intrinsecus voluptatem affert, quantum sermo nullus exprimere possit. Quid enim tibi de presentibus jucundum esse videtur? Nonne laeta mensa & corpo-*

Virtus.

S. Io. Chry-
som. 63. ad
popul.

ris sanitas, & gloria; & divitiæ? sed hæc suavia, si illi compares voluptati, sunt omnibus amariora illi collata.

86. Cum illustrissima Barberinorum familia in armis gentilitiis Apes præferat, idcirco Academia Parthenia Romana, à Cardinalibus Barbarianis visitanda seipsam horti Emblemate significavit, qui floribus undique resperfus, opportunam hanc epigraphen subjunctâ habuit; APES EXPECTAT. Eadem ego S. Josephi imaginè interpretatus sum; S. Josephi virtutè enim & sanctimonie floribus cumulatè lotus, B. Virginem, apem mundissimam, & infantem Jesum, itidem apis cognomine à S. Bernardo celebratum, intra castissimum sinum suum recepit, eosque Sponsi ac Nutritii officii studiosissime nutrit. Porro homo, charitatis studiosus, instar horti, mera humanitatis, benevolentie, ac beneficiorum mella in proximos spirat. Ad hunc proximi amorem excitulans Magnus Augustinus; *Ante omnia, inquit misericordie operam detis, & in quibuscumque possitis, proximos vestros adjuvetis. &c.*

S. Josephi
virtutè enim &
sanctimonie
floribus cumu-
latè lotus.

Charitati-
vus.

S. Aug. serm.
203 de temp.

87. In Encomium S. Marci Evangelistæ, Dominus Aresii horti figuravit, qui nube pluviâ irrigatus epigraphen tulit; GERMINANS GERMINABIT. Sensus erat; mundum, Evangelicâ ipsius doctrinâ & Apostolico sudore fecundatum, amplissimos virtutum flores ac fructus progerminasse. Enimverò, quod Author Operis Imperfecti testatur, *Sicut pluvia irrigat terram, ut triticum proferat, sic doctrina hominem irrigat, ut iustitiam operetur.* Eadem omnino ratione lachrymarum pluvie ad virtutum flores in humano pectore cumulandos disponunt. *Lachrymarum mador,* inquit S. Petrus Damianus, *animam omni labe purificat, & ad proferenda virtutum germina nostri cordis arva fecundat.*

S. Marcus
Evang.

Aut Op Imp
hom 20.
Lachrymarum

S. Pet Dam.
Opusc. 13.
cap. 126

88. Hortus, languentibus ob nimiam ariditatem

floribus instructus, symboli loco nubem pluviam respicit; cum dicto, UNDE AUXILIUM MIHI. Spiritus S. consolator. Spiritus sanctus, accommodatè ad hanc ideam, gratiæ suæ pluvii nostros fervores temperat, ariditatem aufert, ac miram animæ nostræ beneficentiam tribuit. Vatis Regii suspiria sunt; *Anima mea sicut terra sine aquâ tibi. Velociter exaudi me Domine, veluti dixisset; Veni dator munerum, in astu temperies, riga quod est aridum* &c. S. Bernardus, Spiritus sanctus, spiritus bonus, spiritus rectus, spiritus dulcis, spiritus fortis; infirma roborans, aspera planans, corda purificans; quidquid in hoc sæculo nequam videtur difficile & angustum, leve facit.

89. Hortus aliorum oculos tantundem in sui admirationem rapit, quantum felicitatis ac splendoris à benigno Solis aspectu recipit. Unde infra Solem figuratus, hanc gnomam pronuntiat; ASPICE, UT ASPICIAR. Eodem affectu quem vis aulicum ad suum Principem suspirare censeo; nam Solis huius politici gratias illustratus, omnium existimationem & cultum in se convertit. Cæterum hoc Emblemate utilitatem illam opportune demonstrare licet, quæ nobis è gratioso Magnatum aspectu ac patrocinio accrescit. De Christi benigno erga homines aspectu ait Magnus Augustinus; *Infirmos salvavit aspectus infirmitatis ejus, firmos quarit contemplatio Divinitatis ejus.*

90. In laudem hominis cujusdam, illustrissimâ quidem, sed tamen protus singulari virtute donati, regium hortum depinges, in quo flores rarissimi, arbores prodigiosæ, surculi insolito artificio delibrati, fontes ob varietatem paradoxî, à lia que topiariæ miracula spectentur. Epigraphen subjunges; COMMUNIA, NON COMMUNITER. Hanc excellentiam Maria Virgo unicè sibi vendicat: in eâ enim, veluti in augustissimo horto, omnes quidem virtutes, reliquis cœlitibus communes; additâ tamen singulari ac insolitâ quâdam perfectione, resplendent. Appositè S. Bernardus; *Ceteras quoque virtutes, inquit, singulares prorsus invenies tu Maria, quæ videbantur esse communes.*

In morte. 91. Symboli loco Hortum depinxere, cujus flores infra Solis eclipsem languerant; cum lemmate, A LANGUIORE LANGUOR. Subditos, ex Isabella Borbonicæ, Hispaniarum Reginæ, morte afflictos, hoc Emblemata spectabat, eadem effecta in Servatoris nostri morte observabantur; illo enim extremum languente, omnes creatura in acerbissimos dolores fatecebant. *Pendente in patibulo Creatore*, inquit S. Leo Papa, *universa creatura congemuit, & Crucis clavos omnia simul elementa senserunt. Nihil ab illo supplicio liberum fuit. Hoc in communionem sus & terram traxit, & cœlum; hoc petras rupit, monumenta aperuit, inferna reseravit, & densarum horrore tenebrarum radios Solis abscondit. Debebat hoc testimonium suo mundo Auctori, ut in occasu Conditoris sui vellent universa finire.*

Beneficentia. 92. Mariam Annam, Hispaniarum Reginam, cum Mediolanum regio apparatu ingrederetur, inter cætera Emblemata Hortus excipiebat; qui floribus undiq; respectus, epigraphen tulit; ASPIRANTIBUS AUSTRIS. Mens Emblematis erat, Reginam illam, ex augustissimâ Domo Austriacâ oriundam, serenissimo tuo adventu plurimum gaudii ac felicitatis afferre. Nec obest, Australes ventos naturâ suâ floribus esse inimicos & fatales, ut eruditus argumentis probat Ludovicus della Cerda: nam, è communi Aristotelis, Plinii, ac Nonni suffragio, venti pro regionum varietate diversos fortunatur effectus, ita ut Auster, uno loco calorem ac pluvias

parturiens, alibi serenus & suavis aspiet. Nonni verba ita habent;

*Ex Tyri pelago, & maritimis agris,
Spirans ex Libano meridionalis blandus ventus,
Spiritu generante fruges profundit, naves incitantem auram,*

Qui & rusticum refrigerat, & nautam in navigationem trahit.

Si hanc ideam libeat accipere in sensu allegorico, Spiritus S. non abs re dixeris, aspirante Spiritu sancto innumeros virtutum flores progerminare. Unde lacium Epithalamium in hæc suspiria erumpit; *Veni Auster, perfla hortum meum, & fluant aromata illius.* Nam interprete S. Gregorio Papa, *Adveniente sancto Spiritu, cor, quod prius torpuerat, ad operationem se excitat; mox sancta operationis opiniones per proximos quoque suaviter discurrunt, ut quique audientes ad eadem se accendant, & AUSTRO FLANTE, id est Spiritu sancto se infundente, VIRTUTUM ODORES EMITTANT, ut ubique sanctus HORTUS FLOREAT, ET post florem FRUCTUS redolentes, & resicientes PRODUCAT.*

93. Hortus obleratus, præ floribus aliquot serpentes excludens, epigraphen tenet; PROCUL HINC. Maria Virgo, in sacris literis Hortus conclusus cognominata, venenatam insidiantis peccati malitiam ab intemperatâ suâ puritate nunquam non longissimè proserpsit. Optinè de illa pionuntiat Sophronius; *Verè hortus deliciarum, in quo consista sunt universa florum genera, & odoramenta virtutum, sicque conclusus, ut nesciat violari, neque corrumpiulis insidiarum fraudibus.*

94. D. Didacus Saavedra, ut demonstraret, scientias & artes, quæ Principem concernunt, debere ab illius Magistris ac tutoribus gravi quidem, sed tamen simul jucundâ & sedulâ methodo doceri; hortum figuravit, qui aggeribus ac propugnaculis fortissimè munitus, epigraphen tulit; DILETTANDO INSEGNA. Id est; DOCET, ET DELECTAT. E ludicris enim opportunissima habetur occasio ad heroicas & serias disciplinas Principibus ingenerandas. Aristoteles ait; *Itaque ludi magna ex parte imitationes esse debent earum rerum, quæ serio potestae sunt obeunda.* S. Hieronymus Latæ matri eandem filiz instituendæ methodum tradit; *Fiant et littera vel buxæ, vel eburnæ, & suis nominibus appellentur. Ludat in eis, ut & ludus ipse eruditio sit &c.*

95. D. Carolus Rancatus illustri Emblemate amœnum collem expressit, qui nullâ hominum industriâ cultus, floribus ita copiosis superbiebat, ut omnium hortorum gloriam obscuraret. Epigraphen è Claudiano mutuata addidit; ZEPHYRO CONTENTA COLONO. Verba Poëtæ sunt;

*Intus prata micant, manibus quæ subdita nullis
Perpetuum florent, Zephyro contenta Colono.*

Cœli Reginam hæc imago concernit, quæ, in stat nobilissimi horti, prodigiosos sæcundæ Virginitatis, & intactæ Maternitatis flores, nullo unquam operationis humanæ interventu, sed solo Spiritu sancti zephyro aspitante, protulit. S. Bonaventura, ad Virginem Deiparam conversus, canit;

*Ave Virgo, quam perflavit,
Et persando fecundavit
Auster fructu spiritali
Christoflore Virginali.*

Philippus Abbas, ad illa Angeli verba reflectens, Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus altissimi umbrabit tibi, hanc paraphrasin subjungit; *Scias te nul-*

Cant. 14. 6.

S Greg. Pap in hunc loc.

Cant. 4. 12. Mariæ V. puritas.

Sophronius serm. de Annunc.

Docere.

Aristot. 1. 7. Polit. c. 17. S. Hieron. ad Latam.

Claud. de Nupt. Honorii.

Mariæ V.

S. Bonav. in psalterio mat. 109. quinquagena 3.

lam virilis copula commercium experturam, sed opera de sancto Spiritu, possibiliter quidem, sed ineffabiliter concepturam. Ceterum nobilis indoles, virtutum floribus exornanda, nequaquam leuiteram rigorosæ educationis duntaxat expectat, sed Zephyri vel Austri temperatâ suavitatem ad rarissimos bonarum operationum decores animari solet. Surge Aquilo (id est, interprete Richardo Victorino, discede) et veni Aufer, perfla hortum meum, et fluent aromata.

96. D. Carolus Rancatus flores, intra hortum languidos & cadentes, hoc lemma notavit; DEFICIUNT RIVI. Verbis è Claudiano Iumpis; *Algei ager, stansosque bibunt violaria succos, Sed postquam medio Sol altior adstiteri orbi, Ecce polum nox sederat: tremescit aque nutas Insula cornipedum strepitu, pulsuque rotarum. Nosse nec aurigam tectui: seu mortifer ille, Seu mors ipsa fuit, livor permanui in herbas, DEFICIUNT RIVI.*

Hominem litteratum, ingenio quidem floridum & vivacem, at simul pauperem, omnique Mecænatum subidio ita miserè delitutum significat, ut tandem & litteris & lanitati cogatur remittere nuntium. Hanc miseriam expertus Cleander, nocturno tempore victus parandi gratiâ in aquagris fatigabatur, ut interdiu ad Chrylippi sapientiam percipiendam liberas afferet aures. Alopus, egestate compulsus, te aliorum obsequiis captivum vendidit, Plautus, ut vitam sustentaret, in molencino versando vires penè omnes consumpsit. Quidam è nobilioribus Italiae nostræ Poëtis idipsum in Pallore F. his omninò verbis conqueritur.

Se da quel di, che meco

*Pujsola Musamia d' Elide in Argo
Havessi havuto di cantar tant' agio,
Quanta cagion di lagrimar sempr' hebbi:
Haurai del mio signor l' armi, e gli honore,
Chor non hauria de la Meonia tromba
D' un' diar Achille; e la mia patria,
Madre de Cigni sfortunati andrebbe
Già per me cinto del secondo alloro.
Ma oggi è fatta (ò secolo inhumano!)
L' arte del poetar troppo infelice.
Lieto nido, esca dolce, aura cortese
Bramano e Cigno, e non si van in Parnasso
Con le cure mordace, e chi pur sempre
Col suo destin garrisce, e col disjugo
Viuu roco, è perde il canto, e la favilla.*

Ceterum homo, sacri baptismatis aut gratiæ Divinæ rivis deficientibus, languet, ætetnumque marcescit. S. P. Augustinus; *Cum data fuerit gratia, incipiunt esse etiam merita nostra bona, per illam tamen: Nam si se illa subtraxerit, cadit homo non erectus, sed præcipitatus libero arbitrio.*

97. S. Matronarum Eremitarum, sua alimenta è cœlesti penore Angelorum manibus recipere solitum, horum Emblemate ornârunt, qui à nube pluvâ irrigatus, epigraphen habuit; FOVETUR AB ALTO. Itælis populus eundem omninò favorem est expertus. Ipsummet Deum testem habeto; *Ego, inquebat, pluviam vobis panes de cælo. Regius Plaltes de Deo canit; Fane cœli saturavit eos. Et Salomon, Paratum panem de cœlis præstulisti eis. Taceo S. Catharinam Senensem, alioque complures, quibus illa è cælo beneficentia cumulata obtigit, S. P. Augustinus; De omnium fructibus cœlestis panis conficitur: Et omnis operarius in Dominica vinea sine dolo laborans, ipso salubriter ac abundanter saturabitur.*

98. Hortus, in diverts areas, directas, polygonas, semicirculares, ovatas, aliaque distinctus: hy-

draulis insuper, cryptis, artificiosâ optice, mirâ florum varietate, ac cætero opere topiario instructus, epigraphen sustinet, VARIETATE VENUSTIOR. Enimverò horti delitiæ mirum è varietate ornamentum capiunt. Ceterè sacra sponsa vestimentum suum vario cultu discerni voluit. *Assit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.* Quin, & velum, ante Divinam Arcam olim explicatum, eâ colorum vicissitudine radiabat. *Facies et velum de hyacintho et purpurâ, coccoque bis uncto, et bysso reortâ, opere plumario, et pulchrâ varietate contextum, &c.* De S. Ecclesia in rem præsentem ait Magnus Augustinus; *Ecclesia est regina illa, de qua ad Dominum dicitur: Assit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate, id est, diversarum circumdata pretioso decore virtutum.*

99. Horti conclusi areolæ, compluribus flosculis resperatæ, inscriptionem præferunt; PROCUL HINC TALPÆ. Mariam Virginem Deiparam rectè Hortum conclusum cognominant (sacra Litteræ; & Ecbertus *Areolam aromatam sanctorum*; Hesychius verò *Hortum non seminatum fertilem, incultum*; nam horti hujus Virginis flores ita tenerè ac eleganter veniant, ut procul omnes fuget hæreticos, talparum more excæcatos. Emblematis sui interpretem audi P. Jacobum Masenium;

Exclusis procul hinc talpis, se floriger hortus

Explicat, et pulchris Flora superbit agris.

Florida virtutum vernat tibi purpura Virgo;

Hæretici talpæ, vos procul esse decet

100. Hortus, à vento afflatus, epigraphen tenet; HOC ASPIRANTE VIREBIT. S. Ecclesiam Catholicam hæc imago concernit, quæ Spiritu sancto afflata, magis indies magisque virebit. Maria Virgo, asserente Sophronio, *Hortus deliciarum est, in quo condita sunt universa florum genera, et odoramenta virtutum*; quæ tamen ipsa horti hujus Virginis ornamenta non aliunde, nisi à spirante Numine veniant. Rursus P. Masenius;

Pascitur irriguis hortus gentilis ab undis,

Flos patet ad ventos, spirat aroma notus.

Vincere delicias hortorum credita Virgo est,

Aspirante Deo cum parit illa Deum.

101. Videbis in hortis ex myrto, aliisque herbis varias in diversis locis efformatas imagines; hinc leonem, ibi hominem, alibi aquilam, cervum, unicornem, aliud jam verò nisi hortulanus propè quotidie refectum eat excrefcentem illam, luxuriantemque herbæ comam, fiet intra paucos dies, nec aquilam aquilæ, nec hominem homini, nec alius figuris alias amplius esse similes. Unde lemma hortensibus illis simulachris inditum; ASSIDUO SUCCISA STABUNT. Idipsum in corporis nostri culturâ invenit. Esto enim fortunidine animi leo fueris, nisi virtuosorum affectuum, nunquam non succrescentiū, exuberantiam cultro mortificationis succidas, spiritalis leonis robur brevi in te amplius non deprehendes, imò nec ultra te cognosces. Est siquidem intra nos radix amara, virtutique contraria, sursum semper germinans. *Credite mihi, inquit S. Bernardus, et putata repullulant, et effugata redeunt, et reacceduntur extincta, sopita demò excitantur. Parum est ergo semel putasse, sæpè putandum est, imò, si fieri potest, semper, quia semper quod putari oportet si non dissimules, invenies.* Consonant his illa B. Abbatis Ephraemi; *Bellum militum breve, sed Monachi pugna, quoad usque migret ad Dominum, durat.*

120. In hortis extantur umbracula, sub quibus corpora à Solis æstu sibi temperent, ac refrigerentur. Unde umbraculo, intra hortum extracto, sub-

Varietas.

Psa. 44. 10.

Exod. 26. 31.

S. Ecclesia.

S. Aug. serm.

253. de temp.

Maria V.

Can. 4.

Ecbert. in de-

prec. ad B. V.

Hesyeb. Oras

2. de Deip.

S. Ecclesia;

Maria V.

Sophron. hom.

de Assumpt.

Mortificatio.

S. Bernard.

serm. 58 in

Can.

S. Ephram.

Exhort. ad

pietatem l. 1.

pag. 7.

nimus
bilis.

ant. 4. 16.
b. Vict. in
inc loc.

laud. de
apt. Prosper
3.

litteratus
uper in-
lix.

Gratia Dei
baptismus.

Aug. de
Trat. et lib.
arb. cap. 6.

S. Matro-
anianus.

Exod. 16. 4.

Psa. 104. 40.

Sap. 16. 20.

S. Aug. ser. 3.
de verif. 6. 3.

subscripsit P. Sebastianus à Matre Dei. HUC FESSA MEMBRA RECURRENT. seu melius; HUC CORPORA FESSA RECURRENT. Hortus pulcher & artificiosus est mundus; sed heu! ætus concupiscentiæ ac calamitatis in illo continuus; unde Deus amœnissimum construxit umbraculum, Virginem Deiparam, ad quam, ætûs levandi causâ, omnes fessi recurrant. De Divino patrocinio symbolicè pronuntians Siracides; ait; quod sit Firmamentum virtutis, tegimen ardoris, & umbraculum meridiani. Nam, interpretare Rabano, Deus est firmamentum virtutis, confortans illos; ipse est tegimen eorum contra ardorem tentationis; umbraculum contra validum æstum persecutionis, hunc enim merides significat &c.

HYACINTHVS.

Cap. XII.

103. **H**Yacinthi flores, cum lemmate, DE VULNERE NATI, sanctos Martyres concernunt, qui è plagis suis æternæ felicitatis decorem consequuntur. S. Basilius; Nihil est, quod cunctis, ô homines, illustre hoc, & honestum adire certamen, nec mortem perhorrere: neque enim ea est corruptio, sed vita occasio; non omnimoda deletio, sed ad honorem prei ingentis transiensio. Et Seneca; Intrepidus horam illam decretoriam prospice; non est animo suprema, sed corpori. Detrahetur tibi hæc circumiecta novissimum velamentum tui, cuius; detrahetur caro, & suffusus sanguis, discurrensque per totum; detrahetur ossa, nervisque, firmamenta fluidorum, ac labentium. Dies iste, quem tanquam extremum reformidas, æterni natalis est. Qui, omnes homines è saucio Servatoris sui latere genitos, hæc imago spectat.

104. D. Vincentius Gilibertus hyacinthum hoc donavit lemmate; ET PALLET, ET PLACET. Homo sobrius, macilentus, ac mortificatus gemino hoc encomio describitur, S. Basilius; Optimus corporis habitus, & coloris bonitas pugilem à cæteris distinguit, sic Christianum à cæteris macilentia corporis, pallorque deflorescens, qui continentia veluti adjectus & comes, iudicio est, eum Christi mandatorum verè pugilem esse, qui in infirmitate corporis adversarium suum in luctu prosterнат.

105. Viti eruditus in hyacintho geminos hos characteres A I, naturæ manibus explicatè descriptos obtervant; Et quidem si Græcis fidem habeas, litteræ ille Ajacem spectant, qui, ut Poëta fingunt, è violentâ suâ morte in hunc florè transformatus, etiamnum ab illa dolentis voce hæc deploratur. Unde Raulinus hyacinthi herbas, jam jam in florem effundendas, hoc epigrammate notavit; INSCRIPTI LUCTU NASCENTUR. Eadem miseria omnibus Adami posteris communis est, qui in hunc orbem editi, mox in suspiria & tristes fletus solvuntur. De se ipso testatur Salomon; Primam vocem similem omnibus emisi plorans. Causam vagitû. adeo maturi subjungens Magnus Augustinus, Infantia, inquit, non à risu, sed à fletu orditur hanc lucem, quod, quid malorum ingressa sit nesciens, prophetat quodammodo.

106. Cum Illustrissimus D. Hyacinthus Orrigonus pro metiris suis inter Regios Mediolanensium Senatores recenseretur, D. Carolus Rancatus symboli loco hyacinthum depingi fecit, cum epigrammate; INSCRIPTUS NOMINA REGIS. Ver-

Virg. Eclog. 3 bis è Virgilio mutuats;

v. 106.

Dic quibus in terris inscripti nomina Regum
Nascuntur flores

Et verò lemma istud opportunè Senatorem Regium spectabat; siquidem omnes libelli supplices, ad illius manus destinati, hæc Regis epigraphen præferunt, *Potentissime Rex*. Et quidquid Senatores è Cancellariâ decernunt, hoc Regis Hispani nomine subscribunt, *Philippus &c.* Cæterùm Emblematis Authorem mentem suam sequenti poemate explicat;

Dic quibus in terris inscripti nomina Regum
Nascuntur flores? Musa Maronis ait.
Carmina non veteri sunt hæc solvenda Sybilla,
Tales non flores Patria nostra colit.
Scilicet in cælo flores Hyacinthe senatu,
Nomina tuque vices, iuraque Regis habes.
Te decet inscripsi Regi dare jura libellis,
Quodque Senator ages ipse Philippus aget.
Sic ergò inscriptum Regis florere Hyacinthum
Nomina; Virgili Musa sonora canat.

Quis Christianus, sacratissimum Christi, Regis Regum nomen cordi suo incisum ferens hanc iconem sibi propriam vendicat. Ipsummet sibi testem audi Magnum Augustinum; *Nomen Salvatoris mei, filii sui, in ipso adhuc lacte matris, tenerum cor meum piè biberat, & altè retinebat, & quidquid sine hoc nomine fuisset, quamvis literatum & expolitum & veridicum, non me totum rapiebat.*

JASMINUS.

Cap. XIII.

107. **J**asminus, Sole in occasum vergente, explicari solet. Unde foliis interdum clausis, epigraphen à me recepit; VESPERE FLORET. Sancti S. Latronis Dismæ hoc ectypum putes, qui teu vitâ suâ, seu etiam Christo occidente, pretiosissimos fidei, charitatis, & cognitionis Divinæ virtutibus efflorescere cœpit. Prudentia quoque, hunc florem imitatus, in vitæ nostræ senectâ omnium amplissimè patet. *Omnes penè virtutes corporis, teste S. Hieronymo, mutantur in senibus, & crescente solâ sapientiâ, decrescunt cætera. moxque jungit; Senectus eorum, qui adolescentiam suam honestis artibus instruxerunt, atate fit doctior, usu tristior, processu temporis sapientior &c.*

108. Academicum quemdam conventum, noctu fieri solitum, Carolus Rancatus Jasmini symbolo exornavit; qui interdum delitescens, venustatis ac fragrantia suæ nobilitatem non nisi Sole occiduo explicat. Epigraphen addidit; AL DISPARIR DEL SOLE IO COMPARISCO. Id est, FLORESCO SOLE CADENTE. De Jasmino idem Rancatus in hæc verba canit;

Al disparir del sole io comparisco,
Poche mai non ardisco
Se nel paese nacqui d' Occidente,
Scoprìmoia l' Oriente.
Manca sangue ogni fior, cade, e non dura
A la solare arsura;
Onde troppo sare caduco, e lieve
Discoprendomi al sol, se son di neve.

Mariæ Virginis virtutes nunquam ita floruerunt, tunc Divino Sole ad Crucis occatum vergente. S. Anselmo teste, *Stabat Maria in fide Iesu constantissima & patientissima stabat in fide Iesu firma; & pulchre stabat, ut decet pudicitiam virginalem. Stabat disciplinata, verecunda Virgo, patientissima, lachrymis plena, doloribus immersa.*

109. Floris hujus ramusculi, nascente vere ab industri olitoris manu recissi, epigraphen tenent; LECTORES EMITTET. Ab his non multum recedunt illa Horatii verba;

Christianus.

S. Aug. l. 3.
Conf. 6. 24.

S. Latronis

Prudentia

S. Hieron. ep.
2. ad Nepot.

Academicus nocturnus.

Maria V. sub Cruc.
S. Ansel. in
cap. 18. M.

Horat. Epod.
Od.

Inutiles falce ramos amputans,
Feliciores inserit.

Enimverò Jafminus, pristinâ ramorum luxuriâ liberaturus, paulò post alios longè nobiliores profert. Eos his Jafmini coloribus depingens, qui filius aut facultatibus omnibus spoliati, tursus annuente fortunâ, prolem ac divitias, prioribus longè ampliores, recuperant. De Jobo, hanc fortunæ vicissitudinem probè experto, testantur lacræ Litteræ; *Et addidit Dominus omnia, quacunque fuerunt Iob, duplicia.* Et paulò infra; *Dominus autem benedixit novissimis Iob magis, quàm principio eius: Et facta sunt ei, non septem milia, quæ ante possederat, sed quatuordecim millia ovium.* &c. Sic nimirum Jobus, interprete Magno Augustino, *Ab illo vulnere atque putredine salvus factus est, & ei cuncta, quæ amiserat, duplicata sunt restituta.* Ne verò temporalium jacturam semper temporalibus bonis compensandam expectes, audi ejusdem S. Patris consilium; *Mala temporalia sicut Iob sustinet: sed pro hac sustinentiâ non temporalia bona sperate, quæ illi auclta redierunt; sed æterna potius, quæ in Domino præcesserunt.*

110. Jafminus, necdum perfectè maturus, colorem purpureum præfert, paulò post insigni & exquisito candore interfecandum. Unde lemma; EX RUBEo CANDOR. Ita pœnitens ob noxas suas, in sacro tribunali detectas, voluntatio rubore suffunditur, quem illicò purissimus gratiæ Divinæ candor excipit. Ad candorem hunc recipiendum opportunè extimulans Magnus Augustinus, ait; *Non erubescat pœnitentiam agere, qui non erubuit pœnitenda committere.* Diogenes juvenem quemdam conspicatus, qui delicto à se commisso, & in publicum evulgato ruborem contraxerat, respondit, *Bono animo esto fili; istiusmodi est virtutis color.* Unde proverbium obtinuit; *Si erubescit, salva res est.*

L I L I U M.

Cap. XIV.

111. Liliū eximiam raræ ac singularis puritatis lideam exhibet. Unde lemma; NIL CANDIDIUS. Maria Virgo, hoc symbolo comprimis delineata, candoris sui integritate omnes creaturas longissimè superat. S. Gregorius Thaumaturgus, *Tu sancta, inquit, omni humana natura gloriosior, ac purior, sanctiorque effecta es, ac neve quidem candidiorem habens mentem, quo vis autem auro, quantumvis probato purificatum magis corpus.*

112. De lilio scribit Plinius, *Nulli florum excelsitas major.* Cui assentiens S. Bernardus, *lilia cognominat eminentia in floribus terra.* Ut adèd non abs re huic flori inscripseris; SUPERGREDITUR OMNES. Vel, FLORUM MINIME MINOR. Perfectionem tublinem ac menta exotica hoc symbolum demonstrat. S. Epiphanius, Mariam Virginem, encomio illo dignissimam, contemplatus, *Virgo, inquit, est liliū immaculatum, sublimior Angelus facta est, superior ipsi Cherubim, & Seraphim, placens Christo Regi, à Deo in honore habita tanquam ancilla digna, & Mater sancta, Mater immaculata, solo Deo excepto, cunctis superior existit.* Et S. Anselmus; *Nil tibi Domina æquale, nil comparabile. Omne quod est, aut supra te, aut infra te est: supra te solus Deus, infra te omne quod Deus non est.*

113. Qui vitæ suæ puritatem cum boni nominis fragrantia conjunctam habet, Liliū Emblemata promeretur; addito epigrammate, CUM CANDORE ODOR. S. Gregorius in illud sacri Epithalamii, *Sicut liliū inter spinas, ait; sola illa anima in lili*

dignitate computatur, quæ à mortalitatis radice ad celestem pulchritudinem assurgit, & munditia CAN- DOREM corde & corpore sibi ipsi custodit, & proximos quosque bona opinionis ODORE reficit. S. Petrus Damianus in Mariæ Virginis encomiis facundissimus, ait; *De spinosâ progenie Iudeorum nata, CANDESCBAT MUNDITIA Virgineæ castitatis in corpore, flammescibat autem ardore gemina charuatis in mente, FLAGRABAT passim ODORE boni operis, tendebat ad sublimia in intentione continuacordis.* Atque adèd in Virginè Matre, ceu lilio præstantissimo, cum primis geminam candoris & odoris prærogativam est reveritus. Eandem imaginem S. Antonio de Padua excolendo adhibui; in candore enim purissimam ipsius vitam, in odore verò doctrinæ fragrantiam repræsentabam; siquidem de illo S. Bonaventura his omninò verbis testatur; *Et vitâ floruit, & doctrinâ.*

114. Scipio Bargalius Virginis Mariæ natales cum hoc flore; intra cespitem suum hærente, comparabat; addito lenimate, FOETENTI E CESPITE. vel ut aliis placuit; REDOLT E FOETIDO. Veluti dixissent, Mariam Virginem, tametsi è vitiosâ radice progenitam, instar lili tamen nihil originariæ labis aut maculæ contraxisse. S. Bernardus, *Licet, inquit, Maria de patrum naturâ, vitiatâ per peccatum, duxerit originem, prælecta tamen per Spiritum sanctum, & præservata.* Verùm non Maria tantum luos avos insigni nobilitate ac munditiâ superabat, sed multi id ipsum hodie etiamnum non raro assolent. Enimverò, Seneca asserente, *Potest ex casâ vir magnus exire: potest & ex deformi, humilique corpusculo formosus animus ac magnus.* Ludovicus Ariostus, mulierum fastu reprimendo, Rodomontem in hæc verba loquentem sistit;

*Non siate pero tumide, e fustofo
Donne per dir che l'huom fu vostro figlio,
Che da le spine ancor nascon le rose,
E d'una feuda erbanasce il giglio.*

115. Quædam lili species, latè Iris, indies fragrantiam diffundens suaviorem, gnomam legendam offert; DIUTURNITATE FRAGRANTIOR. Entassiduum in virtute progressum hac idè minime obscurè delineatum. S. Gregorius Nyssenus ait; *Ita se habere, ut ad utiliora semper in virtute ac bono velis ascendere: id ipsum forsitan humana nature perfectio est.* De S. Wilhelmo Abbate, meo Concanonico, historiæ referunt, quod in Clericorum militiam recensitus, *Cum ad Christianam perfectionem avidius inhiaret, nonnullorum, vitæ laxiorum deditorum, invidiam incurrens, persecutiones non paucas, neque leves sustinuit.* At cum non multò post insignis Ecclesia S. Genovefæ, exactis Canoniciis secularibus, cum meliore Canonico Regulari formâ commutaretur, ille, *Cum eâ habitus mutatione mutatus in virum alterum, cæpi ferventius ire de virtute in virtutem, quotidie se ipso perfectior evadens. Crescente deinde famâ illius sanctitatis, in Daniam vocatus fuit ad reformandum quoddam Canonicoorum Cœnobium.* Ubi autem voce cœlitus delapsâ didicerat, septem tantum vitæ suæ dies superesse, qui tamen re ipsâ septè anni erant, mox ab eo momento: *Totoreliquo vitæ spatio corpus suum sic affigebat, ut vitæ antea illius extrema comparatione, delicata videretur.* Ut adèd Divus iste ardentissimus, instat lili, revera fuerit *Diuturnitate fragrantior.*

116. Liliū sylvestre, latinè Hemerocallis, non plus uno die durat. Unde fœcem, è floribus istis contextum, hoc lemmate notâtunt; DIARII OMNES. vel; UNA DIE PULCRUM. vel; TOTA

Maria V. S. Pet. Dam. serm. 3 de Nativit.

S. Antoni^o de Padua.

S. Bonav. in vita.

Mariæ V. nativitas. S. Bernard. serm. 4 in Salvo Regina

Senec. apud Lit. s. u. l. 3. d. ser. 17. m. u. d. u. d. Arist. Cant. 2. 7. stant. 2. 121.

Profectus.

S. Greg. Nyss. lib de vita Moyss.

Offic. Can. Reg. 6. April.

Deinum recuperatur

Job. 42. 10. 12.

12. c. 8.

Pœnitens e bescens

S. ug. serm. 3 de Temp.

Mariæ V. ritas.

S. Greg. Thaum. serm. 2. in nunt.

12. c. 5. Bern. serm. in cant.

Mariæ V. nientia.

Epiphani. de laud. Maria.

Anselm l. concept. rg.

ita & fa. 2. ant. 2. 2. Greg in inc los.

Vita humana.
Pulchritudo humana.

S. Aug. in ps.
18. cont. 2.
Horat. l. 1.
Carm. Od. 4.

TOTA VITA DIES UNUS. Ipsissima hæc tam vitæ nostræ, quàm venustatis humanæ, fragilitas est. Unde Magnus Augustinus; *factet se quisque de divitiis, iactet se pulchritudine, & de viribus corporis; ista certè omnia mortalia sunt. Ridendi sunt, qui se de mortalibus iactant, à quibus rebus plerumque aut vivi deseruntur, aut mortui eas necesse est ut deserant.* Horatius;

Idem lib. 1.
ep. 4.

Vita summa brevis spem nos vetat inchoare longam.
Et alibi;

Senec. A. 2.
in Hippolite.

Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
De forma humana Seneca;
*Res est forma fugax, quis sapiens benè
Confidat fragili?*

Idem in
O. Av. A. 3.

Et iustus;
Florem deceris singuli carpunt dies.

Ovid. l. 2. de
Arte.

Compendio rem edifferens Ovidius, canit;
*Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad
annos,*

*Fit minor, est spatium carpitur illa suo.
Nec semper volat, nec semper lilia florent,
Et riget amissis spina relicta rosa.*

*Et tibi iam venient cani formose capilli:
Iam venient ruga, qua tibi corpus arent.*

S. Carolus.
Reliquiæ
Sanctorum.

117. Bartholomæus Rossus, S. Carolus, post mortem suavissimo sanctimonie odore, ac innumeris sanctitatis relictæ prodigiis illustrem, candidi lili symbolo exornavit; quod à cespite suo avulsam, hanc epigraphen sustinet, REDOLET, ET SANAT. Maria Virgo, instar lili, castimonie suæ fragrantiam passim in orbem diffudit, & libidinis flammæ ab hominum animis precessit. Dionysio Carthusiano teste, *Deipara Virgo inuentum corda sic penetravit sua inastimabili castitate Virginea, quod à nullo potuit concupisci: imò potius extinxit ad horam illorum libidinem.*

Maria V.
virginitas.
Dion. Cartus.
in Cant. 22.

118. Lilium, manibus contritatum, & candoris & odoris iacturam facit. Unde inscriptio; OCU- LIS, NON MANIBUS. Et Italicè; GRADISCO GLI OCCHI, E NON LA MANO ARDITA. Ita fœmminarum modestia sui aspectum quidem & admirationem, non verò contactum permittit. Unde Ioseph. filius ille virgineus, referente S. Hieronymo, *quia tangere eum volebat Ægyptia, fugi ex manibus eius; & quasi ad morsum rabidissimæ canis, ne paulatim virris serperet, palli, ungue, quod tetigerat, abiecit.* Idipsum de alienis oculibus, veletiam de rebus sacris pronuntiare licet, quæ fidelium oculis ac mentibus venerandæ quidem, non tamen sine temeritatis aut irreverentiæ notâ tangendæ exhibentur.

3 Hieron.
l. 1. cont. lo-
vin.

Res factæ.

119. Lilium, virgineæ puritatis propriissimum ætypon, si manibus teratur, mox formæ suæ iacturam & fœtorem contrahit. Unde lemma, FOETET ATTRITU. Verissimè dixit S. Hieronymus; *Tælus & soci, rissus & sibi, mortura virginitatis solent esse principia.* Meus Concanonicus Joannes Mauburnus, prolixiore calamo virginitatem cum lili comparans, ait; *Hic flos integer INTACTUS suavitè REDOLET, confractus autem, & CONFRACTUS, plurimum FOETET. Sic Virginitas inviolata, Deo & hominibus redolet; sed luxuria vitio confracta, aut signaculo fracto, infamia foetet.*

S. Hieronym.

Ioan. Maub.
Alphabet. 61
tit 30. Memb
2.

120. Lili odor amplissimè diffundi, ac multo tempore durare solitus, gnominæ præfert; PRO- CUL, ET DIU. Eos hoc penicillo adumbrabis, qui virtutis & excellentiæ suæ memoriam in terras remotissimas propagant. His inter sacros cumprimis accenseas Paulum, Augustinum, Antonium, aliosque viros Apostolicos; & inter profanos Alexan-

Virtus im-
mortalis.

drum, Cæsarem, Scipionem Africanum &c. quorum fama in orbe universo perfonat, & nonnisi ruente Sole conticescet. S. Bernardus, in conversionis suæ exordio maximum animi frigus & cordis sterilitatem expertus, frequenter in acerbissimos gemitus solvebatur: unde de se ipso scribit; *Cum subito fortè ad affarum, vel etiam aspectum cuiuspiam spiritualis perfectique viri, interdum & ad solam defuncti, seu absentis memoriam flabat spiritus, & fluebant aquæ, & erant mihi lacrymae illæ panes die ac nocte.* Demum concludit; *Quidnam istud, nisi odor exhalantis unctio- nis, qua erat ille persusus? Ubi vides, virtutis odorem, è Sanctorum aspectu, & memoriâ in nos derivatum, non unico tantum momento, instat vulgarium florum, exolecere; sed liliis perfimilem, procul diffundi, diu persistere.*

S. Bern. 1.
14. in can.

121. Ruellius & Plinius tantam in lilio fœcunditatem observant, ut ex una radice nunquam quinquaginta germina enasci testentur. Proinde lemma- ris loco hæc Plinii verba subjunges; NIL FOECUNDIUS. Sanctos Apostolos, ac Religionum Patriarchas, qui Deo innumeros populos genuerunt, præclara hæc iconè significabis. Ecquis, obsecro, infinitâ S. August. Benedicti, Dominici, Francisci, Ignatii, cæterorumque fœcunditatem in calculos reducat? Nil quoque sanctâ Ecclesiâ fœcundius, quæ indes plurimos sibi & Christo ipso suo generat filios S. P. Augustinus; *Sancta Ecclesia, mater & Virgo, corpore casta, prole fœcunda, sponsa Christi declarata, piè nutrit filios, quos Deo Patri dignos assignare contendit.* Cæterum cum Galharum Reges in suis insignis lilia præferant, eaque Nicolao Causino teste, Angelorum manibus acceperint, opportunè dici potest, Regiam illorum protapiam fœcunditate ac serie nunquam interruptâ ex itemmate semper æquali descendisse, siquidem à Pharamundo usque ad hæc nostra tempora, nimirum juxta Catharini Davila Chronographiam, ab anno Servatoris nostri 419. ad hodiernum 1679. continua Regum Gallicorum successio fuit.

Plin. l. 2.

Aposto-
Patriarchæ
Religio.

S. Eccle-
fœcundus
S. Aug. 1.
ymb. c. 1.

Nicol. C.
in Aula
divisione

122. S. Catharinam Virginem & Martyrem, ob quinquaginta Philophos ad Christi fidem convertos, lili emblemate exornant, quod plurimus bulbis cinctum, inscriptionem tenebat; QUINQUAGENA PROLE FOECUNDUM. Plinii testimonio hæc imago nititur. *Nihil est fœcundius, inquit, una radice quinquagenos sæpè emittente bulbos.* In hoc argumentum P. Andreas Banco;

Carth. D.
la lib. 1.
rvil.

S. Cath-
arina V.
M.

Plin l. 2.

And. Banc.
l. 4. Epig.

*Quinquaginta scyphos verbis Catharina perurgens,
Dum probat esse rudes, sic facit esse scyphos.*

123. Lilium, è solo inculto & deserto progerminans, Arelisio authore inscriptum habet; QUID IN VIRIDI? Argumento enim non ingrato sic concludere licet; si hic, etiamnum in sæculo, tot virtutis clarissimæ specimina edit, quid obsecro, in cœnobio, cen solo fertilissimo, ageret? cum, S. Bernardo teste, Cœnobium paradisus sit, qui ad suavitatem spirans austri clementiam, quasi tot floribus vernat, quot virtutibus abundat? Item si Romani, solus naturæ præceptionibus imbuti, in virtutum moralium palæstrâ tantoperè excelluerunt, quantum Evangelicæ doctrinæ beneficio promovissent? Si Cornelius Centurio, adhuc Gentilis, Angelorum encomia est promeritus, quæ non eidem, postea ad fidem converso, delata fuerint?

Profec.

S. Bern. 1.

124. Gratiosa Plinii doctrina est, quod lilium à propriis suis lacrymis seu guttulis, ex ipso destillantibus, propagetur ac multiplicetur. Verba illius ita habet, *Alba lilia usdem modis feruntur, quibus rosa: & hoc amplius lacryma sua. Eò animum advertens
meus*

Plin 21.

meus Concanonicus, D. Gregorius Brunellus, lilium hoc pentametro, ceu lemmate, animavit; INCREMENTA SUI ACCIPIT A LACHRYMIS. Ita nimirum anima, in dolores ac gemitus effusa, felicissimum virtutis suae incrementum capit. Perspicue David; *Qui seminant in lachrymis, in exultatione metent.* Hoc loco minimè taccendum existimo illud S. Ambrosii documentum, quod uberes Davidis penitentis lachrymæ cunctos ipsius posteros, omnemque ejus familiam, ad felicitatem adeò sublimem promoverint, ut inter filios ac pronepotes suos Dominam cæli, Reginam Angelorum, ac Matrem Dei numeret. *David dicebat: (verba sunt D. Ambrosii) Lavabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Et idè meruit, ut ex ejus familia Virgo eligeretur, quæ nobis partu proprio Christum ederet.*

125. D. Hannibal, Comes de Montevecchio, Academicus inter Fanenses Divulsus, symboli loco vas crysæ liliinum, aquis plenum, præfert, in quo lilium, dimidio calice apertum, & à thyrso suo avulsam, cernebatur, cum Horatii lemmate; SERVABIT ODOREM. Innucbat videlicet, fetametis à patria longinquum, aliisve angustis excruciatum, suæ tamen virtutis fragrantiam illibatam conservare. *Quia mirum non est, inquit Sanctus Gregorius, si quis bona inchoat, sed valde mirabile est, si intentione recta in bono opere perduret.* S. Ambrosius eodem planè argumento suavissimum virtutis odorem describit, quem Christus, externis calamitatibus laceratus ac sepultus, diffuderat. *Flos, inquit, odorem suum, & succisus reservat, & contritus accumulatur, nec avulsus amittit. Ita & Dominus IESUS in illo patibulo Crucis nec contritus emarcuit, nec avulsus evacuit, & illa lanceæ punctione succisus, sacro speciosior fusi cruoris colore vernavit.*

126. D. Gregorius Bolzi eundem florem Symboli loco produxit, qui à radice sua avulsus, folia explicare, ac suavissimum odorem è vase vitreo spargere cœpit. Epigraphen addidit; SCOPPO RECISO ANCOR MIE POMPE BELLE. Id est; VEL RECISUS FLOREO. Ita Sacra Ædes, Nazaretho Lauretum translata, etiamnum floridissimam sanctimoniam ac Venerationis fragrantiam conservat. Hæc de re meus Carducius canit;

*Adhuc recisa pompa floret lilii,
Adhuc revulsa fulgurat Domus decus.*

Sancti Martyres, tyrannorum sævitie à mundi hujus solo recisi, pulcherrimum felicitatis ac miraculorum florem induerunt. S. P. Augustinus; *Quid est factum de tot mortibus Martyrum? nisi ut tanquam irrigata terra sanguine testium Christi pullularet ubique seges Ecclesiæ.*

127. Vivacem Juvenis indolem, propriam suam industriam sine alterius adminiculo ad res maximas promoventem, lilii Emblemate significabis, quod inter deserti horrores figuratum, epigraphen ferat; ABSQUE CULTORE NITET. Sanctum Joannem Baptistam hæc Aresii imago cum primis spectat, qui, ætate etiamnum teneram, montium cavernas & sylvarum umbras ingressus, sine ullius Magistri regimine clarissimum virtutis splendorem attigit. Joannes enim, teste Sancto Chrysostomo, *Neminem vidit unquam conservorum, nec ab aliquo horum visus fuit.* Sanctus Paulus Thebanus, aynum agens decimum quintum, solitudinem incolere cœpit, ubi orationibus, jejuniis, ac meditationibus assiduo intentus, vitæ suæ annum decimum tertium supra centesimum attigit, nulloque usus Magistro, omnium reliquorum exemplar ac vivendi norma

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erab. Tom. I.

evasit. Unde hodie adhuc ab universa Ecclesia vocatur *Eremitarum Author & Magister.*

128. Quantum ingenii perficiendis & illustrandis è sedula educatione accrescat, lilium argumentum haud vulgari demonstrat; quod tamen è terra inculta productum, nativam aliquam venustatem præferat, simul tamen hanc epigraphen spectandam exhibet; CRESCET CULTURA DECOR. Horatius;

*Fortes creantur fortibus —
Doctrina sed vim promovet institam,
Rectique cultus pectora roborant.*

Plato; *Educatio, inquit, & institutio commoda bonas naturas inducit. Et rursus: bonas naturas, si talem institutionem consequantur, meliores adhuc, & præstantiores evadere scimus.*

129. Lilium pretioso liquore apes ad sinus sui delicias invitat, & vicissim serpentes venenatos arcanam quædam vi reprimit. Unde lemma; MELLIFLUAM ALLICIT, VENENATAM FUGA. Idem veri Principis mores sunt, ut populi amorem clementiam suam conciliet, hostes verò terrore, quo potest, maximo, in fugam agat. Taciti documentum est; *Princeps amorem apud populares, metum apud hostes querit.* Ad hanc amissam Christus exactè compositus, aliquibus in extremo judicio dicit; *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum &c.* Aliis e contra; *Discedite à me maledicti in ignem æternum &c.*

130. Horatius Spinola, Cardinalis & Archiepiscopus Genuensis, præmaturam mortem defunctus, à nobili quodam ingenio Lilii Emblemate significabatur, quod ab aratro succisum, epigraphen tenebat; ANTE DIEM. Ad verbum Virgilius de Didone Regina canit;

*— Nec fato, meritam nec morte peribat,
Sed misera ante diem.*

Eodem planè argumento Dardinellum, à Reginaldo occisum, introducit Ariostus;

*Come purpureo fior languendo more,
Ch' l'vomero al passar ragliato lassa;
O come carco di superchio umore
Il papaver nel orto il capo abbassa;
Così giù de la fuccia ogni colore
Cadendo Dardinel di una passa &c.*

S. Gregorius Nyssenus in funebri panegyrico Pulcheriæ ait; *Flos recens germinans, qui nondum totus è cubiculo emicabat, sed jam totus emittitur speratur in ipsa parva, & imperfecta sui parte emicans decentissimè: ut subito contabuit in vaginula: ut priusquam ad incrementum vigorem proveniret, & undique cum odore explicaretur, ipse circum se diffuens in pulverem redigitur: nulli decipitur, nulli plexus in coronam; quasi quem frustra natura elaboraret.*

131. Ajunt, lilium quoddam inter lacteas pluvias, è cælo prodigiosè delapsas, progerminasse; unde illud lemmate, ad Junonis fabulam alludente, insignierunt, COELESTI SEMINE NATUM. Innuebant videlicet, eximiam Sanctæ Catharinæ Virginis & Martyris sapientiam nullam hominum operam, sed solo cælo irrigante, in fastigium adeò sublime exerevisse. Eadem gratia obtigit Alberto Magno, sanctæ Thomæ Aquinati, sanctæ Theresiæ, sanctæ Catharinæ Senensii, & Domine Baptistæ Vernacis, Canonice Regulari, quæ nullo unquam homine, sed solo Deo Magistro, quatuor volumina benè magna, & arcanis cælestibus mirificè

K k k referta,

Erev. Rom. 15. Januarii.

Educatio.

Horat. lib. 4. Carm. Ode 4.

Plato Dial. 4. de Leg.

Clementia & terror.

Tacit l. 2. Annal apud Lips. l. 2. Civil. Doctr. c. 12.

Christus Judex. Matth. c. 25. n. 34 & 45. Mors immatura.

Virgil. l. 4. Æneid. v. 596.

Arist. Cant. 23. Stanz. 333.

S. Greg. Nyss. Orat. de obitu Pulcheriæ

Scientia infusa.

S. Catharina V. & M.

Lary-
m: um fe-
licitas.
14. p. f. 5. 5.

S. nbr. l. 2.
de enit. c. 8.

Arveve-
ntia

reg. l. 12.
ral. c. 14.

risti
fio.

Anbr. l. 2.
Spir. S.
5.

Ædes
auretana

Marty-
s.

Aug in
f. 140.

adoles
obilis.

Operari fe-
lo.

Chrysof.

Jo. Bapt.

referta, scripsit. Ita nimirum in sapientia, iustitia, gratia, ceterisque bonis omnibus verissimum est illud Magni Augustini; *Nisi Deus pluerit, nihil prodest quod seminatur.*

3. Aug. in
Ps. 84.

Marix V.
eminentia.

132. In sacro templo Saronensi liliū cernitur, supra complures alios flores eminens ac sublime; cum epigrammate, ET PROCUI. A PROXIMIS. Tantum nempe Maria Virgo reliquas creaturas omnes in gratia & gloria excedit, ut & sanctissimos, sibi in cœlis proximos, longissimè antevortat. De hac dilucidè testatur Salomon; *Multa filia congregaverunt divitias, tu supergressa es universas.* Sanctus Gregorius Papa eidem Deiparæ illud Isaix oraculum applicans, *Erit in novissimis diebus preparatus mons domus Domini in vertice montium,* concludit; *Mons quippe in vertice montium fuit, quia altitudo Maria supra omnes sanctos refulsit.*

Prov. 31. 29.

S. Greg. Pap.
in Isa. 2. 2.

Justus.

133. Liliū, exterioribus foliis candidum, interiori sinu penitus deaurato constat. Unde lemma ab Arcsio huic flori inditum; *IL PIU' VAGO COLOR NEL SENO ACCOGLIE.* seu; *PULCHRIOR INTUS.* vel ut ego subscripsi; *PRETIOSIOR INTUS.* Ita homo, tametsi virtutum suarum exemplis, ac exteriori corporis symmetriâ venustatem non exiguam demonstrat, hæc tamen ab interna sapientia, cognitione Dei, ceterisque animæ ornamentis longissimè superatur. Theodoretus; *Liliū, inquit, cum exteriori decore splendet, tum aureum intus sterculum continet. Talis est anima iustitie splendore circumdata, & spiritualem sapientia, cognitionisque donum in intimis penetralibus gestans.*

Theod. in
Cant. 2. 2.

Mulier fa-
piens.

134. Liliū, tametsi externi candoris sui tenacissimum, internam tamen flavedinem à se abstergi, & in alios disensari patitur. Quare Arcsio epigraphen subdidit; *SOL DEL CHIUSO COLORE ALTRUI FO' PARTE.* Id est; *IMPARTITUR INTERNA.* Fœminæ sapientis hæc idea est, quæ animi sui dona, prudentiam, affectum, & omnia mentis arcana cum aliis liberalissimè communicat, solo externo castimonix ac pulchritudinis suæ candore excepto. Unde Sanctus Ambrosius Virginem commonefaciens, ait, *Claude vas tuum, ne unguentum effluat, claudè virginitatem verècundia loquendi, & abstinentiâ gloriandi.* Cum primis tamen virum litteratum, simulque avarum hæc imago concernit, qui auream sapientix suæ supellectilem facili quidem negotio ac prono intellectu in alios dispensat; at argento, intra scrinium recondito, tenacissimè inhæret, neque illius quidquam in alios erogat.

S. Ambr. de
Virginit.

Litteratus
avarus.

Princeps
benignus.

Iac. Spig. ad
Pm. lib. 1.
c. 23.

135. Eidem lilio Arcsio inscripsit; *NON DISDICE A L' ALTEZZA IL CAPO CHINO.* Id est; *CELSOS IMA NON DEDECENT.* Veluti diceret; Majestatis ac benevolentix optimum in Principe connubium esse. Jacobus Spigellius, *Magnis viris, inquit, laudi dandum, dum aut res, aut casus tulerit, si ad sordidam etiam operam conferendam descenderint.* Certè Carolus Navarra Princeps infimam plebem suis manibus dignatus est, ejusque vulnera occulto quodam pharmaco sanavit. Alexander Magnus gregarium militem, frigore penè concretum, in lecticam suam regiam recepit, ac propriis manibus calefecit. Trajanus Imperator, ægrotos invisurus, pauperes quasvis domos intravit. Cæterum ad Emblematis hujus normam, ceu lydidium lapidem, sanctos omnes discernere licet, qui animum tantò demissiore exhibent, quo fuerint in Dei conspectu sublimiores. Sanctus Joannes Chryostomus; *Tales sunt omnes Sancti, si quando*

Humilitas
Sanctorū.

S. Jo. Chryf.
in Isa. 6. 6.

quopiam cumulatione potiuntur honore, tunc demissius se dejiciunt; ad hunc modum se gessit Abraham: sermonem enim faciens cum Deo, se vocabat terram & cinerem &c. Ratione non abfimili P. Carolus Bovius liliū, sublimi thyrsi nixum, hoc lemma iungnavit. *CELSUM RESPICIT IMA.* Eoque Sanctum Ignatium Loyolam significat, qui, cum Societatis JESU Præpositum Generalem ageret, infimis quibusvis negotiis domesticis se addixit.

S. Ignat
Loyola.

136. Gallorum exercitum, ab Augustissimæ domus Austriacæ armis propè Papiam ad internecionem deletum, ac Franciscum I. Galliarum Regem captum, liliū Emblemate significabis, quod è thyrsi incurvato languidè dependens ac flaccidum, epigraphen ferat; *PERFLANTIBUS AUSTRIS.* Constat enim, floribus, cum primis verò liliis (quibus Gallorum Reges in suis insignibus utuntur) proximum excidium ab Austris imminere. Unde S. Hieronymus; *MARCESCEBAT pro dolor, FLAN-TE AUSTRU LILIUM, & purpura viola in pallorem sensim migrabat.*

In mori

S. Hieron.
Helsodôr.

137. Homo, verbis quidem parcus, at factis locuples, liliū Emblemate significari potest, quod frondibus admodum exiguis instructum, in supremo thyrsi sui culmine vastum & grandem florem profert. Arcsio inscriptionem addidit; *APPODEL FIOR, PICCIOLE SON LE FRONDI.* Id est, *EXCELSUM PARVÆ FRONDES EXORNANT.* Pulchrè dixit Lipsius; *Faciamus benignius, quàm dicimus, & manum potius cogeno aut lapsu porrigamus, quàm verba.* Et prior illo S. Nilus; *Iustitiam MAGIS OPERE, QUAM VERBO exerce.*

Factis in
ior quâ
verbis.

Lips. l. 1.
Constant.
c. 12.

S. Nil. Pan.
num. 4.

138. Quod nonnemo è liliū fragrantia capitis dolores patitur, id non quidem liliū, sed capitis debilioris vitium est. Unde rursus eidem flori inscripsit Arcsio; *SE STESSO INCOLPI; CH' IL MIO ODORE ANNOIA.* Id est; *IPSE SIBI CULPA EST, HOC QUI LÆDETUR ODORE.* Idipsum homo virtuosus, æmulorum invidiâ laceratus, dixerit. S. Paulus ait, *Christi bonus odor sumus Deo in iis qui salvi fiunt, & in iis, qui perierunt.* Hunc locum interpretatus S. P. Augustinus, ait; *Non dixit, Christi bonum se odorem esse iis qui salvi fiunt, malum autem iis qui perierunt, sed tantum bonum odorem se dixit. Hi verò tales sunt, ut & bono odore pereant secundum sui cordis qualitatem.* Et alibi; *Non dixit bonus odor in iis, qui salvi fiunt, & malus odor in iis qui perierunt, sed quod ad nos attinet bonus odor sumus, & in iis qui salvi fiunt, & in iis qui perierunt. Salvum fieri hominem bono odore, non est improbabile, neque incredibile. Perire autem hominem bono odore, quæ ratio est? Dicam fratres. Ecce ipse Paulus predicabat Evangelium, multi illum amabant Predicatore Evangelii, multi invidabant, bono odore periebant. Succinctè meus Hugo Victorinus in eandem Apostoli sententiam dicit; *Apostolus non erat, nisi Christi bonus odor, & tamen hoc odore bono alii moriebantur; id est, occasionem per invidiam sumebant.* Porro subditi perduelles & inquieti, dum æquò Principis, Judicis, aut Prælati zelo ac justâ correptione offenduntur, dolores inde conceptos non in Superiorum integritatem, sed in imperfectam propriæ vitæ licentiam rejiciant necesse est.*

Virtus i
vifa.]

2. Cor. 2. 1

S. Aug. l.
quæst. in
Exod.

Idem in
44.

Hug. Viçto
in illum 1

Pauli locu
quæst. 4.

Judex re
ctus.

139. Liliū folia tamdiu manent clausa, donec rosæ suum florem plenè expleverint. Eò animum advertens D. Arcsio, Secretarium quemdam liliū clausi symbolo exornavit, quod propè rosam, dimidio calice apertam, hunc versum lem-

Secretari
rius.

lemmatis loco præferbat; SE TU NON BEN APERTA, IO SEMPE CHIUSO. Id est; NI BENE TU PATEAS, EGO LABIA CLAUSA TENEBO. Erat enim is cuidam Cardinali à Secretis, & in familiæ suæ insigniis liliū præferbat. Sanissimum Horatii consilium est;

*Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam,
Commissumque tegetes.*

*Plates ad Iocrates, Diligentius, inquit, serua verborum,
Imonicum. quim pecuniarum deposita. Et Salomon; Causam
Pro. 25. 9. tuam tracta cum amico, & secretum extraneo nereveles.*

Virtus. 140. Lillii flos, inter medias spinas plantatus epigrammæ sustinet; PER ANGSTA AUGUSTIOR. Ita virtus tantò majus gloriæ suæ incrementum sortitur, quò pluribus angustiis coarctata fuerit. Ovidius;

*Ardua per præcepta gloria vadit iter.
Hæc tiora quis nôsser, felix si Troja fuisset?
Publica virtutis per mala facta via est.
Que latet, inque bonis cessat non cognita rebus
Apparet virtus, arguiturque malis.*

Laur. Iust. de casto Anno. c. 6. S. Laurentius Justinianus, meus Concanonicus, in rem nostram præclare ait; VIRTUS languet, nisi exerceatur, LACCESSITA autem CRESCIT. Quis sufficienter narrabit ad quantum perfectionis culmen sanctum lob evexerit tentatio? Prius soli Deo notus erat, prius virtus menti inerat tanquam novella plantatio: post probationem verò, velut ingens arbor proficiens, & in alto foras erecta cacumine, omnem suâ veriditate latificavit Ecclesiam.

Antonia de Pa. nec. Ep. 41. 141. Sanctum Antonium Patavinum, inter cremi horrores commorantem, floris hujus Emblemate exornavi, qui spinis circumdatus, epigrammæ è Senecâ mutuata præferbat; SPECIOSUS EX HORRIDO. Enimverò eximius ille Sanctus maximum virtutis, meriti, & innocentie suæ incrementum è Sylvarum squalore accepit. Opportunissimè Sanctus Gregorius Nazianzenus; Sordidam vestem tuam, comamque squallidam, magis revereor, plurisque facio, quam margaritas, vestimque sericarum elegantiam. Egregius flos verecundia, magnum ornamentum pallor, textura insignis, virtutes sunt.

Benedictus. 142. Spinæ, quibus liliū cingitur, eidem, ab omni exteriori offensâ perseverando, instar satellitum deferviunt. Unde lemma; SIC SERVASSE JUVAT. Certè Sanctus Benedictus, nudo corpore in spinas abjecto, virginitatis candorem illibatum retinuit, & à demonum insidiis triumphum duxit. Nam, Magno Augustino teste, Carnis afflictio est, per quam lasciviam mentis seminaria castigatione discretâ comprimuntur. De S. Benedicto canit P. Joannes Baptista Masculus;

*Inter virgulta virruit, inter dumeta floruit.
Ne flos juvenæ quidquam deberet Venuri,
Cruore a florem purpureum fecit suo,
Virtutis jactum semen in spinas,
Adverso more natura
Et feracius provenit, & pulchrius
Acuit pudorem inter aculeos &c.*

*Christus atiens. 143. Liliū, à vicinis spinarum aculeis fortè transfixum, suavissimum odorem exhalat. Quare subscripti; TRANSEIXUM SUAVIUS. Ita Christus, clavis & vulneribus acerbissimè perforatus, fragrantiam dulcissimam in orbem diffudit. Sanctus Ambrosius; Flos odorem suum succus reser-
Mundi symbol. Pucinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

vat, & contritus accumulatur: nec avulsus amittit. Ita Dominus IESUS in illo patibulo crucis nec contritus emarcuit, nec avulsus evanuit: sed illâ lancea punctione succisus, sacro speciosior fusi coloris cruore vernavit.

144. Liliū inter spinas epigrammæ reddit; Bonitas MAGIS REDOLET. Nobile hoc bonitatis Divinæ paradigma est; quippe quæ gratiæ suæ odorem tantò cumulatorem in peccatores diffundit, quò gravioribus offensis laccessita fuerit. Ita quoque inter ceteras Ecclesiæ orthodoxæ prærogativas hæc S. Ecclesia. minimè postrema numeratur, quòd hæresum dumetis circumdata, fidei suæ fragrantiam incorruptam spargat. Justus Orgelitanus; Hæreses, inquit, spinis comparata, corruptentes & corruptibiles perdocentur. Quam corruptionem Ecclesia nescit, quam liliorum sinceritati comparata, ulero, citroque redolet, ac resplendet.

145. Animam sanctam, quæ inter flagitiorum stimulos etiamnum integra persistit, liliū, spinis circumdato, similem dixeris: addito lemmate, FLORET ILLÆSUM. Vel certè; SURGIT ILLÆSUS. Bargalius hoc Emblemate Christum, spinis coronatum, demonstrat. Ad nostrum tamen propositum Hugo Carenensis sic pronuntiat; Anima inter aculeos carnalium concupiscentiarum integra, inter pungentes sollicitudines illæsa, inter malignantes bona, inter disidentes pacifica, quid aliud est, quam liliū inter spinas? Christi coronatio. Hæz. Car in Cant. 2. 2.

146. Liliū à præsentibus spinis nonnunquam quidem transigi, non verò eousque deprimi aut obscurari potest, quin etiamnum crescere, ac candoris sui venustatem palam demonstrare queat. E lemmate id colliges; NEC SUFFOCATUR, NEC OFFUSCATUR. Haud aliter virtus, persecutionum aculeis lacerata, nullum unquam honoris aut famæ jacturam facit. Item anima Deo chara, quantumvis ad eam opprimendam, obscurandamve conspirent malevoli, nihil tamen è gloriæ suæ ornamento unquam amittit. Hugo Cardinalis super illa Sacri Epithalamii verba, Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias, ait; Contubernio spinarum conjunxit nomen amica. Et ne minus decorum se crederet ex spinarum punctiōibus, idco nominat illam liliū inter spinas, quasi dicat, nec amoris gratia, nec odoris fragrantia, nec decoris vernantia minuitur in sponsa, vicinitate aut punctiōe spinarum, sed potius augmentatur.

147. Cùm Petrus Franciscus Marchio de Malaspina Odeardi Farnesii Ducis Parmensis, etiamnum pupilli, tutorem ageret, symboli loco liliū, spinis circumdatum, depinxerit; cum dicto, DONEC ADOLEVERIT. Liliū enim Dominus Farnesianæ, spina verò Marchionum illorum insigne gentilitium habetur. Et certè quemvis juvenem, instar lili, educationis rigorosæ aculeis extimulari convenit. Parentes, è P. Francisci Mendoza doctrinâ, aculeatis præceptionibus debent filios crude, ne à vitiiis obruantur. Hæc enim præcepta, spineta quadam sunt, quibus inclusi flores non lacerentur, sed munitur. Sanctus Ambrosius, Parentes imbuens, Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias. Inquitque, miram ac illibatam Deiparæ puritatem, Kkk 2 curat.

*148. In insigni Templo Saronensi Mariam Virginem, sine labe conceptam, è lili symbolo dignoscere licet; quod spinis circumdatum, epigrammæ præfert; AUGMENT INDECORA DECOREM. Eò etiam illa sacri Epithalamii sententia collineat Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias. In-
Conceptio M. V. Cant. 2. 6.*

cum peccaminosâ creaturarum omnium labe comparatam, gloriosissimè excellere. Nam sicut mirabile est, inter senticosa & ferruginea liliu[m] undequaque formosum, & blandulum, & candidulum prodire: sic, inquit Paulus Serlogus, stupendum fuit, corruptâ generis humani massâ, cunctisque spinâ originalis delicti transferberatis, Mariam absque nevo concipi. Eodem Emblemate hominem, inter sceleratorum contubernia sanctum & innocentem, exornabis: siquidem, asserente Sancto Bernardo, Non mediocris titulus profecto virtutis, inter pravos vivere bonum, & inter malignantes innocentia retinere candorem, & morum lenitatem.

Paul. Serlog. in Cant. Veneris. fig. 18. sect. 1. num. 8. Societas mala. S. Bern. Jerm. 48. in Cant.

Benefacere inimicis.

S. Bern. loc. cit.

149. Homo, injurias beneficiis compensare solitus, liliu[m] imitatur, quod spinas, ad illud transfigendum indies armatas, candore suo exornat. Unde meâ quidem sententiâ inscribis; **COMPUNGEN- TES ILLUSTRAT.** S. Bernardus, Emblemati huic ansam suggerens, *Liliu[m]*, inquit, *ipsas utique pungentes se spinas, candore proprio illustrare & venustare non cessat. An non proinde liliu[m] tibi videtur implere quodammodo Evangelii perfectionem, quâ orare jubemur pro calumniantibus & persecuentibus nos, benefacere his, qui oderunt nos? Ergo & tu fac similiter &c.*

Virtus infestata.

Resurrectio.

Job. 14. 7. S. Aug. in Ps. 62.

150. Aliquot lilia, à cespite suo avulsa, epigraphen sustinent; **ET AVULSA FLORESCUNT.** Penicillo non multum dissimili inter cæteram funebrem pompam Ranutii I. Parmensium Ducis, liliu[m] depictu[m] cernebatur; cum lemmate, **ET RECISUM VIRESCIT.** Mens Emblematis utriusque erat, insignium personarum merita ac virtutes è fatali mortis falce plurimum viroris accipere. Nec tamen abs re dixeris, eodem Emblemate mortuorum reviviscentiam significari, de quâ per metaphoram pronuntiavit Jobus; *Lignu[m] habet spem, si PRÆCISUM fuerit, rursum VIRESCIT.* Nam, interprete Magno Augustino, *Quomodo anima nostra promittitur beatitudo, sic & carni nostra promittitur resurrectio.*

S. Jo. Bapt. de coilatus.

S. Ambr. l. 3. de Virgin.

151. Liliu[m], tametsi falce recisum, nullam perinde candoris aut formâ suâ jacturam sustinet. Unde lemma; **CITRA VIGOREM.** Haud aliter S. Joannes Baptista, posteaquam Herodis ferro decollatus fuerat, vires suas integras conservavit, & tametsi extinctus, circumstantes omnes in sui timorem & reverentiam rapuit. De hoc S. Ambrosius; *Os aureum illud exanguis, cujus sententiam ferre non poterat, conticescit, & adhuc timetur.*

Lachrymæ Psalms

Cassiod. in hunc loc.

Pet. Cellens. lib. de panibus. 6. 12.

152. P. Aloysius Juglaris ad exequias Victorii Amedei, Sabaudie Ducis, liliu[m] figuravit, supra quod copiose pluvia, è cælo delapsa, eidem nutriendo & gravando inserviebant. Addito lemimate, **INDE ALOR, UNDE PREMOR.** Innuebat videlicet, superstitem Regiam Viduam Christinam, è Galliis oriundam, præter copiosas lachrymas, quibus ob mariti mortem arctissimè premebatur, nullum aliud nutrimentummittere. Huic argumento ipsemet Sacræ Litteræ suffragantur, quando lachrymarum imbres animæ alimentum vocant; *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte.* Dilucidè Cassiodorus, *Fletus*, inquit, *est cibus animarum, corroboratio sensuum, refectio mentium.* In rem tamen nostram omnium opportunissimè Petrus Cellensis; *Panis lugentium abundantia est lachrymarum. Sicut enim panis esuriem, sic lachryma reficit animam dolentem: deficit esuriens sine pane, lacerata languet anima sine lachrymarum effusione.*

153. Franciscus Raulinus observat, liliu[m] au-

reis quibusdam ac venustis filis, instar coronæ, ambiri: aitque, coronam illam lilio in mirifici candoris sui premium deberi. **MERUIT CANDO- RE CORONAM.** Opportunissimè hoc Emblemata Sanctum Casimirum spectat, qui, Polonia coronâ necdum insignitus, eandem purissimo ac perenni suo candore meruit. Item Sacra Spensa è Libano ad coronam vocata est, quod interiori nostro candori æternæ coronæ præmium respondeat. Sanctus Rupertus in illa Sancti Epithalamii verba; *Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni, coronaberis*; ait; *Veni de Libano, quod interpretatur candidatio, id est, migrabis de corpore isto, corpore candido, corpore virgineo, & coronaberis &c.*

Cant. 4. 1 S. Rup. in hunc loc.

154. Liliu[m] in sinu suo, veluti cratero argenteo, aliquot stamina deaurata recludit. Unde lemma; **ARGENTO COPULAT AURUM.** Ita Virgo carnis suæ munditiem cum charitatis fervore copulet, necesse est. De Magna Dei Parente testatur Richardus à Sancto Laurentio; *Maria liliu[m]: croceus color in medio floris charitas ardens in corde; aliter non est castitas meritoria. Vel melius; candor floris castitas: aureus color signat charitatem &c.*

Virgo cl. ritativa. Rich. à Laur. l. 12. laud. 17.

155. Etli liliu[m] utpote florum princeps, sublimitate reliquos omnes excedat; nunquam tamen verticem superbè elatum, sed semper declivem ac submissum demonstrat. Plinii de illo testimonium est; *Languido semper collo.* Quare P. Lucretii Borsati lemma est; **NUNQUAM ERIGITUR.** Magnates hanc iconem, veluti actionum suarum amulsum, præ oculis habeant; licet enim dignitate cæteros antecedant, à factu tamen alienissimi, omnibus se benignos & affabiles exhibeant. Davidem, obsecro, intueri, qui in Regem, Prophetam, Sanctum, & amicum Dei prerogativis planè maximis ac singularibus electus, de se ipso affirmatè testatur; *Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei. Neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me.* Plinius inter cæterum Trajani panegyrim hoc encomium posuit; *Immensus cum sis majestæ imperatoriæ, tuâ te modestiâ contines.*

Plin. l. 22. c. Princeps benignus Pf. 130. 2.

156. Gambertus liliu[m], plurimis apibus circumdatum, hæc Virgiliignomâ insignivit; **OMNIBUS IDEM.** Ea Principum benevolentia esto, ut omnibus non tantum aures mansuetas & comes, sed & uberes gratias suas communes faciat. Plutarchus, ex amicis quendam Themistocli dixisse, refert; *Optimè ipsum prefuturum Republicæ, si se omnibus æqualiter præberet.* Sanctus Remigius in illud Psalmi commentatus, *In medio autem Deos dijudicat*; ait; *Nota quod dicit. Nam qui est in medio, æqualiter à circumstantibus videtur: & quia Deus communis est omnibus, rectè in medio positus dicitur.*

Plinius in Trajano. Virgil. l. 2. Georg. Princeps benignus Plutarch. præcept. vend. Reip. S. Remig. versus. Pf. 81.

157. Joannes Baptista Ruscellus ingenioso Emblemate liliu[m] produxit, quod è sublimi thyrso suspensum, cervicem exhibere solet, pondere suo languidam ac depressam. Epigraphen addidit; **SIBI ONERI CER VIX.** Haud aliter dignitates, quantum sublimiores, eò plus oneris conferte solent. S. Joannes Chrysofomus de Regibus ait; *Non va corona caput circumdat; sicut animum sollicitudo.* Et S. Iudodorus; *Honor ex onere venit, aut potius EX HONORE ONUS.* Denique S. Petrus Blesensis; *Sciebam, inquit, omnem honorem hujus sæculi esse impedimentum grave, & quoddam preceptorium salutis æternæ.* Emblematis mentem sequentibus Jambis explicat meus Carducius;

Dignitas onerosa. S. Chrysof. Hom. 66. ad Popul. Pet. Bles. Epist. 102.

Dum candidanti flore vernat liliu[m]: Decora cervix pondus assurgit sibi.

*Sic dignitas regnantis angustam caput
Dum tollit in sublime, cum pondus gravat,
Quo pressus ille sapius gemit, ruit.*

MIRACULUM HISPANICUM.

Cap. XV.

158. Est lilia eximium decorem ac voluptatem congenitam habeant, ea tamen Veneri extremum sunt exortae ac horribiles. Pierii verba sunt; *Licet & pulchra, & delicata lilia sint, ea tamen invisa Veneri.* Eamobrem huic flori inscripsi, **INVISUS VENERI.** Itanimum usus obtinuit, quod puritas ab impuris, meritum ab indignis, & virtus a scelertatis habeatur odio. Ut adeo bene canat meus S. Prosper;

*Impia pars mundi parti est infesta piorum,
Nec tolerare potest dissimiles animos.*

159. Liliam pulcherrimum è vili terrâ nascitur. Unde lemma; **FOEDÆ STIRPS PULCHRA PARENTIS.** Mariam Virginem hæc imago spectat, quæ ex Evâ, corruptâ per originariam lucem tellure, instar lili, pulcherrima prodiit. Ut adeo vel ob hanc rationem à Magno Augustino rectè cognominetur *Flos campi, de quo ortum est pretiosum liliam convallium.* Et à S. Epiphano; *Lilium immaculatum, rosam immarcescibilem generans.* Audi imaginis suæ interpretem Jacobum Masenium;

*Lilia deformis cernis pulcherrima terræ,
Maternum soboles vincit honore decus.
Progenies Evæ Virgo est, discrimen in uno est;
Hæc nullum crimen, quo maculetur, habet.*

160. Liliam, inter spinas promicans, epigraphen tenet; **DEFENDITUR, NON OFFENDITUR.** Virtutem indicens cernimus defendi potius, quàm offendi advesitatibus. Maria Virgo, quàm S. Damascenus ex Sacro Epithalamio *Lilium inter spinas* vocat, calumitibus & ærumnis mirificè promovebat; unde à Butcone cognominatur *Lilium suave spirans, fideles odore perfundens.* Rursus P. Jacobus Masenius;

*Vidimus in mediis surgentia lilia spinis,
Inter & hereticos Virginis esse decus.
Spina tegit florem: Virgo defenditur hoste,
Adversis virtus que caret, illa minor.*

161. Decumbente Ludovico XIV. Galliarum Rege, liliam depinxi, quod supra thyrsus suum languescens, emoriébatur, cum lemmate, **IMPEDIUNT NEC REGNA MORI.** Eadem enim & Reges & mendicos manent fata. Senecâ teste, *Omne humanum genus, quodcumque est, quodcumque erit, morte damnatum est.* Emblematis explicando ita cecini;

*Suppositum calcat moriens flos regius orbem,
Nec florem impediunt subditi regna mori.
Nec te orbis, nec te sceptrum, Ludovice, juvabunt,
Ipse etiam morti subditus orbis erit.*

162. Christinam, Sueciæ Reginam, Liliæ Emblematis representârunt, quod foliis spoliata, epigraphen sustinebat; **ADHUC IN STIPITE REGNAT.** Regno enim terrestri sponte abdicato, in Christo, quo unice optima Regina nititur, etiamnum regnat, æternum regnatura in cœlis. Emblematis explicando hoc distichon addidit;

*Excusit flores, & adhuc in stipite regnat,
Quod superest, sceptrum floribus esse potest.*

Quæ autem mundum hunc, in cœlis regnatura, contemnas, præceptorem audi Magnum Augustinum; *Quem regnare delectat, uni omnium regnatori Deo subditus hereat; plus eum diligendo, quàm se ipsum.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

163. **A** Junt, Miraculum Hispanicum, si transplantetur, florem à priore longè diversum producere. Unde lemma; **SATIONE FLOS ALTER.** Ita multi, quando in exteras regiones proficiscuntur, moribus ac prerogativis longè nobilissimis inclarescunt. P. Octavius Boldonus Domino Casari Montio Oratori ad Hispanos Extraordinario, & Neapolim Ordinario, his verbis accinuit;

*Desere surgentes septeno vertice colles,
Vastaque terrarum perlege, Monte, sola.
Altior externos translata aadolesci in agros
Arbor: sic tolles culmen in atria tuum.*

Et certè vatem illum minime vanum fuisse, effectus comprobavit; nam in Hispanias profectus, factam Cardinalium Purpuram reculit. Porro homo è pristina vitiorum sordè per pœnitentiam eluctatus, in alium longè meliorem, Deoque gratum immutatur. S. Augustinus; *Mutat homines in melius pœnitentia peccatorum: sed nec ipsa videtur aliquid profutura, si ab operibus misericordie sterilis fuerit.* Et alibi brevius; *Muta cor, & mutabitur opus.*

164. Hic flos, sole exoriente explicatur, & cadente constringitur. Unde lemma; **TUA LUCE FLORESCO.** Hominem, ab alterius operenitus dependentem, hoc è mblema spectat. Ita Labanus Jacobo suo ingenuè fassus est; *Experimento didici, quia benedixit mihi Deus propter te.* Id ipsum de Josepho, in Puptipharis domum recepto, testatur Sacer Codex; *Benedixitque Dominus domui Aegyptii propter Joseph.* Et arcâ in ædes Obededom delatâ, *Benedixit Dominus Obededom, & omnem domum ejus.* Porro gratie Divinæ luce homo in virtutum flore plurimum excrevit. S. P. Augustinus; *Quomodo terra de cœlo expectat pluviam & lucem, sic homo de Deo debet expectare misericordiam & veritatem.*

165. D. Benedictus Cantianus, Cui. Reg. Lat. vir summi ingenii, observat, hunc florem oriente Sole non aperiri, ut aliqui opinantur, sed claudi. Unde illum sub nocturno cœlo foliis explicatis depinxit; cum lemmate, **LUX OBVIA CLAUDIT.** Eadem hominis modesti consuetudo est, quod ingenii sui splendorem nunquam ad intuentium oculos, & in mundi theatrum ambitiosè offerat. Ita Angelus, cum comite suo Jacobo luctatus, ne tantâ gratiâ in Patriarcham illum collata sub clarissimo die divulgaretur, mox aurorâ ingruente evanuit. Mercator ille Evangelicus thesaurum suum, paulo ante repertum, nullâ interpositâ morâ abscondit. Quin, Protoparens noster ob eam potissimum rationem in terrestri paradyso collocatus est, ut sanctas suas operationes, in eo peractas, modesto silentio compriperet; *ut operaretur & custodiret,* inquit Sacer textus. Appositè dixit Benedictus Fernandez; *Frustra quippe bonum opus efficitur, si ubi effectum est, non custoditur; incustoditum enim abripitur, evolat, evanescit. Claudantur necesse est fores, ne foras erumpant opera, quæ hominum oculis & laudibus inquamantur.*

166. Hic flos, sapore, odore, omnique aliâ utilitate penitus destitutus, præter vivacem colorem ac exteram venustatem nihil complectitur. Unde eidè

Kkk 3 inscriptis

Apparentia. inscripti, SPECIES TANTUM INANIS. Ita res quævis mundanæ non nisi formam aliquam apparentem & fucam recondunt. Verissimè dixit Petronius Arbiter; *Ferè totus mundus exercet histrionem.* S. Gregorius Papa de mundi affectibus scribit; *Dum ad exteriorem gloriam per superficiem defluunt, nullà intus firmitate solidantur. More quippe calami, intus sunt, per fatuitatem vacui, sed foris per speciem & ostentationem pulchri.*

S. Greg. l. 33. Moral. c. 3.

PAP A V E R.

Cap. XVI.

167. Nobile quoddam ingenium, ut Cardinalis Horatium Spinolam nimio laborum pondere oppressum demonstraret, ad funebrem ipsius pompam papaver depinxit, quod velis terram inclinatum, epigraphen sustinebat; PONDERE VICTUS. Atque adeo quidquid nimium est, nocentum parit. Ovidius;

Nimium nocet. Ovid. l. 1. Pont. Eleg. 5.

*Occidet, ad Circi si quis certamina semper,
Non intermissis cursibus, ibit equus.
Firma sit illa licet, solvetur in equore navis,
Que nunquam liquidis sicca carebit aquis.*

Opportunè dixit Terentius;

Apprimè in vita hominis utile est, ut ne quid nimis.

168. In summi cujusdam Principis morte falcem depinxerunt, aliquot papaveribus imminentem; cum lemma, SUMMA METIT. Tarquinii factum hoc Emblemate attingitur, qui excelsiora hosti sui papavera regio baculo detruncabat. Et certè, quod mortem repentinam attinet, Personæ, gradu ac dignitate sublimes, eidem magis videntur obnoxia, quam gregarii ac inferioris notæ homines. Testes hujus rei luculentos intueri Regem Saulen, Principem Jonatham; Principem Absalonem, Principem Adoniam, Regem Jojadem, Regem Zachariam, Regem Phacejam, Regem Amon, Regem Josiam, aliosque innumeros, in Sacris Literis violento occisos ferro. Hæc ipsa morte etiam alios Reges interiisse, passim Historiæ prophanæ referunt. Sanctus Petrus Damianus eos comperit exhibens, ait; *Seculares Principes, qui turbis popularibus præsumunt, sæpè gladiis perimuntur. Nam ut de multis paucos adhibeam; Cajus, Claudius, Nero, Galba, Otho, Vitellius, omnes isti Imperatores, per continuam sunt seriem unus post alterum principati, & excepto Claudio, cuncti sunt vel suis, vel hostilibus gladiis interempti. Postmodum quoque, sicut Romana narrat historia, Martianus, Antoninus, Alexander, Maximinus, Gordianus, Decius, Gallus, Volusianus, omnes hii seriatim sibimet per continuum ordinem succedentes, gladio trucidante prostrati sunt.* Prolixius hæc de re differentem lege eundem Sanctum Doctorem lib. 7. Epist. 5.

Mors Magnatum.

S. Pet. Dam. l. 1. Epist. 5.

PÆ O N I A.

Cap. XVII.

169. Pæoniæ folia facillimo negotio, sive nimio solis ardore, sive pluviarum copiâ, decutiuntur. Unde lemma; MULTIPLEX, MOX NULLA. En vanas, transitorias, & caducas mundi blanditias, Emblemate genuino descriptas! In rem præsentem S. Nili consilium est; *Cum vides di-*

Voluptas mundi. S. Nil. Paraph. num. 91.

vitas, aut gloriam, aut mundanam potentiam, considera labilitatem ipsorum, & effugies illecebram. Hoc sensu David, *vidi*, inquit, *impium superexaltatum, & elevatum sicut cedros Libani.* Et transivi, & ecce non erat. Et Matathias, *A verbis viri peccatoris ne timueritis; quia gloria ejus stercus & vermis est.* hodie extollitur, & cras non invenietur. Aureo ore rem totam complexus Sanctus Joannes Chryostomus, ait; *Ubi nunc est resurgens consolatus ambū? ubi resplendentes ad invicem siderum toto orbe lampades? ubi diversorum munerum pompa? ubi coronæ & varius totius orbis ornatus? ubi tubæ, & theatralis illa populæ adulantis acclamatio? Repentini spiritus flatu tanquam folia decussa sunt, & arbor nuda derelicta est &c.*

Pf. 36. 35. Mach. 2.6 S. Jo. Chry. Epist. ad Europ. Tom. 5.

170. Illustre quoddam ingenium, ut heroicas animi vires, à Cardinali Horatio Spinola in perferendis acerrimis doloribus exhibitas, imagine depingeret, Pæoniam expressit, cum lemma; CLARIOR IN TENEBRIS. Et certè virtutis radii nullibi clarius, atque inter calamitatum umbras diffunduntur. Rectè ac compendio dixit Magnus Augustinus; *Virtus eo pluris æstimanda est, quò plura contemnit.* Ovidius;

Virtus afflicta. S. Aug. in ser. Ovid. l. 5. Trist. Eleg. 6.

*Scilicet adversis probitas exercita rebus
Tristi memoriam compore laudis habet,
Si nihil infesti durus vidisset Olyffes,
Penelope felix, sed sine laude foret.*

R O S A.

Cap. XVIII.

171. Scipio Bargalins Rosæ recenti subscripsit; *Vita humana. NASCENDO SENESCIT.* Et Ferrus; *VIX ORTA FUGIT.* Hinc expressam cum vitæ, tum venustatis humanæ ideam habeto. Et quidem de humana vita pronuntiat S. Isidorus; *Nihil fugacius seculo, rebusque sæculi, quas dum tenemus, amittimus, mutamur & currimus, nescientes ad mortis terminos pervenimus.* Et Manilius; *Nascentes morimur, finisque ab origine pender.* Et Petrarcha;

Petrarch. 1. 2. p. Jonetto 2.

*O nostra vita, che è sì bella in vista,
Com perde agevolmente in un mattino
Quel ch' in molti anni à gran pena s' acquista.*

Èo reflectens Achilles Bocchius, ait, si vitæ nostræ florem adeo lubricum esse, indies experiamur, consilium omninò haberi, ut sapientiam celerrimè conquiramus, siquidem omnis mora plurimum habet periculi;

Achil. Bocch. Symb. 120.

*Gratta quàm florum brevis est, præcepssque rapina,
ET DUM PUBESCUNT, CONSENSUE-
RE ROSÆ:*

*Tam nobis brevis est ætas, præcepssque juvenia,
Et dum pubescunt, consensuere gene.*

Venustas humana. Senec. in Hippolit. Act. 2.

*Ergò age, dum potis es, presentibus utere: ne cras
Expectes, si vis discere, discite hodie.*

De venustate humanâ sapienter canit Seneca;

Anceps forma bonum mortalibus,

Exigui donum breve temporis,

Ut velox celeri pede laboris!

Non sic vere novo præta decentia

Æstatis calida dissipiat vapor,

Sævit solstitio cum mediis dies,

Et noctem brevibus præcipitat rotis:

Languescunt folia lilia pallida,

*Et grata capiti deficiunt rosa,
Ut fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur, nullaque non dies
Formosi spoliū corporis abstulit &c.*

In rem præsentem poteris tam Rosam, quam venustatem humanam gemino illo unius versus hemestichio significare; **UNA DIES APERIT, & CONFICIT UNA DIES.** Vel ut aliis placet; **JUNCTA SENECTA PREMIT.** Emblematis hujus tam structuram, quam applicationem Aufonius subministrat, ubi inter plura alia de Rosa in hæc verba canit;

*Hac modo, que toto rutilaverat igne comarum,
Pallida collapsis deseritur foliis
Mirabar celerem fugitiva ætate rapinam,
Et dum nascuntur consenuisse Rosas.
Tot species, tantoque ortus, variosque novatus
Una dies aperit, conficit una dies.
Quam longa una dies, ætas tam longa Rosarum,
Quas pubescentes juncta senecta premit.
Collige Virgo rosas, dum flos novus, & nova pubes,
Es memor esto ævum sic properare tuum.*

172. Idem Bargalius Juvenem quemdam, è vitæ suæ veterino expergefatum Rosæ symbolo exornavit, quæ nascenti foli objecta, epigraphen tulit; **DESTASI ALLO SPUNTAR DEL PRIMO RAGGIO.** Id est; **FLORET IN ORTU.** Id ipsum in S. Paulo evenisse cernitur, vix enim circumfulsit eum lux de cælo, mox excusso pristina vitæ lethargo, in voces has virtutis plenissimas erupit, *Domine quid me vis facere?* Unde postea de se ipso testatus est, *Cum vocavit me per gratiam suam, continuo non acquievi carni & sanguini &c.* Facile enim, subinfert S. Hieronymus, *rumpit hæc vincula amor Dei, & gehenna timor.*

173. Florum nobilissima, Rosa, tantundem in purissimas apes est benefica, quantum scarabæis, animalibus obscenissimis, nocet. Unde Bargalius ex uno Rosæ latere scarabæum, ex altero apem figuravit cum lemmate, **UNI SALUS, ALTERI PERNICIES.** Dominus Aresius eidem, cum solo scarabæo depictæ, inscripsit; **SORDIDO PERNICIES.** Vel ut aliis placet; **TURPIBUS EXITUM.** E contra Rosa solam apem sustinens, epigraphen reddit; **FLORIGERÆ SALUS.** Bonus Prælati, ac verus Judex, genuino hoc Emblemate significantur, quippe qui æquo animo in bonos præmia, & supplicia in sceleratos partiuntur. Verbum Divinum geminam hanc prærogativam à Simeone retulit, *Ecce posuit est hic in ruinam & in resurrectionem multorum.* Id est, interprete Timotheo Hierosolymitano, *In casum quidem incredulorum, in erectionem verò credentium, In casum Synagoga, in erectionem autem Ecclesie: ad casum & ruinam demonum, erectionem verò Sanctorum: in casum profanorum & impurorum, ad erectionem verò iustorum atq; bonorum.* Clarissime tamen adversos illos salutis & ruinæ vitæ & mortis effectus in augustissimo Altaris Sacramento experimur. S. Ecclesia de illo canit, **MORS EST MALIS, VITA BONIS.** Eam obrem sacer quidam Cygnus, in Assueri convivio Divinam Altaris mensam præfiguratam asserens, acutè observat, illud non tantum in amantissimo horto, sed insuper in obscuri cujusdam nemoris viciniam celebratum esse. Porro mentem suam hoc epigrammate explicat;

*Splendida regali Assuerus convivia luxa
Dum struit, hinc hortus cernitur, inde nemus.
Sunt flores horto, nemori sunt horrida monstra,
Hoc gignit spinas, & parit ille Rosas.
Dum parat Anglicas Regum Rex dona, dapesque
Collocat aereos inter utrumque cibos;
Est nemus, est hortus: bonus est hinc, inde malusque;
Colligit hic spinas, colligit ille Rosas.*

Cæterum quod S. S. Eucharistia, instar recentis Rosæ, **TURPIBUS EXITIUM** afferat, S. Joannes Chrysostomus disertè testatur; *Sicut corporalis cibus, cum ventrem invenerit adversis humoribus occupatum, & amplius ledit, & magis nocet, & nullum præstat auxilium: ita & iste spiritalis cibus, si aliquem reperit malignitate pollutum, magis eum perdet, non suam naturam, sed accipientis vitio.*

174. Rosæ, sive explicatæ, vel compressæ, sive virentes, vel aridæ, nunquam non suavissimam aliquam fragrantiam diffundunt Unde Bargalius eas hoc lemmate exornavit; **SEMPER SUAVES.** Ita virtuosa consuetudo suavitatem à se penitus individuan spargit. Eadem imago felicissimas Mariæ Virginis S. Agnetis, S. Elisabethæ, Lusitanorum Reginae, S. Franciscæ Romanæ, S. Theresiæ, aliarumque animas concernit, quæ tam in ætate prævectâ quam juvenili; tam in vitæ decursu, quam post mortem semper suavissimum puritatis, sanctimoniam, & Anglicæ excellentiæ odorem exhalarent. Ut adeo verissime in omni loco & tempore hanc Apostoli gnomam sibi tribuere potuerint, *Christi bonus odor sumus.* Nam, ut bene subinfert Magnus Augustinus, *Odor bonus, bona fama est, Felices, qui bono odore vivunt.* Illud ipsum encomium jure sibi vendicant Personæ, Titus Imperator, Trajanus, Scipio Africanus, Thomas Morus, Philippus Nerius, alii.

175. Seipsis quidem Rosæ multum vivaces, ac coloris perquam grati sunt; at irrigatæ, maximum venustatis suæ incrementum capiunt. Id quod Bargalius hoc lemmate innuit; **IRRIGATÆ VIVACIORES.** Ita bona consilia ac sanæ præceptiones, in nobilioris animi juventam profusæ, sumum ex ipsius indole splendorem eliciunt. Ratione haud multum dissimili virtutes, seu totidem animi nostri rosæ, si pectoris contriti lachrymis irrigentur, felicissime progerminant. S. Joannes Chrysostomus, Anna Prophetiæ fidem dilaudans, *Volo vos, inquit, ad Annam introducere, atque in pratum virtutum illius introducere sermonem: pratum, inquam, non quod rosaria profert aut alios flores, qui marcescunt; sed quod deprecationem ac fidem, magnamque tolerantiam, siquidem hæc longè sunt veris floribus redolentiora; ut quæ non aquarum fontibus, sed quæ lachrymarum imbre irrigantur. Neque enim perinde amnium fontes floridos reddunt hortos, ut plantam deprecationis fontes lachrymarum irrigantes, faciunt in summam altitudinem excurrere.*

176. Rosæ, inter cepas plantatæ; epigraphen sustinent; **OPPOSITIS FRAGRANTIORES.** Vel ut D. Primo Aloysio Tatti placet; **GRATIOR HINC OLEO;** vel ut P. Sylvestro à Petransanctas, **OLET SUAVIUS.** Vel, **FLORET FELICIUS:** Vel, **RUBET AMENIUS.** Haud aliter Divina bonitas suos favores omnium maxime in humanam gentem dispensat; quando à flagitiorum sordibus gravissime provocatur. Nec abs re dixeris; virtutem, sceleratorum consuetudine circumdatam, gemmatos ac pretiosissimos odores spargere. D. Mattheus

S. Jo. Chryf. serm. de Prodit. iustis.

Virtus

2. Cor. 2. 15. S. Augustin. Tract. 50. in Joan.

Benignus.

Educatio.

Oratio cum lachrymis.

S. Jo. Chryf. Hom. 3. de fide.

Bonitas Dei.

Bonus inter malos.

Annis 1714.

Peritia vix.

Inversio Sauli. 2. 9. 6.

Eni. 1. 16.

S. Hieron. ad Rod.

Mericord & Justitia.

Jlex.

F. latus.

I. 2. 34. 7. 10. b. Irosin h c. loc.

E. h. a. r. i. f.

D. Marth
Boss. Ep. 156.

Bossius ait; *Tuus clypeus sit perpetuus Domini timor, sit odor ipse virtutis, qua una adeo quidem potentissima est, ut a vitio, atque nequitia superari minimè queat, verum quanto magis a nefario aliquo incensitur, atque perturbatur scelere, tanto quidem magis invalescat, atque firmetur.* Quin, & innocentia, sanctitas, & animum Deo charæ, inter infamium persecutorum, & actyrannicæ impietatis horrores mirificè invalescunt, & cœlestem fragrantiam longè suavissimam exhalant. Id quod in sanctis Martyribus Lucia, Agathâ, Bibiana, aliisque Heroinis cumulatè cernitur.

Virtus inter perfecutiones.
S. Nil. Paran. n. 92.

Vita humana.
A. 1.

177. Virtutem, inter calamitates ac miseras locupletatam, Rosæ Emblemata representat, quæ supra cespitem plantata, epigraphen reddit; **ETRA LE SPINE PUR SPUNTANDO VIENE.** Id est; **VEL INTER SENTES GERMINAT.** Si Nilipanicensis est; *Tolera tribulationes: inter ipsas enim virtutes, quemadmodum inter spinas, Rosa nascuntur & germinant.* Eadem icone significatur, calamitates esse individuas humanæ vitæ comites. Unde Seneca canit;

-----Nulla dies
Merore caret, sed nova fletus
Causa ministrat.

Lips. Centur.
2. Ep. 67.

Et Justus Lipsius; *Trice & spina hoc omnis vita: & fallimur, si querimus in ea gaudiorum flores.*

Christus in passione.

S. Aug. in
Ps. 148.

178. Rosarum arbuscula squalida, frondibus, omnique cultu inter hyemis rigores destituta, epigraphen sustinet; **NON SEMPER NEGLECTA.** Vel, **ET NEGLECTA VIRESCO.** Sacratissima Servatoris nostri humanitas hanc imaginem sibi propriam vendicat, quæ passionis suæ tempore derisa ac neglectui habita, paulò post in immensum gloriæ florem revixit. S. P. Augustinus; *Passio Domini ostendit nobis vitam presentis necessitatis, quâ oportet & laborare & tribulari, & ad extremum mori. Resurrectio verò & clarificatio Domini ostendit nobis vitam, quam accepturi sumus.* Et certè lætissima hæc fiducia, quod post terrenas calamitates ad æternæ felicitatis florem simus refurrecturi, Juvenem illum Machabæum eousque erexit, ut Antiochi tyrannide horrendum dilaniatus, liberè exclamaret, *Tu quidem scelestissime in presenti vita nos perdis: sed Rex mundi defunctos nos pro suis legibus, in æterna vita resurrectione suscipiat.* Quin, & ipsemet Servator suos discipulos, extremum afflictos, spe illâ solatus est; *Plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudet; vos verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.*

2. Marth. 7. 9

Ioan. 36. 20.

Christi passio.

S. Aug. ser. 13
de Temp.

S. Augustinus.

Mutatio in melius.

Mich. Hoier.
l. 1. Flamul
Amoris.

179. Rosarum frutex, brumâ frigente horridus ac spinis formidandus, epigraphen tenet; **DABIT MURICE PICTAS.** Christus, spinis ac flagellis in passione circumdatus, postea æternam gloriæ coronam sibi nobisque peperit; S. P. Augustinus; *Si expavescis mortem Christi, ama resurrectionem Christi.* S. Augustini hoc symbolum est, qui primis annis inter impudicitie ac hæresis spinas volutatus, demum purpureas charitatis, sanctimonie, ac optimi exempli rosas parturit. P. Michaël Hojerus, Augustinianus Excalceatus, de S. Augustino canit;

-----Velabat ocellos
Hæresis inde furor, & temporis inde viror.
Dammabit tamen ista brevi maturior atas;
Et dabit hæc pietas murice spina Rosas.

Virgo modesta.

180. Virginem modestam eodem lemmate affi-

cies, quo Bargalius Rosæ calicem; **QUANTO SI SCOPRE, MEN TANTO PIU' BELLA.** Id est; **PULCHRIOR CUM LATET.** Vel, **COLLECTA VENUSTIOR.** De Virgine modestâ in rem præsentem ait S. Ambrosius; *Claude vas tuum, ne unguentum effluat; claudè virginatatem verrecundia loquendi & abstinentia gloriandi.* Tassus Emblemata occasionem subministrat hoc poemate Italico;

Deh mira (egli cantò) spuntar la Rosa
Dal verde suo modesta, e virginella,
Che mezz'aperta ancora, e mezo ascosa,
Quanto si nostra men, tant'è più bella.

Et alibi, prærogativam illam in Sophronicâ deprædicans, canit;

Virgine era fra lor di già matura
Verginità, d'alti pensieri, e regi;
D'alta beltà, ma sua beltà non curà,
Oranto sol, quant'onestà se n' fregè.
E il suo pregio maggior, che trà le mura
D'angusta casa asconde i gran pregi;
E da vagheggiatori ell'è invola,
A le lodi, a gli signardi, & iculta, e sola.

181. Personam, sanctitate & doctrinâ conspicuam, quin & post mortem pretioso famæ ac virtutum odore insignem, Rosæ non absimilem dices. Unde Bargalius, fratre suo è vivis sublato, Rosas depinxit, à frutice suo decidas; cum lemmate; **ET DECIDENTES REDOLENT.** Vel, ut Bartholomæo Rosso placet; **ETIAM RECISA REDOLET.** Vel ut rursus Bargalius rosas, propè tumulum plantatis, inscripsit; et **CLAUSÆ QUOQUE.** Pretiosum hunc odorem à morte suâ non metaphoricè tantum, sed re ipsâ exhalant sacra Lipsiana S. Elisabethæ & Regine Portugaliæ, de quâ in hæc verba testatur Ecclesia; *Post mortem multis miraculis claruit, præsertim suavissimo corporis, jam per annos ferè trecentos incorrupti, odore.* D. S. Theresia legitur; *Ejus corpus, usque ad hæc diem incorruptum, odorato liquore circumfusum, pia veneratione colitur.* De S. Gaudenio Can. Reg. & Episcopo Novariensi in Congregationis mex officiis dicitur; *Cujus corpus sex mensibus, & duodecim diebus insepultum remanens, integrum, incorruptum, roseo colore micans, odoremque suavissimum redolens, sepultura traditur.*

182. In Introductione ad vitam devotam, à S. Francisco Salesio conscriptâ, legitur; *Altitudo nostra sunt ad instar rosarum, quæ, cum recentes sunt, plus quidem præferunt elegantie & nitore, ac cum arefactæ, plus odoris & virtum exerunt: pari modo, esto opera nostra in sensuali cordis teneritudine facta, nobis sunt gratiora, magisque placeant (nobis, inquam, qui non nisi propriam delectationem spectamus) in ariditate tamen & sterilitate obita, plus in Dei conspectu odoris & valoris continent.* Hæc doctrinâ nixus, meâ quidem sententiâ Rosam hoc lemmate insignies; **GRATIOR VI-RENS, ARIDA FRAGRANTIOR.**

183. Hominem, virtute & famâ celeberrimum, è Rosis dignoscere licet, quæ odoris sui gratiam **ET A LONGINQUO** spargunt. Ita Alexandri Macedonis robur; Militum Romanorum generositas, Antonii in Ægypto sanctimonia, & S. P. Augustini doctrina, fragrantiam suam in omnes Mundi partes

S. Amb. l.
de Virg.

Tass. nei
Gerus l. 1.
vaz. Can. 5.
ff. 14.

Idem. C. 12.
fran. 1.

In mee.

Reliq. SS.

Brev. om.

Offic. C. 1.
Reg. L. 22.
lanua.

S. Fra. Sal.

Intro.

P. 4. 6.

Ope. im
aridite
spirits
facta

Fam. vit
tutis

partes amplissimè propagarunt. His tamen Maria
 Virgo longè superior evasit; quæ, utpote *Rosa mysti-*
ca, ad eò copiosos virtutum odores passim diffudit,
 ut cælum & terram in sui admirationem raperet.
 Bern. ser. de Assump. Quin, Sancto Bernardo teste, solâ humilitatis fra-
 grantiâ eousque cellissimum Dei folium penetrârit.
 Cujus odore suavissimo ab æterno illo paterni sinus at-
 traheretur accubitu. S. Paulus, charitate Divinâ in-
 star rose inflammatus, pretiosum doctrinæ suæ odo-
 rem per totum universum largissimè sparsit. Ipsum
 Cor. 2. 14. met testem sibi luculentum audi; *Deo autem gratias,*
qui semper triumphat nos in Christo IESU, & odorem
novitiae suæ manifestat per nos in omni loco.

184. Scipio Bargalius Rosas, cespite suo nixas, hoc
 lemmate distinxit; HAUD INERMES. Vel;
 HAUD PROCUL ASPERITAS. Ita sanè omnes
 voluptas mundi voluptates nunquam non acerbissimas tor-
 mentorum spinas habent congenitas. Georgius Cam-
 erarius verissimè canit;

Ut Rosa per medias effloret rosâda spinas,
Sic Veneris nunquam gaudia selle carent.

Et S. Ambrosius; *Surrexi ante floribus immixta tene-*
ris sine spinis Rosa, & pulcherrimus flos sine fraude ver-
nabat; postea spina seipsu gratiam floris, tanquam à hu-
mana præferens speculum vitæ, quæ suavitatem perfe-
ctionis suæ, finitimis curarum stimulis sæpè compun-
gunt.

185. De Rosâ testatur Plinius, *Recisione & ustione*
proficit. Lemmatis loco brevius dices; RECISA,
 ET USTA PROFICIT. Hinc opportunè de-
 monstratur, è calamitatibus plus beneficiæ quàm
 calamitatis nobis accrescere. S. Gregorius Nazianzenus;
 Greg. Naz. vii. 13. *Est, inquit, quædam in fabulis arbor, quæ, cum cædi-*
tur, vivet, & adversus ferrum certat; ac si de re novâ
novo modo loquendum est, morte vivit, & sectione pul-
lulat, atque cum absimitur, crescit. Mihi verò huius-
modi esse videtur vir Philosophus &c.

186. D. Aresius, hominem modestum Emblemate
 significaturus, Rosam depinxit, necdum plenè
 explicatam; cum lemmate, QUASI ABSCON-
 DITUS VULTUS EJUS. Hæc virtus cum pri-
 mis in sexu fæmineo locum habeat, necesse est; quip-
 pe cujus vultui velamen, ceu maximum modestiæ
 tutandæ præsidium, deservit. S. Ambrosius; *Ideò*
 Amb. l. 1. *velamine obnubit caput suum mulier, ut etiam in publi-*
 canis. c. *co turba verecundia sit: non facile vultus ejus in adoles-*
centis oculos occurrat, nuptiali velamine reclusa sit, ne
vel fortuitis occurribus pateat ad vulnus vel alienum, vel
suum.

187. Fæminam quãdam pulcherrimam, Rosam
 nomine, Bargalius rosæ symbolo expressit, quæ
 inter diversos flores spectanda, epigraphen tulit;
 INTER OMNES. Majori tamen jure Mariam
 Virginem hæc imago spectat: hæc enim, ceu Rosa
 venustissima, omnium creaturarum formas inter-
 vallis penè infinitis post se relinquit. Quare S. Ger-
 manus Constantinopolitanus, oculis in Deiparam
 fixis, attonitus exclamat; *O pulcherrima pulchritudo*
pulchritudinum! O Dei Genitrix, pulchrorum omnium
summum ornamentum!

188. Bartholomæus Rossus in encomium serenif-
 simi Venetorum Ducis, Joannis Bembi, Rosarum
 fasciculum coloribus expressit, easque, haud dubiè
 ad familiæ Bembianæ insignia alludens, hoc lemmate
 insignivit; REDOLENTQUE, SANANTQUE.
 Nimirum summam in Principe illo virtutum fra-

grantiam, ac simul adversus egenos beneficentiam si-
 gnificabat. Porrò hoc Emblemate illa Divorû lipsa-
 na significari possunt, quæ simul & odore & miracu-
 lis pollent. Inter hos S. Elisabetham Portugalliæ
 Reginam numeres; quæ, ut suprâ diximus, *Post mor-*
tem multis miraculis claruit, præsertim suavissimo
corporis, jam per annos fere trecentos incorrupti, odore.
 Opportunissimè tamen hanc iconem de precatoris
 SS. Rosarii globulis intelligere licet. Unde ad Ma-
 riam Virginem conversus, in hæc verba cecini;

Del fallo antico in pena

D'ogn' intorno la terra

S' armò di spine, e n' intimò la guerra.

Mà tua mercè, che sei di gratia piena.

Dasfi à gli egri mortali

Il sollievo de i mali,

E con lieto devario

Contraponfi à le spine il tuo Rosario.

189. Idem Rossus fasciculo, rosis ac spinis gravi-
 do, inscripsit; CUM LENITATE ASPERITAS.
 Innuebat videlicet, Justitiam & Clementiam, veluti
 geminam ac propriam Principis dotem, in serenissi-
 mo Duce Joanne Bembo mirificè resplenduisse. Sa-
 pienter dixit S. Gregorius Papa; *Miscenda est leni-*
tas cum severitate, & faciendum quoddam ex utroque
temperamentum: ut neque multâ asperitate exulceren-
tur subditi, neque nimia benignitate solvantur. Porrò
 qui aliorum vitiis corrigendis è munere suo incum-
 bunt, eodem Gregorio teste, tantundem lenitatis,
 quantum asperitatis demonstrant, necesse est. *Ali-*
ter admonendi sunt impudentes, acque aliter verecun-
di. Illos namque ab impudentia vitio non nisi increpa-
rio dura compeccit, istos autem plerumque ad melius ex-
hortatio mod. sta componit.

190. D. Aresius in honorem S. Rosarii septem
 figuravit, per horti cujusdam ambitum è rosis ple-
 xam; cum lemmate, PRÆSIDIO, ET DECORI.
 Vel FORTITUDO, ET DECOR. Expertus
 est geminam hanc SS. Rosarii virtutem augustissi-
 mus Imperator Carolus V. tot victorius ac
 triumphis felix, quantos nullus unquam Imperato-
 rum numeravit. Fuit sanè ipsi SS. Rosarium adver-
 sus hostes præsidio, & inter amicos ac fideles decori.
 Testem tantæ in Carolo pictatis asservamus in Imp-
 eriali Collegio nostro wettenhusano Imperatoris il-
 lius Rosarium, veluti memnosynon è Principe tam
 adversus hostes, quàm in virtutibus comparandis in-
 victissimò, ac singulari augustissima Domûs Au-
 striacæ decore. Porrò Rosarii hujus globuli preca-
 torii, tam usu piissimi Imperatoris attriti, quàm an-
 tiquitate illustres, è triginta tribus hæmatiz sphæ-
 rulis perfectè rotundis constant; è quarum postremâ
 parte sub fericorum funiculorum globo numisina
 pendet, rhombi figuram præferens, ac Emblematis
 concinnè distinctum. Una enim numisinas facies
 Imperatoris hujus effigiem exhibet, cum augustissi-
 mo nomine CAROLUS. Altera Romanam Aquilam
 refert, quæ supremam Crucifixi partem gemino
 suo capite sustinens, reliquam per medium corpus
 pendentem habet, cum epigraphæ, *Miserere mei*
Deus. Ex utroque volantis Aquilæ latere consue-
 tas Caroli columnas videre est, quæ Aquilæ unguibus
 utrimque sustentata, solemnî suo symbolo leguntur
 insignes, *Plus ultra.* Discè hinc ab Invictissimo Im-
 peratore, quo utaris inter adversitates præsidio, &
 familiares decore. Caterùm de SS. Rosario ad præ-
 fens argumentum ita cecini;

Con voci alte, e dogliose
 Più non pianga la terra
 Se stessa involta in orridezza antica;
 E sottoposta ad ira aspera, nemica:
 Che la siepe di Rose,
 Per opera de la Vergine contestata
 Ornamento, e difesa al mondo apprestata.

Nomen
 JESU.

Geminoshos patrocinii & decoris affectus cumprimis in sacratissimo Servatoris nostri nomine comprehendimus. De hoc Nomine mirè facundus S. Bernardus, integrum penè sermonem 15. in Cantica de eo instituit. E pluribus unam alteramvè periodum accipe; *Non tantum lux est nomen Iesu, sed est & cibus. An non toties confortaris, quoties recordaris? Tristatur aliquis nostrum? veniat in eor IESUS, & inde saliat in os: & ecce ad exortum nominis lumen, nubium omne diffugit, redit serenum &c.* Et Prudentius;

S. Bern. ser.
 15. in Cant.

Prudent. in
 Apotheosi.

Christum concelebrat; Christum sonet, omnia Christum

Muta etiam fidibus sanctis animata loquantur.

O nomen prædulce mihi, lux, & DECUS, & spes
 PRÆSIDIUMQUE meum, requies, ô certa laborum.

Martyres.

191. Emblema è duabus rosis, candida una, & altera purpurea, constructum, epigraphen tenet; **COMMUNE NOMEN UTRIQUE.** Sensus est, Virginem æque ac Martyrem Rosæ nomen promereri. Vel certè, illum æque martyrii laureolâ condecorari, qui jejuniis pallefcens, in carcere aut exilio moritur (uti in Summis Pontificibus Marcello, Joanne, Sylvio, Martino, & Pontiano contigit) quàm qui sanguinis sui purpurâ inter carnificum manus pro fide Orthodoxâ perfunditur. Virginitatem, eadem cum Martyrio laureolâ dignam, rectè vocat S. Ambrosius *pubbris hostiam, victimam castitatis.* &c.

S. Ambr. l. 2.
 de Virginie.

192. Res terrenæ, quamlibet utiles, manu admòdum cautâ colligi debent, ne ab innumeris illarum periculis; ceu totidem aculeis, retrahatur faucia. Huic dogmati significando Bargalius fruticem depinxit, Rosis onustum; addito lemmate, **SENTES EVITA.** Vel, **CAUTE LEGAS.** Hæc præceptione ii cumprimis imbuendi sunt, qui gentiliū libros evolvunt, utpote sanâ non minus ac vitiosâ doctrinâ passim resperfos. S. P. Augustinus; *Doctrina per malos, palmes in sepe, bonus inter spinas: CAUTE LEGE, ne, dum quaris fructum, laceres manum, & quem audis bona dicentem, ne imiteris malafacientem.* Et S. Basilii; *Velut in rosis legendis SENTES VITAMUS: sic in talibus sermonibus, quidquid est utile, carpentes, noxium vitemus.* Et Achilles Bocchius;

Cautela.

Studiofus.

S. Aug. in
 Ioan.

S. Basil. de
 gent. gentil.
 libris.

Achill. Bocch.
 Symb. 120.

--- Si vis discere, discere hodie.
 Sed male doctorem prudens à sentibus aspris
 Ne ladare prius, quàm docere, cave.

Remorfofus
 conscien-
 tia.

Hugo Vid.

193. Rosarum fruticem, floribus ac frondibus spoliatum, hoc epigrammate notavi. **SENTES FIRMITER HÆRENT.** Vel, **SENTES NON DECIDUNT.** Mens Emblematis est, in amoris lascivi voluptatibus blanditias omnes demum evanescere, solis adversæ conscientie spinis in humano pectore æternum remanentibus. Verissimè de libidine pronuntiat meus Hugo Victorinus; *Semper illam præcedit ardor & penitentia, semper comitatur factor & immundities, semper sequitur dolor & penitentia.* In rem nostram opportunè Emmanuel Thesaurus;

Aurora seboles, Aura pulcherrima rore
 Pascitur, atq; perit cum genitrice rosa.
 Spina sed in longum vident felicior ævum,
 Hæres decidua vivit acerba rosa.
 Hoc natura licet? spinam servare nocentem
 Atque hilarem subito pleedere morte rosam?
 Est rosa flos Veneris: Venerisque simillima flori,
 Quod cruciat, longum est: quod placet, exiguum.

194. Quantum Haymo Sabaudus pro Philippo Vallesio, Galliarum Rege, adversus Eduardum Angliæ Regem in bello Crescensi pugnaverit, Pater Juglaris è rosæ sepe dignoscendum proponit, quæ liliū ambiens, inscriptionem tenet; **TUENTUR HONORES, QUIUS SOCIANT.** Præsidium illud etiã è SS. Rosario fidelibus accepit; Maria enim, SS. Rosarii parens, totidem præsidii clientes suos exornat, communitque, quot indies in illo revolvimus globulorum rosas. Quis enim inter tot hostium discrimina non experitur, opus se habere sepe, quæ animæ decorem servet omnesque arceat infidias? at, Mellifluo Bernardo teste, *nec alter nobis utilior, quàm Maria.*

S. Rosa-
 rium.

S. Bern. ser.
 de S. Mar.
 in illud Apo.
 12. signum
 magnum a
 paruit in ce-
 lo.

195. Rosam candidam hoc lemmate loquentem introduxere; **NE DILASCIVO AMOR MACCHIATO HO' IL SENO.** Id est; **VENERIS NEC INFICIT OSTRUM.** Fabulam illam hoc Emblema innuit, quæ Rosas, Veneris sanguine tinctas, comminiscitur. Caterùm Emblemate isto Virginitatem puram & incorruptam; vel amantem castum ac pudicum, significare licet. Cumprimis tamen Mariam Virginem spectat, quæ nullâ unquam carnis labe infecta, candidissimæ semper virginitatis idea permanfit. Pulchrè S. Hieronymus; *Si diligenter attendas, nihil est virtutis, nihil splendoris, nihil gratia, & nihil candoris, quod non resplendeat in Virgine gloriosa.* Hieronymus Preti de ipso in rem præsentem testatur;

Virginita

Maria V

S. Hieron.

Esullo il ciel, che la mia fiamma è pura.
 E che in colei poco curando il frate;
 L'eloquenza, il saver, l'anima adoro.
 Et rursus.

Mà s' a colei, com'è non fosse ignoto
 Il mio pensier d'impurità nemico,
 S'accendere bbi di pietà, non d'ira;
 Perchè io non amo in lei quel ch' altri ammirava,
 E l'ardor che m'incende à pocchi è noto,
 Ardor saato, è celeste, ardor pudico.

196. Amans ab amafia sua, cui Lauræ nomen, ad extremam paupertatem redactus, se ipsum fructi similem dixit, qui Rosis destitutus, epigraphen tulit; **COSI' L'AURAM HA' CONCIO.** Hoc lemma, etsi gratiam suam in latino ob Lauræ nomen penitus amittat, poteris tamen illud ita interpretari; **SIC VENTUS,** Vel, **AURA NUDAVIT.** Id ipsum calculo suo comprobans Cornelius Tacitus, ait; *Mulierum genus avarissimum.* Diccarchi dictum erat; *Magnes ferrum, meretrix verò aurum & argentum ad se trahit.* His è Poëtis non nemo accinit;

Mulier la-
 sciva de
 pauperat.

Tacitus
 Diccarch.
 Ioan. Stob.

--- Amica procax, hedera formosior alba,
 Lentis adhaerens brachiis:
 Quem semel amplexa est, lascivo occidit amore,
 Sugens opes, & sanguinem.

197. Rosarum frutex, propè rivulum collocatus, sole desuper allucescente, epigraphen sustinet; **ET RADIO, ET FLUVIO.** Hinc disces, perfectionis humanæ incrementa tum demum acquiri, quando gratiæ Divinæ radiis prompta nostrâ cooperatio accidit.

Coopera-
 tio.

Magda-
lia. *Accedit S. Basilius; Ad perfectum virtutis cumulum
conjuncta simul esse utraque hac oportet, & humanum
studium, & auxilium caeleste. Certè Magdalena fan-
ctitas non aliunde in culmen adeò sublimè excrevit,
nisi è gratiæ divinæ radiis & jugi lachrymarum sua-
rum fonte.*

198. Rosa, sub radiis solaribus flaccescens, epigra-
phen reddit; **LANGUESCIT A MERIDIE.** Lu-
carinus in maturam hominis mortem hoc Emble-
mate delineavit. In argumentum præcens S. Ambro-
sius ait; *Brevi minusque decurso atatis flore marce-
scit.* Et Seneca; *Etsi MORS aliorum longius vitam
passa est procedere, aliorum IN MEDIO FLORE
PRÆSCIDIT, aliorum interrumpit principia.* Co-
mes Bernardus Morandus canit;

*L'età fugitiva.
Un solo momento
Fermar non si può:
A pena ci arriva,
Che passa qual vento,
Che ratto volo
Ah non si gonfiò,
Che qual Rosa fiorisce,
Che quasi Rosa ancor s'iente, e languisce.*

nuptiis. 199. Ad Dòminæ Ursinæ nuptias idem Lucari-
nus Rosam figuravit, quæ è nobilissimis Ursinorum
insigniis mutuata, epigraphen tulit; **PANDITUR
MATURA.** Ab hoc argumento non multum alienus
Jacobus Catfius, primùm de Virgine etiamnum
tenellâ cecinit;

coò. Carf.
mbl. Nupte. *Dum Rosa flore novo, foliisque recentibus halat,
Invidiâ spinoso cortice recta latet.
Postea verò de eadem, ad conjugium aspirante, sub-
jungit.*

Mox tamen illa dabit patulo se flore videndam.

Concionatoribus observatum velim, ut
prius piarum exercitationum studio mutescant,
antequam os ad prædicandum aperiant. S. Ambro-
sius; *Aperi ostium, sed prius ut aperiatur implora.*
Vita enim verbum erigit & acquirit, sermo enim sine
vita, non est Dei sermo.

Ambr. s. r.
Lucam. 200. Rosæ, Lucarino authore, epigraphen susti-
nent; **OLENT, ET ORNANT.** Vel Italicè;
UTILE, E DILETTO. Præclara hæc litterarum,
& artium liberalium idea est, à quibus civitates ac re-
spublicæ multum utilitatis, & ornamenti plurimum
accipiunt. Justus Lipsius; *Artes, non ornamenta
solum Reipublicæ sunt, sed etiam auxilia & fulcra. Tol-
lantur; quid nisi squalor, & tenebræ occupant, & fe-
rox quadam, aut ut verius dicam, ferina vita?*

201. Quemdam Concionatorem, tantundem e-
ruditum ac eloquentem, quantum in aliorum ani-
mabus convertendis fructuosum, P: Camillus An-
ticus ramulo roseo non absimilem dixit; cum lem-
mate, **E PUNGE, E PIACE.** Id est; **PERIT;
ET DELECTAT.** Ita sanè humanum pectus
Crucifixi commiseratione tactum, aculeo suavissimo
perforari solet. S. Bonaventura de S. Francisco scri-
bit, quòd Seraphinum Crucifixi specie conspicatus,
cor suum ingenti quidem dolore, at simul suavissimâ
dulcedine perfundi senserit. *Hoc videns, inquit, mix-
tum dolori gaudium mens ejus incurrit, dum & in gra-
tioso ejus aspectu sibi tam mirabiliter, quam familiariter
apparentis, excessivam quandam concipiebat letitia-
m, & dira conspecta crucis affixio ipsius animam com-
passivi doloris gladio pertransivit.* Ita quoque homo,
SS. Rosarii mysteria devoto animo revolvens, acer-

202. Venustas muliebris admodum opportunè
in Rosa dignoscenda proponitur; quippe quæ, inlar
Alciatus Cupidinis manum Rosâ ac pisce non sine
mysterio instruxisset, non nemo eruditum hoc epi-
gramma subjunxit;

bissimos dolores & aculeos, tam in Christi membris,
quam in Matris Divinæ pectore fixos, perferentis:
quamvis hi aculei longè pretiosissimi, omnique vo-
luptate sint dulciores. Unde in rem præsentem hunc
rhythum subjungere placuit.

*Quella candida Rosa,
Che nel sangue di Vinere si infese,
Benche ministra di piacer s' infesse,
Fù mai sempre molesta, e tormentosa.
Mà la Rosa celeste,
Che del sangue Divin s' ornà, ornà, e si vestì,
D' un innocente amor porta la face,
Poiche non punge, e se pur punge, piace.*

202. Venustas muliebris admodum opportunè
in Rosa dignoscenda proponitur; quippe quæ, inlar
Alciatus Cupidinis manum Rosâ ac pisce non sine
mysterio instruxisset, non nemo eruditum hoc epi-
gramma subjunxit;

*Symbola adulantium cernis, Rosa, piscis amorum,
Non sanè unius symbola certa mali.
Nam Rosa verna suis non est sine sentibus, idem
Piscis habet spinas intus & ipse suas.
Pulchra; Rosa est, verum illa brevi fit marci dæ: piscis
Est ferus, esse aliqua nec cecur arte potest.*

De mulieris venustate in rem præsentem ait Hugo
Victorinus; *Hanc dulcedinem aterna mortis amaritu-
do comitatur. Diligit mulier ut capiat: decipit, ut ra-
piat: amat quod habes, non quod es.*

203. Carolus Rancatus eloquentiam satyricam
Emblemate demonstraturus, Rosam expressit; cum
inscriptione; **FIORISCE, MÀ FERISCE.** Id
est, **ET FLORET, ET VULNERAT.** Verbis ex
hoc Rancati poemate desumptis;

*Fioriscè, mà feriscè
La Rosa ogni hor ridente;
Alletta, ed invaghisce,
E mischia il grato odor dolor pungente,
Quasi mostrar ne voglia,
Che v' à unito il piacer sempre à la doglia.*

In rem nostram de Prædicatore ait S. Hieronymus;
*Dicuntur verba sapientum pungere non palpant, nec
mollis manu attrahere lachrymam, sed errantibus tardis
penitentia dolores & vulnus insigere. Si cujus igitur ser-
mo non pungit, sed oblationem facit audientibus, iste
sermo non est sapiens.*

204. Gloriam non sine sanguinis ac vitæ discrimi-
ne comparatam, idem Rancatus Rosæ Emblemate
depinxit, quæ olitoris sui manum aculeis transfigit,
ac sanguine perfundit; addito lemmate; **E PUR
RIGIDA PIACQUE.** Id est; **GRATA RIGO-
RE.** Id ipsum in correctione fraterna experimur;
quæ tametsi rigida, apud hominem prudentem plu-
rimum amabilitatis habet. De Apostolorum Principe
testantem audi S. Gregorium; *Paulus arguit Pe-
trum: Petrus verò laudavit Paulum: Amicus ergo
veritatis laudavit quòd reprehensus est, seque etiam mi-
nori fratri ad consensum dedit.* De Mulieris venusta-
te superbâ, & ab aliis dilectâ eandem epigraphen
pronunties. Tassius Emblemati construendò ansam
subministrans, de Clorinda canit;

*Cost gl' ingegni femminili, e gli usi
Tutti sprezzò sin dal etate acerba;*

Venustas
muliebris
Alciatus
Embl. 107.

Hugo. lib. 2.
socium vo-
lentem nu-
bers.

Eloquen-
tia satyri-
ca.

Prædica-
tor.
S Hieron su-
per illud Ec-
cles. Verba
sapientum
quasi simi-
li.

Victoria
sanguinea;

Cortectio:
S. Greg. p. 2:
in Ezéch.
hom. 6.

Venustas
superba:

Tass. Gerilli.
Liber cant.
2 stanz. 39.

*Ai lavori d' Aracne, à l' ago, à i fusi,
Inchinar non degnò la man superba.
Fuggi gli habiti molli, e i luoghi chiusi:
Che ne i campi honestate anco si serba,
Armò d' orgoglio il volo, e si campiacque
Rigido farlo, e pur rigido piacque.*

Venustas cadens. 205. Rosa languida, proprium cadentis formæ humanæ ectypon, à Carolo Rancato epigraphen cepit; **LÆTOS EFFLAVIT HONORES.** His ipsis verbis Virgilius Venerem, Æncæ Matrem, describit;

---- Ipsa decoram
Cæsariem nato genitrix, lumenque juventa
Purpureum, & **LÆTOS** oculis **AFFLAVIT**
HONORES.

S. Aug. in
Ps. 58.

Rectè in rem nostram monet Magnus Augustinus; *Laet se quisque de divitiis, de pulchritudine, & de viribus corporis; ista certè omnia mortalia sunt.* Unde nobile quoddam Ingenium ita canit;

*Già soura l' alpi del tuo bianco crine
De i più fredd' anni incanutisce il verno,
Già sparir primavera, e già discerno
Languir le Rose, e irrigidir le spine.
Fà il tempo di tue glorie alie rapine,
Copre il mio grave incendio un gelo eterno;
Così per mio conforto, e per tuo sberno
Qui del mio strazio, e del tuo fasto è il fine.*

*Tempo già fu (achi che in pensarlo ancora
Sospira il cor) ch' idolatrò mia mente
Di tue bellezze la nascente aurora.
Har sù l' altar di questo seno ardente
Non più vittime bauurai; che non adora
Se non folle idololatra il sol cadente.*

In morte Principis. 206. Raulinus languenti Rosæ hunc præfixit titulum; **VITAM NON PROROGAT OSTRUM.** Constat quippe regiam purpuram adversus mortis contorta jacula clypeum esse penitus infirmum. Ore aureo in rem nostram pronuntians Chrysothomus, ait; *An non videmus sapè, quòd is, quem hodie præcedunt lictores, & stipant satellites; quem hodie in foro magna pompa comitabatur, & qui in carcerem conjiciebat, & super thronum residebat, & inflabatur, & homines alios, quasi umbras despiciebat: is subito postea jacebit mortuus absq; spiritu, fatulentus.*

Virtus immortalis. 207. Rosam, à stemmate suo recisam, hoc epigrammate insignivit Raulinus; **NON PERIT ODOR.** Innuebat videlicet, virtutis nostræ famam, etiam post fatale mortis vulnus, suavissimè fragrare: id quod in personis sanctis, doctis, aut militari fortitudine claris indies experimur. Unde Siracides, Jostia Rege centum annis posterior, ait; *Memoria Iosia in compositionem odoris facta opus pigmentarii. In omni ore quasi mel indulcabitur ejus memoria &c.* Certè SS. Martyrum odor adèò post mortem non perit, ut non à Deo tantum plurimis miraculis, nec à Christianis solum assiduis precibus ac veneratione, sed ab ipsis quoque persecutoribus honorentur. S. P. Augustinus; *Non tanto concursu hominum ad martyres occidendos carca crudelitatis impleta est, quàm nunc ad eos honorandos Ecclesia pietatis impletur.* Imò, *Illi qui Martyres persequantur, memorias Martyrum inquirunt, ubi adorent.*

208. Rosa (uti & aliæ complures arbores ac virgulta) nisi debitâ & assiduâ diligentia colatur, à perfectione suâ in florem longe alium degenerat. Unde P. Lucretii Borfati lemma; **NON CULTA MUTATUR.** Atque adèò Juveni bonam obtigisse indolem, minimè sufficit; nisi enim assiduæ educationis præceptionibus excolatur, paulò post in stolones infelicissimos deflectet. Horatius;

*Fortes creantur fortibus, & bonis;
Et in jumentis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquila columbam.
Doctrina sed vim promovet instam,
Rectique cultus pectora roborant,
Vicumque defecere mores
Dedecorant venè nata culpa.*

Id ipsum de corpore nostro dixeris, quòd nisi assiduâ mortificatione cultum, in bestiam turpissimam degenerat. S. P. Augustinus; *Demon, inquit, sapè assumit parvo inium ipsius (carnis) contra animam, & dicit; Quid facis, quid jejunas? tibi ipsi pœnam ingeris, tuus ipse tortor & trucidator existis. Responde ei: Castigo, ne me hoc jumentum præcipitet.*

209. Quemadmodum omnis Rosarum perfectio è radiis solaribus promanat, ita earundem venustas folis injuriâ enervatur & flavescit. Ut adèò Rosis, in amœnum fasciculum colligatis, jure subscribas. **AMANS VITA, E MORTE DAL SOLE.** Id est, **SOL MIHI CUNAS, ET URNAM.** Eadem omnino amantis mundani fors est, qui saminæ dilectæ præsentia ac benignitate, reviviscit, rigore verò & absentia affligitur. Porrò Deus hominem in virtute crescentem fovet, obsoletum verò, & in vitia declinantem occidit. Unde de Deo ait S. Bernardus; *Gratis respicit humiles, justè judicas nocentes, misericorditer etiam salvas peccatores.*

210. Memini, me in uno Emblemate binas Rosas cernere, cum dicto; **GEMINIS UNUS ODOR.** Duos diversos homines, in virtute & animi affectibus penitus conformes, hoc Emblemata spectat. De SS. Augustino & Alipio testatur Martyrologium Romanum his omnino verbis; *In Africa S. Alipii Episcopi, qui Beati Augustini olim discipulus, postea in conversione socius, in munere pastorali Collega, & in certaminibus adversus hereticos commilito strenuus, ac demum in cœlesti gloria confors fuit.*

211. Ad significandum S. Caroli zelum, quo ignavos pungere, & afflictos benevolè solari consuevit, Rosam depinxere, cum lemmate; **PUNGIT, ET RECREAT.** De Deo, ad hanc ideam penitus conformato, testatur Origenes; *Semper talis est Deus noster: excruciat nocentes; sed quasi pius pater, tormentis clementiam sociat.* Hoc Dei exemplum quivis Prælati ac Princeps sibi præ oculis statuere, suumque rigorem clementia temperare discat. Vide obsecro D. Seraphinum Marchettum, meum Concanonicum, in sua Politica Ecclesiastica prolixè hæc de re differentem. Regis Theodorici dictum erat; *Casibus asperis præstandum est sub justitia laude moderamen: ut nec vindictam sinamus superare peccata, nec culpam insultare patiamur legibus impunitam.* Ita Cassiodorus;

212. Abbas Ferrus gentilitias Julii Romani Cardinalis Rosas ac Lilia hoc lemmate insignivit; **DECERPTAQUE FLORENT.** Dicere volebat, Principem illum, è patria sua longinquum, felicissimo gloriæ ac nominis sui incremento effloruisse. Opportuno hoc Emblemate sanctum illum afficere licet, qui plurimis post mortem miraculis, aut populi maximâ erga ipsum pietate inclaruit; uti in S. Antonio Paduano contigit. Sic nimirum, teste Magno Augustino, *Novit Deus etiam de ipsis diaboli persecutionibus coronas suscitare Martyribus, utens benè omni genere malorum, ad utilitatem bonorum.*

213. Rosa, vix unquam sine spinarum acumine carpenda, epigraphen sustinet; **SUAVIS, SED ARMATA. Vel; NON SINE VULNERIBUS.** Ita veram gloriam, aut æternam beatitudinem sine calamitatum aculeis adipisci, hæcenus nemini licuit. S. P. Augustinus; *Christus duas vias nobis ostendit in carne, unam laboriosam, alteram beatam. Laboriosam: quam tolerare debemus, beatam, quam sperare debemus.* Claudianus;

*Non quisquam fruitur veris odoribus,
Hyblaos latebris nec spoliat favos,
Si fronti caveat, si timeat rubos.
Armat spina rosas, mella tegunt apes,
Crescunt difficili gaudia jurgio.*

Et Fulvius Testi,

*Per dirupate vie vassi à la gloria,
E la strada d'onor di sterpi è piena;
Non vinse alcun, senza fatica, è pena
Che campagna del rischio è la vittoria.*

214. Illustrissima familia Sorbellona inter complura alia Emblemata roseum fruticem ostentat, cum dicto; **NON SINE SPINA.** Veluti diceret, se quidem beneficentia & gratiis dispensandis plurimum florere; simul tamen adversas hostium vires validè reprimere, ac timore concutere. Eodem Emblemate felicitas mundana, seu individua spinarum comes, significatur. Unde Boëthius;

*Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fruentes.*

Porro sicuti Rosa nunquam non proximas habet spinas, ita inter justorum contubernia plerumque vitiosos quosdam numerabis. S. Ephræm; *Eratres, nolite mirari super aliquibus, qui obedientie disciplinam complexi, à me recesserunt. Nam & inter duodecim Apostolos unus erat proditor Ischariotes. Nostis verò, quod etiam in vinea, præter imperium rubus germinare consuevit, & inter rosas spina quoque nascuntur.* Denique astutus detractor sermonem suum ab aliorum encomiis exordiens, totidem rosas, quot verba spargere videri possit; at paulò post ad vituperia progreditur, sui que proximi famam crudelibus aculeis proscindit. Fuit, qui de illo caneret.

*Conveniunt rarò cum peccatore verba loquentis,
Ore Rosas spirant, fulmina corde tonant.*

215. P. Leonardus Velli ad exequias Cardinalis Petri Campori Rosam statuit; cum lemmate, **NATIVO PURPURAT HAUSTU.** Mens Emblematis erat; sicuti Rosa purpureum colorem naturâ suâ congenitum ac nativum fortita est, ita Principi huic Eminentissimo sacram Ecclesiæ purpuram potius ab interioris animi virtute, quam *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

ab extera fortunæ faventis gratiâ obtigisse. Nempe, Magno Augustino teste, *Gloriam & honorem non debet sequi virtus, sed ipsa virtutem.* S. Aug. l. 5. de Civit. Dei.

216. Rosa, è purpuræ suæ vivacitate in pallorem deficiens, epigraphen tenet; **DECOLORAVIT ME SOL.** D. Primus Tatti Sanctam Eurosiam Virginem & Martyrem hæc iconè exornavit, quæ Martyrii privilegio à Christo, æterno Sole, donata, gravissimos cruciatus pro fide Orthodoxâ toleravit. S. Anselmi interpretatio est; *Decoloravit me Sol justitiæ Christus, quia ob ejus fidem & amorem persecutiones hæc sustinco, quibus of-* S. Anselm. apud Corn. à Lap. in Cant. l. 6.

217. Rosa, sub radiis solaribus flaccescens, ac coloris sui vivacitate destituta, à meo D. Salvatore Carducio epigraphen recepit; **DECOLOR, UNDE COLOR.** Id est; *Qui colorem dedit, colorem adimit.* Ita sancta Barbara ab eodem barbaro suo genitore mortem perpeffa est, à quo vitam accepit. Sic etiam in Principum aulis assiduam hanc vicissitudinem cernere licet, quod nonnulli, ad honoris & opum fastigia sublevati, paulò post ab eodem Principe in extremam egestatem deturbentur. Nam asserente Magno Augustino, *Gloria hujus sæculi fallax est suavitatis, & infructuosus labor, & perpetuus timor, & periculosa sublimitas: initium sine prudentia, finis cum pœnitentia.* S. Barbara Principis minister depositus. S. Aug. in Psal. 149.

218. Idem D. Primus Aloysius Tatti Rosam purpuream, à frutice suo discerptam, hoc lemmate donavit; **ANTEQUAM MARCESCAT.** Verbis ex illo sapientiæ mutuatis; *Coronemus nos rosas, antequam marcescant.* Sanctam Eurosiam Martyrem hoc Emblemata spectabat, quæ in virgineo ætatis suæ flore per carnificis manus è mundo sublata, nequaquam senectutis languorem, morborum injurias, aut aliud tempus expectabat, quod ipsi inter mundi fraudes, aut sceleratorum insidias poterat creare perniciem, & animæ venustatem eripere. Hoc sensu Sapientia æterna de homine justo pronuntiat. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne fictio deciperet animam ejus, consummatus in brevi, explevit tempora multa; placita enim erit Deo anima illius &c.* Hæc gnome sanctam Paulam, de Blaxilla filix obitu mœrentem, solatur Divus Hieronymus; *Placita enim, inquit, erat Deo animæ ejus: Propter hoc properavit eam educere de media iniquitate, ne longo vite itinere devius aberraret anfractibus.* S. Hier. Ep. 25 ad Paul.

219. Idem Emblematis loco arbusculam roseam, undique efflorescentem in vase quodam figuravit; cum dicto; **VER, INTEGER ANNUS:** dicere volebat; sicuti certa Rosarum species singulis mensibus recentes præferre flores solita, veris delicias toto anno conservat; ita è S. Eurosia meritis assiduas gratiarum rosas, ac peculiaria beneficia in humanum genus prodire. Cæterum quivis Christianus Rosam ideæ loco sibi ob oculos statuatur, ut in virtutum exercitio non uno tantum temporis intervallo, sed toto vitæ suæ decursu floreat. Certè è sancti Petri Damiani sententia, *Sancti ac justii, tanquam ferax terra, virentes bonorum operum fructus germinare contendunt.* Paraphrasis Chaldæa textum illum, *Ego flos campi, & lilium convallium,* ita interpretatur, *Opera mea pulchra sunt sicut Rosa, qua in campo horti voluptatis.* His optimè subjungit P. Aloysius Novarinus; *Quam amœnus hic paradysus, in quo habonorum operum Rosa OMNI TEMPORE VERNANT.* S. Pet. Dam. Opusc. 60. Cant. 2. r. Novar. lib. 1. Sacr. Elect. n. 736.

220. Rosam, sub solaribus radiis languentem, hoc lemmate donarunt; **DISSIPAT ARDOR.** Eandem

Libido. dem omninò jacturam è libidinis ardore sustinet humana vita; Ovidio teste.

-- Venus enervat vires.

Tullius de senectute

Cui assentiens Tullius; ait; *Libidinosa, intemperansque adolescentia, effatum corpus tradit senectuti.* Quare ad carnales amores Emblemate significandos, olla depingebatur, quæ supra ignem posita, ebullientes carnes penitus consumebat. Emblemati verò hoc distichon, ceu infelicis & incautæ libidinis Oedipum, subjecere;

*Extra velut clausis fervor consumit in ollis:
Sic mea consumit viscera cæcus amor.*

S. Cyrill. l. 4. Apol. Moral. cap. 9.

Quid enim est coitus, inquiebat S. Cyrillus, nisi delinosa perniciosa mors latens, venenositas blandiens, dulcis effusio vitam perdens, amplexus destructionem moliens, & suavitas dirè fallens?

221. Rosa, præ floribus cæteris fragrantissima, tantam odoris copiam spargit, ut demum, veluti fatigata, langueat; atque adeò, Plutarcho asserente, *Ingenti odoris redundantia deficit.* Unde lemma; **DEFICIAM, DUM REDOLEAM.** Studiosum, aut etiam militem magnanimum hoc Emblemata spectat, qui corporis sui vires è laborum pondere tandem succumbere, parvi aestimat, modò virtutis & meriti sui fragrantiam passim diffundere possit. Exemplo & doctrina id testatur Seneca, *Generosos animos, inquit, labor nutrit. Laborem si recuses, parum esse potes. Non est viri, timere sudorem.*

Studiosus Miles.

Senec. Ep. 31

222. Cùm Illustrissimus Comes Alphonfus Litta Mediolanensium Archiepiscopus recens inauguraretur, Emblematis loco rosæ calycè, etiamnum virefcentem, sub radiis solaribus figurârunt; addito lemmate, **MOX RUBESCET.** Mens iconis erat, Principem illum, hodie Episcopatum ornamentorum virore insignitum, olim à Summo Pontificè, ceu sole Ecclesiastico, ad sacram Cardinalium purpuram sublevatum iri. Et certè suus respondit vaticinio eventus; siquidem Alphonfus Anno 1666. ab Alexandro VII. inter purpuratos Ecclesiæ Senatores recensitus fuit. Cæterum hanc iconem meus Concanonicus S. Thomas Cantuariensis sibi propriam vendic at; cùm enim Deus illum ad martyrii purpuram olim promovendum jam in ipsa ejus pueritia revelasset, idcirco Henrici II. gratiâ ad Archiepiscopatum Cantuariensem assumptus, verissimè dicere poterat, se, modò Pontificum virore insignem, paulò post, sanguinis sui ostro, ob Catholicæ fidei defensionem liberè profuso, tinctum iri. Huc illud Gregorii Magni facere videtur; *Tunc fuit laudabile Episcopatum quarere, quando per hunc quandoque dubium non erat ad supplicia pervenire.*

S. Thom. Cantuar.

Offic. Cam. Reg. Lat. 29 Decemb.

S. Greg. in Pastoral.

223. D. Jacobus Certanus Abbas Rosarum fructici inscripsit; **ET RUBENT, ET PUNGUNT.** Dicere volebat; verecundiæ ruborem, ac mille calamitatum aculeos, nunquam non individuos esse voluptatum carnalium comites. Libidinis amorem laconicè & eruditè definit Natalis Comes hoc disticho;

*Nil amor est aliud Veneris, quam parva voluptas,
Quæ simul expleta est, inspicit ora rubor.*

S. Fulg. l. 2. Mytholog.

S Fulgentius, de Cupidine disserens, ait; *Huic etiam Rosas in tutela adjiciunt: Rosæ enim ET RUBENT, ET PUNGUNT, ut etiam libido rubet verecundiæ opprobrio: pungit etiam peccati aculeo.* Ab his nihil alienus Seneca, *Voluptas, inquit, fragilis est, & brevis fastidio objecta, quo avidius hausta est, citius in contrarium rediens, cujus proinde necessè est aut peniteat, aut pudeat.*

Senec. l. 7. de benef. c. 2.

Voluptas carnalis. Nat. Com. l. 4. Mythol. c. 13.

224. Ad funebrem pompam Marchionis Guidonis Villæ, Belliducis celeberrimi, Rosam figurârunt, quæ inter fruticis sui spinas media, epigraphen tulit; **ARMATA DELECTAT.** Tanta enim Herois illius erat benignitas, ut ipsos etiam hostes in sui amorem raperet. Quæ sanè virtus in generoso milite longè magis conspicua est ac veneranda, quàm in aliis quibusvis statibus; è munere suo mansuetis. Eandem benevolentiam in Achille deprædicat Statius;

Miles benignus.

Stat. lib. 1. Achil.

*Attamen arma inter, festinatosque labores
Dulcis adhuc visu, niveo natat ignis in ore
Purpureus.*

De L. Paulo recenset Valerius Maximus, quod, *Cùm Persen, parvi temporis momento captivum ex Rege, ad se adduci audisset: occurrit ei Romani imperii decoratus ornamentis: conatumque ad genua procumbere, dextrâ manu allevavit, & graco sermone ad spem exhortatus est: introductum etiam in tabernaculum, lateri suo proximum in concilio sedere jussit; ne honore mensa indignum judicavit. Ut adeò inter armorum fulgura radios benevolentia & affabilitatis amplissimè explicaverit. Idem de Magno Pompejo refert, quod, cùm Tigranem Armeniæ Regem in medio exercitu ad pedes suos prostratum cerneret, *Diutius jacere supplicem passus non est: sed benignis verbis recreatum, diadema, quod abjecerat, capiti reponere jussit, & in pristinum fortuna habitum restituit: aquè pulchrum esse judicans & vincere Reges, & facere. Alii in eadem Rosæ idea Virginum conditionem exhiberi autumant, siquidem Poëta teste;**

Val. Max. l. 1. cap. 1. 8.

Idem 8. 9.

La Verginella è simile à la Rosa.

In Furioso. Cant. 1. st. 4.

Proinde Virgo nonnisi **ARMATA DELECTAT.** Virginitas enim nullum ornamentum ita necessarium habet, atque aculeata rigoris ac laudatissimæ iracundiæ arma, quibus assidua hostium tentamenta repellat. In hoc argumentum Franciscus Petrarca canit;

Virginitas.

Fran. Petr. p. 1. Canz. 11

*Et in donna amorosa assai m'aggrada,
Chè'n vista vada altera, e disdegnoza.*

S. Hieronymus, Principiam Virginem imbuens, *Arbitror, inquit, te accinctam gladio militari, ut autem scias, semper virginitatem gladium habere pudicitia, per quem truncat opera carnis, & superat voluptates; Gentilis quoque error Deas Virgines finxit armatas.* Et S. Ephræm; *Castitatem dilecte frater palma similitudinem existima, siquidem palma corde cùm sit albicante, circumcirca verò scætet surculis & aculeis, quibus ejus candor muniatur.*

S. Hier. ep. 140. ad Prisc. Virg.

S. Ephraem ser. de Casti.

225. Argumento, à priore nihil diverso, Rosam, spinis cinctam, hoc Hieronymi Gratiani lemmate insignivi; **CON SOAVE RIGOR MINACIA, E ALLETTA.** Id est; **MINATUR, ET ALLICIT.** Venustas enim, maximè in Regia Principe, eodem momento & timorem injicit, & amorem. Unde Cygnus ille nobilissimus de Elvira Regis Granatenis filia, in hæc verba canit;

Venustas

*Tal'fa costei nel publico cospetto
De le belleze sue mostrò pomposa.
Corre, & affissa in lei gli occhi, e l'affetto
Attonita la turba, e curiosa
Colmo ogn'un di stupore, e di diletto
D'ammiraria non cessò, e d'amar osa,
Poiche grave pare a ne bei sembianti
Sparger gli amori, e spaventar gli amanti.*

Hieron. Grat in Ju. Granata Cant. 2. Stanz. 57.

Maria, Virginum pulcherrima, hanc iconem cum primis

125. 6.

Bern. ser. ad B. Virg.

primis tibi vendicat, dum à Spiritu sancto cognominatur, *Pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata.* Et sanctus Bernardus, *Tu ergo, inquit, pulchra es ut luna, imò pulchrior lunâ; quia tota pulchra es & macula non est in te, neque vicissitudinis obumbratio. Tu terribilis ut castrorum acies ordinata. Quid enim? An non horruerunt Principes tenebrarum, quando viderunt præter morem armatura omni fortiore contra se procedere feminam? &c.*

Benignitas virtus emper grata.

Senec. de vita beata c. 7.

226. Joannes Baptista Ruscellus Rosæ inscripsit; **TRACTATA GRATIOR.** Ita homo benignus quò magis aliorum egestate pulsatus, eò se omnibus exhibet liberaliorem. Virtus enim à voluptate carnali ad eò longis differt intervallis, ut hæc post usus non ita diuturnos nauseam pariat; illa verò quò longiore exercitio frequentata, tantò accidat homini gratior. *Summum bonum, inquit Seneca, immortale est, nescit exire: nec satietatem habet, nec poenitentiam: At voluptas tunc, cum maximè delectat, extinguitur. Nec multum loci habet; Itaque citò implet: & tadio est, & post primum impetum marcescit.*

Intentio bona.

Prov. 14. 33.

S. Gregor. Naz. Orat.

227. Cardinalem quemdam, intentione quidem sanctâ, & sine prudentissimo, sed tamen simul occulto, operari solitum, roseo calyci non absimilem dixerunt, qui, colore suo coccineo ad Principem illum purpuratum alludens, in umbilico croceum intentionis aureæ globulum conclusum habet. Unde epigraphen subdidit; **IN INTIMIS AURUM.** Opportunè Salomon; *In corde prudentis requiescit sapientia.* Sanctus Gregorius Nazianzenus optimum suum parentem, exteriore quidem corporis compositione instar Rosæ illustrem, at simul in animæ suæ penetralibus sanctæ humilitatis auro cumulatè instructum fuisse testatur. Ipsius verba, quia pulcherrima, ita accipe. *Non in uester, sed in animi constantia humilitas ipsa sita erat; nec colli depressio, aut vocis demissio, aut vultus inclinatio, aut certus incedendi modus humilitatem effingebat, quin potius idem & vita maximè sublimis, & animo perquam humilis erat.* Huic affine est illud Isidori Pelusiotæ consilium. *Animo, atque affectu potius, quam verbis humilem te præbe.*

S. Isid. Pelus. 1. ep. 142.

Intentio.

S. Hilari. in Matth. c. 10.

228. Eodem argumento Rosam clausam hæc inscriptione ornârunt; **SUB SOLE PATEBIT.** Mens imaginis erat, arcana omnia, in Cardinalis illius animo conclusa, olim universo mundo fore manifestâ. Ita nimirum, quidquid in viatorum præcordiis delitescit, quondam sub extremi Judicis splendore in orbis universi propatulo stabit. Sanctus Hilarius illa D. Matthæi verba interpretatus, *Nihil opertum, quod non reveletur: neque occultum, quod non sciatur; ait; Dominus diem judicii ostendit, quæ abstrusam voluntatis nostræ conscientiam prodet, & ea, quæ nunc occulta existimantur, luce cognitionis publicæ detegit.*

Virtus.

Deus.

229. Rosa, inter spinarum horrores venusta, epigraphen reddit; **ABIGITURQUE, TRAHITURQUE.** Virtutis hæc idæa est, quæ humanos sensus pretio & excellentiâ suâ allicere, at simul sui obtinendi difficultate abstertere solet. Haud aliter Seraphini ac Cœlites è vultûs Divini immensâ suavitate maximas delicias, è majestate verò terrorem concipiunt. Eruditè dixit Antonius Fernandez; *In Deo summa est pulchritudo, cum summa Majestate conjuncta, quarum illa repellit intuentes, ista verò attrahit &c.*

230. Rosa, è radice, trunco, & ramis, undique *Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erast. Tom. I.*

spineis, genita, se ipsam ab omnibus spinis penitus immunem servat. Unde epigraphæ; **INNOXIA FLORET.** Ita Maria Virgo, è peccatrice ac spineâ radice nascens nullam ullius peccati labem contraxit. S. Joannes Damascenus ad Deiparam conversus, exclamat; *O Rosa, quæ ex spinis, hoc est, ex Judæis orta es, ac Divina fragrantia cuncta perfudisti.* Et Sedulius;

Et velut è spinis mollis rosa surgit acutis, Nil quod ledat habens, maremq; obscurat honores; Sic Eva de stirpe sacra veniente Maria, Virginis antiquæ facinus nova Virgo piaret.

231. Æterna beatitudo coronam imitatur, è rosis contextam, & hoc lemmate insignem; **DETRACTIS ACULEIS.** Enimverò in cœlesti illo regno, miseris omnibus æternum proscriptis, non nisi perfectæ felicitatis gaudia reperiuntur. *O vita vitalis, exclamat non sine affectu Magnus Augustinus, vita sempiterna & semper beata, ubi gaudium sine mœrore, requies sine labore, dignitas sine tremore, opes sine amissione, sanitas sine languore, abundantia sine defectione, vita sine morte, perpetuitas sine corruptione, beatitudo sine calamitate.*

232. Eo ipso tempore, quo D. Philippus Archintus, summæ virtutis homo, ex utero materno prodiit, in parentis ipsius horto Rosa, singulari venustate, ac stupendo odore enata est, idque omnem Insubriam admiratione tanto majore tenuit, quod tempore omnium calidissimo, nimirum quinto nonas Julii, & quidem ex arente ac penitus exsucco frutice, progerminârit. Unde Philippus in Archiepiscopum Mediolanensem electus, Rosam illam inter præcipua sua symbola recensuit; cum lemmate, **FLORUI IN ARIDO,** Veluti prolixè testatur Joannes Petrus Giuslanus. Talem ex arido florecentem Rosam se probavit sanctus senex Tobias, quando è coætaneis, ceu inferni titiombus, ad execrandum vituli cultum provocatus sese affectu religiosissimo versus templum Hierosolymitanum, Creatoris adorandi causâ, convertit. Porrò sanctus Gregorius Thaumaturgus, instar Rosæ, in arente humo effloruit; Nam in Episcopum Neocæsariensem unctus, nonnisi septendecim Christianos numeravit; postea verò munere suo ita strenuè defunctus est, ut morti proximus sanctè gloriaretur, septendecim tantum sibi superesse infideles. Demùm sanctus Carolus, veluti Rosa, tempestate aridissimâ in florem excrevit; ævo enim, virtutis Christianæ humoribus penitus exsucco, natus, paulò post Clerum ac plebem in formam perfectissimam labore maximo convertit. &c. Porrò homines, Deo chari, plerumque ibi omnium maximè florent, quando tentationum ventis omnium maximè uruntur. S. Gregorio teste; *Plerumque, qui plus in contemplatione rapitur, contingit, ut amplius in tentatione fatigetur.* &c.

233. Rosæ radicem hoc lemmate afficies; **PULCHRA LATENT.** Mariæ Virginis idea est, quæ, instar ancillæ, humili amicta vestitu, pulcherrimam hominis Dei Rosam erat paritura. Unde rectè à Methodio cognominatur *Radix floris speciosissimi,* à Giselberto, *Radix æternitatis, floris flos, & fructus æternæ benedictionis.* Et à Chrylippo; *Radix omnium bonorum.* Emblematis Oedipum audi P. Marsenium;

Quæ tantum informi spectatur cortice radix, Illa dabit pulchras mox paritura rosas.

Quamq; rudis circum Nymphâ circumdat amictus Nascentem pariet Virgo stupenda Deum.

Maria V. concepta. S. Ioan. Damasc. Orat. de Nat. M. V.

Beatitudo.

S. August. in Annal. c. 7.

Ioan. Petrus Giuslan. vita.

Bonus inter malos.

S. Greg. P. ad hom. 2.

Maria V.

Method. Or. de Hypap. Giselb. c. 19. Alterc. Chrylippo. Orat. de Deip.

SS. Eucharistia.
Maria V.

234. Rosa, scarabæum & apem sustinens, epigraphen subjunctam habet; MORS EST MALIS, VITA BONIS. SS. Eucharistiæ hæc idea est, quæ malis mortem, bonis autem vitam infert. Id ipsum de Maria Virgine dixeris, quæ, sicuti hæreticis est fatalis, ita bonorum tutricem ac matrem agit. Unde à S. Joanne Damasceno vocatur *Rosa*, ex spinis Judaicis orta, Divina fragrantia perfundens omnia. Rursus in rem præsentem canit P. Jacobus Masenius.

*Carpit odoratum scarabæus apifq; rosetum.
Mors, scarabæe, Rosa est; vita, Melissa, tibi.
Livor amorque suas carpunt è Virgine dotes.
Ille trahit vitam hoc flore, sed ille necem.*

Maria V.

235. Rosa, inter spinas educata, epigraphen tenet; EX SPINIS, SINE SPINA. Maria Virgo, accommodatissimè ad hanc ideam, ex infecta Adami massâ citra omnem labem purissima prodiit. Unde ab Adamo de sancto Victore cognominatur, *Flos de spinis, spina carens, flos spineti gloria*. Sanctus Laurentius Justinianus, *Discite*, inquit, *ab originali delicto nullus excipitur, præter illam, quæ genuit mundi Salvatorem*. Et Pater Jacobus Masenius;

*Nascitur è spinis verni flos regius horti:
Sed procul à spinis purpura mollis abest.
Adamidum in spinis flos est Nasarethicus ortus.
Spina fuit crimen, sed rosa Virgo fuit.*

Mundi vicissitudo.

236. Spinis, in hyeme rosis destitutas, Jacobus Masenius hoc lemmate insignivit; SPINA, SED ABQUE ROSIS. Ea nempe fortunæ & rerum terrenarum est vicissitudo, ut repente è gaudiis in dolores, & ex his rursus in lætitiâ mutant. Verissimè Salomon; *Risus dolore miscbitur, & extrema gaudii lætus occupat*. Divo Bernardo illustre hujus rei exemplum est Christus Dominus, qui Palmarum die Rex & Messias à populo salutatus, triumphantis more Hierosolymas ingressus est: At quinto dein die postulatus fuit ad necem, vociferante identidem populo, Crucifige, Crucifige. *Videat*, inquit, *secularis anima, videat, & intelligat, quoniam extrema gaudii lætus occupat. &c.* Unde & processivis gloriâ voluit sublimari, qui paulò post sibi noverat imminere diem ignominiosissima passionis. Et Ovidius,

*Nec semper viola, nec seuper lilia florent,
Et riget amissâ spina relicta rosa.*

237. Vir eruditus, Hieronymus Cardanus, quæstionem ponit, cur rosæ spinis armentur? Post fufam è Philosophia dissertationem, hoc demum concludit: si Rosa spinifera non sit, nec erit etiam odorifera. Hinc rosæ sylvestres, quæ quinis plerumque foliolis constant, minores habent spinas, quàm quæ in hortis educantur, ideo suavi quidem, sed imbecilli sunt odore. Unde lemma; ODORIFERA, QUIA SPINIFERA. Oratio velut nobilissima rosa est; sed nisi hæc suas etiam spinas habeat, mortificationem, odoris est parùm probati. Omnium in Christi lycæo sapientum vox est: *Orationem sine mortificatione vix ullius esse pretii*. Hinc cum religiosus vir quispiam Beato Ignatio præfente laudaretur, dicereturque, virum esse multæ orationis; Ignatius mutatâ voce subjunxit; *Vir est multæ mortificationis*. Ideo Pfalter Regius, *Imple*, inquit, *facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine: certè non quæsituri, nisi prius ignominia impleti.*

Hoc ipsum confirmans; *Multiplicata sunt*, inquit, *infirmittates eorum, postea acceleraverunt. Et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur. Cur antea non clamârunt? nulla eos calamitas premebat. Impiissimus Manasses orare nunquam didicisset, nisi in carcerem detrusus fuisset. Quid de viris sanctissimis dicam? Moses plurimis pressus ærumnis, Jacob fraternis agitatus insidiis, Samson illusus à Philisthæis, Tobias amissis & oculis & opibus, Sara gravibus lacerata conviciis, tres Hebræi juvenes in mediis flammis, Daniel in leonum cavo, Petrus in pelago, Paulus & Silas in ergastulo, aliique sexcenti precandi & occasionem & disciplinam hauserunt inter adversa. Ita Jonas Propheta vim obedientiæ in ceto didicit, Barbari Geraseni amissis porcorum gregibus, Christum supplices accesserunt, Apostoli, mergendâ naviculâ clausi, ardentissimè Divinam opem expetiêrunt. Licet igitur cum Secundo exclamare: *O quàm utile est, ad usum secundorum per adversa venisse*. Verissimè canit Sylius, Poëta Italus;*

--- *Rara fumant felicibus aræ.*

T U L I P A.

Caput XIX.

236. Tulipa, sub radiis solaribus collocata, epigraphen Hispanam sustinet; SIN SUS RAYOS MIS DESMAYOS. Id est, *Procul à sole perco*. Pandit enim se ad radios solares; quos ubi nubes interceperit, illico clauditur, & contractis foliis languescit. Eò reflectens P. Raulinus, inscripfit; MOEROR PRO SOLE RELICTUS. Ipsissimos hos effectus & affectus in amoris vehementia cernere est, qui re suâ amatâ destitutus, extremum contrahit languorem. Exemplo sit Maria Magdalena, quæ tota madebat lachrymis, dum Christum amorem suum unicum videret. S. Gregorius, *Mulier*, inquit, *quid ploras? quem queris? interrogatur causa doloris, ut augetur desiderium querentis; quatenus, cum nominaret quem quæreret, in amore ejus ardentius æstuarer. Otho Venius amantis cujusdam ore canit;*

*Cum te non video, mea lux, vel nigra videntur
Lilia, & haud lucent lucida signa poli.
Luridus & solis, mihi crede, est aureus orbis:
Ipsi etiam melli fellis amaror inest.*

Laodamia, extincto suo Prothesilao, in hos gemitus, Ovidio teste prorupit;

*At postquam nec te; nec vela fugacia vidi,
Et quod spectarem, nil nisi pontus erat.
Lux quoq; tecum abiit, tenebrisq; exanguis obortis
Succiduo dicor procubuisse genu.*

239. Tulipam hoc lemmate loquentem introduxere; LANGUESCO SOLE CADENTE. Vel in tertiâ persona; LANGUESCIT IN UMBRA. Ita prorsus anima, gratiæ Divinæ radiis destituta, extremum languet. S. P. Augustinus, *Scio*, inquit, *quia mihi male est præter te, non solum extra me, sed in me ipso. &c.* Eodem Emblemate mærores illos cumulatissimos significabis, quos Beatissima Virginis pectus, filio suo in mortis occasum vergente, agitabat. De hac B. Amedeus ait; *Ineffabili dolore gloriosa Virginis pectus urebatur, & altissimo pietatis jaculo confossum, extremus spirabat inter angustias. Et rursus; Ibi mæror, ibi dolor, ibi agoniam, ibi æstus animi, ibi incendia, ibi mors morte durior, ubi vita non tollitur, & mortis angustia toleratur.*

S. Dam. Or.
de Nat. Al. V.

Adam de S.
Vid. de Assumpt.
S. Laur. Ins.
c. de grad.
Perfect.

Prov. 14. 13.

S. Bern. ser.
1. in Dom.
Palm.

Ovid. l. 2.
de Arte.

Mortificatio in oratione.
Ribaden. in
vita S. Ign.
lib. 5.

Psal. 82. 17.

Psal. 15. 1

Psal. 10. 3

Plin. in
negr.
Sil. Ital.
boll. Puz. 7.

Absent
rei am
languo
causat.

S. Greg. 10.
hom. Mar.
stabat ad
monume
tum. &
Orb. Ven.
Emb. Ar.
fol. 122.

Absenti
Dei non
S. August.
14. Conse.
Maria in
Calvaria
monte.
B. Amedeo
hom. 5.

240. Tulipam Perficam vocant, quæ nativo quodam impulsu è loco illo, ubi primum plantata est, aufugere ac se subducere solet. Cui proinde D. Salvator Carducius subscripsit; PROFUGA RADICE RECEDIT. Ita sanè humana vita, cæteraque terrena omnia, nullibi stabiliuntur, assiduis obnoxia vicissitudinibus. *Omnia*, Magno Augustino teste, *oriuntur & occidunt, & oriendo quasi esse incipiunt, & quò magis celeriter crescunt ut sint, eo magis festinant ut non sint.* Seneca; *Quidquid longa series multis laboribus, multa Dei indulgentia struxit, id unus dies spargit ac dissipat; nihil privatum, nihil publicè stabile est, tam hominum, quam urbium fata voluntur.*

241. Olitores tulipas Perficas in locis, muro circumdatis, plantare solent; veluti quæ non nisi intra carceris angustias contineri queunt. Unde idem Carducius epigraphen subjunxit; NON SINE CARCERE PERSTAT. Certè Christianus in Dei obsequio nunquam persistit firmior, atque calamitatum angustias probè coarctatus. In rem præsentem observat Varro, quod captivitas vocetur *carcer, quasi coarcer*; ubi nimirum effrenis ac immoderata hominum licentia coercetur, ne in congenitos suos errores deviet. S. Gregorius Papa; *Qui hujus mundi adversitatibus fracti, ad Deum redeunt, neq; à presentis vitæ desideris corriguntur, quid isti, fratres charissimi, nisi ut intrent, compelluntur.*

V I O L A. Caput XX.

242. Nonnemo fœminam, cui Violantæ nomen, Emblemate significaturus, Violam depinxit; cum epigrammate, SOLA MIHI REDOLET. Hinc demonstrabis, Mariam Virginem inter cellissimas suas prærogativas maximè ob insignem humilitatem Deo placuisse. Dilucidè S. Bernardus in rem nostram ait; *Humilitate placuit, virginitate concepit.* Et Petrus Blesensis; *Dei Filius in Beata Virgine, licet ipsa de sacerdotali & Regali schemate duxisset originem, non nobilitatem, sed humilitatem elegit; Respexit, inquit, humilitatem ancilla sua.* Ita ainantis affectus nunquam in plures distrahi, sed undantaxat formæ affigi debet. Ovidii consilium est;

Elige, cui dicas; tu mihi sola places.

Otho Venius inter sua Amoris Emblemata Cupidinem statuit, qui tabulam, numero I. signatam, manibus sustinet; aliam verò, numeris 2. 3. 4. usque ad 10. exaratam, pedibus conculcat. Mentem Emblematis hoc epigrammate explicat;

*Unum amat, en effert unum, unum ecce coronat,
Et reliquo numeros en pede calcat Amor!
In plures quoties rivus deducitur amnis,
Fit minor, atq; undâ deficiente perit.*

243. Aliquot violæ, ad montis radicem enatæ, tamen loco & staturâ humili vicitent, fragrantiam tamen longè suavissimam exhalant. Unde epigraphen sustinet; HUMILIBUS DAT GRATIAM. vel; HUMILES, SED SUAVES. Eadem omninò ratione Deus animas nostras gratis tantò majoribus in mundi theatro exornat, quantò magis humiles, & existimatione propriâ demissi existimus. Verissimè dixit Isaacus Presbyter; *Vilipende te ipsum, & videbis gloriam in teipso. Nam ubicunq; humilitas nascitur, ibi gloria oritur Dei.* Et S. Gregorius Papa; *Illis respectum suæ miserationis Deus tribuit, quos in humilitate persistere cognoscit. De quo per Psalmistam dicitur; quoniam excelsus Dominus, & humiliare respicit.* In rem præsentem D. Giarda Episcopus Castrensis de S. Francisco Salesio refert, quod sacro Visitationis Ordine instituto, Matronam de Chantal Fundatricem, Matrem, Faure, & Matrem Brocardam Deo unicè obtulerit; earumque optimis mentibus dirigendis assiduam & maximam dederit operam. Unde etiam Matres illas communi vocabulo cognominare consuevit Violas, sub humilitatis foliis absconditas: quippe quæ exteriore quiquidem corpore depresso, ac colore non multum splendido incedere solitæ, odorem tamen, ac optimi exempli, ædificationisque fragrantiam planè singularem passim in orbem diffundebant.

244. Violam his Plinii verbis insignivit Aresius, SUAVIOR E LONGINQUO. Ita sanè illorum virtus pretio longè majore æltimatur, qui è patria aut mundo remoti vivunt, quàm qui inter mundi turbas aut populares assiduò morantur. Furius Camillus etiamnum ad Penates patrios hærens, omnium odia, contumelias, quin & ipsum denique exilium sustinere debuit. At è patria longinquus, tantam virtutis suæ existimationem ac desiderium apud Romanos excitavit, ut ei Dictaturam, omnium dignitatum supremam decreverint. Verissimè dixit Franciscus Petrarcha; *Multos exilium honestavit, multos acrior aliqua fortune vis, atque injuria notos reddidit, & illustres.* Idipsum de Religioso pronuntiare licet; quantò enim ab hominibus mundanis remotior, tantò suaviorem edit virtutum suarum fragrantiam & existimationem.

Humilitas Deo grata

Isaac. Pres. de Mundi contempt. c. 23. S. Greg. in cap. 6. Cant.

D. Giarda l. 2. c. 20. Vita Salesii.

Plin. l. 1. c. 7.

Longinquitas;

Exilium.

Franc. Petr. lib. 2. de Remed Dial 67

Religiosus.

FINIS LIBRI UNDECIMI.

MUNDI SYMBOLICI LIBER DUODECIMUS. GEMMÆ ET LAPIDES.

Achates.	1	Cos.	13	Margaritha.	Concha
Adamas.	2	Chryſtallus.	Chryſtallus	margaritifera.	25
Ætites ſeu lapis Aquili- nus.	3	trigona.	14	Opalus.	26
Amethyſtus.	4	Diacoſtides.	15	Sal.	27
Amianthus.	5	Diadochus.	16	Sapphyrus.	18
Asbeſtus.	6	Enydros.	17	Sardius.	29
Beryllus.	7	Gemma.	18	Sardonyx.	30
Camphora.	8	Hyacinthus.	19	Selenites.	31
Carbunculus.	9	Jaspis	20	Silex. Chalybs	32
Ceraunius. Brontia.	10	Iris.	21	Smaragdus.	33
Chryſolythus. Chryſo- lectrus.	11	Lapis Saxum.	Marmor.	Succinum, Electrum.	34
Corallium.	12	Lapis Lydius.	22.	Topazius.	35
		Magnes.	23	Vitrum.	36
			24		

ACHATES. Caput I.

Chates Indicus, flammis impoſitus, ſuaviſſimum odorem inſtar aromatis exhalat. Berco-
rii de illo ſententia eſt; *Achates Indicus in igne poſitus, odorem emittit.* Unde lemma;
DUM FLAGRAT, FRA-

GRAT. Propriiſſima hæc S. Marciani Martyris, & primi Tortonenſium Episcopii, idea eſt; cùm enim ardentibus laminis à Carnificum tyranni-
de exerciaretur, *Exibat de corpore ejus fumus tanquam multorum pigmentorum odoris fragrantis.* Quod ſi myſticam Emblematis mentem ſpectare libeat, oportu-
nè dixeris, S. Laurentium, igne conſumptum, inſtar achatis, ſuaviſſimos pietatis Chriſtiane odores evaporaffe. *In craticula te Deum non negavi, & ad ignem applicatus, te Chriſtum confeſſus ſum.* Et, ut compendio dicam, iis omnibus hæc imago convenit, qui inter calamitatum ſuarum ardores in amoris Divini, ac ædificationis alienæ affectus prurumpunt. S. P. Auguſtinus; *Sicut uno motu exagitur fenum, & ſuaviter fragrat unguentum; ita una tribulatio irruens bonos probat, purgat, & eligit; malos reprobat, exterminat, & annihilat.*

2. Achates oculis confortandis inſervit. Unde lemma; *ÆGRA LUMINA FOVET.* Berco-
rius, ſuperiore numero adductus, poſteaquam illum Achatis virtutem explicaverat, ſubjungit; *Talis eſt vir perfectus & prædicator, quia verè ſua vita & doctrina in aliis viſum diſcretionis & fidei nutrit & fovet.* Achatem pretioſum ſeſe orbi probavit S. Laurentius, *Qui per ſignum Crucis cæcos illuminavit.* De hoc in ſuo Larario eruditè canit D. Gregorius Bolzi

*Vix jubet è geminis decedere vultibus umbras,
Hoſque frui grato lumine liberus eques;*

*Cum ſubito fama vulgante oſtendat per urbem,
Omnis homo lata cæcus in urbe volat.*

*Damnatas quot Roma dolet caligine frontes,
Has ovat illuſtres luce micante videns &c.*

Et alibi;

*Lumina non ſpectas cæcis obducta tenebris,
Quin jubeas nitidam Martyr habere diem &c.*

3. Phyſicis compluribus compertum eſt, mirâ Achatis energiâ venenum reprimi. Ut adeò non abs re Emblematis loco ſubſcripſerim; *IN VENENA VENENUM.* Vel ut meo Carducio placeat, *MORS PRETIOSA VENENI.* Eadem Theologi profundi, Inquiſitoris induſtrii, ac Prædicatoris potentis eſt efficacitas; quippe quorum virtute mortiferum hæreticorum virus, ac populi flagitia è Provinciis longiſſimè proſcribuntur. S. Gregorius Papa; *Prædicatoris vita ſemper in alto debet fixa permanere, ut more narium diſcernat factores vitiorum, odoreſq; virtutum.*

4. Nobilis illa metaphora, S. Iſidoro uſurpata, lemmatis vicem ſubire poteſt; *Achates POLLITURA PINGUESCIT.* Sensus eſt, hanc gemmam lævigatam, è ſinu ſuo pinguem quemdam exſudare humorem. Vel certè, illam, artificis induſtria probè politam & elaboratam, mirificè venuſtam, ac veluti pulchritudine pinguem evadere. Haud aliter Juventus, aſſiduo magiſtrorum ac parentum ſtudio exulta, maximum virtutis incrementum capit. Optimè dixit S. Cyprianus; *Disciplina, id eſt, bona inſtructio ac educatio, eſt cuſtos ſpei, retinaculum fidei, lux itineris ſalutaris, fomes, ac NUTRIMENTUM BONÆ INDOLIS, magiſtra virtutis.*

5. Achatem naturæ miraculum jure dixeris, qui in ſuis maculis, coloribus, ac notis innumera rerum curioſarū prodigia exprimit. Plinius de gemmis illis affirmat; *Reddunt ſpecies fluminum, nemorum, & juſmen-*

Berccr. Re-
duſ. l. 11.
c. 42. n. 3.

S. Marcia-
nus Ep.
& M.

S. Lauren-
tius.

Pati cum
ædificatio-
ne.

S Aug. in
Pſal

Exemplū
bonum.

S. Lauren-
tius.
Berccr. l. c.

Greg Bolz.
Lar Menſ.
Aug. ep. 91.

Idem Epi
92.

S Greg. P.
hom. 11.
in Ezech

S. Iſidor. l.
cap. 14.

Educati
utilis.

S. Cypr. 17
2. de habi
Virg.

Plin l. 37.
cap. 14.

dem s. r. *umentorum.* Et paulò post de Pyrrho, Epirotarum Rege, ait; *Habuisse traditur Achatem, in qua novem Musæ, & Apollo citharam tenens spectarentur, non arte, sed sponte natura ita discurrentibus maculis, ut Musis quoque singulis sua redderentur insignia.* Hieronymus Cardanus tres Achates alicubi asservari testatur, quorum primus folius naturæ artificio caput Galbæ; alter geminos distinctos oculos; ac tertius ignem cum evaporante cæruleo fumo, repræsentat. Didacus Castillius S. Mariæ Magdalenæ imaginem, una cum nube, folius naturæ interventu, adedò distinctè in achate efformatam fuisse refert, ut præstantissimi pictoris miraculum videri potuisset. Proinde ejusmodi gemmam hoc Emblemate insignire licet; SPECIE MULTIFORMI DECORATA. Vel; CENTOFORME, E VAGHEZZE HA' IN SENO ACCOLTE. Totidem in

Christus. Verbi Divini persona pulcherrimas icones & hieroglyphica cernere licet. Est enim Angelus testamenti, Leo de tribu Juda, Agnus tollens peccata mundi, Aquila provocans pullos ad volandum, Lux illuminans omnem hominem, Clavis David, Sceptum Israël, Ros cælestis, pluvia fœcundans &c. S. P. Augustinus de Christo differens, ait; *Dicitur vitis per similitudinem, quemadmodum dicitur avis, agnus, leo, petra, lapis angularis, & cetera hujusmodi.*

S. Aug. Tract. 80. in Ioan. Et S. Ambr. *Omnia Christus est omnibus. Si vulnera curare desideras, medicus est; si febribus æstuas, fons est; si gravaris iniquitate, justitia est; si auxilio indiges, virtus est; si mortem times, vita est; si cœlum desideras, vita est; si tenebras fugis, lux est; si cibum quaris, alimentum est.* IN Maria Virgine, ceu Achate pretiosissimo, Solis venustas, candor lunæ, Lux auroræ ac stellarum mirificè respundet. In illa Rosarum odor, lilii puritas, humilitas violæ, obedientia heliotropii, ad vivum cernuntur expressa. Illa insuper est Cedrus Libani, Cypressus Sion, Palma Cades, oliva campi, Platanus plateæ; ovicula innocens, margaritha argentea, Arcus pacis, Porta paradisi, Vas aureum, Arca testamenti. &c.

Maria V. 6. Miserum Achatem! quippe cuius præclara virtus ac excellentia, tantopere ab antiquis æstimata, nunc, Plinio teste, nihili habetur. *Achates, inquit, in magna fuit autoritate, nunc in nulla est.* Sed unde obsecro, tam immodicus nobilissimæ gemmæ contemptus? non sanè ab ipsius virtute vitiatâ aut diminutâ, sed à sola ac nimia ejusdem copiâ. Quare Achatem hoc lemmate afficies; COPIA VILES-CIT. Res quævis terrenæ hanc conditionem veluti individuum habent. Nam ob raritatem suam aliquantulum æstimata, tandem suâmet copiâ vilescunt ac negliguntur. Verissimè dixit S. Gregorius; *Corporales delicta, cum non habentur, grave in se desiderium accendunt: cum verò avidè eduntur, comedentem proinvius in fastidium per satietatem vertunt.* Eccui videatur dubium, quin Manna, è cœlis in Hebræorum castra dispensatum, pretio fuerit longè maximo, utpote attonitis his vocibus exceptum, *Manhu? quid est hoc?* Erat quippe panis è penore cœlesti depromptus, Angelorum manibus confectus, & in se continebat *omne delectamentum & omnem saporem suavitatis.* Et tamen, quod mireris, panis iste suavissimus Hebræorum nauscam tandem adedò provocavit, ut passim quererentur; *Anima nostra jam nauscat super cibo isto levissimo.* Cur ita? folius copiæ causâ, quâ omnis latè planities liberalissimè cœoperta ac indulcata fuerat. Rei insolentiam admiratus David, *Pluit, inquit, illis manna ad manducandum, & panem cœli dedit eis. Panem Angelorum manducavit homo: cibaria misit eis in abun-*

dantia. Quod tamen ipsum tandem copia vilescibat

A D A M A S.
Cap. II.

7. A Damas, nec flammis, nec malleis frangendus, epigraphen sustinet; NEC FERRO, NEC IGNE. Vel; SEMPER IDEM. vel certè; SEMPER CONSTANS. Talem se generosus ac invictus hominis animus inter adversitates quasvis gravissimas probat. Dionysius Petavius in rem præsentem canit;

*Pectoris indomitum solido ex adamante vigore
Disce puer, vanos excutit illo metus.*

Justus Lipsius ait; *Sicut adamas, nobilissima inter gemmas, infractâ vim habet: sic Princeps debet animi robur: Et Seneca; Quomodo quorundam lapidum inexpugnabilis ferri duritia est, nec secari adamas, aut cedi, vel teri potest, sed incurrentia ultrò rctundit, ita sapientis animus solidus est. &c.*

Fortitudo.
Constan-
tia.

Lips. l. 1. c. 7.
Monit. Polit.
Sen. l. 2. de
Tranqu. e. 3.

8. Scipio Bargalius Adamanti subscripsit; MACULA CARENS. Singularem animi puritatem, qualis Mariæ Virginis erat, hoc Emblemate describes. De Maria Virgine dilucidè testatur Fulbertus Carnotensis; *Anima ipsius, & caro, quam elegit, & habitaculum sibi fecit sapientia Dei Patris, ab omni malitia, & immunditia purissima fuerunt. Item è contra confidenter asserimus, quia nullo virtutum genere vacabat, cui plenitudinem gratia Dei nunius asseribat inesse.* Porrò Maria Virgo etiam in ipso conceptionis suæ momento fuit Adamas macula carens; unde attonitus exclamat S. Joannes Damascenus; *O beatos Joachimi lumbos, ex quibus profusus immaculatum semen effluxit. O præclaram Anne vulvam, in quâ tacitis incrementis ex ea auctus atque formatus fuit fœtus sanctissimus.*

Fulb. Carnot.
ser. 1. de Nat.
Virg.

Concep-
tio M. V.
S. Jo. Dam.
Orat. 1. de
Nat. Virg.

9. Invicta sanè fuerit S. Antonii Abbatis, & S. Francisci Xaverii constantia, quorum ille in Ægypti deserto, hic verò propè S. Thomæ Apostoli sepulchrum à cacodæmone percussus, generosè obstitit. Unde P. Certanus utrumque illum cum Adamante comparat, qui supra incudem positus, malleis frustra tunditur. Emblemati epigraphen subdidit;

HAUD CONTERITUR. Origenes; *Ecce enim, inquit, vir stans super murum Adamantinum, & in manu ejus adamas, qui adamas NULO CONTERITUR MALLEO. Igitur quævis instet diabolus, qui malleus est, subiaceat Drac, qui velut incus indomita, nihil is, qui in manu Domini est, patitur adamas.*

Imperter-
ritus ani-
mus.
Orig. in Ca-
teu. græcâ
super cap.
litterem.

10. D. Primus Aloysius Tatti duos aut plures malleos depinxit, qui adamantem repetitis ictibus contereere nitentur; cum lemmate, NIHIL PROFICIENT. Verbis ex illo Psalmi mutuatis; NIHIL PROFICIENT inimicus in eo. Talis omninò fuerat heroica ac invicta Virginum quarundam fortitudo, omnibus sensuum & tyrannorum assultibus superior. Certè quidquid blanditiarum aut suppliciorum adversus generosas Virgines Demetriadem & Bibianam excogitavit Aproniani crudelitas, illa neque blanditiis, neque minis à rectâ fide declinantes, Prætoris impietatem constantissimè desistantur. Tametsi Ruffina, mulier vaserrima, ad S. Bibianæ integritatem labefactandam mille donorum, minarum, injuriarum, & verberum admoverit machinas, tandem, NIHIL PROFICIENTE Ruffina, Præfectus illam Carnifici excruciantiam tradidit. Eâdem omninò ratione Decius, in S. Laurentio superando, artem, operamque omnem per-

Resistere.
Brev. Rom.
2. Decemb.

dem s. r.
Did. Castill.
de ornatu & vestibus Aaronis.
Christus.
S. Aug. Tract. 80. in Ioan.
S. Ambros. l. de Virginis.
Maria V.
Plin. l. 37. c. 10.
Copia res facit viles.
S. Greg. Hom. 36. in Evang.
Exod. 16. 15.
Psal. 77. 24.

- S. Leo Papa.*
ser de S.
Laur.
didit : unde ad tyrannum conversus S. Leo Papa , *Nihil obrines, inquit, NIHIL PROFICIS seua crudelitas.*
- Cassiod. l. 5.*
Var. Ep. 40.
11. Adamas, annulo insertus , à D. Octavio Boldono epigraphen cepit; IN AURO NITIDIOR. Lemmate ad illud Cassiodori alludente ; *Gemmarum divites vena auri fulgore pretiantur.* Hinc ad mores formandos deduces ; constantiam, fortitudinem, tolerantiam, sinceritatem , omnesque alias virtutes, ceu totidem adamantes , se ipsis quidem pretio haberi perquam magno ; at si in animabus Deo charis, aut vitæ sanctimoniâ illustribus recipiantur, tum deinum nobilissimas ac pretiosissimas evadere. S. Bernardi sententiâ , *Castitas sine charitate, lampas est sine oleo; subtrahere oleum , lampas non lucet; tolle charitatem, castitas non placet.* Antonius Guilielmus eodem Emblemate demonstrat, animas, quamlibet in hac vita pretiosas ac pulchras , olim in cœlis è Divina præsentia venustatem ac valorem infinitis intervallis ampliorem esse sortituras. Ipsismet verba Italica ita habent.
- Gemma vaga nel fango, in or piu splende.*
Bell' alma in carne, in Dio quanto risplende
- S. Bern. in Epist.*
Anr. Guil. discursu 38.
Reflessi della SS Trinitas.
12. Adamas , cum lemmate, IN PURITATE PRETIUM, vel ; DECOR. seu , QUO PURIUS, EO PRÆCLARIUS. Virgineam vivendi rationem concernit , quæ gloriam suam omnem è supremo puritatis ac munditiei fastigio metitur. Unde Virgo è S. Cypriano rectè vocatur ornamentum gratia spiritualis, illustrior portio Gregis Christi. Juvenalis,
- Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi,*
justitiaque tenax, factis dictisque mereri.
- Claud. 2. in Eutrop. Milites. Martyres.*
13. Incisuræ, quibus Adamas exolitur , unice ad ipsius pretium augendum destinantur. Unde Dominicus Gambertus illum hoc Claudiani hemistichio insignivit ; DAT PRETIUM VULNUS. Ita milites è corporis sui cicatricibus plurimum gloriæ recipiunt , seque holti à fronte obluçtatos , ac factis heroicis conspicuos demonstrant. Martyres quoque tantò majus existimationis ac præcæmii incrementum capiunt , quò frequentiore vulnere lacerati fuerint. S. Joannes Chrylostomus , ubi observabat , quod sanctus Job testâ saniem radebat , subjungit ; *Nec enim tantus est splendor purpure , quantum illius tunc erat corporis, non alieno, sed suo, ac proprio sanguine repressi; illaque ulcera omnibus pretiosis lapillis erant pretiosiora.*
- S. Ioan. Chry. in Caten aur super Job. 2. 8.*
14. Tam inmodicum est adamantis robur, ut aurifabris ad res quasvis durissimas incidendas scalpri loco deferviat. Cui proinde Franciscus Raulinus hanc epigraphen subdidit ; ET DURA INSCULPSIT. Ita beneficium , ab homine generoso ac prudente in hostes erogatum, illorum corda , quamlibet obstinata, emollit. E S. Pauli consilio ; *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, hoc enim faciens , carbones ignis congreges super caput eius.* Id est, interprete S. Thomâ Villanovano , *Et accendetur charitas, & destruetur malitia, & cessabit inimicitia, & erit frater, quem inimicum putabas.* Alphonsi Aragoniæ Regis, dictum erat, *Oblatrantibus canibus, & rebellantibus, offulam obijciendam.* Veluti diceret, *malevolos homines beneficium vincendos esse.*
- Rom. 12. 10.*
S. Tho Vill. ser. 12. in. 1. Fer. 6. Cinor.
15. Carolus Bovius Adamantem figuravit, cui ex una parte imminebat malleus , ex altera verò vas, a quo plenum, cum lemmate , NEC MOLLIOR , NEC FRANGOR. Ita invictus ac fortis hominis animus nec fortunæ blanditiis emollitur, nec adversitatum insulcibus frangitur. Josephus inter
- fratrum livores, patriæ exilium , Ægyptiæ adulteræ calumnias, & carceris horrores æquè triumphavit , atque cum, Pharaonis gratia , ad supremam Proregis Majestatem eveheretur. S. Vincentius Martyr , S. Vincetius. sive verberibus, equuleis, ardentibus carbonibus, & ferreis graphiis excruciat, sive in molli lectica, respirandi causa, positus, æqualem utrobique palmam retulit. *Invictus Vincentis animus Jesu Christi fide , speque munitus, vicicit omnia.* Tullii sententiâ, *Ad magnanimum pertinet , neque perturbationi animi, neque hominis, neque fortuna succumbere.*
- 10 Ann. 22. Cicero l. 1. Offic.*
16. Adamas, eo situ collocatus , ut ab eminente quodam malleolo percussus , ad alium vicinum adamantem rumpendum scalpri loco deferviat ; epigraphen sustinet , DURUM DURO FRANGOR. Id ipsum nonnunquam à Prælatiis aut Judicibus observatum velim , ut contumaces ac obduratos subditorum animos duriore agendi methodo effringant. Unde ubi Vulgata Biblia nostra in Amos legunt, *Ecce Dominus stans super murum litum, & in manu ejus trulla ; Septuaginta vertunt ; Ecce Dominus stans super murum adamantinum , & in manu ejus adamas.* Ex quo, ut P. Corn. à Lap. observat , hunc sensum colliges ; *Etiamsi animus, aequè ac murus Israelis, & Samaria, sit durissimus , & adamantinus, ego tamen, ut adamas, longè durior & fortior, eum confringam & conteram.* Significat ergo Adamas cuilibet potentia , etiam adamantina, oppositam esse Dei omnipotentiam , & vindictam quovis adamante fortiorum. Cùm enim Judæorum pectora , ceu totidem adamantes , obriguissent ; Deus contra illorum duritiem supplicio quodam durissimo & adamantino edomare coactus fuit ; siquidem , ut vetus illa S. Hieronymi & Pauli Manutii paræmia tradit, *Malo nodo malus adhibendus est cuneus.*
- Corn. à Lap. in hunc loc.*
17. De Adamante testatur Georgius Agricola ; *Adamas non nisi propriis fragmentis scalpi potest.* Unde authore in eo Concanonico D. Philippo Gallinâ, Emblematis loco adamantem depinges , qui à fragmentorum suorum quopiam incisus ac dissectus , epigraphen ferat ; SVIS SCALPITVR FRAGMENTIS. Ita nonnunquam imperterrita parentum pectora , ac quibusvis calamitatibus superiora , si miseros suos filiolos concuti , aut ærumnis pulsari senserint, mox transfigi , ac commiscratione frangi solent. Agar, tametsi è nobili Abrahami familia in exilium pulsa, & ab ipsis etiam elementis in extremam penuriam conjecta , constanti & adamantino pectore pertulit omnia : at ubi charissimum suum Isinaëlem sibi extinguendum animadvertit , mox toto animo transfixa ; *levavit vocem, & flevit.* Jacob quatuordecim integris annis gravissimas ærumnas leonino corde superavit, at Josephum suum occisum, & è fera dilaniatum audiens , *scissis vestibibus, indutus est cilicio, lugens filium suum.* Verissimè in rem nostram dixit Cassianus ; *Sape, quos flamma non terruit, quos ferrum non subdidit, necessitudinum blandimenta flexerunt.*
- S. Hieron. 1 ad Oceanu Manu in Adagis. Georg Agr de Natura Fossil. l. 1.*
18. Adamas, quantumvis naturâ suâ nobilis, lapidi tamen molari impositus plurimum lævigatur & exolitur. Unde lemma ; EX ILLVSTRI CLARIOR. D. Joannes Baptista Mazzolles hoc Emblemate demonstrat, Juvenes , tametsi profapia nobiles, si morum disciplinis, ac litterarum exercitationibus impigram in Academicis navent operam , maximi splendoris incrementum sortituros esse. Chrylostomi sententiâ ; *Ille clarus, ille sublimis, ille nabilis, ille tunc integram nobilitatem suam putet , si dedignetur servire vitiis, & ab eis non superari.* Emblematis mentem succincto & erudito hoc disticho inter-
- Amos 7. 7.*
Rigor.
Amos 7. 7.
Corn. à Lap. in hunc loc.
S. Hieron. 1 ad Oceanu Manu in Adagis. Georg Agr de Natura Fossil. l. 1.
Pater, filii egestate inestus.
Gen. 21. 16.
Gen. 37. 34.
Cass. super iud Psal Iniquos od habui &c.
Educatio utilis.
S. Chry. in Mazz.
- S. Bern. in Epist.*
Anr. Guil. discursu 38.
Reflessi della SS Trinitas.
Juvenalis,
Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi,
justitiaque tenax, factis dictisque mereri.
Claud. 2. in Eutrop. Milites. Martyres.
S. Ioan. Chry. in Caten aur super Job. 2. 8.
Rom. 12. 10.
S. Tho Vill. ser. 12. in. 1. Fer. 6. Cinor.
Gen. 21. 16.
Gen. 37. 34.
Cass. super iud Psal Iniquos od habui &c.
Educatio utilis.
S. Chry. in Mazz.

interpretatur meus Concanonicus D. Salvator Carducius.

*Clarius ut fiat pulcherrima gemma, politur.
Nobilior studio fit quoque Nobilitas.*

19. Duos Litteratos, mutuâ ingenii sui acie sese perficere solitos, geminis adamantibus comparabis, quorum acumina inter se collisa, epigraphen habent; **INVICEM EXCULTI**. Rabbi Salomon, à P. Cornelio à Lapide citatus, in illa Salomonis verbi, *Ferrum ferro acuitur*, hanc paraphrasin ponit; *Quasi dicat, qui sapientis Præceptoris operâ instruantur, mutuis questionibus acuntur, uti quotidie fieri videmus in scholis per disputationes Philosophicas & Theologicas, in quibus respondens ab argumentante, dum rationibus stringitur, acutior redditur*. Ita in comitiis politicis & civilibus unius Consiliarii ingenium ab alterius prudentia acuitur; & in mechanicis unius fabri artificium à contribulibus perfici indies experimur.

20. Hominem in virtutis exercitio, ac honoris gloriæ incremento assiduam, cum Adamante comparabis; addito lemmate, **DURAT, ET LUCET**. Salomone teste, has ipsas prærogativas Sapiencia Divina proprias sibi vendicat, quæ clarissimum splendorem, nullo unquam ævo intermoriturum demonstrat. *Clara est enim, & qua nunquam marcescit sapientia*. Cassianus, *Sapientia*, inquit, *violentiâ non aufertur, antiquitate non corrumpitur, absconsione non minuitur, & communicatione multiplicatur*. Haud aliter duratio & claritas, veluti comites individua, castimoniam sequuntur. Unde idem Sapiens admirabundus exclamat; *O quam pulchra est casta generatio cum claritate: immortalis est enim &c.*

21. Adamas, alterius adamantis acumine incisus, hanc gnomam præfert; **FORTITER, ET SUAVITER**. Verbis è Salomone mutuatis, ubi de Providentia Divina ait; *Attingit ergo à sine usque ad finem FORTITER, ET disponit omnia SUAVITER*. Deus enim ob res sapientissimè inter se ordinatas, infallibilem voluntatis suæ effectum consequitur; atque ideo operatur *fortiter*; at quia nullam humanæ libertati violentiam infert, suosque loco & tempori eventus congruos permittit, idcirco totius universi negotia disponit *suaviter*. Hanc agendi methodum Principes & Prælati observatam habeant, suosque subditos gubernent *fortiter, & suaviter*: terroris enim vehementiam benevolentia moderentur. Nam, ut sollicitè monet S. Joannes Chryostomus; *Et Medici non solum secant, sed & vulnera obligant, neque semper amara, sed nonnunquam & lenia pharmaca infundunt, ut per priora purificetur sanies & putredo, per posteriora autem mitigetur dolor*. Hanc efficaciam & suavitatis temperiem Servator in Conversione Matthæi, Zachæi, Sauli, & aliorum; cum primis tamen in saxeo Magdalensæ pectore emolliendo adhibuit. In rem præsentem opportunè canit Franciscus Rugerius;

*Miraris vivos manare è marmore, Jesu
Magdalis ante pedes dum lachymatur amans?
Que prius obdurans adamantina corda reserret,
Essetq; in duro pectore dura silex?
Non mirre, Dei quatiuntur verbera corda,
Protinus irriguis illa liquefcit aquis.
Sic Adamas adamante levi contunditur ictu,
Disrumpi gemmâ non nisi gemma potis.*

22. Adamante vicino, nec Magnes attrahit ferrum, nec ferrum ad Magnetem trahitur. Testem habe luculentissimum S. P. Augustinum his omni-

nò verbis; *Quid de Magnete legerim, dicam: quando juxta eum ponitur Adamas, non rapit ferrum, & si jam rapuerat, ut ei appropinquaverit, mox remittit*. Unde Adamas, inter ferrum & Magnetem figuratus, epigraphen tenet; **VIRES UTRIMQUE RESOLVIT**. vel; **UTRIMQUE VIRES ENERVO**. Ita Sanctissima Eucharistia, diebus antecederalibus exposita, suos vanissimo mundo nervos, ac peccandi licentiam incidit, retrahitque fideles à vitiorum consuetudine. Eidem Emblematis alius subscripsit; **VIS ALTERA VEGAT, seu, LEVAT**. Eorum hæc imago est, quos cælestium bonorum præsentia & aspectus à mundo avellit. His jure accenseas Michælem Stratonicum, cognomento Senem, Græciæ Imperatorem; qui cum Patriarchæ Constantinopolitani nomine edoceret, se renuntiato imperio *Regnum cælestre amplissimo cœnore recepturum, statim depositâ purpurâ, & cocco tinclis calceamentis, veste privata indutus descendit*. Ita Baronius. Verissimè dixit S. Gregorius Papa, *Si consideremus, quæ & quanta sunt, quæ Sanctis dabantur in die judicii, quæ & quanta, quæ nobis promittuntur in cælis, vilescunt omnia, quæ habentur in terris. Terrena namque substantia, supernæ felicitati comparata, pondus est, non subsidium*.

23. Christina Borbonia, Sabaudia Dux, ac Henrici IV. Galliarum Regis filia, symboli loco adamantem prætulit, cum lemmate Gallico; **PLUS DE FERMETE, QUE D'ESCLAT**. Id est, **PLUS FIRMITATIS, QUAM LUCIS**. Georgius Agricola, huic iconi conformis, de adamante docet; *Adamas omnium gemmarum est durissimus, absque colore*. Anima generosa pretium suum ab interiori virtute magis, quàm ab externo splendore sibi conciliet. Certè Cato esse malebat, quàm videri bonus; ut de eo refert Sallustius. Res enim laudatissimas sine laudis ambitione, & virtutes sine existimationis alienæ affectu, exequebatur. Eandem Proprietatem Virgines sibi familiarem habeant, contenturque magis fortitudinem adversus hostium insidias, quàm splendoris vanissimi ostentationem præferre.

24. Adamas, annulo inclusus, ac propè libellam monetariam suspensus, hoc lemmate superbit. **NEC SE QUÆRIT EXTRA**. P. Leonardus Velli hoc schemate significabat, Cardinalis Petri Camporii virtutem, se ipsâ satis pretiosam, existimationis suæ pondus nequaquam ab aliorum judicio emendicasse. *Neque nostrum est*, inquit S. Gregorius Nazianzenus, *ac ne Philosophi quidem, cam generis claritatem admirari, quæ sanguine ac diplomatibus comparatur, sed eam demum nobilitatem intelligo, quam pietas, vitæque sanctimonia, ascensusque ad primum illud bonum, ex qua originem traximus, exsculpsit*. Ovidius.

*Nam genus, & proavos, & qua non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco.*

Et Juvenalis.
*--- Sed te cenferi laude tuorum
Pontice noluerim, sicut nihil ipse futura
Laudis agas, miserum est, aliorum incumbere fama.*

Huic accinit Urbanus VIII.
*Sat suo censu sibi dives, extra
Se nihil virtus cupit.*

Persius, cum Romanos aliorum scriptis applaudere, fatyras verò suas, moribus corrigendis factas, neglectim præteriri cerneret; ad librum suum conversus, illum illorum judicium minus æstimare, sed proprio valore contentum esse hortabatur.

S. Aug. l. 21
de civ. c. 4

Euchari-
stia.

Separatio.

Beatitu-
do.

Baron Anno
Christi 1057
S. Greg. Pap.
in Homil.

Georg. Agric.
de Gemmis.

Virtus in-
terna.

Sallust. de
Bell. Catil.

Virgo.

Proprius
valor.

Virtus.

S. Greg. Na-
zianz in
laud Hiero-
ni.

Ovid. l. 13.
Metam.

Juvenalis
Satyr 8.

Urban VIII.
ad Io. Ciampol.

Persius Sa-
tyr. 1.

Non,

orn. à Lap.
Prov.
7. 17.

Confe-
rentia lit-
eratorû.

perseve-
rantia.

Sapientia
Divina.

cap. 6. 13.
Cassian. in
Epist.

Castitas.

cap. 8. 1.

Correctio

Regimen.

Io. Chry-
st. Hom. de
habenda
vra proxi-
mi.

Magdale-
na con-
crsa.

--- Non, si quid turbida Roma
Eluet, accedas, ex ameneve improbum in illa
Castiges trutinâ, *NEC TE QUÆSIVERIS*
EXTRA.

In morte.^s 25. Adamas, velo coopertus, à Bartholomæo
Rosso epigraphen cepit; *ILLO ABLATO*
CLARIOR. Mens Emblematis erat, S. Caroli a-
nimam, è molesto corporis involuero absolutam,
meritis ac virtutibus, plusquam aliàs clarissimis res-
splenduisse. Ore plane aureo S. Joannes Chryso-
stomus; *Domo suâ relicta, inquit, pergit anima mea ad*
suum festinans maritum & Dominium; & tulges;
Vadit ad aliam lucem; solvitur quasi in vinculo quo-
dam, & quasi à certamine egreditur. Nescis quod si-
cut sol mundus ascendit, ita & anima, RELIN-
QUENS CORPUS cum pura conscientia,
FULGET CLARE.

S. Io Chryf
Hom. 21. in
Ain.

S. August. l.
6. de Trinit.

Meritum.
Plin in Pa-
neg Traj.

Lipf. in Pa-
neg. Traj.

Plin. l. 37.
c. 4.

S. Isidor. l. 12
c. 1.

Correctio
suavis.

Hug. Viâ
Tom 3. Mis-
cell. l. 2. tit.

14.
S. Hieron in
c. 7. Amos.

Gratia
Dei.

S. Aug de
Spir. & lilt.
cap. 27.

26. Meâ quidem sententiâ, pulcherrimo cuidam
Adamanti, propè ingentem marmoream pyrami-
dem collocato, opportunam hanc gnomam è S. P.
Augustino subjunges; *ID MAJUS, QUOD*
MELIUS. Siquidem rei cujusvis dignitas non è molis
extensione, sed ab intensione virtutis metienda est.
Plinius in suâ ad Trajanum Imperatorem panegyri
ait; *Reversus Imperator, qui privatus exieras, agnos-*
cis, agnosceris: eosdem nos, eundem te putas, & ob id
tantum ceteris MAJOR, QUOD MELIOR.
Et Justus Lipsius. *Non est felix qui in magna fortu-*
na est, sed qui habetur, & est ob virtutes ea dignus.

27. Adamantis invictum robur, quâvis ferri vio-
lentiâ superius, è solo hircini sanguinis contactu
rumpitur. Plinii de illo verba sunt; *Ferri, ignisque*
contemptor, hircini rumpitur sanguine. Et S. Isidori;
Adamantem lapidem, quem nec ignis, nec ferri do-
mari valet materia, solus hujus (hirci) cruor dissol-
vit. Unde inferibes; *SANGUINE MOLLES-*
CIT. vel; *CRUORE DISSOLVOR.* Ita cor
humanum, adamanti simillimum, violentis impe-
riis ac correctioni asperæ oblectatur, solâ emollien-
dum benevolentia & suavitate. Hugo de S. Victore
ait; *Durus Adamas incisionem ferri non recipit, sed*
leni hircorum sanguine mollescit. Blandis enim dives
exhortationibus placandus est &c. Et S. Hieronymus
de homine Christiano: *Quanto magis tentationibus*
caditur, tanto fortior fit, & pro nomine Salvatoris
inter flagella letatur. Cumque à nullo superari queat,
solo mortifera libidinis calore dissolvitur.

28. Adamas, lapidum omnium pretiosissimus,
cæteros & claritate & splendoris præstantiâ ante-
cedit; at nunquam ferentiore micat lumine, quàm
ubi soli expositus, illius radios copiosè excipit, & in-
de fulgorem suum intendit. Unde serenissimus Phi-
lotheus sub sereno sole adamantem depinxit, qui
plurimos diffundens radios, hoc lemma subjunctû
habuit; *CLARIUS INDE MICAT.* Ita viri magni
et si naturalibus splendean donis, nunquam tamen
majorem sibi circumponunt splendorem, quàm ubi
gratiæ Divinæ radios simul excipiunt, usque clarita-
tem suam adaugent. *Hoc agit Spiritus Sanctus, in-*
quit Magnus Augustinus, ut imaginem Dei, qua na-
turaliter facti sumus, instaret in nobis. Iconis meum-
tem hoc Epigrammate explicat Philotheus;
Tu, qui non flammis, non dura incude domaris,
Qui radio assimilas sidera clara tuo.
Clare Adamas, quo non gemma est præstantior ulla
Visa per Eoi littora pulchra maris.
Quamvis tu stellas candore imiteris & igni,
Sole tamen actus, clarius inde micas.
Fortunate lapis, cui se natura probavit,
Et parvum intendit magnus & Apollo decus.

29. Adamas in annulo aureo resplendens, epi-
graphen sustinet; *A ME DECUS ADVENIT* Charitas
ORBI. Charitatis hæc idea est, quæ omnibus tam
animi, quam corporis divitiis splendorem, pretium,
& coronidem addit. S. P. Augustinus; *Magna sum*
divitiarum charitatis, sine qua dives pauper est, & cum
qua pauper dives est. Nam dives, si charitatem non ha-
beat, quid habet? Quamlibet grandis substantia sit,
sine charitate inanis & vacua est. Et rursus; *Quomo-*
do oleum omnibus humoribus superius esse cognoscitur,
ita charitas omnibus virtutibus sublimior comproba-
tur. Cæterum Orbem Europæum Augustissima
Domus Austriaca instar pretiosissimi adamantis il-
lustrat ac condecorat, uti Reverendissimus & Eru-
ditissimus meus Concanonicus, D. Adamus Weber-
us in suo absolutissimo Adamante Austriaco de-
monstrat, cujus fronti hoc distichon præfixit,

Annulus Europa est, Adamas Domus Austria:
Gemma
Europam melior condecorare nequit.

30. Adamantem esse prolificum, & fœtum intra
viscera concipere, multi tradunt Philosophi. Inter
alios scribit Ludovicus Vives, se à plerisque didicisse,
Principi Ravastasio esse Adamantes in Larario,
qui fœtificent, & alios pariant adamantes. Refert
item ex Rueo Anselmus Boëtius, quondam Ru-
dolphi II. Imperatoris, & ejusdem dactylotheicæ
Præfectus, existere adamantes, qui alios identidem
ex sese progenerent adamantes, ac divite partu eni-
tantur: Dominamque Herverensem ex Luxembur-
gorum illustri familiâ duos habere adamantes hæ-
reditarios, qui alios crebrè producant, tanto natu-
ræ miraculo, ut eos quicumque statis temporibus in-
tuetur, congenerem sibi prolem eniti palam judi-
cet. Quin etiam ova sua parere adamantem, te-
statat Majolus. Unde fœtificanti adamanti sub-
feribes; *PROLE SUA FELIX.* Ita Maria Virgo,
instar candidissimi ac pretiosissimi Adamantis, pro-
digiosâ fœcunditate filium enixa est. Verè Adaman-
tium: si enim prolis hujus pretium spectes, Deus
est; si pulchritudinem, speciosus præ filiis hominum;
si fortitudinem, nulli cedit tormento. S. P. Augu-
stinus; *De Virgine Maria caro Christi, & caro illa*
non peccatrix, sed peccatorum mundatrix. Cæte-
rum in eadem prolifica Adamantis virtute eruditis-
simus in eus D. Weberus non obscuris lineamentis
expressam cernit fortunatissimam illam Austriacæ
Domus fœcunditatem, quæ orbi Christiano de-
dit tot præstantissimos Principes, & bono publico
natos Heroës, jam inde à Rudolpho, cognomen-
to Habsburgico, Dominus Austriacæ primo Con-
ditore, usque ad Leopoldum Cæsarem, Filiorum
Ferdinandi III. non quidem natu, sed tamen doti-
bus maximum, nomine & Imperio primum. Vide
citati Auctoris præclarissimum Adamantem Aus-
triacum, ubi non minus prolixè, quàm eruditè in
rem præsentem differitur.

31. Adamantis Genesin indagavit solerter, inven-
nit feliciter, & exposuit dilucidè Magnus ille arca-
norum Naturæ explorator Athanasius Kircherus,
ubi docet, Adamantem ex purissimis, subtilissimis,
& desceatissimis, nullâque reliquorum succorum
Mineralium ticturâ pollutis, aut crassioribus por-
tiunculis contaminatis, perque intimas montium
fibras, ad rupem porosam, velut locum proportio-
natum delatis, atque intra cavitates hujus rupis po-
rosæ receptis, generari. Unde lemma; *PURA*
MIHI GENESIS. Rursus Divinam Prolem, è
purissimo Virginis Deiparæ, veluti cellissimæ rupis. Maria V
sangu-

S. Aug. ser
42. de Tem.

Idem ibid.

Domus
Austriac.

Lud. Vives
in scholio
D. Aug. l. 2
de Civit. c.

Majol. Die
Canic. Cel
log. 18.

Maria V.

S. Aug. Pfa
88. Conc. 2.

Domus
Austriac.

D. Io Adm
Weber A-
damant.
Austr. dis-
sert. 1.

Kirch
mund sub-
terr. Tom.
2. l. 8. cap. 7.

Maria V
sangu-

anguine natam, hæc imago concernit; S. P. Augustinus; *Præter vinculum concupiscentia carnalis natus est Christus sine masculino, ex Virgine, concipiente de Spiritu S. mto.* Reverendissimus D. Weberus in eadem purissimâ & defæcatissimâ Adamantis Genesi adumbratam agnoscit eminentissimam Familiæ Austriacæ nobilitatem, quæ quoniam per plurimorum Heroum, nullâ fœce vulgi contaminatorum, sanguinem deducta est, meritò uti purissima, ita & præstantissima vocari potest. Vide, obsecro in eruditissimo ipsius Adamante Austriaco sedecim classes summorum Principum, è quibus, veluti fontibus præmanat Augustissima Domus Austriaca: Prima enim deductio est à Regibus Francorum Orientalium in Germania. 2. à Regibus Gothicis, Castellæ ac Legionis. 3. à Regibus Navarræ sive Vasconum. 4. à Regibus Lusitanix. 5. à Regibus Arragoniæ. 6. ab Henrico Aucupe Imperatore, per intermedios Imperatores Suevici & Saxonici sanguinis. 7. à Carolo Magno Imperatore. 8. ab Hugone Capeto, aliisque Capetinis Galliæ Regibus. 9. à Regibus Burgundiæ. 10. à Ducibus Burgundiæ per Philippum Valesium. 11. à Saxonis Angliæ Regibus. 12. à Normannicis Angliæ Regibus. 13. ab Imperatoribus Græcis Constantinopolitanis. 14. ab Othone Magno Wittelsbachio, cæterisque ab eo serie nunquam interruptâ oriundis Serenissimis Bavarix Ducibus & Electoribus. 15. à Regibus Bohemiæ. 16. per Serenissimas Fæminas à tempore Rudolphi I. Hapsburgici, quas enumerat citatus Author. Ut adeò jure è Claudiano exclamet.

Quis venerabilior sanguis, quæ major origo?

32. Garcias ab horto testatur, Adamanti, si incauerit, virtutem inesse magneticam attrahendi festucas. Lemma; **NEC INFIMA SPERNIT.** Christi genuina hæc imago est, qui instar pretiosissimi adamantis non dedignatus est, vilissimos peccatores ad se trahere, ac Regni sui cœlestis cohæredes facere. Unde amantissimæ ipsius voces erant, *Cum exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsum.* Et; *Delicta mea, esse cum filiis hominum.* Est & suus Adamanti Austriaco Magnetismus, quo laudatissimæ hujus Domus Principes non modò summa orbis capita, sed & festucas, hoc est, plebeios & infimæ fortis homines trahere & allicere consueverunt. Trahunt verò homines in Amorem suaviter, in venerationem efficaciter, in admirationem potenter. In anorem quidem inexquisitâ affabilitate, & humanissimæ suavitatis lenocinio. Unde Rudolphus I. Austriadum Imperator, cum è fenestrâ prospectans cerneret, quosdam tenuioris fortunæ à satellitibus submoveri, non sine stomacho exclamavit; *Per Deum, finite homines ad me venire, non enim ideò ad Imperium vocatus sum, ut in arcula includar;* uti refert Lipsius. In venerationem verò trahit insigni pietate, quæ semper in Domo Austriacâ vigeat. Præluxit pietati Leopoldi I. Cæsaris illustrissimo exemplo pietas Sancti Leopoldi Marchionis Austriæ, quem *ardens exivit ad athera virtus.* In admirationem denique, singulari, suisque partibus absolutâ quâdam agendi prudentiâ, beneficiâ, ac virtutum omnium mirabili confluxu. Vide in hoc argumentum dissertationem tertiam Adamantis Austriaci, jam sæpius laudati.

33. Bodinus, & ex eo Jonstonus asserunt, experimento comprobatum esse, duos Adamantes, si attritione mutuâ incaluerint, ita nonnunquam cohærescere, ut alter ab altero non possit facile divelli. *Expertum* (inquit Jonstonus) *in mutuo attritu sic*

conglutinari, ut facile separari non possint. Unde duobus Adamantibus, mutuò attritis, inscribes; **ATTRITU JUNGIMUR.** Ita disputatione, & pugnantium considerationum tam politicarum, quàm Theologicarum conflictu non tantum nascitur veritas, sed etiam animorum concordia. Veritatis enim & concordie quærendæ causâ frequenter etiam homines justi inter se colliduntur ac dissident. Quòd si inter Angelos, imò Principes Angelorum sint nonnunquam dissidia, ut patet ex illo Danielis, *Princeps autem regni Persarum (Angelus tutelarum Regni Persici) restituit mihi (Angelo Gabrieli) viginti & uno diebus: & ecce Michael, unus de Principibus primis, venit in adiutorium meum.* Quid mirum, inquit P. Cornelius à Lapide, inter homines etiam sanctos subinde oriri dissensiones vel opinionum vel voluntatum, salvâ utrimque charitate? Ita dissensio fuit orta inter Paulum & Barnabam Actorum 5. quæ causâ fuit, ut pluribus genibus prædicaretur Evangelium Christi. Ita S. Paulus à S. Petro dissensit. Galat. 2. Cyprianus à S. Stephano Pontifice; Sanctus Chrysostomus à S. Epiphano; Sanctus Hieronymus à S. Augustino: quos tamen vera charitas cum Deo & inter se colligabat. Cæterum pacis recuperandæ causâ bellum geritur. Disertè Magnus Augustinus; *Non queritur pax, ut bellum exerceatur, sed bellum geritur, ut pax acquiratur. Esto ergò bellando pacificus, ut eos, quos expugnas, ad pacis utilitatem vincendo perducas.*

34. Adamantis, præsertim Arabici, fortitudinem invictam, & constantiam prorsus indomitam, utpote duarum violentissimæ naturæ rerum, ferri & ignis, contemptricem, prolixè describunt Plinius & S. Hieronymus. Unde aliquot adamantibus, inter malleorum ictus & adversas flammis infractis, subscribes; **DURUS AT HIS ANIMUS.** Verbis ex Hesiodo desumptis; *Durus at his animus, duro ex adamante creatus.* Invictam animi fortitudinem & constantiam in hoc symbolo propones cognoscendam. De hominibus justis, & Divinâ gratia obfirmatis ait S. Chrysostomus; *Adamantibus solidiores Dei gratia nos efficit, & si volumus, omnino invictos. Itaque sicut qui Adamantem tundit, nihil illi nocet, sed se ipsum fatigat, & robur suum imminuit: in hunc modum se habent res nostræ.* Generosissima Austriacorum Principum pectora sic sunt ab heroicâ Iudole, à Divinæ gratiæ pratidiis, à virtute ipsâ, conformata, ut tantundem habeant in perpeffione rerum adversarum constantiæ, quantum in aggressionem arduarum fortitudinis, ut nullis unquam fortunæ novercantis incurfibus intrinseversum se agi patiantur. Ut adeò de hac adamantinâ Principum Austriacorum fortitudine, patientiâ, & constantiâ vaticinatus videri possit Petrus Cellensis, dum ait; *Ecce caminus, sed non timet aurum: Ecce mare, sed supernatat folium: Ecce mal-leus, sed non confringitur Adamas: Ecce ventus, sed mons Sion non commovetur. Ecce pralium, sed miles tenet gladium.* Unde Caroli V. Cæsaris Austriaci, gravissimis undique bellis concitati, dictum erat; *Quò plus periculi, eo plus gloria.*

35. Majolo teste, plures reperiuntur Adamantes, naturâ suâ in mucronem turbinati. Imò P. Alcazar, nobilis S. Scripturæ interpretis, universim asserit, Adamantem nasci acuminatum. Unde lemma; **NEC DEFICIT ARMIS.** Principes Austriacos hæc imago designat, qui togæ quàm sagi amantiores, malunt suas opes per munificentiam profundere, quàm per sævitiam Martialem alienum sanguinem effundere. Quòd si tamen necessitas inevita-

Concordia nascitur per discordiâ.

Dan. 10.

Bellum est pacis causâ

S. Aug. Ep. 205.

Plin. l. 37. c. 4
S. Hieronym. in Amos.

Fortitudo.

S. Chrysost. Hom. 4. in Genes.

Domus Austriacæ. Fortitudo.

Pet. Cellens. l. 7. Epist. 2.

Majol. Dier. Canic. Coll. 18.

Domus Austriaca.

S. ug. in P. 50.

Domus Austriaca. Weberus l. diff. 20.

are ab ori. l. 1. A. inat. c. 47

Christus.

Domus Austriaca.

Sp. lib. 2. lonis.

Bodin l. 2. Thear. Nar. Const. class. 4. Thaumaz. Nar. c. 20. de ossibilibus.

inevitabilis arma corripere jussit, profectò Austriaci Principes se viros ostendunt, & pro incolumitate Regnorum suorum generosè, pro incremento boni publici fructuosè, pro amplificatione Divinæ gloriæ gloriosè præliantur. Vide id plurimis exemplis comprobatum à Reverendissimo D. Adamo Webero in Adamantis Austriaci dissert. 6. Cæterùm Emblemata istud etiam in hominem justum convenit, cui nunquam deficiant arma ad expugnandum tergeminum hostem, dæmonem videlicet, mundum, & carnem. S. P. Augustinus; *Adversus nequitias diaboli studeamus arma proferre: & ita nunquam poterunt ejus machinamenta decipere.*

Justus
semper
armatus.

S. August.
ser. 24. ex
Ineditis.

Solino. c. 53.

S. Aug. l. 21.
Civi. c. 4.
& 5.

pax bello
præferen-
da.

Cassiodor:
Epist. 22.

Domus
Austriaca.

Weber In
Adam. Aust.
dissert. 7.

Plin. l. 37.
cap 4.

Euchari-
stia.

S. Ambr. l. de
Sacram.

Domus
Austriaca.

Felix Fabri
lib. 1. c. 15.

36. Solino & D. Augustino testantibus, ea est Adamantis adversus Magnetem antipathia, ut adamas, juxta magnetem positus, non sinat magnetem rapere ferrum: (verba sunt Solini) *si ad motus Magnes ferrum traxerit, quasi prædam quandam, quidquid Magneti hæserit, Adamas rapiat.* Unde Adamas, trahentem magnetis vim inhibens, epigraphen tenet. **RAPIENTIS REPRIMO VIRES.** Adamantis nomine amorem pacis, Magnetis verò amorem ferri, hoc est inordinatum bellandi studium in hoc symbolo intelliges; semper enim pax præferatur bello, ita ut à pacis amore alter ille effrenis amor belli ubique reprinatur, & si fieri possit, ex orbe Christiano penitus eliminetur. Unde Adamantes sunt Principes Christiani, pacisque magis stabilendæ, quàm bellorum studiosi. Cassiodorus; *Decet Regalis apicis curiam, generalitatis custodire concordiam, quia ad laudem regnantis trahitur, si ab omnibus pax ametur. Quid est enim quod Principem magis prædicet, quàm quicquid populus, concors Senatus, tota Respublica, morum honestate vestita?* Habent quidem suos & Austriaci Principes stimulos, contra quos durum est calcitrare. Calet & ipsis, bullitque in venis generosus ac Martius sanguis. Nòrunt ex officinâ eadem & enses & vomeres procudere. Nòrunt in eodem Theatro gloriæ suæ jam bellatorem Romulum, jam placidum ac pacificum Numam agere. Nacti sunt tamen Indolem ad pacis ornamenta potius quàm ad belli decora visûâ propendentem. Incruenta pacis trophæa gratiora sunt ipsis, quàm cruentæ Martis Adoræ. Certè gloriosissimus Austria Imperator, Carolus V. cum Wormatiæ in Comitibus esset, intelligeretque bellum sibi in Belgio, Italiâ, Hispaniâque moveri, palam coram Imperii Proceribus est testatus; *Ad bellum & arma capessenda invitum se cogi; interim rem omnem Deo se committere; vel idcirco autem maximo se dolore affici, quòd Turcis aditus in Germaniam aperiretur.*

37. Sagaci Minus naturæ Interpres Plinius asserit, Adamanti inesse vim quandam medicinale, præsertim in enervandis venenis. Unde lemma; **SANAT, ET ORNAT.** SS. Eucharistiæ hæc imago est, quæ, instar pretiosissimi Adamantis, humanum pectus non tantùm diversis grâtiis, veluti totidè aulæis, exornat, sed insuper scelerum veneno expurgat. S. Ambrosius; *Si, quotiescunque effunditur sanguis, in remissionem peccatorum funditur, debeo illum semper accipere, ut semper mihi peccata dimittantur: qui semper pecco, semper habere debeo medicinam.* Cæterùm efficacem incedendi virtutem, non modò corporalem, sed & politicam, in illustrissimâ Domo Austriacâ experimur. Ad corporalem quod attinet, scribit Felix Fabri in Historiâ Suevorum, Domui Habsburgicæ concessum esse à Deo privilegium sanandi strumofos. Insuper idem Au-

thor testatur, si quis balbutiens, aut impeditioris linguæ ab aliquo Principe Domus Austriacæ sive Habsburgicæ, sine alio quocunque suffragio, acceperit osculum, eum repente facultatem loquendi, ætati suæ convenientem, consecuturum. Vis verò medendi politica consistit in singulari quâdam peritiâ, dexteritate, industriâ, adeoque prudentiâ gubernatrice, quâ Principes Austriaci morbos illos, quibus Reipublicæ salus & incolumitas in discrimen adduci solet, curare noverunt.

38. Adamantem inter gemmas principem tenere locum, sive pretium, sive alia æstimationis humanæ momenta spectes, nòrunt omnes, quotquot rem gemmariam non ignorant. Unde Colerus ait; *Adamas est Rex inter gemmas, sicut Aquila inter aves.* Unde lemma; **NON EST PRETIOSIOR ULLA.** Charitatem hæc icone depinxeris, sicut enim Adamas, colore suo flammeus, seu ut Ruejus sentit, lucidus & radiosus, primum inter gemmas locum tenet; ita & inflammata erga Deum Charitas inter virtutes omnes agit Reginam. Magno Augustino teste; *Charitas est anima litterarum, Prophecia virtus, Sacramentorum salus, scientia stabilimentum, fidei fructus, divitiarum pauperum, vita morientium.* Et rursus; *Ubi Charitas est, nihil est, quod possit deesse. Ubi autem non est, nihil est, quod possit prodesse.* Porrò regia illa Adamantis dignitas est umbra quædam dignitatis imperialis, quam in augustissimâ Domo Austriacâ suspicit ac veneratur orbis Europeus: sicut enim Adamas Rex est gemmarum; ita Domus Habsburgica est Regina familiarum Europæ, quæ alias omnes amplitudine dignitatis, & Augusti gloriâ nominis excedit. Ea verò, quæ eminentissimæ huic Domui tantam dignitatem, autoritatemque conciliant, ad quinque potissimum capita revocari possunt; Primum est Nobilitas sanguinis. Alterum celsitudo & Excellentia functionis. Tertium merita maxima in sanctam Matrem Ecclesiam. Quartum ingens Potentia. Quintum rara privilegia & singulares prærogativæ. Singula capita vide eruditè ac pluribus exemplis prolixè explicata in Adamante Austriaco dissert. 9.

39. Adamantis durities, ferro indomabilis, à propriâ scrobe suâ, hoc est à pulvere adamantino molarum versatilium adminiculo, teritur & secatur. Adeoque vincitur se ipsâ, uti testantur Cæsius & Colerus Redivivus. Unde Adamanti subscribes; **SUO SE ROBORE VINCIT.** Eos hæc imago spectat, qui se victores sui ostendunt, dum affectiones animi, in illicita prorupturas, fræno timoris Dei coercerent, & appetentiam, peccato Protoplasti vitiatam mittunt sub jugum rationis, coguntque servam suæ famulari Reginæ. Quod genus Victorix uti saluberrimum, ita gloriosissimum censeretur debet. Nam, ut Poëta canit;

*Fortior est, qui se, quàm qui fortissima vincit
Mænia.*

Regum & Regium est, suis imperare cupiditatibus, jus dicere passionibus, Reipublicæ affectuum dictare leges. Rex est, inquit S. Chrysostomus, *& eo qui purpuram habet, regalior, si quidem passiones animi vicerit.* Sapienter cecinit Cordubensis Vates;

*Regem non faciunt opes,
Non vestis Tyria color,
Non frontis nota regia.
Rex est, qui posuit metus,
Et divi mala pectoris.*

Colerus
quodlib.

Charit.

S. Aug. l. 10.
7. in Ion.

Idem Tr.
83. in Ion.

Domus
Austriaca.

Cæs. de M.
neralibus
Coler Quodlib.
lib. cap. 3.

Vincere
ipsum.

S. Chrysost.
Hom. 4. a
Hebræos.

*Quem non ambitio impotens
Vulgi præcipitis movet.
Qui tuto positus loco,
Infra se videt omnia.
Rex est, qui metuit nihil,
Rex est, quique capis nihil.
Mens Regnum bona possidet.
Hoc regnum sibi quisque dat.*

Æ T I T E S, seu Lapis Aquili-
nus.

Caput. III.

40. **Æ**Tites, in aquilæ nido collocatus, pullis, ab omni serpentum veneno præservandis, antidotiloco deservit. De hoc Petrus Bercorius; *Aquila in nido suo reponit ætites, ut pulli ejus per eos serventur ob omnibus venenosis.* Unde lapidem istum, in nido figuratum, hoc lemmate insignivi; **VENENATA PROPULSAT.** Accommodatè dixeris, Monasterium vel quamcunque domum nido; pullos Religiosis vel familiarè; **Ætitem** verò Prælato aut Patrifamilias comparari, qui suâ præsentia omnem vitiatorum luem proscribere solet. S. Athanasius, *Si quisque Pastor, inquit, in diœcesi, quæ sibi obrigit, vel biduum moretur, experiri liceat, permulta peccata & damna non esse futura in populo.*

41. **Ætites** aquilarum partem ita facilem reddit, ut, absente illo, pullos eniti nequeant. S. Isidorus testatur; *Nec sine his parere aquilas.* Unde Carducius **Ætitis** voce subscripsit; **SINE ME NON PARTURIT ALES.** **Ætitis** nomine Divinam gratiam intelligere licet, sine quâ noster animus nihil unquam meritoria operationis parturit. Sanctus Paulus in hanc sententiam concedens, apertè fatetur; *Non ego, sed gratia Dei mecum.* Et rursus; *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, tanquam ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Cum ergò (subinfert Mellifluus Bernardus) *mala in corde versamus, nostra cogitatio est: si bona, Dei sermo est.*

42. **Ætites** mulierum partus reddit faciles: at carni ultra debitum tempus colligatus, abortum & sterilitatem parit. Unde lemma; **FOETUS SERVATQUE, NECATQUE.** Eadem omninò Justitiæ effecta sunt; tamen enim subditis felices virtutum partus soleat conciliare; nimio tamen rigore applicata, illos offendit, impatientiam provocat, virtutum sterilitatem introducit, ac in malitiâ obduratos efficit. Optimè Sanctus Gregorius Papa; *Neque multâ asperitate exulcerentur subditi consilia, neque nimia benignitate solvantur; sit in boni Rectoris pectore virga districtioris, sit & manna dulcedinis.*

43. Lapis Aquilinus mulieres gravidas facili exsolvit partu. Unde lemmatis loco subscripsi; **DAT FACILES PARTUS.** Et meus Carducius; **PROPERO FERT GAUDIA PARTU.** Spes præmii, ceu gemma pretiosa in pectoris nostri sinu conservata, ad dolores laboresque omnes facili negotio superandos disponit, & virtutum nostrarum fœtus in lucem felicissimam promovet. S. Cyrillus Hierosolymitanus; *Expectatio retributionis incitat mentem in beneficentiam; promptior sit omnis operarius ad perferendos labores, si præmium laborum præviderit. Qui verò sine præmio laborant, & anima & corpus illis concidit. Miles, expectans præmia, alacris est ad bellum. &c.*

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

44. Plinius, Dioscorides, Vincentius Beluacensis, aliique, ipsâmet etiam experientia suffragante, testantur, **Ætitem** esse gravidum; quippe in cuius sinu, absque ullâ ipsius læsione aut fissurâ, alius lapis reperitur clausus. Unde Carducius geminam istam hoc epigrammate insignivit; **CONCEPTO NON LÆSA LAPILLO.** Et ego; **SINE FRACTURA FOECUNDA.** Vel ipsammet loquentem introducendo; **INTATTA JO SONO, E PUR FECONDO HO' IL SENÒ.** Id est, **INTACTA, ET GRAVIDA.** Ita omninò intemerata Dei Parens filium suum sine ullo Virginitatis purissima detrimento parturit. *Quia verè ista fuit pragnans alio lapide pretioso, inquit Bercorius, scilicet Dei filio Christo, qui per beatam incarnationem sine fractione sua virginitatis in ejus utero virtute Spiritus Sancti est inclusus.* S. P. Augustinus; *Virginis filius, & Virginum Sponsus attulit Matri fecunditatem, sed non abstulit integritatem.*

45. Arnoldus de Saxonia scribit, si quispiam venenum sibi oblatum suspicetur, cibo supponendum esse **ætitem**: fore quippe, ut cibus, veneno infectus, ob lapidis illius præsentiam deglutiri nequeat. Unde **Ætiti** subscripsi; **PROHIBET GLUTIRE VENENUM.** Eleazarus porcinas carnes, in lege Mosaicâ, veluti animæ venenum, prohibitas, recusavit, & ab iis glutendis generosè abstinuit: in pectore enim sanctam illam instructionem, veluti **ætitem**, tenacissimè habuit reconditam, quâ in ætate etiamnum tenerâ didicit, Legem Divinam jugi observatione venerari, & Numinis vindictam, è transgressione quantocius imminentem, pertimescere: uti prolixè videre est in secundo Machabæorum Libro. Nihil enim ad peccata pellenda efficacius **Timore Dei.** Chrysostomo teste; *Solus est Dei timor, qui mentes corrigit, fugat crimina, innocentiam servat, & omnis boni tribuit facultatem.*

A M E T H Y S T V S.

Caput. IV.

46. **S.** Isidorus de Amethysti exteriori facie ait; *Amethystes purpureus est, permixto violaceo colore, & quasi roseo nitore.* Sicque in illo **MISCENTUR VIOLÆ ROSIS.** Prælatorum hæc idea est, in quibus charitatis fervor, & profunda humilitas Prælatus cum primis resplendant. Ita Pius V. non solius charitativus. *per unum pedes abluere atque osculari consueverat.* Uti conceptis his verbis testatur Joannes Rhò. S. Carolus Borromæus charitate adeò eximia enituit, ut spoliato proprio palatio, egenis subvenire, ac humilitate plenus, pauperrimas ægrotorum casas invisere, iisque, præter alia tenerrimi affectus solatia, etiam Ecclesiæ Sacramenta administrare consueverit. *Io. Rhò. Quin, ut Joannes Rhò testatur, si fortè unum ex ipsius servis decumbere contigisset, non solum ad eum crebrò inviserebat, sed culinam ingressus, & ne quidquam subsidii aut medicaminis deesset, matris amantissimæ officio defunctus est.* Alios complures, brevitati consulens, omitto. Magni Augustini præceptio est; *Prælatus non se existimet potestate dominante, sed, charitate serviente felicem.*

47. **S.** Isidori de hoc lapide testimonium est; *Est quasi roseo nitore, & leviter quasdam flammulas fundens.* Unde subscribes; **ROSEUS, ET NITES.**

Mmm

NITES

Maria V. gravida.

Bercor. l. 11. Reduct. c. 70 n. 3. S. Aug. l. 3. de Symb. c. 4

Arnold. de Saxon. lib. de Virg. lap.

Timor Dei

2. Mach. 6. 23 &c.

S. Chryso. Serm. de S. Io. Bapt.

S. Isid. l. 16. Ethym. c. 9.

Io. Rhò l. 1. Var. Hist. c. 6 n. 12.

Io. Rhò. ibid. n. 10.

S. Aug. in Regula.

NITESCENS. Generosos illos hominum animos hæc imago concernit, qui proprii sanguinis purpurâ inter carnificum tyrannidem perfusi, pro hostibus suis serias ad Deum preces, aliasque charitatis flammis sparscrunt. Horum facile principes dixeris, Christum cruci affixum, Stephanum lapidibus obrutum, & Jacobum Apostolum ex alto præcipitatum, ac lignorum ictibus acerrimè contusum. Hugo Victorinus, de roseo ac scintillante Amethysto differens, ait; *Significas eos, qui inter tormenta passionis, quæ pro Deo sustinent, tanquam flammis charitatis habent, orantes pro eis qui se occidunt.* &c.

Paciens
charitati-
vus.

Hug. Viñ. l. 3
de B. St.
cap. 58.

S. Isid. l. e.

48 Inter ceteras Amethysti prærogativas minime postrema est, quod sculpturis ac incisionibus recipiendis sit facillimus. S. Isidori verba sunt; *Est autem sculpturis facilis.* Et Bercorii; *Inest ei molli- ties ad sculpendum.* Quare P. Carducius epigraphen subdidit; **OBSEQUITUR SCALPRO.** Ita Christianus, ad Dei voluntatem penitus conformatus, quarumvis calamitatum scalpro lubens obsequitur, redditurque, Bercorio asserente, *sculptilis per obedientiam & subjectionem.* S. P. Augustinus; *Si putas te non habere tribulationes, nondum cœpisti esse Christianus. Cum autem cœperis in Christo pie vivere, ingressus es torcular, præparate ad pressuras; sed noli esse aridus.*

Resigna-
tio in cala-
mitatibus.

Bercor. l. 11.
Reduct. c. 41.
num. 2.
S. Aug. in
Psal. 55.

S. Isid. l. e.
Did. Castill.
de Ornatu
Aaronis V.
19. n. 88.

49. Amethystus trino potissimum colore nitet; nam, S. Isidoro teste, *Purpureus est, permixto violaceo colore, & quasi rosa nitore.* Huic assentiens Didacus Castillus, ait; **RADIAT ergo Amethystus COLORE TRIFORMI, roseo, violaceo, & purpureo.** Sacratissimam Trinitatem hoc lemmate venerabundus insignies; nam Amethysti purpura, Patris potentiam; Viola, incarnati Verbi humilitatem; & Rosa Spiritus Sancti amorem exprimit. S. P. Augustinus; *Cœva est flamma generans luci quam generat. Da mihi flammam sine luce, & dotibi Deum Patrem sine Filio.*

SS. Trini-
tas.

S. Aug. in
Ioan. Tract.
20.

50. Amethysti vocabulum, è Græcâ in latinam linguam traductum, idem significat, ac *sine vino*; & tamen vini colorem refert. S. Isidori de illo verba sunt; *Vini colorem habens.* Unde Emblematis loco Amethystum hæc epigraphæ distingues; **DI VINO HA' IL MANTO, E PUR DI VINO E' PRIVO.** Id est; **VINUM, QUO CARET, OSTENTAT.** Ita Hypocrita, exteriore vultu religiosam, sanctam, ac Divinam personam mentitus, internum animum flagitiosum, omnique sanctimoniam destitutum circumfert: S. Gregorius, *Hypocrita, inquit, qui latinâ linguâ dicitur simulator, justus esse non appetit, sed videri. Studium esse Hypocritarum solet, ut & quod sunt, supprimant; & hoc, quod non sunt, esse se hominibus innotescant. Refugiunt videri quod sunt, & ante oculos hominum superductâ quâdam innocentie honestate se vestiunt.* Et rursus; *Quid est vita hypocrita, nisi quadam visio phantasmatis, quæ hoc ostendit in imagine, quod non habet ex veritate.*

Hypocrita

S. Greg. l. 17.
Moral. c. 7.

Idem l. 19.
c. 4.

Abstemi-
us à vino.

Ceterum meliore sensu iconem istam ita interpreta- bere, ut Amethystus Principem aliquam personam significet, quæ, licet ob opum ac bonorum omnium affluentiam videatur exteriore vultu vino ac dclitiis terrenis innatare, ob insignem tamen abstinentiæ virtutem omni vino sibi temperat, ac coram Deo abstemii nomen promeretur. Paradigmatis loco Domum Austriacam, virtutum omnium feracissimam, adduco; è quâ Fridericus, cognomento Pacificus, abstinentiam tanquâ Numen propemodum coluit. In æna vinum ei apponebatur, quâ temperatū, ex-

tra cœnam nunquam. Elconora Augusta ejus Con- jugi, quæ paternâ in dono vinum nunquam gusta- verat, suadebant Medici, ut in Germaniâ, regione frigidâ, si mater esse vellet, vino uteretur. Quod ubi Cæsar intellexit, accersito ad se Æneâ Sylvio; *Abi, inquit, & Imperatrici renuntiato, malle me sterilem conjugem, quàm vinosam: proinde sine amat, vinum oderit.* Respondit Augusta in hæc verba; *Et si viri mandatis tam libenter pareo, quàm viri; si tamen vini usum mandaverit, mori potius velim, quàm obtemperare.*

A M I A N T H V S.

Cap. V.

51. **D**E hæc gemma testatur S. Isidorus in hæc ver- ba; *Igni imposta non ardet, sed splendore ac- cepto nitescit.* Unde Lucarinus eandem, intra flam- mas figuratam, hoc lemmate loquentem sistit; **PURGOR, NON UROR.** Certè homines, calamitatibus obruti; vel animæ intra piaculares flammis detentæ, purgantur, non consumuntur. Quare in Sacris Litteris dicitur; *Aurum & Argen- tum, & as, & ferrum & plumbum, & stannam, & omne, quod potest trāsire per flammam, igne purgabitur.* S. Bernardinus Senensis, hunc locum interpretatus, subjungit; *De his autem, qui post hanc vitam pur- gantur, sumi potest locus prædictus Scripturæ.* Et Hugo Cardinalis; *Quidam secum ferunt lignum, fer- rum, stipulam, id est peccata venialia, & hi igne pur- gatori purgabantur; alii aurum, argentum, lapides pretiosos, id est, opera virtuosa; hi ad gloriam per- transibunt.*

S. Isidor.
l. 16. c. 4.
Calamitas
Animali
purgatio
rio.
Num. 31.

S. Bernar
To. 2. ser. 2

Hug. Car
in hunc h
Num.

A S B E S T U S.

Cap. VI

52. **I**gnis, in Asbesto semel accensus, æternum per- sistit, nec unquam extinguitur. De hoc S. Isi- dorus; *Accensus semel, nunquam extinguitur.* Unde inscribes; **ARDET ÆTERNUM.** Vel ut Pontano placet; **UNICE, ET SEMPER.** Ita genuina charitas perseverans ac inextinguibilis sit oportet. Hieremiæ ore dixit Deus; *Charitate per- petuâ dilexi te.* S. Joannes de Christo differens, ait; *Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos.* S. Hieronymus Demetriadem de conservandâ virginitate insti- tuens ait; *Felix illa conscientia, & beata virginitas, in cujus corde, præter amorem Christi, qui est sapientia, castitas, patientia, atque justitia, ceteræque virtutes, nullus alius versatur amor, nec ad recordationem hominis aliquando suspirat.*

S. Isidor.
l. 10. Erh
cap. 4.
Amor
perseve
rans.
Hier. 31.
Ioan. 13.

S. Hier. Ep.
ad Deme.

53. Alcibiades Lucarinus Emblematis loco As- bestum depinxit, qui in igne nunquam consumi so- litus, animas damnatas opportunissimâ id. a. exhibet. Epigraphen addidit; **NEC ABSUMITUR.** De damnato pronuntiat Jobus, *Luct, quæ fecit, omnia,* **NEC tamen CONSUMETUR.** *Juxta multitudi- nem adinventionum suarum, sic sustinebit &c.* La- ctantius Firmianus, de igne infernali differens, quan- tum, inquit, è corporibus absument, tantum reponet, ac sibi ipse æternum pabulum subministrabit. Et meus S. Prosper; *Continuus gemitus, cruciatus æternus, dolor summus, penalis sensus torquent animas, neque ex- torquent: puniunt corpora, neque finiunt: sibi depu- tatos ignis non extinguit, ut permanente sentiendi vi- tæ, pœna permanent.* &c.

Damnitas

Job. 20.

Laet. Fir.
l. 7. c. 2

S. Prospe
l. 3. de
æternâ.

Cap. VII.

54. Beryllus smaragdo non absimilis, nisi quod virorem suum aliquo pallore temperet. S. Isidori doctrina est; *Viriditate similis smaragdo, sed cum pallore.* Proinde epigraphen subjunxi; **ET VIRET ET PALLET.** Vel ut meo Carducio placet; **CUM PALLORE VIROR.** Servus Dei animæ suæ vultum non alio; nisi gemino hoc colore obductum habet, nimirum jugi virtutum ac meritorum virore, simulque assiduo justissimum Dei judicium pertimescentis pallore: Eâdem icone veri pœnitentis prudentia describitur, qui misericordia obtinendæ fiduciâ semper virefcens, maccrationis & abstinentiæ pallorem nunquam non corpori suo conjunctum habet: Hugo Victorinus in gemino illo colore animam contemplativam & activam exprimit, quæ simul in cœlestium arcanorum meditatione viret, & terrenis negotiis pro officii sui ratione impallefcit. *Habet, inquit, duos colores, viridem & pallentem, per quos illorum vita signatur, qui cœlestium contemplatione sunt virides; & terrena administrationis actione pallentes.*

55. Pallor individuus berylli comes est; quippe qui Petro Bercorio teste, naturâ pallidus est, imò quanto pallidior, tanto melior. De hoc D. Salvator Carducius; **PALLIDIOR POTIOR.** Siquidem in pallore jejunium, mortificatio, ac pœnitentia represententur, non abs re dixeris; illum in Dei ac hominum oculis pretio omnium maximo cenferi, qui mortificationis pallore cæteros superaverit. S. Ambrosius in magno Joanne Baptista duo observat; nimirum quod in deserto vitam assiduo jejunam exegerit, simulque Angeli cognomine vocatus sit: decebat enim illum titulo minimè humano, sed Angelico insigniri, qui communis naturæ humanæ vires suis jejuniis transcendit. *In deserto ille vacabat jejuniis. Esca autem ejus erant locusta & mel sylvestre, & ideo qui vita humana possibilitatem continentiam supergressus fuerat, non homo, sed Angelus æstimatus est.*

56. Beryllus, radiis solaribus expositus, tantos ardores concipit, ut manum, quâ sustinetur, exurat. Petri Bercorii verba sunt; *Salis radiis oppositus, manum tenentis exurit.* Adcoque lemmatis loco dices; **SE TENENTEM EXURIT.** Ita homo perfectus, Divino ardore incalescens, proximos suos ad Dei amorem accendit, &, quod in eis Richardus Victorinus asserit: *Non solum sibi proficit, sed & alios multoties ad justitiam accendit.*

57. Beryllus, in India nasci solitus, splendorem naturâ suâ obtusum habet; qui tamen, asserente S. Isidoro, *Politur ab Indis in sexangulas formas, ut hebetudo coloris repercussione angulorum excitetur. Aliter politus non habet fulgorem;* Unde lemma; **RUTILAT DISCISSUS.** Ita homo justus, quanto majore hostium tyrannidelaceratus, tanto magis per orbem inclarescit. Sic S. Stephanus Protomartyr inter faxorum imbres; & S. Laurentius inter craticule incendia clarissimi evasere. Quin & ipsemet Servator noster, *Cum affixus sit Cruci, flagellis & alapis casus, & inspurus: in his ipsis, quæ opprobrii & ignominia plena esse videbantur, ipsum rursus Verbum clarissimum apparuit.*

Hæc S. Joannes Chrysolomus.

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

Cap. VIII.

58. Lucarius S. Cæciliam, in ardenti balneo nunquam extinctam, Camphoræ symbolo exornavit, quæ in mediis aquis accensa, epigraphen sustinet; **NEC LXTINGUITUR.** Certe Sanctorum Martyrum charitas inter amplissimas perfectionum undas nihil unquam vitii aut frigoris perpeffa est. Salomone teste; *Aqua multe non poterunt extinguere charitatem.* S. Gregorius Papa, in hæc verba commentatus, ait; *Charitate quippe Martyres sancti vivaciter ardebant, quia in Dei & proximi dilectione mirabiliter flagrabant. Hanc charitatem aqua multe extinguere non poterant, quia quantacunque tribulationes eis fierent, ad odium eos transmutare non valebant. &c.* Quin, Amoris flamma inter lachrymarum fluentia nunquam extinguitur. Aloysius Novarinus.

Nec lachrymis spera flammam restinguere amoris, Flamma ea pauxilla cedere nescit aqua. Auro semper Amor medicante vigebit: at idem Nec medio nascens obrutus est pelago.

Denique hoc Emblema eximios illos sanctos concernit, quorum virtutes è peccatorum consuetudine nunquam imminuuntur: De Jobo, inter Hufstas degente, testatur S. Chrysofomus; *Quantum impietatis pelagus, pietatis luculentam facem nequivit extinguere: tantum malorum locus continentia decorem denigrare non valuit.*

CARBUNCULVS.
 Caput IX.

59. Bartholomæus Rossus, ut Emblemate demonstraret, Sancti Joannis Evangelistæ charitatem præ cæteris ipsius virtutibus omnium maximè resplenduisse, complures pretiosas gemmas vasculo aureo insertas depinxit, è quorum medio loco carbunculus fulgurabat; cum lemmate, **CUNCTIS SPLENDIDIOR.** Opportunè S. Paulus; *Nunc autem manent fides, spes, charitas. Triahæc major autem horum est charitas. Enimvero interprete S. Joanne Chlimaco, primam harum, ut solis radium, alteram ut lumen, tertiam ut plenum orbem seu circulum contempletur. Ex quibus omnibus unus splendor & claritas resfulget.*

60. Carbunculus, inter complures gemmas sub cœlo nocturno figuratus, hoc lemmate superbit; **EMICAT UNUIS.** Hinc demonstrabis, quantum supra plerosque scriptores alios eniteat clarissima S. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici, doctrina. Alludit enim hæc imago ad carbunculum, in medio illius pectoris visum. S. Joanni Baptistæ testem se offerens ipsa Divina Veritas, ait; *Non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista.* S. Petrus Chrysologus, *Joannes, inquit, major homine, par Angelis, legis summa, Evangelii sanctio, Apostolorum vox, silentium Prophetarum, lucerna mundi. &c.* Utrique tamen accommodaveris illud Horatii;

Micat inter omnes Julium Sidus. &c.

61. Homo modestus ingenii ac virtutum suarum vires in privatis potius quam publicis congressibus exercere amat. Hunc proinde P. Sylvester

S. Isid. l. 16. c. 7.

Servus Dei

Pœnitens.

Hug. Victor. l. 3. de Best. c. 58.

Bercor. l. 11. Redu. c. 31. num. 1.

Pœnitentia reddit pretiosum.

S. Ambros.

Bercor. l. 11. Redu. c. 31. num. 3.

Justus proximis utilis.

Rich. Victor. in Apocal. lib. 7. c. 6.

S. Isid. l. 16. Ethym. c. 7.

Justus afflicto.

S. Io. Chryf. apud Io. Sylv. To. 1. in Ev. l. 1. n. 16. 2.

S. Cæcilia. Perseverantia.

Com. 8. 7. S. Greg. Pap. in hunc loc.

Amor. Novar. A. qu. III. 524

Justus inter malos.

S. Chrysof. Hom. 1. de Patient. Job.

Charitas. 1. Cor. 13. 15.

S. Io. Chlim. gradu 30.

S. Thom. Aquinas. S. Jo. Bapt.

Matth. 11. 11. S. Pet. Chryf. serm. 27.

Modestia Viri docti. vester

vester Petrasancta Carbunculo non abfimilem dicit, qui per apertam arculam in tenebroso cubiculo clarissimè respundet. Epigraphen addidit; **AMAT OBSCURUM**. Servator noster hanc doctrinam quosvis Fideles instituens, *Attendite*, inquit, *ne justitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis*. Et paulò post; *Sit eleemosyna tua in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi*. Et cum oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora Patrem tuum in abscondito, S. P. Augustinus; *Omnes boni latent hic; quia bonum eorum intus est, absconditum est, in corde est, ubi fides, spes, charitas, ubi thesaurus illorum*.

62. Carbunculus igneus quidem, sed tamen innocuis radiis nunquam non flagrat; siquidem assiduo accensus nihil unquam adurit: unde etiam carbunculi nomen traxit. Franciscus Raulinus epigraphen subdidit; **ARCANO HAUD LÆDITUR IGNE**. Juvenum illorum hæc idea est, qui exardescente sanguinis fomite, ac concupiscentiæ flammis altum succensi nunquam consumuntur, sed castimonie suæ integritatem inter sexcentos hostium affultus illibatam conservant. Monentem audi magnam Augustinum; *Surrexit libido damnabilis, suggestit, non audiat, ardet, non se compefcit; & velles ut non arderet. Noli dare membra: ardeat sine causa, & consumat se*.

63. Ad Isabellæ Borboniæ, Conjugis Philippi IV. exequias, Mediolani regio apparatus celebratas, carbunculum affixere, qui in obscuro hypocausto liberalissimè respundens, epigraphen tulit; **SUA SE LUCE**. Mens Emblematis erat, Augustissimam illam Reginam inter mortis umbras non exteris tantum & emendicatis laudibus, sed propriis meritis fuisse illustrem. Verissimè dixit Justus Lipsius, *Non pretium ullum homini in humanis, nisi à se est*. Joannes Sylviera, in illa Servatoris verba commentatus, *Sic luceat lux vestra*. ait; *Optimè sanè dicitur eis, luceat lux vestra: lucete luce vestra, non aliena; radios spargite non emendicatos; sed proprios: non enim condecoratur, sed deturpatur potius ac fœdatur, qui alieno vult nitore splendescere*.

64. Carbunculus, in aula obscura undique respundens, Emblematis loco hanc gnomam præfert: **TENEBRÆ PROCUL**. Prudentia, carbunculo simillima, ex humano pectore omnem ignorantie caliginem propulsat. S. Antonius Paduanus huic Emblematis conficiendo ansam subministrans, *Carbunculus*, inquit, *qui fugat tenebras, est prudentia contra ignorantiam; quia ut dicit Seneca, ipsa portat lucernam ante alias virtutes*.

65. Carbunculus, inter hypocausti tenebras latissimè respundens, hanc mihi epigraphen debet; **IN TENEBRIS CLARIUS**. Idem omninò virtutis, magnanimitatis, & sanctæ fidei mores sunt, quæ, adversitatum umbris horrendum infestata, clarissimos venustatis suæ radios spargunt. Hoc encomio suos Philippenses liberaliter profecutus est Apostolus, *qui in medio nationis prava atque perversa ritus nobilissimarum virtutum splendorum diffuderunt*. Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. Id est, Interprete S. Anselmo; *Licet INTER TENEBROSOS & infideles sit vestra conversatio, non obscuramini, sed MAGIS LUCETIS bene operando*. De his illud S. Hieronymi dictum intellexeris, *Igniti fide sum, sicut carbunculus*. Denique prædicatio Evangelica, ac correctio fraterna tantò ampliores doctrinæ radios ejaculari debent, quantò densiores aliorum tenebras offenderint. S. Hieronymus; *Carbunculus*, inquit, *videatur mihi ignitus ser-*

mo doctrina, qui fugato errore tenebrarum illuminat corda credentium.

66. Alcibiades Lucarinus Emblematis loco Carbunculum expressit, qui, à Luna superiore illuminatus, amplissimos spargit radios; addito lemmate, **DUM ASPICIS, NITESCO**. Magnatum benevolentia ac patrocinium hanc icone significantur, dum clientes suos fovent, eosque gratiosis dignantur oculis. Certè filius prodigus inter obscenas vitiorum sordes obscurissimè volutabatur, at benigno vultus paterni radio perfusus (*vidit illum pater ipse*) mox ad vitæ splendorem planè admirandum eluctatus est. S. Petrus Chrysologus ait; *Patris visus illustravit filii venientis aspectum, ut tota fugaretur obscuritas, quæ circumfusafuerat de reatu*. Deus creaturis omnibus insignem perfectionem indidit; unde etiam Moses singulis illis, è nihilo suo productis, reflexè subjunxit; *Vidit Deus, quod esset bonum*: veluti diceret, è Divino hoc intuitu creaturarum bonitatem plenè fuisse approbatam, illustratamve. Tertulliani verba sunt, *Honorans, & consignans, & dispungens bonitatem operum dignatione aspectus*.

CERAVNIVS seu Brontia.

Caput X.

67. **A** Junt, Ceraunium nonnisi in locis, à fulmine percussis, reperiri. Unde P. Nicolaus Causinus illum hanc gnomam dignoscendum proposuit; **FULMINE CREVIT**. Homines illos hæc imago spectat, qui è persecutionibus ac injuriis plurimum incrementi ac gloriæ sumserunt. Ita loca fulminibus tacta, olim religioso cultu honorabantur, veluti quæ cœlesti igne sanctificata. Ita summam Euripidi ac Lycurgo laudem conciliavit, quod sepulchrales illorum urnæ fulminibus concisæ fuerint. Plutarchi hæc de re verba sunt; *Itaque argumentum ac testimonium magnum eis est, qui sunt Euripidis studiosi: illi soli post mortem contigisse, quæ prius Diis immortalibus dilectissimo, piissimoq; Lycurgo contigissent*. Certè patientia ac meritum nulli, nisi inter calamitatum fulmina, crescunt: ut adeò bene dixerit Petrus Bercorius; *Iste lapis (de Ceraunio loquitur) significat patientiam vel perfectionem, quæ pro certo in loco tonitru, id est, in conflictu & tribulationibus hujus mundi generatur*. Haud aliter S. Ecclesia, omnisque SS. Martyrum corona, inter fulminantium perfectorum tyrannidem amplissimum gloriæ ac nominis sui augmentum cepere. Ab hoc argumento non multum aliena est illa Prudentii metaphora;

*Martyrum semper numerus sub omni
GRANDINE CREVIT.*

98. Compluribus Physicis observatum est, Brontiam, nudo corpori applicatam, contactu suo lætum ac suavem somnum conciliare. Unde D. Carolus Rancatus illam hoc lemmate insignivit; **LÆTUM DAT TACTA SOPOREM**. Ita Lapidum grando, adversus S. Stephanum excussa, somnum illi adeò suavem ac jucundum peperit, ut in extasi raptus, cœlos apertos viderit. Unde etiam paulò post, è Sacræ Paginæ testimonio, *Obdormivit in Domino*. O felix somnus, exclamat in rem præsentem S. Petrus Damianus, *cum requie, requies cum voluptate, voluptas cum aternitate*. Ceterum Lucarinus è S. Stephani nomine hoc Anagramma Italicum colligit.

STEPHA-

Matth 6.1.
Ibid. 6.4. &
6.

S. Aug. in
Psal. 55.

Juvenius
pudicæ.

S. Aug. de 1.
Verb. Dom.
Serm. 43. c. 11.

Proprius
valor.

Lips. Centur
ad Belgas.
Epist. 34.
Io Sylvier.
To 2. in
Evang. l. 4.
s. 11. n. 151.
Matth. 5. 16.

Prudentia

S. Ant. Pad.
Serm. 1. de
Martyr.

Virtus.

Philipp. 2. 15.

S. Anselm. in
hunc loc.
S. Hieron. in
3. cap. Aggai

Idem in cap.
34 Isaiæ.

Depen-
dentia.

Luc. 15. 2

S. Pet. Ch.
sol. Ser.

Deus ill.
strat asp.
ctu.

Gen. 1.

Tertull.
contr Ma.
cap. 4.

Calamit.
utilis.

Plut. in L.
curgo.

S. Eccles.

Bercor. l.
Reduct. 6.

Prudent.
Peristoph.

Act. 7. 59.

S. Pet. Dam.
Serm. de S.
Stephano.

STEFANO PROTO MARTIRE
SANTO MORTO FRÀ PIETRÈ.

Anagrammati hos Rhythmos vernaculos subijcit.

*Quasicerannie pietre tù toccasti
Alcui tocco n'auvien somno felice,
Grandinato dà sassi
Per man di turba iniqua, e peccatrice,
Così lieto dormisti,
Che dormendo gioisti,
Godendo à ciel aperto,
Il souvrano concerto,
De l'angeliche cetre,
Santo morto frà pietre.*

CHRYSOLITHVS, CHRY-
SOECTRVS.

Cap. XI.

69. Chrysolithus cæruleum maris colorem cum auri flavedine ex æquo permixtum habet. S.

*Isid. l. 16. Isidori verba sunt; Chrysolithus auro simiis est, cum
thym. c. 14. marini coloris similitudine. Unde lemmatis loco sub-
scribes; AURI, MARISQUE COLORE. Si in
auro divitiæ, & in mari inquietudines ac curarum
procellæ represententur, haud incongruè dixeris,
terrenam felicitatem Chrysolithi coloribus signifi-
cari, quippe quæ suas opes semper inquietè ac peri-
culo mixtas offert. Seneca; Fragilis & caduca fe-
licitas est, & omnis fortuna blandientis speciosus cum
periculo uitor, & sine causa sæpè fluit, & sine ratione
destituit. Valerius Maximus; Caduca & fragilia,
puerilibusque crepundiis consentanea sunt ista, quæ
vires atque opes humane vocantur. Affluunt subito,
repente dilabuntur. Et S. Gregorius Magnus; Vana
sunt gaudia sæculi, quasi manentia blandiuntur, sed
amatorem suos citò transeundo decipiunt.*

70. Mardobæus, Poëta Gallicus, in Chrysolitho insignem auri flavedinem, scintillis quibusdam igneis junctam, deprehendit;

Auro Chrysolithus micat, & scintillat ut ignis.
Unde Carducius subscripsit; AURO FULGET, ET IGNE. Hominis docti hoc symbolum est, qui non uno tantum sanctitatis & sapientiæ auro resplendet, sed insuper vivas prudentis consilii ac optimi exempli flammam versus proximos suos illustrandos, confortandosque diffundit. Opportunè Venerabilis Beda; Chrysolithus lapis, inquit, quasi aurum fulget, scintillas habens ardentes. Cujus specie figurantur hi, qui intellectu superna, veræque sapientiæ fulgentes, verba exhortationis in proximos, vel etiam virtutum signa, quasi scintillas ignis effundunt, Quorum, ut Arator ait;

Mentibus instat Amor, sermonibus æstuat ardor.
71. De quadam Chrysolithi specie, Chrysolampis dictâ, scribit S. Isidorus, quod interdiu massam auream, noctu verò flammam representet. Aurea est enim die, & nocte ignea. Proin hanc illi gnominam subjunges; ORO È DI GIORNO, E NE LA NOTTE È FOCO Id est; AUREA PER DIEM, NOCTU RESPLENDET UT IGNIS. Ita omninò Deus pretiosum clementiæ suæ aurum in illos cumulatè diffundit, qui clarum virtuosarum operationum meridiem vitæ suæ tempore inhabitant, iis vicissim, qui sceleratè vixerunt, ad æternas Nemesis Divinæ flammam post mortem suam reservatis. Eruditè Didacus Castillus; Radiat Chrysolithus aureo splendore in die, & in nocte igneo, ut discant mundi symbol. Picinelli & Aug. Eruth. Tom. I.

mus in die, hoc est in vita, bonis operibus, à Divina misericordia elargitis, abundare, quibus in nocte, id est, post mortem, Divina justitia igneum & terribilem nitorem effugiamus.

72. Mardobæus, superiore numero adductus, Chrysolitho validam adversus terrores nocturnos virtutem congenitam esse testatur.

Contra nocturnos fortis tutela timores.

Cui proprietati etiam subscribit Bercorius. Unde Carducius illum hoc lemmate loquentem silit. NOCTURNOS PELLO TIMORES. Vitæ innocentia, ac conscientia mundities optimi Chrysolithi vicem subeunt: illis enim adversus nocturnos terrores nullum præsentius habetur antidotum. Verissimè S. Isidorus. *Vis nunquam esse tristis? bene vive. Secura mens tristitiam leviter sustinet.* Vel, si lubet, Angelum Tutelarem Chrysolithi loco habearis; quippe cujus operâ omnis nocturnus horror, ab inferorum umbris excitari solitus, felicissimè propulsatur. De hoc S. Ecclesia canit;

*Nobis Draconis amulî
Versutias exterminet.*

Et rursus.

*Metum repellat hostium
Nostris procul de sinibus.*

Denique Christianus, gratiæ Divinæ Chrysolitho instructus,

Non timebit à timore nocturno.

73. De Chrysolectro, Chrysolithi specie, scribit Petrus Bercorius; *De mane pulchrior est.* Et prior illo S. Isidorus; *Matutino tantum aspectu jucundus.* Proinde inscriptionem substitues istam; MANE JUCUNDUS. Ii hoc symbolum tribues, qui post laudatissima vitæ suæ primordia tandem deteriores fiunt, & in virtutum splendore decreſcunt. Lucifer, inter splendores exorsus, ad extremas tenebras præceps ruit. Saul, cum ad regni solum evchertur, electus & bonus erat; postea in sordidissimum dæmonis domicilium commutatus. Salomon sub ætatis auroam *Deo amabilis* cognominabatur; at anis provecior, in obscuro muliebris lasciviæ amatorem degeneravit. Judas, è multorum sententia; primùm miraculis clarus, tandem proditor æternum execrandus desiit. S. P. Augustinus, *Sunt homines, qui incipiunt sperare, sed non perseverant; incipiunt pati tribulationes aliquas, vident homines iniquos felicitate temporali pollere; & quoniam talia sperabant de Deo, ut hic essent felices, desinunt sperare in Deo.*

74. De eodem Chrysolectro testatur S. Isidorus, quod sit *rapacissimus ignium; quia, ut subjungit Bercorius, juxta ignem positus, ipsum ad se rapit.* Unde lemma; ARRIPIT IGNEM. Genuina hæc peccatoris idea est, qui in scelerum sentina indies volutatus, æternos ignes ac tormenta gravissima in seipsum temerè convertit. Quare Isaias, sacrilego Israël populo exprobrans, *Ambulate, inquit, in lumine ignis vestri, & in flammis quas succendistis.* Hunc locum interpretatus S. Hieronymus, ait; *Hoc capite discimus pro qualitate peccati sibi unumquemque, ignem accendere.* Eò animum advertens Theophylactus, eruditè observat, æternum ignem solis dæmonibus à Deo præparatum esse, qui paratus est Diabolo, & Angelis ejus. Unde subjungit; *Deus ignem non præparavit hominibus, supplicium enim non fecit propter nos, sed propter diabolum: ego autem metipsum supplicio facio obnoxium.*

Bercor. l. ii.
Redu. c. 62.
num. 1.
Innocentia.
S. Isid. l. 3.
Soliloq.
S. Angelus
Custos.
Hymn. de S.
Ang Cust.

Gratia:
Psal. 90. 5.

Berc. & S.
Isid. l. 6.

Principiū
bonum:

S. Aug. in
Psal. 129.

S. Isid. &
Bercor. l. 6.

Peccator
malus au-
thor.

Isa. 50. 11.

S. Hieron. in
hunc loc.

Theophyl. in
Matth. 25.

CORALLIVM.

Cap. XII.

75. **C**orallium, in aquis sepultum, herba est, rubore omni destituta: at extracta, mox purpurascit. Unde lemma; **ELATA RUBESCIT**. Ipsissimum hic hominis modesti color est; nam aliorum laudibus ac gratiis sublevatus, mox genas rubore perfundit. Justus Lipsius; *Pudor in animo, & in vultu rubor, gemma pulcherrima sunt in juventute.* Eodem Emblemate Parthenii Romani singularem Cardinalis Scipionis Burghesii modestiam significabant, quando aliquot corallia, è mari levata, hoc egigrammate insignierunt. **CONSPECTA RUBESCUNT**. Rursus idem Lipsius in rem præsentem ait; *Ornamentum juventutis pudor: seges gloria & doctrina.*
76. Corallii ramus epigraphen sustinet; **UIT HERBA SUB UNDA** De illo iconem hanc interpretaberis, qui in mundi hujus oceano vitam mollem, fragilem, ac voluptatibus affluentem duxit; postea verò, ad ordinem religiosum sublevatus, solidos in virtute progressus facit. Petrus Bercorius, *In mari rubro, inquit, id est, in mundo, inveniuntur multi peccatores, qui, quamdiu sunt sub aquis deliciarum, & voluptatum, sunt molles & flexibiles, & carnales, tamen cum exinde extrahuntur, & ad litus penitentia vel religionis deducuntur & convertuntur, tunc efficiuntur optimi, & quoad virtutes lapides pretiosi &c.*
77. Corallium, sub aquis tenerum, si in auras ad cœli conspectum protrahatur, mox lapidescit. Unde lemma; **ÆTHERE DURESCIT**. Ita verus Christianus, quantumvis in rebus terrenis infirmus ac debilis, negotia cœlestia solido ac forti animo exequatur. Sapienter monet Justus Lipsius; *Alibi molles fortasse simus: in re pietatis sicut ferrum.* D. Simon Majolus in Corallio hominem justum dignoscendum proponit, his omnino verbis; *Corallio persimilem dicemus viri piam fortitudinem, quâ tribulatione exemptus, in splendens quandam animi firmitatem transit: Job enim fortior surrexit, splendidior, ac loquax felicior, postquam devictis adversis successibus velut è mari emerferat.* Econtra Joannes Sangemianus illam de hominum mundanorum malitia intelligendam putat, qui corallio persimiles, quamdiu in calamitatum pelago jactantur, molles ac tranquillos se demonstrant; at vix ad felicitatis portum eluctati, animum vitis obstinatum induunt. *Pœnitens, inquit, quamdiu manet sub aquis penitentia vel tribulationum, est molle per flexibilitatem, id est ad bonum flexibile: si autem ab hujusmodi aquis extrahatur, statim induratur per peccati obstinationem.*
78. Corallio, extra aquas lapidescere solito, **D. Aresius** inscripsit; **INDURABITUR**. Certè S. Petrus Apostolus è Galilææ stagno vocatus, in petram pretiosam, totique orbi obstupescendam obriguit. Alius eidem symbolo hanc gnomam subdidit; **TACTU DURESCAM**; Animum impatientem significans, qui levissimâ manu provocatus, intractabilem ac rigidum se exhibet. Denique alius; **POSTHAC MINIME FLECTOR**. Is hanc epigraphen jure merito sibi propriam vendicat, qui, corallio persimilis, in occasionum pelago ad omnes vitiorum sordes instar herbæ prouissimus flecti poterat; at tandem in sanioris vitæ auram sublevatus, cuius hostium violentiæ immobilem se opponit. S.

Petrus in Pontificis atrio, & inter militum turbas, ceu corallium in Oceano, commoratus, animum molliissimum, ac Deo ejurando facillimum habuit; at charybdim illam egressus, verissimè de se ipso pronuntiare potuit; *Posthac minimè flector.* Præclare de illo differens S. Leo, *Cito, inquit, in soliditatem suam rediit petra, tantam recipiens fortitudinem, ut, quod in Christi expaverat passione, in suo post supplicio non timeret.*

S Leo Pa.
serm. 9. de
Passione.

79. Corallii ramus, è mari extractus, inscriptionem tenet; **PRETIUM EXTRA**; Vel; **DESERUISSE JUVAT**. Vel; **NITENT EXEMPTA**. Vel denique **EVULSUM PULCHRIUS**. Sicuti enim suus Corallio color ac pretium non nisi extra aquas obtingit, ita Religiosi tantumdem reverentiæ ac existimationis sibi conciliant, quantum à mundi consortio longinquo vixerint. S. Antiochus, *Monachus, inquit, tantisper extorris dum vivit à civitate, & publico alienus, magno in honore habetur apud Deum & Angelos, quin & hominum ore celebratur. At si quando è sublimi cardine delabatur sive conversationis & contemplationis, seque vitæ secularis negotiis implicueris, non id probatur Deo, sed & hominibus in contemptum venit.* Et Joannes Baptista Bargioccus;

Religio-
sus.

S Antioch
Hom. 102.

Bargioccu.
3. Epig 99.

*Herba fuit mollis, pelagi nutrita sub undis,
Qui modo purpureo splendet honore lapis.
Æquoreas mundi felix qui deserit undas,
Gemma erit illustris, si prius herba fuit.*

80. Hæc gemma, ex aquis protracta, evadit **PULCHRIOR, ET FORTIOR**. Unde alius eidem, sub radiis solaribus figurato, inscripsit; **RUBORI ROBUR**. Haud aliter Christianus è vita seculari ad religiosam; vel è vitis ad virtutem eluctatus, ornamentum & virtutem recuperat. Ascianus Martinengus, *Anima, inquit, dum in aquis terrena, carnalisque vita pernatat, tenerrima est herba, sensu delicata, sed si ad vitam transit spiritualement, fit corallium firmum, rubrum, rutilans: solidum fortitudine, rubrum charitate, rutilans exemplo.* Cæterum eodem symbolo demonstraveris, quantum incrementi nonnullis extra suam patriam accedat.

Religio-
sus.
Martinen.
in Glossa
Mag fol.
1503.

81. Corallio, ex aquis protracto, D. Gregorius Bolzi subscripsit; **AVULSUM PRETIOSIUS**. Eoque Sacram ædem Lauretanam significabat, quæ è Palæstina in Italiam translata, celeberrima evasit. Emblematis mentem D. Salvator Carducius hoc disticho explicat;

S. Aedes
Laureta-
na.

*Æquore divulsus pretiosus inde corallum est:
Clarius est patriâ è sede revulsa Domus.*

Homo, à mundo avulsus, ingens beatitudini acquisitioni Divinæ pretium addit. S. P. Augustinus; *Querente animâ meâ, ubi figat spem, cum ab hoc mundo avellitur, opportunè excipit cognitionem nominis Dei.*

S. Aug in
Psal. 9.

82. Corallium nativâ suâ proprietate **DETEGIT VENENA**. D. Aresius Pœnitentem hæc idè afficiendam putat, qui confessione sacramentali, ceu corallio adhibita, omne scelerum suorum virus Sacerdoti detegit. *O Pœnitentia, exclamat S. Cyprianus, quid de te novi referam? omnia ligata solvis, omnia clausa tu referas, omnia adversa tu mitigas, omnia contrita tu sanas, omnia confusa tu lucidas, omnia desperata tu animas.* Porro accommodatè ad hanc ideam, Medicus corporis mala detegit; Inquisitor hæresum venena indicat; fidus Principis amicus vel subditus seditiones, adversus illum concitatas, tempestivè revelat.

S. Cypri.
laud. Pan.

Medicu
Inquisi-
tor.

83. D. Didacus SAVEDRA Corallio, in mari ab undis jactato, inscripsit; ROBUR, ET DECUS. Hinc facile conjicies, quantum juvenus, calamitatum & laborum fluctibus probè agitata, in honorum ac fortitudinis palestra promoveat. Ex Aristotelis sententia, *Est etiam utile, statim ab ineunte aetate frigoribus assuescere; hoc enim tum ad valetudinem, tum ad munera militaria obeunda commodissimum est.*

84. Sanctus Martyr, pro fide Orthodoxa capite plexus, seipsum corallii symbolo figuravit, quod violentà manu à radice sua avulsam, & ex aquis protractam, epigraphen sustinet; OBTRUNCOR, SED GEMMASCO. Velut Raulinus in numero plurali scribit; PRÆCIDIMUR, SED GEMMASCIMUS. Enimverò sicut Corallium, à ltipite suo recisum, gemmam induit, ac purpuræ coloribus tingitur; ita sanctus, è vita raptus, ingentis gloriæ pretium ac Martyrii purpuram refert. Opportunè Simon Majolus; *Quid aliud est, Corallium, è mari emergens, rubere, quam ad Martyrium etiam anhelare eos, qui magna passi, Christo magis ac magis conjuncti sunt? redduntur enim eorum stola purpurea in sanguine Agni, Et Emmanuel Thefaurus in S. Margaritæ panegyrico; Sicuti Margaritæ, à nativo suo stipite præcisa, quantocius in gemmas convertuntur, ita anima illa innocens, lethali ferro à corpore suo divisa, maximum sui pretium acquisivit.* Ita nimirum, Magno Augustino teste, *Nemo fit membrum Christi, nisi aut baptisate in Christo: aut morte pro Christo.*

85. S. Marcellinus Papa, cum inter gentilium turbas degeret, in sancta fide miserè vacillabat; at postea ad Catholicos revivens, eandem inperterritò animo confiteri cœpit; Sanctum Petrum imitatus, qui Deum, inter malorum confortia ejuratum, inter justos tenacissimè confessus est. P. Certanus Abbas ambos illos Pontifices corallio non absimiles dicit, quod supra salebrosa maris littora lapidescens, epig. subjunctam habet; NE L'ONDE ONDEGGIA, E FRA'LE PIETRE, E PIETRA. Id est. FLUCTUAT IN UNDIS. DURESCIT INTER SAXA. Hinc disces, eorum moribus nos plerumque conformari, quorum contubernio utimur. Sanctus Bernardus docet, fortitudinem, in sancto Martyre repertam, non esse ipsius propriam, sed à Christo, ceu petrâ validissimâ, ad quosvis cruciatus perferendos in Sanctum Martyrem derivari. *Ubi tunc anima Martyris? Nempe in tuto, nempe in petra, nempe in visceribus Jesu, vulneribus nimirum patentibus, ad introeundum. Si in suis esset visceribus, scrutatus ea ferrum profecto sentiret, dolorem non ferret, succumberet & negaret. Nunc autem in petra habitans, quid mirum si IN MODUM PETRÆ DURVERIT?*

86. Nullus ambigo, tam Corallia, quam conchylia, è mari producta, posse verissimè dici ex amarore genita. Id quod Raulinus hoc lemmate innuit. GIGNIT AMARITIES. Amarissimæ lachrymæ magnam illam pœnitentiæ ideam, Magalenam, purpureo amoris Divini corallio, ac candido puritatis adè eximie beryllo locupletârunt, ut cum virginea integritate de palma contendat. De hac dilucidè testatur Sanctus Joannes Chrysostomus; *Illà in Evangelio meretrix, Virgines quoque ipsas honestate superavit; & incredibilis in Christum amoris igne succensa, & à maximis sordibus peccatorum largissimo lachrymarum fonte purgata.* Id sanè omnium suffragio constat, sceleratæ conscientiæ puritatem recuperari non posse, nisi contritionis amaritæ, ac

confessionis rubore. *Purgatio peccati, inquit Joannes à S. Geminiano, in amaritudine contritionis, & rubore confessionis reperitur.*

87. Lonicerus testatur, duplicis generis esse Corallia, alba & rubra: addit tamen, in rubris reperiri operationes & effectus medicinales longè præstantiores, quàm in albis. Unde lemma; SUPERANTUR CANDIDA RUBRIS. Miros quidem effectus operatur Christus sub consueto SS. Eucharistiæ albore; attamen sub speciebus rubris (quales hodie adhuc videntur in miraculosa Hostia celeberrimi Collegii Can. Reg. S. Aug. ad S. Crucem Augustæ Vindelicorum) longè magis se exhibet ergà supplices & afflictos beneficium; uti quotidiana testantur miracula prodigiosa illius Hostiæ, ad S. Crucem non sine maximo totius Patriæ solatio ac concursu expositæ. Porrò magna est aliarum virtutum prærogativa, at nulla major Martyrii robore. Hugo Victorinus; *Fortissimus Abraham, inquit, sed beatus Laurentius fortior fortissimo. Audiamus qualiter Abraham sua dimisit, & Laurentius sua dispersit, & dedit pauperibus. Abraham filium suum Deo obtulit, Laurentius se ipsum pro filio Dei. &c.*

COS. Cap. XIII.

88. Hic lapillus, ferrum lævigando consumere solitus, etiam se ipsum consumit. Ut adè veram hanc epigraphen præferat; TERIT, ET TERITUR. Coti se non absimilem probat ille, qui inimiciâ succensus, damna non minora sibimet, quàm hostibus creare solet. S. Chrysostomus, in illa Lamechi verba commentatus, *Occidi virum in vulnus meum, ait; Non tantum nocui illis, quos occidi; quantum mihi ipsi; in pœnam enim, quam effugere non possum, me ipsum conjeci.* Claudius Paradisus eo Emblemate hominem, litigiis ac cavillis assuetum, significat, quî adversarii sui facultates iniquè traducens, sibimet stultè incommodat.

89. Cos; cultellum quemdam simul & hebetans & exacuens, inscriptionem reddit; HEBETAT, ET ACUIT. Haud aliter morbi vel calamitates corpus quidem afflictum & obtusum, at mentem acutam & perspicacem efficiunt. Asserente Sancto Gregorio Nazianzeno, *Ingenium acuit dolor.* Hieremias de se ipso candidè fatetur; *Castigasti me, & eruditus sum.* David; *Disciplinata tu ipsa me docuit.* Et Anna Prophetissa; *Dominus mortificat & vivificat.*

90. Scipio Bargalius cotem, cultello exacuendo intentam, illo Horatii lemmate notavit; EXORS IPSA SECANDI.

--- Fungor vice cotis, acutum

Reddere qua ferrum valet. Exors ipsa secandi.

Ita Prædicator, Magister, aut Director, quantumvis vitâ suâ imperfecti & hebetes, ad alios tamen perficiendos instrumenta sunt aptissima. S. Gregorius Papa de se ipso ingenuè fatetur; *Usurpavi mihi cotis officium, qua ferrum reddit acutum, cum sit inutilis ad secandum, aliosq; ad perfectionis litus dirigo, qui adhuc in delictorum fluctibus mergor.* Et meus Concanonicus Abfalon Abbas *Et ego quidem virtutis omnino vacuus, dum vestra charitati qualescunq; compellor exhortationis misterium impendere, prudentis illius dicto me excusabo, quia fungor vice cotis, acutum reddere qua ferrum valet, exors ipsa secandi.* Eodem sensu loquitur Sapientissimus Cardinalis Joannes Bona in Divina sua Manuductione ad Cælum.

91. Cos, pugionis cuiusdam aciem extergens, epigraphen sustinet; ACUTUM, SPLENDE- TEMQUE. vel; SPLENDOR, ET ACIES. Eadem intellectus nostri tam exacuendi, quam illustrandi effecta inter calamitates videre est. Siquidem, asserente Chrysofomo, *Nihil adeo ad sapientiam animum preparat, ut calamitates, ut tentatio, ut afflictiones, Cui subscribens Origenes, ait: Ipsis sanctis bona sunt ea, qua illis adversantur, quia vincere ea non possunt, & cum ea vicerint, majoris gloria efficiuntur.*

92. Cos aquaria, in orbem rotata, ferrum sibi applicatum hebetat & consumit. Uude lemma; DUM CIRCUIT, DETERIT. Ita sanè indefessa studiorum revolutio hominum optimorum vires imminuit, ac miserè devastat. Eam ob rem Salomon, cum in hæc verba erupisset, *Proposui in animo meo quarere & investigare sapienter de omnibus, quæ sunt sub sole. Mox subjungit; Hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum: sicque studia, occupationem pessimam vocat, veluti quæ litteratorum vires corrodunt, ac vitam abbreviant. Unde Minerva, Litteratorum Dea, nomen suum minimè fortuitò fortita est; quippe quod, ex Eruditorum sententia, nihil aliud significat, ac Minuens vires. Cæterum, quod de studiis diximus, etiam cuius alteri humano labori accommodabis; Audi Magnum Augustinum; *Diu laboravimus, & laboramus, etiam facientes benè. Nam ipsa vita humana, quam ingressi sumus, misera est, laboribus plena, doloribus, tentationibus.**

CRYSTALLUS. Crystallus trigona.

Caput XIV.

93. Hominem justum, aut Virginem modestam ac innocentem, limpidissimæ crystalli globo non absimilem dices; qui INTUS ET EXTRA ex aquo purus apparet. Hanc munditiem S. Bernardus cum primis in Deipara veneratus, *Virgo Regina, inquit, gemmis ornata virtutum, geminoque MENTIS pariter, ET CORPORIS DECORE PREFULGIDA.* Hanc operandi rationem probè observatam habuit Rex David, qui interioris animi sui illustrissimam puritatem in totius aulæ regis conspectu imitandam exhibuit. Ipsummet testem sibi luculentum audi; *Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus mea.* Id est, Interprete Theodoro; *Cum integritate vixi, non usus sum fraude, NEQUE ALIUS ERAM INTUS, QUAM FORIS videbar, sed OCCULTA APPARENTIBUS RESPONDEBANT.*

94. Radii solares, per crystallum reflexi, res quasvis objectas, præterquam candidas, adurunt. Unde in encomium Clementis VII. globum crystallinum depinxere, qui inter solem & chartam virginem medius, epigraphen tulit; CANDOR ILLÆSUS. Significabant nempe innocentiam nullâ unquam maligniore flammâ denigrari posse. Oportuno tamen hoc Emblemate demonstrabis, purissimum uteri virginici candorem, tametsi Verbi Incarnati, ceu Solis æterni, radiis penetratum, nihil omnino vitii sustinuisse. Ad propositum S. Fulgentius; *De cælis Medicus transiens per Virginem, post transitum suum illesam fecit Virginem permanere.*

95. Crystallus montana ex aquis concrevit, quæ solis calore destituta, tandem, cogente aëris frigore, in lapidem diaphanum obdurefcunt. Atque adeo crystallus RIGORE NITESCIT. Certè nostra humanitas, in aquis figurari solita, claritatis suæ pre-

tium non nisi inter pœnitentiæ ac mortificationis rigores fortitur. Juventus quoque, non nihil rigidius tractata, à vitii absterretur, & virtutum splendorem amplectitur. S. Ambrosio teste, *Adolescentes magis metu, quam ratione revocantur à vitio.* Ita S. Ignatius Loyola inter stagni rigores; S. Franciscus in nive volutatus; & quadraginta Martyrum corona aquis congelatis immersa, sub hominum & Angelorum oculis splendorem prorsus exoticum recuperarunt. Quin imo, de quovis beato concludere licet, *Rigore nitescit; cum Vates Apocalypticus se vidisse testetur in conspectu sedis tanquam mare vitreum sine crystallo.* Atque adeo glaciæ ac crystalli rigores viam planè regiam sternunt, ad sanctorum charitatem, & beatitudinis infinitæ gloriam securè adpiscendam.

96. Globus crystallinus, supra horridam rupem figuratus, lemmatis loco has voces pronuntiat; EX GLACIE CRYSTALLUS EVASI. Eorum hæc imago est, qui ex infimis natalibus summos dignitatum apices conscendunt. Ita Justinus, primum subulcus, tandem Romanorum Imperator est nominatus. Tamerlanes è plebe pastoritiâ ad Scythiæ regnum promotus est. Agathoeles, figuli filius, Siciliae coronâ adeptus est. Rhodope è vilissima & paupere meretrice totius Ægypti Regina salutabatur. Primislaus, antea bubulcus, postea Bohemiæ Princeps evasit. &c. Taceo Pium V. Sixtum V. aliosque, è tenuissimis natalibus ad Summi Pontificatus fastigium sublevatos. Torquatus Tassus de Alete, Regis Ægypti Oratore, canit;

*Alete è l'un, che da principio indegno
Trà le brutture de la plebe è sorto,
Ma l'inalzaro à i primi honor del Regno,
Parlar facondo, e lusinghiero, e scorto, &c.*

Porro homo religiosæ vitæ rigoribus ex peccatore instar glaciæ caduco, & ad quosvis libidinis calores flexibili, pulcherrima, & in virtutum exercitio solidissima crystallus evadit. Unde S. Hieronymus; *Pretiosus lapis inter Ecclesiastica ornamenta, Monachorum & Virginum chorus est.*

97. Vas crystallinum, in quo aliquot Rosæ spectantur, epigraphen sustinet; IL NASCOSTO MOSTRA FUORE. Id est, INTIMA PANDIT. Ipsissima hæc hominis justî ac sinceri est indoles, dum interioris animi sui affectus in externo corpore, velut in speculo, dignoscendos proponit. Providè monet S. Bernardus; *Non discordet cor tuum à facie tua; non habeas faciem sursum, & cor deorsum.* Certè Nobilitas & Magnanimitas in peccatore grandi adeo se occultari non patiuntur, ut facillimo negotio obvis quibusque oculis pateant. Erminia Princeps, regio sanguine oriunda, à Torquato Tasso intra sylvas quidem, pastoritio induta habitu, repræsentatur; mox tamen de illa subjungit,

*La fanciulla regal di roze spoglie
S'ammanta, e cinge al crin ruvido velo;
Ma nel moto de gli occhi, e de le membra
Non già di boschi habitatrice sembra.
Non copre habito vil la nobil luce,
E quantò è in lei d'altero, è di gentile:
E fuor la maestà regia traluce
Fer gli atti ancor del essercitio humile.*

98. Crystallus, uno latere à radiis solaribus percussa, ex altero umbram spargit. Unde lemma; E TUTTO LUCE, E PUR NON E' SENZ' OMBRA. Id est; NEVE SUIS UMBRIS, LUCIDA TOTA CARET. Sensus est, neminem mortalium eò venisse perfectionis, cui non aliqua imperfectiois labecula adhærescat. Dilucidè Ju-

Juventus
S. Ambr.
de Ioseph.
cap. 10.
S. Ignati
Loyola.
S. Fran-
ciscus.
Quadrag-
MM.
Apocal. 4.
Rigor est
via ad
beatitudi-
nem.

Mutatio.

Tass. Ger-
liberat.
Cant. 2.
stanz. 38.

Religio-
sus.

S. Hieron.
Ep ad Helio-
dor.

Sinceritas

S. Bernard.
ser. in Cant.

Tass l. c.
Cant. 7. st. 17

Perfectio
humana.

stus Lipsius; Ubi magna virtutes, tibi & magna vitia, aut crebra. Ita Julium Cæsarem ambitio, Alexandrum Magnum ebrietas, Fabium Maximum tarditas, Marcum Marcellum præcipitantia, Hannibalem perfidia ac balbuties, Domitianum otiositas, & alios viros gravissimos alia fordidarunt vitia. S. Prosperum in hæc verba canentem audi;

*Magna quidem in multis est excellentia Sanctis,
Quorum animos Superi gratia roris alit.
Sed dum mens quadam patitur mala corporis ægri,
Et pugnam interius exteriora movent.
Nunquam ita perfecto capitur victoria bello,
Vera ut securus pace fruatur homo.
Inter discordes motus contagia serpunt,
Ipsaque virtutum gaudia vulnus habent.
Ut faciat nostrum longa experientia cunctis,
Non esse hoc plenam tempore iustitiam.
Ni Dominus miserando lavet delicta suorum,
Et dans virtutum munera, det veniam.*

99. Joannes Baptista Ruscellus globum crystallinum, è filo suspensum, figuravit, eique inscriptionem, priori Emblemati prorsus contrariam suffixit; UMBRAM NESCIT. Maria Virgo, purissimam crystallum exactè imitata, nunquam vel minimam ullius labeculæ umbram contraxit. De illa S. Thomas Aquinas in expositione Salutationis Angelicæ dicit; *Maria purissima fuit, quantum ad omnem culpam; quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit.* In hanc rem opportunè faciunt characteres illi, à P. Sebaltiano Chiefo, Regiensi, è Societate Jesu, supra marmor parium efformati, cui Prosper Clemens, Rebiensis statuarius celeberrimus, Mariam Virginem, sine labe originaria conceptam, incidit, illudque etiamnum hodie Regii in facello S. Francisci asservatur;

*Concepta simulachrum Deiparæ
Pario non nisi ex marmore confici debuit,
Quod unam maculas non admittit.*

*Originalis innocentia candorè, & ipsi lapides probant.
Divine opus clementia ante sacula delineatum,
Futuris saculis sculptor expressit CLEMENS.
Pictura munus hoc demandari non decuit,
Quæ suas partestantum agit per umbras.
Umbrarum est expers Virgo electa ut sol.
In oculis maculas gerit; qui maculas scrutatur in sole, &c.*

100. Idem Ruscellus crystallino globo, ad filum suspensio, inscripsit; SUSPENSÆ LUCIDIOR. Haud secus anima, quanto suprâ corporis & terræ desideria sublimior, tanto majus gloriæ ac caritatis pretium sibi conciliat. Unde Zacharias dixit; *Lapides sancti elevabuntur, seu, interprete P. Cornelio à Lapide, Lapides separationis, id est, separati à vulgaribus, elevabuntur, hoc est, erunt in pretio, dignitate, & honore.* In rem præsentem divinè, ut solet, Magnus Augustinus ita ratiocinatur; *Si vis esse cælum, purga de corde tuo terram; si terrenas concupiscentias non habueris, cælum eris.*

101. Crystallus, si puritati suæ nihil omninò facis admixtum habeat, à radiis solaribus tota pervaditur, ac undique illustratur. Unde subscribere licet; NITENTEM UNDIQUE LUSTRAT. Sub hoc schemate haud obscure discas, gratiæ Divinæ radios in conscientias puras & innocentes copiosissimè diffundi. S. P. Augustinus; *Anima rationalis inter eas res, quæ sunt à Deo condita, omnia superat, & Deo proxima est, quando pura est,* Nicol. Caussin. *Sed hic (Deus) revelat menti arcana notas,
Clarumque lustrat pectus aetherea face.*

*Ut sol serenâ luce crystallum secat,
Totumque radio mergit absorptum undique,
Talis penetrat lucidus mentes Pater,
Purumque tergo pectori illapsus micat.*

102. Crystallus, tenerrimis quibusdam facibus conspurcatus, percipiendis solaribus radiis penitus ineptam se exhibet. Unde lemma; SORDENS, JUBAR EXCLUDIT. Ita sane cor humanum, vitiorum illuvie sordidatum, omnem claritati Divinæ aditum præcludit. S. P. Augustinus; *Deus non venit in homines, nisi mundaverint viam fidei, quâ veniat ad eos, quia immaculata est via ejus.* Rursus Caussin.

*Face sordens animus, & semper vorax
Rubigo mentis ferrea excludit Deum.*

103. Tametsi crystallus montana nihil sit aliud, quàm glacies, summo cogente frigore in lapidem obdurata; ea tamen, si ferro percutiatur, voraces flammæ latè evomit. Ut aded, meâ quidem sententiâ, opportunam haec epigraphen subjunxeris; ALGET, ET URIT. Prædicatorem illum hæc imago repræsentat, qui auditores suos ad Dei amorem accendit, cor verò proprium penitus congelatum ac rigidum circumfert. S. Hieronymus; *Non confundant opera formonem tuum, ne, quum in Ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat; cur ergo quæ dicit ipse non facit?* Vel, si lubet, de homine inudano illum interpretaberis, cujus pectus in negotiis Divinis obstinatè congelatum, frigidum, ac lapidescens; in libidinis ac vindictæ tentamentis integer passim eructat Ætnas & flammæ globos.

CRYSTALLVS TRIGONA.

104. D. Gregorius Amianus, cui inter Incompositos Panenses Phantastici nomen obtrigit, Symboli loco prisina, seu crystallum trigonâ præfert, quæ res quasvis obvias mirâ elegantia ac colorum varietate spectandas repræsentat. Epigraphen subjunxit istam; TRAHIT VARIOS. Ita fecundum hominis ingenium eximia rerum diversissimarum ectypa, ac innumeras, scitisque cogitationes indes parturit. Opportunissima tamen hæc Sapientiæ incarnatæ idea est, quæ ad animarum salutem majori dexteritate comparandam, earum egestati penitissimè se attemperavit, & in diversas formas coloresque transformari minimè abhorruit. In hanc rem plurimum confert erudita illa S. Cyrilli Hierosolymitani catechesis; *UNICUIQUE VARIUS FIT* *Salvator ad utilitatem: qui enim indigent recreatione & latitiâ, illis fit vinca. Qui opus habent ut ingrediantur, his constituitur ostium: & qui cuperent offerre orationes, illis fit mediator, summusque Sacerdos. Rursus habentibus peccata, fit ovis, ut pro ipsis mactetur. ET OMNIBVS FIT OMNIA ipse idem naturâ permanens qui est.* S. Irenæus; *Et ipse Unigenitus Dei, utpote dives, & multum existens, non in una figura, nec, in uno caractere videbatur videntibus enim, sed secundum dispensationis ejus causas & efficaciam, sicut in Daniele scriptum est: aliquando enim cum his, qui erant circa Ananiam, Azariam, Misael, videbatur assistens eis in fornace ignis. Aliquando autem lapis à monte abscissus sine manibus percutiens temporalia regna; & ipse replens universam terram. Rursus videbatur ut Filius hominis in nubibus cæli &c.* Quod si imaginis hujus mentè in sensu deteriore interpretari libeat, non abs re fecundam astutam & malitiosam eâ significari dixeris, quæ, incautum amanti pectus præcipitatura, diversas technas comminisci, ac vultus omninò varios induere solet; modò enim

Cor vitiosum est incapax Dei. S. Augustin. Psal 17. Caussin. Act. 4. loc. cit.

Prædicator.

S. Hieron. in Epist. ad Nepot.

Mundanus.

Ingenium fecundum.

Gratia.

Christus in mundo conversatus.

S. Cyrill. Hier. Catech. 102

S. Irenæus l. 4. c. 37

Fœmina lasciva.

Centur. ad Epist. 8. Prosp. E. de Venia

Maria V. conceptio Thom. in Exposit. alus. Ange. ce.

eparatio lustrat. ach 9. 16. orn à Lap. hunc loc.

Aug in al. 96.

deus illustrat cor arum. Aug. c. 83. est q 46. austin in. aged. Na. ish. A. 2.

amorem, modò effingit odium; jam benignam, paulò post asperam se exhibet; nunc modesta, mox impudens, quovis Protheo versatior, comparet. His omninò coloribus insidiantem suam Armidam describit Torquatus Tassus;

Tass. Gerus.
Liberas.
Cant. 8. 4.
87. 6.

*Usa ong. arte la donna, onde sia colto
Ne la sua rete alcun novello amante:
Ne con tutti, nè sempre un stesso volto
Serba, mà cangia à tempoatti, e sembiantes,
Hor rien pudica il guardo in se raccolto,
Hor lo rivolge cupido, evagante.
La sferza in quegli, il freno adopra in questi,
Come lor vede in amar lenti, o presti.*

Fortuna. Etiam fortuna in vultus adeò diversos, assiduà metamorphosi, commutatur, ut in sola instabilitate se præbeat stabilissimam. Mars quoque colorum discrimine adeò multiplici spectatur, ut modò prosperum, modò adversum experiamur. *Varius enim est eventus belli,* inquiebat David;

Aulicus. 105. Quidam Aulicus; ut demonstraret, se, tametsi aliàs imperfectum, à benigno tamen Principis sui aspectu, plurimum æstimationis ac splendoris accipere; crystallum trigonam figuravit, quæ res; quantumvis squalentes, ac fordidas, mille pigmentis ad omnem venustatem effectas repræsentat. Epigraphen addidit; **VEL FOEDA NITESCUNT.** Eadem amoris effecta sunt: hujus enim adminiculo, res, nonnunquam fædissimæ, in amantium oculis admodum formosæ apparent. Ut adeò vetus illa paræmia adhuc obtineat;

Quisquis amat ranam; ranam putat esse Dianam.

Dilucidè Theocritus; Amori; quæ pulchra non sunt, ea pulchra videntur. Et Otho Venius;

Oth. Ven.
Embl. Amor.
fol. 206.

*Lusca puella placet cupido (cen cernis) Amori;
Ducit & hanc junctâ, quæ jubet illa, manu.
Sic & amica omnis formosa videtur Amanti;
Judicio cæcus nam vacat ille furor.*

Mundus. 106. Crystallus trigona, diversis colorum spectris ac imaginum ludibriis humanos oculos fallere solita, nunquam non aspicientibus placet. Ut adeò Carolus Bovius aptè superscripserit; **DECIPIIT, ET PLACET.** Mundi hæc imago est, qui tot ærumnis ac fraudibus infamis, nemini non arridet. S. P. Augustinus; *Si aliqua hujus sæculi prosperitas arriserit, nonne deceptoris est? Nonne plus habet deceptionis quam delectationis?* Eadem propriissima vitæ aulicæ idea est; uti hoc epigrammate interpretatur Carolus Bovius;

August. in
Psalm. 41.

*Spestat adorati Lojola insignia fastus;
Inque aula blandè, quò crucietur, amat.
Es vitrea vacuâ deceptus imagine bulle,
Ludibrii in spectro quarit inane jubar.
Ingenium hinc aula felix agnosce, malumque;
Quæ potius debet fraude fugare, trahit.*

DIACOSTIDES.

Caput XV.

107. **D**iacostides, nobilis gemma est, magnarumque virium; quas tamen omnes in ore cadaveris amittit. Lemma; **INTER PURA VIGEBBIT.** Talis omninò est oratio, gemma utique pretiosissima; sed in ore hominis impuri vim virtutemque omnem perdit. Siracides pronuntiat; *Non est speciosa laus in ore peccatoris.* Cùm Core, Dathan, & Abiron, cæterique Procere Hebræi,

Oratio
peccato-
ris.
Ecc. 15. 9.

numero ducenti quinquaginta, secessionem fecissent à Mòse, jamque starent, thura offerrent, & odores spargerent; terra horrendum repente contremuit, & undante superficie non secus quàm pelagus vento fluctuans, populum universum terruit; simulque immani eliso sonitu, perducles omnes horribili hiatu absorpsit; *descenderunt vivi in infernum, operi humo, & perierunt in medio multitudinis.* Quæ causa stragis adeo prodigæ? Pessima fuit oratio rebellium ac seditionum hominum, quorum mentem contumax superbia infecerat. Gravissimè olim Deus impiæ Levitarum tribui per Prophetam denuntiari; iussit; *Aufer à me umultum carminum tuorum, & carmina lyra tua non audiam;* quia, ut interpretatur Sanctus Hieronymus, *non est pulchra laudatio in ore peccatoris. Judæorum enim & hereticorum composita laudatio tumultus est Domini, & ut ita dicam, grunnitus suis, & clamor asinorum &c.* Carmina ergò si bonis operibus dirigamus, audiuntur à Domino; si malis, concludit aures suas, & impiorum Cantica non dignatur audire. Bias Priæneus, cùm in naufragii discrimine inter sceleratos &c. deploratæ vitæ homines esset, illique Deos ob sospitatem deprecarentur *Silene,* aiebat, *ne Di nos hic esse sentiant.* Nempe, *Peccatori dixit Deus, quare tu enarras justitias meas?*

Num. 16.

Amos 5. 2

S. Hieron.
hunc locum.

Psalm. 4

DIADOCHVS.

Caput XVI.

108. **D**iadochus, multarum virtutum gemma, illas omnes è solo cadaveris contactu perdit; uti Petrus Bercorius, Beluacensis; aliique testantur. Unde Lucarinus opportunè subscripsit; **IN CADAVERE NON PROFICIT:** Ita omninò SS. Eucharistia, intra peccatoris fauces, veluti in fordissimo cadavere recepta, vires suas ac gratia fluentia exercere penitus prohibetur. Sanctus Joannes Chrysostomus; *Sicut corporalis cibus cum ventrem invenerit, adversis humoribus occupatum, magis nocet, & nullum præstat auxilium: ita & iste spiritualis cibus si aliquem reperit malignitate pollutum, magis eum perdit, non suâ naturâ, sed accipientis vitio.* Hæcque applicatio Emblematis penitus conformis est, si epigraphæ, à Lucarino subjecta, attendatur. Quia tamen Arnoldus, aliique Gemmarii tradunt, quòd Diadochus, applicatus defuacto, vires amittit, idcirco melius hanc illi epigraphen substitues; **PERIT, TACTO CADAVERE, VIRTUS.** Documenti loco id habeat quivis Justus, ut peccatorum commercia, ceu cadavera penitus abominanda, effugiat; aliàs virtutum suarum splendore exuendus. Verissimè Plato; *Qui se improbis immiscet, necesse est eadem pati & agere, quæ tales agere & loqui inter se didicerunt.* Unde severum Paginæ Divinæ præceptum erat; *Ne contamine-tur sacerdos in mortibus civium suorum.* Id est, interprete P. Cornelio à Lapide, *Caveat sacerdos, ne immunditiem legalem contrahat tangendo cadaver;* veluti solus cadaveris contactus sufficeret; ad animam nostram, deperditâ religiosâ munditiæ, contaminandam.

Euchar.
stia.

S. Chryso.
Hom. 5.
Matth.

Societ.
mala.

Plato 1.
de
Legibus.

Levit. 2.
Corn. à
P.
in hunc s.

109. Dyacodus (quem Plinius & Bercorius Diadochum vocant) his omninò verbis describitur à Bercorio; *Est lapis pallidus, lucens ut beryllus.* Adeoque **ET PALLET, ET LUCET.** Servum Dei gemina hæc prærogativa spectat, qui jejuniis maceratus, clarissimos sanctimonix radios diffundit. Certè Sanctus Joannes Baptista, *neque manducans, neque*

Plin. 1.
c. 10.

Bercor. 1.
Reduct. 57
Justus
mortificatus.
Matth. 11.
10an. 1.

neque bibens, vitam in eremo ad eam claram exegit, ut passim apud omnes audiret Messias. S. Ambrosius; Jejunium, mors culpa, excidium delictorum, remedium salutis, radix gratia, fundamentum est castitatis. Hoc gradu ad Deum citius pervenitur: hoc gradu ante, quam currerit, Elias ascendit.

110. De eodem diadocho subjungit Bercoarius, *Est aptus ad responsa a demonibus obtinenda. Unde inscripti; RESPONSAM EXTORQUET AB ORCO. Hominem Apostolicum hoc symbolo exornabis, qui, assente Bercoario, per bonam predicationem & eruditionem, demones, id est, peccatores excitet ad bonam operationem, & eos compellat respondere, peccata sua dicere per confessionem.* Omnia boni Prædicatoris munia recensens Magnus Augustinus, ait; *Prædicatores voluntates pigras excitent, accendant frigidas, corrigant prævas, aversas convertant, repugnantes pacificent.* Propriissimè tamen bonum Exorcistam concernit, qui, Dei loco, demonibus imperat, eosque cum ad edenda opportuna responsa, tum ad energumenos deferendos compellit.

111. Inter cæteras Diadochi virtutes etiam ista à Gemmariis numeratur,

Nec lapis est alius, qui fortius evocet umbras.

Id, num vero sit consonum, hoc loco expendere non vacat: nobis sufficiat hanc exinde epigraphen defumere. **EVOCAT UMBRAS.** Sanctos illos Thaumaturgos hæc imago repræsentat, qui demortua hominum cadavera è sepulchro in vitam revocaverunt; quales fuere S. Stanislaus, S. Martinus, S. Patritius, S. Dominicus, S. Antonius Patavinus, S. Franciscus Xavierius, alii. Eadem Diadochi virtute Prædicator Apostolicus insignem se probat, quando sætentes mortalium animas, in vitiorum cavernis miserè sepultas, ad spiritualis vitæ libertatem educit. Cæterùm oratio, instar Diadochi, validissima est ad animas è purgantibus flammis evocandas. S. P. Augustinus; *Orationibus Sanctæ Ecclesiæ, & Sacrificio, & Eleemosynis, quæ pro mortuorum spiritibus erogantur, non est dubitandum mortuos adjuvari, ut cum eis misericordius agatur à Domino, quam eorum peccata meruerunt. Hoc enim, à Patribus traditum, universa observat Ecclesiæ, &c.*

ENYDROS,

Cap. XVII.

112. **HÆC** gemma, quantumvis solida, aquarum copiam tam immodicam evomit, ut fonti similis esse videatur. S. Isidorus de illa scribit; *Enydros ab aqua vocata; exundat enim aqua ita, ut clausam in ea putei fontaneam scaturiginem.* Unde Lucarinus hanc illi epigraphen subjunxit; **INDEFICIENS MANAT.** S. Nicolaum Bariensem hoc Emblemate significabat, è cuius sepulchro salutifera balsama ac prodigiosi liquores promanant; uti etiam, teste Thomâ Bozio, è gloriosis corporibus S. Andræ, Matthæi Apostoli, S. Felicis Nolani, & aliorum. Supra S. Laurentii Martyris Novariensis tumulum antiquissimi hi characteres leguntur;

*Aspicias hoc marmor tumuli de more cavatum,
Id solidum est intus, rima nec ulla patet.
Unde queat tellus occultas mittere lymphas,
Manat ab ingestis ossibus iste liquor.
Si dubitas, medio sudantes tolle sepulchro
Reliquias: dices, anda salubris ubi est?*

Maria Virgo, Mater misericordiæ, seu fons copiosissimus, omnique Enydro longè uberior, assiduas gratiæ suæ aquas in orbem diffundit. Ut ad eam rectè de illa pronuntiet Richardus à S. Laurentio, *Maria fons, qui non congelatur, sicut cætera aqua, sed FLUIT TER FLUUNT miserationes ejus.*

113. Gemmarius de Enydro canit;

Perpetuis fletus lachrymis distillat Enydros.

Itaque gemmam istam, indefessos lachrymarum imbres versare solitam, hoc epigrammate afficies; **MADET PERPETUO FLETU.** Damnatus, Enydro perfimilis, ob duriciam suam obstinatam saxum imitatur, simulque lachrymis æternum profundendis in inferno madet. Dilucidè S. Mattheus; *Filii regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. Fletus quidem, inquit S. Bernardus, ob ignem, qui non extinguitur; stridor verò ob vermem, qui non moritur. Planè fletus ex dolore, stridor dentium ex furorc. Fletum nempe tormentorum immanitas, stridorem dentium vehementia ipsa tabescentis invidiæ, & obstinata malignitatis extorquebit.*

114. Ex Enydro pingues & crystallinæ guttulae assiduo promanant, neque tamen putes velim, eas virtute quæ adam miraculosa ex arido illo lapide, veluti è famosâ illâ deserti Judaici rupe, elici: ipsemet enim lapis occultâ suâ virtute aërem vicinum condensare, & sine proprio detrimento in aquas convertere solet; adeoque eas, in aliorum utilitatem profusas, folius cæli beneficio accipit, novamque semper dispensandi materiem ab æthere ambiente fortitur. Proindè hæc Physicâ nixus, epigraphen subdidi; **QUOD FUNDIT, REPARAT ÆTHER.** Id ipsum Eleemosynariis evenire solet, qui suas opes, in egenos distributas, cælo compensante identidem recipiunt, & assiduam liberalitatem assiduo bonitatis ac providentiæ Divinæ beneficio exæquatam sentiunt. Perspicuè id in Sareptanâ viduâ cernere licet, quæ unicum farinae pugnium, & quatuor olei guttulas in pauperem Eliam scenore ad eam cumulado expendit, ut penus suum instructissimum receperit. De hac S. Ambrosius; *Quoniam devotionem cibo prætulit, meruit, ut ariditatis publicæ sola non sentiret arumnam. Itaque non defecit hydria farina, cum torrentis fluenta deficerent.*

115. Enydros, assiduam liquorem destillans, nec consumitur, nec imminuitur unquam. Arnoldus apud Vincentium Beluacensem ait; *Enydros est lapis destillans perpetuis guttis, nec liquefit omnino, nec efficitur minor.* Unde Carducius inscripsit; **SINE DAMNO FOECUNDA.** Bonus Magister, tametsi, instar Enydri, assiduas doctrinæ suæ aquas versans, nunquam tamen vel minimâ sapientiæ suæ jacturam sustinet. S. Joannes Chrysostr. *Divina eloquia, inquit, fonti similia sunt, largis, perennibusque fluentis scaturient; etiam qui ante nos fuere, pro viribus suis aquas inde hauserunt, & similiter qui post nos futuri sunt, idem attentabunt, neque sic totum evacuare poterunt, sed magis interim augetur flumina & crescunt. Hæc enim spiritualium fluentium natura est, ut hoc magis scaturiat spiritualis gratia, quo magis inde hauserunt.* Et certè quod de doctrina sacra, id ipsum de Doctoribus pronuntiare licet; quantumcunque enim sapientiâ profundendâ liberales fuerint, non tantum nihil inde amittunt, sed contra plurimum recipiunt. S. Petrus Cellensis doctrinam cum sanguine, è venis elicto, comparat. *Scalpello, instantia eorum qui me rogant, & à me edoceri volunt, vena cordis incisa, undecumq; vocavi vi-*

Maria. V.

Rich. à S. Laur. lib. 9.

Damnatus.

Matth. 8. 12.

S. Bern. ser. 8 in Psalm. Qui habitat.

Eleemosynarius.

2. Reg. 17.

S. Ambr. l. de Elias c. 2.

Vinc. Belu. l. 8. c. 70. Specul. Nat.

Magister.

S. Io Chryf. Hom. in Genes.

Doctor.

S. Pet. Cell. Tract. de Conscientia.

S. Ambrosius l. de iustitia & gloria.

Bercoarius l. cit.

Bercoarius l. c.

Prædicator fructuosus. Aug. l. de novis viduis p. 18.

Exorcista.

Purgatorium. Aug. serm. 4 de verb. Apost. c. 2.

S. Isid. l. 16. Ethym. c. 13.

Reliquiæ SS. S. Nicolaus Nolanus.

Thom. Boz. de sign. Eccl. l. 15 fig. 66.

cum sanguinem venarum totius meditationis, ut de sanguine defacata eruditionis commodaret, seu emitteret cor, quod sufficeret dicenti. Nec credendum, quod semper vena cordis evacuetur perniciosè, quoties inciditur, quin potius de effusione charitatis commodius fluit, ac liberius.

G E M M A.

Cap. XVIII.

116. **A**urifices gemmarum bonitatem plumbo experiri solent; adulterinæ enim illo commaculantur, genuinis econtra penitus illæsis. Unde plumbum, gemmæ affricatum epigraphen sustinet; **NEQUAQUAM INFICIT**. Eadem omninò ratione calumnia nunquam eousque grassari potest, ut hominis virtuosi famam ullà labeculâ contaminet. Benè dixit Seneca; *Nullum sapientem nec injuriam accipere, nec contumeliam posse. Et rursum; Tustus est sapiens, nec ullâ affici aut injuriâ, aut contumeliâ potest.*

Calumnia.

Senec. l. quod in sapientem non cadit injuria cap. 2.

117. Joannes Ferrus aliquot pictis gemmis subscripsit; **PICTÆ, AT NON INCISÆ**. Tales gemmarum umbras homines illos vocaveris, qui scientiarum cognitionem non commodam ac veram, sed è superficie tantum sequuntur: sicuti hypocritæ non ipsâ virtute, sed solâ virtutis umbrâ amicti incedunt. Talis etiam est omnis terrena voluptas ac felicitas; nam, asserente S. Joanne Chrylostomo, *Etiamsi divitias objeceris, si gloriam, si delicias, sive aliud quodcumque ex his, quæ magna esse videntur, figura tantummodo sunt, non ipsius, quæ in rebus est, veritatis demonstratio.*

Apparentia.

Hypocritæ.

Felicitas mundi.

S. Jo. Chryf.

Mariæ V. presentatio.

118. D. Aresius gemmam, annulo insertam, hoc lemmate donavit; **HONORI INVIGEM**. Mariam Virginem, in templo presentatam, hoc Emblemata spectat, quippè quæ, cum loco illi sacro plurimum honoris suâ presentia deferret, ab eo vicissim maximè fuit honorata. Mutuam hanc honoris deferendi consuetudinem Fulvius Testi in Principe Alexandro de Esthe, ad Sacram Ecclesiæ Purpuram sublevato, deprehendit.

*La spoglia, che d'intorno à voi rimirò
Di pretiosa porpora contesta,
Grande vagliami il vero onor vi rende.
Ma s' à i vostri natali il pensier giro,
Veggio Signor, che la vermiglia vesta
Non Minor da voi gloria acquista, e prende.*

Cassiod. l. 5. Var. Ep. 40.

Cassiodorus; *Gemmarum divites vena, auri fulgore pretiantur, & gloriam pulchritudinis capiunt: sic bona merita splendidis dignitatibus sociata, alternis præconiis adjuvantur, & unius rei facies de addita sibi venustate pulchrescit.*

119. In exequiis Philippi IV. Hispaniarum Regis, Mediolani ad S. Alexandrum celebratis, gemmam videre erat, quæ Emblematis loco inter tenebras fulgurabat; cum dicto, **ALIENÆ HAUD INDIGA LUCIS**. In eoshæc Imago convenit, qui propria suâ virtute insignes, non coguntur mendicatio vivere. Senecæ dictum erat; *Nemo gloriari, nisi*

Se ipso operari.

de suo, debet. Eidem Emblematis subscribere licet; **LUMINE CLARA SUO**. Cæterum Emblematis mens hoc epigrammate aperitur.

*Lumine clara suo vel cæcæ noctis in umbris
Non mendicatio gemmanitrore micat.
Sic tua, sic virtus ALIENÆ HAUD INDIGA LUCIS*

*Ingenitâ fulget luce, Philippe, satis.
Hæc major fato, tenebris obducta sepulchri,
Vivida in extincto lumine fulget adhuc.*

120. Gemma, annulo inclusa, pulchrior, ac magis conspicua redditur, quàm loco suo nativo relicta. Quare D. Gregorius Bolzi, nobile Congregationis Somascenæ ingenium, Symboli loco gemmam expressit; cum lemmate, **MEGIO CHE DOVE NACQUE**. Id est; **GLARIOR A PATRIA PROCUL**. Dicere volebat, Sanctæ Aedi S. Aedis Lauretanæ, Nazaretho in Italiam translata, plurimum honoris ac venerationis accrevisse. In rem præsentem meus D. Carducius;

*Fit Gemma carior procul cunabulis;
Sic extero fit gravior solo Domus.*

Eos insuper hoc Emblemate condecorare licet, qui nobili loco nati, ad claustralem aut religiosam vitam transeunt. S. Gregorius Papa; *Qui cælestis vita dulcedinem, in quantum possibilitas admisserit, perfectè cognoverit, ea, quæ in terris amaverat, cuncta derelinquit, comparatione illius vilescunt omnia, deserit habita, congregata dispergit, inardescit in cælestibus animus, nihil de terrenis libet, deforme conspicitur, quidquid de terrena rei placebat specie: quia sola pretiosæ margarita claritas fulget in mente.*

Religio sus.

S. Greg. i. Homil.

121. Gemmas hoc acroamate insignire licet; **TERUNTUR UT NITEANT**. Ita omninò Divinâ Providentiâ comparatum est, justos aliorum violentiâ & injuriis acerrimè conteri, ut, instar gemmarum, ad ampliores virtutis suæ radios promoveantur. Opportunè meus Concanonicus S. Prosper.

Calamitas illustrat

*Mens etenim recta, & puri sibi conscia cordis
HOC PLUS SPLENDESCIT, QUO
MAGIS ATTERITUR.*

S. Prosper. Epigr. 52.

Et S. Joannes Chrylostomus; *Tantam fortitudinem habet virtus, ut CLARIOR fiat, CUM INFESTATUR.*

S. Jo. Chry. Hom. 6. i. in Genes.

122. Gemmæ, ubi nascuntur, aut magnâ copiâ abundant, pretio haud ullo habentur, at in exteris regionibus maximi æstimantur. Unde lemma; **EXTERIS IN PRETIO**. Eorum hæc imago est propria, qui in patrio solo neglecti, alibi plurimum æstimantur. Teste Venerabili Beda, *Non solum Dominus & caput Prophetarum, qui à Moysè Propheta nominatur, sed & Elias & ceteri Propheta minus in partâ; quàm ceteris civitatibus sunt honorati. &c.* In rem præsentem meus Carducius hos Jambos ponit;

Patria.

Beda in c. Luca.

*Pretiosa gemmarum est supellex exteris;
Natali at illa sprete sordescit solo.
Sub patrio sic nemo Vates athere;
Sub extero sed emicat Virtus polo.*

Colleg. Can. Reg. S. Aug. Dießense Bavariae

123. **G**emma, annulo aureo inserta, clarosque vibrans radios, epigraphen sustinet; **LUCET; ET ORNAT.** Gemmae symbolo S. Mechtildem, Canonicam Regularem, intelligo, quae in celeberrimo Collegio Dießensi, ceu aureo virtutum ac regularis Disciplinae annulo, non tantum plurimis *lucet* miraculis, sed & totam *ornat* Bavariam, cum primis verò Dießensem agrum, qui gemmae huic & cunas praebuit, & tumultum, tot indies coruscum caelestibus prodigiis, quot nunquam non amplissimos numerat ad tantam Thumaturgam supplices. Ne verò operose, & contra instituti mei rationem cogar repetere, quae Engelhardus Abbas, Henricus Camsius, Philippus Döbereiner, Raderus, aliique viri Clarissimi prolixè ac eruditè de prodigiosa hac Virgine publico evulgarunt typo, omninò velim ut *Gemmam Dießensem*, seu vitam S. Virginis Mechtildis, singulari eruditione ac miro compendio nuperrimè ab Admodùm R. & Doctissimo D. Thoma Durr, Canonico Regulari & Decano Dießensi, editam, consulas. Ceterum virtus & scientia non tantum hominis optima sunt ornamenta, sed insuper lucem aded copiosam diffundunt, ut non tantum proprio intellectui, sed & exteris illustrandis deferviant. S.P.N. Augustinus; *Illuminatur anima luce sapientiae Dei, sicut illuminatur aer luce corporeâ. Et sicut aer tenebre scit ista luce defertur, ita tenebre scire animam intelligimus, sapientiae luce privatam.*

124. Narrat Petrus Bercorius, Gemmam Liparam ita existere animalibus gratam, ut ad illam intuentiam turmatim confluant: unde venatores feris, quas alio modo capere nequeunt, gemmam illam exhibent, sicq; accurrentes in suam potestatem redigunt. Emblematis subscripsit P. Sebastianus à Matre Dei;

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

VEL TOTUM ATTRAHET ORBEM; Deiparam Virginem significans, cujus ope plurimi peccatores, ceu ferae indomitae, ad Deum trahuntur. Ut aded verè à S. Ecclesiâ salutetur *Refugium peccatorum.* S. Bernardus, ad Dei Matrem conversus, *Tu, inquit, peccatorem à desperationis barathro piâ manu retrahis, spei medicamè aspiras, foveas, nec deseris, quousq; horrendo iudici miserum reconcilies.* S. Petrus Damianus refert, latronem quoque bonum ad Christum conversum ope ac precibus B. Virginis; *Bonus latro, inquit, respicit, quia beatissima Virgo inter Crucem Filii, & crucem latronis posita, Filium Pro latrone deprecabatur.* Et paulò inferius; *Latro in Cruce conversus: sed cur non ante? cur non respicit, cum Jesum in via sequeretur? cum eum Crucem suam ferentem vidit & comitabatur? Tunc convertitur, cum Maria juxta crucem stabat: Tunc ex Latrone factus est Martyr, cum pro eo Maria deprecabatur.* En! quam potenter trahatur, quem Beatissimae Virginis preces trahere conantur. Vide in hanc rem prolixè & eruditè differentem Alphonsum Salmeronem.

Maria V. refugium peccatorum. S. Bern. ser. 2 de virg. D. par.

Latro cõversus. S. Pet. Dam. in serm.

Salmer. Tom. 10. Tract. 40

HYACINTHUS. CAPUT XIX.

125. **A**lcibiades Laecarinus Hyacinthum hoc epigrammate loquentem sistit; **CON L'AER. CANGIO ASPETTO.** Id est; **COELI VARIATUR ASPECTU.** Ipsissima haec mei Richardi Victorini de Hyacintho est sententia; *Hyacinthus, inquit, qui cum aere mutatur.* Et S. Isidori; *Cum facie caeli mutatur.* Cui proprietati etiam Solinus aliq; innumeri subscribunt. Maria Virgo, hyacintho simillima, in omnes Christi patientis vultus

Rich. Vict. in c. 21. Apoc. S. Isid. l. 16. Erhym. c. 9. Solin. l. 32. Maria V. supra Calvar.

& dolores supra Calvariæ rupem videbatur penitus transformata. S. Thomas Aquinas; *Ea vis amoris est, ut talem te esse necesse sit, quale est id, quod amas; & cui per affectum conjungeris, in cujus similitudinem ipsa quodammodo dilectionis societate transformaris.* Ad propositum nostrum explicatissimè Richardus à S. Laurentio; *Domine, inquit ad Christum una mulier astat tibi crucifixa, qua quascunque plagas, quacunque vulnera, quoscunque dolores sentis, & suscipis in tuo corpore, compatiendo suscipit in visceribus cordis sui.*

126. Hyacinthus, Sapphyro perfimilis, cæruleo ita illustri tinctus est, ut serenissimum cælum exæquet. In eo tamen à sapphyro distinguitur, quòd malis omnibus penitus sit immunis. Unde Lemma; **FULGET IMAGINE COELI.** Aut verbis ex S. Hieronymo desumptis; **RADIAT COLORE COELESTI.** Vel ut Carducio placet; **IN SE PINGIT OLYMPIUM.** Veldenique ob purissimam ipsius munditiam; **MACULA PROCUL.** Homines sanctos, omnique vitiorum nàvo penitus liberos, hæc imago spectat; corpore enim in terris degunt, affectus autem cælo affixos habent. S. Ambrosius id totum explicatè tradens, *Hyacinthus, ait, calisereni colorem habens, sicut sapphyrus. Sed ille maculas habet; istius pulchritudo nullis maculis deturpatur. Significat autem sanctos viros, ab omnibus sordibus peccatorum alienos, terram corporibus, cælum mentibus semper inhabitantes.*

127. Hyacinthus ad diversos cæli vultus studio è conformatur. Nam, S. Isidoro teste, *Sereno perspicuus est, atque gratus: núbilo coram oculis evanescit atque marcescit.* Quare epigraphen subjunxit; **SERENO RIDENS, NÚBILO TABESCIT.** Hominis prudentis & sinceri hæc leges sunt, ut proximis suis nunquam non accommodatus, dolentibus condolect, & collatetur latantibus. Opportunissimè meus Richardus Victorinus; *Hyacinthus, qui cum aere mutatur, cum sereno serenius, cum núbilo núbilis, virtutem fraternæ condescensionis designat.* Et Hugo Cardinalis; *Per hunc significatur discretio Sanctorum, & compassio, quæ secundum Deum omnibus, & in omnibus se conformant, ut omnes lucrifaciant.* 1. Cor. 9. *Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifacerem; vel compatiantur omnibus, ut Rom. 12. Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus.*

128. Ea est Hyacinthi durities, ut nullo, nisi adamantis acumine fragi aut incidi queat. S. Isidori verba sunt; *In sculpturis durissimus, nec tamen invictus. Nam adamante scribitur & signatur.* Unde inscriptio; **SOLO ADAMANTE SIGNATUR.** Ita omninò servi Dei quibusvis malevolorum insultibus firmissimo pectore oblectantur, neque alios, nisi legis & timoris Divini characteres in animam suam recipiunt. Sic, tametsi Principes Sacerdotum carceris horrore, verberum duritie, ac gravissimis imperiis sanctum verè fidei affectum in Apostolorum cordibus obliterare niterentur, irritus tamen omnis conatus cecidit: Apostoli quippe hyacinthino pectore obfirmati, nulli alteri, nisi Divinæ voluntati cedere poterant. *Interrogavit eos Princeps Sacerdotum, dicens; Præcipiendo præcepimus vobis, ne doceretur in nomine isto; & ecce replèstis Jerusalem doctrinâ vestrâ. Respondens autem Petrus & Apostoli dixerunt; Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus.* Ita etiam Machabæi responderunt Antiocho mandanti, ut contra legem Dei vescerentur suillâ; *Non obedio præcepto Regis, sed præcepto Legis, quæ data est nobis per Moysen.* Huic simile est axioma Platonis; *Nulli hominum fas est discedere ab eo munere quod Deus ei imperavit.*

Nam, ut alibi ait, *Illud sanctum est, quod Deo gratum est & placet.*

129. Peculiaris hyacinthi virtus est, quod humanum pectus confortet, omnemque ex illo mærorem depellat. Bercorius de illo scribit; *Virtutem habet confortativam; & tristitia seu melancholia fugativam &c.* Proinde hanc gnomam Emblematis loco sustinet. **ANGORES PECTORE PELLIT.** Spes firma, in æternam mercedem defixa, tam simmodicas pectori humano vires subministrat, ut in calamitatibus & ærumnis omnibus triumphet. E sententiâ Origenis, *Hyacintho spes regni cælorum conferri potest.* S. Jo. Chrysostomus; *spes bona, inquit, hujus vitæ labores semper minuit.* Et rursus; *Spes in tribulatione labores sentire non permittit.*

130. Dioscoridi constans suffragatur experientia, quòd hyacinthus omnem venenivim è pectore humano proscibat. Bercorii verba sunt; *Veneno obviat, & toxico contrariatur.* Ut ad eò hanc epigraphen jure sibi vendicet; **IMPONIT FRENA VENO.** Calamitates, fortuitò immixtæ, certius antidotum non habent, nisi mentem ad Divinam voluntatem, ceu ærumnarum omnium authorem, conformatam. Sola enim hæc consideratio, instar hyacinthi, omnem tormentorum vim infringit. Seneca in rem præsentem concedens, ait; *Animus noster, quacunque sunt, debuisse (Divinâ voluntate) fieri putet, nec velit objurgare naturam, id est, res à Deo ordinatas.* Optimum est pati, quod emendare non possis; & Deum, quo Auctore cuncta proveniunt, sine murmuratione comitari. Et paulò post; *Hic est magnus animus, qui se Deo tradidit.* S. Paulus à dæmone plurimùm afflictus, ita acerbè doluit, ut tam immodicas ærumnas, tertiâ vice deprecaretur. At ubi illas è Divinâ voluntate profluere deprehendit, lubens quantocyus acquievit. Hæc de causâ S. Laurentius Justinianus; *Nihil sanius, inquit, nihilq; consultius esse potest, quam ut quisque totum Divinæ se committat voluntati, suum velle suumque nolle ab eo pendere faciat, qui novit omnia, & nihil eorum, quæ fecit, odit.*

J A S P I S.

Cap. XX.

131. Inter complures Jaspidium species, mira reperitur colorum varietas; aliæ enim, Plinio teste, sunt virides, glaucæ, ac purpureæ; aliæ cæruleæ, vel aliis coloribus tinctæ. Lucarinus tamen eos colores omnes ad tria tantùm capita reducit; unde etiam Jaspidi hanc præfixit epigraphen; **UNUS, SED TRICOLOR.** Significabat nimirum, hanc in uno Christo Triadem, corpus videlicet, animam, & Divinitatem, contineri. S. Bernardus; *Verbum & anima & caro in unam convenere personam, & hæc tria unum, & hoc unum tria, non confusione substantiæ, sed unitate personæ.*

132. Inter cæteras Jaspidis proprietates observat Petrus Bercorius, quòd vires suas fortius exerat, magisque resplendeat argento quàm auro inserta. *Jaspis in argento plus valet, quàm in auro, & ibi sua virtus melius elucescit.* Unde subscripsi; **IN ARGENTO FULGIDIOR.** Dicere volebam. Doctrinam Evangelicam, ceu gemmam pretiosissimam, omnium maximè resplendere, fructumque in fidelium cordibus uberrimum proferre, si Prædicatores innocentia, puritate, & vitæ sanctimoniam potius, quàm scientiis instructi fuerint. Unde David cum primis à Deo bonitatem internam, ac vitæ candorem, disciplinamque animi; loco autem postremo

S. Tho. 4. 29. Opusc. 20.

Amans.

Rich. à S. Laur. l. 2. p. 2. de land. Virg.

Justus.

S. Ambr. in Apoc. 21.

S. Isid. l. 16. Ethym. c. 9.

Conformari.

Rich. Vict. in c. 21. Apoc.

Hug. Card. in c. 21. Apoc.

S. Isid. l. 1.

Justus foli Deo cedit.

Mat. 7. 27.

Mach. l. 2. 7. v. 30.

Plat in Phædro.

Idem in Etyphro.

Bercor. l. 1. c. 83. n. 2.

Spes ad cælum.

Orig. Hom. in Exod. S. Chryf. Hom. 12. in Genes.

Idem ser. in Epist. a Philipp. Bercor. l. 1. c. 5.

Conformari De

Seneca Ep. 107.

S. Laur. In de casto eo nub. c. 17.

Plin. l. 17. c.

Christus

S. Bern. ser. 3 in Vigil. Nativ.

Berc. l. 18. c. 53.

Scientia cum puritate.

Psal. 118

mo scientiam flagitavit. Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me. S. Gregorius Papa; Doct̄or ipse prior debet bonum ostendere, quod alios contendit edocere. Non enim potest in prädicatione venerabiliter recipi, si prius in se honorem ministerii non præsert lute bona conversationis. Interpretes S. Stephani vultum idè purissimis radiis à Deo illustratum, ac instar Angeli resplenduisse, docent, ut ipsius sermones ac doctrinæ, aure magis benignâ ac pretio majore exciperentur.

133. Joannes Ferrus Jaspidi subscripsit; SANGUINEM SISTIT. Proprietatis hujus meminit Guido Vanninus hoc disticho;

*Irriguus futvâ sedatur Jaspide sanguis;
In gemma tantum corpore frigus inest.*
Haud aliter mortis ac extremi Judicii terror omnem hominis concupiscentiam, ad flagitia perpetranda nimium quantum fluidam ac proclivem, sistit. Sira- cidis monitum est; *In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, & in aeternum non peccabis.* In hunc locum Rabanus; *Qui enim considerat, qualis est in morte, semper fit timidus in operatione: Nihil quod transit, appetit, cunctis presentis vitæ desideris contradicit.* Et S. P. Augustinus; *Consideratio hujus sententia, destructio est superbia, extinctio invidia, medela malitia, effugatio luxuria, evacuatio vanitatis, & factantia &c.* Sic Constantinus Magnus Christianorum sanguinem, instar Jaspidis, validissimè firmavit, qui antehac in Ecclesiæ primordiis à gentiliū tyrannide crudelissimè profundebarur. De hoc crudè canit Cassianus;

*--- Veniet in clypeum terris caput
Princeps pudici mite presidium chori,
Qui Christianis ritè perfusus sacris
Graci furoris franget indomitas faces,
Sic quando missus fervet ex venis cruor,
Bullit que toto largius rivo fluens,
Si forte Jaspin sedula admovit manus,
Repente sistit sanguis, & fidit dolor.*

134. Quidam Devotus Crucifixi statnam è Jaspide efformavit, in qua sanguinæ lapidis illius venæ cruentas Servatoris plagas exprimebant; additâ inscriptione, DEUS ASPER: velat diceret, Deum atrocissimos dolores adversus se ipsum decrevisse, ut generis humani vulnera suavissimo lenimine persanaret. Drogo Hostienis, ad Christum patientem conversus. *Fecisti, inquit, de corpore tuo speculum animæ meæ. Dediti corpus tuum percutientibus, & genas tuas vellentibus, faciem tuam non avertisti à conspuentibus in te, ut alapas tuas alapas meas removeant, & flagella flagellis expientur, & opprobria exprobrantium, qua ceciderunt super te, auferant a me opprobrium sempiternum.* Id tamen observes velim, hanc iconem non quidem Emblematis sed tantum affectus devoti naturam sustinere.

I R I S.

Cap. XXI.

135. IRIS in mari Erythraeo nasci solita, si radiis solaribus exponatur, in vicino pariete arcum celestem depingit; uti testatur S. Isidorus; Unde epigraphen præfert; **RADIIS ADVERSA REFULGET.** Ita sancti, sub præsentia ac gratia Divinæ radiis collocati, visibilem ac lucidissimum gloriæ splendorem è vultu suo diffundunt. Id quod non solum in Stephano licebat cernere, de quo Acta Apostolica referunt; *Intuentes eum omnes, qui sedebant in consilio, viderunt faciem ejus, tanquam Angeli;* Sed etiam hoc nostro ævo in S. Thomâ Aquinate, S. Ignatio Loyolâ, aliisque compluribus. De gratia Divinæ *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.*

lumine ait in rem præsentem Magnus Augustinus; *Accedis ad lumen, & illuminaris, & inter filios Dei numeraris. Si recedis à lumine, obscuraris, & in tenebris computaris. Illud tamen lumen non accedit ad se, quia non recedit à se.*

154. Vincentius Beluacensis de hoc lapide refert, quòd sub tecto collocatus, à radiis solaribus percussus, pulcherrimam colorum varietatem, arcui celesti persimilem, spargat; Loci verò apertis repositus, radios omnes in se ipsum colligat, omniq; venustate destituatur. Ipsiusmet verba ita accipe; *Sub tecto percussa sole, species ac colores arcus celestis in proximo pariete ejaculatur; At dicunt etiam in aperto sole projectam radios in se recedentes discutere:* Epigraphen hanc subjūxi; **SLENDE AL COPERTO, ET AL APERTO E' OMBROSA.** id est; **SUB TECTO SPLENDENS, SUB SOLE OBUDUCITUR UMBRIS.** In hac gemmâ ceu lapide lydio, Religiosos experiri licet; sicuti enim in Cœnobii sui solitudine plurimis virtutibus resplendent, omniumque promerentur venerationem; ita vicissim plateas pervagari soliti, indubitata lucis & existimationis suæ jacturam faciunt. Id quod Franco Abbas clarissimo Deiparæ Virginis exemplo commonstrans, ait; *Maria, secreti amica, quieta studiosa, in cubiculo assidua, in publico rarissima, tumultus oderat, occursum fugiebat, ne sapius visa, et si non conscientia vel sine maculam contraheret, quam raro effugit, qui se turbis hominum ultrò immergit. Audiant Virgines, audiant cœnobialis palastra Professores. &c.*

LAPIS. SAXVM. MARMOR.

CAP. XXII.

155. Lapis, à guttulis defluentibus excavatus Bar- galio authore, hanc Ovidii gnomam præfert; **ET MOLLI CAVATUR.** Ita imperterritum ac generosum hominis pectus, à simulatis mulierculæ lachrymis sese emolliri patitur. Clarissimum hujus Lachrymæ exemplum in Samsonè habes, qui, arcænum quoddam silentio comprimere volens, paulò post succubuit; siquidem famina *septem diebus continuis flebat ante eum, tandemque die septima, cum ei molesta esset, exposuit. &c.* En petram robustissimam mollibus unius mulierculæ lachrymis effractam! Eadem omnino ratione dixeris, quosvis grandes animos ab unâ libidinis mollitie vinci. Ut adè non sine dolore exclamet S. Cyprianus; *Quantos Leones domuit una muliebris infirmitas delicata!* Denique etiam cordis obstinati durities placidâ ac benignâ corrigentis methodo commoveri solet. Egregiè S. Hieronymus; *Non quæris monachos tibi esse subjectos, & idè magis subjectos habes. Tu offeris osculum, illi colla submitrunt, exhibes militem, & Ducem impetras &c.* Et meus Concanonicus Hugo de S. Victore; *Blandis divo exhortationibus placandus est, quia DURA vulnera PER LENA FOMENTA MOLLESCUNT, & furor insanorum medico blandiente sanatur.*

156. Lapidis, à stillantibus guttulis excavato, hanc Ovidii epigraphen non nemo subdidit; **NON VI, SED SÆPE CADENDO.** Inde liquet, nullum pectus adè esse obduratum, quin importunis ac continuis motibus tandem cedat. Eidem Emblemati hanc ego gnomam adjeci; **PERCUSSU CREBRO.** Verbis ex Ovidio mutuatis;

*--- --- --- Utque caducis
Percussu crebro saxa cavantur aquis,
Sic ego continuo Fortuna verberor iclu.*

In rem præsentem prolixior idem Ovidius, canit,
Ferrens assiduo consumitur annulus usu,
Interit assiduâ vomer aduncus humo.
Quid magis est durum saxo? Quid mollius undâ?
Dura tamen molli saxa cavantur aquâ.

Ovid. l. i. de Aræ.

Compendio totam argumenti rationem complexus S. Petrus Damianus, ait; *Quid durius saxo? quid aquâ liquidius? & tamen à quodam sapiente dicitur; Gutta cavat lapidem; nimirum & omnis anima nostrâ soliditas, ac fortitudo destruitur, si assiduis inundantiis, & quodammodo pluvialium verborum fluxibus atteratur.*

Lachrymæ Deum vincunt.

Isa. 12. 4.

S. Auguſt in Pf. 4. de Sani. c. 4. S. Hieron. in Epist.

157. Argumento non absimili, allusione forsan ad Duralicense cognomen factâ, petram porphyriticam depinxere, quæ stillantibus guttulis corrosa, epigraphen tulit; DURA LICET. Ita Deus, etsi in sacris Litteris Petra penitus invicta cognominetur, assiduis tamen suorum clientium lachrymis suavissimè emollitur. Hujus exemplum in Jacobo manifestum cernere licet; qui *invaluit contra Angelum, & confortatus, flevit, & rogavit, &c.* Sicque precibus integrâ nocte continuatis, & assiduo lachrymarum destillantium rore effuso, adversus Angeli, utpote Vicarii Divini, fortitudinem prævaluit. Laconicè Magnus Augustinus; *Si desideras quod non habes, funde lachrymas.* Et S. Hieronymus; *O lachryma humilis! tua est potentia, tuum regnum, quid plura? Incis invincibilem, ligas omnipotentem, &c.*

Parvula nocent.

Manſuetudo.

Prov. 15. 1.

S. Greg. Naz. Carm ad- vers. Iram.

158. Lapidem, à stillante guttulâ reptum, D. Cæsar Antonius Bendinellus hoc lemmate notavit; MOLLIOR FRANGIT. Hinc discas, etiam ab infirmiore potentiâ plurimum damni nobis creari, nec ullas unquam vires, quamlibet debiles, neglectim præferendas esse. Certè David, sedecim annorum juvenis, turrim illam carneam, Goliathum prostravit. Unicus capillus, si Plinio fidem habeas, Fabio, Senatori Romano, jugulum attulit. Unica musca Adrianum IV. Pontificem Maximum necavit, &c. Caterùm eodem Emblemate demonstratur, benevolentiam, suavitatem, ac mansuetudinem aptissimos esse arictes, ad faxea quævis & obstinata hominum pectora emollienda. Et forsan Emblematis Author posterius hoc documentum innuere voluit, quando inscripsit; MOLLIOR FRANGIT. Si quidem ipsissima hæc Salomonis verba sunt; *Responsio MOLLIS FRANGIT iram.* S. Gregorius Nazianzenus inter cætera iræ placandæ remedia etiam, istud affert;

At cepit ille? Protinus verbis tuis
FRANGATUR, atque MORIBUS BLANDISSIMIS.

Senec. l. i. de Clement. c. 24.

Huic doctrinæ penitus conformis Seneca, ad cordis humani contumaciam edomandam nullum potentius censet antidotum, quàm clementiam & mansuetudinem. *Remissius imperanti, melius paritur. Natura contumax est humanus animus, & in contrarium, atq; indurum nitens, sequiturque facilius, quàm ducitur.*

Consuetudo.

Senec. l. i de Ira.

159. Animus, ad vitia declivis, lapidem imitatur, quæ montis præcipitio delapsus, sistere nequit, DONEC AD IMUM feratur. Præclarè Seneca; *Ut in præceptis datis corporibus, nullum sui arbitrium est, nec resistere, mor. urve dejecta poterunt, sed consilium omne, & poenitentiam, irrevocabilis præcipitatio abscedit; ut animus, si in iram, amorè, alioq; se projecit affectus, non permittitur reprimere impetum, PARLAT illum OPORTET, & AD IMUM agi suum pondus.*

160. Vitiatæ naturæ nostræ defectus & imperfectiones assiduâ industriâ, feriis reprehensionibus, ac moderatâ castigatione tandem felicissimè corriguntur: haud secus, atque scabrum & distortum sa-

xum frequenti malleorum impulsu, & crebro scalpri acumine quadratur, levigaturque. Unde lemma; **Diligenti ARTE POLITUR.** Ab hæc metaphorâ non multum alienus S. Joannes Chryostomus in illud Psalmi; *in Psal. 7. Consumetur nequitia peccatorum, & diriges justum; ait, Infer supplicium, & cessare facies à vitio: quem admodum enim putrefactiones cedunt usturis & secti- onibus: ita & a supplicio arcetur improbitus. Qui scinditur & uritur, ita ad sanitatem ingreditur.*

Diligenti s 10. Chryso- in Psal. 7.

161. Lapis, quamlibet pretiosus, si, lole superius al- lucente, è terrâ levetur, quantocyus umbram infra se spargere solet. Unde Lucarinus illum, sub radiis solaribus in aere sustentatum, hoc lemmate notavit; **ELATIONE UMBRA.** Ita sanè complures homines in infimo fortunæ gradu nullas defectuum umbras jaciunt; at ubi dignitatum fastigia conscenderint, latissimas illas diffundunt. De Galba refert Cornelius Tacitus; *Major privato visus, dum privatus fuit: & omnium consensu capax imperii, nisi imperasset.* De Nerone Emmanuel Thefaurus idipsum dicit; *Hic inter privatos optimus, inter Principes pessimus fuit: Regno dignus, nisi regnasset.* Ut adeo Justus Lipsius non abs re pronuntiet; *Barbari aut viles homines, ubi licentia adest, plerumque sævi sunt: mites in ea & moderati ingenui sanguinis, & stirpis.*

Dignitas.

C. Tacit l. i Histor.

Lips Monit. Polit. l. 2. es

162. Academicus, inter Errantes Brixienfes Indifferens, symboli loco plurimos lapides impositos præfert; cum dicto, **AD FABRI STRUCTURAM.** Ita verus obediens nullâ aliâ, nisi superioris sui voluntate gaudet Christus, obedientiæ prototypum, Divino Patri suo dixit, *Non quod ego volo, sed quod tu.* Nec aliter Regius Propheta; *Paratum cor meum Deo, paratum cor meum.* Id est interprete S. Bernardo; *Paratum cor meum ad adversa, paratum ad prospera; paratum ad humilia, paratum ad sublimia; paratum tibi Domine vacare, paratum proximis ministrare; paratum ad omnia, quacunque præcipis.*

C. Tacit l. i Histor.

Lips Monit. Polit. l. 2. es

Obedien-

Marc. 14.

Psal 107. x S. Bern. ap. Card Hug in hunc l.

163. Serra, lapidi dissecando applicata, & assiduis è vicino canali destillantibus guttulis humectata, epigraphen tenet; **NON SINE HUMORE.** Innuit videlicet, Justitiæ ferrum assiduo clementiæ ac præmiorum fonte temperandum esse; secus enim, omnem ipsius operam fore irritam. Vel certè ad obduratum peccatoris cor emolliendum solos rigores ac castigationum duritiem non sufficere, nisi insuper benevolentiam ac suavitatem jungas. Doctori Melleo hucauscultes velim; *Fraterna correctio debet fieri cum magno moderamine, CUM GEMITU, & benevolentia, suo loco, suo tempore.* Et alibi; *Audiant hoc Prælati, qui sibi commissis semper volunt esse formidini, militati raro. Erudimini, qui judicatis terram. Discite, subditorum mares vos esse debere, non Dominos. Studete magis amari, quàm metui. Et si inter dum severitate opus est, paterna sit, non tyrannica. Matres fovendo, patres vos corripiendo exhibeatis. Mansuescite, ponite feritatem, suspendite verbera. PRODUCITE UBERA: pectora lacte pinguescant, non typho turgeant.*

Justitia.

Correctio placida.

S. Bernar. Opusc. ult. intitulo 10 Otopuncti

Idem ser. in Cant.

164. Lapis, mediâ parte dissectus, in utroque fragmento maculas, venas, & colores profus similes ostentat. Unde lemma à Lucarino inditum; **ET AMICI CONFORMITATE CONSPICUI.** Ita duo fratres, duo amici, & cumprimis duo sponsi, summam Matrimonium inter se conformitatem ac similitudinem demon- strant. Cleobuli consilium erat; *Uxorem ducito ex equalibus.* Et Pittaci; *Tu tibi sume parem.* Denique etiam Ovidii.

Amici.

Matrimonium.

Ovid Ep. Deiantra

Quàm malè inæquales veniunt ad aratra ju- venci,
Tam premitur magno conjuge nupta minor.

Non

Non honor est, sed onus, species laura ferentes,
Si qua volens aptè nubere, nube pari.

1. 2. 18. Unde quando Deus de Adamo dixit, *faciamus ei adiutorium simile sibi*: illud certè, Andréa Tyraquello afferente, quod simile dicit, non solum ad similitudinem effigiei, sed & conditionis referri potest. S. Iosephus & Maria Virgo virtutum & meritorum similitudinem ita obstupescendam habuere, ut desponsatione utrimque dignissimâ convenerint. S. Bernardinus; *Quemodò, inquit, cogitare potest mens discreta, quòd Spiritus S. tantâ unione (conjugii scilicet) uniret menti tantâ Virginis aliquam animam, nisi ei virtutum operatione simillimam?* &c. Id ipsum de Christo & S. Jacobo minore pronuntiare licet, quos uti cognati sanguinis, ita & genit, morum, ac physiognomix similitudo maxima artissimè conjunxit, ut de illo testantur Origenes & S. Ignatius Martyr. Nec abs re hanc iconem de S. Satyro interpretet, qui S. Ambrosio, fratri suo, *in omnes vitæ partes usque adeò se studiosè conformavit, ut animi, sicut etiam corporis habitu nihil planè ab eo dissimilis, expressam imaginem præferret sanctarum virtutum, quarum in Ambrosio fratre splendor elucebat.* Tandem SS. Apostolos Petrum & Paulum, in sanctitate, fortitudine, miraculis, dignitate, ac meritis simillimos, eadè imagine, seu ectypò, depingens. Quippe *de quorum meritis atque virtutibus, qua, teste S. Leone, omnem superant loquendi facultatem, nihil diversum, nihil debemus sentire discretum; quia illos & electio PARES, & labor SIMILES, & finis fecit AEQUALIS.*

165. Saxum, è montis cacumine devolutum, hanc Virgìlii gnómam sustinet; **FERT IMPETUS IPSE.** Ita impeterritum militis pectus proprio Marte ad generosas expeditiones concitatur. Ipsissimus hic etiam malæ conscientix est impetus, quæ hominem, vitiis assuetum, per fatales vortices ad inferos præcipitem agit. Verissimè Aëlredus; *Omnis qui facit peccatum, servus est peccati. O dura servitius! qua etiam animam penitentem plerumque cogit ad vitia; cum violentia malæ consuetudinis ad illud impellitur vitium, quòd jam detestatur; ut mirum in modum, & peccatum ita velit ut faciat, ita nolit ut ploret.*

166. Lapis innato & assiduo impetu ad centrum suum defertur. Unde illum è rupe cadentem, hoc lemmate affecerunt; **SEMPER AD IMA.** Sanctus Andreas Corsinus id encomii sibi vendicat, ut potè in postremis & viliissimis Monasterii negotiis libentissimè occupatus. Appositè Magnus Augustinus; *Humiles tanquam petra sunt. Petra deorsum videtur, sed solida est. Superbi quid; Quasi fumus: & si alti sunt, evanescent.* Id ipsum etiam de peccatore pronuntiare licet, qui in peccatorum consuetudinem temerè prolapsus, tandem in extrema semper flagitia præceps ruit. S. Gregorius Nazianzenus;

*Peccare volupe, ac declive admodum:
At semel ut in peccatum quisquam occidit,
Quid hinc contingit? Haud jam sistitur,
Quoad in profundum gurgitem præceps ruat.*

167. Ut anima prædestinata ad cœlestis Hierosoly mæ struicturas efficiatur idonea, omninò necesse est, eam in hoc mundo calamitatum impulsu perfici, & ad legis Divinæ perpendiculum conquadri: haud secus, atque saxum, ad terrenas fabricas accommodandum, iteratâ scalpriorum acie, ac frequenti malleorum ictu exprimi debet. Unde saxo elaborando subscribes, **TUNSIONE POLITUR.** Probè id novit Magnus Augustinus, unde ad Deum conversus, nihil ita desideravit, nisi in hoc mundo castigari *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

& affligi. Ipsummet testem sibi luculentem audi *Quoniam tu es, qui fecisti me, noli exterminare me tantum cade, ut proficiam, non ut deficiam; tantum TONDE, UT PERDUCAR, non ut comminuar.* Cæterum Emblematis figuram & epigraphen subministravit S. Ecclesia in Templi Dedicati Hymno;

*Scalpri salubris ictibus
Et tunsiōne plurimâ,
Fabri polita malleo,
Hanc saxa molem construunt;
Aptisque juncta nexibus,
Locantur in fastigio.*

168. Diversa marmoris fragmenta, in bases, epistilia, cymatia, cæterasque columnæ partes ad ædificiū structuram elaborata, etiamnum tamen dispersa, nec in ordinem debitum reposita, inscriptionem sustinent; **AB ORDINE FORMA.** Hinc discas, civitatis aut Reipublicæ laudem ac diurnitatem omnem à symmetriâ politicâ, debitâque civium singulorum subordinatione pendere. Petrus Gregorius; *Ad conservandos status, & personarum in Republicâ amicitiam, non minima erit adhibenda sollicitudo in evitanda confusione, qua levi ex causâ obrepere in multitudine solet, nisi ordine disponatur debito, ne quisque qua sibi conveniant, & debeantur, agnoscat &c.*

Ordo in Republicâ
Petr. Greg. de Repub. l. 4 c. 10, n. 1.

169. E ramentis marmoreis, diverso modo incis, pavimenta conficiuntur, quæ opere mulivo discriminata, figuras venustissimas exhibent. Carolus Bovius simile pavementum hoc lemmate insignivit; **FRACTURIS INTEGRITAS.** S. Ignatium Loyolam hæc imago spectabat, qui in obsidione Pampilonensi è fracto crure prostratus, admirandam vitæ sanctissimæ integritatem obtinuit. Porro SS. Martyres è membris, toto corpore laceratis, miram virtutis & gloriæ integritatem obtinuerunt. S. P. Augustinus; *Martyres jam evaserunt, & in exultatione cum Christo sunt recepturi corpora jam corrupta, eadem ipsa, quæ primò erant corruptibilia, in quibus passis sunt pœnas. Unde illis sicut ornamenta justitiæ.* Cæterum, meo Carducio Authore, illam ipsam imaginem etiam de S. Jobo interpretari licet;

S. Ignatius Loyola.
Martyres.
S. Aug. Pref. in Ps. 123.

Integritas formæ fracturis orta nescit:

Dum fractus flet Job viribus, integer est.

170. Magnum intercedit discrimen in rebus, quæ moventur motu violento, & quæ naturali. Sic lapis sursum projectus, cum totum motū sortuatur à virtute impressâ, quantò progreditur longius, tantò & lentius atq; debilius. At qui idem lapis, nativo motu è sublimi ad centrum suum tendens, quantò pergit remotius, tantò fertur & celerius. Unde lapis, è sublimi projectus, epigraphen sustinet. **SPONTE CÉLERIOR.** Id ipsum prorsus discrimen videre est eos inter Religiosos, qui timore pœnæ; & eos, qui ex puro amore, desiderioque placendi Deo, & consequendi perfectionem statui suo debitam, opera religionis exercent; quòd scilicet illi tamdiu utcumque progrediantur, quamdiu durat aut reprehensio, aut reprehensionis metus; horum verò virtus duret ac perduret semper, crescatque usq; in diem perfectum. Egregiè; ut cætera omnia, doctrinam hanc declarat S. Gregorius Papa exemplo amita suæ Gordianæ, in cuius dissolutiorem vitam, quamdiu germanæ ipsius Tarfillæ & Æmilianæ gravius invehabantur, acriusq; eam verbis incescebant, ad maturitatem in vultu & moribus componebat sese; cessante reprehensione, mox omnis illa prior simulata gravitas, fictaq; pietas evanescebat. Unde S. Ignat. Loyola hanc doctrinam, ceu vitæ ac vitæ spiritualis bathm proponens, ait;

Religiosus
S. Greg. Hom. 38 in Evang.
Signat in Proem. Const. p. 1.

Interna charitatis & amoris illius lex est, quam Spiritus S. scribere, & in cordibus imprimere solet, est illa que conservatura, gubernatura, atque promotura nos est in suo sancto servitio.

LAPIS LYDIUS.

Caput XXIII.

171. **L**apis lydius, auri sarmento vicinus, epigraphen tenet; LAPIS LICET, PURITATEM INDICAT. Vel ut Bargalio placet; SAXUM LICET, AURI INDEX. Ita cor humanum, quantumvis lapideum, clarissimè demonstrat, num in animâ quidquam virtutis aut vitii lateat. Dilucidè S. Joannes Chrysostomus; *Est lapis quidam, quo probatur aurum adulterinum, & nothum, si illi atteratur, ostenditque purum, & immixtum, incorruptumque numisma. Hunc indicem ego fidelissimorum hominum cor dixerim.* Christus, quem sacræ Litteræ Petram vocant (*Petra autem erat Christus*) in extremo judicio lapidis lydi munere fungetur, ubi aurum à plumbo exactissimè discernet. Cæterum etiam Prædicator, quamlibet vitiosus, reconditissimos Divinæ Paginæ thesauros, ipsamque ad eam æternam beatitatem digito minimè dubio indicare potest.

172. Fuit, qui lapidem lydium, diversis affricati metalli lineolis signatum, hoc titulo insigniret; **FIDES HOC UNO, VIRTUSQUE PROBATUR.** Et verò si, ut superiore numero insinuavi, Petræ nomine Christus intelligatur, omninò certum est, non fidem tantum, sed omnes virtutes Christianas, ad Petræ illius normam examinatas, clarissimè dignosci, num veræ sint, an adulterinæ. Oleaster illa Isaïæ verba, *Mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, ita vertit; lapidem probationis: iisque hanc paraphrasin subjungit; Ecce ego, scilicet Deus, fundo in Sion, id est, in Ecclesia, lapidem Messiam, lapidem inquam probationis, id est, ad cujus exemplar omnia alia probabuntur, an iusta sint, ac si esset lapis lydius.* Cæterum accommodatè ad hanc ideam dicere licet, tum demùm veram fidem discerni, si illam ad D. Petri ac Sedis Romanæ Petram probè exploraveris.

173. Sicuti aurum genuinum ab adulterino facile discernitur; si adversus nigram hanc coticulam probè atteratur; ita fidem vel amicitiam non nisi inter adversitates experiri licet. Unde ad eam Paradisus monetæ, ad lapidem lydium examinatæ, opportunam hanc epigraphen subjunxit; **SIC SPECTANDA FIDES.** Valerius Maximus, *Sincerae fidei amici precipuè in adversis rebus cognoscuntur: in quibus quidquid prestatur, totum à constantibus benevolentia proficitur.* &c. Huic suffragatur P. Joannes Eusebius, affirmatè dicens, *Patientia lydius lapis est probando amoris, nulli aureus iste affectus ita se exprimit, ita claret, ut turbatis rebus &c.* Utramque Emblematis mentem Joannes Audenus unico hoc disticho complectitur.

*Rebus in adversis patientia vera probatur;
Rebus in adversis vera probanda fides.*

174. Lydius lapis utraque tam auri, quàm cupri vestigia ita studiosè detegit, ut genuinam suam conditionem abscondere aut immutare penitus nequeant. Illum proinde in exequiis Ranutii Primi, Parmensium Ducis, hoc lemmate ornârunt; **LATERE NEQUIT.** Mens Emblematis erat, eximio huic Principi summam in discernendo prudentiam & dexteritatem fuisse. Alphonfus Rex, cum quemdam

in fatalis inimici sui laudes prolixum audiret, ad amicos suos conversus, referente Antonio Panormitano, dixit; *Hac benedictia, mihi credite, erumpet tandem in calamitatem inimici, nisi advertimus.* Nec fecellit eventus, nam is ipse hostem suum, sex integris mensibus summè laudatum, tandem gravissimâ calumniâ oneravit, à quâ tamen ille perspicaci Regis judicio impunis abiit; quippe quod innocens, soloque alterius livore delatus esset.

M A G N E S.

CAP. XXIV.

175. **Q**antumvis cælum compareat undique Amans stellis respersum, Magnes tamen, in pixide verus. nauticâ conclusus, nullam, nisi stellam polarem, seu cynosuram respicit. Unde lemma; **ASPICIT UNAM.** Hunc morem ii omnes congenitum habent, qui fiduciam & affectus suis uni soli rei consecrant. Guidonis Cafonii poema est;

*Principe saggio, e pio,
Una Religion sia riverita
Ne stati tuoi vera, Divina, e sola,
Dala sposa di Christo à noi mostrata.
Così i popoli tuoi vivranno in pace,
E tu in pace, e tranquillo haurai l'impero.*

Ferdinandus II. Imperator Divinam voluntatem, cui assiduò affixus erat, cynosuræ loco habuit. Guiljelmus Lamormainus; *Divina voluntas, inquit, Cynosura fuit Ferdinando, in quam unam intentus, voluntatis sue navim semper est moderatus.* Unde piissimus Imperator dicere est solitus; *Jam pridem cura, molestiaque me confecerunt, ac in sepulchrum abdidissent, nisi me meaque omnia integrè unius providentiæ commissem.*

176. D. Garzias Toletanus, Catalauniæ Prorex, Magneti, ad Cynosuram converso, inscripsit; **NUNCA OTRA.** Id est; **NON ALIAM.** Rursus hoc Emblemate singularis animi affectus, in rem amatam assiduò defixus, significatur. Ita sacra Sponsa de se ipsâ pronuntiavit; *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Id est, interprete Doctore Mellifluo, *Ille mihi, qui benignus est & misericors: ego illi, quia non sum ingrata. Ille mihi gratiam ex gratia; ego illi gratiam pro gratiâ. Ille mihi & non alteri, quia una sum columba ejus: EGO ILLI ET NON ALTERI, non enim audio vocem alienorum.*

177. Inter cetera D. Berlingerii Gessi Emblemata Magnes cernitur, qui blandâ cynosuræ virtute, ceu fascino, abripitur, & assiduò in illam defigitur. Unde Petrarchæ lemma; **CONVIEN CH'IO SIEGUA.** vel **CONTRASTAR NON POSSO.** Id est, **SEQUOR ATTRACTUS.** Vel, **NON RESITERE POTIS.** Eadem amoris est violentia; nam humanum pectus, à mulieris gratiosæ præsentia abreptum, non nisi agerrimè se avelli patitur. Porro hoc Emblemate etiam gratia efficax, seu ut vocant, vocatio congrua significatur, quâ Deus mortalium animas ad se insequendum invitat, easque, quantumvis obstinatas ac rebelles, in supremæ voluntatis suæ sententiam suavissimè pertrahit. Magno Augustino teste, *Trahuntur homines, non ut volentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.*

178. Magnes, in stellam polarem defixus, hanc à me epigraphen recepit; **IN TE UNA QUIESCAM.** vel; **TU MIHI SOLA QUIES.** vel ut Lucarino placet; **QUIESCIT IN UNA.** Certè anima nostra quietem aut tranquillitatem ullam, nisi in Deo, reperire nequit. S. P. Aug. optimo animo ad Deum conversus, exclamat; *Versa & reversa in tergum, Confess.*

Panormi
Vita. l. 2. c.Confid
entia:Cafon. Em
Moral. 1.Volunta
Dei.Lamorm.
Vita Ferd.
e. 6.Amor
constansCanc. 1. 16
S Bern ser.
68. in Can.

Amans.

Vocatio
congrua.S Aug. lib.
ad Bonif. c.Quies an
mæ nost

S. Aug. l. 6

1 m. l. 1. *& in latera, & in ventrem, & dura sunt omnia, & tu*
infess. c. 1. solus requies Et alibi; Fecisti nos ad te, & inquietum
est cor nostrum, donec requiescat in te. Parenti concol-
lor filius, meus Concanonicus, Thomas à Kempis,
Nemo, inquit, stabilis in bono creato: sed tantum in
Deo solo, summo bono.

179. Magnes unice versus stellam polarem, nunquam in occasum vergere solitam, defixus, epigrappen reddit; **IN OCCIDUAM**, seu **IN OCCIDUA SEQUOR**. Præclaro hoc cætypo verum Dei servum depingere licet, qui, caducas mundi voluptates abominatus, ad cælestes & nullo unquam ævo intermorigituras opes unice anhelat. Regii Pfaltis suspiria erant; *Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Magni Augustini sententiâ; *Si cor esset qualiter o. in Ioan. cunque suspirans in ineffabilem gloriam, saculum non amaremus, & ad eum, qui nos vocavit, piâ mente perpetuo pulsaremus.*

180. Serenissima Mediceorum familia, in palatio suo Mediolanensi, pyxidem, acu magneticâ instructam, exhibet; cum adverbio Gallico; **DROIT**. Id est; *directè*. Innuit videlicet, sicuti Magnes recto tramite versus stellam suam polarem fertur, ita Principum illorum operationes omnes ad justitiæ metam ad eò studiosè comparatas esse, ut ab æquitatis aut rationis lumine nec minimum deflectant. Eodem planè modo quivis justus suas actiones ad directum solius legis ac gloriæ Divinæ perpendiculum exigit, omni alio humano aut caduco sine procul rejecto. *Siracides, luculentus sibi met testis, ait; Ambulavit pes meus ITER RECTUM.* Vel ut Vatablus vertit; *Pes meus RECTA ingressu.* Eò collineans S. Ignatius Loyola, suis Religiosis id documentum tradidit; *Omnes rectam habere intentionem studeant, non solum circa vita suæ statum: verum etiam circa res omnes particulares.*

181. Acus magnetica, licet tenuissimo cardine nixa, in æquilibrio pendeat, & assiduo palpitet motu, semper tamen sidus suum polare respicit. Unde inscriptio; **UNDEQUAQUE AD IDEM**. Ita constans animus, quantumvis sanæ a honoribus conquirendis fatigatus, affectum tamen suum nunquam non in re amatâ defixum habet. Ambitiosus quoque, avarus, & reliqua hominum sceleratorum farrago, et si variis negotiis distracta, mentem tamen à vitiis nunquam abstrahit, semperque eò anxie abripitur, quò immotos suos affectus ac pravas consuetudines inclinare sentit. S. Greg. Nyssenus; *In omni re difficilis est qua expugnetur consuetudo, cum multam ad attrahendum in se animum, efficiendumque vim obtineat.*

182. Magnes ferrum natura sua attrahit, illudque immotus movet, rapitque in suas partes. Quare Bargalius magnetem, ferro vicinum, hoc lemmate insigniit; **IMMOBILIS MOVET**. Eandem vim in Deo veneratur Boëtius, quando canit,

--- *Immobilisque manens dat cuncta moveri.*

Nec solius Magnetis est virtus illa, quod ferrum immotus movere, & ad se pertrahere possit; nam etiam aurum, tametsi metallum naturâ suâ stupidum, ac humi vel supra mensam projectum, in cautos hominum munda norum animos validissimè rapit. In hanc rem eruditè non nemo cecinit;

Quod ferro magnes: humanis cordibus aurum est;
Consensu tacito ferrea corda trahit.

Accomodatè Magnus Augustinus; *Avarus fervet in amore auri, tu Christiane serve in amore Christi, & oris beatus in regno Christi.*

183. Patres Societatis Jesu Romæ Emblematis loco

Magnetem præferunt, qui complures annulos instar catenæ sibi mutuo affixos attrahit; cum lemmate, **ARCANIS NODIS**. Eoque concordiam & miram affectuum suorum sympathiam significant. Opportunè in hoc argumentum S. Gregorius Nazianzenus, *Eodem modo, inquit, erga me affecti esse videmini, quò ferrum erga Magnetem: nam & ex me pendetis, & alii ex aliis mutuo nexu coherentes, & omnes ex Deo, ex quo omnia, & in quem omnia.* In hâc Magnetis virtute idem Nazianzenus vim illam attractivam recollit, quâ virorum pectora à sexu muliebri ad innumeras vitiorum sordes abripiuntur. Unde *adversus mulieres se ornantes*: gravi oratione pronuntians, ait; *Hoc verè dicam, nihil ex omnibus iis, qua mulieres cum juvenibus joco dicunt vel faciunt, aculeo caret. Omnia enim inter se coherent, non aliter ac ferrum à magnete tractum, alia multa deinceps trahit.* D. Gregorius Comaninus S. Mariam Ægypticam, Divinâ virtute è terrâ in extasin raptam, hoc poemate proponit.

Viva Dio calamita

D'amor, lei d'amor languida traea;
Ella ch'indi pendea,
Seco alzava da terra il carnal pondo,
Spetacol fatto à la natura, al mondo.

184. Alcibiades Lucarinus Emblematis loco Magnetem figuravit, qui complures annulos, mutuo ac successivo nexu instar catenæ coherentes, attrahit; cum lemmate, **NEC MULTITUDINE, NEC PONDERE**. Ita negotiator, aut minister industrius, quantumvis rerum agendarum copiâ & pondere pressus, vires suas nunquam despondet. Cum primis tamen hæc idca assiduos & indefessos hominis avari labores exprimit, quem nec opum possessorum multitudo, nec possidendarum gravissimæ difficultates unquam exfatiant, aut tranquillum reddunt. De his Cornelius à Lapide; *Avari, inquit, operantur noctes & dies, ac immodicis laboribus vires corporis & animi consumunt, ut dicentur: hi enim uti lucro, ita labore non satiantur, suntque inexplebiles.* Audi Magnum August. *Concupiscitis satiari avaritiam? O vota inania, & de vrb. facta nequissima! Expectas ergò satiari avaritiam? illa te potest premere, tu illum non potes satiari.*

185. Magnes, è sublimi suspensus, & diversa ferri fragmenta attrahens, à Comite Emmanueli Thesauri inscriptum retulit. **VI SUAVI**. Eoque suavem illam affabilitatem significavit, quâ Philippus III. Hispaniarum Rex (veluti catenulas areas, instar Herculis Gallici, supra linguam portasset) quorumvis hominum animos in suam sententiam rapere potuit. Unde ad illum conversus, canit;

Plus tua, quàm pridem Rhodopæi carmina vatis,
Mulcebant animos dulcè dicta feros. &c.

Genuino hoc Emblemate maximas eloquentiæ vires exprimere licet, ut alio loco diximus, Magni August. *Sapientissimo judicio, Eloquentes doceat, delectet, flectat. Docere enim necessitatis est, delectare suavitatis, flectere victoria est.*

186. Idem Lucarinus, diversas gratiæ Divinæ operationes explicaturus, Magnetem pinxit, qui complures annulos successive attrahit, virtute tamen eiga longius remotos semper infirmiore. Unde lemma; **DEI SUFFICIENTI, AT DISPARE VI**. Ad propositum nostrum explicatissimè Orator aureus, *Quemadmodum spiritus ille sensibilis, qui ex cerebro per nervos in corpus descendit, non simpliciter omnibus omnia tradit, sed juxta cujusque membri analogiam, plus illi, quod plus; & minus ei, quod minus capere potest: ita & Christus. Ipsius enim providentia, charismaturus, subministratio, uniuscujusque membri,*

1 m. l. 1. infess. c. 1.
 179. Kemp. orsul. 10. r. c. 10.
 ervus Dei.
 sal. 72. 25.
 Aug. tr. 1. 1. in Ioan.
 rectitudo.
 intentio.
 eccles. 1. 2. 0.
 1. 1. 9. Reg. 7. summ. ar. Constitus.
 Constantia.
 Vitiosus.
 S. Greg. Nyss. 1. 9. de Virginit.
 Deus.
 Avarus.

Concordia.
 S. Greg. Naz. Orat. 12. de se ipso.
 Fæmina.
 Idem Orat. advers. mul. se ornantes.
 Greg. Com. Canz. 1. p. 1.
 Negotiator activus.
 Avarus.
 Corn. à Lap. in Prov. c. 18. v. 9.
 S. Aug. ser. 12. de vrb. Apoc. c. 3.
 Affabilitas eloquens.
 S. Aug. 1. 4. de doct. Christ. c. 12.
 S. Io. Chryf. Hom. 12. ad Ephes.

animarum videlicet earum, quæ velut membra quædam illi adaptata sunt juxta mensuram & analogiam incrementum facit.

187. Didacus Saavedra Author est, Principis vulgum semper versus Orthodoxæ Religionis polum defigi debere; sicuti in pyxide nauticâ Magnes nunquam non ad cynosuram convertitur. Emblemati hanc subjunxit epigraphen; **IMMOBILIS AD IMMOBILE LUMEN.** Ex hâc ideâ perseverantiam, in quâvis virtute indefessam, discas velim. Certè instar Magnetis à cœlesti Cynosura nunquam se dimoveri passâ est S. Agnes Virgo & Martyr; nam Divino Sponso semel consecrata, animum suum ita inseparabiliter ei affixit, ut nec equitis cujusdam Romani nobilitas, ac divitiarum, nec illius juvenus & forma liberalissima, illam unquam potuerint in adversam partem pertrahere. De hâc P. Hermanus Hugo canit;

*Nympha puellarum pulcherrima Romularum
Agnes, Ausonio sponsa petita proco.
Absit, ait, invenis; mea ne tibi fœdera speres,
Jam mea cœlestis fœdera sponsus habet.
Hunc ego, non alium, solum hunc ego diligo sponsum,
Nemo potest uno tempore amare duos.
Sic ubi Magnetis vim ferrea linea sensit,
Semp̄r ad agnati vertitur alta poli.*

Perseverantia.

P. Herm.
Hug l. 3.
Susp̄r. 4.

S. Aug. in
Ps. 67.

S. P. Augustinus; *Hæc est mors optima, ut in cupiditatum cohibitione à terrenis in spe cœlestis hereditatis, homo usque in finem perseverans, diem vite hujus ultimum claudat.*

188. Magnes, unâ cuspidè ferrum attrahere solitus, alterâ ferrum aliud repellit. Unde inscriptio; **TRAHIT, ET RETRAHIT.** Hæc Magnetis proprietas inter alias observata est Joanni Baptistæ Portæ; eaque Abbas Thesaurus significavit, Philippi III. Hispaniarum Regis facundiâ bonos omnes fuisse attractos, adulatores verò exterritos. In hoc argumentum canit idem Thesaurus;

*Armant sceptrâ manus, mulcet facundia linguam,
Hinc amor est tantus, quàm timor inde reis.
Quos habet ista minax hostes, habet inde clientes,
Ad linguam fugiunt, qui timere manus.*

Princeps
pius & justus.
Porta de mirabil. magn.
s. 13.

Justus.
S. Aug. in
Ps. 144.

Porro justus unâ parte ad virtutem trahit, alterâ à vitiis retrahit. S. P. Augustinus; *Laus Dei in via te constituens, ostendere tibi debet & quid diligas, & quid timeas, & quid appetas, & quid fugias, & quid eligas, & quid rejicias.*

189. Tabula hydrographica, pyxidi nauticæ vicina, lemmatis loco binas has voculas pronuntiat; **TE DUCE.** Nam Magnes in vastissimo pelago Ducis munere defungitur, & per invios fluctus directum iter ostendit. Haud aliter boni Consiliiarii adminiculo pergravissima quæque mundi discrimina securi incedimus. Item sanctæ fidei, Divinæ gratiæ, ac tutelaris Angeli ductu ad felicitatis æternæ portum appellimus. Et verò quod S. Angelum Custodem attinet, Petrus de Natalis de S. Martyre Torpete disserens, ait; *Cujus corpus in navicula cariosa, cum cane & gallo & mure exponitur, ut vel à bestiis roderetur, vel in mare mergeretur: ANGELO tamen DUCE navicula ad Hispaniam devenit.*

Consiliarius.

Gratia Dei

Angelus custos.
Pet de Nat.
l. 5 c. 8.

Meritum.

Peccator.

190. Magnes, aliquot ferri fragmenta attrahens, epigraphen sustinet; **ET PONDERE TRAHIT.** Cardinalis Cæsar Montius hâc icone significabatur, qui suis meritis ac virtutibus gravissima Oratoris Archiepiscopi, ac Patriarchæ munera ad se traxit. Nihil tamen abs redixerim, si eandem de peccatore interpretatus fuero, qui instar tetri & obstinati lapidis, innumera suppliciorum tam æternorum quàm temporalium pondera in se unum accumulât. Opportu-

uissimè tamen Verbum Incarnatum concernit, quod instar Magnetis, durissima peccatorum corda in sinum suum amabilissimè pertrahit. S. Hieronymum audi in hæc verba ratiocinatem; *Si enim in Magnete lapide hæc esse vis dicitur, ut ferrum trahat, quanto magis Dominus omnium creaturarum, ad se trahere poterat, quos volebat.* Ita quoque doctrina salvatoris asserente P. Julio Nigronio, *per vehementem suasionem, sensibus incognitam, corda rapit ad se, ac retinet ferrea peccatorum.* Denique Maria Virgo, instar Magnetis vicacissimi, cum ad se ipsam, tum ad virtutis amorem trahit ferrea & obstinata quæque peccatorum corda. Bernardinus de Busto; *Tertium, inquit, quod attrahit, est proprietas naturalis, sicut apparet de Magnete attrahente ferrum: & ideò ipsa Virgo nos ferreos, id est in malo obstinatos, & duos debet attrahere propter proprietatem suam misericordiam; sicut enim Deo est proprium misereri semper & parcere; sic etiam & Matri ejus.*

Christus
Prædican
S. Hieron.
c. 9. Matth.

Jul. Nigr.
Reg. 2. Con
n. 53.

Maria V.
Bern de Bu
de Paris. Ma
serm. 5.

191. P. Camillus Anticus è Societate Jesu, vir magni ingenii, calamo suo, ceu, virgâ Mosaicâ, pretiosas sequentium Emblematum aquas è petrâ Magnetica elicuit. Magnetem enim sub stellato cælo expressit, qui ad Stellam polarem, in ursæ minoris caudâ hæc re solitam, hoc lemma pronuntiat; **UNA TRAHIT.** Dicere volebat, Academiam suam Pistoriensem maximo affectu in Ursam, Civitatis Pistorinis insigne, ferri. Rectius tamen id de B. Virgine intellexeris, quæ una clientes sibi devotos in suum amorem & venerationem trahit. *Totis ergò medullis cordium ait integerrimo affectu S. Bernardus, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur. In omnibus siquidem, & per omnia providens miseris, trepidationem nostram solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam abigit, erigit pusillanimitatem.* Eodem Emblemate quemvis hominem, uni soli rei affixum, significare licet. Hoc sensu D. Archangelus Conter canit;

Adhære

Maria V.

S. Bern ser.
2. de Virg.
Deip.

*Sicut & una trahit magnetem stella superna;
Unus amantis amor sic mea corda trahit.*

Cum primis tamen eos hæc imago concernit, qui faminam vel ex Ursinatum familiâ, vel cui Ursulæ nomen, deperiunt.

192. Pyxis nautica, singulas præterlabentis Solis horas ac tempora exactè indicat, quando acus magnetica supra transversam lineam firma persistit. Unde subscribes; **OPEROSA QUIES.** Ita anima contemplativa, etiam dum quieti indulget, plurimum operatur. S. Petrus Damianus; *Si laboris delectat exercitium, habet sancta quies laborem suum.* S. P. Augustinus hanc in operando quietem ait esse Dei propriissimam; *Non itaque in ejus vacatione cogitentur ignavia, desidia, inertia. Novit quiescens agere.*

Contem-
plativus.
S. Per. Dam.
l. 6. ep. 5.
S. Aug l. 2.
de Civit. 17

193. Emblematis loco horologium Lunare figuravi, quod à Magnete dirigitur; cum lemmate, **LABOR OMNIS IN UMBRA.** Academicos obscuros hâc icone afficies, qui vel labores suos inter nocturnas tenebras perficiunt; vel compositiones proprias caligine & obscuritatibus respergunt. Peccator accommodatè ad hanc ideam, non nisi in tenebris operari amat. Hoc sensu Servator; *Dilexerunt homines magis tenebras quàm lucem, erant enim eorum mala opera. Omnis enim, qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus.* Et Prudentius;

Peccator.

IOAN. 3. 19.

Prudent. in
Cathemerin.
Hym. matut.

*Versuta fraus, & callida
Amat tenebris obregi,
Aptamque noctem turpibus
Adulter occultus fovet.*

194. Ut demonstrarem, quantâ facilitate homo

mun-

mundanus à rebus cœlestibus ad terrenas abstrahatur, pyxidem nauticam, ferro vicinam, pinxi; cum lemmate, FACILIS REMOVETUR AB ALTO. Acus enim magnetica, ubi ferrum aut fragmentum magnetis vicinum senserit, mox à polari fidere avellet, & ad illud sese convertere solet. S. Cyprianus athletarum quorundam miseriam acerbè deplorat, qui, in Divinis obsequiis gravissimos carnificum & tyrannorum cruciatus tranquillo animo perpessi, maxima insuper miracula in vivæ suæ fidei testimonium operati, tandem à Deo & fide defecerunt: sed quid, obsecro, tantos gigantes dejecit? Una, inquit, muliebris infirmitas delicata, quæ cum sit vilis, & misera, de magnis efficit prædium. Hem! miseram conditionem! quæ facillimo unius blandientis mulierculæ negotio ab infinitâ felicitate in extremam perniciem præcipitatur. Certè Petrus, quatuor duntaxat ancillæ oculis percussus, à Deo suo recessit. David, unico oculorum obtutu in feminam defixo, omnem abjecit honestatem, Sapritius ob unicam odii exardescens scintillam, cœlo & Martyrii coronâ excidit. &c.

195. Pyxis nautica, in mediis undis supra navigii puppim collocata, epigraphen reddit; ERRANTEM DIRIGIT HÆRENS. Hinc constat, illum denique optimas Magistri & Rectoris subire vices, qui in cepta virtute constans perfluit. S. Isidorus Pelusiota; *Qui sermonem de Deo excitaturus est, hunc vita ac morum virtutibus elucere oportet.* Et S. Petrus Chrysologus; *Magisterium stat de scientia, sed magisterium auctoritas stat de vita: docenda faciens obedientem perficit auditorem. Docere factis, est sola norma doctrinæ: doctrina in dictis scientia est; in factis, virtus: scientia ergo illa vera est, quæ fuerit mixta virtute.*

196. Navis, ad montes magneticos pertracta, iisque validè connexa, inscriptionem tenet, HÆRET, NE LONGIUS ERRET. Ita Religiosi, ne inter errantis sæculi fluctus naufragium sustineant, Deo, ceu magneti fortissimo, arcibus colligantur vinculis. De his S. Gregorius Papa; *Ligati vinculis disciplina Dei, nequaquam ad ea, quæ exteriora sunt, vagantur. Et quasi gressum operis immobilis figunt, dū à conditoris desiderio nusquam discedunt.* S. Petrus Damianus, in illud Sacræ Paginæ præceptum commentatus, *Levite per gyrum tabernaculi figent tentoria; inquit, si ex præcepto Domini Levite castra sua juxta tabernaculum figunt, nec secedere tabernaculo, vel inter turbas habere hospitium permittuntur: cur nunc Clerici juxta Divinæ constitutionis edictum abhorreant apud Ecclesiam degere? &c.*

197. In Indiæ oris integros montes magneticos reperire est, qui naves, incautè propinquantes, violento impetu adoriuntur, simulque ferramenta omnia linguis præfixa, dissolvunt, & ad se trahunt; reliquo navigio quassato, & laxatis compagibus in fluctuum ludubria disperso. Hæc de re Petrarcha;

*Una pietra è sì ardita
La per l'Indico mar, che da natura
Tragge a se il ferro, e' l'fura
Dal legno in guisa, che navigli affunde.*

Idipsum testatur S. P. Augustinus; *Narrant Nautæ nostrates, in ima India esse maritimas cautes magneticas, quæ medio cursu navigia, si quid sit in eis ferri, vel clavus unus, sistant, detineant, ut trahant.* Alios auctores complures in suis Diebus Canicularibus enumerat Simon Majolus. Hæc doctrinâ nixus P. Camillus Anticus, montem magneticum depinxit, qui dissolutâ nave, ac tabulis passim per undas fluitantibus, illius ferramenta tenacissimo nexu ad se attraxit Epigraphen subjunxit; ET LIGAT, ET SOLVIT,

Eadem Pontificis Maximi, omniumque Delegatorum est facultas; quibus Servator in S. Petri Personâ dixit, *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis.* Unde Synodus Alexandrina, è Concilii Nicæni sententiâ, ad Felicem Papam scripsit; *Romana Sedi ab ipso Domino potestatem ligandi & solvendi, speciali privilegio super alios esse concessam, uti Cornelius à Lapide in illum Matthæi locum refert. Clarissimè idipsum testatur Rabanus his omnino verbis: Hac autem ligandi atq; solvendi potestas, quamvis soli Petro data videatur à Domino, tamen & cæteris Apostolis datur, nec non etiam nunc Episcopis ac Presbyteris omnis Ecclesie.*

198. Ferrum, quod, è supremâ rupe jamjam lapsurum, solâ magnetis virtute in sublimi suspenditur, ac sustentatur, epigraphen à magnete pronuntiatam accepit; NI RAPIARE, CADIS. Hominem hæc imago significat, sine gratiæ Divinæ adiutorio in mille calamitatum præcipitia ruiturum. De se ipso Prophetes Regius candidè fatetur; *Nisi quia Dominus adjuvit me, paulo minus habitasset in inferno anima mea.* De Patriarchâ Loth testatur Moses, quod, nisi Angelorū manibus comprehensus, ac è Sodomis eductus, extremam perniciem sustinere debuisset. *Dissimulante illo, apprehenderunt manum ejus, & manum uxoris, ac duarum filiarum ejus, èo quod parceret Dominus illi. Eduxeruntque eum.* Hunc locum interpretatus Cajetanus, ait; *His verbis ratio violenta salutaris redditur, non justitia mulierum, nec justitia Lothi, sed misericordia summi Dei peculiaris erga Loth.* Et prior illo S. Ambrosius; *Penè Loth non est profectus ut evaderet, nisi urgentibus Angelis, & reventibus manus ejus, egredi coactus esset. Non ergo profectus, sed eductus est.* S. cra Sponsa, trahenti Deo non nihil oblectata, dulcissimas has invitantis voces inaudiit; *Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea.* Sed quanti eidem hæc socordia itererit, prolixè Theodoretus in hæc verba recenset; *Quantum pariat detrimenti pigritia, & quantum laboris afferat ignavia, hunc perdiscamus. Dum enim excusat se sponsa, nec statim sponso januam vult aperire, cogitur paulo post non solum ad januam usque progredi, sed civitatem percurrere, & plateas circumire, atque in custodes incidere, à quibus vulnera etiam accipit, & vix sponsum invenit exoptatum. Quod si statim vocanti paruisset, hæc omnia incommoda evasisset.*

199. Juvenis, qui terrenis voluptatibus distractus, vocanti Deo respondere negligit, ferro se non absumilem probat, quod inter quatuor Magnetis fragmenta, æquali relicto spatio, ac in medio loco collocatum, à nullo attrahi solet. Epigraphen subjunges; NON TRAHITUR, QUIA DISTRAHITUR. Emblematis mentem hoc epigrammate explicat D. Joannes Paschalius;

*Ferrea dum magnes mediat per frustra, quiescit
Nec trahit: assuetum copia sistit opus.
Quis vetat attractum? Tractum distractio tollit,
Copia sic rerum distrahit axe viros.*

Porro homo, orationi deditus, ad Deum non trahitur, nec gratiam aut præmium ullum promeretur, si simul ad alia negotia mundana extra Deum distrahatur. S. Gregorius Papa; *Illam orationem Deus non exaudit, cui homo, quando psallit, non attendit.* Verè canit tritus ille versus;

Pluribus intentus, minor est ad singula sensus.

200. Duorum ingenia, in negotiis pertractandis penitus conformia, geminos Magnetes imitantur, qui intra separatas suas pyxides collocati, sympathiâ ad eò arctam ostendunt, ut unius pyxidis magnete à manu

Pontifex
Maximas.
Matth 16. 19

Cor à Lap.
hunc loc.
Raban. in
Cæter. aut.
hic.

Vocatio
Dei.

Psal 9. 17.

Gen. 19. 17.

Cajet. in
hunc loc.

S. Ambrosius
hunc loc.

Can. 5. 21

Theodoret.
in hunc loc.

Vocatio
rejeçta.

Oratio dis-
tracta.

S. Greg in
homil.

Confor-
mitas.

Inda-
ns.

Cyprian. l.
a singul.
Cris.

docere.
redicare.
Isid. Pelus.
1. ep. 232.

Pet. Chryf.
rm. 167.

Religiosus

reg. Pap.
1. Psal. 4.
anitent.

Pet. Dam.
1. ep. 9. N.
ser. 1. 1. v. 53

Petrarch. p. 1
anz. 18.

Aug. l. 21.
Civ. l. 4

Simon Majol.
om. 1. Die-
um Canit.
ollog 15.

S. Josephus.

manu quâdam commoto, mox etiam alter nativo & occulto impetu palpitet Unde huic iconi epigraphen subjunges; **MOVET UNUS UTRUMQUE.** S. Patriarcha Josephus; Virginis Deiparæ sponfus, dum precum suarum efficaciam Virginem sponfam permovet, simul etiam iratum Deum ad misericordiam significandam motum compulit. Vel certe *movet unus utrumque*, dum Virginem Sponsi titulo, Jesum verò patriam suam potestate movens; pro votis omnia impetrat. Opportunè Joannes Eckius; *Usq; ad eò munera illa Josephi cum Domino Jesu & Virgine Maria conversatio immensam ejus arguit sanctimoniam & dignitatem; unde sperare liqueat, quod quidquid filium suum Christum rogaverit Joseph, vel etiam conjugem dilectissimam Mariam, ejus rei repulsam passurus sit nunquam.*

Joan. Eckh. hom. 2. de S. Joseph.

Avarus.

201. Magnetis fragmentum, propriam sibi catenam implicans; subscriptionem habet; **SUA VINCULA VINCIT.** Ità avarus iis ipsis pecuniis captivum se intricat, quas in crumenam assiduam industriam coacervat. Nèc aliter lascivus cor suum infami cuidam mulierculæ alligat, à quâ mentis suæ catenas & extrema quæque experietur. Emblematis tamen applicatione omnium nobilissimâ, de S. Paulo id interpretaberis, qui in carcere ligatus, proprii carceris sui custodem reti Evangelico implicavit. S. Joannes Chrysostomus illa Apostoli verba explicans, *Virtus in infirmitate perficitur*; ait; *Tunc meâ potentia demonstratur, quando vos in imbecillitate estis, & per vos, qui videmini esse debiles, predicationis verbum augetur, & ubique dispergitur: quando igitur in carcerem, innumeris susceptis verberibus, deductus fuit, carceris custodem vincit.*

Lascivus.

S. Paulus Apostolus.

2. Cor. 12. 9. S. Jo. Chrysost. hom. 1. de Popul.

Prædicator.

Eustat. Presb. in vita.

S. Val. April. Exempla bonum.

Isa. 40. 9. S. Greg. Pap. p. 2 Pastoral. 6. 3.

Mundanus.

Electio indignorum.

202. Magnes, in montis fastigio collocatus, aliquot ferri laminas ab imis cuniculis virtute suâ extrahit. Unde lemmâ; **TRAHIT ARDUUS IMA.** Ità omninò Prædicator aut Magister, virtute ac merito sublimis, è vitiorum abyssu peccatores eripit. Inter cætera S. Eutichii, Patriarchæ Constantinopolitani, encomia, Eustatius Presbyter etiam hoc recenset; *Quantò quis illi magis hærebat, tantò magis attrahabatur, eodem erga illum affectus modo, quo erga magnetem lapidem ferrum, quod arcana quâdam naturali illius vi trahitur.* In S. Valerici Abbatis vitâ narrat apud Surium Author anonymus; *Quemadmodum magnes lapis ferrum ad se trahit; ita etiam gratia Dei, quæ in sancti viri vultu, verbisque, & moribus relucebat, permultos ad vitam ejus piam quandam, ferventemq; emulationem invitavit & adduxit.* S. Gregorius Papa illud Isaia: doctè & opportunè interpretatus, *Super montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion, exalta in fortitudine vocem tuam*, inquit, *Ut qui caelesti prædicatione utitur, imâ jam terrenorum deserens, in rerum culmine stare videatur, tantoque facilius subditos ad meliora pertrahat, quanto per vitam meritum de supernis clamat.*

203. Hominem terrenum relictis virtutibus ad res vanissimas converti solitum, magneti comparabis, qui supra tabulam suspensus, catenam ferream attrahit; margaritis ac pecuniis, quæ ibidem magno cumulo jacent, contemptim neglectis. Epigraphen addes; **PRETIOSA RELINQUIT.** D. Joannes Paschalius, Canonicus Regularis, in rem præsentem canit;

*Indicat ad viles homines convertier umbras
Magnes, qui ferrum lambere semper amat.
Dives idaspis hunc cingat copia gemmis,
Hunc tamen ad clavum ferrens urget amor.*

Eadem magnetis indoles, neglecto auro, vilissimas ferri reculas lavare solita, Respublicas illas, sive facras, sive profanas, concernit, quæ minoris meriti

ac infimi ingenii homunciones ad dignitatum fastigia evehunt, viris clarissimis penitus præteritis. Cæterum de priore Emblematis sensu opportunè ait Magnus Augustinus; *Sicut amor immundus inflammat animam & ad terrena concupiscenda, & peritura se extendit, vocat perituram, & in ima precipitat; sic amor sanctus ad superna elevat, & ad æterna inflammat, & de profundo inferni levat ad cælum.*

204. Cordis humani constantiam, inter quosvis calamitatum ætus inconcussam, pyxidi nauticæ similem statui, quæ ab Oceani fluctibus jactata, acum magneticam servat immotam, & continuò in fidem suam polare defixam. Epigraphen addidi; **AGITANT ADVERSA QUIETUM.** Tullii sententiâ, *Vir est, qui contra bifformes fortunæ eventus, uniformi mentis constantiâ militat præmunitus.* In rem præsentem canit vernaculo poemate Guido Casonius;

*La costanza è virtù chiara, e sublime,
Che ama la gloria, ce de seoi rai s' adorna,
Ella è un fregio de gli animi, un RIPOSO
DE LE MENTI AGITATE, industr
fabbrâ
D' alte fortune, INALTERABIL SEMPRE
In ogni stato; poiche non desperâ
Ne gl' infortuni, e non sollieva il volo
Ne lieti avvenimenti.*

205. Magnes, in pyxide nauticâ per mediâs Oceani procellas jactatus, nunquam a polo suo arctico Perseve distrahitur. Unde inscripti; **NEC ADVERSA RETORQUENT.** Talem omninò mens humana se probat, quando calamitatum æstu concussa, nunquam à virtutis centro deflectit. S. Gregorius Nazianzenus;

*Mæror, voluptas, dedecus, penuria,
Opes, honor, ferocitas, metus, throni,
Sicut volunt, eant, fluant: nihil viri
Hæc fluxa constantis movent solertiam.*

È Justi Lipsii sententia, *Mare quoddam est hæc vita, fluctus in ea assidui, sæpè tempestates, & iterum malicia aliqua & tranquillitas distinguit. Felices, qui ut periti & duriores nautæ assueverunt; nèc ad singulas concussiones nauseant & agrescunt.*

206. Nonnulli opinantur, ferrum non à Magnete, sed magnetem à ferro trahi. Unde Emblematis loco pyxidem nauticam cum suâ acu magneticâ pinxi, quæ, aliàs nativo impulsu in stellam polarem defigi solita, à vicino gladii aut sagittæ cujusdam ferro rapitur, & è sidere suo distrahitur. Unde epigraphen subjunxi; **A SUO DISTRAHIT AS IRO.** Ità sanè anima toto affectu in Deum defixa stare, nisi cruento fatali odii ferro, aut lascivi amoris jaculo in adversam partem retraheretur. Porrò ferri nomine militiam intelligere licet, quæ mentem à Deo distrahit, & hodierno cum primis militandi more, in omnem vitiorum libidinem rapit. Verissimè dixit Petrus Blesensis; *Qui contra inimicos Crucis vires suas exercere debuerant, in potibus & ebrietatibus pugnant. Vacant otio, marcent crapulâ, vitamque degenerem in immunditiis transigentes, nomen & officium militiæ debonestant.*

207. Pyxidem nauticam, cum acu suâ magneticâ in phaselo marino figuratam, hoc lemmate donavi; **IMMOTA GUBERNAT.** Providentia Divina hoc symbolo adumbratur; quippe quæ vastissimum mundum immota gubernat. Salomon id dilucidè testatus, ait; *Tu autem, Pater, providentia (IMMOTUS in te permanens, ut I.) Ambrosii ore canit S. Ecclesia.) GUBERNAT: quoniam dedisti & in*

Constantia.

Cicero apud Hibern V. infirmitas. Cason. Em 3.

Greg. Nazianzenus;

Lips. Cent. 2. ad Belg. ep. 41.

Passione vitiose Deo retrahunt. Militia. Per. Blesens. ep. 94.

Providentia Dei. Sap. 14. 3. S. Ambrosii

in mari viam, & inter fluctus semitam firmissimam, ostendens, quoniam potens is ex omnibus salvare. &c.

inflammat, & de profundo inferni levat ad cœlam
Cæterum emblematis mentem hoc epigrammate explicat Author.

aria V.

208. Magnes annulo ferreo sociatur, cum lemmate; **FACIT UTRAQUE UNUM.** Ita prorsus Beata Virgine, ceu magnete, tractus est Deus ad assumendam carnem humanam. Unde rectè Deipara Virgo à Buteone vocatur. *Causa unionis omnium cum Deo; Et à S. Chrylologo, Specimen gemma, omne pretium excedentis.* In rem præsentem canit Emblematis Author, P. Jacobus Masenius;

*Hinc jacet oppositus magnes: jacet annulus inde,
Quos suis occulto glutine stringit amor.
Stringitur humanâ Divum sapientia carne:
Virgo fuit magnes, annulus ipse Deus.*

*Quò veritas, nunquam magnetica virgo quiescit,
Nè procul Arctoum denotet illa polum.
Ast ubi Menalios ea designaverit axes,
Fixa stat illa suo, quo stetit ante, loco.
Haud aliter pia mens nunquam tranquilla quiescit,
Hinc procul ad summum sit nisi versa Deum.
Te solum mihi quero Deum. Ah! illabere menti;
Solus es erranti portus, & aura rati.*

MARGARITHA. CONCHA

Margarithifera.

CAP. XXV.

Christus
atiens.

209. Lingula Magnetica occulto quodam fascino ad polum rapitur. Unde Collegium Monacense Societatis Jesu ad solemnem D. Francisci Borgiæ apostheosin Emblematis subscripsit; **VIS OCCULTA TRAHIT.** Sanctam nimirum Francisci sagacitatem innuebat, quâ, nullo lampadis aut hominis indicio, SS. Eucharistiam, ubi in templis asservaretur, cognitam habuit. Occultam illam trahendi vim etiam gratia Divina & Christus patiens in animam nostram exercent; unde suavissima illa Servatoris verba; *Si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad me ipsum.* In hunc locum S. Leo Papa; *O admirabilis potentia crucis, in quâ & tribunal Domini, & iudicium mundi, & potestas est crucifixi. Traxisti cum Domine omnia ad te, & cum expandisses totâ die manus tuas ad populum non credentem & contraicentem tibi, confitentem majestatis tuæ sensum totus mundus accepit.* &c. Cæterum Emblematis explicando hanc de S. Franciso Borgia poesin subjunxere,

*En! Cecus amans cernit acutum,
Blandis oculis clarior Argo.
Majora videt, quam videat, Amor.
Æmula ferri mens atque oculus,
Ceu Magnetis sequitur nutum
Reperitque latens ipse latentem:
Docuit Numen, latitare, Ducem.
Hinc communis novit latebras.*

nima
Aug. in Pf.

210. Acus Magnetica, relicta stellâ suâ polari, vicinum ferrum sequitur; cum lemmate, **HOC AB-LATO, SUA SIDERA QUÆRET.** Ita anima, sublatis ferreis odii, aliarumque terrenarum passionum illecebris, quantocius cœlum, ad quod creatum est, inquiret. S. P. Augustinus; *Quærente animâ ubi figat spem; cum ab hoc mundo avellitur, opportunè excipit cognitionem nominis Dei.*

211. De Magnete constat, illum filo suspensum, versus Septentrionem ferri, atque recurrere ad hunc locum, etsi sexcenties ad Orientem vel Occidentem moveris, manuque circumegeris. Unde Serenissimus Philotheus symboli loco acum magneticam pinxit, quæ, in pyxide suâ ad stellam polarem conversa, epigraphen sustinet; **TE SOLAM QUÆRIT.** Sanè nulla res tantam habet vim, vel ad abstrahendum à terrestrium rerum cupiditate animum, vel ad compescendas corporis delicias voluptatesque, quàm amoris Divini vigor, qui ubi semel in hominis illapsus est animum, totum sibi illum mancipat, totumque in se convertit. Hoc quippe agit Divinus amor, ut Deum semper unicum miserix & gaudii habeamus asyllum. S. P. Augustinus; *Sicut amor immundus inflammât animum, & ad terrena concupiscenda, & peritura sectanda vocat perituram, & in ima præcipitar; sic amor sanctus ad superna elevat, & ad æterna*

212. **S**I Plinio fidem habeas, Margaritha è purâ & limpidâ roris cœlestis guttula conficitur, quæ intra conchæ sinum recepta, condensatur, ac coævum suum candorem geminat. Unde nonnemo margarithæ in explicatâ conchâ subscripsit; **EX CANDIDO CANDIDIOR.** Eorum hæc imago est, qui in virtutis & meriti splendore progressus insignes faciunt. S. Joannes Chrysostomus; *Gratia Dei finem non habet, semper ad majora egreditur.*

213. Margarithæ cœlo nubilo, apparent turbidæ; sereno verò, claræ ac limpidæ. Hinc colliges, subditorum mores ad Superiorum facta penitus componi. Unde lemma margarithis inditum; **CLARE-SCUNT ÆTHERE CLARO.** Laconicè pronuntians S. Ambrosius, ait, *Qualis forma fuerit Domus, talis totius Domus est stivus.* Rex Theodoricus, Cassiodoro teste, è Majorum virtuosâ conditione haud operosè inferiorum virtutes conijcere solebat. *Bona certa sunt, inquit, quæ fidem ab exordio trahunt, dum origo nescit deficere, quæ consuevit radicibus pululare. Fertur etiam cursu perenni fontium vena vitalis, & hanc conditionem sustinent cuncta manantia, ut sapor, qui concessus est origini, nisi per accidentia fuerit fortè vitiat, nesciat rivulis abnegari.* Sicut etiam rivuli assiduâ fontis sui dulcedine ac claritate gaudent, ita virtutum splendor, in parentibus & patronis vigens, nunquam non in filiis & subditis, veluti in speculo, recludet. Quamobrem S. Bernardus suos Religiosus de Monte Dei ad virtutis profectum extimulans, inter cetera hanc considerationem aditruit, quod vitæ sanctimonia, nuperè ab ipsis cœpta, non proprio tantum commodo deserviat, sed posteris quoque omnibus incitamento sit ad sanioris vitæ frugem capefcendam. *Non quales sint alii, sed quales ex vobis fiant, quantum in vobis est, cogitare, non solummodo qui modo sunt, sed & qui post futuri sunt, quos in proposito sancto estis habituri imitatores: ex vobis enim, ex vestro exemplo, & vestrà auctoritate in religione hæc pendere debet tota posteritas.*

214. Margarithæ, tametsi infra maris undas nata, à cœli beneficentia & fluxu in acquirendis suis virtutibus ad cœlum dependent, ut Plinius affirmatè doceat, *Cæli eis majorcm societatem esse, quam maris.* Quare margaritha, undique resplendens & candida, inscriptionem habet; **AB ÆTHERE DECOR.** Ex hoc scemate discas, omnem virtutis & gratiæ lucem ab uno cœlo in animas justas scaturire. Ingenuè id confessus Apostolus, ait; *Gratiâ Dei sum id, quod sum.* Et alibi; *Quid autem habes quod non accepisti? Dilucidè S. Jacobus, Omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est à Patre luminum &c.* Magno Augustino teste, *Debet homo*

Plin. l. 9. c. 33

Profectus.
S. Jo. Chryf.
hom. 9. ad
Rom.Confor-
mitas.Cassiod. l. 2.
ep. 15.S. Bernard.
ad Religios.
de Monte Dei

Plin. l. 9. c. 33

Gratia est
donû Dei.
1 Cor 15. 10
1 Cor 4. 7.
Iacob 1. 17.
S. August. 3.
psal. 74.

de Deo

de Deo presumere, & inde sperare auxilium, non de se. Non enim terra pluit sibi, aut lucret sibi. Quomodo autem terra de caelo expectat pluviam & lucem, sic homo de Deo debet expectare misericordiam & veritatem.

215. Inter ceteras margaritarum dotes, à Plinio enumeratas, etiam hæc gemina reperitur, nimirum candor & levor. Unde Emblematis loco subscripsi: CUM CANDORE LÆVOREM. Eorum hæc idea est, qui animæ puritatem ac innocentiam benignitati conjunctam habet, cunctisque suaves & placidos se exhibent: hæc enim agendi ratione Deos hominesque sibi conciliant. *Ornamentum enim bonorum omnium est sincera benignitas, que nunquam est sola; quia de virtutibus cognoscitur esse generata;* inquit Cassiodorus.

216. Vehementer miratur Plinius, margaritam tanta versus cælum consuetudine frui, ut omnem suam veritatem ex ipsius aspectu & virtute etiam in maris profundo accipiat mutuat. *Miror ipsæ, tantum eas caelo gaudere.* Unde lemma; SOLO ÆTHERE GAUDET. Ita anima contemplativa, tametsi in terris degat, à curis tamen terrenis penitus abstracta, soli cælo vacat. Ut ad eum cum S. Paulo dicere queat, *Nostra autem conversatio in caelis est; nempe in eo,* subinfert interpretes S. Macharius, *quod animus, atque intellectus Christi amorum cogitationi caelesti semper sit deditus.*

217. Mirifica ad eum conchæ margaritifera custodia est, ut assiduò vel supra arenosam glaream, vel supra maris undas volutata, nullam unquam aquæ guttulam intra se admittat. Cui proinde hanc gnominam subjungere placet; NIL MARIS EXSUGIT; vel, NIL AB ÆQUORE SUGIT. S. Franciscus Salesius in Introductionis suæ proloquio docet, hominem *virgorem & constantem hoc in mundo taliter vivere posse, ut nullum ex eo humorem mundanum admittat;* uti videre licuit in S. Ludovico Galliarum Rege, in S. Casimiro Poloniae Rege, in B. Amedeo Sabaudiarum Duce, aliisque innumeris, qui in mundi hujus pelago commorati, omnes vitiorum undas sicco & inoffenso superarunt pede. Idem Salesius nobilem hanc conchæ margaritiferae proprietatem alteri argumento explicando ita explicat; *Cor mundum & castum ad instar conchæ margaritiferae est, nullam nisi quæ de caelo venit, aqua guttulam recipientis, nullam quippe illud admittere voluptatem potest, quam quæ à matrimonio, quod à caelo est institutum, provenit.* &c.

218. Venusta quidem, & splendore argenteo obducta videri possit concha margaritifera; at margarita, in ipsius sinu generata, longis intervallis est pulchrior, & penè ad miraculum venusta. Quam proinde P. Henricus Engelgrave his Horatii verbis insignivit; MATRE PULCHRA, FILIA PULCHRIOR. Quantumvis D. Joannes Damascenus S. Annam summis laudibus dignam pronuntiet, Maria Virgo tamen, ipsius filia, sanctam Matrem infinitis ornamentis excedit.

219. Candor inter primas margaritæ proprietates numeratur; qui tamen ipse offuscatur & in rubedinem quandam degenerat, si iniquâ suâ sorte apertis solaribus radiis exponatur. Unde Plinii verbis inhærens, margaritam hoc lemma affeci. SUB SOLE RUBESCIT. Virginum hic typus est, quæ puritatis suæ candorem intra recessus ac solitudinem facillè intactum servant; contra verò solis conspectui ac obviis quibusque mundi oculis expositum celerimè, non sine rubore, admittunt. Doctore Magno Augustino; *Dominica Virgo primitus publicos debet vitare conspectus, & platearum frequentiam evitare: atque in domo posita, operi lanificæ vel lectoni Divina insistere.*

220. Margarita, naturali quâdam sympathiâ, ad omnes cæli & aeris superioris colore conformatur. Illo enim sereno candescit, & nubilo turbatur. Unde epigramma Hispanum; SEGLIN EL TIEMPO. Id est; SE TEMPORI APTAT. Opportuno hoc Emblemate adulatorum vafriticæ & simulatos vultus exprimere licet, quos ad majorum suorum affectus & iugenia dexterimè componere norunt. Atque ad eum heliotropium imitantur, quod ad regii planetæ motus assiduò contorquetur; vel aquas, saporè suum è terrâ, quam transeunt, mutuare solitas; vel Polypum, qui cujusvis saxi vicini colores assumit; vel denique cælos inferiores, ab uno primi mobilis raptu in orbem circummagendos. Cassiodori sententiâ; *Adulatio blanda omnibus applaudit, omnibus salve dicit; prodigos vocat liberales, avaros parcos &c.* In rem præsentem facit, quod Cornelius à Lapide his omnino verbis refert: Nuper, inquit, vir Catholicus gravis in Anglia, rogatur à primario Reginae Elisabethæ consiliario, qui secretò Catholicus haberi volebat, quid de se sentirent Catholici transmarini? argutè respondit; *Censent te esse planetam, ac moveri, gyrrarique motu primi mobilis.*

221. Margarita, in conchæ utero concepta, epigraphen tenet; HAUSTA COELO, quippe quæ natales suos è solo cæli rore trahit. D. Sigismundus Laurentius hoc Emblemate demonstrabat, virginalem castimoniam, in S. Pauli animâ repertam, non nisi è peculiari cælestis gratiæ dono profluxisse. Testem luculentum habeto ipsummet Apostolum; *Habemus thesaurum in vasibus fictilibus ut sublimitas sit Dei, & non ex vobis.* Præclare dixit S. Petrus Chrysológus; *In carne præter carnem vivere, non terrena vita est, sed cælestis.*

222. Margaritam, è cælesti rore generari solitam, D. Carolus Rancatus Emblematis loco usurpavit; addito lemmate, PATRE EDITA COELO. Verbis ex Ausonio mutuatis, ubi in Veneris encomium canit;

Nata solo, suscepta solo, patre edita calo.

Vel ut aliis placet; A COELO PRETIUM. Sacratissima Servatoris nostri humanitas vivo hoc ectypò describitur, quæ in immaculato Virginis utero, velut intra argenteam concham margarita, solo cælo patre, sine ullo maris influxu, concepta est. Hoc sensu S. Joannes Damascenus de Virgine Matre pronuntiat, quod fuerit *Concha, quæ calitis Divinitatis fulgetra in utero concepit, ac peperit Christum, ingentis pretii unionem.* Et S. Ephraim de eadem Margarita pretiosissima, *Concha marina,* inquit, *veri unionis ex caelesti fulgore, & purpureo latice procreati.* Cæterum etiam anima nostra, ceu nobilis margarita, dici potest *Patre edita calo,* & è calo pretium suum omne fortiri. Neque enim instar animantium cæterorum è materiæ potentia extracta est, sed nemine alio interveniente à solo Deo creata. Unde etiam illum propriissimo hoc Patris nomine veneramus; *Pater noster, qui es in caelis.* Pater enim est, quia nos creavit; Pater est, quia Verbi incarnati morte nos redemit; Pater est, quia baptismatis fonte nos regeneravit; Pater est, quia in filios suos nos adoptavit, &c. Et ut compendio dicam, Pater cælestis est, utpote à quo vitam ac mores cælestes, ipsamque ad eum aternam hereditatem tenerissimo affectu expectamus. S. Petrus Chrysológus; *Cui dicis Pater noster qui es in caelis, intellige esse tibi genus caelo, cujus Pater habetur in calo & age, ut vivendo sanctè, sancto respondeas Patri.* Et rursus; *Te, qui caelestem Patrem jam vocas, ad caelestem vult tendere, & repetere jam naturam, ut generi*

Innocentia cum benignitate.

Cassiod. in ep

Plin. l. 9. c. 35

Contemplativus. Philipp. 3. 20 S Mach. Hom. 5.

Justus inter mundanos. S. Franciscus Sales in proe. Introduct. ad vit perfect.

Cor castu. Idem p. 3. c. 12

Horat. l. 1. Od. 16. Maria filia S. Annæ. S. Io Dam. l. 4 de fide Oriskod. c. 15

Virginitas.

S. Augustin. l. ad sacras Virgines.

Adulato

Cassiod. in.

Corn. à L. in Provoc. n. 20.

Castitas est domus cælestis.

2. Cor. 4.

S. Pet. Chry. ser. 143.

Auson. l. 2. Carm. 32.

Christus incarnatus

S. Io. Dam. Orat. I de Nat. M. V. S. Ephraim

Animalis mana.

S. Pet. Chry. serm. 67.

Idem ser.

generi tanto vita nostra respondeat, ne terreni mores degenerent, quos caelestis donavit & contulit jam natura.

223. Maxima Sanctorum Joachimi & Annae fuit felicitas, quibus Mariae Virginis progenitores esse obtrigit; sicuti conchae est pretiosa Margaritha, in ipsius sinu generata, insigne ornamentum accrescit. Huic veritati significandae D. Joannes Baptista Mazzolenus margaritham in concha sua depinxit; adjecto lemmate, DAT GENERATA DECUS. S. Thomas Villanovanus, de Christi Genealogia differens, Non enim, inquit, in hac genealogia, sicuti in ceteris, a parentibus gloria descendit, sed ascendit, progenitores illustrantur a filio, & non e contra. Ceterum meus Carducius Emblematis mentem hoc disticho explicat;

*De generata decus dat lactea gemmula conchae:
Non secus exornat candida Virgo Genus.*

224. Margaritha, annulo inclusa, aureo suo circulo insigne ornamentum addit. Cui proinde D. Mazzolenus inscripsit; DAT SOCIATA DECUS. Ita Maria Virgo, S. Josephi Sponsa, clarissimum consorti suo splendorem ac gloriam contulit. Hugo Cardinalis illa Siracidis verba exponens, Mulier fortis oblectat virum; ait, Mulier fortis est B. Virgo. Hac sine dubio virum suum Joseph & beatificavit & laetificavit. Ut aded optimum Josephum iis ipsis verbis, quibus olim Plinius Secundus Trajanum, alloquiliceat; Tibi uxor in decus & gloriam cedit. In rem praesentem D. Carducius;

*Dat sociata decus rutilanti Margaritis auro:
Sic decorat Ioseph inclita Virgo Virum.*

225. D. Aresius cuidam voluminum suorum fronti concham praefixit, quae dimidio orbe aperta, margaritham ostentabat, cum lemmate; DAT VEL UNA LABORI. Dicere volebat, sibi ob tantos labores cumulatim pretii loco futurum, si vel unica ipsius cogitatio lectori benevolo probaretur. Ita quoque Praedicator suis laboribus omnibus abunde satisfactum putet, si vel unicam animam Deo generaverit. S. P. Augustinus; Unusquisque Evangelii Praedicator ita debet in Ecclesia laborare, ut defuncto fratri, hoc est Christo, suscitet semen, qui pro nobis mortuus est: & quod suscitatum fuerit, ejus nomen accipiat.

226. Sicuti Margarithae, est Lucarini lemmate superius adducto, A RORE COLOREM capiunt; ita subditi ad omnes majorum suorum actiones conformantur. Justus Lipsius, Rapiunt, inquit, ad similitudinem suorum excellens quaeque natura, & simulacrum caelestium animorum refert, decepta ab iis aura. Et S. Hieronymus; Gracchorum eloquentia multum ab infantia sermo matris contulisse scribitur. Hortensii oratio inter paternos sinus coaluit. Gracia narrat historia, Alexandrum potentissimum Regem, Orbisque domitorem, & in moribus, & in incessu Leonidis Pedagogi sui non potuisse carere vitis, quibus adhuc parvulus fuit infectus.

Gratitudo 227. Animum, adversus beneficia gratum, est Margaritha dignoscens, quae radiis solaribus exposita, hanc gnomam praefert; HINC NITOR, HINC VIGOR, vel; HINC SPLENDOR ET VITA. vel; TU SPLENDOREM, TU VIGOREM. vel ut Bargilio placet; PREGIO, E FREGIO. Id est; ET DECUS, ET PRETIUM. Sicuti concha soli se gratum sinit, & beneficia accepta ubique confitetur, ita Seneca miram erga Mecanates gratitudinem praetulit; Nunquam, inquit, tibi gratiam referre poterō, tamen illud certè non desinam, ubique confiteri me referre non posse. Nam qui gratè Mund. symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

beneficium accipit, primam ejus pensionem solvit. P. Cornelius à Lapide miram S. Mariae Magdalena conversionem hoc Emblemate significat, simulque imaginis mentem explicat; Sicuti enim Sol suis radiis ostream (qua aqueus & fatuus est humor, latens in concha) in pretiosam margaritham convertit; sic Christus illustratione gratiae Magdalenam peccatricem convertendo ad poenitentiam, effectum margaritham. Eadem omnino ratione gratiofus Dei aspectus, quo vis Sole infinitis illustrior, vilitatem omnem e peccatore humano excutit, illudque in pretium maximum convertit.

228. Margaritha nullam omnino perfectionem, ut in ceteris gemmis fieri amat, admittit; sed ab ipsis suis incunabulis laevigata & plenè exulta prodit. Unde lemma; NON IND. GA FUCI. aut verbis ex Ovidio mutuatis, NULLUS AB ARTE DECOR. Propria haec virtutis, & verae venustatis foeminae idea est, quae externam & emendicatam induttriam penitus abominantur, omnemque cerusiam aut stybium repudiant. S. Cyprianus; Non Virgines tantum aut viduas, sed & nuptas puta, & omnes omnino foeminas admonendas, quod opus Dei & facturam ejus, & plasma adulterare nullo modo debeant: adhibito flavo colore vel nigro, pulvere, vel rubore, aut quomodolibet lineamenta nativa corrumpente medicamine, & subdit, Manus Deo inferunt, quando illud, quod ille formavit, reformare contendunt. Tassus, ni fallor, haec ipsam proprietatem in Sophronia ita describit.

*Vergine era fralor di già matura
Virginità, d' alu pensieri egregi,
D' alta beltà, ma sua beltà non cura,
O tanto sol, quanto honestà seu fregi,
E il suo pregio maggior, che trà le mura
D' angusta casa asconde i suoi gran fregi,
E da vagheggiatori ella s' invola
Ale lodì, a gli sguardi inculta, e sola.*

229. Christinam, Succiae Reginam, cum, regno & patriâ relicta, Romam proficisceretur, complurimum gemmarum Emblemate exornarunt, quae è filio suspensae, epigraphen tulerunt; PRETIUM DE MATRE RELICTA. Emblematis mentem hoc epigrammate explicavit Jo. Bapt. Bargioccus;

*Est Margarithis pretium de Matre relicta,
Quas concha ignoto clauserat ante sinu.
Dat Christiana tibi pretium, nomenque superbum,
Et matrem, & patrios deseruisse lares.
Namque tuum nativa decus, quod regna tangebant,
Sic modo quam magnum, Regna relicta docent.*

Ceterum hanc ideam iis omnibus tribuere licet, qui vitam suam omnem Deo consecraturi, mundo remittunt nuntium. S. Hieronymo teste, Apostolici fastigii, perfecta quoque virtutis est, omnia simul vendere, & pauperibus erogare, & sic expeditum cum Christo ad caelestia volare.

230. Margaritha, sicuti intra concham delitescens, nihil laudis acquirit, ita hominum oculis exposita, omnium admirationem & encomiam in se convertit. Unde illam Joannes Ferrus hoc lemmate insignivit; EXPOSITA PROBATUR. Ita sanè virtus aperta ipsos etiam hostes in suas laudes rapit. Senecae pronuntiatum est. Adeo gratiosa est virtus, ut insuum etiam malis sit, probare meliora; veluti diceret; sicuti gemmae, non nisi in lucem publicam productae, altimantur, ita virtutis pretium ad vires tum demum omnium venerationem promereri, quando in propatulo visenda exhibetur. Hoc sensu Seneca; Magnus vir; sed unde

Corn. à Lap. in Luc. 7. 37.

Aspectus Dei.

Ovid. 2. Fajior. Virtus vera. Cypr. 1. de habitu Virg.

Tass. Liberat. Cant. 2. st. 14.

Jo. Bapt. Bargioccus l. 3. Epig. 98.

Religiosus S. Hieron. in Epist.

Virtus. Senec. apud Lipsium l. 2. Manud. diff. 18. Idem lib. 2. bonis viris. cap. 4.

scio, si tibi fortuna non dat facultatem exhibenda virtutis? Dicere bono viro possum, si illi nullam occasionem difficilius casus dedit, in qua una vim sui animi ostenderet. Miserum te judico, quod nunquam fuisti miser, transisti sine adversario vitam. Nemo sciet quid poteris, ne tu quidem ipse. Opus est enim ad notitiam sui experimento. Quid quisque possit, nisi tentando non didicit. Et paulo post; Gubernatorem in tempestate, in acie militem intelligas. &c.

231. Margaritha, intra concham suam sub Solis aspectu figurata, epigraphen sustinet; **NEC SINE LUMINE DIVES**. Hinc colliges nobilitatem, divitias, indolem, ac ingenium parum nobis conferre, si iustitiæ, sanctitatis, ac gratiæ Divinæ lumine destituamur. Præclare dixit Agapytus Diaconus; *Super*

Agapyt. Ep. Paran n. 15. omnia præclara, qua regnum habet, pietatis, cultusque Divini corona regem exornat: divitiæ namque evanescent, vulgi favor & aura transit; sola vita Deo placens gloria immortalibus sæculis coextenditur.

232. Summa animæ nostræ perfectio & integritas inde dignoscitur, si quosvis mundi alternantis eventus corde ita tranquillo accipere nōrit, ut inter prospera & adversa æqualem semper & imperterritam se demonstrat. Hanc proinde Lucarinus Emblemate significaturus, margaritham depinxit, una cum terebello, ad eam perforandam destinato. Inscriptionem addidit; **QUOVIS ROTUNDA**. S. Petrus Damianus; *In omnibus te exhibe consummata virtutis exemplum, & ut dicitur, undique te prabe recitem atque rotundam.* Aufonius iisdem omnino coloribus hominem justum ac prudentem depingit;

Vir bonus & sapiens (qualem vix reperit unum Milibus è multis hominum consultus Apollo) Index ipse sui, totum se explorat ad unguem. Quid proceres, vanique ferat quid opinio vulgi; Securus, mundi instar habens, TERES, ATQUE ROTUNDUS:

Externa ne quid labis per devia fidat, Cogitat, & iusto trutinæ se examine pensat.

233. Academicus, inter Venatores Venetos Pretiosus, Symboli loco margaritham in concha præfert, cum lemmate; **OBDUUISSE JUVAT**. Sicut enim margaritha ex modico præpinguis & aquei humoris globulo sub Solis ardore ita feliciter obdurescit, ut inter pretiosissimas gemmas numeretur; ita animus è calamitatum tolerantia, & assiduâ patientiâ, paupertate, mortificatione, cæterarumque virtutum consuetudine plurimum utilitatis & beneficii refert. Seneca; *Cogita, inquit, compeditos prima agrè ferre onera & impedimenta crurum: deinde ubi non indignari ille, sed pau propofuerunt, necessitas fortiter ferre docet, consuetudo facile. Nullo melius nomine de nobis natura meruit, quam quod, cum sciret, quibus ærumnis nasceremur, calamitatum mollimentum consuetudinem invenit, citò in familiaritatem gravissima inducens.*

234. Margaritha, intra explicatam concham promicans, epigraphen à Saavedrà accepit; **NEC TE QUÆSIVERIS EXTRA**. Innuebat videlicet, neminem à vulgi opinione ac famâ dependere debere, sed quemvis à propriis meritis ac virtutibus illustrandum esse. Juvenalis;

Tota licet veteres exornent undique cera Atria, nobilitas sola est, atque unica virtus.

Et rursus;

--- Quis enim generosum dixerit hunc, qui Indignus genere, & præclaro nomine tantum Insignis?

In rem præsentem mirificè canit S. Gregorius Naz.

Quæ tenet hic mundus, cuncta hæc aliena putato, Virtus, hæc habetas si modo, sola tua est.

235. Sacram Virginem Margarithæ symbolo expressi, quæ intra concham suam clausa, vix ulli visendam se præbet. Epigraphen subjunxi; **ABSCONSIONE SECURA**. Isaias argumento præsentis ansam subministrans, ait; *Erit in securitatem & absconsonem.* S. Ambrosius; *Pupillam Deus munitionis natura vallo munire dignatus est, quia innocentia & integritas levi sordè aspersa violatur, & gratia sua munus amittit, & idèò perspiciendum, ne quis eam pulvis erroris obliet, aut ulla vexet festuca peccati. Ad hunc etiam modum parentes custodire debent filios, & ab omni labe impudicitie purior fieri.* S. Thecla, instar pretiosæ margarithæ, ab amantium flammis impetita, purissimæ suæ virginitalis asylum inter solitudines ac hiantium saxorum cavernas tutissimum reperit. P. Gabriel à S. Maria, Augustinianus Excalceatus, in erudito libro, quem ad honorem magnæ illius Heroïnæ conscripsit, geminum hoc distichon legendum offert,

Petra hiat, optat tibi Thecla datura RECESSUM. Cum petit amplexus turba prophana tuos.

Et rursus;

Iam SECURA procos petra dum excludit hiatu, Thecla, petit superas morte movente plagas.

Nec virginitas tantum, sed virtutes reliquæ omnes delitescere cupiunt. S. Jo. Chrysostemus; *Cum vestes & aurum in foro quidem exponimus, multos provocamus insidiatores; si verò domi reponamus, & celemus, in tuto posuerimus omnia: ita & merita, si jugiter mente gestamus: dominum irritamus, armamus inimicum, ad furtum vocamus; si verò sciat ipsa nemo, sed quem scire solum oportet, in tuto jacebunt.*

236. Cum Margaritha, Hispaniarum Regina, & Philippi III. Conjux, è vivis eximeretur, P. Favianus Strada, ad illius nomen alludens, margaritham pinxit, quæ aureo annulo inserta, epigraphen tulit; **DESERUISSE JUVAT MARE**. Mens Emblematis erat; sicuti margaritha, è mari sublata, pretiosissimi metalli amplexu digna efficitur; ita Reginam illam, superato vitæ præsentis pelago, intra aureum æternitatis & gloriæ cœlestis circulum receptam esse. Felices itaque, ac fortunatos illos, qui cum S. Petro Apostolo, instar margaritharum, è mundi hujus oceano eluctati, Christum sequuntur: hæc enim ratione ad honorem & gloriæ incrementa longè amplissima promoventur. Ipsummet Servatorem audi fidejussorem; *Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* S. Gregorius Papa; *Qui cœlestis vitæ dulcedinem perfectè cognoverit, ea, quæ in terris amoverat, cuncta derelinquit, in comparatione illius vilescunt omnia. &c.* Joannes Audeus, vel, ut alii dicunt, Owenus canit;

Una salus servire Deo: hæc gaudia sola Vera putes, quorum gloria finis erit.

237. Siquidem margarithæ è destillante cœlesti rore conficiantur, idèò margarithæ, intra concham reposita, epigraphen præfert; **SEMINE AB ÆTHEREO**. Unde etiam Jo. Bapt. Ruscillus concham, margarithis locupletem, hoc lemmate insignivit; **DIVITIIS DITATA SUPERNIS**. Opportuno hoc Emblemate Virginis sanctissimæ uterum significare licet, in quo, supernâ Spiritûs S. virtute, Verbum Divinum cum humanâ naturâ hypostaticè fuit unitum S. P. Aug. rem totam unicâ similitudine explicans, ait; *Qui lapideas scribebat tabulas sine stylo ferreo, ipse ingravidavit Mariam Spiritu sancto.* A Præceptore Augusto nihil difformis Discipulus Angelicus

Virgini
Isa. 4. 6.
S. Ambr
l. 6. Hex
c. 9.

S. Thec
V. & D

Gabr. à
Mar. Tetr.
23.

Idem Tet
24.

S. Jo. Chry
Hom. 2. d
Popul.

In moie

Religiōis.

Matth 13
29.

S. Gregor n
Hom.

Owen. n
nos Eth
24.

Incarna
tio Veri

S. Aug. a d
Bernardi
de Insto
4 de s. V.

Virtutes
veræ divi-
tia.

Virtus.
S. Pet. Dam.
O. us. 15.
c. 27.
Aufon. Idyll.
16.

Confue-
tudo.

Senec l de
Tranquill.
animi. c. 10

Proprius
valor.

Juvenalis
Satyr. 8.

S. Greg. Naz.

Angelicus, S. Thomas Aquinas; Corpus Christi, inquit, materiam sumpsit de natura hominis, sed formatio ejus non fuit virtute humana, sed virtute Spiritus sancti.

Tho. Aqu. Insc. 2. cap. 238. Margarithæ, uti & aliæ gemmæ pretiosæ, non in maris superficie, sed ex iplo aquarum fundo colliguntur. S. Jo. Chrysoctomi hæc de reverba sunt; Qui pretiosos lapides in mari quæruunt, non sedent juxta litus maris, fluctus numerantes, sed in profundum se demittunt: & ut ita dicam, quasi in ipsos sinus abyssi descendentes, assequuntur, quod tanta operâ exquirunt.

virtus in humilitate.

Unde è Canonicis meis nonnemo Margaritham in concha sua ad infimas scopuli cujusdam radices figuravit; addito lemmate, PRETIOSA IN IMO. Significare volebat, S. Carolum suas virtutes, ceu totidem margarithas, in assidua humilitatis profundissimæ abyssu conservasse, atque ad e se ipsum, omnemque suam agendi rationem, quantumvis cælo ac mundo admirandam, loco semper postremo habuisse. Cum prinis tamen humilitatem istam in Maria Virgine cernere licet, quæ thesauro pretiosissimo ac penitus singulari, nimirum Verbi Divini maternitate, à Deo locupletata, protinus ad infimum summæ humilitatis gradum descendit, & pauperem ac indignam Creatoris sui ancillam se pronuntiavit: Ecce ancilla Domini. Tam immodicam animi demissionem admirans Chrysoctologus, ait; Quæ vocatur ab Angelo Domina, ipsa se cognoscit & consuetur ancillam. Ita quoque pretiosa mysteria, in sacris Litteris abscondita, nequaquam iis obtingunt, qui solam illarum superficiem otiosè lambunt, sed qui profundo intellectu, & assiduo studio ad illas investigandas incumbunt.

humilitas Mariæ V.

uc. 1. 38.

Per. Chryf. 7. 142. acra Scriptura.

S. Jo. Chrysoctomus; Mysteria veritatis margaritha sunt, quia sicut margaritha inclusa cochleis, posita sunt in profundo maris, sic mysteria Divina verbis inclusa, posita sunt in altitudine sensûs sacra Scriptura.

To. Chryf. tom. 17. in 1atib.

239. Concha clausa epigraphen sustinet; GEMMAS AD APERTA RECLUDET. Eruditi & facundi Oratoris labia, si aperiantur, pretiosissimorum unionum gazophylaciû non inèritò videri possint. Id quod D. Salvator Card. hoc disticho innuit. Quas claudunt, ad aperta dabunt conchilia gemmas: Eloquentio gemmat Rhetor & ipse suo.

Orator.

rov. 25. 12.

Huic symbolo Sacra Litteræ his omniudò verbis factis dilucidè subscribunt; Margarithum fulgens qui arguit sapientem; Et verò, Bedâ inter prete, Rectè Doctòr cruditus margaritho fulgenti assimilatur, quia dum emendationem morum, dum supernorum scientiam desiderantibus, ac piè quærentibus animis ostendit, quasi aureo ornatu majorem in super, gratior emque fulgorem gemme ar dentis ad e fit.

eda in uncloc.

240. Margaritha, in patentis conchæ sinu spectanda, epigraphen tener; COELO FOECUNDA PAREN I E. Ita Maria Virgo, Spiritûs sancti rore plena, Divinam margaritham, Christum, enixa est. Unde à Buteone vocatur Cochlea purissima Divina Margaritha. Et à S. Joanne Damasceno, Concha, unionem, in purpureo colore natantem, exhibens. Emblematis mentem explicans P. Masenius, canit; Unio, quem rutilo pariunt conchylia sole, Concepit tenui rore parente fuit. Sic fecunda suum peperit dum Virgo Tonantem; Sol Deus, IESUS unio, concha parens.

Maria V.

Buteo hymn. 574. p. 130. i. Damasc. Orat. 1. de Nat. V.

241. Concha unionem purpureo colore natantem exhibet, cum lemmate IN CANDORE RUBOR. Ita prorsus Maria Virgo, ceu Concha candidissima, Christum Divinum Unionem, è Cruce depositum, proprio perfusum cruore, portavit, ulnisque virgineis excepit. Ut adeò rectè à Buteone cognominetur Concha, quæ Divinam purpuram regi virtutis sanguine suo coloravit. Et S. Epiphanio; Concha marina veri unionis ex cælesti fulgore & purpureo laico procreati. Rursus P. Jacobus Masenius Emblematis author;

Bur. 1. c. S. Ephram. de Marg pret

242. Margaritham, è mari elevatam, hoc lemma te insignies; DANT MARIA GEMMAS. Mariam Virginem, ceu amplissimum virtutum omnium pelagus, hoc Emblemata spectat; quippe quæ nobilissimam Verbi Divini Gemmam procreavit. Ut adeò à S. Epiphanio verè cognominetur Mare Spirituale, habens gemmam cælestem, Christum. Vel certè maris nomine mundum intelliges, è quo Deipara Virgo, ceu hominum gemma, prodiit. In hunc sensum canit P. Masenius. Impuro rutilam quis speret ab equore gemmam? Sunt tamen equoreo munerâ fusa salo. Prodit ab impuris Virgo majoribus insons, Nonne iterum gemmam fundere credis aquas? 243. S. Franciscus Borgia, à Clemente X. inter Divos Cœlites relatus, ob insignem humilitatem margarithæ se non absimilem probavit, quæ in conchâ sua delitescens, à Monacensi Societatis Jesu Collegio epigraphen cepit; PRETIOSA LATENT. Sapienter dixit Theodidactus noster Kempensis; Si vis mulier aliquid scire & discere, ama nesciri & pro nihilo reputari. Emblematis explicando sequentem de S. Franciscò Borgia inscriptionem accipe? In Regium stemma Franciscû fors nascendi inseruit: Hinc multum fortuna debuit. Huic ut solveret, sua illam habere jusit, Togam, galeam, coronam maluit abjicere: quam accipere: Auream scilicet supellectilem, ideo gravem. Purpuram pulla illustravit togâ: Tunc se nobilissimum fore ratus, si vilissimis serviret. Latebras quæsit, & singulorum oculis patuit, Luceo fozu: & nulla umbra secuta est. Cum se peccatorem diceret, Sanctus audire meruit. Omnes Franciscò meliores: optimus omnium ipse fuit. E Tenebris illuxit clarior: Fugiendo honores, incurrit. &c.

pureo laico procreati. Rursus P. Jacobus Masenius Emblematis author;

Purpureos inter laices natat unio candens, Cunque nitore rubet, cumque rubore nitet. Virgo cruentam sobolem dum sustinet ulnis, Quam similis concha tum fuit illarubra!

242. Margaritham, è mari elevatam, hoc lemma te insignies; DANT MARIA GEMMAS. Mariam Virginem, ceu amplissimum virtutum omnium pelagus, hoc Emblemata spectat; quippe quæ nobilissimam Verbi Divini Gemmam procreavit. Ut adeò à S. Epiphanio verè cognominetur Mare Spirituale, habens gemmam cælestem, Christum. Vel certè maris nomine mundum intelliges, è quo Deipara Virgo, ceu hominum gemma, prodiit. In hunc sensum canit P. Masenius.

Maria V.

S Epiph. Orat. de Deip.

Impuro rutilam quis speret ab equore gemmam? Sunt tamen equoreo munerâ fusa salo. Prodit ab impuris Virgo majoribus insons, Nonne iterum gemmam fundere credis aquas?

243. S. Franciscus Borgia, à Clemente X. inter Divos Cœlites relatus, ob insignem humilitatem margarithæ se non absimilem probavit, quæ in conchâ sua delitescens, à Monacensi Societatis Jesu Collegio epigraphen cepit; PRETIOSA LATENT. Sapienter dixit Theodidactus noster Kempensis; Si vis mulier aliquid scire & discere, ama nesciri & pro nihilo reputari. Emblematis explicando sequentem de S. Franciscò Borgia inscriptionem accipe?

Humilitas. De Imi. Christi l. 2. c. 2.

In Regium stemma Franciscû fors nascendi inseruit: Hinc multum fortuna debuit. Huic ut solveret, sua illam habere jusit, Togam, galeam, coronam maluit abjicere: quam accipere: Auream scilicet supellectilem, ideo gravem. Purpuram pulla illustravit togâ: Tunc se nobilissimum fore ratus, si vilissimis serviret. Latebras quæsit, & singulorum oculis patuit, Luceo fozu: & nulla umbra secuta est. Cum se peccatorem diceret, Sanctus audire meruit. Omnes Franciscò meliores: optimus omnium ipse fuit. E Tenebris illuxit clarior: Fugiendo honores, incurrit. &c.

244. Quidam Serenissimo Bavariæ Duci & Electorali Successori, Maximiliano Emanueli, etiamnum adolescenti, futuram ætatem felicissimam vaticinatus, margaritham expressit, quæ intra conchæ sinum recumbens, solem spectabat allucescentem, cum lemmate; AD SUMMOS CRESCIT HONORES. De S. Joanne Baptista hoc symbolum intellexeris, qui necdum in orbem hunc genitus, id encomii ab Angelo retulit; Erit magnus coram Domino. vix autem maternum uterum egressus, adeò manifestos futuræ sanctitatis radios sparsit, ut vicini omnes attoniti passim de illo inter se quærent; Quis putas puer iste erit? Tandem verò honorem & elogium illud amplissimum ab ipsomet Servatore est assecutus; Amen dico vobis, non surrexit major inter natos mulierum Joanne Baptista. In S. Joannis Baptista laudes prolixus S. Petrus Chrysoctologus, Ioannes inquit, schola virtutum, magisterium visa, sanctitatis forma, castitatis exemplum, penitentie via, peccatorum venia, fidei disciplina: Ioannes major homine, par Angelis, legis summa, Evangelii sanctio, Apostolorum vox &c.

S. Joannes Baptista. Luc. 1.

Matth. 11. 11.

S Per Chryf. term. 17.

245. Petrus l' Abbe Mariam Virginem sine labe originariâ conceptam, margarithæ symbolo representavit, quæ in conchæ utero recumbens, epigraphen habuit; INTRA UTERUM JAM PURPUREO LAICO PROCREATI. Rursus P. Jacobus Masenius Emblematis author;

Mariæ V. conceptio.

RA FUI. S. Vincentius Ferrerius. *Ne credatis, inquit, quod fuerit sicut in nobis qui in peccatis concipi-mur, sed statim ac anima (Mariæ Virginis) fuit crea-ta, fuit sanctificata, & statim Angeli in cælo celebra-runt Festum Conceptionis.* En! clarissimum ex Sacro Prædicatorum Ordine defensorem & assertorem Conceptionis immaculatæ: nisi fortassis dicere au-fis, Angelos in cælo celebrâsse festum Conceptionis maculatæ.

246. Concham, margarithâ suâ spoliatam, hoc lemmate donavit Petrus l' Abbe; EXUVIIS DE-BETUR HONOS. Hinc disces, Sacris Divorum Cœlitum Reliquiis, tametsi animâ, ceu pretiosâ ho-minis margarithâ, careant, plurimos deberi hono-res. S. Joannes Chrysoctomus; *Pretiosis, inquit, sunt corpora Martyrum, quoniam plagas pro Domino susce-perunt, & quia stigmata propter Christum membris suis impressa ferunt: & sicut corona regalis undiq; decorata fulgores varios emittit, ita & Sanctorum Martyrum corpora, sicut pretiosus lapidibus, acceptis pro Christo vul-ncribus distincta omni regum diademate pretiosiora & spectabilia redduntur.* &c.

247. Petrus l' Abbe margaritham in conchæ sinu absconditam pinxit; cum lemmate, AMANT PRE-TIOSA LATERE. Hominem, solitudinis & san-ctæ quietis studiosum, hæc imago adumbrat. Origines; *Quamdiu quis permixtus est turbis, & in multitu-dine fluctuantium volutatur, non vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo, nec potest esse sanctus.* In rem præsentem canit Emblematis Author;

Vilia queque patent; sed amant pretiosa latere:

Quæ gemma est floccus, n' latuisset, erat.

248. Concha, tametsi unione suo spoliata, se ipsâ tamen satis adhuc pretiosâ & dives est, Unde lemma, DIVES, & ORBA EST. Verbis ex illo Petri l' Abbe Hexametro desumptis;

Exuviis suis hæret honos; & dives & orba est.

Id ipsum de SS. Reliquiis dixeris, quæ, tametsi ani-mâ, ceu gemmâ hominis pretiosissimâ, spoliata, ad-huc tamen miraculis & Fidelium cultu sunt locuple-tes. Disertè S. Jo. Chrysoctomus; *Sanctorum non modo corpora, sed & ipsi loculi & monumenta spirituali gratiâ conferta sunt. Utiles igitur cunctis hic thesaurus est, & refugium salutare.* &c.

249. Experimentis comprobatum est, pulverem margarithæ contusâ præsentissimum esse remedium ad restaurandas ægrotantium vires; planè ut & moribundos & spiritum properantem ægrè trahentes refocillare videatur. Ita evenit, ut, quæ modò candore suo formæque admirabilis, inter divitias Regum habebatur, jam fracta censeatur melior. Unde Serenissimus Philothens margarithæ etiamnum integræ subscripsit; FRACTA TAMEN MELIOR. Quid Jesu Christo, Servatore generis humani, præ-stabilis; quid ore illo suavius, pulchriusque? Et ta-men ejus corpus, supplicio Crucis fractum, unicum omnium nostrarum ægritudinum dolorumque re-medium est, quo recuperamus integram animæ va-letudinem, variis antea turbatam sceleribus. S. P. Augustinus; *Ecce Christus passus est: ecce mercator ostendit mercedem, ecce pretium quod dedit, sanguis ejus fusus est. In sacco ferebat pretium nostrum, percussus est lanceâ, fossus est saccus, & manavit pretium orbis terrarum.* Emblematis Author mentem suam hoc epigrammate explicat;

O quem te memorem, IESU pulcherrime! vincis

Formâ omnes, similes os humerosque Deo.

Non aquant tua labra rose, non lilia dentes,

Non oculos flamme, non eburr omne manus.

Qualis in ore decor! læta qui frontis honores!

Quanta nitet vultus gratia blandi tui!

*Si tamen hoc homini liceat dixisse misello,
Pulchrior es, IESU, si Cruce fractus obiit.*

O P A L U S.

Cap. XXVI.

250. **O**Palus nobiliorum gemmarum colores omnes in se uno complectitur. S. Isidorus de illo testatur; *Opalus distinctus diversarum colore gemmarum. Est enim in eo carbunculi tenuior ignis; ametibisti fulgens purpura; smaragdi niens viriditas.* &c. Unde Lucarinus Opalum hoc lemmate insigniit; ET NITOR, ET COLOR PRETIOSISSI-MARUM. Maria Virgo, instar perfectissimi opali, omnes illustriorum animarum virtutes in se unâ cumulatas habet. S. Bernardus in illud Siracidis commentatus, *In plenitudine Sanctorum detentio mea;* ait; *Verè ei Sanctorum plenitudo: quia ei non defuit fides Patriarcharum, spes Prophetarum, & Aus Apostolorum, constantia Martyrum, castitas Virginum, nec puritas Angelorum.* Et S. Laurentius Justinianus; *Merito quidquid honoris, quidquid felicitatis habetur in singulis, totum abundat in Virgine.* Porro si metaphoram illam, Sacris Litteris admodum familiarem, præsupponas, nimirum, sanctas hominum animas ob virtutis suæ splendorem cum geminis comparari, non abs re dixeris, S. Joannem Evangelistam opalo per-similem esse, quippe in quo uno Virginum puritas, pœnitentiâ mortificatio, paupertas Confessorum, laurea Doctorum, labores Apostolorum, fortitudo Martyrum, elevatio Prophetarum, & ob complures Ecclesias in Asia fundatas, gloria Patriarcharum reperiuntur. Atque adeò in pretiosissima hac anima cumulatè resplendent & nitor, & color pretiosissimarum. Eodem planè argumento Lex vetus Summum Pontificem Oniam his omninò encomiis celebrat; *Quasi stella matutina, quasi luna plena, quasi Sol resfulgens, quasi arcus resfulgens, quasi stros rosarum, quasi lilia, quasi thibis redolens, quasi ignis effulgens, quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso.* &c.

251. Gemmarius inter cæteras opali proprietates hanc mirificè extollit, quòd bajuli sui visum acuat, & circumstantium oculos efficiat obscuros ac hebetes. Unde etiam ab illo cognominatur *Patronus furû.*

Asseritur furum tutissimus esse Patronus.

Nam se gestantum visus conservat acutos;

Ac circumstantes obducta nube retundit.

Ita omninò astutia terrena intellectum humanum ad sophismata & paralogismos adeò vafros acuire novit, ut, qui illos proponunt, plurimum inde capiant utilitatis; pars verò adversa extremam perniciem. In hoc artificio mirificum se exhibuit Jacob, quando cum Labano de agnis multicoloribus, in mercedem suam accipiendis, paciscebatur. Tantum enim acutissimi judicii sui lumen in eo pacto demò-stravit, ut Labanus videri potuerit penitus excæcatus. Unde inscriptio Gemmæ huic indita; DAT LUMEN, ET AUGET. vel ut meo D. Carducio placet; ADSTANTES TENEBRIS, GESTANTES LUMINE DITO. Vafritiem ac fallaciam genuinè depingens Magnus Augustinus, ait; *Fallacia est, per quam moribus deceptoris veritas palliata, vel odium alterius, vel proprium commodum intendit.*

S A L.

Cap. XXVII.

252. **B**ercorius salis ethymologiâ querenti respon-det; *Sal à saliendo dicitur, eo quod ab igne exiliat, licet enim sit igneæ natura, ex igne tamen refugit & resulsat.*

S. Vinc. Ferr.
serm. 2 de
Nat. Virg.

Reliquiæ
SS.

S. Io. Chryf.
Orat. in 7
SS. Macchab

Solitudo.

Origines
Hom. 81. in
Levit.

SS. Reli-
quix.

S. Chrysof.
Homil. in
S. Ignat. M.

Passio
Christi.

S. Aug. in Ps.
21.

S. Isid. l. 1.
c. 20.

Mariæ
excellen-
tia.

S. Bern in
Eccles. 24.

S. Laur. Jus
ser. de As-
sumpt. Ma.

S. Jo. Evi-
gelist.

Eccles. 50.

Astutia.

Gen. c. 30.

S. Aug. l. 6
definition

Bercor. l. 6
Reduct. c. 6

Impatiens. *sultat.* Atque adeo sal, naturâ suâ igneus, ignis tamen impatiens, in eo exilit ac resultat. unde lemma; **AB IGNE RESULTAT.** Eadem hominis cholericæ natura est, qui doctrinas aut correctiones, ab aliorum charitate proficiscentes, impatientissimè refugit. Tali humore insaniebat Agar, quando Saræ, Domine suæ, verbulis nonnihil castigata, mox Instar salis stolidæ efferbuit, & è nobilissimâ Abrahami domo fugam capeffens, desertum petiit. Holofernes, cum sapientissimo Achioris consilio sincerè commonefieret, mox in furorem actus, ministrum, tantoperè fidelem, hostium injuriis, captivitati, & mortis presentissima periculo exposuit. S. Hieronymus; *Paulus Apostolus, inquit, inimicus factus verba dicens Salvatoris; quia dura videbantur eloquia, plurimi discipulorum retrorsum abierunt. Unde non mirum, si & nos ipsi vitii detrabentes, offendimus plurimos.* Porro si Emblematis mentem in bonam partem interpretari libeat, haud incongruè dixeris, salem, ex igne resilientem, hominis justî esse symbolum, cui solenne est, malevolorum insidiis & violentis assaultibus terga obvertere. Ita Joseph ab adulteræ tentamentis solâ fugâ sibi consuluit. Job, ad blasphemiam ab uxore irritatus, eam falsè à se repressit. David, cum ab amicis ad ulciscendi libidinem stimularetur, fortiter oblectatus est. Matathias, ne patriæ, penitus corruptæ, idololatriis contaminaretur, animo non minus pio, quàm generoso ex illâ profugit. &c.

Ingratus. 253. Sal ex aquâ marinâ conficitur, quæ propè litus certo numero in foveas quasdam congregata, sub Solis calore indurefcit, ac condensatur. Unde lemma; **DURATUR, vel GELASCIT AB ÆSTU.** Ita omninò mens ingrata, quò majore amoris ac beneficentiæ Divinæ calore recreata, tantò magis in flagitiis suis obdurefcit. Rubenus hanc ingratitudeis notam peccatori suo inultam habuit, quando regni & sacerdotii primogeniturâ à Deo honoratus, in tanti beneficii vicem, Deum ac patrem suum gravissimâ inestitùs perpetrati offensâ laceffivit. Unde verba illa, in ipsius laudem pronuntiata; *Prior in donis, major in imperio, à Rufino ita traducuntur, Durus in conversatione, & durus temerarius contumeliam irrogasti, Et à contextu Græco; Durus ad ferendum, & durus pervicax fecisti contumeliam.* Id ipsum Deus Israël's populo his omninò verbis exprobravit; *Saturavi eos, & machavi sum.* In hunc locum S. Hieronymus; *Audiant hoc, inquit, qui acceptis à Domino divitiis incubantes, luxuriæ deservunt.*

Libidine rictus. 254. Indies cernimus, salem violento igni resistere, ac integrum ex illo prosilire; qui tamen ipse, in aquas projectus liquefcit ac consumitur. Cui proinde subscribes; **LIQUEFCIT IN UNDIS.** Quot, obsecro, violentis tyrannorum flammis generosissimè sunt oblectati, qui tandem intra spumantes Veneris undas jacturam fecèrè miserrimam! *Quanti & quales (S. Cypriani lamenta sunt) post confessionum calcata certamina, post magna & mirabilia undequaq; monstrata, noscuntur cum his omnibus naufragasse? Quantos leones domuit una muliebris infirmitas delicata! &c.* Porro hâc salis icone fucatos amicos experiri licet, qui, adversitatum oceano altius inundante, à pristinis suis obsequiis deficiunt & ex oculis se subducunt. Opportunè Aloysius Novarinus, *Sal in aquam conjectum, liquefcit, & perit; & amicitia sæpè adversitatu fluctibus, quibus amicus jactatur, absumitur.*

Pralatus. 255. Inter primas salis virtutes numeratur, quòd carnes à putredine conservet. S. Isidori de illo verba sunt; *Corpora defuncta à putrescendi labe vindicat, ut darent.* Unde lemma; **A PUTREDINE SERVAT.** Haud al ter bonus Pralatus, sancto zelo, & *Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erath. Tom. I.*

discretâ agendi acrimoniâ imbutus, subditos suos ab omni virtutum interitu, & impuritatis aut scandali factore præservat. Optimè dixit S. Hilarius, *Apostoli, uti & cæteri homines Apostolici, sunt immortalitatis & incorruptionis satores: hanc eam conferunt eis, quibus eorum sermo aspersus est.* S. Hilar. Can. 4 in Matth. 5. 13.

256. Tametsi carnes falsi virtute à putredine præserventur, corruptæ tamen ac putrefactæ, nihil ab eo juvari aut restitui possunt. Atque adeo **PUTRI, DA NON REPARAT.** Sancta documenta id solum auxilii afferunt, quod hominum animas à vitiorum putredine servent; ad easdem in flagitiis corruptas ac putrefactas, Apostolica industria juvare nequit, solaque omnipotentia Divina ad arduum hoc negotium conficiendum requiritur. S. Chrysostomus, in illa D. Matthæi verba commentatus, *Vos estis sal terræ, ait; Quid igitur? ipsæ putrefacta medicati sunt? nequaquam: neque enim fieri potest, ut ea, quæ jam corrupta sunt, salis perfractione reparentur: liberare quippe à putredine peccatorum, Christi virtus est.* Diligentia humana.

257. Sal, ut caribus & cibus condiendis deserviat, duritiem suam exuere, & in humorem mollissimum converti debet: cibos enim nonnisi liquefactus penetrare valet. Quare meus D. Carducius silem hoc epigrammate loquentem sinit; **ELIQUOR UT PROSIM.** Bonus Pralatus idæ loco silem sibi ob oculos statuat, ut omni elatione ac superbiâ, veluti individuâ dignitatum comite, procul abjectâ, charitatem inducere, ac subditorum infirmitati consulere discat; possitque de se ipso cum Apostolo affirmare; *Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* Id est, interprete Magno Augustino, *Omnibus omnia factus sum, non omnia mala hominum fallaciter agendo, sed aliorum omnium malis omnibus, tanquam si sua essent, misericordis medicinæ diligentiam procurando.* Pralatus connivendo prodest.

258. Salis virtutè res, naturâ suâ fluida & molles, condensantur & exsiccantur. Cui proinde D. Carducius hanc epigraphen subdidit; **CONTRAHIT, seu DENSAT, ET EXICCAT.** Omne Patris spiritualis, Pralati, aut Predicatoris munus in eo versetur, necesse est, ut subditos, ingenio suo labiles, & ad obvia quævis peccata fluidos, in virtute confirmet. Animo optimo, vereque Apostolico S. Petrus; *Charissimi, inquit, obsecro vos, abstinete vos à carnalibus desideriis.* Enimverò Apostoli, asserente Magno Augustino, *destructo regno peccati germen vitiorum compefcebant.* Pralatus refrænatus à vitiis.

259. Ignis natura in sale deprehenditur: nam, quod Plinius observat, sal instar ignis calefacit, incendit, & adurit; simulque virtute profus igneâ consumit & exsiccat. Ut adeo opportunè inscripseris. **URIT, ET EXICCAT.** En! vivam libidinis ideam! hæc enim humanis visceribus calorem venenatum inspirat, exiccat, & malè cautos in extremum vitæ discrimen conjicit. Dilucidè Magnus Augustinus; *Concupiscentia mala quasi ardor est ignis. Ignis consumit vestem, libido adulterii consumit animam.* Unde de faminâ lascivâ canit Poëta; S. Aug. in Ps. 57.

--- *Hæc quamvis validum, sine torre, maritum Urit & exsiccat, citiusq; senescere cogit.*

260. Duo elementa, implicabilem antipathiam inter se fovere solita, miro fcedere in sale reperiuntur conjuncta. Sal enim simul totus est ignis, & totus aqua. Testem se jungens S. Hilarius, ait; *Sal est in se uno continens aquæ & ignis elementum.* Unde epigraphæ; **AQUAM NECTIT, ET IGNEM.** Si quidem in igne fervorem justî zeli, & in aqua moderatum clementiæ refrigerium exprimere liceat, certè bonus Pralatus in sacris Litteris admodum congruè

congruè cum sale comparatur; *Vos estis sal terra.* In illo enim ardor non destruens, & misericordia non corrumpens, temperamento justissimo, convenient, necesse est. In hanc rem explicatissima S. Gregorii verba ita habeto. *Sit itaque in corde boni Prælati, amor, sed non emolliens: sit rigor, sed non exasperans, sit zelus, sed non immoderate sevens: sit pietas, sed non plus, quam expediat, parcens; ut, dum se in arce regimini iustitiae & clementia permisceant, is, qui præest, corda subditorum & terrendo demulceat, & tamen terroris reverentiam demulcendo constringat.*

261. Dapes, naturâ suâ insipidæ, & palato insua- ves, salis beneficio ita feliciter condiuntur, ut prorsus nobis accidant amœnæ, dulces, & pretiosæ. Unde epigraphen adjecti; **REDDIT SAPIDAS ESCAS.** vel; **SAPIDAS PRÆPARAT ESCAS.** Prudentia & discretio salis munere defunguntur, quippe à quibus omnia nostra verba & operationes gratiam ac condimentum recipiunt; Abulensis. *Sicut sal omnibus cibis saporem dat, ita & prudentia omnes actus nostros modificat, ac sapidos reddit. Unde sapientiam vulgariter sal appellare solemus: & Apostolus dixit, Omnis sermo vester sale conditus sit. Coloss. 4.6. Id est, omnia verba vestra cum discretione proferantur. &c.*

262. Salem manu admodum cautâ ac prudente cibis aspergi oportet; nam moderatè applicatus, eos condit ac perficit; superfluous verò ingratos & insipidos reddit. Unde D. Carducius salis voce subscript; **OBSUM, NI TEMPERET USUS.** Ita sanè boni Prælati zelus ad dimensum in subditos dispensari debet; nam plus æquo affusus, humanam mentem exasperat, & effectus pessimos sortitur. Verissimè Claravallensis Abbas; *Habeat charitas zelum, sed adhibeat pro tempore modum severitas; Censura quidem nunquam remissa, intermissa tamen plerumq; plus proficit. &c.*

263. Sicut sal humano victui **CONDIMENTO,** **NON CIBO** est; ita acroamata, sales, facetiæ, paralogismi, lemmata, cæteræque argutiæ in colloquiis familiaribus non temerè aut intempestivè, sed admodum sobriè ac prudenter inspergi debent; quippe quæ auditorum animis recreandis tantum, non verò pascendis deserviunt. Opportunissimum **D. Pauli consilium** est; *Sermo vester semper in gratia sit sale conditus: Id est, interprete P. Aloysio Navarino, Sal optimum ciborum condimentum est, si moderatè adhibeatur; si nimis, cibos perdit: idem in sermone fiat, aspergatur sermo sapientia, non obruat.*

264. Modicum salis, in ollam ebullientem sparsum, mox illam, subfidentibus paulatim spumis, defervescere facit. Unde meus D. Alexander Luzon de Millares Emblematis loco manum pinxit, quæ ebullienti ahenò salem aspergens, epigraphen legendam offert; **QUAM CITO SUBSIDIT?** Ita affectibus tuis, ceu aquis ebullientibus, facilitè terminum, modumque constitues, si illos longioris morulæ, aut maturi consilii sale asperferis: ut enim nihil unquam injustum aut perniciosum decernas, in omnibus rationem ducem sequaris, & tempus in consilium advo- ces, necesse est. Opportunè monet Horatius;

Ira furor brevis est, animum rege, qui nisi pareat, Imperat.

Optimo proin' consilio Augusto Cæsari suadet Athenodorus, ne quid iratus decerneret prius, quam viginti quatuor alphabeti Græci litteras ex ordine recensuisset. Ex proposito congruè ad propositum nostrum quærit Seneca; *Quare id fulmen, quod solus Iupiter mittit, placabile est, perniciosum id, de quo delibavit, & quod aliis quoque Diis auctoribus misit? respondit. Quia Iovem, id est, Regem prodesse etiam*

solum oportet; nocere, non nisi cum pluribus visum est. Discant hoc ii, quicumque magnam potentiam inter homines adepti sunt, sine consilio nec fulmen quidem mitti. Advocent, considerent multorum sententias, placita temperent, & hoc sibi proponant, ubi aliquid periculi debet, nec Iovi quidem suum satis esse consilium.

SAPPHIRUS,

Cap. XXVIII.

265. **Sapphirus**, cæruleo & aureis punctis collucens, cælum stellatum imitatur. Unde gemma hæc apud gentiles summo habebatur pretio; & quia illam Diis gratissimam credebant, sacrificia ac dona sua non aliis, quam sapphirinis vasis offerre sunt soliti. Veteres quoque Philosophi docuerunt, sapphirum Regibus & Pontificibus plurimum convenire. Has tamen prærogativas longè superat, quòd eadem gemma, è communi omnium sententia, homines ad pietatem, constantiam, ac pacem, & effreniarum appetitionum cohibitionem inclinet; uti disertis his verbis testatur P. Ludovicus Alcazar. Cui proinde Lucarinus hanc epigraphen pro meritis subjunxit; **PIUM REDDIT.** Inde disces, jugem cœli & æterni præmii memoriam tantum in pectore humano posse, ut eidem vivos pietatis ac devotionis sensus ingeneret. Juvenis Symphorianus, ne inter carnificum rabiem ac supplicia gravissima languesceret, hæc suæ clarissimæ Matris cohortatione, ceu antidoto præsentissimo, erectus est; *Nate, Nate, memento æterna vita, cælum suscipe, & ibi regnantem intueri.*

Atque adeò è solo illo aspectu maximas vires, & victoriæ certissimæ triumphum filiolo afflictio pollicebatur. Hortante Magno Augustino, *Totum nunc desiderium nostrum non sit, nisi in cælum.* Torquatus Tassus Sophroniam, generosissimam faminam, introducit, quæ miserum Olyndum ad extremas calamitates perferendas extimulans, cœlestem mercedem ante ejus oculos posuit, è cuius aspectu devota suspiria, sanas voces; & mortè generosâ cõciperet.

*Che non rammenti
Qual Dio prometta à i buoni ampia mercede
Soffri in suo nome, e fian dolci i tormenti,
E lieto aspira a la superna sede,
Mira il ciel com' e bello, e mira il sole,
Ch' à se par che n' inviti, e ne console.*

266. Tametsi Physici circa sapphiri colores non nihil diversi sint, in cæruleo tamen, quo cælum ferenum imitatur, omnes concordant. Plinius de illo scribit; *Cærulea & sapphiri.* S. Isidorus; *Sapphirus cæruleus est cum purpura.* Et Mardobæus;

*Sapphiri SPECIES digitis dignissima Regum
Egregium fulgens, puroque SIMILLIMA
COELO.*

Hinc Emblematis construendi occasionem mutuans, epigraphen subjunxi; **SPECIE SIMILLIMA COELO.** vel ut Carducio placet, **COELESTI FULGURAT ORE.** Ita Dei servus, à negotiis terrenis penitus alienus, affectus suos cælo conformes ducit. Hugo Victorinus; *Sapphirus, qui talem habet colorem, qualem habet cælum cum est serenum, significat illos, qui in terra adhuc positi, intendunt cælestibus, & cuncta terrena despiciunt. &c.*

267. Cæruleus Sapphiri color adeò vivax est, ut eundem etiam in res vicinas transfundat. Unde lemma; **QUÆ TANGIT, COERULA REDDIT.** Haud aliter Justus, cœlesti virtutum splendore insignis, eundè optimâ voluntate cum proximis suis cõmunicat,

Matth. 5. 13.
Clementia cum rigore.
S. Greg. Pap. 2. p. Pastor. cap. 11.

Prudentia.

Abulensis in Matth. 5. 13.

Zelus moderatus.

S. Bernard. Epist. 24. ad Hugonem.

Consilium

Horat. l. 1. Ep. 2 ad Lolli.

Senec. l. 2. Nat. quaest. cap. 43.

Lud. Alcazar in Apocal. 6. 21. vers. 2 nota. 9.

Præmium cœlesti.

Brer. Rom. 22. Aug.

S. Aug. serm. 49. de Term. c. 10. Tass. Geru. Liber Gan. 2. stanz. 36.

Plin. l. 37. c. 20. S. Isid. l. 10. Ethym. c. 5. Mardob. c. 5. DaSyloiba.

Contemplativus. Hug. Vi. l. de Best. cap. 58.

Justus proximis suis utili.

bil. Carp. cap. 5. anis. suis communicat , & ad cœlestis gloriæ felicitatem perducere conatur. Philo Carpatius; *Ut Saphyrus, quacunque proxima attingerit, similia sibi reddat ac trahat; sic & Beatorum chori, mutuâ charitate sibi invicem adherentes, semet & alios sanctâ disciplinâ atque instructione ad cœlorum regnum perducere nituntur.*

268. Variis quidem dotibus Saphirus est locuples; inter cæteras tamen, Abulensi telte, cor confortat, timorem reprimat, ac veneni vires debilitat. Confortat cor, valet contra timorem, contra venenum. Unde Emblemata; FERT GAUDIA CORDI. Et verò si carulæus Saphiri color cœlestis felicitatis adipiscendæ ipem significet, admodum opportunè mens Richardus Victorinus in hæc verba concludit: *Saphirus, qui cœlo sereno similis est, cœlestium bonorum signat spem.* Itaque bonus Christianus diversis ærumnis, imminentium calamitatum terrore aut præsentissimi veneni amaritie infestatus, oculos ac mentem in cœlestem hunc saphirum defigat, minimè dubius, paulò post vires cumulatissimas sibi affuturas. Id probè perspectum habuit Machabæa Parens, quando filiolum suum unicum inter lethales cruciatus his omninò vocibus erexit; *Peto nate, ut aspicias cælum, ita fiet, ut non timeas carnificem istum.*

269. Quædam Saphiri species, tametsi cœrulo suo cœlesti gaudeat, plurimis tamen maculis obscurioribus, ac penè in nigredinem deficientibus, distinguitur. De illo S. Ambrosius; *Saphirus cœrulei coloris est, sicut hyacinthus, sed guttas habet intermixtas ejusdem coloris, sed nigrioris.* Unde inscriptionem subjunxi; FRA L' AZZURRO DEL CIEL LE MACCHIE HA' SPARSE. Id est; SUB COELI SPECIE NÆVOS. Religiosis illis hæc imago intendit digitum, qui ad vitam contemplativam applicati, à curis mundanis, contentionibus, mercaturis, aliisque sæcularium negotiis, ceu totidem maculis à Spiritûs sui serenitate miserinè sese distrahunt. Eodem omninò sensu Emblematis hujus mentem interpretatus S. Ambrosius, ait; *Videmur mihi per hunc lapidem quidam viri designari, cœlestia quidem desiderantes, sed in sæculi actibus adhuc occupati, ex qua occupazione quasdam maculas contrahere videntur. &c.* Carducius Eodem Emblemate adversus Religiosos, in aulis nimium quantum occupatos, utitur;

*Fuscatur maculis saphyri cœrula forma :
Religio ex aulis sic maculata redit.*

S A R D I V S .

Cap. XXIX.

270. S. Isidorus Abulensis, Bartholomæus Anglicus, Cornelius à Lapide, cæterique omnes, in Sardinio colorem purpureum & igneam deprehendunt. Arias Montanus censet, Sardinii nomen ideò sanguinis vocabulo affine esse, quod sanguine tinctus videatur, nec à Rubino differat. Andreas Carsariensis ait; *Sardium fulgido, pellucidoque colore ignem emulari.* Unde hoc lemmate Sardium insignivi; IGNITA LUCE CORUSCAT. Sancti Martyres hanc ideam sibi propriam vendicant, qui sanguinis sui ostio perfusi, immensum ac clarissimum lumen sparserunt. E Richardi Victorini sententia, *Sardius, qui rubet, passionem exprimit;* cui etiam Beda, Hugo Cardinalis, & Hugo Victorinus suffragantur. Aretas in Sardinio genuinam S. Philippi

Apostoli effigiem deprehendens, ait; *Sardius fulvo colore proficiens, Philippum propter ignitum erga Christum affectum demonstrat.* Didacus Castilius Rubeni nomen opportunè Sardinio incisum dicit; *Aretas in 6. 67. Apocal. Rubenus. Didac. Castil. de ornatu Aaronis. V. 17. n. 31.* sicuti enim gemina ista rubea, ignea, & penitus diaphana apparet, ita illius incestum ac libidinis flammam mundo non sine maximo rubore fuisse manifestatas. *Æquum erat, inquit, ut illius nomen scriberetur in gemma, quæ nimis esset translucida. Ea enim est peccati natura, & proprietates, ut apud omnes se manifestum faciat.*

271. Inter cæteras Sardinii virtutes, à Dioscoride enumeratas, Abulensis etiam hanc recenset, quòd in humano pectore lætitiâ excitare, ac gaudium accendere solet. Proinde illum hoc lemmate exornavi; FERT GAUDIA CORDI. Conscientia humana hoc Sardinii symbolo significatur; utpote quæ charitatis igne erga Deum & proximos inflammata, omnem impuritatem detestatur, & munditiam, ceu unicum lætitiæ fontem, colit. Meus Concanonicus D. Matthæus Bossius, de veris animi gaudiis disputans, *Primum gaudium, inquit, emanat de puritate, ac splendore conscientia, quæ præsertim nihil fœdum, nihil suspectum, nihil formidolosum intus habet. Hanc si quis possidet, suo testimonio semper est lætus. Reliqua, prolixè in hanc rem ab ipso allata, digna omninò sunt, quæ lector benevolus examinet.*

272. Eadem gemma omnem ex animo nostro formidinem excutere, ac timorem depellere solet. Ut adeò opportunè inscripserim; VILES EXPELLO TIMORES. Siquidem in flammeo & rubente Sardinio genuina charitatis effigies reluceat, haud incongruè dixeris, ab illâ, intra animum nostrum receptâ, omnem timoris umbram proferri. Enimverò Apostolo asserente. *Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem.* In hunc locum Beda; *Præsentium adversitatum timorem perfecta charitas eiecit ex animo: quam habebat, qui dixit. Quis nos separabit a charitate Christi? Tribulatio, an angustia, an famines, an nuditas &c.*

273. Dioscorides, superiore numero adductus, docet, gemmam illam acuerentem & ingenium. Unde illam hoc epigrammate distingues; MENTI NOVUM ACUMEN. Vel ut Carducio placet; PERFICIT INGENIUM. Quia verò Sardinio colore sanguineo & flammeo constat, idcirco illum acuit mentis calamitatis, infirmitatis, cæterorumque suppliciorum typum interpretari licet, quæ humanum intellectum, hæctenus in virtutis ac Dei cognitione caliginosum, acunt, ac perspicacem efficiunt. Paulus in rebus Divinis penitus excæcatus, Christianorum hostis acerrimus audit; at postea Providentiâ Divina, ut ad meliora accederet, eum, asserente Venantio, *per carnis amaritudinem castigavit, & corporale lumen obduxit, ut ei spirituales oculos aperiret.* Pharao, affluente prosperitate, in sacrilegas has voces erupit, *Nescio Dominum.* At horrendo ranarum flagello nonnihil percussus, oculos aperuit, statimque Moysen & Aaronem ad se vocatos, humillimis his precibus convenit; *Orate Dominum, ut auferat ranas à me.* Ad hoc propositum Origenes; *Ecce, inquit, Pharao durissimus, tamen proficit verberatus. Ante verbera Dominum nescit, verberatus supplicari pro se Dominum rogat.* Verissimè adeò dixit S. Gregorius Nazianzenus; *Ingenium acuit dolor.*

274. Sardinio vicino pectore humano suas flammam veluti mutuas concedit, & in illo ardentes ac generosos spiritus excitat; atque adeò, è Dioscoridis sententiâ, *audaciam nutrire solet.* Epigraphen subjunxi;

subjunxi ; INGENTES EXCITAT AUSUS.

Amor fa- Amor præ cæteris Apostolis omnibus cunprimis in
cit audacē. Petri & Joannis cordibus triumphasse videtur;
Joan. 13. 13 quippe in quibus operationes maximè animosas &
S. Tho. Vill. ardentissimas deprehendimus. Petrus quidem, ut
Divino Magistro suo citius propinquaret, viâ com-
pendium fecit, & ardore penitus prodigioso supra
aquas incescit; ignem imitatus, qui ad alta enititur,
mergique nescit. Joannes verò, sacratissimo Christi
pectore cervicalis loco usus, caput suum liberrimè
super illud reclinavit. Ad hoc reflectens S. Thomas
Villanovanus, exclamat; *Omiram audaciam! Non
audet Baptista sacrum Domini verticem contingere:
Magdalena cum timore & tremore pedes tangit: Tho-
mas, nisi jussus, manuum non mittit ad latus: Joannes
dilectus, non jussus, non petuâ veniâ, confidenter re-
cumbit super pectus Domini? Amor fecit hoc, est enim
supra modum audax dilectio.*

Anast. Nyss. 275. Anastasius Nyssenus, S. Joannis Chryso-
qu. 38. sti doctrinâ nixus, refert, Sardinio virtutem esse tu-
moris curandi, & infirmi corporis restituendi. La-
pis sardinus, inquit, vim habet medendi; eo utuntur
And. Casar. Medici ad tumores pellendos. Id ipsum affirmans An-
inc. 65. Apoc. dreas Casariensis, de Sardinio ait; *Vim tumores & vul-
Calamitas* nera, per ferrum inflicta, sanandi sortitur. Sanguinea
superbiam ac ignita calamitatis hoc encomium est, quod ani-
reprimat. mam, inter mundi prosperitates elatam, ac super-
S. Greg. Pa- bam, vanissimo suo tumore liberet. In hanc rem mi-
storal. c. 3. rificè S. Gregorius Papa; *Iste*, nimirum res prospe-
parte 1. ræ, sæpè per tumorem cor inquinant; & illa, nimirum
res adversæ, per dolorem purgant. *In istis se animus e-
rigit; in illis autem, etiam quando se exererat, sternit &c.*

Deus res Porro eandem iconem accommodatè de Deo inter-
grandes le- præitari licet, qui ad enormes scelerum tumores re-
vibus in- primendos unico nonnunquam lapillo utitur, om-
restrumtis nemque superbiorum fastum & arrogantiam levissi-
reprimat. mis instrumentis edomat. Dilucidè S. Paulus;
1. Cor. 1. 27. *Qua stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sa-
pientes; & infirma mundi elegit Deus, ut confundat for-
tia, & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus,
& ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret.* Ita Pha-
raonis superbiam muscis & ranis depressit; unius asi-
næ voce Balaam licentiam coercuit. Unius fundæ
lapillo turrim illam carneam, temerarium Golia-
thum prostravit. Unico lapillo revoluto superbiam
Nabuchodonosoris statuum dejecit. Excalceatis pau-
perum piscatorum pedibus omnem mundi poten-
tiam triumphavit. &c. Cæterum lemmatis loco Sar-
dium in hæc verba loquentem sistes; **LETHALES
TOLLO TUMORES.** S. P. Augustinus; *Tribula-
tiones temporales prosunt vel ad sanandum tumorem
superbia, vel ad probandam exercendamq; patientiam.*

276. E gemino præcedente numero 272. & 275.
constat, Sardinum tam timoribus arcendis, quàm tu-
moribus deprimendis prodesse: proinde utramque
illam virtutem uno complexus lemmate, Sardinio in-
scripsi; **SGONBRA I TIMORI, ET I TU-
MORI ABBASSA.** Id est; **TIMORES PEL-
LIT, DEPRIMITQUE TUMORES.** Eadem
omnino amoris effecta sunt; qui, si in flammis e-
rumpere cæperit, nullas adversitates timet, om-
nemque majestatem, quantumvis magnam, pessum-
dat, & nonnunquam ingloriam celsissimæ dignitatis
oblivionem ingenerat. Et quidem formidine
omnem ab amoris vehementia excuti, Torquatus
Tassus testatur, ubi de Erminiâ, tenera & delicata
Virgine, hoc poemata Italicum statuit;

Torq. Tass.

Liber. Cant

6. stanz. 70.

Dal molle seno

Sgombra Amor temerario ogni paura.

Et rursus;

Amor tiranno

*Da cui sponati ancor s' arman souvente,
D' ardure i cervi imbelli, e guerra fanno.*

Sancta Ecclesia Magdalenam, scæminam naturâ suâ
tinnidam ac imbellem, his elogiis, in rem præsentem
maximè opportunis, prosequitur.

*Ad stare non timet cruci,
Sepulchro inhaeret anxia
Truces nec horret milites.
Pellit timorem charitas.*

Porro quod Magnatum quorumvis fastus ac digni-
tas solâ amoris virtute detumescat, Ovidius diluci-
dâ hæc poësi tradit;

*Non bene conveniunt, nec in unâ sede morantur
Majestas & amor.*

Quin ipsummet Dei Verbum propter nimiam chari-
tatem suam, quâ dilexit nos, cum in forma Dei esset,
semetipsum exinanivit, formam servi accipiens. S. Ber-
nardus in hunc locum attonius exclamat, *Quis hoc
fecit? Amor, dignitatus nescius, dignatione dives, affe-
ctu potens, suavis efficax. Quid violentius? Triumphat
de Deo amor. Denique semetipsum exinanivit, ut scias,
Amoris fuisse, quod plenitudo effusa est, quod altitudo
adequata est, quod singularitas associata est.*

277. Sardinus hanc laudem sibi peculiarem vendi-
cat, quod pinguedini, visco, cæterisque liquoris in-
ungendi sordibus præ aliis gemmis validissimè resi-
stat. Plinii hæc de re verba sunt; *Nec ulla translu-
centium (gemmarum) tardius sifusso humore hebe-
tantur.* Unde illum hoc titulo signavi; **TARDIUS
HEBETATUR HUMORE.** Nativam hanc Ju-
stus illius effigiem dixeris, qui inter flagitiosos conver-
satus, nullam omnino illuviem aut impuritatem
contraxit. Neque enim, si D. Gregorio fidem habeas,
*valde laudabile est, bonum esse cum bonis; sed bonum
esse cum malis. Sicut enim gravioris culpa est, inter bo-
nos bonum non esse, ita immensi est praconi, bonum et-
iam inter malos exiisse.* Hoc encomio Noënum
celebrat Sacra Pagina, quod fuerit, *Vir justus atque
perfectus, etiam quando omnis caro corruperat vitam
suam.* Jobus, inter idololatræ natus & educatus;
extra veri Dei obsequia nec latum unguem recessit
unquam. Josephus in aula Ægyptiaca fidelitatem ac
prudentiam suam Pharaoni; ac soli Deo fidem &
pietatem illibatam conservavit. &c.

SARDONYX.

Cap. XXX.

278. **M**ira adèò gemmæ hujus est proprietates,
ut non nisi homines castos supra se quie-
scere ac somnum capere permittat. Unde Lucari-
nus eidem subscripsit; **NON FERT IMPURI
SOPOREM.** Præ cæteris Apostolis omnibus so-
lus Joannes in Christi sinu requievit; *Requievit in
cæna super pectus ejus.* Causam addunt Sancti Patres,
quia puritate prorsus singulari, ac præ cæteris candi-
dissimâ, excelluit. Dilucidè S. Hieronymus; *Joannes,
inquit, unus ex discipulis, qui minimus traditur fuisse
inter Apostolos, & quem fides Christi virginem repe-
rerat, Virgo permansit; & ideo plus amatur à Domi-
no, & recumbit super pectus ejus.* Huic rei apertius con-
firmandæ Rupertus Abbas præsupponit, Joannem
Evangelistam sponsum illum fuisse, qui sponsâ in
nuptiis Chananæ relicta, sese Verbi incarnati ob-
sequiis virginem purissimam consecravit. Unde in
illa verba commentatus, *Eras ergo recumbens unus*

*Epbes. 2. 4
& Philip. 2
S. Bernar
serm 64
Cantic.*

*Plin. l. 37.
Sub fin. e*

*Justus i-
ter viti-
fos.
S. Greg. l.
Moral. c.*

Gen. 6. 9

Job. 22.

*Christi
in coen
Joan. 21. 0.*

*S. Hier. 1.
conc. 10. n.*

*Rup. Ab. in
Joan. 13. n.*

ex discipulis ejus in sinu ejus, quem diligebat IESUS, ait; *Quem ducentem jam uxorem de nuptiis vocaverat, redde tantâ illum gratia remunerabat, ejusque animam suo tam familiariter amore oblectabat, cujus carnem à conjugio revocatam, virgineo decore recinxerat. Et paulò post; Verè ter beatus usque ad finem suum in sinu amantis Domini suavissimè recubuit; quia sicut corpus ejus ab omni pollutione incorruptum, sic eum ab omni quoque dolore servavit illa sum.* Tandem Cardinalis Toletus in eundem Scripturæ locum affirmat, quòd Servator majoribus dilectionis signis erga eum utebatur, quoniam omnium ætate minimus, & maxima puritatis & honestatis erat. Cæterum admodum opportunè dixeris, quòd conscientia remordens, instar sardonichis, non fert impuri soporem: cor enim vitiorum sordibus contaminatum, assiduò fluctuat, & quietem inquietissimam capit. S. Ambrosius; *Offunditur nobis ulteris nostri IMAGO PECCATI, NEC QUIETUM REUM SIBI ESSE PERMITTIT. Dum oramus, peccatum offunditur, & IN SOMNO ipso PECCATUM RECURRIT, semper nobis error noster, tanquam malus exactor, occurrat.*

279. Sardonychis nomen duas pretiosas gemmas complectitur; quippe qui à Sardio ruborem, & ab onyche candorem habet mutuatum. De illo testatur Beda; *Hic ex onyche candorem, ex sardio ruborem trahens, ab utroque nomen sardonichis accepit. Ut adeo benè inscriberis; BINUS ET UNUS.* Genuinum hoc Verbi incarnati symbolum est; quippe quod in una persona geminas naturas, Divinam & humanam, nexu hypostatico ac prorsus admirande conjunctas habet. E S. Athanasii symbolo; *IESUS Christus, Dei filius, Deus & homo est.* Porro eos hoc symbolo insignire licet, qui geminâ dignitate, regia & pontificiâ, resplendent; uti apud veteris Ægypti Monarchas fieri consuevit; *Penes enim Sacerdotes Ægyptiorum, Pierio teste, erat imperium.* Postremi Machabæorum Principes Summum Pontificatum regni purpura ac diademate condecoratum habuerunt. Et hoc nostro tempore in Romano Pontifice regiam veneramur majestatem.

280. Tres colores in sardoniche resplendent; primus quidem in imâ parte niger; alter in umbilico candidus; & tertius supremo loco purpureus. S. Isidori verba sunt; *Constat autem tribus coloribus; subterius nigro, medio candido, superius minio.* Unde gemmam illam hoc lemmate ornabis; *TRINO SPECIOSA COLORE.* Verbum incarnatum hanc ideam duplici ratione sibi vendicat; utpote in quo corpus, anima, & Divinitas; item innocentie candor, charitatis purpura, & passionis funestissimæ nigredo reperiuntur. Cæterum è Venerabilis Bedæ sententia non abs re dicitur, quòd Sardonychi *comparantur homines, corporis passione rubicundi, spiritus puritate candidi, sed mentis sibi met humilitate despecti.*

281. Sardonyx antiquis Romanis peculiari ratione ad sigilla efformanda inserviebat, cum gemma hæc ob suam duritiem nihil ab impressa cera ad se trahere toleat. S. Isidorus, suffragante Plinio, ait; *Hæc sola in signando nihil cera avellit.* Unde hanc Sardonychi epigraphen subjeci; *NIL, DUM SIGNAT, AVELLIT.* Æquos & fideles ministros hæc idea spectat, qui manus è munere aut officio sibi commendato penitus innocuas conservant, nec ad labores suos quidquam aliud, præter mercedem debitam, ac provinciæ benè administratæ gloriam, referunt. E Cornelii à Lapide sententiâ, Sardonyx, nihil unquam cera attrahere solitus, *Notavit illustres animos, qui, cum adhaerescant corpori, nihil*

tamen ex eo terrena labis contrahunt. Et si enim juvant in carne, à carnis tamen vitiis præservantur immunes. Hortantem audi Magnum Ethicæ Christianæ Doctorem Augustinum; *In carne vivens, noli esse in carne; in spiritu esto, id est, in Deo spem pone.* Nam si posueris spem in ipso spiritu, quo homo es, iterum spiritus tuus in carnem relabitur &c. Noli remanere in te, transcendere te, in illo te pone, qui fecit te.

282. De S. Stephano Ecclesia Catholica publicis canit encomiis; *Dum igitur saxorum crepitantium turbine quateretur, Divina ei claritas fulsit.* Nam lapidum grandine impetitus, vidit caelos apertos. Unde Protomartyrem hunc, cui lapides torrentis dulces fuere, Sardonychis Emblemate significabis; addito epigrammate, *FRA I SASSOSI TORRENTI ILLUSTRE APPARUE.* Id est; *INTER TORRENTIS SAXA REFULSIT.* Enimvero de Sardonyche testatur Plinius; *Constat torrentibus detegi.* Et S. Isidorus; *Reperitur autem apud Indos & Arabes, detecta torrentibus.* Ita nimirum inter tribulationum saxa, & inundantes adversitatum procellas magis inclarescimus. Magno Augustino teste, *Nullus hominum est tantâ justitiâ præditus, cui non sit necessaria tentatio tribulationis, vel ad perficiendam, vel ad confirmandam, vel ad probandam virtutem.*

SELENITES.

Cap. XXXI.

283. Hæc gemma lunæ imaginem representat, & ad planetæ hujus diversos vultus exactè composita, indes immutatur. Plinius id observans, ait, *Selenites imaginem luna continens, redat eam in dies singulos crescentis, minuentisque numero.* Ut adeò Lucianus eruditè inscripserit; *CIRCUMVEOR TECUM.* Vel ut alii; *DAL TUO VOLTO DIPENDO.* Hæc ideâ voluntatem & effectum, ab alterius nutu suspensum, significabis. Et certè sicuti Selenites astro, ita nos astrorum Creatori, DEO, conformes sumus, oportet. Sanissimum S. Gregorii Nazianzeni consilium est; *Deo obsecunda, cui præire non licet.*

Proprio suo exemplo id docuit Epictetus Philosophus, quando ad Deum conversus exclamavit; *Quocunque me voles, ducito; constitui & conformavi voluntatem meam Divina. Vult me febricitare? & ego volo. Aliquid aggredi? volo. Potiri? volo. Non potiri? nolo. Mori? volo &c.* P. Hermannus Hugo, ut animam justam, affectuum teneritudine ac obsequiis semper versus Deum compositam, geminis coloribus depingeret, eam heliotropio, in Solem defixo; vel Lunæ, quæ argenteum suum decorem pro diverso Solis aspectu immutare consuevit; vel navi, omnem fortunam suam à cynosura trahere solitæ, assimilavit; Poësin ipsius ita accipe.

Sponse, ego sum Clytia, tu sol, ego Cynthia, Phebum Quolibet obverso persequor ore meum. Et mihi sponse Helyce, Cynosuraque duplicis Arcti, Quotrabis, huc oculis ad tua signa volo.

SILEX. CHALYBS.

Cap. XXXII.

284. Silex, chalybi vicinus, epigraphen sustinet; *SCLARESCIT AB ICTU.* Vel, *DURITIE*

S. Aug. ser. 4 de Verb. Apost. c. 6.

S. Stephanus.

Plin. l. 37. c. 6. S. Isid. l. 6.

Tribulatio illustrat.

S. Aug. l. 22. cont. Faust. c. 20.

Plin. l. 37. c. 10.

Dependentia. Conformitas.

S. Greg. Naz. l. 1. Sentent.

Epictetus.

Justus.

Herm. Eug. l. 3. Susp. 14.

Calamitas illustrat. **TIE FLAMMESCIT.** Illius hæc idea est, qui virtutis ac meriti sui splendorem inter hostium assultus spargit. Olympiodorus; *De multis hac una est causa, cur mali justis dilamentur, ut qua eorum virtus latebat, magis illuminata foris emineat, atque appareat.*

Virtus inter perfectiones. 285. Lemma, silici inditum; **EMICAT ICTU.** Vel, **PERCUSSA MICABO.** Vel, **DABIT PERCUSSA NITOREM;** Eos concernit, qui calamitatibus miserè jactati, virtutis & beneficentiæ lumen clarissimum diffundunt. S. Paulus, luculentus sibi met testis, *Maledicimur, inquit, & benedicimus: blasphemamur, & obsecramus.* S. Stephanus, lethalibus faxis accerrimè impetitus, pretiosas undique charitatis flammæ spargere, ac pro ipsis etiam hostibus Deum precari non destitit. *Lapidabant Stephanum invocantem, & dicentem: Domine IESU, suscipe spiritum meum. Positis autem genibus, clamavit voce magna, dicens: Domine ne statuas illi hoc peccatum.* S. Laurentius, virgis ferreis horrendum casus, copiosas adeò sanctimonix ac innocentix flammæ passim distribuit, ut universo orbi illustrando suffecerint. S.

S. Stephanus. Ambrosius oopportunè in rem præsentem, *Granum sinapis, inquit, cum teritur, accenditur. Laurentius, cum patitur, inflammatur; illud fervorem attritionis sue evomit, hic ignem plurima vexatione suspirat.*

S. Laurentius. 286. Chalybs, silici allisus, epigraphen reddit; **SUSCITAT IGNES.** Vel, **TRASSE ARDOR DA LE PIETRE.** Id est; **E PETRIS EXCUTIT IGNEM.** Prædicatoris lingua id muneris habet, ut amoris Divini flammæ à cordibus obstinatis eliciat. Ita quoque vindicantis justitiæ supplicia è contumacibus & obduratis sceleratorum animis claras sanioris vitæ favillas provocant. Hoc sensu S. Gregorius Nazianzenus;

*Percussus ignem concipit ferro silex:
Durum eruditur pectus acri verberè.*

Prædicator efficax. 287. Chalybs, è percusso silice absconditum ignè provocans, opportunam hanc gnomam præfert; **ABSTRUSUM EXCUTIT.** Ad verbum Virgilius; *E silicis venis abstrusum excuderet ignem.*

Justitia vindicativa. Hoc Emblemate importunas illas Dalilæ precæ significare licet, quibus è faxeo Samsonis pectore reconditissimam ænigmatis interpretandi lucem eblandita est. Porrò mens humana, in flagitiis instar silicis obdurata, ignem amoris & charitatis Divinæ elicit, si calamitatibus probè concutiatur. Expertus id Magnus Augustinus, ait; *Percussisti cor meum verbo tuo, & amavi te.*

S. Greg. Naz. loc. cit. 288. Peccatoris cor, instar silicis, nullas unquam charitatis flammæ versùs Deum aut proximum elicere solet, nisi crebro calamitatum impulsu feriat. Ut adeò hanc sibi gnomam jure vendicet; **NON SINE ICTU.** Isaiam, testem opportunissimè audi; *Indulxisti genti, Domine, indulxisti genti: nunquid glorificatus es? Elongasti omnes terminos terræ. Domine in angustia requisierunt te.* S. P. Augustinus; *Flagellum custodit virtutem, protegit infirmantem, excitat torpentem &c.* Ceterum hæc imago illos etiam homines spectat, qui nonnisi afflicti aut irritati, suas impatientiæ flammæ produunt.

Dalila. 289. Silex, tametsi glebâ, ligno, plumbo, stanno, aliisque diversissimis rebus tentatus ac percussus, solius tamen chalybis allisu flammæ evomit. Eò quidam è serenissimis Urbinatum Ducibus reflectens, silici inscripsit; **NON QUOVIS TERRITVR.** Veluti diceret, pectus suum, diversis assultibus tentatum, vix unquam ad amoris flammæ concitari, nec nisi paucissimis sensus suos esse pervios. Senecæ consilio, *Talem diligentiam exhibe in amicis comparandis, ne incipias amare, qua deinceps possis odisse.*

Tribulatio. 290. Chalybs nonnisi è silice, iteratis vicibus percusso, scintillas elicit. Unde lemma; **REPERCUSSA SCINTILLAT.** Abbas Certanus hæc ideà demonstrat, gratias, tam Divinas quàm humanas, nonnisi post iteratas & sollicitas preces obtineri. S. Gregorius Papa; *Si primò non exaudiris, ab oratione non deficias: imò precibus & clamoribus insistas, vult Deus rogari, vult cogi, vult quodammodo importunitate vinci.*

Peccator. 291. Silex, levissimo chalybis allisu tentatus, in flammæ erumpit. Cui proinde P. Certanus subscripsit, **FLAMMA PROILIET.** Ita, pro dolor! unico lascivo domesticæ feminæ contactu miserum cor humanum ardore concipit obscærrimos. Sollicitè omninò hortatur S. Petrus Damianus; *Mulieribus aspectus speciem declinemus, ne de conspectu formæ flamma profiliat.* Et S. Cyprianus; *Incerta victoria est, inter hostilia arma pugnare. Et impossibilis liberatio est, flammis circumdari, nec ardere.* Et post multa tandem concludit; *Amputanda sunt omnia nobis, quacunque igniferi fomitis sulphurantibus flammis scærens fornax exstuantis carnis exstuat, ne vel tenuis quedam scintilla servata majora confleret incendia.*

Isaiæ 26. 15. 292. Silex, chalybi vicinus, epigraphen sustinet; **VI EXCANDESCET.** Homo cholericus, si offensum se sentiat, mox excandescit, & in justæ vindictæ flammæ erumpit. S. Ambrosius; *Ne respondeas irato ad iracundiam suam, cito culpam excutit: si lapides teras, nonne ignis erumpit?* S. Gregorius Nazianzenus, æmulorum maledicentiâ irritatus & offensus, doctissimas apologias adversùs illos scripsit, simulque protestatus est, se, instar silicis, ad flammæ illas spargendas solâ hostium violentiâ compulsum fuisse. *Quin etiam negant, inquit, se ante, ut pyriem ferro, sic me convitiis tundere desituros, quæ ex parva scintilla ingentem sermonum flammam excitavit.* Eadem omninò ratione Hæretici, adversus Apostolicam D. Petri Cathedram temerariè collisi, in propriam perniciem fatales provocant flammæ. De his non sine ingenio canit D. Gregorius Bolzi;

S. Aug. in Ps. Confess. c. 6. *Prava Lutheriadum Diti cognata propago
Irrue, Petream concute, cade thronum.
Hic unus efficitur quid tandem malleus? ignem
Quo meritis flagres, petra retusa dabit.*

Impatientia. 293. Arcanum revelatum silicis Emblemate significari potest, qui chalybe percussus, scintillas evomit. Cui proinde Academicus, inter Brixienfes Occultus, hanc epigraphen subdidit; **EXILIT, QUOD DELITUIT.** De amoris sui vehementiâ canit Ovidius;

*Quæ licet, & possum, luctor celare furorem,
Sed tamen apparet disimulatus amor.*

Porrò non amor tantùm, sed & amicitia in adversis potissimum dignoscitur; ibi enim amor, qui hæcenus delituit, palam elucescit. Cassiodorus; *Necessitas amicum probat, & intima charitatis ardorem splendor exhibet subventionis elucidat.*

294. Ad flammæ eliciendas nec solus silex, nec solus chalybs, sed ambo simul concurrant, necesse est; unde lemma, **MUTUIS OFFICIIS.** Ita è mutuâ fidelium voluntate Spiritus Sancti flamma enascitur. S. Joannes Chrysostomus; *Si lapis, sæpe ad lapidem concussus, scintillas exilire facit, tametsi nihil frigidius lapide, nihilque igne calidius, attamen concussione victa natura, ignem elicit. Quod verò in lapillis contingit, multo magis idem fit & in animalibus, quæ mutuò atteruntur, & igne spiritus concalescunt.*

295. Optimus Burgundionum Dux, Philippus, symboli

Perfeverantia. S. Greg. in Ps. 6. Pa. v. 2.

Occasione S. Pet. Dam. Opusc. 42. cap. 5.

S. Cypri. d. singul. Cl.

Vindicta S. Ambro. l. 1. Offic. c. 5. S. Greg. Naz. Orat. 23. d. Iulianum.

Hæretici D. Greg. l. in Lavan. 18. Janu. 1.

Secretum revelatum Ovid. Epist.

Amitia Cassiod. Epist.

Auxilium mutuum S. Chrysost. Hom. 6. d. vers. An.

symboli loco chalybem prætulit, qui silici collisus, epigraphen tenet; ANTE FERIT, QUAM FLAMMA MICET. Innuebat videlicet, in hostibus superandis magnanimitatem sibi adeo promptam esse, ut jugulum prius, quam minarum fulgura inferat. Ita quoque virtutis radii nonnisi post aduersæ fortunæ plagas sparguntur; & animæ nostræ, providâ Dei manu percussæ, optimis propositis inclarescunt. Num, teste Magno Augustino, *Tribulatio accidit seruo Dei ad probationem vel commendationem.* Tandem illos etiam hæc icone significabis, qui factis potius, quam verbis præstant, & ulciscendi celeritate omnem iracundiæ motum antevvertunt.

295. Thesibus, publico loco propugnandis, silicem cum vicino chalybe præfiges; addito lemmate, ATTRITU IGNIS. Vel, COLLISIONE IGNIS. Enimverò perspicacia ingenia, mutuò collisa, vivaces animi sui favillas spargunt, & absconditas veritates in apertam lucem excitant. Seneca; *Omnibus natura fundamentum dedit, semenque virtutum: omnes ad omnia ista nati sumus: cum irritator accessit, tunc illa animi bona velut sopita excitantur.* Et Achilles Bocchius;

*De silicis venis excussa ut semina flamma
Excipit amenti fomite materia:
Inde suam accendunt pro se sibi quisque lucernam
Extemplo, cæcas disutiunt tenebras.
Sic discipulo studiose in luminis oras
Verum ipsum è latebris excutiunt facile.*

Ita omninò qui Divinas scripturas assiduo studio versat, clarissimas pietatis ac sapientiæ flammam recipit. Dilucidè in rem nostram S. Gregorius; *Cui verba sacri eloqui, nisi lapidi similia dixerim, in quo ignis latet? qui manu quidem frigidus tenetur, sed percussus ferro, per scintillas micat, atque hoc emittit ignem, qui post ardeat, quod prius manus frigidum tenebat.* Sic etenim, sic verba sunt sacri eloqui, quæ quidem per narrationem littera frigida tenentur, sed si quis hæc, aspirante Domino, insento intellectu pulsaverit, de mysticis ejus sensibus ignem producit, ut in ejus verbis post animus spiritaliter ardeat, quæ prius per litteram ipse quæque frigidus audiebat.

297. Unico chalybis aduersus silicem contactu INCENDIA SURGENT. Ita unius malæ linguæ vitio gravissima dissidiorum incendia concitari, præter assiduam experientiam luculentè testatur S. Chrysostomus; *Sermo malus de levi occasione magnam succendit inimicitiam.* Eadem tamen etiam bonæ linguæ effecta sunt, quæ virtuosa persuadendi facultate clarissimas pietatis & charitatis flammulas in humano corde elicit. S. Gregorius Nazianzenus;

---- *Pietatis namque sepulta
In nobis scintilla latet, velut igneus ardor
Inclusus saxis. Ut porro sæpè terendo
Ferrum de rigido solet ignem extendere saxo;
Haud aliter pietas latians, sermone salutis
Attrita in medium prodit, clareq; resurget.*

298. Silex, iteratis ictibus percussus, tandem in favillas erumpit. Unde lemma; ICTU NON UNO. Haud secus virtutis & gloriæ flamma ex humano pectore nonnisi multis cohortationibus ac geminatis consiliis elici solet. Justus Lipsius; *Ut ignis è silice NON UNO CONCUSSU elicitur; sic in frigido nostro pectore non primo admonitionum ictu accenditur latens, & languens in nobis vis illa honesti.* Porrò siquidem Servatori nostro in sacris Litteris Petre nomen tribui solet, idcirco qui illum deprecari cupit, non illicò animum despondeat, aut om-

ninò desistat, sed iteratis votis petram illam Divinam pulset, spe certissimâ fretus, tandem cumulatam pietatis, & clementiæ favillas esse responsuras. Guilelmus Abbas; *Per unam oratio pertingit ad finem. Et si tibi iniussicca, & velut saxeæ videatur, olivam tamen gratiarum elices de hoc saxo durissimo; tantum si perseveres, si te longior mora non dissolvat, si non dilatione tua vota lemescant.*

299. Astuti & duplicis animi homo, qui rancores, invidias, ceterosque immoderati cordis affectus tenaci silentio comprimit, silici non absimilem se probat; cui proinde subscribes; LATET IGNIS. Hoc hominum genus describens S. Ilidorus, ait; *Dolosus est, à quo aliud agitur, & aliud simulatur. Callidus est, qui exitum virtutis dolo ac fraude imitatur.* Porrò etiam Modesti Amatoris hæc imago est, qui castis animi sui flammam abscondere novit. Tassius Olyndrum, Sophroniæ amore captum, hoc poemate Italico describit;

*Ei che modesto è sì, com' essa è bella
Brama assai, poco spera, e nulla chiede:
Ne sa scoprir si co non ardisce: & ella
O lo sprezza, o no l'vede, o non lo crede;
Casi fin hora il misero ha servito,
O non visto, o mal noto, o mal gradito.*

Et de se ipso Hieronymus Prete;

*Ardo et accio il mio mal, perch' io pavento
Che s' io scopro, ch' entro mi sfacce,
Foco di sdegno, e non d'amore accenda.
Io temo io temo, Amor, che non offenda
Più celei, che me stesso, il mio tormento,
Che di piacer à me forse lo spiace,
Ond' io sostegno in pace.
La guerra, che mi fanno i miei pensieri.
E s' io tento formar prieghi, o parole
Fede, e timor non vuole,
Ch' io procure salute, o ch' io la spero.
Moro senza scoprir qual son, qual fui:
E non fuggo il morir, mal' tra altrui.*

Et rursus;

*Pur nel silenzio i miei pensieri ascondo:
Vivo penando, e n' lagrimar mi sfaccio:
E moro à le speranze, al duol rimasco.
Sol di pensieri, e di sospir mi pasco:
E serbando il mio duol chiuso, e profondo
Dentro son tutto foco, e fuori un ghiaccio.
Vorrei parlar, ma, taccio,
Perch' io non so ben dir que ch' i vorrei &c.*

300. Fuit, qui silici insciberet; IL FOCO HA' SECO ETERNO. Id est; IGNEM FOVET INFERNUS. Hominis damnati hæc imago est, qui semper & ubique comitem habebit infernalem flammam. Magno Augustino teste, *Impiis, & omnibus malis gehennæ ignes ardentis, & æternas flammam nunatus est Deus. Comparat hæc deo, mortem ad momentum, penas in æternum.* Hominem quoque vitiosum, in flagitiis pertinacem, in odiis implacabilem, & in obvia quavis peccandi licentia obduratum icone illâ representabis. Nec abs re dixeris, eandem vivam esse amanti ideam; quippe qui calentes amoris sui favillas omni loco & tempore in sinu suo conclusas circumfert. Appositè canit Fulvius Testi;

*Hor che mi giova il dipartir? cho vale
Per trovar libertà cangiàr sentiero?
Se fatto à me nemico il mio pensiero
Con le vive bellezze ogn' hor m' assale?*

Guil. Abbas
serm. 8. in
Cantica.

Abscondere.

S. Isid. in
Synonimis.

Amans
modestus.
Tass. Gerus.
Liberas.
Caat. 2.
stanz. 16.

Hieron. Prete.
Canon. 2.

S. Aug. serm.
36. de Divers.

Peccator.

Amans.

Fulv. Testi
in Diparten-
za p. 1. della
Rime.

Vostro

*Vostro, sarò mandimi pur la sorte
Orunque vuole, e non porrà in oblie
Si dolce ardor altri già mai, che morte.*

301. Aliquot chalybes, in scelopii minoris seu pugillatorii formam dispositi, ad ignem facillimo negotio eliciendum deferunt. Proinde scelopum illum, non quidem occidendo, sed solum illuminando accomodatum, hoc lemmate afficies; **ILLUMINAT, NON PERIMIT.** Deus hanc agendi rationem sibi familiarem habet, qui calamitates tanto amore plenas in nos concitare solet, ut inter tenebras lucem, non verò inter flagitia mortem incurramus. S. Hieronymus, in illa Prophetæ verba commentatus. *In luce sagittarum tuarum ibunt &c.* inquit; *Sagittæ Domini enutes, atque pergentes, NON ad hoc mittuntur ut INTERIMANT, SED UT ILLUMINENT.*

302. Nisi ames, conatu prorsus irrito aliorum amorem tibi studebis conciliare: amoris fomentum est amor, & ut è Poëtis non nemo cecinit; *Magnus amoris amor.* Senecæ consilium est; *Si vis amari, ama.* Otho Venius hanc veritatem è chalybe dignoscendam proponit, qui flammæ è silice provocans, epigraphen sustinet; **SINE FOMITE FRUSTRA.** Porrò Emblematis mentem hoc tetrasticho explicat.

Oth. Venius
Embl. Amoris.

*Qui cupiens lenta nimium, tepidaque puella est,
Frustra est, ac rugas, illius instar, agit?
Qui silice abstrusum sine fomite quarit at ignem;
Mutuus est verè fomes Amoris, Amor.*

Calamitas. 303. Chalybs, silice percussus, ignem elicit. Lemma; **PERCUSSUS CONCIPIT IGNES.** Ita S. Ignatius Loyola, murali globò in obsidione Pampeilonensi vulneratus; amoris Divini flammam concepit, & relicta militiâ sæculari, ad cœlestem se transtulit. Paulus quoque Apostolus, fulgurante Christi luce prostratus, in voces, amore Divinò plenissimas erupit; *Domine quid me vis facere?* S. P. Augustinus; *Iam, inquit, parat se ad obediendum, qui prius sevebat ad persequendum. Iam formatur ex persecutore prædicator, ex lupo ovis, ex hoste miles.* Et rursus ad Deum conversus; *Implet, inquit, tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi, omnes recurrant ad te.*

S. Ignatius
Loyola.

S. Paulus.

Act. 9. 6.

S. Aug. ser.

24. de Sanct.

Idem in Ps.

55.

SMARAGDVS.

Cap. XXXIII.

Solin. c. 24. 304. Solinus de Smaragdo crudité testatur; Nihil his jucundius vident oculi. *In primis virent ultra irrigua gramina, ultra amnicas herbas. Deinde obtinus fatigatos coloris rescipiunt levitate. Nam visus, quos alterius gemma fulgor retulerit, smaragdi recreant. &c.* Proinde gemmam istam, ob amabilem, venustum, ac prorsus obstupescendum suum virorem, hoc lemmate insigniverunt. **NE LA TERRA, NE' IL CIEL VIST HA' PIU' BELLA.** Id est; **NIL JUCUNDIUS ILLO.** Creaturam maximè gratiosam, aut summè perfectam, hoc Emblemate exornabis. Re ipsâ tamen æternam gloriam, solâ Dei visione nixam, concernit; nam visio illa omnem felicitatem, quo cunque intellectu fingendam, infinitis intervallis excedit. Opportunissimè S. Antonius Paduanus, *Gaudium, inquit, de Dei perfectâ cognitione & fruitione est smaragdus, qui viridis est, & visum confortat, sic tota vita æterna est videre Deum.* Et David; *Satiabor cùm apparuerit gloria tua.* Vel ut alii traducunt; *Satietas deliciarum est cum vultu tuo.*

Excelsa.

Beatitudo.

S. Ant. Pad.
Serm 2. de
Martyr.
Psalm. 16. 15.

305. Plinius nobilissimum hoc elogium smaragdo tribuit; *Nihil omnino viridius comparatum illis videtur. Præterea soli gemmarum contuitu OCULOS IMPLENT, NEC SATIANT. Quin & ab intentione alia obscurata, ASPECTU SMARAGDI RECREATUR ACIES.* Inde Emblematis construendi occasionem mutuans, epigraphen subjunxi; **RECREAT, NEC SATIAT.** Vel; **NON SATIANS, OCULOS IMPLET.** Propriam hanc beatitudinis æternæ ideam habeto, quæ, virorem perennem, nulloque ævo intermoriturum afferens, beatorum animos suavissimè recreat, eorumque oculos ac desideria cumulatè replet: at nunquam ad eò eos efficit saturos, quin in illa gaudiorum affluentia assiduum tantæ felicitatis æternum possidendæ desiderium fovent. S. Bernardus Dei filio, veluti beatitudinis nostræ infinitæ, supplex canit;

Beatitudo.

S. Bern. in
Iubilo.

*Qui te gustant, esuriunt:
Qui bibunt, adhuc sitiunt:
Desiderare nesciunt,
Nisi Iesum, quem diligunt.*

Delitiæ spirituales æternam beatitudinem prægustum minimè obscuro in his terris propinant; quippe quæ humanam mentem suavitate amantissimâ sine ullo unquam fastidio aut satietate perfundunt; secus atque voluptates corporales, quæ aliquantulum gustatæ, nauseam pariunt. S. Gregorius Papa, de delitiis spiritualibus disserens, ait; *In istis appetitus saturitatem, saturitas appetitum parit. AUGMENT enim spirituales delitiæ APPETITUM in mente, DUM SATIANT, quia quanto magis earum sapor percipitur, eò amplius cognoscitur, quod avidius ametur.*

Gaudium
spirituale.

S. Greg. P.
Hom. 36.
Evangel.

306. Plinius & Solinus affirmant, quod spirantes venti à Smaragdo pulverem, quo cooperiebatur, ita opportunè excutiant, ut omnium oculis expositus, venustatis suæ radios passim circumfundere queat. Plinii verba sunt; *Quantum Smaragdi à gemmis distans, tantum scythici à cæteris smaragdis. Proximam laudem habent, sicut & sedem Baëtriani, quos in commissuris saxorum colligere dicuntur, Ethesius FLANTIBUS. Tunc enim tellure INTER NITENT, quia iis ventis maximè arena moventur.* Magis succinctè de Smaragdis loquitur Solinus; *Inveniuntur Ethesius flantibus. Tunc enim detecto solo facillimè internitent. Nam Ethesie plurimum arenas movent. Quamobrem Lucarinus smaragdis hanc subjecit epigraphen; SPIRANTIBUS INTERNITENT.* Haud aliter Apostoli & Prophetæ, Spiritus Sancti beneficio, splendorem gloriosissimum per orbem sparserunt. Ita quoque persecutiones, adversitates, ac miseriæ humanæ, ceu totidem venti impetuosos, adversus mortales indies quidem alliduntur; at non nisi pulverem & terrenarum affectionum arenam ab iis excutiant, ut majore perfectionis radio effulgere queant. *Nam ventus, asserente Bercorio, id est tribulationes mundi, & adversitates ab eis rejiciunt arenam, id est, mundi divitias, & prosperitatem, facitque eâ ratione puriores & meliores, sicut patuit in Martyribus, & patet quotidie in Christi pauperibus.* Accommodatè dixit Magnus Augustinus; *Tribulatio asper quidem ventus est, sed prosper, cum labore quidem, sed citò ducit, & citò perducit.*

Plin. l. 37.

Solin. c. 1.

Apostol.
Prophetæ.

Calamitas
illustra.

Pet. Berr.
Reduct. 14.
l. c. 11.

S. Aug.
Ps. 125.

307. Smaragdus, teste S. Isidoro, præ cæteris gemmis omnibus virore pulcherrimo ac penè prodigioso superbit: quin, viror ille non instar viroris herbaei aut arborei inter Syrii æstus ac brulmæ rigores cõtatabescit, sed stabilis, vivax, & vigorosus persistit; Ut ad eò hanc epigraphen pro meritis sibi vendicet;

VIRORE

Infeve-
ntia.

VIRORE PERENNI. Virtus intra animam concepta, immutabilis & æterna sit, oportet. Quamobrem S. Ecclesia, cum in hominis iusti laudes excurreret, non in his solum verbis conquievit; *Iustus germinabit sicut lilium; sed insuper addidit; & florebit in æternum ante Dominum. Ac si diceret, interprete Aloysio Novarino, Lilium iustus est, ita tamen ut eius iustitia ac sanctitas non statim post natiuitatem flaccescat, SEMPER VIRET, semper floret, SEMPER VERNAT.* Certè Josephus inter calamitatum horrores & bonorum affluentiam eximium puritatis & sanctimonie sue virorem nunquam non illibatum conservavit. De hoc S. Hieronymus; *Joseph in egestate & in divitiis dedit experimenta virtutum, & servus & Dominus docuit animæ libertatem.* Isaias Abbas serpentem æneum cum Christo patiente, utpote cum suo prototypo typum, comparans, ait; *Propter nos hac omnia passus est, neq; tamen immutatus est, neque irâ commotus in eos, à quibus tot injuriis & contumeliis afficiebatur, nihil respondens, sed ad aenei serpentis, similitudinem immobilis manens.*

1. var. To. 1.
lag. n. 160

Hieron.
1. 9. ad
Iovin.

Isai. Abb.
ar. 25.

rias Mont.
Oleas. in
18. Exod.

radica-
or spem
timo-
m in-
undat.

idac. Castil
ornatu
aronis. v.
n 224
es &
aritas.
Aug. de
rgin. c. 27.

308. Smaragdus non tantum viret, sed insuper, ut testantur Arias Montanus & Hieronymus Oleaster, vivacissimas flammæ spargit. His suffragatur Abulensis; *Smaragdum vidi radiare fulgore.* Unde lemma; **VIRET, ET FULGURAT.** Geminam hanc virtutem quis Prædicator sibi familiarem habeat, studeatque auditorum animos è Sacris Litteris in spem virentem erigere, & simul minarum fulgure, ac æterni supplicii horrore percellere. Didacus Castillius; *Nomen Levi, inquit, qui sacerdotum fuit parens, scriptum erat in smaragdo, aut in fulgure, ut exinde discerent Doctores, Sacerdotes & Præsules docere fulgurando, & fulgurare docendo.* Porro smaragdi viror spem aut fidem, splendor verò charitatem, ceu geminum cæli adipiscendi characterem, designat. Hortantem audi Magnum Augustinum; *Laudate Dominum dulcius; sperate felicius, cui servitis instantius; amate ardentius, cui placetis attentius.*

in. l. c.
Isid. l. 16.
p. 7.

xemplū.

Ambros. l.
Ioseph c. 4
ar. 22.

Ambros.
hunc loc.

309. Smaragdi viror aded vivax est, ut in res quasvis vicinas splendorem aliquem virentem transmittat. Plinii & Isidori de illo verba sunt; *Inficiens circa se viriditate repercussum aerem.* Proinde hanc ei gnoman subjunxi; **APPOSITA VIRENTIA REDDIT.** Genuino hoc symbolo vis exempli describitur: nam si majores sanctimonie facem præeant, subditos omnes suo lumine illustrant; contra verò intra vitiorum sentinam volutati, deterrimam luem in proximos suos derivant. *Sanctorum vita, è D. Ambrosii sententia, ceteris vivendi norma est. Quin Servator ipse protestatur, Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Id est, interprete S. Ambrosio, si Episcopus, qui lumen promeruerit præesse in corpore, simplicitate est sancta, & innocentia decoratus, omnis Ecclesia splendore luminis radiatur, at vicissim, si oculus tuus, Prælatustuus, fuerit nequam, totum corpus tuum, corpus familia, tenebrosam erit.*

er. Valer.
41.

ingini-
s.

310. Smaragdus, ferro incidendus miram auriem ac pertinaciam ostentat; at fortè in actu venereo ab impudica manu attractus, subito rumpitur. Hujus experientiam in quodam Hungariae Rege manifestam habes, cujus smaragdus, quem annulo inclusum assidue secum ferebat, inter confortis amplexus in tres partes diffiliit. Unde Pierius Valerianus gemmam illam, utpotè libidini extreme adversam, virginitatis symbolum statuit; addito lemmate, **VENERIS IMPATIENS.** vel ut meo Carducio *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.*

placet; **CYPRIO DIFFRINGITUR ÆSTU.** Atque aded virginitatem, lethalem Veneris hostem, plurimam solitudine custodiri oportet: enimverò flos ille purissimus, quavis impuritate afflatus, languet, & instar smaragdi, solo libidinis contactu diffringitur. S. Ambrosius; *Ubique in Virgine comes, singularum virtutum est pudor, hic individuus debet esse virginitatis comes, sine quo non potest esse virginitas. Teritur officiis pudor, audacia emicat, risus obrepit, modestia solvitur, dum urbanitas affectatur, &c.*

S. Ambros.
lib. de Virg.

**SUCCINUM, seu ELECTRUM.
Cap. XXXIV.**

311. Succinum paleas attrahit, non quidem ullius violentie injuria, sed virtute admodum tranquillâ & suavi. Unde Allectati Veneti epigraphen subjungere; **NON VI, SED VIRTUTE.** Haud aliter sapientia humanas mentes arcanam quadam & suavissimam virtute in sui amorem trahit. Ita quoque gratia Divina vires in voluntatem nostram mirifice teneras & suaves exercet, nullo unquam libertatis integerrimæ dispendio allato. S. P. Augustinus; *Deus, inquit, inspirata gratia suavitate, per Spiritum sanctum plus facit delectare quod precipit, quam delectat, quod impedit.* Cæterum Superiores & Principes hanc succini benignitatem ideæ loco habeant, ut subditos virtute potius, quam viribus ad sua imperia trahere contentur. In hanc rem plurimum confert ille Senecæ dialogus;

Sapientia.

Gratia
Dei.

S. Aug. de
Spir. & litt.
cap. 28.

Prælatust.

NERO. Ferrum tuetur principem. SENECA. Melius fides.

Senec. in Oib.
A. 2.

NERO. Decet timeri Casarem. SENECA. At plus diligi.

NERO. Metuans necesse est. SENECA. Quidquid exprimitur, grave est.

NERO. Iussisque nostris pareant. SENECA. Iusta impera.

312. Succinum, attritu calefactum, virtutem suam attractivam exerit. Unde Plinius; *Accepta vi caloris attrahunt ad se paleas, &c.* Epigraphen addidi; **TRAHAM, SI CALEAM.** Prædicator, veno Dei ardore inflammatus, quosvis aridos & extuccos peccatorum animos in suas partes trahit. *Ad predicandum namque plus conscientia sancti amoris adificat, quam exercitatio sermonis;* inquit S. Gregorius Papa. Et Dominus Joannes Paschalius;

Plin. l. 37. c. 3

Prædica-
tor.

S. Greg.
hom. 10. in
Ezech.

*FERVEAT ORATOR, Divino percitus aestu,
ET TRAHET ad verum mollia corda Jovem.
Nec paleas aliter fulgens deducit electrum,
Ut trahat, incaleat; ferveat, atque trahet.*

Certè Apostoli, Spiritus sancti ardore succensi, innumeras provincias ac vastissima regna ad virtutis & fidei obsequium pertraxerunt.

Apostoli.

313. Nonnemo suavitatem, à Deo in convertendis peccatorum animis usurpari solitam, Succini Emblemate representavit; quod paleas attrahens, has voces lemmatis loco pronuntiabat; **VIRTUS EX ME.** Ipsi Christi testimonium est; *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* Id ipsum Sacra Sponsa innuens exclamat; *Trahite nos, post te curremus, &c.* Et S. P. Augustinus; *Trahuntur homines, non ut nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.* Balthasar Bonifacius opportunè in rem præsentem canit;

Gratia
Dei.

Ioan. 6. 44.

Can. 1. 3.
S. Aug. lib. 1.
ad Bonifac.
c. 19
Balth. Bonif.
in Larario.
p. 1. Epig. 13.

*Dum fenerator stabat ad telonium
Marthaus, anro deditus;*

*Obambulans illac Tonantis unicus,
Me sequere, dixit, illicò.
At is relicto protinus negotio,
Omni que re nummariâ.
Christum secutus est. Creator omnium.
Ad se traherebat omnia.
Sic flamma Naphta: sic chalybs heracleo;
Sic palea trahitur succino.*

Mundanus.

314. Hominem mundanum, qui æternis verisque bonis nihili unquam æstimatis, totum se in vanitatum amorem effundit, succino non absimilem dixeris; cum lemmate, **D'INUTILI FESTUCHE IO SOLMINVOGLIO.** Id est; **FESTUCIS OBLECTOR.** His Regius Propheta indignabundo animo exprobrans, *Filii hominum, inquit, usquequo gravi corde: ut quid diligitis vanitatem, & quaritis mendacium?* S. P. Augustinus. *Si aliqua hujus sæculi prosperitas arriserit, nonne deceptoriam est? Nonne plus habet deceptionis, quàm delectationis?* Jesus infans, vix in hunc orbem natus, supra miserrimi præsepis paleas recubuit; ut ad eò, instar electri pretiosissimi, opportunè de se ipso dicere potuerit; **FESTUCIS OBLECTOR.** Corde enim maximè sollicito aridas & inutiles peccatorum paleas ad se atrahere cupiebat. In hanc rem sequens poëma Italicum subjungere placuit;

Psal. 4. 3.

S. Aug. in Psal. 41.

Christus natus.

*Occhi miei che vedere?
Il tesoro del Ciel corcato in seno
D'una greppia, è del fieno?
Così dunque giacete,
O Rè de gli elementi
Sù le ruvide paglie, è frà i giumenti?
Ben l'intendo; voi fiete
Qual ambra innamorata,
Che del'alme infeconde,
Ed aride, ed immonde,
Dolcemente invaghita,
Le paglie alza da terra, e à sè l'invita.*

Virtus.

315. Homo, quò majore virtutum exercitio probatus, tantò magis illarum excellentiam orbi cognoscendam proponit. In hanc rem succini gemmam figurabis, quæ confricata, suavissimum odorem exhalat. Unde lemma; **ATTRECTATA SUAVIS.** P. Cornelius à Lapide in illud Siracidis commentatus; *Cum viro sancto assiduus esto;* ait; *Ut vir sapiens & sanctus suam sapientiam & sanctitatem tibi affricet, & afflet, longâ morâ, & assiduâ cum eo conversatione opus est.* Et paulò post similitudine, ad præsentem imaginem plurimùm accommodatâ, demonstrat, quod justi, virtuosi & docti sunt instar piperis, quod quò magis teritur, eò majorem calorem, odorem & ignem exhalat. Teste S. Ambrosio, *Nulla sine labore virtus est, quia labor processus est virtutis,*

Corn. à Lap. in Ecclesiast. 37. 15.

Ibid. v. 24.

S. Ambr. Psal. 118.

S. Isidorus l. 16. c. 8. Justus.

Cant. 4. 11.

s. Cor. 2. 15.

S. Greg. Pap. l. 1. Dialog.

316. Nobilis hic succus, ex arboribus distillans, tandem obduratur, & in gagatem solidescit; calefactus verò & accensus, odorem suavissimum exhalat. Unde lemma à S. Isidoro insinuatum; **FRAGRAT ACCENSUS.** Servos Dei hæc imago spectat, qui charitatis ac devotionis ardore succenssi, cœlestem optimi exempli odorem in suos proximos diffundunt. Sacram Sponsam, in Dei amore penitus inflammatam, hoc elogio condecorant Sacræ Litteræ. *Odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris.* Et S. Paulus, in Divinis obsequiis mirificè exardescens, de seipso testatur; *Christi bonus odor sumus.* Nam, ut ait S. Gregorius Papa, *Ad amorem patriæ cœlestis plus exempla, quàm prædicamenta succendunt.*

TOPAZIVS. Cap. XXXV.

317. **D**iversæ Topazii species, variique colores reperiuntur. Anastasius Nyssenus rubrum illum dicit; Andreas Cæsariensis, testibus Ariâ Montano, Francisco Riberâ, & Theophrasto, viridem; aureum verò ac cœlestem Beda, Hugo Card. & Hugo Victorinus. Ut adeo cum S. Isidoro benè de illo concludas; **OMNI COLORE RESPLENDENS.** vel ut Carducius inscribit; **OMNICOLOR RADIAT.** Homines illos perfectos hoc Emblemate exornabis, qui nullâ non virtute illustres incedunt. S. Greg. Papa; *Quia Gracâ linguâ pan omne dicitur, pro eo quod omni colore resplendet, topazium, quasi topandium vocatur.* Et paulò post; *Multi ita sunt dono Spiritus locupletati, ut quasi multis coloribus, sic multis virtutibus luceant.* Huic subscribens meus Hugo Victorin. *Topazius, inquit, qui omnium lapidum colores in se obtinet, significat sanctos omnium virtutibus refertos.* Præ cæteris tamen omnibus Magna Dei Parens hanc laudem sibi vendicat; nam, ut testatur S. Ambrosius; *Talis fuit Maria, ut ejus unius vita omnium disciplina sit, quanta in una Virgine species virtutum emicant?* &c.

Anast. Nyss. 9. 38.

And. Cæsariensis

cap. 65 in

Hug. Card.

in Apocal.

Hug. Vict. l. 3

de Best. c. 58

S. Isid. l. 16.

cap. 7.

Justus

perfectus.

S. Greg. l. 18.

moral. c. 27.

Hug. Vict.

loc. cit.

S. Ambr. l. 2

de Virgin.

Hug. Vict.

l. cit.

Virtus ex

cellens.

S. Bern. ser.

4 de Assum.

S. Ambrosii

cap. 21. Apo.

Virtus sa

mosa.

Cass. l. 1. ep.

Beda in ca

21. Apoc.

Justus in

ter mun

curas de

ficit.

Beda l. 6.

318. Hugo Victorinus, superiore numero adductus, de Topazio in hæc verba testatur; *Superat claritatem omnium gemmarum, nec ulla res pulchrior est ad videndum.* Cui proinde inscripti; **GEMMA FULGIDIOR OMNI.** Supremam virtutem, quæ cæteris omnibus palmam præripiat, hoc Emblemata innuit. Talem in Maria Virgine veneratur S. Ecclesia hoc encomio.

Nec primam similem visa est, nec habere sequentem. Idque non tantùm de fœcunda ipsius virginitate, sed de cæteris virtutibus omnibus intelligas velim; siquidem, S. Bernardo teste, *Cæteras quoque virtutes singulares prorsus invenies in Maria.*

319. Topazius, veluti gemmarum Phœbus, clarissimos suos radios in omnem partem diffundit, ut testatur S. Ambrosius in hæc verba; *Topazius jubar suum circumquaque spargens.* Inde hanc epigraphen eruere licet; **JUBAR UNDIQUE SPARGIT.** Hominem, sanctimoniâ, doctrinâ, aut magnanimitate celebrem, totoque mundo illustrem, hoc Emblemate delineabis; His jure accenseas sanctos Apostolos, Ecclesiæ tam Græcæ quàm Latinæ Doctores, famosos Heroes, Samsonem, Davidem, Judam Machabæum, Hannibalem, Julium Cæsarem, Alexandrum Magnum &c. Cassianus; *Ubiq; cognoscitur, quisquis famâ teste laudatur: dum enim copia plurimum solet habere fastidium, bonum nomen repetitum semper efficitur gloriosum.*

320. Sicuti cæteræ gemmæ omnes à Gemmariorû industria, & scalpri acumine maximum venustatis incrementum fortiuntur; ita vicissim topazius, naturæ suæ relictus, maximè venustus est, oculoq; intuentiû mirificè recreat. limæ verò, aut ferri acie attritus, deterior evadit, ac pretii sui jacturam patitur. Lemmatiloco illa Venerabilis Bedæ verba subjicies; **ATTRITU LIMÆ VILESCIT.** Haud aliter molestæ mundi curæ, importuna litigia, animæ afflictiones ac corporis dolores, ceu totidem limæ, hominem justum corrodunt, ab interiore pace ac suavissima Dei contemplatione distrahunt, eumque valore suo defraudant. Hæc omninò ratione illam smaragdî proprietatem ad mores formandos applicans Venerabilis Beda; *Non enim facile, inquit, potest animus uno, eodemq; momento, terrenis laboribus, arumnis, curisq; & doloribus angi, & illa cœlestis vitæ gaudia tranquilla mentis statu delectatus intruere, quin*

potius

potius ingemiscendo proclamat: *Turbatus est pra' ira oculus meus &c.*

321. Topazium perficiendo ipsamet natura ultimam imposuit manum; ut ad eò nullo ulteriore Gemmariorum artificio aut labore indigeat; quin imò, omnis in eo laevigando industria ad eò est irrita, ut exinde non modò non illustretur, sed potius plurimum obscurtur. Hugo Victorinus, superiore numero adductus, affirmat; *Si qui velint eum polire, obscuratur, si per se relinquitur, clarior est.* Unde lemma; **POLITURA FUSCATUR.** vel ipsius Topazii ore; **CHI M' ILLUSTRATA, M' OSCURA.** vel certè, **PERDO IL LISCIO, CO' L LISCIO.** Dei servum, propriam suam virtute illustrem, humana benevolentia frustra conatur ad sublimes honorum gradus promoverè, eique aliquod splendoris incrementum addere; si quidem à terrenis hisce limaturis nihil quidem ornamentum, plurimum verò exitii recipit. *Istos tales, qui volunt ornare dignitate saeculi, quasi ornando viliores faciunt, & minoris meriti;* inquit Hugo Victorinus, moxque illustre S. Martini exemplum adducit his omnino verbis; *Virtutes plures fecit, antequam Episcopus fuisset; sed Episcopatu ornatus, ne extolleretur, pauciora signa faciens, non merita, sed ornatum omisit.* Verùm quidquid de Sancto isto sit, illud saltem inficias non ibis, complures, cum in nativo & infimo suo loco considerent, plurimis virtutibus resplenduisse; at postea ad honores aut divitias sublevatos, flagitiorum causam in omnium conspectu turbidos & obscuros evasisse.

322. Scitu admodum curiosa est Topazii inventio: hanc Plinius, & verbis ab ipso mutuatis, S. Isidorus ita describunt. *Trogolodita praedones cum diutius fama & tempestate pressi, herbas, radicesque effoderent, eruerunt topazion.* Sicque fures ac latrones, cum herbis eradicandis impenderent operam, topazii inventores evasere. Ad hoc propositum inscribes; **INTER PRÆDONES ILLUXIT.** Siquidem ex Andreae Cæsariensis & Aretæ sententiâ, *Per topazium Beatus Mattheus significatus videtur,* opportunè dixeris, in topazio genuinam hujus Evangelistæ effigiem reperiri, qui inter publicanos, fraudatores, ac latrones medius, tandem gratiæ Divitiæ beneficio in orbis conspectum gloriosissimè prodit.

323. E Strabonis doctrinâ, Topazium *facilius nocte, quam die invenitur,* eò quod inter nocturnas tenebras suos radios liberalius diffundere possit. Unde illum hoc epigrammate distinxit; **CLARIOR E TENEBRIS.** P. Corn. à Lapide eadem omnino ratione Spiritus S. consolationes nobis accidere ait; quippe quas inter densas calamitatum umbras constituti, apertius sentimus. *Spiritus sanctus facilius in adversis, quam in prosperis acquiritur.* Haud aliter patientia, calamitatum terrenarum umbris circumfusa, amplissimè resplendet. S. Gregorius Papa; *Nunquam est patientiæ virtus in prosperis, ille autem verè est patiens, qui & adversis atteritur, & tamen ab spei suæ rectitudine non curvatur, omnipotentis Dei laudem & inter adversa confitetur &c.*

324. Andreas Cæsariensis affirmat, eò topazio, veluti eò prodigioso ubere, lacteum quendam liquorè, infirmis oculis admodum salubrem, scaturire. *Lacteumque liquorem,* inquit, *qui iis opitulanti fertur, qui ex oculis laborant, emittit.* Unde ob primam virtutis hujus partem Emblemata subscribes; **LIQUORE LACTEO MADET.** Et ob alteram cum D. Carduc. **TENEBROSA LUMINA LUSTRAT.** Idem Andreas Cæsariensis. nativam hanc S. Matthæi effigiem interpretatur, utpote. *Qui per Evangelium eos, qui corde cacutiebant, illuminavit, modoque genitos fidei lacte potavit.* Eam ipsam tamen etiam S. Paulo, cæterisque ministris Apostolicis tribuere licet, qui cæcos *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erasth. Tom. II.*

doctrinæ suæ radiis illustrent, ac tenellos filios laborum suorum industria Christo genitos, optimo virtutum lacte nutriunt.

325. Complures Authores, negantibus aliis, affirmant, fervidas & ebullientes aquas à topazio sedari. Vincent. Beluacensis ait; *Si supra rem bullientem suspenditur, cessant ampullæ.* Id tamen Abulensi, Bercorio, aliisque indubitatum est, *quod valet contra iram, illam cohibendo aut sedando.* Ut ad eò D. Carduc. non absque ratione geminam illam hoc lemma te proposuerit dignoscendam; **INCENDIA FRIGERAT IRÆ.** Spiritum S. hæc imago exprimit spectat, qui effervescentes iræ ac libidinis ardores miram virtute refrænât, & humanam mentem, diverso passionum æstu agitatam, pristinae suæ tranquillitati restituit; ut ad eò Divinum illud Pneuma meritissimo hoc titulo à S. Ecclesia salutetur; *In æstu temperies.* In rem præsentem S. Gregorius Papa ait; *Spiritus S. in columba & igne apparuit, quia omne cor, quod ejus gratiâ tangitur, & mansuetudinis lenitate tranquillum, & zelo justitiæ fit accensum.* Porro è Petri Bercorii sententiâ, *Hominis prudentis benignitas illos, qui per furorem & iracundiam bulliunt atque fervens, reprimat, atque sedat.*

VITRUM.

Cap. XXXVI.

326. A Vicennam secutus, vitrum inter gemmas numero; quod humanis oculis ad eò purum & diaphanum se exhibet; ut ad ipsa usque viscera sua clarissimè penetrari queat. Proinde epigraphen addidi; **QUÆ TEGIT, DETEGIT.** seu; **DIMOSTRA FVOR CIO, CHE NEL SENO ACCOGLIE.** vel ut D. Carducio placet; **SUELLA IL SEMBIANTE CIO CHE' L SENO ASCONDE.** Beatorum hæc idea est, qui internos animi sui affectus ita perspicuè dignoscendos olim proponunt, quantum nec ipsimet illos in præsentivita perspectos habuere. Hieronymus Lauretus ait; *Vitro perspicuo dicitur simile aurum Hierusalem celestis, quia unusquisque mentem ab alterius oculis membrorum corpulentia non abscondit, sed patebit animus, patebit corporalibus oculis ipsa etiam corporis harmonia, sicque unusquisque tunc erit conspicibilis alteri, sicut nunc esse non potest conspicibilis sibi.* Cæterum eandem vitri figuram etiam de confessione sacramentali, aut fidei puritate interpretari licet, quæ reconditi lima quæquæ pectoris nostri arcana in aprico constituunt.

327. Felicitatem mundanam opportunissimam vitri effigie delineabis, quod eodem planè momento & luminosum resplendet, & infelix rumpitur. Unde lemma; **DUM LUCET, FRANGITUR.** vel ut P. Carducio ipsiusmet vitri ore placet; **DUM SPLENDEO, FRANGOR.** Hoc sensu Publius Mimius;

Fortuna est vitrea; cum splendet, frangitur. Et Marcus Annæus Seneca; *Fragilis & caduca felicitas est, & omnis fortuna blandientis speciosus cum periculo nititur.*

328. Encaustices artificium est, quod diaphanum & purissimum vitrum à fornacis calore omnem colorum varietatem recipiat. S. Isidorus de illo in hæc verba testatur; *Tingitur multis modis, ita ut hyacinthos, saphirosque & virides imitetur, & onyces; neque est alia materia pictura accommodatior.* Ut ad eò bene inscriberem; **AB IGNE OMNICOLOR.** Homo justus, in calamitatis aut charitatis fornace, instar vitri, innumeris virtutum coloribus ad eò opportunè tingitur, ut Deo voluptatem, proximis verò emolumentum pariat. Petrus Bercorius, *Vitrum est homo, quia quando in fornace Divina dilectionis vel tribulatio-*

Spiritus S.

S. Greg. in homil. Benignitas Bercor. l. 11. c. 127. n. 4.

Beati in caelo.

Hier. Laur. in sua iylva.

Confessio; Fides.

Felicitas mundana.

Senec. lib. 2. Controv. 3.

S. Isid. l. 16. c. 15.

Iusto calamitates profunt.

Bercor. l. 11. Reduct. c. 131.

Instabilis. *tionis constat in quemcunque colorem bene & honeste conversationis facilliter tingitur.* Idem Emblemata etiam hominem inconstantem aut adulatorum commonestrat, qui in tentationis aut questus proprii fornace in mille colores transformatur. Nam *Adulator est amicus in obsequio, hostis in animo, comptus in verbo, turpis in facto, latus ad prospera, fragilis ad adversa &c.* inquit meus Hugo Victorinus.

Hug. Viñ. 329. Vitri quidem laus est, quod encaustices operâ diversis coloribus sese exornari patiat; at pretio & laude longè majore habetur, si candorem suum conservet illibatam, & puritatem instar crystalli diaphanam, integramque. S. Isidorus in rem nostram concedens, ait; *Maximus honor in candido vitro, proximoque in crystalli similitudine.* Hâc veritate nixus, vitro subscripsi; **DAT PRETIUM CANDOR.** Non quidem inficias iverim, animam, diverso virtutum colore insignem, miram Divinis oculis voluptatem erare: illud tamen indubitatum est, eandem puro & innocuo candore, instar terrefacti crystalli, exornatam, omnium gratissimam haberi. Quomobrem Isaias non tantum vult fordes omnes balnei beneficio à nobis abstergi (*Lavamini*) sed insuper addit, *mundi estote;* ubi ad vocis hebraicæ litteram vertendum esset, *lucidi estote instar vitri.* Hieronymus

S. Isid. l. 6. *Oleaster id observans, ait; Lavate vos, non quidem vulgariter, sed ita ut valde mundi sitis, & huic expositioni favet verborum, quæ hic ponuntur, propria significatio: nam quod priori loco ponitur, significat communiter lavare, sequens verò significat lucere quasi vitrum. Unde ad litteram vertendum esset; lavate vos, & lucidi estote seu puri velut vitrum.*

Innocentia. *330. Hominem iracundum, aut impatientem non quidem frangi, sed tamen flecti, aut diversis mundi casibus cedere nescium, vitri Emblemata significabis; addita inscriptione, FRANGITUR, NON FLECTITUR.* Id quod D. Carducius hoc disticho explicat;

*Vitrum non flector, fragili sed corpore frangor:
Sic flecti indocilis dissilit impatiens.*

Impatiens. Porro sancti Martyres, instar purissimi vitri, maluerunt corpora sua frangi, quam ad idolorum cultum flecti. S. P. Augustinus. *Mortem hominibus comminatus est Deus, ne peccarent; mortem Martyribus inimicus comminatus est, ut peccarent. Illi ut morerentur, peccaverunt, Martyres mortui sunt ne peccarent. Unde illis pœna inflicta, inde istis gloria suscitata.*

Martyres. *331. Vas vitreum, quantumvis purum, nobile, ac diaphanum; inde tamen extremè est miserum, quod semel fractum, nunquam possit amplius in pristinam formam restitui. Vas vitreum, inquit Bercorius, pulchrius est cæteris & splendidius, facile tamen frangitur, nec amplius restauratur.* Unde hanc ei gnomam subdidi; **NON INSTAURATUR EFFRACTUM.** Ita humanum corpus, unico lethali in ortis vulnere faucium, nullis amplius naturæ viribus restitui valet. Salomonis vox est; *Umbra transiens est tempus nostrum, & non est reversio finis nostri: quoniam consignata est, & nemo revertitur.* Seneca; *Definit morbus, incendium extinguatur &c. nil autem habet quod speret, quem senectus ducit ad mortem.* In idem argumentum canit Tassus;

*Così trapassà al trapassar d' un giorno
De la vita mortale il fiore, è l' verde;
Ne perche faccia indietro April ritorno
Si rinfiora ella mai, ne riuverde.*

Vita humana. *332. Vitrum, naturâ suâ solidum & diaphanum, di-*

Virginitas. *versas rerum quarumvis obviarum imagines intra se colligit, & aliorum oculis liberalissimè intuendas exhibet. De hoc Carducius; EXPRESSIT, QUÆ RECIPIT. vel, RERUM SIMULACHRA COLORAT.* Homines illos perfectos hæc idea concernit, qui virtutes, sparsim in aliis observatas, in se studiosissimè recipiunt, & rursus aliis proponunt imitandas. S. Antonium, in hoc studio mirificum, celebrat S. Ecclesia his omnino verbis; *Virtutum tanto studio incensus fuit, ut, quemcunque videret aliquâ virtutis laude excellentem, illum imitari studeret.* Porro S. Scriptura instar limpidissimi vitri, omnes documentorum, virtutum, & exemplorum imagines, quas in SS. Patriarchis, Prophetis, & Apostolis olim mundus adoravit, clarissimè complectitur, & speculi loco ad eas perspiciendas, imitandasque defert. S. P. Augustinus, *Quidquid homo extra (Sacram Scripturam) didicerit, si noxium est, hic invenitur. Et quum ibi quisque invenerit omnia, qua utiliter alibi didicit, multo abundantius ibi inveniet ea, qua nusquam alibi invenire potuit.*

333. Vitrum plurimo hominum usui, potissimum tamen mensis defertur, ubi vinum generosum longè suavius ac frequentius in vitreis, quam argenteis aureisve poculis propinari solet. De hâc vitri puritate ac præstantiâ S. Isidorus scribit, Ad potandum, argenti metalla & auri repulit. Cui proinde meus D. Carducius subscripsit; CONVIVIS PRÆSTANTIUS AURO. vel, MENSIS CARIUS AURO. Ita Evangelicæ ac Christianæ doctrinæ vinum sitibundos fidelium animos longè melius reficit, si ab hominis Apostolici simplicitate potius, quam ab affectata & eruditâ Rethorum eloquentiâ promanet. S. Ambrosius ad illud Apostoli mentem advertens, *Non in sapientia verbi: ait; Prædicatio Christiana non indiget pompâ & cultu sermonis: ideoque piscatores homines imperiti electi sunt, qui exangelizarent, ut doctrinæ veritas se commendaret, teste virtute: ne hominû versutiâ, & calliditate humana sapientiæ acceptabilis videretur, non veritate.* Et prior illo Philo; *Dei cultorem, inquit, decet adherere veritati, & verborum conjecturalium fabulosis atibus extremum valedicere.* D. Carducius, Emblematis sui Oedipus, hoc distichon subjungit;

*Convivis vitrum arridet præstantius auro,
Non fucata Dei sic mage verba placent.*

Et sequentes Jambos;
*Mensis vitrum pellucet auro carius,
Non bractæata lingua sic placet magis.*

334. Bombylius vitreus, unico Vitriarii flatu è cinere formatus, epigraphen tenet; TUTA FRAGILITA, FIGLIA D' VN FIATO. Id est, FLATU GIGNENTE FRAGILIOR. Homo, accommodatè ad hanc ideam, è cinere fragilissimo confectus, & unico, ut ita dicam, flatu animatus est; siquidem *Deus inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viventem.* Opportunè in rem præsentem Balthasar Pæz; *Deus, inquit, infundens animam efformato corpori humano, in balitu & flatu eam infudit, ut videret, quàm debili constaret vitâ.* His eruditam Josephi Baptistæ poësin, coronidis loco, subjungere placet;

*Giunge appena del mondo in su le porte,
Che decrepita appar l' età fanciulla,
E de la luce in su le prime scorte
L' orme, che stampa, ombra fatale annulla.
Ode la vita humana infausta sorte
Che in sepolcro d' orror e angia la culla,
Feri s' appellò vita, & oggi è morte,
Feri sembrava un turto, & oggi è un nulla.*

Virtuofu profectu

Brev. Rom. 17. Jan.

S. Scriptura.

S. Aug. l. 4. Doct. Chri. cap. ult.

S. Isid. l. 16. cap. 15.

Doctrina Christiana

S. Ambr. in 1. Cor. 1. 17

Philo l. de Sacrific. & Abel.

Vita humana fragilis. Gen. 2. 7.

Pæz in ep. Iacob. c. 4. v. 15. §. 1. Ios. Bap. p. delle sue Po.

*Promette al bambolino il di natale
Di dure tempre eternità: manato
Cernere lo dimostra un funerale.
Non è senza ragione assimiagliato
Avetro, che si spezza, huomo che è frale,
Perche sono amendue figli d'un fiato.*

335. Monacense Societatis Jesu Collegium, ad D. Francisci Borgiæ apothecia, vitrum polygonum exhibuit, in omni angulo imaginem Mariæ Majoris repræsentans; addito lemmate, NULLUS VACET ANGULUS. Ita nimirum, quisquis Deiparam Virginem verè amas, illius virtutes & encomia in omnibus membris repræsentantes ac imiteris necesse est. Emblematis explicando hanc poësin addidit;

*Qui nuper patrios valere census,
Et semet, suis ipse prædo, jussu:
Illum pauperies stupenda vexat.
Millenas sibi poscit esse linguas,
Millenos animos, & ora mille.
Quæis in Virginis impotens amores,
Cui factò agmine, diligit Mariam. &c.*

Idipsum etiam de reliquis Cœlitibus, quos nobis colendos proponimus, dictum velim. Certè Apostolus singula membra nostra non ob aliam rationem templa vocat Spiritus sancti, nisi ut hunc in singulis illis studeamus repræsentare. *An nescitis, inquit, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti:* Tertullianus templi hujus spiritualis ædituam constituit pudicitiam, quæ nihil in illud inferri patiatur, quod à Dei imagine degeneret. *Nam cum omnes, inquit, templum sumus Dei, illato in nos*

& consecrato Spiritu sancto, ejus templi aditua & antistes pudicitia est, qua nihil immundum, nec profanum inferre sinat, ne Deus ille, qui inhabitat, inquinatam sedem offensus derelinquat.

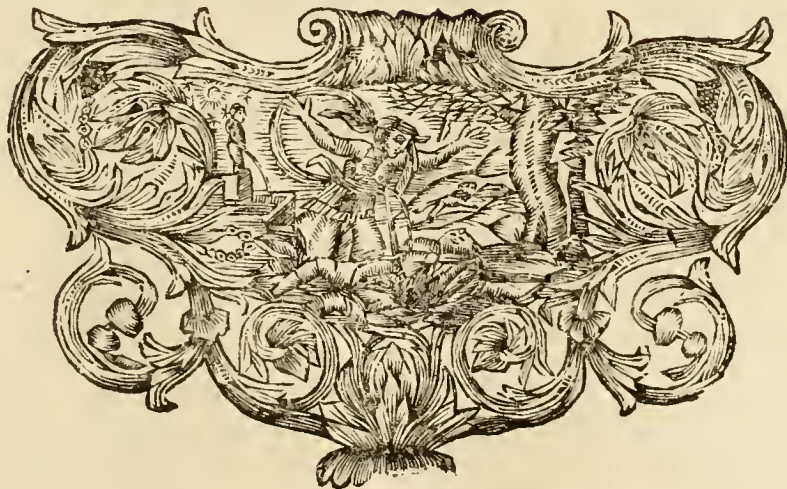
336. Liquor, ut pulchrum, nativumque servet colorem, puro in vitro asservetur, necesse est. Unde vitrum, liquore purissimo plenum, à Philotheo epigraphen recepit; IN PURO SERVATUR Gratia Divina puram cupit habitare mentem, fugitque procul obscena ac impura pectora. Magno Augustino teste, *Castitas angelica est vita: ubi immunditia est corporis, ibi habitatio diabolici spiritus, qui maxime gaudet iniquatione carnis nostræ.* Porro ad SS. Eucharistiæ Sacramentum dignè recipiendum animus exigitur contritus, qui veram flagitiorum suorum agit poenitentiam, voluptatibus prohibitis renuntiat, Deoque castè & innocenter intervit. At scelerati illi, qui quotidie in suis volatari sordibus gaudent, hanc sacrosanctam cœnam pessimè accumbunt: quippe fructum & gratiam tantæ corrumpunt cœnæ, & justo Dei judicio non vitam inde, sed æternam sibi damnationem accelerant. In rem præsentem canit Emblematis Author;

*Quid, vesane, capis cœlestis munera vita,
Tantasque impuro pectore condis opes?
Pectore perverso, vastat quod conscia culpa,
Et rapit in varium dira libido scelus.
Pura placent Superis, nec tanti gratia donis
Polluto proprias pectore servat opes.
Ipsa etiam squallent generosi dona Lyæi,
Si purus sibi sit sordida vasa liquor.*

Gratia Dei mundum petit.
S. Aug. serm. 349. de temp.

SS. Eucharistia.

FINIS LIBRI DVODECIMI.

MUNDI SYMBOLICI

LIBER DECIMUS TERTIUS.

M E T A L L A.

Argentum.	Cap. 1.	Ferrum.	6
Argentum vivum, seu Mercurius.	2	Moneta	7
Aurum.	3	Plumbum.	8
Cuprum.	4	Stannum.	9
Electrum.	5		

A R G E N T V M.

Cap. I.

I. Nima, quantumvis candida & pura, si otio diffluere cœperit, tandem nigredinem contrahit; haud secus atque argentum, nullis frequentatum usibus, QUIESCENDO NIGRESCIT. In rem præsentem

Otium.
S. Pet. Dam.
ser. 1. de S.
Andrea.
S. Cyrill. l. 1.
Apolog. Moral. cap. 14.

opportune S. Petrus Damianus Cardinalis; *Argenti quippe claritas ex usu servatur, sine usu autem in nigredinem vertitur.* S. Cyrillus in otium, veluti animæ pestem, acerrimè excandescens, *Quidenim est otium, inquit, nisi perditio irrevocabilis horæ? effusio vitæ? retrogradatio proficiscenti? Hic gignit carnis desidiam, parit superbiam, accendit luxuriam, solvit linguam, nutrit indigentiam, & introducit rapinam.*

S. Laurentius.

2. Argentum, igni impositum, Lucarino asserente, candescit. Unde S. Laurentius Emblemate significaturus, argento inscripsit. PURUM CANDESCIT. Veluti diceret, castum fortissimi illius Levitæ candorem è flammæ tyrannide plurimum incrementi sumpsisse. Ut ad eò S. Ecclesia eundem non abs re in hæc Davidis verba loquentem sistat; *Ad ignem applicatus, te Christum confessus sum, Ignem examinasti, & non est inventa in me iniquitas.* Quin, in glorioso hoc Martyre illud

Malach. 3. 3.

Malachia oraculum ad litteram expletum videtur; *Purgabit Deus filios Levi, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentum, & erunt Domino offerentes sacrificia in justitia.* Cæterum imago ista etiam S. Joannis Evangelistæ est propria, qui S. Hieronymo teste, *In ferventis olei dolium missus, purior & vegetior exivit, quam intraverat.*

S. Joan. Evang.

Prædicator.

3. Duabus præcipuè dotibus excellit argentum; nimirum quod sit ALBICANS, ET SONORUM. Geminam hanc prærogativam Prædicatores sibi ad eò domesticam habeant, ut eloquentiæ suæ sono assiduum vitæ candorem jungant. Unde eos admodum congruè tubis illis comparaveris, quas Deus, populi dirigendi causâ, ex argento fieri iussit. *Fac tibi duas tubas argenteas.* Nam Oratoris Evangelici vox non tantum amplissimè resonet, sed insuper vitæ munditiem, in ministro Evangelico, ceu tubâ argenteâ, unice requisitam, exhibeat, necesse est. Actum quippe pro concione aget, nisi simul & sonoram vocem, & exemplaris vitæ puritatem afferat. ES. Damiani consilio, *Verba vitæ populis non solum vocibus, sed etiam moribus nuntiemus.*

Num. 10. 2.

S. Pet. Dam. l. 2. ep. 1.

4. Argentum, tamen naturâ suâ candidum, con-

tactu tamen suo rebus albis nigras affricat lineas. Unde lemma; DENIGRAT ALBENS. Ipsissima hæc Hypocritæ ac Hæretici consuetudo est, qui exteriore quidem vultu colorem candidum, & doctrinam admodum formosam ementiuntur, at re ipsâ obscurissimas scelerum lituras, & documenta penitus abominanda ac teterrima describunt. De utroque illo Bercorius; *Licet sit albi coloris, & honesta, & pulchra apparentia: lineas tamen nigras, id est, opera mala, & iniqua generat & producit.* Et S. Chrysost. *Nulla res sic exterminat bonum, sicut simulatio: nam malum sub specie boni celatum, dum non cognoscitur, non cavetur.* Fœmina spiritualis candidi quidem argenti effigiem refert; at si arctiore ipsius consuetudine & amicitia utaris, tandem recedes nigrore aspersus: nam familiaritas cum eo hominum sexu sub virtutis schemate cœpta, demum in vitiorum sordes & maculas turpissimas definit.

Hypocrita.
Hæreticus.

Bercor. l. 11
Reduct. c. 38
num. 1.
S. Chrysost.
in Matth.

Fœmina.

ARGENTVM VIVVM, seu Mercurius. Caput II.

5. **I**Nter cætera metalla solo auro excepto, Mercurius omnium est gravissimus; & quod mireris, quanto est pondere gravior, tanto agiliorem, subtiliorem, & ad sublimandum promptiorem se exhibet. Cui proinde D. Carducius subscripsit; QUO GRAVIUS, LEVIUS. & VOLATICO PONDERE. Serius, & magni momenti operationibus geminam hanc prærogativam connexam velim; illis enim primum gravi consultationum pondere agitari, & postea promptè in effectum deduci oportet. Ad hunc scopum gnoma illa, Octaviano Augusto familiarissima, collineare videtur; *Festina lente.* veluti dixisset; cunctationem in consultando, & celeritatem in exequendo agentibus unice esse necessariam: *Per quod monebat, interprete Petro Gregorio, ut industrie celeritas, & diligentia tarditas ad rem simul adhiberentur, id enim est festinare lente.*

Consultatio gravis
executio prompta.

Pet. Greg. l. 2. de Re. publ. cap. 3. n. 3.

6. Argentum vivum naturâ quidem humidum est, & fluidum; at suprâ planitiem cumulo quantumvis magno effusum, eam nec minimum humectat. Unde lemma, NON ABLUIT HUMENS. Prædicator Carducius in hoc Emblemate Prædicatoris illius ideam deprehendit, qui, integros eloquentiæ fluentios ingenti mole versans, auditorum suorum animas humore plane nullo madefacit, nec ullum sceleris ejurati, aut virtutis promotæ fructum refert. De his id ipsum pronuntiare licet, quod S. Hieronymus de veterum Philosophorum ac Poëtarum lectione scribit; *Ubi cum summo studio ac labore fuerint perlecta, nihil aliud, nisi inanem sonum, & sermone strepitum suis lectoribus tribuunt, nulla ibi*

S. Hieron. ep. 146. ad Damas.

ibi saturitas veritatis, nulla refectio justitie reperitur.

7. Diximus superiore numero, Mercurium, humidum & fluidum, planitiem omnem percurrere; at currendo nulli unquam rei, à se contactæ, tenaciter adherere. De hoc Bercorius; *In superficie plani non liquefcit, nec adhaeret tangenti.* Hinc inscriptio; **TANGIT, NON HÆRËT.** Ministrum fidelem ac integerrimam hæc imago spectat, qui magnam pecuniam vim indices versans, manus suas nunquam tenaces retrahit, sed à rapiendi consuetudine penitus liberat & immunes servat. Talem se probavit Samuel, qui iudicis munere quadraginta annis supra Israël's populum functus, tandem, cum dignitati suæ renuntiaret, omnibus intuentibus in hæc verba prorupit; *Loquimini de me coram Domino, & coram Christo eius, utrum bovem cujusquam tulerim aut asinum: si de manu cujusquam munus accepi, & contempnam illud &c. & dixerunt, non tulisti de manu alicujus quippiam. &c.* Id ipsum de B. Eugenio testatur S. Gregorius Papa in hæc verba; *Cum eidem Prior quidam modica facultatis, cujus causam nondum audierat, marcæ auri devotione multam instanter offerret; nondum, inquit, ingressus es domum, & jam vis corrumpere Dominum: corruptionem namque vir credit, quidquid offerebatur lite pendente.*

8. Plurimum falluntur, qui argentum vivum naturam suam frigidum putant: tamen enim manus tangenti videtur frigere, re ipsam tamen calorem suum ad tertium usque gradum extendit; unde res quasvis vicinas adurit, perforat, incidit, aliasque vivacissimi caloris operationes exercet. Quare illud opportuno hoc lemma insignit D. Carducius; **FLAGRAT, ET ALGËT.** Eos hæc imago concernit, qui in Principum aulis degunt, externam quidem faciem non adeo devoti, ac sæculares, at in corde suo Divinam charitatem & occultam pietatem plurimum inflammant. *Quia bonum eorum intus est, absconditum est, in corde est, ubi fides, spes, charitas, ubi thesaurus illorum;* inquit S. P. Augustinus. Gratiola hæc S. Ignatii Loyolæ imago est, qui gelido immersus stagno, è corporis superficie totus quidem videbatur rigere; at in interiore ipsius animo ardentissima charitatis flamma prædominabatur. Eidem ectypo minimè dissimilis S. Bernardus, tantam amoris flammam erga Deum arsit, ut, Veneris sollicitantis incendia suffocaturus, nudum se in aquas congelatas abjecerit; sicque uno momento & flagrat & alferit. Generosum istud Clarevallensis Abbatis facinus D. Greg. Bolzi hoc epigrammate explicat.

*Arserat aspectu nocuo Puer igne puellam:
Huac tamen ætherio vicerat igne focum.
Pergit edax, sed turpis adhuc amor urere peccus,
Sæpe licet casto jussus abire sinu.
Quid faciat totam pessumdet ut ille favillam,
Sentiatur in membris bella nec ulla suis?
Insilit in gelidas, quas forte aspexerat, undas:
Hic humat hyberno corpora tota lacu.
Frigidior vivibus prodit frigente palæstrâ;
At non inde sibi frigidus ille fuit.*

9. Mira Mercurii est indoles, quod, tamen naturam suam igneam omnem tamen ignem tanto aversetur horrore, ut ab ipsius calore in venenatum fumum resolvatur, & flammarum vim nec minimum pati possit. Sicque argentum vivum in igne positum, è Bercorii sententia, *in fumum faciliter resolvitur, & mutatur, nec potest ignis violentiam sustinere.* Unde epigraphæ; **NON SUSTINET IGNEM.** Et meus Carducius; **FUGIT IGNEUS IGNEM.** Ita cor humanum, ab opum, libidinis, aliarumque voluptatum amore, ceu igne terreno, inflamma-

tum, ad cælestem amorem percipiendum penitus incapax redditur. Certè Philistæi, Dagonis sui amore implicati, arcam Divinam repulerunt. Geraseni, ut porcos conservarent incolumes, Christo, vero amori Divino, nuntium remiserunt. Et Gentiles, Bedam teste, *videntes potentiam Christi contra Deos suos, nolunt fidem ejus recipere, ne propter hanc solam cogantur Deorum suorum turbam (Plutonem, Venerem, Cupidinem) abdicare.* Demum perverfi Christiani, quod idem Beda asserit, *videntes propter fidem Christi interdicta sibi peccata, quæ amant, ipsam fidei religionem, quantum valent, detestantur: ne hujus occasione, desideria, quibus pro Deo serviunt, jubentur extinguere.*

10. Mercurius, in frigido ac conveniente vase collocatus, totus quiescit: at, si fortè ignem vicinum sentiat, mox instar venenati serpentis in furorem agitur, sublimatur, & caloris impatiens, fumum horrendum evomit. Quamobrem D. Carducius hanc illi epigrapham subjunxit; **DAT FLAMMA VENENUM.** Homines mundani, in felicitatis suæ quiete, ac deliciarum tepore volutati, penitus tranquillos se demonstrant; at quando in igne tribulationis ponuntur, tunc, Bercorio asserente, *ipsum nequeunt sustinere, imò per impatientiam, jurationem, & desperationem continuo in fumum evaporant.* Haud aliter peccatores, auditam zelosæ ac ferventis linguæ correctione, quantocumque excandescunt, & in rabiem acti, horrendas evomunt calumnias. Exemplo suo id testatum fecere Hebræi, quando ignem S. Stephani eloquentiam perceptam, *disscebantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum.* S. Bernardus; *Mira perversitas, medicanti irasci, qui non irascitur sagittanti, id est, adulanti, vel ad peccatum incitanti.*

11. Argentum vivum, naturam suam mobile ac fluidum, si plumbo jungatur, miram facilitate sistitur ac condensatur. De hoc meus D. Carducius; **PLUMBI SOLIDATUR ODORE.** Haud aliter complures, ingenii benignitate molles, pietate teneri, & charitate erga proximum faciles ac fluidi; si vitiorum consuetudine, ceu plumbo gravido & atro, utantur, pristinas suas virtutes exuunt, & in peccatis miserimè obdurantur. Verissimè Seneca; *Unum exemplum, aut luxuria, aut avaritia, multum malum facit, convictor delicatus paulatim enervat & molli; vicinus dives cupiditatem irritat: malignus comes, quamvis candido & simplici rubiginem suam affricuit.* In partem meliorem id hoc modo interpretaberis; quod multi, spiritu benigni, ac temperamento suaves, fortibus aliorum exemplis confirmantur, & ad tolerandas quasvis calamitates invalescant. Adrianus, inter aulam imperatoris delicias enutritus, cum Christianorum in fidei confessione, & tormentorum perpeffione constantiam observaret, ad sacra Catholica transiit, & in atrocissimis cruciatibus perferendis vires planè miraculosas ostendit. Gorgoni, Imperatori Diocletiano à cubiculis; & Dorotheus, ipsius Collega, consideratam Martyris cujusdam in patiendo magnanimitate, ad eadem supplicia tolerando corroborati fuere. Geminianus, nobili loco educatus, cum constantiam fidei & Martyrii in S. Lucia ipsi innotesceret, quantocumque illum imitari decrevit. &c.

12. Argentum vivum mortuos, olim in vitam reddituros, clarissimo symbolo exprimit; nam aquam forti seu stygiam in pulverem redactam, & postea urnæ vitreæ immisum, solam calcis vivæ virtute, & ignis robore, ad pristinam formam revertitur. Hanc Spagyricorum doctrinam nixus D. Carducius, Mercurio subscripsit; **REDIVIVUS AB URNA.**

1. Bercor.
1. Reduct.
139. n. 1.

Minister
sclis.

Reg. 12. 3.

Greg. lib.
Moral.

alicus.

Aug. in
al. 12.

Ignatius
Loyola.

Bernardus.

Greg. Bolz
Larario
August.

cor l. 6.
n. 5.

Mundanus rebus
Divinis resistit.

Beda in 1.
Reg. cap. 5.

Mundanus impatiens.

Bercor. l. 11.
Reduct. c. 39.
num. 5.

Peccator impatiens.

Aug. 7. 54.
S. Bernardus.
sup. Cant.

Societas mala.

Senec. Ep. 5.

Societas bona.

8. Septemb.

16. Septemb.

Resurrectio mortuorum.

Idem Mercurius, digito in minutissimas arenulas & quasi atomos invisibiles contritus, mox eodem digito tangente, rursus confluit, & in pristinam integritatem reviviscit: uti de illo testantur Gabriel Fallopius, Medicus Mutinensis, & prior illo S. Gregorius Nyssenus. Unde lemma à me inditum; **DISFATO IN POLVE, AL ESSER SUO SEN RIEDE.** Id est; **REDIVIVUS E PULVERE.** In rein præsentem ipsamet P. Cornelii à Lapide verba advocare lubet. *Inter omnia resurrectionis symbola nullum significantius est hydrargyro. Hoc enim, si manu deducas in minutissimas arenas, evanescere videtur; mox ut eos rursus manu associas & conjungis, in pristinam hydrargyri formam confluyendo redeunt, & quasi reviviscunt.* S. P. Augustinus; *Resurrectionem carnis ita credimus, ut dicamus, nos in eadem, in qua nunc sumus, veritate membrorum esse reparandos, qualesque semel post resurrectionem fuerimus effecti, in perpetuum mansuros.*

13. Chymicis suffragatur experientia, quòd Mercurius sublimatus in venenum degeneret; dejectus verò, & aquâ forti seu secretoriâ præcipitatus, validissimi antidoti loco fit. Unde lemma; **DISCESO AUVIVA, E SUBBLIMATO UCCIDE.** Et meus D. Carducius; **LETH FER ASCENDIT, SED VERGI IN IMA SALUBRIS.** Ita Saul, cum in profundam & humillimam sui existimationem descendisset, & voces has infimas de se ipso pronuntiasset, *Nunquid non filius femini ego sum, de minima tribu Israel, & cognatio mea novissima;* mox à populo Princeps optimus, & Israël Salvalor acclamatione faustissimâ fuit salutat. *Unxit te Dominus in Principem, & liberabis populum suum de manibus inimicorum ejus.* At postea ad Regni solium sublevatus, in peltem adèd venenatam defecit, ut mortem violentam etiam adversus benefactores suos, quamlibet iustos & innocentes, ausus sit machinari. Neque prò dolor! Mundo defuere unquam, quos in infimâ fortunâ beneficos, & in sublimi mortiferos deplorat. Unde optimum Magni Augustini consilium est; *In summo honore summa tibi sit humilitas. Honoris laus est humilitatis virtus.*

14. Hydrargyrum, tametsi auro arētissimè inhærens, fornaci tamen injectum, mox liquatur, & deferto auro, abit. Unde lemma, **IN ADVERSIS FUGIT.** Ita omninò amicos non nisi inter adversa probare licet: adulterinus enim, mutante fortunâ, mox fugam molitur, omnemque pristinâ amicitix nexum dissolvit. *Est enim, Siracide teste, amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis.* Verissimè D. Augustinus; *Nihil sic probat amicum, quemadmodum oneris amici portatio.* Et Antonius; *Aurum probari solet igne, amici verò benevolentia, tempore arguitur: qui enim tempore secundæ fortune amico adulatur, temporis est amicus, non amici.* Unde Ennius.

Amicus certus in re incertâ cernitur.

Et S. Gregorius Nazianzenus;
*Fidis amicis nil puta præstantius,
Quos casus asper parturit, non pocula,
Qui profutura consulant, non quæ placent.*

A V R V M.

Caput III.

15. **A**urum, inter metalla nobilissimum, nullas unquam rubiginis injurias sustinet. Unde

lemma, massæ aureæ præfixum; **RUBIGINIS EXPER S.** Richardus à S. Laurentio Mariam Virginem, à cujusvis peccati rubigine penitus immunem, in illo auri sehemate representat. *Est aurum mundum, inquit, carere peccato mortali; est mundius, carere veniali; mundissimum aurum est, carere fomite peccati, quod nullus habuit, præter Beatam Virginem, unde congruè attribuitur ei superlativus gradus.* De illâ enim sub figurâ involucri sacre Litteræ testantur, quod Salomon thronum suum, id est, Deus sanctissimam Matrem suam, vestiverit *auro fulvo nimis.* Atque adèd aurum genuina nobilissimâ ac summâ puritatis idea est, qualem in quovis Prælato his omninò verbis exigit meus Abbat Abbas. *Purum est aurum, quoniam in terra depositum, neque rubiginem, neque maculam à terra contrahit, sed suam omninò servat puritatem: sic etiam Prælatus Ecclesia in terra, id est, inter terranos, & peccatores conversans, nullam maculam peccati ab illis contrahere debet, sed omni diligentia servans cor suum, munditiam mentis & puritatem conscientie retinere.*

16. Auri lamina, dente lupino extergi solita, epigraphen tenet; **TERGENDO NITIDIUS.** Haud aliter anima nostra, frequenti conscientie examine, aut Pœnitentiæ Sacramento absterfa, splendorem nobilissimum fortitur. S. Joannes Chryostomus in illa S. Scripturæ verba, *Quinque annulos aureos facietis, ait, Dum commissa attentius lugemus, in justitie splendorem membra deauramus.*

17. S. Laurentium Martyrem, aut alium quemvis Justum afflictum, auri Emblemate exornabis, cui, supra ignem collocato, inscribes; **NON LÆDITUR, SED PROBATUR.** Enimverò Deus suos servos diversis suppliciis excruciari permittit; non quidem ut eos torqueat, sed ut eorum fidem periclitetur. Ovidius;

*Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum,
Tempore sic duro est inspicienda fides.*

Salomon homines justos, diversis angustiis à Divinâ providentiâ coarctatos, penitus considerans, de Creatore ait; *Tentavit eos, & invenit illos dignos se.* Et; *Tanquam aurum in fornace probavit eos.* Atque adèd flamma illis non quidem offendendis, sed solummodò explorandis defervit. Tertullianus, *Audio, inquit, dicentem Deum: uram illos, sicut uritur argentum, & probabo illos, sicut probatur aurum utique per tormenta ignium & suppliciorum, per martyria fidei examinatória.* Succinctè, & instar proverbii S. Gregorius Nazianzenus. *Aurum flamma; bonos adversa probabunt.* Et Joannes Audentus;

*Quod fornax auro facit; hoc tribulatio iustis,
Rebus in adversis certa probanda fides.*

18. Aurum, tametsi nobilissimis virtutibus à natura donatum; in suis tamen natalibus terris adèd vilescit, ut in Æthiopia, ad sceleratos vinciendos, catenæ ex illo fiant; & ab Indis integri globi aurei pro exiguis vitri fragmentis commutentur. Ut adèd massam auream proprio hoc lemmate insignias; **VILESCIT IN PATRIA.** Ita non rarò evenit, summi ingenii hominem inter conterraneos postremo haberi loco. In hanc sententiam dilucidè concedens Evangelista: *Nemo Propheta, inquit, acceptus est in Patria sua.* Domino suo id expertus Cimon, Milthiadis filius, cum Athenas nobilissimâ victoriâ adversus hostes suos vindicasset, ab Atheniensibus patriâ proscriptus est. Eidem Atheniensis Themistoclem patriâ extorrem fecere. Alcibiades ab eadem suâ patriâ capite damnatus est. Socrates in illâ debuit veneno occumbere. &c. Cæte-

rum

Gabr. Fallop.
in hydrargyro
S. Greg. Nyss.
lib. de Crea.
bon. num.
cap. 28.

Corn à Lap.
in Ezech.
cap. 37. v. 6

S. Aug. ser.
191. de Temp.

Humilis
exaltatus.

1. Reg. 9. 21.

Ibid. c. 10.
v. 1.

Superbus
tyrannus.

S. Aug. ser.
213. de Temp.

Animus
falsus.

Ecc. 6. 3.

S. Aug. l. 95.
Quæst. 9. 71.

S. Greg. Naz.
in Lambic. 45

Maria V.
puritas.

Rich. à S.
Laur. lib. 10.

3. Reg. c. 118.

Prælatus
sit purus.
Abbat. Abb.
serm. 51.

Examen
conscien-
tia.

Pœnitentia.

S. Chryst. ii
1. Reg. 6. 5.

S. Laurentius.

Justus af-
flictus.

Ovid. lib. 1
Trist. Eleg.

Sap. 3. 6.

Tertull. in
Scorpiaco.

S. Greg. Naz.
lib. 3. serm.

Virtuosus
patria neglecti.

Luc. 4. 2.

rum eos quoque imago hæc concernit, qui nobilissimis naturæ dotibus instructi, inter patrios lares vilescunt, cum in religiosa vita, desertâ patriâ, plurimum coram Deo & hominibus æstimarentur, magnosque fructus in vinea Domini proferrent. Certè Apostoli in patriis Galilææ stagnis delituere, & inter piscatorum turbas fuere absconditi; at in omnem terram à Christo missi, ita inclaruerunt, ut Principes terræ nominarentur, ipsisque etiam imperarent Imperatoribus. S. Chrysostomus; *Alisit Christus Apostolos quasi sol radios suos, quasi rosa suavitates odoris sui. Faciebat enim mirabilia Christus, faciebant & discipuli ejus, & inter mirabilium operationes major fama virtutum crescebat.*

19. Academici Ardentes Viterbii, Emblematis loco, catillum auro plenum præferunt, quod in igne ebulliens epigraphen sustinet; **DONEC PURUM.** vel ut aliis placet; **USQUE PERFICITUR.** Hominem constantem, & nunquam, nisi impostâ coronide, à negotiis suis dimovendum, hæc imago exprimit. Animas quoque concernit, in particularibus flammis tamdiu exercitandas, quoad à minimâ quavis labeculâ purificatæ fuerint. Mirum sanè est, hanc de animabus, in altera vita ob culpas suas exercitandis, doctrinam à Virgilio dilucidissimè tradi;

*Ergo exercentur pennis, veterumque malorum
Supplicia expendunt: Alia panduntur inanes
Suspense ad ventos, alii sub jurgite vasto
Infectum eluitur scelus, aut exuritur igni.*

Et id quamdiu?

DONEC longa dies perfecto temporis orbe
Concretam exemit labem, **PURUMQUE** reliquit.

At relicto Poëta, Magnum Augustinum audi; *In te tribulatio fornax artificis est, si tamen aurum sis, & non palea: ut sordibus careas, non in cinerem convertaris.* Vires huic doctrinæ subministrans Malachias, de Divino Judicæ ait; *Ipse enim quasi ignis conflans, & quasi herba fullonum, & sedebit conflans, & emundans argentum, & purgabit filios Levi.* Rursus in rem præsentem S. P. Augustinus super illa Psalms Regii verba, *Veruntamen Deo subiecta esto anima mea, quoniam ab ipso patientia mea;* ait, Justorum animas calamitatum igne tamdiu à Deo cremari, donec instar obryzi auri penitissimè expurgatæ fuerint. Iplius verba, optima fide ita accipe. *Venit tribulatio mea, venit & patientia mea, & purgatio mea. Nunquid lucet aurum in fornace artificis? in monili lucebit; patietur tamen fornacem, ut purgatum à sordibus, veniat ad lucem:* Et paulò post; *Fornax mundus, palea iniqui, aurum justis, ignis tribulatio, artifex Deus. Quid vult ergo artifex, facio; ibi me ponit artifex? tolero. Nebeo ego tolerare, novit ille purgare.* S. Gregorius Nazianzenus calamitatibus, ærumnis, infirmitatibus, persecutionibus, aliisque innumeris tam externis, quàm internis doloribus extremè tortus, inter cæteras causas, cur Deus suos amicos tantoperè affligat, etiam hanc recenset, quod Divina Majestas illos, instar auri, in miseriarum igne penitus exteros ac emundatos velit. Unde inter cætera sua pœmata, in quibus *Ærumnas suas luget,* ad Deum conversus canit;

*O Patris æterni sapientia, dic age, quaeso,
Dic age, tantorum qua sit mihi causa malorum?
Cur labor egregios homines exercet, & angit?
Impia cur nullo vexatur turba labore?
Supplicii sine scelus meritis tua vindicat ira?*

*An potius PURGAS ANIMOS FORNACE
DOLORUM,
EXIMERE UT SORDES FULVO SOLET
IGNIS AB AURO?*

20. Aurum in catillo epigraphen tenet; **PROBATUM ÆSTIMOR.** Hinc discas velim, calamitatem existimationis acquirendæ instrumentum esse omnium opportunissimum; S. Paulinus illa sacri Epithalamii verba interpretatus, *Caput ejus aurum optimum;* inquit, *Hoc aurum forma Sanctorum est, qui in capite corporis ut lumina micant, & sunt aurum ignitum Deo, quia videlicet eos, per examina passionum in hujus mundi fornace conflatos, invenit (ut scriptum est) dignos se, & in his sacram imaginis sue percussit monetam &c.* Eodem symbolo genuinam veræ virtutis ideam expressam habes, quæ tunc demum omnium maximè æstimatur, quando manifestum sui periculum fecit. Item animæ, in particularibus flammis detentæ, non nisi post incendiî dolores toleratos, ad paradyfi gloriam obtinendam censentur dignæ.

21. Mediolani, in Arcimboldie scholis, Aurum cernitur, in catillo supra ignem collocatum; cum lemmate, **PRETIUM EXAMINE CRESCIT.** Id ipsum Plinius his omnino verbis dixit; *Quò sæpe arsit, proficit ad bonitatem.* Mens Emblematis est, veram virtutem, instar auri, per diversa calamitatum incendia progestam, à Deo & hominibus plurimum æstimari. Tertullianus; *Cum exurimur persecutionis ardore, tunc probamur de fide tenore.* Et S. Joannes Chrysostomus super illis Psalms verbis, *Qui exaltas me de portis mortis;* ait, *Non dixit liberat, sed exaltas, non enim in eorum malis tantum solvendis subsistit Dei beneficium, sed facit eos etiam admirabiles, insignes, & clariores.* His accedens Seneca, *Ipsis, inquit, Deus consuluit, quos esse quàm honestissimos cupit, quoties illis materiam præbet aliquid animosè, fortiterque faciendi. Ad quam rem opus est aliqua rerum difficultate. Governatorem in tempestate, in acie militem intelligas &c.*

22. Otio fervorem animi omnem deperdi, P. Certanus ex auri symbolo demonstrat, quod in catillo carbonibus extinctis circumdatum, epigraphen reddit; **TEPESCENTE DURESCO.** Diacodus, construendi hujus symboli occasionem subministrans, ait: *Ut enim, cum quis vult aurum purgare, si paulisper ignem in fornace cessare sinat, facit ut rursus materia auri, quæ purgatur, dureseat. Sic qui aliquando memor Dei est, aliquando non est, quod is videtur per orationem comparare, hoc perdit otio.*

23. D. Salvator Carducius, meus Concanonicus, è secundâ ingenii sui fodinâ ad Mundum nostrum symbolicum locupletandum complura auri Emblemata concessit. Inter cætera inquit, aurum, tametsi præ reliquis metallis, omnibus nobilissimum, natales tamen suos ex obscuris & horridis cavernis trahere: ut ad eò opportunam hanc subjunxerit epigraphen; **E TENEBRIS ORTUM.** Homines, dignitate sublimes, & meritis illustres, loco tamen humili & obscuro natos, hoc Emblemata spectat. Ita Sancti Apostoli non nisi ruri, & inter piscatorum vulgus nati fuere. David, à gregibus pascendis ad regni folium evectus, pedum cum sceptro commutavit. Seneca. *Quemcumque volueris nobilem revolvere, ad humilitatem pervenies. Quid recenseam singulos, cum hanc urbem tibi possem ostendere? nudis steterè colles, inter quos tamen effossa mœnia. Nihil est humili casa nobilius.* Cæterum Emblematis mentem hoc disticho interpretatur D. Carducius;

Calamitas prodest. *S. Paulinus Epist. 4 in Cant. 5. 11.*

Virtus explorata.

Purgatorii animæ.

Plin. l. 3. c. 3.

Virtus inter perfectiones. *Tertull. l. de fuga c. 3. S. Chrysost. in Psal. 9.*

Seneca l. de Provid. c. 4.

Otium.

Diacodus li. de Profect. spir. cap. 97.

Natales tenues.

Seneca de sent. Orac.

*Ut sol E TENEBRIS exortum fulgurat aurum;
Davidicum è sylvis sic nitet orbe decus.*

24. Aurum, tametsi naturâ suâ minimè sonorum, ac penè mutum, mentes tamen humans validissimè ad se convocat. Ut adeò è Poëtis nonnemo verissimè canat.

*Quod ferro magnes; humanis cordibus aurum est:
Consensu tacito ferrea corda trahit.*

Avarus. Unde lemma; **SURDO CUNCTA SONO.** Fidem symbolo huic adstruunt avari, qui surdo auri sono ad quæcunque totius mundi loca vocantur, nullique parcunt labori vel itineri, ut illud per fas nefasque acquirant. Sanctus P. Augustinus; *A-*

*S. Aug. ser.
100. de Di-
vers.*

matores auri vide quanta patiantur; Hyemalibus asperitatibus se navigando committunt, jactantur ventis, suspenduntur, & deprimuntur fluctibus, infestabilibus periculis usque ad mortem agitantur. Idem omninò Dei sunt mores, quando nostros animos vocibus tantùm internis in suam sententiam conatur flectere. Pergit idem Poëta;

**Gratia
Dei.**

*Pectora cuncta sono surdo velut attrahit aurum;
Sic Domini verbum barbara corda trahit.*

25. Aurum caloris proprii loco squalidum croci pallorem habet; qui tamen color ei magnam æstimationem ac pretium inde addit, quod demonstrat, aurum tantò esse à cupri commixtione liberius, quò est pallidius. Unde David auro pallorem, veluti proprium comitem, jungens, ait; *Penna columbae deargentata, & posteriora dorsi ejus in pallore auri.* Id observans D. Carducius, auro inscripsit; **PALLORE PULCHRIUS.** Innuebat videlicet, Justum, pretioso charitatis auro insignem, tum demùm maximè æstimari, si mortificationis ac pœnitentiæ squalore palleat. Sanctus Basilius; *Uti optimus corporis habitus & coloris bonitas pugilem à ceteris distinguit; sic Christianum à ceteris fecerunt macilentia corporis, pallorque deflorens, qui continentia velut adjunctus est comes; indicio est enim, Christi mandatorum verè pugilem esse.* D. Carducius de Magdalenâ pœnitente canit;

Psal 67. 14.

Pœnitens.

*S. Basl. in
Regul disp.
veg. 17.*

*PULCHRIUS en aurum innato PALLORE
coruscat.*

Magdala sic squalens fit Magè pulchra polo.

26. Mira adeò est hujus metalli magnanimitas, ut radios solares in auream laminam sparfos, rursus geminato ac felici incremento in res vicinas effundat. Unde lemma; **JUBAR CUM FOENORE REDDIT.** Bonos illos operarios, in Evangelio tantoperè laudatos, hæc idea spectat; quorum unus ex acceptis quinque talentis, alter verò è duobus geminatum Domino suo retulere lucrum. Ufura tamen maximè proficua, omniumque lucrosissima est, quæ vel animæ nostræ è virtutum incremento; vel proximorum salutem è nostrâ docendi agendique industriâ accedit. Hoc sensu Sanctus Gregorius Papa; *Sunt nonnulli, inquit, qui dum intelligendo & operando aliis predicant, quasi duplicatum de negotio lucrum reportant, quia dum utriq; sexui predicatio impenditur, quasi accepta talenta geminantur.*

Matth. 25. 15

**Doctrina
utilis.**

S. Greg. Homil. 9. in Evangel.

27. Accidisse nonnunquam legimus, quod ignis, in densis sylvis accensus, cum ad arborum radices calore suo penetrasset, integros auri & argenti

liquefacti rivulos spectaculo adeò jucundo elicerit, ut è cuniculis suis, in quibus delitescabant, per declivem glebam copiosè profuere visa fuerint. Hanc experientiam innuebat ille, qui Emblematis loco aliquot auri rivulos, sylvâ ardentè promanantes, depinxit; addito lemmate, **ELIQUAT ARDOR.** Mens Emblematis erat, S. Eleemosynarius. Thomæ Villanovani cor tam immodico charitatis ardore exastuasse, ut copiosa eleemosynarum flumina in pauperum sinus effuderit. *Cum enim aliquis Deum diligere ex toto corde incipit, statim non solum ad proximos, sed etiam ad inimicos benevolentia stillicidia, & gratia fluentia diffundit;* inquit in rem nostram opportunissimè Sanctus Bernardus.

**Eleemo-
synarius.**

*S. Bern. O.
pusc. de
charit. c. 1*

28. Lamina aurea, solaribus radiis perfusa, splendorem ita copiosum spargit, ut res quasvis propinquas illustret. Id quod Machabæorum Historia his omninò verbis innuit; *Ut refulsit sol in clypeos aureos, resplenderunt montes ab eis &c.* Unde epigraphen subjunges; **AFFLUUM JUBAR EFFUNDIT.** Ita Prælatus in virtutum existimatione hominem planè aureum referat, ut copiosos gratiæ suæ radios, à Sole Divino transfusos, etiam in subditos reflectere possit. Optimè dixit meus Absalon Abbas; *Est autem fulgidum usque adeò, quod radio solis reverberatum, res sibi vicinas fulgentes facit: sic & Prælatus fulgere debet exterius bonâ operatione, ita tamen, ut radio Divina gratia opera ipsius luceant, & tali luce illuminata ceteros ad benè agendum illuminent & accendant.*

*1. Mach. 6.
39.*

**Prælatus
subditos
illustrans**

*Absal. Ab.
serm. 52.*

29. Aurum, in aurifabri fornacè liquefcens, epigraphen tenet; **ARDET, UT LUCEAT.** Id ipsum, quod fornax auro, calamitates præstant homini. Sanctus P. Augustinus; *Nunquid lucet aurum in fornacè aurificis? In monili lucebit, in ornameto lucebit; patiatur tamen fornacem, ut purgatum à sordibus veniat ad lucem.*

Calamitas.

*S. Aug. in
Psal. 61.*

30. Quidam inter Physiologos Auctor egregius de auro scribit in hæc verba; *Ex purissimi auri rammentis parari potest pulvis, qui radiis solaribus accensus, boatu majori, viribusque decuplo potentioribus, quàm pulvis tormentarius fulminet: adeò, ut, si incendatur in mensâ, eam pertundat.* Unde auro, in pulverem attrito, subscribes; **IMPULSUS AB ATTRITO.** Reverendissimus D. Jo. Adamus Weberus, meus Concanonicus, & Prælatus Hügel-Wertensis, in cruditissimo suo itinere cœlesti hanc iconem de Ecclesiæ Pastoribus interpretatur, qui in pulverem humilitatis redacti, & à Sole Divino cœlestis gratiæ radiis inflammati, tantam exercere solent ad concitandos pios motus energiam, quantam oderunt improbi, exoptaruntque; semper omnes probitatis amatores. Sanctus Franciscus Xaverius, in Indiam navigans, cum ægrorum lectos sterneret, cibos coqueret, medicinas porrigeret, audiretque sibi objici, hæc tam vilia munia dedecere Legatum Apostolicum, qualis ipse erat; respondit, *ea decere discipulum & Apostolum Christi, quia Christus humilia obivit, eaque quasi nobilitavit.* Unde etiam hæc suâ humilitate fructum adeo uberem retulit, ut Indiarum Apostolus cognominari sit promeritus. S. Hieronymo teste, *Nihil est, quod nos ita & hominibus gratos, & Deo faciat, quàm si vita merito non magni, sed humilitate infimi simus.*

**Humilitas
in Prælato**

*S. Hieron.
ad Celan.*

31. Aurum obryzum, immisum catillo vel centies, nihil deperdit substantiæ, ut testatur Quintilianus. Unde lemma; **NUNQUAM MINUETUR IN IGNE.** Ita tres Pueri in fornacè

nace Babylonica, Sanctus Joannes Evangelista in olei ebullientis olla, & S. Vitus in succento cacobo non tantum in corpore nihil sustinere decremendi, sed & animam innumeris condecorarunt meritis, & virtutibus. Ita nimirum tantum abest, calamitates aliquid auferre homini, ut potius plurimum incrementi afferant. Sancto Gregorio teste, *Electorum desideria, dum premuntur, adversitate proficiunt: sicut ignis flatu premitur ut crescat, & unde quasi extinguatur, inde roboratur.*

CVPRVM. seu Æs Cyprium.

Cap. IV.

32. **H**ominem, ad iracundiam & inconditos clamores facile provocandum, æri cyprio non absimilem dices, quod, naturam suam rubicundum ac sonorum, epigraphen tenet. **ET RUBET, ET RESONAT.** Genuinos hos effectus in iracundo deprehendens Seneca, ait; *Talem nobis iram figuremus, flammam lumina ardentia, sibilo, mugituque, & gemitu, & stridore, & si qua his invisior vox est, perstrepeantem.* Et rursus; *Alii nimio fervore rupere venas, & sanguinem supra vires elatus clamor egressit.* &c. Porro verus Prædicator Apostolicus, instar æris cyprii, sacro zelo exardescit, & sonoris suis vocibus ad auditorum corda penetrat. Sanctus Gregorius illa Ezechielis verba examinans, *Et scintilla quasi aspectus aris candentis,* ait, *Æris metallum valde sonorum. Et recte voces prædicantium æri comparantur, quia in omnem terram exiit sonus eorum. Bene autem æs candens dicitur, quia vita prædicantium SONAT, ET ARDET. Ardet enim desiderio, sonat verbo.*

33. Æs Cyprium, tympanis, tubis, aliisque sonoris instrumentis efformandis accommodatum, militum animos adversus hostem concitat. Unde D. Carducius illud hoc lemmate dignoscendum proposuit; **AD PRÆLIA CIET.** Si Emblematis mentem in sinistram partem interpretari libeat, non incongruè linguam maledicam illo significari dixeris, cui solenne est, assiduas rixas ac horrendos tumultus inter domesticos excitare. De hac linguæ maledicentia laconicè S. Jacobus ait; *Inflammat rotam natiuitatis nostræ.* Davidi illius verba cognominantur *verba præcipitationis;* vel ut, referente Joanne Lorino, alii legunt, *Verba perditionis, oppressionis, dissipationis, pernitiei.* Porro in saniolem partem intellecta hæc imago, prædicatorem concernit, cujus voces, instar æneæ tubæ, fidelium animos ad vitiorum odia, ac virtutis amorem extimulant. S. Cyrillus Alexandrinus; *Et equum quidem per se alacrem, & erectum cum vehemens belli strepitus, sonitusque armorum, tum ferri coruscantis intuitus, ac tubarum in præliis, haud vacuus terrore clangor ad belli amorem excitant, atque impellunt: hominis autem justi animum ad Divinum certamen acuit sermo de rebus præclarissimis institutus, atque ad Divini amoris affectum haud mediocriter excitat.* Argumento haud multum diverso Sanctus Joannes Chrysofostomus ait, quod S. Paulus, Prædicatorum idea, *Tanquam tuba terribile canens, & bellicum hostes quidem consternit, lapsos autem suorum sensus excitat.*

34. Cuprum, quantumvis naturam suam firmum, ab æruginem tamen obducitur & devoratur, uti in vasis cupreis indices videre est. Proinde Carducio auctore, hanc gnomam lemnatis loco pronuntiat;

FOEDOR ÆRUGINE CITA. Hominem, viribus quidem lacertosum & fortem; at doloribus, egestate, tentationibus, cæteroque in numero calamitatum agmine miserè obsessum hoc symbolo afficiet. Præclare S. Greg. Papa in illud Psalmi, *Non est sanitas in carne mea,* ait; *Portamus corpus mortale, doloribus obnoxium, indigentis impedium: quod nimirum tentationes sollicitant, sollicitudines angustant, angustia conterunt, contritiones affligunt. Quodque etiam si aliquando videatur esse validum, ipsam suam valetudine magis invenitur infirmum,*

35. Rubore quidem fatis venusto resplendet cuprum, at vasa ex illo confecta, nisi stanno illiniantur, cibos intra se bullientes sapore quodam vitioso, ac humanis corporibus exitiali corrumpit. Ut ad eam hanc illi epigraphen jure subjunxeris; **SUB LUCE VENENUM.** Id ipsum divitiis consuetum est, quæ humanis oculis suo splendore aliquamdiu blandiuntur; at paulò post totum hominem lethali ac turpissimo avaritiæ vitio contaminant. S. Cyprianus falsa illa promissa, Servatori nostro à Dæmone facta examinans, *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me;* hominem mundanum, bonis transitoriis plus æquo deditum, his omnino verbis alloquitur; *Quid ultra cupide quaris? quid amplius avare desideras? nunquid & sic poterit impleri ambitio tua, aut satiari potest fames tua, ossa hujus mundi injecta dentibus tuis, & faucibus tuis universam rerum massam intrusam? tandem subjungit; Peremptoria sunt hæc consilia, quæ tibi alia pollicentur, in quibus necesse est aut vomitu, aut ruptis interire visceribus. Cæterum muliebris venustas, hypocrysis, & hæresis, cupro simillimæ, fulgorem quemdam fucatum oculis nostris objiciunt, simulque præsentissimum animæ venenum instillant.*

36. Cuprum, humiditatis beneficio, materiam quandam gummosam exsudat, quæ virore sat gratiofo tincta, à Latinis *Flos aris,* seu ærugo cognominatur: at florem hunc ad eam infelicem ac noxium experimur, ut inter venena numeretur. Adeoque cuprum, uti lemmatis loco meus Carducius asserit; **VIRIDI DAT FUNERA FLORE.** Talis est omnis fiducia de quibusvis rebus terrenis concepta; hæc enim virore quidem admodum læso superbit, & florem, paulò post in uberes fructus commutandum, mentitur; at, quantum fallitur spes omnis mundana! tandem enim flos ille adulterinus nonnisi angustias, morbos, & extremam perniciem parit, spe illam vanissimam lactatos mortales sollicitè deplorans Isaias, *Confidunt, inquit, in nihilo, & loquuntur vanitatem, conceperunt laborem, & pepererunt iniquitatem; ova aspidum ruperunt.* Veluti diceret; illos suis ovis, utpotè genuino spei terrenæ symbolo, anxie incubasse, ut olim pullum in tanti laboris vicem reciperent: at pro dolor! conatu profusus irritum; nam rupto putamine quid? quod fotum est, erumpet in regulum. Vel, ut S. Cyrillus Alexandrinus vertit; *Ubi fractum fuerit, aspis erit: seu Aquilam traduce; quod fotum est, in viperam divisum est.* Verissimè in rem nostram S. Cyprianus; *Malorum blandientium virus occultum est, & ardentis nequitia facies quidem lata, sed calamitatis abstruse illecebrosa fallacia; instar cujusdam veneni, ubi in lethales succos dulcedine aspersa, calliditate fallendi, sapore medicato, poculum videtur esse, quod sumitur; ubi epota res est, perniciem hausta grassatur.*

Homo ini. felix. S. Greg in Psal. 3. P. 27.

Divitiæ. March 4. 65

S. Cypri serm. de lejunio & cenar. Christi.

Venustas. Hypocrysis. Hæresis.

Spes mundana lethalis.

Isa. 59. 4.

S. Cyprianus. Epist. ad Donatum.

E L E C T R U M.

Caput V.

37. **A**Mbigua est electri vox; aliàs enim succum quemdam nobilem significat, qui è pino arbore destillans, & in pretiosam geminam abdurtus, à Latinis *succinum* dicitur; sed quia superiore loco hanc gemmam prolixè consideravimus, idcirco in præsentia altera Electri acceptio, quâ metallum significat, explicanda venit. S. Isidorus duas hujus metalli species affert; unam, quæ solius naturæ viribus nascitur; alteram, quæ è tribus partibus auri, & una argenti, inter se commixtis, formatur. Huic posteriori epigraphen subjunxi; **ARGENTO NECTITUR AURUM.** Genuina hæc Incarnati Verbi idea est, in quo pretiosum Divinitatis aurum cum purissimo humanitatis argento prodigiosè colligatur. Rupertus Abbas, ad illud Ezechielis oraculum reflectens, *Er de medio ejus quasi species electri*; ait, *Electrum pretiosissimum, ex auro argentoque confectum, una eademque persona Mediatoris Dei & hominum, in quo pretiosa Divinitas ut aurum, nostra verò humanitas mundissima in illo velut argentum est.*

38. In pretiosa illa electri mixturâ, argenti dignitas plurimum quidem incrementi accipit, & insolitam claritatem sortitur; At auri splendor à pristino suo nitore non nihil imminuitur & quasi temperatur. Atque aded, lemmatis loco, de illa commixtione dices; **CLARET ARGENTUM, TEMPERATUR AURUM.** Ita natura humana mirificum in Christo splendorem recepit; Divina verò oculis nostris suavissimè cernitur attemperata. S. Gregorius Papa totam Emblematis præsentia occasionem suppeditans, *Electrum, inquit, ex auri argentiq; metallo miscetur, in quâ permixtione argentum quidem clarius redditur, sed tamen auri fulgor temperatur.* Talis omninò Dei Filius, dum semetipsum nobis ex Divina atque humana natura composuit, & humanam per Deitatem clariorem reddidit, & Divinam per humanitatem nostris aspectibus temperavit.

39. Electrum, naturâ suâ sine commixtione natum, si veneno propinquum fuerit, in acerbos stridores prorumpit, & varii coloris fulgura spargit. S. Isidorus de illo scribit; *Si ei infundas venenum, stridorem edit, & colores varios in modum arcus cælestis emittit.* Epigraphen ego subjunxi; **STRIDETQUE, RUBETQUE VENENO.** Perfecti pœnitentis hæc idea est, qui pristinas culpas, ceu animæ suæ venenum, abominatus, è vultu suo prolixam rubescens flammularum iridem explicat, & dum peccata sua confitetur, sacrâ indignatione, justo zelo, ac rubore plenus, contra se ipsum stridet. Geminos hos animi contriti affectus probè observans illud pœnitentiæ speculum David, in has prorupit voces, *Operuit confusio faciem meam; Et rursus, Rugiebam à gemitu cordis mei.* S. P. Augustinus, *Erubescas, ais, pœnitentiam agere? Si timor erubescendi revocat te à pœnitentiâ, pœnitentiâ autem facit te accedere ad Deum; non vides quia pœnam gestas in vultu &c.* Cæterum in eodem electri symbolo Apostolicum Prædicatorem dignoscere licet, qui, instar Eliæ, adversus mundanæ nequitie venenum acerbè stridere, & plurimos reprehensionum, exaggerationum, persuasionum, ac minarum colores diffundere solet.

40. S. Isidorus author est, quod Electrum cla-

rius cunctis metallis fulgeat. Unde meus D. Carducius subscripsit; **FULGORE METALLA TRIUMPHAT.** Ex hac Electri prærogativâ bel- lam Verbi Incarnati imaginem efformare licet, Incarnatum quod admirando suo splendore reliquas creaturas omnes infinitis antecedit intervallis. Moses equidem radiis aded claris coruscavit, ut facies ejus visa fuerit cornuta. Elias flammulis illustribus, ac penè igneis effulsit. At Filii Divini facies instar solis amplissimè resplenduit. De hoc differens S. Hieronymus, ait; *Fulgor ipse & Majestas Divinitatis occulta, quæ etiam in humana facie relucebat, ex primo ad se videntes trahere poterat aspectu &c.* Maria Virgo instar Electri, omnium electorum splendorem longissimè superat: si enim hos veneris ut stellas, illa est *amicta sole.* Si hi peculiaris cujusdam patriæ ac civitatis aut provinciæ terminos illustrent, Maria suos radios in univèrsam orbem liberalissimè diffundit; quippe *cujus vita inclita cunctas illustrat Ecclesias.* Et ut compendio de tanta Virginis beneficentia concludam; *Multa filia congregaverunt divitias; tu supergressa es univèrsas.*

F E R R U M.

Caput VI.

41. **F**erro candenti, ex ustrina in lacum merso, inscripsere; **FIRMIUS AD OPUS.** Vel ut P. Certano placet; **OBDURESCIT.** Haud aliter anima, diversis contrarietatibus probè afflictâ, in negotiis perficiendis robustior evadit. S. Gregorius Nazianzenus; *Philosophicus ANIMUS, ex eo, quod passus sit, generosior redditur, atque ut candens ferrum frigida aspersione, ita PERICULIS OB DURESCIT.*

42. Ferrum candens, aquâ perfusum, epigraphen ab Aresio recepit istam; **PERFUSUM FRIGESCIT.** Alius eidem penitus inflammato, & intra officinæ ferrariæ lacum submerso, inscripsit; **EXTINGUIT PENITUS.** Innuebant videlicet, iracundiæ ardores, adversus proximum nostrum jactatos, solius mansuetudinis beneficio temperari. S. Joannes Chrysostomus; *Quomodo candens ferrum, aquâ tinctum, ignem perdit, ita ira, si in lenem & patientem inciderit, patientem nihil ledit, sed magis juvat. &c.*

43. Bargalius, nuptias Emblematis significaturus, duo candentis ferri fragmenta pinxit, quæ mox unienda epigraphen tulère; **IGNE JUNCUNTUR PARI.** Vera enim felicitas geminis spon- sis ex amore mutuo advenit. Optimè canit Ho- merus;

*Nihil enim hoc potius & melius,
Quam cum concordēs animis domum habitant
Vir & Uxor.*

Andreas Tiraquellus S. Scripturam, de nuptiis in hæc verba statuentem, examinans, *Relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ; ait, Uxor non penitus adhærebit, nisi & cum ea in amore & voluntate consentiat & uxor cum marito.* Succinctè & clarè S. P. Chrysologus; *Amicos morum facit imitatio, similitudo conjungit.*

44. Idem Bargalius ferro, intra ultrinam posito, subscripsit; **RUBIGO CONSUMITUR.** Mens Emblematis est, animam, charitatis Divinæ flammâ succensam, omni scelerum ferrugine expurgari. *Tantò namque amplius, asserente D. Greg. Papâ, dilexit mu- peccati tum,*

Lib. 12. v.
Succinum

S. Isid. l. 16.
cap. 23.

Verbum
Incarna-
tum.
Rup. Abb. in
Ezech. 1. 4.

Verbum
Incarna-
tum.

S. Greg. 28.
Moral. c. 2.

S. Isid. l. 6.

Pœnitens,

Psal. 68. 83
Psal. 37. 9.

S. Aug. in
Psal. 33.

Prædica-
tor.

S. Isid. l. 6.

Verbum
Incarna-
tum.

S. Hieron. li.
1. in Matth.
cap. 29.

Maria V.

Calamita
roborat.

S. Greg. Na
Orat. 23.

Mansue-
tudo.
Patientia

S. Jo. Chry-
Hom. 22
Ep. ad Heb.

Amor
sponso-
rum.
Homer. l. 6
Odys.

Tiraquell.
leg. Connu-
5. n. 19.
Gen. 2. 24.

Charitas
S. Greg. Ho-
33. in Luc.
& Quonia
dilexit mu-
tum.

peccati RUBIGO CONSUMITUR, quanto peccatoris cor magno charitatis igne concrematur.

45. Cor humanum, charitatis Divinæ flammâ excandescens, ab omni vitiorum ferrugine immunis vivit. E ferro id disces, quod candefactum, hanc tenet inscriptionem; SIC A RUBIGINE TUTUM. S. Ambrosius, *Bona igitur charitas, inquit, habens alas ignis ardentis, quæ voluat per pectora, & corda Sanctorum, & exurit, quidquid materiale atq; terrenum est; quidquid vero sincerum est, probat, & quod contigerit, suo igne meliorat.* Ita omninò infirmitatis aut calamitatum incendia ab omni scelerum rubigine validissimè præservant. Juvenis quidam Monachus, à libidine horrendum infestatus; negotium totum suo Superiori detexit; hic, ut tanto malo antidotum opponeret, complurium dierum spatium gravissimis ærumnis & castigationibus eum exercuit: tandem, num pristinâ tentatione etiamnum affligeretur, interrogatus, respondit, ab assiduis animi cruciatibus, ac improperantis Magistri molestiis nullum omninò libidinis cogitandæ moram aut orium superesse; atque adeò se sic à rubigine tutum vivere.

46. Bargalius ferro, intra ignem reposito, epigraphen adjecit; LENTESCIT RIGOR. Certè durum, rigidum, ac inflexibile hominis pectus in calamitatum igne emollitur, & ad pietatis sensum tenescit. Opportunè Petrus Bercorius; *Ferrum, inquit, quando igne excoquitur, tunc MOLLITUR, & scoria sine immunditia ex ejus substantia separatur: sic quando durus peccator in igne contritionis vel tribulationis ponitur, tunc mollior per pietatem, resolvitur per devotionem, & à scoria, id est, à peccatorum suorum spurcicia depuratur.* Id ipsum de amore dixeris, cujus virtute nihil non vincitur durum ac rigidum. Magno Augustino teste; *Nihil est tam durum atque ferreum, quod non amoris igne vincatur.*

47. Ad ferri rigorem edomandum non tantum ignis vehementia, sed & olei mollities deservit. Unde nobile quoddam ingenium ferream laminam, inter olivæ ramos & flammam mediam, hoc lemmate affectit; RIGOR LENTESCIT UTROQUE. Haud aliter peccatorum corda partim hinc misericordiam, partim rigoribus mitiganda sunt. Affectu prorsus paterno S. Chrysostomus, *Non videtis medicos, inquit, quando urunt, vel secant aliquos, cum quanta lenitate opus curationis exercent? Multo amplius corripientes oportet hoc agere.* Et S. Petrus Chrysologus, *Dens sic humanum diligit genus, ut ipsos, quos Divinitatis jure corripit, mox paterno soleat, & mulceat blandimento.*

48. Ferrum candens, sub malleo positum, epigraphen sustinet; PERCUSSUM SCINTILLAT. Ita animus, ulciscendi libidine accensus, injurias nullas recipere novit, nisi simul infanas vindictæ flammam evomat. Vicissim verò animus, charitatis exercendæ studiosus, si calamitatum ictibus acerbissimis provocetur, bonitatis suæ favillas quaquaversum spargit. De primo Emblematis sensu differens Nicetas, ait; *Ut pyrites ignem internè habet ac premie, percussus autem, & vi attritus, cum exerit, sic ipse (loquitur de S. Gregorio Nazianzeno) sermones apud se in mente habebat, probris autem contusus eos extulit, & profecit.* Irritatus enim ab Ecclesie hostibus, calamus suum strinxit, eosque apologiis acerbissimis exagitavit. Quantum verò ad alterum Emblematis hujus sensum attinet, S. P. Augustinus clarissimum in Servatore nostro exemplum Comundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom I.

monstrat; hic enim, instar candentis ferri, à lanceæ ac elavorum ictibus percussus, amoris favillas ad eò vivaces diffudit, ut pro tortoribus suis precatus sit, & Divinum Sanguinem in pretium ad eos redimendos obtulerit. Unde de sanctissima Christi humanitate differens, ait; *Conscidit sacculum lanceæ persecutor, & fudit pretium nostrum Redemptor.*

49. Candentis ferri lamina, dum à duobus malis cuditur, epigraphen tenet; IN QUASCUNQUE FORMAS. Ita nempe calamitatum ictus humanam mentem in ceram emolliant, quæ pro Majestatis Divinæ nutu quascunque induat formas. Hoc ipso Emblemate etiam animus, in supremam Dei ordinationem penitus confirmatus, significatur. Talem præ se tulit Epictetus, quando in has voces, *Conformè Divinas, erupit. Ausim ad Deum sublatis oculis dicere: utere me in reliquum ubi lubet, & ut lubet. Mente tecum consentio, equanimus sum. Nihil recuso omnium, quæ tibi videntur. Quocumque me voles, ducito, quam vestem lubet, circumdato. Magistratum me gerere vis? privatam esse? manere? fugere? in pauperie? in opibus agere? ego non assentior tantum, sed in his omnibus apud alios te defendam & tucbor. Constitui, & conformavi voluntatem meam Divinæ.*

50. Cùm S. Carolus solemnè ritu inter Divos Cœlites recenseretur, ipsius beatitudinem ferri Emblematis significarunt, quod intra flammam adeò immo dicè exarserat, ut, pristinâ suâ conditione relicta, in ignem, subitâ metamorphosi, transisse videri potuerit. Lemmatis loco subscripsere; MELIORIS CONSORS NATURÆ. Hugo Cardinalis, illud Isidori oraculum interpretatus, *Ecce ego crece Jerusalem exultationem, & populum ejus gaudium;* ait, cuius Beato hunc titulum, *gaudium, jure merito tribui.* Unde *ut abundantiam gaudii, & quasi eos, qui erunt ibi, absorptos à nimietate gaudii ostendat, loquitur sic Propheta, ut non solum populum cœlestis Jerusalem gaudere, sed gaudium esse dicat: Nam & ferrum videmus in ignem converti, cùm in ignem positum, valde succenditur, sic & populus Sanctorum, cum ingressus fuerit in gaudium Domini sui, commutabitur totus in gaudium.* Eodem argumento S. Joannes Chrysostomus ingentem charitatem, in D. Pauli corde succensam, exprimit; *Ut enim missum in ignem ferrum, totum profectò ignis efficitur, sic Paulus, charitatis succensus, totus factus est charitas, qui quasi communis totius mundi esset pater. &c.*

52. S. Carolus, Dei ac proximi amore totus exardescens, suas beneficentiæ scintillas passim in alios diffudit. Id quod mei Canonici Regulares, in ipsius Sacello, Mediolani ad S. Mariam de Passione, extructo, imagine sacro nodatâ demonstrarunt, quâdo candentis ferri laminæ subscripserant; SCINTILLAT, ET ARDET. Hac inscriptio non tantum ab encomio illo recedit, quo Sacre Litteræ Servatoris nostri Prodromum, S. Joannem Baptistam, affectè; *Ille erat lucerna ardens, & lucens.* Vel certè proprietatibus illis affinis est, quas in symbolicis suis animalibus deprehendit Ezechiel; *Et similitudo animalium aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium, & quasi aspectus lampadarum.* Hac erat visio discurrens in medio animalium, splendor ignis, & de igne fulgur egrediens. De SS. Apostolis ait Magnus Augustinus; *Discipuli, quasi ligna ardentia igne Divino, totam sylvam mundi accensam, FERVORE spiritus, & LUMINE veritatis impleverunt.*

53. Bartholomæus Rossus insignem D. Caroli zelum ferro non ab similem dixit, quod ex ustrina sub-

Charitati-
v. S. mbr. lib.
de sac. c. 8.

Calamitas
p. servat.

Calamitas.

Bercor.
du. l. 11.

6. n. 14.

mor.

Aug. de
oribus Ec-
cl. c. 22.

Correctio.

ultima &
misericor-
dia.

Chrysost.
om. 30. in
12. Hebr.

Per. Chryf.
om. 163.

Vindicta.

Bonitas a-
nimi.

Vitet. Orat.
2 de S. Greg.
Nazian.

S. Aug. serm.
256. de semp.

Calamitas.

Confor-
mari.

Epictetus.

S. Carolus.

Beati.

Hug. Card.
in Isa. 65. 18.

Charitas
S. Pauli.

S. Io. Chryf.
Hom in Com.
S. Pauli.

S. Carolus.

Sanctus
charitatis
studiosus.

Ioan. 1. 35.
Ezech. 1. 13.

Apostoli.

S. Aug. in ps.
30. Con. 3.

Zelus S. Caroli.

sublatum, & undique candens, epigraphen ferat; **CANDESCIT, ET URIT.** Sicut enim ferrum, ab ustrinâ desumptum, geminâ prærogativâ, candet & ardet; ita Sancti illius pectus, in charitatis Divinæ flammis succensum, tangi non poterat, quin noxas elueret, delinquentes corrigeret, & vitiosorum corda benefico ardore torqueret. Eodem encomio Eliam deprædicat Siracides his omnino verbis; *Surrexit Elias Propheta quasi ignis, & verbum ipsius quasi facula ardebat.* Et suū S. Franciscum Seraphicum D. Bonaventura; *Erat verbum ejus velut ignis ardens, penetrans intima cordis, omniumque mentes admiratione replebat. Propter quod omnes cujuscunque conditionis, quos in aperto, vel in aculto reprehendebat, tantâ eum veneratione suscipiebant & exaudiebant, ut interius compuncti, vel vitam componerent, vel timore & horrore correpti, contra corripientem musitare non auderent.* Quin imò zelus ille, in quocunque

S. Io. Chryf. Hom. 1. ad Populum. S. Aug. Tract. 10. in Ioan.

Dei servo repertus, ad omnia totius populi vitia eradicanda sufficit. Sanctum Joannem Chrysoftomum, hujus rei testem dilucidissimum, audi; *Sufficit unus homo, zelo Dei succensus, totum corrigere populum.* Unde Magnus Augustinus oportune consulit; *Unumquemque Christianum domus Dei zelus comedat. Verbi gratiâ, vides fratrem currere ad theatrum, prohibe, move, contristare, si zelus domus Dei comedit te. Vides alios currere, & inebriari velle, & hoc velle in locis sanctis, quod nusquam decet, prohibe quos potes, terre quos potes, quibus potes blandire, noli quiescere.* Cæterum ignis candens, simul & illustrare & devorare solitus, ideâ minimè obscurâ Adulatorem, vel lascivam sæminam exprimit: uterque enim sub fucatâ venustate gravissimam perniciem creat; atque adeò *candescit & urit.*

Adulator.

Lasciva sæmina.

53. D. Arcadius Joannem Ferrum Abbatem, quocum ipsi virtuosâ intercesserat Disputationem, Emblemate significaturus, Apologo suo ferrum præfixit, quod undique candens, malleis supra incudem feriebatur; addito lemmate, **FOCO AL SEMBIANTE, E CERA A I COLPI SEMBRA.** Id est; **IGNEUS ASPECTU, CEREO SUB ICTU.** Hominem iracundum, faciliè tamen in veterem mansuetudinem & benevolentiam reducendum, hæc imago concernit. In rem præsentem pronuntiat Magnus Regularium Canoniorum Legifer Augustinus; *Melior est, qui, quamvis irâ sæpe teniatur, tamen impetrare festinat, ut sibi dimittat, cui se fecisse agnoscit injuriam, quam qui tardius irascitur, & ad veniam petendam tardius inclinatur.* Ovidius;

*Quo quis erit major, magis est placabilis ira,
Et faciles motus mens generosa capit.*

Perseverantia.

54. Fuit, qui ferro cuso inscriberet; **NON UNO ICTU.** Innuebat videlicet, res quasvis, ut ad coronidem perducantur, constantiâ, ceu gemino fulcro, indigere. Sanctus Joannes Chrysoftomus eloquentiâ planè aureâ id inculcans, ait, *Si uno ictu arbor non concidit, nonne & alterum ictum addit, nonne quartum, quintum, sextum, nonne decimum? Itidem tu facito.* Vel à Turcis hanc in operando constantiam discere licet, qui, Contarino referente, adversus miseram Famagustam integros septuaginta quinque dies assiduò arietârunt, ejusque mœnia grandium tormentorum ejaculationibus nunquam intermissis horrendum quassârunt; donec illam, centum & quadraginta millibus globis ferreis fulminatam, in suam potestatem redegerint.

S. Io. Chryf. Hom. de non contem. Eccl.

55. Ferrum, à malleis cusu, epigraphen reddit; **DUM CANDET.** Hoc scemate jubemur, occasione opportunâ summam in operando diligentiam & sollicitudinem demonstrare. Seneca; *Non tantum præsentis, sed vigilantis est, occasionem observare prope rantem.* Itaque hanc circumspice: *hanc si videris, prende, & toto impetu, totis viribus id age.* &c. Hieronymus Arnobius, eâdem paræmiâ ad operandum extimulans, *Quid longas trahis moras? inquit, Occasionem, qua tibi nunc exhibetur, arripe, manum operi admove statim, FERRUMQUE, ut dici solet, DUM CANDET, PERCUTE.*

Diligenti in oportunitate.

Senec. Ep. 21

Arnob. 1. 1.

56. Ferrum candens, si aquis aspergatur, acerrimè exardescit. Unde Joannis Ferri lemma; **ASPERSUM FLAMMESCIT.** Ita prorsus homini ingrato solenne est, post favores, ab aliis receptos, adversus Mæcnatem suum exardescere. S. Joannes Chrysoftomus eâdem metaphorâ hominis iracundi ferociam explicat, quæ ab aliorum verbis, quantumvis benevolis ac humanis, non tantum non mitigari, sed acerbius succendi solet. *Sicut incendium AQUA INJECTA MAGIS SUCCENDITUR: ita solet accidere in magna ira; quidquid aliquis dixerit, continuo pabulum hujus efficitur incendi.* Cæterum non incongruè dixeris, peccatorum corda, pœnitentiæ lacrymis probè resperfa, quanto citius in charitatis Divinæ flammis erumpere. Opportunè Absalon Abbas. *Animadvertite, inquit, & lachrymas videre, quoniam faber ferrarius, ferri matoriam emollire volens, in ignem eam ponit, & carbonibus ignitis aquam aspergit, non tamen ut ignem extinguat, sed ut amplius faciat reviviscere, donec tandem, fervore ignis concepto, ferrum malleationibus ad voluntatem artificis dirigatur.* Credo quod non dissimuliter is, qui mentis suæ faber curiosus esse desiderat, debet negotiari in igne, & aqua duram mentis obstinationem emolliendo, ut **AQUA CONTRITIONIS,** & lachryma pœnitentiæ præterita peccata abluant, & ardor charitatis **ANIMUM ad amorem virtutis ACCENDAT.**

Ingratus.

Iracundus S. I. Chryf. Hom. 16. in Matth.

Peccator. Absal ab serm. 30.

57. D. Sigisfinundus Laurentius candentem laminam ferream hoc epigrammate loquentem sistit; **NOLI ME TANGERE.** Grandem S. Pauli Apostoli zelum hæc imago spectat, qui eousque exarsit, ut temerarios honoris Divini ac Legis Evangelicæ criminatores fervore intensissimo castigarit. S. Gregorius in illa Ezechielis verba commentatus, *Sume tibi sartagine ferream; ait, Quam benè Paulus sartagine ferream sumpserat, cum zelo animarum dicebat: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror? Ipsum suum cor, quod animarum zelo succenderat, quid aliud, quam sartagine fecerat: in quo amor virtutum contra vitia omnia ardebat.* &c. Eo ardore succensus, fornicarium damoni excruciantum tradidit; & pseudopphetam, qui Sergium Paulum Proconsulem à Christianâ fide divertere conabatur, ad oculorum caliginem damnavit. Haud aliter Elifeus, puerorum quorundam temerariis linguis paululum lacesitus, quanto citius eos ursis dilaniandos devovit.

Zelus S. Pauli.

S. Gregor. Hom. 12. in Ezech.

1. Cor. 5. 5. Act. 13. 11.

4. Reg. 3. 24

58. Academici Uniformes Romani ferrum depinxere, incudi impositum, & malleis cusu; cum lemmate, **DANT VULNERA FORMAM.** Innuebant, nî fallor, obstinata hominum pectora, à plagis, correctionibus, morbis, aliisque calamitatibus ad ordinatâ vitæ formam recipiendam disponi. Horrendum vociferabantur Demones, *Quid nobis & tibi IESU Fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?* inquebat Origenes; *Ubi tormentum senserunt, sciunt Dominum.*

Calamita

Matth. 8. 1. Orig. in hu loc.

59. Alcibiades Lucarinus Emblematis loco ferream equorum soleam pinxit, qua cuidam tabula lignea suam formam imprimens, epigraphen subjunctam habet. **FORMAT IGNITA.** Prædicatores ac Patres familias, priusquam virtutum effigiem in aliis nitantur exprimere, ipsi in charitatis Divinae flammâ omnium primò ardeant, necesse est. S. Joannes, in deserto prædicans, conglaciata Palæstinorum pectora effregit, aliasque res grandes eâ solùm ratione operatus est, quòd amoris Divini incendio exastuârît; *Ille erat lucerna ardens & lucens.* Apostoli, quia Spiritus Sancti fervore intra corda sua successi incedebant, immensas Provincias ad Christi amorem & obsequia adduxerunt. Nam *apparuerunt illis dispersita lingue tanquam ignis.* S. Gregorii Nazianzeni sententiâ, *Mundari prius oportet, & sic alios mundare; sapientem fieri prius, & sic alios facere sapientes; lumen fieri, & sic alios illuminare.* &c. Verissimè canit Poëta.

Prædicator
an. 5. 35.
A. 2. 3.
Greg. Naz.
Apolog.

Ardeat Orator, si vult incendere plebem.

60. Ferrum candens non tantùm aliis materiis suam imprimi formam; sed ipsummet ab igne prædominante emollitum, ad omnes formas recipiendas pronum se exhibet. Unde candenti ferro, supra incudem posito, ac malleis percusso, inscribere; **FORMATUR IGNITUM.** Viva hæc cordis humani idea est, quod charitatis supernæ flammis succensum, ad voluntatis Divinae nutum penitus componitur. Thomas Stapletonus in rem nostram his omninò verbis philosophatur. *Quemadmodum enim ferrum frigidum, etsi millies malleo contundatur, formam tamen novam non accipit, nisi igne calefiat, sic anima, etsi intellectum optimè instructum habeat, fideque sanâ imbutum, novitatem tamen vitæ non induet, ut sit Christo conformis, nisi igne charitatis voluntas accendatur, ut Christum verè amando, omnem ejus voluntatem libenter exequatur.* Et S. Pater Augustinus; *In quantum in te charitas crescit, efficies te & revocabis te ad similitudinem Dei.* Homo Christianus, ac cumprimis Religiosus, qui vero Dei amore flagrat, facilem se, ac cereum ad qualvis æternæ providentiæ dispositiones recipiendas offert.

Justus.
Tho. Stapl.
Domin. 2.
Advent. 5. 6.
S. Aug. in Pf.
99.

61. Ferrea lamina, forcipibus durissimè constricta, qualvis formas à fabro destinatas, recipit. Quare incudi affixam, & malleis cusam, Joannes Baptista Mazzolenus hoc lemmate notavit; **FIRMATUR, UT FORMETUR.** Certè Juventus, ad virtutis ideam efformanda, sub assiduis regulæ augustiis coarctari debet. Unde vetus pæmia, *ubi rigor, ibi vigor.* Providè monet S. Gregorius Papa; *Sapè à discipline meæ resolvimus subditos, si nostro regimini hilaritatis frena relaxamus: quia dum nos quasi licenter latos aspiciunt, audacius ipsi ad illicita resolvuntur.* Cæterùm Emblematis mentem hoc poemate Italico aperui.

Afflictus.
Educatio
rigorosa.
S. Greg. in
Moralib.

*Fiera, dura, scabrosa,
Quasi masia ferrigna,
Sembra al mal inclinata, al ben ritrosa.
Chi dunque di virtù
Brama introdurre in lei la nobil forma,
La stringa con severa, ed aspra norma.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erash. Tom. I.

62. Ferrum candens, cauteria nunquam amplius obliteranda imprimere solitum, lemmatis loco unum hoc adverbium præfert; **INDELEBILITER.** Æternam, & nunquam intermorituram sive de injuria illata, sive de beneficio: cepto memoriam hoc Emblemata significat. Porrò clavi in manibus, pedibus, & latere Christi, recenti semper & indelebili vestigio conservantur, ut in iis immensam Dei charitatem versus humanum genus nunquam non integrâ & vernante memoriâ intueremur. S. P. Augustinus. *Quare Dominus cum suorum vulnerum cicatricibus resurrexit. Quid ad hoc dicimus? nisi quia & hoc potestatis fuit, non necessitatis? Sic resurgere voluit, sic voluit quibusdam dubitantibus exhibere in illa carne cicatrices vulneris, ut sanaret vulnus in crudelitatis.* Cæterùm eùm Sacra Litteræ humanam linguam ferro scindenti ac igni devorantâ similem dicant. *Filii hominum dentes eorum arma & sagitte, & lingua eorum gladius acutus.* Et rursus; *Lingua ignis est universitas iniquitatis.* Idcirco geminam hanc metaphoram uno Emblemate complexus, dices, ex igniti hujus ferri contactu gravissimam & immedicabilem perniciem nobis creati; siquidem offensæ, à linguis maledicis iniuste, adeò evadunt indelebiles, ut nullâ arte humanâ restitui aut sanari queant.

Memoria.
Vulnera
Christi.
S. Aug. serm.
247. de temp.
Psal. 36. 6.
Iacob. 3. 6.

63. Homo profanus, sui immemor, in amatam venustatem penitus videtur abreptus. Abbas Cernianus illum ferro non absimilem dicit, quod à Magnetis fragmento in aère suspensum, epigraphen legendam offert, **SUA PONDERA NESCI.** Amans enim, teste S. Ambrosio, *Ignorat iudicium, & ratione multoties caret, nescit modum, nec aliud cogitare potest, quàm quod diligit.* Appositè Plautus;

DetraCTOR.
Amans
profanus.
S. Ambros.
serm. de
Assumpt.
Plaut. in
Cistellar.

*----- In amoris rota miser
Exanimor, feror, differor, distrahor, diripior, ita
Nullam mentem animi habeo: ubi sum, ibi non
sum &c.*

64. Ferrum, admoto igne, ignem concipit, & licet ferri naturam non exuat, à se ipso tamen adeò diversum efficitur, ut ignis esse videatur. Unde meus D. Alexander Luzon de Millares Symboli loco ferri, ardenti ustrinae impositum figuravit; addito illo Psalms Regii lemmate, **TRANSIERUNT IN AFFECTUM CORDIS.** Mira adeò amoris vis est, ut è duobus unum facere, & extrema omnia, quantumcunque diversa, nexu tenacissimo colligare norit: atque adeò amantes ex amoris sui vehementia verè *transferunt in affectum cordis.* Tâlis enim asserente Magno Augustino, *est quisque, qualis ejus dilectio. Terram diligit? terra es. Si Deum diligit, quid dicam? Deus eris.* Qui adhæret meretrici, unum corpus cum ea efficitur: quid horribilius? quid spurcitie & foetore plenius? Meretrix, è Boethii sententiâ, *est inferni janua, via iniquitatis, scorpionis percussio, viscarium scelerum, puteus interitûs.* Quàm fugienda, quàm detestanda singula! Certè Amor mutuam efficit metempsychosin, seu transmigrationem animæ de uno corpore in aliud. Amoris visco conglutinata erat anima Jonathan, animæ Davidis, ut viveret plus in Davide, quàm in se ipso. De dilectissimo suo scribit Magnus Augustinus; *Sensi animam meam & animam illius unam fuisse animam in duobus corporibus; & ideò fortè mori metuebam, ne totus ille moreretur, quem multùm amaveram.* De metempsychosi suâ admirabundus conqueritur Alchémarchus apud Plautum;

Amoris
vis.
S. Aug. in
Ioan. traç. 2.
Boeth. de
Schol. Discip.
Plaut. 1. c.

--- Versor in amoris rota: miser
 Exanimor, feror, differor, distrahor, deripior, ita
 Nullam mentem animi habeo: ubi sum, ibi non sum.
 Ubi non sum, ibi est animus.

65. Ferrum optimâ sorte intra Alchymistæ fornaculum recipitur: nempe, UT VERTATUR IN AURUM. Ita Dei Servus injurias & calumnias omnes prompto excipit animo, ut eas charitatis ardore in purissimum aurum transmutare, & fabricanda triumphali coronæ in cœlis adhibere possit. Meritò proude exclamat Magnus Augustinus; O quam felix & beata est anima, quæ charitatem in se habere meretur! Charitas sitienti potus est, esurienti cibus, in amaritudine positus dulcedo, in tristitia constituitis vera & grata consolatio, fluctuantibus portus, errantium via, peregrinantibus patria.

66. Ferrum ignitum, aquâ mersum, epigraphen à P. Jacobo Mascario tulit; ROBUR DAT IGNIS, ET UNDA. Sic proborum virtus inter aduersa plurimum roboris fortitur. Asserente S. Gregorio Papâ; Tanto spes in Deo solidior surgit, quanto pro illo quisque grauiora pertulerit.

MONETA.

Cap. VII.

67. Monetam, è gemino suo sigillari modulo extractam, Lucarinus hoc lemmate insigniuit; AB UTROQUE. Spiritum Sanctum hæc imago innuit, qui, è symboli Nycæni doctrinâ, ex Patre, Filioque procedit. S. Joannes Chrysostomus, ab eodem Lucarino citatus, ait; Spiritum Sanctum dicimus Patri & Filio coæquum, & precedentem de Patre & Filio.

68. Monetam, inter diversa instrumenta, quæ ad signum ei imprimendum deseruiunt, collocatam, hoc epigrammate loquentem introduxere. IMPRIMOR, ET VALEO. Ita omninò anima nostra, è gratiæ Divinæ typo, intra se recepto, valorem ac existimationem summam fortitur. Præclare Hugo Cardinalis; Sicut moneta est informis, donec imago Regis ei per cunentem imprimatur, ita ratio nostra deformis est, donec per gratiam Dei illustratur.

69. Sigillaris modulus, nummis cudendis destinatus, epigraphen tenet; COMPRIMIT, UT IMPRIMAT. Id ipsum planè nobiscum assolet Deus, quando, virtutis effigiem in corde nostro formaturus, diversis calamitatibus illud constringit. Compressit, fateor, Nabucchodonosorem, quando illum regiâ suâ extorrem, ab hominum consuetudine exulem, inter roris stillas emolliendum, ac feno, instar belluæ, pascendum, damnauit: sed ecce! post sex annorum revolutionem, Magno Augustino teste, ad sanctimonie fastigium subleuatus est, & in has voces, cognitionis Divinæ plenissimas, erupit; Ego Nabucchodonosor oculos meos ad calum leuavi, & sen-

sus meus redditus est mihi, & Altissimo benedixi, & uiuentem in sempiternum laudavi. &c. Compressit insuper Filium prodigum, eumque famis pondere cum in sui, tum in optimi parentis cognitionem felicissimam reduxit. Pater peccavi in cælum & coram te. Compressit denique Saulum, quando illum lumine utroque captum, in gratiæ suæ thesaurum amplissimum convertit. Vas electionis mihi iste. Verissimè S. Gregorius Papa; Sanctis uiris omne, quod virtutibus redollet, in tribulationibus innotescit.

70. Nummus, priusquam signetur, ad libellam examinari solet. Unde Lucarini lemma nummis cudendis inditum; CUDUNTUR PROBATI. Inuebat uidelicet, gloriæ æternæ effigiem à Christo Iudice non nisi Justis imprimi; ceteris omnibus, ueluti adulterinis ac improbis, in reprobam massam abjectis. Hanc iudicii seriem ex ipsomet Iudice ita habeto. Qui uicerit, possidebit hæc, & ero illi Deus, & ille erit mihi filius. Timidis autem, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & ueneficis, & idololatriis, & omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure. &c. S. P. Augustinus; Ipse, qui ab iniquis & impiis iudicatus est ad mortem, ipse omnes bonos & justos iudicaturus est ad gloriam omnesque impios deuersurus ad pœnam.

71. Moneta cusa typi sui effigiem studiosissimè imitatur, estque, quod P. Henricus Engelgrave asserit, PERSIMILIS IPSI. Ita homines iusti Christum, ceu genuinam Patris æterni imaginem, quantum fas est, imitantur. Id quod dilucidè his omninò verbis testatur Apostolus; Quos præseruit & prædestinauit CONFORMES fieri IMAGINIS FILII SUI. Et S. P. Augustinus; Honor hominis similitudo Dei, dedecus autem ejus similitudo pecoris. Et rursus. Honor hominis uerus est imago & similitudo Dei, que non custoditur, nisi ad ipsum, à quo imprimiuitur.

72. Nummorum ingentem copiam hoc lemmate afficies; CLAUSA INUTILIS. Appositè Horatius;

Nullus argento color est avaris
 Abdito terris inimice laminae,
 Crispe Sallusti, nisi temperato
 Splendeat usu.

Sapientis consiliùm est; Non abscondas illam (pecuniam) sub lapide in perditionem. Veluti diceret, è sepulto auri argente cumulo nullam homini utilitatem accrescere, ipsumque aded metallum æruginè devastari. Sollicitè id inculcans Seruator, Nolite, inquit, thesaurizare uobis thesauros in terra, ubi arugo & tinea demolitur. Haud fecus ingenii humani talenta, si in gloriæ delitescant, nemini quidquam emolumenti pariunt. S. Chrysostomus; Abscondere talentum in terra est, acceptum ingenium in terrenis actibus implicare, & non lucrum spirituale acquirere.

Charitas.

S. Aug. serm. 42. de temp.

Aduersitas. S. Greg. in Moral.

Spiritus S. vit. S. Io. Chryf. Hom. 2. de Symb.

Anima.

Hug. Card. apud No var. Elest. l. 3. nu. 630.

Calamitas utilis.

Dan. 4. 31.

Luc. 15. 18.

A. 9. 25.

S. Greg. in Moral.

Beatitudo.

Apo. 21. 8.

S. Aug. serm. 123. de temp.

Iusti Deo similes.

Rom. 8. 29.

S. Aug. l. 12. de Trinit. cap. 1.

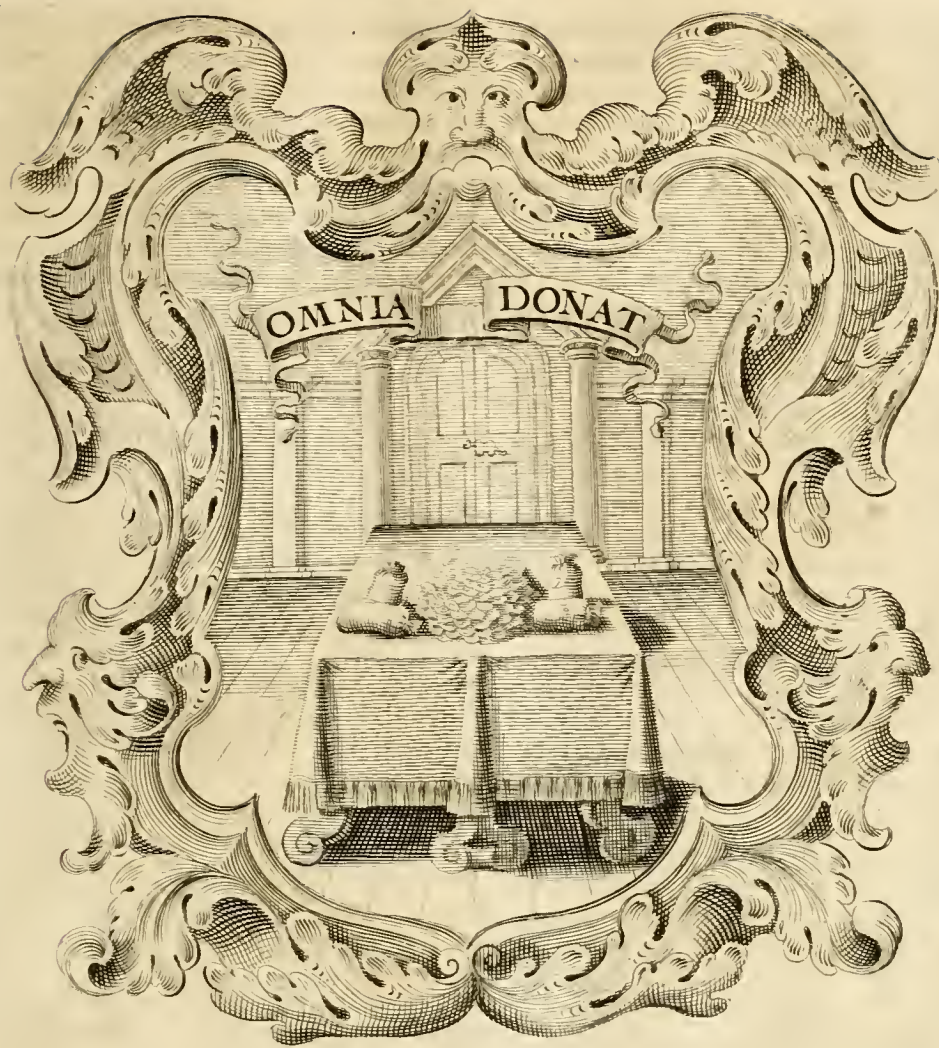
Horat. l. 2. Carm. Od. 2.

Pecunia abscondita.

Eccles. 2. 9. 15.

Matth. 6. 19.

Virtus abscondita. S. Chryf. in Matth. 25.

73. **N**ummorum cumulo opportunam hanc
epigraphen adjicies; **OMNIA DONAT.**
Dilucidè Horatius;

*Et genus & formam regina pecunia donat,
Et bene nummatum de orat suadela, Venusque,
----- Omnis enim res,
Virtus, fama, decus, Divina, humanaq, pulchris
Divitiis parent, quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, justus, sapiens, etiam Rex,
Et quidquid volet.*

*Catio. Porro oratione, ceu monetâ spirituali, fideles nihil
O. ius Dom. non consequuntur. Joannes Oforius; Qui pecuniam
s. et Pasch. habet omnia habet, que necessaria sunt, quia eâ datâ,
omnia emere potest. Ita oratio est pecunia spiritualis,
s. hrys. in quâ media omnia acquirimus, que volumus, & qui
M. th. 18. eam habet, omnia se habere credit. Unde Sancti
Chrysostomi acroama; Nihil potentius homine oran-
te.*

74. Ecclesiastis gnoma est; Pecunia obediunt
omnia. Ut adeo Monetam opportuno hoc lemma-
te sistas loquentem; **MIHI OMNIA PARENT.**
Hinc illud Sallustii; Roma venalia omnia esse, etiam
ipsammet civitatem, si emptorem reperiret. In hoc ar-
gumentum Propertius;

*Aurea nunc verè sunt secula: plurimus auro
Venit honos, auro conciliatur amor.
Auro pulsa fides, auro venalia jura,
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.*

Et Ovidius;
*In pretio pretium est; dat census honores
Census amicitias, pauper ubique jacet.*
Idipsum Menander, pecuniis Divinitatem nescio
quam affingens; hoc pœmate explicat;
*Ego utiles verò Deos esse arbitror
Nostros, & argentum, & aurum maximè.*
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. 1.

*Istos quidem si dedices in a in domo;
Quidquid voles, roges, tibi omnia aderunt
Ager, domus, fervique, & argyromata (vasa
argentea) -
Testes, amici, Indices: tantum dato,
Ipsos habebis vel ministrantes Deos.*

75. Quantum in humanam mentem pecuniæ
possint, è tormenti bellie iconè conjicies, quod in-
gentem nummorum vim adversus turrem quandam
ejaculans, eam impetu validissimo sternit. Emble-
matignomam subjungere istam; **NULLA VIS** Pecuniæ
CONTRA. Philippus Macedonum Rex, Plutar- vis.
cho referente, dicere solebat; *Argenteis hastis pugna,
& vinctes.* Accommodatè ad propositum nostrum S. Greg Naz.
S. Gregorius Nazianzenus; in sent. Eleg.

*Auro loquente, iners est omnis oratio,
Persuadit enim illud, etiamsi vocem nullam edat.*
Haud aliter Antonius Mellisseus; *Quæ nequeunt ar-* Ant in Mel-
mis capi, facilè expugnantur auro, nihil non subji- liss serm. 34.
entur argento. Et Horatius; Horat l. 3.
*Aurum per medios ira satellites,
Et perumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo.* Ode 16.

Omnium tamen optime S. Petrus Damianus; *S. Pet. Dam.
Epist. 21. ad
Ducis post te castra, auro potius, quam ferro armata, & Cadaloum
sic nummi proferuntur è loculis, tanquam gladii
Antipapam.
brentur è thebis. Habens enim pugillum aureum, fran-
gus mirum ferreum.*

76. Monetam opportuno hoc lemma-
te insigni- Divitiæ.
veris; **SI DESIT, OMNIA NIHIL.** Accom- S. Hieron.
modatè S. Hieronymus; *Ita incubuerunt homines in sup illud
adunatione divitiarum, ut nemo, nisi dives, honore pri-
tetur dignus.* Verissimè Horatius; Marth. Non
Et genus & virtus, nisi cum re, vilior algâ est. potestis Deo
servire &
Mammona.
Horat l. 2.
Satyr. 5.

Charitas.

Eadem omnino charitatis prerogativa est, sine qua reliquæ virtutes omnes nihil omnino emolumentum aut splendoris afferunt. Explicatissime S. Paulus; *Si linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & noverim mysteria omnia, & omnem scientiam: & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradide-*

S. August. in Epist. Ioan. Tract. 5.

ro corpus meum: ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Huic Apostoli doctrinæ subscribens Magnus Augustinus, Hæc, inquit, est margarita pretiosa charitas, sine qua nihil tibi prodest

Gratia Dei

quodcumque habueris, quam si solam habeas, sufficit tibi.

Ceterum gratia Dei epigraphen illam cumprimis sibi vindicat; hæc enim res creatas omnes intervallicis adco longis superat, ut nobilitas, dignitas, opes, ac voluptates, à cælo aut mille mundis exhiberi solitæ, eâ deficiente, non nisi umbræ ac figmenta vanissima videantur. Piè, ut solet, Hermannus Hugo canit;

Herm. Hug. l. 3. sup. 6.

*Tu mihi terra, Deus: mihi tu mare, tu mihi cælum,
Deniq; cuncta mihi es; TE SINE CUNCTA
NIHIL.*

77. Aqua in catino è diaphanâ sua superficie claræ monetæ cujusdam imaginem, tametsi in imo fundo hærentem, oculis nostris spectandam exhibet. Unde lemma; **ET TAMEN IN IMO LATET.** Ita omnino, licet Interpretes genuinam sacræ Scripturæ mentem, quantum fas est, limpidiſſimam nobis exponant; ea tamen nunquam non habet sensus quosdam profundos, & in imo fundo reconditos. Unde ubi Regum fasti in vulgatis Bibliis dicunt; *Sermo Domini erat pretiosus; Chaldaea ita traducunt; Verbum Domini erat absconditum.* S. P. Augustinus; *Multa secretis in Scripturis absconduntur, ut querentes exerceant; alia verò in promptu & manifestatione ponuntur, ut desiderantes curent.*

Sensus sacræ Scripturæ absconditus.

1. Reg. 3. 2. S. Aug. ser. 20. de Divus l. cap. 1.

Divitiarum eroganda.

78. Nummo epigraphen subjunges; **EROGATUS PRODEST.** Avaris hanc gnominam ob oculos statutam velim. Occasio quippe homini in divitiis offertur, animum suum explicandi, cum liberalitas, temperantia, misericordia, aliaque virtutes campum in iis habeant amplissimum. Pulchrè S. P. Augustinus cuius diviti modum utendi pecuniis præscribens, *Utere, inquit, nummo, quemadmodum viator in stabulo* (id est, in hospicio: hinc enim hospes vocabatur stabularius, ut patet Lucæ 10. v. 35.) *utitur mensâ, calice, urceo, dimissurus, non permansurus. Nec aliter Seneca; Divitiæ apud sapientem virum in servitute sunt; apud stultum in imperio. Sapientis divitiis nihil permittit; stultis divitiis omnia.* Optime Ovidius.

S. Aug. serm. 24. de Verb. Apost.

Senec. c. 16. de vita beatorum.

Quas dederis, solus semper habebis opes.

79. Nummus valorem suum non à se, sed à forma, quâ cuditur, accipit. Lemma; **A FORMA VALOREM.** Ita nullus omnino homini est valor, nisi qui à gratuita Dei voluntate proficitur. Sicuti enim ex nostro nihilo nunquam proprio Marte existissemus ad esse naturale, nec ad ullum vitæ officium, qualia sunt videre, audire, &c. sed hæc omnia tanquam dona gratuita uni debentur Deo; sic neque è peccati, in quo concepti natiq; sumus, tenebris, nisi infinitâ misericordis Dei bonitate, nunquam emerissemus, neque spiritualis vitæ munia, nisi ejusdem gratiâ animati, obire valuissemus. Neque verò opera nostra, quæ nostra sunt, valorem aut me-

Gratia Dei.

ritum ullum habent, sed quæ Dei sunt munera. De se ipso testatur Apostolus, *Gratiâ Dei sum id, quod sum.* Albertus Magnus hæc rem iisdem penè verbis confirmans, *Amans humilitatem, inquit, debet radicem humilitatis in corde plantare, hoc est, propriam fragilitatem agnoscere, ut se reputet non solum quàm vilis est, sed etiam quàm vilis esse potest; imò quàm vilis esset hodie: & quàm vilis fieret, nisi Deus illum violentè à peccatis retraxisset, & nisi tentationem subtraheret.*

1. Cor. 15.

Alb. Magnus de Venis per se dicitur vir. tur. cap. 2.

P L U M B V M.

Cap. VIII.

80. **P**rimo quidem aspectu duo vitia in plumbo deprehendes, quod sit naturâ suâ obtusum, & calore fuliginosum. Ut adeò D. Carducius oportunitatē hanc epigraphen ei subjunxerit; **HÆBETI LIVORE NIGRESCIT.** Eadem omnino peccatorum est indoles; qui mentem in Divinis negotiis penitus obtusam, & conscientiam vitiorum fuligine horridam circumferunt. Accomdatè in rem nostram S. Gregorius Papa, *Multos, inquit obtusi sensus homines cernimus, & tam eos in malis actibus astutos videmus; Prophetiâ quoque attestante, qui ait; Sapientes sunt, ut faciant mala, bene autem facere nescierunt.* Idipsum etiam de invidia in levolentia pronuntiare licet, quæ, instar plumbi, obtusa ac stolidâ, Alciato asserente, *suum cor edui, simulque livida est, ac colore omni penitus destituta, quippe quàm, eodem Alciato teste, macis & pallor habent.*

Peccator caliginosus.

S. Greg. 14 Moral. 6. 2

Hierem. 4. Invidia.

Alciato Embl. 71.

81. Plumbum non tantum naturâ suâ fuliginosum est, sed insuper res quasvis vicinas contaminat, & nigrore suo afficit. Unde lemma; **QUÆ TANGIT, TINGIT.** Ita peccatorum contubernia fastidissimas maculas, nonnunquam vix totâ vitâ eluendas, nobis aspergunt. Explicatissime Sanctus Basilii; *Noxia sunt amicitie, inquit, quæ cum malitia contrahuntur, nam est amicitie huius lex & vis, ut per similitudinem malitiam conjunctio indat. Quomobrem rectè Proverbum dicit; corrumpunt mores bonos colloqui prava. Quemadmodum enim in pestilentibus locis sensim attrahens aër latentem corporibus morbum injicit, sic item in prava consuetudine ac conversatione, maxima nobis mala hauriuntur &c.* Porro lingua in ledica, in aliorum defectus nunquam non fecunda, proximos quosvis inficere, & nigro, quod ajunt, thetâ notare consuevit. Unde Vatablus & Brescianus illa Pfaltis Regii verba, *Sagitta potentis acuta cum carbonibus desolatoriis, de lingua maledica interpretantur, quæ, instar teterrimi carbonis, neminem non contractu suo denigrat. Hic accedens Balthasar Pæz, ait; Hunc ignem nefaria lingua assimilat carbonibus, qui si non inveniunt materiam aptam combustioni, fuligine tamen, ac nigredine utratum reddunt. &c.*

Peccator scandalosus.

S. Basil. Quod in non est a for mali.

Lingua detractoria.

Vatabl. in Ps. 11.

Balth. ec in Ep. Job. c. 3. v. 6. 1.

82. In aurifodinis aliquot saxa gravissima eruantur, quæ intra fornacem reposita, unam partem pretiosi auri, & reliquam vilissimi plumbi eliquant. Atque adeò non solum verum est, quod plumbum sit **CONGENITUM AURO**, ut ex Bercorii sententia subscripsi ego: sed insuper, Carducio asserente, **CONGENITO VILESCIT AB AURO.** Prima Emblematis huius epigraphæ commonstrat, ex eodem utero nonnunquâ homines aureos & plûbeos, iustos & flagitiosos nasci. Ita Eva Abeam & Cainû enixa est: Rebecca Jacobû & Esau.

Bercorii citat. 1.

Iusti vilissimi ignati.

Jacob

Jacob Josephum castum, & Rubenum incestuosum. David Absalonem extremè sceleratum, & Salomonem extremè sapientem &c. Altera Carducii inscriptio eorum est propria, qui illustri sanguine procreati, ad vivendi rationem prorsus ignobilem degenerant. Ita Samuelis filii, à Sancto parente degeneres, vitam inter pessimi exempli ac vitiorum sordes traduxerunt. Roboamus, è Salomone sapientissimo natus, stultorum maximus audit, Ezechias, Sanctimonie speculum, Manassen genuit, hominem impiissimum; omnisque scandali authorem. &c. Nempe, quod Magnus Augustinus ait, *Non jam felicitas est, habere filios; sed bonos habere.*

83. Plumbum, geminato vitio, & portantes aggravat. & tangentes inquinat. Huic proinde inscripti; ET GRAVAT, ET INFICIT. Utraque hæc pernicies animabus nostris ex unico peccato, ceu plumbo crudissimo, incumbit. S. Gregorius expressum hunc avaritiæ typum statuit, quæ animam & opprimit, & inficit. *Per plumbum namque, inquit, cujus natura gravis est ponderis, peccatum avaritiæ specialiter designatur, quod mentem, quam INFECERIT, ita GRAVEM REDDIT, ut ad petenda sublimia ac tolli nequaquam possit.*

84. Plumbum, tamen pretio vilissimum, utilitatem tamen ac commoda maxima confert. Nam glans plumbea, è perpendiculo suspensa, fabris camentariis ad structuras examinandas deservit; Fabris lignariis ad suas fabricas plumbagine delineandas; nautis ad Oceani altitudinem explorandam; aucupibus ad volucres; & militibus ad hostes feriendos. Piscatores retibus explicandis plumbeas mafulas appendunt, Typographi innumera volumina characteribus plumbeis efformant. Plumbum, in laminas attenuatum, templis ac ædibus tegendis inservit. In crenata fila extensum, fabris vitriariis est usui ad vitra specularia in fenestris coordinanda. In orbem circumato nobilissima emblemata ac numismata incidi possunt. In cylindros tornatum, ponderis loco ad horologia libranda suffigitur. Membranis adhærens, authenticas Pontificum tabulas constituit. In canales diductum, copiosas è fontibus aquas derivat; & eorum labiis exactè accommodatum, vel obturamenti, vel siphonis munere defungi potest. In pyxides & mortaria excavatum, aromatis asservandis conducit. Modis diversissimis applicatum, pharmaci loco est, ad morbos curandos. Denique, ut innumera alia taceam, Sanctorum Martyrum lipsanis, aut aliorum Magnatum cadaveribus, honorificam requiem, & postremum domicilium præbet. Ut adeò verè de plumbo dixeris; HUMILE, SED UTILE. vel ut D. Carducio placet; COMMODA VILE PARIT. Fallor, nisi genuina hæc pauperis & rusticæ plebis idea sit, quæ tamen ultimo loco haberi soleat, in agris tamen colendis, aliisque mechanicis artibus exercendis, miram civitatibus, & integris Provinciis utilitatem affert. Cicero; *Omni rerum, ex quibus aliquid exquiritur, nihil est agriculturâ melius, nihil uberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius.*

85. Plumbum, naturâ suâ fuliginosum & nigrum, in flammis adeò temperatur, ut colorem induat rubicundum & admodum venustum. Lemma, PULCHRESCIT, RUBETQUE PER IGNEM. Sanctorum Martyrum ectypon dixerim, qui per tyrannorum ac carnificum ignes progressi, decorem, celo intuente, exquisitum, ac purpuram penitus gloriosam reportant. Ut adeò sancta

Ecclesia, illis gratulabunda, in has verissimas voces acclamet; *Candidiores nro, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchriores.* Bercorius testatur, nigras peccatorum animas, ab amicæ correctionis flamma ad conversionis venustatem ac claritatis purpuram promoveri. *Licet homo sit plumbeus, & Peccator, & nigri coloris, & mala conversationis, tamen virtute ignis correctionis, & tribulationis efficitur pulcher, & rubens, coloratus & charitativus.* Unde providè monuit Magnus Augustinus; *Si dicam corrigite vos, non mihi debetis irasci, sed vobis, ut corrigamini.*

86. Plumbum, in laminas dilatatum, Antiquis instar chartæ deservit, in qua suos characteres stylis ferreis exararunt. Dilucidè Jobus; *Quis mihi tribuat, ut scribantur sermones mei? quis mihi det, ut exarentur in libro stylo ferreo, & plumbi lamina, vel cæte sculptantur in silice.* Proinde plumbo, in membrana formam attenuato, inscripti. FERRO SALPENTE SIGNATUR. Ita vitiosum ac nigrum hominis pectus nullam legis Divinæ litteram recipit, nisi calamitatum ferro probè laceratum. Carducius eidem Emblemati hanc gnomam subdidit; **STYLO SCRIBENTE NOTATUR.** Innuebat nimirum, præstitutos virtutis characteres in animâ docili citra negotium describi. Hanc docilitatem auditoribus suis precatus est Magnus Augustinus, quando dixit; *Dominus Deus noster det mihi intelligere quod dicam, det vobis intelligere quod auditis.*

S T A N N U M.

Cap. IX.

87. **S**Tanni etymon, S. Isidoro teste, à græco derivatur, & separationem significat; eò quòd illius sit proprium reliqua metalla unita disgregare. Unde lemma; MIXTA, seu JUNCTA DISCERNIT. Ipsissimum hunc morem in homine maligno, ac discordiarum authore deprehendes. Hujus criminis primipilum se obtulit Saulus, *Ecclesiam Dei, id est, unionem ac congregationem fidelium persecutus.* Enimverò, asserente P. Aloysio Novarino, *grande scelus, cum non in singulos tantum homines servitur, sed totam unionem, societatem, congregationemque quis conatur dissipare ac evocare.* Porro prudens Prælatus, instar stanni, vitiosos subdites à bonorum societate excludit, & in eam rem minas, supplicia, excommunicationes, aliaque remedia, prout conditio aut necessitas tulerit, adhibet. S. Hieronymus, hanc iconem de Christo interpretatus, ait; *Quomodo stannum mixta & adulterata inter se per ignem metalla dissociat; ita Dominus, verus probator, ab auro & argento bonorum operum, ac vitiorum, plumbumque secernat, ut purum aurum remaneat, & argenti.* Tandem ad idem propositum subjungit hæc Evangelii verba; *Cujus ventilabrum in manu sua, & ipse permundabit aream, & separabit paleas à tritico.*

88. Cuprum ac ferrum, quantumvis dura & valida, ab igne penitus consumerentur, nisi stanno permixta, virtutem quandam occultam acciperent, & adversus voraces flammam vindicarentur. S. Isidorus, superiore numero adductus, de stanno testatur; *Metalla ab igne defendit.* Proinde epigraphen, mi fallor, opportunam adjeci; **ADMIXTA SERVAT AB IGNE.** Ita hominis justis, castis, ac innocentis consuetudo proximis suis antidoti loco est, ne à libidinis ardore conficiantur. Consultissimè

degeneres.

S. ug. in 1. 7.

Placatum. Avaritia. S. reg. l. 14. No. al. c. 25. In finem.

Bercor. l. 1. Reduct. cap. 11. n. 10.

S. Aug. form. 35. de Verb. Dom. c. 2.

Job. 19.

Peccator durus.

Docilitas.

S. Aug. in Ps. 99.

S. Isid. l. 16. c. 22.

Malignus Author discordiarum.

Novar. in c. 1. Galat.

Prælatus prudens.

Christus Judex.

S. Hieron. in Zachar. c. 4.

Matth. 3. 12.

S. Isid. l. 6.

Societas bona.

S. ne-

aricolæ les.

ero l. 1. de Cic.

tyr.

- Senec. Ep. 1.* Seneca: *Aliquis vir bonus eligendus est, ac semper ante oculos habendus, ut sic tanquam illo spectante vivamus, & omnia tanquam illo vidente faciamus. Magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat. &c.*
- Præsentia Dei.** Ceterum virtutem istam præservatricem omnium optimè è Divina præsentia auspiciamus. Ipsummet Deum, testem locupletissimum, audi, Isaia ore loquentem. *Cum ambulaveris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te: quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israël Salvator tuus.* In rem præsentem egregiè P. Cornelius à Lapide, *Deus, inquit, suis fidelibus in igne tribulationis quasi stannum se admiscet, ne ab igne exurantur, sed tantum purgentur.*
- Prudens.** 89. Stanni beneficio res dissolutæ uniuntur: ut adeo hanc epigraphen sibi propriam vendicet; **DISJUNCTA CONNECTIT.** Hominis prudentis hæc idea est, qui discordes aliorum animos suâ dexteritate conciliare, & ad exoptatam pacem reducere novit. Hoc encomio insignem se præbavit S. Catharina Senensis, quæ *Pro pace Florentinorum, qui cum Ecclesia dissidebant, Avenionem ad Gregorium XI. Pontif. Max. profecta est.* Illâ nihilo inferior S. Elisabetha Lusitanæ Regina, vix in hunc orbem nata, *pernitiosas avi, patrisque dissensiones in concordiam convertit;* ut adeo meritissimo elogio cognominata fuerit *Felix Regum, regnorumque pacatrix.* Nam, ut S. Gregorius docet, *Sicut nihil est pretiosius Deo virtute dilectionis, ita nihil est desiderabilius diabolo extinctione charitatis.*
- Concordia.** 90. Quævis corpora, quantumvis obdurata & solida, ab ebulliente & liquefacto stanno rumpuntur. Petri Bercorii doctrinâ, *Stannum liquefactum, & bulliens, omnia corpora frangit, quibus admiscetur, quamquam solida, seu dura.* Epigraphen addes, **FERVENS VEL SOLIDA FRANGIT.** Ita infames libidinis ardores etiam validissimos Herodes frangunt. Hujus rei testes luculentos habeto Samsone, Davidem, Herculem, Achillem, Alexandrum, aliosque viribus quidem validissimos, at libidine prostratos. De Carthaginensibus refert Valerius Maximus; *Campana luxuria perquam utilis civitati nostræ fuit. Invictum enim armis Annibalem illecebris suis complexa, vincendum Romano militi tribuit.* Et paulò post; *Quid ergò his vitiis fadius, quid etiam damnosius, quibus virtus alteritur, victoria languescunt, sopita gloria in infamiam convertitur, animique pariter & corporis vires expugnantur?*
- Libido.** 81. *Experientiâ suffragante, de stanno scribit S. Isidorus, quod vasis æreis illitum, saporis venenatos, in hominis perniciem ab ære illo excidere solitos, reprimat. Ipsiusmet verba sunt; Stannum illitum æreis vasis, compescit virus aruginis. Quare subscripsi; ÆRIS VENENA COMPESCIT.* Ita eloquentia ad venenatos quosvis militum furores reprimendos valet. Certe Attila, Hunnorum Rex, *cui robur & æstriplex circa pectus fuit, cum extremam perniciem Romanis minitaretur, & exitiale venenum è corde, labiis, & manibus non sine omnium*
- militum furore undique evomeret, ob unicum S. Leonis I. facundiam penitus acquievit, & tranquillum ex Italia pedem retulit. Unde etiamnum de illa Pontificum ac Canonicorum Regularium Lateranensium Gemma publicis encomiis canit Ecclesia; Cujus Divinâ eloquentiâ persuasum est Attila, ut recederetur. Et rursus; inveni adveni Urbem Genserico, eadem eloquentiæ vi, & sanctitatis opinione persuasit, ut ab incendio, ignominis, ac cadibus abstineret. Porro stanni nomine timorem Dei intellige, quo perfusa humana pectora, facile omne scelerum virus exunt. S. Chrysostomus; Solus est Dei timor, qui mentes corrigit, fugat crimina, innocentiam servat, & omnis beni tribuit facultatem.*
92. Stannum, si flectatur, duritiæ suâ resistit, & veluti doloris impatiens, altum stridet. Carducius de illo hanc formât epigraphen; **INFLEXUM STRIDET.** Ita homo reprobus, vitiosus, ac contumax à nemine vult corrigi, aut in sanio rem partem flecti. Nam, quod Magnus Augustinus ait, *Molestus est medicus furenti phrenetico, & pater indisciplinato filio; ille ligando, iste cadendo, sed ambo diligendo.* Inter hæc hominum colluviem Hebræorum populum cum primis numeres, qui à Mose ob sicarias manus reprehensus, mox ore in rabiem converso, *respondit; quis te constituit Iudicem & principem super me? num occidere me in vis? &c.* Jeroboamus, auditis Divini Prophetæ clamoribus, contra altare quoddam excitatis, sacrilegam dexteram quantocius in illum extendit, & ut in carcerem abriperetur, latellitibus imperavit; *apprehendite eum.* Ancilla Saræ, ab hera sua ob culpam non nihil castigata, instar viperæ exiliit, & in impias hæc prorupit voces; *Amplius ex te non videamus filium aut filiam super terram, interfecit virorum tuorum.* Herodes, cum S. Joannem flagitia gravissima sibi exprobrantem audiret, mox a stro percitus, eum catenis stringi, & paulò post capite plecti iussit. Tandem Judæi, ob aquisitionem S. Stephani investivam veluti in homines stanneos commutati; *stridebant dentibus in eum.*
93. Vitrum, bracteolâ stannæ à tergo opacatum, ad quarumvis rerum simulachra reddenda disponitur. Unde Carducius stanno subscripsit. **SPECULIS DAT REDDERE FORMAS.** Documenta, à bonis Prælati in subditos derivata, stanni loco deserviunt: illorum enim beneficio quivis Superior speculi naturam induit, omnesque virtutes, à populo imitandas clarissimis doctrinæ ac optimi exempli radiis ex se in alios diffundit. Porro vile eruditionis terrenæ stannum, si pretioso sacræ Scripturæ crystallo uniatur, humano intellectui ansam præbet ad illius arcana facilius perspicenda. S. Gregorius Papa, de doctrina mundana differens, ait, sacræ Scripturæ Interpretes ad illam recurrere debere, *ut per instructionem illarum (secularium scientiarum) Divina eloquentia subtilius intelligantur. Nam, dum secularibus litteris instruimur, in spiritualibus adjuvamur.*

S. Leo I. Papa.

Brev. Rom. 11. April.

Timor Dei.

S. Chrysost. serm. de s. t. Bapt.

Contumax.

S. Aug. a Bonif. de correctione Denariarum.

Exod. 2. 14.

5. Reg. 14.

Tob. 39.

Matth. 14.

Act. 7. 54.

Prælati exemplaris.

Eruditi profana servit sacra.

S. Greg. in 1. Reg. c. 1.

MUNDUS SYMBOLICUS,

IN EMBLEMATUM UNIVERSITATE
FORMATUS, EXPLICATUS, ET TAM SACRIS,
quàm profanis Eruditionibus ac Sententiis illustratus :

Subministrans

ORATORIBUS, PRÆDICATORIBUS, ACADEMICIS,
POETIS &c. INNUMERA CONCEPTUUM ARGUMENTA;

Idiomate Italico conscriptus

à REVERENDISSIMO DOMINO,

D. PHILIPPO PICINELLO

MEDIOLANENSI, CANONICO REGULARI LA-
teranen. Abbate, Theologo, Lectore, Prædicatore privilegiato ;

Nunc vero

Iusto Volumine auctus & in latinum traductus

à **R. D. AUGUSTINO ERATH,**

IMPERIALIS COLLEGIAD B. V. IN WETTENHAUSEN;

Ord. S. Augustini Canonico Regulari, SS. Theologiæ Doctore ac
Professore, Protonotario Apostolico ac Sub-Decano,

TOMUS SECUNDUS ;

Cum triplici copiosissimo Indice, Lemmatum, Applicationum, Rerum,
& S. Scripturæ.

Nunc primum in Germania prodit.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Sumptibus HERMANNI DEMEN, Anno M.DC.LXXXVII.

THE HISTORY OF THE

... ..

... ..

... ..

... ..

D. CAROLO LEOPOLDO,
 DUCI LOTHARINGIÆ ET BARRI,
 GUBERNATORI TIROLIS, &c.

Domino clementissimo felicitatem.

Serenissime Princeps, Domine, Domine Clementissima.

Um ad Serenitatis Tuæ pedes Mundum hunc Symbolicum advolvere molirer, non levem mihi incusit formidinem sanguis ille magnanimus, qui Tibi è summis Imperatorum ac Regum Stemmatibus hæreditarius, intra venas & præcordia fluit. Verebar quippe, ne eandem paterer repulsam, qualem olim coram Philippo II. Hispaniarum Rege, sustinuit Mundus, quando Symboli sui loco Equum præsentavit, qui è globi geographici vertice desiliens, hoc erat spectandus Satyrici lemmate (a); **NON SUFFICIT ORBIS.** Novi equidem, novit mecum Orbis universus, quantâ magnanimitate Mundum hunc inferum, caducis duntaxat suffultum basibus, contempnas, & ad cœlestem suspires. Nec Serenitati Tuæ prudens quisquam succensebit, cui perspecta fuerint adulterina & fucata illa Mundi lenocinia, illa nunc sævientis, nunc adulantis fortunæ vicissitudo, & assidua in miseros mortales tyrannis. Verùm, non est, quod Mundo meo Symbolico eundem vereri debeam à Serenitate Vestra contemptum, cum præter nomen nihil habeat cum materiali Mundo commune. Ad illum quippe Mundum provoco, in quo animus, non corpus, ad virtutum, sapientiæque leges fingitur. Illum offero Mundum, in quo (b) *invisibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus & Divinitas.* Illum produco spectandum Mundum, qui Magno An-

*

2

tonio

tonio instar libri deserviit, ubi totam legeret, evolveretque Dei omnipotentiam ac sapientiam. Illum denique Mundum molior, ad quem sapientium Phœnix August. disertè invitat; (a) *Liber tibi sit Pagina Divina, ut hæc audias; liber tibi sit orbis terrarum, ut hæc videas. In istis codicibus non ea legunt, nisi qui litteras noverunt: in toto Mundo legat & Idiota.*

Post constructam Mundi hujus Symbolici molem, id unū mihi adhuc incumbit munus, ut ex ipsius fronte geminos appendam Planetas, Solem & Lunam; quales ad materialis Mūdi fastigiū collocavit sapientissimus Architectus Deus; ut illū ex informi ac indigesto chao evolve-
rent, suoque irradiarent die. Tametsi verò reformidarem, Serenis Princeps, Tuam cum Regii generis, tum sapientiæ ac virtutū lucem, ceu Solem, huic Mūdo meo præfigere, animum tamen, stimulumque addidit Serenis. Poloniæ Regina, sacratissima Serenitatis Vestræ Conjux, quæ primum illius hemisphærium clementissimè dignata est suis, ceu Lunæ clarissimæ, amplissimis radiis. Optima ergò mihi succrescit spes, Serenitatem Vestram, Serenissimæ Conjugis exemplo, minimè dedignaturam, ut in altero hoc hemisphærio Solem agat, qui obscuro operi dignitatem gratiamque conciliet.

Tribus autem maximè causis impellor, quod mutuato Serenitatis Vestræ radio cupiam Mundum hunc meum illustrari. Primam quidem habeo communem cum Rom. Imp. alteram cum universo Canonico Ordine nostro, tertiam verò Imperiali Collegio Wcttenhusano peculiarem. Causam mihi cum Imp. Rom. communem suppeditat Martius ille furor, & sexcenta discrimina belli in quo.

(b) *Nobilitas cum plebe perit, lateque vagatur
Ensis.*

Hæc tamen pericula, & innumera belli incōmoda gene-

(a) *S. Aug. in Psal. 45.* (b) *Lucan. lib. 1.*

rosam Tuam mentem adeò non perculerunt, ut illis pro conservandâ Patriæ incolumitate in supremi Belliducis munere propriam postposueris vitam & salutem, integerrimâ semper in Cæsarem fide, & summâ in Rom. Imp. constantiâ. Unde bonis semper dimicasti avibus, quia gentilitiis, & ab ipsa Regiâ Godefridi Bullionii stirpe in Tuos successus, non sine cœlesti augurio, derivatis. Neque mirum est, Serenitatem Tuam inter tot agones Martios nunquam succubuisse, cùm unicam semper secutus sis Cynosuram, Deum: Magni illius Antonii, Lotharingiæ Ducis, laudabilissimo exemplo; qui Symboli sui loco navim in Oceano, Luna Stellisq; noctu affulgentibus, depingi fecit; addito illo Vatis Regii epiphonemate, (a) *VIAS TUAS DOMINE DEMONSTRA MIHI.*

Altera Voluminis hujus dedicandi cusa ita latè se diffundit, ut Tibi, Tuisq; Serenissimis Antecessoribus post Deum ultrò transcribamus, quidquid incrementi & splendoris in amplissimo Lotharingiæ Ducatu cepit Ordo noster Canonicus, qui, si ullibi terrarum, certè in Lotharingia non tantùm Congregationibus (sine quibus nulla subsistere potest religiosa disciplina) sed & Viris præstantissimis ac regulari norma singularissimè floret. Mirum est, quantum sollicitudinis & industriæ in reformando conservandoque antiquissimo hoc Ordine semper collocarint Serenissimi Lotharingiæ Duces. Et licèt pronum mihi foret enumerare singulos, qui ad hoc usque Serenitatis Tuæ ævum propagando Canonicorum Instituto omnem impenderunt operam, consultò tamen calamum restringo, tum ne Tua abutar patientiâ, tum ne causam, toti Orbi notissimam, pagellæ hujus angustiis obscurem potius, quàm illustrem. Instar omnium esto Serenissimus ac Eminentissimus S. R. E. Cardinalis & Dux Lotharingiæ

(a) *Psalm. 24. 4.*

CAROLUS, qui, uti referunt monumenta Lotharingica, (a) *Incēso prorsus studio pro suscipiēda hujus Ordinis in suæ jurisdictionis territorio reformatione flagrabat, faciens id omne, quod ab aliquo tantarū virtutū Præsule desiderari poterat, ut ad præfixum sibi scopum pertingeret.* Ipsiusmet Serenissimi & Eminentissimi Principis ad convocatos Ordinis Abbates verba erant; (b) *Omne, quam Ecclesia, meique Natales auctoritatem mihi contulere, vobis offero, ut in hoc negotio opem feram, & illud, usque dum suam perfectionem assecutum fuerit, promovere studeam.* Et sanè ex hoc tanti Præsulis zelo, veluti æstuanti Æthnâ, prodierunt Virorum illustrium, & religiosæ observantiæ splendidissima lumina, ad inflammandum orbem Canonicum amplissimè suffectura. Unicum produco Reverendissimum Petrum Forerium, vulgò Patrem de Mataincour, Canonorum Regularium Congregationis Salvatoris Nostri, Ordinis S. Augustini, Reformatorem & Generalem, qui, sicuti Eminentissimo Cardinali Lotharingo in propaganda reformatione indefessam navavit operam, ita & ipse primus in Canonica disciplina aliis prævit exemplo, religiosos Tyrones instituit, nihilque intermisit, quod sacro Ordini intra regularem orbitā conservādo prodesse poterat; donec tandem Viri hujus vita in tantam excreverit sanctimoniam, ut Serenissimi Lotharingiæ Duces passim ab ipso, veluti oraculo, capefferent consilia, ejusq; sacris ad Deum precibus, veluti ariete, ad quassanda hostium machinamenta, successu nunquam non auspicato, uterentur. Quidquid viroris habent Fides & Spes, quidquid ardoris Charitas, quidquid elegantiae reliqui omnes virtutū flores, id totum in Petro, veluti amænissimo sermo, renitebat. Prolixū foret recensere ægros restitutos, claudos erectos, mortuos

(a) *Dem. Bissel. in vita Forerii. lib. 1. cap. 16.* (b) *Idem l. 6.*

tuos ad vitam revocatos, aliaq; innumera & rarissima prodigia, quæ tum vivus patrârat, tum maximè mortuus indies adhuc, confluyente undiq; populo, committit. Nullam certe aurifodinam ita divitem alit tellus Lotharingica, quemadmodum sepulchralem Forerii urnam, è qua immensæ gratiarum ac beneficiorum opes in Orbem effunduntur. Unde non sine reciproco in Petrum studio factum, quod Serenissima Domus Lotharingica, cujus Tu quidem meritisimum caput es, Anno 1676. coram supremo Christiani Orbis Judice pro venerabili Petro inter Beatos recensendo supplicârit. Verùm ut ut eximia sint Ordinis nostri Canonici in Provinciis Lotharingicis ornamenta; ut ut mira videatur Venerabilis Forerii vita ac prodigia; ea tamen omnia è Serenissimorum Lotharingiæ Ducum zelo ac sollicitudine suam referunt scaturiginem.

De Imperiali Collegio nostro Wettenhusano quid dicam? tantâ illud & maximè R^{mum} ac Perillustrem D. Prælatum nostrum, complecteris humanitate & gratiâ, ut non tantùm quartâ vice ad nos divertere, sed & omnem favorem ac gratiam ad illius incrementum offerre sis clementissimè dignatus. Scintillat etiamnum in Wettenhusanis cordibus eximia illa pietas & orandi ardor, quo ante Thaumaturgam nostram Virginis Deiparæ statuam prostratus, exemplo Tuo civibus nostris non leve conciliâsti imaginis colendæ incitamentum. Unde, veluti ad polum suum abreptus Magnes, primo statim Collegii nostri ingressu ad Ecclesiam properabas; & licet Basilicæ nostræ, recens extructæ, splendorem visendum obtenderes, Tuis tamen prodebare Serenissimis oculis, quos omnium primò in Virginem Matrem, stellam Tuam polarem, defigebas.

Accipe igitur, Serenissime Princeps, hunc multiplici titulo Tibi debitum Mundum Symbolicum, annosque perennâ plurimos ad Imperii Romani præsidium, Ordinis nostri Canonici incrementum, ac Imperialis Collegii nostri tutelam. Et, sicut hæreditario Bullioniorum jure, Serenitati Tuæ debetur Regnum Hierosolymitanum, ita omnino minimè vano olim tanto certius cælestis Solymæ coronâ condecorabere. Ad Beatissimam Virginem in Wettenhausen, Anno 1680.

Serenitatis Tuæ

Humillimus in Christo servus

AUGUSTINUS ERATH, Can. Reg.

AD

AD LECTOREM.

Erfecta hujus Mundi ſymmetria non è creaturis duntaxat elementaribus, animatis & vege- tabilibus, ſed inſuper è re- bus artefactis, veluti præclaro quodam totius Univerſi au- ctario, componitur. Poſteaquam ergò in prima Mundi noſtri Symbolici Parte ſub oculos poſuimus Emblemata è Cœlis, Elementis, Animalibus, Plantis, Gemmis, & Me- tallis conſtructa; omninò muneris noſtri ratio exigit, ut in ſecunda hâc Parte ſtatueamus Emblemata, è Corporibus artefactis ſubminiſtrata. Diſtribui au- tem artefacta illa, modo, nî fallor, opportuniffimo, ſub aliquot titulis in In- ſtrumenta Eccleſiaſtica, Domeſtica, Mechanica, Mathematica, Militaria, Ruſtica &c. quæ ſingula rurfus ſub univerſitate ſuâ materias complectuntur proprias, & in plura capita diſcriminatas. Hâc enim qualicunque ordinatâ rerum ſerie Mundus noſter non ſolùm vindicatur ab inſormi, indigeſto, & nonniſi ſqualoris refertiſſimo chao, ſed inſuper in Eruditorum conſpectu ſor- titur perfectionem, ſi non pleniffimam, certè tamen ab omni graviore nævo, quantum potui, defæcatam. Poſtremus Liber eſt congeries Corporum Mix- torum, quæ nec facilè poterant inter ullius determinati generis artefacti mem- bra recenſeri, nec temerè debebant à Mundi hujus Encyclopedia proſcribi, cum & ipſa plurimùm Symbolici ſplendoris & commo- dii rem præſentem conferant. Proin', amice Lecter, Librum hunc evolve, meamque volunta- tem æqui bonique conſule: abominor quippe omnem inertis otii languorem, malimque ignarum, quàm ignavum me dicas. Expatiare igitur per Mundi hujus vaſtita- tem, & diverſos litterarum theſauros, ſive proprio ſuffecturos genio, ſive aliorum curioſitati ſubminiſtrandos, ſtudioſè collige.

MUNDI SYMBOLICI LIBER DECIMUS QUARTUS. INSTRUMENTA ECCLESIASTICA.

Altare.	1	Crux.	7
Calix Hierotheca,	2	Lampas.	8
Campana.	3	Mitra.	9
Candelabrum.	4	Pedum.	10
Candelabrum trigonum.	5	Pulpitum.	11
Crepitaculum.	6	Thuribulum. Thus.	12

A L T A R E.

Cap. I.

Ioannes Ferrus Abbas Aram figuravit, victimis, mox sacrificandis, gravidam; & hoc hemistichio, ceu lemmate, insignem; **DO-NIS DELICTA PIAN-TUR.** Ovidii documentum est;

*Munera credemihî, placant hominesq; , Deosque,
Placatur donis Jupiter ipse datis.*

Huic opportunè subscribens Silius Italicus, canit;

*Hec prima scelerum causa mortalibus agris
Naturam nescire Deum: iusta ite precari
Thure pio, cadumque feros avertite ritus.
Mute & cognatum est homini Deus, hæc tunc, oro
Sit satis ante aras cæfos vidisse iuvencos.*

Dilucidè Salomon; *Redemptio anime viri*, seu, ut Theodotion & Symmachus vertunt, *Propitiatio anime viri divitiæ suæ.* Ab hoc proposito non multum dissimilis S. Ambrosius, ait; *Quamvis ergò pollutus, quamvis multis criminibus circumseptus, si eleemosynas feceris, innocens esse cæpisti. Vide ergò qua sit misericordia gratia, quæ una & sola virtus cunctorum est redemptio peccatorum.* Rursus inter Divina sue verberia etiam hoc recenset Salomon; *Munus absconditum extinguit, iras & donum in sinu indignationem maximam.* S. Joannes Chrysostomus, à P. Ferdinando Salazar citatus, sententiam, cautè quidem intelligendam, sed tamen in rem præsentem multum accomodatam, exhibet; *Judex noster per pauperes corrumpitur. Fac ergò per pauperis manum iudicis posticum pulset, etenim ille munera tua per eum accipit, & leges adulterat. Accipit, inquam, & veritati misericordiam antepone.* &c. Eruditè meus Hugo Victorinus de Protoparente nostro Adamo refert; *Credimus, Deum docuisse Adam cultum Divinum, quo ejus benevolentiam recuperaret, quum per peccatum transgressiois amiserat, ipsumque docuisse filios suos dare Deo decimas & primitias.*

2. Ignis, supra aram accensus, epigraphen tenet: **SOLI DEO.** Innuit videlicet, veram Religionem in latrâ, seu peculiari solius æterni ac immortalis Dei cultu, consistere. D. Paulus id disertè explicans, ait; *Regi autem sæculorum immortalis, & invisibili, SOLI DEO honor & gloria. Quasi diceret, inquit interpres P. Cornelius à Lapide, non Angelis, non idolis, non Diis*

gentium, sed soli Deo tribuatur honor & gloria Divinitatis. Optimè dixit S. Basilius; Sicut nulli alii nos, præterquam SOLI DEO cultum tribuere par est; sic etiam neq; ullâ in aliâ re spem nostram constituere debemus, quàm in Deo, omnium rerum Domino. Cæterùm etiam in cordis nostri altari assidua charitatis flamma ardeat, quæ à rebus creatis penitus aliena, in solius Dei cultum & servitutum dirigatur. S. Hieronymus; *Felix conscientia illa, in cujus corde præter amorem Christi, nullus alius versatur amor.*

3. Anima verè perfecta, suoque ardore non nisi à Deo recipere solita, aram ininitatur, cujus victimas ignis è cælo delapsus concremet; addito lemmate, **NON ALIUNDE.** Academici Ardentes Neapolitani hoc suo Symbolo Abelis sacrificium, cælestibus flammis absumptum, innuunt. Unde ubi nos legimus, *Respexit Dominus ad Abel;* Theodoretus tradidit, *Inflamavit Dominus super Abel.* Porrò cum Salomon templum suum apparatu auspiciatissimo dedicaret, *ignis descendit de cælo, & devoravit holocausta & victimas.* Eliâ supra Carmeli montem sacrificante, *cecidit ignis Domini, & voravit holocaustum & ligna &c.* Quin, Christu singulas fidelium animas incendio illo cælesti conflagrare voluit, quando dixit; *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur?* Unde S. Ecclesia in pervigilio Pentecostes sub Missæ Sacrificio omnibus Christianorum cordibus ignem illum supernum illabi, enixè rogat. *Illo nos igne quasumus Domine, Spiritus S. inflammet, quem Dominus noster Jesus Christus misit in terram, & voluit vehementer accendi.* Et certè animus, incendio illo exardescens, cum Hieremia sanctè dixerit; *De excelso misit ignem in ossibus meis.* Cum S. Ecclesia consonans Magni Ecclesiæ Doctor Aug. *Succende, inquit, mentem meam igne illo tuo, quem misisti in terram, & voluisti vehementer accendi, ut sacrificium cordis contriti quotidie offeram tibi.*

4. Mantuæ, in solemnè quâdam pompâ, insignem Mariæ V. beneficentiam & patrociniem Emblemate significaturi, Altare depinxerunt; cum lemmate, **TUEBITUR. OMNES.** Verbis è Virgil. innotatis; *Hæc ara TUEBITUR OMNES.* Sicuti enim miseri omnes, dum ad altare accurrunt, asyllum securissimum recipiunt, asserente Plutarcho, *Qui hostem fugiunt, simulachrum aut fanum tenentes recipiunt animos.* Et Quintiliano; *Qui salutem suam tueri fugâ nequeunt, circa aras jacent.* Ita Maria Virgo à S. Methodio cognominatur *Altare animatum,* Et ab Hymno Græco; *Aralucis adyti,* quæ omnes, in suam fidem recep os, ab interitu vindicat. Enimvero, quod devotus quispiam, à P. Aloysio Novarino citatus asserit, *Est Maria universalis interpellatrix, omnium Mater, turris David, OMNES PRO-TEGENS;* est refugium in omni tribulatione, &c.

S. Basilius
Orat. 2. de
Principatu.

Amor er-
ga Deum.

S. Hier. Ep.
ad Demet-
riadi.

Justus.

Gen. 4. 4.

3. Reg. 18. 3.

Luc. 12. 49.

Thren 1. 13.

S. Augustin.
1. Medit. c. 36

Protectio
Mariæ V.
Virgil l. 2.
Æn. 7. 523.

Plutarch. l.
de Superstit.

Quintili in.
Declam. 265
Method.)
rar. de Hypa-
pante.

Aloys Nov.
Vmbra Virg.
n. 15.

Dona.

Ovid.

Sil. Ital. l. 4.

Prov 13. 8.
Eleemosy-
na.

S. Ambros
serm. 30. de
Eleemos.

Prov. 21. 24.

P. Salaz. in
c. 19. Prov.
n. 63.

Religio.

Tim. 1. 17.

Orn. à Lap.
à hunc loc.

Raynaud lib
Nomenclat.
Marianus
fol. 76.

Princeps.
Claud in
Memorio.

Huic affinis Hymnus Græcus apud Theophylum Raynandum de Magnâ Dei Parente canit; *TUTELA murus, firmamentum refugium OMNIUM*, S. Andreas Cretenfis, eidem supplex, Te, inquit, *universus mundus continet communc propitiatorium*. Cæterum etiam bonus Princeps subditorum omnium commune asylum esto. Claudianus Honorium sui officii cominone facturus, canit;

Tu civem, patremque geras, tu CONSULE CUNCTIS,

Non tibi &c.

Psal. 46. 10

Unde ubi vulgata Biblia legunt, *Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham, quoniam Di fortiores terra vehementer elevati sunt*; S. Hieronymus vertit, *Scuta terra*; Et alii, *Protectores terra*. Ut adeò manifestum sit, Principes Mundi ex munere suo debere esse aras ac propugnacula mundi. Cùm Illustrissimus & Excellentissimus D. Carolus Franciscus Renatus della Chiesa, Magnæ Crucis Eques, Religionis SS. Mauricii & Lazari Consiliarius ac grandis Conservator Comitatus Astiensis Præses, Machio de Seva & Cinzano, Fratri suo D. Francisco Augustino della Chiesa, illustrissimo Civitatis Salluzientis Episcopo, iusta funebria exsolveret, meus D. Salvator Carducius inter cætera complura Emblemata, Symbola, & Epigrammata, Aram depinxit, quæ, accenso igne, ac victimis jamjam concremandis gravida, inscriptionem tulit; *FERRIS SIDERA PACAT*. Nimirum ad illam Genesios Historiam alludens, ubi, posteaquam *adificavit Noe altare Domino*, Deus, penitus reconciliatus, dixisse fertur, *Nequaquam ultra maledicam terra*. Mens verò Emblematis erat, optimum illum Antistitem, instar animati altaris, victimas Deo incruentas obtulisse, ac laudum sacrificii populo eundem conciliasse; uti ipsemet Carducius sequenti epigrammate explicat.

Gen. 2. 20.

Oratio.

Nobilis ara flagrat Cali sacrata voluptas:

Sidera qua terris pacat, ad arma ciet.

Tartareas acies, Erebeaque castra triumphat,

Sidereis opibus terrea regna beat.

Non secus Antistes, velut Ara animata Tonantis,

Risus erat Superum, deliciaque Poli.

Fulmineum quoties Cælum pacavit ovili,

Cordis & æthereo percussit igne lupos!

Utque gregi lacrymas in florida gaudia vertit,

Sic miseris peperit cordibus axis opes.

CALIX. HIÉROTHECA.

CAP. II.

Eucharistia à sitientibus recepta.

Psal. 77. 26.

Psal. 83. 17.

Theod. hunc in loc. Eucharistia indeficiens.

5. Calix, liquore plenus homini sitienti maximè acicidit pretiosus, & suavissimus. Unde lemma; *ÆSTUANTI SUAVIOR*. Ita Calix Eucharisticus illorum gustum peculiari ac dulcissimâ voluptate perfundit, qui mensam Divinam ardentiore desiderio, ac siti magis religiosâ accumbunt. David posteaquam aquas, per Mosen è rupe durissimâ elicitas, commemorasset (*Eduxit aquam de petra*) tandem iisdem aquis saporem ac dulcedinem mellis attribuit. (*& de petra melle saturavi eos*.) Veluti diceret, aquas illas, naturâ suâ inspidas, populo sitienti adeò advenisse pretiosas, ac si melle & saccharo fuissent conditæ. Theodoreti verba sunt; *Quia illis sitientibus mellis dulcedini similis visa est*.

S. Tho. 2. quæst. 85. 57.

6. Calicis Eucharistici liquor, quamdiu centro suo nitetur orbis, nunquam deficiet. Unde lemma; *REFICIT, NEC DEFICIT*. Vel, *HAURITUR, NEC EXHAURITUR*. S. Thomas Aquinas, de cibo Eucharistico differens, ait; *Manducatur itaque à fidelibus, sed minimè laceratur: quinimò diverso sa-*

cramento sub qualibet divisionis particula integer perseverat. Et quod de augustissimo Servatoris Corpore, id ipsum de pretiosissimo ipsius sanguine pronuntiare Fides jubet. *Ecce verum cibum*, inquit, Eusebius Gallicanus, *qui REFICIT, & NON DEFICIT, sed usu suo proficit, de suis crescit expensis*. &c.

Euseb. Gall. Hom. 2. ad Monachos.

7. Sicuti calix, generoso vino plenus, *SUMENTEM INEBRIAT*, ita calix Eucharisticus animam fidelem in ebrietatem extaticam ac suavissimam abripit. Regius Propheta attonitus de illo vaticinatur, *Et calix meus inebrians, quam præclarus est!* Meus S. Laurentiu Justinianus, *Semel*, inquit, *pro te datum est pretium, sed poculum quotidie consecratur, tibi que apponitur, ut bibas. Bibas, inquam, ut inebrieris, non vino, in quo est luxuria, sed amore, sed júbilo*. Inebriat profectò calix iste sanguinis Domini, ex toto corde diligentem alienat à se, & copulat Christo, quem sumit &c.

Eucharistia inebriat.

Psal. 22. 5.

S. Laur. iuj. serm. de Eucharistia.

8. Calicem, medicatâ potionè horridum, hoc epigrammate dignoscendum propones; *MALA NOSTRA PELLE*. Verbis ex hymno illo mutatis; *Ave maris stella*. Certè calamitates in calice figurari solitæ, quantumvis à palato nostro ob amaritiam fastidiantur, interiorè tamen animæ languorem felicissimè personant. Opportunè S. P. Augustinus; *Intelligat homo medicum esse Deum, & tribulationem medicamentum esse ad salutem*. Et rursus; *Ad hoc exagitat tribulatio, ut exinaniat vas, quod plenum est nequitia*.

Calamita salutifera

S. August. Pj 2. 235.

9. Senecæ dictum est, in cratere aureo sapissimè venenum propinari. Proin' venustum ac pretiosum calicem hoc lemmate afficies; *IN AURO VENENUM*. Inde discas velim, Mundum sub adulterino felicitatis & divitiarum poculo extremam machinari perniciem. S. Laurentius Justinianus; *Illos solos, inquit, qui ignorant Deum, & futura non prævident, decipit mundus, aureo etenim eos inebriat calice, variis donis, pollicitationibusque deludens, ad sempiternam trahit exitium*.

Mundus decipien

S. Laur. iuj. Ep. c. An. c. 13.

10. Voluptatibus & blanditiis terretis familiare est, dulcedinem, primis degustatam labiis, paulò post amarore ingrattissimo turbare. Quare hanc calici epigraphen subjunxi; *NE GLI ORLI IL MELE IL FIEL SERBA NEL FONDO*. Id est; *IN LABIIS MEL, FEL SERVAT IN IMO*. Huic Emblemati prolixè suffragatur Salomon; *Favus distillans labia meretricis, novissima autem illius amara quasi absinthium &c.* Et S. P. Augustinus; *Mare est sæculum hoc, falsitate amarum, procellis turbulentum, ubi homines cupiditatibus perverfis & pravus facti sunt velut pisces invicem se devorantes*.

Volupta mundi.

prov. 3.

S. August. Pj. 64.

11. Crater aureus, vino plenus, epigraphen à P. Masenio recepit; *SATIS OMNIBUS UNUS*. Ita SS. Eucharistia, etsi millicies absumpta, milles tamen manet integerrima, totique humano generi exsatiando sufficit. Unde S. Thomæ Aquinatis carmen; *Sumit unus, sumunt mille, quantum isti, tantum ille, nec sumptus ab sumitur*. Maria Virgo quoque adeò plenus est gratiarum calix, ut in omnes ac singulos homines sine defectu sit effusissima. Ut adeò benè ab Andrea Hierosolymitano cognominetur *Crater, qui Deum suscipit, sapientia, qua non potest exinaniri*. Et à Buteonc; *Crater, fundens exultationem*. In rem præsentem canit Emblematis sui Interpret P. Masenius;

Eucharistia.

Maria V

And. Hier. Orat. de S. sumpt. Pulch. m. gre. p. 133.

Vorum erat hoc quondam Bacchi de classe ministri, Ut nunquam vacuus tangeret ora scyphus.

Hauftus inexhausti modo propinatur amoris, Virgineus crater si tibi, mysta, placet.

12. Crater

S Hieron. in
Michaans
Prophet.

12. Crater Philotesius, sive aureus, vino destinatus, epigraphen reddit. LAUDATUR VACUUS, SED PLENUS AMATUR. Ita ferè amici pro-

bi ac pauperes tantum laudantur, sed divites amantur. Unde, S. Hieronymo teste; *Delicata est amicitia, qua amicorum felicitatem & divitias sequitur.*

Amicus.

Christus
Eucha-
stia.

Greg. l. 4.
ialog. 58.

Tho. in
usc. 57.

Eucha-
stia.
Tho. serm.
Corporis
risti.

13. **H**ierotheca, SS. Eucharistiam complexa; epigraphen à me recepit; **MAXIMUS IN MAGNO.** Seu ut aliis placet, **MAXIMUS IN PARVO.** Mirum est, ac Divinæ omnipotentiae specimen, quod totum ac ingens Christi Corpus unâ contineatur hostiæ particula. Ut verò de hoc mysterio etiam oculis ac sensibus tuis aliquam concilies fidem, operæ pretium erit inspicere demonstrationes Theologicas, Phisicas, & Mathematicas, quas eruditè explicat, & æri incisus proponit P. Cornelius à Lapide in cap. 26. Matthæi v. 26. *Quis enim fidelium habere dubium possit, inquit S. Gregorius Papa, in ipsâ immolationis horâ ad Sacerdotis vocem calos aperiri, in illo Jesu Christi mysterio Angelorum choros adesse, summis ima sociari, terrena caelestibus jungi, unâ quoque ex visibilibus atque invisibilibus fieri.* In rem nostram longè maximè faciunt verba illa Salamonis post ædificatum templum stuporis plena; *Ergonè putandum est, quod verè Deus habitet super terram? si enim calum & calicet te capere non possunt, quanto magis domus hæc (angusta hæc panis peripheria) quam adificavi? Quid enim, inquit Doctor Angelicus, hoc Sacramento mirabilius? in ipso namque panis & vinum in Christi corpus & Sanguinem substantialiter convertitur: ideoque Christus, Deus & homo perfectus, sub modici panis & vini specie continetur.*

14. P. Franciscus Rhem, Societatis Jesu, primarius SS. Theologiæ Professor in alimâ Universitate Diligantâ, præclaris suis de SS. Eucharistia Theſibus Hierothecam præfixit, subjuncto D Thomæ lemmate; **LATENT RES EXIMIE.** Res enim verò in SS. Eucharistia ita latent eximie, ut sit miraculum non modò miraculorum ab ipso factorum maximum

(ita enim vocat Doctor Angelicus) sed omnium planè ipsius mirabilium operum mirabilissimum quoddam compendium: utpote in quo continetur illud ipsum Christi Redemptoris nostri corpus, quod ex castissimi B.V. visceribus prognatum, & in cruce interemptum, tertio post die revixit: illud ipsum, inquam, quod modò sedet ad dexteram Patris, secundum animam, carnem, & Divinitatem. Meritò proinde exclamat S. Thomas Aquinas, *O Pretiosum & admirandum convivium, saluiferum, & omni suavitate repletum! Quid enim hoc convivio pretiosius esse potest? in quo non carnes vitulorum & hircorum, sed nobis Christus sumendus proponitur verus Deus. Quid hoc Sacramento mirabilius?*

S. Thom. in
Opusc. 57.

Fama
virtutis.
Sil Ital. l. 15

C A M P A N A

Caput III.

15. **A**Ri campano subscripsere; **COMINUS, ET EMINUS.** Vel; **ET PROPE, ET PROCUL.** Hæc inscriptio etiam conspiciis, sagittæ, Pharo, aliisque corporibus symbolicis communis est. Haud aliter virtutis fama & propè & procul non sine gloriæ echone resonat. Silius Italicus virtutem in hæc verba loquentem sistit.

*Mecum honor, & laudes, & lato gloriæ vultu,
Et decus, & nivis Victoria concolor alis,
Me cinctus lauro perducit ad astra triumphus. &c.*

Voces Apostolicæ, ceu totidem campanæ, tam

Prædica-
tio apo-
stolica.

Psal. 18. 5. 1
S. Io. Chryf.
Hom. 15. in
Matth.

intra nativas ac vicinas Galileæ, Judææ, Samariæ, aliasque regiones, quàm in remotissimis quibusvis mundi angulis percubuerunt. Enimverò in omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum. S. Joannes Chrysofostomus Christi ore ait; Non ad duas quippe urbes, aut decem, aut viginti, neque ad unam vos mitto gentem, sicut mittebam Prophetas, sed ad omnem terram prorsus, ac mare, totumque mundum. &c.

Virtus ve-
ra.

Torq. Tass.
Geruf. Liber
Cant. 6. st. 45

16. Hominem, è crebro calamitatum impulsu ad sonoras heroicæ ac generosæ indolis suæ voces excitatum, campanæ non absimilem dices, quæ hanc præferat inscriptionem; ET PERCUSSA VALET. Torquatus Tassus de Argante scribit, quòd inter geminata vulnera ferocior evaserit.

*Qual nel' alpestri selve orsa, che senta
Duro spiendo nel fianco, in rabbia monta:
E contra l'arme se medesima avventa,
Ei perigli, è la morte audace affronta:
Tale il Circasso indomito diventa,
Giunta hor piaga, à la piaga ed onta à l'onta:
E la vendetta far tanto desia,
Che sprezza i rischi, è le difese oblia.
E congiungendo à temerario ardire
Estrema forza, è infaticabil lena
Vien che si impetuoso il ferro gire,
Che ne trema la terra, è il ciel balena. &c.*

Idem Cant.
8 stanz. 23.

Et alibi, de Sueno, acerbè sauciato, canit;
*Ripercote percosso, è non s' allenta:
Ma quanto offeso è più, tantopiù noce.*

Gen. 32. 28.

Ildeb. Ep. 37.
S. Greg. 5.
Moral. c. 12.

Jacob, quando nervum ab Angelo incisum ac marcescentem retulit, miro invalescere cœpit robore, ac fortis cognominatus est. *Si contra Deum fortis fuisti.* Quod observans Ildebertus Turonensis Pontifex, ait; *Percussus in femore Jacob, sine pede firmius nititur.* In hanc rem præclare S. Gregorius Papa; *Fortitudo inquit, non nisi in adversitate ostenditur, tantò enim quisque se ad fortitudinem profecisse verius demonstrat, quantò mala robustius tolerat.*

Calamitas
facit orare

S. Greg. l. 7.
Moral. c. 9.
in Job. c. 6.

17. Campana altum semper fileat, nec nisi malleo percussa sonat. Unde lemma; DAT PULSATA SONUM. Eorum hæc idea est, qui tum demum voces in cœlum supplices spargunt, quando Numinis supremi dextera; morbis, inquam, ac calamitatibus, feriuntur. Appositè S. Gregorius Papa; *Æs, cùm percussatur, canoris valde sonitus ex ejus percussione formatur. Quidam, à metallo aris in nullo discrepantes; cum flagella supernæ percussione accipiunt, pie confessionis sonitum emittunt.* Certè David, crebrà persecutione, ac domesticorum morte pulsatus, elegias suas flebiles & devotas passim versus cœlum emisit. Manasses, captivitate multatus, in pœnitentiæ ac contritionis gemitu prorupit. Ezechias, extremis terroribus concussus, voces suas ad canticum dicendum levavit. Antiochus, cùm violentos dolores sentiret, cœlum precibus fatigare, ac sceleris sui veniam clatà voce precari cœpit. &c. Opportuna & in rem præsentem plurimum gratiosa est Patris Bernardi Bauhusii cœcena.

Bauhusius
l. 4. Epig.

*Nux, asinus, campana, piger, sine verberare cessant:
Hæc dura, hic tardus, hæc tacet, ille jacet.
Sed simul ut ferri plagam sentire, vel utim;
Hæc cadit, hic pergit, hæc sonat, ille studet.*

Religio.
S. Basil. Conf.
Monast. c. 19.

14. Campana, è diversis metallis fusa, sonum edit clariorem, quàm ex uno solo conflata. Unde quidam è familiâ Campanâ, diversis honorum ac dignitatum titulis insignitus, hoc lemmate campanam distinxit. COMMIXTIONE CLARIOR. Eadem diversarum nationum unio ac concordia Religiosos ordines plurimum illustrat. S. Basilus Magnus, *Hujus*

vite instituto, inquit, quid est tandem quod jure comparari possit? quid eo beatus dici? quid hæc conjunctione, unitate, & necessitudine aptius excogitari? quid mutua inter se morum, animorumque contemperatione gratiosius fingi? Homines ex diversis nationibus ac regionibus profectos, per exactam morum ac disciplinæ similitudinem adeo in unum veluti coaluisse, ut in pluribus corporibus unus modò animus esse videatur. Et magis succinctè Paulus V. de Societate Jesu pronuntiat, *GLORIAM ingentem ejus societatis ESSE nationum COLLECTIONEM.* Caterùm eodem Emblemate etiam matrimonium significatur, in quo duo sponsi, nobilitate ac generis splendore illustres, utramque familiam suam clarissimis incrementis promovent.

Paul. V. in
Bullar. So
Jesu p. 30
Matrim.
nium.

19. Æs campanum, dum perfonat, CONVOCAT OMNES. Ita sonorus Apostolorum clamor omnes omninò mundi provincias ad fidem Christianam accersivit. Enimverò, vaticinante Psalte, *In omnem terram exiit sonus eorum.* Adeoque, teste Magno Augustino, dum calor Verbi Dei ubique per Apostolos diffunditur, non erit, quid possit dicere peccator in judicio Dei. In rem præsentem Georgia de Montenay canit,

Pf. 1. 35.
S. August.
serm de a
vers. 20. 65
Georg. M.
Embl. 43

*Æra quatit, pulsuque ad cœtum convocat omnes
Præco, nec in culpa est, si quis adesse negat.
Sic æterna Deo vulgante oracula, surdum
Quisquis agit, propriâ dat sibi fraude malum.*

20. Æs campanum, humi ad turris cujusdam pedes collocatum, epigraphen sustinet. AUDIAR, SI TOLLAR. Concionator nullum in peccatorum cordibus sonum cum fructu efficiet, nec aures fortietur piæ, nisi è terrenis vitiorum sordibus ad virtutum cellitudinem sublevetur. Nam teste S. Gregorio Papâ, *Sermo dulcedinem non habet, quem vita reproba infra conscientiam remordet.* Joannes Baptista Mazzolenus eandem præclari cujusdam Oratoris ideam statuit, qui è tenui ac infimâ fortunâ in locum editiorem sublevatus, facundiam suam amplissimè propagavit. Unde campanam hoc poemate Italico loquentem introducit.

Concio
nator.

S. Greg.
homil. 3.

Orator
pauper

Di metallo sonoro

*Che mi giova il tesoro:
Se il disastro mi fa, giurata guerra;
E tiemmi oppresso à terra?
S' altri per sua bontà
Mio dolco Mecenate esser vorrà,
Dal mio centro esaltato,
Darò si ben formato
Il suon, come d'argento;
Che l' Italico Ciel n'andrà contento.*

21. Cythara, organum, tuba, tibia, aliaque instrumenta musica in eo à campanis differunt, quòd hæc suos sonos versus omnè partem latissimè propagant; illa verò eisdem ad unam tantum coarctatos habent. Unde lemma campanæ subjectum; DAT UNDIQUE SONUM. Genuina hæc hominis verè perfecti imago est, qui, sive loquatur, sive taceat, sive gradiatur, sive stet, semper oculis, linguâ, pedibus, nutibus, gestibus, omnique loco & tempore continuo optimi exempli & doctrinæ sanissimæ sonos quaquaversum spargit. S. Hieronymus, è Pontificis Hebræi extremâ veste tintinnabula aurea suspensa observans, ait; *Idcirco tintinnabula vestri apposita sunt, de vestitu ut, cum ingrederetur Pontifex in sancta Sanctorum, TOTUS VOCALIS INCEDAT.* Et denique, *Tanta debet esse scientia, & eruditio Pontificis Dei, ut ET GRESSUS ejus, ET MOTUS, ET UNIVERSA VOCALIA SINT. Veritatem mente concipiat, & toto eam habitu resonet, & ornatu: ut quidquid agit, quidquid loquitur, sit doctrina populorum.*

Justus.

Sacerd.

S. Hieron.
ad Fabian.
Sacerdot.

Loqui. 22. D. Didacus Saavedra campanam ruptam hoc lemstate affectit; EX PULSU NOSCITUR. Significabat nimirum plerosque animi affectus è verbis nostris, ceu indice clarissimo, conjici posse. *In lingua enim*, ut Siracides testatur, *sapientia dignoscitur, & sensus, & scientia, & doctrina in verbo sensati.* Unde **Eccles. 4. 29.** ministri synagogæ, cum S. Petro colloquerentur, dixerunt; *Loquela tua manifestum te facit.* Ab his nihil alienus Menander, ait; *Viri character sermone cognoscitur.* Seneca; *Oratio vultus animi est: si circumiuncta est, si fucata, & manufacta, ostendit illum non esse sincerum, & habere aliquid fracti.* Et Antonius in Melissa; *Vas facile scitu & sono; homo sermone probatur.* Antisthenes, à Laertio adductus, affirmat, amicum inter adversæ fortunæ impulsus omnium optimè dignosci posse. *Sicut vasa explorantur pulsu, & tinnitu; sic amicorum fides exploranda est iribulatione & rebus adversis.*

23. *Æs campanum, è contignatione suâ suspensum, quantum fuerit à trabium vicinarum contactu liberius, tantò sonitum edit clariorem ac suaviorem.* Unde D. Carolus Bossius hanc illi epigraphen subdidit. **DUM NIHIL HÆREAT.** vel ut magis distinctè loquar; **MAGE SONORA NON HÆRENS.** Spirantem hanc hominis apostolici ideam dixeris, cujus voces auditorum benevolentiam tantò felicis ac suavis sibi conciliant, tantò è pectore liberiore, ac terrenis facultatibus omnibus magis inope, proficiscuntur. Christus, cum Discipulos ad Evangelium, universo mundo promulgandum his omninò verbis institueret, *Euntes autem predicare dicentes, quia appropinquabit regnum celorum;* subjunxit; *nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram &c.* veluti plena rerum terrenarum abdicatio ad vocis apostolicæ harmoniam spargendam, methodus esset omnium opportunissima. S. Joannes Chrysostomus, *Angelos, inquit, eos ex hominibus, ut ita dicam, constituit, ab omni solvens vitæ hujus sollicitudine: ut una sola detineantur cura, quæ est doctrina:* Et S. Ambrosius; *Qualis esse debeat, qui evangelizat regnum Dei, præceptis evangelicis designatur: hoc est, ut subsidia secularis adminicula non requirat. &c.* In hanc rem plurimum accommodata sunt illa Balaamii verba; *Non est idolum in Jacob, nec videtur simulachrum in Israel, Dominus Deus eius cum eo est, & clangor victoriæ regis cum illo;* ac si diceret, animam, à rebus materialibus, terrenis, & diabolicis remotam, voces edere in aliorum profectum sonoras ac Evangelicæ victoriæ palmam promereri.

34. D. Aresius libro suo, quem Artem Prædicandi cognominat, Emblematis loco campanulam præfixit, quæ à manu quadam pulsata, apum volitantium examen alliciebat; cum epigrammate, **EKRANTES REVOCAT.** Mens imaginis, nî fallor, hæc erat; quòd ipse in erudito suo volumine cum plura imperiti Oratoris vitia dedoceat, eumque ad genuinæ Rhetoricæ tramitem revocet: vel quòd verus Prædicator homines sceleratos, per cujusvis vitæ licentiam errabundos, ad virtutis semitam sonoris suis vocibus reducat. His encômiis jam olim S. Maximus omnes S. Eusebii conciones, adhortationes, consilia, ac correctiones celebravit, & hodie etiamnum S. Ecclesia quemcunque verum animæ Pastorem iisdem S. Maximi verbis exornat. *Quantis hic cæcis, à via veritatis errantibus, amissum reddidit visum? Quantorum auribus surdis, & infidelitatis obturatione damnatis, ad percipiendam vocem cælestium mandatorum pretiosum infudit auditum? Quantorum animas, viventi in corpore jam defunctas, & delictorum mole obruitas ac sepultas, ad emendationem, san-*
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

quam ad lucem vocando, Deo resuscitavit? &c. Ita meus Concanonicus S. Marcellinus, posteaquam competum habuit, quòd Frisii ab ipso ad sanctam fidem conversi, denuò in pristinas idololatriæ errores declinarint, mox iterum missus in Frisi. um, salutaris predicatione illos **AD VIAM veritatis denuò REVOCAVIT.** Cæterum etiam correctio fraterna hanc iconem sibi propriam vendicat, quippe cujus beneficio anima exerrans ad pristina virtutis signa revertitur.

25. Aliquot campanulæ, quales ante ædium portas suspendi solent, ligneo circulo affixæ, ac in orbem dispositæ, epigraphen tenent. **AD OGNI PICCIOL MOTO.** Id est; **MOTUM AD OMNEM.** Ita suspiciosus, timidus, ac zelotypus amans, levissimâ quavis occasione turbari, & in querelas effundi solent. Conscientia quoque rea ad cujusvis auræ strepitum palpitat, & contremiscit. Cum gentiles Israelis populo è fronte obluclatentur, Deus dixit; *Dabo pavorem in cordibus eorum, & terrebit eos sonitus folii volantis, & ita fugient quasi gladium.* Haud aliter Sapiens in libro sibi cognomine ait; *Sive spiritus sibilans, aut inter spissos arborum ramos avium sonitus suavis, aut ludentium animalium cursus invisus deficientes faciebant illos præ timore.* Et S. Joannes Chrysostomus de assiduâ adulteri cujusdam inquiete differens, *Voluptas, inquit, quidem temporaria est, dolor perpetuus. Timor undique ac tremor, suspicio & anxietas: angulos metuit, umbras ipsius formidat, suos ipsius famulos, conscios, insidios, illam ipsam, quam cor-*
rupit: & virum, quem affectu contumelia. Cæterum Emblemate isto ignava & impatiens anima demonstratur, quæ levissimo digito tentata, mox in lamenta ac ejulatus gravissimos adversus Deum erumpit. S. Hilarius; *Si quid adversi accidit, prona in Deum querela est. Deum enim inter damna sua Avarus accusat; Deo cum invidia stetuum suorum orbatus irascitur &c.*

26. Campana ex sono cognoscitur, integrane sit, an fracta? Unde lemma; **DIGNOSCITUR SONITU.** Ita ex voce, sonoque verborum, interiorem hominis conditionem indicio minimè vano conjice, relict. S. Chrysostomus super illis Apostoli verbis, *Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat;* ita pronuntiat, *Quale cor unusquisque habet, talia verba loquitur, & talia opera facit.* Et S. Clemens Alexandrinus; *Cum verba omnia à cogitatione & moribus emanent, fieri non potest, ut verba aliqua mittantur ridicula, quæ non procedunt à moribus ridiculis. Ex abundantia liquidem cordis os loquitur.* Gemma illa Martyrum, S. Ignatius, in medio tormentorum, & inter ipsas manus carnificum constitutus, augustissimum nomen **JESU** perpetuò ingeminabat; rogatus hujus causam; hæc, inquit, est, quia gesto illud cordi meo altissimè infixum; ejus post mortem aperro corpore repertum est; illud in cordis medio litteris aureis efformatum.

27. Campana, magnitudine suâ & pondere insignis, ubi nulla ipsam manus movent, diuturno conticefcet otio, suâque nunquam sponte ullum sonitum emitter. Unde pendentem campanam subscripsit Serenissimus Philotheus; **QUID MOLES, SI Gratia Dei NON MOVES?** Multò minus mortales, Divinâ destituti gratiâ, vitæ suæ movebunt gloriam fortunamque; quum absens Dei manus derelinquat hominem, ut, veluti in gloriam terræ pondus, ignavo emarcescat otio. Verissimè docet Theologorum Princeps S. Augustinus; *Gratia efficit, ut non tantum velimus rectè facere, sed etiam possimus non viribus nostris, sed liberatoris auxilio.* Canentem audi Emblematis Authorem;

Eccles. 4. 29.
Matt. 26. 27.
Senec. ep. 115.
Ant. Meliss. serm. 48.
Amicitia. Laert. 1. 2. c. 8.
Prædicator.
Matt. 10. 9.
Ibid. n. 10.
S. Io. Chryf. Hom. 13. in Matt. S. Ambros. in Luc. 9. 3.
Num 23. 21.
Solitudo.
Prædicator.
S. Maximus Hom. 59.

Offic. Can. Reg. 15. Iulii.
Correctio fraterna.
Zelotypus
Peccator timidus.
Levit. 26. 36
Sap. 17. 17.
S. Io Chryf. Conc. 1. de Lazaro.
Impatiens.
S. Hilar. in Psal. 115.
Verba hominem indicant.
S. Chryfost. ad Epist. 4.
S. Clem. Alex 21. l. 2 de paed. c. 5.
S. August. in Expos. E. 1. ad Roman. propof. 13.

*Que campana suo pendet liberrima templo,
Hæc nullos edat, sit nisi mota, sonos.
Mota movet tremulas raucis clangoribus auras,
Atque agit officium, sed prius acta, suum.
Quid moles operosa juvat, nisi moveris aptè?
Et nisi mota suas discat obire vices?
Ferreæ sum moles, sum pondus inutile terra:
Sed si me moveant Numina, motus agam.*

28. Campana, si pulsetur, fulmina & tempestates arcet, virtute sive naturali, sive interdum miraculosâ. Lemina; FULMINA PELLIT. Virtutem hanc prodigiosam experiuntur agri Diessenses in campanâ suâ majori, quæ sacris Divæ Mechtildis, Canonice Regularis, crinibus commixta, vim ita validam in tempestates ac fulmina habet, ut illas omnibus inspectantibus dissipet, credantque incolæ, omni jam periculo fruges suas esse liberatas, quando sonantem audiunt S. Mechtildis campanam; uti fusè testatur R. D. Thomas Durr in ipsius vita. Idipsum testatur experientia de majori nostrâ campanâ VVettenhulana, quæ tantâ est adversus tempestates virtute, ut nemo meminerit, ullum à fulmine & grandine illatum frugibus damnum, quando campana noltra, cui Mariæ Theodoræ nomen, pulsata fuit. Porro Prædicator, instar sonantis campanæ, omnia tentationum fulmina, & vitiorum tempestates pellit: quia, teste Magno Augustino, *Tota prædicatio, dispensatioque per Christum, hæc est, & alia non est, ut resurgant animæ, resurgant & corpora.*

CANDELABRUM.

Caput IV.

29. **D.** Joannes Baptista Mazzolenus Emblematis loco grande candelabrum depinxit, quod ad altaris crepidinem collocari solitum, nunquam nisi sub Missæ canone accenditur. Epigraphen addidit; TANTUM AD SACRATIORA. Sacerdotem hæc idea spectat, qui alia omnia fastidians, negotiis tantum Divinis ac sacrosanctis deserviat. Huic Apostolus aurem vellicans, ait; *Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus.* Et P. Cornelius à Lapide; *Finis & scopus Sacerdotis est gloria Dei. Quocirca Sacerdos in omnibus suis actionibus hunc finem & scopum spectare debet.* &c. Unde S. Hieronymus; *Summa stultitia est, inquit, renuntiare saculo, dimittere patriam, urbes deserere, & Monachum profiteri, & inter majores populos vivere peregrè, quam erat victurus in patria.*

30. Candelabrum, lucernam & faciem sustinens, non sibi, sed solis circumstantibus illuminandis deservit. Ut ad eod. epigraphen, nî fallor, opportunam subjunxerim; ALTERI LUMEN. Ita Hebræorum populus, per varias provincias dispersus, mundo quidem ad propheticam lucem, de Servatoris nostri vitâ & morte diffundendam, inseruit; ipsomet interea extra obstinatum suam caliginem nunquam eluctante. S. P. Augustinus, Judæis acerbè exprobrans, *Dispersit vos, inquit, per universas terras, ut ubique prophetias de ejus Nativitate, Passione, Resurrectione, Ascensione, quæcunque dicta sunt, vos proferatis, atque lucernam legis, tanquam lignea candelabra, sensu carentia, gentibus ministratis.* Cæterum candelabro similes se probant vitiosi illi Prædicatores & Magistri, qui alios optimis consiliis illustrent, propriam verò vitam inter cymmerias flagitiorum umbras assiduo traducunt.

31. Aureum Legis veteris candelabrum, septem instructum lychnis, ignem suum è cælo accepit. Unde

inscriptionem adjecit P. Masenius; **IGNEM HAURIT AB ASTRIS.** S. Ephiphanio teste, Maria Virgo est Candelabrum, quod ab altissimo throno accepit lucidum ignem. Quidquid enim in Deiparâ illustre ac splendidum reperitur, id totum è cælo liberalissimè promanavit. Unde rectè ab Andrea Hierosolymitano cognominatur *Candelabrum aureum, septem lychnis, donis scilicet Spiritus sancti ornatum, clarum & lucidum.* Pulchrè in rem præsentem canit Emblematis Author.

*Ignem hausere sacrum prisca reverenter ab astris,
Et proscripta adytis flamma profana fuit.
Quidquid in illustri splendescit Virgine, quidquid
Ardet, ab æternis ignibus illud habet.*

CANDELABRUM TRIGONUM. Cap. V.

32. **I** Sabella, Marchionissa Mantuana, ut palam faceret, se inter gravissimas calamitates omnibus aulicis & amicis, uno solo excepto, fuisse destitutam, candelabrum trigonum, ab Ecclesia Romana quotannis in hebdomadæ sacræ officio usurpari solitum, figuravit, eique, unicam tantum candellam accensam inter omnes alias extinctas præferenti, subscripsit; SUFFICIT UNUM IN TENEBRIS. vel ut D. Aresio placet; MOERENTI SUFFICIT UNUM. seu ut D. Jovius inscripsit; UNUM PRO MULTIS. Et certè, unicus verus amicus instar plurimorum est, ejusque consilio inter omnes adversæ fortunæ umbras securus incedes. Franciscus Petrarca; *Amicum unum fidum expertum habeo? Habes ergo rem dulcissimam, sanctissimamque, quâ unâ post virtutem solam nihil homini melius in hac vitâ, seu natura, seu casus aliquis, seu labor, ac studium dedit.* Et prior illo Siracides; *Amicus fidelis protectio fortis, qui autem invenit illum, invenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio: & non est digna ponderatio auri, & argenti, contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vitæ & immortalitatis. Non enim, teste Cassiodoro, validior vel efficacior est vulneribus nostris medicina, quam habere, qui omni incommodo occurrat compatiens, omni commodo occurrat congratulans, ut junctis suis humeris onera sua invicem tolerent, & quod unusquisque propriam levius, quam amici portet injuriam.*

33. Hebdomadis sacræ ritus est, quod, post extinctam ultimam candelabri trigoni candellam, strepitus & fragor excitetur. Eò alludens D. Joannes Baptista Mazzolenus, Emblematis loco candelabrum illud pinxit, in quo unica accensa candela erat residua, cum lemmate; CIET EXINCTA TUMULTUM. Illustrissimam quandam familiam hoc Emblemata spectabat, quæ ad unicum superstitem Principem devoluta, tandem eo mortuo gravissimas turbas, & ob hereditatem à diversis expectatam, acerrima bella suscitavit: veluti in Alexandri Magni, Henrici III. Galliarum Regis, & hoc nostro ævo in Transylvaniæ Principis morte contigit. Cæterum idipsum de bono exemplo intelligere licet, quod, si vel unicum in bono Prælate aut Superiore sit residuum, etiam si subditi omnes ad vitia descedant, poterit virtutis & disciplinæ splendorem conservare: at si etiam illud extinguatur, tum demum ciebutur in Monasteriis turbæ, & omnia vertentur susque deque Experientiâ suffragante ait S. Gregorius Papa; *Cum majores voluptati deserviunt, minoribus lascivie frenâ laxantur, & tanto licentius hostis ad feriendum, occupat quanto hi, qui pro culpis intercedere poterant voluptati vacant.*

S. Mechtildis.

Them Durr
6.15. Vita

Prædicator.
S. Aug. Tract.
23 in Ioh. n.

Maria V.
S. Epiphani.
Orat. de
Laud. Deip.
And. Hierosol.
Orat. in salu
Ang.

Amicus.

Franc. Petr.
L. 1. de Reine
dialog. 52.

Eccles. 6.14

Cassiod. l.
Amicit. c.

Princip
unicus

Exem-
plum i
Prælati

S. Greg. l.
dialog.

CREPITACVLVM.

CAPUT VI.

34. **I**N hebdomade sanctâ, quæ æri campano silentium indicit, crepitacula, seu, ut Rubricarum verbo utar, tabellæ usurpantur. His D. Jovius Emblematis loco subscriptis; CREPITANT, DUM SONORA SILENT. Loquaces illas & rudes hominum linguas hæc idea coercet, quæ, doctis tacentibus, altum vociferantur, & effrontem suam ignorantiam ingenti clamore passim, ac cumprimis coram imperitioribus, venditant. P. Cornelius à Lapide bellam hanc Hebræorum doctrinam, ex Pirke avoth desumptam, refert. *Vir sensatus tacet & obmutescit coram seniore aut sapientiore se; loquentem non interpellat: vix respo det interrogatus, &c. contrario prorsus modo destulto ratiocinandum est.*

35. Iisdem crepitaculis epigraphen subjunges, priori contrariam; CUM CREPITANT, SONORA SILENT. Id ipsum non rarè in colloquiis fieri amat, ubi homine, in autoritate constituto, & ob ignorantiam suam plurima extra orbitam garriente, docti circumstantes respondere dedignantur. Cum Abderitarum Legatus coram Agide, Spartanorum Principe, plurima prolixè peroraret, Agis nihil unquam respondit: interrogatus vero, quidnam responsi suis ducibus deberet referre: *Hoc referes, inquit, Agis, quamdiu tibi visum fuit loqui, tamdiu me tacitum audivisse.* Hanc agendi methodum probè observatam habuit Christus, qui, tametsi Verbum Divinum & Sapientia infinita esset, adversus horrendos vociferantium Judæorum clamores, ac falsissimas coram Iudice accusationes silentium tenuit altissimum *Et cum accusaretur à Principibus Sacerdotum & Senioribus, nihil respondit.* Imò, interpellante etiam Pilato, *non audis quanta adversum te dicunt testimonia? nihilominus, non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur Prasfes vehementer.*

36. P. Camillus Anticus hanc crepitaculo gnomam subjungendam censet; SEMEL IN ANNO Ignavam illam hominum faciem hæc imago spectat, qui vix semel in anno advolvuntur cælo supplices & pœnitentes. In hoc argumentum canit meus Canonice D. Gregorius Brunellus;

*Parva, sed ingentes strepitus fert, atque per annum
Deservit templis ista tabella semel,*

*Hoc peragit, patrata semel qui crimina in anno
Plangit, & ad gemitus quem Metanea vocat.*

Hos pœnitentes, meâ quidem sententiâ, Possidoniatis maris Tyrrhæni accolis, non absimiles dixeris, qui, tametsi origine suâ Græci, annorum progressu à primavâ suâ institutione ita degenerarunt, ut veterum ceremoniarum ac consuetudinum penitus obliti, nec ipsâ Majorum suorum nomina servarint, ac barbarorum ritu, unde quaque rudissimi vixerint, nisi quoddam unicum totius anni diem certis solemnitatibus festivam peregerint, in quo Græcorum more vestiti inceserunt, Græcorum ritu sacrificarunt, idiomate Græce collocuti sunt, & per publicas plateas bacchati, miseriam & barbariem suam, in quâ degebant hæctenus, gravissimo dolore ac fletu deplorarunt. Sed id quamdiu? *Hæc cum omnes totâ passim urbe fecissent, postridie tamen ejus dici ad priorem facile vitæ cultum, barbaraque instituta turpiter devolvebantur;* uti de his populis refert Nicolaus Leonicensus.

37. Dum crepitacula nocturno tempore in Religiosorum domibus perstreperunt, singuli è somno ad

statos Psalmos & hymnos, in templo persolvendos, excitantur. His proinde subscriptis; EXCITANT, DUM CREPITANT. Haud aliter minitantis Dei supplicia, dum in peccatorum aatribus percrescunt, sceleratæ vitæ veterum iis excutere, & ad frugem suscitare solent. Certè Novitiæ, ab imminenti exitii sui nuntio plurimum percussæ, ad virtutis operationes evigilarunt, & *Pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ.* Verissimè Seneca; *Melius in malis sapimus.* Et S. Joan. Chrysof. *DORMITANTES NOS EXPERGEFACERE SOLET, & religiosiores facere TENTATIONUM NATURA.*

38. Crepitaculo inscriptis P. Jacobus Masenius; MOVE, STRIDEBIT. In hominem querulum & impatientem hæc imago convenit, qui, suæ permisus quieti & voluntati, nil nisi patientiam ac silentium spirat; at levissimè tactus, altum vociferatur, atque Æthnâ fumantior, convitia evomit. Nam, ut præclare docet S. Gregorius Papa; *In hoc mens justa ab injusta discernitur, quod justa omnipotentis Dei laudem inter adversa confitetur, quod non cum rebus frangitur, quod non casu gloria exterioris cadit. &c.*

C R V X.

Cap. VII.

39. **T**Ametsi sequentes icones, è Cruce formatæ, Emblematis aut Symboli naturam agrè sustineant; conabor tamen, ut hanc, pro Christiana pictate exprimentâ, quantum fas est, imitentur. Itaque Carolus Emmanuel, Sabaudia Dux, Crucis ligno gnomam præfixit istam. IN VIRTUTE TUA. Veluti diceret, omnem suam fiduciam arbore illa vitali, ac Crucifixi veneratione niti. S. Ambrosius; *Crucis arbor non solum religatum sibi hominem patrie repræsentat, sed etiam socios circa se positos virtutis suæ umbra custodit.* Et S. Leo Papa; *Ibi ergo se constituat Christianus, quò cum secum sustulit Christus, & ad id dirigat omnem viam suam, ubi scit humanam salutem esse naturam.*

40. Bartholomæus Roffus Crucem figuravit, cum lemmate; HINC SALUS. Verbis è Dominicæ Passionis Præfatione mutuatis; *Qui salutem humani generis in ligno Crucis constituit, In hanc rem apposuit S. Joannes Chrysofomus; CRUX, inquit, terrarum orbem convertit atque SANAVIT; hæc errorem abegit, veritatem reduxit, terram in cælum restituit.* Et S. Ambrosius; *CRUX Domini SALUTEM generi CONTULIT humano. Passio enim illius nostra redemptio est, mors ejus vita nostra est. &c.* Idem Ambrosius de Juvene, Naymi defuncto, ait; quod exanime ipsius corpus supra lignum recumbens, lætissimum mundi præfagium tulerit, fore, ut illud ipsum lignum, à Christo contactum, olim universo mundo salutem ac vitam parturiat. *Spem resurgendi habebat, inquit, quia ferebatur in ligno; quod etsi nobis ante non proderat, tamen posteaquam Jesus id tetigit, proficere cepit ad vitam: ut esset indicio, salutem populo per Crucis patibulum refundendam.*

41. Joannes Ferrus Abbas lemmatis loco de Cruce pronuntiat; DIVINI PIGNUS AMORIS. Gilibertus de sanguine, in Cruce effuso, ait; *Purpura hæc magnum quoddam est PIGNUS AMORIS, quem tibi dilectus exhibuit: verè magnum pignus Amoris mortis passio &c.* Et S. Bruno; *Expansio manuum Christi in Cruce significavit dilectionem, quâ semper amplexari voluit Judæos.*

42. D. Didacus Saavedra Crucis labarum, Constantiano Imperatori è cælis monstratum, iisdem

Minæ Dei excitant.

Marth. 12. 41
Senec. Epist. 95. sub fin.
S. Chrysof. Hom 14 ad Popul.

Impatiens. S. Greg in Moralib.

Sperare in Christo. S. Ambros. serm. 55.

S. Leo serm. 19. ac ss.

S. Jo Chryf. hom 55 in Marth. S. Ambros. serm. 52.

Idem lib. 5. Comment. in Luc. 7.

Cruz amoris pignus. Gilib. serm. 18. in Cant. S. Brn. o. 2. ad Rom. 6. 12. v. 11.

norans quax. Corn. à P.

inceps doctus.

marsh in post. iconic. hristus itens. ash 27. &c.

fundatus pœnitens.

ic, Leonic. 2. c. 11.

characteribus insignivit, quos Constantinus in prodigiosa illâ Cruce exaratos legerat; IN HOC SIGNO. Innuebat videlicet, omnem victoriæ obtinendæ fiduciam à Principibus in Dei cultu ac Religionis Catholicæ exercitio unicè defigendam esse. Perspicue Apostolus; *Sancti per fidem vicerunt regna fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum.* Absalon Abbas! *Signum victoriae, inquit, in ligno crucis constituere voluit, in quâ dum hostis antiquus appetiit escam carnis, transfixus est aculeo Divinitatis.* Et Christophorus Finottus;

*Fide Crucis: tota hoc pendet victoria signo,
Hinc Erebi clades: hinc anima que salus.*

43. Idem quandam S. Jacobi Crucem, in conchæ sinu formatam, & è chordula suspensam, hoc epigrammate notavit; PRETIUM VIRTUTIS. Veluti diceret; illud Equitum insigne nemini atei, nisi ob industriam ac labores suos optimè merito, conferri. Legibus Imperatoriis sancitum est; *Honoris augmentum, non ambitione, sed labore ad unumquemque conveni pervenit.* Lampridius, inter cætera Alexandri Severi Imperatoris encomia, etiam hoc recenset; *Aurum & argentum raro cuiquam, nisi militi divisit, nefas esse dicens, ut dispensator publicus in delectationes suas & suorum converteret id, quod provinciales dedissent.*

44. Crux, olim infamiæ ac mortis instrumentum, à Dei Filio in gloriæ ac vitæ tesseram, metamorphosi penitus prodigiosa, commutata est. Ut ad eò hanc epigraphen minimè incongruam præferat; EX DECORE DECUS. Vel ipsiusmet Crucis voce; FUI STROMENTO DI MORTE, HOR SON DI VITA. Id est, MORTIS OLIM, NUNC TESSERA VITÆ. In hoc argumentum S. Joannes Chrysoströmus; *Hæc enim Crux antea erat mors execranda, mors opprobrii, & ignominia plena, mors omnium turpissima; sed ecce! nunc ipsa vita evasit honorabilior, & coronis splendidior, & omnes eam in fronte circumferimus, non solum non erubescens, sed etiam gloriantes.* Guido Calonius in suo Theatro poetico Sancti Crucis supplex canit;

*Tu di pena strumento, hor se di gloria
Ministra, è Carro al gran trionfo eterno
Del mio Signor, che riportò vittoria
Morendo in te del debellato inferno.
Già fosti infame, & hor per te si gloria
Di Dio l'albergo lucido, è superno
C' Cà in tue sanguigne stille ardenti, e sole
Un abisso di lume, un sol del Sole.*

45. Meâ quidem sententiâ, Crucis opportunè inscripseris; NECE VITAM. Enimverò mors, à Servatore nostro supra Crucistruncum tolerata, fidelibus cunctis vitam protulit; Et sicuti Adamus fatalem è ligno fructum surripuit, ita lignum Crucis fruges, felicissimâ vitâ gravidas, nobis affert. Richardus à S. Laurentio, in illa sacri Epithalamii verba commentatus, *Sub umbrâ illius, quem desideraveram, sedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo, ait; Umbra Christi proprie est eorum imitatio, quæ fecit in passione, quando scapulis suis cruci affixis, obumbravit Ecclesiam, ut fervorem paterna iracundia temperaret. In hac umbra vita est anima; extra hanc umbram sola mors.* Thren. 4. dicitur Christo; *In umbrâ tua vivemus.* Et S. P. August. *Si Sancta Crux elevata non esset, Christianus populus in æternum periisset.*

46. Bibliotheca Patrum Reformatorum de Varesse, Symboli loco, vitam præfert, quæ cruce, ceu palo nixa, pro Crucifixo venustum botrum suspensum habet; cum dicto; EN LA MUERTE ESTA LA VIDA. Id est; IN MORTE VITA. Mens

iconis est, æternam vitam non nisi è calamitatum ac Mortificationis. Martyrii cruce scaturire. Ipsummet Servatorem, testem locupletissimum, audi; *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* Enimverò, interprete Magno Augustino, *Si cupis vitam tenere cum Christo, noli mortem timere pro Christo.*

47. Calixtus III. Pontifex Maximus, Cruci subscripsit, OMNES REGES SERVIENT EI. Hæc nimirum S. Crucis est gloria, quod omnes Principes & Reges ei se cogantur submittere. S. P. Augustinus; *Christus de Cruce sua vicit Reges, & subjugatis eis, ipsam Crucem in fronte fixit: & gloriantur de illa, quia ibi est salus eorum.*

48. Prædestinationis arcanum significaturus, tres Cruces pinges; mediam scilicet Christi Servatoris, & extremas duorum Latronum; cum lemmate; VITAMQUE PROPINO, NECEMQUE. Unus enim ex latronibus illis salvatus est, alter verò, æquè Cruci vicinus damnatus. S. P. Augustinus; *Tres Cruces in uno loco erant; in unâ latro liberandus, in alia latro damnandus, in media Christus, alterum liberaturus, alterum damnaturus.* Porrò Crucis nomine Monasterium aut quamcunque calamitatem intelligere licet, utpote in quibus ad salutem consequendam non sufficit, ut in iis moreris, nisi insuper virtuosè vivas, & cum sancto Latrone dignos pœnitentiæ fructus facias. Rursus idem S. Doctor; *Ipsi Crux, si attendas, tribunal fuit: in medio enim Judice constituto; unus latro, qui credidit, liberatus, alter, qui insultavit, damnatus est.*

49. Cruci hanc præfiges epigraphen; HÆC SEMITA COELI. Neque enim aliter æternam beatitatem consequeris, nisi per viam crucis & tribulationis. Teste Magno Augustino, *Nemo potest transire mare hujus sæculi, nisi Cruce Christi portatus.* Et rursus; *Qui in Cruce Christi gloriatur, non vult placere in carne, quia persecutiones carnalium non timet, quas prior ut crucifigeretur ille sustinuit, ut vestigia sua sectantibus præberet exemplum.*

50. Eidem inscribere; IN HOC MEA GLORIA. Penè in hæc ipsa verba Apostolus; *Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* S. P. Augustinus, *Non est magnum in Christi sapientia gloriari; magnum est, in Cruce Christi gloriari. Unde tibi insultat impius, inde gloriatur pius. Unde tibi insultat superbus, inde gloriatur Christianus. Noli erubescere de Cruce Christi; idè in fronte, tanquam in sede pudoris, signum ipsum accepisti.*

L A M P A S.
CAP. VIII.

51. **D**aresius Christum circummeisum lampadis emunctæ symbolo exornavit; addito lemmate, UT OMNIBUS LUCEAT. Enimverò Divinus Infans in circumcisione summam suam charitatem & ardentissimum patiendi desiderium universo mundo manifestavit. Idem Emblemata etiam SS. Martyres concernit, qui ferro occisi, aut capite plexi, sub terræ ac cæli conspectu clarissimum gloriæ lumen sparserunt. S. P. Augustinus; *Martyres jam evaserunt, & in exultatione cum Christo sunt recepturi corpora, jam incorrupta, eadem ipsa, quæ primò erant corruptibilia, in quibus passi sunt pœnas, inde illis sicut ornamenta justitia.*

52. Decem Virgines, à S. Matthæo recensitæ, pari quidem labore suas exornarunt lampades; *Tunc surrexe-*

Sperare in Deo.

Hebr. 11 33
Abfal. Abb. ferm. 18.

Christ. Finot. distich. 87.

Premium datur merito.

l. contra publicam C. de remilit. l. 2.

Lamprid. in vita Severi Imp.

S. Crux.

S. Io. Chryf. in Psal 109.

S. Crux vitam affert.

Rich. à S. Laur l. 1 c. 7 de laud. Virg. in Cant. 2. 3.

S. Aug. ser. 90 de Temp.

10. 12. 25.
S. Aug. 171.
11. in 10a

S. Cruc. gloria.

S. August. Ps. 95.

Prædest. natio.

S. Aug. ep. 8

Religios

S. Aug. 171.
31. in 10a

S. Crux.

S. Aug. Tr. 2. in 10a

Idem c. 60. ad Galat

S. Crux. Galat. 6.

S. Aug. sc. 11. ex ad. à Carnu

Circum- sio Chri. SS. Mar- res.

S. Aug. P. f. in Psal. 12

Anth. 25. 7. Surrexerunt omnes Virgines illæ, & ornaverunt lampades suas. Imò, ut majori fastu lampades suas præferrent, gratiosâ insignium florum ac herbarum redolentium texturâ illas concinnârunt, ut docet P. Sebastianus Barradius. *Videntur, inquit, ornasse floribus, odoriferisque herbis, vel alio simili ornamento.* Verùm encarpa ac ornamenta illa omnia, deficiente oleo, Virgines fatuas penitus nihil juvârunt. Eò aludens D. Arefius, lampadem accensam Symboli loco statuit, cui manus quædam copiosum olei fomentum subministrabat; addito epigrammate, **ORNASSE NON SUFFICIT.** Innuebat videlicet, animam, solius fidei floribus exornatam, parùm juvari, nisi & bonis operibus, ceu totidem oleæ fructibus, affluat. *Vacua est sine operibus fides,* inquebat S. Isidorus; & frustra de sola fide blanditur, qui bonis operibus non ornatur. S. Joan. Chryostomus; *Sicut oleum lumen lampadis fovet; sic opera bona fidei vigorem succendunt.* Et alibi; *Sicut lucerna non quidem ex oleo accenditur, sed per oleum enutritur: sic fides non quidem ex opere nascitur, sed per opera nutritur.*

53. D. Vincentius Gilibertus lampadem, in mediâ domo accensam, hoc lemmate insignivit: **CUNGTIS ÆQUE LUCET.** Prælatum, Patrem familias, Judicem, aliosque in omnium beneficentiam & directionem constitutos; cum primis tamen Jesum Christum, ejusque Sanctam fidem hæc imago spectat, quæ instar lampadis, *illuminat omnem hominem &c.* Et verò Servator nullo alio, nisi concubiæ noctis tempore nasci voluit, ut hoc mysterio palam faceret, se instar lampadis, omnem è mundo caliginem dissipaturum. Tertulliano teste, *Mysticè factum est, ut Christus nocte nascereur, lux veritatis futurus ignorantia tenebris.* Adhæc non in alio loco, nisi sub paupere porticu, ad viam publicam expositâ, nasci voluit, ut divinitatis suæ splendorem in omne hominum nobilium, plebejorum, rudium, sapientum, advenarum, & domesticorum genus, instar lampadis, distribuere posset. *Dei namque filius,* inquit, Theodoretus, *Ancyrae Pontifex, ad se trahit & divites, & pauperes, eloquentes & tardiloquos; cum paupertate vivens, & in præsepio jacens.* Quantum verò ad Sanctam Christi fidem, ac Evangelicam doctrinam attinet, disertis verbis id ipsum confirmat meus Concanonicus, S. Prosper; *Doctrina apostolica, inquit, tam salubris, tamque vitalis, ut pro capicite venientium, neminem sui dimittat exortem: quia si ve parvuli, si ve magni, si ve infirmi, si ve fortes, habent in eâ, unde ajuantur, unde satientur.*

54. Lucernam ardentem, ac recenti oleo perfusam, hoc lemmate notavi. **QUA URITUR, AFFLUIT.** Emblematis construendi ansam suppeditavit Seneca his omninò verbis; *In lucernis oleum illò effluit, ubi exurit.* Ita Juvenis libidinosus ad illas ipsas voluntates properat, à quibus paulò post consumendus est. Verissimè Boethius; *Tristes voluptatum exitus, quisquis reminiscitur libidinum suarum, intelliget.* &c. Cæterùm Emblemate isto quencunque proprii mali sui authorem significare licet.

55. Libidinis flammam, in hominis incauti pectore accensam, à blandiente mulieris alloquio plurimum fomenti accipere, è lecythi emblemate hæc obscure conjicies, qui ardenti lampadi liquores suos affundens, hoc hemistichium lemmatis loco præfert; **ALIMENTA MINISTRAT.** Opportunè S. Antiochus; *Splendorem lucerna aut oleum, sic & colloquium mulieris ignem redaccendit.* Eandem tamen iconem in bonam partem hoc modo interpretabere, quòd luminis splendor sanctam fidem, & olei pin-

guèdo elemosynas, aliaque bonorum operum excitia significet; sicuti enim lampadis flamma ab affuso oleo, ita fidei lumen à binis operibus nutritur. S. Joannes Chryostomus, seu quisquis est Author Operis Imperfecti, in hanc sententiam dilucidè concedens, ait; *Sicut oleum lumen lampadis fovet, sic opera bona fidei vigorem accendunt.*

56. Quòd lampas luce suâ resplendeat, illorum beneficentiæ ac favori tribuendum est, qui eam accendunt & fovent. Unde lampadi ardenti subscribes; **LUMEN AB ALIO.** Ita Sanctæ fidei lumen, in cordibus nostris accensum, non nisi è sacris litteris & hominibus Apostolicis scaturit. E. S. Ambrosii sententiâ, *Lucerna fides est; Verbum enim Dei fides non potest, nisi ALIUNDE LUMEN acceperit.* Haud aliter Author Operis Imperfecti; *Lampas dicitur fides, quia sicut lampas illuminat domum, sic fides animam. Accenditur autem igne Verbi Divini. Verbum enim Dei ignis est. Accipiunt autem homines hanc lampadem, quando per sacerdotes accipiunt sibi traditam doctrinam veritatis.*

57. D. Salvator Carducius ad funebrem Francisci Augustini della Chiesa, Episcopi pompam, Taurini celebratam, lampadis Emblemata statuit; addito lemmate, **FLAMMANTO NITESCIT.** Innuebat videlicet, in optimo illo Antistite, præter virtutis & nobilitatis radios, etiam sacri zeli ardorem ex æquo resplenduisse, atque adeò geminum illud Joannis Baptistæ elogium promeruisse; *Ille erat lucerna ardens & lucens.* Quippè, teste Magno Augustino, *Amor ejus, qui pascit oves Christi, in tam magnum crescere debet spiritualem ardorem, ut vincat etiam mortis naturalem timorem.* Cæterùm Emblematis explicando sequens Epigramma junxit idem Carducius.

*Sacra velut lampas flammando nitescit: in ade,
Nec sine ince flagrat, nec ni et ignis inops.
Sic Augustinus vita dum duceret auras,
Et jubar augusto in præsepulo, & ardor erat.
Lux pietatis erat, lux nobilitatis avita,
Flammeus ardor, amor Numinis, atque gregis.*

58. Oleum, lampadi affusum, fœcundum flammæ nutriendæ ac provocandæ fomentum est. Unde lemma; **FOVETUR, DUM AFFUNDITUR.** Ita libidinis incendium ab ebrietate nutrimentum capit, & in flammam gravissimas excrevit. Disertè S. Ambrosius; *Ebrietas est fomentum libidinis, ebrietas incentivum insanie, ebrietas venenum insipientie. Hæc sensus hominum mutat & formas, per hanc fiunt ab hominibus equi adhinnientes. Siquidem naturali vapore corporis calidi, & præter naturam vini calore flammant, cohibere se non queunt, & in bestiales libidines excitantur, ut nullum tempus præscriptum habeant, quod doceat indulgere concubitu.* In cœno quippe demersi voluptatum, ad libidinem semper exæstant. Nam epularum largitate corpus frangitur & animus. Afflerente S. Basilio; *Corpus abundè saginatum, & anima illi immersa, & ad peccandum proclivis facta, compendium quoddam est ad lasiviam & procacitatem, ac simul omnia ea, que verita sunt.* Loth, de tot millibus populi solus justus inventus, dum inebriatur à filiabus suis, ebrietas fit origo incestus, pessimæ regeneratrici partus deterior: & quamquam voluntas non fuerit in crimine, error tamen, ex mente S. Hieronymi, fuit in culpa. Ex partu enim isto nati Moabitæ atque Ammonitæ, inimici Israel, qui usque ad quartam & decimam generationem, & usque in æternum non ingrediuntur Ecclesiam Dei.

Etenim,

Anth. 25. 7.
Barrad. To. 3. 10. c. 16.
Fides sine operibus.
Isid. l. 2 de sum. Bono. 2.
Jo. Chryf. hom. 52. Imperf.
Idem Hom. 19 Imperf.
Judex Fides Catholica.
Joan. 1. 9.
Tertull. l. 1. advers. Marc.
Theod. Hom. de Nativit.
S. Prosp. in 2. j. 103.
Lascivus. Senec. l. 4. quaest. Natur. 12.
Boet. l. 3. de consolat.
zamina lasciva.
Antioch. tomil. 41.
Opera bona.

Auth. Operis Imperf. in c. 23. Matth.
Fides.
S. Ambros. l. 7. in Luc.
Auth. Op. Imp. in c. 25. Matth.
Episcopus exemplaris
Joan. 5. 35. S. Augustin. tract. 123. in Joan.
Ebrietas libidinis incentivum
S. Ambros. l. de Elia & Iejun. c. 16.
S. Basil. hom. de Paradiso.
S. Hieron. ep. 12. ad Eustoc.

Etenim, eodem Hieronymo teste, luxuria mater libidinis est, ventremque distentum cibo, & vini portionibus irrigatum, voluptas genitalium sequitur, atque, ut alibi dictum est, pro membrorum ordine, ordo virtiorum est.

59. Miram artem construendæ lucernæ semper ardentis demonstrat P. Athanasius Kircherus; ait enim lucernam, lini asbestini clychnio instructam, absque ullius olei affusione perpetuò arsuram, si in loco ponatur, ubi bitumen, aut quilibet alius liquor inflammabilis scaturit: cujusmodi loca in omnibus religionibus reperiuntur. Ne verò alicui id novum videatur, is sciat, veteres Ægyptiorum lucernas, quas in sacris cryptis, adytisque Deorum perpetuò ardentes habuerunt, dicto ingenio ac modo adornatas fuisse, uti expressis verbis docet Sciangia, Author Arabs.

Sciangia in Histor. de memorabilibus Ægypti.

Fuit in Ægypto campus, cujus fosse plena picis & liquidi bituminis: unde Philosophi vim naturæ cognoscences, constituiebant canales quosdam ex hujusmodi locis usque ad cryptas subterraneas, in quibus lucernam ponebant, quæ conjungebatur cum canalibus memoratis; lucerna verò habebat filum ex lino, quod igne comburi non potest, & hoc pacto lucerna semel accensa, perpetuò ardebat, ob perpetuum bituminis affluxum, & ob filum lini incombustibile. Verum qui prolixiora ac plura de hoc argumento desiderat, is consulat P. Kircherum, Tomo 2. Oedipi Ægyptiaci. cap. 3. syntag. 20. ubi, quæ circa lucernas Veterum desiderari possunt, locupletissimè tractantur. Proinde tali lampadi epigraphen subjecit P. Masenius; LUCIS HABET ALIMENTA PERENNIS. Ita Maria Virgo æternis ac nunquam defecturis gloriæ radiis fulget. Ut adeò rectè à S. Cyrillo Alexandrino cognominetur Lampas inextinguibilis. Et à Buteone; Lampas splendida his, qui in tenebris sunt, conspicua immortalis accensa lumine. Id ipsum de homine justo pronuntia-veris, cujus virtus, assiduis spiritualium lectionum, mortificationum &c. fomentis nutrita, nunquam à primo suo nitore deficit. De Maria Virgine canit Emblematis Author.

Maria V. S. Cyrill Alex ad vers. Nestor 1.6. c. 6 Buteo hym. gr p. 112. Virtus indeficiens.

*Qualis in antiquis nunquam moritura sepulchris
Lampadis æternæ nutrit oliva jubar.
Talis, ab invidia quamvis caligine septa,
Non defecturo lumine Virgo micat.*

60. Lampas, oleo plena & accensa, Masenio auctore, epigraphen sustinet; ALIIS, NON SIBI. Prædicatoris hæc imago est, qui assiduis laboribus plurimum aliis prodest, se ipsum verò, inter assidua vitia volutatus, æternum perdit. Opportunè, tametsi diversâ metaphorâ S. Hieronymus; *Ut lixivium, per cinerem humidum fluens, lavat & non lavatur: ut bona doctrina per malum doctorem animas credentium lavat à sordibus peccatorum.* Meliore sensu de Beatissimâ Virgine Maria imaginem istam interpretatur P. Masenius hoc Epigrammate;

*Non sibi, verum aliis mitis profundit olivum
Lampas, ab accensis viva flagransque rogis.
Sic tranquilla Parens, & lampade clarior omni,
Exemplo nobis lucet, amore flagrat.*

Unde beneficentissima hæc Virgo rectè ab Ecberto cognominatur! *Lampas lucentissima, cujus splendore inventa est drachma perdita.*

Ecbert in deprecatione ad B. V.

Maria V. pacem facit.

61. P. Sebastianus à Matre Dei, Symboli loco, lampadem ex arbore suspendit, quâ visâ ranæ coarctantes conticescere solent: addito lemmate; HAC VISA, SILEBUNT. Vel: HAC LUCENTE SILEBUNT. Mariæ Virginis hæc imago est, quæ, supplicii animo invocata, tumultuantes hominum passiones compefcit. Mirantur Physici, tantam ab

immanibus belluis & animantibus in arcâ Noctica fuisse pacem, ut etiam illa, quæ odio inter se flagrant penitus implacabili, nunquam sint rixatæ. Unde, subjungit S. Bernardus, Arca illa Deiparæ figuram gerit, sub cujus tutela nullæ unquam prædominari possunt passiones. *Igitur, inquit, si vis esse pacatus, cole Deiparam.*

S. Bernardus serm. de 1. V.

62. Ut lampas diuturnum præbeat in tenebris fulgorem, oleo affuso nutritur; sine quo nec illæ lampades perennare potuerunt, quas, suis reconditas urnis, perpetuas æternasque putavit ingeniosa Antiquitas, ut supra, n. 59. prolixè ostendimus. Unde Serenissimus Philotheus Symboli loco lampadem exhibet, cui à vicina manu oleum ex lecytho affunditur, cum lemmate; ILLO ALITUR, VIVITQUE. Liceat lampadi Divinam comparare gratiam, quæ quotidie vivo suæ benignitatis oleo nos alit recreatque, ut in omnibus vitæ nostræ rebus inveniamur promptiores, tum ad ejus cultum ex animo profequendum, ut in actionibus negotiisque nostris peragendis solidâ polleamus virtute. S. P. Augustinus; *Natura humana, etiamsi in illâ integritate, in qua condita est, permaneret, nullo modo se ipsam, Creatore suo non adjuvante, servaret. Cum igitur sine Dei gratia salutem non posset custodire, quam accepit, quomodo sine Dei gratia potest reparare quam perdidit* Emblematis mentem hoc epigrammate explicatam accipe.

Gratia Dei.

S. Augustinus Epist. 106.

*Affundas oleum, lampas nitidissima splendet,
Sed si justa neget pabula, flamma perit.
Crescit ab infusa cœu Pallade lampas, & ardet,
Sic meus affuso Numine crescit amor.
Si Divina meam de cœlo gratia mentem
Irrigat, illa sui flagrat amore Dei.
Sin minus; heu succo misero spoliatus alumno,
Ignes extingui cerno repente meos.*

M I T R A.

Cap. IX.

63. **M**itra Pontificia non solum infimam sui partem, quæ Episcopi capiti exornando ac coronando aptatur; sed longè magis partem superiorem, quæ cœlum respicit, apertam habet. Quare D. Gambarà, Episcopus Tortonenis, mitram Pontificiam hoc lemmate insignivit; APERIATUR SI CAPITI, ET COELO. Interprete Aresio, dicere volebat, Episcopi desideria potius gloriæ ac servituti Divinæ, quàm propriis commodis; patere debere: & curis longè amplioribus illa ornamenta, quæ animam in Dei oculis conspicuam efficiunt, quàm quæ corpori in hominum conspectu exornando deserviunt, ab eodem investiganda esse. Concilii Carthaginensis decretum est; *Episcopus nullam rei familiaris curam ad se revocet, sed electioni, orationi, & verbi Dei prædicationi tantummodo vacet.* S. Ambrosius observat, inter ceteras Episcopi conditiones à S. Paulo etiam ornatum numerari; ne verò genuini ornamenti loco adulterinum prehendantur, sequentem illius voculæ expositionem subjungit. *Non aliud sacerdotes, quàm amictum quarimus clariorem: verbi gratiâ, castorinas quarimus, & sericas vestes, & ille se inter Episcopos credit esse altiore, qui vestem induerit clariorem. Sed Sanctus Apostolus taliter se intelligi non vult, quia non carne Episcopum, sed mente decet esse ornatum, ut ille sacerdos placeat Deo, qui animam habuerit compositam Deo.*

Episcopus

S. Ambrosius l. 1. de dignitate sacerdot. c. 1, Tim 3. 2

46. D. Didacus Saavedra Emblematis loco Tiaram, Summo Pontifici propriam, supra mundi gloriæ

Immus
ontifex
omnes
qualis,
utarc. in
recep. de
rend. Rep.

Ambros.
exam. 6.6

perfectio.

Hieron in
aud. si quis
episcopatum
considerat.

relatus.

Greg. l. 2.
Ezech.
mil. 21.

bum depinxit; addito lemmate, LIBERATA RE-
FULGET. Mens iconis erat, Pontificem Maximum,
veluti Patrem universalem, omnium patrocinio, sine
ullâ partialitate, invigilare debere. Id probè perspe-
ctum habuit ille, qui, Plutarcho referente, Themi-
stoclem hoc documento imbuit; *Oprimè ipsum pra-
futurum Republica, si se omnibus aequalem praberet.*
Unde, quod gravissimi Authores observant, supre-
ma potestas Ecclesiastica illustrissimam cœli meri-
diem, ex æquo ab omnibus spectandam, imitatur.
S. Ambrosius; *In quacunq; parte fuerint cœli, illumi-
nant omnia, & æquè spectantur a cunctis, ut eo tan-
quam suis tantùm regionibus immorari, & sibi tan-
tùm adesse, utque lucere singuli populi credant, cum
similiter luceant universis, ut nemo his propiorem
alium, quàm ipse est, arbitretur.*

56. Meus D. Salvator Carducius innumeras
Francisci Augustini della Chiesa, Pontificis optimi,
dotes palam facturus, ad ipsius exequias, in sacra Sa-
luzienfi æde celebratas, pretiosam ac festivam
Episcoporum mitram figuravit; addito lemmate,
MILLENO LUMINE DIVES. Quo hemestichio tacitè ad illa Virgilia, de columba discrentis,
verba alludit;

Mille trahit varios adverso sole colores.

S. Hieronymo teste, *Tanta debet esse conversatio &
eruditio Pontificis, ut, quidquid agit, quidquid loqui-
tur, doctrina sit populorum.* Emblemati explicando
canit idem Carducius;

*Insula multiplici rutilat pretiosa lapillo,
Omnigeno veluti flore veret anitenti.
Virtutum vario pariter fulgore refulsit
Præsul; in hoc virtus sideris instar eris.*

P E D U M.
Cap. X.

66. Geminum baculi pastoralis munus est: prout
enim à pascendo cognomen habet, alios di-
rigit ac moderatur; quatenus verò simul & baculi
vocem subit, pœnas atque supplicia infert. Unde
epigraphen symbolicam addidi; CORRIGIT, ET
DIRIGIT. Genuina hæc cuius boni Prælati gnôma
esto, qui & in flagitiosos animadvertere, & ignaros ad
directum tramitem deducere debet. Elifæus in Elia:
sui honorem iteratis vicibus exclamavit; *Pater mi,
Pater mi, currus Israel, & auriga ejus.* Quo loco im-
primis Patrem illum vocabat, cui proprium est, filios
non tenerè ac delicatè, ut matres atfolent, sed rigidè
ac fortiter in virtutis semita continere. Cppottunè
Seneca; *Patres excitari jubent liberos ad studia obeun-
da maturè: feriatis quoque diebus non patiuntur esse
otiosos, & sudorem illis, & interdum lachrymas excu-
tiunt.* Postea eundem Patrem etiam *currum* appel-
lavit, cui consuetum est, alios sustinere; & *Aurigam*,
qui cespitantes equos loris corrigere, ac frenis ad vi-
am regiam compellere solet. Præ aliis in rem nostram
accommodatè S. Gregorius Papa; *Quid est, inquit,
quod Helias currus Israel, & auriga dicitur, nisi quia
auriga agit, currus portat? Doctor ergo, qui mores
populi & per patientiam sustinet, & sacri eloquii ver-
bis docet, & currus dicitur & auriga: currus, quia to-
lerando portat, auriga, quia exhortando agit: cur-
rus, quia mala sustinet, auriga, quia populum bonis
admonitionibus exercet.*

67. Pedum non tantùm dirigendis gregibus; sed
& arcendis ac vulnerandis lupis deservit. Unde lem-
ma; REGIT, ET CONTERIT. Id ipsum Deus,
omnisque bonus Princeps assolet; subditos enim

morigeros suaviter manuducit, ac incolumes guber-
nat; sceleratos verò in justam vindictam advocat.
Praclarè S. P. Augustinus; *Alios regit, alios conterit,
regit spirituales, conterit carnales.* Et pauculis immu-
tatis S. Gregorius; *In virgâ ferrea Dominus REGIT,
ET CONTERIT, quia dispensationis suæ forti recti-
tudine, cum nos interius respicit, exterius affligit.* At-
que ad eò, corpore nostro diversis calamitatibus af-
flicto, anima incedit innocua & secura.

68. Pedit, infimâ parte acuto, ac supremâ instar
uncini in orbem curvato, inscribes; PUNGIT, ET
ATTRAHIT. Geminum hoc boni Prælati munus
est, ut rigoris sui moderamine ignavos pungat, & ti-
midos aut imbecilles beneficentiâ suâ attrahat.
Guilielmus in allegoriis Tilmanni, post baculi pa-
storalis officia hoc disticho explicata;

*ATTRAHE per summum: medio rege: PUNGE
per imum:
Attrahit, sustenta, stimula: vaga, morbida lenta.*

Subjungit; *Curvetur, quæso, Prælati in summis
humilis potestate suâ, & accessibilis omnibus avsoluè.
Sit directus in medio, causarum omnium æquis arbiter,
Dei & hominum sequester & medius. Punge vero per
imum, illos scilicet, qui in imis habitant, & ab infimis
desideriis non resurgunt.*

69. Scipio Bargalius pedum Episcopale hæc epi-
graphie distinxit; ERRANTES DETINET. An-
tistes enim autoritatis suæ excellentiâ, & castigandi
potestate, subditos in officio continet, sceleratos re-
ducit, omnemque deviandi occasionem evitat. Et
verò quantum ad præsentis Prælati autoritatem at-
tinet, dilucidè in sententiam nostram concedit S.
Athanasius his omninò verbis; *Si quisque pastor in
diocesi, quæ sibi obtigit, vel biduum moretur, experiri
liceat, permulta peccata & damna non esse futura in
populo.* Nec minus perspicuè S. Gregorius Papa de
suppliciorum terrore pronuntiat; *Pœna præsens in-
justi animam à pravis desideris mutat.* Quamobrem
Lex Mosaicâ iusserat, ne homo, mortis reus, in loco
secreto, aut ab uno tantùm carnifice, sed in aperto
campo ab universo populo occideretur. *Edic bla-
sphemum extra castra & lapidet cum populus univer-
sus.* Causam subjungens Salvianus, ait; *Exemplo
scilicet ad cunctorum emendationem proficiet, ut ne
quis postea admitteret, quod omnis in uno populo vin-
dicasset.* Porro etiam correctio fraterna *errantes
detinet*, ac retinaculi loco inservit, ne, fallente vesti-
gio, per vitiorum abrupta corruant. Eadem penè
ratione meus D. Carducius inter ceteram Francisci
Augustini della Chiesa Episcopi pompam funebrem
pedi emblemata suspendit; addito epigrammate, RE-
GIMEN, ET TUTAMEN. Innuebat videlicet, Episcopus
optimum illum Antistitem gregi suo gubernando &
protegero omnem dedisse operam. Porro Emble-
matis mentem sequentibus Jambis sèhariis expli-
cabat.

*Pedum regens tuetur ut fulmen gegem
Ovile servat pascuis, Orcum domat.
Prò qualis Augustinus Antistes! Gregem
Dum nutrit regendo Cœli pascuis,
In seipsum Averni monstra fregit inclutus.*

P V L P I T V M.
Cap. XI.

70. Ingenii sui acumen demonstravit ille, qui
pulpito seu Cathedrâ hanc Zachariæ gno-
mam subscripsit; AD DANDAM SCIEN-
TIAM

Justitia.
S. August in
Ps. 88.
S. Greg. l. 7.
in Job. c. 7.
Calamitas
dirigit.

Prælati
Guil. in All.
gor. Tilm.
Gen. 32.

Prælati
residens.

S. Athan.
Epist. ad
Episcop. Crea-
tensem.

Levit. 24. 14
Salvian. l. 3
de prov. id.

Correctio

Episcopus
Zelus.

TIAM SALUTIS. Prædicatorum hæc imago est, ut populum ad capefcendam Dei semitam, virtutis amorem, ac vitiorum fugam pro concione extimulent, reliquis facetiis, falibus, ac fabulis, utpote quas Christiana perfectio averfatur, longiffimè profcriptis. Meminerint quippe, fe cathedram Deo facram, non verò hiftrionum pegma confcendere. Atque adeò Prædicatoribus, aſſerente Arnol­do Abbate, è munere ſuo incumbit, *fidei Chriſtiana doctrine, & maxime noviffimum populis denuntiare terribile judicium: totuſque eorum inceſſus & ſermo reſonare debet Divina myſteria &c.* Enimverò etiam religioſa morum ac vitæ compoſitio ad virtutes aliis perſuadendas plurimum facit. *Qui enim, inquit, S. Gregorius Nyſſenus, ratione præditus eſt, illud ei poſſimum quaerendum eſſe arbitror, non quibus rebus maxime præter cæteros admirationem ſui excitaverit, ſed quibuscum ſibi, cum cæteris adjumentum fit allaturus.*

Luc. 1.7.

Prædicator.

Arnol. Abb. Traſt. de ultimis Chriſti verbis.

S. Greg. Nyſſ. l. de Virg. c. 2

Prædicator.

2. Pet. 1.16. 1. Cor. 1.4.

S. Baſil. in Ethicis regul. 26. c. 1.

S. Hieron. in Epift.

Peregrinans devotus.

S. Paulus.

S. Chryſoſt. in Epift. ad Tim.

Martyr. *S. Greg. l. 23. Moral. c. 1.*

71. Lemma pulpito propriiſſimum eſt, TANTUM AD SACRA. VEL; VERITATI, NON FABULIS. Cathedra enim non aliò, niſi ad ſacroſanctum Evangelium, fidei myſteria, & regiam æternæ vitæ ſemitam manifeſtandam converti debet: prorfus quippe eſt abſonum, eam à Prædicatore in ludicram ac ſcurrilem ſcenam detorqueri, & miſeros auditores, non quidem ſolido virtutum cibo, ſed vaniſſimis quiſquiliis paſci. S. Petrus genuinam prædicandi methodum tradens, de ſe ipſo proteſtatur; *Non doctas fabulas ſecuti, notam fecimus vobis Domini noſtri virtutem.* Et S. Paulus; *Sermo meus, & prædicatio mea, non in perſuaſibilibus humana ſapientia verbis, ſed in oſtentione ſpiritus.* S. Baſilius inter cæteras Ethicæ ſuæ regulas etiam hanc recenſet; *Quidquid veldicimus, vel facimus, in teſtimonio Divinarum litterarum confirmari debet, ad confirmationem fidei bonorum, & confuſionem malorum.* Verbo S. Hieronymus; *Omne quod non adificat audientes, in periculum vertitur audientium.*

THVRIBVLVM. THVS.

Cap. XII.

72. **T**huribulum agitatum tria proponit obſervanda; nempe thuribuli motum, flammam excitatam, & odoris evaporationem. Hæc ſingula D. Joannes Baptiſta Mazzolenus uno Emblemate complexus, thuribulo agitato ſubſcripſit; FLAGRAT MOTU, FRAGRATQUE. Hominem, ſanctis peregrinationibus deditum, hoc emblemata concernit, qui ad loca ſacra delatus, majore pietatis ardore succenditur, & ſanctimonie fragrantiam quaquaversum diffundit; uti in S. Hieronymo, B. Amadeo Sabauo, S. Carolo Borromæo, S. Birgittâ. S. Ignatio Loyola, aliisque plurimis videre eſt. Cum primis tamen S. Paulus, totum penè orbem aſſiduis motibus peragrans, ingentem undique charitatis ignem, & virtutis odorem ſparſit. S. Chryſoſtomus; *Ita cucurrit Paulus quaſi volucris, imò volucris omni pernicioſi quaſi igneas alas haberet, quibus mundum, mortes, inſidias, ærummas, delitias, illecebras, & omnia Evangelii impedimenta pervolaret.*

73. Thuri, intra thuribulum fumanti, Emblematis loco inſcribere; FRAGRAT, ADUSTUM. Vel ut Comiti Emmanueli Theſauro placet; DUM FLAGRAT, FRAGRAT. Ita S. Laur. S. Euftach. alii que conſimiles, intra tyrannidum rogos ſuaſiſſimum exhalârunt ſanctimonie odorem. S. Gregorius Papa; *Beatus Job tactus eſt verberibus, ut odorem ſuarum virium tantò latius ſpargeret, quanto, more aromatatum, melius ex incenſione fligaret.*

74. Genuina virtus, thuribulo perſimilis, quanto magis agitur, tanto uberioſe aromatis ſui fragrantiam diffundit. Unde lemma Thuribulo inditum; AGITATUM MAGIS. Eruditè in rem noſtram meus Idiota; *Sicut unguenta redolere non ſolent, niſi agitentur, & aromata fragrantiam ſuam emittere, niſi incenduntur: ita viri juſti virtutes tribulationibus maxime innotefcere ſolent.* Et S. Cyrillus Alexandrinus; *Ut optimum quoque thus, cum igni inheſerit, tum odoris ſui ſuaſitate emittit; ſic anima ſancta, cum laboribus periculisque, velut ligne, examinata eſt, tum clariorem, perfectioremque ſuam virtutem certiffimè reddit.*

Virtus afflicta. Idiota l. 2. Vera Pat.

S. Cyrill. A. lex. l. 10. in Gen.

75. Thuribuli ſuffimenta nullis aliis, niſi religionis & obſequii Divini uſibus deſtinantur. Unde P. Euftachius Venator ſuffitui, intra thuribulum fumiganti, ſubſcripſit; SACROS TANTUM IN USUS. Principem quemdam Eccleſiaſticum hoc Emblemata ſpectabat, qui annuos ſuos cenſus omnes in Eccleſiæ fabricas, altaria, alioſque pios & religioſos uſus erogavit. Certè S. Carolus Borromæus, etiamnum in ætate juvenili, *Abbatia inſignitus, patrem admonuit, ne redditus in rem familiarem converterentur.* Poſtea verò, cum adultior ipſemet rei domesticæ gubernandæ præſeſſet, omnia palatii ſui ſuperflua ornamenta in res ſacras & pauperum ſubſidia diſpenſavit. Severè pronuntiat S. Hieronymus; *Clericus, qui de bonis ſuis ſuſtentari poteſt, ſi accipit, quòd pauperum eſt, ſacrilegium promittit, atque per abuſionem talium, judicium ſibi ſeſtò commanducat & bibit.*

Redditu Eccleſiaſtici.

Brev. Rom. 4. Novem.

S. Hieron. in Ep.

76. Pretioſum thymiamma, in igne ardere, ac fragrantiam gratiffimam exhalare ſolitum, Chriſto patienti non abſimile dixeris, qui in cruciatuum graviffimorum flammis ſuaſiſſimum charitatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, cæterarumque virtutum odorem emiſit. Unde lemma; DUM ARDET, REDOLET. Ad verbum Hugo Cardinalis; *Thus ardens in igne, Chriſtus, vel quilibet juſtus flagrans in tribulatione: Opportunè hanc iconem de oratione noſtrâ interpretari licet, quæ patris æterni ac cœlitum olfactum tantundem recreat, quantum intra charitatis flammam ac Chriſti merita exarferit.* S. Bernardinus Senenſis; *Ut incenſum, antequam appropinquet igni, quaſi mortuum videtur: & igne contactum quaſi ſpirituale fit, & in altum aſcendit: ſic meritum orationum quaſi mortuum eſt, & nihil valet, niſi in quantum illius dilectionis igne, quo pro nobis Chriſtus meruit, vivificetur.*

Chriſtu patiens.

Hug. Car. in c. 50. Eccleſiaſt.

Oratio.

S. Bern. S. Tom. 4. I. minic. 5. Paſch.

77. Verus patiens, qui atrociffimis doloribus excitatus, ſuaſiſſimum virtutis & ſanctimonie odorem non ſine ſpirituale circumſtantium voluptate diffundit, Thuri Emblemata ſignificari poteſt, cui, intra thuribulum accenſo, ſubſcribes; CONSUMITUR, AT OLET. Seu, DILETTA CONSUMANDOSI. S. Laurentii Juſtiniani doctrina ac conſilium eſt, *Sicut aromata odorem ſuum, cum incenduntur, expandunt, ita & in nobis omne, quod virtutibus redolet, in tribulatione per patientiam innotefcat.* Eodem Emblemata præſtantem quemdam Prædicatorem demonſtrabis, qui inter religioſos ſuos labores conſectus, auditorum animis fragrantiam ſuaſiſſimam immittit.

Patiens.

S. Laur. II. de patient. c. 2.

Prædicator.

78. Homines mundani nullum unquam ſanctimonie odorem exhalant, niſi recentibus ærumnis compulſi. Ut adeò illos non incongruè thuri perſimiles dixeris, cui, ſupra prunas ardentes collocato, Academici Ardentes Piſciani hanc epigraphen ſubdidere; NI ARDEAT. Certè iſraelis populus, cum intra terram promiffam pace, opulentiam, ac feli-

Mundanus.

felicitate difflueret, in omnem vitæ licentiam pro-
ruebat. Verùm ad Ægypti fornaces coarctatus, de-
votissimis precibus, & assiduâ patientiæ, virtutum-
que omnium exercitatione Deum fatigabat. Nemp-
pe, teste Magno Augustino, *Propter hoc unum sunt
tribulationes hominibus, ut magnus sibi potensque ne-
mo videatur, presumens de viribus suis.*

79. Fuit, qui thuri ar denti ac concremato inscri-
beret; LUCROSA JACTURA. Huic lemmati
plurimum affinia sunt illa Apostoli verba; *Et mori
lucrum.* In hunc locum S. Ambrosius ait; *Quasi sa-
piens, lucrum mortis amplectitur, lucrum est, evasis-
se incrementa peccati, lucrum fugisse deteriora, &
ad meliora transisse.* S. Cyprianus crudelissimas
persecutiones, adversus Christianos excogitatas,
considerans, ait; *Qui cernimus cœpisse jam gravia, &
scimus imminere graviora, lucrum maximum com-
putemus, si isthinc velocius recedamus.* Hanc verita-
tem probè perspectam habuit S. Laurentius, quan-
do, instar thuris, supra flammam combustus, supre-
mum ex ea jactura emolumentum sibi accrescere pa-
lam edixit: quin, ad Deum conversus, in has voces
prorupit; *Gratias tibi ago Domine, quia januas tuas
ingredi merui.*

80. Qui ob famæ æternitatem aucupandam,
propriæ vitæ jacturam parvi æstimat, thuri vel alteri
suffimento non ab similem se probat, quod à flam-
mis consumptum, epigraphen tenet; DUMMO-
DO SUPERSIT ODOR. Hieronymus Olgia-
tus ob parricidium, in Galeazzo Mediolanensium
Duce commissum, jamjam à carnificibus in frustra
concidendus, extrema hæc verba generoso ac forti
animo pronuntiâsse fertur; *Mors acerba, fama*

perpetua, stabit vetus memoria facti. Uti de illo re-
fert Abbas Boterus. Cassiani sententiâ, *Incliti a-
nimi signum est, fama diligere commodum, & lucra
causarum; nam qui affectat fama commoda, pecunia
negligit augmenta.*

81. Ludovicus Brethe, Canonicus Regularis
Congregationis Gallicanæ, in concinna sua Basili-
ca S. Genovefæ thuribulum statuit, quod copiosos
undique odores versus cœlum evaporans, epigra-
phen præfert; CÆLO SUA MUNERA RED-
DIT. Hinc discite talenta & gratias, à Deo in te col-
latas, in ejusdem Dei tui honorem ac gloriam unicè
referre. S. P. Augustinus; *Priore est in nobis benedictio
Domini, & consequens est, ut & nos benedicamus Do-
minum. Illa pluvia, hic fructus est. Ergò redditur
tanquam fructus agricolæ Deo, complenti nos & co-
lenti.* Et rursus; *Omnia accepit peccator: sed non be-
nè vivendo, non reddit quod debet.* Robertum, Gal-
liarum Regem, Emblemate isto significavit Author;
ille enim, Deo devotissimus, non tantùm opes suas
regias, sed ipsum quoque Divino cultui liberalissi-
mè impendit. Emblemate hæc poësis subjuncta le-
gitur;

In templorum usus impendit,
Quia piaculare credidit.
Regem, donis vacuum, vacare Deo.
Aureum altare Divæ Genovefæ erexit,
Claustra construxit,
Jura Canonicorum auxit.
Quid plura? ut regia daret, se ipsum dedit;
Nimirum, ut cælo sua munera redderet,
Totus Deo impensus est, &c.

Boter. Dipl.
memorabil.
p. 3 lib. 1.
Cass. lib. 1.
Epist.

Gratias a-
gere Deo.

S. Aug. in
Psalmos

Idem in Psalm.
76. Cons. 1.

FINIS LIBRI DECIMI QVARTI.

MUNDI SYMBOLICI

LIBER DECIMUS QUINTUS.

INSTRUMENTA DOMESTICA.

Ahenum.	1.	Cunæ.	10.	Panis.	18
Alabrum.	2.	Emunctorium.	11.	Pileus.	19.
Annulus.	3.	Fenestra cancellata,	12.	Scala.	20.
Bombylius.	4.	Filorum congeries supra	13.	Scrinium.	21.
Calceus.	5.	harpedonem.	14.	Situla.	22.
Candela.	6.	Laterna.	15.	Speculum.	23.
Cribrum pollinarium.	7.	Lucerna.	16.	Tela. Pannus.	24.
Crumena.	8.	Mensa.	17.	Vas.	25.
Culter. Novacula.	9.	Olla.		Vmbella,	26.
				Vter.	27.

A H E N U M.

Cap. I.

Ahenum, igni impositum, & ne cibi amburantur aut crassescant, à vicina manu frequenter agitatam & commotum, epigraphen sustinet; IGNE, ET MOTU. Ita nimirum ad virtutis negotium perficiendum

Cooperari gratiæ.

solus gratiæ Divinæ ignis nequaquam sufficit, nisi & cooperationis nostræ solertia manum applicet sociam. Pulchrè hanc gratiæ ac meritorum vicissitudinem explicans Theologorum Phœbus, S. Augustinus, ait; *Vocantis est gratia, percipientis verò gratiam consequenter sunt opera bona; non qua gratiam pariant, sed qua gratia pariantur. Non enim ut ferveat, calefacit ignis, sed quia fervet, sic nemo propterea operatur, ut accipiat gratiam, sed quia accipit.* Joannes Paschalius;

Ut coquat impositas, non sufficit ignis aheni, Nijuvet & motus, non coquet ille dapes. Nec Divinus amor solus, nec gratia profunt, Adjuvet & factis ni quoque promptus homo.

Divitiarum nimie.

1. Divitias, nimio ardore conquistatas, non ita diu duraturas, sed paulò post diminutum iri, haud obscurè ex aheni aquâ conjicies, quæ supra ignem ebullire ac spumare solita, epigraphen tenet; FERVESCENDO MINUITUR. Salomoni hæc de re fidem habebis; *Substantia festinata minuetur. Vel ut alii è Græco vertunt; Substantia effervescentes minuetur.* Hunc locum interpretatur Hugo Cardinalis, ait; *Substantia festinata (id est temporales divitiarum cupidè & inordinate acquisita) minuetur, id est, citò deficiet, & proprio defectu consumetur.* Opportunè Plutarchus, à P. Cornelio à Lapide adductus, ait, *Præpropera & tumultuaria ista opum, scientiarum, & virtutum augmenta similia sunt lacti, vel aqua per ignem effervescenti, & ebullienti, cujus major pars inspumas & vapores abiit &c.* Caterum de Religionum tyronibus subjungit Hugo, quod, dum veteranos ardore quodam juvenili & imprudenti superare nituntur, uno momento omnem perdant operam, & plerumque, dum festinant, aut corrumpunt, aut offendunt, aut fatigantur, & deficiunt.

Prov. 13. 11. j. Hug. Card. in hunc loc.

Corn. à Lap. in eund. loc.

Novitius imprudenter fervidus. Hugo l. c.

3. Populus seditiosus, dum igneo suo furore agitur, in turbas gravissimas ebullire ac intumescere solet: haud secus atque fuliginosum ahenum à nimio supposito igne in spumas effervescit. Unde lemma aheni subjunctum; NON CAPENDO IN SE STESSO INONDA, E SPUMA. Id est; QUI SE NON CAPIT, EXUNDAT. Hanc Emblematis construendi rationem à Tasso subministratam habeo;

*Rotafrà lor la destra armata Alletto;
Eco' l' foco il velen ne petti mesce.
L'iracicia, il furor l'empio sospetto,
E la sete del sangue avanza, cresce;
E serpe quella peste, e l'volgo infetto
Lascia; e longe da lor si spande ed esce.*

Et paulò post;

*E in superbe minaccio esce diffuso
L'odio, che non può starne omai più chiuso.*

Rurfus;

*Così nel cave rame umor, che bolle,
Per troppo foco entro gorgoglia, e fuma,
Ne capendo in se stesso al fin s'estolle
Soura gli orli del vaso, e inonda, e spuma.*

De Homine irato constat, illum, sui impotem, in iracundias & verba nonnunquam maximè noxia exastuare; S. Gregorius; *Ira in tramentem vehementius astuat, & clamorosas tacita voces format. Verba sibi, quibus exasperetur, objicit; & quasi in causa examine posita, durius exasperata respondet.*

Populus seditiosus

Tas Gerus. Conquest. l. 79.

Ibid. st. 80.

Ibid. st. 81.

Iracundus.

S Greg. l. 5. Moral.

A L A B R U M. Caput II.

4. Alabrum assiduâ suâ revolutione magnam filorum copiam, utrâque manu ductam, recipit. Unde lemma; ACQUIRIT EUNDO. Verbis è Virgilio mutuatis, ubi de Fama canit;

Mobilitate viget, viresq; ACQUIRIT EUNDO.

Industrium Mercatorem hæc idea spectat, qui varias regiones ac provincias peragrans, ingentem divitiarum copiam coacervat. Vel qui diversos terrarum agentium mores expertus, ab earum consuetudine maximum prudentiæ incrementum cepit. Opportunè Cassiodorus; *Illi, inquit, prudentiores semper habiti, qui multorum hominum conversationibus probantur eruditi.* Ab hoc proficiendi desiderio excitati, in exteris regionibus, tanquam ad

Virgil. l. 4. Æneid. v.

175.

Mercato

Cassiod. l. Var. Epist. 39.

Peregrinans.

bona.

bonarum artium mercaturam se contulerunt Home-
rus, Orpheus, Eudoxus, Democritus, Pythagoras,
Archita, Plato, aliique; quos voti sui compotes, in-
genti agmine recenset Alexander ab Alexandro. Eadem
omnino ratione persuasus S. Hier. Galliam,
Græciam, ac Palæstinam peragravit, quam peregrina-
tionem, adhibitis Hebræorum peritissimis, ad Sacra-
scripturam intelligentiam sibi multum profuisse testa-
tur. Cæterum etiam Dei servus hanc iconem sibi
propriam vindicat, qui tantundem virtutibus ac per-
fectione, quantum annis proficit. De celeberrimo
Legislatore Mose testatur S. Greg. Nyssenus; *Moyse
quidem ad anteriora pergendi semper ingens desiderium
est: nec illo hujus cursus labore defatigatur, nec
terminum assequendi hujus boni constituit, sed semper
inhuat ad majora.* S. Hier. in illa Apostoli verba com-
mentatus; *Quæ quidem retrò sunt obliuiscens, ad ea
verò, quæ sunt priora, extendens me ipsum, ad destina-
tum persequor &c.* subjungit; *Quasi dicat, hoc solum
scio, quia quotidie proficio, & præsertim labore non
computans, ad priora festino.*

5. Homo, sine gravi ratione per orbem vagari
solutus, temporis, divitiarum, ac vitæ jacturam mi-
serissimam facit. Hunc proinde alabro similem dix-
eris, addito lemmate; **DEPERDIT EUNDO.** S.
Nili Parænesis est; *Matrem vitiorum ignaviam ex-
istima. Bona enim, quæ jam tenes, depradatur; quæ ve-
ro nondum possides, non sine acquirere.* Guido Caso-
nus in rem præsentem canit;

*L' otio è un involator, che il bel tesoro
Del tempo fura, & una pace infinita,
Ch' eccita guerra interna, un vil riposo,
Ch' affatica la mente, anzi una fuga
Del bene, & una furia, che latente
Agita l' alme, e rugginosi, e impuri
Fagi' intelletti &c.*

6. Abbatum Certano observatum est, alabrum, as-
siduè revolutum, nunquam polo suo excedere.
Unde epigraphen subjunxit; **IMMOBILITER
ERRAT.** Perinde, ac si diceret; res terrenas inde-
fesso ac continuè motu percurrendas esse, solo cor-
de in negotiis Divinis constantissimè defixo. Reli-
giosissimum meum Thomam Kempensem audi; *Quid hic
circumspicis? cum iste non sit locus tuæ requie-
tionis? In cælestibus debet esse habitatio tua & sicut in
transitu cuncta terrena sunt aspicienda. Transeunt
omnia, & tu cum eis pariter. Vide ut non inhareas, ne
rapiaris & pereas. Apud altissimum sit cogitatio tua,
& deprecatio tua ad Christum sine intermissione di-
rigatur.*

7. Idem Certanus Societatem Jesu, per univer-
sum orbem deferri, eumque gravissimis erroribus
exsolvere solitam, Alabri Emblemate significavit,
quod assiduè suâ revolutione intricatam filorum
congeriem in ordinem redigit. Epigraphen addidit;
IMPLICATA DISTINGUIT. S. Ignatius Loyola
inter cæteras suas regulas etiam hanc præscribit. *No-
stra vocationis est, universus terras peragere, & vi-
tam agere in quavis mundi plaga, ubi majus Dei obse-
quium, & animarum auxilium speratur.* Cæterum
eodem Emblemate demonstratur, indistrix ac la-
boris beneficio difficultates maximè intricatas eno-
dari.

8. Alabrum tantundem locupletatur filis, quan-
tùm colus, fusi, aut bombyces iisdem spoliantur.
Unde P. Conterus epigraphen subjecit; **ALTERI-
US INOPIA DITESCIT.** Enimverò terrena
lucra non nisi cum proximi jactura aut damno con-
quiri possunt. Præclare S. P. Augustinus; *Quis optat
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

*hereditatem, nisi morte alterius? Quis optat lucrum,
nisi damno alterius? Quam multi aliorum defectione
cupiunt sublimari? &c.* Cæterum Emblematis sub-
scriptionem, è D. Paulo mutuam accepimus, ubi
disertè testatur, è Christi paupertate omnes divitias
spirituales in humanam gentem promanasse. *Propter
vos egenus factus est, cum esset dives, ut ILLIUS IN-
OPIA vos DIVITES essetis.*

9. Frequenter accidit, quod fila per alabri revo-
lutionem non tantùm non redigantur in ordinem, sed
magis inde implicentur. Unde inscriptio; **EXPLI-
CANDO IMPLICATUR.** Magistros, in aliis e-
rudiendis obscuros & infelices, hoc Emblemata con-
cernit; nam quò plura ad mentem suam explicandam
conantur, eò rem efficiunt difficiliorem, magisque
intricatam. Eadem icone malitiosum peccatorem
describit, qui ad noxas suas in sacro tribunali expli-
candas invitatus, linguam quidem versat, ac conatu
ad eò irritò, ut ob verborum involucra ac crebras ex-
cusationes, potius illaqueatur, quàm exsolvatur. Cer-
tè Adamus, se ipsum coram Deo explicaturus, eul-
pam quidem confessus est, at simul gravissimè irreti-
ebatur miser, quandò totum suum lapsum in Evam,
& tacitè etiam in ipsum Deum rejicere nitebatur. S.
Bern. *Arburor, inquit, & ipsam primam, gravissi-
mamq; prævaricationem, aut non aliunde, aut inde
maximè gravissimam judicatam, hoc est, ex rebellionem
defensionis, quæ secuta est, quando Deo causam requi-
rente peccati, ut peccatores ad penitentiam provoca-
ret, ipsi maluerunt decimare cor suum in verba malitia
ad excusandas excusationes in peccatis. Et quidè ge-
mina malitia peccatoris. Primum, quod nec sui miseri-
tus est, ut culpam propriam fateretur, & sanaretur.
Deinde, quod & uxorem, ut se fallaciter excusaret,
crudeliter accusavit.* Et S. Greg. Papa; *Usitatum
humani generis vitium est, & latendo peccatum com-
mittere, & commissum negando abscondere, & convi-
ctum defendendo multiplicare, &c.*

10. Josephus Brigius, Academicus inter Pesa-
rienses Extricatus, symboli loco filorum congeriem
præfert, quæ è gyratâ alabri rotâ in fusi orbem con-
voluta, epigraphen sustinet; **PER ORBES AD
ORBEM.** Veluti diceret, Academicos è litterario,
& ut vocant, circulari suo congressu aptos effici, ut
in orbis conspectu cum ingenti laude, acclamatione,
& plausu compareant. Illos insuper hæc imago
spectat, qui ex assidua creaturarum consideratione
tantem in unum devolvuntur Deum, ceu omnis per-
fectionis metam. S. P. Augustinus; *Animus tuus cir-
cumeat per universam creaturam; undique tibi cla-
mabit creatura, Deus fecit.* Denique Emblemate
isto S. Catharinam Virginem & Martyrem signifi-
cabis, quæ è rotâ tormentis liberata, ad cælestis glo-
riæ orbem transit. De hac meus Concanonicus D.
Salvator Carducius sequentes Jambos scenarios po-
suit.

*Stamen per orbis unius orbis excipit;
Divam rotatam sumit orbis Cælitum.*

11. Quidam Eques Hispanus, immobilem amo-
ris sui constantiam, & uxoris suæ volubilitatem ac in-
constantiam demonstraturus, filiorum congeriem
supra rotam glomeratariam depinxit; addito lem-
mate, **YO EL PIE, Y VOS LA CIMA.** Id est,
DUM CONSTO, MOVERIS. Et licet hæc ima-
go ab Emblematis natura non nihil recedat, con-
formiter tamen ad illam, ac verè pronuntiavit Sene-
ca; *Stultis nunquam velle aut nolle decretum est. Va-
riatur quotidie judicium, & in contrarium vertitur.
Itaque plerisque agitur vita per lusum.*

S. Aug. in
Psal. 104.

2. Cor. 8. 9.

Magister
obcurus.

Adamus
excusans.

S. Bernard.
Tract de
Præcept &
disens.

S. Greg. l. 12.
Moral. c. 15.

Exercitia
Academi-
ca.
Contem-
plativus.

S. Aug. in
Psal. 26.

S. Cathari
na V. & M.

Amans
constans.
Uxor in-
constans.

Senec. apud
Lipsium l. 2.
Manuduct.
dissert. 15.

ANNVLVS.

Caput. III.

- Nuptiæ.** 12. **I**n annulo, ceu genuino typo, mutua amantium concordia ac unio relucet; inde etiam illum nuptiarum tempore adhiberi, usus omnium penè gentium obtinuit. Joannes Ferrus hanc annulo epigraphen subjecit; **JUNGIT AMANTEM. Vel, JUNGIT, ET ORNAT.** S. Isid. *Illud verò, inquit, quod annulus à sponso sponse datur, sit hoc nimirum, vel propter mutua fidei signum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur.* Sancta Fides, instar pretiosissimi annuli, non tantum ad animæ ornamentum, sed etiam ad creaturam cum Creatore suo colligandam, plurimum deservit.
- Fides.** 13. Quidam, à persona amata separatus, ut se parte omnium nobilissimâ & pretiosissimâ spoliatum demonstraret, annulum pinxit, gemmâ suâ viduatâ, ac hoc lemma Hispanico distinctum; **FALTA LO MEIOR.** Id est; **PARS OPTIMA DEEST.** Certè Hypocrytarum munera, Deo oblata, parte omnium optimâ, nimirum corde, ceu corporis humani gemmâ, deficiunt. Enimverò, teste S. Joanne Chryf. *Bonus Dominus consuevit attendere non ad ea, quæ à nobis fiunt, sed ad internam mentem, à qua, ut hæc faciamus, impellimur.* Ob eundem planè defectum Deus Cainum sacrificantem est abominatus, *Ad Cain, & ad munera illius non respexit.* Hunc locum exponens S. Rupertus Abbas, *Cain, inquit, cum Deo offerret sua, se ipsum sibi retinuerat: hæc portionem Deus non accipit; sed, p. abe, inquit, Fili cor tuum mihi; at ille cor suum sibi retinuit, & fructus terræ Deo obtulit.*
- Hypocrita.** 14. Annulus, in orbem flexus, principio ac fine caret. Unde lemma; **NUSQUAM FINIS.** Eadem æternitatis ac perseverantiæ virtuosæ natura est. S. Gregorius Nyssenus; *Qui non simulat, sed verè virtutem sequitur, Deo, qui perfecta virtus est, participatione conjungitur. Deus autem terminum non habet: quare cum ejus, quod naturæ bonum est, omnino participes esse desiderant, qui illud noverunt: necesse est participantis quoque desiderium, cum ad interminatum, infinitumque se extendat, nullum habet exitum, quo cessare possit.* Compendio S. Bernardus; **Vera virtus FINEM NESCIT.**
- Æternitas.** 15. Annulus simul & fidei & honoris est tessera; utpote qui & à sponsis deferri, & Nobilibus, Victoribus, Doctoribus, aliisque attribui solet. Unde hanc gnominam ex annulo suspendi; **D' HONOR SE-GNO, E DI FEDE.** Id est; **HONORIS, ET FIDEI SIGNUM.** Quamobrem S. Petrus Chryf. *Aurum honoris, titulum libertatis, insigne pignus spiritus, signaculum fidei, &c.* Ita sanè Martyrii instrumenta, à SS. Apostolorum, Martyrum, ac Virgini-manibus sustineri solita, manifesto indicio illibatam eorum fidem, & insigne gloriæ ornamentum produunt.
- Perseverantia.** 16. Annulus simul digito & ornando & ligando deservit. Unde lemma; **ET LIGAT, ET DECORAT.** Catene ac compedes, Sanctorum Martyrum corporibus injectæ, non ita ligaminis, atque ornamentum loco ab iis deferuntur. S. Cypr. *Imposuerunt quoque compedes pedibus vestris, & membra felicia, & Dei templa infamibus vinculis ligaverunt, quasi cum corpore ligetur & spiritus, aut aurum vestrum ferri contagione maculetur: Dicatis Deo hominibus, & fidem suam religiosa virtute restantibus, ORNAMENTA sunt ista, non VINCULA.*
- Instrumenta Martyrum.** 17. Veteri more receptum est, sponsalium tempore sponsam annulo, ceu nuptiarum arrhâ ac pignore remunerari. Josephus Laurentius ait; *Annulus spon-*
- sa pignoris loco mittebatur; additque eandem sponsam in ipsa nuptiarum solemnitate coronâ fuisse exornatâ. Unde annulo inscribes; SPONSALIS ARRHA CORONÆ.* Et quidem si, juxta vulgare symbolum, fides in annulo significetur, opportunè dixeris; Animas, sanctâ fide imbutas, ad æternæ gloriæ coronam à Deo preparari. Unde quando Osee ore promittit Deus, *Sponsabo te mihi in fide;* Sancta Ecclesia interrogata, *Fides quid præstat;* mox respondet; *Vitam æternam.* Cæterum eodem Emblemate demonstratur, catenas, quibus Sancti Martyres vinciebantur, instar pignorum ad æternam coronam paulò post capiendam deservisse. S. Bern. *Prælibemus primitias gloriæ, gloriemur in spe gloriæ magni Dei. Non solum autem, sed ut dicam expressius, gloriemur in tribulatione, in ea siquidem spes gloriæ est.* Et S. Cyprianus; *Ornamenta sunt ista, non vincula; nec Christianorum pedes ad infamiam copulant, sed clarificant ad coronam.*
18. Annulus Majoribus nostris ad res quasvis custodiendas & obfignandas sigilli loco deservit. Cornelii à Lapide testimonium est. *Annulo tum edicta & litteras, tum arcas & alia secreta vel pretiosa, ac nominatim testamenta, obfignabant & custodiebant veteres.* Unde lemma; **SERVANDA SIGNABIT.** Emblemate non ingrato dixeris, hominem, diversis à Deo calamitatibus oppressum ac signatum, ad evitanda æterna mala præservari. Ezechielis ore ad vindictæ suæ satellites pronuntiabat Deus; *Percutite, non parcat oculus vester, neque misereamini, omnem autem super quem videritis Thau, ne occidatis.* Enimverò, interprete Origine, *Illi tantum sospites reservantur, quos Thau littera, id est, Crucis pictura, signaverat.*
19. Annulus astromomicus, in spatia æqualia distributus, ac numeris suis insignitus, solaris horologii loco deservire solet. Unde lemma; **LE CARRIERE DEL SOL DISTINGUE, E SEGNA.** Id est; **MOTUM SOLIS ADÆQUAT.** Hanc epigraphen plurimum illustrat Cassiod. ubi de horologio solari scribit. *Radius itaque immobilis & parvus, peragens quod tam miranda magnitudo solis discurrit, & fugam solis æquiparat, quod motum semper ignorat.* In rem præsentem apprimè canit Benedictus Sossagus; *Hucine mortalis solers audacia crevit? Metiri superas edidicere plagas, Perpetuos cæli metitur machina cursus, Ars ita cælestes est imitata plagas.*
20. Complures annuli ferrei, ab extrinseca tantum superficie, ob attrahentem vicini Magnetis virtutem, oblongâ ferriè mutuò inter se non quidè concatenati sed tantum conjuncti, epigraphen sustinent; **JUNGIMUR, NON NECTIMUR.** Annulus enim ferreus, Magneti affricatus, vim contrahit magneticam, aliumque annulum non solum ad se trahit, sed eidem insuper vim suppeditat attrahendi tertium annulum, donec eo modo integra concreseat catena. Testem audi luculentum & oculatum, S. P. Aug. *Cernens, inquit, à Magnete lapide ferreum annulum raptum atque suspensum, deinde tanquam ferro, quod rapuerat, vim dedisse suam, communemque fecisse, id annulus adnotus est alteri, cumque suspenditur, atque ut ille prior lapidi, sic alter annulus priori annulo coharebat. Accessit eodem modo tertius, accessit & quartus. Jamque sibi per mutua connexis circulis, non implicatorum intrinsecus, sed extrinsecus adherentium quasi catena pependerit annulorum.* Hominum frequentiam, sive sub signis militaribus, sive Ecclesiasticis, congregatam, nullo tamen sinceri animi ac mutua charitatis nexu unitam, hoc Emble-

log. Synops. de Sponsal.

Fides.

Osee 2. 20. Ritual Re Calamitates.

S. Bern. serm. 17 in Psal. Qui habitus s. Cyp. Ep. 25 ad Mar

Corn à L. in Aggai c. 2. u. 2.

Calamitates.

Ezech. 9. 5.

Orig. in hunc loc.

Cassiod. l. 1. Var. Epist.

Sossag. l. 3. Epigr. de Horolog.

Evangel. Sebast. Barradio, rad. in Evang. T. 4. lib. 9. c. 1.

S. Aug. l. de Civitate Dei cap.

Unio sine affectu.

Emble.

7.11.18. Emblema spectat. Certè Josephi fratres, sanguine quidem juncti, at fraterno affectu erant alienissimi. Corinthii, solas domos contiguas habuere, corda verò remotissima. De his non sine dolore querebatur S. Paulus; *Audite scissuras esse inter vos.*

BOMBYLIUS

Cap. IV.

21. Bombylio nisi fracto poteris extorquere u-
vam, in ipso natam. Unde lemma ampullæ
inditum; NONNISI FRACTA. Ita Justus vir-
tutem & sanctimoniam, olim conceptam, nonnisi
cum vita exiit. *Donec deficiam, inquit Jobus, non
recedam ab innocentia mea. Justificationem meam,
quam cepi tenere, non deseram.* In hunc locum Hu-
go Cardinalis; *Donec deficiam vitâ, non recedam ab
innocentia cordis. Justificationem meam in operibus,
quam cepi tenere, firmo mentis proposito non deseram
unquam.*

22. Bombylium, prægrandibotro gravidum, D.
Aresius hoc lemmate notavit; DONEC ATTE-
RATUR. Dicere volebat, vitia, in humano pe-
ctore nimium quantum auferentia, nunquam am-
plius nisi morte effringente dimitti. Jobus; *Ossa
ejus, inquit, implebuntur vitiiis adolescentia ejus, &
cum eo in pulvere dormient.* Et S. Gregorius Papa;
*Cum eo in pulvere ossa vel vitia dormire, est usque ad
pulverem eum vitia non deserere, id est usque ad mor-
tem ab iniquitate minimè cessare. Tenent igitur illum
prava consuetudines, quæ semel cœperunt, atq; quoti-
die duriores existunt. Et cum illo in pulvere dormiunt,
quia non nisi cum ejus vita finiuntur.*

23. Joannes Franciscus Villava bombylium, a-
quis plenum, figuravit, qui à solaribus radiis perva-
sus, vicinam escam accendere solet. Epigraphen ad-
didit. QUO EXTINGUITUR, ARDET. Haud aliter Divina sapientia miros effectus, naturæ
viribus è diametro adversos, operari novit; quippe
cui minimè operosum est, aquâ accendere, igne re-
frigerare, luto cæcis lumen, infirmitate sanitatem, &
morte vitam conferre. Quin, ipsamet Misericordia
Divina contumaces peccatorum animos nonnun-
quam torquere, & clementiæ suæ aquis acerrimè u-
stulare solet. Ægyptii suo id didicere damno, quan-
do ipsorum aquæ non jâ terris irrigandis fluxere, sed
instar fulminum passim omnia depopulata sunt. Re-
gium Prophetam, testem luculentum, accipe. *Posuit
pluvias eorum grandinem, ignem comburentem in ter-
ra ipsorum.* Sic nimirum, teste Magno Augustino,
*Quando Deus permittit aut facit, ut in tribulatione
aliqua simus, etiam tunc misericors est.*

24. Bombylius, aquis plenus, dum solaribus ra-
diis penetratur, materiem vicinam adurit. Unde à
meo Concanonico, D. Philippo Maria Gallina epi-
graphen cœpit. CON L' ALTRUI VAMPE AC-
CENDE. Id est; ALTERIUS IGNE SUC-
CENDIT. Ita Prædicator, Prophetarum & SS.
Patrum verbis instructus, auditores omnes in virtutis
& amoris Divini desiderium inflamat. Apollo
in Apostolorum Actis id encomii retulit. *Vir elo-
quens, & potens in scripturis.* Et rursus. *Erat edoctus
viam Domini: & fervens spiritu loquebatur, & doce-
bat diligenter ea, quæ sunt Jesu.* Nam teste D. Hiero-
nymo, *Sermo Presbyteri, nisi lectione scripturarum
condiatur, verba volvit celeritate discendi.*

25. Radius solaris bombylii sinum absque ullo
ipsius nocumento penetrat. Unde lemma bombylio
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath, Tom II.

inditum; TRANSMITTIT ILLIBATA RE-
CEPTUM. Vel solis radio; LUSTRAT INNO-
CVVS. Maria Virgo hoc symbolum sibi proprium
vendicat, quæ Divinam infantem parturit, purissi-
mâ suâ virginitate penitus illibatâ. Richardus à S.
Laurentio; *Virginitas, inquit, sicut vitrum: sicut enim
vitrum absq; sui dissipatione solarem radiû suscipit, &
emittit: sic Maria virginitas illibata filium Dei conce-
pit, & peperit.* Et S. Amedeus; *Ut claritas solis vitri
absque lesione penetrat sic Dei Verbum adiit virgine-
um habitaculum, & inde prodiit, clauso Virginis ute-
ro. &c.* His accinit Petrus Lombardus;

*Sol penetrat vitrum, penetratur, nec violatur;
Sic Virgo peperit, nec violata fuit.*
Et meus D. Salvator Carducius;
*Innocuum radius crystallina viscera lustrat,
Calica Virginum sic subit aura sinum.*

26. Bombylius, aquis plenus, & solari radio pene-
tratus, igni quidem generando, non tamen concipi-
endo deservit Unde lemma; PARIT, NEC CON-
CIPIT ÆSTVM. Idem quorundam Prædicatorû
est vitium, qui alios ad virtutis ardorem inflamment,
ipsimet interea frigidi, & in flagitiorum cœno peni-
tus congelati. His exprobrans Apostolus, ait; *Qui er-
gò alium doces, te ipsum non doces.* S. Gregorii ethica
est; *Si negligis implere quod doces, aliis messem seminas;
& ipse a frumenti participatione jejunas.* Ita Abias,
Judææ Rex, teste Emmanuele Thesauro, in obser-
vanda Lege Mosaica penitus congelascens ac stupi-
dus, eandem populo exactè assequendam non sine
ingenti zelo & ardore persuasit;

*Legum vindex, vixit sine Lege;
Verè religionis suasor, non sectator,
Et furi promptior, quam faceres;
Non percepit, quæ præcepit.*

27. Bombylius, aquis plenus, & solaribus radiis
penetratus, adversam materiem accendit. Vnde in-
scriptio, ampullæ subjuncta; VRIT ET GELI-
DA. Mira adeò est Divina providentia, ut conscien-
tias frigidissimas nonnunquam instrumenti loco ap-
plicet, ad virtutum & gloriæ flammam in aliis excitan-
das. Quis enim, quantum vis in Historiis peregrinus,
ignoret, à perversis hominû linguis plurimos esse ad
frugem conversos, à cordibus congelatis accensos,
& ab inferorum satellitibus ad cœlû evecto? S. Cy-
prianus, primum magus, deinde Martyr, postea quâ
certas quasdam dæmonum protestationes audiverat,
mox execrandas suas artes ejurans, Divinis obsequiis
se consecravit. Et quoties, obsecro, contingit, Prædi-
catorem, virtutibus sterilem, plurimos virtutum fru-
ctus in auditoribus suis proferre? S. P. Augustinus;
*Prædicatori peccanti non prodest, quando legem Dei lo-
quitur: nunquid & auditoribus non prodest?*

28. Philopponorum Pistoriensium Academia Sym-
boli loco bombylium, aquis plenum, præfert, intra
quem solares radii collecti, lucem longè clarissimam
diffundunt. Epigraphen subjunxit istam; VNIONE
MICANTIOR. Hinc conjicies, quantum gloriæ non
tantum Christianis, sed & cuivis religioso Ordini,
Reip. aut familiæ ac rescat, si concordiam in legibus,
moribus, fidei articulis, cæterisque negotiis jugem ac
individuum observet. Explicatissimè Christus, *Clari-
tatem, quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unû.* In hunc
locum Theophylactus; *Quid gloriæ seu claritatè da-
turum esse dicit? Eam, quæ per dogmata, & per signa &
doctrinas, & aliâ quoq; gloriâ, concordia scilicet, ut sint
unû; ista enim gloria major est, quâ quæ signorum. &c.*

29. Carolus Bovius Emblematis loco bombylium,
aquis plenum, depinxit qui à tergo facè accensâ occul-
tans, è fronte maximum ac intentissimû lumen sparsit.
B 3 Epigra-

Maria par-
turiens.

Rich à S.
Laur. lib 4.
de laud Virg

B. Amedeus
Hom 3 de
Maria V.

Prædica-
tor vitio-
sus.
Rom. 2. 21.
S. Greg. in
Pastor.

Vitiosi
virtutem
suadent.

Prædica-
tor vitio-
sus.

S. Aug in
Psal. 30.

Concor-
dia.

Ioan. 17. 22;
Theoph. in
hunc loc.

releve-
ntia.

b. 27. 6.

ng. Card.
hunc loc.

peccator

bltinatus

b. 20. 11.

Greg Papa

s Moral.

p. 5.

spientia
ivina.

ifericor
a severa.

il. 104. 32.

Aug. P. sal.

. Conc. 2.

edic 2-

r.

3. 18. 77.

& 25.

hieron Ep

Nepot.

Crescere.

Epigraphen addidit, QUOD ACCIPIT, AUGET. S. Ignatium Loyolam hoc Emblemata demonstrabat, qui clarissimum sanguinem, à Majoribus sibi congenitum, amplissimis virtutum & sanctimoniarum radiis locupletavit. Eadem omninò ratione hanc iconem de S. Ludovico Galliarum Rege: de S. Hermenegildo Hispaniarum Rege, de S. Casimiro Poloniarum Rege, de S. Stephano Hungariorum Rege, de B. Amedeo Sabaudiarum Duce, aliisque interpretari licet. Cæterum huic Emblemati affine est illud, quod nostro Mundo Symbolico, ante annos viginti tres in lucem publicam productum, è fronte præfiximus: nimirum speculum concavum, è quo solaris radius, non sine maximo incremento reverberatus, hanc gnomam obtulit legendam; ACCEPTUM GEMINAT. Dicere volebam; doctrinam lucem, aliunde receptam, ab hominis studiosi industria felicissimum incrementum accipere, ac fœnore geminato reddi: Utroque tamen Emblemate significabis, gratiam & charitatem, à Deo infusam, assiduo incremento per bona nostra opera geminandam esse. S. P. Augustinus; *Qui flamma charitatis accenditur, semper bonis operibus augetur, & nutritur in se ignem, quem in eo Christus dignatur accendere.*

Studiosus.

Augmentum charitatis & gratiæ.

S. Aug. serm. 255. de Temp.

Maria V.

S. Aug. Tract. 91. in Ioan.

30. Bombylius crystallinus, solarem lucem in sinu suo recipiens, iterumque ex se transmittens, epigraphen sustinet; ILLÆSOS TRANSFUSA PER ARTUS. Mariam Virginem hæc imago spectat, quæ Solem Divinum, absque integritatis virginæ offensâ, in utero recepit ac enixa est. S. P. Augustinus; *Omnia quidem ceterorum miracula superat, quod Christus est natus ex Virgine, matrisque integritatem solus potuit nec conceptus violare, nec natus.*

CALCEUS.

Cap. V.

Animus imperterritus.

T. Tertull. inter Apolog. c. 50. Iob. c. 2. v. 7. &c. 1. v. 22.

Miles.

Petrarcha lib. 1. de Remed. dial. 48.

Profectus. S. Fulg. de Orat. c. 3.

31. Iohannes Ferrus quemdam, corpore quidem læsum, at animam integrum, calcei Emblemate representavit; eique hanc præfixit inscriptionem; TERITUR, NON LÆDITUR. Inter profanos eodem acroamate usus est Anaxarchus; cum enim vivus in mortario contunderetur, *Tunde, tunde, ajebat, Ananarchifollem; Ananarchum enim non tundis;* uti de ipso refert Tertullianus. Inter Sacros verò Jobus, qui à planta pedis usq; ad verticem ulcere pessimo afflictus; *In omnibus his non peccavit &c.*

32. Exercitus, pro civitate aut Republica propugnanda consumptus, hoc calcei lemmate figurari potest TERITUR, & TUETUR. Franciscus Petrarca, ad militem conversus, *Age, inquit, ferro membra constringito, imbrem solemque galeam excipiens, ferro indutus, clypeo operire, domi dormiens classico excitare, adeptus tibi magnum aliquid videbare, sed errabas, anceps, & cruentum officium elegisti.*

33. Calceum, in gentilitiis Eminentissimi Cardinalis Zappattæ scutis expressum, hoc Horatii lemmate insignivit Iohannes Ferrus; NULLA RETRORSUM, subintellige, vestigia ponit. Nimirum assiduum Principis illius in virtute progressum significabat. S. Fulgentius; *Sicut qui ad patriam tendit, donec perveniat, semper habet ubi ambulet; sic etiam nos quamdiu in hoc mortali corpore constituti peregrinamur à Domino, præsens vita nobis est via, in qua semper habemus, ubi possimus proficere.*

34. Calcei oblongi, anteriore parte in aciem mucronati, & repandi, qualibus populi septentrionales ad congelatum mare pedibus transmeandū uti solent, à Severo Severi, Academico Gelato Bononiensi, epigraphen recepere; INSUETUM PER ITER. Eorum hæc imago est propria, qui corporis

castigandi semitam penitus insolitam, & laboriosissimam virtute plenam, incedunt. Ita B. Henricus Suso crucem pectori affixam portabat, quæ clavis acutissimis armata, carnes crebrò ac recenti vulnere lacerabat Simeon Stylites complurium annorum spatio columnæ verticem domicilii loco habitavit. S. Benedictus senticeta durissima lecti loco nudus elegit. &c. S. Gregorius Nyssenus illa Apostoli verba explicans, *Calceati pedes in præparatione Evangelii pacis;* opportunè in rem nostram ait, *Calceos militis Christiani, quibus cum hic calceari vult Apostolus, esse vitam mortificationis duram & asperam.* Torquatus Tassus de suo Reginaldo in Solymarum obsidione observat, eum, communia aliorum vestigia nunquam inaccessisse.

Rinaldo in tanto irresoluto bada:

*Che quel rischio di lui degno non era.
E stimahonor plebeo, quand' egli vada
Per le communi vie col volgo in schiera,
E volge intorno gli occhi; È QUELLA STRADA.
SOL GLI PIACE TENTRAR, CH' ALTRI DISPERA.*

C A N D E L A.

Cap. VI.

35. Candela, à radiis solaribus intra speculum collectis ac repercussis accensa, epigraphen tenet; EX ALIENA LUCE LUCEM QUÆRIT. Eorum hoc Emblemata est, qui propriam virtute destituti, ad Majorum suorum splendorem emendandum recurrunt, & quasi præcario illorum lumine inclarescere cupiunt. Cassiodorum de se testantem audi; *Nobilitas à me procedens, est mihi cordi plus, quam qua ex patrum procedit nobilitate: quia in quo desinit cuiusque nobilitas, tunc avorum nobilitate congruè indiget.* De iis sine aculeo Satyricus.

*--- Sed te censer laude tuorum
Pontice noluerim, sic ut nihil ipse futura
Laudis agas, miserum est, aliorum incumbere fama.*

36. Candelam, è reflexo Solis lumine accensam, alius quispiam hoc epigrammate distinxit; LUCEM EX ALTO. Ita Sancta fides, uti & Divina gratia, omnisque sapientiæ splendor non nisi è luminis Divini fonte scaturire solet. Dilucidè Vates Regius; *Accedite ad eum, & illuminamini.* Et Plato; *Is, qui verè philosophatur, censet, nusquam aut nunquam se puram sapientiam, quam apud Deum, consecuturum.* Idem Emblemata omnibus Sanctis Prophetis, SS. Apostolis, cum primis verò S. Brigidæ, S. Alberto magno, & S. Thomæ Aquinati convenit, qui socio suo Reginaldo ingenuè confessus est; *Quidquid sciret, non tam studio, aut labore suo peperisse, quam divinitus traditum accepisse.*

37. Candelam, eodem momento & accensam, & radiis solaribus expositam, hoc lemmate insignies; DOPPIO ARDOR MI CONSUMA. Id est; GEMINUS ME CONSPICIT ARDOR. Hominem, duobus negotiis distentum; cum primis verò geminam amoris Divini & proximi flammam succensum, hæc imago concernit. Servatoris nostri præceptio est, *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & proximum tuum sicut te ipsum,* S. Paulus de se ipso testatur; *Coarctor autem è duobus: desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo, multo magis melius: permanere autem in carne necessarium propter vos.* Eadem magni Augustini Regulæ auspicio mens est, ac Princeps præceptio; *Ante omnia diligatur Deus, deinde proximus.* Ultraque hæc charitatis flamma erga Deum crucifixum & egenam plebem

Mortificatio insol.

Ephes. 6. 15
S. Greg. Nyss.
de Vita Moys.
S. Greg.
Cant. 18.
S. 72.

Nobilitas emedical

Cassiodorus

Iuvenalis Satyr. 8.

Dependentia.
Psalms.
Plato.

Prophet.

S. Tho. Aqu.

Amans plurimum rerum.

Amor Dei & proximi

Luc. 10. 27

Philip. 1. 2

S. Augustinus Reg. 6. 1.

in B. Amedei, Sabaudix Ducis, sinu intensissimè resp-
splenduit. Eodem gemino ardore conflagrabit S.
Laurentius Martyr, quando & internâ amoris Di-
vini flammâ, & exteriore carnificum incendio cre-
mabatur. Præclare S. Leo Papa in Natali S. Laurentii
ad tyrannum conversus dixit; *Flammis tuis superari
charitatis Christi flamma non potuit, segnior fuit
ignis, qui foris ussit, quam qui intus accendit.* Illo
ipso igne succensa incendebat S. Apollonia, quæ a
lacris in ignem sibi paratum, majori Spiritûs sancti
flammâ intus accensa, se iniecit.

38. Candela, quantumvis pleno ac clarissimo lu-
mine ardens, si radiis solaribus exponatur, lucem
omnem quantocius amittit. Unde lemma; LU-
MINIS EXPERS. vel ut nobilis quidam Experre-
tus Pistoriensis candelam hoc lemmate loquentem
introduxit; NIHIL ANTE TE. Huic lemmati
accinens David, *Substantia mea*, inquit, *tanquam NI-
HILUM ANTE TE.* Atque adeo Cælites omnes,
Dei comparatione, nihil omnino splendoris habere
videntur. In hanc sententiam apertè concedens S.
Gregorius Papa, *Sancti*, inquit, *quanto magis Divi-
nitatis interna prospiciunt, tanto magis se nihil esse
conspiciunt.* Et Origenes; *Quomodo lumen lucernæ
ad solis radios obscuratur, sic licet fulgeat justorum
omnium lumen ante homines, non lumen fulget ante
Christum.* Id ipsum contingit, si vero litterato homi-
nem rudem siltas vicinum. Denique M. Tullius di-
fertè probat, omnem temporalium divitiarû splen-
dorem, cum unico virtutis radio collatum, æstima-
tione pœnitens nullâ haberi. *Ut obscuratur & offun-
ditur luce solis lumen lucernæ, sic rerum corporea-
rum æstimatio splendore virtutis, & magnitudine ob-
scuratur & obnuatur atque intereat, necesse est.*

39. Sultan Solimanus, Turcarum Imperator,
Symboli loco quatuor candelabra posuit, in quibus
unam candelam accensam, & tres extinctas statuit;
addito lemmate. HALLA VERE. Id est, DEUS
DABIT, subintellige lucem: Mens imaginis erat; si
adulterina Mahometicæ doctrinæ lux in Asia, ut-
pote quartâ mundi parte, invaluisset; eam quanto-
cius, nisi superi abnuerent, etiam in Africam, Euro-
pam, & Americam diffusum iri. Sed rectius id de verâ
Sanctæ Fidei luce, in omnes mundi plagas uberri-
mè sparsâ, intellexeris. Apostolis suis præcepit Chri-
stus; *Euntes in mundum universum, predicare E-
vangelium omni creatura.* Dictum factum: *In om-
nem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terra
verba eorum,* S. P. Augustinus; *Orbis terrarum est
rota; nubes illa (Apostoli) in rota circumiecerunt or-
bem terrarum; circumiecerunt tonando & coruscando;
præceptis tonuerunt, miraculis coruscaverunt.*

40. Candela extincta epigraphen jactat; AC-
CENSA MICABIT. Certè Apostolorum corona
per universum mundum clarissimè respanduit,
postquam Spiritûs sancti igne accensa fuit. Magno
Augustino teste, *Petrus succubuit & negavit: cum
verò accepit donum Spiritûs sancti, quem negaverat,
predicavit, & quem confiteri timuerat, non timuit
profiteri. Annuntiavit usque ad mortem, quem nega-
verat timens mortem.* Eadem icone demonstrabis,
amoris flammam in humano pectore accensas non-
nisi ægerrimè occultari posse. Ovidius;

--- *Quis enim celaverit ignem?
Lumine qui semper proditur ipse suo.*

Et Tassus;

*Mal' Amor si nasconde; A te sovente
Desiosa i chiede a del mio Signore;
Vegghendo i segni tu d' inferamente,
Erminia (mi ascesti) ardi d' amore.*

*Io tel negai; ma un mio sospiro ardente
Fù più verace testimon del core,
En voce forse de la lingua; il guardo
Manifestava il fuoco; onde tutt' ardo.*

41. D. Alexander de Cuppis, Canonicus Regu-
laris, affirmat, sibi quidem in votis fuisse complu-
rium Magnatum merita celebrare; at illorum cum-
ulo ita esse obrutum, ut cœpto desistere, ac fati-
gato calamo silentium indicere debuerit. Proinde
hanc animi sui sententiam Emblemate significatu-
rus, candelam extinctam pinxit, quæ ingenti incen-
dio vicina, & à flammis passim erumpentibus lique-
facta, accendi nequirit. Epigraphen addidit; INO-
PEM ME COPIA FACIT. Certè, quarumvis
rerum terrenarum copia nihil unquam emolumentum,
plurimum verò damni creat. Innocentius Papa;
Divitiarum, inquit, *sunt instrumenta pœnarum, quæ
fuerant oblectamenta culparum. Labor in acquirendo,
simor in possidendo, dolor in amittendo mentem ejus
semper fatigat, sollicitat & affligit.* Unde quidam ad
lautissimam mensam accumbens, dixit; *Si semper ita
comedissem, modò non manducâssem.* Ita Athenæus.

42. Qui ad promovendam aliorum felicitatem
assiduè fatigatus, se ipsum destruit, hanc cum face
accensâ epigraphen communem habet; ALIIS
LUCENS, UROR. vel; DEFICIT, UT PROSIT.
D. Aresius immodicam S. Pauli charitatem demon-
straturus, faci ardenti subscripsit; NON QUÆ-
RIT QUÆ SUA SUNT. S. Gregorius Papa; *Verè
in hoc Paulus, verè Magister gentium, sua negligens,
aliena curans, implevit quod predicaverat. Nemo
quod suum est quarat, sed quod alterius, & non quæ
sua sunt, singuli cogitantes, sed ea quæ aliorum.* Hanc
operandi methodum quivis animarum Pastor aut
Princeps unidè observatam habeat necesse est. Eru-
ditè Sinæsius; *Qui id in vita ratione sequitur, quod
subditis commodum videtur, qui laborem & mole-
stiam perferre vult, ne quid illis molestum sit, qui pro
illis periclitatur, ut in pace & securitate degant, qui-
que vigilare, & in maximo concursu sollicitudinem
versari sustinet, ut noctu & interdus subditi malis
omnibus vacent, hic in genere quidem ovium pastor;
in hominum verò genere rex est.*

43. Accensa spira cerea, symbolo minimè obscu-
ro, perseverantiam exprimit. Unde lemma; HAS-
TA A LA MUERTE. Id est; USQUE AD
INTERITUM. Hoc sensu Dido apud Virgilium;

*Ille meos primus, qui me sibi vinxit, amores
Abstulit, ille habeat secum, servetq; sepulchro.*

Et S. Augustinus; *Vos autem fratres exhortamur
in Domino, ut propositum vestrum in Domino custo-
diatis, & USQUE AD FINEM vita perseve-
retis.*

44. Candelam accensam hoc lemmate introdu-
xerunt loquentem; EXTINGUAR, UT LU-
CEAM. Ita miles, famæ aut nominis aucupandi
causâ, omnia belli discrimina, ipsamque aded vitæ
jacturam parvipendit. Et vir litteratus, gloriæ cu-
pidus, ut volumina sua ad posteros transmittere pos-
sit, sanitatis dispendium haud gravatè subit. Nam,
ut benè S. Bernardus, *Virtus mater gloria est; sola e-
nim est, cui gloria debetur & secure impenditur.* In
hoc argumentum D. Jo. Paschalius;

*Corruat in studiis, mihi gloria dummodo crescat,
Corporis istud, ait vir studiosus, onus.
Innuat hoc etiam succensa lampadis ignis,
Lumine labenti qua peritura micat.*

45. Hyppolitus Maria Tagliapetra de se ipso
scriptum

Virtus ex-
cedens.

Abun-
dantia
noxia.

Innoc. I. do-
vilit. comit.
humana.

Crapula.

Charitas.

S. Greg. Ho-
mil. 17. in E-
zech.

Prælatus.
Princeps.

Sinæ. lib. de
Regno.

Perseve-
rantia.

Virg. lib. 4.
Æneid.

S. Aug. Epist.
ad Eu. docti.

Miles.

Littera-
tus.

S. Bern. in
sermo.

scriptum reliquit; *Posteaquam aliorum bono, liberalē hereditatis paterna, sacturam feci; symboli loco candelam, ad extrema deductā, & jamjam lumine suo vacillan- tem, mihi præfixi; adjecto lemmate, MEO LUMINE PERII.* Eidem candelæ ardenti, mox consumendæ, alius inscripsit; OFFICIO MIHI OFFICIO. Ea nempe quorundam est infelicitas, ut beneficia, aliis exhibita, in benefactorum redundant perniciem. In horum numerum S. Joan. Chrysof. Abrahamum Patriarcham recenset, qui ab ingenti bonorum copiâ, in nepotem Lothum liberalissimè effusâ, nullam aliam gratitudinis aut utilitatis vicem recepit, nisi quod suos ministros à servis & pastoribus Lothi debuerit intueri gravissimis contentionibus ac rixis oneratos. Unde Chrysofostomus Patriarcham illum in hæc verba exprobrantem introducit. *Unde tibi illa abundantia? nonne ex me cura? quis te apud homines tantum apparere facit? Nonne ego, qui pro omnibus tibi fui? Patris ego vices egi per omnia: & has mihi pro tot ministeriis mercedes reddis?* Damno suo didicit Rex Artaxerxes, omnem gloriam, Amano illustrando effusè impertitam, tandem in ipsius Regis perniciem ac regni interitum conversam fuisse; ut aded in iustissimas has quærelas proruperit; *Multi bonitate Principum & honore, qui in eos collatus est, abusi sunt in superbiam: & non solum subiectos regibus nisuntur opprimere, sed datam sibi gloriâ non ferentes, in ipsos, qui dederunt, moliantur insidias.*

46. Vitæ nostræ fragilitatem, quâvis levissimâ aurâ suffocandam, ardenti candelæ non absimilem dices; quæ unico halitu extincta, epigraphen tenet; **EXTINGUITUR AFFLATU.** Explicatissimè Jobus; *Vidi eos, qui operantur iniquitatem, FLANTE DEO PERIISSE.* Daniel, *Deum, inquit, qui habet FLATU Mtuum, id est, vitam tuam, in manu sua, non glorificasti.* Et S. Jacobus; *Qua est enim vita vestra? Vapor est ad modicum parens, & deinceps exterminabitur; vel ut contextus Syriacus habet; Vapor qui modicum apparer, & dejicitur, & evanescit.* Atque aded vita nostra unico afflante vento instar floris languet, instar vaporis evanescit, & instar candelæ momento extinguitur. Hugo Cardinalis eodem Emblemate quosdam animi sui fervore aded pauperes demonstrat, ut aspirante quâvis miâ terrenâ calamitate, omnem virtutis splendorem mox exuant, & animum, ipsamque aded vitam, foecordissimi milites, quantocius despondeant. *Sunt quidam, inquit, qui tam parvam habent charitatem, quod ad modum candelæ ad flatum tribulationis extinguuntur.* Porro interior animi nostri devotio, instar scintillantis faculæ, quovis levissimæ noxæ afflatu vacillare ac extingui consuevit. Unde S. Thomas Villanovanus illud Apostoli consilium examinans, **SPIRITUM nolite EXTINGUERE**; ita philosophatur: *Valde delicatus est spiritus veritatis, & qui ad levem offensam statim abit: sollicitè ergo custodiendus est, postquam conceditur; ne videlicet, velut scintilla parva, superinjeclis temporalibus curis, veluti humectantibus lignis, extinguatur. Sicut scriptum est; spiritum nolite extinguere, quia sicut illo nihil pretiosius, ita nihil delicatius, nihil tenerius invenitur.*

47. Joannes Orozcus faci accensæ ac inclinatæ subscripsit; **VIRES INCLINATA RESUMO.** Frequenter accedit, hominem, nonnihil depresso, maxima splendoris incrementa facere, & instar veteris Antæi, è suâ in terram ruina vires deperditas innovare. In hanc rem opportunissimum Apostoli consilium habe; *Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis.* Nempe, è Magni Augustini sententia, *Non vult esse de corpore capitis humilis, qui amat superbiam.* Hora-

tius testatur.

--- *Ius, Imperiumque Phraotes
Casaris excepit genibus minor.*

48. Candela cerea, si solaribus radiis exponatur, insignem candorem induit. Unde Caroli Bovii lemma; **A CALORE CANDOR.** S. Ignatium Loyolam hoc Emblemata spectabat, qui ardore versus Magnam Dei parentem intensissimo exæstians, castimoniam voto se obstrinxit. Quippe, teste Bernardo, *Castitas sine charitate, lampas est sine oleo: subtrahere oleum, lampas non ardet: tolle charitatem, castitas non placet.* Emblematis mentem his Jambis senariis interpretatur meus Concanonicus D. Salyator Carducius.

*Nivalis à calore candor nascitur
Cera, jubar dum solis hanc fervens coquit.
Divino amore exæstians Ignatius
Sic castitatis concipit voto nives.*

49. Sancta Ecclesia inter gravissima persecutorum flamina maximum gloriæ suæ incrementum cepit: haud secus atque tæda accensâ, à duobus ventis adversis afflata, in flammam magis copiosam excrevit. Proinde epigraphen subjunges; **CONTRARIA PROSUNT.** *Sint ergo tentationes, sint tribulationes, inquit Divino spiritu S. Augustinus, consummaris in eis, non consumeris.*

50. Christum, cruci affixum, candelæ accensæ, & in candelabro defixæ, similem dices; addito lemmate, **UT LUCEAT OMNIBUS.** Apertè in hoc argumentum S. Matthæus; *Neq; accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus.* Lactantius Firmianus; *Pro Christi morte inquit, crux potius, quam aliud instrumentum, est electa, ut signaret illum tam conspicuum futurum, ut cuncta nationes ex totis orbis partibus ad ejus fidem amplexandam concurrerent.* Certè, bonus Princeps, & verus iudex splendorem suum in omnes diffundant, necesse est. Isidori Pelusiotæ præceptio est, *Imperium rebus consentaneis exornes, mastis videlicet lenitatem, minoribus ac majoribus aequalitatem impertiens; ac tam præclarum aequitatis & justitiæ ignem accende. &c.* Seneca, in Imperatoris encomio hæcundissimus, ait; *Omnium domos illius vigilia defendit, omnium otium illius labor, omnium delicias illius industria, omnium vocationem illius occupatio. &c.* S. Petrus Damianus in quodam hymno hanc de S. Paulo Apostolo stropham concinit;

*Micanis more lampadis
Perfundit orbem radiis,
Fugat errorum tenebras,
Ut sola regnet veritas.*

51. Homo, sanctitate ac doctrinâ insignis, splendorem tantò uberiorem diffundit, quò sublimiorem virtutis gradum occupat. Huic veritati significandæ candelam accensam statues, cum lemmate; **SPLENDIDIOR, QUO ALTIOR.** Martyrologium Romanum nobilissimâ hanc de S. Gregorio Papa mentionem facit; *Roma, ordinatio incomparabilis viri S. Gregorii Magni in summum Pontificem, qui onus illud subire coactus, E SUBLIMIORI throno CLARIORIBUS sanctitatis radiis in orbe refulsit.*

52. Quisquis eminentiore gradu constitutus fuerit, meminerit, se ad splendorem tantò illustriorem diffundendum obligari. Unde Providentiæ Divinæ decretum est, ut sis tantò ALTIOR, QUO SPLENDIDIOR. Prorsus quippe paradoxum est, si solis dignitatibus, non autem virtutibus supra vulgus emineas. S. Gregorius Papa illam Ezechiëlis sententiam interpretatus, *Fili hominis, speculatorem dedi te Domui Israël; ait, Cui aliena cura committitur,*

specula-

Beneficiū
benefactori
gloriosum.

Author
proprii
mali.
S. lo Chryf.
in Gen. Hom.
33.

Esther 16. 2.

Vita fra-
gilis.
Iob. 4. 9.
Dan. 5.

Iac. 4. 14.

Hug Card.
in Psal. 4. 1.

Devotio.

S Tho. Vill.
Conc. 3. Do-
minic 17. post
Pentecost.
Thessal. 5. 19.

Humilitas
utilis.

S. Pet. 5. 6.

S. Aug. ser.
53. de Verb.
Dom.

Castitas à
devotione
nascitur.
S. Bernard.
in Epist.

S. Ecclesi
afflicta.
S. August.

Christus
Crucci-
xus.
Matth. 5. 1.

Laet. Firm.
Div Insti-
t. 4. c. 26.

Princeps
& Judex.

Isid. Pelus.
l. 1. Epist 2

Senec. Con-
sol. ad Poly-
cap. 26.

S. Pet. Dm
p. 3. Operu
n. 74.
S. Paulu

Virtus ex-
cellens.
S Greg Pap
Mart Rom
2. Septemb.

Prælatu.

S. Greg. in
Ezech. 3. 17.

acerdos. *speculator vocatur, ut in mentis altitudine sedens, atque vocabulum nominis ex virtute actionis trahat. Non est enim speculator, qui in imo est; speculator quippe in alto debet stare per vitam, ut possit prodesse per providentiam. Præclare Salvianus; Sacerdotes tanto antistare ceteris oportet devotione, quanto antistant omnibus dignitate. Nihil est enim turpius, quam excellentem esse quemlibet culmine, & despiciabilem utilitate.*

Princeps beneficus. 53. Candelæ, suam lucem in res quasvis vicinas liberalissimè diffundens, à D. Saavedra inscriptum tenet; SIN PERDIDA DE SU LUZ. Id est; SINE LUCIS JACTURA. Innuebat videlicet, Principi è beneficiis, in subditos erogatis, nihil detrimenti accrescere. *Solus enim beneficentia thesaurus, Agapito afferente, stabilis est possidentibus eum: bonarum enim actionum meritum ad auctores resorquetur. Ita Deus, creaturas omnes è nihilo in imaginem excellentissimam efformans, nec minimam infinitæ perfectionis suæ jacturam sustinet. S. Joannes Chrysof. Quemadmodum lux, quantumvis hominum multitudinem illuminaret, nihil splendoris remitteret: itidem Deus, & antequam mundum condidit, & postquam conderet, idem perfectus atque integer permanet, nihil tanto atque admirabilis opificio minor, nihil imbecillior. Quin; quò plura beneficia ex infinita illa bonitatis abyfso in alios derivantur, eò locupletior ac magis inexhausta efficitur. S. Isidorus opportunè interrogans, cur plurima Sacræ Paginæ loca Deum cognominet ignem? respondet, Deus ignis dicitur, existimo, quod propter abundantias atque divitias, quandoquidem unus ignis mille lampades ACCENDIT, NEC MINUITUR, sed alias iterum totidem, imò plures accendere valeat. Porro Vir litteratus, aliis erudiendis navans operam, nihil è suâ doctrina perdit. Philonis judicio; Quemadmodum fax, etiam si lucernas multas accenderit, semper manet ejusdem magnitudinis, & nequaquam, ne tantillo quidem diminuitur, licet docendi ratione in multos transfundatur. Cùm Ruricius Sidonii, amici sui, scripta & doctrinas imitaretur, Sidonius id audiens, ad eò non est conquestus, ut hilari voce dixerit, Neque enim quod tuo accessit usui, decessit hoc nostra proprietati, aut ad incrementa scientiæ vestra per decremента venistis aliena. Quin potius ipse jure abhinc uberi præconio non carebis, qui magis igneo ingenio naturam decenter ignis imitatus es, de quo si quid detrabere velis, remanet totus què transfertur. Guido Casonus eandem ice nem fanis consilii applicans, canit;*

Deus beneficus. *Il buon consiglio è un fortunato dono, Che dato non si perde, e ricevento Prende vigor. Così non manca il foco, Ancor che in lui sian mille lumi accessi. Cos'la luce, che è dal sol diffusa.*

Magister. *COMMUNICATA ALTRUI, GIA MAI NON SCEMA.*

Confisum. 54. Amori, ad mortem usque constanti, Emblematis loco candelam accensam tribues, hoc lemma te distinctam; CONSUMATA SARO' PRIMA CHE SPENTA. Id est; DEFICIAM, ANTEQUAM EXTINGUAR. S. Pauli Apostoliana tanto exaltavit charitatis ardore, ut ad omnes mundi calamitates tolerandas paratam se offerret; quippe à quibus nonnullam quidem transitorii corporis sui jacturam sustinere posset; at charitatem, in præcordiis accensam, semper vivacem & inextinctam conservaret. *Certus sum, quia neque mors, neque vita; neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei. Eodem ore Magnus Augustinus; Sæviant quantum potest inimicus, non me separat à Deo. Eodem Em-*

Amor erseveans. *blemate hominem lascivum significare licet, cui decretum est, potius viribus omnibus, ipsaque ad eò vitâ, quàm libidinis incendio celsitui.*

Amor 8. 38. *55. S. Ignatius Loyola, è mundi saltu subductus, ut reliquam vitam inter pœnitentiæ rigores prodigiosam transigere posset, Montifferati fastigium conscendit; haud secus atque Lumen è supremâ turri accendi solet, cum epigrammate; UT LATIUS ILLUSTRRET. Appositè nimirum ad illud Evangelii dictum; Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus. Ab hac idea nihil alienus S. Joannes Chrysofostomus, ait; Sacerdotalis animi pulchritudinem undique splendescere oportet, ut oblectare pariter & illustrare possit eorum amicos, qui suos in illum oculos injiciunt.*

Lascivus. *56. In Philipponorum Pistoriensium Academia Symboli loco candelæ extincta cernitur, quæ ab ad-versantis venti afflatu reviviscens, epigraphen sustinet; EX VI RENASCOR. Vel ut D. Carolo Bosso placet; REDIVIVIT AB HOSTE. Eorum hoc symbolum est, qui hostium malevolentia jactati, clariores evadunt, & persecutionum arma in gloriæ suæ instrumenta, metamorphosi auspiciatissimâ, convertunt. Etenim frequenter fit, inquit Joannes Silveira, quod, dum inimici in opera nostra involvuntur, inde magis clarescant & extollantur: & quò magis nostra facta suo vituperio obscure appetunt, eò illa illustriora & gloriosiora reddunt. Hoc ipsò argumento S. Gregorius Papa amicorum suorum quempiam solatus, dicebat; Ignis flatu premitur, ut crescat.*

S. Ignatius Loyola. *57. Homo, ad gloriæ splendorem aucupandum, suis studiis nimium quantum affixus, & ob legendi assiduitatem proprias vires extenuans, Carolo Rancato authore, candelam accensam imitatur, quæ ab eodem igne & illustrari, & consumi solet. Unde lemma; LUCE PERIT SUA. Verissimè ad eò dixit S. Gregorius Papa; Amant perversi homines pro hujus mundi gloria tribulationes, cunctisque pro eâ sudoribus libenter servant, & gravium laborum jugo devotissimè colla submitunt. Porro quemvis ambitiosam hi characteres describunt, qui loco illustriore collocandus, facultates suas omnes in aulis profundit, & tandem ad incitas redigitur. His non absimiles sunt, qui militaris gloriæ desiderio stimulati, per iniquam sortem & vitâ & victoriâ excidunt. In horum numero jure recenscas famosum Belliducem Judam Machabæum; cùm enim contra viginti millia peditum, & duo millia equitum exiguam o-ctingentorum militum catervam educeret, nec è communi omnium consilio aliud vitæ conservandæ remedium nisi è fuga superesset, ille tamen ne gloriæ suæ vel minimam labeculam aspergeret, classicum canere, ac pugnam ordiri voluit, donec generosâ morte extinctus sit; uti Machabæorum Historia prolixè memorat.*

Calamitas utilis. *58. Ab extinctæ candelæ elychnio ingratus factor, ac densus fumus evaporat. Unde lemma; CUM FUMO FOETOREM. Homo tam superbus, quàm lascivus, omnium nauseam adversum se provocant. Antiochus fumum superbiæ ad eò crassum exhalabat, ut Deo æqualem se jactaret: at simul mephiti ad eò horrendâ fœtebat, ut circumstantium naribus esset intolerabilis. Qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, supra humanum modum superbia repletus, nunc humiliatus ad terram in gestatorio portabatur, ut odore etiam illius, & fœtore exercitus gravaretur. Compendio Magnus Augustinus dixit; Superbiæ vitio nihî est immanius.*

Litteratus. *59. Can-*

Superbus & lascivus. *10. Silveir. lib. 5. in Evangel. cap. 1. Quis. 21. num 145. S. Greg. lib. 6. Epist. 27.*

August. in sal. 137. *10. Mach. lib. 1. cap. 9.*

2. Mac. 9. 7. &c. *S. Aug. l. 2. cont Acad. cap. 3.*

Incipere benignè, & malè finire.

59. Candela extincta ac fumigans à D. Jo. Baptista Mazzoleno epigrammen recepit; **POST LUCEM PUTOR.** vel ipsius candelæ ore, **POST LUCEM PUTEO.** Illum hoc Emblemate significabis, qui in obeundi muneri sui principio aliquam quidem virtutis ac gloriæ lucem sparsit; tandem verò miserè contaminatus, in turpissimum & abominandum fœtorem desiit. Lucifer vitæ suæ rationem inter cœlestes radios exorsus, paulò post in sulphuris tartarei putorem degeneravit Judas, Collegio Apostolico associatus, in illius encomii partem venerat, *Vos estis lux mundi.* At tandem crepuit medius, & Palestinæ campos infami suo fœtore contaminavit. Sic nimirum, Seneca teste, *Turpe est, cedere avari, & luctari cum officio, quod semel capisti.*

Matth. 5. 14.
A. 1. 18.

Senec. Ep. 1.

70. Quibusdam ad candelam extinguendam emunctorio loco ipsummet deservit candelabrum, quo ea paulò ante sustentabatur; dum nimirum candelam intra cadelabri superiorem cavitatem suffocant. Unde lemma; **CHI MI DIEDE IL SOSTEGNO, ECCO M'ESTINGUE.** seu, si mavelis, extinctam candelam gemino hoc verbo æquivoco afficies; **SUSTULIT, ET SUSTULIT.** qui rum primum *sufferre*, alterum *tollere* seu *auferre* significat; juxta celebre illud distichon:

*Quis neget Aeneamagna de stirpe Neronem
Sustulit hic Matrem, sustulit ille Patrem.*

Minister Principis.

Regium ministrum, paulò ante à Principe elevatum, postea verò occisum, hæc imago spectat. Ita Aman ab Assuero ad primos regni honores evehctus, tandem è patibulo infamis pependit. Verissimè Magnus Augustinus; *Ioanis gloria hujus sæculi fallax est suavitatis, & infersus labor, & perpetuus timor, & periculosa sublimitas: Initium sine providentia, finis cum penitentia.* Emblematis mentem hoc epigrammate explicat Carducius;

S. August. 10
Psal. 149.

*Quod candelabrum flammantem sustulit ignem,
Ardentem pariter sustulit ecce facem.*

*Gloria Seiano sic unde refulsit in aula,
Nox probrosa simul prodit inde necis.*

Suffragia pro defunctis.

61. P. Henr. Engelgrave candelam ardentem, dum extinctis aliis lucem impertitur, hoc Lemmate exornavit; **FESTINA EXTINGUOS REDDERE LUCI.** Nimirum sanctam illorum charitatem innuit, qui animabus in purgatorio, ad cœlestis gloriæ lucem promovendis, opportuna & assidua suffragia ferunt. In hanc rem accommodatè Salomon; *Festina, suscita amicum tuum.* Et S. Joan. Chrysol. *Defleamus defunctos, juvemus eos pro viribus, procuramus eis aliquid auxilii. Quomodo, quæve ratione & precantes adhortemur & alios, ut pro illis orent, pauperibusque indefinenter pro illis elemosynas demus.*

Prov. 6. 3.
S. Chrysol. in morali.
Hom. 3.
Epist. ad Philipp. 1.

62. P. Bartholomæus Pancerus, Augustinianus Excalceatus, candelam accensam hoc lemmate sistit loquentem; **LA MIA LUCE MI STRUGGE.** Id est; **PROPRIA ME DESTRUO LUCE.** Ita hominis superbi scientia, tametsi sub mundi oculis non nihil scintillet, denique tamen obscura corruct, & charitatis splendore destituta excæcabitur. De hac mortalium sorte dilucidè pronuntiat Apostolus: **EVANUERUNT in cogitationibus suis, & OBSCURATUM EST insipiens COR eorum.** Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. Beda S. Augustini vestigiis nixus, in hunc locum ait; *Quod curiositate invenerunt, superbi à perdiderunt. &c.*

Rom. 1. 21.

Beda in boni los.

63. Candela, dum suum noctu in conclave immittit lumen, omnia illustrat, & splendentia reddit, quæ ad ornatum per se romata stragulaque, auro intexta, parietes vestiunt. Eâ autem absente, quamquam pretiosissimo auro atque argento omnia ob-

ducta sint, in caligine omnis splendor jacet, nec cognosci potest decus, quod ad loci hujus ornamentum pertinet. Unde candelam, in conclavi ardentem, hoc epigrammate insignivit Serenissimus Philotheus; **DUM SPLENDET, ET OMNIA SPLENDENT.** Haud aliter ubi gratia Divina nobis affulget, omnia in actionibus nostris splendent, & decus nobis lætitiæque ex illa benignitate communicant. Sed ubi dignissimum nobis aufert sui auxilii vultum, tum veluti nocte & tenebris sepulti, nullam magis cognoscimus jucundis in rebus inesse dulcedinem, inquietoque dolore anxii, agnoscimus præsentiam Divini Numinis unicum vitæ nostræ esse solatium, sine quo nihil nobis amænum, sed cuncta videntur mortua, quæ alias maximo profecuti fuimus amore. Unde Theologorum Apex Augustinus; *Ad Deum securus perveniam, si in finem usque sua gratia non deserat.* In rem præsentem canit Symbolographus,

Nos tenebra sumus, & piccâ caligine recti;

Undique & ex nobis gratia nulla micat.

Sed mihi dū splendet tua lux, Deus, omnia splendēt:

Hinc lux grata mihi, vitæque grata venit.

64. Candela, intemptivo lucens die, inutili servitio consumitur; ubi verò extinguitur, ut ad meliores usus conservetur, incolumis manet, docet justo incensa tempore, caligantibus succurrat, & majori pereat commodo. Unde Serenissimus Philotheus candelam pinxit, quæ clarâ die ardens, per vicinam manum emunctorio extinguitur; cum lemmate, **NE CONSUMATUR.** Ita omne ingenium judiciumque nostrum conservari debent, ut non in otio & voluptate vitiosa terantur, aut immaturo intemptivoque usu conficiantur. At ubi Deo placuerit, Divinaque gloria exegerit ut fulgeas, ut splendeas, tum demum exerendus est ingenii vigor, intendendum animi robur, ut cum justa laude & gloria vitam extendas. Chrysolomus illud Matthæi explicans; *Qui unum talentum acceperat, abiens fudit in terram, & abscondit pecuniam Domini sui; ait, Abscondere talentum in terra est, acceptum ingenium in terrenis actibus implicare, & non lucrum spirituale accipere.* In rem præsentem canit Emblematis Author;

*Sapè Deus non vult, ut lux tua splendeat illo
Tempore, sed radios subtrahit ille tuos.*

*Ille scit optatam, quâ lux tua splendeat, horam,
Commodior cæptis quæque futura tuis.*

*Fide Deo, dabit ille tibi, si tempus, honorem;
Si non hoc, alio tempore magnus eris.*

*Quidquid agis, Deus alme, placet, non obloquor
astris,*

Sed quæcunque venis luce, paratus ero.

65. Candelæ lumen, soli obversum, haud lucet, sed vix parva ejus cernitur flammula, quæ umbram, grandiore de se, quàm luminis claritatem spargit. Unde candelæ lumen adverso sereno sole ardens, epigrammen sustinet; **QUID ILLUD IN ILLO.** Homines, dum suam cum Deo comparare nituntur virtutem, videbunt umbram parvitatæ suæ adhuc magis extendi: nam Divinæ præsentæ Sol, ubi illustribus suis radiis hæc inferiora tangit, omnem aufert obscuritatem, clandestinamque mentis nostræ detegit superbiam, quæ per insolentem obstinationem animata, suo ea exequi conatur judicio, quæ longè supra potestatem Deus posuit. S. P. Augustinus; *Hæc est tota scientia magna hominis, scire quia ipse per se nihil est; & quoniam quidquid est, à Deo est, & propter Deum est.* Accommodatè Serenissimus Philotheus canit;

Gratia Dei.

S. Aug. ser. 40. de Tem.

Labor inutilis.

Ingeniū

Matth. 25
S. Chrysol.
Hom. in hunc loc.

Humilitas.

S. August. in Psal. 70

*Aspice inexhaustum fecundo lumine Phabum,
Et clarum toto grandius orbe jubar.
Aspice & exili flagrantem lumine radam,
Exiguâ radios spargere luce suos.
Quàm levis hac Phabo fulgente est flamma? quis
ausit,
Sol, lucem hanc radius equiparare tuis?
Tu Deus, es tori sol unus & unicus orbi:
Nos scintilla levis, cœlitus orta, sumus.*

66. Candela in conclavi, multis spiculis decora-
to, lucens, singulis illis splendorem affundit, & suo
ex lumine micantia reddit. Emblematis subscriptis
Serenissimus Philotheus; UNIUS AB LUCE. Ita
pietas omnibus virtutibus suam communicat excel-
lentiam, ut insigniori emicent splendore, hujus ga-
visæ ope. Nam sine hac nullum amplius constantia
habet nomen, sed brevi in stultam audaciam, aut
contumaciam degenerat, amicitia vel in odium in-
ternecinum, vel in vesanum convertetur amorem:
liberalitas sive ad prodigalitatem, sive ad pudendam
avaritiam descendet: Justitia aut nimia corrupetur
indulgentiâ, aut multâ severitate exosam se red-
dit. &c. Rectè S. Petrus Chryfologus; *Penes Deum
nec pietas sine justitia est, neque sine pietate justitia:
nec sine pietate cœlesti sensus habetur. Aequitas sine
bonitate savitia est, & justitia sine pietate crudelitas
est.* Emblematis sui & Author & Interpres canit
Philotheus;

*Inconcuſſa meum celebret constantia nomen,
Et laudet leges Eacus ipse meas,
Nulla tamen vero virtus se tollit honore,
Ni nostrum pietas fulciat una decus.*

67. Candelæ splendentis lux nunquam ita potest,
obducto panno velari, quin suos transmittat, con-
servetque radios. Emblematis hanc subjunctis epi-
graphen Serenissimus Philotheus; ET OB-
DUC-
TA LUCET. Ita veritatis splendor transit nubem
illam, quam impietas illi obvolvitur. Veritas enim,
clarissimo comparanda lumini, nunquam extinguitur:
perpetua ipsius lux est, quæ nullo obduci potest
tegmento, solem serenitate antecedens. Difertè
Magnus Augustinus; *Veritatis & sapientia pulchri-
tudo nec multitudine audientium constipata exclu-
dit venientes, nec peragitur tempore, nec mitigatur
locis, nec nocte interrumpitur, nec umbrâ intercludi-
tur, nec sensibus corporis subjacet.* Rursum canit i-
dem sapientissimus Philotheus;

*Undique præcens candela tapete refulget,
Et spargit radios ad laus omne suos.
Sic posse puras omnem præcludere lucem,
Despici, illa suum mittit ubique jubar.
Non poterit penitus tolli lux aurea Veri,
Tecta suum spargit semper in castra decus.
Si tegitur, premiturq; diu, tamen illa resurgit,
Et tandem è nigra nocte sepulta redit.*

68. Candelæ ardenti subscriptis Catius; SI NI-
MIS EMUNGAS, EXTINGUITUR. Nempe si
vires nimia curâ, studio labore, vel amore enerves,
obruuntur. S Gregorius Papa; *Cessationem Domi-
nus à mundi laboribus imperat, sancta quietis dulce-
dinem persuadet, & tamen vesana iniquorum mens
plus se assequi aspera carnaliter, quàm tenere blanda
spiritualiter gaudet: plus acerbitate fatigationis,
quàm quiete dulcedinis pascitur.*

CANDELA SUB VITRO.

69. Quantumvis conjurato impetu adversus can-
delam irruant venti, cam tamen vitro coo-

pertam extinguere aut præcipitare nec quidquam
possunt. Ut adedò candela, sub vitri propugnaculo
posita, hanc è Salomone gnomam opportunissi-
mam gerat; NON EXTINGUETUR. Ita om-
nino virtutis splendor ab homine justo diffusus,
inter omnes calamitatum procellas intactus persi-
stet. Opportunè S. Ambrosius; *Qui cum gravissimo
licet dolore luctetur, non se miserabilem præbet, sed o-
stendit tanquam in laterna lumen, etiam inter aspe-
ras procellas & gravissimos flatus suam lucere, NEC
EXTINGUI posse animi VIRTUTE M.* Cer-
tè Religiosus, intra Cœnobii sui mania assiduus, spiri-
tualem virtutum splendorem, tametsi mundo ac
tartaro infremente, illibatam traducit; atque adedò
Non extinguetur.

70. Candela, vitro munita, nullas splendori suo
tempestates aut cœli injurias metuit. Unde lemma;
TUTA PATET. Ita virtutis ac meritum splen-
dor de mortuis sine periculo divulgari potest; quip-
pe quod nullo amplius supèrbix afflatu infestandi,
suomet sepulchrali marmore, vel, ut Ægyptiis con-
fectum erat, vitreâ suâ tumbâ protegantur. Præ-
clare de S Eusebio dixit S. Maximus; *Lauda post vi-
tam, magnifica post consummationem. Duplici enim ex
causa utilius est hominum magis memoria laudem
dare, quàm vita, ut illo potissimum tempore merita
sanctitatis extollas, quando nec laudantem adulatio
moveret, nec laudatum tener elatio.*

71. Candelam accensam, ac vitro coopertam,
hoc lemmate afficiet; ET LATET, ET LU-
CET. Verbis è Martiali desumptis, ubi de formi-
ca, intra ambarum congelatâ, canit;

*ET LATET, ET LUCET phætonide con-
dita gutta.*

S. Joannem Baptistam hoc Emblemata concernit, qui
inter sylvarum horrores, ac obscuras eremi caver-
nas victitans, amplissimum sanctimonix lumen, to-
tâ obstupescente Pærlinâ, diffudit. De hoc Tho-
mas Stapletonus; *Quemadmodum candela accen-
sa, etiam in carcere conclusa, per rimulas tamen lu-
men emittit, sic Joannes, qui erat lucerna ardens &
lucens, charitatis suæ ardorem foras emisit.* Porro qui-
vis bonus Religiosus, aut modesta Virgo, quo majore
studio in solitudine sua delitescunt, tantò huma-
nis oculis se præbent clariores.

72. Tametsi ventorum agmina adversus candelam
accensam tumultuentur, illa tamen vitro suo, ceu
vallo munita, incolumis ac tranquilla persistit. Unde
illam hoc epigrammate spectandam proposui; SUB
TEGMINE TUTA. Virtus, modestiæ velo cau-
tè ac sedulò custodita, omnes hostium insidias qui-
ta ridet. Optimum S. Ambrosii consilium est; *Ne-
mo ergò hic fulgere querat, nemo sibi arroget, nemo se
jactet. Nolebat se Christus hic cognosci, nolebat prædi-
cari in Evangelio nomen suum, cum in terris versare-
tur: venit, ut lateret sæculum hoc. Ergò nos simili mo-
do abscondamus vitam nostram Christi exemplo, fu-
giamus jactantiam, prædicari non expectemus.*

73. Candelæ accensæ, ac vitro coopertæ, inscri-
psi; TEGMINE CLARIOR. Dicere volebam; Meritum
sicuti candela vitreo sub tegmine longè est splendi-
dior, ita hominem sanctum, ad terrenam dignita-
tem sublevatum, proprio suo lumine potius, quàm
exterâ illâ dignitate relucere. Vel certè, sicuti can-
dela accensa, vitro cooperta, magis resplendet, quàm
si operculo illo careat, ita personam Religiosam, in
clauetro suo delitescentem; abstinatione ac gloriâ
longè majore haberi, quàm per mundi oculos liberè
divagari solitam. *Opus absconditum, luce nitet splen-
didius, inquit luculento testimonio S. Nilus.*

ctas.

Chrif.
m. 145. de
n. Chrifti.

critas.

Aug. l. de
arb.

labor ni-
lus.

Greg. in
nal.

Proo. 31. 12.
Justus af-
flictus.
S. Ambr l. 1.
de lacob. c. 3.
Religiosus
solitarius.
Virtus in
mortuo
laudanda.
S. Max in
Hom. 59.
S. Joan.
Bapt.
Thom. Stapl.
Dom. 2. Ad.
n.
Religio-
sus.
Virgo.
Virtus ab-
scondita.
S. Ambros.
lib. 3. Offici-
cap. 5.
Meritum
proprium.
Religiosus
solitarius.
S. Nil. Orati-
7. de inani
gloria.

Virtus
præserva-
ta à vana
gloria.

74. Vitreum operculum candelam accensam AB AURA, NON A VISU tutatur. Tametsi enim aëris injurias prohibeat, splendores tamen transfusos à circumstantibus videri nihil impedit. Ita omnino sanctimonix ac vittutum nostrarum candela omnem emendicatam plausus humani auram proculamovere, & simul amplissimum optimi exempli splendorem in alios diffundere debet. S. Bonaventura illam S. Lucæ præceptionem interpretatus, *Et lucerna ardens in manibus vestris, ait; Lucerna ardens abscondit lumen à vento, sed non à visu; sic bona opera comparantur lucernæ. Quia sic debet opus esse in publico, quatenus intentio maneat in occulto; sic velit homo aliis dare exemplum virtutis, ut tamen non querat minimum transitorii favoris.*

S. Bonav. in
Luc. 22. 35.

CRIBRVM POLLINA- RIVM.

Caput VII.

Studio-
sus.

in morte.

75. **A**cademia Furfuracea Symboli universalis loco cribrum præfert, cum lemmate; IL PIU BEL FIOR NE COGLIE. Id est; PURIORA LEGIT. Studiosis confectum esto, documenta è libris nobiliora, & notatu magis digna seligere. S. Gregorius Papa Magni Augustini volumina farinae florem, sua verò furfurem cognominavit. Unde ab Innocentio, Africae Præfecto, rogatus, ut operum suorum copiam exhiberet, respondit; *Si delitioso cupitis pabulo saginari, B. Augustini opuscula legite; & ad comparationem similaginis, nostrum furfurem non quæretis.* Eodem Emblemate hominem, meritis illustrem, ac vitâ suâ gloriosissimè defunctum exornabis; verissimum enim Justi Lipsii effatum est; *Deus ille optimus, optima ferè ad se trahit.* Id quod jam in ipso mundi exordio comperitum erat, quando Divina fata non quidem Adamum & Evam, labis originariæ reos; nec invidum ac flagitiosum Cainum; sed Abelem, virginitatis, sanctimonix, & religionis flore insignem, rapuere.

Iust. Lip.
Centur.
Miscel Ep. 29

76. Farinae flos è cribro agitato decidit, furfure, cæteroque ignobiliore purgamento in locum superiorem reservato. Unde lemma; SINCERA SUBSIDIT. Verbis è Virgilio mutuatis;

Virgil. in
Moreto.

*Subsidit sincera, foraminibusque liquatur
Emendata Ceres.*

Virtus
cum hu-
militate.

S. Chryso-
st. in 1^a. 6.

Certè anima, quò majore puritatis & sanctimonix pretio dotata, tantò demissiore loco vel se ipsam collocat, vel malevolorum odio deprimitur. Chrysofostomi dictum est; *Sancti, si quando quopiam cumulatione potiuntur honore, tunc demissius se dejiciunt.*

Prædica-
tor vitio-
sus.

Rom. 2. 21.
S. Bern. de
Consid. ad
Eugen. l. 2.
S. Gregor.
Hom. 17. in
Luc.

77. Tanta cribri agitati versus homines est beneficentia, ut farinae florem ac similaginem in illorum usum per fetas suas liberalissimè dispergat, solis fæcibus, furfure, cæterisque crassioribus purgamentis sibi reservatis. Unde D. Carolus Bossus cribro agitato, ac siliginem depluente, subscripsit; MIHI DETERIUS. Prædicatorem illum hanc cribri icone intellexeris, qui documenta nobilissima ac saluberrima in suos Auditores dispensat; ipsomet interea flagitiorum furfurem cum porcis glutiente. Huic acerbè improperans Apostolus, ait; *Qui ergo alium doces, te ipsum non doces?* Eidem justè indignatus S. Bernardus, *Monstruosa res, inquit, lingua magniloqua, & manus otiosa; sermo multus, & fructus nullus; vultus gravis, & actus levis.* Et S. Gregorius Papa *Nullum autem puto, fratres charissimi, ab aliis ma-*

jus præjudicium, quàm à Sacerdotibus tolerat Deus: quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit: quando ipsi peccamus, qui peccata compefcere debuimus. &c.

78. Quo angustius fuerit cribri reticulum, tantò farinam ejetat nobiliorem ac puriorem. Unde cribrum, à geminis manibus agitatam, epigraphen ostentat; PER ANGUSTOS MELIOR MEATUS. Ita hominis justi anima, quò gravioribus calamitatum & morborum angustis in his terris examinata, tantò cœlis illabatur candidior. Salvianus, sororem suam Catturam ægrè decumbentem solatus. *Gaude, inquiebat, alumna Christi, semper quidem simplicis, & quieta, sed nunc MAGIS DEFÆCATA tua mentis, & libera ostium aperiri, quando imbecillior corpore, tanto purior sensu vincenibus carnem tuam morbis, mente vicisti.* Cæterum etiam doctrina candorem tantò meliorem fortitur, quantò in publicis exercitationibus magis fuerit excitata & discussa.

Justi
flicti.

Salvianus
Soror.

Doctrina
impugna-
ta.

CRUMENA.

Cap. VIII.

79. **C**Rumena, pecuniis turgida, authore Abbate Ferro epigraphen sustinet; RETINET AD USUM. Ita homo prudens suas divitias non quidem idoli loco habet, ac veluti immutabiles adorat, sed eas, tempore ac loco opportuno in utilitatem sive temporalem sive spiritualem erogandas, aservat. Magno Augustino teste, *Illius est aurum & argentum, qui novit uti auro & argento: nam quod justè non tractat, justè non tenet.* Et S. Joannes Chrysofostomus; *Omnes usum divitiarum habemus, Dominium verò nullus; etsi quod dominium haberi potest, illi planè habent, qui & usum earum contempserint, & fruitionem deriserint.*

Divi
prudens.

S. Aug. in
Homil. hom
5. post
titul.

S. Chry-
st. Tom. Orat
de divitiis
& paupert.

80. Miles quidam Valentianus, cum recentem suam sponsam virginitatis flore exutam reperisset, Emblematis loco crumenam pinxit, pecuniis vacuam, & hoc lemmate loquentem; NON TENGO FLORINES. Id est; FLORENIS CAREO. Francisci Petrarchæ parænesis est; *Pulchra, dum limen subit, subire debet animum illud Satyrici: rara est adeo concordia forma atq; pudicitie.* Et paulò post crebras injurias, maritis à conjugum fragilitate inferri solitas, expendens, *Usitatus dolor, inquit, vetus injuria, nec minus crebra. Vix crebrior conjugii, quàm adulterii usus est. &c.* Et ut Vestales, aliasque, longo numero à Petrarcha adductas, taceam: intuere obscuro, Semiramidem, Helenam, Pasiphaen, ac cætera adulteræ Veneris mancipia, in Historiis passim obvia. Porrò hypocrisis & vana gloria huic Emblematis plurimum affines sunt; quippe quæ, instar vacuæ crumenæ, internis virtutum ac meritum opibus destitutæ, exteriorem tantum illarum faciem ostentant. Appositè S. Nilus; *Ut percussa crumena aurum custodire non potest, ita nec inanis gloria virtutis thesaurum.* Argumento non multum dissimili S. Isidorus Pelusiota de afflictæ Ecclesiæ Orthodoxa loquitur, quod solo nomine tranquilla, internis dissidiis acerrimè laceretur. *Pacis quidem nomen ubiq; est, res autem ipsa nusquam; verum Ecclesiæ femina cuidam, quæ non ex antiqua felicitate excidit, ac signatantum habet, similis est: ornamentorum enim suorum THECAS & arculas HABET, OPIBUS autem SPOLIATA est.*

Mul-
deficita
Petra-
lib. 2. Re-
mod. 142.

Hypocri-
sis.

Van-
glo-
ria.
S. Nilus
de inangli-
Pax a-
paren-
S. Isidorus
Epi. 48.

81. Sacculus, fomiti ac chalybi aservando destinatus, dum ab excitato igne consumitur, epigraphen tenet; HELI EX ME PRODIT. Id ipsum

de

Proprii
mali au-
thor.
S. Chrysof.
in Ps. 130.

de se pronuntiet, quisquis proprii sui mali author est. S. Joan. Chrysofostomus; *Incendere vis aliquid aliud; illud, quod admoves, prius ardeat, nisi ardeat, non incendit; facula est, hanc faculam apponis, prior ardet, ut aliquid passu incendere? Malina autem procedit ex te, & quem prius vastat, nescite?*

maximam suam cum S. Basilio consuetudine differens? ait; *Vitam actionesque omnes nostras dirigebamur, tum Divini precepti ductum sequentes, tum aliter alicuius virtutis studium exacuentes: atque (nisi hoc arrogantiam dicere videar) uterque alteri norma & amussis eramus, quæ rectum à pravo discernitur.*

S. Greg. Naz.
Orat. 20.

CULTER. NOVACULA.

Cap. IX.

Calamitas
utilis.

82. **C**ulter, supra cotem rotariam exacuendus, gnomam subiunctam habet; **ACUOR** **IM-** **MOTUS**. Illum hæc idea consimilem habet, qui è calamitatibus sibi irrogatis emendatur quidem, nullas tamen unquam in animo turbas aut motus sentit: ut ad eum jure de se ipso canat;

Contra di me si rota

*Fortuna empia, e severa,
E le mie glorie disce mar procura,
Ma in van stride, e s' indura
La dispettosa, e fiera.
Che l' alma mia, inrepida, ed immota,
Quasi coltel, me' ella piu' imperversa,
Su' la rote, avvien piu' acuta, e versa.*

In rem nostram dixit S. Petrus Chrysologus; *Omnis cordis auri corporis afflictio citra meritum & fructum salutis est, sine patientia condimento.*

S. Pet. Chryf.
in Epist.

Martyrii.

83. Culter, pomo decorticando intentus, epigraphen sustinet; **EXUIT** **EXUVIIS**. Ita omnino calamitatum & Martyrii acies hominem quidem corporis sui exuviis spoliat, at simul, spectaculo Divinis oculis gratissimo, omnem ab illo vitiatorum ferruginem extemit. In hoc argumentum S. Ambrosius; *Est gladius passionis, ut exuas corpus, & immolata carnis exuviis ornatur tibi sacri corona martyrii.*

S. Ambro. l. 10.
c. 22. Luc.

84. Culter lemmatis loco opportunè dixerit, **SPLENDOREM**, **ET** **ACIEM**. Ita Verbum Divinum, genuino sensu explicatum, per orbem universum resplendet, suoque acumine oblitinata hominum pectora penetrat. Petrus Bercorius, illam Apostoli sententiam interpretatus, *Gladium salutis accipe, quod est Verbum Dei;* ait, *Sicut enim gladius habet SPLENDOREM ET ACUTIEM, sic Verbum Dei debet esse splensens & clarum per planam interpretationem, quandoque pungens & acutum per duram & asperam correctionem. Unde Ezecch. 21. Gladius exacutus est & limatus: Ut cadat victimas exacutus est, ut splendet, limatus est.*

Verbum
Dei.
Epist. 6.
et Bercor.
Dictionar.
l. 1. tit. Gla-
ius.

85. Culcro geminum hoc verbum congruit; **SE-** **CAT**, **ET** **SEPARAT**. Verbum Divinum, hæc imagine, ceu ectypo expressum, vitia rescindit, & virtutes ab eorum illuvie separat. Hugo Cardinalis in illud Psalmi. *Accingere gladio tuo super femur tuum,* ait, *Gladius dicitur sermo Divinus, de quo Matth. 10. 34. Non veni pacem mittere, sed gladium. Et dicitur sermo Divinus gladius, quia RESECAT vitia, ET SEPARAT malum à bono.*

Verbum
Dei.
Hug. Card.
Ps. 44.

86. D. Arcius mutuam quorundam auxilium demonstraturus, duos cultros figuravit, qui mutuo attritu lavigati, hanc D. Pauli gnomam instar lemmatis prætulere. **ALTER** **ALTERIUS**. vel ut aliis placet; **ACUIMUS**, **ACUIMUR**. Sicut enim ferrum aliud ferrum reddat acutum, sic interprete Chrysofostomo, *etiam catus charitatis facit augmentum.* *Lapis ad lapidem contritus ignem emittit; quanto magis anima, anima commixta? Dilucide Silomon; Ferrum ferro exacuitur, & homo exacuit faciem amici sui. Id est, interprete Vatablo, *Ensis ensens acuit; ita vir exacuit iram amici sui.* S. Gregorius Nazianzenus de *Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erarb. Tom. II.**

uxilium
utuam.

Chrysof.
om. 29. in
ist. ad
br. c. 10.
ov. 27. 17.

NOVACULA.

87. **N**ovacula inscripti; **E** **FREGIA**, **E** **SFRÈ-** **GLIA**. Id est, **ORNAT**, **ET** **ULCERAT**. DetraCTORIS indoles est, sub laudum involucro vituperii suggere. Linguam hanc sceleratam acerbè exagitans Propheta Regius, ait; *Sicut novacula acuta fecisti dolium.* Hujus loci interpretem prolixum, & in rem nostram opportunum se offert S. Hilarius, quò benignum meum Lectorem remissum volo. Porro Emblemate isto Proditorum delineabis, qui favores ac benevolentiam eminentis, perniciem extremam creat. S. Ambrosius; *Nequitia arguit proditorem, eò quòd instrumentum hujusmodi (novacula) ad hominis adhibetur ornatum, & plerumque ulcerat. Si quis igitur pratendat gratiam, & dolum nectat, instrumenti hujus comparatione censetur.*

DetraCTOR

Psal. 51. 4.

S. Hilar. in
hunc loc.

Proditor.

S. Ambro. l. 3.
Offic. c. 12.

Calamitas.

88. Novacula luxuriantes ac vitiosos vultus humani comas abradit, & pristinum ei decorem restituit. Unde lemma; **DETRAHIT**, **ET** **DECO-** **RAT**. Ita morbi & calamitates suam quidem pectori humano quietem, ac membris sanitatem detrahunt; at prudenti tolerantia exceptæ, maximum animæ ornamentum conferre solent. Testes in hanc rem luculentos advoco S. Joannem Baptistam, S. Jacobum Apostolum, & S. Paulum, quibus carnificum gladii ac secures longè minus detrimenti è præciso capite, quam è ornamentis Martyrio ac æternâ gloriâ generarunt. Magno Augustino teste, *Martyrum corpora habebunt magna ornamenta, in quibus passisunt magna tormenta.* In hanc rem mei Carducii poësis est;

Martyrii.

S. Aug. serm.
117. de Di-
vers. in fin.

*Detrahit, & decorat, dum membra novacula radit.
Christiades ornat sic Nero cade furens.*

89. Inter cæteram Emblematum congeriem à D. Carolo Bosso compositam ac collectam, novacula cernitur, quæ supra cotem rotariam lavigata, epigraphen Hispanam præfert, **MAS GANO**. Id est, **MAGIS ACQUIRIT**. Henricum IV. Galliarum Regem hoc Emblematum temporis spectabat, quando Rex Navarrae, universam Galliam in suam potestatem redacturus, rupto fœdere, injusta arma contra Henricum movit: Mens autem Emblematis erat Principem illum invictissimum, fortunam quidem imbecilem, at viribus ditissimum, suas suorumque facultates omnes, in bello deperditas nihili aestimare, modò gloriosum summi Belliducis famam, & debitam regni tranquillitatem referret. Sicut enim novacula supra cotem imminuta, desideratam aciem & illustrem nitorem, tamen non sine aliqua ferri jacturâ, sortitur; ita Henricus post tolerata gravissima discrimina, tandem adversis hostium viribus nervos omnes incidit, & illusterrimas Provincias suis subjecit imperiis. Cæterum etiam Justorum animæ, durissimis calamitatibus attrite, nihil unquam damni, sed contra plurimum splendoris & commodi referunt. S. Joannes Chrysofostomus; *Anima, quæ periculis, laboribus & arumnis Dei causâ sunt exposita, atq; in ipsis enervata; ferro ipso, vel adamantis solidiores fiunt ac generosiores, & ex eo, quòd asiduo vexantur, inexpugnabiles adversarius redduntur, & invictam quandam patientie ac fortitudinis habitum acquirunt.*

Calamitas
utilis.

S. Jo. Chryf.
serm 14 de
Diversis no vi
restam. Scis.

Sciencia.

90. Novacula in cote epigraphen à P. M. senio tulit; **OBTUNDIT**, **ET** **ACUIT**. Id ipsum scientia affolet, quæ multos simul & erudit, & superbiam excæcat;

Calamitas. excæcat; uti Luthero, Calvino, aliisque hujus farinae humoncionibus factum. Porro tentatio & calamitas aliquam quidem trilitiæ fuliginem homini aspergunt, at simul ingenium acuunt, hominemque prudentiorem reddunt. S. Gregorius; *Tanto major fiducia mentem roborat, quanto hanc fortior pro veritate angustat afflictio.*

S. Greg. in Moral.

C U N Æ.

Cap. X.

Natales. 91. **H**eroes congenitam habent suam excellentiam, & jam ab ipsis incunabulis prognostica minimè obscura suæ magnanimitatis edunt. Certè Hercules, cum etiamnum infans in cunis vagiret, geminos serpentes tenellis manibus strinxit ac disrupit. Ut adeò illum D. Didacus Saavedra opportuno hoc lemma insigniverit; **HINC LABOR, ET VIRTUS.** Verissimè dixit Horatius;

Fortes creantur fortibus.

Cassiod. l. 2. Epist. 15. Et Cassiodorus; *Bona certa sunt, quæ fidem ab exordio trahunt, dum origo nescit deficere, quæ consuevit radicitus pullulare.*

Labor. 92. Cunis fluctuantibus, suavissimam quietem capiunt infantes. Unde lemma à Jacobo Fioravanto cunis inditum; **IN MOTU QUIES.** Ita Studiosi, mercatores, aliisque negotiis dilenti, voluptatem ac quietem inter labores gratissimam sentiunt. Verissimè S. Gregorius Papa; *Quibusdam nihil est laboriosius, quam si eis præcipiatur, ut in hujus mundi actibus non laborent.* D. Gregorius Brunellus;

S. Greg. in Ezech.

*Dum strepit, & volvit, dulci dat membra quieti,
Et lassos artus cuna sopore levat.*

*Quod virtus, quod Diva movet sapientia pectus,
In medio hoc motu detinet alta quies.*

Vita mortalis. 93. Cunis hanc præfiges epigraphen; **ARRHA SEPULCHRI.** Eâ enim conditione nascimur, ut paulò post moriamur. Appositè cecinit Marinus, Poëta Italus;

De la cuna à la tomba, 'e un briene passo.

S. Hier. Tom. 8. Epist. 6. ad Amicū agrar S. Hieronymus, ad illud Sapientiæ oraculum reflectens, *Unus introitus ad vitam, & similis exitus,* exclamat; *O angustum & satis anxium tempus vite mortalis, ubi cum initio nominatur & finis. Initium nostrum eum sine suscipimus.* Tertul. asseverat, fascias, quibus infantes religantur, feralis lintei præludia esse. *Involvitur infans pannis, velut sepultura involucris initiatus.* Unde Sancti Magi ad Christi cunabula non sine mysterio detulere myrrham, cadaveribus curandis adhiberi solitam; significarunt quippe, cunas expressum sarcophagi proscenium esse. Optimè canit Manilius;

Nascentes morimur, finisq; ab origine pendet.

EMVNCTORIVM.

Cap. XI.

Martyres. 94. **E**Munctorium, candelæ emungendæ applicatum, epigraphen tenet; **REDDET CLARIOREM.** Ita Sancti Martyres, carnificum ferro truncati, clarissimum supræ gloriæ incrementum sunt adepti. Præclare Olympiodorus; *De multis una est causa, cur malis IUSTI DILANIENTUR; UT quæ eorum VIRTUS latebat, MAGIS illuminata foras EMINEAT, atque appareat.* Eodem Emblemate correctionem fraternam signifi-

Olympiod. argū. in Iob.

Correctio.

ficare licet, quæ prudenti acumine applicata, luxuriantes vitiorum mucos ab anima præscindit.

95. Fuit, qui emunctorium hoc epigrammate signaret; **NOXIA DEMIT.** Calamitatum eadem Calamitas utilis. *Calamitas utilis.* S. Laur. In cap. 2. de Patient.

96. Candela, dum emungitur, aliquam sui partem quidem amittit; at in tantillæ jacturæ vicem magnum splendoris incrementum capit. Ut adeò lemmatis loco opportunè dixeris; **PERDENDO ACQUISTO.** seu; **DUM AMITTO, ACQUIRO.** Ita Eleëmodynarius è divitiis, in egenos distributis, quantum facit amplissimum. Item persona afflictæ sanitatis, opum, aut alterius commodi terreni detrimentum cum æterno cæli præmio sapientissimè commutat. Tanti promissi vadem habeto Magnum Augustinum; *Quanto in hoc sæculo persecutionibus, PAUPERTATE, inimicorum potentiâ, vel morborum crudelitate fuerimus AFFLICTI: tanto post resurrectionem in futuro MAIORA præmia CONSEQUEMUR.*

Eleëmodynarius. Afflictus.

S. August. Ep. ad Cyp.

FENESTRA CANCELLATA.

Cap. XII.

97. **H**Oc reticulum, ex assulis decussatim implicatis contextum, fenestris præfigi solet, ut inobservatus quosvis transeuntes perspicere queas. Unde Lucarini lemma; **VIDET INVISUS.** Haud aliter Deus, tametsi oculos humanos effugiat, eorum tamen operationes omnes penitissimè arbitratur: ut adeò anima sancta hanc Divinæ Sponsæ commonitionem sibi assiduò ingerere debeat; *Eu ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos.* S. Nilus; *Nihil, inquit, latec Indicem, frustra ergò peccare conamur, ut lateamus Indicem.* Præclare in rem nostram Orpheus de Deo canit;

*Unus est, & per se existens, qui cuncta creavit,
Inque his ipse exstat: nulli è mortalibus unquam
Lumine conspectus, mortales conspiciunt omnes.*

98. Reticulum, è viminibus contextum, faciem à nimio ignis ardore tuetur. Unde lemma; **COMMODUM, SINE INCOMMODO.** Hominis prudentis est, etiam ex incommodis, in suam perniciem structis, ei clumentum aliquod posse erueri. Eandem præceptionem observet velim, quisquis profanis libris evolvendis dat operam; veneno quippe procul rejecto, ea duntaxat in suos usus convertat, quæ vitam ac mores ritè formandos promovent. Providè S. Gregorius Nazianzenus; *Debes Sapienter ex eis colligere, quæcumq; sunt utilia, contraque solerti judicio vitare, quidquid in singulis est noxium.*

Deus.

Cant. 2. 9.

S. Nil n. 1. Paracet. Orph. Car. ad Musæ filium citus à Iusti Mart. Bar. ad Gen.

Prudenti

Studiofu

S. Greg. Nal. lib. Cygnorum Carr. ad Sblencu

FILORUM CONGERIES

supra harpedonem.

Cap. XIII.

99. **F**ilorum congeries supra harpedonem, auctore Abbate Ferro, hanc epigraphen sustinet; **DEL MIO GIRARE ALTRI RACCOGLIE IL FILO.** Id est; **ALIIS IPSA LABORO.** Id ipsum queruntur illi, quorū labores non propriis, sed aliorum commodis destinantur. *Detestatus sum, inquit, bat non sine dolore Salomon, omnem industriam meam,*

Laborat pro aliis.

Eccles. 2. 1

meam, quâ sub Sole studiosissime laboravi, habiturus heredem post me, quem ignoro. &c. seu ut Chaldaeus tradit; Odi labores, qui me in hac vita sub Sole versarunt: quodenim relinquetur Roboam filio meo, qui mihi in regnum succedet, insurgens Ieroboam servus ejus auferet. &c. S. P. Augustinus; Avarus est cacus; credendo enim dives est, non videndo. Amas pecuniam, O cace, quam nunquam videbis, cacus possides, cacus moriturus es, quod possides, hic relicturus es. Anxiè hanc calamitatem deploravit Virgilius, quando è gratioso ingenii sui partu nihil præter labores retulit, alio, in honoris recipiendi vicem irrepente;

Hos ego versiculos feci: tulit alter honores.
Sic vos non vobis nidificatis aves:
Sic vos non vobis mellificatis apes.
Sic vos non vobis vellera feris oves,
SIC VOS NON VOBIS ferus aratra boves.

L A T E R N A.

Cap. XIV.

100. Lumen, inter laternam accensum, splendorem suum per ostiolum ipsius clausum spargit. Unde D. Carolus Bossius lemmatis loco subscripsit, ET LATENS ERUMPIT. Vel ut alii; LUCET VELATA. Ita veritatem, quamlibet occultatam, tandem suâ sponte in apertam lucem prodire indies experimur. Tullius exclamat; Magna vis veritatis, qua contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contraq; fidas omnium insidias facile se per se ipsam defendat. Virtus quoque, tamen si modestiæ velo cooperta, radios suos amplissime spargit. Cassius & Brutus, licet publico funere nunquam circumducti, Cornelio Tacito asserente, eò ipso præfulgebant, quod non viscebantur. Certè, S. Alexii gloria mirum è latente virtute incrementum cepit. Franciscus Remondus de illo canit;

Ipsè suâ Dominus servit peregrinus in aula,
Et proprias inter gaudet egenus opes.
Ignati major laus est, & gloria, Alexis
Nunquam tam celebris, nil latuisset, erat.

Peccatum, tamen si omni studio occultatum, tandem adeò increbrescit, ut palam ab omnibus cognoscatur. Seneca;

----- Et inclusus quoque
Quamvis tegatur proditur vultu furor.

Et Ovidius;

Heu quam difficile est crimen non prodere vultu!

101. Lumini, intralaternam clauso, inscripsere; LATEAT, ET LUCEAT. Imuebat videlicet, virtutes nostras debere esse intentione occultas, & operatione publicas. S. Gregorii Papæ consilio, Sic fit opus in publico, quatenus intentio maneat in occulto, ut & bono opere proximis præbeamus exemplum, & tamen per intentionem, quâ soli Deo placere quarimus, semper optemus secretum. Eisdem Emblematis nonnemo hanc epigraphen subdidit; Et LATET, ET LUCET. Verbis è Martiali desumptis; ubi de ape, intra ambaram congelatâ, canit;

Et later, & lucet Phaetoni de condita gutta,
Ut videatur apis neclare clausa suo.
Dignum tantorum pretium tulit illa laborum,
Credibile est, ipsam sic voluisse mori.

Enimverò virtus nunquam ita arctè se abscondi patitur, quin splendorem suum transfundat. S. Nili Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. II.

acroama est; Opus absconditum, luce nitet splendidius.

102. Candela accensa, & intra laternam undique clausa, epigraphen sustinet; ARDET, NON LUCET. Id ipsum de igne, sub cineribus sepulto, Amor abpronuntiare licet; estque idea, illorum propria, qui amoris aut odii affectum, in animo suo conceptum, occultare nõrunt. Abbas Grillus Mariam Virginem, è filii sui morte plurimum afflictam introducit, veluti lumini illi Divino, crudelissimâ morte quidem extincto, at intra ipsius pectus etiamnum intensissime ardenti, in hæc verba loquetur.

Mio foco, s' io ti miro
Ala luce, ti veggio estinto, abi lassa,
E ciò l' alma mi passa;
Mà s' io guardo al mio core,
Vivo ti provo à l' amoroso ardore.
Se come in me tui ardi, in te splendessi,
Sarian felici gl' infelici amplessi.

Porro Prædicator ille hæc imagine representatur, Prædicator qui ad alios convertendos ardentissime quidem concionatur, at exemplo ac vitâ propriâ totus obscurus & vitiosus est. S. Gregorio teste, Lex ipsis prædicatoribus imposta est, ut ipsi vivendo illuminent, quales loquendo suadere festinant.

103. Christum, etiamnum in Mariæ Virginis utero delitescentem, S. Joannes Baptista habuit penitissime exploratum; haud secus atque lumen splendore suo laternam penetrans, omnium oculos incurrit. Emblematis subscripsit Alciabiades Lucarinus; ET ABSCONDITUM NOTESCIT. Vel ut D. Aresio placet; LATENS NON LATET. seu; EX ABDITO MICAT. Amor in Christi pectore succensus, S. Bernardo teste, per sacrorum vulnerum fissuras clarissime transparebat. Patet arcanum cordis per foramina corporis: patet magnum illud pietatis sacramentum: patet viscera misericordiae Dei nostri. Quidnã viscera per vulnera pateant? in quo enim clarus, quam in vulneribus tuis eluxisset, quod tu Domine suavis, & mitis es, & multa misericordiae; S. Hieronymus de Paulâ Romanâ ait; LATEBAT, ET NON LATEBAT. Fugiendo gloriam, gloriam merebatur, quæ virtutem quasi umbra sequitur, & appetitores sui deserens, appeti contemptores. Atque adeò virtus, quantumvis abscondita, nunquam abscondi potest. Ovidius;

Qua later, inque bonis cessat non cognita rebus

Apparet Virtus.

Eadem amoris est indoles, cui occultando conatus omnis adhibetur irritus. Ovidius;

----- Quis enim bene celat amorem?
Eminet inditio prodita flamma suo.

104. Candela, intra laternam obseratam accensa, & ventorum crebro flamine incurfata, epigraphen refert; FRUSTRATA. Animum bene munitum, nullisque aliorum insidiis aut persecutionibus sternendum, hoc Emblemata significat. Virgines quoque, in Cœnobiis receptæ, è regulari clausura propugnaculum, adversus quosvis hostium incurfus validissimum, objiciunt. Murali septo pudor clauditur, ne pateat ad rapinam; inquebat sapienter D. Ambrosius.

105. Laterna, lumine instructa, epigraphen sustinet; INTUS QUO FORIS. Quisquis enim lucem in alios cum fructu dispergere conatur, eam prius in proprio sinu accensam habeat, necesse est. S. Joannes Chrysostomus acutè observat, Apostolos primum à Christo salem cognominari. Vos estis sal terræ; & postea lucem, Vos estis lux mundi. Prius autem, inquit, vocavit eos sal, postea autem lux, quis prius est bene

5. Aug. lib. de
Doct. Christ.

Veritas.

Tullius pro
Cælio.
Virtus abscondita.
C. Tacitus.
S. Alexius.
Fr. Remond.
i. Epigr. 45.

Malitia.

Seneca in
Hippolito.

Ovid. l. 2.
Metamorph.

Opera
bona.
S. Gregor.
Rom. 11. in
Evang.

Marz. lib. 1.
Fig. 95.

Nil Oras.
de inani
loria.

Amor absconditus.

Prædicator.

S. Greg. in
Pastoral.

Christus
in ventre
Matris.

Christus
patiens.

S. Bern. serm.
61. in Cant.

S. Hier. Epist.
ad Eustob.

Virtus abscondita.
Ovid. 4.
Trist. Eleg. 3.

Ovid. Ep. 12.

Virtus inter injurias
Clausura.

S. Ambros.

Prædicator virtuosus sit.

S. Io. Chrys.
hom. 10 O-
per. Imperf.

Matth. 5. 13. & 15. Philip. 2. 15. bene vivere, secundum autem bene docere. Hanc doctrinam fortasse innuit S. Paulus his omnino verbis; *Luctetis sicut luminaria in mundo, verbum vita continentis ad gloriam meam in die Christi &c.*

Virtus interna. 106. Quidam interiorem Horatii Spinolæ Cardinalis virtutem Emblemate significaturus non sine ingenio laternam clausam figuravit, quæ lucem, intra se accensam, vix per angustas aliquot rimulas dignoscendam exhibuit. Inscriptionem adjecit istam; **ENITET INTUS. Vel ut Lucarino placet; INTUS NON DEFICIT.** Illius hanc effigiem dixeris, qui interiore virtutum lumine illustratus, nullum unquam splendorem foris superbè ostentat. Perfectus Religiosus, veluti lumen in laterna accensum, vitâ suâ intra præfixos Cœnobii limites traducendâ unice delectatur, omnemque virtutum suarum fulgorem, è mundi oculis longissimè subtrahit, soli Deo arbitrio reservat. Thomas Kempensis, meus Concanonicus, de Christo imitando ait; *Maximi sanctorum, humana consortia, ubi poterant vitabant: & Deo in secreto vivere eligebant.*

Religiosus 107. Laterna, lumine instructa, & ostia corneolo seu vitreo obserata, epigraphen à me recepit; **OPERIT, ET APERIT.** Cujusvis ministri hæc prudentia est, ut heri sui mentem ac voluntatem omnibus quidem faciat manifestam; at politica, aliaque majoris momenti negotia arcano semper consilio premat. Guido Casonus de Principis prudentia canit;

*Fa che da doglia tacita, è negletta
Sua tacita à suoi piedi, e chl piacere
Tempri le sue dolcezze: e fâchel' huomo
Saggio contenga in se celato il duolo,
En ascosto il piacer si, ch' il suo petto
Tomba è dell' allegrezza, urna del pianto;
Ma nell' aspetto placido rassaembra
Un mar tranquillo: e un ciel sereno, e chiaro.*

Minister prudens. Porro Justus virtutum suarum lucem, quantum potest, operit, ne vanæ gloriæ ventis extingatur; ita tamen ut eandem etiam aliis bono suo exemplo præbeat visendam, imitandamque. S. Bernardus; *Seminemus hominibus bonum exemplum per aperta opera: seminemus angelis gaudium magnum per occultas suspiria.*

Justus. 108. Lumini, intra laternam clauso, illam S. Gregorii Papæ gnomam lemmatis loco indidi; **ABSCONDITUR UT SERVETUR.** Hinc conjicias, quantum emolumenti non tantum Sanctimoniales ad virginitatem conservandam, sed omnes omnino homines ad virtutem promovendam è solitudine capiant. *Sicut enim, Chrylostomo afferente, vestem pretiosam, cum in publico ponimus, ad insidias provocamus; si verò domi recondamus, in tuto cuncta servabimus: sic si opes virtutum, palam, quasi venales, assiduâ potremus in mente, inimicum irritamus ad furtum; si verò nemo alter id sciverit, nisi quem nulla occulta latent, tutissimo in loco consistent.*

Religiosus. Virtus abscondita. 109. Luci, intra laternam obseratæ, opportunè inscripserim; **TUTA, SITECTA.** Virtus quippe nullibi incedit securior, nisi sub modestiæ ac solitudinis velamine. Religiosissimè Ovidius; *Crede mihi; bene qui latuit, bene vixit.*

Virtus abscondita. Seneca; *Alium multis gloria servis
Tradat, & omnes fama per urbes
Garrula laudet, coeloque parentem
Tollat & astris; alius curru
Sublimis eat: me mea tellus
Lare SECRETO, TUTOQUE tegat.*

Seneca; *Et S. Bernardus; Tribus malignissimis & validissimis*

ventis exposui sumus, Carni, Diabulo, & Mundo, quò conscientiam illuminatam moluntur extinguere, insusflantes in cordibus nostris desideria mala, motus illicitos: ideo utrisque manibus & cordis & corporis anima est retegenda, ne forte qua jam illuminata fuerat, extingatur.

110. Laterna, supra Pharum collocata, epigraphen sustinet; **IN TUTUM ALLICIT.** Gratia Divina, Prædicator fructuosus, & bonum exemplum facem humano generi prælucent ad indubitam securitatem capeffendam. Dilucidè Epictetus; *Quem admodum faces in portu sublata, magna flamma excitata, navibus per maria errabundis multum auxilii ferunt; sic & vir splendidus in urbe periclitante magnis beneficiis civis afficit.* Hoc ipso argumento prolixè utitur S. Gregorius Nyssenus sub initium Libri de Vita Mosis.

LUCERNA.
Cap. XV.

111. **L**ucerna, ellychnio fumigantè instructa, epigraphen tenet; **EX FUMO LUCEM.** Ille hanc ideam sibi propriam vendicat, qui operibus virtuosus exorsus, tandem in epilogum illustrem ac virtuosissimum desinit. Moses, primis annis homicida, temporum progressu sanctitatem æternam obstupefcendam in Monasterio exhibuit. Paulus, fatalis Ecclesiæ hostis, mox illius propugnaculum validissimum evasit. Augustinus juventutem omnem inter sceleratæ vitæ licentiam, & Manichæorum hæresim miserè traduxit; at reliquam ætatem totam exercendis virtutibus Christianis, & Catholicæ fidei promovendæ consecravit. Maria Ægyptiaca, primis annis intra libidinis cloacas volutata, Tartari mancipium videri poterat; at postea assiduis jejuniis, lachrymarum fonte, ac eremi squalloribus extersa, clarissimos virtutum & sanctimonix radios per orbem universum sparsit. Ad hanc pœnitentiæ lucem ex flagitiorum fumo capeffendam hortatur Magnus Augustinus; *Compungat pœnitentiæ criminum, quos hucusque transpuxit delectatio voluptatum: erigat ad junctâ virtus, quem vitia prostraverunt; aperiant medicamento pœnitentiæ nares suas, quibus illi fœtens consuetudo peccati.*

112. Lumini, in lucerna accensum, omnem olivarum liquorem voraci ardore consumit. Unde lemma; **A LUMINE HAUSTUS.** Ita complures Studiosi, ob violentum sapientiæ desiderium litteris assiduè affixi, humidum, ut vocant, radicale, nativum colorem, omnesque corporis vires extenuant. Inter cæteros unum adduco Virgineum Casarinum, Principem excellentissimum, quem invida fata è medio juvenilis ætatis ac studiorum cursu rapuerunt. De hoc P. Joannes Rhò; *Disciplinas omnes, etiam sublimiores, animo complexus, octo sæpè horas, nullâ prandii aut cœnæ curâ, studiis operam dabat, ac veterum libris slipato undique lectulo quiescebat; & par sciendi desiderio erat ingenium, ac libris ipsis memoria par; quâ nobiliorum auctorum loca, si quis incipiendo provocasset, usq; ad miraculam securus pronuntiabat. VITAM ille quidem sibi BREVIOREM STUDENDO REDDIDIT, sed fame addidit immortalitatem.* Eodem Emblemate hominem, è nimia libidinis intemperie fractum ac enervem significabis; siquidem, Tullio teste, *Libidinosâ, intemperansque adolescentiâ, effatur corpus tradit senectuti.* Et facundiâ planè aureâ S. Chrystostomus; *Qui in libidine vitam ducunt, resoluta quidem corpora, & omni ceterâ molliora circumducunt, atque agrime quodam infirmitatum referta, quibus ad curam malorum podagra tremor, & immatura senectus succedunt.* &c.

Libidinosus. S. Chrystostomus; *Qui in libidine vitam ducunt, resoluta quidem corpora, & omni ceterâ molliora circumducunt, atque agrime quodam infirmitatum referta, quibus ad curam malorum podagra tremor, & immatura senectus succedunt.* &c.

Gratialis
Prædicator boni
Exemplum aut collium
num.
Epictetus apud Iohannem Stobæum.

Principium malum, nis bonum

Pœnitentia.
S. Augustinus de Tota

Studiosus

Io. Rhò de Viri Hist. l. 7. c. 7.

Libidinosus

S. Chrystostomus; non voluit nisi à se

Joan. 5. 35. Jo. Baptista. Bern. serm. in Naz. S. Io. Bapt. Prædicator. Virtus perfevans. Mundanus motus. Sal. 48. nu. 7. & 20. Aug. serm. 73. ut semper. Barbara. arens. ros libros. talè edu- tus. Meth. 1. de disciplina botanorum. utela. rseve- ntia. lo. Chryf. m. 11. in Theffal. Fides. th. Op. in var. cap. 25.

113. Christus Prodromum suum Joannem Baptistam gemino hoc elogio exornavit; *Erat lucerna ardens & lucens.* Quare illius honori lucernam Symboli loco posuere, quæ in tenebris dissipandas latè grafata, epigraphen tulit; **OBSTANTIA DISCUTIT ARDENS.** Enimverò Joannes, vivo virtutum ardore, & illustri doctrinæ radio spectandus, vitiorum caliginem è Palæstina fugavit. Sanctus Bernardus; *Ioannis ex fervore splendor, non fervor prodit ex splendore. Ardens erat in se ipso, vehementi austeritate conversationis, & pleno fervore devotionis. Luxit nihilominus exemplo, digito, verbo &c.* Joannem ideæ loco sibi ob oculos statuunt Prædicatores, qui pietatis & virtutum ardore inflammati, omnes seclerum umbras citra negotium in fugam convertunt.

114. Joannes Ferrus Abbas lucernæ inscripsit; **MANCA DI LUCE ALL' HOR CH' EL- LA SI SPENGE.** Id est; **LUMEN AMITTIT EXPIRANS.** Ita homo, in virtutum exercitatione assiduus, devotam suam agendi rationem nonnisi cum vita dimittit. Nec tamen incongruè eandem iconem de quodam mundi blandientis pullo interperaberis, qui in vitæ suæ decursu supremis honorum ac fortunæ radiis illustratus, tandem, morte imminente, ad aternas inferiorum umbras damnatur. *Ne timeris cum dives factus fuerit homo, & cum MULTIPLICATA FUERIT GLORIA domus ejus. Enimverò, Introibit usque in progenies patrum suorum, & usque in eternum NON VIDEBIT LUMEN.* Unde sapienter Magnus Augustinus; *Melius est nobis, post paucas angustias ad aternam beatitudinem pervenire, quam post brevem letitiam ad inferni profunda descendere.*

115. Lucerna, ab emunctorio extincta, epigraphen reddet; **D' ONDE SPERAR DOVEA LUCE PIU' CHIARA.** Id est; **UNDE INCURRIMENTA LUCIS.** S. Barbaram hoc Emblemata spectat, quæ proprium parentem, vitæ suæ carnicem experta est, à quo non tantum vitæ, sed & omnis felicitatis incrementum recipere debuisset. Iis quoque omnibus hanc ideam propriam dices, qui illorum offensis exagitantur, quorum beneficiis unice sublevandi erant. Ita Justinianus, Belisario plurimis nominibus obstrictissimus utroque illum oculo excecavit. Nero, tametsi Matris titulo absterri, ac gratitudinis filialis meminisse debuisset, Agrippinam tamen, propriam matrem suam, eiudeli imperio interfecit. &c. Bargalus eodem Emblemata quemdam proprii amici sui proditorem significavit. Ego verò patrem aut Magistrum iconè istâ delineandam putem, qui pravo exemplo aut malâ educatione liberos vel discipulos corrumpunt, lucemque virtutis in iis extinguunt. Enimverò, teste Boethio, *Nulla res discipulo est ita perniosa, sicut vitæ Magistri contumeliosa.*

116. Providam hominis cautelam demonstraturis, Lucernam pinges, lecytho vicinam, & hoc lemma insignem; **NE DEFICIAT.** Ita videlicet, ne gratiæ tuæ splendor unquam decreseat, assiduè bonorum operum fomenta affundas, necesse est. Sanctus Joannes Chrysostomus; *Fit sapennero, ut etiam nullo externo impulsu incumbente extinguatur sax, quando videlicet oleum deficit: quando misericordiam non facimus, extinguitur spiritus.* Porro si lucis nomine sanctam fidem intelligere liceat, opportunè dices, eam, ne unquam langueat, indefesso sacrarum scripturarum, meditationum, & colloquiorum spiritualium oleo, seu unico lampadis Christianæ nutrimento, fovendam esse. Autho Operis Imperfecti ait; *Sicut lucerna, nisi sit sub Mundi symbol. Picconelli & Aug. Erath. Tom. II.*

ministraveris oleum, extinguetur: sic verbum fidei nostræ, quod credentes accipimus, nisi assiduè nutriatur doctrinis, aut meditationibus scripturarum, extinguetur.

117. Causidici, alique suis quæstibus promovendis intenti, tantundem in aliorum comodum operantur, quantum ipsimet inde emolumentum capiunt; haud secus atque Lucerna non nisi affusō oleo splendet. Unde lemma; **UNCTA REFULGET.** Ad vocatum per definitiones conglobatas describens Cassiodorus, ait; *Hi sunt, qui causas protendant, adhibiti, impediunt prætermisæ, fastidiunt admoniti, obliviscuntur locupletati. Hi sunt, qui emunt lites, vendunt intercessiones, deputant arbitros, judicanda dicunt, dictata convellunt, attrahunt litigaturos, protrahunt audiendos, retrahunt transigentes.* E dissimili id eruditè demonstrans P. Novarinus, de Causidico canit;

Ne siccus volente rotâ crepet, unguitur axis: Causidicum mos est ungere, ne taceat.

118. Animum, pro acceptis beneficiis gratum, lucernæ non absimilem dices, quæ hanc epigraphen præferat; **PRO ESCA SPLENDOREM.** Litteratos illos hoc Emblemate exornabis, qui liberalibus stipendiis sustentati, Mecænatum suorum nomina ac virtutes in publicam lucem producant. Theophanes Mitilæus, plurimis beneficiis à Pompeio Magno cumulatus, in grati animi vicem, heroica ipsius facta litteris commendavit. Justus Lipsius, crebris gratiæ ac benevolentiae argumentis à Serenissimo Alberto Archiduce Austriae, & Flandriæ Principe excultus, tanti Mecænatis nomen compluribus voluntinum suorum locis illustravit. Compendio id demonstrans Anaxagoras, vir litteratissimus, cum Pericles ad illum ærogrum inviseret; *At enim, O Pericles, inquebat, quibus opus est lucerna, oleum infundunt;* uti refert Lipsius.

119. Lucerna versatilis, tametsi milies volutata, nullam unquam olei guttulam emittit. Unde lemma; **VERTE, NON EXTINGUES.** Vel, **LATENS ALIT, QUOCUNQUE VERTAS.** vel, **NE GIA MAI PER BONACCIA, NE PER VENTO,** cioè *pro spegnersi.* Id est; **NON SERENO, NEC AURA,** subiintellige, *extingui potest.* Hominem, nec inter adulatorum blanditas latum, nec inter malevolorum calumnias incompositum; sed æquâ semper virtutum luce persistentem, hoc simbolo condecorabis. *Oportet enim, Agapito teste, nrisque resistere, nec usquam à decore recedere, neque irrationabilem eorum malevolentiam ulciscendo, neque filitiam horum benevolentiam remunerando.*

120. Indies experimur, nocturnas umbras lucernæ radiis in fugam converti; ut aded pro meritis hanc sustineat epigraphen; **HIS, QUI IN TENEBRIS.** Verbis è Zachariæ genethliaco mutatis; *Illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mortis sedent.* In eos hæc idea convenit, quibus è munere suo incumbit, omnem vitiorum caliginem ab aliorum conscientis propulsare; uti sunt Prædicatores, Magistri spirituales, Correctores, & cum prius illi, qui Evangelicæ fidei lucem ad cæcas gentilium terras deferunt. Teste magno Augustino, *Nulla creatura, quamvis rationalis, & intellectualis, se ipsa illuminatur, sed per participationem sempiternæ veritatis accenditur.*

121. Auctor est Guido Pancirolus, Veteres oleum quoddam incombustibile parasse, quod semper ardebat.

Usurarius.

Causidicus.

Cassiod. in

Psal. 73.

Novarini schediasm. l. 8. n. 149.

Litterati pro beneficii grati.

Lips. Monit. lib. 2. c. 18.

Persistentia.

Agapyt. Paren. n. 51.

Luc. 1. 79.

Prædicator Evangelii.

S. Aug. Psal. 118. Conc. 25.

Pancirolus. rerum jam olim perditurum

debat. Hinc in quibusdam Italiae subterraneis monumentis lucernas perpetuo fulgore lucentes repertas fuisse testantur Hermolaus Barbarus, & Franciscus Maturantius in Epist. ad Alphennum. Cujusmodi fuit & illa, quæ Paulo III. Pontifice inventa est in sepulchro Tullio filiiæ Ciceronis, quæ postquam arsisset annis circiter 1550. (inquit Pancirrollus) admisso aëre statim extincta fuit. Unde Lucernam illam hoc lemmate insignires; NON EXTINGUETUR.

Deus. Dei cum primis hæc inago est, de quo non sine mentis ecstasi ait Magnus Augustinus; *Amor, qui semper ardes, & nunquam extinguereis, dulcis Christe, accende me totum igne tuo, amore tui &c.* Porro hominis religiosi aut veri Christiani vita affiduo amoris Divini igne ardeat, neque unquam extingatur, necesse est: nam è SS. Patrum sententia, *vita Sanctorum vigilla*. S. Bernardus in illud Salomonis commentatus, *Non extinguetur in nocte lucerna ejus*, Deiparam virginem opponit virginibus fatuis, quibus oleum ad lampades, sponso veniente accendendas, defecit; *Non sic*, inquit, *multæ illa fortis, quæ serpentis caput contrivit: habes enim post multa in laudibus ejus, quia non extinguetur in nocte lucerna ejus. In suggestionem hoc dicitur fatuorum, quæ veniente medià nocte sponso, conquoruntur serò & dicunt, lampades nostræ extinguuntur. Processit igitur gloriosa virgo, cuius lampas ardentissima ipsa quoque Angelis miraculo fuit, ut dicerent, Quæ est ista? &c. Clarus enim ceteris rutilabat, quam replevit oleo gratiæ præ participibus suis Christus IESUS Filius ejus. &c.*

Religiosus. Deiparam virginem opponit virginibus fatuis, quibus oleum ad lampades, sponso veniente accendendas, defecit; *Non sic*, inquit, *multæ illa fortis, quæ serpentis caput contrivit: habes enim post multa in laudibus ejus, quia non extinguetur in nocte lucerna ejus. In suggestionem hoc dicitur fatuorum, quæ veniente medià nocte sponso, conquoruntur serò & dicunt, lampades nostræ extinguuntur. Processit igitur gloriosa virgo, cuius lampas ardentissima ipsa quoque Angelis miraculo fuit, ut dicerent, Quæ est ista? &c. Clarus enim ceteris rutilabat, quam replevit oleo gratiæ præ participibus suis Christus IESUS Filius ejus. &c.*

Pacificator. Qui duos adversarios componere nitens, tandem amborum eadem & odium in se ipsum convertit, oleo in lucerna se non absumilem probat, quod eò semper fluit, ubi comburendum est. Unde lemma; FLUIT, UBI EXURITUR. Verbis è Seneca mutuatis, ubi ait; *In lucernis oleum fluit illo, ubi exurit*. De Christo id verissimum; qui inter Deum & homines constitutus Mediator, crudelissimè ab his fuit occisus. S. P. Augustinus; *Agroti medicum omnium occiderunt. Sed & ille, eò quod occisus est, de sanguine suo medicamentum fecit agrotis.*

SS. Eucharistia. Sicuti enim flammula illa incautis nocet, damni que plurimum affert; ita contrà illis, qui providè eam tractant, maximè prodest, & inter tenebras viam monstrat; Certè SS. Eucharistia ad eundem planè modum & nocet & prodest. Maria Virgo quoque, tametsi Mater optima & misericordissima, hostibus tamen suis supplicia intentat gravissima. Ut adeò rectè ab Helychio cognominetur *Lucerna oris experts, à se ipsa ardens.* Et ab Andrea Cretensi, *Lucerna luminosa.* In rem præsentem canit Emblematis Author.

*Et nocet, & rursum prodest ardore Lucerna:
Quas bene direxit visum cremare manus.
Ne Divam vires: micat hac errantibus ignis,
Sed tamen & flammam, quæ cremet, ignis habet.*

M E N S A.

Cap. XVI.

124. D. Aresius cuidam voluminum suorum fronti mensam præfixit, dapibus gravidam, & hoc lemmate insignem; ET VARIETATE PLACET. Enimverò libri diversæ eruditionibus & peregrinis materiis, veluti totidem cibi, intellectus humani orexin mirificè provocant. S. Laurentius Justinianus; *Essæ sacra paginatæ tanquam mensa*

multarum dapum numerositate referta. Super hanc quot libri, quot sententiæ, tot seculorum diversitates posita sunt. De eodem sacro volumine testatur Author Operis Imperfecti; Sicut regale prandium multis ciborum speciebus ornatur, ita & hoc convivium scripturarum, diversis justiciarum speciebus est decoratum. Ceterum etiam conciones, variis doctrinis conditæ, miram ingenii palato voluptatem conciliant.

125. Cato, referente Calio Rhodiginio, mensam nil aliud esse affirmabat, quam magnam amicorum parentem & procreatricem. Unde lemma; PARIT AMICOS. Certè Mensa Eucharistica quovis fideles in Dei amicitiam suavissimè rapit. Opportunè P. Benedictus Fidelis; *Nobis quoque censendum est, Sacram Christi mensam matrem ac procreatricem amicorum Dei esse.* Et S. Hieronymus; *Merito nostræ reconciliationis causâ hoc sacrificium constitutum est; & si sacrificii præcepta contempseris, sacrificii remedium sentire non poteris.* Ceterum etiam liberalitatem & beneficentiam fecundissimas amicorum parentes experimur.

126. Mensæ beneficio fastidia omnia ex humano corde obliterantur. Unde Veteres post deductum funus convivia celebrarunt, ut dolorem omnem ex animo propulsarent. Certè S. Paulus, trium dierum spatio afflictus, & exercatus, cum accepisset cibum, confortatus est. Quare lemata Mensæ indita; CURARUM EXAMINA PELLIT. & MOESTIS SOLATIA PRÆBET. Eadem mensæ Eucharistiæ effecta sunt. Hilari fronte cecinit David; *Dedisti letitiam in corde meo; & mox, veluti tantæ letitiæ causam daturus, subjunxit; Afructu frumenti, vini & olei &c. Vivificantur namque, afferente Agellio, quodammodo masta corda, atque reviviscunt, cum hoc Sacramento sumpto, tanti beneficii, tantæque caritatis recordantur. &c.*

127. Mira est (quis ambigat?) mensæ energia, quippe cujus beneficio corda, quantumvis efferata, in suavissimam benevolentiam emolliuntur. Nam cibi communicatione, inquit Plutarchus, etiam ferissimæ circulantur animalia. Proinde mensam his caracteribus, ceu lemmate, distingues; CIRCULAT IMMITES. Eadem omnino beneficentia ac humanitatis nostræ virtus est. Seneca in sententiam nostram aperte concedens, ait; *Officia etiam servæ sentiunt. Elephantorum feritatem usque in servile obsequium demeretur cibus.* Omnium tamen propriusimè de mensa Eucharistica hanc ideam interpretaberis: enimverò, quod Theologorum Sidus Thomas Aquinas docet; *Corpore Christi sit homo mansuetior, ad correptionem patientior, ad laborem ferventior, promptior ad obedientiam.*

128. Mensa, sale destituta, accumbentibus minùs grata est. Unde lemma; NON SINE SALINO. Hand aliter spiritualium ciborum, & doctrinæ Apostolicæ mensa, quam auditoribus suis Prædicatores instruunt, crebro charitatis, suavitatis, & gratiæ sale condita sit, necesse est; fecus enim illorum palatum minus afficiet. Providentissimè S. Paulus; *Sermo vester semper in gratia sale sit conditus.* In hunc locum Sanctus Anselmus ait; *Quasi cibus sapiendus recipiatur ab ore cordis audientium, non sit inspiciendus per insipientiam: nec putidus per admixtionem carnalis delectationis, nec corruptus per admixtionem falsitatis, sed semper sale spiritualis sapientia conditus. &c.*

129. Mensa, panibus propositionis instructa, epigraphen sustinet; NONNISI FAMELICIS. Mensæ hujus schemate S. Eucharistiam intelligere licet, quæ animas nonnisi famelicis, & sui desiderio ardentibus, reficit. Porro Maria Virgo, ceu mensa virtutum

Deus.
S. Aug. in lib.
Medit. c. 35.

Religiosus.
PROV. 31. 18.
S. Berz. ser. 2.
de Assumpt.

Pacificator.
Senec. l. 4.
Hist. Nat.
Christus mediator.
S. Aug. in Ps.
48.

SS. Eucharistia.

Maria V.
Helych. Orat.
2. de Deip.
2nd. Cret.
Orat. 2. de
Assumpt.

But. Op. 1.
Hom. 4.
Masth.

Concilio

Cal. Ro.
1. 23. c. 6.

Eucharistia.

P. Bened. 4.
Theorem.
1. c. 2. n. 9.
S. Hieron. in
Luc.

Beneficia.

Act. 9. 19

Eucharistia luctat.
Ps. 47.

Agell. in Ps.
21. v. 27

Plur. in
Symp. 11. 8.

Beneficia plac.
Senec. l. 1.
de Benef.

Eucharistia mactuctos accit.

D. Th. O. 2.
59. c. 5.

Doctr. a
sit sale condita.

Coloss. 4.

S. Anselm. in
hunc l.

Eucharistia.

Maria.

virtutum omnium instructissima, esurientimundo panem vite protulit. Unde à S. Epiphanio cognominatur *Mensa fidei intellectualis, panem vite mundo suppeditans*; Et à Buteone, *Mensa animata, continens panem vite*. Item; *Mensa portans copiam propitiatum*.

O L L A.

Cap. XVII.

130. **E** Joannis Ferri sententiã, epigraphen ollæ plurimum opportunam subjunges; **PRÆPARAT ESCAM**. Infames ac obscenos illos leonones hoc Emblemata deseribit, qui innocuas aliorum mentes pravus suis consiliis persuadent ac disponunt ad impuram amantium famem exaturandam. Ita Guarinus Comurcam introduxit, quæ virginem quandam modestissimam his omnino verbis ad libidinem pellexit.

Tropo breve è la vita
Da trappassarla con un solo amore. &c.
Godiam sorella mia,
Godiam che il tempo vola, e passan gli anni.

At omittis fabulis, re ipsâ vaferrimum leonem se probavit Vagao, Holofernus eunuchus, quando lascivos suos aculeos, melle suavissimo illitos, in Judithæ aures infixit; *Non vereatur bona puella introire ad Dominum meum, ut honorificetur ante faciem ejus, ut manducet cum eo, & bibat vinum in jucunditate.* In hunc locum Glossa Interlinearis ait; *Que Vagao hortatur, ad illicitas voluptates pertinent.* Et Nicolaus Lyranus; *Invitat eam primo ad cibum & potum, ut inde deducatur ad carnalem concubitum.* Et his omnibus posterior P. Didacus Celada; *Vagao benè gnarus leonica artus, in Judith tentorium intrat, illamque vaferrime aggreditur, verbis, quæ specie tenus simplicia videbantur, nimirum invitavit ad cenam, ad familiaritatem, ad hilaritatem; sed verborum sensus tectior & insidiosior; alliciebat enim ad Veneris flugivium.*

131. Fœmina obscœna, in ætate juvenili scortum; adultior verò lenam professã, ollæ ruptæ simbolo figurari potest, quæ ad carnes lixandas impostero inepta, non nisi igni & prunis circumferendis deserivit. Epigraphen subjicies istam; **JAM CARNIS, NUNC PRUNÆ MINISTRA**. Emblematis mentem D. Carducius hoc disticho explicat;

Que jam carnis erat, pruna nunc olla ministra est,
Sic lupa que fuerat, facta Corisca manet.

Amyntas, nobilis Sciri pastor, Nercæ, mulicri obscœnæ in hæc verba loquebatur;

Quel, ch' a tuo prò con la beltà valevi,
A prò d' altrui, hor con l' ingegno il vali.
Nel crine, os' era l' oro,
Hà sparso il senno amore: e ne le labbra,
Ove fiorian le rose, hà posto il mele
Di dolci parolette, onde tu vai,
Qual pin ingegnosa peccchia,
Entro à savi del core,
Portando il mel d' amore.

Cui respondit illa;

Mã così vuole Amore,
Che chi giovane in sè provò gli ardori,
Vecchio altrui gli ministri;
Acciuche ad ogni tempo ogn' huomo il serva
Per esca, e per focile
Per mance, ò per flamma &c.

Porrò homo, in vita carni ac voluptatibus deditus,

soluto corpore, ignis æterni mancipium erit. S. P. Augustinus; *Illi miseri sunt, quorum corda sunt carnali concupiscentia polluta: quia æternos merguntur in ignos.*

132. Musca ollam, ab igne remotam, securâ licentiâ passim pererrant; at eadẽ intra flammam succensâ & ebulliente, quantocius fugam capeffunt. Huic proin subscribes; **A FERVIDA PROCUL**. Ita pravæ cogitationes, ceu muscæ importunissimæ, animos in Dei amore frigescentes turmatim involant: reliquis, quos spirituali ardore succensos reperiunt, longissimè desertis. Novarino teste, ex antiquis Patribus nonnemo dicere est solitus; *Succensa olla non appropinquat musca, tepida verò supersident. Ita & Monachum, succensum Divini Spiritus igne, fugiunt demones, tepidum verò illudunt.*

133. In rem præsentem facit Otho Venius, quando ollam, liquore plenam, ac igni impositam, figuravit; addito lemmate, **ARDE DI FUORI, E DENTRO SI CONSUMA**. Id est, **EXTRA DUM ARDET, CONSUMITUR INTUS**. Amantis hic typus est, qui alterius venustate succensus, mentem afflictam, ac mille calamitatibus excruciatam circumfert. Unde Seneca; *Amor est otiose causa sollicitudinis.* Id quod Emblematis Author hoc poemate Italico demonstrat;

Chiuso il licor nel vaso si consuma,
Quantumque il foco sol di fuori il torchi;
I radianti rai di duo begl' occhi
Consumano l' amante, che s' alluma.

134. Lebes, quod magis clauditur, erumpit, exastuatque magis. Symbolo epigraphen subdidere Patres Societatis in Belgio; **CLAUSUS MAGIS ÆSTUAT**. Innuebant videlicet, spiritualium exercitiorum fervorem è solitudine plurimum incrementi accipere. Exemplo sint Christus & Joannes Baptista, qui desertam, ceu locum spiritui formando accommodatissimum, incoluerunt. S. Gregorius Nazianzenus, postquam cum S. Basilio in solitudinem secessit, spirituales illius fructus in hæc verba descripsit. *Nihil mihi iam optandum cuiquam esse videbatur, quàm ut oclis sensibus, atque extra carnem mundumque positus, & in se ipsum collectus, nec nisi quantum necessitas exigit, quidquam humanarum rerum attingens, atque secum ipse & cum Deo colloquens, superiorem iis rebus, quæ in aspectum cadunt, vitam agit, Divinasque species peras semper, nec terrenis & errantibus formis admixtas in se ipso circumfert; ac licet adhuc in terris sit, terram deserit, atque à spiritus sursum collocatur.* Et S. Ambrosius; *Non in foro, non in plateis Christus reperitur. Nequaquam igitur quaramus Christum, ubi invenire non possumus. Non est Christus circumforaneus. Christus enim est pax, in foro litos; Christus justitia est, in foro injustitia. Christus operator est, in foro inane otium. Christus charitas est, in foro obredatio. &c.*

P A N I S.

Cap. XVIII.

135. **P**anis massa, intra mastram subacta, à Reversato Furfurariorum Academico epigraphen obtinuit. S. **AFFINÀ**. Id est; **PERFICITUR**. Vel ut aliis ex eadem Furfurariorum Academia placet; **CANDIDIOR, ET SUAVIOR**. Haud aliter homo, à miseris & persecutionibus probè jactatus, in igne puritatis incrementum capit. Id egregie edoctus S. Ignatius Martyr, cum à Leonibus dilacerandus, horrendos eorum rugitus perciperet,

serenâ

S. Aug. serm. 249. de temp.

Cogitationes male infestat tepidos.

Novar. in Adag. Tom. I. n. 1312.

Amans profanus.

Seneca in Proverb.

Exercitia Spiritualia Solitudo.

S. Nazianz. Orat. I.

S. Ambros. lib. 3. de Virgin.

Calamitas utilis.

S. Epip. Orat. de laud. Deip. Eur. hym. p. 125.

Leno impudicus.

Guari in Atto 3. sc. 5.

Indich. 12. 12.

Lyran. in hunc. loc.

Celada in hunc. loc.

ena.

Atto 2. sc. 3.

luxurio-

is.

S. Chrysof. Hom 13. Epist ad Hebr.

serena fronte exclamavit; *Frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniatur.* Nam ut providè observat S. Chrysostomus; *Corpore molli reddito, & delicato, necesse est & animam participare ex corporis morbo.*

136. Panis omnibus aliis cibis meritò antepositur, quòd instar cœlestis mannae non tantùm omnem in se saporem contineat, sed & ceteri cibi sine ipso nauseam pariant. Ut adeò non sine ratione quidam è Parnasso Cygnus cecinerit;

Inter tot species, & sercula mille ciborum,

Nullus pane potest utilis esse magis.

Eucharistia.

Proinde hanc panis epigraphen subdidi; **INTER FERCULA PRÆSTAT.** Cibus Eucharisticus, inter beneficia, à Deo in mortales collata, omnium præstantissimum, hanc sibi ideam cum primis vindicat. De hoc Theologus Aquinas; *Nullum Sacramentum est isto salubrius, quo purgantur peccata, virtutes auferuntur, & mens omnium spiritualium charismatum abundantia impinguatur &c.*

S. Tho. Opus. 7.

137. Priusquàm panis integrè conficiatur, primum sub hydromilæ pondere comminui, & postea ignis ardore in furno percoqui debet. Unde lemma; **UNDAS PASSUS, ET IGNES.** Haud aliter Christus, verissimè in Sacris Litteris *Panis vivus* dictus, undas & ignes copiosè sustinuit: nam per torrentem Cedron raptatus, paulò post in immani sua passione contritus est: incendii verò vicem cum immensè ipsius erga gentem humanam charitas, tum ardentissimum malevolentia Judaica odium subiebunt; ac demum sepulchri sui angustias in furnum commutavit, ubi annona Eucharistica Christianis enutriendis liberalissimè offerretur. Opportunè S. Petrus Chrysologus; *Ipse est panis, qui factus in Virgine, fermentatus in carne, in passione confectus, in fornace coctus sepulchri, in Ecclesia conditus, illatus altaribus, cœlestem cibum quotidie fidelibus subministrat.* Cæterùm si Fideles, instar pretiosi panis, supra cœlestem mensam comparere ambiant, prius illos per ignem & aquam trahi, ac diversis calamitatibus probè contundi oportet; neque irrevocabile illud Dei statutum sibi unquam patiatur excidere; *Oportuit pati, & ita intrare in gloriam.*

S. Pet. Chryf. serm. 67.

Calamitas ad cœlum disponit.

Luc. 24.

Eucharistia cum desiderio sumenda.

S. Ambro lib. de Elia c. 10.

138. Panis tamen si ipso pretiosus, famelicò tamen suavissimus videtur. Epigraphen subjunges; **FAMESCENTI SUAVIOR.** Panis Eucharisticus palato nostro tantò accidit dulcior, quantò majore ardore ac desiderio Divinam ipsius mensam accumbimus. *Mensa ista,* inquit S. Ambrosius, *famis acquiruntur pretio.* Et S. Joannes Chrysostomus; *Accedat nemo cum nausea, nemo resolutus: omnes accensi, omnes ferventes, & excitati.* S. Gaudentius ad illam Exodi legem reflectens, *Comeditis festinanter;* ait, *Quod dicit, cum festinatione illud manducandum, præcipit, ne lento corde, & ore languido Sacramentum Dominici corporis sumamus, sed cum omni aviditate animi, quasi verè esurientes. &c.*

S. Gaud. Tract. 2. in Exod. 12. 11.

Eucharistia confortat.

Isa. 4. 8.

Isa. 77. 25.

Psal. 71. 26.

139. Panis non tantùm nutrimentum, sed & vires humano corpõri præstat. Lemma; **NUTRIT, ET ROBORAT.** Gemina hæc effecta Christianis è pane Eucharistico accrescunt. De hoc vaticinabatur Oseas; *Vivent tritico,* seu ut Septuaginta vertunt, *confortabuntur frumento.* Et ubi nos in Platte Regio legimus; *Panem Angelorum manducavit homo;* S. Hieronymus ex Hebræo vertit, *Panem fortium, seu Robustorum:* eò quòd comedentem roboreret. Id ipsum David his omninò verbis insinuavit; *Erit firmamentum in terra in summis montium;* id est, juxta Burgensis paraphrasin; *Erit placentia in capitibus sacerdotum.* Atq; adeò sacrosanctus Panis, supra

Sacerdotum capita levatus, miras comedenti vires suppeditat.

140. Infantes, etiamnum tenelli, lacte nutriuntur; adultiores verò, & ab uberibus remoti, pane pascuntur. Unde lemma panis inditum; **PASCIT ABLACTATOS.** Ita spiritualia gaudia in eos tantùm à Deo dispensantur, qui à sæculi uberibus, seu ab imbecillis & caducâ dulce dine, avulsi fuerint. Isaac Presbyter, *Esus panis,* inquit, *post ablationem datur infanti, & homo, qui vult delectari in Divinis, prius se debet à sæculo, velut infans ab uberibus matris alienare.* Eò advertebat Apostolus, quando Corinthiis suis dixit; *Tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi non escam: nondum enim poteratis.* Nam interprete P. Cornelio à Lapide, initio, *quasi in hunc locum parvuli & carnales,* doctrinas simplices & captu facilissimas ab eo suserunt, reliquis solidioribus mysteriorum cibis tamdiu reconditis, donec in fide & virtutibus adoleverunt.

Gaudium spirituali

Isaac Presb. l. 1. de Co. temp. mu. c. 1.

1. Cor. 3. 1.

Corn à L.

Charitas

S. Bern. Ser. 7. de Elemos. 2. c. 5.

141. Complura quidem ad panem conficiendum interveniunt; nempe lapis inolaris, cribrum pollinarium, fermentum, aqua tepida &c. at his omnibus adhibitis, necdum comelitioni deservire potest panis, donec ab igne, intra clibanum succenso, debitam perfectionem fortiat. Atque adeò panis **PERFICITUR IGNE.** Ita sanè quævis nostra operatio virtuosa excellentiam & bonitatem suam non nisi à charitatis igne emendicat. Dilucidè S. Bernardinus Senensis; *Nullum munus Deo plene est gratum, nisi ex amore procedat. Non potest panis ad cibum placere, nisi fuerit igne decoctus.*

Christus patiens.

142. Pani, in mensâposito, subscripsit P. Mafenius; **PER MULTAS TRIBULATIONES.** Nempe *per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei,* ejusque in cœlo mensæ adhiberi. Quisquis ergo, subjungit Magnus Augustinus, *Christo coniungitur, non ad delicias, non ad voluptates; sed ad prælium præparetur; quia omnes qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patientur.*

A. 14. 21

Tribulatio.

S. Aug. ser. 93 de Temp. 2. Tit. 7.

P I L E V S.

Cap. XIX.

143. **R**omanorum servi manumissi, pileo donabantur, seu libertatis acquisitæ tessera. Proinde pileum hoc lemmate insignivi; **E SERVITUDE LIBERTAS.** De Religioso verissimè dixeris, quòd mundi ac vitiorum servitute exsolutus, in filiorum Dei libertatem felicissimam assertus sit. Claudianus in rem nostram canit;

Religiosi

Claudianus Stilicon.

*Fallitur, egregio quisquis sub Principe credit
Servitium: nunquam libertas gratior extat,
Quàm sub rege pio.*

Et S. Prosper;

S. Prosp. Epigram.

*Libertas nulla est major, majorve potestas,
Quàm servire Deo, cui bene servit Amor.*

S. Ambrosius; *Religiosa Servitus, subdita Verbo Dei, multò melior est, quam sæculi libertas.* Et Philo; *Reverà solus liber est, qui solum Deum sequitur. In eo ut equidem sentio, imperium habet in terra, tanquam immortalis, summi Regis, mortalis vicarius.*

S. Ambro de Farnd.

Paul 1. qu. omnis prole sit liber.

144. D. Joannes Baptista Mazzolenus, ut demonstraret, nobilem quemdam Venetum, è Cappel larum familâ oriundum, summe suo valore in Rempublicam illam non tantùm patrocini plurimùm, sed & maximum ornamentum contulisse; Emblematis loco pileum (Italicè *capello*) è magnatis hujus insigniis desumptum pinxit, utpote qui humanum caput & ornat

Princeps defendit ornat.

& ornat & defendit. Epigraphen addidit, **TEG-
MENQUE, DECUSQUE.** Gemino hoc enco-
mio Mecœnatem suum celebravit Horatius;

O & presidium, & dulce decus meum.

S. Ambrosius ad sublevandas aliorum miseras exti-
mulans, ait; *Necessitates aliorum quantum possumus,
juvemus; & plus interdum, quam possumus. Nihil
tam secundum naturam est, quam juvare consortem
nature.*

145. Idem Dominus Cappella, ob Provincias ac
regimina optime administrata, summam in populo
spem excitavit, sui olim ad Principem Reipublicæ
clavum evchendi. Unde Mazzolenus rursus Em-
blematis loco pileum, Magnati illi cognominem,
pingi fecit; addito lemmate, **DEBETUR VERTI-
CI.** Veluti diceret; sicut pileus supremum corpo-
ris humani locum oecupat, ita Capellam pro mexi-
tis suis ad serenissimæ Reipublicæ fastigium suble-
vatum iri. *Dignum est enim, inquit Cassiodorus, ut
fructus laborum sequantur vota fidelium, & superiores
gradum accipiat, quem gestarum rerum integritas af-
fecta commendat.*

S C A L A.

Cap. XX.

146. S Calæ vulgaris, quam manuaem vocant,
ab Aloysio Ferro epigraphen recepit;
HAC UNA SUBLIMIA. Sicè Magno Augustino
percontarer, quânam scalâ ascensus pateat ad fasti-
gium omnium cellissimum, responsi loco digitum
Humilitati intenderet; *Tutam, inquit, veramque
in cœlum viam molitur humilitas, sursum levans cor
ad Dominum.* Et B. Umbertus; *Ut humilitatis fru-
ctum noveritis, agnoscat quod est fundamentum spiri-
tuale, ædificium, ne cadat, sustentans, & scala ad cœle-
stia nos sublimans.*

147. Tametsi scala opportunam cujuscvis fastigii
conscendendi opem supponat, eam tamen non te-
merè aut unico saltu sed pededentim absolvere licet.
Unde lemma; **NON STATIM ATTOLLIT.** Inde
discas, virtutis, dignitatis, aut perfectionis api-
cem non unico momento, sed gradatim, & inter-
jectis moris obtinendum esse. Atalricus, Cassiodori
ore, dixit; *Securus celsa conscendit, qui se in paulo
minoribus approbavit: & certo procedit vestigio, qui
gradatim desiderio potitur accepto. Sine merito siqui-
dem remuneratum putatur omne, quod subitum est:
nec in exploratu suspicionem refugit, quod repente pro-
venerit.* Et S. Bernardus; *Nemo repente fit summus,
ascendendo non volando, apprehenditur summus a scala.*
Ita Simeon Stylites columnis sublimioribus habitan-
dis sensim assuevit, & ex uno columnæ vertice grada-
tim in alium altiorem ascendens, tandem gressu feli-
cissimo cœlum conscendit. *Primum enim iussit adifi-
cari columnam sex cubitorum; deinde duodecim, pô-
stea viginti duorum, nunc autem sex & triginta. Cupid
enim in cœlum volare, & ab hac terrenâ liberari con-
versatione. Hactenus de illo Theodoretus.*

148. D. Archangelus Conter scalæ inscripsit;
SCANDE GRADATIM. Eñniverò in omni-
bus artificii ac scientiis ordine progrediari, neces-
se est; nam

Primo quoque die nemo Magister erit.

Meus Richardus Victorinus, Doctor inter Augu-
stini argutiam & Bernardi dulcedinem medius, ait;
Nemo repente fit summus, nec scala summus volando,

sed GRADATIM ascendendo SCANDITUR.
Certè Deus Magorum triadem non illicò ex idolo-
latria ad solis Divini splendorem evocavit, sed illo-
rum oculos primùm in stellæ radios defigi voluit; ut
argumento nobis essent, res qualvis gradatim in
suos fines promovendas esse. *Hinc est, inquit S. Pe-
trus Chrysologus, quod & Magos, adhuc noctis in-
colas, & totis obstupescences oculis tenuiter micans stella
assuefacii ad lucem, & GRADATIM ad ipsum fon-
tem luminis & dierum.*

149. Meus Concanonicus D. Archangelus Con-
ter hanc scalæ epigraphen publico simbolo exhibuit;
AD ALTA PER IMOS. Innuebat videlicet,
dignitatum incrementa ab inferioribus officiis
auspicanda esse. Hoc encomio D. Cyprianus S.
Cornelium deprædicat, qui omnes S. Ecclesiæ gra-
dus ordine conscendens, tandem Summi Pontifica-
tus fastigium attigit. *Non iste ad Episcopatum subito
pervenit, sed per omnia Ecclesiastica officia promovit,
& in Divinis administrationibus Dominum sapè promeri-
tus, ad sacerdotii sublime fastigium, cunctis religionis
gradibus ascendit.* D. Petrus Gonzales Valle, Regiæ
Hispaniarum Majestati, Philippo IV. à servitiis, su-
premus Bellidux, & Gubernator Atensis, Heros
hoc nostro ævo, si quis alius, præstantissimus, mihi-
met confessus est, se ad tantam conditionem ex in-
fimis militiæ officiis ordine emeruisse. Primùm enim,
in quæbat, in Lombardia & Flaudia inter pedites
sarislophorum egi; dein centuriarum structorem;
postea signiferum ac centurionem; donec tandem
ad Gubernatoris, Ducisque munia propriis meis
armis gradatim promoverim. &c.

150. Negotium, prudenti, sano, ac maturo con-
silio, animoque moderato peractum, scalæ symbo-
lo demonstrabis; additâ Joannis Ferri inscriptione;
NON STATIM, SED TUTE. Optime cecinit
Venusinus Olor;

*Vim temperatam Dii quoque provehunt
In majus: iidem edere vires
Omne nefas animo moventes.*

Et Roctius;

*Quod præcipiti via
Certum deserit ordinem,
Latos non habet exitus.*

Seneca; *Maximè sunt contraria cõsilio festinatio & ira.*
Veloخ consilium sequitur patientia.

151. Henricus I. Angliæ Rex, Emblematis loco
scalam hoc lemme insignem prætulit; **PER GRA-
DUS VELOX.** Veluti diceret, illum demum
felici velocique pede ad desideratam dignitatem per-
venisse, qui ordine & observatâ graduum a quitate
ad illam tetendit. Plutarchus, posteaquam do-
cuisset, Reipublicæ gubernandæ munia ordine nun-
quam interrupto distribui debere, præclaram hanc
eruditionem subjungit; *Sicut Roma Vestalibus tem-
pus distinctum fuit, ita ut primâ ejus parte sacra discerent,
secundâ facerent, tertiâ alias docerent: utque Sa-
cerdotes Diana apud Ephesum primò Meliæren, id est,
futuram Sacerdotem; deinde Hieren, ut jam Sacerdo-
tem; postremò Parieren vocant, quasi defunctum Sa-
cerdotio. Sic vir perfectè civilis primùm iniciabitur,
republicam gerere discet; deinde geret; ultimo loco
alios iniciabit atque docebit.* Seneca studiosos pro-
vidè monet; *Nec passim carpenda sunt, nec avidè in-
vadenda universa.* **PER PARTES** pervenitur **AD
TOTUM.**

152. Abbas Ferrus Umbris suis Apparentibus,
scalam præfixit; addito Virgiliï lemmate; **AT-
TOLLIT**

*Horat. l. 2.
id. 1.
S. Ambros.
de Officijs.*

*Meritum
in dignita-
te.*

Cassiod. lib. 1.

*Humilitas
Aug. l. 16.
Civ. l. 4
Bern. c. 37.
utilitate
humilitatis.*

Gradatim.

*Hod var.
l. 18. Ep.*

*Bern ser. 2.
Andr.*

*Adores.
Histor.
Patrum.*

Gradatim.

*Ab vir.
Anat.
c. 1.*

*S. Pet Chryf.
serm. 87.*

Gradatim.

*S. Cyprian.
l. 4. Ep. 2.*

*Maturitas.
Horat. l. 5.
Carm. od. 4.*

*Boet l. 1.
Gonsol Phi-
los. Metro 6.*

*Senec lib.
de ira.*

*Dignitas
obtenta.*

*Plut lib an
Senisi gerē-
da Respubl.*

Senec. Ep 118

Auxilium. TOLLIT IN AURAS. Vel verbis è Seneca Mutatis; DAT FACILES AD SUPEROS VIAS. Inde constat, magnatis cujusdam favores ad dignitatem obtinendam plurimum adinivniculi supponere.

Maria proteatrix. Maria Virgo suo ad Deum interventu ac patrocinio scala mystica cognominatur, quæ Verbo Divino è cœlis in terras deferendo, & hominibus è terris ad cœlos efferendis, humeros suavissimos nunquam non submittit. In rem præsentem S. Fulgentius; *Facta est Maria scala cœlestis, quia per ipsam Deus descendit ad terras, ut per ipsam homines ascendere mereantur ad Cœlos.* Et Joannes Geometra;

*Salve scala, polum penetrans, & sidera tangens,
Quaque Deum nobis, nosque Deo reparas*

Eleëmofina. Eleëmofynæ, propriis nostris manibus erogata, scalam ad cœlos conscendendos firmissimam struunt. Disertè Petrus Blesensis; *Eleëmofynis propria manus vobis scalam, & ascensorium erigatis ad illum supernorum civium mansionem, in qua est pax aeterna.* Ceterum etiam Sacra Pagina, instar scalæ, ad Dei cognitionem promovet. S. Laurentius Justinianus; *Est sacra pagina scala comparata, per ipsam etenim, quasi per quosdam gradus, provehitur intellectus ad agnitionem veri & summi Dei.* Et S. Isidorus; *Sacro sancta volumina, qua Divinarum scripturarum testimonium habent, scala quadam sunt, quibus ad Deum ascenditur.*

Dependentia. 153. Scala, erisinate fulta, operam suam, instar statuminis pictorii, nonnisi fulcimento illo stabilita humanis ulibus confert. Unde D. Joannes Bapt. Mazzolenus eam Emblematis sui loco figuravit; addito lemmate; **FULTA EVEHET.** Illos hæc imago spectat, qui ad animas gubernandas sublevati, in familiæ suæ insigniis scalam præferunt. Inuebat quippe Emblematis Author, se quidem animabus, ad Dei ac virtutis fastigium promovendis, plurimum impendisse laborem; semper tamen à Prælato illo, cujus beneficio munus illud ipsi obtigisset, sustulturn fuisse. Porrò quisquis ad cœlum eniti cupis, auxilio ac gratiâ Divinâ sustententis, necesse est. S. P. Augustinus; *Tibi, inquit ad Deum, semper adherere necesse habemus, ut per continuum auxilium tuum sanctè & rectè vivere valeamus.*

Gratia Dei. 154. Scala, ut humanis ulibus deserviat, nec sublimis nimium nec æquo humilior sit oportet. D. Joannis Bapt. Mazzoleni lemma est; **NEC ERECTIOR, NEC DEPRESSIOR.** Prælatus hanc iconem documenti loco sibi ob oculos figat, ut nec fastu se demonstret inaccessum, nec vilitate contemptibilem; sed mediâ incedens viâ, tam propriæ dignitati, quàm aliorum indigentia satisfaciatur. Hanc artem probè edoctus S. Ambrosius, ait; *Non inducitur humilitas, sed que habeat sui modestiam & scientiam, laudatur. Scio humiliari, id est, in quo loco, quâ moderate, quo sine, in quo officio, in quo munere Nesciunt Pharisæus humiliari, ideo dejectus est. &c.*

Prælatus extrema fugiat. 155. Scala, è cœlo in terram protensa, epigraphen sustinet; **CONJUNGIT UTRUMQUE.** Illorum hæc imago est, qui conciliandis inimicis student; Cumprimis tamen in Mariam Virginem convenit, quæ non tantum homini conjunxit Deum, humanis exuviis hypostaticè indutum; sed insuper scalæ officio defungitur, per quam è terra ad cœlum ascendamus. Unde à S. Ephreimo verè cognominatur *Scala, ascensusque omnium.* A S. P. Augustino; *Scala cœlestis, per quam Deus descendit ad terras.* A Jo. Geometra; *Scala per quam descendit Deus, sed ascendit homo.* Et à S. Damasceno; *Scala viva, cujus locum Jacob conspexit.* In rem præsentem canit Emblematis Author;

*Disfides immenso cœlumque solamq, recessu:
Scala tamen strata jungit utrumq, viâ.
Virgo via est, quisquis sine Virgine scandit Olympum,
Absque Deo scandit, quam præcavit ipse viam.*

156. Scalæ beneficio in altum exurgit homo. Unde illam hoc lemmate insignivit P. Sebastianus à Matre Dei; **FFRET IPSA SURSUM.** Mariam Virginem Scalæ nomine intelligas velim; quippe quæ succollante citra negotium cœlos conscendimus. Eadem charitatis est indoles, quæ indubitato gressu ad cœlum attollit. S. P. Augustinus; *Ardete igne charitatis, ardor iste sursum vos rapet, sursum tollit, in cœlum levat. Quidquid molestiarum passi fueritis in terrâ, quantumcunque Christianum cor humiliatum deorsum premit inimicus; summa petit ardor dilectionis.*

SCRINIUM.

Cap. XXI.

157. **A**Lcibiades Lucarinus virum quemdam literatum, ad complura volumina sigillatim edenda accinctum, Scrinii Emblemate repræsenta-vit, quod diductis ambabus valvis in plurimos loculos distinguebatur; cum lemmate, **ET SINGULATIM EDENTUR.** Complura non tantum naturæ, sed & fidei arcana humano intellectui nonnisi temporum successu manifestantur. Seneca id probè perspiciens, ajebat; *Multa venientis ævi populus ignota nobis sciet. Multa sæculis tunc futuris, cum memoria nostri exoleverit, reservantur.*

158. Scrinium obseratum hoc epigrammate legendum proposui; **NON PARET EXTRANEIS;** Lemmatis occasione è Tertulliano desumptâ, ubi ait; *Nullus omnino thesaurus extraneis patet.* Eadem animæ perfectæ consuetudo esto, ut virtutis ac sanctimonix suæ rationem nemini alteri, nisi Patri spiritali ac conscientia arbitro manifestam faciat. Ita quoque omnis familia aut Religio benè instituta suos redditus aut alia majoris momenti negotia nemini extero detegit. Essenl, Legis. Moisaicæ Religiosi perfectissimi, inter cætera hoc juramento se obtrinxerunt; *Nihil eorum, que apud eosdem arcana sunt, cuiquam patefacturam, etiamsi vi, eis ad mortem usque adhiberetur;* uti de ipsis refert Josephus Hæbreus, S. Ignatius Loyola alumnis suis disertè præcipit; *Nemo, que domi acta vel agenda sunt, externis referat; nisi superiori id probari contingat.* Canonici Regulares Lateranenses, Canonici S. Salvatoris, Cassinenses, Chamaldulenses, Cælestini, Cartusiani, Dominicani, Eremitæ Augustiniani, Franciscani, & Capucini in suis Constitutionibus severè cavent, ne Religionum aut Congregationum arcana quisquam in ceteros divulget. Certè Persis sanctum erat, Regis seculi etia altissimo silentio premere; ut adè Alexander Magnus, omni adhibitâ diligentia, nullum illorum potuerit investigare. De His Quintus Curtius; *Ceterum Alexander, quam regionem Darius petisset, omni cura vestigans, tamen explorare non poterat: more quodam Persarum, arcana Regum mirâ contentium fide; non metus, non spes elicit vocem, quâ prodantur occulta.*

159. Arca, cymeliis pretiosis locuples, epigraphen tenet; **PRETIOSA LATENT.** Mariæ Virginis hæc imago est, quæ Verbo Divino gravida, thesaurum omnium pretiosissimum in utero reconditum habuit. Unde à S. Gregorio Neocæsariensi verè cognominatur. *Arca verè regia, arca pretiosa,*

s. Fulg. de Laud. Maria.

Jo. Geometr. Hymn. 1.

Per. Bles. in Job c. ult.

S. Laur. Just. de cast. Con. nub. c. 3.

S. Isid. Pelt. sioria l. 1. Ep. 369.

s. Aug. lib. Medit. c. 12.

S. Ambros. lib. de Officiis

s. Ephr. de laud. B. V.

s. Aug. serm. 33. de SS.

Jo. Geometr. in Cant.

S. Damasc. Orat. 1. de Nat. B. V.

Maria.

Charit.

S. Aug. ser. 37. de Dicit.

Senec. a. d. Lipsium a. Physiol. differ.

Tertull. de Penit.

Virtus scondi.

Arcan. dome. ca non publicand.

Joseph. l. de bello Iud.

S. Ign. R. Commun.

Curtiu.

Maria.

Greg. Orat. 1. Anan.

qua

qua excepit totius sanctificationis thesaurum. Et ab Andrea Hierosolymitano, *Arca nova glorie, in qua Dei spiritus delapsus quievit.* In rem presentem canit P. Masenius;

*Arca raris, Virgoque humilis, pretiosa recondunt.
Virgo suas dotes, arca recondit opes.*

S. Antonius Paduanus eodem symbolo exactè representatur, quippe qui dicendi copiâ & sapientiâ tantum proficit, tantamque sui admirationem commovet, ut eum Summus Pontifex aliquando concionantem audiens, *ARCAM* testamenti appellavit.

160. Arcam fœderis, ceu proprium Virginis Deiparæ ectypon, hoc lemma insigniveris. **NON NUMMIS, SED NUMINI.** Unde Maria V. à S. Gregorio Thaumaturgo cognominatur, *Verè arca sanctissima, Virgo, intrinsecus deaurata, qua universum sanctitatis thesaurum suscepit.* Appositè canit P. Masenius;

*Non patet hac nummis, sed magni est Numini arca,
Quàm similis Virgo, dissimilisque fuit!
Lapsus arca polo leges, ac manna tenebat.
Legitfer hanc arcæ Virgine clausus erat.*

Anima humana, instar Divinæ arcæ, potius virtutibus quàm divitiis colligendis studeat. S. P. Augustinus; *Cortinum sit arca Dei, ubi habitent divitiæ DEI.*

S I T V L A.

Cap. XXII.

161. Inter ceteram D. Ascanii Piccolomini, Archiepiscopi Senensis, pompam funebrem, Academici Philomati duas situlas figurarunt, quæ è rechamo supra puteum suspense, epigraphen tulerunt; **ALTERA LEVATUR.** Mens Emblematis erat, tametsi una optimi Pontificis illius particula, nimirum corpus, in obscuram humum descenderit, alteram tamen longè nobiliorem, animam videlicet, ad cœlestis gloriæ felicitatem sublevatam esse. S. Bernardinus Senensis eadem omninò methaphorâ demonstrat, carnem & spiritum bello intestino adeò implacabili inter se conflictari, ut unâ parte depressâ, mox altera resurgat. *Anima & caro sunt quasi due situle, in puteo applicata, quarum quando una descendit, altera ascendit. Sic quando caro infirmatur, spiritus impinguatur, & è converso. Unde 2. Cor. 12 Apostolus ait, cum infirmor, scilicet in corpore, tunc potens sum in mente.*

162. Situla, supra putei marginem figurata, à Cardinali Montalto epigraphen recepit; **HAURIT EX ALTO.** Ita Palatinus è primâ Summi Pontificis aut Regis admiffione, omnia arcana & profunda ipsorum consilia, nemine alio interveniente, participat. Illud ipsum etiam hominis contemplativi est symbolum, qui miras à Deo illuminationes & apocalypses recipere consuevit; uti olim Moses, Propheta, Apostoli, & cum primis S. Petrus experti fuêre. De D. Petro disertè affirmavit Christus; *Caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cœlis est.* De se ipso ad Galatas protestatur S. Paulus; *Notum vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangelizatum est à me, quia non est secundum hominè: nequè enim ego ab homine accepi illud, nequè didici, sed per revelationem Iesu Christi.* S. Joannes Evangelista ex ipso met Divinitatis incarnatæ sinu, velut è profundissimo aquæ vivæ puteo, omnem sapientiæ plenitudinem hausit; ut adèd verè de ipso canat Sancta Eccle-

sia. *Fluenta Evangelii de ipso sacro Dominici pectoris fonte potavit.* De Prophetis universim testatur Magnus Augustinus; *Nobis ea loquuntur Propheta Dei, qua audiunt ab eo; nihilque aliud est Propheta Dei, nisi enuntiator Verborum Dei hominibus, qui Deum vel non possunt, vel non merentur audire.*

163. In multis villis, ad aquas è puteo extrahendas hoc utuntur artificio. Oblongum ac trabale lignum supra puteum in æqualibrio suspendunt, quod è postrema parte saxo prægravatum, ex anteriori situlam connexam habet. Unde situla, in aquas submersa, mox ab adverso pondere sublevatur, & rursus ad putei labrum extrahitur. Epigraphen adjecti; **GRAVITATE ATTOLLITUR.** Dicere volebam, cordi humano è calamitatum ac persecutionum pondere vires accrescere, quibus ad virtutem ac Dei amicitiam subvolet. S. Petrus Damianus; *Laudanda Divina est dispensatio, qua ad hoc suos temporaliter verberat, ut perpetuis eos flagellis abscondet: ad hoc PREMIT, UT ELEVET, ad hoc secat ut sanet, ad hoc DEYCIT, UT EXALTET.*

164. Duæ situlæ, è trochlea supra puteum suspensæ, alternis vicibus, ac veluti partito labore, aquas hauriunt. Unde lemma; **ALTERNIS DEMERSÆ VICIBUS.** Vel ut aliis placet; **ALTERNANT PONDERA EUNDO.** Hanc ipsam laborum, dignitatum, honorum ac numerum vicissitudinem meliores Respublicæ ac Religiones ita solent instituire, ut, juxta distribuentis Justitiæ leges, ex aliis alii ad regiminis clavum sedeant. Emblematis explicando hos rhythmos Italicos subjeci.

Mira Filin gli arnesi.

*A quella rota appesi,
Che distillando limpido sudori,
Cavan dal fondo i cristallini humori.
Vedi, che mentre l' un del pondo è scarco,
L' altro sostiene il poderoso incarco:
E ben sembrano der con muti accenti,
Che dobbano i viventi,
Scambie volmente à le fatiche intesi,
Con vicende alternate alzare i pesi.*

Hunc ordinem apprime observatum habuit sapientissimus Salomon, quando operarios suos in Libano laborare jussit per menses singulos **VICISSIM**; aliis identidem substitutis, qui prioribus justum respirandi spatium facerent. Eadem omninò providentiâ Templi & Tabernaculi Divini Custodes ac ostiarios conduxit. *Custodes vestibulorum tabernaculi, & familie eorum per vices castrorum Domini (erant) custodientes introitum.* Quin; & Sacerdotum Principes illam domini ac ministerii sui vicissitudinem subibant; nam filii ac nepotes Aaronis viginti quatuor à Rege Davide in totidem sortes fuere distincti, ut, alternante dignitate, singuli ad primos illos Sanctuarii & Synagoge honores eveherentur; uti primus Paralipomenon docet. Venerabilis Beda hanc doctrinam nervosè repetit, quando illa D. Lucæ verba, ubi dicitur, quòd P. Joannis Baptistæ fuerit *Sacerdos quidam, nomine Zacharias, de vice Abia,* ita commentatur; *Erant enim Principes Sanctuarii, id est, Summi Sacerdotes, tam de filiis Eleazar, quam de filiis Ithamar, quorum vices secundum ministeria sua ingrediuntur Domum Dei, viginti quatuor sortibus David distinxit, in quibus familie Abia, de qua Zacharias ortus est, fors contigit octava.* Ceterum etiam homines laboribus & arumnis nunquam adèd deprimuntur, quin identidem aliqua interveniant quietis ac gaudii levamina. D. Angelus Maria Arianus Abbas apud Comitum Fulvium Testi canit;

S. Aug. lib. 8. quæst. in Exod. q. 17.

Calamitates exaltant.

S. Pet. Dam. l. 8. epist. 6.

Dignitatis vicissitudo

3. Reg. 5. 14.

1. Paral. 9. 19.

1. Paral. 24.

Labor æternus.

*Fora inferno la vita, co' i tormenti
 E mular porria Dice,
 S' haveffe i suoi martiri anch' essa eterni.
 Ma il fin prescrive il Cielo a i nostri stenti,
 E con legge più mite
 RENDE I RIPOSI A LE FATICHE
 ALTERNI. &c.*

Princeps
beneficus. 165. Putei trochlea complures situlas in orbem dispositas, sustinet; cum lemmate; UNA OMNES, subintelligit, *sustinet*. P. Vincentius Cicala, è Societate JESU, hoc Emblemate munificam magnatis cujusdam versis amicos & servos suos beneficentiam demonstrabat. Cum primis tamen beatissimam Virginem eâ trochleæ imagine significabis, quæ omnes suos clientes pretiosissimâ cujusvis felicitatis & gratiæ aquâ è Divinitatis puteo replet. Ipsamet enim testis locupletissima; de se affirmat; *Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino*. Unde meus Sapientissimus Idiota, *Accede igitur*, inquit, *per devotam mentis contemplationem ad gloriosissimam Virginem Mariam, quia per ipsam, & in ipsa, & cum ipsa, & ab ipsa habet mundus, & habiturus est omne bonum*.

Maria pro-
tectrix.

Prov. 8.35.
Idior. l de
Virg Maria
in Prolog.

Virg l. 4.
Georg. v. 124

166. Academici Intenti Mediolanenses Symboli universalis loco complures situlas præferunt, quæ circum trochleam dispositæ, & aquis hauriendis ex æquo accommodatæ, epigraphen sustinet; LABOR OMNIBUS UNUS. Verbis è Virgilio mutuatis, ubi de Apibus canit;

*Omnibus una quies operum ; LABOR OMNI-
 BUS UNUS.*

Concor-
dia Reli-
giosorum. Hanc unionem & affectuum concordiam, in quavis familia, Religione, aut Republicâ necessariam con- jicies; quippe quæ peculiari ratione ad opera ex æquo instituenda contendere debent. Sophonias de ope- rationibus in lege Evangelicâ perficiendis vaticina- tus, Dei ore dixit, *Tunc reddam populis labium electi, ut invocent omnes in nomine Domini, & serviant ei hu- mero uno*. Hunc locum interpretatus P. Julius Nigronius, ait; *Sit labium electum, bene de omnibus, religio- se, spiritaliterque cum omnibus loquendo. Sit CUN- CTORUM HUMERUS UNUS in ferendis oneribus ordinis & cœnobii, quæ humeris portari solent. Sit O- MNIMUM UNA OPERATIO & actio &c.*

Sophon. 3. 9.
Iul. Nigron.
Reg. 30. Com.
n. 45.

Afflictus. 167. Quidam è Gusmanorum familiâ duas situlas, circum rechamum coordinatas, hoc allegorico lemmate notavit; LOS LIENOS DE DOLOR, Y LOS VAZIOS DE SPERANZA. Id est; QUÆ PLENA, DOLORE; QUÆ VACUA, SPÊ. Cor nimirum quantum afflictum, omnique solatio destitutum, hoc Emblemate demonstratur. Cum primis tamen extremam damnatorum calamitatem ob oculos statuit, qui ad æternitatis rotam suspensi, non tantum doloribus atrocissimis replentur, sed & omni meliore spe penitus vacui jactantur. Definita & irrevocabilis tremendi Judicis sententia est; *Ibunt in supplicium æternum*. Providè S. Paulus; *Qui non obediunt Evangelio Domini nostri IESU Christi, penas dabunt in interitu æternas*. Hos cruciatu, quoad intensionem (cum Theologis loquamur) & durationem acerbissimos, facundo calamo depingens S. Cyprianus, ait; *Continuus erit & superfluus illarum lachrymarum decursus, stridorem illum dentiura flamma inextinguibiles agitant, Immortales miseri vivent; & omni tormento atrocius desperatio condemnatos affliget. Non miserebitur ultra Deus: nullum ibi refrigerium, nullum remedium*.

Matth. 25.
45
2. Thess. 1. 8.

S Cyprian.
Tract. de
Ascens Dom.

168. Situla, in puteum descendenti, subscripti; SIDAM, UT IMPLEAR. Illum hoc symbolo

exornabis, qui proficiendi desiderio se ipsum ita de- primit, ut ad prima Grammaticæ aut humanarum litterarum elementa addiscenda, infimas scholas frequentare non abhorreat. Hoc encomio insignem se præbavit S. Ignatius Loyola, qui adultâ jam ætate triviales Barcellonæ scholas accessit, ut sublimioribus scientiis se præpararet, earumque fundamenta jaceret. Ea ipsa etiam hominis ambitiosi est indoles, sus- qui nonnunquam fastui suo ita dexterè dominari no- vit, ut transitorie cujusdam dignitatis aut honoris affluentiam aucupaturus, in aliorum obsequia profundissimè inclinetur. De hæc hominum farina S. Pe- trus Damianus, *Humiliantur*, inquit, *ut postmodum impune superbiant: se pedissequos exhibent, ut præcedant laboribus atteruntur, ut gaudeant; affliguntur inopia, ut nuptialis edulii continuâ postmodum epulatione urgeant*. Caterùm iis quoque hanc iconem domesti- cam facies, qui gratiæ Divinæ plenitudinem digno animæ suæ sinu excepturi, sub Numinis supremi conspectum sese demississimâ voluntate abjiciunt. Hanc artem probè edocta Mulier Chanana, cum Divinæ aures precibus suis surdas sentiret, mox propriam vil- litem ita profundè confessa est, ut catello indignis- simo se diceret similem. *Etiam Domine; nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa Dominorum suorum*; Sicque Christum votis suis annuentem habuit. De hæc S. Petrus Chrysologus; *Merito, quæ se canem confessa est, in hominem commutatur: merito adoptatur in filiam, levatur, honoratur ad mensam, quæ sub men- sa laudabili & provida humilitate se dejecit*. S. P. Au- gustinus eadem effecta in Centurione deprehen- dens; ait, *Tello non recipiebat, corde recipiebat; QUANTO HUMILIOR, TANTO CAPACIOR, tanto plenior: colles enim aquam repellunt, valles im- plentur*. Et rursus super illud Magdalensæ elogium; *Sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius; ait; Quanto autem humiliter sedebat, tanto amplius capiebat. Confluit enim aqua ad humilitatem convallis, denatur de tumoribus colliis*.

169. Fieri nequit, aliquem, assiduâ hominis vir- tuosi aut litterati consuetudine usum, nihil omnino bonitatis aut sapientiæ contrahere; haud secus, atq; situla, intra puteum submersa, non potest non lim- pido ac divite ipsius liquore inebriari. Unde situlam, puteo immersam, hoc lemmate distinxit; HAUD REDIT INANIS. Seneca; *In conversatione virorum sapientium non deprehendes, quemadmodum aut quan- do tibi profuit: profuisse deprehendes: Æque præcepta bona, si sapere tecum sint profutura, quam bona exempla*. Pythagoras ait, *alium animum fieri intrantibus tem- plum; Deorumque simulachra ex vicino cernentibus; & alicujus oraculi opperientibus vocem*. Porro quis- que aliquid favoris à Deo vel hominibus emendica- re cupit, profundam animi demissionem, veluti cu- jusvis rei obtinendam facundissimum oratorem, præ- mittat, necesse est.

170. Qui sapientiæ suæ incrementa, è libris do- ctis conquistata, optimo animo in alios dispensant, si- tulis non ab similes se exhibent, quæ circa ingentem rechamum distributæ, solâ hujus revolutione in vi- cinum flumen merguntur, & aquas ubertim hausas, mox orto irrigando, rursus in canales liber. lissimè effundunt. Emblematis inscriptionem è meo Rich- ardo Victorino accepi mutuam. HAURIUNT, ET EFFUNDUNT. Salomon de sapientiæ suæ affluentia optimè dixit; *Quam sine fictione didici, & sine invidia communico, & honestatem illius non abs- condo*. Seneca, *Ego, inquit, cupio in te omnia transfundere, & in hoc GAUDEO aliquid DICERE, UT DOCEAM: nec me ulla res delectabit, licet exi- mia sit & salutaris, quam mihi uni sciurus sum*.

Humil

Ambit

S. Per. D.
L. 2. Epist.

Matth. 17
S. Pet. Chry-
Serm. 10

S. Aug. s. 7.
74. de Tep.
cap. 8.

Idem ser. 7
de Verb. 10.
Luc. 10.

Societ.

Senec. Ep.

Humilas
obtime

Studiis

Rich. 11.
in Ps. 11.

Sap. 7. 1

Senec. 16.

Vincen. Belis. Specul. histor. lib. 29. c. 94.

Et Vincentius Beluacensis, de S. Dominico diffrens; Divinis eloquiis vehementer inhiare cepit, quorum melle ac dulcedine delectatus, hausit avidè, quod postea effudit abundè.

Justitia & clementia.

Lipsius l. de una Relig. Solon apud Io. Stobæum serm. 41.

Cicero in epist. ad Brutum.

171. Duces Mediolanenses Symboli loco trunci ramenta præferre consueverunt, quæ ex uno latere flammis succensa, ex altero tres situlas, aquâ plenas, sustentabant; addito Galleazzii Visconte, secundi Ducis Mediolanensis, lemmate; HUMENTIA SICCIS. Vel ut Domino Vendramino placuit; EX UTRISQUE SECURITAS. Enimverò Princeps suppliciorum igne, ac benevolentiaë aquis cum propria, tum Reipublicæ tranquillitati omnium optimè consulit. Iusti Lipsii Politica est; Imperantium fervor cum prudentia; severitas cum clementia; actiones cum salute civium sint conjuncta. Solon interrogatus, quid magis ad Reipublicæ salutem prodesset? respondit; si boni præmissi invitantur, mali autem poenis coercantur. Lyncurgus dicere est solitus; DUABUS potissimum REBUS CONTINERI REMPUBLICAM; PRÆMIO scilicet, ET POENA.

Uiturarius. S. Aug. in Psal. 64.

172. Situla, non nisi sociâ suâ depreßâ, sublevari potest. Unde lemma; DEPRESSIONE ALTERIUS. Ita Uiturarius opum suarum incrementa cum aliorum dispendio colligit. S. P. Augustinus; Quis optat hereditatem, nisi morte alterius? quis optat lucrum, nisi damno alterius? Quam multi aliorum defectione cupiunt sublimari &c. Hebræorum populus, è d'uturno Ægypti carcere liberatus, ad complurium regnorum fastigia emerfit; at non nisi Philistæis, Amorrhæis, Pherezæis, aliisque Palæstinæ Principibus dejectis. Julius Cæsar, Republicâ Romanâ, Germaniâ, Galliâ, Hispaniâ, Angliâ, aliisque Provinciis violentâ manu subjugatis, ad Imperii Majestatem eluctatus est. Turcarum Tyrannus è Christianorum clade maximos progressus fecit; quippe quibus Palæstinam, Bulgariam, magnam Hungariæ partem, Imperium Græcum, Cyprum &c. eripuit.

Amor.

Aug. lib. 13. in fest. 9.

173. Doctor Sforza Oddi, primarius Legum Professor Papiaë, & Academicus inter intentos Alleviatus, vir tummi ingenii, Symboli sui loco baculum depinxit, qui à manu libratus, ex una parte situlam, ex altera verò lignum seu saxum ad eò grave suspensum habuit, ut situla, veluti pristini sui ponderis oblita, ab adversâ saxi mole in altum raperetur. Epigraphen subdidit; PONDERE FIT LEVIOR. Mens Emblematis erat; sicuti situla, à saxeo illo pondere ad æquilibrium protracta, in aëre suspendi, ac levitatem penitus insolitam inducere didicit; ita Jurisprudentiæ docendæ molem sibi longè suavissimam ac facillimam videri, utpote quam assidua Academicorum exercitationes, non sine omnium applausu ab ipso celebratæ, plurimum sublevarent. Atque ad eò quævis gravissima pondera, si amorem connexum habeant, difficultatis suæ obliviscuntur, & portatu levissima se præbent. Probè id edoctus Magnus August. gnomam hanc suam intendem ingeminabat; Amor meus pondus meum. Paradoxum nonnullis videtur, quòd Magdalena, annis tenella, sexu debilis, ac vivendi ratione delicata, solis suis brachiis examine Christi corpus transportare præsumperit, cui ferendo, etiam plures bajuli suc-

cubuißent. Si tu sustulisti eum, inquiebat, dicito mihi, ubi posuisti eum, & ego eum tollam. At P. Nicolaus Lyranus affirmat, eam, amoris pondere sustentatam, omnem illam difficultatem credidisse facillimam. Ex virtute enim amoris credebatur se posse portare tantum corpus etiam mortuum, quia ferventer amanti nihil videtur difficile. Porro præsentis vitæ calamitates nonnunquam videntur sublato gravissimæ ac penitus intolerabiles; at si cum æternæ gloria gaudiolibrentur, mox, veluti ab adverso pondere, tuavissimam facultatem sortiuntur. S. Joan. Chrysostr. illum Apostoli sententiam interpretatus, Quòd in præsentibus est momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloria pondus operatur in nobis. at; Vide ergò etiam quidquid in præsentibus est, leve esse, etiam si tribulationis sit. Quomodo leve? Quia immensum FONDUS futura GLORIÆ LEVEM FACIT præsentis temporis TRIBULATIONEM, etiam si sensibus nostris gravis videatur. S. Bernardo teste, omnes quamlibet gravissimæ mundi calamitates mitigantur ac toleratu redduntur faciles, si cum immani sanctæ Crucis trunco, myrrhæ fasciculo, aliisque acerbissimis Christi suppliciis ex æquo appendantur. Si ante oculos habueritis quem portatis, pro certo videntes angustias Domini, levius vestras portabitis.

Joan. 20. 15. Lyranus hunc locum.

Æterna gloria sublevar.

S. Chrysostr. l. 1. de corrupt. cor. dis cap. 5. 2. Cor. 4. 17.

Passionis Christi confideratio.

S. Bernard. serm. 48.

174. Situla, è rechamo supra oceanum suspensa, epigraphen à P. Masenio cepit; HAURIT INEXHAUSTUM. Theologis id proprium est, qui scientiæ suæ guttulas ex inexhausto Divinitatis mari hauriunt. Maria Virgo tot gratiis & erga nos favoribus abundat, ut Indies hausta nunquã exhauriatur. Ut adeò verè à S. Damasceno cognominetur Pelagus gaudii inexhaustum; à S. Chrysostomo, Mare spatiosum misericordiarum; Et à S. Damasceno rursus, Pelagus gratiarum. Concinnè canit Emblematis Author;

Theologia

Mariæ V. beneficentia S. Damasc. Or. 1. de Nat. S. Chrysostr. in Hor. S. Dam. Or. 1. de Assumpt.

Vastum haurire licet, non exhaurire profundum; Sufficit æterno gurgite pontus aquas. Plurima quantumvis profundat munera Virgo; Plura tenet. Vastum est sola Maria mare.

SPECVLVM.

Cap. XXIII.

175. Iustum ac sincerum hominis animum speculi symbolo repræsentabis; addito lemmate, CUNCTIS ÆQUE FIDUM. Vel; OMNIBUS IDEM. Cuiusvis boni Principis, æqui Judicis, aut prudentis Prælati hæc effigies est; quippe qui beneficentiæ suæ radios in omnes, citra partialitatis notam, dispensant. Certè ipsemet Deus, Virgilio teste, hanc agendi rationem præit;

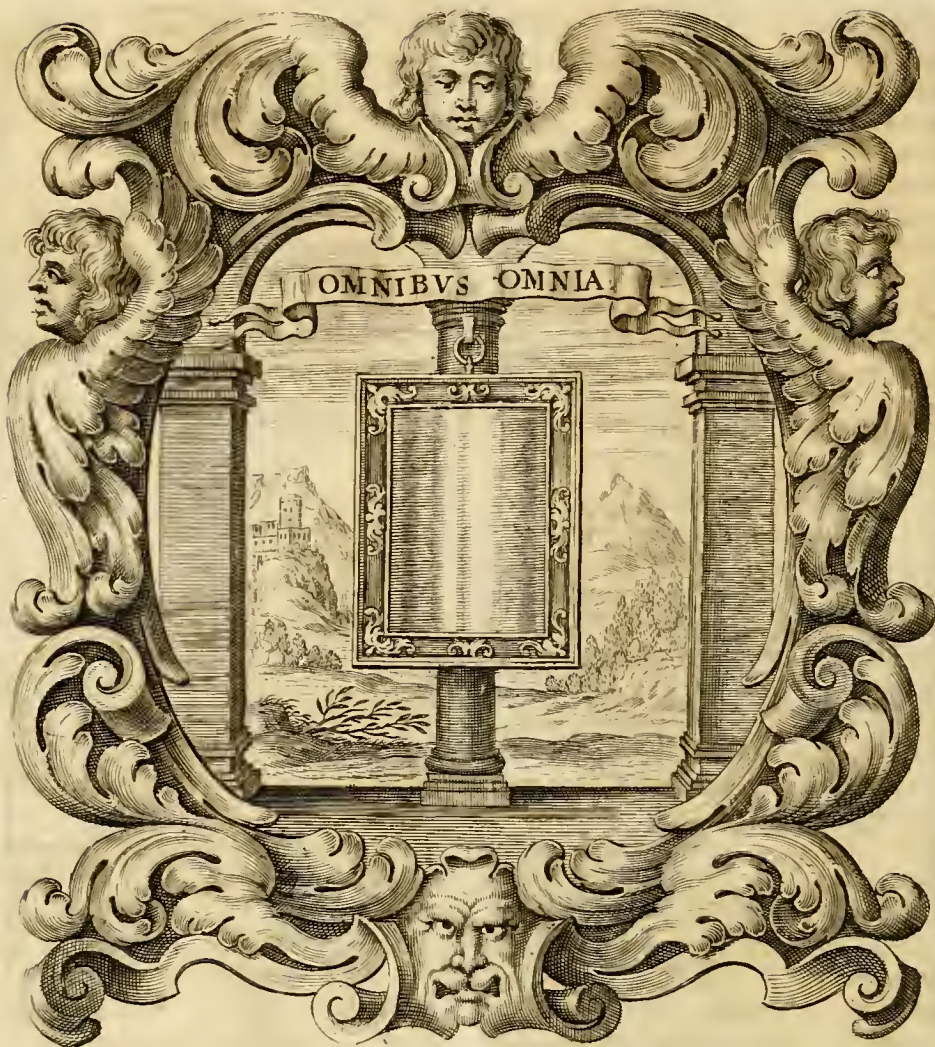
Princeps. Judex. Deus. Virg. lib. 10. Æneid. v. 15.

Rex Jupiter OMNIBUS IDEM.

Quin idem Deus S. Cyrilli ore de se ipso pronuntiavit; Mihi omnes ex æquo intuenti. S. Bernardus tactas Litteras speculo fidelissimo similes dixit, in quo genuina vitæ suæ lineamenta qui vis perspicere potest. Evangelium, speculum veritatis, nemini blanditur, nullum seducit, talem in eo se quisque reperit, qualis fuerit.

S. Cyrill. in Amos. 8. 82.

S. Bernard. serm. de 7. Passibus.

176. **D.** Aresio authore, speculum hanc præfert epig. **OMNIBUS OMNIA.** Ita animus, charitatis studiosus, omnium genios ac indigentias, non sine aliorum ingenti solatio, induere novit. De se ipso testatur Apostolus; **OMNIBUS OMNIA factus sum, ut omnes facerem salvos.** Commiseratione enim, non quidem simulatâ, sed integerrimâ erga omnes ita afficiebatur, ut, quantum Divinæ leges permiserant, omnium inclinationibus ac miseriis sublevandis studiosissimè attemperaretur. Dilucidè S. P. Augustinus; *Non mentiendo, sed compatiendo: non simulantis astu, sed commiserantis affectu omnibus omnia factus est Paulus.* Unde optimum S. Laurentii Justiniani consiliùm est; *Transformemur in singulos, communicemus nos omnibus; ita ut illud Apostoli compleatur in nobis; omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifaciam.*

Charitatis
vus.
1. Cor. 9. 22.

S. Aug. epist.
9. & 19.
S. Laur. Inst.
de triumph.
Christi agonie
cap. 4.

Veritas.

177. Veritatem, fallere omninò nesciam, Parthenii Romani è speculi symbolo dignoscendam proposuère: addito lemmate, **FALLERE NESCIUM.** Vel ut alii intercripsère, **NULLI FALLAX.** Et alii; **PRODERE NON NOVIT.** Ad eandem vitrei hujus Judicis iconem licebit amicum fidelem ac sincerum explorare, qui fraudem ac fucum omnem longissimè à se alienum habet. Hoc sensu D. Gregorius Brunellus canit;

*Vitrea sinceram hac fingit tibi machina mentem,
Quæ nequit admittisâ necere fraude dolos.*

Plutarchus dixit; *Amantus veri cor ut speculum splendidum.*

Et Octavo Venius;

*Ut purum nitidum, haud fallens, speculum decet esse,
Sic verus quoque sit, non simulatus Amor.
Verùm candidus, & qui animû fert fronte in aperta,
Conveniunt dolus & fucus, Amorque malè.*

Oth. Ven. in
Embl. Amor.

S. P. Augustinus affirmat, in quovis sacræ Paginæ S. Scripturæ volumine aut historiâ speculi indolem reperiri, quæ ra. adulandi aut fallendi artes penitus ignorans, cuius S. Aug. C. venustum aut informem animæ suæ vultum exactè 1. in ps. 103 delineat. Unde animam ante sacrum illud speculum instar sponsæ defixam, his omninò verbis alloquitur; *Vide si hoc es quod dixit; si nondum es, gеме, ut sis. Renuntia vit tibi speculum faciem tuam, sicut speculum non sentie adulatorem, sic non te palpes. Hoc tibi ostendit nitor ille, quod es; vide quæ es: & si tibi displiceat, quare ut non sis.* Et post ipsum S. Thomas Villanovanus; *Sacra scriptura nitidissimum speculum est, saltem reddens vultum hominis, qualis est.*

S. Tho. Vi
Conc in G.
Pasch.

178. Res quævis minutissimæ, in speculum illapsæ, ab eodem speculo mirâ industriâ & studiosissimè redduntur. Ut aded Lucretius Borsatus opportuno hoc lemmate illud insigniverit; **MINIMA REDDIT.** Grati ac benigni animi hæc idea est, quæ tenuissima quævis beneficia liberali manu rependere consuevit. Certè Jacob mentem aded gratam imberat, ut Deo sanctè sponderit; *Si dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum cunctorum quæ dederis mihi, decimas offeram tibi.* In hunc locum S. Joan. Chrysost. *Vide justî gratitudinem: petebat quidem, at nihil pretiosum, sed panem & vestem: promittebat autem & sua Domino.* &c.

Gen. 28.
S. Chrysof
hom 54.
Genel.

179. Speculum propriam cujusvis faciem ita cautè ac distinctè delineat, ut, si oculos in illud defixerò, nullam omninò lineolam ex alterius vultu, quæ paulò antè repræsentabat, ad me detiver. Unde lemma; **NULLI QUOD ALTERIUS.** Vel, **CUIQUE SUUM.** Ipsissima hæc secreti custodiendi fidelitas omnibus nobis aded congenita esto, ut nihil unquàm cum aliis improvidè comunicemus. Seneca; *Quidâ quæ tantùm amicis commutenda sunt, omnibus narrat, & in quaslibet aures quidquid illos urit, exonerant.*

Secretum
non vul-
gatum.
Senec. p. 2
Epist. Ep.

Quidam

Quidam etiam rursus clarissimorum conscientiam reformidant: & si possent, ne sibi quidem credituri, intus premunt omne secretum. Neurum faciendum est. &c.

180. Basiliscum proprius suus venenatus halitus, è speculo adversus ipsum reverberatus, interficit. Unde speculum, ab exanimi basilisco triumphans, epigraphen reddit; **VENENA RETORQUET**. Opportuna hæc Principis idea est, qui maligna consilia in autorum suorum perniciem justissimè retorquet. Emblematis mentem erudito hoc poemate explicat meus Concanonicus D. Salvator Carducius;

*Dum speculi candor jactata venena retorquet,
Concidit exanimis funere belua sua.
Dogmate non aliter stygio dum perdere tentas
Regem; perniciom, quam paris, ipse bibis.*

Præclare dixit S. Basilius; *Consilia, adversus justos inita, in caput malignè consultantium retorquentur.*

181. Speculum, instar zelosi ac sinceri amici, mutâ quidem, at intelligibili voce quosvis in se defixos docet, eosque opportuno consilio admonet, quænam laudæ ligna aut emendatæ necessaria ipsis adhærescant. Unde lemma: **CORRIGENDA, AUT PROBANDA**. Mulus in hoc argumentum Seneca; *Inventa sunt specula, ut homo ipse se nosceret: multa ex hoc consecuta; primò sui notitia, deinde & ad consilium quedam: formosus, ut vitaret infamiam; deformis, ut sciret, redimendum esse virtutibus, quidquid corpori deesset; juvenis, ut flore ætatis admoneretur illud tempus esse discendi, & fortia audendi; senex, ut indecora canis deponeret, & de morte aliquid cogitaret.* Has ipsas speculi proprietates in Correctore observatas habet S. Clemens Alexandrinus; *Quemadmodum enim speculum non est malum deformis, eò quod ipsum ostendat qualis sit: ita nec is, qui reprehendit, ei malè vult, qui laborat animo, neque enim infert ei delicta, sed ea, quæ adsunt, peccata ostendit, ad hoc ut avertat ab hujusmodi studiis.* Porro virtutis exemplum, in aliorum vita deprehensum, instar speculi, nostram vivendi rationem probandam vel improbandam ob oculos statuit. Dilucidè S. Ambrosius; *Sanctorum vita cæcis norma vivendi est.* Et paulò post; *Sit igitur nobis propositus sanctus Joseph, tanquam speculum castitatis.* Et alibi; *Sit nobis tanquam in imagine descripta vita Maria, de qua velut ex speculo refulget species castitatis, & forma virtutis.* Hinc sumamus exempla vivendi, ubi tanquam in exemplari, magisteria sunt expressa probitatis, quæ **QUID CORRIGERE, QUID TENERE** debemus, ostendunt. Nec minus eadem vitæ nostræ ratio etiam ex sacris litteris dignosci potest, *corrigendane sit, aut probanda?*

Opportunè S. Gregorius Papa; *Scriptura sacra mentis oculis quasi quoddam speculum opponitur: ut interna nostra facies in ipsa videatur.* Ibi enim fæda, ibi pulchra nostra cognoscimus: ibi sentimus, quantum proficimus: ibi, à profectu quàm longè distamus. Et S. Bernardus, suos Religiosos exhortans, *Consideremus, inquit, nosmetipsos in ea, quam audivimus, sacri Evangelii lectione, ut proficiamus ex ea, & corrigamus secundùm eam, si quæ in nobis deprehendimus corrigenda.* Denique etiam conscientia nostra speculi vicem subit, quod oculis in se defixis omnia corrigenda aut probanda fidelissimè explicat. Providentissimè Magnus Augustinus; *Si mulieres speculum suum curiosè tergunt à pulvere & sorde, multò magis speculum interioris hominis debemus & invenire, & tergere, & inspicere, ut in eò totam turpitudinem nostram valeamus deprehendere.*

182. Speculo inscribes; **RECEPTUM EXHIBET**. Ita gratus hominis animus cunctos favores, à Mecænate in se derivatos, palam ostendit ac deprecatur. Genuinam hanc S. Matthæi Apostoli & Evangelistæ effigiem dixeris; nam Rupertus Abbas, cur sancto Matthæo hominis facies tribuatur, interrogans; respondet; *Erat tanquam speculum perlucidum, sed in tenebris reconditum. Ubi ergò vidit eum Jesus, & sol verus respenderit ei, quia vidit eum talis filius hominis, reddidit imaginem ejus, & formata est in ipso facies hominis.*

183. Alius eidem symbolo hanc adjecit gnomam; **REFLECTET ALIENUM**. Talis omninò est mutua duorum beneficentia Agapytus Diaconus hoc speculi schemate Divinum judicium ob oculos statuit; *Sicuti exquisita specula tales monstrant vultuum apparentias, qualia ipsa sunt archetypa, nitidas videlicet nitentium, tristes autem tristantium: eodem pacto justum Dei judicium nostris actionibus assimilatur: qualia enim sunt, quæ à nobis præstantur, talia ipse nobis par pari referens exhibet.* Juventus, speculo simillima, actiones in aliis observatas studiosè imitatur ac repræsentat. Aloysii Novarini in rem præsentem epigramma est;

*Par speculo tenera est ætas, quod quidquid ob illud
Ponas, per simili conditione refert.
Sic pueri, duce naturâ, plerumque parentum
Mores consuerunt moribus exprimere.*

184. Nonnemo publicam Academicorum Disputationem duobus speculis perpolitit ac tersis similem dixit, quæ mutuo sibi obversa, epigraphen sustinet; **MUTUANT INVICEM**. Unius namque virtus, veluti alternante beneficio; in alterum derivatur. Certè boni amici, seu totidem specula, singulos affectus communes habent, & mutuâ commiseratione eos æquali vultu in se repræsentant. Senecæ consilio; *Cum amico omnes cogitationes tuas misce: fidelem si putaveris facies.* Hac de re Tassus;

*Sotto il giogo, ove Amor teco mi strinse,
D'amicizia solcai campo fecondo,
Ed'ogni affetto tuo mesto, e giocondo
Si Scolpil' alma dentro, e fuor mi pinse.*

Otho Venius, Philostrati occasione canit;

*Sume meas, sumam ipse tuas, mea vita, sagittas:
Non aliter noster conciliatur Amor.*

185. Speculum epigraphen Hispanam præfert; **O ME QUIEBRE, O ME REQUIEBRE**. Id est; **AUT ASPICIAR, AUT FRANGAR**. Eadem impatientis animi est indoles, quæ firmum fixumque habet, vitæ potius, quàm gratiosæ alterius præsentia aut amicitia jacturam facere. Absolon, ob fratrem interfectum, tempore sat diuturno Hierosolymis proscriptus, tandem Joabi inventu, exilio liberatus est; eâ tamen lege, ut Regis Davidis vultum nunquam subiret. Et certè patris sui imperio exactè obsecutus, *Mansit Absalon in Jerusalem duobus annis, & faciem Regis non vidit.* At hanc optimi parentis absentiam diutius tolerare non potuit Absalon, quin, denuò Joabum ardentissimis precibus fatigaret, obsecro, inquebat in rem præsentem opportunissime; *ut videam faciem Regis: quod si memor est iniquitatis meæ, interficiat me.* Verissimè dixit S. Bernardus; *Nihil in hac vitâ laboriosius, quàm desiderii terrenis astuare: & nihil hic quietius, quàm hujus sæculi nihil appetere.*

186. Regia Celsitudo, Carolus Emmanuël, Sabaudia Dux, cum Catharinam Aultriam sibi conjugè despon-

Gratitudo.
S. Matthæus.

S. Resp. Abb. apud Zerdan in cap. 8 Iudith num. marg. 207.

Beneficentia mutua.
Judicium Divinum.
Agap. Diacon Epist. Parat. n. 24.

Pueritia.
Novar. Agap. Nupt. n. 4734

Mutuam vicem reddere.
Amicus verus.
Senec. Ep. 3.

Oth. Venius Embl. Amor

Desideriù.

S. Bern in serm. 6.

Principes altus.

Basil in ap. 3. I. J. a. i.

Senec. lib. 1. Nat. quæst. ap. 17.

Corrector.

Clem. Alex. l. 1. p. 1. lag. cap. 9.

Exemplum bonum.

S. Ambrosius lib. de Joseph. l. 1. c. 1. de virgin.

Scriptura.

S. Greg. l. 2. Moral. c. 1.

S. Bernardus serm. 1. de ept. panib.

Conscientia.

S. Augustinus.

desponderet , Emblematis loco duo specula affigi iussit, quæ proprios splendores , mirâ vicissitudine reverberatos, sibi mutuo communicabant : addito lemmate, FERTQUE, REFERTQUE. Nimirum hoc imaginis involucri mutuus ac sumus conjugum amor demonstrabatur. Emblematis mentem hoc disticho explicat in eus Carducius ;

*Fertque, refertq, fides formas crystallina Amantū:
Sic miscere docet corda jugalis Amor.*

Amor conjugalis.

Amor mutuus.
Senec. Ep. 6.

Ita nimirum amor tam erga Deum quam erga homines semper vult ita esse mutuus, ut ferenti amorem referas. Compendio rem totam explicans Seneca ait; *Si vis amari, ama.*

S. Scriptura.

S. Laur. Injst. Tract. de Persev. c. 4.

188. Oculus, in speculum defixus, hujus beneficio omnes corporis sui imperfectiones ac navos corrigere potest. Enimvero tersa hæc crystallus LUCET, UT EMENDET. Haud aliter sacra Pagina, si attentiore animi oculo perspicitur, sordibus ac maculis omnibus eluendis, instar speculi, deservit. S. Laur. Justinianus ; *Est sacra scriptura nobis a Domino exhibitâ, ut in ipsa intellectus nostri curiositas solidetur, & velut in quodam speculo interna nostra facies videatur. Ibi quid verum, quid falsum sit, conspicitur. Ibi fæda, ibi pulchra cognoscuntur &c.* S. P. Aug. Optime, inquit, uteris lectione Divinâ, si eam tibi adhibeas speculi vice, ut ibi velut ad imaginem suam anima respiciat, & vel fæda quæque corrigat, vel pulchra plus ornet. Et Oleaster; *Quantumcunque opus tuum, o homo, purum & bonum tibi esse videatur, confer illud ad speculum Divinæ legis, ut emendes, quæ in eo emendatione dignâ deprehenderit &c.* Caterum cum optimus JESUS speculum sine macula cognominetur, jure dixerim, mentis nostræ oculos, e prototypo illo nobilissimo suspensos, omnem morum suorum luxuriam citra negotium ad frugem revocare posse. Præfenti argumento explicando hos Jambos senarios affert P. Carducius;

*fidele virum lucet, ut sordes fuget.
Speculare Jesum: hic fæda pellet omnia.*

Oleaster, in cap. 1. Genes.

Exemplū Christi.

188. D. Aresius SS. Trinitatem Emblematis significat, tria specula pinxit, quæ in se invicem representata, epigraphen tulere ; IDIPSUM INVICEM. Ab hoc sensu non multum alienus S. Gregorius Nazianzenus, cum interrogaret, quidnam Deus ante conditum orbem egerit? respondet,

*Scilicet ille sua splendorem cernere forma
Gandebat, numenque suum triplicique, parique
Luce nitens.*

SS. Trinitas.
S. Greg. Naz. Carm. 4.

Prædicator.

S. Greg. Naz.

189. Speculum, solis vultui obversum, nobilem hunc planetam omnibus proponit exactè dignoscendum. Unde lemma ; QUALIS INEST COELO. Prædicator è suo munere veram ac genuinam Sacre Paginæ mentem ante omnium oculos fidelissimè statuat. Hoc encomio insignem se probavit S. Basiliius Magnus, qui, teste S. Greg. Nazianzeno, multa eruditè scripsit, ac nemo sacre scripturæ libros verius aut uberiùs explicavit. De S. Joanne Chrysostomo luculentè testatur S. Ecclesia Romano-Catholica ; *Multitudinem, pietatem, ac splendorem Concionum, caterorumque ejus scriptorum, interpretandi etiam rationem, & INHÆRENTEM SENTENTIÆ SACRORUM LIBRORUM EXPLANATIONEM omnes admirantur.*

Scientia est donum Dei.

190. Catharinus Cornarus, Academicus inter Errantes Brixienfes Gratus, Symboli loco speculum præfert, in quo Lunæ imago ac splendor representabatur; cum lemmate, AT LUMEN A SOLE. Ita omninò doctrinæ radii, tamen vel librorum beneficio, vel Magistrorum studio in animam nostram

confluant, primam tamè ac principem scaturiginem unicè à Deo, omnis sapientiæ fonte, trahunt. Quippe à quo, Scripturâ teste, omne bonum exoritur. Sicut Paulus, quamvis sanctæ fidei articulos ab Anania, Magistro suo, edoctus; omnem tamen evangelicam lucem sibi à Deo profluxisse gloriatur; *Notum vobis facio, fratres, Evangelium meum, quod Evangelizatum est à me, quia non est secundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem Jesu Christi.* Thomas Aquinas, doctis scholasticis ab Alberto Magno institutus, Christum Crucifixum sibi veri Magistri loco fuisse protestatur. Laconicè Magnus Augustinus; *Hæc tota scientia magna hominis, scire, quia ipse nihil est per se, & quoniam quidquid est, ex Deo est, & propter Deum est.* Id ipsum de divitiis, hæreditario jure acquisitis, & de honorum gradibus, magnatum benevolentiam comparatis, pronuntiare licet; tamen enim aliquatenus ab hominum munificentia nobis obtinant, re ipsâ tamen ac propriè à solo Deo derivantur.

Galat. 1. 11.

S. Aug. in Psal. 70.

191. Imaginum lineamenta non nisi luminis exterioris beneficio in speculo recipi possunt. Unde P. Justinianus suis in D. Paulum Commentariis speculum præfixit, cum lemmate ; NON SINE LUMINE. Ita Sacre Scripturæ arcana sine luminis Divini affluentia intelligi aut penetrari omninò nequeunt. Enimvero, teste S. Prospero, *Nemo tam eruditus, nemo tam doctus, qui supernâ illustratione non egeat.* Id probè edoctus Rex David, Deum unicè rogavit; *Da mihi intellectum, ut discam mandata tua.*

S. Scriptura sine Divini auxilio intelligi nequit.
S. Prosper. Psal. 118. 7.

192. Speculum AFLATU LÆDITUR. Virginitas, quovis levissimo offendiculo contaminanda, eandem cum speculo teneritudinem habet. Optime de hac re pronuntiat B. Ægydius ; *Culpa omnis castitati officit, est enim CASTITAS CÆCUM mundum SPECULUM, quod tamen ANHELITU OBSCURATUR.* Et S. Ambrosius ; *Sancta VIRGINITAS non solùm tactu, sed etiam ASPECTU VIOLATUR.*

Virginitas B. Ægyd. cap. de contemptu mundi. S. Ambr. l. de Virg.

193. Speculum, gratianimi symbolum minimè obscurum, omnes radios, à sole acceptos, in vicinâ objectâ reverberat. Unde lemma ; ACCIPIT, ET REDDIT. Hanc virtutem Justiniano Imperatori persuasurus Agapytus, Scito, inquit, quia quanto majoribus dignus habitus est, Deo dante, muneribus; tanto majus ipsi nomen est: ergo redde benefactori debitum gratitudinis &c. Philippus III. Rex Hispaniarum, beneficentiam omnem, è cælo acceptam, Deo suo studiosissimè reddidit; unde vastissima regna, suis imperiis subditi, ad Christianæ Religionis & veri Dei obsequium, veluti Divinæ munificentiam vicem exacti sumam redditurus, perduxit. Emmanuel Thesaurus ad ipsius exequias hoc epigramma statuit ; *Religio auspiciis orbem regalibus impiet.
Et quæ Religio regna, Philippus habet.
Et Deus, & Princeps æterni munere regnant:
Nam Deus huic orbem subjicit, iste Deo.*

Gratitudo Agap. Epi. Paraneii.

Verissimè tamen eos hoc Emblemata spectat, qui studiorum suorum labores in publicam lucem enixi, illud ipsum doctrinæ lumen in alios effundunt, quod paulò antè non sine assidua industria in intellectu suo concepere.

Scriptor.

194. Quò magis tersum ac perpolitum fuerit speculum, tantò representat clariorem solis imaginem. Unde lemma ; QUO CLARIUS, EXPRESSIUS. Haud aliter anima fidelis, quo purior ac magis innocens fuerit, eò majores gratiæ Divinæ radios explicat. Ludovicus Blofius; *Sicut sol visibilis lumen suum in clarum speculum, ex diametro objectum, necessa-*

Anima pura est speculum Dei

Blofius de Instir spir. cap. 5. n. 4.

neccessario effundit, atq; in eo figuram suam efformat; ita anima munda, & ab impedimenti libera, clarissimis invisibilis solis radiis illustratur, & in ea ipsius solis Divini imago excellenter relucet.

195. Ut schemate minimè obscuro persuadeas, sacratissimum Christi Corpus in singulis hostiarum particulis ac fragmentis totum existere, Emblematis loco complura specula, grandia, parva, integra, fracta &c. figurabis, quæ sub sole collocata, nobilem hunc planetam toties integrum ac perfectum repræsentant, quot fuerint distincta speculorum fragmenta. Epigraphen subjunges; OMNES IDIPSUM. Vel; IDEM UBIQUE. Explicatissimè S. Ambr. *Singuli, inquit, accipiunt Christum Dominum, & in singulis portionibus totus est. nec per singulos minuitur, sed integrum se præbet in singulis.* Et illo posterior meus Hugo de S. Victore; *Sicut quod ubique offertur unum corpus est, & non multa corpora, ita unum sacrificium diversis locis à diversis hominibus sacrificatur, & UBIQUE EST IDEM. Per partes dividitur, & à multis accipitur, & semper est integrum.* In rem eandem S. Vincentius Ferrerius; *Imagine in speculo existente, si frangatur speculum, non frangitur imago, & in quot partes speculum frangitur, in tot remanet, & resultat imago: Ita in hostia potest fieri de Corpore Christi virtute Divina.* Cæterum eodem Emblemate significatur, indivisum Dei amorem in multas & singulas hominum animas, sine ullo simplicissimæ perfectionis suæ detrimento, totum illabi. S. Bern. *Hoc habet in natura simplicissima Sponsi Divinitas, quasi unum respicere multos, & quasi multos unum, nec ad multitudinem multus erit, nec ad paucitatem rarus, nec ad diversitatem divisus, nec restrictus ad unum. Sic sanè uni intentus, ut non detentus, sic pluribus, ut non distentus.* Et S. Gregorius Papa; *Sic intendit Dominus singulis, ac si vacet à cunctis; & sic simul intendit omnibus, ac si vacet à singulis.*

196. Speculum adversi solis effigiem ac splendorem ita intensè in se recipit, ut radiorum reverberatione intuentes omnes perstringat, eorumque oculis caliginem offundat. Unde D. Archangelus Conter eidem subscripsit; IO PUR DIVENGO UN SOLE. Id est; UT SOL EFFULGEO. Ita prorsus Beati, in Solem Divinum defixi, totidem Soles videri possunt. Testatissimè Christus; *Iusti fulgebunt sicut Sol in regno Patris eorum.* & S. Joannes; *Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* Nec aliter anima, Deo vicina, mirum a splendore Divino ornamentum participat. S. Gregor. Nyssenus; *Appropinquans primaria & exemplari pulchritudini, ipsa quoque pulchra facta es, veluti quoddam speculum conformata meo characteri &c.* Certè Moses, ubi Deo propinquavit, tantam subito contraxit claritatem, ut Israelitarum oculi passim illius intuitu hebescerent. Apostoli quoque non ob aliam rationem invidendo hoc elogio fuere cognominati, *Lux mundi, nisi quod inter illius Dei domesticos vixerint, qui Lux est, &c.*

197. Hypocritam, meâ quidem sententiâ opportuno speculi Emblemate significabis; cui hanc epigraphen subjunges; SOL D' APPARENZE AB BONDO. Id est, MENTITUR OCVLIS. S. Petrus Chrysologus; *Iustitia, quæ est hypocrisis, iustitia non est, mentitur oculis, fallit aspectu, videntibus illud &c.* Certè omnes mundi illecebræ bona duntaxat apparentia & vanissima sunt. Dilucidè Vates Regius; *Filii hominum, inquit, usquequo gravi corde? Ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* S. Joannes Chrysostomus; *In humanis rebus nomen est divitiarum, res nullo modo: nomen principatus, & Mundi Symbol. Piagnelli & Aug. Erath. Tom. II.*

remanet nudum, & exile nomen. Et Seneca; *Discendunt aliquando isti in insidiosa bona, & sperantibus meliora quam assecutis.*

198. Nonnullos pœnitentes ita reperias inconstantes, ut bona sua proposita, paulò ante statuta, mox iterum evertant; haud secus atque speculum imagines; intra se delineatas, momento obliterat. Unde epigraphæ; FORMAT, seu FINGIT, ABOLITQUE MOMENTO. Et; VAGANS FORMATUR IMAGO. Eâdem omninò ratione Ovidius caducam cujusvis voluptatis terrenæ vanitatem describit.

--- --- Nihil est, toto, quod perstet in orbe.

Cuncta fluunt, omnisque VAGANS FORMATUR IMAGO.

S. P. Augustinus; *Via impiorum felicitas transitoria, finita viâ peracta est felicitas.* Speculo etiam non absumibilem se probat instabilis Amans, qui eâdem facilitate inspectam formæ alienæ speciem recipit, ac denuò evanescere finit. In hoc argumentum Otho Venius canit;

Perdit ut objecto speculum percunte figuras,
Atque alias alio mox veniente capit.

Sic etiam inconstans mutatis credite terris,

Quantum oculis animo, tam procul ibit Amor.

199. Speculum Emblematis loco anteriorem vitri partem ad solem convertit, posteriore verò ligneâ vel stanneâ ad oculos nostros directâ; cum lemmate, AVERSUM CÆTERIS. Animus, in obsequia Divina unice defixus, reliquis mundi blanditiis tergum obvertit. Inter hos facile princeps Paulus, de se ipso protestatur; *Omnia arbitror ut sterco- ra, ut Christum lucrifaciam.* Et paulò post; *Quæ retrò sunt obliviscens, ad ea, quæ sunt priora, extendo me ipsum.* S. P. Augustinus; *Relinquo omnes amores, pulchrior est ille, qui fecit cælum & terram.*

200. D. Alexander Luzon de Millares, speculum, mediâ parte fractum, & in tenuissimas arenulas comminutum depinxit; addito lemmate, PROCUL IRRITAMENTA MALORUM. Cogitationes nostræ, ceu totidem specula, pristinas mundi delicias ac voluptates, sive oculis, sive auribus olim acceptas, ad eò moleste identidem voluntati repræsentant, ut S. Hieronymus non sine dolore conqueratur, *Quoties ego ipse in eremo constitutus, & in illa vasta solitudine, quæ exusta solis ardoribus, horridum ad Eusebius. Monachis præstat habitaculum; putabam me Romæ interesse delitiis! &c.* Quin, etiam sensus nostri speculorum vicem fubeunt, in quibus voluptatum terrenarum simulachra ita affabre depinguntur, ut incautam mentem fascinent, & in perniciem certissimam deducant. Seneca; *Huic oculi adulterium monstrant, huic incestum, huic domum, quam concupiscat, huic urbem & mala omnia; certè irritamenta vitiorum sunt, ancepsq; scelerum.* Proinde ut malo huic tempestivè occurras, necessum omninò est, ut tuas cogitationes ac sensus, specula nimirum & irritameta malorum, penitus comminuas. Comminuas inquam, non frangas; quia singulæ speculi fracti particulæ integras adhuc res, licet angustiores, repræsentant. Comminuenda verò sunt illa sensuum ac cogitationum specula assiduis ad Deum precibus, jejuniis, flagellis, ciliciis, ac cæterâ corporis macerandi suppellectile. Certè tam raræ continentia & emerita virtutis fuere SS. PP. ut nihil omninò labis in se residere passim sint; non contenti abesse à malo, sed ab omni quoque specie mali: idque cum primis observes vellem, illos, teste Divo Ambrosio, non nature

uchari-

Ambros. l. 1. s. post piph.

Aug. Vi. l. 3. de anima c. 50.

Vinc. Ferr. erm 3. de corp. Christi

mor Dei

Bern. ser. 9. in Cant.

Greg. l. 1. s. loral c. 13.

cati. 11. 13. 43.

Greg. Nyss. om 4. in 117.

ypocrita

Petr. Chryf. rm. 9.

undus.

al 4. 5.

Pœnitens instabilis.

Bona terrena apparentia. Ovid. l. 15. Memor.

S. Aug. Ps. 36. Conc. 1.

Amans instabilis. Orb. Ven. Embl. Amor fol. 126.

Contemplativus. Philipp. c. 3. v. 8 & 13.

S. Aug. in Psal. 39.

Voluptates.]

S. Hier. Ep. ad Eusebius.

Sensus.

Senec. lib. de Remed.

S. Ambros.
de
Iosaph. c. 1.

præstantioris fuisse, sed observantioris, nec vitia nescisse, sed emendasse. Veluti diceret, illos in sensibus cōminuendis studium longè maximum collocasse.

Prælati.
Maria V.

201. Vitreum speculum, quibusvis intuentibus apertum, epigraphen tenet; ASPICE UT EMENDES, Prælati hæc imago est, cujus vita omnibus ita sit exemplo, ut unica sit morum formandorum idca. Maria Virgo, propriissima virtutum omnium norma, à S. Laurentio Justiniano verè cognominatur *speculum sanctis perlucidum*. In rem nostram S. Ambrosius; *Sis igitur vobis tanquam in imagine descripta virginitas, vitæque B. Mariae, in qua, velut speculo, refulget species castitatis, & forma virtutis*. Et P. Masenius;

*Ad vitreum quisquis formam specularis orbem;
In vultu discas, qua tibi munda tua.
Virginis exemplar tantum vigil inspicere, mores
Emendare suis moribus una potest.*

Eucharistia.

202. Speculum planum, in quo sol repræsentatur, epigraphen à P. Masenio accepit; IN PARVO TOTUS. SS. Eucharistiam hæc imago concernit, in cujus angusto orbe totus continetur Sol *Iustitia*. Insuper Maria Virgo intra uteri sui angustias totum conclusit Christum, simulque totam virtutum lucem. Unde à S. Ambrosio verè cognominatur *speculum cunctarum virtutum*. Et ab Andrea Cretensi; *speculum intellectuale contemplativæ cognitionis*. Canentem audi Emblematis Authorem.

*Qui terras superat, speculari totus in orbe
Cernitur inmissis Phæbus ab axe rotis.
O quam dissimilis speculo, simulisque Maria est!
Hoc totum orbe diem continet, illa Deum.*

Charitas
proximi.

203. Monacense Societatis Jesu Collegium ad solemnem D. Francisci Borgiæ apotheosin Symboli loco speculum expressit, in quod quidquid incidit, etiam postremum, ut proximum sistit: addito lemmate, QUISQUE PROXIMUS. Tanta enim S. Francisci in omnes erat charitas, ut omnium hominum salutem studiosissimè promoveret. Christus olim pro concione dixerat, *Diliges proximum tuum sicut te ipsum*; Mox dicentis verba quidem è Legis peritis excipiens, *Et quis*, inquebat, *est meus proximus?* Cui Christus oppositâ similitudine respondit, omnem omninò hominem absq; discrimine nostrum esse proximum, utpote communi primorum parentum origine, communi creatione & similitudine Dei, communi redemptione, communi gratiâ, communi charitate & ordinatione ad vitam æternam nobis junctum. Præclare, ut solet, Magnus August. *Enum esse proximum intelligamus, cui vel exhibendum est officium misericordiæ si indiger; vel exhibendum esset, si indigeret. Ex quo est etiam consequens, ut etiam ille, à quo nobis hoc vicissim exhibendum est, proximus sit noster: proximi enim nomen ad aliquid est, nec quisquam esse proximus nisi proximo potest. Nullum autem exceptum esse, cui misericordiæ denegetur officium, quis non videat, quando usque ad inimicos etiam porrectum est?* Cæterùm Emblematis explicando sequentes versus addidere;

*Commune sidus charitas,
Ceu Phæbus, in quiete:
Cum sole firmat mollia,
Emollit obstinata,
Quarima lucis panditur,
Mox charitas subintrat.
Ceu protem convertitur*

S. Aug. l. 5.
de Doct.
Christ. c. 30.

*In omnium figuræ, &c.
Quemvis colit ceu proximum;
Si distet orbe toro.
Solis sibi met ultimus,
Omnes putat propinquos.*

204. Speculum crystallinum terribissimum suo se spectatori ita attemperat, ut ea, quæ ipsi objiciuntur, exactissimè repræsentet. Qui vultu eleganti ac decoro speculum adit, venustam in eo faciem spectabit; turpem, qui turpi; placidam, qui placidâ; iratam cernet, qui iratâ illud facie accesserit. Nam qualis ad vitreum hunc judicem venis, talè in eo te conspicias, omnem seu deformitatis, seu formæ compositionem fidelissimè refert speculum. Unde lemma; SPECTANTIS PRÆFERO VULTUM. Ita Deus in nos sese gerit; si mites fuerimus, mitem inveniemus; si rigidi, rigidum; si ultores, ultorem; si misericordes, misericordem. Id apertè pronuntians Rex David, *Cum sancto, inquit, sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris; & cum electo electus eris, & cum perverso perversus eris. Qualem te*, inquit S. Bern paraveris Deo, talis oportet appareat tibi Deus. *Cum sancto sanctus eris, & cum innocente innocens. Quidni & aquè & cum amante amans, & cum vacante vacans, & cum intento intentus, & cum sollicito sollicitus. Denique ait, Ego diligentes me diligo, & qui manè vigilaverint ad me, invenient me. Vides quomodo non solum de amore suo certum te reddat, si quidem tu ames illum, sed etiam de sollicitudine tua? quam pro te gerit, si te senserit sollicitum sui. Vigilas tu vigilat & ille. Ita eundem Psalmi locum etiam interpretantur Tertullianus, Cleinens Romanus, Hieron. Nyssenus, & alii.*

Deus sal
se gerit,
quales n
erga De
Psal. 17. 27

S. Bernara
serm 69.
in Cant.

205. Ut speculum ad aliorum maculas corrigendas sit idoneum, debet ipsammet habere lucem ab omni macula liberam. Unde lemma; LUCET, UT EMENDET. Ita Princeps vel Prælati intactam virtutis lucem præferat necesse est, si populum ac subditos suos à vitiis emendatos velint. S. Hieronymus; *Domus Episcopi & conversatio, quasi in specula posita, magistra est publicæ disciplina: quidquid fecerit, id sibi omnes faciendum putant.*

Exempli

S. Hieron.
Epist ad
Heliod.

206. Nunquam solis radii speculum perlustrant, quin statim suum reddat luminis splendorem, & tam à latere, quàm à fronte omnia insigni claritate perstringat. Emblematis subscripsit Serenissimus Philotheus; LUMENQUE A LUMINE REDDIT. Ita Deus, Sol æternus, pectora nostra ineffabili amore incendit, donaque largitur eximia, ut nos gratuito erga ipsum amore vicissim omnem nomini Divino attribuamus gloriam. Sed & proximo communicandum est, quod in te eximium habes, seu prudentiæ ingenii que laudibus insignis inclarescas, seu manu promptus, fortitudinis famam obtinueris, seu opum potentiæ que magnitudinè ceteros antecedas Proximus Deo est, qui in mortales beneficus, munera sua grato animo dispensat, & liberalitate indulgentiâ que humanum genus sibi demeretur. S. Ambrosius, *Nescit virtus mensuram gratiæ; nec contenta referre quod acceperit, sed vult cumulare quod sumpsit; nec inferior sit beneficio, licet æquetur officio.* In rem nostram canit Emblematis Author;

Gloria
Deo
danda.
Liberali
tas.

S. Ambr in
Lucam.

*Clara repercusso reddit sua lumina Phæbo,
Et nitidum speculi sparsit imago jubar.
Hoc fragilis faciat vitri quum vilior orbis,
Quid mea non facient pectora, Magne Deus!
Quod radio, placeoq; tuum est. Nec pulchrior ignis
Me instruat, quam qui redditur ipse tibi.
Redde, tibi reddam: sine te mens frigida torpet,
Illustrata tuâ luce potenter agit.*

SPECVLVM CONCAVVM.

207. Speculum à Sole nihil nisi lucem recipit; at hanc ipsam mox in ardentibus flammis convertit, passim ita acerbè diffundit, ut res quasvis aduersas ac propinquas incendat. Unde lemma; E LUCE ARDOR. Ita omninò à venustate, ceu luce, non rarò intensissimæ amoris flammæ excitantur. Didacus Saavedra affirmat, eo Emblemate Principem significari, qui, animo plerumque optimo instructus, non nisi quietis, serenitatis, & pacis lucem, spargit; at ministrorum malevolentia eam omnem pervertit, & lucem tantoperè exoptatam, execrandâ metamorphosi, in flammâ & regnorum excidia convertit. Theophyli, Episcopi Alexandrini, litteræ, ad S. Hier. destinata; undique mansuetudinem ac benevolentiam spirabant; at bajuli crebris minis ac verborum duritie gravissimos iracundiæ ignes excitare conati sunt. Unde S. Hieronymus in hæc verba respondit; *Cur nomine Sanctitatis tuæ contrarios pro terrore abutuntur, cum Epistola tua pacem & mansuetudinem sonet, illorum verba duritiem comitentur?* D. Loppius de Harro, cum inter Regem suum. D. Sancium Fortem, & D. Petrum III. Aragoniæ Regem, pacis internuncius constitueretur, verbis utrimque in partem deteriorem obtortis, similitudines plusquam unquam acerrimas excitavit.

208. Speculum concavum, recepto solarium radiorum splendore, flammâ passim clarissimas spargit. Unde lemma; NOSTRA NE I LAMPI ALTRUI LA SUA CHIAREZZA. Id est; ALTERIUS LUMINE GAUDET. Præclara hæc Beatorum imago est, qui Solis Divini radio cumulata illustrati, immensum gloriæ lucem in orbis conspectu spargunt. Nam, Magno Augustino teste, *Qui non est in Deo, non est in lumine, quia Deus lumen est.* Illud ipsum Emblemata etiam in Ministros Principum convenit, qui sublimem dignitatis aut gloriæ splendorem adepti, ingenii sui radios passim diffundunt. Cæterum si in eodem Emblemate non quidem speculo, sed Soli primas tribuere libeat, oportune illud de Deo intellexeris; sicut enim Sol amplissima luminis sui vim & efficacitatem in speculo explicat, ita summa Creatoris gloria in creaturis manifestè resplendet. Hoc sensu Abbas Grillus canit;

*Questa, ch' à gli occhi miei discopre il Sole
Mondana immensu mole,
E tuo specchio Signore,
Che t'offre à me nel summo tuo valore,
Perch'io rimairi insi stupendo effetto
Cio che non può capir nostro intelletto;
E legga in sì Divino ampio volume
Le sue grazie, i tuoi pregi, e' l' tuo costume.*

Et rursus sub finem primæ partis;

*Quel sol, ch' il giorno io miro,
Quel ne la notte bruna
Mi splende ne le stelle, ne la Luna;
Ch' in varii volti luce
Una medesima luce:
Così l' istesso oggetto
Miro in diverso aspetto;
Così ne le fatture il mio fattore
Vien ch' ogn' hor miri, e riverente adora.*

209. D. Carolus Bovius Emblematis loco radios solares expressit, qui in speculum concavum illapsi, & inde in materiem solidam reverberati, eam extenuant ac incendunt. Epigraphen addidit; ET DURISSIMA CEDENT. Haud aliter humanum,

pectus, quantumvis odio aut vindictâ obriguerit, si charitatis aut beneficentiæ radiis ab æmulo suo cooperiatur, mox iterum mansuecit. S. Paulus, *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; sifitit, potum da illi; hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus. Hoc enim agens, inquit interpret S. Thomas Villanovanus, & accendetur charitas, & destruetur malitia, & cessabit inimicitia, & erit frater, quem inimicum putabas.* Et prior illo S. Hieronymus; *Carbones ignis congregabis super caput ejus, ut superatus beneficiis, excobtus fervore charitatis, inimicus esse desistat.*

210. Animam Divinam, nullâ aliâ nisi amoris Divini flammâ succendendam, speculi concavi symbolo figurabis, quod solaribus radiis percussam, ardores cœlestes ac prorsus peregrinos concipit. Lemma; COMMUNI NON IGNE. Concinnè Hermannus Hugo;

*O Deus, aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
Aut solo caleat legis amore tua.*

Et certè hæc animæ devotæ suspiria in proprio suo pectore cumulata expertus est S. P. Augustinus; *Quid est hoc, quod sentio? inquit, quis est ignis, qui calescit cor meum? quæ est lux, quæ irradiat cor meum? O ignis qui semper ardes, & nunquam extingueris, accende me!*

211. Speculum concavitatis beneficio solares radios intra sinum suum colligit, ac veluti imprægnatum, paulò vivas parturit flammâ, easque in vicinum orbem foras effundit. Unde speculo concavo, dum à sole percussam incendia generat, inferribes; IGNEM AB IMO. Cordis puri & innocentis hæc imago, quod profundissima humilitate incurvatum, uberrimas Spiritûs sancti flammâs facillimè concipit. Appositè Thomas Stapletonus; *Sicut specula depressa, quæ ignita vocantur, radiis solaribus apposita, ignem concipiunt; sic cor humile & depressum Divini Spiritûs ignem statim concipit.* Eodem Emblemate amicum simulatum describere licet, qui quanto magis in alterius obsequium incurvatur, eò graviores occulti odii ac vindictæ suæ flammâs ejaculari molitur. P. Cornelius à Lapide; *Amici, inquit, regentes inimicitiam, curvant sese, ut amicum honorent, sed sub curvitate hæc dolos abscondunt, ac interim colligunt ignem ardoremque nocendi, quo amicum exurant & perdant.*

212. Luminibus meis Reflexis, in Sacram Scripturam non ita pridem editis, speculum concavum symbolo loco præfixi, quod lucem, è cœlo acceptam, in Eruditionis profanæ pectus reverberat, cum lemmate; OMNE DESURSUM. Dicere volebam; lumina non tantum in Christianam Religionem, sed & in sanas Philosophorum doctrinas derivata, unice à Deo scaturisse. Emblematis construendo faciem prætulit S. Jacobus; *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum.* Id ipsum de auxiliis Divinis pronuntiat Magnus Augustinus; *Gratia Dei non secundum merita accipientium datur, sed secundum placitum voluntatis Dei; qui hominibus dat quibus vult, quoniam misericors est: quod & si non det, justus est.*

213. Speculum concavum è solaribus radiis, in materiem stupeam reflexis, ignem excitare consuevit. Unde verbis ad Solem conversis, hanc gnominam præfert; PER TE SPLENDEO, ET URO. Animum, aduersus Divina beneficia gratum, hæc idea concernit; sive enim doctrinæ aut miraculorum luce resplendeat, sive alios charitatis suæ flammis accendat, id totum unice in supremam Dei virtutem.

venustas.

saavedra! mp. 76.

Minister valus.

Hieron. pist. 62.

cati.

Aug. l. 8. Trinit. c. 8.

Minister principis.

teus.

bb. Grill. re. l.

Rom. 12. 20.

S. Th. Villanov. serm. 12. ser. 6. Cinev.

S. Hieron. lib. 1. adv. vers. Pelag. cap. 9.

Anima contemptiva.

Herm. Hugo Vor. anima Eleg. 1. in fin.

S. Aug. soliloq. cap. 34.

Humilitas.

Thom Stapl. Dom. 4. Ad. veni. 6.

Amicus falsus.

Corn à Lapide in Ecclesiast. c. 22. v. 10.

Scientia est donum Dei.

Iac. 1. 27.

Gratia Dei.

S. Aug. de dono pers. cap. 12.

Gratus;

charitas.

1. Cor. 1. 31. S. Laur. Iust. l. de Humil. cap. 1. Justus. Achill. Bocc. Symbol. 60.

tutem refert. S. Paulus providè monet; *Qui gloriatur, in Domino gloriatur.* S. Laurentius Justinianus in hunc locum ex se ipso quærit; *Quare verò in Domino? & mox respondet; Quoniam ab ipso percipimus totum, quod dignum est gloria.* Porrò Emblematis hujus epigraphen etiam de persona sancta intellexeris, quæ illuminationes, à Divino sole receptas, quantocius ad vicina hominum corda inflammanda diffundit; uti S. Franciscus Seraphicus, S. Ignotius Loyola, aliique complures assolebant. Hoc sensu Archilles Bocchius canit;

*Igniferi ardentis Phœbi specularia flammæ
Concava si fuerint, puræq; concipiunt.
Hinc facili oppositus fomes comprehenditur igne,
Sic qui mente Deum simpliciore capit.
Ipsi arcana libens fidi penetralia cordis
Dedicat, atque igni carpitur atherio.
Unde alii ignescunt Divino prorsus amore,
Mox læti superùm regna beata tenent.*

S. Ignatius Loyola. Cicero 2. de Oratore. Dei aspectus. Coman. Canz. 10. Stanz. 7.

214. Radii solares, è speculo concavo in materiam stupèam reverberati, epigraphen sustinent, EXARDESCET IGNIS. D. Aresius, hanc iconem de S. Ignatio Loyola interpretatus, haud obscurè innuit, grandem hunc Heroëm Soli Divino instrumenti loco defervivisse, ad sancti amoris flammam per orbem vastissimum spargendas. Et appositè quidem peccatorum corda per Ignatium accendi debebant, qui ob radios & illuminationes cœlestes, in ipsius pectore cumulatè unitas, verissimum sese Ignatium, seu rectius Ignitum, probavit. E Tullii sententiâ totus igneus sit oportet, qui aliis accendis conatur dare operam. *Ut nulla materies tam facilis ad exardescendum est, quæ nisi admoto igni ignem concipere possit: sic nulla mens est tam ad comprehendendam vim Oratoris paratam, quæ possit incendi, nisi inflammatus ipse, ad eam & ardens accesserit.* Cæterum unico Dei obtutu amplissima incendia in obstinatis hominum cordibus excitari solent. Unde D. Gregorius Comaninus ad Deum canit;

*D'un caro vostro sguardo un dolce lampo,
Occhi, s'entro à fredd'alma arriva, e splende,
Quanto, o quanto l'incende
Ben nullo è cor di così dure tempre,
Che non s'infiammi, e stempre,
Punto dal caldo del bel vostro rag gio,
Ch' à lui toglie il Dicembre, e mena il Maggio.*

Intentio. S. Ignatius Loyola. S. Bernard. serm. 13. in Cantie.

215. Speculum concavum omnes solis radios, intra sinum suum collectos, mirâ reverberatione tandem in unicum punctum cogit. Unde lemma; AD UNUM REDIGIT. Emmanuel Thesaurus hanc iconem inter cæterum funebrem Philippi III. Hispaniarum Regis apparatus suspenderat; eaque haud obscurè significabat, grandem illum Monarcham omnes suas cogitationes, à Deo acceptas, ad Reipublicæ tranquillitatem direxisse. S. Ignatius Loyola omnes suos effectus, fines, & operationes ad animarum salutem & gloriæ Divinæ incrementum ceu metam ultimam, destinavit: unde etiam gnomam hanc suam assiduo versavit ore; *AD MAJOREM DEI GLORIAM.* Rationem reddens S. Bernardus, ait; *Quia quidquid hic favoris captas, quod ad Deum non retuleris, ipse furaris. Tu enim pueride pulvis, unde gloria tibi, unde?*

Consiliû. Virg. 1. Æneid. v. 316.

216. Speculum concavum, dum solis reverberatione vicinam candelam accendit, Emblematis loco hanc gnomam præfert. ALIENA LUCE LUCEM QUÆRITO. Ita nimirum egestas nostra ab aliorum consiliis non rarè opportunam lucem emendicat. Aeneas, Virgilio teste, comitis sui loco

celeberrimum Achatem habuit;

----- *Ipsè uno graditur comitatus Achate.*
Innucebat videlicet, bonum Principem nunquam à suo Consiliario dissociandum esse. Unde Isocrates Nicocli Principi dixit; *Intellige, bonum Consiliarium esse utilissimum, & dignissimam omnium possessionem: illos etiam tuum regnum maximè amplificaturos existima, qui tuam mentem plurimùm potuerunt colere.* ET Euripides;

Princeps sapiens sapientum commercio.

217. Speculum, à Sole percussum, copiosam lucem, ex æquo à speculo & sole productam, diffundit. Unde lemma; AB UTROQUE PROCEEDIT. Spiritus S. Spiritum sanctum, ab æquali Patris & Filii virtute emanantem, hæc imago demonstrat. De illo S. Cyrillus Alexandrinus ait; *Vivificat omnia Spiritus Dei, cum & ipse natura vita sit, utpotè à vita, hoc est, à Deo Patre & Filio procedens.*

218. Speculi concavi species reperitur, quæ figuras omnes obtorquet, ac inverso ordine repræsentat. Huic Carolus Bovius subscripsit; RECTA DISTORQUET. Eadem hominis maligni ac perversi est indoles; Ita Nabal Davidem, cum fatale Saulis odium fugitivus declinaret, Domino suo perduellem interpretatus est. Judæi omnia sanctissima Christi opera in partem sinistram detorserunt. Aliquot Romani, cum Pompei Magni pedem fasciæ obligatum cernerent, mox, tamen vulneris curandi causâ id fecerit, ab illo fasciam, seu Regni symbolum, affectari suspicabantur. Quid? quod ipsa sacra Scriptura, quantumvis doctrinas contineat sanctissimas, ab hæreticorum genio violentiam sustineat, & ad sensus prorsus alienos torqueatur? Cæterum intentio mala sanctas ac rectas quasvis operationes nostras efficit malas & perversas. S. Bernardus; *Bonum prorsus condemnat intentio prava.*

219. Speculum ustorium, incendii excitandi causâ, solares radios omnes in unicum punctum, ceu reflexionis centrum, cogit. Quare epigraphen subdidit Bovius; COGIT, UT CREMET. Melior Emblematis hujus mens S. Ignatium Loyolam spectabat, qui plurimos, in unam Societatem collectos, ad orbem universum Divino amore succendendum dispersit; cum dicto, *Itote, mundum incendite & inflammate.* In sensu autem deteriore illud ipsum Emblemata mulieri obscenæ convenit, quæ amatos callidè ad se convocat, impuras libidinis flammam in ipsorum cordibus excitatura. Unde Aristophanes de Meretrice dixit;

Pax liquefcit ab eâ adusta.

220. Radius solaris, in speculum concavum illapsus, ad res oppositas, quantumvis longinquas reverberatur, easque concremat. Unde lemma; VEL EMINUS URIT. Magnatum hic typus est, qui supplicii sui ardore in quosvis reos, tamen remotissimos, animadvertere nõrunt. D. Salvator Carducius;

*Vel eminus Phæbaa lampas concremat:
Sic Regis ira ubique crimen fulminat.*

Fæminæ forma vel à longinquo visa, animum virilem hebetat & urit. S. Ambrosius; *Fæmina stimulat, ignem accendit, flammigero igne percutit, conscientiam pariter habitantis, & exurit fundamenta montium.*

221. Radii solares è speculo concavo incrementum sumunt, & ardore longè intensiore revertuntur, quàm in illud illapsi fuerat. Cui proinde subscripsi; ACCEPTUM GEMINAT. vel ut Sigif-

mundo

gratitudo mundo Laurentio placet; MAJORA POTIUS. Iis hoc symbolum est proprium, qui res exiguas plurimis augmentis donant: vel qui pro acceptis beneficiis gratam ac multiplicem vicem rependunt. Ita Hiero, Syracusarum Tyrannus, Archimolo Poëta, ob epigrammatis munusculum, sex mille frumenti modios donari iussit; uti de illo testatur Athenæus. De Persarum Rege author est Aventinus, quod Carolo Magno, in compensationem aliquot canum venaticorum, integram Palæstinam dono dederit. Ludovicus XI. rapam insigniter grandem, quam ab homine quodam simplici oblatam acceperat, mille coronatis aureis remuneratus est. Seneca; *Debemus imitari agros fertiles, qui multò plus reddunt, quam acceperint; quasi non dubitamus bona conferre his, quos speramus nobis profuturos, quales debemus esse in eos, qui jam profuerunt?*

vent. lib. 4
anal. Boic.
Egidius; Co-
zitus de
A & factis
emor.
nec. in ep.

222. P. Joannes Bartholomæus Pancierus, Augustinianus Excalceatus, Emblematis loco speculum produxit, quod res quidem externas omnes reflectit ac repræsentat, AT NON SE IPSUM. Ipsissimi hi hominis vitiosi & hypocritæ mores sunt, qui suis proximis defectus quosvis levissimos acerrimè exprobens, enormibus flagitiorum suorum monstris assiduò connivet. Adversus istos non sine aculeo Servator; *Quid autem vides festucam in oculo fratris tui; & trabem in oculo tuo non vides?* Tòletanus, Episcopus Iprensis, apud P. Novarinum de eadem hominum fæce ait; *In aliorum corpore parvam cernum verrucam, turpemque esse clamitant: in suo ipsorum magnum gibbum vel strumam ingentem non vident.* &c. S. Hieronymus in illa Christi verba ait; *De his loquitur, qui cum mortali crimine teneantur obnoxii, minora peccata fratribus non concedunt.* Et S. Joannes Chrysostomus; *Multi hoc faciunt, qui si viderent Monachum superfluum vestimentum habentem, aut copiosiore cibo positum, avari sunt accusatores, quotidie ipsi rapientes, & crapulam patientes.*

atth. 7. 3.
Iulianus. l.
te verit. c.
ap. Nova-
a. To. 1. A-
g. num.
82.
Hiero. in
c. 11.
to. Chryf.
tatis in
ven. aur.

223. Sarmenta per solares radios, è speculo concavo reverberatos, inflammantur; cum lemmate, VIS MAJOR IN ARCTO EST. Ita nimirum cœlestes gratiæ nunquam in humanam gentem copiosius spargebantur, quam ubi Solem Divinum intra uteri virginei angustias coarctari contigit. Ut ad eò Virgo Deipara à S. Ephræmo verè cognominetur *Lumen præfulgens, quo mundus illuminatur.* Et à Buteone in Hymno Græco; *Splendor mystici sideris innocidui.* Cæterum Emblematis explicando P. Jacobus Masenius binum hoc distichon subjunxit;

*Solis ut in speculo radiorum cogitur ignis,
Unde bibunt fusas arida ligna faces;
Sic trahit immensum Virgo sub viscera Numen,
Unde suas flammæ orbis amoris habet.*

aria V.
ayida.
Ephram.
laud. Vir-
iii.

TEL A. PANNVS.

Cap. XXIV.

224. D. Hypolitus Bracciolinus Abbas, Pistorii in Expergeficientium Acaemia, Symboli loco telæ voluven præfert, quod in aprico campo sub radiis solaribus explicatum, epigraphen sustinet; HINC CANDOR. Ita nimirum genuinus animæ candor ac cordis puritas omnium securissimè sub Dei aut insignium personarum presentia obtinentur. Seneca; *Aliquis vir bonus nobis eligendus est, ac semper ante oculos habendus; ut sic tanquam illo spectante vivamus, & omnia tanquam illo vidente faciamus.* Magna pars peccatorum tollitur, si peccaturo restis assistas. Aliquem habeat animus, quem vo-

asencia
ci.
Epo.

reatur, cujus autoritate etiam secretum suum sanctius faciat.

225. Tela, propè rivulum sub radiis solaribus explicata, epigraphen tenet; ALBESCIT UTROQUE. Opportuna hæc S. Apostoli Petri imago est; qui non tantum à benigno Solis Divini radio illustratus (*respexit Dominus Petrum*) verum etiam intralachrymarum suarum undas submersus (*egressus foras flevit amarè*) deperditum animi sui candorem recuperavit S. Ambrosius; *Bona lachryma qua lavant culpam. Deniq; quos JESUS respicit, plorant delictum. Negavit primo Petrus, & non fleuit, quia non respexerat Dominus. Negavit secundo, non fleuit, quia adhuc non respexerat Dominus. Negavit & tertio, respexit JESUS, & ille amarissime fleuit. Respice Domine Jesu, ut sciamus nostrum deslere peccatum, lavare delictum.* Et paulò post; *Et tu veniam si vis mereri, dilue culpam lachrymis tuam: eodem momento, eodem tempore respicit te Christus.* Magdalena quoque, à Deo illuminata, & lachrymarum suarum imbre abluta, nobilem & gratiosam cordis puritatem sortita est.

S. Petrus.
Luc 22. 61.
S. Ambros.
l. 10. in Luc.
S. Magda-
lena.

226. Tela volumen, supra machinam textoriam figuratum, & forfice præcisam, epigraphen à me recepit; DUM ADHUC ORDIRER. Mortem hoc Emblematis demonstrat; quæ juvenibus etiam tenellis vel ceterè cum omnium munimè putatur, fatales suos ictus infigit. Eodem argumento vitæ humanæ celeritatem exprimit Jobus; *Dies mei velocius transferunt, quam à texente tela si cociditur.* Et Rex Ezechias? *Præcisa est veluti a texente vita mea. Id est, interprete Leone Castro, instar tela, quam textor præcidit & resecat. Et rursus: dum adhuc ordirer, succidit me, id est, veluti si textor telam, quam exorsus est texere, resecares, sic in dimidio dierum præcisa est vita mea.* In eundem locum Cardinalis Hugo; *Vita nostra, inquit, quasi tela est. Hanc telam orditur homo in animo suo longam quantum vult. Sed Dominus præscindit eam, quando placet, & sæpe propter dispositiones & desideria, quæ habet homo diu vivendi, citius moritur.* Optimum proinde Hugonis consilium est; *Hoc est quod valde timere debet homo procrastinans, ne cum orditur, id est, se disponit diu viturum, Dominus præscindat in momento.*

Mors (im-
matura.
Iob. 7. 6.
Ija. 38. 22.
Leo Castro
in hunc los.
Hug Card.
in hunc loc.

227. D. Didacus Saavedra Symboli loco telam mundam, in regula quadrata extentam, ac crismate fultam, exhibet, quæ coloribus perpingendam, orbiculum ligneum & aliquot penicillos vicinos habent; cum lemmate, AD OMNIA. Juventutem hæc tela repræsentat, quæ cujusvis doctrinæ lineamentis recipiendis aptam pronamq; se offert. Accommodatè nimirum ad vulgare illud Aristotelis dictum, pueritiam instar tabulæ rasæ esse, quæ nullis adhuc coloribus obducta, ad quasvis formas pro pictoris arbitrio recipiendas idonea existit. Seneca; *Omnibus natura fundamentum dedit, semenque virtutum, omnes ad ista omnia nati sumus: cum irritator accessit, tunc illa animi bona velut sopita excitantur.* Plato; *In pueris, inquit, mobilia sunt ingenia, & ad percipiendum facilia.* Et Joannes Audenus;

Pueritia;
Senec. Ep. 10
Plato de Ans

*Dum tenera est ætas, generosos imbue mores;
Tum facile est cunctis artibus ingenium.*

228. Illud ipsum Emblematis; telam pictoriam cum coloribus ac penicillis repræsentans, Carolo Bovio autore epigraphen sustinet, QUÆ FORMA PLACEBIT. Talis omninò est obedientia, ad omnem Dei aut superioris nutum prompta & indifferens. *Perfecta obedientia, inquit S. Bernardus, ad omne, quod injungitur, spontanea, vigore liberalis, a lacrisq; animi, modum non considerans, in infinitam libera-*

Obedien-
tia.
S Bernard.
Tract de
Præcept &
Dispens.
libera-

Math. 8. 9. libertatem extenditur. Similem obedientiam in Centurionis domo videre erat; *Habens sub me milites, & dico huic, vade & vadit; & alii veni, & venit: & servo meo, sic hoc & facit.*

229. Ex Amianto lapide, in fila subtilissima attenuato, telas contexunt, quæ flammis injectæ, ad eò nihil detrimenti sustinent, ut potius in illis expurgentur & abluantur. Unde telæ hujus volumen, igni inpositum, à D. Emmanuele Thesauro Abbate epigraphen recepit; **SEMPER CANDIDIOR.** Veræ amicitia ac fidelitatis hæc imago est, quæ suppliciiis examinata, intemperatum suum candorem ac puritatem omnium clarissimè demonstrat, *Ure, cade, occide, non prodam;* inquit Seneca. Opportunissimo hoc Emblemate S. Laurentium Martyrem, S. Marcianum, S. Apolloniam, aliosque significare licet, qui à tyrannis in flammis abjecti, sanctum fidei ac innocentia suæ candorem semper inviolatum conservârunt.

230. Telæ seu panni volumen, supra machinam textoriam extentum, & à duabus vel tribus phrygionum acubus passim transfixum, epigraphen tenet; **A VULNERE DECOR.** seu; **PULCHRIOR EX VULNERE.** Hinc ingentem utilitatem ac grande ornamentum conjicere licet, quæ animabus nostris è vulneribus, persecutionibus, & ærumnis accrescit. Totum hoc Emblemata erudito Jacobi Catfii epigrammate nititur;

*Mille foraminibus dum linca Virgo colorat,
Filaq; distinctis inserit orâinibus.*

*Rusticus ista videns, vah! stulta puellula, clamat,
Candida ferrat à linca perdit acu.*

Rustice, quid retricâ miraris vulnera fronte?

*Major ab inflicto VULNERE venit HO-
NOR.*

In eandem rem is ipse etiam sequens Epigramma affert, ubi aperta telæ perforatæ fit mentio.

*Non tibi fert animus tua serica perdere, quamvis
Mille foraminibus serica, Virgo notes.*

*Quod laceravit acus, rutilo mox splendet in auro,
PULCHRIOR EX ipso VULNERE tela
redit.*

*Quos premis, alme Deus, non opprimis. Arrige
mentem.*

Qui geris athereâ vulnera facta manu.

*Perfer, erit sanâ cute pulchrior ipsa cicatrix,
Et dabit haud dubiam vulneris author opem.*

Ceterum illos phrygiæ telæ effectus in S. Jobo deprehendit Chrysostomus; *Job, inquit, clarus quidem erat, & in quiete, clarior autem post tribulationem apparuit.* Et alibi de Jobo disserens; *Ulceras solaribus radiis splendidiora erunt.* Eadem omninò ratione de illo pronuntiat S. Ambrosius; *Diaboli malitia Job sancti viri fecit esse virtutem & patientiam clarioram.*

231. Artifices pumicis fragmento pannos suos lavigare, expolire, & ad ultimam perfectionem adducere solent. Quo in negotio pumex nihil omninò commodi, sed plurimum exitii referens, atteritur ac consumitur; pannus verò, tametsi extenuetur ac debilior evadat, simul tamen polituram exoptatâ sortitur. D. Carolus Bovius id totum brevi ac erudito lemmate complexus, Emblematis hujus corpori subscripsi; **DISPARI JACTURA.** Innuebat videlicet, persecutiones, quas sancti ab hominibus vitiosis patiuntur, utrique quidem, tam affligenti, quam afflicto, nocumentum aliquod inferre: eo tamen discrimine, quod persecutor propriâ autoritate, conscientia, ac meritis citra ullum suum qua-

stum destituatur; alter e contra, quantumvis aliquam sanitatis, divitiarum, quietis, aut vitæ jaeturam sustineat, maximum tamen virtutis, perfectionis, ac meriti incrementum capit. Præclare ut solet Magnus Augustinus in hæc verba philosophatur. *Quomodo mali serviunt bonis? Quomodo persecutores Martyribus? Quomodo lima vel mallei auro; quomodo mole serviunt tritico; quomodo panibus coquendis fornalia, ut illi coquantur, ista consumantur: quomodo in fornace aurificis palea servit auro, ubi sine dubio palea consumitur, aurum probatur.*

232. P. Henricus Engelgrave gratiofo Emblemate duas manus exhibet, quæ è panno, in contrarias partes contorto, copiosas guttulas exprimunt. Epigraphen addidit; **DUM CONTORQUENT, EXTORQUENT.** Hanc artem probè imbibebunt Caussidici & Medici malitiosi, qui clientum suorum causas diuturno tempore torquere, & callidè ventilare solent, maximo suo emolumento & amplissimo quaestu. *Hi sunt, inquit Cassiodorus, qui causas protendunt adhibiti, impediunt prætermisisti, fastidiunt admoniti, obliviscuntur locupletati. Hi sunt, qui emunt lites, vendunt intercessionem, deputant arbitros, judicanda dictant, dictata convellunt, attrahunt litigaturos, protrahunt audiendos, retrahunt transigentes.* Unde è Caussidicis nonnemo, de certa quadam lite pendente, ac diutissimè prorogata, mihi respondit; *Mentre pende, anco rende.* Id est, *Dum pendet, pendit.*

233. Textor, telam confecturus, intexit stamini tranam, seu fila transversa rectis. Unde lemma; **TRANSVERSIM RECTA SECANTUR.** vel **RECTIS TRANSVERSA JUNGUNTUR.** Ita omninò vitæ humanæ series è prosperis & adversis successibus, assiduâ vicissitudine componitur. Opportunè in rem præsentem S. Gregorius Nyssenus; *Quomodo in tela, aut panni textura per multa fila, quorum quidem alia in rectum sunt extensa, alia autem per transversum divisa, ars extendi facit vestem; Ita etiam in vita, qua ex virtute agitur, multa oportet concurrere, per qua bona textitur vita &c.*

234. Tela in textorio, elegantibus liliorum figuris distincta, epigraphen tenet, **COMMENDAT OPUS ARTIFICEM.** Maria Virgo, pulcherri-
mis virtutum floribus exornata, magnum Creatori suo decus est. In rem præsentem canit P. Masenius;

Sepè stupes, variis ludit dum tela figuris,

Dadalus ornata quam regit arte labor.

Admirere, licet; Virgo, paritura Tonantem,

Nascitur; artificem quis neget esse Deum?

Et Proclus; *Tela admiranda & economica, in qua tunica admirabilis illius unionis confecta est, cujus textor Spiritus sanctus, netrix virtus ex alto obumbrans, lana vetusta Adami pellis, trama inipolluta Virginis caro, radius textorius immensa gestantis gratia, artifex verbum per auditum illiusum.*

235. Tela, ex amianto contexta, & igni inposita, epigraphen tenet; **MEDIO NIL LÆDOR IN IGNE.** Maria Virgo in medio labis originarie incendio illæsa permansit. S. Athanasius; *Sicut ex Amianto lapide tela sunt igni inviolabiles, ita B. Virgo agnum peperit, cujus glorioso vellere facta est nobis vestis immortalis.* Et P. Masenius;

*Credimus? an flagrans Amiante tela sub igne
Mersa, velut mediis purior exit aquis?*

*Certa fides, quamvis magis inviolabilis una est,
In scelerum mediis integra Virgo rogis.*

V A S.

Cap. XXV.

236. VAs saniem, supra rotam figuralem collocatum, & artificis manibus ad ultimam perfectionem deductum, auctore Carolo Bosso, hanc epigraphen pronuntiat; DUCTU PERFICIOR. Verum Religiosum hæc idea adumbrat, qui à Religionis ingressu ad ipsam usque extremam vitæ suæ periodum nunquam non pro liberrimâ superiorum voluntate in omnem partem versatus, tandem obedientiæ suæ coronidem in cælis imponit. Huc, nisi fallor, collimant Regni Prophetæ verba; *Mannus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Eodem argumento S. Joannes Chryostomus cuius fidei persuadere conatur, ut postremam artificis Divini manum olim recepturus, supremam ipsius dispositionem optimâ ac studiosissimâ voluntate persequi allaboret. *Sicut lutum, quocumque manus se formantis duxerit, sequitur: ita hominem, quacumque Deus iusserit, & sequi, & quæ ille intulerit, grato animo perferre convenit.*

237. In Hispania receptum est, idque etiam Mediolani à Serenissimo Cardinali Infante fieri consuevit, quod aquis majorem levitatem ac perfectionem ingeneraturi, eas hoc artificio ab omni gravitate facie expurgent. Vasa enim complura, è materiis porosiss, aliisque occultis virtutibus instructa, mutuo sibi imponunt, ut aquæ expiandæ singula illa permeare queant. Unde per primum vasculum effusæ, terreas aliquot facies post se relinquunt. Secundum deinde, tertium, ac reliquam illorum seriem transgressæ, semper puriores evadunt: donec tandem ex ultimo vasculo in pretiosas ac delectatissimas guttulas distillent. D. Carolus Rancatus huic vasorum cumulo subscripsit; **NEC QUICQUAM TERRENÆ FÆCIS.** Verbis ex Ovidio mutuatis;

Hæc super impositis liquidum, & gravitate carente, Aetheræ NEC QUICQUAM TERRENÆ FÆCIS habentem.

Animas, in piacularibus flammis detentas, hoc Emblemate depinges; quippe quæ, per angustas purgatorii cavernas distractæ, tandem purissimæ prodeunt. S. Bernardus; *Quidquid nunc parvipendendo transimus, palpando tegimus, dissimulando negligimus, quanto illic in purgatorio cruciatu vindex flamma consumet?*

238. Affectus, in animo nostro semel receptos, assiduo perdurare, è vase testaceo conjicies, cui non nemo epigraphen ex Horatio subdidit; **QUO SEMEL IMBUTA.**

QUO SEMEL est IMBUTA recens servabis odorem Testa Dus.

Non minus breviter atque etudine Michaël Aiguanus;

Quod nova testacipit, inveterata sapit.

Et Joannes Audenus;

Heu malè diluitur teneris quod mentibus hæsit.

Prolixior S. Hieronymus, *Difficiliter eraditur, inquit, quod rudes animi per biberunt. Lanarum conchyliæ quis in pristinum candorem revocet? Recens testæ diu & saporem retinet, & odorem, quò primum imbuta est.* Atque in eam rem Alexandri Macedonis

exemplum adducit, qui in ætate juvenili à Leonida Pædagogo suo diversa corporis & animi vitia edoctus, ea toto reliquo vitæ suæ decursu nunquam amplius obliteravit. Plautus id ipsum etiam de infamia observat, quòd semel iniusta, characterem relinquat vix amplius eradendum. Ipsiusmet verba ita accipe;

---- Hominum immortalis est infamia, Etiam tum vivu, cum esse credas mortuam.

Tandem Emblemate isto edoceris, bona semel acquisita studiosè conservanda esse. Ex Ovidii sententia.

Non minor est virtus, quàm quærere, parta tueri, Casus inest illis, hic erit artis opus.

Huic accinit Claudianus;

---- Plus est, servasse receptum, Quàm quæsisse decus.

239. Vasculum æneum, quale Odoramentarii usurpare solent, epigraphen sustinet; **CALORE ODOR.** S. Maria Magdalena gemino decore simul & ingentem charitatis ardorem & pretiosam fragrantiam spargebat, quippe quæ, S. Gregorio asserente, **AMANDO fortiter ARDEBAT;** Et, quod Sacra Scriptura testatur, domum replevit *ex odore unguenti.* Cæterum exinde discas, animam nostram calamitatum flammis probè crematam, suavissimos virtutis ac pietatis odores exhalare. S. Cyrillus Alexandrinus; *Ut opimum quoque thui, cum IGNI inhaeserit, tum ODORIS sui suavitatem emittit, sic anima sancta, cum laboribus, periculisque, velut igne examinata est, tum clariorem, perfectioremque suam virtutem certissimè reddit.*

240. Vas plenum, quod è labio, deorsum versato, vix aliquot liquoris sui guttulas effundere potest, homini illi perlimile dixeris, qui Mecæpati suo grates, pro acceptis beneficiis debitas persolurus, verborum inopiam patitur. Emblemate subscribes; **EX COPIA INOPS.** Argumento prorsus eodem Justus Lipsius ad Germanos in hæc verba scribit; *Ut in angusto canali aut tubo, ubi aqua aquam trudi sinitur, nec invenit ingressum: ita hoc ipso, quòd interdum multa simul dicere volumus & debemus, dicimus pauca.*

241. D. Ateius sanctos Martyres testaces vasis non ablimile dicit, quæ primum aquis subacta, deinde igne exiccantur. Epigraphen è Psalmo desumptam addidit; **TRANSIVIMUS PER IGNEM ET AQUAM.** Regni Psaltis verba sunt; *Transivimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigeriæ. Quod unque factum est,* inquit interpres Cassiodorus, *quando alios Martyrum ignis absumpsit; alios aqua devoravit, & per diversa elementa mors eorum probatur impleta.* Ad idem propositum Dionysius Cartusianus; *Per ignem & aquam,* inquit, *tantum per duo extrema, intelligenda sunt omnia genera tribulationum intermedia, quibus electi in hoc mundo purgantur.* Ita Abraham de Ur Chaldaeorum, quæ ignem significat; Moyses è mediis Nili aquis; & omnes Israëlita è succensis Ægypti fornacibus, marisque rubri aquis extracti sunt. Nec abs re dixeris, ardentes ad-

versitatum ignes, & refrigerantes prosperitatum undas, inoffensio hominum justorum pede superari; uti vivo suo exemplo docuere Josephus Patriarcha, David, Daniel, S. Henricus Imperator, S. Hermenegildus Hispaniarum Rex, S. Ludovicus Galliarum Rex, aliique. Quamobrem Hugo Cardinalis; *Transivimus, inquit, per ignem & aquam, id est, per adversitatem; quæ urit, & prosperitatem quæ dissolvit; quasi diceret, nulla peccati tentatio nos superavit, quia omne peccatum sit aut propter prosperitatem habendam vel conservandam, aut propter adversitatem vitandam; sed per*

Infamia æteinum durat. Plaut in Pers Act. 3. scen. 1. Conser-vare.

Magdale-na. S. Greg. Pap. hom 2. in Evang. Ioan 12. 3. Calamitas.

S. Cyril. Alex l. 10. in Gen.

Eloquen-tia. Lips. Censur. singul. ad German.

SS. Mar-tyres.

Psa. 65. 12.

Cassiod. in hunc loc.

Dion. Cartus in hunc loc.

Gen. 15. Exod. 2.

Iusti.

Hug Card. in hunc loc.

Religiosus obediens.

P. 138. 10. S. Jo. Chryf. ib. 1. de Provid. c. 7.

Ovid. lib. 1. de metamorph.

Purgatio-nium.

Bern. ferm. 7. de sex tribulatio-nibus.

Consue-udo. Horat. lib. 1. ist. 2.

Iguan in 118. v. 9.

Hieron. ad Latam.

per hæc transeunt iusti per auxilium Dei, quia nec prosperitas demulcet, nec adversitas terret eos.

242. D. Joannes Ferrus Abbas Symboli loco aliquot vasa expressit, quæ dirupta, omnes suas aquas effundebant; cum lemma, **QUIASSATUS DEFLUET. AD** verbum Lucretius;

Nunc igitur quoniam QUASSATIS undiq; vasis DIFFLUERE humorem, & laticem discedere cernis.

Fama post mortem.

Innuat videlicet, post mortem omnes famæ nostræ rationes, sive bonas sive malas, palam in orbem spargi. S. P. Augustinus eadem icone immentam

Christus patiens.

Christi patientis charitatem ac beneficentiam demonstrat, quæ è lacerato suo corpore ad universi mundi incolumitatem copiosum balsamum ac liquores saluberrimos profudit. *Nec unguentum tuum, quasi in vase tenuisti, sed tanquam contracto vase unguentum per Mundum diffusum est, ut impleretur quod dicitur in scripturis sanctis: Unguentum effusum nomen tuum.*

S. August. in Psal. 30.

Conc. 3.

243. Vas diruptum, omni suo liquore effuso, epigraphen à Lucarino accepit; **AT ODOREM DIU.** Verbis, ut paulò ante insinuavi, ex Horatio mutuatis;

Horat. lib. 1. Epist. 2.

Quo semel est imbuta recens, servabit ODOREM Testa DIU.

S. Martyres.

Sancti Martyres, tametsi sanguinem omnem momento profuderint, meritum tamen fragrantiam integram ac æternam duraturam conservant. Dilucidè Salomon; *Iusti autem in perpetuum vivunt.* Et Sitaracides; *Memoria Josie in compositionem odoris, cujus suavitas nullo unquam exolefcerit ævo, & Nehemias in memoria multi temporis.* Porro consuetudo, animis nostris semel impressa, ad ipsum usque vitæ terminum nunquam amplius oblitterabitur. De se ipso protestatur Petrus Venerabilis; *Fratres, in illas montium & rupium angustias omnipotenti Deo servientes, videre, visitare, usque cum eis in Domino jucundari, dulce habui. Hunc SAPOREM, quo, cum adhuc testarudis essem, imbutus sum, & DIU per gratiam Dei etiam huc usque servavi: non quidem vos videndo, quod ut volui, hætenus non potui: sed vos, vestraque omnia charitate non fictâ diligendo, colendo, venerando.*

Sap. 5. 16. Eccles. 49. 1.

Ibid. n. 15. Consuetudo.

Pet. Venerab. lib. 6 Ep. 24.

Dignitas.

244. Vas, dum repletur, num integrum vel fractum aut vitiosum sit, dignoscitur. Unde Lucarini lemma; **IMPLENDO DIGNOSCITUR.** Ita omnino dignitates, magistratus, ac honores, quænam sit hominis indoles, palam demonstrant. Unde expertissimus non nemo dixit; *Magistratus virum probat.* Et Plutarchus; *Sicut inter vacua vasa non facile discernere possis, quod eorum integrum, quod vitiosum sit. Ubi aliquid infuderis, statim apparet quod perfuat. Ita anima nimis fatiscens, infusam potentiam non continent, sed foras diffuunt cupiditatibus, iris, arrogantibus, ineptis &c.*

Plutarch. de Princ. in-erud.

S. Ecclesia.

245. Vas, è cerâ virginea confectum, si mari immergatur, omnem ab haustis aquis salcedinem tollit, easque puras ac suavissimas reddit. Proinde illud hoc lemma è insignivit Lucarinus; **HAUSTAM PURIFICAT.** vel ut Julio Cæsari Tadino, Academico inter Intentos Submerso, placer; **DULCESCIT AB HAUSTU.** Haud aliter Sancta Ecclesia, instar vasis è cera virgine compositi, quovis barbaros & indomitos homines, in sinum suum receptos, mansuefacere ac expiare consuevit. Tiburtius & Valerianus, instar leonum effrenes, ut primum S. Ecclesiæ gremium contigerunt, mirâ metamorphosi quantocius in agnos videbantur commutati. Hyberni barbari & immanes, posteaquam ad fidem à meo S. Patritio fuere convesi, mox puritatem pro-

sus singularem recuperârunt. Idipsum etiam in Americæ populis testatum habetur, qui sanctâ fide imbuti, è ferinis moribus suavissimos induerunt. Porro tribulationes nostræ, tametsi amarissimæ, quantocius dulcescunt, si in providentiæ ac voluntatis Divinæ sinum rejiciantur. S. P. Augustinus; *Quocumque se cor converterit, in terrenis rebus amaritudinem invenit, unde dulcescat non habet, nisi levelet se ad Deum.*

Tribula-

S. August. P. sal. 85.

246. Illud ipsum vas cereum, mari immersum, epigrammate distinxit; **DULCORAT HAUSTAM.** Mens Emblematis erat, supremum Numen, hætenus amaritie ac vindictâ plenum, quamprimùm in Mariæ Virginis sinu recipiebatur, mox mirificè suavem ac beneficum evasisse. Apprimè in rem nostram S. Antoninus, Archiepiscopus Florentinus; *Deus ultionum, puniens terribiliter, intrans in uterum Virginis, totus factus est benignus, suavis, & humanus.*

Matia

S. Ant. p. tit. 15. 6.

247. Vas limosum, si fatiscat, ex eodem limo iterum refici solet. Lucarinus hæc figurâ mortalium resurrectionem demonstrans, epigraphen subdidit; **REFICITUR EX EADEM.** Oportet enim, Apostolo teste, *corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem.* Hunc locum interpretatus Cajetanus, ait; *Significanter dicit, INDUERE; ut intelligamus, non intervenire mutationem secundam substantiam, quum hoc corpus sit incorruptibile & immortale: sed accidentalem, quemadmodum quum mutamus indumentum.* Et D. Thomas; *Dicit INDUERE: vestimentum enim adest vestito & abest, manente eadem numero substantiâ vestiti, ut per hoc ostendat, quod corpora eadem numero resurgunt, & iidem homines &c.* His S. Gregorius Nazianzenus accinit;

Resurr-ctio.

1. Cor. 15.

Cajetanus hunc loc.

S. Thom.

S. Greg. Naz. Carm. a. 1. ipsum.

---- Omnes extrema dies à finibus orbis Colliget, atque Dei iussu conjunget in unum, Sic licet in cineres quisquam ditapsis, & auras, Membraque perdidit violenti injuria morbi.

248. Vas testaceum, supra figuli rotam collocatum, ab eodem Lucarino epigraphen recepit; **USUS A FIGULO.** Appositè nimirum ad illa Apostoli verba; *An non habet potestatem figulus luti, facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam; veluti diceret, ex eadem hominum malsâ aliquos directè, & ut vocant, positivè ad honoris vasa à Deo destinari; alios vicissim, permittente Deo & (cum Theologis loquor) indirectè inter contumeliæ vasa relinqui.* S. P. Augustinus; *Fecit aliud vas in honorem, aliud in contumeliam; in honorem per misericordiam, in contumeliam per iudicium; ut nemo gloriatur in homine, ac per hoc nec in se.* Quòd si verò iconem istam in sensu tropologico interpretari libeat, haud incongruè dixeris; sicuti vas è solo figuli arbitrio in hanc potius quàm aliam formam effingitur, ita hominem, se ipso merè luteum, à solâ Dei voluntate in creaturam rationalem, divitem, nobilem, sapientem, felicem &c. efformari. *Ipsè fecit nos, & non ipsos nos,* inquebat non sine grati animi nota Vares Regius.

Rom 9.

Homis creatio & prædicatione. S. August. 107. Ebid. ridii.

Psal. 9.

249. Ut vinum dilutum gratioso artificio ab aqua sepates; panni fragmentum unâ extremâ parte vino immergas, alterâ supra vasis labium propendente. Sic enim experieris, aquam per pannum foras defluxisse, solumque vinum meracum in vase residuum esse. Huic proinde Lucarinus subscripsit; **SECERNIT, ET DISPERDIT IMPURUM.** Illud ipsum sanè in extremo iudicio continget, quando reprobi à justis hortendo & inevitabili decreto segregabuntur. S. Joannes Baptista de supremo iudice disserens, ait; *Cujus ventilabrum in manu eius.*

Judicium extremum

Matth. 13.

Enim-

Hilar. in unc. loc. enim verò, interprete S. Hilario, *Ventilabro opus est, ab infructuosis infructuosa discernere. Quod in manu Domini situm, arbitrium iudicat potestatis: ruiticum suum, perfectos scilicet credentium fructus, horreis reconditis, paleas verò, id est, inutilium, atque infructuosorum hominum inanitatem igne iudicii concremantis.*

Ionorum distributio rist l. 5. oliv. c. 7. latr. 25. 15 250. Vas grande, dum suos liquores in alia diversâ magnitudinis ac capacitatis vasa diffundit, epigraphen sustinet; **ÆQUUM NON ÆQUE.** Innuvit videlicet, Reipublicæ aut Religionum dignitates secundum æquitatis leges, & prout quisque capax fuerit, distribuendas esse. Aristotelis Politica est; *Æquabilitas inter civis, & pro conditione cuiusque situs locus & gradus bonus assignatus.* Haud aliter Deus *Uni dedit quicunque talenta, alii autem duo, alii verò unum, unicuique secundum propriam virtutem.*

Ignorans loquax. Luc arch. 251. Vas testaceum, sive vacuum, sive vitium in clibano passum, pulsanti digito malignè respondet, & altum resonat. Unde lemma; **SONAT IN ANE.** Plerumque observabis, homines, quanto magis virtutum aut scientiarum inopes, eò cæteris esse loquaciores. Plutarchus; *Vasculainania maxime vinnunt. Ita quibus nimium inest mentis, hi sunt loquacissimi.* P. Cornelius à Lapide, posteaquam illud Hebræorum adagium retulerat, *Lagena plena nummis non sonabit: unicus & alter sibi ea nummis fuerit, sonum edet, & tinniet;* subjungit; *Sic sanè, quò quis doctior, eò est modestior & taciturnior, quò INDOCTOR, eò audacior, & LOQUACIOR.* Et Jacobus Brück.

orn. à Lap. Prov. verb. 17. n. 28. *ic Bruck. mbl. 30.* *Vasa velut nullos edunt impleta sonores, Ast exhausta levi pollice tacta sonant. Sic doctus vanis se nunquam laudibus effert, Arte rudis laudes detonat ore suas.*

ducatio. or à Lap. ov. 22. 6. 252. Quando grandis cuiusdam vasis liquores in aliud minoris capacitatis & angustioris labii vasculum effunduntur, stillarim ac tardè eos versari oportet, ne quidquam inutiliter in terram defluat. Emblemati subscripsi; **SENSIM, NE DIFFLUAT.** vel, **NON TOTUM SIMUL.** Eadem omninò ratione doctrina ætati puerili sensim instillanda est, ne tenellum ipsius ingenium nimia mole obruitur, suamque Magistro operam perdat. *Mens enim pueri, teste Cornelio à Lapide, est velut vas, habens os angustum, cui liquor sensim instillandus: alioqui si totum simul infundas, ad latera diffuset, & perdetur.*

prodigus. gratus. vido Cascon oblem. 18. 253. Vas conceptum suum liquorem per rimas dispergens, hanc à me subscriptionem cepit; **QUANT' ACCOGLIE, DIFFONDE.** Id est; **SPARGIT, QUOD RECIPIT.** Hominis prodigi & ingrati hanc effigiem dixeris, cui omnis accepti beneficii memoria quantocius excidit. In hanc rem Poeta Italus, Guido Casonius;

cc. Embl. *Sfortunati sudori, opre neglete, Industrie vane, è infructuosi studi, Son di colui, che i beneficii getta, Quasi in eupa voragine i in un core Ingrato, ch'avidissimo gli accoglie, E per i fori de l'oblio gli sparge.*

Ingratus plenum est vas rimis. Omnia frustra Injicias, haurit, fundit & illa brevi.

eretrix. or. à Lap. prov. 23. P. Cornelius à Lapide in vase illo fatiscente mulierum infelicitatem repræsentat, quæ è prostituto suo pudore plurimos quidem quæstus faciunt, at inter *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

tantas opes semper egenæ ac inopes, nunquam illis gaudere permittuntur. *Meretrix est dolium perforatum, in quod etiam si Cræsi opes injicias, effluunt, & prodiguntur, ipsaque semper eget, remanetque inops & pauper.* Cum primis tamen eos hoc Emblemata spectat, qui arcana concredita nullo unquam silentio comprimere possunt, sed palam in obvios quofvis effundunt. Terentius;

Loquax. Terent in. Eunuch. Act. 1 scen. 2. *Quæ vera audivi, taceo, & contineo optime; Sin falsum, aut vanum, aut fictum est, continuo palam est.*

PLENUS RIMARUM SUM, HAC atque ILLAC PERFLUO.

Et quia mulieres loquacitatem istam plus aliis communem habent, idcirco nonnemo iis hoc disticho eruditè illudit.

Cur nil contineat mulier, cum Turca rogaret, Rimosum vas est femina, Tullus ait.

254. Vasa testacea, in clibano excoquenda, epigraphen sustinent; **SOLIDAMUR IN USUS.** Animas in piacularibus flammis detentas; uti & milites hoc Emblemata concernit, qui prolusionis causâ in bellorum simulachris probè exercitantur, ut olim in hostem ducendi, armis ac munere suo generosè defungi queant. Iisdem vasis Sanctos Apostolos similes dixerim, qui Spiritus sancti flammâ in Pentecoste succensi, ad omnem gentilium ferocitatem animosè sustinendam obdurerunt. S. Gregorius Papa;

Purgatorium. Greg Hom. 30. in Evang. *Mundi hujus potest. utibus contraire non presumerent, nisi eos sancti Spiritus fortitudo solidasset. Quales namque Doctores sanctæ Ecclesiæ ante adventum huius Spiritus fuerint, scimus; & post adventum illius, cujus fortitudinis facti sint, conspicimus: Idque prolixo Sancti Petri Apostoli exemplo comprobatur.*

Exercitiu. *Verum non Apostolis tantum, sed omnibus omninò iustis hæc idea est propria, qui providente Deo in diversis calamitatum flammis excruciat, tandem in virtute & gloriâ solidescunt. Explicatissimè Siracides; Vasa figuli probat fornax, & homines justos tentatio tribulationis. Et Seneca; Patrium habet Deus adversus bonos viros animum, & illos fortiter amat; & operibus, inquit, doloribus, ac damnis exagitantur, UT verum COLLIGANT robur. Et paulò post; Ubi assidua fuit cum incommodis suis rixa, CALLUM PER INFURIAS DUCT'*, nec ulli malo cedit.

Justus. Calamitas. *Tertullianus de Martyribus afflictis, tortis, ac excruciatis differens, Coguntur, inquit, cruciantur, fatigantur, quanto plus in exercitationibus laboraverunt, tanto plus de victoria sperant. Quin, illo flammarum beneficio homines iusti eo usque promovent, ut non tantum ad exoptatam victoriam, verum etiam ad corporis & animi sui incorruptibilitatem consequendam obsumentur, stabilianturque; S. Gregorius illa Psalmi verba examinans, Aruit tanquam testa virtus mea; ait, Quid est testa ante ignes, nisi molle lutum? sed ei ex igne agitur, ut solidetur; virtus ergo humanitatis ejus (id est, Regis Davidis, qui Servatoris nostri typus fuit) veluti testa exaruit, quia ab igne passionis ad virtutem incorruptionis crevit.*

Justus. Calamitas. Eccles. 27. 6 Senec. de Provid. c. 2. *Deus adversus bonos viros animum, & illos fortiter amat; & operibus, inquit, doloribus, ac damnis exagitantur, UT verum COLLIGANT robur. Et paulò post; Ubi assidua fuit cum incommodis suis rixa, CALLUM PER INFURIAS DUCT'*, nec ulli malo cedit.

Tertull. Lad Mart. c. 2. *Tertullianus de Martyribus afflictis, tortis, ac excruciatis differens, Coguntur, inquit, cruciantur, fatigantur, quanto plus in exercitationibus laboraverunt, tanto plus de victoria sperant. Quin, illo flammarum beneficio homines iusti eo usque promovent, ut non tantum ad exoptatam victoriam, verum etiam ad corporis & animi sui incorruptibilitatem consequendam obsumentur, stabilianturque; S. Gregorius illa Psalmi verba examinans, Aruit tanquam testa virtus mea; ait, Quid est testa ante ignes, nisi molle lutum? sed ei ex igne agitur, ut solidetur; virtus ergo humanitatis ejus (id est, Regis Davidis, qui Servatoris nostri typus fuit) veluti testa exaruit, quia ab igne passionis ad virtutem incorruptionis crevit.*

S Greg. Pap. in Psal. 21. 16 *Aruit tanquam testa virtus mea; ait, Quid est testa ante ignes, nisi molle lutum? sed ei ex igne agitur, ut solidetur; virtus ergo humanitatis ejus (id est, Regis Davidis, qui Servatoris nostri typus fuit) veluti testa exaruit, quia ab igne passionis ad virtutem incorruptionis crevit.*

255. Complura diversæ magnitudinis vasa, si fonti vicina fuerint, cuncta quidem replentur, at majore vel minore aquarum copiâ, prout singula magis vel minus capacia se exhibuerint. Unde lemma; **PRO CAPACITATE.** Ita omninò gratiæ Divinæ dona pro hominum capacitate majore

Gratia Dei **E** vel

vel minore dispensantur. S. Hieronymus; *Gratia*, inquit, *juxta mensuram credentibus datur, non quod ad mensuram spiritum & gratiam tribuat Deus: magnificentia enim ejus non est finis, sed quod juxta mensuram vasculorum infundat liquorem, tantum largiens, quantum potest ille, cui donatur, accipere.*

256. Vas, fonti immersum, à Carolo Bovio inscriptum tenet; **MERGITUR, DUM IMPLETUR.** Itale scivus, dum cupidinem suam exfatiare nititur, in flagitiorum cœnum miserè præcipitatur. Magnus Augustinus super illud Psalmi, *Salvasti me à descendenti bus in lacum;* ait, *Qui sunt, qui descendunt in lacum? Omnes peccatores mergentes in profundum, lacus est enim profunditas sæculi: quæ est ista profunditas sæculi? abundantia luxuria & nequitia. Qui ergo libidinibus se immergunt, & terrenis desideriis, descendunt in lacum.*

257. Idem Bovius aliquot vasa vitrea in fornace figuravit, eaque perflatu tubi ferrei à fabro vitriario efformata, hoc lemma insigniit; **NON SINE FABRI SPIRITU.** Mens Emblematis erat, Sanctum Ignatium Loyolam Patris Petri Fabri, discipuli & Socii sui, industriâ, quosdam fideles ad sanctimoniam & veræ perfectionis fastigium attraxisse. Ceterum omnia gratiæ vasa suam formam à Spiritu sancti influxu, ceu omnis sanctimoniam fonte, derivant. Unde ad Spiritum sanctum suspirat Magnus Augustinus; *Sanctum semper opus in me spirat, ut cogitem: compelle ut faciam: suade ut te diligam: confirma me, ut te teneam: custodi me, ne te perdam.*

258. Vas suos liquores, è canali affusos, liberaliter effundens, inscriptionem habet; **AFFUSA REFUNDIT.** Maria Virgo suas gratias, quibus à Deo cumulata est, liberalissimè in nos effundit. Unde à S. Anselmo genuinè cognominatur. *Vas vita & salutis universorum.* Et à S. Gregorio Neocesariensi, *Vas atque receptaculum supercælestis latitiæ & mysteriorum omnium.* In rem præsentem canit P. Jacobus Masenius;

*Dum pluit affusas gravis aura canalibus imbres,
Urna semel captas plena refundit aquas.
Desluit in plenam cælo novagratia Matrem,
Hinc sterilis largo fonte rigatur humus.*

259. Vas, ex luto in illustrissimam speciem formatum, epigraphen tenet; **VAS IN HONOREM.** Hominis prædestinati; cum primis tamen Mariæ Virginis hæc imago est, quæ Adami limo ac carne generata, nullam labis originariæ labem contraxit. Ut ad eò verè à S. Epiphanio cognominetur *Vas pretiosum & excellentissimum, vas honoratum:* Canentem audi Emblematis Authorem, P. Masenium;

*Vidi ego de luteis vas non ignobile glebis
Ornamentum abaci sæpè fuisse sui.
Famina vas luteum est, fuit admirabilis una
Eruta Virgo luto, sed tamen absque luto.*

260. Vasis rimæ omnium optimè per infusas aquas explorantur. Unde lemma à Zingrefio inditum; **TUNC VITIUM APPARET.** Ita hominis indoles è dignitate acceptâ maximè innotescit. Unde de quodam pronuntiavit Bias, *Magistratus virum declarabit.* Et de Galba Tacitus; *Omnium consensu capax fuisset imperii, nisi imperasset.* Idipsum etiam de tentatione dixerim, quæ singula hominis vitia aut virtutes ob oculos statuit. Unde Tobiam

imbuens Angelus, *Neceffe fuit, inquit, ut tentatio probaret te.* Seneca causas varias assignans, cur Deus viros probos tantoperè affligat, ait; *Deus virum bonum in deliciis non habet: Experitur, indurat, sibi illum præparat.*

U M B E L L A.

CAPUT XXVI.

261. **U**Mbella opportunam adversus quasvis cæli injurias tutelam præbet. Lemma; **ET SOLEM, ET IMBRES,** subintellige, *arces.* Isaias idipsum de Tabernaculo Dei, ceu genuino Virginis Mariæ typo, pronuntiat. *Tabernaculum erit in umbraculum diei AB ÆSTU, & in securitatem & absconsonem à turbine, ET A PLUVIA.* Porro etiam vitæ integritas & sanctimonia, instar umbellæ, ab omni adverso incurfu hominem tuentur. S. Gregorius Nyssenus per *umbellas solatium* æstus intelligit, quod accedit animis ex continentia & puritate. *Umbrosi autem sit nobis vita, extincto æstu per umbellas virtutis.*

262. Umbella, instrumentum admodum familiare, etymon suum ab usu illo derivat, quem in umbras producendis confert. Quare eidem subscripsi; **NOMEN AB UMBRA.** Eos hoc Emblemate notabis, qui cognomen suum à vitio quodam traxerunt. Julianus Imperator, si Ammiano Marcellino credas, summo ingenio excelluit; at ob Christianam fidem perfidè negatam, Apostatæ cognomento vocatur. Constantinus V. Imperator, quod etiamnum infans sacrum baptismatis fontem alvi sui excrementis defedarit, Copronymi cognomen accepit. Ludovicus Gallix Rex Caroli Calvi frater, ob balbutientis linguæ vitium Balbus cognominabatur. Herostatus è Dianæ Ephesæ templo sacrilege combusto, nomen quidem æternum, at infame & obscurum, adeptus est. Denique nos omnes nascimur & vocamur Filii iræ, ob umbram illam originariam, quam ab Adamo traducem incurrimus. Dilucidè S. Paulus; *Erasmus naturâ filii iræ. Cujus ira filii?* subinfert S. Bernardus, *nempe filii ignorantia, ignorantia, captivitatis. Ignorantia mulieris seducta excacaverat nos; mollities viri abstracti & illecti à propria concupiscentia enervaverat nos; malitia diaboli expositos justè à Deo captivaverat nos. &c.*

263. Umbella recepto lumine umbram generat; Lemma; **DE LUMINE PARTURIT UMBRAM.** Plurimos ita malè providos reperias, qui gratiæ Divinæ lumine ac beneficiantiâ illustrati, non nisi horridas vitiorum umbras reponunt. *Quanta accepit peccator, pro quibus non solvit? Accepit, ut sit, accepit, ut sit homo, accepit corporis formam &c. Accepit etiam amplius, id est, mentem, quâ possit intelligere & capere veritatem, Creatorem laudare & inherere illi. Hæc omnia accepit & peccator: sed non benè vivendo, non reddit quod debet.* Carducii mei distichon est;

*En umbella nigram de lumine parturit umbram;
Sic generat lucis filia corde scelus.*

Epulo Evangelicus nobilitate, valetudine, ac divitiis cumulâtè instructus, in tantæ beneficiantiæ vicem teterrimas iracundiæ, crapulæ, inhumanitatis, & crudelitatis diabolicæ umbras substituit.

264. Umbella tam inundantibus pluviis, quàm exæstuantis soli objicitur; atque ad eò portat **PONDUS IMBRIS ET ÆSTUS.** Illis Evangelii verbis hoc lemma affine est; *Portavimus pondus diei & æstus.* Ita perso-

S. Hieron. l. 2.
in Epist. ad
Ephes. c. 4.

Lascivus.
S. Aug. in
Ps. 29.

S. Ignatius
Loyola.

Sanctitas.

S. Aug. Epist.
ad Comitem.

Maria V.
Benefica.
S. Anselm. abog.
scil. 27.
S. Greg. Neoc.
Orat. 2 de
Assumpt.

Prædesti-
natus.
Maria V.
immacu-
lata.
S. Epiphani.
Marc. 78.

Dignitas.

Tacit l. 1.
Hist. 49.
Tentatio.

Tob. 11. 13.
Senec. l. de
Provid. c. 1.

Isa. 4. 6.
Defensio
Maria V.
Proteçtr
Puritas
protegit.

S. Greg. Ny.
Hom. 3. in
Cant.

Nomen
vitio der-
vatum.

Ephes. 2. 3.
S. Bernard.
ser. 1. de
Purificac.
M. V.

Gratiar
abusus.
S. Aug. Ps. 5
Covc. 2.

Luc. 16.

Matth. 20
12.

ervus Dei personæ Apostolicæ, ceu totidem universi populi afflictus. umbellæ, assiduo calamitatum imbre, ac persecutio- num ardore quatiuntur. De sanctis Apostolis ait D. Bernardus, *Scimus, quod viri isti nec sibi vivere, nec sibi sunt mortui, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, magis autem nobis omnibus propter illum. Pro nobis facit eorum vita, eorum doctrina, & etiam mors ipsa &c.* Eruditè canit meus Concanonicus Carducius, è cuius ingenio postrema hæc duo Emblemata pro- dierunt.

*Umbella pondus imbris ac æstus gerit,
Ideo nempe est ipsa servus Numinis.*

U T E R.
Cap. XXVII.

265. Uter, è caprinis exuviis confici solitus, nulla amplius extincti illius animalis membra in se continet. Ut ad eò opportunam hanc epigraphen præferat; CARNE, ET SANGUINE PROCUL. Perfecto, Religiosos hæc idea concernit, qui à suis consanguineis, aut sensuum affectibus penitus abstracti, solis spiritibus vacant: unde illorum quivis de se ipso illud Apostoli pronuntiare potest; *Non acquievi carni & sanguini.* Emblematis occasio- nem S. Ambrosius super illud Psalmi subministrans, *Factus sum sicut uter in pruina;* ait, *Rectè uter dicitur justus, qui expoliatus non nudus invenitur, Uter namque de exuvio fit animalis. Igitur & nos peccato moriamur, ut vivamus Deo CARENTES INFIRMITATE CORPORA, & integro mentis sinu in- fusam nobis Divinorum mysteriorum gratiam refer- vantes.* S. Gregorius Papa legem illam, Levitis à Deo sancitam, examinans, *Radant omnes pilos carnis sue,* subjungit, *Oportet Levitas omnes pilos carnis radere: quia is, qui in obsequiis Divinis assumitur, debet ante Dei oculos à cunctis carnis cogitationibus mundus esse.*

266. In utre genuinam naturæ nostræ ideam cer- nere licet; quippe quæ prosperitatum calore, instar utris, relaxatur, superbiæ afflatu intumescit, & cal- amitatum rigore stringitur ac coërcetur. Unde hanc lemmatum triadem Utri subjicies; TEPORE LA- XATUR. Et; TUMET INFLATUS, ac denique, PRUINA GELASCIT. Opportunissimè S. Basi- lius Magnus; *Uter, inquit, reperfactus laxatur, & inflatus tumet, in pruina verò duratur & congela- tur: ita habet & corporis natura &c. Deliciis laxatur & intumescit, & adversus animam insurgit: religiosa verò afflictione & castigatione humiliatur & reprimi- tur,*

267. Utri inflato subscribes; SPIRITUS IM- PLET. Ita Dei servus membra sua, assiduis castiga- tionibus macerata, soli spiritus ac pietatis obsequio consecret. S. Ambrosius in illud Psalmi, *Factus sum sicut uter &c.* ait, *Non ergò vacuum, sed plenum hunc utrem esse oportet, PLENUM SPIRITU, plenum justificationum.* Arescentem & exossem utrem S. Ba- silium Magnum dixisses, qui nullâ aliâ re, nisi solo spiritu repletus videri poterat, uti de illo testatur Breviarium Romanum; *TANTUM SPIRITU vivens, præter ossa & pellem, nullâ præterea corporis parte constare videbatur.*

268. Eidem inflato utri hanc subjunges epigra- phen; SPIRITUS INFLAT. Hominem, vanitate aut superbiâ turgidum, distento hinc utri jure comparaverim. De hæc hominum fæce Jacobus Goddi canit;

Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

*Ipse omnes odifastus, procul esse tumentes,
Rideo, quæ vento pectora vana tument.*

Et Novarino referente S. Epiphanius, *Homines na- turâ sunt utro, vento dissenti.* Timo Pliisus apud eundem Novarinum canit;

Ab ventosutures, quos implet opinio inanis!

His colophonem subiectens Magnus Augustinus, *Sunt autem quidam, inquit, INFLATI utres, SPIRITU elationis pleni, non magnitudine ingentes, sed superbiæ morbo tumentes &c.*

269. Homines mundanos, virtutibus, meritis, aliisque animi dotibus penitus destitutos, nonnun- quam stemmatis sui vetustatem, honorum fastigia, aut divitiarum copiam superbè ac vanissimè jactare audias. Ut ad eò illos hoc utris lemmate significare liceat; INFLATUS, SED VACUUS. Emble- matis ansam S. P. Augustinus suggerit, ubi de ho- mine superbo sic pronuntiat; *In carne crepat, & in corde mendicat, INFLATUS, NON PLENUS &c.*

270. Uter, quantumvis vento intumescens, al- tumque distentus, si levissimè quovis vulnere con- tingatur, mox deturget, & latera colligit. Cui proinde subscribes; PUNCTUS DETVMET. Ita ho- mo mundanus, si nonnullâ calamitate à Deo faucietur, mox concidit & instar utris flaccescit. Hierony- mus Arnobius. *Tuus ille, inquit, facile laudibus intumescit, facile DETVMESCIT CUM PUNGITUR, utrem ut dicitur refert.* Idipsum in Pharaone, Na- buccodonosore, Antiocho, aliisque cernere licuit, quos, superbiâ ac tumore inflatos, supplicii Divini aculeus penitus depressit.

271. Hieronymus Laureti de utre philosophans, his verbis utitur. *Intra quod retinetur, & premitur &c.* veluti diceret, liquores, in utris sinu conclusos reltringi, & arctis limitibus comprimi. Unde lemma; PREMIO QUOD RETINET. Ita nobilissima anima intra miserimas corporis nostri angustias constringitur. Enimverò, teste S. Iomone, *Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, Seneca; Corpus hoc, animi pondus, & pæna est: premente illo urgetur, in vinculis est.*

272. D. Emmanuel Thesaurus Abbas Symboli loco Utræ figuravit, qui in Ulyssis navi repositus, & ab avaris nautis importuno tempore apertus, im- manes tempestates & gravissima Reipublicæ damna excitavit. Unde lemma; PRIVATÆ RES OP- FICIUNT PUBLICIS CONSILIIS. E Titi Livii sententiâ, *Private res semper offecere, officientque publicis consiliis* Assiduâ experientiâ discimus, quem, que privatis suis commodis invigilare, nullâ penitus Reipublicæ curâ habitâ. Justus Lipsius. *Duces, inquit, in bello rem suam faciunt, publica parum accedit.* Eamobrem civitatibus quibusdam decretum est, nullos cives ad consilia bellica admittere, qui agros aut prædia, hostibus finitima, haberent, censent enim, illos, posthabito Reipublicæ incremento, propriis tantum commodis esse consulturos. Aristoteles ait; *Apud quosdam lex est, ut, qui agros habent vicinos, hî non admittantur ad consilium belli adversus illos susci- piendi, quasi OB PRIVATAM sui CAUSAM REC- TATE CONSILIUM DARE NON VALENTES.* Id quod in illo Judæorum consilio inanimè perspicere licuit; cum enim è vita & sanctitate Christi peculiaribus suis commodis ac dignitatibus, quas indignè occupaverant, jacturam aliquam timerent (*Venient Romani & tollent locum nostrum*) communi consilio statuerunt, publicum illum Mundi bene- factorem, pro conservandâ privatâ suâ incolumita-

Bern. serm. de SS. Petro & Paulo.

Religiosus perfectus.

Jal. 1. 16.

Ambros. in Ps. 113.

Greg. 1. 5. Moral. 6. 24.

Num. 8. 7.

Natura humana.

Basil in. al. 118.

ervus Dei

Ambr. 1. 6.

ev Rom. 1. 11.

uperbus.

Novar. praef. 2. Adag. n. 1260. Novar. ibid.

S. Aug. serm. 24 de Verb. Apost.

Superbus.

S. Aug. ser. 211. de temp.

Calamitas et inorem tollit. Arnob. 1. 1.

Corpus aggravat animam. Sap. 9. 15. Senec. ep. 65.

Livius 1. 22

Commo- dum.

Lips. Cens. 30. ad Belg. ep. 72.

Arist. 1. 7. Polit. 6. 10.

1027. 11. 48.

te, è medio tollere, tamen minimè ignorent, ipsius vitam bono publicò plurimum esse profuturam.

273. Uter inflatus & vento turgidus, si styli cuiusdam acumine configatur, non nisi ventum exhalat. Unde à meò D. Alexandro Luzon de Millares epigraphen recepit; **VENTUS EST VITA NOSTRA.** Velint nolint, omnes filii superbiæ, veritatis stylo compuncti; efflare debent hoc Jobi lemma, *Ventus est vita nostra.* Primus illius testis est S.P. Augustinus, qui disertis verbis ait; *Vulgò magnos spiritus superbi habere dicuntur: & rectè, quandoquidem spiritus etiam ventus vocatur. Quis verò nesciat, superbos inflatos dici, tanquam vento distentos?* quia nihil, nisi applausus, popularem auram, & ventosæ plebis suffragia venantur: hunc ventum attrahunt, hoc turgent, eundemque expirant. Neque tamen hoc superbiæ & ambitionis vitium pauculos tantùm hominum animos occu-

Superbi,
Vita hu-
mana ven-
tus.
Iob.
S. Aug. l. 1. de
serm. Dom.
in Monte. c. 8

pat, sed jure quodam hæreditario à primo parente in posteros adeò latè defluxit, ut neminem ferè innoxium relinquat. Suffragatur huic veritati Hugo Cardinalis, qui observat, quòd Historiographus in Regum Fastis singulorum gesta ac mores, longâ serie commemoratos, plerumque absolvat his verbis; *Veruntamen excelsa non abstulit.* Solus Ezechias & Josias communem hanc notam evasere. Censuram istam omnes penè totius mundi incurere videntur, *Ferè omnibus,* inquit citatus Cardinalis, *convenit illa exceptio, qua toties in libris Regum repetitur: Veruntamen excelsa non abstulit. Sed nec multi Religiosi auferunt hæc excelsa.* Unde rectissimè potuit Christus, Magister expertissimus, se solum mansuetudinis & humilitatis

protypum nobis præstituisse his omnino verbis; *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.*

Reg. 14.
&c.

Hug Caro
in hunc lo

Matth. 11

FINIS LIBRI DECIMI QUINTI.

MUNDI SYMBOLICI

LIBER DECIMUS SEXTUS.

ÆDIFICIA, eorumque proprietates.

Arx. Castellum	1	Forum.	9	Pyramut. Obeliscus.	16
Calx.	2	Furnulus.	10	Sepulchrum.	17
Cisterna.	3	Labyrinthus	11	Statua.	18
Civitas.	4	Mola pneumatica. Mo-		Templum.	19
Columna.	5	lendum.	12	Thalamus.	20
Domus. Ædificium,	6	Officina.	13	Theatrum.	21
Fneestra,	7	Pons.	14	Tugurium.	22
Fornax.	8	Porta.	15	Turris.	23

ARX. CASTELLUM.

Cap. I.

D Atrocinium, à Magnate obtentum, Arci non absimile dixeris; cum lem- mate, P R Æ S I- DIUM, ET DE- CUS. Verbis ex Horatio mutua- tis.

*Mecenas atavis edite regibus,
O & prasidium, & dulce decus meum.*

Patroci-
nium.

Horat. l. 1.
Od. 1.

S. Ambros.
in Ps 118.
v. 4.

In hoc argumentum S. Ambrosius; *Condidit turrim illam David, ille manu fortis, & supra murorum excelsa edificavit, ut SUBSIDIO pariter, TE DECORI sit: subsidio, quia hostem praevidet & expellit: decori, quia non solum inter humilia, sed etiam inter excelsa supereminet.*

Fides.
S. Io. Chryf.
Imperf. 4.
Hom. 40.

2. Arx, instrumentis & machinis bellicis munita, epigraphen praefert; PERIMIT, ET TUETUR. Hos ipsos effectus S. Joannes Chryostomus in sancta fide observat, cuius beneficio Servi Dei acerrime propugnantur, & inferna monstra in fugam aguntur. Ipsiusmet verba ita accipe. *Sicut in turri consistentes, & hostium irruptionem non facile patiuntur, & hostes de turri facile conterunt; sic & qui in fide Christi consistunt, & daemones super irruere non sinunt, & spiritualibus bonorum operum sagittis eos facile vulnerant.*

Proteccio.

Maria V.

Cant. 8. 10.
S. Io. Damas.
serm de
Dormit Virg
S. Bern. ser.
de Salus Reg.

3. Inter ceteram funebrem pompam Philippi IV. Hispaniarum Regis, Anno 1665. Mediolani celebra- tam, Castellum depinxere; cum lem- mate, TUTELA RECEP- TIS. Significavit quippe, Philippum in Belgio plurimis tutelæ ac patrocinii loco extitisse. Jure tamen optimo Maria Virgo hanc ideam sibi propriam vendicat, quæ, utpote Civitas refugii, omnes, in sinum suum receptos, validissime protegit. Unde de se ipsa in Sacro Epithalamio protestatur; *Ego murus, & ubera mea sicut turris.* Et rursus S. Jo- annis Damasceni ore, *Ego civitas refugii ad me con- fugientibus.* Injuriis hinc in S. Bernardus, nisi mellea ipsius verba in partem argumenti advocavero. *Di- vine pietatis abyssum cui vult, & quando vult, & quomodo vult, creditur aperire, ut quamvis eronnis*
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

peccator non pereat, cui Sancta Sanctorum patrocinii suis suffragia praestat.

4. D. Archangelus Conter Castellum figuravit, quod papilionibus, tentoriis, ac viis fossilibus cin- ctum, gravissimâ obsidione stringebatur. Epigraphê addidit, AUXILIUM E COELO. Illos hæc imago spectat, qui rebus suis afflictis nullas alias sappetias, nisi à superis avocare possunt. His præcincens Vates Regius, *Levavi, inquit, oculos meos in montes, unde venit auxilium mihi.* Et Magnus Augustinus; *Despe- ratus ad omnipotentem venio, vulneratus ad medi- cum curro.* Eodem Emblemate significatur, omni humano subsidio penitus desperato, auxiliarem è cælo dexteram porrectum iri. Hebræorum populus tyrannide adedò crudeli à Pharaone constringeba- tur, ut etiam illorum infantes vixnati in Nili aquas submersi fuerint. Sed ecce! eâ ipsâ tempestate Mo- ses, afflictus illius populi Dux, Servator, ac libertatis deperditæ Vindex, in hunc orbem procreatus est. Aloysius Lippomannus; *Nascitur tunc salutis auctor, dum maxime gloriatur perditionis crudelitas: & UBI OMNIS SPES DESINIT, & humanum AUXI- LIUM: tunc ADEST Divinum. Filius nascitur mortis, qui morti expositus vivificet morituros.*

Spes in
Deo.

Psal. 120. 2
S. Aug. serm.
7. de Tempe

Lippoman. in
Exod. 2.

5. Castellum, aggeribus, fossis, viis obsidionalibus, caterisque munimentis benè instructum, epigra- phen tenet; UNDIQUE TUTUM. Eorum hoc est symbolum, qui in paupere fortunâ nullas timent insidias aut hostium assaultus. S. Joannes Chryosto- mus; *Paupertas, inquit, securum prasidium, arceis mu- ris, & expugnata difficile.* Et S. Bernardus; *Castellum voluntaria est paupertas, quæ habitatores suos à gemi- na impugnatione, quâ hujus mundi amatores expug- nantur, reddit securos. &c.*

Paupertas;
S. Io. Chryf.
Hom. 13. in
Acta.
S. Bernard.
serm. 4. ex
parvis.

6. Carolus Bovius Emblematis loco castellum fi- guravit, quod, juxta militaris Architectonicæ leges, quinque vallibus adedò elegantibus & artificiosis muni- tum erat, ut singula rursus suis fossis, interiore fossa- rum acclivitate, dimidiatis lunis, caterisque propu- gnaculis adversus hostes vindicarentur. Epigraphen Pulchri- addidit; A FORMA MUNIMEN. Pulcherri- tudo de- man Juditham hoc Emblemata concernit, quæ Be- thuliam, patriam suam, non alio munimento, nisi propriâ corporis venustate ab hostium discrimine præsentissimo tutata est; probè gnara, venusta- tem ac fortitudinem, ceu geminas sorores, in Sa- cris Litteris conjungi; *Pulchra es amica mea &c.* Cant. 6. v. 3
terribilis ut castrorum acies ordinata. Et rursus, & 9.

E 3

Pulchra

Cant. 6 v. 3.
 & 9.
 Gratiæ Dei
2 Aug. serm.
44. de Temp.
Pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. Porro anima, gratiæ Divinæ ac virtutum radiis condecorata, adversus hostes validissimè munitur. Magno Augustino teste, *Nullum adversarium timebis, si Regem Deum in te habere merueris.* Utramque Emblematis mentem, epigrammate explicat Carducius;

*Arcis forma urbi munimen nobile format,
 Quo facile hostiles arceat ille manus.
 Non secus Assyrios validum munimen in hostes
 Bethulia Judith forma venusta fuit.
 Sic pariter Divina parit cui gratia formam,
 Dat simul in stygium fortia castra Jovem.*

Phryne, ob grande flagitium ad Judices Athenienses delata, causæ suæ patronum Hyperidem advocavit; qui desperato clientis suæ negotio extremam opem allaturus, ab ipsius vultu velamen removit: nec fessit eventus; nam Judices tantâ mulieris venustate attoniti, eam quantocius iudicio liberarunt: atque ad eam Phryne à forma munimen recepit. Quamobrem si sola venustas tantum potuit in Phryne ad ipsius incolumitatem vindicandam, & in Juditha ad Bethuliam defendendam, ipsemet utique facile subduces calculum, quanta salutis ac beneficentiæ incrementa nobis è Mariæ Virginis pulchritudine prorsus incomparabili sint accessura.

Mariæ V.
 Pulchritudo.

Mariæ V.
 Patrocinium.
Andr. Cree.
Orat. 2. de Assump.
Io. Geomr.
hym. 4. de B. M. V.
S. Anselm.
Hom. in Evang. Luc. 10

7. Arx, in monte collocata, epigraphen sustinet; TUTA LATENTI. Mariæ Virginis hæc idea est, quæ suis clientibus adversus hæresim ac libidinis sagittas tutissimum est præsidium. Unde ab Andrea Cretensi cognominatur *Propugnaculum fidei Christianorum*; à Joanne Geometra; *Arx Religiosorum*. Ab Horologio Græco in Mesonyctio, *Murus inexpugnabilis & munimentum salutis*. Et à S. Anselmo; *Castellum, muro undique vallatum, ad quod nullus fuit accessus libidini*. Concinnè & appositè canit P. Jacobus Masenius;

*Est aliquid, tutis firmasse in montibus arcem;
 Dum vigil ad prædas insidiat obit.
 Hæresis infestis depromat tela pharetris,
 Sævus amor feriat: Virgine tutus eris.*

Kirch. Phon.
l. 1. c. 2.

8. P. Athanasius Kircherus in suâ Phonurgia author est, propè Mediolanum in villa Simonetta, arcem non tam symmetriâ Architectonicâ, quàm Echone multiplici ad eam esse prodigiosam, ut unica vox, per supernæ contignationis fenestram prolata, trigiesis & amplius, inò pro majore intensione vocis infinitum quasi multiplicetur. Lemma; LIBERALI FOENORE REDDIT. Præclarum hoc grati animi symbolum est, qui beneficium acceptum cumulatè ac pro viribus deprædicare ac compensare nititur. Porro Deus gratias nobis concessas cum fœnore sibi reddi postulat. Unde servus ille Evangelicus, quod talentum, sibi concreditum, integrum quidem, sed sine fœnore restituisset, iustus est in tenebras ejici exteriores, ubi fletus erit & stridor dentium. In rem præsentem S. P. Augustinus, *Nihil prodest, inquit, manducare spiritualiter, id est, pasci verbo Dei, si non inde operatur aliorum edificationem; sicut illi pigro servo quid profuit accipere talentum & abscondere, nec operari lucra Domini?* Echum Divinæ gratiæ multiplicem reddidit D. Paulus, qui de se ipso testatur; *Gratiæ ejus in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi.*

Gratitudo

Matth. 25. 39
S. Aug. de Opere Mon.
6. 1.

1. Cor. 15. 10.

9. Arx, firmissimis compacta lapidibus, fortissimis tormentorum ictibus minimè frangitur; sed incassum insiliunt igniti globi, & molem tantam

percutiunt. Unde Emblematis subscripsit sapientissimus Philotheus; IMPAVIDAM FERIENT. Hic Amoris clarissimus Amoris Divini & sanctæ patientiæ triumphus est, quod animus, iis imbutus, omnes periculorum casus despiciat, & tam externis, quàm internis hostibus fortissimâ constantiâ resistat, ut atrocissimi eorum impetus semper impavidum feriant. Magno Augustino teste, *Ille invictus homo est, qui coheret Deo; non ut ab eo aliquid boni extra mereatur, sed cui nihil aliud, quam ipsum herere Deo bonum est.* Canentem audi eundem Serenissimum Philotheum;

*Stat virtute suâ moles, stat ferrea cautes,
 Et non castra virum, nec Jovis astra times.
 Si tormenta boant totis resonantia sylvis,
 Nulla vel exigui signa pavoris habet.
 Tu Deus es rupes animæ, tu petra salutis,
 Omnibus auxilium præsidiumque piis.*

10. Arx in rupe, à ventis frustra oppugnata, epigraphen ab Alphonso II. Caretto Marchione Savonæ accepit; FORTES PROBANTUR IMPETU. Ita animus generosus nulli melius, nisi inter adversa, probatur. Tullii sensu, *Fortitudo est immobilis inter adversa, gloriosa animi claritudo, res arduas pulchrè administrans; quæ nec adversis infestando frangitur, nec prosperis blandiendo elevatur.*

S. Aug. de vera Relig.
c. 47.

Fortitudo
Cicero in Rhetoricis.

C A L X. CAP. II.

11. CALX, ut humanis usibus deservire possit, perfectionem suam omnem ab igne recipit. Unde lemma; PERFICITUR IGNE. Animas, in piacularibus flammis detentas, hoc emblemata spectat, quæ ad caelestis Hierosolymæ fabricam transferendæ, ultimam suam perfectionem ab igne subterraneo fortiuntur. S. Bernardus; *Vadam in istam regionem, & videbo visionem hanc grandem, quomodo pius pater glorificandos filios in manu tentatoris relinquat, non ad occisionem, sed ad purgationem: non ad iram, sed ad misericordiam: non ad destructionem, sed ad instructionem: ut jam non sint vasa iræ, apta in interitum; sed vasa misericordiae, preparata ad regnum.* Illis etiam animabus hæc imago est propria, quæ inter febriles, aliasque acerbis corporis vel animi flamas probè excruciatæ, ad veræ salutis ac Christianæ perfectionis apicem promoventur. *Bonus certè languor,* inquebat apud Hermannum Hugonem P. Ghislerius, *cum infirmitas hac non sit ad mortem, sed ad vitam: ut glorificetur Deus per eam. Cum arbor, fibrisque ista non sit ab igne consumente, sed ab IGNE potius PERFICIENTE.* Quin omnis nostra virtus, instar calcis, extremam suam manum ac perfectionem è charitatis fervore trahit. Apostoli monitum est; *Super omnia autem hæc charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.*

Animæ i
 purgato-
 rio.

S. Bern. de
quinque ne
gor.

Calamita

Herm. Hic
l. 3. sup. 2

Charitas.

Gloss. 3.

12. Trecenti Martyres, in Martyrologio Romano commemorati, cum sub Valeriano & Gallieno thura idolis adolere recusarent, in fornacem calcariam præcipitati sunt, ubi inter vapores calcis in pulverem sunt redacti, ex quo candidatus ille beatus exercitus massa candida meruit appellari. Hos Carolus Ramcatus Emblematis significaturus, massam calcis figuravit, quæ intra fornacem reposita, epigraphen tulit; E DA LE FIAMME TARSE IL SUO CANDORE. Id est; CANDOR AB IGNE. Id ipsum hodie experimur in tribulatione, quæ ad conservandum virtutis & castimonæ

Martyres
 concre-
 mati.

Mart Rom.
24. Aug.

Tribula-
 tio.

cando-

candorem nihil est præsentius. S. Gregorius; *Dum iniusti scruunt, iusti purgantur, & utilitati innocentium militat vita pravorum: quia mala reproborum bonos, dum cruciant, purgant.* Cæterum epigraphen illam ex hoc poemate suo depromsit Rancatus;

*Folli Giovani voi, dati à piacerà
Che nel foco di Venere,
Per rosto farvi in cenere,
Vi cangiare in carboni adusti, e neri;
E frà l'impuro ardor di compiacenza;
Perdete il bel candor dell'innocenza;
Norma omai d'onestate
Da la calce imparate,
Che soda pietra riseibossi illesa
Entro fornace accesa,
Ne s'anneri al calore,
Ma da le fiamme trasse il suo candore.*

13. Calx, intra aquas submersa, fumat, ebullit, accenditur. Unde P. Cornilius Anticus eam hoc lem-
mate notavit; ARDET IN UNDIS: Certè Mag-
dalena, lachrymis suis immersa, Divini amoris in-
cendio plurimum exarsit. Academicus; inter Viva-
ces Placentinos Sopitus, Symboli loco vas; calce ple-
num, præfert, quæ ab alluente quodam rivulo hu-
meçtata, epigraphen sustinet; SOPITOS SUSCI-
TAT IGNES. Ita mundanus amorem suum inter
proprias aut amicæ suæ lachrimas geminato ardore
sentit innovari. Aloysius Novarinus canit;

*Ne lachrymis spera flammam restinguere amoris;
Flamma ea pauxilla cedere nescit aquæ.
Auro semper amor medicante vigebit: at idem
Nec medio nascens obrutus est pelago:*

Illud ipsum Emblemata malignos quosdam genios sig-
nificat, qui benevolâ ratione compellati, mox in
atroces flammæ effervescunt. Justus Lipsius; *Ut
calx aqua accenditur: sic maligni effervantur tempe-
ranti sermone.*

14. Calcis frustum, à vicino quodam rivulo con-
tactum, Academico, inter Philopponos Pistorienses
Abscondito, epigraphen debet; CALEFACTA
RESOLVITUR. Ita obstinatum hominis pectus so-
lo Spiritus sancti beneficio edomatur ac dissolvitur;
quippe qui eodem momento & accendere & refrig-
erare novit. Certè Magdalena, à Deo calefacta, in
lachrymas distillavit. S. Gregorius; *Discite, quo dolore
ardet, qua flere, & inter epulas non erubescit.*

15. Calx viva, aquis è superiore canali humeçtata;
epigraphen sustinet; HUMORE DISSOLVITUR.
Licet utique Deum calcis Emblemate significare;
quem Sacræ Litteræ toties ignem ac petram cogno-
minant. Unde inferes, Deum è lachrymarum nostra-
rum fluentis penitus emolliri, & in supplicum preces
flecti. *O lachryma humilis, exclamat S. Petrus Cel-
lensis, tua est potentia, tuum est regnum; tribunal ju-
dicis non vereris, quandoque sententiam rapis etiam
ab ore iudicis.* Et S. Joannes Chrysostomus; *si toto
corde ingemueris ad Deum; solvisti repente senten-
tiam, veniamque consecutus es.* Cæterum faxea quæ vis
peccatorum corda, ceu totidem calcis silices, si
Magdalena lachrymas contingant, quantocius dis-
solvi debere, testis est S. Gregorius; *Cujus enim vel
faxem pectus illa hujus peccatricis lachrymæ ad ex-
emplum poenitendi non emolliant.*

16. Cacodæmon, si ab homine victum se senserit;
omnium acerrimè adversus illum excandescit; haud
secus atque calx extincta ac calefacta in fumos ebul-
lit. Emblemata subscripsi; ACCENDITUR,
DUM EXTINGUITUR. Appositè Tertullianus

*Pervicacissimus hostis ille nunquam malitia sua otium
facit. Atqui tunc maximè scruat, cum hominem plane
sentit liberatum: tunc plurimum ACCENDITUR,
CUM EXTINGUITUR. &c.*

17. Calx, aquis è canali perfusa, hominem lascivum
re præsentat; cum dicto, QUI ME ACCEN-
DIT, EXTINGUIT. Enimverò sicut calx ab eo-
dem humore accenditur & suffocatur; ita homo, ab
affectu carnali succensus, paulò post corporis sui vi-
res enervatas; omnemque gratiam, utpote unicam
vitam, penitus extinctam sentit. Siracides altum
conqueritur; *Propter speciem mulieris multi interie-
runt, & ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescet.* Hug. vi. 9.
Hugo de S. Victore; *Luxuria est immoderata carnis
petulantia, dulce venenum, importuna lues, pernicio-
sa portio; quæ humanum corpus debilitat, & viridis ani-
mi robur enervat.*

18. Calx, quò plus aquæ affunditur, tantò magis
exardescit. Lemma; IGNES HUMOR ALIT.
Ita frequens potus, præsertim vini, luxuriam, alio-
que vitiorum ignes nutrit S. Hieronymus; *Mater
sanitatis est abstinentia, mater agritudinis voluptas:
nam sine carne & vino cito friget Venus: & à parte
Liberò ad in concessam Venerem est proximus gradus
intemperantiæ.*

C I S T E R N A.

Caput I II.

19. Cisterna, aquis destituta, epigraphen tenet;
EXCEPTO SUPERNAS. Animam illam
hæc idea spectat, quæ nullas alias opes aut blanditi-
as, nisi quæ à Deo promanant, anhelat. Ore prorsus
melteo S. Bernardus; *Quidquid agendum, quidquid
declinandum, quidquid tolerandum, quidquid hor-
tandum, tu es Domine spes mea. Hæc una mihi omnium
promissionum causa, hæc tota ratio meæ expectationis.*
Et Hugo Cardinalis, *Cisterna est cor humanum, plu-
viam DE COELO RECIPIENS, id est gratiam à Deo.* Ludovicus de Casa; *Monachorum Cœnobium,
mæniis undique cinctæ, folique Deo pervia, cisternis
simillima dicit; quippe quæ nulla solatia aut oblecta-
menta aliunde; nisi à Deo sperare debent.*

20. Cisterna ore semper hiante persilit, ut aquas;
è diversis locis corrivas, excipere, ac intra se collige-
re possit. S. Hieronymus hoc inter cisternam &
puteum discrimen ponit; *Puteus perpetuas aquas
habet, cisterna aquas suas EXTERNAS & adventi-
tias POSSIDET.* Unde Cisternæ subscribes; Avarus;
EXTERNAS COLLIGIT. Eadem hominis avari
est indoles, qui aliorum opes, intra crumenam su-
am accumulandas, anxie desiderat, & ut optimè de
illo pronuntiat S. Pet. Damian. *Quidquid apponi-
tur, excuti non permittit.* Huic affines sunt, qui
violentos alienarum facultatum hæredes ac Domi-
nos se constituunt;

21. Cisterna, tametsi propriis venis aut undarum
scaturigine destituta, aquas tamen, intra se corrivas
studiosè conservat. Unde lemma; SERVAT AC-
CEPTAS. Ita è Studiosis nonnulli, licet speculando
aut inveniendò minimè fecundi, doctrinas tamen,
aliunde haustas, in memoriæ suæ thesauro diligenter
custodiunt. Galfridus, *Habent cisternam, inquit; qui
licet in se ipsis nihil inventiant, AB aliis tamen DICTA
studiosè colligunt, & CONSERVANT.*

22. Litteratus, doctrinæ suæ thesauros coram aliis
malignè occultans, cisternam imitatur, quæ aquas,
in sinum suum transfusas, absorbere ac obstruere
solet. Cui proinde hanc gnomam lemmatis loco sub-
junges

Hier. LXXX.
in Sylva
Allegor.
S. Aug. in
Ps. 99.

junges; QUAS EXCIPIT ABDIT. Hier. Lauretus appositè in rein præsentem scribit; *Potest cisterna significare occultationem veritatis.* Et S. P. Augustinus; *Nulli prodesse, impium & crudele est. Nonne hoc docuit Dominus? Non enim damnavit servum, qui intervertit quod accepit, sed qui non erogavit.*

Hier. 2. 11.

23. Hieremiæ ore adversus Hæbræos graviter conquestus Deus, *Me, inquit, dereliquerunt fontem aquæ vivæ & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.* Unde cisternam figurabis, quæ copiosis aquis è vicinis canalibus perfusa, epigraphen reddat; **NON TENET AFFUSAS.** Lubricas quorundam linguas hæc idea denotat, quæ cujusvis arcani retinendi penitus impotentes, illud quantocius in obvios quosvis stultè effundunt. Ad propositum nostrum S. Petrus Damianus; *Quia labia sua, moderatâ nesciunt discretionem reprimere, cisterna dissipata AQUAM nequeunt CONTINERE.* Cæterùm è S. Thomæ Villanovani sententia cisternas dissipatas dixeris omnes honores, divitias, cæteraque mundi blandimenta; omnes enim voluptatum aquæ, in his terris anxie conquiritæ, intervallo non admodùm diuturno exiccabuntur. *Verè cisterna dissipata honor: cisterna perforata voluptas, devitiæ, & omnis prosperitas mundialis: non valet aquam continere, triduo placet, & statim evanescit illa consolatio. &c.*

Loquax.

S. Pet. Dam.
ser. 7. de
Vitiolinguæ.

Bona terrena.

S. Tho. Vill.
Conc. ser. 6
post. Dom.
& Quadrage.

24. Cisterna, tamen si copiosis ac liberalibus aquis è cælo pluvio locupletata, eas tamen intra sinum suum avarè concludit, nec quidquam in aliorum bonum per canales transfundit. Unde lemma; **AF-FLUIT, NON DIFFLUIT,** Genuinam hanc hominis avari effigiem dixeris, qui opibus colligendis assiduo intentus, omnem beneficentiam à foribus suis longissimè proscibit. S. Ambrosio teste, *Non minoris est criminis, habenti tollerè, quàm, cum possis & habes, indigentibus denegare. Esurientium panis est, quem tu detines: nudorum indumentum, quod tu includis. &c.* Meus D. Carducius canit;

Avarus.

S. Ambr. in
sermon.

*Inspice: dum pluvii cisterna expletur ab undis;
Affluit hæc hausto, haud diffluit imbre tenax.
Divitis effigiem pariter bene pingit avari,
Qui sibi fit Cræsus, omnibus Irius crit.*

CIVITAS.

Cap. IV.

Absentia Spiritus sancti.

25. **R**ojam civitatem, pluribus conflagramentis locis, hoc lemmate notârunt. **TENENT DANAI, QUÆ DEFICIT IGNIS.** Præclarâ hæc icone demonstratur, malitiosos Græcos, id est, peccata, vitia, ac infernales larvas ibi locum obtinere, ubi Spiritus Sancti flamma non ardet. Damno suo id compertum habuit Saul, de quo cum Sacræ Litteræ commemorassent, *Spiritus autem Domini recessit à Saul;* mox subjungunt, *Et exegit ab eum Spiritus nequam à Domino.* Unde providè monct Magnus Augustinus; *Esto verus non fictus catholicus, ne te fugiat Spiritus Sanctus.*

Reg. 16. 14.

S. Aug. 1. 3.
de Anima &
eius orig. c. 2

26. Alexander ab Alexandro refert, Alexandria mania, ob gypsi inopiam, frumenti farina designata fuisse. Unde D. Archangelus Conter exordientis cujusdam civitatis fundamentum farinâ designatum expressit; addito lemmate, **MOENIA SURGENT.** Innuebat videlicet, è sanctissimâ Eucharistia validissimum in animo nostro propugnaculum construi. Unde ubi vulgata Biblia legunt; *Erit firmamentum in terra in summis montium;* alii traducunt, *Erit pla-*

Eucharistia defendit.
Ps. 71. 18.

centula tritici in capitibus sacerdotum; quasi Sacer pânis; super Sacerdotum capita levatus, Christianis instar propugnaculi esset. Quamobrem ubi de Sapientia Divina dicitur, quod *proposuit mensam,* mox subjungitur, *misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem, id est,* interprete Hugone Cardinali, *ad Sacramentum Corporis Christi, quod est contra inimicos munimen.*

Prov. 9. 2.
Hug. Card.
in hunc loc.

27. Civitas plus præsidii è civium magnanimitate, quàm è validissimis quibusvis mœnibus recipit. Unde civitatem ubiq; apertam, ac propugnaculis destitutam, hoc lemmate insignies; **PECTORA PRO MOENIBUS.** Antisthenes, inter Novarini Schediasmata adductus, *Mœnia,* inquebat, *in nostris ipsorum animis, in expugnabiles quidem illis, sunt construenda.* Agefilas, teste Plutarcho, *Interroganti, cur Sparta muris careret? cives commonstrans armatos: istos esse dixit Sparta muros.* Alius quidam interrogatus, cur Sparta nullius mœnibus cictna esset, respondit; *Urbes non lapidibus & lignis, sed virtute inhabitantium debere esse munitas.*

Magnanimitas.
Novar. in Schediasm. 17. 76.
Plutarcho.
Apoph. Lacon.

28. Civitas, sine mœnibus in locis spatiosis extructa, epigraphen sustinet; **ADAPERTA RAPI- NIS.** Nimirum familia locuples omnium insidias ac rapinas patitur. S. Joannes Chrysostomus præsentis argumenti rationem subministrans, *Dives,* inquit, *nihil aliud mihi esse videtur, quàm civitas absque muris in agro sita, & undique insidiantibus exposita.*

Dives.
S. Jo. Chry.
Hom. 13. in Act. Apost.

29. Complures personæ intra eandem civitatem uniuntur: unde etiam *civitas* quasi *civium unitas* dicitur, quæ commune suum præsidium in omnes derivat. Certè Cainus, ut timori suo non nihil consuleret, omnemque exterorum assultum evitaret, primus civitatem extruxit. Unde civitatem hoc epigrammate afficies; **MUNIT, ET UNIT.** Ita sanè Religiosi, ejusdem concordia beneficio, & uniuntur & muniuntur. Præclare S. Basilii; *Ubi unanimis consensus charitatis viget, acerrimum fit bellum adversus hostes Dei & animarum. Hujusmodi enim congregatio verè dicitur, Terribilis ut castrorum acies ordinata.* Emblematis mentem hoc poemate explicat D. Carducius;

Gen. 4
Concordia.

*Cives urbs unit, junctoque ex fœdere munit:
Fortior est etenim vis sociata virum.
Pectora dum pariter sociat sacrata Tonanti
Religio; quidni munit in Baratrum?*

S. Basil. Cap.
Monast. 19

30. Civitas, in Urbis Romanæ formam delincata, epigraphen præfert; **CIVEM ESSE JUVABIT.** Magni enim nominis, gloria, & utilitatis olim fuit, inter cives Romanos recenseri. Id ipsum per omnia de illo dixeris, qui civem fidei Romano-Catholicæ agit. Cæterùm Maria Virgo rectè in Sacris Litteris cognominatur *Civitas refugium,* & *Urbis fortitudinis;* Et à S. Gregorio Neocæsariensi, *Civitas animata, de qua dicebat Propheta; Gloriosa dicta sunt de te civitas Dei;* quippe quod Civem esse Marianum longè plus gloria conferat, quàm unquam alias Roma suis civibus. Interpres Emblematis P. Jacobus Masenius canit;

Eccl. 1.

Mariæ.
Num. 7.
Isa 26
Greg. 19.
Orat. 31a
Annu.

*Magna fuit quondam Romani gloria civis;
Nunc major fuerit, si Marianus erit.*

COLUMNA.

Cap. V.

31. **G**emina Herculis columna, cum lemmate; **NON PLUS ULTRA,** auctore Domino

mino Marino atrocissimos Christi flagellati dolores significat; sicut; enim Hercules post multos superatos agones geminam illam columnam, veluti laboris sui trophæum, ad maris fines statuit; ita Christus columnam illam, in qua flagellatus est, ad dolorum ac sanguinis sui mare collocavit; uti prolixius explicat sequenti poemate Italico;

*Di trofeo; in trofeo,
Dopo lungo solcar le torbid onde
Il vincitor d' anteo,
Giunto d' Esperia in su l' estreme sponde
In due colonne alpine
Pose dei rischi l' ultimo confine.
E' l' mar de suoi dolori
Varcando il domator de monstri averni
Esponde a i nostri cori
Colonna cinta di tormenti, e schèrni;
Pur com' altrui dir voglia;
Piu' oltro non s' avvanza humana doglia.*

Christus flagellatus
D. Marin.
p. 3. Tyræ.

nulla res illum minorem facit, nil illi coruin, quæ ferenda sunt displicet: quidquid cadere in hominem potest, in se cecidisse non queritur: vires suas novit, vincit virute fortunam. Hanc iconem felici calamo describens meus D. Carducius, sequentes Jambos statuit;

*Orbes rotentur undequaque Calitum;
Ex legibus volvantur Astra cursibus:
Umbra columnæ volvitur tantum suâ.
Isthac imago Cordis est Heroici.
Susdeque vergat Axis, astra convolent?
Interritum spectabitur fortis Decus.
Torquetur Umbra Herois, haud Heros dolet:
Procella nempe adversa solum umbratiles
Vel dignitates amover, vel principum
Volvit favores, aut Opum turbat jubur,
Aut corporis volatiles vires fugat:
Immobilem ast Herois haud mentem quatit &c.*

S. Joseph.
And Tira-
quell Leg. 1.
Connub.

Eodem Emblemate, nî fallor, peculiarem S. Josephi dignitatem opportunè describes, qui geminâ prerogativâ in Mariæ Virginis Sponsam, & Christi Nutritium electus, ulteriore honoris gradu insigniri non potuisset. Et quidem quia non tantum è Juri Civilis præscripto *Viri uxoris imperantio: uxores viri obediunt*; verum etiam, quod S. P. Augustinus testatur; *famina viro subjecta est lege natura*; sanctissimum illum Sponsam jure Virginis Mariæ caput ac superiorem cognominaveris; ut adeo optimè de illò pronuntiet Joannes Gerson Cancellarius Parisiensis; *O miranda prorsus, Joseph sublimitas tua, ô dignitas incomparabilis, ut Mater Dei, Regina Cæli, Domina mundi, appellare te Dominum non indignum judicaverit. Quantum verò Christus eidem, ut Parenti suo, honorem & obedientiam detulerit, Poeta non ineruditus explicat;*

*Cuncta Deo parent; Joseph tua gloria crescit;
Crescit honos; paret nam Deus ipse tibi.*

S. Aug.

Jo. Gerson.
serm. de
Nat. Virg.

34. D. Aresius sublimem Deiparæ virginitatem ac fecunditatem Emblemate significaturus, duas columnas statuit, cum lemmate; **ULTRA OMNES.** S. Bernardus utranque celsissimam hanc prerogativam examinans, ait; *Si in ea laudâ vero virginitatem, mihi multe virginis post eam videntur offerri. Si humilitatem prædicâ vero, inveniuntur forte, vel pauci, qui docente filio ejus, mites facti sunt & humiles corde. Si magnificare volucro misericordie ejus multitudinem, sunt aliqui misericordie viri etiam & mulieres. Unum est, in quo nec primam similem visa est, nec habere sequentem, gaudis matris habens cum virginitatis honore. Maria privilegium est, non dabitur alteri: singularare est, sed continuo etiam indicibile invenitur.*

Mariæ fecunda virginitas.
S. Bern. serm.
4 de Assump.

35. Quantum conscientia bona & erecta in humano corde possit; è stante columna conjicies, quæ hanc epigraphen præfert, **OMNE PONDUS ERRECTA.** Vel ut Lucarino placet; **RECTITUDE ROBUR.** Opportunè Lipsius; *Quamvis imbellis frons, magnâ conscientia sustentatur.* Et S. Gregorius Papa; *Habet justus quasi arcem quamdam fortitudinis, simplicitatem suam.*

Innocentia roborata.
Lips. Cem.
ad Belg.
ep. 3.
S. Greg. 173.
Moral. c. 12.

Profectus.

32. Carolus V. Symboli loco geminas columnas habuit, addito lemmate, **PLUS ULTRA.** Seu ut aliis placet; **NON HIC ULTIMA.** Grandia ac nova rerum incrementa hoc symbolo significabis. Baptista Pitonus canit;

*Ercole al fin de sue fatiche tante;
Del nostro mar sopra gl' estremi lidi
Due colonne piantò; peche piu' avante
Di scerger legno alcun nocchier non fidi.
Carlo, che di gran fatti, e d' opre tante
Vense gli amichi, ed i moderni gridi
Passò piu' oltre: el suo valor profondo
Ritrovò nove terre, e novo Mondo.*

Agap. Epist.
Paran. n. 72.

Agapitus Justiniano Imperatori assiduos illos progressus persuasurus, studet, inquit, semper, invictissime Imperator, ut sicuti scalas qui scandunt, non prius desistunt, aut ad superiora ferri desunt, quam ad supremum perveniant gradum: ita tu quoque jugiter honestorum ascensum continuato: sic fiet, ut cælesti quoque regni fructum aliquando percipias.

33. Columna, solaribus radiis è latere percussa, inscriptionem sustinet; **TANTUM VOLVITUR UMBRA.** Ita imperterritum ac constans hominis pectus inter diversos fortunæ vultus, amicorum potentium fugam, ipsoque ruente cælo, exteriores quidem divitiarum & honorum umbras immutare potest, at animo semper firmo ac inconcusso persistit. Seneca; *Magnanimus stat rectus sub quolibet ponderes,*

Constantia,

Senec. ep. 72

36. Idem Lucarinus columnam figuravit, quæ è spirante vento humectata, ac guttulis undiq; perfusa, epigraphen tulit; **GEMIT SPIRITU.** Pœnitentem aut dolentem animam hæc imago spectat; qualem Magdalena demonstravit, quando instar columnæ stans, cernebatur, & instar columnæ plangentis, lachrymis cæpit rigare pedes ejus. Vel certè Dei servum hoc Emblemate insignies, qui à Spiritu Sancto calefactus, in lachrymas ob proximi sui salutem tenerrimas dissolvitur. S. Joannes Chrysostomus in illa D. Pauli verba commentatus, *Ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus;* ait; *Non quod spiritus gerneret, sed quod viri spirituales, qui habent dona spiritus, pro propinquis orantes, & supplicationes offerentes, hoc facerent cum compunctione & gemitibus &c.* In eandem rem mirificè faciunt Vatis Regii voces; *Flat it spiritus ejus, & fluent aquæ;* quibus Franciscus Titelmanus hanc paraphrasim subjungit; *Flat in Ecclesia Spiritus ille Sanctus à Patre atque Filio missus, per influxum & largitionem donorum suorum in cordibus fidelium. Et quocumque pervenerit benignus flatus ejus, fluunt, copioseque scaturiunt in eis aquæ vive salientes in vitam æternam, aquas lachrymarum excurrentes de saxosis cordibus pœnitentium.*

Pœnitens.
Luc. 7. 38.
Magdalena.
Servus Dei

S. Jo. Chrys.
in Ps. 41.
Rom. 7. 25.

Ps. 147. 18.
Franc. Titelm.
in hanc loc.

37. Doctor illuminatus, in Academia Expergefactorum Pistoriensium, se ipsum columnæ symbolo figuravit, quæ è latere solum, utpote universale illius Academiæ insigne, respiciebat; cum lemmate, **ILLUMINATA IN UMBRAT.** Volebat quippe non sine singulari modestia dicere, se clarissimâ universi-

Virtuosus modestus.

Ingratus. Universitatis illius luce illustratum, intellectum non nisi caligantem ac tenebricosum opponere potuiffic. Ingratos præterea illorum animos hæc imago delineat, qui plurimâ nobilitatis, primogenituræ, divitiarum, cæteræque felicitatis luce à Deo exornati, in vicem nihil aliud, nisi flagitiorum umbras repouunt. De Rubeno suo optimus parens Jacobus dixit. *Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea prior in donis, major in imperio; sed hem ingratum filii animum! post tot ac tanta paternæ benevolentia luminata teterrimas lascivias, incestus, ac publici offendiculi umbras sparfit. Unde mox sequitur; Effusus es sicut aqua, ascendisti cubile patris tui, & maculasti stratum ejus. In hunc locum S. Jo. Chrysostomus; Prius dixit privilegia ei à natura concessa; & dignitatem quam tenebat, quod principium filiorum, & primogenituræ honore clarus sit: & postea voluntatis peccata illius, quasi in aenea columna inscribit. &c.*

Prælatus. 28. Gemina columnarum prærogativa est; quippe quæ simul Architectonicæ MAJESTATI, ET PONDERI deserviunt. Ita præstantes S. Ecclesiæ viri non tantum eidem exornandæ, sed insuper ipsius oncribus ac officiis sustinendis æquos supponunt humeros. S. Joannes Chrysostomus de Prælati diffrens, videre est, inquit, etiam hic multos columnarum instar stare. *Novit enim Ecclesia & homines vocare columnas, non virtute ac robore duntaxat, sed & vetustate quadam &c. Et alibi; Omnia nobis sunt communia. Ubi ergo est, in quo vos excellam, vobis dissimilis? In curis scilicet ac laboribus, sollicitudine, ac dolore, quo vestri gratiâ premor.*

Imperterritus. 39. D. Ascanius Piccolominius columnæ marmoream hoc lemmate insigniit. **FRANGITUR, NON FLECTITUR.** Seu ut aliis in prima persona placet; **FRANGOR, NON FLECTOR.** Generoso ac imperterrito pectore decretum est, vitæ potius, quam magnanimitatis jacturam facere. Cosmas Damianus Hortulanus Canonorum Regularium Abbas super illis Sacri Epithalamii verbis, *Crura ejus columna marmorea, ait, Martyres, scilicet viri innocentissimi heroicâ fortitudine, & invictâ malorum tolerantia, cœca candida & firma columna marmorea, templum Dei, qui ipsemet Christus est, & veritatem fidei Christiana inconcussam fortiter sustentantes, OCCIDI quidem POSSUNT: at verò blanditiis FLECTI, aut voluptate emolliiri, aut minis frangi NON POSSUNT.* Et prior illo S. Gregorius Papa; *Fortes facti sunt Sancti; carnem domant, virtutibus toruscant, spiritum roborant, terrena despiciunt, cælestia appetunt, OCCIDI POSSUNT: FLECTI autem NEQUEUNT.* Cæterum Emblemate illo etiam cor, in peccatis obstinatum, & ad virtutes nullis unquam viribus flectendum, significari potest.

Calamitas illustrat. 40. Columna de dolata, multisque circumiacentibus scalpris, malleis, limis, & reliquis à fabrilis supellectile instructa, epigraphen tenet; **HIS PERFICITUR.** Ita vulnera, inscriptiones, plagæ, aliaque carnis perfectionis incrementum promovent. S. Gregorius Nazianzenus de S. Theodoro Martyre, dum crudeli tortorum manu dilaniabatur, dixit; *Carnifices etiam ipsos accusaret ut contumeliosos, nec totum corpus decorantes, sed aliquid non concisum, prophanumque relinquentes, simul etiam tibiam ostenderet, velut solam unguularum expertem, eosque, ut ne huic quidem pareerent, hortaretur.*

Imperterritus. 41. Animus generosus & imperterritus, quando gravioribus incuratur ærumnis, tantò fortior evadit: haud secus atque columna ab imposito onere stabilitur, & majorem persistendi firmitatem acci-

pit. Unde lemma; **PONDERE FIRMIOR.** Justus Lipsius, *Ut columna, quæ recta stat, imposito magis PONDERE FIRMATUR: sic altæ, rectasque mentes oportet non cedere oneri, sed obniti.* Congruè etiam dixeris, Christianum, calamitatum mole prægravatum, erecto animo ac sine vitii persistere; sublevatum verò, in mille malorum latera vacillare. Præclare Magnus Augustinus; *Quando David sanctus Saulem inimicum patiebatur, quando illius persecutionibus agitabatur, non concupiscit alienam, non adulterat à uxore occidit virum, erat enim in infirmitate tribulationis suæ tantò in Deum intensior, quanto inferior videbatur.*

42. Heroicum ac imperterritum hominis pectus, dum adversantis fortunæ impetu validè arictatur, columnæ non absimilem se probat, quæ ventorum, grandinum ac pluviarum injuriis allisa, epigraphen tenet; **FIRMA, NI FULMINE TACTA.** Solos enim fulminum ictus sibi fatales esse fatetur, cæteroquin semper invicta. Talem se orbi probavit Henricus IV. Magnus cognomine: tametsi enim vastæ Provinciæ Galliæ, primis Europæ Monarchis fæderatæ, de corona & regno contenderent; tametsi insuper à fortunæ egestate, ab impetuosis fæderatorum viribus & malevolorum insidiis gravissimè coarctatus, integro tamen ac magnanimo suo pectore ad eò nunquam excidit, ut trecentis vicibus adversus hostes suos conflictatus, ter etiam super tricesies proprias vires explicatis vexillis cum adversariorum robore conferens, ac trecentas civitates, castella, aliaque munimenta expugnans, tandem sudoris ac sanguinis sui pretio regnum vindicaverit. Neque tamen, quod mireris, inter tot fortunæ machinamenta proiterni unquam potuit, donec tandem à sceleratæ ac parricidalis cujusdam manus fulmine exanimis conciderit: uti prolixè recensent Catarinus Davila, Petrus Matthai, Favianus Strada, alii. Porro homo justus ac magnanimus inter omnes mundi injurias itat erectus, nec quemquam timet, nisi Supremum è Cælo Tonantem Deum. Providè hortatur Magnus Augustinus; *Time Deum, qui super omnes est, & hominem non formidabis.*

43. Quantum detrimenti civitas aut respublica è præstantis cujusdam ministri morte sustineat, P. Certanus columnæ simbolo persuadere nititur; quippe quâ ruente, reliqua superior tota machina concidit. Epigraphen subjunxit; **CORRUET, SI CONCLIDAM.** Plato; *Cum Deus civitati beneficium præstare vult, bonos viros ei producit; cum verò civitati calamitatem immisissurus est, aufert ab ea bonos viros; hisque similitudinem istam, in argumentum nostrum satis opportunam, subjicit; Qui domum parat evertere, prius omnia sustentacula vertit.* Et Philo; *Oremus, ut cœca columna in domo, in humano genere horro justus permaneat ad calamitatum remedium. Nam hoc incolumi, de publicâ salute desperandum non est.* Quamobrem Romani, cum Sanctum Gregorium, postea Pontificem Maximum, à Benedicto Papa in Angliam missum intelligerent, his omninò verbis Pontifici exprobrarunt, *Petrum offendisti, Romam destruxisti, quia Gregorium dimisisti.*

44. Animo grandi è summis negotiis aut ponderosis muneribus nihil unquam difficultatis accrescere, columna demonstrat, quæ superbam quandam fabricam sustentans, epigraphen ab Abbate Certano recepit; **ABSQUE LABORE REGIT.** Vel ut ego subjunxi; **SUSTINET, NEC FATISCIT.** Seneca teste, magnanimi pectoris est proprium, quòd gravissimis machinis humeros nunquam languentes aut fatigatos supponat. *Magnanimus est, qui*

qui omnia rerum diversarum onera, rigida cervice sustollit, qui supra fortunam extat magnanimus, stat re-ctus sub quolibet pondere, nulla illum res minorem facit; nihil eorum, que ferenda sunt, displicet. Facem nobis clarissime prævit Dei Filius. portans omnia verbo virtutis sua. Hunc locum præclare interpretatus meus Hugo Victorinus, Ideò, inquit, verbo potius, quam virtute dicitur omnia portare; ut IN PORTANDO, id est, continendo, & gubernando, & conservando NULLUM LABOREM vel difficultatem intelligatur SUSTINERE.

45. E Senecæ verbis, paulò antè adductis, Magnanimus stat RECTUS SUB quolibet PONDERE; novam gratiosi Emblematis occasionem desumpsi. Columna enim hanc præferat epigraphen; SUB PONDERE RECTA. anima iusta, quantumvis à calamitatum pondere pressa, rectitudinem inflexibilem ac imperterritam conservat. Paulus à Palatio super illa Siracidis verba; firmabitur in illo (id est, sapientia in homine iusto) & non flectetur; ait; Sapientia reddit hominem rectum, ut ille olim creatus erat; & licet omnia temporalia contendant flectere, quem sapientia erigit, non poterunt.

46. In encomium Hieronymi Columnæ Cardinalis, columnam ipsius gentilitiam hoc lemmate insignierunt. FULCIT, ET ORNAT. Enimverò illustrissima hæc familia insigni suâ nobilitate & generoso animo Ecclesiæ Divinæ non tam ornamentum quam patrocinium affert. In Sanctis Martyribus hæc effecta deprehendens S. Chrysostomus, Illos, inquit, non indignum fuerit & columnas, & scopulos, & turres, & candelabra, & tauros simul appellare. Nam Ecclesiam sicut columnæ sustinent, sicut terrores muniunt, & sicut scopuli omnem undarum assultum repulerunt: multam interim ipsi servantes tranquillitatem, sicut luminaria tenebras impietatis discussissent, & sicut tauri, animâ promptitudineque eadem suave Christi jugum traxere. Primasius illam Apocalypsis sententiam interpretatus, Qui viderit, faciam illum columnam in templo Dei; ait, Columna in fabricis & munimini congruit, & decoris sic & mundi victores in Ecclesia eminent munero dignitatis, & portant alios officio charitatis.

47. Columna, se ipsâ consistens, epigraphen tenet; MOLE SUA STAT. Etiam hoc Emblemata insignem Cardinalis Columnæ virtutem loquebatur, cujus majestas ac celsitudo, nullis aliorum beneficiis nixa, sibimet sufficit. Eadem etiam hominis sapientis est felicitas, qui externâ aliorum opæ vix unquam indigus, è propriâ suâ virtute ac sapientia vires recipit cumulas, & ad omnes hostium assultus reprimendos maximè instructas. Seneca; Sapiens se contentus est, sapiens nullâ re indiget.

48. Exodus testatur, Israëlis populo geminam columnam, igneam unam, & è nube alteram, Ducis loco prævisse. Unde utramque illam, emblematis loco figuratam, hoc lemmate notarunt; ALTE- RUTRA MONSTRAT ITER. Mens Emblematis erat, virtutis & gloriæ femitam à Deo vel beneficentiæ ac favorum nube, vel minarum & castigationum igne demonstrari. S. Gregorius; In igne & nube per deserti gradientibus apparet Dominus, quia mentes contemplantium se in hac exilii peregrinatione, etsi aliquando terret de justitia, pavore dejectas erigit blandimento protectionis. Et paulò post; Qui in igne terroris afficitur; in nube etiam dulcedinis exhibetur.

49. In honorem S. Thomæ Aquinatis columnam depinxere, partim igneam, & partim nubeam; addito lemmate, NOCTE, DIEQUE DUCIT. Enimverò doctrinæ suæ radiis non modò cymmerias

hæresum umbras fugat, sed insuper omnem vitiorum humorem in humano pectore temperat, & instar nubis refrigerat. Eodem emblemate D. Marinus directionem illam securissimam demonstrat, quam è sanguinea Servatoris flagellati columna recipimus.

Christus Flagellatus

A popol peregrino,
 Colonna bore di nube, & bor di luce,
 Precorrendo il camino
 Celeste guida, ed infallibil duce
 Rendea per aspre vie
 Luminosa la notte, ombroso il die.
 Ecara, e fide scorta
 Sanguinosa colonna il ciel ne porge,
 Che da via dubbia, e torta
 A sentier dritto, e certo il mondo scorge,
 E d'ogni anima errante
 Volge à buon corso le smarrite piante.

Cæterùm etiam Angelus Tutelariorum, nobis dirigendis diu noctūq; intentus, imaginem illam sibi propriam vendicat. Ad sunt igitur tibi, inquit de Angelis Custodibus S. Bernardus, non modò præsentem tecum, sed etiam pro te adsunt, ut protegant; adsunt, ut proficiant.

Angelus Custos.
 S. Bern. ser. 4
 super illud
 Accesserunt
 ang & c.
 Tho. Aqu.
 Maria
 protectrix
 Novar. Vm-
 br. Virg. n.
 164.

50. Ejusdem D. Thomæ Aquinatis honori columnam igneam statuere; cum lemmate, DUCIT, ET ARCET; quippe qui Sanctus Doctor Catholicis adversus hæreticos propugnaculi & Ducis loco defervit. Aloysius Novarinus geminum hoc munus in Maria Virgine deprehendens, Columna nubis, inquit, Maria, non solum quia protegit & obumbrat ab aestu tentationum & ira Divinæ sed etiam, quia per rectam viam ducit. & c.

51. Sancta fides, inter errorum umbras pretiosum splendorem spargere solita, columnam ignem imitatur, quæ hanc præfert inscriptionem; IN TENEBRIS LUCET. S. Laurentius Justinianus; Fides est viva, fida, & salutaris columna, deducens per desertum mundi hujus, ostendens ipsum esse plenum malitia, ubi sunt omnia vitiosa, omnia lubrica, cuncta operta tenebris.

Fides.
 S. Laur. Inscr.
 de ligno vitæ.
 c. 5.

52. Columna gemina nubis & ignis, epigraphen subjectam habet; LUX NOCTE, AC UMBRA DIE. Maria Virgo à S. Epiphanio benè cognominatur Nubes columna similis, Deum habens, ductrix per desertum. Et à Butcone; Columna ignea his, qui sunt in tenebris, viam demonstrans; Maria enim, geminâ prærogativâ, mentis humanæ tenebras ac vitia dissipat, simulque ætium ac libidinis flammam temperat. In rem nostram canit P. Jacobus Masenius;

Maria V.
 S. Epiphani.
 Orat. de
 Laud. Deip.
 Bue. hymn.
 Græc. p. 123

Facida pergunt gemina ducunt columna;
 Nubila luce præit, lucida nocte præit.
 Instar habet gemina ductrix bonæ Virgo columna,
 Lux tenebras mentis temperat, umbra faces.

53. Inter quinque columnarum genera excellit Corinthia, caquæ ob decentem gracilitatem virgini ab Architectis comparatur. Unde Momense Societatis Jesu Collegium pro solemnî Borgiana apotheci columnam illam hoc lemmate insigniavit; GRACILIS PULCHERRIMA. Enimverò S. Franciscus Borgia tum demùm maximè eruit, quando ex assiduo carnis edomatione ultroriam maciem adeò prodigiosam contraxit, ut de illo in hæc verba scribat P. Petrus Ribadineira; Adolescens obeso admodum & crasso fuit corpore: verùm post assiduis jejuniis ciborumque abstinentia à cœna temperans, adeò se ipse maceravit, ut ventris cutem duplicaret, & toga instar pellem quò vellet referret. Verem esse

Macies.
 S. Franc.
 Borg.

Ribadineir.
 in vit. l. 3.
 c. 18.

divissas

dixisses inanem. In rem præsentem sequens addidere poema ;

Hostis Borgiades sum
Molles inducias ipse negat sibi.
Nunc tergum ferit in fuga,
Nunc se in compedibus plectit inedia;
Setisque horridus asperat
Iras in latus, & sanguine vindicat.
Victor nempe Corinthia
Insistat gracili: nulla venustior.

S. Basil. in Regul. reg. 17

S. Basilium audi, facundum maciei Encomiasten; Uti optimus corporis habitus, & coloris bonitas pugilem à cæteris discernit; sic Christianum à cæteris distinguit macilentia corporis, pallorque deflorescens, qui continentia velut adjunctus est comes, &c.

54. Altissimæ columnæ, dum veluti superbâ dūritie adversus tempestatem incolumes se ostentant, fulmine fortissimo percussæ franguntur atque miserimè dejiuntur. Ex adverso arundo dum tempestatī cedit, dum caput flectit, illæsa ad statum suum, incolumisque mox revertitur. Unde Serenissimus Philotheus Columnam, fulmine diruptam, hoc lemmate notavit, RESISTENDO FRANGOR. Omnino curandum est homini, ne ei resistat, qui & fulmina & omnes vindictæ modos in suâ habet potestate, Deo scilicet, Supremo Numini, ac sevelto superborum omnium vindici, S. P. Augustinus; Anima Christiana semper invigilet in tribulationibus suis sequi voluntatem Domini sui; ne ordinationi Dei resistendo, acquirat sibi gravius iudicium. Et rursus; Sit obedire tibi mihi ambile, & resistere tibi execrabile. Appositè canit emblematis Author ;

Resistere Deo. S. Aug. l. 83. Quest. 9. 79. Idem l. 1. Me. d. 2. c. 7.

Marmore de Pario surgit, frontemque superbam
Obvertit cælo celsa columna suo.
Excipit intrepido vultu nimbofque nivæque,
Et sibi perpetuum destinat alta decus:
Sed forvis ira ferum jaculata è nubibus ignem,
Disjicit audacis robora vasta struis.
Cedite majori, mortales. Fulmina vitat,
Quæ prænium insleclit mollis arundo caput.

55. Columna, Pario superbâ marmore, diu humi jacet, jacendoque perficitur, antequam ad justum erecta usum, insigniori excellentiâ palatium illustret. Unde Serenissimus Philotheus Symboli loco columnam marmoream pinxit, humi jacentem, & artificum malleis percussam, cum lemmate; JACET, DUM PERFICITUR. Etiam tali modo Deus permittit jacere suos, & affligi calamitatibus, ut eos in fide perficiat, & dein ad nominis sui famam sustollat. S. P. Augustinus; Nullus hominum est tantâ justitiâ pradius, cui non sit necessaria tentatio tribulationis, vel ad perficiendam, vel ad confirmandam, vel ad probandam virtutem. Eruditè canit idem Philotheus.

Tribulatio S. Aug. l. 12. cent Faust. c. 20.

Dum jacet in terris, ars ingeniosa columnam
Perficit, atque suis usibus aptat humi.
Postea magnificum fulsit suppositæ theatrum,
Viq; sua celsam sustinet arte domum.
Sic humiles etiam Divina potentia mentes
Paparavit, ac habiles ad meliora facit.
Quid jacet, erigitur: Deus auctor humillima quævis
Perficit, & cælo destinat inde suo.

55. Diversi generis columnæ sunt, nimirum Tuscana, Jonica, Dorica, Corinthia, & Composita; quæ tamen, etsi una sit ignobilior alterâ, unum insigniunt palatium, dum suo quæque loco posita,

suisque destinata usibus, æquo ornamento augent structuræ dignitatem, insigni diversitate præstantem. Unde quinque illas columnas hoc lemmate distinguit serenissimus Philotheus; QUÆQUE SUO DECORA LOCO. Nos quoque, qui non solum diversâ nascendi sorte distinguimur, sed etiam ingenii artisque imparibus gaudemus donis, oportet despiciere neminem, aut proximi nostri virtutes minus expolitis fastidire, si ipsi altioribus excellamus dotibus; cum & illum Deus suo colloca loco, etsi tantis cum muneribus non ornaverit. Etsi ergo pulchriorem, ditioerem, aut sapientioerem aliis te judices, inde tamen alios non contemnas, quia, teste Magno Augustino, Omnes natura in ordine suo gradibus suis pulchra sunt. Et rursus; Singula opera Dei inveniuntur habere laudabiles mensuras, & numeros, & ordines, in suo quoque genere constituta. Idipsum de Ecclesia Catholica, Republica, aut Religioso ordine dixeris, in quibus non minore laude præstat, qui inferius officium, quàm qui superius benè & sedulo administrat; ex his enim singulis ritè administratis constat Rerumpublicarum incrementum & incolumitas. Concinnè canit Philotheus;

Ordo. S. Aug. l. 1. c. 2. Idem de m. cont. Man. l. 1. c. 21. Officiaria.

Multipluci varie splendentes arte columna
Stant que, manent que suo quaque decora loco.
Jones hanc, aliam Doros fecere: sed amba
Non obscura sua nomina gentis habent.
Quaque placet, stat cuique decus, sit gratia cuique;
Nobilis & propria qualibet arte nitet.
Diversi diversa tenent. Sed in ordine quisvis
Ecce suo pulcher, si facienda facit.

D O M U S, ÆDIFICIUM.

Caput V I.

57. Elegans palatium quadrangulum, in amena quadam planitie portis undique referatis exstructum, epigraphen à me recepit; INTRATUR UBIQUE. Ita S Ecclesia quibusvis mundi nationibus sinum ac fores suas patentissimas offert. De hac Regius Prophetes, Ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Ethiopum, hi fuerunt illic. Nam, interprete Ludovico Alcafar, opulentis pariter & egenis, potentibus, & auro, & purpura amictis, nec non nudis Ethiopibus porta referata patefcunt. S. Joannes mysticam illam Hierosolimam graphicè descripturus, ait; Ab oriente porta tres, & ab Aquilone porta tres, & ab austro porta tres, & ab occasu porta tres. In hunc locum S. Ambrosius; Quatuor plagas mundi posuit, ut indicet, penè omnes gentes, quæ inter quatuor plagas mundi continentur, ad Ecclesiam convenisse. Et opportunissimè Magnum illud Ecclesiæ lumen S. P. Augustinus; Quia UBIQUE INTRATUR in illam Civitatem, duodecim porta sunt.

S. Ecclesia. Ps. 86. Lud. Alf. Comm. 2. in e. 21. p. 108. Apoc. 21. S. Ambrosius in hunc. S. Aug. l. 1. Pf. 86.

58. Domus, flammis undique devastata, epigraphen reddit; OPES, NON ANIMUM. Ersilia Cortese de Montibus, sponsa Nepotis Julii III. hoc Emblemate generosam ac imperterritam suam mentem demonstravit, quando palatio suo ab adversariis concremato, facultatibus direptis, aliisque gravissimis violentiis adhibitis, nihil unquam dimovebatur. Cæterum Emblematis Epigraphen Seneca subministrat;

Animum imperterritum. Seneca in Medea 3. 2.

--- Tempori aptari decet;
Fortuna OPES auferre, NON ANIMUM potest.

Bias Philosophus, uti in paradoxis refert Cicero, cum Prieni patriam suam à potenti hoste invadendam ac deprædandam cerneret, cum aliis civibus è fuga salutem quæsitiv. Interrogatus verò, cur è suâ suppellectili, contra aliorum morem, nihil secum auferret? respondit, *Ego verò facio, nam omnia mea mecum porto*; significabat quippe, nihil unquam detrimenti ab adversâ fortunâ sibi accrescere posse, si quidem interioris animi bona fortunæ plagis nec quidquam subjecta essent. Seneca; *Duo quæ pulcherrima sunt, quocumque nos moverimus, sequentur: natura communis, & propria virtus. Id actum est, mihi crede, ab illo, quisquis formator universi sit, ut in alienum arbitrium nisi vilissima quæque non caderent. Quidquid optimum homini est, ad extra humanam potentiam iacet: nec dari, nec eripi potest.*

59. Academici Perseverantes Tarvisii fabricam quandam inchoatam Symboli loco præferunt, quæ in sublime fastigium educenda, copiosam materiem vicinam habet; cum dicto, TARDE, UT SUB-
 Maturitas. LIMIUS. Mature enim ac consultissime tardi sunt, qui litteraria sua ædificia & gloriæ splendorem ad summa honorum fastigia evehere contendunt. Horatius cuivis bono Scriptori illam custandi rationem persuadere nititur;

--- Si quid tamen olim
 Scripseris, in Metu descendat iudicis aures,
 Et Patriis, & nostras: non unquam prematur in annis:
 Membranis intus positus delere licebit,
 Quod non edideris.

Dominus de Casa id probè observatum habuit; quoties enim poetici quidam flores ex ipsius calamo progerminaverant, illos semper in scrinio repositos, aliquot mensium intervallo occultabat, ut eâ cunctandi ratione affectum omnem exuens, illos relegere, ac demum ad summam perfectionem sublevare posset. Verissime dixit Tullius; *Non viribus, non velocitatibus, non celeritatibus corporum res magnæ geruntur, sed consilio. &c.*

60. Alii ædificium quoddam imperfectum delineant, è quo instrumenta omnia ad complendam fabricam suspensa erant; cum lemma, INOPIA INFECTUM. Nimium quantum frequens est, nonnullos, paupertate prohibente, terminos ac profectus intentos assequi non posse. Architæ Philosophi dictum erat; *Sapientem unicum habere incommodum, paupertatem.* Hoc ipsum, Alciato referente, juvenis quidam altum deplorabat;

Ingenio poteram superas volitare per arces,
 Me nisi paupertas invida deprimeret.

Scipio de Cella ore Christus protestatur, res grandes à se perfectum iri, nisi fortuna majorum opes ipsi invidisset.

Ma scarsa stella al suo cortese instinto
 Fè del biondo miral parte ben poca,
 E'l poder suo fu circo scritto e cinto
 Da spera di fortuna angusta e fioca:
 Onde quel buon voler, ch' l' tien sospinto
 E quel nobile ardor, che si affoca
 Par quasi gemma, che s' asconde, e copre,
 Ch' ei non può al bel desio maritar l' opre.

Secund. Et Plinius Secundus; *Expressere tentavi latinè Epigrammata tua; in deterioribus tamen accidit hoc, primum imbecillitate ingenii mei, deinde inopia, ac potius, ut Lucretius ait, hæc egestate patrii sermonis.*

16. Ædificium imperfectum epigraphen sustinet; SURGET OPUS. Hinc disces, humilitatis principia instar fundamenti esse ad ingentem cujusvis fabricæ majestatem erigendam. Testem habeto exce-
 Similitas, Mundi symbol, Picinelli & Aug. Erath. Tom. I.

prione omni majorem S. P. Augustinum; *Magnus esse vis? inquit, à minimo incipe. Cogitas magnam fabricam construere celsitudinis: de fundamento prius cogita humilitatis.* Inde etiam significatur, vitia, tamen si minimis ac debilibus initiis cœpta, gradatim in horrenda monstra excrecere. Seneca; *Ista quantumvis exigua sint, IN MAFUS EXCEDUNT. Nunquam perniciofa servant modum.* Rufus in hanc rem S. P. Augustinus; *Dum homines negligentes in primis despiciunt peccata sua, quia parva sunt, crescentibus minutis peccatis, adduntur etiam crimina, & cumulum faciunt.*

62. Ædificium, ab igne devastatum, undique fastiscens, & jam jam ruinam minitans epigraphen à me recepit; SURGET IN MELIUS. Emblematis hujus materiem Seneca subministrat, ubi de quodam Lugdunensis Colonia incendio ita philosophatur; *Fortasse consumpta est, ut in MELIUS excitaretur. Sæpe majori fortuna locum facit injuria, Multa ceciderunt, UT ALTIUS surgerent, ET in MAFUS. Timagines, felicitati urbis inimicus, aiebat, Roma sibi incendia ob hoc unum dolori esse, quòd sciret, meliora resurrectura, quàm arfissent.* Opportuna hæc Sanctorum Martyrum Laurentii, Vincentii Eustachii, Apollonia, aliorumque imago est, quibus flamma instrumenti loco deservit ad vitam hanc transitoriam cum æterna gloria commutandam.

63. Ad exequias Horatii Spinolæ Cardinalis, & Archiepiscopi Genuensis, complura templa, sacella, seminaria aliasque fabricas pinxere; addit epigrammate, EFFICIENDO DEFECI. Summam enim zelosi hujus Pastoris beneficentiam imagine illa testari volebat, qui nullâ aliâ occasione morti succubuit, nisi cum vacillantia templa ad pristinum nitorem restitueret, religiosas fabricas erigeret, & pro cõmuni civitatis ac Diocesis Genuensis bono prima seminarii extruendi fundamenta jaceret. S. P. Augustinus; *Pastores boni sunt, non solum quia sanguinem fuderunt, sed quia pro vobis fuderunt. Non enim effuderunt elatione, sed charitate.* Eodem encomio insignes se probant S. Carolus Borromæus, S. Franciscus Xaverius, S. Philippus Neri, alique sexcenti, qui pro animarum salute ac Dei gloriam nullum alium indefessi laboris sui terminum, nisi mortem, sibi præfixerunt. Cæterum id non inficias i verim, ab hæc icone genuinas Symboli regulas minus sustineri.

64. Fabricatum, maximè verò columbariorum, anguli, aliquot regulis incrustatis muniti solent, ne matres aut ictides lubricam & solidam illam materiem transilire, damnumque columbis inferre queant. Unde D. Carolus Bossus Emblematis hanc gnoman subjunxit; Et LENIORA VETANT. Innuebat videlicet, nobis non tantum à gravibus & lethalibus peccatis, sed etiã à levissimis quibusvis, remoras injici, quò minus ad perfectionis fastigium eluctemur. S. Bern. Lothario Imperatori scribens, *Verendum est inquit, ne minorum neglectus impedimentum sit majorum.* Richardus à S. Victore; *Parva negligentia obscurant animam, & impedimentum faciunt amplioris gratiæ.* Omnium tamen explicatissime in rem præsentem pronuntiat D. Thomas; *Per peccatum veniale retardatur affectus hominis, ne promptè ad Deum feratur.* Et rursus; *Impedimenta spiritualis profectus sunt peccata venialia.*

65. Quendam, longè majore animi, quàm corporis venustate insignè, exterior pulcherrimi cujusdam palatii facies representat; cui hoc lemma præfixum esto. PULCHRIORA LATENT. *Pulchritudo enim optima, teste S. Clemente Alexandrino, primum est pulchritudo animæ.* S. Gregorius

S. Aug. ser. 10 de Verbo Domini.

Peccatum veniale.

Senec. Ep. 85.

S. Aug. ser. 88. de Temp.

Calamitas.

Senec. Ep. 91.

Martyrii.

Moti laborando.

S. Aug. ser. 50. de Verb. Dom. cap. 10.

Peccatum veniale.

S. Bernad. ad Loth. imp. Rich. à S. Vict. o. 35. in Caut.

S. Tho. 3 p. 1. q. 87. arc. 1. in C. & ad. 1.

Pulchritudo interna. S. Clem. Alex. 17. Padag. cap. 11.

S. Greg. Naz.

Orat. 11.

Nazianzenus, de Gorgonia, sorore suâ, refert; cum externos multos, & varios mulierum ornatus cognitos haberet, nullum tamen moribus suis, atque intus condito splendore præstantiorem agnoscebat. Nec aliter Sidonius Apollinaris; Erubescere jam etiam tunc vir seruus, & forma dote placuisse, quippe cui, merito ingenii successisset adamari. &c.

Zelotypus.

Adulator.

Bereor. Dist. Umbra.

Agap. Epist. Paran. n. 22.

Minister bonus a-motus.

S. Io. Chryf. Hom. 10. ad Ephes.

In morte sancti.

Cultus Dei Religio.

66. In Philoponorum Pistoriensium Academia veteris cuiusdam ædificii fragmentum cernitur, cuius tergum, à sole illustratum, epigraphen tenet; **MUTAT MOTIBUS UMBRAS.** Ita Zelotypus in omnes aliorum gressus assiduò intentus, totidem suspicionum umbras producit, quoties illos è loco moveri animadvertit. Adulator quoque verissima heri sui umbra, omnem ipsius nutum studiosissime insequitur. Apprimè Bereorius; *Sicuti umbra se solet conformare corpori, cuius est umbra; ita quod e motu movetur, & eo sistente sistitur: sic Adulator aliis se conformat, & ad eorum conditionem se variat atque mutat.* Et Agapytus Diaconus; *Qui adulari frequenter studet ad ea, quæ arridenti potentibus, corporum imitantes umbras, omnibus ac singulis eorum verbis applaudunt.*

67. Quantum detrimenti ab exauctorato insigni quodam Ministro Republicæ accedat, Abbas Certanus ædificii cuiusdam Emblemate demonstrat, quod tuente unicâ columnâ, mox fatiscit, ac præcipiti ruinâ concidit. Inscriptionem addidit; **DIRUTA CORRUO.** Ad hoc propositum S. Joannes Chryostomus; *Novit enim Ecclesia, & homines vocare columnas, non virtute ac robore duntaxat, sed & vetustate quâdam, plurimum ornatus exhibentes. Cadentibus vero sustentaculis, quorum est, superiora suffulcire, sponte jam, & magnâ promptitudine sequuntur & ipsa suprema.* Etiam pietas, religio, ac Timor Dei, quasdam Republicas aut Imperia, ceu totidem co-

lumnæ, sustinent, ita ut tublatis istis, tota illorum machina evanescat. Seneca;

- - - Ubi non est pudor,

Nec cura juris, sanctitas, pietas, fides,

Instabile regnum est.

Et Iustus Lipsius; *Turbata religio, potuiam turbat.*

68. Emblematis loco ædificium, plurimis columnis nixum, figuravi; ita ut his dirutis, tota fabrica vitium faciat ac collabatur. Epigraphen adjeci istam; **ABSTRACTIS CORRUËT.** Ita qui solis Majorum suorum meritis nititur, omnem cura illorum interitu gloriam perdet, ac propriis viribus destitutus, miserè deprimitur. Juvenalis, quantum memini, in rem præsentem canit;

- - - Miserum est, aliene incumbere fama,

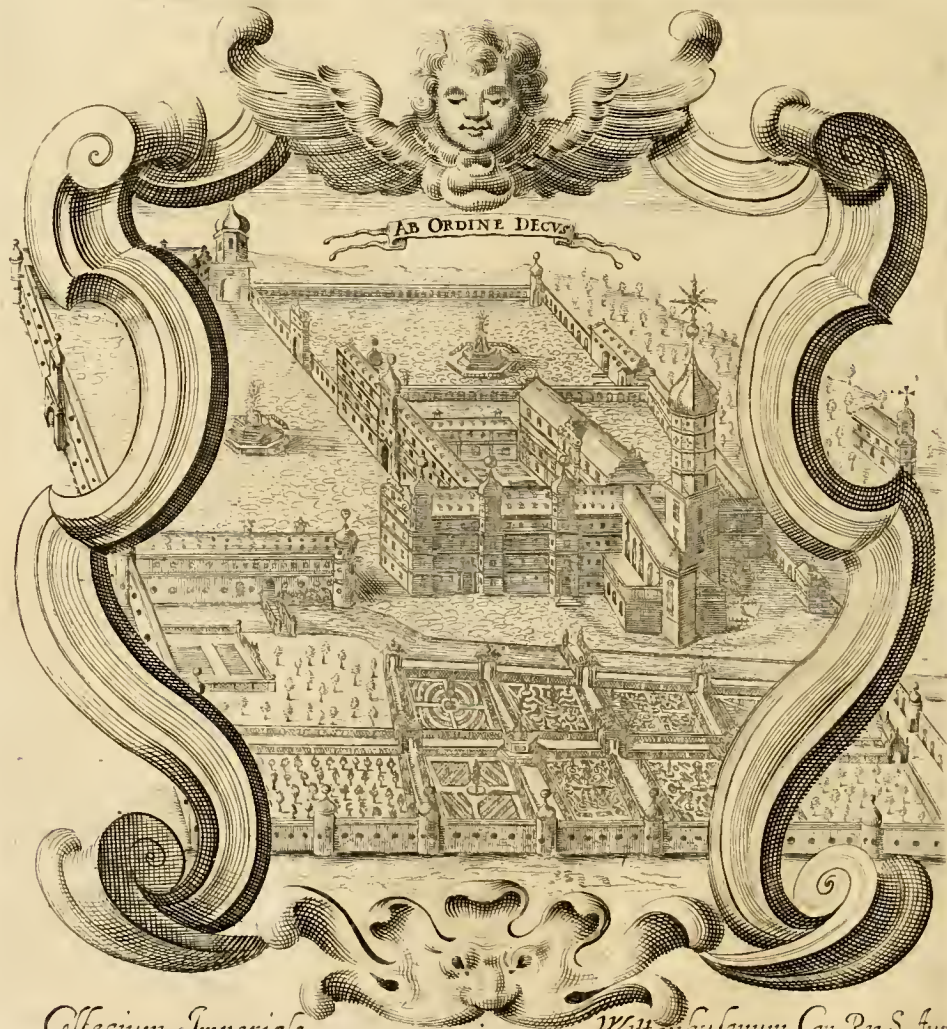
Ne callapsa ruant subduclis recta columnis.

Porro civitates, Religiones, ac Republicas indies cernimus ad occasum vergere, quando hominibus virtuosis ac optimè meritis, ceu totidem fulcris, destituuntur. Verissimum Platonis effatum est; *Cùm Deus civitati beneficium prestare vult, bonos viros ei producit; cùm verò civitati calamitatem immissurus est, auferit ab eâ bonos viros.* Et paulò post; *Qui domum parat evertere, prius omnia sustentacula evertit.*

69. Palatium Regis ornatissimum hoc lemmate spectandum propones; **REGI, NON GREGI.** Anima hominis, ad Dei similitudinem constructa, neminem alium nisi Deum, inquilinum admittit. Maria Virgo, magnificis quibusvis palatiis præclarior, solius Dei dignum fuit habitaculum. Unde à S. Ambrosio genuinè cognominatur. *Aula regalis, soli Deo subacta.* Et à S. Gregorio Neocæsariensi; *Palatium animatum Regis Angelorum.* P. Jacobus Malenius canit;

Vinculauratis Regum palatia muris,

Qua virgo clausi pariete Virgo Deum.

Collegium Imperiale -

Wolt. inhu. lanum Car. Reg. S. Aug.

Senec. in Thyestæ.

Lipsius l. de una r.

Nobilit. emendi. ta.

Juvenal.

Anima.

Maria

S. Ambro. do Instit. Vi. cap. 12.

S. Greg. Dicit. Orat. 2. Annunt.

Ordo.

Theophyl. in
epist. ad Co-
lossens.S. Greg. Naz.
orat. de
nod in disp.
servand.Wetten-
husanum
Collegiū.

70. In Theſibus incis Auguſtiniانو-Philosophicis Symboli loco Imperiale Collegium Wettenhusanum ichnographicè delineari feci; addito lemmate. **AB ORDINE DECUS.** Sicuti enim ædificiis ab ordine & regulari architecturâ, ita etiam Religionibus, Rebus publicis, & communitatibus maximum accedit ab ordine decus. *Sicuti enim, inquit Theophylactus, in acie militari bona ordinis collocatio phalangem firmam efficit, sic & in Ecclesia, quando bonus ordo charitatis fuerit.* Nam, ut bene philosophatur S. Gregorius Nazianzenus, *Ordinis perturbatio in aere fulmina, in terra succensiones, in mari exundationes, in urbibus & familiis bella, in corporibus morbos, in animis peccata quas novas res moliendo introduxit.* &c. Cæterum Imperiale Collegium nostrum ante annos circiter nongentos fundatum, & jam olim ob singularia sua merita ab Honorio III. in specialem Summorum Pontificum protectione, uti & tempore abhinc immemoriali inter imedatos Sacri Romani Imperii status assumptum, triplici ab Ordine suum acquisivit Decus. Primus est Ordo noster Canonicus, per orbem universum diffusus, & in Imperiali Collegio nostro ab ipsa sua origine annis jam circiter nongentis nunquam interruptis vicens; qui Sacer Ordo antiquitate; instituti perfectione; dignitate & excellentiâ; Sanctorum numero; Summorum Pontificum, Cardinalium, & Episcoporum multitudine; Scriptorum & Doctorum copiâ, præcedendi jure, & amplissimis in S. Ecclesiam meritis cæteros sacros Ordines omnes antecellit; uti in Theſium mearum Vedicatorialuculentis testimoniis ac Doctorum suffragiis quoad singula prædicatione demonstravi. Alter Ordo, à quo Imperiali Collegio nostro Decus non postremum accedit, est interior illa vivendi norma, ac Religiosæ disciplinæ observantia, quam inter belli ac egestatis injurias penè collapsam, verbo & exemplo suo per indefessos labores ac vigilias restituit Reverendissimus, Perillustris & Amplissimus Dominus, D. DIONYSIUS, Ex Liberis Baronibus de Rehlingen & Haltenberg meritissimus, & (Virorum Illustrissimorum judicio) incomparabilis Prælati Wettenhusanus; qui huic Imperiali Collegio nostro, funditus à se è pristinis ruderibus extracto, etiam tertium addidit ædificiorum Ordinem, ita omnium parentem oculis & admirationi, ut otiosum existimem imperito calamo explicare id, in quo celebrando tota laborat patria. Ergo ne præfixos Symboli leges excedam, ipsammet Collegii nostri iconem ob oculos tuos, Lector benigne, statuo, simulque æquum tuum appello iudicium, num in Imperiali Collegio nostro major sit ædificiorum elegantia, an verò pulchrior tanti Præsulis animus, cui post Deum soli debetur omne id, quod post ultimas ruinas Wettenhusio accessit incrementum.

FENESTRA.

Cap. VII.

Oratio.

Vran. in
enes. c. 6.

71. **I**Dipsum fenestra domui, quod Solis ex orientis ostium universo mundo præstat; quippe quæ totas ædes transmissio suo lumine instar luciferi recreat. Ut adeo opportuno hoc lemmate illud insignias; **PHOSPHORUS ÆDIS.** Orationem dixeris verissimam animæ nostræ fenestram; cujus beneficio gratiæ Divinæ radii cumulatè nobis affulent. Lyranus super illa Genescos verba; *Fenestrâ in eas facies;* ait, *per quam fenestram oratio devota significatur, quia per eam gratia lumen ingreditur.* Meus Concanonicus D. Carducius Emblematis mentem sequentibus Jambis senariis explicat;

Mundi symbol. Piscinellæ & Aug. Erasth. Tom. II.

*Exeat patens fenestra Phosphorus domus,
Ut stella, lucem deferens, est Lucifer.
Oratio quidni sacrata Numini
Et ipsa corda illuminans sit Phosphorus?*

Prædicatores & Sacerdotes, ceu totidem Ecclesiæ Catholicæ fenestræ, sanctâ fidem & doctrinæ Evangelicæ lucem in populos derivant. Dilucidè id testatur Venerabilis Beda, cui subscribens S. Gregorius, *Fenestra, inquit, Sacerdotes & speculatores sunt, qui in populo fidelium lumen sanctæ prædicationis fundunt.*

Prædicator.

Beda c. 7.
de Templo.S. Greg. Hom.
11. in Ezech.

72. Carducio teste, fenestra cognominari potest **SEMITA LUCIS;** siquidem illius beneficio cœlestibus radiis intra domum patet aditus Maria Virgo, à S. Fulgentio fenestræ cognomen sortita, hanc ideâ sibi propriam vendicat; per illam enim, ceu semitam purissimam, lucis Divinæ splendor intra mundi palatium illapsus est. Affectu in Deiparam maximo S. Petrus Damianus, *Hodie, inquit, nata est Regina mundi, fenestra cœli, janua paradisi, per quam Sol justitia illucit mundo.*

Maria V.

S. Fulg. ser.
de laud. M. V.S. Pet. Dam.
Sermon. 3 de
Nat. M. V.

73. Cœlestis splendor non nisi obice omni remoto, per fenestras in domum transmittitur. Atque adeo fenestra **SINE OBICE LUSTRAT.** Seu ut Carducio placet; **OMNIA LUSTRAT.** Ita hominis Christiani anima sacris zelosi cujusdam Magistri præceptionibus ac doctrinis illustrabitur, nî supernis illis gratiæ Divinæ radiis impedimentum posuerit. *Præoccupatum quippe secularibus desideriis animum, teste S. Bernardo, delectatio sancta declinat, nec misceri poterunt vana veris, aeterna caducis, spiritualia carnalibus, summa imis, ut pariter sapias qua sursum sunt, & qua super terram.* Eruditè Carducius;

Gratia.

S. Bern.
Sermon. 77.

*Non exhibet fenestra lumen aetheris.
Ni sint Domus arcana luci pervia:
Cœli jubar, ne Doctor ingerit sacer,
Reddat scelus si corda luci impervia.*

74. Fenestra transmissio suo lumine domum quidem illustrat, non tamen totam; semper quippe aliquot angulos intra tenebras relinquit. Unde epigraphen subjeci; **NON PLENO LUMINE LUSTRAT.** Opportunè Hier. Lauretus è Sanctorum Patrum suffragio scribit; *Ut fenestra non in totum illuminat; ita Christus non illuminat nunc planè Ecclesiam, sed quantum fidelium saluti sufficit, postmodum illustraturus plenissimè.* Carducius id ipsum è Christi persona in sanctæ fidei virtutem transfert.

Christus.

Lauret. in
Sylv. Alleg.

*Lumine non pleno sedis penetrabilia lustrat;
Exhibet athereum quando fenestra jubar.
Non secus in terris haud pleno munere lucis
Divina Ecclesiam lustrat ab axe fides.
Corda redundanti complet nam lumine Numen,
Dum nitet his cœli non peritura dies.*

His coronidem subjungens Apostolus, *Videmus, inquit, nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem. Quibus verbis, interprete Elia Cretensi, illud significabat, obscuram quandam & exilem nunc nobis scientiam esse, tum autem pleniorè & splendidiorè fore &c.*

1. Cor. 13. 12.
Elia Cret.
in Orat. 1 S.
Greg. Naz.

75. Patet Carducio eruditè observatum est, eadem fenestrâ & luci transitum, & latronibus ingressum concedi. Unde lemma; **LUCIS, FURISQUE VANALGOMINIS FRA.** Ita Fidelis malè cautus, dum virtutis suæ lucem vanâ ambitione ostentat, infernis latronibus amplissimam deprædandi portam aperit. S. Gregorio teste, *Depradari desiderat, qui thesaurum publicè portat.* Carducius in rem nostram canit;

S. Greg. Ho.
11. in Evang.

*Dum sedibus fenestra lumen advehit,
Patens ier pradonibus prabet simul;*

F 2

Vulga-

*Tulgata virtus sic jubar dum parturit,
Kapacitui Tartari exponit decus.*

Propheta
& Prædi-
cator
fidelis.

76. Fenestra radios, è cælo receptos, in domum transmittit purissimos, integerrimos, ac penitus incorruptos. Ut ad eò Carducius appositè subscripserit; INNOXIA LUMINIS HOSPES. Sincerum Prophetam aut Prædicatorem hæc idea describit, qui revelationum lumina, à Deo accepta, citra ullam labem aut defectum in populos effundunt. Graviter Magnus Augustinus; *In doctrina, sacra scriptura auctoritatem debet Episcopus præferre, non secularium litterarum peritiam ostentare. Non enim Episcopi est officium Grammaticam exponere, nec laudes Jovis personent ora Pontificis.* Emblematis explicando hanc poësin subjungit Carducius;

*Disce; fenestra patens innoxia luminis hospes,
Quos recipit radios, hos sine labe refert:
Sic pariter fidus vates, qui lumen Olympi
Ebibit innocuo corde refundit idem.*

Charitas.

77. Regum facti testantur, Salomonem in templo fenestras obliquas posuisse. Potior Interpretum sententia fenestras illas exterius angustas, parte verò interiore latius patentem fuisse explicat: ut ad eò cuiusvis illarum subscripseris; LATIOR INTUS. Ita Dei servus, tametsi exteriore facie charitatem admodum amplam demonstrare debeat, intra cordis tamen ac viscerum penetralia longè magis pateat, necesse est. P. Cornelius à Lapide de Templi Solymæni fenestris discernens, ait; *Sunt introrsum latiores, quia etsi magna latitudo charitatis cerni in eis debet exterius, major intus debet in corde fervere.* S. P. Augustinus; *Exterioris hominis ornamenta, quanto magis appetuntur, tanto sunt interioris majora detrimenta: quando autem minus appetuntur ornamenta exterioris hominis, tanto magis moribus pulchris homo interior adornatur.* Huic proposito sequens tetrastichon subjungere placet;

*Latior interior facies sit sæpè fenestra.
Et magis inde patet, quàm magis ipsa latet.
Fit similis charitas: ardet nam vastior intus,
Quàm flagrat ejusdem splendida flamma foris.*

Maria. V.

78. Fenestra vitrea, à Sole penetrata, epigraphen tenet; CLAUSAM TRANSIT. Propria hæc Mariæ Virginis imago est, cujus clausum ac intemperatum uterum Sol æternus, Christus recens natus, transit; ut ad eò Virgo Deipara à S. Fulgentio benè cognominetur *Fenestra cæli, per quam Deus verum fudit saculis lumen.* Et à S. Chrysostomo; *Fenestra & splendor mundi.* Appositè canit Emblematis Author, P. Masenius;

*Aspicias, ut vitreum radiis penetrantibus orbem
Transmittit rutilas Phæbus ab axe rotas?
Virgo vitræ est, potuit clausam penetrare sub alvâ,
Et nasci salvâ virginitate, Deus.*

FENESTRA FICTA.

79. **F**edium frontibus non rarò fenestris quasdam præfixas cernimus, quæ ad solum splendorem externum, vel ad architecturæ leges observandas coordinatæ, nullam unquam è cælo lucem recipere, vel quidquam luminis in ædes derivare possunt. Proinde fenestris his fictis subscribes; AD SPECIEM. Vel EXTIMA TANTUM. Fictis his fenestris plerisque Aulicos similes dixeris, qui Principem suum apparentibus duntaxat ac simulatis obsequiis demerentur. His obelum infigans Apostolus, ait; *Ad oculum servant, quasi hominibus placentes.* Venerabilis Virgo Catharina à S.

Apparen-
tia.

Aulicus.

Ephes. 6. 6.

Augustino, Canonica Regularis Ord. S. Augustini, Hospitalaris in Canada sæpius dicere est solita; *Bone Deus! quandoquidem nil aliud sumus, quàm id, quod coram oculis Dei, ut quid aliter coram hominibus apparere optamus? Unde omnem hypocrisis detestata, maximè desiderabat, ut suæ imperfectio- nes cunctis perspectæ essent; vide concinnam ejus vitam à R. D. Joanne Georgio Grueber, Decano ad S. Crucem Augustæ Vindelicorum eruditè conscriptam. Emblematis mentem hoc disticho explicare licet;*

*Ut nitet ad solam speciem depicta fenestra,
Sic oculo servit Principis ambitio.*

Vel etiam isto;

*Ficta fenestra domus ut perficit extima tantum,
Ad speciem officiis fingitur aula suis.*

80. Fenestra cæca, cæcam etiam efficit domum; quippe qui nullam ab ea lucem participat. Unde lemma; CÆCA CÆCUM, subintellige, *reddidit cubile.* Ita imperitus Magister discipulos imperitos & ignorantiam tenebris excæcatos parturit. Hos Magistros acerbè redarguens Christus, *Va vobis, inquit, Duces cæci. Quia,* subjungit Chrysostomus, *discipuli malo Magistrorum exemplo provocati, eis pejores sunt, præsertim cum ad ea à Magistris verbo velexemplo excitantur.* Opportunissimus in rem nostram Carducius, hos Jambos senarios affert;

*Ut cæca cæcum procreat cubiculum,
Sic inscius Magister inscius parit.*

81. Fenestra naturâ quidem suâ ad cœlestem lucem recipendam coordinata est. At fenestra ficta, quantumvis lucem ambiat, obturata tamen eam pertinaciter rejicit. Unde lemma; QUOD POSTULAT, ARCET. Hanc insaniam etiam in anima nostra reperias, quæ Divinam lucem anxiiis nunquam votis desiderat, at simul eam cordis sui duritie, ceu muro penitus impenetrabili, identidem excludit. S. P. Augustinus; *Si vis esse beatus, esto immaculatus. illud enim omnes, hoc autem pauci volunt, sine quo non pervenitur ad illud, quod omnes volunt.* Et rursus; *Nemo inveniri potest, qui beatus esse non velit. Sed ô si homines quomodo desiderant mercedem, sic opus mercedis non recusarent!* Denuò meus Carducius;

*Fenestra ficta quod petit lumen fugat:
Cæli jubar cor postulat, fugat rigens.*

F O R N A X.

Cap. VIII.

82. **F**ornacem carbonariam, terrâ coopertam, hoc Plinii lemmate distingues; FORTIORI UT IGNE CALESCANT. Academia Accensorum Lucensium generali hoc Symbolo utitur, eoq; significari potest, jugi mortis memoriâ Divinû amorè vehementer accendi. *Perfecta enim vita, teste S. Greg. est mortis meditatio, quam dum justi sollicitè peragunt, culparum laqueos evadunt.* Certè Deus ad S. Francisci Borgiæ mentem, cœlesti charitate inflammandam, solis cineribus est usus; nam viso Imperatricis cadavere, *sic ejus animam lux ista Divina gratia efficaciter penetravit, ut ab illo usque ad extremum vitæ punctum semper illi illuxerit, nunquam ibi proposita obliviscenti, NEC FERVORES CONCEPTOS MINUENTI.* Uti prolixè testatur P. Petrus Ribadeneira;

D. To. Ge.
Grueber
Brev. vii
n. 12.

Magiste
imperit.

Matt. 23.
S. Chryso.
in hunc

Obstina-
tio.

S. Aug. in
Psal. 118.
Conc. 1.

Idem serm.
14. ex ad.
à Paris. c.

Mortis
medita-
tio.

S. Greg.
12. Moral.

Ribaden.
lib. 1. c. 7
Vita.

83. Cœlestes pluvia, supra accensam fornacem carbonariam versata, ignem aded non extinguunt, ut contra magis succendant. Unde inscriptio; **MAGIS SUCCENDITUR.** Ita anima, devoto lachrymarum imbre irrorata, flammam suas geminat. Explicatissimè Magnus Augustinus; *Ubi fuerint lachryma, ibi spiritualis ignis accenditur.* Insuper homo justus, charitatis Divinæ flammâ exardescens, tamesi totis calamitatum diluviis mundeatur, fervorem tamen suum non remittit, sed accumulatur. Eodem planè argumento Hieronymus Preti immodicum amoris sui affectum exprimit;

*Il foco del mio core piogge non cura,
E frâ l'acqua è maggior non che s'allenti;
Spiri pur Austro: che d'Amor l'arsura
S'infiamma, e cresce à lo spirar de i venti.*

84. Ignis, intra fornacem carbonariam succensus, acterrâ coopertus, epigraphen recepit; **TECTUS MAGIS.** Hinc colliges, amoris aut odii flammam, quò magis absconditam, eò majore ardore ac vehementiore damno invalescere. Seneca;

*- - - Ira que tegitur, nocet,
Professa perdit odia vindicta locum.*

Et Tullius; **TACITAE MAGIS,** & *occulta inimicitia timenda sunt, quam indicta & aperta.* Nicolaus, quem S. Bernardus Abbas à Secretis habuit, dolori suo ignem illum sopitum, & e carcere revivifcentem comparat. *Ignem, qui triste pectus adurit, amplius non abscondam, sed refundam in flammam, scintillasque verborum. Recordor enim etsi non ubi legerim. QUOQUE MAGIS TEGITUR, tanto MAGIS AESTUAT* ignis. *Iste ignis dolor est: dolor utiq; singularis, & dolor meus in conspectu meo semper, dolor summus, & consumens spiritum meum.* &c.

85. Academici Inflammati Mediolanenses generalis Symboli loco fornacem laterariam præferunt, quæ lateres quosdam coctos hoc lemmate loquentes sinit; **IN ÆS VERTIMUR.** Verbis e Jobo mutuatis; *Lapis solutus calore, in as vertitur.* Apostoli, natalibus viles, & animo fragiles, e Spiritu S. igne tantas vires retulerunt, ut muros aheneos credidisses. S. Bernardus; *Manifestum enim fuit, indutos esse virtute ex alto, qui de tanta pusillanimitate spiritus ad tantam devenere constantiam. Non est jam fugere, non est abscondi propter metum Judæorum: constantius modo prædicant, quam delitescerent ante timidius.* &c. Et Tertullianus de Spiritu S. disserens, *Hic est enim, inquit, qui ipsorum animos, menteque firmavit, quo confirmati pro nomine Domini, nec carceres, nec vincula timuerunt: quinimò ipsas sæculi potestates & tormenta calcaverunt, armati jam scilicet per ipsum.*

86. Ignis in fornace accenditur, **NON UT DESTRUAT,** sed ut vi suâ lateres coquat, metalla expurget, aliaque commoda hominibus afferat. Ita malevolorum persecutiones, & calamitatum flammæ instrumenti loco deserviunt, ad humanas mentes non quidem destruendas, sed promovendas. Dilucidè Siracides; *Vasa figuli probat fornax, & homines justos tentatio tribulationis.* Et S. P. Augustinus; *Fornax mundus, palea iniqui, aurum justus, ignis tribulatio, aurifex Deus; quod vult artifex, facio; ubi me ponit, tolero; subeo ego tolerare, novit ille purgare.* &c.

F O R U M. Cap. IX.

87. **FUIT,** qui forum hoc lemmate insigniret; **PATET OMNIBUS.** Ita optimus ac benignissimus Deus omnes intra sinum suum colligendos suavissimis his verbis invitat. *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* Bonus Princeps hanc ideam sibi imitandam ob oculos statuatur, memineritque, se omnium calamitatibus sublevandis publico loco expositum esse. Rudolphus Imperator, cum aliquot pauperes ab audientia suâ per satellites repellere cerneret, mox ad milites conversus, *Per Deum, inquit, finite homines ad me venire. Non enim idè Imperator sum, ut in arcula includar;* uti luculento testimonio affirmat Lipsius. Hoc encomio Paulinus etiam S. Ambrosium celebrat; *Facillimi ad eum aditus, etiam infimis, palam omnibus, eum alloqui cupientibus, Sanctus vir propositus erat, nullus ingredi à janitoribus vetabatur. Omnes ad se venientes benignè excipere, uniuscujusque audire negotia, commodis & opportunitatibus omnium inservire, singulorum levare molestias, & perferre miseras, & infirmitates consuevit.* Eiusdem virtutis hoc nostro ævo quotidianum experimentum dedit Co. Hieronymus Franciscus Miroglus, Episcopus Casalensis, cujus fores, tenuissimis quibusvis hominibus recipiendis, & audiendis, assiduò patebant. Neque affabilitate tantùm & benevolentia contentus, eorum necessitatibus, quantum licuit, manu aded liberali providebat, ut redditus suos episcopales, quamlibet angustos, in egenam plebem erogare nunquam desisteret: quin, & miserimos quosvis ægrotos affectibus ac solatiis aded teneris complexus est, ut instar dulcissimæ matris, assiduò ad eos inviseret. De virtute in rem præsentem pronuntiavit Seneca; *Nulli præclusa est virtus, OMNIBUS PATET, omnes admittit, omnes invitat, ingenuos, libertinos, servos, reges & exules.* &c.

88. Joannes Ferrus forum hoc lemmate afficiendum censuit; **USUI, ET ORNAMENTO.** Quippe quod tam civium commodis, quàm civitatis pompæ & ornamento deservit. Eadem virtutis & Sapientiæ est indoles: utriusque enim beneficio non tantùm plurima commoda in Republicam, sed insuper summa laudis ac bonorum ornamenta in ipsos sapientes aut virtuosos redundant. Tullius; *Ad Republicam plurima veniunt COMMODA, si moderatrix omnium rerum præsto est sapientia: hinc ad ipsos, qui eam adeperunt, LAUS, HONOR, DIGNITAS confluit.*

F U R N U L V S. Caput X.

89. **A**cademici Resoluti Senenses Symboli loco furnulum præferunt, qui, succenso igne, liquores suos e diversis siphunculis exsudabat. Epigraphen adjecere istam; **AB EODEM VARIA.** Illorum hæc idea est, qui vel intellectû scientiis omnibus excultum tenent; vel eruditâ suâ prædicandi methodo auditores omnes exfaturare nôrunt. S. Gregorius; *Doctori veritatis virtus discretionis, ut noverit quibus, quid, quando, quomodo inferat, divinitus ministratur; Non enim una eademque omnibus exhortatio convenit. Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo Doctorum.* Ita quoque e corde nostro, dum amoris igne succenditur, vel omne bonum, vel omne malum scaturit. Præclare S. P. Augustinus; *Ex amore est totum quod bonum est, & totum quod malum est; Unde fons dilectionis intrusaliens, duos rivus infundit; alter est amor mundi, cupiditas; alter est amor Dei, charitas.*

Lachryna.

S. Aug. l. de Alisar. dom. cap. 43.

Iustus affectus.

Amor.

Odium.

Senec. in Medea. Act. 1.

Nicol. Epist. 40.

Job. 23. 2.

Apostoli.

S. Bernard. in. 1. Pent.

Tertull. de Crinis. c. 29.

Calamitas utilis.

Eccl. 27. 6. Aug. in Job. 61.

Bonitas Dei. Mart. 11. 28. Princeps.

Lips. dissert. ad Albert. Austriac.

Paulinus in vita.

Charitativus.

Virtus.

Senec. lib. 3e de Beneficiis cap. 18.

Virtus.

Cicer. lib. 1 de Invent.

Prædicator.

S. Greg. l. 30, Moral. c. 5

Cor humanum.

S. Aug. l. de Subst. amoris Tom. 4.

LABYRINTHVS.

Caput XI.

90. Dominus Aresius Labyrinthum figuravit, qui diversis viarum anfractibus initio aliquid voluptatis afferre solitus, paulò post miserum viatorem fallit, ejusque mentem intricat. Epigraphen subdidit; SPECIES DECIPIT. Genuina hæc fallacis mundi idea est, qui apparentes quasdam delicias ementitus, easdem quantocius in spinas acerrimas convertit. Seneca; *Fallaces sunt rerum species, quibus credimus. Et meus Absalon Abbas; Bonæ ista temporalia speciem nobis ostendunt histrionis, dum suâ pulchritudine pariter & utilitate ad ineptiam nos trahunt lætitiâ, & in defectu suo mentes nostras ad mœstitiam inducunt.*

91. Labyrinthus inscriptionem è D. Paulo mutuat præfert; INVESTIGABILES VIÆ EJUS. Innuit videlicet, Providentiæ Divinæ consilia ac operandi modos creato intellectui penitus esse impervios. Proinde è Cæsarii sententia, conticescat omnis contentio, & motus cogitationum, gaudet enim Divinum illud Numen se simplici fide honorari. Si Divo Chrysoſtomo fidem habeas, illud ipsum Emblemata etiam de ambiguo ac malitioso hæreticorum corde intellexeris. *Audiant, inquit, miseri hæretici. Eorum enim cogitatio labyrintho cœpiam, ac gryphis similis est, nullum usquam finem habens, &c.*

92. Animus irresolutus, & gravissimis calamitatibus implicatus, labyrinthum imitatur; cum lemmate, NON VEGGIO OND' ESCA. Id est, LATET EFFUGIUM. Huic affines sunt voces illæ Paulinæ; *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Animas damnatas hic typus concernit, quæ in infernali labyrintho conclusæ, nullam libertatis rimulam apertam habent. Ibi enim *Non est qui redimat, neque qui salvum faciat. S. Cyprianus; Immortales miseri vivent, incendia & consumptibiles flamma corpus allambent. Omni tormento atrocius desperatio condemnatos affliget; non miserebitur ultra Deus, nullum ibi refrigerium, nullum remedium.*

93. Labyrinthus, in plurimas vias distinctus, epigraphen tenet: UNA SALUTIS. Hinc disces, unicam tantùm salutis semitam patere illam nimirum, quam Sancta Fides Romano-Catholica demonstrat. S. Epiphanius; *Est via regia Sancta Dei Ecclesia, & iter veritatis; unaquaque verò harum (de Hæreticorum sectis loquitur) regia relicta, & ad dexteram aut sinistram inclinatione facta, ubi deinceps se in nimum errorem dederit, distrahetur, &c.*

94. Labyrinthus, non quidem è firmissimis muris, qualis ille Cretensis erat, sed è viridi myrto aut è sulcis obliquè dispositis, ac copioso flore undique respersis, constructus epigraphen monstrat; GRATISSIMUS ERROR. Verbis ex Horatio mutuatis. Nativam hanc libidinis ideam statui: tamen enim illa obscœnis suis blanditiis amantium pedes implicet, ac mentem confundat, nunquam tamen non miseris mortalibus fallacissima arripet. Ad hoc propositum Rabbi David, Novarino teste, observat, in idiomate Hebraico vocem *thangur* simul & errare & fornicari significare. S. Gregorius Nazianzenus peccatoris ore canit;

*Id facio, quod mens mea damnat, & odit,
Obletor que malis.*

95. Labyrinthus, stellam è superiore parte respiciens, hanc pronuntiat epigraphen. HAC DUCE EGREDIAR. Auxilium aut favorem, Majorum

patrocínio acquisitum, hæc imago denotat. Certè SS. Magorum trias, stella duce, è gentiliū errorum labyrintho cluctata est. S. Cæsarius, posteaquam demonstrasset, Angelum stellæ formâ eo tempore comparuisse, ait; *Cultum astris impensum, ad Christum trahens, à multorum Deorum errore mortales reducendo, velut stellam ponit Angelum via adorationis ducem &c.* S. Antonius Paduanus, Mariam Virginem in mortis articulo præsentem intuitus, verissimè dixit, *Hac duce egrediar.*

96. Libidinis consuetudinem homini penitus incluctabilem ac indissolubilem obtingere è labyrintho disces, qui hanc epigraphen præfert; INEXTRICABILIS ERROR. Emblematis construendi ansam Virgilius suppeditat;

*Minotaurus inest, Veneris monumenta nefanda.
Hic labor ille domus & INEXTRICABILIS
ERROR.*

Salomon, testis utique expertissimus, de lascivâ fœmina affirmat, *Omnes, qui ingrediuntur ad eam, non revertentur, nec apprehendent semitas vita.* Unde Magnus Augustinus; *Vincere consuetudinem dura est pugna. Moles imposta sepulchro, ipsa est vis dura consuetudinis, quâ premitur anima; nec resurgere, nec respirare permittitur.*

97. Labyrinthus, exteriore quidem facie venustus, ac primo ingressu amœnus, intuentium oculos mirificè in se convertit: at si penitus illum subiveris, anfractus adèò intricatos reperies, ut egrediendi sollicitudine ac labore plurimum sis fatigandus. Proinde Carolus Rancatus opportunè inscripsit; LABOR INTUS. Verbis ex hoc ipso nomine Labyrinthus desumptis, de quo non nemo cecinit;

*Verum si laboris intus,
Non Labyrinthus erit, sed labor intus erit.*

Verissimos Labyrinthos omnes mundi honores, Prælaturas, & Principatus dixeris: exteriore enim vultu quandam suavitatem mentiuntur, re ipsâ verò molestissimos labores afferunt. Sapientissimè Sineus; *Eum nullum non laborem perferre oportet, & ab omni vita cōmoditate separari; & somni quàm parcissimi, sollicitudinum autem plurimarum esse participem, si quis Regis nomen non immeritò velit obtinere.* S. Damasus Papa, Jacobum de se ipso protestantem contemplatus, *Die noctuque astu urebar & gelu, frugebatque somnus ab oculis meis, ita philosophatur, Si ergò sic laborat & vigilat, qui pascit oves Laban; quanto labori, quantisque vigiliis debet intendere, qui pascit oves Dei?*

98. Idem Rancatus Labyrintho, è diversorum anfractu involucris consito, subscripsit; E NE GLI ORDINI SUOI SE STESSO INTICA. Id est; SE SUIS IMPLICAT AMBAGIBUS. Epigraphen illam Italicam Tassus subministrat hoc poemate;

*Non sia, non sia trà voi temenza alcuna
Invader così grande oste nemica.
Che discorda fra se, mal si raguna
E negli ordini suoi stessa intrica.*

Plerumque fors æqua disponit, ut malitiosi machinatores propriis suis implicentur stratagematis. *Ius enim exigit, sagittas fraudit redire in dolosum verticem sagittantis,* inquit Cassiodorus;

99. Dominicus Gambertus filo, ad labyrinthi ostium suspensio, inscripsit; EXPLICAT ERRORES. Lemmate è Seneca mutuato;

Unanima Coniux, explica errorem, precor.

Hæc icone, admodum fœcundâ, dictamen rationis, Divinam inspirationem, insignem prudentiam, vali-

Voluptas mundi.
Senec. lib. 4.
de benef. c. 34
Absol. Abb.
Serm. 8.

Deus.

S. Cæsarius
in Dial. 3.

Hæreticus.

S. Ioh. Chryſ.
Hom. 2. ad
Rom.

Irresolutus.

Rom. 7. 24.

Damnatus.

Psal. 7. 3.
S. Cypri tract
de Ascens.
Dom.

Fides Catholica.

S. Epiphani.
Hæres. 59.

Horat. l. 2.
Epist. 2.

Libido.

R. David de
Pomis apud
Novarinum
Aqu. Nupe.
num 11. 33.
S. Greg. Naz.

S. Cæsari
Dial. 2.

S. Anton
Pad.

Libido.

Virg. l. 6.
Æn. v. 26

Prov. 2. 19

S. Aug. in
Psal. 30.

Honor
mundanus.

Sineſ Orat
de Regno.

Gen. 31. 4
S. Damas.
Epist. 4.

Tass. Geru
Liber Can
20. stanza.

Author
sui propri
mali.
Cass. lib. 5.
Epist.

Senec. in
Oedip. A. 4.
4. scena 4.

Inspiratio

Confilii.
Aug. in
fal. 39.
Angelus
Iustus.
Job. 22. 3.
Bern. in
r. 40. sup.
Iud. Accessit
unt Angeli
pe.
gratia.
Reg. 2. 6.
Obdientia.
a.
ranc. Rem.
b. 1. de Epig.
reg. l. 6.
nid. v. 29
onfilii.
udentia
ff. p. 2. l. 1.
ff. 9.
30. 15.
entium.
oc. Ep. 16.

validam prædicatoris linguam, sincerum amicum, aut fidum consiliarium significare licet; quippe quorum omnium iuramine anima nostra extra errorum suorum labyrinthos emergere potest. De Christo ait Magnus Augustinus; *Via nostra venit ad homines, invenit errantes, vocavit ad se extra ambulantes.*

100. Fili glomus, ad Labyrinthi fores figuratus, epigraphen reddit; **DUCIT IDEM, REDUCITQUE.** Angelum Tutelarem hæc effigies innuit, qui juniorem Tobiam **DUXIT, ET REDUXIT.** *Cantè ergo ambula, subinfert S. Bernardus, ubi sunt Angeli, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Idem etiam auxilii Divini est ingenium, quod arcanâ vi **DEDUCIT ad inferos ET REDUCIT.** E Patris Francisci Remondi sententia filium illud superiorum directionem, obedientiæ gressu studiosè observatam, demonstrat;

*Quàm benè caca regit filo vestigia Thestis,
Semi virum postquam percussit ense bovem?
Cernis, ut immensis ambagibus antra resolvens
Perplexas, ad iutas exeat ille vias.
Nos procul, heu, patriâ via dividit in via sede,
Et circum semper nos Labyrinthus agit.
At qui Rectorum in tenebris data fila sequetur,
Tutius, edomitis hostibus, astra petet.*

101. P. Leonardus Velli ad Labyrinthi fores filium ligavit, partim explicatum, partim in glomos convolutum; cum lemmate, **DOLOS, AMBAGESQUE RESOLVIT.** Verbis è Virgilio mutuatis;

*Dadalus ipse DOLOS recti, AMBAGESQUE RESOLVIT,
Cæca regens filo vestigia.*

Mens Emblematis erat, quemadmodum Dædalus intricatos Labyrinthi anfractus fili beneficio superavit; ita hominis prudentis consilio omnia nostra negotia, quamlibet ardua, difficultatibus suis exsolvi. Cassiod. *Plurimum laudis juvenes moribus suis applicant, quoties de negotiorum meritis ambigentes, ad peritorum consilia decurrunt.* Opportunissimè tamen Divina gratia, sacra Scriptura, aut Sanctorum exempla Emblemate illo significantur; quippe quæ homini adversus omnes vitiorum insidias viam præeunt facillimam & securissimam.

102. Magnus Gonsalvus Symboli loco Labyrinthum pinxit, in cuius centro Minotaurus excubans, epigraphen ex Isaia desumptam habuit; **IN SILENTIO, ET SPE.** Significabat quippe, Infernalem Minotaurum, aliasque difficultates in huius mundi Labyrintho facilè superatum iri; si geminâ illâ virtute, silentio videlicet, & in Deum fiducia, instructus incesseris. Seneca tæste, *Nihil æquè proderit, quàm quiescere, & minimum cum aliis loqui, & plurimum secum.* In hanc rem oppositè canit Baptista Pittonus;

*De la confusa, ed intricata stanza
Del Labirintho, ove perdeo la vista
Piu d' un, che per schiocchezza, ed ignoranza
Non seppe far, come dovea, partita,
In silentio sovente, ed in speranza
Di magnanimo cor posta è l' uscita;
Che il tacere, e il sperare è di tal sorte.
Che può trar l' huom da ingiuriosa morte.*

MOLENDINUM.
Cap. XII.

103. D. Nicolaus Crassus Molendinum in flumine supra cymbam figuravit; addito

Horatii lemmate, **QUO ME CUNQUE FERET.** Promptam hominis mentem, & in Mœcenatis sui imperia penitus resignatam, hoc Emblemata demonstrat. Epictetus; *Ausim, inquit, in Deum sublatis oculis dicere; utere me ut lubet, & ubi lubet, mente tecum consentio, aquanimus sum, nihil recusò omnium, quæ tibi videbuntur, QUOCUNQUE ME VOLES DUCITO, &c.* S. Gregorius Nazianzenus calamitatibus admodum acerbis excruciat, sese in Divinam providentiam totum dedit. Ipsiusmet verba ita accipe;

*Ergò demissâ supplex cervice potentem
Christe tuam subeo dextram, captivæ que tendo
Brachia; Jus aliis esto, vindictæ que cura.
Nil ego iudicium mundi moror, atque tribunal.
Quocirca me sancta ferat tua, Christe, voluntas;
QUO ME CUNQUE FERET, nullo cum
murmure pergam.*

104. Hominem, ab alterius autoritate pendentem, hydromilæ non absimilem dixeris, quæ tantundem operis conficit, quantum ab aquarum majore vel minore impetu versatur. Unde Hieronymus Aleandro epigraphen subdidit, **AGIT, DUM AGITUR.** Vel ut Academico inter Vivaces Placentinos Inquieto in prima persona placet; **AGO, DUM AGITOR.** Eadem cordis humani est indoles, quod non nisi calamitatum undis compulsus, operari consuevit. S. Gregorius; *Tantò major fiducia mentem roborat, quanto hanc fortior pro veritate angustat afflictio.* David de ignavo Israëlitis populo ait; *Multiplicate sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt.*

105. Rota molaria, undarum impetu versata, à Chlotario I. Galliarum Rege epigraphen cepit; **MENS IMMOTA MANET.** Tametsi verò hæc imago severiores Emblematis regulas minus sustineat, volebat tamen optimus Princeps eâ diffimilitudine inmobilem ac impetertitam cordis sui constantiam significare. Seneca; *VIRTUS libera est, inviolabilis. IMMOTA, inconcussa, sic contra casus indurata, ut nec inclinari quidem, nedum vinci possit.* Eadem omninò ratione, tametsi S. Petri Apostoli lingua ab insolentium Judæorum torrente ad Christum negandum impelleretur, mentem tamen in fide stabilem, ac versus servatorem suum immotam conservavit; uti iteratis vicibus testatur S. Ambrosius, cui etiam hæc Prudentii strophæ accinit;

*Flevit negator denique
Ex ore prolatum nefas:
Cum mens maneret innocens,
Animusque servaret fidem:*

106. Rota molaria lapidem molarem, non nisi à cadentium aquarum impetu volutata, volvit. Cui proinde Carolus Rancatus subscripsit; **VOLVIT, SED VOLVITUR.** Ita homo violentus, agitante ambitione, integras provincias turbare novit. In huius rei exemplum Cajus Marius Bellidux à Seneca affertur; *Cajus Marius, inquit, cum Thestonicos, Cymbricosq; concideret, cum Ingurtham per Africa deserta sequeretur, tot pericula putas appetuisse virtutis instinctu? Marius exercitum, Marius ducebat ambitio; Iste cum omnia concuteret; concutebatur turbinum more, qui rapta CONVOLVUNT, SED ipsi antea VOLVUNTUR.*

107. Lapis molaris superior, seu catillus, supra inferiorem, quem metam nominant, positus, suggestum frumentum non sine inferioris lapidis ope commoluit; Bargalius lemmatis loco hæc Horatii

Obdientia.
Epictetus.

S. Greg. Naz.
Carm. de suis calamitatibus.

Dependentia.

Afflictus.

S. Greg. in Moral.

Psal. 15. 4.

Animus imperterritus.

Senec. lib. quod in sapient. non cadat in injuria cap. 5.

Prud lib Cætheri non Hymn ad Galli cantum.

Ambitiosus.

Senec p 95.

Mutuuum verba subjungit; ALTERIUS ALTERA. Hinc mutuuum quorundam auxilium demonstrare licet. S. Greg. Pap. gemino illo molari saxo tropologicè demonstrat, quantum emolumentum in animas nostras conferant misericordie Divinæ spes, & supremæ Justitiæ timor; aitque, affectus illos, intra pectora nostra conjugatos, summx felicitatis authores esse. *Superior & inferior mola, inquit, spes & timor: spes ad alta subvehit, timor autem cor inferius premit. Una mola sine altera inutiliter habetur. Peccatoris ergo in pectore semper debent & spes & formido conjungi, quia incassum misericordiam sperat, si justitiam non timeat, & incassum metuit, qui non confidit.*

108. Fuit, qui molendino inscriberet, SEMPRE GIRANDO CRUCIA. Id est; CIRCUI-TU JUGI SE TORQUET. Certè avarus ob facultates accumulandas assiduis laboribus fatigatur. Verissimè Horatius;

Crescentem sequitur cura pecuniam.

Avarus.

Horat. l. 6.
Carm. Ode
16.

Et rursus;

Idem ode 24
lib. 3.

----- *Neque fervidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec Borea finitimum latus
Durataque solo nives
Mercatorem abigunt. Horrida callidi
Vincunt aquora navita.*

Ambitio- Id ipsum de Ambitioso pronuntians S. Bernardus, altum exclamat, *O ambitio ambientium crux! Nihil acerbius cruciat, nil molestius inquietat.* Neque alia cordis humani est indoles: *Sicut enim,* eodem Bernardo teste, *molendinum velociter volvitur, & nihil respicit, sed quidquid imponitur molit, si autem nihil apponitur, se ipsum consumit, sic cor meum semper est in motu, & nunquam requiescit, sed sive dormiam, sive vegilem, somnat & cogitat quidquid ei occurrit.* Denique etiam mala conscientia ærumnis nunquam quiescentibus agitur. Experto id credes Exuli Tomitano;

S. Bernard.
lib. 3 de Con-
siderat.

Cor homi-
nis.

S. Bernard.
69. Medit
Conscien-
tia mala.

Ovid. lib. 1.
de Pont. Eleg
2.

--- *Mea perpetuos curarum pectora morsus,
Fine quibus nullo conficiantur, habent.
Nec prius hi mentem stimuli, quàm vita relinquent,
Quique dolet, citius, quàm dolor ipse, cadet.*

109. Lapis molaris, assiduâ suâ revolutione frumentum comminueret solitus, simul etiam se ipsum corrodit & atterit. Unde lemma; DUM TERIT, ATTERITUR. Huic inscriptioni affinia sunt illa Comitis Emmanuclis Thesauri verba, ubi de Samphone, à Philistæis ad molam alligato, ait; *Frugete terendo conteritur.* Militibus hoc Emblemata convenit; dum enim hostium excidio assiduam dant operam, simul proprias vires extenuant. Detractor quoque, alienæ famæ denigrandæ intentus, conscientiam suam offendit, & exultationis propriæ jacturam facit. Joannes de Pina. *Hoc, inquit, in molari lapide videre est, qui immissa grana per molit, & escis reddit utilia, & tamen ipse lapis subinde atteritur. Ergo qui alienam famam comminuit, instar mola se ipsum ledit.*

Miles.
Detractor

Io. de Pinina.
in Ecclesiast.
cap. 5. Esthol.
20. num. 4.

Oratio.
Cass. Coll. 9.
c. 3. Abb. u.
Jans.

110. Lapidum, intra molendinum agitato, inscribes; QUIDQUID INJECERIS, REDDET. Cassiano teste, cor nostrum petreæ instar est, in molendino semper molentis, atqui in arbitrio molitoris est, ut vel triticum molat, vel hordeum, vel legumina, ita ut ipse mola injiciat, ipsa molat. Ita cor hominis molit, versatque continuo, verum penes te est, mi homo, quam materiem molæ tuæ inferas, triticumne an hordeum, avenam, an paleas; quod enim ei imposueris, hoc scilicet reddet. Vis igitur feliciter orare? axis ergo, ut omni interdium custodia

custodias cor tuum, ab ipso siquidem omne malum procedit & bonum. Erat, Cassiano referente, solenne hoc dictum Patrum veterum; *Quales orantes volumus inveniri, tales nos ante orationis tempus preparare debemus; ex precedenti enim statu mens atque animus in supplicatione formatur.* Qualis liquor vasi infunditur, taliter redolebit; & quales herbas in hortu cordis tui plantaveris, talia feminabunt, inquebat D. Bonaventura.

111. Rota molaria, aquarum impetu in gyrum versata, polos suos semper immotos servat. Unde lemma; IMMOTA MOVETUR. Ita animus heroicus, diversis mundi calamitatibus agitatus, semper persistit immobilis, suosque virtutis polos nunquam egreditur. S. Ambr. sententiâ, *Sapiens idem est animo, non minuitur, non augetur rerum mutationibus, nec ut parvulus fluctuat, ut circumferatur omni vento doctrina, sed manet perfectus in Christo, fundatus charitate, radicans fide.*

S. Bonav.
Prof. Reli.
l. 2. c. 58.
Magnat.
mus.

S. Ambr.
ad Simpli

MOLA PNEVMATICA.

112. MOLA pneumatica, cum lemmate, NISPIRET, IMMOTA; personam illam concernit, quæ tantundem operis efficit, quantum aliorum imperiis aut proprio comodo impellitur. Certè anima nostra, nisi gratiæ Divinæ auram prævenientem ac concitantem sentiat, nihil penitus in salutis negotio operari potest. S. Bernardus; *Quærere Deum non potest anima, nisi præveniatur, ut querat.*

Gratia et

S. Berna.
serm. 83.
Cant.

113. Scipio Ammiratus, ut se negotiis penitus immersum, omnemque vitam suam in aliorum servitiis attritam demonstraret, molam alatam seu pneumaticam figuravit; addito Hispano lemmate, EN TRABA JOS MIS HAZIENDAS. Id est, VARIO JACTATUR TURBINE SEMPER. Genuina hæc vitæ humanæ idea est;

Vita hu-
mana.

Nam vivi vario jactantur turbine semper.

Inquebat Alcibiades. Huic concolor Olympiodorus, ait; *Rota accipitur pro nostra hac vita, ob ipsius revolutiones ac motus.* Et posterior illo Justus Lypsius; *Humana omnia, nil nisi jactationes & fluctus, in quibus nihil firmum.*

Olympi.
Eccles. 6.
Lipf. Ca.
Epi. 52.

114. Mola pneumatica, ad recipiendos ventorum impetus ex omni latere instructam, Bargalius hoc lemmate insignivit; QUOCUNQUE FLANTE. Illud hoc Emblemata significat, qui ad operationes, quâvis emergente occasione perficiendas, promptissimum se offert. Illo ipso etiam hominem instabilem demonstrare licet, qui non quidem veræ amicitia nexu, sed tantum proprii comodi causâ amico suo adhærescens, quovis levissimo vento afflâtate invertitur, & à pristino suo affectu præcipitatur Rem paucis complexus Siracides, *Est, inquit, amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis.* Præclare illam adulterini amici volubilitatem describit Magnus August. his omninò verbis; *Amicitia mundialis est plena fraudis atque fallacia: nihil in ea certum, nihil constans, nihil securum, sed cum fortuna mutatur & sequitur marsupium.*

Opera
prompta

Amici
fallus.

Eccles. 6

S. Aug. l. 4.
Amicitia

115. Academici Depressi Utinenses Symboli loco Molendinum pneumaticum præferunt, quod in ima valle collocatum, hunc Dantis versum instar lematis sustinet; NON E' QUA GIUSO OGNI VAPORE SPENTO. Id est; NON DEFICIT IN IMO VAPOR. Innuebant videlicet, personas, natalibus humillimas, non equè semper ingenii donis, cæterarumque virtutum prærogativis destitutas esse; præsertim quod etiam gratiæ Divinæ

Humili-
abund.
gratiis

OFFICINA

Caput. XIII.

Divinæ fluentia in locis humilibus undas f. ciliores ac magis copiosas volvant. Dilucidè Vates Regius; *Qui emittit fontes in convallibus.* Et S. Bernardus super illis Sacri Epithalamii verbis, *Nardus mea dedit odorem suum,* ait, *Bonus humilitatis odor, qui de hac vulleplorationis ascendens, perfusus circumquaque vicinis regionibus, ipsum quoque regium accubitus gratâ suavitate respergit.*

116. Joannes Orozcus Molam, complurium ventorum afflatu concitatam, hoc lemmate notavit; **QUAL MAS, QUAL MENOS.** Id est; **MODUS PLUS, MODUS MINUS.** Dicere volebat, se, instar molendini, diversâ plurium æmulorum vehementiâ, majore minoreve, infestari. Vel certè mens Emblematis erat, terrenæ superbiæ & ambitionis ventos omnibus omninò hominibus; *plus minus prædominari.* Hanc miseriam anxie deplorans S. Bernardus, non sine gemitu exclamat: *O ambitio, ambientium crux, quomodo OMNES TORQUES? omnibus places?* Et Seneca; *Ambitio viritum SINGULOS OCCUPAT.*

117. Molendum pneumaticum, dum operi suo insistit, epigraphicam subjunctam habet; **QUOUSQUE SPIRABIT.** Illum hoc Emblemata demonstrat, qui ad eò severè ab alterius auxilio pendet, ut nec absente illo operari, nec eodem præfente desistere queat. Certè Prophetæ, à Deo afflati, in vaticinia affridua erupuerunt; at Divinâ aurâ non nihil conticescente, mox alto silentio linguas comprimere sunt soliti. Porro amicū falsum molendino pneumatico non absimilem dixeris, qui tantundè movetur, quantum à benefica Mecænatis sui aurâ promotus fuerit: commodis autem illis non nihil subsidentibus, quanto cius omnem operandi industriam abjicit. S. Hieron. *Amici divitum multi, à pauperibus autem etiâ qui videbantur esse, discedunt.* S. P. Augustinus; *Est amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis. Tolle spem quæstus, & statim desinet esse amicus.* Et prior illis Marcus Tullius; *Plerique in rebus humanis bonum non norunt, nisi quod fructuosum sit, & amicos tanquam pecudes eos potissimum diligunt, ex quibus sperant, se maximum fructum esse capturos.*

118. Solius venti vis est, quæ molam mole insignenti movet atque volvit, ut commodum ad generis humani usus præparet frumentum. Quis enim alius aut artificio, aut in manu versaret grande illud pondus, quod in aërem exurgens, solius venti potestati atque imperio se permisit. Unde molæ, à vento agitata, Serenissimus Philotheus subscripsit; **QUIS ALIUS MOVERET?** At certè multò minus fiet, ut debilis & infirmus naturâ homo quidquam laude dignum præstet aut perficiat, nisi validiore illo, & sanctiore Dei Spiritûs Numine afflatus, ad corripiendos virtutis labores moveatur. Neque alia vis est, quæ mortalium animos movere possit, hominemque ipsum, ferocissimum & durissimum animal agitare, ut res præclaras summâ animi integritate, continentia, fortitudine aggrediatur, & felici exitu terminet. *Habemus liberum arbitrium:* inquit Theologorum Apex Augustinus, *sed ipso libero arbitrio quantum possumus, nisi nos adjuvet ille, qui jubet?* Appositè canit Emblematis Author;

*Hac mola, ni ventis fuerit pulsata, quiescit,
Atque nihil prorsus, ni moveatur, agit.
Ut spirat Boreas, ut spirant cælestis aura,
Tunc agit officium, sed mola mota, suavis.
Tuncque adeo vires animis qui sufficit agris,
Spiritus alme, affles Numine corda tuo.
Ut movear, dignas tu cælo suffice vires!
Si cessas, moveat quis mea corda, Deus?*

119. Alcibiades Lucarinus officinam, lignis, ferro, aureis laminis, cæterâque supellectile instructam, hoc lemmate notavit; **JUXTA SUPPOSITUM.** Enimverò ignis, inter cujusvis materiæ naturam studiosè distinguere edoctus, ligna devorat, ferro rubiginem excutit, aurum purgat, aliaque operationes diversissimas exercet. Ita omninò Eucharistica Altaris Divini flamma pro diversâ accumbentium dispositione diversissimas operationes sortitur. Notissimus Doctoris Angelici Rhythmus canit; *Sumunt boni, sumunt mali, forte tamen in æquali, vita vel interitus. Mors est malis, vita bonis; vide parvis sumptionis quàm sit dispar exitus.* Et Menander;

*Princeps Apollo profert lucem
Rerum mensuratam captivi,
Magnam luna, parvam stellis
Luto nunquam, semper adamanti.*

120. Inutilis massa ferrea, intra officinam collocata, epigraphicam tenet, **UTILIOR INDE.** Homines vitiosi & inutiles, dum adversitatum flammis exagitantur, non raro ad optimam frugem revertuntur. *Tale est Numinis ingenium,* inquit S. Basil. Seleucensis, *nequitiam tormentis subjicit, quibus voluntates castigat, sanans interim agritudinem.* Et S. Antiochus; *Dominus, nostro omnium usui consulens, tribulationes infligit, & acrimoniam, asperitatemque urentis cauterii adversum coalescentem morbum admovet, integer ut sit homo, & incolumis.*

121. Officinæ ignis, aquâ aspersus, magis accenditur. Unde lemma; **EXTINGUERE SUETA.** Ita iræ Divinæ ignis incrementa longè maxima fortietur, quando peccatores adversus infinitam Dei misericordiam ingratos offendet. Eadem omninò ratione sanguinis pretiosissimi unda, è Sacris Christi vulneribus ad infernales flammâs extinguentes sparsa, illas adversus obstinatos homines acerrimè concitabit. *Prima enim,* asserente S. Cæsario Arelateni, *erit in reos intoleranda sententia, reverendarum præsentia cicatricum.* Aliis accommodatè ad hanc ideam dicere placet, *lachrymas, à formosa muliere fusas, in mundanorum animis copiosa amoris incendia excitare.* Ad propositam Tassus de Armida canit;

*Mai' l chiaro humor, che da lucenti stille
Sparge ligustri, e rose, in cui discende,
Opra effetto di foco; e n' mille, e mille
Petti serpe celato, e vi s' apprende.
O miracol' d' Amor, che sue faville
Tragge dal pianto, ei cor ne l' acque accende &c.*

122. Officinæ flamma, aquis irrorata, epigraphicam sustinet; **POTIVS AVGETVR. vel; FORTIVS, NON EXTINGVNT.** Ita correctio, quantumvis benigna, si hominem iracundia æstuantem offendat, incendio excitando potius, quàm sopiendo deservit. Appositè S. Joannes Chryf. *Flamma non tantum ligna, & stippa, aliaque ignis alimenta, sed aqua etiam majore impetu jactata, magis, magisque succendit. Ita accidere etiam in ira solet; quidquid aliquis dixerit, continuo pabulum hujus efficietur incendii.* Haud aliter Amoris flamma amantium injuriis non extinguitur, sed excitatur, &, ut expertissimus quispiam dixit, *Amantum injuria redintegratio amoris.* Et alius;

*Fabula, quod jactant, injuria solvit amores;
Namque REDARDESCIT sic MAGIS iste furor.*

Argu-

Sal. 103. 10.
Bernard.
Cant. 1. 11.Ambitio-
as.Bernard.
b. 3 de
considerat.
necl. 3.
1. 1. 6. 2.Depen-
s.amicus
sus.Hier. in ea
Nichea.
Aug. lib.
Amicitia.ero de
amicia.

Carita Dei

Aug. in
138.Euchari-
stia.S. Tho. Aqu.
in Rhyth.Calamitas
juvat.S. Basilus
Seleuc. Or. 4S. Antioch.
Hom. 17.Misericor
dia Dei.S. Cæsar A-
rel. Hom. 27Lachry-
ma scemi-
nex.Tass. Gerisf.
conquist. lib.
5. stanz 45.

Ira.

S. Io Chryf.
Hom. 16. in
Matth.

Amor.

Dolor. Argumento planè eodem Nicolaus, S. Bernardi Ab-
batis Notarius, dolorem suum acerbissimum expli-
cat, qui è lachrymis non modò nihil mitigabatur,
sed contra plurimum incrementi sumplit. *Dolor
meus, inquit, dolor summus, & consumens spiritum
meum; qui LACHRYMIS non minuitur, sed AU-
GETUR, & in ipsam animam sedem furiosus irrumpit.*

Nicolaus
Epist. 40.

Nobilitas.

123. Meus D. Alexander Luzon de Millares in
insigni sua idea Politica Pharmacopolium Symboli
loco expressit, cujus pyxides, oblongâ serie per di-
versa pegmata superbè collocatæ, nihil eorum conti-
nent, quorum titulos præferunt, Lemna addidit;
NIL PRÆTER TITULUM. Opportunè ad
hanc ideam cum S. Petro Damiano pronuntiaverim,
frivolum esse, proavorum jactari titulos ab homine
virtutibus penitus vacuo. Quid refert te regis natum
incunabulis, si infami vitâ omnem denigres originis
regiæ splendorem; si instar vilissimæ teredinis radi-
cem adeo nobilem radas, vities, corrumpas; Satius
est, Horatio teste,

Horas de
Arte Poet.

Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem.

**Christia-
nus.** Porro absonum est, quempiam nobilissimo hominis
Christiani aut Religiosi titulo insignem esse, nisi stu-
deat, nihil à tanti nominis conditione alienum com-
mittere. S. Greg. Naz. cohortatio est; *Tales in omni
vita nos præstemus, quales requirit Christiani nomi-
nis excellentia.* Apprime igitur è D. Ambrosii sen-
tentia cavendum, *Ne sit nomen inane & crimen im-
mane, Deifica professio, & diabolica actio; Religio-
sus amicus, irreligiosus profectus; gradus excelsus &
deformis excessus; ne locutionem simulemus columbi-
nam, & vitam habeamus corvinam; ne perfectionem
monstremus ovinam, & ferocitatem habeamus lupi-
nam.*

Religiosus
S. Greg. Naz.
in Orat. de
Christi Perf.
S. Ambr. ap.
Hug. Card.
in cap. 3. Apo.

124. Cimelia varia, intra officinam proposita,
epigraphen legendam offerunt, **HINC ACCIPE
GRATIS.** Maria Virgo à S. Joanne Damasceno re-
cè cognominatur *Officina bonorum immensorum,
omnem captum superans.* Apud illam enim cumula-
tissimas gratias & auxilia Divina reperire ac impe-
trare licet. Unde P. Jacobus Masenius canit;

*Muneribus quisquis caperis, tantùm accipe gratis,
Quantum Virgo capit, quæ caput una Deum.*

125. Apotheca, omnibus aperta, & in eminenti-
ore vitro serpentem exhibens, epigraphen præfi-
xam habet; **MEDICINAM, ET TOXICA
PRÆBET.** SS. Eucharisticæ hic typus est, in qua,
veluti apertissima apotheca, & vitam & mortem
haurire licet. Richardus à S. Laurentio Mariam
Virginem vocat *Apothecam Christi medici,* quod
Deum genuerit, piis misericordem, malis autem vin-
dicem. Accommodatè canit P. Masenius.

Euchari-
stia.

Maria V.
Rich. à S.
Laur. l. 10.
p. 592.

*Et præbet medicam tibi pharmacopola salutem:
Dat quoque præsentem toxicam certaneci.
Quod lubet acceptes: dedit hinc tibi Virgo parentem,
Ultorem peperit sed simul inde Deum.*

P O N S.

Cap. XIV.

126. **N**icolaus Ponte, Venetiarum Dux, se ip-
sum in gentilitio nobilissimæ familiæ suæ
ponte significaturus, epigraphen subjunxit; **ALIIS
INSERVIENDO CONSUMOR.** Enimverò
tanto Principe dignissimum est, nullum discrimen
pro aliorum incolumitate abnuere. S. Joannes Chry-
sostomus; *Subiectis dare, donare servis, est assuetum*

Principes
beneficus.
S. Io. Chry-
sostomus.
serm. 6. de
Assione.

*donantis indicium: pati pro subjectis, pro servis mori.
insigne est charitatis immensa documentum, singulare
est hoc amoris argumentum.* Accommodatè ad hanc
ideam homines Apostolici, Milites, ac Principum
Ministri se ipsos in aliorum utilitatem eviscerant, &
assiduis laboribus consumunt.

Prædica-
tor.
Miles.

127. Pons, ex ingentibus faxis constructus, ac
grandi cuidam flumini impositus, epigraphen à me
recepit; **MOLE SOLIDATUR.** Enimverò ponti-
um substructioni maxima securitas ac fortitudo ad-
versus quosvis undarum impetus ex operoso illo
pondere accedit. Ita sanè magni ingenii homo vires
tantò præstantiores fortitur, quò majore gravium
negotiorum pondere onustus incesserit. Marinus in
Cardinalis Justiniani laudem canit;

Minister
validus.

Marin. in
Lira. p. 3.

*Non mai di cure tante, e di tanti arme
Ond' il gran Padre gli homeri t'ha carchi
Vacilli punto à sostener le salme
E chi non sa, che sotto i gravi incarchi
Si come si sollevano le palme,
Così vie più si stabiliscono gli archi?*

Porro calamitatum pondus, tametsi animam præ-
gravet, simul tamen antidoti loco deservit, ad quos-
vis tentationum incurfus reprimendos. Orig. *Quid
est, quod quamvis grandes habeat anima profectus,
tamen tentationes ab ea non auferuntur? Unde appa-
ret, quia velut custodia quedam, & munimen, ei ten-
tationes adhibentur.* Veritatis hujus experimentum
in Rege Davide observatum habet Magnus Augu-
stinus; *Quando, inquit, David Sanctus Saulem inimi-
cum pariebatur, quando illius persecutionibus agi-
tabatur, quando per diversa fugiebat, ne in manus ejus
incideret, non concupiscebat alienam, non adulteratâ
uxore occidit virum; erat in infirmitate tribulationis
suatantò in Deum intentior, quanto miserior vide-
batur.*

Calamitas
Orig. Ho-
27. Num.

S. Aug. in
Psal. 50.

128. Pontem hoc lemmate insignivi; **SEPOSI-
TA, seu, DISTANTIA JUNGIT.** Principis Mi-
nistrum hæc idea concernit, qui diversos Monar-
chas saluberrimò fædere conciliat. Amicitia quoque
homines, tametsi remotissimos, in concordiam per-
trahit. Cum primis tamen Mariam Virginem hoc
Emblema spectat, quæ non tantum hominibus
Deum indices conciliat, sed insuper Verbum incarnat-
um terris intra virgineum uterum suum, nexu pro-
fus admirando copulavit. S. Ecclesia de illa canit;
*Virgo Deum & hominem genuit: pacem Deus reddi-
dit, in se reconcilians ima summis.* Christus, quod ter-
ris cælum univerit, à S. Paulino, Episcopo Nolano,
pontis cognomine exornatur; *Pignus habemus in Deo
carnem Christi, qui intervallum istud immensum,
quo à Divinis mortalia disparantur, medio, & inter
utrosq; communi interventu suo, velut quodam (ut
sic dixerim) ponte continuat: ut ejus tramite terrena
Cælestibus conferantur.*

Amicitia

Maria o-
teatrix.
Incarnatio
Verbi.

S. Paulin
Epist. 34

129. Pons, per flumen ad urbem stratus, epigra-
phen tenet; **UT TRANSEAS.** Christus de se ipso
pronuntiavit, *Ego sum via,* Superest ergò, ut hanc
viam ad perfectionem & æternam beatitudinem in-
desessè incedas. S. Ambr. *Christus ait; Ego sum via,
veritas, & vita: Nemo venit ad Patrem, nisi per me.*
*Ingrediamur hanc viam, teneamus veritatem, vi-
tâ sequamur. Via est, quæ perducit; veritas, quæ con-
firmat; vita quæ perseverantibus redditur.* Maria Vir-
go à Buteone cognominatur *Pons, homines traducens
à terra in cælum.* Unde P. Masenius canit;

Ioan. 14.
Christi.
S. Ambr.
Bono m.
cap. 12.

Maria
Buteone
grac. p. 10.

*Tutus ut ad patriam redeas novus hospes arenam,
Ponditur adversis pons tibi stratus aquis.
Vita tua est flumen, vacuus transire pericli
Si cupies, pontis, & tibi Virgo loco.*

PORTA.

P O R T A.

Cap. XV.

130. **B**artholomæus Roffus ad cuiusdam exequias Pottam figuravit, intra quam offea mortis compages, aut etiam sepulchrum cernebatur, cum lemmate; **INGRESSUS, AT NON EGRESSUS.** Tametsi enim omnipotentiae Divinae beneficio aliquot cadavera revixerint, naturae tamen legibus sancitum est, ut nulli hominum extra mortis terminos, quos semel intravimus, gressum revocare liceat. Catullus;

*Soles occidere, & redire possunt.
Nobis cum semel occidit brevis lux,
Nox est perpetuò una dormienda.*

In morte.

Hom. Iliad apud Stob. erm. 119.

Stob. loc. cit.

ascivus.

Prov. 2. 19.

Cor. Ians. hunc loc.

Caelum.

Job. 21. 27.

Aug. in Job. 118.

fatia femer Virgo. zech. 4. 1.

Cypr. Ex. fir. in Symb. post.

Hieron. in Esch. l. 13. p. 44. Ambr. in Hieron.;

Homerus, à Joanne Stobæo adductus, ait; *Obnoxii prædesunt boves: & pingua pecora, & tripodes acquiri possunt, & equorum flavicoma capita. At hominis anima, ut redeat, neque per pradam, nec aliter capi potest, ubi semel emigraverit è vallo dentium.* Et Anacreon, eodem Stobæo teste, *Sepè suspiro, Tartarum metuens; terribilis enim Plutonis est spelunca, & descensus ad ipsam horrendus: nam QUI semel DESCENDIT, REDIRE NON POTEST.* Potrò omnis lascivæ mulieris familiaritas cum mortiferâ illâ portâ conferri potest; siquidem peccus, in obænas ipsius sordes semel devolutum, noanisi ægerrimè ad frugem revertitur, Explicatissimè Sapiens; *Omnes, qui ingrediuntur ad illam, non revertentur.* In hunc locum Cornelius Janfenius, *Non revertentur, inquit, quod implicati meretricis vel adulterinis amoribus, difficulter ab eis resiliant, & quòd ut plurimum non facile respiciant, sive quòd dulcedine voluptatis inescati nolint, sive quòd non possint sese, etiam cum volunt, extricare ab eorum consortio.*

131. Gregorius XIII. Portam sanctam, in Numismatis suis excusam, hoc lemmate insignivit. **NIL COINQUINATUM.** Quisquis enim portam illâ ingreditur, mundissimus sit oportet; meminertitque, Christianis per portam sanctam ad Templum terre stre, sicuti per Cœli portam ad palatium cælestis, perveniendum esse. Enimverò, *Non intrabit in eam aliquid coinquinatum, aut abominationem faciens &c.* Magnus Augustinus super illud Psalmi, *Beati immaculatum via, ait; tanquam diceret scio quid velis: quæris beatitudinem. Si ergò vis esse beatus, esto immaculatus.*

132. Intemeratam Deiparæ virginitatem Emblemate significaturus, Portam clausam figurabis; cum dicto; **NON APERIETUR.** Totam imaginis hujus structuram disertis verbis suppeditat Ezechiel; *Porta, inquit, quæ respiciebat ad orientem, erat clausa. Et dixit Dominus ad me: Porta hæc clausa erit. NON APERIETUR, & vir non transibit per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa.* Atque adeò Deus per portam sigillatam ac clausam progressus est, quando humanis exuviis amictus, è facundo Mariæ utero in hunc orbem prodit, ipsius virginitate in partu & post partum penitus illasâ. S. Cyprianus; *Quid tam evidens dici de consecratione Virginis potuit, Clausa fuit in ea virginitatis porta, per ipsam introivit Dominus Deus Israel, & per ipsam in hunc mundum de utero Virginis processit; & in æternum porta Virginis clausa, servata virginitate permansit.* De eadem Virginali porta proluxè differit S. Hieronymus; & in suis metris D. Ambrosius;

*Sit porta Christi pervia,
Refecta plena gratiâ,
Transiit Rex, & permanet
Clausa ut ut fuit per sæcula.*

133. Qui nunquam, nisi certi quæstus aut emolumentis causâ operari consuevit, ædium suarum portam hoc lemmate notaverit, **JO SON PORTA A CHI PORTA.** seu; **SON APERTA A CHI PORTA.** Id est; **SI AFFERES, TUNC PATEO.** Apposirè Plautus;

*Portitorum simillimæ sunt janua lenonina:
Si affers, tunc patens; si non est quod des, ades non patens.*

Et Ovidius;

*Ipse licet venias Musis comitatus, Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.*

134. Inferorum portam hoc lemmate dignoscendam proposui; **LASCIATE OGNI SPERANZA O VOI CH' ENTRATE.** Id est; **INGRESSUS, NON EGRESSUS.** Idiptum demeretricis domo pronuntiare licet; siquidem D. Augustino teste, pro inferis ponitur domus meretricis. Dilucidè Salomon; *Inclinata est enim ad mortem domus ejus, & ad inferos senitæ ipsius. Omnes, qui ingrediuntur ad eam, non revertentur.* Et de lascivis Oseas; *Non dabunt cogitationes suas, ut revertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationum in medio eorum.*

135. Portam clausam, à validâ quâdam manu pullatam, hoc lemmate notârunt; **NON CUILIBET PULSANTI.** Certè paradisi porta gentilibus, hæreticis, Judæis, otiosis, obstinatis, cæterisque hominum sceleratorum quisquiliis turdam se exhibet, solisque Fidelibus, justis, ac laboriosis aures præbet benignas. Ipsummet Servatorem habeo testem luculentissimum, *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine; intrabit in regnum cælorum, sed qui facit voluntatem Patris mei, qui est in cælis, ipse intrabit in regnum Cælorum.* Omnes enim. subjungit Magnus Augustinus, *beati esse volunt, sed non erunt, nisi illi, qui justis esse voluerint.*

136. Patis portam me vidisse memini, quæ ab interiore suâ parte epigraphen tulit; **AB EXITU INTROITUS.** Nî fallor, opportuno hoc lemmate demonstrare licet, hominem, è mundo egressum, f. l. cissimo beatitudinis ingressu gaudere. Optinè dixit Gilbertus Abbas; *Illud ostium maximè aperitur Jesu, quod alii omnibus negotis clauditur.* Et S. Ambrosius; *Cum renuntiatur improbitatis, statim adscenditur Virtus. EGRESSUS MALITIÆ VIRTUTIS OPERATOR INGRESSUM, eodemque studio, quo crimen excluditur, innocentia copulatur.*

137. Henricus VIII. Rex Angliæ, ferream cataractam symboli loco expressit, quæ ab excubantibus militibus præcipitata, improvissam hostiù irruptionem à civitate reprimebat; cum lemmate, **SECURITAS ALTERA.** Ferrei chlatri, quibus Sanctimoniales à sacri Parthenonis egressu prohibentur, nullam omninò mileriam, sed contrâ plurimum securitatis & patrociniis iis afferunt. Dolor apud Petrarcham conquestus, dixit; *Carcere destitueor. At querelas istas mox infringens Ratio, respondit; Multos periculo instanti, atque hostium manibus carcer eripuit; multis limen carceris pro clypeo fuit; & quod intrasse profuerat, exisse nocuit.* *Lauda Jerusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion,* inquebat David, animam sanctam ad Divinas laudes extimulans. Sed quæ

Usurarius.

Plur. in Asinaria.

Meretrix. S. Aug. serm. 107. de Temp.

Prov. 2. 18.

Osee. 5. 4.

Beatitudo.

Matth 7. 21.

S. Aug. Psal. 32. Conc. 21.

Mori.

Gilib. Abb. serm 44 in Cant. S. Ambr. l. 2. de Abel c. 4.

Sanctimoniales de- fentæ. Petrarcha lib. 2. de Remed. dial. 64.

quæ, obsecro, laudis tam festivæ causa? *Quoniam confortavit seras portarum tuarum.* Ad hoc propositum S. Bernardus; *Lauda & laudes repleta, qui amittuntur vestibus, & inconversibilibus seris clausa sunt portæ tuæ; nullus inimicus intrat, nullus exit amicus.* &c.

138. Ajunt, Hierosolymis portam fuisse parvulam & angustam, quæ *foramen acûs* dicebatur. Hanc transire nequit Camelus, nisi positâ sarcinâ, & submitto poplite. Unde lemma; *EXONERATUS TRANSIBIT.* Gibber Camelus, homo dives & opulentus, variis fortunatum sarcinis onustus; Cæli janua depressa prorsus & angusta est. O Cameli, ô divites, transire vultis? genua submittite, sarcinas deponite. Et en paratos bajulos, qui eas à vobis in se recipiant, en pauperum turbam! Huic saltem aliquid sarcinarum committite, & per portam illam angustissimam, per foramen acûs, concedatur transitus.

Dives.
Eleemosyna.
Marc. 10. 25.
S. Hieron. in Epist.

Dilucidè Servator, *Facilius est, camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei.* S. Hieronymus, *Talis fuit, inquit, sanctæ memoriæ mater tua Paula, fraterque Pammachius, qui per foramen acûs, id est, arctam angustamque viam, quæ ducit ad vitam, transferunt, latamque viam cum sarcinis relinquentes, quæ ducit ad Terrarum, quidquid habebant, in Domini dona portarunt, impletes illud, Redemptio viri propria divitie.*

PYRAMIS. OBELISCVS.

Cap. XVI.

Perfectio. 139. **P**erfectionem quandam excellentem significaturo, Pyramis deserviet, quæ à perpendicularibus radiis solaribus illustrata, nec minimam ex ullâ parte umbram spargit. Epigraphen subscribes; *UMBRÆ NESCIA.* Ita sanè nulla illos invidiæ umbra denigrat, qui supremum gloriæ locum occupant. Plutarchus; *Ut sol si immineat hominis vertici, aut prorsus tollit umbram, aut maximam reddit; sic ingens gloria extinguit invidiam.* Eadem virtutis prærogativa est, quæ omnem vitiorum umbram præsentis suo splendore propulsat. Optimè Tullius; *Sapiens animus nunquam est in vitio, nunquam turgescit, nunquam tumet, nunquam superans astitur.*

Gloria.
Plutarch.
Virtus.
Cicero in Tuscul. 3.

140. Pyramidem, à sole perpendiculari illustratam, nonnemo hoc lemmate insignivit; *COSI' SENZ' OMBRA.* Id est; *SIC EFFUGAT UMBRAM.* Enimverò quisquis præsentem habet Deum, nullis omnino scelestis umbris caligare potest. Rabbini, illam Genesios sententiam interpretati, *Crevit, & mortuus est Ismaël in solitudine, factusque est juvenis sagittarius;* fabulantur, Ismaëlem in solitudine non adedò venantibus, quàm latrocinii studuisse; sed hunc errorem convellens Cardinalis Cajetanus, ita philosophatur; *Si Deus fuit cum eo, ut cum eo fuisse clarissima testatur Scriptura, hinc apparet, nugas esse, quod Ismaël exerceat latrocinia. Si enim Deus erat cum puero, longè erat à latrocinis.*

Præsentia Dei.
Gen 20. 20.
Cajet. in hunc loc.

141. Pyramis, à perpendiculari sole illuminata, lemmatis loco unicum hoc adverbium præfert; *UNDIQUE.* vel ut aliis placet; *ATTINGIT UBIQUE.* Hic observes velim, posteriorem hanc epigraphen omnium propriissimè supra limpidam cristallum scribi, quæ à solari splendore tota & undique pervaditur. Certè sicuti pyramidem aut cristallum solis radii, ita beatos cælestis gloriæ, & æterna gaudia totos ambiunt ac penetrant. S. Anselmus; *Gaudium erit justis intus & intra, gaudium sursum atque deorsum, gaudium circumcirca, ubique gaudium plenum.*

S. Anselm. lib. de similitud. cap. 71.

142. D. Aresius Symboli loco Pyramidem figuravit, quæ à perpendiculari solis aspectu ex omni latere illustrata fuerat; cum lemmate, *TENEBRÆ NON COMPREHENDERUNT.* Verbis è Maria V. S. Joanne mutuatis; *Tenebræ eam non comprehenderunt.* Hoc, uti & tria præcedentia Emblemata, Mariam Virginem, sine labe originariâ conceptam, demonstrant. S. Hieronymus; *B. Virgo, inquit, NUNQUAM fuit IN TENEBRIS, sed semper in luce.*

143. Ægypti Pyramides, basibus suis vastissimæ, sensim ita versus cælum fastigiantur, ut, quâcunque parte eas sol aspexerit, nullas unquam umbras à se diffundant. Testem tanti prodigii habeto Ammianum Marcellinum; *Quarum magnitudo, quoniam in altitudinem nimiam scandens, gracilescit paulatim, umbras quoque mechanicâ ratione consumit.* Et Aufonium;

----- *Quadro cui in fastigia cono Surgit, & ipsa SUAS CONSUMIT Pyramis UMBRAS.*

Unde Emblemata hanc subjunges epigraphicè; *SUAS DEVORAT UMBRAS.* Illius hæc idea est propria, qui nativos suos defectus, & congenita libidinis aut odii vitia in seipso reprimere ac edomare novit. Vel certè, qui virtutum suarum splendore umbras illas omnes extergit, quas vel ab obscuris natalibus, vel à progenitorum vilitate, aut quocunque alio naturæ vitio connexas habuit. Unde monet S. Ambrosius; *Vince naturam diligentiam, exclude corporis somnum. Naturam nobis formare non possumus, possumus diligentiam.* Appositè, ut solet, meus Carducius;

Pyramis, irradiat dum Sol, en de vorat umbras, Sic maculas virtus splendida corde fugat.

144. Obeliscus, ex hypogæo quodam erutus; & in mundi ornamentum erectus, à Carolo Bovio epigraphen recepit; *ERUTUS, ET ERECTUS.* S. Matthæus, ex avaritiæ cæno sublatus, ad dignitatis Apostolicæ fastigium promovit. Saulus, è Synagoga emergens, ad gratiæ legem, non sine totius mundi ornamento, sublatus est. Unde testis sibimet luculentus, *Eripuit nos, inquit, de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum &c.* Quare hominem, Divinâ gratiâ è mortis barathro erutum, rursusque desidiosè torpentem, inclamat S. Chryostomus; *Quid dicit homo? ad regnum vocatus, ad regnum filii Dei, & osci abundantius totus, ac desidum more scalpis ac torpes? &c.*

145. Alcibiades Lucarinus, Magnate quodam defuncto, Pyramidem figuravit, quæ, sole in occasum vergente, omnem suam umbram perdebat. Epigraphen subdit; *ABIT ET UMBRA.* Ipsissimam hanc indolem in falso amico deprehendere licet qui, instar umbræ, tamdiu individuus alteri assistit, donec felicitatis radii ad interitum declinaverint. Nam, S. Isidoro teste, *In prosperitate incerta est amicitia, nescitur enim utrum persona an felicitas diligatur.* Ovidius;

Utque comes radios per solis eunt: bus umbra est; Cùm latet hic pressus nubibus, illa fugit. Mobile sic sequitur fortuna lumina vulgus: Quæ, simul inductâ nube teguntur, abie.

146. D. Hercules Salarolus Abbas nobili Emblemata Pyramidem expressit, quæ supremam partem fulmine quassatam, inferiore penitus illæsâ, præferbat. Lemmatis loco subscripsit; *FORTIORA SUPERSUNT.* Homo, plurimis virtutibus insignis tamen ab adversæ fortunæ, aut temporalium bonorum fulmine jaçturam aliquam sustinere queat, animum tamen semper inconcussum retinet. Seneca; *Sapiens nihil perdere potest: omnia in se reposuit, nihil fortuna credit,*

credit, bona sua in solido habet, contentus viriute, qua foruitis non indiget. Idcoque nec angere, nec minui potest.

147. Imperterritum ac immobilem animum è Pyramidis symbólo dignoscere licet, quæ basi suæ innixa, tametsi vectorum impetu tentetur, nunquam tamen prosternitur. Unde Academici Obstinati Viterbenses illam hoc adverbio, instar lemmatis, exornârunt; FRUSTRA. Respublica, supra Principum suorum prudentiam ac constantiam, ceu basin, stabilita, nullam unquam aliorum injuriam aut perniciem sustinebit, Guido Casonius;

*Non si scuote l' impèrio, è non si move
 Ai fiati au vers di fortuna, quando
 Fermato è sopra un immutabil base
 Di verace costanza.*

Certè Roma, à Carthaginensibus toties concussa, ob Imperatorum suorum prudentiam nunquam corruit, sed oppressa pristinas semper vires recuperavit; donec tandem ab æmula sua Carthagine gloriosum triumphum reduxerit. Sententia Platonis est; *Beatas fore Republicas, si eas vel studiosi sapientie cregerent, vel earum rectores studere sapientia contigisset.*

148. Tametsi Venti superbo ac concitato agmine adversus Pyramidem tumultuentur; illa tamen IMMOTA MANET. Ita sapientis ac generosi hominis peccatis nullo unquam adversantis fortunæ impetu dimoveri se patitur. S. Ambr. *Sapiens idem est animo, non minuitur, non augetur rerum mutationibus, nec ut parvulus fluctuat, vel circumfertur omni vento doctrina, sed manet perfectus in Christo, fundatus in charitate, radicatus fide.* Et Seneca; *Verus, & rebus non artificii, Philosophus in edito stat, admirabilis, celsus, magnitudinis veræ, par sibi in omni statu rerum, sive secundo cursu vita procedit, sive fluctuatur per adversa & difficilia.*

149. Pyramis epigraphen sustinet; DEFICIENTO SUBTILIOR. Illos hæc imago spectat, quibus tantumdem ingenii aut parsimonix accrescit, quantum opibus suis decedit. Insuper avarus, quò magis senescit, eò intellectu ad opes coacervandas callidior acuitur. Omnium tamen propriissimè natura humana Emblemate illo significatur, quæ tantò majore ingenii, sapientix, aut consilii acumine invalescit, quantò provectiore senectute ipsius vires detritæ ac imminutæ fuerint. Guarini poëma vernaculum est;

*Quanto più invecchia l' huomo,
 Diventa più perfetto;
 E se per de bellezza, acquisita senno.*

S. Isidorus; *Senectus multa secum bona affert: quia nos à potentissimis Dominis liberat, voluptatibus imponit modum, libidinis frangit impetus, auget sapientiam, dat maturiora consilia.*

150. Quantumvis sublimi ac glorioso loco resideat virtus, calumniæ tamen nullos non conatus eidem prærodendæ adhibet. Id nonnemo Emblemate significaturus, serpentem pinxit, qui versus Pyramidis cacumen eluctatus, epigraphen tulit; TRAMES NON INVIUS ULLUS. Justus Lypsius; *Ita res est, ubi melior fama surgit, adheret statim altera (scilicet invidia); & ignavi atque ignori tantum ab ea immunes.* Eadem icone demonstratur, nullam dignitatem, quantumvis sublimem, à venenatis curarum aculeis immunem vivere. Horatius;

*Scandit aratas vitiosa naveis
 Cura: nec turmas equitum relinquit.*

Et Virgilius;

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

Quisque suos patitur manes sua quemq, remordet Cura.

151. Emblematis loco Pyramidem statuerunt, quæ solaribus radiis à tergo illustrata, è fronte umbram spargebat, altitudini suæ penitus comensurata. Lemma subjunctum cernebatur; UTRIMQUE SE PRODIT EANDEM. Mens Emblematis erat, sublimia Justorum merita ex illorum humilitate metienda esse, plerumq; enim internæ perfectionis celsitudo humiles illorum sensus, ac propria demissionis umbram exæquat. Hanc mensuram probè edoctus Magnus Augustinus, ait; *Nemo se nostrum dicat majorem vobis esse: erimus majores, si fuerimus humiliores.*

152. Serpens, Pyramidis fastigio implexus, epigraphen tenet; PER ARDUA VIRTUS. Ita nimirum virtutis semitam gressu nequaquam blando aut facili, sed arduo ac laborioso percurrere licet. S. Hieronymo asserente, *Non est dignum, ut inde cingas honorem, unde refugis laborem.* Optimè Ovidius;

Ardua per præcepta gloria vadit iter.

Et Hesiodus;

*Ante virtutem Dei sudorem posuerunt
 Immortales, longa & ardua via ad ipsam.*

153. Ante annos non adè multos in Collegio Patrum Theatinorum ad S. Antonium Mediolani nova Academia cognomen suum à Laboriosis est sortita. Unde etiam universalis Symboli loco pyramidem assumpsit, quæ è terris supra basin suam erigenda, undique funibus, laqueis, trochleis, cæteraque mechanicorum suppellectile cingebatur; cum lemma, POST COLLECTUM ROBUR. Innuebatur videlicet, è maturioris prudentiæ legibus neminè ad ardua negotia accingendum esse, nisi apparatu omnirite disposito. Saul non prius adversus Ammonitas progredi decrevit, nisi trecentis millibus è populo suo conductis. Philistæi, priusquam cladem adversus Israelis populum ulciscerentur, *Congregati sunt ad praliandum contra Israel triginta milliæ virorum, & sex milliæ equitum.* De Juda Machabæo memoratur, quod ad hostè debellandum fuerit progressus, quia *adjuvabant eum fratres ejus, & universi, qui se conjunxerant patri ejus.* Quâ occasione etiam *Congregavit Apollonius gentes, &c.* Sed ne Lectorem multis fatigem, de hoc apparatu ante bellum initum instituto, prolixas ac frequentes videre licet Sacras Litteras, præsertim Librum primum Machabæorum. Providè monet S. Petrus Chrysologus; *Quanto majora timentur esse dispendia, tanto promptior & perfectior debet esse cautela.*

154. Pyramis, non sine ingenti labore erecta, hanc ab Academico Attento inscriptionem recepit; JUVAT INDULGERE LABORI. Enimvero nobis in sublimi evhendendis, præter laborem, nullam aliud potentius instrumentum suppetit. In hanc rem opportunè meus Carducius;

*Pondus ut assurgat, juvat indulgere labori:
 Legit ad Superos terrea corda labor.*

Emblemati præcepto bos, priusquam in sacrificium offerretur, ad ostium tabernaculi adduci debuit; quo ritu, ut Petrus Blesensis interpretatur, significare voluit Deus, quod, *qui laborant in agro Dominica cultura, libere possunt cælestè tabernaculum introire.*

155. Animum, gloriæ cupidum, è Pyramidis symbólo deprehendere licet, quæ etiamnum supra funes recurrit

Humilitas commensuratur virtuti.

S. Aug. in Psal. 146.

Virtus.

S. Hieron. in Epist. Ovidi lib. 4. Trist. Eleg. 3.

Prudentia

1. Reg. 11.
 1. Reg. 13. 5.

1. Mach. 3. 2.

Ibid. c. 5. v. 10.

S. Pet. Chrys.

Labor uti nobis in sublimi evhendendis, præter laborem, nullam aliud potentius instrumentum suppetit. In hanc rem opportunè meus Carducius;

Pet. Bles. Ep. 9. in Le vit. 130

Desideriū.

recumbens, è terra in sublime erigi peti; cum lem-
mate, SIDERA VERTICE. Verbis ex Horatio
sumptis;

Sublimi feriam sidera vertice.

P. Aug. ser.
49 de Temp.
cap. 10.

Illius etiam hæc imago est propria, qui paupertate
aut morbo oppressus, affectibus suis ad cælum sus-
pirare nunquam intermitit. S.P. Augustinus; *To-
tum nunc desiderium nostrum non sit, nisi in cælum.* Et
Carducius;

*Pyramis elato ceu vertice sidera poscit;
Mens ita suspirans aetheris alta petit.*

Publico sa-
tisfacere
difficile est

Virgil l. 6.
Æneid.
v. 128.

156. Academicus Cogitabundus Symboli loco
Pyramidem figuravit, cui funes injecti, omnesque
machinæ ad eam erigendam admotæ erant; cum lem-
mate, **QUEST' E' L' IMPRESA.** Id est; **HOC
ARDUUM OPUS.** Dicere forsitan voluit, in elab-
orandis nostris compositionibus non tantum diffi-
cultatis haberi, quantum in eo, ut illæ in orbis con-
spectum promotæ, plausum ferant, & prudentum
iudicio absolvantur. Eò, ni fallor, collineant hæ Vir-
gilio voces;

*--- Superasque evadere ad auras,
Hoc opus, hic labor.*

Salus pec-
catorum.
opus
grande.

Quòd si mihi liceat iconem ad mores transferre, op-
portunè dixerim, peccatorum salutem negotium esse
omnium difficillimum ac operosissimum. Argu-
mento explicando sequens poemata vernaculum sub-
ficere placuit.

*Il ferir co' i scarpelli
Er addoppiar i colpi de i martelli
Sovra un alma indurata, e vitiosa,
Questa non è gran cosa.
Ma il solleva al Ciell' empia rubella,
Ch' al centro de le colpe è ogn' hor prafesta
Questa è una grande impresa.*

Confuc-
iudo.
S Greg Hom.
31. in Evang

Denique hominè, vitii alicujus consuetudini im-
mersum, ad contrariam virtutem erigi, maximæ mo-
lis opus est. S. Gregorius Papa; *Usitata culpa obligat
mentem, ut nequaquam surgere possit ad rectitudi-
nem: conatur, & labitur: quia ubi dissonie perstitit,
ibi & quum noluerit, coacta cadit.*

157. Pyramidem, in planitie jacentem, ac mediâ
parte elaboratam, Academicus Incipiens hoc lem-
mate dignoscendam proposuit; **DIMIDIUM
FACTI.** Nimirum illud Poetæ pentametron in-
nuens;

Dimidium facti, quò benè capis, habet.

Guar. P. F.
Act. 1. sc. 1.

Huic accinit Baptista Guarinus;

Ch' ben comincia, hà la metà del' opra.

Val. Max.
Proleg. lib. 1.

In hominis spiritali structura rem penè confectam
habet, qui diem vel negotium à Deo exorsus est. Id
quod etiam, Valerio Maximo teste, Ethnicis per-
spectum erat; *Prisci Oratores, inquit, ab Jove optimo
Maximo benè orsi sunt, excellentissimi Vates à Numi-
ne aliquo principia traxerunt.*

Perleve-
rare.

S. Bernard.
Epist. 129.

158. Academicus sollicitus, indefessam sitam indu-
striam Emblemate significaturus, Pyramidem ex-
pressit, quæ sub artificis manibus elaborata ac expo-
lita, inscriptionem habuit; **DONEC ABSOL-
VAM.** Enimverò laus ac præmium iis duntaxat pen-
duntur, qui non tantum primam operi admovère
manum, sed insuper illud non sine assiduo studio ad
finem perduxerunt. S. Bern. *Absque perseverantia,
nec qui pugnat, victoriam, nec palmam victor conse-
quitur. Tolle perseverantiam, nec obsequium merce-*

*dem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem forti-
tudo. Sola est, cur æternitas reddatur, vel potius, qua
æternitati hominem reddit.* S.P. Aug. in rem nostram
opportunè observat, quod Christus, mundi redi-
mendi causâ, in Cruce constans perstiterit, quan-
tumvis Pharisei liberum ex illa descensum assiduo
suaserint. *Non est præmium in inchoatione, sed in con-
summatione. Non datur denarius incipientibus, sed fi-
nientibus; & corona non currentibus, sed pervenienti-
bus. Inchoa igitur pœnitentiam & consumma, ut ad
crucem, sicut Christus, sicut Lætro curras ad pœnitenti-
am; non descendas de Cruce, ut salutem consequaris
perseverantiâ.*

S Aug. ser.
de Passion

159. Tanta est Pyramidis majestas, ut etiam hu-
mi prostrata, maximi æstimetur. Unde lemma; **ET
STRATA DECOREM.** Judas Machabæus, in Virtus d
bello occisus, Samson collapsio templo oppressus; pressa.
Ignatius leonum dentibus comminutus; alique si-
miles, existimationem ac dignitatem suam etiam in-
ter ruinas illæsam conservarunt. *Esce!* inquit Magnus
Augustinus; *non solum non contemnantur, verum eti-
am magnis honoribus præferuntur Martyres Dei.* Em-
blematem mentem his Jambis explicat Cardu-
cius;

*Moles decorem & strata jactat nobilem:
Strati simulque Samsonis nitet decus.*

160. Indignum utique est, grandia merita infi-
mis quibusvis muniis compensari. Id non nemo Em-
blemate significaturus, insignem Pyramidem ex-
pressit, quæ veluti nobiliore loco erigenda, è pristi-
na sua basi, nimium quantum tenui & angustâ, di-
movebatur, ac supra planitiem prostrata jacebat;
cum lemmate, **DIGNIUS ATTOLLENDÆ.** At-
que ad eò grandès dignitates non nisi cum ingeniis
grandibus proportionem habent, iisque solis de-
bentur. Putiphar equidem Josephum familiæ suæ
Oeconomum præfecerat; at Pharao pyramidem
illam nobilissimam celsiore loco dignam conspicu-
tus, ad Proregis munus Josephum sublevavit. Isai
Davidem gregibus pascendis destinavit, cuiusque
Saul *Tribunum super mille viros* constituit; at
Deus populo gubernando ac regio fastigio dignum
illum censuit. *Gloriosum quippe est, inquit Cassio-
dorus, honores passim impendere, sed laudabilius benè
meritis digna præstare.*

Dignitas
sit æqua
meritis.

1. Reg. 18. 1

Cass. l. 3. Ep

161. Basis infirma ac hians, dum nobilissimæ Py-
ramidis molem sustinet, epigraphen reddit; **NEC
LABOR ISTE GRAVABIT.** Eadem Heroicæ
mentis est indoles, quæ inter fatiscentis ac infirmi
corporis molestias gravissimis negotiis nunquam de-
sistit suos supponere humeros. Hæc laude insignem
se probavit S. Gregorius Papa; nam, uti preces Ho-
rariæ testantur, *Admirabilia sunt quæ dixit, fecit,
scripsit, decrevit, præsertim infirmâ semper, & agrâ
valetudine.* Hæc enim fortis animi leges sunt, ac tor-
titudinis proprietates, quod sit *immobilis inter ad-
versa, gloriosa animi claritudo, res arduas pulchrè ad-
ministrans,* ut ait Cicero.

Animus
grandis.

Brev. Rom.
12. Martii.

Tull. in
Rhetorici

162. Judicem, Principem, aut alium quemvis
Magnatem, citra ullos affectus ad solius justitiæ nor-
mam operari solitum, Pyramidis symbolo exorna-
bis, quæ perpendiculo examinata, sine ulla inclina-
tione ad rectam altitudinem surrexisse deprehenda-
tur. Epigraphen subjunges; **NIL PARTIBUS
ERRAT.** Ad hanc ideam Deus formatos volebat
omnes illos, qui ad Judæorum tribunalia promo-
verentur. *Judicent populum justo judicio, nec in al-
teram partem declinent.* Quin, cuius Regi è Deu-
teronomio sancitum est; *Neque declinet in par-
tem dexteram, neque in sinistram.* Hanc legem
studiosè

Judex su-
passioni-
bus.

Deut. 16

Deut. 17. 2

studiosè observans Josias, è Sacris litteris id encomii retulit? *Fecit quod placitum erat coram Domino, & ambulavit per omnes vias David Patris sui: non declinavit ad dexteram, sive ad sinistram.* Sanctus Clemens Alexandrinus de Judicibus & Regibus ait; *Eorum, quæ à Moyse dicta sunt de justitia, compendium fecit Pythagoras, dicens: statueram non esse transfiliendam: hoc est, non pratergrediendam esse æqualitatem; quæ versatur in distributionibus honorandè justitiam.*

163. Academicus Obscurus se ipsum Pyramidis simbolo figuravit, quæ characteribus Ægyptiis undique exarata, subscriptionem monstrabat; **VELAT, ET REVELAT.** Dicere voluit, mentem quidem suam Emblemate illo explicari, at hieroglyphicas & inintelligibiles Emblematis figuras penitus esse absconditas. Certè Sancta Fides misteria credenda nobis revelat, ipsis interea mysteriis penitissimè occultatis. Dilucidè Apostolus; *Videmus nunc per speculum in aenigmate; Quibus verbis, interprete Eliæ Cretensi, illud significabat, obscuram quandam, & exilem nunc nobis scientiam esse.* Ad hoc propositum meus Carducius canit;

*Arcana velat, ac revelat Pyramis;
Christi fides dat lumen, ac lumen begit.*

164. Ingeniosum est illud Pyramidis symbolum, quæ solem à tergo respiciens, gnomonis loco deseravit, ut dici horas designet. Epigraphen addidit; **PROFUIT UMBRA:** Ita sanè non rarè ex aliorum defectibus maximam vitæ nostræ dirigendæ utilitatem capimus. In hanc rem S. Gregorius Papa affirmatè protestatur; *Plus nobis Thoma infidelitatis ad fidem, quam fides credentium discipulorum profuit &c.* S. Bernardus è peccaminosis aliorum umbris ad virtutis studium provocans, *Quia, inquit, omnia cooperantur in bonum his, qui secundum propositum vocati sunt sancti, moveat nos ipsum quoque secularis cupiditatis exemplum. Quem enim ambitiosum aliquando videmus contentum adeptis dignitatibus ad alias non anhelare? Sic & curiosi cujusque non satiatur oculus visui, nec auris impletur auditu. Quid? Eorum, qui avaritia serviunt; aut amatores sunt voluptatum, seu vanas sectantur hominum laudes, nonne ipsorum insatiabilia desideria arguunt nos negligentia & tepiditatis? Pudeat certe spirituum alium nos bonorum minus cupidos nos inveniri.*

165. Rude saxum, ab inaccessâ & ignobili rupe excisum, sub mallecorum ictibus ad perfectæ pyramidis majestatem reducit. Unde Academicus Rudis Emblematis subscripsit; **PERFICITUR ICTU:** Ita Juventis sub moderata præceptoris ferula summam virtutum perfectionem consequitur. Quin; Sancta Ecclesia disertè testatur, quemvis fidelem ad cœlestis Hierosolymæ ædificium quadrari;

*Scalpri salubris ictibus
Et tunsiione plurimâ.*

S. Augustini sententiâ; *Si putas te non habere persecutiones, nondum capisti esse Christianus.*

166. Insignem animi modestiam Academicus ille demonstravit, qui, cum à cæteris Collegis suis pyramidis symboli loco depictas cerneret, sibi met simplicem tantum Pyramidis basin præferri voluit; addito lemmate, **ALTRI L' ECCELSA CIMA.** Id est, **ALII VERTICEM.** veluti diceret, aliis ingenii sui acumine ad stellas usque assurgentibus, te infimo semper loco ac humi serpere debere. Ad hoc propositum Angelicus Doctor quatuor virtutum species in modestia deprehendit, inter quas primum

Mandi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

locum obtinet *Humilitas, quæ coerces motum animi ab excelsis.*

167. Supremum Pyramidis fastigium in cælo fereno absconditum, epigraphen sustinet; **IN DEO MEO.** Verbis è Psalte Regio mutatis; *In Deo meo transgrediar mare.* Confectum hoc R. mi Perillustris, Amplissimi Domini, D. DIONYSII, Liberi Baronis à Rehlingen, & Abbatis Wettenhusani est Symbolum, qui gentilitiam suam Pyramidem lemmate illo pulcherrimè non sine mysterio insignivit; Enimvero in Deo suo Imperiale Collegium Wettenhusanum, inter rudera & Succica incendia penè sepultum, ad hodiernum nobilissimum splendore restituit, ædificiis amplissimis ornavit, utramque bonorum temporalium & religiosæ disciplinæ æconomiam pristino nitore non sine maximo incremento reddidit, aliaque studio ita fecundo & assiduo intra paucos annos perfecit, ut secundi Fundatoris nomen omnium suffragio sit assecutus. Unde tandem cum Symbolica sua pyramide *In Deo suo* ipsos penetrabit cælos; industriæ & laboris sui vicem præmiumque meritissimum reportaturus. Nimirum optimus & Sapientissimus Præsul illam Magni Legislatoris sui præceptionem assiduo voluit animo; *Ad Dominum omnes in Deo omnes. Spes tua Deus sit; fortitudo tua Deus sit; firmitas tua Deus sit; exoratio tua Deus sit; laus tua ipse sit; finis in quo requiescas, ipse sit; adiutorium cum laboras, ipse sit.* Unde olim de hoc laudatissimo suo D. Prælate cecinit Olor ille doctissimus & piissimus, D. Henricus Mayr, ex Canonico Regulari S. Crucis Augustano Decanus Wettenhusanus;

*Omnia fortuna ridet ludibria Præsul
Inque Deo sperat, quæ meliora, suo:*

168. Pyramis, ingenti mole ad fastigium usque erecta, uno denique lapide clauditur. Lemma; **LAPIS OMNIS CLAUDITUR UNO.** Sic quidquid in hac vita opum, ædificiorum, sapientiæ, aut heroicorum facinorum congesteris, illa omnia tandem uno sepulchrali lapide absolves. Diserte Hufæus Princeps; *Spiritus meus attenuabitur; dies mei breviabuntur; & solùm mihi superest sepulchrum.* Sanctus Greg. Nyssenus illud Ecclesiastice interpretatus; *Quid habet amplius homo de labore suo? Perinde est, ac si diceret; Quid habet ex humanis omnibus laboribus, de quibus nihil ad eum redit amplius? Agros colit, navigat, militaribus operibus affligitur, mercaturam exercet; damnum patitur, lucraur, litigat, pugnat &c. Quid ei per hæc qui suam consumit vitam, amplius afferit? An non simul atque desit vivere, omnia cæta sunt oblivione, & ab iis, quorum studio tenebatur, desertus abit nudus?*

169. Monacense Societatis JEŪ Collegium ad solemnem S. Francisci Borgiæ apothecosin Emblematis loco Pyramidem statuit; cum dicto; **QUO ALTIOR, EO MINOR.** Insignem nimirum S. Francisci humilitatem significabat, qui natus Dux Candia; vitam in Societate Jesu pauperissimam duxit; congruè nimirum ad illud Siracidis monitum; *Quanto magnus es, tanto humilia te in omnibus, seu* ut legit Sanctus Ambrosius. *Quanto major es, tanto magis humilia te in omnibus.* Contentio olim exorta fuerat inter Apostolos, *quis eorum videretur esse major?* sed promptum ab Humilitatis Magistro habuere responsum; *Qui major est in vobis, fiat sicut minor.* Præclare S. P. Augustinus; *In summo ait, honore summa sit humilitas, honoris laus, & humilitatis virtus.* Certè Christus, eodem Doctore teste, sic voluit nasci excelsus humilis, ut in ipsa humilitate ostenderet majestatem;

Reg. 22. 1.
Clem Alex Stromat.
ides
Cor. 13. 12.
Elias Cret in ras.
Greg Naz;
Greg. Pap. tom 26 in Evang.
Bernard. lib. 3. 41.
Calamitas; ilis.
Hymno educationis impli.
Aug. in mon.
modestia;
Tho. 2. 2. 60.

Psal 17.
Sperare in Deo:
S. Aug. in Psal 32.
Mors:
Job. 17. 14
S. Greg Nyss. in Eccles 3. 9
Humilitas
Eccles 3. 22
Luc. 22. 26.
S. Aug l. 2. de Symb cap. 5.
Idem ser. 212. de Temp.

170. Ludovicus Brethe Canonice Regularis in Basilica S. Genovefæ Pyramidem expressit, cui ad fastigium usque implexa hedera epigraphen refert; **HOC STANTE VIREBIT.** Deum aut Benefactorem hæc Pyramis refert; quippe quibus stantibus, non potest non vigere ac virere humana fragilitas. Magno Augustino teste, *Ille invictus homo est, qui cohæret Deo; non ut ab eo aliquid boni extra mereatur, sed cui nihil aliud, quam ipsum hæere Deo, bonum est.* Emblemata istud à suo Authore in Hugonis Capeti, Galliarum Regis, honorem factum est ex duplici capite; Imprimis quidem quod ab ipso descendat Stirps Borbonia, quâ stante semper virebit Galliarum Regia; dein quod ad aram juraverit, se Canonice Genovefæ immunitates semper servaturum illas; ut aded Regia illa Basilica nitatur hoc Regis juramento, semperque stante illo, sit virorem ac splendorem suum conservatura. Unde Emblematis hoc subjunxit poema.

*Præsit subditis, qui Deo subest,
Nā solus mortalibus imperare dignus qui Deo subdit.
Hinc in solium descendit Capetus,
Quia prius ad Deum ascenderat.
Et coluit hunc populus, quia ipse Deum. &c.
Genovefæ Canonice servaturum immunitates &
jura jurat;
Prudens sanè, qui Petri sub auspiciis stabiliendo
regno laborat,
Ut in hac petra sceptrum firmetur. &c.
Nempe quo pereunte peribit,
Hoc stante virebit
Stirps Regia.*

171. Pyramis Ægyptiaca, quamquam magnificâ & stupendâ structurâ omnium oculos in se converterit, omnem tamen laudem atque famam Conditori suo debebat. Unde ingentem illam Pyramidem Emblematis loco expressit Serenissimus Philothemus; addito lemmate, **ALIUS FAMAM, NOMENQUE DEDIT.** Pariter quod bellicis facinoribus ad famam se proferant mortales, quod ingenii artibus laudem sibi conficiant, earum rerum omnium primus maximusque honos Deo debetur, qui auxilio suo atque ope famam nomenque largitur. Unde Magnus Augustinus; *Nemo sibi arroget aliquid: nemo habet aliquid boni, nisi ab illo acceperit, qui solus est bonus.* Eruditè canit Emblematis Interpretes;

*Barbara qua quondam coluit miracula Memphis,
In seros retinent nomina vasa dies.
Suspiciamus Phario nutantia pondera saxo,
Et cælo propius culmina mista suo.
Magnas, qua cælo te Pyramis inseris alto;
Sed qua te struxit dextera, major erat.
Pone, homo, vesanos animos; quo surgis honore,
Celsior hunc omnem gratia Diva dedit.*

172. Idem Serenissimus ac Sapientissimus Symbolographus Pyramidem figuravit, quæ rotundis quatuor globis insilens, & in ipsa volubilitate firmata, non nutat aut decedit, licet vel cæli injuriis, vel ventorum furori sit exposita: quippe tam nobili artificio erecta est, moleque tam solida globis suis incumbit, ut nullâ tempestate quati, nedum præcipitari queat. Epigraphen subdidit; **MOBILIBUS FIRMATA GLOBIS.** Vir justus & fortis, instar Pyramidis insiluit hujus mundi volubilissimo globo: omnia enim dumvolvuntur, dum Mundus ipse, in quo vivimus, mobilitate & inconstantiâ suâ deliquescit; solus iste in publica rerum volubilitate se firmat, tantoque insiluit fortius, quod celerius & rapidius hæc inferiora versantur. Cassiodorus; *Vir voca-*

tur à viribus, qui nescit in adversis tolerando deficere, aut in prosperis aliquâ elatione se jactare: sed animo stabili defixus, & cælestium rerum contemplatione firmatus manet, semper impavidus. Rursus canit Emblematis Author;

*Pyramis ærios superat qua vertice montes,
Firma stat in mediis & bene tuta globis.
Et me vesana versant commercia turba,
Sed tamen in tanto turbine tutus ago.
Hic nihil est constans, sed cuncta rotantur & errant,
Atque vices varias lubricus orbis habet.
Mens tamen his rebus, pietatis amore, caducis
Firma stat, & stabilem servat in astra viam.*

SEPULCHRUM.

Caput XVII.

173. Sepulchro aperto inscripsit Abbas Certanus; **MEPHITIM EXHALAT.** Verbis è Virgilio mutuatis;

Savamque exhalat opaca mephitim.

Nativa hæc Detraكتورum aut Calumniatorum effigies habetur, de quibus Vates Regius pronuntiat; *Sepulchrum patens est guttur eorum.* Insuper etiam illis hanc iconem concolorem dixeris, qui obscænis & abominandis vocibus assueverunt. S. Joannes Chrysostomus; *Non aberraverit quispiam, si etiam eorum, qui obscæna verba loquuntur, ora sepulchra appellaverit. Ille enim fætor est sensibili multo gravior, qui quidem ex putrefactione oritur.*

174. Tanta est faminarum quarundam vanitas, ut exteriore vultu integrum mundum muliebrem, ipsamque venustatatem ementitæ, internas sive animæ sive corporis partes penitus sordidas & abominandas occultent. Haud secus, atque sepulchrum, pretioso marmore, aliisque pulcherrimis parergis excultum, verissimam hanc epigraphen sibi vindicat; **INTIMA SORDENT.** Lucianus; *Non paucas tibi commonstrare possum corporis equidem, & formæ elegantiam visendas, & scitulas, & nitidas; ceterum formæ præstantiam morum feditate deturpantes, adeo ut id, quod solum in tam specioso corpore laudandum fuerat, serè emoriatur, atque flaccescat, reprehensioni & turpitudini obnoxium.* S. Joan. Chrysost. in profanis Philosophorum doctrinis formam quidem è superficie venustam & laudabilem, at reipsâ vitiosam, plenamque defectibus observat. *Quemadmodum sepulchra extrinsecus ornata, si exteriorem illum faciem amoveris, cadaverum sanio, & exesorum ossium plene reperiuntur; itidem in Philosophorum opinionibus, detectâ verborum superficie & ornatu, multa inania absurdaque deprehenderis. &c.*

175. D. Carolus Rancatus Sepulchro hanc Virgilii gnomam lemmatis loco præfixit; **OMNIBUS UNA QUIES.** Aded nimirum omnibus hominibus in morte aut sepulchro à terrenis laboribus tandem conquiescere decretum. Perspicuè de defunctis testatur Joannes Apocalypticus; *A modo jam dicit spiritus, ut requiescant à laboribus suis.* Et S. Ambrosius; *Somnum Scriptura nuucupat mortem, sicut est illud: Lazarus amicus noster dormit; somnus autem bonus quoniam quies est, sicut scriptum est. Ego Dormivi, & requievi, & surrexi. Psal. 36. Dulcis igitur quies mortis.*

176. Plurimorum vanissima vanitas est, qui ad nominis æternitatem conciliandam splendida erigunt marmora, decorumq; putant si in magnifico sepulchrali monumèto positi, putrescât; perinde ac si non ipsa saxa cum ossib⁹ ipsis quotidie videremus collabi

Detra-
ctor.
Psal. 5. 11.

S. Jo Chryf.
in Psal. 15.

Venustas
muliebris
Lucian in
Dial. 1-
magnes;

Philoso-
phorum
doctrinæ.
S. Jo Chryf.
Hom. 1. 17
loan.

Virgil. l. 4.
Georg.

Mors bo-
na.
Apo. 14. 1.
S. Ambr. lib
de bono
mortis. c. 8.

Deus.
Benefa-
ctor.
S. Aug. lib. 3
de vera Re-
lig cap. 47.

Deus.

S. Aug. in
Psal. 126.

Fortis.

Cassiod. in
Psal. 1.

ac in-

epul-
horum
anitas.

ac interiorē. Hanc quorundam vanitatem Emblemate significaturus Serenissimus Philotheus, in igne marmor sepulchrale depinxit, in quo cadaver humanum recumbit, cum lemmate; **PARITERQUE PERIBUNT.** E Magni Augustini sententia; *Pompa funeris, agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepultura, monumentorum opulenta constructio; vivorum sunt quæliacunque solatia, non adjutoria mortuorum.* Et rursus; *Ubi maneat spiritus malè agentis, non ubi ponatur corpus mortale, cogitandum est.* Eruditè in hanc rem canit Emblematis Author;

*Hæc etiam nostram ludit vesania mentem,
Ut cineres cupiam condere ritè meos.
Felicem voco, quem dives fortuna sepulchri
Mausæolum claro marmore in astra vehit.
Sed vah spes fluxus! n. um vos pervistis & ossa,
Et busta, & tumuli limina vasta sacri.
Sat pulchrum servat tumultum, qui tradit Olympo
Mentem, & vel nuda corpora liquit humo.*

Aors.
ib 17.1.
inc. Ep. 72

177. Sepulchrali tumbæ inscripsit idem Serenissimus Philotheus; **HÆC ME POST FATA MANEBIT.** Contentantè nimirum ad illud Jobi; *Solum mihi superest sepulchrum.* Seneca; *Certum, inquit, vitam, mortemque per vices ire, & composita dissolvi, & dissoluta componi. Omne humanum genus, quodcunque est, quodcunque erit, morte damnatum est.* Accommodatè canit Emblematis Author;

*Nemo venenata vitavit arundinis idum;
Hic Cresi atque Iri corpora mixta jacent.
Fortè tamen seras differs tuafata per horas?
Heu certam præsens non habet hora fidem!
Crastina forsitan erit, quæ Te lux fuere merget,
Si non ad tumultum lux hodierna vocet.*

S T A T V A.

Caput XVIII.

morte.
o. Chryso.
Thessal. 1.
4. v. 12.

178. Statua ænea, in igne refundenda; epigraphen à me recepit; **DISSOLVOR, UT RENOVER.** Ita mortui omnes olim in vitam revertentur. S. Joannes Chrysostomus in illa Apostoli verba commentatus; *Nolumus autem vos ignorare de dormientibus;* ait; *Quemadmodum statua, quæ in fornace confringitur, hand deletur; sed renovatur; sic cum corpus nostrum moritur, non perit; sed instauratur.*

iritus S.

179. Si Poëtis fidem habeas, Memnonis statua ad exorientis Solis conspectum suavissimas voces edere solet. Unde statua illa, auroræ radiis exposita; epigraphen præfert; **ELICIT INDE VOCEM.** Eadem omninò ratione Deus Apostolis ac Prophetis suis vocem sensumque inspirat. Unde Vates Regius Divinam opem his omninò verbis altum inclamat; *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiiabii laudem tuam.* Non enim aliter, inquit S. Gregorius, *justitiam proferre potero, nisi tu labia mea aperias.* His colophonem subjungens Apostolorum Princeps; *Non enim, ait, voluntate humanà allata est aliquando prophetia, sed Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines.*

l. 50. 17:
reg. in
oc loc.

180. Eadem Memnonis statua, in Serapidis templo collocata, ac simul solarium radiorum aspectu destituta, inscriptionem reddit; **VOCEM LUX ORTA RECLUDET.** Opportuno hoc Emblemate Zachariam, Summum Sacerdotem; & S. Joannis Baptiste parentem significare licet, qui quidem infidelitatis suæ pœnas daturus, in sacro templo obmutuit, ac nato suo filio, quem Divina Pagina *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath; Tom. II.*

charias
er S.
annis
pt.

teratis vicibus Lucem cognominat, (*Hic est præcursor dilectus, & lucerna lucens ante Dominum, & illuminavit mentes hominum*) mox solutâ linguâ in benedictionum ac laudum voces prorupit. De hoc S. Ecclesia canit;

*Ille promissi dubius superni
Perdidit prompta modulos loquela:
Sed reformasti genitus perempta
Organa vocis.*

Porro homo peccator, si exorientem habuerit gratiæ Divinæ lucem, mox in voces Deo supplices erumpet, ac pœnitentiam aget. Nam, Magno Augustino teste, *Omnes gentes, antequam donum gratiæ consequantur, fide charitate, & bonis oporibus vacua esse probantur.*

181. Promethei statua, ignem suum è cælo recipiens, epigraphen tenet; **HINC ANIMAM.** vel, **SIC VIVET.** Vel etiam; **SPIRITUS AB ALTO.** Hinc disces; spiritum, vitam, cæteraque bona omnia non nisi à Deo scaturire. S. P. Augustinus de Deo differens, ait; *Videtè bonum omnium bonorum, à quo sunt omnia bona; bonum sine quo nihil est bonum, & bonum quod sine cæteris bonum est.* Ovidius;

*Est Deus in nobis, sunt & commercia Cæli;
Sedibus athereis spiritus illò venit.*

Et Seneca;

Est Regis alii, spiritum Regi dare.

182. Diligentiam, in defectibus extirpandis ac perfectione acquirenda assiduam; Academici soliti Tarvisinenses in Statuæ cujusdam Emblemate præsentarunt, quæ manu etiamnum imperfectâ complures scalpillos ac malleolos vicinos habet; addito illo Phidie lemmate, **DONEC AD UNGUEM.** Plautinus, *Age te, revoca in te ipsum, atque contemplantè, ac si nondum te cognoscas pulchrum; statuarium imitaberè.* Hic enim ubi statuam optat pulchram, partim quidem abscindit, partim quoque dirigit, & exoliturus abradit, partim lavigat, & abstergit, donec faciem in statua exprimat speciosam. Ita & tu tolle supervacua; obliqua dirige; obscura purgandò illustra, neque desinas circa statuam tuam elaborare, quousque Divinus virutis fulgor tibi subrutilet. S. Pelagia pœnitens in deserto à Daniele Bartholo in hæc verba loquens sistitur;

*Una selcè son io;
Rozà; dura, deformè;
Ne fià già mai che si ristampi, o formè
In mè il volto di Dio;
Se l'asprezza, e il rigorè;
Non mi stansempre scarpellando il corè.*

183. Franciscus Raulinus statuam, ad umbilicum usque efformatam, ac reliquâ suâ parte crebris scalpili ac malleis percussam, hoc lemmate loquentem introducit; **VULNERET, DUM INSCULPAT.** Quibusvis afflictis hinc suadet, ut ad virtutis Divini ectypon efformandi, se ipsos cœlestis fabri ictibus promptâ & optimâ voluntate subjiciant. Sanctus Ignatius Martyr; *Ignis, crux, bestia, confractio ossium, membrorum divisio, & totius corporis contritio; & tota tormentâ diaboli in me veniant; tantum Christo fruâr.*

184. Carolus Bovius statuam, ad umbilicum usque tapete coopertam, hoc lemmate insignivit; **PŒNITENS CELATUR, DUM CÆLATUR.** Ita qui ultimiore virtutum ornatu condecorari cupiunt, sensus suos clam aliis castigent, necesse est. Certè Sanctus Ignatius Loyola sub conversionis suæ

Gratia
Dei.
s. Aug. ser.
107. de Temp.
Spiritus S.
erudit.
s. Aug. 8. in
Psal. 134.

Ovid. 43.
de Art.

Sen in Troas
Ab. 2.

Perseve-
rantia.

Plautinus
Ænead 1.
lib. 6. cap. 9.

Calamitas
utilis.

S. Ignatius,
M. Epist. ad
Roman.

Pœnitens
solitarius;

suæ exordium intra Manræ cavernam se recepit, ubi sacco coopertus, ac crebris flagellis dilaniatus, ad perfectionem amplissimam totoque orbe conspicuam, promovet. Quippe, quod Origenes observat, *quamdiu quis permixtus est turbis, & in multitudine fluctantium volutatur, non vacat soli Deo, nec potest esse sanctus.*

185. In sculptorum officinis aliquot statuas in terra defixas, & alias, pro diversa artificis commoditate, humi prostratas videre est, donec tandem ultimam ab illo manum, summamque perfectionem recipiunt. Emblemata Joannes Baptista Mazzolenus subscripsit, **QUÆQUE ALTA LOCANDA BASI.** Hunc morem receptissimum habet Deus, qui fideles suos, in hominum ac Cœlitum conspectu ad insignem splendorem promovendos, humi abjicit, & calamitatibus iteratis excruciat. Patriarcham Josephum ideæ clari hinc loco habeto; nam à fratribus venditus, ab Ægyptiis in Æthiopiæ mancipii abductus, adulterii calumniâ diffamatus, in carcerem detrusus, tandem Proregis fastigium conscendere jubetur: De hoc S. Thomas Aquinas; *Quia Josephus erat singulariter sublimandus, ideo primo fuit singulariter humiliandus & tribulandus.*

186. Marmoris, non nisi validis ictibus percusso, humana forma imprimitur. Unde statuam quandam impolitam, ac scalpris crebris incisam, hoc lemmate afficies; **A VULNERE FORTIOR.** Ita sanè obdurata subditorum aut filiorum corda, nisi correctionis rigore effracta, ad virtutis ideam ægerimè efformantur. Titum suum imbuens Apostolus, *Cretenses, inquit, semper mendaces, mala bestia, ventres pigri. Quam ob causam increpa illos dure, ut sani sint in fide; ut quod vitiosum in illis, inquit interpret Sanctus Hieronymus, ad vivum refectur.* Rem totam erudito compendio tradit D. Salvator Carducius;

*Multiplacit recipit simulachrum à vulnere formam;
Aspera virtuti sic decus omne ferunt.*

Huic concinit Poëta Italus Josephus Baptista.

*Statua, che tempio illustre ornar si vede,
Pria ne i colpimenti ferro spietato;
Ne l'una erutta il nettare beato,
Se non la preme il torchio, ò calca il piede.*

187. Statua, scarpellis, malleis, limis, ac compluribus segmentis cincta, epigraphen tenet; **DANT VULNERA VITAM.** vel ut Dominico Gambero placet; **EX FERRO MERUIT VITAM.** Verbis è Claudiano mutuatis. Certè Carnificum gladiis, omnisque tyrannorum supellex Sanctis Martyribus vitam non aufert, sed è caduca æternam efficit. Unde quando Salomon dicit, *Sapientia immolavit victimas suas, seu ut Septuaginta traducunt, Jugulavit filios suos;* Siracides econtra affirmat, *Sapientia filiis suis vitam inspirat;* quasi nimirum Sapientia Divina ferro suo lethali ad promovendam fidelium vitam uteretur. Tertullianus; *Sophia sapientia est. Sapienter utique jugulavit, dum in vitam, & rationabiliter, dum in gloriam.* Et Paulus Maccius.

*Dum vivos sculptor ducit de marmore vultus,
DANT FORMAM saxo ferrea scalpra rudi.
Surgit in adversis sic virtus icta, malorum
Dant vitam forti VULNERA crebra viro.*

188. Didacus Saavedra justos magistratus, aut publicos ministros Emblemate significaturus, aliquot statuas sine brachiis in horto collocavit; cum lemmate, **CUSTODIUNT NON CARPUNT.** Mens Emblematis erat, veros Judices ad aliorum

causas ac necessitates percipiendas auribus quidem instructos esse debere; at manus, veluti avaritiæ instrumenta penitus ab iis præcidendas esse. Cæterum hæc de re eruditum Alciati Emblemata consulas velim. Aristoteles; *Caput est, inquit in omni Republica, ut legibus, & omnia aliâ ratione provisum sit, neque facultas questus faciendi Magistratibus relinquatur.*

189. Aliquot statua mutila hanc parænesin lemmatis loco ostendunt; **FERENDA, QUAMVIS PESSIMA.** Vel à mutis his simulachris discant subditi, quasvis enormes Majorum suorum iniquitates ac violentias tranquillis humeris sustinendas esse. In hanc rem Cornelius Tacitus prudenter monet; *Quomodo sterilitate, aut nimios imbres, & cætera natura mala; sic luxum, vel avaritiam dominantium toleremus. Vitia erunt, donec homines: sed neque hæc continua, & meliorum interventu pensantur.* Vide, si lubeat, de hoc argumento eruditum Achillis Bocchii Symbolum centesimum vigesimum primum.

190. In proverbio est, *Frons hominem signat,* veluti quidam animi index, & secretorum proditor. Eam in rem meus Concanonicus D. Alexander Luzon de Millares humanam statuam expressit, quæ frontem, frequentibus rugis peraratum, ostentans, epigraphen subjunctam habet; **UNA EX ALIA.** Seneca; *Ut furentium certæ indicia sunt, audax & minax vultus, tristis frons, crebra & vehementius æta suspiria, ita & irascentium eadem sunt signa.*

191. Statua oculos habet velamine obductos, cum lemmate; **LICEAT NE PORRO VIDERE.** Haud aliter Jobus; *Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de Virgine.* Præclare admodum noverat Jobus luctam illam inter carnem & spiritum, divisum imperium, diversas leges, juraque diversa. Inest enim concupiscentiæ carnis inobedientia contra dominatum mentis. Non meminit se Agar ancillam, sed proterva & impudens propter vitiorum fecunditatem non desinit Saræ insultare. Quoddam quasi irrationale conjugium (ad instar conjugii Adami & Evæ) in mente cujusvis hominis constituit S. P. Augustinus; hujus personas sustinent ratio inferior & superior. Inferiorem dicit subire partes fœminæ, superiorem partes viri. Inter has omnis rebellio oritur, quando illa, quæ subesse debet, viri munia affectat; quippe quæ, imperandi ignara, hominem non nisi ad carnis illecebras propellit, ac demum certam perniciem, ipsamque ad eam mortem per sensus suos malè custoditos, veluti per fenestras, irrepere sinit; asserente Prophetâ, *Ascendit mors per fenestras;* per sensus scilicet & oculos. Nam Sancto Ambrosio recte, *Fenestra tua est oculus tuus. Si videris mulierem ad concupiscendam eam, intravit mors, si audias sermones meretricios, intravit mors, si luxuria sensus tuos capiat, penetravit mors.* Proinde ancilla hujus, appetitui inquam inferiori, excutiendi sunt oculi, omnisque videndi ac sentienti potestas per crebras corporis calligationes imminuenda.

192. Patres Societatis JESU in Belgio diversas Christi aliorumque Cœlitum statuas exhibuere, quæ è rudibus lignis à statuario formatae, lemmatis loco illam Apostolignomiam prætulere; **DONEC FORMETUR CHRISTUS IN VOBIS.** Tantam nimirum, tamq̃ exactam in imbuendis rudibus diligentiam adhibere debent Conciouatores, cæterique spiritualis vitæ duces, quantam in statu formandis artifices. S. Gregorius Papa illud Jobi interpretatus, *Nunquid parcurientes cervas considerasti? incurvantur ad fatum, & pariunt, & rugitum emittunt.* ait; *Video Paulum quasi quamdam cervam quosdam*

Orig. Hom.
81. in Levit.

Calamitas
exultat.

S. Tho. cap.
41. in Gen.

Correctio
rigida.

Tit. 1. 12.

S. Hieron. in
hunc loc.

Joseph Bapr.
1. part. delle
Poesie Meli-
che.

Claud. de
Magnete.

Martyr.
Prov. 9. 2.

Eccles. 9. 12.

Tertull. in
Scorpisco.

Maccius
Embl. 48.

Magistra-
tus non sit
questui
deditus.

Arist. lib.
Polit. c. 8.

Toleran-
tia.

Tacit. apu
Lippium. l.
4. Admir
cap. 8.

Achill. Bo
Symb. 121.

Physio-
gnomia

Senec. lib.
de Ira c. 1.

Iob. 31. 1.
Oculus.

Appetit
inferior
contra
superiora.
S. Aug. l. a
Trinit. c. 1.

Hierem. 9.

S. Ambros
de fuga sa
culi c. 1.

Galat. 4. 1
Concio-
nator.

Iob. 79. 1.
S. Greg. in
hunc loc.

quosdam in partu suo magni doloris rugitus emittentem: ait enim, Filioli mei, quos iterum parvulo &c. Consideremus, quid doloris habuerit, quid laboris? quæ & postquam potuit & concepta edere, rursùm compulsa est extincta suscitare.

T E M P L V M.
Cap. XIX.

193. DE Junonis Lacinia templo author est Plinius; quod in ipsius ara, sub dio collocata, & quibusvis cæli injuriis exposita, cineres semper immobiles extiterint, neque à perflantibus ventis unquam dissipati sint. Unde lemma; FLATUS IR-RITUS OMNIS. Animam integerrimè puram, & ab ipsis etiam vitiorum tentamentis liberam, hæc imago ianuit. Cum primis encomio illo insignem se demonstrat Maria Virgo, de qua Joannes Geometra canit;

*Salve cœlum exultans, & sine flatibus ullis
Affectus expers, mœstitiæque carens.*

S. Cyprianus de ciparam in hæc verba laudat; Non sustinebat justitia, ut illud vas electionis communibus laceraretur injuriis, quoniam plurimum à cæteris differens, naturam communicabat non culpam. Et infra; Matri plenitudo gratia debebatur & Virgini abundantior gloria, quæ carnis & mentis esset integritate insignis. Cæterum eodem Emblemate animum, in pietate obfirmatum ac constantem, significare licet.

194. Jani templum, pacis tempore clausum erat, solumque bello grassante aperiebatur. Unde Octavius Farnesius templi illius januam, dimidiâ parte apertam figuravit; addito lemmate, VIRTUTIS IMPERIO. Virtutis enim beneficium est, si, obtentâ victoriâ, bello finem imponere, & pacem prudenti consilio stabilire noverimus. Melius tamen portæ illius icone Cœlum intellexeris, cujus repagula omnia folius virtutis imperiõ aperiuntur. S. Bernardus; Virtus gradus ad gloriam; virtus mater gloria.

195. Cùm populus ad muniendum Proserpinæ templum accingeretur, Dea illa id injuriam suam interpretata, mænia omnia humi prostravit. Unde Templum illud, mari vicinum, ac mœnibus dirutum, epigraphen tenet; SE IPSA TUETUR. Nativæ hæc grandis animi idea est, qui aliorum auxilio minimè indigus, rem totam proprio Marte perficit. Innocentia quoque, exteris aut emendicatas suppetias penitus averfata, sibimet propugnaculi invictissimi loco existit. Certè Christus, communi ferocientium Judæorum consilio ad tribunal delatus, nec verbulum in sui patrociniũ reposuit; Et cùm accusaretur à principibus Sacerdotum, & senioribus, nihil respondit. S. Ambrosius; Accusatur Dominus, nihil respondit. Et bene tacet, qui defensione non indiget. Arabiam defendi, qui timent vinei, sed quid de Deo loquar? Susanna tacuit & vicit. Melior enim causa, que non defenditur & probatur.

196. Geminum virtutis & honoris Templum Marcus Marcellus uno connexit ædificio; veluti diceret, è Virtutis semita animos nostros individuo gressu ad Honorem deduci. Proinde utrique huic Templum subscribes; VIRTUTE PRÆVIA. Achilles Bocchius eidem Emblemati hunc præfixit titulum; Virtus vestibulum est honoris alma; idque sequenti epigrammate explicat;

*Adstat vestibulo templi Tyrynthius Heros,
Posterior signum cellula honoris habet.*

*Dis unâ feri nisi certis sacra duobus
Consule Marcello, Relligio vetuit.
Nam natura parens alma virtutis honorem
Constituit proprium, ac perpetuum comitem.
Ad summam verum decus ex virtute parari
Hocce monet vita nobile propositum.*

Opportunè in rem præsentem dixeris, Beatitudinis templum ab iis duntaxat reperiri, qui regiam Virtutis semitam indefesso labore percurrunt. S. P. Augustinus; Eligamus vitam, si amamus vitam: primò hic bonam, sed nondum beatam. Bona modò agatur, cui postea beata servatur. Bona vita opus est, beata merces est. Age bonam, & accipies beatam. Tellem habeto infallibilem Sanctam Ecclesiam;

*VIRTUTE namq; PRÆVIA
Mortalis illuc ducitur.*

197. Tam Virtutis, quàm Honoris templo inscripsere; PATET ADITUS. Virtus enim neminem unquam ab ingressu suo repellit. De hac testatissimè Seneca; Virtus, inquit, OMNIBUS PATET. Id ipsum etiam de Beatitudinis templo pronuntiat Sancta Ecclesia Romana;

Hic margaritis emicant

PATENTQUE CUNCTIS OSTIA.

198. Tametsi exterior Templi Solimæi pars Sancta vocaretur, & interior Sancta Sanctorum; utraque tamen soli Deo sacra erat. Unde à nobili quodam ingenio hanc epigraphen retulit; TOTUM NUMINI. Dicere volebat; S. Theresiam non tantum exteriore suo corpore, sed & intimâ animâ Divinis obsequiis dicatam fuisse. Et certè quisquis Dei servum se profitetur, hanc ideam exactè repræsentet necesse est. Gravissimâ enim lege sancivit Deus; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Opportunè in hoc Argumentum S. P. Augustinus; Cùm ait, toto corde, totâ animâ, totâ mente; nullam vitam nostram partem reliquit, que vacare debeat, & locum dare, ut aliâ re velit frui.

199. D. Octavius Boldonus propè Templum rurale aliquot spicarum manipulos figuravit; cum lemmate, PRIMITIÆ DEO. Salomon; Honora Dominum de tua substantia, & de primitiis omnium frugum tuarum da ei. Et Philo; Justum est, primitias de primis fructibus terra inferre in domum Dei, & motus anima primos, vel suâ vi, vel ordine Deo dicare &c. De B. Amedeo Sabaudia Duce testatur Cardinalis Bellarminus; Initium operum suorum semper ab oratione ducebat, neque antea cum hominibus agere solebat, quàm Divino Missæ sacrificio audiendo, & conciliando sibi Numini operam dedisset. Eâdem virtute insignem se probavit supremus ille Magni Augustini discipulus S. Thomas Aquinas.

200. Templum, Divinæ Majestati unice consecratum, res omnes profanas aut vitiosas longissimè proscribat, necesse est. Ut ad eodè P. Henricus Engelgrave opportunè hoc Virgilio hemistichion Templi præfixerit; PROCUL ESTE PROFANI. Consentaneè David; Domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudinem dierum. Et S. P. Augustinus; In oratorio nemo aliquid agat, nisi ad quod factum est, unde & nomen accepit.

201. Tametsi Divina immensitas, nullis omninò terminis coarctanda, totum universum expleat; Templum tamen, suo honori unice consecratum, peculiari quâdam, ac cæteris locis inconcessa virtute implere consuevit. Proinde Carolus Rancatus

Beatitudo
S. Aug. ser.
107. de Di.
vers. c. ap. 3.

Hymn in
Dedic. Eccl.

Virtus.

Senec lib. 5.
de benef.
cap. 18.
Hymn. De
dic. Eccl.

S. Theresia.

Servus
Dei.

S. Aug. lib 1.
de Doct.
Christ. c. 22.

Cultus
Dei.

Prov. 3. 9.
Philo de
sacrifici
Abel.

Virgil. 6.
Æncid.
Psal. 92. 5.

S. Aug. in
Regula.

Templum
est Deo
plenum.

Templo hanc Virgîlii gnominam lemmatis loco inscripfit; JOVIS OMNIA PLENA. Ubi non Jovem illum fabulosum, sed verum ac immortalem Deum intelligas velim. Ad hoc propositum Liber Parlipomenon; *Majestas Domini implevit domum. Nec poterant Sacerdotes ingredi templum Domini, eò quod impleset Majestas Domini templum Domini.* Eadem imago etiã Mariam Virgînem, aut qualvis animas justas, Deo plenas, concernit. De B. Virgîne ait S. Hieronymus; *Totam repleverat eam Spiritus sancti gratia: totam incenderat eam Divinus amor, ita ut etiam in eam nihil esset mundanum; quod violaret affectum, sed amor continuus, & ebrietas perfructus amoris.*

202. Dianæ Ephesiæ templum, flammis absumptum, epigraphen tenet; MA NON GIA'IL NOME. Id est; AT NOMEN IN ÆVUM. Hinc disces, virtutis famam etiam inter cineres felicem vivere. Siracidis testimonium est; *Corpora ipsorum (Justorum aut Sanctorum) in pacè sepulta sunt, & nomen eorum vivit in generationem & generationem.* Euripides; *Nentiquam reliquias bonorum virorum aufert tempus, sed virtus etiam morte peremptis luces.* Ovidius;

Scindentur vestes, gemmæ frangentur, & aurum: Carmina, quam tribuent, fama perennis erit.

Et Joannes Audenus;

Sola potest homines felices reddere virtus: Hinc soli è cunctis non Libitina nocet.

203. D. Philippus Maria Gallina, Can. Reg. Lateranensis, Templum, utpote donum Dei, hoc lemmate insignivit; CONTINET IMMENSUM. Præclarâ hâc icone sacratissimum Virginis Mariæ uterum significare licet. De hac S. Bernardus; *O venter capaciore Cœlis, diffusior terris, latior elementis, qui illum continere valuit, quem totus orbis comprehendere non potuit, & qui tribus digitis molem terræ apprehendit.* Huic Sancta Ecclesia accinit

Domus pudici pectoris Templum repente fit Dei:

Et rursus venerabundo ore eam affatâ; *Quem cœli capere non poterant, tuo gremio contulisti.*

204. Templum, portis clausis, epigraphen legendam offert; SED NUMEN UBIQUE. Innuit videlicet, Deum suis Fidelibus ubiq; terrarum præsentem assistere, & non tantum in templo, sed etiam ruri aut inter barbaros sese colendum ac invocandum præbere. *Quoniam, Salomonè teste, Spiritus Domini replevit orbem terrarum.* S. P. Augustinus; *Ut Deum amitteremus, non ejus absentia, qui ubiq; adest, sed nostra fecit averfio.*

205. David de Templo protestatur; *Domum Dei decet sanctitudo*; illudque vocatur ab Isaiâ *Terra sanctorum.* Unde P. Carducius ad funebrem pompam D. Francisci Augustini Chiefa (Chiefa Italicè latinis templum dicitur) hanc epigraphen Templo præfixit; VIRTUTIS ASYLUM. Innuebat videlicet in optimo illo Pontifice, veluti in animato templo, omnes virtutes confluisse. Longè tamen rectius id de B. Maria Virgine dixeris, quæ virtutum omnium compendit ac idea extitit, *Quid enim sanctitatis, quid justitiæ, quid religionis, quid perfectionis singulari huic Virgini deesse potuit, quæ totius divina gratiæ charismate plena fuit?* inquit S. Petrus Damianus. Cæterum Emblematis mentem sequenti epigrammate explicat Carducius;

Numinis in terris templum, Virtutis asylum Dixeris: hic Virtus nam Peregrina sedet.

*Quidni Franciscus virtutum vixerit aula,
Omnigena Charitis regia viva poli?
Præfuls in nitido regnabat pectore Numen:
Cor superum templum fecerat ille sum.*

206. Serenissimus Philotheus fluvium depinxit; qui multâ ac nocentissimâ alluvie se supra ripas effrens, camporum villarumque magnam facit stragem, solamque Ecclesiam, editiore loco sitam, relinquit incolumem. Epigraphen addidit; TANTUM UNA SUPERSIT. Pietatem, cultum Divinum; Religionem, & Ecclesiam Catholicam hæc imago repræsentat, quæ solæ si supersint; cæterarum rerum omnium jactura facilis est, ac toleranda. Ethnicis id jam perspectum erat, inter quos Valerius Maximus; *Omnia post Religionem ponenda semper nostræ civitas duxit.* &c.

207. Basilica S. Genovefæ inter cætera Symbola Templum exhibet, supra rupem fundatum, cum lemmate; NON COMMOVEBITUR. Sanctam Ecclesiam Catholicam, quæ supra firmam petram fundata est, hæc imago concernit; utpote contra quam nec portæ inferi pravalebunt. Pulchrè S. P. Augustinus; *Existunt, qui dicant; Ecclesia, quæ fuit omnium gentium, jam non est, perit. Hoc dicunt, quia in illa non sunt. O impudentem vocem! Illa non est, quia tu in illa non es? Vide ne tu id eo non sis; nam illa erit, etsi tu non sis.* Pulchrè in rem nostram canit Emblematis Author;

*Moveatur undequaque bellum, totis orbis conscribatur in Militem:
Non commovebitur;*

*Quia invictus semper, cui militat Deus. &c.
Dum steterit vel unus Petrus, incoccussa stabit Ecclesia:
Hoc Atlante non commovebitur.*

T H A L A M U S.

Caput XX.

208. Thalamus epigraphen à P. Jacobo Masenio subjunctam habet; UNI SPONSO. Sponfos hæc imago concernit, qui thalamum ac fidem conjugalem illibatam conservent. Cæterum Maria, Regina Virgînium, non tantum amorem, fidem, ac thalamum, sed & uterum suum uni Sponso suo hypostaticè incarnato, purissimum ac intemeratum servavit. Unde à S. Gregorio Nocesariensi cognominatur *Thalamus purus Nativitatis Dei secundum carnem*; Et à Proclo; *Thalamus, in quo Verbum carnem humanam sibi desponsavit.* Accommodatè canit P. Masenius;

*Infidis male suavius Amor, discede sagittis:
Sponsa thorum sponso, Virgo dat una Deo.*

T H E A T R U M.

Cap. XXI.

209. Insigne quoddam Theatrum; ex una parte ob vetustatem suam penitus attritum, & vel Circum Arenarium Veronensem; vel Colosseum Romanum repræsentans, à Camillo Calinio, Academico inter Errantes Brixienfes Conservato, epigraphen recepit; NON OMNIS MORIAR. Verbis ex Horatio mutuatis, ubi de virtutis suæ gloria nunquam intermoritura, canit;

Non omnis moriar: multaque pars mei Vitabis Libitinam &c

Huic

Religio

Val. Max. lib. 2. cap. num. 2.

S. Eccle.

S. Aug. in Psal. 101 Conf. 2.

Conjug

Maria V

S. Greg. N. Oral. 3. d. Annunc. Procl. O. de Nat. D.

Horat. lib. Carm. O. 30.

Virtus i mortali

Huic affinem se exhibet Ovidius;

*Carmino fit vivax virtus, expertaque sepulchri,
Notitiam sera posteritatis habet.*

Et P. Andreas Biancus;

*Dixit pyramides, epigrammata dicere dum vult
Nostra coquus. Rides? Ingeniosus homo est.
Aeternos reddunt epigrammata culta Poetas,
Nomina pyramidum non moriuntur ope.
Et metri genus hoc, & pyramis exit acute;
Quantum doctrina nostra culina vomit!*

In rem nostram hortatur Magnus Augustinus: *Munimenta construuntur immortalitatis nostra in fide, spe, & charitate.*

210. *Experientia discimus, vastas Monarchias vix unquam aetatem ferre; nam Provinciarum distantia occasionem pronissimam offert, ut Principis sui jugum excutere, & aliena scepra adorare queant. Exemplo suo id docent antiquae illae, ac famosissimae Assyriorum, Medorum, Persarum, Macedonum, Romanorum, aliorumque Monarchiae, quae in partes divisae, tandem interitu suo expiraverunt. Huic experientiae significantiae altissimam quandam, sive Colosseam, sive aliam similem fabricam pinges, quae pluribus partibus mutila, & proximam ruinam minitans, epigraphen ferat; MOLE RUIT SUA. Has Emblematis sui voces Carolus Rancatus ex illa Horatii gnoma mutuavit; *Vix, consilii expertus, mole ruit sua.* Cui affinis Seneca; *Mole, inquit, & ipso sui onere deficiunt.* Id ipsum etiam de Principis Ministro intelligere licet, qui ultra merita sua sublevatus, tandem cum minimè suspicatur, in pristinam egestatem praecipit; ut ad eum lapsus sui culpam in neminem alium, nisi in violentum ac caducum dignitatis extortae fastigium rejicere debeat. Porro peccator, scelerum suorum pondere gravatus, tandem casu aeternum irrevocabili opprimitur. Id ipsum, metaphoram quamlibet dissimili, tradit S. Nilus; *Quemadmodum torrens sibi ipse per praecipit aditum patefecit; sic & peccator sibi ipse per scelera parat interitum.**

211. Nobilem ac vetustam quandam familiam Theatri symbolo representaverunt, quod aliqua parte ob temporum injurias jamjam obsoletum, epigraphen monstrabat; VETUSTATE NOBILIUS. Enimvero Andrea Tiraquello asserente, comperitum est; quod *Nobilitas, quae antiquior est, eoque major est;* idque plurimis testibus, legum auctoritatibus, aliisque Poetarum, Historicorum, & Oratorum dictis prolixè ab eodem comprobatur.

212. Theatrum, compluribus diversarum conditionum comædis spectandum, epigraphen reddit. PERSONATA FELICITAS. Ita omnino cursum transit omnis haec vita, non secus ac figura, vel personae, quae in hoc mundo, tanquam theatro quodam representatur; ubi tam varia indices conspectui obiciuntur hominum, statuum, & conditionum genera, virtutis & vitii, variorumque eventuum spectacula, fortunae ludibria. Orbis terrarum theatrum visus est vanitatum mundi detectori Ecclesiastae, cum dicit; *Generatio praeterit, & generatio advenit, terra autem in aeternum stat.* Ut enim theatrum sub tanta prodeuntium varietate ac vicissitudine firmum semper consistit; ita mundus theatrum est, in quo hujus vitae fabula peragitur, homines scenae serviunt, hic comicam, ille tragicam personam sustinet. Diversae exprimentur figurae, & quotidie decedunt, ipse tamen permanet, ut alias similes recipiat. Dum in scena sunt partes, ingredientibus ortus, egredientibus occasus. Quotiescunque improbum aliquem

tragico indutum cothurno initio satrapae personam sustinere, ac magnum aliquid spirare videbis; contine te, ac suspende paulisper judicium, finis distinguet, fabulam: vestes enim quisque hic commodatò accipit. Qui Regem agit, non auferet secum purpuram, quam hic gestavit. Brevi comædiæ aut infelicissimæ catastrophe clauditur tragædia. Graphice scenam describit S. Gregorius Nyssenus; *In theatrorum pompis nunc hi, tunc illi censentur apparere. Qui nunc servus aut homo privatus apparet, paulò post bellator cernitur, & rursus habitum subditi deponens, Imperatoris personam & cultum assumit. Verissimè canit Poëta;*

*Ludit in humani Divina potentia rebus,
Et certam fragilis vix habet hora fidem.*

T V G V R I V M.

Cap. XXII.

213. Tugurium, in solitudinis medio figuratum, à P. Lucretio Borsato epigraphen recepit; *NON SOCIALI VITAE, Opportuna haec vita Eremiticæ aut Monasticæ idea est, quæ pro sua vivendiratione ab omni hominum frequentia aut seculi commercio procul aufugere consuevit. De Monachis testatur Philo; *In locis solitariis, & hortis, à populi conspectu remotis, domicilia collocarunt.* S. Ambrosius, vitam monasticam à Clericali discriminans, ait; *Hæc velut in quodam theatro, illa in secreto: spectatur ista, illa absconditur; hæc vita in stadio, illa in spelunca &c.**

214. Tugurio, in solitudine constituto, & à furibus vel incendiis infestato, subscribes; *VAE SOLI.* Illos hæc imago concernit, quibus solitudo est noxia, occasionemque præbet, ad vitia vel non corrigenda vel perpetranda. Ad verbum Ecclesiastes; *Melius est duos esse simul, quam unum: habent enim emolumentum societatis suae: si unus ceciderit, ab altero fulcietur. VAE SOLI, quia cum ceciderit, non habet sublevantem se.* S. Bernardus; *Mulum quod nemo videt, nemo arguit: ubi autem non timeatur reprehensor, securus accedit tentator, licentius perpetratur iniquitas. In Conventu verò, si quæ bona agis, nemo prohibet. Malum autem facere si vis, non licet: si ergo de fatuis virginibus es, Congregatio tibi necessaria est; si de prudentibus, tu Congregationi. Et Joannes Cassianus, Solitudo, sicut novit emendatis moribus contemplationem purissimam referare, & intuitu sincerissimo spiritualium sacramentorum scientiam revelare, ita eorum, qui minus emendati sunt, vitia non solum servare, sed etiam exaggerare consuevit. Tamdiu patiens sibi quisque videtur & humilis, donec nullius hominum miscetur consortio: ad naturam pristinam reversurus, quum interpellaverit cujuslibet occasionis commotio. Crates, cum vidisset secretò ambulante adolescentem, interrogavit, quid illic solus faceret? *mecum,* respondit, loquor. Cui Crates; *Cave & diligenter attende, ne cum homine malo loquaris.**

T V R R I S.

Cap. XXIII.

215. PHarus, seu Turris, supra maris littus collocata, & supremo fastigio accensum lumen præferens, epigraphen sustinet; *PER VADA MONTRAT ITER.* Ita lex Divina, à nobis studiosè observata, salutis semitam indubitata monstrat.

Dion. Oras.
75.

Hominis
virtuosi
præsentia.

Epithei apud
Stobæum
serm. 43.

Virg l. 6.
Æn v 127.
Vigilan-
tia.

Lips. Centur.
v. Epist. 16.
S. Pet. Chryf.
Serm. 24.

Sanctitas.

S. Aug. de
vera Relig.
cap 46.

Constan-
tia.

S. Pet Dam.
in hunc loc.

Petrus &
Paulus
Apost.

S Leo serm.
in Natal.
Apost. Pet.
& Pauli.

monstrat. Dion ait; *Quemadmodum inter navigantes, qui faces turrim observant, ii maxime salvivadunt, portusque inveniant: ita qui secundum legem vivunt, tutissime per vitam transeunt, commodamque sedem nanciscuntur.* Porro hominis præstantis virtus, instar facis supra turrim accensæ, vicinos quosvis ad salutis portum revocat. Dilucidè Epictetus; *Quemadmodum faces in portu sublata, magna flamma in paucis cremitæ excitata, navibus per mare errabundis multum auxilii ferunt; sic & vir splendidus in urbe periclitante, paucis ipse rebus contentus, magnis beneficiis cives efficit.*

216. Lucerna, supra Pharum accensa, cum Sole exoriente, epigraphen è Virgilio mutuam præfert; **NOCTES, ATQUE DIES.** Genuina hæc prudentis, cauti, ac vigilantis animi itea est. Justus Lipsius; *Ut in bello, citiansi hostis absit, SEMPER EXCUBIÆ: ita vigilat sapiens contra improvisum onem ætium.* S. Petrus Chrysologus; *Semper ad omnia vigiliæ esse salutare nullus ignorat. Hinc pastor adjungit NOCTES DIEBUS, & totum sibi tempus denegat dormiendi, ne qua lupis suffragante somno grassandi in gregem præbeatur occasio. Hoc Propheta sciens, non DIE solo, sed ET NOCTE rotâ clamabat ad Dominum: Domine Deus salutis mea, IN DIE clamavi, ET NOCTE coram te.*

217. Pharus, bene munita, & è supremo suo cacumine accensam facem præferens, inscriptionem habet; **ET PROPE, ET LONGE.** Vel si mavelis, **ET PROPE ET PROCUL.** Ita magnæ virtutis & sanctimonix persona adversos hostium incurfus validè reprimat; suoque splendore passim omnia collustrat. Quippe, Magno Augustino teste, *Ab homine vinci non potest, qui vitia sua vicerit.* D. Gregorius Brunellus in rem præsentem canit;

*Et propè de summa vigilantia lumine turre
Et procul irradiant.*

*Hoc virtutis opus, quæ cominus, eminus, altos
Ejaculat radios.*

218. Inviçtam animi constantiam Pharus demonstrat, cujus lumen, vitro coopertum, nullas aëris injurias timet. Unde lemma; **NE PER PIOGGIA, NE PER VENTO.** Id est; **NEC IMBRE, NEC AURA.** Seu; **UNDIQUE FRUSTRATA.** Certè S. Joannem Baptistam, qui in Sacris Litteris cognominatur *Lucerna ardens & lucens*, asserente S. Petro Damiano Cardinali, *vel ventosa felicitas, vel adversitas turbida, vel cujuslibet peccati aura tenuior non inflexit.* Huic minime difformis S. Paulus. *Certum sum, inquit, quia neq; mors, neque vita, neque instantia, neque futura, neque altitudo, neque profundum poterit nos separare à charitate Dei.*

219. Pharus, supra maris litus collocata, interdum nautis felicem portum è longinquo significat. Noctu verò accenso suo lumine naucleros per quasvis densissimas umbras dirigit. Atque ad eò si geminam Phari virtutem consideres, **DIRIGIT UTRAQUE CURSUM;** sive enim facis, sive turris munere defungatur, utrimque ad portum manuducit. S. Apostolus Petrus, turris symbolo significari solitus, & S. Paulus, facem imitatus, fideles omnes è præsentis vitæ pelago ad æternam beatitudinem deducunt. Sanctus Leo de gemino hoc Apostolorum Principe testatur; *Sicut nos experti sumus, & nostri probavere majores: credimus, atque confidimus inter omnes labores istius vitæ ad obrinendam misericordiam Dei semper nos specialium patronorum orationibus adjuvandos.*

220. Eadem Pharus vicinis locis instar propugnaculi defervit, simulque face suâ accensâ transeuntes

omnes indicat. Ut ad eò hanc sibi epigraphen propriam vendicet; **MONET, ET MUNIF.** Prælati zelosus opportunâ suâ correctione populos non tantum omnis spiritualis periculi certiores facit, sed insuper illis munimenti loco est, ad obvia quasvis discrimina reprimenda. Porro bonus Consiliarius utramque illam turris prærogativam præfert, quippe qui inter ambiguas animi tenebras instar facis est, & omnia hostium machinamenta studiosissimè indicat. Explicatissimè Salomoni; *ubi non est gubernator, seu Consiliarius, populus corruet; salus autem ubi multa consilia.* Ad hoc propositum Salustius; *Ego ita comperi, omnia regna, civitates, nationes, usque eò prosperum imperium habuisse, dum apud eos vera consilia valuerunt.* Et Euripides; *Viri prudentia faciunt, ut bene habitentur civitates, itemque familia: & ad bella magnum ejus momentum est. Consilium enim sapienter initum, multas manus vincit.*

221. Pharus, clarissimum lumen è fastigio suo spargens, caliginis nocturnæ horrorem victoriæ ad eò felici fugat, ut cum luna de palma contendere possit. Unde lemma; **ÆMULA LUNÆ.** Hanc Emblematis sui inscriptionem D. Carolus Rancatus è Papinio Statio mutuam habet;

- - Trepidid ubi dulcia nautis

Lumina noctivaga tollit Pharos ÆMULA LUNÆ.

Cùm è Lunæ signis ac Symbolis passim Turcæ denotentur, idcirco hoc Emblemate Persarum Regem, aut alios quosvis Turcarum hostes significare licet. Cæterum homines sancti in illustrando orbe ac Deo laudando Angelicum æmulantur ardorem. S. P. Augustinus; *Habitanter in terra supremis prestantibus æmulantur: Quid enim agunt Angeli in cælis, nisi quod Divinis obtemperant nutibus? Quæ sunt & opera in terra sanctorum, nisi Angelicam vitam agere in terris, & dignis Deum laudibus predicare? Quorum ergo idem est officium, ambiguum non est, Quod eadem possit esse & dignitas.*

222. Lucanus turrim, armis undique munitam, expressit; cum lemma, **COM'E DI FUOR. SI BEN MUNITA E DENTRO** Id est; **MUNITA FORIS ET INTUS.** Fœminam, in reprimendis lenonum assultibus constantem; aut purissimam castimonix virtutem; vel generosam animi fortitudinem hoc Emblemata demonstrat. S. P. Augustinus; *Homo debet omnia membra corporis sollicitè custodire, ne fiant arma iniquitatis peccato, sed magis potentia arma Deo, ad destruendum spiritualem inimicum.* Emblemata explicando hanc Poësin subjicit Lucanus;

Questæ superba mole

Piantata in saldo centro,

Com'e di fuor, si ben munita è dentro.

Così de i più bei pregi.

Ond' altrui s'orni, e fregi;

Colma beatrice ogn'hor mostrar si suole;

E qual virile ha il core;

Tal sorte ad ogni assalto appar di fuore.

223. Turris, fulmine prostrata, epigraphen sustinet; **NULLA VIS CONTRA.** Genuina hæc mortis est effigies, de qua Ovidius canit;

Illam rapit juvenes, sustulit illa senes.

Quaque ruit, furibunda ruit: totumq; per orbem,

Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.

De eadem inevitabili mortis violentia gravissimis his verbis intonat Apostolus; *Statutum est hominibus semel mori. Nimirum;* interprete P. Cornelio à Lapi-

Prælatu

Corre-

Consi-

Prov. 11.

Salust. au

Cæsar,

Eurip. in

Antioq.

Stadius Sy

lib. 3. in

Lachrym

Heruseo

Hostis

Turcar

Sanctus

S. Aug.

65. de Di

vers.

Consta

tia.

S. Aug se

248. de T

In mort

Ovid Epi

ad Livio

Hebr. 9

rn. à lap. hunc loc. nec. Ep. 99
 Lapide, fixo, immobili, & indispensabili decreto Dei. Facundus in hanc rem Seneca; Omnes, inquit, eadem conditio devinxit. Cui nasci contigit, mori restat. Intervallis distinguimur, exitu aquamur. Nil non lubricum, & fallax, & omni tempestate mobilis. Factantur cuncta, & in contrarium transeunt, jubente fortunâ: & in tanta volutatione rerum humanarum, nihil eniquam, nisi mors, certum. Idipsum, referente Joanne Stobeo, docet non tantum Sôphocles; Ubi tempus advenit moriendi, ne ad Jovis quidem vestibula perveniens effugerit aliquis; sed & Peripatericorum princeps, Inevitabile est malum fatale. Et Metrodorus; Adversus alia quidem, munimenta parari possunt: quod verò mortem attinet, omnes homines civitatem immunitam habitant.

224. Navis, in mari fluctuans, & versùs accensum Phari lumen promovens, epigraphen reddit; MELIOR CYNOSURA PERICLIS. Propria hæc Amantis terreni idea est, qui caducam mulierculæ venustatem omnibus firmamenti sideribus longissimè præfert. E stultis his non nemo sequenti epigrammate loquens introducitur;

Aspectans Patageminum, ceu lumina, fidus,
 Dum fremit unda maris, talia dicta dedi.
 Inveni portum; Castor, Polluxque valete,
 Patagindaridum lumina lumen habent.
 Nil ego nunc æstus moror aquoris, aurea Patag
 Lumina non dubia signa salutis erunt.

Sanctius de Deo hanc iconem interpretaberis, ad quem, ceu Pharam illustrissimam, omni alio mundi auxilio relicto, unicè confugiamus. Seneca; Fac, orate Lucilla, virorum charissime, quod unum te potest præstare felicem. Despice & conculca ista, quæ ex extrinsecis splendent; ad verum bonum spectata, & de suo gaude.

225. Turris, à perpendiculari Sole illustrata, epigraphen præfixam habet; DUM VIDEO, NON TIMEO. Innuit videlicet, quisquis Deum præsentem habet, omnis timoris expertem vivere. Cedit enim, teste S. Cyrillo Alexandrino, omnis perturbatio, cunctaque pericula desinunt, cum Christus adsit. Unde Christus, Sanctis Apostolis in cœnaculo conspicuus, dixit; Pax vobis, ego sum, nolite timere. Idipsum etiam, servatâ proportione, de Principum assistentia pronuntiare licet. Basilius Imperator Leonem filium suum imbuens, Quemadmodum, inquit, ea, quæ à te diligenter inspecta administrantur, multum emolumentum capiunt, ita quæ non inspecta neglectum prætereuntur, in magnam perniciem labuntur.

226. Turris, Solem à tergo respiciens, epigraphen tenet; CRESCERAN L'OMBRE AL DECLINAR DEL SOLE. Id est; EXCRESCENT UMBRÆ CADENTE SOLE. Ita post beneficentiæ ac favoris Divini occasum non nisi calamitatum umbræ miserrimæ remanent. Id probè edoctus Vates Regius. Ad vesperum, inquit, demorabitur fluitus. At verò, interprete S. P. Augustino, Vesper fit, quando Sol occidit, occidit autem Sol ab homine, quando fugit à facie Dei. Et rursus; Si ipse est beatitudo nostra, quid erit recedenti, nisi miseria?

227. Joannes Ferrus singularem Cardinalis de Torre humanitatem, adversus omnes beneficam, Emblemate significaturus, gentilitiam ipsius turrim hoc lemmate insignivit; IN LATÛS OMNE PATET. Hæc virtus in quovis Rege aut Prælato principem locum obtineat, necesse est. Sinestri effatum est; Episcopus, non uti sibi vacans, sed communissimus omnium esse debet. Franciscus Titelmannus in illa Davidis verba: Perambulabam in medio domus mea, ita commentatur; Eum, qui præst, in medio domus oportet ambulare. Omnium enim gerat su-

ram, necesse est. Et rursus; Illum in medio oportet ambulare, ut æquè propinquus, ÆQUE EXPOSITUS SIT OMNIBUS, ut ex æquo omnibus absque personarum acceptione invigilet. Eodem Emblemate significatur, Principem omnium oculis ac censuris expositum vivere. Claudianus Theodosium Imperatorem Honorio in hæc loquentem sistit.

Hoc te præterea crebro sermone monebo,
 Ut te totius medio telluris in orbe
 Vivere cognoscas: CUNCTIS tua gentibus esse
 Facta PALAM, nec posse dari regalibus usquarum
 Secretum vitis.

Idipsum in Mundo & Principum aulis probè expertus Plinius Junior ait; Habet hoc primum magna fortuna, quod nihil tectum, nihil occultum esse patitur. Principum verò non modo domus, sed cubicula ipsa, intimosque recessus recludit, OMNI Aque arcana NOSCENDÆ fama proponit, atque explicat.

228. Monarchiæ inter arinorum strepitus stabulantur, ac securitatem adeo firmam obtinent, qualem in ignava quiete aut turpi otio nunquam reperissent. Huic doctrinæ significandæ D. Didacus Saa-veda Turrim expressit, quæ inter tumultuantes undas eminens, inscriptionem tulit; ME COMBAT- TËN, Y DEFIENDEN. Id est; ME MUNIT, QUÆ ME OPPUGNAT. Oppugnat enim, dum assiduos fluctus illam jactant; muniunt verò, dum nullum obsidionis locum hostibus relinquunt. Aristotelis politica est; Civitates, magna ex parte bellum gerentes, conservantur, eadem imperio potissimè corrumpuntur. Eam ipsam indolem calamitates præferunt, quæ adversus hominem concitata, eundem ab interitù vindicant. Id apertè testatus David, ærumas suas aquis comparat; Circumdederunt me sicut aqua totâ die. In hunc locum Hugo Cardinalis, Tribulationes, inquit, vel terrores circumdederunt ad defendendum & muniendum. Aqua enim, quæ circuit castra, munimentum & defensio est eorum. Exod 14. Aqua erant eis pro muro, à dextris, & à sinistris.

229. Ad honorem S. Teresiæ turrim symboli- cam extruxere; cum lemimate, OPPUGNATA FORTIOR. Enimverò Christiana hæc Amazon spiritûs ariditate, tentationum vehementiâ, calamitatum ac persecutionum impetu, innumeris infirmitatibus, aliisque adversantibus totius mundi angustis acerrimè constricta, animum semper imperterritum, tantæque Heroide dignum, opposuit. Illud ipsum Emblemata S. Thomæ Aquinatis est proprium, qui in ætate juvenili à propria parente, à fororibus, fratribus, & consanguineis ad Dominicanorum Ordinem relinquendum gravissimè concitatus, tantò magis invictum ac imperterritum se demonstravit, quò majore illorum violentiâ pulsatus fuerat. Denique S. Ubaldus Canonicus Regularis, morbis acutissimis excruciat, hanc à B. Theobaldo laudem retulit; Tunc fortior, & devotior erat in mente, quando durius flagellabatur in corpore.

230. Sumptuosum Saronense templum singularem Virginis Mariæ erga clientes suos tutelam è quatuor turribus dignoscendam proponit; quarum una hanc epigraphen præfert; VIRES ANIMUM- QUE MINISTRAT: sicut enim milites, ad bellum accincti, è vicina turri plurimum animantur; Ita Maria Virgo, veluti Turris Davidica, & Turris eburnea, Christianis militibus generosam mentem inspirat, & ad illustria trophæa, adversus hostes suos figenda, promovet. Ut adeo à S. P. Augustino verissimè cognominetur, Virtus pugnantium, palma Victorum.

Stobans 7m. 119.
 mans unda 16.
 mans ei.
 nec. Ep. 23.
 æsentia ei.
 Syrell. A. lib 3. in n. cap.
 c. 24. 36.
 æsentia incipit.
 æsentia ei.
 d. 29. 6.
 Aug in re loc.
 in P. sal. ad V.
 omne quis ilis tibi
 digni- Principi-
 ssum.
 elman. P. salm.
 1. 1.

Vita Prin- cipis. Claud in III. Consul. Honor.
 Plin. Inno- in Panegyri- co ad Trajan.
 Bellum utile.
 Aristot. lib. 7. Polit. c. 14.
 Calamitas utilis.
 P. sal. 87. 18. Hug. Card. in hunc loc.
 S. Theresia
 S. Thomas Aquinas.
 S. Ubaldus
 S. Theobald, in vita.
 Patroci- nium Ma- ria V.
 S. Aug. ser. de Nat. B. V.

Maria ter-
ribilis.

231. Hostes vel solo turris munitæ aspectu in fugam aguntur. Unde lemma; **VEL VISUI**. Eisdem omnino in *Turris illâ eburneâ*, Maria Virgine experimur vires; ut è cuius aspectu infernales furia longissimè arcentur. Opportunè B. Amedeus; *Velut ardore Solis defluit glacies, sic AB EJUS FACIE INIMICORUM DEPERIT ACIES.* &c.

B. Amedeus
lib. 8. de
Lvud Virg.

Protectio
M. V.

232. Turris non tantùm sitûs opportunitate, sed & innumeris armis, cæteraque munimentorum suppellectile probè instructa, epigraphen præfert; **STATIO TUTISSIMA**. Matrem Dei hoc Emblemata concernit, quæ non tantùm supra omnes creaturas instar turris eminet, sed insuper *Ædificata est cum propugnaculis, & mille clypei pendent ex ea*: ut ad eò minimè mirum sit; clientes Marianos sub tanto asylo adversus omnem hostium incursum securos vivere. Certè Maria Virgo à S. Ephraim Syro cognominatur *Vallum fidelium, mundi que salus*. Nec ab eò difformis Richardus à S. Laurentio, *Potens est, inquit, Maria ad protegendum: Unde ipsi potest secure dicere servus ejus illud Job. 17. Pone me juxta te, & cujusvis manus pugnet contra me.*

Cant. 4. 4.

S. Ephraim
in laud Ma-
ria. V.
Rich. à S.
Laur. lib. 2.
de laud.
Virg.

Protectio
M. V.

233. Turris armata, cum lemmate, **ET TEGO ET TERO**; rursus Mariam Virginem spectat, quæ & amicis tutelam, & hostibus perniciem afferre consuevit. Cardinalis Ailgrinus super illud Sacri Cantici, ubi de B. Virgine dicitur, quod sit *sicut turris David*, ita commentatur; *Sicut turris David, hoc est, à Christo, vero David, fabricata, ut peccatoribus esset refugium & munimen. Propugnacula hujus turris sunt virtutes, gratia, & prærogativa, quibus peccatores PROTEGIT, ET INIMICUM EXPUGNAT.* Cæterùm Agellius observat, quod Principes, à Regio Psalte cognominentur, *Dii fortes terra*, id est, *Protectores, scuta terra*: aitque eos è munere suo subjectos populos munire ac defendere, hostibus e contra procul fugatis. *Quod Reges protectores vocantur, intelligere possumus quodnam sit Regis officium, nempe potentia sua viribus, tanquam objecto scuto, populum TEGERE, ET ab eo hostium, sceleratorumq; hominum tela DEPELLERE.*

Ailgrin. in
Cant. 4. 4.

Principes.
Agell. in
Psal. 46. 9.

Idem in
Psal. 84. 9.

Vitruv. l. 10.

234. Vitruvius Cilicinam vestem describit, ab omnibus tam ignis, quàm ferri injuriis penitus immunem. Unde etiam turre, olim ad expugnandas civitates adhibitæ, cilicis illis totæ cooperiebantur: ut ad eò Mediolanenses ad D. Caroli apotheosin erudito Emblemate similem turrim expresserint, cum lemmate, **NEC TELA, NEC IGNES**. Innuebant videlicet, Sanctum illum, solito suo cilicio munitum, adversus omnia tentationum ac concupiscentiæ machinamenta securum vixisse. Nec abs re etiam dixeris, eundem, glande plumbeâ inter preces sacrilegè impetum, & alias, cum ad insigne Templum de Scala inviseret, stricto ferro impugnatum; nullo alio, nisi setosi ac rigidi cilicii sui præsidio incolumem evasisse. Veram ac securam quietem discipulo suo providens S. Antonius Abbas, dixit; *Horre ventrem tuum, & necessitatem hujus sæculi, & concupiscentiam malam, & honorem, tanquam absens de hoc sæculo; & requiem possidebis.*

Mortifi-
catio.

Vita Patrum
6. 7. c. 26.

Exemplum
bonum.

235. Pharos, supra quam ignis resplendet, epigraphen monstrat; **IN RECTUM DUCIT**. Bonum exemplum, à personis, dignitate aut sanctimoniâ eminentibus, diffusum, subditos omnes ad decretam virtutis semitam pertrahit. S. Ambrosius Nivitarum Regem sacco vestitum, cinere conspersum, & jejuniis maceratum considerans, ait; *Primus plane invigilat, quia ut tota civitas jejunaret, famem sibi Rex primus indixit, & salus omnium causa prior caput esurire, quàm miles. Necesse enim erat, ut, qui potentior cunctis fuerat, devotior fieret univer-*

S. Ambr. E-
nar. 2. in
Iohann.

sis. Etiam Sacra Scriptura splendorem immensum spargit, quo suos studiosos ad veritatis ac salutis portum deducit. D. Emmanuël Thesaurus in Siracidis elogio de Saeris Litteris, quas septaginta Interpretes in Ægypto ex Hebræo idiomate in Græcum traduxere, ait;

*Nec improvidè librum edidère,
Ubi turruta Pharos fidum nautis lumen ostendit.
Nam per fallaces Rabbiorum syrtes
Errore vario jactata ingenia,
Voluminis hujus lampas in rectum ducit,
Et gentilitati naufraga præluce.*

236. Turris, opportuno situ fundata, ac validè munita, illum Tassi versum lemmatis loco præfert. **NON MOSTRA DI TEMER PERCOSSA, O CROLLO**. Id est; **OPPUGNANTIA RIDET**. Impeterriti ac generosi pectoris hoc symbolum est. Sic Paulus; *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? &c.* Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neq; Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque creatura alia poterit nos separare. En turrim in Christo unice fundatam, ac penitus inexpugnabilem! Nec Paulus tantùm sed omnes reliqui *Apostoli*, teste S. Chrysostomo, *torrente totius orbis in se pariter ruente, tyrannorum scilicet atque populorum, Judæorum atque gentium, suorum & alienorum, pulsata fluctibus rupe firmiter constiterunt.*

Tass. Con-
quist. l. 7.
staniz. 1.

Animus
genero-
sus.

Rom. 8. 3

S. Chrysol-
Hom. 25.
Massib.

237. Nonnemo turrim, armis omnibus cumulata instructam, hoc lemmate notavit; **COL DAN- NEGIAR ALTRUI SALVO ME STESSA**. Id est; **ALIORUM GÆDE DEFENDOR**. Id ipsum personis quibusdam violentis familiare est, quæ rerum suarum incrementa ex aliorum famâ aut opibus imminutis conquirunt. Certè Hebræorum Synagoga opportunissimam propriæ gloriæ & auctoritatis promovendæ occasionem sibi è Christi nece suppetere censebat. Unde suffragantibus omnibus pronuntiabat Caiphas; *Expedit vobis, ut unus moriatur homo pro populo &c.* Tyrannorum ea est aviditas, ut aliorum bonis assiduò inhient, rapiantque, ad regna ac divitias suas dilatandas. De Maximo ait Latinus Pacatus; *Spes inter hac nulla pradonis explendi. Nec enim (ut natura fert) copiam satietas sequebatur, crescebat indies habendi fames, & parandi rabiem parta irritabant. Comportabantur interim spolia provinciarum, exuvia exulum, bona peremptorum &c.*

Homo
violentus

Ioan. 11. 50

Latin. Pa-
Panegy. 1.
Theodos.

238. Turris, è portûs cuiusdam latere omnibus tumultuantis Oceani injuriis exposita, à Gamberto hanc Virgillii gnomam instar lemmatis accepit. **OBVIA VENTORUM FURIIS**. Ita hominum Justorum vitam assiduis persecutionum & calamitatum ventis objectam cernimus. Providè S. Paulus; *Nemo moveatur in tribulationibus istis, ipsi enim scitis, quod in hoc positi sumus.* Et rursus; *Omnes, qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.* Ergo, subinfert S. Leo Papa, *sicut totius est temporis pie vivere, ita totius est temporis crucem ferre.*

Virg. 10.
Æneid.
Justus a
Hicetus.

1. Thess. 3.
2. Tim. 3. 1
S. Leo ser-
de Quadr.

239. Turris, benè munita, opportunam hanc epigraphen è fronte præfixâ habet; **A FACIE INIMICI**. Emblematis structurâ totâ è Psalmo mutuata; *Factus es spes mea: turris fortitudinis A FACIE INIMICI*. Christus, hoc typo figuratus, clientes suos omnes ab infernalis inimici assaultibus vindicat. Præclare in rem præsentem Divinus August. *Christus factus est turris à facie inimici: cave ne feriaris à diabolo, fuge ad turrim. Nunquam te ad illam turrim diabolica jacula secutura sunt: ibi stabis munitus & fixus. Ante te est turris, recordare Christum, & intra turrim.*

Psal. 60. 4

Christu-
defenso
S. Aug. in
Psal. 60.

turrim.

turrim. Eandem Emblematis rationem etiam de Maria Virgine, ceu *Turri Davidicâ*; de Angelo Custode, propugnatore nostro, aliisque Sanctis tularibus intelligere licet.

240. Pharos, mari vicina, sublimibus suis flammis miseris naves ad portum convocat, quæ inter noctis horrorem & tempestatum furias dispersæ, jamjam vasto undarum hiatu devorandæ erant. Ut adeo hanc epigraphen mereatur; ERRANTES REVOCAT. Bono Prælato, aut zeloso Prædicari, è munere suo incumbit, ut animas, naufragio proximas, doctrinæ suæ radius, aut sancti exempli splendore è pelagi discrimine ac errorum tenebris ereptas, ad salutis portum reducant. Talem cumulatè se demonstravit S. Apostolus Paulus; *Etenim, alligente S. Joanne Chrylostomo, in tantum virtute progressus est, ut vix triginta annorum spatio, Romanos, & Medos, & Persas, & Parthos, & Indos, & Scythas, & Aethyopas, & Sauromatas, & Saracenos, & omne prorsus humanum genus sub jugum mitteret veritatis.*

De sapientia testatur meus Div. Matthæus Bossus, quò animas errabundas instar clarissimæ lucis è fluctuante pelago ad securitatis portum transferat. *Quid esse potest luce sapientia dulcius, quid splendidius? quid amabilius? Hac enim errantes nos per magnam sæculi noctem, & jactatos per devia, atque naufragia in hoc mari vasto ventis contrariis, & semper incertis, datâ veluti manu in propria quasi deducit, ut possimus per eam quieti, quem in portum tendimus, perspicere atque agnoscere.*

241. Cùm adversus Augustissimam Domum Austriacam iu qua scædera passim conspirarent, & exiis, veluti è Trojano equo, maxima hostium turba indies nasceretur; Serenissimus Hispaniarum Infans & Cardinalis, in Reipublicam Mediolanensem, aliaque inferiores Provincias delatus, solâ suâ auctoritate factiones omnes edomuit, & oppressos populos defendit. Unde D. Carolus Bossus regiam illam Celsitudinem Castellî simbolo figuravit, quòd armis copiosè instructum, epigraphen tulit; TURTUR, ET ARCET. Nec sanè Emblematis hujus corpus à Principe illo quidquam alienum erat, cùm Castiliæ regnum, Ferdinando tum temporis subjectum, in insignibus suis castellum præferat. Atque adeo ille omnes boni Principis partes eâ tempestate exegit, quippe cujus est, & hostes reprimere, & subjectos tueri. Disertus in hanc rem Aristoteles, *Reges, inquit, custodia, defensionisque causâ constitutos, UT & locupletes PROHIBENT injuriâ, ET inopem multitudinem contra locupletes injurias TURTURANTUR.* Paulus Zazzaroni, nobilis Poëta, cùm in evolorum invidiâ plurimum exagitaretur, ad D. Raymundum, Comitem de Turre, ceu unicuam calamitatis suæ asylum, per fugit, suumque libellum supplicem hæc strophâ finit;

*Raimondo, io vincerò la dubbia impresa
 Sel'armi tue mi fian propitie, e pronte,
 E s'haurè la tua Torre in mia difesa.*

242. Cùm D. Alphonſus Comes de Litta in Archiepiscopum Mediolanensem ungeretur, Illustrissimus D. Carolus Scottus Symboli loco Turrim, è quadratis lapidibus formatam, statuit, qui in alternantes aureas nigraque stationes, instar tsbulæ latrunculariæ, decussati, ad gentilitium Archipræfulis illius abacum lusorium alludebant. Epigraphen addidit; QUADRIS MUNITIOR. Sicuti enim ædificio è quadratis lapidibus maximè, ac penè insuperabile robur accreſcit; ita Turris illa instar prælagi erat, Ecclesiâ Mediolanensem, ab opti-

mo illo Archiepiscopo felicissimè propugnatum tri. Cerrè Salomon templum suum quadratis lapidibus, ceu basi firmissimâ, constare voluit. *Præcepit Rex, ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, & quadrarent eos* Et Arphaxad, Medorum Rex, Metropolitim suam Ecbatanam hostibus omnibus pertimelcendam ac invictam redditurus, eam *ex lapidibus quadratis & scellis extruxit.* Quin, ipsamet cœlestis, ac æterna illa Hierosolyma à Deo Architecto figuram recepit quadratam; uti testis oculatus, S. Joannes affirmat. *Civitas in quadro posita est.* Cæterum Emblematis hujus inscriptionem Itaias subministrat his omninò verbis. *Literes ceciderunt, & quadris lapidibus ædificabimus.* Interpretes hunc locum de Principibus & Episcopis intelligi volunt, quorum virtus & magnanimitas populû tueatur, & ab interitu vindicet. Unde Glossa Ordinaria; *Quadrans lapidibus ædificabimus, id est, inquit, ex foribus, & bellicosis Principibus populum muniemus.*

243. Tameſi supremum turris fastigium, ceu pars ipsius nobilissima, fulminum vehementiâ prostratum sit, turris tamen, veluti pæcturam illam parvi æstmans, à D. Carolo Ghioldo, sancti Nazarii Theologo, generosam hanc epigraphen recepit. MODO INFIMA SERVEM. Eadem omninò mentis philosophicæ sensa sunt, quæ è sublimi dignitatis suæ gradu præcipitata, aliisque calamitatibus miserè depressa, nihil unquam affligitur, sed contrâ maximè tranquillam se demonstrat, dum vitam suam in qualicumque sive mediocri, sive paupere fortunâ transigere permittitur. Senecæ consilio, *Redige te ad parva, ex quibus cadere non possis; inest paupertati, sine quâ nihil est jucundum, securitas.* Senecæ Philosopho consimilis aliter Seneca Trægædus;

*Stet quicumque volet potens
 Aula culmine lubrico,
 Me dulcis saturet quies,
 Obscuro positus loco
 Leniperfruar otio.*

244. Idem Ghioldus Emblematis loco Turrim supra montis fastigium collocavit, quæ necdum ad coronidem deducta, epigraphen tulit; ADHUC ALTIORA. Eorum hanc effigiem dixeris, qui ad assiduum sive honoris & dignitatis, sive etiam virtutis aut perfectionis Evangelicæ incrementum aspirant. S. Gregorius Nyſſenus acutè obler vat, Spiritum S. postquam animam justam ad Deum, relicta terrâ, desiderandum, suavissimè invitasset, *Surge, propera, amica mea, columba mea, & veni &c.* has ipsas voces mox alterâ vice ingeninâsse, *Surge amica mea, speciosa mea, & veni &c.* veluti dixisset, animam, quantum vis in sublime exsurteret, semper alia sublimiora surgendi fastigia habere residua, neque illum unquam crescendi finem reperiri posse. *Sponsa excitata rursus dicit; Surge, & ei, cùm advenisset, dicit; veni, neque enim ei, qui verè surgit, unquam deerit SEMPER SURGERE, neque ei, qui curru ad Dominum, unquam consumetur amplum & latum campi spatium ad Divinum cursum conficiendum.*

245. Pharos, scopulis vicina, sublimi suo splendore fatales illorû insidias detegit, & fugam è præfenti discrimine docet. Unde D. Caroli Bovii lemma; DAT VITARE, DUM DAT VIDERE. Certè, qui hæreses aut hæreticos luce suâ tempestivâ prodit, plurimos incautos & simplices ad vortices illos exitiales detestandos inducit. Porro zelosus Magister aut Corrector,

H VITAE

Quadratura in fabricis.

3. Reg. 5. 17.

Judith. 1. 2.

Apoc. 21. 16.

Isa. 9. 10.

Gloss. Ordin.

Contentum esse fortuna mediocri.

Senec. ep. 20. Senec. in Thyeste.

Profectus.

S. Greg Nyſſ. hom. 5. in Cant. Cant. 2. 10. ibid. n. 13.

Prælati. Prædicator.

S. Paulus. 1. Io. Chryſ. tom. 4. de Laud. Paul.

Sapientia.

Matth. Boss. de Instituend. sapientia animi. Disp. 3.

Princeps.

Crist. 1. Polit. ep. 10.

utela.

Senec. ep. 40. vitiorum deformitatem ob oculos statuens, innumeros ab interitu vindicat. Seneca; *Audebo peccanti mala ostendere: vitia ejus si non excidero, inhibebo: non desinent sed intermittent. Fortasse autem desinent, si intermittendi consuetudine fecerint.* Id ipsum etiam de Prædicatore intelligit meus D. Carducius.

*Vitare dat, dum dat videre funera,
Fax turris alto fulgurans fastigio,
Quidni barathri detegat pericula
Leges poli dum valgat Orator sacer?*

Maria, V. S. Bernard. ser. 4. super Salve Regina S. Bonav. in Psalt. min. 264. Turrim, inter Sionis propugnacula erectam, hoc lemme insignies; CUSTODITA CUSTODIT. Maria Virgo à S. Bernardo genuinè vocatur, *Turris fortissima*, & à S. Bonaventura *Turrus spei nostræ*; Hæc tamen ipsa turris Virginea illos tantum custodit ac propugnat, qui Divinas leges custodiunt, & ipsius obsequium invigilant, Unde Emblematis Author P. Jacobus Masenius canit;

*Arx est Virgo ubi; sed custodita tuetur.
Obsequium quisquis postulat, ante ferat.*

Cæl Rhodig. l. 10. antiqu. Leff. c. 10. Patiens. 247. Cælius Rhodiginus visam à se turrim asserit, è larice structam, quam Julius Cæsar subjectis flammis non modò non dejicere potuit, sed contra longè fortiolem fecit; Unde lemma, NON INFIRMABOR AB IGNE. Huic turri homo insigniter patiens confertur, ardet ille nonnunquam mediis calamitarum flammis, sed nulla in eo vel particula comburitur; nec enim verbum edit, quod impatientiam oleat. Talis omninò Jobus, qui veluti turris flammatarum patiens *in omnibus his non peccavit labiis suis.* En turrim è larice structam, quam omnis Acherontica vis non dejecit. Isaaci conjux Rebecca, cum geminos infantes in utero collidi per sentitceret, perrexit, ut consuleret Doninum, responsum est, *duo gentes sunt in utero tuo.* &c. & major serviet minori. Hic S. P. Augustinus seriam quæstionem injiciens, quâ ratione id factum fuerit, percunctatur. Majorem enim non tantum non servisse minori, sed potius necem inferre voluisse compertum est. Quî ergò servit, cum occidere voluerit. Ad quæ optimè Magnus Augustinus: *Serviet, inquit, non obsequendo, sed persequendo, eo modo, quo mali serviunt bonis.*

248. Turris cælo quidem fastigio se per aëra attollit; at quò altius exurgit, eò magis attenuatur, donec tandem cum acumine suo penitus deficiat. Unde serenissimus Philotheus turrim depinxit, cujus fastigium in tenuissimum acumen desinens, epigraphen tenet; ATTENUANDO DESINIT. Ita Dei cogitatio nostro imbecilli judicio cælos, ac Deum per scrutari conamur, in tenues tandem auras elaboratam nostram rationem recedere animadvertimus. Proinde sanctius & reverentius est, hîc judicii deprimere aciem, neque pati, ut inani curiositate se cælis inferat, seque ipsum tandem destituat. Providè monet D. Augustinus, ad Deum in hæc verba suspirans; *Si quis non intelligit te, gaudeat & amet, non inveniendo invenire potius, quam inveniendo non invenire.* Eruditè canit Emblematis Author;

*Cernis, ut angusto per summa cacumina cono
Altius inaccesso calmine surgat apex.
Sed surgendo fugit, tenuesque recedit in auras,
Et dum se attenuat, se perisse videt.
Credere tibi credenda, Dei mysteria noli
Alius ingenio volvere, stulte, tuo.
Si scrutere, leves velut evanescent in auras,
Atque nihil solidi, raptus in alta, tenes.
Inferius maneat, dant inferiora quietem.
Plurima mansuris damna minatur apex.*

249. Turres, seu speculæ, quæ in altis montibus posita, regionum inserviunt custodia; quantò sunt altius erectæ, eò latius subjectam terram, adventantesque hostes, contemplantium oculis subjiciunt. Emblematis subscripsit serenissimus Philotheus; QUO ALTIUS, EO LATIUS. Ita quò propius Deo se admoverit homo, eò latius inferiora hæc circumspicit, agnoscitque grassantes vitiorum turmas, hostiumq; insidias, quibus fœcunda malorum terra abundat. S. P. Augustinus; *Ut homo sit aliquid, converterit se ad illum, à quo creatus est. Recedendo enim frigidescit, accedendo fervescit: recedendo tenebrescit, accedendo clarescit. A quo enim habet ut sit, apud illum habet, ut bene ei sit.*

FINIS LIBERI DECIMI SEXTI.

MUNDI SYMBOLICI LIBER DECIMUS SEPTIMUS. INSTRUMENTA MECHANICA.

Acus.	1	Lima.	14	Sera.	27
Cardo.	2	Malleus.	15	Serra.	28
Catena.	3	Modulus.	16	Subula.	29
Catillus.	4	Modulus ferreus.	17	Talea.	30
Circulus doliaris.	5	multiforis.		Terebellum.	31
Clavis.	6	Mortarium.	18	Terebra.	32
Clavus.	7	Peniculus tectorius.	19	Textoria machina.	33
Cuneus.	8	Planula.	20	Torcular.	34
Follis.	9	Prælum.	21	Trulla Cæmen-	
Forceps. forfex.	10	Regula.	22	tarii.	35
Furnus Campanus cum		Restis. Funis.	23	Tubus. Vitria-	
siphunculis.	11	Rhombus.	24	rius.	36
Incus.	12	Scalprum fabrilè,	25	Vasculum. amussis.	37
Lagena.	13	Securis. Ascia,	26	Vncus.	38

A C V S.

Cap. I.

ACUS proprio suo usu ad scissas vestes unien- das deservit. Unde lemma ; DISCISSA RE- SARCIT. Vel, DIS- JUNCTA CONJUN- GIT. Ita Dei Filius ruptam nostram huma- nitatem, instar acûs, re- sarcit, effrenem carnem spiritui subjugavit, & gentiles cum Synagoga, uti & Angelos cum hominibus amico nexu compoluit. Quare de Christo affirmat S. Ambrosius ; *Proprius corporis passione mortis penetrans viam, velut acu re- dintegravit scissa quadam nostra vestimenta natura.* Explicatius Author Operis Imperfecti, *Christus, inquit, est acus, qua spiritui consuit carnem; additque, Hæc acus Iudaicum populum junxit simul, & gentium, de quo dicit Apostolus (Eph. 2.) Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum. Hæc est acus, qua disruptam amicitiam Angelorum & hominum copulavit. Nec aliter Sancta Ecclesia Servatorem nostrum, veluti acui non abfimilem, supplici hoc hymno adorat.*

*Te cogat indulgentia,
UT DAMNA NOSTRA SARCIAS.*

2. Hiantium vulnerum margines acûs beneficio à peritis chirurgis constringuntur ac solidantur. LÉ- ma; VULNERA STRINGIT. Genuina hæc Ser- vatoris nostri, ceu Medici cœlestis, idea est, qui men- tes nostras faucias, ac spiritualibus plagis miserè dilaniatas, futurâ felicissimâ commisit, consolidavitq;. Chrysostomus ore planè aureo de Christo disserens, ait; *Qui vulnera consuere solus potest; à quo consuta est, Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

immortalitatis tunica, qua olim confissa erat super Adam &c.

3. Acus phrygia, quo pluribus puncturis vestem transfixerit, eo nobiliore pompâ locupletem reddit. Ut ad eò D. Salvator Carducius opportunam hanc epigraphen subjunxerit; **PUNGIT, UT ORNET.** Id ipsum cum servis suis studiosè observat Deus, quos ad insigne perfectionis ornamentum promovendos, crebrâ calamitatum acu vulnerat. S. P. Augustinus; *Sancti versabantur ante oculos Dei tanquam sine culpa, tanquam perfecti, tanquam Angeli: noverat autem, quid illis decisset, qui vindicabat in omnes affectiones eorum. VINDICABAT autem non irascens, sed propitius: sed ad hoc vindicabat, ut perficeret ceptum, non ut damnares ejectum.* Prototypi loco vel unus sufficit Jobus, in quo totidem virtutum gemmâ promica- bant, quot vulneribus lancinatus fuerat. Olympio- dorus; *De multis, inquit, hæc una est causa, cur à malis justis dilanientur, ut, que eorum virtus latebat, magis illuminata foras emineat, atque appareat. Hanc ipsam ob rem patientia simulachrum Iobus direptori, vexatori- que demoni traditus est.*

Calamitas utilis.

S. Aug in Ps. 98.

Olymp. in Arzum. Iob.

4. Acus, è munere suo, vel disjunctas vestes unit, Correctio vel scissas resarcit. Unde lemma; **PUNGIT, UT SARCIA T.** Ita benevolus Corrector, spirituales sanat. proximi sui fissuras compositurus, crebros admoni- tionum aculeos eidem infigit. Certè Apostolus re- prehensionum suarum acumine tandem Corinthios ad pœnitentiam & salutem permovit. Ipsiusmet ver- ba ita habet; *Etsi contristavi vos in Epistola, non me pœnitesci, quia contristati estis ad pœnitentiam.* Quo loco etiam protestatur, sibi à Deo concessam esse potesta- tem in aedificationem, & non in destructionem; enimve- rò, uti Glossa interpretatur, *non destruntur, quæ corriguntur, sed correcti aedificantur.*

Gloss in hæc loc. S. Chrysof. doc. cit.

5. S. Joannes Chrysostomus de acu affirmat; **CONFIGIT, ET TRANSIT.** Sicut enim

H 2 acus

Christus redemp- tor.

S. Ambr. l. 3. n. Luc. S. Io. Chryf. es Auth. Op. Imp. Hom. 33. in Matth.

Hymn Vesp. Ajrens Dom

Christus Servator. S. Chrysof. oc. cit.

Calamitas transit. *acus confixam vestem mox transit; ita calamitates, à Deo incussæ, dum feriunt, transeunt, ac desinunt. Exodus de percussente Angelo refert; Transibit Dominus PERCUTIENS Ægyptios. Et Isaias; Sicut favilla pertransiens multitudo eorum, qui contra te prevaluerunt. Jonas, in Oceani undis submersus, eas flumini assidue fugienti similes fuisse testatur. Omnes gurgites tui, & fluctus tui super me transierunt. S. Cyprianus ait, calamitates in gaudium converti, sicuti tempestas in serenitatem. In lætitiâ mentes redeunt, & tempestate pressura, ac nube, & caligine discussa, tranquillitas ac serenitas refulgent. Seneca;*

Nulla fors longa est; dolor & voluptas Invicem cedunt. &c.

Vulnera Christi. *6. Acus foraminis sui, seu vulneris beneficio, filium secum trahit. Unde epigraphen subiectam habet; PER VULNUS ATTRAHIT. filo autem inferibes; VULNERE TRAHOR. Ita nimirum Servator vulneris sui beneficio Thomam in fidei obsequium traxit, & vicissim Thomas illo lateris Divini vulnere suavissimè rapiebatur. S. Paschasius super illis D. Matthæi verbis, Facilius est, camelum per foramen acus transire, ait; Per acum ipse Christus intelligitur perforatus in passione: per quod utique foramen omnia ad se, & post se trahit. Et Hugo Cardinalis; Per foramen acus, id est, fidem vulnerum Christi.*

Vulnera Christi ad cælum ferunt. *7. Tametsi filium se solo nequeat telam trajicere, acui tamen infixum, quantocius & facillimè illam penetrat. Unde leinma; OVE ENTRATO PER ME' JO NON SAREI. id est; UBI MIHI SOLI INTERDICTUS INGRESSUS. Haud aliter Beati solo vulnerati Servatoris beneficio cælum ingressi sunt. Explicatissimè S. Chrysostomus; Per cuius vulnus passionis gentes jam ingressi sunt vitam æternam. Ut adeò illorum quivis iure dixerit; Non ego autem, sed gratia Dei mecum.*

Libertas sequitur gratiam. *8. Filium, à pravâ acu tactum, epigraphen tenet; TE DUCEM SEQUOR. Vel, OBSEQUENS TRAHOR. Nativum hoc libertatis humanæ est ectypum, dum gratiæ Divinæ vestigia obsequente gressu incedere statuit. Hoc ipsum illa sacri Epithalamii sententia innuit; Trabe me, post te currimus. Id est, interprete S. Bernardo; Trabe me post te, quia satius est mihi, ut me trahas, ut scilicet vim qualemcumque mihi, aut terrendo minis, aut exercendo flagellis inferas, quam parces in meo me torpore male securam derelinquas. Trabe quoddammodo inviam, ut facias voluntariam; trabe torpentem, ut facias currentem.*

C A R D O.

Cap. II.

Dependentia. *9. PŒRTA, cardinibus INNIXA VOLVITUR. Bargalius hoc Emblemate Civitatem vel Monarchiam, Cardinalis cuiusdam regimine versari solitam, commonstrat. Eâdem omninò ratione Bartholomæus Rossus Ecclesiam Mediolanensem à S. Carolo, seu portam à cardine gubernatam, affirmat. Unde etiam Emblemate subscripsit; TUTA CIRCUMVOLVITUR. In hanc rem præclare vetus illa Prophetissa Anna, Domini, inquit, sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem. idque cum primis de Cardinalibus, Prælatibus, ac cæteris viris Apostolicis intelligendum est, uti non sine plurimum Authorum*

suffragio prolixè demonstrat P. Franciscus Mendoza. Porro etiam homines iusti, seu totidem cardines, orbem propriis suis meritis sustentant. Nam, Philone asserente, revera fulcrum generis humani iustus est. Inter eosdem cardines etiam sacras Litteras numerabis, quippe quibus innixus orbis, felicissimè stabilitur ac conquiescit. Opporeunè S. Petrus Damianus; Orbis enim super cardines terra ponitur, cum sancta Ecclesia, tanquam super bases, doctrinis Evangelicis solidatur.

C A T E N A.

Cap. III.

Concordia. *10. BONAM affectuum aut opinionum concordiam è Catena discere licet, quæ è pluribus annulis flexa, epigraphen monstrat. NECTUNTUR VICISSIM. Vitam quippe socialem & amicam à natura ingeneratam accepimus. Seneca; Quomodo hominem homini natura conciliat, sic inest huic quoque rei stimulus, qui nos amicitiarum appetentes faciat. Et Ovidius;*

*Scilicet ingentis aliqua est concordia iunctis:
Et servat studii fœdera quisq; sui.
Rusticus agricolam; miles fera bella gerentem,
Rectorè dubiæ navis puppis amat.*

Peccata. *Peccata quoque, nisi tempestivis antidotis præfecerintur, mox, instar catenatorum orbium, in oblongam feriem exerescunt. Nam, teste S. Gregorio, Peccatum, quod per penitentiam non deletur, suo pondere ALIUD TRAHIT. S. Hieronymus super illo Ezechielis, Fornicata es in filiis Affyriorum; ait, DE ALIIS peccatis AD ALIA sæpè transimus; cumque non egerimus priorum peccatorum penitentiam, augemus DELICTA DELICTIS, & nullo errore juvatur &c. Hanc scelerum catenam in Pharaonis verbis profusè admirandam cernere licet. Primum enim, referente Exodo, Dixit inimicus persequar. At persecutionibus & odio adversus Hebræos penitus implacabili minimè contentus, eos insuper carceri mancipare decrevit, & comprehendam. Postea libertate exutos, etiâ bonis suis spoliavit; Dividâ spolia & implebitur anima mea. Necdum exaturatus, crudele ferum adversus populum Dei strinxit; Evaginabo gladium meum. Donec tandem in immanes ac sanguinarias has voces proruperit; Interficiet eos manus mea. En horrendam tyrannidis inhumanæ catenam!*

Captivitas est supplicium obstinatorum. *11. Bellæ feroces, nullis edomandæ frenis, gravi catenâ ferreâ constringuntur. Unde lemina; DOMAT EFFRENES. Ita peccatores, nullo legis Divinæ freno coercendi, tandem catenis ac captivitate constricti, ad officium trahuntur. Cum Rex Manasses violento ac sacrilego furore insolefceret, mox, jubente Deo, à Babyloniis oppressus est, qui illum vinctum catenis, atque compedibus, duxerunt in Babylonem; ubi scelerum suorum pœnitentia duceretur. Israël's Rege in superbum, rapacem, & sanguinarium leonem commutato, quantocius Gentès non absque vulneribus suis ceperunt eum, & adduxerunt eum in catenis in terram Ægypti. Nabuchodonosor, penitus effrænis, adversus Deum & homines tumultuabatur; sed non ita multò post tantæ tyrannidis pœnas dedit, quando horrendâ hæc sententiâ fulminabatur; Vinciatur ferro, & are in herbis foris &c. Compendio dixit S. Gre-*

Greg. in oral.

S. Gregorius Papa; Aurem cordis tribulatio aperit, quam saepe prosperitas hujus mundi claudit.

varitia. Chrysol. 28.

12. Catena, gemino crudeli effectu, vinctos & ligat, & aggravat. Unde lemma; VINCIT, ET OPPRIMIT. Utraque hac tyrannide avaritia in cor humanum grassatur. S. Petrus Chrysologus; de Matthæo publicano differens; Matthæum publicanum, inquit, divitia sic cupiditatis publicabant Magistrum, sic ALLIGABANT vinculis cautionum, sacculorum ponderibus sic PREMEBANT, ut levare ad innocentiam, ad justitiam surgere, ad virtutem progredi non valeret. Optimum proinde Magni Augustini consilium est; Patrimonii tui, quo es LIGATUS, compedes in hac vita resolve, abjice a te DIVITIARUM ONERA; abjice VINCULA voluntaria.

Aug. serm. de Verb. om.

ota Rejiosoru. cles. 6. n. 39.

13. Catena aurea, è collo vel pectore suspensa; hominem & aggravat & illustrat. Lemma; GRATIAT, ET ORNAT. Ita paupertatis, castimonie, & obedientie vota, quibus Personæ Religiosæ Deo obstringuntur, libertatem quidem coarctant; at simul plurimum ornamentis ac gloriæ conferunt. Siracides de sapientia æterna philosophatus; Injice pedem tuum, inquit; in compedes illius; & in torques illius collum tuum: tandem quippe erunt tibi torques illius in stolam gloria. S. P. Augustinus; Non te vovisse poeniteat, imò gaude; jam tibi non licere, quod cum ino detrimento licuisset. Felix necessitas; qua in meliora compellit.

Aug. Epist. Armen. ulin.

CATILLVS.

Cap. VI.

ristus dex.

14. Catillus purificandis ac secernendis metallis deservit. Unde igni impositus, à Bargilio epigraphen retulit; SECERNENDO CONFICIT. Ità animæ justæ in extremo judicio à reprobâ sceleratorum massa, ceu aurum obryzum ab ærosis facibus separabuntur. Hanc discernendi rationem probè perspiciens Matthæus, eam tertiâ vicè inculcare nititur; Colligite primum zizania; & alligate eâ in fasciculos ad comburendum; triticum autem congregate in horreum meum. Et; In consummatione sæculi exhibunt Angeli, & separabunt malos de medio justorum; & mittent eos in caminum ignis. Et rursus; Separabunt eos ab invicem; sicut Pastor segregat oves ab hædis. S. Hieronymus, illa Zachariæ verba interpretatus; sedebit separator in Azoto; ait; separatorum intellige Dominum; qui bonos à malis; & argentum & aurum à sordibus; scoriâque discernet: Illud ipsi etiam Oratoris est Symbolum; qui causam suam ad tribunal delaturus; exactè omnia discutere, & momenta singula ad rationis libellam examinare solet. De hoc Nicolaus Caussin; Quid aptum sit; circumspicit; quid ex quoq; nascatur; quid cuique sit consequens; quid alienum; quid repugnans; quid consentaneum; confusa denique; & permixta disjungit; disjuncta conciliat &c. Denique Judex, consentaneè ad hanc ideam; nihil unquam definit, nisi circumstantiis ac causis omnibus distinctè ponderatis. In hanc rem Jobus; Causam; quam nesciebam; diligentissime investigabam. Oportet enim; Interprete Joanne Sarisberienfi, Indicem cuncta rimari; & ordinem rerum plenâ inquisitione discernere; neque ante obviare alicui; quam causa sit legitimis rationibus plenissimè limitata.

13. 39.

13. 48.

14. 53.

hieron. in char. 9. 6.

ator adens.

ss. de Elo. l. 3. c. 6. in

lex di. ens.

29. 16.

arisber. Polycrat. 8.

arias beneficii apen-

15. Ferrea massa; à vicini manu in catillum seu furnulum chymicum injecta; epigraphen reddit; VERTET IN AURUM. His Alchymistarum catillis se non ab similes probent, qui injurias sibi Mundi symbol. P. cinelli & Aug. Erath. Tom. II.

irrogatas beneficiis compensant. Ita Josephus, lethali fratrum odio exagitatus, in vicem illos amare ac munificentia maximâ est persecutus. Diserte S. Paulus; Maledicimur; & benedicimus; persecutionem patimur; & sustinemus; blasphemiamur; & obsecramus. Magno Augustino teste: Fructus bonus sincera dilectio; non solum fratris; sed & inimici.

1. Cor. 4. 12. S. Aug. Psal. 103. Conc. 1.

16. Catillus, metalli expurgandi causâ supra furnulum positus, epigraphen tenet; EXPIET UT SORDES. Id ipsum asolet Deus, qui omnes animæ nostræ imperfectiones eliminaturus; illam crebro calamitatum aut morborum igne excruciat. Hanc veritatem probè perspiciens Salvianus, ait; Affectus artibus, vires corporum in virtutes transferuntur; ut mihi genus quoddam finitatis esse videatur; hominem interdum non esse sanum. Et paulò post; Exultat anima læta corpore affecto, quasi adversario subjugato quanto imbecillior corpore; tanto purior sensu; vincens carnis morbis; mente victi.

Calamitas purificat.

Salvian. Epist. ad Caturap.

CIRCULVS DOLIARIS.

Cap. V.

17. Circulus doliaris; aliquot doliorum affulso; necdum perfecte coagmentatas complectens, epigraphen tenet; IN ORDINE STRINGIT. Ita omnino Superioris auctoritas; castigationis rigor, & prudentis consiliiarii vel Magistri regimen mirificè deservunt; ad filios vel subditos in civillum aut domesticarum constitutionum observantia assiduò stringendos. Justus Lipsius; Sicut vitiores circulis quibusdam vasa adstringunt atque alligant; hæc quid effluat; sic Præceptores monitis suis animas discipulorum &c.

Magistri auctoritas

Lips. Cent. 2. ad Belg. Ep. 39.

18. Circulus doliaris, viminibus saliginis colligatus; epigraphen sustinet; LIGAMENTO ROBOR: Hinc conjicies animam; votorum ligamine Deo connexam, maximo spirituali vigore invalescente. Item S. Ecclesiam Catholicam è Martyrum suorum vinculis ac compedibus plurimum firmamenti accepisse. S. Prosper; Fremebant gentes; irrascebantur populi; seviebant Reges & potestates; contradicebant superstitiones; & totius mundi relictabantur errores: sed derestentibus; furentibus; persequentibus; populum suum Christus augebat; & PER VINCULA ac supplicia mortisque Sanctorum ROBORABATUR Fides; vincebat veritas &c.

Vota Religiosorum; Martyres Ecclesia.

S. Prosp. l. 2. de Vocab. Gent. c. 5.

19. Circulus doliaris, è virecente betulaceâ virgâ in figuram sphericam arcuatus; inscriptionem à nonneminè recepit; CIRCUMFLEXUS IN FORMOR. Ita per diversas orbis Provincias delatus; tandem prudens & astutus domum revifescit. Ulysses, assiduus itineribus fatigatus; id elogii ab Homero retulit;

Peregrinatio.

Horatius in Arte poetica.

Qui mores hominum multorum vidit; & urbes; Caterum voluntas, ad ordinationis Divinæ ritum incurvata; sanctificantis gratiæ formam recipit. Unde sacra Scriptura aperte dicit; Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam. Superbis resistit, inquit interpres Augustinus; ut humilietur, ut obdurentur. Humilibus autem dat gratiam; ut diligam obedientiam; & ne recipiant excellentiam.

Humilitas obtinet gratiam.

Iac. 4. 6. S. Aug. Psal. 118. Conc. 17

20. D. Joannes Baptistâ Mazzolenus ingenioso Emblemate aliquot circulos doliare expressit, qui nullis adhuc viminibus colligati; dolium circumdabant; eum lemme, VINCIEMUS, SI VINCIEMUR. Mens imaginis erat; ipsosmet superiores ad regularis doctrinæ ac morû observantia sedulo alligant.

Superior observans subditos facit obsevantes;

gandes esse, priusquam subditos suos vinculis illis constringere nitantur. S. Gregorius Papa; *Ufus re-
Et conversationis est, ut præesse non audeat, qui subesse
non didicit: nec obedientiam subiectis imperet, quam
Prælati non novit exhibere.* Opportunè canit Cardu-
cius Can. Reg. Lateran

*Si vincimur, vinciemus asseres;
Sic lege vinculus subditos Princeps ligat.*

21. Complures circuli doliare, in densum fascem collecti, eo planè modo, quo in nudinis venales haberi consueverunt, à Lucarino inscriptum sustinent; DISJUNCTI PRÆSTANT OFFICIUM. Innuit videlicet, separationem nonnunquam ad negotia perficienda unicè necessariam esse. Origenes de Dei servo differens, ait; *Quamdiu permixtus est turbis, & in multitudine fluctuantium volutatur, non vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo, nec potest esse sanctus.* Præceptionem, in exercitu potissimum observandam, tradit Polybius; *Ubi extraneorum militum magna est multitudo, non sunt simul habendi, sed diversa in loca (ne inter se contra nos conspirent) deducendi.*

22. De Filio prodigo refert S. Lucas; *In se autem reversus dixit &c.* Unde Lucarinus eundem Emblemate significaturus, circulum doliarem expressit, qui unam extremam suam partem alterà constringens, epigraphen monstrabat; RETORTUS AD SEIPSUM. In hoc argumentum S. Petrus Chrysol. *In se ante redit, ut rediret ad Patrem, qui à se ante recesserat, cum recessit à Patre. A se migrat, & ab homine totus transit in bestiam, paterna pietatis immemor, gratia genitoris oblitus.* Iis porrò nativam hanc effigiem tribueris, qui examinandis præteritæ vitæ suæ actionibus operam impendunt. Sanctus Joannes Chrysoctomus, posteaquam Evangelicum illum Patrem familias considerasset, qui expensarum rationem à villico postulabat, subjungit; *Faciamus igitur hoc in operibus nostris, vocatà conscientia nostrâ. Faciamus similiter rationem operum, verborum, cogitationum, & scrutemur, quid utiliter insumptum sit, & quid in perniciem nostram; quis sermo male expensus in convivia, insules, in turpiloquia, quæ concupiscentia oculum in intemperantiam provocavit &c.*

23. Circulus doliaris crebros victoris ictus idè solummodò sustinet, ut doliarum assulæ benè coagmentatæ inter se persistant. Unde D. Rancatus hanc epigraphen subjunxit; SON LE PERGOSSE MIÈ L' ALTRUI FERMEZZA, Id est, ALIUM MEA VULNERA FIRMANT. Id ipsum hominibus imperterritis consuetum est, qui hostium vulnera non sine magnanimo pectore excipere soliti, ipsos etiâ spectatores ad generosam luctam extimulant. Gorgonius, Imperatori Diocletiano à cubiculis, ejusque Collega Dorotheus, sub Christi Crucifixi signis merebantur quidem, at ubi quodam die Martyris cujusdam animum in atrocissimis cruciatibus invictum aspexerant, innox fidei Christianæ radices adè firmas conceperunt, ut gravissimis suppliciis liberè objecti, Martyrum lauream retulerint. Cateriam de Christi Redemptore, *cujus livore sanati sumus*, ait Magnus Augustinus; *Ille est sanctus in te, qui suscepit vulnera propter te.*

24. Circulus doliaris, à victore percussus, epigraphen meâ quidem sententiâ opportunam præfert; PERCHE GLI ALTRI RISTRINGA JO SON PERCOSSO. Id est; UT ALIOS STRINGAM, VAPULO. Propria hæc ministri cujusdam idea est, qui ab assidua Principis tyranni,

vel Prælati indiscreti importunitate compellitur, ut subditos ob varias causas in carcere constringat, aliisque violentis rigoribus sub regulari disciplinæ observantiam cogat. Sapienter dixit S. Hieronymus; *Est sapienti servire, libertas; ex quo colligitur, quòd stulto imperare, servitus est.*

C L A V I S.

Cap. VI.

25. Joannes Ferrus Abbas, reformato Contilis lemmate, clavi subscripsit; CLAUDIT, ET APERIT. Genuino hoc Emblemate auctoritatem Summi Pontificis, aliorumque Episcoporum, aut Sacerdotum subdelegatorum, describere licet. De his disertè Christus; *Tibi, inquit, dabo claves regni caelorum. Claves autem regni caelorum, interprete Rabano, ipsam discretionem & potentiam nominat: potentiam, quâ liget & solvat: discretionem, quâ dignos vel indignos discernat.* Atque adè clavibus illis utraque potestas ordinis & jurisdictionis significatur, quâ Sacerdotes à peccatis commissis Dei loco absolvere, vel absolutionem negare; item dies feriatos, jejunia, decimas, aliasq; leges sancire; vel, prout melius judicaverint, earundem legum gratiam facere amplissimâ auctoritate possunt. Hæc potestas ex Isaïæ oraculis præfigurata habetur, ubi Deus de summo Sacerdote Eliacim olim decreverat; *Dabo clavem domus David super humerum ejus: & aperiet, & non erit, qui claudet, & non erit, qui aperiat.* S. Ambrosius in illa Apocalypsis verba commentatus, *Hæc dicit sanctus & verus, qui habet clavem David, qui aperit & nemo claudit, CLAUDIT, & nemo APERIT;* ait, in illâ clave infinitam Christi sapientiam ac potestatem intelligendam esse, quâ APERIT corda gentilium ad percipiendam doctrinam fidei, quæ nullus persecutor claudere poterit, CLAUDIT verò, atque destruxit culturam idolorum, quam nullus persecutor aperire potuit. *Aperiet etiam aditum regni caelestis, quod nulla vis demonum claudere potest: claudit verò eundem aditum reprobis, quod nullus eis aperire poterit.* Præfulg Gemma S. Augustinus eandem clavem, quæ non quidem domos terrestres, sed cæli portam claudit & aperit, orationem interpretatur. Unde de Elia differens, *Clavis cæli, inquit, fit sermo Elia: Iube enim, & CLAUDITOR cælum; orat, ET APERITOR.* Porrò mirificam clavem illam etiam bonorum operum nostrorum schema esse testatur idem S. P. Augustinus; quippe quæ celestes fores, ceu ariete admoto, aperiunt & claudunt. *Habitaculum cordis nostri, inquit, evacuetur vitiis, & virtutibus repleatur: claudatur diabolo, & aperiat Christo: & ut laboramus, ut nobis bonorum operum clavibus januam regni caelestis aperire possimus. Sicut enim malis operibus, quasi quibusdam seris ac vethibus, vita nostra janua clauditur, ita absque dubio bonis operibus aperitur.*

62. Clavis, è proprio suo munere, ABDITA PANDIT. Prophetiæ hoc symbolum est, quæ res qualvis arcana mentis nostræ oculis perspicuas efficit. Prædicatores quoque obscura & arcana Sacræ Scripturæ ostia referant. S. P. Augustinus; *Deus ad hoc obscura esse voluit dicta Prophetarum, ut haberent postea servi Dei, quod interpretando insruerent super aures & corda hominum.* De S. Joanne Baptista canit Ecclesia;

*Ventris abstruso recubans cubili,
Senseras Regem thalamo manentem;
Hinc parens nati meritis uterque
Abdita pandis.*

CLAVVS.

Cap. VII.

Petrus. 27. Clavem hoc lemmate loquentem fites; HOS-
TI, NON HOSPITI CLAUDO. S. Petri hanc
effigiem interpretaberis, qui cœli clavibus insigni-
tus, illius portam non quidem fidei ac virtutum ho-
stibus, sed solis Dei amicis referat. Unde in illius
honorem canit S. Ecclesia;

*Vna recludit pascuas, & fontes sacros,
Ovesque servat creditas, arceat lupos.*

Aug. serm. Sapienter proinde monet Magnus Augustinus; Ita
2. de Temp. laboremus, ut nobis bonorum operum clavibus januam
regni cœlestis aperire possimus.

Violentia 28. Clavis dexterè admodum; ac sensim intra se-
ra veranda est; secus enim claustrales denticuli ac
ocet. rotulæ rumpuntur, suoque ordine excedunt. Unde
clavis, intra seram circumacta, à Joanne Francisco
Bonomo epigraphen recepit; VIOLENTIA IN-
VERTITUR ORDO. Emblematis verò hunc titulum præfixit, *In re modus*, E Boëtii sententia, *Opti-
mus est in omnibus rebus motus*. Et Bononus, Em-
blematis Author;

modera- 29. Clavis generalis, seu communis, feris omni-
bus facillimo negotio referendis deservit. Unde lem-
ma; SUPERA OGNI CONTRASTO. Id est;
mans re- ADVERSANTIA VINCIT. Gratiola hæc sagacis
lutus. Belliducis, aut amantis obfirmati idea est; nam
ut arch. Plutarcho teste, *Vir, amore ebrius, nihil requirit, cum
p. Ama- dimicai cum hostibus, Martem: sed quia Deum suum
ia. habet adjunctum; ignem & mare, & flatus ætheris pa-
ratum est pervolare*. Apposité Leander.

30. Clavis, ædibus referendis destinata, epigra-
phen reddit; CLAUSA RECLUDO. Maria Virgo
Cœli referandi potestatem à Deo erga suos clien-
tes accepit; ut adeo rectè cognominetur à S. Ephræ-
mo Clavis regni cœlestis; Et à Butcone, Clavis regia
Christi. Eruditè canit P. Mascenius;

*Tuum, O Virgo, propter amorem etiam asperam
transibo aquam,
Licet igni ferveat, & innavigabilis sit unda.*

31. Zingressius fasciculo clavium inscripsit;
NON OMNIA POSSUMUS OMNES. Sicuti enim quavis
clavis non nisi unius seræ aperiendæ facultatem
habet, ita suis quoque limitibus circumscripta sunt
singula hominum ingenia. Verissimè Seneca; *Magna quoque ingenia quando plus, quàm in
ano, eminuerunt genere?* Et S. Paulus; *Nunquid omnes
Apostoli? nunquid omnes Prophetæ? nunquid omnes
Doctores? nunquid omnes virtutes? nunquid omnes
gratiam habent curationum? nunquid omnes linguis lo-
quuntur? nunquid omnes interpretantur.*

32. P. Sebastianus à Matre Dei clava aurea, ad
portam obseratam applicatæ, inscripsit; HÆC
OSTIA PANDET. Mariam Virginem hæc ima-
go spectabat, clausum enim est cœlum, inò adeo
clausum, ut non nisi violenti rapiant illud: felix pro-
inde es, si Deiparam, ceu portæ cœlestis clavicula-
riam, tibi reddas propitiâ, quæ facilem tibi aditum
aperiat. Porrò Sancta Ecclesia eas à Christo claves
accepit, ut quibusvis fidelibus cœlum aperire possit.
S. P. N. Augustinus; *Tantum valent claves regni in
sancta Ecclesia tua, ut de nullis desperandum sit, quam-
diu in hac terra per tuam patientiam vivunt.*

33. AD solemnem sancti Clavi festivitatem, Me-
diolani quotannis celebrari solitam, Joannes
Baptista Rusca Emblematis loco clavum figuravit,
qui per militaris scuti umbonem transfixus, epigra-
phen tulit; FERIT, ET DEFENDIT. Innuebat
videlicet, è Sacris illis armis Orbi Christiano sa-
lutem, uti & monstris infernalibus extremam perni-
ciam advenisse. S. Ambrosius Judæos, dolore ac con-
fusione plenos, his omninò verbis introducit. *Ecce
& clavus in honore est, & quem ad mortem impressimus
REMEDIUM SALUTIS est, atque invisibili quâ-
dam potestate DÆMONES TORQUET.*

34. Clavus clavum ex assere propellens, ab eo-
dem Rusca epigraphen recepit; ARTE ARTEM.
Vetus quippe præmia est, Clavum clavo trudere.
Mens Emblematis erat, Servatoris nostri clavos cli-
minandis peccatorum clavis, quibus peccus nostrum
transfixum erat, deservivisse. Opportunè S. Ambro-
sius; *Clavus, inquit, est libido, clavus tristitia, clavus
iracundia, clavi sunt omnes passionem, quæ velut quodam
veru animam nostram penetrant*. S. Bernardus eadem
metaphorâ commonebat, crebris virtutum actibus,
ceu clavis, vitiosas nostras consuetudines propulsa-
ri. *Sapientia, inquit, vincit multam. Clavus clavo
expellitur, ita & prava, bonis superveniuntibus elimi-
nantur*. Idem Doctor Mellifluus testatur, jugi in-
fernalis incendii consideratione, ceu clavo, ignitis
libidinis clavos è pectore nostro exterminari. *Sicut
clavus clavum expellit: ita sepe ardor gehennæ emittit
foras ardorem luxuria*. P. Julius Nigronius votorum
Religiosorum triadem in Christi Crucifixi clavis ad
vivum exprimi docet, aitque, votorum observantiâ
vitiosos animi clavos felicissimè exturbari. *Clavos vi-
riorum, & passionum, vota paulatim, dum observan-
tur, & virtutes votorum exercentur, ex anima extru-
dunt*. Tandem etiam sicuti clavis clavo pellitur, ita
unus Amor expellit alterum.

35. Mare Adriacum procellis adè crudelibus
tumultuabatur, ut assiduis naufragiis miserissimi nau-
tæ submergi soliti, tandem illud communi voce vo-
raginèni navigantium cognominarent. Unde S. Hele-
na, Magni Constantini Mater, tanto malo consultu-
ra, è sacris clavis unum mari injicere decrevit; *Confi-
sa de Domini misericordia, Gregorii Turonensis ver-
bis utor, quod sevas fluctuum commotiones facile pos-
set opprimere. Nec irritò conatu; nam quò factò, red-
ditur mare quietum, tranquillaque deinceps navigan-
tibus flabra præstantur*. Quamobrem Rusca, superio-
re numero adductus, clavum expremit, qui in mare
submersus, epigraphen tulit, TUMIDA PLACAT.
Verbis è Virgilio mutuatis;

Sic ait, & dicto citius tumida æquora placat:

Et certè sicuti mare Adriacum è sacri clavi virtute
tranquillitatem recepit, ita Christus gravissimas
tempestates, toto mûdo agitata, solâ clavorum suo-
rum & passionis acerbissimæ virtute composuit.
S. Hieronymus miros illos Jonæ eventus allegoricè
interpretatus, *Tulerunt Ionam, & miserum in mare,
& stetit mare à fervore suo; ait, Si consideremus ame-
pasionem Christi errores mundi, & diversorum dogma-
tum flatus contrarios, & naviculam, totumque huma-
num genus: id est, creaturam Domini periclitantem,
& post passionem ejus tranquillitatem fidei, & orbis pa-
cem, & securam omnia, & conversionem ad Deum, vide-*

S. Clavus.

S. Ambrosius
Conc. 14 obi.
in Theodosii.

Christus
patiens.

S. Ambrosius
de bono mortis
6.5.

Virtus ex-
pellit vi-
tium.

S. Bernardus
de verb. sap.
Inferni

Meditatio
libidinem
pellit.

S. Bernardus
23 de fornic.
Vota reli-
giosa.

P. Iulius Ni-
gron. in Reg. 4
Commun.

n. 17.
Amor.

Greg. Turonius
de gloria
Mari. c. 6.

Virg. Æn.
v. 146.

Christus
patiens.

S. Hieron.
in
loca c. 1 n. 15

Remig. Altif. in loan. 1. 15. bimus, quomodo post præcipitationem Iona stetit in aræ à feruore suo. Magis succinctè Remigius Altifiodorensis; *Ante passionem Domini mundus diversorum fluctibus errorum periclitabatur: at post mortem ejus tranquilla omnia discernimus, & securâ unitate fidei, & agnitione veritatis totius orbis exultat.*

S. Clavi cælos reserant. 36. Clavi à fabricis intra aquas, aliumve pinguem liquorem intingi assolent, ut res qualvis majore facilitate transigere ac penetrare queant. Unde Rusca clavo, intra aquasmersato, subscripsit; **UT FACILIUS.** Ita clavi Divinissimo Servatoris nostri sanguine tincti, vires adeò validas imbibebunt; ut aræas inferni portas perfringere, æterni supplicii sententiam irritam reddere; cælos penetrare, aliaque prodigia efficere potuerint; *Scito.* inquit Tertullianus; *ascensum illum exinde complanatum vestigiis Domini, & introitum exinde reseratum viribus Christi.*

S. Clavus. 37. Clavi cuspidati, prominentibus aculeis circum theatra aut valla militaria defixi, locis illis securitatem præstant; hostiumque accessum remorantur. Epigraphen addidi; **VALLANT, ET ARCENT;** seu, **VALLANT, ET VULNERANT.** Servatoris nostri clavi; geminâ prærogativâ, & Christianos muniunt, & Judæis, vel Inferorum monstris fatalem aculeum infigunt. Ut adeò de sacratis illis clavis id ipsum, quod S. Joannes Chrysostomus olim de Cruce; pronunties; *Ea demones ulciscitur, ea tollit morbos amica: ea est armatura invicta; ea murus inexpugnabilis; ea est munimentum insuperabile; qua non solum barbarorum irruptiones, & incursiones hostium; sed ipsorum etiam immaniunt demonum phalanges per-rumpit.*

Passio Christi retinet. 38. Rigente hyeme, calceorum solex acutis clavis muniti solent; ut in lubricâ glacie defixi, pedem firmum, & à lapsu imitunem sustineant. Unde calceos; clavis armato, inscripti; **IN LUBRICO SISTUNT;** Vel; **VENTIGIA FIRMANT.** Ita affectuum nostrorum gressus è patientis Christi clavis firmamentum adeò validum recipiunt, ut lubricas mundi vias pede nunquam exerrante decurant. Eusebius Gallicanus; *Dominus noster IESUS Christus non solum Divinitatem, sed etiam mortem suam; & crucem post futuris voluit sæculis celebrari: ut à peccatis; propter quæ moriebatur; non solum nos Dei mandata revocarent, sed illata pro nobis supplicia, & vulnera detererent.*

S. Clavus est clavis. 39. Clavus retortus nonnunquam instar clavis deservit ad serinia quædam oblerata recludenda. Unde lemma; **INFIXUS RESERAT.** Clavus ille sacratissimus, in Servatoris nostri manibus ac pedibus defixus, cælos ferreos, longisque ab hinc sæculis obseratos, instar clavis felicissimè aperuit. Opportunissimè S. P. Augustinus; *Clavis reserans; clavus penetrans factus est mihi.*

C V N E V S.

Cap. VIII.

Justitia vindicans. 40. **Q**ui ligna fiunt, obfirmatos ac rigentes arborum nodos cuneis effringere, eorumque vitiosos nexus dissolvere solent. Unde lemma; **MALE COMPACTA DISSOLVIT.** Zelosi ac magnanimi Principis hæc idea est; qui subditos, in vitis obduratos, duriore cuneo expugnat: consentaneè nimirum ad vetus illud proverbium; *Malo nodo malus querendus cuneus.* Id ipsum verus amicus solet; qui correctionis cuneo pravas consuetudines ab homine conatur separare. Plutarchus; *Verus amicus, inquit, ubi correctione opus est, mordacè sermonem, libertatè*

temque, curatore dignam, usurpat.

41. Cuneus è durissimo chalybe formatur, ut lignis validè impactus, illorum nodos citra ullam suam offensam effringere possit: ut adeò jure has voces instar lemmatis pronuntiet; **INOFFENSUS EFFRINGO.** Ita Heroicus animus è grandibus ac innumeris hostium machinamentis destructis nullum unquam detrimentum accipit. Certè Josias; Ariolis, & idolorum Sacerdotibus interfectis, lucis infamibus succisis, lupanaribus dirutis, idolis comminutis, sacrilegis altaribus everfis; & ut Regum fasti prolixè testantur, demonum ministris omnibus trucidatis; inter tot facinorum prodigia nihil unquam offensa sustinuit. Sic nimirum viri fortis est, frangere & non frangi. S. Ambrosii opinione, *Fortitudo in-expiabili prælio adversus vitia decertat, invicta ad labores, fortis ad prælia.*

42. Cuneus non quidem mollibus, sed obduratis lignorum partibus rumpendis deservit. Unde inscriptio; **DURIORA RESOLVIT.** Ita imperterritorum militum acies; à latinis *cuneus* vocari solita, non nisi adversus hostium phalanges maxime robustas invehitur. In hoc argumentum Torquatus Tassus canit;

*Mà conservando par l' usanza e l' modo
Del secol prisco, anzi mirabil arte,
L' ordin più solto de nemici; e l' nodo
D' apra guerra à incideam da quella parte;
Come cuneo tal hor; don' è più sodo
Il tronco al pestro, voi il divide; e parte:
Ei duri colpi trapassârò à dentro
Del ferreo cerchio al sanguinoso centro.*

Ille ipse pectoris magnanimi est genius; quod superandis rebus difficillimis delectetur; nam, ut Tullius definit; *Magnanimitas est virtus spontanea, diffidulum aggressio; & rationalis.*

43. Cuneus; non nisi adversus duriores arborum nodos impelli soltus; epigraphen à me recepit; **EXERIT IN SOLIDA ROBUR.** Viros magnanimos hæc idea spectat, quibus solenne est, obfirmatam potentium duritiem labefactare. Ita Elias Achabo infames suas noxas exprobrans; gravissimis insuper suppliciiis eum percussit. Joannes Herodi ob adultera commercia in faciem obstitit. S. Sylverius gravissimas minas, à Theodora Imperatrice in hæretici cujusdam favorem factas, nihil æstimans; vitam potius, quam mentem suam generosam amittere voluit; S. Ambrosius auctoritati suæ adeò nihil derogari est passus; ut ipsum etiam Imperatorem Ecclesiâ interdixerit. &c. Cassiodorus; *Magnanimus, animo stabili defixus est; & cælestium rerum contemplatione firmatus manet semper impavidus.*

44. Cuneo violentis ictibus percusso, quæntocius durissimi quique lignorum nodi rumpuntur. Unde lemma; **CÆSUS, OBSTANTIA SOLVIT.** Martyrem; sapientiâ & fortitudine plenum; hæc idea concernit, qui gravissimis suppliciiis excruciatas, vivaci suâ faciundiâ ad imperterritum pectore omnes obloquentium adversariorum rationes dilucidè convellit. Certè Eleazarus; carnificum tyrannide acerrimè tortus, Josepho Hebræo teste; *Munimentis optimæ rationis; primique consilii, venientium impetus procellarum sitis accepit membris, eosque nisi corporis invictus fregis &c.*

45. Historiæ memorant; quod cum Dominus Paulus Gutierrez in obsidione Olysiponensi aliquot cuneos muro infixisset, qui instar scæle ad conscendendam civitatem deservirent, Rex Alphonfus Henricus; id intutus; Gutiero cognomen Equitis à Cu-

Animus generosus
+ Reg. 23.

S. Ambrosii
l. 1. de Offic.

Generalitas militaris.

Tassus Conquist. lib. 1. f. 143.

Magnanimus.
Cicero lib. de Offic.

Reg. 21. f. 6.

Magnanimus.
MARC. 6. 15.

Cassiodorus in Pj. 1.

Martyr.

Jos. Hebræi l. de Machab.

ne

neo dederit; unde hodie adhuc omnes ipsius posteri vocantur d' Acugna, seu à Cuneo Eò alludens, aliquot cuneos, mœnibus infixos, hoc lemmate insignies, PARANT AD ARDUA GRADUM. Ita sanè lancea, clavi, cæteraque patientis Christi supellex, in pectore nostro defixa, victoriæ obtinendæ, ac cœlo expugnando scalas opportunissimas admovet, S. Gregorii Magni sententia, *Nihil adeo grave, quod non æquanimitèr toleretur, si Christi passio ad memoriam reducatur.*

FOLLIS.

Cap. IX.

46. FOLLIS auram, à se receptam, liberali ore ad ignem animandum expirat. Unde lemma; SPIRAT ACCEPTO, subintellige, aère. Præclara hæc Prædicatoris aut Prophetæ idea est, qui doctrinas, non quidem ex proprio cerebro, sed à Deo, à sacris Litteris, & à suis Majoribus derivatas in populum spargunt. Vincentius Lyrinensis, in illud Apostoli commentatus. *O Thimotee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates;* ait, *Quid est depositum? quod creditum tibi est, non quod à te inventum; quod accepisti, non quod excogitasti; res non ingenii tui, sed doctrina cælestis; non usus patris privata, sed publica traditio.*

47. Animus, ad vindictam facilis, follem imitatur, qui levissimâ quavis manu compressus, aère quantocius concitato spirare solet. Epigraphen subjunges; FLABIT AGITATUS. Prophetæ, ceu Numinis instrumenta, nullum unquam oraculum, nisi à Deo moti, edunt. S. P. Augustinus; *Nobis ea loquuntur Prophetæ Dei, quæ audiunt ab eo; nihilquæ aliud est Prophetæ Dei, nisi enuntiator verborum Dei hominibus; qui Deum vel non possunt, vel non merentur audire.* Virgilius de Sybilla differens, ait, eam, priusquam responsum ferret, Apollinis furore agitatum fuisse.

*Ad Phœbi nondum patiens, immanis in antrò
Bacchanti Vates: magnum si peccere possit
Excussisse Deum; tanto magis ille fatigat
Os rabidum, fera corda domans, sicutque premendo.*

48. Seneca affirmat, omnem nostram felicitatem è solâ virtute scaturire. *Nam cætera, quæ cupiditates nostras irritant, deprimunt quoque animum, & labefaciunt: & cum videntur attollere, insunt.* Postremâ hæc verba epigraphen subministrant, folli jungendam; INFLATUR, CUM ATTOLLITUR. Vel; ELEVATUS INFLATUR. Illius utramque hanc effigiem dixeris, qui ad sublimiorem dignitatis gradum elevatus; mox fastu penitus insolente intumescit. Innocentius Papa; *Ambitosus, inquit, statim ut est ad honorem promotus, in superbiam extollitur, in jactantiam effrenatur, non curat prodesse, sed gloriatur præesse; fastum ostendit, grandia loquitur, sublimia meditatur &c.*

49. Gratum hominis animum, & ad beneficia compensanda promptum, folli non absimilem dices, quæ auram vix receptam, quantocius liberali ore refundit. Atque ad eò ACCIPIT, ET REDDIT. Consentaneè Virgilius;

*-----Taurinis folibus auræ
Accipiunt, redduntque.*

Tullio teste, Hesiodi documentum erat, *Eadem mensurâ reddere, quæ acceperis, aut etiam cumulatione, si possis.* Agapytus, Justinianum Imperatorem imbuens, aiebat; *Quantò majoribus dignus habitus es,*

tribuente Deo, muneribus; tanto majus ipsi nomen est. Ergò redde benefactori debitum gratitudinis.

50. Duo folles in officina ferraria alternos suos labores ex æquo ita pariuntur, ut afflante uno, vires instauret alter. Unde Bargalii lemma; AD INVICEM. Vel certè; MENTRE L' UN SOFFIA, L' ALTRO FORZA PRENDE. Id est; ALTERNIS OFFICIIS. Hinc mutuam benevolentiam, amicis aut proximis tuis exhibendam, discas velim. S. P. Augustinus; *Illi portant invicem onera sua, qui habent charitatem. Qui non habent charitatem, graves sunt sibi: qui autem habent charitatem, portant se.* Pollux, intellectâ Castoris, amicissimi fratris sui, morte, Jovi pro ipsius immortalitate supplicavit. Cùm verò Jovem votis suis minus annuentem experiretur, id demum impetravit, ut vitam mortemque cum defuncto fratre alternam ducere liceret. Unde hodie etiamnum asseverant Poëtæ, utrumque illum vices adeo studiosas observare, ut singulis diebus vivente uno, moriatur alter. De his Virgilius;

*Si fratrem Pollux alternâ morte redemit
Itaque, reditque viam.*

Eamque mythologiam vel è Pindaro subministratam accepit;

*Alternantes autem vicissim,
Altero quidem die apud Iovem patrem charum
Degunt. Altero verò sub latebris terra.*

Vel certè ex Homero.

*Interdum quidem vivunt alternis diebus, interdum
rursus
Moriuntur.*

Ad eò nimirum bonis amicis consuetum est; graviora sua negotia mutuis humeris sustinere. Unde etiam in Religionibus ac Rebus publicis communia onera ac labores nõ eosdè assiduò premunt, sed partitis officii & alternante ordine in diversos distribuuntur.

51. Follis, in ustrina versus laminam ferream inflatus, epigraphen tenet; SI SPIRAT, INFLAMMAT. Ita corda quavis rigentia solo Spiritus sancti afflatu ignem concipiunt. Hieronymus Olealter; *Quemadmodum ad frudendum metalla opus est flatu follium; ita ad opus bonum faciendum opus est spiritum & flatu Dei.* Cæterum etiam malus Consiliarius, vellefcivia femina, si spirat, inflammat.

52. Follis, aliquot carbones afflans, epigraphen reddit; SOPITOS SUSCITAT. Facundo hoc Emblemate Spiritus sanctus, Bonum exemplum, ac prudens consilium significantur; utroque enim peccatoris humani veteris excutitur. Porro etiam maligna susurronis lingua sopitas iræ aut odii flammæ, instar folliis, suscitatur. Quòd autem prudentis hominis consilia ardentis virtutum favillas, in animis nostris jamjam extinctas, rursus evocare possit, testem disertum habeto Senecam; *Facile est, inquit, auditorè concitare ad cupiditatem recti. Omnibus enim natura sua fundamenta dedit, semenque virtutum: omnes ad omnia ista nati sumus. Cum irretitor accessit, ut nec illa animi bona velut SOPITA EXCITANTUR.* Quòd insuper malevolæ linguæ afflatu sepulta vindictæ incendia denuò reviviscant, dilucidè testatur Siracides; *Susurro & viligais maledictis: multos enim turbavit pacem habentes. Lingua tertia multos commovit &c.* Nam, interprete S. Valeriano, *inquietâ naturaliter lingua non parvum mortalibus affert vitæ detrimentum, aut cùm bene composita dissipat, aut diu pacata conturbat.* Id ipsum nonnunquam filii assolent, dum proprias noxas excusaturi, Majorum suorum vitæ, jam pridem sopita, in hominum memoriam revocant. De his Vincentius Lyrinensis; *Sancti cuiusq; viri memoriam,*

Passio Christi.

Greg. Pap. Epist.

Propheta.

Prædicator.

inc. Lyrin. Tim. 6.

Secundus Propheta.

Aug. lib. 1. 17.

Virg. Æn. 77.

Seneca Ep. 76.

Serbus in honore datur.

de vitiis condit.

Citudo.

de Cl. Orat.

de Epist. ad

Auxilium mutuum. S. Aug. in Psal. 129.

Virgil. Æn. 6. v. 121.

Pindar. Ode 10. Nemæa siroph. 4.

Hom. Odysse 11.

Spiritus S. Oleast. in Isaiam c. 30. v. 1.

Spiritus S. Consilium bonum. Exemplum bonum. Susurro.

Senec. Ep. 108.

Ecclesiast. 23. S. Valer. in hunc loc.

Lingua detractoria.

Vinc. Lyrin. lib. advers. profan. novi.

riam, tanquam sopitos jam cineres, profanâ manu ventilant; & quæ silentio sepeliri oportebat, redidit à opinione diffamant &c.

53. Follis compressus spiritum exhalat. Unde lemma; **PRESSIO** SPIRITUS. Ita homo, diversis calamitatibus prægravatus, tandem ad vitæ spiritualis ac Divini obsequii frugem convertitur. Certè Filius prodigus, egestate ac fame compressus, versus cælum suspiravit; *Quanti mercenarii in domo Patris mei abundant panibus! surgam, & ibo ad Patrem meum &c.* Unde ad Deum ait Magnus Augustinus; *Imples tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi, omnes recurrant ad te.*

Calamitas.

S. Aug. in Psal 55.

Paulatim docere.

Iob. 26. 8.

Procop.

Prophetæ.

Prædicatores.

S. Isid. Pelus. lib. 2 Ep. 218.

S. Aug. ad Honorat Ep. 120.

Vita brevis.

Honor brevis.

S. Isid. lib. 3. in Amos.

54. Follis auram, intra se collectam, non totam simul, sed sensim exhalat. Unde inscriptio; **NON TOTUM SIMUL**. Id ipsum hominis prudentis est ingenium, qui doctrinam, plurimum annorum intervallo collectam, non unâ vice, sed paulatim in alios effundit. Huic documento affines sunt illæ Jobivoces; *Ligat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum.* Ita Moses, sub Geneseos initium, nullam omninò de Angelorum creatione mentionem facit, tamen postea in ejusdem libri decursu iteratis vicibus illos nominet. Volebat quippe Judæos gradatim imbucere, eosque suavi mânu à rebus corporeis ac inferioribus ad superiores & spirituales perducere. *Quæ hæc rerum spiritualium mentionem intermisit? Ego dicam, inquit Procopius, Cum Iudæis balbutientibus balbutiebat, illa sola memorans, quæ non supra captum ipsorum esse judicabat: hæc ignorans, ubi hæc didicissent, affuturos alios Doctores, qui ad altiora mysteria ipsos essent deducuri. &c.*

55. Duo folles, organis musicis usitati, in chartâ volante hanc epigraphen descriptam ferunt. **NI PRIUS ATTRAHANT**. D. Carolus Bossius hoc suo Emblemate Prædicatores, Prophetas; aut Sanctos Patres afficit, qui virtutes ac scientias, non quidem è proprio intellectu, sed à Spiritu sancto in trase derivatas, in alios diffundunt. De se ipso testatur S. Isidorus Pelusiota; *Si quid commodi, atq; eruditi à me scribitur, hoc Divina atque cælestis gratia esse existimare debes, quæ rudes etiam, & imperitos sapientes efficit.* Et Sanctorum Patrum Gemina, Magnus Augustinus; *Si purè Dominum, bonorum omnium largitorem, depreceris, omnia, quæ cognitione digna sunt, aut certè plurima, IPSO magis INSPIRANTE, quàm hominum aliquo commone PERDISCES.*

56. Follis, ventum attrahens, in inscriptione habet, **HAURIO, UT EXPIREM**. Vitam, honores, voluptates, aliosque mundi titulos ita accipimus, ut paulò post illos aut mors nobis extorqueat, aut fortuna. S. Isidorus; *Nihil fugacius sæculo, rebusque sæculi; quas dum tenemus, amittimus: & per infantiam, pueritiam, juventutem, ac virilem & ingravescentem, ac maturam aetatem, annosque ultimos senectutis utique septem spatia Philo vitam describit humanam; mutamur & currimus, nescientes ad mortis terminos pervenimus.*

FORCEPS. FORFEX.

Cap. X.

57. **FORFICES** epigraphen præferunt; **STRINGIMUS, DUM STRINGIMUR**. Id ipsum etiam forcipibus inscribere licet. Ita nimium eos, quos nobis in fide, servitute, aut amore benificos experimur, mutuis officiis complectimur. Justus Lipsius; *Fides habita fidem alligat in animis quidem, ubi aliquid alteri est, aut honesti.* Id ipsum etiam

Belliducibus & Mercatoribus familiare est, qui fidem datam tantundem observant, quantum ipsismet observatur. Ovidio teste, amet, quisquis amari cupit; *Sit procul omne nefas; ut ameris, amabilis esto.*

Ovid. lib. 1. de arte.

Et Seneca; *Ego tibi monstrabo amatorium sine medicamento, sine herba, sine ullius venefica carmine; siveis amari, ama.*

Senec. Ep. 6.

58. Duo forcis cultra tum demum uniri solent, quando res vicinas incidere ac dividere aggrediuntur. His proinde subscripsi; **JUNGUNTUR, UT DIVIDANT**. seu; **FOEDERANTUR, UT FERIANT**. Hæc ipsa hominum sceleratorum est indoles, qui federe nunquam arctiore uniuntur, nisi dum opportunitate discordiæ, inter cives disseminandæ, occasionem cernunt. Certè Caiphas, Herodes, & Pilatus nunquam fortius coaluerunt, nisi cum de occidentâ Divinâ innocentiam ageretur. Iniquum hoc fœdus prospiciens Vates Regius non sine dolore ait; *Astiterunt Reges terra, & Principes conveniunt in unum, adversus Dominum, & adversus Christum ejus. Convenerunt enim verè, uti Acta Apostolorum interpretantur, in civitate istâ adversus sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti: Herodes & Pontius Pilatus &c.* De his S. P. N. Augustinus; *Sunt quidam amici, amicitiam malâ, quæ nec amicitia dicenda est, quia malâ conscientia facit. Sunt enim homines, qui pariter mala committunt, & idè videntur sibi juncti, quia conscientiam malâ ligati sunt.*

Vitiosi contra justos uniti.

Psal. 2. 2.

Act. 4. 27.

S. August. serm.

59. Forfex, tonsoribus usitata, epigraphen tenet; **CIMA, NON TAGLIA**. Id est; **TONDET, NON RESECAT**. Ita calamitas homini inortificando, non interficiendo deservit. Id ipsum etiam Princeps benignus affolet, qui vectigalia, à subditis pendenda, quantum fas est, moderatur. Justus Lipsius, oratione ad bonum Principem conversâ, *Tu inquit, cum Tiberio tondere pecus malis, quàm deglubere.*

Calamitas Princeps discretus Lips. pol. 4. cap. 11.

60. Pannus forcis tonsoriæ beneficio aliquam quidem lanæ suæ partem amittit; at tantundem polituræ ac venustatis in vicem ab ea recipit. Quare D. Saavedra forcis inscripsit; **DETRAHIT, ET DECORAT**. Inuebat videlicet, corporis nostri mortem, collybo felicissimo, cum æternæ gloriæ splendore commutari. S. Hieronymus; *Quantò in hoc sæculo persecutionibus, paupertate, inimicorum potentia, vel morborum crudelitate fuerimus afflicti; tantò post resurrectionem in futuro majora præmia consequemur.*

Mors. Calamitas.

S. Hieron. ad Cypri.

FURNVS CAMPANVS

cum Syphunculis.

Cap. XI.

61. **FURNUS** Campanus, siphunculis guttatim lachrymantibus, epigraphen tenet. **UNDIQUE ANGSTIÆ**. Mentem, ex omni parte afflictissimam, hæc imago spectat. Susanna, adulterii infamiâ & mortis atrocitate, ceu gemino ariete, coractata, in hæc suspiria erupit; *ANGUSTIÆ sunt mihi VNDIQUE*. Si enim hoc egero, mors mihi est: si autem non egero, non effugiam manus vestras. Peccator coram extremo tribunali verissimè dixerit; *Undique angustia*. Enimvero, asserente S. Anselmo, *Hinc erunt accusantia peccata, inde terrenis justitia: subitus patens horridum chaos inferni, desuper iratus Iudex, intus urens conscientia, foris ardens mundus &c.*

Animus afflictus

Dan. 11. 2.

Peccator

morbibus.

S. Anselm.

62. Furnum Campanum hæc Hieremix gnomâ insignierunt; **PRETIOSUM A VILI**. Providæ ac prudētis personæ hæc idea est. Cornelius à Lapide docet,

Hier. 15. 1.

Prudens

Prædicator. docet, Prædicatorem tum demum pretiosum à vili secernere, quando hominum animas veluti nullo terreno pretio fatis æstimandas, è vitiorum cæno eripit. Ipsiusmet verba ita accipe. *Virgilius, Ennium manu tenens & legens, rogatus quid faceret, respondit; de stercore aurum colligo. Dicat hoc, qui animam convertere satagat. De stercore mundi aurum hoc, animam hanc colligo & separo, quasi pretiosum à vili.* Porro de virtute providæ discretionis ait S. Bernardus; *Homo debet moderando singulas discernere voluntates, ne opinio verisimilis fallat, ne decipiat sermo versutus, ne quod bonum est, malum; ne quod malum est, bonum esse credatur.*

Amans 63. Magdalenam, vel quemcunque amantem luctuosum, furni Campani seu distillatorii cætypo depinges, qui copiosas stillulas elachrymans, epigraphen tenet; **IGNE COGENTE.** vel ut aliis placet; **HUMOR AB IGNE.** vel Raulino auctore, **CALOR ELICIT IMBRES.** *Est enim, asserente S. Ambrosio, piis affectibus quadam flendi voluntas, & plerumque graves lachrymas evaporat dolor.* In hoc argumentum O. ho Venius;

*Ecquid adhuc dubitas, testis sit lachryma flamma?
Semper ut occluso stillat ab igne liquor,
Et Joannes Audenus;
Humorem fervens ex ligno expellit ut ignis,
Ex oculo lachrymas elicit intus amor.*

*His accinit Pastor ille Comicus;
Io nel regno a' Amore,
Altro non so che l'arte,
De lo stillare il pianto
A la fiamma del core.*

Christus in P. Marcellinus Pisanus hanc iconem eruditè de horto sancti Christo interpretatur, cujus pectus mirâ charitatis sudans.

flammâ versus gentem humanam succensum, in horto olivatio sanguineas guttulas ex omnibus membris destillavit.

64. Bargalio observatum est, liquores chymicos non nisi ex herbis, aliisve rebus siccis eliquari. Unde stillantes furni Campani siphunculos hoc lem-mare insignivit; **HUMOREM EX ARIDO.** Magdalenam, aliove Dei servos hanc imagine exornabis, qui charitatis ardore succensi, in pietatis lachrymas copiosissimas solvuntur. S. Petrus Damianus de prodigioso illo Machabæorum igne, in aquas converso, ait; *Hic ignis in aquam vertitur: quia EX IGNE Divini amoris LACHRYMARUM COMPUNCTIO generatur.*

65. D. Octavius Boldonus variam Cardinalis Montii eruditionem significaturus, furnum Campanum statuit, qui diversorum florum liquores exsudans, epigraphen sustinebat; **MIRUM CONGESTA LIQUOREM.** Ita sanè Prædicator doctus è sacris ac profanis eruditionibus, ceu totidem floribus, diversos succos, non sine auditorum gustu, eliquat. S. Gregorius Nazianzenus, Seleucum suum imbuens, *Posteaquam, ait, mentem variorum scriptorum lectione, tanquam in palastra prius mediocriter exercueris, tum deinde in literis à sancto Spiritu profectis certamen suscipito, geminorumque siderum ingentes opes colligito, quorum alterum vetus est, alterum semper novum.* D. Marinus eandem iconem eruditè ad Christum transfert, qui in horto Gethemani pretiosas sanguinis sui guttulas destillabat, charitatis flore intra pectoris medullam succento.

*Suda sanguine anhelante
Vaso, che colmo di bei fiori il seno,
A quel cocente ardor, ch' in luss favilla,
Liquidi odor soavemente stilla.*

Magdalenam na plan-gens. *S. Pet. Dam. Opus. 63. e. 18.*

Prædicator eruditus.

S. Greg. Naz. lib. Cygneorum Carm. ad Seleucum de re sua educat.

Christus in horto.

D. Marin. p. 3. Lyra.

66. Furno Campano subscripti; MELIORA SECERNO. vel ut P. Aloysio Novarino placet; UTILIUS ELICIO. Ita prudens studiosus meliores quasvis eruditiones ex Authoribus in manipulos suos secernit. S. Gregorius inter cætera documenta etiam istud de Gentilium libris recenser; *Debes sapienter COLLIGERE quacunq̄ sunt UTILIA, contraque solerti iudicio vitare, quidquid in singulis est noxium.* Illam ipsam agendi rationem probe observatam habuit S. Franciscus Salesius in instituendo Ordine Visitationis B. Mariæ. Omnes enim Religionum Regulas, ad hæc usque tempora receptas, studiosissimè perlegit, eaque non tantùm cum Divinis Litteris, & sacris Conciliis, sed etiam cum SS. Patrum doctrinâ ac hodiernâ praxi sedulò contulit. Postea verò illas in diuturnæ considerationis, assiduarum precum, & consilii maturi furno reposuit, donec tandem quintam, ut aiunt, essentiam, nimirum ordinem illum nobilissimum, suoque fini assequendo maximè accommodatum, felicissimè eliquarit: uti prolixè refert D. Christophorus Giarda.

67. Eidem furno campano alii inscripsêre; MELIORA REFUNDIT. Illud iptum animæ religiosæ est ingenium, quæ res quasvis meliores in Deum & egenos erogare consuevit. Abel, hoc elogio insignis, *obtulit de primogenitiis gregis sui, & de adipibus eorum.* S. Ambrosius per illud Platit, *Holocustum tuum pingue fiat; sic, hoc acceptabile est sacrificium, quod pingue, quod nudum, & quodam pabulo fidei ac devotionis, verbique celestis uberiore alimonia sagmatum est.* Emblematis mentem sequentibus Jambis tenariis explicat meus Concanonicus D. Salvator Carducius;

*Meliora fundit igne rostratum organum:
Potiora dones corde, vel manu Polo.*

68. Idem D. Carducius furno Campano inscripsit; MELIORA, NON MULTA. Innuit videlicet, librorum præstantiam non è vastâ mole, sed è paucarum rerum delectu metiendum esse. Porro oratio ad Deum illa est optima, non quæ longissima, sed quæ sacris intentionibus ac suspiriis instructissima. Unde S. P. Augustinus testatur; *Dicuntur fratres in Ægypto crebras quidem orationes habere, sed eas brevissimas: tamen & raptim quodammodo jaculatas, ne illa vigilanter erecta, quæ oranti plurimum necessaria est, per productiores moras evanescat atque hebetetur oratio.* Emblematis explicando hoc distichon subijcit Carducius;

*Rostratum meliora vitrum, non plurima fundit:
Nobile sic pretio, haud mole libratur opus.*

69. Furnus Campanus nobiliores herbarum succos foras destillat, facibus intra sinum suum reservatis. Unde lemma; UTILIUS PELLO, DETE- RIUS TENE. Ea nonnunquam est hominum infania, ut relicto saniore consilio, deterius sequantur. Inter hos primipilus est Roboamus, qui dereliquit consilium senum, quod dederant ei, & adhibuit adolescentes &c. eaque suâ imprudentiâ extremam regno perniciem accessivit. Xerxes Artabani, senis prudentissimi, & patris sui, consilio recutato, juvenilibus Mardonii suggestionibus adhæsit, & è Græciâ oppugnatâ infamiam retulit, uti de illo testatur Herodotus. Dionysius Siciliæ tyrannus, spreto Platonis consilio, aulicorum suorum assentationibus tandiu morem gessit, donec è regni solio dejectus, pædagogum agere debuerit. Nero Senecam & Burrum, consiliarios fidissimos, averſatus, ob improvida aliorum consilia & impetio & vitâ excidit. Illos etiam hæc imago spectat, qui relicta & exclusâ virtute, peccatum ac spurcitas carnales amplectuntur.

Unde monet S. P. Augustinus; *Non vocatus es ad amplectendam terram, sed ad comparandum cælum: non vocatus ad felicitatem terrenam, sed ad celestem.*

70. E Magnatibus quidam amorem suum cogitationibus non nisi purissimis instructam significaturus, Furnum Campanum expressit, è cuius flammis crystallinæ ac limpidissimæ guttulæ destillabant; cum lemmate, CLARESCUNT IN FLAMMIS. Compendio dixit Magnus Augustinus; *Non faciunt mores bonos nisi amores boni.* Opportunè in rhythmis suis canit Hieronymus Prete;

*Veggio, quando à mirar costei m' affiso,
Ch' un raggio in lei di destà risplende,
E la men bella parte è la mortale.
Quindi il pensiero à Dio spiegando l' ale,
De un bel volto s' inalza al Paradiso,
E maraviglie altrui segrete intende.
Quindi l' anima apprende
Vincer gli affetti, è trionfar de i sensi,*

Et in Lopii Vegæ funere Fulvius Testi Comes;
*Io iò ch' un gentil core,
Qual massa a' or, che si cimenti al foco,
In nobil fiamma raffinar si suole.*

71. Fumus Campanus epigraphen præfert; PURIORA SURSUM. Hinc discas, res quasvis optimas ac nobilissimas Deo esse offerendas. Prototypi loco sanctum Abelem habeto, qui Numini sacrificaturus, è proprio suo grege agnos candidissimos, pinguisimos, ac optimos delegit: secus atque improbus Cam, cujus munera non nisi ex acerbis, distortis, & imperfectis frugibus cõstabant. De dispare hoc fratrum genio S. Cyrillus Alexandrinus ait; *Sacer, & piensissimus Abel, quæ inter gregem suum præstantiora essent, Deo op:imo offerebat; Cain verò, quæ ex tempestivis excellentiores essent, suis delitus reservabat; quæ verò deteriores, Deo offerre non erubescerat.*

72. P. Aloysius Juglaris ad funebrem Victorii Amedei, Sabaudia Ducis, pompam, furnum Campanum figuravit, qui crebras guttulas elachrymans, inscriptionem sustinebat; ARCANA INCENDIA PRODIT IMBRIBUS. seu rectius; IMBRIBUS INCENDIA PRODIT. Significabat quippe, assiduos superstitis regis viduæ planctus è sincero amore scaturiginem suam trahere: lachrymæ enim ardentis amoris effecta sunt. Unde de Magdalena fletibus differens S. Gregorius Papa, *Discite, inquit, quo dolore ARDET, quæ FLE- RE & inter epulas non erubescit.*

73. Alcibiades Lucatinus furno Campano subscripti; CLARA QUÆCUNQUE PROFERT. Hoc encomio insignis S. Thomas Aquinas, doctrinam suam ad miraculum copiosam, facilem, ac claram per orbem litterarium sparsit. Sancta Ecclesia de illo testatur; *Scripta ejus & multitudine, & varietate, & facilitate explicands res difficles, ad id excellunt, ut ob eam causam etiam nomen Doctoris Angelici, iure sis adeptus.* Id ipsum in quovis scriptore exigens Iustus Lipsius, ait; *Candor si abest à scriptis, nebula & livor habent, nec illustrabit ea diuturnior lux fame.* Cæterùm preces ad Deum fundere oportet claras, & ab omni vitiorum fæce liberatas.

74. Furnus Campanus destillans, epigraphen tene; REDDET AD EXTREMUM. Animam, ad iptum utique extremum vitæ suæ halitum, gratam ac munificam, hoc Emblemate significabis. David luculentus sibi met testis sanctè decrevit; *In diebus meis invocabo;* seu, ut S. Ambrosius vertit, *In omnibus diebus meis.* Enim verò, inquit ille, *Certè diebus invocare, non omnibus, fustidientis est, non sperantis:* Et paulò

Sueton. in Nerone.

Peccator.

Imprudencia.
3. Reg. 18. 5.

Herod. lib. 7.

Sueton. in Nerone.

Peccator.

S. Aug. ser. 106. de Di. vers. cap. 1

S. Aug. ser. 115. de Di. vers. cap. 1

Oblatio.

S. Cyrill. lex. lib. 2. in Gen.

Amans lachrymosus.

S. Greg. Hom. 33. in Evan.

S. Thom Aquin.

Scriptor.

Lip. Centu singular. ad Germ. Ep. 4. Oratio.

Gratitudo.

Psal. 114. S. Ambr. in Orat funeb de obitu Theodosij.

paulò post; *Quia semper accipis, semper invoca: & qui. quod habes, à Domino est, debitorem te semper esse agnosce.* Eadem omnino ratione in piacularibus flammis pro minutissimis quibusvis culpis pœnas exactissimas dabimus. Dilucidè Christus; *Non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.*

75. Furni Campani flamma in herbas floresque suppositos tamdiu grassatur, donec omnes spiritus, in iis conclusos, eliquaverit. Unde nobile quoddam Vivacium Placentinorum ingenium subscriptit; **SPIRITUS DONEC EXTRAHAAT OMNES.** Ita libidinis flamma, in juvenili animo, quantumvis religioso, prædominari solita, quantocius illum in virtutis amore penitus exsuccum & arentem efficit. In hanc rem disertus S. Basilius; *Fit ad orationem cunctatior. Deinde sensim illius menti se ingerit meditatio, ut à proposito deficiat. Denique ad omnimodam perditionem per varios errorum anfractus adducitur.* Eadem etiam avari ac improbi Principis idea est, qui nunquam acquiescit, donec subditorum arcas omnes, & ipsam ad eò vitam evacuaverit. Hoc sensu D. Salvator Card. canit.

VIS DONEC OMNIS extrahatur; improbo Torquentur igne amœna veris gaudia. Incensa sic libido avari Principis Vires, opef, floridi absunt gregis.

76. D. Cherubinus Brusonus primis suis annis furnum Campanum figuravit, qui copiosos liquores in vasa circumjacentia destillans, epigraphen è Tassî poemate subjunctam habuit; **E DENTRO AUVAMPA.** Id est; **SUCCENDITUR INTUS.** Amans plangens, cum primis verò Magdalena, dum interiore charitatis Divinæ incendio flagrabat, in lachrymas uberrimas solvebatur. Appositè S. Joannes Chrysofostomus; *Incredibilis in Christum amoris igne succensa, & à maximis sordibus peccatorum largissimo lachrymarum fonte purgata; quia perfectè incaluerat pœnitudo, bacchari (ut ita dixerim) cepit desiderio exagitata Christi. Siquidem continuo & crines resolvit, & sanctos pedes uberibus diluens lachrymis, ac propriis extergens capillis, pretioso rigavit unguento. Et hæc quidem extrinsecus cuncta faciebat, ea verò, quæ in secreto mentis agitabat, multò his erant ignitiora.*

77. Furnus Campanus limpidissimas guttulas exsudans, à D. Joanne Bapt. Mazzaleno epigraphen recepit; **SUDOR, IT IN PRETIUM.** Mens Emblematis erat, laboriosos sudores, in scholis aut studiis versatos, maximo virtutis & gloriæ pretio compensari. Præclare Philo; *Nam sicut à cibo tota vita pendet, quidquid in rebus bonum est.* Et S. Bernardus; *Virtus, seu labor, gradus est ad gloriam; virtus mater gloriæ est.*

78. Cor S. Pauli, virtutum aromatis plenum, ac intenso charitatis Divinæ ardore succensum, assiduos ac fragrantissimos limpidæ doctrinæ rivulos deplebat. Eò animum advertens D. Sigismundus Laurentius, furnum Campanum figuravit, qui odoratos liquores destillans, epig. tulit. **ET BONUS EX ARDORE ODOR.** Opportunè in rem præsentem is ipse S. Paulus dixit; *Christi bonus odor sumus. Deo in iis, qui salvi fiunt.* & Porro ex persecutionum & calamitatum ardore suavissimus virtutum & patientiæ odor eliquatur. S. P. Augustinus; *Cepit persecutionem pati odor Sanctorum, sed quomodo ampulle unguentorum, quanto magis frangebantur, tanto amplius odor effundebatur.*

79. P. Bartholomæus Pancierus, Augustinianus Excalceatus, Emblematis moralis loco furnum Campanum statuit, qui locupletes guttulas elachrymatus, ingentem florum copiam vicinam habuit; *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

cum lemmate, **EX VERNO RISU LACHRYMÆ.** Ita sanè omnes mundi blanditiæ è momentaneo risu in acerbissimos planctus desinunt. Oraculum Divinum est; *Risus dolore miscebitur, & extrema gaudii luctus occupat.* S. Bernardus de nimia fallacia præsentis vita ait; *Gaudent in cibis, gaudent in pompis, gaudent in divitiis, gaudent & in vitiis homines: sed luctus extrema occupat ejusmodi gaudiorum.* Et paulo post; *Sicut flamma novissima fumus occupat & caligo: sic lætitiæ lætæ rei in tristitiam commutatur.* Ipsummet Servatorem comminantem audi; *Va vobis, qui RIDETIS nunc; quia lugebitis, ET FLEBITIS.*

I N C U S.

Caput XII.

80. Innocentius Cibo Cardinalis incudem unicâ hæc voce, ceu lemmate insignivit; **DURABO.** Nimirum animum suum, adversus quosvis calamitatum insultus imperterritum ac immobilem, significare volebat. Pierius Valerianus, in hanc Emblematis mentem concedens, ait, ab incude hoc documentum cum primis tradi; **DURANDUM:** additque; *Incus igitur hieroglyphicum fortissimi ponatur animi, sive pro præcepto, quo in adversis durandum admonemur, neque ullis procellarum sæventium tempestatibus moveamur, seu contra Fortune quantumlibet injuriosa ictus enitamur.* Idque prolixâ tam Græci cujusdam Poëtæ, quàm Marci Tullii auctoritate demonstrat.

81. Incus, resiliente malleo percussa, epigraphen tenet; **ICTUS REPELLIT.** Ita magnanime ac heroicum hominis pectus adversas quasvis injurias ac vires reprimat. S. Gregorius Nazianzenus;

Ut spernit ingens stridulos incus sonos, Sic PELLIT omnes mens sagax injurias.

Velut traducunt alii;

Gravibus nihil movetur incus pulsibus; Infracta CASUS mens REPELLIT NOXIOS.

82. Generosum ac imperterritum hominis pectus ex incude percussâ demonstratur, quæ hanc gnomâ præferat; **ICTIBUS IMMOTA.** Tullii sententiâ, *Ad magnanimum pertinet, ea quæ videntur acerba, ira ferre, ut nihil à statu natura discedat, nihil à dignitate sapientis.* Emblematis mentem sequenti disticho explicat meus D. Salvator Carducius;

En immota manet repetitis ictibus incus: Nobilis intrepidus cordis imago sonat.

83. Invictam hominis mentem incus percussâ demonstrat; cum lemmate, **TUNDOR, NON FRANGOR.** Bargalius hæc iconè Servatorem, flagellis cæsum, ob oculos statuit. Eadem tamen etiam sanctos Martyres concernit, qui totis membris dilaniati ac contusi, nihil unquam de sua constantia remiserunt. Seneca heroicam illam tolerantiam persuasurus, Deum in hæc verba loquentem fittit; *Multa incidunt tristia, horrenda, dura toleratu. Quia non poteram vos istis subducere, animos vestros adversus omnia armavi. Ferre fortiter: hoc est, quo Deum anteceditis. Ille extra patientiam malorum est, vos supra patientiam. Contemnite dolorem: aut solvetur, aut solvet. Contemnite fortunam: nullum illi telum, quo feriret animum, dedi. Contemnite mortem, quæ vos aut finit, aut transfert.*

84. Heroum animos è calamitatibus magis generosos efficit Incus haud obscurè persuadet, quæ Patre Certano auctore, epigraphen recepit **QUANTO BATTUTA PIU'; TANTO PIU' INDU-**

Delitiæ mundi. Prov. 14. 13. S. Bern ser de nimia fallacia vita præsentis.

Lnc. 6. 25.

Resistentia.

Pier. Val. lib. 48.

Cicero lib. 2. de Orat.

Resistentia.

S. Greg Naz Carm. Iamb. 29.

Imperterritus animus.

Cicero lib. 1. de Offic.

Imperterritus animus.

Christus flagellatus. Martyres.

Senec. lib. Quare bonis viris. &c.

Genero- fitas. **INDURA.** Id est; **SUB ICTIBUS FORTIOR.** Seneca; *Quid mirum, inquit, si dure generosos spiritus Deus tentat? Nunquam virtutis molle documentum est. Verberat nos, & lacerat fortuna. Patimur, non est savitia, certamen est. Quo sapius adiorimus, fortiores erimus.* Venerabilis Beda id ipsum de S. Ecclesia pronuntians, ait; *Dum Catholica Mater Ecclesia per totum orbem longè lateque diffusa, in ipso capite suo Christo Jesu edocta, contumelias, crucem & mortem didicit non timere, magis magisque roborata est, non resistendo, sed perferendo.*

Genero- sus. 85. Carolus Bovius erudito Emblemate demonstrat, Incudis robur non quidem verberibus inferendis, sed recipiendis comprobari. Epigraphen addidit. **FERENDO, NON FERIENDO.** veluti diceret; genuinam magnanimitatem ex injuriis toleratis, non verò vindicatis, dignosci. S. Joannes Chrysostomus; *Qui ledit, superare laesum videtur, sed pernicioso sibi victoria superat. Laesus autem, si magno animo praefert injuriam, quamquam victus videatur, coronam tamen splendidam adeptus est, seipsum ergo vinci, quam vincere praestantius est.*

L A G E N A. Caput XIII.

Calumitas illustrat. 86. Ferramenta, fursuri, oleo, aceto, & aquis intrâ lagenam commixta, fortique brachio agitata paulò post excusâ rubigine, pristinum nitorem induunt. Unde lemma; **AGITATA OLARES- CUNT.** Haudaliter generosa pectora, quò acerbioribus malis jaectata, tantò majorem splendoris sui copiam spargunt. Et si fortè dictis nostris fidem abnuas, intuerè, obsecrò, in igne Scævola, in veneno Socratem, in egestate Fabricium, in exilio Scipionem, in morte Catonem, aliosque sexcentos, qui in extremis calamitatibus amplissimam gloriæ explicandæ segetem repererunt. Seneca; *Rutilii innocentia, ac virtus luteret, nisi accepisset injuriam, DUM VIOLATUR, EFFULSIT.* Et S. Gregorius Nazianzenus; *Vir philosophica mente praeditus, afflictionibus INCLARESCIT.*

Calumitas utilis. 87. Lagenam, rubiginolis aliquot ferramentis instructa, & assiduis revolutionibus agitata inscriptionem tenet; **DUM VEXAT, ILLUSTRAT.** Verbis è Seneca mutuatis, ubi ait; *De his loquor, quos illustravit fortuna, DUM VEXAT.* Ita nimirum adversitates splendoris aucupandi instrumenta sunt opportunissima. Jobus calamitatum agitatione mirificè illustratus, id elogii à S. Ambrosio retulit; *Diaboli malitia, Job, sancti viri fecit esse virtutem & patientiam clarior.*

Calumitas utilis. 88. Lagenam agitata epigraphen reddit; **NITES- CIT INTRO.** Innuit videlicet, sicuti ferrum, intra ipsam conclusum, è valida agitatione splendorem insignem fortitur, ita animam, exteriorè corpore afflictam & exagitata, ad clarissimam internæ perfectionis lucem promoveri. Salvianus; *Infirmas carnis vigorem mentis exacuit: ut affectis artibus, vires corporum in virtutes transferantur animorum.* Et S. Joannes Chrysostomus; *Tantum fortitudinem habet virtus, ut CLARIOR FIAT CUM INFESTATUR.*

L I M A. Cap. XIV.

89. STudia intellectum quidem illustrant, at sanitatem imminuunt: ut ad eò illa cognomine vulgari, & minimè ab sono, **lima surda** dicantur. Proinde limam, ferro exterendo applicatam, hoc lemma- re insignies; **EXTERIT, DUM POLIT.** P. Joan-

nes Rhò iteratis vicibus mihi dixit, viris litteratis plurimâ cautelâ opus esse, ne libris construendis se ipsos destruant. Apuleius, *Continuatio litterati laboris, inquit, omnem gratiam corpore detergit, habitudinem tenuat, succum exsorbet, colorem obliterat, vigorem debilitat.* Ab hoc argumento nihil alienus P. Famianus Strada, inter cæteras suas Prolusiones Sylvium Antonianum sistit, qui Francisco Boncio assidua studia dissuafurus, eam dulcibus & affectuosis his consiliis interpellat:

--- --- --- --- *Quid ultra
Tendis agens i oblite tui, atque oblite tuorum
Ante diem properas, & vivax infodis eum?
Durus es, emerito qui fraudas lumina somno
Perdus & pernox: nempe ut limatus una
Execat, excussoque cadat sententia torno.
Hac eadem QUAE lima stylum TERRET, AT-
TERIT. annos.*

90. Joannes Zaratinus Castellians gentilitiam Academiae limam hoc epigrammate distinxit; **DE- TRAHIT ATQUE POLIT.** Nimirum sicuti ferrum limæ beneficio rubiginem omnem excutit, ac politur, ita, Domino Cæsare Ripâ asserente, Academia severis prudentum censuris, ceu totidem limis subjecta, rebus quibuslibet superfluis expurgatur, ac splendorem toto orbe illustrem fortitur. Hanc sibi legem sancivit Ovidius;

*Scilicet incipiam limâ mordacius uti,
Ut sub iudicium singula verba vocem.*

Quintiliani gnoma erat; **Opus poliat lima.** 91. Lima supra adamantem figurata, epigraphen sustinet; **NULLA POSO LEVARNE.** Id est: **NIL DETRAHERE QUEO.** Verbis è Petrar- cha mutuatis;

*Nulla posso levar jo per mio ingegno
Dal bel diamante, ond'ella ha il cor sì duro.*

Amantis hæc idea est, qui suis precibus, quamlibet importunis, obfirmatam cordis pudici castimoniam nulla unquam parte labefactare potest. Porro animus fortis, quantumvis adversitatibus subjectus, integer semper persistit. Senecæ sententiâ, **Fortis & compositus animus est, qui nec ablatum quidquam sibi sensit, nec abjectum; sed in eodem habitu stit, quocumque res cedunt, sive geruntur.**

92. Calamitates ac Martyria, ceu totidem limæ, vitam corpoream corrodunt, animæ splendore plurimum interea auferente. Unde lima, supra gladium fatigata, epigraphen præfert; **DETEREN- DO COLLUSTRAT.** Aponius de animâ, Deo chara, scribit; *Immaculata autem laudatur, & pro ejus nomine moriendo, lima martyrii splendescit.*

93. Limam hoc lemma legendam propones; **EXTERIT, SED ACUIT.** Ita nimirum calamitas & paupertas corpus quidem debilitant, at ingenii aciem plurimum promovent. De se ipso Horatius canit;

*Unde simul primùm me dimisere Philippi
Decisi humilem pennis, inopemque paterni
Et larvis & fundi pauperies impulsit audax
Ut versus facerem*

Senecâ telte, **Multis ad philosophandum obstiterè divitiis. Aut ergò pauper sis, aut pauperi similis, si animo vacare vis.** Denique Manilius canit;

*Sed cum longa dies acuit morsalia corda,
Et labor ingenium miseris dedit, & sua quemq;
Advigilare sibi jussit fortuna premendo;
Seducta in varias certarunt pectora curas.*

*Et quodcumque sagax tentando reperit usus,
In commune bonum commentum leta dedere.*

Calamitas.

94. Lima, ferræ cujusdam dentes exterens, epigraphen tenet; **ACIEM RESTITUIT.** Hæc ipsa calamitatum effecta sunt, quæ homines mundanos, in negotiis Divinis hæcenus penitus obtusos, imposterum reddunt perspicaces & acutos. Certè Nabuchodonosor, metamorphosi penitus insolitâ, in bovem transformatus, omnibus cæli ac elementorum injuriis obnoxius, tandem ad frugem rediit. *Post finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad cælum levavi, & SENSUS meus REDDITUS est MIHI: & altissimo benedixi. &c.* De paupertate dixit Seneca. *Quod divitiis non potes scire, paupertate scies.*

Dent. 4 31.

Senec. Ep. 20

95. Assiduâ diligentia res quasvis pro libitu obtineri, è lima haud obscure discis, quæ omnem massæ ferræe rubiginem exterens, inscriptionem tenet; **EXPOLETUR TANDEM.** Apollodorus, à Joanne Stobæo adductus, dicere consueverat; *Si tibi sat temporis ad negotia sumpseris, perficientur, & domabuntur omnia.* Nec aliter Antiphanes apud eundem; *Omnia diligentia subjiciuntur.* Et Democritus; *Plures fiunt exercitatione boni, quàm natura.*

Diligentia. Stobæus in serm. 29.

96. Lima, aurifabris usitata, ac supra rubinum posita, epigraphen reddit; **TANTUM UT PROBET.** Innuit videlicet, calamitates à Deo in Jobum, Davidem, Tobiam, aliosve homines justos non nunquam iniussas, illis duntaxat in virtutis palæstra probandis, non verò perendis, destinari. S. P. Augustinus; *Justis, quidquid malorum irrogatur, non est pœna criminis, sed VIRTUTIS EXAMEN.*

Calamitas.

S. Aug apud Lipsium lib. 1. Physiol. differ. 16. Prædicator.

97. Religiosus aut Prædicator, dum, sub defectuum corrigendorum schemate, nimia sæcularium consuetudine ac familiaritate utuntur, aliena quidem vitia elimant, at propriæ perfectionis jacturam non levem sustinent; haud secus atque lima, ferrugini exterendæ dedita, se ipsam consumit. Unde lemma; **TERITUR, DUM DETERIT.** Aristotelis dictum est; *Omne agens in agendo patitur à patiente.* Ut ad eò P. Julius Nigrorius in rem nostram opportunissimè concludat. *Lima es, quæ rubiginem vitiorum abradis à ferreo pectore peccatoris: at dum deteris abradendo, non nihil ipse detereris. Scalpellum es, quo cor lapideum sæcularis hominis in pulcherrimum formatur signum; at scalpendo frequenter, acumen lapidis duritiæ retunditur. Ipse annulus signatorius, quamquam durissimus, ob signando consumitur. Similiter evenit Religiosis in conversione cum sæcularibus; tametsi id faciunt studio formandi eos in vasa gloria.*

Societas.

Arist. 1. 4. de gener. anim. cap. 3. ul. Nigr. Regul. 36. Commun. 1. 8.

98. Lima, ferro corrodendo applicata, tandem illius aciem ita acuit, ut inter arma recensatur. Opportunum proinde Patris Novarini lemma est; **DUM SPOLIAT, ARMAT.** Paupertatis hoc symbolum dixeris, quæ Dei servos transitoriis bonis omnibus expolians, iisdem ad mundum, dæmonem, ac vitia superanda plurimum acuminis subministrat. S. Petrus Chrysologus; *Quod si virtutibus cognata paupertas; terrena & cælestis probatur disciplina. Athleta ad certamen nudus accedit; confligit cum fluctibus nauta nudus; Miles in acie non nisi expeditus assistit: qui tendit ad Philosophiam, totum, quod in rebus est, ante concernit.*

Novarin. cædiasm. lib. 1. n. 101. paupertas.

Per. Chry. serm. 28.

100. Malleus, clavum ex asserere retaliens; epigraphen reddit; **OBLIQUANTES EVELLIT.** Bonus Judex aut Princeps sceleratos omnes evellit, ac civium consuetudine interdicit. S. Joannes Chrysostomus; *Agricultura imitatur principatum: est enim princeps quidam plantarum cultor, alia quidem amputans & prohibens, alia verò fovens, & excrescere faciens; itidem & optimi Principes, malos ac nocivos puniunt: bonos verò & frugum ad meliora provehunt.* Quin, ipsemet Deus Hieremiæ in hæc verba loquebatur. *Ecce constitui te hodie super gentes, & super regna, ut evellas & destruas. &c.*

laboris & quietis visus.

101. Alcibiades Lucarinus cæmentarii malleo inscripsit; **CONSTRUIT, ET DESTRUIT.** Excellentis Orator gemina hæc prærogativâ persuadere & dissuadere novit. De Principis autoritate Divinum oraculum Hieremiæ ore pronuntiat; *Constitui te super gentes & super regna, ut evellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & edifices, & plantes.* Porro etiam Prædicator tantundem vitiosis suis exemplis destruit, quantum doctrinæ suæ studio construit. Appositè, nec sine aculeo, Mellifluus Bernardus; *Quos instruunt verbo sanctæ prædicationis, destruant exemplo prævæ operationis.*

Senec. Ep. 15.

Judex. Princeps justus. S. Jo. Chry. Hom. 15. in Epist. ad Cor.

Hier. 1. 10.

Orator.

Princeps. Hier. 1. 10.

Prædicator flagitiosus. S. Bern. ser. ad Pastor. in Synod.

S. Augustinus.

S. Ant. Pad.

Prædicator.

S. Aug. lib. 2. de Ord. c. 9.

Calamitas.

2. Cor. 4. 8.

Senec. lib. de Moribus.

Tibull. 1. 3. Eleg. 3. Correctio aspera. Castigatio, curvi-

demonstrabis. Illo ipso Emblemate etiam innuitur, ceptis negotiis sua nonnunquam otia interponenda esse: sicuti enim mallei mutuis officiis laborant & quiescunt: ita corporis & animæ conatus certis intervallis distinguantur, necesse est. Sapientissimè Seneca; *Nec ego te jubeo semper imminere libro aut pugillaribus. Dandum & aliquod intervallum animo; ita tamen, ut non resolvatur, sed ut remittatur.*

100. Malleus, clavum ex asserere retaliens; epigraphen reddit; **OBLIQUANTES EVELLIT.** Bonus Judex aut Princeps sceleratos omnes evellit, ac civium consuetudine interdicit. S. Joannes Chrysostomus; *Agricultura imitatur principatum: est enim princeps quidam plantarum cultor, alia quidem amputans & prohibens, alia verò fovens, & excrescere faciens; itidem & optimi Principes, malos ac nocivos puniunt: bonos verò & frugum ad meliora provehunt.* Quin, ipsemet Deus Hieremiæ in hæc verba loquebatur. *Ecce constitui te hodie super gentes, & super regna, ut evellas & destruas. &c.*

101. Alcibiades Lucarinus cæmentarii malleo inscripsit; **CONSTRUIT, ET DESTRUIT.** Excellentis Orator gemina hæc prærogativâ persuadere & dissuadere novit. De Principis autoritate Divinum oraculum Hieremiæ ore pronuntiat; *Constitui te super gentes & super regna, ut evellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & edifices, & plantes.* Porro etiam Prædicator tantundem vitiosis suis exemplis destruit, quantum doctrinæ suæ studio construit. Appositè, nec sine aculeo, Mellifluus Bernardus; *Quos instruunt verbo sanctæ prædicationis, destruant exemplo prævæ operationis.*

102. Idem cadenti malleo inscripsit; **PONDERE QUOQUE.** Dicere volebat, cæmentariorum malleos non solo aciei acumine, sed & gravi suo pondere damnun afferre. Certè S. P. Augustinus tam ingenii sui acumine, quàm rationum pondere, ac vitæ autoritate adversas hæreses jugulavit. Unde Patris ad S. Petrum in Cælo aureo, ubi sacra Magni hujus Doctoris lipsana asservantur, mei Concanonici assiduis encomiis ingeminant; *Augustine lux Doctorum, firmamentum Ecclesia, malleus hæreticorum, summus vas scientia. &c.* Cæterum eodem Emblemate S. Antonium de Padua afficere licet, qui undecim integris annis sub Sancti Augustini signis inter Candidos Regulares Olyssiponenses & Conimbricenses numeratus, id elogii à S. Ecclesia retulit; *Summâ vi prostravit hæreses, ideoque perpetuus hæreticorum malleus est vocatus.* Cæterum Prædicator non tantum rationum acumine, sed & vitæ ac autoritatis suæ pondere vitia destruit. Magni Augustini testimonio; *Ad descendum necessario dupliciter ducimur; autoritate, atque ratione. &c.*

103. Malleus, falcis messoriæ aciem crebris ictibus acuens, epigraphen Hispanam præfert; **PICA, Y NO QUITA.** Id est; **PERCUTIT, NON ADIMIT.** Illa ipsa calamitatum est indoles, quarum iterata verbera nihil unquam fortitudinis è generoso pectore tollunt. S. Paulus; *In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur; aperiæmur, sed non desistimus; persecutionem patimur, sed non derelinquimur; dejicimur, sed non perimus.* Et Seneca. *Proprium est magnanimitatis vera, non sentire se percussum.*

104. Dominicus Gambertus malleum, dum ferro candenti intra officinâ cudendo insilbit, hæc Tibulli gnomâ insignivit; **IN MELIUS VERTET.** veluti diceret, nimia conniventis Dei benignitate animos nostros penitus distortos evadere: contra verò moderatis cruciatibus erigi, & è vitiosa conscientie

Procop in
cop 9. lja.
S Aug in
Pal 93.

curvitate in novam ac perspectissimam speciem formari. In hanc rem Procopius; *Tam est nostra salutis peritus artifex Deus, ut vel plagas incutiens medeatur.* Et S. P. Augustinus; *Punctus tribulatione, capi querere refugium, quod in illa felicitate seculari desideram querere.*

Homo un-
iversalis.

105. Malleolus, æneis citharæ fidibus intendendis ac temperandis accommodatus, epigraphen tenet; AD USUM UNDIQUE. Homini docti & laboriosi hæc idea est, qui armis, litteris, artibus mechanicis, cæterisque rebus omnibus tractandis idoneus, hominem verè universalem representat. Hæc prerogativâ Portium Latronem cum primis floruisse testatur Seneca, quippe qui in studiis indefessus, in ludis graciosus, in labore validus, in incessu gravis, in agendo benignus, in sermone facundus, & in re qualibet, sive ingenii, sive corporis illa esset, insignem se probavit. *Nihil, inquit, viro illo gravius, nihil suavius, nihil eloquentiâ suâ dignis. Nemo plus ingenio suo imperavit, nemo plus indulxit. Cum se ad scribendum concitaverat, jungebantur noctibus dies: & sine intervallo gravius sibi instabat: nec desinebat, nisi defecerat. Rursus cum se demiserat, in omnes lusus, & in omnes jocos se resolvebat. Cum verò se sylvis, montibusque tradiderat, omnes illos agrestes, in sylvis ac montibus natos, laboris patientiâ, ac venandi solertiâ provocabat: & in tantam sic vivendi pervenerat cupiditatem, ut vix posset ad priorem consuetudinem retrahi. At cum sibi manum injecerat, & se blandiendo, unde abduxerat, revocârat, tantis viribus incumbebat in studium, ut non tantum nihil perdidisset, sed multum acquisivisset desidiâ videretur.*

Seneca in
Proem lib 1
6 controvers.

S. Francis-
cus cum
stigmatis
S Bonav in
legenda S.
Francisci.
cap. 15.

106. Malleus, monete cudendæ intentus, utramque illius faciem unico ictu signat. Unde lemma; IMPRIMIT UTRIMQUE Præclara hæc Francisci idea est, qui seraphico imprimente, genuinam vulnerati ac Crucifixi Servatoris imaginem simul in corde & corpore recepit. De hoc S. Bonaventura; *Dira conspecta crucis affixio, ipsius animam compassivi doloris gladio pertransiit.* Et paulò infra; *Hæc viso mentem ipsius seraphico interius inflammavit ardore: carnem verò Crucifixo conformi exterius insigniavit effigie, tanquam si ad ignis liquefactivam virtutem præambulam sigillativa quadam esset impressio subsecuta.*

Princeps.

l r elatus.

Senec l 10.
Rhetor.

107. Malleus fabrilis cuditur cum lemmate; UT CUDAM, ANTE CUDOR. Sic qui aliis rectè imperare, aut formare alios voluit, ante eos formari & imperium ferre, necesse est. Seneca; *Quomodo, aut cui tandem hic liberè imperabit, qui non potest cupiditatibus suis imperare? Refranet primum libidines, spernat voluptates, iracundiam teneat, coerceat avaritiam, cæteras animi labes repellat: tunc incipiat aliis imperare, quum ipse improbissimis Dominis decori & turpitudini parere desierit.* Et rursus; *si vis omnia tibi subicere, ab illa disces, quid & quemadmodum aggredi debeas.* Coronidem Emblemati imponens Socrates, ait; *Qui multarum habet potestatem rerum, primum purgare conscientiam debet: ut quæ delicta corrigit, non admittat, vitæque quod vindicet. Stultum enim est, ut velit quis aliis imperare cum sibi ipsi imperare non possit.*

Idem in E-
pist.

Socrat in
suis Exhort.

MODVLVS. Cap. XVI.

S. Francis-
ci stigma-
ta.

108. Christus Divina sua vulnera tam S. Francisci corpori, quam ipsius animæ impressit. Unde Emblemati non quidem proprio, sed tamen gratiofo, modulum depinges, qui plumbeis glandibus efformandis accommodatus, epigraphen teneat; IMPRIMIT UTRIMQUE. Eniñ verò sicuti gemi-

num moduli cochleare globum utrimq; rotundum efficit, ita seraphicum illum Patriarcham charitatis flammâ penitus succensum testatur S. Bernardinus Senensis; *Tali liquefactus ardore, MENTE ET CARNE totus defluxit intra sculpsuram vulneris apparentis Jesu, & amans in amatum, per vim hujus amoris transformatus est.*

S Bern se
p. 2. ser.
art. 1. cap.

109. Græta aut plumbi massa, in modulo constricta, rotunditatem ac perfectionem, à pristina informi forma prorsus diversam sortitur. Unde lemma; PRESSA FORMATUR. Haud aliter anima, diversis calamitatibus probè coarctata, relicto pristino vitiorum dedecore, in virtutis speciem perfectissimam efformatur. Explicatè S. Gregorius; *Electorum desideria, dum premuntur adversitate, perficiuntur.* Et meus sapientissimus Idiota; *Nequaquam contemnenda est tribulatio, quæ cordis est sanitas, & via recta ad vitam, quæ elationem deprimit, lasciviâ reformat, intemperantiam edomat, & denique omnes actus illicitos.*

Calami-
tas.

S. Greg li
26. Mora

Idiota lib.
de vera Pa.

110. Ferreus characterum modulus, dum ab igne candet, notas inurit, nullo oblitterandas ævo. Unde lemmatis loco hanc vocem substitui; INDELEBILITER. Trina Baptismi, Confirmationis, & Ordinis sacramenta animam fidelem caractere adeò indelebili insigniunt, ut nullum illorum iterari oporteat. Porro etiam calumnia, à linguis maledicis adversus aliorum famam sparsa, stigmatè perenni durat. Unde Plutarcho teste, improbus quidam consiliarius Alexandro Macedoni suavit; *Si quem habes hostem, convitiis illum audacter pete; licet enim vulnera curet, manet semper cicatrix.*

Baptism
Ordo.

Detraçt

Plutarchu

111. Duo unius moduli aperti cochlearia unicum tantum hominis cor intra se efformatum ostendunt. Unde lemma; SOLO UNA COSA. Id est; EX GEMINIS UNUM. Amicorum hanc effigiem dixeris, qui tametsi corpore diversi, voluntate tamen & affectibus penitus uniti ac concordés vivunt. In hanc rem illustre exemplum afferunt Regum facti; *Anima Jonathanæ conglutinata est anime David, & dilexit eum Jonathan quasi animam suam.* Eadem omninò ratione S. P. Augustinus de quodam defuncto suo add. ctissimo amico philosophatur; *Benè quidam dixit de amico suo, dimidium anime meæ. Nam ego sensi ANIMAM MEAM, ET ANIMAM ILLIUS, UNAM FOISSE ANIMAM in duobus corporibus; & ideo mihi onerierat vita, quia nolebam dimidius vivere, & ideo fortè mors metuebam, ne totus ille moreretur, quem multum amaveram.* Hanc cordium unitatem prorsus mirificam in S. Basilio Magno & S. Gregorio Nazianzeno videre erat. Unde in illius funebri panegyrico S. Gregorius testatur, *UNA UTRIQUE ANIMA videbatur, duo corpora ferens quod uterque in altero, & apud alterum posui eramus.* S. Paulus, in Dei amore penitus absorptus, de seipso candidè fatetur, *Vivo autem jam non ego, vivit verò in me Christus.* Hunc locum interpretatus S. Chrysostomus, ait; *Cor itaq; Christi, erat cor Pauli, tabulaque Spiritus sancti.* Et S. Laurentius Justinianus; *O amor, quid retribuam tibi, quod me fecisti Divinum? Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus. Inenarrabilis est, O amor, virtus tua. O amor, qui lutum transfiguratur in Deum!* Opportunè hanc iconem de S. Francisco intellexeris, quem, sacris vulneribus insignem, Bartholomæus Pisanus hoc elogio prosequitur: *Corpus & caro B. Francisci est figura Jesu Christi depicta & figurata: ut videndo B. Franciscum, videatur Christus.* Illud ipsum etiam Genesios historia de sponis difertè pronuntiat; *Erunt duo in carne una.*

Amici.

1. Reg 81. 1

S. Aug. l 4
Confess. c. 6

S. Greg Na
Orat fune
S. Basii 20

Galat. 2. 20

S Io Chryf
Hom. 21. 1
Ep ad Rom.
in Moral.

S. Laur. l 1
de incend.
Divini a-
moris c. 3.

Pisan. Con-
fess. l. 3.
fruct. 3. p. 2.

S. Fran-
ciscus.

Marimo-
nium.

Gen. 2. 24.

MODVLVS FERREVS
MULTIFORIS.

Cap. XVII.

112. **M**odulus ferreus, plurimis laxioribus & angustioribus foraminibus instrui solet, ut aureæ vel argenteæ lamellæ, per illa transfadactæ, in tenuissima fila deducantur. Unde argentea virgula, intra modulum illum coarctata, epigraphen tenet; **ANGUSTIIS APTIUS**. Nimirum educatio rigorosa, ad juventutem gubernandam ac perficiendam, omnium est accommodatissima. De hac Seneca; *Tenuis ante omnia sit vitium, & non pretiosa vestis. Et Horatius;*

*Angustam amici pauperiem pati
Robustus acri militiâ puer
Condiscat, Parthos ferocis
Vexet eques metuendus hastâ:
Vitamque sub Dio, & trepidis agat
In rebus.*

Summum in liberis educandis rigorem observârunt Spartani, de quibus Alexander ab Alexandro in hæc verba testatur; *Infantes primùm editos, ut labore firmantur, rigidissimâ aquâ fovere, nudosque in patientia laboris enurrire; nihilq; somni causa sternere proditum est. Nec non cibi, potionisq; modo præfinito humili cultu educare, durâq; & horrida disciplina severissimis moribus assuefacere, illis magnâ curâ fuit.*

113. Alcibiades Lucarinus, ferrei moduli Emblemate sapius usus, ait; virgulas seu fila metallina semper **EX LATIORIBUS AD ANGUSTIORA** foramina pertrahi. Hunc stylum Deus observatum habet, qui miracula grandia, ac summè admiranda operaturus, faciliora aliqua, ac humanæ fidei magis accommodata; præmittit. In hoc argumentum S. Gregorius Nyssenus Elisabetham exempli loco producit, quæ, iamjam decrepita ac sterilis; S. Joanneni Baptistam insolitâ fecunditatè parturit. Verùm hoc prodigio, veluti in humanæ fidei prægustum patrato, mox subsecutum est alterum longè majus, dum nimirum Maria Divinam suam prolem, virginitate penitus illæsâ, in hunc orbem enixa est. *Ne incredibile putarent homines; ex Virgine parvum edi posse, minoribus miraculis ante exercendo fideles ad assentiendum & credendum assuefacit: sterilis ac decrepita filium parit; id quasi præludium, & principium extitit miraculi, quod in Virgine subsecutum est.* Id ipsum etiam affirmat S. Petrus Chrysologus.

114. Anima, per purgatorii angustias raptata, virgulam auream imitatur, quæ intra modulum ferreum contorta, epigraphen à Lucarino accepit; **EX TORQUETUR PER ANGUSTUM**. Opportunè S. Vincentius Ferrerius, in illa S. Scripturæ verbâ commentatus, *Venerunt ad portam ferream, id est, purgatorium, inquit, quia sicut ferrum est durius ligno, ita pœna purgatorii est durior ferro: & pœna purgatorii pœnam istius mundi excedit.*

115. Hominis ingenium, necessitate aut angustis constrictum, maximè acuitur, & ad libertatem vindicandam subtilissima quævis stratagemata parturit. Haud secus atque lamella aurea, per modulum ferreum impulsa, in filum minutissimum extenuatur. Unde rursus Lucarini lemma; **IN ANGUSTIORI SUBTILIOR**. Natalis Comes; *Nullus est potentior, aut efficacior ad informandos animos ad prudentiam, calliditatemque Magister, quam necessitas, omnium rerum humanarum regina.* Plutarchus refert, Antigonum Macedoniae Regem, cum gravi morbo affligeretur, ad eò non effusum esse in quædam *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

relas, ut potius Deo gratias egerit, quod in morbo illo subtilius sapere, & superbos suos spiritus reprimere nosset; *Haud malè, inquit, actum est nobiscum; commonuit enim morbus nos, ne spiritus, cum mortales simus, sustollamus.*

116. Virgula aurea, per angustum moduli ferrei foramen coacta, epigraphen à Lucarino retulit; **AFFINA A PIU'DEGN' OPRA**. Id est; **AD CELSUM OPUS APTATUR**. Ita nimirum è mortis aut calamitatum angustis occasionem mutamus opportunissimam, ad felicitatis supremæ gloriam aucupandam. Certè Josephus, in cisternam abjectus, carceri inclusus, catenis ac compedibus constrictus, tandem ad primos Ægypti honores emerit. *Quia Joseph erat singulariter sublimandus, idè primò fuit singulariter humiliandus & tribulandus, inquit Doctor Angelicus.*

117. Idem Lucarinus filo argenteo, per multiforem modulum transfresso, subscripsit; **TRAHITUR ULTIMA**. Homo, in hac vita diversis ac gravibus angustis excruciat, tandem in morte, ad calamitatum finem eluctatur. Id quod S. Maximus dilucidè explicans, *Non pro, inquit, justum esse hujus vitæ mortem appellare, sed recessum à mortè, separationem à corruptione, liberationem à servitute, a turbatione quietem, bellorum ablationem, tenebrarum subductionem, remissionem laborum, fervoris tranquillitatem, velamentum pudoris, affectionum fugam, & ut in summa dicam, omnium consummationem malorum.*

118. Sacramentum Ordinis, gradatim à minoribus ad majores conferri solitum, Lucarinus modulo ferreo multifori non absimile dicit, quod virgulam auream non nisi **GRADA TIM**, & per interjecta foramina **APTAT**. Etiam Deus suos clientes ab inferiore ad superiorem perfectionem gradatim promovet. In Mose id observatum habet S. Basilii Seleuciensis; *Illi enim concessit Deus pastorem agere, ut ex pecorum pastore Israelis pastor crearetur, utq; post artem pastoriam, in modicis exercitam, tribulium suorum principatum ei crederet.* Id ipsum etiam in Josepho, Saule, & cum primis in Davide cernere licet; enimverò *Elegit David servum suum, & sustulit eum de gregibus ovium: de post factantes accepit eum. Pascere Jacob servum suum, & Israël hæreditatem suam.*

119. Lucarinus modulum multiforem inter duos volubiles radios, metallinis filis onustos, depinxit, quorùm unus, augetente altero imminuebatur; cum lemme, **MINUOR, ALTERO CRESCENTE**. Nimirum ad illa S. Joannis Baptiste verba alludit; *Illum oportet crescere, me autem minui.* veluti diceret, S. Joannis existimationem paulatim imminutum iri, quando cum Christi fama, gloria, fide; ceterisque prodigiosis virtutibus comparabitur. Eodem Emblemate demonstratur, affectum nostrum erga celestia tantum de crescere, quantum versus terrena crescit: & vicissim gaudium corporale in cordibus nostris deturgente, gaudium spirituale mentis incrementis locupletari. S. P. Augustinus; *Sicut non potest homo duobus Dominis servire, sic nemo potest gaudere & in seculo, & in Domino. Multum inter se hæc duo gaudia differunt, suntque omnia contraria. Quando gaudetur in seculo, non gaudetur in Domino; quando gaudetur in Domino, non gaudetur in seculo. Gaudium in Domino semper augetur, gaudium in seculo semper minuitur, donec finitur. &c.*

120. Homo, assiduus angustis ad ipsum usque extremum vitæ suæ suspirium excruciat, filo

Juventus rigidè educanda.

Senec. l. 2. de ira c. 22. Horat. lib. 3. Carm. Od. 2.

Alex. ab Al. lib. 2. Dier. genial. c. 25.

Paulatim.

S. Greg. Nyss. de Sancta Christi Nativitate.

S. Pet. Chryso. serm. 87.

Purgatorium.

S. Vinc. Ferr. Dom. 15. post Trinit.

Necessitas facit ingeniosum.

Nat. Comes lib. 1. Hist.

Plutarch. in Apoph.

Calamitas.

Josephus.

S. Thom. c. 4. in Gen.

In morte.

S. Maxim. Centur. 5. cap. 76. To. 5. Bibl. Veter. Patrum.

Sacramentum Ordinis.

Paulatim.

S. Basilii Orat. 9.

Psal. 77. 70.

S. Jo. Bapt. Ioan. 3. 30.

Amor mundi & Dei.

S. Aug. serm. 30 de Verb. Dom.

metallino non absimilis probatur, quod ex uno moduli ferri foramine per alia angustiora tamdiu impellitur, donec ultimam tenuissimam virgulam perfectionem adipiscatur. Epigraphen subjunges; **DO-NEC EXTREMA.** De protoparente nostro Adamo, ejusque posteris ait Magnus Augustinus; *Post peccatum exul effectus, stirpem quoque suam poenā mortis & damnationis obstrinxit: ut quidquid prolis ex illo, & simul damnatā conjugē nasceretur, traheret originale peccatum, quo traheretur per errores, doloresque diversos, ad illud extremum cum desertoribus Angelis, vitiatoribus, & possessoribus, & consortibus suis sine fine supplicium.*

121. Phileni Ferrarienses modulum ferreum multiforem Symboli loco praeferunt; cum lemmate, **EXTENUAT, SED PRODUCIT.** Ita labores litterarii humanas vires quidem exhauriunt, & angustiores vitae terminos praefigunt; at simul aeternam famam ac gloriam nullo unquam aeo intermorruram conciliant. Porro etiam jejunium è viribus extenuatis vitam prolongat. Testem habeto luculentum S. Hieronymum; *Quosdam morbo articulari, & podagra humoribus laborantes proscriptioe bonorum ad simplicem mensam, & pauperes cibos redactos, convaluisse.*

122. Modulum multiforem, retinaculo ferreo affixum, Bargalius in principis cujusdam foeminae morte Emblematis loco usurpavit; addito epigrammate, **ASPERRIMIS Aequata Angustis.** B. Ludo winem, Virginem Hollandicam, mille paupertatis, infirmitatis, febrium, ulcerum, ceterorumque cruciatuum gravissimis ærumnis oppressam, hæc imago spectat. De mira hac Virgine prolixius differentem consule P. Stephanum Binetum in Consolatione animæ desolatae. Ita nimirum omnes servi Christiani nisi per angustias ad virtutis formam coæquantur. S. P. Augustinus; *Nullus servus Christi sine tribulatione est. Si putas te non habere persecutiones, nondum cœpisti esse Christianus.*

123. Heros quidam generosus, accrimè exagitatatus, & in angustias gravissimas coniectus, fidem, principi suo debitam, nec minimum unquam temerare voluit. In hujus encomium D. Carolus Bossius filum aureum depinxit, quod forcipe ferrea arctè constrictum, per angustia moduli foramina fumis viribus trahi solet. Epigraphen subdidit; **TENUI, NEC DIMITTAM.** Eadem inscriptione filum fericum exornare licet, quod auro textili circumvolutum, illud nunquam amplius dimittit: vel etiam forcipem, quæ virgulam auream ad ultima usque terminum nullis viribus sibi patitur extorqueri. Hoc sensu cœlestis sponsa, *Inveni, inquit, quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam. Sic videlicet, ait Interpres P. Ghislerius, ipsi credens Deo, ut firmissimè sua statuerit in mente, nunquam ab ea fide recessurum, vel tantillum ab illa hæsitaturum.* Hæc animi constantiæ ac fortitudine insignis Jacob, Angelum Dei vice amplexatus, affirmatè decrevit, *Non dimittam te, nisi benedixeris mihi.* Nec aliter muliercula Chananaea Christi obsequiis ad eam firma adhæsit, ut tandem ipsos etiam Apostolos in sui patrocinium coegerit; *Dimitte eam, quia clamat post nos. Et devota Maria, à S. Matthæo descripta, accesserunt, & tenuerunt pedes ejus.* Denique S. Paulus instar omnium protestatur, *Quis nos separabit à charitate Christi? &c.* S. P. Augustinus; *Si recesseris à Deo, non effugies manum ejus: si autem ad eum accesseris, illico habebis eum; quia nusquam recedit.*

MORTARIUM.

Cap. XVIII.

124. **P**ulvis nitratus, pistillo attritus, è levissima quavis mortarii percussu scintilla in gravissimum incendium erumpere potest. Unde lemma; **MINIMA MAXIMAM FACIT.** Verissimè Tullius; *Parva sapè scintilla contempta, maximum excitat incendium.* Inde disces, è rebus quibusvis exiguus, nisi cautè observentur, damna nonnunquam gravissima excitari. Providè S. Gregorius Nazianzenus canit;

*Scintilla MAGNAM PARVA flammā concitato
Semenque pestem vipera sapè attulit,
Id quum scias, & parvulam labem fuge,
Discrimen ingens namque gignit parvula.*

Compendio Horatius;

Et neglecta solent incendia sumere vires.

Seneca; *Ista, inquit, quantumvis exigua sint, in majus excedunt. Nunquam perniciosaservant modum. Quamvis levia initia morborum serpunt: & agra corpora minima interdum mergit accessio.* Et Umbertus; *Sapè veritur de peccatis minimis ad magna, sicut ignis validus surgit nonnunquam de modica scintilla.* Achilles Bocchius in Symbolo illo, cui hunc titulum praefixit; *Magnam parva facit favilla flammam.* Alchimistam figuravit, qui è sulphure & carbonibus, in mortario contusis, ingentem flammam excitat. Emblematis explicando sequentem poësin subjicit.

*Auriferam summis certâ spe viribus artem
Rerumque species vertere,
Alchimista malus dum quarit, nuper abeno
Terebat in mortario
Admixtum sulphur nitro, & carbone saligno
Tum excusa parva ferrei
Pistilli incerto SCINTILLULA protinus icu est.
Unde EXCITATUM INCENDIUM
INGENS corripuit rutilantibus omnia flammis
Ipsumq; opificem perditum
Vi decumâ absumpsit phlegrai fulminis instar,
Inventio bombardici
Pulveris ista fuit: sic ignem sapè favilla
Ut MINIMA MAXIMUM FACIT.*

PENICVLVS TECTORIUS.

Caput XIX.

125. **P**eniculus tectorius, cum vicino albario, epigraphen sustinet; **UT SPECIOSA DE-** Horat in arte
HINC. Ad verbum Horatius;
--- --- *Ex fumo dare lucem
Cogita: UT SPECIOSA DEHINC miracula
promat:*

Opportuno hoc Emblemate efficacem confessionis sacramentalis virtutem describere licet, quæ animæ nostræ domum, hæctenus variâ scelerum colluvie aspersam, miro candore obducit. Præclarè Theologorum apex Augustinus; *Vis esse pulcher? Confiteri. Non enim dixit David; pulchritudo & confessio, sed confessio & pulchritudo. Fadus eras? confitere ut sis pulcher. Si amas pulchritudinem, prius elige confessionem, ut sequatur pulchritudo.*

126. Peniculus, opere suo albario extremam muro constructo perfectionem adjicere solitus, à P. Magistro F. I. theodoro Muggiano Carmelita epigraphè Paterfamilias
recepit; **EXTRUCTUM PERFICIT.** Ita bonus miliæ.
Paterfamilias suis liberis omne perfectionis moralis

ac Christianæ ornamentum conferat, necesse est. Si-
racidus monitum est; *Doce filium tuum, & operare*
in illo, ne in turpitudinem illius offendas. Nec aliter
Phocilides;

Dum tener est gnatus, generosos instrue mores.

Et Plutarchus; *Sicut infantium membra, simul ac*
nati sunt, formari, componique debent, ut recta mi-
nimèque obliqua fiant; ita puerorum mores principio
apte concinnèq, fingere convenit. Paternâ hæc seduli-
te cum primis insignes exitere Constantinus Ma-
gnus, Carolus Magnus, Theodosius Imperator, Blan-
ca Galliarum Regina, & S. Elisabetha Lusitanæ
Regina, qui omnes vivo & assiduo studio suos libe-
ros ad virtutis ideam formârunt.

P L A N V L A.

Caput XX.

127. Sylvester Bottigella planulam, scriniarii in-
strumentum, hoc lemmate Hispano insi-
gnit; TUERTO, Y DERECHO. Id est; OB-
LIQUA, ET RECTA. Mens Emblematis erat,
animum imperterritum ac generosum inter qual-
cunque faventis aut adversæ fortunæ semitas nun-
quam non erectum incedere, cunctisque contra-
rietatibus vincendis ac complanandis idoneum esse.
Cum primis tamen Deum Judicem hæc imago spe-
ctat, qui justitiæ suæ ferro tam distortas scelerato-
rum, quàm directas justorum actiones ex æquo dis-
cutit. Testatissimè Salomon, *Justum & impium*
judicabit Deus. S. P. Augustinus; *Ipsè, qui ab ini-*
quis & impiis judicatus est ad mortem, ipse omnes bo-
nos & justos judicaturus est ad gloriam, omnesque im-
pios detrusurus ad pœnam.

128. Planula, tortuosis asseribus edolandis ac
complanandis accommodata, à D. Ascanio Picco-
lominio epigraphen recepit; ABRADIT, ET Æ-
QUAT; Vel ut mihi placet; ADIMIT, UT DI-
RIGAT. Id ipsum assolet Deus, quando animas
nostras è pristina vitiorum curvitate in formam di-
rectam complanaturus, sanitatem, divitias, cæte-
ramque hominis felicitatem eripit. Origines; *Qui*
enim punitur, etiamsi ab ea, quæ vocatur ira Dei,
corripitur, ad hoc punitur, ut emendetur. Et
Sanctus Joannes Chrysostomus; *Afflictio &*
fastum amputat, & segnitiam omnem exciudit.
Ea ipsa Emblematis hujus epigraphæ, ABRADIT,
ET ÆQUAT, Principem justum spectat, qui in
flagitiosorum vitam animadvertens, cæteros subdi-
tos omnes in virtutis ac legum planitie continet. Se-
neca; *Transcarnus ad alienas injurias, in quibus vin-*
dicandis hæc tria lex secuta est, quæ Princeps quoque
sequi debet: aut ut eum, quem punit, emendet; aut ut
pœna ejus cæteros meliores reddat: aut ut sublatis ma-
lis securiores cæteri vivant. Macharius Chrysoce-
phalus apud Gretserum mentem nostram opportu-
nâ hæc similitudine explicat. *More receptum fuit a-*
puè veteres Medicos, eos, qui mortis rei erant; vivos
dissecare, ut explorarent palpitantium membrorum
vires & actionem: curandorum eorum gratiâ, qui in
ejusmodi morbos incidissent. Et qui legibus vindican-
dis, & ex illarum præscripto sententiis ferendis præ-
sunt; eam nunc fontes supplicio afficiunt, ut specta-
tores, exemplo inde accepto, meliora sapere discant.
Nec aliter fraterna correctio animâ nostram exactè
complanat, superfluumq; vitiorû ruditatem penitus
edolat. S. Clemens Alexandrinus; *Est reprehensio*
veluti quædam chirurgia affectionum animæ; medica-

mentum autem est, probri insimulatio: quæ resol-
vit affectiones, quæ jam occaluerunt, impudicæq, ac
libidinosæ vitæ sordes expurgat, fastusque, ac super-
bia carnes, quæ excrescerunt, exæquat.

P R Æ L V M.

Cap. XXI.

129. TELÆ ac panni, prælis suppositi, maximam
ab eo perfectionem ac polituram recipiunt.
Unde lemma; PERFICIT, NON FRANGIT.
Academici Convoluti Salernitani hoc Emblemate
demonstrant, calamitates tantundem beneficii,
quantum ponderis, præstare. S. Gregorius Papa;
Electoꝝ desideria, DUM PREMUNTUR adver-
sitate, PROFICIUNT.

Calamitas
utilis.

S. Greg. lib.
29. Moral.

130. Pannus, sub prælo figuratus, epigraphen te-
net; PRESSURA NITESCIT. Vel; SUB PON-
DERE LEVIS. Vel, verbis è Virgilio mucuatis;
SUB PONDERE NITET. Ita nimirum anima,
calamitatum pondere pressa illustrior evadit. S. Ber-
nardus, *Quosdam sciens Deus multum peccare posse*
in salute, flagellat eos infirmitate corporis, ne peccent:
cernens, utilius eos languoribus frangi ad salutem,
quàm remanere incolumes ad damnationem. Et S.
Isidorus Pelusiota; *Videtur ut plurimum humana*
natura in adversis quidem rebus modestiam colere, in
secundis autem petulantem se præbere.

Calamitas
utilis.

S. Bern. lib.
de Conscien-
tia.

S. Isid. lib. 3.
Epist. 213.

R E G V L A.

Caput XXII.

131. Fabri lignarii ligneam suam regulam mani-
bus assiduo versant, eaque res omnes, ut ci-
tra vitium elaborentur, metiri solent. Unde Acade-
mici Errantes Brixienfes Regulam hoc lemmate do-
nârunt. UT SINE ERRORE. E Justi Lipsii sen-
tentia, Princeps regulæ vicem subire satagat, cujus
exemplo subditi omnes ad directam virtutis semi-
tam perducantur. *Ut regulam oportet rectam esse,*
ad quam cætera adæquentur: sic merito Principem
ad quem alii diriguntur. Idque prior olim docuit
Plutarchus.

Exemplâ.

Lips. Monit.
Polit. c. 8.

132. Regula, è lino, fune, ligno, aut metallo con-
fecta, ab architectis, & cæmentariis adhiberi solet,
ut illius beneficio murus sine inclinatione assurgat,
& distortus complanetur. Unde lemma; Æ-
QUAT, ET DIRIGIT. De hac P. Julius Ni-
gronius scribit; *Cujus officium proprium est admo-*
ta parietibus, eorum longitudinem DIRIGERE, ET
ÆQUARE. S. Petrus Damianus hanc Regulæ e-
tymologiam statuit, *Regula à regendo, id est, dirigendo*
& corrigendo. Et S. Isidorus testatur, regulæ no-
men ideo esse inditum, *vel quod regat, vel quia*
distortum pravumque corrigat. Hanc nimirum ob
causam Sancti Patres religiosas suas præceptiones
vocârunt Regulas, ut Religiosi, ceu spirituales ar-
chitecti, in sacris operationum suarum adificiis de-
fectus omnes corrigere, & virtutis planissimæ perfe-
ctionem exinde adipisci queant. Explicatè Beda;
Regula dicuntur à regendo, eo quod nos regant docen-
do, quid vitare, quid facere debeamus.

Jul. Nigr.
Reg. Comm.
tit. p. 1. n. 2.

S. Petr. Dam.
Epist. 114.
ad Marin.
S. Isid. lib. 6.
Orig. cap. 10

Regulæ
Religio-
forum.
Beda Tom.
in Boet.
de Trin.

133. Patres Societatis Jesu in Belgio regulam fa-
brilem symboli loco representârunt, quæ intra a-
quas curva apparens, epigraphen monstrabat; SIBI
CONSCIA RECTI. Innuebant videlicet, Socie-
tatem, licet multis in Mundi oceano videatur curva,
suâ tamè integritate ac innocentia persistere. Id ipsum
de

Conscien-
tia bona
inter ad-
versitates.

de S.P.N. Augustino dixerim, qui ab hostibus passim gravissimè traductus, semper sibi constabat, solâque conscientia suâ rectitudine seipsum solabatur. *Senti, inquit, de Augustino quidquid libet, sola me in oculis Dei conscientia non accuset.*

S. Aug. cont. Secund. cap. 1

R E S T I S. F U N I S.

Cap. XXIII.

134. Scipio Bargalius juvenem quemdam, Theſibus propugnandis accinctum, funi non abſimilem dixit, cujus extremitates duobus retinaculis alligata, contrario illorum motu velocissimè intorquentur; cum lemmate, CONTRARIIS CI TIUS. Mens Emblematis erat, intellectum, adversis aliorum opinionibus exercitatum, geminam veritatis ac scientiarum basin feliciter assequi &c. Idem finis, restionum manibus supra rotam contortus, ab Academicis corroboratis Neapolitanis epigraphen recepit; VOLVENDO VALIDIOR. Certè sancta fides robore tantò firmiore invalescit, quò crebriore hostium impetu compressa fuerit. P. Thomas Bozcius, hanc propositionem thematis loco assumens, Quo majores adversus Ecclesiam nostram sunt per hostes ejus concitatae persecutiones, eò fecundior illa fuit; prolixis & eruditis historiis dilucidè comprobatur, S. Ecclesiam è gentiliis ac hæreticorum oblocutionibus maxima semper incrementa sumpſisse. Cassiodorus; *Novit Ecclesia triumphare de suis cladibus, ingravata persecutionibus proficit; afflictionibus semper augetur, sanguine Martyrum irrigatur, tristitia magis erigitur, angustia dilatur.* &c.

Contra-dicere.

S. Ecclesia.

The. Bozcius lib. 4. sign. 7

Cass. in ps. 1.

Perseverantia.

S. Aug. ser. 1. de Temp.

Orb. Venius. Embl. Amor sol. 232.

Odium.

Tass. Gerus. Liberat. Cant. 9. Stanz. 99.

Dæmon.

Jobus.

S. Chrysoſt. in Car. Grac. c. 9. Proleg.

135. Funale, ex uno latere accensum, epigraphen sustinet; VIVIT AD EXTREMUM. Fidelitas erga suum Principem incorrupta, vel, certè amor ad ipsam usque extremam vitæ periodum nunquam labefactatus, hoc Emblemate significatur. De perseverantia in quocunque virtutum genere ait Magnus Augustinus; *Qui boni sunt, contendant cum Dei gratia perseverare in operibus bonis; quia non quicquam perit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* In rem præsentem canit Otho Venius;

*Quamdiu funis erit, tamdiu quoq; flamma manebit;
Deficiente etiam semite flamma perit.
Crudelis sic verus Amor nisi morte peribit,
Qui potis est vitâ deficiente mori.*

Inde etiam fatale odium, in humano pectore non nisi cum vita suffocandum, demonstratur. Sultanus Aegyptius, è Christianorum exercitu ad internecionem deletus, tantam cladem etiam post mortem vindicare voluit. Torquatus Tassus illum hoc poemate loquentem sistit;

*--- Sia con memoria eterna
De le mie offese, eterno anco il mio sdegno.
Bis forgero nem nemico ogn' hor più crudo
Conere anco sepolto, è spirito ignudo.*

136. Restis fracta, ac nodo colligata, inscriptionem reddit; VEL FRACTA VINCIO. Dæmon, tamen Divinâ virtute plurimum fractus & imbecillus, hominum tamen sceleratorum corda arcè sibi devincire novit. Etiam Jobus corpore penitus lacerato dæmonem strinxit, ac triumphum à superato illo lethali hoste reduxit. S. Joannes Chrysoſtomus; *Jobi adversarius, ubi illius corpus conscidit, atque omnis generis ulceribus perterebravit, & languore confecit; tum demum superatus est.* &c.

137. Ad significandam aliquorum concordiam,

quatuor funiculos depinges, qui supra restionis rotam versati, simul in unicum funem contorquentur; cum lemmate, JUNGUNTUR AD OPUS. Titus Livius, *Concordiâ, inquit, res coalescere possunt.* Et Homerus;

Conjuncti pollent etiam vehementer inertes.

Petrus Blesensis; *Vos, inquit, quibus unicum & præcipuum votum est, initiata Ecclesia videre profectum, certissimè noveritis, quod non nisi per unitatem habitura est incrementum &c.* Richardus à S. Victore super illis Actorum verbis, *Multitudinis credentium erat cor unum &c.* Ait, *Nec voluntatum varietas, nec rerum proprietates, animos dividebat, sed firmiter stringebat charitas, & suaviter cohibebat in unitate spiritus in vinculo pacis.*

138. Restionis rota funem, assiduâ vertigine contortum, maxime roborat. Unde lemma; TORQUET, AT ROBORAT. Ita animâ, diversis calamitatibus, morbis, & persecutionibus exagitata, vires amplissimas recipit. S. Gregorius Papa; *Tantò major fiducia mentem roborat, quanto hæc fortior pro veritate angustat afflictio.* Emblemati explicando sequentes Jambos senarios jungit meus Concanonicus D. Salvator Carducius;

*Torquet rotâ vertigo fila, at roborat:
Si te premunt adversa, fies fortior.*

139. Restio funem oblongum, ex rota versatili suspensum, torquet; cum lemmate, ACCEDIT, DUM RETROCEDIT. Sic peccatores, dum retrocedunt, & in partes adversas flectuntur, peccatis suis adjiciunt. S. P. Augustinus; *Quomodo, ut restis fiat, additur spærum sparto, non autem rectum it, sed torquetur, sic omnia prava facta, quæ sunt peccata, cum adduntur sibi, & addendo peccatum peccato, peccatum ad peccatum annectitur, fit restis longa. Quorum semita prava, & flexuosi gressus eorum. Quò autem valet ista restis, nisi ut inde ligentur ei manus & pedes, & projiciatur quisque in tenebras exteriores.*

R H O M B U S.

Caput XXIV.

140. Academici Obvoluti Salernitani rhombum, serico torquendo ac convolvendo applicatum, hoc lemmate insignierunt; TORQUET, ET OBVOLVIT. Geminam hanc tyrannidem in animam nostram exeret peccatum. *Torquet enim; nam Plutarcho teste, Prævitæ absque ullo apparatu simul atque animum attingit, affligit, atque dejicit, implet dolore, lamentis, mœstitiâ, pœnitentiâ hominem.* Dein etiam obvolvitur; quia, quod Vates Regius affirmat. *In circuitu impij ambulant.* A quo nihil alienus Hieremias, ait; *Peccatum peccavit Jerusalem, propterea instabilis facta est.*

141. Rhombus, dum fila torquet, epigraphen reddit; UNIT, ATQUE TORQUET. Vel, UNIT, SED TORQUET. Ita conjugés matrimonii vinculo uniuntur quidem, at simul pondere fati gravi ac diuturno torquentur. Petrarca, in hanc rem disertus, ait; *Gravis sarcina, dura compedes liberos humeros, atque olim liberos pedes prement. Durum dictu, durius cogitatu, durissimè perpeſsu, non unius lucis, sed totius vitæ hospes, forsitan, hostis, vacuam præsidis invasit domum.*

Concordia.]

T. Livius l. Decad. 1. Hom. liad

Pet. Bles. Epist. 78. Rich. Vi. Tract. de grad. cher. cap. 4. Act. 4. 32.

Calamitate roborat.

S. Greg. in Moral.

Peccato

S. Aug. in Psal. 130.

Peccato

Plut. an viti sitas infelicitatem sufficit

Psal. 11. Thren. 1.

Matrimonium.

Petrarch. lib. 1. der. mediis. Dial. 61.

SCALPRVM FABRILE.

Cap. XXV.

Vindicta iusta. 142. **S**calprum fabrilis, dum tudite percussum, lapides excavat, à Scipione Bargalio epigraphen recepit; **UT FERITUR, FERIT.** Vel ut aliis placet; **PERCUSSUM CÆDET.** Ita nimirum par pari referre, ac hostem iustâ vindictâ invadere, ex omnium legum permisso licet. Titus Livius; *Adversus obstinatum hostem, est obstinâtè & totis viribus pugnandum.* Eamque agendi rationem Romani adversus Samnites probe observatam habuerunt. In rem præsentem opportuna est hiltoria, à P. Cornelio à Lapide his omninò verbis relata, „Festivè, sed falsè nuper in Belgio frater quidam „Franciscanus, irrisus ab Hæretico insolente, al- „pâque percussus, cum stultè is ipsi objiceret, ut „alteram quoque maxillam feriendam offerret; „scriptum est enim, inquit; *si quis te percusserit in „dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram. Tu „autem cum tuis, Evangelii ad litteram te cu- „stodem profiteris. Mox frater sagax & nervosus, „sapienter & fortiter stultitiam ejus contudit; nam „prosternens eum in terram, pugnis malè mulcta- „vit, dicens; scriptum est enim; quâ mensurâ men- „si fueritis, remetietur vobis.* Cùm tertius quis su- „perveniret, velletque eos separare, *Sine,* inquit, „doceo enim hæreticum hunc sacras Scripturas, quas „stultè citavit, sanè intelligere. *Scriptum est enim; „Responde stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sa- „piens esse videatur.*

143. Scalprum cum tudite, statuam quandam efformans, epigraphen tenet; **CÆLANDO DETEGIT.** Ubi æquivocam hanc vocem, *calando,* observes velim; nam cum *dyphthongo* scripta significat *incidere;* cum vocali verò *abscondere.* Sicut enim scalprum *calando detegit,* quando diversis incisuris paulatim omnia statuæ lineamenta ob in- tumentium oculos producit; ita etiam malitiosus detractor *calando detegit;* quippe qui proximi sui vitia ac defectus nunquam magis evulgare consuevit, nisi quando illos simulatâ benevolentia occultare aut excusare nititur. S. Bernardus; *Detractores,* inquit, *quodam simulata verecundia furo conceptam mali- tiam, quam retinere non possunt, adumbrare conan- tur. Videas à detractore alta præmitti suspiria: sicq; cum quadam gravitate & tarditate, vultu mæsto, dimissis superciliiis, & voce plangenti egredi maledictio- nem &c.* Franciscus Philelphus cuidam, citra sua merita ad Magistratum evecto, prodigiosum, ac præsentis argumento mirificè accommodatum Epi- gramma statuit, cujus primum distichon huc trans- ferre placet;

*Laus tua, non tua fraus; virtus, non copia rerum,
Scandere te fecit hoc decus eximium.*

En! quàm specioso velamine magnatis illius vitium celari videatur! sed, obsecro, eisdem versiculos retrogrado ordine lege; deprehendes enim, quanti sit poematis illius astutia. Exinde quippe hunc sensum conficies:

*Eximium decus hoc, fecit te scandere rerum
Copia, non virtus, fraus tua, non tua laus.*

144. P. M. Theodorus Muggianus Carmelita, Symboli loco scalprum, statuæ elaborandæ applicatum, figuravit; addito epigrammate, **FERIAT, DUM FORMET.** Piè nimirum Christum patientem innuebat, qui flagellorum in rigore, & clavorum duritie, ceu totidem acerbissimis scalpris, excavatus, tandem vivus salutis ac redemptionis humanæ co-

lossus exasit. *Accommodatè S. P. Augustinus; De- formitas Christi te format. Ille enim si deformat esse nolisset, tu formam, quam perdidisti, non recepisses.* *S. Aug. ser. 10. de vrb. Apost. cap. 6*

145. Eidem Emblematis non incongruè subscribes; **DUM PERIT, PERFICIT.** Enimverò mirus ille faber. Deus, providentiæ suæ verbera non ob aliam causam ingeminat, nisi ut clientum suorum animos ad omnimodæ perfectionis ideam efformet. Mirificè in hoc argumentum S. P. Augustinus super illis Psalmi verbis, *Deus tu propitiuss fuisti eis, & ulciscens in omnes adinventiones eorum;* ait, *Pleraque faciunt artifices & ostendunt imperitiis: & cum jam judicaverint imperiti esse perfecti, expolliunt illa artifices, qui noverunt adhuc, quid illis desit, ut mirentur homines tantam expolitionem rebus accidisse, quas jam perfectas pronuntiaverant. Et hoc & in adificiis, & in picturis &c. Sic & illi Sancti, Moses, Aaron, Samuël, ibidem allegati, versabantur ante oculos Dei, tanquam sine culpa, tanquam perfecti, tanquam Angeli: noverat autem, quid illis deesse, qui vindicabat in omnes affectiones eorum. VINDICABAT autem non irascens, sed propitiuss; sed ad hoc VINDICABAT, UT PERFICERET captum, non ut damnaret ejectum.* *S. Aug. in Psal. 98. 8.*

146. Scalprum, statuam elaborans, Emblematis loco inscriptum tenet; **NON PLUS QUAM QOPORTET.** Enimverò statua, audaciore scalpro & ultra dimensum excisa, vitium patitur. Ita omnis Princeps in vectigalibus exigendis moderatè admodum procedat, necesse est; secus enim turbas gravissimas excitabit. Unde Pythagora præceptio erat; *Stateram non traxsiliendam.* Eam in pectore suo alitum defixam tenens Rex Theodericus, Fausto Ministro suo scripsit; *Cùm omnes Reipublica nostra partes æqualiter desideremus augeri, cremèta tamen fiscalium tributorum justissimo sunt pensanda iudicio, quia servientium imminutio est hujus illationis accessio; quantumque pars illa proficit, tantum se hac à firmitate subducit.* Basilius Imperator, Leonem filium suum instituens, ait; *Rem autem publicam optime administrabis, si pecunia publica curam diligenter habebis, eique justis rationibus colligenda studueris, non ex oppresse, vel ex lachrymis subditorum corradenda.* *Theod. apud Cassiod. lib. 4. Epist. 38.* *Basil. Imp. cap. 27.*

SECVRIS. ASCIA.

Caput XXVI.

147. **S**ecuris, arbusculæ cujusdam verticem percutiens, epigraphen tenet; **ET INFLICTA RUINAM.** Familiam, è capitis sui morte penitus corruentem, hoc Emblemate significabis. Exinde etiam conjicies, unico lethalis peccati ictu animos nostros in extremam perniciem præcipitari. S. Nilus; *Tunc malitiam maximè oderis, quando cogitabis, quod demonum sit fulgurans contra nos gladius.* *S. Nil. Epist. Paran. n. 107.*

148. Securis & Planula, ligno poliendo & complanando applicatæ, epig. habent; **POLIUNT, DUM SPOLIANT.** Vel certè ipsius ligni voce; **POLIOR, DUM SPOLIOR.** D. Carolus Bossus paupertatis Religiosæ votum hoc Emblemate demonstrat; sicut enim lignum diversa securis ac planulæ incisurâ ad præfixum artificis finem exasciatur; ite Dei servus, Creatori suo propinquaturus, rebus quibusvis terrenis se ipsum spoliat. S. P. Augustinus; *Omnis Philosophia magistrat nobis est inopu: non ita laudamus Joseph, quam frumentum distri- buebat: sicut cùm carcerem habitabat.* Ab hoc sensu nihil aliena S. Ecclesia, de animabus electis sub mate- rialis templi schemate ita canit;

*Scalpri salubris ictibus,
Et tunfione plurimâ
Fabri polita malleo
Hanc saxa molem construunt,
Aptisque juncta nexibus
Locantur in fastigio.*

Stat. 8.
Theb.

Maturitas
in judi-
cando.

149. Securim, Romano more virgis colligatam, Orozcus hoc Statii hemistiichio insignivit; DA SPATIUM, TENUEMQUE MORAM. Ajunt enim, Consulium Romanorum secures ideo potissimum inter virgarum fasces revinctas fuisse, ne præcipiti manu quempiam ferirent, sed, dum fasces illi dissolverentur, justam cogitandi moram interponerent. Eandem consuetudinem cuius judici familiaris velim, ut in aliorum causis decernendis aut condemnandis gressu admodum lento ac minimè præcipiti incedere discat. Justus Lipsius; *Divina nos admonet providentia, non res insipienter vituperare, sed utilitatem rerum diligenter inquirere, & ubi nostrum ingenium vel infirmitas deficit, ibi credere occulta.* Theodosius Imperator, naturâ suâ iracundus, & ad sententias deproperandas facilis, tandem decretis suis moderamen ac legitimum expendendi tempus adhibiturus, S. Ambrosio auctore, statuit, ut sententiæ, à se pronuntiata, non nisi post triginta dierum intervallum executioni mandarentur.

Lips. lib. 1.
Physic. diff.
12.

Maturitas
in judi-
cando.

150. Securim, virgis colligatam, & paulatim à vicina manu dissolutam, hoc lemmate notabis; LENTE ET BENE. Fasces enim, quales Romanorum Consulibus præferri consueverant, maturam ac prudentem consultationem innuunt. Hæc virtute cum primis insignem se probavit Rancatus I. Parmensium Dux. Plutarchus; *Cur, inquit, Prætorum fasces colligati feruntur, appensis securibus? An id signo est, iram magistratûs non debere esse in prociui & solutam? An solutio fascium, que paulatim fit, moram aliquam iræ injicit, & cunctationem, & nonnunquam fecit, ut sententia de supplicio exigendo mutaretur? &c.* Ferdinandus I. Imperator, Guiljelmo Lamormaino teste, summam ab hoc virtute laudem retulit; *Nam, quoties causa criminalis discentienda fuit, tardè pronuntiavit: iussit à iudicibus perpendi: referri ad circumstantias omnes: iterum ac tertio causam recognosci &c.*

Plut. quæst.
Rom. n. 92.

Lamorm. in
vita cap. 23.

Clementia
Principis
ornamentum.

151. Magistratuum Romanorum fasces ramulis laureis cincti ac colligati erant: atque adeo virgæ ac secures illæ ab eadem lauro & ligamen & coronam acceperunt. Unde Franciscus Raulinus subscripsit; VINCLA CORONANT. Ita Princeps, dum vindicantis justitiæ rigore in sceleratos animadvertit, ad eò nullam clementiæ ac benignitatis suæ jacturam facit, ut illam contra maximis incrementis exornet. Seneca; *Nullum ornamentum Principis fastigio dignius, pulchriusque est, quàm illa corona ob cives servatos.*

Senec. l. 1 de
Clem. c. 26.

Fortitudo.

152. Fortem Julii Mazarini Cardinalis animum significaturi, erectam securim, seu gentilitios ipsius fasces, symboli loco statuerunt; cum lemmate, NULLÆ INFLEXERE PROCELLÆ. Imagini explicandæ hoc Epigramma subjunxerunt;

Constantia.

*Romanos fasces nulle inflexere procella,
Non Aquilo, & quidquid flaminis Auster habet.
Hoc animi est Emblemata tui, stetit integra virtus,
Et dum nutaret Gallia, Roma stetit.*

Tall. in
Rhetor.

De Constantia, fortitudinis sorore, ait Tullius; *Constantia est, inter fluctuantes causas & personas, nullâ mentis concuti trepidatione.*

153. Securis Romana, fascibus colligata, & acie

in sublime erecta, inscriptionem habet; NE NOCEAT, SUBLIME MICAT. Rursus Cardinalem Julium Mazarinum hæc imago spectabat, qui sublimi dignitate conspicuus, in omnes erat clemens. In rem præsentem hoc Epigramma subjunxerunt;

Clementia.

*Ne noceat, sublime micat Romana securis,
Et timeret ulcisci, quos violare potest.
Frustrâ illam retinet sublimis fascia rectam,
Sponte suâ, ut posset parcere, recta foret.*

Ita nimirum Princeps, quantò est dignitate sublimior, tantò magis in omnes sit clemens, nullique ullum inferre damnum satagat. De Augusto Imperatore testatur Seneca; *Dare illum penas apparebat, cum exigeret.* Et de Vespasiano Suetonius; *Iustus supplicitis illachrymavit etiam, & ingemuit.*

Senec. l. 1. d.
Clem. c. 14.

S E R A. Cap. XXVII.

154. S Era, tribus clavis aperienda, epigraphen reddidit; NEC ABSQUE TERTIA. Lucarinus hoc Emblemate significabat, è fidei integræ præscripto non unam tantum aut duas, sed tres Sanctissimæ Trinitatis personas asserendas esse. S. Fulgentius; *Fides in unum Deum prædicat Trinitatem, id est, Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum; sed Trinitas vera non esset, si una eademque persona diceretur Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus &c.* Mirificus in hoc argumentum Magnus Augustinus disertè docet, Divina arcana penetrari non posse, nisi singulis tribus Personis consideratis. Enimverò, *Eadem tribus est æternitas, eadem incommutabilitas, eadem majestas, eadem potestas. In Patre unitas, in Filio æqualitas, in Spiritu Sancto unitatis æqualitatisque concordia. Et tria hæc, unum omnia propter Patrem, æqualia omnia propter Filium, connexa omnia propter Spiritum Sanctum.*

SS. Trinitas.

S. Fulg. de
de ad Petr.

S. Aug. lib.
de Doct. Ch.

155. Sera, cum fasciculo clavium appenso, epigraphen subjunctam habet; NON CUIVIS PAULTEO. Aula & honor tanquam sera est, illique panditur, qui favore Principis tanquam clave utitur. Conjugum etiam hæc imago est, qui amorem suum uni tantum consorti aperiendum præbeant. Magni Augustini monitum est; *Serva in conjugæ aliena, quod servare cupis in tua, quia & in uxore castitatem potius diligis, quàm carnem.*

Aula.

Conjugu

S. Aug. ser.
83. de Tem.

S E R R A. Caput XXVIII.

156. S Erra, ligno findendo applicata, epigraphen tenet; ACIE, ET SOLIDITATE. Præclara hæc illorum imago est, qui in disputando aut componendo optimam rationum soliditatem cum argumentorum acumine conjunctam habent. Et quidem inter sacros principem locum obtinent S. P. Augustinus, S. Joannes Chrysofomus, & S. Hieronymus; inter profanos verò Seneca, Sallustius, Plinius & Cornelius Tacitus, qui vivacissimi ingenii sui aciem solidis ac gravissimis sententiis locupletarunt, ut ad eò in disputationibus cum ingenii acumine soliditatem, non verò rationes inanes, aut solo nomine controversas assumere oporteat. S. P. Augustinus; *Turpe est disputantibus, in verborum quaestione immorari, cum certamen nullum de rebus permanferit.*

Ingenium
acutum
solidum.

S. Aug. lib.
cont. Scav.
cap. 11.

Prudent
Cõsiliari

157. Serra, dum trabem incidit, lineâ, ab amussi singatam, gressu nunquam exerrante sequitur. Unde lemma; NUNQUAM A SIGNO. Homo prudens,

mod. lib. 1. dens, in consultationibus ferendis aut acceptandis nunquam ab experientia ac intellectus norma deflectens; haud facile à præfixo termino abluet. De Teribazo, Artaxerxis Persarum Regis Belliduce testatur Diodorus; *In consiliis eâ usus est dexteritate, ut, quoties Rex consiliis illius usus est, NUNQUAM ABERRAVERIT.* Eâdem judicandi felicitate insignis Achitophel, id encomii à Regum factis obtinuit; *Consilium Achitophel, quod dabat in diebus illis, quasi si quis consuleret Deum: sic erat omne consilium Achitophel, & cum esset cum David, & cum esset cum Absalon.*

158. Malleus, securis, aliaque instrumenta, operam suam non nisi è sublimi in profundum præcipitata conferunt. Econtra serra, à dextro latere versus sinistrum assiduâ vicissitudine trahi solita, tandem negotium suum perficit. Unde Aresii lemma; **PER OPPOSITA AD IDEM. Vel; CON MOTI OPPOSITI AL SEGNO ISTESSO TENDE.** Ita Deus continuis prosperæ & adversæ fortunæ moribus unam hominum salutem procurat. Nam, teste Magno Augustino; *Res prospera donum est consolantis, res adversa donum est admonentis Dei.* Urbanus VIII. ait, Deum suos clientes semitis ad eò contrariis ad gloriæ palmam invitare, ut quosdam occisos, alios verò occidentes velit;

PER CONTRARIA DUXIT
Una vos virtus, sociatq; celo,
Tu Judith occidens triumphas
Fruis hostibus; occidens
Fuso sanguine palmam
Refert Joannes &c.

Haud aliter homo prudens ad finem suum assequendum per adversa quæque nititur. Aletes, Regis Ægypti Orator, cum legationis suæ officia coram Godefrido exequeretur, terroribus blanditias, ac laudibus minas eò duntaxat sine intermiscuit, ut illum ab expugnatione Hierosolymitana diverteret; qui tamen, referente Tasso, id responsi à Godefrido tulit;

*Messenger dolcemente à noi sponesti
Hora cortese, hor minacciojo invito.
Se'l no Rè m'ama, e loda i nostri gesti,
E sua mercede, e m'è l'amor gradito.
A quella parte poi, duve protesti
La guerra à noi del Paganesimo, nitò
Rispondo &c.*

159. Serra major, duobus manubriis instructa, arboribus transversim disseccandis deservit; cum lemmate, **ALTERNANDO**, dum nimirum à dextrâ versus sinistram assiduâ vicissitudine trahitur. Hinc diversam vitæ humanæ sortem conjicere licet, quæ alternantibus lætis ac tristibus eventibus tamdiu tenentur, donec instar arboris dissectæ ruat. S. Joannes Chrysostomus; *Misericors Deus læstis rebus jucunda permisit. Quod certè in sanctis omnibus facit, quos neque tribulationes, neque jucunditates sinit habere continuas: sed tum de adversis, tum ex prosperis justorum vitam, quasi admirabili varietate contexit.* P. Hortensius Pallavicinus Emblemate haud multum ab simili serram majorem expressit, quæ ex utroque latere à duobus fabris lignariis supra trabem raptata, epigraphen tulit;

ALTERNIS FACILIS, verbis è Virgilio mutuatis, ubi de vervaeto, alternis tantum aunis perferendo, canit;

Sed tamen ALTERNIS FACILIS labor.

Inuocabat videlicet, negotium, quantumvis gravif-

simum, si in plures distribuatur, superatu facillimum evadere

160. Serra, ligno disseccando applicata, epigraphen tenet; **TARDA, SED RECTA.** Principes aut Judices hanc ideam sibi præfixam habeant, ne sententias præcipientes, sed maturâ consultatione examinatas pronuntient; tribunalia enim recitudo, non violentia occupet, necesse est. Amianus Marcellinus, *De spiritu & vita hominis, qui pars mundi est, & animantium numerum complectatur sententiam, diu, multumque cunctari oportere, nec præcipiti studio, ubi irrevocabile factum est, agitari.* Julius Capitolinus inter cæteras Marci Antonii Philosophi laudes etiam hanc recenset, *Capitales causas hominum honestorum ipse cognovit; & summa equitate, ita ut Prætores reprehenderet, qui citò reorum causas audierat, jubereque iterum cognoscere.*

161. Serra in, in adamantem corrodendo fatigatam, hoc lemmate signavit Franciscus Bracciolinus: **NE PUR VI LASCIA ALCUNA NOTA IMPRESSA.** Id est; **NEC VESTIGIA LINQUIT.** Illius hoc symbolum dices, qui crebro hostium assaultu tentatus, nihil unquam vitii contraxit. Certè Christus in deserto, insidias vaserrimas à Dæmone expertus, nec minimam labeculam è tanta suggestione superstitem habuit. S. Gregorius Papa; *Tentari ergò per suggestionem potuit, sed ejus mentem peccati delectatio non memordit. Atque ideo omnis diaboli ca illa tentatio foris, non intus fuit.*

162. Serra, invictum adamantis robur tentaturâ, ad eò nihil adversus nobilem illum lapidem potest, ut contra sibi met plurimum nocenti pariat, & re infectâ dentes suos miserè attritos retrahat. Proinde illam opportuno hoc lemmate notabis; **E NON POTENDO A LUI, NOCE A SE STESSA.** Id est, **SIBIME ἢ OFFICIT.** Hoc ejusdem Bracciolini Emblemate hominem malignum demonstrabis; qui plurtimas offensas adversus aliorum innocentiam molitus, tandem sibi met præsentem ruinam accersit. De hoc discretè Regius Pfalter; *Convertetur DOLOR EJUS IN CAPUT EJUS.* S. Cyrillus Alexandrinus; *Semper, inquit, persecutoribus Ecclesia conatus ipsorum in caput reciderunt.* Et S. Athanasius; *Cæca enim malitia est, & animi pravitas, ut qua non intelligat, ipsam suam contra se manibus acere.* Et paulò post; *Ipsa MALITIA CONTRA sui usurpatores militat, EOSQUE QUI IPSAM TENENT magis quam illos, in quos noxam parat, consanciat*

163. Lucarinus serram ligatam & fulcitam, ut in marmoribus cadendis fieri solet, hoc lemmate insignivit; **LIGAMENTO CONSTANTIOR. Vel; FULCIMENTO CONSTANTIOR.** Ita humilitum cor, Regularium votorum ligamine Deo obstrictum, adversus omnia hostium tentamenta validissimum evadit. P. Alphonus Rodriguez, *Sive, inquit, imbecillitatem nostram, sive improbiſſimas Catodamentis peritiones consideremus, non videtur vel illi sustinenda, v. l. his arcendis ullum opportunius hoc ipso, quo de agimus, votorum præsidium excitari potuisse.* Et paulò post; *Si callidissimus hostis à Deo per hac vota occupatum; & jam quasi desponsum esse cernat, ne scilicet sua nocendi artes ipsimet fraudi sint; illi verò majoris gloriae seges, paulatim cum spe victoriae amittit oppugnationis voluntatem.* S. P. Augustinus; *Non te vovisse peniteat, imò gaude, jam tibi non licere, quod cum tuo detrimento licuisset. Felix necessitas, quæ in meliora compellit.*

164. Serra, arborem in tabulas & asseres disseccans, ab eodem Lucarino epigraphen recepit; **APTAT, DUM SECAT** Ita calamitatum ferro hu-

Judex.

Amianus
Marcell. l.
29.Resisten-
tia.Christus
tentatus.S. Greg. Ho.
16. in Evan.Author
sui mali.

Psalms.

S. Athan de
Pass & Cru-
ce Domini.Vota Rē-
ligionis.Rodrig. p. 31
de Perseſ.
tract. 2. c. 13S. Aug. Ep.
ad Armeni-
& Paulin.Castiga-
tio.
Calami-
tae.
hu-

S. Aug. Ex-
pos. Epist. ad
Gal. cap. 5.
Horat. l. 3.
Carm. Od.
24.

humana vitia plurimum corriguntur. Nam, ut pro-
be observat Magnus Augustinus, *Non pati adversi-
tatem carnis, sed duci à carne, damnatio est.* Et Ho-
ratius;

*Quid tristes querimonia
Si non supplicio culpa reciditur?*

Lucarinus eandem iconem suam sequenti poemate
explicat;

*O fortunato legno;
La sua rottura è fregio,
Nel taglio acquisì pregio,
Che' l'ferro, che ti fende,
Se inetto all'opre sei, atto ti rende.
Così tall' hora auvien, che man pietosa.
Che di sanar è vaga
Incrudelità piaga,
Medica più humana
Ci accosta il ferro, e nel ferir risana.*

Matrimo-
nium.

165. Serra, cum lemmate, TRACTA VICIS-
SIM, mutuam complurium operationem & auxi-
lium demonstrat. Eodem Emblemate matrimonii
onera significantur, quæ benigna conjugum vicissi-
tudine sufferri, necesse est. Inde factum, quod vete-
res Allemanni sponsæ, in mariti ædes deductæ, ju-
gum ostendere consueverint; veluti dicerent, onera
domestica ab utriusque, sponsi & sponsæ, con-
cordibus humeris ex æquo sustinenda esse, & quod

Pier. Valer.
lib. 48.

Pierius Valerianus asserit, *pærem conatum, curam,
amoremque, & studium in consortibus esse debere.*
Eam ipsam iconem etiam de alternante militari for-
tunâ interpretari licet, quæ victoriæ suæ trophæa
modò ex adversâ parte figit, haud secus atque serra
in utrumque latus assiduâ vicissitudine transit. *Anci-
pitem vero pugnam,* inquit idem Pièrius, *victoriam
alternatim, modo in hanc, modo in illam partem, vi-
cissitudine sapius variatâ, inclinantem, significare
qui volunt, ferrâ pugnare dicunt, aut praliari.* Seneca;
*Ludit de suis fortuna muneribus, & qua dedit
aufert, que abstulit reddit.*

Vicissitu-
do.

Idem. l. 42.

Fortuna.

Sen. lib. 5.
Rhetor.

166. Voluntatem ad alterius nutum penitus re-
signatam; uti & obedientiam indifferentem, è serra
dignoscet, quæ ligno secundo applicata, pro fabrilib-
bitu sive AD DEXTERAM, SIVE AD SINI-
STAM TRAHITUR. Seneca;

Æquum atque iniquum Regis imperium feras,

Obedien-
tia.

Sen. in Me-
deâ. act. 2.

Mellifluus Bernardus super illis Psalmi v. verbis, *Para-
tum cor meum Deus, paratum cor meum;* ait, *Para-
tum cor meum ad adversa, paratum ad prospera; pa-
ratum ad humilia, paratum ad sublimia; paratum
ad omnia, quacunque præcipis &c.*

S. Bernard.
apud Hug.
Cord. in
Psalm. 107. 1.

DetraCTOR

167. Eosdem maligni detractoris & ferræ mores
dixerim; uterque enim & ingratum stridet, & acer-
bè corrodit. Proinde ferram hoc lemmate distin-
gues, STRIDET, ATQUE RODIT. De homine
maledico eruditè canit, ac epigraphen suppe-
ditat Balthasar Bonifacius;

Balth. Bonif.
l. 1. Stichi-
dion. Epig. 1.
ad Maled.

*Is qui vocatur doctor ignorantia,
Tenebrionum lux, honos infamia,
Laus vituperii, decusque contumelia,
Dicitur fuisse serra, plena dentibus,
Quæ stridet, atque rodit uno tempore.*

Cassiod. in
Psalm. 3.

Cassiodorus; *Dentes dicti sunt à demendo; ideo
pulchra lingua detrahentium dentes vocantur, quia
sicut illi ciborum partes demunt; ita & isti opiniones
hominum corrodunt.*

S V B V L A.

Cap. XXIX.

168. **A** Cademici Assuentes Florentini subulam
hoc lemmate notârunt. L'ASSOTTIGLIA-
RA PIU, 'MEGLIO ANCO FORA. Id est;
MELIUS PERFORO SUBTILIOR. Ita tantò
perspicacior ingenii acumine prævalebis, quò ma-
jore studio ac speculatione illud elaboraveris. Ve-
rissimè S. Isidorus; *Omnis profectus ex meditatione
& lectione, procedit. Quæ enim nescimus, lectione
discimus, quæ didicimus, meditatione conserva-
mus.*

Diligen-
tia.

S. Isid. lib. 3.
de Summo
bono.

169. Ferrus e contra subulæ inscripsit; CHI
TROPPO L'ASSOTTIGLIA, LA SCAVEZ-
ZA. Id est SUBTILITATE DIFFRINGITUR.
Nimiâ enim diligentia professiones omnes frangun-
tur. Optinè Seneca; *Quedam inutilia, & ineffica-
cia, ipsa subtilitas reddit.* De Jacobo à Pontor-
mo, ævi sui præstantissimo pictore, refert Georgius
Vasai, quod in imaginibus delineandis, ac coloribus
obducendis, nulli secundus, summam laudem pas-
sim sibi conciliârit: at postea Alberti Duri operi-
bus imitandis nimium intentus, gravem propriæ ar-
tis ac excellentiæ jacturam subiit.

Diligent-
nimia vi-
tiosa.

Senec. Ep. 8

Georg. Vas.
vol. 1. p. 3.

T A L E A.

Cap. XXX.

170. **T** Alea, seu lignum, in duos oblongos bacillos
decussatim divisum, & pistioribus vel caupo-
nibus ad debita annotanda usitatum, epigraphen
tenet; RESPONDET UNI. Singularis amor,
uni duntaxat rei consecratus, hoc Emblemate signi-
ficatur. Richardus à S. Victore, *Singularis amor,* in-
quit, *consortem non recipit, socium non admittit.* Spi-
ritus Sanctus inter cætera animæ suæ dilectæ enco-
mia etiam unitatem recenset; *Una est columba mea,
perfecta mea, una est matris suæ.* Hunc locum in-
terpretatus S. Ambrosius, *Laudatur,* inquit, *quod,
cum una sit columba, habens spiritus unitatem, in qua
sit pax, quæ fecit utraque unum, & quæ non sit com-
posita ex diversis elementis discreta compugnantisq;
natura. Anima benedicta omnis simplex, quæ imita-
tur dicentem; ut omnes unum sint, sicut tu Pater in
me, & ego in te, & ipsi in nobis unum sint. Hæc enim
consummatio atque perfectio.*

Amor su-
gularis.

Rich. à S.
Viâ lib. 4.
Contempl.
cap. 3.

Cant. 6. 8

S. Ambros.
de Isaac. &
ani. cap. 8

171. Geminus taleæ bacillus, crenis incisus, epi-
graphen tenet; SIMUL JUNCTÆ. Innuit vide-
licet, sicuti unum taleæ lignum ad rationes ineundas
nihil prodest, nisi alteri consonæ parti suæ junctum
fuerit, ita hominibus è concordia plurimum com-
modi accrescere. In hoc argumentum opportuna
S. Hieronymi sententia; *Omne, secundum Philoso-
phos, tantum habet bonitatis, quantum habet unitatis.*
Præclare Plutarchus, *Est autem quisque nostrum ob-
scurus, & ignotus, dum in universi mole seorsim exi-
guus fertur, cum autem inter se coeunt homines, a-
depti jam magnitudinem, effulgent, clarique ex ob-
scuris sunt, & conspicui ex abditis.* Porro sicuti ta-
lea humanis usibus nihil deservit, nisi ambas suas par-
tes unitas, & ex æquo consonas habeat, ita Christianus
è munere suo non solam fidem aut gratiam Di-
vinam, sed insuper propriam virtutum cooperatio-
nem jungat, necesse est. *Oportet enim, Theodoreto
asserente, FIDEI quoque CONJUNCTAM esse
VIAM laudabilem.*

Concor-
dia profi-
cua.

S. Hier. To.
in regul. Mo-
nach. ad
Eustoch.
Plus in li-
bello de oc-
cultè vi-
vendo

Fides &
pera.

Theod. in 1.
Timorb. 1. 1

172. Duo taleæ ligna, simul juncta, à Lucarino
epigraphen recepere; UTRAQUE UNUM.

Con-

Matrimo- Coniuges hoc Emblemata spectabat, allusione ad il-
nium. lud Geneleos factâ, *Et erunt duo in carne una.* Ni-
mirum Inquit P. Benedictus Ferdinandus, propter
vita communis societatem, propter generationis prolem,
qua ab utroque, tanquam ab una carne carnalis fructus
producitur: propter unam, & communem, & mutuam
utriusque conjugis potestatem corporis &c. Et prior illo
Rupertus Abbas; *Coniugii copulam omnium carnali-
um necessitudinum maximam atque fortissimam fore
promittit, adeo ut simul copulati, jam NON SINT
DUO, SED CARO UNA.* Et quidem princeps
hæc ratio fuit, cur Deus Evam non è limo, sed ex
Adami costa formarit; ut nimirum meminerint, se
quemadmodum unâ solâ naturâ, ita & unâ solâ vo-
luntate conjunctos esse debere. Eruditè S. Basilii
Seleucienfis, *Neque verò ex terra, sed ex latere mem-
brum mutuatur; partitur corpus, ut coaptet: & natu-
ra una dissipatur arte formantis, ut una mens construatur
ad imitationem naturæ.*

TEREBELLUM.

Cap. XXXI.

173. Terebellum clavo infigendo viam sternit, &
asserem, ad illum recipiendum, paulatim ac
diurnâ circumvolutione disponit. Cui proinde
Bargalius, lemmatis loco, hoc adverbium subscri-
psit; PAULATIM. Itanimirum operationes no-
stras nunquam tumultuarias, sed lento gressu, ac
præviâ consultatione muturas esse oportet. Quin,
ipsa etiam vitia non nisi paulatim sese intra animos
nostros insinuant. De his S. Isidorus; *Particulatim
crescunt vitia, & dum parva non cavemus, in magnis
prolabimur.* Et S. Nilus; *Impetus cupiditatum ab ab-
jectissimis cogitationibus incipiunt, & fornicarum mo-
re sensim repunt. PAULATIM autem in eam crescunt
magnitudinem, ut cuilibet, non minus quam Leones,
terrorem & periculum afferant.*

174. Parthenii Romani in terebello cautam a-
gendi dexteritatem ac prudentiam dignoscendam
proposuere, quæ negotia sua non quidem violento
impetu, sed providâ comitate perficere novit. Epi-
graphen subdidere; ARTE, NON IMPETU.
Seneca; *Prudentis proprium est, examinare consilia,
& non cito facili crudelitate ad falsa prolabi.* Et O-
vidius;

*Electitur obsequio curvatus ab arbore ramus:
Franges, si vires experire suas.
Obsequium tigresque domat, tumidosque leones,
Rustica paulatim taurus aratra subit.*

175. Nonnemo, Emblematis loco, duo terebel-
la unum altero majus, depinxit; addito lemmate,
ALTERO PRÆVIO. innuebat videlicet, sicuti
terebellum majus asserem penetrare nequit, nisi mi-
nore præeunte, & quasi viam sternente; ita homi-
nem solis naturæ viribus, sine præveniente Divinâ
gratiâ in salutis negotio nihil penitus prodesse. Di-
lucidè Sacrum Concilium Tridentinum; *Si quis di-
xerit, sine præveniente Spiritus Sancti inspiratione, at-
que ejus adiutorio, hominem credere, sperare, diligere,
aut pænitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gra-
tia conferatur, anathema sit.* S. Bernardus in illa
Cœlestis Sponsæ verba commentatus, *Dilectus
meus mihi, & ego illi; ait, Rectius locuta est, non præ-
rendens meritum, sed præmittens beneficium, & se præ-
ventam dilecti gratiâ confitens.* Et rursus idem Doctor
Mellissius ad Burchardum Abbatem, *Tu ergò fra-
ter, inquit, agnosce te PRÆVENTUM in bene-
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. II.*

*ditionibus dulcedinis, non à me, qui nihil sum, sed ab
illo, qui me, ut de tua salute monerem, ADSPIRAN-
DO PRÆVENIT.*

176. Vetus ac nobilissima Civitas Mutinensis, in-
genio ac viribus ad quasvis difficultates superandas
instruētissima, è gemini terebelli sui insigniis haud
obscurè dignosci potest, quibus Paulus Maccius
hanc epigraphen subjunxit; AVIA, PERVIA.
Emblemati explicando sequentem poësim ab eodem
ita accipie;

*Martia servat adhuc forti sub pectore corda
Romana referens mores, & nomina gentis
Urbs Mutina ingenii præstans, præstantior armis,
Cui gemine belli, pacisq; insigne superbum
Sunt terebræ: ingenio Priscæ quod prolis, & ipsæ
Invia nulla via est, nil non penetrabile telo.*

Fortitudo enim, instar terebelli, durissima quævis
adversitatum ligna penetrat ac vincit. S. Ambrosius;
*Fortitudo inexpiabili prælio adversus omnia vitia de-
certat, invicta ad labores, fortis ad pericula.*

Ingenium
& fortitu-
do.

Maccius in
Embl. 2.

S. Ambrosius
de Officiis

TEREBRA.

Cap. XXXII.

177. Terebra, lapidem, ferrum, aliamve mate-
riam perforatura, in tortuosos gyros re-
volvitur. Unde Bargalii lemma; BENCHE IN
VARIE RIVOLTE DRITTO FORA. Vel;
VOLGENDO, E RIVOLGENDO DRIT-
TO FORA. Id est; RITE, LICET VARIE.
Prædicatoris hæc idea est, qui, diversis argumentis
enucleatè propositis, cæpto suo themati firmamen-
tum, cunctisque auditoribus utilitatem afferre solet.
*Non enim una, eademque cunctis exhortatio convenit,
inquit meus Hugo Victorinus, quia nec cunctos par-
morum qualitas astringit. Pro qualitate igitur audien-
tium formari debet sermo doctorum, ut & sua singu-
lis tribuat, & tamen à communis edificationis arte nun-
quam recedat.*

178. Terebra, adamanti perforando intenta,
epigraphen reddit; CUM TEMPORE. Vel ut
aliis placet; ABSQUE LABORE NIHIL. Se-
neca, *Generosas animos labor nutrit. Laborem si recu-
ses, parum esse potes.* In hoc argumentum opportu-
nè Virgilius;

*--- Labor omnia vincit
Improbis.*

Et Ovidius;

*Confiteor FACERE HOC ANNOS: sed & altera
causa est,
Anxietas animi, CONTINUUSQUE LA-
BOR.*

179. Terebra chirurgica, cranio perforando
applicata, epigraphen legendam offert; FRAN-
GIT, UT PURGET. Ipsissimam hanc operan-
di rationem Medicus Divinus familiarem habet, sicuti
enim chirurgus vitiosa membra ab omni interna
lue expurgaturus, illa effringit ac perterebrat, ita
Deus, sanitatis concilianda causâ, animam nostram
diversis calamitatibus rimari consuevit. Petrus Ble-
sensis; *Flagello Domini pulvis excutitur, quem ad de-
formationem, animæ iniquitas assiduata congestit, &
exteriori VULNERE SANATOR PLAGA inter-
rior. Sanctissimum D. Gregorii consilium est; Quis-
quis ergo appetit plenè vitia vincere, studeat humiliter
purgationis suæ flagella tolerare.*

Calamitas
utilis.

Petr. Bles.
Epist. 31.

S. Greg. H.
15. in Ev.

Calamitas
facit foli-
oitem.

Achil Bocch
Symb 69.

180. Terebra impulsivam suam operandi virtu-
tem cum à superiore transverso baculo, tum à loris
alternatim circumplectatis recipit. Ut adeò illam op-
portuno hoc lemmate loquentem siltas; **IMPEL-
LOR FUSTE, LORISQUE.** Perverfos ac vi-
tiosos illos hominum genios hæc imago repræsentat,
qui non nisi verberum violentiâ in virtutis officio
continentur. Emblematis construendo ansam sup-
peditavit Achillis Bocchii poema;

*Utilis baculo, & loris est galla terebra,
Sic stultus vinculis, verberibusq; sapit.
Mortales plerumq; suo didicisse periculo
Expedit: adversis Relligio colitur.*

Crates, Philosophus Thebanus, dicere consuevit;
*Stulti similes sunt terebris, eò quod, nisi vinculis & ne-
cessitate coacti, officium suum non faciant.*

TEXTORIA MACHINA.

Cap. XXXIII.

Prudentia.

181. **M**Achina illa, aulai texturam exorsa, ac
plurimis diversorum colorum glomis
instructa, à Partheniis Romanis epigraphen recepit;
SUIS INOONFUSA LOCIS. Mens Emble-
matis erat, Scipioni Burghesio Cardinali, in rebus
ex æquo distribuendis summam fuisse prudentiam.
Eâdem icone Justus Lipsius viros litteratos repræ-
sentat, qui è variis ac infinitis materiis pulcherrimam
voluminum harmoniam conficiunt. *Ut phrygiones
è varii coloris filo unum aliquod aulaum formant, sic
Scriptores è mille aliquot particulis uniformæ & coha-
rens corpus.*

TORCVLAR.

Cap. XXXIV.

TORCVLAR VINARIVM.

Calamitas
utilis.

82. **T**Orcular, præli sui pondere uvas compri-
mens, epigraphen tenet; **PREMËN-
DO PROMIT.** Vel; **DUM COMPRIMIT,
EXPRIMIT.** Illum ipsum morem Deus familia-
rem habet, dum pretiosum pœnitentiæ liquorem è

pectore nostro collecturus, illud diversâ calamita-
tum mole aggravat. Josephi fratres, intra persecutio-
num angustias tantisper compressi, in voces suas sa-
luberrimas proruperunt; *Merito hæc patimur, quia* Gen. 42
peccavimus in fratrem nostrum. David, nonnullis sup-
pliciiis coarctatus, alta ad Deum suspiria ex imo cor-
de elicit. *Ad Dominum, cum tribularer, clamavi.* Psal. 119
Centurio, è servi sui morbo plurimum afflictus, *Gell. lib. 3.*
Christum Deum confessus est. *Domine puer meus* cap. 3.
jacet in domo paralyticus, & male torquetur. Gellius
refert, Catonem in Oratione pro Rhodiis coram
Senatu Romano dixisse, *Quod adversa res homines*
domant, & docent, quid opus sit fœdo.

183. Marcus Antonius Bonciarius, *Oppressus* co-
gnomine, seipsum uvæ symbolo repræsentavit, quæ
sub torculari arctata, epigraphen tulit; **CALCA-
TA REDUNDAT.** Innuebat videlicet, se mole-
stâ oculorum cæcitate gravatum, maxima litterarum
incrementa fecisse. Certè Prosper Fagnanus aliquot
Tomos, benè magnos, in Jus Pontificium cæcus *Christu*
composuit, ac typo vulgavit. Cæterum Verbum *patiens.*
Incarnatum, durissimo Crucis torculari pressum, co-
piofos sacratissimi sanguinis sui liquores fudit. S. Cy-
prianus; *Quomodo ad potandum vinum venire non* S. Cyp. l. 1
potest, nisi borus calcetur ante, & prematur; sic nec nos Epist. 31
sanguinem Christi possimus bibere, nisi Christus calcatus
prius fuisset & pressus, & calicem prior bibisset, quam
credentibus propinaret.

184. Academici Sitibundi Neapolitani uvas in *Concor-*
torculari præferunt, cum lemmate, **COIT OM-** *dia.*
NIS IN UNUM. Seu; **ET COGIT OMNES**
IN UNUM. Complures viros Litteratos, in eâ-
dem doctrinâ concordés, hæc imago spectat, S. P.
Augustinus illâ ipsâ metaphorâ Sanctam Ecclesiam, *S. Eccles.*
utpote è fidelium multitudine adunatam, repræsen- *S. Aug. serm.*
tat. *Quemadmodum ex multis granis unum conficitur* 46. in Ion.
panis, & ex racemis multis unum calix exprimitur, sic Calamitas
ex multis fidelibus unum corpus mysticum integratur. utilis.
Præclarè idem S. Doctor demonstrat, Dei amicos,
persecutionibus acerbè coarctatos, olim in paradyfi
cellas collectum iri; haud secus, atque uvarum li-
quor, è torculari expressus, ad cados ac magnatum
mensas destinatur. *Accedens quisque ad servitutum*
Dei, ad torcularia se venisse cognoscat; contribulabitur, S. Aug. in 1
conteretur, comprimetur, non ut in hoc saculo pereat, 83.
sed ut in apothecis Dei destinet.

185. **P**Rincipem violentum & avarum è torculari dignoscēs, quod è compressis uvis aut oli- vis optimos liquores extorquet. Epigraphen subji- cies : **AB INVITIS EXTORQUET.** Ira Achab suam Nabotho vineam eripuit. Et prior illo Pharao, Israël's populum assiduis exactiōibus ultra vires co- arctavit. His non absimilem se probavit malignus ille servus, qui, referente S. Matthæo, *tenens suffoca- bat debitorem suum, dicens; redde quod debes.* Basi- lius Imperator, Leonem filium suum ab hoc vitio præservaturus, inter cæteras præceptiones etiam hanc recenset; *Rem publicam optimè administrabis, si pecunia publica curam diligenter habebis, atq; justis rationibus colligenda studueris, non ex oppressiōe, vel ex lachrymis subditorum corradenda.* Cæterum mor- bi & calamitates, ceu totidem torcularia, ex obstina- tis peccatoribus copiosas lachrymas & pœnitentiæ affectus extorquent.

186. Prælatum quemdam, gravissimis muniis in S. Ecclesiæ utilitatem perfunctum, ac tandem pro meritis suis inter purpuratos Ecclesiæ Patres recen- situm, Torcularis Emblemate significavi, quod è com- pressa uva hanc epigraphen reddidit; **SUB PON- DERE PURPURA FLUET.** Ita Regni cælestis purpura non nisi laboriosos expectat. Monente S. Hieronymo, *Nullus labor durus, nullum tempus vi- deri longum debet, quo gloria æternitatis acquiritur.* D. Octavius Boldonus D. Casari Montio, Hispaniæ, ac Regni Neapolitani Nuntio Apostolico, postea verò Cardinali, hoc epigrammate accinuit;
*Pampineos factus, rubicundaque pignora Bacchi,
Aggere collectos torcula lata tenent.
Præla madent domitis, PETRAQUE PRE-
MENTE gemicunt:
Atque rubescenti nectare plena fluunt.
Pro Petro an premeris? petrane urgente fatiscis?
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

*Dulce onus: inde tibi PURPURA, MONTE,
SCATET.*

187. **H**ominem impatientem, ac levissimo quo- vis onere in querelas effundi solitum, torculari non absimilem dices; addito lemmate, **SUB PONDE- RE GEMIT.** Teste S. Gregorio, *Qui non equani- miter aliena mala tolerat, ipse sibi per impatientiam testis est, quia ab omni plenitudine longe distat.* Deli- catulis illis calcar subjicit Juvenalis;

*Ponamus nimios gemitus: flagrantior æquo
Non debet dolor esse viri, nec vulnere major.*

*S. Greg. in
Moral super
illud Fraser
fui Draconis
Juven. Sat. 13*

**TORCVLAR TYPOGRAPHI-
CVM.**

188. **A** Cademici Intrepidi Farrarienses, Sym- boli loco, torcular typographicum præ- ferunt; cum lemmate; **PREMAT, DUM IM- PRIMAT.** Veluti dicent; intellectum humanum, utilis, assiduis Academicorum exercitiis ac speculationibus pressum, felicissimos virtutis & sapientiæ caracte- res animo suo imprimere. Id ipsum sanè etiam de ca- lamitatibus pronuntiem. Unde Aresius suo Libro, quem de tribulatione perferendâ scripsit, torcular typographicum è fronte præfixit; cum lemmate, **PREMIT, UT IMPRIMAT.** Ut aded quivis af- flictus, ad Deum conversus, jure dixerit; **PRE- MAT, DUM IMPRIMAT;** Quidquid enim utilis, ponderis Divina providentia accumulæ, parvi æsti- mo, modò aureos virtutis characteres pectori meo impressos referam. S. P. Augustinus. *Quid justius uni- co? cui tamen Pater non pepercit; Et quid evidentius, quod nec justis parcat, emendans eos varietate perfe- ctionum.*

*S. Aug. l. 22.
cont. Faust.
cap 14.*

189. Torcular typographicum cum melanteribus, ad typos oblinendos ac imprimendos applicatis à D. Didaco Saavedra epigraphen recepit; EX FUMO LUCEM. Verbis ex Horatio mutuatis;

Non fumum ex fulgore, sed EX FUMO dare LUCEM cogitat.

Enimverò sicuti fumi nigredo & atramenti squalor ad litteratorum doctrinas, & generosa Heroum facinora in lucem publicam proferenda deservit, ita ex initiis obscuris ac defectuosis non raro opera gloriosa nascuntur. Certè Saulus, primùm persecutor, postea illustrissimum S. Ecclesiæ lumen audiit. Eodem Emblemate demonstratur, è Philosophorum ac Poëtarum libris, quantumvis caligantibus ac fuliginosis, plurimum lucis in nos derivari ad Divinas scripturas faciliore negotio intelligendas. S. P. Augustinus; *Historia, inquit, plurimum nos adjuvat, ad sacros Libros intelligendos* Et Petrus Blefensis; *Si Scripturas sacras diligenter attendis, non censibus absurdum, quod verba Philosophia vel scientia civilis quandoque in Doctrina Christiana admittantur.*

190. Typi characteres seu imprimendi perfectione, seu efformandi velocitate, reliquas calami litteras longissimè superant. Unde D. Aresius S. Thomam Aquinatem, in commentando celerrimum ac præstantissimum, torculari typographico non absimile dixit; addito lemmate. NEC MELIUS, NEC CELERITAS in agendo LERIUUS. Unde in omni opere tuo geminam hanc laudabilis, virtutem, bonitatem & celeritatem, observes velim.

Eccles. 31. 27. In omnibus operibus tuis esto velox. Prov. 22. 29. Et Salomonis, Vidisti virum velocem in opere suo? coram regibus stabit. Beda; Quemcumq; velocem videris in opere suo, vel in opere bono, quod erat ei faciendum, strenuum atque sollicitum: scio hunc in die novissimi examinis coram Apostolis, qui cum Christo mundum iudicante sedebunt, esse staturum.

191. Typus epigraphen à P Jacobo Masenio subjunctam habet; TANTUM IMPRIME. Maria Virgo à S. Anastasio rectè vocatur Typus imitabilis; illa enim pectori nostro impressa, nobilissimos virtutum characteres in eo efformat. Emblematis explicando sequentem poësin accipe;

*Eccetypum, licet, hunc pura tantum imprimè charta,
Exprimet effigiem, te cupiente, suam.
Matrem corde premas, typus est imitabilis: illa
Ingenio finget te meliore suum.*

TORCULAR BIBLIOPEGÆ.

192. Torcular, Bibhopegis ad libros compingendos usitatum, hoc lemmate insignivi; COMPRIMENDO EXÆQUAT. Eadem sanè calamitatis effecta sunt; quippè quæ animo nostro coarctando applicata, tumentem illi factum edomare ac comprimere solet. Verissime S. Gregorius Papa; *Cum dolor vel tentatio nos percutit, clasio mentis succisa cadit.*

TRULLA CEMENTARII.

Cap. XXXV.

193. Inter cætera D. Caroli Bossi Emblemata, trullam cernere licet, quæ calce onusta, epigraphen tenet; ADDIT, ET ÆQUAT. Veluti diceret, quemadmodum trulla rudes aut hiantes muros injectâ calcis loricatione exæquat & perficit, ita homines, calamitatum pondere obductos, à Divina

providentia ad desideratam normam perducit. Unde etiam, quod Amos, oculatus testis, affirmat, *trulla cementarii, à Divinis manibus sustinebatur; ubi interprete Isidoro Clario, per trullam & calcem accipit flagella, & clades Israeli impactas à Deo, ut respiceret, & rectus in fide, cultuque Dei confisteret,*

194. Trulla cementarii non tantum lapides subministratâ calce coaginetat, sed insuper muro incrustationem ac ultimam veluti manum inducit. Atque adeò, CONSTITUIT, ET PERFICIT. Ita omnino Deus non tantum celsissimas virtutum structuras in nobis molitur, sed illas insuper assiduis gratiæ suæ auxiliis exornat, & adversus quasvis hostium injurias defendit. Hugo Cardinalis in Amos Prophetam, superiore numero citatum, ait; *Per trullam quæ ornat murum & linit, Dei protectio intelligitur.* Et Franciscus Ribera; *Non satis est, murum edificari, id est, justitiam nobis à Deo donari, nisi ab eodem linitur adversus imbrium & ventorum violentiam. Lini autem à Deo est semper auxilio ejus protegi adversus contrariarum potestatum frequentes insidias & incursiones.* Cæterum bonus Pater familias suis filiis non educationem tantum, sed insuper omnem inoralem ac Christianam perfectionem è munere suo conferre debet.

195. Murus, à trulla loricated geminâ prærogativâ, & insigne robur, & gratiosum ornamentum recipit. Ut adeò illam opportuno hoc lemmate distinxerim; FIRMAT, ET ORNAT. In rem præsentem S. Hieronymus; *Trullâ cementarii solent superinduci parietes, & non solum PULCHRITUDINEM accipere, sed ET FORTITUDINEM contra injuriam imbrium, & creberrimas tempestates.* Hæc ipsâ benevolentia Deus olim synagoge suæ murum complexus, eundem & ornavit & muniit. P. Cornelius à Lapide, *Trulla cementarii, inquit, in manu Dei stantis juxta murum, significat pervigilem jugemque Dei in tuendo (adde & in ornando) Israele curam aut providentiam.* Unde hodie etiamnum eadem Dei providentia Sanctam Ecclesiam acerrimè propugnat & illustrat. S. Augustinus; *Terra Dei Ecclesia ejus est; ipsam rigat, ipsam colit.*

TUBUS VITRIARIUS.

Cap. XXXVI.

196. Tubus ferreus in officina vitriaria ad bombillos & calices formandos tantundem deservit, quantum humano perflatu animatur: hujus enim beneficio vitreamina, etiamnú tenera, in quasvis figuras dilatantur. Unde tubus ille epigraphen præfert; FORMANTE SPIRITU. Mens Emblematis est, miros ac frequentes Prædicatoris effectus non quidem solâ illius virtute aut labore, sed potius afflante Spiritu Sancto produci. Hinc assidue Davidis preces erant; *Emitte Spiritum tuum, & creabuntur.* Optimè enim Rex perspicacissimus novit, nobiliores operationes omnes è Spiritus Sancti virtute scaturire. Mirum sanè est, quam insignes ac varios Divini Spiritus favores sola commemoret Sacra Pagina, è quibus pauculos hos enumerat S. Greg. Papa; *Implet citharæ dum puerum, & Psalmistam facit. Reg. 16. à n. 13. Implet Pastorem armentarium, sycoros vellicantem, & Prophetam facit. Amos. 7. 14. Implet abstinentem puerum, & judicem facit. Dan. 13. à num. 45. Implet piscatorem & Prædicatorem facit. Matth. 4. à num. 19. Implet persecutorem, & Doctorem gentium facit. Act. 4. à num. 15. Implet publicanum, & Evangelistam facit. Luc. 5. à numero 27.*

O qualis

Horat. in Arte

S. Paulus conversus

Scientia profana utilis ad sacram.

S. Aug. l. 2. de Doct. Christ. c. 28. Per Blef. Epist. 2.

S. Thomas Aquinas.

Velocitas

in agendo

laudabilis.

Eccles. 31. 27.

Prov. 22. 29.

Ven. Beda

ap. Corn. à Lap.

in Prov. l. c.

Maria V.

S. Anastas.

Calamitas utilis.

S. Greg. apud

Hug. Card. in

cap. 6. Job.

Calamitas

Amos 7
Isid. Clario
Corn. à Lap.
in hunc

Deus
tor & ca
servato
bonori.

Hug. Car.
in Amos 7.

Franc. Rib.
in eund. l.

Educati.

S. Hieron.
Amos cap.

Synago.
à Deo

amata.

Corn. à Lap.
in locum

S. Eccles.

à Deo a-

juta.

S. Aug. Ps.
36. Conc. 1.

Spiritus

Psal. 103. 3

S. Greg. Ho.
30. in Evang.

O qua'is est artifex iste Spiritus ! Nulla ad descendum morâ agitur in omne, quod voluerit: mox enim ut tetigerit montem, docet, solumque tetigisse, docuisse est.

Educatio.

197. Tubus vitriarius molle ac liquefactum vitrum in quasvis figuras, solo perflatûs humani beneficio, effingit. Unde D. Joannes Bapt. Mazzolenus subscripsit; TENERUM FIGURAT. Magistris compertum est, suas præceptiones ac doctrinas potentius in ætatem etiamnum teneram, quàm adultam, inspirari. S. Lidorus Pelusiota; *Pueris etiamnum teneris de Dei excellentiâ ac providentiâ, postea de virtute, præcepta sunt inferenda: ut grandiores jam facti, in virosque jam formati, cum Dei optimi maximi amantes, tum præditi evadant virtute.*

S. Isid. lib. 5. Epist. 106. Vita humana fragilis.

198. Vas vitreum unico afflantis fabri halitu in formam desideratam effingitur. Unde lemma; AB HALITU FORMA. seu, FLAMINE FORMAT. Tanta autem vitrei hujus operis est fragilitas, ut eadem facilitate dissolvatur, quâ construitur. Genuinum hoc vitæ humanæ symbolum dixerim, quæ unico inspirantis Dei afflatu animata, rursus unico afflatu extinguitur. S. P. Augustinus; *Præfens vita fragilis est, & in mortem potius vis: nemo potest stare, sed omnes cogimur transire. Nolentes imus, inviti eximus, quia mali sumus.* Opportunè meus D. Salvator Carducius;

S. Aug. serm. 23. de Verb. Dom. c. 3.

*Flamine format opus vitreum dum fistula ferri;
Quòd tua cœnæ venus vita sit, inde docet.*

Et prolixior Fr. Cyrus de Pers.

*Ferma qui le pupille, ove erudita
Spiega la fiamma à nozze fumanti,
Qui con un soffio fabri sudanti,
Danno à gonfio cristal fulgida vita.
Ma del proprio metal vâ poco ardua,
Che spesso pere à le sue culle avanti;
E ad un urto leggier di destre erranti
In ruine sonore ella è suanita.
Mortal teco parl'io, te fei scordato
Quant' all'hor pronto s'ia sempre il feretro
Mentr' hxi pari al cristal fragil lo stato.
Da le superbie tue ritorna à dietro,
Non ti die la tua vita altro che un fiato,
E non è la tua vita altro che un vetro.*

VASCULVM, AMVSSIS.

Cap. XXXVII.

199. Philareti Ferrarienses Emblematis loco vasculum, fabris lignariis usitatum, præferunt, quod rubricatâ suâ amussis instructum, epigraphen tenet; RECTUM SIGNAT. Certè Christus patiens, Divino suo sanguine illitus, directam virtutis assequendæ semitam demonstrat. Disertè Apostolus;

Christus patiens.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ejus. Et S. P. Augustinus; *Docuit nos exemplo passionis, cum quantâ patientia in illo turbulemus, & firmavit nos exemplo sue resurrectionis, quid ab illo patienter sperare debeamus.* Unde S. Cyprianus, ad Christum conversus, ait; *Tu Domine, Sacerdos sancte, qui in tempore iracundiæ factus es reconciliatio, sancti hujus sanguinis permanentem plenitudinem reliquisti, & beneficium hujus sancti liquoris in perpetuum tradidisti, quo conspecto non noceat nobis, neque mordeat coluber solitudinis, sed incolumes per omnia sequamur te, tecum parvuli sumus, tecum circumcidamur, tecum baptizemur, tecum jejunemus, tecum lotis pedibus panem Angelorum edimus, tecum crucifixi mundo vivamus, tecum Spiritu Sancto repleti, & corpore & Spiritu in aeternum maneamus.* Carterùm etiam Lex Evangelica, dictamen conscientiæ, & Superiorum exempla, instar amussis deserviunt, ad operationes nostras ex æquo dirigendas.

1. Per 1. 21.
S. Aug. ser. 26. de Verb. Apost.
S. Cyprianus tract. de Pass. in fine.

Exempli.

V N C V S.

Cap. XXXVIII.

200. V Nco res quævis, in puteum delapsæ, retrahuntur. Unde lemma; EXTRAHIT AB IMO. Vel, AB IMO REPOSCIT. Elcëmofynarii hanc effigiem dixeris, qui miseris, in egestatis puteum præcipitatos, auxiliari manu retrahit. Nec aliter Prædicator obstinatos peccatores ex inveterata vitiorum consuetudine, ceu barathro obsecurissimo, liberat. S. Ambrosius, illa D. Lucæ verba contemplatus, *Laxate retia vestra in captivam, observat, sanctis Apostolis duplici ratione nulla alia instrumenta, nisi retia, à Deo assignata fuisse. Benè Apostolica instrumenta piscandi retia sunt, quæ non captos perimunt, sed reservant, & DE PROFUNDO ad lumen EXTRAHUNT.*

Elcëmofynarius.

Prædicator.

S. Ambr. 1. 4. in cap. 5. Luc.

201. Uncinî beneficio quodcunque pomum ex arbore pro libitu tollere poteris. Unde aureo uncino, complura poma ex arbore decutienti, inscripsit P. Sebastianus à Matre Dei; FERT, QUODCUNQUE PETO. Hortus cœlestis, innumeris gratiarum ac benedictionum pomis est refertus. Gignit enim poma amoris Dei & proximi, patientiæ, castitatis, aliaque innumera: vis plurima obtinere? Uncinum assumito aureum, Virginem Deiparam, quæ pro voto tuo illa ex arbore vitæ tibi cumulatè porriget. S. Bernardus super illud Virginei Cantici, *Beatam me dicent omnes generationes, ait; Ex hoc beatam te dicent omnes generationes, quia omnibus generationibus vitam & gloriam tribuisti. In te enim Angeli letitiam, justî gratiam, peccatores veniam inveniunt in aeternum.*

Maria V.

S. Bern. in serm.

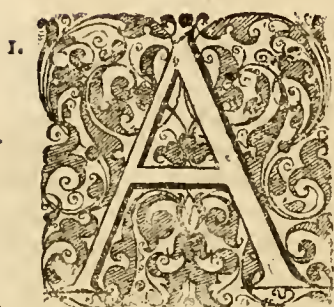
FINIS LIBRI DECIMI SEPTIMI.

MUNDI SIMBOLICI LIBER DECIMUS OCTAVVS. INSTRUMENTA LUSORIA.

Alea.	1	Pila reticulo percussa.	4	Pyrobolus chartaceus.	6
Alveus Latrunculo- rum.	2	Pila ventosa, Ligneum brachii tegmen.	5	Tessera.	7
Pila.	3			Trochus.	8
				Turbo pneumaticus.	9

A L E A.

Cap. I.

Perseverantia.

S. Aug in Ps. 86.

S. Anselm. lib de similit e. 168.

Nimum imperterritum, & inter quosvis adversæ fortunæ assultus nunquam è statione dimovendum, talo non absimilem dixeris, quæ hanc epigraphen præferat, SEMPER JACTATUS, SEMPER ERECTUS. S. Pater Augustinus; *Quadrato lapidi similis esse debet Christianus. In omni tribulatione non cadit, nisi impellitur; & si qua vertitur, non cadit. Nam quadratum lapidem quacunque verteris, stat: stantem te sic inveniat omnis casus.* Et S. Anselmus; *Quadratus lapis sex equalia habet latera, in quod horum ceciderit, firmiter jacebit, sic providendum est justo viro, ut in suo persistat proposito & in singulis, si à diabolo pulsetur, stet, neque à proposito moveatur.* Ab his nihil difformis Carolus Rancatus, canit;

*Recta cadit, quoquò jactes, ut tessera semper:
Sic vir FORTUNA RECTUS UTRAQUE manet.*

Senec Ep 104

Unde eidem Emblemati nonnemo subscripsit; QUOQUO VERTAS. Vel, SEMPER IDEM Rursus hæc icone, ceu ectypo, constans ac imperterritus hominis animus repræsentatur. Seneca immutabilitatem ac magnanimitatem illam in Socrate disertis his verbis deprædicat. *Accipite Socratem, perpersicium senem, per omnia aspera jactatum, invictum fame, & paupertate, quam graviores illi domestica onera faciebant, & laboribus, quos militares quoque pertulit, & quibus ille domi exercitus, sive uxorem ejus spectes, moribus feram, linguâ petulantem, sive liberos indociles, & matri, quam patri similiores. Objecta est & religionum violatio, & juventutis corruptela, quam immittere in Deos, in patres, in rempublicam dictus est. Posthac carcer & venenum. Hac usque eò animum Socratis non moverunt, ut ne vultum quidem moverint.* &c.

Ufura.

Prudentia

2. Fortunam nunquam usque adeò contrariam experimur, quin calamitatum centuriis semper aliquid levaminis aut solatii interponat. Certè alea, quomodocunque jacta, semper aliqua, sive plura, sive pauciora, puncta exhibet. Unde lemma; QUOMODOCUNQUE ALIQUID. Vel, SEMPER ALIQUID. Illud ipsum hominis prudentis & sagacis

est ingenium, qui quovis, tam prospero, quàm adverso tempore, quæstus suos promovere novit. *Quid enim usquam tam absurdum, inquit P. Joannes Rho, ex quo aliquid honesti elici non possit? Quid tam incommodum, quod prudentiâ artificis non molliatur; Nempe S. Gregorio teste; Utilitati justorum militat etiam potestas pravorum.*

3. Bargalius Symboli loco aliquot aleas supra abacum figuravit, quæ, cum infelicissima puncta è jactu suo ostenderent, epigraphen tulère; CORRIGO SI NON CECIDIT. Veluti diceret, prudentiam ac industriam in fortis malignæ defectum substituendam esse, & quemvis propriæ felicitatis suæ authorem existere debere. Socratis dictum erat; valor.

Alea ludo similis est vita: & quidquid evenit, veluti quandam tesseram disponere oportet. Non enim denuò jacerelicet, neque tesseram aliter ponere. Nec aliter dicebat Plato, quòd in adversantis fortunæ casibus consultare circa ea, que acciderant, inprimis oportet, & tanquam in tesserarum jactu, PROUT CEDIT, quomodocunque ratio MELIUS rem habere dicat, negotia DISPONERE. Et Seneca; *Optimus quisque jactans aleatori maximè expectendus est: sed utcunque tamen evenerit, adhibenda cura, ut eo, quod casus contulerit, ipse rectissime utatur.* Denique Terentius;

*Ita vita hominum quasi cum laudas tesseras:
Si illud, quod est maximè opus, jactu non cadit,
Illud, quod cecidit sorte, id arte ut corrigas, necesse est.*

Accilles Bocchius Palladem figuravit, quæ Fortunam jamjam submergendam, è tempestuoso mari extrahens, hunc titulum præfixum habuit; *Fortuna forti sublevanda industria.* Ita nimirum perniciem, ab inimica sorte creatam, vivaci nostro ingenio reparari oportet. T. Quintus Capitolinus, Consul Romanus, cum unum exercitûs sui cornu è statione fugam capeffere cerneret, mox promptissimo stragematè altum exclamavit, hostes ab altero cornu prostratos esse: sicque, fugitivis ad pristina signa convocatis, desideratam obtinuit victoriam. Cnejus Manilius, cum perspectum haberet, sinistrum Romano- rum cornu ob Fabium, Collegam suum vulneratum, & consulem occisum, jamjam abjecto animo è fuga salutem meditari, quantocius prudenti magnanimitate cum aliquot Equitum turmis fugitivos prævertit, & concitatâ voce clamavit, *Et Collegam vivere, & se dextro cornu vicisse.* Nec fefellit eventus; eo enim astu advenantis fortunæ defectum correxit, & è militum suorum animis, jamjam superatis, victoriam extorsit; uti inter cætera complura stragematè recenset Julius Frontinus.

4. Ab-

P. Io. Rhò a
Var. virtu
Hist lib. 5. c
S. Greg. in
Moral.

Prudenti

Proprius

Socras apu
to Scobaun
ser. 125.

Plato de
Remed. l. 10
apud Scoba
loc. cit.

Senec. de
Tranquill.
animi.
Terent. in
Adelphis.

Achilles
Bocchius.
Embl. 51.

Jul. Front.
lib 2 de
Stratag. c. 7

Victoria
nconstas.
horat. lib. 3.
Iarm. Od. 29

4. Abbas Thesaurus, inconstantem ac volubilem militie indo'em Emblemate demonstraturus, aleas supra tympanum figuravit, quæ à ludente fortunâ jactæ, epigraphæ tenebant; NUNC MIHI, NUNC ALII. Ad verbum Horatius;

*Fortuna favo lata negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores
NUNC MIHI, NUNC ALII benigna.*

virg. Eclog. 6
----- Sors omnia versat.

Et Seneca Tragedus;

*Nulla fors longa est: dolor, ac voluptas
Invicem cedunt, brevior voluptas
Ima permutat brevis hora summis.
Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens jacentem. &c.*

Seneca in
Chyester.

His assentiens Ovidius;

*Mars dubius, nec certa Venus, vinctique resurgunt,
Quosque neques unquam posse jacere, cadunt.*

Ovid. lib. 1.
Amor. Eleg. 9
Seneca. lib. 5.
Rhetor.

Seneca; *Ludit de suis fortuna muneribus, & quæ dedit auferit; quæ abstulit, reddit; nec unquam tutius est illam experiri, quam cum locum injuria non habet.*

Aspectus
Toxius.
Hier. 3. 51.
en. de Re
vel. fasuis.

5. Alex, in medio exercitu supra tympanum jactæ, unico sinistro casu mortem accersunt. Emblematis Henricus Engelgrave, subscripsit. JACTU JACTURA VEL UNO. Ita non raro unicus incautus oculi jactus extremam animæ perniciem creat. Unde Hieremias; *Oculus meus depradatus est animam meam.* Et Poëta; *Ut vidi, n̄ perii.* Compendio Seneca; *Oculi irritamenta sunt visiorum, ducesq; scelerum.*

Damnati.

6. Damnatos, æternis cruciatibus exagitandos, Alcibiades Lucarinus cum Talis comparat, qui supra fritillum jactati, epigraphen tenet. JACTATI VERSANTUR. Et bene quidem reprobi in inferno dicuntur jactati, utpote ab affliduis ac horrendis procellis concussi. De his Vates Regius ait; *Ignis, & sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum.* Agitantur insuper miserrimi à vehementissimo æternæ ac infatigabilis flammæ impetu. *Stridorem illum dentium, inquit S. Cyprianus; flamma inextinguibiles agitabunt. Immortales miseri vivent inter incendia, & inconsumentibiles flammæ nudum corpus adlambent, Ardebit purpuratus dives, nec erit, qui astuanti linguæ stillam aquæ infundat. In proprio adipe fricæ libidines bullient, & inter sartagine flammeas miserabilia corpora cremabuntur.* Deniq; etiam agitantur, non quidem à præcipiti ponderoso illo Sisyphi saxo, nec à volubili Ixionis rota, de quo canit Ovidius;

Volvitur Ixion, & se sequiturq; fugitq;

Sed à violentissimo ignis, glæci, sulphuris, tenebrarum, vermium, & cacodæmonum supplicio. Facundus in hanc rem Magnus Augustinus; *De aquis nivium, inquit, transibunt ad colorem nimum: de quibus duobus innumera pendent pœnarum genera: videlicet suis intolerabilis, pœna famis, pœna fatis, pœna horrois, pœna timoris, pœna angustia, pœna tenebrarum, severitas tortorum, præsentia dæmonum: ferocitas bestiarum, crudelitas ministrantium, dilaceratio immortalium vermium, vermis conscientia, ignis lachrymæ, suspiria, miseria, dolor sine remedio, vincula sine solutione, mors æterna, pœna sine fine.*

Aug. lib. de
pl. habitu
p. 2.

7. Alea sub manifestata monade senionem absconditum habet. Unde lemma; SUB UNO PLURIMA LATENT. Inuit videlicet, sub uno solo peccato plurima alia delitescere, & concatenato ordine ex aliis alia sequi. Philosophorum Prin-

ccatum.

cipiid credes. *Modica transgressio, inquit, à veritate discedentibus fit longè decies millies major. Et quod in principio modicum est, in fine fit perquam magnum.* Et rursus ait, quod homines *primo quidem dicunt sufficere pauca, atq; minima, mox verò ubi illa sunt consecuti, plura appetunt semper, quousque in infinitum procedant.*

Aristot. lib. 1.
sive 2. de
Cælo c. 33.
Idem lib. 2.
Polit. cap. 15.

8. Inolita est mundi consuetudo, quod magnis promissis redditus substituantur pauci. Haud fecus atque alea, numerum ternarium tentans, paulò post monadem ludenti reddit. Unde lemma, MOX MINIMA REDDAM. Salomon mundi filium minime degenerem se probavit, quando à Tyrriorum Rege lignis, ad templum extruendum accommodatissimis, instructus, in tantæ benevolentia vicem res quasvis maximas promisit. At post viginti annorum intervallum promissis suis adeò languidè stetit, ut gravem Regi bilem moverit. *Dedit Salomon Hiram viginti oppida in terra Galilea. Et egressus est Hiram de Tyro, ut videret oppida, quæ dederat ei Salomon, & non placuerunt ei, & ait; Hæcine sunt civitates, quas dedisti mihi frater? Et appellavit eam terram Chabul. &c.* Quænam, obsecro, Regum insignia, quantamque Majestatem non promiserat Judæa Verbo Incarnato? sed, heu! quantum à conducto recessit iniquissima? In vicem coronæ geinæ obtulit spineam; scepro aureo substituit cannam vacuum; superbæ purpuræ detritum amiculum; glorioso throno infamem truncum; faustis acclamationibus gravissimas calumnias. Quin, ad Christi ingressum passim tota Hierosolyma obviam effusa, & olivis palmisque, ceteris victoriæ symbolis, cumulatè instructa, mox eundem in infamix ac mortis ærumnas acerbissimas præcipitavit. De tanta hominum inconstantia altum con-

Mundus
fallax.

3. Reg. 9. 12.

questus S. Bernardus, *Quis, inquit, sperare jam debeat in incerto gloria temporalis, cum videat in ipso quoque, qui peccatum non fecit, Creatore temporum, & conditore universitatis, post exaltationem tantam, tantam nihilominus humilitationem sequi? In eadem enim civitate, à plebe eadem, & eodem tempore, nunc quidem processions gloriæ, & Divinis est laudibus honoratus, postmodum vero interrogatus contumeliis, & tormento, & cum sceleratis reputatus.*

S. Bern. ser.
1. in Domin.
Palm.

9. Alea, feliciter projecta, senaque ostentans puncta, epigraphen tenet; NUNQUAM BENE, ETIAM CUM BENE. Nempe, omne lucrum hujus mundi, quod cum virtutis jactura fit, damnatum est, non lucrum. S. P. Augustinus; *Ut lucrum faceres, offendsisti Deum: plus perdidisti, quam acquisivisti.*

Bona
mundi.
S. Aug. in
Psal. 123.

ALVEUS LATRUNCVLORVM.

Cap. II.

10. IN cæteris alcarum aut calculorum ludis forte certatur; verum ad latruncolorum tabulam solâ arte ac judicio committuntur lusores. Vnde abaco lusorio hanc gnomam præfiges; SORS NEVALOR. QUAQUAM. Illius hanc effigiem dixeris, cujus incrementa non quidem favore aliquo extero aut emendicato, sed propriâ virtute ac prudentiâ nituntur. Ad hoc propositum de seipso canere poterit;

*Ne le schiere di Marte,
Se fortuna hà gran parte,
In questo finto, martiale ordegno
La sorte nulla, il tutto opra l'ingegno
Cieca Dea dal tuo regno
Eterno esiglio, e volontario prendo,
Che nulla i uvò da te, nulla pretendo.
Mio saper, mio sudor, virtù sol una
Fabbre son del mio ben, non la fortuna.*

K 4

Eodem

Eodem omninò argumento gentilitium Eminentissimi Archiepiscopi Mediolanensis, Alphonsi Littæ, alveum lusorium hoc epigrammate insignierunt. INGENIO, NON SORTE. Innuebant videlicet, Principem illum non quidem fortunæ beneficentiâ, sed proprii ingenii meritis ad Ecclesiæ Mediolanensis clavum emeruisse. *Sicut enim æquum est*, inquit Cassiodorus, *desidiosus laborantium premia denegare: ita convenit operantibus remunerationis optata concedere.*

Cass. lib. 1.

11. Latrunculorum ludus, veluti genuinum belli simulachrum, turres, equites, pedites, signiferos, aliaque militum munia longo ordine exhibet. Unde ab Abbate Ferro epigraphen retulit; IGNAVA PER OTIA. Hinc disces, relaxationis aut otii tempus inter exercitationes virtuosas, & ad profectum nostrum accommodatas, transigendum esse.

Exercitiū militare.

Veget. lib. 1. cap. 18.

Vegetius de Militibus Romanis testatur, *Equilignei hyeme sub lecto, æstate ponebantur in campo: super hos iuniores primo inermes, dum consuetudine proficerent; dein de armati cogebantur ascendere. Hoc enim continuâ meditatione faciebat, scilicet, ut in tumultu prælii sine mora ascenderent, qui tam studiosè exercebantur in pace.* S. Hieronymus, *Lætiam de filiola sua educanda instruens, ait; Fiant ei litera vel buxæ, vel eburnæ, & suis nominibus appellentur; Ludat in eis, ut & ludus ipse eruditio sit.* Famianus Strada de diversis oblectationibus, quas Carolus V. in Hieronymiano suo secessu interposuerat, ait; quòd Joannellus Turrianus, ævi illius Archimedes; *Caroli mentem novis quotidie machinationibus oblectabat. Nam sæpè à prandio armatas hominum & equorum icunculas induxit in mensam, alias tympana pulsantes, tubis alias occinentes, ac nonnullas ex eis feroculas infestis sese hastulis incur-*

S. Hieron Ep ad. Latam.

Fam. Strada lib. 1. de Bello Belg.

santes, &c.

Servitus Dei.

Matth. 22. 37.

S. August. in Ps. 55.

12. Latrunculi omnes ad Regem comprehendendum ordinantur. Onde à P. Camillo Antico epigraphen recèpere. LABOR OMNIBUS UNUS. Ideo loco id habeas velim, ut affectus & operationes tue omnes unicè ad virtutem ac Deum obtinendum collineent. Dissertè Christus; *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua.* Et S. Ecclesia; *Semper ad unam justitiâ faciendam nostra procedant eloquia, dirigantur cogitationes, & opera.* S. P. Augustinus; *Deum sic diligamus, ut aliud præter ipsum non diligamus.*

Proficere.

13. Complures Historici memorant, illustrissimam Littarum familiam à Leto, Longobardorum Rege, originè suam trahere. Unde, Comite Alphonsio Littâ ad Archiepiscopatum Mediolanensem sublevato, P. Hortensius Pallavicinus profapiam illam vctustissimam multis symbolis expressit. Inter cætera gentilitium Littarum alveus lusorius cernebatur, in quo peditem, ad tertiam usque regionem promotum, hoc lemme insignivit; QUOUSQUE REGNET. Innuebant videlicet, sicuti pedes supra lusoriam tabulam tamdiu progreditur, donec Regi-næ nomen ac prerogativam obtineat; ita Principem illum in Ecclesiasticis gradibus incremento ad eò felici promovisse, ut non tantum ab Alexandro VII. inter Cardinales (qui equiparantur Regibus) sit recensitus; sed insuper ad ipsum Rupis Tarpeie solum ac tiaram contendat. Emblematis mentem sequenti epigrammate explicatam accipe;

*Cernis, ut impavida se fronte latrunculus unus
Duchas, & primas ardeat ire vias?
Ut ressellati affecler decora ardua campi?
Ut pedes ad palmas hoste suspente volet?
Donec sceptrigeros, regni anceps, regnet honores,
Iactet & invictum in principe sede caput.
Magnanimus ruet obluçiantes passibus hostes,
Doctè errans Prothens viribus, arte sagax.*

*Ludor? An hic Alphonse, tuæ virtutis imago
Ludatur, & de te est muta tabella loquax?
Donec adoratio vitam ostro Augusto marites,
Tergeminique apicis Numine regna premas.
Sudata te urgebis honos virtutis honores
Supra Auster facilis, sanguinis aura vehebent.*

In eandem rem aliud epigramma subungere placet, ubi non tantum regia Magni illius Prælati origo, sed insuper Sanctus Laurentius è Littarum familia oriundus, & Archiepiscopus Mediolanensis innuitur;

*Cernis, ut incedens, peditis latrunculus instar,
In picturato tramite carpit iter?
Scilicet in medios viator sese invehit hostes,
Donec regalis tempora velet honos.
Præsulis hoc Littæ fatum est, an stemma? coronam
Insula fert: ostrum regius addit Avus.
Præsul adoratos Laurentius addat honores;
Alphonsum triplex jam diadema teget.*

Alius eidem Emblematis interpretando sequentem poësin vernaculam addidit;

*Sù tavolier, che in più quadrati è inciso,
La mano industrie, è l' perspicace ingegno,
Tanto s' avanza al fin, che acquista il regno.
E sù scacco dorato,
Di nobiltà e valore,
Con gioco fortunato
Saccheggiando ser van merto, ad honore:
Due passiancor, che poi toccato il segno
Otterrà dopo l' ostro il gran iriregno.*

Cæterum quævis anima è pedite illo genuinam profectiendi methodum colligere potest; sicuti enim ille gradatim, nec sine adversantium latrunculorum formidine ad regios honores aspicit; ita homo affiduus ac sollicitus in virtute progressus tamdiu faciat, donec tandem cœlestis regni solum occupet. Hanc agendi rationem probe edoctus S. Paulus, de se ipso protestatur; *Qua quidem retrò sunt, oblitiscens, ad ea verò, quæ sunt priora, extendens me ipsum, ad destinatum persequor, ad bravium supernæ vocationis.* Enim, ero, interprete S. P. Augustino, dicere volebat; *At, ut sequor, adhuc proficio, ADHUC AMBULO, adhuc in via sum, adhuc me extendo.* Sed ad quam metam? ad bravium. Quòdnam bravium? interrogat ulterius S. Joan. Chrysostomus, *Non ramus palma, sed quid? REGNUM cœlorum.*

Philip. 3. 1.

S. Aug. ap. Bedam in hunc loc.

S. Chryso. in hunc loc.

14. Emblematis loco, gentilitium Alphonsi Littæ, Cardinalis & Archiepiscopi Mediolanensis, abacum lusorium depinxi, qui latrunculis omnibus vacuus, epigraphen tulit; LATRUNCULI PROCUL. Innuebam videlicet, avaros ac fallaces ministros ab Alphonsi curia longissimè extorres vivere. Alto enim pectore optimus Pontifex illam Basilii Imperatoris præceptionem, filio suo Leoni traditam, versabat; *Consultores adhibe experientes rerum, providos, perspicaces, & qui simplici animo, & incorrupto sunt, nullumque ex his rebus lucrum querunt &c.*

Aula r. nistris t. lacibus v. cna. Basil. Imper. mon ad L. &c.

15. Rex, Regina, Signiferi, pedites, cæterique latrunculi omnes, finito ludo, in eandem pyxidem promiscuè clauduntur. Ut ad eò Henricus Engelgrave opportunam hanc gnomam substituerit; OMNES EODEM COGIMUR. Ita omninò homines nobiles ac plebei; divites ac pauperes à morte in obscuram tumbam ac terræ cavernas indiscriminatum sepeliuntur. Religiosissimè Horatius;

Mors omnibus æqualis.

Horat. lib. 2. Od. 3.

*Divesne prisconatus ab Inacho
Nil interest, an pauper & infirma
De gente sub dio moreris,
Vicitima nil miserantis orci.*

OMNES

OMNES EODEM COGIMUR, omnium
Versatur urna, serius, ocyus
Sors exitura &c.

Nec aliter S. Greg. Nazianzenus, D. Cæsarium funebri panegyrico dilaudans, *Quantum*, inquit, *nos antevertit Cæsarius? Quamdiu adhuc ejus discessu angimur? nonne ad eandem sedem properamus?*

16. Rex, Regina, Turres, equites, & pedites diversis quidem semitis ac gressibus supra decussatum abacum moventur; omnes tamen, soli Regi circumveniendo intenti, ad victoriam obtinendam ex æquo deferviunt. Unde D. Joannes Baptista Mazzolenus subscripsit: IMPAR GRESSUS, PAR VICTORIA. Id ipsum in Academiis usu venit, ubi ingenia omnia, quantumvis diversa, ad eruditionis & virtutis assequendæ palmam contendunt. Certè in Ecclesia Dei, tametsi diversissimis muniis fungantur Fideles; (alii enim militiæ, alii Monasteriis dant nomen; vitam contemplativam nonnulli, alii activam sequuntur; heros quidam agunt, servos alii; &c.) omnes tamen ad eandem metam virtutis & gloriæ æternæ collinant. S. P. Augustinus; *Illud, quod in medio est, paria habet spatia ad omnes fines: ita Deus medius esse dicitur aequaliter omnes consulens.*

17. D. Nicolaus Crassus hoc alvei lusorii emblemate quatuor Academiis insignivit. In Veneta quidem figuravit peditem, qui è sua regione in adversam promotus, reginæ nomen ac prærogativam obtinuit. Epigraphen addidit; LONGE ALIUS. Enimverò mutatâ conditione, ipsam etiam personam mutamus; nec dignitate tantum, sed & moribus à priore homine recedimus. Ideæ loco Rossinam, Aspasiam & Estherem habeto, quæ primis mundi Monarchis, Alexandro, Cyro, & Assuero, nuptæ, è postrema sorte ad regiam dignitatem emerferunt. De iis, quos honor efficit deteriores, ait S. Petrus Chrysologus; *Quidam ante dignitatis adeptionem satis commendabiles extiterunt: sed super candelabrum Ecclesia constituti, lucem in tenebras, & famam in infamiam converterunt: melius plerisque, fuisset, adhuc latere sub modio, quam cum infamia candelabrum ascendisse &c.*

18. In Cretensi Extravagantium Academia abacus lusorii peditem representat, qui, Regem ad incitatus redacto, unicum illud adverbium, ceu victoriæ suæ gnomam, præfert; RARO. Hinc discas velim nullas unquam hostium vires, quantumvis infirmas, levi aut otiosa manu contemnendas esse: augustus enim militum manipulus nonnunquam ingentes ac potentissimas aliorum vires prostravit. Petrus Maffei in Historia Indica refert, viginti millia Arabum & Persarum à quingentis Lusitanis, Ductore Alphonso Albuquerque, in fugam actos esse, sexcentis insuper ac millibus hostium interfectis. Idem, quod rursus testatur Maffei, præter novendecim armatas naves submersas, triginta quinque Indos captivos reduxerunt. Non multò post, referente eodem Maffei, octo millia peditum, ac equites septingenti, à Lusitanorum peditum quatuor millibus ac trecentis; equitum verò nonnisi centenis ac octoginta ad internecionem deleti fuere. Rationem reddit Vegetius; *In certamine bellorum exercitata paucitas ad victoriam promptior est. Ruralis ergò & indocta multitudo exposita est ad cadem.*

19. In Patavienfi Stabilium Academia omnes latrunculi in acie sua supra alveum lusorium ordinati cernuntur, solis duobus peditibus è statione promotis. Lemmatis loco hanc Horatii gnomam legere licet; PORRIGET HORA. Horatii poëma est:

*Et mihi forsam, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Hanc ipsam indolem vir gravis ac gravidus conge-*

nitam habet, qui nulli unquam negotio manum admovet, nisi prævia illius consequendi fiducia firmetur. Apuleii dictum est; *In omnibus ferme prius est spei rudimentum, quam rei experimentum.* Certè Fabius Maximus, opportunam vincendi occasionem expectare solitus, *cunctando restitui rem*: haud secus, atque infimi pedites supra lusorium abacum gressibus adinodum lentis incedunt, donec tandem vel regem sternant, vel reginæ prærogativam fortiantur.

20. Denique idem Crassus in Patavina Recuperatorum Academia regem supra alveum lusorium figuravit, qui à turri, seu (ut alii vocant) elephante munitus, epigraphen tulit; TUTIOR AB HOSTE. Ita nostrum pæctus, ceu princeps ac regium corporis humani membrum, vitam securissimam ducit, quòdo sanctissimum nomen JESU utpote turrim validissimam, in sui patrocinium advocavit. Enimverò, quod disertè testatur Salomon, *Turris fortissima nomen Domini, ad ipsam currit justus, & exaltabitur.* Id ipsum etiam de Mariæ Virginis tutela pronuntiaverim, quæ de se ipsa dilucidè protestatur; *Ego murus, & ubera mea sicut turris.* Hunc locum interpretatus Hugo Cardinalis, *Maria Virgo, inquit, murus est stabilis, & firmus, nobis ad defensionem & munitionem datus.*

21. Compiler Olai Magni scribit, è latrunculorum ludo haud obscurum cujusvis naturæ aut ingenii experimentum capi posse. *Eo enim ludo, inquit, ira, amor, petulantia, avaritia, socordia, ignavia, &c. demonstrari solent.* tantum quippe judicii acumen in calculis illis versandis exigitur, ut inferioris judicii homines penitus ad illos inepti habeantur. Proinde Emblematis subscribes; INGENIA PROBATA. Eadem intellectus humani acies etiam à metaphysicis, Theologicis, cæterarumque scientiarum subtilitatibus, veluti è lapide lydio, dignoscitur. E regimine insuper, utpote in diversissimos hominum genios exerceri solito, totum gubernantis judicium ac virtutem, argumento fati manifesto, experiri licet. Verus paraxia est; *Magistratus virum probat.* Nam Tullio teste, *Prælatio simulationem aperit: illis enim difficile est in potestatibus temperare, qui per ambitionem se esse probos simulavere.*

22. Calculi, in diversas abaci lusorii condiciones ac dignitates distributi, epigraphen sustinent, NON RE, SED NOMINE DISFANT. Enimverò ludus latrunculorum veram nobis mundanæ vanitatis scenam exhibet: in quo, acie utrinque directâ, duo Reges, duæ Reginæ, quatuor equites, sexdecim pedites, quatuor satellites, totidem centuriones adversus se contendunt. Distincta sunt nomina & dignitates, cum totum nihil sit, præter ligni materiam sic effigiatam. D. Bernardus à Deo quarit; *Quid est homo, quod memor es ejus? aut filius hominis quoniam reputas eum? quasi verò non sit homo putredo, & filius hominis vermis.* Vilitatem hominum luculenter declarat S. P. Augustinus *Homines sumus, inquit, mortales, fragiles, infirmi, lutea vasa portantes, quæ faciunt invicem angustias.* Hanc mundi vanitatem probè edoctus Seneca, *Hoc itaq;*, inquit, *ipsi mihi dico, quoties tale aliquid perstrinxerit oculos meos, quoties occurrit domus splendida, cohors culta servorum, lectica formosa imposita caloniibus. Quid miraris? quid stupes? pompa est. Ostenduntur res, non possidentur: & dum placeat, transeunt.* Et Horatius.

*Fortuna sævo lata negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.*

Maturitas.
Spes.

Apuleius
Florid. 1.

Nomen
JESU.
Prov. 18. 10.

Maria V.
Cant. 8. 10.

Hug. Card.
in hunc loc.

Olaus Mag.
lib. 15. c. 5.

Scientiæ
scholasticæ.
Regimen.

Cicero in
Rhetor.

Hominis
vilitas.

S. Bern in
Psal Qui
Babitat.

S. Aug. serm.
10. de Verb.
Dom.
Sen. Ep. 110.

Horat. l. 3.
Carm. Ode
29.

S. Greg. Naz
Orat. 10.

Victoria
omnibus
pervia.

S. Aug. in
Psal. 45.

Mutatio.

S. Pet. Chryf.
in sermon.

Parvæ etiam vires
in hoste
timendæ.

Maff. Hist.
Indic lib. 3.

Veget. lib. 1.
de re milit.
cap. 2.

Horat. l. 3.
Carm. Ode 16

PILA. Cap. III.

23. Pila, perfectè sphaerica, & versus omne latus ex æquo versanda, hominem verè obediens concernit; cui proinde hoc adverbium lemmatis loco subscribes; **QUOCUNQUE**. Aureus Thomæ nostri Kempensis de Christo imitando libellus in rem præsentem de homine verè Religioso ait; **PONE ME UBI VIS, & liberè age meum in omnibus. In manu tua sum, GYRA, ET REVERSA me per circuitum. En servus tuus EGO, PARATUS AD OMNIA, quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi.**

24. Joannes Ferrus Abbas, insignem Caroli Medici Cardinalis æquitatem significaturus, gentilicium ipsius pilam hoc lemmate exornavit; **ÆQUALIS UNDIQUE**. Ad hoc propositum præclare S. Petrus Damianus; *In omnibus te exhibe consummata virtutis exemplum, & ut dicitur, undique te probe teretem atque rotundum.* Et Horatius;

*Qui snam igitur liber? sapiens, sibiq; imperiosus,
Quem neque pauperies, neq; mors, neq; vincula
terrent,*

*Responsare cupidinibus, contemnere honores;
Fortis, & in se ipso teres atque rotundus.*

Denique Aufonius;

*Vir bonus & sapiens, qualem vix reperit unum
Millibus è multis hominum consultus Apollo,
Judeus ipse sui totum se explorat ad inguem
Securus mundi instar habens, teres, atq; rotun-
dus, &c.*

25. Inter cæterum Mediolanensem apparatus, ad solemnem D. Caroli apotheciosin explicatum, pilam depinxere, quæ è gentilicium Medicorum insignibus desumpta, epigraphen tenebat; **NUNQUAM JACET**, vel, ut Lucarino placet; **STAT QUOCUNQUE JACTATA**. Et certè Sanctum illum Matre Mediceâ genitum, nunquam jacuisse, jure dixerim: enimverò sicuti pila, quocunque loco jactata, nunquam non potest erecta stare; ita D. Caroli constantia, mille calamitatibus percussa, semper ab hoste superior evasit. Alphonfus, Aragoniæ Rex, captus, auctoritatem ac majestatem maximam semper eandem exercuit, ac si liber fuisset. Indies enim classes adornabat, architalassis imperia studiosissimè observata distribuebat, cæteraque omnia animo ita erecto passim exquebatur, ut ipsimet Victores Alphonfum victorem potius, quam victum crederent: ut ad eò plurimi hanc de illo sententiam tulerint; *In omni fortuna Alphonsum & videri & estimari merito Regem*, uti refert Antonius Panormitanus. Compendio Seneca; *Magnanimus stat rectus sub quolibet pondere. Vires suas novit; vicit virtute fortunam.*

26. Eodem D. Carolo in Sanctorum album recensito, pilam ipsius gentilicium figurarunt; cum lemmate, **IN PUNCTO**. Innuebant videlicet, sicuti pila, perfectè sphaerica, è Philosophorum doctrina, subjectam planitiem solo unico indivisibili puncto attingit; ita Divum illum in terra nonnisi levissimè, & quantum necessitas cogebat, detentum fuisse; cæteris omnibus negotiis versus Deum sublevatis. S. Hieronymus, illa Zachariæ verba examinans, *Lapides sancti elevabuntur super terram*, legit, *volventur*; iisque hanc paraphrasin subjungit; *Lapides sancti volvantur super terram, instar rotarum, PAULULUM TANGENTES humum, & volubilitate suâ ad cælestia festinantes.* D. Sigismundus

Laurentius proprium hoc S. Pauli Apostoli symbolum statuit, qui per vastissimas provincias, Evangelii disseminandi causâ, instar pilæ mirâ agilitate delatus, nullam omninò mercedem à mundo unquam postulavit, sed ipsis etiam suis necessitatibus propria manuum industriâ ac vultus sudore providit. Ipsum met habeto luculentum testem. *Argentum & aurum aut vestem illius concupivi, quoniam ad ea, quæ mihi opus erant, ministraverunt manus ista*; sicque terram universam peragrans, nonnisi unico puncto illam contrectavit.

27. Pila, supra planitiem collocata, epigraphen tenet; **QUA DECLIVE**. Haud aliter Deus, utpote sphaera summè perfecta, totus in illam partem propendet, ubi hominem animi submissione declivem sentit. Id quod David hoc versu significare voluit; *Qui emittis fontes in convallibus*. Et magis dilucidè S. Bernardinus Senensis; *Mens principis, quanto magis juxta Deum humiliatur, tanto gratiâ uberiori repletur*. Et Thomas Kempensis, *Humili homini Deus se inclinat; humili largitur gratiam magnâ, & post ejus depressionem, levat ad gloriam*. Cæterum fragilitas humana semper magis ad vitiorum valles, quam ad virtutis fastigia contendit. *O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia!* exclamat idem religiosissimus de Christo imitando Author.

28. Pila, perfectè sphaerica, ac supra planitiem figurata, epigraphen tenet; **STAT, DUM VOLVITUR**. Animum imperterritum, & inter omnes fortunæ revolutiones immutabilem, hoc est typo demonstrabis. Justinianum Imperatorem eo encomio insignem deprædicat Agapitus; *Licet aliud ex alio per gradus obrinueris regimen, pervenerisq; ad ipsum supremum honorem, idem tamen permanes, non in eisdem rebus, inalterabilem continens in officio animum.*

29. Pilam, clavâ percussam, Joannes Ferrus hoc lemmate loquentem sinit; **ET ACTA MOVEOR**, vel, **MOVEOR AB ICTU**, vel, **EO VELOCITUS, QUO FORTIUS**. Hinc disces, homines in virtutis exercitio ac Dei semitâ tantundem promoveri, quantum à calamitatibus jactati fuerint. David de Hebrais differens, ait; *Multiplicata sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt*. Et rursus; *Cum occideret eos, quarebant eum, & revertebantur, & diluendo veniebant ad eum*. Origenes. *Nemo, inquit, ineruditus Divina sit disciplina, ut flagella Divina perniciem putet, & verbera Domini pœnalem credat interitum. Ecce Pharao durissimus, tamen proficit verberatus; ante verbera Dominum nescit, verberatus supplicari pro se Dominum rogat.*

30. Pila, humi projecta, mox, viribus è lapsu collectis, agili motu versus cælum resillire solet. Unde lemma; **DEJECTA SUSTOLLOR**. Indies fanè experimur, animam, calamitatibus nonnihil prostratam, erga Deum levare. Paulus in terram dejectus, ad Deum surrexit; Filius prodigus, in egestatis cœnum submersus, ædes paternas suspiravit. Jonas præcipitatus, toto pectore ad Deum contendit. &c. Teste S. Gregorio, *Tantò spes in Deo solidior surgit, quanto pro illo quisque graviora pertulerit.*

31. Cum Serenissimus Hetruriæ Dux suâ classe magnam stragem Turcis intulisset, nonnemo Emblematis loco gentilicium Medicæorum pilam depinxit, quæ in lunari Turcarum hemisphaerio posita, epigraphen tulit; **NE COMPLEAT ORBEM**. Et quidem bellum hoc foret Emblemata, si veritatem suam æquè in materiali, atque allegorico sensu inferret. Eò tamen haud incongruè demonstrabis, unico solo defectu impedimentum objici ad perfectionis integritatè obtinendam. Andreas Alciatus,

Sic

Paupertas Apollolica.

Act. 10. 33.

Deus erga humiles benignus.

Psal. 103. 10.

S. Bernardin

Sen. Tom 2.

serm 16. art.

1. cap. 1.

Fragilitas

humana,

Thom. Kemp

lib. 2. c. 2. n. 2

de Imit.

Constan-
tia.

Agap. Epist.
Paran n. 34.

Calami-
tas.

Munda-
nus.

Psal. 15. 4.

Psal. 77. 34.

Orig. Hom.

3. in Exod.

Calamitas
exaltat.

S. Greg. in
Moral.

Peccatum
veniale.

Alciat.

Embl. 83.

Obedien-
tia.

Tho. Kemp.

de imit. lib.

3 cap. 15.

Æquitas.

S. Per. Dam.

Opusc. 15.

cap. 27.

Horat. lib. 2

Sat. 7.

Auson. E-

dyllio 10. de

viro bono.

Constan-

tia S. Ca-

roli.

Panorm l. 3.

e. 35 de Rebus

gestis Al-

phonfi.

Senec. Ep. 72.

Contem-

plativus.

S. Hieron. in

cap. 28. Ezech.

Zachar. 9.

16.

*Sic quosdam ingenio & virtute ad sidera vectos
Derinet in medio tramite causa levis.
Auxilia veluti est, vel qui meretricius ardor
Egregiis juvenes se vocat à studiis.*

S. Bern. Epist. 139. ad Lothar.
S. Bernardus; *Verendum est, inquit, ne minimorum neglectus, impedimentum sit maximorum.*

Constan-
tia.

Cassiod. in
psal. 1.

n morte.

Relicitas
raduca.

Senec. in sen-
tentiis.

Senec. in
tragad.

vid. l. 4. de
sens. Eleg. 3.

quitas.

Sen. l. 3.
de Div.
ser. c. 6.

Orat. lib. 1.
lib. 18.

lib. 1.
tyr. 1.

exteritas
maturi-

verbis.

32. Alcibiades Lucarinus gentilitiis Medicæ fami-
liæ pilis ad diversa argumenta exprimenda liberaliter
est usus. Unde etiam summam Serenissimi Ducis ter-
râ inarique potentiam Emblemate demonstraturus,
pilam figuravit, quæ in quacunque partem versata,
se ipsâ semper subsistit. Epigraphen addidit; **STAT
A QUACUNQUE.** Ita generosus animus, inter
adversantis ac blandientis fortunæ vicissitudines
semper invictus, utramque illam æquali ac constan-
ti ore excipere novit. Cassiodorus; *Vir vocatur à vi-
ribus, qui nescit in adversis tolerando deficere, aut in
prosperis aliquâ elatione se jactare; sed animo stabili de-
fixus, & cœlestium rerum contemplatione firmatus, ma-
net semper impavidus.*

33. Leo XI. viginti tantum diebus ad supremum
Ecclesiæ Romanæ clavum sedit. Unde ad funebrem
ipsius pompam gentilitia Medicæorum pila symboli
loco depicta cernebatur, cum lemmate, **IMUM A
SUMMO.** Verum inopinatos hos casus plerique
omnes experimur. Seneca; *Omnis blandientis fortu-
na speciosus de periculo nitor est; & sine causa sapè stuit,
& sine ratione destituit.* Ut ad eò non sine questu ex-
clamet alter Seneca Tragædus;

IMA permutat brevis hora SUMMIS.

Et Aufonius;

*Fortuna nunquam sistit in eodem statu,
Semper movetur, variat, ac mutat vices,
Et SUMMA IN IMUM vertit, ac versa erigit.*

His prolixior Ovidius, canit;

*Omnia sunt hominum tenui pendencia filo,
Et subito casu quæ valvère ruunt.
Ille Syracusia modo formidatus in urbe,
Vix humili duram repulit arte samam.
Quid fuerat magno majus? tamen ille rogavit
Summissâ fugiens voce clientis opem.
Ludit in humanis Divina potentia rebus,
Et certans præsens vix habet hora fidem.
Tu quoque fac timeas: & quæ tibi lata videntur,
Dum loqueris, fieri tristia posse puta.*

34. Lucarinus grandem Cosmi II. æquitatem Em-
blemate significaturus, pilam in planitie expressit;
cum dicto, **QUACUNQUE MEDIUM.** Con-
genitum quippe Principi illi fuit, mediâ ubique se-
mitâ incedere, omneque nimii rigoris, aut nimix
indulgentiæ extremum studiosissimè devitare. Joan-
nis Gersonis judicio, *Discretio tenetur, cum quis te-
net medium in omnibus, ne sit nimis fervidus, aut nimis
tepidus.* Horatius;

Virtus est medium vitiorum in utrimque reductum.
Et rursus;

*Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.*

35. Idem pilam, è loco moventem, geminâ hâc
prærogativâ, ceu lemmate, spectandam proposuit;
ET AGILITATE, ET PONDERE. Eos hoc
Emblema concernit qui in negotiis perficiendis cau-
tè incedere soliti, & maturo consilio, & agili dexte-
ritate uruntur. Huc, ni fallor, opportunè adduxe-
rim præceptionem illam politicam, *Lentè consule,
festinanter exequere.* Senecæ sententiâ; *Diis delibera,*

cuofacito. Tancredus, Arganti obviam factus, Tor-
quato Tassio referente, hanc agendi dexteritatem ac
gravitatem probè observatam habuit;

Tass. Gerus.
Liberat Cap.
19 stanz. 11.

---- *Incontra si van cor gran risguardo
Che ben conosco l' un l' altro, gagliardo.
Mà in lui subito celebra la destrezza
E di corpo Tancredi agile, e scolto,
E di man velocissimo, e di piede.*

56. In Magnatis cujusdam morte Lucarinus pi-
lam, è loco moventem, hoc lemmate insignivit. **Mors in-
CURRIT, NON CADIT.** Innuebat videlicet, **Mors in-
nocentis,** illum quidem per mortalitatis humanæ gymnadem
decurrisse, at vitâ semper ad justitiæ dimensum exa-
cta, nullus unquam peccati lapsu factum esse. Feli-
cissimam hanc moriendi rationem cum primis vide-
re licet in Abele, S. Joanne Baptista, aliisque justis;
cum primis verò in Maria Virgine, de qua affirmatè
docet S. Thomas Aquinas; *Maria purissima fuit, quâ-
tùm ad omnem culpam, quia nec originale, nec mortale,
nec veniale peccatum incurrit.* Emblemate præsentis af-
fine est illud Evangelici Prophetæ oraculum; *Qui spe-
ravit in Domino CURRENT, & non laborabunt, AM-
BULABUNT & NON DEFICIENT.*

D Thom. in
Expositione
salm Angel.
1sa. 40. 31.

37. Opportunissimum hominis exaltandi instru-
mentum ex humilitate desumitur. E pila, in terram
abjectâ, id discas, cui Lucarinus subscripsit; **IN-
CLINANDO ELEVOR TANTUNDEM.** Humilitas
Enim verò ex uno latere depressa, in altero resilire ac
sublevari consuevit. Præclare, ut solet, Magnus Au-
gustinus; *Humiles quasi in terram SEDEPRIMUNT,
& in cælum ASCENDUNT.* S. Ambrosius; *Hu-
militate pervenitur ad regnum, simplicitate penetratur
ad cælum. Quisquis ergo cupit Divinitatis tenere fa-
stigia, humilitatis ima spectetur.* Et S. Basilius,
Episcopus Seleuciensis, *Quando Abraham suo illud
sermoni prætexuit: sum pulvis & cinis, tunc natura
agnitione, natura terminos est merito supergressus.*

Humilitas
exaltat.

S. Aug. in
Ps. 93.

S. Ambr ser.
20. in festo

S. Michaelis,
S. Basilius

Orat. 28.

38. Pila ænea, aquis plena, mox ubi calorem è sup-
positis prunis senserit, vaporem ad eò copiosum evo-
mit, ut vicinam carbonum pyram totam succendat.
M. Antonius Bossus, Academicus inter Intentos
Excitatus, huic suo Emblemate subscripsit; **EXCI-
TO, DUM EXCITOR.** vel, **EXCITAT EX-
CITATUS.** veluti diceret, se Academicarum exer-
citationum fervore inflammatum, etiam in alios
suos Collegas copiosum doctrinæ ardorem deri-
vâsse. Haud aliter humanum pectus, Divino amore
exardefcens, vicinos omnes cœlesti illâ flammâ suc-
cendit. S. Bernardus, initio conversionis suæ totus
frigidus, unico viri cujusdam sancti aspectu in incen-
dium amplissimum mutatus est. Ipsummet luculen-
tum sibi testem audi; *Tristis pene & desperans, & mis-
sifians mecum illud, à facie frigoris ejus quis sustinebis?
sed ecce improvisum tanti mali remedium! cum subi-
tò fortè ad affatum vel etiam aspectum cujuspiam spiri-
tualis, perfectique viri, interdum & ad solam defuncti
seu absentis memoriam FLABAT SPIRITUS, ET
FLUEBANT aquæ, & erant mihi lachryma illa
panes die ac nocte.* Similiter S. P. Augustinus se à Dei
fervis plurimum ad cœlestis amoris flammam excita-
tum protestatur. *Exempla fervorum tuorum, conge-
sta in sinum cogitationis nostræ, urebant, & absume-
bant gravem torporem.* S. Ignatius Loyola nomen

Exemplū.

S. Bern. ser.
14 in Cant.

S. Aug. l. 9.
Confess. c. 20.

S. Ignatius
Loyola,

39. Majores globi lignei, tridium impulsu per
circulum ferreum protrudendi, epigraphen fulti-

sent;

Labor jucundus.

Stob. ser. 29.
Xenoph. l. 1.
de dictis &
factis Socratis.

nent; IN LABORE SOLATIUM. Experienciâ enim testatum habemus, ab iisdem exercitationibus & laborem & oblectamentum creari. Democritus, referente Stobæo, dicere solebat; *Omnes labores otio jucundiores esse, quando illa consequuntur homines, quorum gratiâ laborant.* Et apud Xenophontem Socrates, *Tantum laboris, quantum animus libenter suscipit, exequendum esse dicebat.*

PILA RETICVLO PERCVSSA.

Cap. IV.

Peccatum veniale.

Tho à Kemp.
l. 3 de Imit.
c. 20 n. 1.

Dæmon.

Obedientia.
Turkel. lib. 6.
c. 8. Vis.

Deus.
Prov. 8. 31.
Lyrano. in
hunc loc.

40. Pila, reticulo percutienda, epigraphen tenet; VI MODICA PROCUL. Innuit videlicet, mentem nostram levissimo quovis tentationum impulsu à directo virtutis tramite longissime dispergi. Huic miserix altum ingemiscens Canonicus ille de Christo imitando Scriptor; *Sapè parva res est, qua me dejicit & contristat. Propono, me fortiter aditurum: sed cum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit. Valde vilis quando queres est, unde gravis tentatio provenit. Et dum puto me aliquantulum tutum cum non sentio, invenio me nonnunquam penè devictum ex levi statu.* Appositè insuper dixeris, cacodæmonem, tametsi viribus penitus destitutum, levissimo venialium peccatorum instrumento maximos in humano pectore progressus facere. Porrò etiam sancta obedientia devotos suos clientes unico nutu in omnes mundi terminos propellit. Certè S. Franciscus Xaverius, in Indias destinatus, *Promptius paravit, quam jubebatur: nullâque interpositâ morâ, in posterum diem adire penè infinitum paravit se.* addit P. Horatius Turfelinus, tantam fuisse Francisci in obediendo promptitudinem, ut ab hac sola littera I. ex uno mundi sine mox in alterum transferendus fuisset.

41. Abbas Ferrus pilam, reticulo percussam, hoc lemma loquentem introducit; SONO LE PERCOSSE MIE DILETTO, E GIOCO. Id est; MIHI VULNERA LUSUS. Id ipsum in mundo assolet Deus, cujus sapientia infinita dicitur *ludens in orbe terrarum, id est, interprete Nicolao Lyrano, ludum faciens de orbe terrarum, quâ similis est ludo pile, qua de uno transfertur in alium.* Hanc veritatem probè perspectam habuit Plautus;

Dii nos, quasi pilas, homines habent.

Et Ovidius;

Ludit in humanis Divina potentia rebus.

Boet. lib. 2.
Consol. Prof.
21

Boëtius de providentia Divina sub fortunæ nomine ait; *Hunc continuum ludum ludimus. Rotam volubili orbe versamus, infima summis, summa infimis mutare gaudemus.* Exempli loco Saulem aspicias velim, qui è caula ad regiam aulam sublevatus, paulò post ex hac rursus in extremam calamitatem præceps actus est. Nabuchodonosor, metamorphosi penitus insolente, ex homine in bovem transformatus, tandem pristinam dignitatem regiam conscendere iussus est. Job, ærumnarum acervis cumulatus, mira felicitatis incrementa fecit. &c.

PILA VENTOSA.

Ligneum brachii tegmen.

Cap. V.

42. Pila ventosa, ligneo brachii tegmine percussa, epigraphen sustinet; QUANTO PIU' LO PERCOTI, MEN S' ACCHETA. Id est; IM-

PELLOR, DUM VERBEROR. Ita peccator contumax, quantumvis acerrimè à Deo exagitatus, audacior identidem in flagitiis suis progreditur. *Prò nefas!* exclamat S. Joannes Chryostomus, *nulla ex pœna correctio: & quasi adversis hominum malitia provocetur, sic crescit quotidie, quòd puniatur.* Et S. Cyprianus; *Ecce verbera desuper, & flagella non desunt: & irrepidatio nulla, nulla formido est. Tantus cladium terror dare non potest innocentix disciplinam, & inter populum, frequenti strage morientem, nemo considerat se esse mortalem.*

43. Eadem pila seu follis epigraphen tenet; QUINTO PIU' LO PERCOTI, PIU' S' INALZA. Id est; DUM VERBEROR, ELEVOR. Vel, PERCUSSUS ELEVOR. Enimverò virtus, adversantis fortunæ impulsu tentata, sublimior resurgit. Hieronymus Preti;

*S' armata à danni miei cieca fortuna
Vinto à terra m' opprime, empia m' offende,
L' alma, che non soggiace ed ontia alcuna
Sorge, e' l' suo volo al Ciellibero prende.*

Porrò hominis justi pectus inter violenta calamitatum verbera affectus. suos erga Deum sublevat & perfectionis ac meriti longè majoris incrementum sortitur. S. Gregorius; *Athleta Dei, unde premitur, inde sublevatur.* Et rursus; *Justus Job ante flagella extitit, sed justior post flagella permansit: & laudatur antè à Dei voce, postmodum CREVIT EX VERBERE, & tanto altius elevatus est, quanto majori est castigatione percussus.*

44. Leo X. pilam ventosam, brachiali percussam, hoc lemma notavit; VI, ET VIRTUTE. Innuebat videlicet, in quovis regimine severitatem cum moderata dexteritate contemperandam esse. Julianus Apostata opportunè dixit; *Bonos Reges NON uti POTENTIA ad quavis.* Et paulò post; *NON tantum egere consilio, SED MODERATIONE quoq; in exequendis iis, qua sunt constituta.*

45. Idem follis, nonnisi vento distentus, à brachiali percussus. Unde lemma, INFLATUS PERCUTITUR. Haud aliter superbi (quos S. P. Augustinus inflatis follibus non absimiles dicit. *Sicut quidam inflati uteres, spiritu elationis pleni, non magnitudine ingentes, sed superbia modo tumentes.*) tantò acerbius à Deo pulsantur, quò majore fastu turgent. S. Jacobo teste, *Deus superbis resistit;* quippe qui, interprete S. Ambrosio, *tanquam sua contumelia propulsator, veluti quoddam suscepit adversus superbiam speciale certamen.* Appositè Seneca;

Sequitur superbos ultor à tergo Deus.

Prototypi loco habeto Pharaonem in Erythræo mari submersum; Amanum in infami trabe suspensum; Balthasarem regno & vitâ spoliatum; Nicanorem victum ac trucidatum; Antiochum vagabundum ac putrescentem; Phariseum reprobatum. &c.

46. Nativam contumacis ac superbi peccatoris ideam in pilâ ventosâ cernere licet, quæ crebro brachialis ictu percussa, nunquam deturgere solet. Lemma; NON DETUMET AB ICTU. Huic miserix ingemiscens Hieremias, *Percussisti eos, inquit, & non doluerunt: attrivisti eos, & renuerunt accipere disciplinam: induraverunt facies suas supra petram, & noluerunt reverti.* Et S. Hieronymus; *Romanus orbis ruit, & tamen cervix nostra erecta non flectitur.* Boëtius apud Beyerlinckium de Edoardo III. Anglorum Rege memorat, quòd Scotiam classe invadens, sacellum Divæ Virginis spoliaverit, inde Anglis cum sacrilegâ suâ prædâ in navem revertentibus, tanta subitò ab Aquilone tempestas exorta est, ut illis à scopulos classe, omnes fluctibus obruti submersique perierint;

Peccato contum.

S. Io. Ch.
Tom. 2. ser.
de Helia.
S. Gyp. r. 1.
cont. Den.

Calami utilis.

Justus.

S. Greg. l.
Moral. c.
Idem lib. 8.
Moral. c.

Regimi.

Julian. Anst.
in libello
Regno.

Superb castigat.

S. Aug. ser.
29. de Vb.
Apost.
Iacob. 4.

S. Ambr. r.
7. in Ps. 1.
Senec. in
Trag.

Peccato obstinas

Hierem. 3.
S. Hier. E. 3.
ad Heliod.
de epita.

Nepotia.
Boet. lib.
apud Bey.
Theatr. 4.

Impiastas

perierint; exceptis pauculis, qui nudi enatârunt. At Rex clade adeò gravi nihil emendatus, non modò nullum demissi anitni signum exhibuit, sed contrâ, *veluti cum superis bellum esset, in templâ, Monasteria, Abbatis seviris caput &c.* Argantes, lethali vulnere sauciatus, animum nedum faciliorem, sed pertinaciorē induit; De hoc Tassus;

*Moriva Argante, e tal moria qual visse,
Minaccia va morendo, e non languia.
Superbi, formidabili, e feroci
Gli ultimi moti fur, l'ultime voci.*

Amans nundanius *Georgius Camerarius Amantem lascivum Emblemate significaturus, follem, à duobus amasiis jactatum; depinxit; addito sequenti epigrammate,*

Sim pila, sim ventus, vacuum SINE PONDERE PONDUS

*Follis, & insani turbinis instar agars
Jam pridem reliquam pradata est Lesbia vitam;
Jam pridem sensus hanferat illa meos.*

Ignorans superbus. *Inde lemmatis occasionem mutuans, folli subscripsi; SINE PONDERE PONDUS. Hunc ipsum amorem superbus indoctus præsert, qui nullâ virtutis aut scientiæ soliditate instructus, altum intumescit. Emblematis explicando hanc pœsin vernaculam subjeci;*

*Vano; leggero, instabile, ed errante;
D'ogni virtù infecundo
Nulla hai di peso, e pur sei peso al mondo:
Di chè dunque ti vante?
Ah, che se devo dir ciò che ne sento;
Mi sembri un folle, ed un pallon da vento.*

Impertentus animus. *47. Pila ventosa; inter medias undas fluctuans, impertentis cordis est symbolum; quippe quæ inter insulantium ventorum ac procellarum minas assiduo jocatur. Unde lemma; INANES MINÆ. Emblematis explicandi causâ pilam sequenti poemate loquentem fisto;*

*Preme, spuma, e ribolle
Il dispettofo mar, mà sempre in vano:
Che quel furore insano,
Che tenta inabissarmi; al Ciel m' estolle;
Tal con le sue minaccie il Mondo folle,
Un magnanimo cor qual hora incalza;
Non l'opprime, l'inalza.*

Hieros. *Et S. Hieronymi mente, Justi & viri fortis est, nec adversus frangi, nec prosperis sublevari: sed in utroque esse moderatum;*

Auxilium. *48. Follis, à siphunculo inflatus, epigraphen tenet; REPLETUS ELEVABOR. seu, INFLATUS ATTOLLITUR. Ita mens humana, Spiritu sancto repleta, ad Divinas operationes sublevatur. Eos insuper hæc imago spectat, qui ad sublimes dignitates aut divitias evecti, superbiâ intumescunt: Ad hoc propositum Justus Lipsius; Ut culeus, qui vento inflatus agrè mergitur, supreminet autem, & exilit sua sponte: sic tumidi & perveraces facillimè attolluntur;*

Mundanus. *49. Follis, cum lemmate, TUMET INFLATUS, hominem mundanum spectat, qui divitiis, honoribus, cæteraque mundi felicitate repletus; altum superbit. S. Basilii Magnus, in illa Vatis Regii verba commentatus, Factus sum sicut uter in pruina, ait; Uter tepes factus laxatur, ET INFLATUS TUMET in pruina verò congelatur & obduratur: ita habet & corporis natura, delitius laxatur, & intumescit, & adversus animam insurgit: religiosâ verò afflictione & castigatione humiliatur & reprimitur;*

50. P. Henricus Engelgrave follem, aère distentum, hoc lemmate insignivit; CUM CADIT, EXUR. Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

GIT. S. Thomam Apostolum, S. Petrum aliove peccatores, è flagitorum abyssò ad pœnitentiam revocatos, hæc icone significabis. Origines super illis Psalmi verbis, *Cum cecideris, non collideur, ait, Non collidetur, id est, non permanebit in peccato, sed sicut in agone contingit, ut, qui ab adversario dejectus; denno assurgat & vincat, ita si quem in nostro agone adversus principem hujus mundi accidere contingit, nunquid si ceciderit, non adjiciet: ut resurgat?*

51. Pila, vento turgida, epigraphen Hispaniâ præfert: TODO ES VIENTO. Id est, OMNIA VANITAS. Opportunè Salomon; Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et S. Ambrosius; Quantos pridie catervâ plaudentium; & invidiosa faventis populi frequens domum pompa deduxit; & nox una gloriosa illum splendorem deductionis abolevit, ac repentinus lateris dolor, effusis gaudiis, luctuosam gravis successi-onem mœroris admiscuit.

52. Manus, pilam ventosam acu aut subulâ transfigens, epigraphen reddit; SINE VOCE DISRUM-PIT. In rem præsentem Sacra pagina; Disrumpet illos inflatos sine voce. Justitia enim Divina superbos mortales tacitâ & occultâ virtutè ad extremam infelicitatem constringere novit. Damno suo id experti fuère Herodes, Antiochus, aliique, de quibus prolixè Acta Apostolorum, & secundus Machabæorum Liber: S. P. Augustinus; Justitia Dei omni est metuenda peccanti. Hæc enim damnantur divinitus, qui cunque damnantur.

LIGNÆUM BRACHII TEGMEN.

53. Non rarò accidit, illos acerrimis infortuniis excipi, qui è fortunâ adversante fugam moluntur. Enimverò, P. Hortensio Pallavicino afferente, fortunâ malâ; arachiali per similes, FUGACEM PERSEQUITUR. Emblematis huic construendò ansam suppeditavit Horatius;

*Mors; & fugacem persequitur virum;
Nec parcat imbellis juventâ
Poplitibus; timidoque tergo.*

Ita nimirum, si diu mortem effugeris, tandem succumbere, & ad alteram vitam transferri debes. Seneca; Quum multum ambulaveris, & diu, redeundum est. Stultum est timere, quod non possis vitare; mortem non effugit; qui etiam distulit.

54. Follis, non quidem vacuus aut depressus, sed inflatus ac tumore distentus, à ligneo brachii tegmine percussus. Unde lemma; INFLATOS IMPE-TIT. Ita omninò Neimicis Divinæ brachium superbos homines, & tetreno fastu instar follium distentos, violentiâ peculiari, & admodum validâ plectere consuevit. Maria Virgo, rem magnam de Deo manifestatura, inquebat, Fecit potentiam in brachio suo; contra quos? dispersit superbos mente cordis sui.

Huic affinis Salomon testatur, Domum superborum demolietur Dominus. Lucifer; Creatori suo non sine ingenti tumore se ipsum assimilans, mox è cœli fastigio in iina Tartari præcipitatus ruit. Adamus, Divinas prærogativas sibimet arrogans, mox paradiso extorris factus est. Nemròd cum sociis superba turri Babylonicæ vix primam manum ad movens, quânto-cyus ob turbatas linguas, in diversos terrarum angulos dispersus est. Pharao, regni sui potentiam amicus; paulò post in Erithrei oceani undis submersus est: Vix Sennacherib diabolicò fastu adversus Deum cõ-tenderat; mox totus ipsius exercitus à percussente Angelo fulminabatur. Rex Nabuchodonosor, caelestes honores expetens, illicò, metamorphosif penitus inauditâ, bovè induit, & camporù sæno nutritus est: Denique

S. Thom. Apoll. Pœnitens: Origen in Ps. 36.

Mundi vanitas. Eccle. 1. 2. S. Ambr. l. 3. Hez. am. 5. 7

Sap. 4. 17. Justitia Divina:

S. Aug. in Ps. 118. Cor. 2. 28.

Fortunâ mala fugaces sequitur. Horat. l. 3. ode 2.

Mors; Senec. ep. 28.

Irâ Dei contra superbos.

Luc. 1. 51. Prov. 15. 25.

Denique Herode intra regium suum folium instar
follis intumescente, percussit eum Angelus Domini,
& teste S. Lucâ, consumptus à vermibus expiravit. S.
P. Augustinus, Peccatores superbi quasi in cælum eunt,
& in terram merguntur. Contra humiles quasi in ter-
ram se deprimunt, & in cælum ascendunt.

Act. 12. 25.
S. Aug. in
Psal. 93.

Christus
crucifixus.

1. Cor. 5. 14

Beda in
hunc loc.

S. Bernard.
sermon. 61. in
Cant.

55. Ligneum brachii tegmen ad folles commodè
propellendos, plurimis crenis ac incisuris scabrum
esse debet. Unde D. Carolus Bossus brachiali huic
clypeo inscripsit; INCISUS IMPELLO. Christum
opportuno hoc lemnate exornabis, qui in Cruce
fixus, ac innumeris vulneribus dilaniatus, humana
pectora vehementi impulsu è terrâ sublevat, & ad
mille cruciatus, ipsamque aded mortem sustinen-
dam, extimulat. *Charitas Christi urget nos, in quiebat*
Apostolus, seu ut alii legunt, *Passio Christi urget nos.*
Quin, idem S. Paulus, primitivos suos Christianos
ad quarumvis aduersitatum toleraniam provocatu-
rus, Servatorem crucifixum ante illorum oculos sta-
tuit, è quo, ceu archetypo, generosa martyrii susti-
nendi incitamenta reciperent. *Per patientiam curra-
mus ad propositum nobis certamen: aspicientes in an-
toream fidei, & consummatorem Jesum, qui proposito*
sibi gaudio sustinuit crucem. S. Stephanus lapidum
grandine impetitus, Venerabili Bedâ asserente,
Christum in cœlis eâ formâ conspicuum habuit, quâ
supra Calvariz rupem totus dilaniatus ac crucifixus
apparuit, ut nimirum à spirante hâc ideâ ad faxa illa
durissima æquo animo sufferenda incitaretur. *Ad*
confermandam Martyris patientiam cælum panditur,
& ne homo lapidatus titubet in terra, Deus homo cru-
cifixus apparet in gloria. Eâdem omninò ratione S.
Bernardus, de quodam Martyre differens, stat, ia-
quit, *Martyr tripudians & triumphans, toto licet lace-*
ro corpore, & rimante latera ferro, non modò fortiter,
sed alacriter sacrum è carne sua circumspicit ebullire
cruorem. Ubi tunc anima Martyris? Nempe in tuto,
nempe in petra, nempe in visceribus Jesu: vulneribus
nimirum patentibus ad introeundum. Si in suis esset
visceribus, scrutans eas, ferrum profectò sentiret: nunc
autem in petra habitans, quid mirum, si in modum
petræ duruerit?

Christo ait Magnus Augustinus; *Propterea se Judex*
venturum minatur, ut non inueniat quos puniat, cum
venerit. Si damnare vellet, taceret; Nemo volens fe-
rire iudicio observa. Aug. serm
109. de ter
6. 3.

58. Pyrobolus chartaceus, titione succensus, epigra-
phen sustinet; PER TE M'INALZO A VOLO. Spiritus
Id est; AD ÆTHERA PER TE. Ita cor hu- S. Aug. 1. 3.
manum, benigno Spiritus sancti igne succensum, è Confessio.
terris in cælum abripitur. S. P. Aug. *DONO TUO*
ACCENDIMUR, ET SURSUM FERIMUR,
inardescimus, & inus, ET ASCENDIMUS &c.

59. Chartaceus pyrobolus animas, in igne piacu- Animæ
lari detentas, significat. Unde lemma; ARDENDO purgato
M'INALZO. Id est; ELEVAT ARDOR. S. rio.
Gregorius Papa super illis Psalmi verbis, *Domine in S. Greg. P.*
furore tuo &c. ait; *Post mortem carnis, alii aternis de-* in Ps. 6.
putantur suppliciis, alii AD VITAM PER IG- Charita-
NEM TRANSEUNTI purgationis. Illud ipsum tus.
Emblema etiam animam, charitatis studiosam, atti-
net, quæ Dei aut proximi amore succensa, instar Eliæ,
ad summæ felicitatis fastigium sublevatur. De S. Ste-
phano testatur Divina pagina, quòd *intendens in Ca-* Act. 7. 55.
lum, vidit gloriam Dei. S. Petrus Damianus eò refle- S. Per. Da
ctens; non miror, inquit purissimum hunc Levitam serm. des
versus cœlos ad ipsum Dei conspectum penetrâsse; Stephano
enim verò mortis desiderio, Divinâ charitate, ac ini-
micorum dilectione ardentissimè inflammatus, non
potuit non versus cœlos evolare, alas subministrante
intensissimo illo amoris igne. *Celi aperiuntur gloria*
Dei videtur, Jesus conspicitur. Hanc intentionem fece- S. Stepl-
rat dilectio Dei, amor proximi. nus.

60. D. Arefius animam intra flammâs expiatorias
Emblemate significaturus, ardentem pyrobolum
chartaceum expressit; addito lemmate; UT ASCEN- Animæ
DAM. Ad hoc propositum S. Hieronymus, in illa purgato
Sacrae Paginae verba commentatus, *Ingrediatur rio.*
putredo in ossibus meis &c. *UT ASCENDAM ad S. Hieron.*
populum accinctum nostrum, ait; *Per tribulationes Habac. 3. 2.*
ascendam, deorsum positus, & quasi de valle ad subli-
miora. Alius eidem pyrobolo, directè versus cælum
ascendenti, subscripsit; AD SYDERA CUR-
SUM. Nimirum contemplativam hominis men-
tem, ac spiritu versus Deum elevatam, significabat.

61. Anima, inter calamitates ad Deum sublevari
solita, Abbate Salarolo teste, pyrobolum chartaceum
imitatur, qui ab igne succensus, epigraphen tenet. Calamas
DABIT PENNAS. S. Petrus Damianus, *Hac causa e elevat.*
est, inquit, quòd ab injustis justi sinuntur affligi, ut ad S. Pet. Di.
faciliorem exitum dum amor provocat futurorum bo- Epist. a
norum, cruciatus presens impellat. Et Rupertus Ab- Blancar
bas; *Adversa mundi plerumque dilectam Dei animam comitiss
juvant, ut anhelantius tendat ad Deum.* Rap. Al in
c. 21. Ge

62. D. Vincentius Gilibertus Emblematis loco
pyrobolum chartaceum præfert; cum dicto, ALAS
ADDIDIT ARDOR. Eadem calamitatis effecta
sunt, quæ humanum intellectum mirificè reddit per-
spicacem & ad res altissimas, nullo unquam labore
investigandas, elevat. Ovidius;

Ingenium male sapere movent: quis crederet unquam Ovid. l. 10
Aeris hominem carpere posse vias. Arte.

Caritas quoque, asserente Chrysofomo, ad cœlos
vehit. *Hic ignis in anima Pauli, per dies singulos, flante* Charit
Spiritu sancto, magis ac magis ascendebatur, & ad elevat.
superna tendens, secum enim usque ad ipsum perduxer- S. Chry
at cælum: imò ut verius dicam, imposuerat eum non c. 2.
usque ad secundum, sed usque tertium.

63. Pyrobolus chartaceus mox, ubi accenditur, ad
cœlos evolat. Unde lemma; DAT MULCIBER
ALAS. Nicolaus Caussin in Nabuchodonosoris
tragædia

PYROBOLVS CHARTACEUS.

CAP. VI.

57. **T**Um demum animus noster ad cuiusvis rei
vivacem contemplationem sublevatur, quâ-
do ab illius amore stimulos accipit; haud secus atque
pyrobolus chartaceus per aëra fertur, DMM SER-
PUNT IN VISCERA FLAMMÆ. Ita omninò
homo non nisi sancti amoris flammâ succensus, ver-
sus Deum contendit. Præclare S. P. Augustinus, *Ad*
Deum ascendit volando, qui ascendit amando. Et S.
Ambrosius; *Charitas est igitur, quæ nos superioribus ne-*
bit, cæloque inserit. Eâdem omninò ratione pyrobo-
lo chartaceo nonnulli eruditè subscripsit; **QUIA**
FERVIDUS INTUS. Emblemate ad Christinam,
Sueciæ Reginam, accommodato, quæ, ad cœlestia
aspirans, terrenum regnum reliquit,

Amor ele-
vat.
S. Aug. Praef-
in Ps. 121.
S. Ambros
l. 3. Honorat.
c. 12.

Pulvereis petit astra rubus, quia fervidus intus;
Nec minus ista stolat, dum cor amore calet.

57. Pyrobolus chartaceus, in publicis festivitibus
per aëra spargi solitus, ob ignea sua sformata horri-
cam, sed tamen innoxiam voluptatem spectatoribus
exhibet. Unde bruta hæc fulgura à Comite Emma-
nuele Thefauro epigraphen recepère; **INNOXIA**
TERRENT. Minæ innoxias hoc symbolo signifi-
cabis, quæ quidem flammæ ac terrores incutiunt,
eitra ullam tamen offensam. De supremo Iudice

Minæ in-
noxia.

Calamitas exaltat.
Caussin. A. 7. 4.
tragedia eruditam apostrophen ad Abrahamum Patriarcham exhibet, atque, Hebræos juvenes è fornace Babylonica directo tramite in ipsius sinum illabi.

Ad te per ignes fulgidi heroes ruunt.

S. Laurentius.
S. Aug. in Psal. 55.
S. Laurentius, supra craticulam concrematus, sereno ore exclamavit; *Gratias tibi ago Domine, quia januas tuas ingredi merui.* Et ad Deum conversus S. P. Augustinus, *Imples, inquit, tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi, omnes recurrant ad te: ne delictis & securitate perversa seducantur.*

Hypocrita
Virgil. lib. 4. Georg.
64. Hypocryta, simulato pietatis ardore versus cœlum suspirans, Carolo Rancato asserente, ardentem pyrobolum chartaceum imitatur, qui extra homin: un conspectum sublevatus, tandem in vacuum aërem rumpitur. Epigraphen subdidit; **VIAMQUE AFFECTAT OLYMPO.** verbis è Virgilio mutuatis;

*--- Caesar dum magnus ad altum.
Fulminat Euphraten bello, victorque volentes
Per populos dat jura, VIAMQUE AFFECTAT
OLYMPO.*

S. Greg. lib. 21. Moral.
S. Gregorius Papa: *Hypocryta per causas Dei, intentioni deservit seculi, quia per ipsa quoque, quae se agere sancta ostendent, non conversationem querunt hominum, sed auras favorum.*

Dignitates evanida.
Virgil. l. 5. Aeneid.
65. Idem Rancatus, sublimes ac evanidas mundi dignitates Emblemate demonstraturus, pyrobolum chartaceum depinxit, qui tandem ridiculo crepitu in auras evanesceens, epigraphen tulit; **CONSUMPTA IN VENTOS.** Lemmate è Virgilio desumpto;

*Namq; volans liquidis in nubibus arsit arundo,
Signavitque viam flammis, tenuisque recessit
Consumpta in ventos.*

Seneca. l. de brevitate vitæ. cap. 19.
Seneca; *Cum videris prætextam sæpè jam sumptam, cum celebre in foro nomen, non invidias: ista damno vitæ parantur: quosdam, cum in summum ambitionis eniterentur, inter prima eluctantes atas reliquit, quosdam cum in consummationem dignitatis per mille indignitates erepsissent, misera subit cogitatio, ipsos laborasse in titulum sepulchri.*

Zelus venemens.
66. Ardens pyrobolus chartaceus tortuoso ac flammeo tracta, instar fulminis, per aëra volans, à P. Carolo Bovio epigraphen retulit; **FURIT, QUIA FERVET.** Enimverò in Dei servis nonnunquam sanctum quendam furorè, ab animi zelo ac fervore productum, cernere licet. Eodem Emblemate vehemens Sanctorum quorundam vindicta significatur, qua, ceu sacro zelo, succenti, adversus impios deservierunt. Ita Phinees, sacro furore plenus, scandalosum Israëlitan simul cum impudica Madianitide gladio transixit. Elias, plurimùm exandescens, utricus è cœlo flammam evocavit, ad quinquaginta viros devorandos. Petrus terrificas voces, ceu fulmina profrens, Ananiam & Sapphiram repentinâ mortè prostravit. &c. De hac ira philosophantem audi S. Chryf. *Si ira non fuerit, nec doctrina proficit, nec judicia stant, nec crimina compeſcuntur. Itaque qui cum causa non irascitur, peccat. Patientia enim irrationabilis vitia seminat, negligentiam nutrit & non solum malos, sed etiam bonos ad malum invitat.*

Chrysof. per illud Matth. 5 qui rascitur fra- nisuo &c.
67. Complures pyroboli chartacei, è tuba ignea in aëra sparsi, mox in tenuissimas favillas evanescent. Ita, prò dolor! Horatius Spinola Cardinalis, vitæ suæ splendorem vix cœptum, in ætate juvenili finit. Unde ad funebrem ipsius pompam hieroglyphici loco pyrobolum chartaceum pinxere, cum titulo; **VITA TUA.** Altum huic vitæ nostræ ingemiscens Petrar- cha, canit;

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

*Onstra vita, ch' è si bella in vista,
Com' perde agevolmente in un mattino
Quel ch' in molti anni à gran pena s' acquista!*

Et D. Petrus Bembo;

*--- --- Come strale, o' raggio,
Apena spunta un ben, che si disperde.*

S. Gregorius Papa, Cardinalis gloria, inquit, DUM NITET, CADIT, dum apud se extollitur, repentino intercepta sine terminatur. Hanc ipsam miseriam cum primis in illustribus ingeniis observatam habet Seneca. *Ignis, quo clarior fulsit, cò citius extinguitur; sic ingenia, quæ illustriora, breviora sunt.*

68. P. Famianus Strada Emblematis loco pyrobolum chartaceum expressit, qui, uti in theatris ac publicis spectaculis fieri amat, filo ferreo ligatus, epigraphen tulit; **NE DEVIET ARDOR.** Hominem, genuino virtutis igne succensum, hæc imago spectat, qui nihil unquam propriâ suâ voluntate, sed omnia ad unicum Superioris nutum, & obedientiæ dictamen operatur. S. Fulgentius, Calaritani Monasterii in Sardinia Abbas, & postea Episcopus Rufpenlis, inter cæteras suas illustres sententias, Surio referente, illos quoque veros Monachos esse dicebat, qui mortificatis voluntatibus suis, parati essent, nihil velle, nihil nolle, nisi Abbatis tantummodo consilia, vel præcepta servare. Porro de illo testatur idem Surius, quod alteri cuidam sanctæ vitæ Religioso, Felici nomine, in Monasterio cohabitans, tantam cum illo unionem, & mutuum in agendo consentium observavit, ut nullus unquam, nisi altero assentiente ac confirmante, quidquam operatus sit.

69. Princeps famam ipsâ etiam vitâ potiorem habere debet. Huic præceptioni firmandæ D. Didacus Saavedra ardentem pyrobolum chartaceum depinxit; cum lemmate, **DUM LUCEAM, PEREAM.** Agricola hoc encomio insignem producit Cornelius Tacitus; *Quamquam medio in spatio intergra atatis ereptus, quantum ad gloriam, longissimum ævum peregit.* Illud ipsum Emblemâ hominis ambitiosi est proprium, qui dignitatis ejusdem splendorem aucupaturus, nullum omnino discrimen abhorret. Unde Carolus Bovius coronam, ex ardentibus pyrobolis chartaceis constructam, hoc lemmate donavit; **CONCREMOR, UT SPECTER.** Humaya, ad Cordubense regnum aspirans, cum ab amicis de negotio illo admodum periculoso commonefieret, Saavedra referente, respondit; *Hodie Regem dicite, cras perimite.* Illa ipsa etiam hominis literati est indoles, qui vitæ jacturam ex assiduis studiis parvi æstimat, modo in orbis conspectu resplendat.

70. Pyrobolus chartaceus, postquâ accensus fuerit, flammeum in aëre sÿrma describit, & mox edito sonoro crepitu, evanescit. Unde in hominis cujusdam mundani obitu pyrobolum illum hâc Vatis Regii gnômâ legendum proposui; **PERIT CUM SONITU.** In huic locum commentatus Jacobus de Valentia, *Memoria divitum, inquit, & magnorum Principum Christianorum perit cum sonitu campanarum & cymbalorum.* Nam cum moritur aliquis dives malus, communiter fit magnus sonus campanarum & exequiarum; & sic perit memoria ejus, quia nihil dignum memoria dimittit in mundo.

71. Pyrobolus chartaceus, igne intra viscera sua prædominante, mox versus stellas elevatur: ac eadem ignis operatione non nihil languescente, illicò in terrâ infirmus recidit. Unde pyrobolus ardens, & in sublime evehctus, epigraphen sustinet; **RUAM CUM DEERIT IGNIS.** vel; **EXTINCTO**

L 2 CORRUET

S Greg. lib. 26. Moral. c. 5.

Obedientia.

Savignar

Principis fama.

C. Tacitus. Ambitiosus.

Saavedra. Embl. 39. Litteratus

Mundani hominis mors.

Psal. 98. Jacob de Val in hunc &c.

Devotio
deficiens.

CORRUET IGNE. Ita omninò magna virtutum incrementa fuminus, quamdiu ardentem in pectore spiritum fovemus; at eo labefactato, prò quot ruinis indies experimur; Porro Divinà charitate in nobis exardescente, plurimum progredimur, at extinctà illà, tantundem in pristinas fligitiorū valles relabimur. Instar complurium S. Bernardus unum adducit Luciferum, qui charitatis Divinæ incendio destitutus, præcipiti casu è beatitatis fastigio in extremam abyssum corruit. *Superbus ille Lucifer, lucem proferens, NON IGNEM HABENS, CASUM FACERE POTUIT, non volatum.*

S. Bernardus

Iracundus

Amans.

Apostoli.

Act. 2. 4.
S. Aug. ser. 5.
ex addit à
Cassiano.

72. Academicus, inter Philipponos Pistoriensis Taciturnus, Emblematis loco fasciculum è pyrobolis accensis colligatum, præfert; addito epigrammate; **AB IGNE SONITUS.** Ita homo vindicativus, minimà quavis iracundiæ flammâ in animo suo conceptâ, altam vociferatur. Illum in super hæc imago concernit, qui rei cuiusdam amore succensus, diversam cogitationum harmoniam conficit. Certè sancti Apostoli, recepto Spiritus Sancti igne, per orbem univèrsam insonuerunt. *Repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui.* Et S. P. Augustinus; *Qui pleni erant Spiritus sancti igne, loquebantur, & qui inanes erant, mirabantur.* Unde S. Ecclesia canit;

*Impleta gaudent viscera,
Affluta sancto Spiritu,
Voces diversas intonant.*

Et rursus;

*Ignis vibrante lumine
Lingua figuram detulit,
Verbis ut essent profu.*

75. Pyrobolus chartaceus facie quidem externâ nullam omninò lucem prodit; at ab igne tentatus, mox clari flamas flammulas è sinu spargit. Unde pyrobolum illum, fomiti igneo vicinum, hoc lemate circumscripti; **ERUMPENDO NITEBIT.** Dicere volebam, sanctam ac gloriosam boni Prælati mentem, tametsi hodie occultam, olim tamen manifestatum iri. Ita quoque hominum justorum virtutem, in præfenti vita absconditam ac neglectam, coram extremo tribunali clarissimam intuebimur. Beda super illis Christi verbis, *Qua in tenebris dixistis, in lumine dicentur, ait; Non solum in futuro, quando cuncta cordium abscondita proferentur ad lucem, sed & in præfenti tempore potest congruenter accipi, quoniam qua inter tenebras quondam pressurarum, carcerumque umbras, vel locuti, vel passi sunt Apostoli, nunc clarificatâ per orbem Ecclesiâ, lectis eorum actibus publicè predicantur.*

Virtus ab-
scondita.Beda in
Luc. 12. 3.Insolentia
depressa.
Ira miti-
gata.Senec. lib. 1.
de Ira c. 16.

74. Comes Emmanuel Thesaurus in Optico suo Aristotelis Tubo pyrobolum chartaceum depinxit, qui pyrio suo nutrimento exhaustus, ac humi prostratus, hanc Lucani gnomam leinatis loco præferbat, **LASSO DEFECTA FURORE.** Depressam hominis insolentiam; vel certè mitigatam iram Emblemate illo describere licet; De hac Seneca; *Incipit magno impetu, deinde desinit ante tempus fatigata, & quæ nil aliud, quàm crudelitatem, ac nova generâ pænarum vesperat, cum animadvertendum est, jam fracta, lenisque est.*

Ignorans.
Loquax.
Hypocrita

75. Tubus chartaceus, pulvere nitrato fartus, ubi ignem conceperit, mox erumpente flammâ, crepitum excitat, soletque puerorum vel bacchanalium ludicris deservire. Unde Bârgalius tubum illum, ceu geminum hominis loquacis ac illitterati eÿtypon, depinxit; cum lemmate, **TANTUM CREPITUS.** Reprobis etiam familiare est, solo exteriori verborum sonitu Deum inclamare. De his Servator; *Multi*

dicent mihi in illa die; Domine Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo Dæmonia eiecimus? Et tunc confitebor illis: quia nunquam novi vos: discedite à me. Ad hoc propositum S. Hilarius, *Regnum enim cælorum, inquit, sola verborum officia non obtinent; neque qui dixerit, Domine Domine, hæres illius erit.*

Matth. 7.

S. Hilar. in
hunc loc.

76. Pulvis pyrius, in chartæ fistulam sedulo labore compactus atque incensus, surgit in aëra; & postquam ad supremam vigoris sui altitudinem ascendit, capite in arcum flexo, inter ignavum furorè rumpitur. Unde Serenissimus Philotheus pyrobolo chartaceo inscripsit, **RUMPOR IN ALTO.** Ad eos mortales id pertinet, qui insanâ inflati superbiâ fastuque, populi cervices supergrediuntur, & tam erga Deum, quàm proximum, immemores omnis humilitatis, suis tantum viribus insolescunt, animosque sumunt. At hi, dum impotenter fastigia petunt, in alto positi franguntur disjiciunturque; quum Deus indignetur, verti illa dona, quæ homini largitus est, ad indecoram arrogantiam, fastidique humilitatem, quæ meritò fidißima & nobilissima pietatis socia habetur. Audi consilium Magni Augusti. *Quantum superbum est cor hominis, tantum recedit à Deo; & si recedit à Deo, in profuadum it; Certè altus est Deus, super omnes cælos est Deus, transcendit omnes Angelos. Quantum habes erigi, ut attingas ad illum excelsum? Nolo te rumpas intendendo te: aliud consilium tibi do, ne in ista extensione fortè crepas per superbiam. Certè altus est Deus, tu humilia te, & descendat ad te.* In rem præfentem canit Emblematis Author?

Ambitio-
sus depreffus.S. August. in
Psal. 93.

*Missilis aërias conscendit flamma per auras,
Sed sursum strepero rumpitur acta sono.
Mirificè longo pascuntur lumina tractu,
Dum velut in cælum splendidus ignis abit.
Sed quum venit eo, subitum dat flamma fragorem,
Et breve post tempus tum sine luce redit.
Sic perit omnis honos, multi tolluntur in altum,
Sublati medio sed sub honore crepant.*

T E S S E R A.

Cap. VII.

77. **T**esseram voco cubum illum, qui in uno tantum latere unicum monadem exhibens, cæterâ vacuus existit. Unde tesseram, uno solum puncto instructam, hoc lemmate notabis; **AVT NIHIL, AVT MINIMUM.** Tessera his non ab similes dixeris homines illos mundanos, qui in operibus bonis, jejuniis, elemosynis, orationibus, cæterâque Dei lege plurimum versati, vel nullam, vel levissimam tantum illius partem observant. Inter hos facillè principes Judæorum scribæ & Pharisei, Christum justè exprobrantem audire debuerunt; *Væ vobis scribæ & Pharisei hypocrita: qui decimatis mentam, & anethum, & cuminum, & reliquistis quæ graviora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem.* Hunc locum interpretatus S. Hier. *Arguit eos, inquit, quod studiosè etiam vilium olerum decimas exigant, & iudicium in disceptatione negotiorum, misericordiamque in pauperes, & fidem in Deum, quæ magna sunt, prætermittant.* Iisdem Christi verbis etiam significatur, scribas & Phariseos, quatuor herbulas, aliasque reculas minimas Deo obtulisse, optimis ac gravissimis justitiæ, misericordiæ, & fidei bonis penitus neglectis, *Scribæ ergo & Pharisei inquit S. Thomas Aquinas, minimarum quidem rerum decimas offerebant, ostendenda religionis gratiâ, In iudicium autem erant injusti, in fratribus sine misericordiâ, in veritate increduli.* His conformis

Mundanus

Matth. 23.
23.S. Hieron. in
hunc loc.

Hypocrita

S. Tho. Aqu.
in Cat. en.
147.

S. Gre-

S. Greg. P. 3.
Pastor ad-
mon. 34.

S. Gregorius Papa, *Simulatores*, inquit, cum parva custodiunt, odorem de se ostendere sancta conversationis quarunt, & quamvis implere maxima pratermittunt, tamen minima observant, quae humano iudicio longè latequè redoleant. Atque adeò hypocrisis illos tesseri jure comparaveris, qui de virtutum characteribus diu multumque sermociinati, nullum illorum, vel certè paucissimos præferunt.

Fortuna.

78. Bargalius Tesseræ subscripsit; QUANDOQUE SIGNATUM. Innuebat videlicet, sicuti tessera, centies jacta, vel semel tandem feliciter cadit; & fortunatam suam monadem ludentibus exhibet; ita adversam fortem, assiduâ patientiâ toleratam, demum benigniore vultu comparere. Publius Mimus; Fors fortuna in inum summa venit, & sæpè fors tristis secunda fecit impetu locum. Et Virgilius.

*Multa dies, variusque labor mutabilis ævi
Retulit in melius: multos alterna revisens
Lusit, & in solido rursus fortuna locavit.*

Calamitas
utilis.

S. Aug. lib.
Soliloq. 6. 21.

S. Ambrosius
Luc. 4.

79. Candida tessera latera penitus infortunata censentur, solumque ab illo latere felicitas ludenti advenit, quod monade nigricat. Unde meus Concanonicus, D. Philippus Gallina subscripsit; IN NIGRO SORS. Certè Christiani manifesto indicio iudicent, se inter blandientis fortunæ candorem Divinâ gratiâ excidisse; vicissim verò nigrâ calamitatum notâ spectandos ad æternæ felicitatis lucrum destinatos esse. Explicatissimè S. P. Augustinus; *Qui hic consolantur, Domine Jesu, indigni tuâ consolatione habentur; sed qui hic cruciantur, à te consolantur.* Et S. Ambrosius super illis D. Lucae verbis, *consumatâ omni tentatione, ait; Tolle Martyrum certamina, tulisti coronas; tolle cruciatus, tulisti beatitudines.*

T R O C H U S.

Cap. VIII.

Castigatio.
Educatio
rigida.
S. Prosperi
in
Epigr. de
Vitione Dei.

80. Trochus, flagello stimulatus, gyros velocissimos describit. Unde lemma; INFLICTO VERBERE VOLAT. Vel, DANT ANIMOS PLAGÆ. Ita nimirum milites, servi, ac filii è moderatis castigationibus efficiuntur prompti ad quævis Majorum imperia exequenda. S. Prosper de Vitione Dei canit;

*Nam dum mortalis peraguntur tempora carnis:
Auxilium miseris ipsa flagella ferunt.*

Quare Spartañorum filii, ad expeditiones quasvis gravissimas excitandi, parentum manibus ad aram sic verberare afficiebantur, ut plerisque sanguis maneret ad necem; uti testatur Alexander ab Alexandro. Certè Apostolus Paulus ingentes è verberum duritie vires accepit. S. Gregorius Papa super illis Sacræ Pagine verbis, *Lapidantesq; Paulum, traxerunt extra civitatem, ait; Ecce lapidibus obruitur; nec tamen à veritatis sermone remouetur: Occidi potest, superari non potest: velut extinctus extra urbem projicitur, sed intra urbem die alio illasus predicator invenitur. O quam fortis huic viro inest infirmitas! O quam vitæ pœna! O quam dominatrix patientia! Ad agendum repulsione provocatur, ad predicandum salutem plagis erigitur; ad propellendam laboris lassitudinem pœnâ refouetur.* In hoc argumentum Paulus Mac-

Alex. ab A-
lex. Hier. ge-
nial. l. 2. c. 25

S. Paulus.

Act. 14. 18.

S. Greg. l. 31.

Moral. c. 15.

eu 25. citat-
us apud

Lorinum in
Act. sol.

172. 1. D.

Paul. Mac-
tbl. 47.

*In signem virtute virum si vertice torquet:
Turbinco, & crebris fors inimica malis.
Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

*Dant animos plagæ motuque immotus eodem,
Ex ipso invictos verberare sumit opes.*

81. Trochus, flagello percussus in gyros quidem vertitur, at progressus nullos facit. Unde inscriptio; VOLVITUR, NON PROGREDITUR. Ita homo mundanus, ambitionis, libidinis, aut avaritiæ stimulis agitatus, assiduâ scelerum vertigine; citra ullius virtutis incrementum, impellitur. Opportunè S. Gregorius Nazianzenus; *Idem vobis quod tro-*

Muada-
nus:

S. Greg. Naz.
Orat. 3. cont.
Julian
S. Bern. serm.
12. in Ps. 90.

chis accidit; quos in orbem VOLVI, NON autem PROGREDI videmus, atque immotè, ut ita loquar, scutica vi impulsos rotari. Et S. Bernardus; *Qui in circuitu ambulat; proficiscitur quidem; sed non proficit.*
82. Trochus, nisi flagello sustentatus, mox in terram otiosus concidit: cum dicto; PER TE SURGO. Ita omninò calamitates omnem è peccatore humano lethargum excutiunt; & ad virtutis progressum concitant. Salomonis oraculum est; *Virga atque correptio tribuit sapientiam. Castigasti me; inquit; Hieremias, & eruditus sum.* Filius prodigus, vix famis flagello non nihil pulsatus; quanto citius è vitiorum cœno ad paternæ obedientiæ orbitam rediit. *Surgam & ibo ad patrem.* Hunc locum interpretatus S. Petrus Chrysologus, *facebat, inquit, qui dixit surgam: intel' exit lapsum; sensit ruinam; jacere se turpis luxuria respexit in lubrico, & ideò exclamat surgam.*

Castigatio;
Calamitas,

Prov. 29. 15
Hier. 31. 18.

Luc 15. 18;
S. Pet. Chryf.
ser. 2.

83. D. Carolus Bossus trocho subscripsit, VERBERE SURGET. Ita quosdam Parentes videas, qui filios suos amplissimâ hereditate instituturi, assiduas mundi curas versant, & ingentem divitiarum vim per fas nefasque accumulunt, in animæ suæ negotiis penitus otiosi: at calamitatis cuiusdam, aut gravioris morbi flagello concussi, mox terrenâ solitudine abjectâ, ad operationes Divinas exurgunt. S. P. Augustinus plurimum afflicto de se ipso dixit; *Punctus tribulatione, cepti quærere refugium, quod in illa felicitate seculari desiderare quætere. Quis enim facile recordatur Deum, qui semper felix est, & spe præfenti gaudet?* S. Paschasius; *Variis languoribus, inquit, ideò cruciabantur quidam, ut corrigerentur; quidam verò, ut jam inciperent torqueri, & metu eorum ceteri sanarentur.* Et S. Joannes Chrysostomus; *Ideò Deus ob animi peccatum corpus flagellat, ut deterioris partis supplicio melior; ad quarendum remedium convertatur.*

Calamitas
excitat.

S. Aug. in Ps.
93.

S. Pasch. l. de
Corpore Domi-
c. 8.

S. Jo. Chryf.
Hom. 37. in
Ioan.

84. Assidua exercitatio ac operandi industria validissimum adversus vitiosos lapsus est antidotum: haud secus atque trochus tandiu persistit erectus, donec vacillante gyro in otium distulcat. Unde leinima; STAT MOTU. Verissimè ad mores formandos ceciniò nonnemo;

Exercita-
tio susten-
tat.

*Otia luxuriant: quod agas tu semper habeto;
Ut tibi mens erret irrequieta minus.*

Illam ipsam etiam vitæ huntianæ effigiem dixeris, quæ vitæ humana in rem demonstrat, quàm in assiduâ inconstantia & volubilitate. Explicatissimè S. Gregorius Nazianzenus; *Trochus est parum certus, parumque stabilis Fallacis hujus cursus; & vitæ brevis. Sursum; deorsum volvitur, revolvitur; Et quàm videtur stare, consistit minus; Fugiens tenetur, & manens subducitur.*

S. Greg. Naz.

85. Trochus, funiculo circumligatus, à Bargalio epigraphen recepit; VINCIOR, UT ERIGAR. Ita Sancti Martyres è vinculis ac catenis opportunissimam summæ gloriæ occasionem desumpserunt. Siracidis de Divinâ Sapientia consilium est; *Injice pedem*

Martyros

TVRBO PNEUMATICVS.

CAP. IX.

Eccles. 6. 25.

Injice pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collum tuum: subjice humerum tuum, & porta illam, & ne accedieris vinculis ejus, & erunt tibi cōpedes ejus in protectionem fortitudinis, & vincula illius illigatura salutaris. Franciscus Petrarcha testatur; *Marium consulari carcer dedit, Julium Casarem Piratarum custodia summum misit ad Imperium. &c.*

Petrarcha
l. 2 de Remed.
dial. 64.

Martyr.

86. Nonnemo trochum, funiculo suo illigatum, erudito hoc epigrammate insignivit, **VINCIOR, UT VINCAM.** Servi Dei funes ac catenas insignem victoriæ aucupandæ ansam sunt interpretati, neque unquam felicius tyrannos debellarunt, nisi cum vinculis arctissimè constringentur. Certè S. Paulo in vincula ac carcerem conjecto, *Subito terra motus factus est magnus, & statim aperta sunt omnia ostia, & universorum vincula soluta sunt.* Atque adeò compedibus suis, ceu ariete, muros quassavit, portas reclusit, carceris seras perfregit, funes ac catenas quibus innocentia captiva tenebatur, dirupit, populum Christianum è carnificum tyrannide liberavit, omnemque Principum terrenorum crudelitatem elusit. S. Joannes Chrysostomus, *Vides, inquit, naturam vinculorum vincula solventem? Nam quemadmodum mortem interemis mors Domini: ita ligatos solverunt vincula Pauli, carceremque concusserunt, ac januas illius aperuerunt.* Eadem omninò ratione Religiosus, hydram illam tricipitem, Mundum, carnem, ac dæmonem majore facilitate triumphaturus, arctissimo votorum ligamine sese constringit. S. Greg. Papa de obedientia utpote omnium votorum principæ, ait; *Ceteris quidem virtutibus demones impugnamus, per obedientiam vincimus. Victores ergo sunt, qui obediunt: quia dum voluntatem suam alius perfectè subjiciunt, ipsi lapsis, per obedientiam, Angelis dominantur.*

Ad. 16. 26.

S. To Chryf.
Hom. 8. ad
Ephes.

Religiosus

S. Greg. l. 4.
in 1. Reg. c. 10.

87. Quando trochus è velocitate sua non nihil deficit ac lassescit, jamjam lapsum minitatur, mox puerorum flagellis extimulatus, ab interitu vindicatur, & vivaces cursui prosequendo vires accipit. Unde eidem flagello subscribes; **CÆDIT, NE CADAT.** Ita omninò Divina flagella vacillantem hominis animam ab exitio tuentur. S. Petrus Damianus illa Apostoli verba examinans, *Datus est mihi stimulus carnis meæ,* ait; *Electos suos Dominus sapè tentatori subjicit, sed ipsa hanc intentione disponitur, ut qui elati perire poterant, humiliati à perditione serventur, qua illis ab elatione imminet.* S. P. Augustinus; *Caput cadebatur, ne caput extollereur.* Et S. Laurentius Justinianus. *Tribulatio conservat. Electum enim suum tunc magis Divina gratia erudiendo custodit, cum quasi percutiendo deserit; & quò durius ex dispensatione flagellat: eò amplius ex pietate conservat.*

Calamitas
præservat.
S. Pet. Dam
ser. 18. in 2.
Cor. 12. 7.
S. Aug. ser. 3
de Verb. A-
post.
S. Laur. iust.
de Patientia.
63.Calamitas
roborat.
S. Pet. Dam.
l. 8. Ep. 6.

88. D. Carolus Boslus quemdam amicum suum, inter persecutionum plagas nequidquam aliorum more prostratum, sed contrà longè firmiorem, trocho non ab similem dixit, qui inter flagelli verbera semper erectus, epigraphen tulit; **STAT PLAGIS.** Ita calamitates, hominibus justis infligi solitæ, illorum animos plurimum obfirmant, & in virtutum ac obsequii Divini exercitatione stabiliunt. Opportunè S. Petrus Damianus; *Magna electis Dei est consolatio ipsa Divina percussio: quia PER momentanea FLA- GELLA, qua perferunt, ad nanciscendam superna batitu divinis gloriam FIRMÆ SPEI GRESSIBUS CONVALESCUNT.*

89. **L**udicrum hoc puerorum instrumentum tam diu in gyrum vertitur, quamdiu à commotâ aurâ stimulatam fuerit; at hâc subsidente, etiam illud cursum sistit, ac otiosâ statione firmatur. Unde lemma; **NI DEFICIAT AURA.** Humanam imbellitatem turbini simillimam dixerim; quippe quæ se ipsâ, D. Paulo teste, in salutis negotio ad qualvis etiam levissimas cogitationes eliciendas penitus inepta est, suamque agendi facultatem ab excitantis & concomitantis gratiæ Divinæ aurâ emendicat. S. P. Augustinus in illa Apostoli verba, *Quid habes, quod non accepisti?* ait; *Volens autem probare Deus homini, quòd ab illo habeat quidquid habet, ut cum bonitate habeat & humilitatem, aliquando eum perturbat (ludendo nimirum ad illa Psalmi verba, Avertente autem te faciem turbabuntur) avertit ab illo faciem suam, & decidit in tentationem, & ostendit illi, quia QUOD justus erat, & RECTE AMBULABAT, IPSO REGENTE FIEBAT.* Et quidem hanc gratiæ Divinæ auram non tantum operationibus nostris, sed etiam universo orbi unicè necessariam esse, nec ipsum etiam Virgilium latuit:

Gratiæ
necessitas.S. Aug. apud
Fernand. in
Gen. c. 28.
le. 10. n. 10
1. Cor. 4. 7.

Psalm. 103. 29

Virgil. l. 6.
Æneid.
v. 724.

— *Cælum ac terras, camposque liquentes,
Lucentemque globum Luna, Titaniaque Astra,
Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem.*

Eandem iconem opportunè etiam de Politico, aut Principis ministro intelligere licet, qui afflante herilis benevolentæ aurâ, nullos labores, quantumvis gravissimos, abnuunt. Oratores quoque nonnullâ applaudentium aurâ animati, summa quævis negotia aggrediuntur.

Minister
laboriosus

Orator.

90. Joannes Ferrus Abbas pneumatico turbini subscripsit; **S' AGGIREKA' SE PICCIOL AURA SPIRA.** Id est; **SPIRANTE LEVI VERTETUR AB AURA.** Animam, ad quosvis inspirationis Divinæ nutus promptissimè versandam, hoc Emblemata concernit. Certè Abrahamus senex ac decrepitus, ab uno vocis Divinæ afflatu vires adeò veloces recepit, ut, ceu alis instructus, erga obedientiam volârît. De hoc S. Joannes Chrysostomus; *Justus nec senectute prohiberi potuit, quin quasi juvenis, & juvenescens festinaret, atque anhelaret Domini præceptum perficere. Quare sicut locutus est ei Dominus, ita profectus est. Atq; in hoc duntaxat figebat mentem, quomodo implere posset, quod à Domino fuerat imperatum.* Eodem Emblemata instabilem hominis mundani animum describere licet, cujus cerebrum ad quamcunque levissimam ambitionis aut adulationis auram in gyros flectitur. Hoc sensu S. Gregorius Papa; *Carnalis animus mox ut favore vel detractio- ne tangitur, statim in partem quamlibet inclinatur.* Denique falsus amicus, afflante adversâ fortunâ, mox tergum obvertit, omnemque fidem hæctenus interpositam frangit. Verissimè canit Silius Italicus;

Obedi-
entia

prompta

Gen. 12. 4.
S. 10. Chryf.
in hunc lo.

Instabilis.

S. Greg. Hon.
6. in Evang.Amicus
falsus.

---- *Stat nulla diu mortalibus usquam,
Fortuna turbante fides.*

FINIS LIBRI DECIMI OCTAVI.

MUNDI

MUNDI SYMBOLICI

LIBER DECIMUS NONUS.

LITTERÆ ALPHABETI,

earumque proprietates.

A.	Cap. 1.	Charta bibula.	5	O.	10
Archetypus.	2	H.	6	Pyxis pulveraria.	11
B.	3	I.	7	Regula scriptoria.	12
Calamus scriptorius,	4	Liber.	8	Sigillum.	13
		Littera.	9	Y.	14

A. Cap. I.

Rima hæc Alphbeti littera, apud Hebræos, Græcos, & Latinos, miro scribendi consensu, è tribus hastis formatur; ut adeò non nemo illam Dei unius ac trini adeam dixerit; quippe qui de se ipso pronuntiat;

(factus siquidem est theatrum mundo & Angelis & hominibus) habitum in diversas figuras vertebat, & voces, non quod id esset, quod se esse simulabatur; sed quòd id tantum videretur esse, quod cæteris proderat. &c.

ARCHETYPUS.

Cap. II.

3. **P**robè pueris perspectum est, suam scribendi perfectionem unicè ab archetypo imitando pendere: unde etiam suas litteras eidem conformes exarare, studiosissimè nituntur. Atque adeò præfixum illud archetypum hoc lemmate insignies; **NEC CITRA, NEC ULTRA.** Ita homo justus Divinæ legis ideam assiduò ante oculos spirantem tenet, & ab illâ vel minimum exerrare sedulo cavet. Illam ipsam etiam subditi obedientis effigiem dixerim, qui à præfixo voluntatis aut imperii alieni tramite nec latum unguem deflectere conatur. Sic enim rudibus pueris, dum scribere discunt, à Magistro litterarum forma proponitur imitanda, inquit S. Thomas Villanovanus, & quod usu & arte non callent, exemplari discant. Talia namque decuit à cælesti Magistro nobis vitæ exemplaria relinqui, talibus oportuit sacrum Evangelium tabulis exarari. &c. In hoc argumentum Philo dicere est solitus, *Vitas Patrum posterorum leges esse.* S. Ambrosius affirmat, inferiorum vitam ad Majorum exempla, sive bona sive vitiosa, facillimè componi. Nam facile facit inferior, quod fieri videtur a potiore. Explicatissimè Hegefippus; *Sicut boni PRINCIPIS VITA probatis quadam PRÆSCRIPTIO, ET per universos VIVENDI FORMA EST; ita Imperatoris colluvio, lex flagitiorum est.*

Justus. Obediens.

S. Tho. Vill. Conc. de D. Nicolao.

S. Ambros. in c. 2. ep. ad Rom. Hegefipp. l. 2. de Excid. Ierosol. c. 5.

Apol. 1. 3. Cultus Dei S. Io. Chryf. Hom. 9. in Ep. ad Heb. S. Nil. Parav. nu. 117. Virg. Eclog. 3

Plin. Panegy. ad Trajan.

Lips. de una Religione.

Charitas est omnibus utilis.

S. Hieron. in Galat. 4. 20.

S. Hieron. in Galat. 4. 20.

Ab Jove principium Musæ.

Plinius in Trajani panegyrico, *Benè, inquit, ac sapienter, Patres conscripti, majores instituerunt, ut rerum agendarum, ita dicendi initium à precationibus capere, quod nihil ritè, nihilq; providenter homines, sine Deorum immortalium spe, consilio, honore auspiciarentur.* Compendio Justus Lipsius, *Religio proba ante res humanas habenda, & defendenda.*

2. Vocalium quinquarius, a, e, i, o, u, à P. Joanne Bartholomæo Panciero, Augustiniano Excalceato, Symboli loco descriptus, epigraphen recepit; **OMNIBUS, IN OMNIBUS.** Veluti diceret, reliquas litteras nonnunquâ quidem supervacaneas aut minus necessarias esse, at vocales in omnium verborum cursu ac formatione unicè desiderari. Genuinam hanc charitatis effigiem dixerim, quæ in quocunque rerum eventu omnibus suam opem porrigit. S. Hieronymus in illa Apostoli verba commentatus. *Vellem autem esse apud vos modo, & mutare vocem meam, ait, Paulus Apostolus, qui factus fuerat Judæis Judæus, ut Judæos lucrificeret; & qui erant sub lege, quasi esset ipse sub lege, & infirmis infirmus, ut infirmos lucrificeret: pro qualitate eorum, quos salvare cupiebat, mutabat vocem suam, & in histrionum similitudinem*

B.

CAPUT III.

4. **F**erro Abbate autore, huic litteræ subscribes; **PROXIMA PRIMÆ.** Hominem Principis gratiâ & familiaritate præ cæteris fovendi solitum, hoc Emblemate demonstrabis. Ita Josue coram Mose, Joabus eorum Davide, Amanus coram Assuero, & Ephestion coram Alexandro principem locum occuparunt. Josepho dixit Pharao; *Tu eris super domum meam.* &c. Uno tantum regni solio te

Proximus à Rege. Gen. 41. 40.

ced. im. Joannes tam virtutis merito, quàm sanctimo-
niæ gradu cæteros Prophetas omnes longis inter-
vallis in Servatoris conspectu antecessit. Petrus in
Apostolorum Collegio primum à Magistro suo lo-
cum obtinet. Esichius Milefius, referente Diogene
Laertio, scribit, quòd Eratostenes Philosophus
*Littera B. cognomento vocatus fuit, quòd summis pro-
ximis, in omni disciplina genere secundas teneret.*

5. Littera b, diverso situ collocata, in tres alias
repentinâ metamorphosi commutari potest; ut in
subjecto scemate cernere licet;

b. d.

p. q.

Adulator.

Unde illam hoc epigrammate insignies; **EADEM,
NON EADEM.** Nativum hunc Adulatoris cha-
racterem dixerim, qui alterius gratiam aucupaturus,
in formas diversissimas mutari novit: Constans verò
ac generosus hominis animus, quocunque loco ver-
satus vultu semper eodem incedere consuevit. De
homine instabili rectè pronuntiat Seneca; *Maxi-
mum in picium male mentis est fluctuatio, & inter si-
mulationem virtutum, & amorem vitiorum assidua
jactatio.* Emblematis explicando poësin hanc vernacu-
lam subijcere placuit;

*Son, come scorgi, un b; mà s' altri in giù,
O' in fianco mi riverfa;
Ogn' hor la stessa (altrui benche diversa,
fo sembri) un d, m' appello un p, & un q;
Tal può dal imo in su
Tersare, o rversar l' instabil sorte
Un cor' costante, e forte,
Che frà mille stravolte, e varie tempre,
stabile in se medesimo egli è mai sempre.*

*Constans.
Achill. Bocch
Symbol. 48.*

Achilles Bocchius heroicam mentem lapidi quadra-
to non abimilem dicit, qui quocunque revolutus,
mole semper æquali & erectâ persistit;

*Heroi merito sedes quadrata dicatur,
Rectus enim SEMPER CONSTITIT ILLE
SIBI.*

CALAMUS SCRIPTORIVS.

Caput IV.

*Calamitas
vigorem
præstat.*

*Senec. lib.
Cur bonis
viris &c. 4
Petrarch l. 2
de Remed.
dial 32.*

6. **C**alamus, necdum scriptioni attemperatus, à
D. Marchione Mario Corrada epigraphen
recepit; **VAGLIO COL TAGLIO.** Id est; **RE-
CISUS VALEO.** Ita lacescita ac offensâ quorun-
dam virtus in lucem publicam prodit, aliàs sub igno-
bili otio sepelienda. *Calamitas virtutis occasio est,*
inquit Seneca. Et Franciscus Petrarcha inter cæ-
teros suos Dialogos ait; *Inimicitia mihi sunt. RA.
Et cautior eris, & notior. Multos inimicitia illustrâ-
runt, qui obscuri mansissent, si hostibus caruissent.* Et
paulò post; *Undique mihi bella consurgunt. RATIO.
Nunquam clarior sanctior que fuit Populus Romanus
quàm dum multis, ac gravibus bellis occupabatur.*
Provinciæ Belgicæ, quândiu pace gaudebant, mer-
caturis ac priscationibus occupabantur; at armis
exercitatz, inter nobilissimas Europæ terras re-
censeri cœperunt.

*Calamitas
utilis.*

*S. Ambros.
sup. Ps Beati
immaculati.*

7. Eidem calamo inciso & attemperato subscri-
bes; **SENZA TAGLIO NON VAGLIO.** Id
est, **SINE VULNERE IMPOS.** Ita fortitudo
nostra inter hostium assultus omnium maximè dig-
noscitur; quippe quæ sine illis deses ac otiosa diffluit.
Rectè S. Ambrosius; *Nulla sine labore virtus est,*

quia labor processus est virtutis. Præclare in rem præ-
sentem Josephus Baptista canit.

*Chila virtù già mai vedrebbe in terra,
Se sempre fosse all' Humo il fato amico?
Non si mostra valor senza la guerra.
Se non gli agita in mar gli alati pini
La Dea, che diè co' l latte il latte al giglio;
Non giunge mai del cieco Anchise il figlio
A i regni superbissimi Latini.
Eleggesti par tu, che prima uccide
Con mano imbelle i gemini colubri;
Poi gode are sacrate, aurei delubri,
E passa in Cielo il tormentato Alcide.
Se pettine mordace non percote,
E muta la testudine ch' io stringo,
E questa PENNA, onde la carce io pingo,
SE FERITA NON E SCRIVER NON
PUOTÈ.*

8. Calamis, ad scribendum attemperatis, inscri-
bes; **HIS AD ÆTHERA.** Enimverò doctrinæ, è
litteratorum calamis in erudita volumina destillatæ,
eos ad celestem gloriam, ac nominis immortalita-
tatem evehunt. Seneca; *Studia inquit, et clarum &*
*nobilem efficiunt, Joannes Baptista Bartolus de Icaro
cadente canit;*

*Sconfiglicato fanciul, sciova farfalla,
Qual ti rapisce avidità di lume
Ad abbrugiarti intorno al sol le piume?
Con le penne à la spalla
Non s' arriva à le stelle, la man sola
Con una penna sol; tant' alto vola.*

Justus Lipsius affirmat, hominem pennarum bene-
ficio ad stellas sublevari, siquidem litteratus assiduis
studiis tandem veræ religionis cognitionem acquirit,
*Scientia litterarum, inquit, non modò nihil nocet reli-
gioni atque justitia, sed etiam prodest plurimum.*
S. Petrus Damianus, in pennis geminam animæ vir-
tutem representans, ait, *Et nobis pro modulo nostro
penna sunt insita, virtutes scilicet spirituales, quibus si
viriliter utimur, ad caelestia sublevamur.* D. Aresius
fasciculo è spinis, flagellis, crucibus, ac cætera suppli-
ciorum suppellectile colligato, eandem epigraphen
subdidit, *His ad athera* Enimverò pœnæ, ceu toti-
dem pennæ, ad immortalitatis ac gloriæ fastigium
superandum maximè deserviunt.

9. D. Aresius insignium voluminum suorum fron-
ti pennam scriptoriam præfixit; addito lemmate,
NON EVEHAR, NI VEHAR. Innuebat vide-
licet, se nulli omninò virtuosæ operationi manum
potuisse aemovere, nisi succollante Divino auxilio.
S. Isidorus; *Sciant liberi arbitri defensores, nihil posse
homines in bonum suâ prevalere virtute, nisi Divina
gratia sustententur juvamine.* Et S. Macharius; *Vo-
lare in aerem illum Divinum, atque libertatem San-
cti Spiritus consequi homo desiderat: atqui nisi alas
acceperit, id non potest.*

10. Pennam, à vicino cultello mox attemperan-
dam, & inter complures alios calamos jam incisos
collocatam, Cæsar Capporalis hoc lemmate in-
gnit; **RECISA ÆMULABOR.** Ita fideles post gla-
dios & persecutiones pro Christo toleratas, ad subli-
mem Apostolorum aut Martyrum gloriam promo-
ventur. S. Joannes Chrysostomus; *Qui sanctorum
merita admiratur, mirabilis ipse vita sanctitate red-
datur. Nam possumus nos quoq. esse quod sunt, si facia-
mus ipsi, quod fecerunt.* Et rursus de Martyribus disse-
rens, *Quorum natalitia, inquit, taliter celebrantur in
terrâ: quo possumus etiâ ipsi talibus provocari ex æplis,
virtute pari, devotione consimili, ac fide: ut Christo præ-
stante dimicare, & vincere hoste possumus: ut parta vi-
ctoriâ cū isdē sanctis in regnis caelestibus triumphemus.*

Calamus

*Studia
exaltant.*

Senec ep 21

*Lips. l. de ve-
ra Relig. ex
Lactantio.*

*Virtus.
S. Pet. Dam.
lib. 2. Epist. 1.*

*Calamitas
exaltat.*

*Auxilium
gratiæ Dei.
S. Isid. l. 1. de
Sum Bon.
c. 5. n. 4.
S. Machar.
Hom. 2.*

*Calamitas
elevat.*

*S. Jo Chryf.
Serm de Mar-
Tom. 3.*

*Idem Serm. 8
de Martyr.
Tom. 3.*

Sinceritas.

S. Aug. Tract. 18 in Ioan.

Litteratus.

Lips. Cent. ad Germ. Ep. 22.

Remorsus conscientia.

Gratia Dei.

Iob 4. 12. S. Aug. in Psal. 57.

Amans modestus.

S. Catharina V. & M.

Iustin in Procem. Insti

II. **C**alamus, scribendo intentus, epigraphen legendam offert; **PROMIT INTIMA CORDIS**. Explicatissimè Magnus Augustinus; *Cum scribimus litteras, facit eas primò cor nostrum, deinde manus nostra, littera primò sunt à corde, deinde à corpore nostro. Manus servit imperanti cordi: easdem litteras facit & cor, & manus. Cor enim facit eas intelligi invisibiliter, manus autem visibiliter. Quivis Litteratus, dum animi sui sensa aperit, eo Calami Emblemate repræsentari potest. Iusti Lipsii dictum est; Bona mens in omni lingua promit se, & revelat.*

12. **D.** Archangelus Conter scribenti calamo subscripsit; **IN SILENTIO LOQUOR**. Seu, **ET LOQUOR, ET TACEO**. Conscientiæ remorsum, vel etiam tacitam gratiæ cœlestis vocem, quâ Deus cordibus nostris loqui consuevit, Emblemate illo demonstrabis. Hoc sensu Jobus. *Ad me dictum est verbum absconditum, & quasi furtivè suscepit auris mea venas susurri ejus.* Et S. P. Augustinus; *Vox veritatis non tacet, non labiis clamat, sed vociferatur ex corde.* Illud ipsum etiam Amantis modesti est ingenium, qui cordis sui affectum altis suspiriis, ac igneis obtutibus, linguâ penitus obmutefcente, exprimere solet.

13. S. Catharinam Virginem, doctrinâ & Martyrio ex æquo insignem, calami icone repræsentarunt, qui gladio decussatim colligatus, epigraphen talit; **NOMEN UTRIMQUE**. Tametsi verò hæc imago ab Emblematis natura non nihil deflectat, Cæsaris tamen factum imitatur, qui statuam suam, calamo ac gladio instructam, hoc titulo insignivit. *Ex utroque Casar.* Geminam hanc prærogativam, grandem nimirum famam, gladio ac libro acquisitam, sibi in Institutionum suarum Proœmio attribuit Justinianus Imperator. *Quorum utramque viam cum summis vigiliis, summâq; providentiâ, annuente*

Deo perfecimus. Et bellicos quidem sudores nostros Barbarica gentes, sub iuga nostra redactæ cognoscunt: & tam Africa, quàm alia innumera provincia post tanta temporum spatia nostris victoriis, à cœlesti Numine præstitis, iterum ditioni Romanæ, nostrôq; addite imperio protestantur. De Legibus verò subjungit: Omnes verò populi legibus tam à nobis promulgatis, quàm compositis reguntur.

14. Lingua humana, à Regio Propheta calamo scriptorio comparata (*lingua mea calamus scribæ*) nonnunquam bellos laudis alienæ characteres; interdum verò sordidas lituras in proximi sui vituperium exarat. Atque adeo exaltare & deprimere; glorificare ac contemnere; illustrare & obscurare novit. Unde, Carolo Rancato authore, calamum scriptorium opportuno hoc lemmate afficies; **ET NOTAT, ET DELET**. Verbis ex Ovidio mutatis;

Dextera tenet ferrum, vacuam tenet altera ceram, Incipit, & dubitat, scribit, damnatq; tabellas, Et notat, & delet, mutat, culpâtq; vicissim. Compendio rem totam dixit Magnus Augustinus; *Dolus duplicat cor, adulatio linguam.*

Psal 44. 21

Lingua humana.

Ovid. lib. 5. Metamor.

S. Aug. lib. 30 Homil. hom. 20. cap. 11

CHARTA BIBULA

Caput V.

15. **P**apyrus bibula, supra paginam, è recentibus litteris etiamnum madidam collocari solet, cum ut atramento exsiccando deserviat, tum ne contigua pagina ullas ex humente characterè maculas contrahat. Unde Carolus Bossus Emblematis loco chartam bibulam, subjectæ paginæ nigroribus inquinatam, hoc lemmate legendam proposuit. **AT TACTU INFICITUR**. Id ipsum etiam nobis è vitio-

Societas mala. vitiosorum consuetudine ac familiaritate accidit; sicuti enim charta illa, aliàs munda, è solo recentium characterum contactu plurimum defœdatur, ita sceleratorum contubernia pristinam nostram puritatem deprædantur, eique copiosam vitiorum labem passim aspergunt. Seneca præsentissimum illud è malorum consortio discrimen sexcentis locis inculcat.

Senec. lib. 3.
de Ira. cap. 7.

Sumuntur, inquit, à conversantibus moret. Et ut quadam in contactos corporis VITIÀ TRANSILIUNT, ita animus mala sua proximis tradit. Ebriosus convictores in amorem vini traxit. Impudicorum catus fortem quoque & filicem virum emolliit. Avaritia in proximos virus suum transtulit. Et alibi; Unum exemplum aut luxurie, aut avaritia multum mali facit. Convictor delicatus paulatim enervat & molliit. Vicinus dives cupiditatem irritat, Malignus comes, quamvis candido & simplici, rubiginem suam affricuit. Rursus; Hærebit tibi avaritia, quamdiu avaro, sordidoq; convivixeris: hærebit tumor, quamdiu cum superbo conversaberis: nunquam savitiam in tortoris contuberniis pones: incendent libidines tuas adulterorum sodalitia. Tandem affirmatè concludit; Si velis vitiis exui, longè à vitiosorum exemplis recedendum est.

Idem Ep. 7.

Idem Epist. 104.

Spiritus S. requirit animam puram.

18. In chârta scribi nequit, nisi admodum tersa, lævigatâque. Lemma; TERSA CHARACTERES RECIPIT. Ita & anima nostra, nisi exuta spoliataque omnibus impuræ carnis affectibus, idonea non est, cui dono Sancti Spiritûs à Divina Sapientia imprimantur. *Quem enim, clamat Propheeta, docebit sapientiam? & quem intelligere faciet auditum? ab lactatos à lacte, avulsos ab ubere. Quasi diceret, eum duntaxat, quem à mundi hujus illecebris viderit abhorrentem, carnisque delicias toto animi affectu aspernantem. Deus quietum vult cor, quod occupare & inhabitare desiderat. In pace, quippe factus est locus ejus. S. P. Augustinus in illa Christi verba, Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt; ait, Deum videre vis? prius ergo cogita de corde mundando, & quidquid ibi vides, quod Deo displices, tolle.*

Isa. 28.

Psal. 75:

S. Aug. Ser. 173, de Temp.

H.

Cap. VI.

Societas.

17. **A**cademici intrepidi prælum typographicum ejusque characteres, in capsulis suis distributos, Symboli universalis loco præferunt. Unde illorum quidam peculiari suo symbolo litteram H, incidi fecit; addito lemmate, SI CÆTERIS ADDAR. Dicere volebat, sicuti illa litterarum aspiratio se ipsâ quidem vix aliquid utilitatis habet; at aliis conjuncta, maximam energiam periodis aut vocibus ingenerat; ita se, proprio intellectu imbecillum, ex Academicorum consortio plurimum virtutis ac beneficentiæ contraxisse. Unde Græci, Homero referente, aciem suam ita ordinârunt, ut timidi ac debiles medium agminis locum occuparent, fortioribus è fronte collocatis: censebant quippe, illos, se ipsis quidem ad dimicandum ineptos, è vicina comilitonum magnanimitate plurimum extimulatum iri. De hac Græcorum consuetudine S. Ambrosius. *Hinc etiam Poëta usurpavit, ut dispositionem dimicaturi ita ordinaret exercitus, quo inferiores collocaret in medio, quo magis hinc inde à fortioribus juvarentur, & dimicationem utriusque partis assumerent.*

Homer. I. liad. lib. 4.

S. Ambr. l. de Noe & Ar. 6, 16.

I.

Caput VII.

18. **H**æc figura, non quidem litteræ, sed numeri loco accepta, in alphabeto arithmetico principem locum obtinet, & ad omnes numeros, sive præsupposita, sive expressè nominata, necessariò concurrat. Unde lemma; SINE ME NIHIL. Humilitatis hoc cætypon est, quæ, utpote cæterarum virtutum omnium basis, ad quodvis ædificium spirituale unice est necessària. Magni Augustini consilium accipe; *Magnus esse quis? à minimo incipe. Cogitas magnam fabricam construere celsitudinis? de fundamento prius cogita humilitatis.*

Humilitas

S. Aug. ser. 10. de Verb. Dom.

19. Numerus I. inter cæteros omnes & minimus & primus est. Geminam ac miram hanc illius figuræ prerogativam P. Joan. Barthol. Pancierus, Augustinianus Excalceatus, sequenti lemmate expressit; **MINIMA, SED PRIMA.** Ita Maria Virgo, propriâ quidem opinione inter creaturas omnes minima, & abjecta ancilla, præ omnibus tamen principem locum ab æquissimo Judice obtinuit. S. P. Augustinus super illis D. Lucæ verbis, *Pater tuus & ego dolentes quærebamus te, ait; Maria Christum pepererat, meruerat parere filium altissimi, & erat humilima. Nec se marito, nec in ordine nominis præferbat, ut diceret, Ego & pater tuus; sed pater tuus, inquit & ego. Non attendit sui uteri dignitatem, scilicet attendit ordinem conjugalem.* Eodem Emblemate haud incongruè significabis, personas, moribus, litteris, ac ingenio omnibus inferiores, nonnuquam ad Collegiū aut Republicæ clavum sedere. Justam proinde conquerendi causam habuit Valerius Maximus, quando Vatinius, hominem nauci, Prætozem Romanum nuncupatum audiit. Portio Catone, viro excellentissimo, contemptim præterito.

Maria V. humilis.

S. Aug. ser. 63. de Divers. cap. 11.

Indigni exaltati.

Val Max. lib. 7. cap. 5.

20. D. Joannes Baptista Mazzolenus his numeris 10000. manum vicinam appinxit, quæ delendo numero I. manum admovebat; cum lemmate, **NULLA. QUÆ REMANENT.** Quinos alicujus familiæ fratres hoc Emblemata spectabat, è quibus cum natu maximus, vir summi ingenii, ab inimica manu interfectus fuisset, tota familia ob cæterorum imperitiam corrui. Porrò sicut elementum I. figurâ suâ inter cæteros numeros simul & minimum & primum est; ita humilitas virtutum omnium habetur & minima & prima. *Prima virtus Christianorum, S. Hieronymo teste, est humilitas.* Unde virtutes omnes, si una humilitate careant, pretio penitus sunt nullo. Facundus in rem præsentem S. P. Augustinus ait; *Nisi humilitas, quæcumq; beneficimus, & præcesserit, & comitetur, & consequuta fuerit, jam nobis de aliquo bono facto gaudenibus, totum extorquet de manu superbia.*

Humilitas omnium Virtutum complementum.

S. Hieron. ad Eustoch. S. Aug. Ep. 6 ad Dioscor.

21. Figura I. uni aut pluribus ciphris conjuncta, maximum arithmetice incrementum facit. Epigraphen subjunxit Carolus Bovius; **CONJUNCTIONE PERFECTIO.** Nimirum insignem S. Ignatii Loyolæ providentiam significabat, qui nobilissimum suum Ordinem amplissimè propagaturus, in eundem viros præstantissimos, non sine exordientis instituti sui, ac orbis universi maximo incremento assumpsit. Mutuam hominum societatem plurimum commendans Seneca, ait; *Nam quo alio tueri sumus, quam quod mutuis juvamus officiis? Hoc uno instructior vita, contraque incursiones subitas munus est beneficiorum commercio. Nudum & infirmum societas munus. &c.*

Unio.

Senec. lib. 4. de Benef. c. 18.

LIBER.

Caput VIII.

22. Iohannes Ferrus libro, ceu scientiæ, hieroglyphico subscripsit; EST IMMORTALE DECUS. Seu EST SINE MORTE DECUS. Tullii sententiâ, *Nihil est, per quod magis Diis assimilamur, quam per ipsum scire.* Enimverò honor, ex insignium librorum partu accrescere solitus, nullis unquam mortis injuriis obnoxius vivit. Propertius;

*At non ingenio questum nomen ab ævo
Excidit: ingenio stat SINE MORTE DECUS.*

Et in Rhythmis suis lyricus Josephus Orrigonius;

*Penna di dotta man, sotto le stille
D'inchiostrò, abissi ogn'hor sparge di luce,
Frà caratteri oscuri al mondo adduce
Lucidissimi raggi à mille, à mille.
Tanto volata fama, e spiega i vanni,
E l mortale quâ giu' rendi immortale,
Quanto ch' à lei la penna impenna l' ale,
Si che non temel oltraggiar de gli anni.*

23. Eadem planè ratione alius librum apertum, ac scriptum, hoc lemmate insigniit; HAC ITUR AD ASTRA. Mens Emblematis, erat, scientiæ ac litterarum beneficio hominem supra stellas ad ipsum usque immortalitati firmamentum sublevari. Seneca; *Hoc scio neminem posse bene vivere, sed nec tolerabiliter, qui est sine sapientia studio: quum omnia habueris, tunc & habere scientiam voles & sapientiam. Hoc erit ultimum vita instrumentum.* Dilucidè Alanus; *Scientia in cœleste terrenum, in immortale caducum, hominem in Deum deifica mutationis autoritate convertit.* Et Seneca;

*Nunquam stygias fertur ad umbras
Inchlyta virtus: vivite fortes
Nec lethæos sava per amnes
Vos fata trahent, sed cum summas
Exiget auras consumpta dies
Iter ad superos gloria pandet.*

24. Libri perfectionem non è vastâ mole, sed è compositionis acumine metiaris velim. Unde, auctore Francisco Bonomo, epigraphen præfert; **QUALE, NON QUANTUM.** Emblematis explicando sequens distichon subjunxit;

*Quale, at non quantum. Confundunt maxima,
Parva.*

Ingenia illustrat grandia sæpè liber.

• Ita homo apud æquos rerum Judices pretium & æstimationem suam non à corporis mole, sed à meritis aut ingenii præstantiâ sortitur. Porrò in actibus virtuosus non refert, turùm opus bonum sit arduum aut sublime, sed ex quali animo & intentione proficiscatur. Nam, teste Magno Augustino, *Diversa intentio diversa facta facit.* Et rursus; *Inerest plurimum, quâ causâ, quo fine, quâ intentione aliquid fiat.*

25. Characteres, citromalorum succo exaratos, legere aut distinguere non poteris, nisi paginâ intra aquas submersâ. Unde ex Humoristarum Academicis nonnemo Symboli loco librum præfert, qui litteris illis descriptus, epigraphen reddit; **IMMERSA LEGETUR.** Dicere volebat, se quidem litteris admodum exiguis instructum esse, at virtuosissimæ hujus Academica Oceano immersum, maximos in orbis conspectu profectus facere: Ita nimirum è vir-

tuosorum contubernio etiam obscurissimi inclarescunt. *O felicem, illum, exclamat Seneca, qui sic aliquem vereri potest, ut ad memoriam quoque ejus se componat atque ordinet, qui sic aliquem vereri potest, cito eris verendus, ubi ad regulam prava corrigeat.*

26. Libro, absynthii foliis cooperto, subscripsit; **TINEÆ PROCUL.** Dicere volebam, è calamitatum amaritie culpas ac defectus omnes perferibi. Plinius Junior; *Quem enim infirmum aut avaritia, aut libido sollicitat? Non amoribus servit, non appetit honores, opes negligit, invidet nemini, neminem miratur, neminem despicit.* &c.

27. Academicus Disjunctus, animi sui sensa explicaturus, Emblematis loco gladium libro imposuit; **Milles licum dicto, IN UTRUMQUE PARATUS.** Julius Cæsar hoc encomio præ cæteris conspicuus, non minus se in ferro tractando generosum, atque in calamo ducendo insignem probavit. Moses, nobilis Pentateuchi Scriptor, magnanimum exercitus Israelitici Belliducem egit. David poeticâ suâ compositione ac invictò robore ex equo celebris evasit. Alphonus, Aragonum Rex, in Martis ac Minervæ studiis exercitissimus fuit. Geminam hanc prærogativam in viro quodam excellentissimo sum veneratus, eumque, simul & Doctoris, & generosi Beliducis munere defungi solitum, hoc vernaculo poemate loquentem introduxi.

*La dotta laurea, il bellico cimiero
Hanno in fregiarm il crine egregia parte;
Ch' io sieguro Apollo, & adherisco à Marte,
E gran leggista io sono, e gran guerriero.
Gareggio co' l Signor del sacro Impero.
M' ornano i ferri, e m' armano le carte,
E del ferire, e del salvar sò l' arte,
In pace, e in guerra, hor manierofo, hor fiero.*

Enimverò quaternis his Rhythmis ad institutionum proœcium alludebam, ubi Imperator ait; *Imperatorem majestatem non solum armis decoratam, sed etiam legibus oportet esse armatam: ut utrumq; tempus, & bellorum & pacis, rectè possit gubernari, & Princeps Romanus non solum in hostilibus praliis victor existat, sed etiam per legitimos tramites calumniantium iniquitates expellat: & fiat tam juris religiosissimus, quam victis hostibus triumphator magnificus.*

28. Liber apertus lemmatis loco hoc participium præfert, **LEGENDO.** Enimverò assiduis studiis tandem ad sapientiæ fastigium eluctamur. *Nullus est, labor. affertente Euripide, qui dum molli vita studet, gloriam adeptus sit, sed laborandum est.* Huic affinis Philæmon, *Omnia, inquit, possunt inveniri, si modo laborem non fugerit aliquis, qui rebus indagandis adhaeret.* *Assiduitate qualibet assequi datur.* Utrique assentientis Metrocles, dicere solebat, res quasvis obtineri vel pecuniis, ut domos, facultates, ac vestimenta; vel tempore aut diligentia, ut scientias ac disciplinas liberales. *Res docebat partim emi pecuniâ, ut domum: partim tempore & diligentia, ut disciplinas liberales.*

29. Carolus Bovius nobili Emblemate librum musicum apertum exhibet, qui auditorum auribus majore suavitate blanditurus, notas suas omnes in cantu duro dispositas habet; addito lemmate, **PER DURIORA DULCIOR.** Hinc conjicies, orationes nostras, si calamitatum duritie obsumentur, ad deliniendas Divinas aures mirificè deservire. *Quia cum carnem aliquis perfecte affixerit, tunc suavissimum Deo in dulcedine melos reddit,* inquit S. Gregorius Papa.

30. Liber rationarius epigraphen sustinet; **UT REDDAT RATIONEM.** Huic consonat ora-

Scientia
immorta-
lem facit.
Cicero.

Propert. l. 3.
ad Cynthia.

Scientia
beatam
facit.

Senec. Ep. 17.
Alan. de
complanzu
Natu.

Senec. in
Hercul. Oeth

Liber.

Intentio.

S. Aug tract
7 in Epist. 10.
Idem contra
Manich. c. 7.

Societas.

Senec. Ep. 11.

Calamitas
præservat.
Plin. Junior.
lib. 7. Ep. 26.

Milles lit-
cum dicto, IN UTRUMQUE PARATUS. Julius teratus.

Proœm.
Instir. Imp.

Eurip. apud:
Ioan. Stob.
Serm. 29.
Philam ibid.

Metrocl.
apud Diog.
Laert. l. 6. c. 6

S. Greg. Pro-
log. in Pf.
Pœnit.

Dan c 19. S. Aug. lib Medit. c. 39. culum Danielis; *Judicium sedit, & libri aperti sunt.* S. P. Augustinus; *Vae mihi misero, cum venerit dies judicii, & aperti fuerint libri conscientiarum, cum dicitur de me, ecce homo, & opera ejus.* Ex Sancta Ecclesia.

*Liber scriptus proferetur,
In quo totum continetur,
Unde mundus judicetur.*

Calamitas utilis.

S. Io. Chryf. in Ps. 4.

S. Greg. in Moral.

21. Liber, Bibliopegæ prælo cōmpressus, epigraphen sustinet; **COMPRESSIONE ACQUIRIT.** Hinc discēs, mentem humanam, calamitatum angustis contractam, maximum in animi candore, spiritus serenitate, & cordis hilaritate profectum facere. S. Joannes Chrysostomus; **ANIMA, à tentationibus OPPRESSA, liberatur à perturbationibus & multis agnitionibus: tunc enim maximè LIBERO; & aperto CAMPO FRUITUR.** Multi enim, quamdiu manent in rebus secundis, gravissimis ac turpissimis tenentur amoribus, qui affligunt eorum animam, pecuniarum, corporum, & ejusmodi aliorum, quæ sunt absurda, & valde aliena: sed postquam in afflictionem inciderint, liberantur ab illis omnibus, & in liberum, & apertum campum evadunt. Optimè ac compendio S. Gregorius; **Electorum desideria DUM PREMUNTUR adversitate, PROFICIUNT.**

Castigatio

Iust. Lipsius l. 5. de milit. Rom l. 14. 26

32. Libri, gravibus Bibliopegæ malleis percussi, lævritatem ac planitiem mirificam sortiuntur. Unde lemma; **PLANIORES UNDIQUE PLAGIS.** Ita omninò rudes ac incompositi subditorum mores nonnisi castigationum rigore complanantur. Justus Lipsius de disciplina militari differens, *Se vero, inquit, castigationis genere turba militaris coercenda. Unde tot rebelliones hodie, & tumultus, mina, aut arma in suos Duces? Ab impunitate & licentia: & quamquam alia cause prætexantur, ista verè, & intima sunt. Coerceantur, & ut uno verbo, plus Ducem suum miles timeat, quàm hostem.*

Calamitas juvat.

Tertull. l. de Patientia.

33. Liber, ab utroque latere sub Bibliopegæ prælo constrictus, simul & oppressionem & perfectionem recipit. Emblemati subscripsit Carolus Bossus; **NI PRÆMAR UTRIMQUE.** Dicere volebat, hominem, nisi utrimque, corpore scilicet, & animâ, exercitatum, ad debitæ perfectionis nitorem ægerrimè posse eluctari. Cerrè Job non tantùm exteriore pessimo corporis ulcere, sed interni quoque gravissimis doloribus, nempe filiorum jacturâ, uxoris suggestione, & amicorum exprobrationibus, ceu totidem jactulis, dilaceratus fuit, sed iis omnibus generosè superatis, absoluta animæ perfectæ idea, ac prodigiosæ patientiæ prototypon cognominari meruit. De hoc Tertullianus. *Constitit nobis in exemplum & testimonium, tam spiritu quàm carne, tam animo quàm corpore, patientia perpetuanda: ut neque damnis secularium, nec amissionibus charissimorum, nec corporis quidem consuetudinationibus succidamus.*

Calamitas utilis.

Psal. 4. 2.

Hug. Card. in hunc loc. S. Aug. conc. 1 in Ps. 32.

34. Libellus, è tenuissimis auri bracteati pagellis compactus, epigraphen tenet; **PERCUSSUS LATESCIT.** Illum hoc Emblema spectat, qui adversâ hostium manu probè contusus, amplissima corporis aut animæ incrementa facit; ut ad eò verè cum Vate Regio dicere possit. **IN TRIBULATIONE DILATASTI mihi.** Opportunè Hugo Cardinalis advertit, cor nostrum, charitate Divinâ plenum quanto graviore injuriarum malleo pulsatum fuerit, eò magis in virtutum exercitio, instar aureæ bracteæ dilatari. Hoc penes charitatem attenditur, quæ in bonis flatu tribulationis dilatatur, sicut carbo ex flatu magis succenditur, & sicut **FORUM SUB MALLEO magis DILATATUR.** Hæc ipsa effecta cujusvis veri Christiani propria esse affirmat S. P. Augustinus; *Christianum cor, in Deum, pressurarum PLAGIS*

EXTENDITUR. Cassiodorus iconem illam toti Sanctæ Ecclesiæ communem facit, quæ hostium offensis contrita, amplissimos per orbem universum progressus facit. *Tribulatio est enim, quæ semper dilatat Ecclesiam: quando eodem tempore Confessores fiunt, Martyres coronantur: totaque turba justorum contritionibus semper augetur.*

Cassiodor.

35. Musices periti affirmant, suavissimam harmoniam ex multis oriri suspiriis. Unde in eus D. Alexander Luzon de Millares apertum librum in musicum depinxit, qui artificiosâ notarum serie, ac crebris interjectis suspiriis spectandus, epigraphen monstrabat; **RARÆ PAUSÆ, MULTA SUSPIRIA.** Calamitas Homines justis, cœlestis musices gnari, nullum gratiorem noverunt concentum, quàm qui lætis & tristibus aptè sibi cohærentibus constat, in quo crebra suspiria, raræ pausæ. Justus quippe, teste S. Gregorio, *vitam suam bonis malisque permixtam conspexit, & cogitationes suas aliquomodo spe & timore confundit.* Solet misericors Deus mœstis rebus quædam etiam jucunda permiscere. *Quod in sanctis omnibus facit, quos neq; tribulationes, neque jucunditates sunt habere continuas: sed tum ex adversis, tum ex prosperis justorum vitam quasi admirabili varietate contextit.* Luculenter Magnus Augustinus; *Nemo grausetur homini, qui prosperatur in vita sua, cujus peccatis deest ultor, & adest laudator. Major hic ira Domini est: irritavit enim Dominum peccator ut ista patiat, id est, ut correctionis flagella non patiat.*

Calamitas Justorum

S. Greg. l. 2. Moral.

S. Io. Chryf. Hom in Matth.

S. Aug. Psal. 7.

36. Libellus, pauculis foliis finitus, epigraphen sustinet; **NON QUANTUS, SED QUALIS.** Paucorum quoque versuum liber, si utilis fuerit, laudem promeretur. Satyræ Persii quàm decoræ sunt, quàm proficue! meruit plus gloriæ uno libro, quàm vastis voluminibus alii. Martiale teste;

Libri pro vis.

*Sapius in libro memoratur Persius uno,
Quàm levis in totâ Marsus Amazonide:*

Quod Martialis de Persio, id ipsum jure longè potiore de religiosissimo meo Concanonico Thoma Kempfer si pronuntiaverim, cujus de Christo imitando libellus, mole quidem angustus, pretio tamen ita amplius existit, ut non Christianos tantùm, sed ipsos etiam Turcas in summam sui æstimationem trahat. Prolixum hæc foret omnia tanti Authoris elogia percerere, quæ victoriosus ipse vindex, ac Encomiastes gravissimus, R. P. Gregorius Heferus S I in Obelisco Kempferi eruditè ac sedulò legenda exhibet. Concinnè P. Bernardus Bauhusius canit;

Thoma Kempfer

*Memnonide, lampas quos Delia prima colorat,
Et pharetratorum gens Othomannigenam;
Et tincti moro Mauri, ferrugine Iberi,
Et violâ tinctus Sarmata, Belgæ rosâ.
Kempensem cuncti Thomam noruntque, leguntque:
Dumq; erit aura, solum, flammæ, sal: magis, legent.
In tenebris, Thoma, te non sinet iste libellus.
Qui sequitur me, non ambulat in tenebris.*

Cæterum si volubilem vitam nostram libro comparate liceat, apprimè dixeris, id unice cogitandum esse, qualis vita, non quanta sit: non enim longissima vita, sed honestissima, est optima. Benè Seneca; *Citius mori, vel tardius, ad rem non pertinet: benè mori aut male, ad rem pertinet.* Unde de homine justo affirmat Sapiens; *Consummatus in brevè, explevit tempora multa.* Rursus Seneca; *Portus est aliquando petendus, nunquam recusandus. In quem si quis intra primos annos delatus est, nò magis queri debet, quàm qui citò navigavit. Alium enim, uti scis, venti segnes ludunt ac detinent, & tranquillitatis lentissimo tadio lassant: alium pertinax flatus celerrimè perfert. Idem evenire nobis puta,*

Vita brevis.

Senec ep

Sap 4. 13.

Senec. Ep

puta. *Alios vira velocissimè eduxit , quò veniendum erat etiam cunctantibus. Alios maceravit & coxit. &c.*

37. Libro ob signato inscribes ; DOCTIS HIC SERVIT APERTUS. Mariam Virginem hoc Emblemate significat P. Jacobus Masenius , utpote in quâ penitius inspectâ , tanquam in libro , innumeras Virtutes ac prærogativas discere licet. Unde Maria Virgo à Buteone cognominatur *Volumen in quo Verbum scriptum est digito Patris. à S. Gregorio Neocæsariensi, Liber ob signatus, datus viro nescienti literas. à S. Epiphaniao, Liber incomprehensibilis, qui verbum Patris mundo legendum exhibuit. Et à S. Damasceno; Liber novus, in quo inenarrabili modo Deus verbum citra omnem manus operam inscriptus est. Emblematis Author mentem suam hoc epigrammate explicat.*

Non servit rudibus, nec clausâ fronte volumen , Doctus erit lector, propositusque liber. Inspice virginæas, diducto cortice, dentes, Quisquis amas; quævis luster a pondus habet.

L I T T E R A.

Cap. IX.

38. D. Joannes Baptista Mazzolenus supra charactam candidam aliquot litteras expressit ; addito lemmate , MAGIS IN ALBO. Experienciâ quippe compertum est, litteras ac quarumvis artium disciplinas in candidis & innocentibus hominum animis omnium maximè conspicuas esse. Unde David à Deo primùm internam innocentiam ac bonitatem, postea exteriorẽ corporis compositionem ac disciplinam, ultimò tandem litteras flagitabat , & scientiam doce me. In hunc locum commentatus S. Ambrosius, ait ; *Ame enim vita, quàm doctrina quaerenda est ; vita enim bona etiam sine doctrina gratiam habet, doctrina sine vitâ integritatem non habet.* Ceterùm cum Religiosus è munere suo innoxium vitæ candorem præferre debeat, idcirco accommodatè ad hoc Emblemata dixeris, atros vitiorum characteres ab intuentium oculis longè apertius in ipso notari, atq; in contaminato hominis mundani animo.

39. Carolus Bovius Emblematis loco aliquot characteres exaravit, qui, ut in lipsanothecis fieri consuevit ; vitro cooperti, epigraphen tulere ; ET CLAUSA LEGUNTUR. Conscientia arcana, spirituali Patri candidè manifestari solita, hoc Emblemate significantur. Quin, eadem arcana tametsi ad fallendos hominum oculos toto conatu obvelentur, Deo tamen penitissimè sunt perspecta ; quippe qui vocatur *Discretor cogitationum, & intentionum cordis ; Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus, omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus.* &c. S. P. Augustinus ; *Oculis Dei, simul universa cernentis, non abdita locorum, non parietum septa secludunt, nec solùm ei acta & cogitata, verùm & agenda & cogitanda sunt cognita. Ista verò scientia Iudicis summi, iste est tremendus aspectus, cui pervium est omne solidum, & apertum omne secretum, cui obscura, clara, mutò respondent, silentium confitetur, & sine voce mens loquitur.*

40. Litteræ, seu Epistolæ, quamdiu cerâ sunt ob signata, sensus suos arcanos servant : at reducto sigillo, obvis quibusvis legentium oculis patent. Unde Carolus Rancatus Epistolæ ob signatæ inscripsit ; ARCANATA FATEBITUR. Verbis ex Ovidio mutuatis.

----- Si pudor ora tenebit , Littera celatos arcana fatebitur ignes.

Conscientiæ nostræ arcana, sacramentalis confessionis sigillo ob signata, humanam notitiâ penitus effunduntur. Picemelli & Aug. Erab. Tom. II.

giunt, nec nisi coram extremi Judicis tribunali manifesta erunt; Eo enim momento, quod Venerabilis Beda testatur, *Cuncta cordium abscondita proferentur ad lucem.*

Beda lib. 4. in Luc. c. 52.

O.

Cap. X.

41. Ciphra o, pluries repetita, 0000. epigraphen sustinet ; ADDITO MINIMO, MAXIMUM FIET. Enimverò si ciphris illis solam figuram I, utpote inter reliquas arithmeticae figuras omnium minimam, præfigas, quantocius summa hæc gravissima enascetur, 10000. Hinc conjicies, res quasvis minimas, ac penè nullas, si iteratò conjungantur, tandem in ingentem molem excrecere. Menandri dictum erat ; *Nam si vel MODICUM MODICO conjunxeris, idque frequenter feceris, statim FIET hoc quoque MAGNUM.* Ceterùm cum suprâ frequenter meminerimus, in figura I, utpote omnium in minimâ humilitatem representari, idcirco accommodatè ad hanc imaginem dixeris, ingenium ac virtutes nostras, tametsi rarissimæ sint, & valoris penè nullius, pluriùm tamen è sociata humilitate crescere.

Conjunctio.

Menand. apud Io. Stobæum ser. 29.

Humilitas valorem addit.

42. Abbas Ferrus ciphram illam hoc lemmate insignit ; ADJUNCTA NUMERAT. Ita unicum peccatum veniale nihili quidem æstimatur, at alijs conjunctum, tandem in molem portentosam, ac præsentis discrimine plenam excrecit. Præclare S. P. Augustinus ; *Modica peccata attendere, quia modica sunt ; & cavete, quia plura sunt : Quam minutissima sunt grana arena ! si arena amplius in navi mittatur, mergit illam, ut pereat. Quam minuta sunt gutta pluvia, nonne flumina implent, & domos dejiciunt ? Ergo ista nolite contemnere.*

Peccatum veniale.

S. Aug. Tom. 9 l. de decem chordis. c. 11.

43. Ciphra valorem adeò modicum se solâ refert, ut passim ab omnibus nulla vocetur ; hæc tamen ipsa nulla, si alteri cuivis numero societur, mox grandem summam constituit. Eò reflectens Carolus Rancatus, ciphrae subscripsit ; E NIHILO PLURIMA. Ea ipsa peccatorum venialium est indoles, quæ vulgò nihili æstimata, grandem ac periculosissimam multiplicandi occasionem subministrat. S. Isidorus. *Qui verba mala non reprimit, ad noxiam rem transit ; & qui minima non respuit, in maxima valde prorumpit ; minorum namque culpa majora generat.* Ut adeò benè concludat S. Cyprianus ; *Omnes ergò rima, ne dicam porta claudenda sunt, ne per unum foramen castra omnia penetrantur ; & universa sunt componenda munimenta, ne per modicū non munitum tota civitas ruat.*

Peccatum veniale.

S. Isid. de norma bene vivendi.

S. Cyprian de singul. Cler.

44. Circulus O, sive arithmetice, sive grammaticè spectatus, siquidem perfectè rotundus sit, nec minimam lineæ rectæ partem in tota sua peripheria admittit. Unde lemma ; NIL RECTUM IN ORBE. Innuit videlicet, Mundum, vitiis penitus distortum & depravatam, nullam amplius rectitudinem complecti. Epigraphen è Caroli Bovii epigrammate mutuavi ubi in S. Ignatii honorem canit ;

Mundus totus vitiosus.

Carol. Bov. Epigr. 47.

NIL RECTI toto Mundi stat in INORBE rotundo.

Qui etiam Emblematis explicando hoc distichon subjungit ;

Nimirum toto quid sit nisi crimen in orbe ? Hoc unum infelix, quod sit in orbe nihil.

Emblematis suffragatur S. Joannes his omninò verbis ; *Mundus totus in maligno positus est, ubi interprete P. Cornelio à Lapide, Malignum accipi potest pro malitia, pravitate, improbitate, qua vitiorum triade mundum universum scædissimè distortum indices aspiciamus.* S. P. Augustinus ; *Mulus est mundus, sed bonus à quo factus est mundus.*

I. Joan. 5. 19. Gora. à Lap. in hunc loc. S. Aug. ser. 47. de Divers. c. a.

Maria V.
Bnt. hym.
rac. p. 155.
Greg. Neocæs.
Orat. 3. de
Annunt.
Epiph. orat.
de laud. Veip.
Damasorati.
de Assump.
Scientia in
anima san-
cta.
Ps. 118. 66.
S. Ambr. in
Ps. 118. v. 1.
& 2.
Religiosi
vitia magis
apparent.
Secretum
Confessio-
rio aperi-
endum.
Secreta
cordis
Deo cog-
nita.
Hebr. 4. 12.
S. Aug. ser. 2.
de Temp.
Ovid. lib. 20.
Metamor.
Judex ex-
cemsus.

45. Ciphra, tametsi nulla vocetur, aliis tamen numeris sociata, in ingentem fumam excrescit. Unde medio loco inter cæteros numeros figurata, hoc modo.

	I		
	9	2	
8	o	3	
	7	4	
	6	5	

Humilitas. Epigraphen tenet; **INTER OMNES MAJOR.** Ita homo, propria sua opinione nullus ac postremus, fumam in aliorum sententiã exultationem promeretur. S. P. Augustinus in D. Paulo observatum habet, quod, tametsi vas electionis, tuba cæli, ac princeps Apostolorum, se ipsum tamen Corinthiorum servum cognominarit. *Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum; Nos autem servos vestros.* Unde hæc de re idem concludit Augustinus; *Nemo se nostrum dicat quasi majorem vobis esse. Erimus majores, si fuerimus humiliores.*

2. Cor. 4. 5.
S. Aug. in Ps. 146.

46. Hæc summa, 1000000, à P. Joanne Bartholomæo Panciero, Augustiniano Excalceato, epigraphen recepit; **L' INGRANDISCONO I ZERI;** seu, **S' INGRANDISCE CO' L NULLA.** Id est, **GRANDESCUNT EX NIHILO.** In hanc rem mirificè canit Joannes Owenus;

*Addideris unum nihilo, nihil inde creatur:
Uni addas nihilum, nascitur inde decas.*

Mundi hanc ideam dixeris, cujus oblectamenta bona sunt honores, ac divitiæ, maximum quid præferre videntur, & re ipsa non nisi apparentes sunt ciphrae, ac nulla. unicum inanissimum **NULLA.** Moses Regi Edom per internuncios significari jussit, populum Hebræum ex ipsis campis, vineis, & puteis, nihil omninò attingisse. Unde hunc locum, interpretatus Philo Hebræus, Mosen ita loquentem introducit, **ISTA tibi chara, omninò NIHI sunt.** An putas mortalem rem ullam verè esse ac subsistere, & non tanquam in suggesto quodam ab inani & incerti opinionis sustineri? Et S. P. Augustinus; *Solum bonum spirituale estimari debet ali-quid. Quidquid autem aliud petitur, NIHI petitur.* &c.

Num. 20. 17.

Phil. Hebr. lib quod Deus sit immutabilis.

S. Aug. Tract. 102. in Ioan.

PYXIS PULVERARIA.

Cap. XI.

Anima à corpore separata. **47.** Anima, è corpore separata, nullam amplius merendi aut operandi facultatem habet. Illam proinde **D.** Aresius pyxidi pulverariæ non absumilem dixit, quæ arenam supra recentes characteres spargens, epigraphen tulit; **QUOD SCRIPTUM, SCRIPTUM.** Rabanus Maurus, à P. Cornelio à Lapid. citatus, *Breve est, inquit, hujus vitæ spatium, in quo licet operari. Finis autem universorum appropinquat, quando jam non est tempus operandi, sed singulos quosque juxta meritum suum remunerandi; Unde Christus: operamini dum dies est: venit enim nox, quando jam non licet operari.*

Corn. à Lapid. in Ecclesiasticum c. 14. n. 12.

Calumnia.

48. Pyxis pulveraria, recentibus litteris arenam aspergens, à D. Carolo Bosio epigraphen recepit; **NEC INFCIT.** significabat, nã fallor, malevolorum calumnias viro literato ita nihil detrimenti creare, ut æterno ipsius nomini promovendo potius, quàm sepeliendo deserviant. Omnem quidem lapidem movebat nequitia Judaica, ut sapientiam æternam sterneret, ejusque famam è mundi conspectu ac memoriã penitus obliteraret: at tot maclunamenta clarissimo ipsius nomini non modò nihil fuliginis

asperferant, sed contrã instrumenti loco fuère, ad illud amplissimè propugnandum. Jam olim Psaltris ore de se vaticinatus est Christus. *Inimici mei dixerunt mala mihi, quando morietur, & peribit nomen ejus?* at conatu profus irrito: mox enim idem Propheta subjungit; *Memores erunt nominis tui Domine in omni generatione & generationem.* S. Ambrosius; *Inimici mei dixerunt mala mihi, quando morietur & peribit nomen ejus? Amentes, qui vita aurorem mori posse credebant: sed vota eorum Ecclesia destruebat, credens, quod etiam mortuus secundum corporis conditionem, suum nomen augetet. Et ideo psallebat ei dicens. Memor ero nominis tui in omni generatione & generationem.* Ad Emblematis præsentis mentem P. Joannes de Pina ait; *Nomen alicujus clarius rutilat, dum inimici illud denegrare satagunt, & bona fama longius cornuscet, dum eam detractionibus extinguere conantur inimici.*

Psal. 40. 6
Psal. 44. 1

S. Ambr.
Psal. 40:

Ioan. Pin.
Echol. 79.
e 5. Eccles.

49. Pyxis arenaria, recentibus paginae litteris pulverem inspergens, epigraphen, nã fallor, opportunitatem præfert; **NE LITURA DETURPET.** Virtutis characteres, in pectoris nostri membranã descripti, nullis unquam vitiosis sordibus contaminari poterunt, si crebro pulvere, assiduã videlicet mortis memoriã, perfundantur. Vix Jobus suas voces finiret; *Dies mei breviantur, & solum mihi superest sepulchrum;* mox subjungit; *Non peccavi.* Hunc verborum nexum examinans S. Gregorius Papa; *Perfecta vita, inquit, est mortis meditatio, quam dum justis sollicitè peragunt, culpæ laqueos evadunt, Unde & B. Job, quia dies suos considerat breviantur, & solum sibi super esse sepulchrum pensat, aptè subjungit; Non peccavi.* Achilles Bocchius docet, sicuti litteræ exigui pulveris usu ab omni labe immunis servantur; ita modicum quodvis tempus, ad operationes nostras ritè ac providè peragendas applicatum, à plurimis periculis præservare.

Mortis
meditatio

Iob. 17. 1.
S. Greg. l. 1.
Moral. c. 11

Achilles
Bosch sym.
68.

*Pulveris exigui jactu pro tempore prudens
Utere, nulla oberit sæda litura tibi.
Temporis exigui modicum si rebus agendis
Addideris spatium, turpe nihil facies.*

50. Minutissima arenulae, intra pyxidem pulverariam omnistudio collecta, ab hac rursus liberaliter ac profusè disperguntur. Unde lemma; **COLLECTA DISPËDIT.** Juvenem prodigium hoc symbolo demonstrabis, qui facultates, assiduo parentum studio ac longâ parsimonia conquiritas, tandem omnes in crapulam, ludum, mimos, & libidines profusissimè dilapidat. Eleëmofynarius quoq; divitiarum, labore aut industriã tuã partas, in egenos dispergit. S. Leo Papa; *Da quod accipias; sere quod metas; sparge quod colligas, quamvis non habeas, nisi quod acceperis: non potest tamen non habere quod dederis.*

Prodigus

Eleëmofy
narius.

S. Leo. Papa
super illud.
Dare & d
bitur vobis

REGULA SCRIPTORIA.

Cap. XII.

51. **P** Ueri, ne scribendo delirent, suas litteras ad directum regulæ tramitem exigunt. Unde lemma; **NE OBLIQUE.** Vel ut Feiro Abbati placet; **SUBSTRATA DIRIGIT.** Ita omninò Majorum exempla subditis regulæ loco deserviant, ne à directæ operationum norma unquam exerrent. Verissimè Seneca;

Exemplu

Seneca in
Thyest.

Rex velit honesta, nemo non eadem volet.
Agapystus, Justinianum Imperatorem imbuens. *Tibi ipsi, inquit, custodiendi leges impone necessitatem, quum non habeas in terris, qui te possit cogere: sic enim tu legum præfers cultum ipse ante alios eas reverendo, tum subditis constabit legum prævaricationem periculi non esse immunem.*

Agapys. Ep
Paran. n. 27

Seneca

Senec. Ep. 76. 52. Seneca afferente, Regula non quam formosa, sed quam recta sit, queritur. Unde epigraphæ; E R E C T I T U D I N E P R E T I U M . Totus in eo est Seneca, ut Lucilio suo inculcet, unicum esse in homine bonum, nempe rationem seu virtutem rectam & consummatam; cætera verò omnia eidem cum brutis esse communia, pretioque vix illo habenda. *Valeret inquit, & leones. Formosus est? & pavones. Velox est? & equi. Non dico, in his omnibus vincitur. Corpus habet? & arbores. Habet impetum & motum voluntarium? & bestia & vermes. Habet vocem? sed quanto clariorem canes, acutiorem aquila, graviorem tauri, dulciorem mobilioremque lusciniæ.*

S I G I L L U M .

Cap. XIII.

Calamitas utilis. 53. Sigillum, non nisi manu aggravatum aut percussum, effigiem suam cere imprimit. Lemma; **COMPRIMIT, UT IMPRIMAT.** Vel; **IMPRIMIT, SI COMPRIMAT.** Eandem agendi methodum cum clientibus ac servis suis observat Deus, quos, genuino virtutis vultu insigniendos; crebrâ calamitatum manu deprimere solet. Testatissimè Hieremias; *Castigasti me Domine, & eruditus sum, Vexatio intellectum dabit*, inquebat Isaias. Et Siracides, *Qui non est tentatus, quid scit?* Catonis Censoria erat sententia; *Adversa res domant & docent quid opus sit facto. Secunda res lætitiæ à transversum trudere solent à rectè intelligendo & consulendo.* D Angelus Grillus Abbas Emblematis mentem hoc poemate explicat;

*Ceræ vortige amorosa;
Non vi rifiuto io già; Deb percotete
Il sasso del mio core
E gli state scalpello, e l'incitete,
Si che l' imago exprima
Ondo l' alto scultor l' impresso prima,
E gli vaglia esser duro hor si, ch'eterno
Serbi il sigillo del amor superno.*

Calumnia. 54. Sigillum effigiem suam non tantum in cera exprimit, sed insuper unam familiam ab altera distinguit. Unde epigraphen à Joanne Ferro retulit; **DISTINGUIT; ET EXPRIMIT.** Geminam hanc prærogativam etiam calamitatibus Deus indidit; quippe quæ virtutis charactèrem nobis imprimunt, & simul à reprobòrum morsa discernunt. *Quem enim diligit Deus, castigat; flagellat autem omnem filium quem recipit.* Et rursus; *Quod si extra disciplinam estis; cujus participes facti sunt omnes: ergo adulteri; & non filii estis.* Optimum S. P. Augustini consilium est; *Noli depellere flagellum, si non vis repelli ab hereditate; nec attendas quam pœnam subeas in flagello; sed quem locum teneas in testamento.*

Virtus comunicata. 55. Virtus, in alios derivata, nec minimum propriæ existimationis detrimentum patitur: haud secus atque sigillum, cere impressum, nihil è pristina sua forma deperdit. Cui proinde Abbas Certanus inscripsit; **MANET IDEM.** Emblematis mentem sequenti poemate interpretaberis;

*Tropo guardingo siete
Nel compartire altrui
Quel' interna virtù, che possedete.
E che? Forse temete,
Che s'abolisca in vui
L'orma di quel saper e' avete impressa?
Deb no; Mirate e'pressa
L' imago in questa cera,
E scorgendo la stessa*

Alundi Symbol. Picinelli & Aug. Erash. Tom. II.

*Entra il suggello suo, qual dal prim' era,
Dite; la virtù vera
Con meraviglia estrema,
Communicata altrui punto non scema.*

Id ipsum non in humanâ tantum, sed & Divinâ communicatione accidit. Christus, referente D. Lucâ; **LUC. 10. 22.** dilucidè olim testatus fuit, omnes sapientiæ ac gratiæ thesauros in sinum suum ab æterno Patre effusos esse. **Omnia mihi tradita sunt à Patre meo.** Si ergò omnia Patris Divini Bona in unum Filium erogata sint, quid, obsecro, cæteris fidelibus dispensandum supererit? ajo, omnia illa adhuc a quæ distribuenda superesse ac si nihil omninò in Filium contulisset. Enimverò in exhaustus Patris æterni thesaurus; instar sigilli, sese totum in singulos effundere potest, nullâ unquam suâ particulâ imminutâ aut deperditâ. S. Ambrosius; **Non vereamur quod Pater in Filium thesaurum contulit; fidei enim census nunquam exinanitur; licet totum dederit, totum habet; quia QUOD DONAVIT, NON AMITTIT.**

56. Cera ob signata eandem cum sigillo imaginem non nunquâ repræsentat. Unde lemma; **IDEM, ET ALI.** Præclara hæc Ministri cujusdam idea est; qui Principis sui vices agens, auctoritatem cum illo communem habet. Apostolis suis dixit Servator; *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.* Innuebat videlicet; ministros illos suos Divinâ auctoritate insignitos esse, licet enim corpore & humanitate à Deo longissimè differrent, effigie tamen, ac operandi virtute eidem simillimos æstimari. De Superioribus, Dei vicariis, ait S. Bernardus; **Obedientia, quæ exhibetur majoribus; Deo exhibetur; ipse enim dixit, qui vos audit, me audit.** Unde quidquid vice Dei præcipit homo quod non sit certum displicere Deo haud aliter accipiendum est, quam si præciperet Deus; quid enim interest; utrum ipse, aut per suos ministros, sive homines, sive Angelos hominibus innotescat suum beneplacitum.

57. Sigillum eandem omninò iconem in cæra exprimit, quam ipsummet sibi incisam præfert. Unde lemma; **IMPRIMIT QUOD CONTINET.** Ita Prælatus, si subditis suis virtutis effigiem imprimere voluerit, eadem ipsemet excellat, necesse est. S. Joannes Chryostomus; *sit omnibus doctrina; exemplum; virtutis tua, speculum vite, quod omnibus proponitur ad imitandum; veluti primitiva quædam imago; omnia in se habens quæ bona, atque honesta sunt.*

58. Filii in ætate etiamnum tenerâ educandi sunt: virtus quippe; instar sigilli, non quidem rebus obduratis, sed in mollibus duntaxat, ac cereis suam effigiem imprimit. Unde lemma; **IMPRIMIT IN MOLE.** Est namque pueritia ob molliem effectum facilis; animisq; puerorum teneris etiamnum facile insidet quod discunt. Et sicut sigilla mollibus imprimuntur ceris, sic disciplina puerilibus adhuc annis insignuntur; inquit Plutarchus. Eodem Emblemate demonstratur, Divina arteana solis humilibus, non verò superbis, aut obstinatis concedi. Discit S. Mathæus; *Abcondisti hæc à sapientibus, & revelasti eâ parvulis.* Philo in libro, cui titulus; *Quis rerum Divinarum sit hæres?* ait; *Anima, cerea modo, si dura sit formas respicit, si autem sit obsequens, aut saltem mediocriter facilis, profunde sigilla recipit.* S. Diacodus hoc ipso argumento demonstrat, hominis animum, assiduè calamitatibus probe maceratum, recipiendis gratiæ Divinæ characteribus longè aptiorem esse, quam alium intra felicitatis radiis obduratum. *Sicut in cera; inquit, nisi multum tepefacta & mollita, non potest sigillum imprimi, sic nec in homine sigillum virtutis Dei imprimi potest, nisi ex laboribus & infirmitatibus probeatur, idcirco Dominus beato Paulo dixit. Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.*

Hebr. 12. 6. 6. *ibid. n. 8.*
S. Aug. in P. 120.
Minister Principis.
Læc. 10. 16.
Prælatus Dei vicarius.
S. Bern. lib. 1. de dispens. & præcepto.
Docere.
S. Chrysof. Hom. 3. in Epist. ad Tit.
Educatio.
Plutarchus de liber. educand.
Gratia datur humilibus.
Matth. 11. 25.
Philo lib. Quis rerum Divinarum sit hæres?
Gratia Dei.
S. Diacod. de Perfect. spirit. cap. 94.

59. P. M. Theodorus Muggianus Carmelita Emblematis loco Secretarium quemdam depinxit, qui chartam, litterarum more complicatam tenens, sigillum prius ori suo humectandum admovit, antequam illud Epistolæ, ceu arcanorum nostrorum depositariæ, imprimeret. Epigraphen sigillo indidit; **OBSIGNAT UTRUMQUE**. Ita quisquis aliis imbuendis dat operam, ipsemet virtutis characterem omnium primus repræsentet, necesse est. Sancta quippe, ac virtuosa operatio, validissima est docendi methodus. S. Laurentius Justinianus. *O melliflue amor! O Dei ineffabilis sapientia! Oro te per te, ut prius erudiar experientiâ, quam proferam linguâ: prius cordis palato degustem, quam voce pronuntiem: ne es fictar sonans, aut cymbalum iuuens.* Et S. Petrus Damianus, *Commendet inedia jejuna predicantem, nec loquentis sententias comedentis fauces impugnet. Melius nempe sobrietatem docet manus, cum ad os sub moderamine ducitur, quam si vescentis lingua loquatur. Porro vivida satis, & efficax in discipulorum mentibus predicatio est: alii os ad mensas impellere, impellentem vero in vigore jejunii permanere.*

60. Sigillum, imaginem suam ceræ imprimens, à meo Concanonico, D. Alexandro Luzon de Millares epigraphen cepit: **IN IMAGINE VIVIT**. Cera enim, ad quascunque imagines recipiendas facillima, quidquid sibi impressum fuerit, retinet. Illa ipsa etiam memoriæ nostræ est facilitas, quæ ab Aristotele definitur, *Facultas animi, recipiens species sensibiles sine materia*. In illa enim, utpote potentiâ animali, rerum præteritarum exhibentur imagines, & in ea dicuntur vigere, vivere, seu potius reviviscere prototypa propter impressas, quas retinet, imagines. De se ipso testatur Magnus Augustinus; *Adhuc vivunt in memoria mea rerum imagines, quas ibi mea consuetudo fixit.* Porro homines congenito quodam impulsu nominis immortalitatem quærere, suæque famæ imaginem superstiti cuidam operi aut monumento imprimere allaborant. Sed pro! quanta illorum est vanitas! dum imagines suas non quidem in rebus solidis, ac æternâ felicitate perennaturis, sed in fragili & caducâ operis cuiusdam terreni cerâ magno studio collocant. Et, quod mireris, jam ab initio creaturæ conditæ primis parentibus appetitum hunc immortalitatis callidus serpens ingeneravit, dicendo, *Eritis sicut Dii*. Quod desiderium propagine ad cædem pertinaci in posteros transfusum est, ut filii Adam post mundum diluvio innovatum in terra Sennaar fabricare cœperint turrim immensæ altitudinis, cujus culmè peringeret ad cælum. Unicus verò illorum finis erat, summa supra cælos nominis exaltatio. *Dixerunt: celeberrimum nomen nostrum antequam dividamur in universas terras.* S. Joannes Chrysostomus; *Quod si omnino, inquit, æternam memoriam amas, ego tibi viam monstrabo, nimirum si has pecunias in manus inopum dispenses, relictis lapidibus, & splendidis villis, ædificiis, & balneis. Hac memoria immortalis, hac memoria innumeros tibi thesauros parit.* Deniq; Sanctorum Cælitum memoria in imagine vivit, apud illos præsertim, qui legere nesciunt. Nam, teste S. Gregorio Papâ, *quod legentibus scriptura, hoc idiotis præstat pictura, cernentibus; quia etiam in ipsa cernentes vident quod sequi debeant, in ipsa legunt qui litteras nesciunt.* Illis viva hæc repræsentatio Doctoris aut libri instar est, cujus aspectu magis nonnunquam inflammantur pio voluntatis affectu, quàm vivâ voce etiam disertissimi excitaren-

tur. Sic Crucifixi imago liber quidam est, clavis, spinis, flagellis, lanceâ, quasi calamis exaratus, & sanguine quasi atramento descriptus. Hunc librum assiduo & sedulo evolvebat D. Paulus, scribens, se nihil scire præter **IESUM**, & hunc Crucifixum.

61. Cera, quò magis sigillo premitur, eò altius se attollit, rantoque fidelius ac firmiter imaginem sibi concreditam recipit. Unde lemma; **QUO PRO-FUNDIUS, EO FIRMIUS**. Amoris hanc effigiem vis. *dixeris, qui à re amatâ tantò difficilior sese avelli patitur, quantò altiores in pectore nostro radices egerit.* S. Genesius, Diocletiano insultans, *Non est Deus, inquit, præter Christum, pro quo si millies occidar, ipsum mihi de ore, ipsum mihi de corde auferre non poteris.* S. P. S. Aug. l. 2. Augustinus; *Impatiens est amor, nec lacrymis modus est, nisi amori detur quod amatur.*

Y.

Cap. XIV.

62. **A**Mbiguum juventutis tramitem Samius ille Philosophus Pythagoras repræsentavit, dum vitæ humanæ cursum litteræ Y. non absimilem dixit; cujus basis pueritia, summum autem basis, ubi videlicet duo cornua oriri incipiunt, limen seu initium, adolescentiæ; quòd quisque hominum cum attingerit, hæreat, ac nesciat, in utram sese partem det, dextramne, an laevam vitæ agendæ viam amplectatur. Illam esse virtutis, bonarumque artium, asperam quidem, sed exitu jucundam & amœnam; hanc luxuriæ, inertiae, & ignaviæ, gratam & suavem in speciem, sine ipso plenam miseræ. Unde ancipiti huic litteræ inscribes; **DISCRIMINE SECTA BICORNI**. Verbis ex appendice Virgiliana desumptis, ubi illa Emblematis mens disertis his verbis explicatur;

*Littera Pythagora discrimine secta bicorni
Humana vita speciem præferre videtur:
Nam via virtutis dexterum petit ardua callem,
Difficilemq; aditum primum spectantibus offert,
Sed requiem præbet fessis in vertice summo.
Molle ostentat iter via laeta, sed ultima meta
Præcipitæ captos, volvitq; per ardua saxa.
Quisquis enim duros casus virtutis amore
Vicerit, ille sibi laudemq; decusque parabit.
At qui desidiam, luxuriamque sequetur inertem,
Dum fugat oppositos incantâ mente labores,
Turpis inopsq; simul, miserabile transiget ævum.*

Meminit hujus litteræ, eamque facundè exponit Lactantius. *Dua sunt, inquit, Constantine Imperator, via, via aspectus per quas humanum genus progredi necesse est; una qua in cælum ferat, altera qua ad inferos deprimat; quas & Laetantius Poëta in carminibus, & Philosophi in disputationibus suis induxerunt. Et quidem Philosophi alteram virtutum voluerunt, alteram vitiorum; eamque, qua sit assignata virtutibus, primo aditu esse arduam & confragosam; in qua si quis difficultate superatâ, in summum ejus evaserit. habere eum de cætero planum iter, lucidum æmanumq; campum, & omnes laborum suorū capere fructus uberes atq; jucundos. Quos autem primi aditus difficultas deterruerit, eos in eam vitiorum viam labi, atque desistere, qua primo ingressu sit quasi amœna, multoque tritior, deinde cum in eam paulo ulterius processerint, amanitatis ejus speciem repente subduci; exoriri autem viam præcipitem, nunc saxis asperam, nunc obductam sentibus, nunc gurgitibus intercisam, vel torrentibus rapidam, ut laborare, hæc cre, labi, cadere sit necesse.*

FINIS LIBRI DECIMI NONI.

MUN-

MUNDI SYMBOLICI

LIBER VIGESIMUS.

INSTRUMENTA NAUTICA.

Anchora.	1	Hamus.	5	Tabula hydrographi-	
Arca Noe.	2	Navis.	6	ca eum pyxide	
Clavus seu temo.	3	Rete. Nassa.	7	nauticâ.	9
Cymba.	4	Scapha. Phaselus.	8	Triremis.	10

ANCHORA.

Cap. I.

Paradinus, fidei nostræ spem Emblemate significaturus, Anchoræ subscript; **TUTUM TE LITTORE SISTAM.** Nimirum ad illud Apostoli alludebat; *Confingimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam.*

Specs.

Hebr. 6.18.

S. Laur. Inst. in hunc loc.

Opportunè meus S. Laurentius Justinianus; *Specs est anchora anima, eam servans, no procellis tentationum irrupatur: igitur site videris fluctuare in mari isto, noli develli ab hac anchora, antequam intres portum.*

Specs.

2. Anchora, in maris fundum demissâ, navim fluctuantem & jamjam submergendam ab interitu sustentat. Unde Ferri lemma; **ET JACTA SALUTEM.** Hugo Victorinus anchoram humilitatis typum asserit; *Anchora nostra humilitas est, quæ ad ima demittitur, per quam navis nostra stabilitur, ne forte, flante vento diabolicarum suggestionum, & turbante mare cogitationum nostrarum, navis nostra concutiat, & in profundum demergatur.* Facultates ac divitiar nostræ, in egenos sparsæ, instrumenti loco deserviunt ad æternam salutem recuperandam.

Humilitas. Hug. Victor. Instit. Moral. serm. 4.

Elcëmofyna.

3. Quidam è meis Canonicis Regularibus in nostra Canonica S. Mariæ de passione, Emblematis loco anchoram pinxit, quæ supremâ parte in Crucifixi imaginem terminata, epigraphen tulit; **UT NON CONFUNDAR.** Innuebat videlicet, spem nostram, in Deo fixam, nullâ unquam naufragii formidine fluctuare. Econtra verò, si solis creaturis inhæreat, assiduo ac præsentissimo discrimine mergi.

Specs in Deo.

Ang. Grill. pietosi affecti canit; fol. 94.

*Và speme vana à lusingar altrove,
Ch' in questo Christo così affisso, e morte,
Spero selo haver vita, haver conforto,
E già ne sente il cor mirabel prove.
Qui vien che l' alma travagliata prove
Nel pelago del Mondo il polo, e il porto;
Trà Sirene fallaci, e Sirti è scorto
Chi senza questo à solcar l' onde move.*

Lipsius Cen. tur. 1. Ep. 25.

Huic sacro Cygno consonum est illud Philosophi Christiani, Justi Lipsii, dictum; *Humana omnia nil, nisi jactationes & fluctus; in quibus nihil firmum, nisi ad anchoram ea alliges vere pietatis.*

Mundi symbol. Picinelli & Ang. Erast. Tom. II.

4. Navis, jactâ anchorâ, epigraphen tenet; **INSANI SINE FERANT**, supple, *littora fluctus.* Nimirum cor nostrum, auxilio Divino, aut prudentiâ humanâ, ceu sacrâ anchorâ firmatum, nullis unquam tempestatum minis concutitur. Pythagoras, à Joanne Stobæo citatus, dicere solebat; *Divitia anchora sunt infirma, gloria etiam infirmior, corpus indidem, magistratus, honores, omnia hæc imbecillia, & viribus destituta. Quæ ergò sunt anchoræ firmæ? Prudentia, magnanimitas, fortitudo; eas nulla tempestas agitat.*

Prudentia. Io. Stobæus. serm. 1.

5. Navis, inter tumultuantis oceani fluctus, ac minitantes scopulos jamjam præsentem naufragio quantiendâ, omnem spem suam uno anchoræ firmamento defigit. Unde inscriptio; **IN TE SPES NAUFRAGA SISTIT.** Vel ut aliis placet; **UNA SALUS.** Animi fiduciam, ex alterius patrocinio aut favore penitus suspensam, hoc Emblemate significabis. S. Gregorius Nazianzenus, mille persecutionum procellis, instar navis, jactatus, anchoræ loco spem suam omnem in Deo solo defixerat. Ipsummet calamitatibus suis accinentem audi;

Dependentia. S. Greg. Naz. Carm. 1. de rebus sacris.

*--- Cum variis agiter, quatiar que procellis,
Nulla tamen miseros sanat medicina labores.
Imò etiam quidquid postremum occurrerit, illud
Intima per pellit graviore corda dolore.
Undique porrò oculos versans, inque omnibus, à te
Afflictus, rursus, Deus, ad te lumina tollo,
IN QUO presidii SPES est mihi TOT A reposta.*

Theoleptus in omni sua calamitate auxiliarem Virginis Mariæ dexteram, ceu anchoram securissimam, arripuit. Unde devotissimæ ipsius voces erant; *Ad opens tuam, ceu ad petram, tutamque anchoram, immaculatâ Virgo, confugio. Ne me repelle, sed toties in peccata lapsus erige.*

Theolept. ode: 1. citatus in Vmbr. Virg. num. 11410

6. Anchora ad navigium sustinendum in aquas mergitur. Unde lemma; **NE MERCATUR, IMMERGOR.** Ita Christus, mundum ab exitio vindicaturus, innumeros suos cruciatus, ipsamque ad eò mortem animo promptissimo est perpeffus; ut ad eò illas Jonæ voces verissimè iterarit; *Tollite me, & mittite in mare, & cessabit mare à vobis.*

Christus patiens.

Ion 1. 12. S. Hieron. in cap. 2. Ion. v. 4.

S. Hieronymus Christi ore ait; *Universe persecutiones & turbines, quibus genus vexabatur humanum, & cuncta navicula frangebantur, super meum detonuere caput. Ego sustinui tempestatas, & fregi turbines savientes, ut cateri securus navigarent.* S. Gregorius Nazianzenus, cum in Patriarcham Constantinopolitanum electus, sui causâ gravissimas turbas ab Ægyptiis & Orientalibus Episcopis Constantinopoli excitatas cerneret, mox Synodum ingressus, ad pacem omnes cohortatus est; simulque seditionis componendæ causâ vel cum

S. Greg. Naz. Jona in mare abjici, vel oblata dignitati nuntium
Carm de sua remittere decrevit. De seipso canentem audi;

Vita.

Ego vero Iona facinus excelsum amulor:

Me pro salute dolens nostræ ratis,

Licet excitati turbinis causa non sim:

Nos forte captos mergite infano mari.

7. Navis, anchoræ beneficio firmata, in Oceano secura quiescit, at eâ deficiente, mox inermis cum fluctibus luctari cogitur, omnique auxilio destituta, in undarum abyssos præcipitatur. Unde Abbas Certanus anchoram, è navi suspensam, hoc lemmate insignivit. HAC PEREUNTE PERIT. Fluctuat equidem mens humana in hoc mundi pelago, & assiduis inmoderatum affectuum tempestatibus, ac

Spes.

Hebr. 6. 18.

S. Anselm in hunc loc.

diabolicarum suggestionum procellis misera incurfatur. At spei Divinæ anchoram prehensens, firma, stabilis, tranquilla persistit. S. Paulus; *Confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam.* Hunc locum interpretatus S. Anselmus, ait; *Sicut anchoram, id est retinaculum, & firmamentum animæ nostræ, ne in mari hujus sæculi frangatur scopulis adversitatum. Sicut enim anchora navem retinet & firmat, ne ventorum rabie & tempestate maris insurgente submergatur, & ludibrium maris & fluctuum fiat, sic spes nostra cœlestibus infixa, inherens gloriæ quam desiderat, animam fidelem tenet, & consolidat contra omnes hujusmodi impugnationes, velut contra maris tempestates, & confirmat in suo proposito, ne deficiat velut scopulis adversitatum & tribulationum fractâ, & retinet, ne jungatur consentiendo iniquitati.* Porro sicuti mentis nostræ navigium omnem suam salutem in sancta spe, veluti anchorâ, defixam habet, ita ut vigente illâ stabiliatur, pereunte verò pereat; nam *Desperatio*, teste S. Augustino, certa mors est, ita etiam viva fides animam nostram, instar anchoræ, incolumem servat; at eâ labefactatâ, nullam amplius salutis consequendæ tutelam habemus superstitem. S. Ambrosius; *Sicut enim anchora, jacta è navi, non permittit eam circumferri, licet venti commoveant eam, sed jacta firmam facit navem: sic & fides, spe roborata, introducit nos in rerum speciem, quam modo in fide & spe tenemus. Tempestas enim, & multus imber commoverat eam; anchora autem non permittit demergi. Sic etiam spes nostra, quam habemus fixam in interiora velaminis, nullâ infidelitate mergi poterit: SI HANC NON HABEMUS, omnino DEMERSI ERAMUS, non tantum in spiritualibus, sed etiam in carnalibus.*

S. Aug. in Pf. 50.

Fides.

S. Ambr. in Hebr. 6. 18.

8. Fuit, qui anchoram, delphino piscium celerissimo, connexam, morali hac præceptione, seu lemmate, insigniret; *FESTINA LENTE.* Hinc disces, nihil unquam esse decernendum, nisi quod præviâ consultatione probatum fuerit. Optimè dixit Salustius; *Antequam incipias, consulto; ubi consulueris, maturè factò est opus.* Atque aded præcipitem operandi rationem maximè perniciosam credas, nunquam non Græci illius effati memor,

Multis malorum est causa, præcipitantia;
Catonis præmia erat; *Sati citò, si fat bene.*

prosidium vexatorum, spes desolatorum. Eruditè canit in rem nostram P. Masenius;

Corpore mens egro, dubio ratis aquore nuat,
Firmat Virgo animos; anchora fixa rates.

A R C A N O E.

Cap. II.

10. *P*RODIGIUM sanè fuit, atrocissimas quasvis bel-luas congenitam suam indolem ac mutuum fatale odium aded dedicisse, ut lupus agno; vipera istidi, accipiter coturnici, & aliis aliæ in eadem Noëni arca concordēs ac tranquillæ cohabitarent. Unde Lucretius Borfatus inter cætera sua Symbola pænegyrica Arcam illam figuravit, cum columbâ, quæ olivæ ramum rostro sustinens, epigraphen subjunctam habuit; PAX INTUS, ET EXTRA. Ita nimirum perfecta hominis felicitas scaturiginem suam è pace, cum Deo & hominibus observatâ, trahit; quippe quæ non tantum patriam tranquillam, sed inluper peculiarem cujusvis conscientiam ab omni synthese inconcusam ac liberam efficit. Author quidam Græcus, ab Agellio citatus in illud Psalmi, *Pax multa diligentibus legem tuam;* ait, *Non tam illa æterna pax, quæ non est in nostrâ potestate, quàm illa ex vacuitate passionum atque perturbationum existens; cum nullâ cogitatione vitiosa, atque perturbatione quatimur. &c.*

Pax perfe-
cta.

S. Agell. in
Pf. 118.

11. Phillipus I. Sabaudia Dux, acerrimus Rudolphi, Comitibus Habsburgici, hostis, nunquam ab eo gravissimis armis exagitando destitit: at postea cum Rudolpho conciliatus, ejusdem ad Imperii coronam sublevandi author fuit. Utramque hanc Philippi mentem Aloysius Juglaris Emblemate significaturus, Arcam Noë figuravit, quæ diluvio subsidente, supra montium cacumina recumbens, epigraphen tulit; *VEXAVIT, ET EXTULIT.* Haud aliter S. Ecclesia inter exstantes persecutionum undas mirificè exaltari consuevit. S. P. Augustinus, illam Pfaltis Regii metaphoram interpretatus, *Super montes stabunt aqua;* ait, *Aqua persequentium Ecclesiam Dei cooperavit, sed fecundavit eam potius, quàm ad sterilitatem perduxit.* Certè Josephus, fatali fratrum odio, seu mari eoncitatissimo nixus, supremam Proregis Ægyptii dignitatem felicissimè attigit.

Calamitas
exaltat.

S. Aug. in
Pf. 102.

Persecuti
exaltat.

12. Diluvium, horrendo undarum æstu passum omnia obruens, solam Arcam succollantibus procellis in sublime evexit. Locuples tanti prodigii testis Moses, ait; *Multiplicata sunt aqua, & elevarunt arcâ in sublime à terra.* Proinde inundantibus aquis subscribes; *NON MERGUNT, EXTOLLUNT.* Vel diluvio, adversus arcam concitato; *ERIGIT, DUM CONCUTIT.* Eisdem planè effectus in sancta Ecclesia, aut quacunque animâ fidei, cernere licet, quæ earundem calamitatum occasione & jactantur & sublevantur. Petrus Blesensis; *Tempore diluvii, inquit, concussa inundationibus arca, crecta est in sublime: EIUS enim CONCUSIO, ipsius ERECTIO est: quia sicut Beatus Hilarius dicit, proprium est Ecclesie, ut tunc vincat cum leditur.*

Gen. 7. 17.

Calamitas
exaltat.

Per. Blesen.
Epist. 124.

13. Sancta Ecclesia Arcam Noë ided fabricatam testatur, ut salvetur universum semen in ea. Unde illam hoc lemmate exornabis; *SERVETUR UT ORBIS.* Sacratissimæ Crucis hoc symbolum est, quam Deus Servatoris nostri sanguini, seu diluvio copiosissimo, non ob aliam rationem innatare voluit, nisi ut universum orbem ad salutis portum evheret. S. Basilii Seleucienensis ad Arcam con-

Sabbato an
sexagesimo

Crux in-
strument

salutis.

S. Basilii
Orat. 6.

Maturitas
in agendo.
Salustius.

Spes.

S. Aug. in Pf. 64.

Maria V.

Butco in
Florilegio.

9. Anchora, ad litus ejecta, epigraphen reddit; *INSTABILEM FIRMAT.* Sanctæ spei hoc symbolum est, ut in Deo firmati, nunquam inter tot mundi procellas fluctuemus. S. P. Augustinus; *Iam spem in terram viventium quasi anchoram premisimus, ne in isto mari turbati naufragemus.* P. Jacobus Masenius imaginem illam B. Virgini Mariæ propriam dicit, quæ instabiles hominum animos in Deo firmat. Appositè à Butcone cognominatur Maria Virgo *Stabilis anchora eius, qui tempestate jactantur,*

conversus, exclamat; O scapha admirabilis, signi salutaris umbra & imago! O que crucis usum navigantibus prestisti! O que per tempus crucis gratiam præoccupasti, servans in aquis, & ex aquis eripiens!

Armat spina rosas, mella tegunt apes, Crescunt difficili gaudia jurgio.

CLAVVS seu TEMO.

Cap. III.

I. NAVIGII clavus epigraphen tenet; A REGIMINE MOTUS. Subditos, aut civitatem, à Religionis & Majorum suorum nutu suspensos, hæc imago demonstrat. Scitè in rem præsentem canit Claudianus;

Mobile mutatur semper cum Principe vulgus.

Atque adeò sicuti à temonis regimine navigium, ita subditorum operationes à Majorum exemplis unice pendere, iisque conformari solent. S. Bernardus suos de Monte Dei fratres cohortatus, verissimè dixit; Non quales sint alii, sed quales ex vobis fiant, quantum in vobis est, cogitate, non solummodo qui modo sunt, sed & qui futuri sunt, quos in proposito sancto habituri estis imitatores: ex vobis enim, ex vestro exemplo, & vestra auctoritate in religione hæc pendere debet tota posteritas.

Dependètia.

S. Bern. ad Monte Dei.

Philo lib. de Abraham.

Exactam hanc dependentiam cunprimis in Abrahami Patriarchæ ædibus observatam habemus, ubi filii ac servi omnes ad unam Patrisfamilias directionem & exemplum operari consueverunt. Philo Hebræus; Equidem dicere non possum, quid huic domui defuerit ad summam felicitatem, in qua apud homines excipi sustinuerunt Angeli. Qui poterant enim vel intra primum limen subsistere, nisi scivissent TOTAM DOMUM AD NUTUM PATRIS-FAMILIAS paratam, ceu navalem turmam, bene constitutam ad unum celestis sui gubernatoris?

19. Bartholomæus Roslus temonem, navi gubernande intentum, hoc lemmate donavit, TE STANTE TUTA. Innuebat videlicet, Ecclesiam regimen. Mediolanensem, ad cuius clavum S. Carolus federat, non potuisse non tranquillam degere. Et certè Respublica aut civitas illa securitatem certissimam sibi polliceri aufit, quæ pietatem ac cultum Divinum gubernaculi loco habet. Justi Lipsii dictum est; Fulcrum imperiorum Religio & Pietas. Joannes Papa Justiniano Imperatori in hæc verba scripsit; Nihil est, quod ita nequeat occasui subjacere, quam vera Religio. Hoc est enim, quod vestrum firmat imperium, hoc quod vestra regna conservat.

Lips lib. 1. Polit. Ioan Papa ad Just. Imp

Exemplū.

20. Clavus ad navim contra quasvis ventorum aut fluctum injurias pro gubernatoris voluntate deservit. Unde unice hanc vocem lemmatis loco præfert; DIRIGIT. Ita sudditi majorum suorum exemplo, ceu temone validissimo, etiam adversus proprii genii stimulos concitantur. Verissimè Abbas Arcionus cecinit;

Che se un Numa hà lo scettro; il ciel si rotò
A i sette colli in bellicoso aspetto,
Fian da guerriero affetto,
Ad onta delle stelle i cor remoti.
I sacrificii, e i voti
Saran studio Latin, se i Regii esempi,
Fian più, ch' al guerreggiar propitii à i templi.

Haud aliter Verbum Dei humana vitæ navim ad æternæ felicitatis portum dirigit. Abalon Abbas; Quid aliud est vitæ humana, quam navis quedam, quæ bonis operibus velut quibusdam mercibus onusta, ad diem futuri judicii tendere debet? Hujus gubernaculum sermo Dei est, qui in mari vitæ hujus, inter prospera, & adversa, & varias tentationes, conducere eam debet ad portum salutis, sed cum anima peccatrix verbum Dei repulerit à corde suo, innoventis & procellis irruentibus

Bonav. in aud. B.V. Hefich. Orat. 2. de Maria V. in macula concepta. S. Anselm. in Officio Neg. cap. 4. S. Cyprian in form. de Nat. Maria V. S. Ecclesia. S. Aug. lib. 4. de Symb. c. 13. S. Aug. Epist. 112. Maria V. salus mundi. Hefich. orat. 2. de Laud. Deip. S. Bonav. in laud. M. V. n. 4. Calamitas exultat. S. Ignatius apud Corn. à Lap. in Hierem. S. Frac. Borg. apud eundè. Claud. in epit. halamo honorii.

bus undique, quasi fracto gubernaculo, periclitatur tempestate vitiorum.

21. Mirum videri possit, vastam navigii machinam ab exiguo temone gubernari, & in partes qualvis flecti. Hæc dere Jacobus Apostolus; Ecce & naves, inquit, cum magna sint, & à ventis validis mimentur, circumferuntur à modico gubernaculo. Proinde Franciscus Raulinus Emblemati subscripsit; PARVO MAGNA REGUNTUR. Ita omnino unicus homo aut consiliarius integro exercitui, civitati, Provinciæ, ac Religioni gubernandæ sufficit. Porro magna ac potens illa humanæ felicitatis vel miseræ machina, lingua, solo silentio regitur, & in officio continetur, ut Plato ad Axiochum docet; Franis seu toris ac flagello equos dirigimus; & navigamus aliquando velis navem expandentes, aliquando anchoris frenantes retinemus, seu degravamus, sic gubernanda lingua. Axioche, modo ut verbis armemus, modo ut silentio reprimamus.

22. Temonis virtute, navis ad portum appellit. Unde lemma; NON IN INCERTUM. D. Sigisfundus Laurentius, Clericus Regularis S. Barnabæ, Emblemate illo S. Paulum Apostolum representavit, qui S. Ecclesiæ naviculam, gravissimis tempestatibus jactatam, assiduo laboris ac doctrinæ sue studio ad tranquillum portum evexit; idque tantò felicius peragere potuit, quantò illustriore cœli radio corroboratus fuit. Quare de se ipso jure testatus est; Postus ego Prædicator & Apostolus, veritatem dico, non mentior, Doctor Gentium in fide & veritate. Porro

obediëntia directo tramite ad genuinæ virtutis & æternæ beatitatis portum deducit. Unde obediëntiæ torum addic, & virtutem omnem absolvisti. O felix & abundans gratia exclamat jure merito S. Hieronyminus, in obediëntia summa virtutum clausa est; nam simplici ingressu hominem ducit ad Christum.

C Y M B A.

Cap. IV.

23. Visu admodum jucundum est, quando piscatores, cephalos capturi, nocturno tempore in mediâ cymbâ clarum aliquod lumen statuant; quo viso, cephalo nativo impulsu extra aquas versus lumen in naviculam profiliunt, ac piscatoribus ingenti numero in prædam cedunt. Unde Henricus Farnesius cymbam illam hoc lemmate insignivit; MICANDO, ET SILENDO. Ita bonum exemplum, ore etiam tacente, maximos fructus facit. Deus, Mosi supra montem Sinai apparens, linguâ loquebatur igneâ; unde etiam, quod Sacra Pagina testatur, Populus videbat voces, non audiebat. Enimverò Deus, univèrsùm orbem profundissimo silentio gubernans, verborum suorum lucem solis oculis, non verò auribus manifestat. Philo Hebræus; Dei verba, inquit, lucis modo videri ex Divinis oraculis discimus. Dicunt enim, quòd totus populus videbat vocem, non audiebat, quia, loquente Deo, non erat hic aër plectro lingua percussus, sed splendor virtutis lucidissimus. Præclare S. Petrus Chrysologus; Magister verus, docenda faciens, obediëntem perfecti auditor em. Atque ad eò paucus verborum strepitus, & multus virtutum splendor, res qualvis maximas in subditorum aut filiorum animis operatur.

24. Cymba, littori vicina, majore securitate gaudet, quàm in undarum alto jactata. Unde lemma; PROXIMITATE SECURITAS. Hinc conjicias velim, tantò majorem hominis divitis infelicitatem esse, quantò profundiori opum pelago innatat; pauperem e contra, dum terræ superficiem radit, vitâ

omnium securissimâ perfrui. S. Chrysostomus; Paupertas est manducatrix quadam in via, qua ducit ad cœlum, unctio athletica, exercitatio quadam magna & admirabilis, portus tranquillus. Nihil opulentius illo, qui paupertatem sponte diligit, & cum alacritate suscipit. Scitè Aloysius Novarinus canit;

Alum hac cymba tenet, litus premit illa propinquus, Pauperis hac vitam, divitis illa refert. Incertum hic per iter malè certâ navigat aurâ, Arbitrio cursum temperat ille suo.

25. Cymba, littori affixa, à Bargalio epigraphen recepit; EFFUGIT IMMODICAS. Illius hanc effigiem dixeris, qui grandi rerum terrenarum mole excusâ, in vitam quietam ac tranquillam se recepit. Ad hoc propositum S. P. Augustinus; Qui elegerunt vitam quietam, remoti à strepitu populari, à turbis inquietis, à magnis fluctibus sæculi, tanquam in portu sunt.

Hæc in parte admirandum se exhibuit Carolus V. qui Imperio Romano in Ferdinandum fratrem suum, vastissimis verò regnis in Philippum II. filium suum liberè resignatis, sese, vitæ privatæ ac solitariæ captandæ causâ, in quoddam Hispaniæ Monasterium abdidit. Cæterùm etiam in Providentiæ Divinæ oceanum nunquam sine periculo longius provehimus; nam Lipsio asserente, Providentiæ pelagus est, & cymbalam ingenii si immittas, fluctuabit, aut mergetur.

26. Cymba, fluminibus trajiciendis usitata, ab Abbate Ferro epigraphen recepit; TRADUCIT EUNTES. Martyrium, elcemosyna, aliæque similes virtutes, hominem è fluctuantis vitæ pelago in æternæ beatitatis ripam transferunt. S. Macharius, scitè de Divina gratia philosophatus, Quemadmodum, inquit, per se nemo potest trajicere, nec transire mare, nisi levem & tenuem naviculam è ligno constructam habeat: iidem nequit anima per se ipsam superare acerbum mare peccati; & difficilem abyssum improborum spirituum, nisi susceperit subtilem, cœlestem, & voluilem Christi spiritum, cujus beneficio, recto & brevi cursu ad cœlestem quietis portum pervenire poterit. Cæterùm etiam sancta Ecclesiæ Romano-Catholica in Petri navicula viatores suos è præsentis vitæ pelago ad æternæ salutis portum transvehit.

27. Cymba, in fluminis alveo supra arenam cumulum retardata, epigraphen tenet; EXTRAHET IMBER. Innuit videlicet, lachrymarum pluviiis humanam mentem è miseria ad felicitatem, & è peccatorum carcere ad gratiæ libertatem sublevari. Et certè, quod miseras spirituales attinet, Petrus & Magdalena è noxarum captivitate solo inundantium lachrymarum imbre emerferunt. Quantum verò ad miseras temporales, Ezechias in sepulchri arena jamjam recumbens solâ lachrymarum virtute ad pristinæ valitudinis portum est eluctatus. Unde Ithæ ore pronuntiavit Deus; Audivi orationem tuam, & vidi lachrymas tuas: ecce ego adjiciam super dies tuos quindecim annos. S. P. Augustinus; Post imbres lachrymarum inane non potest esse, quòd tam vehementer rogetur ab eo, qui est fons omnium misericordiarum.

28. Cymba, supra littoris arenam figurata, epigraphen sustinet; OTIANDO FATISCET. Scitè in rem præsentè canit Ovidius; Vertitur in teneram cariè, rimisq; debiscit, Si qua diu solitis cymba vacabit aquis.

Hinc discas velim, otium facundâ esse gravissimorum damnosorum parentem; nam cor humanum, miseris ex otio rimas agens, sexcentis vitiiis opportunissimam pandit irrependi januam. Id probè edoctus Aristoteles, dicebat; Comatur ignaviam mollities, effeminatio, torpor vitæ, cupiditas; subest etiam quadam

Jacob. 3. 4. Monarchia.

Silentiû. Plato Epist. ad Axioch.

S. Paulus director S. Ecclesiæ.

1. Tim. 2. 7. Obediëntia. S. Hieron. Reg. Monast. cap. 6.

Exemplû.

Exod. 20. 18.

Phil lib. de Migrat. Arab.

S. Pet. Chrys. serm. 167.

Paupertas.

S. Chrysost. serm. 18 in Epist. ad Hebræos.

Novarinus Aquar. n. 719.

Paupert. voluntari. S. Aug. Ps 99.

Solitudo

Arcana Dei.

Lipf. Phys. log lib. 1. a. jert. 13.

Martyri. Elecemosyna.

Gratia Dei S. Machari. Hom. 44.

S. Ecclesiæ.

Lachrymar. Ithæ. 38. 5.

S. Aug. in Psal 6.

Ovid. lib. Trist. Eleg.

Otium.

Aristor. I. de Virtut.

invidias.

umiditas, & contentiois detestatio. Et S. Joannes Chrysolomus; *Qui est otiosus, & multa temerè loquitur, & multa agit temerè, & toto die nihil optat, torpore & veterno mentem repletam habet.*

29. D. Archangelus Conter cymbam, in littore harentem, hoc lemmate notavit; OTIA COR-RUMPENT. Opportunè Ovidius;

*Cernis ut ignavum corrumpant otia corpus?
Et capiant vitium ni moveantur aqua?
Et tibi si quis erat decendi carminis usus,
Deficit, estque minor factus inerte situ.*

Nervosè Calliodorus; *Natura humana sicut duris laboribus instruitur; ita PER OTIA torpentia INFATUATUR.* Ab hac veritate persuasus Appius Claudius, frequenter solebat dicere; *Negotium populo Romano melius, quàm otium committit. Non quòd ignoraret, subjungit Valerius Maximus, quàm jucundus tranquillitatis status esset, sed quòd animadverteret, prepotentia imperia, agitatione rerum ad virtutem capeffendam excitari; nimia QUIETE IN DESIDIAM RESOLVI.* Tandem concludit; *Et sanè negotiam, nomine horridam, civitatis nostræ mores in suo statu continuit, blanda appollationis quies plurimis vultu resperfit.*

30. Idem Conter Emblematis loco cymbam in mari figuravit, quæ explicatis tenuibus velis, ac flante placido vento, epigraphen monstrabat; *UIFICIT ISTE.* Eadem moderati animi est indoles, qui non tantùm mediocri sorte contentus vivit, sed insuper inter affluentem melioris fortunæ prosperitatem sibi temperare novit; probè effati illius Ambrosiani memor, *seculares dignitates & cupiditates mentem animumque perturbant, ut compos sui esse non possit.* Concinne Seneca;

*Fata si liceat mihi
Fingere arbitrio meo:
Temperem zephyro levi
Vela, ne pressa gravi
Spiritu antenna tremant.
Lene, sed modicum fluens
Aura, nec vergens latus
Ducat intrepidam ratem,
Tuta me media vebat
Vita, decurrente viâ.*

31. Prava nostra natura, nî assiduo gratiæ Divinæ auxilio è miseris spiritualibus sublevetur, mox præcipiti ruinâ in obyias quasvis voragines abripitur. Unde illam, meâ quidem sententiâ, cymbæ simbolo demonstrabis, quæ adverso flumine ab equo tracta, epigraphen ferat; NI TRAHOR, DISTRAHOR. Ab hoc proposito non multùm alienus Vates Regius, canit; *Nisi quia Dominus adjuvit me, Paulo minus habitâset in inferno anima mea.* S. Hieronymus; *Quomodo, inquit, qui adverso flumine lembum trahit, si remiserit manus, statim retrolabatur, & fluentibus aquis quò non vult ducitur; sic humana conditio, si paululum remiserit, discit fragilitatem suam, & multa se non posse cognoscit.*

32. Cymba intra aquas, mereibus nimium quantum onusta, subscriptionem tenet; NIMIO GRAVAMINE MERGAR. Hominem ebriosum hoc Emblemata concernit, qui nimia vivendi intemperie prægravatus, paulò post immaturum vitæ suæ naufragium patitur. S. Joannes Chrysolomus; *Sicut navis, qua aquis impletur, ne exhaustiri nequeat, statim submergitur. Ita & homo, cum crapula & ebrietati se ipsum exponit, in præceps vadit &c.* Et S. Petrus Chrysolomus; *Ut navem fluctus; corpus ebrietas sic demer-*

git, hominem dat in profundum: lucra vitæ aufert, moris facit subire naufragium. Idipsum etiam de Ambitione, libidine, avaritiâ, aliove quovis vitio pronuntiare licet. S. Gregorii Nazianzeni consilium est;

*Nudus in hoc vitæ pelago decurre; gravata
Pondere ne pessum navis onusta ruas.*

33. Cymba diversis mercibus instructa, tantò profundius in aquas subsidit, quòd graviore pondere onusta fuerit. Unde lemma; INCREMENTO DESIDIT. Ita omninò spiritus humanus tantundem à cœlo recedere solet, quantò ampliore corporalium bonorum affluentia cumulatus fuerit. Enimverò, *Mulier inupta, & Virgo cogitat quæ Domini sunt: quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi.* De avaritia optimè dixit S. Nilus, *Monachus, qui multa possidet, est velut navis onerata, quæ in fluctuum tempestate facile submergitur.* Unde Magnus iste vitæ spiritualis Magister opportunè consulit; *Peccuniam, & omnia, quæ mentem demergunt, atque opprimunt, contemnamus. Onus abiciamus, ut navis parumper sublevetur.* Cæterùm etiam peccus humanum, nimis curis aut negotiis oppressum, tandem oneri illi ferendo longè impar, vires despondet, ac miserè succumbit. S. Ephræm; *Navis, si super tabulata pondus imponitur, facile fluctibus quatitur, atque demergitur. Sin verò levis, ac sine onere naviget, ventorum vi citò dissolvitur. Non dissimili ratione & anima, & corpus, si eis ultra vires imponatur onus, citò succumbunt.* &c.

34. Carbasis secundo ventorum flamine turgentibus, cymbæ per adversas Arni fluminis undas facili negotio progredi solent. Unde lemma; AURA DUCENTE, NON UNDA. Eorum hæc idea est, qui proprio suo genio & inclinatione in quavis vitia facillè devolverentur, nî potius rationis dictamini aut inspirationi Divinæ, quàm sensuum incitamentis sese permitterent dirigendos. Certè Socrates, naturâ suâ ad libidinem proclivis, effrenem hunc sensum tantâ prudentiâ edomuit, ut ipsius discipuli nec umbram quidem è tam potenti inclinatione in illo observare potuerint. S. Ignatius Loyola, naturâ suâ cholericus, maligno huic affectui adèò temperavit, ut gratiæ potius, quàm proprii genii stimulos secutus, expertissimis quibusvis phlegmaticus videri potuisset. S. P. Augustinus; *Ratio, quæ præsidet in mente, motus inferiores carnis, tanquam regnans & dominans, frenare debet; non immoderate & illicitè passim vageq; laxare.*

35. Hominem, conditione suâ contentum, nec ad sublimiora honorum aut divitiarum fastigia anhelantem, cymbæ Emblemate significabis, quæ littori vicinæ, epigraphen è Virgilio mutuam teneat; AL-TUM ALII TENEANT. Justus Lipsius; *Rarò navis illisa est, quæ modico velo legit litus.* D. Gregorius Comaninus in mysticæ Theologiæ affectibus canit;

*Spuma trà l' onde più superbe il pino
Nel suo camino, e n' pena del orgoglio
Rompe à lo scoglio, ond' il nocchier poi s' ange;
Mà non si frange quel, che terra terra
Se n' va la guerra boreal fuggendo,
Auro accogliendo ne suos lin modesta.*

S. Nilus, *facius est, inquit, humi cubantem vivere, & bono esse animo, quàm perturbatum in aureo lecto.* Et Ovidius;

*Ab nimium, quod amice petis, moderatius optas,
Et voti, quæso contrabe vela tui.*

36. Intra cæteram funebrem Cardinalis Horatii Spinola pompam, cymba videbatur, quæ velis de-

Ambitio.

S. Greg. Naz.

Bona mundi gravant spiritum.

1. Cor. 7. 34.

S. Nil. Oras.

3. de Avar.

Idem in

Asest.

Negotia opprimunt.

S. Ephræm.

serm. de Vitæ

& exercit.

Monach.

Moderatio passio-

num.

S. Aug.

Fragm 2. ser.

cap. 5.

Contentu

esse suâ

forte.

Lips Cent. 2.

Epist. 18.

S. Greg. Com.

Mist. Theol.

l. 2. Canz. 1.

S. Nil. Paran.

num. 6.

Ovid lib. 1.

Pont. Eleg. 9.

cussatim

10. Chryf.

Hom. 5. in

1. Corinth.

Otiom.

Cassiod. l. 7.

Var. cap. 39.

Val. Max. l. 7.

o. 1. nu 1.

Modera-

tio.

S. Ambr. lib.

3. in Luc.

Senec in Oe

dip A. 4.

Gratia

Dei neces-

saria.

Psal 93. 17.

S. Hieron l.

3. cons. Pe-

lagian.

Ebrietas.

S. Jo. Chryf.

Hom. 10. in

Genes.

S. Pet. Chryf.

serm. 41.

Innocentia ubique secura.

cussatim instructa epigraphen tulit; **UBIQUE SECURUS.** Innuebat videlicet, optimum illum Prælatum, bonitatis ac innocentia suâ causâ, inter omnes blandientis aut aduersantis fortunæ ventos securum vixisse. Vespasianus Imperator, cum Antecessores suos diversis insidiis exagitato inaudisset, respondit; *Nemo me injuriâ afficere, aut contumeliâ potest, quia nihil ago, quod alios ledere possit;* ut in ipsius vita refert Xiphilinus. Noverat enim sapientissimus Princeps, vitæ innocentiam ubique in portu navigare, & nullibi non securam degere. S. Chrysostomus; *Gaude de innocentia, & exulta; quia ubique illa est; ubique secura.* &c.

Xiphilin. in Vita Vesp. s. Io. Chrys. in Homil.

37. Cymbæ carbasa decussatim disponi solent, ut, flantibus secundis & aduersis ventis, progressu semper æquali è portu solvere possit. Proinde cymbam illam hoc lemmate insignies; **FLATUS AD OMNES.** Hominis prudentis hoc ingenium est, qui inter aduersos hostium aut calamitatum concursus pede semper tranquillo incedere; & ipsam etiam perniciem in suum profectum cogere novit. S. Paulus in rem præsentem opportunissimè consulit; *In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros per arma iustitiæ à dextris & à sinistris; per gloriam & ignobilitatem; per infamiam & bonam famam, ut seductores & veraces.* &c. Paulus Consul Romanus apud Livium dixit; *Is demum vir erit, cujus animum nec prospera flatu suo effereant, nec aduersa infringent.*

Prudentia.

2. Cor. 6. 4.

Divins. l. 45.

38. Cymba, jamjam submergenda Emblematis loco inscriptionem præferet; **MALE SINE MALO.** Enimverò sicuti navis, temone destituta, inter fluctuum vortices naufragium facit, ita civitas, Republica, aut Congregatio; si prudente Rectore aut vigilante Prælateo careant, paulò post in extremam perniciem præcipitabuntur. Verissimè pronuntiavit Sapiens; *Ubi non est gubernator, populus corruet.* Id ipsum de bono suo Consiliario pronuntiet quivis Princeps. Plutarchus; *Ut in magnis tempestatibus validissimo clavo, optimo gubernatore, & pluribus futuris opus est; sic magnas & turbulentes res administranti summam sapientiâ opus est, quam cum gubernator non habeat ex se, à probis consiliariis mutuatur & discat oportet.* Augustus Imperator Consiliarios habuit Mecænatem & Agrippam, post quorum mortem, si negotium aliquod infeliciter successit; exclamare est solitus; *Hoc mihi nihil accidisset, si aut Agrippa, aut Mecænas vixisset.*

Congregatio sine Rectore. Prov. 11. 14.

Plutarchus;

Consiliarius bonus

H A M V S.

Cap. V.

39. **H**Amus, piscibus capiendis destinatus, iplenice vicissim ab iis capitur. Unde lemma; **ET CAPIO, ET CAPIOR.** Hanc epigraphen etiam pisci, dum hamum admordet, subscribere licet. Eia justissimi Dei est providentia, ut perniciem, quam malevoli mortales aliis struimus, ipsamiet plerumque sustinere cogamur. Labanus, homo ex affe fraudulentus, quidquid aduersus Jacobum machinatus fuerat, illud totum paulò post non sine gravissimo suo damno luere debuit. *Pater vester circumveniebat me, inquiebat ad dolosi parentis filias optimus Jacobus, & mutavit mercedem meam decem vicibus, & tamen non dimisit eum Deus ut noceres mihi. Si quando dixit: Varia erunt mercedes tua, pariebant omnes oves varios foetus: quando verò e contrario ait, alba que que accipies pro mercede: omnes greges alba pepererunt.* Affirmatè Salomon: *Qui decipit iustos in via mala, in interitu suo corruet. Iustum est enim;* inquit interpret P. Cornelius à Lapide, *ut qui alium dolo circumscribe-*

Par pari referre.

Gen. 31. 7.

Prov. 23. 10.

Corn. à Lap. in hunc loc.

re conatur, ipse eodem circumscribatur: aquum est, ut qui aliena appetit, sua perdat: par est, ut qui alterius bona per fraudem concupiscit, sua ei cedat, Sic Pharaon & Munda- Egyptii, dolose spoliante & opprimentes Hebraeos, eodem dolo ab eis spoliati & oppressi sunt. Porro homo superbus; ambitiosus, aut avarus, dum à fallaci mundo aliquid honoris, fastus, aut divitiarum extorquet, benè de se ipso dixerit, *Et capio, & capior:* quippe qui voluptatis transitoria escam avidiore dente admordens, ab eadem miserrimè implicatur. De mundo differens S. Gregorius Nyssenus, ait; *Tanquam escam quandam hanc mundanam occupationem pravo hamo avidioribus porrigit.* Seneca testatur, hominem, dum capiendis mundi delitiis inhiat, ab iisdem arctissimè irretiri: *Magnæ voluptates in magnum malum evasere, CAPTÆQUE CEREPE.*

40. Hamus, escam ex unco suspensam præferens, epigraphen tenet; **LATET UNCUS IN ESCA.** Ita omnino sub suavi sensuum ac voluptatum escâ funestus peccati aculeus propinatur, qui in delinquentium viscera crudeli remorsu grassatur. Stephanus Cantuariensis super illud Habacuc, *Totum in hamo sublevabit;* ait; *In hamo esca voluptatis desiderabilis ostenditur, sed unicus tenax latet, qui cum esca comeditur: sic in concupiscentia carnis, ostendit diabolus escam voluptatis, sed latet aculeus peccati:* Theodoretus de Rege Davide ait; *Vidit mulierem, quæ lavabatur, & forma inescans pulchritudine; devoravit hamum peccati.* Etiam veteres Poëtæ escam penitus melleam offerunt, quippe in quibus reperiuntur *Multa præclara, multa magnifica, multa & propè Divina: Sed quid? Inest commixtum his insigne aliquid veluti escarum elegans, atque eminens; quod à spinis minime videtur posse develli, ita sunt simul conglutinata inextricabili picchonestia cum turpibus;* uti in rem præsentem eruditè asserit D. Matthæus Bossus: Eodem Emblemate Christum, in rupe Golgothæ de morte triumphantem; significare licet: hæc enim jamjam Servatoris humanitatem, ceu escam exoptatissimam avidè devoratura, tandem Divinitatis aculeo transfixa, exactissimè pendere debuit. Absalon Abbas, *Signum victoria in ligno Crucis constituere voluit, in qua dum hostis antiquus appetit escam carnis, transfixus est aculeo Divinitatis.* Cæterum quisquis sanctissimam Eucharistiam indigno ore recipit, is non quidem escam vitalem, sed mortiferum aculeumprehendit. *Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit.*

41. Hamo inscribere; **NON CAPIO, NISI CAPIOR.** Ita Christus, instar hami, animas illas prendit ac possidet, quæ illum, ceu escam angelicam, in SS. Eucharistia accipere satagunt. Porro Verbum Dei tantumdem intra animas nostras operatur, quantum ab iisdem gustatum & apprehensum fuerit. Testem locupletissimum habet S. Bernardinum Senensem; *Verbum Dei;* inquit, *hamus simile est, quod nisi CAPIATUR, NON CAPIT.* Et S. Augustinus; *Sic est sermo Dei tanquam pisci hamus; tunc CAPITUR, DUM CAPIT.*

42. Comes Joannes Carolus Morando, inter Vivaces Placentinos; Symboli loco hamum figuravit, qui flumini immerfus non quidem primo suo jactu, sed interpositâ aliquâ morulâ, ingentem piscium prædam fecit. Epigraphen sibi cognominem subdidit, **MORANDO.** Innuebat videlicet, scientias è Minervæ undis; non quidem tumultuariè aut cursim tentatis, sed assiduâ ac diuturnâ diligentia investigatis, hauriri posse. Ad hoc propositum Seneca; *Primum argumentum composite mentis existimo, posse consistere, & secum MORARI.* Certis ingenis **IMMORARI** & innutiri oportet, si velis aliquid trahere, quod in animo fideliter sedeat.

S Greg. Ny Tract. de Orat. Voluptas mundi. Senec. lib. 1. Vita beata. cap. 14.

Voluptas sensualis. Steph. Cantuariensis lib. Allegor. in Habacuc. 1. 5.

Theodoretus quaest. 12, in lib. Reg.

Poëtis antiqua. Marsh. Biblius de Institutione sapientia nimio. Dissert. 5.

Crux Christi.

Absal. Abbas. serm. 18.

Eucharistia indigne sumpti. 1. Cor. 11. 29.

Eucharistia. Verbum Dei.

S. Bern. Senensis. Tom. 2. serm. art. 2. cap. 42. in loc.

Scientia per diligentiam acquiritur. Senec. Ep.

Mundi voluptates

43. Hamus liberalem escam piscibus subministrat, non quidem famis explendæ causâ, sed ut incautis libertatem ac vitam eripiat. Lemma; EXHIBET, UT ADIMAT. Haud aliter mundus, improvidum hominem quiete, divitiis, ac æternâ salute spoliaturus, pauculas caducæ voluptatis quisquillas porrigit. S. Basilius; *Beatus qui non per voluptatis inescationem circumactus est ad interitum, sed per patientiam salutis spem concepit.* &c S. Nilus; *Lata humanæ vite fluxa ne te oblectent. Hami enim sunt, animas ut pisces irretientes. Et Plautus;*

S. Basil. Hom. 1. in Pl. 1. Nil in Pan. nu. 157. Plautus.

Sapientum illud dictum te audisse reor sapius. Voluptas est malorum esca, quod eâ non minus homines, Quàm hamo capiuntur pisces.

Par pari reddere.

44. Hamus suos pisces non nisi ab iisdem piscibus captus capit. Unde lemma; CAPIENTEM CAPIO. Eorum hæc idea est propria, qui perniciem, sibi creatam, bonâ forte in ipsuânet authorem retorquent. Isaias, Israël populum solatus, spondit, Babylonios iisdem catenis providente Deo olim stringendos esse, quibus Hebræi modò captivi detinentur. *Posidebit eos domus Israël super terram Domini in servos & ancillas: & erunt CAPIENTES eos, QUI SE CEPERANT.* Certè Christus sub carnis esca Divinitatis suæ hamum occultabat: unde à morte devorandus, ipsemet mortem jugulavit. Hunc de morte victâ triumphum Osæ vaticinio dilucidè testatus est Servator. *Ex omniis tuis, O mors, mortuus ero inferno.* Id est, interprete S. Ruperto Abbate, *Mordebis me, O inferno, & ut hamum devorabis; sed postea hamo Divinitatis meæ dirumpam ventrem tuum, & exibo.*

Isa. 14. 2. Christus sepultus.

Osæ 13. 14. Rup. Abb. in hunc loc.

Voluptas nundana.

45. Hamus esca suæ illecebris piscem suaviter quidem allicit, at paulò post unco ferreo improvidum suspendit, & è nativo suo elemento in fatalem auram rapit. Unde Carolus Rancatus hamo inscripsit; ALLICIT, ET ELICIT. Hæc ipsa voluptatis terrenæ est vasfrities, quæ incautos mortales in sinum pellere solita, tandem fortunis omnibus illos exuit. In hoc argumentum S. Basilius; *Voluptas est quidam hamus diaboli, ad perniciem nos trahens.* Et Antonius in Melissa; *Voluptas hamus diaboli, ad interitum trahens.* S. Isidorus Pelusiota eodem Emblemate hæreticorum malitiam demonstrat, qui fucatâ verborum suavitate auditores alliciunt, & à salutis viâ distractos, in æternam perniciem rapiunt. *Quemadmodum, inquit, nauta hamum escâ occultant, ac pisces improvise capiunt; eodem modo improbi hæresum defensores, sermonis suavitate perversas suas sententias obtegentes, simpliciores homines ad mortem, tanquam hamo quodam, trahunt.* Cæterum si noxam omnem seponas, symbolum istud cum primis insignem Mariæ Virginis benevolentiam explicat, quæ in miseros peccatores, suavissimo materni amoris melle inescatos, è scelerû ac æternæ perditionis cæno eripit; atque adèò ALLICIT, ET ELICIT. Ludovicus Blosius testatur, Deum S. Catharinæ Senensis ore dixisse; *Mariæ est à me electa, parata, & posita, tanquam esca dulcissima, ad capiendos homines, & præcipuè animas peccatorum.*

S. Basil. Orat. 4. Ant. Meliss. ferm 16. Hæreticus. Isid. Pelus. b. 1. Ep. 102.

Maria V. salutem procurat.

Isid. in Mos. spirit c. 1.

Aors imrovifa. Greg. in lat. aur. uc c. 12. n. & 46.

46. Hamus incautos pisces, cum omnium minimè suspicantur, libertate ac vitâ spoliat. Unde inscriptio; DECIPIT INCAUTOS. Ita mors peccatorem fatali suo ictu plerumque tum demum transfigit, quando inter mundi illecebras tranquillus & improvidus volutatur. S. Gregorius Papa super illud Lucæ, *Quâ horâ non putatis, filius hominis veniet,* ait; *Improvisa mors veniens, carnis rostra habi aculum irrumpit.* Et rursus; *Veniet Dominus servi illius in die, quâ non sperat, & horâ quâ nescit.* In rem præsentem

canit Joannes Baptista Bargioccus; *Est mare vita fugax, in quo nos pisces adinstar Ludimus, est hamus mortis iniqua manus. Incautos igitur pisces ceu fallit arundo, Sic fatuos fallit mors inopina viros.*

Bargioccus Epigr. l. 2. 71.

47. Calamus piscatorius, ubi prædam ex unco suo suspensam sentit, mox à pondere illo depressus, inclinari solet. Henricus Engelgrave epigraphen subdidit; AD PRÆDAM SE INCLINAT. Ita, prò dolor! humanas mentes, quantumvis erectas ac justas, ad munerum præsentiam inclinari ut plurimum cernimus. Jobi paræntis est; *Non te superet ira, ut aliquem opprimas; nec multitudo donorum inclinaret te.* S. Ambrosius; *Munera excacant oculos Iudicum, & vim autoritatis inclinant.* Erat equidem David, ipsemet Dei testimonio, rectus & justus; at pauculis Sibæ muneribus sese ad injustissimam sententiam ferendam inclinari permisit. Isaacus, quod ab Esau, homine flagitiosissimo, nonnullas prædas venatorias recepisset, majore amore illum, quàm justissimum Jacobum prosequeretur. Judas Iscariotes, proprio quæstu incurvatus, metamorphosi penitus inauditâ, è discipulo in Magistri sui proditorem evasit.

Munera incurvans. Job 36. 18.

S. Ambr. in Ep. ad Cor. 1. 2. Reg. 16.

Matth. 26. 15

48. Esca ex hamo super aquas suspensa, epigraphen à P. Masenio accepit; SINE FRAUDE FALLIT. Maria Virgo ad capiendum Deum suavissimè allicit, & instar dulcissimæ esca invitata. Ut adeò rectè à S. Epiphano cognominetur *Esca spiritalis hami, qui est Divinitas.* Et à Buteone, *Ministra cibi sancti.* Emblematis mentem hoc epigrammate explicat P. Masenius;

Maria V.

S. Epiph. oras de laud. Deip Bur. Hym. Græc. p. 22.

Qualis ab hamato suspenditur esca flagello, Abdita qua blando porrigit era cibo. Talis, ad absconsi capiendum Numinis hamum, Instar habet dulcis mellea Virgo boli.

N A V I S.

Cap. VI.

49. Navis in mari undique quassata & lacera, epigraphen tenet; VOTA SUPERSUNT. Vel ut Burgalio placet; CALUS TANTUM AB ALTO. Innuit videlicet, in rebus desperatis unicam è cælo opem sperandam superesse. Ovidius;

Auxilium Divinum in rebus desperatis. Ovid. lib. 14. Metamor. Lafl. Firm. lib. 2. Divin. Instit. cap. 3.

----- Dum priora timentur, Est locus in voto.

Plinii dictum est; *Tunc votorum præcipuus locus est, cum spes nullus est.* Huic affinis Lactantius Firmianus; *Si quis, inquit, in mari, vento faviente jaletatur, Deum invocat; si quis aliqua vi afflictor, hunc implorat: si quis ad extremam mendicandi necessitatem deductus viduum precibus exposcit, Deum solum obtestatur. Nunquam igitur Dei meminerunt, nisi dum in malis sunt.*

50. Navigii vela nonnunquam substringi solent, ut etiam inter adversos ventos gressum suum prosequi valeat. Unde lemma; ET ADVERSO FLANTE. seu ut alii inscripsere; PROSPERA INTER ADVERSA. Vel, CONTRARIIS PROVECTA NOTIS. Animi constantis hanc effigiem dixeris, qui gravissimis malis incurvatus, à cæpto tramite prosequendo nec minimam moram sibi injici patitur. Horatii consilium est;

Constantia. Horat. l. 1. Epist. 19.

--- Tunc, tum tuis navis in alto est, Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.

S. Ambr. lib. de Jacob. c. 8.

S. Ambrosius iisdem omninò coloribus genuinim veri sapientis constantiam ac prudentiâ describit; *Perfecti enim est viri, communitatem natura sustinent, tre animi*

animi virtute, & ad meliora adducere, nec succumbere iis, qua plerisque terribilia ac formidolosa videntur, sed quasi providum gubernatorem navem in tempestate regere, atque occurrendo insurgentibus fluctibus magis vitare naufragium sulcando undas, quam declinando. Non iste in persecutione pavidus, non in tormentis mollior: sed quasi athleta fortis, qui repercutiat verberantem cum gravissimo licet dolore luctetur, nec se miserabilem praebeat, sed ostendat, tanquam in laterna lumen, etiam inter asperas procellas, & gravissimos flatus suam lucere, nec extingui posse animi virtutem.

Virgil lib. 12. Aeneid. Cooperari gratia. S. Io. Chris. Hom. 53. in Gen.

51. Navis velorum loco Fortunam, è temone verò virtutem praeferens, epigraphen sustinet; UTRIUSQUE AUXILIO. Eodem prorsus sensu navem, ad portum appulsam, hoc Virgillii lemmate insignierunt; FORS, ET VIRTUS. Enimverò humane felicitati portum suum contingere, non licet, nisi auxilii Divini fortunâ, & cooperationis nostrae virtute simul concurrentibus. S. Joan. Chrysostomus. Quando quod à nobis est offerimus, largiter Divinam operationem consequimur; nam ut ne desides & sepini simus, vult etiam nos aliquid conferre; quo sic sua declaret, ut non totum sit superni auxilii, sed oporteat etiam nos aliquid simul afferre &c. Optimè ac compendio dixit Justus Lipsius; Laboranti Deus allaborat.

Lips Cent. 3. ad Belg. Ep. 6

52. Navis ad cynosuræ & pyxidis nauticæ nutum unice dirigitur: illarum enim beneficio inter arripitis pelagi fluctus, gressu nunquam exerrante, incedit. Epigraphen subjunges; REGIMEN AB UTROQUE. Ita omnino cujusvis Reipublicæ aut Regni navigium, à Divinâ Providentiâ ac solitudine humanâ gubernatû, non potest non ad salutis portû pervenire. Cum olim præfente Ferdinando II. Imperatore de bellicis tumultibus, indies majoribus; de ingravescentibus summis periculis, & de Provinciis ut plurimum exhaustis haberetur sermo, respondit Ferdinandus, Faciamus quod in nobis est, & sinamus hæc & nos à Deo regi ac dirigi: ut in ipsius vita refert Lamormainus. Id ipsum in microcosmi nostri regno contingit, ubi corpus à Deo & animâ in virtutis tramite contineri debet. S. P. Augustinus; Vis, serviat caro tua animæ tuæ? Deo serviat anima tua. Debes regi, ut possis regere: nam lucta ista tam periculosa est, ut si diviserit redior, ruina sequatur.

Deus homini cooperans.

Lamorm. c. 6.

S. Aug. serm. 43. de Verb. Dom. c. 3.

53. Navis, venti afflantis ope in portum compulsâ, epigraphen tenet; QUANTO MENTISPESERAI, TANTO PIU' CARO. Id est; INSPERATUS JUCUNDIOR. Ita nimirum beneficia illa omnium habemus acceptissima, quæ inopinantibus nobis accidunt. Horatius;

Auxilium insperatû. Horat. lib. 1. Ep. 4.

GRATA superveniet, QUÆ NON SPERABITUR hora.

S. Chrysof. Hom. 27. in Matth. 8. 11.

S. Joannes Chrysostomus in illa D. Matthæi verba commentatus, Multi ab oriente & occidente venient, & recumbent cum Abraham &c. in regno cælorum: filii autem regni ejicientur in tenebras; ait, has Christi voces Judæis geminatum terrorem, gentibus verò geminatam lætitiâ creâsse. Judæis quidem non solum quod exciderunt, sed etiam quod suis & propriis exciderunt, dolendum. Gentibus verò, tum quia honorum compotes facti sunt, tum QUIA QUÆ NON SPERAVERUNT CONSECTI, cerè gaudendum.

Beatitudo.

54. Navis, ad portum delata, epigraphen tenet; LABORE ET VIRTUTE. Ita nimirum ad æternam gloriam, ceu gentis humane portum, non nisi laboris & virtutis beneficio appellimus. Unde illam S. Paulus coronam justitiæ vocat; Reposita est mihi corona justitiæ; quippe quod meritis ac sudore nostro

comparanda sit. Ad hoc propositum S. Thomas Villanovanus; Non modica est hæc Sanctorum prerogativa, non levis honor, quod gloriam, quam habent, non pure gratis, sed sibi eam meritis & laboribus, sanguine & morte acquisierunt &c.

S. Tho Vill Tract. de Dom. Adv

55. Ferdinandus Archidux Austriæ Symboli loco Navim figuravit, quæ jactis anchoris in medio mari sistebatur; cum lemmate, FIRMATA RESISTIT. Nî fallor, in anchoris pietatem, justitiam, Religio cultum Divinum, & Religionem, veluti potissima regni firmamenta, representabat. Nam, telte Sinegnum. S. Cyrillus Alexandrinus observat, quod, sceleratis Judæorum Regibus, à legis ac cultûs Divini observantia deflectentibus, semper tota Respublica, instar jactatæ navis, ab interna & externa seditionum tempestate horrendum quassata fuerit. At contrâ quicumque animi pietati addixissent, nunquam non ab hostibus rediisse victores, summamque regno suo quietem conciliâsse. Quotquot ex illis regibus, inquit, cultu & observantiâ, quæ Deo debentur, impiè contemptis, legibusque justitiæ ministris pro nihilo ductis, suo fastui, suisq; libidinibus verè indulgendum esse putaverunt, omnes hi mali & miseri, malè & misère perierunt. Contra verò quicumque se pios in illum declararunt, quæq; illi placitura credebant, omni ope præstare elaborarunt, citra sudorem ac pulverem hoste devicto, debellatoque triumphum cecinerunt. Exempli loco Davidem, Josiam, Josaphatum, Ezechiam, aliosque habeto. Porro è S. Laurentii Justiniani sententiâ, Timor Dei anchoræ vicem subit, ut animæ nostræ navis nunquam non adversus quosvis scelerum incurfus ac Dæmonum insidias triumphet. Timor, inquit, stabilem animum reddit, sicut anchora navem stare facit. Anchora namq; montis est pondus timoris.

Religio firmat regnum. Sineforas. de Regno. S. Cyrill. A lex. de rec in Christu. fide ad Th. doctum.

Timor Dei.

S. Laur. II.

56. Vela, in mali fastigio distenta, celeriore navigii cursum maximè promovent. Unde lemma, VEHEMENTIUS ELATA COMPPELLUNT. seu ut aliis placet; ELEVATA CELERIUS. Ita homo auxiliarem bonitatis Divinæ auram tum demum felicissimè experitur, quando fiduciæ suæ carbasa versus cælum explicat. Oculi enim Domini contemplantur universam terram, & præbent sortitudinem iis qui corde perfetto credunt in eum. Cassiodorus; Magna contra diabolum arma sunt, in suis viribus fiduciam non habere, sed Deum rogare, qui adversarium possit reprimere.

Fiducia Deo.

1. Paral. 6. 9.

Cassiod. illud Psal. Quonian humiliat est in pulvere animi nostri.

57. Bargalius in mari turbato navim depinxit, quæ velis ex antenna flaccescentibus ac contractis, epigraphen tenebat; EFFUGIT DEMISSA PROCELLAS. Mens Emblematis erat, hominem in paupere fortuna longè securiorem incedere, quàm in quocunque dignitatum fastu. Ovidius;

Moderatio.

Humilitas. Ovid lib. 4. Trist. El.

EFFUGIT hyernas DEMISSA antenna PROCELLAS,

Lataq; plus parvis vela timoris habent.

Tu quoq; formida nimium sublimia semper, Propositiq; precor contrahere vela tui.

Nec aliter Horatius,

Horat. Carm. O 10

Rebus adversis animosus, atque Fortis appare: sapienter idem Contrahes vento nimium secundo Turgida vela.

Et S. Basilii; Humilitatis viola, dum imis contenta sunt, nullis flatibus impelluntur.

S. Basil. laud. solitud.

58. Eodem Bargalio auctore, navis grandior, in aquis persistens, epigraphen tenet; QUOVIS IN PORTU. Animum tranquillum ac indifferentem hæc idea describit, qui suos affectus non intra solam patriam

Indiffer.

patriam aut aliam quamcunque particularem provinciam coarctari permittit, sed, veluti totius mundi civis, pro voluntatis Divinae novae quasvis terrae partes incolere, perinde habet. Seneca de seipso protestatur; *Magno animo nos, non uniusurbis manibus clausimus, sed in totius orbis commercium eminentissimus, patriamque nobis Mundum professi sumus.* Et meus Concanonicus Hugo de S. Victore; *Magnum virtutis principium est, ut discat paulatim exercitatus animus visibilia haec & transitoria primum commutare, ut possit etiam postmodum relinquere. Delicatus ille est, adhuc cui patria dulcis est: fortis autem, cui OMNE SOLUM PATRIA EST; perfectus vero, cui totus mundus exilium est.*

59. Navis, explicatis velis tranquillum oceanum ingressa, epigraphen tenet; **DUBIUM TENTAT ITER.** Enimvero nimia felicitas comites individuos habet timorem & periculum. Seneca; *Magni animi est magna contemnere, ac mediocria male, quam nimia. Illa enim utilia sunt, & haec eo ipso quod superfluum, nocent.* Divinè Horatius;

*O navis, referent in mare te novi
Fluctus. O quid agis? fortiter occupa
Portum.*

Et S. Leo Papa; *Melior est gradus lentior per iter rectum, quam velocitas festina per devium.*

60. Navis, ventorum impetu è puppi sub cælo pluvio propulsata, inscriptionem refert. **JUVAT AER ET IMBER.** Nam vela, recentibus pluviis madefacta, ventorum flaminibus excipiendis habiliora redduntur; sicque navis gemino venti ac imbris adminiculo vastum maris iter felicissimè emittitur. Ita nimirum res plurimæ, quæ perniciem adferre videbantur, in favorem nostrum cedunt. Eodem Emblemate demonstrabis, animam pœnitentem, suspiriorum vento ac lachrymarum pluviis impellentibus, tandem ad salutis portum deferri. S. P. Augustinus; *Non possumus pervenire ad vitam impœnitendam, nisi per mala vitæ pœnitentiam.*

61. Navis Magellanica, cui Victoriae cognomen, totius mundi ambitum emensa est. Unde epigraphen, Lunæ subscribi solitam, præferbat; **ÆMULA SOLIS.** Haud aliter Sancti Apostoli, post relictas Galileæ naves, *Sicut quidam volucres effecti, ipso etiam sole perniciosus, omnem perlustravere terram, spargentes ubique lumina veritatis;* uti disertis his verbis testatur S. Joannes Chrysostomus. Cæterum etiam Magnatum fama per orbem universum diffunditur. Joannes Capponus de Alexandro Ludovisio, postea Gregorio XV. canit;

*Vola in tuo nome in pin d' un clima altero,
Dal freddo Scita; al pin lontano Ibero.*

62. D. Cherubinus Brusonus Emblematis loco navim onerariam depinxit, quæ explicatis velis per vastum oceanum iter volitans, epigraphen è Virgilio sumptam monstrabat; **ACQUIRIT EUNDO.** Innuebat videlicet, pretiosas prudentiæ, ac exterarum cognitionum merces peregrinando comparari. Id encomii ab Homero, aliisque Græcis cum primis retulit Ulysses,

Qui mores hominum multorum vidit, & urbes.

Anima Deo chara, ceu navis in hoc mundi pelago acquirit eundo; Indies enim novæ imperfectionis incrementa capit. In sacra Genesi de Rebecca dicitur; *Perrexitque ut consuleret Dominum.* Origenes ex hoc loco gratiosam dubitandi occasionem sumens, *Quò, inquit, abiit Rebecca? Nonne ubique est Deus? Quò ergo abiit, unde non esset ad locum ubi esset Dominus?* moxque ipse sibi interpres, ad propositum nostrum ait, *Ego puto, quod non de loco ad locum abierit, sed de vita ad vitam, de actu ad actum; Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erarb. Tom. II.*

de bonis ad meliora transferit, de utilibus ad utiliora perrexit, de sanctis ad sanctiora properaverit. Demum doctrinae suæ firmamentum ex illo Moïsi facto addit, qui Deum nobilissimam Angeli specie in ardente rubo conspicatus, dixit; *Transeam & videbo,* seu ut vulgata Biblia legunt; *Vadam & videbo.* ubi significare volebat, *Non utique se aliquod spatium transitarum;* quia propè ipsum erat visio in ore & in oculis ejus, sed dicit; *Transeam ut ostendat se communitum visione cælesti, ad superiorem vitam debere conscendere ab his, in quibus erat, ad meliora transire.* Tandem concludit; *Igitur sancti non de loco ad locum, sed de vita ad vitam, de institutis primis abeunt ad instituta potiora.* Cæterum homo, si in puericia aliquam sapientiæ aut prudentiæ sementem spargat, tandem exercitationis assiduae progressu in senem sapientissimum ac prudentissimum evadet. Eò quippe illud Salomonis consilium collimat; *Audi consilium, & suscipe disciplinam, ut sis sapiens in novissimis tuis.*

63. Maria Virgo, ad Elisabetham invisens, navis Emblemate significatur, quæ in oceani aquis tantò incedit profundior, quò pluribus mercibus onusta fuerit. Unde lemma; **ONUSTIOR, HUMILIOR.** Enimvero Virgo Beatissima, Deo optimo ac Maximo gravida, cognatam suam affectu humillimo visitavit, ejusque obsequiis se subdidit. *Contuendum est, inquit S. Ambrosius, quia superior venit ad inferiorem, ut inferior adjuvetur; Maria ad Elisabeth, Christus ad Joannem.* Illa ipsa cujusvis hominis justus est indoles: quantò enim majore virtutum ac meritum pondere gravis fuerit, tantò demissior sui ipsius existimationem concipit.

64. Hominem, adversus beneficia gratum, & ex alterius directione aut favore penitus suspensum, navi non absimilem dixeris, quæ præviâ columbâ studiosè assecuta, epigraphen reddat; **HAC MONSTRANTE VIAM.** Nam; Plinii testimonio, apud Taprobanitas nulla in navigando erat fiderum observatio, sed solis præviarum volucrum vestigiis sedulo affixi, in terras quasvis remotissimas navigabant. Angeli Tutelaris hoc Emblemata est, qui, veluti columba cælestis, inter omnia viarum invia Ducis fidissimè loco præcedit. *Ecce ego mittam Angelum, qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat in locum, quem paravi.* Et rursus, *Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Cautè ergò ambular, subdit Mellifluus Bernardus; *ubi sunt Angeli, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Porro opportunè in rem præsentem de Maria Virgine ad cælos assumptâ, canit S. Ecclesiâ; *Vidi speciosam sicut columbam, ascendentem de super rivus aquarum.* &c. Enimvero quando columba illa Virginea alas suas versus cælestem patriam sublevavit, suis clientibus viæ compendium ostendit, eosque ad illam celerimè assequendam & imitandam excitavit.

65. D. Carolus Ghioldus, insignis Collegiatæ ad S. Nazarium Mediolani Theologus, Emblematis loco navim depinxit, quæ præviâ stellam in oceano secuta, epigraphen tulit; **SEQUOR PRÆVIAM;** seu **PRÆVIUM SPECTAT.** Nempe miram illam industriam significabat, quæ Federicus Borromæus, Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis, gloriosa S. Caroli, cognati sui, exempla in gubernanda Ecclesia Mediolanensi studiosissimè assequi est conatus. Emblemata explicando meus D. Carducius hos Jambos subjunxit;

*Ut puppis Astri præviâ spectat iubar;
Sic Federicus Carolum sequitur Duce.*

Epiphonema jungit Seneca; *Optimum est, majorum sequi vestigia, si rectè præcesserint.*

66. D. Arelius navim in alto mari figuravit; cum

N lemma-

Senec. l. de Tranquillit. animi cap. 3.

Hug. Vi. A. l. 3 Didasc. Erudit. cap. 20.

Felicitas periculo- sa.

Senec. Ep. 3.

Horat.

S. Leo serm. 2. de Ieiunio Pentec.

Calamitas utilis.

Pœnitentia.

S. Aug. serm. 151. de Temp. cap. 2.

Apostoli.

S. Jo. Chryf. Hom. 15. in Matth. fama Magnatum.

Peregrinatio.

Profectus.

Gen. 25. 22. Orig. in uncl. loc.

Exod. 3. 3.

Prov. 19. 20.

Mariæ V. Visitatio.

S. Ambros.

Justus.

Angelus Cultos

Exod. 23. 20.

S. Bernard. ser. 40 super Accesserunt Angeli &c. Mariæ V. Assumptio.

Imitatio.

Senec. in Proverb.

Res exte-
ræ majore
habentur
pretio.

Prov. 31. 10.
Corn. Ians.
in hunc loc.

Salaz. in
hunc loc.

Fulv. Test.
p. 2. delle sue
Poesie.

lemmate. PROCUL ADVECTA GRATIOR. Indies quippe experimur, res externas majore pretio haberi, quàm domesticas. Unde Salomon grande mulieris illius pretium ac dignitatem demonstraturus, inter cetera encomia etiam hoc recenset; *Procul & de ultimis finibus pretium ejus.* In hunc locum commentatus Cornelius Jansenius, *Pretium ejus mulieris, inquit, est procul petendum, & de ultimis finibus terra petendum, hoc est, pretium ejus magnum est, carum, & rarum, ut ea qua à longe afferuntur.* Et P. Ferdinandus Quirinus Salazar; *Hujus utique mulieris pretium ingens est, quemadmodum earum rerum, qua procul ab extremis terrarum finibus asportari solent. Ea enim, qua aliunde adducuntur, pluris fieri solent, quàm illa, qua tellus patria passim fundit.* Huc non inopportunas censui sequentes binas Comitis Fulvii Testi strophas;

Gradito è cio che pellegrino arriva:

Familiar tesoro

Scema di pregio, ene la copia è vile.

Gigli, e Narcisi eran del nostro Aprile

Vulgar pompa, e trà loro

Porpora trivial la Rosa apriva;

Quando da strana riva

Vennero sconosciuti, e però grati

I Tulipani à far più belli i prati.

O qual, prima ch'èl di l'Alba rischiari

Fà d'armonico grido

Filomena sonar l'ombre selvagge;

Mà sol perche frequente in nostre piagge

Fabrica ai figli il nido,

Di sua bocca i comenti escon men cari:

Traggan per vasti mari,

Augèi da le Canarie i legni Ispani.

Più canori saran, perche più strani.

Religio-
sus, ha-
bens vitã
activam &
contem-
plativam.

Sum. Regul.
reg. 2.

S. Greg. hom.
5 in Ezech.
Ezech. 1. 14.

Religiosus
vagabun-
dus.

S. Bernard.
serm. 66. ad
Sororem.
Thorn. 4. 1.

67. Religiosus, quandam sæcularium Academiam ingressus, Emblematis loco navim expressit, quæ maris littora legens, epigraphen tulit; **EXTRA, NON PROCUL**, veluti diceret, se, tamen à sæculo abstractum, honestis ac virtuosis sæcularium exercitationibus etiamnum licitè gaudere posse. Insuper Religiosos illos hoc Emblemata concernit, qui vitæ contemplativæ & activæ ex æquo addicti, mundo quidem, proprii spiritualis profectus causâ, valedixere; nunquam tamè extra illum ad eò longè præcedunt, quin animarum indigentis auxiliarem dexteram porrigere valeant. Inclyta Societas Jesu, ad hanc vivendi normam composita, in Regularum summario ita statuit; *Finis hujus Societatis est, non solum salutis, & perfectionis propriarum animarum cum Divina gratia vacare: sed cum eadem impensè in salutem & perfectionem proximorum incumbere.* S. Gregorius Papa illud Ezechiæ arcanum examinans, quod cælestia animalia ibant & revertebantur in similitudinè fulguris; ait, *Benè revertentia animalia, coruscanti fulmini comparantur, quia Sancti viri, cum ad superna contemplanda evolant, tum bona cælestia, qua saltem per speculum contemplari meruerunt, fratribus denuntiant, eorumque animos in amorem intima charitatis accendunt.* Ceterum nihil abs re dixeris, si navim illam de Religioso interpretatus fueris, qui quidè habitu ac professione à mundo videtur separatus; at per plateas assiduo vagabundus, & sæcularium consuetudine unice delectatus, extra, non procul ab illo vivere potest. Huic miseræ altum illachrymatus S. Bernardus super illis Hieremix verbis, *Dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum;* ait; *Lapides sanctuarii designant Religiosos viros, qui nunquam debent foris vagari, sed in secreto Monasterii ante oculos Dei semper commorari. Sed di-*

persi sunt hodie lapides sanctuarii in capite omnium platearum, quando Religiosi viri, quærendo vana & secularia, foris vagantur.

68. Nonnemo, Augustissimæ Domûs Austriacæ beneficio magnos progressus factururus, Emblematis loco navim in Oceano depinxit, quæ explicatis velis epigraphen monstrabat; **ASPIRANTIBUS AUSTRIS.** Ita Prophetæ ac Prædicatores solo Spiritus sancti favore, ceu Austro calidissimo, ad arcana remotissima promoverunt. S. Joannes Chryostomus; *Da mihi navim vacuam: gubernatorem, nautas, funes, anchoras, omnia disposita, & nusquam esse spiritum venti, nonne cessat omnis quantuscunque apparatus, si desit operatio spiritus? Ita licet sit sermonis ampla supellex, & mens profunda, & eloquentia, & intelligentia, & non adsit Spiritus sanctus, qui vim suppeditat, otiosa sunt omnia.*

69. Qui è sublimi dignitate in sortem inferiorem devolutus, nullâ amplius populi frequentiam aut subditorum obsequiis honoratur, navi non absimilis exillit, quæ velis deturgentibus, epigraphen tenet; **DEFICIT AURA.** Id probè expertus fuerat Carolus V. Imperator, quando regna sua Philippo II. Imperium verò Ferdinandò fratri Bruxellis renuntiavit: posteaquam enim summam mundi potentiam cum conditione privata commutaverat, mox è Belgio in Cantabriam appulsus, ac profectus inde Burgos, raros admodum sibi obvios vidit Hispanos Proceres (quos nempe solus, incomitatusq; titulis suis Carolus non alleverat,) uti refert P. Famianus Strada. Verissimè Tullius; *Qui fortunis alicujus inducti, amicitiam ejus secuti sunt, hi simul ac fortuna delapsa est, evolant omnes, quum enim recessit ea res, qua fuit consuetudinis causa, nihil superest, quare possint in amicitia teneri.*

70. Alcibiades Lucarinus nonneminem, sublimi dignitati subductum, navi non absimilem dixit, quæ contractis velis, epigraphen sustinet; **NEC TUMESCUNT IN ALTUM.** Nam mens humana, intra privatæ vitæ conditionem se recipiens, vix ullis superbiæ, cæterorumque affectuum ventis turgere potest. Emblematis explicando hanc strophâ subjecit;

Itè vani pensieri, cure mordaci,

Non fia ch' avida fame

D'oro, e d'onor mai più m'allett, ò chiamo

Che la vela del cor, mentre è legata,

A i venti in alto ancorà chiudè l'entrata.

Eodem plane sensu S. Bernardus; *In te consisto, non infra dejici, non supra attolli, non evadere in longius, non extendi in latius petas. Tene medium, si non vis perdere modum, locus medius tutus est: medium sedes modi, & modus virtus.* Et Ovidius, paulò antè ad-

Tu quoque formida nimium sublimia semper,

Propositi que precor contrahè vela tui.

71. Idem virtuosæ ac emeritæ cujusdam personæ mortem Navis Emblemata significavit, quæ è portu soluta, epigraphen tulit; **SOLVITUR ONUSTA.** Huic metaphoræ assentiens S. Maximus; ait; *Beati Patris Eusebii merita securi magnificemus: qui PLENAM cælestibus DIVITIIS, & aternis mercibus NAVEM optato in littore collocavit.* Mariâ Virgine ad celos assumptâ, attoniti exclamârunt Angeli; *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrha & thuris, & unversis pulveris pigmentariis? Hunc locum interpretatus S. Hieronymus; ait; Quasi virgula fumi, quia gracilis & delicata, quia Divinis extenuata disciplinis, & concremata intus in holocaustum incendio pii amoris.* Et paulò post; *Ut virgula fumi, ex aromatibus*

Protecti
Spiritus

S. Io. Chry.
Hom. de
Spiritu S.

Felicitas
deficient

Amicitia
falsa.

Strada lib.
de Bell. Bu.

Tull. lib. 5
Rhetor.

Moderatio.

S. Bern. lib.
de Consid.

Ovid. lib.
Trist. Eleg.

In morte

S. Max. H.

10. de S. E.

lib.

Mariæ V.

Assum.

ptio,

Cant. 3. 6

S. Hieron.

Tom. 9. E.

10. ad Pa.

lam & Es.

stoch. de B.

V. Assump.

Cant. 3. 6.

nyma-

nimirum quia multis repleta est virtutum odoribus, manans, ex ea fragrabat suavissimus odor. Atque adeo navis hæc sacratissima, cum ad celestem portum appelleret, tanto virtutum cumulo erat gravida, ut suâ fragrantia purissimos illos spiritus in admirationem raperet.

72. S. Matronianus, Eremita Mediolanensis, jamjam acturus animam, sacram Eucharistiam Angelorum manibus accepit. Unde in illius honorem Emblematis loco Navim depinxit, quæ è portu solvens, epigraphen tulit; **POENU REFERTA RECEDIT**. Navis quippe nunquam è litore proficitur, nisi sufficiente comœtu instructa. Ad hoc propositum B. Ludovicus Bertrandus dicere solebat; *Servi Dei Eucharistici cibi sumptione navigant.*

73. Virtutem nunquam non esse invidia superiorem, haud obscure è Navi conjicies, quæ explicatis velis in vasto mari progrediens, à Lucarino epigraphen cepit; **PANDIT IN ALTUM**. Ita persona spiritualis, ex infero hoc mundo penitus sublevata, suos affectus omnes versus cœlum dirigit. S. Gregorii Nazianzeni consilium est;

Eja age, & hinc omnem mundum, fascesque relinquens,

In cœlum cursu dirige vela tuo.

74. Ad funebrem Isabella Borbonicæ, Hispaniarum Reginæ, pompam, Mediolani celebratam, Emblematis loco navim depinxere, quæ carbassis versus ventum explicatis, epigraphen tenebat; **SECUNDANTI OBSEQUOR**. seu melius; **AFFLANTI**, vel, **SPIRANTI**, **OBSEQUOR**. Innuebant videlicet; generosam Reginæ illius mentem in vita & morte nunquam fuisse à Divina ordinatione alienam. Alciati consilium est; *Quæ Dei vocant, evadunt*. Justus Lipsius; *Mors medicina malorum est, & in mundi refugium, & his fluctibus portus, quem Christianus nunquam fugiat, & per hac tempora (Deo vocante) totis velis in eum feratur.*

75. Navis in mari subscriptionem è Virgilio accepit; **PER VARIOS CASUS**. Geminum hunc vitæ humanæ typum dixerim. Appositè Justus Lipsius; *Vita hæc, inquit, quam eripi lugemus, ludibriorum scena, miseriarum mare, per quod ut maximè ex voto feratur navis, tamen in multos scopulos impingas, multis vadis adhærescas necessum est.* Et Seneca; *Turbo quidam animos vestros rotat, & involvit fugientes, petentesque eadem; & nunc in sublime alligatos, nunc in infima allisos rapit.* Quin, ut compendio dicam, vitam adeo variam vivimus, in qua, teste S. Gregorio Nazianz. *neque adversitas, neque prosperitas nobis constat, sed quam occisissime in diversum mutatur, & transit.*

76. Doctor Aurelius Calinus inter Errantes Brixienfes Symbolo suo Navim inferuit, quæ sub Lunâ, utpotè nobilissimæ illius Academiæ symbolo generali figurata, epigraphen tenebat; **COMITE ERRANTE NON ERRAT**. veluti diceret, se ab optimæ illius Academiæ doctrina, ceu à Planeta illustrissimo, gubernatum, nunquam extravertitatis milites descere posse. Haud aliter homo justus, tamen vitiosâ aliorum societate utens, nunquam cessat, sed tramite semper directo incedit. Talem se demonstravit Abrahamus fidelis inter Chaldæos idololâtras; Loth pudicus inter lascivos; Joseph castus inter libidinosos; Eleazarus observans inter temerarios legis Mosaicæ prævaricatores. &c. S. P. Augustinus; *Peccata aliorum, bonorum societatem masculare non possunt. Neque enim boni communicant peccatis alienis, quibus utiq; faciendis non consentiunt; quamvis cum ipsis, qui ea faciunt, Dei sacramenta communicent.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

77. Animum generosum è navi dignoscere licet, quæ jamjam portum subitura, epigraphen legendam offert; **AUT INGREDDI, AUT PERIRE**. Militem illum hoc Emblemata spectat, qui vel auxiliares copias in monumentum quoddam adducere; vel vitæ jacturam sustinere decrevit. Otiosum verò existimavi, rem præsentem pluribus exemplis stabilire, cum veteres ac hodiernæ historiæ passim iisdem resperse sint. Ita Magnanimus aut negotium suum perficere, aut vitæ cedere statuit; Nam Tullio teste, *Magnanimitas est virtus spontanea, difficilium aggressio, & rationabilis.*

78. Navis non se ipsam duntaxat, sed insuper merces sibi concreditas sustinet. Unde Lucarini lemma; **ET SUSTINET INVECTA**. Boni principis, aut affectuosi Patrisfamilias hæc idea est, qui non suis tantum, sed & subditorum, filiorum, servorum, ceteræque familiæ suæ commodis ex æquo invigilat. Seneca de Principe differens, ait; *Patrem quidem patriam appellavimus, ut sciret datam sibi potestatem patriam, quæ est temperatissima, liberis consulens, suaq; post illos ponens.* Suetonius Vespasianum miris encomiis celebrat, quod miserorum indigentias, sive publicas, sive privatas, opportunis beneficiis sublevare sit conatus. *Consulares INOPES quingentis annuis sestertiis SUSTENTAVIT. Plurimas per orbem civitates, terra motu aut incendio afflictas, restituit in melius.* S. Hieronymus eandem beneficentiam in Exuperio, Episcopo Tolosano, veneratur, qui se ipsum doloris pane sustentans, subditorum suorum egestatibus cumulatè providit. *Exuperius, Tolosæ Episcopus, Vidua Sareptensis imitator, esuriens pascit alios, & ore pallente jejuniis, fame torquetur alienâ.* Hanc laudem cum primis sibi vindicat purpuratus ille Mediolanensium Archipræsul, S. Carolus; qui vilissimo agrestium lupinorum alimento victitare solitus, suis subditis, famelicis, ac infirmis opem adeo liberalem tulit, ut eorum egestati sublevandæ non tantum proprios principatus vendiderit, sed insuper uno die quadraginta millia coronatorum erogaverit; omnemque palatii sui supellectilem, ipsumq; adeo proprium suum lectulum in egenos distribuerit. *Uritano principatu vendito, pretium universum ad quadraginta aureorum millia unâ die in pauperes erogavit, & domesticam supellectilem, nec relicto sibi lectulo, in eosdem alendos contulit.*

79. Homo, fiduciam c mentem suam omnem in caducis terræ vanitatibus defigere solitus, Navi non ab similibus videtur, quam Abbas Ferrus hoc lemmate loquentem sistit; **INNITAR FLUXIS**. Opportunè S. Greg. Nazianzenus; *Quisquis veniensibus vicissimq; abeuntibus rebus consistit, ille utiq; FLUVIO, perenne labenti, CONFIDIT.* Et rursus; *Omnia mortalibus laboriosa sunt, omnia humana mens, risus, lanugo, umbra, ros, flatus, volatus, vapor, insomniam, fluctus, navis vestigium, aura, pulvis, orbis quidam perpetuâ conversione similia omnia volvens, nunc stabilis, nunc rotans, nunc labilis &c.* S. Lucæ teste, *Dæmon omnia mundi bona in momento temporis Servatori nostro videnda ob oculos posuit. Et quidem bene in momento, inquit S. Ambrosius; in momento enim cuncta illa prætereunt, & sæpe honoræ seculi abiit, antequam venerit.*

80. Fuit, qui navim interminitantes maris tempestuosi scopulos ab anchora firmatam, hoc lemmate insigniret; **NON ILLIDETUR**. Verbis è Siracide mutuatis; *Non illidetur quasi in procella navis.* Innuebatur videlicet, sub Mariæ Virginis patrocinio nostræ navigium, à mortis memoriâ, ceu anchora saluberrimâ stabilitum, nullis unquam peccatorum scopulis

Magnanimus.

Cicero lib. 1. de officiis.

Auxilium.

Paterfamilias.

Princeps. Sen. lib. 1. de Clem. c. 14. Sueton. c. 17. Vica Vespas.

S. Hieron. Ep. 4. ad Rust.

S. Carolus

Mundanus.

S. Greg. Nazianz in sentent.

Idem Orat. de vice trineribus.

Luc. 4. 5.

S. Ambrosius in hunc locum.

Eccles. 23. 2. Mariæ V.

protectio.

Mortis memoria.

Communitio in morte.

n vita B. Lud. Bertrandi c. 17. Virtus insignis.

Contemplativus.

s. Greg. Naz.

In morte.

Conformitas. Obedientia.

Alciati in titulo Emblematis s. Lips. Admirand. lib. 4.

cap. 1. Virgil. lib. 1. Æneid v. 208.

Vita humana.

Lips. Cent. 1. Epist. 161. Senec. de vita beat. c. 28.

s. Greg. Naz. Epist. ad Sophron.

Justus inter malos.

S. Aug. lib. 4. cont. Crescon. cap. 26.

S. Ant. Pad.
serm. 4. in
Dom. 4. post
Epiphani.
Prudentia
gubernatoris.

seopulis quassari potest. Præclare S. Antonius Paduanus; *Sicut anchora radem retinet, ne in faxis se frangat, sic mortis memoria vitam nostram retinet, ne ruat in peccata.* Illud ipsum argumentum in politicis usurpans Lucretius Borfatus, Emblematis loco Navim cum anchora & hoc lemmate figuravit; **NE MERGAR.** Ubi navis civitatem Cremensem, anchora verò optimum D. Antonii Longi regimen significabat, cujus prudentiâ ac virtute Respublica illa ab omni discrimine immunis degebat.

Discordia.
Luc. 11. 17.

81. Navis, quamdiu integra persistit, felices in oceano progressus facit; at iniquâ sorte fatiscens ac disrupta, mox naufragio irreparabili mergitur. Unde lemma navigio inditum; **DIVISUM MERGITUR.** Id ipsum de Republica dicere licet; quæ sicuti unione conservatur, ita discordiâ in extremam perniciem devolvitur. Dilucidè Servator, *Omne regnum in se ipsum divisum desolabitur. Domus enim & civitas,* interprete S. Joanne Chryostomo, si fuerit **DIVISA, velociter DISSIPATUR,** & etiam regnum, quo nihil est validius: *firmat enim regna & domos subditorum concordia.*

S. 10. Chryf.
in Catena
aurea.

82. Navim prudentiæ symbolum interpretaberis; quippe quæ inter adversos ventos carbasa sua contrahens, epigraphen reddit; **VENTIS DABO VELA SECUNDIS.** Enimverò homo, quæstus aut commodi sui studiosus, sagaci oculo opportunas loci ac temporis occasiones omnes explorat. Seneca; *Si prudentiam amplecteris, ubique idem eris, & prout rerum ac temporis varietas exigit, ita te accomodest tempori: nec te in aliquibus mutes, sed potius apies, sicut manus, quæ eadem est, cum in palmam extenditur, & cum in pugnum adstringitur.*

Prudentia.

Senec. de 4.
Virtutibus.

83. Victorius Amedeus Sabaudie Dux, ob controversias inter Galliarum Reginam & Ludovicum XIII. ipsius filium compositas, à Patre Juglari navim Emblematis loco accepit, quæ inter duas infusulas progrediens, mutua illarum commercia conservare solet. Epigraphen subjunxit; **ITINERE DISSITA JUNGIT.** Ut aded videri possit, Serenissimum illum Ducem pectori suo hanc Tullii doctrinam altum habuisse incisam; *Homines hominum causâ generati sunt, ut ipsi inter se alii aliis prodesse possint.* Et rursus; *Fructus ingenii & virtutis, omnis prostantie tunc maximè cupitur, cum in proximum quemque confertur.*

Pacem componere.
Cicero 1. Offic.

idem lib. de Amicitia.

84. Idem Dux Victorius Amedeus, quod Astam, Vercellas, Albam di Nizza, aliasque suas civitates propugnaculis muniisset, à Patre Juglari, symboli loco, navim recepit, quæ numeris omnibus absoluta, necdum tamen in mari collocata, epigraphen tulit; **ARTEM HANC DOCUERE PROCELLÆ.** Nullum quippe opportuni præsidii capiendi magistrum validiorè habemus, quàm intentatas & ignominiosas hostium minas, explorata enim ac imminetia pericula vim arcanâ nobis inferunt, ad optimam quamque tutelam providendam. Quare S. Hieronymus Heliodoro persuasurus, ut vel è mundi pelago ad solitudinis portum eluctetur, vel saltem spiritus sui navim adversus quosvis hostium assultus sollicitè muniat, ait; *Ego non integris rate, vel mereibus, nec quasi ignarus fluctuum præmoneo, sed quasi nuper naufragio ejectus in littus, doctus nauta, tumidâ navigaturus voce denuncio. Nolite credere, nolite esse securi! licet in modum stagni fufum aquor arrideat; licet vix summa jacentis elementi spiritu terga crispentur: magnos hic campus montes habet, intus inclusum est periculum, intus est hostis: expeditè rudentes, vela suspendite: crux antenna figatur in frontibus &c.*

Calamitas docet.

S. Hieron. Epi.
2 ad Heliod.

Elemosynarius.

85. Navis, in alto mari fluctuans, epigraphen tenet; **ALIIS PRÆSTAT OPES.** Bellam hanc ho-

minis liberalis aut Elemosynarii ideam dixeris, qui suas opes munificâ manu in egenos dispensat; vel etiam viri literati, qui omnes sapientiæ ac Doctrinæ suæ thesauros aliis communes facit. Ita bonus Princeps, divitias, in ærario suo cumulat, beneficentiâ maximâ in alios distribuit. S. Petrus Chryfologus; *Est consuetudinis, est animi felicitas, ut adscitus ad regnum, quod fuit proprium, quod privatum, mox parentibus, mox propinquis civibus indigentibus, liberaliter prorogârit: ne sit mendicus animo, qui censu functus, & honore.*

Docere. Princeps liberalis.

S. Pet. Chryf. serm. 29.

86. Improvisam ac violentam alicujus mortem Abbas Ferrus navis Emblemate significavit, quæ intra pelagi tempestatem submersa, hanc è rudibus suis epigraphen monstrabat; **VIS INOPINA RAPIT.** Appositè Horatius;

Mors improvisa.
Horat. lib. 2 Carm. Od. 13

----- Improvisa lethi
Vis rapuit, rapietque gentes.

Eodem argumento Justus Lipsius malignam invidiæ violentiam oculos statuit. *Ut navim, inquit, interdum improvisus vortex absorbet; ita homines nigra Dea invidia, præsertim eos, quibus indoles melior, & ingenium supra annos. Et prior illo Silius Italicus; O dirum exitium mortalibus, & nihil unquam Crescere, nec magnas patiens exurgere laudes Invidia.*

Invidia.
Lips. Cent. Epist. 42.

Sil. Italicus lib. 16.

87. Persona aut familia, præcipiti aliorum consilio in extremam perniciem devoluta, miseram navim imitatur, quæ adversus scopulos allisa ac disrupta, à Carolo Rancato inscriptionem è Virgilio recepit; **PRÆCIPITI DELATA NOTO.** Josephus, Zachariæ filius, & Azarias, cum inanis gloriæ vento compulsi, adversus gentiles configere molirentur, stragem gravissimam perpeffi sunt, uti prolixè testatur Machabæorum Historia. Senecæ sententiâ, *Maximè sunt contraria consilio festinatio & ira. velox consilium sequitur poenitentia.*

Virgil. l. 7. Æneid.

Consiliû præcept.

1. Mach. 5. 16.
Senec. lib. 4 Ira.

88. Navim, ab adverso vento incurfatam, D. Didacus Saavedra opportunè hoc lemmate insignivit, **IN CONTRARIA DUCET.** Principi hoc documentum esto, ne à quovis eventuum violentiâ sese in transversum agipatiatur, sed instar periti naucleri etiam ex adversis casibus profectum capere discat. S. Gregorius Nazianzenus;

Prudentia.

S. Greg. Naz. lib. 1. sentent

Fluctus, peritus effugit rector, graves;
Sapiensque dura sortis adversa omnia.

Vaferrima quidem erat Saulis invidia, dum Davidi certissimam mortem machinaturus, eum in hostium fronte collocari jussit; at David è persecutione illa tantum incrementi est fortitus, ut supremiam militiæ gloriâ, ipsumque aded regnum retulerit. Justus Lipsius; *Ut in mari alii alias venti, gubernator tamen rectum cursum tenet, nec deflectit mentem, aut oculos à proposito portu: ita nobis esse debeat, recta petere, prosequi, nec ejici ira; adversante aliqua judiciorum aut sermonum aura. Eadem metaphorâ S. Clemens Alexandrinus veri cujusdam Magistri prudentiam describit; *Quemadmodum gubernator non semper cedit ventis, sed contra proram obvertens, universis resistit tempestatibus: ita pedagogus legibus, quæ sunt in mundo, nunquam cedit, nec eis puerum, tanquam cymbalum, in libidinosam vivendi rationem impellere permittit: sed solo secundo veritatis spiritu in altum sublatus, clavum pueri, aures inquam, fortiter tenet, donec inoffensum puerum in portum virtutis produxerit.**

Lips. Cent. singul. ad 1. tal. & Hisp. Epist. 28.

S. Clem. Alex. lib. 1. Pedagog. cap. 7.

89. Idem Saavedra navim symboli loco expressit, quæ adversus terram allisa & disrupta, solos nautas ac merces non sine gravi labore incolumes reliquebat. Epigraphen addidit; **MINIMUM ELI,**

Prudentia. **ELIGENDUM.** verbis ex illo Juridicorum canone desumptis; *De duobus malis minus est eligendum.* Atque adeò deperditis facultatibus, vitam nostram omni studio conservari oportet. Tacitus testatur, *Validam, & laudatam antiquitatem, quoties fortuna contra daret, saluti consuluisse.*

90. Navis, jamjam naufragium factura, epigraphen sustinet; **FRAUDE SERENI.** ad verbum Virgilius;

Et cali toties deceptus FRAUDE SERENI.

Deceptus Illius hæc idea est propria, qui nimium fidens, tandem in extremam perniciem abripitur. Æneas, submerso Palinuro illachrymans, in has querelas erumpit.

O nimium cælo & pelago confise sereno, Nudus in ignota Palinure jacebis arenâ.

Verissimè Justus Lipsius; *Falsus amor plus nocet, quam professum odium.* Et rursus; *Quamdiu aquor hoc vita navigamus, tamdiu fluctus: & interdum SERENUM aliquod si blanditur, decipit, & ferè tempestus major succedit.*

91. Navis, acu magneticâ versus Cynosuram directâ, ab Abbate Thefauro epigraphen recepit; **CONSILIORUM GUBERNACULUM MENS DIVINA.** S. Dionysii Areopagitæ documentum est; *Antequam aliquid agamus aut dicamus, maximeque quod ad Deum pertineat, à precibus nobis ordiendum est, non ut vim illum ubique præsentem, & nusquam absentem, trahamus, sed ut Divinis commemorationibus, invocationibusque nosmetipsos & tradamus ei, & jungamus.* Rex Periarum Cyrus filio suo Cambysid præceptionis dedit; *Ut nihil publicum vel privatum ageret, nisi prius ad Deum confugeret.* Scipio Major, T. Livio teste, *Ex quo togam virilem sumpsit, nullo die prius ullam publicam, privatamque rem egit, quam in capitolium iret, ingressusque adem (Jovis) consideret. &c.*

92. Lælius Martinengus, Academicus inter Errantes Brixienfes Concussus, navim symboli loco prætulit, quæ inter tempestates jactata, subscriptionem monstravit; **MEMINISSE JUVABIT.** Verbis è Virgilio mutuatis;

----- Revocate animas, mæstumq; timorem Mittite: Forsan & hæc olim MEMINISSE JUVABIT.

Opportunè Seneca;

Quod fuit DURUM PATI, MEMINISSE dulce est.

Et quidem prævias ærumnas misam ac jucundam è vestigio sublequi voluptatem, author locuples est Aristoteles, qui, rebus compluribus in hoc argumentum expositis, tandem concludit; Et hoc quoque dictum est; *Jucundum est postquam salvus fuerit, recordari laborum, atq; etiam latatur vir post labores, cum multa tulisse, & multa e gisse recordetur.* Hunc locum eruditè interpretatur S. Thomas Aquinas; cui facem præluens Magnus Augustinus, ait; *Triumphat victor Imperator & non vicisset, nisi pugnasset.* Et **QUANTO MAJUS PERICULUM** fuit in prælio, **TANTO MAJUS GAUDIUM** est in triumpho. Jactat tempestas navigantes, minaturque naufragium: omnes futurâ morte pallefcunt, tranquillatur calum, & mare, & exultant nimis, quoniam timuerunt nimis. Compendio ac nervosè è Poëtis nonnemo cecinit;

Gaudia præteriti cumulant inopina dolores.

Cui, Plutarcho referente, affine est Euripidis poëma;

--- Quam dulce est, servatum meminisse dolorum!

93. S. Carolo, in Divorum Calitum album relato, **Mundi symboli Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.**

Mediolani navim Emblematis loco suspenderunt, quæ à flammulæ Ledæ radiis, supra antennam resplendentibus, illustrata, epigraphen monstravit; **CERTA SALUS.** Eoque ingentem ac saluberrimam S. Caroli versus quosvis periclitantes clientes suos beneficentiam significabant. Propriissimum tamen illum Mariæ virginis typum dixerim, quæ mentes sibi devotas per vastissima orbis discrimina securos & incolumes manuducere consuevit. S. Anselmus ad Deiparam conversus, ait; *Tantummodo itaque velis salutem nostram, & revera nequaquam salvi esse non poterimus.* Eodem planè argumento D. Primus Aloysius Tatti navim in mari turbato figuravit; quæ à stella, supra antennam illucescente, irradiata, subscriptionem tulit; **UNA SALUTEM.** Innuebat videlicet, sanctæ Eurosiæ patrocinio quietem & salutem exoptatissimam in civitates aut Provincias eidem concreditas derivari.

94. Navis in mari nunquam quiescere aut firmari solet. Lemma; **ÆTERNUM FLUCTUA T.** seu **NEC QUIES ULLA.** Ita omninò peccator assiduè animi turbis & continuè inquiete jactari solet. Unde ubi nos de Caino legimus, quod *habuit profugus in terra,* Septuaginta vertunt, *habuit in Naid,* id est, fluctuatione. Hunc ipsum effectum in homine invido deprehendit S. Augustinus; *Invidus vir, inquit, similis est navi, qua jactatur in fluctibus maris, nam in perturbatione semper est.* Hæc de re prolixum vide Concionatorem Historicum R. P. Michaelis Pexenfelder fol. 86. & seq.

95. Serenissimus Dux Mutinensis, Symboli loco, navim in alto mari præfert, quæ poli antarctici stellam, in crucis modum efformatam, sequens, epigraphen monstrat; **NON ALIO SIJERE.** Nimirum optimus Princeps Emblemate illo pietatem suam Christianam, & obsequium erga Catholicam Religionem testari volebat. Exinde præterea disces, è S. Cruce, ceu signo inter omnes calamitates securissimo, summam felicitatem Christiano orbi portendi. Opportunè S. Andreas Cretensis; *Cruce in tentationibus auxiliatur, in periculis dans salutem, in mortificati solans, in necessitatibus opitulans, in mari gubernatrix, in calamitatibus refrigerium.* Ad hoc propositum S. Ambrosius Religiosum illum nautarum quorundam morem prolixè approbat, qui in navi sanctam Crucem, veluti certissimam tanti itineris cynosuram, omnium venerationi exponunt. *Benè navigant; inquit, qui in navibus Christi Crucem sicut arborem præferunt, atque inde explorant flabra ventorum, ut corpora sua dirigant ad sancti Spiritus gratiam, in ligno Domini tuti atque securi, nec permittunt naves suas vago fluctu errare per maria.*

96. Princeps religiosus, in quibusvis negotiis suis semper ad Deum defixus, in quibusvis amore, fidem, ac reverentiam cateris rebus omnibus antepotens, Navi non absimilem se probat, quæ Crucis consultationem unicè affecta, epigraphen reddit; **UNUM ASPICIT ASTRUM.** Davidis hoc ecstypum videri possit, qui ad Deum conversus, agebat; *Tibi dixi cor meum, exquisivi te facies mea, faciem tuam Domine requiram.* In hunc sensum S. P. Augustinus; *Quævis non à te aliquid extra te præsumis, sed vultum tuum. Huic inquisitioni perseveranter instabo; non enim vile aliquid, sed vultum tuum Domine requiram.* Atque adeò Magnus ille Sionis Rex oculis suis elevatis, & in Deum assiduè defixis, eò unicè collineabat, ut voluntatis & complacentiæ Divinæ cynosuram nunquàm excederet, propè gnarus, virtutem & animæ sanctitatem à Deo præ quâcunq; vultus majestate aut cordis arrogantia in Principibus estimari. Ne verò hæc de te quidquam ambigas, inter sexcentos alios

S. Caroli protectio.

Mariæ V. protectio. S. Anselm. lib. de Excell. Virg. c. 12.

S. Eurosia.

Peccator iniquus. Gen. 4. 16

Invidus. S. Aug. Ep. i. ad In.

Religio. S. Crux.

S. And. Cret. orac. 1. de E. alt. S. Crux.

S. Ambr. in Vj 37.

Princeps Religiosus

Psal. 26. 8. S. August. in hunc loc.

Imitatio

unicum Eliabum, aspectu formosissimum, corpore procerum, ac majestate plenum, intuearis velim; cum enim à Samuele in Regem unendus sifteretur, mox Deus illum averfatus, Prophetam hâc præceptione instructum dimisit; *Ne respicias vultum ejus, neq; altitudinem stature ejus, quoniam abjeci eum, nec juxta intuitum, hominis ego judico.* Nimirum, interprete Josepho Hebræo, dicere volebat; *Ego regiam dignitatem non constituo in præstantia & elegantia corporis, sed in animi virtute: atq; quero, quis perfectè sit illustris in pietate, industriâ, fortitudine, & in obedientiâ Divinis mandatis præstandâ.* Cæterum navis, dum unum aspicit astrum, solam nempe polarem Iteliam; è Justi Lipsii sententiâ, Civitatis aut Reipublicæ typus est, quæ ad Majorum suorum exempla & operandi rationem gubernari consuevit. *Ut in navis dirigenda respectus habendus in Cynosura: sic in publica administratione, ad facta prioris avi.*

97. Vasta adedò maris est immensitas, ut navis, quantumvis magna, si oceanum subeat, in formam tenuissimam commutari videatur. Hâc de re Seneca; *Navis, inquit, que in flumine magna est, in mari parvula est.* Eo tamen non obstante, D. Aresius grandè navim in mari figuravit; addito lemmate, **ET IN MAGNO MAGNA.** Nimirum Ranutii I. Parmensium Ducis, magnam nitatem ac prudentiam, etiam in quibusvis summis negotiis maximam, significabat. De S. Joanne Baptista vaticinatus est Angelus; *Erit enim magnus coram Domino.* Quibus verbis prodigiosa utiq; & exotica quædam S. Joannis magnitudo innuebatur; enimverò si, Isaiâ teste, *Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram Deo, & quasi nubiluna, ille haud dubitè cum Deo, ceu infinitâ magnitudine, comparatus, molem minimè parvulam, sed grandem habeat, necesse est.* Hanc tamen, S. Ambrosio asserente, *non corporis, sed animæ magnitudinem intelligas velim; quippe quæ sola veræ & admirandæ magnitudinis nomen promeretur.*

98. Navis onusta majore felicitate ac velocitate progreditur, quàm vacua: unde etiam, cursui Itabiliendo ac promovendo, carina ponderoso saburæ acervo impleri solet. Quare Emblematis loco epigraphen subjunxi. **ONERATA FELICIUS. SEU, ONERATA SECURIOR.** Hinc beneficentiam, è morbo, paupertate, aut aliâ quâvis calamitate nobis accrescere solitam, conjicies. Certè S. Paulus, nescio quâ arumnâ gravatus, pro eâ auferendâ Deum ardentissimis votis fatigabat; at conatu prorsus irritò; volebat quippe providentissimus Deus, ut ipsius anima è gravi illo pondere securitatem reciperet. Richardus à S. Victore; *Paulum postulante, à se auferri stimulum carnis suæ, melius exaudivit Deus, cum non abstulit, quia si abstulisset, salvus non esset.*

99. Navis in portu è latere spectanda, & à subiecto igne picanda & ungenta, epigraphen tenet; **UT OCYOR ÆQUORA SULCET.** Hinc constat, mentem nostram è calamitatibus & tormentis agiliorem effici, ad miserimum præsentis vitæ pelagus tamdiu decurrendum, donec immortalitatis & gloriæ portum contingamus. Hanc veritatem probe edocta S. Agatha, *ad motis candentibus laminis, & in acutis testulis, & ardentibus carbonibus volutata, sereno ore ad Tyrannum conversa dixit; Nisi diligenter perfeceris corpus meum à carnificibus atrectari, non potest anima mea in paradysum Domini cum palma intrare martyrii.* Dilucide Ofcas; *In tribulatione manè confurgent ad me.* Et ad Deum suum Magnus Augustinus ait; *Imples tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi, omnes recurrant ad te, ne deliciis & securitate perversa seducamur.*

100. Obedientiam promptam & indifferentem è navis discere licet, quæ explicatis velis inter quoscunque ventos per Oceanum progreditur; cum lemmate, **QUO FORTUNA VOCAT;** seu ipsiusmet navigii ore, **QUA DUCITIS, ADSUM.** Opportunè Paulus Maccius;

Si fatis obstare nequis, sine, fata volentem Ducant, nolentem ne modò fata trahant.

In virtutis hujus palæstra militem veteranum se demonstravit Isaias Propheta, quando Divinâ illâ voce auditâ, *Quem mittam? & quis ibit nobis?* promptè respondit, *Ecce ego, mitte me.* Hoc nihil inferior Paulus, quamprimum cælestem vocem perceperat, mox se totum Divinæ providentiæ permisit, *Domine quid me vis facere?* S. Bernardus; *Verus obediens mandatum non procrastinat, sed statim parat aures auditui, linguam voci, pedes itineri, manus operi, & se totum intus colligit, ut mandatum peragat imperantis.*

101. Navis in tempestuoso mari carbasa sua adversus ventum explicans, epigraphen tenet; **DUM SPIRAT, SPERO.** Vel Italice; **PUR CH' EGLI SPIRI, SPERO.** Hominem, ab alterius ope aut patrocinio suspensum, hoc Emblemate significabis. In sensu tamen spiritali animam concernit, quæ Spiritus Sancti favore sublevata, tandem ad summam felicitatis portum promovet. *Quicumque enim spiritum Dei aguntur, ii, Apostolo teste, sunt Fidei Dei.* Præclare, ut solet, Magnus Augustinus; *Tunc benè agis, si à bono agaris.*

102. Principis prudentis beneficio cujusvis regni navigium ad veræ felicitatis portum appellit. Huic rei significandæ, navim in alto mari depinxi, quæ explicatis velis epigraphen tenet; **DA' L' ARTE IL VOLO.** Id est; **AB ARTE VOLATUS.** Verbis è Guidonis Casonii poemate mutuatis;

*Gran nave è il regno, è vasto mare è il Mondo:
Ma se Principe saggio in questo cupo,
E periglioso del Mondo
Questa gran Nave del Imperio regge,
Ella con certo, e fortunato corso
Al porto d' ogni ben velice arriva.*

Aristotelis judicio, *Rempublicam conservant, primò bonarum legum inviolabilis auctoritas, secundo Magistratum in munere obeundo prudentia, diligentia, & alacritas, tertio populi erga Magistratum obsequiû.*

103. Jacobus Savellus Cardinalis se ipsum navis Emblemate figuravit, quæ inter maris undas à ventis incurfata, lemmatis loco hunc titulum præferebat; **AGOR, NON OBRUOR.** Innuebat videlicet, res quasvis adversas nihil unquam detrimenti, sed contrâ plurimum commodi sibi creâsse. Certè acerrima Saulis persecutio militares Davidis progressus summis incrementis promovit. Casus ac cæcitas Sauli opportunissima dignitatis & illuminationis consequendæ instrumenta extitere. Filius prodigus à fame, ceu vento gratiosissimo, compulsus, ædes paternas auspicatò repetiit. S. Isidori judicio, *Valde necessarium est, justum in hac vitâ & vitis tentari, & verberari flagello, ut dum vitis pulsatur, de virtutibus non superbiat; dum verò aut animi, aut corporis dolore atteritur, à mundi amore reservatur.*

104. Navis in vasto mari inter innumeras undas fluctuans, lemmatis loco illam S. Gregorii Nazianzeni gnominam præfert; **NON TOTTAS SIMUL.** Nam, interprete Nicetâ, *ne ii, quidem, qui navigant, totum simul pelagus prospiciunt, ne alioquin nauseam hinc contrahant. Verum de die in diem itineris spatium tollentes, sensim, tacitèq; progressibus cursum eum omnem, quem sibi proposuerant, absolvunt.* Ita omninò negotia

Obedientia.

Paul. Macc. Emblem. 47.

Isa. 6. 8.

A. 9. 6.

S. Bernard.

Auxilium.

Spiritus S.

Rom. 8. 14.
S. Aug. ser. 13
de Ver. ap. 13.

Prudentia.

Casor. Emb.
morale 2.Arist. 1. 3.
Polit. c. 3.Calamitas
utilis.S. Isid. 1. 3.
sent. c. 1.S. Greg. Naz.
in Tetrast.
Nicetas.

Sensim.

negotia nostra non quidem unico momento, sed sensim, & ad temporis dimensum perfici cupiunt.

105. Qui facultatibus omnibus liberâ voluntate abdicatis, religiosam paupertatem auspicatur; ab Abbate Certano navi non abfimilis dicitur, quæ in præsentis naufragii discrimine salutis suæ consultura, merces omnes in maris tempestuosi undas ultrò abjicit: cum dicto, PEREANT, NE PEREAM. S. Basilius; *Dum adhuc est tempus, priusquam ad perfectum naufragium deveniat, graviora onera deponat, & antequam navis immergatur, merces ejicias, quas injustè quaesivit.*

106. Navis, mercibus omnibus in turbati oceanî undas ejectionis, Emblematis loco epigraphen reculit; **AFFERT JACTURA SALUTEM.** Christianam, Suecorum Reginam, hæc effigies spectabat, quæ salutis aternæ portum consecutura, proprio regno nuntium remisit. Emblematis mentem sequenti epigrammate explicat Jo. Bapt. Bargiocus;

*Mercibus ejectionis affert jactura salutem,
Cum pavet in tumido Navis onusta salo.
Tu bene cauta timens mundi, Christina, procellas,
Te regno prosperas exonerare gravi.
Nam pelagi insanos fluctus, veniosque furentes,
Si gravis est auro, rara carina fugit.*

S. P. Augustinus; *Ut ad regnum cælorum veniret, dives possessione suâ obtinere non potuit; nunc obtinet, ut contempta perveniat.*

107. Navis, à geminis anchoris è prora ac puppi adversus tempestate firmata, Saavedrâ authore inscriptionem sustinet; **CONSULE UTRIQUE.** Enimverò in quibulvis negotiis principio ac fini ex æquo prospicias, necesse est. Tacitus; *Omnes, qui magnarum rerum consilia suscipiunt, estimare debent, an, quod inchoaverit, Reipublice utile sit, ipsis gloriosum, aut promptum effectu, aut certè non arduum sit? Simul ipse, qui suadet, considerandus est; adjiciatur periculo consilium suum, & si fortuna captis affuerit, cui summum decus acquiratur.*

108. D. Franciscus Visconti, recens inauguratus Cremonensium Episcopus, à nobilissima illa civitate inter sumptuosos arcus triumphales, innumeris numismatis, statuis, Emblematis, Symbolis, cæterisque honorum parergis exceptus est. Inter alia P. Leonardus Velli, in signe Societatis Jesu decus, Ecclesiam Cremonensem navis Emblemate repræsentabat, quæ explicatis velis per oceanum progrediens, Cynosuræ loco serpentem polarem præfixum habuit; addito lemmate, **DUX NUNQUAM CONDITUS UNDIS.** Innuebat videlicet, Ecclesiam Cremonensem ab optimo & vigilantissimo illo Antitite, ceu navim à gentilitio Præfulis hujus serpente, ad aternæ felicitatis portum deductum iri. Cæterum Emblemata hoc è Valerio Flacco desumptum est, ubi Naucleus Tifus protestatur, se solâ serpentis polaris directione gubernari;

*Sed mihi DUX, vetitis qui NUNQUAM
CONDITUS UNDIS
Axemicat Serpens, septenosque implicat ignes.*

De Prælatorum vigilantia ait S. Petrus Chrysologus; *Pastor adjungit noctes diebus, & totum sibi tempus denegat dormiendi, ne qua lupis, suffragante somno, grassandi in gregem præbeatur occasio.*

109. Idem Emblematis loco navim statuit, quæ per oceanum gradiens, præviam polarem stellam sequebatur; cum lemmate, **COELO DUCE.** Imagine rursus è Valerio Flacco desumptâ, ubi de Tifo canit.

--- *Felix qui stellis signibus usum,
Et dedit æquorcos COELO DUCE tendere cur-
sus.*

Mens Emblematis erat, Civitatem Cremonensem à congenita cœlesti potius quàm terrena Pontificis sui virtute ad aternæ beatitudinis portum inanuduci. Illud ipsum etiam Sanctis Magis est proprium, qui, stellâ Duce, ad salutis portum delati fuere. De his S. Leo; *Sequuntur tres viri superni luminis ductum, & prævii fulgoris indicium in seculum à contemplatione comitantes, ad agnitionem veritatis, gratiæ splendore ducuntur.* Cæterum Sacræ Scripturæ, ceu stellæ polaris lucidissimæ, directione, cuius fideli per præsentis vitæ pelagus progrediendum est. Stephanus Cantuariensis super illis Deuteronomii verbis, *Sit cælum, quod supra te est, æntum;* ait, *Mysticè cælum est sacra scriptura, ad hujus doctrinam vivere debemus, sicut nauta, qui semper habet respectum ad stellam.*

110. Idem Argonavim figuravit, quæ remis destituta, è puppi Orpheum, lyrâ ludentem, sustinebat; cum lemmate, **IRE DOCET.** Rursus ad verbum Valerius Flaccus canit;

*Nec verò Odrysus transstris impenditur Orpheus,
Haud pontum remo subigit: sed CARMINE tor-
sas IRE DOCET.*

Innuerat videlicet, Ecclesiam Cremonensem ab optimo suo Præfule non quidem violentiis, sed suavissimâ prædicandi methodo, veluti lyrâ quâdam cœlesti, ad Divinum obsequium promoveri. De prudente ac opportuno Correctore epigraphen illam jure pronuntiaveris; **CARMINE DOCET IRE;** quippe qui dexterrimâ suâ suavitate humano pectori acres stimulos subjicere, & ad frugem revocare novit. Seneca; *Omniū honestarum rerum semina animigerunt; quæ admonitione excitantur, non aliter quam scintilla, flatu levi adjuncta, ignem suum explicat.* Eandem omninò agendi rationem nobiscum observat Deus, de quo canit Prudentius;

*Christè servorum regimen tuorum,
Mollibus qui nos moderans habentis
Leniter sumas, facili que septos
Lege coërces.*

111. Navis, in turbato mari à duabus anchoris firmata, Henrico Farnesio authore epigraphen tenet; **INCONCUSSA MANET.** Significabat quippe, Imperii navim virtute ac doctrinâ, ceu geminâ anchorâ, stabiliri; ab illa enim justitiam, ab hac verò operandi rationem fortitur. Porro non abs re dixerim, Imperii navim etiam Legibus & armis sustineri. Justiniani Imperatoris dictum erat; *Imperatoriam majestatem non solùm armis decoratam, sed & legibus oportet esse armatam.* Cæterum animæ nostræ navis tum demum tranquilla sistitur, quando geminâ gratiæ Divinæ ac cooperationis humanæ anchorâ firmatur.

112. Mirâ aded charitate erga proximi sui salutem exarsit S. Ignatius Loyola, ut ab illâ persuasus, sese intra congelatas aquas rotum abjecerit. Quare D. Archangelus Conter facinus illud generosum Emblemate significaturus, navim expressit, quæ flammis in medio mari correpta, epigraphen tulit; **NEC PONTUS EXTINGUIT.** Hoc lemma illis Sacri Epithalamii verbis affine est; *Æquæ multa NON POTUERUNT EXTINGUERE charitatem.* Nam charitas, S. Ambrosio teste, adamante fortior & vinculum indissolubile. Nulla diluvia passionum charitatem excludere possunt, nulla eam acerbiorum flumina superare.

Paupertas voluntaria

S. Basil. Orat. 4 de Paenitent.

Paupertas voluntaria

Bargioccus 2. Epig. 106.

S. P. Aug. serm. 8 de Verb. 4 post.

Consilium prudens. Tacit. 2. Hist.

Vigilantia calati.

Flac. 2. Argo. 107.

Chryf. m. 24.

Flac. l. c.

S. Magi. Prælati. S. Leo Serm. 1 de Epiph.

S. Scriptura. Steph. Cantuar. in Allegor. Tilman. Deuter. 27. 13.

Val. Flac. 2. Argo.

Correctio suavis.

Senec. Ep. 46

Prud. h. m. 7

Henr. Farnes. Diph. 107. 1. Eleg. 3.

Doctrina & virtus. Justin. Imp. in Præm. Instit. Gratia & cooperatio.

S. Ignatius Loyola.

Cant. 87. S. Ambrosio l. de Isaac. c. 8.

Prudentia. 113. Virum prudentem cuius infortunio declinando parem esse, Henricus Farnesius è navi dignoscendum proponit; quæ inter maris tempestates progrediens, epigraphen sustinet; **DUM CLAVUM TENEAM.** Nimirum ad illud Poetæ dictum alludit;

Omno malum prudens spernitque, fugitque.

Consilium. Achilles Bocchius, ut demonstraret, bono regimini summam è prudentia felicitatem accrescere, Navim in Oceano figuravit; quæ nautarum munia ex æquo ita habuit distributa, ut illorum aliqui rudentibus trahendis, ac velis explicandis, nonnulli remis impellendis, sentinæ efferendæ, aliisque alii sedulam conferrent operam; in puppi verò Senex quietus ac prudens cernebatur, qui clavum sustinens, hunc titulum Emblematis loco præfixum habuit; *Res consilii ope, haud viribus manus geri.* Imagini explicandæ sequens epigramma adjecit;

Achill. Bocch. Embl. 74.

*Aspice, quàm sagax, totis qui viribus alnum
Solicitant juvenes fluctibus in mediis.
En malos alii scandunt, trahit ille rudentes,
Per patulos audax curstat ille foros.
Exhaurit sentinam alius, secat æquora tonsis
Certatim Remes, vela alii faciunt.
In puppi residens clavum tenet ille quietus,
At non quæ juvenum robor, strenuitas.
Quin multo majora facit, melioraque solus
Ipse suo præstans omnibus ingenio.
Res magna haud valido, haud veloci corpore sunt,
Verum animi sensu, consilio, imperio.*

Ciceronis iudicio, *Non viribus, non velocitatibus, aut*

celeritate corporum res magna geruntur, sed consilio antiquorum & scientiâ, quibus non orbari, sed etiam augeri solet senectus. Cicero lib. de senectute.

114. Assiduum D. Caroli in virtute progressum meum Concanonici Regulares Mediolani, in Ecclesia de Passione, navigii Symbolo representarunt, quod per Oceanum promovens, epigraphen monstrabat: **NOCTE, DIEQUE.** S. Joannes Chrysostomus in illa S. Pauli verba commentatus, *Qua quidem retrò sunt, obliviscens, ad ea verò, quæ sunt priora, extendens me ipsum, ad destinatum iter prosequor;* ait, *Qui jam se perfectum putat; nihilque sibi deesse ad virtutis absolutionem, is à cursu cessabit; quasi qui totum jam teneat, at qui se adhuc à meta abesse cogitat, is nunquam à cursu cessat.* Hoc igitur & nos æstimare semper debemus, etiamsi sexcenta obiverimus virtutis officia: etenim si Paulus post sexcentas mortes, post tanta pericula hoc secum putabat, multo magis nos.

Profectus

S. Io. Chrys. in Philip. 3.

115. Multæ naves, per Oceanum sparæ, & nocturno cælo versùs Phari cujusdam splendorem progressæ; epigraphen à me receperunt; **DIRIGUNTUR AB UNO.** Ita omnino vastissimæ ac innumerae Religiones unius Augustini, Benedicti, Domini, aut Francisci Regulam, seu Pharum illustrissimam, sequuntur. Eadem prorsus ratione Civitatis aut Provinciæ cujusdam populus ad insignem Majorum suorum virtutem abripi consuevit. S. Hieronymus ad Heliodorum, Episcopum recens inauguratum, scripsit; *In te omnium oculi diriguntur, domus tua, & conversatio tua, tanquam in speculâ constituta, magistra est publicæ disciplinae.* &c.

Religiosi

Exempli

S. Hieron. Ep. ad Heli.

116. Navis, explicatis velis citra ullam remigum operam per altum mare progrediens, à D. Gregorio Bolzi, nobili Congregationis Sommascena ingenio, epigraphen recepit; VIS NON VISA MOVET. Sanctam ædem Lauretanam hoc Emblemata spectabat, quæ prodigiôsâ Angelorum virtute Nazaretho in Dalmatiam, & inde Lauretum translata fuit. Emblemata explicandò sequens distichon subjecit meus Concanonicus D. Salvator Carducius.

*Vis non visa movet volucrum per cerula puppim:
Dextera sic Superùm Testa sacra ta vehit.*

Illud ipsum gratiæ Divinæ est ingenium, quæ quidem humanis oculis penitus ignota, cor nostrum suavissimè manuducit. Eò, nî fallor, illa S. Joannis sententia collineat; *Spiritus ubi vult, spirat, sed nescis unde veniat, aut quò vadat.* S. P. Augustinus; *Valde occulta & abstrusa vis, quâ Deus agit, ut etiam illa, quæ sensu carent, confestim ejus obtemperant voluntati.*

117. Navim in alto mari hoc lemmate loquentem exhibui; AD ALTRO CIELO ASPIRO. Id est; ALIUM DESIDERO MUNDUM. Anima, Dei amore abrepta, votis omnibus ex hoc mundo levare desiderat. Jobum, obsecro, hoc exæstantis animi impetu agitatam, audi; *Expecto, inquit, donec veniat immutatio mea.* Nec aliter Regius Vates; *Quando veniam & apparebo ante faciem Domini?* Et S. Paulus; *Desiderium habens dissolvi.* In rem præsentem S. Cyprianus; *Considerandum est, fratres charissimi, & identidem cogitandum, renuntiâsse nos mundo, & tanquam hospites & peregrinos isthic interim degere. Amplectamur diem, qui assignat singulos domicilio suo, qui nos isthic ereptos, & laqueis secularibus exsolutos, paradiso restituit, & regno cælesti. Quis non ad suos navigare festinans, ventum prosperum cupidius optaret, ut velociter caros liceret amplecti? Patriam nostram paradysum computemus: parentes patriarchas habere jam cœpimus: quid non properamus & currimus, ut patriam nostram videre, & parentes salutare possimus.*

118. Christianus, pronissimâ voluntate ad supremum è vita discessum accinctus, à Carolo Rancato Navi non abssimilis dicitur, quæ è littore solutura, epigraphen legendam offert; PER GIRE A MIGLIOR PORTO. Id est; UT PORTU MELIORE QUIESCAM, Opportunè Petrarcha;

*O aspettata in ciel beata, e bella
Anima, che di nostra humanitate
Vestita vai, non come l'altre carca:
Perche ti sian men dare omai le strade
A Dio diletta obediente ancella,
Ond' al suo regno di quà giu si varca
Ecco novellamente à la tua barca
Ch' al cieco mondo hà già voltele spalle,
Per girà miglior porto,
D'un vento occidental dolce conforto &c.*

Seneca; *Optabilem rem exisimam bonâ mortem: optimum est, memorabilem mori aliquo opere virtutis. Cum aliquis tormenta fortiter patitur, omnibus virtutibus utitur.*

119. Qui terrenarum voluptatum fastidio ductus, omnes mundi blanditias, veluti Sirenes fallacissimas, declinare, & è sæculo ad Religionis portum confugere molitur, navi se non abssimilem probat, quæ è Sirenum conspectu plenis carbasis ac cursu celerrimo profuga, Carolo Rancato authore epigraphen monstrat; CANTUS TRANSVECTA TENACES. Verbis è Claudiano mutuatis;

*Anne aliud toto molitur carminis estu
Meonii mens alta senis? quod stagna charybdis
Armavit? quod Scylla canes, quod pocula Circe
Antiphata vitata fames? surdoq, carina
Remige Sirenum CANTUS TRANSVECTA
TENACES?*

Claud in
laud. Srenæ
Regina.

Eodem planè argumento Sidonius Apollinaris hominem quendam flagitiosum repræsentat, qui lascivarum Sirenum consuetudine excusâ, salutis suæ prospexit; *Excussit cervices, atque Ulyssæas, ut ajunt, ceras auribus figens, fugit adversum vitia surdus meretricii blandimenta naufragi.*

Libidinofus
conversus.

120. Civitas Mediolanensis Alphonsum Littam, Archiepiscopum suum recens inauguratum, sumptuoso apparatu excipiens, inter cætera Emblemata Navim depinxit, supra cujus malum Læda flamimula resplendebat; addito P. Hortensii Pallavicini lemmate, OPPORTUNA REFULGET. Innuebat videlicet, novam illam lucem omninò opportunam, nec sine patriæ solatio accidisse, quæ integro biennio Pastore suo viduata, ingenti mœrore affligebatur. Porrò misericordia & providentia Divina solaminis sui radios pro cujusvis indigentia opportunissimè explicat. Ut ad eò optimus Deus à Regio Psalte jure cogninetur, *Adjutor in opportunitatibus: in tribulatione.* Hunc locum interpretatus Franciscus Titelmannus, ait; *Adjutor factus est eis IN OPPORTUNO TEMPORE, nempe in tribulationibus eorum: Tunc enim opportunum solet, & gratum esse liberantis adjutorium, & jucundum esse potentis refugium.* Et S. P. Augustinus; *Omnibus modis medetur animis Deus pro temporum opportunitatibus, quæ mirâ sapientiâ ejus ordinantur.* Cæterum prudentis Magistrî sapientia, aut providi amici fraterna correctio, tempore ac loco congruo adhibita, nobilissimum humano pectori splendorem conferunt.

Sidon Apoll.
lib. 9, Ep. 6.

Gratia
Dei opportunè
venit.

Psal 9: 10:

Titelm. in
hunc loc.

S. Aug. de
vera Relig.
cap. 16.

121. Navis, per vastum pelagus ad exoptatum portum deferenda, secundos ventos itineris sui comites habeat, necesse est. Unde Carolus Rancatus illam explicatis quidem, sed tamen flaccescentibus ac languidis velis è littore solutam figuravit; cum lemmate, OPTANTUR FLAMINA. Seu; MODO FLAMINA DUCANT. Ad verbum Claudianus;

Correctio
fraterna.

*Nonsic virginibus flores, non frugibus imbres,
Prospera non fessis OPTANTUR FLAMINA
NAUTIS,*

Ut tuus aspectus populo.

Claud lib 3;
de laud. Sti-
licon.

Eidem Emblemata P. Joannes Bartholomæus Pancierus, Augustinianus Excelceatus, subscripsit; INDIGET AURA. Ita omninò anima, in ignito piacularium flammaram oceano jactata, ut ad æternæ beatitatis portum appellat; afflaute pietatis nostræ aurâ opus habet. Quin, omnis Christianus, ad virtutis viam inter tot tentationum fluctus felici pede decurrendam; præveniente ac concomitante Dei gratiâ tamdiu unicè indiget; donec salutis æternæ portum contingat. Unde S. Ecclesia, Deo supplex, illis Concilii Arauticani verbis utitur. *Largire supplicibus tuis, ut cogitemus te inspirante, quæ recta sunt, & te gubernante eadè faciamus.* Et rursus in oratione secreta, pro itinerantibus, Deum bonorum omnium largitorè precatur; *Et viam illorum præcedente gratiâ tuâ dirigas, & subsequente comitari digneris.* Præclare ut cætera omnia, Magnus Augustinus; *Quod ad Deum nos convertimus, nisi ipso excitante & adju-*

Anima in
purgatorio.

Gratia
Dei:

Cõcil. Araut.
cap. 2.

S. Aug. Tom.
7. l. de peccat.
merit. c. 18.

S. Edes
Laureta-
na.

Gratiæ
vis occul-
ta.
Io. 3. 8.

S. Aug. in
Ps. 105.

Mors ex-
pectata.

Contem-
plativus
Job. 14. 14.
Psal 41. 3.
Philipp. 1. 23

S. Cyp. lib.
de Mortal;

Mors ex-
optata.

Petrarcha p.
Cânz 2.

in. Ep. 68.

Religio-
is.

veniens
conver-
s.

Mors de-
siderata.

vante non possumus. S. Martyres, qui omnes mundi blanditias abominati, ad Paradyfi portum anxie suspirarunt, id unum assiduis votis volebant, ut flantibus persecutionum ventis, desideriorum suorum compotes fierent: ut adeo cumprimis navim illam Emblematis loco sibi vendicent, à qua optantur flamina. Certè S. Cyprianus, de morte exoptata differens, eadem omnino venti metaphorâ utitur, *Quis non ad suos navigare festinans, VENTUM prosperum cupidius OPTARET, ut velociter caros liceres amplecti?*

S. Cypr. lib.
de Moral. in
sno.Depen-
dentia.

122. D. Alphonfus Litta, Mediolanensem patriæ suæ Archiepiscopatum ingressus, à grandi illa Metropoli inter complura alia Emblemata Navim recepit, quæ in præviam Cynosuram defixa, epigraphen tulit, *NON ALIAM ASPICIO*. Innuebat videlicet, totius populi oculos è Magno illo Præsule suspensos esse, ut ipsis ad Divinæ ac Christianæ perfectionis viam, secundo gressu decurrendam, cynosuræ loco præluceret. Alludebat, nî fallor, Emblematis Author ad illa S. Hieronymi de Heliodoro Episcopo verba; *IN TE OMNIUM OCULI DIRIGUNTUR, domus tua, & conversatio tua, tanquam in specula constituta, magistra est disciplina publica.*

S. Hieron.
ad Heliod.
Episc.Perseve-
rantia.

123. Antonius Perenottus Grammucla, Cardinalis & Archiepiscopus Malinesius, vir Maximus, Symboli sui loco navim exprimi fecit, quæ explicatis velis in tempestuoso mari progrediens, hunc titulum præfert; *DURATE*. Seu, ut lemmatis naturam induat: *DURABO*. Volebat nimirum optimus Antistes generoso ac invicto suo exemplo omnes subditas Provincias ad Regis Catholici obsequium, etiam inter quasvis seditiones conservandum, animare. Unde Michaël Eizinger in illius encomium, epitaphii loco, sequentem *Hospitis & Aulici* dialogum statuit;

Mich. Ei-
zing in
Leone
Belgico.

*H. Quis cubat hic, modicâ Magnus tellure sepultus?
A. Grandia cui celsos vela dabant titulos.
H. Cur pelagus vita sulcans, DURATE secundis
Inquit? A. Ne quondam nomina parta cadant.
Clara illa imperio Caroli, regnoq, Philippi,
Quorum consilii præfuit arte potens.
H. Ergo manu clavum strinxit? navimq, gu-
bernans
Duravit, fatis? A. Insuperabilibus.
H. Atne diu? A. Decies septenos vixit in annos,
Sequanique fuit gloria prima soli.
H. Quo capitur portu? A. Cunctis quo meta labo-
rum &c.*

Ioseph. Hebr.
lib de Mach.

Argumento non absimili Josephus Hebræus heroicam Eleazari constantiam, etiam inter extremas persecutionum ac eruciatuum tempestates invictam representat. *Servavit, inquit, contra omnes procellas, tempestatesque insania sancti corporis navem, quam nullis turbinibus à vero dissolvit itinere, jactata quidem tyrannicis fluctibus, infracta tamen permanfit: renensque iter suum ad salutis portum pervenit.*

Prosperi-
tas & ad-
versitas.S. Aug. in
Psal 74.

124. Paulus Maccius cordis afflicti angustias significaturus, navim inter duos scopulos expressit; cum lemmate, *PERICULUM ANCEPS*. Emblematis explicando sequentem poësin subjunxit;
*Vela dare inter Scyllam, implicatamq, Charybdem
Dicitur, ancipiti quisquis discrimine septus
Hæret, quò tendat; dum tendere tentat utroq,
Gloria quanta foret, si eludi posset utrumque!*
Homo inter geminos adversitatis & prosperitatis scopulos navigat, utrobique, ni caveat, allidendus. S. Augustino hortante, *Vita prospera nec sola eli-*

genda est, & sola adversa vitanda; sed utraque ca-
venda est, illa ne corrumpat, istane frangat.

125. Navis, in portu fixa, nullas tumultuantis Oceani minas pertimescit. Unde lemma ex Horatio mutuatum; *NEC HORRET IRATUM*.

Horat. in
Epoëod. 2.

*Neque exciatur classico miles truci,
NEQUE HORRET IRATUM mare.*

Ad hoc propositum Anacharsis interrogatus, quæ naves omnium essent securissimæ? respondit, *Quæ in siccum protractæ sunt*. Certè nullis mundi fluctibus concutitur, qui se intra Cænobium, seu portum tranquillissimum recepit; nec etiam ullo procellarum furore imposterum quassari potest, qui per assiduas alternantis vitæ undas tandem ad sepulchri arenam appulsus est. Imaginem tamen ii cumprimis sibi vendicant, qui superatâ perverfi hujus sæculi formidine in cælo conquiescunt, ubi *Mors ultra non erit, neq, luctus, neque clamor, neque dolor*. S. P. Augustinus; *Beati possident Hierusalem cælestem sine angustia, sine pressura, sine diversitate & divisione limitum, omnes habent eam, & singuli habent totam, magna illa divitia, non angustas frater fratrem, nulla ibi indigentia est.*

Religio-
sus.

Mortuus.

Beatus.
Apoc. 21.
S. Aug. in
Psal. 82.

126. Anacharsis Philosophus dicere solebat, navigantes non nisi quatuor digitis, solâ nimirum tabularum nautica latitudine, à morte distare. Ad hoc propositum canit Juvenalis;

Inubr. Sa
12.

*I nunc, & ventis animum committe, dolato
Confusus ligno, digitis à morte remotus
Quatuor, aut septem, si sit latissima tæda.*

Quare Carolus Rancatus navim, in oceano fluctuantem, hoc lemmate notavit; *CONTERMINA MORTI*. Vita humana, assiduo naufragii discrimine formidanda; symbolo illo significatur. S. Gregorius Nazianzenus. *Quisquis navigat, naufragio propinquus est, eoque magis quò audacius navigat: eodem modo quisque corpore convestitus. Id quod è paræmia illa haud obscure discere licet;*

Vita hu-
mana.S. Greg. Naz.
Orat. 27.

Calculum si rectè ponas, homini ubiq, naufragium est.

127. Petri Magellani navis, quod mundum univèrsam emensa sit, Victoriæ cognomen accepit. Ed alludens Carolus Rancatus subscripsit; *VICTORIOSA, ED EMULA DEL SOLE*. Id est; *VICTRIX, ET ÆMULA SOLIS*. Verbis è Tasso mutuatis;

Tass. Ger.
Liberas
Cant. 15.
stanz. 30

*Tempo verrà, che fian d' Ercole i segni
Favole vile ài naviganti industri,
Ei mar riposti hor senza nome, ei regni.
Ignoti ancor trà voi, saranno illustri.
Fia, che'l più ardito al hor di tutti i legni.
Quanto circonda il mar, circondi e iustri,
E la terra misuri immensa mole
Vittoriosa ed emula del sole.*

Crucis sacratissimæ hoc symbolum est proprium, quæ à Sancto Antonio Paduano navi comparatur, *Crux Christi hæc est navis*. Eadem Sancta Crux etiam vocatus *triumphale lignum*, & *splendidior cunctis astris*.

S. Crux
S. Ant. d
Pad ferns.
Dom. 4. p
Epiphani

128. Vitam humanam, inevitabili mortis sententiâ dissolvendam, navis Emblematis significabis, quæ è littore promotura, epigraphen sustineat; *PEREGRINAS IBIT IN AURAS*. Carolus Rancatus ait, hæc imagine Ethnicam illam Ovidii mentem exprimi;

Vita hu-
mana.Ovid. E.
10. Aria
Theseo

• *Spiritus infelix peregrinas ibit in auras.*

p. 2. 9. Siracide referente, homines quidam impii dixerunt; Spiritus diffunditur tanquam mollis aer, & transibit vita nostra tanquam vestigium nubi &c. Magis pie Seneca; *Omnis dies velut ultimus ordinandus est; de felicitate hominis ultimus dies judicat.*

129. Navis, nonnisi assiduo labore cum marinis assultibus conflictata, tandem ad Indicas opes referendas appellit. Huic proinde Dominicus Gamberthus illud Claudiani hemistichium lemmatis loco subjunxit; **JUVAT IRE PER ÆSTUS.** Enimvero victoriam nonnisi militari industriâ; & copiosam mercedem solo frequenti labore comparare licet. Seneca; *Generosus animos labor nutrit; laborensi recuses, parum esse potes. Non est viri, timere sudorem.* Ut ad eò bene è Poëtis nonnemo canat;

130. Navis, quantumvis rudentibus fericis, puppi deauratâ, cæterisque ornamentis exulta superbiat, è portu tamen solvens, inevitabilem illam Virgillii gnomon præferre cogitur; **FATIS INCERTA FEROR.** Hinc Carolo Rancato autore, discas, hominem assiduo vitæ ac naufragii discrimine agitatum, è nobilitate, divitiis, cæterâque terrenâ pompâ nihil omninò securitatis emendicare posse. Nam, quod Salomon ait; *Nescit homo sinem suum.* S. Gregorius Papa; *Tantò quisque sit ferventior in operatione, quanto & incertus est de vocatione: ut dum incertus sumus quando morimur, semper ad mortem parati debeamus venire.*

131. Prudens Nauclerus navigii carbasa ad eò dexterè explicare ac inflectere novit, ut etiam adversos ventos in progressûs sui commodum vertat. Unde navim, inter adversa flamina luctantem, hoc lemmate insignies; **ET TRANSVERSA FAVENT.** Opportunissimè S. Paulus; *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Veluti diceret; calamitates, morbos, & ipsa etiam peccata, amicis Dei pronissimam proficiendi occasionem suppeditare. Cassianus in illum Apostoli locum commentatus, *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum;* subjungit, *universa, non solum prospera, verum etiam qua putantur adversa.* Et S. Bernardus; *Usque adeo siquidem in hunc modum omnia nobis cooperantur in bonum, ut inter hæc omnia etiam ea, qua nihil sunt, numerentur: molestia, morbus, & ipsa mors etiam, & peccatum &c.*

132. Carolus Rancatus, naufragante navi, præcipuam tanti exitii causam in absentes naucleros rejicit. Unde illam hoc Virgillii lemmate circumscript; **PAVIDI CESSERÈ MAGISTRI.** Enimvero assiduâ experienciâ testatum habemus, Civitatem aut Monasterium, Principis vel Prælati sui præsentia destitutum, prono impetu in extremam vitiorum perniciem ruere. Nicolaus Lyranus ait; *Absentia boni Principis de terra sua, & boni Prælati de sua Ecclesia, frequenter sunt occasiones malorum in illis pullulantium: sicut præsentia gubernatoris est causa salutis navis, & ejus absentia periclitationis.*

133. Tam immodica est avaritiæ humanæ fames, ut conquestis opibus nunquam acquiescere, sed novis identidem accumulandis inter sexcenta Oceani discrimina inhiare soleat. Illam proinde navi non absimilé dixerim, quæ è portu solvens, Carolo Rancato autore illud Virgillii hemistichion lemmatis loco præfert; **NEC PLACIDA CONTENTA QUIETE.** Lucretius;

Ergò hominum genus incassum frustra, laborat Semper & in curis consumit inanibus ævum,

Nimirum quia non cognovit qua sit habendi Finis, & omninò quò ad crescit vera voluptas.

Propertius; *Ergò sollicita tu causa pecunia vitæ, Per te immaturum mortis adimus iter.*

Et Horatius; *--- Si neque fervidis Pars inclusa caloribus Mundi, nec Borea finitimum latas. Durataque solo niveo Mercatorem abigunt? Horrida callidi Vincunt aquora navite.*

Salomon ait, *Avarum vivere in tenebris & in curis multis, & in arumna atque tristitia.* Unde S. Hieronymus, *Langor est pessimus, pro perituris opibus cogitatione torqueri, & in tristitia, in gemitu, in indignatione, in litibus, casto illas labore conquerere.*

134. Persona præclara, à Rege Catholico, aut alio quovis Austriaco Principe, ad sublimem dignitatem evecta, navis Emblemate significari potest, quæ nobilissimis parergis exulta, à Carolo Rancato illud Virgillii hemistichion lemmatis vice recepit; **VOCAT AUSTER IN ALTUM.** Opportunâ hæc icone Spiritum Sanctum demonstrare licet, cujus impulsu ad virtutis ac summæ perfectionis incrementum promovemur. S. Gregorius, illum Jobi locum interpretatus, *Plumescit accipiter, expandens alas suas ad Austrum,* ait; *Accipiter plumescit, cum ad austrum alas expanderet: quia tunc unusquisque se virtutum pennis induit, cum Sancto Spiritui cogitationes suas confitendo subternit &c.*

135. Religiosus, è mundi cæno ad claustrum sublatus, demum tranquillam mortem, sine ullo vitæ innocuæ detrimento, obire solet: haud secus atque navis citra ullum terræ contactum per vastum Oceani iter tandem ad portum felici gradu appellit. Unde Carolus Rancatus illi epigraphen ex Ariosto subjunxit; **NE TOCCO TERRA, E IN SICUR' ONDA CORSE.** Id est; **NEC TERRAM ATTINGENS, GRADITUR SECURA PERUNDAS.** Emblemate explicando sequentem vernaculam Ariosti poësin accipito;

O fallace de gli huomini credenza; Campo la nave, che dovea perire. Quando il Padrone, e i galeotti senza Governo alcun l'havean lasciata gire. Parve che si mutasse di sentenza Il vento, poi che ogni huom vide à fuggire, Fece che il legno à miglior via si torse, Ne tocco terra, e in sicur onda corse.

S. Hieronymi judicio, *Qui se quotidie recordatur esse moriturum, contemnit præsentia, & ad futura festinat.*

136. Navigium, velis è secundo vento turgentibus, geminum hoc adverbium instar lemmatis præfert, **PROPERE, ET PROSPERE.** Ita homo, afflante fortunâ, felices ac veloces rerum suarum progressus facit; Cæsar vix hostem conspicatus, mox illum ad internecionem delevit: unde dicere est solitus; *Veni, vidi, vici,* Alexander Magnus duodecim annorum intervallo vasta ac florentissima totius Orientis regna expugnavit. S. Franciscus Xaverius tempore non multo extremas Indiarum gentes sub Crucifixi labarum conduxit. Nullus tamen in quibusvis negotiis nostris secundior ventus est, adjutorio Dei.

S. P. Augustinus; *Hæc est militia nostra; in hoc agone cum confligimus, Deum poscimus adjutorem. Si enim*

p. 2. 9.
nec. in Ep.
Claud. 3. Sil.
Labor.
Sen. Ep. 31.
Virg. l. 4. Æneid.
Vita humana.
Eccles. 9. 12. S. Greg. lib. 12. Moral.
Damna utilia.
Rom. 8. 28.
Cassian. Col. 1. 6. cap. 9.
S. Bernard. Epist. 341.
Residentia neglecta.
Lyran. in 2. Esdra. 13. v. 7. & 1.
Avaritia iniqua. Lucr. l. 3.

Prop. lib. 3.
Horat. lib. 3. Od. 24.
Eccles. 5. 16. S. Hieron.
Minister Austriae.
Virg. 3. Æn.
Spiritus S. Job. 36. 16. S. Greg. in hunc locum.
Religiosus moribundus.
Mors iusti.
Arist. 1. 1. Arist. 2. 2.
S. Hier. Ep. ad Cypr.
Fortuna.
Adjutorium Dei.
S. Aug. ser. 13. de Verb. Apost. cap. 9.

nos ipse non adjuvat; non dico non vincere, sed nec pugnare poterimus.

Author proprii mali.

Livius lib. 2.
Bell. Punic.

137. Carolus Bovius navim, adversus scopulum allisam ac disruptam, hoc lemmate notavit; **VERBERE FRACTA SUO**. Eorum hic typus est, qui propriam imprudentiam aut affectu precipitati, malorum suorum auctores evadunt. De Hannibale ait T. Livius; *Sentiebat Hannibal suis se artibus peri. Nimirum illud Tullii de ipso pronuntiari poterat; In tuum ipse mucronem incurvas necesse est. Opportunè meus Carducius;*

*Verbere fracta suo navis tumulatur in undis;
Apparat interitum sic sine sepe scelus.*

Martial. l. 9.
Epi. 47.
Prudentia.
Fortitudo.

138. Navigium, armamentis omnibus excultum, quamdiu stellæ polaris conspectu gaudet, nullas unquam tumultuantis Oceani minas pertimescit. Unde Dominicus Gambertus illi epigraphen è Martiali adjecit; **PERICULA LUDIT**. Certè prudentia è quovis discrimine triumphum refert. Generosa quoque Hercules, Alexandri, aliorumve fortitudo ipsis etiam periculis insultare, ac palmam extorquere novit. S. Hieronymus; *Iusti & fortis viri est, nec adversis frangi, nec prosperis sublevari: sed in utroque esse moderatus.* Andreas Biancus;

*Quod genus extimuit mortis Xaverius ingens,
Cujus virtuti meta nec orbis erat?
Per mare, per terras subeunti extrema malorum
Occurrit facies nulla timenda viro.
Cæli iras, pelagi rabiem, telluris hiatus
Risit, & infracta pectore cuncta tulit. &c.*

Pœnitentia sacramentum.

Tertull. l. de Pœnit. in fin.

139. Sacramentum Pœnitentiæ, seu secundam post naufragium tabulam, Lucarinus in navis quassatæ fragmento dignoscendum proposuit, quod nonnullis mercibus onustum, epigraphen tulit. **ET PUTAMINA PORTANT**. Opportunè Tortulianus; *Pœnitentiam, inquit, tu peccator ita invade, ita amplexare, ut naufragus alicujus tabula fidem. Hæc te peccatorum fluctibus mergsum prolevabit, & in portum Divinæ clementiæ protelabit.*

Rom. 8. 14.

Iustus.

S. Io Chrys. in hunc loc.

140. Symboli loco, aliquot naves plenis velis per oceanum progrediuntur; cum lemmate, **AGUNTUR SPIRITU**. Ad verbum S. Paulus; *Quicumque enim SPIRITU Dei AGUNTUR, ii sunt filii Dei.* Iustus enim congenitum est, benignam Spiritus Sancti auram pronis mentibus excipere, & undique, gressu nunquam exerrante, assequi. S. Joannes Chrysostomus, illa Apostoli verba interpretatus, ait; *Non simpliciter dixit? Quicumque enim spiritum Dei vivunt: sed quicumque spiritum Dei ducuntur: ostendens, quod sic vult illum vite nostræ Dominum esse, ut gubernatorem navigii, & aurigam cursus æquorum: nec corpus solum, sed ipsam etiam animam habenam hujusmodi subjicit; neque enim illam vult dominari, suoque quodam instituto vivere: sed & illius auctoritatem spiritus potestati supponit. &c.*

In amico ignoscere.

141. Navis, per Oceanum progrediens, nullum post se tramitem aut velligium relinquit. Emblematici meus D. Alexander Luzon de Millares epigraphen præfixit; **NEC TRAMES RESTAT**. Ita odia nostra non sunt tantummodo celanda, sed omninò, quoad fieri potest, abolenda & extinguenda. Indies hoc Deo promittimus; *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Conditionem ponimus, & juxta eandem nobis ignosci volumus; neque hoc tantum, sed & modum insinuare videmur, quem in remittendis aliorum debitis tenemus; quibus si injurias imperfectè tantum, & è superficie condonamus, odii & iræ fomitem in corde retinendo; non est cur à Deo gratiam ullam speremus,

qui dimidiatam salutem non præstat, sed integram; S. P. Augustinus; *Nemo potest accipere æternale, nisi prius temporale dimiserit; Ergò dimitte temporale malum, ut accipias æternale bonum.* S. Alexander Patriarcham Hierosolymitanum imiteris velim, cui cum quidam aurum furto abstulisset, metuque perterritus, in Thebaidem fugiens, à latronibus captivus abductus fuisset; resciscens id optimus pater, vincitum illum octoginta numismatis redemit; eoque revertente tam piè ac misericorditer usus est, ut è civibus non nemo dixerit, *Nihil esse utilius, quam in Alexandrum peccare.*

S. Aug. ser. 133. de Ter. cap. 7.

Sophron. i. Prato Spir. cap. 34.

142. Seneca asserente, *Navis bona dicitur, non quæ pretiosis coloribus picta est, nec cui argenteum aut aureum rostrum est, nec cuius tutela ebore calata est, nec quæ fiscis ac opibus regis pressa est, sed stabilis ac firma, & juncturis aquam excludentibus spissa ad ferendum incursum maris solida, gubernaculo parens, velox & consentiens vento.* Proinde Navem hoc lemmate spectandam propones; **E BONITATE PRETIUM**. Ita hominis pretium non è vestibus aut divitiis, sed ab interiore illius virtute metiendum est. Certè purpura & vasa argentea, ut pulchrè apud Clementem Alexandrinum dicit Comicus;

Sen. Ep. 7.

Vestium luxus.

S. Clem. A. lex. lib. 2. Padag. c.

Multum Tragædis conferunt, vita nihil.

Ut adèd meritò exclamet idem Patriarcha Alexandrinus; *Pudet me ut verè dicam, cum videam tantum opum effundi ad tegenda pudenda.* Ad id, quod verè pulchrum est, contendebat Alexander Severus Imperator, cum humili vestitu incedens, ob id reprehenderetur ab aulicis; quibus respondit; *Imperatoriam Majestatem constat virtute, non corporis cultu.* Non dispar huic in dictis & factis Alphonfus Aragonum Rex; *Malo, inquit, moribus & auctoritate meos excellere, quam diademate & purpurâ.*

Panormit. lib. 1. de C. stis Alphon.

143. Institoris navim hoc lemmate insignit P. Jacobus Masenius; **MEDIAS PORTAT, NUTRITQUE PER UNDAS**. Maria Virgo erga suos clientes utrumque illud adjutorium præstat. Ut adèd rectè ab Hesichio cognominetur, *Navis institoris, portans de longè panem suum.* Et alibi; *Navis mercibus referta, nullo egeno gubernatore.* Et à Buteone, *Navis salutem quærentium.* Emblematis mentem hoc epigrammate explicat Author;

Maria V.

Hesych. or. de Doip.

Bur. hym. 92 p. 127.

*Et portat Siculas Pinus Romana per undas,
Pectoreque suos nutrit onusta ratis,
Virgo suis ratis est, velut æquor fluctuat orbis:
Illa suos portat, nutrit & illa suos.*

144. Navigium, inflatis nitiùm ex vento velis, mergitur. Unde Patres Societatis Jesu in Belgio epigraphen addidère; **SI TUMÉAS, TIMEAS**. Nempe ex Ambitione & arrogantia plurimum periculi nobis accersimus. Et quid id adèd mirum sit? quia, teste Apostolo, *Deus superbis resistit.* Certè Saul à Samuele audiit; *Nonne cum parvulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israël factus es? Id est, interprete S. Gregorio Magno, Magnus fuisti mihi, quia despectus tibi: sed nunc quia magnus tibi es, factus es despectus mihi.* Et alibi; *Evidentissimum reproborum signum est superbia; electorum vero humilitas.*

Superbu

1. Pet. 55.

S. Greg. 18. Moral. 20.

Idem l. 34. Moral. c. 1.

145. Navis, in mari mersa, epigraphen tenet; **FIDE, SED CUI VIDE**. In Natatores hoc symbolo uti licet; de quibus canit Ovidius;

Natator. Ovid. Epi. Heroid.

*Arte laborata merguntur in aquore puppes;
Tu tua plus remis brachia posse putas?*

Porro maris nomine Mundum intellige, cui quisquis fallax fidit.

Mundus

Aug. Ep. 43 fudit, aeternum mergitur. S.P. Augustinus; *Quamvis in laudando etque predicandi, qui dignati non sunt etiam ex mundo florere florere, tantum increpandi & accusandi sunt, quos perire cum pereunte delectat.*

Tentationes in corpore nostro assidua. Sap. 9. S. Hieron. 146. In naviculam Evangelicam, cum e portu solvisset, venti procellosi quasi dato signo irruerunt, ac tantum non obruerunt. Unde lemma; **AGITUR RIMOSA PROCELLIS.** Ita anima nostra in corporis naviculâ malè materiata navigat; hinc fatiscens, assiduam tentationum aquam haurit, & decumani malè compositorum affectuum fluctus præsentem continuo interitum minitantur. Quid multa? *Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam.* Unde observat S. Hieronymus, Christum legislatorem nos non docuisse tentationes omnino deprecari *impossibile enim est, humanam animam non tentari; sed ne inducamur in tentationem.* Quod alio loco idem Dominus præcipiens, *Vigilate, inquit, & orate, ut non in tressis in tentationem.* Intrare in tentationem, subdit idem S. Ecclesiæ Doctor, *non est tentari, sed vinci.* Tentata fuit castissimi Josephi pudicitia, at minimè victa: sollicitata Susanna, at ope Divinâ victrix evasit. *Erras frater, erras* (rursus S. Hieronymus Heliodoro loquitur) *Si putas unquam Christianum persecutionem non pati: tunc maxime impugnaris, si te impugnaris nescis. Adversarius noster, tanquam leo rugiens, aliquem devorare quarens circumit, & tu pacem putas?*

Maria V. S. Ildeph. ser. 1. de Assumpt. 147. Navis oneraria, dum in flumine existit, ab uno alterove homine citra negotium in omnem partem trahi potest; cum tamen in sicco reposita, vix centenorum viribus movenda esset. Unde navim onustam, & intra aquas à tribus duntaxat hominibus huc illucque impulsam, hoc lemmate notavit P. Sebastianus à Matre Dei. **GRAVIA HIC LEVITANT.** Maria Virginis hæc imago est, quæ leges ac præcepta, quantumvis servatu difficillima efficit levia, ac servantibus suavia. Unde non caret mysterio, quòd Decalogi Tabulæ in arcâ fuerint repositæ: *Arca enim S. Ildephonsi teste, Deipara typus est; ut enim legem exactè custodias, in arcâ, & in Deiparâ, illam colloques, necesse est.* Imò in arca præter Legem etiam manna asservabatur; ut disceret, te legem cum suavitate reperturum, si in arcæ, in Deiparâ patrocinio illam locaveris; ut quæ legem non solum facilem, sed & jucundam, dulcemque efficit.

Timor Dei. Psal. 127. S. Aug. in Psal. 148. P. Blasius Palma Symboli loco Navim depinxit, cujus carbasa ventis tantò amplius resistunt, quò validius firmata erant: addito lemmate; **FIRMATA RESISTUNT.** Ita homo; timore Domini firmatus, omnibus mundi, carnis, & demonis tentationibus validissimè resistit. Unde David; *Beati omnes, qui timent Dominum.* Compendio Magnus Augustinus; *Time Deum qui super omnes est, & hominem non formidabis.*

Afflictus Christus patiens. Euthym. in hunc loc. 149. Ludovicus Brethe, Canonicus Regularis Cong. Gallicanæ, Emblematis loco Navim inter tempestates & procellas depinxit; addito illo Psal. 127. lemmate, **OMNES FLUCTUS TOTOS INDUXISTI SUPER ME.** Hominem, undique adversitatibus jactatum, hæc imago representat. Christus patiens Divino Patri suo verissimè dixerit; *Super me confirmatus est furor tuus, & omnes fluctus tuos induxisti super me.* Nam, ut Christi ore prosequitur Euthymius, *In me irruit ira tua, quam delicta hominum in se concitaverant, ego tamen libens eam sustinui, & te placavi.* Passione quippe ac morte meâ indignationem tuam omnem sedavi, veluti cum quis pla-

gam, in puerum delatam, in se suscipit. *Livore enim, inquit, ejus sanati sumus, & Dominus tradidit eum peccatis nostris.*

150. Nihil navim in vasto Oceano prodest anchora, ubi cælum obscurâ nube obductum, furibundâ tempestate fulminat, procellisque horrendis mare inquitat, & navis ipsa hinc inde volutata, antennisque & velis spoliata, faventium ventorum ludibrio cedit. Itaque quum non tali auxilio se servari posse intelligant Nautæ, tremore perterriti, ad aliam opem confugiunt, tensisque manibus Cælo supplicant. Unde Serenissimus Philotheus, Navim inter tempestates depinxit, quæ frustra jacta anchorâ; epigraphon præfert; **NON TALI AUXILIO.** Nos, dum in hac vitâ, veluti in aperto volvimur pelagò; pluribus fortunæ casibus agitati, nequidquam ad prudentiæ, nostræque virtutis anchoram confugiamus; præsertim ubi justa Divinæ iræ animadversio nos insequitur. Quò tempore omnium optimè suæ providebit securitati, qui abjectâ omnium terrestrium rerum spe, suarumque virium depositâ fiduciâ, omnem spem in illo ponet, qui anxietatum nostrarum haud ignarus, succurrere nostris miseris, doloresque & ægritudines tam animi, quàm corporis submovere potest. S.P. Augustinus de se ipso fatetur; *Desperatus ad omnipotentem venio, vulneratus ad medicum curro.* Et alibi; *sive in affluentia rerum sumus, sive in angustia, expectandus est Dominus, qui & quod verè bonum est det: & quod verè malum est, avertat à nobis.* Emblematis mentem hoc Epigrammate explicat Author.

Auxilium Dei in necessitatibus.

S. Aug. ser. 7. de Temp.

Idem ser. 245 de Temp. c. i

*Dum vivit, effusus & debacchetur habenis
Eolus, & pelago prælia sava movet:
Ventis acta ratis jam scandit ad infima terrâ
Tartara, jam subitis fluctibus astra perit.
Quid facias, Palinure, salo, fremdentibus Austris?
Sistit inaccessas anchora nulla rates.
Non tali auxilio; melioribus uterè fatis:
Respuit humanam; dum fremit æquor, opem.*

151. Navis, in portu hærens, ubi ventus fecundior spiraverit, spontaneâ fertur aurâ, suumque iter prosequitur. Emblematis subscripsit Serenissimus Philotheus; **SPONTE TUA FEROR AURA.** Ita prorsus afflante efficaci Divinâ gratiâ, sponte in omne virtutis genus ruimus, nec patimur nos in lubricâ mundi aut carnis arenâ detineri: S.P. Augustinus; *Ut mutaremur in pejus, nostra iniquitas fuit; ut mutaremur in melius, non nostra justitia, sed gratia Deiparæ.* Et rursus; *Gratia, quæ occultè humanis cordibus Divinâ largitate tribuitur, à nullo duro corde respuitur. Ideò quippe tribuitur, ut cordis duritiâ primitus auferatur.* Emblematis sensum ita explicatum accipe ab ipsomet philotheo;

Gratiâ efficac. S. Aug. in Ps. 68.

Idem l. de Prædest. SS. c. 8.

*At sequar, & facili sulcabo carula puppi,
Si mentem afflabis; spiritus alme, meam.
Affla, & veltenui mulce meâ carbasa vento,
Lenisque in proram lufret aura meam.
Non etenim validos desidero mitior Euros;
Si modò vel leviter moveris, ipse sequar.
Quò fert aura, feror: Nec me superabit eundo,
Quæ rapido trahitur concita cymba Nois.*

R E T E. N A S S A,

CAPUT VII.

152. **Q**ui forte suâ contentus, nullum amplius illius incrementum ambit, Emblematis loco falcem, è retibus colligatum, præferat; cum lemmate, NIL AMPLIUS OPTAT. Marcus Curius, Eques Romanus, in diversis occasionibus præclara animi moderati specimina dedit; ibi cum primis, quando ingentem auri vim, à Samnitibus oblatam, generosè recusavit, cum dicto; *Curium malle locupletibus imperare, quam ipsum fieri locupletem.* Idem, Rege Pyrrho ex Italia infugam acto, nihil omnino ex præda regia, quæ exercitum, urbemque ditaverat, attigit. Rursus, cum Senatûs Romani liberalitate cuius septem agri jugera, Curio verò, utpote Belliduci de republicâ meritissimo, quinquaginta decernerentur, ipse tamen popularis assignationis modum non excessit; parùm idoneum Reipublica civem existimans, qui eos, quod reliquis tribueretur, contentus non esset; ut de illo refert Valerius Maximus. Illud ipsum Emblemata etiam Caroli V. Imperatoris est proprium, qui intra S. Justi solitudinem receptus, Romanum Imperium fratri, Regna verò filio suo liberrimâ voluntate renuntiavit. Arsenius quoque, Arcadii Magister, relicta Imperialis aulæ majestate, pauperrimum desertum amplexus est. S. Alexius. S. Bernardus, S. Thomas Aquinas, alique sexcenti, pessumdatâ ædium paternarum affluentia, præter paupertatis Evangelicæ quietem nil aliud desiderârunt.

153. Piscatores in Insula Chio, olim retibus suis in mare jactis, optimâ sorte tripodem auream extraxere, qui vel vas erat, Apollinis sacrificiis destinatum; vel certè mensa rotunda, tribus pedibus subnixâ. Quare piscatione ad eò locuplete illecti, retia sua denudò sollicitè explicarunt, rati, priorè fortunâ se identidem esse beandos: at contra profusus irritò; nam diu multumque fatigati, nec tripodem amplius, nec quodvis aliud laboris sui pretium tulerunt. Eò alludens D. Didacus Saavedra, rete vacuum, è mari extractum, figuravit; cum lemmate, NON SEMPER TRIPODEM. Veluti diceret, varios ad eò rerum humanarum successus esse, ut non rarò iisdem omninò instrumentis eventus penitus adversos enitatur. Sic Alexander Magnus cum Macedonum suorum phalange innumeras passim victorias, ac gloriam, nullo unquam ævo intermorituram, est aucupatus. Vicissim verò alii, prudentiâ & robore nihilo inferiores, inter assiduam adversæ fortunæ stragem conflictantur. Judas Machabæus angusto militum suorum manipulo ingentes Regis Antiochi, Demetrii, Lyſia, Apollonii, aliorumque exercitus confecit, at idem cum eodem omninò militum numero adversus Bacchidem congressus, non jam pristinum felicitatis tripodem, sed manus vacuas, & ipsam etiam præxiæ vitæ jacturam retraxit. Atque ad eò ex uno successu prospero plures alios polliceri, in bellis præsertim, vix unquam licet, cum assiduam cæli revolutionem ipsa etiam eventuum vicissitudo subsequatur, & non rarò eadem causa effectus profusus contrarios pariat. Expertissimus in rem præsentem Julius Cæsar, ait; *Et si multum cum in omnibus, tum in re militari potest fortuna.* Livius testatur, *Nusquam minus, quam in bello, eventum respondere.* Et Tullius, *Omnium bellorum exitus, eventusque incerti.*

154. Rete, piscibus plenum, ac extra aquas versus fluminis marginem tractum, epigraphen sustinet; TRAHIT INVITOS. Pisces enim, quantumvis

inviti, pro piscatorum arbitrio in partem omnem Calamitè raptantur. Calamitatis hoc symbolum est, quæ mortalibus vim quandam arcanam admovet, eosque è vitiorum pelago ad virtutis Divinæ littus trahit. P. Cornelius à Lapide in illud Threnorum commentatus, *Expandit rete pedibus meis; ait, Tribulatio enim est rete Dei, quo homines piscatur, & INVITOS ad se TRAHIT.* De his tamen Augustianum illud pronuntians; *Felix necessitas, qua in meliora compellit.*

155. Rete è maris profundo pisces quidem in terram extrahit, at sine ulla eorum offensa aut vulnere: secus atque hamus, fuscina, aut tridens, qui miseros confodiunt, lacerantque. Unde reti subscribes; EXIMIT, NON PERIMIT. Ita bonus Corrector, exoptatam è proximo frugem reportaturus, rete, non hamum, imitetur, necesse est; idque maximè al-laborare debet, ut peccatoris animam salvet, non verò excruciet. Quamobrem Divinus Magister suos Apostolos solis retibus uti voluit; *Laxate retia vestra in capturam.* Appositè S. Ambrosius; *Benè Apostolica instrumenta piscandi retia sunt, quæ captos NON PERIMUNT, SED reservant, & de profundo ad lumen EXTRAHUNT.*

156. Prædicationem Apostolicam, uti & Divinam gratiam, Christus reti, in oceanummerso, non absimilem dixit. Cui proinde subscribes; EX OMNIBUS CONGREGAT. Ipsummet Servatorem audi; *Fides. Simile est regnum Cælorum sagena missa in mare, & EX OMNI GENERE piscium CONGREGANTI: quia ad peccatorum veniam sapientes, & fatuos, liberos & servos, divites & pauperes, fortes & infirmos vocat,* inquit interpret S. Gregorius. Eodem Emblemate avaritiæ humanæ indolem describere licet, quæ ex omni hominum sorte aliquod lecerum conquirere solet. B. Albertus Magnus, *Per rete,* inquit, *notatur avaritia, sive rerum concupiscentia; avaritia quippe est, rete diaboli, quod expandit super faciem universæ terra. Per hoc rete juvenes capiti & senes, sive viros, sive mulieres.*

157. Majores pisces intra rete captivi detinentur, minoribus per illius maculas elabentibus Unde lemma; MINORES EVADUNT. Ita homines pauperes, simplices, neglecti, humiles, & innocentes è damnationis æternæ tendiculis citra negotium sese expediunt; folique superbi, divites, avari, potentes, crudeles, cæteraque hominum portenta iis miserè implicantur. Thomas Stapletonus; *Majores pisces, inquit, piscatorum retia ingressi, capiuntur, minores autem per foramina sapere elabuntur. Unde & Sapiens; Gravissimum iudicium fiet his qui præsumunt. Sic Nabuchodonosor iudicia Dei in Israel exercens, magnates omnes captivos in Babilonem abduxit, populum autem in terrâ patriâ reliquit.* Unde Magnus Augustinus; *Potentior est, & tutior solidissima humilitas, quam ventosissima celsitudo.*

158. Nassa in mari, uti & rete avibus capiendis explicatum, epigraphen reddit; PRÆDATUR ERRANTES. vel ut D. Paulo Bertarello, Doctori & Archipresbytero placet; ERRANTES DETINET. Ita lasciva femina mortales non nisi otiosos ac vagabundos irretire solet. *Cor ipsius quasi sagena prætereuntes concludit,* inquit S. Gregorius Thaumaturgus. Cæterum etiam persona zelosa perversos quoque vis hominum animos ad Dei obsequium constringere novit. B. Albertus Magnus, *Per sagenam,* inquit, *intelligitur gloriosa Virgo Catharina. Sicut enim mulier fornicaria sagena est diaboli, per quem capiti animas peccatorum; ita etiam Virgo prudens & sancta, sagena est Jesu Christi.*

159. Nassa, è ligno contexta, ac piscibus capiendis destinata, à Bargalio hunc Tassii versum lemmatis loco recepit. **SEMPRE AL ENTRAR APERTA, AL USCIR CHIUSA.** Id est; **INGREDI NON EGREDI DATUR.** Ita prorsus vitiorum semita ingressum quidem offert suavissimum, at reversuro penè invia ac impossibilis videtur. Scitè Aloysius Novarinus;

Vitium.

Novar. Aquì Nupt. 1293.

Intrat ut in nassam nullo conamine piscis, Inderevertendi cui via nulla datur; Sic via proclivis vitii, quâ posse reverti Ingressum, proprio non datur auxilio.

Infernus. 9

Eadè, Virgilio teste, infernalis portæ consuetudo est;

Virg. Æn 6

Facilis descensus Averni, Noctes atque dies patet atri janua Ditis; Sed revocare gradum, Superasq; evadere ad auras, Hoc opus, hic labor est &c.

Tob. 36. 16.

Philip. 17 hunc loc.

Avarus.

Huc collineans Jobus, de Deo ait; *Salvabit te de ore angusto latissime.* Id est, ex inferno, cujus ostium, ab ingressu spatiosum, vix ullam egrediendi rimula mreinquit. *Os angustum amplissime,* inquit Philippus, *eo quod amplum sit ad recipiendum, & angustum ad remittendum. Quoniam inferi mortuos intra se teneant, & eos ad vitam non patiuntur exire.* Eodem ectypo hominis avari mores describere licet, qui opibus suis erogandis parcissimus, ore nunquam non altum hiante avenas absorbere cupit.

S. Magdalenâ.

Prædicatio evangelica

160. S. Maria Magdalena, recens ad Christum conversa, tantundem à scelerum perpetratorum memoriâ deprimebatur, quantum à caritate erga Deum sublevata erat. Hanc proinde D. Carolus Boissus Emblemate significaturus, rete piscatorium depinxit, quod supernè à massulis subereis allevatum, infernè à plumbeorum pondere merfabatur. Epigraphen addidit; **HINC GRAVOR INDE LEVOR. VEL, GRAVITAT, ET LEVITAT.** Illud ipsum de prædicatione Evangelicâ dixerim, quæ humanam mentem non tantum liberalibus æterni præmii promissis in altum evchere, sed insuper infernalium suppliciorum minis deprimere solita, eam tandem, ceu piscem rationalem, è voluptatum aquis ad Divinæ perfectionis litus pertrahit. S. Paschasius ad illa D. Matthæi verba animam advertens, *Simile est regnum cælorum sagena missa in mare,* ait; *Trahitur hæc sagena duobus connexa funibus per medium hoc mare à summo usque deorsum extensa; sursum si quidem spe super omnes fluctus sæculi vehementer erecta & firmata: deorsum verò usque ad ima timore Divini judicii demersa.*

S. Pasch. l. 7 in Matth. 13. 47.

SCAPHA. PHASELUS.

Cap. VIII.

Respon- dere gra- tiæ Dei.

Cant. 1. 5. Galat. 1. 15.

S. Aug. lib de vera Relig. c. 41.

161. **A** Nima, ad vocationis & gratiæ Divinæ executionem prompta, à P. Certano scaphæ non absimilis dicitur, quæ majori navi alligata, eam per vastissimum Oceani iter, ancillæ loco, assidue sequi consuevit. Emblematis epigraphen subdidit; **TRAHENTEM SEQUOR.** Alluserat nimirum ad illa sacri Epithalamii verba; *Traheme: post te curremus.* Promptâ hæc animi voluntate cum primis spectandum S. Paulus, de se ipso disertè testatur; *Cum placuit ei, qui me segravavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam, continuo non acquievi carni & sanguini.* S. Augustinus, *Sequamur Christum caput nostrum, ut & nos sequatur cui caput sumus.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

162. Mortuam Christinam Gallicam, Emanuelis II. Sabaudix Ducis Marrem, mox Francisca Gallica, Regiæ illius Celsitudinis Sponsa, fato non minus dolendo quàm admirando, subsecuta est. Unde Comes Emmanuel Thesaurus ad illarum exequias Navim Emblematis loco statuit, quæ velis explicatis in Oceano progrediens, scapham vicinam è puppi suâ traheret; cum lemmate, **MAJOR MINOREM.** Nimirum ad illud Juridicorum axioma alluserat; *Major pars trahit ad se minorem.* Id ipsum indies cernere licet, dum minores à Majorum imperio, autoritate, aut exemplo in quasvis partes rapiuntur. S. Gregorius Papa; *Sunt nonnulli, quos ad amorem patriæ celestis plus exempla, quàm prædicamenta succendunt.*

Exemplū.

S. Greg. l. 4 Dialog.

163. Scapha, sine remis ac temone in pelago oberans, epigraphen sustinet, **QUO ME CUNQUE TRAHENT.** Eadem anni indifferentis & ad aliorum voluntatem penitus compositi, voces sunt. Cleantes, à Seneca citatus, canit;

Indifferens

Senec. Ep. 107

DUC ME parens, celsique dominator poli, QUOCUNQUE PLACUIT, nulla parendi mora est, Assum impiger.

Sic vincamus, sic loquamur, subjungit Seneca *paratos nos inveniat, atque impigros fatum. Hic est magnus animus, qui se Deo tradidit.* Et Justus Lipsius; *Quid quid Deus ille noster dat, excipe libenti, imò & hilari fronte. Vivere te vult? velis. Mori? non nolis &c.*

Lips. Consent. 2. Epist. 17.

164. Phaselus inter Oceani tempestates tantò incedit felicior ac securior, quò minore mercium pondere onusta fuerit. Unde lemma; **TUTIOR, QUO LEVIOR.** Christianus, & cum primis Religiosus, vitam tantò magis tranquillam, omnisque periculi expertem ducit, quantò à bonis terrenis liberior fuerit. Scitè Apulejus; *Cupio me ad pauciora coercere, tantò futurus beator, quantò pauperior.*

Apul. Orat. Apologes.

TABULA HYDROGRAPHICA, cum Pyxide nauticâ.

Cap. IX.

165. **T** Abula hydrographica nautis normæ loco deservit, ad directam semitam inter vastissima æquoris invia assequendam. Unde Tabula illa, pyxidi nauticæ substrata, epigraphen tenet; **PER VADA, PER SYRTES.** Vel ut Giliberto placet; **PER IGNOTA, PER INVIA.** Vel, **PER INVIA MONSTRAT ITER.** Seu ut D. Sigismundus Laurentius subscripsit; **DIRIGIT ITER.** Ea ipsa Sancta fidei, Legis Divinæ, Angeli tuleraris, & prudentis Consilii orii, in suos clientes est beneficenti; quippe quos inter præsentis vitæ discrimina ad securæ beatitudinis portum felicissimè manuducunt. Idem de bono exemplo dixerim, quod ab hominibus justis exhibitum, instar Tabulæ hydrographicæ, directum virtutis ac perfectionis iter commonstrat. S. Ambrosius; *Sanctorum vita, inquit, ceteris norma vivendi est; ideoque digestam plenius accepimus seriem scripturarum, ut dum Abraham, Isaac, & Jacob, ceterosque justos, legendo cognoscimus, velut quendam nobis innocentiam tramitem, virtute eorum reseratum, imitantibus vestigiis prosequamur.*

Fides.

Angelus Custos, Consilia- rius.

Exemplū: ambros. l. 4 Joseph 6. 1.

166. Tabula hydrographica epigraphen tenet; **TUTUM PRÆMONSTRAT ITER.** Vel ut Angelus Lucarino placet; **UT CERTUM PETATUR.** Sanctos Angelos Tutelares hæc imago spectat, *Qui teste S. Bern. custodiunt nos in omnibus viis nostris.* Unde tantè sequamur eos, adhareamus cis, & in protectione Dei celsi commoremur. Ceterum sanctissima

Custos, S. Bernard. Psal Qui habitas.

S. Augustinus.
S. Thom. Aqu.

D. Augustini, Thomæ Aquinatis, aliorumque Patrum Doctrina directum veritatis ac sapientiae assequendæ tramitem manifestat.

Contemplatio Dei.

S. Greg. Naz. Orat. de cura pauperum.

167. Bartholomæus Rosius Tabulæ hydrographicae inscripsit; **JUGITER PRÆ OCULIS.** S. Carolus Borromæus hoc Emblemata concernebat, qui, oculis in Crucifixum assiduo defixis, animum ab ejus contemplatione nunquam distraxit. Et certè, si S. Gregorio Nazianzeno fidem habeas, mens nostra à Deo suo nunquam deberet abstrahi. *Non tam sapè respirare oportet, quàm Dei meminisse; Deus enim perpetuo nobis benefacit, in esse conservans, & necessaria ministrans. Nam si vel minimo momento à nobis oculos removeret, in nihilum redigeremur, sicut imago nostri in speculo apparens in nihilum redigitur, quamprimum nos loco movemus: & sicut calor ab aqua recedit, quoties ab igne vel sole removetur. Ut corpus anima, rami arboris trunco, solares radii soli uniti, ut ab illis virtutem suam trahant, esse debent; ita mente semper Deo uniti esse deberemus.* Porro Lex Divina instar tabulæ hydrographicae, jugiter præ oculis nostris statuenda est. Unde David, de homine justo differens, *In lege Domini, inquit, voluntas ejus, & in lege ejus meditabitur die ac nocte.* Cæterum omnino convenit, mortis memoriam, instar tabulæ hydrographicae ab oculis nostris nunquam retrahi. Justus Lipsius; *Quid homini magis convenit, quàm mortem habere in animo & oculis, quæ semper imminet, & tacito quodam pede surrepit? Et S. Gregorius Nazianzenus;*

*Sis memor instantis semper tibi funere mortis,
Hoc minus horrendâ morte fruere modo.*

Lex Dei.

Psal.

Lips. l. 2. Physiol. differ. 1
S. Greg. Naz.

S. Scripturæ lectio.

168. Sacræ Scripturæ lectio, haud secus atque fabula hydrographica, indubitatum salutis obtinendæ portum commonstrat. Unde Patris Certani lemma; **LITTORA SIGNAT.** Id probè expertus S. Augustinus, de se ipso fatetur, quod vix oculis in paucula Apostoli verba defixis, quantocius è pristina vitæ pelago ad securum veritatis Catholicæ portum eluctatus fuerit. *Legi, inquit, in silentio capitulum, quò primò conjecti sunt oculi mei: Non in commestationibus & ebrietatibus &c. nec ultra volui legere, nec opus erat; statim quippe cum sine hujus sententia, quasi luce securitatis infusa cordi meo, omnes dubitationis tenebrae diffugerunt.*

S. Aug. l. 8. Conf. c. 23.

Prudentia.

Christus resurgens
S. Ambros. ser. 74.

169. Victorius Amedeus, Sabaudia Dux, in novis legibus, & opportunis constitutionibus, pro bono Pedemontii regimine sancendis, tantam adhibuit prudentiam, ut P. Aloysius Juglaris illam Tabulæ hydrographicae non absimilem dixerit, quæ hanc epigraphen præferat; **IGNOTAS DOCET USQUE VIAS.** Propria hæc Christi reviviscentis idea est, qui mortuis novam & hæctenus incognitam vitæ recuperandæ viam aperuit. *Ignota enim, teste S. Ambrosio, erat ante Christum via vitæ, quæ nullius adhuc surgentis fuerat temerata vestigio: at ubi Dominus resurrexit, nota facta, solo attrita est plerimorum.*

TRIEMIS.

Caput X.

Propria arte operari.

App. Alex

170. **T**riemis, vento destituta, nautas ad vela explicanda & remos ducendos compellit. Unde lemma; **PROPRIIS NITAR.** Ita homo, in extremo discrimine omnium ope destitutus, propriam suam industriam ac fortitudinem periclitari solet. Scipio, cum claudum quendam inter milites recensitum videret. *Nihil, inquit, ab eo milite boni ex-*

petendum, qui pedibus suis ambulare non potest; uti refert Appianus Alexandrinus.

171. Triemis epigraphen è Virgilio mutuatum sustinet; **PER TELA, PER HOSTES.**

- - - Per tela, per hostes

Vadimus haud dubiam in mortem.

Ita animus generosus quævis gravissima discrimina ipsamque ad eò mortem parvi æstimare novit. De hoc Sophocles;

Virorum fortium pectus non languescit.

Icone illâ totam hominis justæ vitam describere licet, qui inter appetitus concupiscentis & irascentis flammæ, & inter insanos vitiorum ac dæmonum insultus assiduo constrictos, jure illud Ovidii de se pronuntiaverit;

*Vivimus assiduis; expertes pacis, in armis,
Dura pharetrato bella movente Getæ.*

Unde loca, à Dei servis habitari solita, papilionum, non verò domuum nomine in Sacris Litteris vocantur, cum eorum vita tota sit militaris, & assiduis hostium armis incurfata. Petrus Cellensis in illa Balaami verba commentatus, *Quam pulchra tabernacula tua Jacobi, & tentoria tua Israel; ait, Quæ sunt tabernacula Jacob, nisi exercitia animi luctantis, & pugnantis contra vitia carnis, & suggestiones inimici? Tandem enim habitat Jacob in tabernaculis, quosque solvantur vincula carnis: habitans denique anima in corpore, hostium vallatur multitudine. Aggreditur siquidem eam concupiscentia, sentum arripit ira, lanceam luxuria, gladium invidia. &c.*

372. Non multum laudis promeretur ille, qui inter fortunæ blanditias, nullâ unquam adversitate interturbante, salutis suæ negotium perficit. Atque ad eò is duntaxat plenam à laude palmam refert, qui mille injuriis incurfatus, violentos scelerum aut Tartari assaultus reprimat. Heroicam hanc animi manitudinem Triemi non absimilem dixerim, quæ impellentibus propriis reinis, inter conjurata ventorum agmina iter suum profectitur, Lemma; **VEL REFLECTANTIBUS.** Sotion, à Joanne Stobæo citatus. *Quemadmodum, inquit, navigia præclara judicantur, non quæ in tranquillitate navigant, sed quæ tempestatibus obsistunt, & evadunt: sic & homines, qui iræ & perturbationibus resistere valent, magni, fortesque habentur.* Id ipsum audaces assolent, qui inter adversitatum turbas fortunæ suæ incrementum quærunt. Propertii consilium est;

Audendum tibi aliquid, si vis esse aliquid.

Eandem iconem de obstinato peccatore interpretari licet, qui crebrâ cælestis gratiæ inspiratione lacessitus, voluntatem semper adversam & refractariam objicit. Hanc contumaciam Judæis acerbè olim exprobravit S. Stephanus; *Vos semper Spiritui Sancto resistitis, sicut Patres vestri, ita & vos.* Id est, interprete S. Joanne Chryl. *In hoc solum incubistis, ut, quacumque Deus præceperit, iis contraria faciatis: quemadmodum & nunc faciunt.* Quin malitiam illam Hebræorum populus ad eò congenitam habuit, ut Boccardus testetur; *Semper ea faciunt, quæ Dei placitis adversantur. Etenim cum illos volebat jejunare, tunc incrassabantur, dilatabanturq;. Rursus ubi non vult eos jejunare mordicus tenent; ejunium; Cum vellet illos victimas offerre, ad simulachra properabant: cum non vult illos celebrare festum diem, studio festum diem agunt.*

173. Quantumvis adversus triemem spumantes turbentur undæ, illa tamen, ferreo proræ suæ rostro probè munita, fluctus omnes facillè profcindit, & insignem è tumultuante pelago victoriam refert.

Unde

Virgil. l. 2. Æneid. v. 355.

Generosus.

Sophocles in Euriphyle. Vita humana.

Ovid. l. 1. de Pont. Eleg. 9.

Per. Cellens. l. de Panibus c. 13. Num. 245.

Resistentia.

Sotion ser. 2. de Ira apud Jo. Stobæum serm. 20.

Audax.

Peccator contumax

AR. 7. 51.

S. Jo. Chryl. Orat. 1. cont. Indæos.

Boccard ibid

Unde lemma; **QUASCUMQUE FINDIT RO-STRO.** Constantis ac generosi animi hæc idea est, qui sanctitatis aut innocentiae armis instructus, omnem iniquae fortunae tyrannidem, hominumque malitiam triumphat. Seneca; *Sapiens ad omnem incursum munus, & intentus, non si paupertas, non si luctus, non si ignominia, non si dolor impetum faciat, pedem referet. Interius & contra illa ibi, & inter illa.* Meus Concanonicus D. Matthæus Bossus de instituenda sapientia his omnino verbis philosophatur. *Neque mala ulla viro bono possunt accidere, nolentemq; impetere, VIRTUTE SUPERANTE NEQUITIAM. Quare cripiat quidquid suum est à sapiente fortuna, opes dico, voluptates, honores, patriam, affines, amicos, eundem mala valetudo vexet in corpore: aut hostis in vincula, tormentaque coniectum excruciet, neq; mali quidquam penetrabit ad animum, nisi conseru, tam potens est in electis contra procellas, & maiorum omnium gurgites, perversorum quoq; hominum nequitiam Divina virtus, & gratia, & ea libertas, quam validam & inviolabilem Deus animis nostris attribuit. Opportunè Horatius generosam mentem hoc poemate provocat;*

----- Vivite fortes,
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

174. Triremis, per difficiles ac periculosos scopulos ad vicinum portum appulsa, epigraphen sustinet; **ARTE, ET LABORE.** Nulla enim difficultas unquam ita gravis accidit, quin labore ac industria superari queat. Verissimè canit Poëta;

Assiduus LABOR, ET solers INDUSTRIA, quid non Edomat? Huic cedent omnia dura licet.

Et Virgilius;

--- Labor omnia vincit

Improbis, & duris urgens in rebus egestas.

Labore denique & industria ad indubitatum salutis æternæ portum pervenimus; Unde S. Hieronymus; *Nullas labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur.*

175. Irriti erunt Divinae gratiæ afflatus, nisi labor ac diligentia tua socias operi manus admoverint. E Triremi id discies, quæ Oceanum transmissura, aspirantes quidem è caelo ventos explicatis velis recipit, at nisi validis simul remigum lacertis propellatur, mox otiosa fluctuabit, ac secundos quosvis ventos in sui ludibrium convertet. Unde lemma; **VELIS, REMISQUE.** Vel ut Carolus Rancatus verbis ex Ovidio mutuatis subscripsit; **REMO UIAR, ET AURA.** Opportunè S. Basilii Magnus, *Neque in rebus bonis conatus humanus, sublata ope Divina, perfecte unquam, quod vult, poterit adipisci. Neque item vicissim Divinum presidium ad nos nullo nostro studio venarum putandum est. Sed AD PERFECTUM VIRTUTIS CUMULUM conjuncta simul ESSE utraque hæc OPORTET, ET HUMANUM STUDIUM, ET AUXILIUM COELESTE.*

176. Triremis, dimissis in fluctu velis remis propellitur. Emblematis inscripsit Philippus de Lamberg, Eques Ordinis S. Joannis Hierosolimitani; **NON FRUSTRATA.** Ita nimirum labore sæpè varii tentationum venti, fluctusque superantur. Unde S. Hieronymus hortatur; *Aliquid operis facto, ut te diabolus inveniat occupatum: non enim facile capitur à diabolo, qui bono vacat exercitio. Nihil hoc in gnis illis Aegypti Patribus, si Cassiano credimus, fuit antiquius: quare discipulis suis velut per manus tradidère, curarent ut semper diabolus occupatos inveniret. Quid quod Deus ipse id remedi ad solitudinis levanda cædia, astumque tentationum defendendum S. Antonio præscripsit? Cum enim continue orationis pertæsus, importunis subinde cogitationibus percelleretur, verum Samaritanum opem flagitavit, auditque; *Anon, cupis Deo placere? ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & semper aliquid facito, fac, quod in te est, & non deficiet tibi auxilium de Sancto, uti his omnino verbis refert Anonymus author sermonum ad fratres in Eremito. Alii ferunt, viro Dei Angelum, juvenis formam conspicuum, nunc geniculando, nunc manus supplices tenendo, id ipsum commonstrasse.**

Cooperari gratiæ.

Ovid. de Pont. leg. 6. S. Basil. in Constit. Monast. c. 18.

Labor.

S. Hieron. in serm.

Auch serm. ad frat. in Eremito. 17

FINIS LIBRI VIGESIMI.

MUNDI SYMBOLICI

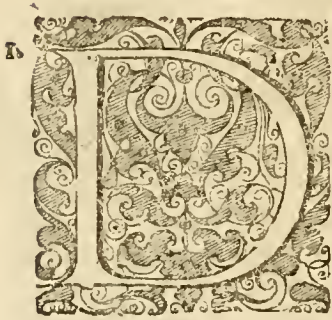
LIBER VIGESIMUS PRIMUS.

INSTRUMENTA MATHEMATICA.

Amusis.	1	Horologium solare.	9	Speculum cylin-	
Astrolabium	2	Horologium rotatum.	10	dricum.	18
Bilanz. Libra.		Horologium arenarium.	11	Tabula geogra-	
Statera.	3	Instrumentum.	12	phica.	19
Circinus.	4	Microscopium.	13	Telescopium.	20
Circulus.	5	Perpendiculum.	14	Tetraedrum.	21
Conspicillum.	6	Quadrangulus.	15	Triangulus.	22
Dioptra.	7	Quadrans astrono-		Tubus acusti-	
Globus, Sphæra.	8	micus.	16	cus.	23
		Regula quadrata.	17	Tubus opticus.	24

AMVSSIS.

Cap. I.

DCAROLUS Sechia-
rus, Can. Reg. Late-
ranensis, in Poëli Italicâ,
& Emblematis con-
struendis ingeniosissi-
mus, amusis figura-
vit, quæ cæmentariis ad
fabricas extruendas u-
surpari solita, epigra-
phen tenebat; SÆPIUS,

UT RECTIUS. Bella hæc conscientie exami-
nandæ idea est: frequens enim virtutis hujus usus ad
animi nostri rectitudinem obtinendam instrumentum est longè efficacissimum. S. Dorotheus; *Cum
sepenumerò ac plurimum peccemus, & quàm facillimè
obliviscamur, opus esset, frequentissimè ac singulis horis
nos ipsos exquirere, rimari, ac perscrutari diligentissi-
mè.* S. Franciscus Xaverius proprio suo exemplo
assiduam illud conscientie examen persuadet, qui,
Horatio Turfeliino teste, *Sepius in die diligentius
conscientiam excutiebat suam: & ceteros ad idem fa-
ciendum magnoperè hortabatur, in eo perfecta vitæ car-
dinem verti ratus.*

2. Glans plumbea, filo suspensa, Architectis
perpendiculari seu amusis loco deservit ad fabricas, li-
ne inclinatione aut defectu erigendas. Unde lemma;
DIRIGIT, DUM GRAVAT. Ita calamitas,
spiritum nonnihil aggravans, oportunissimum in-
ternæ rectitudinis, ac genuinæ perfectionis affe-
quendæ instrumentum est. S. P. Augustinus in illa
Pfaltis Regii verba commentatus, *Adjutor in oppor-
tunitatibus, in tribulatione*, ait, nullum opportunius
rectitudinis obtinendæ auxilium à Deo in homines
derivari, præter calamitatem. *Quid sit adjutor in
opportunitatibus, exposuit, cum addit, in tribulatione.
Non enim convertitur anima ad Deum, nisi dum ab hoc
saeculo avertitur. Nec opportunius ab hoc saeculo aver-
titur, nisi cum nugatoriis ejus, & noxiis, & perniciosis
voluptatibus labores doloresque misceantur.* Et S. Bru-
no; *Adjutor in tribulationibus, id est, agens occulto ju-*

*dicio, quòd ipsa tribulatio adjuvet eos ad augmentum
meriti.*

3. Timor Dei nativo suo pondere ad spirituale vir-
tutis ædificium mirificè deservit, omnemque ab eo
obliquitatem prohibet. Haud secus atque structuræ
altitudo, ad amussim crebrò examinata, sine ullo
vitio aut inclinatione surgit. Epigraphen subjun-
ges; **LABORES DIRIGIT.** Vel, **NÉ FLE-
CTAT A RECTO.** Ad verbum Otho Venius;
*Ut perpendiculo cunctos manus ipsa labores
DIRIGIT artificis, sic quoque verus amans.
Verus amans RECTO nunquam de tramite FLE-
CTIT,*

A domina pendens totus, & in domina.
Cassiodorus; *Brevis & plena communitio, quâ Domi-
no amabili de timore servitur. Nam sicut remissa secu-
ritas culpas admittit, ita timor desiderabilis delicta sem-
per excludit.*

4. Quando nautæ in alto mari fluctuant, amussi,
intra oceanî undas demissâ, non tantùm fundi qua-
litate, sed & distantiam explorant. Proinde pe-
lago immersa amusis, epigraphen sustinet; **QUA-
LÈ ET QUAM PROCUL.** Ita homo sapiens,
& in sacris Litteris versandis assiduus, in cœlestium
arcanorum abyssum crebrò mergitur, ibique recon-
ditissima Prædestinationis, Reprobationis, extremi
judicii, aliaque mysteria vestigat. Porro homo
prudens internam aliorum mentem experiri, & num
candore ac sinceritate, an verò fraudibus & impo-
sturis assuetâ sit, sedulò perscrutatur. Seneca;
*Prudentis proprium est, examinare consilia, & non cito
facili credulitate ad falsa prolabi: de dubiis non diffinias,
sed suspensam tene sententiam.*

ASTROLABIUM.

Cap. II.

5. Iohannes Ferrus Astrolabio subscripsit; **STEL-
LARUM MOTUS OBSERVAT.** Illius
hæc idea est, qui à negotiis terrenis abstractus, mente
penitus extaticâ, solis rebus cœlestibus contemplan-
dis inambulat. De Patriarcha Isaaco refert Moses, *E-
gressus fuerat ad mediandum in agro.* Nimirum ma-
gnus ille Chronicus, interprete P. Cornelio à La-
pide, dicere voluit; *Mediabatur ergo I-
saac tum res naturales, tum motus & cursus
side-*

Exam
conscien-
tiæ.

S. Doroth.
serm. 15.

Horæ Turf.
l. 6. c. 6. Vita.

Calamitas
utilis.

S. Aug. in Ps.
9. 10.

S. Bruno illud

Timor
Dei.

Orth. Ven.
Embl. Am.
fol. 76.

Cassiod. in E.
Ser vice D.
mino in i
more.

Sapiens.

Prudens.

Senec. l. de
4. Virtut.

Contem-
plativus.

Gen. 24. 62
Corn. à Lap
in hunc loc.

Protop. in hanc loc. siderum, eorumque auctorem, & motorem Deum, tum potius meditabatur res cœlestes & Divinas. Eò, nî fallor, etiam collineabat Procopius his omninò verbis; *Iter illud conveniebat Isaac, eò quòd non multis frequentaretur hominibus, & ab omni strepitu esset segregatum, quia per illud incedens, speculationi rerum Divinarum erat incumbens.* Id ipsum anima verè sancta auctor; *Sapientis enim est, inquit D. Ambrosius, segregare se à voluptatibus carnis, elevari animam, atque à corpore abducere.*

S. Ambr. l. de Isaac c. 1. 6. Astrolabium hoc lemmate introduxere; **IN-TER SIDERA VERSOR.** Ita omninò persona contemplativa oculis assiduo in cœlum defixis incedit. Eodem Emblemate intellectus humani perspicaciam significare licet, cujus vires consueque porriguntur, ut ad cœlorum vastitatem, stellarum naturam, & ipsius etiam Dei perfectionem contemplandam pro arbitrio suo expatiari queat. Justus Lipsius; *Solus homo, inquit, scientiam omnium & amat, & si vult, habet. Quid ei clausum est? Cœlos penetrat, & Deum ac Divina mente adi.* Mirifica in rem præsentem est illa duodecim rutilantium stellarum apparitio, quæ Anno 1401. angustam Canoniam Dei-paræ Virginis de Frigidionaria, civitati Lucenli vicinam, per aliquot noctes in coronæ modum eo ipso tempore ambiebat; quo duodecim Servi Dei, ceu totidem stellæ, ad Canonicorum Regularium Ordinem in Frigidionaria reformandum, sedulam & unanimem contulerunt operam; uti præter plurimos alios referunt in Chronicis nostris D. Gabriel Pennotus, & in Lyceo suo Lateranensi Abbas Rolinus. Atque adeò cui inter sanctos illos Reformatores numerari, aut certè illorum consuetudine utilicebat, jure de se pronuntiasset, *Inter sidera versor.* Cræterum eandem epigraphen sibi propriam vendicat, quisquis justorū consortio ac familiaritate fruitur; hi enim iteratò in Sacris Litteris stellarum nomine comprehenduntur.

Lips. lib. 3. differ. 2.

Gabr. Pennot. l. 3. Chron. c. 9. Abb. Rolin. in Lyc. Later. l. 10 in vita Leonis de Carate.

Judex

S. Bernard. de grad. Humil.

Ioan. 5. 30. Alex. ab Al. l. 3. Dier. Genial. c. 5.

Cicero. 2. de Orat.

Judex corruptus.

BILANX, LIBRA. STATERA,

Cap. III.

7. **B**ilanx, in æquilibrio sustentata, epigraphen hanc ectypon est, qui tum demum omnes iustitiæ ac rectitudinis partes absolvit, quando nullo odii, amoris, proprii commodi, aut timoris affectu præponderante, in sententiâ suâ firmus persistit. S. Bernardus, illa Christi verba examinans, *Sicut audio, judico, & iudicium meum iustum est,* insignem hanc paraphrasin, cuiusvis Judici unicè observandam, subjungit; *Non sicut odi, non sicut amo; non sicut timeo; sed sicut audio.* Alexander ab Alexandro testatur, Athenienses Areopagitas obscuram noctem, ceu iudiciis ferendis opportunissimam elegisse: ut Judices procul ab omni affectu, tantummodo facta cognoscerent, personas non viderent. Et verò, si hæc sit optima iudicandi methodus, jure conqueritur Marcus Tullius, hodie rationem ab illa diversissimam usurpari. Enimverò, inquit ille, *Plura iudicant homines aut amore, aut cupiditate; aut iracundiâ, aut dolore, aut latitiâ, aut spe, aut timore, aut errore, aut aliquâ per motione mentis, quàm veritate, aut præscripto, aut juris normâ aliquâ, aut iudicii formulâ, aut legibus.*

8. Bargalius bilanci subscriptit; **PIEGA ONDE PIU RICEVE.** vel ut D. Vincentio Giliberto placet; **PENDE, UNDE PERENDE.** Id est, **PONDERE ACCEPTO DECLINAT.** Falsos amicos, usurarios, aut Judices iniquos hæc imago spectat, quorum favores non quidem ad iustitiæ

aut rationis, sed ad munerum ac proprii commodi pondus inclinantur. Oleaster illud Dei præceptum interpretatus, *Non accipies munera,* ait; *Expendendum valde est, quòd non dixit æquisimus Legislator: Munus non accipies ad iniquè judicandum: sed acceptionem in unum versum prohibuit, quoniam noverat, nullum esse munus, quòd saltem accipientis animum non inclinet, aut debilitet.* Optinè Justus Lipsius; *Ut trutina in eam partem vergit, in qua plus ponderis; sic perfidii in eam, ubi plus aris.* Et Joannes Audenus;

Oleas. in Exod. 23. 8. Lips. Centur. 1. Ep. 44. Audenus.

Quid non argento, quid non corrumpitur auro? Qui majora dabit munera, velle erit.

9. Bilanx, in æquilibrio suspensa, à P. Jo. Bartholomæo Panciero, Augustiniano Excalceato, epigraphen recepit; **OGNI PESO LA SGIUSTA.** Id est; **PONDUS OMNE CORRUMIT.** Eorum hoc symbolum est, qui quidem in sorte etiamnum humili ac infimâ vitam penitus inculpam, summeque laudabilem duxere; at nonnullo dignitatum pondere locupletati, quantocyus à pristina rectitudine degenerarunt. Certè filii Heli tandiu virtutum studiosi extiterunt, donec ad populi regimen sublevati, in omnem enormium vitiorum licentiam prolaberentur: uti Regum Fasti prolixè testantur. De his S. Gregorius Papa; *Steterunt subditi: sed in culmine prelationis positi, Propheta filii ceciderunt.* Eisdem hominum miserix altum illachrymatus S. Petrus Damianus, *Nonnulli, inquit, antequam officii sacerdotalis culmen attingant, murescunt & humiles in omnibus exhibent, excrescere in virtutibus student, bonis moribus pollem. &c. sed cum pastoralis cura jura suscipiunt; quidquid sanctitatis habuerunt (ut ita, pro dolor! dicam) concambio miseræ permutationis admittunt &c.* Cræterum etiam Judicis æquitas à maligno munerum pondere deprimi ac violari consuevit. Scitè S. Isidorus Pelusiota; *Quomodo si alteri bilanci aurum imponas, laus deprimitur, & inæquale ostendit jugum. Sic & Index cum auro corrumpitur, nihil rectum aut salutare iudicat.*

Dignitas corrupta.

S. Greg. in Reg. 8. 1.

S. Pet. Dam. Tom. 2. serm.

Judex corruptus.

S. Isid. Pelus. lib. 5. Ep. 188

10. Idem Joannes Bartholomæus Pancierus trutinam in æquilibrio statuit, quæ unam lancem vasis aureis, coronis, ac gemmis; alteram verò justis suis ponderibus onustam habuit: addito lemmate, **ÆQUA FIT PONDERE.** Ita nimirum Deus diversa calamitatum, morborum, & persecutionum pondera hominibus immittit, ut bonis spiritualibus aut temporalibus locupletati, nunquam è justo virtutum æquilibrio declinent. Hoc sensu S. Paulus; *Nè magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Satane, qui me colaphizat.* S. Gregorius Papa; *Optima virtutis custos, inquit, est infirmitas vel pressurarum vel tentationum, & sic certò moderamine, ut dum quisque sanctorum jam quidem interius ad summa rapitur, sed tentatur exterioris, nec desperationis lapsus, nec elationis incurrat.* S. Hieronymus Regem Ezechiam, fatali morbo gravatum, considerans ait; *Ne elevetur cor Ezechia post incredibiles triumphos, & de media captivitate victoriam, infirmitate corporis sui visitatur. &c.*

Calamitas ad aequitatem cogit.

2. Cor. 12. 7.

S. Greg. l. 9. Moral. 6. 6.

S. Hieron. 4. Reg. 20. 1. & Isaiæ 38. 2.

11. Academici Philomati, inter cæteram futebre D. Aescanii Piccolomini pompâ, Bilancis symbolum repræsentaerunt, quæ unâ parte depressâ, ex altera in sublime ferebatur; cum lemmate, **LEVATUR ALTERA.** Mens Symboli erat, corporeâ Magni illius Prælati parte in terram ac tumulum descendente, nobilitatem alteram, animam videlicet, versus cœlum sublevari. Porrò indicis experimur, corpus nostrum, sacris mortificationibus ac penitentis aggravatum, opportunam spiritu sublevando occasionem præbere. S. Basilii in illud Moïsis, *Ar-*

In morte.

Mortificatio.

S. Basil. in loc. cit.

rende tibi ipsi; ait, *Quemadmodum in staterarum momentis contingit, unam si degravaveris lancem: velis nolis, illi oppositam tanto reddes leviolem: consimilem in modum affolet in carne & animâ contingere &c.*

12. Bilanx ponderis sui iudicium nonnisi è sublimi suspensa manifestat. Unde lemma; **SUSPENSÂ LIBRAT.** Iudex hanc ideam ob oculos sibi statuât, omnique terreno affectu in iudiciis ferendis sit superior. Theodoricus, Magistratum constituens, dicebat; *Esse innocentia templum, temperantia sacrarium, arca iustitia. Absit à iudiciariis mentibus aliquid profanum. Pio Principi sub quodam sacerdotio servietur.* Et S. Isidorus Pelusiota; *Iudicem opus est & sagacem, & integrum esse, pudoreque, ac blanditiis, & metu superiorem. Nam curvus horum affectuum succumbat, totam iudicii religionem obreret.*

13. P. Aloysius Caraffa Emblematis loco bilancem stituit, quæ alternis vicibus tamdiu elevari ac deprimi solet, donec iusto pondere aggravata, in æquilibrio conquiescat. Epigraphen addidit; **CONSISTAM IN ÆQUO.** Significabat nimirum, sese inter prosperitatem & ærumnarum vicissitudines semper æqualem ac constantem vixisse. Scipio Romanus, Tito Livio referente, *Animos eosdem in omni fortuna, inquit, gerimus, gesimusque; neq. nos secunda, res extulerunt, nec adversa minuerunt.* Eadem omni-

nò similitudine S. Isidorus Pelusiota Religiosum hortatur, ne in vitiorum extrema ruat, suasque corporis castigationes moderatè instituat. *Prudentem atque cordatum Monachum, probum & libripendem esse oportet, neutram lancium partem propendere permittentem, hoc est, nec in mediam in languorem ac virium imbecillitatem, nec profundum vultum in petulantiam & libidinem.*

14. D. Didacus Saavedra Bilancem figuravit, quæ scutum militare ac gladium ponderans, epigraphen tulit; **QUID VALEANT VIRES.** Emblemate hoc politico Principes discant, proprias suas vires probè experire priusquam alienas lacestant. Cautissimi Moysis præceptio erat; *Considerate terram, qualis sit, & populum, qui habitator est ejus, utrum fortis sit, an infirmus: si pauci numero, an plures? Ad hoc propositum S. Lucas; Qui Rex iturus committere bellum adversus alium Regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Marcellus Consul, bellum auspicaturus, Collegæ suo dixit; *Quin imus cum equitibus paucis exploratum: subiecta enim res oculis certum dabit consilium.* Carthaginenses quoque miserunt, qui per speciem Legatorum longo tempore Romæ morarentur, exciperentque consilia nostrorum, uti refert Frontinus.*

Judex re-
ctus.

Theod. apud
Cassiod. l. 1.
Epist. 22.

S. Isid. Pelus.
lib. 3. Ep. 173.

Modera-
tio.

Livius l. 37.

S. Isid. Pelus.
l. 1. Ep. 424.

Cautela
& prudentia.

Num. 13. 19.

Luc. 14. 31.

Front. lib. 1
c. 2.

Colleg. Wengense Can. Reg. S. Aug. ad S. Michaelem Vlna.

15. **FUIT**, qui bilanci inscriberet; **OMNIBUS ÆQUE.** vel ut Tasso placet; **OMNIBUS IDEM.** Principum hæc parænesis est, ut in subditis gubernandis ex æquo procedant, omni injustâ ac vitiosâ partialitate penitus relegatâ. Id ipsum Eugenius II. Emblemate morali demonstrans, bilancem depingi fecit; cum dicto, **REDDE CUIQUE SUUM.** Unde nonnemo, à Plutarcho citatus, Themistocli dixerat. *Optimè ipsum profuturum Reipublicæ, si se omnibus æqualem praberet.* Et Agapytus;

Æquitas
Principis.
Plus in Præ-
cept. regend.
Reipubl.

Æquâ lance tam ad amicos, quàm ad inimicos vergens, judicandi munus obito: neque benè sentientibus de te gratificans ob benevolentiam, neque malevolis resistens propter inimicitias.

Agap. Ejs.
Paran. ad
Iustin. n. 1.

16. Homo, in æstimandis aliorum meritis partialis, simul & ingentem stateram, & parvulam auri libellam imitatur. Illa enim denarium, quantumvis grandem, minime sentit, eumque incuriè dissimulat; libella verò rationem severissimam ad minutissimum usque granum ab eo exigit. Unde lemma; **NON ÆQUO**

Partialis.

ÆQUO EXAMINE LANCES. De hac agendi inæqualitate Beda; *Qui aliter causam pauperis aliter potentis; aliter sodalis, aliter audit ignoti, statera inique liberat iniqua.*

17. Statera inscriptionem sustinet; **RERUM PONDERA LIBRAT.** Ita homo prudens singula meritorum, aliarumve rerum momenta æquo suo pretio appendere ac æstinare novit. Porro cauti ac prudentis Judicis est, ante sententiam pronuntiandam omnes circumstantias severâ lance examinare. Ecquis ambigat, enorinia Pentapoleos flagitia lynceis Dei oculis fuisse manifestatissima? Et tamen, quod mireris, oculatissimus ille Judex, priusquam in eos animadverteret, dixit; *Descendam & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint, an non?* moxque duos Angelos, veluti ministros suos incorruptos & perspicacissimos ablegavit, qui civitatum illarum delicta explorarent. Hâc Divini iudicii methodo persuasus S. Evaristus I. ait, *Si Dominus omnium, Sodomorum mala, quorum clamor ad calos usque pervenerat, omnia sciens prius, nec credere, nec judicare voluit, quam ipse ea cum fidelibus testibus diligenter investigans, qua audierat, opere veraciter agnosceret; multo magis nos humani, & peccatores homines, quibus incognita sunt occulta Dei judicia, precaverere, & nullum, ante veram justamque probationem judicare, aut damnare debemus.*

18. Eodem planè argumento Franciscus Raulinus bilanci subscripsit; **DISCERNIT PONDERA TANTUM.** Eandem omninò indolem Principis justitia congenitam habeat; quippe quæ, omni alio respectu omisso, soli meritorum pondera æstinando oculos advertat. Hanc agendi methodum probè observatam habet Deus, qui *non respicit personam hominum, sed solum operationum valorem* æquissimâ iudicii sui librâ appendit. S. P. Augustinus in illud Psalms Regii, *Donec intrem in sanctuarium,* ait; *Totum hoc, quod vocatur humanum genus, omnis ista mortalitas ventura est ad examen, ventura est ad libram, appendentur ibi opera hominum; & ut scriptum est Matth. 16. 27. Reddet unicusquisque secundum opera ejus.*

19. Stateræ, Emblematis loco, subscripsi; **PEN-DIT ALIA, NON SE.** Hominem temerarium, alienis quidem, nunquam tamen propriis operationibus dijudicandis deditum, hæc imago spectat. *Is enim verò videt festucam in oculo fratris sui, & trabem in oculo suo non videt.* S. Augustinus; *Nos in hac vitâ difficile nos ipsos noverimus, quanto minus debemus de quoquam prapropere ferre sententiam?* Appositè Horatius;

*Cum tua non videas oculis mala lippus in junctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut Serpens Epidaurius?*

Huic affinis Persius;

*Ut nemo in sese tentat descendere, nemo:
Sed precedenti spectatur mantica tergo.*

Et Terentius;

----- *Dii vestram fidem
Itane comparatam esse hominum naturam omnium
Alienam melius ut videant, & judicent,
Quam sua?*

20. Ambrosius Luti, publicas Theses propugnaturus, duas stateras Emblematis loco junxit; addito epigrammate, **JUNCTÆ GRAVIORA.** Eoque, ni fallor, ad Assistentem suum alludebat, significabatque, in quotidianis difficultatibus superandis maximum è præstanti socio levamen suppetere. Oraculum Divinum est; *Fraser, qui adjuvatur à*

fratre, quasi civitas firma. Cassiodorus; *Astra ipsa cali mænuo reguntur auxilio, & vicario labore participata, Mundum suis luminibus administrant. Ipsi quoq; homini duplices manus, socias aures, oculos geminos Divina tribuerunt: ut robustius perageretur officium, quod duorum fuerat societate complendum.*

21. Joannes Ferrus stateram hoc lemmate loquentem introducit; **PONDERE ERIGOR.** Eorum hoc eçtypon dixerim, qui inter calamitatum ac persecutionum pondera maximos progressus faciunt. D. Matthæus Bossus gratiosum hæc de re exemplum affert in Alexandro Gonzaga, Ludovici, secundi Marchionis Mantuani, fratre. Is enim, liberalissimo aspectu juvenis, ab ingruente violento morbo formam ad eò monstruosam induit, ut capite semper versus pectus depresso, ac humeris fedè supra collum tumescentibus, incedere debuerit. Unde ob corporis vitium ad eò enorme, omnem hominum consuetudinem ac mundi pompam abominatus, sese ad vitam solitariam recepit, ibique omnem operam solis litteris, ac virtutibus Christianis acquirendis ad eò impensè consecravit, ut ab amicorum suorum quodam interrogatus; *Quanti formam corporis, & valetudinem prosperam emeret?* generosè responderit; *Tantum abest, ut vires corporis optem, ut etiam nolim eas mihi concedi, si facile possim. Nam cum memetipsum, gibbositatis, aliarumque calamitatum pondere aggravatum conspicio, de rebus omnibus, quæ sunt cæteris appetibiles atque jucundæ; de libidine dico, de cupiditate, de honoribus, ac dignitatibus, surgit mihi contentus, & satietas quadam, cogorque cum Propheta clamare; Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.* Hieronymus Preti inter complures suas ærumnas de se ipso cecinit;

*Sermata à danni miei cieca Fortuna
Vinto à terra m'opprime, empia m'offende;
L'alma, che non sorgia ad onta alcuna,
Sorge e' l suo volo al Ciel libero rende.*

22. Alcibiades Lucarinus justitiæ symbolum bilanci statuit, quæ ponderibus suis in æquilibrio suspensa, epigraphen tulit; **NEC CITRA, NEC ULTRA.** Proprium enim boni Judicis est, à legum præscripto, ac rationis dictamine nec latum unguem deflectere. Horatius;

*Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.*

Et S. Ambrosius; *Qui judicat, non voluntati sua obtemperare debet, sed tenere quod legum est.*

23. In balance, quantò infertius deprimitur una, tantò altera fertur superius. Unde lemma; **DUM SUBLEVOR, DEPRIMO.** Ita quantò plus propriis nostris viribus arrogamus, tantò plus Deo suffuramur. *Superbus enim,* asserente D. Bonaventurâ, *fur est, & latro, deteriorque; rei aliena invito Domino, honorem scilicet, gloriamq; uni Deo debitam, sibi usurpans.* Clamat siquidem Deus; *Gloriam meam alteri non dabo.* Modò igitur, quando quis superbit, vaneque effertur, ac se ipsum de bono aliquo naturali participat, quodcunque illud sit, planè Supremæ Majestati honorem suum deprædatur. Ac profectò in hoc genere me; ut gravissimus etiam Seraphicum illum Franciscum perculit; ob quod Deum enixè precatus est sapius, ut si quid ipsi singularis gratiæ impertiri vellet, illud ipsemet custodiret; *non enim tantum mihi fidere audeo, inquiebat, ut tua tibi bona non diripi-am, mihi que plus æquo arrogem.*

24. Bilanx suspensa, ponderis beneficio, unâ lanceam habet sublevatam, alteram verò depresso; sicque **EXTOLLITUR, ET DEPRIMITUR.**

Cassid. l. 10
Var Ep. 3.

Calamitas
exalrat.

Matth. Boss.
de toleranti.
advers. Coll.

Justitia.

S. Ambros.
ser. 20. in Ps.
118.

Superbus.
S. Bonav.

Ija 41. & 48

S. Francis.

leda l. 2. in
1700.

Prudent.

Sen. 18. 21.

S. Evarist. l.
Ep. 2 qua re-
paritur in
Tom. 1. Con-
siliorum.

Justitia
Dei.

Matth. 22. 16
Aug. in Ps.
12.

udicare
lios te-
rere.

Israh. 7. 4.
Aug. Praef.
Psalm. 139.

Horat. l. 1.
13.

Ps. 34. 4.

rent. in
eccl. 3. 1.

cius.

ov. 18. 19

vel ut alii è Psalmo subscripsere; HUMILIAT, ET EXALTAT Ita dignitatum pondera Prælaturum supra subditos elevant, & simul humiliant, dum illorum commodis ac profectui servire debent. Disertè id explicans Magnus Canonorum Legislator Augustinus, ait; *Honore coram vobis Prælatus sit vobis, timore coram Deo substratus sit pedibus vestris.*

Prælatus

S. Aug. in Regul.

C I R C I N U S. CAP. IV.

25. **C**ircinus, uno pede in orbem circumductus, & altero intra cœstrum defixus, epigraphen tenet; **CIRCUIT, LOCO MANENS.** vel, si libeat, circinum tripodem figurabis, qui uno pede immoto, reliquis duobus binos circulos uno ductu describit; cum P. Hortensii Palavicini lemmate, **UNO IMMOTO.** Iis hoc Emblemata deservit, qui tam proximi sui commodis, quam propriis indigentibus temporalibus procurandis sollicitè distenti, simul in Deo, tanquam vitæ contemplativæ centro, firmissime persistunt. Hoc sensu S. Bernardus illa Psalmodiographi verba interpretatus, *Paratum cor meum Deo, paratum cor meum, ait; non semel tantum, sed & secundo, & vacare tibi, & proximis ministrare. Hic plane pars optima, qua non auferitur; bonum, inquit, acquiri gradum, qui bene ministraverit; forte meliorem, qui bene vacaverit Deo; optimum autem, qui perfectus est in utroque.* Baptista Guarinus eadem circini effecta in Amante profano deprehendit, qui diversas regiones pervagatus, cor suum unicè & assiduo in amantia defixum conservabat. Ipsius verba ita habeto;

Contemplativus.

S. Bern. serm. de Assumpti. Pj. 107. 21

Amans profanus.

*Con voi sempre son io
Agitato, ma fermo;
E se l'incubo v'involo e il più vi vasso,
Ch'un piede in voi quasi mio centro io fermo,
L'altro patisce di forturai giri
Ma non può far, che intorno à voi non giri.*

Peccator. recidivus.

Peccatoris fraudulenti malitia eodem Emblemate significari potest; hic enim è vitiorum cœno ad virtutem sectandam concitatus, nonnunquam à pristinis flagitiis nõ sine pœnitudinis nota deflectere videtur; at, corde nimium quantum intra ceptas noxas defixus, paulò post ad eandem vitæ præteritæ lineam identidem revertitur. Eleganter Mellissius Bernardus ad illa psaltis Regii verba alludens, *In circuitu impij ambulat,* Ita philosophatur; *Qui in circuitu ambulat, proficiscitur quidem, sed proficit nihil. Va homini, qui sequitur hunc circuitum, qui nunquam à propria voluntate recedit. Si conaris avellere, paululum sequi videbitur; sed in dolo; Circuitus est, unde reditum parat, non ab ea penitus abducetur, Satagit undique, undiq; fugitat, hæret tamen semper propria voluntati.*

S. Bern. serm. 12 in Ps. Quis habitat.

Labor & perseverantia. Plin. in Paneg. Trajani.

26. **O**fficina Plantiniana Symboli loco circinum præfert, qui uno pede firmus, & altero in orbem ductus, circulum describit; cum lemmate, **LABORE ET CONSTANTIA.** Innuit videlicet, cujusvis operis complementum labore ac perseverantiâ, ceu gemino fulcro, perfici. Hanc virtutem in Trajano suo de prædicans Plinius, ait; *Initium laboris mirer, an finem? multum est, quod perseverasti, plus tamen, quod non timuisti, ne perseverare non posses.*

Poëta.

27. **C**ircinus, uno pede stabilis, altero in orbem flexo, circulum describit; Unde lemma; **NON VAGUS VAGOR.** Ita Poëta, sine ullâ cœpti poematis jacturâ, diversas ac nobiles ambages eccentricas intermiscere noluit. Prædicator etiam, è proposito argumenti orbitâ nihil deflectens, nonnunquam

Prædicator.

gratiosas digressiunculas instituit. Angelus, ad Animæ civitatis, Provinciæ, aut Regni excubias vel patrocinium à Deo ablegatus, extra Divini aspectus præsentiam nec minimum unquam removetur, sed æternum in ea fixus persistit. Denique Religiosus, in aliorum conversionem incumbens, orbemque totum perlustrans, semper in Deo fixus manet, sicque vagus non vagatur. S. Gregorii Nazianzeni consilio, *Ad Deum accedere prius oportet, & sic alios ad Deum adducere, sanctificari, & ita sanctificare, manus habere rectas, & sic indigentibus prorigere manum. Quid enim prodest homini, si unum versus mundum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?*

Angelus

Religiosus peregrinans.

S. Greg. Naz. in Apolog.

28. **C**ùm Rex quidam potentissimus Carolo Emmanueli, Sabaudia Ducis, remoras injicere moliretur, ne contra Montisferratam arma moveret, generosum Ducis illius pectus à conceptâ belli adeundi sententiâ adeò nihil remisit, ut ipsas etiam Regis illius ditiones armatâ manu invaserit. Unde eâ tempestate Circinum Symboli loco sibi præferri voluit, qui superiore parte à vicina manu constrictus, inferiore amplissimum orbem circumscripserat. Epigraphen subjunxit; **DUM PREMOR, AMPLIOR.** Eadem imago Ferrariæ ad Marchionis Guidonis Villæ exequias innovata cernebatur, ubi circino inscripsere; **COARCTATIONE DILATOR.** Mens Emblematis erat, generosum Ducis illius pectus tantò majore magnanimitate exarsisse, quanto graviore belli discrimine coarctatum fuerat. Illud ipsum Ordines Religiosi compertum habent, qui regularis observantiæ rigoribus suâ sponte constricti, summam in mundi conspectu fidem sibi conciliant, & incremento felicissime dilatantur. D. Marcus Antonius Scipio, illustre Monachorum Cassinensium decus, in honorem sancti Romualdi canit;

Calamitas utilis. Animus generosus.

Religiosum institutum.

*Eremitarum auctor & Magister,
D. Benedicti institutum, temporis injuriâ solutius,
Arctiore disciplina DEVINCIENS, mirifice
DILATAVIT.*

Denique S. Ecclesia, quò graviore tyrannorum crudelitate pressa, eò per orbem amplius dilatabatur. S. Hilarius, *Hoc habet proprium Ecclesia; dum persequitur, floret; dum opprimitur, crescit; dum contemnitur, proficit; dum leditur, vincit; dum arguitur, intelligit; tunc stat, cum superari videtur.*

S. Ecclesia

S. Hil. l. 4. Trinit.

29. **C**ircinus, quamdiu pedes constrictos habet, artificum usui vix quidquam deservit; nec nisi aperтус & dilatatus commodare potest. Unde lemma; **DILATATUS AD USUM.** Ita divitiæ, intra crumenam compressæ, utilitatem planè nullam habent; at dispersæ, & in egenas manus erogatæ, emolumentum plurimum afferunt. Horatius;

Divitiæ

Horat. l. 2. Carm. 08.

*Nullus argento color est, avaris
Abdite terris inimica lamina
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat usus.*

Hujus strophæ paraphrasin in morali ac gratioso illo Francisci Sbarre dramate cernere licet;

Franc. Sbarre nell Dramate intitolato il Moro. 2. sc. na 2.

*Sono gli ori, e gli argenti
De la terra scrementati;
Il più ricco tesoro
E per se stesso vile,
Mentre ne l'arche, e ne la terra è chiuso.
Solamente CON L'USO
STIMABILE si rende,
Non s'apprezza chi l'ha, mà chi lo spende.*

Eamobrem Constantinus Clorus Imperator, mille beneficia in aliorum utilitatem profusissime erogare solitus;

folitus, hanc suam gnomam identidem repetit; *Melius esse, opes publicas à privatis haberi, quam intra unum ararium possideri*, ut refert Eutropius.

30. Circinus, circulum efformans, à Lucarino epigraphen recepit, **DONEC AD IDEM**. Hominem, morti meditando deditum, hoc Emblemate significabis. Et verò, nì fallor, hæc imago ad illa Sacra Genesios verba alludit, ubi Deus Adamum, è flagitio recentem, his verbis fulminavit; *In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec revertaris in terram, de qua sumptus es*. Cæterùm de humanæ vitæ fragilitate affiduo contemplandâ optimè canit Ovidius;

--- a --- Scilicet ultima semper
Expectanda dies homini est.

Et S. Jobus; *Cunctis diebus quibus nunc milito, expecto, donec veniet immutatio mea*. Perfecta enim vita, subjungit S. Gregorius Papa, est mortis meditatio; quam dum fusti sollicitè peragunt, culparum laqueos evadunt.

31. Abbas Ferrus animam, iteratis affectibus ad Deum conversam, circini Emblemate repræsentat, qui orbe suo completo, hanc Virgiliti gnomam lemmatis loco tenet, **QUA GRESSUM EXTULERAM, REPETO**. Christum, ad cælos revertentem, hoc ectypo depinges. Dilucidè de illo canit David; *A summo cælo egressio ejus, & occursum ejus usque ad summum ejus*. Illorum insuper hæc idea est, qui è sorte infimâ in sublimè dignitatis fastigium eluctati, tandem ad pristinam conditionem relabuntur. Certè Saul è paupere domo Cis ad regni apicem emergens, post mortem ad nativam suam egestatem rediit, & juxta Jonathæ, cæterorumque filiorum suorum ossa, in sepulchro Cis patris sui, tumulatus est. Vel denique in eos imago ista convenit, qui pristinam suam culpam serâ voluntate detestati, in eandem iterum iterumque revertuntur: enimverò Davide asserente, *In circuitu impij ambulavit*. S. Chrysostomus; *Venisti per viam fornicationis, ambula per viam castitatis: venisti per viam avaritiæ, ambula per viam eleemosynæ: si autem per ipsam viam redieris, iterum sub regno vadis Herodis*.

32. Collegium Societatis Jesu Monachii Bojorum inter cæteram Octidui Borgiani pompam Emblematis loco circinum stantem exhibuit; cum lemmate, **SI JUSSERIS, IBIT IN ORBEM**. Tanta enim S. Francisci Borgiæ erat obediendi promptitudo, ut solo Superiorum nutu orbem universum fuisset peragaturus. Nam, ut S. Bernardus ait, *Perfecta obedientia legem nescit, terminis non arctatur, nec contenta angustiis professionis, largiori voluntate fertur in latitudinem charitatis, & ad omne, quod injungitur spontaneo vigore liberalis, alacrisque animi motum non considerans, in infinitam libertatem extenditur*. Eandem iconem S. Apostoli sibi vendicant; quippe quibus Servator dixit; *Euntes in mundum universum predicate Evangelium omni creatura*. Emblematis explicando sequentem de S. Borgia inscriptionem habeto;

Imperando natus, obsequi maluit,
Quàm se, vel suos ducere:

Gnarus, tenuissima mandata esse, qua non dantur
Sed acceptantur.

Hæc tam sanctè habuit, ut in homine se
Deum tueri, palam faceret.

Nutum secutus est, veluti surdus foret.

Quàmvis promptissimè auscultavit.

Nec apicem quidem, aut literam egressus,

Non vocanti solum, sed & vocali
Obtemperavit &c.

33. Ad Legati cujusdam honorem Circinus vide-

batur depictus, qui in orbem circumductus, alter pedem in centro defixum habuit, cum lemmate **CENTRO PES ALTER ADHÆRET**. Id quod hoc epigrammate explicatur.

Pes alter graditur, centro pes alter adhaeret,
Nisi foret immotus, non numeraret iter.

Tu quoque terrarum fines legatus obisti,

Et centrum, & semper circulus Auscultabit.

Hinc discant Sacerdotes & Prædicatores, ut aliorum salutem promovendâ intenti, nunquam è propria salutis centro deflectant, Deoque semper immobiles adhaereant. Nam, Christo teste, *Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum*. S. Bernardus; *sitotus vis esse omnium, instar illius, qui omnibus omnia factus est, laudo humanitatem, sed si plena est. Quomodo autem plena est te excluso? & tu Homo es; ergò ut integra sit & plena humanitas, colligat & te in rase sinus, qui omnes recipit; alioquin quid tibi prodest juxta verbum Domini, si universos lucreris, te unum perdens? Quid solus fraudaris munere tuo? Memento proinde, non dico semper, non dico sapere, sed vel interdum reddere te ipsum tibi*.

34. Circinus cœptum suum circulum non nisi continuando ac circumendo perficit. Unde lemma; **DUM CIRCUIT, PERFICIT**. Sacras peregrinationes hæc imago representat, quæ, si ritè instituantur, plurimum perfectionis homini afferunt. Instar omnium esto S. Hieronymus, qui Galliam, Græciam, Palæstinam, aliasque terras obiens, supremum sapientiæ ac doctrinæ gradum est adeptus. Quod verò peregrinationes ad pietatem acquirendam faciant, testem audi eundem Hieronymum. *Quis Romam veniens, & cernens Urbem illam sanctam, & gloriosam, qua inter omnes urbes velut caput in corpore, velut sol inter astra effulget: calcans terram illam quam Apostolorum diva vestigia presserunt, quam tot torrentes sanguinis Martyrum irrigarunt: admirans totius Ecclesiæ militantis Capitolium, quod sol doctrina vera, Catholica & Apostolica, ab ipso Christo irradiata, illustravit, & toti mundo spectabilem fecit, quod ipse Doctor Gentium admiratus est, cum scriberet; Fides vestra annuntiatur universo mundo; Rom. i. non moveatur, non inflammetur, non incalasciat? &c.*

35. Circino inscripsit P. Jacobus Masenius, **HINC FIXUS, ET INDE MOVETUR**. Ita quæ in Orbe, ad fidem ac virtutem convertendo, laborant, mente Deo fixi esse debent, dum corpore moventur. Nam, S. Bernardi consilio, *Benigna prudensque charitas affluere consuevit, non effluere*. S. Laurentius Justinianus; *Anima, deffonsata Verbo, in hoc efficitur auxilium, hoc agere nititur, ut sui non amittat custodiam, dum proximorum utilitatibus inservit, ne pro aliorum commodis, mentis innocentiam perdat. &c.*

C I R C V L U S,

Caput V.

36. Complures lineæ, è periphèria versus circuli centrum ductæ, epigraphen sustinent. **ILLUC OMNES**. Haud aliter subditorum ac filiorum oculi in majorum suorum operationes assiduo & unicè defiguntur. Jobus de se ipso inquebat; *In circuitu meo pueri mei*: quippe qui, interprete Nictetâ, ita erant dispositi, ut in illum, tanquàm in centrum oculorum animiq, aciem intentam haberent. Eandem omninò ratione anima contemplativa res qualvis observatas ad divinitatis centrum, ceu creaturarum omnium scaturiginem, derivat, simulque in eâ contemplatione plurimum amantissimæ dulcedinis perfertur. A tenerrima affectuum istorum extasi affi-

Ioan. 15.
S. Bern. l. 1.
Consid. ad
Eugen. c. 5.

Peregrinatio utilis.

S. Hieron. in
Epitaphio
Paula.

Prædicator.

S. Bern. s. 13
in
S. Bern. l. 1.
c. 13.

Exemplum
Majorum.
lib. 29 s.
Suet. in
hunc loc.
Anima
contem-
plativa.

Eutrop. in
vita Con-
stant.
Mortis
meditatio.

Ovid. 2. Me-
tam.

Iob. 14. 14.

S. Greg. l. 12.
Moral.

Anima
contem-
plativa.
Virgil. l. 2.
Æneid.
v. 75.
Ascensio
Christi.
ps. 18. 7.
Dignitate
privari.

Recidivus.

ps. 11. 9.
S. Chrys.
super Matt. h.
per aliam
viam re-
versus sunt.

Obedien-
tia.

S. Bern. de
recept. &
sentent.

Aposto-

lar. 16. 15.

Matth Boff.
de Institutend
Sapient. ani-
mo Diss. 6.

Gloria
Dei.

1. Cor. 10. 31.

S. Ignatius
Loyola.

P. Instin. in
Epistolis S.
Pauli.

Interpre-
res S. Scri-
pturæ.
Gloria
Dei.

Cicero l. 3.
officium.

S. Magda-
lena.

Pœnitens.
S Greg. Hom
10 in Evang
Matth. 2. 12.

Nobilitas
antiqua.
Andr. Tiraq
de Nobilit.
c. 19. n. 34.

Hebr. 7. 3.

dud abreptus erat. D. Fulgentius Cremonensis, meus
Concanonicus, cui familiare erat, res singulas, quæ
passim in oculos illapsæ fuerant, directâ lineâ ad Dei
bonitatem, veluti unicum centrum, reflectere. De
hoc D. Matthæus Boffus, *Vidimus, inquit, hæc in re
Fulgentium illum Cremonensem Concanonicum nostrum,
assidue fervere, dum flores, poma, satæque videret;
dum vim elementorum, solis fulgorem, flumina, mon-
tes, reliquaq; naturæ spectacula attractus secum repu-
taret, inque Deum auctorem ea cuncta transferret, in
quo persæpe neque lachrymas, neq; clamores retinebat.*
E. S. Pauli doctrina, omnes operationes nostræ ad
unam Dei gloriam, ceu totidem lineæ ad centrum
suum, dirigendæ sunt. *Sive manducatis, sive bibitis,
sive aliud quid facitis; omnia in gloriam Dei facite.*
In hac Apostoli præceptione totus erat S. Ignatius
Loyola, qui suas, suæque Societatis actiones omnes
unicè ordinavit *Ad majorem Dei gloriam.*

37. P. Jullianus voluminis sui fronti diversas in eo-
dem circulo lineas præfixit, quarum alia terminatæ,
aliæ verò cceptæ tantum, singulæ versus illud ipsum
centrum tendebant. Epigraphen addidit; **ET PLU-
RES EODEM.** Indicabat, nî fallor, varios Inter-
pretes in Sacræ Paginæ libros commentari, eosque
omnes, quantumvis ingenio ac voce diversissimos,
ad idem veritatis centrum collineare. Porro omnes
omniinò Christiani ad unicum Dei honorem & pro-
ximi utilitatem in cunctis actionibus tendere de-
bent. Id quod nec ipsum gentilem Tullium fugiebat;
*Ergo unum debet esse omnibus propositum, ut eadem
sit utilitas uniuscujusque & universorum: quam si
ad se quisque rapiat, dissolvetur omnis humana con-
sociatio.*

38. D. Carolus Boffus Emblematis loco Circulum
expressit, qui à circino formatus ac finitus, epigra-
phen tulit; **CONTRARIO PERFICITUR.** In-
nuebat videlicet: sicuti circulus, à primo puncto ex-
orsus, peripheriam suam tandiu ducit, donec in ul-
timo puncto, priori illi penitus adverso, conquiescat
ac terminetur; ita Mariæ Magdalenæ vitam, ab amo-
ris lascivi puncto coeptam, tandem in amorem
Divinum, priori illi è diametro contrarium, desisse.
Haud aliter lordes volutatus, si tandem ad virtutis, con-
tritionis, ac pietatis orbitam redeat, perfectione lau-
dabilissimâ concludi potest. S. Gregorius illa Evan-
gelii verba examinans, quod Sancti Magi *per aliam
viam reversi sunt in regionem suam*, doctrinam hanc
concinnavit deducit; *Regio nostra paradysus est ad
quam redire per viam, quâ venimus, prohibemur.*
*A regione etenim nostrâ superbiendo, inobediendo, vi-
sibilia sequendo, cibum vetuum gustando, discessimus:
sed ad eam necesse est, ut flendo, obediendo, visibilia
contemendo, atque appetitum carnis refranando
redeamus. Per aliam ergo viam ad regionem no-
stram regredimur, quoniam qui à paradysi gaudiis
per delectamenta discessimus, ad hæc per lamenta re-
vocamur.*

39. Circulus, nullum initii sui vestigium habens,
epigraphen sustinet; **SUA PRINCIPIA CELAT.**
Avitam nobilitatem hoc Emblemata spectat, quæ nul-
lum originis suæ indicium investigare potest. De
Turcis refert Andreas Tiraquellus; *Illos existimant
omnium nobilissimos, qui prorsus ignorant patres ac
matres suas, eosq; tenere primos dignitatum gradus post
ipsum Principem.* Antiquus ille Rex & Sacerdos
Melchisedech hoc encomio cum primis spectandus,
genealogiam ab hominum notitia penitus abscondi-
tam habuit. Erat enim, Apostolo teste *sine Patre, sine
matre, sine genealogia, neq; initium neque finem vitæ
(à sacris Litteris commemoratum) habens.*

40. Isdem Apostoli verbis nixus (*neque initium,
neque finem habens*) circulo subscribes; **INITIO
FINEQUE CARET.** Eternitas genuino hoc
symbolo delineata, nullis unquam terminis con-
stringitur. Insuper Divorum Cœlitum beatitudo,
ad vitæ Divinæ dimensum nullo unquam ævo termi-
nanda, eodem circuli Emblemate significatur. B. Al-
bertus Magnus illa Vatis Apocalyptici verba inter-
pretatus, *Dabo tibi coronam vitæ, ait; vitam intermi-
nabilem, quæ significatur in corona, quæ est circularis,
& circulus non habet principium, neque finem.* Et
S. Bonaventura; *Rotunditas coronæ significat illius
regni eternitatem.*

Eternit
Beatitud
B. Alb M.
Apo. 2. 10
S Bonav. o
septem dor
Spiritus
c. 12.

CONSPICILIVM.
CAPUT VI.

41. **CONSPICILIA** epigraphen tenent; **PROCUL,
ET PERSPICUE.** Illa ipsa hominis pru-
dentis ac perspicacis est indoles, qui eventus, quan-
tumvis longinquos, distinctè ac tempestivè prævide-
re solet. Seneca; *Nihil nobis improvisum esse debet.
In omnia præmittendus est animus: cogitandumque,
non quidquid solet, sed quidquid potest fieri.* Propriis-
simum tamen illud Sapientiæ Divinæ ectypon habe-
tur, quæ omnia, sive futura, sive præterita tēpora pe-
nitissimè discernit, & *attingit à fine ad finem fortiter.*

Prudent
Senec. apu
Lipsium M
nud. l. 3. di
sert. 6.
Sapienti
Dei.
Sap. 8. 1.

42. **CONSPICILII** subscripsere; **PER VOS MA-
GIS.** Sicuti enim illorum beneficio res quasvis ma-
teriales clariore visu discernimus, ita intellectus,
quantumvis naturâ suâ nobilis ac perspicax, bono
aliorum consilio plurimum acuitur, & officii sui ne-
gotiis melius providet. Unde vetus ac grandis ille
Mœtes Jetræ, soceri sui, consilii est usus; Abrahamus
Saræ; David Abigailis; Naamanus, Syriæ Princeps,
puellæ cujusdam captivæ; aliorumque alii. Seneca;
*Quidquid consilio prospici potest, prospice, quodcumq;
lesurum est, multo antiè quàm accidat, speculare &
advertite.*

Confilia-
rius,
Exod. 18. 2
Gen. 21. 10
1. Reg. 25
4. Reg. 3
Senec. Ep.

43. Rerum quarumvis objectarum species à con-
spiciliis polygonis ita multiplicatur, ut unus dena-
rius instar plurimorum appareat. Unde lemma; **SPE-
CIES DECIPIT.** Ita prorsus omnes mundi divitiæ
ac voluptates miserissima sunt oculorum ludibria.
Theophylactus super illis Apostoli verbis, *Præterit
figura hujus mundi, ait; Mundi ideo dixit figuram,
quia ejus bona solo terminantur aspectu, & apparentia
sunt.* Mirificè in rem nostram Seneca; *Sciamus omnia
aquè levia esse, extrinsecus DIVERSAS FACIES
HABENTIA, INTERIUS pariter VANA.*

Bona te-
rena.
Theof. hyl
1. Cor. 7. 2
Senec. l. de
Tranqui
c. 10.

44. Duobus conspiciliis subscripsit Bargalius;
NON IPSA, SED PER IPSA. Inde disces, res
terrenas ad eò cautè esse usurpandas, ut illas non qui-
dem tanquam totius desiderii nostri terminum, sed
veluti in media, ad Deum consequendum unicè neces-
saria, adhibeamus. S. P. Augustinus; *Bona interiora
sola diligenda sunt, ceteris autem ad necessitatem utē-
dum est, non ad gaudium perfruendum.* Porro adora-
tio, sacris imaginibus Catholicorum ritu exhiberi
solita, non quidem unicè in saxa, ligna, aut telas; sed
directè in ipsos Sanctos, veluti in imaginum illarum
prototypa, ordinatur. Unde Hagypophylus non nemo
supra Crucifixi iconem hunc versiculum affixit;

Bona te-
rena.
S Aug in 6
4.
Adorati
imaginum

**NON ISTUM Christum, SED Christum adora
PER ISTUM.**

45. Tantum abest, conspicilia, oculis & rebus
aspiciendâ s interposita, visum nostrum impedire, ut
illum potius adjuvent, & vires ad discernendum op-
portunissimas subministrant. Eò collineans P. Jo.
Bartho-

Obedien-
tia meri-
toria.

1. Reg. 25. 22.

Sur. in vim.

Fides.

Bartholomæus Pancierus, Augustinianus Excalca-
tus, conspicilli inscripsit; INTERPOSITA PRO-
SUNT. Aſtiones illas hoc Emblemate significatas
dixerim, quæ ab obedientia imperatæ, peculiare no-
ſtras devotiones quidem intervertunt, at iisdem ad-
dè nihil impedimenti afferunt, ut contrà ſummis
cœleſtibus meritis eas illuſtrent. Hæc de re teſtatiſſi-
mam Dei voluntatem, ac veluti chirographum, pau-
culis iſtis verbis habet. *Melior eſt obedientia, quàm
victima, & auſcultare Dei ac Superiorum voci, ma-
gis quàm afferre adipem arietum.* S. Fulgentius dice-
re ſolebat, *Illos veros Monachos eſſe, qui mortifica-
ris voluntatibus ſuis parati eſſent, nihil velle, nihil
nolle, ſed Abbatis tantummodo conſilia, vel præcepta
ſervare*, ut in ipſius vita refert Surius. Cæterùm
Sancta Fides videri quidem poſſit, ſua myſteria ab
hominum oculis ſubtrahere; dum Fidelis captivat
intellectum in obſequium fidei, & res Divinas non niſi
per ſpeculum & in enigmate contemplantur: ſecus ta-
men accidit; nam vires copioſiſſimas ad intelligenda
ac diſtinguenda *Inviſibilia Dei* è Sancta Fide acci-
pimus.

D I O P T R A.

Cap. VII.

Lex Dei.

S. Iſid. l. 2.
de ſum. bon.
cap. 11.

Maria V.
benefica.
And. Hierof.
Orat. in ſa-
lute Ang.

46. Dioptra, campis dimetiendis accommodata,
epigraphen ſuſtinet; UT NUSQUAM
ABERRET. vel, ET LONGINQUA DIRI-
GIT. Ita Lex Divina Christianis, in hujus mundi
campo verſus cœlum ſine ullo errore deducendis,
plurimum conducit. Hæc tamen ipſa etiam boni E-
xempli eſt virtus. S. Iſidorus; *Si ad bonum incita-
mentum, Divina, quibus movemur, præcepta deeſſent,
pro lege nobis ſanctorum vita ſufficeret.*

47. Dioptra, aſſurgente ſole, obſcurum conclave
illuſtrat; cum lemmate, ACCIPIT, UT RED-
DAT. Mariæ Virginis hæc imago eſt, quæ Divinis
gratiis è cœlo illuſtrata, eaſdem copioſiſſimè in mun-
dum effudit. Unde ab Andrea Hieroſolymitano
rectè cognominatur *Dioptra perſpectiva, per quam
ſedentes in triſti umbra peccatorum recipientes ſolem
juſtitia, mirabiliter illuſtrati ſunt.* Emblematis men-
tem hoc Epigrammate explicat P. Maſenius;

*Illuſtrata diem vitreo ſimul orbe dioptra
Suſcipit, acceptum reddit ab orbe diem.
Poſtquam Virgo jubar (ſeptis caligine terris)
Hauſerat è cœlo, mox dedit illa ſolo.*

GLOBVS. SPHÆRA.

Cap. VIII.

Euchari-
tia.

48. Sphæra vitrea, ab Archimede olim elaborata,
omnes cœlorum, Planetarum, galaxiæ, cate-
rarumque imaginum ætherearum motus miro &
artificioſo compendio repræſentavit. Unde illam
hoc epigrammate vernaculo inſignies; IMMENSE
MOLI IN PICCIOL GIRO ACCOGLIE. Id
eſt; IMMENSUM IN PARVO. Genuinum
hunc SS. Euchariſtiæ typum dixerim, de qua Fran-
ciſcus Formigierus ſequente ſtrophas exhibet;

*Ecco in picciol cerchio, in brieve giro
Compreſo l'orbe univerſal ſi vede,
E quanto là ne compilo Archimede
Sotto ſpecie di pan qui tutto miro.
Qui del verace ſole i rai rimiro;
Qui due nature unite ogn' uno crede
(Maraviglioſa eccliſſi); e qui ſuccede
Del latteo calle il bel candor, ch' ammiro.
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

*Ciba il tuo cor di queſto pan, ſe uvoi
Sentur ſe ſcoppiera d'ardor il core,
E di celeſte amor gli affetti tuoi.
Qui riſtriinſe il Divino, eterno amore
Tutte le ſfere, e dele ſfere poi
Per compendio vi chiuse anco il fattore.*

S. Ambroſius; *Quantâ cordis contritione & lachry-
marum fonte illud Divinum miſterium eſt celebran-
dum, Domine Deus, ubi caro tua in veritate ſumitur,
ubi ſanguis tuus in veritate bibitur, ubi ſummis ima,
humanis Divina junguntur!* S. Ambros.
in Orat. an-
te Miſſ. di-
cend.

49. Terra in ſphæræ univerſalis centro inſtar mi-
nutiſſimi puncti comparere ſolet. Unde Emblemati
ſubſcripti; IN PUSILLO NEMO MAGNUS.
In rem præſentem opportunum cenſui illud Socra-
tis apophtegma, ab Æliano citatum; *Socrates quum
videret Alcibiadem ob divitias elatum animum gere-
re, & ob agrorum multitudinem ſuperbire, adduxit
ad locum, in quo tabula quadam descriptionem ter-
ra complectens ſuſpenſa erat, & eum rogavit, ut At-
ticam ibi requireret. Quam cum inveniſſet, ſuos fun-
dos eum juſſit inquirere: & quum reſponderet, nuſ-
quam ibi pictos eſſe. Horum, inquit, poſſeſſione te ef-
fers, qui nulla pars ſunt terræ?*

50. Quantum utilitatis è concordia nobis accref-
cat, haud obſcurè Secretorum Vicentinorum Em-
blemate colligere licet; in quo loci elementares, le-
gitimo ordine inter ſe diſpoſiti, cernuntur; cum di-
cto, NUNC FOETIBUS APTA. Plutarchus; *Ut
in corpore, ex humidi, frigidi, calidi, & ſicci tempera-
tura, optima ſit conſtitutio; ſic ex fratrum concordia
maxime floret genus &c.* Quando olim ex fucca &
arentia hominum cadavera, Ezchièle intuente, ani-
manda erant, & Propheta ille oſſibus promiſcuè di-
ſperſis Dei nomine promittere jubebatur, *Eccè ego
intromittâ in vos ſpiritum, & vivetis, & dabo ſuper vos
nervos, & ſuperextendâ in vobis curâ &c.* mox idem
Propheta non ſine oculorum voluptate prodigium
illud à ſe viſum teſtatur; *Acceſſerunt oſſa ad oſſa, u-
numquodq; ad juncturam ſuam.* peractâ proinde illi
oſſium juncturâ, Deus porro præcepit; *Veni ſpiri-
tus, & inſuſſla ſuper interfectos iſtos, & revivifcant.*
Sicque res quælibet, dum ſeparatæ exiſtunt, ad vi-
tam ſpiritualem recipiendam penitus ineptæ ſunt;
nec niſi legitimâ proportionem unitæ, virâ illâ felicif-
ſimâ animari queunt. S. Laurentius Juſtinianus; *Si-
cut ſpiritus humanus nunquam vivificat membra,
niſi fuerint unita; ſic ſpiritus ſanctus nunquam vi-
vificat Eccleſia membra, niſi fuerint in pace fraternæ
dilectionis unita.*

Superbia
repreſſa.
Ælian de
var. Hiſt. lib.
3. cap. 28.

Concor-
dia.
Plutarch.
in Moral.

Ezech. 37.

Ibid. n. 7.

Ibid. n. 7.

S. Laur. Juſt.
in ligno vi-
te de char. c.
cap. 15.

51. Fuit qui quatuor Elementorum globis, mutuè
ſeparatis, inſcriberet; DISCRETIS SUA VIR-
TUS. Innuit videlicet, diverſas regiones divertis ac
peculiaribus prærogativis à Deo donatas eſſe. Id
probè obſervatum habens S. Ennodius, ait; *Quaſi-
dam mundi artifex Deus provinciis felicitates ſtu-
pendâ ſecreti ſui largitate conceſſit. Alias uberius,
melius alias vinum juſſit effundere, aliis contulit tri-
tica ſegetis ope gratulari: multas pomorum varie-
tate, vel utilitate donavit. Et Virgilius;
Hic ſegetes, illic veniunt felicius uvæ,
Arbori factus alibi, atq; injuſſa viſcunt
Gramina.*

Eodem Emblemate hominè ſignificabis, qui proprio
valore nixus, ab aliorum ope penitus eſt independens.

52. Superiori Emblemati è diametro adverſans Tæ-
gius, quatuor Elementorû globis, mutuè ſeparatis,
inſcripsit; DISCRETIS NULLA VIRTUS. Enim-
verò malorum omnium lerna ex una diſcordia n. ſci
ſolet. Juſt. Lipſ. *Certum eſt, inquit, vires abſumtas &
diſcretas, minus eſſe validas aut paratas.* Et prior illo
P Boetius;

S. Ennod. 11.
Epiſt. 6.

Vir il lib. 1.
Georg. 2. 54

Proprius
valor.

Diſcor-
dia.
Lipſ lib 5.
Dial. 2 de
Milt Rom.

Boet. lib. 4.
de Consolat.

Boëtius; *Nostine igitur, omne, quod est, tam diu manere atque subsistere, quam diu sit unum: sed interire atque dissolvi pariter, quando unum esse desierit?*

Oderarise
ipso.

53. Globus terrestris, suâmet mole in sphaerâ universalis centro suspensus, hanc Ovidii geomam præfert; **PONDERIBUS LIBRATA SUIIS.** Dignam grandi Principe effigiem! quippe qui nullâ emendicatâ aliorum ope nixus, negotia & operationes omnes se ipso perficit. Verus sapiens, Senecâ teste, sibi met sufficit, suâque propriâ virtute sustentatus, nullâ exteri subsidii indigentia constringitur. *Se contentus est sapiens, inquit, sapienti & manibus, & oculis, & multis ad quotidianum usum necessariis opus est, sed eget nullâ re: egere enim necessitatis est: Nihil autem necesse sapienti est. Quam diu illi licet suo arbitrio res suas ordinare, se contentus est: & ducit uxorem, se contentus: & liberos tollit, se contentus;* Et alibi de ratione differens ait; *Hac sola non submittit animum, stat contra fortunam. In quolibet rerum habitu servata servat. Id autem unum bonum est, quod nunquam defringitur. Is, inquam, beatus, quem nulla res minorem facit, tenet summa, & ne ulli quidem, nisi SIBI INNIXUS.*

Sapiens.

Senec. Ep. 9.

54. Odoardus VI. Angliæ Rex, globum terrestrum, è manu suspensum, symboli loco prætulit; cum dicto; **NIL SINE DEO.** *In ipso enim, inquit Apostolus, vivimus, & movemur & sumus.* Cicero; *Dico igitur, providentia Deorum mundum, & omnes mundi partes, & initio constitutas esse, & omni tempore administrari.*

Idem Ep. 92.

Providentia
Dei.

Aff. 17. 28.
Cicero lib. 2.
de Natura
Deorum.

55. D. Didacus SAVEDRA globo terrestris ensam & ramum aureum decussatim imposuit; addito lemmate, **FERRO, ET AURO,** Enimverò Princeps, ferro & auro instructus, inter pacis bellique discrimina securus incedit. Idem porrò præmii & supplicii beneficio imperium suum obfirmat. Socrates interrogatus, *Quanam civitas ritè gubernari possit?* respondit, *Cùm boni invitantur præmiis, injusti dant pœnas.* Et Tullius; *Neque domus, neque respublica stare potest, si in ea rectè factis præmia extent nulla, nec supplicia peccatis.*

Præmium
& pœna.

Cicero lib. 3.
de natura
Deorum.

56. Mundi globus, Lucarino authore, epigraphen tenet; **EXTREMORUM EXPERS.** Immensitas Dei, nativo hoc ectypo figurata principio & fine caret. Dilucidè ipsemet Deus; *Ego, inquit, sum alpha & omega; principium & finis. Qui est, & qui erat, & qui venturus est.* Seneca: *Quid est Deus? Mens universi. Quid est Deus? Quod vides totum, & quod non vides totum. Sic demum magnitudo sua illi redditur, quâ nihil majus excogitari potest. Si solus est omnia, opus suum & extra, & intra tenet. Gravi ac prolixâ sententiâ Arnobius; O maxime, ô summe rerum invisibilium procreator, ô ipse invisibilis, nullis unquam comprehense naturis. Prima tu causa es, locus rerum, ac spatium, fundamentum cunctorum, quæcumque sunt, infinitus, ingenitus, immortalis, perpetuus, solus, quæ nulla delineat forma corporalis, nulla determinat circumscripção qualitatis, sine situ, motu, & habitu. &c.*

Immensitas
Dei.

Apoc. 1. 8. &
22. 13.
Senec. Præf.
Nat. Quæst.
lib. 1.

Arnobius.

57. Globus terrestris epigraphen sustinet; **EXTITIT ANTE SOLEM.** Æternitatis Divinæ hic typus est; uti ex illo Genesios deducitur; *In principio creavit Deus cælum & terram.* Enimverò si in principio creavit mundum, necessarium planè est, Creatorem ante principium extitisse, atq; adeo non temporaneum, sed æternum esse. Junilius Episcopus Africanus; *Quem in principio temporum mundum creasse perhibet (Moses) ipsum profecto ante tempora aternaliter extitisse designat.*

Æternitas
Dei.
Gen. 1. 1.

Junil in
Hexamer.

58. Alcibiades Lucarinus isocedro, seu globo multilatero subscripsit; **QUACUNQUE CON-**

FORME. Hæc imago, in Societatis JESU honorem ab authore suo figurata, cum primis Sanctam Fidem Catholicam spectat, quæ, prærogativâ prorsus obstupescendâ, in omnibus mundi partibus omninò est eadem, sui que simillima. Atque hoc ipso minimè postremo veræ fidei indicio ab hæresibus manifestè decernitur; hæ enim totidem diversis doctrinis ac contradictionibus, quot locis, distractæ, clarissimum adulterini sui dogmatis fastigium relinquunt; uti prolixis argumentis ostendit Thomas Bozius de Signis Ecclesiæ. Illo ipso Emblemate animus generosus ac imperterritus demonstratur, qui in omnitâ blandientis, quàm adversantis fortunæ successu mentem semper quietam, sibi que conformem exhibere novit. Seneca, posteaquam Socratem fame, egestate, familiæ ærumnis, labore militari, uxoris petulantia, filiorum stultitia, tyrannorum crudelitate, malevolorum imposturis, carcere, lethifero veneno, aliisque calamitatibus acerrimè jactatum descripserat, tandem concludit; *Hæc usque è animum Socratis non moverunt, ut ne vultum quidem moverint. Illam mirabilem laudem, & singularem, usque ad extremum servavit: non hilariorum quiscquam, non tristiorum Socratem vidit: æqualis fuit in tanta inæqualitate fortuna.*

Societas
Jesu.

Fides Ca-
tholica
bique æ-
qualis.

Imperterritus
animus.

Sen. Ep. 10.

59. Globus cœlestis, qualem Astrologi usurpant, inscriptionem præfert; **NIL MIHI CUM TERRIS.** Ita homo spiritualis, servituti Divinæ, ac cœlestibus obsequiis incegerimè consecratus, è transitoriis inferæ hujus terræ bonis nihil unquam concupiscit. *Consecratum enim pectus doctrina & veritati, inquit Arnoldus Carnotensis, intelligat, non debere secularibus negotiis & actionibus & lucris occupari.* S. Joannes Chryostomus, *Anima, inquit, quando Divino amore, & desiderio verè corripitur, ad nihil hujus vita se convertit: sed sicut mento moti contemnunt ignem, & ferrum, & feras, & pelagus, & omnia; ita pii furore quodam maximè spirituali ac honestissimo insaniunt, deridetes omnia que vident.* S. Joannes Baptista hæc prærogativâ cum primis conspicuum se probavit; nam suâ vivendi ratione à mundo penitus abstractus, Divinisq; obsequiis ac contemplationibus cœlestibus unicè deditus, verissimè dixisset, *Nil mihi cum terris.* Unde S. Joannes Chryostomus cognominem illum suum Baptistam concinno hoc pænegyrico prosequitur. *Joannes ita in terris, quasi in cælo versabatur: natura namq; omni necessitate superata, mirabile quoddam peregit iter. Semper in hymnis, semper in orationibus fuit, nulli hominum antequam ad baptizandum accederet, Deo autem soli sua semper offerebat colloquia.* Id ipsum de Thoma Kempensi, meo Concanonico, testatur Heribertus Rosweidus, quod à rebus terrenis penitus avulsus, solis rebus cœlestibus sese dicaverit. Ipsiusmet verba ita habet. *Ejus sermo omnis de Deo & sacra Scriptura. Si ipso presente forensia aut mundana agerentur, velut mutus ac elinguis sedebat: quasi ignarus rerum, de quibus commentarentur, omnium. Porro si de Deo rebusq; cœlestibus haberetur sermo, sententiam perpetuis verborum rivulis loquebatur.*

Contem-
plativus.

Arnold.
Corn. Tra-
de 7. verb.
S. Jo Chry.
Hom. de vi-
sect. Evan.

S. Joann
Bapt.

S. Jo. Chry.
Hom. 38. in
Math.

Thomas
de Kemp-
Can. R.C.
Heribertus
Rosw.

60. Sphæra epigraphen subjectam habet; **COE-
LESTIA MONSTRAT.** Illi hoc Emblemate significantur, qui prædicando Dei verbo dant operâ, inter quos principem locum obtinet Christus, ibi cum primis, quando post suam è morte reviviscantiam apparens eis (Apostolis) & loquens de regno Dei &c. Illud ipsum etiam hominis sancti est symbolum; quippe cujus opera ndi ratio ad cœlestem potius quàm terrenam normam composita videtur. Unde S. Nili paranesis est; *Gaude Sanctorum colloquio,*

Prædica-
tor.

Aff. 1. 3.

Sanctus

S. Nil. Par-
nesis. num. 83.

colloquio, per eos enim Deus tibi manifestatur.

61. Globus cœlestis epigraphen sustinet; INDEFESSE AGENDO. Ita homo spiritualis, literatus, aut Princeps, assiduâ suâ agendi ratione nec minimum unquam fatigatur. Hugo Cardinalis hunc characterem veris Dei servis proprium existimans, Viri spirituales, inquit, dicuntur cœli, quia semper voluntur. Haud aliter Latinus Pacatus in Theodosii Imperatoris panegyrico dixit; Ut indefessa vertigo cœlum rotat; ita tu Imperator continuatis negotiis, & in se quodam orbe redeuntibus, semper exercitus es. Et prior illo Seneca; Ex quo se Caesar orbi terrarum dedicavit, sibi eripuit: & siderum modo, quæ irrequestra semper cursus suos explicant, nunquam illi licet nec subsistere, nec quidquam suum facere.

62. Globus cœlestis, supra unam trutinæ lancem positus, reliquos globos sphericos, ex adversa lance suspensos pondere suo plurimum superat. Unde Emblematis loco inscriptum habet; PRÆSTAT. Inde conjicies, res omnes terrenas, cœlestium comparatione, penitus esse nullas. S. Nilus; Considera cœlestium bonorum decorem, & nullum te capiet desiderium terræ, nec aliud ex ea dulcium. Et Lipsio referente Aristoteles; Et si res mortales istas, inferasque, quod ea propiores nobis, & magis familiares sunt, plenius nosse possumus: tamen res illas superas, si vel leviter attingere datur, ob ejus notitiam excellentiam, illa ipsa levi magis pascimur & oblectamur, quam si ista universa novimus.

63. Joannes Orozcus geminum cœlestem ac teraqueum globum repræsentavit; cum lemmate, HA'DA SER UNO DE DOS. Id est; ALTERUTRUM ISTORUM. Innuebat videlicet, rerum spiritualium ac corporalium in eodem homine conubium penitus fore paradoxam & impossibile, nec quemquam posse simul delitiis cœlestibus ac terrenis affluere. Quæ enim participatio justitia cum iniquitate? inquiebat Apostolus: aut qua societas luci ad tenebras? Quæ autem conventio Christi ad Belial? Non enim, asserente Absalone Abbate, regnat spiritus Christi, ubi dominatur spiritus Aristotelis. S. Gregorius Papa; Anima, inquit, aut infirmis deletatur, aut summis: & quanto altiori studio exerceatur ad summa, tanto majori fastidio torpescit ad infima, utraq; enim simul & aequaliter amari non possunt. Et S. Cyprian. Quemadmodum iidem oculi cœlum & terram pariter nequaquam aspiciunt: ita mundi amor & Dei pariter in uno corde habitare non possunt.

64. Tametsi cœlis ac sideribus diversi influxus in hominum corpora & animos deriventur, quorum efficacitate sese ad hanc potius quam aliam artem impelli & inclinari sentiunt; uti prolixè docet S. Thomas: illorum tamen liberum arbitrium nihil unquam vitii exinde patitur, potestque homo rationis suæ dictamine ac gratiæ Divinæ adjutorio omnia illa superiorum facultatum incitamenta, quantumvis immoderata, edomare ac vincere. Ed reflectens P. Horrensius Pallavicinus, Emblematis loco globum cœlestem figuravit, ad cujus calcem arbor natiuitatis jacebat, cum illo Virgiliti lemmate, FATO PRUDENTIA MAJOR. S. Ambrosius; Vince naturam diligentiam, exclude corporis somnum, Naturam nobis formare non possumus, possumus diligentiam. in rem præsentem facit hemistichium illud, omnium ore tritum;

---- Sapiens dominabitur astris.

65. Pulcherrimum oculis spectaculum præbuit vitrea Archimedis sphaera, in qua mundus & cœlum cum stellis suis relucebant: sed unico lapidis ictu tota auferebatur spectantium voluptas. Unde lemma; PULCHRA, SED FRAGILIS. Ad hunc mundi symbol. Piscinellus & Aug. Erabh. Tom. II.

dum fortuna prospera, dum minimè splendet, exil obruitur casu. Nimiâ enim felicitate non modò corumpitur, sed etiam invidiæ stimulos, ceu totidem lapides, in nostram concitamus perniciem. Optime Horatius;

Horat. l. 1. serm. Sat. 7.

----- Inter

Hæciora Priamidem, animosum atq; inter Achille
Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors
Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroq;
Summa fuit.

S. Io. Chryf. Tom. 2. serm. 22.

S. Joan. Chrysoft. Quotidie, inquit, in omni ætate contemplantur interitum, in cunctisq; ex rerum eventu instabilitas quædã exprimitur & significatur, non hyems non ætas, non ver, non autumnus perpetuò manent, sed decurrunt omnia, evolvant, & delabuntur. Dicit aliquis, hominis illius magna est potentia, verum duratura in posterum usq; diem, & paulo post interitura, quod ita esse ex longè olim potentioribus patet, qui nusquam in præsentem apparent. Id ipsum etiam de hominis microcosmi corpore pronuntiare licet, quod pulcherrimâ membrorum compage, & artificiosâ partium omnium symmetriâ fabrefactum, unico exiguæ calamitatis aut morbi lapillo sternitur ac confringitur. Verissimè Magnus Augustinus; Fragiliores sumus, quam si vires essemus. Vitrum enim etsi fragile est, tamen servatum diu durat: nos autem homines & sub tantis casibus quotidianis fragiles ambulamus.

Homo mortalis & fragilis.

S. Aug. lib. 3. de lib. arb. cap. 1.

66. Natura mutationibus ad eò perennibus omnia temperat, ut mundus penè nihil aliud sit, quam jugis & assidua vicissitudo. Nubilo serena succedunt, inquit Seneca, turbantur maria cum quiescunt; flant invicem venti: noctem dies sequitur, pars cœli consurgit, pars mergitur: contrariis rerum æternitas constat. Proinde globum geographicum opportuno hoc lemmate insignies; ASSIDUO DISCRIMINE JACTOR. Eadem est vitæ humanæ conditio, eadem vicissitudo; tota illa indies versabilis est, & quidquid in alium incurrit, potest in quemlibet quoque incurere morbus, captivitas, ruina, ignis. Quocumque nos vertimus, quoscunq; mortales circumspicimus, larga ubique sese offert ingemiscendi materies. Præclare de vita nostra Seneca; In hoc profundum inquietumq; projecti mare, alternis astibus reciprocum, & modo allevans nos subitis incrementis, modo majoribus damnis deserens, assidueque jactas, nunquam stabili consistimus loco, pendemus & fluctuamur, & alter in alterum elidimur, & aliquando naufragium facimus, semper timemus. Posteaquam S. Hieronymus mentionem fecisset de Xerxe, Perfarum Rege potentissimo, qui de sublimi loco infinitam hominum multitudinem, & innumerabilem videns exercitum, stêsse dicitur, quod post centum annos nullus eorum quos tunc cernebat, superfuturus esset; subjecit exclamans; O si possemus in calem ascendere speculam, de qua universam terram sub nostris pedibus cerneremus! Jam tibi ostenderem totius orbis ruinas, gentes gentibus, regnis regna collisa, alios torqueri, alios absorberi fluctibus, alios ad servitutem trahi; hic nuptias, ibi planctum; illos nasci, illos mori; alios affluere delitiis, alios mendicare, & non Xerxis tantum exercitum, sed totius mundi homines, qui nunc vivunt, in brevi defuturos.

Sen. Ep. 129.

Vita humana miseris obnoxia.

Senec. Consol. ad Polyb. c. 18.

S. Hieron in Epitaph. Nepot.

67. Patres Societatis in Belgio ingentem globum sphericum Symboli loco pinxere, qui in mensa collocatus, epigraphen monstrabat; QUOLIBET IMPELLAS DIGITO. Religiosum perfectè obedientem hæc imago repræsentat, utpote quovis superiorum nutu moveri solitum. S. Bernardus. Fidelis obediens, inquit, nescit moras, fugit crastinum, ignorat tarditatem, præcipit præcipientem, parat oculos visui; aures auditui, linguam voci, manus operi,

Obediens.

S. Bern. ser. de virtute obedientia.

Infatigabilis. Hug. Card. in Psalm. 8.

Senec. lib. de Consolat. ad Polyb. c. 20.

Beatitudo.

S. Nil. Pat. 74.

Lips. lib. 1. Physiol. diffus. 3.

Cœlestium & terrenorum amor simul impossibilis. 1. Cor. 6. 14.

Absal. Abb. serm. 4. S. Greg. l. 18. Moral. c. 8.

S. Cyprian. l. de 12. Ascens.

S. Tho. 2. 2. q. 95.

Prudentia.

Libertas illibata. Virgil. l. 1. Georg. v. 416. S. Ambros. lib. de Ioseph.

Fortuna fragilis.

tineri pedes, totum se colligit, ut imperantis colligat voluntatem. Et S. Basilius; Apostoli submissa mentis ceruice obedientie jugum subierunt, alacriq; animo in fora, in contumelias, in lapidationes, in ignominias, in cruces, in varias neces processerunt. Hanc obedientiam is, qui secundum Deum verè est Monachus, Antistiti suo præstet oportet.

68. Monacense Societatis Jesu Collegium, inter cætera S. Francisci Borgiæ Emblemata, mundum instar molæ efformatum statuit; cum lemmate, TINNIT: INANE EST. Nimirum insignem illum mundi contemptum representabat, quo S. Franciscus Borgia, terrena omnia fastidians, cœlestibus se addixit. Pulchrè S. Augustinus; *O amatores mundi, cuius rei gratiâ militatis? Major non poterit esse spes vestra in mundo, quàm ut amici Mundi sitis. Ibi quid nisi fragile, plenum periculis, & per quot pericula pervenitur ad majus periculum? pereant hæc omnia, & dimittamus hæc vana & inania: conferamus nos ad solam inquisitionem eorum, quæ sine in non habent; Vita hæc misera est: mors incerta subito obrepit: & post hæc negligentia pœna supplicio luenda est.* Emblemata explicando sequentem poësin ex Octiduo Borgiano accipe.

*Valere jussit cum cachinno Borgias
Insulsiates melleas:
Quis toxicum, drachmasq; fraudis undecim
Et uncias dementia
Miscens bis octonas, situ, cerebro & fide
Mundus vacillans incoquit.
Tinnitus aris, & sonantis cymbali
Inanem inanis recreat.
Equiq; cauda, & exta, quæ nares gravant,
Ovina, texunt Musicam.
Vermis superbit in saliva textili
Bombycis: & fragrantior
Ab ulcere, & fera simeto, & sanguine
Putri, est voluptas narum.
Sic fœtet hic mundus, prius quam fœteat.
Hæc sana ceuses gaudia*

Hæc alibi;

*Franciscus orbem totum, quem nemo vel armatus
Ausus est aggredi, inermis invasit.
Spolia de illo tulit, dum abjecit.
Sic victo Mundo, cum Alexandro flevit,
Quod plures fugiendo non posset vincere. &c.*

HOROLOGIVM SOLARE, feu Sciathericum.

Caput IX.

69. **A**cademici Concordes Symboli loco tria horologia, solare, rotatum, & arcuarium, præferunt; cum lemmate, TENDIMUS UNA. Ita Religionum Regulæ, quantumvis variæ, ad eandem Dei gloriam ac proximi salutem propagandam, ceu finem unicum, contendunt. Porro et in Religionibus diversi officiorum ac dignitatum sint gradus, aliis ad altare & chorum; aliis verò ad œconomiam; & aliis denique, ut Parochis & Prædicatoribus, ad utrumque destinatis: omnes tamen unanimi industria ad eandem regularem observantiam, ac religionis incrementum collineant. Ipsæ quoque actiones nostræ, diebus singulis diversissimæ, ad unicum Deum, ceu ultimum finem, referantur. S. P. Augustinus; *Christus finis dicitur, quoniam quidquid agimus, ad illum referimus: & cum ad eum pervenerimus, ultra quod queramus non habebimus.*

70. Horologium sciathericum, apostrophe ad solem facta, ultrò conficitur, sine resplendentis illius Planetæ præsentia omnem suam usum esse irritum

& inanem. NIL SINE TE. Ita prorsus homo, si Deo careat, in nihilum suum vanissimum relabitur. S. Bernardus. *Quidquid sapientia, quidquid virtutis habere confidis, Dei virtuti, & Dei sapientia deputa Christo. Et quis tam insanus, ut aliunde præsumat? Ex his planè confectancum est, peccatorem, Divinæ gratiæ destitutum, ipsomet nihilo miseriore vivere. S. Petrus Dam. Tunc, videbantur esse impii, ad nihilum potius pertinebant, quàm ad verum esse. Qui enim ab illo, qui verè est, juxta illud Exod. 3. Ego sum, qui sum, recedit: necesse est, ut non sit, quia ad nihilum tendit.* Et S. Bernardus; *Sequatur Deus nuntios suos, quia SINE IPSO possunt facere NIHIL.*

71. Horologii umbra præviam solis lucem, ceu heram pedissequa, gressu nunquã exerrante insequitur. Lemna; **CONCORDI MOTU.** Ita subditi ad Majorum suorum exempla unice componuntur: his enim quiescentibus, quiescunt; motis, moventur; operantibus, operantur &c. Id ipsum Ezechiel in rotis observatum habuit, quæ super terram versus Cherubinos, in aëra sublevatos, stabant, Nam, *cum ambularent animalia, ambulabant pariter & rota juxta ea; & cum elevarentur animalia de terra, elevabantur simul & rota. Cum euntibus ibant, & cum stantibus stabant, & cum elevatis à terra pariter elevabatur & rota sequentes ea.* S. Hier. *Domus Episcopi & conversatio, quasi in speculo posita, magistra est publicæ disciplina: quidquid fecerit, id sibi omnes faciendum putant.*

72. Horologium sciathericum, regularibus umbræ suæ variationibus ab uno numero ad alios progredi solitum, diei momenta ac longitudines metitur. Unde lemma; **DIES DIMETIOR UMBRIS.** Miseros illos hoc Emblemate describes, qui infirmitate oppressi, aut intra carceris angustias constricti, vel certè à barbaris captivi, dies suos infelices in tenebris & in umbra mortis transigere coguntur. Illi tamen cum primis *dies suos dimetiuntur in umbris, affiduisque calamitatibus jactantur, qui Deo servire student.* Nam Magno Augustino teste, *Nullus servus Christi sine tribulatione est. Si putas te non habere persecutiones, nondum cœpisti esse Christianus.*

73. Indies experimur, subditorum obsequia, Aulicis exhiberi solita, unice à Principū gratiis pendere; hisq; nonnihil subsidentibus, omne illud honoris studium quantocius evanescere. Proinde id Emblemate significaturus, horologium sciathericum depinges, quod à radiis solaribus illustratum, epigraphen monstret; **SI ASPICIS, ASPICIOR.** Enimvero Principe gratiarū radios in clientē suum reflectente, mox omnium oculi in hujus venerationem rapiuntur. Cùm Josue inter primos Mosis Ministros esset recensendus, Moses in hæc verba Deum præcipientem audiit. *Dabis ei præcepta, cunctis videntibus, & partem gloriae tuae, ut audiat eum omnis synagoga filiorum Israel. Atque adeò Moses toto intuente populo aliquid propriæ suæ lucis, honoris, & gratiæ in illum transfundere jubebatur, ut eo splendore illustratus, omnium oculos ac reverentiam in se converteret. In rem præsentem Oleaster; *Discant ex hoc loco Principes, cùm ministros & Officiales instituunt, eis de sua gloria tradere; & corā hominibus, quibus præficiendi sunt, summè honorare; ut subditi vidētes, quanti eum faciat Superior, eum reverentur, illiq; obediant, eumq; honorēt.**

74. **D. Carol. Ranc. horologio solari inscripsit: SI SOL DEFICIT, NEMO ME RESPICIT.** seu brevius; **SI DESERIT, DESPICIOR.** Miseriā hanc cum primis compertam habent infelices Aulici, qui benigno Principis aspectu nonnihil obtenebrato, mox omnium existimatione destituuntur. Enimverò post prosperitatis terræ solē deperditū, gravissimis ærumnis, ceu totidē noctibus, aut caliginosis nubib; oppri-

S. Basil in
Coast. Mo-
nast c. 23.

Contem-
ptus
mundi.

S. Aug lib.
Confess.

Homo
Deo indi-
gens.
S. Bernard.
serm. 13. in
Cant.
Peccator.
S. Pet Dam.
Ep ad Desid
Abbatem.

S. Bernard.
serm. 2. in
Cant.

Exemplū
Majorum

Ezech. 1. 19.

S. Hieron.
Ep ad Ho-
liodor.

Calamita
infelix.

Luc. 1. 79.

S. August.
sermo.

Minister
Principis

Num. 27. 20

Oleaster in
hunc locum

Aulicus è
Principis
gratia
lapius.

S. Aug. in
Psal. 54.

Religiosi.

Deus est
finis actio-
num no-
strarum.

Gratia Dei.
 opprimuntur, nec cujusvis amore imposterum censentur digni. Ceterum Dei auxilio deficiente, mox in salutis negotio concidimus, omniumque despectui exponimur. S. P. Augustinus; *Noli de te presumere; si te Deus dereliquerit, in ipsa via deficies, caedes, aberrabis, remanebis.*

Dependentia.
 75. D. Nicolaus Crassus insignem animi sui gratitudinem ac dependentiam versus D. Bernardum Venierum demonstraturus, se ipsum horologii Emblemate significavit, cum dicto; **TUO LUMINE.** Ex eadem icone disces, hominem suam industriam nec quidquam proficere posse, omnemque ipsius operam ab auxilii Divini assistentia emendicari. Perspicue S. Paulus; *Non sufficientes sumus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Ut adeo homo imbecillitatis suae nunquam meminisse, omnemque suam bonitatem unice in gratiae Divinae favorem, seu cujusvis excellentiae terrenae scaturiginem, referre debeat. Scitè S. Gregorius Papa; *Nemo se alicujus virtutis aestimet, etiam cum quid fortiter potest: quia si Divina protectio deserat, ibi repente enerviter obruetur, ubi se volenter stare gloriatur.* Voces in rem praesentem opportunissimas filiis suis praet S. Mater Ecclesia; *Largire nobis, quaesumus Domine; semper spiritum cogitandi quarecta recta sunt, propitius & agendi, ut qui sine te esse non possumus, secundum te vivere valeamus.*

Gratia Dei.
 2. Cor. 3.5
 S. Greg. l. 22. Moral. 6. 19.
 Brev. Rom. Dom. 8. post Pent.

76. Horologium sciathericum cum è solari radio, tum ab umbrâ, per gnomonem sparsâ, conficitur. Unde Patris Certani lemma; **ET LUMINE, ET UMBRA.** Vitam humanam, ex assidua felicitatis & miseriae vicissitudine compositam, eo lucis & umbræ ectypo delineatam putes. S. Joannes Chrysostomus; *Deus in aëstis rebus quadam jucunda permiscuit. Quod certe in sanctis omnibus facit, quos neque tribulationes, neque jucunditates, sine habere continuas: sed tum de adversis, tum ex prosperis justorum vitam, quasi admirabili varietate contexit. &c.* Id quod prolixè in S. Josepho, Servatoris nostri nutritio, cernere licet.

Vita humana.
 S. Jo. Chrys. Hom. 8. in Matt.

77. Idem Abbas Certanius horologii solaris vocè subscripsit; **NULLA IL RAGGIO MI VAL, SE MANCA L'OMBRA.** Id est, **NIL LUMEN, SI DEFICIT UMBRA.** Ita labore prorsus irritò illustrem virtutum machinam molitur, quisquis humilitate, ceu illarum omnium basi ac complemento, est destitutus. S. Gregorius Papa; *Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi pulverem in ventum portat.* Et P. Aloysius Novarinus; *In spiritali profectu nihil egit, qui nihil se esse non cogitat.*

Humilitas.
 Novar. E. lib. 2. num. 219.

78. Patres Theatini ad S. Antonium Mediolani è solari horologio moralem vitæ humanæ dissimilitudinem propofuere; additò concinno hoc disticho,
*Itq; reditq; viam constans, quam suspicis, umbra:
 Umbra fugax homines non reditura sumus.*
 Seu ut Rancatus canit;
*Torna, tornando il sol, l'ombra sparita:
 Ma à noi non torna mai l'età fugita.*
 Et licet id, spectatis solis naturæ viribus; omninò sit verissimum; fide tamen Divinâ ac infallibili compertum habemus, transitoriam vitæ humanæ umbram, quantumvis à morte præcipitaram ac destructam, adventante ad judicium extremum Divino Sole, in pristinum vitæ suæ splendorem esse reversuram. Proinde huic rei significandæ, horologium solare figurabis; additò Virgilii lemme; **ITQUE, REDITQUE.** S. P. Augustinus; *Spes nostra est resurrectio mortuorum, fides nostra est resurrectio mortuorum. Sublatâ itaq; fide resurrectionis mortuorum, omnis intercidet doctrina Christiana. Fundatâ*

Refurrectio mortuorum.
 Virgil. lib. 6. Aeneid. v.
 Aug. ser. 20. de Divers. cap. 2.

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

verò fide resurrectionis mortuorum, non continuo securitas est de animo Christiano, nisi distinguatur vita illa, qua futura est, ab ea; qua transit.

79. Solaris horologii umbra, ob assiduam motus sui vicissitudinem, eodem penè momento formari, declinare, ac occidere videtur. Unde illam hoc lemme, ni fallor, satis opportuno distingues; **DUM PROFICIT, DEFICIT.** Illius hanc ideam dixcris, qui ætate indies provector, in virtutum exercitatione assiduò decrefcit. Hunc defectum S. Ambrosius miro acumine antiquis Romanis exprobrat, qui suas Vestales, anno ætatis trigesimo peracto; ad nuptias transire, sicque virginalem adolescentiam conjugarâ virili ætate complere jubebant. *Qualis, inquit, ista est, non morum pudicitia, sed annorum, qua non perpetuitate, sed ætate præscribitur? Qualis autem est illa religio, ubi pudica adolescentæ jubentur esse; impudica annis? Insana profectò lex! quæ juvenculas, à virginitate exorfâs, ab hominum conspectu remotas, & innumeris prærogativis insignes, tandem jubet ætate provectores in concupiscentiam, & amplexus lascivos ruere, totiùsque perfectionis præterita jacturam subire. Stultitiam haud absimilem Petrus Maffei de Brachmannis, Malabarici regni populis, recenset: qui in solitudinibus aviis, & subterraneis specubus durissimo vitæ genere, inediâ, vigiliâ, nuditate, frigoris æstusque patientiâ semetipsos discruciant, abstinentque ab omni corporis voluptate ad certum annorum spatium; quo exacto, tanquam humano fastigio celsiores, & omnium rerum licentiam adepti, nullis jam tenentur legibus, & in omni scelerum ac flagitiorum genere impunè voluntantur.*

80. P. Aloysius Juglaris insignem Victorii Amedei Sabaudia Ducis, clementiam Emblemate significaturus, horologium solare figuravit, quod tamen gnomone seu virgâ ferreâ instructum, nullos tamen alios, nisi umbratiles ictus spargit. **FERREA VIRGA EST, UMBRATILIS ICTU.** Digna, certè, cujusvis magni Principis effigies! quippe qui minas vuidem formidandas, at supplicia admodum modesta subditis suis incutiat. Agatius de Narfete, supremo Imperatoris Belliduce, refert, quod Lucam, Hetruriae civitatem, obsidione ad eam arcem intrinxerit, ut cives obsidibus datis condixerint, dedituros se urbem, nisi intra triginta dierum intervallum auxiliares copias reciperent. Verùm elapso illo tempore, nullisque interea suppetiis missis, fidem datam ausi sunt negligere. Itaque ceteri Belliduces in rabiem acti, Narfetem eò incitare conati sunt, ut tantam Lucensium perfidiam ulcisci, & obsides interficere vellet. Quare hos religatis manibus in civium conspectum propè urbis mœnia, veluti capite plectendos, produci jussit: cumque genibus in terram prostratis extremum vulnus expectarent. *Milites, verba sunt Historici, strictis gladiis violentissime feriebant, sed illata plaga, sine illorum pernicie, ligno infligebatur.* Atque adeo eo casu verissimè cernebatur ferrea virga, & umbratilis ictus. Optimus enim Narfes, exteriore vultu formidandus; mentem re ipsa suavissimâ, & affectu plenam demonstravit. Hunc morem etiam Deus familiarissimum, ac penè domesticum habet. Ipsummet luculentum infinitæ misericordiae suæ testem audi. *Visitabo, inquit Pfaltis Regii ore, in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.* *Misericordiam autem meam non dispergam ab eo; neque nocebo in veritate mea. Ergo, subinfert Magnus Augustinus; non modò iratus non percussis, sed te irritantibus dona, si quieverint, tribuis.*

Principis benignus.
 Agat. lib. 1. de Bello.

81. Horologio solari haud immeritò inscripsim;

P 3 UN-

Non Perseverans.

S. Ambros. lib. 1. de Virginitatibus.

Pet. Maff. lib. 1. Hist. Indica.

Principis benignus.

Agat. lib. 1. de Bello.

Misericordia Dei.

Psal. 88.

S. Aug. lib. 3. de Civ. c. 2.

Sinceritas.

UNDIQUE FIDUM. Candidi ac sinceri animi hæc idea est, qui nullo unquam eventu ad fraudes & imposturasmachinandas compelli potest. De hac virtute Seneca; *Fides sanctissimum humani pectoris bonum est, nullâ necessitate ad fallendum cogitur, nullo corrumpitur premio.*

Præsentia Dei necessaria.

82. Horologium sciathericum, sole suo destitutum, epigraphen reddit; IN UMBRA DESINO. Certè homo, Divinâ præsentia destitutus, in pristinum suum nihilum relabitur. Rex Nabuchodonosor, à Deo castigatus, instar jumenti in campis obrabat, neque è tot subditis ac consanguineis vel unum reperire erat, qui vagabundo Regi capillos aut unguis incideret. *Divinâ enim providentiâ destitutus, Theodoretto asserente, ne propinquorum quidem cura potius est.* Idipsum etiam vita humana jure de se pronuntiaverit, *In umbra desino.* In hoc argumentum opportuna est Petri Francisci Pauli poësis vernacula.

Theodoret. in Daniel. 4.30 Vita humana.

Paul. nella Natività di Christo.

*Etrova ombre se nasce,
E lascia ombre se more
De le stelle, e del sol' alto Fattore,
Huom, che tanto presumi
De tuoi splendori, onde superbo vai,
Volgi à quest' ombre i lumi,
E con Cristo vedrai,
Che sempre, e quando mori, e quando nasci,
Ombre solo ritrovi, & ombre lasci.*

Vana gloria.

73. Horologium solare, motu penitus inobservato progredi solitum, epigraphen tenet; NON VISSO GRESSU. Illius hæc imago est propria, qui operationes suas citra ullam ostentationem, aut verborum insolentiam molitur. S. P. Augustinus; *Qui benè expertus est vitiorum superandorum gradus, intelligit vitium inanis gloria vel solum, vel maxime esse cavendum perfectis.* Iisdem coloribus etiam vitam humanam, in momenta singula nobis penè inadvertentibus, fugacem depingere licet. Unde Ovidius; *LABITUR OCCULTE, fallitq; volatilis ætas.* Et alibi;

S. Aug. in Psal. 7.

Vita humana.

Ovid. lib. 1. Amor. Eleg.

S. Idem. l. 6. Fast.

Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis.

Æmulatio.

84. D. Joannes Jacobus Trivultius, Princeps Melpheos, & Supremus Regis Neapolitani Bellidux, Symboli sui loco horologium sciathericum prætulit, cujus umbra assiduo suo motu cum allucescente sole contendere, eumque non sine æmulationis notâ, insequi videbatur. Epigraphen addidit; NON CEDIT UMBRA SOLI. Ita nimirum equestris virtus, & Martia generositas, ipsas etiam personas regias æmulatur. Cæterum optimus hic Princeps, qui ob insignem suam modestiam se ipsum umbræ Emblemate significavit, nepotes habuit illustrissimos, totâque Europâ celeberrimos: nimirum Marchiones de Vigevano, Duces Mirandulanos, & Comites de Misocco; inter quos jure recenseo Eminentissimum Cardinalem Theodorum Trivultium, Augustissimi Regis Catholici supremum in Republica Mediolanensi Belliducem, ac postea gloriosum Aragoniæ, Siciliæ, & Sardinia Proregem; hodie verò in gravissimis Catholici Monarchæ negotiis coram Innocentio X. Pontifice Maximo, Oratorem. Nec hinc prætereundum duxi Excellentissimum Principem D. Herculem, dignissimam tantæ Cardinalis prædicti prolem; quem Serenissima Maria Anna, Ferdinandi III. Imperatoris filia, & hodierni Philippi IV. Hispaniarum Regis Sponsa, extraordinarium Oratorè ad Innocentium X. Pontificem Maximum nominavit; simulque hodie Supremi Belliducis munus in Republica Mediolanensi tantâ suâ laude sustinet, ut ob insignes & incomparabiles fortitudinis, pruden-

tiz, affabilitatis, magnificentia, cæterasq; animi sui dotes, orbè universum in suos applausus convertat. Cæterum Humilitas, tametsi instar umbræ cupiat esse obscura, reliquos virtutum Soles vel antecedit, vel æquat. S. Bern. *Nulla splendidior gemma in omni præcipue ornatu Pontificis summi, quam humilitas. Nempe si amittitur, illa virtutum cõgregatio non nisi ruina est.*

Humilit

S. Bern. ser 45. in Cai.

85. Pater Magister Theodorus Muggianus, Congregationis Mantuanæ Carmelita, Emblematis loco parvulum horologium solare supra Breviarium apertum, & signaculis suis benè distinctum, figuravit; cum lemmate, NULLA HORA SINE LINEA. Innuebat videlicet, Orationis exercitium assiduo studio versandum esse. Testes in hanc rem dilucidissimos habeto Siracidem, *Non impediatis orare semper.* S. Lucam, *Oportet semper orare, & nunquam deficere.* Et S. Paulum, *sine intermissione orate.* Mirificè ad hoc propositum S. Hieronymus; *Quamquam Apostolus orare nos semper jubeat, & sanctis etiam ipse sit somnus oratio: tamen divinis orandi horas debemus habere, ut si forte aliquo fuerimus opere detenti, ipsum nos ad officium tempus admoneat.* Horam tertiam, sextam, nonam, diluculum quoque, & vesperam nemo est qui nesciat. *Nec cibi sumantur, nisi oratione præmissa, nec recedatur à mensa, nisi referantur Creatori gratia.* Noctibus bis terque surgendum egredientes de hospitio armet oratio: *regredientibus de platea oratio occurrat, antequam sessio, &c.* Porro epigraphè illa, uni horologio solari indita, assiduam & indefessam operandi rationem significat. Eo encomio P. Joannes Rhò cum primis insignem deprædicat Joannem Passeratium: quippe qui *ab aurora lucubrare sapius exorsus, ad multam usq; noctem libris constantissime affixus hærebat, dissimulatis interrim interpellantis famis, ac sitis necessitatibus.* De Patre Francisco Mendoza subjungit idem Joannes Rhò, quod Genuam ex itinere divertens, brevissimum illud temporis intervallum, equis permutandis ac itineri prosequendo impendendum; adeo virtuosè collocarit, ut à sociis tantisper digressus, quædam in sacras ac studiosas suas speculationes destinata annotarit.

Oratio assidua.

Eccl. 18. 22

Luc. 18. 1.

1. Thess. 5. 1

S. Hieron.

Epist. 12.

Euseb.

Operati assidua.

86 Lemma, SUPERNI LUMINIS DUCTU, horologio inditum, Principis ministrum concernit, qui ad heri sui, seu supremi Planetæ, motum exactè compositus, operationum suarum lineis omnes illius directiones studiosissimè assequi debet. Idipsum significasse videtur Servator, quando Apostolis contra Divinam ordinationem in Bethaniam abire renuentibus, dixit; *Nonne duodecim sunt hora diei? si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem hujus mundi videt.* quibus verbis eos non tantum adversus omnem formidinem animare, certamque sub Solis Divini aspectu securitatem promittere voluit: sed insuper in memoriam illis revocavit, quod ipse solè, illi verò duodenario suo numero duodecim diei horas imitentur, sitq; adeo rationi penitus consonum, ut Soli nequidquam præcipere, sed ipsius imperia expectare, & ad omnem præviæ lucis aspectum attemperari discant. Christi voce S. Rupertus Abbas; *Quid mihi consilium datis; cum non vos me, sed ego vos elegerim duodecim: & sic debetis SEQUI nutum Magistris, sicut sequuntur hora MOTUM SOLIS, sive diei?* Et Eusebius Gallicanus; *Quia hora estis, diem sequimini, hoc enim horarum proprium est.* Quare sicuti bonus subditus Principis aut Prælati sui directione; ita quis Fidelis gratiæ Divinæ illuminatione in partem omnem manuducitur. Hujus exemplum illustrissimum prævivere SS. Magi, in quorum laudem S. Leo Papa ait, *Sequuntur tres viri SUPERNI LUMINIS DUCTUM,*

Joan Rhò Var. Vir. Histor.

Minister Principi

102n. 11.9

Dependentia.

Ruper. Ab in locum

Euseb. Gallic in loc. SS. Magi

S Leo ser. de Epist

& præ

& prævii fulguris indicium intentâ contemplatione comitantes, ad agnitionem veritatis, gratia splendore ducuntur.

87. Horologium sciathericum neminis alterius, nisi unius Solis obsequiis devovetur; quippe quod nec Lunæ, nec stellarum, nec alterius cuiusvis artefacti luminis, sed solius supremi Planetæ beneficio promovetur. Unde è Patris Henrici Engelgrave sententia subscribes, UNI SOLI. Ita anima iusta omnem suam operandi rationem unicè in Deo collocat. S. Bonaventura super illis Lucæ verbis, Diliges Dominum Deum tuum &c. ait; Ad perfectum modum diligendi Deum, requiritur, quod referamus in ipsum omnes cogitationes, omnes affectiones, & omnes operationes.

88. Joannes Ferrus Soli, adversus horologium resplendenti, subscripsit; LUMINE SIGNAT. Majoribus hanc ideam unicè ob oculos statutam velim, ut inferiores suos non nisi prævio inculpatæ vitæ splendore, ac cœlestium operationum claritate imbuendos meminerint. Optimè Velleus Paterculus: Rectè facere Princeps cives suos faciendo docet. Eodem Emblemate in Epiphaniæ festo utêris, ubi Sanctos Magos luminis cœlestis beneficio per viarum invia remotissima securos Deus manu duxit. S. Petrus Chrysologus; Magos, noctis incolas, stella affuefacit ad lucem, & gradatim pertrahit ad ipsum fontem luminis & dierum.

89. Academicus inter Expergestos Pistoriensis Imperfectus, Symboli loco horologium sciathericum, gnomone destitutum, præfert; cum dicto, NON LUMINE TANTUM. Enimverò quantumvis tota ac directa solarium radiorum copia in horologium illud effundatur, stylo tamen, seu horarum indice deficiente, nullam omninò utilitatem affert. Ita nimirum gratiæ Divinæ radius in animam humanam vix quidquam confert, nisi socium cooperationis nostræ gnomonem habeat. Eusebius Gallicanus super illis Apostoli verbis, Castigo corpus meum &c. ait, Ecce beatus Paulus, jam Christi habitaculum, jam vas electionis effectus, intelligit, sibi non sufficere solam gratiam, nisi gratia adjungat sollicitudinem, vigilantiam, & laboris industriam &c.

90. In Domini Aldobrandini villa horologium solare cernitur, quod gracilem cypressum, instar gnomonis; areolas verò, floribus passim resperfas, linearum loco monstrabat. Unde P. Famianus Strada epigraphen subdidit; DOCET, ET DELECTAT. Eloquentia, congenitè sibi more, & docet, & delectat. Cassiodori iudicio; Bonus doctor præmiatur apè, narrat aperte, arguit acriter, colligit fortiter, ornat excelsè, DOCET, DELECTAT, & afficit. Id ipsum de Poëtis testatur Horatius;

Aut PRODESSE volunt, aut DELECTARE Poëta,
Aut simul & jucunda, & idonea dicere vita.

91. Eidem horologio, inter horti cuiusdam areolas delineato, P. Famianus Strada subscripsit; OCU LIS, ET MENTI. Sacri Oratoris hanc effigiem putes, qui nobili & ordinatâ suâ dicendi in terie non tantum auditorum animos instruit, sed in super eorum oculos regulari actionum suarum gravitate demulcet. Geminâ hâc prærogativâ æternum laudatissimus Pompejus Magnus, insigni suâ faciendâ omnes Romanorum animos rapuit, eosque vultus suavissimi serenitate in suum amorem concitavit. De hoc Plutarchus; Vultum non mediocriter gratiosum, quique tacitis nescio quibus illecebris hominum studia, benevolentiamq; pelliceret, atq; adeo præveniret ejus orationem. Xenophon, miræ sapientiæ homo,

seditionem quandam, inter Byzantinos excitatam, sedaturus, in medias turbas deferri voluit; ibiq; negotium omne cum suavissimæ eloquentiæ viribus, tum vultus sui majestate inter tumultuantem plebè felicissimè composuit. Hujus rei oculatus testis Chion, Videbamus, inquit, hominem pulchro imprimis comi, & humano aspectu inter seditionis exortæ incendia medium, qui incredibili eloquentiâ vim, tela, impetum, iracundiamq; placavit.

92. Lucarinus solaris horologii umbram hoc lemmate loquentem sistit. PARTO COL SOL, MA TORNO AL SUO RITORNO. Id est; CUM SOLE ABEO, ET REDEO. Affectum & operationem, ad omnes grandis cuiusdam personæ nutus conformatam, hoc Emblemate significabis. Certè S. Gregorius Nazianzenus suomet testimonio sympathiam illâ inter proprium ac Servatoris sui animum ad eò exactam sensit, ut Sole Divino in mortis occasum vergente, Gregorii anima doloribus oppressa, ac penè exanimis conciderit; resurgente verò, in pristinas vires revixerit. Heri, inquit, cum Christo in cruce agebar, suffigebar, hodie simul glorificor, heri commoriebar, hodie simul vivificor: heri consepeliebar, hodie simul resurgo. Illis ipsis coloribus etiam operum bonorum merita ad vivum exprimuntur; mox enim, ubi gratia sanctificans è peccaminosa anima sese subduxerit, ipsa etiam merita sopiuntur, & (ut domesticâ Theologorum phrasi utar) mortificantur. At eadem animâ ad pœnitentiæ beneficio ad deperditum gratiæ splendorem revertente, quantocius pristina illa merita reviviscunt. Dilucidè Gratianus; Hi peccando præterita bona irrita fecerunt: hæc sicut peccando sunt irrita, ita per pœnitentiam reviviscunt, & ad meritum æternæ beatitudinis singula prodesse incipiunt. Vide in hanc rem eruditum ac prolixum P. Francisci Suarezii opusculum De meritis mortificatis & reparatis.

93. Magnatem, versus subditos suos assiduò beneficium, Soli non absimilem dices, qui è sublimi cœlo in horologium prospectans, à Lucarino epigraphen recepit. CONSTANTER AB ALTO. Servator, quantumvis à circumfusa turba ad iter prosequendum veluti vi adhibitâ urgeretur; nihilominus ubi de cœcis quibusdam illuminandis agendum erat, gratiam ad eò prodigiosam nequaquam transeundo aut progrediendo elargiri voluit, sed ad quietem compositus, exoptatâ illos luce beavit. Et stetit Jesus, & vocavit eos. In hunc locum Origenes; Jesus autem, inquit, non pertransit, sed stat: ut stante illo non transfluens beneficium; sed quasi de fonte stante profluens misericordia deveniat usque ad eos. Atque ad eò beneficentiæ suæ lucem non quidem caducam aut fugacem, sed assiduam & stabilem in alios transfundere volebat; nimirum constanter ab alto. Id ipsum etiam de immensa Christi charitate pronuntiare licet, quâ discipulos suos tenerrimè, & affectu prorsus indeficiente est complexus. Testatissimè S. Joannes; Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Dicitur autem, interprete Cardinale Tolet, in finem dilexisse, quia AMOREM inceptum SEMPER CONTINUAVIT: non enim dicitur in fine, sed in finem, id est usque in finem, ut amoris perpetuitas ostendatur.

94. Horologium solare, quantumvis in justas & æquales suas lineas distributum, deficiente cœlesti lumine, verè de se dixerit; NOS NIHIL. Eadem planè ratione liberum nostrum arbitrium, etsi talentis ac viribus abundè instructum, si tamen gratiæ Divinæ lumine destituatur, quantocius omnem operâdi facultatem amittit. Disertus in hanc rem S. Gregorius, Nemo, inquit, se alicujus virtutis aestimet, etiam

Deus finis actionum nostrarum.

S. Bonav. in Luc. 10.

Exemplo docere. Vell. Pater. lib. 11.

Epiphania.

S. Pet. Chryf. surm. 87.

Gratia sola non sufficit.

1. Cor. 9. 27. Euseb. Gallic. Hom. 1. de initio Quadra.

Eloquentia.

Cassiod. in Pjal. 73.

Poësis.

Prædicator.

Orator.

Plutarch.

Chion. Ep. ad Matrid. apud Lud. Grefollium Vacat. annual. 2. sect. 2.

Conformitas.

S. Greg. Naz. Orat. 1. de Pascha.

Merita bonorum operum.

Grat. de Pœn. dist. 4. 8 Dicens. post cap. Intermittentes. Suar. Opusc. 5.

Princeps beneficii.

Matth. 20. 32.

Origines hom. 13.

Joan. 13. 1. Tolet. in hunc loc.

Gratia Dei.

Debilis humana. Libertas hominis. S. Greg. lib. Moral.

enim quid fortiter potest: quia si Divina protectio deserat, ibi repente encruiter obruetur, ubi se valenter stare gloriatur. Quivis proinde fidelis demisso & humili sensu de seipso cum Apostolo pronuntiet; *Omnia possum in in eo, qui me confortat.* Hoc enim verborum compendio cum propriam suam infirmitatem, tum beneficium gratiæ Divinæ influxum confitebitur. S. Anselmus illum D. Pauli locum interpretatus, ait; *Cum Apostolus subderet, omnia possum, adjunxit, in eo qui me confortat. SIBI enim NIHIL TRIBUIT, qui omnia se posse, non in se, sed in Domino, qui se confortat, fuitur.* His colophonem jungens Mellissus Bernardus, *Sequatur, inquit, Deus nuntios suos, quia sine IPSO possunt facere NIHIL.* veluti diceret, quia Giezi quævis nimirum creatura, vix ullum prodigium se ipso operari potest, idcirco Divinus Elisæus debilitatis humanæ vicēs suppleat, ejusque debilitati succurrat, necesse est.

95. Antichristus mille imposturas molietur, ut Servatorem undique imitans, non quidem grandia illa Christi opera re ipsa efficiat, sed diversis præstigiis ac machinationibus hominum oculos fallat. In hanc rem Lucarinus horologium solare figuravit, quod nobilissimum suum Planetam solo alternantis umbræ motu assequi conatur, Epigraphen addidit; *ÆMULATUR, SEI UIMBRA.* Origenes; *Solum nomen Christi Antichristus suscipit, nec opera facit, nec verba veritatis docet, nec sapientiam ejus ostendet in se.* Etiam ambitionis vitium nonnunquam charitatem induere, eamque, similitudine tamen quantum claudicante, imitari conatur. *Charitas enim patiens, pro aternis: ambitio patitur omnia pro caducis. Charitas benigna est pauperibus, ambitio divitibus. Charitas omnia sustinet pro veritate, ambitio pro vanitate; utraque omnia credit, omnia sperat, sed longè dissimili modo.* Inquit in rem præsentem Thomas Stapletonus.

96. Experienciã testatum habemus, secundiore fortunã non nihil caligante, ipsam etiam adulatorum amicitiam obtenebrescere, è schiatherico horologio id conjiciendum proponit Abbas Certanus. Illud enim, occidente sole, umbram suam contrahit, nullique amplius utilitati deservit Unde lemma; *OCCIDENTE DESINO.* Opportunè S. Maximus; *Adulatores in secunda fortuna manent, in adversa deserunt.* Ita omnino Aulicus, aut quivis alius Principis Minister, gratiose solis sui aspectu aliquantulum obnubilato, mox in extremam perniciem conjectus, à nemine non derelinquitur. Id probè perspectum habens Cainus, cum Divino favore extorrem se cerneret, in hæc verba Deum est allocutus; *A facie tua abscondar, & ero vagus, & profugus in terra: omnis igitur, qui invenerit me, occidet me.* Atq; ad eò optimam consequentiam è præmissis istis deduxit: Nullam impofterum è Divina luce assistentiam sperare audeo, ergò præter squalorem, exilium, ac extremam perniciem nihil amplius habeo residuum. Oleaster morali ac politico sensu hunc locum interpretatus ait; *Docet locus iste, quàm sit cavendum, Deum habere iratum, & quàm jucundum habere propitium. Sicut enim servum, quem Princeps torvè respicit, omnes persequuntur: & uno Principe offenso, omnes servi se offensos esse ostendunt, & suo modo puniunt: ita ut janitor eo viso januam claudat: alius, qui arridebat, jam amplius non arrideat: ita cum, qui Deum offendit, aut cui iratus est, omnes persequuntur, illiq; irascuntur.*

97. Solari horologio subscribes; *A LUMINE GRATIÆ RE-MOTUS.* Eorum hæc imago est propria, qui Divinã luce illustrati, ad operandum progrediuntur. Certè S. Paulus tum demum ad Servatoris sui obse-

quia accinctus stabat, quando circumfulsit eum lux de cælo. S. Magi unicam hanc itineris sui causam obtenderunt; *Vidimus stellam ejus in oriente, & venimus &c.* Sexcenta alia, brevitati consulens, omitto. Porro in eos hoc Emblemata convenit, qui suam agendi rationem non è proprii genii arbitrio, aut inclinatione, sed illustrante Spiritu Sancto exordiantur. Hæc laude insignis S. Patriarcha Jacob, quantumvis Josephum præ cæteris filiis omnibus tenerrimè diligeret, (*Israël diligebat Joseph super omnes filios suos*) regiam tamen dignitatem non huic, sed Judæ hæreditariam reliquit. *Non auferetur sceptrum de Juda.* Rationem subjungens S. Rupertus Abbas, *Quia, inquit, in dandis benedictionibus non suam, sed Dei voluntatem debuit facere, non carnis affectum, sed spiritus instinctum sequi dignum fuit.*

98. Horologio schiatherico epigraphen subdidi; *CONFORMOR LUMINI.* Ita aulicus & adulator omnem Principis sui nutum ad eò exactè observant, ut pro ipsius inclinatione ad dexteram vel sinistram, ad odium vel amorem, ad vitium, vel virtutem, quovis Protheo volubiliores, fleantur. Hieronymus Oleaster; *Sicut iniquus omnes ministros impios habet; sic justus omnes justitiã præditos: & ut plurimum cujus fidei est Dominus, ejusdem est servus, & quali vultu Dominus aliquem recipit, tali & ministri ejus.*

99. P. Aloysius Novarinus invidiam, eò individuum virtutis pedissequam, Emblemate significaturus, horologium schiathericum figuravit, quod solari radio vix illustratum, quantum ejus funestã gnomonis sui umbrã aspergitur. Epigraphen addidit; *COMES LUMINIS UIMBRA.* Seneca; *Homo sum, inquit, quomodo devitabo secularium rerum invidiam? Facilius est pauperi contemptum effugere, quàm diviti invidiam.* Emblemata explicando sequentem poetin addidit Novarinus;

*Pinge mihi, pictor, radiis Titana coruscum,
Signat ubi lucis lineæ picta viam.*

*Quæ stylus aligeri discrimina temporis index
Monstrat, & horarum ferreus urget iter.*

*Æmula Phœbei COMES ERRAT LUMINIS
UIMBRA.*

*Pictura inscriptas has saper adde notas,
Cælitæ sen Phœbus radiorum lucidus auro,
Haud potis est umbram pellere luce levem.
Sic ubi clara ingens vestigia gloria figit,
Invida pene tenet, pariter umbra fugat.*

100. Luna res transitórias, instabiles, ac mundanas, Sol verò genuinam Dei ideam repræsentat. Unde horologio solari inscribere licet; *ME PHOEBUS, NON PHOEBE.* Homo justus accommodatè ad hunc typum, directionem ac lucem suam non quidem à mundo, sed à solo Deo expectat. Breviter S. P. Augustinus; *Pulcher est mundus, sed pulchrior est, à quo factus est mundus. Amat mundus, sed præponatur à quo factus est mundus.*

*Spicula me Phœbi irradiant, non coruua Phœbes;
Lux hominum Phœbe; sol sine nube Deus.*

Et clarius meus D. Carducius;

*Phœbi nitor me lustrat, haud Phœbes jubat;
Mortalium lux luna; justorum Deus.*

101. Nulla in mundo felicitas adeo integra nobis illabitur, quin cum luce sua aliquas mœstitiæ umbras in animum nostrum spargat. E solaris horologii schemate id discas, quod à Planeta suo illustratum, epigraphè monstrat; *SOL GENERAT UIMBRAS.* Has enim sol non seipso, sed gnomone interveniente jacit. Quod si tamen delicatiori Philo-

Philipp. 4.13

S. Anselm.
in hunc loc.

S. Bern ser.
2. in Cant.

AntiChristus

Orig. Hom.
27. in Matt.

Ambitio.

Tho. Stapl.
Prompe Moral.
Dom 3.
Ad v. 6.

Amicus falsus.

S. Maxim.
serm. 17.

Gen. 4.14

Dei absentia.

Oleaster. in
locum cit.

Gratiæ re-
spondere.

Matt. 1. 2.

Voluntati Dei conformari.

Gen. 37.3.
Gen. 49. 10
S. Rup. Abb
lib. 4 de O
per. Spir. S.
c. 10.

Adulator

Oleaster. in
Gen. 43.

Invidia.

Senec. lib. 1
Moribus.

Nov. Tom.
Adag n. 5

Justus.

S. Aug serm.
47. de Civ.
cap. 4.

HOROLOGIUM ROTATUM.

Caput X.

105. **N**obilis hæc machina, rarum sanè artis Dædalæ prodigium, geminâ prærogativâ horas & indicat, & distinguit. Enimvero indice suo, ceu digito, numeros omnes, ex horologii fronte distributos, monstrat; simulque tintinnabulo, determinatis quibusvis temporibus respondente, altum resonat. Unde epigraphen à Bargalio recepit; **DISTINGUENS ADMONET.** Ita Consiliarius aut **Consiliarius** Magister res omnes, è subditorum, aut Republicæ bono futuras, opportunè suggerunt. Prædicatoris Magister, maximè, seu ut cum Augustino loquar, *Sacerdotis est, Prædicator in pace populum admonere, quid debeat agere: populi est, in humilitate audire, qua monet Sacerdos. Quid audire ne faciat.* Eadem genuina Prophetarum imago est, qui altis ac distinctis vocibus Mundum officii sui commonefaciunt, omnesque eventus secuturos vaticinantur. Certè Daniel Balthasarem, regno suo exauctorandum; Jonas Niniven subvertendam; aliique alios prænuntiavêre successus.

106. **J**udex æquus, Princeps affectuosus, & bonus Paterfamilias auxilium & beneficentiam suam absque ulla partialitatis notâ in singulos distribuunt, haud secus atque horologium rotatum, Bargalio asserente, **ÆQUE IMPARTITUR.** Hæc epigraphæ etiam Solem in zodiaco à me insignitum memini. Theodotus, Italiæ Rex, asserente Cassiodoro, dicitur esse solitus; *Potestatis nostræ censuram, rerum volumus esse modestiam: ut quantum Divina beneficia percepimus, tantum æquabilia plus amemus. Privata siquidem studia à nostro animo probantur exclusa: quia generalis Dominus, custos factus sum Deo Auxiliante cunctorum.* Eiusdem Cassiodorus; *Opro meis benè, sed quod possit esse commune: quia magna iniustitiæ genus est, alium sibi judicem velle, quam potest generalitas sustinere.* Unde sublimes sensu discipulis suis dixit Servator; *Ego autem in medio vestri sum; Innuebat videlicet, se, instar horologii, in beneficiis erogandis gressu semper æquali incessisse.* Locum illum interpretatus Theophylactus ait; *Non ego uni quidem servivi, alteri autem non servivi, sed EX ÆQUO OMNIBUS vobis.*

107. **H**orologium rotatum, epigraphen reddit; **VARIANDO CONSTAT.** Illa ipsa vitæ humanæ, uti & felicitatis terrenæ, est indoles. Enimvero, teste Justo Lipsio, *Nihil quidquam stabile & firmum Arbiter ille rerum esse voluit, præter ipsum.* Agapytus; *Circulus quidam humanarum revolvitur rerum, qui modo sic, modo aliter agit ipsas, & circumfert: atque in his inæqualitas est, eò quod nihil ex præsentibus in eodem statu maneat.* Et Ovidius;

- - - Sic tempora verti
Cernimus, atque alias assumere robora gentes,
Concidere has: sic magna fuit censurâ, virisq;
Perque decem potuit tantum dare sanguinis annos,
Nunc humilis veteres tantummodo Troia ruinas,
Et pro divitiis, tumulos ostendit avorum.

108. **H**orologii index pro diversâ interiorum rotularum circumvolutione movetur. Unde lemma; **UT INTUS MOVETUR.** De horologii lingua seu radio Hieronymus Preti canit;

Stella quasi cometa, errando intorno
GL' INTERNI GIRI in suo girar SECUNDA.

Ita

sopho hæc epigraphæ minus sapiat, certè alteram illam respicere non poterit; **DIVIDIT UMBRA DIEM.** *Experientiâ enim firmatum habemus, quemcunque diem, utut felicem ac prosperum, nigro suo calamitatum thetâ inumbrari. Imò, Magno Augustino teste, Bonus est Deus. Si non miseret amaritudines felicitatibus sæculi, oblivisceremur eum.* Non sine ingenio in rem præsentem canit P. Jo. Bapt. Bargioccus;

*Umbra hæc, qua fugiens fugitivas denotat horas,
Phæbo est, si nescis, filia nata patre.
At si nigrantes gignit sol aureus umbras,
Quis clarum speret posse notare diem?
Stultus ego in terris lucas sperare serenas
Qui potuit sed jam spes male fida cadit.
Nam fortuna licet Phæbo sit clarior ipso,
Nigra mihi semper dividet umbra dies.*

102. **S.** Joannem Baptistam, Servatoris nostri prodromum, horologii solaris Emblemate significarunt, quod peculiari suo officio ad omnes clarissimi Planetæ gressus delineandos destinatum est. Epigraphen addidère, **PRODIT VESTIGIA LUCIS.** Joannes enim, digitum suum instar gnomonis extendens, miram Verbi Divini lucem populis omnibus manifestum fecit. Sancta Ecclesia hæc illum apostrophe veneratur;

*Tu quidem mundi scelus auferentem
INDICE PRODIS.*

S. P. Augustinus; *Joannes de secreto materni uteri prophetavit, & expers lucis jam testis est veritatis. Ille erat lucerna ardens, id est, Spiritus sancti igne succensus, ut mundo ignorantia nocte possesso, lumen salutis ostenderet, & quasi inter densissimas delictorum tenebras, splendidissimum justitiæ solem lucis suæ radio demonstraret, & de se ipso dicens: Ego vox clamantis in deserto.*

103. **P.** Blasius Palma horologio solari, infra cælum rubilum collocato, inscripsit; **NIL NOS PER NOS.** Tanta enim est vilitas nostra, ut, sicuti omnes horologii illius numeri sine sole, ita nos sine auxilio Divino nihil possimus. **S. P.** Augustinus; *Gratia efficit, ut non tantum velimus rectè facere, sed etiam possimus, non viribus nostris, sed liberatoris auxilio.*

104. **S.**erenissimus Philotheus inter cætera præclara Symbola Horologium sciathericum exhibet, quod, à Sole illustratum, epigraphen subjunctam habet; **DIRIGIT UNUS.** Ita nec nos pollemus misereri, ubi se subtrahit ea benigna Numinis vis, quæ sola moderari nostros animos, idoneosque efficere ad pulcherrima opera subeunda, feliciterque peragenda, potest. Unde **S. P.** Augustinus; *Nihil mihi deerit si Deum habuero; & nihil mihi alia prosunt, si Deum non habuero.* Et alibi; *Non sanctus quisquam potestare suâ gaudet, sed ejus, à quo habet posse, quidquid congruenter potest. Denique; Non habet homo, unde Deum diligat, nisi ex Deo.* Emblematis explicando sequens poëma proponit Philotheus.

*Cedite siderea flamma, vaga lumina noctis,
Non vestrum cupio detinuisse jubar.
Non mille efficitur, quod Titan efficit unus:
Namq; unus cursum dirigit ille meum.
Hoc monstrante diem, radius dimetior aquis,
Horæque festinum strenua raptat iter.
Auxilium spernant alii. Mihi maxima laus est,
Lumina si propius Sol mihi firmat amans.*

elicitas
infelix.

Aug. in
sal. 91.

Barg. lib. 2.
epigr 66.

Joannes
bapt.

Aug. sermo
de Sanctis

iratia
ei ne-
ffaria.

Aug. Ex-
se Epist.
Rom.
epes. 18.

iratia
ei ne-
ffaria.

Aug. de
nb. 11.
3.
m de Trin
8. c. 7.
lib. 1.
17.

Propheta.

Princeps
justus

Mund Symb
lib 1 n. 184.
Cassiod lib.
10. Epist. 5.

Idem 1. 2.
Epist 5.

Lips. de Con-
stant. cap. 10
Agap. Epist.
Paran. n 11.

Ovid. lib. 15.
Metam.

Justus. Ita homo justus suas operationes omnes ad exactum
 Propheta. rationis & conscientie internae dictamen metitur.
 Item Propheta internam virtutem à Deo submini-
 stratam, exteriore vultu integerrimè representat. S.
 S. Basil. in Basilius suis prophetiam coloribus depingens, ait;
 cap. 11. *Illustris affulgentia, à Spiritu Sancto proficiens, se in-*
scribit cordi, vel presentia exhibente, aut prænuntian-
 Pruden- *te quod futurum est.* Aliis eidem Symbolo subscri-
 tia. bere placuit; LABOR INTIMUS OMNIA LI-
 BRAT. Prudentiae virtutem hæc imago spectat, quæ
 ad operationem externam accingenda, omne interi-
 ni animi sui momentum consulit, & maturè exami-
 nat.

Lequi 109. Homo, nunquam sine pondere loquens,
 cum pon- horologium rotatum imitatur; cui lemmatis loco
 dere. subscribes; NON SINE PONDERE SONUS.
 Hanc doctrinam vel è sola horologii contemplatio-
 ne obviam habes. Unde Famianus Strada canit;

Eccles. 21. 28 *Discite non ullam sine pondere reddere vocem.*

Ipse etiam Spiritus Sanctus Ecclesiastici ore in sen-
 tentiam nostram concedens, *Labia imprudentium,*
 inquit, *stulta narrabunt, VERBA autem prudentium*
statera PONDERABUNTUR. Id est, Interprete
 S. P. Damiano, *Prudens, quæ dicenda sunt, ponderat,*
 S. P. Dam. *& tanquam cantus viator solerter attendit, ubi lin-*
 Epist. 10. ad *gua sua vestigium figat. Ille (id est imprudens)*
 Petr. Cere, *quidquid occultum est, per impatientiam fandi, pro-*
 brosum *ducit mundum.*

310. Horologium rotatum epigraphen monstrat;
 Calamitas *VOCEM, QUIA TORQUEOR, EDO.* Seu
 cogit cla- brevius; *PONDERIBUS SONITUM.* Enim-
 mare ad vero sicuti pondera, rotis violenter librandis ac de-
 Deum. volvendis intenta, sonorum suo tempore strepitum
 excitant, horasque singulas in percussa campanula
 designant; ita homines, assiduis calamitatibus gra-
 vati, demum voces suas versus cælum sublevare
 compelluntur. Emblematis mentem hoc disticho
 expressam accipe;

Nola flet, statque hora: gravi en traho pondera
plumbo,

It rota nexa rotis, tinnulaque ara sonant.

Ejusdem verò doctrinam è S. P. Augustino collige-
 relicet; *TUNDUNTUR,* inquit, *ductiles tuba, id*
 S. Aug. serm. *est, anima sancta, UT RESONENT Dei laudes.*
 211. de Temp.

III. Quantum assidua exercitatio & diligentia ad
 rerum quarumvis felicitatem fovendam conferant,
 haud obscure ex horologio rotato disces, cui epi-
 graphen è Virgilio mutuam subdidere; *MOBILI-*
 TATE VIGET.

Fama malum, quo non aliud velocius ullum,
 Virg. Enoid. *MOBILITATE VIGET, viresq; acquirit eun-*
 4. 2. 174. *do.*

Lucret lib. 1. *Optimè cecinit Lucretius;*

Semper in assiduo motu res quæque geruntur.

Eodem Emblemate instabilem & inquietam cordis
 Instabili- humani indolem representare licet, De hac S. Ber-
 tas huma- nardus; *Mobilitate naturali in stabili vel in puncto*
 na. *fixum recusat consistere, cuius vita in motu est, & mo-*
 S. Bern. cap. *tus est ei vita.* Et rursus; *Cor meum SEMPER EST*
 25. de inter- *IN MOTU, & nunquam requiescit, sed sive dor-*
 riori domo. *miam, sive vigilem, somniat & cogitat quidquid ei*
 Tacem cap. 9. *occurrit.*
 Medit.

112. Qui famam pro laboris sui dimenso sublimè
 Docere opere. fortitur; vel certè qui alios operando docet; horo-
 logio rotato non ab similem se probat; hoc enim ro-
 tularum suarum cursui nunquam interrupto, sono-
 ras campanulae voces jungere consuevit. Unde lem-
 ma; *SONAT NON QUIESCENS.* *Perdit enim*
authoritatem docendi, inquit in rem presentem op-

portunè S. Hieronymus, *cujus sermo opere destitui-*
 tur. Et rursus; *Erubescit præclara doctrina, quam*
 propria reprehendit conscientia, frustra q; ejus lingua
 S. Hieron. *predicat paupertatem, qui Cræsi divitiis inmet.* Et
 Epist. 23. *certè quisquis à Deo inter sapientiae aut virtutis ma-*
 Idem Ep. *gistros eligitur, is doctos vocum suarum sonos assidu-*
 Eccles. 3. *is meritis ac virtutis operationibus conjunctos*
habeat, necesse est. Disertè Siracides. Qui interrog-
ationem manifestat, parabit verbum, & sic deprecatus
exaudietur, & conservabit disciplinam, & tunc re-
spondebit. Atque adeo ut quaestionibus omnibus op-
 portunè respondere, easque enucleatè ac sapienter
 aliis exponere valeas, totus quantus ad studiorum, o-
 rationum, & operationum exercitia applicandus es.
 Rabanus in illum Ecclesiastici locum eruditè com-
 mentatus, ait; *De sanctis Doctores dicit, qui ut ad*
 Raban. in *interrogata dignè respondere possint, preparant ver-*
 hunc loc. *bum in corde suo, & deprecantur Dominum, ut ipse*
eis manifestet rei veritatem, & conservant digna o-
peratione, quæ ipse jussit eis custodire, & sic meditan-
do, orando, operando, condignum interrogantibus se
præbent responsum.

113. Singulae horologii rotæ impulsu suum to-
 tum ab appenso plumbo recipiunt, ejusque solius
 pondere ad cursum & operationem concitantur.
 Unde horologio hanc epigraphen, nî fallor, oppor-
 tunam subjunges; *DA'UN SOL MOTORE A*
CENTO MOTI IL MOTO. Id est; *MOTUS*
OMNIS AB UNO. Verbis è vernaculo Hiero-
 nymi Preti poemate desumptis;

La machina dal pondo à lei sospeso,

Quasi da intelligenza il moto apprende,

Che girando la fune un polo immoto

Dà un sol motore a cento moti il moto.

Huic affine est illud Unitorum Senensium Emble-
 ma, qui horologio aperto, ac rotulis undique paten-
 tibus subscripsere; *UNA MOVENTUR VA-*
 RIÆ. Ita nimirum vel solo superioris motu quan-
 tocius subditi omnes commoventur. Verissimè ce-
 cinit Claudianus;

Mobile mutatur semper cum Principe vulgus.

Et Agægyptus; *Vel exile Imperatoris verbum & mi-*
 numum, *ingentem obtinet apud omnes vim.* Sanè ordi-
 natio ac providentia Divina rebus omnibus certam
 movendi normam præit. Justus Lipsius; *Aeter-*
 num illud fatum temperat, & disponit fata cuiusq; no-
 strum. *Quod si ab illo, id est, à solo & summo bono:*
Quid nisi bonum est?

114. Horologium obseratum, solâ campanulâ &
 malleolo prominente, epigraphen tenet; *SONAT*
 OPPORTUNE. Seu *A TEMPO ALZO LA*
 VOCE. Id est, *IN TEMPORE VOCES.* Pru-
 dentis & discreti correctoris hæc consuetudo est,
 qui aliorum profectui consulturus, occasionem ac
 tempus opportunum prætolatur. Ovidius;

Temporibus medicina valet: data tempore profunt,

Et data non apto tempore vina nocent,

Quin etiam accendas vitia, irritesq; vetando,

Temporibus si non aggrediare suis.

Et Justus Lipsius; *Critica utilissima & saluberrima*
 est, si modicè adhibetur & modestè.

115. Mira adè horologii est fabrica, ut dentata
 illius rotulae, sibi ipsis morficatim implicitæ, gressu
 quidem mutuo, sed tamen penitus obverso & con-
 trario moveantur. Unde illarum qualibet, meâ qui-
 dem sententiâ, jure de se dixerit; *CONTRARIIS*
GRADIOR. In hoc argumentum de horologio
 canit Hieronymus Preti;

Come sfera maggiore in Ciel s'aggira,

Che co' suo cerchio i minor cerchi abbraccia;

*E le rotanti sfere al corso tira,
Che del corso di lei seguon la traccia;
Così ruota maggior qui seco gira
Ruote minori, e col fuggir la caccia:
E (com' appunto i Cieli) intorno ruota
Corso à corso contrario, e ruota à ruota.*

Mulierum genium contrarius. Iis hoc ectypon est proprium, qui vitam inter affiduos adversitarum & persecutionum motus transigunt. Nec illud à mulierum genio abludit, qui torrente semper adverso niti solet. Appositè Terentius;

Terent. Act. 4. Eunuch. scen. 7. - - - *Novi ingenium mulierum, Nolunt, ubi velis; ubi nolis, cupiunt ultrò.*

Hominis structura. Cæterum etiam tota hominis structura è rebus contrariis constat; præterquam enim quod diversa elementa, ceu corporis humani primordia, assiduo in homine conflitentur, eumque tandiu incolumem servant, dum victoria neutri parti cesserit; ita insuper complures alias partes adversas complectitur, à Lactantio hoc ordine recensitas. *Homo, inquit, ex rebus adversis ac repugnantibus configuratus est, animo & corpore, id est, cælo atq; terrâ, tenui & comprehensibili: aeterno ac temporali; sensibili atq; bruto: luce prædito atque tenebroso &c.*

116. Insigni candore ac sinceritate hominem horologio non ab similem dices, quod indice suo horas designans, lemmatis loco versum ex Hieronymo Preti desumptum præferat; **QUEL CHE CELA NEL SEN, SCOPRE NEL VOLTO.** Seu ut Raulino placet; **RESPONDENT INTIMA FRONTI.** S. Hieronymus; *Speculum mentis est facies, & taciti oculi cordis fatentur arcana.* Haud aliter S. Ambrosius; *Index facies plerumque est conscientia, & quidam tacitus sermo mentis.* Et Cassiodorus; *Vultus, qui à voluntate nominatur, speculum quoddam est animæ suæ, & quod substantialiter non cernitur, per ejus habitum evidentissimè declaratur.*

Certè Indiarum Sapientes, juvenes quosdam ad studia electuri, virtuosos illorum animos è vultûs serenitate, ac oculorum legitimâ structurâ conjiciebant. Philostrati verba sunt; *Ex quibus sapientes & natura periti homines, imagines velut in speculo aspicientes, quæ mens illis, quodq; ingenium, contemplantur.* Plautinus affirmat, ab exteriori hominum vultu interiores bonos aut vitiosos affectus, indicio minimè vano, colligi. S. Gregorius Nazianzenus, effrontem ac petulantem Juliani Imperatoris vultum conspicatus, mox præfaguit, ipsius conscientiam esse enormium flagitiorum sentinam, sicuti postea totus orbis Christianus magnâ suâ clade didicit. Ludovicus à Casa, Augustinianus, personis quibusdam religiosis collocutus, dicebat, id ipsum in vobis vestes faciunt, quod index in horologio: sicuti enim iste internam temporis mensuram, concordem aut dissonas rotas, cæteramque interiorem structuram ab externa mirificè illius machinæ aspectu prodit; ita exterior hominis religiosi compositio internam ipsius mentem facit manifestam.

117. Horologium rotatum epigraphen monstrat; **DONEC IN PUNCTO,** Eorum hæc effigies est propria, qui famæ ac virtutis suæ clangorem opportuno ac debito tempore manifestandum reservant: sicuti horologium non sonat, nisi ubi determinatum punctum in rota contigerit. Ita Christus ad miracula perpetranda invitatus, respondit, *Nondum venit hora mea.* Significare nimirum volebat, miraculosas operationes non pro cuiusvis imprudentis arbitrio, sed temporibus ab aeterno Patre præstitutis, eliciendas esse. Ad hoc propositum S. Irenæus; *Præcognita enim sunt hæc omnia à Patre, perficiuntur au-*

tem à Filio, sicut congruum, & consequens est apto tempore: propter hoc, properante Mariâ ad admirabile vini signum, & ante tempus volente participare compendii poculum, Dominus repellens ejus intempestivam festinationem, dixit: Quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea, expectans eam horam, quæ est à Patre præcognita.

118. Horologio rotato epigraphen, è Virgilio mutam subjungere; **NOCTES, ATQUE DIES.** Laborem indefessum ac concinnum hæc imago representat. Hæc operandi assiduitate mirificum se probavit Guilielmus Sirletus de quo P. Joannes Rhò in hæc ipsissima verba testatur; *Ferunt, hominem sciendi avidissimum, à legendo, scribendoque cessasse nunquam; dies noctesque hoc ita agebat, ut quum nullo valetudinis aut molestiarum discrimine hoc ageret: immò somnians etiam sæpè græcè, sæpè latinè loquens præcepta proderet sapientiæ, dictum fuerit; idem ei vivere ac scire fuisse.* S. Gregorii Papæ Parænesis est; *Non desinatis in labore persistere; quia sublevatio laboris, est vitium collaborantis.*

119. Qui operandi rationem cum doctrina à se tradita penitus consonam habet; horologii Emblemate significatur, cui Lucarinus inscripsit; **SONUS JUXTA GRESSUM.** S. Hieronymus; *Qui idoneus est ad docendum fideles, prius debet ostendere se aptum, ut exemplo doceat, quod est totius doctrinæ fundamentum, idque efficacissimum.* Et S. Gregorius Nazianzenus;

Vel non doceto, vel doceto moribus.

Hanc operandi methodum probè observatam habuit S. Joannes Baptista, qui pœnitentiam simul & Verba respondens ætati. egit, & prædicavit, Illud ipsum lemmata, **SONUS JUXTA GRESSUM,** indicat, humanos sermones loquentium ætati conformes esse, nam de rebus grandibus grandes, de seriis prudentes, & de levibus juvenes differunt. Hoc sensu Apostolus; *Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus.* Porro ab hominibus, veluti totidem animatis horologiis, elicitur **sonus juxta gressum,** & quisque pro operandi ratione sermoneque dicant hominem internum. personis sanctis sancta, & à vitiosis vitiosa proferuntur. Cassiodorus; *Est etiam, inquit, quoddam speculum morum agentis oratio: nec majus potest esse mentis testimonium, quam qualitas inspecta verborum.* S. Joannes Chryostomus initiales illas Psalmi voces examinans, *Eructavit cor meum verbum bonum,* ait, sancta Davidis verba. sanctis ipsius operationibus fuisse exactè consona, ejusque articulatos sonitus interiori vitæ respondisse. Nam Cor, à peccatis liberum, demonstrat verbum, quod eructat Propheta.

120. Qui cumulas suas virtutes exteriori vultu vel dissimulat, vel ab hominum aspectu removel, horologio obserato se non ab similem probat, cui Lucarinus inscripsit, **IL VALORE E' DI DENTRO.** Id est; **PRETIUM INTUS.** His affinia sunt illa Psalmis Regii verba; *Omnis GLORIA ejus filia Regis AB INTUS.* In rem præsentem opportuna est SS. Matthæi & Lucæ, de S. Joanne Baptista relatio; ubi enim Matthæus omnes hujus summi Prophetæ austeritates ac pœnitentias prolixè enumeraverat; *Ipse autem Joannes habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circum lumbos suos; esca autem ejus erant locusta, & mel sylvestre.* S. Lucas iis omnibus omisissis, sola hæc paucula verba de ipso scriptis mandavit; *Factum est verbum Domini super Joannem.* Et verò, interprete S. Ambrosio, *Bene S. Lucas compendio usus est, ut Joannem declararet propheta-*

Virgil. l. 10. Æneid. v. 127.

Perseverantia. Io Rhò de Var. Virr. Hist. cap. 12. lib. 7. nu. 12.

S. Greg. lib. 5. Moral.

Docere opere.

S. Hier. in cap. 1. Hier.

Verba respondentis ætati.

1. Cor. 13. 11.

Verba internum.

Cassiod. lib. 5. Epist. 22.

S. Io. Chryst. in Psal. 44.

Mulierum genium contrarius.

Terent. Act. 4. Eunuch. scen. 7.

Hominis structura.

Lactant. lib. 7. cap. 4.

Sinceritas.

S. Hier. Ep. ad Euriam.

S. Ambros. de Elia cap. 10. Cassiod. lib. 5. Anim. c. 16.

Philost. in vita Apollonii lib. 2. c.

Greg. Naz. orat. 21.

Externis indicantur interna.

Opportunitas.

11. 2. 4.

Tran. lib. 3. vers. 14. cap. 18.

phetam dicens; *Factum est Verbum Domini super Joannem, ut alia non adderet, Unum dixit, & omnia declaravit.* Tametsi itaque paucula de Joanne dixerit S. Lucas, iis tamen pauculis longè plura, quàm S. Matthæus comprehendit; is enim S. Joannem interioribus ornamentis insignem, ac Spiritu Divino plenum representans, gloriam longè majorem de illo explicavit, quàm si omnes hominis externi castigationes enumerasset: nam animæ nostræ valor, pretium ac gloria à conditione nostra internâ, quàm externâ potius deduci debent. S. Paschasius ait; sicuti Christi Divinitas sub carnis immaculatæ schemate erat abscondita; ita etiamnum in Eucharistia sacratissimum corporis illius thesaurum sub specierum sacramentalium velamine delitescere; ut aded de utroque mysterio jure dixerim; *Pretium intus.* In rem præsentem S. Paschasius; *Quàm benè, inquit, in agro thesaurus absconditus dicitur, quia in carne Christi Divinitas corporaliter inhabitans, etiam in hoc mysterio ab aspectu oculorum, ne caro videatur, subtrahitur, ut fide avidius quaratur &c.*

S. Pasch. lib. 2. Corp. & Sang. Christi cap. 17.

Angelus Cultos.

Calamitas.

S. Aug. in Epist. 87.

Promissis stare.

Fam. Strad lib 2. Prolus Acad 3. Hift

Marin 3. p. Lyræ.

S. Aug. ser. 53 de Temp.

Maturitas.

Laert lib. 4. cap 4.

121. Lucarinus S. Franciscam Romanam ab Angelo percussam, Emblemate significaturus, horologium in annuli arcua figuravit, quod annularem digitum leviter pungens, horas designare solet. Epigraphen addidit; **PUNGIT, SED MONET.** Illa ipsa calamitatum in animas nostras effecta sunt. Augustissimè S. Augustinus; *Quid non misericorditer præstatur hominibus à Deo à quo etiam tribulatio beneficium est? Nam res prospera donum est consolantis, RES autem ADVERSA DONUM EST ADMONENTIS DEI.*

122. Academia Romano - Parthenia in Cardinalis Scipionis Burghesii, Mecænatis sui maximi, honorem, Symboli loco horologium statuit, quod horas non malleolo tantum resonante, sed & lingulâ exhibente designare consuevit, inscriptionem subjunxit istam; **UTROQUE INDICE CONCORS.** Mens Emblematis erat, Cardinalem illum res quasvis, generosâ lingulâ promissas, liberalissimâ manu in opus redigere. P. Famianus Strada inter cæteram nobilissimi horologii sui descriptionem, ait;

Aeneas hic monitor turri sonat, & simul horas Mobilis inscripto lingula in orbe notat.

Tandem verò ad Principes conversus, in moralem ac politicam hanc doctrinam concludit;

Discite (ne multis) ore, manuque loqui.

Eodem argumento D. Marinus persuadet, Christianam fidem non nudo tantum linguæ aut vocum sonitu, sed ipsis etiam manibus, operibus nimirum, homini Christiano propriis, demonstrandam esse.

*Che val fede se' opre? E vano, è vano
Dir solo fo credo, e nel Signor confido &c.
Non basta al Horivol senz' alcun fallo
L'hore signar, s' a le sonore rote
Moto non porge, anima al metallo.*

Pulchrè S. P. Augustinus; *Vere beatus est, qui & rectè credendo bene vivit, & bene vivendo fidem rectam custodit. Igitur sicut otiosa est fides sine operibus: ita nihil proficiunt opera bona sine fide recta.*

123. D. Emmanuël Thesaurus Abbas horologium rotato subscripsit; **MULTA, PRIUSQUAM LOQUARIS, TECUM VERSA.** Seu; **SECUM MULTA PRIUS.** Sicuti enim horologium, priusquam sonum edit, legitimam moram interponit; ita cogitationes tuas præcipitantis linguæ vitio nunquam patiaris in verba prorumpere, nisi ad rationis libellata probè ac diu examinatas. Laërtius hanc

fuisse Chiloni gnomam ait; *Non committendum esse, ut lingua præcurrat animum.* Idipsum Agapytus, Justinianum Imperatorem imbuens, docebat; *Contemplator bene prius, quàm mandes, qua velis: sic fiet, ut semper prudenter jubeas qua fas est: lubricum enim est instrumentum lingua.* P. Famianus Strada, posteaquàm horologii fabricam eleganter descripserrat, tandem ad Magnates conversus, ait;

*At vos Heroes, quorum metimur ab ore,
Et regimus vestro tempora nostra sono.*

Discite NON DARE posse unquam RESPONSA, PRIUSQUAM.

MULTA AGITET SECUM MENS operosa dix.

Hoc sensu Siracides; *Est tacens, non habens sensum loquela: & est tacens, sciens tempus aprum. Homo sapiens tacebit usque ad tempus.* S. Ambrosius; *Sapiens, inquit, UT LOQUATUR, MULTA PRIUS CONSIDERAT, quid dicat, aut cui dicat, quo in loco, quo tempore &c.* Et S. Gregorius Papa; *Sancti viri in suis judiciis faciles non sunt, sed curata prius rationabiliter intus ordinant, ut ea foris irreprehensibiliter disponant.* Denique Jo. Audenus;

Vis sapiens dici? raro, & MEDITATA LOQUARE.

Sape loquax, verbis proditur ipse suis.

124. Meâ quidem sententiâ horologio rotato opportunè inscribes; **DANT PONDERA LEGEM.** Seu, **A PONDERE MOTUS.** Hoc schemate innuitur, persecutionum, morborum, ac calamitatum pondera à Divina providentia passim immitti, ut humana corda, aliàs fortè ignavo otio dissolvenda, excitentur, & directam virtutum ac legis Divinæ semitam incedere discant. Idipsum, nî fallor, significarunt ii, qui horologio rotato subscripsere; **RESPICE PONDUS.** S. P. Augustinus; *Lex fidei est, non inanis fidei, qua per dilectionem operatur. Per hanc impetratur gratia, qua fortes facit in tribulatione temporali, ne pereant in humilitate mortali.* D. Angelus Grillus Abbas, poësi ad Deum conversâ, canit;

It metallo vivace,

Miracolo de l'arte,

Che con spirito loquace

In chiaro suon distingu, e mostra l'hore

Tanto d'anima hà parte,

Quanto da giusto peso

Viene utilmente offeso

Così questo mio core,

Tanto hà di vita, e di pensieri eletti,

Tanto ti loda, e canta,

Quanto le rote de suoi vari effetti

Son da temprato, ed equal peso mosse

Di tue pietose, e mediche percosse.

125. Horologium, horas indice suo designans, epigraphen reddit; **QUIA RECTUS, ASPICIOR.** Ita nimirum rectitudo, virtus, & innocentia, omnium oculos in se rapiunt. De Themistocle refert Plutarchus, quod spectaculi intuendi causâ theatrum ingressus, omnium spectatorum oculos ita à ludo illo distraxerit, ut unicè in generoso ac celebri illo heroe contemplando defixi hæserint. Haud aliter cum S. Joannes Bpista in deserto, rigidis jejuniis extenuatus, & aspero cilicio indutus, pœnitentiam prædicaret, *Tunc, referente S. Matthæo, exibat ad eum ferrosolyma, & omnis judæa, & omnis regio circa jordanè.* Atque aded Jerosolyma ac Judæa tota in desertum illud effundebatur, ibique nobiles & plebei, sapientes ac idiotæ passim accurrebant, ut oculos suos in

Agap. Ep. Paran. n.

Fam. Strad. loc. cit.

Eccles. 2. c. 1. S. Ambr. offic. c. 10

Io. Aud. distich. 17.

Calamitates.

S. Aug. P. 118 Concil.

Abb. Gr. in pietosi Affetti p.

Virtus fiderat

Mat.

S. Jo. Ep.

S. lo. Chryf. hoc S. Joannes Chrysolomus; *Erat admiratone dignissimum, tantam in hominis habitu fulgere virtutem, tantamquam in illo splendore constantia dignitatem.*

Paterfamilias. 126. Horologium, singulas horas indice ac fonitu suo demonstrans, epigraphen tenet; **EXCITAT ET DIRIGIT.** Eadem omnino ratione, horologii fuscitabulo, uti & chalybi ad ignes fuscitandos destinato, inscribes; **SOPITOS SÚSCITAT.** Id ipsum Magistrorum, Superiorum, ac Prædicatorum munus est, qui tuos subditos ab inertis animi somno ad directam virtutis operationem expergefaciunt. Hoc veluti celestinate Christianos omnes excitans Apostolus, alium clamabat; *Hora est, jam nos de somno surgere.* Et paulò post; *Sicut in die honeste ambulemus: non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitis, non in contentione & amulatione &c.*

Rom. 13. 11. &c. P. Augustinus; *Prædicatores voluntates pigras excitent, accendant frigiditas, corrigant pravitas, aversas convertant, repugnantes pacificent.*

Providentia Dei. 127. Horologium sonans ac expergefaciens, inscriptionem sustinet; **IN TEMPORE SUO.** Vincentius Gilibertus hoc Emblemate misericordiam ac providentiam Divinam representabat. Affectu integerrimo David; *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das escam illorum* **IN TEMPORE OPPORTUNO.** Illa ipsa etiam prudentis Correctoris aut Prædicatoris imago est, nam, Malachiâ afferente, *Labia Sacerdotis custodiam scientiam.* Id est, interprete S. Hieronymo, *Custodiunt, ut LOQUANTUR IN TEMPORE, denique conservent cibaria in tempore suo.* Et ut compendio utar, quivis homo prudens

Loqui oportune. non nisi suo tempore loquitur, expectatâ nimirum opportunitate, quæ vel in propriam, vel in proximi sui utilitatem cedat. Siracidis hæc de re sententia est; *Est tacens non habens sensum loquere, & est tacens, SCIENS TEMPUS aptum.* Homo sapiens tacebit usque ad tempus. Ad idem propositum S. Basilii; *Opportuna verba, inquit, a te procedant, ut dent gratiam audientibus.* Et S. Gregorius Papa; *Sapiens tacebit usque ad tempus: ut nimirum cum opportunum considerat, postpositâ censurâ silentii, loquendo qua congruat, in usum se utilitatis impendat.*

Vindictæ leditus. 128. Horologium cum fuscitabulo inscriptionem refert; **ET LEVITER ICTUM SONAT.** Illius hæc idea est propria, qui animum vel ad vindictam, vel ad cordis sui arcana manifestanda facilem præferret. Illud ipsum Emblemata promptam excellentis cujusdam ingenii vivacitatem describit, quod levissimè provocatum, cruditionem ac facundiam suam non sine auscultantium admiratione prodere solet. P. Joannes Rhò hanc ingenii felicitatem in Principe D. Virgilio Cæsarino plurimum prædicans, *Nobiliorum auctororum loca, inquit, si quis incipiendo provocasset, usque ad miraculum securus pronuntiabat.* Et rursus; *Auctorum ac Principum eorum sententias, ipsaque verba retinebat, ut quæ primùm locus aliquis indicabatur, ille sine ulla cunctatione tototum redderet, magnâ atque admirabilî memoria ubertate.* Eandem memoriæ promptitudinem in Thoma Kempenfi, Concanonico meo, commendans Heribertus Rosvveidus, ait; *Si ipso presente forensis aut mundana agerentur, velut mutus & elinguis se debet. Porro si de Deo, rebusque cælestibus habetur sermo, mox postulatus sententiam, velut limpidissimus fons perpetuis verborum rivulis scaturiens loquebatur, aut potius proflebat.*

129. Quantumvis horologii pondus se ipso in immum devolvatur; propriis tamen viribus in sublimem Mundi symbol. Picinelli Aug. Erath. Tom. II.

retrahi penitus nequit. Unde Lucarini lemma; **AT PER SE REDUCI NEQUIT.** Ita homo, proprio arbitrio lapsus, pristinum gratiæ statum non nisi succollante Deo resurgere valet. Hugo Victorinus; *Homo fragilis est, ad peccatum pronus, AD RESURGENDUM INEPTUS.* S. Ambrosius; *Quasi clavus quibusdam suffigitur anima corporeis voluptatibus, & cum semel adhaerit cupiditatibus mersa terrenis, difficile in altum potest, unde descendit, sine Dei favore revertere.* Et S. P. Augustinus his coronidem subnectens, ait; *Idoneus homo ad casum, NON EST IDONEUS AD RESURRECTIONEM SUAM.*

130. Hortensius Brunellus, Academicus inter Errantes Brixienfes Sincerus, Symboli sui loco horologium rotatum præfert, cum lemmate; **NON EXTRINSECUS TANTUM.** Innuit videlicet, veram virtutem non è vultu tantum externo, sed potius ab interioris animi merito ac valore metiendam esse. Certe S. Paulus obsequia sua Divina non internis tantum peregrinationis ac prædicationis Evangelicæ laboribus, sed longè magis, in tenerrimo suo erga Deum affectu consistere testatur. *Testis mihi est Deus, inquit, cui servio in spiritu meo, in Evangelio filii ejus.* Hunc locum interpretatus S. Anselmus, ait; *Cui servio in spiritu meo, id est, in affectu mentis meæ: quia non per simulationem illi famulatum exhibeo: sed quidquid foris bene erga servitum ejus operor, hoc intus in voluntate cordis similiter facio.* Et S. Thomas Aquinas; *Servio in spiritu meo, quasi dicat, NON SOLO IN EXTERIORI servitio corporali, sed præcipuè intus secundum spiritum.*

131. Horologium rotatum; geminò mittere, horas & indices designat, & malleo distinguit. Lemma **OCULIS ET AURIBUS.** Prudentes illos Magistros hoc ectypon concernit, qui doctrinæ suæ fidem non linguâ tantum, sed & opere faciunt; idque unum cum primis curant, ut discipulos suos non auditores solum, sed & spectatores habeat. Scitè in rem præsentem Agapytus; *Qua subditis verbo, quasi lege præscribis, hæc tu preveniens re ipsâ præstisti, ut verbis, quibus persuades, integrâ quoque vita adimpleatur, sic enim commendabile vitium asseverabis imperium, si & ratiocineris non sine opere, & opereris non sine ratione.*

132. Magnatum benevolentiam, versùs subditos suos instabilem, ex horologii rotati Emblemate dignoscere licet; cui subscripsi; **AD OGN' OMBRA D' INCIAMPO IL CORSO ARRESTO.** Id est; **MINIMO DETINEOR.** De Principum regimine verissimè pronuntiavit Ægydius; *Levisimas ob causas potentia sevit: aliquando etiam officiis irascitur.* Id sanè in Aulæ Ægyptiæ primoribus perspicuum habetur: nam ob causas levissimas iratus contra eos Pharaò, misit eos in carcerem. In hunc locum Oleari; *Hoc communiter servis Principum evenire solet; ut propter facilem causam in carcerem detrudamur, & unâ hora perdant, quod totâ vitâ sua meruerunt.* Et mox subjungit; *Varia & injusta res Principis animus, qui pro re minima hominem summè evehat, & pro nihilo deprimat.* Nec aliter Pius Papa; *Ut oculus parva seftinã turbatur; sic Principum gratia offensa ancila vel minima cadit. Interdum etiam in illo crimine perditur.*

133. Horologio rotato inscripsi; **NON ERARO' S' IO STARO' SEMPRE ERRANDO.** Id est; **PROCUL ERRORE, DUM ERRAT.** Hinc assiduam operandi industriam discas velim; nam uti è sanctis Patribus habetur testatum, **Dum ad adversus animos occupatos omnem nocendi aditum præclusum habet.** Proinde, è spiritualis hujus politicæ sententiâ, assiduò operaris & in virtutum curriculum

Homo peccator.

Hug. Viâ de Proprietatibus l. 4. c. 8. S. Aug. ser. 30 de Verb. A. post.

Virtus vera.

Rom. 1. 0. S. Anselm. in hunc loc.

S. Th. Aqu. in eund. loc.

Docere verbo & opere.

Agap. Epist. Par. 7. 4.

Gratia Principis instabilis.

Ægyd. l. 1. de Regim. Prin.

Gen. 40. 1.

Oleas. in hunc loc.

Pius Pap. Epist. 166.

Operari assiduò.

S. Greg. 1. 22.
Moral. c. 5.
Gen. 5. v. 22.
& 23.
Cajet. in
hunc loc. cit.

progredi coneris, neque animum unquam patiaris
uerti ac otiosâ quiete disfluere. Optimè dixit S. Gre-
gorius Papa ; *More viatorum nequaquam debemus
aspicere, quantum jam iter egimus, sed quantum super-
est, ut peragamus.* Summam hæc in parte laudem pro-
meritis suis à Mose retulit Enoch, qui, sicuti in vitæ
exordio *Ambulavit Henoch cum Deo* ; ita & reliquii
toto vitæ decursu intra Divinam semitam nec minimũ
est feriat. *Et facti sunt omnes dies Henoch tre-
centi sexaginta quinque anni. Ambulavitq; cum Deo.*
atque adeò grandis iste Sanctus in terris semper pe-
regrenatus, Divinæque gratiæ impulsus assiduò se-
cutus, sicuti *ab inermite atate proficit in via Dei, ita,*
asserente Cardinali Cajetano, *perseveravit proficendo
in ea semper.*

Juventus.
S. Hier. Ep.
ad Rustic.
Monach.

134. Horologium rotatum epigraphen à me rece-
pit ; **DAL ALTRUI CURA IL GIRAR MIO
DIPENDE.** Id est : **AB ALIO REGIMEN.**
Ita Juventus aliorum maturitate ac experienciâ gu-
bernetur, necesse est. S. Hieronymus ; *Nullares,*
inquit, *absque Magistro discitur, etiam muta anima-
lia, & ferarum greges ductores sequuntur suos. In
apibus principes sunt, Grues, unam sequuntur. &c. Et
per hæc omnia ad illud tendit oratio, ut doceam te, non
tuo arbitrio dimittendum, sed vivere debere in Mona-
sterio sub disciplina unius Patris &c.* Proinde Juvenes
seniorum directionem sedulò assequantur, quippe
quòd illorum virtute ac peritiâ ad vitæ suæ decur-
sum, citra noxam absolvendum, instituantur. S. Am-
brosius ; *Ut equalium usus dulcior, ita seniorum tutior
est : qui magisterio quodam & ductu vitæ colorat mores
adulescentium, & velut murice probitatis inspicit. Num-
quæ sibi, qui sunt ignari locorum, cum solertibus viarum
iter adoriri gestiunt : quanto magis adulescentes cum se-
nibus debent novum sibi vitæ iter aggredi, quò minus er-
rare possint, & à vero tramite virtutis deflectere ?*

S. Ambr. l. 1.
Offic. c. 43.

Juventutis
educatio.
Senec. lib. 2.
de Ira c. 18.
S. Hier. Epist.
ad Lazarum.

135. Juventutem opportuno rotati horologii Em-
blemate significabis, quòd indies tantundem operis
conficere solet, quantum ab humana industria diri-
gitur. Unde lemma ; **PUR CH' ALTRI INTEN-
TO AL MIO GOVERNO ASSISTA.** Id est ;
MODO MANUS DOCTA ME REGAT. Se-
neca ; *Educatio maximam diligentiam, plurimumq;
profuturam desiderat ; facile est enim teneros adhuc ani-
mos componere.* Duo Gracchi, teste S. Hieronymo,
maximâ eloquentiâ celebres, cam à Corneliæ, Ma-
tris suæ, educatione ac diligentâ hæreditariam acce-
père. *Gracchorum eloquentia multum ab infantia
sermo matris contulit.* Et rursus ; *Hortensii oratio inter
paternos sermos coaluit.* Arcadius & Honorius insignes
in pietate Christianâ progressus fecère, quia Præcep-
tore usi sunt Arsenio, tantæ virtutis homine, ut à
S. Ecclesia inter Divorum Cœlitum seriem sit recen-
situs. Ludovicus Galliarum Rex tantæ sanctitatis
suæ incrementum à Blanca, Matris suæ, industriâ
accepit. S. Augustinus assiduo Monicæ, genitricis
suæ, studio tandem sanctam fidem, ac legis Divinæ
observantiam est assecutus.

Amarus.
Suavitas
cor movet
S. Ambr.
Tract. de 42.
Machinibus
Maassens.

136. Homo avarus id solum in proximi sui com-
modum perfolvit, quantum à muneribus & proprio
quæstu stimulatus fuerit. Haud secus atque horolo-
gium rotatum nonnisi **UNCTUM PROGREGRE-
DITUR.** Id ipsum mens humana asfolet, nam quodam
cœlestis solatii dulcore definita, virtutem ac leg-
is Divinæ observantiam indefesso cursu amplecti-
tur. S. Ambrosius populum Hebræum, è Mæra ad
fontes Elim deductum, considerans, ait ; *Cunctorum
dispensator Deus, qui omnia suaviter disponit, inter-
ferit in ipso etiam itinere refrigeria quadam, ut iis re-
fota, vigere reparata anima, promptior a reliquos re-
deat labores.*

137. Horologii rotati frontem hoc epigramma

te insignivi ; **RITE, SI SÆPE REVISOR.** Hinc
conjiicias, quantum utilitatis è conscientiâ, sedulò ac
frequenter discutiendâ, referamus ; nam examinis
hujus efficacitatem non modò Sancti Patres, sed ipsi
etiam gentiles Philosophi, Seneca, Plutarchus, Epi-
ctetus, Pythagoras, alique adeò probè perspectam,
observatamq; habuère, ut singulis diebus in singulas
actiones præteritas attentè inquirendum dixerint, sic
enim gaudio ob operationes bonas, dolore verò ob
vitiosas concepto, humanum pectus fortes emenda-
tionis ac progressus ulterioris stimulos accepturum,
existimabant. S. Hieronymus inter cæteras Pytha-
goræ præceptiones etiam hanc recenset ; *Duorum
temporum quàm maximè habendam curam, manè &
vesperi : id est, eorum qua acturi sumus, & eorum qua
gesimus.* Phocilidis, Stobæo referente, consiliu er-
rat ; *Nec somnum molibus admittas oculis priusquam
diurnorum operum ter singula astimaveris. Qua tran-
sit ? Quid egi ? Quid opportunum omisi ? Incipiens au-
tem a primo, percense quoq; sequentia. Et malis quidem
commisis increpare, bonis autem delectare.*

Examen
conscien-
tiae.
S. Hier. lib.
Apolog. ad
Ruffin. c.
10. Stobæus
serm. 3.

138. Horologio, ponderibus suis librato, inscri-
bes ; **ÆQUIPONDIIS TEMPERATIO.** Enim-
verò justa rotarum harmonia, & horarum distribu-
tio nunquam exerrans, certam ponderum mensu-
ram exigunt. Inde Prælati discat subditos suos dis-
cretè ac rigoribus nunquam excedentibus aggravare.
S. Prosper ; *Leniter castigatus, exhibet reverentiam ca-
stiganti, asperitate autem nimia increpationis offensus,
nec increpationem recipit, nec salutem.* Princeps et-
iam, ne in communem Reipublicæ symmetriam of-
fendat, vectigalium onera ad dimensum & pro sub-
ditorum viribus imponere debet. P. Franciscus Sua-
rez ; *Servanda est, inquit, proportio tributi ad personas,
quibus imponitur. Non est enim justum, ut omnes aqua-
liter solvant, sed juxta facultatem & conditionem u-
niuscujusq; : plus enim à divite, quàm à paupere exigen-
dum est cæteris paribus.*

Rigor d-
cretus.
S. Prosp.
de Vir. C-
temp.
Tributu
modera-
tum.
Suar. lib.
de Leg. 6.

139. E sacris Litteris compertum est, homines
mundanos secundum legem, pro arbitrio ac perversâ
voluntate suâ statutam, vivere. Unde Salomon il-
lorum ore dicit ; *Sit autem fortitudo nostra lex justitia.*
Id est, faciamus pro libitu nostro licitum, quidquid
vires ac libido nobis suggerunt. Eam ipsam legem
innuit Apostolus his omninò verbis ; *Videò aliam le-
gem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, &
captivantem me in lege peccati &c.* Itaque hominem,
ad has mundi leges compositum, horologii rotati
Emblemate significabis, cui Raulinus inscripsit. **LE-
GEM SERVO, SED TORQUEOR INTUS.** Enimverò homo ad vitiosam crapulæ, libidinis, am-
bitionis, vindictæ, aliorumque scelerum legem con-
formatus, internum animum crudelissimâ synteresi
tortum sentiet. Seneca ; *Nullum conscium peccatorum
tuorum magis timueris, quàm temetipsum, alium enim
potes effugere, te autem nunquam ; nequitia enim ipsa
est sui pœna.*

Sap. 2. 11
Rom 7. 23
Vitiosu
Senec. lib. 2.
Moribus

140. Horologium rotatum suis quibusque mo-
mentis voces elicere, ac rursus reprimere novit ; Un-
de à P. Henrico Engelgrave hanc Persu gnominam
lemmatis loco accepit ; **DICENDA, TACEN-
DAQUE CALLES.** Ita omninò homo prudens,
ac corrector discretus, silentium & loquelam, prout
necessitas tulerit, sibi indicare nôrunt : haud dubiè
ab illa Salomonis doctrina instituti ; *Tempus tacendi,
& tempus loquendi.* Cassiodorus ; *Varium poscit reme-
diarum diversa qualitas passionum. Feroces districtione
premenduntur, mansueta civiliter admonendi, dolosi
cautè, simplices sub lenitate tractandi sunt, & idè
ubique necessaria probatur esse prudentia, que rebus om-
nibus adhibere videtur accommodata.*

Pers. Syr.
14.
Corrector
prudent.
Eccles. 37.
Cassiod. 2. 9

Regularū observatio.
Religio.

S. Ign. p. 6. Const. c. 1. §. 1.
S. Bern. Ep. 32. ad fratres de S. Anast.

141. Felicem horologii motum non tantum bonarotularum, cæterarumque partium interiorum constitutio, sed & pondera, ex æquo & ad dimensionem disposita, promovent. Unde Caroli Bovii lemma; **PONDUS ET ORDO MOVENT**. Ita Religio-num progressus erit omnium sententiã laudatissimus, quando suas Regulas & Constitutiones, maturã gr. vique autoritate institutas, sedulo ac legitimo ordine assequuntur. S. Ignatius perfectionem Societatis sue in eo constituit; *ut constanti animo incumbant, ut nihil perfectionis, quod Divinã gratia consequi possint, in absoluta omnium constitutionum observatione, nostrique instituti peculiari ratione adimplenda præmittant, & exaltissimè omnes nervos virium suarum cõ intendant.* Abbas Clarevallensis S. Bernardus, Religiosos quosdam sanè currentes incitans, *Rogo vos fratres, inquit, & multam obsecro, sic agite, & sic state in Domino dilectissimi, solliciti semper circa custodiam ordinis, ut ordo custodiat vos.* Emblematis mentem bello hoc disticho explicat meus D. Carducius;

*Pondus, & ordo movet docta vertigine molem,
Sic regitur latis legibus Ordo sacer.*

Propheta.
Mortem nuntiare.

Isa. 38. 1.
Ezech. 7. 5.
1. Ioan. 2. 18.

Morbus nuntiat mortem.
Sent. Ep. 72.

Isa. 57. 20.
Peccator inquietus.

Virg. 5. Æn. 1. de Constant. c. 2

D. vid. lib. 12. Metam.

Dignitas.
Greg. 1. 17. Moral. c. 12.

142. Horologium rotatum, campanulam malleolo percutions, **ELAPSAS NUNTIAT HORAS**. Hoc D. Philippi Gallinæ, mei Concanonici, lem-mate Prophetas aut illos Dei Ministros significabis, qui aliis vitæ aut felicitatis publicæ finem denuntiant, Ita Isaias, citra ambages ulla, Regi Ezechie indicavit; *Dispone domui tue, quia morieris tu, & non vires.* Item Ezech. Israëlitis, *Afflictio una, Afflictio ecce venit, finis venit, venit finis.* Et S. Joan. Filioli, *Novissima hora est, & sicut audistis, quia Antichristus venit, Unde scimus quia novissima hora est.* Cæterum Morbus prodromus est mortis, & *elapsas nuntiat horas.* Seneca; *In omni morbo tria gravia sunt; metus mortis, dolor corporis, & intermissio voluptatis.*

143. Peccatores conscientiam, assiduã inquietudine agitatum, Isaias mari tumultuanti non absimilem dixit; *Impii quasi mare fervens, quod quietescere non potest.* At P. Henricus Engelgrave eundem horologii rotati Emblemate repræsentat, quod nec inducias, nec quietem ullam admittere solitum, epigraphen è Virgilio sustinet; **NEC MORA, NEC QUIES**. Justus Lipsius; *Uti ii, qui febriunt, jactant se inquiete, lectum mutant; ita nos, qui fomitem mali circumferimus, & re lo affectuum percussu, frustra illud motu & discursu sanare volumus.*

144. Horologium, quantumvis exteriore vultu pulcherrimis ornamentis, rarissimis automatis, ac pretiosis parergis instructum, nullã tamen unquam internã quiete perfruitur. Unde Caroli Rancati lemma; **NULLA QUIES INTUS**. His ipsis verbis Ovidius Famæ habitacionem describit;

*Nocte dieque patet; tota est ex ære sonanti,
Tota fremit, vocesque refert, iteratq; quod audit,
NULLA QUIES INTUS.*

Id ipsum homines, in dignitatibus constituti, com-pertum habent; nam externo & apparente honorum splendore conspicui, interiorem animum infinitis molestis volutatam sentiunt. S. Gregorius Papa; *Quantò quis hinc altius erigitur, tantò curis gravioribus oneratur: eisq; ipsi populis mense & cogitatione supponitur, quibus superponitur dignitate.*

145. Denticulatæ horologii rotæ, morsicatum sibi implicitæ, mutuis revolutionibus ac impulsibus circumaguntur. Eò reflectens D. Jo. Bapt. Mazzolenus, epigraphen subdidit; **MOVENT, DUM MOVENTUR**. Seu ut Lucretio Borsato placet; **ALTERNIS AUXILIIS**. Ita nimirum in Acade-mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

micis aut militaribus exercitiis complures solis aliorum exemplis stimulantur. Inde etiam significatur, Principem ac subditos mutuam sibi vicem & auxilium rependere debere. Quin eadem opitulandi vicissitudo nemini non cum suis proximis observanda est; cum in hunc præcipuè finem civitates sint extractæ, ac Respublicæ stabilitæ, ut è complurium viciniã utilitas & vita socialis coalesceret. Unde Christus, discipulos suos ad mundum convertendum ablegans, *misit illos binos, ut mutuis auxiliis negotium a deo arduum facilius perficere possent.* S. Ambrosius; *Hac utique lex natura est, qua nos ad omnem stringit humanitatem, ut alter alteri, tanquam unius partes corporis, invicem deseramus, nec detrahendum quidquam pntemus, cum contra natura legem sit, non jurare. Sic enim nascimur, ut consentiant membra membris, & alterum alteri adhæreat, & obsequantur sibi mutuo ministerio.*

146. Carolus V. Imperator integram sonantis horologii structuram in parvulo annulo elaboratam habuit. Unde illam hoc lem-mate insignivit P. Jacobus Masenius; **IN PARVO MAGNA**. SS. Eucharistiã hæc imago concernit, quæ angusto panis orbe totam Divinam Sapientiam complectitur. Por-rò Maria Virgo uteri sui angustiis Deum, cœli ac terræ Dominum, continuit. Ut ad eò ab Andrea Cre-tenensi rectè cognominetur *Compendium incomprehensibilem perfectionum.* Et à S. Epiphania, *Corona regia, preciosissimum habens lapidem, & gemmis similem, Christum.* Eruditè canit P. Mascenius;

*Cæsareus totum complectitur annulus orbem,
Quo regitur versis noxq; diesq; rotis.
Desine mirari, claudi tam grandia parvis,
Dum capit immensum Virgo pusilla Deum.*

147. Horologium, non nisi internis & occultis rotularum cursibus agitatum, horam tempusque mortalibus designat. Unde horologio inscripsit Serenissimus Philotheus; **MOTIBUS INTERNIS REGITUR**. Nullus dubito, quin omnibus fidei nostræ asseclis persuasum sit, neque pium aliquid, neque gloriosum à nobis posse committi, nisi stimulan-te illã interiore Divinã gratiã adducti, vitam pulcherrimis virtutibus exornemus. S. P. Augustinus;

Occulta est gratia & in abdito later: Non videtur, sed inde eminet quod videtur. Et rursus; *Valde occulta & abstrusa vis est, qua Deus agit, ut etiam illa, qua sensu carent, confestim ejus obtemperent voluntati.* Emblematis mentem hoc epigraphate explicat Author;

*Quæ jacet in mensa, celeres quæ denotat horas,
Ordine dat certos machina mota sonos.
Motibus internis regitur. Sic temporis index
Acta sonat, motu deficiente silet.
Et Deus aihereo tentat mea peccora motu,
Hoc cessante silent, hocq; movente sonant,
Non iste externa procedit origine motus,
Aut humana sacrum dextera ducit opus.
Interna internus tangit præcordia motus,
Et motu in medio, credite, Numè inest.*

148. Horologium, statis quibusvis momentis sonare solitum, ab Antonio de Burgundia hanc ex Ecclesiastice inscriptionem recepit; **EST TEMPUS TACENDI, ET TEMPUS LOQUENDI**. S. Hieronimus hunc locum explicans, ait; *Pythagoricos reor, quorum disciplina est tacere per quinquennium, & postea eruditos loqui, hinc originem sui traxisse decreti.* Discamus itaq; & nos prius non loqui, ut postea ad loquendum ora referemus. Sileamus certo tempore, & ad Præceptoris eloquia pendeamus. Nihil nobis videatur rectum esse, nisi quod discimus: ut post multũ silentium de-

Auxilium mutuum.

S. Ambros. La offic. 6. 3.

S. Eucharistia.

Maria V.

And. Cret. Orat. 2. de Assump. S. Epiphania. Orat. de laud. Deip.

Gratia Dei

S. Aug. ser. 14. ex addit. à Paris c. 1. Idem in Ps. 105.

Eccles. 3. 7.

Loqui oportune.

S. Hier. in Reg. Mon. cap. 12.

S. Greg. P. 3.
Pastor. ad-
mon. 15

discipulis efficiamur Magistri. &c. Et S. Gregorius;
Tempus tacendi, inquit, & tempus loquendi: discretie
quippe vicissitudinum pensanda sunt tempora, ne aut
cum restringi lingua debet, per verba inutiliter defluat:
aut cum loqui utiliter potest, semetipsam pigre restrin-
gat. Cum primis tamen Viris religiosis hanc ideam
commendatam velim, cum Silentium, asserente S.
Basilio, sit gymnasium bene loquendi.

Silentium.

s. Basil. in
Reg. fus. c. 13.

Apostoli.

Prædica-
tor.

S. Aug. Ps. 70
Conc. 1. Idem
lib. 2. cont.
Pent. c. 104.

149. Horologio inscripsit P. Jacobus Masenius;
FERIAR, DUM AUDIAR. Ita S. Apostoli, ut
toto orbe Evangelium annuntiarent, tormenta ac
plagas lubenti acceperunt animo. Ad Prædicatorem,
veluti Mundi rationalis horologium, conversus S.
Augustinus, ait; Prædica salutem Domini: ne prædices
in prosperis, & obmutescas in adversis. Et rursus; For-
tes in Ecclesia adhaerent ori Dei, ut sine timore prædicent
veritatem.

Advoca-
tus.

Cassiod. in
Psal. 73.

150. Horologium non nisi rotis & ponderibus cir-
cumagitur. Unde lemma; SINÉ PONDERE
MUTUM EST. Ita nimirum ut gratiam sui faci-
ant, opemque sciant Casidici, auri opus est ponde-
re. Hòs aptè describens Cassiodorus, ait; Hi sunt,
qui causas protendant adhibiti, impediunt prætermis-
fastidiunt admoniti, obliviscuntur cùm locupletati sunt, qui
emunt lites, vendunt intercessiones, deputant arbitros,
judicanda dictant, dictata convellunt, attrahunt ligaturos,
protrahunt audiendos, retrahunt transigentes.
Eorum insuper hæc imago est, qui Divinas laudes ac
preces nunquam perfolvunt, nisi calamitatum aut
objurgationum pondere pressi.

HOROLOGIUM ARENARIUM.

Cap. XI.

Vita hu-
mana ca-
duca.

S. Isid. lib. 3.
sup. Amos.

151. Pulvis, per angustum clepsydræ foramen fur-
tim transfluens, temporis præterlabentis mo-
ram ostendit. Unde lemma; HOC PEREUN-
TE PERIS. Nativo hoc ectypo caducam vitæ hu-
manæ sortem repræsentare licet. S. Isidorus; Nil
fugacius saculo, rebusque sæculi, quas dum tenemus, a-
mittimus: & per infantiam, pueritiam, juventutem ac
virilem & ingravescentem aetatem, ac maturam aetatem,
annosque ultimos senectutis utique septem spatia Philo-
vitam describit humanam. Mutamur & currimus,
nescientes ad mortis terminos pervenimus. Andreas
Biancus;

Tempora dinumerat tibi pulvis sæpè cadendo:

Pulvis deficiens ipse; caducus & es.

Sedulus observans alieno in pulvere casum,

Damna nihil curas pulveris ergo tui.

Restaurare potes clepsidra stulte ruinas,

At non & vitæ sic reparare tua.

Non per-
severans.

S. Laur. Iust.
Traçt. de
obed. c. 6.

152. Horologii pulverarii, uti & rotati, hæc epi-
graphie est propria; INTERMITTENDO INU-
TILIS. Sicut enim horologium, otiosè consistens,
nihil planè habet utilitatis; ita è cæpto virtutis cur-
su vix quidquam commodi hauries, nisi eundem in-
defectè prosequaris. S. Laurentius Justinianus illa
Apostoli verba examinans, Sic currite, ut compre-
hendatis, ait; Non enim poterit quis ad consummati-
onem virtutis attingere, nisi voluerit in ipsius exercitio
perseverare. Omnis labor, qualibetque virtus laudem
non meretur, nisi in eadem viriliter perseveret.

Munda-
nus irre-
quietus.
Amans in-
quietus.

153. Pulvis, ex uno horologii vitro in aliud, assi-
duâ vicissitudine transfluens, epigraphen tenet; IR-
REQUIETUS INERRAT Ita homo mundanus
laborum suorum angustis vix ullam quietem inter-
ponere permittitur. Eadem Amantis profani idea
est, qui vanissimis suis cogitationibus assiduo agita-

tus, nihil unquam tranquillitatis reperit. S. Augusti-
nus; Intueamur quanta in laboribus & doloribus homi-
nes dura sustineant, pro rebus quas vitiosè diligunt; &
quantùm se his feliciores fieri putant, tantò infelicius
concupiscunt. Emblematis ansam è sequenti epigram-
mate cepi;

Exiguus vitro pulvis, qui dividit horas,

Dum vagus angustum sæpè recurrit iter.

Iam fuit Alcippus, qui Gallæ ut vidit ocellos,

Arfit, & est subito factus ab igne cinis.

Irrequiete cinis miseris testabere amantes

More tuo, nullâ posse quiete frui.

Huic poemati affinis est vernaculus ille D. Thomæ
Stigliani Rhythmus;

Quæstæ in cavo cristallo accolta arena,

Che l'hore addita, e la fugace etade,

Mentre ogn hor giu, quasi filata, cade

Rapidamente per angusta vena.

Alcippo un tempo fù, che amò Tirenna:

Tirenna, che com' Angelo in beltade,

Cosi superò sempre in feriate

Ogni libica serpe, o ti gre armena.

N' arse il misero, e fu sempre deluso,

Sin che dal grave ardor candotto a morte,

Disfessi in polve, e fù qui dentro chiuso.

Misera de gli amanti; e strana sorte,

Serban l' arse reliquie anco il prim' uso,

Travagliar vive, hor non riposan morte.

154. Alcibiades Lucarinus hominem, arcani cu-
stodiendi tenacem, horologio pulverario non absi-
milem dicit; quod Emblematis loco inscriptionem
præfert; INFUNDITUR, NON REFUNDI-
TUR. Iocraus ad Democritum præceptio erat;
Sermonum deposita fidelius quàm pecuniarum custodi-
to. Ita Euripides, à nonnullis per cavillum interroga-
tus, cur halitum adeò foetentem è pectore emitte-
ret, respondit, Multa in illo arcana computruerunt.

S. Aug. l. d.
Pariens. c. 3
Silentium

Arcanum

Paul. MA
nuc. l. 9. A
poph.

Theolo-
gus præ-
stans.

Maria V.
gravida.

S. Bonav.
Spec. c. 5.

Sapientia
Dei.

Sap. 8. 1.
S. Greg. Na-
orat. in Na-
zalisia.

Vita hu-
mana fra-
gilis.

S. Hier. ad
Ephes. lib. 2
per-

155. Clepsydra, duodecim horas & vastum solis
cursum emetens, ab Abbate Ferro epigraphen re-
cepit; IMMENSUM METIOR. Nimirum insignem,
succinctam, ac facilem methodum, à P. Magi-
stro Sancti, Dominicano, in SS. Theologia docenda
exhibitam, significabat. Hæc tamen metapliora, ho-
minis cujusvis laudem nuniùm quantum excedens,
in Virginis Mariæ uterum propriissimè convenit, qui
instar limpidi ac pretiosi crystalli, Deo plenus, verif-
simè de se pronuntiaverit, Immensum metior. S. Bo-
naventura; Immensa fuit gratia, quæ à Virgo fuit plena.
Immensum enim vas non potest esse plenum, nisi immen-
sum sit illud, quo est plenum. Mariæ autem vas immen-
sissimum fuit, ex quo illum, qui cælo major fuit, concipe-
re potuit. Et paulò post; Tu ergo immensusima capa-
cior es cælo: quia quem cæli capere non poterant, tuo gre-
mio contulisti; capacior es mundo: quia quem totus non
capit mundus, in tua se clausit viscera &c. Cæterùm Sa-
pientia Divina restringit, continet, ac metitur im-
mensum, quippe quæ Attingit à fine usque ad finem
fortiter. Ad hoc propositum de Deo philosophatus
S. Gregorius Nazianzenus, ait; Universum esse in se
ipso nunquam inceptum, nunquam desitutum comple-
xus continet, tanquam insinuum quoddam, & intermi-
natum essentia pelagus.

156. Horologium arenarium verè de se ipso dixit;
MINUTA POLVE, E FACIL VETRO
IO SONO. Id est; SUM PULVIS, ET FRAGILE
VITRUM. Humana vita instar pulveris abjecta,
& instar vitri caduca, Emblemate illo significa-
tur. S. Hieronymus; Qui Dei æternitate per-

perspecta, breve, & penè ad puncti instar, humana vite spatium cogitaverit, ante oculos suos habebit semper interitum, & erit humilis atque abjectus. Id quod meus D. Carducius hoc disticho explicat;

*Quod cernis, nihil est, fragili nisi carcere pulvis,
Vitrea vita hominis pulveris instar abit.*

D. Fr. Cyrus de Pers, posteaquam in quodam suo poemate vitam humanam cum horologio pulverario comparasset; tandem concludit;

*Brevi momento ogni poter dissolve,
Qui ti specchi a ò mortale, e quindi impara,
Che di vetro è la vita, e l'huom di polvere.*

INSTRUMENTVM.

Cap. XII.

157. **P**erpendiculum, regulam quadratam, circum, cateramque Archite&tonices supellectilem in fasciculum colligatam, P. Julius Nigronius hoc lemma distinxit; **VIS OMNIBUS UNA.** Innuebat videlicet, Religiosorum Regulas, quamlibet inter se diversas, ad unicum spiritualis ædificii & obsequii Divini finem contendere. Richar-

Regulæ
Religiosorum.

Charitas.

du à S. Victore ait, virtutes omnes ad charitatem, veluti ad finem unicum collineare. Merito, inquit, Regina virtutum charitas esse dicitur, quia virtus nomen amittit, quæ non jungitur charitati. Id ipsum de Sacra Scriptura ait, ad quam asequendam omnes reliquæ scientiæ collineant. Unde ad Sacræ Scripturæ scientiam conversus, ait; *O cunctarum ancillarum scientiarum Regina, quæ semper alias à dextris Dei in vestitu deaurato circumdata varietate.*

Rich à S. Vi&t apud Incognis. super Ps. 44.

S. Scriptura.

Idem ibid.

158. Instrumentum, Agricolis ad arbores in quadro collocandas usurpatum, à Cardinali Fausto Orlandino epigraphen recepit; **UNDIQUE IN RECTA.** Nempe animum demonstrabat, in omnibus sive prosperis, sive adversis successibus erectum. Tales suomet exemplo omnes exoptabat Christianos S. Paulus; *In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia per arma justitiæ à dextris & à sinistris; per gloriam & ignobilitatem; per infamiam & bonam famam.* Id est interprete Joanne Cassiano, *Nec prosperis duntaxat elatus, nec dejectus adversis, sed itinere plano, ac viâ regiâ semper incedens, ab illo tranquillitatis statu nequaquam larvâ superveniente, quasi in dexteram motus, nec adversis ingruentibus, tristitiæque dominante velut ad lavam rursus impulsus.*

Justus.

2. Cor. 6. 4.

Joan Cass. Collat. 6. c. 9.

159. **R**egia sua Celsitudo, Ferdinandus Hispaniarum Infans, Cardinalis, & Philippi IV. Frater, eodem tempore gravissima Italiæ, Hispaniæ, Galliæ, Germaniæ, & Flandriæ negotia ad eam dextrè administravit, ut, tametsi foro tam Ecclesiastico quàm sæculari, rebus item tam civilibus quàm militaribus gubernandis summo omnium applausu indices distineretur, illam tamen immensam curarum molem insigni suâ prudentiâ suavissimam, ac superato facillimam effecerit. Unde D. Carolus Bossus *Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

in Principis hujus symbolo grave aliquod pondus depinxit, quod ab Archimedis trochleis ac machinis mirâ facilitate sustentatum, epigraphen tenebat: **SINE PONDERE PONDUS.** Hoc ipso argumento P. Cornelius à Lapide demonstrat, quantum unius sagacis persone industria ac prudentia in rebus quibusvis arduis possit. *Videmus, inquit, ingentia onera, & naves mercibus onustas, per rotas & trochleas levari à parvis hominum paucorum viribus: itidem fit in spiritu, nimirum in joan cernimus per eum tolerari & portari, quæ sunt ejus vires, si rosâ*

Prudentia.

Corn. à Lap. in Prov. cap. 18. v. 14. fol. 461.

trochleâ, aut vehtë peculiaris gratia, æquè ac prudentia & solertia vebatur. Prudentia enim solers est in adinveniendis modis, praxibus, rationibus, & considerationibus, quibus tristitia vel adversitatis pondus alleviatur. S. P. Augustinus; Ubicunque fuerit prudentia, frustrantur unversa contraria; ubi autem prudentia negligitur, omnia contraria dominantur.

S. Aug. lib. de singulari Cleric.

Industria.

Cass. apud Lipsium L. 3. Admir. c. 25.

Senec. de Tranquill. animi. c. 20. P. 10. Rhò de Var. Viri. Hist lib. 5. c. 1 fol. 344.

Amor.

Hug. Carenfis in Ps. 24.

Contrarietas.

S. Aug. de Vera Relig. cap. 47.

Auxilium.

To Sylvo lib. 4 in Evang. c. 12. n. 201.

Minimorum cura.

Sur. 10. Obo. cap. 2.

S. Scriptura.

S. Cyrill. Alex. l. 2 in 10.

160. Instrumento, ponderibus sublevandis destinato, inscribes; ARTE TANTUM. Seu; QUOD ARDUUM, FACILE. Enimverò industria ac prudentia humana pro libitu suo operatur, & res qualvis arduas aut penè impossibiles mirâ facilitate superare novit. Ut ad eò verissimum sit Dionis Cassii dictum; Nihil est, quod ingenio humano non possit effici. Hortante Senecâ, Adhibe rationem difficultatibus; possunt & dura molliri, & angusta laxari, & gravia scite ferentes minus premere. P. Joannes Rhò, ut demonstraret, Societatis JEU Patres cunctis Regulis, summâ S. Ignatii, Patriarchæ sui, prudentiâ ordinatis, non tantum maximâ fortitudine & energiâ, sed & admirandâ facilitate ac dulcedine obsecundasse; eodem machinæ mathematicæ Symbolo est usus. Vitem perpetuam, inquit, Mathematici machinamentum appellant, quod lentissimè ac minimo strepitu sese convolvens, nullo operiosiore trochlearum molimine, immania nihilominus pondera, quâquam puerili circumagatur manu, in altum subvehit, mirantibus, qui abdistant artis vim, ac validissimum opus ignovent ingenium. Porro amoris, ceu machinæ prodigiosa, beneficio, gravissima quævis onera miram induunt facilitatem. Machinâ cordis vis amoris, inquebat S. Gregorius Papa, ab Hugone Carenfis citatus.

161. In instrumento tractorio cernere licet, funes, uti & trochleas, motibus penitus contrariis moveri; aliis nimirum sursum, & aliis deorsum tendentibus: hæc tamen illorum contrarietas ad eundem ponderis sublevandi finem conducit. Unde lemma; CONTRARIÆ UNUM. Haud aliter calor & frigus, humiditas & siccitas, cæteraque contraria elementorum proprietates ad totius universi, omniumque individuorum conservationem mirificè deserviunt. Ita omninò etiam consolationes & calamitates, quantumvis inter se oppositæ, promovendo homini justo plurimum levaminis cõferunt. S. P. Augustinus; Fortis omnibus benè utitur; amico ad rependendam gratiam, inimico ad patientiam, quibus potest ad beneficentiam, omnibus ad benevolentiam.

162. Instrumento, ponderibus levandis destinato inscribere; MINIMO QUOCUNQUE JUVANTE. Innuebant videlicet, auxilium, quantumvis exiguum, nonnunquam ad res maximas perficiendas plurimum conferre. Atque ad eò, ut benè dixit P. Joannes Sylveira, Ad gloriosos triumphos non solum magna, sed etiam parva conveniunt. Hæc veritas, tot firmata experienciis, meo Concanonico S. Joanni Bridlingtoniensi persuasit, quod res qualvis minimas, in Ordinis sui constitutionibus propositas, exactissimè observavit; probè gnarus, illas tametsi opinione nostrâ exiguas, spiritui nostro sublevando mirificè deservire. De illo in hæc verba testatur Surius; Disciplina monastica tam fuit exactus cultor, ut nec minimas constitutiones negligeret, quod idem etiam suis fratribus in supremo spiritu attentius commendavit. Porro in Sacris Litteris quævis non modò periodus aut sententia, sed minimi etiam apices grande pectori nostro, ad infinitam beatitatem evehendò, adiutorium subministrant. Testis in hanc rem locuples S. Cyrillus Alexandrinus, ait; Nihil ita parvum in Sacris Scripturis invenitur, quod magnam nobis utilitatem non pariat.

163. Idem superioris numeri Emblemata inscriptionem subjunctam habet; VIS SINE VI. Eadem Eloquentiæ est efficacitas, quæ auditorum animos in persuadentis sententiam suavissimè compellit. Gratia quoque Divina voluntatem nostram sine adhibita violentia in sui obsequium trahit. Eò enim illa Sacri Epithalamii verba collineant; Trabe me, post te curremus. Et illa S. Joannis; Nemo potest ad me venire, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum. Augustissimè S. Augustinus; Noli cogitare, te invitum trahi: trahitur animus & amore. &c.

164. Instrumentum, gravissimis ponderibus mirâ facilitate sublevandis deserviens, epigraphen tenet; PARUM OPIS EXTERNÆ. Duobus modis intelligendam se offert hæc inscriptio. Primò quidè, quod machina illa totam operationem non se solâ perficiat, sed insuper exterum aliquem, quantumvis levem, hominis influxum & cooperationem requirat. Hanc ipsam methodum in animabus, ad æternam salutem sublevandis, Deus observat: tametsi enim gratia præveniens, excitans, concomitans, & congrua, ceu totidem cœlestes machinæ, miram operandi facilitatem ac energiam subministrant; exigunt tamen parum opis externæ; voluntariam nimirum liberi arbitrii nostri cooperationem: hic enim, quamlibet infirmus noster labor, cum gratia Divina ad prodigiosum justificationis & salutis opus perficiendum concurret. Liberum arbitrium, inquit Cornelius à Lapide, gratia cooperatur excitanti, eisque influxui supernaturali in opus supernaturale concurrens præbet naturalem, sibi suæque natura viribus commensuratum. Altero verò modo Emblematis hujus epigraphæ intelligi potest, quod, sicuti machina illa ad immania quævis pondera sublevanda exterioro adiutorio parum aut nihil indiget, ita hominis sapientis virtus sibi met ad eò sufficiat, ut exterâ aliorum beneficentiâ vix quidquam opus habeat. Seneca testatur; Sapientem se ipso esse contentum: sed tamen, subjungit, & amicum habere vult, & vicinum, & contubernale, quamvis sibi ipse sufficiat. Et paulò post; Sapiens se contentus est, non ut velit esse sine amico, sed ut possit &c.

165. Carolus Bovius Symboli loco machinam tractoriam figuravit, quæ ingens aliquod saxum sublevatura, crassum funem, in complures orbes contortum, eidem circumplicabat; addito lemmate, NON UNO ATTOLLITUR ORBE. Ita nimirum ad durum ac perversum hominis pectus, è terra attollendum, summis laboribus ac tolerantiam maximâ opus est. S. P. Augustinus; Vincere consuetudinem dura est pugna. Moles imposita sepulchro, ipsa est vis dura consuetudinis, quæ premitur anima. Et S. Ildorus; Difficile est, peccati consuetudinem vincere: prævius usus vix aboletur: assidua consuetudo vitium in naturam vertit. Animus, sceleribus astrictus, vix ab eis divelli potest.

MICROSCOPIUM.

Cap. XIII.

166. Microscopii beneficio res qualvis minimas ac vilissimas exactissimè distinguere licet; hæc enim, intra illud repositæ, in molem ad eò grandè excrescere existimantur, ut unicum milii granulum in grande crocodili ovum; minimam vitri particulam in ingentem crystalli massam; & unicam formicam in elephantem, metamorphosî non minus jucundâ quàm admirandâ, commutatam videas. Unde D. Alphonsus Puccinellus Abbas. Canonicorum Regularium, & Academicus inter Incom-

Eloquentia. Gratia De

Can. 1. 3. Joan. 6. 44. S. Aug. tract. 26. in Joan.

Gratia De

Corn. à Lapide in 2. Corinth. c. 3. v. 5.

Seipso perari.

Senec. Ep.

Peccator conversi difficilis

S. Aug. in Ps. 30. s. 16. lib. Soloqu.

Incompositos Fanenses Animatus, Microscopio inscripsit; ET MINUTISSIMA QUÆQUE. Ita Christus Judex humanas actiones, quamvis minutissimas, distinctissimè perspiciet. *Quoniam*, teste S. Mattheo, *omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii.* Justus Lipsius, *Deus*, inquit, *nostros sensus rimatur, & verba nostra veluti in auraria trutina pendit.* Cæterum, ne Emblematis hujus sensum, ab Authore suo intentum, reticcam; magnum utique vivacis ac pulcherrimi ingenii argumentum est, si etiam minutis rebus contemplandis operam & industriam suam applicet. Opportunè Lipsius, *Suave est, in minimis etiam vera scire.*

Christus Judex. *Matth 12. 36*
Lips. lib de una Relig. Scientia.
Lips. lib. 1. Polit. dial. 2.
Eloquentia. Malevolentia.
S. Pet. Chryf. term. 176.
Plut. lib. de non irascendo.
Humilitas.
S. Aug. in Pj. 30.
Bonum ex malo.
S. Jo. Chryf. in Homil. 3. laud Paul

167. Abbas Certanus microscopio inscripsit; MINIMA GRANDESCUNT. Oratoris hæc idea est, cujus eloquentiâ videntur Pygmaei excrefcere in Gigantes. Porò homo lividus, iracundus, aut aliò quovis maligno affectu dementatus, alienos defectus, utut minutissimos, instar enormium trabium extollit & averfatur. In hanc rem S. Petrus Chryfologus; *Imperfectis oculis GRANDESCUNT FORMÆ, turbantur species, res falluntur ipsa, quia non jam visionem capiunt, sed adhuc umbram sustinent visionis.* Huic sententiæ suffragatur Plutarchus; *Quandoquidem*, inquit, *ut per nebulam corpora, ita res per iram APPARENT GRANDIORES.* Cæterum etiam carnales nostri oculi, nimium quantum defectuosi, voluptates terrenas, se ipsis vilissimas & minimas, instar maximarum æstimant.

168. Res quævis minimæ, in microscopio conclusæ, incrementum penè centesimum accipere, & instar maximarum repræsentari videntur. Nulla verò miri hujus ludibrii alia est causa, quam parvulum vitrum, ad microscopii fores cooperiendas insertum. Unde P. Certanus lemmatis loco subscripsit; *CHI MI COPRE. MI SCOPRE.* Id est; *QUOD ME TEGIT, DETEGIT.* Ita humilitas, dum virtutem suam abscondere nititur, eam aspectu maximam efficit. Unde hortatur Magnus Augustinus; *Esto humilis in humili Deo tuo, ut sis excelsus in glorificato Deo tuo.* Cæterum Emblematis hujus epigraphen subministrabat Regia Sabudia Princeps, Christina Borbonia, Ludovici XIII. invictissimi Galliarum Regis Soror. Cum enim primaria quædam ex ipsius gynecæo pedissequa, cui Petræ nomen, vitâ excessisset; & complura nobilissima ingenia illius tumulum diversis epitaphiis ac characteribus exornâssent; Regia Princeps, auditis omnibus illorum sententiis, acutè subjunxit; *Nostra illa pedissequa, Petræ nomine insignita, hodieque sub funebri petra recumbens, opportunam hanc epigraphen præferat; Quæ me tegit, detegit.*

169. Vitrum, microscopio præfixum, res quævis se ipsis millies majores repræsentat, ut adeò oculis nostris splendide illudat, sitque fraudibus & mendaciis plenum. Nihilominus tamen fallacis hujus instrumenti beneficio res minimas, & ob nimiam suam tenuitatem ab oculis nostris absconditas, distinctè perspicere licet. Unde Carolus Bovius Microscopium hoc lemmate insignivit; *VERITAS EX MENDACIO.* Haud raro accidit, falsa quædam delicta maligno ac mendaci aliorum ore in viros sanctos spargi: at hæc ipsa, si ad veritatis lancem pro tribunali examinentur, ingentem illorum sanctimoniam, hæctenus ignotam, mirificè propagant, omniumque applausui manifestam faciunt; uti exemplo suo expertus est S. Ignatius Loyola. S. Jo. Chryfostomus; *Talis, inquit, est conditio falsitatis vel erroris, ut etiam nullo sibi assistente consenescat ac defluat; talis autem è*

diverso veritatis status, ut etiam multis impugnantibus suscietur & crescat.

PERPENDICULUM.

Cap. XIV.

170. P Erpendicularum, genuinum hominis perspicacis ac prudentis symbolum, epigraphen præfert; *ÆQUA DIGNOSCIT.* Hanc prærogativam à Deo unice expetiit Rex Salomon, quando sub regni initium nullam aliam intellectui suo felicitatè desideravit, nisi ut quovis ambiguos hominum eventus ex æquo discernere, eosque opportuno judicio ac justâ sententiâ dirimere posset. *Dabis ergo*, inquit ad Deû, *servo tuo cor docile, ut populum tuum judicare possit, & discernere inter bonum & malum.* Ubi, interprete Abulensi, *non solum volebat Salomon habere aptitudinem ingenii ad hoc quòd susciperet disciplinam speculative; sed volebat habere cor actualiter doctum & sapiens, ut posset practicè ex tunc judicicia prudentissima dare, ut judicare possit populum tuum, id est, definire legitima, & contentiones forales; & discernere inter bonum & malum; Illud est quantum ad genus deliberativum, quod non est in judiciis, sed in eis qua agenda sunt, & occurrunt homini multa difficultates; & circa has magnâ prudentiâ opus est, ut sciat quid eligendum sit, & quid bonum vel malum esse possit.*

171. Bartholomæus Rossus grandem S. Caroli prudentiam, quâ res omnes obliquas ac difficillimas complanare noverat, perpendiculo non absimilem dixit; addito lemmate, *OMNIA ÆQUAT.* Ea ipsa veri Principis aut Prælati rectitudo esto, sciatq; subditos suos præmiis ac suppliciis ex æquo dirigere. *Arnob. lib. 6. advers gent. S. Clem. Alex lib. 5. Stromat. Mors. Senec Ep 91. Horat. lib 1. ode. 4. Idem lib. 2. ode 18.*

Æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres.

Et rursus;
----- *Æqua tellus*
Pauperi recluduntur
Regumque pueris.

QUADRANGULUS.

Cap. XV.

172. Illustrissima Litterarum familia abacum luserium quadrangulum, in alternantes nigras & deauratas mandras decussatim distinctum, in armis suis gentilitiis præfert. Unde, Comite Alphonso Littâ in Archiepiscopum Mediolanensem consecrato, Juridica Civitatis illius Academia quadrangulum aureum Emblematis loco suspendit; addito Illustrissimi D. Caroli Scotti lemmate; *QUADRAM AD REGULAM.* Ipsissima hæc lemmatis verba è Re. Justus. *Reg. 6. 35.* *Justus.* gum fastis habentur mutua, ubi inter innumera alia ornamenta, quibus Salomon templum suum excoluerat, etiam hoc recensetur; *Operuit omnia laminis aureis opere QUADRADO AD REGULAM.* Mens verò Emblematis erat, optimum illum Archiepiscopum

Prudentia.

3. Reg. 3. 9. Abul. in hunc loc. q. 5.

Princeps justus.

Arnob. lib. 6. advers gent. S. Clem. Alex lib. 5. Stromat. Mors.

Senec Ep 91. Horat. lib 1. ode. 4. Idem lib. 2. ode 18.

pum non sibi nec tantum integerrimam ac perfectissimam virtutum omnium esse normam, qualem his omnino verbis describit Aufonius;

*Vir bonus & sapiens iusto se examine pensat,
Ne quid hiet, ne quid protuberet, angulus æquis
Partibus ut coeat, nil ut deliret amussis.*

Sed insuper exemplo suo subditis omnibus instar regulæ deservire, ad quam operationum suarum rectitudinem examinare possint. Sic enim, asserente Venerabili Bedâ, *solum suos auditores fidem & opera iustitia docere sufficiunt, dum ipsi prius sacris paginis edocti, diligenter quæ sit fides tenenda, quo virtutum calle incedendum, certâ definitione veritatis didicerunt.* Et paulo post; *Neq; sanctuarium Domino adificiant, qui docere alios regulam, quam ipsi non didicere, conantur.*

173. Quadrata seu cubica figura, quoquo versum jacta versataque fuerit, recta semper consistit; quippe quatuor duntaxat lincis, & totidem angulis semper descripta. Unde lemma, AD NORMAM UNDIQUE. Origines hâc icone Prophetarum & Apostolorum volumina significabat, quæ à vitiis omnibus expurgata, quadratam undique perfectionem continent, simulque regulæ opportunissimæ loco deserviunt, ad orbem universum emendandum, corrigendumque. *In his solus vera continetur sapientia,* inquit ex Originis sententia Pierius Valerianus, *utpote quæ vitiis omnibus resectis, excisisque, quadratum vite iustioris tenorem, & ex omni parte liberatum præferant.* Eadem imago etiam hominum Apostolorum est propria, qui vite suæ exemplo, ceu normâ iustissimâ ac undique æquali, alios omnes ad virtutis lineam dirigunt. *Est ergo iustitia quadrata,* inquit apud Joannem Cartagenam S. Clemens Alexandrinus, *omni ex parte æqualis, & similis in verbo, in facto, in abstinentia à malis, in beneficentia, in perfectione cognitionis, usquam alio modo claudicans.*

174. Figura cubica, in quamcunque partem, dexteræ vel sinistræ, anteriorem vel posteriorem, versata; recta semper & æqualis persistit. Unde lemma; STAT SEMPER IN RECTO. Ita anima iusta inter omnes tumultuantis mundi, ac insultantium malevolorum impetus, nunquam non in amando & æqualis & erecta perseverat. In rem nostram opportunissimè Magnus Augustinus; *Attendite similitudinem quadrati lapidis; Similis debet esse Christianus: in omni tentatione suâ Christianus non cadit, & si impellitur, & si qua vertitur, non cadit: nam quadratum lapidem quocunque verteris, stat. Sic ergo conquadramini ad omnes tentationes parati: quidquid impulerit, non vos evertat: stantem te inveniat omnis casus.* S. Ambrosius, illa Apocalypsis verba interpretatus, *Civitas in quadro posita est,* ait; *Per quadraturam civitatis perfectio designatur. Quadratum quippe lapidem in quamcunque partem verteris, rectus stabit. Et si quadratum lapidem, aut aliud, quidquid quadrari potest, diligenter inspexeris, perfectionem Ecclesiæ in eo esse depictam deprehendere poteris.* His subscribit Achilles Bocchius erudito poemate;

*Heroi merito sedes quadrata dicatur,
RECTUS enim SEMPER CONSTITIT
illo sibi.*

175. Lapis quadratus, in planitiem devolutus, cōquiescit, ac firmus persistit. Lemma; UNDIQUE FIRMUS. Ita homo sapiens ac virtuosus, quantumvis acerrimè exagitatus, in operationibus ac propositis suis laudabilibus constans perseverat. Quâobrem Cebes, fortunæ volubilitatem significaturus, eâ rotundo lapidi insidentem depinxit; Sapientiâ verò, veluti individua firmitatis & constantiæ comitem, in

quadrato statuit. Simonides Poëta Græcus, dixit; *Bonum virum esse, verè difficile, manibusque, & pedibus, & mente quadratum.* Aristoteles quoque, cum in Ethicis, tum in Rhetorica, hominem virtuosum saxo quadrato non abfimilem dicit; quippe qui firmo & stabili animo insignitus, omnes adversantis fortunæ impetus, ridere novit. Ad hoc propositum exquisitè Venerabilis Beda, *Quadratum omne,* inquit, *quocunque vertitur, fixum stare consuevit. Cui nimirum figura corda assimilantur electorum, quæ ita in fidei firmitate consistere didicerunt, ut nullâ occurrentium rerum adversitate, nec ipsâ etiam morte, à sui rectitudine status possint inclinari.*

QUADRANS ASTRONOMICUS.

Cap. XVI.

176. Quadrans astronomicus epigraphen tenet; COELESTIUM INDEX. seu; COELESTIA SCANDERE DOCET. Patres spirituales, Theologos, & Prædicatores hæc imago concernit, qui digito versus cælum intento, directam illius assequendi semitam monstrant. De S. Paulo testantur Apostolorum Acta. *Introgressus synagogam, cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans & suadens de regno Dei: Pute,* inquit interpret P. Cornelius à Lapide, *de regno cælorum, deque modis & viis, quibus ad illud tendere debemus.* Quadrantis astronomici symbolo etiam Sacram Scripturam intelligere licet, cujus adminiculo cælum scandere discimus. S. Gregorius Papa; *Scriptura sacra ostendit altitudinem in promissione præmiorum, ostendit horribilem aspectum in terroribus suppliciorum. Recta est enim in præceptis, alta in promissis, horribilis in minis.*

177. Quadranti astronomico inscripsere; FIRMUS INTUITU REPERIT. S. Joannes Evangelista accommodatè ad hanc ideam à Magno Augustino cognominatur Sublimium Prædicator, & lucis æterna atque interna fixis oculis contemplator. Atque ad eò grandis ille Apostolus, res cælestes irretortis ac firmis oculis contemplatus, arcana invenit, nemini alteri pervia: & certè, ne de hac Joannis perspicacia quidem dubites, quando Christus redivivus & immortalis supra maris Galilæi littus comparuit, nullus è cæteris Apostolis illum agnovit; Non tamen cognoverunt discipuli quia IESUS est. At caligantibus iis omnibus, soli Joanni erat cognitus; unde *Dixit discipulus ille, quem diligebat IESUS, Petro: Dominus es.* In hunc locum S. Cyrilus Alexandrinus, *Ioannes,* inquit, *propter mentis puritatem & cordis oculorum acumen, ad intelligendum erat aptissimus.* S. Hieronymus; *Non sciebam Apostoli, quis esset: solus Virgo Virginem agnovit.* Et S. Petrus Chrysologus; *Primus qui diligitur videt, quia semper amoris oculus acutus intuetur, & semper vivacius, qui diligitur, sentit.*

178. Fuit, qui quadrantem hoc lemmate insigniret; SUPREMA METITUR. Sacræ Theologiæ, uti & Astrologiæ, hoc symbolum est, quæ vel in penetrandis arcanis Divinis; vel in superiorum sphaerarum siderumque numero, vastitate, revolutionibus, aspectibus, ac influxibus representandis occupantur. Philosophiæ nomine Theologiam describens Tullius, ait; *Philosophia est disciplina, omnium rerum Divinarum & humanarum rationes investigans.*

REGULA QUADRATA.

Cap. XVII.

Christus
udex.

179. **S**cipio Bargalius Regulæ quadratæ subscripsit; **RECTI, ET OBLIQUI MENSURA.** Ita Christus Judex non obliquas tantum & injustas, sed sanctas quoque ac justas hominum operationes ad infinitam rectitudinis suæ dimensum explorabit. Ipsummet Vatis Regii ore testantem audis; *Cum accepero tempus, ego justitias judicabo.* Quia, nec ipsum etiam Poëtam id fugiebat;

*Si genus humanum, & mortalia temnitis arma:
At sperate Deos memores fandi, atq; nefandi.*

Virg. 7. 4. 3.
Æn. 1. 546.

enec. lib. 4.
Benef. c. 12.

Regula
Religioso-
um.

Tom. 8.
in Boet
Trin.

Cæterum, quia Bargalii lemma non nihil illis Senecæ verbis, quibus legem describit, affine est; *Legem dicimus justis, injustisq; regulam esse*, idcirco normam hanc quadratam Religiosorum regulas significare licet; quæ eò unice collineat, ut res quasvis fugiendas seculandisque edoceare. Venerabilis Beda; *Regula*, inquit, *dicuntur à regendo, eò quòd nos regant, docendo, quid vitare, quid facere debeamus.*

Regula.

Hier. in
Isaiar. 6. 16.

180. Regula quadrata, muro aut ligno applicata, epigraphen tenet; **SIC NON DE CIPITUR.** Ita operationes nostræ, ad legis Divinæ, aut rectæ rationis dimensum exacte, nunquam in ullum errorem deflectere possunt. S. Hieronymus, in illa Apostoli verba commentatus, *Quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos;* ait, *Ad normam omnia diriguntur, & utrum pravare rectave sint, cum regula apposita fuerit, arguuntur. Ita & doctrina Dei, quadam quasi norma sermonis est, qua inter justa judicat, & injusta.*

Deus.

Gal. 17. 26.
mec. lib. de
vovid. c. 2.
ar pari
ddere.

181. Regula quadrata, ligno levigato adhibita, epigraphen monstrat; **RECTA RECTIS.** Ita Deus bonis bonum, amicis amicum, & rectis rectum se exhibet. In rem præsentem David; *Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo electus eris.* Et Seneca; *Patrium habet Deus adversus bonos viros animum, & illos fortunæ amat.* Atque ad eò Divinam suam beneficentiam ad servorum suorum conditiones ac merita dimetiri solet. Hic, obsecro, Dei Filium eo omninò habitu paulisper consideres velim, quo Palæstinam circueiens, oculos in Zachæum, staturam pusillum, contemptibilem, & avarum, unice defigebat. *Et suspiciens IESUS vidit illū.* Quid enim, inquires, vultus Divinus cum homuncione pygmaeo & usurario? At vicem meam doctè & acutè subiens Beda, respondit; *Vidit IESUS videntem se, quia elegit eligentem se, & amavit amantem se.* Zachæus enim Christi videndi desiderio ita exundabat, ut ardori suo non nihil temperaturus, in arborem ficomorum exilierit. Unde Christus mutuam illi vicem rependere volens, aspicientem aspexit, amantem amavit, & servum adeò promptum favore amplissimo est complexus.

uc. 19. 5.

da lib. 5.
p. 77. in
15.

SPECULVM CYLINDRICVM.

Cap. XVIII.

182.

Speculum cylindricum, seu columella vitrea, species omnes, in vicinis objectis sparsas, colligit, & intra sinum suum unitas repræsentat. Unde Dominus Soldatus Abbas, Academicus inter Incompositos Fanenses Confusus, Symboli loco cylindrum illum præfert, qui varias litteras, supra petram sparsim descriptas, intra se collegit; cum lemate, characteribus indito; **ARCANO SECERNIMUR.**

Innucebat, nisi fallor, Dominos illos Academicos, arcano quodam impulsu à reliquorum civium commercio, & à terrestrium negotiorum solitudine abstractos, in litterato illo lyceo congregari, ibique, veluti in vitro lucidissimo, exquisitos ingenii characteres parturire. Porro Divina providentia homines Apostolicos arcano quodam prodigio è mundo ele- **Electio**
git. Dilucidè Christus; *Ego elegi vos de mundo.* De se **Justorum.**
ipso S. Paulus; *Segregatus in Evangelium Dei.* Et S. Petrus; *Vos autem genus electum.* Innumera alia loca **Joan. 15. 19.**
brevitati consulens omitto. Unde S. P. Augustinus **Rom. 1. 1.**
monet; *Noli tibi arrogare conversionem, quia nisi te* **1. Pet. 2. 9.**
Deus vocaret fugientem, non posses converti. Cæterum **S. Aug. 12.**
nobilissimum Speculi cylindrici nomen clarissimo **Psal. 84.**
suo intellectu comprimis sibi vendicat P. Benedictus à S. Jacobo Ferraricnsis, insignis Eremitarum Excalceatorum Ordinis S. Augustini decus; qui vivaci suo acumine è variis S. Augustini Operibus sententias copiosissimas, in Philosophiæ Scholasticæ usum ac methodum accommodatas, selegit, easque, à Logica exorsus, recepto ordine in *octo libros Physicorum*, in libros *de Cælo & Mundo, de Ortu & interitu, de elementis, de Anima, Metaphysicâ, & Ethica*, itemque in librum *de Amanitate Philosophica* distribuit, totamque operum molem octo eruditissimis voluminibus complexus, ea sub *Philosophia Augustiniana* nomine in publicam lucem edidit. Nec his contentus, Sacram Theologiam, eadem omninò methodo collectam, molitur, camque, in duo volumina distinctam, suo tempore publici juris facere cogitat. Id quod laudatissimis voluminibus etiã ante hac præstitere nosser D. Nebridius à Mindelheim, Canonicus Regularis Claustro Neoburgensis in Austria, Mattheus Hauzeur Franciscanus, & alii complures. Quamobrem sententiæ à præstantissimis his Philosophis ac Theologis è Magno Ecclesiæ lumine S. P. N. Augustino collectæ, in ordinem distributæ, & non sine acumine explicatæ, pro meritis suis hanc Emblematis præsentis epigraphen, veluti sibi propriam, enuntiant; **Arcano secernimur.**

183. Corporis humani, aliarumve quarumvis rerum figuræ ac imagines, se ipsis deformissimæ, si intra speculum cylindricum colligantur, formam venustissimam induunt. Unde lemma; **INFORMIA FORMAT.** Hominis prudentis est proprium, res quasvis intricatissimas felici successu evolvere, ac in formam exoptatam contrahere. Justus Lipsius; **Vide Prudentia.**
faculum hoc: turbidum est, res magne in motu & expectatione. Quidam necessarium, quam rebus magnis magnos item viros admoveri, qui administrant feliciter & gubernent? **Lips. Centur singul. Ep. 14.**

TABULA GEOGRAPHICA.

Cap. XIX.

184. **L**ucarinus Tabulam Geographicam Emblematis loco suffixit, cum dicto; **UNO ASPECTU.** Infinitam nimirum Sapientiæ Divinæ perspicaciam innuens, quæ uno solo obtutu res omnes, in terra ac cælo contemplandas, penitissimè distinguit. Dilucidè ad Hebræos suos Apostolus; *Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus. Omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus, quod interprete Dionysio Areopagita, hoc sensu intelligas, Non quòd per speciem singula consideret, sed quòd UNO causa COMPLEXU omnia sciat & contineat.* S. P. Augustinus de Patre ac Filio æterno differens, *Omnia, inquit, quæ sunt in eorum scientia, in eorum sapientia, in eorum essentia, unusquisque eorum simul videt: non* **Dion. Areop. de Divin. Nom. cap. 7.**
Heb. 4. 13.
S. Aug. l. 15. de Trin. cap. 14.
particu-

particulatim aut scillatim, velut alternante conspectu hinc illud, & inde huc, & rursus huc, & rursus inde vel inde, in aliud atque aliud, ut aliqua videre non possit, nisi non videns alia: sed, ut dixi, **SIMUL OMNIA VIDET**, quorum nullum est, quod non semper videt. Eandem tabulam geographicam extremi iudici ideam dixerim; sicuti enim in illa omnes Provincie, omnia regna, totaque Oceani vastitas unoculi jactu, ac veluti compendio, penetrantur, ita coram extremo tribunali omnes omnium hominum cogitationes & operationes, sive bonas sive malas, uno aspectu pervidere licebit. S. Basilius; *Non confuse aut summatim & indigeste res ipsa cernentur, sed singula per partes, ut se habeant, velut in pictura noscuntur. Neque ea solum, quae in apertum opus prorupere, verum & quae sine effectu operis in animi tabula inscripta fuerint cogitationes.*

Judicium extremi.

S. Basil de vera Virg.

Eucharistia.

Bianc. lib. 2. Epigr. 30.

185. Tabula geographica, universam terrae ac Oceani vastitatem intra unius angusti globi aut chartae spatium cogens, epigraphen reddit; **IMMENSUM MINIMIS ARCTAT**. Species sacramentales, Divinam immensitatem intra unius exiguae orbitae terminos constringere solitae, hoc symbolo demonstrantur. Concinnè in rem praesentem canit Andreas Biancus;

*Est Deus, immenso quem non capit orbis in orbe.
Est orbe non parvo, quem simul ore capis.
Cur mundo haud capitur, sicque angustatur in ore?
Non etenim in mundo Verbum, ut in ore, sapit.*

Intellectus humanus. Lips. lib. 1. Physiol. diff. 2. Historia. Idem lib. 2. Oper. cr. sic. Epist. 14.

Porro etiam in angusta intellectus humani peripheria res quasvis maximas & immensas reperire est. Julius Lipsius. *Omnia, quae in mundo sunt, homo continet, & in capaci illa mente gestat.* Id ipsum de quo vis volumine historico pronuntiat idem Lipsius; *In historia, inquit, non unius aevi aut urbis exempla, sed omnium temporum, omnium genium, quasi in diffuso theatro, res geste spectantur.*

Parvae res mirabiles.

S. Hieron Ep 3 ad Heliod.

186. Charta cosmographica in unica exigua macula totam Oceani vastitatem, in aliquot angustiis lineis amplissimam Provinciam; & in unico puncto maximam civitatem repraesentat. Unde illam Franciscus Raulinus hoc lemmate insignivit. **IN PARVO CERNUNTUR MAGNA**. Odoardi Farnesii, Parmensium Ducis, honorem hae imago loquebatur; quod in rebus etiam minimis summam animi sui magnitudinem fecerit perspicuam. In rem praesentem testatur S. Hieronymus, *artificium Divinum è tenuissimis quibusvis animalculis, ut apibus, culicibus, formicis &c. mirificè resplendere.*

Mandus est nihil astimandus.

S. Aug. serm. 52. de Temp. cap. 5.

187. Joannes Orozcus refert, illustrem quandam Hispaniae familiam symboli loco mundum, tabulam geographicam expressum, tenere; cum dicto, **TODO ES POCO**. Id est, **SUNT OMNIA PARUM**. Innuit videlicet, totum Mundum nihili ab illo aestimari, qui Deo gaudere cupit: sancta enim & generosa anima, nullis unquam terrenis deliciis; quin, nec ipso universo mundo, sed solà Dei praesentia, exaturari potest. Unde hortatur Magnus Augustinus; *Vivamus bene, mundum contemnamus, nihil nobis sit omne quod transiit.* D. Ascanius Ordeus Abbas, ac Canonicanus meus, inter caeteras suas morales Odae canit;

*Non può sferico il mondo empir già mai
L' alma triangular, benchè una sia,
Sol può bear a pien l' anima mia
Quel uno sol, c' ha triplicati rai.*

Avarus. Eccles. 5. 9. Horat. l. 3. ad A. 24.

Eodem Emblemate Magistratum, aliamve personam avaritiam inexplibilem, significare licet. Verissimè Eccles. *Avarus non implebitur pecunia*, Et Horatius;

----- Scilicet improba
Crescunt divitia, tamen

Curta nescio quid semper abest rei.

188. Summam rerum terrenarum omnium vanitatem tabulae geographicæ symbolo dignoscendam propones; addito lemmate, **TODO ES NADA**. Id est, **OMNIA NIHIL**. Testatissimè Eccles. *Vanitas vanitatum & omnia vanitas*, Tertullianus; *Omnia imaginaria in saeculo, & nihil veri.* Et D. Ascanius Ordeus Abbas, superiore numero citatus;

Bona munda divana.

Eccles. 1. 2.

Tertull. de corona Milit. cap. 13.

*O di stolto mortal vani pensieri;
Locar sua speme in questo mondo immondo,
Molio promette, e null' attende il Mondo,
E sono i doni suoi finti, e non veri.
Lucidi inganni son le gemme, e gli ori,
Apparenti chimere i fasti humani,
I titoli d' honor fantasmi insani,
Vil fango le ricchezze, ombre i tesori.
Il tutto, è vuoto, e solo un picciol punto
Tutta la terra, e pur tu l' assorigli,
E con mille d' honor punti, e punigli,
Per un punto librar vaneggi appunto.
Folle che sieguel' ombra, e pasce il vento.
E vanitate il grandeggiar d' Arride,
E favoloso il faticar d' Alcide,
E la Nestorea er à scarso un momento &c.*

TELESCOPIVM.

Cap. XX.

189. Telescopii beneficio res distitas ut propinquas intuemur. Lemma; **IN DISSITAFERTUR**. Ita Historicorum volumina postero orbi vetustissima quaeque Majorum facinora ob oculos statuunt, eaque vel imitanda, vel detestanda proponunt. Porro illam telescopii indolem plerique homines congenitam habent, qui domesticis suis vitiis identidem connivere soliti, exteros duntaxat aliorum mores sibi praesentes sistere, & crisi acerrimam perstringere consueverunt. Gravi investivâ Christus; *Quid autem, inquit, vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides*; Criticos quosdam Anachoretas opportuno apologo correxit Abbas Prior. Nam saccum multam implens arenam, coniecit in tergum, modicam autem sportam, parum arenae continentem, manu ante se gustabat: rogatus cur hoc faceret? respondit; *Saccus ille, qui multum habet arenae, mea peccata sunt: & quoniam multa sunt, posui ea supra dorsum, ne doleam pro ipsis & plorem: ista autem arena, modica peccata sunt istius fratris, & sunt ante faciem meam, & in ipsis exerceor judicans fratrem.* Abbas Pastor hanc vitae regulam alicui dedit; *Nullum speruas neque condemnes, & nulli obloquaris, & Deus praestabit tibi requiem, & erit sessio tua sine perturbacione.* Hoc hominum genus eleganter perstringens Horatius canit;

Historic Criticus

Matth. 7.

Visa Parr. lib. 5. lib. 9. nu. 9.

Ibid. nu. 8.

Horat.

*Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius?*

TETRAEDRVM.

Cap. XXI.

190. Instrumentum hoc mathematicum, quatuor triangulis aequalibus & aequaliteris contentum, à Lucarino epigraphen recepit; **UTCUNQUE SURSUM**. Ita hominis justiciam inter

Justus.

omnes

omnes fortunæ five blandientis five aduersantis in-
fultus, erecta semper, ac versus Deum sublevata per-
sistit. S. Ambrosius; *Hæc prima virtus, ut non franga-
ris aduersis, non extollaris secundis: ut in afflictione non
relaxes intentionem, nec desperationem induas: sed om-
nia noveris Divina misericordia deputanda.* Hanc
doctrinam, theorico S. Ambrosii calamo expressam,
S. Cyprianus, Martyr invictissimus, in praxim de-
duxit: nam violentâ hostium tyrannide horrendum
jactatus, candidè affirmavit, se spiritu, ceu nobilissi-
mâ sui parte, versus Deum assiduo immobilem ac
erectum perstitisse. Unde ad Demetrianum, Judi-
cem crudelissimum, & fatalem Christianorum ho-
stem, scripsit; *Viget apud nos spei robur, & firmitas fi-
dei, & inter ipsas sæculi labentis ruinas erecta mens est,
& immobilis virtus, & nunquam non lata patientia, &
de Deo suo semper anima secura.*

TRIANGVLVS.

Cap. XXII.

191. **S**Cipio Bargalius triangulum hoc lemmate in-
signivit; **ÆQUALIS UNDIQUE.** Genui-
num hoc SS. Trinitatis est ectypou, in qua *Qualis
Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus, & Pater, &
Filius, & Spiritus sancti una est Divinitas, æqualis glo-
ria, cœterna majestas.* uti in Symbolo suo docet S.
Athanasius. Ab hoc nihil alienus S. Fulgentius, ait,
*Totus Pater in Filio & Spiritu sancto est, totus Filius in
Patre & Spiritu sancto est, totus quoque Spiritus sanctus
in Patre & Filio.* Nullus horum extra quemlibet ipsorum
est: quia nemo alium aut præcedit æternitate, aut exce-
dit magnitudine, au superat potestate. Ad idem propo-
situm concinnè facer quidam Cygnus canit;

*Filius æterno proles æquæva Parenti
Amborum communis Amor, cœli æurea flamma
Spiritus ignipotens, implens ardoribus orbem,
Unum Numen idem tribus, & tribus una voluntas,
Majestas, natura eadem, tribus una potestas.*

192. Circulus, in trianguli umbilico figuratus,
epigraphen tenet; **DATUR VACUUM.** Hæc in-
scriptio, non nihil obscura, meo quidem iudicio re-
fere in hanc commutatur; **NON UNDIQUE
COMPLET.** Vel certè, ut meo Concanonico D.
Gregorio Brunello placet; **TOTUS NON SUFFI-
CIT ORBIS.** Verbis ferè è Juvenali mutuatis;

Unus Pellæo Iuveni NON SUFFICIT ORBIS.

Mens Emblematis est, hominem, in triangulo illo
repræsentatum, tamen integrum Mundi circulum
possideat, nunquam tamen voluntatem & appeti-
tum suum explere posse: anima enim humana, ad Dei
similitudinem creata, solius Dei capax existit, neque
ullâ re creatâ perfectè unquam exaturabitur. S. Ber-
nardus accomodatam huic proposito personâ induit;
*Cor meum, inquit, per multa dispergitur, & huc illuc
que querit, ubi quiescere possit, & nihil invenit, quod ei
sufficiat, donec ad ipsum redeat.* Et Magnus Augusti-
nus; *Nihil est, quod animam impleat, nisi tu Deus, ad
cujus imaginem est creata.* Et Alibi; *Satis ostendis,
quàm magnam creaturam rationabilè feceris, cui nullo
modo sufficit ad beatam requiem, quidquid te minus
est.* Ab augustissimo Parente nihil degenerans Filius
devotissimus, Thomas Kempensis, affectu integerrimo
ait; *Quia tu Domine Deus meus super omnia opti-
mus es: tu solus altissimus: tu solus potentissimus: tu so-
lus sufficientissimus & plenissimus: tu solus suavissimus
& solatiosissimus: tu solus pulcherrimus & amantissi-*

*mus: tu solus nobilissimus & gloriosissimus super omnia,
in quo cuncta bona simul & perfectè sunt, & semper
fuerunt, & erunt: atque ideo minus est & insufficiens,
quidquid præter te ipsum mihi donas, aut de te ipso re-
velas, vel promittis, te non viso, nec plenè adepto. Quo-
niam quidem non potest cor meum veraciter requiescere,
nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia
dona omnemque creaturam transcendat.* Opportunè
meus D. Gabriel Flamina;

*Non può quietar cosa finita
L'alma capace de l'eterno amore.*
Et magis distinctè alius;

*Ampla nimis mea mens, totus non sufficit orbis,
Angustum est, quidquid terra fretumque parit.
Uni pontus alas gemmas; rate naviget uni
Nauta, uni tellus pignora culta ferat:
Non tamen explebit: Divini scilicet unus
Explevisse potest mentem, unumque Deus.*

TUBVS ACVSTICVS.

Cap. XXIII.

195. **R**ecens ac mira est Tubi acustici structura,
qui articulatam vocem, intra se receptam,
ad quatuor vel plura milliaria propagat. P. Athana-
sius Kircherus, orbis & avi hujus litterarii prodi-
gium, testatur, se tubi illius in Monte Eustachiano
experimentum cepisse adedò felix, ut solo tubi acusti-
ci sono duo hominum millia, tametsi quatuor aut
quinque milliariibus à facello Eustachiano distarent,
ad Sacram Pentecostes solemnitate celebrandam
sint convocata. Aliud in hæc omnino verba subjun-
git, Tubo acustico mediante, ex arce Eberstorff Cesar
locutus est, & mandavit (loquendo tamen ordinariâ
voce) Dominis Schafftenberg & à S. Iuliano, existenti-
bus in Neugeben, quidquid voluit, & omnia intellexe-
runt, perfecerunt, mandata ibidem. Unde tubû
illum hoc lemmate insignies; **IN OMNEM TER-
RAM.** SS. Apostolorum hoc Symbolum est; nam
*in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis
terra verba eorum.* Isaiam hortatus Deus, *Clama, in-
quiebat, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam.* Vol-
uit nimirum Deus concionatorum voces longè la-
teque ad omnes peccatores sine discrimine propaga-
ri. *Clamare ergo jubemur, inquit in illum locum S. P.
Augustinus, & vehementer clamare. Ne pareas, inquit,
id est, peccatoris iniquitati, ne tacendo pereas, & dum
verecundia ejus consulis, non consulas sanitati: ne vulne-
ra illius, qua clamando refecare poteras, reitendo in pe-
jus enutrias.* Tubus acusticus videri poterat Magnus
ille orbis Taumaturgus S. Antonius de Padua, cu-
jus concionantis vocem ad duo milliaria distinctè
perceperunt, uti testatur Surius. Cæterum hoc Em-
blemate horrenda illa tuba significatur, quæ, per or-
bem universum audienda, mortuos omnes è sepul-
chris suis ad extremum tribunal evocabit. *Venit hora,
in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem
ejus, & procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem
vite; qui verò mala, in resurrectionem judicii.* Altum
jam olim in S. Hieronymi auribus personabat hæc
tuba, quando de se ipso testatus est; *Sive bibam, sive
comedam, sive vigilem, sive dormiam, sem-
per hæc mihi tuba insonat: surgite
mortui, venite ad ju-
dicium.*

Gab. Flami-
na nel Sen-
net. 72.

Ath Kirck.
in 1 bonurg.
lib. 1 sect. 6.

Apostoli.

Isa. 18 16

Cõcionan-

ti r.

S. Aug jerm.
106. de temp.

S. Ant. Pad

Sur. 13. Julii.

Judiciû
extremû.

Ivan. 4. 2 11

S Hieron. in
Reg. Monn. 7

TVBVS' OPTICVS.

Cap. XXIV.

194. **T**ubus opticus, dum radios, è superiore labio à sole receptos, ex altero in adversam chartam mundam transfundit, aliquot in ea maculas adumbrat. Unde chartam, à tubo illo inumbratam, hoc lemmate loquentem introduxere. **NON IDEO MACULOR.** Hinc disces, machinamenta, à personis grandibus ad innocentum famam denigrandam usurpata, paulò post conatu prorsus irritò evanescere, nec adversus innocentiam quidquam posse. **S. Joannes Chrysoſtomus;** *Gaude de innocentia, & exulta: gaude, inquam, quia ubique illa est, ubique secura: sitentaris, proficis si humiliaris, erigeris, si pugnas, vincis, si occideris, coronaris. &c.*

Innocentia intacta.

S. Io. Chryſ. in Homil.

195. Superiori Emblematis è diametro contrarius **D. Arctius**, chartam figuravit, quæ aliquot maculas, à solari lumine per tubum opticum asperfas, monstrabat; cum lemmate; **DECOLORAVIT ME SOL.** **S. Franciscum** hæc in go spectabat, qui è resplendentis Cherubini aspectu sacra vulnera corpori suo impressa accepit. Ut ad eipſius anima cum **S. Gregorio Nyſſeno** verissimè de se pronuntiare poterit. *Deus in me sponsam suam, tanquam in scopum, unigenitum filium suum jaculavit.* In rem præsentem opportunissimè **S. Ambrosius;** *Nudemus membra nostra bona vulnere, nudemus sagitta electa, qua Christus est; Bonum est, hæc vulnerari sagittâ.*

S. Franciscus S. stigmata recipiens.

S. Greg. Nyſſ. Hom. 4. in Cant. S. Ambr. in Psal. 118.

196. Charta, à Sole per tubum opticum illuminata, simul & splendorem & maculam recipit. Unde, lemrate ad Solem converso, ait; **TU NITOREM, TU NIGROREM.** vel ut aliis placet; **LUMINE DEFERUNTUR ET UMBRÆ.** Ita omninò res quævis mundanæ tantundem incæroris, quantum felicitatis afferunt. Scitè **Manilius;**

Felicitas mundana. Manil. apud Lipsium in Panegy. Plinii.

----- *Tanta est rerum discordia in ævo*
Et subtexa bonis mala sunt, lacrymæq; sequuntur
Vota, nec in cunctis servat fortuna tenorem.

Et Horatius;

Horat. lib. 2. ode 16

----- *Nihil est ab omni*
Parte beatum.

Inde etiam disces, terrenæ felicitatis magnitudinem plerumque pedissequas habere vitiorum umbras. Enimverò **Seneca** teste;

Honorem sequitur vitium.

Senec. Agam. Act. 2. S. Isid. lib. 3. de Sum bon. cap 48.

Prospera animos efferunt.
Huic suffragatus S. Isidorus, ait; *Quanto quisque curis mundi majoribus occupatur, tanto facilius vitiis premitur. Si enim vix valet peccata animus devitare quietus, quanto minus occupatione seculari devinctus?*

197. Tubus opticus, versus stellatum noctis cœlum directus, epigraphen sustinet; **NOVA SIDERA CERNO.** Hominis contemplativa aut studiosi si hæc idea est, qui in extases suas abreptus, nova identidem cœli arcana penetrat. Unde **Studium** ab **Hugone Victorino** definitur; *Studium est assidua ac sagax retractatio cogitationis, aliquid involutum explicare nitens, vel scrutans penetrare occultum.* **D. Joannes Pafchafius** in rem præsentem canit;

Contemplativus Studiosus. Hug. Vict. l. 3. Didasc.

Nox tuat; ad cœlum quis longa per ostia viri
Aspiciat, fidus deteget axe novum.
Qua nova non cernet virtutum sidera menti
Insita, nocte libris quis studiosus erit?

198. **Carolus Bovius** Emblematis loco tubum opticum pinxit, qui versus Jovis planetam directus, aliquot minutissimos planetas, hæctenus nemini ob-

servatos, circa illum deprehendit. Epigraphen addidit; **VISA PER ANGUSTIUM.** Significabat videlicet, **S. Ignatium Loyolam**, post prævias calamitatum angustias, amplissimis cœli solatiis recreatum esse. Id ipsum expertus **Ezechiel;** cum inter carceris ærumnas stringeretur, rerum prodigiosarum spectator extitit. *Cum essem in medio captivorum vidi visiones Dei.* **S. Joannes,** in Insula Pathmos exulans, per cœlorum vastitatem cogitationibus suis amplissimè est expansatus. Et **S. Stephanus;** *Cum saxorum crepitantium turbine quateretur, inter æthereos aula cœlestis sinus Divina ei charitas fulsit.* **S. P. Augustinus;** *Servi Dei, qui dupliciter mala temporalia patiuntur, quia & ab ipsis impiis, & cum ipsis patiuntur, habent consolationes suas, & spem futuri sæculi.*

Consolatio in tribulatione

Brev. Rom. 26. Decem.

S. Aug. Epi. 122.

199. **D. Arctius S. Joannem Evangelistam** tubi optici Emblemate repræsentavit, qui versus stellas directus, epigraphen tulit; **OCULORUM UNO.** Innuebat nimirum, res Divinas simplici tantum oculo aspiciendas esse, eumque, à cæteris omnibus abstractum, soli Deo intendere debere. **Gilibertus** super illis Sacri Epithalami verbis, *Vulnerasti cor meum IN UNO OCULORUM,* ait; *Si plures habes oculos, omnes alios claudere, ut hoc uno utaris, quo solum dilectum intueri soles, quo solum vales. Qui directe intueri volunt, alterum oculum claudunt, alterum intendunt &c.* Inde etiam disces, infinitam Dei perfectionem, & inaccessa ipsius arcana, non quidem curiosâ investigatione, sed simplicissimâ fide omnium optimè apprehendi. **Justus Lipsius;** *Aculeones & Curiones descendendi, præsertim in Religione, quæ simplicissima, & fidem, non rationem, ducem habet. Assentiendum hic, non querendum.* Et **S. Isidorus;** *Ea quæ sunt supra hominis intelligentiam, scrutanda non sunt. Quidquid supra hominis intellectum est, querendum non est. Consilio autem Divino servandum est, ut hoc credatur esse justitia, quod Divine placuerit voluntati.* Cæterum bonus **Judex** in sententiis pronuntiandis unico tantum oculo utatur, eumque solum in reiquitatem ac merita defixum habeat; alterum verò, in peculiare affectu, aut propria commoda respectantem, perpetuis valvis ocludat **Erasmus;** *Ut, qui acrius cupiunt perspicere, alterum oculum ocludunt. Ita Index rectius intelligit justum, si nullius personæ respectu revocetur.*

Fides.

Gilib. Ab. serm 30. in Cant.

Lipsius de una Relig.

S. Isid. lib. Sent. cap. 1. nu. 8.

Judex.

Erasmus.

200. **Joannes Ferrius Urbanus VIII.** in rebus alienissimis penetrandis ac discernendis acutissimum, Emblemate demonstraturus, Tubum opticum figuravit, cum lemrate; **REMOTISSIMA PROPE,** vel ut aliis placet, **LONGINQUA TUETUR.** Hanc tubi optici virtutem **P. Franciscus Rugerus** sequenti disticho explicat.

Prudentia Fran. Rug. lib. Epigr.

Per crystallæ oculis longè trajecta sit absens,
Præsens Dadaleo visus imago tubo. &c.

Diligentia

Eo Emblemate significabis, res qualvis difficillimas diligentia ac speculationi humana fieri pervias. Unde **Terentius;**

Terent. i. Heauton. Act. 4. ject.

Nihil tam difficile, quin quærendo investigari possit. Porro, **S. Fides** meritum humanam ad res remotissimas contemplandas promovet, easque, utut longinquas, sub illius oculos statuit; tametsi enim gloriam æternam, resurrectionem mortuorum, aliaque arcana corporeis nostris oculis intueri nō liceat; ea tamen tantâ fidei efficacitate nobis repræsentantur, veluti aspectui nostro præsentissima subjacerent. In hoc argumentum **P. Cornelius à Lapide;** *Fides facit, ut bona futura, quæ nondum existunt, certa habeamus, certoque futura credamus & speremus, perinde ac si jam subsisterent, eaque coram nobis cerueremus; fides enim illa quasi præsentia & certissima oculis mentis subjicit.* Eodem typo prophetiæ virtutem indicare licet, quæ eventus

Fides.

Corn à Lap. in cap. 11. Hebr. v. 1

Tho. 2. 2. q. 71. art. 1. remotissimos è vicino detegit. De hac S. Thomas; Prophetia primò & principaliter consistit in cognitione, quia videlicet Prophetæ cognoscunt ea quæ sunt procul, & remota ab hominum cognitione. Unde possunt dici Prophetæ à pro, quod est procul, & phanos, quod est apparitio, quia scilicet eis aliqua, quæ sunt procul, apparent. In rem præsentem plurimum confert illud Siracidis de Isaiâ Prophetæ encomium. Spiritu magno vidit ultimâ. Usque in sempiternum vidit futura, & abscondita antequam evenirent.

201. Si latiore tubi optici fenestellam oculo applicaveris, ita ut angustior in longinquum protendatur, experieris tunc, res quasvis vicinas instar remotissimarum apparere. Unde Joannes Ferrus tubo optico, eâ ratione inverso, subscripsit; PROPIORA PROCUL. Significabat nimirum, Urbani VIII. pectus à propinqua divitiarum affluentia, ac illustrissimo familiæ suæ splendore remotissimum vixisse. Eodem divitiarum contemptu Philo Hebræus mirificè insignem celebrat Israël's populum, quando transitum per Edomitarum terras his omninò

verbis ab ipsorum Rege petiit; Non ibimus per agros, neque per vineas, non bibemus aquas de puteis tuis: sed gradiemur viâ publicâ &c. donec transeamus terminos tuos. Unde attonitus exclamat Philo; O promissionem generosam & magnificam! Itane, obsecro, superare, transire, quidquid in terra bonum censetur, poteritis? Conspectum divitiarum averfabimini? majorum dignitates despicietis? Gloriam prætercurretis tanquam rem vilissimam? sanitatem corporis, integritatem sensuum, pulchritudinem optabilem, & cætera, quibus anima domus honestatur, transcurretis obiter, ut nihil horum referat in bonorum ordinem; Olympia cælestiisque animæ sunt hac insignia. Et certè illa animi magnanimitas instar prodigii habenda est, si bonis omnibus affluens, affectum suum ab iis abstrahere, ac veluti alienissimas parvi æstimare nôrit. Eodem Emblemate homines illos incurios significare licet, qui animas, sibi unicè propinquas ac maximi æstimandas, ad eò parvi pendunt, ut de illa, ceu rerum omnium vilissimâ ac postremâ, vix unquam cogitent. Homerus apud Lipsium de Laërte in hac

omninò verba meminit; Hortum, agros, domum, omnia curabat, se neglecto. Eorum insuper hæc imago est propria, qui imminentes quosvis eventus prospicere negligunt; haud dubiè ab illo Horatii consilio persuasi.

--- - *Quid sit futurum cras, fuge querere: & quem fors dierum cunque dabit, lucro Appone.*

202. Academici Incompositi Fanenses symboli generalis loco: tubum opticum præferunt, qui in plures peculiare tubulos divisus, epigraphen tenet; COMPOSITI AD SEPOSITA. Mens iconis est; sicuti tubi illi, mutuò uniti, ad res longinquas manifestandas deserviunt; ita litteratos hujus Academia viros domo ac professione ad eò quidem esse diversos, ut alii Religiosorum, alii secularium, Jurisperitorum, Medicorum, Oratorum, Poëtarum, aliarumque facultatum partes alii sequantur; horum tamen omnium in contemplandis rebus ingeniosissimis concordem & unicam esse industriam. Cum primis tamen Ordines illos Religiosos hoc Emblemata concernit, qui è variis nationibus, ac omni hominum sorte compositi, in eo potissimum conveniunt, quòd in quasvis extremas ac barbaras regiones emissi, proximorum salutem nullibi non promovere satagant; uti Indies in Patribus Dominicanis, Franciscanis, Augustinianis, & cum primis in Societate Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

Jesu videre licet, cujus Prof. flores è tertia Summarii Regula jubentur Diverſa loca peragrarè, & vitam agere in quavis mundi plaga, ubi majus Dei obsequium & animarum auxilium speratur.

203. Abbas Lanci, Canonicus Regularis ad superius Incompositorum Fanensium generale Symbolum alludens, se ipsum Academici Adjuncti nomine vocavit, ac proprii symboli loco unam tubi optici partem assumpsit; cum dicto, EXTENDIT AD OPUS. Significabat quippe, sicut quodlibet tubi optici membrum ad visum prolongandum maxime confert, ita virtuosas illius Academiae operationes suis subsidiis plurimum promoveri. Ingeniosa ac nobilis hæc imago illorum est propria, qui vitam suam, quamlibet adversam & plurimis calamitatibus afflictam, aliorum bona propagari cupiunt. Multus in hoc argumentum Seneca; Indulgendum est, inquit, honestis affectibus, & interdum etiam, si premuntur cause, spiritus in honorem suorum vel cum tormento revocandus, & in ipso ore retinendus est, cum bono viro vivendum sit non quamdiu juvat, sed quamdiu oportet. Ille qui non uxorem, non amicum tanti putat, ut diutius in vita commoretur, qui perseverat mori, delictus est. Hoc quoque imperet sibi animus, ubi utilitas suorum exigit; nec tantum sibi velit mori, sed & si caput, intermittat, & suis se commodet. Tenerrimos hos affectus sensu longè maximo exprimit S. Paulus; Desiderium habens dissolvi & esse cum Christo, multò magis melius: permanere autem in carne, necessarium propter vos. Et hoc confidens scio, quia manebo, & permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum. S. Martinus, Episcopus Turonenſis, morbo fatali gravatus, & jamjam è corporis mole versus cœlestem patriam sublevandus, cum discipulorum suorum vota, ac juges pro vita propaganda preces perciperet, in hæc verba Deo supplicavit; Domine si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem. S. Ignatius Loyola dicere solebat, se cæli portam jamjam uno pede ingressum, ac aternæ beatitudinis securum, quantocumque aliquo tempore gradum revocare velle, si id spiritalis proximi sui necessitas, aut gloriæ Divinæ incrementum exigeret.

204. Emmanuel Theſaurus insignem Philippi III. Hispaniarum Regis prudentiam, tam in res præſentes, quàm longinquas perspicacissimam, Emblemate significaturus, ad ipsius exequias Tubum opticum figuravit, qui versus aliquot Oceani montes directus epigraphen tulit; PROCUL ET PROCUL. Quo lemmate præsupponitur, hoc adverbio procul, tam viciniam, quàm longinquitatem significari. Cæterum Emblematis Author mentem suam hoc epigrammate explicat;

Quod densat Boreas, madidus quod ventilat Auster, Utraque custodis, quod lavat alba Thetis. Solus, & immotus gemino Rex prospicit orbi, I nunc, & terras Numina habere nega.

Atque ad eò viri prudentis est, futura æque ac præſentia perspicere. Seneca; Si prudens est animus tuus, tribus temporibus dispensetur: præſentia ordinata: futura prævide; præterita recordare. Nam qui nil de præteritis cogitat, vitam perdit; qui nihil de futuro præmeditatur, in omnia incautus incidit.

205. Tubo optico subscripsit; COELI COMMERCII APTAT. Certè Sacra Theologia cognitionem nostram ad res cœlestes sublevat; uti & Eleemosyna nos cæli incolas efficit. S. Nili parænetis in osyna, est; Pauperes foveto; ipsi enim judicem nobis conciliant. Inopia sanctorum subveni; per eos enim tibi cum Deo contingit societas. Fides tamen præ cæteris

eccles 48. 27
Sum. 20. 171
Phil. 1. quod deus sit immortalis.
ipf. 1. 3. hysiol diff. 3
Horat. 1. 1. 11. 9.
Inio.

Summ. Reg. Soc. reg 3.
Auxilium.
Charitas in proximum.
Senec. Ep. 104
Phil. 1. 23.
S. Martini.
S. Ignatius Loyola.
Prudentia.
4. Virtus.
S. Nilus Pa. an. n. 55.

Fides. cæteris virtutibus omnibus mentem nostram ad
S. Bern. ser. cœlestia gaudia idoneam reddit. S. Bernardus illa
42. in Cant. Pfaltis Regii verba expendens, *Audi filia, & vide,*
Psal. 44. 11. observat, auditum esse proximam dispositionem ad
 videndum; tunc enim perspicaces nostros oculos
 in paradysi splendorem desigere licebit, si recondita
 & obscura sanctæ fidei mysteria, in caliginoso audi-
 tu propè conservata habuerimus. *Audi filia & vide,*
videre desideras: sed audi prius, gradus est auditus
ad visum. Proinde audi, & inclina aurem tuam,
ut per auditus obedientiam pervenias ad gloriam
visionis.

206. Tubus opticus visui nostro ad res ad eò lon-
 ginquas contingendas deservit, quales humanus o-
 culus nativâ ac præfixâ suâ perspicaciâ nunquam asse-
 qui potuisset. Unde lemma; INVISIBILE LU-
 STRAT. Certè oculus Divinus viscera quævis pro-
 fundissima penetrat, cordium arcana detegit, & ip-
 sas etiam animi nostri cogitationes apertissimè dis-
 cernit. De oculatissimo hoc Judice S. Paulus; *Vivus*
est sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio
ancipiti, & pertigens usque ad divisionem animæ ac
spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discre-
tor cogitationum, & intentionum cordis, & non est ul-
la creatura invisibilis in conspectu ejus. Etiam Sancta
 Fides oculos suos in Deum, tametsi purum spiritum,
 omnique humanâ virtute longissimè superiorem, ac
 penitus invisibilem, desigere solet. Ita S. Petrus Apo-
 stolus, asserente S. Leone Magno, *per revelationem*
summæ Patris corporea superans, & humana transcen-
dens, vidit mentis oculis Filium Dei, & confessus est
gloriam Deitatis; idque eo haud dubiè momento
 contigit, quando dixit; *Tu es Christus filius Dei vivi.*
 Sancti Magi, quantumvis in pauperrimo tugoriolo
 non nisi puerulum lactantem viderint, affectu tamen
 intensissimo Divinitatem, sub infantilibus exuviis
 delitescèntem, adorârunt. Suffixus in Crucem latro
 nihil quidem præter livores, ignominias, opprobria,
 cæteramque fatalem mortis acerbissimæ suppel-
 lectilem in exteriori Christi vultu deprehendere
 poterat, at interiori animi oculo illuminatus, sum-
 mum illum gloriæ Regem agnovit. Centurio, cum
 Christum, animâ jamjam expirante, altum exclamare
 inaudivisset, illum non jam purum hominem, sed
 immortalem Deum est confessus. &c.

207. Tubi optici beneficio etiam in ipsa solis
 spherâ aliquot maculæ, nemini aliàs vel per suspicio-
 nem cognitæ, deprehenduntur. Unde lemma; NE
 PIU' BEL LUMI ANCOR SCOPRO LE
 MACCHIE. Id est; VEL NÆVOS CERNIT
 IN ASTRIS. Genuinum hoc perspicaciæ Divinæ
 eçtypon habetur, in cuius purissimo conspectu ipsa
 etiam puritas erubescit, & aliquid immunditiei pati-
 tur. Optimè S. Isidorus; *Ad districti examèn judicis,*
nec justitia justisecura est, nisi pietate Divinâ, & ipsa
justitia, quâ quisque justus est, Deo justificante justifi-
cetur. Alioquin apud Deum & ipsi peccatum est. Inde
est quod ait Job; Innocentem & impium ipse consumet.
Consumitur quippe à Deo innocens, quando ipsa inno-
centia liquidius requisita, & Divina innocentia com-
parata, nihil efficitur, nisi & ibi misericordia pietate
homo justificetur. Et S. Gregorius; *Omnis humana ju-*
stitia injustitia esse convincitur, si districtè judicetur.
Si enim, remotâ pietate, discutimur, opus nostrum pæ-
nâ dignum est, quod remunerari præmiis præsolamur.
 Eodem Emblemate hominem malignum describere
 licet, qui res etiam candidissimas aliquo vituperii aut
 ignominia nigrore onerare novit. Justus Lipsius;
Nihil tam probe aut provide dicitur, quod non velli-
care malignitas possit.

208. Mirus ad eò tubi optici est usus, ut ex unâ fe-

nestellâ res singulas se ipsis majores, ex alterâ verò mi-
 nores repræsentet. Unde D. Didacus Saavedra tubo
 optico inscripsit; AUGET, ET MINUIT. Ita
 animi nostri affectus, pro majore amoris aut odii sui
 ratione, res quasvis augent vel diminuunt. Intuere,
 obsecro, tenerrimas Matris de dulcissimo filio suo
 voces, quasvis enim bonas & laudabiles ipsius recu-
 las ultra meritis instar prodigii extollit; defectus
 verò omnes ad eò dexterè imminuit, ut enormem
 filii gibbum honesto elatioris Humeri nomine ob-
 velet; cæcitatem, visus imbecilitatem interpretetur;
 effrontem vocet vivacem; & stultum, simplicem. Eâ-
 que dicendi methodo cæteras omnes filii partes ad
 amoris sui dimensum extollit, deprimitque. Idip-
 sum Detractor assolet, ut alterius famam minuat,
 & infamiam augeat. Unde detractio ab Hugone
 Victorino rectè definitur; *Detractio est locu-*
tio, ex invidia procedens, bona aliorum deni-
grans.

209. Tubi optici beneficio res longinquæ melius
 distinguuntur, quàm vicinæ. Unde Joannes Ric-
 ciardus, academicus inter Errantes Brixienfes Ab-
 stractus, tubo optico hanc epigraphen subjunxit;
 EMINUS MAGIS. Ita Sanctæ fidei arcana melius
 à longè, quàm sub oculos posita discernuntur. Porro
 malevolorum oculi in res externas acrius, quàm in
 domesticas feruntur: nam levissima quævis aliorum
 vitia censuris acutissimis perstringere nòrunt, ad
 proprios defectus ut plurimum cæci. *Fit enim nescio*
quomodo, inquit Hugo Victorinus; ut magis in aliis
cernamus, si quid delinquitur, quàm in nobis. Unde
 Poeta Horatius;

Cum tua per videas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? at tibi
contra
Evenit, inquirant vitia in tua rursus & illi.

Et Terentius;

Ita comparata est hominum natura,
Aliena melius ut videant & judicent, quàm sua.

210. Oculus tubi optici beneficio in res longin-
 quas, & extra visus sui spheram remotas, feliciter
 defertur. Unde lemma è Petrarcha sumptum. OU'
 OCCHIO ALTRUI NON GIUNGE. Id est;
 QUOD NULLO LUMINE CERNES. Ita
 hominis perspicacis prudentia res remotissimas, ali-
 isque penitus inobservatas, deprehendit. Item Bea-
 torum Cælitum oculi, adminiculante lumine gloriæ,
 arcanum ad eò multiplex & admirandum in Deo
 aspiciunt, *quod oculus non vidit, nec in cor hominis*
ascendit. Denique sanctæ fidei auxilio abditissima
 quæque mysteria, scientiis planè omnibus terrenis
 ignota, penetramus. S. Bernardus; *Quid non invenit*
fides? attingit inaccessa, deprehendit ignota, compre-
hendit immania, apprehendit novissima: ipsam deniq;
aternitatem suo illo vastissimo sinu quodammodo
circumdedit.

211. Tubus opticus, quò existit longior, tantò in
 res longinquoiores visum nostrum propagat. Unde à
 Lucretio Borfato epigraphen cepit; QUO LON-
 GIOR, LONGINQUIUS. Prudentis Guberna-
 toris hæc imago est, qui bonos aut malos rerum qua-
 rumvis eventus tantò longius prospicit, quanto in
 consultando politico Reipublicæ bono tardius ac
 maturius procedit. Seneca; *Deliberandum est diu,*
quod statuendum est semel: deliberare utilia, mora est
utissima: mora omnis odiosa est, sed facit sapientiam.

212. Infolens ad eò quorundam fastus est, ut recu-
 las suas, vix cum unico terræ pugillo comparan-
 das, instar celsissimorum montium jactitent. In
 horum

Animus
 passione
 captus.

Detraet
 Hugo Vid.

Fides.
 Malignu

Hugo Vid.
 in Ps. 55.
 Moras. l. 1.
 Satyr 3.

Terent in.
 Hæauton.

Prudenti.

Beatus.

1. Cor 2. 9.
 Fides.
 S. Bern. in
 Cant.

Tarditas
 prudens.

Senec. in
 Prov.

Christus
 Judex

Heb. 4. 12.

Fides.

S. Leo ser in
 Transfig.

Matth 16. 16

Deus Ju-
 dex.

S. Isidor l. 1.
 de jum. bon.
 c. 30 n. 3.

S. Greg. l. 9
 Moral c 15.

Malignum

Lips l de una
 Relig.

horum vituperium Paulus Maccius Tubian opticum expressit, qui repræsentat MAXIMA QUÆ PARVA. *Jactantia est, inquit meus Hugo Victorinus, fastu mentis id agente, majora quàm sunt de se promittere. Valerius Maximus; Nihil est, quod magis diminuit laudis præconium, quàm suos assidue jactare successus, & singulis diebus anni vendere diem unum. Legitur de Mario, quòd, cum plurimà fecisset egregie, unà sui jactatione gloriam famam perdidit, & quia sibi præsumpsit adscribere, quod ex ore alicuius captare debuerat, publicæ commendationis vota demeruit. Emblematis explicando sequens Epigramma adjecit Author.*

*Prospectum pete specillo, sic maxima credes
Quæ parva, & dices proxima visa procul.
Convenit hoc illi, proprio qui captus amore,
Jactat se magnum, grandia cuncta sonat, & c.
Specillum amoveas, abscedet grandis imago,
Jactanti nubem deme, pusillus homo est.*

213. Tubus opticus res, longissimo intervallo distans, oculis nostris veluti præsentem, effigie planè obstupescendâ, exhibet. Unde tubo huic inscriptio nem, è superiore epigrammate desumptam, affiges; PROXIMA VISA PROCUL. Ita omninò Prophetia res olim futuras ceu præsentem demonstrat. In hoc argumentum Laurentius Beyerlinck ait; *Prophetia definitur Divina inspiratio rerum à nobis procul distantium, eventa immobili veritate, & maximâ cum certitudine prænoscentis, atque denuntians. Id ipsum Fides assolet, quæ ventus, quamlibet longinquos, ut purgatorii pœnas, inferorum supplicia, Beatorum gloriam &c. oculis nostris clarissimè ingerit. Chrysostomo teste, Fides lampas est; quia sicut lampas illuminat domum, ita fides animam. S. P. Augustinus; Fides, quando inest in nobis, videmus in nobis; quia & rerum absentium præsentem est fides, & rerum, quæ foris sunt, intus est fides; & rerum, quæ non videntur, videtur fides.*

214. Tubus opticus res, longissimo intervallo remotas, manifestat, &c, ut quidam lemmatis loco dixere, IN ULTIMA RERUM porrigitur. Pro-

prium hoc prophetiæ Symbolum dixeris. De hac S. Thomas; *Primò, inquit, & principaliter consistit in cognitione eorum, quæ sunt procul, & remota à cognitione hominum, qualia sunt principaliter futura contingentia, quia per se remota à cognitione omnium hominum. Prolixus in hoc argumentum videatur P. Antonius Fernandez. Compendio S. P. Augustinus. Prophetia est imago futurorum.*

215. Fistula dioptrica, qualem non ita pridem Batavus quidam invenit, varia siderum symptomata, intuentibus ad amussim exhibet, monstratque stellas quasdam circa solem apparentes, situmque variantes; stellam insuper Veneris instar Lunæ crescentem decreascentemque; & alia admiranda, quæ oculi solius obtutum effugiunt. Unde homini per fistulam illam opticam versus sidera prospectanti subscripsit P. Sebastianus à Matre Dei; CHA ASSUMPTA, SCIAM. Mariam Virginem hanc imagine significabat, quæ suis clientibus res absconditas, humanoque ingenio longè superiores, aperit. Mirum est, quòd Christus vili ac infami mulierculæ Samaritanæ, propè puteum existenti, sublimia Trinitatis, Incarnationis, & Gratia mysteria aperuerit; verum Mariæ Virginis hæc umbra fuit: ipsa enim, teste S. Ruperto, Puteus est, juxta illud Canticorum; *Puteum aquarum viventium. Quia ergò Samaritana ad puteum accedebat, idè mirum non est, tot miranda illi à Servatore manifestata: quisquis enim pergit ad puteum hunc benedictum, Virginem Deiparam, arcana plurima penetrabit. Cæterum fistulæ opticae symbolo S. Scripturae sacram Scripturam, veluti omnium scientiarum synopsin ac parentem, intelligere licet; utpote quæ assumptâ, & assiduo evolutâ res quasvis abditissimas penetrabis. S. P. Augustinus; Tanta est Christianarum profunditas literarum, ut in eis quotidie proficerem, si eas solas ab ineunte pueritiâ usque ad decrepitam senectutem em maximo otio, summo studio, meliore ingenio conarer addiscere: in quibus latet altitudo sapientiæ: ut annotissimis, accuratissimis, flagrantissimisque cupiditate discendi hoc contingat, quod eadem scriptura quodam loco habeat;*

Quum consummaverit homo, tunc incipit.

FINIS LIBRI VIGESIMI PRIMI.

MUNDI SYMBOLICI

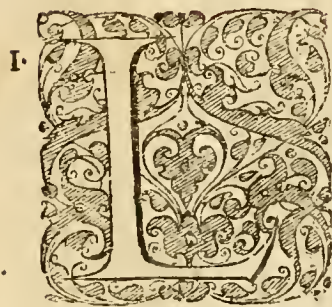
LIBER VIGESIMUS SECUNDUS.

INSTRUMENTA MILITARIA.

Arcus,	1	Gladius.	9	Scutum,	17
Arcus balistarius.	2	Haſta. lancea.	10	Tormentum militare.	
Aries militaris.	3	Papilio.	11	Bombarda, globus.	18
Arma.	4	Pharetra.	12	Tuba.	19
Chirotheca ferrea.	5	Pyrobolus.	13	Tympanum.	20
Clava.	6	Sagitta.	14	Vexillum.	21
Funda.	7	ſclopetum.	15		
Galea.	8	Scopus.	16		

A R C U S.

Cap. I.

Aude dignum eſt, & inter Eutrapeliæ virtutes numerandum, ſi homo, ne aſſiduis ſtudiis, aliisve exercitationibus frangatur, honeſto nonnunquam otio ac quieti indulgeat. Ex arcu Turcico id diſces, qui, remiſſo nervo, epigraphen tenet; NE RELENTESCAT. Diſertus in hanc rem Ovidius;

*Quod caret alternâ requie, durabile non eſt,
Hæc reparat vires, feſtaque membra levat.
Arcus & arma tua tibi ſint imitanda Dianæ:
Si nunquam ceſſes tendere, mollis eris.*

S. Greg. Naz. S. Gregorius Nazianzenus, de animi ſui relaxationibus differens, *Inambulabam ego ſolus, inquit, vergente jam jam in occaſum ſole. Locus porro, in quo ſpatiar, maris ripa erat. Soleo enim ferè huiusmodi oblectus mentis labores diſſolvere ac relaxare, quandoquidem nec perpetuam contentionem nervus ferre poteſt: ſed laxari nonnunquam arcus cornua oportet, ſiquidem rursus intendendus ſit, ac non ſagittario inutilis tum futurus, cum eo utendum erit.*

2. Arcus, remiſſo nervo, epigraphen Hiſpanam monſtrat; MI REPOSO NO ES PLAQUEZZA. Id eſt; REMISSIO NON AD OTIUM. Hæc imagine perſuadetur, è quotidianis noſtris laboribus nonnunquam eſſe quietendum, non quidem otii cauſâ, ſed ut deperditæ vires recuperentur. Plutarchus; *Lyram, inquit, & arcum remittimus, quò melius poſſint tendi: ita recreandus otio animus, ut ad labores reddatur vegetior.* Statius;

*--- --- Vires inſtigat, alitque
Tempeſtiva quietes: major poſt otia virtus.*

Et Seneca; *Danda eſt remiſſio animis, Meliores, ac rioresque, requieti ſurgent.*

3. Ira Dei, quò lentiore brachio intenditur, eò acerbiorè vulnere tandem exoneratur; haud ſecus, atque nervus tantò validiorem inſligit icum, quò

longius retrahitur. Unde lemma; UT VALIDIUS. vel, PRESSUS INTENDITUR. ſeu REFLEXU VALIDIOR. S. Hieronymus, *Sicut qui paulatim arcum intendit, tempus dat alteri ut fugiat, qui ſi ſurgere noluerit, tanto fortius ſagitta emiſſa configitur, quanto majori tempore arcus intentio fuit facta: ſic Deus, qui laneos habet pedes, ſed ferreas manus, tarditatem vindictæ, ſupplicii gravitate compenſat.*

4. Arcus epigraphen tenet; PRESSUS INTENDITUR. Ita iracundia ac furor Divinus, quò longius reprimitur, eò evadit vehementior. Veriſſimè S. Hieronymus; *Divina juſtitia, diutius reſpreſſa & collecta, majori impetu fertur.* Eandem iconem etiam Calamita de humano corde interpretari licet; quod diverſis calamitatibus reſtriçtum, ad voces in cælum ejaculandas diſponitur. Certè Iſraelitæ, *Clamaverunt ad Dominum cum tribularentur.*

5. Humilis animi oratio, mirâ efficacitate, ipſos etiam cælos penetrat. Id quod Abbas Certanus ex arcu dignoſcendum proponit, qui ſagittam violentiâ tantò majore jactat, quò nervum habet depreſſiorem. Epigraphen addidit; NISU MAJORE FERIT. Hæc penè ipſa verba prævit Salomon; *ORATIO HUMILIANTIS SE, NUBES PENETRABIT.* Et S. Baſilius Seleuciensis; *Quando Abraham ſuo illud ſermoni prætexuit: ſum pulvis, & cinis, tunc natura agnitione terminos eſt merito ſupergreſſus.*

6. Arcus, quantumvis validè intenus, longiore temporum intervallo vires ſuas deperdit, & à priſtina ſua vehementia plurimum remittit. Unde lemma; TEMPORE LENTESCIT. Haud aliter in amoris & odii affectibus, uti & in animi noſtri doloribus, ſuccedit: qui omnes ſolius temporis beneficio mitigantur. Seneca; *Summi doloris inſenſio invenit finem.* Et S. Bernardus; *Dolor continuus & acerbus, diuturnus eſſe non patitur. Nam ſi non aliunde extunditur, necesse eſt ut cedat vel ſibi. Enimvero citò aut de remedio conſolationem recipiet, aut de aſſiduitate ſtuporem.* Et rursus; *Noli nimis credere affectui tuo, qui nunc eſt, Nihil tam fixum animo, quod neglectum, & TEMPORE non OBSOLESCAT.* Ovidius;

Leniât aut ædium tempus & hora meum.

Et alibi.

*--- --- LENTESCUNT TEMPORE cura,
7. Nulla*

S. Hieron. in c. 2. ep. ad Rom.

Ira Dei. S. Hieron. in Thren. c. 2 Calamita ſublevat.

Pſal. 106.

Oratio humilis.

Eccleſ. 35. 2

S. Baſilius Orat. 28.

Calamita finem habet.

Seneca. S. Bern. l. 1. Eugen.

Ovid in l. 1

Idem l. 2. de Arte.

7. Nulla certè major est libertas, quàm si Deo alligatus vivas: ut aded Religiosus, votorum ligamine Deo suo obstrictus, se ipsum arcui non ablimilem dixerit, cujus cornue ab eodem nervo & constringuntur & relaxantur. Unde lemma; ARCTATUS EXOLVOR. In hanc sententiam præclare S. Ambrosius super illis Apostoli verbis; Paulus vincit Jesus Christus; ait, Christus quos alligat, liberat; quos ADSTRINGIT, ABSOLVIT. S. Pet. Chrysológus, serias illas filii prodigi ad patrem suum voces expendens, Fac me sicut unum ex mercenariis tuis, eruditè subjungit; Hoc petit, quia qui penes extraneum servum censuerat libertatem, penes patrem credit sibi futuram liberam servitutem.

8. Lucarinus arcum, nervo constriatum, & ambo-
 bus cornibus inclinatum depinxit; addito lem-
 mate, PIEGATO SI LEGA. Id est; CURVATUS LI-
 GATUR. Homines malè cautos hæc imago de-
 scribit, qui ad flagitia inclinati, se ipsos miserrimè
 vitiorum servituti implicant. Unde tandem in eod-
 dem cum Davide gemitus prorumpere coguntur;
 Fumus peccatorum circumplexi sunt me. Platonis
 sententia est, Quoties peccas, toties te velut catenâ
 revinctum, nequissimo & spurcissimo Domino pro-
 mancipio tradis. S. Ambrosius, Servile est omne pec-
 catum, libera innocentia. Servit igitur, ac miseram
 quidem servitutem, qui ipse sibi Dominos facit, ipse
 vult habere quostumet.

9. Peccator pœnitens, in Numinis supremi cons-
 pectu inclinatus, ab omnium nozarum ligamine ex-
 tricator: haud secus atque Arcus, utroque cornu de-
 missis, paulo post exsolvitur. Epigraphen subjunges;
 PIEGATO SI SCIOGLIE. Id est; CURVATUS
 EVOLVITUR. De hæc pœnitentiæ virtute optimè
 pronuntiavit Tertullianus; Cùm provaluit hominem,
 magis revêlat; cùm squalidum facit, magis mundum
 reddit: cùm accusat, excusat: cùm cond. mnat, absolvit.
 Hujus rei teltem locupletem se offert David, qui
 noxam suam coram Deo submissè confessus (Pecca-
 vi Domino) mox omni culpâ exsolutum se vidit.
 (Dominus quoque transtulit peccatum tuum.) Latro
 ille felicissimus flagitiis suis coram universo mun-
 do non sine profunda humilitate vix indoluerat,
 (Nos quidem digna factis accipimus) quantocumque li-
 berrimo volatu ad cœlos abiit. Cum primis tamen
 Rex Manasses, innumeris sacrilegiis innodatus,
 quamprimum demissa illorum pœnitentia duceba-
 tur, mox pristinam Dei amicitiam sibi conciliavit, ab
 omni veterum nozarum vinculo liberrimus. De hoc
 S. P. Augustinus; In captivitatem ductus, & in car-
 cerem missus, cum grandi humilitate penitentiam
 agens, ita Dei gratiam obtinuit, ut mereatur inter Dei
 amicos postmodum numerari. Et S. Joannes Chryso-
 stomus, posteaquam dixerat, Quis scelerator Ma-
 nasse? & hunc pœnitentia revocavit; tandem exclama-
 vit; O Pœnitentia, misericordia mater, & Magistra
 virtutum! Magna opera tua, quibus reos resolves ac
 reficis delinquentes. &c.

10. Mutius Storza, Marchio de Caravaggio, &
 Academicus inter intentos fixus, Symboli loco ar-
 cum intensum figuravit, qui sagittam, directè versus
 metam destinans, epigraphen tulit; IN IEN FUS
 IN FENDO. Significare volebat, suas actiones non
 quidem fortuito, sed deditè operâ, & summo inge-
 nii studio ad exoptatum finem collimare. In hoc ar-
 gumentum S. Joannes Chrysolotomus; Visagittarius,
 qui sua tela directurus sit, probè ac scitè, priusquam
 mittat, quem admodum constet, procurat, & ubi se per-
 directum calci propositæ accuratè constituit, tum ja-
 cere incipit, idem etiam tu agere debes, cùm sagittâ pes-
 simum illud, infestumque hostis diaboli caput trans-

figere cupias, cura de statu cogitationum tuarum acci-
 pere prius, ut ex directo, & sine nullo impedimento, fixo
 pede tela tua probè in illum possis dirigere.

11. Quantum fœderata plurimum Monarchiarum
 concordia possit, haud obscurè ex arcu conjicies, qui
 se ipso quidem vix ullum habet robur; at cornibus
 suis, nervo colligatis, vires validissimas exerit. Illum
 proinde Lucarinus hoc lemmate notavit; SOL
 COLEGATO PUOTE. Id est; IN COLLIGA-
 TO VIRTUS. Meus Hugo Victorinus animad-
 vertit, Davidem his suis de Deo vocibus, Factus est
 in pace locus ejus, mox subdidisse; Ibi confregit poten-
 tias arcuum, scutum, gladium, & bellum. veluti dice-
 ret, concordiam, quæ pacis nomine significatur, fœ-
 cundam esse ac gloriosam nobilium victoriarum pa-
 rentem. De Domino scriptum est, inquit, factus est in
 pace locus ejus, ibi confregit potentias, scutum, arcum
 gladium, & bellum. Ex quibus verbis patet, quod om-
 nia diabolica arma frangit concordia.

12. Tametsi sagitta, ex arcu jacta, frequenter à sco-
 po aberet; id tamen non usque aded est universale,
 quin destinatam metam aliquando feriat, ictumque
 lethalem insigat. Unde D. Petri Bembi lemma; IN
 VAN SEMPRE NON SCOCCA. Id est;
 NON SEMPER IN VANUM. Ita Verbum
 Divinum, instar sagittæ, à Prædicatore Apostolico
 sparsum, nonnunquam effectus prodigiosos refert.
 Oratio quoque non semper repulsam patitur, sed
 iteratis affectibus jactæ, tandem voti se compotem
 experitur. S. Hieronymus; Dominus noster, sciens cle-
 mentie sue pondera atque mensuras, interdum non
 exaudis clamantem, ut eum probet, & magis provocet
 ad rogandum, & quasi in igne excoctum, justiore &
 puriore faciat.

13. Arcus non semper intentus sit, necesse est; secus
 enim robur suum enerve ac prostratum experietur.
 Unde inscriptio; FRANGITUR, NI LENTES-
 CAT. Ita homo suis laboribus aliquid otii interpo-
 nat; memineritque, corporis sui compagem, nequa-
 quam æneam, nimis & assiduis studiis paulò post
 labefactatum iri. Valerius Maximus; Orium, quod
 industria & studio maxime contrarium videtur, præ-
 cipue subnecti debet: non quo evanescit virtus, sed
 quo recreatur. Scitè Joan. Franc. Bonomus;

Non animum assiduis intende laboribus. Arcus
 In parte, semper qui jaculatur, abit.

14. Nervus in arcu, quo magis inclinatus, eò sa-
 gittam jacit validiorem. Proinde nervum seu chor-
 dam illam P. Henricus Engelgrave hoc Lucretii
 lemmate insignivit; DEPRESSA MAGIS. Ita om-
 ninò animus, humilitatis virtute inclinatus, copiosas
 cœli penetrandi vires accipit. S. Paulus de Servatore
 differens, ait; Quod autem ascendit, quid est, nisi quia
 descendit primum. Hoc veluti celestinate nos exci-
 tans Mellissius Bernardus, Descende, inquit, ut as-
 cendas; humiliare, ut exalteris; hæc est enim ad subli-
 mitatem via. &c.

15. Arcus sagittam suam non nisi incurvatus eja-
 culari potest, contortus enim, validas scopi ferendi
 vires accipit. Unde Caroli Rancati lemma; E PER-
 FERIR ALTRUI TORCE SE STESSO. Id
 est. UT FERJAT, SEMET CONTORQUET.
 Ipsissima hæc hominis maligni, aut detractoris idea
 est, qui, injuriam in vicinos suos sparfuri, variè con-
 torquentur, & ipsam etiam conscientiam suam rectitu-
 dinem offendere non abhorrent. Oro te, inquit S.
 Hieronymus, quid invidio delectationis præstas in-
 vidia? quem secretis quibusdam conscientia ungulis li-
 vor ipse discepit; & alienam felicitatem tormentum
 facit?

Concor-
 dia.
 Hug. Vict. im
 c. 1. Reg.
 S. August.
 Psal. 75. 2'

Prædica-
 tor.
 Oratio.
 S. Hieron.
 in Habas.

Recreatio.
 Val Max.

Bonom. in
 Chir. Achil.
 Emblem. 30.

Humilitas
 exaltat.
 Ephes. 4.

S. Bern.
 ser. dez. de
 Ascens.

Malignus.
 Detractor

S. Hieron.
 Ep. ad Ge-
 metr.

Religiosus
 S. Ambros
 in Psal. 45.
 Ephes. 3. 1.
 S. Pet. Chrys
 in Luc. 16. 19
 serm. 3.

Peccator.
 Psal. 118. 61.
 Placot. 9. de
 Republ.

S. Ambros. 1
 de Joseph. c. 4

Pœnitentia humilis
 Tertull. l. de
 Pœnit. c. 9.

1. Reg. 12. 13.
 15. c.

Luc. 23. 41.

Aug. ser. 58
 de Temp.

Jo. Chry.
 in de Pœnit.

Jo. Chry.
 tom. 4. de
 comprehē
 bili Dei. 3.
 17. a.

16. Arcus debilior à chorda seu fide adducta frangitur. Unde lemma, FRANGITUR ADDUCTA SEGNIS INERSQUE FIDE. Idipsum in ignavis hominum quorundam animis experimur, quos quævis angustia frangit ac deiecit; ibi præsertim, quando carnificum tyrannide ad sanctam fidem ejurandam stringuntur. His animum viresque suggerens Apostolus, *Resistere*, inquit, *fortes in fide. &c.* Unde S. Isidorus; *Ab incredulis*, inquit, *diabolus timer ut leo: à fortibus in fide ut vermis contemnitur.*

Ignavus.

1. Pet. 1.9. S. Isid. l. 9. de sum bon. c. 5.

17. Ericus, Dux Brunsvici, Symboli loco arcum expressit, qui manibus adductus, in astra sagittam jaciebat, cum lemmate, SIC ITUR AD ASTRA. Innuebat videlicet, directâ ad cælum semitâ incedere, qui in militiâ, sive spiritali, sive corporali, pro Deo honore ac gloriâ pugnat. Sanctus Augustinus; *Christus Imperator Martyrum sibi non pepercit, militibus imperans pugnam: sed prior pugnavit, prior vicit, ut pugnantes exemplo suo hortaretur, & majestate suâ adjuvaret, & promissione coronaret.*

Miles.

S. Aug. Pref. in Psal. 40.

ARCUS BALISTARIUS.

Cap. II.

Animus resolutus.

18. **A**nimus resolutum arcui balistario non ab similem dices, qui ab harpagine tensus, epigraphen legendam offert; **CARICARLA, O SPEZZARLA.** Id est; **ADIGERE, VEL FRANGERE.** Ita omninò miles imperterritus aperto Marte aut vincere, aut mori statuit. Illa ipsa etiam Principis avari est effigies, qui animo tyrannico stimulatus, Provinciam subditam vel ad sufferenda intolerabilia onera; vel ad præsentem interitum compellit. Hujus insaniæ facile prinicipium dixeris Roboamum, qui Rempublicam suam, nimium quantum depressam, surdis identidem auribus rejecit: at ubi violentâ suâ tyrannide illam frustra adigere est conatus, tandem *frangere* cœpit, simulque decem tribuum jaeturam fecit, uti prolixè testantur Regum fasti. Benè adeò pronuntiavit Salomon; *Rex justus erigit terram, vir avarus, id est, interprete Rabbi Aben Ezrà, Vir actionum, qui nimirum subditos ultra justitiæ leges gravat, destruit eam.* P. Cornelius à Lapide super illud Proverbiorum; *Qui vehementer emungit, elicit sanguinem;* ait, *Princeps qui subditos suos nimîa severitate compestit, & plusquam satis est, legibus premit, eorundem iram & furorem in se concitat & impatientis animos ad bella & seditiones cogitandas exacuit &c.* Eodem Emblemate immoderatus ac imprudens quorundam fervor notatur, qui carnem nimîis jejuniiis, ciliciis, flagellis, vigiliis aliisque castigationibus stringere soliti, propriam sibi perniciem accersunt. His certè illas Apostoli voces considerandas objecerim; *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo.* Hunc locum opportunè interpretatus S. Joannes Chrysostomus, ait; *Non dixit, intcrimo; neque enim caro est inimica, sed castigo, & in servitutem redigo, quod quidem est Domini, non hostis; tortoris, non inimici; padotriba puerum exercentis, non adversarii.*

Princeps avarus.

S. Reg. 12.

Prov. 19. 4.

Corn à Lap. in Prov. 30. 33.

Mortificatio indiscreta.

1. Cor. 9. 27

S. Jo. Chryf. Hom. 23.

Ira Dei.

S. Aug. serm. 162. de temp.

19. Arcus balistarius ab Abbate Ferro epigraphen recepit; **TENSUS VEHEMENTIOR.** Ita supplicium Divinum, quanto tardius, tantò accidit homini validius. More suo clarissimè S. P. Augustinus; *Nunquid prolixa misericordia potest auferre justitiam? QUANTO enim DIUTIUS EXPECTAT, TANTO GRAVIUS VINDICAT.* &c. Et D. Basiliius Paradisi;

Tarda la man Divina

Grave però, per strade al mondo occulte, Non lascia al fin l'onte de giusti inulte.

20. Arcus balistarius, globo oneratus, epigraphen tenet; **SUBLIMIA SPECTAT.** Ita animus nobilis ad res tantùm excelsas aspirat. Verus quoque amans uni duntaxat rei, non quidem gregariæ, sed nobilitate, meritis, ac natalibus commendatæ, inhæret. Cæterùm eandem etiã animæ contemplativæ ideam dixerim, quæ affectu spiritali plena, res omnes terrenas, quantumvis aliorum judicio eximias, de dignatur. S. P. Augustinus; *Quisquis futura vita cor preparaverit, totam istam contemnit: contemprâ istâ, securum facit expectare diem, de quo expectando Dominus terruit.* Ad hoc propositum P. Hermannus Hugo canit;

Animus nobilis. Amans verus. Anima contemplativa. S. Aug. in Ps. 147.

Quò meus ergò suos Amor ejaculabitur ignes? (Primitia nostri namque calor erunt)
An ferar humana furiosa Cupidine tædæ,
Cognata Angelicis, stirpsque, sororque choris?
Aut mea mortales venient in colla lacerti,
Quâ sum immortalis sponsa creata Deo?
Ab super hæc hyemes nostri rapiuntur amores,
Terra parem thalamis non habet ista meis.

Hug. l. 3. Suspir. 4.

Et Rursus.

Ah minus est animo, quidquid sola distita terra,
Astriferaque obeunt mania vasta plaga.
Quod neque terra capit, neq, regna liquentia ponti,
Non hominumq, lares, non hominumq, domus.
Quod neque sideri claudunt amplexibus orbes,
Id vero spes est, resque petita meo.

Suspir. 6. 6b

ARIES MILITARIS,

Caput III.

21. **V**eteres Romani instrumentum hoc militare ad hostium inuros arietandos quassandosque adhibuerunt; unde nonnemo Emblematis loco Arietem pinxit, qui majore impetu in adversum murum ferendus, nonnihil retraheretur; cum dicto, **FÉROCIOR INDE,** seu ut Dominico Gamberto placet; **SUSPENSO FORTIOR ICTU.** Verbis è Lucano mutuatis Ita omninò Deus, supplicii sui brachio motam injicere, & aliquantulum retrahere solitus, postea ictus tantò graviores infligit. Enimvero, ut paulò antè ex S. Hieronymo diximus, *Divina justitia, diutius repressa, & collecta, majori impetu fertur.* Scitè P. Bernardus Bauhusius;

Lucan l. 3 Phary. 1.

Ira Dei. S. Hieron. Thren c. Bauhus. E. lib. 1.

Ad scelerum pœnas ultrix venit ira Tonantis,
Hoc graviore manu, quo graviore pede.

Idipsum etiam in animi nostri affectibus experimur, qui aliquanto tempore non sine violentiâ repressi, tandem furore ac impetu longè graviore erumpunt.

Passione humana

22. Aries, adversus murum allisus, Didaco Saa-vedra, authore, epigraphen sustinet. **LABOR OMNIA VINCIT.** Ad verbum Virgilius;

Labor. Virg. Geog. l. 1. v. 145.

----- Labor omnia vincit
Improbis; & duris urgens in rebus egestas.

Hoc adagium prolixè illustrant Erasmus, S. Clemens Alexandrinus, alique Virgili Interpreses. Instar multorum tamen hoc loco unicum Poëtæ illius distichon accipito.

Erasm. Cl. l. Cont. 2. c. 22. S. Clem. As. l. 1. in rom. c. 1.

Affiduus labor, & solers industria, quid non Edomat? huic cedunt omnia, dura licet.

23. Eidem Emblematis Gambertus inscriptionem è Claudiano sumptam indidit. **LAXABIT VIAM.** Enim.

Claud l. 2. Ruffin.

Magnanimitas.
Miles generosus.
Senec. ep. 33

Enimverò militum generosorum ferocia ac magnanimitas obstinatos & durissimos quosvis hostium impetus perumpit. Senecæ iudicio, *Vir fortis & strenuus ipsam sui hostis victoriam vincit.*

A R M A.

24. **N**obilis Animosorum Cremonensium Academia, Symboli universalis loco, Hercules arma in unum fasciculum constricta, nimirum clavam, facem, & sagittas, præfert: cum lemmate, **IN OMNES CASUS**. Opportunâ hâc icone Orationem repræsentare licet. De hâc Isaac Presbyter; *Oratio refugium est auxilii, & fons salutis, & confidentia thesaurus, & lumen iis, qui in tenebris sunt, & portus liberans tempestate, & auxilium liberans in agritudinis molestia, & clypeus liberationis in pralio, & sagitta acuta contra inimicos &c.*

25. Emmanuel Philibertus, Sabaudix Dux, loriam, femoralia, gladios, lanceas, aliorumque armorum fascem, in armamentario suspensam, hoc lemmate distinxit; **CONDUNTUR, NON CONDUNTUR**. Innuebat videlicet, se etiam pacis tempore in omnes belli ingruentis eventus accinctum stare. Sinesius de Imperatore pacifico disserens, *Bellicosus quidem*, inquit, *omnium maximè pacificus fuit; soli enim illi pacem colere licet, qui laceffentes ulcisci, ac malè afficere potest. Eumque Regem dixerim omni ex parte, rebus ad pacem attinentibus instructum esse, qui cum injuriam inferre nolit, propulsandæ injuriæ facultatem sibi comparavit.* Deus quoque supplicia sua nonnunquam suspendit, eaque non quidem minuit, sed tempori adversus perduelles reservat.

26. Carolus Emmanuel, Sabaudix Dux, Symboli loco galeas, brachialia, lanceas, gladios, aliaque arma in fascem colligata, expressit; addito lemmate, **NEG CONDUNTUR, NEC RETUNDUNTUR**. Nimirum invictam ac generosam suam magnitatem repræsentare voluit, quâ nec Martiam suam supellestem in armamentario abscondere, nec eandem, assiduis exercitationibus in quosvis eventus paratam, infringere est passus. Porro etiam Justitiæ Divinæ arma, nec abscondi, nec quasi unquam solita, semper in omnium conspectu versantur, suamque aciem ad contumaces hominum animos castigandos, convertendosque nunquam non limatam ostendunt. In hanc rem Ezechielis ore ipsemet testatur Deus; *Gladus exacutus est, & limatus; ut cadau victimas, exacutus est: ut splendeat, limatus est.* S. P. Augustinus; *Judicium Dei formidandum est & amandum, formidandum malis propter pœnam, amandum bonis propter coronam.*

27. Joannes Ferrus cataphractæ militari subscripsit; **TEGIT, ET ORNAT**. Alii hanc Horatii gnomam lemmatis loco substituere. **PRÆSIDIUM, ET DECUS**. Utramque hanc prærogativam è grandium personarum tutela recipimus. Ea ipsa etiam bonorum operum ac virtutum Christianarum est effigies, quæ homini simul & ornamentum & præsidium conferunt. Esthîus in illud D. Pauli monitum commentatus, *Induamur arma lucis; ut, Ea (bona opera) vocat arma, quia non solum TEGUNT ut vestimenta; verum etiam tanquam arma DEFENDUNT, ac intum reddunt hominem adversus impugnationes diaboli.* Thomas Cajetanus; *Æternæ salutis meritoria opera (quæ appellantur arma lucis) non solum sunt opera luci consona, sed sunt arma tum defensiva, tum offensiva hostium, virtute Divina gratia.*

Et S. Joannes Chrysostomus; *In sensibilibus quidem armatura durum in & exosum armari: hic verò jucundum & est dignum: lucis quippe sunt arma: unde & radiis solaribus illustriorem refaciunt; atque in tuto optimè munitum constituunt.*

28. Lorica, scutum, & cassis cristata humano corpori tantundem conferunt molestiæ, quantum ornamentum. Unde lemma; **ORNAT, ET ONERAT**. Ita omnino dignitates ac negotia sublimiora individuum cum gravissimis calamitatibus conjugium habent. Ut adeò verissimè dixerit nonnemo; *Honos, onus*. Id quod innuere volebat Samuel, quando Sauli, nuperrimè in Regem uncto, animalis armum in convivio asservavit: volebat enim, interprete Joanne Guilielmo, significare, *Quòd, cum armus maximè valeat ad onera ferenda, Saul cogitaret, se non ad jocum, ad lulum, ad voluptates: sed ad maxima onera ferenda atque sustinenda vocari.* S. Gregorius Papa, de dignitatibus Ecclesiasticis desserens, ait; *Quanto quis hinc altius erigitur, tanto curis gravioribus oneratur: eisque, ipsi populis mente & cogitatione supponitur, quibus superponitur dignitate.* Joannes Paschalius;

*Indue belligeræ pulchrum thoraca Minerva,
Ornat & est oneri; sic quoque onustat honor.*

29. Sancti Martyres eadem arma, quibus olim crudelissimè trucidati erant, hodie in cælis veluti totidem pacis & victoriæ gloriosissimæ trophæa, circumferunt. Ita sua Sancto Laurentio craticula, S. Clementi anchora, S. Catharinæ rota, S. Vincentio mola, S. Andreæ crux, aliisque alia maximo passim sunt ornamento. In hanc rem arma quædam militaria, ex aula pariete suspensa, hoc lemmate notavi; **VEL IN PACE DECORA**. Opportunè de armis ait Cassiodorus; *In bello necessaria, in pace decora.*

30. Ad Marchionis Guidonis Villæ exequias, Ferrariæ celebratas, Emblematis loco cataphractam trabali cuidam ligno alligatam, proposuere; quod in æquilibrio suspensum, cum ex uno latere ab ingenti saxo deprimeretur, ex altero cataphractam illam in sublime efferebat. Epigraphe subjuncta erat; **PONDERIBUS EXTOLLOR**. Innuebant videlicet, grandem illum Belliducem è negotiis & oneribus quibus indies gravabatur, summum honoris sui incrementum sumpsisse. Cæterum calamitates ac miseriæ opportunissima hominis exaltandi instrumenta sunt. Exempli instar habeto Josephum Patriarcham, Sanctos Christi Martyres, & ipsummet etiam Christum. *Servi tui*, inquit S. Petrus Chrysologus, *et si patiuntur mala, non patiuntur ad pœnam, sed subeunt ad coronas. Adversa illis non sunt necessitatum causæ, sed sunt causa victoriæ.*

31. Honores ac munia militaria, quantumvis præferti & assiduo vitæ discrimini obnoxia, solicite tamen ab hominum superbia ambiuntur. Hanc mortalium voluntatem nonnemo Emblemate significaturus, diversa arma expressit, quæ in fascem colligata, epigraphen monstrabant; **INVENIENT MANUS**. Ad verbum Lucanus;

Invenient hæc arma manus.

S. Bernardus; *Muli non tanta fiducia & alacritate currerent ad honores, si sentirent onere gravari. Nunc verò quia sola attenditur gloria, & non pœna, purum esse Clericum in Ecclesia erubescitur, sese vires estimant, & inquietos, qui quocunque eminentiori loco non fuerint sublimati.*

32. Hominum ingenia, sicuti otio rubiginem contrahunt, ita virtuosis exercitationibus poliantur: iustitiam, haud secus atque arma squalentia, **USU NITESCUNT**.

Honor
onerosus.

10 Guil. l. 1.
Antiqu.
Convival.
c. 33.
S. Greg. l. 17.
Moral. c. 12.

Martyrum
instrumenta.

Cassiod. l. 6.
Var. Ep. 18.

Calamitas
exaltat.
S. Pet. Chryf.
serm. 15.

Ambitio.

S. Bernard.
in Ep. ad
hem Sen.

Labor
iustitiam.

Oratio.

Isaac Presb.
lib. 1. de
Mundi Cont.

Pax armata.
Sines l. de
Regno.

Miles formidandus.
Justitia
Dei.

Ezech. 21 9.
S. August. in
Psal. 100.

Protectio.

Opera bona.

Esth in Rom.
13. 11.

Cajet. in
hunc loc

Veget. l. 2.

CUNT. Hanc Berlingerii Gessiconem opportunè illustrat Vegetius; *Omnes artes, omniumque opere, quotidiano usu, & jugi exercitatione proficiunt.*

Virg 7. Æn v 326.

33. Idem Berlingerius armorum acervo, solaribus radiis percusso, inscripsit; **LACCESSITA REFUGENT.** Verbis è Virgilio mutuatis;

Horrescit strictis seges ensibus: araque fulgent Sole laccessita, & lucem sub nubila jactant.

Fortitudo invicta

Ita Heroum fortitudo, aliorum a sultibus provocata, amplissimos gloriæ radios spargit. Certè S. Eustachius cum suis liberis; uti & S. Mauritius cum Sociis, ubi in solis conspectu ad sacrilega facinora concitati fuerant, prodigiosum invictæ ac Christianæ constantiæ lumen diffuderunt. S. Cyprianus; *Tempestate pressura, ac nube, & caligine discussâ tranquillitas ac seremias refuserunt.*

S. Cyprian l. de lapsis in princip.

34. Posteaquam diuturnum bellum Anno 1659. inter Hispanos & Gallos fuerat compositum, Carolus Rancatus diversa arma militaria, in acervum congesta, & olivæ ramis cooperta, figuravit; addito lemmate, **SINE MILITIS USU.** Ad verbum Ovidius;

Pax quieta

Ovid. l. Met.

Non tuba directi, non aris cornua flexi, Non galea, non ensis erat. Sine militis usu Mollia secura peragebant otia gentes.

S Greg. in Pastoral.

De pace pronuntiat S. Gregorius Papa; *Si Dei vocantur filii, qui pacem faciunt; procul dubio Satana sunt filii, qui pacem confundunt.*

Maria V. Patrocinium.

35. In armentarium arma sunt plurima & varia; arma ad hostem aggrediendum, ad tuendas civitates &c. Emblematis subscripsit P. Sebastianus à Matre Dei; **TU TAMEN TOLLE.** Bellum est vita præfens, & bellum cum hoste crudelibus armis munito; quibus resistere quàm sit arduum, multorum perniciës & vulnera comprobant: verùm providit Deus armentarium, Virginem Deiparam, *nam mille clypei pendent ex illa, & omnis armatura fortium tam ad aggrediendum, quàm ad reprimendum hostem opportunissima. Non siue mysterio David, à facie Saulis ad Abimelechum profugus, accepit gladium è tabernaculo: cur, obsecro, è tabernaculo? Tabernaculum, teste Richardo à S. Victore, Deiparæ figurâ est.* Unde si cum hoste congredi, ac victor redire volueris, non nisi è tabernaculo isto arma mutues velim.

Rich. à S. Viç. l. 10. de M. V.

36. Basilica S. Genovefæ Emblematis loco scuta, gladios, pharetras, arcus, aliaque arma militaria igni imposita exhibet, cum lemmate è Psalmo; **ARCUM CONTERET, CONFRINGET ARMA, ET SCUTA COMBURET IGNI.** Hominem, belli sedandi, ac pacis componendæ studiosum, hæc imago spectat. Ad pacem promovendam omnes cohortans Magnus Augustinus, *Habete pacem, inquit, Si vultis ad illam trahere ceteros, primi illam habete. In vobis ferveat quod habetis, ut alios accendat.*

Psal. 45. Pacis studiosus

37. Serenissimus Philotheus è palo apparatus bellicum, gladios, thoraces, chirothecas ferreas, galeas, scuta, lanceas &c. suspendit; quibus imminens è cælo manus, epigraphen subjunctam habet; **QUID HAC ABSENTE JUVANT.** Quid enim omnis belli supellex prodest, quasi manu ac spiritu humano tractata? immobilia jacent arma, nullique inserviunt usui, si humani brachii ministerio haud regantur, etsi solidissimo ferro aut metallo sint fabricata. Ex hoc schemate virium nostrarum imbecillitatem conjicere licet, si gratiæ Divinæ abfuerit manus. S. P. Augustinus; *Voluntatem quidem liberam mihi dedisti, sed sine te, Deus, nihil est mihi conatus meus.* Et rursus; *Tu per te ex viribus tuis nihil potes. Adjuvat te ille*

Adjutorium Dei necessarium. S. Aug. Ps. 16 Enarr. 2. Idem in Ps. 32.

qui tibi sermonem misit, & vincitur iniquitas. Erudite in rem nostram canit Author;

Arma cruentati video fulgentia Martis, Tela, hastas, gladios, tympana, scuta, pilas. Amula fulmineo video tormenta furori, Sulphureo vastos ore dataura globos.

Quid tamen illa juvant, usum si dextera justum Denegat, innumeris dextera facta dolis? Quid laudo humanas vires? nihil omnia profunt, Si magni abfuerit dextera sola Dei.

CHIROTHECA FERREA.

Cap. V.

38. **C**hirothecæ ferreæ beneficio nobis ipsis tutelam, hostibus verò offensam creamus. Illam proinde opportuno hoc lemmate distingues; **TEGIT, AC FERIT.** Protector sanguinarius, & ad vindictam sumendam proclivis, hoc Emblemate depingebatur. Id ipsum de Deo non incongruè interpretaberis, è cujus clementia tutelam, & è justitia supplicium colligimus. Humanas enim exuvias indutus, primum suum adventum salutis nostræ vindicem esse voluit; at olim in altero universalis judicii adventu sententiam penitus irrevocabilem adversus sceleratos statuit. Quomobrem meus Concanonicus Abfalon Abbas; *Quis, inquit, advertens Deum ad terras descendere pro salute hominum, desperare potuit? Aut quis expectans judicem tam terribilem securus unquam fuit? O quam cautè ambulandum, ubi unus, & idem Dominus, fortis propugnator ad salvandum, & tam districtus judex ad uniuscujusque opus, quale sit, discutiendum &c.* Providè monet Magnus Ethicæ Christianæ Magister Augustinus; *Sic eum dilige misericordem, ut velis esse veracem: non enim misericordia potest illi auferre justitiam, neque justitia misericordiam.*

Deus misericors & justus.

Abfal Abbas form. 4.

S. Augustinus in Psal. 44.

C L A V A.

CAP. VI.

39. **E**xperientiâ constat, invidos sibi met nocuimenta longè graviora, quàm proximis suis accerfere. In eam rem D. Didacus Saavedra duos canes, ceu proprium invidiæ typum, figuravit; qui clavam muricam ingenti rabie dilacerabant, simulque propria labia copioso cruore perfundebant: addito lemmate, **SUI VINDEX.** Jacobus Sannazarius;

Invidus.

L' invidia, sigli vol mio, se stessa macera.

Et prior illo Virgilius;

Virgil. Epigr. de Livio 6.

Livor tabificum malis venenum, Intactis vorat ossibus medullas, Et totum bibit artubus cruorem.

Benedictus Soffigus;

Soffig. l. 3. Epigram

Non est invidia magis execrabile monstrum, Hoc tamen usque boni pessima pestis habet. Nam quemcumq; tenet, penis hunc torquet acerbis, Et ut tium vitio conterit ipsa suo.

ULTRIX IPSA SUI est, seseque ulciscitur ipsam, Pœna nec invidiæ tristior invidia est.

In hoc argumentum S. Basilii, *Invidia, inquit, concipientem se animam corrodit, & tabefacit.* Hinc magno fratri suo concolor S. Gregorius Nyssenus; *Invidiæ malevolentiam innumeris titulis ac nominibus*

S. Basil Hom. de invidia S. Greg Nyss in vita Moysi

bus describit. Inter cætera ab ipso vocatur *Mortifer stimulus, mucro reconditus, natura morbus, bilis venenosa, tabes sponte adhibita, telum amarum, FIGENS ANIMAM CLAVUS, flamma cordis, intestinum ignis.* &c. Nec aliter Salvianus; *Dummodò unusquisq; hominum alium lacerare non desinat, tanti putat, ut etiam sibi ipse non parcatur; sed planè mali istius retributio est, quæ solum persequitur authorem, illi enim nihil nocet penitus, cui detrahit, tantummodò illum punit, cujus ab ore procedit.* Eodem Emblemate significatur, offensam, adversus milites aut magnates ipsam, in authorem suum retorqueri.

40. Princeps justus, adversus ministros iniquos & subditos sceleratos animadvertens, clavam imitatur, quæ hydrantem percutiens, epigraphen sustinet; **VI VIRUS.** Rex Theodoricus apud Cassiodorum ait; *Deo auspice, Eridi adum locis vestris præesse censuimus, qui actores animalium legitima severitate coerceat, homicidia rescet, fusta condemnet.* Et paulò post; *Necesse est vindicta subiaceat, qui pravus moribus obsecundat.* Ad hoc propositum opportunè Macharius Chrysocephalus, Gregorio referente, ait; *Flagellat Deus Ægyptum, Divina potentia ministro Mose, qui denas plagas efficit, ut perfecti supplicii numerum subirent, qui ad summum usq; seclerum procefferant.*

F U N D A.
CAPUT VIII.

41. **C** Aligula, priusquam reum aliquem capitali sententiâ feriret, prolaxis verborum ambagibus miserrimum hominem erigere, ac maxima libertatis recuperandæ fiduciâ roborare solebat, ut postea inexpectatæ sententiæ fulmen ipsius animum tanto acerbius penetraret, majorique terrore percelleret. atque Aded insolens hæc judicii ratio fundam imitabatur, quæ lapidem tantò validiore offensâ jactit, quantò amplius in orbem circumducta fuerit. Unde lemma; **CIRCEIMACTA VALIDIUS.** De ira Divina canit Prophetes Regius; *Vox tonitruu tui in rota.* Enimverò Deus vindictam suam in gyros quidem amplissimos ac diuturnos circumducit; at tandem assiduo incremento in furorem actus, adversus obstinatum peccatorem validissimè exoneratur. Optimè in rem nostram S. Hieronymus; *Dem, qui laneos habet pedes, sed ferreas manus, tarditatem vindictæ supplicii gravitate compensat.*

42. Lapis tantò majore impetu ac velocitate è funda vibratur, quantò à circumagente manu remotior fuerit. Lemma; **QUO REMOTIOR, EO VELOCIOR.** Significabat quippe Emblematis Author, se in absentis amici imperia tantò ferri celeriore, pronioreque, quantò prolixiore locorum intervallo ab ipso dissideret. In hanc rem meus D. Salvator Carducius canit;

*Remotior quo permanet, velocior
Volat manu vibratus è funda lapis.
Amicus haud fucatus est Amasio
Studiofior, quò degit is longinquior.*

Porro quo remotior à circumagente mundo vixeris, eò velocius ad cælum transibis. Joannes Cassianus; *Solitudo novit emendatis moribus contemplationem purissimam referre, & intuitu sincerissimo spirituum sacramentorum scientiam revelare.*

43. **G** Alea, ore versus cælum elevata, & supra ardentis prunas liquefacienda, epigraphen tenet; **POST MUNERA BELLII.** S. Ignatium Loyolam hæc imago spectabat, qui post exactos militares labores, tandem obstinatis peccatorum cordibus emolliendis operam dedit. Emblematis explicando sequentem poësin addidit D. Gregorius Brunellus;

S. Ignatius Loyola.

Quam cruor imbuerat savi POST MUNERA BELLII,

Hæc galea accenso quem fovet igne micat.

*Uritur ad prunas, & plumbea massa liquefit,
Ut solet admoto cerea tada foco.*

*Explicat empyreos Ignati hæc cassis amores,
Ardet amore Jesu, qui modo miles erat.*

*Illius igne calens, omnis peccator anhelat
Cor durum, & teneras linqvitur in lachrymas.*

*Arderent Loyola tuis Aquilonia flammis
Frigora, dum æthereas mittis ab ore faces.*

Ut relicta mundi militiâ, Dei charitate ardeas, enixè monet Magnus Augustinus; *Incipiamus ardere charitate, donec totum mortale consumatur, & quod contra nos fuerit, eat in sacrificium Domino.*

Mundum relinquere S. August. in Psal. 64.

44. Galea, in nidum commutata, ac incubantes columbas fovens, epigraphen monstrat. **POST-MARTIA BLANDIS, subintellige, inservit. vel, NE GLI ARNESI DI MARTE AMOR S' ANNIDA.** Certè S. Paulus corde penitus Martio, & adversus Christianos efferato, *ibat spirans minarum & cadis.* At postea nutricem amabilissimam induens, *Filioli mei,* inquit, *quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Deus quoque à minis & terroribus exorsus, tandem in amoris affectus suavissimos desinit. Unde quamprimùm Vates Divinus dixerat; *Deus amulator, & ulciscens Dominus, ulciscens Dominus, & habens furorem.* Mox subjungit; *Dominus patiens, & magnus fortitudine.* Vix itidem protestatur; *Indignatio ejus affusa est ut ignis, & petra dissoluta sunt ab eo.* Mox iterum subdit; *Bonus Dominus, & confortans in die tribulationis.* S. Augustinus; *Propterea se judex venturum minatur ut non irasciat quos punit, cum venerit. Si damnare vellet, taceret. Nemo volens ferire, dicit observa.*

S. Paulus.

Ab. 9. 1. Galat. 4. 19. Terrores Dei in clementiam desinunt. Nahum c. 1.

S. Augustinus. ser 200 de Temp. c. 3.

45. Ad Marchionis Guidonis Villæ exequias, Ferrarie in S. Francisci æde celebratas, Emblematis loco galeam figurârunt, quæ ad sortes militari more trahendas accommodata, epigraphen tenebat. **HINC SORTES.** Enimverò sortes felicissimè è magnanimitate trahuntur; semperque virtus militaris appendices individuos habet honores ac dignitates. *Virtus gradus ad gloriam, virtus mater gloria,* inquebat S. Bernardus.

Virtus parit felicitatem. S. Bernard.

46. Galea, tamen in solius capitis tutelam accommodata, epigraphen tamen à D. Jo. Francisco Bonomo istam accepit; **TOTUM SERVAT.** Capitis fanitas consequitur. Opportunè P. Cornelius à Lapide; *Galea principem corporis partem, puta caput ipsum, à quo cætera membra, totusq; homo pendet, tuetur &c.* Nam, teste Valerio Maximo, *Ducis in consilio posita est virtus militum.* Unde populus fidelis, Regem suum à fatali hostium ictu vindicans, toti regno salutem conciliat. Sic posteaquam Abisai lethale gigantis cujusdam ferrum à Rege Davide represserat, Israëlitæ hunc in posterum cum hoste congregari prohibuerunt, id unum causati, *Ne extinguas lucer-*

lus est factus corporis fanitas consequitur. Opportunè P. Cornelius à Lapide. in Eph. 5. 17. Val Max. l. 4.

2. Reg 21

Salu l. 3 de Gubern. Dei.

Author proprii mali.

Princeps justus.

Cassiod. Var. 4. ep. 49.

Chrysoceph. Orat. de Cruce apud Iru.

ra Dei.

Valm.

Hieron.

rompti- ido.

litude. Cassi l. 8. Inst. Men

lucernam Israel. Seu ut Chaldæus interpretatur, Ne percat tecum regnum Israel.

Alciat. Emb. 178.

47. Galea, in alveare commutata, apibus passim circum volitantibus, epigraphen tenet; DAT MELLA POST BELLA. Appositè Andreas Alciatus;

En galea, intrepidus quam miles gesserat, & quæ
Sæpius hostili sparsa cruore fuit:
Partâ pace, apibus tenuis concessit in usum
Alveoli, atque favos, grataque mella gerit.

Bellidux benignus.

Deus præmiator.

S. Aug. in Psal. 9.

Idem Psal. 36. Con. 2.

Belliducis hæc imago est propria, qui post superata gravissima vitæ bellicque discrimina, tandem militibus suave ac sumptuosum convivium instruit; uti de grandi illo Henrico IV. refert Catharinus d'Avila. Deus quoque post militiam in hæc vitâ benè transactam, alternâ ac suavissimâ beatitudine hominem remuneratur, S. Augustinus; Non transit ad summam pacem, ubi summum silentium est, nisi qui magno strepitu prius cum suis vitis belligeraverit. Et rursus; Ad tempus laboras, in æternum non laborabis. Brevis est molestia tua, æterna erit beatitudo tua. Ad modicum dolens, sine fine gaudebis.

te ipso dejectio est magna, ibi ex virtute dignificatio maxima. S. Bernardus; Magna & rara virtus, ut magna licet operantem, magnum te nescias, & manifestam omnibus, tuam te solum latere sanctitatem: mirabilem te apparere, & contemptibilem te reputare. Theodoretus, de prodigiis Symeonis Stylitæ virtute philosophatus, inexplicabilem ipsius humilitatem, ceu indubium tantæ perfectionis characterem, adducit. In tantis laboribus, tantâq; rerum gestarum magnitudine, & miraculorum multitudine, est tantâ morum modestiâ ac moderatione præditus, ac si sit dignitate potestremus omnium hominum. Denique Emblemate illo innuitur, sicuti gladii præstantiam è facili ipsius flexus conjicimus, ita generosum ac fortem hominis animum benevolentiam & affabilitate comprobari. Machabæorum historia in Romanorum honorem ait; Quia sunt potentes viribus, & acquiescunt ad omnia, quæ postulantur ab eis.

Fortis benevolus.

1 Mach. 8. 1.

Pœnitentia illustra

Prov. 25. 4

Isa 58. 6.

S. Cypri de laud. Pœnit.

GLADIUS.

Caput IX.

48. Quidam magis nominis persona se ipsam gladii Emblemate figuravit, cujus lamina intra machætopcei officinam attrita, & pulvere erodente limata, epigraphen tenebat; ATTRITA REFULGET. Significabat nimirum, se è persecutionibus splendorem ac famam tantò illustriorem fuisse sortitam, quantò majore illarum violentiam premebatur. Huic affine est alterum illud Emblemata, in quo gladius, supra cõtis rotam exacuendus, inscriptionem reddit; MOTU PERFICITUR. Indies enim experimur, animas nostras non minus beneficii ac perfectionis è calamitate accipere, quàm à cote ferrum. In rem præsentem canit Hieronymus Preti;

Calamitas utilis.

Sarmata a danni miei cieca Fortuna
Vinto a terra m' opprime, empia m' offende:
L' alma, che non foggia ce adonta alcuna,
Sorge è l' suo volo al ciel libero prende.
Così tal hor frà nubi il Ciel s' imbruna,
Pur frà l' ombre, e l' orror folgora, e splende:
Così stella qual hor più l' aria è bruna
Traggi suoi più luminosa accende.
Pietra sfavilla amor, ch' altri percote:
E l' fabro i suoi metalli al colpo prova:
E fiamma arde via più, i altri la scuote.
Ferro acuto si rende, e si rinnova
Al girar de la pietra: e le rote
Gira fortuna, e quel girar mi giova.

30. Academicus, inter Philopponos Fæventinos Rubiginosus, symboli loco gladium, rubigine obductum, præfert, cujus lamina supra cotem expolienda, epigraphen monstrat; DETERSA MICABIT. Certè anima, vitiorum rubigine abstersâ, gratiosum splendorem diffundit. Hoc sensu Salomon; Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Et Isaias; Dissolve colligationes, impietates, solve fasciculos deprimentes, & omne onus dirumpe, tunc erupet quasi manè lumen tuum. De pœnitentia differens S. Cyprianus, O pœnitentia, exclamat, quid de te novi referam? Omnia ligata tu solvis, omnia clausa tu referas, omnia adversa tu mitigas, omnia contrita tu sanas, omnia cõfusa tu lucidas, omnia desperata tu animas.

Judex sine passio-

51. P. Eustachius Venator, Augustinianus Exælcæatus, gladio, ceu justitiæ symbolo, inscripsit; JUDICIS, NON VINDICIS. Boni Prælati aut Principis hæc imago est, qui suam auctoritatem non quidem peculiari vindictæ; sed soli justitiæ administrandæ interponunt. Eò reflectens Trajanus Imperator, Romano Præfidi gladium, ceu auctoritatis collatæ typum, tradidit, cum dicto; Hoc utere pro me, si mea potestate ritè fungar; sin autem, eodem utere contra me. Gladius enim nunquam injuriarum aut scelerum, sed folius æquitatis ac Reipublicæ promovendæ instrumentum esto. Seneca; Hæc tria lex secura est, quæ Princeps quoque sequi debet: aut ut eum, quem punit, emendet; aut ut pœna ejus ceteros meliores reddat: aut ut sublatis malis securiores ceteri vivant.

Senec. l. 1. a Clement. l. 22.

52. Nec solus clypeus defendendo militi, nec solus gladius hosti offendendo sufficit, nisi ambo simul mutuam conferant operam. Unde Lucretius Borfatus ex uno Emblematis latere clypeum, ex altero verò gladium depinxit; addito epigrammate, NEUTER SOLUS. Id est, clypeus & gladius. Ita Christianus nunquam solo fidei scuto munitus incedat, sed, insuper vivacem operis gladium jungat, necesse est. Eò collineans Apostolus, disertè hortatur, In omnibus sumentes scutum fidei &c. & gladium spiritus. S. P. Augustinus; Sine charitate potest quidem fides esse, sed non & prodesse.

Fides cu operibu Ephes. 6. 1

S. Aug. l. 1. d. Trinit c. 18.

53. Fridericus IV. Symboli loco gladium tenuit, qui libro transversim innixus, epigraphen legendam obtulit; HIC REGIT, ILLE TUETUR. Innuebat videlicet, populos & provincias non armis tantum, sed & legibus stabiliri. Regis Atalarici ore Cassiodorus; Perfectionem, inquit, necessariarum rerum completam esse judicamus, si quemadmodum eligendo virum patritium armata Reipublica parti providimus, ita & de sociando ei litterarum peritissimo consulamur. Et Justinianus Imperator; Nunquam sanè credi-

Leges & arma.

Cassiod. Var. Ep. 1.

Justin in Constit. de Præside Pisdia.

Exercitiu.

Lips. l. 3.

Mannud. dis. 2

Alii eodem epigrammate, Motu perficitur, opportunè commonstrant, è jugi ac laboriosâ exercitatione plurimum utilitatis nobis accrescere. Scitè apud Justum Lipsium Diogenes, Nihil omninò in vita sine exercitatione perficitur.

Humilitas.

Cavus. in Prov. 16. 33

49. Gladii illi præ ceteris probantur, qui è flexu in rectum redeunt. Unde gladius, è superiore parte depressus & arcuatus, Emblematis loco inscriptum habet; FLEXU PROBATUR. Ita omninò animæ virtuosæ perfectionem ex humilitate, ceu lapide lydio, manifestè deprehendimus. S. Cyrillus, referente Dionysio Cartusiano, Credo mihi, inquit, quin maxime se vilifacit, qui magnum se reputat. Ubi ergò profunda humilitas, ibi excelsa est dignitas; & ubi ex

credidissimus, veteres Romanos ex parvis adeoque minutissimis principii tam amplam constituisse Rempublicam, & totum exinde terrarum orbem sibi adjunxisse, pressisse, & tueri imperio potuisse, nisi majoribus in provincias magistratibus missis, plus ea re dignitatis sibi comparassent, simulque illis armorum juxta, ac legum potestatem fecissent, nec non ad utrumque accommodatos & idoneos habuissent. Hæc de re Virgilius;

*Tu regere imperio populos Romane memento
(Hæ tibi erunt artes) pacique imponere morem;
Parcere subjektis, & debellare superbos.*

Nec aliter ad Augustum Valerius Flaccus;

*Res Italas ARMIS TUTERIS, moribus ornas,
LEGIBUS EMENDES.*

Et Sulpitia, Domitiani Imperatoris ævo nobilis Sæyrica;

*- - - - - Dno sunt, quibus extulit ingens
Roma caput; VIRTUS BELLII, ET SAPIENTIA PACIS.*

54. Vincentius Vallierus, Nobilis athleta Venetus Emblematis loco proprium brachium depinxit, illudque gladio armatum, hoc lemmate insignivit. VICE VALLI ERO. Verbis nimirum ad proprium ipsius nomen & cognomen alludentibus. Mens autem Emblematis erat, sibi ad patriam defendendam tantum animi ac generositatis superesse, ut gladium suum invicti propugnaculi loco objicere sit paratus. Veteres Spartani, & nostro ævo Poloni, nulla civitatibus suis mænia circumdare solebant: aiebant quippe, civium armatorum animos ac brachia, si necessitas postulaverit, in muros vivacissimos commutatam iri. Porro homo timore Dei munitus, nullas timet dæmonis aut hominum insidias, quovis propugnaculo fortior. S. Augustinus; *Timor præseus securitatem generat sempiternam. Time Deum, qui super omnes est, & hominem non formidabis.*

55. Joannes Franciscus Villava Emblematis loco gladium figuravit, qui baccato oleæ ramo cinctus, epigraphen sustinebat. LENIMINE ACUTIUS. Sicuti enim gladii acies, oleo delinita, acrior evadit; ita Divina vindicta obstinatis peccatoribus tanto magis est formidanda, quanto majorem in expectanda pœnitentiâ mansuetudinem exhibet. S. Bernardus; *Noli contemnere Dei misericordiam, si non sentire vis justitiam; ut enim scires, quanta districtio succedit, tanta illa mansuetudo prævenit: ex magnitudine indulgentiæ, magnitudinem ultionis attende.*

56. Gladius, sceptro decussatim impositus, eidemque à corona regia colligatus, epigraphen reddit; ILLÆSA SUPERSUNT. Mens Emblematis erat, Caroli Emmanuelis, Sabaudia Ducis, virtutem ac fortitudinem, tametsi inter diversa bellorum discrimina agitatum, summo semper omnium applausu ac veneratione rediisse victricem. Porro Sanctæ Crucis lignum, à Servatore nostro ad expugnandas Tartari vires usurpatum, quantumvis unanimi Judæorum ac gentilium assultu oneraretur, etiamnum tamen illæsum persistit, & supra Regum frontes ornamento penitus mirabili ac glorioso resplendet. In hoc argumentum meus D. Salvator Carducius;

*Arma Sabaudæ hostis telis illæsa supersunt.
Stant etiam, edomito Dite, trophæa Crucis.*

Genus enim illud mortis, in quiete S. Athanasius, quod illi (Judæi) pro sua opinione ut ignominiosum intulere,

ea conversa est in trophæum devictæ mortis. Et S. Joannes Chrysostomus super illis Apostoli verbis, *Usque ad mortem crucis, ait; Longè pulchrius atque admiratione dignius spectaculum apparet, cum tot ab hostibus adversus ipsius gloriam artificii ac machinis adhibitis, splendet tamen illa & fulget.*

57. Experienciâ assiduâ firmatum habemus, amico, è pristina inimiciâ conciliato, semper diffidentum esse, nec unquam sine gravi discrimine ullam in ipso fiduciam collocari. D. Didacus Saavedra id è gladio discendum proponit, qui in duas partes disruptus, epigraphen tenet; NON SI SALDA. Id est; NON SOLIDATUR. Siracidis monitum est, *Ne credas inimico tuo in æternum: sicut enim aramentum eruginat nequitia illius: & si humilitatis vadat curvus, adice animum tuum, & custodi te ab illo.* Seneca, veluti à Siracide edoctus, in rem præsentem opportunissimè ait, *Nunquam fidelem credas eum tibi, quem ex inimico amicum habueris.* Hoc sensu in Apologetico suo S. Cyrillus, *Quare, inquit, timendus semper, & cavendus offensus est, quoniam tenax injuria, levis ira, expectata vindicta, tarda clementia.*

Certè Absalon, posteaquam in Davidis, patris sui, gratiam, quâ ob interfectum Amonem exciderat, rediit: paulò post non tantum adversus regnum, sed in ipsam etiam Patris sui vitam arma seditiosa est motus. Triphon, cum Jonatha Machabæo conciliatus, non ita multò post eundem proditoriè necavit. Josephi fratres, tametsi innumeris favoribus in Ægypto cumulati, assiduâ tamen formidine agitabantur, ne ille injuriam, sibi olim illatam, ulcisceretur. Atque adeò rupta amicitia vix unquam in pristinam soliditatem coalescit, tum quòd offensum pectus assiduo ebulliat, hominemque ad vindictam expetendam provocet; tum quòd ipsemet offendens odium adversus personam offensam inexpiabile foveat, semperque in illius inimicitiam stinuletur, à quo timoris occasionem suspicari potest. Verissimè in Agricolaæ vita dixit Cornelius Tacitus; *Proprium humani in genitum esse, odisse, quem læseris.*

58. Gladius flammeus, in Genesi descriptus, (posuit ante paradisum flammeum gladium) Emblematis loco epigraphen suffixam habet; SECAT ET URIT. Hæc penè ipsa verba præiit illa Magni Augustini gnoma; *Hic ure, hic secat, ut in æternum parcas.* Utraque verò illa igniti gladii virtus etiam purgatorii est propria. Urit enim, dum miseras animas sensibili & horrendo cruciatu torquet. secat autem, dum ligamina, quibus captivæ stringuntur, tandem dirumpit, iisque liberrimam ad cælum evolandam libertatem facit. In rem præsentem opportunè S. Ambrosius & Rupertus Abbas, *flammei gladii nomine incendium illud piaculare intelligunt, in quo piæ manes, necdum cælo receptæ, exterguntur.* Cæterum quævis censura Ecclesiastica, inter quas præcipua Excommunicatio, illo gladii flammei symbolo scitè exprimitur; quippe quæ hominem non tantum ab Ecclesiæ suffragiis fidelium consortio, sacramentorum usu, & sepulturâ Ecclesiasticâ secat, dirimitque; sed insuper eundem urit, & atrocissimis tam animæ, quàm corporis, & facultatum suppliciis excruciat, uti prolixè videre est in Theatro Magno, sub titulo, *Excommunicatio timenda: & in Cardinalis Baronii Annalibus.*

59. Senecæ judicio, *Gladium bonum dices, non cui deauratus est baltheus, nec cui vagina gemmis distin-*

S. Io Chryf. in P. 117. 288.

Amico conciliato non fidentum. Eccles. 12. 10.

Seneca.

S. Cyrill. l. 1. Apoll. mor. c. 23.

2. Reg. 15.

1. Mach. 13.

Corn. Tacit. in vita Agricola.

Gen. 3. 24. S. Augustin. Purgatorio.

S. Ambros. Obon 3 in psal. 113. S. Rup. Al. b. in Gen. l. 3. c. 32.

Censura Ecclesiastica.

Senec. Ep. 76.

Virgil. l. 6. Æneid v. 581

Val. Flaccus ad Augustum

Generositas militaris.

Timor Dei. Aug. in Ps.

a Dei.

Bern. in l. in iphan.

ritudo imidata hono- a.

ux glo- fa.

han. l. carn. i.

Virtus sola in homine æstima-
manda.
Ovid. 1. Fasf.

distinguitur, sed cui acies ad secandum subtilis, & mucro, munimentum omne rupturus. Unde Iemma;
E MUCRONE ÆSTIMANDUS. Ita omninò homines non fortunâ aut divitiis, sed moribus ac ingenii acie æstimandi: secus atque perversa ævi nostri consuetudo solos opulentos ac nobiles reveretur. Ut adeò verissimum sit illud Ovidii;

*In pretio pretium nunc est; dat census honores,
Census amicitias, pauper ubique jacet.*

Controversum olim erat inter Romanos, utrum Christus in Deorum numerum esset referendus, cum tantus ubique audiret Thaumaturgus? definitum tandem est negativè, quòd non haberet cultores, cum paupertatem prædicaret, quam omnes recusant, quam quisque contemnit: uti refert meus Concanonicus Raymundus Jordanus, Idiota cognomine. Longè tamen sapientius hæc de re pronuntiavit Seneca; *Sì quis, inquit, omnia alia habeat, valetudinem, divitias, imagines multas, frequens atrium, sed malus ex confesso sit, improbabis illum. Item si quis nihil horum, qua retuli, habeat, deficiat pecuniâ, clientum turbâ, nobilitate, & avorum, proavorumque serie, sed ex confesso bonus sit, probabis illum.* Graviter ad Eugenium Pontificem S. Bernardus; *Non sit, inquit, in te acceptio personarum, non parvi te reum peccati æstimes, si facies peccatorum, non potius causas iudicas meritiorum.*

Idiota de Oculo myst. c. 6.
Senec. Ep. 76.

S Bern l. 2. de Confid. c. 24.

60. Pileus (libertatis symbolum) à gladio sustentatus, epigraphen tenet; **IN FERRO LIBERTAS.** Populus enim, aliorum injuriis aut tyrannide oppressus, armorum virtute in libertatem ac pacem restituitur. S.P. Augustinus; *Non pax quaeritur, ut bellum excitetur, sed bellum geritur, ut pax acquiratur.* Et rursus; *Pacis intentione geruntur bella, ab iis etiam, qui virtutem bellicam student exercere.* Unde *pacem constat belli esse optabilem finem.* Porro servi Dei, ferreis cincti, ac flagellorum aculeis percussis, sensu impetus reprimunt, asserunturque *in libertatem gloria filiorum Dei.*

Bellum ob pacem.
S. Aug. Ep. 205.
Idem l. 19. de Civit. c. 12.

Mortificatio.

Bellum tardè auspiciandū.
Terent. in Eunuch. Act. 4 sc. 7.

61. Gladio intra vaginam recondito inscripsit Zingrefius; **PROMTIUS EXTRAHITUR, QUAM IMMITTITUR.** Hinc conjice, bellum tardè esse auspiciandum. Providè dixit Terentius; *Omnia prius experiri, quàm armis uti, sapientem decet.*

HASTA. LANCEA

Cap. X.

62. **S**I Poetis fidem habeas, Achillis hasta eodem tempore & vulnerabat & sanabat. Unde illam hoc Ovidii hemistichio insignierunt; **VULNUS, OPEMQUE GERIT.** Id ipsum affolet Deus, qui humanum pectus acri calamitatum aculeo nonnumquam transfigit, simulque ex illo ipso vulnere sanitatem felicissimam prohect. E Job testimonio, *Ipse VULNERAT, ET MEDETUR, percussit, & manus ejus sanabunt.* S.P. Augustinus, *Uine quiddam est tribulatio, utile medici ferramentum, & plagis illatis sanandis, & plagis avertendis, ne inferantur.*

Ovid. 1. de Remed. Calamitas sanat.
Job 5. 18.

S Aug in Psal 51.

Calamitas medetur.

63. Eidem hastæ inscribes; **QUA VULNUS, SANITAS.** Ita sanè è calamitatibus, quibus acerbè indices transfigimur, opportunissimam profectus ac praesidii nostri occasionem desumere licet. Scitè Joannes Fran. Bononus;

*Vulnerat, & sanat, quos fixit Pelias hasta;
Sapè eadem nobis, qua nocuere, juvant.*

Remederi.

Inde etiam significatur, eundem vulnere obligando sanandoque teneri, qui illud incussit. Plutarchus;

Ut Telephi vulnus eadem hasta sanatum est, qua vulnus infixerat; ita vulnus objurgationis ab eodem sanabitur, qui fecit. Et Ovidius;

*Ad mea decepti juvenes præcepta venite,
Quos suus ex omni parte fefellit Amor.*

Discite sanari, per quem didicistis amare,

Una manus vobis VULNUS OPEMQUE feret.

Plut. in Moral. Ovid. lib. de Rem. Amor.

Hanc operandi methodum quibusvis Correctoribus unicè observatam velim, ut linguâ suâ, ceu Achillis lanceâ, delinquentem proximum quidem feriant; sed mox eidem persanando antidotum obducant. Hieronymus Porti in Enthusiasmis suis poetis eandem iconem non sine joco de venustâ, simulque immundâ sceminâ intelligit.

Corrector

Fœmin pulchrâ simul in munda.

Zaccherosa, ma vaga,

Quanto lorda a la vista, al sen piû cara:

Qual hor tua man m'impiaiga,

Non mi te mostri di pietate avara:

Che passando lo stral per le tue dita,

Mandi insieme l'unguento, e la ferita.

64. Achillis lancea mox pristinam transfixo corpori sanitatem contulit, neque ullam è vulnere incussio cicatricem aut offensam reliquit. Unde Iemma; **NIL QUOD LÆDAT HABET.** Has ipsas voces Sedulius in rosæ encomium usurpavit.

Et velut è spinis mollis rosa surgit acuris,

NIL QUOD LÆDAT HABENS.

Principis iusti hæc idea est, qui in secleratos nullâ aliâ, nisi Reipublicæ conservandæ causâ animadvertit. Bonus item ac prudens Pater familias verbæ omnia unicè in servi aut filii emendationem ac progressum destinat. Hanc operandi methodum in Deo cernere licet, qui tum maximè in hominem apparet beneficus, quando illum calamitatibus pulsât. Tertullianus; *Ad omnia tibi occurrit Deus, idem PERCUTIENS, SED ET SANANS: mortificans, sed & vivificans; humilians, sed & sublimans, condens malis, sed & pacem faciens.*

Castigat.

Calamitas Terrull. l. 1. corr. Mar. c. 14.

65. Achillis hastam, quantumvis expolitam, & ad vulnera infligenda vibratam, hoc lemmate insignies. **ET ISTA SALUTEM.** Haud aliter Deus ipsam etiam perniciem nobis efficit beneficam, eamque demum in maximum salutis nostræ incrementum convertit. Testatissimè Apostolus; *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Omnia, etiam peccata, subjungit S.P. Augustinus, *Nam prædestinati ex casu humiliores, cautiores, & ferventiores resurgunt.* Ad hoc propositum Justus Lipsius; *Tam Provida Dei benignitas est, ut illam ipsam NOXAM IN SALUTEM nostram VERTAT, & peccatum in bonum.*

Calamitas utilis.

Rom. 8. 2.

S. Aug. 1. Correp. grat. s. 1. Lips. l. 2. de Conf. 7.

66. Complures hastulæ, in fascem colligatæ, epigraphen sustinent; **UNITÆ VALENT. vel, UNIONE ROBUR.** velut D. Sigisfinundus Laurentius easdem hoc lemmate loquentes introducit; **NEC FRANGIMUR, NEC FLECTIMUR.** Nimirum insigne illud Sciluri Scythæ factum Emblemate isto innuitur, qui, Plutarcho referente, suis quinquaginta filiis concordiam persuasurus, totidem jacula afferri iussit, quæ in fasciculum colligata, nullis viribus flecti poterant; separata verò, citra negotium frangebantur. S. Joannes Chrysostomus; *Nihil cum concordia comparandum, dilectissimi; sic enim singuli multorum instar erunt: si enim unanimes fuerint duo aut decem, jam non unus, sed singuli eorum quasi decem fiunt.* Ad hoc propositum Justus Lipsius; *Frequentia & multitudo civium, fundamentum est omnis potentie & discurvi status.*

Concordia.

S. Io. Chry. Rom. 1. d. Dilect.

Lips. l. 1. Admir. c. 1.

67. *Hasta militaris, cum Neptunio piscatorum tridente decussatim colligata, lemmatis loco adverbium subjunctum habet; UBIQUE. Sicuti enim tridens praeliis navalibus, hasta verò terrestribus deservit; ita Belliducem ubique locorum ex æquo fortem ac invictum esse oportet. Hoc ipsum etiam Principum illorum est ætypon, quorum imperiis Oceanus ac terra frænantur; uti sunt Rex Hispaniarum, Galliarum, & Angliæ; Respublica Veneta &c. Erudite D. Carducius;*

*Tridens, & hasta ubique regnat præpotens,
Quâ pontus undat, quaque tellus germinat.
Corona sic Hispana, ut orbis Arbutra,
Terra, Marique iura dat palmaria.*

Verissimè tamen de Deo, non terræ tantum ac maris, sed & Cæli Domino, ubique præsentissimo ac potentissimo, id intellexeris. S. P. Augustinus. *Deus ubique totus, nullis inclusus locis, nullis vinculis alligatus, in nullas partes seclitilis, ex nulla parte mutabilis, implens cælum & terram præsentè potentia, non indigente natura.*

68. *Hasta, quantumvis curva, caloris beneficio in formam rectam cogitur. P. Certanus Emblematis subscripsit; CALOR EXPLICAT. Ita sollicita & assidua educatio pravas juvenum inclinationes ad directam virtutis lineam compellit. Correatio quoque, è charitatis ardore proficiscens, distortas & viciosas hominum animas ritè emendat. Seneca; Nihil est, quod non expugnet perimax opera, & intenta, ac diligens cura. Robora in rectum, quamvis flexare vocabis. Curvatas irabis CALOR EXPLICAT. & aliter nata, in id figuntur, quod usus noster exigit, quanto facilis animus accipit formam, flexibilis & omni humore obsequentior.*

69. *Hasta distorta, artificum more intra coarctatam forcipem complananda, epigraphen tenet; TORQUEAT DUM DIRIGAT. Ita omninò quævis anima, inter calamitatum angustias ad Deum conversa, jure dixerit, Torqueat, dum dirigat. Ex iis enim amplissimam virtutis & internæ rectitudinis occasionem sortiri potest. Seneca; Quemadmodum quadam hasta detorta, ut corrigamus, adurimus, & adactis cureis, non ut frangamus, sed ut explicemus, elidimus; sic ingenia vitio prava, dolore corporis, animique corrigimus.*

70. *Hastam, in alterutrà extremâ parte prehensam, nonnisi difficillimè sustinere licet; quamvis in medio arcepta, citra negotium in sublime atcolli queat. Unde lemma; LEVIOR IN MEDIO. Id ipsum in omnibus nostris operationibus experimur, quæ tametsi initio intolerabiles, consuetudine redduntur facillimæ. Benè dixit Pythagoras; Elige vitam optimeam, nam consuetudo reddet jucundissimam. Ovidius;*

Non sentitur sedulitate labor.

Et alibi;

*Quod malè fers, assuesce; feves benè: multa vetustas
Lenit, at incipiens omnia sentit.*

71. *Aliquot hastæ, in fascem colligatæ, à Lucretio Borfaro epigraphen recepêre; NE STATIM AD PRÆLIA. Innuit videlicet, hominem prudentem consiliis admodum maturis & tardis ad arma tractanda, ad pœnas infligendas, aut ad sanguinem fundendum permoveri. Unde, è S. Jacobi præscripto, quivis homo sit tardus ad iram. In hanc rem Seneca; Animi motus eos putemus esse sanissimos, validissimosque, qui nostro arbitrio ibunt, non suo ferentur.*

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

72. *Hasta, à Latinis pura, id est, sine ferro, cognominata, cæteras omnes nobilitate superabat. Unde Virgilius de Sylvio, Albanorum Rege, differens, eum hastæ puræ innixum repræsentat;*

Ille (videt) pura juvenis qui nititur hasta.

Plinius illustria præmia bellica, à L. Dentato acquisita, recensens, ait; *Spolia cepit triginta quatuor, donatus hastis puris duodeviginti.* Eò reflectens Ravlinus, hastam puram hoc lemmate insignivit; SINE CUSPIDE NOBILIOR. Ita nimirum clementia est ornamentum Principis longè nobilissimum. Ita enim virtutes magnis viris decori, gloriaque sunt. si illis salutariis potentia est; inquit Seneca.

73. *Serpens, lanceâ adversus terram transfixus, conatu prorsus irritò caput dentefque efferatos in illius offensam erigit. Unde lemmatis vice unicum adverbium sustinet; FRUSTRA. Hanc iconem ex Ariosti versibus, alibi adductis, mutuavimus. Ab hoc nihil difformis Prudentius, canit;*

*Sic vulneratus arguis ita speculi
Ferrum remordet, & dolore seviror,
Quassando pressus immoratur dentibus,
Hastile fixum: sed manet profundius,
Nec cassa sentit morsuum pericula.*

Ita nimirum malitia adversus innocentiam & justitiam conatu prorsus irritò fatigatur. Judæi certè, Accuerunt linguas suas sicut serpentes: simulque livore pleni adversus Dominum & adversus Christum eius insanierunt. At incassum omnia, nam gentes & populi meditati sunt inania. Innocentiam alloquens S. Chrysostomus, ait; *Tibi, boni parent, mali invident, zelant amulicis, inimici succumbunt, nec unquam poteris victrix non esse, etiamsi inter homines iudex justus defuerit.*

74. *D. Didacus Saavedra Emblematis loco lanceam, ceu palum, in terram defixit, quæ oleæ ac vitæ sustentandæ deserviens, epigraphen monstrabat; IN FULCRUM PACIS. Hinc discas, bellum nonnisi pacis recuperandæ propagandæque causâ inchoari debere. S. P. Augustinus; Pacem habere debet voluntas, bellum necessitas. Et Epanonondas, in Apophtegmatibus citatus; PAX BELLO PARATUR: nec eam tueri licet, nisi crues sint ad bellum instructi.*

75. *Lanceæ fastigium, viridi ramulo cinctum, epigraphen sustinet. IN ABDITO CUSPIS. Hoc Emblemata, in argumenta plurima accommodatum, in undantæ delitias humanas cum primis describit, quæ nunquã sine sociâ calamitate incedunt. Boethius; Quid de corporis voluptatibus loquar? quarum appetentia quidam plena est anxietatis: sanctas verò pœnitentiæ & Tristes verò esse voluptatum exitus, quisquis remissitur libidinum suarum, intelliget. Detraكتور quoque sub encomiorum schemate lethalem alienæ famæ transfigendæ aculeum abscondit. Denique Proditor fallacibus suis blanditiis tam diu socium inescat, donec hostes illum ex insidiis adoriti queant.*

PAPILIO.

Cap. XI.

76. *Papilio, quantumvis angustum terræ spatium occupans, ab Abbate Ferro epigraphè recepit. TECTUM MILITIBUS AMPLIUM. Enitè ve o domus, à magnanimo pectore habitata, nequaquam dici potest angusta. Optimè in rē nostrâ Petrarca; Nulla tã parva domus est, quã non amplificet magnanimus habitator. Illo ipso Emblemate etiã Paradisum ceu immensũ gloriæ papilionem, describere licet, quam*

Virg. lib. 6. Aeneid. v. 760.

Plin lib. 7. cap. 28.

Clementia.

Senec. lib. 1. de Clement. cap. 3.

Mundi Symb lib. 7. n. 6. 1.

Prudentius Peristaphason Hymn S. Rom. Mart.

Innocentia

Malevolus Psal. 139. 4. Psal. 2. 2.

Psal. 1. 1. S. Chrysost. in Homil.

Bellum.

S. Aug. To. 2. Epist. 207. Apoph. lib. 5.

Delitiae

Boet. lib. 3. de Consol.

Detraكتور fallax.

Proditor.

Domus angusta.

Petrarcha 2. de Remed. dial. 1.

Colum.

Baruch. 3.
24.

Dominus exercituum suis sequacibus est fabricatus. O Israel, exclamat attonitus Propheta, *quâ magna est Domus Dei, & ingens locus possessionis eius? Magna esse, & non habet finem: excelsus & immensus!*

77. Papilio, militibus ad fervidâ æstatis, & rigentis hyemis intemperiem prohibendam ex æquo accommodatus, epigraphen à me recepit; E DAL CALDO, E DAL GELO. Id est, A FRIGORE, ET ÆSTU. Ita Protector è munere suo validam adversus omnes sinistros eventus tutelam subministrare debet; atque adè, Isaïâ asserente, *Tabernaculum erit in umbraculum dei ab æstu, & in securitatem, & absconsionem à turbine & à pluvia.* De Maria Virgine id comprimis intelligere licet, Nam, ut D. Bernardus ait, *ipsa tenente, non corrui; ipsa protegente, non metuis; ipsa duce, non fatigaris; quâ propitiâ pervenis; &c.* Acti Apostolorum testantur, S. Paulum fuisse *Sereno factorie artis.* Unde ad hanc illius conditionem reflectens Sacer Poëta Aratus, ait, Apostolum illum non tantum pelliceis papilionibus conficiendis, dedisse operam; sed ipsummet prodigiosi papilionis loco delervisse, sub cujus umbra adversus mundantes scelerum pluvias, & igneos suggestionum ardores summa erat tranquillitas.

Protectio.

Isa. 4. 6.

Maria V.

S. Bernard.
in serm.

Act. 18. 3.

S. Paulus.

Aratus in
Act. Apost.

----- Tentoria quippe
Fortia nobilibus fabricabunt in aggere textis.
Longius hæc abiens peregrinus ubique viator
Erigit, atque HYEMES, SOLESQUE hinc
pellibus ARCET.

Nos quoque per culpam prima de sede repulsi
Exilio mundi jacimur, viæ reddita tandem
Qua patria repeta nus iter, munimina nobis
In castris sunt Pauletis, ne criminis imbres
Tempestat munda ferat, scelerumque vapores
Ignitus tentator agat, sub tegmine tali
Tuta salus, nullum discriminis excipit ictum,
Nec prostrata feris succumbit viribus hostis.

PHARETRA.

Cap. XII.

In morte.

Maria V.

in Calvaria
monre.

Rich. à S.
Laur. lib. 3.
de Laud.
Virg.

Idem lib. 1.
cap. 5.

78. **N**on nemo, mortuâ quâdam dilectâ personâ, doloris sui vehementiam significaturus, pharetram vacuam depinxit; cum lenitate, **HÆRENT SUB CORDE SAGITTÆ.** Id tamen inficias non iverim, hanc iconem ab Emblematis naturâ non nihil deficere, cum expressè nitatur sensu allegorico. Ea tamen pharetræ pictura in Divinam Matrem convenit, quæ licet supra Calvaria rupem nullo exteriori vulnere offerat facia, in pectore tamen acerbissimas doloris & commiserationis lagittas altum defixas habuit. Richardus à S. Laurentio; *Ipsa sunt Martyr in anima: & gladius doloris qui pertransivit animam ejus in Unigeniti passione, pro amarissimo ei martyrio computatur.* Idem ad Crucifixum conversus, ait; *Omnia vulnera, qua tu suscepisti in corpore, suscepisti in corde: & sicut lancea militis perforavit latus tuum. Joan, 19. ita gladius doloris eius animam pertransivit. Luc. 2.*

79. Abbas Ferrus pharetræ subscripsit; **SOMMINISTRA AL FERIR GLI STRALI AL ARCO.** Id est; **ARCUI TELAE MINISTERAT.** Id ipsum malus consiliarius adest, qui Principi violentas & injustas actiones suggerit. Ita Regis Darii Sartapæ grandem illum Monacham adversus Damaelem concitabant. Aman sceleratis suis suggestionibus Regem Assuerum ad mortem adversus innocentes Isaëlitas decernendam provocavit. Jonadab

Consilia-
rius malus.

excæcato Ammoni nefandas artes subministravit, ut incautos suos furones cum venusta Thamaie posset exequi. Pharaësi, horrendum vociferati, Pilatum compellere ad Christum in crucem agendum. Jobi uxor malignis suis vocibus herodem illum fortissimum ad execrandas blasphemias laceffere est ausa. *Adhuc, inquiebat nequissima, tu permanes in simplicitate tua. Benedic Deo, & morere.* Et licet has voces, conatu profus irritò adversus ipsum sparserit, vires tamen in Jobi animum tantas habuere, ut eum acerbissimè lauciârint, & vehementissimos stimulos ad impatientiam subjecerint. S. Joannes Chrysostomus; *Ego non tam Jobum admittor ante mulieris adhortationem, ut mihi est admirabilis post illius perniciosum consilium. Sæpe accidit, ut quem rerum natura evertere non potuit, oratio, & exitiosa adhortatio frangat: id eum diabolo nequaquam esset ignoratum, post plagam inflatam verbis hominis adurit.* S. Laurentius Justinianus imaginem illam in meliorem partem interpretatus, ait, è Sacra Scriptura, ceu pharetra instructissimâ, acutas sagittas subministrat ad quasvis hostium vires validè transfigendas. *Et quidem Sacra Pagina pharetra quaedam spiritualis, in qua sagitta acuta & ignita latitant. Hanc nemo Deo militans derelinquat, assiduo cogitatu virtutem intelligat scripturarum, ut juxta qualitatem suggestionis, responsionis inorquet jaculum.*

Tob. 1. 9.

S. Io. Chry.
in Cæren.

S. Scriptura.

S. Lau. In
de casto C.
nub. cap.

PYROBOLUS.

Cap. XIII.

80. **A**lphonus I. Dux Ferrariensis, Symboli loco, pyrobolum prætulit, qui in aëre diffingens, flammam ac perniciem spargit. Epigraphen Gallicam subjunxit; **AU LIEU, ET TEMPS.** Id est; **LOCO, ET TEMPORE.** Nam è prudentiæ præscripto, in quibusvis gravibus negotiis opportuna occasio est captanda. Octavianus Imperator in imperii sui exordio hanc à Dione parænesim accepit. *Non statim omnia, uti decretum erat, excæcus est; verius ne parim succederet, si simul homines transferre & invertere vellet: sed quædam in tempore disposuit, quædam REIECIT IN TEMPUS.* S. Irenæus id à Dei Filio studiosissimè observatum testatur. *Præcognita sunt hæc omnia à Patre: perficiuntur autem à Filio, sicut congruum & consequens est, APTO TEMPORE: propter hoc properante Mariâ ad admirabile vini signum, & ante tempus volente participare compèdit poculum, Dominus repellens eius tempestivam festinationem, dixit; Quid mihi & tibi est mulier? S. Rupertus Abbas in illis Isaïæ Seraphinis animadvertit, quòd sex alis instructi, duabus tantum ad volandum sint usi; atque *volabant pro LOCO, ET TEMPORE.**

Prudent.

Dion. lib.

S. Iren. lib.
cont. Hære.
cap. 18.

Isa. 6. 2.
S. Rup. lib.
de Trin. 1.
oper. cap. 2

81. Academici Animosi Novatienfes Symboli universalis loco globum, à pyrobolo sparsum, præferunt; qui novo militari stratagemate ad litteras in obfessam civitatum jaciendas deservit. Epigraphen subjunxere; **PER TELA, PER IGNES.** Innuebant videlicet, nobilissima sua ingenia inter medios grassantis Bellonæ furones nunquam à litteratis Academicorum exercitationibus destituisse. Quippe, Tullio teste, *Ad magnanimum perinet, ea, que videntur acerba, ita ferre, ut nihil à statu nature discedat, nihil à dignitate sapientis.*

Studiosus

Magnanimus.

Cicero lib.
de Offic.

82. Flamma, in pyrobolo conclusa, libertatem anhelat, ac, veluti carceris impatiens, sphaeram

Bellicosus. ram illam assiduis motibus jactat. Unde D. Emmanuel Thefaurus Comes in Optico suo Aristotelis Tubo pilam punicam, ab inquilino igne agitatum, ingenioso hoc lemmate insignivit; NESCIA STARE LOCO. Martium, vel etiam iracundum ac impatientem hominis animum hoc Emblemate describes. Seneca, inter cætera hominis iracundi lineamenta, etiam hæc recenset; *Torva facies, citatus gradus, inquieta manus &c.*

83. Academicus, inter Errantes Brixienfes pertinax, Symboli loco spheram, nitro & piceis fomentis gravidam, præfert; quæ aquis injecta accenditur, & veluti humido illi elemento insultans, ignem vomit. Epigraphen subjunxit; *ETSI MILLIES SUBMERGATUR.* Ita animus generosus, quocunque miseriarum Oceano inundante, nunquam non superior evadit. In encomium D. Pauli ait S. Joannes Chrysoſtomus; *Quemadmodum si scintilla ignis quadam, quæ extinguí nequeat, in mare prolapsa, incurſantibus multis fluctibus, pessime at, rursusq, splendida emergat, ad eundem quoque modum B. Paulus nunc quidem periculis velut conſtabatur, nunc vero ex ipsis emersus nitidior ac splendidior ascendebat, eo ipso, quod vexabatur victoriam referens.*

84. Pyrobolus, in aere dissiliens, viva passim incendia spargit. Unde lemma; *NON SE CAPIT INTUS.* Mei Concanonici ad S. Mariam de Passione Mediolani opportuno hoc Emblemate immensam D. Caroli charitatem significabant, quæ se intra solius pectoris angustias concludi minimè sustinens, in sexcentas operationum flammæ erupit: unde ad sublevandam pauperum egestatem integros principatus vendidit: ut peccatores ad frugem revocaret, assiduo non sine valetudinis jacturâ e pulpitis detonuít. In Xenodochiis frequens, opem agrotis liberalissimam tulit &c. Utedè S. Bernardus eodem charitatis igne exæstians, jure exclinet; *O amor præcept, vehemens, flagrans, impetiose!*

85. Pyrobolus diffringens, & immodicam flammæ vim passim évomens, epigraphen sustinet; *VIM VI.* Quasi nimirum ignis diceret; quia violento spheræ gravatæ sinu captivus detineor, idè vim vi repressurus, mutuâ violentiâ carcerem effringo, meamque libertatem cum illius dispendio vindico. Ad hoc propositum Justinianus Imperator; *Fus gentium est, quo gentes humana uruntur, solis hominibus inter se commune: veluti ergo Deum religio; ut parentibus, & patriæ pareamus; ut vim atque injuriam propulsemus.* Has tamen postremas duas propositiones sano ac moderato sensu intelligas velim. Optimè Ovidius;

Judice me, fraus est concessa, repellere fraudem, Armæq, in armatos sumere jura sinunt.

85. Pyrobolus non alio fine rumpitur, nisi ut fragmina sua, passim dispersa, stragem inferant. Unde lemma; *DISRUMPOR, UT NOCEAM.* Seu, *DUM NOCEAM, PEREAM.* Hæc ipsa animi fortis ac resoluti est indoles, qui injuriam adversus hostes suos vindicaturus, ipsum etiam propriæ vitæ dispendium parvi æstimat. Certè Samson, ut Philistæis stragem inferret, liberrimam vitæ suæ jacturam fecit. Et Zopyrus Babyloniam, civitatem nobilissimam expugnaturus, Justino referente, *Domus se verberibus lacerari toto corpore jubet, nasum, & labia, & aures sibi præcidit.*

87. Ignis succensum globum pyrium in aëra sublevar. Lemma; *SURSUM RAPIT IGNIS.* Ita S. Ignatius Loyola, amore Divino succensus, quatuor fermè cubitis à terra clatus pendebat. Cæterum ea sancti amoris vis est, ut mortales illius beneficio

passim è terris ad cælos evolent. Testatissimè S. P. Augustinus; *Quisquis dilexerit Deum & proximum, animam habet pennatam, sancto amore volentem ad Deum.* Et alibi; *Sancti amoris flammæ ardentes Martyres, fœnum carnis robore mentis arserunt. Ipsi autem integri spiritu, ad eum, quo sunt accensi, pervenerunt.*

Amor ad cælum elevat. S. August. in Psal. 103. Idem ser. 31 à Sirmondo addit. Tom. 29.

S A G I T T A.

Cap. XIV.

88. A Liquot sagittæ, adversus marmor vibratæ, epigraphen monstrant; *INFRINGIT SOLIDO.* Verbis ex Horatio mutuatis;

--- Fragili quærens illidere, Infringit solido.

Ita nobile hominis pectus omnes adversantium vires enervat ac reprimit. Seneca; *Ut tela à duro resiliunt, cum dolore cadentis solida feruntur: ita nulla magnum animum injuria ad sensum sui adducit, fragilior eo quod petit;* Cæterum S. Ecclesiæ Doctores, seu saxa durissima, qualvis sagittas, à gentilibus ac hæreticis sparsas, intringunt; *Et sicut mortiferas sagittas, sic insana verba perversa cogitationis eorum, de impia cordis pharetra procedentia, Doctores quasi lapides vivi suscipiunt, & fidei VIRTUTE CONFRINGUNT,* inquit in rem præsentem opportunè Author operis imperfecti.

Resistere; Sem. de. p. 5

89. Sagitta epigraphen præfert; *CONSEQUITUR, QUODCUNQUE PETIT.* Ita Minister prudens operam suam vix unquam inanem collocat. Illius quoque hanc effigiem dixerim, qui nunquam non voti sui se compotem experitur. Eadem tamen cum primis in animam orantem convenit: Nam S. Marco teste, *Omnia, quacunq, orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis.* S. P. Augustinus; *Fit in oratione conversio mentis ad Deum, qui semper dare paratus est, si nos capiamus quod dederit.* Hoc sensu Christophorus Finottus;

Hæretici reprimuntur. Imp Oper. in Matth.

Minister prudens. Oratio. Marc. 11. 24 S. Aug lib. 2 de ser. Dom. in monte 6. 8 Finote dist. 92.

Posce Patrem; dicto citius dabit omnia; Montes Vel si collibeat tollere, vota feres.

90. Carolus Rancatus sagittæ volanti inscripsit; *NUNQUAM FRUSTRATA.* Verbis è Statio mutuatis;

Stat. in Epl. thalam. Stell.

Hic puer è turba volucrum: cui plurimus ignis Ore manuq, levi nunquam frustrata sagitta.

Eidem Emblemæ etiam hanc inscriptionem cum priore synonymam subjunges; *NUNQUAM IRRITA.* Belliducis fortunati hic typus est, cujus operationes nunquam non è votis & ex animi sententia succedunt. Alcidis sagittas hæc prærogativâ insignes deprædicat Seneca;

Bellidux fortunatus.

--- Munus Alcide cape Has Hydra sensit: his jacent symphalides, Et quidquid aliud eminus visio malum; Victore flexi, has enim NUNQUAM IRRITAS Mittes in hostes.

Seneca in Hercul. Oreo.

Oratio quoque nunquam à Deo recedit irrita; S. Augustini monitum est; *Non deficiamus in oratione; Ille quod concessurus est, etsi differt, non aufert. Securi de pollicitatione ipsius, non deficiamus orando.*

Oratio. S. August. in Psal. 65.

91. Tres sagittæ simul colligatæ, sædus illud representabant, inter Pium V. Philippum II. & Rempublicam Venetam adversus Turcas sancitum. Epigraphæ subjuncta erat; *VIS NESCIA VINCI.* Emblemæ huic affine est illud Alciati, in quo,

Concordia.

Justus non potest offendi. Senec. Ep 82. Idem lib. de Constans. Sap. cap. 4.

101. Hominis justivica adeo est sublimis, ut ad eam transfigendam nullæ hominum calumniæ exporriganatur: haud sane aliter, atque jacula, adversus stellas sparsa, DECIDENT INFRA. Seneca; *In insuperabili loco stat animus, qui externa deseruit, & arce se sua vindicat. Infra illam omne telum cadit. Et alibi; Etiam cum potentes, & imperio editi, & consensu servientium validi, nocere eis tentent, tamen circa sapientem omnes eorum impetus deficient, quam extra visum exilierunt, citra telum tamen flectuntur.*

Virgil. l. 5. Enid. v. 525

102. P. Magister Paulus Richiedei, Academicus inter Errantes Brixienfes Incitatos, & insigne Ordinis Dominicani decus, nec minus in poetâ, quam prosâ celeberrimus, symboli loco sagittam volantem præfert, quæ ignem in aëre concipiens, epigraphen monstrat; **IGNESCIT EUNDO.** Nî fallor, hæc imago ad illam Alcestæ sagittam alludit, quæ, si Virgilio fidem habeas, volando exarsit;

Namq; volans liquidis in nubibus arsit arundo, Signavitque viam flammis, tenerosque recessit Consumpta in ventos.

Consuetudo. Orig. Hom. 23. in Num. Prov. 4. 18.

Mens Emblematis est, homines assiduâ exercitatione ac consuetudine ad operationes, sive laudabiles, sive vitiosas, plurimum concitari, tandemque in eas ardentissimè succendi. Et quidem de virtutibus ait Origenes; *Ex justitia generatur justitia, & ex castitate castitas. Si enim primò tenuiter castus esse ceperit, accepto castitas fomento, quotidie castior efficitur.* Ad idem argumentum Salomon; *Justorum semita quasi lux splendens procedit & crescit.* De vitiiis ait S. Basilius; *Unum peccatum aliud velut congenerum per gradus excipit, ceu fornicatio fornicationem, & ipsa assuefactio mendacii mater fit mendacii: & qui mentem diu exercuit ad furandum, multo jam negotio aggreditur iniquitatem.*

S. Basil. in cap. 9. Isa.

Clementia Principis.

103. P. Raulinus ad superioris numeri Alcestam alludens, sagittam figuravit, quæ è nervo jactata, epigraphen tulit; **CONSUMET FLAMMA VOLANTEM.** Enimverò sicuti flamma sagittam ex arcu volantem comburit, ejusque fatalem ictum prohibet; ita Princeps clemens amoris sui incendio tela omnia, à justitiæ rigore adversus subditos sparsa, mitigat & consumit. Theodatus, Italiæ Rex, cum ad solium promoveretur, Cassidoro referente dixit; *Mutavimus cum dignitate propositum, & si antè justa districtè defendimus, nunc clementer omnia mitigamus.* Porro lethalis illa sagitta, adversus Ezechiam; uti & altera in extremum Hierosolymæ excidium emissa, ab amoris igne, quo Deus erga Davidem exarserat, penitus absorpta fuit: nam, quod Regum Fasti testantur, in optimi Davidis gratiam, Deus justum illud supplicium in benevolentiam suavissimam convertit. *Addam diebus tuis quindecim annos: sed & de manu Regis Assyriorum liberabo te, & civitatem hanc, & protegam urbem istam propter me, & propter David servum meum.*

Cassiod. lib. 10. Var.

Reg. 20. 6.

Exercitus in Duce.

104. Afferente D. Joanne Bapt. Mazzolenò, jaculum, dirupto mucrone, **AD NIHILUM VALET ULTRA.** Ita Exercitus, ob iniquam Belliducis interfecti fortem consternatus, nullam amplius victoriæ spem habet residuam. Hæc penè ipsa verba præiit Justinus Historicus; *Nam sicuti telo, si primam aciem perfregeris, reliquo ferro vim nocendi sustuleris: sic illo (de Epaminonda loquitur) velut mucrone teli ablato Duce Thebanorum, Reipublicæ vires hebetatæ sunt, ut non tam illum amisisse, quam cum illo interuisse omnes viderentur.*

Justin. Hist. lib. 6.

105. Sagitta, versus scopum jacta, epigraphen à Desiderio me recepit. **NON QUODCUNQUE PETIT.** frustra - Illa enim à destinata meta non nunquam defleat, & tum. Horatio teste;

Non semper feriet quodcunque minabitur arcus. Adamus, à suprema lege prævaricatus, animo nimium quantum arrogante Divinam excellentiam assequi cogitavit; at prò! quantum à scopo aberravit miser! eo enim superbiae suæ conatu in extremam mortis calamitatem fuit præcipitatus. Saul, iteratis vicibus sagittas adversus innocuum Davidem ejaculatus, nunquam non scopo præfixo excidit. Adonias summâ quidem solitudine Abisag sibi desponsare moliebatur; at hæc vicissim miserrimo proco violentam mortem est machinata. Solymanus, Turcarum Imperator in occupanda Vienna operam penitus inanem collocavit. Alphonsus Albuquerque assiduè consiliis artes maximè opportunas investigabat, quibus, ad sterilitatem toti Ægypto induendam, Nilum fluvium è cursu suo divertere, Machometi cadaver flammis absumere, ejusque tumbam deprædari posset, at sine suo delusus, vitâ excessit. Gustavus Adolphus, Suecorum Rex, ad Imperii Romani fastigium aspirans, omnes penè Germaniæ provincias ac civitates violentis armis infestavit: at cum imperiali coronæ manum jamjam victricem admooveret, fallente vestigio in funebrem tumbam præceps corruit, & in aperto campo exanimis, proprioque sanguine purpuratus jacuit. Cæterum etiam in oratione experimur non semper impetrari, quod vel malè vel contra Dei voluntatem desideramus; S.P. Augustinus; *Deus tollit quod male desiderasti, & docet, quod debeas bene desiderare.*

106. Alcon Cretensis, cum filium suum inter horrendi draconis amplexum cereret, sagittam tantâ dexteritate est ejaculatus, ut illæso filio, draconem interfecerit; uti Virgilius, Sidonius Apollinaris, Valerius Flaccus, aliique testantur. Eò alludens non-nemo, sagittam figuravit quæ serpentem, manu sustentatum, transfixerat; cum lemmate; **FERIENDA FERIT.** Seu, **PETENDA PETO.** Ita prudens Medicus aut chirurgus solam affectam partem incidit, reliquo corpore penitus illæso. Corrector item discretus, sine ulla peccatoris offensa, solius vitii jugulum petit. David ultricem Dei manum inclamans, ait; *Exurge Domine in ira tua, & exaltare in finibus inimicorum.* Sed quid inde? *Consumetur nequitia peccatorum.* Volebat nimirum Rex sapientissimus in sola vita, non autem in caducos & fragiles homines à Deo animadverti. S. Joannes Chrysofostomus; *Quærit, ut peccatum de medio tollatur; in hunc locum non ut sumat pœnam de inimicis.*

Oratio non exaudita. S. Aug. in Psal. 43.

Virgil. in Eclog.

Medicus: Corrector. Psal. 7. 7. ibid. n. 10.

S. Chrysofost.

S. Thomæ Aquinas.

Exercitus in Duce.

107. D. Aresius in S. Thomæ Aquinatis panegyrico demonstravit, omnes Magni illius Doctoris opiniones ac sententias singulari suo acuminè vigere. Unde Emblematis loco complures sagittas intra eandem pharetram expressit, addito epigrammate; **NULLI DEEST ACIES.** Hanc epigraphen jure optimo etiam de Senecæ Epistolis intellexerim; illarum enim quælibet peculiari suâ vivacitate & acrimoniâ excellit. Idipsum de Martialis poetâ pronuntiat Plinius Junior; *Erat homo ingeniosus, acutus, & qui plurimum in scribendo, & salis haberet & fellis, nec candoris minus.*

Plin. l. 11. Ep. ad Corn. Priscum.

108. Compluribus sagittis, in candidum scopi, seu orbitæ ligneæ umbilicû sparsis, epigraphè subjunxi; **OMNES IN ALBUM.** Innuebâ videlicet, Satyricas ac pungitivas malevolorum linguas unice adversus innocentiam collineare: indices enim experimur, plerisq; persecutionum sagittis metam vix unquam esse aliam præfixam, nisi virtutis & meritæ candoræ.

Innocentia persecutioni obnoxia.

Josephus, præ cæteris omnibus Jacobi Patriarchæ filiis candidus ac meritis insignis, omnium fratrum suorum invidiã in se unum concitatum sensit. Geneseos testimonio; *Filius accrescens Joseph, filius accrescens, & decorus aspectu. Sed exasperaverunt eum, & jurgati sunt, invideruntq;, illi habentes jacula.* In rem præsentem ait Epictetus; *Sapientia studium suscipere cupis? statim te para, quasi futurum sit, ut deridearis, ut multi te subsannent.* Et Sanctus Prosper;

*Impia pars mundi parti est infesta piorum,
Nec tolerare potest dissimiles animos.*

109. Inter cætera D. Berlingerii Gessi Emblemata complures sagittas cernere licet, quæ ab arcibus versus metam extortæ, epigraphen tenent; **NUNC PROMERE VIRES.** Ibi enim extremas nostras vires solemus periclitari, quando plurimorum conatus simul pro eadem palma obtinenda luctantur; uti indies in congressibus Academicis & Equestribus experimur. Classicum canens, & in mundi hujus stadio ad virtutis bravium excitans S. Chrysostomus, ait; *Exfere vires, fortiter dimica, atrociter in pralio isto concerta. Considera pactum, conditionem attende, militiam nosce: pactum, quod spondidisti; conditionem, quã accessisti; militiam, cui nomen dedisti.*

110. Sagitta, versus scopum vibrata, epigraphen reddit; **NON QUASI IN INCERTUM.** Verbis est S. Paulo mutuatis; *Ego igitur su curro, non quasi in incertum.* Ita negotium quoddam auspicaturus, mentem tuam unicè in præstituto sine defixam habe, nec illum temerè, sed animo prorſus indubitato assequi contende. Illum Apostoli locum interpretatus Esthæus; *Sic curro, inquit, non quasi in incertum, id est temerè, & quamlibet in partem, sed rectè ad metam destinatam, ut faciunt, qui in stadio currunt, & vincere volunt.* Disertè Magnus Augustinus; *Quod non bonã intentione facis, non tibi proderit: quia quomodo facis, non quomodo illi venerit, tibi imputabitur.*

111. Sagitta motu tantò velociore per aëra deferatur, quantò majorem vim à nervo impressam accepit. Unde lemma; **INTENSIVUS VELOCIVS.** Id ipsum in animabus nostris experimur, quæ cursu tantò celeriore ad Deum recurrunt, quò intensioribus tormentis excruciatæ fuerint. S. Augustinus, etiamnum juvenis, Deo penitus neglecto, solis voluptatibus terrenis inhiabat; at *Cum quodam die pressus stomachi dolore repente astuarem moriturus, vidisti (inquit,) Deus meus, quo motu animi, & quã fide baptismum Christi tui, Dei & Domini mei, flagitavi!*

112. Sagitta, in præfixum scopum vibrata, epigraphen à P. Masenio accepit; **TETIGISSE, VICISSE EST.** Maria Virgo ab Andrea Cretensi rectè cognominatur *Scopus qui excogitatus fuit ante secula;* Et à S. Bonaventura *Finis ire Dei.* Quisquis enim scopum sibi præfixit Mariam, non potest ab æterna salute deflectere. Opportunè canit Emblematis Author;

*Quisquis in armata victor jacularis arena,
Diceris in positum figere tela scopum.
Nobis meta salus. Aspiras victor honori?
Ne malè deflectus, sit tibi Virgo scopus.*

113. Sagitta, per aëra volitans, epigraphen tenet; **PONDERE VICTA REDIBIT.** Sagitta enim, proprio gravata pondere, tandem post diuturnos volatus ad centrum suum recidit. Ita prorſus Anima, per multos scelerum errores vagabunda, tandem infirmitatum & tribulationum pondere pressa, ad

Deum, centrum suum, revertitur. Disertè Pſaltes Regius de Hebræis testatur; *Cum occideret eos, quærebant eum: & revertebantur, & diluculo veniebant ad eum.* Cato, coram Senatu Romano pro Rhodiis perorans, dixit; *Adversa res homines domant, & docent, quid opus sit factò Seneca; Magis Deos miseris, quam beati colunt. Frangitur calamitosus animus, & ipsa se infelicitas damnat. Diligentius Dii coluntur irati.* Et apud Senecam Tragædum Agamemnona;

In vota miseros ultimus agit timor.

114. Sagitta, ad scopum destinata, tamdiu per aërem volitat, donec præfixum attigerit locum. Emblemati subscripsit Serenissimus Philotheus; **DO NEC ATTIGERIT.** Nobis ad Divinam gloriam collimantibus nihil debet esse obstaculo, quamquam orbis, & quidquid ipsi infedit malitiæ, huic laudabili se opponant proposito, sed persequendum omnino studio consilium, quo ad sanctissimum illum scopum contendimus. S. P. Augustinus; *Fecisti nos ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.* Et rursus; *In hac vita homines magnis laboribus requiem querunt, sed non inventiunt: volunt enim requiescere in rebus inquietis, & non permanentibus.* Canentem audi ipsummet Philotheum;

*Excusso properè volat irrevocabilis arcu,
Et petit oppositum missa sagitta scopum.
Talis inoffenso cupio contendere cursu,
Quo cupis, ut tendam, tramite, Magne Deus.
Lex tua sancta scopus, timidus quo dirigo gressus,
Anxia quo mentis torqueo tela mea.
Improbe, ne nostram remoreris, ut ante, sagittam!
Illa volat, donec tangat anhele scopum.*

115. Sagittarius, emissis in rupem sagittis, reverbatisque læditur. Lemma; **LÆDENTEM LÆDIT.** Ita calumniatores invidi, dum in probos fortesque offendunt, ipsi læduntur. Rectè Salomon; *Putredo ossium invidia.* Menander à Joanne Stobeo citatus, *Res singula, inquit, ab insito aliquo vitio pereunt, & omnes corruptionis cause veniunt intrinsecus. Ut ferrugo, si consideres ferrum; si vestes, tineæ; teredo, si lignum spectes; Invidia verò majorum omnium pessima rabidum fecit hominem, & faciet, & facit.* &c. Virgilius;

*Livor tabificum malis venenum,
Intactis vorat ossibus medullas,
Et totum bibit artubus cruorem.*

Exquisite de Invidia cecinit nonnemo;

*Iustus invidiã nihil est, que protinus ipsam
Autorem rodit, discruciat que animum.*

116. Sagitta levi pluma ad scopum suum dirigitur; Lemma; **QUOD DIRIGIT, LEVE EST.** Ita ventus honoris, qui aulicos ad ardua quæque perpetrandi impellit, & levissimus & vanissimus est. De rebus terrenis omnibus differens Seneca, ait; *Quæcunque videntur cruinere rebus humanis, quamvis pusilla sint, difficiles ac arduos tramites habent. Confragosam fastidium dignitatis via est.*

S C L O P E T V M.

Caput XV.

117. **A** Nimum, ad vindictam pronum, sclopeto non absimilem dices, quod, obducto catulo, epigraphen tenet; **SI TANGAR, seu; EST TETIGISSE SATIS.** Manu enim levissimã con-

Gen 49. 22.

Epictetus. s. Prosp. in Epigram. 32.

Certamen academicum e-questre, vel academicum.

S. Chrysost. Tom. 3. ser. de Marc.

1. Cor. 9. 26.

Intenio.

Esth. in hunc loc.

S. Aug. in illud Matth. 6 si lumen quod in te est &c.

Calamitas facit celerem.

S. Aug. lib 1. Confess. c. 11.

Maria V.

And. Cret. Orat. 2. de Assump. M. Virg. S. Bonav. in Psal. min.

Calamitas ad Deum compellit.

Psal 77. 34. Cato apud Gellium. l. 7. cap. 3. Sen. Contr. 1. lib. 8.

Senec. A. 3.

Quies in Deo.

S. Aug lib. 1. Confess c. 1.

Idem de Calamitatibus c. 1.

Invidia nocet invideo.

Prov. 14. 3. Stob. ser. 3.

Virg. Epig. de Livore.

Vana gloria. Honor vanus. Senec. Ep.

Vindicta deditus.

contactum, flammam & globos minuitur. Ad hoc propositum D. Joannes Paschasius canit;

Concipiet bombardam minor, si tangitur, ignes:
Dum cane demisso stat paritura neccm.
Pellitur ignitus faciles quoque tactus ad iras,
Arma lace situs suppeditatque furor.

Hos ipsos effectus etiam in Jobo eventuros suspicabatur vas ferimus Dæmon, quando Creatorem ad illum tangendum his omnino verbis incitavit. *Extendente paululum manum tuam, & tange cuncta quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.* At conatu prorsus irritum; nam animus ille generosus, ommissis impatientiæ flammis, viva voluntatis resignatæ & laudis Divinæ incendia sparfit: probè gnarus, vilius & abjectarum mentium esse proprium, quavis vellente injuriolâ in motus iracundos prorumpere. Optimè Seneca; *Pusilli hominis & miser est, repetere mordentem, ut mures & formica, ad quas simanum admoveris, ora convertunt.*

118. Scipio Bargalius Emblematis loco sclopetum figuravit, quod ex altera catuli parte etiam falculam, ardente funiculo igniario instruatam, monstrabat; cum lemma, ALTERUTRO. Ita animus, ad vindictam paratus, alterutro quo potest modo, sive publico, sive privato, hostem suum adoriri ac trajicere solet. S. Gregorius Nazianzenus de hostis Tartarei insidiis, quas assiduo sustinere debebat, altum conquestus, cum his omnino verbis interpellat;

Cur me tam servo exerces sine fine duello,
Exitiumque mihi, & bello moliris aperto,
Et rem fraude gerens?

119. Nonnemo Matronæ cujusdam, Adamantis nomine, constantem pudicitiam, & inter omnes hostium assaultus intemeratam, Emblemate significaturus, sclopetum depinxit, adversus adamantem explosum; cum lemma; NULLA POSSO LEVARE. Id est; NIL DEMERE POSSUM. Hæc eadem metaphora S. Joannes Chryostomus in signem Jobi constantiam representat. *Beatus Job, inquit, ille pugil pietatis, athleta orbis, acceptis innumeris à diabolo telis, vulnus non accepit, sed sicut adamans quidam omnes impetus ferre potuit: & à tantis fluctibus non solus non est submersus, sed & prevaluit.* Nec aliter de S. Apollinari Episcopo & Martyre S. Petrus Chrysologus; *Injecit tela quæ potuit, & omnia armorum suorum genera callidus exegit inimicus: nec tamen fortissimi ductoris movere mentem potuit, aut temerare constantiam.*

120. Minimam quamlibet occasionem interdum fecundam esse grandium malorum parentem, haud obscure è sclopeto conjicies, cui subscripsit Ferrus; DA PICCIOLO SPIRAGLIO IL FOCO APPRENDO. Id est; Ignem A PARVO MEATU. S. Joannes Chryostomus; *Quando parvam animi perturbationem susceperis, ne eam neglexeris quod parva sit, sed considera, quod id, quod ex ea alitur, maxima mala parit.* Unde Ursicinus Presbyter, S. Gregorio teste, viribus jam exhaustus, & ultimum cum morte luctatus, faminam quandam, ætate jam decrepitam, cum fatali ipsius lectulo propinquaret, his omnino verbis repressit; *Recede à me mulier, adhuc igniculus vivit; paleam tolle.* Ea ipsa etiam hærefeos est vas friticus, quæ initio exigua, paulò post in immane incendium excrescit. S. Hieronymus; *Scintillares parva est, & penè dum cernitur, non videtur, sed si fomitem comprehenderit, & nutrimenta, quamvis parvus ignis, urbes, latissimos saltus, regionesq; consumit.* Arrius in Alexandria una scintilla fuit, sed quia non statim oppressa est, totum orbem ejus flamma populata est.

21. Philipponi Pistoriensis Symboli loco sclopetum, duobus catulis instructum, præferunt; addito lemma, DAT FLAMMA VIRES. Hinc disces, ab amore, sive sacro, sive profano, grandes in humano pectore effectus & operationes generosas excitari. S. Joannes Chryostomus in Jacobo Patriarcha observat, quod, amore erga uxorem ac liberos stimulante, primus omnium, ac veluti in agminis fronte adversus Esau incesserit. *Vide, inquit, ut timidus ille, charitate suscitante, Leone, quovis animosior evadat: velut propugnaculum eorum quoddam se ipsum ante ceteros locans, paratus erat ferum illum, & minas, quemadmodum suspicabatur, spirantem excipere primus, & suo ipsius corpore parare uxorem salutem.*

122. Sclopetum, funiculo igniario intra falculam accenso, & digito ad ligulam applicato, epigraphen tenet; CÆDIT, DUM CEDIT. Cadente enim ac cedente ligulâ, sclopetum quancumque igneo è sinu suo globos evomit, & ictus fatales infert. Judam hoc Emblemate significare licet, qui, osculi figendi causâ, supra Servatoris sui collum ruens, eundem crudeli Synagogæ capiendum occidendumque tradidit. Etiam Parthorum milites, dum fugam simulant, & ex acie cedunt, maximam hostibus cladem inferunt. S. Ambrosius; *Periti jaculandi CEDENTES solent VINCERE, & FUGIENTES gravioribus sequentem ictibus VULNERARE.*

123. Lancea, sagitta, & gladius aciem suam apertam ostendunt, & stragem à se inferendam palam omnibus minantur; ac sclopetum malignam suam nocendi facultatem exteriori vultu penitus absconditam tenet; omnemque crudelitatis suæ vim intra propria viscera dolose asservat. Unde lemma; VIS ABDITA. Hæc ipsa Proditoris est indoles, utpotè aliorum cladem nonnisi occultè machinari solita, si tamen eandem iconem meliore sensu interpretari libeat, in eos illam convenire dixeris, qui virtutum suarum prærogativas modesto silentio, procul omni ostentatione, tegunt. Christo monente, *Attendite, ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis.* De virtute differens S. Ambrosius, *Beata plane, inquit, quæ alienis estimatur judiciis, sed domesticis percipitur sensibus, tanquam sui iudex; neque enim populares aliquas opiniones pro mercede aliquæ requirit.* Et Seneca; *Qui virtutem suam publicari vult, non virtuti laborat, sed gloria.* Opportunè cecinit Theognides;

Si bene agis, benè sit tibi: quid præconia quaris?

124. Ut sclopeto metam ferias, non sufficit ligulam aut falculam solo digito moveri, nisi insuper voluntatem & oculum, ad dioptræ leges attentum jungas. Unde D. Birlingerius Gessus hanc Horatii gnomam lemmatis loco subjunxit; ET MANUS, ET MENS. Ita omnino manuum nostrarum actiones solius intentionis beneficio in bonam vel finitram partem determinantur. *Quia intentio, teste Dionysio Carthusiano, imponit speciem operationi.* Ut verò indubitatam canonis hujus Theologici fidem habeas, unicum, obsecro, Christum patientem intueri. Imprimis enim Pater æternus *pro nobis omnibus tradidit illum.* Deinde Servator *tradidit semetipsum,* ac tandem etiam Judas *eum tradidit.* ubi vides, eandem quidem singulorum in tradendo fuisse actionem, totumque discrimen à diversa illorum intentione promanasse. *Tantum una res est,* inquit Doctor Angelicus, *sed non una intentio: quia Pater ex charitate; Filius ex obedientia simul & cum charitate: Judas verò ex cupiditate & proditorie.*

Amor stimulat.

S. Io. Chryf. Hom. 33 in Epist ad Cor.

Judas.

S. Amb lib. 1. offic. c. 5.

Proditor.

Virtus abscondita.

Matth. 6. 1.

S. Ambr. l. 2. Offic. c. 1.

Sen Ep. 103. 113.

Intentio.

Dion. Carr. serm. quomodo sacr. Altaris sit suscipiendum. Galat. 3. 20. Mat. 27. 3.

Tho. Aquin. in Galat. 2. 20.

Job 2 11.

Senec. lib. 2 de ira. c. 34.

Vindictæ deditus.

Dæmon. S. Greg. Naz. Carm. advers. Diabolum.

Virginitas illæsa.

Resistentia.

S. Io. Chryf. Hem. 32. in Genes.

S. Pet. Chryf. serm. 128.

Minima non spernenda.

S. Io. Chryf. in Psal. 6.

S. Greg. Papa lib. 4. Dial. cap. 2. Hæresis.

S. Hier. Ep. ad Cyprian.

Præmium.

Cassiod.lib. 9. Epist. 22.

Ingenia inæqualia.

Merita inæqualia. 1. Cor. 9. 24.

Beatitudo.

S. Anselm. in hunc loc.

Excellere paucorum est. Quintil. in Proem. Inst. Orator.

Judex. S. Basil. in Princip. Proverb.

Litteratus.

Lips in Inst. Epistolica.

Predestinatio. Matth. 20. 16. 1. Cor. 9. 24. Corn à Lap. in hunc loc.

Excellere paucorū est. Cassianus.

125. Scipio Bargalius è voluminis sui frontē duas sagittas præfert, quarum una versus scuti umbilicum propius defixa, epigraphen reddit; PRO-PINQUIORI. Ita omninò in virtutum palæstrâ plausum ac præmium referunt, qui minus à scopo aberrant. Attalaricus Rex, teste Cassiodoro, dicere solebat; Electio nostra de meritis venit: & tanto quis regali animo proximatur, quanto bonis studiis societate jungitur.

126. Scopus, compluribus lanceis impetitus, epigraphen tenet; NON OMNES EODEM. E-nimverò non omnia ingenia eandem in scopo feriendo laudem referunt; aliis quippe propius, aliis verò longius ab illius umbilico recedentibus. Dilucidè Apostolus; Omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium. Quo loco, è S. Anselmi sententia, de cœlestis gloriæ præmio agitur; tamen si enim multi ad illud obtinendum collineent, solis tamen iis ab agonotheta Deo distribuetur, qui ad legis Christianæ dioptram cunctas totius vitæ suæ actiones sedulò exegerint. Currunt enim Judæi, inquit, currunt nonnulli Christiani, qui ad vitam non sunt prædestinati: quia omnes isti in sine præmium sperant se accepturos, & ad illud tendunt per vitæ presentis stadium. Sed prædestinatorum Christianorum populus, qui legitime currit, accipit bravium.

127. Aliquot sagittæ, adversus clypei umbilicum sparæ, epigraphen legendam offerunt; PAUCIS LICET. Enimvero paucorum est, supremam artis aut conditionis suæ perfectionem adipisci. De arte Oratoria testatur Quintilianus; Est certè aliquid consummata eloquentia, neque ad illam pervenire natura humani ingenii prohibet; quod si non contingat, altiis tamen ibunt, qui ad summam nitentur, quam qui præsumptâ speratione quo velint evadendi, protinus circa ima substitierint.

128. Judicem prudentem, perfectum, & Justitiæ orbitam nunquam excedere solitum, sagittæ non absumilem dixerint, quæ versus scopum directæ, epigraphen tenet; NEC CITRA, NEC ULTRA. S. Basilus; Quemadmodum is, qui sagittam tendens ad metam dirigit, NEC ULTRA, NEC CITRA, nec utrobiquè errando à via proposita excidit; ita relictus Judex factitabit, nec in judicando personam accipiet. Hanc legem cuius litterato observatam velim, ne cœptam materiam aut nimis extendat, aut plus, quàm fas est, restringat. Lipsius; Ut in sagittarum tendenda non minus aberrat, qui citra scopum, quàm qui ultra jaculatur, sic in scribendo quisquis pauciora, quàm pro re, aut plura dicit.

129. Complures sagittæ, adversus scopum emissæ, inscriptionem referunt; TUTTE AD UN FINNE, ED UNA SOLA AL SEGNO. Id est; AD SCOPUM EX OMNIBUS UNA. His affine est illud Evangelii; Multi sunt vocati, pauci vero electi. Et illud S. Pauli; Omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium. In hunc locum P. Cornelius à Lapide; Apostolus dicit unus, non tres vel quatuor, quia propriè respicit ad bravium, id est, aureolam, & excellens præmium, quod non omnibus electis, sed paucis heroicè certantibus datur &c. Ergò, subdit Joannes Cassianus. vive cum paucis, ut cum paucis eligi & inveniri merearis in cœlo. Cæterum in quavis conditione plurimos quidem ad supremæ perfectionis metam collineare cernimus, quamvis eam unicus tantum, vel saltem paucissimi, feriant.

130. Plutarchus de Matriona quadam Spartana refert, quod filio suo, ad bellum accincto, scutum militare obtulerit, additâ extremâ hæc parænesi, ut vel eum illo vinceret, vel in illo, tanquam sarcophago sepeliretur. Compendio Ausonius;

Mater Lacana clypeo obarmans filium, Cum hoc (inquit) aut in hoc redi.

Ad hoc generosæ Matris dictum non nemo alludens, scuto subscripsit; AUT CUM HOC, AUT IN HOC, seu ut aliis placet; ET CUM HOC, ET IN HOC. Nobis certè incumbit, non tantum cum sancto fidei scuto adversus hostes generosè congredi, sed & in illo extremam vitæ periodū claudere. Apostoli cohortatio est; In omnibus sumentes scutum fidei. In omnibus, inquit repetitò S. Hieronymus & P. Cornelius à Lapide; vult enim nos in omni tentatione, & opere, gestare clypeum fidei &c.

131. Scutum, gladio sociatum, epigraphen præfixam habet; PERIMIT, ET TUETUR. Gemina illa prærogativa non tantum Principi potenti, sed & Angelo Tutelari est propria; hic enim eandem cum S. Michæle laudem habet;

Michælem in virtute Conterentem zabulum, Quo custode procul pelle Omne nefas insimici.

Quoties ergò, subinfert Doctor Mellifluus, gravissima cernitur urgens tentatio, & tribulatio vehemens imminere, invocato custode tutum, directorem tuum, adjutorem tuum in opportunitatibus tuis. Et rursus; Angelorum presentia PROTEGERE nos, & PROPULSARE pot. st. inimicum. Illud ipsum Emblemata validam S. Crucis virtutem exprimit, quæ instar gladii suos hostes iternit, & fidelibus instar scuti patrocinatur. De hæc Ennodius;

At mihi Crux cuspis, crux scutum, cruxq; thoraca. HAC TEGAR, HAC FERLAM, hæc pacis fœdera firmes.

132. Qui imperterrito animo aut vitam relinquere, aut aliorum violentiam repellere decrevit, clypeum chalybeum, plurimis sagittis ferreis fulminaturn, imitatur; cum lemmate; AUT REPELLIT, AUT FRANGITUR. Judas Machabæus, tamen si angustum militum suorum manipulum innumeris hostibus jamjam irruentibus, longè videret imparrem, noluit tamen aliorum consilio ingloriam fugam arripere, sed generoso animo, Eamus, inquebat, ad adversarios nostros, si poterimus pugnare adversus eos, & si appropinquavit tempus nostrum, moriamur. Leonides trecentis tantum militibus Spartanis stipatus, cum adversus centum millia Barbarorum dimicare cogeret, in hæc generosa verba suos est allocutus; Jam enim aut moriendum est nobis, aut vincendi Barbari. Eadem ratione quidam Bellidux apud T. Livium suos est cohortatus; Moriamur milites, & morte nostrâ eripiamus ex obsidione circumventas legiones, Et apud Virgilium Æneas;

---- Moriamur, & in media arma ruamus.

133. Scutum, laternæ conjunctum, epigraphen tenet; LUMINE, ET UMBRA. Felicitatis terrenæ hic typus est, quæ voluptarum suarum luci sociam individuan habet incertitiam. Seneca;

Nulla

Plur. in Inst. Lacon.

Auson. Epig. 24.

Fides.

Ephes. 6. 16 S. Hieron. & Corn. à Lap. in hunc loc.

Protegit Angelus Custos.

S. Bernardi serm. de Angel.

S. Cruz.

Ennod. par. radasc. de Castitate.

Animus resolutus.

1. Mach 9 8 Leonid. apud Plutarch. in Lacon.

Liv. lib. 12.

Virg. in Æn. v. 353.

Felicitas terrena. Seneca in Thyeste.

*Nulla fors longa est: dolor ac voluptas
Invicem cedunt: brevior voluptas
Ima permutat brevis hora summis.*

Et Philo Hebræus; *Non est cur aliquis putet, meram
& nullo dolore mixtam latitiam cœlitus in terram de-
scendere: sed temperata est ex utroque.* Unicum
Caroli V. testimonium instar plurimorum esto, qui
felicitate hæcenus inaudita victorias penitus prodi-
giosas est assecutus; complura enim Africæ regna
subjugavit; multas Europæ provincias defendit; So-
lymannum, potentissimum Asiæ tyrannum, in fu-
gam egit; aliosque innumeros triumphos ex Hispa-
nia, Italia, Saxonia, Geldria, Hungaria, Peloponeso,
& Tunis retulit: atque adeò, ut compendio dicam,
totidem trophæa gloriosissima fixit, quot hostes ac
bella est aggressus. Et tamen, quod mireris, cum Bru-
xellis suas ditiones ac regna in Philippum I. filium
suum liberrimè transferret, coram toto senatu non
absque lachrymis ingenuè est confessus, *Se toto regni
tempore nec ad unum quidem horæ quadrantem purã
habuisse, meramque latitiam, sed omnem illam mul-
tis curis, angoribus, doloribus permixtam;* uti testatur
P. Cornelius à Lapide. Verissimè dixit Pindarus;
*Nam fluxa rerum vicissitudines alias alia
Cum voluptatibus,
E laboribus ad homines accedunt.*

134. Manus, clypeum sustinens, epigraphen re-
fert; **NE LÆDAR.** Patrocinium, aliunde in nos
derivatum, hoc Emblemate significatur. S. Joannes
Chryostomus, in scuto fidem representans, ait;
*Quemadmodum scutum ante totum corpus instar pa-
rietis proponitur, ita fides & fides; nam illi cedunt
omnia.* Porro non abs re clypeum militarem SS. Eu-
charistiæ ideam dixerim; hæc enim armati fideles,
scutum adversus omnes Tartari insidias tutissimum
objiciunt. P. Alphonfus Salmeron illud Isaïæ oracu-
lum interpretatus, *Faciet Dominus exercituum om-
nibus populis in monte hoc convivium,* ait, opportu-
nè admodum mensam ac convivium illud à Domino
exercituum instructum esse, ut fideles omnes arma
& præsidia validissima inde referrent. *Dicitur hoc
convivium instructum à Domino exercituum, quia
pro exercitiis Ecclesiam militantis corroborandis, &
contra malignorum spirituum exercitus confortan-
dis, institutum est.*

135. Scutum, à fulmine diruptum, adversis icti-
bus prohibendis non sufficit: atque adeò, ut Abbas
Certanus inscripsit; **TROPPO DEBIL RIPARO
AL FIERO COLPO.** Id est; **ICTUM
NON SATIS ELUDIT.** Ita omnino præsidium
nullum adeò firmum habetur, quod omnes maledi-
cæ linguæ ictus à nobis propellat. S. Valerianus; *Fer-
ri spicula per cælum volantis facile scuti objectione
contemnis, Verborum verò ictus nec revocari, nec pro-
hiberi; multo enim velociores sagittis sunt.*

136. S. Clara, augustissimi Sacramenti hierothe-
cam manibus sustinens, Saracenos, tantâ majestate
exterritos, in fugam egit. Unde in ipsius honorem
meus Concanonicus D. Carolus Secchiarus Atalan-
tæ scutum figuravit, cujus inmodico splendore in-
tuentes omnes attoniti & consternati, sua spolia ul-
trò detulerunt. Epigraphen addidit; **TERRITAT
HOSTES.** S. Vincentius Ferrerius eandem dæmō-
nis fugandi virtutem in SS. Eucharistia efficacissi-
mam testatur; unde, inquit, moribundi scuto illo
inexpugnabili tempestivè muniri solent, ut Tarta-
reus hostis, ad animas diripiendas vigilantissimus, ob-
sidionem solvere, ac fugam moliri cogatur, *Ma-
gnam, inquit, difficultatem habet anima in exitu è
corpore, ubi veniunt demones eam expectantes: pro-*

*pter quod datur communio infirmis, datur viaticum.
Nam tunc demones, sentientes Christi præsentiam, fu-
giunt.*

137. Testudo militaris, è junctis compluribus scu-
tis formata, eandem inscriptionem sibi vindicat,
quam P. Juglaris ponti, è navibus strato, indidit;
JUNCTIS VIS NULLA NOCEBIT. Hinc inge-
gens emolumentum, è concordia nobis accrescere
solutum, conicere licet. Hac de re opportunè
Torquatus Tassus canit;

*Moviam la guarra, e contra i colpi crudi
Facciam densa testuggine di scudi? che
Giunsero tutti seco a questo detto:
Tutti gli scudi alzar sovra la testa
Egli uniron così, che ferro tetto
Facean contra l'orribile tempesta.
Sotto il coperchio il fero stuol ristretto
Và di gran corso, e nullail corso arresta;
Che la soda testuggine sostiene
Ciò che di ruinoso in giù ne vienè.*

Fratr qui adjuvatur à fratre, quasi civitas firma,
inquebat Salomon. Philo Carpius super illis Sacri
Epithalamii verbis, *Terribilis ut castrorum acies ordi-
nata,* ait; *Ut enim hostes cum hostibus pugnaturi, dum
se se ritè cogunt ac muniunt, nullumq; aditum irrum-
pendi hostibus relinquunt, non modo metui sunt hosti-
bus, sed, facile tuentur ac liberant: verum etiam fa-
cto agmine, hostes ipsos plerumq; superant ac perdunt:
ita Christi sponsa, fidelium multitudo, & sancta qua-
que ANIMA pacis CHARITATE VALLA-
TA, atque munita, non solum INEXPUGNABI-
LIS est prorsus, verum etiam terrorem hostibus in-
cutit, ac fugam &c.*

138. Clypeus, umbonem mucronatum, & ad of-
fensam inferendam expeditum, ostentans; à P. Ju-
glari epigraphen recepit; **GEMINO SPECTABI-
LIS USU.** Ita Princeps, ut omnes perfectionis suæ
partes expleat, non tantùm subditis tutelam, sed &
sceleratis opportuna supplicia decernere debet, *Dul-
cis & rectus Dominus,* inquebat Vates Regius. Et
rursus; *Diligit misericordiam & judicium;* id est, in-
terprete P. Agellio; *Suamus omnium Judex & ar-
bitrè misericordiam diligit & judicium: nam hæc duæ
virtutes summoperè illi placent: has & alii &c.*
Nam, ut docet Theologorum Apex Augustinus;
*Non potest misericordia illi auferre justitiam; neque
justitia misericordiam.* Illam ipsam etiam S. Crucis
effigiem dixerim, quæ fidelibus tuendis scuti loco
deservit, hostes verò instar gladii transfigit. Præclare
Sanctus Orientius canit;

*Si purum maculare animum parat impius hostis,
Semper ovans castam sollicitare fidem.
Accipe tela, quibus cordis pia mœnia serves
Cruce tibi sit clypeus, cruce tibi sit gladius.*

139. Inter cæteram solemnem pompam, Mantuæ
ad Deiparæ coronatæ honorem celebratam, aliquot
Emblemata suffixa cernebantur. Illorum uti scutum
incisum erat, cum lemmate; **TUTELA, DECUS-
QUE.** Enimvero sub Virginis gloriosissimæ umbra
non tutela tantùm, sed & insigne ornamentum no-
bis accedit. S. Bernardus; *Sinum suam misericordiam Ma-
ria omnibus aperit: ut de plenitudine ejus accipiant u-
niversi, captivus redemptionem, aeger curacionem, tri-
stis consolationem, justus gratiam, Angelus latitiam,
deniq; tota Trinitas gloriam.* Cæterùm Emblematis
hujus epigraphæ ad illam Horatii oden alludit;

*Mecenas atavis edite regibus,
O & presidium, & dulce decus meum.*

140. Eidem scuto subscripsere; **TUTATUR,
ET ARMAT.** Et quidem à scuto admodum con-
gruè

Concor-
dia.

Tass. Gerus.
Liber. Cant.
18. stanz. 74.

Prov. 18:19.

Philo Carp.
Cant. 6.9.

Princeps,
Deus ju-
stus & mi-
sericors.
Psal. 24. 8:
Psal. 32. 52
P. Agell. in
hunc locum.

S. August. in
Psal. 44.

S. Crucis.

Mariæ V.
protectio.

S. Bernard.
super Missus
est.

Horat. lib.
1. od. 1.

Phil. Hebr.
lib. de leg.
non script.
sive de Abra-
hama.

Corn. à Lap.
in Proverb.
14. v. 13.

Pind. Olymp.
odo 2.

Protectio.

Fides.
S. Io. Chry-
som. 24. ad
Ephes.

Euchari-
stia.

1sa. 25. 6.

Alph. Sal-
mer. Tom. 9.
Tract. 2.
in Evang.

Maledi-
centia.

S. Valer.
Hom. 5. de
oris in sol.

S. Clara.

Euchari-
stia.

S. Vinc. Ferr.
serm. in Ost.
Corp. Chri-
sti.

gruè armari dicimur, cùm solius scuti vocabulo cætera arma omnia significantur. Unde Josephus Scalliger Servius, Ludovicus à Cerda, aliique illum Virgili locum interpretati,

Virg. 9. Æneid. v. 309.

----- Regi responsa ferebant
Tercentum scutati omnes.

Egesipp. l. 3. de Excid. Hieros. c. 24

Ajunt, Scutatorum nomine armatas esse intelligendos. Quin ex Egesippi testimonio scutum cæterorum armorum omnium vicem ac patrocinium sūbit. Progredimur, inquit, in bellum munit, undiq; tegitur galeâ caput, lorica pectus, totumque clypeo corpus; ubi feriat hostis Romanum militem reperire non potest, quem ferro septum circumspicit. Præclare

Mariæ V. patrocini-
um. Cosm. Hieros. Hymn. 5.

hæc imago in augustissimam Exercituum Reginam, Mariam, convenit, quæ sola instar mille propugnaculorum est. Ad hanc conversus Cosmas Hierosolymitanus, ait; *Insuperabilem, Deipara, spem tuam habens, servabor: defensionem tuam possidens non timebo, persequar inimicos meos, & in fugam vertam, solam habens, ut thoracem protectionem tuam, & omnipotens auxilium tuum.* Ferdinandus II. Imperator

Maria V. protectrix civitatis.

Monachis Benedictinis facultatem dederat, sumptuosi templi ac cænobii ad honorem Mariæ Virginis propè mœnia Viennensia extruendi. Id indignè ferens urbis Gubernator, fabricam, vallis ad eò vicinâ, hosti maximo præsidio fore, & civitati, totique imperio plurimum damni allaturam, obtendebat. Cui Imperator; *Ego nullum tuenda civitati propugnaculū aptius novi, quàm Virginis templum: malo Virginem in proximo coli, quàm in Urbe militem esse: securiorem mihi tuclam ab ea polliceor, quàm ab hoc.* additque; *Nihil esse quod à Virginis templo timeatur, plurimum autem quod speretur.*

Guil. Lamor de Virtutib. Ferdin. c. 7.

141. Stellarum Tydei scutum, à Capaccio commemoratum, epigraphen tenet, NON SINE LUCE TEGIT. Ita nimirum Magna Dei Parens, è S. Apocalypsis testimonio, sole amicta, suos clientes non tantum protegit, sed eos insuper pallio illo augustissimo coopertos illustrat, & in partem summi splendoris ac gloriæ suæ vocat. Appositè de Deipara tradit S. Epiphanius, quod sit *nubes lucida, quæ fulgur de calo lucidum deduxit.* Unde de his ipsis clientibus Marianis illas Evangelistæ voces mysticè interpretari licet, *Nubes lucida obumbravit eos.* Porro qui vis Princeps, afflictos suos subditos in fidam ac tutelam propriam recipiens, gemino hoc scuti Emblemate delineatur, adeoq; illos non sine luce regit: nam è beneficentia ac patrocinio, in calamitosos exhibitio, maximum splendorem sibi conciliat. Agellius, illa Psalmi verba examinans, *Dii fortes terra, seu ut alii traducunt, Protectores, vel scuta terra;* ait, eo loco Principes Deorum nomine intelligi: nam *Principes terra præcipuè Dii sunt, quia & ipse Principes facit, & in ejus manu & potestate animi eorum positi sunt.* Et paulò post; *Itaque præclare in Hebraico legimus, Domini sunt scuta terra, id enim illis præcipuè incumbit, ut infirmioribus pro scuto sint, eosque defendant, & à potentiorum injuria protegant. In quo munere propemodum cum Deo aquati sunt, & quodammodo Dii facti.*

Capac. lib. 1. delb. Imprese. cap. 6. Maria V. protectrix gloriosa.

S. Epiphani. Orat. de laud. Deip.

Matth. 17. 5. Princeps beneficus.

Agell. in Psal. 46. 10.

Maria V. protectrix defunctorum. B Brigitta lib. 1 Revel. cap. 16. Eccl. 24. 8.

142. Scutum Spartanum, urnâ sepulchrali nixum, epigraphen tenet; ETIAM POST FUNERARA CUSTOS. Ita nimirum B. Virgo Maria non viatoribus duntaxat, sed ipsis etiam defunctis amplissimo est patrocinio. *Tu es Mater mea,* inquebat, audiente S. Brigittâ Christus, *Tu mater misericordiæ, tu consolatio eorum, qui sunt in purgatorio, tu lætitiæ eorum, qui peregrinantur in mundo.* Ad hoc propositum S. Bernardus Senensis observat, quando sacratissima Virgo Siracidis ore de se ipsa dicit, *In fluctibus maris ambulavi, maris nomine tempestuosum*

purgatorii pelagus intelligi, ad quod Mater misericordiæ crebrò invisens, opem afflictis animabus liberalissimam affert. *Pœna purgatoris, inquit, ideo dicitur fluctus, quia transitoria est; sed additur maris, quia nimirum est amara. Ab his tormentis liberat B. Virgo, maximè devotos suos, & hoc est quod ait; & in fluctibus maris ambulavi, scilicet visitans, & subveniens necessitatibus, & tormentis devotorum meorum, & omnium.*

S. Bernard. Senensis serm. 3. de nominibus Mariæ art. cap. 2.

143. Messeniorum scuto, quod litterâ M. insignitum erat, illud Lucani de Pompeio Magno hemistichium, lemmatis loco subscripsere; STAT MAGNA NOMINIS UMBRA. Characterem illum B. Virginis Mariæ proprium dixeris, cujus vel solum nomen, instar scuti, ac tutelæ validissimæ habetur. De hoc Virgilius cecinisse videri possit.

Mariæ V. nomen.

Virgil. l. 1. Æn. v. 22

----- *Magnum Regina nomen obumbrat.* Præclare Richardus à S. Laurentio; *Turris fortissima nomen Domina; ad ipsum confugiat peccator, & salvabitur.* Et certè Regina cœli, ac totius universi Imperatrix nos è suo nomine bona omnia sperare jubeat, necesse est, si vel terrestrium Principum nomina securam adversus quosvis hostes tutelam spondeant. Imperator, referente Cassiodoro, ait; *Tutitionem tibi nostri nominis, quasi validissimam turrim, contra inciviles impetus, & conventionalia detrimenta nostra concedit auctoritas.*

Rich. à S. Laur. lib. 1. de laud. Virg.

Cassiod. lib. Formula sutionis 3

144. Scutum, geminâ Herculis columnâ insignitum, epigraphen sustinet; HAUD TENDIMUS ULTRA. Enimverò quisquis Mariæ Virginis patrocinio recipitur, felicitate adeò cumulatâ gaudet, ut votorum summam consecutus videri possit. S. Bernardus de Deo testatur, quod totius boni plenitudinem posuit in Maria: *ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea novimus redundare.*

Mariæ V. protectrix summa. S. Bernardus serm. de quadam.

145. Virgilius erudito calamo Cyclopes describit, dum clypeum impenetrabilem, quo Æneas inter bellorum discrimina uteretur, libratis brachiis cudebant;

Virgil. 8. Æn. v. 44

Ingentem clypeum informant, UNUM OMNIA CONTRA Tela Latinorum, septenosque orbibus orbis Impediunt & c.

Quare meus Concanonicus D. Gregorius Bruncllus hanc clypeo epigraphen incidi fecit; UNUS OMNIA CONTRA. SS. Eucharistiam hæc imago snectat, quæ sub specierum sacramentalium orbita adversus omnes hostium tam visibilibus, quàm invisibilibus sagittas præsidium offert tutissimum. De Tyrannicac carnificibus disertè id testatur S. Cyprianus; *Quos excitamus, & adhortamur ad prælium, nos inermes & nudos relinquamus, sed protectione sanguinis & corporis Christi muniamus, & cum ad hoc fiat Eucharistia, ut possit accipientibus esse tutela, quos tutos esse contra adversarium volumus, munimento Dominica saturitatis armemus.* De vicis verò & peccatis S. Bernardus, *si quis vestrum, inquit ad suos Monachos, non tam sepe modo, nec tam acerbos sentit iracundia motus, invidia, luxurie, aut cæterorum hujusmodi, gratias agit corpori & sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti operatur in eo.* Porro illud ipsum scutum inter cætera Mantuana Emblemata insignem Mariæ Virginis tutelam representabat, quâ suos clientes ab omni hostium assultu vindicare consuevit De hac Richardus; *Potens est Maria ad protegendum: unde ipsi potest securè dicere servus ejus illud Jobi 17. Ponc me juxta te, & cujusvis manus pugnet contra me.* Eodem Symbolo orationis vim explicare licet; nam asserente Sancto Ambrosio, *Bonum scutum oratio,*

Eucharistia defendit. S. Cyprianus Epist. 17.

S. Bernardus serm. in Conna Dom.

Protectrix M. V.

Rich. l. 2. laud. Virg. part. 1. Oratio. S. Ambrosius Orat. in obitu Val.

Fides.

Ephes 6 16.

Habr. à S. Mar. Tetrast. 19.

quo omnia adversarii ignita specula repelluntur. Etiam sancta Fides omnem hostium violentiam propulsare novit. Dilucidè in rem nostram Apostolus; In omnibus sumentes securum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Hujus experimentum P. Gabriel de S. Maria, Augustinianus Excalceatus, in S. Virgine Thecla affert, quæ solo fidei scuto munita, tauros, leones, & urfos incolumis transit. In illius encomium hoc tetrastichon cecinit;

*En ursus frendens, rugiens leo, saurus anhelans
Ante verecundos procubnere pedes.
Quod non mille viri valuerè potentibus armis,
Id valet absque armis una Puella fide.*

Virtus.

Denique virtus instar clypei deservit, ad qualvis hostium injurias eludendas. Unde D. Angelus Maria Arcionus Abbas in oda ad D. Basilium Paradisi canit;

*Dentro, Dentro noi stessi arte si serra
Ona' al huom vergon dati
Contro ale stelle adamanimi arnesi.
S' à i cor Virtù fa scudo, e cori illesi
Resteram, benche i Fati
Schierino contra loro ogn' astro in guerra.*

146. Scutum, quernis ramusculis coronam, epigraphen tenet; TUTELÆ PIGNORA CERTÆ. Innuit videlicet, è Mariæ Vuginis patrocinio certam ac securam opem in nos derivari. Hinc Emblematis affine est illud alterum, quod clypeum rotundum, ceu proprium æternitatis typum, representat; addito lemmate, ÆTERNAM TIBI SPONDET OPEM. Enimverò Mariæ Virginis patrociniū nullo unquam ævo deficiet. Ægydius

Maria dat securum & æternum auxilium:

Columna; Gloriosa Virginis auxiliis & gratis munitur, tanquam sub tutissimis clypeis, omnes homines. Et ipsa est omnis armatura fortium. S. Bernardinus Senensis testatur, Ipsam esse arcum fœderis sempiterni, ut non interficiatur omnis caro.

147. Ajacis clypeus septenis pellium crassiorum exuviis coopertus erat. De hoc Ovidius;

Surgit ad hoc clypei Dominus septem pellicis Ajax.

Unde scutum illud, nullis unquam armis pervium, epigraphen accepit; NULLI PENETRABILE FERRO. Certè quisquis Deiparæ præsidio fruitur, extra teli jactum tranquillus vivit. S. Gregorius, Nicomediensis Episcopus, Virgini beatissimæ supplicat. Te, inquit, Christianorum multitudo murum habet firmissimum; te fideles, ac Reges validum habent armamentarium. Per te bellorum frangunt audaces impetus, per te victoria trophæa consequuntur. Habes vires insuperabiles, robur inexpugnabile.

148. Reverendissimus & Amplissimus Dominus Jo. Adamus Weberus Canonicus Regularis, Abbas Ecclesiæ Hôgel Wertensis, in eruditissima tua Arte discutiendi author est, hominem quempiam, ex superbiâ potius, quam scientiâ ampullatum, Symboli loco hanc unicam voculam scuto suo incidi fecisse, OMNIA. Cujus tamen tumori obliquè castigando, alius adscripsit litteram S. ante O; ut loco omnia, legeretur somnia. Indicabat nimirum in rebus humanis & terrenis omnia esse somnia. Præclarè, ut cætera omnia, D. Augustinus; Omnes ista felicitates, quæ videntur sæculi, somnia sunt dormientium. Finis est somnus, & nihil invenerunt in manibus suis, quia in somno videbant divitias transiuras.

Ægyd. Colum de salut. Ang. S. Bern. Ser. To 3 ser 1. de Humilitate B V.

Mariæ V. protectio. S Greg. Nicom. Orat de M. V. Præsentat.

Felicitas terrena somnium

S. Aug. de Psal. 128

Colleg. Can. Reg. S. Aug. ad S. Georgium Augusta

149. Emblematis loco Scutum, S. Gregorii Mart. Tyr. Et typis iconis conspicuum, pinxi; quod pluri-

bus impetum lanceis, manum, quâ tenebatur, incolumem servabat; cum lemmate, HOC MIHI PRÆ-

PRÆSIDIUM. Enimverò Inclytum S. Georgii Collegium, Ordinis Canonicorum Regularium, Augustæ Virdelicorum, sub Divi illius Megalomartyris præsidio inter complures calamitates, quas fortunâ ideatidem alternate annis abhinc sexcentis toleravit, integrum semper perstitit, hodieque in utriusque asceticæ ac temporalis œconomix formam amplissimam excrevit, strenuè rem totam agente Rmo. D. Bernardo, celeberrimi illius Collegii dignissimo Præposito & Abbate. Cæterùm quæ Magni Martyris Georgii virtutes, ac innumera, quæ plurimis per orbem universum hominibus tulit, præsidia calamo prolixiore enumerata desideras, Manuale Georgianum consule, Anno 1679. ab Adm. R. & Spectabili Domino Joanne Georgio Grueber, Can. Reg. ad S. Crucem Aug. Vind. Decano, non sine ingenti eruditione, & in cognominem suum S. Georgium veneratione, editum. In rem nostram de S. Georgio Martyre pronuntiat Gregorius Cyprius, Patriarcha Constantinopolitanus; *Verbo uno, S. Georgius communis apud Deum omni tempore benefactor est in hæc vitâ, communem erga nos gerit sollicitudinem.*

Greg. Cypri. in Encam. S. Georgii.

150. Clypeo subscribit P. Jacobus Malenius; DEFENDIT, LICET OFFENSUS. Boni Prælati aut Pastoris hæc imago est, qui, pro subditorum incolumitate, nulli non discrimini sese objicere parati sunt: Disertè Christus; *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis.* S. P. Augustinus; *Amor in eo, qui pascit oves, in tam magnum debet spiritualement crescere amorem, ut vincat etiam naturalem mortis timorem.* Et S. Gregorius; *Stare in periculo ovium non potest, qui in eo, quod ovibus præest, non oves diligit, sed lucrum terrenum querit. Dum enim honorem terrenum amplectitur, dum temporalibus commodis letatur, opponere se contra periculum trepidat, ne hoc, quod diligit, amittat.*

Prælat. Pastor.

Io. 10. 21.

S. Aug. Tract. 123. in Ioan.

S. Greg. Hom. 14.

TORMENTVM MILITARE. BOMBARDA. GLOBVS.

Cap. XVIII.

151. **G**lobus ferreus flammaram violentiâ è tormento militati propellitur. Unde lemma; **IMPELLOR FLAMMIS.** seu ut P. Bovio placet; **IGNE PROCUL MITTENTE.** Equitem quædam, amoris efficacitate ad pugnam concitatum, hoc Emblemata spectabat. Ovidius;

Ovid. Ep. 13.

Fortius ille potest, multo qui pugnat amore.

Amor facit generosum.

S. Ignatius Martyr, stimulante charitatis flammâ, carnificum tyrannidiac leonum faucibus sese ultrò dilaniandum obtulit. Jacob, conjugum ac filiorum amore, fatalem suum hostem Elau, tametsi plurimo milite stipatum, generosè aggressus est. Apostoli Spiritus sancti igne succensi, in extimas mundi partes pronissimâ voluntate delati sunt. S. Bernardus; *O iugum sancti amoris, quàm dulciter capis, gloriosè laqueas, suaviter premis, delectanter oneras, fortiter stringis, prudenter erudis! O felix amor, ex quo oritur strenuitas morum, puritas affectionum, subrilis intellectuum, desideriorum sanctitas, operum charitas, virtutum fecunditas, meritorum dignitas, premiorum sublimitas.*

S. Bernard. lib. de diligendo Deo.

Ira.

Isid. Origin. lib. 18. cap. 11.

152. Mansuetudinis beneficio gravissimos quosvis iracundiæ impetus edomari, haud obscure è tormento bellico conjicies, cuius globus adversus sacrum, lanâ plenum, emissus, inscriptionem tenet; **IN MOLLI FRANGITUR.** Idipsum his omnino verbis observat S. Isidorus; *Contra impulsus ariens remedium est succus plenus.* Dilucidissimè in rem

præsentem Salomon, *Responsio mollis frangit iram.* S. Joannes Chryostomus, *Cum sapere,* inquit, *Judæorum populus in Apostolos insurrexerit, ac dentes excuerit, illos columba simplicitatem imitando, & cum decenti modestia respondendo, iram ipsorum superasse, furorè extinxisse, impetum retardasse.* Et cursus; *Maledicos & feros repugnando magis exasperamus, cedendo mitigamus facile, & eorum mollimus insaniam.* Hanc sententiâ probè edoctus S. Franciscus Salesius, cum inter disputandum fastuosus & arrogantibus hæreticorum verbis lacefferetur, omnia illorum tela artificio planè angelico fregit, & veluti sacco laneo effrenes illorum assultus eventus aded secundo enervavit, ut suavissimâ suâ respondendi metodo exoptatum ab inhumana hostium superbia triumphum revererit. Vide Christophorum Ghiardam, de hæc ipsius virtute prolixè differentem. Optimè dixit Q. Curtius; *Obsequio mitigantur imperia, & principum severitia in mansuetudinem vertitur civium obedientiâ.*

Prov. 15. 1. S. Io. Chry. Hom 34. Matth.

Idem Hor. 41. in Ion.

Christ. G. ard in vit. lib. 2. cap. 3. Curt. lib. 1.

153. Tormentum bellicum, dum exoneratur, epigraphen sustinet; **SONITUS AB IGNE.** vel ut D. O. Flavio Boldono placet; **DAT IGNIS SONITUM.** Ita nimirum homo, iracundiæ flammis concitatus, in ingentes minarum stridores prorumpit. Teste Valeriano Maximo, hominis iracundi forma est. *Cruelitas, horridus habitus, iraculenta species, violenti spiritus; vox terribilis, cui silentium dare incrementum est.* Appositè Ovidius;

Iracund.

Val. Max. lib. 8.

--- Ingentes parturit ira minas.

Idipsum etiam in SS. A postolos convenit, qui Spiritus sancti igne succensi, sonoras Evangelii voces per universum orbem sparserunt. *Apparuerunt illis dispersit a lingua tanquam ignis, & repleti sunt omnes Spiritu S. & ceperunt loqui.* &c.

Apostol.

Act. 1. 3.

154. Tormentum bellicum, globis ferreis oneratum, & flammis laceffitum, è faucibus suis æneis, copiosas flammæ, & horrenda globorum fulmina evomit. Unde P. Aloysii Juglaris lemma; **REVOMIT, QUOS ACCIPIT.** Ita justa hominum vindicta injurias omnes, ab hoste acceptas, in eundem ex æquo retorquet. Augustinus Mascardus refert, quòd, Jannetino Doria à fœderatorum copiis iniquè intercepto, Paulus III. ad Principem illius parentem litteras dederit, doloris ac commiserationis plenas. Quia verò Principi probè perspectum erat, litteras illas non è sincero affectu proficisci, sed politicas tantum simulari animi ambages esse, idcirco ut primùm intellexit, Ducem Aloysium, Pauli filium, ab eisdem fœderatis occisum esse, illas ipsas litteras, ut commiserationis suæ testes, ad Pontificem remisit, solononine proprio immutato. Eandem inscriptionem de Christo Judice interpretari licet, qui mala compendit malis, & offensas omnes olim in suos refundet auctores. Ad hoc propositum Glossa Ordinaria super illis Jobi verbis, *Vidi eos, qui operantur iniquitatem stinte Deo perisisse,* è S. Gregorii Papæ doctrinâ ito philosphatur; *Conflamus nos aërem, dum ab extra intra trahimur, & ab extra inus reddimur. Deus ergò in tribuione fiare dicitur, quia AB EXTERIORIBUS causis intus iudicis consiliu CONCILIAT, ET ab eterno consilio EXTERIUS sententiam EMITTIT, à est, à malis nostris quæ extra videt, iudicium intus disponit, & ab interno conceptu extra damnationem facit.* Celum quoque, dum terrâ grandine ac fulminibus quassat, nihil aliud in eam spargit, nisi exhalationes & apores, paulò antè ab ipsamet terra adversus cælum jectas.

Vindicta

Aug. Ma. c. 2. lib. in rivalato. L. Congiuria del Fieschi

Par pari reddere. Christus Judex.

S. Greg. l. 5. Moral. c. 1. lob. 4. 5.

155. Bombarda epigraphen refert; **ARDEUT FERIAT.** Hinc disces, auditorum pectora à Prædicatoribus, aliisque vitis Apostolicis, non nisi è dore Divino succensis, penetrati. Dilucidè S. Petrus Damianus;

Prædicator.

S. Pet. Dam
 1. D. 43 de
 S. Simp. c. 4.
 S. Greg. in
 pastorali.
 S. Ant. Pad.
 ferm. 3. de
 Evang.
 Libido.
 Peccator.
 S. Bonav. in
 Dieta sal. c. 2.
 tit. 1. de Pec-
 cat.
 Psal. 72. 22.
 S. Clavus
 Crucifixi.
 S. Leo Papa.
 Ovid. 6. Met.
 Luc. 12. 14.
 Confessio.
 Phil. Diez.
 2. Dom. 3.
 Quadrag.
 Aug. lib.
 2. pœnitent.
 Miles im-
 etuosus.
 Off. Geruf.
 inquisit. l.
 Juanz. 53.
 Princeps
 ucundus.
 Off. in Psal.
 cimini &
 lite poc-
 e.
 entio
 Ra.

mianus; *Si vis Dei verbum clarius intonare, cavene Divini amoris in te flamma revescat.* S. Gregorius Papa; *Lex ipsi Prædicatoribus imposita est, ut ipsi vivendo illuminent, qualoquendo suadere festinant. Nam loquendi auctoritas perditur, quando vox opere non adjuvatur.* Compendio S. Antonius Paduanus; *In Apostolos missus est Spiritus Sanctus in forma ignis, ut eos calefaceret ad alios incendendos, quia QUI NON ARDET, NON INCENDIT.* Marcellinus Pisanus eandem effigiem libidini propriam dicit, quæ animam in extremam perniciem præcipitatura, immodico ardore flagrat.

156. Tormentum bellicum, clavis confixum, nulli amplius est usui. Unde D. Arefii lemma; **AD NIHILUM VALET ULTRA.** Ita homo, peccati cujusdam clavo in anima transverberatus, penitus evadit inutilis & abjectus. S. Bonaventura; *Sicut putredo aufert porro decorem, valorem, colorem, odorem, & saporem; sic peccatum aufert anima decorem vite, & odorem fama, valorem gratia, & saporem gloria, unde dicitur quasi putredo consumendus.* Ut ad eod. jure de se dixerit; *Ad nihilum reductus sum.*

156. Joannes Baptista Rufca, Religiosus Oblatus ad S. Sepulchrum Mediolani, sanctum Servatoris nostri clavum, in eadem mea patria totius Europæ venerationi exponi solitum, compluribus Emblematis significavit. Inter cætera bombardam, clavis confixam, hoc lemmate notavit; **JAM FRUSTRA MINABITUR.** Innuebat videlicet, Sanctorum clavorum efficacitate omnes Tartari vires ad eod. esse enervatas, ut impostero humanæ genti terrorem omnino nullum incutere valeant. Ab hoc proposito nihil alienus S. Leo Papa; *Clavi illi, inquit, qui manus Domini, pedesq. transfoderant, per pœnis diabolum transficere vulneribus, & sanctorum pœna membrorum, inimicarum fuit interfectio potestatum.*

158. Bombarda, clavo confixa, ab Henrico Engelgrave hanc Ovidii gnominam lemmatis loco recepit; **ORA REPRESSIT.** Nimirum infelicem illum energumenum innuebat, qui, è sancti Evangelii testimonio, à demone obsessus, mox mutus evasit, id enim hostis ille vaferrimus adhuc molitur, ut peccatorum ora quanto citius obturet, omnemque confitendi facultatem præcludat. Philippus Diez in illum D. Lucæ locum ait; *Diabolus præcipue intendit nobis ora concludere, ne peccata nostra confiteamur.* Unde è Magni Augustini sententia, *Confessio est salus animarum, dispatrix vitiorum, oppugnatrix demonum. Quid plura? obstruit os inferni, portas aperit paradisi.*

159. Miles, formidando ac veloci ardore in hostem irruere solitus, bombardam imitatur, quæ Emblematis loco epigraphen sustinet; **CO' L LAMPEGGIAR TUONA IN UN PUNTO, E SCOPPIA.** Id est; **CUM FULGURE TONAT, ET FERIT.** Verbis è Tasso mutuatis, ubi de Argante & Chlorinda, cum turrim quandam ligneam comburere pararent, canit;

*In quel modo, che fulmine, o bombardam,
 Co' l lampiggia tuaona in un punto, è scoppia,
 Movere, ed arrivar, ferir lo stuolo
 Aprirlo se penetrar sù un punto solo.*

Porro Princeps, vindictæ aut iracundiæ flammâ nimum succensus, ultra justitiæ leges facile punit ac supplicia de cernit. Nam, ut verè dicit Cassidorus, *ubs est fervida vindicta, non est temperata justitia.*

160. Birlingerius Gessus observat, metam tum demum à bombardam cum laude attingi, si ritè & ad dioptræ leges dirigatur. Epigraphen è Baptista Guarinò mutuam subjunxit; **SOL SEN DRITTO JO MIRO.** Id est; **MODO RECTE INTENDAM.** Ita quilibet justus, intentione suâ unicè in *Musæi Symbol. Piscinæ Ang. Er. Ath. Tom. II.*

Deum defixâ, cœlum & res quasvis desideratas validissimè expugnat. Sapientis effatum est; *Iusti in perpetuum vivunt, & apud Dominum est merces eorum, & cogitatio illorum apud altissimum; veluti diceret, iusti æternam vitam, ac mercedem beatam consequuntur, utpote assiduâ suâ intentione ad Deum directi.* S. Laurentius Justinianus; *In cunctis operibus quicunque animi salutem exoptat, intentionis suæ componat obtutum, & ad illum, quem Divina lex mandat, dirigat finem, ut non casu labore defudet.*

161. Tormentum bellicum, propugnaculo imposito epigraphen sustinet; **IMPERTERRITA TERRET** Generosam hominis magnanimitatem hæc imago significat, qui timoris omnis penitus incapax, gravem vicinis suis formidinem incutit. Jure id de potentia Romana; & hodie etiamnum de potentia Aultriaca; cum primis verò citra omnem defectum de Omnipotentia Divina pronuntiaverim. S. P. Augustinus; *Terribiles sunt Reges terra; sed ille super omnes, qui terret Reges terræ.*

162. Omnes tormenti bellici vires unicè à pulveris nitrati efficacitate scaturiunt; sine hac enim nec tonare, nec muros sternere, nec quæcunque alia munimenta fulminare potest. Unde lemma; **EX PULVERE VIRTUS.** Eximia ad eod. est orationis virtus, ut sonitu suo ipsos etiam cœlos implere; & durissimas quasvis adversitates violentiâ suâ expugnare queat; hæc tamen ipsius efficacitas maximum incrementum accipit, si pulverem, mortis inquam memoriam, habeat comitem. Inter S. Gregorii flores hæc sententiam reperire est; *Ille Deo veram orationem exhibet, qui semetipsum quia pulvis sit, humiliter videt, qui nihil sibi virtutis tribuit.*

163. Tormentum bellicum, globis quibusdam vicinum; epigraphen tenet; **VIRIBUS NON SUIS.** Eorum hæc imago est propria, qui viribus alienis nixi, suas operationes exercent. Sancti Martyres gentilitatem quidem superârunt, idolorum statuas diruerunt, & adversus ipsos etiam tyrannos inter tormenta gravissima triumpharunt: res tamen ad eod. prodigiosas non propriis viribus, sed solius Dei virtute perfecerunt. Unde ad Deum conversa S. Ecclesia, canit; *Tu vincis inter Martyres.* S. P. Augustinus illa Apostoli verba examinans, *Bonum certamen certavi, ait; Quæro, quâ virtute certaverit? usum que illi ex semetipso fuerit, an qua desuper data sit? sed absit, ut tantus Doctor ignoraverit legem Dei, cujus vox est in Deuteronomio. Ne dicas in corde tuo; Fortitudo mea, & potentia manus meæ fecit mihi virtutem hanc magnam, sed memoraberis Domini Dei tui: quia ipse tibi dat fortitudinem facere virtutem.*

164. Qui S. Thomam Aquinatem bovis muti agnontine vocitabant, olim ab Alberto Magno id responsi tulere; bovem hunc mutum non ita multo post toto orbe personaturum. Eod. alludens non nescio, Emblematis loco bombardam figuravit, cum dicto; **CUM SONITU FERJET.** Opportunâ hæc icone discas, iram Divinam nunquam ab infinita misericordia ad eod. dissociari, quin supremus & amantissimus ille Monarcha, Deus, omnia supplicia, in humanitatem gentem exoneranda, prævis sonoris vocibus annuntiet, & ut saluti suæ consulere possint, sedulo præmoneat. S. Basilii oraculum illud Divinum ponderans; *Nunc ostendam vobis, quid ego faciam vinea mea. Auferam sepe me ejus &c.* ita philosophatur, *Clementia Dei erga homines peculiare hoc est: non clam, aut silenter ingerit supplicia, sed intendens comminationes, eas prædicat affore, per hoc peccatores invitans ad penitentiam. Hæc veritatè, sicut è S. Scripturæ locis comprobata dilucidè in Exodo cernere licet, ubi Deus Egyptu tonitruis voluit percellere, priusquâ illâ grandine devastaret.*

Sap. 5. 16:
 S. Laur. Iust. de Regim. Pralat. c. 22.
 Potentia Dei.
 S. Aug. in Psal. 75.
 Oratio cū mortis memoriâ.
 S. Greg. in floribus c. 98.
 Martyres.
 Auxilium Dei.
 S. Aug. lib. de Graz. & lib. Arb. cap. 6. 20 Tit. 4. 7.
 S. Thomas Aquinas.
 Deus puniens.
 S. Basil. in 1/a. s. 5.

- devastaret. Dominus dedit tonitrua & grandinem. In hunc locum Origenes; *Vide, inquit, temperamentum Divina correptionis; non cum silentio verberat, sed dat voces, & doctrinam cœlitus mittit, per quam possit culpam suam mundus castigatus agnoscere.* Illum ipsum tormenti bellici morem observat virtuosus Prædicator, qui facundia suæ sonitum unice ad sceleratorum hominum corda transferberanda destinat. De S. Francisco Salesio testatur D. Christophorus Ghiarda; *Franciscus de Sales primo prædicationis suæ ingressu animum non ita ad flores, sicuti ad fructus attentum habuit. Nec fuit instar pyroboli resonantis, aut cymbali tinnientis tantum; sed instar bombardæ, quæ globo suo exonerata, obvius quosvis sauciat, sternitque.*
165. Bombarda exonerata & flammam spargit & strepitum. Unde P. Bovii epigraphæ; **CUM FULGORE SONUS.** Ita militia gemino beneficio & insignem gloriam, & famam nullo ævo intermorum conciliat. Porro qui omnes Prædicatoris Apostolici partes explorare cupit, is non tantum Christianæ doctrinæ sonitum in lingua, sed & gloriose ac exemplaris vitæ fulgura in vultu demonstrat, necesse est. Enimverò Divinæ flammæ omnium primò supra Apostolorum capita resplenderunt; *Apparuerunt illis dispersitæ lingua tanquam ignis, seditque supra singulos eorum.* Et postea, *Cœperunt loqui variis linguis &c.* In S. Francisci Salesii vita testatum habetur, quòd sanctæ fidei prædicandæ intentus, radios è vultu clarissimos sic ejaculatus. Teste S. Gregorio Papâ, *Necessè est, ut, qui verba Dei loquitur, prius studeat scire qualiter vivat, ut post ex vita colligat, & qualiter dicat.*
166. Oratio, sine interioris animi concursu ac suspirio elicita, conatu profus irritò fatigatur. Haud secus atque bombardæ, ineras flammæ sine globo evomens, nec mœnia quassat, nec hostium phalanges rumpit, nec ullum victoriæ recuperandæ subsidium affert, sed soli militum ludibriò ac voluptati defervit. Unde lemma; **NIL SINE GLANDE POTEST.** Testatissimè Magnus Augustinus; *Clamor ad Dominum, qui fit ab orantibus, si sonitu corporalis vocis fiat, non intento in Deum corde, quis dubitet inani fieri?*
167. D. Didacus Saavedra Symboli loco tormentum bellicum statuit, quod, ut scopum securiore ictu feriret, à regula quadrata ad dioptræ leges dirigebatur; additò lemmate, **NON SOLUM ARMIS.** Neque enim Princeps munere suo fungi potest, nisi omnia operationum ac virium suarum momenta ad justitiæ normam examinet. Nam teste Justiniano Imperatore, *Imperatoriam Majestatem NON SOLUM ARMIS decoratam, sed etiam legibus oportet esse armatam, ut utrumque tempus & bellorum & pacis rectè possit gubernari.*
168. Academicus inter Philopponos Pistorienses Incertus, tormento bellico jamjam exonerando subscripsit; **EXITUS IN DUBIUM.** Hanc gnômam omnes expeditiones bellicæ sibi propriam vendicant; quippe quæ vix unquam certum secundioris epilogi nuntium præmittunt. Thucididis præmia erat; **ANCEPS CONDITIO EST BELLORUM.** Huic non absimilis Herodotus, *Belli fortuna, inquit, ita plerumque anceps est & dubia, ut magnus numerus à paucissimis, & qui potentes creduntur, ab imbecillioribus superentur.*
169. Tormentum bellicum, glandem suam rectâ lineâ in adversi tormenti bellici orificium exonerans, ab Aresio epigraphen cepit; **OPPILLABIT OS.** Innuebat videlicet, S. Ambrosii eloquentiâ doctissimas ac facundas qualvis ævi sui linguas fuisse obturatas. Id ipsum etiam Alexander Macedo formidandâ suâ magnanimitate effecit, ut universum orbem in facinora sua attonitum ac victum redderet. Nam, uti Machabæorum Historia de illo testatur, *Siluit terra in conspectu ejus: quia ut interpretatur Hugo Cardialis, nemo audebat rebellare, vel aperire os, aut gannire.* In eundem locum P. Cornelius à Lapide ait; *Præteritorem fortitudinis, & victoriarum ejus continuarum, ut nemo audeat ei resistere, nec contra eum hiscere &c.* S. Jo. Bapt. Porro Præcursores Baptistæ voce in Palestinâ deserto auditâ, reliqui Prophetæ omnes obmutuere. Ut adeò jure à S. Petro Chryologo cognominetur, *Major homine, par Angelis, legis summa; Evangelii sanctio, Apostolorum vox, SILENTIUM PROPHETARUM.* Author Fastorum Marianorum testatur, S. Bartholomæi Apostoli vocibus in Armenia perceptis, quanto cyus omnia dæmonum oracula conticuisse. *Hic loci ad ejus facundiam continuo malorum dæmonum simulachra obmutuerunt.* Item de invicto Martyre S. Apollinari referunt Annales Ecclesiastici, quòd ipso intra Serapidis templum divertente, *Dæmon se responsa daturum negabat, dum ibidem Petri Apostoli discipulus moraretur.*
170. D. Vincentius Gilibertus bombardæ inscripsit; **LOCO ET TEMPORE.** Ita homo prudens suam operandi rationem loco & tempore opportunè accommodat. In hoc argumentum exquisitè Isaias de Seraphinis testatur, quòd ante thronum Dei, ceutotidem bombardæ igneæ ante Principem exercituum, hoc omninò habitu steterint; *Sex ala uni, & sex ala alteri.* Et quod duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, & duabus volabant. Hic non ineruditè interrogas, cur duabus tantum, non verò omnibus alis ad volandum sint usi? respondet non sine acumine S. Rupertus Abbas, ideò facti, quia *volabant pro LOCO ET TEMPORE.* Spiritus enim illi purissimi, summâ prudentiâ à Deo donati, pro meliore temporis aut loci exigentiâ paucioribus alis volare consueverant.
171. Bombardæ, solas flammæ, necdum verò glandem evomens, à Partheniis Romanis inscriptionem recepit; **NONDUM INTONUIT.** Innuebant, nisi fallor, Prædicatorum illustri virtutum suarum splendore inclarescere debere, priusquam vocis suæ tonitrua in orbem spargat. Hanc parænesin ab ipsa infinita Sapientia subministratam accepimus, quando suos Apostolos primùm eum sale, ac postea cum luce comparavit. In hunc locum Author Operis Imperfecti; *Prius autem vocavit eos sal, postea autem lux, quia prius est bene vivere, secundum autem bene docere.*
172. Nobile quoddam ingenium glandem à bombardæ sparsam figuravit, quæ diruta quâdam turri, necdum acquiescebat, sed impetuoso cursu ulterius grassabatur, Epigraphen addidit; **SUPEREST CURSUS.** Hæc de re Tassus; *Non si ferma la lancia a la ferita, DOPO IL COLPO DEL CORSO AVANZA MOLTO.*
- Ita magnanimitas militaris, nullo unquam præterito facinore contenta, novas identidem roboris sui expeditiones sollicitè inquirat. Id ipsum etiam in actionibus virtuosis evenit; nam, asserente S. Gregorio Nysseno, *In virtute hunc perfectionis terminum esse dicimus, quod nullus in ipsa sit terminus, etenim virtutis id ipsum terminus est, quod interminata sit.*
173. Bombardæ violentiâ equos & equites, arma & armatos, turre & mœnia, aliasque res passim obvias validè sternimus. Unde lemma; **OBSTANTIA STERNIT.** Perfecti Oratoris hæc idea est, qui facundia suæ energiâ res qualvis pro libitu subjectas habet. Achilles Bocchius;

1. Mach. 1.3.
Hug. Card.
& Corn. à
Lap. in hunc
loc.

S. Jo. Bapt.
S. Pet. Chryf.
serm. 12.

Brev. Rom.
24. Julii.

Prudentia

Isa. 6. 2.

Rup. Abb. l. 1.
de Trin. &
op. ejus. t. 28.

Prædicator
exemplaris.

Aut. op. Imp.
Hom. 10. in
Matth.

Tass. Gerus.
Liber. Cancro
18 stanz. 66.

Profectus.

S. Greg. Nyss.
Tract. de Ass.
Vir.

Eloquen-
tia.

Achill. Bock.
Sy. 94.

*Insurgat, ecce, tonatque, & miscet cuncta Pericles,
Ut rutilans perterrificrepum, & penetrabile fulmen;
Utque imitata ipsum fulmen bombardæ irisulcum
Munitas arces, immensa repagula, turres,
Oppida, & horribili evertit concussa fragore
Mœnia lata solo. Non illi cominus audens
Sistere se fortes turmas, ingentesque manipuli.
Sic Oratoris summi admiranda facultas
Quum sese ipse refert totum à cœlestibus illis
Rebus ad humanas, excelsus omnia certis, &
Magnificentius eloquitur, sentitque, movetque
Fortius, ut valeat prorsus NIL SISTERE CON-
TRA*

Ignivomo fatuos propulsans ore Sophistas.

Fortitudo. Fortitudinis Christianæ characteres sunt, adversa sui perare; nunquam succumbere. S. Gregorius Papa; *Fortitudo iustorum est, carnem vincere, propriis voluntatibus contraire, delectationem vitæ presentis extinguere, huius mundi aspera pro æternis præmiis amare, prosperitatis blandimenta contemnere, adversitatis metum in corde superare.*

174. Invictum pectoris heroici magnanimitatem glandi plumbæ non ab similem dixerim, quæ è bombardæ erumpens, sine ulla sua jactura murum adversum perfringit. Unde illam Lucarinus hoc epigrammate insignivit; **TRANSIT; seu FRANGIT IL-LÆSA:** Seneca; *Animum excellentem, moderatum, omnia tanquam majora transeuntem, quidquid time-mus; optamusque, ridentem; cœlestis potentia agitat.* Ruginaldo suo hanc laudem tribuit Tassus, quando illum, civitati conscendendam intentum, sequenti pœmate vernaculo describit;

Magnani-nus.
enec. Ep. 40.
Ass. Gerus. lib. 1. cant. 77.

*More alcuno, altri cade: egli sublime
Poggia, e questi consorta, e quei minaccia.
Tanto è già in sù, che le merlate cime
Puote afferrar con le distese braccia.
Gran gente all' hor vi trahè, l'urta il reprimè;
Cerca precipitarlo, e pur non l' caccia.
(Mirabil vista) a un grande, e fermo stœolo
Resister può; sospeso in aria un solo.
E resiste, e s' avvanza, e si rinforza
È come palma suol, cui pondo aggreva
Suo valor combattulo hà maggior forza;
E nè la oppresion più si solleva:
È vince al fin tutti i nemici, e sforza
L' haste, e gl' intoppi, che d' intorno haveva;
E sale il muro e il signoreggia, e il rende.
Sgombro, e sicuro a chi diretto ascende.*

omma or-dax.

Bernard. ferm.

175. Globus; è bombardæ adversus civitatem volitans, à P. Bartholomæo Panciero, Augustiniano Excalceato, epigraphen accepit; **VOLA, MA NON DA GIOCO.** Id est; **VOLITAT; NON AD LUSUM.** Scurriles ac noxias illas facetias hæc imago spectat; quæ maligno ac invidio quorundam animo jactata, legitimam charitatis fraternæ mensuram excedunt, notamque admodum probrosam proximo inurunt. His scommatis passim abundant Martialis, Perisus; Juvenalis, & cum primis Diogenes, qui ideò potissimum Cynnicus; seu Caninus dicebatur; quod obviis quibusvis dentem ac crisin suam infigere sit solitus. S. Bernardus; *Levis quidem sermo; quia leviter volat, sed graviter vulnerat; leviter transit, sed graviter urit; leviter animum penetrat; sed non leviter exit; leviter profertur; sed non leviter revocatur: Facile volat, ideò facile charitatem violat.*

176. Tormentum bellicum, magnum terræ pondus, ac cœli tonantis imago, à parvulo incenditur igniculo, ut densa fumi nube, intermicantibus fulgetris, immanes ferreos globos, ac volitantium pilularum

procellam, cum horribili impulsu ætheris sonitu confundat. Exiguus fomes est, pulvis ille nitratus; sed tamen solus efficax, qui tantum furorem cieat, ut in virorum urbiumque stragem duret, ingentesque e-versas turres; atque immania convulsa propugnacula secum rapiat. Quamvis tota hæc machina jaceat exanimis, nihilque gloriosum operetur unquam, nisi manum admoveas, fomiteque subministras. Unde Tormento bellico subscripsit Serenissimus Philotheus; **POLLET AB ADMOTO.** Ita Auxilium Divinum; potentissimum omnibus in rebus momentum; singula perficit, singula regit. Dum igitur animus noster ambitione sancta flagrans, inter ceteros eminerere mortales cupit; id à Deo expectemus, ut manum nobis admoveat; cum sine illa, veluti pigrum terræ pondus, nihil laude dignum præstare valeamus, licet vel præstantissimis naturæ experientiaque donis nos jactemus. S. P. Augustinus; *Illis vehementissimè resistendum est; qui putans sine adjutorio Dei per se ipsam vim voluntatis humane vel justitiam posse perficere; vel ad eam tendendo perficere.* Emblematis mentem explicans Author, eruditè canit;

Auxilium Dei necessarium.

S. Aug. lib. de Spirit. Et. cap. 2.

*Vasta quidem præsens est bellica machina moles,
Et nil sola tamen, nè moveatur, agit.
Quis temerè confidat opem quoque maxima poscunt;
Atque operâ alterius; sapè minoris, eger.
As tibi confidam soli; Deus optime; namquo
Nullius auxilio solus & unus eger.*

T V B A.

Cap. XIX.

177. **T**uba stridulis vocibus milites ad confligendum extimulat. Unde Ferrus illam hoc Virgillii lemmate insignivit. **VIRES; ANIMUM-QUE MINISTRAT.** Id ipsum testatur Lipsius; *Sonus cornuum & tubarum in præliis magnam vim habet ad spiritum & sanguinem evocandum.* Ita sanè virtutis aut magnanimitatis alienæ exemplum vicinis omnibus aliquem generosi animi ardorem inspirat. Rufus Lipsius; *Cupidinem vera virtutis & gloria ingenerat, visâ sapius alienâ gloria & virtus.* Themistoles dicere solebat; Militiadis victorias sibi somnum eripuisse, & ad generosas expeditiones concitasse.

Virgil lib. 1: En. 4. 764: Ep. lib. 4. d. Mil. Rom. dial. 10. Exempla. Lips Cent. 10. Epist. 22.

178: Tuba ab Alcibiade Lucarino epigraphen accepit; **MOVET IN UTRAMQUE PARTEM.** Hæc ipsa facundi Oratoris est virtus; qui suis auditoribus risum & lachrymas; odium & amorem, spem & formidinem; aliosque animi affectus pro libitu persuadere; & in suas partes flectere novit. Certe S. Cyprianus argentea insignis eloquentiæ suæ tubâ quovis auditorum animos non tantum in uberrimas penitentiæ ac prioris vitæ corrigendæ lachrymas rapuit, sed insuper ad sanguinem ac vitam; in sanctæ fidei testimonium profundendam; permovit. Ipsummet luculentum sibi testem audi; *Cum acies adhuc inter manus esset; & prælium gloriosi certaminis in persecutione ferveret; toto hortatus; & pleno impetu militum vires fuerant excitanda; & maxime lapsorum mentes classico quodam nostræ vocis animanda, ut penitentiæ viam non solam precibus & lamentationibus sequerentur; sed quoniam repetendi certaminis; & reparanda salutis dabatur occasio; ad confessionis potius ardorem, & martyrii gloriam nostris increpiti vocibus provocaretur.*

Orator eloquens.
S. Cyp. Ep. 19. ad Ant. 10.

179: Tuba; cum lemmate; **SPIRITUS ALI-UNDE;** Sanctos Prophetas figurat; qui spiritu ac virtute à solo Deo subministrata vaticinantur. Ab hoc proposito non multum alienus Venerabilis Beda; ait; *Sicut fistula absque inspira-*

T *itione*

Poëta. *none nullum reddit sonum, sic cor hominis absque inspiratione Divina nullum recipit bonum.* Idipsum de Poëtis testatur Ovidius;

*Est Deus in nobis, agitante calescimus illo,
Impetus hic sacra semina mentis habet.*

Calamitas
orare do-
cet.
La. 7. lib. 2.
Div. Inst. s.
cap. 1.

180. Tubæ sonitus tum demum efformatur, quando flatus per contractas angustissimi canalis fauces est progressus. Unde lemma; **ANGUSTIIS SONITUM.** Hinc discas, supplices hominum voces tantundem in cælum spargi, quantum intra calamitatum angustias compressi fuerint. Lactantius; *Si qua necessitas gravis homines presserit, tunc Deum recordantur. Si belli terror infremuerit, si morborum pestiferavis incubuerit, si alimenta frugibus longa siccas denegaverit, si serva tempestas, si grando ugruerit, ad Deum confugiunt, à Deo petiunt auxilium, Deus ut subveniat oratur.* Seneca eandem tubæ metaphoram in Poësis laudem interpretatur. *Quemadmodum, inquit, spiritus noster clariorem sonum reddit, cum illum tuba per longi canalis angustias tractum, patientiore novissimè exitu effudit: sic sensus nostros clariores carminis arcta necessitas efficit. Eadem negligentius audiuntur, minusque percipiunt, quam dum soluta oratione dicuntur, ubi accessere numeri, & egregium sensum astrinxere certi pedes, eadem illa sententia velut lacerto excussa torquetur.*

Poëtis.
Senec. Epist.
108.

181. Fuit, qui tubæ subscripserit, **INFLATA RESONAT.** Ita Apostoli *Repleti sunt Spiritu sancto, & cœperunt loqui prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis.* Aspirante enim Spiritu sancto, voces suas Evangelicas in omnes terræ angulos sparserunt. De his canit S. Ecclesia;

Apostoli.
Act. 2. 4.
Hym. in
Pentecost.

*Impleta gaudent viscera
AFFLATA sancto Spiritu
VOCES diversas INTONANT,
Fantur Dei magnalia.*

s. Leo serm. 1. de Pent. *Facundus in rem præsentem S. Leo Papa, exclamavit O quam velox est sermo sapientia, & ubi Deus magister est, quam cito discitur, quod docetur! Non est adhibenda interpretatio ad audiendum, non consuetudo ad usum, non tempus ad studium, sed spirante ubi voluit Spiritu veritatis, propria singularum Gentium voces factæ sunt in Ecclesia ore communes. Ab hoc igitur die tuba Evangelicæ prædicationis intonavit. Et quod, teste*

Lorin in Act. cap. 2. n. 4. *Patre Lorino, mireris, Non potest se continere Spiritu sancto plenus, quin Divina loquatur. Id quod exemplo suo comprobât sancti Propheta, Zacharias, Joannis Baptistæ parens, Elisabetha, S. senex Simeon, & alii.*

Poëma
heroicum.
Obediens.

182. D. Julius Cæsar Ripa Poësin heroicam Emblemate significaturus, tubam coronæ laureæ vicinam depinxit; addito leânate, **NON NISI GRANDIA CANTO.** Illud enim Poëmaticis genus, gravi undique majestate plenum, argumenta nonnisi sublimia molitur. Porro vir obediens, instar tubæ, nonnisi felices pugnas & victorias canit; suffragante Salomone, *Vir obediens loquetur victoriâ.* S. August. *Sola obedientia tenet palmam, sola inobedientia invenit penam.*

Prov. 21. 28
S. August. in
Psal. 70.

Prædicator
viti-
sus.

183. Prædicator vitiosus, suos auditores ad virtutis studium excitare solitus, tubam imitatur, quæ hanc gnomam præferat; **ANIMAT EXANIMIS.** Difertè S. P. Paulus, *Si linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æsonans, aut cymbalum tinniens.* Hunc locum interpretatus S. Gregorius Papa, *Bona quippe, inquit, loquens, sed per amorem eadem non sequens, velut æs aut cymbalum sonitum REDDIT, quia IPSE NON SENTIT verba, quæ ipse facit.*

1 Cor. 13. 1.
S. Greg. l. 32.
Moral. c. 14.

184. Tuba, quamvis se ipsâ ad occidendum inhabilis, aliorum tamen animos in necem ac exitum inferenda concitat. Illam proinde Senator Berlingerius

Gessus hoc lemmate insignivit; **EXORS IPSA PUGNANDI.** Nifallor, hæc imago illum Æsopi Apologum innuit, in quo tuba, ab hostibus in bello capta, suam innocentiam prolixè explicavit, neque ullum unquam à se interfectum protestata est, sed tandem id responsi tulit; *Idè magis tibi moriendum est, qui, cum pugnandi sis expertus, alios omnes ad pugnam concitas.* Idipsum vetulæ illæ assolent, quæ ætate ac rugis confectæ, cum se ipsas Veneri adversandas non ignorent, aliorum tamen animos ad eam pellicere solent. Porro etiam bonus Paterfamilias, quantumvis annis grandævus, & ad labores, jejunia, aliasque corporis castigaciones sufferendas inhabilis, suos tamen filios & nepotes animosè ad illam vivendi rationem extimulat.

Æsop in fa
Fœmina
incesta.

Paterfa-
miliæ se-
nex.

185. Generosus hominis animus, quibusvis calamitatibus & angustias coarctatus, non modò nullam virium suarum jacturam, sed contrà plurimum roboris & felicitatis accipit. Huic rei significandæ D. Didacus Saavedra Tubam figuravit, cum lemmate, **INTERCLUSA RESPIRAT.** Enimverò sicuti aër, pressa intra tubæ angustias compressus, tandem majore vehementiâ, nec sine suavi vocum harmoniâ progreditur; ita virtus omnium maximè inclarescit, quando ærumnis probè constricta fuerit. Tullius; *Multorum improbitate depressa virtus emergit, & innocentia defensio INTERCLUSA RESPIRAT.*

Virtus
preffa.
Cicero pro
Cluentio.

186. D. Arcesius in S. Thomæ Aquinatis encomium tubam militarem statuit; addito epigrammate, **ATTRAHIT, AUT TERRET.** Innuèbat videlicet, sicuti tuba vocum suarum classico amicos ad arma convocat, hostibus verò terrorem incutit; ita Angelicæ doctrinæ sonitu Catholicos omnes ad tanti Doctoris signa concurrere; hæreticos interea attonitis, & in fugam actis. Proinde vernaculam hanc de illo poësin subjungere placuit;

S. Thom
Aquini.

*Qual di guerriera tromba,
Con altissime voci il suon si spande:
Tal di Tomaso il grande
L' Angelico sapere alto rimbomba,
E di sue voci alitronanti il grido,
Se'l popo l'ido ATTRAHE à giusta guerra,
Lo stuol perverso, ED ATTERISCE, è
atterra.*

S. Joannes Chrysoctomus eadem omninò metaphorâ S. Paulum Apollolum exornat; *Tanquam tuba terribile canens, & bellicum, HOSTES quidem CONSTERNIT, lapsos autem SUORUM SENSUS EXCITAT.*

S. Paulus.
S. Io. Chryl
Hom. 1.
Populum.

187. Tubæ sonitus non in hominibus tantum, sed in ipsis etiam equis ardorem invictum excitat, quo adversus hostem acerrimè stimulantur. Unde illam hoc lemmate insignies; **AD CERTAMINA VOCAT, seu, CIET IN ARMA.** Ita viri sapientis sermones, & longè magis hominis virtuosus exempla ad vitia & demones expugnandos incitamenta subministrant validissima. Difertus in rem nostram S. Cyrillus Alexandrinus, *Et equum, inquit, quidem per se alacrem & erectum, cum vehemens belli strepitus, sonitusque armorum, tum ferri coruscantis intuitus, ac tubarum in præliis haud vacuus terrore clangor, ad belli amorem excitant, atq; impellunt: hominis autem justis animum ad Divinum certamen acuit sermo de rebus præclarissimis influunt, atq; ad Divini amoris affectum haud medio-
S. Greg. in
Reg. 13. 5.*

Sermo
spirituali

S. Cyrill.
Hom. 9. de
Fast. Pasche

S. Greg. in
Reg. 13. 5.

Sufurro.

188. Tuba omnibus quidè expeditionibus militari-
bus,

bus, bellorum simulachris, ludis Trojanis, cæterisque conflictibus Martiis; nunquam tamen choreis, aut tripudiis deservit. Unde Lucretii Borfati lemma; **NON AD TRIPUDIA.** Hanc Tubæ indolem cuivis Prædicatori congenitam velim, ut auditores suos non quidem ad voluptates, risus, cæteraque aurium blandimenta; sed ad virtutum arma, & ad vitia generosè expugnanda provocet. Hoc veluti celumate illum evocans Isaias, *Clama, inquit, ne cesses, quasi tuba ex alta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera eorum.* Et Joël, *Canite tubam in Sion, sanctificate jejunium, vocate catum &c.* S. Hieronymus super illis Sacræ Paginæ verbis, *Verba sapientum quasi stimuli, ait; Notandum est, quòd dicuntur verba sapientum pungere, non palpare, nec molli manu atrahere lachrymam, sed errantibus tardis pœnitentia dolores & vulnus insigere. Si cuius igitur sermo non pungit, sed oblationem facit audientibus, iste sermo non est sapiens.*

189. E superiore numero constat, Prædicatorem in sacris Litteris tubæ nomine significari, cujus clangore auditores ad virtutum arma, & implacabile bellum adversus vitia concitentur. Unde tubam opportuno hoc lemmate distinguere licet. **NON NISI VACUA SONAT.** Meminerit enim Orator Apostolicus, auditorum animos tantò efficacius ad obsequium Divinum trahi, quantò ipsemet ab omni terreno comòdo liberior fuerit. Appositè Hugo Cardinalis; *Tuba, per quam designatur Prædicator, non resonat, nisi vacua, & Prædicator debet esse vacuus per humilitatem, perque rerum terrenarum neglectum.*

190. Tuba, in extremi iudicii die ab Angelo inflanda, defunctos omnes è tumbis suis ad vitam evocabit. *Canet enim, Apostolo teste, tubam, & mortui resurgent incorrupti.* Hæc veritate nixus, Emblematis loco tubam figurabis, quæ versus cæmeterium, urnis sepulchralibus ac tumulis undique plenum, dirigatur; cum lemmate, **CANENTE RESURGENT.** Hinc disces, miseros peccatorum animos è scelerum suorum morte ad virtutum vitam quanto cyus excitatum iri, si benignâ correctoris discreti voce, ceu tubam angelicam, commonefiant. S. Gregorius Papa; *Nonnunquam, qui inter flagellorum duritiam remanent incorrecti, dulci sunt admonitione mulcendi; nam plerumque quos cruciamenta non corrigunt, ab iniquis actibus lenia blandimenta comescunt.* Emblematis mentem illustri epigrammate explicat meus D. Salvator Carducius;

*Dum turba exanimis redi viva resurgit ab urnis;
Efferat fulmineo non tonat ore tuba.
Blanda sed harmonicis complet concentibus aures;
Dulciter unde tubam vita canente redit.
Disce: reviviscens emertua crimine corda;
Dulcisono exagitas si scelus ore, docens.*

191. Tuba ductilis, fabri malleo penè absoluta, epigraphen tenet; **MODULIS ITA DULCIBUS APTOR.** Ita nimirum Justus per calamitates ad gratias laudesque Deo concinendas perficitur. S. P. Augustinus; *Ductiles tuba, arca sunt, tundendo producantur. Si tundendo, ergo vapulando eritis tuba ductiles ad laudem Dei productæ, si cum tribulamini, proficiatis; tribulatio, transitio, profectus productio est. Tuba ductilis erat Iob, quando repente percussus &c.*

192. Tubæ militari subscriptit P. Masenius; **ABSQUE AURA TACET.** Ita Aulicus, nisi inflante honoris aut futuræ propriæ aurâ, nihil pro Reipublicæ comòdo consulit. Porro Prophetam penitus evadit clinguis, nisi Spiritus sancti auram concitetur. *Non enim, inquit Apostolorum Princeps, voluntate humanâ allata est aliquando propheta, sed Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines.* Id ipsum de Poësi testatur apud Platonem Socrates; *Omnes carum Mundi symbol. Picinelli Aug. Erash. Tom. II.*

minum Poëta insignes, non arte, sed Divino afflatu ista præclara poemata canunt. Res enim volatilis arque sacra Poëta est; neque Poëta prius canere potest, quam Deo plenus sit.

193. Tubæ militari epigraphen subjunges; **DEJICIT, ET ACCENDIT.** Verbis è Magno Augustino desumptis, qui & Emblematis authorem & interpretem se offert *Sicut in pralio tuba formidolosissimi mentem DEJICIT, & animum fortis ACCENDIT; ita & sacerdotalis tuba mentem peccatoris humiliat; animos viri sancti corroborat: nec parcat voci, ut parcat saluti; & uno eodemque sono isti adhortationem dat; illi terrorem incutit. Hac est enim consuetudo tubæ, ut delinquentium opera dissipet, & sanctorum facta confirmet.*

T Y M P A N V M.

Cap. XX.

194. Tympanum, bacillis suis lignicis junctum, epigraphen tenet; **PERCUSSUM RESONAT.** Vel ut D. Carolo Rancato placet; **SE NON PERCOSSE, seu SE NON TOCCATO MI FARO SENTIRE.** Id est; **PERCUSSUM RESONABO.** Hominem in vindictam primum hæc icone delineabis, qui levissimo digito tentatus, mox altum vociferatur, & omnia passim clamoribus, minisque implet. Seneca; *Ut exulcerata, & agra corpora ad ictus levisimos gemunt; ita muliebri maxime, & puerile vitium est.* Et paulò post; *Non est quod credas irascendum verbis; quorum strepitus magni, minaces sunt, intus mens pavidisima.* Tandem subjungit; *Exastuante ab imis præcordiis sanguine (de iracundis loquitur) labia quatuntur, dentes comprimuntur, horrent, ac subriguntur capilli, spiritus coactus ac stridens, articulorum se ipsos torquentium sonus, gemitus, mugitusque, & parum explanatis vocibus sermo præruptus, & complosa sapiens manus, & pulsata humus pedibus, & totum concitum corpus, magnasque minas agens &c.* Illum ipsum tympani morem congenitum habet homo, qui calamitatibus non nihil à Deo presus, voces & suspiria in cælum spargit. Disertè Vates Regius; *Et clamaverunt ad Dominum, cum tribularentur.*

195. Tympanum, è pariete suspensum, inscriptionem præfert; **MUTESCIT IN PACE.** vel, **IN PACE QUIESCIT.** Ita sancti immortalis vitæ suæ decursu corpus assiduis jejuniis, vigiliis, & mortificationibus evacuârunt; pellem flagellis ceciderunt; pectus in pœnitentis animi signum pulsarunt; neque unquam è gravi suo adversus Tartarum & propriam carnem conflictu quieverunt: donec tandem receptui canere, ac triumphum in cœlestem patriam deducere sint iussi, ubi nullis in posterum bellis aut calamitatibus interturbandi, vitam æternam tranquillam agunt. In illa enim patria felicissima *Neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra.* Quietis hujus tympanum minimè obscurum exhibent Regum Fasti, dum de Salomonis templo, ceu propriam cœlestis patriæ ideam, testantur, *Malleus & securis, & omne ferramentum non sunt audita in domo cum edificaretur.* In hunc locum S. Eucherius; *Hic malleus, inquit, hic securis, hic omnia transonum resonantia feramenta: in domo autem Dei nulli ictus audiuntur, quia IN ÆTERNA PATRIA OMNES jam percussorum STREPITUS CONTICESCUNT.*

196. Monacense Societatis JESU Collegium D. Francisco Borgiæ, cum in sanctorum album relatus esset, militare tympanum Emblematis loco statuit, cum lemmate, **INCÆSA ET VACUA QUAM BENE PELLE SONAT.** Enimverò Franciscus

Prædicator.
S. Aug. serm. 106. de Temp.

Vindicta.

Senec. lib. 1. de Ira. c. 16.

Idem. cap. 1.

Calamitas
Psal. 106. 6.

Beatus.

Apostol. 21. 4.

S. Euch. in hunc loc.

Mortificatio.

Prædicator non sit jocosus.

Isa. 58. 1.

Joel. 2. 15.
Ecclef. 12. 11.
S. Hier. in hunc loc.

Prædicator rebus terrenis liber.
Hug. Card. in Ps. 44.

1. Cor. 15. 52.

Correctio
uavis.

1. Greg. in Ps. c. 38.

Calamitas.
Aug. in Gal. 97.

Aulicus.
Propheta.

1. Pet. 1. 21.
Ictus.

jeiuniis & corporis edomatione assiduo exercitatus, suavissimam virtutum omnium harmoniam contraxit. Nempe *Ieiunium*, Magno Augustino teste, *purgat mentem, subleuat sensum, carnem spiritui subijcit, cor facit contritum & humiliatum, concupiscentia nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit: castitas verò lumen accendit.* Pulchra est de S. Francisco Borgià sequens inscriptio;

*Casta castum, viduum virgines laudamus,
Picem tangere, nec inquinari,
De Francisco dictum puta.*

Inter aula Veneres Venerem nunquam aspexit.

Cacitatem cum oculis pactus, ne excacarent.

Corpus flagris percussit, ut ne vapularet:

Ferro perforavit, ut anima maneret integra.

*Ita innocentiam Dei servavit timore, optimo
Fascino. &c.*

Gratia 197. Duobus tympanis inscripsit Serenissimus præveniēs, Philotheus; **TACTA SONABUNT.** Ita nihil in hoc mundo præclare possumus agere, nisi manu Divinâ tacti ac moti. S. P. Augustinus; *Ut esses, ut sensires, ut audires, ut consentire, prævenit te misericordia Dei, prævenit te in omnibus. Præveni & tu in aliquo iram ejus.* Eruditè canit idem Philotheus;

*Anea dum tremulo pulsantur tympana motu,
Robustos referunt fortiter acta sonos.*

*Nos quoque torpemus, nos vasta silentia stringunt,
Ni moveat summus pectora nostra Deus.*

*Hoc agitante bonos intra præcordia motus
Sentit homo, & sensim, sed prius actus, agit.*

*Magne mihi moveas, Deus, almo Numine mentem,
Sic quodcunque voles, sed bene motus, agam.*

Gratia Dei 198. Nunquam tympanum edit sonum bellicum, animatque militares animos, nisi admota prius manus ipsum animadvertit. Unde Emblematis subscripsit Serenissimus Philotheus; **ANIMO, DUM ANIMOR.** Ita animus noster nunquam excitari poterit, nisi Divina prius consentiens voluntas & ipsum animadvertit, & destinata approbaverit. *Nec credere potuissem, inquit Theologorum Phæbus Augustinus, nisi me Dei misericordia prævenisset.* Et rursus; *Ante omnia merita mea bona, prævenit me misericordia Dei.* Concinnè in rem præsentem canit Emblematis Author;

*Stridula dum streperis animantur tympana bombis,
Pugnaces animant ad fera bella manus.*

*Acta potenter agunt. Si tu, Deus optime, mentem,
Atque tuâ moveas pectora nostra manu.*

*Tunc animant animata pios. Tu prima bonorum
Causa, Deus, ne qua cetera cuncta fluunt.*

*Mortua turba sumus. Te nos animante, vigemus;
Absquo tuo nullus Numine motus inest.*

VEXILLVM. LABARVM.

Cap. XXI.

199. **V**exillum militare, supra propugnaculi muros defixum, epigraphen ex Virgilio sustinet, **AUDENTES FORTUNA JUVAT.** Eodem sensu Ovidius;

AUDENTES DEUS ipse JUVAT.

Virgil. l. 10.
En. v. 284.
Ovid. Met.
10.

Audacia. Scipio Africanus, T. Livio referente. *Audendum, inquit, atque agendum, non consultandum in tanto malo esse.* Et Ammianus Marcellinus; *Virtutem integram esse convenit, & audacem.* Vide sis Aldi Manutii Adagia, sub titulo: *Fortes fortuna juvat;* ubi in eam rem plurimas Oratorum, Historicorum, & Poëtarum cruditones habebis obvias.

T. Livius
lib. 22.
Am. Marcel.
lib. 16.

200. Joannes Ferrus vexillo militari subscripsit; **COGIT IN HOSTEM.** Hanc ideam triumphanti S. Crucis signo; vel certè ipsimet Christo, in cruce fixo, propriam dices; quippe sub quorum tutela adversus omnes hostium assultus securi incedimus. Disertè S. Ambrosius; *Exercitata mens, non aquilorum præfert imagines, nec dracones, sed in Cruce Christi, & in IESU nomine progreditur ad prælium, hoc signo fortis, hoc vexillo fidelis.* Probè id perspectum habuerunt Basilii Imperatoris milites, qui contra Manichæos dimicaturi, lætum victoriæ auspiciam è gemina hac voce altum in clamatâ ceperunt; *Cruce vicit:* Uti Cedrenus refert. Nec etiam Julianum Apostatam id fugerat, qui Magi cujusdam operâ ad demonum conventiculum deductus, cum gravi terrore percelleretur, *ad crucem vetusque remedium confugit: hocque se adversus terrores consignat.* Dictis his suis mox subjungit S. Gregorius Nazianzenus; *Valuit signaculum, cedunt demones, pelluntur.*

S. Crux.

S. Ambr. l. 11.
de Abraham.
cap. 7.

Cedrenus.

S. Greg. Naz.
Orat. 3 n. 54

201. Labarum, undique dilaceratum, lemmatis loco has Horatii voces præfert; **IN PRÆLIA TRUDIT.** Christum è cruce pendentem, ac vulneribus toto corpore confectum, hæc imago concernit: solo enim Christi patientis aspectu animum concipimus, & liberrimâ voluntate in mille mortes adversus tyrannos ac carnifices impellimur. S. Laurentius Justinianus; *Cum in Crucis stipite confixus est Christus, atque in Monte Calvaria elevatus, tunc ad pugnam animata sunt fidelium corda &c.*

Christus
crucifixus.

S. Laur. Just.
de triumph.
Christi agonæ
cap. 17.

202. Alcibiades Lucarinus hanc militaribus vexillis epigraphen subjunxit; **STA' VOLTEGGIANTE, È INCIUORA.** Id est; **DANT AGITATA ROBUR.** Hominibus Apostolicis hanc iconem concolorem dixerim, qui modò cælum promittere, modò æterni supplicii minas interponere soliti, auditores suos ad Dei obsequium extimulant. Id ipsum etiam de quovis Belliduce pronuntiare licet, qui bellum auspicaturus, exercitum circuire, suosque milites in pugnam animare consuevit. Torquatus Tassus de Godefrido affirmat, quòd prælium exorsus, sese ad exercitus Ægyptii frontem collocavit;

Prædicator.
Bellidux.
Tass. Gerus.
Liber. Cant.
20 Stanz. 12.

----- *Sovra un corsier di schiera in schiera*

Parea volar trà cavalier trà fanti.

Tuti' il volto scopria la visiera:

Fulminava ne gli occhi, e ne sembianti.

Conforto il dubbio, e confermo chi spera:

Et al audace rammentò i suoi vanti,

E le sue prove al forte: a chi maggiori

Gli stipendi promise, a chi gli honori.

Eadem laude insignem se probavit Serenissimus D. Joannes de Austria, supra fœderatorum Summi Pontificis Pii V. Regis Catholici Philippi II. & Reipublicæ Venetæ exercitum supremus Bellidux. Nam navali prælio initium facturus, cymbam aliquam facilem conscendit, totamque Christianorum classem ambiit: tum navim è navi invisens, milites omnes animosis vocibus incitavit, ut Orientis Tyrannum genenosè aggredierentur, eique palmam extorquerent. Ut aded, victoriâ paulò post obtentâ, jure de se ipso dixisset; *Dedit agitato robur.* Xenophon de Clearche, supremo Belliduce, ait; *Ipsimet in cœnum cum descendisset, ejus operis suas sibi partes depoposcit. Quod cum ceteri vidissent, dedecori sibi fore putarunt, si non fuissent illius alacritatem imitati.* Et de Gorbulone Tacitus; *Ipse cultu levi, capite intecto in agmine, in laboribus frequens adesse: laudem strenuis, solatium invalidis, exemplum omnibus ostendere.*

Xenoph. l. 2.
de Cyro.

Tacit. l. 15.
Annal.

202. Adagium omnium ore vulgatum est; *Vetus vexillum honor Belliducis.* Illud proinde, undique laccerum ac perforatum, à P. Hortensio Pallavicino epigraphen

epigraphen recepit; LUSTRIS ILLUSTRIS. Seu, QUANTO LACERA PIU', TANTO PIU' BELLA. Id est, LACERATUM VENUSTIUS. Verbis ex Equite Marino desumptis, ubi de vexillo canit;

*E da punto di lancie, e di quadrella,
QUANTO LACERA PIU', TANTO
PIU' BELLA.*

Ailes. Ita omnino militum gloria tanto magis conspicua evadit, quanto pluribus vulneribus deformati fuerint. Certè Comitibus Godefridi Pappenhemii corpus, cicatricibus plus quam centenis spectandum, nomini suo famam, nullâ unquam ætate intermituram, conciliavit. Illo ipso Emblemate etiã S. Bartholomæum Apostolum, toto corpore dilaniatum, alioque complures SS. Martyres, insignire licet. S. Joannes Chrystomus; *Pretiosa sunt corpora Martyrum, quoniam plagas pro Domino susceperunt: & sicut corona regalis undiq; decorata fulgentes radios emittit: ita sanctorum corpora, sicut pretiosis lapidibus, acceptis pro Christo vulneribus distincta, omnium Regum diademate pretiosiora redduntur.*

204. Vexillum, quantumvis à ventis in omnem partem jactatum, semper tamen hastæ suæ affixum persistit. Unde lemma; AT SEMPER IN HASTA. Eorum hæc idea est propria, qui diversis negotiis aut cogitationibus distracti, nunquam à proposito suo recedunt. Itã Prædicator, in res varias digressus, eidem discursus sui filo pertexendo singulas accommodat. Illis insuper hæc imago convenit, qui variis calamitatibus agitati, è directa virtutis & obsequii Divini linea nunquam recedunt. Disertè S. Paulus suo & justorum omnium nomine; *Quis nos separabit à Charitate Christi? Tribulatio? an angustia? &c. certus sum, quia neq; mors, neq; vita &c. poterit nos separare à charitate Dei.* Nervosè singula explicans Magnus Augustinus, *Nemo inquit, nos separat à chari-*

tate Domini, minando mortem: id ipsam enim quod diligimus Deum, mori non potest, cum mors ipsa sit non diligere Deum. Nemo ab ea separat pollicendo vitam, nemo enim ab ipso fonte separat, pollicendo aquam. Non separat Angelus, non enim est Angelus, cum inhaeremus Deo, nostra mente potentior. Non separat virtus, que potestatem habet in hoc mundo: nam toto mundo omnino sublimior est mens inherens Deo. Non separant instantes molestiæ; hæc enim leviores eas sentimus, quo ei, unde nos separare moluntur, arctius inhaeremus &c. Hoc encomio præ cæteris conspicuus S. Gregorius Nazianzenus, tametsi mille infidiis ac persecutionibus affligeretur, è firma tamè caeli potiundi fiducia nunquam dimoveri potuit. Ipsummet sibi hortatorem audi;

S. Aug. lib. 1. de Moribus Eccles. c. 11.

S. Greg. Naz. in versibus, quibus sese hortatur.

----- Omnia vitæ
Commoda versetur tumidis, gravibusq; procellis.
Omniaque hic tempus talorum moro volutes,
Divitias, famam, vires, formaque nitorem,
Quæ Dominos per sæpè suos malefida reliquunt.
Ast ego sincero complectens corpore Christum,
In spe semper ero, donec mihi cernere detur
Unita Triadis clarum & venerabile lumen.

205. Vexillo volanti subscripsit P. Jacobus Masenius; AMAT COLLUDERE VENTIS. Ille ipse aulicorum & adulatorum genius est, qui vituperant laudantque eodem ore, prout Principis voluntate ac complacentia, seu actionum suarum vento, impelluntur. Origenes; *Qui ad voluntatem meditata deportant, & illa semper inquirunt que delectent potius audientes, quam convertant à vitis, faciunt velamina super caput.* Plato; *Adulator optimi nullam habet curam, sed semper eo quod dulcissimum est, quasi hamo, incautam illaqueat mentem.* &c. Providè monet Cato;

*Aulicus.
Adulator.
Orig. Hom. 1. in Ezech.
Plat. in Gorg.
Cato in suis Distich.*

*Noli homines blandos nimium sermone probare:
Fistula dulcè canit, volucrum dum decipit anceps.*

FINIS LIBRI VIGESIMI SECUNDI.

MUNDI SYMBOLICI LIBER VIGESIMUS TERTIUS. INSTRUMENTA MUSICA.

Chelys.	1	Organum. Organum	
Chorda.	2	hydraulicum.	6
Cithara.	3	Syrinx.	7
Lyra.	4	Testudo.	8
Nablium.	5	Tibia.	9
		Tibia utricularis,	10

CHELYS.

Cap. I.

Uilielmus Hestus è Societate JESU Symboli loco chelyn figuravit, quæ fidibus spoliata, non nisi inutile ac veluti exanime lignum remanet. Epigraphen addidit; VIS VITAM TOLLERE, TOLLE FIDEM. Idipsum de

Sancta Christi Fide dixerim, quâ ablatâ, proximam etiam vitæ jacturam facimus. Testatissimè S. Joannes; *Qui incredulus est, non videbit vitam.* Hunc locum interpretatus S. Cyrillus, *Vitam, inquit, non videbit, id est, nec quantum ad visum quidem pertinet nudum, ad vitam Sanctorum pervenire poterit, non attinget illam beatitudinem, non gustabit illa gaudia, non videbit veram vitam: supplicii enim cruciabitur, quod omni morte tristius est, in solo sensu dolorum animam in corpore retenturus.*

2. Chelys, in qua una fides fracta est, eodem auctore epigraphen tenet; NIL RELIQUÆ, SI ME DEFICIT UNA FIDES. Ita reliquæ virtutes omnes nihil possunt, si unâ fide, ceu omnium illarum basi, destituantur. Opportunissimè in rem præsentem S. Hieronymus in illa Davidis verba, *Benedic anima mea Domino, & omnia interiora mea nomen sanctum ejus;* ait; *Quomodo cithara non emittit vocalem sonum atque compositum, si saltem una chorda rupta fuerit; sic spiritualis venter Propheta, si una in eo virtutum chorda defuerit, non poterit melos dulce resonare.* De fide sigillatim ait Apostolus; *Sine fide impossibile est placere Deo.* Pulchrè S. P. Augustinus; *Verè beatus est, qui & rectè credendo bene vivit, & bene vivendo fidem rectam custodit. Igitur sicut oriosa est fides sine operibus bonis, ita nihil proficiunt opera bona sine fide rectâ.*

3. Guilielmus Hestus chelyn, unicâ tantum fide instructam, hoc lemmate legendam proposuit, SOLA FIDES, EST VANA FIDES. Nimirum asserente Apostolo, *Fides sine operibus mortua est.* S. Bernardus; *Mors fidei, inquit, est separatio charitatis. Credis in Christum? fac Christi opera, ut vivat fides tua. Fidem tuam delectio animæ, probet actio. Non incurvet terrenum opus, quod fides cælestium erigit. Quæ te dicis in Christo manere, debes sicut ipse ambula-*

vit, & tu ambulare. Et S. P. Augustinus; *Hac fides spe nutritur, sicut corpus cibo reficitur; dilectione animatur, sicut corpus animâ vivificatur.*

4. Chelys, ab affidentis pueri digitis intacta, symboli loco epigraphen tenet; MUTA FIDES, NISI MOTA. Idipsum de fide nostrâ dixerim; nam, quod S. Jacobus testatur. *Fides, si non habeat opera, mortua est. Quousque ergo falluntur, inquit Magnus Augustinus, qui de fide mortua sibi vitam perpetuam pollicentur? Et alibi; Apostolus Iacobus, cum quosdam redargueret, qui sufficere dicebant homini solam fidem, nec ei charitatis opera conjungebant; eos ex demonum comparatione convicit, ne ideo se ad Deum pertinere existimarent, quod verum de Deo crederent, etiam si bona opera adungere fidei non curarent. Tu credis, inquit Apostolus, quoniam unus est Deus? benè facis: & demones credunt, & contremiscunt. &c.*

5. Fides, in cheli laxatæ ac pendentes, ab admotâ manu frustra pulsantur. Lemma; SI LAXA EST FIDES, FIDEM NEGABIT. Ita prorsus, quos in obsequio Divino remissos, ac tepidos cernimus, ingruente quâvis levissimâ tentatione, omnem virtutum ac fidei Divinæ harmoniam perdunt. His gravissimas minas intendens Siracides, ait; *Va dissolvis corde, qui non credunt Deo.* Seu ut Cornelius à Lapide explicat; *Va remissis & tepidis, qui mollior & tepide adherent Deo, nec firmiter ei credunt & confidunt, sed tempore tentationis titubant.* De hominibus tepidis pronuntians S. Bernardus, *Invenire est, inquit, homines pusillanimes & remissos, deficientes sub onere, virga & calcaribus indigentes, quorum remissa latitudo, pusillanimitas tristitia est; quorum brevis & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida conversatio, obedientia sine devotione, sermo sine circumspeditione, quorum oratio sine cordis intentione, lectio sine adificatione, quos vix gehenna metus inbibet, vix pudor cohibet, vix ratio franat, vix disciplina coërcet.*

6. Fides in cheli non nisi adductæ resonant. Unde lemma à P. Guilielmo Hestio inditum; VIS IPSA TORTURÆ FIDEM FACIT ANIMOSAM. Apostolus Christianos adversus celamitates omnes pro sancta fide tolerandas animans, *Probatio fidei vestra, inquit, inveniat in laudem, & gloriam, & honorem.* S. Sebastianus Divos Marcum & Marcellianum, acerrimis cruciatibus exagitatos, hâc ratione ad Martyrium confirmavit; *Tormenta vel levia sunt, vel gravia & acria? si levia, tolerabilia sunt. Si acria non durant, sed patientem ad mortem adigunt, & per mortem ad immortalitatem transmittunt. Tolerate ergo tam acria quam levia; quia illa breviora, hæc modica sunt.*

Fides.

Io. 3. 56. S. Cyrill. in hunc loc.

Virtutes concatenate.

S. Hier. l. 6. super. isa. 6. 16. Psal 102.

Fides.

Heb. 11. 6. S. Aug. ser 53 de Temp. c. 11.

Fides sine operibus.

Iac. 2. 20. S. Bernard. serm. 24. in Cant.

S. Aug. l. 6. Cognit. vi. c. 57.

Fides sine operibus. S. Iacob 2. 17. S. Aug. de octo. dulc. Quest 9. idem de Vni. c. 10.

Iacob. 11. 19.

Fides sine operibus.

Eccles. 2. 13. Corn à Lapide in hunc loc.

S. Bernard. serm 6. de Ascens.

Martyres.

1. Pet. 7.

Patientia.

S. Sebast. apud Corn. à Lap. in hunc loc.

illa cito extinguunt, hoc brevi extinguentur. Ut fias Laurentius, ignem subeas oportet; ut Vincentius, equuleum hilariter patiare, necesse est; Jobum finxit omnigena calamitas: Tobiam formavit cæcitas; Josephum calumnia; Davidem persecutio; Danielem leones; Machabæos sartagine.

7. Anna, Henrici VIII. Angliæ Regis uxor, & Guilelmi Cliviæ Ducis filia, Symboli loco chelyn figuravit, quæ ruptis fidibus epigraphen tulit; **VERSA EST IN LACHRYMAS.** Mens imaginis erat, lætitiâ in regis nuptiis usurpatam, tandem, postquam Anna à Rege fuit repudiata, in gravissimum mœrorem conversam esse. Ita nimirum omnis terrena felicitas demum in tristitiâ & fletum degenerat. Accommodatè Salomon; *Risus dolore miscbitur, & extrema gaudii lætus occupat.* Innocentius III. Papa Canonicus Regularis, inter cætera mundi contemnendi argumenta ait; *Semper mundana lætitiâ tristitiâ repentina succedit, & quod incipit à gaudio, desinit in mœrore.* Et Tullius; *Amores, & delicia celeriter deflorescunt; & in omnibus rebus, voluptatibus maximis fastidium finitimum est.*

CHORDA MUSICA.

Cap. II.

8. Alcibiades Lucarinus Emblematis loco ruptam in testudine chordam figuravit; addito epigrammate, **MEDIS ETIAM JOCIS.** Significabat quippe, medium felicitatis nostræ curium plerumque doloribus ac tristitiis interturbari. Experimento suo id edoctus Job, *Versa est, inquit, in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentium.* Et Amos; *Convertam festivitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in planctum.* S. Joannes Chrysostomus, de hominibus mundanis disserens, ait; *Etsi mille voluptatibus abundare videantur; quamvis delectationum flumina illis adesse credantur; multis tamen amarissimis telis perfossi plerumq; jacent.* Inter cæteros Mysticæ Theologiæ effectus canit P. Comaninus;

*Certa è la morte, incerto è il come, e il quando,
Ch' ella improvvisa vien qual trà i fior l'anguè,
E ciò ch' ad hor dilecta & unge
Pofcia contrista, e punge.*

9. Citharæ chordas his Sydonii Apollinaris vocibus, ceu lemmate insignivi; **PLUS TORTA, PLUS MUSICA.** Seu ut aliis placeat; **INTENSIVUS ACUTIVUS.** Illius hæc imago est, qui Deo laudes decantat tantò alacriores, quantò majoribus ærumnis exagitatus fuerit. De meo S. Ubaldo testatur ipse successor B. Theobaldus; *Tunc fortior, & devotior erat in mente, quando durius flagellabatur in corpore.* Eodem sensu D. Grillus Abbas, ad Crucifixum conversus, canit.

*Fà che dolce mi sia
Ne l' aspro tuo dolor la pena mia;
So, che Signor mi tiri,
Quasi musica corda,
Con mano di martiri,
Perche teco m' accordi, e suono renda
Tocco dal mondo poi, che non t' offenda:
Deh sia suave si, che l' almaccanti
I nuntii tuoi frà gli angosciosi pranti.*

10. Aliquot chordæ, in fasciculum colligatæ, ac citharæ cuidam vicinæ, epigraphen tenent; **NON-NISI EXTENSÆ.** Ita homines mundani supplices suas ad Deum voces nunquam edunt, nisi in lecto

distenti, aut calamitatum violentia torti. Justus Lipsius; *Athenienses de pace non nisi attriti cogitabant: ita plerique nostrum vix de Deo, nisi afflicti.* In tribulatione sua manè consurgent ad me, inquitbat Osee ore Deus.

11. A superioris numeri Emblemate non multum recedens P. Aloysius Novarinus, nablia, testudines, citharas, sambucas, aliaque musica fidium instrumenta, in fascem colligata, hoc lemmate notavit; **NON PERCUSSA SILENT.** Innuebat videlicet, humana viscera, quamdiu otio ac quiete distillant, nullas laudis Divinæ voces spargere: at severiore Dei aut hominum brachio percussa, quanto cyus in harmoniam illam suavissimam resolvit, cœlumque precibus ac suspiriis implere. Testis propria experientiâ locupletissimus S. Augustinus, ait; *Punctus tribulatione, cupi querere refugium, quod in illa felicitate seculari deseram querere. Quis enim facile recordatur Deum, qui semper felix est, & sp̄o presentis gaudet?* Cyrus Pers Eques protestatur, se amoris impulsu destitutum, in verbis concinens penitus clinguem esse;

*Mentre due stelle luminose ardenti
M' empie gli occhi di lume, il sen d' ardore,
Pianficcando armonici lamenti,
E le querele mie furon canore.*

*Magià non posso à i musici concertii
Discior la lingua, se disciolto ho' l core:
Ne la certa unmar di dolci accenti,
Semio plettro non è l' arco d' amore.
Più di desolanguendo il cor non giace,
Non mi percore più la freccia d' oro,
Più non m' inflamma l' amorosa succè.*

*Il cigno quando langue è sol canoro;
SE PERCOSSA NON È LA CETRA,
TACE:
E trà le fiamme sol stride l' alloro.*

12. Chordæ anæx, partim in suis radiis convolutæ, partim supra citharam extensæ, inscriptionem sustinent; **MODULANTUR EXTENSÆ.** Vel, **MODULANTUR INTENSÆ.** Ita nimirum animæ nostræ relaxatæ, nec hominum utilitati, nec obsequio Divino quidquam profunt; at severiore vivendi regulâ distentæ, suavissimam innumerarum virtutum harmoniam spargunt. Emblematis hujus constituendi occasionem subministrat S. Ivo Carnotensis; *Qui citharam pulsat, inquit, certè singulas chordas intencendo cum temperat, ingratum earum sonum audire solet; at postea cum omnes tensæ & modulatae sunt ad harmoniam, suavissimum concentum eidem reddunt.* Ita etiam Doctor aut Prelatus, cum subditos suos, vel auditores coercet, & quasi laxas citharæ chordas ad virtutis & honestatis observantiam intendit, absurda solet probra & convitia ab eisdem audire; at posteaquam omnes ad honestatem & charitatem modulati sunt, ejusdem aures laude & gratiarum actione demulcent.

13. Chordæ, supra testudinem aut chelyn extensæ, epigraphen referunt; **MODULANTUR EXTINCTÆ.** Illæ enim, tamen si è mortuorum animalium visceribus formatæ, harmoniam obstupescendam excitant. Id ipsum in Divorum Cœlitum lipsanis usvenit, quæ, etiamnum exanimæ, res prodigiosas in terris operantur. De Propheta Eliseo testatur Si. acides; *Mortuum prophetavit corpus ejus.* Et de S. Josepho Patriarchâ; *Ossa ipsius visitata sunt, & post mortem prophetaverunt.* Samuel quoque, vitâ jam extinctus, Saulem eventus quosdam futuros edocuit. Et Alexius suam conditionem, quam in vivis studiosè occultaverat, mortuus manifestam fecit.

Lips. Cent. 3.
ad Belg Ep. 4
Osea 6.1.

Nov Tom 1.
Adag. n.
1414.

Calamitas
occare facit.

S. Aug. in
Psal. 91.

Poëta sine
amore ta-
cet.

Correctio
severa.

S. Ivo Carn.
serm. 26.

Reliquiæ
SS.

Eccles. 48. 14
id. m. sup. 19.
18.

Lætitiâ
terrena in
mœrorem
deficit.

Prov. 14. 13.

Innoc. III. 1.
de Contemp.
Mundi c. 21.

Mœstitiâ
inter felicitatem.
Job 30. 31.
Amos 8. 10.
3. 10 Chryf.
Hom. 69.
n. Matth.

Coman lib. 1.
Canz. 1. della
nyst. Theol.

Pati cum
ilaritate.

Theobald
& S. Vbald.

Calamitas
rare do-
ct.

S. Io. Chryf.
Orat. in SS.
Iuven.
Max. M. M.

Idcirco, ait S. Joannes Chrysoftomus, fape eos (de SS. Martyrum tumulis loquitur) inuisamus, timulos adornemus, magna fide Reliquias eorum contingamus, ut inde benedictionem assequamur. Proinde magna fide promptitudineque huc veniamus, quo & visis Sanctorum monumentis, & consideratis eorum pramiis, inde varios thesauros undique colligamus.

Pati cum
hilaritate.

14. Sambuca fidibus inscripsit P. Certanus; **STIRATE, E RIPER COSSE HAN DOLCE IL SUONO.** Seu verbis è Sidonio Apollinari mutuatis; **PLUS TORTA, PLUS MUSICA.** S. Jobus hoc symbolum sibi proprium vendicat, qui inter cruciatus planè exoticos, in has benedictionis suavissimæ voces prorupit; *Sit nomen Domini benedictum.* Ut ad eò jure exclamat S. Joannes Chrysoftomus; *O beatam, profectoque generosam, felicemque animam, celebrem Angelorum famam superantem! Quare? quia in omnibus, que supervenerunt ei non peccat Job in conspectu Domini; sed pro his omnibus perfectam gratiarum actionem loco sacrificii obtulit dicens; sit nomen Domini benedictum.*

S. Io. Chryf.
Hom. 1. in
Job.

15. Homines Sancti ad opem proximis ferendam eousque inclinant, ut illorum saluti promovendæ nullos cruciatus aut ærumnas sustinere abnuant. B. Sita, Virgo Lucensis, panem proprio ori ereptum egenis ditribuit, sicque illorum famem suis jejuniis mitigavit. S. Carolus, tenerrimo suo corpore supra nudum asserem abjecto, proprium lectulum ægrotis substerni voluit. Abrahamus ad peregrinorum vires recreandas in via publica oberrabat, igneum æstivi solis ardorem nihil æstimans. S. Paulinus Episcopus Nolanus, miserum quendam captivum è barbarorum manibus erepturus, propriam suam libertatem ultrò vendidit, ac pretio inde comparato illius vitam redemit. S. Franciscus Xaverius corpus suum flagellis undiq; dilaceravit, ut purpurei rivus, è faucibus membris passim defluentes, obstinato lascivi cujusdam peccatoris cordi emolliendo lavandoque defervirent. Unde Sanctos illos fidibus non absimiles dixerim, quæ supra citharam distentæ, ac percussæ, vicinas aures suavissimis concentibus deliniunt. Epigraphen imagini subjunges istam; **TENSÆ, PULSÆQUE RECREANT.** S. Joannes inter cætera Apocalypseos arcana voces itelcio quas sibi allapas testatur, *sicut citharadorum citharizantium in citharis suis.* In hunc locum S. Rupertus Abbas, *Notandum, inquit, quòd in cithara chordæ audientes quidem delectant; sed ipsa in extensione sua quodammodo laborant. Sic hi (id est Sancti) auditores delectaverunt; sed ipsi apud semetipsos laboraverunt, & plerumque fatigati sunt.*

Sancti pro
aliorum
salutē fati-
gati.

Apoc. 14

S. Rup. in
hunc loc.

Discordia.

16. Musica instrumenta ruptis chordis penitus sunt inutilia. Unde lemma ex Origine inditum; **RUPTIS, PERIT OMNIS GRATIA CHORDIS.** Ita ruptis in familia aut Republicâ cordibus, nil benè geritur, proximaque imminet ruina. Invidi erant Judæi, donec propriis concili discordiis, irreparabili damno interierint; quod vaticinans Propheta dixit; *Et irruet populus, vir ad virum &c. tumultuabitur puer contra senem, & ignobilis contra nobilem. Nulla enim vel minima natio, inquit Vegetius, potest ab adversariis perdeleri, nisi propriis simultatibus se ipsam consumpserit.*

Isa. 3. 5.

Vegetius.

CITHARA.

Cap. III.

Concor-
dia.

17. O Thobertus, Habsburgi Comes, Symboli loco armatum brachium exhibuit, quod citharam sustinens, epigraphen subjunctam habuit;

HÆC MIHI TUBA. Veluti diceret, subditorum concordiam, harmonicæ citharæ symbolo figurari solitam, opportunissimum sibi ad quævis heroica facinora instrumentum esse. Titus Livius; *Sociabilis conversatio inter binos Lacædæmoniorum Reges, salutaris per multa sæcula ipsis, patriæque extitit.* Alcianus;

T. Livius l.
io. Decad. 4

Alcian. in
Embl. 38.

----- Omnes

*Consensu populi stantque, cadentque Duces.
Quem si de medio tollas, discordia præcepit
Advolat, & secum regia fata trahit.*

S. Hieronymus super illum Psalmi versum, *Qui docet manus meas ad prælium, observat, citharam Davidicam, id est, linguam orantem, instrumentum simul & musicum & militare esse. Levemus, inquit, manus nostras in sancta, orationes enim nostræ arma sunt contra diabolum, hæc est lyra nostra, hæc est cithara.* Certe Cithara Davidica tubæ loco defervit, ad infestum cacodæmonem è Saulis pectore propulsandum.

S. Hier. in
Psal. 143.

Lingua o
rans.

18. Bartholomæus Rossus Emblematis loco citharam Apollinis figuravit, quæ, cum chordas nunquam discordes habuisse perhibeatur, epigraphen tulit; **NUNQUAM DISSONA.** Mens Emblematis erat, in S. Caroli pectore assiduam virtutum & moderati animi harmoniam insonuisse. Tametsi enim ordinariâ naturæ humanæ lege etiam in viris sanctis domesticæ nonnunquam sensuum perdelium turbæ adversus virtutem suboriantur; semper tamen de illis hæc Persei sententiam pronuntiare licet, quòd.

Virtus per
severans.

*Stat contra Ratio; & secretam gannit in aurem,
Ne liceat facere id quod quis vitiabat agendo.*

Omnium tamen propriissimè in Mariam Virginem hæc imago convenit, quæ ad eò nunquam fuit dissona, ut nec minimum actualis vel originariæ culpæ delictum commiserit. Unde D. Thomás Aquinas ait; *B. Virgo non esset idonea Mater Dei, si aliquando peccasset, quia honor parentis redundat in prolem, secundum illud Proverb. 17. Gloriam filiorum patres eorum: unde & per oppositum ignominia Matris in filium redundasset.*

Maria V.
sine pec-
cato.

S. Tho. 3. p.
q. 27. m. 4.

19. P. Henricus Engelgrave, à superioris numeri Emblemate non multum abluens, citharam decachordam, & ad harmonicæ leges exactè compositam, figuravit; cum lemmate, **NEC OFFENDIT IN UNA.** Ita hominis justiciæ conscientia singulas legis Divinæ præceptiones studiosè observat, probè memor doctrinæ illius Apolliticæ, *Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.* Cum primis Maria Virgo hanc iconem sibi propriam vendicat; quæ nullam, etiam levissimam culpam, Deum offendit. Disertè Doctor Angelicus; *Maria purissima fuit, quantum ad omnem culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit.*

Anima ju-
sta.

Isaac 2. 10

Maria V.
immacu-
lata.

S. Tho. in Ex-
posit. Salut.
Angel.

20. È sono scriptam prodit cithara, num discordet, an verò ad harmonicæ leges sit composita. Illam proinde Franciscus Raulinus hoc lemmate insignivit; **TEMPERIEM SONUS INDICAT.** Ita prorsus interiorem animi symetriad è verbis nostris conjicere licet. *Loquela tua manifestum te facit;* inquebant ad Petrum atrienses. Diogenes, præsentem juvenem conspiciens, *Loquere, ajebāt, ut videam te.* Veluti ab exteriori illius sermone certam de interno homine conjecturam facturus. Optimè dixit Menander; *Humani ingenii indicium facit oratio.*

Verba in-
dicant a-
nimum.

Matth. 26
73.

Diog.
Menand.

21. Cithara, digitis percussa, suave melos per aëra spargit. Unde lemma; **EX PULSU MELOS.** Illius hæc imago est, qui calamitatibus & ærumnis pulsatus, gravissimas benedictionis ac pietatis Christi-
tiane

Pati cum
hilaritate.

lianæ voces diffundit. Cassiodorus, posteaquam citharam his omninò verbis descripserat; *Sursum chordarum fila transmittens, sonis dulcissimis percussa proloquitur*: subjungit, citharæ sonitu suavissimam illam vocum harmoniam significari, quæ, inter calamitarum plagas versus cœlum sparse, providentissimo Deo benedicunt, & serias pro acceptis grates referunt. *Citharizamus, inquit, cum in passionibus nostris vel damnis, securi aut lati dicimus; Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum.* In rem præsentem opportunè refert T. Livius, quòd servus quidam, Domini sui necem vindicaturus, Asdrubalem, illius interfectorem, trucidaverit: postea verò cum inter carnificum manus horrendum excrucietur, *Tortentis cum laceraretur, eo fuit habitu oris, ut superante latitiâ dolores, ridentis etiam speciem præberet.*

22. Cithara epigraphen, ni fallor, opportunam sustinet; **DISSONA, SI DISCREPET UNA.** Nimirum illam S. Jacobi sententiam hæc imago innuit; *Qui totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.* Enimverò sicuti unicâ chordâ dissentiente, omnes reliquæ ingratam ac discordem symphoniam reddunt; ita unius præcepti transgressio omnium cæterarum virtutum harmoniam infamat, eamque Divinis auribus inspidam efficit. Verissimè Justus Lipsius; *Ut in cithara, si vel UNICA FIDES DISCREPAT, concentus & HARMONIA TOTA PERIT: Si justitia, si in uno aliquo delinquat.* Et S. Joannes Chrysostomus, *Ut in cithara non satis est, in uno tantum nervo concentum efficere, sed universi percutiendi sunt numerosè & decenter; sic & in animi virtute non satis est nobis ad salutem lex una, sed universa summa cum diligentia conservanda sunt.* His consentiens Cassiodorus, *Cithara, inquit, significat virtutes morales, consona operatione præcipientes, quæ tunc veram citharam reddunt, quando se fœderatâ societate conjungunt. Nam sicut integra lyra dici non potest, cui aliqua chorda subtrahitur, sic nec vir sanctus perfectus æstimatur, cui virtus ulla minuitur.*

23. Cithara, ex arbore suspensa, epigraphen reddit; **OGNI DOLCEZZA È TOLTA.** Id est; **DULCEDO TRANSIT OMNIS.** Animum dolore penitus inexpiabili, nullisque solatiis mitigandum, hæc imago adumbrat. In rem præsentem collineans Vates Regius, canit; *Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus, cum recordaremur Sion. In salicibus, in medio ejus suspendimus organa nostra.* Nec aliter Isaias, Israelitarum miseras ad vivum exprimeret, *Cessavit, inquit, gaudium tympanorum, quævi sonitus lætantium, conticuit dulcedo citharæ.* Nam, ut verissimè dixit Seneca, *In ipsis voluptatibus causa doloris oriuntur. Bellum in media pace consurgit, & auxilia securitatis in metum transeunt, sine hoste patimur hostilia, & cladis causas, si alia desciunt, nimia sibi felicitas invenit.* &c. Plurimum iconè illam illustrat Franciscus Petrarca, quando Lauræ mortem deplorans, in hanc elegiam prorumpit;

*Che debbio far? che mi consigli Amore?
Temp' è ben di morire,
Et hò tardato più ch' i non vorrei.
Madonna è morta, & hà seco il mio core:
E volendol sequire,
Interromper convien questi anni rei:
Perche mai veder lei
Di quà non spero, e l' aspettar m' è noia.
Poscia ch' ogni mia gioia
Per lo suo dispartire in pianto è volta,*

OGNI DOLCEZZA Di mia Vita È TOLTA.

24. Cithara, ad harmoniæ leges exactè composita, epigraphen tenet, **OMNIBUS OMNIA.** D. Sigismundus Laurentius hoc Emblemate demonstravit, à S. Paulo Apostolo harmoniam omnium auribus suavissimam fuisse excitatam: ut ad eò verissimè sit gloriatus; *Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* Quòd si tamen etiam mihi Emblematis hujus Oedipum agere liceret, S. Pauli doctrinam excellenti illâ citharâ significari dicerem, cujus prodigiosa harmonia omni hominum conditioni proficua & utilis extitit. Multus in hanc Apostoli laudem S. Gregorius Nazianzenus, *Heris inquit, ac servis leges statui, præcæctis & subditis, viris & mulieribus, parentibus & liberis, matrimonio & calbatui, delictis & continentia, sapientia & inscitia, circumcisioni & præputio, Christo & mundo, carni & spiritui.* Pro his gratias agit, illos perstringit: *hos gaudium suum & coronam nominat, illos dementia accusat, his rectum iter tenentibus comitem se adjungit, atq; alacritatis socium se præbet, alios malè incedentes reprimit.* Nunc à piorum cætu præscribit, *nunc charitatem firmat, nunc luget, nunc lætitia afficitur, nunc lac propinat, nunc mysteria attingit.* &c.

25. Cithara, molestitis propulsandis, & animo leniendo deserviens, epigraphen tenet; **ADVERSANTIA PELLIT.** Gilimer Rex Vandalorum, in Africa diu prosperâ usus fortunâ, tandem à Belisario acie devictus, in Numidiæ excelsum montem Pappuam confugit. Inde sibi panem mitti petiit, spongiam, & citharam. Panem fami relevanda, spongiam siccandis oculis, & citharam leniendo animo; uti prolixè refert Procopius. Porrò Divina Psalmodia, citharæ symbolo figurari solita, mentem nostram ab omni dæmonum incurfu securam ac tranquillam efficit. Pulsavit David citharam, & à Saule malignus spiritus recessit. Hinc dixit S. Chrysostomus, *Psalmus est anima sanctificatio, est pulcher animi concentus, acutissimum telum contra dæmones.* Quod prolixius explicans S. Basilius, *Psalmus, inquit, dæmones fugat, auxiliares Angelos advocat; In nocturnis terroribus securitas, in diurnis laboribus requies est: infantibus tutela, junioribus decor, senioribus solatium, mulieribus honestissimus ornatus; solitudines celebres facit. Elementum incipientibus, incrementum proficientibus, consummatio perfectorum.*

L Y R A.

Cap. IV.

26. Hieronymo Fracastorio, Sylvestro Pietrasancta, & aliis observatum est, duas lyras, in unisonam vocem attemperatas, sympathiâ ad eò mirificâ ad se mutuo ferri, ut unâ percussâ ac resonante, mox vicina altera, tametsi intacta, eandem omninò harmoniam excitet. Unde Symboli loco epigraphen subjunges; **CONCENTU PARI. Vel; PAREM SCIT REDDERE VOCEM. Vel, UNAM TANGE, SONANT.** Seu ut Lucarino placet; **ALIIS PULSIS RESONABUNT.** Vel è Julii Strozzi sententiâ; **VOCEM DABIT ALTERA CONCORS.** Virtuofum hoc æmulandi studium in exercitationibus Academicis indies cernitur, ubi perorante uno, quanto citius alii ad eandem dicendi elegantiam provocantur. Julius Strozzi eruditam Unisonorum Academiam, Venetiis Anno 1637. à se erectam, eodem geminæ lyre symbolo repræsentavit, suamque mentem sequenti epigrammate aperuit;

*Unam pulso lyram, vocem dabit altera concors;
Natura hoc prestans ordine sympathia,
Unisonos animos virtus facit: Improba nulli
Mens, ubi tam dulcis nos Homonea vocat.
Et cantare omnes, & respondere parati,
O quantum est Venetis auribus ingenium?*

Par pari
reddere.

Illo ipso Emblemate reciprocum agendi studium, & in verbis factisque par pari reddere edocemur. Hoc sensu Joannes Audenus canit;

*Qua dices aliss, tibi mox responsa remitti
Expectes; capies qualia dona dabis.*

Maria V.
ad S. Elisa-
betham
invisens.

S. Thomas Villanovanus in Maria Virgine & S. Elisabetha mutuam illam respondendi virtutem longè excellentissimam deprehendit; *Soler hoc, inquit, naturali quodam prodigio in consonantibus citharis evenire, ut unius chorda pulsata, alterius, quæ eodem puncto concinns est chorda, & nulla alia contremiscat. Ita omnino contigit in proposito, concinnes erant citharæ odorum cælestium lyra: una Verbum, altera Vocem gestat; & quid Verbo consonantius suâ Voce? Personat una, contremiscit altera: ut facta est (inquit) vox salutationis tus in auribus meis, exultavit infans in utero meo.*

S Tho. Vill.
Conc. de Visi-
B. V.

27. Lyra, alteri cuidam lyrae vicina, ac plestro suo percussa, epigraphen sustinet; REFLECTIT ALIENUM. Rursus hoc Emblemate reciprocum agendi studium significatur, quo res, ab aliis acceptas, in auctores suos referimus. Seneca; *Hoc certe iustitia convenit, suam cuique reddere beneficio gratiam, injuria rationem, aut certe malam gratiam.* Ad hoc propositum gratiosa est illa D. Caroli Baliotti, Concanonici mei, poësis, ubi nuntium, ab amasia allatum; hominis mundani nomine in eandem acutè retorque-

Par pari
reddere.
S. Senec. Ep. 83.

*Mori, disse Madonna,
Edioris posti à lei;
Morir vivoendo voi mai non potei,
Non si può dir finita,
S' ancor vive la vita.
Se morto mi volete,
Morite voi, che la mia vita siete.*

28. Joannes Ferrus lyram, ceu suavitatis poëticæ figuram, hoc lemmate insignit; OBLECTAT, ET ALLICIT. Seu ex aliorum placito; PECTORA MULCET. Ovidius;

Poësis.
Ovid. lib. 1.
de Pont. Eleg.
7.

*Artibus ingenuis (quarum tibi maxima cura est)
Pectora mollescunt, asperitasq; fugit.*

Et alibi;

*Scilicet ingenuas didicisse fideliter artes,
Emollit vires, nec sinit esse feros.*

Psalmodia.
S. Io. Chryf.
in Ps. 134.

Id ipsum jure longè meliore de Psalmodia & oratione dixerim, quæ animum humanum mirificè recreat; S. Joannes Chryostomus; *Psalms habet voluptatem cum utilitate. Nam licet is, qui canit, oppressus sit malis innumeris, & ab agritudine animi occupetur, dum demulcetur à voluptate, levat animum, exvellit cogitationem, & mentem in sublimè evehit.*

In nuptiis.

29. Bargalius in nuptiis plestrum depinxit, quod lyrae seu citharæ chordas contingens, epigraphen tulit; ADHÆSIONE CONCENTUS. Enimverò sponsus, in plestro illo figuratus, si sponsam suam, ceu musicum instrumentum, concordî animo complectatur, harmoniam amoris suavissimam, totique familiæ exoptandam elicit. Phocilides Poëta Græcus in rem præsentem appositè canit;

*Amatnam conjugem, quid enim suavius, & præstantius,
Quam cum marito diligit uxor usque ad senectam;*

Et maritus suam uxorem, neque inter eos incidit contentio.

Quamobrem ubi nos in S. Paulo legimus, *Respondi enim vos uni viro, Græcus in terpres vertit, Modulavi vos.* Quæ loquendi phrasis gratissimam illam symphoniam, à mutua conjugum concordia excitari solitam, nec hominibus tantum, sed & ipsi Deo jucundam, apertè insinuat. Diserè Siracides; In tribus beneplacidum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo & hominibus; *Concordia fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier bene sibi consentientes;* Seu ut Græcus legit, *Vir & mulier sibi vicissim deferentes.* Homerus;

2. Cor. 11 2.

Eccles. 25. 1.

Hom. lib. 6. Odiiss.

*Nihil enim hoc potius & melius,
Quam cum concordet animis domum habitante
Vir & Uxor.*

30. Bernardinus Rota, uxore suâ è vivis sublatâ, lyram hoc epigrammate distinxit; **VERSA EST IN LACHRYMAS.** Hæc penè ipsa imaginis verba præiit Jobus; *Versa est in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentium.* In rem præsentem refert Aulus Gellius de Diagora, qui habuit tres filios, eosque omnes vidit vincere, coronarique eodem Olympia die; *& quum ibi eum tres adolescentes amplexi, coronis suis in caput patris positis suaviarentur, quumque populus gratulabundus flores undique in eum jaceret; ibi in stadio, inspactante populo, in ocellis, atque in manibus filiorum animam efflavit:* sicque lætitia omnis versa est in lachrymas. Esti verò imago ista Emblematis leges non nihil transfiliat, eandem tamen etiam Petrarcha in Lauræ morte usurpat;

In morte

Job. 30. 31.

Gell. lib. 3. cap. 5.

Petrarch p. Sonnet. 2.

*Gl' occhi, di ch' io parlai sicaldamente:
E le braccia, e le mani, e i piedi, e l' viso;
Che m' havean sì da me stesso diviso,
E fatto singular dal' altra gente.
Lo crespe chiome d' or puro lucente,
E l' lampeggiar de l' angelico riso,
Che solean fare in terra un paradiso:
Poca polvere son, che nulla sente.
Et io pur vivo, nnde mi doglio, e sdegno.
Rimaso senz' il lamo ch' amai tanto,
In gran fortuna, en disarmato legno;
Hor sia qui fine al mio amaro fo canto:
Secca è la vena del usato ingegno,
E la CETERA mia RIVOLTA IN PI-
ANTO.*

31. Plestrum, supra lyrae chordas saliens, epigraphen reddit; ASPERITATE MELOS; Seu è Certani placito; **RIGIDO TOCCA, E DOLCE LAVA IL SUONO.** Eorum hæc idea est, quia spero dolorum contactu ex cruciati, in factos ac religiosos cantus erumpunt. Certè S. Theodorus Martyr ferreis graphiis toto pectore ad ipsas usque costas acerrimè dilaniatus, assiduo cecinit; *Benedicam Dominum in omni tempore.* Mauritius Imperator, cum proprios filios carnificum manibus torqueri ac jugulari videret, versum illum Davidicum identidem repetit; *Iustus Domine, & rectum iudicium tuum.* Inter cetera D. Pauli encomia ait S. Jo. Chryostomus; *Non minus plagis suis gaudens, quam regis triumphis, aut aliorum delectatus naufragiis; quam ceteri acquisitis solent gaudere thesauris; livoribus, quos ei verbera inferebant, quasi quibusdam gloriabatur coronis, tribulationibus ut delictis utebatur; squalore carceris, ut paradisi amantate gaudebat.*

Pati cum hilaritate

S. Paulus.

S. Io. Chryf. Hom. 3. de laud. S. Pauli.

32. Orphei lyra, plestro tentata, multifque belluis vicina, epigraphen tenet, **DULCEDINE CAPTÆ.** Ita nimirum suavi ac humanâ methodo effreni: quavis hominum pectora edomantur; Orphea

Manfuetudo.

Orphea ad strepitum cithara genus omne ferarum,
Et volucrum, placide conticuisse ferunt.
Agnæ lupum haud tremuit; leporem fovere molossi,
Inter & accipitres cuncta columba fuit.
Discordes animos, & agrestia pectora, blando
Carmine leniri, hæc fabula quemquæ doces.

Educatio.
Plus. de
liber. educ.

Etiã suavis ac sedula educatio laudatissimam vir-
tutum harmoniam in filiis excitat. Dico, inquit Plu-
tarchus, ad liberalia studia adducendos esse pueros vero
bis, adhortationibusque, non mehercle terroribus.

N A B L I U M.

Cap. V.

33. **M**Ajores nablii chordæ minoribus co tem-
peramento respondent, ut ambæ harmo-
niam, humanis auribus suavissimam, excitent. Unde
D Didacus Saavedra hanc nablio epigraphen indi-
dit, MAJORA MINORIBUS CONSONANT.
Seu, simavelis, brevius; MAJORA MINORI-
BUS. Eandem animorum symmetriam quævis fa-
milia aut civitas inter patrem & liberos; Principem
& populum; herum & famulos observent, velim.
Callicrates Pythagoricus, referente Stobæo, ait;
Familia, qua catus est cognationis, dissimilibus sui
partibus componitur, & ad Patrem familias, veluti
unum optimum se refert, & concordiam utpote com-
mune bonum molitur. In summa, omnis familia, tan-
quam psalterium, tribus istis indiget, apparatu, con-
cinnitate, & contrectatione, sive usu musico. Et paulò
post; Familiaris hominum ordinis partes sunt tres:
Prima imperat ut maritus; secunda paret ut uxor,
tertia auxiliariis est, nempe liberi, & ex illis nati.
Tullius in rem nostram mirificè; *Ut in fidibus ac ti-
biis atque cantu ipso ac vocibus concentus est quidam
tenendus ex distinctis sonis, isque concentus ex dissi-
millimarum vocum moderatione, unus tamen efficitur
& congruens; sic summis, & infimis, & mediis interje-
ctis ordinibus, ut sonis, moderata natura civitas con-
centu dissimiliorum consistit: & que harmonia à
musicis dicitur in cantu, ea est in civitate concordia,
qua sine justitia nullo pacto esse potest.*

Concor-
dia.
nob. ser. 83.

Sicrol. de
Republ.

O R G A N U M.

CAP. VI.

34. **S**Cipio Bargalius in Nuptiis organum figura-
vit, cum lemmate; VARIETATE UNITAS.
Seu ut Ferro placet; VARIETATE CONCEN-
TUS. Ita in civitate, Republicâ, aut Religione è
multiplici personarum, officiorum, graduum, &
munerum varietate amœnissimus optimi regiminis
concentus exortur. Porrò multæ diversarum na-
tionum, provinciarum, & idiomatum Ecclesiæ ge-
nuino sanctæ fidei assensu in unam coalescunt. De-
nique in animo nostro è disciplinarum, scientiarum,
& artium tam liberalium, quam mechanicarum va-
rietate, mirificus ac suavissimus hominis eruditi
concentus nascitur. Seneca; *Non vides, quam multo-
rum vocibus chorus constet? unus tamen ex omnibus
sonus redditur. Aliqua illic acuta est (argumento
ad organum accommodatissimo) aliqua gravis, ali-
qua media. Accedunt viris femina: interponuntur ti-
bia: singulorum illinc latent voces, omnium apparent.
Talem animum esse nostrum volo, ut multa in illo artes,
multa præcepta sint, multarum atatum exempla, sed in
unum conspirata. Nobilis hæc virtutum, scientiarum,
Mundi Symbol. Picine. li. & Aug. Erast. Tom. II.*

Religio.

piens.

rec. ep. 84.

& disciplinarum varietas in Mose cum primis obstu-
pescenda erat; quippe qui, referente Philone, in Re-
gis Ægyptii aula Numeros, & Geometriam, univ-
ersamque, Musicam rhythmicam, harmonicam, metricam,
sive contemplativam, sive per instrumenta, vocesque
promentem se modis variis, accepit ab Ægyptiis Docto-
ribus, & insuper occultam philosophiam descriptam
litteris, ut vocant, hieroglyphicis; reliquas liberales ar-
tes Græci docebant. Assyrii suas litteras, Chaldaei sidera-
lem. Philoni testem locupletissimum jungo S. Stepha-
num, qui de Mose ait; *Eruditus est Moses omni sapien-
tiæ Ægyptiorum.* His addit P. Jacobus Salius, Mosa
insuper Physiologiam, seu omnium rerum naturalium
scientiam, Dialecticam, Physicam, & morales scien-
tias omnes fuisse perfectissimas: ut ad eò mira hæc
diversarum scientiarum concordia in nobili illo in-
tellectu suavissimam excitârit harmoniam.

Philo l. i. de
vita Mosi.

Ab. 7. 22.
Jacob Sal.
Annal. Eccl.
To. 2. Anno
2470.

35. Organum, diversas voces, acutas, graves, altas,
profundas, aliasque innumeras excitans, epigraphen
tenet; CONCORDI DISCORDIA. Justam hæc
symmetriam inter plurimos ejusdem civitatis incol-
as cernere licet, qui in nobilitate, divitiis, inclinatio-
nibus, ætate & conditionibus longè diversissimi, ad
eamdem Reipublicæ incolumitatem conservandam
singuli collincant. S. P. Augustinus, posteaquam illas
Scipionis voces recensuerat, *In fidibus, ac tibiis, atque
cantu ipso, ac voce, concentus est quidam tenendus ex
distinctis sonis, quem inmutatum aut discrepantem
aures erudite ferre non possunt, isque concentus ex dis-
simillarum vocum moderatione concordans tamen effi-
citur, & congruens.* Subjungit; *Sic ex summis, & me-
diis, & infimis interjectis ordinibus, ut sonis, mode-
ratam ratione civitatis consensu dissimillimorum
concineret; & qua harmonia à Musicis dicitur in can-
tu, eam esse in civitate concordiam. &c.*

Respubli-
câ.

S. Aug. l. 8.
de Civitate
Dei c. 21.

36. Organi patentis folles, justo saxorum pondere
prægravati, epigraphen à me recepere; SUB PON-
DERE MELOS. Eorum hæc imago est propria,
qui calamitatibus depressi, in assiduas gratiarum
actionis & laudis Divinæ voces prorumpunt. S. Ste-
phanus horrendâ lapidum grandine obrutus, oratio-
num suarum dulcedine cælos passim implevit, hæc
que pro interfectoibus suis preces ingeminavit; *Do-
mine, ne statuas illis hoc peccatum.* De Pio V. Pontifice
Maximo, refert Alphonsus Ciacconius, quod in
lethali morbo acutissimis calculi doloribus excrucia-
tus, jamque ferè in sustinendis impar, identidem, in-
star organi, solenne illud suum decantârit *Bone fesu,
auge dolores, sed & auge patientiam.* Fr. Cyrus de Pers
Eques, sexagesimo ætatis suæ anno iidem calculi do-
loribus tortus, ærumnas illas suas suavissimo sequen-
tis poematis concentu expressit;

Pati cum
gaudio.
S. Stepha-
nus.

Ab. 7. 59.
Ciacconius
vita Pii V.

*D'orfeo non è, nè d'Anson la cetra
Ch'io tratto; e pur da i sassi ella è seguita.
Ogni sasso è uno strale, onde hà fornita
La morte à danni miei la sua faretra.
Da impetrito rigor nulla t'impetra;
Fatti i calculi homai son de la vita,
Gia mi convien saldar la mia partita,
È la dura sentenza è scritta in pietra.
Cruda Medusa d'impetirmi hà cura
L'interne parti; ed è il mio fr. ille hui lasso,
Men durevole all'hor che più s'indura.
Per sasso camino à ciascn passo
Pavento inciampi; è ne la tamba oscura
Mi farà traboccar l'urto d'un sasso.*

Hic subjungendum censui, quod Brusonius de inve-
terato Regni Persici more recenset; *Qui verberibus,
plagisque, Regis jussu cadebantur, gratias ei agebat,*
præ-

Bruson. l. 1.
de Regno Pers.

præclare secum agi existimans, quod Rex ejus memoriam habere se hoc pacto restatus esset.

37. Organum epigraphen subjunctam habet; **NON AD CHOREAS.** Religiosis hanc ideam observatam velim, ut ingenia sua non quidem rebus prophanis, sed spiritualibus ac virtuosis applicent. Prædicatores quoque populum è sacro suggestu ad obsequium Dei provocent, suasque voces, ceu totidem organa, unicè ad illius honorem propagandum dirigant; cæteris verborum calamistris, ac vanis salibus, quibus auditorum animi deliniuntur, penitus omissis. S. Joannes Chrysofostomus, hanc quorundam vanitatem anxie deplorans, *Flosculos verborum, inquit, & compositionem, & harmoniam curiosius sectamur, ut canamus, non ut profimus, ut simus in admiratione, non ut doceamus; ut oblectemur, non ut compungamur; ut plausum ex laudibus obtentis habeamus, non ut mores componamus.* Et alibi; *Hoc Ecclesias Dei subvertit, quoniam nec vos sermonem audire queritis compunctionum, sed potius qui delectare sono valeat per bonam compositionem, tanquam citharados audientes. &c.*

38. Organum, superioribus fistularum orificiis versus cœlum directis, epigraphen ostentat; **AD ÆTHERA VOCES.** Religiosos illos hæc imago repræsentat, qui è munere suo unicè in Dei obsequium destinati, operam omnem placando ac glorificando Numini impendunt. De his jure illud Isaïæ vaticinium intellexerim; *Populum istum formavi mihi, laudes meas cantabit.* Id certè de Religiosis interpretatus S. P. Augustinus, ait; *In illa vita communi fratrum, qua est in monasterio, magni viri sancti quotidie in hymnis, in orationibus, in laudibus Dei; inde vivunt &c.*

39. Organi harmonia, non solius venti beneficio, sed & digitorum virtute excitatur. Lemma; **FLATUS, ET DIGITUS ADSIT.** Sacer Apostolorum chorus hoc Emblemate figuratur, qui cœlestem suam harmoniam tum demum in orbem univèrsam diffuderunt, quando non tantùm Spiritus Sancti vento fuère excitati (*Factus est repente de cœlo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis*) sed insuper; illius digito ad voces articulatas sunt dispositi;

*Dextra Dei tu digitus,
Sermone ditans guttura.*

S. Prosper Episcopus ad Demetrum. Ad hoc propositum S. Prosper; *Implet igitur Spiritus Sanctus organum suum, & tanquam fila chordarum tangit digitus Dei corda sanctorum.*

40. Homo, suas doctrinas non verbis tantùm, sed & operibus firmans, organum imitatur, cum Lucarini lemmate; **AURA, MANUSQUE SONUM.** Ita S. Joannes in deserto pœnitentiam tam voce, quàm vitæ suæ operatione, ceu gemino persuadendæ ariete, prædicavit. In hanc rem S. Petrus Chrysologus; *Magister verus, quod verbo asserit, demonstrat exemplo.* Et in Tetractis suis S. Gregorius Nazianzenus;

*Vel ne doceto, vel doceto moribus
Sermone non tam, quàm manu, pictor docet.*

S. Isidorus Pelusiota. Rationem subjungens S. Isidorus Pelusiota, *Quandoquidem, inquit, sermo actione destitutus, non ultra aurem grassatur; qui autem ab actione animatus est, ut qui & acris & efficax sit, altè penetrat, animumq; attingit.* Et Joannes Cassianus; *Nunquam erit efficax instituentis auctoritas, nisi eam effectu operis sui cordi affixerit audientis.*

41. Organum epigraphen præfert; **MINIMÆ QUOQUE.** Enimverò sicuti in organo indiscriminatim singulæ fistulæ, ita in familia minimi & supremi pro suo quisque munere ac facultate ad boni regiminis harmoniam concurrant, necesse est. *Juvenes & Virgines, senes cum junioribus, laudent nomen Domini, inquebat David.* Certè Ninivitarum ad Deum placandum *vestiti sunt saccis à majore usque ad minorem.* Non enim, inquit S. Ambrosius, *sufficiebat ad placandum Deum peccantium satisfactio, nisi seniorum quoque peccata parvulorum innocentia deploraret, & fletibus alienis delicta sua juvenus ablueret.*

42. S. Matronianus, cum pro concione diceret, columbam auribus suis advolantem habuit; veluti auditoribus suis nullas alias doctrinas, nisi à Spiritu sancto subministratas, exponeret. Unde in illius honorem organum depinxit, quod explicatis follibus, inscriptionem tenuit; **AFFLATUM RESONAT.** Verbis, nî fallor, ad illum Pentecostes hymnum alludentibus:

*Impleta gaudent viscera,
AFFLATA Sancto Spiritu
Voces diversas INTONANT.*

S. P. Augustinus; *Impleti sunt Spiritu sancto discipuli, cœperunt prædicare magnalia Dei. &c.*

43. Tametsi singulæ organi fistulæ ad unicam ejudem symphoniam perfectionem concurrant; illarum tamen quævis vocem suam propriam, & à reliquis omnibus diversam, elicit. Unde lemma; **VOCES DIVERSAS INTONANT.** Ita omnes Apostolorum conatus ad unum gloriæ Divinæ incrementum collineabant. *Repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui variis linguis.* Eodem modo diversæ Doctorum ac Prædicatorum linguæ ad unam tendunt veritatem. S. P. Augustinus; *Nihil interest pro diversa linguarum, auditorumque congruentia, quam diversis sonis dicatur, si quod dicitur, verum est.*

44. Fragilitatis humanæ ideam organum dixerim; quòd, diductis follibus, epigraphen præferat; **ANIMAT AURA LEVIS.** In rem præsentem opportunum censui nobile illud perspicacis cujusdam ingenii epigramma;

*Nos tenuem strictis spiranteis aera fibris
Vivimus, & Phœbi lampada conspiciamus,
Quotquot vivimus, hic sumus omnes organa, quæq;
Vivificis ANIMAT flatibus AURA LEVIS.
Sic sumus ergò nihil, Plutoni pascimur omnes,
Et flatu minimo nos lenis aura fovet.*

Quid est enim vita vestra; inquit non sine emphasi S. Jacobus, *Vapor est ad modicum parens, & deinceps exterminabitur.* Et Seneca; *Quam stultum est, astatem disponere! ne crastino quidem dominamur. O quanta dementia est spes longas inchoantium! Emam, edificabo, exigam, honores geram, tum demum lassam & plenam senectutem in otium referam. Nihil sibi quisquam de futuro debet promittere. Id quoque, quod tenetur, per manus exit: & ipsam, quam premimus, auram casus incidit &c.*

45. Carolus Bovius ingenioso Emblemate hanc Organum epigraphen subdidit; **PER INANIA SPIRITUS.** Veluti diceret, sicuti ventus non nisi per vacuas organi fistulas dispensatur, ita spiritualia S. Ignatii solatia in eos magno numero fuisse accumulata, qui diuturnis & devotis jejuniis extenuati erant. Guilielmus Esthius super illis Apostoli verbis, *Non est regnum Dei esca &c.* ait, *Per abstinentiam cibi & potus mens redditur alacrior ad contemplanda Divina, qua contemplatio verum & solidum*

Familia.

Psal. 148. 12

Ion. 3. c.

S. Ambrosius
sub finem
Tom. 2.Prædicator
sanctus.S. Augustinus
Psal. 30.
Conc. 3.

Apostoli.

Act. 2. 4.

S. Aug. Ep. 4
q. 2.Vita humana
fragilis.Iacob. 4. 13.
Senec. ep. 20.

Jejunium

Guil. Esth.
Rom. 14.

solidum præstat gaudium rationali creatura. Et S. P. Augustinus; Jejunium purgat mentem, subleuat sensum, carnem spiritui subicit, cor facit contritum & humiliatum, concupiscentia nebulas dispergit, libidinum ardorem extinguit &c.

46. Complures organi fistulæ inscriptionem sustinent; **CONIUNCTÆ SUAVIUS.** Ita preces, à multis fidelibus congregatis fusæ, Divinas aures suavius deliniunt, resque desideratas majore efficaciæ extorquent. Origenes illa Vatis Regii verba interpretatus, *Beatus populus, qui scit jubilationem,* ait; *Tanta hic nescio quæ causa beatitudinis indicatur, ut univèrsi pariter populum faciat beatum, qui tamen sciverit jubilationem;* interrogans verò quid sit scire jubilationem? Respondet; *Mihi videtur jubilationem indicare quendam concordiam & unimitatis affectum. Qui si incidat in duos vel tres Christi discipulos, omnia, quæcunque petierint in nomine Salvatoris, præstat eis Pater cælestis.*

47. Unica Organi fistula epigraphen præfert. **ALIIS JUNCTA.** Ita frequenter aliorum societate ac concordia possumus, quod solas nostra vires longè superat. Certè Magdalena, cum sola esset, ac Christum redivivum tangere vellet, prohibita est his omninò verbis. *Noli me tangere,* at reliquas Marias

comitata, voti sui compos evasit; nam mulieres accesserunt, & tenuerunt pedes ejus. In hunc locum Paulus à Palatio ait; *Negatur singularitati, quod conceditur charitati, conceditur Maria cum aliis, quod fuerat soli denegatum.* Sic nimirum, Seneca teste, *Hoc uno instructior vita, contraque incursionem subitas munitior est beneficiorum commercio. Fac nos singulos, quid sumus? Præda animalium, & victima ac vilissimus & facillimus sanguis. &c.*

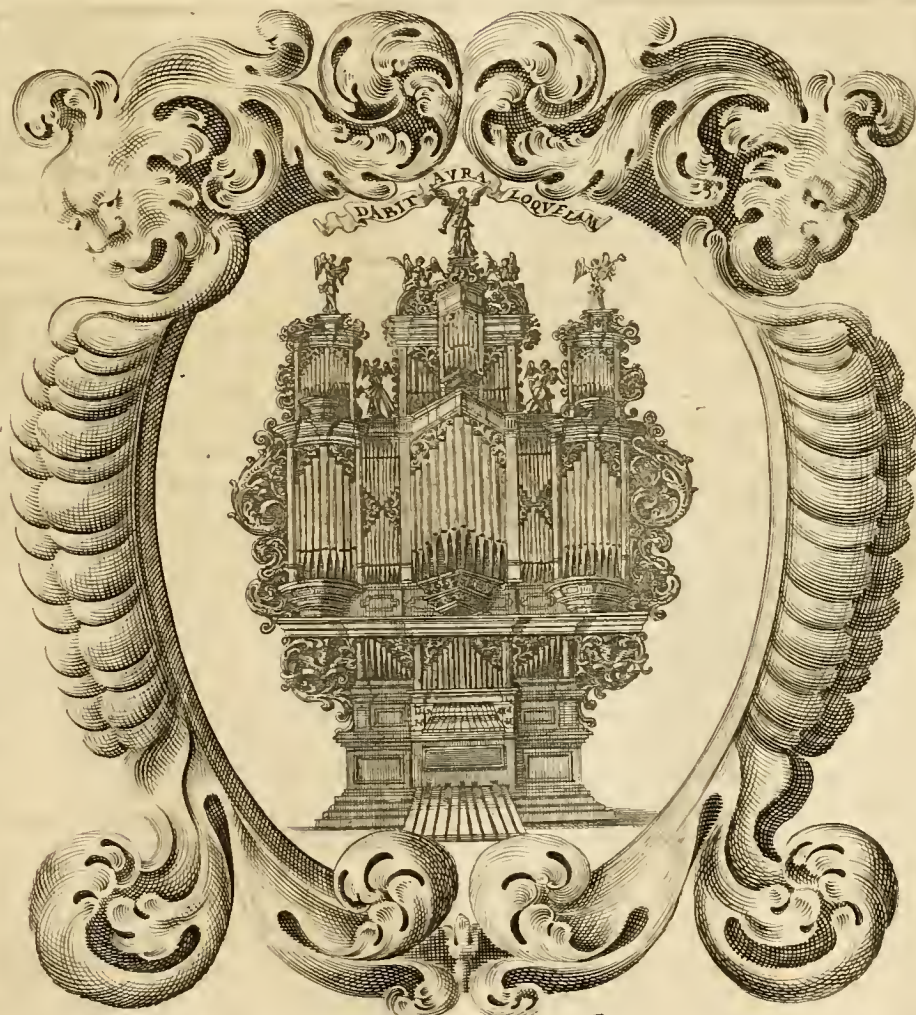
48. Organum pulsatum harmonicè plaudit, Unde lemma; **MULTO FIT PLAUSUS AB ICTU.** Ita SS. Apostoli & Martyres gravissimè sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. Nihil enim censèbant gloriosius, quàm verberibus affici, & sanguinem, ipsamque adeò vitam profunderè pro eo, à quo vitæ originem traximus. Præclarè in rem præsentem Magnus P. Augustinus; *Tu Domine,* inquit, *es dulcedo inestimabilis, per quam omnia amara dulcorantur. Tua enim dulcedo lapides torrentis Stephano dulcoravit: tua dulcedo craticulam beato Laurentio dulcem fecit: pro tua dulcedine ibant Apostoli gaudentes à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine tuo contumeliam pati. Ibat Andreas securus ad crucem, & gaudens, quoniam ad tuam dulcedinem properabat. &c.*

Marth. 28. 9
Paul. à Pal.
in hunc loc.
Senec. l. 4 de
Benefic. c. 12

Act. 1. 41.

Pati cum
hilaritate.

S. Augustin
Soliq. c. 20.

Organum Ecclesie Wittenbergianæ.

49. Organo inscripti; **DABIT AURA LOQUELAM.** Sanctos Apostolos hæc imago concernit, qui aspirante Spiritus Sancti aurâ, continere se non poterant, quin in laudes & præconia Dei erumperent. *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto, & cæperunt loqui.* S. Leo Papa; *Apostoli,* inquit, *Spiritus Sancti novâ abundantia repleti, ardentius velle, & efficacius posse cæperunt, proficientes à præceptorum scientia ad tolerantiam passionum, ut sub nullâ jam tempestate trepidantes, fluctus sæculi, & elationes mundi fide super-*
Mundi Symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.

grediente carent, & morte contemptâ omnibus gentibus Evangelium veritatis inferrent. Rectè proin cum Poëta Christiano Spiritum S. invocat Ecclesia;

*Aura potens, amor ignipotens, spirabile Numen,
Amborum communis Amor, cæli auræ a flamma,
Sanctæ veni, sanctis accende ardoribus orbem,
O Divum flamen, nostris te mentibus affla.*

S. Aug. ser.
de Jejunio.

Oratio
multorum

Orig in
Psal. 88. 16. 3

Concor-
dia.

Joan. 20. 17.

iritus S.

l. 2. 41.

eo serm. 2
Penseo.

50. Organo epigraphen subdidit P. Jacobus Mafenius; **PER AURAM AD AUREM.** Ea Prædicator vanus, quorum quorundam est vanitas, ut non nisi aspirante plausus popularis aurâ pro concione dicere velint. S. Prosper; *Prædicator non in verborum splendore, sed in operum virtute totam prædicandi fiduciam ponat: non vocibus delectetur populi clamantis, sed fletibus; nec plausum à populo studeat expectare. &c.*

ORGANUM HYDRAULICUM.

51. **H**umoristæ Romani Organum symboli loco præferunt, quod aquis, è canali defluentibus, agitatum, suavissimam vocum harmoniam per aëra spargit. Unde organum hydraulicum, pro popo- pœja non ignobili, ad aquas illas conversum introdu- citur; **CONCINO, DUM CONCIDIS.** Opportuna hæc illorum idea est, qui, inundantibus calami- tatum aquis, in Divinas laudes propumpunt. S. Nilus parænisi accommodatissimâ ait; *In omnibus, quando à Deo corripieris, ne murmura: castigat enim ut Pater, ideoque ut benefactor dignus est, ut gratiarum actione celebretur.* Jonas, organum verè hydraulicum, cum intra aquas jam jam suffocandus mergeretur, pia sua cantica ac benedictiones Divinas identidem repetiit: *Circumdederunt me aqua usque ad animam: abyssus vallavit me, pelagus operuit caput meum, inquit de se ipso Jonas: at mox concludit; Ego autem in voce landis immolabo tibi.*

52. Organum, hydraulicum à Græcis dictum, ut- pote ab aquarum cadentium impetu in harmoniam suavissimam agitatum, Francisco Raulino authore, epigraphen monstrat, **TEMPERATA UNDA SON- NUM.** Bella hæc animæ supplicis idea est, quæ pre- cum suarum vocibus lachrymas, ceu comites validis- simas, jungit. Certè Judith, *orans cum lachrymis, grandisuo negotio exoptatam imposuit coronidem.* Christus, è cruce pendens, *cum clamore valido, & lachrymis exaudiuus est.* De Magdalena pœnitente testatur S. Petrus Chrysologus; *Ad delicias Deitatis totas, totam pulsat cordis sui, & corporis symphoniam, organi planctus dat clamorem, citharam: per suspiria longa modulatur, gemitus aptat in fistulam &c.*

53. Academici Vivaces Placentini eandem organi hydraulici iconem præferunt, quod undarum deflu- entium impetu agitatum, epigraphen sustinet; **IN- FLAT, DUM INFLUIT.** Organum enim, aquarum affluentia & impulsu concitatum, harmoniam suavissimam edit. Hæc ipsa Spiritus Sancti effecta sunt: fideles enim, inundante ipsius gratiâ perfusi, quantocius in prodigiosas laudis ac Prophetiæ voces solvuntur. De Saule testantur Regum Fasti; *Influit super eum spiritus Domini, & prophetavit.* Et Aposto- lorum Acta; *Venit Spiritus Sanctus super eos, & loque- bantur linguis, & prophetabant.* Item; *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto, & ceperunt loqui.* S. Leo Papa de festo Pentecostes ait; *Ab hoc igitur die tuba Evan- gelicæ prædicationis intonuit: ab hoc die imbres charis- matum, flumina benedictionum omne desertum, & uni- versam aridam rigaverunt.*

54. Organum hydraulicum, ut per strepet, affusus aquis cogitur. Unde lemma; **AFFLUENTE SON- NAT.** Ita arcana, quæ nullis artificii extorqueri possunt, plerumque inter convivia dexterrimè pro- duntur. Opportunè Seneca, *Vino exastuante, quid- quid in imo abdium, effertur, & prodit in medium.* Onerati mero quemadmodum non continent cibum, vino redundante; ita ne secretum quidem. *Quod suum alienumque est, pariter effundunt.* Et Horatius;

*Quod non ebrietas designat; aperta recludit,
Spes jubet esse raras, in prælia trudit inermem,
Sollicitis animis onus eximit.*

Quod D. Ambrosius confirmans, *Plerique, inquit, etiam vino utuntur ut equulco: & quibus tormenta non eliciunt vocem proditiionis, eos tentant bibendo, ut patria statum, salutem civium, defensionis sua pro- dant consilia. Virtus enim plerumque vincit dolorem, fidem autem potus excludit. Quis inter cyathos sexit, quod latere cupiebat?*

S Y R I N X.

Cap. VII.

55. **S**yrinx, compluribus aliis fistulis juncta, epigra- phen tenet; **JUNCTA LEPOREM.** Hinc rursus conjicias, quantum utilitatis è concordia & Concor- dione nobis accrescat. S. Isidorus; *Diversorum dia. enim sonorum rationabilis, moderatusque concentus, S. Isid in lit 1. Reg. c. 9. concordis varietate compacta, ordinata Ecclesia insi- nuat unitatem; qua variis modis quotidie resonat, & suavitate mysticâ modulatur.* Et S. Clemens Alex- s. Clem. Ale ad gentes. drinus; *Multi in unam cogi dilectionem festinemus, beneficio affecti persequamur unionem. Quæ est autem ex multis unio? Cum ex vocum multitudine, & disper- sione Divinam ceperit harmoniam, sit unus concentus, unum chori ducem sequens, & Magistrum Verbum.*

56. Syringi hanc nonnemo epigraphen subdidit; **PERDIT SOLUTA LEPOREM.** Idipsum etiam Discordi in quatuor elementis usvenit, quæ mutuò etiam tem- perata, mirum orbi decorem ac tranquillitatem concil- liant: at quamprimùm inter se dissentiunt, passim omnia turbis & confusioibus personant. Hos suc- cessus in familiis, in virtuosorum contuberniis, in A- cademiis, aliorumque societatibus indies reperire est. Præclare in hoc argumentum S. Gregorius Nazian- s. Greg Na. Orat. 12 d Pace. zenus, *Mundus, inquit, celebre Dei elementum, quam- diu secum pacatus atque tranquillus est, seque natu- ra sua finibus coerces, nec quidquam adversus alterum insurgit, neque ex his benevolentia vinculis, quibus ab artifice Verborum universitas constricta est excedit, mundus verè est, ut appellatur, cosmos (Græcis enim cosmos ornamentum significat) & incomparabilis pul- chritudo. At simul atque pacatus, & quietus esse desit, mundus quoque esse desit.*

57. Syringem, è frugiferâ arbore suspensam, hoc Prædica- tor lemmate distingues; **UTILE DULCI.** Oratores ac Poëtæ è præcipuo suo munere auditoribus & vo- luptatem, & profectum ingenerent, necesse est. Horatii præceptio est;

*Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.
Lectorem delectando, pariterque monendo.*

Detrahendum est aliquid severitati, inquit ad Prædi- catores Magnus Augustinus, ut majoribus malis sa- nandis charitas sincera subveniat. De Poëta ait Plato, quòd illum debeat imitari, qui languentis ac nausea- bundi ægroti salutem anxie curans, eidem cibos, non ad nutriendum duntaxat accommodatos, sed insu- per variâ saporum suavitate, cæterisque gulæ irrita- mentis conditos subministrat.

58. Syrix, ex arbore suspensa, placido quovis af- flante vento, harmoniam non ingratum excitat. Spiritus Unde lemma; **ET INSENSATA MELOS.** Ita ni- mirum rudes Galilææ piscatores, alique homines agrestes & indocti, solo Spiritus Sancti afflatu eloquentiam planè prodigiosam induunt. S. S. Augusti P. Augustinus; *Ineruditos liberalibus discipli- fragm 6. Tom. 10. in fin. nis, & omnino, quantum ad sæculi doctrinas per- tinet,*

Prædica- tor vanus.
S. Prosp. l. 1.
de vita
contempl.

Pati cum
gaudio.
S. Nil. Paran.
n. 121.

Ion. 2. n. 6. &
10.

Oratio cū
lachrymis.

Judith. 13. 6.
Heb. 5. 7.

S. Pet. Chryf.
serm. 93.

Spiritus S.

1. Reg. 10. 10.

Act. 19. 6.

Ibid. 2. 4.

S. Leo serm. 1
de Pentecost.

Ebrietas
arcana
prodit.
Senec ep. 83

Horat Ep 5
ad Torquanz.

Concor- dia.
S. Isid in lit
1. Reg. c. 9.

S. Clem. Ale
ad gentes.

Discordi

S. Greg Na.
Orat. 12 d
Pace.

Prædica- tor

Horat. in
Arte.

S. August.
Ep. ad Bo-
fac.
Plato Dia.
de Leg.

Poëta.

Spiritus

S. Augusti
P. Augustinus;
fragm 6.
Tom. 10. in
fin.

tinet, impolitos, non peritos Grammaticâ, non armatos dialecticâ, piscatores Christus misit; & tamen per eos sic omni genere piscium implevit Ecclesias, ut plurimi etiam ex ipsis sapientibus sæculi quibus videbatur ignominiosa Crux Christi, eâ in fronte signentur. Unde in Hymno Pentecostes canit S. Ecclesia;

*Impleta gaudent viscera
Afflata Sancto Spiritu,
Voces diversas intonant,
Fantur Dei magnalia.*

T E S T U D O,
CAPUT VIII.

59. **C**Hordæ, supra testudinem attemperaræ, vocem edunt tantò acutiorem, quantò majore violentiâ intensæ fuerint. Unde lemma; **INTENSIORES ACUTIUS.** Id ipsum in hominibus usu venire solet, qui Divinas aures precibus tantò intensioribus delinunt, quò acerbioribus tormentis excruciatifuerint. De Israelis populo, ab Ægyptiis horrendum afflicto, dixit Deus; *Clamore me jus audi vi propter duritiam eorum, qui presunt operibus, & sciens dolorem ejus, descendi ut liberem eum.* Seneca; *Magis Deos miseri, quam beati colunt. Frangitur calamitosus animus, & ipsa se infelicitas damnat.* Et Ovidius;

Cogar opemque tuam timidis exposcere votis.

Et rursus;

*----- Dum pejora timentur,
Est locus in voto.*

Denique Lucanus;

*----- Nova vota timori
Sunt inventa novo.*

60. D. Arcesius, priusquam Episcopus crearetur, inter Philarmonicos Veronenses numcratus, testudinis thecam inter complures testudines symboli loco prætulit; addito lemimate, **ETSI FORTASSIS INANIS.** Tanta enim erat optimi Pontificis modestia, ut singulares suas virtutes aliorum Academicorum comparatione nullas ac penitus inanes æstima-ret. Quia tamen hæc imago à D. Arcesio multum ab-ludit, utpote qui summâ facundia, sapientiâ, & eru-ditione conspicuus, literatorum omnium admiratio-nem in se convertit; idcirco inficias nemo iverit, eam saltem complurium aliorum esse propriam, qui inter illustria civitatis illius, vel aliorum locorum, ingenia recensiti, Academicorum nomine quidem superbi-unt, at eruditionis ac sapientiæ harmoniâ penitus sunt inanes. Id ipsum de Hypocritis intelligens S. Chryso-stomus; *Hypocrita, inquit, si bonum est bonum esse, quid vis apparere quod non vis esse? si malum est ma-lum esse, ut quid vis esse, quod non vis apparere? si bo-num est bonum apparere, melius est bonum esse. Si ma-lum est malum apparere, pejus malum esse. Ergò aut appare quod es, aut esto quod appares.*

T I B I A.

Caput IX.

61. **N**Abliæ, citharæ, sambucæ, aliaque fidium instrumenta se ipsis ab harmoniæ præscrip-to identidem remittunt, nec nisi crebrò attempera-ta, concentui musico deservire possunt. Ab his longè diversa tibia, vocem suam nativam nunquam relaxat, estque, quod Lucretius Borsatus Lemmatis loco as-

ferit, **SEMPER APTA.** Erectum hominis animum ac nunquam non benè compositum, hæc imago ad-umbrat. Abulensis existimat, encomio illo Davidem à Miphibosetho condecoratum fuisse, quando dixit; *Tu autem Domine mi Rex sicut Angelus Dei es.* Ve-luti diceret, omnes optimi Regis affectus ita esse mo-deratos, ut laudatus non intumescat, calumniis onc-ratus non turbetur, afflicto non indignetur, val-tumque inter adversæ ac blandientis fortunæ vicif-litudines semper æqualem exhibeat. Seneca; *Fortis & compositus animus est, qui nec ablatum quidquam sibi sentit, nec abjectum: sed in eodem habitu stat, quocunqueres cedant sive gerantur: vulgaria bona supra res suas eminent: sive aliquid ex istis, vel omnia casus excusserit, minor non fit.*

TIBIA UTRICULARIS.

Cap. X.

62. **M**usicum hoc instrumentum, rusticis ac pastoribus recreandis deserviens, utriculo ac tribus tibiis componitur: harum enim prima fla-tum recipit, altera vocem instar bassi continui trans-mittit, tertia verò, digitis per ipsius foramina variè oberrantibus, harmoniam non ad eò ingratam elicit. Unde tibia utricularis, cum non nisi inflata resonet, epigraphen, ni fallor, opportunam sustentat; **FLATU DISTENTA PERSONAT.** Seu; **INFLATA RESONAT.** Mortales illos vanissimos hæc imago adumbrat, qui tantundem operis conficiunt, quan-tum ab applausûs humani aurâ concitantur. Ad hoc propositum præclarè Alphonsus Avila; *Popula-rem auram, & plausus humanos fugite, ne opera vestra frustrentur, aut imitemini organa, quæ sine vento non sonant. Sic plerique hominum, qui ad bona opera non moventur, nisi alicujus rei, vel honoris, vel commodi cupiditate, & amore pellecti.* S. Gregorius Papa; *Quid in cunctis suis operibus hypocrita sperat, nisi reveren-tiam honoris, gloriam laudis, à melioribus metui, sanctus ab omnibus vocari? Ecce quomodò adultera-tur liquor balsami.*

63. Tibia utricularis non nisi adversus pastoris pe-ctus coarctata, & robusto ipsius brachio compressa, sonum edit. Unde lemma; **DUM ANGOR, MO-DULOR.** Ita quorundam hominum animo in Dei Pati cum voluntatem ad eò resignatos videas, ut eidem tantò gaudio. suaviore vocum harmoniâ benedicant, quantò ma-joribus angustiis constricti fuerint. In hoc argumen-tum accommodatè de se ipso testatur Jonas; *Cum an-gustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum, ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum.* Et S. Paulus; *Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo.* Id est, interprete Theophylacto, *Glorior planè, & mihi placeo, hoc est incredibili jucun-ditate afficior, & in infirmitatibus ipsis oblector.* S. Theodorus, graphiis ferreis secundum costas lacera-tus, assiduò cantavit; *Benedicam Dominum in omni tempore.* S. Agatha latissimè & glorianter ibat ad car-cerem, tanquam ad epulas invitata. Joannes Fische-rus, cum ad patibulum duceretur, cantavit hymnum *Te Deum laudamus &c.* Arias Montanus illos afflicti animi lætos affectus hoc metro lyrico comprehen-dit;

*Angustis nimidum mihi rebus,
Te Dominum carmine supplici
Imis de baratris voco &c.*

Calamitas orare facit

Exod. 3.7.

Senec. Const. l. 3.

Ovid. 9. Met.

Idem l. 14.

Lucan. l. 5. Pharsal.

Jactabundus.

Hypocrita.

S. Chrys. in Matth. 7.

Justus.

Abulens. quæst. 24. cap. 17.

2. Reg. 19.

Senec. Ep. 37

Vana gloria.

Avila apud Novar. Adag. Tom. 1. n. 1373.

S. Greg. l. 3. Moral.

Pati cum gaudio.

Jon. 2. 8.

2. Cor. 11. 18. Theoph. in hunc loc.

MUNDI SYMBOLICI

LIBER VIGESIMUS QUARTVS.

INSTRUMENTA RUSTICA.

Aratrum.	1	Jugum.	6	Rastrum.	11
Cribrum.	2	Ligo.	7	Rota.	12
Currus.	3	Modius.	8	Stimulus.	13
Falx.	4	Occa.	9	Vannus.	14
Flagellum.	5	Palus.	10		

A R A T R U M.

Cap. I.

NE I LAVOR FATICOSI
LUCIDO FASSI, e per la lunga striscia
QUANDO PAR CHE SI LOGRI AL-
L' HOR SI LISCIA.

Ratri vomer, dum
terram proscindit,
plurimum quidem
atteritur; at simul exi-
mum è labore suo
splendorem acquirit.
Unde Bargalii lemma
DECRESCENDO
SPLENDESCIT.

Vel ut Rosso placet;
DIMINUTUS SPLENDIDIOR. Vel è mea
sententia; SPLENDET ATTRITUS. Verbis è
Virgilio mutuatis;

Virgil. l. 1.
Georg. v. 45.

*Depresso incipiat jam tum mihi taurus aratro
Ingemere, & sulco attritus splendescere vomer.*

Eleemofy-
narius.

Eleemofynarii hanc effigiem dixerim, qui divitiis
non nihil diminutus, clarissimum meriti splendorem
fortitur. Martyr quoque, membris omnibus dilania-
tus, gloriam in Dei & hominum conspectu clarissi-
mam sibi conciliat. S. P. Augustinus; *Pagani persecuti
sunt Martyres, capti sunt, ligati sunt, in carcerem missi
sunt, bestiis subjecti sunt, alii ferro percussi, alii ignibus
concremati, vicerunt persequentes, & victi sunt Mar-
tyres? Absit. Quare gloriam Martyrum apud Deum,
quare foveam paginarum in confossa conscientia. Et*
S. Prosp. Epig.

S. Prosp. Epig.
52.

*Mens etenim recta, & puri sibi conscia cordis,
HOC PLUS SPLENDESCIT, QUO MA-
GIS ATTERITUR.*

Exercita-
tio.

S. Clem. Alex
l. 1. Strom.

Fulv. Test.
p. 2. delle sue
Rime. stanz.
2.

2. Assiduâ virtutis exercitatione gloriam tandem
clarissimam nobis conciliamus; haud secus atque
vomer LONGE SPLENDESCIT IN USU.
S. Clemens Alexandrinus; *Ferrum usus servat purius,
usus autem defectus ei generat rubiginem. Sic exerci-
tatio salubrem habitum ingenerat, & spiritibus & cor-
poribus.* Et Fulvius Testi suis Rhythmis;

*Cote de la virtude
Sono Scipioi travagli.*

Et paulò post, sensum nostrum apertè exprimens;

*Giacciai il curvo aratro
Scioperato in disparte, è lbue disciolto
L'erbe pasante aruiar si possi;
Vedrai che'l vomer atro
Di rugginoso orror nel campe incolto
Rin faccia al Villan pagro; suoi ripo.*

3. Aratrum, terram proscindens, epigraphen à
me recepit; AD SEMINA PARAT. Vel; FRU-
GES DABIT, ET OPEs. Terra enim fruges suas
non nisi rostrante ferro probè suaciata parturit. Ita
omnino calamitates, quibus Deus incultam ac ru-
dem pectoris nostri glebam crebro perarat, latum
copiosissimæ ac æternæ segetis prognosticon exhibent:
Dilucidè Hugo Carensis; *Cum Deus vult se-
minare terram bonorum, arat eam tribulationibus.*
Inde etiam discas, laboris, & indultrix beneficio res
quasvis ab homine pro libitu obtineri. Joanne Thuil-
lio referente, *Socrates Amalthea cornu sic interpreta-
batur; eum quidem significare, qui minimè sit disso-
lutus, sed operi intentus, genus omne boni consecuran-
rum. Per cornu verò bovis, quod animal est laboriosissi-
mum, virum operarium intelligi. Uvam autem, & si-
milia in cornu haberi, quia ex agriculturâ consequi-
mur, quacumque necessaria sunt.* Ad hoc propositum
Paulus Maccius aratrum, thesauro detegendo inten-
tum, hoc epigrammate illustravit;

Calamitas

Hug. Carens.
in Psal. 96.

Labor &
diligentia.

Io. Thuil
Embl. fol. 511

Paul. Macc.
Embl. 66.

*Thesauros aperit, glebas dum vertit aratrum,
Abstrusa terris hinc fodiuntur opes.
Aurum sive optas, apicem seu quaris honorum,
Hac indefessus datque, dabitque labor.*

4. Meâ quidem sententiâ, aratro non incongruè
subscribes, TENUATUR AB USU. Epigraphen
subministrante Ovidio;

-- Assiduo vomer TENUATUR AB USU;

Ovid. l. 2. de
Pont. Eleg. 7

Enimverò è laboribus & violentis exercitiis; uti &
ab artibus tam liberalibus, quàm mechanicis, vires
nostræ debilitantur, extenuanturque; juxta illud
Philosophi; *Agens agendo repartitur.* Seneca; *Nasci-
tur ex assiduitate laborum, animorum hebetatio qua-
dam, & languor.* Et Apulejus; *Continuatio litterarum
laboris omnem gratiam corpore detergit, habitudinem
tenuat, succum exsorbet, colorem oblitierat, vigorem
debilitat.* Baptista Mantuanus canit;

Labor fa-
tigat.

Senec. l. de
Tranquil.
c. 15.

Apul. Apol. 1

Bapt. Mant.
l. 1. sil. 4. ad
Innoc. 3.

*Nam labor assiduus mentes ut corpora frangit,
Attonitose facit sensus, & inertia membra,
Ingenium nimio, roburque retunditur usu.*

5. Aratri durities, terram vomere effringens, non
modò nihil offensa, sed contra plurimum beneficii
in eandem confert; herbis enim infæcundis, ac vitio-
sis radicibus extirpatis, incultam humum exercet,
& in pulcherrimam frugum optimarum amantatè
dispo-

disponit. Unde aratrum, planitiem quandam in sulcos profcindens, epigraphen tenet; **EVERTENDO FOECONDAT.** seu, **JUVAT, DUM LACERAT.** Appositè Martialis;

Pingue solum LASSAT, SED JUVAT ipse labor.

Ita omninò mortificationes ac ærumnæ, ceu totidem vomeres, corda nostra expurgant, & ad amplissimas gloriæ fruges præparant. *Corda igitur,* è S. Joannis Chrysostomi consilio, *scindamus, ut si qua dolosa herba, & improba cogitatio nobis inest, radicitus eam vellamus, & puras pietatis seminibus terras exhibeamus.* S. Petrus Chrysologus testatur, eadem ipsa sobrietatis & jejunii effecta in animam nostram esse. *Jejunium est singulare sanctitatis aratrum, colit corda er, adicat crimina, evellit delicta, vitia subruunt, charitatem serit, copiam nutrit, parat innocentia messem.*

6. Aratro, terram sedulo profcindenti, epigraphen è D. Paulo subjunges; **DABIT DEUS INCREMENTUM.** Solus enim labor est hominis; Deus verò subsequetur fructuum tam spiritualium quàm corporalium incrementa impertitur. S. Paulus, *Ego,* inquit, *plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit.* Frustra quippe, subjungit interpres Augustinus, *operarius omnia molitur extrinsecus, nisi creator intrinsecus latenter operaretur.* Et rursus; *Loquendo, hortando, docendo, suadendo plantare possumus & rigare, sed non incrementum dare.* In rem præsentem de imperiali Collegii Wettenhusani Fundatrice, Gertrude à Rockenstein, testantur Annales, quòd à filiis Ethnicis tantum agri ad extruendum locum sacrum petierit, quantum ipsa unius diei spatio posset aratro circumscribere: quod cum à filiis faciliè impetrasset, ipsa miræ parvitatibus & levitatis aratrum adornans, id spatium, quod hodie adhuc illi Collegio paret, obequitans, & aratrum in sinu gestans, sancto stragemate circumscripsit & obtinuit. Unde aratrum illud genuino hoc lemmate tum temporis insignivissis; *Dabit Deus incrementum.* E parvis enim primordiis Collegium istud successu temporis in amplam excrevit formam, hodie præsertim sub regimine R^{mi} D. Dionysii, Liberi Baronis de Rehlingen, Præfulis in utraque Oeconomia optimi, & sapientissimi.

C R I B R V M.

Cap. II.

7. **A** Cademici Exagitati Senenses, Symboli loco, cribrum præferunt; cum epigrammate, **DONEC IMPURUM.** Innuebant videlicet, se in actionibus virtuosis tamdiu exercitatum iri, donec minimos quosvis imperfectionis humanæ nexos se crevissent. Cæterum quævis anima, si spiritualem cordis sui munditiem amet, defectibus rescandis assiduo incumbit, probè gnara, succrescentibus identidem imperfectionum tribulis, nullam unquam diligentiam in præsentem vitam fore nimiam aut superfluam. Studiosè id observans Plutarchus, *Eos,* inquit, *qui salvi esse velint, ita vivere debere, ut perpetuo curentur.*

8. Cardinalis Crivellus cognomini suo cribro inscripsit; **SORDIDA PELLO.** Pœnitentiæ Sacramentum hoc e typo adumbratur, cujus beneficio omnes è pectore humano sordes pelluntur. Petrus Blefensis; *Hac est,* inquit, *reconciliatio pacis, acquisitio vitæ, vitiorum abolitio.* Et S. Nilus; *Si sordidum quid à nobis commissum est, pœnitentiâ id lavemus.* Eandem

etiam Principis justæ effigiem dixeris, qui exilio aliis Princeps que gravibus suppliciis sceleratos omnes è provinciâ zelosus, aut civitate proscibit.

9. Innocentius Cibò Cardinalis, Symbolo suo cribrum incidi fecit; addito lemmate, **A BONO MALUM,** subintellige, *separat.* seu, **DISCERNIT UTRUMQUE.** Nimirum interprete Claudio Pa- Confessario, significare volebat, Confessarii scientiâ virtutem à vitio, & à lepra discerni lepram. Eadem insuper prudentis ac discreti animi; vel etiam fidei Prudentiæ Catholicæ imago est; hujus enim beneficio pretiosa Fides. Electorum grana à gentilium ac hæreticorum paleis segregantur. S. Cæsarius Arelatenis, *Christiansus populus,* inquit, *quasi tritici innumerabilia grana, à sacrilegis nationibus, fide purgante atque cribrante discernitur, & in unum quasi, infidelium lolio pertransiente colligitur &c.*

10. Frumentum, per cribri foramina transfluens, à Furfuriorum Academiâ epigraphen cepit; **A POCO, A POCO.** Id est; **PAULATIM.** Prudens hæc Paulatim docere. cunctandi ratio in scientiis tradendis ac communicandis accidit; doctrina enim non nisi stillatim instar granorum è cribro, in discipulorum animos illabitur. P. Cornelius à lapide metaphorâ quidem diversâ, in rem tamen præsentem satis accommodatè ait; *Sapientia Doctor leviter per modica præcepta docet sapientiam, ne eorum multitudine & pondere rudem discipulum obruat, sed sensim plura & plura illi instillat, tandem omni sapientiâ instar fluminis, eum imbuunt & replet.* Porro virtutes & gratiæ, per peccatum amissæ, Paulatim converti. non nisi paulatim & multis laboribus redeunt. S. P. Augustinus; *Nunquid quicumque faciunt præcepta legis, jam sani sunt? Nondum: sed ut sani fiant, faciunt. Non deficiant faciendo, quia paulatim recipiunt quod semel amissum est. Si enim citò rediret homo ad pristinam beatitudinem, ludus illi esset peccando cadere in mortem.*

11. Dum frumentum in cribro secernitur, meliora grana in terram ad cribrantis pedes decidunt, recrementis ac sordibus in cribro reservatis. Unde lemma; **MELIORA DEORSUM.** seu, **MELIORA DIMITTIT.** Id ipsum Magnatum quorundam est vitium; qui sanioribus consiliis neglectis, ad pejora applicant animum. Nonnunquam etiam Prælati in electionibus instituendis malos ac imperitos sublevant, dignioribus contemptim abjectis. Auctor Operis Imperfecti metaphoram illam inquieti Mercatoris propriam dicit. *Quemadmodum si triticum cernas in cribro, dum huc illucq; jactus id, grana omnia præcellentiora deorsum cadunt, & in fine in cribro nihil remanet, nisi stercus solum: sic est substantia negotiatorum, dum vadunt & veniunt, inter emptiones & venditiones minuitur, & in novissimo nihil illis remanet, nisi solum peccatum.*

12. Superiori Emblematis è diametro contrarius D. Carolus Bossius, cribrum agitatum granis plenum depinxit, quod pulverem ac recrementa per foramina sua secernit, nobiliori frumento intra proprium sinum retento. Epigraphen addidit; **MIHI MELIUS.** Eodem Bossio interprete, hominem illum hæc imago concernit, qui politiore eloquentiâ destitutus, imperitè quidem sermocinatur, virtutum tamen operatione ad eò excellit, ut, tamen verba admodum incomposita fundat, suo tamen operandi studio ab omnibus maximi æstimetur. Porro Eleemosynarios nonnullos reperias, qui meliora bona sibi met identidem reservant, deterioribus in egenos distributis. Hoc maligni animi vitium in Caino observat S. Cyrillus Alexandrinus, qui, *Quæ extempore EXCELLENTIORES essent, SUI DELICIAS reservabat.* Illud ipsum etiam Hebrais expravit

Malac. 1. 14. **probravit Malachias; Male dictus dolosus, qui habet in grege suo masculum, & votum faciens, immolat debile Domino.** Hujus loci epitomen exhibens S. Hieronymus, ait; *Ostendit eos habere, quæ optima sunt, & offerre quæ mala sunt.* Huc opportunè afferendum censui vaserrimum illud flagitiosum hominis ingenium, qui Jovi mediam omnium frugum partem promittens, cum postea cespitem, dactylis & amygdalis plenum, reperisset, illorum medullam ac nucleos sibi reservavit, putaminibus Jovi oblati. *Comedit omnes palmulas, amygdalasque, & harum nucleos, sed illarum putamina ad aram obtulit;* uti his ipsis verbis recenset Æsopus.

Æsop. fab. 30

Calamitas utilis.

1. Cor. 5. 5.

S. Io. Chrysof. in hunc loc.

13. Cribro agitato, grana omnia à recrementis purgantur. Unde lemma; **AGITATUR, UT PURGET.** Ita corpus nostrum frequenter ea duntaxat ratione affligitur, ut sua persistat spiritui mundities. S. Paulus de homine quodam incestuoso differens, *Judicavi, inquit, tradere hujusmodi Satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi.* In hunc locum S. Joannes Chrysofostomus ait; *Puniatur, ut eâ ratione melior effectus, attrahat gratiam, & inveniatur illam salvam exhibens in illo die. Quamobrem est magis curam gerentis & medentes, quam solum secantis, & temere & inconsideratè punientis.*

C V R R V S.

Cap. III.

14. **P**atres Societatis Jesu in Romano Sacræ Theologiae Iycæo currum figurarunt, qui faccis, frumento plenus, onustus, à Cereris & Triptolemi draconibus trahebatur; addito lemmate, **DESERTIS SEMINA TERRIS.** Innuebant videlicet, sacræ Theologiae beneficio cœlestia semina in incultos hominum animos spargi. Cæterum eodem Emblemate etiam illos Dei servos significare licet, qui Castellanis ac Lusitanis navibus in extremas mundi plagas vehuntur, ut cœlestia Evangelicæ doctrinæ semina apud Indos, Gentiles, & Idololatrias janciant. De S. Paulo ait Chrysofostomus; *Paulus terram simul atque mare, Graciam simul atque Barbariam, omnemque prorsus, quanta est sub sole, regionem quasi volitans circumvit, non simplici labore velut in vacuum itinera percurrens, sed peccatorum spinas pariter evellens, membraque pietatis ubique seminans, errores fugans, veritatem reducens, & ex hominibus Angelos faciens: quinimò ipsos homines quasi ex demonibus angelos provchens.*

Theologia

Prædicator.

S. Paulus.

S. Io. Chrysof. Hom. 1. de laud. Pauli.

Propheta.

Princeps.

Matth. 8. 9.

S. Aug. ser. 6. de Verb. Dom.

Gen. 2. 16.

S. Io. Chrysof. Hom. 17. in Gen.

15. Currus & merces circumvehit, & vicissim à rotis ac jumentis circumducitur. Illum proinde Ferrus hoc lemmate notavit, **ET VEHI, ET VFHITUR.** Prophetæ aut hominis Apostolici hæc idea est, qui adminiculante Deo circumductus, populos & provincias gubernandas suscipit. Princeps quoque, aut Bellidux, alienis consiliis directus, subditos suos moderatur. Certè Centurio Evangelicus imperia & dabat & accipiebat. *Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit. Id est, à S. Augustini paraphrasi, Ego homo sub potestate, jubendi habeo potestatem.* Adamus omnes paradisi creaturas, à si prema bonitate sibi subjectas, accepit, id unum cavere iussus; *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas.* Causam subjungens Chrysofostomus, Dei ore ait; *Nonne omnium quæ in paradiso sunt, potestatem dedi tibi, & duntaxat ab hoc uno ut abstineres præcepi? ut scire posses, te sub Domino quodam esse, cui obedientiam debes.*

16. Currus Clinensis, vento ac velis provehi solitus; à D. Aresio epigraphen accepit; **INCEDIT Feliciter.** Mariæ Virginis, ad Elisabetham invisentis, hæc imago erat, quæ Spiritu sancto plena, nullifque gravata peccatis, felicissimo gressu cœptum suum iter prosecuta est: ut adeò illud sancti Ambrosii ipso opere experta fuerit; *Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia.*

Mariæ V. visitatio.

S. Ambr. in Lucam. 1. 2.

17. Pauper operarius, gravi laborum pondere fatigatus, si debitâ mercede defraudetur, in querelas ac dolores acerbissimos prorumpit: haud secus atque currus **NON UNCTUS, STRIDET.** Huic veritati subscribens S. Jacobus; *Ecce, inquit, merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, quæ fraudata est à vobis, clamat: & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introivit.* Porro homines mundani tamdiu Deum sequuntur, dum bonis omnibus affluunt; at paupertate non nihil pressi, contra Deum & Superiores murmurant; uti suo exemplo docent Hebræi; de quibus Vates Regius canit; *ipsi dispergentur ad manducandum: si verò non fuerint saturati, & murmurabunt.* Adversus murmura præclarum est S. Isidori antidotum; *Discat non murmurare, qui mala patitur, etiam si ignoret, cur mala patitur. Per hoc quisque se iuste pati arbitretur, quia ab illo judicatur, cujus nunquam injusta judicia sunt.*

Operarii defraudatus.

Jacob. 5. 4. Murmurans.

Psal. 58. 17.

S. Isid. l. 3. c. Sum. bon.

18. Currus fessores suos simul & **PORTAT, ET AGITAT.** Verbis è S. Gregorio mutuatis; *Doctor & currus dicitur, & auriga, currus, quia tolerando PORTAT, auriga, quia exhortando AGITAT.* Boni Patris familias hæc imago est, qui liberos suos non sustentat tantum, sed insuper crebrâ agitatione ad virtutis progressum extimulat. Parentes zelosi Seneca asserente, *jubent excitari liberos ad studia obeundamurè, feriatis quoque diebus non parvuntur esse otiosos, & sudorem illis, & interdum lachrymas excutiant.* Et paulò post subjungit; *Patrium habet Deus adversus bonos viros animum, & illos fortius AMAT: & operibus, inquit, doloribus, AC DAMNIS EXAGITANTUR, ut verum colligant robur.*

Prædicator.

S. Greg. Ep. 21. in Ex.

Pater dicens in educan.

Senec. l. 9. re bonus i.

19. In Matrimonii symbolo currum cernere licet, qui à geminis equis tractus, epigraphen sustinet; **CONCORDI LABORE.** Unde Juridici sponfos vocant *fugales;* veluti qui sub eodem laborum jugo ex æquo fatigantur. Josephus Laurentius observat, olim in matrimoniorum contractibus sponfos seletuò interrogasse; *Vir, an sibi mulier materfamilias esse velit? Et mulier: an vir paterfamilias?* Hæc enim stipulandi ratione imminens familiæ jugum concordibus semper humeris à se perferendum significabant S. Gregorius Nazianzenus testatur, eandem prorsus familiæ, atque navis gubernandæ rationem esse: sicuti enim ista adversis ventis miserimè jactatur, ita illa discordibus conjugum animis rumpitur, concordibus verò suavissimè progreditur. Nazianzeni poësin, quia concinna, ex integro admetior.

Matrimonium.

Joseph. Liv.

S. Greg. Naz. de laud. Virgin.

Nam si concordēs animis, justique coirent jure tori, levius sulcarent aquora vitæ, Nimirum duplici vento impellente carinam. At cum discordes tadarum fœdera jungant, Immanis labor est, dolor hic præcordia rodit, Omnia diffidiis flagrant, pax exulat omnis, Concutiurque domus, res atque domestica nutat.

20. Animus, in alterius voluntatem promptus & obediens, curru non absimilis probatur; cum lemmate, **QUAQUAVERSUM.** Cleantes, à Seneca citatus, dicere solebat;

Obedientia.

Senec. l. 10. 107.

Duc me parens, celsique dominator poli, Quocumque placuit, nulla parendi mora est. Assum impiger &c.

Hanc

Hanc animi indifferentiam sphaerulae illae adambabant, quibus Deus olim sanctuarii candelabrum exornari voluit; *Facies & candelabrum ductile de auro mundissimo. h. sphaerae ejus, & sphaerulae, & lilia ex ipso procedentia.* Enimvero, interprete meo Concanonico Abfalone Abbate, *sphaerulae, quae sunt in candelabro volubiles, & rotundam figuram habent, significant simplices claustrales, qui Praetorum suorum reguntur imperio, salubre sibi existimantes, quidquid virtus iusserit faciendum.* Obedientiam illam proprio suo exemplo consignans Rex David, integerrimo corde exclamavit; *Paratum cor meum Deo, paratum cor meum, id est, ut subjungit Magnus Augustinus, ad prospera & adversa;* protestabatur nimirum, eadem animi serenitate tam miseris quam felicitatem à se exceptum iri; promptam insuper sibi mentem esse, cum ad propriam, tum ad proximi sui incolumitatem promovendam; nec minus se in res, genio suo adversas, quam prosperas, accinctum stare. Eandem Maria Virgo in nuptiis Chanaanis dilucidè innuebat, quando dispensatoribus dixit; *Quodcumque dixerit vobis, facite.* Hoc enim perfectissimae obedientiae compendio illorum operationes in Divinam voluntatem penitus indifferentes ac promptas exiebat.

21. Quantum detrimenti ac confusionis è gubernatoris absentia in totam familiam cedat, haud obscure è solis curtu conjicere licet, qui tumultuantibus equis, epigraphen sustinet; **HINC ABEST APOLLO.** Affirmatè Salomon; *Ubi non est gubernator, populus corruet.* Et S. Joannes Chryostomus; *Magistratum, Ducemque, & Rectorem non habere, malum est; & est argumentum multarum calamitatum, & principium defectus ordinis, & perturbationis, & confusionis.*

22. Bernardinus Rota ad uxoris suae exequias currum pinxit, qui geminis rotis instructus, unam monstrabat integram, alteram verò ruptam: cum lemmate, **CLAUDICAT ALTERA.** Veluti diceret;

*Mentre vifse colei,
Che per dolce compagna il Ciel mi diede,
Lieto il corso passai de giorni miei.
Hor che, (lasso) la fiede,
En lei spezza la rota
Di mia felicità rigida forte,
Sarà mia vita una continua morte.*

Portò ut praedestinationis tuae viam feliciter decurras, utraque auxilii Divini & cooperationis virtuosae rotà utaris, necesse est: alterutra enim claudicante, miserè subsistes ac peribis. Unde hortatur Apostolus, *Surgite, ut per bona opera vestra certam vestram electionem & vocationem faciatis.* S. P. Augustinus; *In spiritualibus conflictibus sperandum & petendum est adjutorium Dei, non ut nos nihil faciamus, sed ut adjuti cooperemur.*

23. Currus falcatus, qualem veteri more in bellis usurparunt, unico impulsu rotas & falces simul contra hostem movebat. Illum proinde D. Didacus Saavedra hoc lemmate Hispano insignivit; **RESOLVER, Y ESECUTAR.** Id est; **DECERNF, ET EXEQUERE.** Salustius; *Priusquam incipias consulito: & ubi consulueris, maturè factò opus est, ita utrumque per se indignum, alterum alterius auxilio viget.* Et T. Livius; *Agendo, audendoque res Romana crevit, non his seignibus consiliis, qua timidi cauta vocant.*

24. Hippolyti currus, equis è monstri cujusdam praesentia exterritis ac dissolutis, quanto citius in extremam ruinam praecipitatus est. Hoc Poetarum

commentum Emmanuel Thesaurus Symboli politici loco statuens, epigr. phen subdidit; **CONSULENTIUM DISCORDIA, IMPERII LABES.** Scipio, expugnata Numantia, à Tyresia Principe interrogatus, quomodo civitas illa, haecenus insuperabilis, capta fuisset; respondit. *Concordia victoriam, discordia exitium praebevit.* Ita quoque Principum Haebreorum discordia, Titi & Vespasiani aeo, extremam invictae Hierosolymae perniciem creavit Verissimè Tullius; *Qua domus tam stabilis, qua tam firma civitas est, qua non odiis atque dissidiis funditus possit everti?*

25. Currus, ad triumphorum majestatem adhiberi soliti, Dione teste, etiam funcribus deducendis inferviebant. Unde P. Raulinus Emblematis loco epigraphen subjunxit; **FUNERIBUS, ET TRIUMPHIS.** Praclarum hoc sanctissimae Crucis ectypon dixerim, quae opportunissimum Servatoris nostri, tam morientis quam triumphantis, instrumentum existit. Ut adeò ab Ecclesia jure cognominetur, *triumphale lignum in qua vita mundi pependit, in qua Christus triumphavit.* S. Hilarius; *Triumphus plane est, quæri ad crucem, & offerentem se non sustineri; stare ad sententiam mortis; sed inde confessurum à dextris virtutis: deputari inter iniquos, sed Paradisum donare: elevari in lignum, sed terram tremere: sepeliri mortuum, sed resurgere Deum: secundum hominem pro nobis infirma omnia pati, sed secundum Deum in his omnibus triumphare.*

26. Currus Eliae igneus in caelum raptus, à P. Jacobo Masenio epigraphen cepit; **AUR. GA LATET.** Id ipsum in salutis negotio experimur, ubi Justos per virtutis semitam in caelum contendere videmus, aurigam agente occultà Dei gratià. S. P. Augustinus; *Valde occulta & abstrusa vis est, quæ Deus agit, ut etiam illa, quæ sensu earent, confessim ejus obtemperare voluntati.* Et rursus; *Occulta est gratia, & in abdito laet: Non videtur, sed inde eminet quod videtur.*

F A L X.

CAP. IV.

27. Falx, maturam fegetem demetens, epigraphen tenet; **SUCCIDIT, NE CADAT.** seu melius; **CÆDIT, NE CADAT.** Hunc ipsum morem observat Deus, dum animam nostram à ruina aeterna vindicaturus, diversas corpori plagas temporales infligit. S. Paulus adeò acerbis mali generis pugnis divexabatur ut passim suspiraret; *Datus est mihi stimulus carnis meae, Angelus Satanae, qui me colaphizat.* Verum è Richardi Victorini, & S. Anselmi sententià, optimus ac providentissimus Deus plagas illas omnes in eum finem destinabat, ne Paulus superbiae aut vanae gloriae peccato cespitaret, sed semper intra virtutis orbitam, calamitate suffulciente, erectus, merita sua retineret. *Hoc remedium, teste S. Anselmo, Divinitus accepit, ut per iniquum Angelum semper injuriis, & tentationibus pressus non posset ex revelationibus extolli.*

28. D. Vincentius Gilibertus Emblematis loco geminam falcem pinxit, quarum una irruente, altera verò ovis succidendis immissa, epigraphen subjunctam habet; **ÆQUAT,** seu ut ego falci, graminibus demetendis intentæ, subscripti; **ÆQUA LEGE.** P. Octavius Boldonus falcem, intra flavescens segetes figuratam, hoc lemmate distinxit; **OMNIBUS ÆQUA.** vel ut aliis placet; **INÆQUALIA MORS ÆQUAT.** Ita bonus Juxta aut Praelatus justitiam suam ex æquo in omnes exercet. Eandem insuper

Discordia

Cicero.

S. Crux.

S. Hilar. l. 10 de Trinit.

Gratia occulta. S. Aug. in Pf. 105.

Idem ser. 14 ex addit. à Paris. 6. 15.

Calamitas praeservat.

2 Cor 12. 7.

S. Anselm. in hunc loc.

Judex

geni-

Exod. 15. 31.

Abfal. Abb. serm. 30.

Psal. 56. 8. S. Aug. l. 50. Homil. hom. 14. c. 1.

Bar. 2. 5.

Residentia.

Prov. 11. 14. S. Io. Chryf. Hom. 14. in Ep ad Hebr.

Cooperari gratia.

1. Per. 1. 10.

S. Aug. lib. Quæst. in Dent. q. 30.

Consilium

Salust.

T. Livius.

Ovid Ep ad
Bivium. genuinam mortis effigiem dextei im, de quo Ovidius;
Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam
Omnia sub leges mors vocat atra suas.

Horat. l. 1.
od. 4. Horatius;

Pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas,
Regumque turres.

Idem l. 3 od. 1 Et alibi;

---- equâ lege necessitas
Sortitur insignes, & imos:
Omne capax movet urna nomen.

S. Bern.
l. de per. just.
a. 4. S. Bernardus, de morte differens, ait; Non miseretur
inopiam, non divitias reveretur, non generi cuiuslibet,
non moribus, non ipsi denique parcat avari: nisi quod se-
nibus quidem in jannis, adolescentibus in insidiis est.
In fratris sui morte cecinit D. Angelus Maria Arcio-
nus Abbas;

Folle è il Fato accusar con lunghe strida:
Che inesorabil, fiero,
Prieghi ei non ode, è non si move à i pianti.
Ah, chi non siegue, e chi precorse inanti
Per lo stesso sentiero
Inevitabil legge à morte guida.
Da la Parca omiuida
Pur un non fugge; ond' è conforto al male;
L'esser commune il colpo, il danno eguale.

Refure-
tio.

29. Humanam mortem falcis Emblemate figura-
bis, quæ prati cuiusdam herbas demctens, epigra-
phen tenet; REFLORESCENT. Enimverò sicuti
herbæ recisæ identidem progerinant; ita homines,
mortis falce succisî, olim reviviscunt. Ad hoc propo-
situm opportunè Mercurius Trismegistus; Deus, in-
star agricultoris periti, quodcumque minus adultum
est, amputat, ut statutis temporum intervallis iterum
REVIRESCAT.

Judas.

s Ambr l. 10
in Luc c. 28

30. Flavescientium spicarum manipulus messoris
manu constringitur, ut commodiore falce demeti
queat. Unde illam Alcibiades Lucarinus hoc lemma-
te insignivit; AMPLEXATUM SECAT. Ita Judas,
Servatorem suum proditurus, eundem nequissimo
amplexu strinxit. Hunc alloquens S. Ambrosius, ait;
Amoris pignore vulnus insigis? & charitatis officio
sanguinem fundis? & pacis instrumento mortem irro-
gas? servus Dominum, discipulus prodis Magistrum?
quam investivam repetit lib. 3. de Spiri. sanct. cap.
18. Propè finem. P. Aloysius Juglaris inter cætera

Jugl. Elog. Christi elogia ait;

40. de
Christo.

Funes illi per amplexus intentat,
Morsus per oscula.
Omniem supellectilem charitatis
In usum odii traxit.
Hostilem animum texit in iis,
In quibus detegi benevolus solet.

Idem Elog. 72 Et rursus;

Bellum praludio pacis indixit,
Amoris armis abusus ad odia,
Salutem, quam voce dederat,
Manus destruxit.

Tributum
moderatù.

C. Tacit. l. 4.
Annal.

31 Falx, arboris cuiusdam ramis applicata, epi-
graphen à Saavedra accepit; PODA, NON COR-
TA, id est; CARPIT, NON CÆDIT. Principi-
bus hanc indolem congenitam velim, ut tributa à
subditis moderatè, omnique seposito ipsorum detri-
mento, exigant. Cornelius Tacitus, Dura vectigalia,
inquit, populo non imponant: nimis enim in exigendo
tributo severitas, & nimium ipsum tributum impositum

movet subditos frequenter ad seditionem. Eodem Ta-
cito referente, Tiberius sancivit; Ne provinciæ novis
oneribus turbarentur, utque vetera, sine avaritia aut
crudelitate magistratum tolerarent. Saavedra testa-
tur, Flavium Ervegium Regem in III. Concilio Toletano tributa sua ita ordinasse, Ut nec incauta exactio
populos gravet, nec indiscreta remissio statum gentis
faciat deperire; uti refert Saavedra.

32. D. Antonius Abbatus in crudito suo volumi-
ne humanos quosdam defectus exagitans, ejusdem
fronti Satyrum præfixit, qui falcem manibus susti-
nens, fruteto cuidam succidendo expurgandoque
insistebat; cum lemma, IN MALA LIGNA
MALIGNA. Castigatio enim id unum allaborat, ut
solos vitiosos extirpet, iis, qui virtute ac meritis ex-
cellunt, penitus intactis. In rem præsentem Christus
Patrem suum æternum opportuno Agricola nomine
vocans; ait, Omnem palmitem in me non ferentem
fructum, tollet eum. Nam S. Augustino interprete,
CULTURA IPSIUS EST in nobis, quod non cessat
verbo suo EXTIRPARE MALA SEMINA de
cordibus nostris, aperire cor nostrum tanquam aratro
sermonis, plantare semina preceptorum, expectare fru-
ctum pietatis. At, si quia propago infidelis, aut IN-
FRUCTUOSA est, EVELLITUR. Ex his conclu-
dit S. Hilarius, justitiæ gladium, quem Deus Principi-
um manibus commisit, adversus sceleratos admodum
esse debere rigorosum. Dilucidè Apostolus;

Si malum feceris, time: non enim sine causa gladium
portat. Dei enim minister est; VINDEXT IN IRAM
ei, QUI MALUM AGIT. S. Petrus Damianus
debitum veri Principis munus examinans, ait; Illius
officium est, ut reos puniat, & ex eorum manibus eri-
piat innocentes. Et paulò post ad illa S. Pauli verba
alludens, hanc cuius Principi apostrophen subjun-
git; Non ad hoc præcingeris gladio, ut violentorum
mala debeas palpare vel ungere, sed ut ea studeas
vibrati mucronis ictibus obruncare.

33. Judex prudens & circumspexit nihil unquam
decernit, nisi omnibus causæ conditionibus maturè
examinatis; haud secus atque falx, segetibus nonnisi
maturis ac flavescens applicari solita, epigraphen
tenet; FLAVENTIA METIT. Lemmatis hujus oc-
casionem ex inscriptione sepulchrali desumpsit, quæ
mei Canonici Regulares Mediolanenses in insigni
templo S. Marie de Passione singularem Vincentii
Falcucci Ugubini; optimi Juridici & Senatoris
Mediolanensis, prudentiam, & in judicando sagaci-
tatem posteris commendârunt. Epigrammatis ex-
ordium hoc erat;

Falce velut messor FLAVENTIA DEMETIT
arva,
Turbida decidii jurgia sæpè fori &c.

Emblematis præsentis affinia sunt illa Servatoris verba,
Videte regiones, quia alba jam sunt ad messem. Volebat
nimirum, interprete Magno Basilio, significare, illos
ex hac terrenæ vitæ glebâ ad felicitatis æternæ grana-
rium proximè ac securissimè transferendos esse, qui
virgineo casti animi candore maturuerunt.

34. Plinius, in ferri utilitatibus describendis fa-
cundissimus, Hoc, inquit, tellurem scindimus, seri-
mus arbuta, ponimus pomaria, vites squalore deciso
annis omnibus COGIMUS JUVENESCERE.
Unde falx, luxuriantes vitis defrondata coliculos
putans, epigraphen tenet; JUVENESCERE CO-
GIT. Hinc facillè conjicies, calamitatum duritie
animos nostros mirificè vigorosos, & ad omnem
virtutum frugem fertiles effici. In hanc rem apertè
testatur Christus, quod Pater æternus, instar Vini-
toris, Omnem (palmitem) qui fert fructum, purga-
bit enim,

Saavedra
Symb. 67.

Justitia.

Joan. 15. 5.

S. Aug. serm
59. de Verb.
Dom.

S. Hilari. in
Psalm. 51.

Rom. 13. 4.

S. Pet. Dam
Opusc. 57.
c. 1.

Judex.

Joan. 4. 15.
S. Basil. Orat
de vera Virg.

Plin. l. 34
c. 14.

Calamitas

Joan. 15. 2.

F L A G E L L U M,

Caput V.

S. Aug. citatus in Car. na aurea S. Thome. *bit eum, ut fructum plus afferat. Et S.P. Augustinus; Mundat itaque mundos, id est, fructuosos, ut tanto sint fructuosiores, quanto sunt mundiores.*

Occasione tollere. *35. Ad arboris prostratæ radices falcem collocabis, cum lemmate; NE REPULLULET. Ita omnino quisquim mala omnia cupis extirpata, singulas occasiones, ceu fertilissimas illorum radices, studiosè & assidud succidas, necesse est. S. Bernardus illa Joannis Baptistæ verba interpretatus; *fam securis ad radicem arborum posita est; ait, Excisam, non extirpatam arborem in sylvam pullulare videas densorem. Quod periculum si volumus declinare, securim ponamus, necesse est, ad radices arborum, non ad ramos.**

36. Falx, vitem aut aliam quamcunque arborem putans, epigraphen tenet; AMPUTAT INUTILLES. Ad verbum Horatius;

Inutileque falce ramos amputans, Feliciores inserit.

Justitia vindicativa. *Genuinus hic Principis justii typus est, qui vindicantis justitiæ falce omnia scelerum sarmenta ac luxuriantes vitiorum coliculos à subditis suis præscindit. Unde Justitia interrogata,*

Cur gladium tua dextra gerit? cur lava bilancem?
Respondet;
Ponderat hæc causas; percutit illa reos.

Const. Can. Reg. p. 1. c. 48. *Canonicorum Regularium Constitutiones sanciant, Quia sapientis est Medici, putrida membra, qua omnibus medicamentis adhibitis non convalescunt, sed in pejus desciunt, ne reliqua membra inficiant, ferro abscindere; idcirco quicumque ex nostris sæpius de gravioribus culpis convictus & punitus, vitam emendare noluerit, excommunicetur, & ac omnium fratrum conversatione separatus maneat, &c. Id ipsam in Regulâ suâ difertè jubet Magnus Concanonicorum Legifer Augustinus. Jacobus Bruck Emblematis explicando sequens epigramma affert;*

Amputat hic putres ramos, non utile lignum, Illorum vitio ne integra pars pereat. Rescindenda mali est quævis occasio ne fors Invaleant longâ crimina fœda morâ.

Mors immatura. Sossag. l. 7. Epigram. *37. Juvenis, immaturâ morte sublatus, virescentem in campo herbam aut spicam imitatur, quæ à falce succisa, inscriptionem reddit; DUM MESSIS IN HERBA. vel, IMMATURE NON PARTICIT. Item, VEL TENERRIMA CARPIT. Emblematis construendi occasionem suggestit Benedictus Sossagus, qui, ad mortis effigiem; reflectens, canit;*

Mortales tua messis erunt. Mors comprime falcem, Quid messes properas sternere caca tuam? Quid savâ Mors falce furis, DUM MESSIS IN HERBA est, Saltem IMMATURÆ PARCE, precor, segeti. Quid loquor, ab demens! mors quæque TENERRIMA CARPIS, Maturam ut segetem germina prima metis.

Marc. 13. 35. & 25. *Unde providè monet Christus, Videte, vigilate, & orate. Nescitis enim quando Dominus veniat, serò, an mediâ nocte, an galli cantu, an manè. Serò namque, inquit interpres Theophilactus, finis existit; quando quis moritur in senectute, mediâ nocte, cum quis moritur in medio juventutis; galli cantu verò, cum ratio completur in nobis, manè autem puerilis est ætas. Eodem gemitu Pallantem prosequitur Virgilius;*

O dolor, atque decus magnum rediture parenti. Hac te prima dies bello dedit, hæc eadem aufert.

38. **D**Uo baculi, corrigio è supremis suis partibus colligati, frementò triturando deserviunt. Ut adeò flagello inscripseris; **ELICIT FRUCTUS.** vel, **ELICIT, DUM CONTERIT.** Calamitatis hæc idea est, quæ humanam mentem flagello non nihil acerbiore excipiens, ingentes virtutum acervos extorquet. In rem præsentem augustissimus Augustinus; *Sifru mentum es, quid times tribulam? Non apparebis, qualis antea eras in spica, nisi tribula conterendo à te separaverit paleas.*

39. Tribula, æstuante sole supra spicas volutata, attritum frumentum ab aridis paleis secernit ac expurgat. Unde lemma; **PREMIT, UT PURGET.** Ita persecutiones, quas malignus orbis contra justos nunquam non machinari consuevit, iisdem opportunissimi instrumenti loco deservit, ut curas terrenas subterfugere, ac perfectam puritatem obtinere queant. S. Gregorius Papa; *Reproborum nequitia, triturata more, electorum vitam, quasi grana à paleis separans, PREMIT, UT PURGET. Mali enim bonos magis ab hujus mundi desideriis expediunt, dum affligunt.*

Calamitas utilis.

S. Aug. de temp. Barbat. c. 3.

Calamitas utilis.

S. Greg. l. 26. Moral. c. 9.

J V G V M.

Cap. VI.

40. **B**Argalius matrimonio significando Jugum pinxit, quod à gemino bove sustentatum, epigraphen tulit; **NON BENE AB UNO.** Uterque enim Sponsus, *Jugali* cognomine à Juridicis vocari solitus, æquales oneri sustinendo humeros supponere debet. S. Ambrosius; *Bona igitur vincula nuptiarum, sed tamen vincula bonum conjugium, sed tamen à jugo tractum. Virgilius Didonem Reginam, Aeneæ amore captam, in hæc verba loquentem sistit.*

Si mihi non animo fixum, immotumque sederet, Ne cui me vinco vellem sociare jugali, Postquam primus amor deceptam morte fefellit, Si non pertesum thalami, tædæque fuisset, Huic uni forsân potui succumbere culpa.

Ubi verbis istis, *vinco sociare jugali*, veterem quorundam morem innuit, qui novos sponfos ante Junonis aram jugo cuidam colligare solebant, *quasi viderentur eidem jugo annexi*, inquit P. Ludovicus Certanus. Ad hoc propositum S. Paulus, interprete D. Hieronymo, de matrimonio ineundo statuit; *Nolite jugum ducere cum infidelibus.* Cæterum etiam Lex Evangelica illo jugi nomine vocatur; *Tollite jugum meum super vos.* Huic enim sufferendo observandoque solum Dei auxilium non sufficit, nisi & nostras vires jungamus. Oraculum Divinum Sophoniæ ore statuit; *Reddam populus labium electum, ut invocent omnes in nomine Domini, & serviant ei humero uno.*

Matrimonium.

S. Ambr. l. 3. de Virgin.

Virgil. l. 4. Æn. v. 55

2. Cor. 6. 14. S. Hieron. l. 1. cont. Jovin. Cooperari gratiæ. Sophon. 3. 9.

41. Sub Christo, libertatis nostræ vindice, gravissimum legis Mosaicæ, ac servitutis diabolicæ jugum excussimus. Unde Emblematis loco jugum, aquis immersum, depinges; cum lemmate, **PUTRES-CET.** In rem præsentem accommodatè vaticinatus Isaias, ait; *Computrescet jugum à facie olei.* Locum hunc elucidans Leo de Castro, ait; *A facie ergo olei, id est Christi, qui oleo exaltationis est unctus: & fons, & origo olei, ex quo tanquam ex capite in membra defluit, computrescet jugum, id est, liberabitur Jerusalem jugo servitutis &c.* S. Gregorius Papa beneficentiam

Redemptio Christi. Isa. 10.

Leo à Castro in hunc loc. Spiritus S. S. Greg. l. 19. Moral. c. 13.

Eleemo-
lyna.

centiam illam etiam Spiritui sancto propriam dicit; *Jugum quippe à facie olei computrescit, quia dum sancti Spiritus gratia unguimur, à captivitate nostra servitute liberamur.* Hugo Cardinalis testatur, cleemofynæ beneficio humanam mentem gravi peccatorum jugo liberari. *Onus & jugum diaboli, id est peccatum, quod collum peccatoris onerat, & inclinatur, computrescet à facie olei, id est eleemofynæ.*

Hug Card.
in Ija. loc. cit.

42. Leo X. Pontifex Maximus, Symboli loco jugum habuit; cum lemmate, SUAVE. voce è S. Matthæo sumptâ; *Jugum enim meum SUAVE est.* Et verò Legis Evangelicæ jugum optimo jure suave dicitur. Enimverò, asserente S. Gregorio, *Quid grave mentis nostra cervicibus imponit, qui vitare omne desiderium, quod perturbat, præcipit; qui declinare laboriosa mundi hujus itinera monet?* Porro nobilissimum illud jugum etiam suave dicitur, quia nihil omninò molesti ponderis, sed contrà plurimum levaminis ac gratiæ affert; animos enim sibi addictos, non quidem ut servos, sed ut compendio dicam, jugum illud nequaquam captivitatis aut miseræ, sed exaltationis ac felicitatis æternæ instrumentum est.

Matth. 11. 30
S. Greg. 4.
Moral.

S. Ambrosii cohortatio est; *Suscipit jugum Christi. Nolite timere quia jugum est, festinate quia leve est. Non conterit colla, sed honestat, Quid dubitatis, quid procrastinatis? Non aligat cervicem vinculis, sed mentem gratia copulat. Non necessitate constringit, sed voluntatem boni operis dirigit.*

Lex Evan-
gelica.

S. Ambros.
I de Elia &
Tejum. c. 22.

43. Jugum, sceptro transversim colligatum, epigraphen sustinet; DUM SERVIO, REGNO. Ad hanc personæ religiofæ ideam accommodatè S. Ambrosius super illis D. Lucæ verbis, *Regnum Dei intra vos est, ait, quod, qui vult esse Rex, sit servus in Domino. Eà enim parte, quâ participamus servitute, participamus & regno.* Et S. Petrus Damianus; *Demus gloriam laudi ejus, quem laudant omnes gentes: qui ministros suos, & laudat, & laudabiles facit; HUIC SERVIRE, REGNARE est, qui servivit pro nobis sub durâ, & gravi necessitate &c.*

Religiosus
S. Ambr. l. 3
in Luc.
Luc. 17. 11.
S. Pet. Dam.
ser. 58.

L I G O, CAPUT VII.

44. **A**gricoliarum industria, ut campos uberiores aquis fecundent, omnem è fontium scaturigine terram remouent. Ut adèd lignonibus, palis, ac bidentibus, propè scaturientem rivulum figuratis, opportunè inscripseris; **UT FLUAT UBERIOR.** Ita omninò gratiæ Divinæ fontes longè copiosius affluunt, si omnia rerum terrenarum obstacula sedulò amoveantur. Unde mei Thomæ Kempensis ore dicit Deus; *Fili, preciosa est gratia mea; nec patitur se misericordie extraneis rebus, nec consolationibus Divinis. Abjicere ergò oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas ejus infusionem suscipere.*

Gratia
Dei.
Tho Kemp.
de Imit. l. 3.
c. 53.

45. Hortus, crebro lignonis ictu effossus, herbis suis inutilibus, ac radicibus vitiosis expurgatur. Unde lemma; **PURGAT, DUM SAUCIAT.** seu; **DUM SCALPIT, EMUNDAT.** Nos certè calamitatibus, ceutotidem lignonibus probè vulnerati, insignem animi interioris munditiem fortinur. S. P. Augustinus; *Si recusares tentationem, recusares refectioem; ergò reficeris, & si reficeris, in manibus artificis es, aliquid tibi tollit, aliquid corrigit, aliquid complanat, aliquid mundat, agit quibusdam ferramentis suis.*

Calamitas
purificat.

S. August.
in Psal. 94.

46. Lignonis beneficio, inutiles herbæ ab utilibus ita studiosè fecernuntur, ut his corroboratis, illas evellat, ac extinguat. Unde epigraphæ; **MALAS A BONIS.** Id ipsum assolet Divinus Judex, qui oves ab hircis, zizania à frumento, & pisces inutiles à pretiosis exactissimè separat: uti iteratis locis tradit D.

Christus
Judex.

Matthæus. S. Gregorius Papa lignonis Emblemate spiritum discretionis dignoscendum proponit, qui malitiam à bonitate aptè novit distinguere; illam quidem fugiendo, hanc sectando. De Christo Judice ait Magnus Augustinus; *Judicium Dei formidandum est, & amandum; formidandum malis propter pœnam, amandum bonis propter coronam.*

Matth. 11. 30
& 48. &
c. 13.
Discretio.
S. Greg. in
1. Reg. c. 13.
S. Aug. in Ps.
100.

47. Meus Concanonicus D. Aloysius Figinus Abbas lignonis subscripsit; **MALAS MALE PERDET.** Verbis è S. Matthæo mutuatis *Malos malè perdet.* Bella hæc vindicantis Justitiæ imago est, quæ ferri Justitiæ sui acuminè malas hominum sceleratorum herbas è vindicativitate ac provincia severè proscibit. De Christo, va. supremo Judice, ait S. Augustinus; *Christus in judicio videbitur terribilis, qui visus est contemptibilis; demonstrabit potentiam, qui demonstravit patientiam. In cruce patientia erat, in judicio potentia erit.* Cæterum Justitiæ, gladium & bilancem manu sustinens, cum interrogaretur,

Cur gladium tua dextra gerit? cur læva bilancem?
Respondit;

Ponderat hac causus, percussit ille reos.

48. Herbarum ac radicum vitiosarum luxuries non uno quidem, sed frequenti lignonis ictu extirpatur. Huic proinde Abbas Figinus inscripsit; **NON UNICO ICTU.** seu, **SEDULO USU.** Haud aliter ad defectus nostros emendandos multiplex & assidua industria concurrat, necesse est. Erat equidem Patritius, S. Monicæ maritus, religione infidelis, & naturâ cholericus; filius verò Augustinus primâ suâ ætate in carnis ac hærefum cæno penitus submersus, quos tamen matrona illa piissimè assiduo studio ac frequenti cohortatione tandè ad fidei Christianæ, & interioris animæ munditiem felicissimè excoluit. Ceterum consuetudinis malæ tanta est vis, ut nonnisi repetito ictu evelli possit. Nam, teste S. Isidoro, *Difficile est, peccati consuetudinem vincere; pravus usus vix aboletur, assidua consuetudo vitium in naturâ vertit. Animus sceleribus adstrictus, vix ab eis divelli potest.*

Correctio
assidua.

49. Eadem omninò lignonis operâ utiles herbæ foventur, quâ inutiles eradicantur: ut adèd illum opportuno hoc lemmate insigniveris; **MORTIFICAT, ET VIVIFICAT.** Zelosi ac diligentis Prælati hæc imago est, qui subditos vitiofos coercere, infirmos autem prudentiâ adèd sagaci roborare potest ut ex æquo rigorem & clementiam, prout necessitas tulerit, adhibere sciat. *Corripiat inquietos,* ait in Regulâ suâ sapientissimus Augustinus; *consoletur pusillanimes, suscipiat infirmos. Disciplinam libens habeat, metuendus imponat.* Theodosius Imperator, in subditos suos plus æquo indulgentior, nonneminem è Magnatibus suis ad sanctum quendam Eremitam ablegavit, ut ab eo pius ad Deum preces, ac doctrinâ aliquam salutarem impetraret. Hic præsentè aulico hortulum ingressus, noxias aliquot herbas ligone evulsit, ac soli exsiccandas abjecit; alias verò in terram repositas studiosè coluit. Revertente Legato, Imperator illud Eremitæ factum interpretatus, *Ita nos, inquiebat, quasi per discretum librata justitiæ sarculum, & elaboremus reprobos radicibus extirpare; & bonos, ut Deo fructificent, in tranquillâ pace componere;* uti refert S. Petrus Damianus.

Consuetudo malæ
vix deleri potest.
S. Isid. l. 1.
Soli loqu.

Prælati
S. Aug. in
Reg.
Princeps
justus &
benignus

50. Lanceæ ferrum, in parvuli lignonis formam inflexum, ac re ipsâ horto colendo deserviens, epigraphen sustinet; **AD PRÆLIA QUONDAM.** Ita S. Paulus Apostolus, metamorphosi non minus celebrari, quàm prodigiosâ, è superbo milite in solertem fidelium hortulanum est transformatus, qui de se ipso testari potuit; *Ego plantavi.* In rem præsentem S. P. Augustinus; *Cum autem Paulus Apostolus, prius Saulus crudelissimus esset, & immanissimus persecutor,*

S. Paulus.
S. Aug. l. 50.
Homil. hinc
1. c. 2.

hil omnino boni merebatur, imò merebatur plurimum malum; merebatur enim damnari, non eligi. Et ecce subito cum mala faceret, & mala mereretur, unâ caelesti voce prosternitur: persecutor dejicitur, prædicator erigitur. S. Martinus ab exercitu ad animas gubernandas transit. S. Ignatius Loyola, relicto profanæ militiæ labaro, Societatem sacram est auspiciatus. Cæterum P. Athanasius à S. Carolo, Augustinianus Excalceatus, Emblematis mentem sequenti epigrammate explicat.

*Lancca prævalui generosa ad prælia quondam,
Quæligo nunc parvum findere tento solum.
Quàm multi Martes, quàm maxima fulmina belli
Exactâ pugna rus coluere diu!
Loyola ille miles &c.*

51. Indies cernimus, arborem, quantumvis grandem, radicibus suis à ligone evulsis, quanto cyus prosterni. Unde lemma; **DECIDET EXIGUO**. Hinc disces, vili ac imbecilli robore nonnunquam vastas gigantum machinas præcipitari: ut aded maxima pericula nonnunquam à rebus minimis incumbant. S. Chrysostomus; *Mirabile quiddam & inauditum dicere audeo: solet mihi nonnunquam non tanto studio magna videri peccata esse vitanda, quanto parva & vilia: illa enim ut aversemur, ipsa peccati natura efficit: hac autem hæcipsa re, quia parva sunt, desides reddunt: & dum contemnantur, non potest ad expulsionem eorum animus generosè insurgere. Unde citò ex parvis maxima fiunt negligentia nostrâ.* Emblematis Oedipum habeto meum Concanonicum D. Salvatore Carducium;

*Decidet exiguo prægrandis machina ferro:
Sic minimo immensus corrui hoste gigas.*

MODIVS.

Cap. VIII.

52. **MODIUS**, frumento mensurando accommodatus, superiore labio in terram verso, ab Otiosis Bononiensibus epigraphen accepit; **MINUS, CUM MAGIS**. Ita nimirum anima, ad virtutes ac caelestes gratias recipiendas tantò efficitur ineptior, quantò rebus terrenis propinquior fuerit. Author Operis Imperfecti, *Mundi amatores, inquit, & carnis, in spiritualibus quidem & Divinis, quæ superiora certè esse dicuntur, vacui sunt & insensati; in inferioribus autem, id est in mundialibus & terrenis, aliquatenus pleni videntur & sapientes.*

53. Hominem avarum semper experiere difficilem & adversum, dum ab illo quidpiam postulaveris; solumque ibi planum ac benevolum deprehendes, si explicatas ipsius manus auro vel argento expleveris. In hoc argumentum Carolus Rancatus modium figuravit, qui frumento refertus, à vicino ligno ad dimensum complanabatur; addito lemma, **PLANUS, SI PLENUS**. S. Petrus Damianus; *Acceptis muneribus si contra datorem quid agere volumus: mox in ore nostro verba mollescunt. &c.* Exemplo suo id edocuisse Josephi fratres, quibus primâ vice ad aulam Ægyptiam delatis, Josephus quasi ad alienos durius loquebatur; at cum secundò muneribus onusti ad eum reverterentur, (conformiter nimirum ad illud Jacobi parentis sui imperium; *Sumite de optimis terræ frugibus in vasis vestris, & deferte viro munera,*) tum demum eos clementer salutavit. Hospes enim, inquit interpres Franciscus Mendoza, à muneribus vacuus, duriter excipitur; muneribus verò plenus, perhumaniter tractatur.

Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. II.

O C C A.

Caput IX.

54. **OCCA** terram peraratum æquat, eamque graminibus, cæteraque radicum luxurie expurgat; tandem verò supra agrum crebrò ac tractim raptata, ferreos suos dentes plurimum acquirit expolitos ac splendidos. Unde lemma; **SPLENDESCIMUS USU**. Ita profus ingenium Romanum è virtutum exercitatione splendorem amplissimum fortitur. Cato eadem metaphora persuasus, dixit, *Ingenium hominis ferro est simile, quod EX USU SPLENDESCIT*. Contrâ verò, in otio rubigine obducitur, & exeditur &c. De Pompejo Magno ait Vegetius, *Neque enim ille aliter potuisset par esse Sertorio, nisi se, & milites frequentibus exercitiis præparasset ad prælia.*

55. Occa epigraphen præfixam habet; **EVERTIT, ET ÆQUAT**. seu; **ÆQUAT, DUM LAGERAT**. Principis justici hæc idea est, qui in scelerosos severè animadvertens, summum Reipublicæ beneficium exhibet. Opportunissimè Justus Lipsius; *Nullâ re quacunque Respublica magis floret, aut floruit, quàm rigidâ & immota justitia. Hac felicitas regnorum & statuum interna & externa. Interna quidem; nam quis nescit, scelera & flagitia per eam removeri, virtutes promoveri? Externa; quia agri, via, maria frequentantur: & securitas ubique, ac tranquillitas regnant. Pœnitentia, è cordis nostri fundo omnes vitiorum radices extirpans, eundem complanat, & ad virtutum segetem amplissimam emundat. Ab hac loquendi ratione non multum alienus Tertullianus, de S. Joanne Baptista ait; *Pœnitentiam destinabat purgandis mentibus præpositam, ut quidquid in corde hominis ignorantia contaminasset, id pœnitentia verrens, & radens, & foras abjiciens, mundam pectoris domum supervenire Spiritui sancto paret.* Cæterum etiam conscientiaë remorsus *Æquat dum lacerat*; simul enim dum interiorem hominem dilaniat, eundem etiam è rudi vitiorum glebâ in virtutum planitiem uberrimam exæquat.*

PALVUS. Cap. X.

56. **ACADEMICUS**, inter Gelatos Bononienses Directus, symboli loco complures palos præfert, qui ad dioptræ leges directi, epigraphen sustinent. **UT NUSQUAM ABERRET**. Ita sanctorum exempla, instar dirigentium palorum, deseruiunt, ne è vitæ nostræ linea in hoc mundi itinere deflectamus. S. Ambrosius; *Sanctorum vita cæteris norma vivendi est; ideoq; digestam plenius accepimus seriem scripturarum, ut dum Abrahami, Isaac & Jacob, cæterosq; justos legendo cognoscimus, velut quendam nobis innocentiam tramitem, virtute eorum reseratum, imitantibus vestigiis prosequamur.* Perpicuè S. Bonaventura; *Secura via tendit ad vitam, qui graditur per monumenta Sanctorum, quorum doctrina ac vita probata est in Ecclesia.*

57. Palus in terra tantò persistit firmior, quantò graviore malleorum violentiâ percussus fuerit. Unde lemma; **FIRMIOR ICTU**. Ita generosum peccus è calamitatum impulsu in virtutis propolito stabilitur potius, quam labefactatur. S. Bernard. tria potissimum beneficia homini è calamitatibus advenire testatur; & secundo loco constantiam illam profus immobilem numerat. *Tribulatio, inquit,*

Exercitiis.

Veget. l. 1. cap. 9.

Justitia vindicans.

Lips Monit. Polit. lib. 2. cap. 9.

Pœnitentia.

Tertull. l. de Pœnit. 2.

Conscientiaë remorsus.

Exemplum bonum.

S. Ambros. l. de S. Joseph.

S. Bonav. in cap. 6. Lucæ.

Calamitas.

S. Ignatius Loyola.

Resparvæ nocent.

S. Chrysostr. hom. 87. in Matth.

Auudaus.

tush. Op. mp. Homil. in Matt.

Munera lacant.

Pet. Dam. 2 Ep. 2.

in. 42. 7.

in. 43. 11.

in dox. in Reg. c. 8. n. innot. 32. 3. n. 8.

S. Bernard.
in Sent.

tria confert. Exercitium, ne virtus amoris, otii torpore
refrigescat. Probationem, ut nostra constantia for-
titudo ad exemplum hominibus innotescat. Pra-

mium, ut juxta tribulationis modum, immensum
glorie pondus accipiat.

Ecclesia
Ambrosiana
Prasat.
Dom. 3.
@Fobris.

Calamitas
exaltat.

S. Crux.

Cassiod. su-
per illud Ps.
Signatum
est super nos.
c. 6.

S. Jose-
phus.

58. **N**on equidem inficias iverim, palum, è quò
vitis arctè constricta suspenditur, patibulo ;
aut alteri passionis instrumento persimilem esse ; id
tamen æquè ceruum est, vitem è suffulciente suo pa-
lo plurimum beneficii & honoris accipere ; utpotè
à quo in sublime effertur, aliàs humi inter ignobiles
fungos reptatura. Unde palus, vitem sustinens, epi-
graphen reddit ; **SUSPENDENS ERIGIT**. Hanc
inscriptionem ab Ecclesia Ambrosiana subministra-
tam accepi, quæ verbis è S. Ambrosio mutuatis de
S. Ecclesia canit ; *Propagines suas ligno bajulante*
SUSPENDENS ERIGIT ad regna cælorum. Sym-
bolum istud summam beneficentiam, è calamitati-
bus & Martyriis in animas nostras derivari solitam,
repræsentat ; utpotè quæ corpora humana, è patibu-
lis & equuleis suspensa, ad aternæ gloriæ fastigium
promoveat. Cæterùm S. Crux hominum à se pen-
dentium erectio ac summa gloria est. Cassiodorus ;
*Crux est humilium tuitio invicta, superborum deje-
ctio, victoria Christi, perditio diaboli, infernorum de-
structio, celestium confirmatio. mors infidelium, vita
justorum ; de qua S. Joannes Chrysostomus, Crux est
Christianorum spes, Crux Romanorum victoria, mor-
tuorum resurrectio, cæcorum dux, conversorum via,
claudorum baculus, pauperum consolatio, arbor re-
surrectiois, lignum vite aterna.*

59. Palus, ramis ac frondibus omnibus destitu-
tus, viti quidem sustentandæ, non tamen obum-
brandæ deservit, Unde lemma ; **FULCIT, NON
OBUMBRAT**. Ita omninò S. Josephus purissi-
mam Sponsam constantissimè quidem sustentavit,
non tamen obumbravit ; utpotè quæ fecunditatem
suam nullâ humanâ operâ, sed solâ Spiritûs S. obum-

bratione accepit. Disertus sancti mysterii prodro-
mus Gabriel, *Spiritus sanctus, inquiebat, superve-
niet in te ; & virtus Altissimi obumbrabit tibi*. De
hac obumbratione prolixè & eruditè P. Aloysius
Novarinus. Unde D. Bernardus S. Josephum nomi-
nat *Virum Mariæ, quia homo virtutis, non quia ma-
rius*. Et S. Petrus Chrysologus, *Maritum solo no-
mine, conscientia sponsam*.

60. Palus alneus, aquis immerfus, tandem in-
star saxi obdurefcit. Proinde D. Carolus Rancatus
aliquot palos, stagno immerfos, hoc lemmate in-
signivit ; **GELU DURAMUS, ET UNDIS**. Ver-
bis è Virgilio mutuatis ;

*Durum à stirpe genus gnatos ad flumina primum
Deserimus, favoq, GELU DURAMUS, ET
UNDIS.*

Sanctos quadraginta Martyres hoc Emblemata repræ-
sentat, qui intra aquas congelatas prodigiolo &
invicto Christianæ fortitudinis igne exarserunt. De
his Joan. Bapt. Mazzolenus canit ;

*In stagnum immissi, gelu concretum,
Incrementum accepere virtutis ;
Frigore coactus est sanguis, at non coactè, sed spontè
Collectus in sese sanguis
Majores accepit vires, ut resisteret hosti &c.*

S. Paulus, *periculis in mari, in frigore & nuditate af-
flictiſſimus, sæper in Dei amore magis magisque
obduravit*. De hoc S. Chrysostomus, insignis D.
Pauli Encomiastes ; *S. Paulus undique pressus, nec op-
pressus, cedere nescius, clarior sæper rediit, pauien-
do victor, & millies Martyr*.

Luc. 1. 35.

Novarr.
Vmbr. Vir
c. 1. & 2
S. Bern. he.

2. in Miss.
est.

S. Pet. Ch.
serm. 175

Virgil lib.
Æneid.

Martyre
quadra-
ginta.
Mazzol.
Encom. in
9. Marti

S. Paulu
2. Cor. 11. 6
& 27.
Chryſ. he.
25. & 26.

R A S T R V M. Caput XI.

R O T A Caput XII.

61. **R**usticum hoc instrumentum, compluribus ferreis aut ligneis dentibus instructum, si supra grana trahatur, solas arentes paleas aufert, frumento citra ullam offensam relicto. Unde auctore P. Lucretio Borsato, epigraphen præfert; **MELIORA RELINQUIT.** Illud ipsum vindicantis Justitiæ est ingenium, quæ innocentibus penitus intactis in solos sceleratos animadvertit. Ita Noë cum sua familia inter inundantis diluyii procellas incolumis stetit. Loth cum consanguineis nec minimam è Pentapoleos incendio jacturam sustinuit. Hieremias, capto Israël's populo, liber evasit &c. Cæterum eodem lemmate, *Meliora relinquit*, imprudentiam humanam delineare licet, quæ rebus saluberrimis plerumque neglectis, noxias ac inutiles pronissimo animo amplectitur. Inter hos facile agmen duxerit Roboamus, dum prudente senum consilio rejecto, ad immaturas juvenum opiniones non sine proprio ac totius regni exitio animum advertit. *Dereliquit consilium senum, & adhibuit adolescentem.* In huac locum P. Cornelius à Lapide; *Maturum sensum consilio spreto, sequitur juvenilem, & stolidam adolescentum sententiam, ideoq; subditos offendit, avertit &c.* Xerxes, sanissimâ Artabani cohortatione neglectim præteritâ, Mardonio juveni, adulatori vasserrimo, obtemperavit: at quanto suo malo! mox enim Regum potentissimus non sine gravi sua infamia toto Græcorum regno exulare debuit. Nero optimis Senecæ ac Burri consiliis relicto, imprudentes quosdam secutus est, simulque imperii ac vitæ jacturam fecit. Cæterum homines mundani, relicto Deo, terrenas ac viles voluptates imprudentissimè sectantur. S. P. Augustinus; *Voluptas transiura sine prudentia desideratur; verum cum transierit, cum pœnitentia cogitatur.* Et alibi; *Injustum est, relinquere seculum conditorem, & diligere seculum; & servire creature potius, quam Creatori.*

62. **R**astrum, supra aream versatum, non nisi viles paleas ad se trahit. Unde lemma; **VILIORA CAPESSIT.** Opportunum hoc mundani hominis symbolum habetur, qui vanitatum ac deliciarum terrestrium quisquiliis assiduo inhians, animum nunquam ad meliora applicat. De se ipso aleum conquestus Poëta, canit;

--- --- *Video meliora, proboque,
Deteriora sequor.*

Et S. Gregorius; *Ecce jam mundus in se ipso aruit, & adhuc in cordibus nostris floret. Undique percuntur, undique amatitudinibus replemur: & tamen cæcâ mente carnalis concupiscentiæ, ipsas ejus amaritudines amamus, fugientem sequimur, labenti inhaeremus.*

63. **R**astrum arcis expurgandis, glebæ frangendæ, ac campis complanandis deservit. Unde lemma; **AREAS, ET ARVA REPURGAT.** Principis prudentis hæc imago est, qui exiliis, cæteroque vindicantis justitiæ rigore in otiosam ac sceleratam hominum faciem animadvertens, civitatem aut provinciam expurgat. S. Petrus Damianus de Theodosio Imperatore refert, quod Eremitæ cujusdam exemplo ad spinas ac herbas vitiosas è terra extirpandas persuasus; *Violentias injustè viventium cepit ulcisci, reatus ac scelera districtâ jurisdictionis animadversione percutere, à nefariis ausibus improbos cohibere, & per auctoritatem Imperialis potentie perversorum corda terrificans, in pace cuncta componere.*

64. **R**ota symboli loco epigraphen subjunctam habet; **INCLINATA PROGREDITUR.** Genuina hæc prudentis personæ idea est, quæ per humilitatis semitam progrediens, sublimes honorum apices conscendit. S. Bernardus; *Hæc est via, & non est alia, præter ipsam. Qui aliter vadit, cadit potius, quam ascendit, quia sola est humilitas, quæ exaltat; sola qua ducit ad vitam.* Et alibi; *Quis docebit nos ascensum salubrem: Quis nisi de quo legimus, quoniam, qui descendit, ipse est & qui ascendit? Ab ipso demonstranda nobis erat ascensionis vita, ne ductoris, imò seductoris iniqui aut vestigium, aut consilium sequeremur. Quia ergo non erat, quod ascenderet, descendit altissimus, & suo nobis DESCENSU suavem ac salubrem DEDICAVIT ASCENSUM.*

65. Animus granilis, tametii millies revolutus, semper sibi constat; haud secus atque Rota, cum Bargalii lemmate; **MOTU SEMPER ÆQUALI.** Xisti Philosophi pronuntiatum erat; *Sapienter similis est sibi.* Seneca hoc encomio Socratem & Catonem deprædicat, *Illam mirabilem laudem, inquit de Socrate, & singularem usque ad extremum servavit: non hilariorum quisquam, non tristiorum Socratem vidit: ÆQUALIS FUIT IN tanta IN ÆQUALITATE FORTUNÆ.* Et paulò post de Catone; *Nemo mutatum Catonem, toties mutatâ Republicâ, vidit; eundem se in omni statu præstitit.* S. Basilii Seleucienensis in grandi Patriarcha Josepho miram animi compositionem tam inter adversa, quam prospera deprehendit, nam calumniis oneratus, in carcerem conjectus, ac miserrimè ab orbe universo derelictus, ærumitas illas tranquillo ac imperterrito animo toleravit: postea verò mutante fortunâ, ad primos Ægyptiæ aulæ gradus sublevatus, crudeles injurias, à fratribus acceptas, dissimulavit, neque ullum vel minimæ vindictæ indicium sibi elabi passus est. Hanc illius virtutem perspicuus S. Gregorius Papa, *Hæc, inquit, Joseph docuit, à fratribus venumdatum, libertate animi infractâ servitium perpeti, & iisdem post fratribus mente non elatâ principari.* Agapytus Diaconus illam compositi animi virtutem cuius bono Principi congenitam exigit; *Æqualem, ait, oportet semper esse Imperatoris animum: mutari enim pro rerum varietatibus, mentis instabilis argumentum efficitur: firmiter autem bonis inhaerere stabiliorum est hominum, animamq; inconcussam habentium.*

66. Animus moderatus, justitiæ terminos nunquam excedens, rotam imitatur; cum lemmate, **NON EXCEDENS EX ORBITA.** Richardus Victorinus illam D. Pauli sententiam, *Propter te mortificamur totâ die,* personis prudentibus applicat; quæ in corporibus suis castigandis nunquam ad extremos rigores declinant, sed semper mediâ ac discretâ vâ incedunt. *Mortificate ergo, inquit, mortificate, inquam: in die tamen, ut omnia in luce discretionis fiant; ne ultra, citra vè mensuræ metam operum vestrorum rota discurrat.* Cæterum eodem Emblemate hominem justum intelligere licet, qui ad voluntatis Divinæ normam exactè conformatus, prævia ipsius veltigia nunquam egreditur. Sanctus Bernardus; *Pleni quippe Deo, celsi meritis, cummulati virtutibus, nihilominus tamen erectos vertices, totâ & humili obedientiâ submitunt, & inclinant illius supereminens imperio majestatis, tanquam oves mansuetissime, ad nutum sui pastoris per omnia ambulantes, & sequentes eum quo.*

Humilitas exaltat. S. Bernard. serm. 2. de Ascens. Dom. idem ibid. serm. 4.

Constantia. Sen. Ep. 104.

S. Basil. Orat. de Joseph.

S. Greg. l. 10. Mor. c. 3.

Princeps. Agap. Epist. Panan. n. 13.

Psal. 47. 2. Moderationis fiant; ne ultra, citra vè mensuræ metam operum vestrorum rota discurrat. 10.

Conformari.

S. Bernard. serm. 53. in Cant.

Justitia vindicativa.

Imprudencia humana.

3. Reg. 12. 8.

Corn à Lap. in hunc Loc.

Deum relinquere.

S. Aug. serm. 21. de verb. Apost. c. 9. Idem in Psal. 23.

Mundanus.

S. Greg. hom. 28. 1.

Justitia vindicans.

S. Pet. Dam. Opusc. 57. cap. 4.

Ezech. 1. 20.

quocunque ierit. De his non incongruè intellexerim illud Ezechielis oraculum, *Quocunque ibat spiritus, illuc eunte spiritu & rota pariter elevabantur sequentes eum; spiritus enim vita erat in rotis.*

Constantia.

67. Cæsar Martinengus Comes, Academicus inter Errantes Brixienfes Directus, symboli loco rotam præfert, cum lemmate, SEMPER IN SEMI-TA. Animum constantem, & voluntatem in cæpto suo opere indefessam, hæc imago repræsentat. Ad hanc virtutem cunctos fideles excitans S. Ambrosius ait; *Semel in petra Christi locatus, lubricum non debet habere vestigium, sed tenere statûs sui firmitatem.* Illud ipsum Siracidis consilium est; *Confide in Deo, & mane in loco tuo.* Et Angeli ad Daniëlem, *Stas in gradu tuo.* De Fabricio, Romano celeberrimo, vetus paræmia erat; *Facilis est solens à suo cursu, quàm Fabricium à suo proposito deducere.* S. Athanasius, ut *ἐπιπέσειον* adversus Arrianos propugnare desisteret, gravissimis Imperatorum, Pontificum, ac totius penè orbis persecutionibus urgebatur; at tantùm abfuit illum à sententia sua dimoveri, ut contrà, quadraginta sex annorum spatio innumeras calamitates perpeffus, extra veritatis Catholicæ lineam nec minimum deflexerit.

Obedientia.

68. Voluntas, in omnem Superioris nutum prompta & obediens, rotam imitatur, hoc lemmate insignem; UTRIMQUE PROGREDITUR. Hanc operandi rationem probè observatam habuerunt Seraphini, qui, obstupescente Ezechiele, *ibant, & revertebantur in similitudinem fulgoris coruscantis.* Servus ille à Plauto citatus, de se ipso testabatur;

Plaut. in Captiv.

---- Pro rota uti melicer,
Vel ego huc, vel illuc versor, quò imperabitis.

S. Bernard.

S. Bernardo teste, *Non attendit verus obediens, quale sit quod præcipitur, hoc solo contentus, quia præcipitur.* Cæterùm antiquus ille Cebes fortunam volubili rotâ nixam repræsentabat, veluti quæ assiduâ vicissitudine modò progreditur, modò retrocedit; modò ad prosperitatis dexteram, modò ad sinistram calamitatis flectitur. Ovidius;

Ovid. lib. 5. Trist. Eleg. 9

*Passibus ambiguus Fortuna volubilis errat,
Et manet in nullo certa, tenaxque loco.
Sed modò lata manet, vultus modò sumit acerbos,
Et tantùm constans in levitate sua est*

Anima justa.

69. Rota epigraphen reddit; AD MOTUM FACILIS. Ita anima justa ad virtutes exercendas facillimam se exhibet. S. Hieronymus, à D. Thoma Villanovano citatus, *Anima sanctorum,* inquit, *rotæ sunt mobiles, & agiles ad omne bonum, quæ quoniam nihil gravedinis peccatorum habent, modico flatu spiritus celerrimè volvuntur. Unde enim suat oleo devotionis sancto, & ideò AD omnem virtutis MOTUM FACILES & mobiles sunt.* Id ipsum de homine obediente dixeris, utpote ad omnes aliorum nutus assequendos pronissimo.

Obediens.

70. Axem ac rotam crebrâ axungia obliniri oportet: secus enim nimum arefactæ, molestos stidores excitant. Unde lemma; UNGITUR, NE STRIDEAT. Illustre quoddam ingenium in Caussidicis & Procuratoribus morem penitus contrarium observat; sicuti enim rota, ne strideat, ungitur; ita vicissim illi à clientibus suis unguuntur, ne fileant.

Caussidicus.

*Ne siccus, volventè rotâ crepet, ungitur axis:
Caussidicum nos est ungerere, ne taceat.*

Caussid. in Psal. 73.

Genuino tamen Emblematis sensu dici potest, Caussidicos ungi ac pecuniis corrumpi, ne pro justa causa loquantur. Cassiodorus; *Apud Caussidicos etiam ipsum silentium vena est, ac lingua eorum damnifica, nisi funibus argenteis ligetur.*

71. Rota, ponderibus ac faxis, supra fabricas attollendis, deferviens, nunquam è pristino suo loco dimovetur: unde epigraphen reddit; MANENS ATTOLLIT ALIA. Ita Princeps citra proprium incommodum quosvis suos amicos ad fastigia celsiora provehit. Quando miserrimi illi cæci Divinum Medicum opis ferendæ causâ inclinârunt, referente S. Matthæo, *Stetit Jesus, & vocavit eos.* Hunc Christi morem expendens Origenes, *Jesus autem,* inquit, *non pertransiit, sed stat: ut stante illo non transfluat beneficium, sed quasi de fonte stante profuens misericordia deveniat usque ad eos.* Atque addeò Servator, penitus immotus, illos è miserrima caligine ad amplissimum gratiæ suæ splendorem sublevavit: unde jure thaumaturgam Servatoris manum hoc lemmate insigniveris; *Manens attollit alia.*

Princeps.

Matt. 20. 32. Orig. Hom. 13.

72. Rota, seu rectius, lapis molaris, subjectum frumentum irrequieto suo pondere frangit, commolit, & in minutissimum pulverem reducit. Unde lemma; ROTANDO CONTERIT. Haud aliter tempus assiduâ suâ revolutione res quæ visis atterit & consumit. Ovidius.

Tempus edax.

*Tempus edax rerum, inque invidiosa vetustas,
Omnia destruitis.*

Ovid.

Seneca; *Fluunt omnia, & in assidua diminutione sunt corpora nostra; rapiuntur fluminum more. Quidquid vides, currit cum tempore. Homo fluida est materia, & caduca, & omnibus obnoxia casibus.*

Senec. Ep. 6.

73. Rota molaris grano quidem frangendo, cominuendoque defervit; at simul etiam se ipsam atterit ac consumit; sicque TERENDO CONTERITUR. Hominis flagitiosi ac sanguinari hęc idea est, qui in aliorum cædem aut jacturam inferendam sollicitè attentus, tandem propriis facultatibus, ipsaque adeò vitâ, excidit. Salomon; *Disipat impios Rex sapiens, & incurvat super eos fornicem;* Seu, ut Interpretes Hebræustraducit, *& redire facit super eos rotam.* Ita nimirum justo Dei judicio, quisquis malum infert, malum ex æquo recipit. Cæmi exemplo id dilucidans Chrysofostomus, *Percussit,* inquit, *germanum Cain, & è vita sustulit: horum tamen coronatus est alter, alter pœnas pro scelere luit: injustius Abel occisus est, mortuus tamen cædis fratrem insimulans, vexabat, & comprehensum manibus tenebat.*

Vindicta talionis.

Prov. 20. 26.

S. lo. Chry. Tom. 5. serm. de laude De.

74. Rotæ molares aquarum impulsu in orbem rapiuntur, ut suâ revolutione reciprocâ ad grana commolenda operam præbeant. Unde epigraphen; AGUNTUR, UT AGANT. Ita homines, ad virtutes ac operationes meritorias applicandi, impulsu suum à gratiâ recipiunt. In hunc sensum accommodatissimè ac compendio Magnus Augustinus; *Aguntur ut agant, non ut ipsi nihil agant.* Et Glibertus Abbas; *Utraque alteri necessaria est, & industria gratia, & gratia industria, & vicariam sibi opem communicant.*

Cooperari gratiâ.

S. Aug. l. de Correp. & grat. cap. 2. Guib. Abb. serm. 7. in Cant.

75. Rotæ molares aquarum impetu revoluntur quidem, non tamen extra suos polos unquam dimoventur: atque adeò CONVERTUNT, NON EVERTUNT. Hoc Chlotarii I. Galliarum Regis symbolo significatur, persecutiones ac violentias non modò nihil exitii nobis creare, sed potius opportunissima profectus capiendi instrumenta esse: hæc enim, ut non nemo dixit, *Exercitium, non exitium præbent.* S. Joannes Chrysofostomus, *Eruditio disciplina custos est spei, & dux via ad vitam ferentis, & spiritualium magistra virtutum, ad cælestes repromissiones perducit, & ad Divina præmia facit pervenire: hancque nos sectari oportet ad vitam, & averti ab omni malitia.*

Calamitas.

S. lo. Chry. Tom. 5. Hom. de Eruditio- ne Disciplinæ

76. Rota, tamen si quoad peripheriam circumvoluta, firma tamen in suo centro seu polo persistit. Eam proinde D. Aresius hoc epigrammate insignivit; **IN MEDIO NON COMMÓVEBITUR.** Seu, **IMMOTA MOVETUR.** Ita generosum hominis pectus inter mille adversantis mundi vicissitudines immobile conservatur, neque ullam internæ tranquillitatis jacturam facit. Disertè de homine justo Psaltes Regius; *Paratum cor ejus sperare in Domino, confirmatum est cor ejus, NON COMMÓVEBITUR.* Et S. Hieronymus, *Per bonam & malam famam, à dextris & sinistris, Christi miles graditur, nec laude extollitur, nec vituperatione frangitur, nec divitiis tumet, nec confunditur pauperate, & lata contemnit, & tristia.* Ab his nihil dissentiens Seneca; *Non vagatur, quod est fixum & fundatum. Istud sapienti perfectè contingit, aliquatenus & proficiente, provec̃toque. Quid ergo interest; Hic commóvetur quidem, non tamen transit, sed suo loco mutat: ille NEC COMMÓVETUR quidem.*

77. Quamdiu rota currit, seipsa regitur ac sustentatur; at à cursu desistens, mox corrúit. Unde D. Aresii lemma; **NI CURRAT, LABITUR.** Seu, **AUT CURSUS, AUT CASUS.** Id ipsum in Dei semita conti nudo experiri licet; Lapsui enim propinquum te aestima, si à pristino illius percurrendæ fervore non nihil remiseris. S. Bernardus; **UBI NON CLERERE, ibi & DEFICERE incipis.** Hinc planè colligitur, quia nolle proficere, non nisi deficere est. Huic doctrinæ plurimum affinis S. Hieronymus, ait; *Quomodo qui adverso flumine lembum trahit, si remiserit manus, statim retrorabitur, & fluctibus aquis quò non vult ducitur; sic humana conditio, si paululum se remiserit, discit fragilitatem suam, & multa se non posse cognoscit.* Et S. Gregorius Papa; *Nisi mentis contentio ferveat, unda mundi non vincitur, per quam animus semper ad ima revocatur.*

78. D. Cæsar Antonius B. endinellus rotam, maleo percussam, hoc lemmate distinxit; **ACUITUR ICTU.** Innuebat videlicet, intellectum humanum inter adversas calamitatum plagas perspicaciorem, magisque acutum effici. S. Gregorii Nazianzeni pronuntiatum est, *Ingenium acuit dolor.* Unde homines inter obsidionum angustias etiam è calceorù ac scutorum corio, aliàs in solum hominis patrocinium destinat, cibos parare; & potum è rorulentis humoribus, quos nocturno tempore supra aranearum telas destillatos colligerant, extrahere didicerunt. Quin, arcuum suorum funibus ruptis, mulierum capillos adhibuerunt; aliis acutissimis stratagematis, quæ necessitate magistrâ docti sunt, brevitati consulens superfedeo, ac stu diosum lectorem ad Plutarchum, T. Livium, Frontinum, Polienum, & modernòs historicos, in hanc materiam satis prolixos, remitto.

79. Philosophiæ scitum est, terram à rota perfectè sphericâ non nisi unico indivisibili puncto attingi. Unde lemma, **PARTE MINIMA TANGIT.** Hominis contemplativi hoc symbolum est, qui à mundo penitus abstractus, totus in Deo persistit. Justus Lipsius in rem præsentem opportunissimè, *Sicut rota, quæ in terra volvitur, parte imâ & minimâ eam tangit, cætera extat, & in alto est; sic nos oportet decurrere per hæc humilia, optimâ, & maximâ parte celatos, & sublevatos.* Et prior illo Arnobius; *Rota licet in terra volvatur, tamen dum steierit, magna pars est aliena à terra, & parva pars ejus in terra consistit. Sic licet corporis pars sit in terra ambulans, tamen anima, quæ major pars est hominis, conversatio est in cælis.* De SS. affirmat D. Gregorius Magnus; *Terrena pertranscunt, & vix summis vestigiis terrâ contingunt.*

80. Argillæ massâ, supra rotam figuralem posita, neque adhuc in certam formam efficta, à D. Camillo Vizano epigraphen cepit; **INCERTUM.** Ita nimirum de Juvenilibus vix quidquam certi conjicere licet, num in honoris aut contumeliæ vasa sint efformandi. *Tria sunt difficilia mihi, inquit Salomon; & quartum penitus ignoro; viam aquila in cælo, viam colubri super petram, viam navis in medio mari, & viam viri in adolescentia. Adeo enim, inquit interpres P. Cornelius à Lapide, instabilis est via hominis in adolescentia, ita se adolescens non omnes horas in diversa torquet, & nunc huc, nunc illuc rapitur, ut difficile sit id comprehendere, & animadvertere, quò tendat.* Enimverò, teste S. Ambrosio, *Vicina est lapsibus adolescentia, quia variarum astus cupiditatum, fervore calentis inflammatur atatis.* Id ipsum etiam de prædestinatione pronuntiavim., quæ circa fideles eligendos aut reprobandos humano ingenio penitus est impervia. Horatius;

*Prudens futuri temporis exitum
Caliginosâ mente premit Deus.*

81. Nonnemo Emblematis loco clavem expressit, quæ sclopeti rotam violentius intensura, valido ejusdem rotæ renisu rumpebatur; cum lemmate, **VIM VI,** Insinuabat nimirum, injustos hominum assaultus, & violentas injurias optimo jure in authores suos retorqueri; quamobrem provida natura vulgare illud axioma omnium cordibus ingeneravit; **VIM VI repellere licet.** *Jus enim exigit, inquit Cassiodorus; sagittas fraudis redire in dolosum verticem sagittantis.* Publius Mimus;

*VIM VI repellas jure quovis Gentium,
Vim vi repelle, nil natura justius.*

82. Experientia docet, rotam in curru è laboriosa suâ revolutione tantò ardentius calefieri & inflammari, quo celeriori cursu progreditur. Unde lemma; **INCANDESCIT EUNDO.** Ita nimirum amor, odium, vitium, virtus, ceterique interioris animi affectus è frequenti exercitatione incrementum amplissimum sumunt. De amore id cum primis observatum habens S. Laurentius Justinianus, ait; *Amor ignitus vires restaurat, cum deceriat, & est robustior, quò pluries exercetur.* Nicodemus, Christo servire exorsus, animum tanto timore frigidè centem attulit, ut Divinum Magistrum non nisi intempèstâ nocte frequentaret: at in obsequio illo provec̃tor amore versus Christum tam immodico incaluit, ut clarâ die, aromatû onustus, ad Christum è Cruce tollendum, ac sumptuosâ sepulturâ exorandum, prodierit.

83. His Emblemata aliquot subjungere placuit, quæ de fatali S. Catharinæ Virginis & Martyris rotâ alicubi suspensa vidi. Dux grandes rotæ, fabris & Architectis ad pondera sublevanda deservire solitæ, titulum hunc volentem præferabant. **LEVAMUS IN ALTUM,** Ita omninò catalæ, equulei, comariæ pedes, ac cruces Dei servis opportunissima sublimioris gradûs conscendendi instrumenta sunt. Salvianus de Christi militibus ait *Ad cælestis regis januam gradibus pœnarum suarum ascendentes, scalas sibi quodammodo de equuleis, catalisque fecerunt.* David Sanctorum Martyrum ore ad Deum conversus, dixit; *Qui exaltas me de portis mortis.* S. Vincentius, Carnificum manibus in equuleo horrendum excruciatu, sancto quodam fastu gloriabatur, è patibulo illo plus exaltationis, quàm torturæ sibi accrescere; cum dicto, *Alrior sum seculo.*

84. Cotis aquariæ rota, mucronibus acundis deserviens, epigraphen tenet; **ILLUSTRAT,**

onstan-
1.)
Sal. 111. 8.
Hieron in
unc loc. 1
m. Ep. 35.
Profectus.
S. Bernard.
Epist. 253.
S. Hier. lib 9
Con. Pelag.
S. Greg. l. 32.
Moral. c. 28.
Calami-
tas.
S. Greg. Naz
Orat. de su-
nere Patriis.
Contem-
plativus.
Lips. Cent. 1.
ad Belgas
Epist. 58.
Arnob. in
Psal. 76.
S. Greg. Hom
s. in Ezech.

Juventus.
Prov. 30. 18.
Corn. à Lap.
in hunc loc.
S. Ambr. l. 1
de Viduis.
Prædesti-
natio oc-
culta.
Horat. l. 3.
Carm. 64.

Par pari
reddere.
Cassiod. l. 5.
Epist.
Publ. Mim.
in Lamb. a-
pud Ioan.
Grueterum.

Consue-
tudo.
Exerci-
tium.
S. Laur. In-
st. de Discip.
Monast.
Conver.

Marty-
rium.
Salv. l. 1. de
Gubernat.
Psal. 9. 15.

Calamitas.

ET ACUIT. Mens Emblematis erat, grandem illam Heroidem, S. Catharinam, inter fatalium rotarum torturam non modò æternam gloriæ splendorem, sed insuper, ad quinquaginta Philosophos convincendos convertendosque, mirum ingenii acumen sortitam fuisse. Hæc ipsa effecta in omnibus animabus afflictis cernere licet; & quidem quod calamitas acuat, difertè fatetur S. Gregorius Nazianzenus his omninò verbis; *Calamitas in ventrix est ingeniosa. quod verò simul etiam illustret, locupletem testem se offert S. Joannes Chrysostomus, qui de Magno illo spiritualis militiæ duce, Jobo, ait, quod ulceribus ac plagis undique confectus, mirificè respenderit. Valde, supraque modum carnis illius natura clarior apparuit, vulnereque solaribus radiis clariora.*

S. Greg. Naz. Orat. in funere Patris.

S. Chrysof. Hom. 5. de Patient. Job.

S. Catharina.

Calamitas.

S. Augustin. in Psal.

85. Stannarii rota, lancem suspensam habens, epigraphen tenet; ROTANDO PERFICIT. Ita nimirum S. Catharina è rotæ doloribus perfectionem ad eò cumulatam sortita est, ut eodem momento Martyr gloriosissima, cælorum civis, ac æternum beata evaserit. Nec Catharinæ tantum, sed ipsi etiam hominibus sceleratis illa calamitatum durities magnos vitæ corrigendæ stimulos subjicit. S. P. Augustinus; *Tribulatio interius & exterius glorificat Creatorem, compellit nolentem, erudit ignorantem, custodit virtutem, protegit infirmantem, excitat torpentem, humiliat superbientem, purgat penitentem, coronat innocentem, inchoat ad mortem semper viventem.* In Poësi sua Lyrica canit Fulvius Testi;

*Ne rischi si rinforza,
Ne i martiri s'affina, e ne le stesse
Miserie sui vive virin contenta.*

Et Hieronymus Preti;

*Ferro acuto si rende, e si rinova
Al girar de la pietra: e le sue rote
Gira fortuna, e quel girar mi giova*

Contemplativus.

Maria ab omnibus honoratur.

S. Bernard. serm. 2. de Pentecost.

86. Radii intra rotam omnes ad idem centrum collineant. Unde lemma; SPECTAMUS AD UNUM. Innuebat videlicet, omnes S. Catharinæ cogitationes & affectus ad solum Deum, ceu unicum torius universi centrum, fuisse ordinatos. S. Bernardo teste, id ipsum de Maria Virgine pronuntiare licet; ad hanc enim omnium creaturarum obsequia & venerationes, veluti ad centrum, concurrunt: *Sicut ad medium mundi, sicut ad centrum terre, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium omnium seculorum respiciunt, & qui in cælo sunt, & qui in terra, & qui in inferno habitant, & qui nos precesserunt, & qui sequuntur, & nati natorum, & qui nascuntur ab illis.*

Obediens. Dependent.

Epiet. l. 2. c. 17.

Idem l. 3. c. 24.

Idem l. 4. c. 7.

87. Rotam, ab axe sua sustentatam, D. Haymo Corius hoc lemmate insignivit; INNIXA REVOLVOR. Hominem, ab alterius nutu ac voluntate penitus suspensum, hæc idea spectat. Optimum Epieteti Philosophi consilium est, nulli alteri, præterquam soli Divinæ voluntati, inhærendum esse. *Simpliciter nihil aliud velis, quam Deus vult.* Item; *Militia est cuiusque vita, & diuturna quidem, ac varia. Observare decet militis obedientiam, & qua Imperator jusserit, facere omnia.* Et rursus; *Melius est quod Deus vult, quam quod ego.* Adsum ei servus & minister, adeoque pedisequus: *ad eadem contendo, nec alia expeto: idemque quod ipse, volo ego quoque & sentio.*

Fortuna.

88. Rota, assiduâ vicissitudine ex imo in sublime, & è sublimi in imum volvitur. Lemma, ALTERNA VICE. Fortunæ proprium est, inter ornamen-

ra & dedecora homines alternâ vice versare, tristibus læta, lætis tristia, nec bonis perpetuis frui, nec malis æternum ingemiscere patiendo. Hæc enim fortunæ est inconstantia, hæc vitæ præsentis alea, hæc regnorum mutabilis vicissitudo, quod, asserente sapientissimo Ecclesiaste, *de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum, & alius in regno inopiâ consumatur.* Joseph è carcere ob sapientiam evehctus est ad Principatum Ægypti; vice versâ Rex Sedechias à Chaldeis captus, excæcatus, vinculusque ductus est in Babyloniam. Juvenalis;

*Si fortuna volet, fies de Rhetore Consul,
Si volet hæc eadem, fies de Consule Rhetor.
Ventidius quid enim! quid Tullius? anne aliud quàm
Sidus, & oculi miranda potentia fati?
Servis regna dabunt, captivis fata triumphos.*

Cn. Cornelius Scipio Asina ex consule captivus, & ex captivo consul factus est. Quod Valerium Maximum in admirationem rapit. *Quis crederet, inquit, illum à duodecim securibus ad Carthaginensium pervenire catenas? quis rursus existimaret, à Punicis vinculis ad summa Imperii perventurum vestigia?* Inconstantiam fortunæ & felicitatis humanæ ex quodam Rege à se devicto cum didicisset Sesostris Rex Ægypti, fortunam reverenter habuit. Is enim curru aureo vectus, iussit illum trahi à quatuor regibus à se devictis; quorum unus oculos in rotas alliduo conjiciens; rogatus ab eo, cur id faceret? *Miror, ait, rotam volvendo nunc in sublime attolli, nunc ad ima deprimi.* De volubilis fortunæ conditione id dictum intelligens Sesostris, eandemque sortem sibi obvenire posse considerans, statuit, ne illi posthac currum traherent. Verè Pius II. Pontifex Maximus, Carlota, Reginæ Cypri, opibus ac regno exuta, dixit; *Instabile regni solium est, nulla potentia longa: hos erigi, illos deprimi Deus permittit.*

S T I M V L V S.

Caput XIII.

89. Jumenta ignava, aut pigrescentia, ab aculeato stimulo excitantur, & ad cœptum opus adiunguntur. Unde lemma; EXCITAT, DUM SAUCIAT. Id ipsum assolet Deus, quando animas nostras pungente calamitatum stimulo ad virtutis incrementum concitat. Seneca; *Nolite, obsecro, vos expavescere ista, qua Dii immortales velut stimulos admovent animis. Calamitas virtutis occasio est.* Et Idiota; *Nequaquam contemnenda est tribulatio, qua cordis est sanitas, & via recta ad vitam. Incessum format, & dirigit in viam pacis, erudit ad scientiam, exercet ad timorem, ut coronet ad gloriam.*

V A N N V S.

Cap. XIV.

90. AD Concertationis Academicæ auspiciam, grande ventilabrum symboli loco depinxere; additâ hæc gnômâ; PELLENDO VICISSIM. Hinc constat, quantum levaminis è sociali complurium vita nobis accedat; hæc enim vivendi ratione quasvis miseras aut defectus mutuo è cordibus nostris propulsamus. S. Basilius Magnus; *Qui se colenda pietati dederunt (loquitur de Canonicis Regularibus, in communi viventibus) in societate cum aliis degunt, in qua inter se VICISSIM alter alterius*

Eccle. 4.

Gen. 41

4. Reg.

Inven. 5. 7

Val. 1. M.

l. 2. c. 10

Niceph. li

18. cap. 29

Lib. 7. Co.

Tribula-

tio.

Senec. lib. 1

Provid. c. 1

Idiot. lib. 1

Patient. c. 1

Vita so-

cialis.

Disputa-

tio.

S. Basil.

Cens. Mo-

nast. c. 19.

alterius sui propositum animi ad virtutem exacuunt, seque inter se rectè factorum emulatione ad majores quotidie in studiis rerum honestarum faciendos progressus **IMPELLUNT**. Et paulò post; **Qui animo ager est, & affigitur, ei complures præsto sunt, à quibus curetur, à quibusque assidue erigatur. Hi æquabili jure inter se alii aliorum & famuli sunt, & Domini, & invictà libertate accuratissimam sibi inter se serviunt servitutem.** &c. Cæterùm etiam correctio- nis fraternæ beneficio reciprocam opem nobis ferimus, & vitiorum pulverem mutuo è proximis nostris excutimus; probè gnari, quod *Unicusque Deus mandavit de proximo suo.*

Corre-
ctio fra-
terna.

Eccles. 17. 12

Luc. 1. 46.

Studiofus.

Christus
Judex.

Matth. 3. 12.
*S. Hilar. in
hunc locum.*

*S. Paschas.
in hunc loc.*

Magister.

Christus
Judex.

Mat 1. 13. 12.

61. Vannus gemino munere cùm ad selectius frumentum accumulandum, tum ad inutiles festucas & arentes paleas excutiendas separandasque ex æquo deservit. Unde primam præfert epigraphen; **PURIORA SECERNIT.** Et alteram è Cantico Maria- no desumptam; **DIMITTIT INANES.** Hominis studiosi hæc imago est, qui diversa auctorum volumina evolvens, meliora quævis in penum suum literarium colligit, cæteris minus utilibus rejectis. Porro etiam Christus Judex severissimi judicii sui ventilabro justos à reprobis discernet; illis quidem, instar purioris frumenti, in æternæ beatitudinis granarium transmissis; his verò, ceu totidem infœcundis ac sterilibus paleis, ad ineluctabilia inferorum præcipitia abjectis. Testem habeto luculentum, S. Matthæum; *Congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili.* In hunc locum S. Hilarius; *Triticum suum, inquit, perfectos scilicet credentium fructus dicit cælestibus horreis recondendos, paleas autem infructuosorum hominum inanitatem.* Et S. Paschasius; *Leves, & vacui à fructibus boni operis, à consortio sanctorum segregantur.*

92. Vannus, granis subjecandis deserviens, purius frumentum ab inutilibus festucis discernit. Unde Emblematis loco à Scipione Bargalio epigraphen recepit, **MALE JUNCTA SECERNIT.** Prudens Magister aut Prælati ex hac idea justos à vitiosis segregandos discat. Certè, quod numero superiore diximus, coram extremo tribunali justos omnes à reprobis exactissimè separatos intuebimur. Id probè perspectum habens S. Joannes Baptista, dixit; *Cujus ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam: & congregabit triticum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.* Ad hoc pro-

positum S. Gregorius Papa; *Illo extremi judicii ventilabro triticum, paleasq; discernitur, ut nec in tritici horreum palea transeant, nec in palearum ignem horrei grana dilabantur.* Tertullianus affirmat, Christianos persecutionibus & ærumnis, ceu totidè ventilabris, jactari, ut opima virtutum grana ab inani- bus sceleratorum & apostatarum paleis discernan- tur, *Hæc palea illa, inquit, que & nunc Dominicam aream purgat, Ecclesiam scilicet, confusum acervum fidelium ventilans, & discernens frumentum Martyrum, & paleas nugatorum.*

S. Greg. l. 25.
Moral. c. 1.
in Car aur
Tertull l de
fuga c. 1.

93. Quidquid granis leve aut inutile permixtum fuerit, ventilabri beneficio segregatur. Unde lemma; **QUOD LEVE, DEPELLIT.** Seu ut P. Hortensio Pallavicino placet; **VANIS ELUDIT.** Verbis è Virgilio mutuatis;

*Virgil. l 1.
Georg. v.
226.*

Expectata seges vanis eludit avenis.

Ita Deus calamitatum ventilabro suos Fideles affi- duò agitatur, ut levitates, ac evanidas mundi reculas, quibus detinentur, studiosè excutiant. S. Ambrosius Psalmi verba examinans; *In gentibus dispersisti nos; Seu ut Aquila & Symmachus vertunt, In gentibus ventilasti nos;* ad propositum nostrum gratiosè ait; *Sicut triticum, si ventilatur, & à paleis separatur, mundum est: si autem ventilatum non fuerit, mundum esse non poterit, sed est paleis concretum atq; permixtum: ita etiam homo nientationibus fuerit ventilatus, fragilia quæque, veluti paleas, à se non potest separare.* Hoc emblemate rursus ea, quæ paulò ante iteratò diximus, confirmantur: nimirum Divini Judicii ventilabro infelices illos procul esse reprobandos, qui in virtutibus nimium quantum ex- succi, leves, ac infirmi ab omni tentationum vento facillimè sese jactari permittunt. S. Gregorius Nazianzenus; *Ventilabrum habet, quia repurgat aream, & QUIDQUID LEVE est, vento obnoxium REPELLIT: quidquid verò grave, in horrea ponit.*

Calamitas
purificat.

Psal. 43. 12

S. Ambros.
in hunc loc.

Judicium
extremum.

S. Greg. Naz.
Orat in cap.
3. Luca.

Tribula-
tio pur-
gat.

94. Vannus omnes è frumento agitato festucas ac pulveres excutit & emundat. Unde lemma, **PURGAT, DUM AGITAT.** Ita omninò justi, violentà persecutionum tyrannide jactati, in perfe- ctionis area ab omni vitiorum sorde expurgantur. In hoc argumentum explicatè S. Gregorius Papa; *Reproborum nequitia electorum vitam, quasi grana a paleis separat, & DUM AFFLIGIT, EXPEDIT.* &c.

S. Greg. l. 26.
Moral. c. 9.

FINIS LIBRI VIGESIMI QUARTI.

MUNDI SYMBOLICI LIBER VIGESIMUS QUINTUS. CORPORA MIXTA.

Arcula.	1 Flāgrum.	12 Rogus.	22
Ægyptus.	2 Frenum, Lupatum.	13 Scena.	23
Calcar.	3 Harpagium.	14 Sceptrum.	24
Canalis.	4 Larva.	15 Sera.	25
Cilicium.	5 Malleoli ad texendos fu-	Sertum.	26
Compedes.	6 niculos.	16 Tabella picta.	27
Cornu.	7 Meta.	17 Thronus.	28
Corona.	8 Nodus.	18 Torques.	29
Cucurbitula.	9 Odontagra.	19 Triton.	30
Fibula.	10 Pecten.	20 Viscus.	31
Flabellum.	11 Phlebotomum.	21	

A R C V L A.

Cap. I.

1. Hypothesarum charac-
teres, in loculamen-
tis seu arculis suis di-
strubuti, epigraphen
tenēt. RITE CON-
FLATI VALEMUS.
Ita nimirum bono
rerum agendarum
ordine perfectionem
nostram plurimum
promovemus. Justus Lipsius, de studiosis differens,
ait; *Legere, aut colligere parum est: seligere, dispone-
re, eloqui, poscit laudem.* Xenophon tradit, totam
rerum militarium salutem ē legitimo ordine pende-
re. *Nam militum confertissima phalanges, nisi in ordi-
nem redigantur, ad nihil prestant: paucissimi autem
bellatores, si rectum ordinem & dispositionem susci-
pian, validissimi atque insuperabiles sunt.*

2. Arcula, eleemosynis colligendis destinata, Ab-
bate Ferro authore epigraphen sustinent; DONEC
ACCIPIAT. Vel; ET A CHIEDER RITOR-
NO. Id est; ITERUMQUE PETIT. Illorum
importunitatem hoc Emblemate representabis, qui
nunquam acquiescunt, nisi rebus ē voto suo accep-
tis. S. Basilus laudabilem hanc importunitatem a-
nimabus orantibus unice observatam cupit. *Etsi
mensis praterit, etsi annus, etsi triennium & qua-
driennium, acriter PERSEVERATO tamen, DO-
NEC IMPETRES.*

3. Eidem arcule subscribes; QUEL CHE SI
PORGE ACCETTO. Id est; OBLATUM
RECIPIT. Personam modestam hoc Emblemata ad-
umbrat, quæ in Divinam providentiam integerrime
resignata, omnia, sive prospera, sive adversa, æquo
ac tranquillo animo accipit. Theodoretus Juvenes
Hebræos, cū jamjam in succensam Babylonie
fornacem præcipitandi essent, in hæc verba loquen-
tes introducit; *Cum sapiens sit (Deus) ei rerum no-
strarum moderationem committimus, quamlibet ju-
dicii ejus sententiam, tanquam meliorem, nobisque*

*viliorem LIBENTER ACCEPTURI. Quid,
quod ipsis etiam Gentilibus ea animi modera-
tio persuasissima fuerit; Senecæ consilium est; Seneca E-
pist. 107. Imperetur aequalitas animo, & sine querela mortalita-
tis tributa pendamus. Hyems frigora adducit? Al-
gendum est. Aestas calores infert? astringendum est.
Intemperies calis valetudinem tentat? agrocandum
est, &c.*

4. Arcam veteris testamenti hoc lemmate insi-
gnivit P. Jacobus Masenius; NE TANGE, PERI-
BIS. Illam Ozæ tragædiam hæc imago innuit, qui la-
bantem arcam tangens, repentinâ morte corrui-
t. *Extendit Oza manum ad arcam Dei, & tenuit eam.
Iratuq; est indignatione Dominus contra Ozam, &
mortuus est ibi juxta arcam Dei.* Hinc conjicias
velim, quantâ puritate S. Eucharistiam tangere ac
sumere oporteat, in qua non quidem manna terre-
stre, sed cœleste & Divinum, imò Deus ipse, asser-
vatur. Eodem Emblemate significatur, S. Scriptu-
ram reverenter esse tangendam, legendam, & au-
diendam. Denique B. Virgo Maria arca testamenti
est, quæ Christum novi fœderis auctorem suo utero
complexa mundo peperit. Hanc arcam quisquis te-
merè aut irreverenter tangere præsumit, à Deo per-
cutitur. Nestorius, negans illam esse Deiparam, per-
cussus fuit, cū lingua ejus blasphemia à vermibus
corrofa computruit. Constantinus Copronymus
illam comparans bursa, quæ exempto auro non nisi
vilis est bursa, carbunculo ictus vociferabatur, vi-
vum se inextinguibili igni traditum esse propter Ma-
riam Deiparam. Plura exempla vide apud Paulum
Diaconum, Zonaram, & Joannem Moschum. Re-
ctè proin à S. Laurentio Justiniano Maria V. cognomi-
natur *Arca testamenti verissima, qua auro vesti-
ta mundissimo, & virtutum gemmis ornata.* In rem
præsentem canit Emblematis Author;

*Sacrilegas arca dexteris admoverat Oza,
Lethalique manus obstupuerè gelu.
Et Maria mastix nascens Numinis arcâ
Implicitas ausit conemerare manus?*

5. Arca fœderis, eodem Masenio authore, inscri-
ptionem præfert; NON NUMMIS, SED NU-
MINI. Cujusvis hominis animam hæc imago re-
præsentem canit Emblematis Author;

Ordo.

Lips. allocut.
ante notas
in l. de Cruce

Militia.
Xenoph l. de
dictis & fa-
ctis Socratis.

Importun-
itas.

Oratio
perseve-
rans.
S. Basil. in
Conf. Monaf

Modestia.

Confor-
mitas.

Theodoret.

Seneca E-
pist. 107.

2. Reg. 6. 6.

S. Eucha-
ristia.

S. Scrip-
tura.

Maria V.

Paul. Dia-
con lib 21
Zonar lib
10. Mosch
Prat. 1. Sp
c. 4.

Anima
justa.

presentat, quæ Deo acquirendo, non verò divitiis colligendis creata est. S. P. Augustinus; *Cor tuum sit arca Dei, ubi habitent divitiæ Dei.* Porro Maria Virgo, Arca Dei sacratissima, Numine fuit plena; ut aded à S. Gregorio Thaumaturgo rectè dicatur; *Verè arca est sanctissima Virgo, intrinsecus & extrinsecus deaurata, qua universam sanctitatis thesaurum recepit.* Canentem audi P. Jacobum Masenium;

*Non patet hac nummis, sed magni est Numinis arca,
Quàm similis Virgo, dissimilisque fuit!
Lapsas arca polo leges, ac manna tenebat.
Legifer hac arcâ Virgine clausus erat.*

Æ G Y P T U S.

Cap. II.

6. DOMINICUS Gambertus in tabula geographica totum Ægypti regnum, figurâ suâ è Plinii sententia, trigonum representavit, quod Nilus fluvius, in sex canales effusus, opportunè circumfluit ac irrigat: addito Claudiano lemmate; **SINE NUBE FERAX.** Nimirum suppetias illas significabat, quas Franciscus I. Mutinensium Dux, ætate nimium quantum arente, suis fœderatis tulit. Porro etiam generosum Mecanatem hoc Emblemâ spectat, qui suos favores læto ac sereno vultu, procul omni mœroris nube, in alios copiosè effundit. - Leo Imperator hoc genio insignis, Zonarâ referente, dicere solebat: *Nec aliter oportere Principem, quoscunque aspexerit, suâ benignitate atque misericordia dignari, quam sol qui sui luminis claritate collustrat, sui quoque calor participes efficiat.*

C A L C A R.

Caput III.

7. **EQUI,** calcaribus incitati, loca quævis ardua tentant. Unde lemma calcari subjunctum; **MOVET, ET IMPELLIT.** Has ipsas vires Majorum exempla congenitas habent: juvenus enim ab iisdem extimulata, ad qualvis operationes accingitur. Hegesippus; *Sicut boni Principis vita probitatis quedam præscriptio, & per universos vivendi forma est: ita Imperatoris colluvio, lex flagitiorum est.* S. Paulus, Petro Apostolo exprobrans, *Quomodo, inquit, cogites cogis judaizare?* Hunc locum interpretatus Cajetanus Cardinalis, ait, ibi nullam aliam, nisi prævii exempli violentiam intervenisse. *Cogis exemplo facti tui: facta enim Superiorum non tam invitant; quàm cogunt subditos ad imitationem.* Unde Matthæus publicanus, vix Servatoris mensam post conversionem suam accumbens, alios complures publicanos quantocius in vestigia sua traxit, & ejusdem mensæ venerabundos ac pœnitentes convivias est sortitus. *Et factum est, discumbente eo in domo, ecce multi Publicani & peccatores venientes discumbebant cum Jesu.* Ad hoc propositum S. Paschasius; *Unius peccatoris conversio, multis exemplum præbuit pœnitentiæ. Et in domo, ad quam prius multos secum propter lucra conduxerat, ad veniam invitavit.*

8. De B. Aloysio Gonzaga memorant Historiæ, quod humeros suos calcaribus instar cilicii strinxerit, eâ nimirum ratione proprium spiritum ad perfectionis & æternæ gloriæ semitam velocius decurrendam extimulaturus. In hanc rem juvabit Joannis Rhô floridam de illo phrasin audire. *Quantâ fortitudine opus fuit, quum stellulas illas, acuminatim rigidò è chalyber radiatas, nudo admovens lateri, veste ac balteo ita urgeres, ut quieto molesta, incedenti es-*

am intoleranda, laterum tenera perfoderent? Ononum sui hostem, qui equestris instrumenta disciplina, celestis exhortationis habuit hortamenta! Haud mirum, cursum tam brevi confecisse, qui subditis calcaribus evolaret. Ad hoc tenelli Herois factum alludens, calcaribus Emblematis loco subscribes; **ET IAM CURRENTIBUS APTA.** Ita bona consilia etiam iis juvenibus intra virtutis curriculum incitamento sunt, qui nativâ suâ indole ad res qualvis magnas concitantur. Ita etiam militaribus animis, quantumvis naturâ suâ generosis, novus ex ampla mercede ardor accrescit, ut celeriore impetu ad heroicas ac gloriosas expeditiones ferantur. Onofander, de re militari distulens, ait; *Ubi honor fortibus viris habetur, pœnæq; non negliguntur ignavorum, ibi bonâ spe complere exercitum necesse est: alios enim metus à peccatis det erret, alios ad fortia facinora ambitio impellit.*

9. Calcaria, frena, & flagella ab humana prudentia ad equorum superbiam edomandam inventa sunt: iis enim stimulis discunt hero suo obedire, & in omnes ipsius nutus flecti. Unde illa Equitum supellex in fasciculum coacta, meis Concanonicis Symboli loco deservit, eamque in insigni Canonica S. Mariæ de Passione Mediolani hoc lemâte proposuerunt; **HIS EQUI, ÆQUI.** Innuebant videlicet, castigationibus, exemplis, consiliis ac suppliciorum formidine duras & obstinatas qualvis hominum cervices emolliri, & ad æquitatis leges flecti. Themistocles, Plutarcho referente, dicere solebat; *Asperos & indomitos pullos, in optimos equos evadere, si quis illis adhibeat disciplinam, rectamq; institutionem.* Rabbi Ben Syra inter cæteras suas sententias etiam hanc numerat; *Aurum indiget percussione, & puer verberationibus.* Veluti diceret, sicuti aurum inter malleorum impulsus splendorem ac ornamentum longè maximum fortitur, ita juventutem virtutibus ac scientiis sub rigidiorè ferula assuescere. Optimè ac compendio S. P. Augustinus; *Disciplina magistra est religionis, magistra vera pietatis, qua nec ideo increpat ut ladat, nec ideo castigat, ut noceat. Nihil profectò est, quod non disciplina aut emendet, aut saluum faciat.*

10. Sicuti frenum equo inter ancipites vias dirigendo; ita calcar eidem excitando ac propellendo deservit. Unde calcar, freno junctum, epigraphen sustinet; **EXCITAT, ET DIRIGIT.** Geminum hoc Prælati aut Prædicatoris munus est, ut ignavos excitet, ac errabundos ad directam legis Divinæ semitam manuducat. Jonâ in utramque aurem dormiente, *Accessit ad eum Gubernator, & dixit ei: quid tu sopore deprimeris? Surge, invoca Deum tuum.* In hunc locum P. Ribera, *Meritò, inquit, Jonam excitat Gubernator, sive Proreta. Quoniam Gubernatorum Ecclesia est, dormientes in peccatis excitare, ut surgant, & invocent Deum.* S. P. Augustinus; *Prædicatores voluntates pigras excitent, accendant frigiditas, corrigant pravitas, aversas convertant, repugnantes pacificent.*

11. Frenum calcari connexum, Emblematis loco inscriptionem à me recepit; **REPRIMIT, ET IMPELLIT.** Fœcunda plurimorum conceptuum hæc imago est. Bonus Prælati, S. Petro Damiano teste, *audaces subditos autoritatis suæ fræno reprimere, & ignavos eloquentiæ suæ calcari propellere debet.* *In conventu spiritualium fratrum tunc discretionis ordo congruè servatur, si moderatio rectoris imitetur diligentiam equitis: ille siquidem calcaribus utitur, ut IMPELLAT frenis, ut REPRIMAT.* Stimulat equum tardius incedentem; refranat superbi frequentia vestigia glomerantem. Calamitates, à Deo immit-

S. Aug. in Psal. 63. Maria V. S. Gregor. Thaumatur. de Annunt.

Benefactor lætus.

Zonaras in vita Leonis Imp.

Exemplum.

Hegesipp. lib. 2 de Excidio cap. 5.

Galm. 2. 14. Cajet in hunc loc.

Matth. 9. 10.

Pasch. l. 5. a. Martib.

S. Aloyis Gonzaga.

Rhô de ar. Virr. lib. 1. 7. e. 5.

Confilium.

Præmium.

Onofand. de re milit. c. 90

Educatio.

Plut in vita Themistocel.

Castigatio.

S. Aug. tract. de Bon. dije. Tom. 9.

Prælati, Prædicator.

Jon. 1. 6. Ribera in hunc locum.

S. August de bono viduit. cap 18.

Prælati.

S. Pet Dam. l. 6. Epist. 24

Calamitates.

immissæ, vitiorem licentiam refrænant, & ad virtutis progressum impellunt, Basilii Paradisi hac de re poësis lyrica est;

*E' Monaldini il male
Freno à la libertà d'alma felice,
Stimulo à la virtù d'alma otiosa.*

Pœnitens. Porrò peccator ad frugem convertendus, iræ Divinæ formidine reprimitur, & misericordiæ consequendæ fiduciâ incitatur. Hoc sensu meus D. Paulus Sylvius de Magdalena pœnitente canit;

*Sylv. Pian-
10 1. stanz.
116.*

*Prova in tanto nel cor gli sproni, e'l freno;
Hor move il passo, e si ritira, e pensa,
Arde il desio, mà al esequier vien meno,
Vorrebbe pur andar, mà poi ripensa;
Del caldo petto il chiaro, e bel sereno
Riman turbato dà l'oscura, e densa
Nube di quella tema, che sospesa
Rende, timida voglia ad alta impresa.*

*La sprona alto desio, dubbio l'affrena:
L'incende amor, freddo timor l'agghiaccia;
Hor di vivace speme ella è ripiena,
Hor dal seggio del cor tema la scaccia. &c.*

Fæmina mala. Torquatus Tassus in Armidæ, pessimæ foeminae, machinamentis calcaria freno juncta fuisse obser-

Tass liberat. vat.

*Canz. 4.
stanz. 87.*

*Usa ogn'arte la donna, onde sia colto
Ne la sua rete alcun novello amante:
Ne con tutti, ne sempre un stesso volto
Serba: mà cangia à tempo atti, è sembiante,
Hor tien pudica il guardo in se raccolto,
Hor lor rivolge cupido, e vagante,
La sferza in quelli, il freno adopra in questi,
Come lor vede in amar lenti, o presti.*

Educatio. 12. Calcar, authore meo Concanonico, D. Philippo Gallinâ, epigraphen sustinet; IGNAVOS

seu, SOPITOS SUSCITAT. Vel, PLAGIS INSTRUIT. Magistri, aut Præceptoris hæc idea est, qui discipulos suos in studiorum curriculo ad honores olim assequendos excitaturus, acerbior

ferulâ, seu calcari, propellere consuevit. Certè calamitates, dum pungit, excitat. *Castigasti me, & eruditus sum.* inquebat proprio suo exemplo sapiens Hieremias. Cato Censorinus dicebat; *Ad-*

*Hierem. 31.
18.
Cato Censor.*

versa res domant, & docent quid opus sit factò. Secunda res latitæ transversum trudere solent à rectè intelligendo & consulendo.

CANALIS.

Cap. VI.

Oratio distracta. 13. **C**Analisis, effracto foramine, non transmittit aquam, sed eam in via temerè ac prodigè effundit. Lemma; **PERFORATUS EFFUNDIT.**

Oratio gratiæ Divinæ canalis est; hunc autem perforat distractio, omnemque perdit gratiam. Sapientissimus morum Magister, *Fili mi,* inquit, *attende ad sapientiam meam, & prudentia mea inclina aurem tuam, ut custodias cogitationes.* Tum verò è SS. Patrum sententia, cogitationes custodies, si animum ab omni evagatione liberum ac integrum serves;

Prov. 5. 1.

*Cass lib. 10.
Collat. c. 14.*

qui enim cogitationes custodire nescit, nec orare scit. Eruditè dixit Cassianus, & verè; *Perparum orat, quisquis illo tempore, quo genua flectuntur, orare consuevit. Nunquam orat, quisquis etiam flexis genibus evagatione cordis qualicumque distractitur.* S. Basilii orationem vagam, & attentione vacuum, cibo comparat, qui nec sale, nec adipe, nec aromate ullo conditus, nil habet saporis, canibus potius, quàm convivis apponendus.

*S. Basl. in
quæst. bre-
vior q 279.*

14. **C**analis receptum liquorem omnem prodigè effundit, nil sibi reservans. Lemma; **NIL SIBI PRÆDICARE RESERVAT.** Prædicatores aut Prælatos illos hæc imago spectat, qui receptam è Sacris litteris doctrinam absque ullo suo profectu, in alios liberalissimè effundunt, docendi quàm discendi appetentiores. De his conquestus S. Bernardus; *Canales,* inquit, *hodie in Ecclesia multos habemus, conchas autem paucas: tanta charitatis sunt, per quos nobis fluentia cœlestia manant, ut ante infundere, quàm infundi velint; loqui, quàm audire paratiores: & prompti docere, quod didicerunt; & aliis præesse gestientes, qui se ipsos regere nesciunt.*

*S. Bernardus
in Cant.*

CILICIVM.

Cap. V.

15. **V**estis cilicina, è caprarum aut equorum pilis contexta, nudo pectori admovetur, ut aculeos suos lascivienti carni infigat, eamque probè castigatam in virtutis tramite coercet. S. Bacchiaris; *Cilicium pro tegmine habere consuescat, ut, cum tactu ejus, atque asperitate compungeris, semper peccatorum tuorum stimulos recorderis.* Et S. Paulus;

*S. Bacch.
de recipiendi
lapis.
S. Paul. de
Celso.*

*Si modò lugentem gravis hirto tegmine saccus
Caprigenum setis dum teget, & stimulat.*

Proinde vestem illam, geminâ prærogativa insignem, hoc lemmate distingues; **TEGIT, ET STIMULAT.** Id ipsum prudens Corrector affolet, qui proximi sui defectus arcto silentio tegit, eumque ad eluendas præteritæ vitæ noxas pro viribus extimulat. Certè Jonathas, Sauli, patri suo, fatale odium, quo innocuum Davidem iniquè persequeretur, dissuasurus, campi cujusdâm solitudinem, ceu locum opportunissimum, elegit; *Stabo juxta Patrem meum in agro.* &c. Ut nimirum culpam, remotis arbitris exprobratam, occultare, simulque delinquentem efficaci verborum aculeo ad erroris pœnitundinem permovere possit.

*Correcti
prudens.*

1. Reg. 19.

COMPEDES.

Cap. VII.

16. **C**ompedes, è ferro aut funibus constructi, equorum cruribus injici solent, ut vel æquali gressu incedere assuescant, vel ne in pascuis relicti, longius abire possint. Atque adeo compedes illi equis quidem sunt impedimento, hero tamen plurimum commodi afferunt. Unde lemma; **IMPE-**

*Calmitas
utilis.*

DIUNT, ET EXPEDIUNT. Videtur equidem libertas nostra à calamitatibus præpedimenta gravissima, & vix non fatalia perpeti; at re penitus consideratâ, deprehendes, præter illas nullum esse validius instrumentum, quo animus noster intra virtutis ac moderationis limites coerceretur. *Proficit enim,* inquit de anima nostra S. Ambrosius, *in pressura non interit, ut accedentibus tentationibus quotidie acquirat ad meritum.* P. Franciscus Ribera in illud Nahum Prophetæ commentatus, *Ethiopia fortitudo ejus & Egyptus ait; Egyptus eam tuetur, id est, afflictiones & labores; id enim significat Misraim, quod est nomen Egypti: afflictionibus siquidem in virtute proficit, & majores vires comparat ad vitia repellenda.*

*S. Ambrosius
2. Cor. 4. 1.*

*Fran Ribera
in Nahum.*

9.

17. **C**ompedes equorû gressum difficiliorè quidè efficiunt, non tamen penitus sistunt: ut adè Luca-
rinus illos hoc lemmate spectandos dederit; **RE-**

TAR-

TARDANT, NON SISTUNT. Seu ut Abbati Ferro placet; **IMPEDIT CURSUM, NON I-**
TER. Ita juvenus, ne pro effrenis naturæ suæ genio
 in quavis mala præceps ruat, nonnunquam arctiore
 quidem Patrisfamilias aut Præceptoris educatione
 cohiberi poterit; nunquam tamen adeò validè
 stringetur, quin interdum leges, ab ipsis præfixas,
 transiliat. Idipsum etiam de Legibus pœnalibus ac
 suppliciiis publicis, quibus Principes adversus scele-
 ratos animadvertere solent, intelligendum est: ta-
 meti enim homines facinorosi illorum intuitu à
 pristina suâ vivendi ratione aliquantulum retarden-
 tur, non tamen penitus ab illa desistunt. S. Isidorus;
*Facta sunt leges, ut earum metu humana coerceatur
 audacia, tutaq; sit inter improbos innocentia: & in
 ipsis improbis, formidato supplicio, refranetur nocen-
 di facultas.*

Educatio.
**Castiga-
 tio.**
 S. Isid. l. 2.
 Etymol.

**Matrimo-
 nium.**
 1. Cor. 7. 27.
 S. Ambros.
 l. 3. de Virg.

*Frigora mitescunt zephyris: ver proterit aestas,
 Interitura simul &c.*
 Et Plautus;
*Nam in hominū atate multa eveniunt hujusmodi,
 Capiunt voluptates, mox rursus miserias.
 Ira interveniunt, redeunt rursus in gratiam &c.*

Plaut. in
 Amphitruo-
 ne.

Vicissitu-
 do rerum.

Procop lib. i.
 de bello Van.

Senec. Ep. 91.

21. Cervi cornua hunc Emblematis loco titulum
 præfixum habent; **DECIDUNT ET SOLIDA.**
 Enimverò nullum regnum aut Respublica adeò firma
 est, quin tandem præfixo termino conquiescat
 ac collabatur. Exemplo suo id comprobant Respu-
 blica Romana, Monarchiæ Assyriorum, Medorum,
 Persarum, Græcorum, aliæque innumera, suo qui-
 dem ævo ad miraculum firma; at modò penitus pro-
 stratae soloque nomine superlites. Verissimè dixit
 Procopius; *Fortuna commutatio res etiã destruit be-
 ne constitutas.* Et quod mireris, ad hæc regnorum e-
 vertendorum catastrophæ nonnunquam unicum
 sufficit momentum. Seneca; *Longam moram dedit
 malis properantibus, qui diem dixit: hora, mōmen-
 tumque temporis everendis imperiis sufficere.*

22. Cervi cornua singulis annis unius rami incre-
 mentum capiunt. Unde lemma; **ETATEM
 INDICANT.** Ita è vitiorum numero facile con-
 jicere licet, quantas in anima nostra radices malitia
 egerit: nemo quippe repenti in vitiis fit summus,
 sed gradatim sceleri accrescit scelus, donec tandem
 generetur præva & inulcerata consuetudo. S. Augu-
 stinus; *Revera ad consuetudinem quodam progressu
 pervenit anima. Prima est quasi titillatio delectationis
 in corde; secunda consensio: tertia factum: quarta con-
 suetudo. &c.* Quod si verò imaginem in meliorem
 partem interpretari lubeat, eam jure optimo sibi
 vendicat R.P. Drexelius è Societate Jesu, qui pri-
 mum ingenii sui scetum typis publicis enixus, sin-
 gulis postea vitæ suæ annis novum aliquod volumen;
 sæcundo sanè ingenii utero, in lucem edidit; ut a-
 deò illustrissimo librorum suorum numero annos
 illos adæquarit, quibus de litteratorum universitate
 optimè meritum se exhibuit.

Vitia.

S. Aug. Homi-
 45. in Mazz.

**CORN V.
 Caput VII.**

S. Paulus
 plenus
 gratia.
 Ephef. 1. n. 3.
 & 7.
 Maria V.
 gratia ple-
 na.
 Luc. 1. 28.
 S. Hieron.
 serm. de M.
 V. Assumpt.

**Vicissitu-
 do rerum.**
 Senec. l. de
 brev. vitæ
 cap. 27.
 Lucan. ad
 Pison.
 Horat l. 4.
 Carm. od. 7.

19. **A** Malthææ cornu, è Gentilium commentò,
 omnium bonorum copiã refertum, à D. Si-
 gismundo Laurentio epigraphen recepit; **NUL-
 LA HIC MUNERA DESUNT.** Nimirum in-
 gentes illos gratiarum acervos repræsentabat, quos
 S. Paulus Apostolus in animã suã mirificè accumula-
 tos habuit. Unde testis sibi met luculentus ait; *Bene-
 dixit nos (Divina bonitas) in omni benedictione spi-
 rituali in cœlestibus in Christo.* Et rursus; *Secundum
 divitias gratiæ ejus, quæ superabundavit in nobis.*
 Rectius tamen de Maria Virgine id intellexeris,
 quam SS. Trinitas per Angelum salutavit gratiã
 plenam. S. Hieronymus; *Bene, inquit, plena; quia
 ceteris per partes præstatur: Maria verò se tota infu-
 dit plenitudo gratiæ.* Et paulò inferius; *In Mariam
 totius gratiæ plenitudo, quæ in Christo est, venit;
 quamvis aliter, quia etiam si in sanctis Patribus & Pro-
 phetis gratiæ fuisse creditur, non tamen eatenus plena.*

20. Cervorum cornua id peculiare habent, quod
 certis temporibus decidant, & renascantur. Unde
 Emblematis loco epigraphen sustinent; **DECLI-
 DUNT, ET REDEUNT.** Hinc assiduam rerum
 vicissitudinem ac volubilitatem conjicere licet. Se-
 neca; *Omne, quod fortuito venit, instabile est, quò al-
 tius surrexit, vergit pronius in occasum &c.* Luca-
 nus;

*Ipsa vices naturæ subit, variataque cursu
 Ordinatur &c.*
 Horatius;
*Diffugere rives, redeunt jam gramina campis,
 Arboribusq; comæ.
 Mutat terra vices, & decrescentia ripas
 Flumina prætereunt.
 Immortalia ne speres, monet annus, & alvum
 Quæ rapit hora diem.*

23. Amalthææ cornu variis quidem fructibus, flo-
 ribusque insigne est: at hæc munera sibi sol vendi-
 cat, à quo illa omnia generantur. Unde Cornuco-
 piæ, sub Sole depictum, hanc epigraphen à Serenif-
 simo ac ingeniosissimo Philotheo accepit; **MUNE-
 RIS OMNE TUI.** Ergò quid gloriæ, quid erudi-
 tionis accessit mortalibus, quod gratiæ Divinæ haud
 debent? quid possidet homo, quod aut ingenio suo,
 aut adscribere virtuti suæ possit? *Quid enim habes,*
 inquit, S. Paulus, *quod non accepisti? si autem acce-
 pisti, quid gloriaris, quasi non acceperis? Prorsus, sub-
 jungit Magnus Augustinus, talia cogitanti verissimè
 dicitur, dona sua coronat Deus, non merita tua: quia
 dicitur; Omne datum optimum, & omne donum
 perfectum desursum est, descendens à Patre lumi-
 num. Si ergò Dei dona sunt bona merita tua, non Deus
 coronat merita tuã, tanquam merita tua, sed tan-
 quam dona suã.* Concinnè in rem præsentem canit
 Emblematis Author;

Gratiã
 Dei.

1. Cor. 4. 7.

S. August. de
 Grat. & lib.
 arb. cap. 6.

Iac. 1 17.

*Sol aperit flores. Illo splendente vigescunt
 Sæviter, & patulas explicuere comas;
 Sol aperit gravidas fruges, spicasque tumentes,
 Et profert roseis mollia poma genis.
 Muneris omne tui est, quod pleno copia cornu
 Ventilat, auspiciis munera nata tuis.
 At tu magne Deus (quid enim siluisse jurabit?)
 Quod spero & placeo, muneris omne tui est.*

CORONA.

Cap. VIII.

24. HENRICUS III. è Poloniæ Rege in Regem Gallicarum unctus, symboli loco tres coronas representavit; duas quidem inferiores, veluti Poloniæ & Galliarum proprias; tertiam verò superiorem, olim in cœlo Empyreo, Deo agonethetâ, obtinendâ. Epigraphen addidit; MANET ULTIMA CÆLO. Innuebat videlicet, mentem suam, à majestare terrena penitus abstractam, unicè ad beatorum laureolam suspirare: alto enim pectore Princeps hic potentissimus incisa habebat illa Sapientiæ Divinæ promissa, *Accipit regnum decoris, & diadema speciei de manu Domini*; uti & liberalissimas illas Sponsi invitantis blanditias; *Veni de Libano sponsa mea: veni de Libano: veni: coronaberis*. Læta hæc spes etiam in D. Pauli corde triumphum duxit; *Reposita est mihi corona justitia, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex*. S. P. Augustinus; *Non negabit justus Deus coronam debitam, cui gratiam donavit indebitam, cui autem reddet coronam debitam? utiq; meritis tuis. Sed ut reddatur tibi corona tua, Dei dona sunt merita tua*.

25. Martinus V. Pontificum tiaras, coronas Cæsarium, Cardinalium galeros, sceptrâ, mitras, & gladios in mediis unius regi flammis expressit: addito lemmate, SIC OMNIS GLORIA MUNDI. Seneca; *Gloria vanum & volatile quiddam est, aurâq; mobilis*. Et meus Hugo Victorinus; *Quid profuit illis inanis gloria, brevis lætitia, mundi potètia, carnis voluptas, & plena divitiâ, magna familia, & magna concupiscentia? ubi risus, ubi jocus, ubi jactantia, &c.*

26. Stephanus Bathorius, Rex Poloniæ, Papaverum fasciculo coronam regiam imposuit; addito lemmate; PER NON DORMIRE, id est; SOMNUM FUGAT. Significabat quippe, sicuti papper, somno conciliando deserviens, à corona illa opprimitur; ita sibi à regni negotiis quietem ac somnum omnem ad eò imminui, ut vigilantissimâ, ac penè assiduâ, stringatur. P. Franciscus Mendoza observat, Jacobum Patriarcham admodum opportunè vaticinatum esse, quando Judam, Israël's sceptrâ ac coronâ insignitum, Leoni non ab similem dixit; *Catulus Leonis juda*. Et paulò post; *Requiescens accubuisti ut Leo*. Enimverò quemadmodum Leo est symbolum vigilantia; ita oportebat, ut Judas, ejusque posteris, principes futuri, parùm somno, multùm vigilia indulgerent. Referente Ariano, dicere solebat Alexander Magnus ad suos Milites. *Plus vigilare, quàm vos me certo scio; ut ipsi quietos somnos capere possitis*. Caligula coronam sibi fabricari fecit, in qua erant sol, luna, & stellæ depictæ, ut sibi sive nocturno, sive interdum perpetuo vigilandum recordaretur; ut refert Pierius Valerianus;

27. Joannes Ferrus coronæ subscripsit; VICTORI DEBITA. seu, HOSTE DEVICTO. Honores enim, ac virtutum præmia non quidem magnis natalibus, sed grandibus meritis debentur. Id ipsum Cosinus, Magnus Dux Hetruriz, significabat, quando coronam, Aquilæ rostro è cœlis delatam, hoc lemmate insignivit; JUPITER MERENTIBUS OFFERT. S. Gregorius Papa; *Summa non summo ordini debentur, sed summo labori. Naro & Doctor egregius non dixit; Unusquisque mercedem accipiet juxta suam dignitatem, sed secundùm laborem*. Cæterùm symbolo illo simpliciter demonstrari potest, sua semper meritis deberi præmia. Rex Theodoricus; *Tribuenda est justis laboribus compensatio præmiorum, quia exprobrata militia creditur,*

quæ irremunerata transitur. Athletam populis palma designat esse victorem. Sudores bellicos civica corona testatur, &c.

28. D. Didacus Saavedra, Magnatum infelicitatè representaturus, coronam regiam figuravit, quæ artificiosissimè elaborata, spinis undique plena erat; addito lemmate; FALLAX BONUM. In rem præsentem dicebat Adrianus IV. *Nihil ponderosius sollicitudine omnium Ecclesiarum, qua incumbit Pontifici, tantaq; molis, ut robustissimos premeret, tereret, commineret humeros*. Demetrius, cum ad regnum vocaretur, Seneca referente respondit; *Ege verò me ad istud in exercicabile pondus non alligo, nec in illam facem rerum hunc expeditum hominem demitto. Quid ad me defers populorum omnium mala? &c.* Seneca;

*O regnorum magnis FALLAX
Fortuna BONIS, in præcipiti,
Dubioque nimis excelsa locas.
Nunquam placidam sceptrâ quiescem,
Certumvè sui tenuère diem,
Alia ex aliis cura fatigat,
Vexatq; animos nova tempestas &c.*

Et Urbanus VIII.

*Non semper extra quod radiat jubar
Splendescit intra: respicimus nigras
In sole, (quis credat?) relectas
Arte tua Galilee, labes.*

*Sceptri coruscet gloria regii
Ornata gemmis; turba satellitum
Hinc inde præcedit, coentes
Officii comites sequuntur.*

*At si recludas intima, videres
Ut sæpe curis gaudia suspicax
Mens ista perturbet, Prometheus
Haud aliter laniat cor ales*

29. Nonnemo ad Christum patientem alludens, coronam spineam, arundini decussatim implexam, depinxit; cum lemmate, VICTO SÆCULO. Quamvis autem hæc imago numismatis potius, quam Emblematis naturam imitetur, in ea tamen per coronam spineam triumphus ac victoria illa significatur, quam Servator noster è gemino Mundi ac Tartari hoste, per suam passionem devicto, felicissimè retulit. Opportunè S. Germanus Patriarcha Constantinopolitanus; *Purpura illa & corona ex spinis plexa ante crucem, confirmabat victoriam dicentis; Confidite, ego vici mundum, mundiq; Principem*. Et S. Athanasius; *Miraculū novum & incredibile, & magna sine dubio victoria insigne: quem per ludibrium, subsannationemq; pulsabant, ei triumphalia addiderunt ornamenta, coccineam chlamydem, & coronam spineam. Eâ de causa hoc genere vestimenti indutus, ad mortem processit, ut ostenderet victoriam de morte, non temerè, sed pro nostra salute paratam esse.*

30. Coronæ regiz inscriptionem, nî fallor, opportunitam subjunxi; HONOS, ET ONUS. Suffragante enim experienciâ, Majestas terrena tantundem oneris & molestiæ, quantum splendoris & admirationis confert. S. Joannes Chrysostomus; *Non ita corona caput circumdat, sicut animam sollicitudo: nec in satellitum catervam, sed in molestiarum multitudine spectes. Felicitas enim, assente Sinesio, onus quoddam videtur plumbo gravius. Eum ergo subvertit ac deprimit, qui id humeris imposuerit. Compendio S. Gregorius Papa; *Quanto quis hic altius erigitur, tanto curis gravioribus oneratur: eisque, ipsis populis mente & cogitatione supponitur, quibus superponitur dignitate.**

31. Pretiosa corona regia, supra incudem propè ultrinam inter malleos & limas figurata, epigraphen

Felicitas regiamifera.

Adrian. IV. apud Io. Sarisb. lib. 8. a. Nug. Curia cap. 13. Senec. l. 7. a. Benef. c. 9. Senec. in Agamemnoni Ast. 1.

Urban. VII. ode in adulationem.

Passio Christi.

S. Germ. ora in sepult. Christi.

S. Athan. ser. de Vass. & Cruce.

Honor ocerofus.

S. Io. Chrys. Hom. 66. a. Popul. Sines. Oras. de Regno. S. Greg. l. 17. Moral. c. 17.

Spes.

Contemplativus.

Sap. s. 17.

Cant. 4. 8.

2. Tim. 4. 8.

S. Aug. ser. 17. de Divers. cap. 4.

Mundi bona.

Dignitates vanæ.

Sen. Ep. 113.

Hug. Viç. lib. 1. de Anima.

Vigilantiæ Principis

Fran. Mend. in 4. Reg. c. 3. n. 1. adv.

Samuel dormiebat Arias. lib. 8.

Pier. Valer. lib. 44.

Honores debentur meritis.

S. Greg. in 1. Reg. c. 9. v. 21.

Præmium debetur labori.

Theod. apud Cassiod. l. 2.

Epist. 28.

Martyriū. à me recepit; PER FERRUM, ET IGNES. Ita omnino Martyrii & beatitudinis coronæ non nisi inter calamitates & vulnera obtinentur. Isaacus Patriarcha per ferrum & ignes transiit, quando ab Abrahamo montem conscenderè iussus, portabat in manibus ignem & gladium. Eandem gloriæ consequendæ methodum observatam habuere S. Laurentius, S. Vincentius, S. Marcellianus I. Tortona Episcopus, aliique innumeri. Optimè dixit S. Ambrosius; Tolle Martyrum certamina, tulisti coronas; Tolle cruciatus, tulisti beatitudinem.

32. Ad solennem D. Caroli apotheosin, Mediolani celebratam, gentilitia Borromæorum corona aurea Emblematis loco affixa cernebatur, cum lemmate; REGNI DECORA POTENTIS. Sicuti enim corona insigne capitis regii decus est, ita grandis ille sanctus, ceu eliens fidelissimus, Regi suo Catholico, vastisque ejus regnis singulare ornamentum attulit. Cæterum Emblemata hoc Sacræ Scripturæ authoritate nititur: nam quatuor epomidis Pontificii colores, in quibus quatuor elementa figurabantur; uti & mala punica, quæ è tunicæ limbo omnia mundi regna significabant, totum suum ornatum unice ab aurea Sacerdotis tiara desumpsere, in qua literis expressum, Sanctum Domino. Salomon illam Sacerdotis Hebræi vestem his omnino verbis explicans, ait; In veste enim poderis, quam habebat, totus erat orbis terrarum, & magnificentia tua in diademate capitis illius sculpta erat. Cæterum Corona illa etiam Princeps significat, qui suâ prudentiâ regnum ornat & conservat, sicuti vitium ac imprudentiâ destruit, & decoratque. S. Ambrosius in Apologia Davidis ait; Regum lapsus pœna populorum est: sicuti enim eorum virtute servamur, ita etiam errore periclitamur.

33. Dominicus Gambertus coronam auream, mensè cuidam iunxam, figuravit; quæ irritò ventorum conatu undique incurvata, proprio suo pondere secura perstitit. Gnomam ex Ovidio mutuatam subiunxit, SUO PONDERE TUTA. Ita omnino sapientia, prudentia, & virtus, ceu totidem Principum coronæ, securitatem adeo firmam subministrant, ut nullâ exteriore violentiâ unquam everti queant. Unde Salomon Deum rogavit; Da mihi sapientiam & intelligentiam, ut ingrediar, & egrediar coram populo tuo. Quod autem virtus & pietas principum sint stabilimenta regnorum, nec ipsos etiam Gentiles latuit; Cicero ait; Romanos non calliditate aut robore, sed pietate & religione omnes gentes, nationesque superasse. Et Aristoteles; Deos promptiores in eos, qui maximè eos colunt, & ita promoverè & conservare eorum principatus.

34. Coronæ civiæ, murales, triumphales, aliæque similes, iis duntaxat in præmium celsere, qui meritis aut prævio aliquo faciliore insignes fuerant. Ut adeo illarum quævis hinc sibi epigraphen vendicet; VIR TUTE PRÆVIA. Verbis ex Ecclesiastico Dedicationis Hymno mutuatis;

Virtute namque prævia
Mortalis illuc ducitur.

Gloria Cœlestis. Aeterna gloria, coronæ nomine significari solita, in eos tantum ab agonotheatâ Deo confertur, qui illam ob indefessos ac virtuosos suos labores præmii & mercedis loco sibi vendicant. Dilucidè S. Jacobus; Beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ. Et prior illo Vates Regius, ad Deum conversus, dixit; Gloria virtutis eorum tu es. In hunc locum S. Bernardus; Virtus gradus ad gloriam, virtus mater gloria est.

35. P. Eutachius Venator, Augustinianus Excalamundi Symbol. Picinelli Ang. Erab. Tom. II.

ceatus, coronam figuravit, quæ soli asino aut bubalo, non verò equis, canibus, aliisque præsentibus nobilissimis animalibus imposita, epigraphen monstrabat; NON PER QUESTO E' L PIU' DEGNO. Id est; NON EST PRÆSTANTIOR INDE. Hominem idiotam hoc Emblemata spectat, qui aliorum virtute, doctrinâ, & meritis longè inferior, dignitatem quandam est assecutus. Atque adeo mens Emblematis erat, neminem è dignitate acceptâ præstantiorem evadere, sed in pristina indignitatis suæ conditione ita perdurare, ut semper ad gradum illum superiorem non quidem propriis meritis, sed solâ eligentium partialitate sublevatus dici possit. Similem miseriam olim jam Roma viderat, quando Prætoris munus in Vatinius, hominem nauci, collatum est, neglecto M. Portio Catone, viro incomparabili & virtutibus omnibus conspicuo: uti prolixè conqueruntur Seneca, Plutarchus, & Valerius Maximus. Quare tametsi Vatinius illâ rejecti Catonis dignitate gauderet; non perinde tamen Catone digniorem se probaverat. Hoc loco minimè prætereundum duxi illud præsentis Emblematis satis consonum Dionysii Cartusiani acroama; Rehor illiteratus ritè vocatur ASINUS CORONATUS.

36. Coronam lemmate; nî fallor, opportunè legendam propones; CURSU COMPLETO. Merces enim beata, coronæ nomine vocari solita, in eos duntaxat confertur, qui vitæ suæ metam inter virtutis ac meritorum decursum attigerint. Hanc Emblematis mentem dilucidè olim prævit S. Paulus Apostolus; Bonum certamen certavi, cursum consummavi, &c. ideoque reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die. Oppositè S. Ambrosius; Paulus dicit; in illa die coronam sibi esse reddendam; tu hic tibi ut reddatur insistis? imple ergo certaminis tui diem.

Dignitas non dignificat indignum.

Val. Max. lib. 7. cap. 5.

Dion. Car. in cap. 1. Proverb.

Beatitudo;

2. Tim. 4. 8.

S. Ambr. in Ps 36.

CUCURBITULA.

Cap. IX.

37. BArgalius cucurbitulas, sanguini eliciendo accommodatas, hoc lemmate insignivit; EDUCUNTE PESSIMUM. Iusti ac prudentis Principis hoc ecypon dixeris, qui diversis exilii aut mortis suppliciiis homines sceleratos à bonorum commercio separat. S. Hieronymus, à Lipsio citatus, ait; Emen-dandi, corrigendique per pœnas bonis Princeps semper habet finem; scindenda putrida carnes, & scabiosum animal à caulis ovium repellendum; ne tota domus massa, corpus, & pecora, ardeat, corrumpatur, putrescat, inereat.

38. Cucurbitulæ epigraphen subjunctam habent; RESOLVUNT, DUM ATTRAHUNT. Eadem Caussidicorum, Procuratorum, ac Judicum quorundam est indoles, qui lites tum dentium dirimunt ac resolvunt quando manus clientum fenerint onustas muneribus. Eandem tamen iconem in sensu meliore de Magis Dei servis, S. Catharinâ Senensi, & S. Francisco Xaverio interpretari licet, qui putridam ac cruentam saniem propriis labiis è stillantibus ægrotorum ulceribus suxerunt, illosque inde vel sanitati restituerunt, vel saltem nativum suum horrorem, è fadâ illâ tabe generari solitum, superârunt. De S. Francisco Xaverio, magno illo orbis Christiani Thaumaturgo, testatur Franciscus Remondus, quod in Nosocomio Veneto ad ægrotum, luc venerea contaminatum, itivisens, fœtidum putorem omnem ex ulcerosa ipsius fistula generoso ore exfluxerit, simulque miserum contagione suâ liberârit. Xaverius, inquit, Monocerote, virginum amatore, virgo ipse valentior, nō cornu (nullum habet) ferire novit; sed animalibus labris

Princeps justus.

Lips. lib. de una Relig.

Judex avarus.

S. Franciscus Xaverius.

Fuanc Res mond. Grat. XVI.

bris immisissis, quidquid noxium est, e duxit. Quantum verò nativam nauseam, è Xaverii pectore depulsam, attinet, testem se offert idem Remondus; Hoc inter epulas Francisci cum Xaverio singulare certamen, quo sensu reluctante, ita se fregit, ut optabile disfidium fuerit, quod ferendo victoris imperio natura vires erigeret, quæ aliquamdiu detrectando corrussissent. Qui plura desideraveris, prolixos hæc de re consulas P. Horatium Turfelinum, & Abbatem Certanum.

Horat. Turfel. l. 1. c. 5. v. 1. Certan l. 1. de Indiarum Apost.

Peccator.

39. Simon Biraglius cucurbitulam hoc lemmate Gallico legendam proposuit; DE MAL ME PAISTIS. Id est; ALOR NOXIO. Haud aliter obscærus peccator solâ libidinis ac carnis spurcitie delectatur. Porrò homo sceleratus nunquam majore gaudio diffluit, quàm dum alienis facultatibus diripiendis, hosti ulciscendo, innocentibus ac justis deprimendis, & ut compendio dicam, aliorum sanguini hauriendo, dat operam. Appositè Antonius Riccardus; Cucurbitula medica, vas vitium, quoniam unum ad extrahendum sanguinem putrefactum, cum titulo, ALOR NOXIO; significat, hominem nequam, non nisi quod improbum est, querere & continere. Plutarchus solum illud animi maligni proprium asserit, qui res quasvis vitiosas, in suo proximo deprehensas, quantumcunque ad se trahit; Quemadmodum cucurbitula medicabile deterrimum sanguinem ex corpore eliciunt; sic tu pessima quaque tuorum in te congeris &c. Inter cætera Principum opprobria Petrus Matthæus etiam hoc recenset; Principum avidorum aures maledicentiis potius quàm laudibus patent; & plerumque, cucurbitularum more, sanguine non nisi vitioso replentur.

Ant. Ricc. Comment. symb.

Plut. de Træguill. anizai.

Pet. Matth. Hist. de Fran. c. 10. lib. 4. Narrat. 2. n. 3.

FIBULA.

Cap. X.

Amicitia.

40. Fibulæ, mutuò innexæ, cingulis colligendis deserviunt. Unde lemma; DISTANTIA JUNGUNT. vel si in singulari lubeat; DISTANTIA JUNGIT. Eorum hæc idea est, qui principes, natalibus diversos, amicitia vinculo jungunt. Hoc encomio insignem se exhibuit in eus Concanonicus S. Alipius Episcopus, de quo Canonicorum Regularium Officia in hæc verba testantur; Hic Hierosolymam peregrè profectus, Beatum Hieronymum visitando, Christiani orbis lumina Hieronymum & Augustinum sancta necessitudine primis junxit. Nec aliter sancta Fides nostrum hemispherium cum extremis Indorum & Persarum populis conjungit. Amor insuper supremam Alexandri Macedonis Majestatem cum infimo quodam Persarum mancipio conjunxit. Quid, quod idem amor naturam Divinam & humanam, infinitis distitas intervallis, in unica Servatoris nostri persona, nexu penitus prodigioso arctissimè copularit? P. Joannes Sylveria illud S. Matthæi arcanum interpretatus, Quod in ea natum est, de Spiritu Sancto est, ait; Hæc actio, id est, hæc assistentia Spiritus sancti, qui totus est amor, ordinata est ad unionem naturæ humanæ cum Divina, distinctorum autem unio non tam potentia & scientia, quàm vi amoris perficitur. De amore ait Magnus Augustinus; Nihil nocet corporis separatio, ubi est amorum vera & sincera conjunctio. Caritas enim ipsa vera est, quæ corporaliter separatos consuevit spiritaliter copulare atque conjungere.

Offic. Can. Reg. 16. Aug.

Fides.

Amor.

Matth. 1. 10. P. 10. Sylv. l. 1. in Ev. Ag. 65 n. 144.

S. Aug. serm. 42 de Temp. circa inis.

FLABELLUM.

Cap. XI.

Spiritus S.

41. Flabellum, importunis & infestis muscis abigendis deserviens, epigraphen sustinet; PROCACES PELLIT. Hæc ipsa Spiritus sancti in animas nostras est beneficentia, à quibus omnes obscænas & vitiosas cogitationes, ceu muscas importunissimas, depellit. Unde S. Ecclesia, eidem superlæx canit;

*Illumina cor hominum,
Absterge sordes mentium.
Preces non absumiles etiam ad Æterni Patris Verbum ab eadem Ecclesia diriguntur;
Aufer tenebras mentium,
Fuga cætervas demonum,
Expelle somnolentiam &c.*

Cæterum etiam mortis memoria flagelli vicem subit, quo omnes animæ nostræ cupiditates ac tentationes, ceu totidem obscænx ac intolerabiles muscæ, procul arcentur. Testem habet S. Isidorum, quando ad Servatorem conversus, ait; Assidua memoria mortis prodest, Domine IESU Christe, ad deprimenda carnalia desideria, & ad abigendas tentationes varias & diversas, quæ separant animam à te.

Mortis meditati.

S. Isid. lib. de Mor.

42. Flabellum, adversus æstivos ardores usurpari solitum, epigraphen tenet; TEMPERAT ÆSTUM. vel, UT MINUAT ÆSTUM. Utramque illam subministrat Bernardinus Balduinus hoc Epigrammate;

Spiritus

Balduin. lib. Lusur.

*Vivit frigoribus nimios qui temperat æstus;
Æstus diminuunt mota flabella graves,
Utile solstitiis quis non emit ære flabellum,
Cujus ope adducto frigore, vita manet?*

Spiritus sancti hæc idea est, cujus beneficio exæstians concupiscentiæ nostræ ardor deservescit; ut addò à S. Ecclesia jure optimo cognominetur; In labore requies, in æstu temperies. S. Petrus Damianus; Spiritus, qui ex Deo est, quas replet mentes, ad cælestia provocat, & expulso torporis, & negligentia frigore ad amorem Divinum inflammat; peulantia CARNIS DESIDERIA REPRIMIT, & liberum cor ab omni terrena delectatione suspendit.

S. Pet. Dam. serm. 21.

43. Flabellum, ex unâ in alteram partem agitatum, opportunam æstuantis corpori temperiem conciliat. Unde lemma; ALTERNANDO RECREAT. Hinc conjice, quantam è rerum varietate voluptatem capiamus. Cassiodorus; Nemo dubitet, homines suâ varietate recreari: quia in continuatione rerum, magnum mentibus constat esse fastidium. Dulce do mellis, si assidue sumatur, horrescit; serena ipsa, quamvis magnopere desiderentur, jugiter adepta sordescunt. Et Petronius Arbitr;

Varietas

Cassiod. lib. Epist. 32.

*Non uno contenta valet natura tenere;
Sed permutatas gaudet habere vices;
Taurus amat gramen mutatum carpere valle,
Et fera mutaris sustinet ora cibis;*

FLAGRUM.

Cap. XII.

44. Joannes Ferrus Abbas flagrum hoc lemmate loquens introduxit; PER AMORE, E PIETA' CORREGGO I FALLI. Id est; AMORE ET PIETATE CULPAS ELUO. Opportunissimum enim illud carnis macerandæ instrumentum à Pœnitentibus adhibetur, cum ad eluendas præteritæ vitæ noxas, tum ad amoris Divini, ac pietatis Christianæ ardorem testificandum. S. Petrus Damianus; Optimè pœnitet, qui, dum carnem verberibus mactat, luctum, quod delectatione carnis omiserat, afflictionibus recompensat; & salubrem illi nunc amaritudinem ingerit, cujus olim noxâ delectatione peccavit. Qui verò omnia voluntariæ hujus castigationis comoda sub unum aspectum collocata desideras, diserta illa S. Cypriani verba legas velim; Discipula in a custos spei, & retinaculum fidei, dux itineris salutaris, ac natrix bonæ indolis, magistra virtutis, facti in Christo manere semper, ac jugiter in Deo vivere, ad promissa cælestia, & Divina præmia pervenire. Hanc & scilicet salubre est, & adversari ac negligere lethale. Meritò itaque plenus

Pœnitens

S. Pet. Dam. Tom. 1. Ep. 1.

S. Cyp. de Discipl. & Habit. Virg.

Castigatio

Castigatio. plenus pietate dici poterit ille, qui flagri ac vitæ castigatæ beneficio ad virtutis semitam deducitur. Nec minus etiam amore versus virtutem ac Deum plenus dici promeretur, si flagro illo, ceu occa aut aratro, carnem suam studiosè colat. Cæterùm etiam Pater aut Herus, flagro ad filios ac subditos coërcendos utens, suum versus illos amorem ac pietatem iudicio luculento probat. E Salomonis sententia; *Qui parcat virga, odit filium suum: qui autem diligit illum, instanter erudit.* seu, ut alii vertunt, *adhibet ei castigationem.* Hugo Victorinus testatur, *Disciplinam malorum desideriorum esse carcerem, frenum, lasciviam, elationis jugum; domare intemperantiam, levitatem constringere, incompósitos animi motus suffocare.*

45. Flagrum, crebris suis ictibus carnem macerans, animamque elucens, epigraven reddit; **EXPIAT DUM MACERAT.** Hæc ipsa Pœnitentiæ effecta sunt. S. Cæsarius Arlatensis; *Per dura crucis exercitia decepta audum carnis gaudia puniuntur; ac sic mortificatione præsentis futura mortis sententia prævenitur.*

46. Flagellum (Asceticis Disciplina) extremâ suâ parte ferreis aliquot stellulis armatum, ab Academico Circumspecto epigraphen retulit; **CRUORE NOTABILIS IPSO.** Flagellum illud hoc symbolo significaverim, quo Carolus V. Imperator piâ & assiduâ tyrannide in ca nem suam defaivit; quod postea, sanguine undique perfusum, Philippus II. jure veluti hæreditario, instar cimelii pretiosissimi, Philippo III. consignavit, idque hodie etiamnum inter optimos religiosissimæ & augustissimæ domûs Austriacæ thesauros asservatur. Sancti Martyres, proprio conspersi sanguine, sese omnium oculis conspicuos exhibent. Denique S. Ecclesia, tametsi aliis ornamentis omnibus spoliata, inmensam gloriam è pretioso vulnerati servatoris cruore habebit superstitem. S. Ambrosius; *Sanguis Christi purpura est, qui insicit Sanctorum animas, non solum colore resplendens, sed etiam potestate, quia Reges facit, & meliores Reges, quibus regnum donet æternum. Meritoque ad tantum Ecclesiæ decorem, cui Christi sanguis irrutilat, Spiritus Sanctus inclamat, quàm pulchra, & suavis es charitas in delictis tuis.*

FRENUM LVPATVM.

Cap. XIII.

47. **F**rena ac lupata equos eâ conditione moderantur, ut illos non quidem proprio suo arbitrio, sed solius equitis, ceu primarii directoris, nutu ac voluntate gubernent: neque enim freno majorem, quàm instrumenti, vicem subire licet. Unde lemma; **DIRIGIT, UT DIRIGITUR.** Ita prudens ac fidelis Minister in subditis gubernandis nunquam propriâ suâ voluntate, sed solius Principis Imperio, nititur. Hæc operandi forma in Filio Dei cum primis enituit, qui omnia sua facta ad Patris æterni voluntatē ac providentiam studiosissimè exegit; unde testis sibi met luculentus, dixit; *Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei (id est, interprete P. Francisco Maldonato, Patris decreto, auctoritate, voluntate) hæc testimonium perhibent de me. Hanc Filii Divini obedientiam cum Adami inobedientia comparans Magnus Augustinus, ait; Sicut obedientia secundi hominis eò est predicabilior, quo factus est obediens usque ad mortem; ita inobedientia primi hominis eò detestabilior, quò factus est inobediens usque ad mortem.*

48. Ut equus præfixam metram directo gressu asequatur, non sufficit, illius ori frenum immitti, nisi

si in super Equitis manu in omnem partem, prout necessum fuerit, aptè flectatur. Proinde hanc freno epigraphen subdidi; **DIRIGIT, SI DIRIGATUR.** Ita omninò voluntas nostra proprios suos affectus intra virtutis tramitem coërcere non potest, nisi prævenientis ac excitantis gratiæ auxilio gubernata. Plutarchus eadem metaphorâ demonstrat, auditores tantundem ab eloquentia in omnem partem pro Oratoris arbitrio flecti, quantum illa prudentiæ ac rationis imperio manuducta fuerit. *Ut non satis est clavus, neq; frenum, nisi adsit, qui arte moderetur. Ita non sufficit eloquentia ad moderandum populum, nisi accesserit sermonis moderatrix ratio.*

49. Frenum, equorum ferociæ edomandæ deferens, à Joanne Ferro epigraphen cepit, **COHIBET.** seu ut ego capistro inscripsi; **DOMABIT ET FRENES.** Hæc inscriptiones plurimorum conceptuum sunt feraces. David interrogatus, *In quo corrigi adolescentior viam suam?* respondit; *In custodiendo sermones tuos.* Atque adeò juvenus, instar procacis equi, valido legis Divinæ freno coërcetur. In hoc argumentum Agellius; *Nihil est efficacius ad cohibendas adolescentium cupiditates, quàm Divina assidua legis meditatio, quæ & ducis officio fungitur, & instar frenorum exultantes atatis impetus COHIBET.* Deus etiam inferni terrore effrenem hominum licentiam reprimit. *Nam, Chrysostomo asserente, Malitiam rescindens, & terrore, tanquam freno quodam, tuum ad deteriora impetum compescens, nihil non agit ac molitur, ut tum per blanda ac levia, tum per molesta ac gravia, tuum ad res terrestres motum reprimat, & ad se tradendum à scelere abducatur.* Calamitas quoque frenum injicit, ne nimia genii nostri indulgentiâ in obvia quævis vitia proruiamus. Anastasius Nycænus, *Propterea, inquit, tentationes, & afflictiones, & multorum casus eveniunt, ut frena innumerabilia circumponantur animæ, quæ facile extollitur in superbiam. Et Justus Lipsius; O quàm utile multis frenum & coërcitio morbi? Nam revera, sicut Athenienses de pace non nisi arctari cogitabant, præsci Oratoris dicto: ut a plerique nostrum vix de Deo, nisi afflicti.* S. Ambrosius; *Junium freno non absumile dicit, quo humanæ naturæ luxuries coërcetur. Infremant etiam teneram aetatem jejunia, & parsimonia, ubi retinaculis quibusdam indomitas cohibent cupiditates.* Ad idem propositum præclare Magnus Augustinus; *Sicut equis frena sunt imponenda, ita corpora nostra jejuniis, vigiliis, & orationibus sunt infrenanda; nam quemadmodum auriga, si frena laxaverint, per precipitia ducuntur: ita & anima nostra cum ipso corpore, si frenum non imposuerimus, ad inferni precipitia delabuntur.* Et S. Nilus; *Equus benè frenatus, corpus mediè domitum. Ut enim ille freno cedit, & equus paret imperio; sic corpus fame, vigiliisq; subactum, rationis obtemperat voluntati, nec cupiditatis impetu lascivens reluctatur.*

50. Frenum cum lupato, à Saavedra epigraphen Princeps. recepit, **REGIT, ET CORRIGIT.** Id ipsum lege & auctoritate suâ Princeps assolet. Disertè Cajetanus; *Nullum majus frenum, nulla efficacior ratio componendi gestus, motus, verba, actionesque hominis, quàm ambulare ante faciem Principis.* Porro etiam Judicii extremi memoria regit & corrigit. *Sicut enim, inquit S. Chrysostomus, qui Dei obliviscitur, tanquam freno abjecto in precipitium defertur, ita quem continuus hic percellit timor, modestè vivendi viam ingreditur.*

51. Freno dexterè utaris oportet ad regendum ac corrigendum equum, non ad subvertendum. Illum enim, tametsi mansuetissimum, si freno nimium huc illucque contorqueas, ac plus justo exagites, efficias

Voluntas.
Eloquentia.

Plutarch. in Moral.

Psal. 118. 9.

Lex Divina.

Juventus.

Agell in huc locum.

Infernus.

S. 10. Chryf. in Ep. ad Rom. 9.

Tribulatio

Anast Nycæan quæst. in Scripuit.

Lips Centur.

3. ad Belg. Epist. 4.

Jejunium.

S. Ambrosius l. 3. de Virg. nit.

S. Aug. l. de Salut. docum. cap. 5.

S. Nil Oras. de Gula.

Cajetan in Genes. 17. 2

S. Chryf. Hom. 38. in Ioan.

Prov. 13. 24.

Hug. Viç. in Monast. ad Noviz. cap. 10.

Pœnitentia. S. Cæs. Arlat. Hom. 1.

Martyriū.

S. Ecclesia.

S. Ambr. in Psal. 118. O. Hon. 17.

Minister fidelis.

Ioan. 10. 25.

S. Aug. l. 14. de Civit. c. 15.

Tributum. ut subsultet, ut calcibus feriat, aut fessori penitus succumbat. Unde lemma; **PERNITIOSUM, SI NIMIUM.** Ita omninò tributum (quod inventum est in remedium, ne populus præ nimia libertate reddatur insolens & refractarius, sed in officio continetur) si limites excedat, si supra facultatum vires exigatur, cedit in malum & perniciem, excitabitque populos ad motus ac seditiones. Inter illustriora Davidis facinora recenset Sacrum Oraculum, quòd *ulsi David frenum tributi de manu Philistinum*; redemit quippe Regum optimus subditos suos à probrosa & terribili illà oppressione. *Tributum enim*, interprete Abulensi, *vocatur frenum; quia sicut frenum est, quo tenetur jumentum, & cogitur ad diversa, ita populus cogitur ab eo, cui tributum præstatur.* Et Philonis sententia, *Qui plura tributa conatur imponere subditis, non facit officium Principis, sed avari, & pugnantis cum natura legibus.* Alexander Magnus in magnam ex continuis bellis penuriam reductus, illis tamen, qui suadebant populos emungere, novisq; tributis miseris ornare, cum stomacho respondit, *Oliorem odi, qui herbas radicibus excindit*; ut refert Erasmus Roderodamus.

HARPAGIVM.

Cap. XIV.

52. **C**ertum harpagii genus est, quod, vacui evitandi causâ, tamdiu nec minimam aquæ guttulam per inferiora sua foramina destillat, donec è superiore parte locus aperiantur ingressuro aëri. Unde Abbas Ferrus harpagio distillanti subscripsit; **ACCEPTO SPIRITU.** Ita sancti Apostoli, sapientiæ donis à Spiritu sancto acceptis, orbem universum

cœlesti suâ doctrinâ irrigârunt. Opportunè meus Concanonicus S. Prosper; *Montes sunt Propheta, Pj. 103. Montes Apostoli, montes omnes Prædicatores veritatis. Montes isti, quidquid de convallibus suis aquarum fundunt, quidquid vocum de medio dant petrarum, DESUPER ACCEPERUNT, & Divinâ gratiâ sunt rigati, ut & aquis, & vocibus abundarent, quibus & sitientes implerent, & audientes delectarent.* Id ipsum innuere volebat S. Paulus his omninò verbis; *Ego enim ACCEPI à Domino, QUOD & TRADIDI VOBIS.* Hunc locum interpretatus S. Bernardus, *Magister gentium*, inquit, *ACCEPIT à Domino, QUOD & TRADIDIT nobis.*

53. Harpagium tantundem aquarum distillat, quantum aëris è superiore parte acceperit. Unde D. Arelius harpagio, guttatim irroranti, subscripsit. **AT-TRAXI SPIRITUM.** Verbis è Psalmo mutuatis; *Os meum aperui, & attraxi spiritum.* S. Mariæ Magdalena honorem hoc Emblemata spectabat, quæ Spiritu sancto intra ipsius animam afflante, lachrymarum rorem uberrimum profudit. S. Gregorius Nyssenus, *Aquam ad aspergendum non ex alienis rivulis, sed in nobis ipsis scaturientem Deus largitur, sive oculorum fontem quis dicat, sive puram cordis conscientiam.* Et opportunè quidem lachrymarum donum unicè à Spiritu sancti beneficentia scaturire dicitur; quippe quod S. Anselmus à solo Deo anxie impetrare studuit, nobisque hanc precandi formulam prævit; *Rogo te bone IESU per illas pretiosissimas lachrymas tuas, & per omnes miserationes tuas, quibus miserabiliter nobis perdisis subvenire dignatus es, da mihi gratiam lachrymarum, quam multum desiderat & appetit anima mea: quia sine dono tuo non possum habere eam, sed PER SPIRITUM sanctum tuum, qui dura corda peccatorum mollit, & AD FLETUM COMPUNGIT.*

54. **H**arpagii vertice ad aërem recipiendum aperto, quantocyus copiosa aqua per inferiora foramina defluit. Unde lemma. **MODO SPIRITUS ADSIT.** Haud aliter Prædicator sanctæ Ecclesiæ aream non nisi Spiritu sancto plenus fecundare potest. S. Gregorius Papa; *Nemo dicenti homini tribuat, quod ex ore docentis intelligit, quia nisi intus sit qui doceat, Doctores lingua exterius in vanum laborat.* Et S. Basilii; *Licet sit sermonis ampla supellex, mens profunda, & eloquentia, & intelligentia: si non adsit spiritus, qui vim suppediet, otiosa sunt omnia.* Mirificè in hoc argumentum Siracides de vero sapiente philosophatus, ait; *Deus spiritu intelligentia replebit illum, sed quid? & ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientia sua.*

Prædicator.
S. Greg. Hom. 30 in Ev. 7g.

S. Basil. Hom. do spirit. 5.

Ecc. 39. 8.

Magdalena.

S. Pet. Chrys. serm. 93.

Docere.

Corn. à. Lap. in Prov. 18. 4

S. Aug. lib. 4. de Doctrin. Christi. c. 19.

Elcemofyni.

S. Paulus benefic. Act. 24. 7. Rom. 15. 25.

Galat. 2. 10.

2. Cor. 12. 14

S. Ambr. l. de Officiis.

Parfimo-
nia.

Senec. lib. de Tranquill. animi c. 8.

55. Maria Magdalena, deformem ac squalidum animæ suæ vultum assiduo lachrymarum inbre elucens, à Joanne Ferro Abbate harpagio non absimilis dicitur, addito lemmate; **D. LUIT ORA LIQUOR.** Sicut enim defluentes guttula harpagii labium expurgant, ita illa omnem inveteratum animæ squalorem jugi suo planctu absterfit. De hac S. Petrus Chrysologus. *In peccatricis caput purgandis criminibus restuebat unda, ut suo fonte mulier in novum baptisma suorum dilueret illuviem peccatorum. Et capillis capitis sui tergebat, ut, juxta Psalmistam, verticem capilli, ex quo ambulaverat in delictis suis, in sanctitatem tali veteret servante.*

56. Graciles guttulae, ex harpagio supra tenellos flosculos sparsæ, non modò illos non opprimunt, sed contrà plurimum promovent ac erigunt. Unde D. Gregorius Brunellus epigraphen subdidit; **SENSIM EFFUSA FÆCUNDAT.** Prudentis Magistri hæc idea est, qui methodum in docendo facilem observans, sapientiæ suæ aquas discipulis non nisi guttatim instillat, probè gnarus; illorum intellectus nimiam rerum docendarum copiâ esse suffocandos, non promovendos. *Sapientia Doctor, inquit P. Cornelius à Lapide, leviter per modica precepta docet sapientiam, ne eorum multitudinem & pondere rudem discipulum obruat.* Ad hoc propositum minimè ingratam censui Magni Augustini præceptionem; *Cùm Doctor debeat rerum doctor esse magnarum, non semper debet eas granditer dicere, sed submisè, cùm aliquid docetur; temperate, cùm aliquid vituperatur sive laudatur.*

57. Harpagium non ob aliam causam aquis impletur, nisi ut illas irrigandis languentibus herbis ac floribus in horto profundat. D. Sigismundus Laurentius epigraphen subjunxit; **NONNISI UT EFFUNDAT.** Certè S. Paulus Apostolus beneficentiam ac elecmofinas suas, ad sublevandam afflictorum fidelium egestatem, nunquam non profusas ostendit; uti iteratis locis de se ipso testatur; *Post annos plures elecmofynas facturum, in gentem meam veni.* Et alibi; *Nunc proficiscor Hierusalem ministrare sanctis.* Rursus inter gravissima negotia pauperum suorum meminit; *Tantum ut pauperum memores essemus, quod etiam sollicitus fui, hoc ipsum facere.* Denique; *Non debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filius. Ego autem libentissimè impendam &c.* S. Ambrosius; *Beatus planè, de cuius domo nunquam vacuo sinu pauper exiit: neque enim quisquam magis beatus, quam qui intelligit super pauperis necessitatem, & infirmi atque inopis arumnam.*

58. Harpagium ex angustis suis foraminibus minutas quidem, sed tamen herbis ac floribus nutriendis abundè suffecturas guttulas destillat. Lemma; **PARCE, SED SATIS.** De hac parsimonia observandâ Senecæ consilium est; *Angust. unda sunt parsimonia, ut minus ad injurias fortune simus expositi. Optimus pecunie modus est, qui nec in paupertatem ca-*

dit, nec procul à paupertate discedit. Placebit autem hæc nobis mensura, si prius parsimonia placuerit: sine qua nec ulla opes sufficiunt, nec ulla satis patent. Assuescamus à nobis removere pompam, & usu rerum ornamenta metiri. Cibus famem domet, potio sitim &c. Compendio S. Paulus; *Habentis alimenta, & quibus egamur, his contenti sumus.* Et Salomon Deo supplex; *Tribue tantum victui meo necessaria.*

1. Tim. 6. 2. Prov. 30. 25.

59. Harpagium, floribus irrorandis effusum, inscriptionem reddit; **ALIMENTA MINISTRAT.** Hinc conjicies, munerum erogandorum liberalitatem opportunum amoris nutriendi ac conversandi fomentum esse. Verissimè Otho Venius canit;

Munera confer-
vant amo-
rem.
Oth. Ven.
Embl. Amor
fol. 78.

*Quod teneris herbis genitalibus aura Favoni,
Perque æstum irrigua lenior imber aqua.
Hoc in amore favor fit nutuus: hinc alimenta
Sumit, & ad frugem protinus ille venit.*

Elecmofynarii quoque hæc imago est, qui pauperibus præstat alimenta. S. Ambrosius illud Psalmi elucidans, *Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem,* ait; *Ille intelligit super pauperem, qui largitur pauperi. Nam quid prodest misereri inopis, nisi alimoniam eidem largiaris?*

Elecmofy-
narius.
Psalm. 118.
S. Ambr. in
hunc loc.

L A R V A.
Cap. XV.

60. **I**oannes Ferrus Abbas hanc larvæ epigraphen subdidit; **SUMITUR, ET DEPOSITUR.** Ita inconstans animus voluntatis suæ sensa ac cogitationes assiduâ vicissitudine immutat. His justè ac graviter exprobrans Seneca, *Multi formes sumus, inquit, modo frugi tibi videbimur & graves, modo prodigi & vani: MUTAMUS deinde PERSONAM, & contrariam ei sumimus, quam eximus.* Nec aliter S. Hieronymus, *Cùm ad imaginem & similitudinem Dei conditi sumus, ex vitio nostro personas nobis plurimas superinducimus: Et quomodo in theatralibus scenis unus atque idem historio nunc Herculem robustus ostendit, nunc mollis in Venerem frangitur: nunc tremulus in Cybele: ita & nos tot habemus personarum similitudines, quot peccata.*

Instabili-
tas.
Senec. Ep. 121

S. Hieron. Ep. 18. ad Marcell.

61. Larva deformis & horrida epigraphen reddit; **A CREDULI SPAVENTO.** Id est; **CREDULOS TERRITAT.** Ita Sisyphi, Ixiones, Tantalii, Titii, Acherontes, aliaque inferorum nomina à Poëtis convicta, rudem duntaxat plebem, nullatenus autem Philosophos territant. Seneca testatur; *Vanos esse inferorum metus, nec Ixionem rota volvi, nec saxum humero Sisyphi trudi in adversum, nec ullius viscera & renasci posse quotidie, & carpi.* Nemo tam puer est, ut Cerberum timeat, & tenebras, & larvarum habitum. Et rursus; *Ille, que nobis inferos faciunt terribiles, fabula est. Luferunt ista Poëta, & vanis nos agitavere terroribus.* Verum tamen Minoës, Titii, Cerebri, cæteraque Gentilium commenta sint vanissimæ terro- rum larvæ, fide tamen Divinâ firmatum est, reprobis excruciantis vera inferorum supplicia esse destinata. Testem luculentum ac oculatum habeto Joannem Apocalypticum; *Cruciantur, inquit, igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, & fumus tormentorum eorum ascendet in sacula seculorum.*

Fabulae
gentilium.
Senec. Ep. 24.

Idem Consol. ad Marcian. cap. 10. Infernus.

Apo. 14. 10.

62. Aliis larvam hoc lemmate distinguere placuit; **VERA LATENT.** Ita omninò actiones comicæ sub fabularum involucris successus veros repræsentant, & auditoribus genuinam vitæ instituendæ normam exhibent. Id ipsum etiam hominis fucati aut hypocritæ est ingenium, qui veritatis & affectuum suorum candorem pigmentis falsissimis obfuscare

Comædia.
Fucatus
homo.

Cicero ad *Fraterem*. novit. Ad hoc propositum Cicero; *Multis simularionum involucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur uniuscujusque natura. Frons, oculi, vultus persapè mentiuntur.* D. Gregorius Comaninus hanc ficti animi malitiam integro capite profequitur;

*Questa vita mortal tant' e fallace,
Che le torbide menti in larva spesso
D' un volto, che con lor mal si conface.
Ecco tal porta il ciglio si dimesso,
Che di casta vergogna indicio porge;
Ma poi nel petto ha' l' suo contrario impresso.
Tal sembra umile, in cui superbia forge
D' Oto, e di Gige: e tal finge quiete,
Cui folle ardore: e furor cieco scorge.
Placide alcuno ha le sue labbia, e liete,
Che venen furial non che di Drago
Nè l' interne ha del cor parti secrete.
De i tesori celesti altri par vago,
Che de i terreni un desir cupo ascondo.*

*Petrarch p. 1
Sonett. 82.*

Veritatem hanc Patriarcha tribus exemplis comprobabat, nimirum Julii Cæsaris, Hannibal, & sui ipsius.

*Cesare, poich' il traditor d' Egitto
Gli fece il don de' honorata testa,
Celandol' allegrezza manifesta;
Pianse per gli occhi fuor sicom' è scritto:
Et Annibal, quand' al imperio affitto
Vide farsi fortuna sì molesta,
Rise fra gente lagrimosa, e mesta,
Per isfogar l' acerbo suo despetto.
E così auvien, che l' animo ciascuna
Sua passion sotto il contrario manto
Ricopre con la vista hor chiara, hor bruna.
Però s' alcuna volta irido, o canto,
Facciol, perciò io non ho, se non questi una
Via da celare il mio agnoscoso pianto.*

63. Larvæ inscripsit P. Jacobus Masenius; PULCHRIS, ET TURPIBUS APTA. Ita dignitas non semper homini animi est argumentum, cum non raro æque in malos ac bonos cadat. Seneca; *Cum velis veram hominis estimationem habere, & scire qualis sit, nudum inspicere, deponat patrimonium, deponat honores, & alia fortuna mendacia, corpus ipsum exuat, animum intueri: qualis sit, quantus sit, alieno aut suo magnus.* Et S. P. Augustinus; *Remotis obstaculis insana opinionis, scelera nuda pensentur: nuda inspiciantur, fallacia tegmina, & vana laudes, & gloria auferantur: & apparebunt miseria peccatorum.*

MALLEOLI AD TEXENDOS FVNICVLOS.

Cap. XVI.

Ingenium vivax.

Labore virtus acquiritur.

S. Hieron. in Epist.

64. **M**alleoli, ad funiculos texendos accommodati, ab Academicis Pefariensibus Distentis epigraphen recepere; E PER MILLE RIVOLTE. Id est; IN PARTES MILLE DISTENTI. Volebant, nî fallor, significare; sicut funiculi illi plurima malleolorum revolutione tandem pertentuntur; ita Academicorum compositiones ab intellectu, per multas figuras, varias doctrinas, & ingeniosas cogitationes agitato, ad extremam perfectionem demum deduci. Porro virtutem, & virtutis mercedem, æternam gloriam, non nisi mille laboribus distenti acquirimus. S. Hieronymus; *Nullus labor durus, nullum tempus videri longum debet, quo gloria æternitatis acquiratur.*

65. Eosdem malleolos lemmate, nî fallor, non incongruo distingues; TENUI PENDENTIA FILO; quippe quod est resticulis tenuissimis suspensi hæreant. Vita humanæ hunc typum dixerim, quæ fragili sustentata filo, facillimè rumpitur. Seneca; *stultum est, aetatem disponere; ne crastino quidem dominamur. O quanta dementia est spes longas inchoantium! Id quoque, quod tenetur, per manus exit; & ipsam quam premimus aram casus incidit.* De Vita humana non nemo cecinit;

Clotho colum bajulas; Lachesis net; Atropos occat.
Et alius;
Vita fugax, quam causa levis tua flamina rumpit!
His tamen opportunior Cygnus ille canit;
*Omnia sunt tenui pendentia flamina filo,
Et subito casu, qua valuere, ruunt.*

M E T A,

Cap. XVII.

66. **N**on nemo, personam quandam grandi ac tenerimo amore profecutus, ad ipsius exequias metam figuravit; addito lemmate, IT DOLOR ULTRA. Veluti diceret, dolorem, è personæ illius jactura incussum, terminis æ mensuris omnibus superiorem esse. Doloris hujus experimentum longè maximum passionis suæ tempore cepit Servator, ubi corporis & animæ cruciatibus adedò immanibus fuit tortus, ut omnes Martyrum pœnas, quantumvis atrocissimas, transcenderint. Porro si gravissimas Mariæ V. ærumnas supra rupem Golgothæam attentiore intellectu perpenderit, fateri debebis, *It dolor ultra.* Enim verò interioris animi dolor, ab ætate temporis toleratus, cunctas calamitates, ab hominibus singulis in terra unquam sustinendas, superavit. Dilucidè S. Anselmus; *Quidquid crudelitatis inflidum est corporibus Martyrum, leve fuit comparatione tuæ passionis, ô Virgo.* Et S. Bernardus; *Tuam, ô Virgo, animam pertransiit vis doloris, ut plusquam Martyrem non immerito prædicemus.*

67. Alius meta: subscripsit; NEC CITRA, NEC ULTRA. Ita genuina virtus prudenti incedit mediocritate; probè gnara, nullum unquam extremum sine appendice vitio reperiri. Justus Lipsius; *Virtus mediâ viâ ingreditur, & cautè cavet, ne quid in additionibus suis deficiat, aut excedat.* De Magno illo vitæ instituendæ prototypo, S. P. Augustino, testatur Possidonius; *Veslis ejus, & calceamenta, & lectualia, ex moderato & competenti habitu erant, nec nitidum, nec abjecta plurimum: quia his plerumque vel jactare se insolenter homines solent, vel abjicere; ex utroque non qua IESU Christi, sed qua sua sunt quærentes. At iste beatus medium tenebat, neque in dexteram, neque in sinistram declinans &c.*

68. D. Octavius Boldonus metam hoc lemmate spectandam exhibuit; TANGITUR EVITATA. Verbis nimirum ad illam Horatii oden alludentibus;

----- Metaque fervidus
Evitata rotis, palmaque nobilis,
Terrarum dominos evehit ad Deos.

Genuina hæc mundanæ gloriæ est indoles, quæ nullos dignius ac copiosius insequitur, nisi quos à se sollicitè aufugientes viderit. S. Hieronymus in Epitaphio Paulæ ait; *Quanto se plus dejiciebat, tanto magis à Christo sublevabatur; latebat, & non latebat:*

Vita humana fragilis.

Senec. Ep. 101

In morte Christus patiens. Maria V. Calvarie monte.

S Anselm. Excell virg cap. 5

S. Bernard. ser. in Ver. Apoc. 2. Mediocritas. Just Lips li. 1. de Cons cap. 4.

Possidon. ca. 22. Vita

Horat. lib. Carn. od.

Gloria fugientes sequitur. S Hieron. Epitaph. Paulæ,

& FUGIENDO GLORIAM, GLORIAM ACUPABATUR.

69. Currus in ludis Circensibus circa metam concitissimè flecti solebant. Unde metam inscripsit P. Raulinus, DAT VITATA CORONAM. Rursum in rem presentem Horatius, superiore numero citatus;

----- Mataque fervidis
Evitata rotis. &c.

Occasio fugienda. Mens Emblematis erat, sicut in ludis illis è fuga obtinebatur victoria, ita æternæ gloriæ mercedem in eos duntaxat ab agonothea Deo distribui, qui omnem peccandi occasionem studiosè evitarint. Nam, ut verissimè ait Siracides, *Qui amat periculum, in illo peribit.* Et S. Cyprianus; *Impossibilis est liberatio, flammis circumdari, nec ardere: verendum est dormienti in ripa, ne cadat.* Præclare cecinit meus D. Carducius;

Eccles. 3. 24.
S. Cypri. lib.
de singul.
Cleric.

*Cursori dat meta suo vitata coronam:
Præmia vis Superùm? certa pericla fuge.*

N O D V S.

Cap. XVIII.

70. Nodi officium, afferente Abbate Ferro, hoc lemma explicatur; JUNGIT, NON UNIT. seu melius; STRINGIT, NON UNIT. Id ipsum in Matrimonio coacto usu venit, quo quidè uterque sponsus arcto & insolubili nexu colligitur; at, deficiente amoris glutino, animas ab unione & concordia alienissimas habet. Idem etiam prædonum & sicariorum est genius, qui in eandem flagitiorum societatem nonnunquam magno quidem numero conspirant, at quia non bono publico, sed peculiaribus duntaxat lucris studet, idcirco in sinceram animorum unione nonnunquam coalescere possunt. Denique amicitia aut affinitatis ligamen nonnunquam quidem Catholicos cum hereticis jungit, at in sancta fide è diametro oppositi, animos semper discordes, nequiquam genuinâ unione connexos fortiri possunt. *Quomodo autè, inquit S. Cyprianus, potest ei cum aliquo convenire, cui cum corpore ipsius Ecclesiæ, & cum universâ fraternitate non convenit? Quomodo possunt duo aut tres in nomine Christi colligi, quos constitat à Christo, & ab ejus Evangelio separari?*

Matrimonium coactum.
Amicitia vitioforû.

S. Cyprian.
Tract. de
Simplic. Prælatorum.

O D O N T A G R A.

Cap. XIX.

Occasione fugere. 71. Chirurgorum odontagra, extractum dentem sustinens, epigraphen accepit; HÆC UNA SALUS. Innuit videlicet, cui vis malo tollendo nullum esse efficacius remedium, præter sublatam occasionem. S. Joannes Chrysostomus; *Pax vera tunc præstatur, cum quod tæbe vel sanie corruptum est, abscinditur, atque projicitur: quoniam factiosa & improba pars repellitur vel omnino destruitur. Nam & medicus hoc modo reliquum corpus conservat facile, si, quod reduci ad sanitatem nequit, ceciderit, atq; abjecerit.*

S. Jo. Chryf.
Hom. 36. in
Matth.

P E C T E N.

Cap. XX.

Advocatus 72. Pecten, ab industria humana ad exleges & confusos capillos extricandos inventum, eosdem plerumque non sine dolore evellit: atque adè EX-PILAT DUM EXTRICAT. Id ipsum avarus

Advocatus
varus.

Causidicus affolet, qui ad controversiam extricandam assumptus, clientem suum miserrimè expilat. In rem presentem opportunum censui Causidici cuiusdam factum, à Laurentio Beyerlinck his omnino verbis recensitum. Parisiis tempore Ludovici duofuerunt Advocati compadres. Ad horum alterum cum venisset bonus quidam vir, sed fortunæ tenuioris, rogat, ut causam ipsius in foro adversus rusticum antagonistam, opibus magis instructum agat. Annuit ille, atque horam constituit. Cæterum paulò post, cum rusticus, alterius partis adversarius, rogasset eundem, ut sibi adversus alterum adesset, multoq; majorem polleretur prædam quàm ille, etiam huic operam suam promittit. Redeunte primo, se excusat, quòd, cum adversarii partes acturus sit, ei promissam operam præstare nequeat. Ablegat tamen eum ad alterum procuratorem, compatrem suum, cum hac commendatione: *Compaer mi; venerunt ad me duo capones pinguis: ego pinguiorem cepi, alterum vobis mitto: plumetur is a parte vestra, & ego plumabo alterum.* Horum genios aptè describens Innocentius Papa, ait; *Sapè causa tantum differunt, quòd litigantibus plus, quàm totum auferunt, quia major est expensarum sumptus, quàm sententia fructus: nec terminantur negotia pauperum cæpta, quousque eorum marsupia sint evacuata; cum tamen scriptum sit: Gratis accepistis, gratis date. Ipsi verò nec gratiam gratis dant, nec justitiam justè reddunt. Lucrum in arca, damnum in conscientia.*

Beyerlinck
in 1 libro
Mag V Ad-
vocat. 5.

Innoc. de vi-
litate con-
tionis hum.

73. Alius pectini subscripsit: IMPLICATA EXTRICAT. Vivacis ingenii hæc idea est, quod quæcunque Sphynxis Thebani involucri felici acumine resolvere, & in explicandis iis vel cum Oedipo certare novit. Hoc encomio cum primis spectandus S. Hieronymus, obvia quævis sacræ Paginæ anigmata extricavit. Nam, teste Romano Breviario, *Tanquam ad oraculum ex omnibus orbis terra partibus ad ipsum Divinæ scripturæ quæstiones explicandas referebantur.* Eandem laudem sancto Servatori, Archiepiscopo suo, tribuit Ecclesiæ Ambrosiana; *Servator Mediolanensis, vir præstanti ingenio, rerum Divinarum scientiâ eloquentiâ, & Christianis virtutibus excoltus, Prophetarum RES INVOLUTAS & latentes interpretando EXPLICAVIT.* Cæterum etiam conscientia Examina examinanda beneficio intricatæ cordis humani synthetice componuntur. Unde S. Ignatius Loyola hoc titulo Examen conscientia afficit; *Examen conscientia ad purgationem anima, & peccatorum confessorum utilisimum.*

Ingenium vivax.
S. Hiero-
nymus.

Brev. Rom.

Eccles. Amb.
28. Maii.

Examen
conscien-
tia.
S. Ignatius
in
ho. Ex. cit.

74. Pecten non tantum capillos implicatos distinguit, sed etiam incompositos & exleges in ordinem redigit. Lemna, DISTINGUENDO COMITONIT. Hanc pectinis indolem quivis præstans Professor imitatur, qui scholasticas controversias, nonnunquam in congressibus litterariis excitari solitas, opportuno distinguendi artificio quantumcunq; dirimit. Abrahamus contentionem, inter suos & Lothi, nepotis sui, pastores exortam, dexterè composuit, dum eos mutuo separandos suasit; uti Genesios Historia testatur. Cæterum quantum ad dissolvenda ac extricanda subditorum vitia attinet, Ivo Cornotensis cuidam amico suo ob pecten dono oblatum, respondit; *Cum in capillis inordinati mores, vel inordinati populi quædam comparatione possint intelligi, credo prudentiam tuam munusculo hoc, quasi quodam mysterio, vigilantiam meam excitare, ut studeam inordinatos populorum mores diversis exhortationum modis componere, atque habito discretionis moderatione ad debitum ordinem revocare.*

Professor.

Separatio.

Ivo Carnot.
Epist. 6.

PHLEBOTOMUM,

Cap. XXI.

75. **PHLEBOTOMUM**, venæ incidendæ applicatum, epigraphen tenet; **FERIT, UT SANET**, feu **SANAT, DUM FERIT**. Hæc ipsa calamitatis effecta sunt, quæ è vulnerata carne felicem animæ sanitate conciliat. De Deo testatur Jobus; *Vulnerat, & medetur*. Et D. Gregorius Brunellus;

*Exprimat ut nocuum tenui mucrone cruorem,
Et pellat morbos, hastula parva facit.
Pungere in adversis, sic leni vulneris ictu
Ut sanet mentem, nos Deus ipse solet.*

Huic concinit D. Basilius Paradyfi, nobilis Poëta Lyricus;

*Bench' al infermo noia
Dia' l ferro, lo risana, e benche punga,
A la palma i destrier porta la sprone.
Pregio de la ragione
E' il moderarsi in ramontar che spesso
Porta seco i rimedii il male istesso.*

Et rursus.

*Non e mal ciò ch' offende,
Se ciò ch' offende è medicina, e giova
Spesso à virtù ciò ch' hà di doglia aspetto.*

S. Aug. Tom. 9. lib. de Visi. Infirm. c. 4. **Denique S. P. Augustinus**, vel quicumque est author Libri de visitandis Infirmis, ait; *Complectere quam pateris infirmitatem, quoniam ita proficies de virtute in virtutem. Si in infirmitate virtus augmentatur, virtus autem est salus anime. INFIRMITAS Corporis quandoquidem per virtutem ANIMÆ PARIT SALUTEM, donum Dei est.* Et rursus; *MORBUS hic corporis MEDICINA EST spiritalis.*

Ibid. c. 5.

Justitia vindicativa.
Deus affligens.
S. Bernard. serm. 42. in Cant.

76. **Phlebotomum**, authore P. Gambero, epigraphen è Claudiano mutuam præfert; **PARCENDO SECABIT**. Illud enim, unicâ corporis parte incisâ, totum hominem servat incolumem. Vindicantis justitiæ hoc symbolum dixerim, quæ à Principe ad paucorum hominum flagitiosorum sanguinem fundendum adhibita, totius Reipublicæ corpori medetur. Hanc ipsam operandi methodum probè observans Deus, nunquam magis beneficium se exhibet, quàm dum acerbiorè calamitatum ferro in hominem animadvertit. Scitò in rem præsentem S. Bernardus; *Tunc magis irascitur Deus, cum non irascitur. Volo irascaris mihi pater misericordiarum, sed illa irâ, quâ corrigis devium, non quâ extrudis de via. Cum enim sentio iratum, tunc maxime confido propitium: etenim cum iratus fueris, misericordia recordaberis.*

ROGUS,

Cap. XXII.

Purgatorium.

1. Cor. 3. 13.

Corn. à Lap. opus arserit, detrimentum patietur; ipse autem salvus in hunc loc. erit, sic tamen, quasi per ignem. In hunc locum P. Cor-

77. **Veteri more**, humana cadavera rogo concremanda injiciuntur: credebant enim, eorum manes à noxis omnibus, in vitæ decursu perpetratis, expiatum iri. Underogus Emblematis loco inscriptum tenet; **MORTALE REPURGAT**. Piacularès purgatorii flammis hoc schema repræsentat, in quibus pii fidelium manes miro potentia ac sapientia Divinæ invento cuncta fordes, è pristina vita etiamnum reliquas, extergunt. Dilucidè Apostolus; *Unusquisque opus quale sit, ignis probabit. Si cuius opus arserit, detrimentum patietur; ipse autem salvus in hunc loc. erit, sic tamen, quasi per ignem.* In hunc locum P. Cor-

nelius à Lapide; *Christo, inquit, in judicio particulari assistit ignis purgatorius, quia Christo Iudici ad manum paratus adest, ut probet, puniat, & purget cujusque hominis opera.* Cæterum etiam quodvis opus, corpori castigando à vero pœnitente applicatum, pristinam animæ munditiem reddit. *O pœnitentia, exclamat S. Cyprianus, quid de te novi referam? omnia ligata tu solvis, omnia clausa tu referas, omnia adversa tu mitigas, omnia contraria tu sovas, omnia confusa tu lucidas, omnia desperata tu animas.*

78. **Corpori humano**, intra ardentem rogam spectando, subscripsere, **ARSO IL MORTALE AL CIEL N' ANDRA' L ETERNO**. Id est; **CORPORE CONSUMPTO, SPIRITUS ASTRA PETET**. Emblematis construendi occasionem offert Seneca Tragædus, ubi Alcmena hanc defuncto Herculi apostrophen recitat;

*Certe ego te vidi flagrantibus
Impositum sylvis, cum pluribus
In cælum furerent flamma minis,
Arstisti certe.*

Cui respondet Hercules;

*----- Quidquid in nobis tui
Mortale fuerat, ignis invictus tulit:
Paterna cælo pars data est, flammis tua.
Virtus in astra, tendit in mortem timor.
Præsens ab astris mater Alcides cano.*

Aniimas, in piacularibus flammis detentas, hæc imago concernit, quæ à mortalitatis suæ sordibus in ardentis hypogæi rogo extertæ, ad felicitatis æternæ gloriam evolant. In rem præsentem jam olim Virgilius de Animabus à corpore separatis, cecinit.

*Ergo exercentur pœnis, veterumque malorum
Supplicia expendunt: alius sub gurgite vasto
Infectum, eluunt scelus, aut exurunt igni.
Quisque suos patitur manes, exinde per amplum
Mittimur Elysium &c.*

Ignis illius purgatorii acerbiter expendens S. P. Augustinus, ait; *Ille purgatorius ignis durior erit, quam qui potest in hoc saculo pœnarum videri, aut cogitari, aut sentiri.*

79. P. Jacobus Masenius Emblematis loco rogam & faces mortales statuit, cum lemmate, **LUCE HAC LUX CLAUDITUR OMNIS**. Ita nimirum omnis mundi gloria ac plausus in morte extinguitur. Hugo de S. Victore; *Dic mihi, ubi sunt amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? nihil ex eis remansit, nisi cineres & vermes. Attende diligenter quid sunt, vel fuerunt? Homines fuerunt sicut tu: comederunt, biberunt, reserunt, duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Quid profuit illis inanis gloria, brevis læticia, mundi potentia, carnis voluptas, plena divitiæ &c.* Et Seneca;

*Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens jacentem;
Res Deus nostras celeri rotatas
Turbine versat.*

SCENA.

Cap. XXIII.

80. **Ioannes Ferrus Abbas** hanc scenæ seu theatri epigraphen subjunxit; **FINGIT, ET DOCET**. Tales omninò pleræque Servatoris nostri conciones fuere, quæ metaphoris ac parabolis undique respersæ, miram doctrinæ lucem universo orbi conciliârunt; uti videre licet in parabola fatoris, sementem jacentis;

S. Io. Chrysof. Hom. 45 in Matth.

S. Cyrill. e. 62 in Ioan.

Christus prædicans in parabolis.

S. Io. Chrysof. Hom. 33 in Ioan.

S. Aug. Epist. 119 ad Ian.

Orator. Cassiod. Var. 16.

Poëta. Horat. in Arto.

Vita sit virtuosa.

Senec. Ep. 77

Sap. 4. 8

jacentis; scemina abscondentis fermentum; hominis inimici, zizania intermiscens thesaurum in agro reperientis &c. S. Joannes Charyostomus. *In parabolis Christus loquitur, ut tenacius memoria, quæ diducuntur, commendari possint. Et expressior propter similitudinem sermo res ipsas ante oculos apponat.* Et S. Cyrillus; *Figura intellectualium hæc corporalia sunt, quæ cum sentiantur, clariora per eumque faciunt ea, quæ aliter vix possumus intelligere.*

81. Scenam complurium eventuum ac comædorum varietate spectatoribus non voluptatem tantam, sed & præclaras vitæ instruendæ præceptiones ingerit. Unde lemma; **AMMAESTRA, E DILETTA.** Id est; **DOCET, DELECTAT.** seu, **UTILE DULCI.** Christi prædicantis hoc symbolum est, qui suis auditoribus simul & recreandis & convertendis diversas parabolæ, seu opportunissimas Divinæ involucra, proposuit, uti superiore numero ostendimus. Cur autem Servator plerasque suas conciones figuris & parabolis involverit, causas varias assignat S. Chryostomus; *Primum, inquit, ut significantius loqueretur, & magis ante oculos poneret. Mens enim, familiarium rerum imagine concepta, magis suscitatur, & tanquam in pictura rem ipsam magis amplectitur. Deinde ut jucundior esset narratio, & diutius animo immoraretur.* Et S. P. Augustinus; *Plus movent figuratè dicta, & accendunt amorem, quam si nuda, & sine ulla sacramentorum similitudinibus ponerentur. Cujus rei causam difficile est dicere. Sed tamen ita se habet, ut aliquid per allegoricam significationem intimatum, plus moveat, plus delectet, plus honoretur, quam si verbis propriis diceretur apertissime.* Porro etiam Orator è gemino suo munere simul & persuadeat & delectet. *Nihil præstabilius videtur, inquit Seneca, quam posse dicendo tenere hominum mentes, allicere voluntates, impellere quò velit, unde autem velit deducere. Nam Oratoris est proprium, graviter & ornate dicere, ut possit animos judicium commovere.* Illud ipsum etiam cujusvis perfecti Poëtæ officium esse, Horatius affirmat.

Aut PRODESSE voluit, aut DELECTARE Poeta, Aut simul & jucunda, & idonea dicere vita.

82. Scenam opportuno hoc lemmate insigniverrim; **NON QUAM DIU, SED QUAM BENE.** Comædia quippe perurum laudis è diuturnitate refert, nisi eandem ingeniosa rerum varietas, & apta Comædorum dispositio condiant. Humanam vitam scenæ non ab similitudine statatur Seneca, in quâ non qui diu, sed qui virtuosè progressus est, plausum ferret. *Quomodo fabula, sic vita non quam diu, sed quam bene acta sit refert.* Plurimorum instar paucos enumerat S. Casimirus annis viginti quinque; S. Agapytus nonnisi quindecim & S. Agnes solis tredecim vitam duxere, quando meritis ac virtutibus pleni, ad cælestem gloriam evolarunt. Atque ad eam solam vitam bonitatem, non verò prolixos annos æterna gloria sequitur, majorique pretio virtutis candor, quam capitis canities habetur. Salomonis pronuntiatum est; *Senectus enim venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata: canis autem sunt sensus hominis, & atas senectutis vita immaculata.*

S C E P T R U M.

CAP. XXIV.

83. **D** Didacus Saavedra Emblematis loco sceptrum regium, à sole perpendiculari illustratum, mundi symbol. Picinelli & Aug. Erast. Tom. II.

stratum, depinxit; addito lemmate, **A DEO.** Minuisse nimirum quosvi Principes voluit, regna ac principatus suos è sola Dei beneficentia profluere. *Non est enim POTESTAS, nisi A DEO,* inquebat Apostolus, mox de iisdem Principibus subjungens, *Ministri Dei sunt, in hoc ipsum servientes.* Præclare, ut solet, Magnas Augustinus; *Non tribuamus dandi regni atque imperii potestatem, nisi Deo vero, qui dat felicitatem in regno cælorum solus pater; regnum vero terrenum & pius & impius, sicut ei placet, cui nihil iniuste placet.* In hanc veritatem concedens Salomon, ait; *Data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur. Quoniam cum essetis ministri regni illius, non rectè judicastis.* Nec aliter Siracides. ubi enim vulgata nostra legunt, *In manu Dei potestas terra,* Interpret. Syrus habet, *In manibus Domini Dominorum universum: cum, qui aptus est, in tempore constituet super illud, id est, universum.* Nec Homerum id fugerat, quando dixit, *Ex Musis & procul mittente Apolline viri Poeta sunt in terra & chitarædi: EX JOVE AUTEM REGES.* Unde coronati illi Apocalypsoes Monachæ sua diademata ad throni Divini pedem abjecere, veluti regiam suam potentiam nonnisi beneficiariam, & tunicè ab infinita Majestate profluentem, teltaturi. Eam ob causam hodie etiamnum Reges Christiani suis Diplomatis hunc præfigunt titulum, *Philippus DEI GRATIA Hispaniarum REX.* Ingenuè nimirum consentitur, regiam suam dignitatem à sola Dei bonitate ac gratiâ scaturire.

84. Jugum, servitutis symbolum, cum sceptro regio decussatum depictum, epigraphen tenet. **DUM SERVIO, REGNO.** Illius hæc imago est, qui relicto mundo, sese obsequiis Divinis liberrimè consecrat. S. Joannes è servitute, quam Deo fidelissimam servierat, ingentem ac regiam gloriam sibi accessisse, gloriatur. *Fecisti nos Deo nostro regnum, & sacerdotes, & regnabimus super terram.* In hunc locum S. Rupertus Abbas, *Consistentur, inquit, omnes redempti, & verum dicunt, quia sunt servi eius, qui eos redemit sed ipse, qui redemit, non servos, sed amicos: non SERVIENTES, sed CONREGNANTES FACIT.* Salomon, Hungariæ Rex, ab armatâ perduellis nepotis sui manu regno ac regiâ ejectus, eremum adiit, ibique obsequiis Divinis addictus, tantam nimirum felicitatem reperit, ut regnum à se non admissum, sed commutatum, ingenuè fateretur; ut sequenti epigrammate traditur;

Rex erat Hungaria Salomon, fugiensque Nepotis Arma, subit sylvam, sylvæ repente placet. Et sceptrum, ac redit spernens; Non abstulit, inquit, Sed mihi mutavit patria regna Nepos.

Porro homo sapiens, in alterius obsequium conductus, verè de se dixerit, *Dum servio, regno;* idque non solum ob animi sui libertatem, quæ nulli alieno dominio subiacet; sed insuper ob proprium personæ suæ valorem, etiam ab ipso Domino observandum, honorandumque. Seneca; *Si quis existimat servitutem in totum hominem descendere, fallitur; pars ejus melior est excepta: corpora obnoxia sunt, & adscripta Dominus, mens quidem sui juris est.* Dilucidè Siracides servo sensato, id est, virtuoso ac prudenti, *liberi servient.* Unde Diogenes, cum inter mancipia venalis staret, interrogatus, quid sciret? respondit, *Novi hominibus liberis imperare.* Micythus, Anaxilai, Rheginorum Principis, servus, mortuo suo hero in superstitem filiorum tutorem, ac totius Principatus gubernatorem assumptus est. De hoc testatur Macrobius; *Is tutelam sanctè gessit, in periculum quoque clementer obtinuit, ut Rheginus à servo regi non*

Principatus a Deo est.

Rom. 13. v. 1. & o. S. Aug. 1. de Civit. Dei. 6. 21.

Sap. 6. 4.

Eccles. 10. 4

Hom. hym. in Musas & Apollinam.

Religiosus

Apoe. 5. 10. S. Rup. in hunc loc.

Sapiens.

Senec. 1. 3. de Benef.

Eccles. 10. 2

Macrobi. 1. 1. Saturn. 6. 16

dedignarentur. Atque adeò dum serviit, regnavit.

85. Princeps, debito suo muneri exactè respondens, idæ loco sceptrum intueatur, quod iugo innixum, epigraphen præferat; **SERVIO REGNANS.** Id probè edoctus Antigonus, Rex Macedonum, filio suo dixit; *An ignoras, REGNUM non aliud ESSE, quam splendidam SERVITUTEM?* Et in Senatu publico Tiberius; *Dixi, & nunc, & sapè alias P.C. bonum & salutarem PRINCIPEM Senatui SERVIRE debere, & universis civibus sapè, ac plerumque etiam singulis.* De Principibus dilucidè S. Paulus; *Ministri Dei sunt, in hoc ipsum servientes.* Et ut compendio dicam, justus, etiam dum servit, liber est: impius vicissim, quantumvis regnet, servit. Verissimè S. P. Augustinus; *Bonus, etiam si serviat, liber est; malus, etiam si regnet, servus est.*

86. Plerumque sceptrum regium naturâ suâ origine nihil est aliud, nisi truncus ligneus, in formam graciliorem excisus, torno elaboratus, & parergis aureis insignitus. Ut adeò Augustinus Mascardus eidem opportunam hanc Virgilio gnomam lemmatis loco subjunxerit. **OLIM ARBOS.** Hanc ideam iis ob oculos positam velim, qui ex infima sorte ad sublimem imperii aut prosperitatis gradum emerferunt, ne in superbiam efferantur, aliosque arroganti supercilio fastidiant. Meminerint quippe, se ad honores illos externos ac recentes fortasse absque propriis meritis, solo cæcipientis fortunæ beneficio eluctatos esse. Ita Abdolonymus Alexandri Macedonis gratiâ ab horti culturâ ad regiam Sidonis coronâ sublevatus est. Justinus, primùm subulcus, postea Romanorum Imperator audiit. Agathocles parente sigulo natus, in Sicilia Regem evauit. Saul & David è iumentis ac gregibus pascendis, Palestina Reges sunt nominati. Quin ipsamet Roma majestatem ac theatra sua regiam potissimum locis ostentavit, ubi olim agrestes sylvæ ac mappalia habitabantur. De hac Ovidius;

Hic, ubi nunc Roma est, tunc ardua sylva virebat.

Sed instar omnium esto unius Ezechielis oraculum, qui de Solimæis Regibus disserens, ait, illorum sceptrâ non nisi è sylvarum arboribus originem trahere. *Mater tua quasi vinea in sanguine tuo super aquam plantata est: fructus ejus, & frondes ejus creverunt ex aquis multis, & facta sunt ei virga solida in sceptrâ dominantium &c.* Verissimum adeò est illud Senecæ; *Neminem Regum non ex servis esse oriundum, neminem non servum ex Regibus.*

87. Sceptro epigraphen non incongruam subjunges; **IMA DE STIRPE.** Sceptrum quippe nihil aliud est, nisi ligni fragmentum, è vili arbore recisum. In rem præsentem Virgilius de Latino Rege canit;

*Ut sceptrum hoc (dextrâ sceptrum nã forte gerebat)
Nunquam frõde levi fundet virgulta, nec umbras,
Cum semel in sylvis imâ de stirpe recisum,
Matre caret, posuitque comas, & brachia ferro
Olim arbos, nunc artificis manus are decoro
Inclisit, patribusque dedit gestare Latinis.*

Princeps loco humili natus. Saulem, Tammerlanem, S Fetrum, aliosque, ex infimâ sorte ad regnum sublevatos, hoc symbolum concernit. Unde præclare observat Tullius; *Satius est, meis gestis florere, quam majorum opinione uti, & ita vivere, ut sim posteris meis nobilitatis initium, & virtutis exemplum.*

S E R A.

Cap. XXV.

88. **S**era, multis clavibus pervia, exiguo habetur pretio; solumque illa æstimatur, quæ undantaxat sui penetrandi facultatem permittit. Unde lemma; **PARET UNI.** Ita profus omnium ludibrio se exponit, qui sua obsequia vitio & virtuti, terræ & cælo, Deo ac dæmoni, ex æquo vendicare cupit. Nunquam enim laudem promerere, nisi singulos animæ tuæ affectus uni Deo consecraveris. Optimum Samuelis consilium est; *Præparate corda vestra Domino, & servite illi soli.* Enimverò, asserente Theodoro; *Proprium est perfectorum hominum, totum cor Deo dedicare, & omnem mentem ipsi consecrare.* Unde SS. Joannes & Paulus, illustria illa Martyrum nomina, cum ab Apostata Juliano ad idola adoranda invitarentur, alacri ore responderunt. *Nos unum Deum colimus, qui fecit cælum & terram. Terentiano item liberè dixerunt; Si tuus Dominus est Julianus, habeto pacem cum illo: nobis alius non est nisi Dominus Jesus Christus.*

89. Sera annularis, è compluribus circulis constructa, ac diversis alphabeti litteris signata, epigraphen subjunctam habet; **UNI PATET VERBO.** Genuino hoc Emblemate Mariæ Virginis utrum significabis; sicuti enim sera illa annularis tibi solum aperitur, quando peculiare ac determinatum aliquod verbum è dispersis ipsius litteris composueris, ita uterus hic sacratissimus nunquam aliàs referatus fuit, nisi quando Verbum Incarnatum, sine ulla integerrimæ Virginitatis offensâ, prodigiosè in hunc orbem enixus est. Opportunè Chrysoippus, Mariæ Virgini supplex, exclamavit; *Ave, quæ es puteus semper viventis aquæ. Ave porta clausa, SOLI REGI APERTA.* Id ipsum metaphorâ satis dilucidâ olim vaticinatus Ezechiel, ait; *Porta hac clausa erit, non aperietur, & vir non transibit per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam.* Quem locum SS. Hieronymus & Ambrosius prolixè de sæcunda & illibata Matris Divinæ virginitate interpretantur. Eidem symbolo P. Jacobus Masenius hanc epigraphen subdidit; **PANDITUR AD VERBUM.**

*Apicis inscriptum distinguere pessula Verbum;
Verte, aperit clausas vox tibi lecta fores.
Æterno patuit Virgo castissima Verbo,
Nullius ad blandi verba movenda proci.*

90. Eandem seram annularem, diversis characteribus signatam, hoc lemmate proposui spectandam; **UNO VERBO RECLUDOR.** Sera enim illa clausa ac constricta unico concurrentium litterarum verbo, ceu, clavi, dissolvitur. Ita profus Zacharias, Joannis parens, linguâ fat diu tenebatur elingui; at vix Joannis nomen articulatim scripserat, mox effractis obferatæ linguæ repagulis, in benedictionis & laudis Divinæ voces prorupit. *Scriptis, dicens, Joannes est nomen ejus. Apertum est autem illico os ejus, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum.* In hoc argumentum S. Ambrosius, *Videte merum, inquit, os quod angelus alligaverat, Joannes absolvit: quod Gabriel obstruxerat, parvulus referavit.*

91. D. Arcusius, ad SS. nomen **JESU** alludens, seræ annulari subscripsit; **ERUDITUS IN VERBO REPERIET.** Lemmate è Divinis Proverbiis mutuato; *Eruditus in verbo reperiet bona.* Nihil fallor, significare volebat; omnium bonorum affluentiam ab illo repertum iri, quisquis sanctissimum hoc JESU nomen,

Servus delis.

Reg. 7.3. Theod. in Psal. 9. v. 1

Maria V gravida.

Chrysoipp

Ezech. 44.

Zachari. S. Jo. Bat.

Luc 1. 63.

S. Ambros. serm. 2. de S. Io. Bapt.

Prov. 1. 2

Nomen JESU.

nomen,

Ad. 4. 12.

nomem, seu totius felicitatis epitomen, devoto ac frequenti ore invocaverit. *Nec enim aliud nomen est sub calo, in quo oporteat nos salvos esse*, inquit A- postolorum Princeps. Disertè Origenes; *Non solum unum bonum Jesus, sed omnia bona. Vita bonum est, Jesus est vita. Resurrectio bonum est, Jesus est resurre- ctio. Lux mundi bonum est, Jesus est lux mundi.* Cæ- terùm eodem Emblemate demonstratur, vivaci ac excelso ingenio nihil unquam repertu esse imperviũ.

Orig. Pref. in Ioan.

Ingenium viv. x.

Nomen Jesu.

S. Damasc. Papa.

92. Sera annularis, characteribus suis itidem ad SS. nomen Jesu alludens, epigraphen à me recepit; **NOMEN ABSCONDITUM.** In hanc rem op- portunum censui illud S. Damasci Papæ epigram- ma, cujus initium ac finis sanctissimo hoc nomine clauditur;

*Jure pari regnat, communis conditor avi
Et cum Patre piâ regnat sublimis in aviE
Siderco sanctis insidit Numine regniS
Unde mare, & terras solo videt omnia nati
Suggertit humanis, & donat munera rebus.*

93. Annulorum characteres, legitimo ordine collati, non quidem nomen aliquod cassum aut otio- sum, sed virtute ac energiâ aliquâ præditum consti- tuunt; sicque insolubili huic seræ referendæ descen- dunt. Unde P. Hortensii Pallavicini lemma; **CUM NOMINE VIRTUS.** Hinc discès, virtuosas ope- rationes nominis nostri eçtymo semper consonas esse debere. Certè Verbum Incarnatum; salutifero Jesu, seu Servatoris, nomine vix accepto; quanto- cyus in circumcissione copiosum sanguinem, redi- mendis mille mundis suffecturum, profundere voluit. Porrò cum idem Christus Orientis nomine sit vocatus; *Ecce vir Oriens nomen ejus*; item; *Visitavit nos Oriens ex alto*; huic nomini suo conforitandus; mox in infantia suâ Oriente operari cœpit, & Ma- gos è plagis Orientalibus evocatos, in sua obsequia prodigiosè traxit. Ad hoc propositum Sedulius ait; *Convenienter scripturarum sanctioni concordans Christiana civitas, ab Oriente fulgebat, qui implet, quod Zachariâ denuntiat Oratio; Visitavit nos oriens ex alto.*

Zach. 6. 12.

Luc. 1. 78.

Sedul lib 2. Oper. Pasch. cap. 4.

S. Scriptu- ra.

Militaris ordo.

Xenoph. lib. de dictis & factis Socra- tis.

Herod. lib. 4.

94. Academici Conjuncti Firmenses symboli lo- co seram annularem præferunt, cujus circuli diver- sis characteribus insigniti, epigraphen subjunctam habeat; **RITE JUNCTIS.** Opportuno hoc Em- blemate demonstrabis; sicuti cera annulatis, chara- cteribus prudenter dispositis, citra negotium aperit- tur; ita sacræ scripturæ sensum, seipso quidem ob- scurum ac difficilem, tum demum effici intellectu fa- cillimum; si unam sententiam cum alterâ maturè ac debitâ operâ conferas: ut ad eò verissimum sit illud axioma: *Liber librum aperit*. Id ipsum etiam in exerci- tu evenire solet, ubi milites, legitimo ordine dispo- siti, Belliduci indubitata victoriâ obtinendæ viam a- perit. Xenophon; *Bonum est, inquit, Imperatori, ut aciem ordinare per quam doctè sciat. Quemadmodum enim lapides, ligna, & tegula inordinate quidem præ- jecta ad nihil utilia sunt, eadem verò si rectè sursum; deorsumque ordinentur, domum fortem, & nunquam ruituram componunt. Idem de exercitiu judicium est.* vide insuper ea, quæ nos superius primo hujus libri numero ex eodem Xenophonte in rem præsentem adduximus. Unde Macrinus Imperator, Herodi- no teste, milites suos in hæc verba excitare solebat; *Ar- ma corripimus, & ut mos est Romanis, ordines in ac- cie servemus*, ad felicem ac gloriosam victoriâ eo ordinis militaris beneficio certius assequendam.

95. Sera annularis seu mero eventus fortuiti be- neficio, seu operantis labore & industriâ referari po- *Mundi symbol. Picinelli & Aug. Erath. Tom. II.*

test. Unde lemma; **SORTE, AUT LABORE.** videlicet, destinatos fines nostros vel assidui laboris ac diligentia subsidio, vel fortunæ secundioris gratiâ assequimur. Certè scientiæ aliis folius Dei favore infunduntur, ab aliis e contra indefesso labore comparandæ sunt. Divitiæ solo donationis aut ju- ris hæreditarii nomine aliquibus in scrinio accumu- lantur, quas alii non nisi gravissimâ & assiduâ solici- tudine conquirunt. In artibus denique fors fortui- ta nonnunquam laboris aut industriæ succumben- tis defectum supplet. De Protogenie refert Plinius; quod canis anhelantis spumam expressurus, c. lores sapius absterferit, mutuaveritque penicillos; arte tamen semper fallente, & ab eçtymo suo dissona, po- stremodò iratus arti, spongiam impegit in viso tabulæ loco; quæ mox citra opinionem colores omnes ad pictoris votum ita aptè disposuit; ut vivum spuma- re canem dixisset. Id ipsum eodem loco testatur Plinius de Nealce, equi spumam exprimente; ut ad eò utroque hoc successu fortuna subierit artis vic- tem. Quibusdã e contra ad eò fortuna obtin- git noverca, ut omnia laboribus comparare de- beant. De his semper obtinet illud Senecæ; *Laborem si recuses, parum esse potest. Et illud So- phoclis;*

Fortunâ & labori.

Sen Ep. 51.

Soph in Electra.

Abique laboribus nulla certè felicitas.

96. Litteræ, recto ordine combinatæ, seram annularem instar clavis aperiunt; at eadem sera, lit- taris illis supra circulos revolutos promiscuè disjun- ctis, ac separatis; ad thesauris custodiendos & ci- tra periculum asservandos aptissima habetur. Eam proinde Gambertus hoc lemmate insignivit; **AR- TIS OPUS; TURBASSE NOTAS,** Stegano- graphiæ hoc symbolum est, quæ litteris vel inter se, vel in arithmetica numeros transmutatis; arcana sua ad eò ingeniosè cum amicis communicare po- test, ut à nemine alio penetrari queat. Cæterùm lemma istud etiam in Caussidicos convenit, quorum potissima ars est, turbare veritatem, & invertere justitiam. *Hi sunt, inquit Sanctus Bernardus, qui docuerunt linguas suas loqui mendacium, disertis adversus justitiam, eruditi pro falsitate, sapientes sunt ut faciant malum; eloquentes ut impugnent verum;*

Stegano- graphia.

Advoca- tus.

S. Bern. l. 12 ad Eugenium Pap. 6. 9.

97. Quævis intricata & difficilis expeditio, quan- tumvis primâ fronte videatur insuperabilis, tandem tamen doctâ & sagaci rerum dispositione concilia- tur; & felici termino absolvitur: uti superè in uni- versali pacè, inter Hispanos & Gallos, Cardinalis Mazzarini, & Comitis d'Âro studiis sancitâ; videre licuit. In hanc rem D. Carolus Rancatus seram an- nularem Emblematis loco suspendit, cujus circuli diversis litteris signati, epigraphen habebant; **DIF- FICILIS FACILIS.** Verbis è Martiale desumptis;

Prudentia reddit omnia fa- cilia.

Mart. lib. 12

*Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem;
Nec tecum possum vivere, nec sine te.*

De scientia cum primis verum est, omnes illius diffi- cultates assiduo labore ac studio superari. Hugo de S. Victore; *Orium stultitiam, labor scientiam gene- rat.* Et Origenes; *Stringe mentem, & dabit intelle- ctum. Nihil enim tam incredibile, quod non dicen- do fuit probabile;*

Labore scientia penetra- tur.

Hug. Viç. de Claust. an. l. 2.

Orig in X- xod.

S E R T U M. Cap. XXVI

98. Sertum, è singulis terræ floribus contextum, hanc sacri Epithalamii gnomam lemmatis lo- co præfert; **ELECTUS EX MILLIBUS.** Hinc signi-

- significare licet, Incarnati Verbi prærogativas supra reliquas omnium hominum perfectiones infinites eminere. De hoc S. Gregorius Nyssenus; *Inter omnes hominum myriades, ex quo illi esse cœperunt, & quousq; nascentur, solus hic novâ partus specie in hanc lucem prodit, cui ad nascendum natura non est cooperata, sed servit: cuius natiuitas de duorû conjunctione orta non est, partus minimè inquinatus, nisi doloris expers &c. & sic optimè dicitur, Electus ex millibus.*
- S. Thom. Aquinas. Porro etiam in S. Thoma Aquinate singularum virtutum flores miro nexu collectos testatur Clemens VI Pontifex Maximus: *S. Thomas fuit exemplar virtutum omnium, earumq; exempla erant membra eius singula. In oculis relucebat simplicitas, in vultu benignitas, in auribus humilitas, in gustu sobrietas, in lingua veritas, in odoratu suavitatis, in actibus integritas, in manu liberalitas, in incessu gravitas, in forma honestas, in visceribus pietas, in intellectu claritas, in affectu bonitas, in mente sanctitas, in corde charitas &c.*
- S. Greg. Nyss. S. Gregorius Nyssenus illarum virtutum omnium epitomè in uno B. Meletio collectam fuisse affirmat, quæ in plurimis aliis sanctis non nisi dispersæ reperiuntur. *Cum primùm benè morata, ac modesta Ecclesia B. Meletium vidit: vidit faciem ad imaginem Dei verè formatam: vidit dilectionem fontis modò scaturientem: vidit gratiam labiis circumfusam: vidit mansuetudinem atque clementiam, qualis in Davide fuit: qualis in Salomone, intelligentiam atq; prudentiam: qualis in Moysè, bonitatem: qualis in Salomone, perfectionem: qualis in Iosepho, continentiam, pudicitiamq;: qualis in Daniele, sapientiam: quem admodum magnus Elias, zelo fidei pradiatum, sicut sublimis Joannes, integritate corporis ornatum: sicut Paulus inexuperabili pradiatum charitatis: vidit tot bonorum circa unam animam concursum.*
99. Sertum, è diversorum florum coronamentis connexum, gratiosum fronti redimitæ decus conciliat. Unde Francisci Raulini lemma; **NECTIT ET ORNAT**, Amicitia hoc symbolum est, cuius beneficio homines virtuosus in mutuos affectus junguntur; sibi que invicem reciprocâ suâ eruditionum consuetudine maximum ornamentum afferunt. *Amicitia, afferentibus S. Augustino & Tullio, est omnium humanarum, Divinarumq; rerum cum benevolentia & charitate summa consensus: quâ quidem haud scio, an, exceptâ sapientiâ, quidquam melius homini sit à Diis immortalibus datum.*
- Amicitia. S. Aug. Ep. 45. Cicero l. de Amicitia.
100. Scientia, nisi Magnatum gratiis suffulta, ætatem ferre, aut integra persistere vix potest; haud secus atque sertum, è floribus contextum, **DUM RADIX, ET HUMOR DEFICIT, LANGUET**, seu, ut vernaculo idiomate subscripsit Joannes Ferrus; **DI RADICE, E D'HUMOR PRIVA, LANGUISCE**. Certè omnis felicitatis radix est Deus, humorem subministrante sanctâ ipsius gratiâ; ut ad eò sine gemino hoc adminiculo omnes ingenii creati vires flaccescant. S. Anselmus, illa Apostoli verba interpretatus; *Omnia possum in eo, qui me confortat, ait, Ecce in altum ramus producit, sed quia in radice se tenet, in viriditate permansit, in altum enim surgens aresceret; SI SE A RADICE DIVISISSET.* Opportunissimè S. Clemens Alexand. *Contexta autem corona marcescit, & pravitate perplexum sertum dissolvitur, & flos exsiccatur. Marcescit enim gloria eorum, qui Domino minimè crediderunt.*
- S. Anselm. in Philipp 4 13. S. Clem. A. lex lib. 2. Padag. c. 8.
101. Sertum, è multis floribus contextum, epigraphen tenet; **EX UNIONE DECOR**. Hinc grande ornamentum, è concordia nobis accrescere solitum, conjicies. S. Gregorius Nazianzenus; *Omnia rerum ORNAMENTUM IN CONCOR-*
- DIASITUM est. P. Cornelius à Lapide observat, quod, postquam dixit Apostolus, Suscipite invicem, sicut & Christus suscepit vos, addit, in honorem Dei; Quia eum Christi redemptio, quâ nos in filios suscepit, & adoptavit, cessit in honorem Dei: cum mutua Christianorum susceptio & concordia, ad quam Christus quasi Pater eos suscepit in unam Ecclesiam & familiam, in Dei honorem tendit, & vergit &c.*
102. Orator, aut Prædicator, suis sermonibus diversam materiem Evangelicam, Scholasticam, Historicam, Physicam, &c. inspergere solitus, sertum floridum imitatur; cum lemmate, **VARIETATE PLACET**, seu, **VARIETATE VENUSTIOR**. S. Clemens Alexandrinus; *Varia ac multiplex doctrina, & variè probat id quod adducitur, catechumenis admirationem afferens, ea, quæ sunt præcipua dogmata, ad eorum, qui audiunt, persuasionem deducit, & ad veritatem.*
- Prædicator. S. Clem. A. lex lib. 1. Strom.
103. Corona, è quercu texta, epigraphen reddit; **OB CIVES SERVATOS**. Romanis enim consuetum erat, militi in præmium civis cuiusdam, à morte vindicati, coronam, è foliis ac frondibus quernis contextam, imponere; ut pluribus locis prolixè tradunt & explicant Plinius, Pierius, Alexander ab Alexandro, alique complures, inter quos succinè meus Conterraneus Andreas Alciatus; *Servanti civem querna corona datur.*
- Premium meriti. Zelus animarum.
- Quod si ob salutem hominis temporalem ab interitu servatam corona querna seu Divina (Quercus enim, è Romanorum opinione arbor Divina est, quia Jovi sacra) debetur, quantam, obsecro, promerbitur ille, qui, zelo animarum succensus, vel unicam ab æterna ruina servat animam? Præclare S. Gregorius Papa super illis Jacobi verbis, *Qui converti fecerit peccatorem ab errore vite sue, salvabit animam ejus a morte, & operiet multitudinem peccatorum; ait, Si magna merces est, à morte eripere carnem quandoq; morituram, quanti est meriti, à morte animam liberare, in cœlesti patria sine fine victuram?* Certè Christus, iustar optimi Patris, animam suam posuit pro ovibus suis. At quod huic charitati respondit præmium? Audi Apostolum: *Propter quod, inquit, & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine IESU omne genu flectatur &c.*
- Iacob 5. S. Greg. l. Moral. c. 13. Phil. 2.
104. Corona, è spicis necti solita, apud Romanos nunquam amplius sive in exilio, sive in morte auferebatur. Ut ad eò à Rota cognominata fuerit **VITÆ MORTISQUE COMES**. Veri amici hæc imago est, qui nec infortunio, nec mortis formidine sese ab altero divelli patitur. Seneca; *Vera amicitia est, quam non spes, non timor, non utilitatis cura avellit.* Et Tullius, *Vera amicitia sempiterna sunt.* De gemino Apostolorum Principe canit S. Ecclesia; *Gloriosi Principes terra, quomodo in vita sua dilexerunt se, ita & in morte non sunt separati.* Cæterum etiam honor, virtuti debitus, individuum vitæ mortisque comitem agit. Virgilius; *Semper honos nomenq; tuum, laudesq; manebunt.*
- Amicitia vera. Senec. Ep. Cicero de Amicitia. Honor. Virg. Eclog.
105. Emblematis loco duæ coronæ mutuo concatenatæ cernuntur, quarum una è spinis, altera verò è rosis contexta, epigraphen legendam offerunt; **NON SINE ALTERA**. Ita nimirum felicitas nunquam sine comite calamitate nobis obtingit. Dilucidè Apostolus; *Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit.* Et S. Ambrosius; *Nemo sine certamine coronabitur. Sinit ergò nos septentari, volens iusta præmia dare, luctanti miq; non dormienti. Non decet redimitos floribus coronas, sed pulverulentos: nec molles delitiis, sed labore exercitatos ornat victoria.* Exinde
- Gloria obtinetu calamitate. 2. Tim. 2. 5. S. Ambros. 1. Psal. 118 se 18. etiana
- Concordia. S. Greg. Naz Orat 3 de Pass.

etiam demonstrabis, geminas illas coronas nexu aded inseparabili ac mutuo conjungi, ut homo temporalium ærumnarum spinas amplexatus, tandem æternæ felicitatis rosas obtineat. Contra verò, qui in terris inter delicias mollescere, ac rosis coronari ambit, suomet judicio ad spineta Tartarea, nullo unquam mitigando ævo, damnatur. Angelinus Gazzeus coronam auream & spineam sequenti epigrammate insignivit;

*Elige utram malis. En aurum, en spina corona:
Illa nitet gemmis, sentibus ista riget.
Cernis homo spinas, spinas insignia cæli,
Symbola Divina cernis amicitia;
Si sapis, hauc capiti dum fas est, inde coronam,
Quæ gerit hic stimulos, post referet radios.
Sed cave, quod lucere vides, est proditor aurum,
Quod ferit hæc radios, post adiget stimulos.
Ergo age, quisquis ades, meliori præditus aure,
Hæc bibe verba senex, hæc bibe verba puer.
Alterum in alterius medio latet. Optima mens est,
Per bona nolle malum: per mala velle bonum.*

106. Joannes Galleazzius, Mediolanensium Dux, tres coronas è lancea suspensas habuit; addito Virgilio lemmate, ESTE DUCES. Enimverò militibus, adversus hostem concitandis, nullum arietem aded validum admovebis, atque præmii vel coronæ adificandæ fiduciam. Rex Theodoricus, referente Cassiodoro, dixit; *Studii nostri est, remunerationem recto conferre proposito, & bone indolis viros ad instituta meliora, fructu impensa benignitatis, accendere. Nutriunt enim præmiorum exempla virtutes: nec quisquam est, qui non ad morum summa nitatur ascendere, quando irremuneratû non relinquitur, quod conscientia teste laudatur.*

107. Sertum laurum, victoribus in præmium cedere solitum, epigraphen tenet; ALIT ARTES. Enimverò gloriæ ac præmii referendi spes, secunda est summarum operationum parens. Unde Servator discipulis suis voluntariam paupertatem, injuriam tolerantiam, hostium, & ipsius etiam mortis sustinendæ æquanimitatem persuasurus, semper addidit, hisce amatoribus totidem æternæ suavitatis gradus esse responsuros; sciebat quippe, Sapientissimus Magister, præter præfixam æternæ mercedis spem, nullum esse validiorem virtutis prosequendæ impulsus. Abulensis, illum Matthæi locum interpretatus, ait; *Quia hujusmodi actus sunt excellentes & laboriosi, quasi contra inclinationem naturæ, saltem naturæ lapsæ, & ided non sunt secundum se appetibiles: & sic nemo vellet eas sequi. Ut ergo velint homines sequi illas, posuit in singulis præmia ipsarum.* Ad idem propositum Ovidius;

*--- Non parvis animo dat gloria vires,
Et facundia facit pectora laudis amor.*

108. Meus Concanonicus D. Alexander Luzon de Millares Symboli loco sertum rosæum exhibet, quod alterius capiti à vicina manu impositum, epigraphen præfert; NON BENEFICIUM, SED MALEFICIUM. Innuebat videlicet, beneficiis ac muneribus acceptis humanas mentes aded stringi, ut plus damni, quàm beneficentiæ inde recipiant. *Acceptis quippe muneribus, verbis S. Petri Damiani utor, si contra datorem quid agere voluerimus, mox in ore nostro verba mollescunt, locutionis acumen obtunditur. Mens quippe percepti muneris confusa, debilitat judicialis censura vigorem, reprimit eloquentia libertatem. Nam etsi judicii rectitudo funditus non adimitur, judicandi tamen auctoritas enervatur.*

Benè Laomedon apud Maronem omnia suspecta habebat, præcipuè munera; unde dicebat,

--- Timeo Danaos, & dona ferentes.

109. Serenissimus Philotheus Symboli loco manum depinxit, quæ coronis regiis, sceptris, ac fascibus relictis solum sibi sertum laurum auferebat; cum lemmate, CÆTERA LINQUO. Illius hæc imago est, qui divitiis ac dignitatibus mundi relictis, ad solam cœlestem gloriam aspirat. S. Gregorius Papa; *Qui cœlestis vita dulcedinem, in quantum possibilitas admiserit, perfecte cognoverit, ea, quæ in terris amaverat, cuncta derelinquit, in comparatione illius vilescunt omnia, deserit habitata, congregata dispergit, Pulchrè ad Emblematum sui mentè canit Philotheus;*

*Sceptra tremenda alii jactent, pompâq; superbâ
Regia adoratum purpura calceet ebur.
Et formidatis compeccant fascibus orbem,
Commendetque sacrum fulva corona caput.
Me majora juvant. Non est mortale quod opto,
Nec meus in fragili luditur orbe labor.
Mens sincera, Deo devota, atq; addita cælo,
Hæ sunt, quas jactato relligiosus, opes.
Dum fascēs, trabesq; cadunt, dum sceptrâ labescunt,
Hoc sacrum æthereo durat in igne decus.*

Relinque-
re mun-
dana.
S. Greg. in
Homil.

TABULA PICTA.

Cap. XXVII.

110. Passim tabulæ quædam chartaceæ ac pictæ circumferuntur, quæ quidem in planitiem videntur extensæ, re ipsâ tamen in distinctas & æquales plicas, ceu totidem fundi perarati sulcos, tanto oculorum ludibrio sunt corrugatæ, ut è dextro latere raræ venustatis vultum, è sinistro autem horridam ac infornem larvam, intuenti representent. Illarum unam P. Justinianus, S. Pauli Interpres, hoc lemmate spectandam proposuit; NON IDEM UNDI-
QUE. Nî fallor, significare volebat, eadem sacra Scripturæ sententiâ nonnunquam sensus ita diversos comprehendi, ut ex una parte felicitatis æternæ spem, ex alterâ verò terrorem ac æterna supplicia exprimat. Unde aliqui hæc Iulii Regii verba, *Montes exultâstis sicut arietes*, de jubilo ac motu quodam levissimo: contra verò P. Gaspar Sanchez de horrendo Judicis extremi fragore, olim adversus reprobos excirando, interpretantur. Etiam Amicos falsos hæc tabula adumbrat, quippe qui dextero felicitatis oculo aspecti, benignos & amantes præferunt vultus; at, si oculo sinistro adversitatis illos intueare, experieris tetricos, averfos, & fastidii plenos. S. Isidorus; *Non sunt fideles in amicitia, quos æunus, non gratia copulat; nam cito deserunt, nisi semper acceperint. Dilectio enim, quæ munere glutinatur, eodem suspensio dissolvitur.*

S. Scriptura
varios
habet sen-
sus.

Psal. 113. 6.

Sanct. in 2.
Reg. 22. 8.

Amicus
falsus.

S. Isid. l. 3. de
Sum bon.

111. Meus Concanonicus, D. Alexander Luzon de Millares in ideæ Politicæ proloquio tabulam spectandam exhibet, quæ graphio ab imminente scaltoris manu incisa, epigraphen præfert; DECORANT ME VULNERA. Ita videlicet, si adversarii tibi succenseant, acuunt in te linguas, stringant stylum, tranquillo sustineas animo; nam punctiones illæ, quod melius penetrant, magis decorant; talia vulnera sunt ornamenta, meritorum testes, & posteritatis monumenta. S. Gregorius Papa; *Ab omnibus corripi, ab omnibus emendari paratus sum, & solum mihi amicum estimo, per cujus linguam ante apparitionem districti judicis meæ maculas mentis tergo.*

Adversitates.

S. Greg. in
Registro.

112. Ut pictura in perfectum opus exurgat, non tantum colores præviè sunt attemperandi, sed & tabula ipsa mundari, perpoliri, & si quid in illa pictum

Gaz. lib. cui
titulus: Pia
Hilaria.

Virg. l. 6. Æ-
neid. v. 194.
Præmii
spes.

Cassiod. l. 2.
Var. Ep. 16.

Præmium

Matth. 5.

Abulensis in
hunc loc.

Ovid. lib. 5.
Trist. Eleg.
16.

Beneficia
noxia.
Munera
noxia.

S. Pet. Dam.
lib. 2. Ep. 2.
ad Cardina-
les.

Virg. Æn. 2.

Comun-
dum.

De Imt l. 2.
cap 7.

Galat. 4.

S. Chrysof.
Tom. 1 in
hunc loc.
Religio-
sus.

Isa 1. 16.

S. Chryf. ser.
24. Tom. 2.

Maria V.
exemplar.
And. Hier.
in Salut.
Angel.
And. Cret.
Orat. 2. de
Assumpt.

est, deleriac obliterari debet. Unde D. Alexander Luzon de Millares Symboli loco manum, spongiâ instructam pinxit, quæ pristinas tabulæ pictæ figuras extergens, inscriptionem legendam offert; ARTIS REDDITUR APTA. Cor nostrum pari ratione, si velimus, ut in eo artificiosissimus pictor Spiritus sanctus imaginem suam efformet, debet esse tabula perpolita, munda unde quaque, ut in ea nullatenus resideat mundi aut carnis memoria, nullaque inveniatur diaboli lineamentâ. In illa enim Christi effigies imprimi nequit, quam Sathanæ imago occupat. *Dilectus tuus*, teste nostro Thomâ Kempensi, *talis est natura, ut alienum non velit admittere; sed solus vult cor tuum habere, & tanquam Rex in proprio throno sedere.* Receperant olim Galatæ falsa quædam & sinistra de fide dogmata. Christus ex eorum cordibus erat abolitus, Sathanas vero subdolorum ministerio & penicillo subtiliter adumbratus. Unde S. Paulus eosdem in pristinam Christi effigiem reformaturus, *Filioli mei*, inquit, *quos iterum parturio, donec formetur in vobis Christus. Corruptis enim, interprete Chrysofotomo, imaginem, perdidistis generositatem, formam immutastis, opus est, ut renascamini atque refingamini.* Porro multi, qui è sæculi pelago ad Religionem, tanquam fidam salutis suæ stationem, confugere, cum plurimis vanitatum terrenarum consortiis & spectaculis interfuerint (homo enim, secundum Aristotelem, intelligendo fit omnia, quia omnium rerum imagines & simulachra in phantasia ac mente sibi efformat) non raro omnium, quæ audierunt, viderunt, fecerunt, ideas animo impressas secum ferunt, & per eas nonnunquam, veluti per quædam relicta cupiditatis vestigia ad sæculum redeunt. Has Isaiæ ore præcipit Deus; *Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum.* E Chrysofotomi sententia, *Excusandum est, quidquid in nobis resederit vetustatis, ruga insuper omnes & macula ac labe abluenda. Nos itaque excolendi ornandique erimus, ut nostri decoris & cultus desiderio vel Princeps ipse & Dominus capiatur.*

113. Tabula, Mariæ Virginis imaginem exemplaris loco imitandam exhibens à P. Jacobo Masenio epigraphen subjunctam habet; HUIUS AD EXEMPLUM. Unde Maria Virgo ab Andrea Hierosolymitano rectè cognominatur *Exemplar maximæ perfectionis.* Et ab Andrea Cretensi; *Imago Divini archetypi rectè descripta.* Appositè canit Emblematis author;

*Huius ad exemplum te pictor imagine formes,
Quisquis Apellâ dirigit arte manus:
Et quicumque rudes formas virtutibus annos:
Hoc mihi exemplo pulchrius orbis habet.*

T H R O N V S,

Cap. XXVIII.

114. Prodigiola Virginis Mariæ maternitas in sacro Saronnæ templo quatuor Salomonei throni Emblematis spectanda exhibetur; quorum primus epigraphen subjunctam habet; SOLI SALOMONI. Innuit videlicet, Beatissimum Mariæ uterum nemini, nisi Regi Pacifico, Verbo nimirum Divino, adornatum fuisse. Ezechielis oraculum erat; *Porta hæc clausa erit: non aperietur, & vir non transibit per eam: quoniam Dominus Deus Israël ingressus est per eam.* Hunc locum interpretatus S. Hieronymus, ait; *Pulchrè quidam portam clausam, PER QUAM SOLUS DOMINUS Deus Israël INGREDITUR,*

Maria V.
gravida.

Ezech. 44. 2

S Hieron in
hunc locum.

Mariam Virginem intelligunt: quæ & ante partum, & post partum Virgo permansit.

115. Salomonis thronus, duodecim gradibus conscendendus, epigraphen sustinet; ASCENSU MULTO. Mens Emblematis erat, longâ Patriarcharum serie tandem in Christi genealogia ad Mariam Virginem, utpote illis omnibus subliorem, ascendi. S. Methodius Martyr; *Tot sæcula evehantur, ut dignitatem Matris Dei suspicari valeamus. Conditum est momento ad unam Dei vocem cælum, & quidquid cæli ambitu continetur: ac Virginem Deiparam multos per annos operosissimè fabricata est Dei omnipotentia.* Porro, donec dignitatis aut scientiæ apicem conscendas, multos inferiores gradus superes, necesse est.

116. Eidem Throno subscripsere; VULGAREM NESCIT SESSOREM. Hoc plane sensu de intemerato Virginis Mariæ utero pronuntiat Ambrosius Ansbertus; *Cautum fuit, ne preparatum æterno Regi hospitium alienus hospes intraret.* Atque adeò purissimus hic uterus, ceu thronus Salomonis, unice ad ineffabilem Dei majestatem recipiendam est adornatus. *Salomon noster*, inquit S. Petrus Damianus Cardinalis, *non solum sapiens, sed & sapientia Patris: non solum pacificus, sed & pax nostra, qui fecit utraque unum, fecit thronum, uterum videlicet intemerata Virginis, in quo sedit illa majestas, qua nutu concutit orbem.*

117. Quartum denique Throni Salomonei Emblemata Epigraphen reddit; MAJESTATI FERENDÆ. Id enim solius Mariæ gloriosum est privilegium, quod infinitæ Majestati, instar throni, deservierit. Rabbi Hæccados, *Mater Messias*, inquit, *statu- ra est sedes Dei, quam Deus construxit, ut in ea sederet Rex Messias, ad augendam Majestatis suæ gloriam cunctis mortalibus.* Petrus Galatinus, illa Hieremix verba explicans, *Solum gloriae altitudinis;* ait; *Ego per solum gloria, gloriosam Virginem, Messia Matrem, intelligi arbitror, quæ est sedes Dei altissimi.* Compendio Richardus à S. Laurentio; *Lectulus Salomonis, id est veri pacifici, B. Virgo dicitur, in qua Deitatis inclinato capite, Dei filius requievit velut in lectulo &c.*

THRONUS EPISCOPALIS.

118. D. Carducius ad funebrem Francisci Augustini Chiesæ, Episcopi Saluzziensis, pompam, Throni Episcopalis, seu, ut vulgò vocant, Fildistorii Emblemata itavit; additò lemmate, SALUTIS, NON PESTILENTIÆ. Neinpe ad illud Regii Vatis alluserat; *In cathedra pestilentia non sedit,* veluti diceret, ab optimo illo Prelato nulla alia, nisi insignis beneficentiæ argumenta in subditos fuisse derivata. Et verò ne ob malum exemplum vel perversam doctrinam in cathedra pestilentia sedeat Episcopus, *Oportet Episcopum, è D. Pauli sententia, irreprehensibilem esse.* In quem locum S. Hieronymus ait; *Omnes virtutes in uno sermone comprehendit, & penè rem contra naturam exigit; quis enim ille est, qui absque peccato & reprehensione vivat?* Cæterum Emblematis explicando hoc lyricon subjungit Carducius;

*Sedes salutis hac beata ut emicat,
Non exedra execranda pestilentia:
Sic insulatus Presul, & Doctor poli
Salutifer Franciscus Orci pestilens
Virus, Draconis & venena dissipans
Uno salutis pabulo pavit gregem.*

Mariæ V.
excellen-
tia.

S Meth. hor.
de B. Virg.

Dignitas
Scientia.

Maria V.
gravida.

S. Pet. Dan

Maria V.
R. Hæccad.

Revelat.
arcan. ad
petit. 3.
Galat. 1. 7
cap 18.
Hier. 17. 1

Rich. à S
Laur. lib.
de laud.
Virg.

Episcopi
beneficu
& irrepre-
hensibilis
Psal. 1. 1.

1 Tim 3. 2

S. Hier. ad
Oceanum.

TORQUES.

Cap. XXIX.

119. **M**onili, è gemmis contexto, inscribes; **NON ONERAT, SED ORNAT.** Ad Mariam Virginem, è Masenii sensu, hæc imago spectat; utpote quæ à S. Epiphano cognominatur *Modelle paradisi inexplicabilis*. Emblematis mentem hoc Epigrammate explicat Author;

*Cernimus humano pendere monilia collo,
Ornatus tantum, non onus esse solent.
Christe caput, collumque Ecclesia; Virgo monile es;
Hoc ornare suos, non onerare potest.*

Silentium.

120. Equites Lusigniani in Gallia Symboli loco litteram S. iteratis vicibus è torque auro pendentem habent; addito lemmate, **SILENDIO SALUTEM.** Silentium, tamen si domi bellicue ab omni hominum ordine observandum, cum primis tamen inter homines religiosos locum habet, estque, ut sancti Patres loquuntur, propria illorum virtus. Ex Hieronymi Natalis, viri præstantissimi ac religiosissimi, sententiâ, ad Domus alicujus, aut universæ etiam religiøsæ Familiæ reformationem haud aliâ re opus est, quàm reformatione silentii; hoc enim florente, & illa florebit certissimè. Climacus, in silentii laudes prolixus, *Taciturnitas*, inquit, est mater orationis, captivitatæ revocatio, ignis Divini amoris observatio, cogitationum diligens inspectio, specula hostium, carcer luctus, lacrymarum amica, memoria mortis operatrix, suppliciorum pictor, indagatrix judicii, sagax mæroris subministratrix, inimica fiducia, quietus conjux, ambitiosa doctrina adversatrix; scientia adjectio, speculationis opifex, secretus in Deum profectus, occultus ascensus. Unde ab Apostolo dictum est; *Qui non delinquit in lingua, hic perfectus est vir.* Et si quis putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana est religio. Charilaus, apud Lacædemonios celebratissimus Philosophus, rogatus aliquando, curnam Lycurgus tam paucas leges Lacædemoniis sanxisset? respondet, idè id factum, quòd Lacædemonii, gens silentio assueta, verborumque parca, legibus opus non haberet.

T R I T O N.

Caput XXX.

121. **T**urrium ac domorum fastigiis triton præfigi solet, ubi ventorum arbitrio expositus, diversâ suâ revolutione singulos ventos, qui quovis momento in aère prædominantur, prodere possit. Unde lemma, **REGNANTEM INDICAT.** Ita omninò plurimum juvat, si studiosè observes, num operationes tuæ ad virtutis dexteram, an verò ad vitiorum sinistram propendeant: exinde enim haud operosè conjicies, utrum Spiritus S. an vero spiritus malignus; item non scelerum aquilo, vel charitatis Divinæ Auster pectori tuo imperet. E Judæorum operibus perspicuè erat, ea spiritu diabolico agitari, quippe quæ omnia unice eò spectabant, ut manifestam veritatè impugnare, ac Christum interficere possent. Unde Servatorem iteratò exprobrantem audire coacti sunt; *Vos facitis opera patris vestri.* Et, *Vos ex patre diabolo estis; & desideria patris vestri vultis facere; ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit.* Contra verò è Christi operibus, undique salutiferis, gloriosis, ac cœlestibus, non nisi hominem Spiritu Divino plenum omninari licebat. Ut ad eò suos adversarios inevitabili hoc dilemmate traxerit; *Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio,*

Operatio hominem prodit.

oan 8. 47. bid. v. 44.

& si mihi non vultis credere, operibus credite. Quia, ut S. Chrysothomus & S. Cyrillus subjungit, *Firmum testimonium est per opera soli Deo possibilia, qui non potest testis esse falsitatis.* In rem nostram canit Pindarus;

*Qui colunt virtutes,
In apertam viam veniunt. Indicat
Opus quemque.*

122. Tritoni volantem hanc epigraphen suffixè, **ADVERSA MANIFESTAT.** Prophetis hæc imago est propria, qui, cælo impellente, vicinas calamitates, ac imminencia Numinis irati supplicia mundo manifestant. *Ecce ventus turbinis veniebat ab Aquilone, & nubes magna, & ignis involvens,* in quibus Ezechiel, exitiales ac Martios furores ad vivum delineans. Jonas fatalis ille prodromus, identidem ingeminabat, *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur.* Et Habacuc; *Ecce ego suscitabo Chaldaeos, gentem amaram.* Porro bonus Prædicator populo indicat pœnas & calamitates, tam in hac quàm alterâ vitâ ob peccata infligendas. Deus Hieremiæ ore Prædicatores instruit; *Qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum verè. Quid paleis ad triticum, dicit Dominus? Nunquid non verba mea sunt quasi ignis & quasi malleus conterens petram?* à Seneca hanc prædicandi methodum discit; *Quid aures meas scalpis? inquit, quid oblectas? aliud agitur, urendus, secandus, abstinendus sum. Ad hac adhibitus es; curare debes morbum veterem, gravem, publicum &c.*

123. Bernardinus Minutolus, Academicus inter Obscuros Lucenses Perseverans, voluntatem suam in cœpto negotio constantem & assiduum significaturus, tritonem figuravit; cum lemmate, **CIRCUMCUI SEMPER IDEM.** Certè homo, virtutum exercitio ac Divinis obsequiis semel addictus, ab iisdem nunquam remittat, necesse est. Siracidi gnoma est; *Qui continens est justitia, apprehendet illam.* Nempe, ut Glossa Interlinearis explicat; *apprehendet illam, ut firmiter teneat.* Haud aliter Seneca; *Non nunquam revertor, ut te moncam & exhorter, ne patiaris animum tuum dilabi & refrigescere. Constitue illum, & continue, ut habitus fiat quod est imperius.* Compendio S. Gregorius; *Benecepta cunctis diebus agenda sunt.* Hæc perseverantiæ virtute Maria Virgo mirè replendiuit, cujus affectu, viscera, ac sensus omnes in Incarnato Verbo nunquam non defixi erant. De hæc præclare S. Jo. Damascenus; *Appetitus tuus in hoc fixus est, ut Divinis sermonibus nutriaris, hisque saginoris: oculi semper ad Dominum, perenne & inaccessum lumen in mentes: aures Divinum sermonem audiunt; ac spiritus citharâ oblectantur, per quos Verbum, carnis assumpturum, ingressum est; nares unguentorum Sponsi odore deliniuntur: porro labia tibi sunt Domini laudantia, ipsiusq; labris adhaerentia.* Perlege, obsecro, quæ porro de ipsius lingua, corde, utero, manibus, Peregrinationibus, & pedibus, in Dei servitute assiduo occupata, prolixè differit. Cateràm in eos quoque hæc imago convenit, qui è multis peregrinationibus nihil proficiunt, sed iidem semper redeunt. Seneca; *Animum debes mutare, non cælum. Licet vastum trajeceris mare, sequuntur enim te, quocunq; perveneris, vitia. Quid miraris, tibi peregrinationes non prodesse, cum te circumferas? &c.*

124. Anima aut voluntas humana proprio suo conatu nullam unquam cogitationem virtuosam elucere potest, nisi prævenientis Gratiæ afflatu excitata; haud secus atque triton, aurâ subsidente, immotus hæret. Lemma, **NI SPIRET, IMMO IUS.** Primum enim impulsus voluntatis ad bonum amandum & illuminatione intellectus ad bonum cognoscendum, sunt à solo

Ioan. 10. 37. S. Chryf. & Cyril. Lyran. in hunc loc. Pind Olymp. ode 6.

Ezech. 1. 4.

Ion. 3. 4. Habac. 1. 6.

Prædicator. Hier. 23. 28

Senec. Ep. 75.

Perseverantia.

Eccles. 15. 1.

Senec. Ep. 16.

S. Greg. Moral. c. 21. Maria V.

S. Io. Damasc. Orat. de Nat. Maria V.

Senec. in Ep.

Corn. à Lap. in Prov. 8. 39

à solo

a solo Deo, inquit P. Cornelius à Lapide. Eandem doctrinam mille locis comprobant S. Augustinus, Concilium Arausicum secundum, S. Prosper, S. Fulgentius, aliique innumeri. S. Augustinus; *Mandatis Dei rectis atque arduis humana non contemperatur infirmitas, nisi preveniens ejus adjuvet charitas.* Cæterum Emblemate isto etiam hominem avarum delineabis, qui in aliorum beneficentiam nunquam movetur, nisi vel ab applausu humani, vel à lucriferi aura concitatus; In rem præsentem in eius Concanonicus D. Gregorius Brunellus;

*Quod spectas postum turrito in vertice signum,
Immotum remanet, ni levis aura roret.
Talis erit, cui lucra placent, atque ardor habendi,
Nam fiat hians, auri nigrævis aura sonet.*

125. Triton, in omne latus facili negotio versandus, epigraphen tenet; **QUAQUA VERSUM.** Illud ipsum hominis inconstans est ingenium, qui in omnem partem volubilis, cuncta animi sui decreta levissimo quovis impulsu mutat. S. Joannes Chrysostomus; *Quemadmodum fuscia, quæ ventum indicant, semper juxta ventum flatum attolluntur, nunc quidem sic, rursum verò in alteram partem: eo modo & malorum animus ad omnem impetum affectus est.* Eandem etiam veri obedientis effigiem dixerim, qui in Divinam providentiam integerrimè conformatus, à quocunque invitantis cœli nutu in omnem partem propelli potest. Epictetus; *Oportet se ipsum ita conformare, ut Deo pareamus, & acquirescimus in omnibus quæ eveniunt, & volentes sequi, ut quæ ab optima mente fiant, & proficiantur.*

126. Triton, polo suo ferreo nixus, & afflantibus ventis in orbem revolutus, à meo Patre Gallina epigraphen accepit. **IMMOTUS MOVETUR.** Animæ flagitiosæ hic typus est, quæ libidinis, odii, aut avaritiæ affectibus, ceu polis suis, nunquam non affixa, circa illos assiduâ inquiete versatur: vel quæ peregrinationibus mundum obiens, in sceleribus persistit immota. *Quid terrarum juvare novitas potest?* inquit Seneca, superiore numero 123. citatus; *Quid cognitio urbium aut locorum? in irritum cedit ista jactantia. Onus animi deponendum est, non autè ubi nullus placebit locus. At quis qui veneris, quam quò, interest. Bene vivere omni loco positum est.* Porro etiam persona contemplativa aut obediens, in heri sui obsequium unicè defixâ, quovis ipsius nutu circumducitur. Hæc ratione Seraphini coram Dei Throno stabant & volabant.

127. Tanta est tritonis volubilitas, ut flanti vento undique obsecundet, eumque in omnem partem sequatur; at ubi illum non nihil subsidentem aut absentem adverterit, mox in adversum latus revertitur. Unde lemma; **PRÆSENTEM SEQUITUR.** Hæc ipsa adulatorum est fallaciâ, qui recepto suo more præsentem laudare, damnare absentem; coram, dicta factaque probare, ubi absis, improbare consueverunt. Horum indolem disertè explicans S. P. Augustinus; *Loqui dolum, inquit, est aliud labiis promere, cum aliud laudatur in pectore. Ad hoc maximè Adulatorum exarsit negotium, qui penè semper, ne prohibeantur ab opimis mensis, blandiendo non tacent falsum, ne ab his prohibeantur, si amando Deum dixerint verum.* Fidem in hæc luculenter firmat dictum Caroli R. Imperatoris, qui cum Parisiis non sine magna laudum præfatione à quodam Oratore salutaretur, à quò præcedenti anno in Anglia multis convitiis per ab-

sentiam petitus fuerat; *Utinam, inquit, nuper cum in Anglia perorares, minus me vituperasses, & hodie minus laudasses; utrumque tibi consultius, mihi verò gratius futurum fuisset.*

VISCUS.

CAPUT XXXI.

128. **A**bbas Ferrus aviculam, explicatis alis super viscatos calamos luctantem, hoc epigrammate notavit; **ETIAM EXPANSIS ADHÆRET.** Vitium illud ipsum etiam vitiorum est robur, quæ non modo homines terrenos, sed ipsos etiam cœli inquilinos, fectos te viros inquam perfectos, ceu aëris volucres, non hit. nunquam implicat. Huic infelicitati altum illachrymans S. Bernardus, *Viscus quidam, inquit, pravi desiderii, & delectationis terrena volare non patitur, & citius RETRAHIT MENTEM, SI FORTE aliquando SUBLEVETUR.* Et Hugo Cardinalis; *in s. 1. Pro. Amor enim temporalium, viscus est alarum spiritualium.*

129. Virgula viscata, aviculam implicans, epigraphen sustinet; **VOLANTES DETINET.** Tanta terrenarum voluptatum, ac sensuum nostrorum est vafrities, ut etiam personas, quantumvis in perfectione sublimes, fascinare ac sternere norint. S. Cyrillus Alexandrinus; *Novi voluptatem, fascinantem animum, eumque, licet probitate ornatum, ad ea, quæ minime decuit, facile impellentem.* Totus in rem præsentem Magnus Augustinus; *Obligata anima amore terreno, quasi viscum habet in pennis, VOLARE NON POTEST.* Mundata verò ab affectibus sordidissimis sæculi, tanquam extensis pennis, & duabus alis resolutis ab omni impedimento, id est duobus preceptis dilectionis Dei & proximi volat. Unde opportunissimum Senecæ consilium est; *Ad omne fortuitum bonum, suspiciosi, pavidi que subsistite. Et fera, & piscis spe aliqua oblectante decipitur. Munera ista fortuna putatis? insidia sunt. Quisquis nostrum tutam agere vitam volet, quantum plurimum potest, ista VISCATA BENEFICIA DEVITET: in quibus hoc quoque miserimi fallimur, quod habere nos putamus; habemur.* Succinctè S. Petrus Damianus; *Quidquid carni voluptuosum videtur & blandum, ut revera diaboli viscarum perhorresce.*

130. Volentes quidem in viscum incidunt aviculæ, at semel illapsæ, libertatem perdidierunt, & vel invitæ retinentur. Lemma; **INVITAS TRAHIT.** Mala consuetudinis hæc imago est, quæ humanam mentem visco ita tenaci stringit, ut non nisi difficillimè eluctari possit S. P. Augustinus; *Lex peccati, est violentia consuetudinis, quæ TRAHITUR etiam INVITUS animus, cò merito quò in eam volens illabitur.* S. Isidorus; *Difficile est peccati consuetudinem vincere: pravus usus vix aboletur: assidua consuetudo vitium in naturam convertit. Animus sceleribus adstructus, vix ab eis divelli potest.* Et S. Gregorius Papa; *Usitata culpa obligat mentem, ut nequaquam surgere possit ad rectitudinem conatur, & labitur: quia ubi diu sponte perstitit, ibi & quum noluerit, coacta cadit.* Ergo ut consuetudinem vincas, Deum ter Optimum Maximum invoca, qui Mundi nostri Symbolici, rerumque omnium est **Alpha & Omega, Principium & FINIS.**

I N D E X

Lemmatum, quæ reperiuntur in Mundo Symbolico.

Numeri, Lemmatis adjuncti, sunt marginales.

- A.
 A lib. 19. cap. 1.
OMnibus, in omnibus 2.
 Ordine potior 1.
 ABEL lib. 3. cap. 62.
 Afferat ipse prius 179.
 Igne probatur 180.
 Tanta est discordia fratrum 181.
 ABIES lib. 9. cap. 1.
 Altiora peto 12.
 Cito, corripit ignem 4.
 Corrice multiplici 5.
 Cultu deterior 9.
 Flexilis haud onere 10.
 Hinc fovet, inde nocet 2.
 Mox tota peribit 6.
 Ne viator aberraret 11.
 Non in latera prona 1.
 Pulchrior ab umbris 7.
 Recto sublimia gressu 3.
 Signat per invia viam 11.
 Umbra lethalis 8.
 ABIGAIL lib. 3. cap. 104.
 Responsio mollis frangit iram 311.
 ABRAHMUS lib. 3. cap. 72.
 Da mihi animas, cetera tolle tibi 204.
 Da, ut accipias 205.
 Error absque errore 206.
 Voluisse: sicut est 203.
 ABSALON lib. 3. cap. 108.
 A tergo vindicta 316.
 Incidit in foveam, quam fecit 317.
 Suo se laqueo induit 315.
 ACANTHUS lib. 10. cap. 1.
 Depressa resurgit 1.
 Tabida curat 2.
 ACARNE lib. 6. cap. 2.
 Absumitur aestu 20.
 ACCIPITER lib. 4. cap. 2.
 Ademptum redimo 35.
 Adimit vertigo quietem 39.
 Ad nutum 44.
 Ad sublime recta 34.
 At homini vitam 45.
 Et non parta sequor 36.
 Ex intuitu quies 41.
 Huic panis solet esse veneno 46.
 In dardo lo richiamo, id est, In cassum revocare conantur 49.
 In vinculis liber 50.
 Libertas sospiro, e torno al laccio id est, Libertatem petit, & vincula repetit 38.
 Leniè consule, festinanter exequere 52.
 Muudi Symbolici Tom. II.
- Non fuga, sed contemptus 40.
 Non infirmiores 47.
 Non sibi, sed Domino 42.
 Odium, savaque bella parit 53.
 Parta tenens, non parta sequor 36.
 Redibit ad Dominum 43.
 Semper in armis 51.
 Tramite recto 34.
 Vinciunt, non vincunt 48.
 Ultro ad vincula redit 37.
 ACHAB lib. 3. cap. 114.
 Nocet femina, si imperat 331.
 Nunquam satiatur avarus 330.
 ACHAN lib. 3. cap. 92.
 In plures unius culpa redundat 273.
 ACHALES lib. 12. cap. 1.
 Agra lumina fovet 2.
 Centoforme, e Paschezze ha in seno accolte, id est, Specie multiformi decora 5.
 Copia vilescit 6.
 Dum flagrat, fragrat 1.
 In venena venenum 3.
 Mors pretiosa veneni 3.
 Politura pinguescit 4.
 Specie multiformi decora 5.
 ACHITOPHEL lib. 3. cap. 107.
 Malum consilium consultori pessimum 314.
 ACONITUM lib. 10. cap. 2.
 Gliocchi Risma, e dà la morte à i mostri. id est, Prosternit monstra, & lumina sanat 3.
 ACTÆON lib. 3. cap. 1.
 Quos pavit, pavet 1.
 Ut memalus abstulit error 2.
 ACUS lib. 17. cap. 1.
 Configit & transit 5.
 Discissa resarcit 1.
 Disiuncta conjungit 1.
 Obsequens trahor 8.
 Ove entraro per me, io non sarei, id est, Ubi mihi soli interdictus ingressus 7.
 Per vulnus atrahit 6.
 Pungit, ut orner 3.
 Pungit ut sarciat 4.
 Te Ducem sequor 8.
 Vulnere stringit 2.
 Vulnere trahor 6.
 ADAMUS lib. 12. cap. 2.
 Ame decus advenit orbi 29.
 Attritu jungimur 33.
 Clarius inde micat 28.
 Cruore dissolvor 27.
 Dat pretium vulnus 13.
 Durat, & lucet 20.
 Durum duro frango 16.
 Durus at his animus 34.
 Et dura insculpit 14.
 Ex illustri clarior 18.
 Fortiter, & suaviter 21.
 Haud conteritur 9.
 Id majus, quod melius 26.
 Illo ablato clarior 25.
 In auro nitidior 11.
 In puritate pretium 12.
 Invicem exculti 19.
 Macula carens 8.
 Nec desit armis 35.
 Nec ferro, nec igne 7.
 Nec infima spernit 32.
 Nec mollior, nec frangor 15.
 Nec se quarit extra 24.
 Nihil proficiunt 10.
 Non est pretiosior ulla 38.
 Plus de formete, que d'eschlar, id est, Plus firmitatis, quam lucis 23.
 Prole sua felix 30.
 Pura mihi Genesis 31.
 Quo purius, eo praeclarior 12.
 Rapiensis reprimo vires 56.
 Sanat & ornat 37.
 Sanguine mollescit 27.
 Semper constans 7.
 Semper idem 7.
 Suis scalpitur fragmentis 17.
 Suo se robore vincit 39.
 Vires utrimque resolvit 22.
 Vis altera levat 22.
 Vis altera vetat 22.
 Utrunque vires enervo 22.
 ADAMUS lib. 3. cap. 60.
 Dum effingitur, diffringitur 171.
 E terra in terram 172.
 Necessitati, non luxui 173.
 Omnes eodem cogimur 170.
 Omnes ex eodem luto 169.
 Pudori, non cultui 174.
 ADDO lib. 3. cap. 112.
 Bonum pro malo 323.
 ÆGYPTUS lib. 25. cap. 2.
 Sine Nube ferax 6.
 ÆNEAS lib. 3. cap. 2.
 Consiliis senum, juvenum robore civitas gubernatur 3.
 Facilis descensus averni 5.
 Nec me labor iste gravabit 4.

INDEX LEMMATVM.

- ÆNEAS PARALITICUS**
lib. 3. cap. 144.
Dum voluit, valuit 385.
Surgendo saltem 384.
- ÆOLUS** lib. 3. cap. 3.
Et premit, & laxat 6.
- ÆTITES, SEU LAPIS AQUILINUS** lib. 12. cap. 3.
Concepto non laesa lapillo 44.
Dat faciles partus 43.
Fœtus servatque, nccatque 42
Intatto io sono, è pur fecondo h^o il sc^o id
est, Intracta, & gravida 44.
Prohibet glutire venenum 45.
Propero fert gaudia partu 43
Sine fractura fœcunda 44
Sine me non pariturit ales 41
Venenata propulsat 46.
- AGAR** lib. 3. cap. 75.
In deserto non deserta 213.
- AGNUS** lib. 5. cap. 1.
At intus non renovabitur 3.
Balat in cassim 7.
Desiderio senescit 2.
Deus non despicias 9.
E pariali innocenz aanco il timore, id est
Innocens, & timidus 4.
Intus, & extra 1.
Non est, qui redimat 8.
Parenti simillima proles 6.
Sequar, quò ierit 5.
Vellera pro dapibus 10.
- AGNUS CASTUS, SEU VITEX.**
lib. 9. cap. 2.
Lassitudinem arcet 17.
Necentia fugat 13.
St. ut procul ab umbra 14.
Ubera lactat 15.
Ubera lacte replet 15.
Vena pudicitia 16.
Venenosa propulsat 14.
Viatores lassescere vetat 17.
- AHIENUM** lib. 15. cap. 1.
Fervescendo minuitur 2.
Igno, & motu 1.
Non capendo in se stesso inonda, e spuma,
i. e. Qui se non capit, exandat 3.
- ALA** lib. 4. cap. 69.
Aggravat, & allevat 656.
Expansa sublimem 662.
Fugantur desides 659.
Hand sidera petent 655.
Non sufficit una 657.
Onus leve 656.
Portantem portant 663.
Protegen, però destruyen id est.
Protegnunt, & destrunt 661.
Quiescimus in sublimi 660.
Serpere nescit 658
- ALABRUM** lib. 15. cap. 2.
Acquirat eundo 4.
Alicuius inopia dicescit 8.
Deperdit eundo 5.
Explicando implicatur 9.
Immobilitèr errat 6.
Implicata distinguit 7.
Yo el piè, y vos la cima id est.
Dum consto, moveris 11.
Per orbem ad orbem 10
- ALAUDA** lib. 4. cap. 3.
Ad ardua gaudens 54.
Cælo canora sereno 55.
Concino, dum allevor 56.
Modulatur elata 56.
Quò altius, eò suavius 57.
Sub pluvio filet 55.
- ALCES** lib. 5. cap. 2.
Corruet, & non refuget 12
Et minima profunt 13.
Nihil procrastinans 11.
- ALCYON** lib. 4. cap. 4.
Æquora tuta silent 68.
Aggreditur, non ingreditur 63.
Agnoscit tempus 61.
Assistens, nunquam desistens 65.
Certa quies 58.
Ex aspectu tranquillitas 60.
Nequicquam terreat astu 66.
Non erit, qui aperiat 62.
Nunquam latere 64.
Omnia tuta 59.
Pacem affert undis 70.
Paret parientibus æquor 69.
Sileat nunc turbidum 70
Silentius austris 67
- ALEA** lib. 18. cap. 1.
Corrigo, si non cecidit 3.
Jactati versantur 6.
Jactu jactura vel uno 5.
Mox minima reddam 5
Nunc mihi, nunc alii 8.
Nunquam bene, etiam cum bene 9
Quomodocunque aliquid 2.
Quoquò veritas 1.
Semper aliquid 2.
Semper jactatus, semper erectus 1.
Semper idem 1.
Sub uno plurima latent 7.
- ALEXANDER** lib. 3. cap. 145.
Dum sapit, desipit 388.
Ne pluribus obsit 387.
Odit, quo nuper amavit 386.
- ALEXANDER. NODUS GORDIUS** lib. 5. cap. 4.
Ambages ipse resolvet 8.
Aut ingenio, aut vi 10.
Extrema remedia ultimis in malis adhibenda 7.
Ingenio & vi 11.
Nihil interest, quomodo solvatur 9.
Nodos virtute resolvo 8.
Quoquo modo resolvam 12.
Solvat Alexander 13.
- ALTARE** lib. 14. cap. 1.
Donis delicta piantur 1.
Non aliunde 3.
Soli Deo 2.
Terris sidera placat 4.
Tucbitur omnes 4.
- ALVEUS LATRUNCULORUM**
lib. 18. cap. 2.
Ignava per oria 11.
Impar gressus, par victoria 16.
Ingenia probat 21.
Ingenio, non sorte 10.
Labor omnibus unus 12.
Latrunculi procul 14.
Longè alius 17.
- Non res, sed nomine distant 22.
Omnes eodem cogimur 15.
Porriget hora 19.
Quousque regnet 13.
Raro 18.
Sors nequaquam 10.
Tutior ab hoste 20.
AMAN* lib. 3. cap. 138.
Malum in auctorem 377.
Nolens, quod volet aula, volo 376.
- AMARACUS, SEU SAMSUCUS**
lib. 10. cap. 3.
Folio tantum coronat 7.
Odor gravis, sopor amarus 6.
Son Majorana, e persa 9.
Suavis odor, & acer 5
Subus acre venenum 8.
Terra leviter hæret 4.
- AMARANTHUS** lib. 11. cap. 2.
At lachrymis mea vita virescit 21.
Madefactus reviviscit 22.
Nec gelu, nec astu 26.
Nec recisus languet 25.
Nunquam languescimus 26.
Recisa virescunt 24.
Undis viresco 23.
- AMASIAS** lib. 3. cap. 126.
Miserum victoria fecit 342.
- AMETHYSTUS** lib. 12. cap. 4.
Divino hæ il manto, epur divino è privo,
id est,
Vinum, quò caret, ostentat 50.
Miscetur Violæ rosæ 46.
Obsequitur scalpro 48.
Radiat colore triformi 49.
Rosens, & nitescens 47.
- AMIANTHUS** lib. 12. cap. 5.
Purgor, non uror 51.
- AMON** lib. 3. cap. 128.
Parit dilatio mortem 360.
- AMOR** lib. 3. cap. 5.
My micdo, ny verguenza, id est,
Nec timet, nec rubescit 18.
Omnia credit 15.
Propè & longè 17.
Verus amor nullum novit habere modum 16.
Unit, & fovet 14.
- AMPHION** lib. 3. cap. 6.
Saxa canendo movet 19.
Urbem concordia minit 20.
- AMPHIBÆNA** lib. 7. cap. 1.
Ad ladendum biceps 2.
Duabus viis ingreditur 1.
Et retro sum aspicit 3.
Gemino inscit ore 2.
Mordet utrimque 2.
- AMUSSIS** lib. 21. cap. 1.
Dirigit, dum gravat 2
Labores dirigit 3.
Ne flectat a recto 3.
Quale, & quam procul 4.
Sapius, ut rectius 1.
- AMYGDALUS** lib. 8. cap. 3.
Celeriter floreo 20.
Con mio danno al fiorir m' affretto ogni
anno. id est.
Præcoci flore tabesco 21.
De forti dulcedo 19.

INDEX LEMMATVM.

Educcabitur 18.
Fruenta sequentur 22.
Properè, non prosperè 23.
ANANIAS DISCIP. CHRISTI.
lib. 3. cap. 146.
Dat dextra visum. 389.
Te fretus Comite 390.
ANANIAS & SAPHIRA.
lib. 3. cap. 147.
Dum fallit, fallitur 394.
E quaestu quaestus 395.
Hoc pretium pretio 396.
Improvidus, dum nimium providus 393.
Propriis inhians communia perdit 392.
Sibi mentitur iniquus 394.
Vitâ excidunt, dum voto 391.
Unius pœna, multorum salus 397.
ANAS lib. 4. cap. 5.
Allicit in laqueos 73.
Cervise & pectore sapit 76.
Ducit ad interitum 73.
Emergit immersa. 74.
Et natat, & natare facit 77.
Hostem submersa declinat 75.
Officiosa aliis, exitiosa suis 72.
Profunda quoque scrutatur 71.
Sub retia ducit 73.
ANCHORA lib. 20. cap. 1.
Et jacta salutem 2.
Festiva lentè 8.
Hac pereunte perit 7.
Insani, sine, feriant 4.
Instabilem firmat 9.
In te spes naufraga sistit 5.
Ne mergatur, immergor 6.
Tutum te litore sistam. 1.
Una salus 5.
Ut non confundar 3.
ANEMONE, SEU FLOS ADONIDIS lib. 11. cap. 3.
Brevis est usus 28.
Tenui discontitur aurâ 27.
ANGUILLA lib. 6. cap. 3.
Adhuc vivo 22.
Consortia vitat 26.
Cum stringitur labitur 25.
Et compressa dilabitur 23.
Non bibes amplius 25.
Scabredine firmat 24.
Turbato flumine capta 21.
ANNA PROPHETISSA.
lib. 3. cap. 148.
Eò sanior, quo senior 398.
ANNULUS lib. 15. cap. 3.
D' honor signo, e di fede. id est,
Honoris & fidei signum 15.
Es ligat, & decorat 16.
Falsa lo mejor. id est,
Pars optima deest 13.
Jungimur, non necimur 20.
Jungit amantem 12.
Jungit & ornat 12.
Le cartiere del sol distingue, e segna. i.e.
Motum solis adequat 19.
Nusquam finis 14.
Servanda signabit 18.
Sponsalis arrha corona 17.
ANSER lib. 3. cap. 6.
Alienos abjicit 80.

A silentio vitam 82.
Bene loquitur, quia opportunè 84.
Deficiam, aut efficiam 78.
Nec madidum reperies 81.
Nel mibicum lauro 85.
Nocet esse locutum 83.
Non aliena 79.
Silentium vitam 82.
ANTÆUS lib. 3. cap. 7.
Fortior ex lapsu 21.
Sumit à lapsu vires 21.
Superior in alto 23.
Tutor in terra 22.
ANTHIA lib. 6. cap. 4.
Chari non desertor amici 28.
Haud circumstant noxia 27.
ANTIOCHUS lib. 3. cap. 143.
Serio non penitens, quia serò 383.
AODUS lib. 3. cap. 94.
Ex hoc jugulo salus 277.
Invicinus utrimque 276.
APER. DENS APRINUS.
lib. 5. cap. 3.
Cade sibi viam 15.
Comprimens equat 21.
Contra audentior 16.
Dente imetur 23.
Depascitur, & exterminat 19.
Et ferit, & polit 22.
Humeros ad vulnera durat 17.
Larâr cresce al periglio. id est.
Ardor inter discrimina crescit 14.
Mori prius, quam deserere 14.
Non alibi tuus 20.
APIS. MEL. CERA. lib. 8. cap. 1.
Absque concubitu 40.
Ab unoquoque utilia 48.
Ad flatus, ad fluctus 41.
Emulantur obsequis 36.
Alieno è funere vitam 44.
Al fugo solo intende. id est.
Sol inhians su co 43.
Amor urget habendi 54.
Animam in vulnere ponit 9.
Arcent, ne munera perdant 83.
Arcet ignavos 81.
Armata clementia 7.
Aspersa conquiscent 39.
At negotium seniorum intus 74.
Cangero amarezze in dolci favi. id est,
Amara in dulcia vertam 57.
Cedunt coacta 86.
Cuere reviviscunt 46.
Citra damnum 12.
Coeunt tinnitibus acta 27.
Collecta domum portat 71.
Collecta recondit 70.
Colligit errantes 28.
Compressa quiescunt 38.
Congregantur sonitu 27.
Convectare juvat pradas 72.
Dà il pregio, e il prende. id est.
Dat pretium, & recipit 37.
Delèbant, non carpunt 15.
Dente venenam 59.
Dulcescit amarum 18.
Dum ferio, pereò 9.
Electis herbis 21.
E pluribus unum 69.

Et humiliora dignantur 51.
Etiã ex amaro 18.
Examina ducet 61.
Excitat ad opus 61.
Ex ipsis, non ipsos 20.
Fel ero, si comedas 88.
Fide, non corpore conjunx 65.
Flore gaudentes & umbrâ 26.
Hora nulla vacat 31.
Igni vicina liquecit 89.
Immoderatum nocet 87.
Infirmiora protegunt 32.
In melius referet 52.
In odorem currimus 22.
Inspirant mordendo venenum 59.
Irritata nocebit 63.
Labor omnibus unus 23.
Legam, ni flabra retardent 49.
Legunt, non ladunt 15.
Libat, ut lubet 60.
Majestate tantum 4.
Major in minima virtus 56.
Meliora legit 19.
Mella parat, ceramque Apis 64.
Mellificat intro 73.
Mens omnibus una 24.
Miscet vulnera favis 58.
Muy Majores vestro danno. id est.
Sibi magis 8.
Natura mitis 35.
Nec fucis, nec profucis 62.
Nec irasci quidem 34.
Nec ladit, nec onerat 16.
Nec vetustate fatiscit 45.
Nec vetustate pigrescit 45.
Nec una remanet 78.
Ne deviet impetus Enri 42.
Ne flabra precipitent. 42.
Nil intus amarum 75.
Non desidi sedes 80.
Non fito locus 80.
Novum separat agmen 76.
Nulli dies, dum licet 31.
Nulli onerata 13.
Nulli patet 79.
Omnibus idem ardor 23.
Omnibus una quies 24.
Operosior in angusto 77.
Ore legunt sobolem 55.
Parva, sed non seguis 14.
Per flores, per thyma 60.
Præcipient umbram 33.
Privati nil habet ista domus 83.
Pro bono malum 3.
Pro rege exacunt 6.
Proturbat ignavas 81.
Pungit, & mellificat 10.
Qua se cunque 53.
Qui innocens imperat 5.
Quod utile, c. p. po 19.
Revertuntur onusta 71.
Se porta seco il miellapunge ancora. i. e.
Conjungit vulnera melli 7.
Sic vos non vobis 1.
Sic vos vobis 2.
Sine injuria 11.
Si venies, invenies 84.
Sripatus amanter 36.
Studiosa florum 25.

INDEX LEMMATVM.

Sub sole labor 30.
 Sugge, ma non distrugge. id est.
 Sugit, nec officit 50.
 Te duce 29.
 Tinnius advocat 28.
 Traxit odora voluptas 82.
 Tuâ ope fervet opus 30.
 Virginitas fecunda 67.
 Visitat, haud vitiat 12.
 Unde genus, victus 66.
 Usu diverso 17.
 Utile dulci 68.
 Ut prosim 47.

APOLLO lib. 3. cap. 149.
 Dum vixerò, discam 400.
 Gratum est, & ab inferiore doceri 401.
 Virtute, & scientiâ 399.

APIA lib. 6. cap. 5.
 Mutuus nutrimina linctus 32.
 Prognatus ab imbre 31.
 Tutos conjunctio praestat 29.
 Viso tenerescit ab igne 30.

APUS. vide **HIRUNDO.**
 lib. 4. cap. 7.
 Aut pendet, aut jacet 86.
 Comitantur orantem 88.
 In perra nidificat 87.
 Nec ab errante recedunt 88.

AQUA. BULLÆ.
 lib. 2. cap. 21
 Abluit, aut irrigat 337.
 Ab uno multiplices 341.
 Alimenta ministrat 344.
 Angustius elevatur 340.
 At imago per inversum 349.
 Captiva sui 360.
 Cessante clarescunt 351.
 Cohibita surgò 340.
 Congregat, ut disperdat 363.
 Cum caler, exilit 364.
 Deficit, ut alat 354.
 Defluens elevor 339.
 Dementat inanis 369.
 De uno error Muchos. id est.
 Ab uno multiplices 341.
 Dispungit turbida formas 335.
 Dulcior inde redit 367.
 Dum nitet, cadit 371.
 Dum splendet, frangitur 372.
 Elevatur allisa 338.
 Et late diffunditur 350.
 Et levis, & brevis est 373.
 Ex alto in præcept 361.
 Exundat, nec abundat 359.
 Fatigat, non rapiat 345.
 Forma se accommodat omni 366.
 Fortior e latebris 340.
 Gelida non fluit 343.
 Grator alget 342.
 Lambit, & labitur 346.
 Limosè nunquam 355.
 Motu perennis 337.
 Mundat, & urit 353.
 Ne sordefcat 352.
 Ne vitium capiant 356.
 Oculis nil turbida praestat 368.
 Plenior unda fluet 358.
 Qua duxeris, sequitur 348.

Quiescendo tabescunt 329.
 Quiescit in plano 330.
 Recipit, quas diluit 347.
 Rigore subsistit 332.
 Salus sitientibus 362.
 Servantur motu 328.
 Si deferar, efferar 331.
 Spiritus intus agit 365.
 Surgo, ne detur inane 336.
 Tumescunt, & inanescunt 370.
 Ver alo 333.
 Ut fructum proferat 357.

AQUÆ DISTILLATÆ

lib. 2. cap. 22.
 Later ignis in unda 376.
 Sanat vel fragrat adustu 378.
 Vires diversa latent 375.
 Vis ab origine pendet 374.
 Vis in minori major 377.

AQUILA lib. 4. cap. 8.

Abjecisse jurat 168.
 Ab inedia candor 158.
 Ademptum redimo 160.
 Ad petram allidet 126.
 Ad televavi oculos 102.
 Ad utrumque 141.
 Agmina ducit 185.
 Alit aspectus 176.
 Altiora quaro 213.
 Animis & viribus 134.
 Anxia prolis 136.
 Ardeat, ut hareat 144.
 Aspicit propè 184.
 Assidue 200.
 Assueta parvo 195.
 Assuetis delector 98.
 Ben conscere, prima d' amare
 id est,
 Priusquam ames, explora 91.
 Cernit acutum 202.
 Cibo potiori prius 122.
 Cælo vincendus aperto 135.
 Consilium pro viribus 193.
 Contemnit satira prædam 172.
 Contemptu dignius ulta 117.
 Credam 90.
 Cubat in arduis 123.
 Cuique suum 142.
 Dabit ira vires 137.
 D'altra più nobile scâ pago il core.
 id est.
 Cælestes appeto cibos 172.
 Dat sanguine vitam 205.
 Degeneres lux arguit 92.
 Degener lumina torquet 183.
 De longè prospicit 202.
 De longè prævidet escam 209.
 Donec adoleverint 197.
 Donec perimat 188.
 Dracones elusit 184.
 Educat unum 94.
 Elata longius, & quacunquè 150.
 Elevat, ut allidat 125.
 Elevor, dum segregor 152.
 E quanto il miropiù, tanto più luce.
 id est.
 Ab inuitu lucidior 101.
 Ergo movebor? 117.

Et aspectu fugat 153.
 Et astu, & viribus 133.
 Et docet, & probat 175.
 Et imagine captâ 198.
 Et majestate præstans 145.
 Et probat, & fovet 89.
 Et profundissima quaque 104.
 Et visu, & volatu 103.
 Exempla trahunt 186.
 Eximim, aut mergar 138.
 Ex luce genus 93.
 Exposita elevor facilius 151.
 Ex undis ardentior 115.
 Fert parvus adultum 201.
 Fertur in altum 166.
 Fervor alit 177.
 Fortius, quò durius 156.
 Hac manurabitur 116.
 He requies mea 157.
 Hic precui a curis 157.
 Hoc habeo, quodcumque dedi 139.
 Imbres effugio 119.
 In arduis commoratur 123.
 Inedia albescit 158.
 Ingenio cedunt majora 193.
 In opportunitate utrumque 141.
 In reluctantes 163.
 Interrita 112.
 Labore meo 150.
 Librat, & evolat 118.
 Luce probavit 93.
 Ma non senza corraggio. id est.
 Non sine ausu 155.
 Mei non degenerant 97.
 Moritur, non perennite senectus 191.
 Mors una malorum 140.
 Moveantur alii 179.
 Munit 116.
 Nec murmur, nec clamor 146.
 Nec nidus, nec nodus 208.
 Nec obscura, nec imâ 105.
 Nec titubat acies 106.
 Negata tentat iter via 180.
 Ne retorqueat ora 187.
 Ne venenata pertingant 134.
 Nil fulmina terrent 112.
 Nil lumine lador 211.
 Ni Mutarme, ni Spantarme,
 id est.
 Per tela, per hostes 112.
 Non degenero 97.
 Nondum merities 127.
 Nondum venit hora mea 127.
 Non jus habuere nocendi 190.
 Non parva ferit 178.
 Non pavet ad strepitus 113.
 Non sibi provida soli 170.
 Non sine silentio 192.
 Non sufficit una 216.
 Purche ne godun gliocchi, ardan le pin-
 me. id est
 Dum videam, percam 144.
 Quas ego? 174.
 Quis mihi det pennas? 181.
 Quis scrutabitur viam? 128.
 Quod fero, me perfert 127.
 Quod mihi, hoc aliis 170.
 Quo magis, eo firmior 159.
 Recta sursum 107.

INDEX LEMMATUM.

Recto oculo, rectoque volatu 108.
 Renovatur abluta 114.
 Satiabor, cum apparuerit 167.
 Semper ardentius 164.
 Sic crede 90.
 Sic vivam 96.
 Sordida temno 173.
 Sola capax solis 210.
 Sto, & vinco 147.
 Sudum per nubila querit 111.
 Summa, & ima 148.
 Terrena sordent 169.
 Tuendo inardescit 204.
 Tutior adjuncta 162.
 Tutior aspectu 149.
 Tutissima quies 121.
 Ubi semel, semper 131.
 Vetustate relicta 114.
 Non angor, etiam dum tangor 215.
 Non terret fulgor 99.
 Nulla via invia 110.
 Numero prestantior omni 199.
 Obvia centeno 189.
 Oculis, & unguibus aque 182.
 Oculo irretorto 171.
 O lui fuori, o'jo dentro. id est.
 Eximam, aut mergar 138.
 Ove l'opra non puo, guunga il desio.
 id est;
 Quod non obtinet, optat 120.
 Par putat esse nihil 161.
 Parvoque pudet latuisse cubili 207.
 Per suprema, per ima 106.
 Per tela, per hostes 112.
 Presidia Majestatis 143.
 Probatos fovet 89.
 Probatus probor 95.
 Procul, sed prope 216.
 Proprio cruore vitam 154.
 Proprio fert periculo 196.
 Provida sic providet 116.
 Pro viribus astus 193.
 Prodocans ad volandum pullos suos 214.
 Provocat, & protegit 194.
 Provocat exemplo 186.
 Viam affectat Olympo 129.
 Vicem quandoque rependunt 203.
 Victoria multis. 212.
 Vincita vincam 152.
 Vita longior 160.
 Una salus 165.
 Volatu nemini 109.

AQUILA. PISCIS.

lib. 6. cap. 6.

Perit, dum parit 33.
ARANEUS. lib. 8. cap. 2.
 Anima tabescente 98.
 Audentior ibi 96.
 Debiles illaqueat 91.
 Disciunt magna 90.
 Donec perfecerit 94.
 Expectat pradam 103.
 Idem, non omnibus idem 102.
 Infirmiora pradatur 91.
 In nubilo tantum 97.
 Levi dirumpitur aura 100.
 Nunquam otiaur 93.
 Resarciam, 92.

Retexam 92.
 Ricevuto bencangia in veleno. id est,
 Exb no venenum 95.
 Viltior pradatur 91.
 Vilis preda tabescit amore 101.
 Viscera pro muscis 99.

ARATRUM. lib. 24. cap. 1.

Ad semina parat 3.
 Dabit Deus incrementum 6.
 Decrescendo splendescit 1.
 Diminutus splendidior 1.
 Evertendo facundat 5.
 Fruges dabit, & opes 3.
 Juvat dum lacerat 5.
 Longo splendescit in usu 2.
 Splendet attritus 1.
 Tenuatur ab usu 4.
 Observat caliginem 95.
 Onustior, humilior 74.
 Operuit mentes umbrae ejus 91.
 Percussa fruges 72.
 Per mentem portat 58.
 Peritura viret 90.
 Pomis per damna gravescet 61.
 Pondere victu suo 28.
 Profundum promovet astus 85.
 Pulchrum per vulnere nomen 36.
 Pur vivo ancora. id est,
 Adhuc mihi vita superstes 30.
 Qua cadat, in dubio est 71.
 Qui miglior fructo attendo. id est,
 Dabit ubcriores 42.
 Quo profundior, eo sublimior 84.
 Secura suis radicibus 89.
 Sic perire juvat 57.
 Sic pertinaci 46.
 Solemnitati tantum 76.
 Sovente transpiantata non alligna.
 id est,
 Sapo translata peribit 43.
 Spe divite pauper 62.
 Sponte sua 45.
 Sternit ubertus 27.
 Subnascentes suffocat 81.
 Tacta se retrahit 94.
 Tempore virga sui 75.
 Tenui damno 35.
 Terror averni 70.
 Turpis sine fronde 83.
 Tutatur ramis 88.
 Vici mea fata superstes 54.
 Umbras pro luce rependunt 32.

ARCA NOE lib. 20. cap. 2.

Communis discriminis expers 14.
 Erigit, dum concutit 12.
 Hac tibi sola salus 16.
 Non mergunt, extollunt 12.
 Nulla salus extra 15.
 Pax intus, & extra 10.
 Servetur ut orbis 13.
 Surgit surgentibus undis 17.
 Vexavit, & extulit 11.
 Et magna jacet 50.
 Et prope, & procul 48.
 Et uno decidit ictu 24.
 Excussa fruges 72.
 Feracitate humilior 73.
 Fructum, & semina feret 63.

Fructum expirat in umbras 21.
 Fruitur posteritate sua 34.
 Geminabit cade virorem 78.
 Humilior, quò onustior 41.
 Humilior, silatior 56.
 Imminuta grandescet 60.
 Induet in florem sese 31.
 Infacunda, sed lata 37.
 In melius referet 65.
 Innovabit novus 86.
 Inopem me copia fecit 27.
 In tenebris floret 96.
 Levabit se 53.
 Meliora sequentur 38.
 Mutua refrigerantur ope 47.
 Noli me tangere 92.
 Non aspiciat me visus hominis 93.
 Non nisi nocte floret 96.
 Non uno decidit ictu 25.

ARBOR. PLANTA.

lib. 9. cap. 4.

Altior, quò angustior 55.
 Apia bell'opre. id est.
 Ad prestantius opus 69.
 Augeat ut vires 87.
 Cade vegetior 77.
 Casu securibus urar 39.
 Cedendo vincit 44.
 Cominus omnia frangit 29.
 Concidit ante diem 80.
 Concussione firmatur 68.
 Copia me perdit 26.
 Così morir mi piace. id est,
 Sic perire juvat 57.
 Crescet in annos 82.
 Crescent, dum crescit 52.
 Dabit in tempore 64.
 Dant pondera honorem 79.
 Difficilis cultu 67.
 Dolat, nitet 66.
 Dum frangitur, frangor 51.
 Durando, facta vincit 40.
 Et genitum alit 49.
 Et in funere perennitas 59.

ARCHETYPUS,

lib. 19. cap. 2.

Nec citra, nec ultra 3.
ARCULA. lib. 25. cap. 1.

Donec accipiat 2.
 Et à chieder ritorno. id est,
 Iterumque petit 2.
 Ne tange, peribis 4.
 Non Nummus, sed Numini 5.
 Quel che si porge accitto. id est,
 Oblatum recipit 3.
 Ritè conflatu valemus 1.
ARCUS. lib. 22. cap. 1.
 Archatus exolvor 7.
 Depressa m. igis 14.
 E per ferir altrui torce se stesso. id est,
 Ut feriat, semet contorquet 15.
 Frangitur adducta segnis inersq; fide 16.
 Frangitur, nisi lentescat 13.
 Intentus intendo 10.
 In van sempre non scocca. id est,
 Non semper in vanum 12.
 Mi riposo no es plaquezza. id est,
 Remissio, non ad otium 2.

INDEX LEMMATUM.

Ne relentescat 1.
 Nisu majore ferit 5.
 Piegato si lega. id est,
 Curvatus ligatur 8.
 Piegato si scioglie. id est,
 Curvatus exolvitur 9.
 Pressus intenditur 3.
 Reflexu validior 3.
 Sic utur ad astra 17.
 Sol collegato puoto. id est,
 In colligato virtus 11.
 Tempore lentescit 6.
 Ut validius 3.

ARCUS BALISTARIUS.

lib. 22. cap. 2.

Caricarla, o' spezzarla. id est,
 Adigere, vel frangere 18.
 Sublimia spectat 20.
 Tensus vehementior 19.

ARIES MILITARIS,

lib. 22. cap. 3.

Ferocior inde 21.
 Labor omnia vincit 22.
 Laxabit viam 23.
 Suspensio fortior icu 21.

ARDEA lib. 4. cap. 9.

Altior, & tutior 220.
 Furunt incaustum 221.
 Humilia despicit 219.
 Sublimitate securitas 218.

ARGENTUM lib. 13. cap. 1.

Albicans, & sonorum 3.
 Denigrat albens 4.
 Purum candescit 2.
 Quiescendo nigrescit 1.

ARGENTUM VIVUM, SEU MERCURIUS.

lib. 13. cap. 2.

Dat flamma venenum 10.
 Disceso au viva, e sublimato occide.
 id est,
 Lethifer ascendit, sed vergit in ima sa-
 lubris 3.

Disfatto in polve, ab esser suo senriede.
 id est,

Redivivus e pulvere 12.

Flagrat, & algat 8.
 Fugit igneus ignem 9.
 In adversis fugit 14.
 Lethifer ascendit, sed vergit in ima salu-
 bris 15.

Non abluit humens 6.
 Non sustinet ignem 9.
 Plumbi solidatur odore 11.
 Quo gravius, levius 5.
 Redivivus ab urna 11.
 Tangit, non haret 7.
 Volatuo pendere 5.

ARIES lib. 5. cap. 4.

Cedit, ut cadat 25.
 Fortior ut redeat 27.
 Pretium non vile laborum 26.
 Ut validius 24.

ARMA lib. 22. cap. 4.

Arcum conteret, confringet arma, &
 scuta comburet igni 36.

Conduuntur, non contunduntur 25.
 In omnes casus 24.
 Invenient manus 31.
 Lacesita resfulgent 33.
 Nec conduuntur, nec retunduntur 26.
 Ornat, & onerat 28.
 Ponderibus extollor 30.
 Præsidium, & decus 27.
 Quid hac absente juvant? 37.
 Sine militis usu 34.
 Tegit, & ornat 27.
 Tu tamen tolle 35.
 Vel in pace decora 29.
 Usu nesciunt 32.

ARUNDO. MEL ARUNDI- NEUM. lib. 9. cap. 5.

Abluimur, non obruimur 105.
 Cedit, ne cadat 98.
 Constans in levitate sua 103.
 Firma, licet infirma 99.
 Flectimur, non frangimur 104.
 Flector non frangor 104.
 Intus inanis 97.
 Leni pervolvitur aura 101.
 Melius, cum canduit igne 106.
 Non quatiar ultra 100.
 Quæ flamina vergunt 102.

ARX. CASTELLUM.

lib. 16. cap. 1.

A forma munimen 6.
 Auxilium e caelo 4.
 Fortes probantur impetu 10.
 Impavidam ferient 9.
 Liberali fenore reddit 8.
 Perimit, & tuetur 2.
 Præsidium, & decus 1.
 Tutia latenti 7.
 Tutela receptis 3.
 Undique tutum 5.

ASBESTUS. lib. 12. cap. 6.

Ardet eternum 52.
 Nec absumitur 53.
 Unice, & semper 52.

AVELLUS lib. 6. cap. 7.

In ventre vigorem 35.
 Non nisi contusus 34.

ASINUS lib. 5. cap. 5.

Fatuus, & immundus 36.
 Fortis, & patiens 34.
 Gestat sine murmure pondus 30.
 Ignarus habena 39.
 Miserrimi laboris Vicarius 60.
 Nil onera curat 29.
 Nil verbera curat 35.
 Parvique cibi, grandisque laboris 33.
 Piger, & ad onus 37.
 Plagis, & oneri 28.
 Præsepe, non herum 38.
 Qui maxime abundat, eget maxime 41.
 Semper ad onus 28.
 Sua vilitate contentus 32.
 Sustinet, non calcitrans 31.

ASPALATHUS lib. 10. cap. 4.

Virtus hinc major 10.
 Ulcra purgat 11.
 ASPIS lib. 7. cap. 2.
 Ab auditione mala 4.

Altro scherme non trovo che mi seampi.
 id est,
 Hac arte salutem 4.
 E per star empio, il canto udir non vuole.
 id est,
 Ne vitium exuat 6.
 Mentem ne lederet auris 4.
 Mordet in silentio 7.
 Ne cantu movear 5.
 Ne corrumpar 4.
 Ne ledat cantus 4.
 Sine dolore necat 8.
 Sopit, quos inficit 9.

ASTROLABIUM.

lib. 21. cap. 2.

Inter sidera versor 6.
 Stellarum motus observat 5.
 ASTUR lib. 4. cap. 10.
 Et non parta sequor 222.
 ATALANTA lib. 3. cap. 8.
 Retardor ab anno 24.
 ATHALIA lib. 3. cap. 118.
 Malum, mala famina, summum 339.

ATLAS lib. 3. cap. 9.

Mag gior del pondo ha il nerbo.
 id est,
 Excedit robore pondus 26.
 Portantem omnia, porto 25.

AVES IN GENERE

lib. 4. cap. 1.

Ad littora ducunt 12.
 Aliunde pascitur 30.
 Ambo pariter concident 11.
 Animantur molliti 8.
 Ascendens feror ad imum 2.
 Cautior hinc 19.
 Comitantur ovantes 23.
 Compellor amore 32.
 Cupio dissolvi 20.
 Da la prigion, rapido vola all'etra
 id est,
 E carcere ad aethera 17.
 Diuturnitate libertatem respuit 5.
 Errantem dirigunt 12.
 Excecat candor 9.
 Exultantes occurrunt 22.
 Horis quietis psallimus 24.
 Il mal mi preme, e mi spaventa il peg gio.
 id est;
 Dum mala me torquent, cogor peccora
 timere 6.
 In axe requies 1.
 In axe tantum 1.
 Incolumis incola caeli 15.
 Iter pramonstrant 12.
 L'escà mi dona, e libertà mi toglie.
 id est,
 Libertas tollitur escà 18.
 Libero si, ma però men sicuro. id est,
 Liber, sed male securus 7.
 Ludendo capimur 25.
 Minimo detineor 10.
 Mollia dat teneris 28.
 Nec spes ulla fugà 26.
 Non che l'anima, il volo. id est,
 Vita & volatus ab undis 29.
 Omnes excitat unus 16.

INDEX LEMMATUM.

Penso vires 13.
Piera col dolce canto Io non impetro. Id est
Heu me! nam dulcis cantus non flectit
amantem. 14.
Pro morte libertas 3.
Servatur carcere 4.
Sit tibi cura mei 33.
Suis capta delitiis 27.
Te veniente canent 21.
Visu sublimior omni 31.
Volantes sequitur 12.

AURANTIUM lib. 9. cap. 6.

Autumno in seno, è prima vera accoglie. i.e.
Autumnium continet, & ver 110.
Bruna exuta vix frondescit 107.
Comprime, nosces 112.
Deciduis subnascentur alii 109.
Delectat, sapit, nutrit 108.
Erigor, dum irrigor 115.
Expressa probatur 112.
Per lui pur vivo. id est.
Ejus spiritus vivo 111.
Pondere noscitur 114.
Pressa dabunt succum 113.
AURORA lib. 1. cap. 4.

De tenebris 53.
Dum pario, pereoo 51.
Emeco porto il sole, id est.
Parturio solem 46.
Illuminat & eliminat 52.
Lux in tenebris 54.
Pario, qui me parit 48.
Prævia solis 50.
S' ascende, à noi s' asconde id est.
Ascendens absconditur 47.
Sgòbra da noi le tenebre, e gli orrori, id est
Horrorem pellit & umbram 45.
Sidera fugat 49.

AURUM lib. 13. cap. 3.

Affusum jubar effundit 28.
Ardet, ut luceat 29.
Donc purum 19.
Eliquat ardor 27.
E tenebris ortum 23.
Impulsus ab attrito 30.
Jubar cum fenore reddit 26.
Non luditur, sed probatur 17.
Nunquam minuetur in igne 31.
Pallore pulchrius 25.
Pretium examine crescit 21.
Probatum assimor 20.
Rubiginis expers 15.
Surdo cuncta sono 24.
Te pescente dureasco 22.
Tergendo nitidius 16.
Vilescit in patria 18.
Usque perficitur 19.

B.

B. lib. 19. cap. 3.
Eadem, non eadem 5.
Proxima prime 4.
BALAMUS lib. 3. cap. 89.
Stula mundi elegit Deus, ut confundat
sapientes 269.
BALÆNA lib. 6. cap. 8.
Dum irruit, ruit 29.
Frustra decipitur 31.
Mole ruit sua 28.

Quos perdere visa, tuetur 30.
Vivimus in falso 22.
BALSAMUM lib. 9. cap. 7.
Aliis me a plaga medetur 123.
Aufert virtute venenum 122.
In pretio lacryma 117.
Non cui vis spirat 124.
Non ultra corticem 120.
Sancitata medetur 118.
Sponte fluxus, melius 119.
Utile finiumis 121.
Vulnere vulnera sano 116.
Vulnus opem 116.

BALTHASAR lib. 3. cap. 135.

Extrema gaudii, luctus 373.
BARBUS lib. 6. cap. 9.
Non illandata senectus 33.
BASILICON lib. 10. cap. 3.
A probris felicius 14.
Mentis Nubila pellit 13.
Quò mollius, eò suavius 12.

BASILICUS lib. 7. cap. 3.

Aut perit, aut perimit 16.
Dolor ipsius in caput ejus 18.
E dagli occhi, e dal canto id est.
Oculi procul, & aures 10.
Halitu mortem 13.
Ipsè peribit 22.
Necat ante vulnus 14.
Prævidens cadit, prævisus cadit 28.
Prosternit intuitu 19.
Pur che gli occhi non miri id est.
Modo non lumina cernat 11.
Semper invictus 21.
S' jo miro, moro id est.
Dum video, pereoo 18.
Suis peribit viribus 17.
Tu nomine tantum 12.
Virus in athera vomit 15.

BENIAMINUS lib. 3. cap. 87.

Minimo pars maxima cedit 238.
premitur, non opprimitur innocentia 237
BENICUS lib. 4. cap. 11.
Partorum particeps 223.
BERYLLUS lib. 12. cap. 7.
Cum pallore viror 54.
Et viret, & pallet 54.
Pallidior potior 55.
Rutilat discissus 57.
Se tenentem exurit 56.

BILANX. LIBRA. STATERA lib. 21. cap. 3.

Aqua sit pondere 10.
Aqua, immota 7.
Consistam in equo 13.
Discernit pondera tantum 18.
Dum sublevor, deprimor 23.
Extollitur, & deprimitur 14.
Humiliat, & exaltat 24.
Juncta graviora 20.
Levatur altera 11.
Nec citra, nec ultra 22.
Non a quo examine lanceis 16.
Ogni peso la sinistra id est.
Pondus omne corrumpit 9.
Omnibus aque 15.
Omnibus idem 15.
Pende, onde prende id est.
Pondere accepto declinat 8.

Pendit alia, non se 19.
Piega onde più riceve id est.
Pondere accepto declinat 8.
Pondere erigor 21.
Quid valeant vires 14.
Reddo cuique suum 15.
Rerum pondera librat 17.
Suspensa librat 12.
BISON lib. 5. cap. 6.
Capitur, non cicuratur 50.
Dum lingit, frangit 43.
Effertur in ostrum 48.
Fragrat vilis, oculo flagrat 47.
Impigra moles 51.
In lingua ejus labor, & dolor 42.
Lingua trahit ut hamo 44.
Lubrica perdunt 53.
Magnus, & impiger 51.
Non è di ferro, è fa sanguigna piaga id est
Sine ferro lingua cruentat 45.
Non uno vulnere vitam 54.
Peream, ne paream 46.
Purpura sevitum 49.
Savo fluit ere voluptas 55.
Sotto crudo sembiante, esca save id est.
Sub crudo aspectu, prædulcem continet
escam 55.
Tenerescunt tela cithore 52.
BISTARDA lib. 4. cap. 12.
Te mori solent ignavi 224.
BOMBILIUS lib. 15. cap. 4.
Acceptum gemiat 29.
Con l'altru vampe accende id est.
Alterius igne succendit 24.
Donec atteratur 22.
Illasos transfusa per artus 30.
Lustrat innocuus 25.
Non nisi fracta 21.
Parit, nec concipit astum 26.
Quod accipit, auget 29.
Quo extinguitur, ardet 23.
Transmittit illibata receptum 25.
Unione micantior 28.
Urit & gelida 27.
BOMBYX GLOBULUS BOMBYCINUS lib. 8. cap. 3.
Ab urna cunabulum 113.
Aliunde nihil 117.
Altru serico ammato, ase la tomba id est,
Aliis sericum, sibi construit urnam 115
Apro di cui non su id est.
Cui labore, ignorat 124.
Candidatus exhibit 130.
Chi mi formo, nel seno mio riposa id est.
Qui me formavit, meo in sinu recumbit
136.
Condo, ut condar 131.
Construxi, destruxi 125.
Cupit athera 122.
Dant vincula pennas 126.
E carceribus alas 126.
E cellula, celivola 127.
Et sceli, & fregi 125.
Idem, & alter 120.
Illaqueatur ore 109.
Immutabimur 119.
In egressu nobilior 132.
Miseri, quod divites 111.
Miser, quia dives 111.

INDEX LEMMATUM.

- Mutabor in alitem* 105.
Mutatus exit. 121.
Nec vita quarit alimenta prioris 128.
Non omnes immutabimur 116.
Operitur, dum operatur 129.
Operosus non pascitur 106.
Quia mollia liquit 107.
Resurgam, & vivam 118.
Resurgit clarior 123.
Servanda soboli 124.
Sibi funera texit 110.
Sibi sepulchrum apparat 110.
Sol dicitò vivo, id est.
 Non aliunde vitam 108.
 Suis se gazis illigat 110.
 Tortori delicias 112.
 Virtus metienda labore 134.
 Viscera donat 133.
 Vivo ego, jam non ego 120.
 Ut perficiat 135.
 Ut purus hinc evolem 104.
BORAGO lib. 10. cap. 6.
Fert gaudia cordi 15.
BOS lib. 5. cap. 7.
Apas, à pas, id est.
 Lento gradu 58.
 Arte, & viribus 69.
 Arte multiplici 69.
 Ducor ad victimam 68.
 Frangit opus 66.
 Fuste, jugoque 63.
 Induct in Cherubin 62.
 In utrumque paratus 56.
 Lento gradu 58.
 L'escaricchiamo á lusu garmi il gusto i.e.
 Ruminatá recreor esca 65.
 Malum par, quod impar est 74.
 Meliora quero 59.
 Meliora secerno 75.
 Nascitur ad laborem 61.
 Nil ultra debium 73.
 Perche più próto à la fatica jo torni, id est
 Ut promptè laborem 64.
 Pressus figet pedem 57.
 Quilibet apta sibi 60.
 Saginat ad mortem 67.
 Sapiens non se mutat, sed aptat 72.
 Serius, ut gravius 70.
 Sustine 71.
 Tardè, sed tutò 58.
BRASSICA. CAULIS. lib. 10. cap. 7.
 Dum rigeo, magis vigeo 17.
 Extrahit enectos partus 22.
 Frigore perficitur 17.
 Me ipsum pando 18.
 Mæstitia replet 21.
 Ne gravet ebrietas 20.
 Ubique vigeo 16.
 Vel inter herbas magna 19.
BRUCHUS lib. 8. cap. 4.
 Donec conficiat 137.
 Ut extollar 138.
BUBO lib. 4. cap. 13.
 In tenebris evolat 226.
 Speciosior sole 225.
BUCEPHALUS lib. 5. cap. 8.
 Et alios rejicit 76.
 Nec alius 76.
BUFO lib. 7. cap. 4.
 Animositate vincitur 25.
 Sotto deforme aspetto animo vile, id est.
 Animus turpi sub corpore vilis 23.
 Tutto in rancore, id est.
 Undiquè virus 24.

C.

CADMUS lib. 3. cap. 10.
 A Jove conjugium 28.
 Ditant concordés Numina nuptos 27.
CADUCEUS lib. 3. cap. 11.
 Conciliat animos 30.
 Vis una frenandi 29.
CAINUS lib. 3. cap. 63.
 Cor pravum dabit tristitiam 185.
 Murus ahencus, nil conscire sibi 183.
 Nemo seipsum effugit 182.
 Sequitur sua poena nocentem 184.
CAIPHAS lib. 3. cap. 150.
 Et iniquus predicat æquum 403.
 Livor nil judicat æquum 402.
CALAMUS SCRIPTORIUS. lib. 19. cap. 4.
 Et loquor, & taceo 12.
 Et notat, & delet 14.
 His ad athera 8.
 In silentio loquor 12.
 Nomen utrimque 13.
 Non evehar, ni vear 9.
 Promit intima cordis 11.
 Recisca amulabor 10.
 Senza taglio, non vaglio, id est.
 Sine vulnere impos 7.
 Vaglio col taglio, id est.
 Recisus valeo 6.
CALCAR lib. 25. cap. 3.
 Etiã currentibus apta 8.
 Excitat, & dirigit 10.
 His equi, æqui 9.
 Ignavos suscitât 12.
 Movet, & impellit 7.
 Plagis instruit 12.
 Reprimit, & impellit 11.
 Sopitos suscitât 12.
CALCEUS lib. 15. cap. 5.
 Insuatum per iter 34.
 Nulla retrorsum 33.
 Teritur, & tuetur 32.
 Teritur, non laditur 31.
CALLIONYMUS, SEU VRANO-
SCOPUS lib. 6. cap. 10.
 Ad sidera vultus 34.
 Nil præter cælum 34.
 Uno omnia lumine 35.
CALIX. HIERTHECA.
 lib. 14. cap. 12.
 Æstuantis suavior 5.
 Hauritur, nec exhauritur 6.
 In auro venenum 9.
 Latent res eximie 14.
 Laudatur vacuus, sed plenus amatur 12.
 Mala nostra pelle 8.
 Maximus in magno 13.
 Maximus in parvo 13.
 Ne gli orli il mele, il fiel serba nel fondo
 id est.
 In labiis mel, fel servat in imo 19.
 Reficit, nec deficit 6.
Satis omnibus unus 11.
Sumentem inebriat 7.
CALTHA lib. 11. cap. 4.
 Ambitiosa coli 32.
 Autumno vividior 30.
 Culendus flore coronat 33.
 Mensis decus, atque coronis 31.
 Provenit in cultis 32.
 Redolet suavisque, gravisque 29.
 Vernat in autumno 30.
CALX lib. 16. cap. 2.
 Accenditur, dum extinguitur 16.
 Ardet in undis 13.
 Calefacta resolvitur. 14.
 E da le fiamme trasse il suo candore, id est
 Candor ab igne 12.
 Humore dissolvitur 15.
 Ignes humor alit 18.
 Perficitur igne 11.
 Qui me accendit, extinguit 17.
 Sopitos suscitât ignes 13.
CAMELUS lib. 5. cap. 9.
 Autò pondore surgam 91.
 Colpiegar spesso sien callosse, e forti, id est.
 Multo flexu durantur 89.
 Cuique pro viribus 94.
 Dextero semper anterior 84.
 Donec accipiat 87.
 Flexus ad pondus 88.
 Labore fortior 79.
 Lubens ad onus 86.
 Nec jejunio, nec via 83.
 Non mas que puede, id est.
 Non supra vires 78.
 Non sunt hæc humeris pondera digna
 meis 90.
 Non ultra justum 93.
 No puedo mas, id est.
 Impotens ad graviora 77.
 Nunquam satis 85.
 Pro viribus 78.
 Semper satis 86.
 Sustinet, & abstinet 83.
 Turbida placet 81.
 Ut feram 92.
CAMMARUS lib. 6. cap. 11.
 Nunquam terga convertit 37.
 Orbis iter 39.
 Retrocedens accedit 36.
 Simulante retroque 38.
 Versa fuga nullus dare terga coëgit 37.
CAMPANA lib. 14. cap. 3.
 Adogni piccio l' moto id est,
 Motum ad omnem 25.
 Andiar, si tollar 20.
 Cominus, & eminus. 15.
 Commixtione clarior 18.
 Convocat omnes 19.
 Dat pulsata sonum 17.
 Dat undique sonum 21.
 Dignoscitur sonitu 26.
 Dum nihil hereat 23.
 Errantes revocat 24.
 Et percussa valet 16.
 Et propè, & procul 15.
 Ex pulsus noscitur 22.
 Fulmina pellit 28.
 Magè sonora non herens 23.
 Quid moles, si non moves? 27.

INDEX LEMMATUM.

- CAMPANULA.** lib. 11. cap. 5.
El mi sol, es la noche, id est,
Mihi Nox arra Bhoebus 54.
- CAMPHORA.** lib. 12. cap. 8.
Nec extinguitur 58.
- CAMPUS.** lib. 2. cap. 30.
Densior florabit arista 564.
Ditor, ut ditem 565.
E nubibus, & è montibus 561.
Excoquitur vitium 559.
Exsudat inutilis humor 559.
Incendere proderit 567.
Lata diris 563.
Non semper inutilis 558.
Non tali auxilio 560.
Nullos postulat imbres 562.
Per Fecondarmi, id est.
Ut fecundetur 567.
Post messem, incendium 566.
Ut noxia perdat 559.
Ut placeat, regitur 568.
- CANALIS.** lib. 25. cap. 4.
Nil sibi reservat 14.
Perforatus effundit 13.
- CANCELLUS.** lib. 6. cap. 12.
Alienis adhaeret 42.
Alienis iniutor 42.
Inquilinus, non possessor 44.
Non suo tegmine fretus 43.
Se condit inani 40.
Simul emigrabimus omnes 41.
Vacuum reperit 40.
- CANCER.** lib. 6. cap. 13.
Ad motum luna 47.
Astum dat pastus 54.
Deceptor capitur 50.
Decipiens capitur 50.
Educit, & seducit 58.
Forma tengh' jo dal variato aspetto, id est,
Autor ab aspectu 47.
Hyeme superata novatur 45.
Insidiis capior propriis 51.
Matura 52.
Non vi, sed arte 48.
Obliquo tramite pergit 56.
Omnia in tempore 49.
Percussam excitat 53.
Quaquaaversum incedit 55.
Vacuum sine lumine corpus 57.
Versatili gressu 55.
Vestigia retrò 46.
- CANDELA.** lib. 15. cap. 6.
Ab aurâ, non à visu 74.
A calore candor 48.
Accensa micabit 40.
Alius lucens, uror 42.
Altior, quò splendidior 52.
Chi mi diede il sostegno, ecco m' estingue.
id est,
Sustulit, & sustulit 60.
Consumat a sarò, prima che spenta, id est,
Deficiam, antequam extinguar 54.
Contraria profunt 49.
Cum sumo factorem 58.
Deficit, ut profuit 42.
Deus dabit 39.
Doptio ardor mi consuma, id est,
Geminus me conspiciat ardor 37.
Mili s' p' d' m' c' s' on. II.
- Dum splendet, & omnia splendent 63.*
Et later, & lucet 71.
Et obducta lucet 67.
Ex alienâ luce, lucem quarit 35.
Extinguar, ut luceam 44.
Extinguitur afflatu 46.
Ex vi renascor 56.
Festina extinctos reddere luci 11.
Hasta a la Muerte, id est,
Usque ad interitum 43.
Inopem me copia facit 41.
Lamia luce mi strugge, id est,
Propriâ me destruo luce 62.
Lucem ex alto 36.
Luce perit suâ 57.
Luminis ex pers 38.
Meo lumine perii 45.
Ne consumatur 64.
Nil ante te 38.
Non extinguetur 69.
Non querit, quæ sua sunt 42.
Officio mihi officio 45.
Post lucem puto 59.
Post lucem putor 59.
Quid illud in illo? 65.
Revivit ab hoste 56.
Si nimis emungas extinguitur 68.
Sin perdidit de su Luz, id est,
Sine lucis jacturâ 53.
Splendidior, quo altior 51.
Sub tegmine tuta 72.
Sustulit, & sustulit 60.
Tegmine clarior 73.
Tuta patet 70.
Vices inclinata resumo 47.
Unus ab luce 66.
Ut latius illustret 55.
Ut luceat omnibus 50.
- CANDELABRUM.** lib. 14. cap. 4.
Alteri Lumen 30.
Ignem haurit ab astris 31.
Tantum ad sacratiora 29.
- CANDELABRUM TRIGONUM.**
 lib. 14. c. 5.
Ciet extincta tumultum 33.
Marenti sufficit unum 52.
Sufficit unum in tenebris 32.
Unum pro multis 32.
- CANIS, MILLUS.** lib. 5. cap. 10.
Ad aurum ovjequens 124.
Alus praestat 90.
Alteri partem 96.
Araet, nec audeat 117.
Auris memorat inanes 154.
Blamatur amicis 104.
Chemas non empie lavramosa voglia, i. c.
Nunquam jurat 151.
Clamor, premor 135.
Curju praadam 130.
Cupus, & pervigil 97.
Del proprio sangue sue macchiato, e molle,
id est,
Suomet sanguine foedus 105.
Despicit alta 107.
Domino mandante 136.
Donec abdita pandat 147.
Donec capiam 121.
Ducit tunc 125.
- Eadem flamma cremabit 95.*
E dopo l' pasto hà più fame che prima,
id est,
Post escam fame tabescit 151.
Ego detexi 100.
E per elettine, e per destino, id est,
Voluntate, & fato 98.
Errando praedatur 137.
Errat, ut in veniat 137.
Et blandior, & noceo 144.
Etiâ ulcera lambit 153.
Et olfactu indagat 127.
Et tamen redit 113.
Ex ore salutem 99.
Expetit id, quod abest 129.
Feris tantum infestus 104.
Frustra agitur vox irrita ventis 108.
Fugitiva sequor 129.
Gressum comitatur herilem 231.
Hinc salus 128.
Ignotos allatur 148.
Immitis in hostes 104.
Incorruptâ fide 150.
Latrans, & morsu 120.
Lingendo sanat 142.
Majora expecto 101.
Mens tamen in sylvis 122.
Morde gli estrani, & à gli amici applaude
id est,
Extranecis mordens, solis blanditur a-
micis 104.
Mutabor in alium 115.
Nec casus cedam 103.
Nec morte relinquam 103.
Nogata medela 110.
Ne pereas, pereas 143.
Ni lannar, ni curar, id est,
Nec conqueri, nec curari 110.
Ni lingat, languet 111.
Non dormit, qui custodit 97.
Non plusquam oportet 116.
Obsequor ipse lubens 157.
Orior, ut ocyor 118.
Per aquam in refrigerium 145.
Per chi bene, e per chi male, id est,
Sauciat, & defendit 155.
Piget irritare minores 102.
Post vincula celerior 133.
Prohibet, & indicat 114.
Quietum nimo impune laceffet 106.
Quo opportunius, eò vigilantius 140.
Quo proprior, avidior 138.
Ripa ulterioris amore 145.
Roborat ad ardua pectus 154.
Sauciat, & defendit 155.
Securi insultant 139.
Securus incedo 123.
Semitas non ignorat 132.
Servat, & arcet 152.
Sfrazato imparâ, id est,
Flagellatus discit 141.
Sibi m' detur 109.
Spretis minimis 102.
Tutus incedit 123.
Vel natus fides, & amor 112.
Venient eum exultatione 156.
Victoriam, non praadam 126.
Ut validius 119.

INDEX LEMMATUM

- CAPILLUS VENERIS, SEU ADI-
ANTUM.** lib. 10. cap. 8.
Immarcescibilis 23.
Nec tamen heret 26.
Radix nulla 25.
Respuat, & apparet undas 24.
CAPPARIS. lib. 10. cap. 9.
Dura placent 28.
In arido viret 27.
CAPRA. CAPER. lib. 5. cap. 11.
At mihi dulce 158.
Dura interrita clivo 162.
Equal la prende, è qual l'è presso arre-
sta id est,
Edentem fistit, & affeclas 159.
Etiam lambendo officit 163.
Et illaqueata saporem 164.
Et imagine pollet 165.
Incremento deterior 167.
In periculo tuta 161.
Per arduatutè 162
Procedamus in pace 160.
Sic cedere juvat 160.
Sterilefcit obesa 166.
CAPREOLUS. lib. 5. cap. 12.
Ad altiora 171.
Ad sublimia cursu 173.
Ardua facilius 172.
Invius non devio 170.
Non inferiora sequitur 174.
Vices rependit 168.
Unico saltu liber 169.
CAPRICORNUS. lib. 5. cap. 13.
Corruit in clivis 175.
Insuetum per uor 175.
Nec alij cadendo 178.
Per inuia vias 177.
Rotatus exultat 176.
Rotatus transilit 176.
CAPRIMULGUS. lib. 4. cap. 14.
Cum lacte adimit lucem 228.
Elicit sanguinem 227.
CAPUT. lib. 3. cap. 184.
Animi interna recludit 539.
Mens unica 540.
Raro fallit 538.
Utrumque 541.
CARBO. lib. 2. cap. 5.
Accesoria brugio se tinge estinto. id est,
Inficit extinctus, qui vivens adusserat
olim 125.
Afflante micamus 117.
Alis junctus 118.
Cateri ab hoc 121.
Coruscant accensi 115.
Coruscant & ardent 114.
Detecta micabunt 128.
Et tectus ardet 122.
Extinguimur, si distinguimur 123.
Ignescet attractu 126.
L'ardore, e lo splendor ad un punto perde
id est,
Lumen disparet & ardor 127
Non estingue el mio foco, ma l'accesse.
id est,
Non extinguit 120.
Non extinguet, & viget virtus 129.
Non però estimo. id est,
Nec extinguitur 129.
Reviviscet attractu 127.
Si tangit, tingit 124.
Sub regmine fervet 122.
Succenduntur ab uno 121.
Volve, micabunt 128.
Uret adustus 119.
Ut vehementius ardeat 116.
CARBUNCULUS. lib. 12. cap. 9.
Amat obscurum 61.
Arcano hand leditur igne 62.
Cunctis splendidior 59.
Dum aspicias, nitescit 66.
Emicat unus 60.
In tenebris clarius 65.
Sua se luce 63.
Tenebra procul 64.
CARDO. lib. 17. cap. 2.
Innixa volvitur 9.
Tuta circumvolvitur 9.
CARDUELIS. lib. 4. cap. 15.
Cantu amulabitur omnes 237.
Cantu irruit 235.
Capta captat 236.
Ed' altro non mi cale. id est,
Hac mihi sola placet 229.
Et cum aculeis placet 232.
Hac mihi sola placet 229.
Huego sustentor 230.
Non terret acumen 231.
Pulchra, & canora 238.
Scientiam habet vocis 233.
Vocce, formaque allicit 234.
CARDUUS. lib. 10. cap. 10.
Donec dulcescat 30.
Expolit, & levigat 31.
Nemo me impune lacescit 32.
Non nisi aculeos 33.
Purgatur omne pessimum 29.
CARYOPILLUM. lib. 11. cap. 6.
Capitis, cordisque levamen 38.
Curat morsus, contagia pellit 39.
Delincerno a' rigor d'ra ben suldo. id est,
Bruma rigorem irridet 6.
Fulcit, & ornat 41.
In quoscunque colores 35.
Redolet aromata 37.
Varius, & multiplex 35.
Unica cunctos 40.
CASTANEA. lib. 9. cap. 8.
Extra spina tantum 126.
Digeritur agrè 129.
In caput sevit 130.
Maturas reserabit opes 125.
Non castos excitat ignes 131.
Sponte, profiliunt 128.
Sub cortice mitis 127.
CASTOR, SEU FIBER.
lib. 5. cap. 14.
Capiant, ne capiar 180.
Clementer sevio 180.
Donec decidat 183.
Modò vita supersit 579.
Percat, ne peream 181.
Perseverando 182.
Quam coepi, non deseram 182.
Sevio, ne sevant 180.
Securis abibo 180.
Ut vitam redimat 179.
CATENA. lib. 17. cap. 3.
Domat effraues 11.
Gravat, & ornat 13.
Nectuntur vicissim 10.
Vincit, & opprimit 12.
CATILLUS. lib. 17. cap. 4.
Expriet ut sordes 16.
Secernendo conficit 14.
Vertet in aurum 15.
CEDRUS. lib. 9. cap. 9.
Aderunt non Sperata 144.
A putredine tuta 137.
Augustius ut stet 145.
Delectat, & juvat 132.
Donec formetur 134.
E peso grave à il frutto. id est,
Non sine pondere fructus 141.
Et ipsa peribit 146.
In summo, summa 147.
Mentre, che Spunta l'un, l'altro matura.
id est,
Uno florente, maturefcit alter 140.
Nel fiore il frutto. id est,
Fructum in fiore 139.
Nova, & vetera servavi tibi 138.
Nunquam spoliata 142.
Omni tempore 135.
Pascit, & oblectat 133.
Semper flore novo 136.
Suo scissa pondere 143.
CEPA. lib. 10. cap. 11.
Cit lachrymas 35.
Non tegmina desunt 36.
Nudata nocet 38.
Numen, & obsonium 34.
Te crescente, decresco 37.
CEPHALUS, SEU MUGIL.
lib. 6. cap. 4.
Ad lucem veniunt 59.
Capturam evadet 60.
CERAUNIUS, SEU BRONTIA.
lib. 12. cap. 10.
Fulmine crevit 67.
Latuna dat tacta saporem 68.
CERRUS. lib. 9. cap. 10.
Robur in armis 148.
CERVUS. lib. 5. cap. 15.
Abditur impinguatus 215.
Abit à conceptu 205.
A facie tonitru 200.
Aliernis facilis labor 197.
Avia peto 193.
Benche armato di corna, epave, e fugge.
id est,
Non reddunt cornua tutum 225.
Con el soffo l'havventa. id est,
Solo flutu fugat 187.
Dant animos vices 198.
Dant animum Duces 208.
Donec ad fortia robur 209.
El fuggir non m'anta id est,
Nec fuga salutem 192.
E più d'olsi. id est,
Crescit dolor 191.
Et inde longavus 218.
Evocat, & enecat 188.
Ex gelido antidotum 211.
Expriar 210.
Ex pulvere mortem 217.

INDEX LEMMATUM.

- Extrahit latitantes* 188.
Formido cassibus arctat 227.
Heret ubique 191.
Hinc vulnus, salus, & umbra 216.
Jamumor omnis abest 223.
Il suo vigor riprende. id est,
Vigorem recipit 185.
In captivitate securus 221.
Incautum modulamina sternunt 231.
Instruit exemplo 204.
I pra, sequar 208.
Laniatque nocentes 190.
Mergit in amne sitim 222.
Mergor ob astum 211.
Nec vestigiare manent 203.
Nemine persequente 219.
Non inultus evado 186.
Nulla fraustuta latebris 189.
Obstreticante caelo 200.
Olfactu appellunt 212.
Partum preparat 222.
Peremptis fontem umbelat 224.
Per mutua nixi 198.
Præbet sibi cornibus umbras 229.
Premat ad retia clamor 228.
Præmato, sequentur 220.
Projectis agilitior 215.
Projectis avia petit 194.
Salubrius condo 214.
Sani enpescement. id est,
Sine impedimento 207.
Te duce fert animus 208.
Tenta discior si, e non gli e dato in sorte.
id est.
Non est concessum dissolvere vincula
capto 196.
Tu sola medelam 206.
Tutior avus 195.
Ubi reclinet, non habet 199.
Vertit in bonum 226.
Vigilantibus 230.
Una salus 184.
Usque ad finem fortiter 201.
CHAMÆLEON. lib. 8. cap. 5.
Ab alio, quod aliis 145.
Cibo vitalem e l'aura. id est,
Vitalem cibum mihi suggerit aura,
140.
Daria e la viamiam. id est,
Ex aere vitam 140.
Maesto, non manduco 146.
Mage pulcher ab ostro 148.
Mortifero mortem 145.
Nec esui, nec cultioni 147.
Nec spe, nec metu 147.
Nel suobel lumesi transforma, cuive,
id est,
Hinc vita, colorque 143.
Plaga illius non est sumtus 144.
Solum non induit abum 149.
Spiritu vivimus 159.
Stabile e solo in variar gli aspetti. id est,
In varietate stabilis 142.
Sufficit aura 140.
Ventus est vita mea 141.
Vescitur aura 139.
CHAMUS. lib. 3. cap. 68.
Ob scelus in patrem 196.
Per versa soboles perversi parentis 197.
Mundi Symbolici Tom. II.
- CHANNE. lib. 6. cap. 15.**
Absque mare fecunda 61
- CHARADRIUS. lib. 4. cap. 16.**
Ex aspectu vita 239.
Ex morte vita 239.
Non opus est 241.
Sanat, vicemque subit 240.
- CHARTA BIBULA. lib. 19. cap. 5.**
Attractu inficitur 15.
Tersa characteres recipit 16.
- CHARYSTIA. lib. 4. cap. 17.**
Prodit illasa 242.
- CHELYS. lib. 23. cap. 1.**
Muta fides, nisi mota 4.
Nil reliqua, si me deficit una fides 2.
Si laxa est fides, fidem negabit 5.
Sola fides, est vana fides 3.
Versa est in lachrymas 7.
Vis ipsa tortura fidem facit animosam 6
Vis vitam tollere, tolle fidem 1.
- CHYMÆRA. lib. 3. cap. 12.**
Micat, dum dimicat 32.
Suomet igne perit 51.
Urit flammis armata vicinos 33.
- CHIROTHECA FERREA.**
lib. 22. cap. 5.
Tegit, ac ferit 38.
- CHORDA MUSICA. lib. 23. cap. 2.**
Intensus acutius 9.
Medus etiam jocus 8.
Modulantur extense 12.
Modulantur extincte 13.
Modulantur intense 12.
Non nisi extense 10.
Non percussa silent 11.
Plus torta, plus musica 9.
Ruptis, perit omnis gratia chordis 16.
Stirate, e ripercosse han dolce il suono, i.e.
Plus torta, plus Musica 14.
Tense, pulsaque recreant 15.
- CHRYSOLITHUS. CHRYSO-**
ECTRUS. lib. 12. cap. 11.
Arripit ignem 74.
Auri, marisque colore 69.
Auro fulget, & igne 70.
Mane jucundus 73.
Nocturnos pello timores 72.
Oro e di giorno, e ne la notte e foco. id est,
Aurca per diem, noctu resplendit ut
ignis 71.
- CICADA. lib. 8. cap. 6.**
A pectore voces 156
Calescimus illo 153.
Cantat ebria rore 157.
Cantus ab astu 160.
Carmen evibrat ab alis 158.
Conticuit tandem 161.
Dant lumina voces 153.
Infin a l' hora estrema. id est,
Extrema cantat in horam 159.
Mibi Cithara pectus 156.
Non silet, dum ardet 152.
Prævidere nescit 154.
Quasi Cithara venter 156.
Questu dirumpat 150.
Silet, dum non ardet 151.
Sole sub ardenti 155.
- CICINDELA. lib. 8. cap. 7.**
In tenebris lucet 163.
Mens ignis ab ortu 164.
Nocte nitescit 162.
Non d'altra luce vaga. id est,
Luce non aliena 166.
Post terga jubat 165.
C. CONIA. lib. 4. cap. 18.
Audentius obstat 250.
Conficere est animus 247.
Donec conficiam 245.
Dulci pro munere vite 253.
Et Domino partem 254.
Extinguere querens 255.
Hic tutior 243.
Invisa nocent. 246.
Non gravat iste labor 251
Par pari ferunt 252.
Sava Savis 246.
Servat, & profugat 244.
Tuto conteris 248.
Tutum reddit 249.
Ver, reddis 256.
Ut protegar 249.
- CIDONEUS. lib. 9. cap. 11.**
Fragrantia durat 149.
Herculeâ collecta manu fragrantia da-
rant 149.
- Inclusa potentius habent* 150.
- CILICIUM. lib. 25. cap. 5.**
Tegit, & stimulat 15.
- CINIS. lib. 2. cap. 7.**
Coperto il serba. id est,
Tectum conservat 138.
Ignis fuit 140.
Mira fertilitatis habet 139.
Omni momento memento 141.
- CIRCINUS. lib. 11. cap. 4.**
Centro pes alter adheret 33.
Circuit loco manens 25.
Coarctatione dilator 28.
Dilatatus ad usum 29.
Donec ad idem 30.
Dum circuit, perficit 34.
Dum premor, Amplior 28.
Hinc fixus, & inde movetur 35.
Labore, & constantia 26.
Non vagus vagor 27.
Quâ gressum extuleram, repeto
Si jussis, ibit in orbem 32.
Uno immoto 25.
- CIRCULUS. lib. 21. cap. 5.**
Contrario perficitur 38.
Et plures eodem 37.
Illuc omnes 36.
Initio, sine quo caret 40.
Sua principia celat 39.
- CIRCULUS DOLIARIS. lib. 17. c. 5**
Circumflexus informor 19.
Disjuncti præstant officium 21.
In ordine stringit 17.
Ligamento robur 18.
Pecche gli a tri ristringa jo son percosso, i.e.
Ut alios stringam, Vapulo 24.
Retortus ad seipsum 22.
Son le percosse mie l'altrui fermezza, i.e.
Anim mea vulnera firmant 23.
Vinciemus, si vinciemur 20.

INDEX LEMMATUM.

- CISTERNA. lib. 16. cap. 3.
Affluit, non diffinit 24.
Expecto supernas 19.
Externas colligit 20.
Non tenet affusus 23.
Quas excipit, abdit 22.
Servat acceptas 21.
- CITHARA. lib. 23. cap. 3.
Adversantia pellit 25.
Dissona, si discrepet una 22.
Ex pulsu melos 21.
Hac mihi tuba 17.
Nec offendit in una 19.
Nunquam dissona 18.
Ogni dolcezza è tolta. id est,
Dulcedo transit omnis 23.
Omnibus omnia 24.
Temperiem sonus indicat 20.
- CIVITAS. lib. 16. cap. 4.
Adaperta rapinis 28.
Civem esse, juvabit 30.
Mania surgent 26.
Munit, & unit 29.
Pectora pro manibus 27.
Tenent Danaï, qua deficit ignis 25.
- CLAVA. lib. 22. cap. 6.
Sui vindex 39.
Vi virus 40.
- CLAVIS. lib. 17. cap. 6.
Abdita pandit 26.
Claudit, & aperit 25.
Clausar cludo 30.
Hæc ostia pan det 32.
Hosti, non hospiti claudio 27.
Non omnia possumus omnes 31.
Supera ogni contrasto. id est,
Adversantia vincit 29.
Violentia invertitur ordo 28.
- CLAVUS. lib. 17. cap. 7.
Arte artem 34.
Ferit, & defenat 33.
Infixus reserat 39.
In lubrico siliunt 38.
Tumida plucat 35.
Vallant, & arcent 37.
Vallant, & vulnerant 37.
Vestigia firmant 38.
Ut facilius 36.
- CLAVUS, SEU TEMO.
 lib. 20. cap. 3.
A regimine motus 18.
Dirigit 20.
Non in incertum 22.
Parvo magna reguntur 21.
Testante ruta 19.
- COCCYX lib. 4. cap. 19.
Custodiendum suppono 157.
- COCHLEA. LIMAX
 lib. 8. cap. 8.
Ad culmina lentè 179.
Cantus, non gemus 172.
Contractione tutior 175.
Di me stessa mi pascò. id est,
Me pascor ab ipso 171.
Domus applicata semper 175.
Fert omnia secum 168.
Linguit ubique luem 167.
Non nisi peritentet iter 177.
- Omnia mea mecum 168.
 Otio torpet inerti 174.
 Proprio aliter succo 169.
 Sale tange, liquecet 181.
 Succo meo 170.
 Tecum habita 178.
 Tutius illa later 180.
 Urget silentia maror 173.
- COELUM. lib. 1. cap. 1.
Alieno splendore nitescit 30.
Cito lucefcit Hesperus 22.
Citra umbram 18.
Dopo il seren le nubi; id est,
Nubilapost Phæbum 24.
Dum spectat, dirat 9.
Immota revolvor 3.
Impuris exosum 35.
Indefessus agendo 21.
Indicat Auctorem 17.
In Humili fulmen 25.
In motu immotus 12.
In omnem terram 8.
Jovis omnia plena 33.
Lumen ab uno 15.
Mens agitat molem 5.
Merso hac solatia sole 16.
Meret, antequam jaciatur 26.
Nec mora, nec quies ulla 6.
Ne per mille rivolte ancor son mosso,
id est,
Immota revolvor 3.
Nihil extra 2.
Non cernuntur, & adsunt 14.
Non semper clarum 20.
Non semper imbres 19.
Non una, at lumina mille 31.
Pulchriora latent 13.
Quis dormire faciet? 10.
Sat lucis ab uno est 32.
Sermotos, vastosque ciet 36.
Serenum erit 23.
Sine nube placet 28.
Tellus hæc arma dedit 34.
Vertetur in diem 11.
Vertitur interea 7.
Unius imperio 29.
Unus omnes 1.
Utrumque serenum 4.
Zephyros emittit & Euros 27.
- COLUMBA. PALUMBES.
 lib. 4. cap. 20.
Ad candida 267.
Augens decoro lumine 281.
Compeditam solvit 269.
Dabit Deus his quoque finem 271.
Dal tuo lume i miei fregi. id est,
Ex tuo lumine decor 281.
Divina nuntia pacis 262.
Dolor, non color 264.
Effracto libera vinclò 274.
Et quiescam, & quiescere faciam 272.
Er sibi, & aliis 263.
Frustra, nam ista manebit 286.
Gemitibus gaudet 265.
Hic securus ab hoste 288.
Ictu sic figimur uno 285.
In armis otia tractat 282.
In dilectionis pignus 273.
- In luce lucidior 276.
 In odorem 280.
 In pignus amoris 273.
 Inius & foris 258.
 Latebroso in pumice nidi 261.
 Mollius ut cubent 266.
 Nescia fellis 259.
 Niniuum ne crede colori 290.
 Nuntia felix 282.
 Odore trahit 280.
 Pax meta belli est 291.
 Per te m' adorno, es splendo. id est,
 Ex tuo lumine decor 281.
 Post nubila, & imbres 260.
 Posuit fines tuos pacem 287.
 Quam diligit 278.
 Quiescit in motu 275.
 Secura nidificat 268.
 Sit sine labe fides 279.
 Tuta quies 284.
 Vel umbram caveo 277.
 Videor, non sum 292.
 Viscera felle carent 259.
 Vitam foveo, discrimine vita 289.
 Umbras cave 277.
 Uni servo fidem 270.
 Ut sanemur 283.
- COLUMNÆ. lib. 16. cap. 5.
Absque labore regit 44.
Alterutra monstrat iter 48.
Corruet, si concidam 43.
Ducit, & arcet 50.
Firma, ni fulmine tacta 42.
Frangitur, non flectitur 39.
Frangor non flector 39.
Fulcit, & ornat 46.
Gemit spiritu 36.
Gracilis pulcherrima 53.
His perficitur 40.
Jacet, dum perficitur 55.
Illuminata inumbrat 37.
In tenebris lucet 51.
Lux nocte, ac umbra die 52.
Majestati, & ponderi 38.
Mole sua stat 47.
Nocte dieque ducit 49.
Non hic ultima 32.
Non plus ultra 31.
Omne pondus, erecta 35.
Plus ultra 22.
Pondere firmior 41.
Quaque suo decora loco 56.
Rectitudine robur 35.
Resistendo frangor 54.
Sub pondere recta 45.
Sustinet, nec fatiscit 44.
Tantum volvitur umbra 33.
Ultra omnes 34.
- COMETA. lib. 2. cap. 19.
Elata nitescit 297.
Emic l'occhio di luce, e il cor di gelo. id est,
Dum oculos luce, gelu corda perfundit
 298.
Extrema minatur 290.
Fulget, & interimit 293.
In su men cogi potuisset 292.
In ortu signat occasum 294.
Multi, ac metuenda minatur 291.

INDEX LEMMATUM.

Paucis minatur, omnibus fulget 295.
Quocumque jerit 296.
Sic concito turbas 299.
COMPEDES. *lib. 25. cap. 6.*
Impedit cursum, non iter 17.
Impediunt, & expediunt 16.
Retardant, non sistunt 17.
Utrumque vinciendo 18.

CONCHYLIIUM. *lib. 6. cap. 16.*
Abcondita inutilis 70.
Acceptum custodit, & auget 78.
A prole nobilitas 84.
Clauditur irato, patato panditur 87.
Celo facunda marito 77.
Celo manifesta sereno 88.
Conceptus reddit inanes 66.
Concipit emersa 79.
Custos, & altrix 78.
Dat pretium superis 73.
Dei tesori del cielo il prezzo accresce.
id est,

Pretium caelestibus addit 73.
Ditesco munere celi 76.
Exuviis suis est honos 81.
Facunda ex alto 75.
Gemma later 80.
Hac prole superbit 82.
His perfusa 62.
In candore rubor 93.
Inculpata tutela 67.
Ma la gioia ho nel seno. id est,
Suavis lapillus; at intus 90.
Me proles nobilitat 84.
Nesciens labem 63.
Optima latent 85.
Pretiosius latitat 69.
Pretioso tesoro in se nasconde, id est,
Thesauro gravida 64.
Pretium caelestibus addit 73.
Pretium intus 86.
Qua dives, nunc misera 74.
Rore pro fecunda 64.
Sat una decori 83.
Sol a questo apro il seno. id est,
Histantem a paria 91.
Solo gaudet caelo 72.
Solo il mio campo, e non l'offesa intendo.
id est,

Inculpata tutela 67.
Stillantem colligo rorem 92.
Tantum aperit ignis 65.
Tantum injevna 71.
Tenuere, quod optant 89.
Unica prole dives 83.
Utile dulci 68.
CONSPICILIUM. *lib. 21. cap. 6.*
Interposita profunt 45.
Non ipsa, sed per ipsa 44.
Per vos magis 42.
Procul, & perspicue 41.
Species decipit 43.
COR. *lib. 3. cap. 186.*
Amor hos accendit amores 559.
Ardet, & arcet 564.
Benevolentia optima excubia 550.
Contrita placebunt 554.
Cujus est hac imago, & superscriptio? 551
Digna sedes anima 552.

Exulto ad Deum vivum 556.
Hic mirus abeneus esto 549.
Hoc signo discernor 551.
Hominem discerno, feramque 565.
Mox consumetur 563.
Non comburetur 548.
Quo verterit aura, paratum 561.
Seipso majus 553.
Suavia ibura Deo 562.
Super nivem dealabor 555.
Torum prabetur in uno 558.
Unum in Deo 560.
Ut server, locum servo 557.

CORALLIUM. *lib. 12. cap. 12.*
Aethere durefcit 77.
Avulsam pretiosius 81.
Conspccta rebescent 75.
Deservisse juvat 79.
Detegit venena 82.
Elata rubescit 75.
Evulsam pulchrius 79.
Fuit herba sub unda 76.
Gignit amarities 86.
Indurabitur 78.
Ne l'onde Ondeggia, e fra le pietre, e pie-
tra. id est,
Fluctuat in undis, durefcit inter saxa
85.

Nitent exempta 79.
Obruncor, sed gemmasco 84.
Posthac minime fector 78.
Præcidimur, sed gemmascimus 84.
Pretium extra 79.
Pulchrior, & fortior 80.
Robur, & decus 83.
Roburi robur 80.
Superantur candida rubris 87.
Tactu durefcam 78.

CORE, DATHAN & ABIRON.
lib. 3. cap. 88.
Intereunt, dum resistunt 268.

CORNELIUS CENTURIO.
lib. 3. cap. 151.
Bene praest, qui bene subest 404.
Non aliunde solus 405.
Nunquam spes casta recedit 407.
Servi prosternor amore 406.
CORNIX. *lib. 4. cap. 21.*
Diu, & concordet 293.
Et juvisse nocet 295.
Opus rapina 296.
Pone personam 294.
Quod sis, esse velis 294.

CORNU. *lib. 25. cap. 7.*
Aratem indicant 22.
Deidunt, & redeunt 20.
Decidunt, & solida 21.
Muneris omne tui 23.
Nulla hic munera desunt 19.

CORNUCOPÆ. *lib. 3. cap. 13.*
Diligentibus legem tuam 35.
Hinc omne bonum 34.
Virtuti fortuna Comes 36.

CORONA. *lib. 25. cap. 8.*
Cursa completo 26.
Fallax bonum 28.
Honor, & onus 30.

Hoste devicto 27.
Jupiter merentibus offert 27.
Manet ultima caelo 24.
Non per questo è piu degno. id est,
Non est prastantior inde 35.
Per ferrum, & ignes 31.
Per non dormire. id est,
Somnum fugat 26.
Regni decora potentis 32.
Sic omnis gloria mundi 25.
Suo pondere tuta 33.
Victori debita 27.
Victo saculo 29.
Virtute pravia 34.

CORONA IMPERIALIS.
lib. 11. cap. 7.

Intima coronant lacrymae 43.
Ipsi sibi serium 42.

CORVUS. *lib. 4. cap. 22.*
Candidos ather alit 302.
Carnivorus, non canorus 305.
Cum premitur, effluit 300.
Dum differt, emanet 307.
Infausta lucra 297.
Ingenio experiar 299.
Invocantibus escam 301.
Lobore, & industria 299.
Mibi cadaveris luxus 305.
Nec derelictis deficit esca 298.
Nigrescendo volubunt 304.
Obscurare retardant 307.
Procul, si civeret 306.
Raptori noxia pradu sua 297.
Reficit, cum deficit 03.
Subsidentes allevant 300.

COS. *lib. 12. cap. 13.*
Acutum, splendentemque 91.
Dum circuit, deterit 92.
Exors ipsa secundi 90.
Hebetat, & acuit 89.
Splendor, & acies 91.
Terri, & teritur. 88.

COTURNIX. *lib. 4. cap. 23.*
Confestim carpitur prima 311.
Ingemet ad ortum 310.
Nescia 308.
Ni aura suffulta 312.
Non quicta quiesco 309.

CRABRO, SCARABÆUS.
lib. 8. cap. 9.

Consensus in idem 182.
Gaudens potentia versat 185.
Magno cum murraure 183.
Suavis effugit odor 184.
Trova sol ne i fetori il suo diletto. id est,
Mibi stercora luxus 185.
Turpibus exitium 186.

CREPITACULUM. *lib. 14. cap. 6.*
Crepitant, dum sonora silent 34.
Cum crepitant, sonora silent 35.
Excitant, dum crepitant 37.
Move, stridebit 38.
Semel in anno 36.

CREPUSCULUM MATUTINUM. *lib. 1. cap. 3.*
Absque rubore nunquam 43.
Sensim lucidior 44.

INDEX LEMMATUM.

CRIBRUM. lib. 24. cap. 2.
A bono malum 9.
Agitur, ut purget 13.
A Poco, à poco. id est,
Paulatim 10.
Discernit utrumque 9.
donec impurum 7.
Meliora deorsum 11.
Meliora dimittit 11.
Mibi melius 12.
Sordida pello 8.

CRIBRUM POLLINARIUM.
 lib. 15. cap. 7.
Il più bel fior ne coglie. id est,
Puriora legit 75.
Mibi deterius 77.
Per angustos melior meatus 78
Sincera subsidit. 76.

CROCODILUS. lib. 6. cap. 17.
Cedentibus atrox. 107.
Colligavit nemo 105.
Cum tempore crescit 97.
Dormiens fit pervius hosti 101.
Emergit interdum 103
Fugar audaci 106.
Fugientibus instat 106.
Instruit insidias lachrymis 95.
Intimidus audax 106.
Magnitudinis ejus non est finis 98.
Maxima de minimis 99.
Ni major morior 100.
Non movebor amplius 102.
Plorat, & devorat 94.
Prodit, ut prodat 96.
Sequantur fugiat 106.
Semper invisus 104.

CRUMENA. lib. 15. cap. 3.
Heu ex me prodit 81.
Non tengo florines. id est,
Florenis careo 80.
Retinet ad usum 79.

CROCUS. lib. 10. cap. 12.
Attritu melior 39.
Calcata virescit 39.
Conculcatum uberius 40.
Latitia nimia necat 41.
Pulchrior attrita resurgo 40

CRUX. lib. 14. cap. 7.
Divini pignus amoris 41.
Ex dedecore decus 44.
En la muerte está la vida. id est,
In morte vita 46.
Fni strumento di morte, hor son di vita.
id est,
Mortis olim, nunc tessera vita 44.
Hæc semita Cali 49.
Hinc salus 40.
In hoc me gloria 50.
In hoc signo 42.
In virtute tuâ 39.
Necesse vitam 45.
Omnes reges servient ei 47.
Pretium virtutis 43.
Vitamque propino, necemque 48.

CRYSTALLUS. CRYSTALLUS
TRIGONA. lib. 12. cap. 14.
Aget, & urit 103.

Candor illasus 94.
Decipit, & placet 106.
E dentro, & fuori. id est,
Intus, & extra 193.
E tutto luce, e pur non è senz'ombra.
id est,
Neve suis umbris, lucida tota, caret. 98.
Ex glacie Crystallus evasi 96.
Il Nascosto mostra fuore. id est,
Intimam pandit 97.
Nitentem undique lustrat 101.
Rigore nitescit 95.
Sordens, jubar excludit 102.
Suspensa lucidior 100.
Trahit varios 104.
Vel fœda nitescunt 105.
Umbram nescit 99.

CUCULUS. lib. 4. cap. 24.
Parit, at non fovet 313.
Parit in alieno 314.
Quis te discernet? 313.
Ut sua substituat 315.

CUCURBITA. lib. 10. cap. 13.
Abluor, non obruor 46.
Absque nodis, & rugis 45.
Brevis gloria 48.
Cito nata, cito pereunt 48.
Et cortex ad usum 47.
Immodicus brevis ætas 49.
In momentaneam felicitatem 48.
Meliora latent 42.
Meliora ut recipiat 43.
Seccato il seme s' empirà di sala. id est,
Semine discusso, salinum 44.

CUCURBITULA. lib. 25. cap. 9.
De mal me paists. id est,
Alor noxio 39.
Educunt pessimum 37.
Resolvunt, dum attrahunt 38.

CULTER. NOVACULA.
 lib. 15. cap. 9.

Acuimus, acimur 86.
Acuor immotus 82.
Alter alterius 86.
Detrahit, & decorat 88.
E fregia, effregia. id est,
Ornat, & ulcerat 87.
Exuit exuvias 83.
Mas gano. id est,
Magis acquirit 89.
Obtundit, & acuit 90.
Secat, & separat 85.
Splendorem, & aciem 84.

CUNÆ. lib. 15. cap. 10.
Arrha sepulchri 93.
Hinc labor, & virtus 91.
In motu quies 92.

CUNEUS. lib. 17. cap. 8.
Cesus obstantia solvit 44.
Duriora resolvit 42.
Exerit in solidam robur 43.
Inoffensus effringo 41.
Malè compacta dissolvit 40.
Parant ad ardua gradum 45.

CUNICULUS. lib. 5. cap. 16.
Degit in antris 232.

Et minimum sprevisse, nocebit 234.
Viam docet in hostes 233.
CUPRUM, SEU, ÆS CYPRIUM.
 lib. 13. cap. 4.

Ad praelia ciet 32.
Et rubet, & resonat 32.
Fœdor arugine cita 34.
Sub luce Venenum 35.
Viridi dat funera flore 36.

CURRUS. lib. 24. cap. 3.
Auriga latet 26.
Claudicat altera 22.
Concordi labore 19.
Consulentium discordia, imperii labes 24
Desertis semina terris 14.
Et vehit, & vehitur 15.
Funeribus, & triumphis 25.
Hinc abest Appollo 21.
Incedit feliciter 16.
Non unctus, stridet 17.
Portat, & agitat 18
Quinquaversum 20.
Resolvet, y esecutar. id est,
Decerne, & exequere 23.

CYGNUS. lib. 4. cap. 25.
Abluor, non obruor 317.
Æteritati 330.
Antequam comedam 324.
Candidus, & canorus 333.
Candor illasus 319.
Collo supereminet 326.
Divina sibi canit & orbi 316.
Dulcius ut canam 322.
Flatu Favonii concinet 335.
Lacestitus 323.
Latificat accessu 329
Modulabor affante 334.
Nec defessus, nec diffusus 328.
Nec provoco, nec formido 338.
Nil fulgura terrent 320.
Non come soglio, il folgorar pavento.
id est,

Nil fulgura terrent 320.
Non vi, sed concordia 337.
Nunquam mergitur 326.
Pede utroque, sed varie 327.
Post cantica funus 332.
Qui est mundus totus 325.
Sibi funera cantat 331.
Sic repugnant. 340.
Subter nigerrima cutis 336.
Tangor, non tingor ab undis 339.
Unius coloris 318.
Ut purior fiam 321.

CYMBÆ. lib. 20. cap. 4.
Alium alii teneant 35.
Aurâ ducente, non undâ 34.
Effugit immodicus 25.
Extrahet imber 27.
Flatus ad omnes 37.
Incremento desidit 33.
Malè sine malo 38.
Micando, & silendo 23.
Nimio gravamine mergat 32.
Ni trabor, distrabor 31.
Otia corrumpent 29.
Oriando fatiscet 28.
Proximitate securitas 24.

INDEX LEMMATUM.

Sufficit iste 30.

Traducit euntes 26.

Utique securus 36.

CYNOCEPHALUS. lib. 5. cap. 17.

Altra vista non fia chemi confortie. id est,

Hoc solo lumine letor 236.

Donec redeat 237.

Lucescente excitabor 240.

Lumine orbat 238.

Pendet ab illa 236.

Perdo con te la luce, e la racquistò. id est,

Lucem amitto revum, & accipio 235.

Per fin che cinthia sponti. id est,

Dum Cynthia surgat 237.

Ut deficiis, deficio 239.

CYPRESSUS. lib. 9. cap. 12.

Are perennior 152.

Durabunt 158.

Irreparabili damno 156.

Nec damna reparat usquam 156.

Non revirescet 155.

Pulchra coma, nihil aliud 154.

Recisus pereit 15.

Sacula profunt 153.

Semper honos, nomenque tuum 151.

Suavius olei 159.

CYPRINUS, SEU CARPUS.

lib. 6. cap. 10.

Pretiosa pascitur escâ 108.

D.

DAGON, lib. 3. cap. 101.

Nec in una sede morantur 294.

DÆDALUS. lib. 3. cap. 14.

Inter utrumque securus 37.

Medio tutissimus 37.

Me duce carpe vitam 39.

Nil linquit inausum 38.

DAMA. lib. 5. cap. 18.

Degit in excelsis 243.

Eminus inuictur 244.

Fuga salutem 241.

In arduis escam 242.

Pone sol ne in fuga ogni suo campo. id est,

Fuga salutem 241.

Prospicit à longe 244.

Tutior in arduis 245.

DANAIDES. lib. 3. cap. 15.

Affidue repetunt, quas perdant 40.

DANIEL. lib. 3. cap. 133.

Bona causa triumphat 367.

In igne probantur 368.

Non annis, sed ingenio 366.

Securus, quia innocens 369.

DAPHNE. lib. 3. cap. 16.

In fuga victoriam 41.

Usque viret semper 41.

DAVID. lib. 3. cap. 103.

Ab his rudimentis 299.

Alter in altero 303.

Corde, non voce 308.

Dum vidit, perit 309.

Fertior est qui se, quam qui fortissima

vincit mania 304.

Hac timidâ sunt premia mentis 310.

Nervus inest nervis 301.

Non mole, sed virtute 300.

Non quantum, sed ex quanto 307.

Quisquis Dux, talis miles 306.

Regis ad exemplum 306.

Sapiens stultitia 202.

Ut cœlosapias, desipias mundo 305.

DECIPULA. lib. 4. cap. 70.

Dolosè patet 664.

DELPHINUS. lib. 8. cap. 19.

Adjutus non mergitur 120.

Casus, artesque docet 127.

Et comitatur euntes 123.

Festina lentè 113.

Haud procul tempestas 110.

Hinc ludus, & escu 118.

In adversis exultat 111.

In alto vita 125.

Inclusus hilariter pascitur 122.

In motu quietem 109.

Intrudit, non captus 121.

Iteratò introeunt 117.

Metuenda procella 110.

Per me di nembil ciel s' oscura in darno. id est,

Nullas formido procellas 126.

Sereno a se fa del altrui tempeste. id est,

In tempestate tranquillus 111.

Servit, non sevit 115.

Subest, sed obest 119.

Tutius ut possit figi 114.

Vel cum prædâ erumpens 112.

Velox ad audiendum 116.

Viscera felle carent 124.

DIACOSTIDES. lib. 12. cap. 15.

Inter pura vixebit 107.

DIADOCHUS. lib. 12. cap. 16.

Et pallet, & lucet 109.

Evocat umbras 111.

In cadavere non proficit 108.

Perit, iusto cadavere, virtus 108.

Responsa extorquet ab orco 110.

DIANA. lib. 3. cap. 17.

Servat armata pedorem 42.

DINA. lib. 3. cap. 79.

Uritque videndo famina, & uritur 225

DIONYSIUS AREOPAGITA.

lib. 3. cap. 152.

E sidere Numen 409.

E tenebris lumen 408.

Noctu pronuntiat equum 410.

DIOPTRA. lib. 21. cap. 7.

Accipit, ut reddat 47.

Et longinqua dirigit 46.

Ut nusquam aberret 46.

DOMUS, EDIFICIUM.

lib. 16. cap. 6.

Ab ordine decus 70.

Abstractis corrueit 68.

Diruta corruo 67.

Efficiendo defeci 63.

Et leniora vetant 64.

Inopia infectum 60.

Intratur ubique 57.

Mutat motibus umbras 66.

Opus, non animum 58.

Pulchriora latent 65.

Regi, non gregi 69.

Surget in melius 62.

Surget opus 61.

Tardè, ut sublimius 59.

DRACO. lib. 7. cap. 5.

Ardens insurgit 29.

Colit viridaria 28.

Conservat alius 31.

Contritus gemmam dabit 33.

Haud inficit alta 32.

Micat ore 30.

Nemo eripiet 34.

Non dormitabit 26.

Non sat vomisse 27.

Non suis incubat 31.

DRAICA. lib. 4. cap. 26.

Educatis moritur 341.

E.

ECHINUS MARINUS.

lib. 6. cap. 20.

Conflunt, & connectuntur 128.

Et dicerpius instauratur 128.

Heret, ne peres 129.

ECLIPSIS LUNÆ. lib. 1. cap. 9.

Alterius umbra 112.

Censura patet 321.

Cum plena, cœcatur 323.

Cursum haud sifit in umbrâ 318.

Deficit orbe pleno 323.

En! soli adversa cruentor 320.

E pur camina. id est,

Adbuc graditur 317.

Erepta sibi luce nocet 324.

Hunc aliquando eluctabor 313.

Jam nihil obstat 322.

Mox eadem 314.

Non semper obstat. 313.

Non umbra defleat 317.

Quo ingrata discedit 316.

Sibi nocet obumbrans 324.

Sic rapto fratris lumine deficiamus 15.

Validior tamen 319.

ECLIPSIS SOLIS. lib. 1. cap. 7.

Adimit, quo ingrata resurget 199.

Damna lucis rependo mea 213.

Demit nil mihi, sed orbi 211.

Effugere nequit 205.

Innocua tamen 200.

Innocua regit 200.

Laborat, non deficit 212.

Latet, & lucet 203.

Nisi cum defecerit, spectatorem non habet 206.

Non forma recedit 204.

Non magna pars 209.

Nunquam totus deficit 207.

Premitur, non opprimitur 208.

Quisquis suos patitur Manes 214.

Quo ipsa resurget 199.

Sol resta in parte ascosco; id est,

Ex parte cœli 210.

Spectatur, cum desit 206.

Tegunt, nec deficit 202.

Tegmine deficit 201.

ELEA.

INDEX LEMMATUM

ELEAZARUS. lib. 3. cap. 142.
Virtus prostrata triumphat 382.
ELECTRUM. lib. 13. cap. 5.
Argento nectitur aurum 37.
Clarct argentum, temperatur aurum 38.
Fulgore metalla triumphat 40.
Srudeique, rubetque veneno 39.
ELEPHAS EBUR. lib. 5. cap. 19.
Aenior in praelium 263.
Allameyor, que puedo. id est,
Pro viribus 273.
Aquel che scopre fuor, dentro risponde.
id est,
Eadem & intus 299.
Ardet in arma magis 292.
Ascensu nitens ardo 249.
Asperitate polit 298.
Cadit non flexus 279.
Cedit, dum cadit 246.
Citra cruorem 264.
Cum candore rubescit 300.
Debiliores erigunt 289.
Deserat edentulus. 284.
Discutit mota cute 288.
Dux aberranti 266.
Eadem & intus 299.
Ego verò hand mordear 297.
Et prosternunt excelsas 287.
E vulnere vires 293.
Ex ipsa, & per ipsam 247.
Forza non toglie, e accresse ira, e furore.
id est,
Dant vulnera robur 265.
Godo la sponda, non portendo l' onda.
id est,
Cum Lympha nequeam, gaudebo litto-
re lympha 271.
Hand ladar 284.
Jam alius ecce! 294.
Illapso opem 285.
Infestus infestis 250.
Insidiosu fide 290.
In suis viribus pretium 261.
Insulsu declinat 296.
Intermissa rependo 281.
Lascia di me la miglior parte à dietro.
id est,
Meliora relinquo 258.
Lascia di me la più vil parte à dietro.
id est,
Pejora relinquo 259.
Lente, ne ladar 252.
Mansuetis grandia cedunt 251.
Me vengo, y no me canso. id est,
Sine labore vindicta 274.
Munere poscit opem 280.
Nasceur 248.
Nec jacet in somno 277.
Nec ultra consurget 281.
Neque vorax, neque rapax 254.
Nobucluo sin venci. id est,
Non redeo, nisi victor 255.
Nulla noscunt adulteria 286.
Oblatione precatur scitatem 280.
Occisus occidit 246.
Qui sustulit, interimat 270.
Quo me cunque feret 267.
Regalem ibronum adornat 310.

Regni clementia custos 253.
Reparat unda partum 283.
Sanguis robur adauget 263.
Semel, & unum 282.
Sequentur majores 275.
Sic ardua peto 257.
Sic gratior 268.
Sin pelear me vengo. id est,
Sine pugna vindictam 274.
Suis viribus pollens 260.
Suppetit appulsum 278.
Tantundem bellator 276.
Tantus horror fadi 272.
Victorem vinco 246.
Vi parva non inflectitur 262.
Viscera tua latent 269.
Uni obsequium, vim alteri 295.
Unus tela omnia contra 291.
Ut purus adorem 256.
ELIAS. lib. 3. cap. 113.
Attollor ab igne 328.
Fundus sine fundo 325.
Huic militat ether. 326.
Non vidi justum derelictum, nec semen
ejus querens panem 324.
Transit intactus 327.
Vitam incumbendo reducit 329.
ELISÆUS. lib. 3. cap. 116.
A ligno sublevatur in altum 336.
E septenario sulus 334.
Non aqua, sed obsequium 335.
Omnibus omnia 334.
Tanti est, conjungi bonis 337.
Virtus ab exuviiis 333.
ELYMAS MAGUS. lib. 3. cap. 153.
Lumen perdo, dum respno Numen 411.
Video, dum lumina perdo 412.
EMUNCTORIUM. lib. 15. cap. 11.
Noxia demit 95.
Perdendo aquisto. id est,
Dum amitto, ac quiro 96.
Reddet clariorem 94.
ENOCHUS. lib. 3. cap. 65.
Virus desit in vivis agere 187.
ENSIS, SEU XIPHIAS.
lib. 6. cap. 21.
Discerpens exit 137.
Obvia quaque secat 132.
Victoria victo 131.
ENYDROS. lib. 12. cap. 17.
Indeficiens manat 112.
Mudet perpetuo fletu 113.
Quod fundit, reparat ether 114.
Sine damno facunda 115.
EPISCOPIUS. lib. 6. cap. 22.
Speciem, non virtutem 133.
EQUUS. EQUUS TROJANUS.
lib. 5. cap. 20.
Addit animum 328.
Addito ad virtutem dolo 356.
Ad quavis munera be i 341.
Aliis inseruendo, consumor 307.
Amore, & timore 335.
Anteriori 343.
Austro spirante concipiam 323.
Aut princeps ruit 334.

Campo sese arduus infert 315.
Col dilecto l' artano disacerbo. id est,
Ut inde viridior 350.
Concipit aura 321.
Dant animos plagæ 303.
Docet componere gessius 346.
Dum faciles animi 317.
Etiampost funera virtus 323.
Exsilio, non transilio 302.
Ex lapsu velocior 327.
Exterritus umbris 313.
Ferox non transgreditur 320.
Fervidus ad metam 306.
Hinc ferocior 318.
Impellor cursu 333.
Frabit Apollo 349.
Infranis inutilis 345.
In quodcunque belli munus 341.
Intemerata pariet 322.
Interiora ejus plena sunt dolo 357.
Liber aberrat 312.
Meta nulla laboris 337.
Morsu prestantior 318.
Motus clangore tubarum 311.
Nec horret strepitus 314.
Non plus ultra 352.
Non commixta pariet 322.
Non sufficit orbis 319.
Nuper honori, nunc horrore 354.
Oculata cecitas 308.
Omnia nutu 326.
Orbis non sufficit unus 319.
Orio vigorem excitat 344.
Pavem interdicit origo 348.
Pectore graviora 329.
Pedetentia 331.
Per aperta vagabor 325.
Proche più pronto à la fatica jo torni.
id est,
Ut robustior ad onera 344.
Pernicies desiderata 351.
Pregio, non fregio. id est,
Pretium, non decus 338.
Prende forza dal freno. id est,
Robur à freno 340.
Pugna assumit amorem 310.
Qua dirigit, gradior 336.
Repressis obedit 353.
Semper ardentius 322.
Sibimet displicet 324.
Soli Casari 347.
Solutus aberrat 312.
Specie religionis 355.
Sperante facunda 27.
Stare loco nequit 316.
Tutor infranis 319.
Validum non eximit atas 330.
Velocitate palmam 305.
Vires, animusque ministrat 310.
Umbris adimit umbras 309.
Unus accipit 342.
Ut citius 304.
ERINACEUS. lib. 5. cap. 21.
Alienam pastura famem 80.
Alterutri providet opportune 370.
Asperitate tutus 376.
Col senno, e con la mano. id est,

INDEX LEMMATUM.

Arce & viribus 377.
Cominus, & eminus 358.
Contenta minari 385.
Cortice deposito, mollis echinus erit 368.
Curant, sed ipse nihil 361.
Decus in armis 378.
Dextera, & dexteritate 377.
Extremam non querit opem 373.
Immutavit naturalem usum 367.
Ladentem ledit illafus 387.
Me cruciat prius 382.
Mordentes fangiabuntur 383.
Nil d'feret intro 372.
Nil moror idus 360.
Non eget jantus 381.
Non livore livor 374.
Non solum nobis 359.
Orne l' arme con l' arme. id est,
Stemmata armis exorno 378.
Procrastinando fortior 371.
Quo tardius hoc magis angor 371.
Recte & parce 364.
Se tutissimus uno 373.
Si tangit, pungit 375.
Spes, & tutamen in armis 366.
Sua membra tuetur 386.
Summa quies semper 384.
Temer non poute in se stesso Raccolto. id est,
Nil pavet collectus in unum 362.
Tempori paret 369.
Tempori servio 369.
Torqueatur, dum spicula torquet 382.
Venturi providus avi 379.
Undequaque munitus 363.
Undique intus 363.
Un tantum 365.

ESAU. lib. 3. cap. 77.
Nocer empta dolore voluptatis 215.

EVA. lib. 3. cap. 61.
E malo nascitur omne malum 178.
In lingua venenum 177.
Nec domina, nec ancilla 175.
Sic didicisse nocet 176.

EZECHIAS. lib. 3. cap. 124.
Duce Deo 351.
Ne pereat agrotat 352.
Perdit, dum ostentat 353.
Præuendo restituit rem 350.

F.

FACULA. lib. 2. cap. 3.
Accepto lumine splendet 80.
Afflatu flammescit 74. & 75.
Agitata revivo 89.
Agitata vivacior 73.
Alkisa vehementius 74.
Dabit altera flammis 78.
De tenebris lucem 85.
Digna & qua luceat aris 94.
Discutu umbris 96.
Dum agitur augetur 73.
Equano è piu agitata, piu si frugge.
id est,
Agitata dissolvitur 76.
Et utile ledit 99.
Ex ardore splendor 77.
Ex motu lumen 90.
Extincta luce superstes 87.

Mundi Symbolici Tom. II.

Ex utrisque securitas 79.
Fœtet dum lucet 84.
Fovet incendia motu 90.
Hinc splendor 100.
His, qui in tenebris 96.
Idiata magis 73.
In apricum profceret 86.
Longius, ardentius 82.
Non sub modio 83.
Omnes ab uno 92.
Perditur, ut perdat 98.
Plus sumi, quam lucis tot.
Pugnantia profunt 74.
Pungit, & ardet 81.
Quavis admota 91.
Quien me da vida, me mata. id est,
Qui me alit, me extinguit 93.
Quo alor, extinguo 97.
Rinforza il proprio ardore, seu odore.
id est,

Ardorem, seu odorem geminat 74.
Semper sursum 102.
Vellem non lucere 95.
Vicissim traditur 88.
Unde auxilium 93.
Unde spes erat ali 93.

FALCO. lib. 4. cap. 27.
Alta petit impastus 342.
Benefici memor, dimittit 345.
Fama nocet 346.
Hand immemor dimittit 345.
Necessitatem non habens 344.
Non comedit 348.
Recepto visu libertatem arripit 350.
Tenui, nec dimittam 343.
Terno à quel, ch' altri fuge. id est,
Advincula sponte 347.

FALX. lib. 24. cap. 4.
Equa lege 28.
Equat 28.
Ampl. xatum secat 30.
Amputat inutiles 36.
Ledit, ne cadat 27.
Dum messis in herba 37.
Flaventa metit 33.
Immatura non parcit 37.
Inaqualia aequat 28.
In mala ligna maligna 32.
Invenscere cogit 34.
Nerapullulet 35.
Omibus aqua 28.
Podi, non corta, id est,
Carpit non cedit 31.
Reflorescit 29.
Succidit, ne cadat 27.
Veltenerima carpit 37.

FAMA. lib. 3. cap. 18.
Auget & minuit 45.
Nobilitate viget 43.
Vires acquirit 44.

FENICULUM. lib. 10. cap. 16.
Lumina clara facit 58.
Recludit munera lactis 60.
Senium serpentibus aufert 59.

FENUM. FENUM GRÆCUM.
 lib. 10. cap. 17.
Circa refcet 63.

Fructum affert in patientia 62.
Levis jactura 64.
Pressa validior 61.
FELIS. lib. 5. cap. 22.
Captivam impune laceffum 391.
Carcere impatiens 296.
Cum illo licet luserit 395.
Cum ludit, ludit 393.
Et proprios 397.
Exilit, & opprimit 392.
Noxius noxius 394.
Paria cum fecerit 388.
Quod simul creverim 389.
Tigendum 390.
Ut capiat, vigilat 398.
FENESTRA CANCELLATA.
 lib. 15. cap. 12.
Commodum sine incommodo 98.
Videt invisus 97.
FENESTRA. FENESTRA FICTA.
 lib. 16. cap. 7.
Ad speciem 79.
Caca cacum 80.
Clausam transt 78.
Extimatantum 79.
Innoxia luminis hospes 76.
Lator intus 77.
Lucis, furisque ministra 75.
Non pleno lumine lustrat 74.
Pervia lustrat 73.
Phosphorus adis 71.
Quod postulat, arcei 81.
Semia lucis 72.
Sine obice lustrat 73.
FERULA. lib. 10. cap. 14.
Fulcimina seni 50.
Nex brucis, robur asellis 51.
Succo lumina lustrat 52.
FERRUM. lib. 13. cap. 6.
Aspersum flammescit 56.
Candescit, & urit 52.
Dant vulnera formam 58.
Dum candet 55.
Extinguit penitus 42.
Firmatur, ut formetur 61.
Firmus ad opus 41.
Foco alsembiame, cœra à i colpi scabra.
id est,

Ignens aspectu, cœrens sub icu 53.
Format ignita 59.
Formatur ignitum 60.
Ignis junguntur pari 43.
Indelebiliter 62.
In quascunque formas 49.
Lentescit vigor 46.
Melioris consors natura 50.
Noli me tangere 57.
Non uno icu 54.
Obdurefcit 41.
Pericissum scintillat 48.
Perfusum frigescit 42.
Rigor lentescit utroque 47.
Robur dat ignis, & unda 66.
Rubigo consumitur 44.
Scintillat, ardet 52.
Sic à rubigine tutum 45.
Sua ponderanscut 63.
Transferunt in affectum cordis 64.
Ut veritatur in aurum 65.

INDEX LEMMATUM.

- FIBULA.** lib. 25. cap. 10.
istantia jungit 40.
Distantia jungunt 40.
- FICUS. CAPRIFICUS. FICUS INDICA. FICUS ÆGYPTIA, SEU SYCOMORUS.** lib. 9. cap. 13.
Arescit in undis 176.
Dat fructus è frondibus 172.
Dulcorem, non speciem 164.
Et durissima mollit 169.
Flores merfructus 160.
Fronde parit sylvam 171.
Ingentia marmora findit 169.
Irrigatione deterior 163.
Lac densum lacte resolvit 168.
Lac suo lacte condensit 167.
Leni verberare plorat 177.
Mansuescere corit 170.
Maturat nigrescunt 166.
Maturat vulnere fructus 174.
Pluries autumnat in anno 173.
Poma pro floribus 160.
Propè est astas 161.
Riget, dum rigatur 163.
Senectute fecundior 162.
Sub cortice mella 165.
Uno avulso, germinat alter 175.
- FILIX.** lib. 10. cap. 15.
Abortus, & sterilitas inde 54.
Flore, & semine caret 53.
Semen habent frondis 55.
Semen tartara terret 56.
Sobolis me funerat humor 57.
- FILORUM CONGERIES SUPRA HARPEDONEM.** lib. 15. cap. 13.
Del miogirare altri raccoglie il filo. id est, Aliis ipsa laboro 99.
- FLABELLUM.** lib. 25. cap. 11.
Alternando recreat 43.
Procaces pellit 47.
Temperat astum 42.
Ut minuatur astum 42.
- FLAGELLUM.** lib. 24. cap. 5.
Elicit, dum conterit 38.
Elicet fructus 38.
Premittit ut purget 39.
- FLAGRUM.** lib. 25. cap. 12.
Eruore notabilis ipso 46.
Expiat, dum macerat 45.
Per amore, e pietate correggo i falli. id est, Amore & pietate culpas eluo 44.
- FLAMMA.** lib. 2. cap. 2.
Ad sublimia semper 50.
Allicit, & terret 51.
Ambit, non urit 63.
Bella da lungi, ma mortal d' appresso. id est, Eminus pulchra, cominus lethalis 59.
Celsa petit 53.
Cursum dirigit 60.
Deorsum nunquam 56.
Dispari pugna major 62.
Haud miscentur 70.
Illustrat, non urit 65.
Invisibereus adsuprema 56.
In novissimo fumus 68.
Innoxia splendet 64.
- Lambit, non urit* 66.
Lucet, & ardet 55.
Lucet, non uret 65.
Ludentem eludit, seu devorat 69.
Non sine fumo 67.
Oculos eluafefellit 52.
Pro esca splendorem 58.
Quies in sublimi 49.
Se consuma, ancor splende. id est, Dum absument, illustrat 72.
Sectionem refugit 61.
Semper sursum 50.
Se splende, ancor consuma. id est, Dum splendet, absument 72.
Splendet, & ardet 55.
Stat & volat 71.
Summa petit 53. & 54.
Vigor omnis in altum 56.
Vis nulla retardet 57.
Ut quiescat 49.
- FLOS.** lib. 11. cap. 1.
Ad solem sese pendunt 12.
Emulantur, non assiquantur 3.
Crescit odor 13.
Decorant, & profunt 4.
Eriget irriguum 19.
Exaltabit caput 11.
Firmat sol, educat imber 6.
Huc refer exitum 16.
In juventute senescimus 2.
Innati suavius 15.
Lux orta recludet 12.
Non alibi melius 9.
Oppressione vivacior 7.
Perit, percuntes radice 18.
Sine semine germen 17.
Statim languet 1.
Suaviores simul 15.
Tuo languore languescimus 8.
Venenata reconduunt 10.
Vincula fertis 14.
Utriusque auxilio 5.
- FLVMEN. TORRENS.** lib. 2. cap. 24.
Ab obice se viat 422.
Accepto robore major 473.
Acquirunt exundo 417.
Æstate minor 474.
Altior non segnor 419.
Ampliora quærens 430.
Assiduo manet 421.
Auro sordidus 428.
Con bel Cambio tra a lor, d' humore, è d' ombra. id est, Undam mutuantur & umbram 437.
Crescit exundo 417.
Cum affluit, effluit 460.
Cum destuunt, affluunt 450.
Cum sonitu ruit 472.
Dat semet in præceptis 470.
Destuens affluit 455.
Diruit, dum ruit 461.
Disjunctis viribus 449.
Erumpe otia pensat 463.
Evicit gurgite molem 420.
Fluit, non effluit 440.
Fonte cadit modico 458.
Fugiens abit 448.
- Illusus transit* 465.
Imbribus auctus 457.
In amaro dulcis 427.
Incremento rapacior 453.
Incremento velocior 454.
In deserta mutabit 468.
Ingrederetur, & egredietur 442.
Lutum colliget 446.
Maxima de minimis 436.
Mundat, & munit 432.
Mutum, sed altum 456.
Nec mora, nec requies 425.
Non sine sonitu 472.
Nunquam retrorsum 418.
Obliquus, non devius 438.
Obruunt, non dirimunt 459.
Obstantia sternit 461.
Obvia quacunque trahit 447.
Opportuni defluunt 445.
Optima quaque rapit 452.
Palam venit, secreto revertitur 441.
Per omnia mutatur 439.
Potentius erumpit 492.
Quæ retro sunt, obliviscens 464.
Quanto più s'ritten, vie più s'ingressa. id est, Ab obice crescit 451.
Quo longius, eo latius 443.
Quo majus, minus hoc periculi est 466.
Reddituro reddo 442.
Reversus, unde venerat 434.
Revertitur, & revertetur 442.
Rigat, ut erigat 433.
Rumpit moras 424.
Semper abundantius 417.
Semp. r. ad ima 429.
Sempre egli e più quanti e più longe al fonte id est, Ditescit exundo 431.
Sordes eliminat 471.
Strepit, cum deficit unda 467.
Strepit, & effluit 469.
Sub calido fluet 475.
Suppressis fontibus aret 426.
Tandem leniter 423.
Tu abscondite, ego palam 441.
Tua everso, nostra dispersio 444.
Umbra rependitur humor 437.
Unde exiit 441.
Unica, fortiora 435.
Ut iterum fluat 442.
Ut mundet, & munit 432.
- FOLLIS.** lib. 17. cap. 9.
Accipit, & reddit 49.
Ad invicem 50.
Elevatus inflatur 48.
Flabit agratus 47.
Haurio, ut expirem 56.
Inflatur, cum attollitur 48.
Mentre l' un soffia, l' altro forza prende. id est, Alternis officiis 50.
Ni prius attrahant 55.
Non totum simul 54.
Pressione Spiritus 53.
Si spirat, inflammat 51.
Sopitos suscitatur 52.
Spirat accepto 46.

INDEX LEMMATVM.

- FONS.** lib. 2. cap. 26.
Accendit, & extinguit 520.
Admoti accenduntur 500.
Angustius elevatur 502.
Arcanus dum suppetet aer 511.
Ardo in absentia, e in sua presentia aggri-
cio. id est,
Frigico, si praesens sit; si longius, uror-
486.
Cresce, quanto n' esce. id est,
Dum fluit, crescit 488.
Dat exultare libertas 514.
Defluens elevor 487.
Descendens ascendit 487.
Elevor, ut elevem 495.
Eligno dulcescunt 517.
Etiā e flumine flammam 501.
Ex omnibus non commune 494.
Extulit, & sustinet 505.
Fortior e latebris 502.
Fundit in omnes 496.
Haustru clarior 485.
In alto nulla quies 513.
In vinum vertitur unda 521.
Jugiter emanans 497.
L' arte, che tuoto fa, nulla si scopre. id est,
Arte recondita 510.
Mortem, vitamque propinant 522.
Naturā & arte 491.
Nec auctu, nec haustu 489.
Nec negat, nec prodigit 512.
Nec tamen insciunt 493.
Nihil sibi 492.
Non quiescit in alto 513.
Omnibus affluenter 496.
Omnibus idem 498.
Perpetuo sonitu 509.
Phaebō gaudet Parnassia rupes 503.
Plena refundit 507.
Præterit figura hujus mundi 516.
Purus ab impuro 518.
Quo magis, eo magis 487.
Quo magis imā petiit 487.
Recipit, & refundit 508.
Recta a recto 515.
Renovabere lotus 519.
Ripendit quanto versa. id est,
Quod versat, recipit 490.
Sempre versa, e non scema. id est,
Effundit, nec deficit 506.
Sublimis, quo submissus 487.
Suum cuique 499.
Vires alit 504.
- FORCEPS. FORFEX.**
 lib. 17. cap. 10.
Cima, non taglia. id est,
Tondet, non refecat 59.
Derrabit, & decorat 60.
Fœderantur, ut feriant 58.
Junguntur, ut dividant 58.
Stringimus, dum stringimur 57.
- FORMICA.** lib. 8. cap. 10.
Adinania nunquam 201.
Condit in annum 187.
Congregata disperdit 198.
Congregat, sed cui? 190.
Excedunt pondera vires 199.
Experiar, & feram 189.
Hand germinat amputatum 188.
- Mundi Symbolici Tom. II.**
- Inter opes inops* 197.
Majora viribus audet 195.
Majus robore pondus 199.
Masque puede. id est,
Majus robore pondus 199.
Ne la copia mendico. id est,
Inter opes inops 197.
Ne madefacta florescant 188.
Non incautiā futuri 193.
Pietate parentant 191.
Quæsitā reponunt 193.
Quodcunque potest 202.
Relicta relego 194.
Semita semper eadem 196.
Sociam sub pondere levat 200.
Superaddet acervo 202.
Terret hyems 192.
Ventura hyemis memores 193.
- FORNAX.** lib. 16. cap. 8.
Fortiori ut igne calefiant 82.
In as vertimur 85.
Magis succenditur 83.
Non ut destruat 86.
Tectus magis 84.
- FORTUNA.** lib. 3. cap. 12.
Audaces juvo 46.
Il tuo sguardo fa l' huomo lieto, & felice:
id est,
Aspectu beas 48.
Raro conveniunt 47.
- FORUM.** lib. 16. cap. 9.
Patet omnibus 87.
Usui, & ornamento 88.
- FRAGUM.** lib. 10. cap. 18.
Sylvestri nata sub umbrā 65.
- FRAXINUS.** lib. 9. cap. 14.
Flagellat umbra 179.
Fuga presidium querit 182.
Nocentibus noxia 180.
Stant procul ab umbrā 178.
Venenosa repellit 181.
Virulento virus 180.
- FRENUM LUPATUM.**
 lib. 25. cap. 13.
Cohibet 49.
Dirigit, si dirigatur 48.
Dirigit, ut dirigatur 47.
Domabit effrenes 49.
Perniciosum, si nimium 51.
Regit & corrigit 50.
- FRINGILLA.** lib. 4. cap. 28.
Cacitate perficitur 351.
- FRUMENTUM. GRANUM.**
SPICA. lib. 10. cap. 19.
Æstu, plagisque 66.
Albescunt ad messem 90.
Crescit in centuplum 89.
Cum seniore reddet 91.
Curvantur onusta 92.
Disperdit, ut congreget 88.
Expectant falcem 79.
Extolluntur inanes 74.
Finunt pariter, renovantque labores 72.
Flavescent 70.
Fuit herba 67.
Illo splendente levabor 96.
In ritardar s' avanza. id est,
Mora proficit 80.
- Maturitate inclinantur* 73.
Medio succiditur æstu 69.
Mihi pondera, luxus 77.
Multiplicata resurgent 89.
Nec semel, nec simul 85.
Non sine flatu 82.
Pendent onusta 73.
Perficitur æstu 75.
Plusquam acciperit 71.
Pro paucis plurima tolle 93.
Pro una centuplum 91.
Renovata spes 87.
Salut verberē pulsa 68.
Sole, soloque 84.
Sotto il qual strionfa. id est,
Sub ipso triumpho 86.
Spem renovat anni 87.
Spes altera vita 76.
Spirante purgor elatum 83.
Surget uberior 78.
Terra retinacula solvit 94.
Vagliato vaglio. id est,
A cribro pretium 81.
Ut surgat in ortum 95.
- FULGUR.** lib. 2. cap. 16.
Brieve splendor, che in apparir sparisce.
id est,
Perit, dum fulgurat 228.
Tonitrua parat 227.
- FULICA, SEU FULIX.** lib. 4. cap. 29.
Alibi non quero potiora 355.
Exultabit, si motum fuerit 352.
Patriam nec linquo famescens 354.
Tempestate prægaudet 353.
- FULMEN.** lib. 2. cap. 17.
Alta, duraque conterit 239.
Bono fert omne mortem 249.
Compefcit ignibus ignes 252.
Cum sonitu venit 234.
Deficiens resonat 235.
Dove non minaccio ferir si vede. id est,
Ubi non collimat, illidit 247.
Dum ferit, illuminat 246.
Errans petit alta 250.
Et fragore ferit 238.
Et obruet, & obstruet 230.
Expiabit, aut obruet 229.
Ferunt summos 231.
Humiliora minus 232.
Illuminat, non ferit ubique 242.
Inter frigida fervet 233.
L' offesa a pochi, & il terrore a molti
id est,
Dum paucos ladit, multos terret 244.
Lucens ferit 246.
Micat ardentius 233.
Non patiens moræ 251.
Non potest abscondi 243.
Nulla vis contra 245.
Obluctatum validius 248.
Ogni dur rompe, & ogni altezza inchina.
id est,
Alta, duraque domat 240.
Premisit damna timori 236.
Summa petit 231.
Terret, unde fulget 241.
Tonitrua velocior ictus 236.
Uritur exanime tantum 233.
Usque in occidentem parat 237.

INDEX LEMMATVM.

FUMUS. lib. 2. cap. 6.
Ascendendo deficit 131.
Ascendendo vanescit 131.
Cui lachrymas 134.
Densior ex viridi 132.
Dilator ascendens 130.
Exardescet ignis 133.
Lucem admittit 136.
Lux tandem erumpet 135.
Sublimis deficit 137.

FUNDA. lib. 22. cap. 7.
Circumacta validius 41.
Quò remotor, eò velocior 42.

FUNGUS. lib. 10. cap. 20.
Cui vanescit 100.
Dum placeo, exitium 101.
Durescit ad ortum 47.
Egreditur, & conteritur 100.
Insuperatus enascor 99.
Nocte unà 98.
Non diu consistam 100.
Velox orior, morior 100.

FURNULUS. lib. 16. cap. 10.
Abeodem varia 89.

**FURNUS CAMPANUS CUM
 SYPHUNCULIS.** lib. 17. cap. 11.
Arcana incendia prodit imbris 72.
Calor elicit imbres 63.
Clara quacunq; profert 73.
Clarescunt in flammis 70.
E dentro aruampa. id est,
Succenditur intus 76.
Et bonus ex ardore odor 78.
Ex Vernorifu lachryma 79.
Humor ab igne 63.
Humorem ex arido 64.
Ignis cogente 63.
Imbris incendia prodit 72.
Meliora, non multa 68.
Meliora refundit 67.
Meliora secerno 66.
Mirum congesta liquorum 85.
Pretiosum a vili 62.
Puriora sursum 71.
Reddet ad extremum 74.
Spiritus donec extrahat omnes 75.
Sudor ut in pretium 77.
Undique angustia 61.
Utilis elicio 66.
Utilius pello, deterius teneo 64.

G.

GALAXIA, SEU VIALACTEA.
 lib. 1. cap. 13.

Candore notabilis 419.
Conflatur innumeris 413.
E pluribus nitor 421.
Hac iter ad superos 418.
Hac semita laudum 415.
Indice non indiga 414.
Incl. arident 420.
Monstrat iter 416.
Nec fallit enutes 417.
Visus incurrit in ipsos 417.
GALEA. lib. 22. cap. 8.
Dat mella post bella 47.
Hinc fortes 45.

Negli arnesi di Marte amor s' amida.
 id est,
Post Martia blandis 44.
Post munera belli 43.
Totum servat 46.

GALLINA. lib. 4. cap. 30.
Alit, & protegit 369.
Clamat, ut congreget 366.
Cum infirmis infirmor 365.
Donec formentur 376.
Edocet amor 368.
Effera cantillat 370.
Et bibit, & suspicit 372.
Et cubans operatur 358.
Et fovet extraneos 371.
Et memor ab alto 356.
Frustra 363.
Hinc amor, inde timor 364.
Ibi licet esse securis 357.
Mox excludam 362.
Munda redibit 373.
Noctu incubando, dirque 374.
Non dormit, qui custodit 359.
Parvulus tantum 376.
Pinguescit, dum eruit 360.
Præbet industria victum 361.
Quiescens operatur 358.
Quocunque ierit 355.
Receptu securitas 357.
Recepit, & tuetur 363.
Rimando pinguescit 360.
Servat immunes 357.
Sgombra amor temerario ogni patria.
 id est,

Timorem excutit amor 368.
Sicuta quiesco 377.
Vocem sequuntur 367.
CALLINAGO. lib. 4. cap. 35.
Sapiunt, cum sapiunt 378.

**GALLO-PAVUS, SEU GALLUS
 INDICUS.** lib. 4. cap. 32.
Exacerbatur rubeo 380.
Rabie succensatimescit 379.

GALLUS CAPUS. lib. 4. cap. 33.
Cantu ciere viros 382.
Clamofior nocte profundâ 394.
Di pugnar non recuso. id est,
Non abnuo pugnam 385.
Et aspicit crebro 388. 389.
Et vigil, & pugnax 386.
Excitat aurora 381.
Excitit, inde canit 383.
Frustra conturbatur 391.
Fugat impavidum 392.
Gestu, cantuque præannuntiat 384.
Hinc exordior 390.
Facentes excitat, & somnolentos increpat.
 387.

Invicem provocantes 395.
Non decipit somnus 381.
Provocat ore diem 396.
Quarit ante cantum 383.
Radoppia il mio valorè. id est,
Novo robore firmat 397.
Se concutit ipsam 393.
Se quassu, cantu excitat alios 383.

GANYMEDES. lib. 3. cap. 20.
Lacerant, non lacerant 50.

Larratus in auras 50.
Sic gratia vertitur aula 49.
GÉDEON. lib. 3. cap. 95.
E fractus victoria testis 280.
E solo venit victoria caelo 279.
Nos numero pauci, sed bello vtrivida virtus.
 278.

GEMMA. lib. 12. cap. 18.
Aliena haud indiga lucis 119.
Exteris in pretio 122.
Honori invicem 118.
Lucet, & ornat 123.
Lumine clara suo 119.
Meglio che dove Nacque. id est,
Clarius a patria procul 120.
Nequaquam inficit 116.
Picte, at non incisa 117.
Teruntur, ut niteant 121.
Vel totum attrahet orbem 124.

GERYON. lib. 3. cap. 21.
Genus insuperabile bello 51.

GIGANTES. lib. 3. cap. 66.
Aut flumine, aut fulmine 189.
Mali corvi, malum ovum 188.

GLACIES. lib. 2. cap. 15.
In lei n' attempo. id est,
Servor in ipso 226.
Neliquescat 226.

GLADIUS. lib. 22. cap. 9.
Attrita refulget 48.
Deterfa micabit 50.
E mucrone astimandus 59.
Flexu probatur 49.
Hic regit, ille tuetur 53.
Illasa supersunt 56.
In ferro libertas 60.
Indicis, non vindicis 51.
Lenimine acutius 55.
Motu perficitur 48.
Neuter solus 52.
Non si salda. id est,
Non solidatur. 57.
Promptius extrahitur, quam immittitur.
 61.
Secat, & urit 58.
Vice valli ero 54.

GLANIS. lib. 6. cap. 23.
Non capiar, & capiam 134.
Proles amor vigilem 135.
Sobolem tuetur, & arceat 135.
Sobolis tutela Sagacem 135.

GLIS. lib. 5. cap. 23.
Agris genitoribus escam 400.
Efferus extraneis 401.
In longam diem 399.
Ver vigilem, bruma sopitum 402.

GLOBUS. SPHÆRA. lib. 21. cap. 8.
Affiduo discrimine jactor 66.
Cælestia monstrat 60.
Discretis nulla virtus 52.
Discretis sua virtus 51.
Exitit ante solem 57.
Extremorum expers 56.
Fato prudentia major 64.
Ferro, & auro 55.
Hà da ser uno de dos. id est,

I N D E X L E M M A T U M.

- Alterutrum istorum* 63.
Immensa moli in piccol giro accoglie.
id est,
Immensum in parvo 48.
Indefesse agendo 61.
In puillo nemo magnus 49.
Nil mihi cum terris 59.
Nil sine Deo 54.
Nunc feribus apta 50.
Ponderibus librata suis 53.
Praestat 62.
Pulchra, sed fragilis 65.
Quaecunque conforme 58.
Quolibet impellas digito 67.
Tinnit; inane est 68.
- GLÖTTIS.** lib. 4. cap. 34.
Dux sunt eorum 398.
- GRAMEN.** lib. 10. c. 21.
Inopem sua copia facit 103.
Latius ut surgat 105.
Non si sterpa già mai, che non rinasca.
id est,
Semper avulsam renascor 102.
Quo magis decerpar 102.
Vulnera jungit 104.
- GRANADILLA, SEU FLOS PASSIONIS, VEL INDICUS.**
lib. 11. c. 8.
Divini scena doloris 48.
Domini de cade superbit 49.
Ex syon species decoris ejus 44.
Hanno forma di fiori, e son tormenti.
id est,
Sub floribus tormenta produntur 47.
Tormenti di Christo ei ne palefa. id est,
Christi tormenta figurat 45.
Rassembrago tormenti, e pur son fiori.
id est,
Tormenta innoxia florent 46.
Unde praepascantur apes 50.
- GRANDO.** lib. 2. c. 14.
Ex calore gelu 225.
Illidit, at dissilit 224.
- GRUS.** lib. 4. c. 35.
Alterne procedunt 415.
Amat victoria curam 433.
A strepitu procul 417.
Colorem nec aetate commutat 419.
Dormitantem excitat 429.
Emisso clamore quiescit 425.
Excubias agit 399.
Indagat sublimia 416.
In somno insomnis 410.
Ipsa congregavit 427.
Iter tutissimum 400.
Invat gravitate volatum 402.
Longius ab alto 423.
Me stante nil timendum 414.
Mole deprimitur 432.
Ne dormiat 403.
Ne flamina rapient 413.
Ne improvisò 409.
Ne quid nimis 431.
Ne somnus opprimat 430.
Non dormit, qui custodit 399.
Non nisi gregatim 405.
Non sine pondere 412.
- Nunquam recidit* 408.
Nunquam deserunt 418.
Pondere tutior 428.
Pro defessa vicem 424.
Recedunt tempore malo 406.
Requies hic certa 421.
Senectute nigrescit 420.
Silentio tuta 426.
Studio, & vigilantia 410.
Velcum pondere 411.
Vicissim agmina ducunt 415.
Vigilat, non fatiscit 399.
Vigilem cura fatigat 401.
Una dirigit omnes 407.
Una omnibus 404.
Volatus firmamentum 400.
Ut alii dormiant 422.
Ut tute 400.
- GRYPHUS.** lib. 4. c. 36.
Et custos, & pugnax 434.
Nec vi, nec vitio 436.
Undique princeps 435.
Unguis, & rostris, atque alis armatus
in hostem 434.
- H.**
- lib. 19. cap. 6.*
Si ceteris addat 47.
- HÆMORRHOISSA.** lib. 3. c. 154.
Et suis exuvii vigor est 413.
- HAMUS.** lib. 20. c. 5.
Ad praedam se inclinat 47.
Allicit, & elicit 45.
Capientem capio 44.
Decipit incantos 46.
Ex capio, & capior 39.
Exhibet, ut adimat 43.
Latet uncus in escâ 40.
Morando 42.
Non capio, nisi capior 41.
Sine fraude fallit 48.
- HARPAGIUM.** lib. 25. c. 14.
Accepto spiritu 52.
Alimenta ministrat 59.
Astraxi spiritum 53.
Diluit ora liquor 55.
Modò spiritus adsit 54.
Non nisi ut effundat 57.
Parcè sed satis 58.
Sensim effusa fecundat 56.
- HASTA. LANCEA.** lib. 22. cap. 10.
Calor explicat 68.
Et ista salutem 65.
Frustra 73.
In abdito cuspis 75.
In fulcrum pacis 74.
Levior in medio 70.
Nec statim ad praelia 71.
Nec frangimur, nec flecchitur 66.
Nil quod laedat, habet 64.
Qua vulnus, sanitas 63.
Sine cuspe nobilior 72.
Torqueat, dum dirigat 69.
Ubique 67.
Umone robur 66.
Unita valent 66.
Vulnus, opemque gerit 62.
- HEDERA.** lib. 9. cap. 15.
Amplectendo prosternit 184.
Attrita flammescunt 199.
Et arida tecum 194.
Exterius viridis, cetera pallor habet 195.
Exsudat inutilis humor 201.
Improbilas subigit rectum 200.
Inmixta sursum 202.
Morerer divulsa 192.
Nec recisa recedit 187.
Neglecta virecit 203.
Neque mors separabit 186.
Nexus non sufficit unus 204.
Nuitur alienis 190.
Nititur in sublime 189.
Nunquam divellat 185.
Ornando precipitat 188.
Portantem perimit 183.
Si vivet, vivam 196.
Te stante virebo 196.
Vincti pereunt, sed vincla perennant 194.
Viore perennit 191.
Vix nata sustineor 193.
Ut erigar 197.
Ut recta sustinear 198.
- HELI.** lib. 3. c. 100.
Fortius utere loris 293.
- HELIOCHRYSUM. SEU CHRYSANTHEMON.** lib. 11. c. 9.
Adhuc perennis 52.
Nascitur in asperis 51.
- HELIODORUS.** lib. 3. c. 139.
Et sapite sacrilegi 378.
- HELIOTROPIUM.** lib. 11. cap. 10.
Absconditum signat 76.
Accenna ancor fra le tenebre il sole.
id est,
Absconditum signat 76.
Ad me conversio ejus 83.
A lui pur mi rivulgo. id est,
In illum jaguter 55.
Benche siffo nel suol, sieguo il mio sole.
id est,
Solo affixus, non desero solem 57.
Ben miro il ciel, mà il piè trietengo in terra.
id est,
Dum cælum contemplor, adharco terra.
72.
Circum morcor tecum 65.
Colguardo si, mà non col piè ti sieguo.
id est,
Oculis sequor, non pedibus 74.
Cum sole resurgam 78.
Dilectus meus mihi, & ego illi 73.
Dirigor ad mortum 65.
E da lui pendo, e mi rivulgo à lui. id est,
Ab illo pendens, in illum ora converto.
56.
Et abentem quoque 68.
Et terris sublimia 69.
Etiã obumbratum 68.
Etiã si me occiderit 63.
Flectentes adorant 53.
Frustra obstant 55.
Hoc luninc vivo 84.
Io seguirò il mio sol sino al occaso. id est,
Usque ad occasum sequor 58.

I N D E X L E M M A T U M.

- Mai non mi parta jo pur ti siegno. id est,* HIRUDO, SEU SANGUISUGA: *Itaque, reditque* 78.
Sequor immobili gressu 77. *lib. 8. cap. 11.*
Motu, non lumine sequitur 70. *Donec impleatur* 205.
Non inferiora secutus 64. *Et, dum satiatur, adheret* 207.
Non inferiora sequar 81. *Il men puro m' agrada. id est,*
Non san questu occhi miei Volgersi altrovo. Tabido recreor 210.
id est, *Mordendo sanat* 208.
Nil aliud oculos implet 66. *Nec cute plena* 206.
Non tali lumine 71. *Non nisi plena* 205.
Quis nos separabit? 61. *Sueta discerpit* 209.
Quocunque ieris 65. *Tabido recreor* 210.
Quocunque retorserit iter 67. *Vix imis satianda medullis* 204.
Quo se cunque movet 79.
Semper ad idem 66.
Seque obtulit uni 82.
Sequor errantem 75.
Sequor, & aeternum speculo 80.
Si despicis, aspicio 63.
Sirespicis, aspicio 62.
Soli, & semper 54.
Stanco di rimirar non satio ancora. id est,
Defessus, non satiatus 59.
Tantus amor fideris 66.
Ubi amor, ibi oculi 77.
Victor, ut vertitur 67.
Ut respexit, erexit 60.
Ut unum sequar 71.
- HERCULES. lib. 3. cap. 22.**
Arso il mortale, al ciel n' andra l' eterno. id est,
Ex morte perennitas 60.
Certamine gaudet 63.
Donec reddatur Atlanti 58.
Durior ista placet 64.
Et belli, & tessera pacis 65.
Fortes creantur fortibus 52.
Fortior spoliis 62.
Magna negotia, magnis adiutoribus indi-
gent 61.
Novit paucos secur a quies 57.
Noxia monstris 66.
Quo difficilius, eo praeclarus 53.
Superata tellus sidera donat 56.
Tu ne cede malis 55.
Virtute & patientia 54.
Vi suavi 68.
Volunt, non valent 67.
Ut quiescat Atlas 59.
- HERODES. lib. 3. cap. 155.**
Amor nihil moderabile suadet 418.
Mox vermibus esca. 414.
Multa timet, qui multa ambit 415.
Stulta est sapientia stulto 417.
Teneros grassatur in artus 416.
- HIEREMIAS. lib. 3. cap. 131.**
Quo sibi vultor, hoc Deo capaxior 363.
Veritas odinum parit 364.
- HIPPOTAMVS. lib. 6. c. 24.**
Aqua, terraque pollet 136.
Con le ferite su compra la vita. id est,
Emit sibi vulnere vitam 139.
Contraria prosunt 140.
Doleat, ut valeat 138.
In vulnere salus 137.
Sat vel una saluti 142.
Vulnere recreor 141.
- HIRUNDO. lib. 4. c. 37.**
Ad hyemandum 447.
Aliena egestate mollescit 459.
Alio hyemandum, vel Hybernandum 439.
Amica non serua 443.
Col suo gnarrir ci annoja. id est,
Garritu molesta 456.
Cuique suum 440.
Defessa, non diffusa 445.
Domi, at non domestica 450.
Elata volabo 442.
Et posteris 452.
Hyeme avolant 437.
In melius 458.
Insalutato hospite 457.
Lapsura deserit 448.
Ne mergar 446.
Ne preceps in aera 441.
Nobiscum innoxia 455.
Non habemus hic manentem civitatem.
460.
Non l' arretra l' amor del patrio nido.
id est,
Nec patria retinetur amore 453.
Novit oculare 452.
Profert lumen cecis 452.
Reddet lucem 452.
Siangulus aque 440.
Tendam, paulum modo tollar in altum.
442.
Vitam potius, quam libertatem 444.
Unde exierunt, reuertuntur 449.
Volando vesitur 454.
Urget silentia fames 438.
- HIRUNDO PISCIS. lib. 6. c. 25.**
Fulget in tenebris 143.
Nec aura, nec unda 146.
Persecutus atollitur 145.
Sursum, & subter 144.
Undique angustia 147.
- HOROLOGIUM SOLARE, SEU SCIATHERICUM. lib. 21. c. 9.**
Amulatur, sed umbra 95.
Alumine motus 97.
Comes luminis umbra 99.
Concordi motu 71.
Conformior lumini 98.
Constanter ab alio 93.
Dies dimetior umbris 72.
Dirigit unus 104.
Dividit umbram diem 101.
Docet, & delectat 90.
Dum proficit, deficit 79.
Et lumine, & umbra 76.
Terrea Virga est, umbratilis iclus 80.
In umbra desino 82.
- HOROLOGIUM ROTATUM. lib. 21. cap. 10.**
Adogn' umbra d' inciampo il corsu arresto.
id est,
Minimo detineor 132.
Aequè impariuntur 106.
Aequipondis temperatio 138.
Alternis auxiliis 145.
A pondere motus 124.
A tempo alzo la voce. id est,
In tempore voces 114.
At per se reduci nequit 129.
Contrariis gradior 115.
Dal altrui cura il girar mio dipende.
id est,
Ab alio regimen 134.
Dant pondera legem 124.
Da' un sol motore a cento moti il moto.
id est,
Motus omnis ab uno 113.
Dicenda, tacendaq, calles 140.
Distinguens admonet 105.
Donec in puncto 117.
Elapsus nuntiat horas 142.
Est tempus tacendi, & non pat loquendi.
148.
Et leviter idlum sonat 125.
Excitat, & dirigit 126.
Feriar, dum audiat 119.
Il valore e di dent o. id est,
Pretium intus 120.
In parvo magna 146.
In tempore suo 127.
Labor intus omnia librat 108.
Legem servo, sed torqueor intus 139.
Mobilitate viger 111.
Motibus internis regitur 147.
Movent, dum moventur 145.
Multa priusquam loquaris, tecum versa.
123.
Nec mora, nec requies 143.

INDEX LEMMATVM.

- Noctes, atque dies* 118.
Non erraros' jo sturo sempre errando.
id est,
Procul errore, dum errat 133.
Non extrinsecus tantum 130.
Non sine pondere sonus 109.
Nulla quies intus 144.
Oculis, & auribus 131.
Ponderibus sonitum 110.
Pondus, & ordo movent 141.
Pungit, sed monet 121.
Par ch' altri intente al mio governo assista.
id est,
Modo manus docta me regat 135.
Quel che celanel sen, scopre nel volto.
id est,
Respondet intima fronti 116.
Quia rectus aspicior 125.
Respice pondus 124.
Respondet intima fronti 116.
Rue, si sepè revisor 137.
Secum multa prius 123.
Sine pon dere mutum est 150.
Sonat non quiescens 112.
Sonat opportunè 114.
Sonus iuxta gressum 119.
Sopitos suscitât 126.
Variando constat 107.
Una moventur varia 113.
Vocem, qui a torqueor, edo 110.
Vultum progreditur 136.
Ut intus movetur 108.
Utroque indice concors 122.
- HOROLOGIUM ARENARIUM.**
lib. 21. cap. 11.
Hoc pereunte peris 151.
Immensum metior 155.
Infunditur, non effunditur 154.
Intermittendo inutilis 152.
Irrequietus inerrat 153.
Minuta polue .e fragil vetro jo sono.
id est,
Sum pulvis; & fragile vitrum 156.
- HORTUS.** *lib. 11. cap. 11.*
A languore languor 91.
Apes expectat 86.
Aspice, ut aspiat 89.
Aspirantibus austris 92.
Asiduo sucrosa stabunt 101.
Communia, non communiter 90.
Deficiunt rivi 96.
Dilectando in segna. id est,
Docet, & delectat 94.
Fovetur ab alto 97.
Germinans germinabit 87.
Hoc aspirante virebit 100.
Huc corpora fessa membra recurrent 102.
Ornamento, e dilecto. id est,
Ornat, & recreat 85.
Proculhinc 93.
Procul hinc talpa 99.
Varietate venustior 98.
Unde auxilium mihi 83.
Zephyro contenta colono 95.
- HYACINTHUS.** *lib. 11. cap. 12.*
De vulnere nati 103.
Et pallet, & placet 104.
- Inscripti lectu nascuntur* 105.
Inscriptus nomina Regis 106.
- HYACINTHUS GEMMA.**
lib. 12. cap. 19.
Angores pectore pellit 129.
Con l' aer cangio aspetto. id est,
Cœli variatur aspectu 125.
Fulget imagine cœli 126.
Imponit frana veneno 130.
In se pingit Olympum 126.
Macula procul 126.
Radiat colore cœlesti 126.
Serenoridens, nubilo tæbescit 127.
Solo Adamante signatur 128.
- HYÆNA.** *lib. 5. cap. 24.*
Hoc tegmine tutus 407.
Jam parce sepulchro 404.
La voce ha a' huomo, e l' opere da fiera.
id est,
Humanas simulans voces, ut bellua sa-
vit 406.
Non quavis parte noxia 403.
Quasitæ sarum effodiens 405.
- HYDRA.** *lib. 7. cap. 6.*
Domatur igne 37.
Non ferro, sed igne 36.
Secis fortior artubus 35.
Vetuique renasci 38.
Vulnere vireasco 35.
- I.**
- lib. 19. cap. 7.*
Conjunctione perfectio 21.
Minima, sed prima 19.
Nulla, qua remanent 20.
Sine me nihil 18.
- JACOB.** *lib. 3. cap. 78.*
Absque quere progressus 219.
Amanti nihil difficile 220.
Amisso nervo fortior 223.
Et superos superare licet 221.
Fesso dant saxa quietem 217.
Personam malam egit optimè 216.
Post lucam claudicat 234.
Sequitur victoria luctum 222.
Sic itur ad astra 218.
- JAIRUS.** *lib. 3. cap. 156.*
A vitâ flagito vitam 419.
- JANUS.** *lib. 3. cap. 23.*
Ante, retroque 69.
Hinc inde 69.
Non illi altera satis 69.
Recondita pando 70.
- JASMINUS.** *lib. 11. cap. 13.*
Al disparir del sole jo comparisco. id est,
Floresco sole cadente 108.
Ex rubeo candor 110.
Lectiores emitter 109.
Vespere floret 107.
- JASON.** *lib. 3. cap. 24.*
Apparet virtus, arguiturque malis 71.
- JASPIS.** *lib. 12. cap. 20.*
Deus asper 134.
In argento fulgidior 132.
Sanguinem sistit 133.
Unus, sed tricolor 131.
- IBIS.** *lib. 4. cap. 38.*
Soli patriæ 461.
- ICARUS.** *lib. 3. cap. 25.*
Acader va chi roppo in alto sale. id est,
Ut lapsu graviore ruant, tolluntur in
altum 72.
Gloria, pœna major 73.
Inter utrumque securus 75.
Non son gial' ale al gran desio conformi.
id est,
Tantus non quadrant ausibus ala. 74.
ICHERMON. *lib. 8. cap. 12.*
Dormientem invadit 214.
Efusus, & exit 215.
Munitur pugnaturus 213.
Ut confusa dat fortia 212.
Ut intus vincat 211.
- ICTIS.** *lib. 5. cap. 25.*
Amat victoria curam 408.
Callidior erat 411.
Cautius pugnat 408.
Concipit aure 413.
Ex amaris victoria 410.
Persequar intro 412.
Pregustat, & pugnat 409.
Ut pugnet 408.
- JEPHTE.** *lib. 3. cap. 97.*
Victoria Victori: mala 282.
- JEROBOAM.** *lib. 3. cap. 117.*
Riget in vatem rigida 322.
- JEZABEL.** *lib. 3. cap. 117.*
Max sterens erit 338.
- IGNIS.** *lib. 2. cap. 1.*
Ad sua tandem 12.
Amula siderum vigilat 48.
Estuat magis 20.
A fonte vires 31.
Agit, dum vivit 48.
Alentem devorat 18.
Auctus, quod actus 34.
Carceris impatiens 9.
Claritate denigrat 36.
Contraria juvant 3. & 4.
Crescit in adversis 3.
Crescit malis 7.
Custode perennat 41.
Da lassera però natiâ lontano. id est,
Splendet, Nativâ sede remotus 14.
Donec in cineres 10.
Dum agitur, augetur 34.
Excitatus lumine 26.
Exigua peperere mora 42.
Extinguitur, non frigescit 27.
Ecce citi ferrum 25.
Fovet, & destruit 11.
Falti crescimus 3.
Ignem ignem 16.
Il san maggiore. id est,
Majorem facium 2.
In tenebris lucet 28.
Jo stesso del mio mal' ministro sono. id est,
Sum mihi causa mali 30.
Invat nocendo 8.
Micat acrius ardor 39.
Nec cominus uro 13.
Nec propè, nec procul 19.
Ni deficiat esca 31.

INDEX LEMMATUM.

JUDAS MACHABÆUS:
lib. 3. cap. 141.
Non regi, sed legi 381.
Pro Deo & populo 380.
JUDAS ISCARIOTES.
lib. 3. cap. 161.
Acquirat pecuniam, perdit innocentiam.
445.
Amato prodidit auro 451.
Animo torquente coactus 453.
Capisti melius, quam desinis 444.
Fatalis mensa maligno 448.
Hoc desperantis asylum 454.
Lavatur, non abluuntur 447.
Nil habent mortalia fidum 449.
Orbi nihil undique sanctum 446.
Tanti est, hac voce vibrari 452.
Unguentum scarabæus abhorret 450.
Vocem perdit, dum verbum perdidit 455.
JUDITHA. *lib. 3. cap. 137.*
Hic vincitur armis 375.
JUGUM. *lib. 24. cap. 6.*
Dum seruo, regno 43.
Non bene ab uno 40.
Putescit 41.
Suave 42.
JUNCUS. *lib. 10. cap. 22.*
Crescunt conspersi desuper 110.
Flectimur, non frangimur 106.
Humiles, & absque nodo 108.
Nudus licet, ex se stat 109.
Tempestati parendum 107.
JUPITER. *lib. 3. cap. 26.*
Dulcesunt labia melle 78.
In brutum lasciva vertit 79.
Induitur faciem tauri 80.
Nec suis abstinet 76.
Suis abstinet 77.
Tamen una recepit 81.
JUSTITIA. *lib. 3. cap. 27.*
Cuique suum 82.
Nullo flectitur obsequio 83.
IXION. *lib. 3. cap. 28.*
Esoto a dano mio perpetuo il giro. id est,
fugit vertigine verror 84.

L.

LABYRINTHUS. *lib. 16. cap. 11.*
Dolos, ambagesque resolvit 101.
Ducit idem, deducitque 100.
E ne gli ordini suoi se stesso inerrica. id est,
se suis implicat ambagibus 98.
Explicat errores 99.
Gratissimus error 94.
Hac duce egrediatur 95.
Inextricabilis error 96.
In silentio, & spe 102.
Investigabiles viae eius 91.
Labor intus 97.
Non veggio ond' esca. id est,
latet effugium 92.
Species decipit 90.
Una salutis 93.
LACERTA. *lib. 8. cap. 13.*
Aut morte, aut nunquam 217.
Defendit amantem 216.
Malo mori 219.
Non veneno venenata disperdo 218.
Munli Symbolici Tom. II.

Sontem ulciscitur insons 218.
Venenum non veneno 218.
Vita defensor 216.
LACTUCA. *lib. 10. cap. 23.*
Carnis temperat astus 114.
Gratior sub Syrio 112.
Lacte praevidet 111.
Non lota suavior 113.
Somni dulcis alumna 115.
LAGENA. *lib. 17. cap. 13.*
Agitata clarescent 86.
Dum vexat, illustrat 87.
Nitescit in ro 88.
LAMPAS. *lib. 14. cap. 8.*
Aliis, non sibi 80.
Alimenta ministrat 55.
Cunctis aequè lucet 53.
Flammando nitescit 57.
Fovetur, dum affunditur 58.
Hac lucente silebunt 61.
Hac visa silebunt 61.
Illo alitur, vivitque 62.
Lucis habet alimenta perennis 59.
Lumen ab alio 56.
Ornasse non sufficit 52.
Qua uritur, affluit 54.
Ut omnibus luceat 51.
LAPIS. SAXUM. MARMOR.
lib. 12. cap. 22.
Ab ordine forma 168.
Ad fabri structuram 162.
Arte politur 160.
Donec ad inum 159.
Dura licet 157.
Elatione, umbra 161.
Et conformitate conspicui 164.
Et molli cavatur 155.
Fert impetus ipse 165.
Fracturis integritas 169.
Mollior frangit 158.
Non sine humore 163.
Non vi, sed saepe cadendo 156.
Percussu crebro 156.
Semper ad ima 166.
Sponte celerior 170.
Tusione peritur 167.
LAPIS LYDIUS. *lib. 12. cap. 23.*
Fides hoc uno, virtusque probatur 172.
Lapis licet, puritatem indicat 171.
Latere nequit 174.
Saxum lucet, auri index 171.
Sic spectanda fides 173.
LARIX. *lib. 9. cap. 17.*
Ardet, non consumitur 236.
Comite nequitia 236.
Illusa servatur 237.
LARVA. *lib. 25. cap. 15.*
A creduli spavento. id est,
credulos territat 61.
Pulchris, & turpibus apta 63.
Sumitur, & deponitur 60.
Vera latent 62.
LATERNA. *lib. 15. cap. 14.*
Absconditur, ut servetur 108.
Arde, e non luce. id est,
ardet, non lucet 102.
Enies intus 106.

Et absconditum nescit 103.
Et latens erumpit 100.
Et latet, & lucet 101.
Ex abdito micat 103.
Frustra 104.
Intus non deficit 106.
Intus, quo feris 105.
Intuitum allicit 110.
Lateat, & luceat 101.
Latens non latet 103.
Lucet velata 100.
Operit, & aperit 107.
Tuta, si tecta 109.
LAURIUS. *lib. 9. cap. 16.*
Aeternumque virebit 231.
Attritu concipit ignem 225.
Casa triumpho 211.
Crescit melius 217.
Et decus, & escam 229.
Et fragrat, & resonat 232.
Ex parte superstes 214.
Fervidos excludit ictus 207.
Flammescit uterque 227.
Fragrat, cum flagrat 228.
Fulgore, non fulgure 210.
His cadent fulmina caesis 219.
Jam nihil tutum 209.
Illusa refulget 208.
Inoffensa perennat 233.
Inscia Phœbi 215.
Intacta triumphat 205.
Nec fulmen metuit, nec hyemem. 206.
Ne sol curas, ne gelo. id est,
Nec solent curat, nec gelu 216.
Non omnis moriar 230.
Non sine crepitu 221.
Nullis obnoxia fatis 208.
Ornant, sed impediunt 212.
Plures parit illa coronas 213.
Prasidium, & decus 234.
Primo germinat favonio 226.
Resonat iusta 222.
Semper dicata triumphis 224.
Timeant alia 208.
Tunc maxime viret 218.
Vitrix temporis 220.
Vincit vim virtus 235.
Uri, & tacere nescit 225.
LAZARUS. *lib. 3. cap. 162.*
Vocante resurgit 456.
LEGUMINA. *lib. 10. cap. 24.*
Deteriora feruntur 116.
Exiliunt, non transiliunt 117.
LEO. *lib. 5. cap. 26.*
Acuum iras 468.
Ad colla juveni 439.
Ad nullius prodebit occursum 427.
Ad utrumque 436.
A forti dulce 456.
A forti dulcedo 456.
Al entrar stulto, & al uscir protervo. id est,
Stultus in ingressu, protervus in egressu 446.
Alterutro commovet in spectro 458.
Angustis efferatur 484.
Argent contraria vires 467.
Bello in si bella vista anch' e l' errore id est,
Hori ore decorus 437.

INDEX LEMMATUM.

Blandè cedit 432.
Cedi, quàm cedere 485.
Cedit imbecilliori 487.
Col proprio exemplo à crudelior gli accende. id est,
Exemplo scire docet 491.
Contego, ne detegant 476.
Dal altrui pena imparo. id est,
Alterius poenâ proficio 486.
Dant animos plaga 488.
Dedidicit cades 497.
Degit in excubiis 463.
Didicit parere minori 494.
Dies, & ingenium 422.
Docuit longa dies 422.
Dormit, nec lumina claudit 464.
Edital vincitor si gloria il vinto. id est,
De tali victore triumphat 473.
Eforti grege 328.
Et dormio, & vigilo 451.
Et in ortu conspicit 453.
Et rugitu terrefacit 454.
Excitat, non discerpit 415.
Excitat rugitus 414.
Excubia capitis fecere quietem 503.
Fortibus resistit 424.
Fortiter resistendum 431.
Fortitudinem meam ad te custodiã 444.
Fortitudinem prudentia 420.
Fortune cedendum 432.
Fugat aspectu 479.
Fugit inermem 493.
Fugor ex intuitu 419.
Horrida, sed mellea 457.
Horrore æcorus 480.
Imparibus ultrò 469.
Impavidum ferient 483.
Incautum 435.
Indocilis pati 440.
Industria & labore 445.
In oculis robur 448.
In pectore robur 466.
In pectore vires 466.
In somno vigilo 456.
Lucenti remidet 446.
Lux addet vires 449.
Magnos vana fugant 417.
Mihi medelam 462.
Mitescit in umbris 465.
Morbus depellitur escã 462.
Nec aspicit, nec torve vult aspici 429.
Nec in somno quies 450.
Nec in sopore sopitur 499.
Nil aptius, nil decentius 420.
Non maiestate sechrus 474.
Non mutat fortuna genus 455.
Non tumult. stimulat 415.
Noxia tollo 501.
Nunc melior pater 505.
Oblitus nocendi 442.
Omnibus unius 504.
Par animo robur 472.
Per Ifveglia la feritã nativa. id est,
Ut excitet iram 421.
Per pena, e per terrore. id est,
Ut det penas, & terreat 478.
Preium ipsa sibi 489.
Prostrata relinquit 441.
Proximus ira minor 441.

Puffilla negligit 425.
Quarit, quem devoret 481.
Rapto vivere iuvat 477.
Rebus adversis animosus 423.
Reservat iram 496.
Satis, prostrasse 441.
Se ben hò gli occhi aperti, jo nulla serno.
id est,
Oculis nil cernit apertis 475.
Se ben. dormet al' hora, occhio non serra.
id est,
Dormit, nec lumina claudit 464.
Securus dormio 452.
Semel parit, at leonem 502.
Semper idem 470.
Servire nescit 434.
Sibimet pulcherrima merces 489.
Sine strage vincit 490.
Si non vires, animus 426.
Solus fortes terret ignis 418.
Spiritus intus agit 500.
Spontaneum locumentum 466.
Sub pedibus terram 443.
Su brava zã se pierde. id est,
Valescu animi robur 482.
Superat solertia vires 433.
Terris dominatur, & astis 498.
Tertia die resurget 471.
Totum diem colligit iram 495.
Turbatur frivolus 459.
Ubique Leo 470.
Venatur ingennè 430.
Vigilat in somnis 450.
Vires nescia claustru 492.
Vivificat, & terret 438.
Vivificat rugitus 414.
Voce excutit umbras 416.
Ut excitem 414.
Ut sciat regnare 420.
Vulnerat, & lambens 461.

LEOPARDUS. lib. 5. cap. 27.

Amaculis decor 508.
Aut cito, aut nunquam 507.
Et velox, & recta 506.
Super venabula feratur 509.

LEPUS. lib. 5. cap. 28.

Aperti gli occhi dormo. id est,
Oculis dormit apertis 510.
Ardua facilis 513.
Ascensu levior 512.
Desperata salus 516.
Fuga salutem 515.
In ardua nitor 514.
Inquietus in quiete 520.
Invalidus in valida 511.
Malo undique clades 519.
Nunquam non pariens 517.
Pariens, simul & pragnans 517.
Una salus in inopia 518.

LIBER. lib. 19. cap. 8.

Compressione acquirit 31.
Doctis hic servit apertus 37.
Est immortale decus 22.
Est sine morte decus 22.
Hac itur ad astra 23.
Immersa legetur 25.
In utrumque paratus 27.

Legendo 28.
Ni premar utrimque 33.
Non quantus, sed qualis 36.
Percussus latefcit 34.
Per duriora dulcior 29.
Planiores undique plagis 32.
Quale, non quantum 24.
Rara pausa, multa suspiria 35.
Tinea procul 26.
Ut reddat rationem 30.

LIGNUM. BACULUS. VIRGA.

lib. 9. cap. 18.
Et a quo pondere 243.
Et arida florum 248.
Etiã ex arido 238.
Et petras verberare frangit 251.
Ex putrido lumen 239.
Fallit imago 242.
Hac mirabilia 249.
Hinc atollere moles 246.
Indocilis flecti 244.
Inesperata floret 246.
Labor avi sustinens 241.
Moriens placet 252.
Quia putruit, nitet 239.
Sola floret 247.
Simul junctæ 245.
Vigilat, & erripit 250.
LIGO. lib. 24. cap. 7.
Ad pralia quondam 50.
Decidet exiguu 51.
Dum scalpit, emundat 45.
Malas à bonis 46.
Malas male perdet 47.
Mortificat, & vivificat 47.
Non uno ictu 48.
Purgat, dum sanciat 45.
Sedulo usu 48.
Ut stuat uberior 44.

LILIUM. lib. 11. cap. 143

Absque cultiore nitet 127.
Adhuc in stipite regnat 162.
Ante diem 120.
Appò del fior, picciòle son le frondi.
id est,
Excelsum parva frondes exornant 137.
Argento copulat aurum 154.
Argent indecora decorem 148.
Celsum respicit ima 135.
Citra vigorem 151.
Celesti semine natum 131.
Compungentes illustrat 149.
Crescet cultura decor 128.
Cum candore odor 113.
Defenditur, non offenditur 166.
Diarii omnes 116.
Diuturnitate fragrantior 115.
Donec adoloverit 147.
Et avulsa florescunt 150.
Et procul a proximis 132.
Et recisum virefcit 150.
Floret illa sum 145.
Florum minime minor 112.
Fœda stirps, pulchra parentis 159.
Fœtenti cespitè 114.
Fatet attritu 119.
Gradisco gli occhi, e non la mano ardita.
id est,

INDEX LEMMATUM.

- Oculis, non manibus* 118.
Il più vago color nel seno accoglie. id est,
Pulchrior intus 133.
Impediunt nec regna mori 161.
Incrementa suis accipit à lachrymis 124.
Inde alor, unde premor 152.
Invisus veneri 158.
Magis redolet 144.
Mellis suam allicit, venenosam fugat 129.
Meruit candore coronam 153.
Nec suffocatur, nec offuscatur 146.
Nil candidius 111.
Nil facundius 121.
Non disdice al' altezza il capo chino.
id est,
Celsos ima non dedecent 135.
Nunquam erigitur 155.
Oculis non manibus 118.
Omnibus idem 156.
Per angusta angustior 140.
Perstantibus austris 136.
Pretiosior intus 133.
Procul, & diu 120.
Pulchrior intus 133.
Quid in viridi? 123.
Quinquagenà prole facundum 122.
Redolet e' facido 114.
Redolet, & sanat 117.
Scoppo reciso ancor mie pompe belle.
id est,
Vel recisus floreo 126.
Servabit odorem 125.
Se stesso incolpi, ch' il mio odore annoia.
id est,
Ipse sibi culpa est, hoc qui ledetur odore
138.
Se tu non ben' aperta, jo semper chiuso.
id est,
Ni benè tu pateas, ego labia clausa te-
nebo 139.
Sibi oneri cervix 157.
Sic servasse juvat 142.
Sol del chiuso colore altrui fo parte. id est,
Impartitur interna 134.
Speciosus ex horrido 141.
Supergreditur omnes 112.
Surgit illasus 143.
Tota vita dies unus 116.
Transfixum suavius 143.
Una die pulchrum 116.
- LIMA.** lib. 17. cap. 14.
Aciem restituit 94.
Deterendo collustrat 92.
Detrahit, atque polit 90.
Dum spoliat, armat 98.
Expolietur tandem 95.
Exerit, dum polit 89.
Exerit, sed acuit 93.
Nulla posso Levarne. id est,
Nil de trahere queo 91.
Tantum ut probeat 96.
Teritur, dum deterit 97.
- LINUM. LINUM ALBESTINUM.**
 lib. 10. cap. 25.
Asperitate politum 126.
At purgatur 126.
Auguet decorem, non urit 136.
Candor hic à lachrymis 131.
Mundi Symbolici Tom. II.
- Degener in lolium* 118.
Fractum perficitur 127.
Immunit à tinea 122.
Limo pragandet 120.
Melius, quod tenne 121.
Per quot discrimina? 129.
Pessimum decidit 125.
Pingue solum exhaurit 119.
Poliior, dum expoliior 128.
Pulchritudinem complent 130.
Purgat, non consumit 134.
Quant' offeso egli è più, tanto più giova.
id est,
Semper injurià melius 124.
Quos vis, & quot vis 132.
Semper injurià melius 123.
Semper pervicax 135.
Tergit, non urit 134.
- LITTERA.** lib. 19. cap. 9.
Arcana fatebitur 40.
Et clausa leguntur 39.
Magis in albo 38.
- LOCUSTA.** lib. 8. cap. 14.
Ante diem metit 224.
Nihil reliqui 222.
Perimit ante tempus 224.
Quandoque extollor 220.
Salit, & decidit 223.
Stat, & conterit 221.
- LONGINUS.** lib. 3. cap. 163.
Esanguine visum 457.
Petrasui 458.
Vitam reserabo latentem 458.
- LOTH.** lib. 2. cap. 73.
Ne ardeas, fugias 208.
Obnum oculi jactum 210.
Sic retrò vidisse, lethale 209.
Vidisse, periisse est 207.
- LOTUS.** lib. 10. cap. 26.
Dum respicis, detegor 141.
Emergo lucente sole 138.
Emergo tecum, & commergor 137.
Extrahet orta dies 139.
Extrahet una dies 139.
Te duce, dulce mergi 140.
Ut respexit, crexit 138.
- LOXIA.** lib. 4. cap. 39.
Aliis tacentibus canet 465.
Donec disperdat 463.
Hominum consortia quarit 463.
Mutatur hyeme 464.
Nil frigora nocent 466.
Venenarepellit 467.
- LUCERNA, PISCIS.**
 lib. 6. cap. 26.
Alingua jubat 148.
Externa non indiga 150.
Nomen lingua dedit 151.
Tenebræ non comprehenderunt 152.
Tranquilla nocte relucet 149.
- LUCERNA.** lib. 15. cap. 15.
Alumine haustus 112.
D' onde sperar dove a luce più chiara
id est,
Unde incrementa lucis 115.
Ex fumo lucem 111.
- Fluit, ubi exurit* 122.
His qui in tenebris 120.
Latens alit, quocunque veritas 119.
Manca di luce all' hor ch' ella si spenge.
id est,
Lumen amittit expirans 114.
Ne deficiat 116.
Ne già mai per bonaccia, ne per vento.
id est,
Non sereno, nec aurà 119.
Nocet, ac prodest 123.
Non extinguetur 121.
Obstantia discutit ardens 113.
Protesca splendorem 118.
Verte, non extinguet 119.
Unctarefulget 117.
- LUCIDIA, SEU AVIS RESPLEN-**
DENS. lib. 4. cap. 40.
Canto il giorno, e di notte col foco. id est,
Die canit, nocte lucet 470.
In lumine tui solius 469.
Nocte iter ostendens 468.
- LUCIUS, SEU LUPUS.**
 lib. 6. cap. 27.
Astru, non vi 155.
Pradà majori minor 154.
Propriis nec parcat alumnis 153.
LUNA. lib. 1. cap. 8.
Ablegata refulget 295.
Abscondit orbi 307.
Acceptum communicat orbi 310.
Acceptum mittit 231.
Accipit, non adimit 286.
Amula solis 220.
Ala nocte comparte iras del sole. id est,
Lumina dispensat Nocti, que à sole re-
cepit 252.
Aliena luce 230.
Aliquando plena 217.
At citò deficit 278.
At calo refulget 228.
At magis clara cælo 260.
At opaca supernè 274.
At soli propior 233.
Cedit diurno sideri 261.
Citissima explet 226.
Clara, potensque recessu 295.
Clarior supernè 260.
Clarius elucet longè 253.
Compleitur cursu 267.
Consortis fraterni luminis 282.
Conspicua, qua conspicit 240.
Consummata minuitur 265.
Conversa lucidior 29.
Crescit, ut desinat 299.
Cum luce refrigerium 304.
Damna velox recuperat 302.
Da plenum cernere lumen 250.
Dat quod habet, nec minus illa habet.
 308.
Da te Chiarezza, e non ardore jo prendo.
id est,
Splendo luce tua, tuis at mihi deficit
ardor 279.
De plenitudine ejus accipimus 247.
Desinit, ut crescat 299.
Di maggior luce vana. id est,
Lucis cupit incrementum 219.

INDEX LEMMATUM.

- Donec totum impleat orbem* 219.
Dummodo cursum 245.
Errat inerrans 262.
Et al non torna mai qual si di parte. id est,
Nunquam talis revertor, qualis recedo 222.
Etiā fulget apicibus 275.
Et sibi non deficit 268.
Ex Eclipsi clarior 234.
Externo lumine crescit 216.
Grata vicissitudine 291.
Illucescit non ambiens 271.
Incipit ab occasu 292.
In ipsum cornua nunquam 249.
In reditu gratior 241.
Integra tamen 238.
In tenebris clarior 229.
Int. riuus non mutor 270.
Iungi properat 239.
Lateo, non minor 293.
Lucem per nubila iunctat 287.
Luci Nox addit honorem 309.
Lumen eunti 285.
Lumina perdit 289.
Lumine, non turbine 305.
Lumine proficit 272.
Lumine solis 230.
Major, quia humilior 300.
Mentiri didicit 256.
Micat inter omnes 215.
Minimo contentus oberro 280.
Minuitur in consumptione 265.
Minuuntur accessu 296.
Motas exasperat iras 255.
Mox dispere forma 257.
Nivem dat visa decorem 284.
Non errat errando 262.
Non infuscat proximus ignis 301.
Non minuetur 266.
Non perde mai per variare il guardo.
id est,
Et solem, variata, suum non deserit unquam 232.
Non semper eadem 222.
Non visa prae fulget 297.
Non vultus, non color unus 258.
Nunquam eadem 222.
Nunquam quo prius orbe micat 283.
Objecta perficitur 237.
Obscuratur, at iungitur 227.
Opp rosor, unde splendidior 218.
Oppositu clarior 237. & 290.
Oppositu minus clara 290.
Orietur alibi 235.
Per nemoris frondes 287.
Plena sibi, & aliis 247.
Por ti mi resplendor. id est,
Lumine solis 230.
Post luminare majus 243.
Post Nubila clarior 234.
Pretium distando facit 254.
Proximitate decrescit 296.
Qualatet, effulget 246.
Quamvis in exiguo 294.
Quand' arco e men, piu chiari strali au-
venta. id est,
Tunc mage tela vibrat lucis, cum deserit arcum 251.
Quando picciola e piu, d' ombre e purgata
id est,
Purior exigua 227.
Quato piu s' allontana piu risplende.
id est,
In recessu splendidior 223.
Quo propior, tenebrosior 224.
Redibo plenior 221.
Redit clarior 248.
Redit & iterum 244.
Renovabitur 273.
Semper orbe pleno 264.
Sidere a cedunt acies 281.
Sine macula 227.
Subest, qua imperat 298.
Suis defecit in astris 306.
Tanto si scosta piu, quanto piu splende.
id est,
Quo magis impletur, magis inde recedit 263.
Tenebras & ipsa tollit 242.
Terra, caloque 236.
Tuum lux tua pandit iter 288.
Velocitate praestat 225.
Unius aspectu 259.
LUPINUS. lib. 10. cap. 27.
Amaritudine tuum 142.
Arva pinguescent 145.
Circummoveor tecum 146.
Dulcescunt 144.
Ferax absque cultu 143.
Ubique ferax 143.
LUPUS. lib. 5. cap. 29.
Ad multas, ut unam 532.
Avido pur di sangue ancorage satio.
id est,
Sanguine satur, & avidus 529.
Egualmente dan morte, e sono estinti.
id est,
Necantur, dum necant 530.
Ex omnibus unam 532.
Hoc oriente fugor 523.
Incustodita rapit 526.
Per pena, e per ricordo. id est,
Se punit, & redarguit 521.
Pradetur ut unam 532.
Rapax, avidusque cruoris 531.
Rigore nocentier 527.
Robore, & intuitu 522.
Senescendo deterior 528.
Sua, alienaque pignora nutrit 525.
Te oriente fugit 523.
Timore plagarum 533.
Tuto transigunt 524.
Viso in viso 523.
Ut furetur, & mactet 531.
LUTRA. lib. 5. cap. 30.
Adversas jejuna per undas 536.
Ne pur bagnata. id est,
Nec minimum madet 534.
Savit in omnes 535.
LUX. lib. 1. cap. 2.
Egro in visa lumini 40.
Claro ab aethere pavor 41.
Immobilis manet 37.
Momento diffunditur 39.
Pulchrius utrumque 38.
Refta diffunditur 42.
LYCAON. lib. 3. cap. 29.
Bestia similis in bestiam transit 85.
LYNX. lib. 5. cap. 31.
Aspicit, & inspicit 537.
Inspicit, & perspicit 537.
Invisibile lustrat 537.
Non memorabor amplius 538.
Nullius pavet occursum 539.
LYRA. lib. 23. cap. 4.
Adhatione concentus 29.
Aliis pulsus resonabunt 26.
Asperitate melos 31.
Concentu pari 26.
Dulcedine capta 32.
Oblectat, & allicit 28.
Parem scit reddere vocem 26.
Pectora mulcet 28.
Reflectit alienum 27.
Rigido tocca, e dolce lava il suono. id est,
Asperitate melos 30.
Fersa est in lachrymas 30.
Unam tange, sonant 26.
Vocem dabit altera concors 26.
M.
MAGNES. lib. 12. cap. 24.
Agitant adversa quietum 204.
Arcanis nodis 183.
Aspicit unam 175.
A suo distrahit astro 206.
Contrastar non posso. id est,
Sequor attractus 177.
Convien ch' io siegna. id est,
Sequor attractus 177.
Droit. id est,
Directe 180.
Errantem dirigit harena 195.
Et ligat, & solvit 197.
Et pendera trahit 190.
Facilis removeretur ab alto 194.
Facit utraque unum 208.
Haret, ne longius erret 196.
Hoc ablato, sua sidera quaret 210.
Immobilis ad immobile lumen 187.
Immobilis movet 182.
Immota gubernat 207.
Inoccidua 179.
Inoccidua sequor 179.
In te una quiescam 178.
Labor omnis in umbra 193.
Movet unus utrumque 200.
Nec adversa retorquent 205.
Nec multitudinis, nec pondere 184.
Ni rapiare, cadis 198.
Non resistere potens 177.
Non trahitur, quia distrahitur 199.
Nunca otra. id est,
Non aliam 176.
Operosa quies 192.
Pretiosa relinquit 203.
Quiescit in una 178.
Sua vincula vincit 201.
Sufficienti, at dispere vi 189.
Te duce 189.
Te solam quarit 211.
Trahit arduus ima 202.
Trahit, & retrahit 188.
Tu mihi sola quies 178.

INDEX LEMMATVM.

Vis occulta trahit 209.

Vi suavi 185.

Una trahit 191.

Undequaque ad idem 181.

MALCHUS. *lib. 3. cap. 164.*

E tactu salutem 460.

Pracisâ surdus ab aure 459.

MALLEOLI AD TEXENDOS

FUNICULOS. *lib. 25. cap. 16.*

E per mille rivolte. id est.

In partes mille distenti 64.

Tenui pendentia filo 65.

MALLEUS *lib. 17. cap. 15.*

Ad usum undique 105.

Alternis ictibus 99.

Construit, & destruit 101.

Imprimit utrimque 106.

In melius vertet 104.

Obliquantes evellit 100.

Pica, y no quita. id est.

Percutit, non adimit 103.

Pondere quoque 102.

Ut cudam, ante cudor 107.

MALUS PUNICA, SEU GRA-

NATA. *lib. 9. cap. 19.*

Agro dulce. id est.

Dulcis & acer 267.

Gemmae simul 263.

Interiora patent 269.

Interiora placent 276.

Latendo mitescunt 260.

Latendo nitescunt 260.

Linguunt se juncta coronam 273.

Maturata prodibunt 262.

Meglio matura al ombra. id est.

Melius maturefco sub umbra 265.

Mitescunt simul 263.

Mox intima pandam 266.

Nec unum cecidit 253.

Nobilita latent 275.

Plurima latent 268.

Proximitate fecundiores 270.

Pulchriora latent 254.

Pulchrius, cum fatiscit 259.

Purpurat ex viridi 255.

Purpureum matura colorem 256.

Quanto lacerò è più; tant è più bello.

id est.

Discissum pulchrius 259.

Quanto posso donar, tutto vi dono. id est.

Quod habeo, largior 258.

Quot grana, tot gratia 274.

Solum corona perspicuum 264.

Sponte magis 261.

Sub cortice ego 254.

Ut vivant pereò 257.

Uulnere perficitur 272.

MANASSES. *lib. 3. cap. 127.*

In tenebris lucem 359.

MANDRAGORA. *lib. 10. cap. 28.*

Mentem distrahit 147.

MANNA. *lib. 2. cap. 12.*

Dat robur 199.

Dulcedine praestat. 200.

Eadem mensura cuiusvis 201.

Per modum recipientis 197.

Sapit omnibus 198.

Sub sole liquefcet 202.

Vincenti 196.

MANTICHORA. *lib. 5. cap. 23.*

Nemo domare potest 540.

MANUS. *lib. 3. cap. 187.*

Disparitate pulchrior 570.

Fide, & diffide 568.

Fide, & vide 567.

Fin che si apra. id est.

Donec aperiatur 566.

His Graviora 577.

Mitto, ut metam 574.

Non semel sufficit 566.

Operi, non verlo 572.

Premitt, ut exprimat 573.

Procul ab ictu 569.

Propria blanditur Neci 571.

Si stringe al ferro, e si dilata a l'oro.

id est.

Dextera stricta manet ferro, sed aper-

ta fit auro 575.

MARE. *lib. 2. cap. 23.*

Ad ogni suo calor, crescel' amaro. id est,

Ab aestu amarities 382.

Afflante perturbor 409.

Agitatione purgatur 390.

Allisum non ladit 408.

Aura crispatur tenui 406.

Cessante quiescam 409.

Caeli refert imaginem 383.

Commota grandior 389.

Dant maria gemmas 415.

Dat, & redundat 400.

Dejicit & extollit 386.

De l'onda il ciel, del ciel l'onda è confine.

id est.

Caelo confinis inhaeret 397.

Dissociata sociat 401.

Elevatur allisa 389.

Extolluntur procellis 389.

Firminus in placido 411.

Frenant arena 391.

Germinans de profundo 403.

Haurit inexhaustum 416.

Hic optata quies 402.

Hic requies, hic portus ubique 402.

In rubro virent 413.

Iras non capit 398.

Manon pero men falso. id est.

Nil de salsedine linquit 392.

Meat, remeatque subinde 395.

Me copia ripis extulit 414.

Minaccia si; ma non sommerge i campi.

id est.

Terret, non obruit arva. 407.

Mitescent 384.

Nec actum redundat 385.

Nec fines praeterit 407.

Nec requies ulla 394.

Nec saporem immutant 393.

Nec satiatur aquis 380.

Non dicit, sufficit 380.

Non fines, seu, non limites praeterit 407.

Non munera, sed tributum 396.

Nunquam maledictum 404.

Nunquam siccabitur' aestu 379.

Omnibus, & sibi 399.

Osculatur limites 381.

Procul hinc faces 390.

Properamus ad unum 410.

Propriis nec parcit alumnis 387.

Quem genuit, perdit 388.

Semper, quod purgat, reperit 412.

Sordida pellit 390.

Sordida vomit 390.

Sub pace pericula claudit 405.

Sub tranquillo tempestas 405.

MARGARITHA. CONCHA

MARGARITHIFERA.

lib. 12. cap. 25.

Ab aethere decor 214.

Absconsione securâ 235.

A caelo pretium 222.

Ad summos crescit honores 244.

Amant pretiosa latere 247.

A rore colorem 226.

Clarescunt aethere claro 213.

Caelo fecunda parente 240.

Cum candore livorem 215.

Dant maria gemmas 242.

Dat generata decus 223.

Dat sociata decus 224.

Deseruisse juvat mare 236.

Dives, & orba est 248.

Divitiis ditata supernis 237.

Et decus, & pretium 227.

Ex candido candidior 212.

Exposita probatur 230.

Exuviis debetur honos 246.

Fracta tamen melior 249.

Gemmas ad aperta recludet 239.

Haustra caelo 221.

Hinc nitor, hinc vigor 227.

Hinc splendor, & vita 227.

In candore robur 241.

Intra uterum jam pura fui 245.

Matre pulchrâ filia pulchrior 248.

Nec sine lumine dives 231.

Nec te quasiveris extra 234.

Nil ab aquare fugit 217.

Nil maris exfugit 217.

Non indiga fuci 228.

Nullus ab arte decor 228.

Obduruisse juvat 233.

Patre edita caelo 222.

Pregia, il fregio, id est.

Et decus, & pretium 227.

Pretiosa in imo 238.

Pretiosa latent 243.

Pretium de Matre relicta 229.

Quovis rotunda 232.

Sat vel una labori 225.

Segun il tiempo. id est.

Se tempori 220.

Semine ab aethereo 237.

Solo aethere gaudet 216.

Sub sole rubescit 219.

Tu splendorem, tu vigorem 227.

MARIA MAGDALENA.

lib. 3. cap. 165.

Amor addidit alas 469.

Est honor & lachrymis 464.

Fugantur luce tenebrae 461.

INDEX LEMMATVM.

- Gaudet amor lachrymis* 465.
Hoc flumine petra cavatur 463.
Hoc fume trahuntur 466.
Lavit, & unxit 468.
Optimam partem elegit 470.
Oscula fugit amor 467.
Querit vestigia recta 462.
- MARIA SOROR MOSIS.**
lib. 3. cap. 86.
In lingua malum, & remedium 264.
- MARS.** *lib. 3. cap. 31.*
Ante Notos, Zephyrumq; volant 93.
Fortiter, sed caute 92.
Magna salus bello 91.
- MARTHA** *lib. 3. cap. 166.*
Minus caelestia curat 471.
- MATATHIAS.** *lib. 3. cap. 140.*
Prestat religio vita 379.
- MATTHÆUS.** *lib. 3. cap. 168.*
Admisso sequitur vestigia passu 473.
Non sum, qui fueram 474.
- MATTHIAS.** *lib. 3. cap. 167.*
Non hoc sine Numine divum. 472.
- MEDUSA.** *lib. 3. cap. 30.*
Effugere, est triumphus 89.
Exanimat visa 82.
Tela omnia contra 87.
Terrore, & armis 86.
Vertuntur in angues 90.
- MELANURUS.** *lib. 6. cap. 28.*
Gustare nefas 157.
In tempestate securus 156.
Metuit secundis 156.
Sperat infestis 156.
- MELIS, SEU TAXO.** *lib. 5. cap. 33.*
Expergiscar 541.
- MELOPEPON.** *lib. 10. cap. 29.*
Ab externis interna 148.
Fragrat, & gravidat 149.
Mitigat estus 150.
- MENSA.** *lib. 15. cap. 16.*
Cicurat immites 127.
Curarum examina pellit 126.
Et varietate placet 124.
Mæstis solatia præbet 126.
Non nisi famelicis 129.
Non sine salino 128.
Parit amicos 125.
- MERCURIUS.** *lib. 3. cap. 32.*
Partes impellit in omnes 94.
Quæ Dii vocant, eundem 95.
- MERGUS.** *lib. 4. cap. 41.*
Ab imo prædam 473.
Mersus, emergam 471.
Nil heret humoris 475.
Prævidi signa procelæ 472.
Qualis intravit, exit. 474.
Sub tuum præsidium 476.
- MEROPS.** *lib. 4. cap. 42.*
Educit tactu 480.
Latenti tentat 478.
Pulsando tandem 477.
Recta scandit 479.
- MERULA** *lib. 4. cap. 43.*
Æstate canit, hyeme balbutit 481.
Iterum parturiam 482.
- MESPILUS** *lib. 9. cap. 20.*
Non maturum prius, quam putridum.
 277.
- META.** *lib. 25. cap. 17.*
Dat vitata coronam. 69.
It dolor ultra 66.
Nec citra, nec ultra 67.
Tangitur evitata 68.
- MICROSCOPIUM.** *lib. 21. cap. 13.*
Chi mi copre, mi scopre. id est.
Quod me tegit, detegit 168.
Et minutissima quæque 166.
Minima grandescunt 167.
Veritas ex mendacio 169.
- MIDAS** *lib. 3. cap. 33.*
Divesque, miserque 97.
Quæ modò voverat, odit. 96.
- MILIUM. NARDUS.**
lib. 10. cap. 30.
Barbarus has segetes? 151.
Spirat pressa suavius 152.
- MINERVA,** *lib. 3. cap. 34.*
Servata, servabimur ipsi 98.
Tantum se cognoscere potest 99.
- MIRAUCULUM HISPANICUM.**
lib. 11. cap. 15.
Lux obvia claudet 165.
Satione flos alter 163.
Species tantum inanis 166.
Tua luce floresco 164.
- MITRA** *lib. 14. cap. 9.*
Aperiatur sic capiti, & cælo 63.
Librata refulget 64.
Millone lumine dives 65.
- MODIUS** *lib. 24. cap. 8.*
Minus, cum magis 52.
Planus, si plenus 53.
- MODULUS** *lib. 17. cap. 16.*
Imprimis utrimque 108.
Indelebiliter 110.
Pressa formatur 109.
Solo uno cosa. id est.
Ex geminis unum 111.
- MODULUS FERREUS, MULTI-
 FORIS.** *lib. 17. cap. 17.*
Angustis aptius 112.
Asperrimis æquata angustis 122.
Donec extrema 130.
Ex latioribus ad angustiora 113.
Extenuat, sed producit 121.
Extorquetur per angustum 114.
Gradatim aptat 118.
In angustiori subtilior 115.
Minor altero crescente 119.
S'affina à più degn' op'ra. id est.
Ad celsum opus aptatur 116.
Tenui, nec dimittam 123.
Trahitur ultima 117.
- MODUS** *lib. 25. cap. 15.*
Fungit, non unit 70.
Stringit, non unit 70.
- MOLENDINUM MOLA PNEU-
 MATICA** *lib. 16. cap. 12.*
Agit, dum agitur 104.
Ago, dum agitor 104.
Alterius altera 107.
Dum terit, atteritur 109.
Entraba jos mis baziendas. id est.
Vario jactatur turbine semper 113.
Immota movetur 111.
Mens immota manet 105.
Ni spiret, immota 112.
Non è quæ giuso ogni vapore spento.
 id est.
Non deficit in imo vapor 115.
Qual mas, qual menos. id est.
Modò plus, modò minus 116.
Quidquid injeceris, reddet 110.
Quis alius moveret? 118.
Quocunque stante 114.
Quo me cunque feret 103.
Quousque spirabit? 117.
Sempre girando crucia id est.
Circuitu jugi se torquet 108.
Volvit sed volvitur 106.
- MOMUS.** *lib. 3. cap. 35.*
Mihi nemo placebit 100.
- MONACHUS** *lib. 6. cap. 29.*
Habutum, non virtutem 158.
- MONETA.** *lib. 12. cap. 7.*
A forma valorem 79.
Ab utroque 67.
Causa inutilis 72.
Comprimit, ut imprimat 69.
Cuduntur probati 70.
Erogatus prodest 78.
Et tamen in imo latet 77.
Imprimor & valeo 68.
Mihi omnia parent 74.
Nulla vis contra 75.
Omnia donat 73.
Per similes ipsi 71.
Si desit, omnia nihil 76.
- MONOCEROS** *lib. 5. cap. 34.*
Consilii inimica celeritas 557.
Contactu salubris 543.
Et fervet in undis 550.
Et mihi, & aliis 549.
Expellit, & allicit 545.
Fert vitam, & funus eodem 554.
Frustra tenduntur 551.
Hoc duce tuti 544.
Noxia pellit 542.
Præbibo bibenda 546.
Præ oculis ira 552.
Præiosum, quod utile 556.
Propotu antidotum 547.
Saluti, & sui 548.
Sic unda salubris 543.
Sine noxa bibuntur 542.
Sint exteri procul 558.
Stat vertice robur 553.
Terret, non pavet 559.
Virgineo mansuescit amore 560.
Virginitatis amore 561.
Ut gravius feriat 555.
- MONOCODIATA.** *lib. 4. cap. 44.*
Alta petit fixo corde 485.

INDEX LEMMATVM.

- Ima despicit, summa tenet* 487.
Innixa ascendit 489.
Interminatis fulget honoribus 491.
Me tellus? 493.
Negligit ima 486.
Non manducans, neque bibens 483.
Non qua super terram 492.
Sine pondere sursum 488.
Terra commercia nescit 484.
Vitamque reliquit in astris 496.
- MONS. VALLIS. SPECUS.**
lib. 2. cap. 31.
Ad summa per ima 586.
Ardua virtutem 569.
Canescit in altis 571.
De caelo expectans pluviam 572.
Effluet aurum 582.
Eminet 570.
Ex umbra magnitudo 573.
Fecundior ab alto 593.
Hus despicit iras 579.
Hos lux prima ferit 585.
Humiliora minus 578.
Jovi & fulmini 577.
Nec frangitur, nec irrigatur 574.
Non aliunde 572.
Non est sine valle 584.
Non movebitur 588.
Quae tribuunt, tribuit 576.
Quo copiosius, eo ardentius 575.
Quod non capit accipit 583.
Septimus accedet 589.
Septimus his deest 589.
Sinu pretiosa recondit 581.
Tanti est plus ampia, quanto plus interna.
id est.
Grandis eo magis est, quanto plus ten-
dit ad intra 591.
Veste ad ontia del sol manto di gelo. id est.
Vel sub hyrio riget 580.
Pis omnis ab alto est 587.
Vitam reparabit in undis 592.
Vocem cum faenore reddit 590.
- MONS AETNA. VESUVIUS. A-**
BANVS. *lib. 2. cap. 32.*
Astum intus 613.
Astu & gelu 602.
Ardebit aeternum 614.
Arde, e gelu in un punto. id est.
Astuat algens 596.
Contemnit incendia virens 618.
Contemptis viret ignibus 618.
Di fuor si legge, id est.
Arcanos exprimit astus 688.
Dum erogat, reparat 611.
Ego semper 617.
Etiam adversante natura 615.
Flagrat, nec absmitur 610.
Gelido tutto fuor, ma dentro ei bolta.
id est.
Extra friget, sed viscera flagrant 595.
Igneae semper erit 606.
In gelu astuat 613.
In hyeme astus 605.
Innoxia flamma 601.
Innoxia ardet 604.
In tenebris clarius 599.
In tenebris lucet 598.
- Interincendia viret* 618.
Ne può tutto, capir dentro a se stesso.
id est.
Non se capit intus 616.
Olet, & ardet 607.
Propria luce resfulget 603.
Scit nivibus servare fidem 605.
Sibi alimenta ministrat 609.
Sotto il manto de neve, ha il cor di foco.
id est.
Niveo sub tegmine flammam 597.
Sua viscera vorat 612.
Tutto dentro di foco e fuor di Ghiaccio.
id est.
Alget & ardet 594.
Virescit & albescit 600.
Viret in igne 618.
- MORFEX.** *lib. 4. cap. 45.*
Tute volat exonerata 495.
- MORS.** *lib. 3. cap. 36.*
Coritanti vilescunt omnia 106.
Memnisse iurabit 107.
Nemini parco 102.
Non impletur 104.
Nulla flebitur obsequio 101.
Omnia aequat 103.
Sceptra lignibus aequat 103.
Simillima somno 105.
- MORTARIUM.** *lib. 17. cap. 18.*
Minima maximam facit 124.
- MORUS. MORUM.**
lib. 9. cap. 21.
Cito, situto 284.
Cunctando proficit 279.
Fato prudentia minor 280.
Nomina falsa gero 283.
Non asper egenis 285.
Non nisi frigore lapsa 281.
Sero floret, cito maturat 278.
Tempus meum nondum advenit 282.
- MOSES.** *lib. 3. cap. 83.*
Auxiliante Deo 245.
Ex consortio sermonis Domini 252.
Hostes orando trucidat 250.
Inter viret aspera virius 246.
Motus est reverentia legum 257.
Nullibi tutius 247.
Pungit, & ardet 248.
Unus pro omnibus 249.
- MULA. MULUS.** *lib. 5. cap. 33.*
Ex fecundis infacunda 563.
Genitus non generat 564.
Gradiatur ut apte 562.
Incrassatus recalcitrat 565.
- MURÆNA.** *lib. 6. cap. 30.*
Ad sibilum properat 160.
Alienum adamat 161.
Leviter icta perit 159.
Non submergetur adustus 162.
- MUS. MUSCIPULA.**
lib. 8. cap. 15.
Casura struitur. 234.
Foris pugna, intus timores 228.
Fraudem proponit in esca 236.
Minimo fulta 232.
Mutuo se subtrahunt. 227.
- Ne crede vocanti* 235.
Non uni fudit antro 226.
Nullum est absque dolore bonum 231.
Per buscar da comer. id est.
Dum quaritat escam 225.
Pria di giunger a l'esca a morte jo giungo
id est.
Dum pradam peto, pereoo 229.
Prompta ruina 233.
Tactu lento decumbet 233.
Trovo la morte, ove sperai la vita, id est.
Pereoo, dum appeto cibum 230.
- MUSÆ.** *lib. 3. cap. 37.*
Sublimi resident 108.
- MUSCA.** *lib. 8. cap. 16.*
Assultant sepe repulsa 237.
Dissipata, non compuncta 238.
Et abacta redit 239.
Labuntur nitidis, scabrisq; tenacius ha-
rent 241.
Mortem dabit ipsa voluptas 245.
Nocet empti dolore voluptas 242.
Reditura fugit 240.
Se intricat 244.
Unguenti odorem 243.
- MUSTELA. ALPINA.**
lib. 5. cap. 36.
Albus est, & male olet 567.
Candorem prafero vita 572.
Fœdari nescit 571.
In puro tantum 568.
Intaminatis fulget honoribus 570.
Maculas horret 569.
Mors potior. 566.
Potius mori, quam fœdari 566.
- MYRRHA.** *lib. 9. cap. 22.*
Amara, sed salubris 291.
Concussa uberior 289.
Concussione uberior 289.
Emitit sponte 288.
Et ego sanabo 290.
Incisione uberior 289.
Præstantior prima 286.
Stillat incisa 287.
Versa il dolore in lacrimose stille. id est.
Dolorem lachrymis exprimit illa sua.
292.
- MYRTUS.** *lib. 9. cap. 23.*
Dant vincula formam 296.
Ex vulnere decore 297.
Genio, & voluptati 294.
Ornor, dum exoneror 295.
Propinquitas feracitatem 293.
Servat solertia formam 298.
Vulnere perficit 297.
- N.
- NABLIUM.** *lib. 23. cap. 3.*
Majora minoribus 33.
Majora minoribus consonant 33.
- NABOTH.** *lib. 3. cap. 115.*
Vis, non jus 332.
- NABUCHODONOSOR.**
lib. 3. cap. 134.
Hæc profert cornu fastus 372.
Principium bonum, at finis malus 370.
Ruct, labili fundamine nixa 371.

INDEX LEMMATVM.

NABUZARDAN. lib. 3. cap. 130.
Solymaos destruo muros 362.
 NATHANAËL lib. 3. cap. 169.
Jovis omnia plena 475.
 NAVIS. lib. 20. cap. 6.
Acquirereundo 62.
Ad altro cielo aspiro. id est.
Alium desidero mundum 117.
Amula solis 61.
Aeternum fluctuat 94.
Afferi jactura salutem 106.
Afflanti obsequor 74.
Agitur rimosa procellis 146.
Agor non obruor 103.
Aguntur spiritu 140.
Aliis prestat opes 85.
Artem hanc docuere procella 84.
Aspirantibus austris 68.
Aut ingredi, aut perire 77.
Cantus transvecta tenaces 119.
Carmine docet ire 110.
Certa salus 93.
Caelo duce 109.
Comite errante non errat 76.
Consiliorum gubernaculum, mens Divi-
na 91.
Consule utriusque 107.
Contermina mori 126.
Contrariis provecta notis 50.
Da parte il volo. id est.
Ab arte volatus 102.
Deficit aura 69.
Diriguntur ab uno 115.
Divisum mergitur 81.
Dubium tentabitur 59.
Dum clavum teneam 113.
Dum spirat, spero 101.
Durabo 123.
Durate 123.
Dux nunquam conditus undis 108.
E bonitate pretium 142.
Effugit demissa procellas 57.
Elevata celerius 6.
Et adverso flante 50.
Et in magno magna 97.
Et putamina portant 139.
Et sustinet invecta 78.
Et transversa favent 131.
Extra, non procul 67.
Fatis incerta feror 130.
Fide, sed cui, vide 145.
Firmata resistit 55.
Fors, & virtus 51.
Fraude sereni 90.
Gravia hic levitant 147.
Hac monstrante viam 64.
Inconcessa manet. III.
In contraria ducet 88.
Indiget aura 121.
Innitat fluxis 79.
Ire docet 110.
Itinere dissita jungit 83.
Juvat aer, & imber 60.
Juvat ire per astus 129.
Labore & virtute 54.
Medias portat, nutritque per undas
 143.
Meminisse juvabit 92.
Minimum eligendum 89.

Modo flamina ferant 121.
Nec horret iratum 125.
Nec placida contenta quicte 133.
Nec ponius extinguit 112.
Nec requies ulla 94.
Nec trames restat 141.
Nec tumescunt in altum 70.
Ne tocco terra, c in sicur onda corse.
id est,
Nec terram attingens, graditur secu-
ra per undas 135.
Nocte, dieque 114.
Non alium aspicio 122.
Non alio fidere 95.
Non illi datur 80.
Non tali auxilio 150.
Non totas simul 104.
Omnes fluctus tuos induxisti super me
 149.
Onerata felicius 98.
Onerata securior 98.
Onustior, humilior 63.
Opportuna refulget 120.
Optantur flamina 121.
Pandit in altum 73.
Pavidi cessere Magistri 132.
Percant, ne peream 105.
Peregrinas ibit in auras 128.
Per gire a miglior porto. id est.
Ut portu meliore quiescam 118.
Pericula ludit 138.
Periculum anceps 124.
Per varios casus 75.
Pœna refertarecedet 72.
Præcipiti delata noto 87.
Præviu spectat 65.
Procul advecta gratior 66.
Properè, & prosperè 136.
Prospera inter adversa 50.
Pur ch'egli spiri spero. id est.
Dum spirat, spero 101.
Qua ducitis, adsum 100.
Quanto menti speras, tanto più caro.
id est.
Inspertus jucundior 53.
Quo fortuna vocat 100.
Quovis in portu 58.
Regimen ab utroque 52.
Salus tantum ab alto 49.
Secundanti obsequor 74.
Sequor præviu 65.
Si tuméas, timeas 144.
Solvitur onusta 71.
Spiranti obsequor 74.
Sponte sua feror auram 151.
Vehementius elata compellunt 56.
Ventris dabo vela secundis 82.
Verbere fracta suo 137.
Vis inopina rapit 86.
Vis non visa movet 116.
Victoriosi, ed amula del sole. id est.
Vitrix, & amula solis 127.
Una salutem 93.
Unum aspicit astrum 96.
Vocat auster in altum 134.
Vota supersunt 49.
Ut ocyor aquora sulcet 99.
Utriusque auxilio 51.

NAUTILUS. lib. 6. cap. 31.
Nullius ego 163.
Per suprema, per ima 164.
Tempestatis expers 165.
 NEMRODUS. lib. 3. cap. 70.
Dum surgit, perit 200.
Ruet sine Numine capta 201.
 NEPTUNUS lib. 3. cap. 38.
Tumida aquora placat 109.
 NICODEMUS. lib. 3. cap. 170.
Claudid odoraro saxo 476.
Non ambulat in tenebris 477.
 NIDUS. lib. 4. cap. 71.
Hic mihi sola quies. 665.
Nulla requies extra 665.
Relicturo satis 666.
 NILUS FLUVIUS lib. 2. cap. 25.
Auctior in astu 476.
Auxit fragrantior astus 476.
Caput non prodidit ulli 477.
Donec auferatur obex 482.
Inundatione ferax 483.
Lene, sed utile 478.
Non licuit videre parvum 478.
Opportune fecundat 481.
Septem discursit in ora 480.
Tandem se prodidit 484.
 NINUS lib. 3. cap. 71.
Hinc illa tenebra 202.
 NIX. lib. 2. cap. 13.
Alba, sed frigida 211.
Al mio riscontro ogni bianchezza è vile,
id est.
Sic mihi collatum vilescit quodlibet
 album 212.
Arcauo defensu gelu 222.
Ardore liquefco 208.
Celso locata perennat 205.
Cito dilabitur 207.
Celesti languet 207.
Cum frigore candor 211.
Cumulata cadendo 219.
Decreseit, non incalescit 203.
Decreseit, quò cetera crescunt 203.
Diffugere 214.
Hinc messis uberior 206.
In altis habitat 203.
Latuiffe juvat 220.
Meus est ab origine candor 210.
Mihi candor ab alto 209.
Mollefcit ab igne 223.
Objecta nec exprimit ora 217.
Opportune fecundat 213.
Rigat & operit 218.
Rigat liquefcens 216.
Rigore fecundat 204.
Soluta fecundat 215.
Vetustate rubescet 221.
 NOCTUA. lib. 4. cap. 46.
Allicit, & decipit 496.
Dum ludit, illudit 498.
Illudentes illudit 497.
Illudit, & detinet 496.
In luce caligat 502.
In tenbris clarius 499.
Lucem refugit 500. 501.

INDEX LEMMATVM.

- Nil indiga lucis* 503.
Nox illuminatio mea 504.
Per amica silentia luna 500.
NOE. lib. 3. cap. 67.
Dum bibit, desipit 194.
Ex millibus unus 193.
Flamma domatur aquis 192.
Frustra mina 190.
Lentè, sed graviter 191.
Rideor, dum inebrior 195.
NOEMA. lib. 3. cap. 64.
Telam, non telum feminis 186.
NOX. lib. 1. cap. 14.
Colores contegit omnes 423.
Vertetur in diem 422.
NUBES. lib. 2. cap. 9.
Additur umbranti decus. 176.
Cito dissolvat 178.
Collisa fulgurant 175.
Congregata dispertit 162.
Contenta minari 170.
Destruetur tandem 164.
Dissolvat, ut solvam 163.
Dives in omnes 157.
Dove oscurat credetterlo. id est.
Ab obice lucet 176.
Dum impedio, lucesco 176.
Effluendo consumitur 188.
Elevatur in umbram 173.
Excusso imbri nitebunt 180.
Fulgura in pluviam 151.
Haud obsunt 164.
Hinc rapta juvo 153.
Illustratur, & illustrat 179.
Lumen delumine 159.
Morno con l'altrui lume. id est.
Aliena luce decora 167.
Muneris hoc tui 160.
Nisi flaverit 154.
Non stantibus fluet 154.
Ornatur, & obstat 177.
Pertentat frustra 156.
Poscente nullo 171.
Quia respexit 159.
Redit agmine dulci 161.
Retulit in melius 150.
Se exhausti egentis 163.
Splendor ex me 166.
Tanto non può cellar, ch' il giorno celi.
id est.
Quod celat, non aufert 172.
Te duce egrediar 155.
Terrore facundo 169.
Voluntariè fundit 174.
Ut germinet 152.
Ut in orbe pluviam 165.
NUX. lib. 9. cap. 24.
Cassa, si levis 305.
Dar i frutti non vuol se non percossa.
id est.
Fruges percussa dispensat 301.
Est mihi prada malo 303.
Fructus obest 303.
Icor, dum ditor 302.
Nocet esse feracem 303.
Officit officio 300.
Officit umbra 300.
Peperisse nocet 303.
Muudi Symbolici Tom. II.
- Qua felix, misera* 302.
Quiescentes ludit 299.
Sotto amara coteccia hò dolce il frutto.
id est.
Amaro sub cortice dulcis 304.
NYPHÆA. lib. 10. cap. 31.
Florescit in undis 153.
Sola hilaratur ab unda 153.
O.
 lib. 19. cap. 10.
Addito minimo, maximum fiet 41.
Adjuncta numerat 42.
E nihilo plurima 43.
Inter omnes major 45.
Lingrandiseno y zeri. id est.
Grandescunt ex nihilo 46.
Nil rectum in orbe 44.
Singraudesce col'nulla. id est,
Grandescunt ex nihilo 46.
OCCA. lib. 24. cap. 9.
Æquat, dum lacerat 55.
Evertit, & aquat 55.
Splendescimus usu 54.
OCULUS. lib. 3. cap. 185.
Auger præstantia labem 545.
Distantia cernit 547.
E puro iudicium 546.
E rariore major 542.
Fallitur, dum movetur 543.
Te præcune salus 544.
ODONTAGRA. lib. 25. cap. 19.
Hac una salus 71.
OFFICINA. lib. 16. cap. 13.
Extinguere sueta 121.
Fovent, non extinguunt 122.
Hinc accipe gratis 124.
Juxta suppositum 119.
Medicinam & toxica præbet 125.
Nihil præter titulum 123.
Potius augetur 122.
Utilior inde 120.
OLEA. OLIVA. lib. 9. cap. 25.
Adjuta stabit 327.
Amaritudine dulcescunt 322.
Certus interitus 312.
Compressa uberior 323.
Concussio firmat 328.
Constat ubiq; sibi 329.
Dat virgo vigorem 324.
Elige 307.
Ex amara dulcedo 320.
Expers interitus 310.
Frangeris, antequam frangas 333.
Hunc præfero 325.
Ingrata mora est 326.
Inopem me copia fecit 332.
In opportunitate utrumque 306.
Inter dura dulcescit 318.
Juvat, atque nocet 331.
Mala fœdera pergunt 334.
Moriens reviviscit 310.
Mutuo amore crescunt 309.
Mutuo fovebuntur 321.
Nescivèrè hycemem 319.
Ne viola 330.
Nihil immortale tenemus 335.
Noli me tangere 315.
Nullibi felicius 317.
Però, e spero. id est.
Dum perco, spero 313.
Sterilescit adulta 330.
Sterili nutritur in agro 317.
Tantò uberius 308.
Tardè, sed diu 314.
Terendo succus 323.
Vitalongior 311.
Utrum lubet 307.
Vulnere, non verberere gaudet 316.
OLLA. lib. 15. cap. 17.
A feroida procul 132.
Arde di fuori, e dentro si consuma.
id est.
Extra dum ardet, consumitur intus.
 133.
Clausus magis astringat 134.
Jam carnis, nunc pruna ministra 131.
Preparat escam 130.
OLYMPUS MONS. lib. 2. cap. 33.
Æthera tranat 619.
Caliginis expers 625.
Extra nubes 624.
Nubes excedit 619.
Nubibus altior extat 628.
Pacem summa tenent 622.
Summa quiescunt 622.
Superiora illesa 621.
Tonitua calcant 627.
Toto vertice supra est 621.
Ultra bella 626.
Ultra omnes 620.
ONOCROTALUS. lib. 4. cap. 47.
Parvus non sufficit amnis 505.
OPALUS. lib. 12. cap. 29.
Adstantes tenebris, gestantes lumine dis-
to 251.
Dat lumen, & auget 251.
Et nitor, & color pretiosissimarum 250.
ORATA, SEU AURATA.
 lib. 6. cap. 32.
Dealabor 167.
Te crescente candesco 166.
ORGANUM. ORGANUM HY-
DRAULICUM. lib. 23. cap. 6.
Ad athera voces 38.
Afflatum resonat 42.
Affluente sonat 54.
Aliis juncta 47.
Animat aura levis 44.
Aura, manusque sonum 40.
Concino, dum concidis 51.
Concordiâ discordiâ 35.
Conjuncta suavis 46.
Dabit aurato quælam 49.
Flatus, & digitus adsit 39.
Inflat, dum influit 53.
Minimo quoque 41.
Multo fit plausus abictu 48.
Non ad choreas 37.
Per auram, ad aurem 50.
Per inania spiritus 45.
Sub pondere melos 36.
Temperat unda sonum 52.
Veritate concertus 34.
Veritate unitas 34.
Voces diversas intonant 43.
 4

INDEX LEMMATVM.

ORPHEUS. *lib. 3. cap. 39.*

Canendo moventur 110.

ORYX. *lib. 5. cap. 37.*

Altrui poscial' intorbido, id est,

Alis turbare solet 574.

Attamen sitio 575.

Offendor lumine 573.

ORYZA. *lib. 10. cap. 32.*

Germinat inter aquas 154.

Atunda, sed illaesa 155.

OTUS, SEU ASIO. *lib. 4. cap. 48.*

Nec esui, nec usui 506.

Voluptari 506.

OVIS. LANA. VELLIS AU-
REUM. *lib. 5. cap. 38.*

Agnoscent memei 584.

Albescit ab ictu 591.

Conticuere canes 588.

Disiuncta peribis 577.

Dulcescit amarum 583.

Dum vigiles dormiunt 588.

Fit suavior 587.

Inter omnes mitis 580.

Mensignara nocendi 579.

Non habet redarguionem 581.

Non segni rapiendam manu 592.

Omnes pendemus ab unu 590.

Ostendere sufficit 582.

Postea sanguinem 585.

Sequor allecta 586.

Tacitis ros influit astris 593.

Undique inermis 578.

Unius scabie 589.

Voce semper eudem 576.

OVUM. *lib. 4. cap. 72.*

Aceto dispositum. 673.

Calore fatiabunt 671.

Dimani augello, id est.

Cras avis erit 674.

In fundo plenum 670.

Mergitur in dulci 675.

Mutabor in alitem 674.

Non frangetur 677.

Non nisi è rupto 676.

Proximum cordi charius 672.

Quia rore plenum 667.

Rore, & calore 668.

Sic nunquam leditur igne 678.

Surgit mane 669. 670.

OZIAS. *lib. 3. cap. 122.*

Procul hinc, procul este profani 348.

Superbum prospera perdunt 347.

P.

PAEONIA. *lib. 11. cap. 17.*

Clarius in tenebris 170.

Multiplex, mox nulla 169.

PALLAS. *lib. 3. cap. 40.*

Armata sapit 112.

Jovis procreata cerebro 111.

Non nisi Virginitibus 113.

PALMA. *lib. 9. cap. 26.*

Ad omnia utilis 351.

Adversus pondera surgo 341.

Avellimur non decidimus 358.

Blinda se pace salutant 367.

Castum conjugium, nec infacundum 365. *Altro piacer ch'il mio morir non chieg-*

Donce longinqua 338.

Erit altera merces 357.

Ex Religione victoria 366.

Futura Nepotibus umbram 350.

Fructus dulcis, & asper 363.

Horrore decoro 349.

In cacumine dulcis 345.

Inclinata resurgo 341.

In culmine pulchra 362.

Intacta maritor 337.

Iter facit ei, qui ascendit 342.

Mors mihi est 354.

Mutua fecunditas 336.

Nec folium desluit 340.

Nec in arido desit, seu Deficit 355.

Neque flebitur auro 343.

Non expectata dabit 361.

Nunquam mutata fronde 339.

Omnibus omnia 352.

Onerata resurgit 341.

Percere novit hems 348.

Proximitate fecunditas. 336.

Salsis alitur undis 344.

Serio quarandi, & ludo 346.

Sese ipsa coronat 347.

Sic apta triumphis 346.

Tantum in aprico 350.

Turgescit in altum 360.

Victus satis 353.

Vincenti dabitur 364.

PALUS. *lib. 24. cap. 10.*

Firmior ictu 57.

Fulcit, non obumbrat 59.

Gelu duramus, & undis 60.

Suspendens erigit 58.

Ut nusquam aberret 56.

PANIS. *lib. 15. cap. 18.*

Candidior, & suavior 135.

Famescenti suavior 138.

Inter fercula praestat 136.

Nutrit, & roborat 139.

Pascit ablactatos 140.

Perscitur igne 141.

Per multas tribulationes 142.

S' affina, id est.

Perscitur 135.

Undas passus, & ignes 137.

PANTHERA. *lib. 5. cap. 39.*

Allicit incantum 595.

Allicit omnes 594.

Allicit, ut perimat 595.

Attrahit illecebris 595.

Blandimento praedatur 599.

Dal odor sui rapiti, id est.

Rapiuntur odore 596.

Multiformis emula 598.

Mutatur ad illam 598.

Ne crede colori 601.

Non vi, sed gratia 600.

Omnia traham 594.

Potu capitur 597.

Sic mutatur ad illam 598.

PAPAVER. *lib. 11. cap. 16.*

Pondere victus 167.

Summa metit 168.

PAPILIO. *lib. 8. cap. 17.*

Allicit, & incendit 246.

gio, id est.

Mori mihi sola voluptas 253.

Amando peribo 260.

Audacter provocat 257.

Brevis & damnosa voluptas 256.

Così vivo piacer conduce à morte, id est,

Lethalis ista voluptas 246.

Eda lunge mi struggo, e da pres' ardo, i.e.

Ardeo, dum propè sum; langueo

quando procal 259.

E non ne proò lontau viver contenta, i.e.

Hinc nequit esse procul 249.

E sò ben ch'io vò dietro, à quel che m' arde

id est.

Sequor urentem 247.

Fugienda perco 255.

Gioir spera, id est.

Gaudia sperat 251.

Huc pereco, quam de pereco 262.

Inexplebili lumine perit 252.

M' è più grato il marir, che il viver sen-

za, id est.

Malo mori, quam perdere lumen 253

M' invagisce dove più m' accendo, id est.

Allicit quod incendit 250.

Non posso far di non mi dargli in preda,

id est.

Vis trahit invitum 248.

Patietur, non potietur 264.

Patitur, dum fruitur 261.

Perche f'è troppo accesa, jo resto estinta,

id est.

In mortem me impulit ardor 258.

Tetigisse, periisse est 254.

Ut potiar, patiar 263.

PAPILIO, SEU TABERNACU-

LUM. *lib. 22. cap. 11.*

Edal caldo, e dal gelo, id est.

A frigore, & astu 77.

Tectum militibus amplum 76.

PARCAE. *lib. 3. cap. 41.*

Observant, quem statuere diem 114.

Seriem fatorum pollice ducunt 115.

PARIS. *lib. 3. cap. 42.*

Injecit lascivia flammam 116.

PASSER. *lib. 4. cap. 49.*

Et passim volitant 508.

Incerta sede vagatur 509.

PASSER SOLITARIUS. *lib. 4. c. 50.*

Elongavi fugiens, & mansi in solitudine,

512.

Repetendo penetrat 511.

Se pretioso hò il canto, hò l' esca indegna, id est.

Cantu precellens, impura vescitur

esca 510.

PASTINACA. *lib. 6. cap. 33.*

Capitur illecebris 171.

Dant cantica luctum 171.

Dat funera lusus 171.

Et mortua necat 172.

Hac nutrio, hac noceo 170.

Projicit captiva venenum 173.

Pungendo occidit 168.

Quiescens ledit 169.

Quod pungit, perimit 168.

Salusque, canorque catenas 171.

PAU-

INDEX LEMMATVM.

PAULUS APOSTOLUS.

lib. 3. cap. 171.
At pectore cernit 486.
Collisus, non elisus 481.
Consensu occidit 478.
E petra scaturit unda 496.
E stigmate servum 494.
Flectendo numina flectit 489.
Fortior ex lapsu 482.
His cernit ablatis 487.
His guttis saxa cavantur 488.
Impavidum ferient 492.
Indomitum vox edomat una 483.
Lux mitigat esturæ 479.
Mollia tantum 491.
Mox Paulus erit 480.
Nescit ab angue mori 490.
Oculis nil cernit apertis 485.
Oculos tendit victus, dextramq; precantem 484.
Vincit mens conscia recti 493.
Vivens quoque lacte fluebat 495.

PAVO. lib. 4. cap. 51.
Adultos exhibet 524.
Bella perdo sovente, e la raquistò, id est.
Sapius amitto, reparoq; colores 516.
Deformes oblita pedes 518.
Ex cantu mæror 529.
Exultat & plorat 530.
Fæda regit, pulchrisque superbit 534.
Forma superbit 519.
Impuritatibus impatiens 520.
In rota venustas 536.
Interna præstant 514.
Laudata superbit 527.
Non coruscet in tenebris 528.
Nondum apparuit, quid erimus 523.
Nunquam putrescet 526.
Plena verecundi culpatimoriserat 513.
Restricta depereunt 521.
Sibimet pulcherrima merces 515.
Sic pulchrior 517.
Trahit, mutatque vicissim 527.
Vanum posthabet orbem 532.
Venenum detegit, ac perdit 522.
Venustate superbit 529.
Voce tantum 533.
Ut perficiam 525.
Ut respiciat 531.

PECTEN. lib. 25. cap. 20
Distinguendo componit 74.
Expilat, dum extricat 72
Implicita extricat 73.

PEDUM lib. 74. cap. 10.
Corrigit, & dirigit 66.
Errantes detinet 69.
Pungit, & attrahit 68.
Regimen, & tutamen 69.
Regit, & conterit 67.

PEGASUS. lib. 3. cap. 43.
Tollit in altum 118.
Ut bibant olores 117.

PELICANUS. lib. 4. cap. 52.
Ex vulnere salus 537.
Manet amantior 540.
Mortuos vivificat 538.
Nec sibi parcit 546.

Parit, & reparat 545.
Pro lege, & pro grege 536.
Quid non cogit amor? 542.
Sic genuisse jurat 547.
Sic his, quos diligo 535.
Sua per dispendia 544.
Tantus amor 542.
Venenata delectant 541.
Viscera visceribus 543.
Ut vitam habeant 539.

PENNA. lib. 4. cap. 73.
Cunctas devorat una 681.
Devorat omnes 681.
Tendit madefacta deorsum 682.
Tremulus, sed firmus 679.
Vi nulla invertitur ordo 680.

PENICILLUS TECTORIUS.

lib. 17. cap. 10.
Extractum perficit 126.
Ut speciosa dehinc 125.
PERDIX. lib. 4. cap. 53.
A facie persequentis 556.
Afflatu fecunda 553.
Audita voce fecunda 553.
Aura, vel odore gignit 553.
Direpta fovet 549.
Et deprehensa latent 557.
Excubat uterque sua 548.
Fovet, quæ non peperit 549.
Non sistinet moras 550.
Nulla mihi mora est 550.
Redeunt audita matre 555.
Tenere quis poterit? 551.
Tueor, dum te gor 556.
Vix orta fugit 554.
Urget armata presentia 552.

PERPENDICULUM.

lib. 21. cap. 14.
Aequa dignoscit 170.
Omnia æquat 171.

PERSICUS & PERSICUM.

lib. 9. cap. 27.
Adhæsit os meum carni mea 371.
Concordia cordis, & oris 370.
Et prodest, & obest 272.
Oblita nocere 369.
Translata proficit 368.
Translata melior 368.
PES. lib. 3. cap. 188.
Premat, ne perimat 578.

PETRAGNOLUS.

lib. 6. cap. 34.
Non capiam, ne capiar 174.

PETRUS APOSTOLUS.

lib. 3. cap. 172.
Amor eminent undis 511.
Cum pravus vivens, tu quoque pravus eris 497.
Exeat ex aula, qui cupit esse pius 503.
Gallus negantem arguit 502.
Innocuum nec vincla retardant 505.
Mens erecta tamen 506.
Mergitur, non submergitur 512.
Nescit amor remoras 507.
Nil habent mortalia firmum 499.
Noxus hac abluit unda 504.
Nulli sine Numine vires 498.
Præcipiti nihil est moderabile zelo 510.

Probat tentatio fortem 500.
Relictis omnibus 508.
Tenebras hæc lumina fugant 501.
Terris dominatur & astris 509.
PHAETON. lib. 3. cap. 44.
Atant'opra non val, chi non sa l' arte.
 id est.
Non nisi peritus diriger 121.
Indomitis destris fanciul non regge. i. e.
Indomitos imbellis equos non diriger
Infans 122.
Medio turissimus ibis 120.
Quæ spargit, recipit 119.
Sovente il troppo ardire e altrui danoso
 id est.

Ærumnas audacia profert 123.
PHAINA. lib. 5. cap. 40.
Artem docet amor 602.
PHARAO. lib. 3. cap. 85.
Plagis non emendatur 263.
PHARETRA. lib. 22. cap. 12.
Harant sub corde sagittæ 78.
Somministra al ferir gli strali al arco.
 id est.

Arcui tela ministrat 79.

PHASIANUS.

lib. 4. cap. 34.
Fallit opinio 558

PHILIPPUS APOSTOLUS.

lib. 3. cap. 173.
In lumine lumen 514.
Non alio mens satianda bono. 513.

PHILOMELA.

lib. 4. cap. 55.
Audiunt, & reddunt 563.
Desertum facit esse disertum 567.
Edocta suavius 564.
Et cantu excludit 568.
Hinc suavior 561.
Modulatur paritura 562.
Nec famem minuet 565.
Nec saginatur 565.
Nunt suavius 561.
Rapitur obtutu 559.
Sese ingerit ultro 560.
Suavius ut cantent 564.
Tempore reddet 566.
Vox, nil ultra 569.

PHINEES.

lib. 3. cap. 90.
Ira hæc pro numine iusta 270.

PHLEBOTOMUM.

lib. 25. cap. 21.
Ferit, ut sanet 75.
Parcendo secabit 76.
Sanat, dum ferit 75.

PHOCA, SEU VITULUS MARI-NUS.

lib. 6. cap. 35.
Et respondere paratus. 178.
Fluctuat, & quiescit 177.
Fulmine rata 180.
Nec fluctibus excitor 179.
Nec rumpitur quies 176.
Secure 175.
Sic quiesco 175.

PHOENIX.

lib. 4. cap. 56.
Ardore fecunda 582.
Bustumque, partumque 578.
Cupio dissolvi 584.
Da le ceneri mie mi sieglio e volo. id est.
Redivivus è cinere 576.

INDEX LEMMATVM.

Dalmisino mi muerite, y mi vida. id est. Quà declive 27.
Vita mihi mors est 570.
Deducet canentes 589.
Eadem, non eadem 596.
Et rogam, & cunas 578.
Ex funere fœnus 571.
Ex virgine virgo 597.
Flammæ alit 579.
Incendia poscit 585.
Inde vivam, unde crucior 573.
Innovabitur 573.
Mi fâbon, chi mi noce. id est.
Vita mihi mors est 570.
Moriens, non moriens 570.
Mors festinat in ortum 592.
Mox eadem 575.
Multiplicabo dies 573.
Nemica flammæ, amica vita adduce. i. e.
Vita mihi mors est 570.
Non d'altro ardor, che del celeste avam-
po. id est,
Solo provenit ab athere flammæ 594.
Non exurit, ut perdat 574.
Nutrix ipsa sui 590.
Parturiente rogo 587.
Peream, ne peream 598.
Perit, ne pereat 570.
Perit, ut vivat 570.
Post fata superstes 583.
Quas excitavi, patior 579.
Redvivam extinctis 581.
Renovant non extinguunt 572.
Solis fervor alit 595.
Spontè crematur 592.
Trova sol nei tormenti il suo gioire
id est.
Suo funere gaudet 586.
Viget in cinere virtus 591.
Virgo singularis 593.
Vita mihi mors est 570.
Vivo ego, jam non ego 596.
Utrò appetit 579.
Unica semper avis 577.
Ut in aeternum vivat 570.
Utriusque auxilio 580.
Ut solis comitentur avem 588.
Ut vivam 599.

PECA lib. 4. cap. 57.
Ignorat, cui congregat 600.
Minor ore suo 602.
Parem scit reddere vocem 601.

PILA lib. 18. cap. 3.
Aequalis undique 24.
Currit, non cadit 36.
Dejecta sustollor 30.
Et velocius, quò fortius 29.
Et acta moveor 29.
Et agilitate, & pondere 35.
Excitat excitatus 38.
Excito, dum excitor 38.
Imum à summo 33.
Inclinando elevor tantundem 37.
In labore solatium 39.
In puncto 26.
Moveor abictu 29.
Ne compleat orbem 31.
Nunquam jacet 25.
Quacunque medium 34.

Quocunque 23.
Stat à quacunque 32.
Stat, dum volvitur 28.
Stat quocunque jactata 25.

PILA RETICULO PERCUSSA.
 lib. 18. cap. 4.
Sono le percosse mie diletto, e gioco. id est.
Mihi vulnera lusus 41.
Vi modicâ procul 40.

PILA VENTOSA, LIGNEUM BRACHII TEGMEN.
 lib. 18. cap. 5.
Cum cadit exurgit 50.
Dum verberor, elevor 43.
Eugacem persequitur 53.
Inanes mina 47.
Incisus impello 55.
Inflatus attollitur 48.
Inflatos impetrit 54.
Inflatus percutitur. 45.
Non detumet abictu 46.
Percussus elevor 43.
Quanto più lo percoti, men s'acheta.
id est.
Impellor dum verberor 42.
Quanto più lo percoti, più s'inalza.
id est.
Dum verberor, elevor 43.
Repletus elevabor 48.
Sine pondere pondus 46.
Sine voce disrumpit 52.
Todo es viendo. id est.
Omnia vanitas 51.
Tumet inflatus 49.
Vi, & virtute 44.

PILATUS. lib. 3. cap. 174.
Mens illota tamen. 516.
Timidus nil judicat æquum 515.

PILEUS. lib. 15. cap. 19.
Debetur vertici 145.
E servitute libertas 143.
Tegmenquè decusque 144.

PINTADELLUS lib. 4. cap. 58.
Vallabit abyssus 603.

PINIUS. NUX PINEA.
 lib. 9. cap. 29.
Aperit astus 384.
Calore fetus excludet 581.
Calore solvitur 379.
Cortice spoliata perennis 373.
Hinc fructus, & odor 277.
Il buonè dentro. id est.
Meliora latent 383.
In viridi magis 380.
Non nisi fracta dat escam 378.
Non nisi fracta profum 378.
Non sine labore 382.
Odor, & fructus 377.
Quid in pelago? 375.
Ramis recisis altius 574.
Reciso cortice viret 373.
Semper fertilis 376.

PIPER lib. 9. cap. 29.
Contusum acrius 386.
Contusum exultat 388.

Tundentem ledit 385.
Tinsa magis 387.

PISCES IN GENERE.
 lib. 6. cap. 1.
Animati ad natandum 7.
Brevis voluptas, longus dolor 18.
Dum capio, capior 4.
Frâi sonori tumultui agn'hor silenti.
id est.
Inter strepentina silens 14.
In arido moriar 9.
Moriar, si egrediar 8.
Morsu in mortem corrui 12.
Ne l'amaro del mar doce hò la vita.
id est.
E mari dulcedinem 11.
Nullius auxilio 15.
Præda majoris erit 13.
Præda spes vana capit 2.
Quasi lac fugent 6.
Quod illectus, abstractus 3.
Spè decipitur 16.
Stercetes opprimit 5.
Tenet atque tenetur 19.
Tuti contemnuntur ictus 10.
Vivacior, quia occultior 17.
Vix nati, natant 7.
Utrò se volvere capi 1.
PISCINA. lib. 2. cap. 27.
Demerso salus 525.
Dubio fors fausta momento 428.
Fætor, & horror 529.
Formandis orbibus apta 530.
Impigro salus agrotò 527.
Incerto tempore sanat 528.
Numen, non unda medetur 524.
Numine sanat aqua 524.
Prior inde salutem 527.
Turbata salutem. 523.
Uni solamen 526.

PINIUM. lib. 10. cap. 33.
Frigoris impatientis 159.
Gaudet apricis 158.
Imbecillâ radice 156.
In minimo grande 157.
Scandit inmixtus 160.
Sese utrò devincit 161.

PLANETÆ. lib. 1. cap. 11.
Cuò venit, serò recedit 359.
Eoi, occiduique comes 358.
Hinc sp'endidiore 367.
In occasu oritur 368.
À præ, sequar 363.
À præveniente sequetur 366.
Nunquam procul à sole 369.
Præsentem nuntiat 362.
Provocat orta diem 365.
Proxima semper 356.
Semper circa solem 356.
Sequitur deserta cadentem 360.
Sequitur, & præcurrit 364.
Sic latuisse juvat 370.
Sola cum sole 357.
Solem luce haud promittit inani 355.
Sublimis lentior 354.
Tardissimè velox 353.
Transgressi juvat 361.
Vespere, & mane 358.

INDEX LEMMATUM.

- PLANULA.** lib. 17. cap. 20.
Abradit, & equat 128.
Admit, ut dirigat 128.
Tuerto, y derecho. id est,
Obliqua, & recta 127.
- PLATANUS.** lib. 9. cap. 30.
Distare il Caccia e lo raccoglie il verno.
 id est,
Estate ardet, hyeme admittit 191.
Frigus prohibebit, & astum 391.
Obumbrat, & recreat 390.
Umbra tantum 389.
- PLUMBUM.** lib. 13. cap. 8.
Commoda vile parit 84.
Congenito vilescit ab auro 82.
Congenitum auro 82.
Et gravat, & inficit 83.
Ferro scalpente signatur 86.
Hebeti livore nigrescit 80.
Humile, sed utile 84.
Pulchrescit, rubet quo per ignem 85.
Que tangit, tingit 81.
Stylo scribente notatur 86.
- PLUTO.** lib. 3. cap. 45.
Oculis ac mente caligat 125.
Opibus dominatur & orco 124.
- PLUVIA.** lib. 2. cap. 10.
Arva subvertent 188.
Idem imber fructus dispar 189.
Infusa fecundat 186.
Labendo sensim, opimat 187.
Magis adauget 182.
Nec temperat astum 184.
Ne quid nimis 185.
Stillando profunt 190.
Strepitu sine ullo 181.
Temperat astum 183.
- POLIPVS.** lib. 6. cap. 36.
Avelline potest 189.
Discessio subita 192.
Docuit otiositas 184.
Emi sostent, & vii colora un sasso. id est,
Color & fulcrum à rupe 188.
Epradante pradatus 191.
Et mortuus bene olet 183.
Et mortuus olet 183.
In odorem trahitur 182.
Ira securus 181.
Me guttula dulcis avellit 192.
Mi colero del mio sostegno id est,
A fulcre sumo colorem 187.
Primier la piece, qui se desache. id est,
Diserpi, quam disjungi 190.
Putamina egerit 185.
Scit servare locò 193.
Se devorat ipsum 185.
Sic nos tua virtus 182.
- POMPYLVS.** lib. 6. cap. 37.
Ducit in tutum 194.
Me duce N. vis eat 194.
Pramonstrat iter 195.
- POMVS. POMA AVREA.**
 lib. 9. cap. 31.
Alit, & tegit 399.
Collecta mitescunt 392.
Dant rapta triumphum 401.
- Detur pulcherrima* 402.
Immaturo resistunt 400.
Intus est vermis 397.
Maturum deligitur 395.
Monstro rapienda perempto 401.
Mitescet 394.
Non segni rapienda manu 401.
Protegit, & nutrit 393.
Truncos sensere valentes 398.
Ut mundus invenitur 396.
- PONS.** lib. 16. cap. 14.
Aliis inserviando consumor 124.
Distantia jungit 128.
M. o. e solidatur 127.
Seposita jungit 128.
Ut transeas 129.
- PORCUS.** lib. 5. cap. 41.
Ambrosia, e nectur non invidio à Giove.
 id est,
Mibi delicia, sordes 608.
Hand aliter prodest 603.
Lutum, una voluptas 606.
Non bene conveniunt 605.
Non respicis, à quo accipis 609.
Petit ulterò 607.
Quid subus, & rosis 605.
Sperno foris nectur 608.
Tantum frugi 605.
Tantum in funer. prodest 603.
Uterius 604.
- PORRUM.** lib. 10. cap. 34.
Advenerem stimulo 164.
Somnia tetra parit 162.
Formina gignit 163.
- PORTA.** lib. 61. cap. 15.
Ab exitu introitus 136.
Exoneratus transibit 138.
Ingressus, at non egressus 130.
Io son porta à chi porta. id est,
Si afferes, tunc pateo 133.
Lasciate ogni speranza o voi ch' entrate.
 id est,
Ingressus, non egressus 134.
Nil coinquatum 131.
Non aperietur 132.
Non vitibet pulsanti 135.
Securitas altera 137.
Son aperta à chi porta. id est,
Si afferes, tunc pateo 133.
- PRÆLUM.** lib. 17. cap. 20.
Perficit non frangit 129.
Pressura mitescit 130.
Sub pondere levis 130.
Sub pondere nitet 130.
- PROMETHEUS.** lib. 3. cap. 46.
Igneus est ilius vigor 127.
Luto componit & igne 128.
- PROTHEUS.** lib. 3. cap. 47.
Formis se vertit in omnes 128.
- PSITTACUS.** lib. 4. cap. 59.
Aliena vocis & nula 606.
Alieno loquitur ore 604.
Dat sine mente sonos 605.
Dat sine mente voces 605.
Excubat in custodia 609.
Homo voce, at pectore brutum 611.
- Natura, & arte* 610.
Senex negligit ferulam 608.
Servitute clarior 607.
- PULEGIUM.** lib. 10. cap. 35.
Adverso tempore 167.
Dum cetera languent 169.
Dum hyemat, verno 166.
Et remotissimo solo 170.
Hyeme florèt 166.
In die frigoris 168.
Recisa floret 165.
- PULPITUM.** lib. 14. cap. 11.
Ad dandam scientiam salutis 70.
Tantum ad sacra 71.
Veritati, non fabulis 71.
- PURPURA.** lib. 6. cap. 38.
Compendia, mihi dispendia 398.
Dat pretium candor 200.
Ex nece triumphus 199.
Purpura iuxta purpuram 197.
Sic prada patet esca sua 196.
- PUTEUS.** lib. 2. cap. 28.
Alget, cum cetera calent 535.
Caleat, cum cetera frigeat 535.
Copiosior haustu 533.
Cum labore extrahitur 537.
Dulcis, tamen à mari est 538.
Fit purior haustu 532.
Friget in astu 535.
Hauriar, non exhauriar 534.
Hauriendo salubrior 531.
Hyeme calet 535.
In abditus humor 536.
Mors clarior 532.
- PYRAMIS. OBELISCVS.**
 lib. 16. cap. 16.
Abit & umbra 145.
Alius famam, nomenque dedit 147.
Altri l' eccelsa cima. id est,
Alii verticem 166.
Attingit ubique 141.
Cosi senz' ombra. id est,
Sic effugiat umbram 140.
Deficiendo subtilior 149.
Dignius atrollenda 160.
Dimidium facti 157.
Donec absolvam 158.
Eruus, & cretus 144.
Et strata decorem 159.
Fortiora supersunt 146.
Frustra 149.
Hoc stante virebit 170.
Immota manet 148.
In Deo meo 167.
Juvat indulgere labori 154.
Lapis omnis clauditur uno 168.
Mobilibus firmata globis 172.
Nec labor iste gravabit 161.
Nil partibus errat 162.
Per ardua virtus 152.
Perficur acta 165.
Post collectum rebur 153.
Profuit umbra 164.
Quæst' è l' impressa. id est,
Hoc arduum opus 156.
Quò altior, cò minor 169.

INDEX LEMMATUM.

Sidera vertice 155.
Suas devorat umbras 143.
Tenebra non comprehendunt 142.
Trames non invidius ullus 150.
Velat, & revelat 163.
Umbra nescia 139.
Undique 141.
Urimque se prodit eandem 151.

PYRAUSTA. lib. 8. cap. 18.

Hic nascor, & moriar 267.
Morerer extra 266.
Moriar, si evasero 266.
Non sentit incendium 265.
Procul pereo 266.

PYROBOLUS. lib. 22. cap. 13.

Au lieu, & temps. id est,
Loco & tempore 80.
Disrumpor, ut noceam 86.
Dum noceam, peream 86.
Etsi millies submergatur 83.
Nescia stare loco 82.
Non se capit intus 84.
Per tela, per ignes 81.
Sursum rapit ignis 87.
Vim vi 85.

PYROBOLUS CHARTACEUS.

lib. 18. cap. 6.

Ab igne sonitus 72.
Ad sidera cursum 60.
Alas addidit ardor 62.
Ardendo m' malzo. id est,
Elevat ardor 59.
Concremor, ut specter 69.
Consumpta in ventos 65.
Dabit pennas 61.
Dat mulciber alas 63.
Dum luccam, peream 69.
Dum serpunt in viscera flammæ 56.
Erumpendo nitèbit 73.
Extincto corrue't igne 71.
Furit, quia fervet 66.
Innoxia terrent 57.
Lasso defecta furore 74.
Ne deviet ardor 68.
Perit cum sonitus 70.
Per te m' malzo à volo. id est,
Ad athera per te 58.
Quia fervidus intus 56.
Ruam, cum deerit ignis 71.
Rumpor in alto 76.
Tantum ereptus 75.
Viamque affectat Olympo 64.
Vita tua 67.
Ut ascendam 60.

PYXIS PULVERARIA.

lib. 19. cap. 11.

Collecta disperdit 59.
Nec inficit 48.
Ne litura deturpet 49.
Quod scriptum, scriptum 47.

Q.

QUADRANGULUS.

lib. 21. cap. 51.

Ad normam undique 173.
Quadrangulum ad regulam 172.

Stat semper in recto 174.

Undique firmus 175.

QUADRANS ASTRONOMI-

CUS. lib. 21. cap. 16.

Cælestia scandere docet 176.
Cælestium index 176.
Firmo intuitu reperit 177.
Suprema metitur 178.

QUERCUS. ROBUR. GLANS.

lib. 9. cap. 32.

Ab ipso opes, animumque fero 224.
Ad versis firmior auris 427.
Cariem non sentit 413.
Cibos, atque salutem 412.
Citius frangor, quam cedo 426.
Commotam tandem 408.
Conditur, ut surgat 421.
Durando, secula vincit 405.
Fundamenta in montibus 430.
Immota manet 404.
Immota superbit 403.
Incurfionibus solidatur 410.
In tartara radix 417.
Ipsa hæret 403.
Minima maximam facit 419.
Nobilius excisa resurgit 428.
Non aliunde fasces 416.
Non quatuor 403.
Nulla est hac tutior umbra 411.
Nulli cedit 409.
Nusquam tuta 420.
Pondere fixa suo 414.
Procul à tinca 413.
Robur mecum, Crux est 422.
Semper immota 403.
Servasati civem 415.
Sese mole tenet 407.
Suffragia non oblandita 418.
Suo se robore firmat 414.
Tegit umbra minores 406.
Tenero sic flexa sub ævo est 423.
Uberius percussa dabit 425.
Vincenti 429.

R.

R. A. A. B. lib. 3. cap. 91.

Ecceco salus 271.
Gratia parit gratiam 272.

RAMUS. lib. 9. cap. 33.

Ad inferendum alibi 432.
A se pendet 433.
Non deerit alter 435.
Perdo divisis honorem 437.
Permanet in simplicitate 431.
Sequitur volens 434.
Trahit unam è multis 436.
Uno avulso, non deficit alter 435.

RANA. lib. 6. cap. 39.

Claro de patre propago 212.
Dum coaxo, tumesco 202.
E limo coaxat 203.
Et in ortu informis 206.
Industria non vi 204.
In vani duole id est,
Vox irrita ventis 210.
Lamia deformitâ nel faugo aceresco.
id est,

Alimo deformior 211.

Limosa reperit 207.

Lucis fulgore mutescunt 209.

Mihi terra, lacusque 201.

Mox tota vorabor 208.

Percussa lumine, silent 209.

Renascimur, unde resolvimur 205.

Totam inde depascit 208.

RAPA. RAPHANUS.

lib. 10. cap. 36.

Alitur in deterius 176.
Arigore vigorem 173.
Cunctis enascor 171.
Dat omnibus escam 171.
Frigore fit amplior 173.
Frigore fit dulcior 174.
Frigore gaudet 172.
Jovis inclementia crescit 173.
Nutrit, & inflat 175.
Pis fort che non' credi. id est,
Fortior, quam astimas 178.
Præva alimenta parit 177.
Quo profundior, eo minor 179.

RASTRVM. lib. 24. cap. 11.

Areas, & arva repurgat 63.
Meliora relinquit 61.
Viliora capeffit 62.

REBECCA. lib. 3. cap. 76.

Ex undis amor elicit ignes 214.

REGVLA. lib. 17. cap. 22.

Æquat, & dirigit 132.
Sibi conscia recti 135.
Ut sine errore 131.

REGVLA QUADRATA.

lib. 21. cap. 17.

Recta rectis 181.
Recti, & obliqui mensura 179.
Sic non decipitur 180.

REGVLA SCRIPTORIA.

lib. 19. cap. 12.

Erectitudine pretium 52.
Ne oblique 51.
Substrata dirigit 51.

REMORA, SEV ECHENEIS.

lib. 6. cap. 40.

Affixa tuctur 218.
A modico, non modicum 215.
Minimo detineor 217.
Parva licet 216.
Sic frustra 213.
Sic parvis magna cedunt 213.
Vel minimæ affendunt 214.

RESTIS. FVNIS. lib. 17. cap. 23.

Accedit, dum retrocedit 139.
Contrariis citius 134.
Junguntur ad opus 137.
Torquet, at roborat 138.
Vel fracta vincio 136.
Vivit ad extremum 135.
Volvendo validior 134.

RETE. NASSA. lib. 20. cap. 7.

Errantes detinet 158.
Eximit, non perimit 155.
Ex omnibus congregat 156.
Gravitat, & levitat 160.

Hinc

INDEX LEMMATUM.

- Hinc gravor, inde levor* 160.
Minores evadunt 157.
Nil amplius optat 152.
Non semper tripodem 153.
Predatur errantes 158.
Sempre al entrar aperta, al uscir chiusa.
id est,
Ingredi non egredi datur 159.
Trahit invitos 154.
RHINOCEROS. lib. 5. cap. 42.
Ceteris indomitus 615.
Cum Virgine cicur 615.
Mori potius, quam subdi 611.
Natura, & arte 614.
Non ego revertar inultus 612.
Non rideo, nisi victor 610.
Pugnet paravor 613.
Urget majora 616.
Ut evadam 617.
RHOMBUS. lib. 17. cap. 24.
Torquet, & obvolvitur 140.
Unit, atque torquet 141.
Unit, sed torquet 141.
ROBOAM. lib. 3. cap. 110.
Tanti refert, quem consulas 321.
ROGUS. lib. 25. cap. 22.
Arso il mortalo al ciel n' andrà l' eterno.
id est,
Corpore consumpto, spiritus astra petet,
 78.
Luce hac lux clauditur omnis 79.
Mortale repurgat 77.
ROS. lib. 2. cap. 11.
Dulce refrigerium 193.
Ex utero aurore 192.
In gramine lucent 195.
Tantum nocte serena 191.
Tolerata premia noctis 194.
ROSA. lib. 11. cap. 18.
Abigiturque, trahiturque 229.
Antequam marcescat 218.
Armata delectat 224.
Cantè legas 192.
Collecta venustior 180.
Commune nomen utriusque 191.
Conficit una dies 171.
Cou suave rigor minaccia, e alletra.
id est,
Minatur, & allicit 225.
Così l' aura m' hà concio. *id est,*
Sic aura nudavit 196.
Cum lenitate asperitas 189.
Dabit murice pictas 179.
Decerpi, que florent 212.
Decoloravi me sol 216.
Decolor, unde color 217.
Deficiam dum redoleam 221.
Destasi allo spuntar del primo raggio.
id est,
Floret in ortu 172.
Detraëtis aculeis 231.
Dissipat ardor 220.
Epunge, è piace. *id est,*
Ferit, & delectat 201.
Epue rigida piacque. *id est,*
Grata rigore 204.
Et à longinquo 183.
Et clausa quoque 181.
Et decerpi dant odorem 181.
Et decidentes redolent 181.
Etiam recisa redolet 181.
Et neglecta viresco 178.
Et radio, & fluvio 197.
Et trà le spine pur spontando viene.
id est,
Vel inter sentes germinat 177.
Et rubent, & pungunt 223.
Ex spinis, sine spina 236.
Fiorisce, ma fersisce. *id est,*
Et floret, & vulnerat 203.
Floret feliciter 176.
Florigera salus 173.
Florui in ardo 232.
Fortitudo, & decor 190.
Geminis unicus odor 210.
Gratior hinc oleo 176.
Gratior virens, arida fragrantior 182.
Haud inermes 184.
Haud procul asperitas 184.
In intimis aurum 227.
Innoxia floret 230.
Inter omnes 187.
Irrigate vivaciores 175.
Iuncta senecta premit 171.
Languescit à meridie 198.
Latos efflavit honores 205.
Mors est malis, vita bonis 234.
Mox rubescet 222.
Nascendo senescit 171.
Nativum purpurat haustu 215.
Ne di laserio amor macchiato hò il seno.
id est,
Veneris nec inscit ostrum 195.
Non culta metatur 208.
Non perit odor 207.
Non semper neglecta 178.
Non sine spina 214.
Non sine vulneribus 213.
Odorifera, quia spinifera 237.
Olent, & ornant 200.
Olet suavis 176.
Omni tempore vernant 219.
Oppositis fragrantiores 176.
Panditur matura 199.
Præsidio, & decori 190.
Pulchra latent 233.
Pungit, & delectat 202.
Pungit, & recreat 211.
Quanto si scopre, men tanto più bella.
id est,
Pulchrior, cum laet 180.
Quasi absconditus vultus eius 186.
Recisa, & usta proficit 185.
Redolentque, sanantque 188.
Rubet amoenius 176.
Semper suaves 174.
Sentes evita 192.
Sentes non decidunt 193.
Sentes firmiter harent 193.
Sic ventus nudavit 196.
Sordido pernicies 173.
Spina, sed absque rosis 236.
Suavis, sed armata 213.
Sub Sole parebit 228.
Tractata gravior 226.
Tucentur honores, quos sociant 194.
Turpibus exitium 173.
Ver, integer annus 219.
Vita, & morte dal sole. *id est,*
Sol mihi cunas, & urnam 209.
Vitam non prorogat ostrum 206.
Vix orta fugit 171.
Una dies aperit 371.
Uni salus, alteri pernicies 178.
Utile, & dilecto. *id est,*
Olent, & ornant 200.
ROTA. lib. 24. cap. 12.
Acuitur istu 78.
Ad motum faciliis 69.
Aguntur, ut agant 74.
Alternà vice 88.
Aut cursus, aut casus 77.
Convertunt, non everiunt 75.
Illustrat, & acuit 84.
Immuta movetur 76.
Incandescit eundo 82.
Incertum 80.
Inclinata progreditur 64.
In medio non commovebitur 76.
Innixa revolvitur 87.
Levatus in altum 83.
Manens attollit alia 71.
Motu semper equali 65.
Ni currat, labitur 77.
Non excedens ex orbita 86.
Parte minimâ tangit 72.
Rotando conterit 72.
Rotando perficit 85.
Semper in semita 67.
Spectamus ad unum 86.
Terendo conteritur 73.
Vim vi 81.
Ungitur, ne strideat 70.
Urimque progreditur 68.
RUBUS. lib. 9. cap. 34.
Flagrat, non conflagrât 438.
RUPICAPRA. lib. 5. cap. 43.
Altissima tute 620.
Effugi, perdunt 619.
Nec inaccessible apex 618.
RUTH. lib. 3. cap. 98.
Parva petit, ut magna recipiat 281.
S.
SAGITTA. lib. 22. cap. 14.
Ad nihilum valet ultra 104.
Consequitur, quodcumque petit 89.
Consumet flamma volentem 103.
Decident infra 101.
Donec attigerit 114.
Donec defecerit, non convertetur 92.
Ferienda ferit 106.
Haud quaquam mora 92.
Ignescit eundo 102.
Infringit solido 88.
Instat alterum 93.
Intensius velocius 111.
Irrita cadent 100.
Ludentem lædit 115.
Nec vinci, nec equari 94.
Nescit missa reverti 97.
Non altè, sed aptè 98.
Non quasi in incertum 110.

INDEX LEMMATUM.

Non quocumque petit 105.
 Nulli deest acies 107.
 Nunc promere vires 109.
 Nunquam frustra 90.
 Nunquam irrita 90.
 Omnes in album 108.
 O subit, o baxar. id est,
 Aut ascensus, aut casus 95.
 Petenda peto 106.
 Pondere victa redibit 113.
 Quod dirigit, leve est 116.
 Tetigisse, vicisse est 112.
 Vis nescia vinci 91.
 Volat irreparabile 96.
 Volat irrevocabile 96.

SAGITTA CAELESTIS.

lib. 1. cap. 12.

Occidit virginis ortu 408.

SAL. lib. 12. cap. 27.

Ab igne resultat 252.
 A putredine servat 255.
 Aquam uectit, & ignem 260.
 Condimento, non cibo 263.
 Contrahit, & exsiccat 258.
 Densat, & exsiccat 258.
 Duratur ab astu 253.
 Eliquor, ut prosum 257.
 Gelascit ab astu 253.
 Liquefcit in undis 254.
 Obsum, nitemperet usus 262.
 Putrida non reparat 256.
 Quam cito subsidit? 264.
 Reddit sapidas 261.
 Sapidas preparat escas 261.
 Urit, & exsiccat 259.

SALAMANDRA. lib. 8. cap. 19.

Caelo turbato, alacrior 273.
 Di mia morte mi pascō, e vivo in fiamme.
 id est,
 Mea vita per ignem 272.
 Durabo 270.
 Ledit, non leditur 276.
 Mea vita per ignem 272.
 Mi nutrisco, e l' estinguo id est,
 Extinguit alentem 268.
 Nel mezzo de l' ardor non resto offesa.
 id est,
 Illusa per ignes 271.
 Nodrisco, ed estinguo. id est,
 Nutrior, & extinguo 269.
 Serenitate deficit 274.
 Solis radio tabescit 274.
 Surgens imbre, cadit sereno 275.

SALIX. lib. 9. cap. 35.

Cedendo vincit 441.
 Cum infirmor, tunc potens sum 442.
 Firmior, si infirmior 442.
 Fructus invisus 440.
 Infirmitate perscitur 443.
 Lego piegandomi. id est,
 cedendo vincit 441.
 Modo flumina lambant 439.
 Remollitur tractabilis 444.

SALMO. lib. 6. cap. 41.

Haret ubique 219.
 Officiosa aliis, exitiosa suis 220.

SALMONEUS. lib. 3. cap. 48.
 Par nisi pena. id est,
 Fulmina fulminibus 128.

SALOMON. lib. 3. cap. 109.
 Justitia sapientiae comes 318.
 Mulierum amore 320.
 Omnia simul cum ea 319.

SAMARITANA. lib. 3. cap. 175.
 Ad fontem sitibunda recurrit 517.
 Fontis purgatur ad undas 518.
 Plena Deo, terrena relinquit 519.

SAMARITANUS. lib. 3. cap. 176.
 Acerbis mollia miscet 520.

SAMSON. lib. 3. cap. 98.
 De forti dulcedo 283.
 Ex Asino Pegasus 285.
 Male mihi, modo male aliis 297.
 Nihil sine oculis vires 289.
 Nil obstat virtuti 286.
 Non telo, sed maxilla 284.
 Notum, quid famina possit 287.
 Sic vires e minimis pendent 288.
 Vel in ipsa morte timendus 290.

SAMUEL. lib. 3. cap. 99.
 Major est recentis gratia floris 292.

SAPHIRUS. lib. 12. cap. 28.
 Caelesti fulgurat ere 266.
 Feri gaudia cordi 268.
 Fra' azzurro del ciel le Macchie ha
 sparse. id est,
 Sub caeli specie navos 269.
 Pium reddit 265.
 Que tangit, caerulea reddit 267.
 Specie simillima caelo 266.

SARDA. lib. 6. cap. 42.

Obnoxia infirmitas 221.

SARDIUS. lib. 12. cap. 29.

Fert gaudia cordi 271.
 Ignita luce coruscet 270.
 Ingentes excitat ausus 274.
 Lethales tollo humores 275.
 Menti novum acumen 273.
 Perscitur ingenium 273.
 Sgombra i timori, e di timori abbassa.
 id est,
 Timores pellit, deprimitque tumores.
 276.
 Tardius habebatur humore 277.
 Viles expello timores 272.

SARDONYX. lib. 12. cap. 30.

Binus, & unus 279.
 Fra' i Saffos torrenti illustre apparue.
 id est,
 Inter torrentis saxa refulsit 282.
 Nil, dum signat, avellit 281.
 Non fert impuri soporem 278.
 Trino speciosa colore 280.

SARGUS. lib. 6. cap. 43.

Fallacis fructus amoris 222.

SATVRNVS. lib. 3. cap. 49.

Edit, quos edidit 131.
 Liberorum sanguine pascor 130.
 Qua donat, devorat 131.
 Volat irrevocabilis 129.

SAVL. lib. 3. cap. 102.
 Ab asinis ad equos 295.
 Furor est, ne moriari, mori 298.
 Melior est obedientia, quam victima 297.
 Qualis societas, tales & socii 296.

SCALA. lib. 15. cap. 20.

Ad alta per imos 149.
 Attollit in auras 152.
 Conjungit utrumque 155.
 Dat faciles ad superos vias 152.
 Feret ipsa sursum 156.
 Fultra evehet 153.
 Hac una sublimia 146.
 Nec erectior, nec depressior 154.
 Non statim attollit 147.
 Non statim, sed ture 150.
 Per gradus velox 151.
 Scandē gradatim 148.

SCALPRVM FABRILE.

lib. 17. cap. 25.

Calando detegit 143.
 Dum perit, perscitur 145.
 Feriat, dum formet 144.
 Non plus quam oportet 146.
 Percussum cadet 142.
 Ut feritur, ferit 142.

SCAPHA. PHASELVS.

lib. 20. cap. 8.

Major minorem 162.
 Quo me cunque trahent 163.
 Tribuentem sequor 161.
 Tutior, quo levior 164.

SCARVS. lib. 6. cap. 44.

Aversus erumpit 223.
 E carcere educunt 224.
 Non timet arte capi 225.

SCENA. lib. 25. cap. 23.

Ammaestra, e diletta. id est,
 Docet, delectat 81.
 Fingit, & docet 80.
 Non quam diu, sed quam bene 82.
 Utile dulci 81.

SCEPTRVM. lib. 21. cap. 24.

ADeō 83.
 Dum servio regno 84.
 Ima de stirpe 87.
 Olim arbor 86.
 Servio regnans 85.

SCIVRVS. lib. 5. cap. 44.

Alteram invasit spiritus 624.
 Ast ego ingenio 622.
 At semper in imo 626.
 Deducet me 621.
 E da sole, e da pioggia. id est,
 Solem arcet, & imbres 623.
 Labor irritus omnis 625.
 Non me spiritus affiat 624.
 Nunquam extollor 626.
 Vincit solertia vires 622.
 Viribus ingenium potius 622.

SCLOPETVM. lib. 22. cap. 15.

Alterutro 118.
 Cedit, dum cedit 122.
 Da Picciolo spiraglio il foco apprende.
 id est,
 Ignem a parvo meatu 120.

INDEX LEMMATUM.

Dat flamma vires 121.
 Est tetegisse satis 117.
 Et manus, & mens 124.
 Nulla posso levarne id est,
 Nil demere possum 119.
 si tangar 117.
 Vis abdita 123.

SCOLOPENDRA. lib. 6. cap. 45.

Noxia vomit 228.
 Receptura despicio 226.
 Rejeta resorbet 227.
 Viscera quoque 229.

SCOPULUS. lib. 2. cap. 36.

Conantia frangere, frangi 643. 645.
 Divitum fecere procella 654.
 Durabo 637.
 Frustra nitantur 650.
 Imnota resistit 637.
 Immotus franget 644.
 immotus frangit 643.
 In aeternum non commovebitur 655.
 Inconculsa manet 637.
 Ipse se franget furor 647.
 Nec sola, nec integra reddit 656.
 Nil me fatalia terrent 640.
 Non apponent nocere 650.
 Nunquam satira 655.
 Ogn' hor pin fermo id est,
 Semp' idem 637.

Per lo suo proprio fondo immobil resta.
 id est,

Sua sede firmatur 642.
 Probantur impetu 651.
 Probantur fortes impetu 651.
 Quam frustra, & murmure quanto!
 650.

Quo magis, eo minus 641.
 Romponfi percotendo, e in spuma vanno.
 id est,

Franguantur allise 646.
 Ruptaque recedunt 646.
 Semp'r, & undique ruidor 649.
 Sese mole tenet 638.
 Silverunt fluctibus 652.
 Sustien fermo in se stesso. id est,
 Firmus sustinet 639.
 Suo pondere iuta 642.
 Vincit ferendo 648.
 Undique firmus 637.

SCOPUS. lib. 22. cap. 16.

Nec ultra, nec ultra 128.
 Non omnes eodem 126.
 Paucis licet 127.
 Propinquiori 125.
 Tute ad un fine, ed una sola al segno.
 id est,
 Ad scopum ex omnibus una. 119.

SCUTUM. lib. 22. cap. 17.

Aeternam tibi spondet opem 146.
 Aut cum hoc, aut in hoc 130.
 Aut repellit, aut frangitur 132.
 Defendit, licet offensus 150.
 Et cum hoc, & in hoc 130.
 Etiam post funera custos 142.
 Gemino spectabilis usu 138.
 Haud tendimus ultra 144.
 Hoc mihi praesidium 149.
 Junctis vis nulla nocebit 137.

Mundi Symbolici Tom. II.

Lumine, & umbra 133.
 Ne ladar 124.
 Non sine luce regni 141.
 Nulli penetrabile ferro 147.
 Omnia 148.
 Perimit, & tuctur 131.
 Stat magna nominis umbra 143.
 Terrui hostes 136.
 Troppo debil riparo al fiero colpo. id est,
 Ictum non satis cludit 135.
 Tutatur, & armat 140.
 Tutea, decusque 19.
 Tutela pignora certa 146.
 Unus omnia contra 145.

SCORPIUS. lib. 7. cap. 7.

Amplexatur, ut perdat 43.
 Cauda semper in ictu 42.
 Cum dolo venenat 46.
 I emerfus, innocuus 47.
 Dum blanditur, pungit 49.
 Extrema parte venenat 45.
 Ferit ex insidiis 46.
 Malorum, semper mala conspiratio 41.
 Metuendus acumine cauda 45.
 Non lado, ni ladar 44.
 Non unum securus 48.
 Qui vivens ladir, morte medetur 39.
 Vulnus, opemque curit 40.

SCRINIUM. lib. 15. cap. 21.

Et singularium edentur 157.
 Non nummis, sed Numini 160.
 Non parat extraneis 158.
 Pretiosa latent 159.

SECURIS. ASCIA.

lib. 17. cap. 16.
 Da spatium, tennemque moram 149.
 Et insulsa ruina 147.
 Lente, & bene 150.
 Ne noceat, subline micat 153.
 Nulla inflexere procella 152.
 Poliant, dum spoliant 148.
 Polior, dum spolior 148.
 Praclu coronant 151.

SEDECAS. lib. 3. cap. 129.

Miser, quia periturus 301.

SEDUM, SEU SEMPER VIVUM.

lib. 10. cap. 37.
 Noctis non deficit humor 180.

SELENITES. lib. 12. cap. 31.

Circummoveor tecum 283.
 Dal tuo volto dipendo. id est,
 Circummoveor tecum 283.

SELEUCIS. lib. 4. cap. 60.

Venit, & disperdit 612.
 SEM & JAPHET. lib. 3. cap. 69.
 Sic jubet reverentia patris 199.
 Sunt sua morigeris premia 198.

SENNACHERIB. lib. 3. cap. 125.

Frangit Deus omne superbum 354.
 Qui pradaris, & ipse pradaberis 355.

SEPIA, SEU LOLIGO.

lib. 6. cap. 46.
 E quanto mas le busco, mas s' asconde.
 id est,
 Suo se condit humore 232.

Hac cludit retia fraude 20.
 In obscuro latet 231.
 Non fuga salutem 130.
 Velamento salus 232.

SEPULCHRUM. lib. 16. cap. 17.

Hac me post fata manebit 177.
 Intima sordent 174.
 Mephitim exhalat 175.
 Omnibus una quies 175.
 Pariterque peribunt 176.

SERA.

lib. 17. & 25. cap. 27. & 25.
 Artis opus turbasse notas 96.
 Cum nomine viatus 93.
 Difficilis, facilis 97.
 Eraditus in verbo reperiet 91.
 Nec absque tertiam 154.
 Nomen absconditum 92.
 Non carus pateo 155.
 Panditur ad verbum 89.
 Parctuni 88.
 Ritè junctis 94.
 Sorte, aut labore 95.
 Uniparet verbo 89.
 Uno verbo recludor 90.

SERPE. NS. lib. 7. cap. 8.

Ad me redeo 63.
 Alit venena veneno 97.
 Altera melior 60.
 Alterno valente cadit ut 93.
 Angustius angustior 52.
 Annofo undatur amictu 51.
 Ardens ad solem 76.
 Aspicientes vivent 94.
 At virus non exiit 59.
 Cognati corporis expers 62.
 Dei etant, non terrent 61.
 Dum spiro, spero 71.
 E malo bonum 99.
 E quant' e offeso pin, tanto pin noce.
 id est,
 Lasus nocentior 89.

Exactus iras 90.

Ex bono malum 70.
 Extrema copul' t 66.
 Exutus venustior 75.
 Finitque ab origine p'ndet 64.
 Florescente fragrant 81.
 He mihi opiparadapes 77.
 Jejuna saliv' necabit 101.
 Incendit viscerata tibe 86.
 Indarno. id est,
 Frustra 68.

Indelix, & juvenia 84.

In silencio moriet 93.
 In vanum laboraverunt 92.
 Lascio la vecchia, e nova spogia prendo.
 id est,

Novus, exuta pelle, resurgo 50.
 Malo ignem 79.
 Mito quam vinera flammis 79.
 Mors jurgis finit 98.
 Nec quo, nec ad quem 82.
 Nec mors, nec vni relit' 67.
 Nitidor 60.
 Novus exorior 53.
 Nullum vestigium 73.
 Nusquam finit 65.

Et

Parans

INDEX LEMMATUM.

Parans exordia forna 57.
 Perimit inflando 87.
 Pharmacum ex utroque 74.
 Piu bella, e piu pedita. id est,
 Pulchrior, & agilior 85.
 Positis novus excubiis 57.
 Purgant aculei 80.
 Quos brumategebant 83.
 Relegens exordia 88.
 Renovabitur juvenus 58.
 Salutifer adsum 69.
 Sequitur reliquum 100.
 Sobrietatis opus 73.
 Solerecente recens 96.
 Spoliata illustrior 54.
 Supervertitur 55.
 Tollit flamma virus 78.
 Transfundit p. st. venenum 72.
 Tutus, ni capite laesus. 91.
 Una salus 95.
 Ut meliorem induam 55. 56.
SERRA. lib. 17. cap. 28.
 Acie, & soliditate 156.
 Ad dexteram sive ad sinistram 166.
 Alternando 159.
 Alternis facilis 159.
 Aptus, dum secat 164.
 Con moti oppositi al. seigno ist. esso tende.
 id est,
 Per opposita ad ide n 158.
 E non potendo a lui, noce a se stessa.
 id est,
 Sibimet officit 162.
 Fulcimento constantior 163.
 Ligamento constantior 163.
 Ne pur vi Lasciu alcuna nota impressa.
 id est,
 Nec vestigia linquit 161.
 Nunquam a signo 157.
 Per opposita ad idem 158.
 Stridet, atque rodit 167.
 Tarda, sed rata 160.
 Tract. i. vicissim 165.
SERTIUM. lib. 25. cap. 26.
 Alit artem 107.
 Cetera lingua 109.
 Di radice, e d' humor p. v. 151. agniscie.
 id est,
 Dum radix, & humor deficit, languet.
 100.
 Electus ex milibus 98.
 Este Ducer 105.
 Ex unione de or 101.
 Nestit, & ornat 99.
 Non beneficium, sed maleficium 108
 Non sine altera 105.
 Ob Crues servatos 103.
 Varietate placet 102.
 Varietate venustlor 102.
 Vita, mortisque comes 104.
SFINX. lib. 3. cap. 50.
 Fera corpore, fronte puella 132.
SIGILLUM. lib. 19. cap. 13.
 Comprimit, ut imprimat 53.
 Distinguit, & exprimit 54.
 Idem, & alter 56.

Imprimis in molli 58.
 Imprimis, quod continet 57.
 Imprimis, sic comprimat 53.
 In imagine vivit 60.
 Manet idem 55.
 Obsignat utrumque 59.
 Quo profundius, eo firmitus 61.
**SIGNA ZODIACI & ALIÆ CON-
 STELLATIONES.**
 lib. 1. cap. 12.
 Accessu tranquillitas 389.
 Ad sublimia retrorsum 388.
 Eternum decus 396.
 A longe prospiciens, & salutans 398.
 Bzena gnia. id est,
 Dux optima 385.
 Cum luce salutem 389.
 Dirigit cursu brevi 373.
 Dominatur & astris 402.
 Dum versatur, erigitur 381.
 Et mihi stabilis error 382.
 Et lumen, & ardor 403.
 Fallere nescit 386.
 Funeribus pretiosa suis 407.
 Gratus terror 406.
 In motu immobilis 383.
 Insontes ira 404.
 In tempestate securitas 393.
 In tempore opportuno 391.
 Ipsis donantibus auras 392.
 Irrequieta, nec errans 372.
 Juvat ipse labor 399.
 Mas nocivo, que en la tierra. id est,
 Ab alto nocentior 410.
 Mergimur nunquam 380.
 Misus amicus 405.
 Nautas cursu docet brevi 373.
 Ne i rigori e piu bella. id est,
 Inter rigores pulchrior 378.
 Nescia occasus 575.
 Nescia veneni 409.
 Non sine grandine 387.
 Novum pandit iter 397.
 Nulla potest delere vetustas 371.
 Nunquam deficient 401.
 Nunquam procul 377.
 Nunquam succubuit 400.
 Occidit virginis ortu 408.
 Omnia expers motus 384.
 Procul omnis ira 395.
 Quiete coruscata 412.
 Radius veniet fervidioribus 411.
 Serenum erit 94.
 Sine occasu felix 74.
 Sub Jove clarior frigidus 378.
 Terret seva procellas 390.
 Vertitur, non occidit 376.
SILENUS. lib. 3. cap. 51.
 Intus non extra 13.
 Pretiosa latent 134.
SILEX. CHALYBS. lib. 12. cap. 32.
 Abstrusum excutit 287.
 Anteferit, quam flamma micet 295.
 Attritu ignis 296.
 Clarescit ab ictu 284.
 Collisione ignis 296.
 Dabit percussa nitorem 283.

Duritie flammescit 284.
 Emicat ictu 285.
 Exilit, quod delituit 293.
 Flamma prosiliet 291.
 Ictu non uno 298.
 Il fuoco ha seco aeterno. id est,
 Ignem fervet in avum 300.
 Illuminat, non perimit 301.
 Incendia surgenti 297.
 Latet ignis 299.
 Mutuis officiis 294.
 Non quovis teritur 289.
 Non sine ictu 288.
 Percussu micabo 285.
 Percussus concipit ignes 303.
 Repercussa scintillat 290.
 Sine fomite frustra 302.
 Suscit at ignes 286.
 Trasse ardor dale pietre. id est,
 E Petris excutit ignem 286.
 Vi excandescet 292.
SILURUS. lib. 6. cap. 47.
 Omnibus infestus 234.
SIMEON. lib. 30. cap. 177.
 Bonum cito morte potiri 521.
 Cantator Cygnus funeris ipse sui 522.
SIMIA. lib. 5. cap. 45.
 Alienâ victito clade 655.
 Complectendo necat 629.
 Delicta operii charitas 636.
 Intima, non extima 631.
 Laqueos sibi parat 627.
 Male parta, male di' abuntur 630.
 Non forma, sed amore 636.
 Perdit amando 628.
 Quanto piu sale i bruti membri scopere.
 id est,
 Ascensu turpia prodit 633.
 Risui, non usui 634.
 Se ipsem seducit 632.
SIMON MAGUS. lib. 3. cap. 178.
 Non constat Numina Nummis 524.
 Ut lapsu graviore ruat 523.
SIREN. lib. 3. cap. 52.
 Amaricata dulcedo 144.
 Ancide, e place. id est,
 Mortem dat ipsa voluptas 137.
 Contemnit cura procellas 142.
 Cumple con dar' d' gusto, y amargura.
 id est,
 Cum blanditur, occidit 138.
 Dulcedine capio 143.
 Figit vox una rates 141.
 Formosa supernè 140.
 Metuenda voluptas 135.
 Mortem dabit ipsa voluptas 135.
 Quos vocant, devorant 139.
 Son le Lusinge sue sempre mortali.
 id est,
 Blanditus perimit 136.
SISARA. lib. 3. cap. 93.
 Blandum exitum 274.
 Habet quoque, famia vires 275.
SISYPHUS. lib. 3. cap. 53.
 Urget ruiturum 145.

- SITULA. lib.15. cap.22.
 Altera levatur 161.
 Alternant pondera eundo 164.
 Alternis demersa vicibus 164.
 Depressione alterius 172.
 Ex utrisque securitas 171.
 Gravitate attollitur 163.
 Hand redit inanis 169.
 Haurit inexhaustum 174.
 Hauriunt, & effundunt 170.
 Haurit ex alto 162.
 Humilita siccis 171.
 Labor omnibus unus 166.
 Los lienos de dolor, y los vazios de esperan-
 za. id est,
 Quae plena dolore, quae vacua spe 167
 Pondere fit levior 173.
 Sidam, ut impleat 168.
 Una omnes 135.
- SMARAGDUS. lib.12. cap.33.
 Apposita, virentia reddit 309.
 Cyprio diffringitur aestu 310.
 Ne la Terra, nè il ciel vist hà più bella
 id est,
 Nil jucundius illo 304.
 Non satians, oculos implet 305.
 Recreat, nec satiat 305.
 Spirantibus internitent 306.
 Veneris impatiens 310.
 Vivet, & fulgurat 308.
 Virore perenni 307.
- SOL. lib.1. cap.5.
 Adhuc splendet 175.
 Adorno tutte 108.
 Affluenter, & non improperat 73.
 Aliisque & idem 116.
 Altior, ardentior 67.
 At una lux 127.
 A vostro nal grado, id est,
 Vobis invidis 149.
 Avunque vos pesè. id est,
 Vobis invidis 149.
 Con un guardo lo forma, e le dipinge.
 id est,
 Dum aspicit, perficit 151.
 Crastina surget 96.
 Crescentes duplicat umbras 163.
 Crescit adhuc 56.
 Crescit non occulè 167.
 Dat vires 132.
 Decor integer 77.
 Delectat, & urit 59.
 Delitescit, ut renascatur 114.
 Diem praesignat abortu 127.
 Dignum nec sidera funus 162.
 Discutit, & fovet 78.
 Dissipabit 79.
 Divisum imperium 121.
 Diversimode in diversis 133.
 E luce ardor 87.
 Est tamen unus 126.
 Et in fragmentis integer 130.
 Et in ortu totus lucidus 131.
 Et latet, & lucet 62.
 Et lucet, & fovet 137.
 Et lumen circumquaque diffundit 124
 Et proxima micant 156.
 Muadi Symbolici Tom. II.
- Ex luce tenebras 150.
 Ex te cuncta nitorem 76.
 Facilis quarentibus 102.
 Fluctuante non dispicitur 135.
 Fractus robustior 160.
 Frustra opposita 82.
 Frustra terreberè nimbis 100.
 Hac soli est condita soli 173.
 Haeret origini 155.
 Hinc clarior 82.
 Hinc procul umbra 148.
 Hinc splendor, & ardor 87.
 Humiliat, & sublevat 118.
 Illustrabit omnia 83.
 Il bello se; ma lo splendor non cela.
 id est,
 Vultum, non lumina celat 62.
 Illuminat & obscurat 150.
 Illuminat, nec minuitur 145.
 Illustrando non scema 145.
 Immensum in parvo 129.
 Inmittit ardentiores 107.
 Impollutus 77.
 Indefessus, & undique 105.
 Influit tamen 128.
 Innoxius gratus 171.
 Instant, non obstant 82.
 Intuitu splendo. id est,
 Splendet in omnes 63.
 In unum collectis 141.
 Ipse levavi 144.
 Lumine eodem 126.
 Lux ab uno 126.
 Lux indeficiens 143.
 Maggior mente ri luce. id est,
 Splendet illustrius 142.
 Majr in occasu 164.
 Male operantibus pudor 71.
 Mediis formosus in undis 172.
 Monstratur in undis 174.
 Mori gaudet fistinus in ortum 99.
 Mortificat, & vivificat 146.
 Motu fecundus 92.
 Motus erit requies 153.
 Mutat in aurum 93.
 Nec mora, nec requies 105.
 Nec pluribus impar 169.
 Nel troppo lume suo viene à celarsi.
 id est,
 Suo se lumine condit 70.
 Ni aspicit, non aspicitur 74.
 Nigrescunt omnia circum 157.
 Nil sub sole novum 170.
 Non cansado, y por todo. id est,
 Indefessus & undique 105.
 Noctem aequo compensat die 58.
 Non andra molto, e n' uscirà più bello,
 id est,
 Mox erumpet illustrior 52.
 Non durè 81.
 Nondum in auge 125.
 Non exoratus exorior 55.
 Non gravat, & gravidat 94.
 Non idem in omnes 60.
 Non men lucido risorge. id est,
 Ab umbris clarior 90.
 Non mutuatà luce 69.
 Non pallet nostris 147.
- Non poscentibus offert 55.
 Non vi, sed virtute 151.
 Nullaque obstante reluxit 65.
 Obstantia solvet 81.
 Occidet horror 101.
 Occidit oriturus 96.
 Occultofœnore 136.
 Occulto omnia semine 136.
 Offusco tutte. id est
 Obnubilo cuncta 109.
 Omnes sub jugo meo 112.
 Omnia lustrat 66.
 Omnibus, & singulis 68.
 Omnibus idem 115.
 Omnibus solatia fundit 168.
 Omnibus sufficit 106. & 154.
 Omnibus unus 104.
 Oriens universum illustrat 84.
 Ornat, non onerat 123.
 Ortus diem 138.
 Per se fulget 69.
 Più cocente divampa. id est,
 Intensius ardet 107.
 Præbet tantundem singulis 89.
 Premitur, non opprimitur 88.
 Quos aspicit, fovet 166.
 Rapit hora diem 161.
 Rebus adest. 140.
 Recedo, non decedo 98.
 Redit in ortus 99.
 Redit, nec deficit 119.
 Reflexum facilius 134.
 Respicit aequè 104.
 Senza lasciar il ciel, tocco la terra.
 id est,
 Serravum sic ima peto, quin athera
 linguam 61.
 Serenus despicit 103.
 Simili ab ortu 139.
 Sine errore celerrimus 57.
 Solvit, dum vidit 80.
 So us indeficiens 111.
 Solus non errat 122.
 Sparisce ogn' altro lume id est,
 Sidera cuncta fugat 75.
 Super bonos & malos 72.
 Tenebra non comprehenderunt 91.
 Tenebra procul 91.
 Toglie il lume col lume. id est,
 Extinguit lumine lumen 95.
 Torpentia frigora solvet 120.
 Totum circumspicit orbem 66.
 Totus singulis 176.
 Transit non frangit 158.
 U' abbagliano la vista anco i più degni.
 id est,
 Perstringit jubare visum 64.
 Vadam, & revertar 97.
 Ubique similis 110.
 Unius splendor, incendium alterius 85
 Unum sumus 113.
 Unus ubique potens 165.
- SOL IN ZODIACO.
 lib. 1. cap. 6.
 Ab aestu fatiscit 194.
 Accedente florescent 187.
 Aequè impartitur 184.
 Ascendente florebunt 188.

INDEX LEMMATUM.

- Celeres explicatorius 190.
 Contentus medio 178.
 Diei, noctisque pares 196.
 Diripit omne decus 194.
 E celo Menses 198.
 Fictus labor 185.
 Geminat incendia 193.
 Hinc non recedam 179.
 Jam hyems transit 186.
 Igneus hinc vigor 191.
 Indeclinabilis gressu 179.
 Majores excitat estus 193.
 Medium non deserit unquam 177.
 Nec retrogradior, nec devio 180.
 Non extra 182.
 Non transgreditur 181.
 Nunquam alio 179.
 Nunquam declinat 179.
 Oblique & ubique 183.
 Omnia componit 195.
 Recedente squalent 197.
 Redituque suo singula gaudet 189.
 Semper idem sub eodem 179.
 Sentitur & latens 192.
 Temperat iras 195.
- SORBUS.** lib. 9. cap. 36.
 Etate maturant 447.
 Servata sapit 446.
 Utiles, cum putres 445.
- SPECULUM. SPECULUM CON-
 CAVUM.** lib. 15. cap. 23.
 Ab utroque procelis 217.
 Acceptum geminat 221.
 Accipit, & reddit 193.
 Ad unum redigit 215.
 Afflatu leditur 192.
 Alienâ luce lucem querito 216.
 Aspice, ut emendes 201.
 At lumen à sole 190.
 At non se ipsum 222.
 Aversum ceteris 199.
 Cogit, ut cremet 219.
 Communi non igne 210.
 Corrigenda aut probanda 181.
 Cuique suum 179.
 Cunctis aequè fidem 175.
 E luce ardor 207.
 Et durissima cedent 209.
 Exardescet ignis 214.
 Fallere nescium 177.
 Fertque, refertque 186.
 Fingit, aboletque momento 198.
 Format, abolerque momento 198.
 Idem ubique 195.
 Idipsum invicem 188.
 Ignem ab imo 211.
 In parvo totus 202.
 Jopur divengo un sole. id est,
 Ut sole effulgeo 196.
 Lucet, ut emendet 187. 205.
 Lumenque à lumine reddit 206.
 Majora potius 221.
 Minima reddit 178.
 Mutuant invicem 184.
 Non sine lumine 191.
 Nostrane i lampi altrui la suachiarezza.
 id est.
 Alterum lumine gaudet 208.
- Nulli fallax 177.
 Nulli, quod alterius 179.
 O me quicbre o me requicbre. id est,
 Aut aspiciat, aut frangar 185.
 Omne desursum 212.
 Omnes idipsum 195.
 Omnibus idem 175.
 Omnibus omnia 176.
 Per te splendo, & uro 213.
 Procul irritamenta malorum 200.
 Prodere non novit 177.
 Qualis inest calo 189.
 Quisque proximus 203.
 Quo clarius expressius 194.
 Receptum exhibet 182.
 Recta distorquet 218.
 Refleket alienum 183.
 Sol d'apparenze abbondo. id est,
 Mentitur oculis 197.
 Spectantis praefero vultum 204.
 Vagans formatur imago 198.
 Vel eminus urit 220.
 Venena retorquet 180.
 Vis major in arcto est 223.
- SPECULUM CYLINDRIGUM.**
 lib. 21. cap. 18.
 Arcano secernimur 182.
 Informia format 183.
SPINA. lib. 9. cap. 37.
 Aptavelad necem 457.
 Lascia le frondi si, mà non le spino. id est,
 Folia, non spina recedunt 449.
 Non later in insidiis 452.
 Non semper sine rosa 454.
 Non tangor impunè 459.
 Nos quoque florimus 458.
 Pugnat contra pugnant 455.
 Pungendo stimulo 451.
 Pungunt, sed protegunt 448.
 Vallant, non violant 450.
 Vi propria nititur 453.
 Vulnerat ex adverso 456.
- SPINACEA.** lib. 10. cap. 38.
 Exigua radice viret 182.
 Humore suo decocta 185.
 Latissima surgit ubique 183.
 Spiuoso semine prodit 181.
 Suo jure contenta 185.
 Undique grata viret 184.
- SPONGIA.** lib. 6. cap. 48.
 Exugit tactu madorem 239.
 Dum tangit, absorbet 241.
 Humentia siccant 240.
 Humentia sugit 239.
 Laxata tumescit 243.
 Meltora sequentur 238.
 Non divellor fluctibus 235.
 Pondus ab undis 27.
 Premit, ut exprimat 236.
 Pressa reddam 236.
 Reddit, quas rapuit 242.
- STANNUM.** lib. 13. cap. 9.
 Admixta servat ab igne 88.
 Aeris venena compefcit 91.
 Disjuncta connectit 89.
 Fervens, vel solida frangit 90.
 Inflexum stridet 92.
- Juncta discernit 87.
 Mixta discernit 87.
 Speculis dat reddere formas 93.
- STATUA.** lib. 16. cap. 18.
 A vulnere fortior 186.
 Celatur, dum calatur 184.
 Custodiunt, non carpunt 188.
 Dant vulnera vitam 187.
 Dissolvor, ut renover 178.
 Donec ad unguem 182.
 Donec formetur Christus in vobis 192.
 Elicit inde vocem 179.
 Ex ferro meruit vitam 187.
 Ferenda, quamvis pessima 189.
 Hinc animam 181.
 Licet ne porro videre 191.
 Quaque alta locanda basi 185.
 Sic vivet 181.
 Spiritus ab alto 181.
 Una ex alia 190.
 Vocem lux orta recludet 180.
 Vulneres, dum insculpat 183.
- STELLA.** lib. 6. cap. 49.
 A luce primordia ducit 249.
 Nec Pontus extinguit ardorem 247.
 Non lucet, & ardet 246.
 Quasi facula ardet 244.
 Quid in arido? 248.
 Tangentem adurit 245.
- STELLÆ.** lib. 1. cap. 10.
 Ad occasum tandem 336.
 Deficiente nitent Phabo 331.
 Emerget tandem 341.
 Hic fusca nitebit 333.
 His, vivimus & regimur 340.
 Ima summis 338.
 In tenebris magis 330.
 Lucebunt alibi 332.
 Luce, non vi eadem 325.
 Lucet tamen, & influit 337.
 Micant absente sole 33.
 Mutuato lumine fulget 343.
 Ni mancha, ni mudanza. id est,
 Nec mutor, nec maculor 329.
 Nocte nitescunt 330.
 Non est à sole varietas 346.
 Non indiget auro 342.
 Non lucent otiosa 345.
 Oceani reppulit amnes 351.
 Oceani spretos pede reppulit amnes 351.
 Ordine semper immoto 350.
 Post solis occasum 348.
 Praecedunt, ut cedant 349.
 Que majora, minora 327.
 Que minora, majora 326.
 Regunt, sed reguntur 347.
 Revoluta facundant 335.
 Sole procul rutilant 331.
 Solis conduntur ad ortum 352.
 Tenebrae non comprehendunt 344.
 Terræ faetibus 334.
 Tranquillo renitent 328.
 Vergimus ad occasum 326.
 Ut moveam, movor 339.
- STEPHANUS.** lib. 3. cap. 179.
 Dulcia fecit amor 527.
 Gaudet patientia duris 528.

INDEX LEMMATUM.

Hoc imbre feracior 526.
Non expugnabitur 529.
Nunquam non pervia iusto 525.
STIMULUS. lib. 24. cap. 13.
Excitat, dum sauciat 89.
STRUTHIO. lib. 4. cap. 61.
Al mio calore ogni durezza cede. id est,
Durissima vinco calore 617.
Cursu pratervehor omnes 615.
Devorat, & decoquit 621.
Donec egrediatur 623,
Durissima coquet 616.
Et altero respicit 624.
Format obtutu 613.
Lux vitam 613.
Nec ima relinquit 622.
Nil penna, sed usus 618.
Non sublevar ala 619.
Oculis vitam 613,
Scuore i vanni, e non vola. id est,
Concussis non volitat alis 618.
Sublime non sapit 620.
Tuetur, dum intruetur 614.
SUBER. lib. 9. cap. 38.
Additur vigor 461.
Ex vulnere vigor 460.
Immersabilis 462.
Nisu graviore resurgunt 463.
SUBULA. lib. 17. cap. 29.
Chi troppo l' assortiglia, la scavezza.
id est,
Subtilitate diffringitur 169.
L' assortigliara piu, meglio anco fora.
id est,
Melius perforo subtilior 168.
SUCCINUM, SEU ELECTRUM.
 lib. 12. cap. 34.
Attractata suavis 315.
D' innutuli festuche josol m' invoglio.
id est,
Festucis oblector 314.
Fragrat accensus 316.
Non vi sed virtute 311.
Trabam, sicaleam 312.
Virtus ex me 313.
SURCULUS INOCULATUS.
 lib. 9. cap. 39.
Accipit in sua 479.
Alienâ stirpe gravata 477.
Alicum alit alumnium 477.
Alter alterius. 470.
Alterius sic altera 470.
Conjurat amicè 470.
Cum fœnere vulnus 483.
Dimissis aliis 471.
Dulcia posthac 485.
E geminis unum 474.
E multis forsitan unus 469.
Et peregrinum alit 476.
Frugifer ope sua 487.
Germinat juncta prius 480.
Humor ab alio 464.
Idem, & alter 465.
Innitat 475.
Jungit amor 472.
Nec longum tempus 466.

Non ad umbram 478.
Non suagermina profert 467.
Non sum, qui fueram 465.
Novam de vulnere vitam 484.
Novâ sint omnia 488.
Perficitur arte 481.
Recedant vetera 486. 488.
Succos alieno praestat alumno 477.
Succos oblita priores 468.
Translata feraces 482.
Transtulit in melius 468.
Utmeliora feram 468.
Utraque unum 473.
SUSANNA. lib. 3. cap. 132.
Antescelus, casta mors subeunda fuit 365.
SYLVA. lib. 9. cap. 40.
Exulat astus 489.
Mutantur in annos 494.
Nec longum tempus 497,
Nunquam violatus ab ævo 495.
Prosperabuntur 493.
Servantur signata 491.
Vincula latent 490.
SYRINX. lib. 23. cap. 7.
Et insensata melos 58.
Juncta leporem 55.
Perdit soluta leporem 56.
Utile dulci 57.

T.

TABELLA PICTA.
 lib. 25. cap. 27.

Artsi sic redditur apta 112.
Decorant me vulnèra 111.
Hujus ad exemplum 113.
Non idem undique 110.

TABITHA. lib. 3. cap. 180.
Vivit post funera virtus 530.

TABULA GEOGRAPHICA.
 lib. 21. cap. 19.

Immensum minimis arctas 185.
In parvo cernuntur magna 186.
Todo es nada, id est,
Omnia nihil 188.
Todo es poco. id est,
Sunt omniaparum 187.
Uno aspectu 184.

**TABULA HYDROGRAPHICA
 CUM PYXIDE NAUTICA.**
 lib. 20. cap. 9.

Dirigit iter 165.
Ignotas docet usque vias 169.
Jugiter pra oculis 167.
Littora signat 168.
Per ignota, per invia 165.
Per ignota, per invia 165.
Per invia monstrat iter 165.
Per vada, per syrtes 165.
Tutum pramonstrat iter 166.
Ut certum peratur 166.

TALEA. lib. 17. cap. 30.
Respondet uni 170
Simul junctæ 171.
Utraque unum 172.

TALPA lib. 8. cap. 20.
Aris obscura tenebris 280.

Lux libitina mihi 281.
Ne le tenebre vissi ogn' hor sepolta.
id est,
In tenebris jugiter 278.
Oculata cacutit 277.
Thesaurus, unica tellus 279.
TANTALUS. lib. 3. cap. 45.
Affluunt, sed effluunt 151.
Et proxima ludunt 147.
Frustrantur flumine mersum 159.
Fugientia captat 149.
Fugitiva sequor 149.
Inopem me copia facit 146.
Sicut in arme 148.
Sitit in undis 148.
TARANTULA, SEU PHALAN-
GRUM, & STELLIO.
 lib. 7. cap. 9.
Cantu sanabitur ictus 110.
Ex rore venenum 107.
Lenit Musica morsus 108.
Manibus sublimia poscit 109.
Ros, & aranea cibum 106.
Stellato sub corpore virus 103.
Stupore, tremoreque replet 105.
Sub luce lues 102.
Vocati, ne pharmaca praestet 104.
TAURUS. TAURUS PER LLI.
 lib. 5. cap. 46.

Condigna merces 650.
Difficiles aditus habet 648.
Ex atro i mitis 638.
Hic securus 644.
Hor fugge, hor fugga. id est,
Modo fugit, modo fugat 641.
In arena, & ante arenam 646.
Ingenio experiar funera digna meo 651.
Innoxius erectus 645.
Mutatus ab illo 637.
Natus ad aras 640.
Natus ad sacra 640.
Nocti artificis 649.
Purche dia morte altrus, morte non cura
id est,

Dum perimat. perimi gaudet 642.
Quæ deperit, arcei 647.
Quas struit, sibi parat insidias 649.
Suavitate, non vi 639.
Venter, non cornu timendum 652.
Vis lethi, manus est 643.
Voce mugit alienâ 653.

TAXUS. lib. 9. cap. 41.
Dat, & inficit umbram 498.
Infixo innoxia 497.
Ladentem laeo 496.

TELA, PANNUS. lib. 15. cap. 24.
Ad omnia 227.
Albescit utroque 225.
A vulnere decor 230.
Commendat opus artificem 234.
Dispari jactura 231.
Dum adhuc ordiret 226.
Dum contorquent, extorquent 232.
Hinc candor 224.
Medio nil lador in igne 235.
Pulchrior ex vulnere 230.
Qua forma placebit 228.

INDEX LEMMATUM.

Lux proxima 110.
Ope lucent mutua 108.
Tarda, sed ferventior 103.
Tempore simul eodem 113.
Teruntur mutuo 109.
Vis est ardentior intus 107.

TITYUS. lib. 3. cap. 57.
Absumpta resarcit 159.
Adulto vulnere crescit 156.
Nec fibris requies datur ulla renatis 157.
Nec gaudi, nec esca 156.
Nec requies ulla 155.
Non petit, ut sepe pereat 158.
Suggestu vulnera complet 159.

TOBIAS. lib. 3. cap. 126.
Dulcelumen remedio amaro 357.
Ex hoste salus 356.
Nil castis oberit 358.

TOPAZIUS. lib. 12. cap. 35.
Attritu lima vilescit 320.
Chi m' illustra, m' oscura. id est,
Politura fuscatur 321.
Clarius e tenebris 323.
Gemma fulgidior omni 318.
Incendia frigerat ira 325.
Inter prados illuxit 522.
Iubar undique spargit 319.
Liquore lacteo madet 314.
Omni colore resplendens 317.
Omnicolor radii 317.
Pergo illisicio co' illisicio. id est,
Politura fuscatur 321.
Tenebrosa lumina lustrat 324.

TORCULAR. lib. 17. cap. 34.
TORCULAR VINARIUM. TOR-
CULAR TYPOGRAPHICUM.
TORCULAR BIBLIOPEGÆ.

Ab invitis extorquet 185.
Calcata redundat 183.
Cogit omnes in unum 184.
Coi omnis in unum 184.
Comprimento exaquat 192.
Dum comprimit, exprimit 181.
Ex fumo lucem 189.
Nec melius, nec celerius 190.
Premat, dum imprimat 188.
Premendo promit 182.
Premit, ut imprimat 188.
Sub pondere gemit 187.
Sub pondere purpura fluet 186.
Tantum imprime 191.

TORMENTUM MILITARE.
BOMBARDA. GLOBUS.
lib. 22. cap. 18.
Ad nihilum valet ultra 156.
Ardet, ut feriat 155.
Co' lampeggiar tona in nu punto, e scop-
pia. id est,
Cum fulgure tonat & ferit 159.

Cum fulgore sonus 165.
Cum sonitu feriet 164.
Dat ignis sonitum 153.
Exitus in dubium 168.
Expulvere virtus 162.
Frangit illasa 174.
Jam frustra minabitur 157.

Igne procul mittente 151.
Impetor flammis 151.
Imperterruaterret 161.
In molli frangitur 152.
Loco, & tempore 170.
Nil sine glande potest 166.
Nondum intonuit 171.
Non solum armis 167.
Obstantia sternit 173.
Oppilabit os 169.
Ora repressit 158.
Pollet ab admoto 176.
Recomit, quos accipit 154.
Sol se benedicto jomiro. id est,
Modo recte intendam 160.
Sonitus ab igne 153.
Supereft cursus 172.
Transit illasa 174.
Viribus non sur 193.
Vola, ma non da gioco. id est,
Volitat, non ad usum 175.

TORPEDO. lib. 6. cap. 52.
E preda stupor 285.
Munera sic animum 285.
Non scivabatur velox 286.
Stupefacit insidiantes 283.
Stupefacit ragentes 284.
Tactu venenat 284.

TORQUES. lib. 25. cap. 29.
Non onerati, sed ornati 119.
Silendo salutem 120.

TRIANGULUS. lib. 21. cap. 22.
Aequalis undique 191.
Datur vacuum 192.
Non undique complet 192.
Totus non sufficit orbis 192.

TRIFOLIUM. lib. 10. cap. 39.
In imbrem erigitur 186.
Tuo languore languescimus 187.

TRIPTOLEMUS. lib. 3. cap. 56.
Ex lacte immortalis 154.

TRIREMIS. lib. 20. cap. 10.
Arte, & labore 174.
Non frustra 176.
Per tela, per hostes 171.
Proprius nitat 170.
Quascunque findit rostro 173.
Remo utat, & aurâ 175.
Velis, remisque 175.
Vel reslantibus 172.

TRITON. lib. 25. cap. 30.
Adversa manifestat 122.
Circuit semper idem 123.
Immotus movetur 126.
Ni spiret, immotus 124.
Presentem sequitur 127.
Quaqua versum 125.
Regnantem indicat 128.

TROCHILUS. lib. 4. cap. 63.
Conversus sum 627.
Non detrecto 626.
Sicut in lecto vertitur 627.

TROCHUS. lib. 18. cap. 8.
Cedit, ne cadat 87.
Dant animos plaga 80.
Instituto verberere volat 80.

Per re surgo 82.
Stat metu 84.
Stat plagi 88.
Verberere surget 87.
Vincior, ut vincam 85.
Vincior, ut vincam 86.
Voluitur, non progreditur 81.

TRULLA CEMENTARII.
lib. 17. cap. 35.

Addit, & aequat 193.
Construit, & perficit 194.
Format, & ornât 195.

TRUNCUS. lib. 9. cap. 43.
Alienis spoliis 503.
Fronde virere nova 501.
Habet spem 501.
In viridi tenera exurit flamma medul-
las 504.
Spoliatis arma supersunt 502.

TRUTA. lib. 6. cap. 53.
Aurum alimenta ministrat 288.
Dat pastum aurea seges 288.
Dirupta libera vinclo 289.
Effosso nutrior auro 288.
In ardua nitor 287.
Vincula ridet 289.

TUBA. lib. 22. cap. 9.
Absque aurâ tacet 192.
Ad certamina vocat 187.
Angustis sonitum 180.
Animat exanimis 183.
Aurabit, aut terret 185.
Canente resurgunt 190.
Ciet in arma 187.
Dejicit, & accendit 193.
Exors ipsa pugnandi 184.
Inflata resonat 181.
Interclusa respirat 185.
Modulis ita dulcibus aptor 191.
Movet in utramque partem 178.
Non ad tripudia 188.
Non nisi grandia cauto 182.
Non nisi vacua sonat 189.
Spiritus aliunde 179.
Vires, animumque ministrat 177.

TUBER. lib. 0. cap. 40.
Cavata redit huiusmodi 189.
Nec semine nascimur nilo 192.
Nullis fibris innixa 191.
Pectore nube tegit 190.
Semina nulla dantis 192.
Tonantibus imbribus orta 188.

TUBUS ACUSTICUS.
lib. 21. cap. 23.
In omnem terram 193.

TUBUS OPTICUS.
lib. 21. cap. 24.
Augeat, & minuit 208.
Cæli commercii apiat 205.
Compositi ad seposita 202.
Decoloravit me sol 195.
Eminus magis 209.
Extendit ad opus 203.
Hac assumpta sciam 215.
Invisibile lustrat 206.
In ultima rerum 214.
Longinqua tænetur 200.

INDEX LEMMATUM.

- Lumine deferuntur & umbra* 196.
Maxima, quae parva 212.
Ne pui bel lumi ancor scopro le macchie. *Ne per pioggia, ne per vento.* id est,
id est,
Vel navos cernit in astris 207.
Non idè maculor 194.
Nova sidera cerno 197.
Oculerum uno 199.
On' occhio altrui non giunge. id est,
Quod nullo lumine cernes 210.
Procul, & procul 204.
Propiora procul 201.
Proxima visa procul 213.
Quò longior, longinquius 211.
Remotissima propè 200.
Tu nitorem, tu nigrorem 196.
Visa per angustum 198.
- TUBUS VITRIARIUS.**
- lib. 17. cap. 36.*
Ab halitu forma 198.
Flamine format 198.
Formante spiritu 196.
Tenerum figurat 197.
- TUCURIUM.** *lib. 16. cap. 22.*
- Non sociali vita* 213.
Væ soli 214.
- TULIPA.** *lib. 11. cap. 19.*
- Languescit in umbrâ* 29.
Languesco sole candente 239.
Mæror pro sole relictus 238.
Non sine carcere perstat 241.
Profugâ radice recedit 240.
Synsus Rayos mis æsmayos. id est,
Procul à sole perco 238.
- TURBO PNEVMATICUS.**
- lib. 18. cap. 9.*
Ni deficiat aura 89.
S' aggrera se picciol aura spirâ. id est,
Spirante havi vertetur ab aurâ 90.
- TURRIS.** *lib. 16. cap. 23.*
- Adhuc altiora* 244.
Emula lune 221.
A facie inimici 239.
Attenuando desinat 248.
Col dannegiar altrui salvo me stesso.
id est,
Aliorum cadê defendor 237.
Com' è di fuor, siben munita è dentro.
id est,
Munita foris & intus 222.
Cresceran l' ombre al declinar de sole.
id est,
Excrescunt umbræ cadente sole 226.
Custodita custodit 264.
Dat vitare, dum dat videre 245.
Dirigit utraque cursum 219.
Dum video, non timeo 225.
Errantes revocat 240.
Et propè, & longè 217.
Et propè, & procul 217.
Et tego, & tero 233.
In latius omne patet 227.
In rectum ducit 235.
Me combaten, y defienden. id est,
Me munit, quæ me oppugnat 228.
Melior Cynosura periculis 224.
Modo infima servem 243.
- Monet, & munit* 220.
Nec tela, nec ignes 234.
Ne per pioggia, ne per vento. id est,
Nec imbre, nec aura 218.
Noctes, atque dies 216.
Non infirmabor ab igne 247.
Non mostra di temer percossa ò crollo.
id est,
Oppugnantia ridet 236.
Nulla vis contra 223.
Obvia ventorum furis 238.
Oppugnata fortior 229.
Per vada monstrat iter 215.
Quadris munitior 242.
Quò altiùs, eolatiùs 249.
Statio tutissima 232.
Tueter, & arcet 241.
Vel visu 231.
Vires, animumque ministrat 230.
Undique frustra 218.
- TURTUR.** *lib. 4. cap. 64.*
- Aut unam, aut nullam* 630.
Die noctuque gemit 634.
Et gemit, & placet 628.
Et solitaria, & sola 632.
Fida conjunctio 631.
Idem cantus, & gemitus 628.
Nec gemere cessabit 629.
Neutra unquam alterius 632.
Non cessat à gemitu 629.
Rectore indiget 633.
Sicut tuæ quiescam 635.
- TYMPANUM.** *lib. 22. cap. 20.*
- Animo, dum animor* 198.
In casu & vacuâ quàm benè pelle sonat.
196.
In pace quiescit 195.
Mutescit in pace 195.
Percussum resonat 194.
Se non percosse. id est,
Percussum resonabo 194.
Se non Tocato mi farò sentire. *Percussum*
resonabo 194.
Tacta sonabunt 197.
- V.
- VANELLUS.** *lib. 4. cap. 65.*
- Pulchra, & fatua* 636.
- VANNUS.** *lib. 24. cap. 14.*
- Dimittit inanes* 91.
Malè juncta secernit 92.
Pellendo vicissim 90.
Purgat, dum agit 94.
Puriora secernit 91.
Quod leve, depellit 93.
Vanus eludit 93.
- VAPOR.** **NEBULA.** *lib. 2. cap. 8.*
- Ad primos victa calores* 145.
Elevantem obumbrat 147.
Elevor, ut fulgeam 146.
Nitet elata 148.
Nuido resoluta sereno 144.
Percussa scinditur 145.
Servire tonanti 143.
Traudo en pluvia buelro. id est,
Elevatus in pluviam 142.
Unde venit, recidit 149.
Ut lucebam 148.
- VAS.* *lib. 15. cap. 25.*
Equum non aquè 250.
Affusa refundit 258.
At odorem diu 243.
Calore odor 239.
Ductu perficior 236.
Dulcescit ab haustu 245.
Dulcorat haustam 246.
Ex copia inops 240.
Haustam purificat 245.
Implendo dignoscitur 244.
Mergitur, dum impletur 256.
Nec quicquam terrena facis 237.
Non sine fabri spiritu 257.
Non totum simul 252.
Pro capacitate 255.
Quant' accoglie diffonde. id est,
Spargit, quod recipit 253.
Quassatus deflucit 242.
Quo semel imbuta 238.
Reficitur ex eadem 247.
Secernit, & disperdit impurum 249.
Sensim, ne diffinat 252.
Solidamur in insus 254.
Sonat inane 251.
Transivimus per ignem, & aquam 241.
Tunc vitium apparet 260.
Vas in honorem 259.
Usus à figulo 248.
- VASCULUM AMUSSIS.**
- lib. 17. cap. 37.*
Rectum signat 199.
VENTUS. *lib. 2. cap. 20.*
Ad sidera volunt 322.
Alit, & auget 306.
Alit, & necat 309.
Al tuospirar m' anvio. id est,
Te flante revivo 303.
Arentes rapit 311.
Aut solem, aut imbrem 305.
Cursus secundos dabit 321.
Deducet in portum 319.
Doppia ne la conteffa, i soffii, e l'Ira.
id est,
In reluctantes serior 310.
Ducunt in altum 318.
Dum ferunt, ferunt 320.
Eminus, ut oleant 312.
Facilis jactura 304.
Ferunt summos 327.
Fortes probantur impetu 326.
Fugat, & fovet 300.
Grandior necat 303.
Il suon' ne tragge. id est,
Melos, educit 313.
Incendia nutrit 324.
Lenis alit 307.
Minantur, sed ferunt 320.
Morantur, non arcent 216.
Non sai d'onde, ne dove. id est,
Nec ubi, nec unde 314.
Omnes hac tangimur aura 325.
Parcerem, si flecteretur 301.
Restante desperat 317.
Sopitos suscit. id est,
Suscitat 302.
Tandem levatur in altum 323.
Turbant, sed extollunt 315.

INDEX LEMMATUM.

VESPA. TABANUS.

lib. 8. c. 21.

Fervoribus acruis instat 283.
Non penetrant 282.

VE PERTILIO. lib. 4. cap. 66.

At solem odi 642.
Cœcuti lumine 639.
Divengo in fermo al folgorar del sole.
id est,

Solis fulgore tabesco 638.
Et mecum pulli 643.
Excœcat candor 638.
Illuminatio mea 637.
Ma il bel lume del cielo odio: ed isdegno.
id est,

At solem odi 642.
Mutua mutantur ope 644.
Nocet hic fulgor 645.
Noctem vererunt in diem 646.
Seras nuntiat horas 641.
Surgit in occasu 640.

VEXILLUM. LABARUM.

lib. 22. cap. 21.

Amat colludere ventis 205.
At semper in hastâ 204.
Audentes fortuna juvat 199.
Cogit in hostem 200.
In prœlia trudit 201.
Luctus illustris 203.
Quanto lacera piû, tanto piû bella.
id est,

Laceratum venustius 203.
Stare volteggiate, e incuora. id est,
Dant agitata robur 202.

VIOLA. lib. II. cap. 20.

Humiles, sed suaves 243.
Humilibus dat gratiam 243.
Sola mihi redolet 242.
Suavior è longinquo 244.

VIPERA. lib. 7. c. 10.

Arceat venena veneno 124.
Deposito jungitur veneno 114.
Dura diris pascuntur 125.
Dolo occidit 120.
Dulcedine necat 115.
Fœtu dirumpor 119.
Gignentis viscera voro 123.
In parvis vis magna frequenter 128.
Me viperatintum 124.
Mollia tantum 127.
Necat amantem 115.
N' offende viva, e ne risana moria.
id est,

Quæ vivens ledit, defuncta medetur.
116.

Peccatum peccanti supplicium 126.
Perdit ob pabula virus 112.
Perdit, quos depèrit 115.
Perdit venena veneno 117.
Perit, dum parit 118.
Salutem ex inimicis nostris 122.
Veneno venenum parat 117.
Venio, posturâ venenum 111.
Venus improba 115.
Vertit in medelam 121.
Virus non deserit 113.

Viva la morte, e morta jo dô la vita. id est,

Mundi Symbolici. Tom. II.

Quæ vivens ledit, defuncta medetur.
116.

VISCUS. lib. 25. cap. 31.

Etiâ expansis adhaeret 128.
Invitas trahit 130.
Volantes detinet 129.

VITIS. UVA. VINUM.

lib. 9. cap. 42.

Ad extremum acescit 572.
Adhuc viresco 513.
Ajla stagion piû tarda. id est,
Ad brumam servatur 563.
Altera il gusto, ed incatena il piede.
id est,

Spernit, dum recreat 569.
Alio resurgam 544.
Altius heret vigor 539.
Angustius violentius 568.
Clarescent, depuranturque 559.
Crescit per vincula virtus 548.
Deest alba decori 549.
Desiderat ulmos 508.
Discinditur, non dissolvitur 535.
Donec atteratur 561.
Donec dirumpar 561.
Dulcis erit 551.
Durescens fructificat 526.
Ei mi sostiene, ed jo di frutti il cingo.
id est,

Pro fulcro porrigo fructus 541.
En la muerte est ala vida. id est,
In morte vitam 532.
En la vida est à la muerte. id est,
Mors in vita 533.
Et arida tecum 512.
Et vegetior, & fecundior 542.
Ex intimo sui surgit 527.
Expoliata ditior 547.
Fructus in flore videntur 546.
Fulcimento vegetior 542.
Gemma post gemius 519.
Hinc dulcescet 551.
Immatura r. flunt 557.
Inanis conatus 552.
Inde & vita, & virtus 558.
Inbrendo putrescam 554.
In lachrymis feracior 537.
Innixa uberior 542.
Innovata resurgit 528.
Invis exius 562.
Iuncta fecundior 542.
Iuncta quiescam 509.
Latitia non temulentia 530.
Matura rubuit 556.
Maturescit illasa 560.
Medicè, si modicè 571.
Mixtus utriusque sapor 574.
Nativo humore rubescam 538.
Ne sylvescat 531.
Non degener 529.
Non ha dove s' appoggi. id est,

Iacet, dum stipite caret 507.
Non maturescit 552.
Non sufficit alter 506.
Onus leve 536.
Opis indigâ 514.
Paupertate feracior 518.
Perieram, nisi perieissm 564.

Pressus emittam 566.

Prunina coquet 550.

Quò aliis fulcimentum 515.

Recisa facundior 517.

Recreat bene cocta saporem 567.

Redivivum surgit 527.

Renovata virebo 528.

Saltem illustrior 553.

Sese melioribus offert 505.

Se sustinet ipsa 525.

Sine fructu neglecta 540.

Si premis, erumpit 573.

Spoliata ditior 518.

Stempra se stessa. id est,

A se ipsa liquorem 565.

Suffulta fecunda 511.

Sunt alis mea damna lucrum 545.

Tantummodo fulcimentum 516.

Vel fructum, vel ignem 543.

Vertetur in gaudium 524.

Vetustate proficit 570.

Vincta feracior 522.

Vix nata, sustineor 510.

Unius compendium, multorum dispendium 521.

Ut abundantius habeat 534.

Ut cuius maturescat 555.

Ut mero gaudeam 523.

Vulnere ditior 519.

Vulneribus fecunda suis 520.

VITRUM. lib. 12. c. 36.

Ab igne omnicolor 328.
Convolvus præstantius auro 333.
Dat pretium candor 329.
Dimostrafuor cio, che nel feno accogliò.
id est,

Quæ tegit, detegit 326.
Dum lucet, frangitur 327.
Dum splendo, frangor 327.
Exprimit, quæ recepit 332.
Frangitur, non flectitur 330.
In puro servatur 336.
Mensis carior auro 333.
Non instauratur effractum 337.
Nullus vacet angulus 335.
Quæ tegit, detegit 326.
Rerum simulara colorat 332.
Suela il sembiente chio che il feno ascònda.
id est,

Quæ tegit, detegit 326.
Tutia fragilita, siglia d' un fiato.
id est,

Flatu gignente fragilior 334.

ULMUS. lib. 9. cap. 45.

Le vindemmie por' jo, non le produco.
id est,
Vindemias fero, non pario 576.
Nil præter frondes 577.
Quod operit, nutrit 575.

ULYSSES. lib. 3. cap. 58.

Canitis surdis, canitisque ligatis 163.
Hoc spoliata, peribit 164.
Mens una sapiens plurium vincet manus
162.
Mortem dabit ipsa voluptas 167.
Obseratis auribus 160.

I N D E X L E M M A T U M.

Oculis remulencia privat 165.
 Pracipitant furor iraque mentem 166.
 Surditate securus 161.

UMBELLA. lib. 15. cap. 26.
 De lumine parturit imbram 263.
 Et solem, & imbres 261.
 Nomen ab umbra 262.
 Ponderis imbris, & aestis 264.

UNCUS. lib. 17. cap. 38.
 Ab imo reposcit 200.
 Extrahit ab imo 200.
 Fert, quodcumque peto 201.

UPUPA. lib. 4. cap. 67.
 Amplexatur stercora 647.
 Canente, sequetur ubertas 649.
 Nimum ne crede colori 648.

URSUS. lib. 5. cap. 48.
 Ab arte perfectio 663.
 Aciem acuant aculei 668.
 Acuum vulnere visum 668.
 Egrum jejunia sanant 679.
 Arte metum simulans 673.
 Crebro linctus 664.
 Crescet, dum vivit 674.
 Extremis extrema 671.
 Fingat ut ad rectum 664.
 Generosior abiectus 676.
 Ipse alimenta sibi 675.
 Lambendo figurat 665.
 Lambendo perficit 665.
 Lambendo reformat 665.
 Ledenia quoque 669.
 Major postotia virtus 672.
 Mortifero veleno dentro v' ho posto.
 id est,

Plagas corrumpo veneno 669.
 Natura & arte 663.
 Natura potentior ars 663.
 Non peperisse satis 678.
 Quos usum parturio 666.

Reparat industria formam 664.
 Revixit dies 664.
 Serenabit 670.
 Spero avanzar con la vigilla il sonno.
 id est,

Vigiliis superabo soporem 672.
 Studio 667.
 Utinam perpoliatur 664.
 Ut perficiam 664.

URTICA. lib. 10. cap. 41.
 Compressa non urit 194.
 Dum tenera est, urit 197.
 Leviter si tangis, adurit 193.
 Mitigatur adulta 198.
 Nil me laedit 195.
 Nil officit arbor 200.
 Nisi tacta, quiescit 199.
 Urit mature 196.

URUS. lib. 5. cap. 49.
 Nec Firmitudine territus 680.
 Vi & velocitate 681.

UTER. lib. 15. cap. 26.
 Carne, & sanguine procul 265.
 Inflatus, sed vacuus 269.
 Premit, quod retinet 271.
 Privata res officium publicis consiliis 272.
 Pruna gesehit 266.
 Punctus detinet 270.
 Spiritus implet 267.
 Spiritus inflat 268.
 Tempore laxatur 266.
 Tumor inflatus 266.
 Ventus est vita nostra 273.

VULCANUS. lib. 3. cap. 59.
 Agitur deformis Olympe 168.

VULPES. lib. 5. cap. 50.
 Astu, & dentibus 682.
 Astu pollet 683.
 Auribus indagat 696.
 Ben ta mercede haurit secundo il merzo.
 id est,

Quod merear, patiar 689.
 Cum arridet, irridet 685.
 Fato prudentia minor 688.
 Fide, & diffide 692.
 Fraus fraude compensata 690.
 Fronti nulla fides 686.
 Hoc modo sustentor 697.
 Infidias sustinet ipsa suas 699.
 Murmura non fallunt 695.
 Nec fide, nec deside 693.
 Non juxta intuitum 694.
 Rapi, & devorat astu 684.
 Reddit amor cantam 687.
 Sic ars deluditur arte 700.
 Vindicta trahit exitium 691.
 Ut sciat regnare 698.

VULTUR. lib. 4. cap. 68.
 Ad tabida feror 654.
 Caelo spirante maritor 652.
 Concipit spiritu 652.
 Genitus absque Matre 653.
 Ove alzato per me, non fora mai.
 id est,
 Non propria virtute sublatus 650.
 Proprio nutrit cruore 651.
 Sine Venere 652.
 Virgo concipiet 652.

Y.

lib. 15. cap. 14.
 Discrimine secta bicorni 62.

Z.

ZACHÆUS. lib. 3. cap. 182.
 Abj. tio pondere saluus 535.
 Deo ut fruatur 536.
 Sapit, dum desipit 534.
ZACHARIAS. lib. 3. cap. 183.
 Vocem mihi voce redemi 537.
ZOROBABEL. lib. 3. cap. 136.
 Hæc omnia vincit 374.

INDEX APPLICATIONUM

QVÆ IN MVNDO SYMBOLICO REPERIVNTVR.

Primus numerus indicat Librum;
Secundus est Marginalis.

A.		Ad mōrum lunæ. <i>Cancer</i> 6.47	Artis opus, turbasse notas. <i>Seris</i> 25.36
<i>Abscondere. V. Solitudo. Virtus abscondita.</i>		A fulcro sumo colorem. <i>Polypus</i> 6.187	<i>Edificia.</i>
T Egendum. <i>Felis</i> 5.399		Scit servire loco. <i>Polypus</i> 6.193	Dum surgit, perit. <i>Nemrodus</i> 3.208
<i>Absentia. V. Residentia, Præsentia.</i>		Sine dolore necat. <i>Aspis</i> 7.8	Ruet sine Numine cæpta. <i>Nemrodus</i> 3.201.
Clarius elucet longè. <i>Luna</i> 1.253		Sopit, quos inficit. <i>Aspis</i> 7.9	Alienâ egestate mollescit. <i>Hirundo</i> 4.459.
Pretium distando facit. <i>Luna</i> 1.254		Dum plangitur, pungit. <i>Scorpius</i> 7.49	<i>Amulatio. V. Exemplum.</i>
Non visa præfulget. <i>Luna</i> 1.297		Perimit inflando. <i>Serpens</i> 7.87	Vocem dabit altera concors. <i>Lyra</i> 23.26
Pavidi celsere magistri. <i>Navis</i> 20.132		Stib luce lues. <i>Tarantula</i> 7.102	<i>Emula Luna.</i> <i>Pharus</i> 16.222
<i>Absentia Dei. V. Dei præsentia, & Deus.</i>		Conjungit vulnera mellis. <i>Apis</i> 8.7	Emulantur, non assequuntur. <i>Flos</i> 11.3
<i>Absinentia. V. Ieiunium. Temperantia.</i>		Vescitur aurâ. <i>Chamaleon</i> 8.239	Alienæ vocis emula. <i>Psittacus</i> 4.606
<i>Abundantia. V. Divitia.</i>		Hinc vita colorque <i>Chamaleon</i> 8.143	Non cedit umbra foli. <i>Horologium solare</i> 21.84
<i>Abusus.</i>		Solum non induit album. <i>Chamaleon</i> 8.149	<i>Aequitas. V. Index. Iustitia.</i>
Et utile ledit. <i>Facula</i> 2.99		Exterius viridis, cætera pallor habet. <i>Hedera</i> 9.195	<i>Aecritas.</i>
<i>Academia.</i>		Prava alimenta parit. <i>Rapa</i> 10.177	Absumpta refarcit. <i>Tityus</i> 3.159.
Parvulis tantum. <i>Gallina</i> 4.376		In quoscunque colores. <i>Caryophyllum</i> 11.65	Nusquam finis, <i>Serpens</i> 7.65
Translatæ feracius. <i>Surculus</i> 9.482		Circummoveor tecum. <i>Heliotropium</i> 11.35	Nusquam finis. <i>Annulus</i> 15.14
Detrahit, atque polit. <i>Lima</i> 17.90		Vertor ut vertitur. <i>ibid.</i> 11.67	Initio, sineque cæret. <i>Circulus</i> 21.46
<i>Accommodari. V. Conformari.</i>		Motu, non lumine sequitur. <i>ibid.</i> 11.70	<i>Affectus. V. Amor.</i>
<i>Accedia. V. Ignavus.</i>		Se tempori aptat. <i>Margaritæ</i> 12.220	<i>Affectus erga defunctos. V. Purgatorium.</i>
Frigore gaudet. <i>Rapa</i> 10.172		Ab igne omnicolor. <i>Vitrum</i> 12.328	<i>Affectus singularis. V. Amor.</i>
<i>Adherere. V. Resignatio in voluntatem Dei. Confirmatio. Sequi.</i>		Mutat motibus umbras. <i>Domus</i> 16.66	Morerer divulsa. <i>Hedera</i> 9.192
<i>Adoptio.</i>		Eadem non eadem. <i>B.</i> 19.5	<i>S. Afræ Martyr. V. Martyr.</i>
Nova sint omnia. <i>Surculus</i> 9.488		Conformor lumini. <i>Horologium</i> 21.98	Fragrat adusta, <i>Aquæ distillata</i> 2.378
<i>Adoratio. V. Imaginum cultus.</i>		Amat colludere ventus. <i>Vexillum</i> 22.205	<i>Alanus de Solminihæ.</i>
<i>Adulator. V. Amicus falsus.</i>		Præsentem sequitur. <i>Triton</i> 25.127	Meliora secerno. <i>Bos</i> 5.75
Optima quæque vorat. <i>Ignis</i> 2.33		Parit, at non fovet. <i>Cuculus</i> 4.313	Omnia lustrat. <i>Sal</i> 1.66
Varios sub sole colores. <i>Iris</i> 2.253		Nulla noscunt adulteria. <i>Elephas</i> 5.286	<i>Alexander Magnus.</i>
Formas se vertit in omnes. <i>Proteus</i> 3.128		Alienum adamat. <i>Muræna</i> 6.161	Non sufficit orbis. <i>Equus</i> 5.319
Amaricata dulcedo. <i>Siren</i> 3.144		<i>Advocatus.</i>	Oppilabit os. <i>Tormentum</i> 22.169
Fide & vide. <i>Manus</i> 3.567		Elicit sanguinem. <i>Caprimulgus</i> 4.227	<i>Ambitio. V. Superbia.</i>
Cælo tanora sereno. <i>Alauda</i> 4.55		Protegunt & destruant. <i>Ala</i> 4.661	Incendia nutrit. <i>Ventus</i> 2.324
Cantu irretit. <i>Carduelis</i> 4.235		Turbida placet. <i>Camelus</i> 5.81	Omnes hæc tangimur aurâ. <i>Ventus</i> 2.325
Trahit mutatque vicissim. <i>Pavo</i> 4.527		Non ultra justum. <i>Camelus</i> 5.93	Retardor ab aurô. <i>Atalanta</i> 3.24
Cedit, ut cadat. <i>Aries</i> 5.25		Humana simulans voces, ut bellua favit. <i>Hyæna</i> 5.406	Gloriâ pœna major. <i>Icarus</i> 3.73
Dum lingit, frangit. <i>Bison</i> 5.43		Expectat prædam. <i>Aranæus</i> 8.103	Jugi vertigine vexor. <i>Ixion</i> 3.84
Et blandior, & noceo. <i>Canis</i> 5.144		Improbilas subigit rotâ. <i>Hedera</i> 9.220	Adacto vulnere crescit. <i>Tityus</i> 3.176
Etiâ ulcera lambit. <i>Canis</i> 5.135		Quiescentes lædit. <i>Nux</i> 9.299	Mox vermibus esca. <i>Herodes</i> 3.414
Etiâ lambendo officit. <i>Capra</i> 5.163		Uncta resulget. <i>Lucerna</i> 15.117	Multa timet, qui multa ambit. <i>Herodes</i> 3.415
Incautum modulamina sternunt. <i>Cervus</i> 5.231		Dum contorquent, extorquent. <i>Tela</i> 15.232	Ut lapsu graviore ruat. <i>Simon</i> 3.523
Ut deficiis, deficio. <i>Cynocephalus</i> 5.239		Secernendo conficit. <i>Catillus</i> 17.14	Se ipso in ius. <i>Cor</i> 3.553
Intèriora ejus plena sunt dolo. <i>Equus</i> 5.357		Sine pondere mutuum est. <i>Horologium</i> 21.150	Ascendens feror in imum. <i>Adis</i> 4.2
Mutatür ad illam. <i>Panthera</i> 5.598		Ungitur, ne strideat. <i>Rota</i> 24.70	Parvoque pudet latuisse cubili. <i>Aquila</i> 4.207
Astu & dentibus. <i>Vulpes</i> 5.682		Expilat, dum extricat. <i>Pecten</i> 25.72	Alta petit fixo corde. <i>Monocodiatæ</i> 4.485
Rapit & devorat astu. <i>Vulpes</i> 5.684			

INDEX APPLICATIONUM

<p>Desiderio fenescit. <i>Agnus</i> 5.2 Turbida placet. <i>Camelus</i> 5.80 Donec accipiat. <i>Camelus</i> 5.87 Aucto pondere surgum. <i>Camelus</i> 5.91 Orbis non sufficit unus. <i>Equus</i> 5.319 Ultrò se voluere capi. <i>Pisces</i> 6.1 Nisi major, minor, <i>Crocodilus</i> 6.100 Non movebor amplius <i>ib.</i> 6.102 Elata peribit. <i>Testudo</i> 6.272 Periurit inflando. <i>Serpens</i> 7.87 Vescitur aurà <i>Chamelcon.</i> 8.139 Vitalem cibum mihi suggerit aura. <i>Chamelcon</i> 8.140 Ventus est vita mea. <i>Chamelcon</i> 8.141 Donec impleatur. <i>Hirudo</i> 8.205 Se intricat. <i>Musca</i> 8.244 Majoritas est perditio. <i>Amaracus</i> 10.9 Luce perit sua. <i>Candela</i> 15.57 Sic ut impler. <i>Situla</i> 15.168 Volvit, sed volvitur. <i>Molendinus</i> 16.106 Circuitu jugi, se torquet. <i>ib.</i> 16.108 Modò plus, modò minus. <i>Mola</i> 16.116 Dum luceam, perream. <i>Pyrobolus</i> 18.79 Rumpor in alto. <i>ib.</i> 18.76 Si timeas, timeas. <i>Navis</i> 20.114 Emulatur, sed umbra. <i>Horologium</i> 21.95 Invenient manus. <i>Arma</i> 22.31 <i>Amicus. Amicitia. V. Adulator.</i> Occiduique comes. <i>Planeta</i> 1.358 Nunquam procul. <i>Zodiacus</i> 1.377 Dux optima. <i>Zodiacus</i> 1.385 Solis ad aspectum format mea lachry- ma risum. <i>Iris</i> 2.284 Si fuerint nubes. <i>Iris</i> 2.286 Nec negat, nec prodigit. <i>Fons</i> 2.512 Propè & longè. <i>Amor</i> 3.17 Sic dilexisse, hocivim. <i>Thesens</i> 3.152 Vide cui fidas. <i>Ioab</i> 3.312 Clarius ex umbra. <i>Isaias</i> 3.349 Odit, qui nuper amavit. <i>Alexander</i> 3.386 Nec me vis dividet ulla. <i>Ioan.</i> 3.436 Nil habent mortalia fidum. <i>Judas</i> 3.449 Fide & vide. <i>Manus</i> 3.567 Propria blanditur neci. <i>Manus</i> 3.571 Sub pluvio fileit. <i>Alanda</i> 4.55 Nunquam à latere recedit. <i>Alcyon</i> 4.64 Assistens, nunquam desistens. <i>Alcyon</i> 4.65 Priusquam ames, explora. <i>Aquila</i> 4.61 Ver reddit. <i>Ciconia</i> 4.256 Ad candida. <i>Columba</i> 4.267 Recedunt tempore malo. <i>Grus</i> 4.406 Hyeme avolant. <i>Hirundo</i> 4.437 Aliò hyemandum. <i>Hirundo</i> 4.439 Nobiscum innoxia. <i>Hirundo</i> 4.455 Manet amantior. <i>Pelicanus</i> 4.540 Eadem flamma cremabit. <i>Canis</i> 5.95 Aliis praestat. <i>Canis</i> 5.96 Incorrupta fide. <i>Canis</i> 5.150 Interiora ejus plena sunt dolo. <i>Equus Trojannus</i> 3.357 Ver vigilem, bruma sopitum. <i>Glis</i> 5.402 Charit non desertor amici. <i>Anthia</i> 6.28</p>	<p>Avelline potes? <i>Polypus</i> 6.189 Ad inania nunquam. <i>Formica</i> 8.201 Leni pervolvitur aurà. <i>Arundo</i> 9.101 Qua flamina vergunt. <i>Arundo</i> 9.102 Comprime, nosces. <i>Aurantium</i> 9.112 Neque mors separabit <i>Hedera</i> 9.186 Vincti pereunt, sed vincla perennant. <i>Hedera</i> 9.194 Et arida tecum. <i>Vitis</i> 9.512 Discinditur non dissolvitur. <i>Vitis</i> 9.535 Non lota suavior. <i>Lactuca</i> 10.113 Mitigat aestus. <i>Melopepon</i> 10.150 Adverso tempore. <i>Pulegium</i> 10.167 Tu languore languescimus. <i>Flos</i> 11.8 Usque ad occasum sequor. <i>Heliotropium</i> 11.58 Quis nos separabit? <i>ib.</i> 11.61 Geminis unus odor. <i>Rosa</i> 11.210 Serenò ridens, nubilo tabescit. <i>Hyacinthus</i> 12.127 Et conformitate conspicui. <i>Lapis</i> 12.164 Sic spectanda fides. <i>Lapis lydus</i> 12.173 Liquefcit in undis. <i>Sal</i> 12.254 Non quovis teritur. <i>Silex</i> 12.289 Exilit, quod delituit. <i>Salix</i> 12.283 In adversis fugit. <i>Argentum vivum</i> 13.14 Laudatur vacuus, sed plenus amatur. <i>Calix</i> 14.12 Ex pulsu noscitur. <i>Campana</i> 14.22 Unum pro multis. <i>Candelabrum</i> 14.32 Nulli fallax. <i>Speculum</i> 15.177 Mutuant invicem. <i>ibid.</i> 15.184 Ignem ab imo. <i>Speculum</i> 15.211 Semper candidior. <i>Tela</i> 15.229 Quocunque flante. <i>Mola</i> 16.114 Quousque spirabit. <i>Mola</i> 16.117 Distantia jungit. <i>Pons</i> 16.128 Abit & umbra. <i>Pyramis</i> 16.145 Nectuntur vicissim. <i>Catena</i> 17.10 Fæderantur ut feriant. <i>Forceps</i> 17.58 Ex geminis unum. <i>Modulus</i> 17.111 Spirante levi vertetur ab aura. <i>Turbo</i> 18.90 Deficit aura. <i>Navis</i> 20.69 Fraude sereni. <i>Navis</i> 20.90 Pondere accepto declinat. <i>Balanx</i> 21.8 Occidente desino. <i>Horologium</i> 21.96 Non solidatur. <i>Gladus</i> 22.57 Distantia jungit. <i>Fibula</i> 25.40 Jungit, non unhit. <i>Nodus</i> 25.70 Nectit & ornat. <i>Serrum</i> 25.99 Vita, mortisque comes. <i>ibid.</i> 25.104 Non idem undique. <i>Tabellus</i> 25.110 <i>Amor. Amans. V. Charitas. Libido.</i> Unius imperie. <i>Cælum</i> 1.29 Semper circa solem. <i>Planeta</i> 1.356 Potius augetur. <i>Ignis</i> 2.5 Non inclular. <i>Ignis</i> 2.9 Donec in cineres. <i>Ignis</i> 2.10 Igne ignem. <i>Ignis</i> 2.16 Semper inextinctus. <i>Ignis</i> 2.17 Aestuat magis. <i>Ignis</i> 2.20 Efferatur angustiis. <i>Ignis</i> 2.21 Sectionem refugit <i>Flamma</i> 2.61 Longius ardentius. <i>Facula</i> 2.82</p>	<p>Ardendo gemit. <i>Lignum</i> 2.105 Et tectus ardet. <i>Carbo</i> 2.122 Alta duraque domat. <i>Fulmen</i> 2.240 Compefcit ignibus ignes. <i>Fulmen</i> 2.252 Frenant arena. <i>Mare</i> 2.391 Ab obice saevior. <i>Flumen</i> 2.422 Effluet aurum. <i>Mons</i> 2.582 Extra friget, sed viscera flagrant. <i>Aëna</i> 2.595 Nive sub tegmine flammam. <i>Aëna</i> 2.597 Scit nivibus servare fidem. <i>Aëna</i> 2.605 Ignea semper erit. <i>Aëna</i> 2.606 Arcanos exprimit aestus. <i>Aëna</i> 2.608 Unit & fovet. <i>Amor</i> 3.14 Omnia credit. <i>Amor</i> 3.15 Verus amor nullum novit habere mo- dum. <i>Amor</i> 3.16 Propè & longè. <i>Amor</i> 3.17 Nec timet, nec rubescit. <i>Amor</i> 3.18 Excedit robore pondus. <i>Atlas</i> 3.26 Medio tutissimus. <i>Dadalus</i> 3.7 Non impletur. <i>Mors</i> 3.104 Ex unedis amor elicit ignes. <i>Rebecca</i> 3.114 Amanti nihil difficile. <i>Ioab</i> 3.220 Alter in altero. <i>David</i> 2.303 Nec te mihi charior ullus. <i>S. Ioan.</i> 3.434 Pennis adjectus amoris. <i>Ioan.</i> 3.438 Compefcunt ignibus ignes. <i>Ioan</i> 3.439 Gaudet amor lachrymis. <i>Magdalena</i> 3.465 Oscula figit amor. <i>Magdalena</i> 3.467 Amor addidit alas. <i>ib.</i> 3.469 Nescit amor remoras. <i>Petrus</i> 3.507 Amor eminet undis. <i>Petrus</i> 3.512 Dulcia fecit amor. <i>Stephanus</i> 3.527 Amor hos accendit amores. <i>Cor</i> 3.559 Compellor amore. <i>Avia</i> 4.32 Non gravat iste labor. <i>Ciconia</i> 4.251 Uni servo fidem. <i>Columba</i> 4.270 Timorem excutit amor. <i>Gallina</i> 4.368 Incerta sede vagatur. <i>Passer</i> 4.507 Hoc solo lumine letor. <i>Cynoc. phalus</i> 5.236 Donec redeat. <i>Cynoccephalus</i> 5.237 Stare loco nescit. <i>Equus</i> 5.316 Et dormio & vigilo. <i>Leo</i> 5.541 Artem docet amor. <i>Phaina</i> 5.602 Scipiam seducit. <i>Simia</i> 5.632 Non formâ sed amore. <i>Simia</i> 5.636 Fallit imago sui. <i>Tigris</i> 5.653 Pondus allevat amor. <i>Tigris</i> 5.657 Crescet, dum vivet. <i>Ursus</i> 5.674 Mutuus nutritina linctus. <i>Apua</i> 6.32 Discerpi, quam disjungi. <i>Polypus</i> 6.190 Nec pondus extinguit ardorem. <i>Stella</i> 6.247 Amor addidit alas. <i>Testudo</i> 6.252 Amara in dulcia vertam. <i>Apis</i> 8.57 Non desidi sedes. <i>Apis</i> 8.86 Hinc vita colorque. <i>Chamelcon</i> 8.143 Non fileit dum ardet. <i>Cicada</i> 8.152 Cantus ab aëtu. <i>Cicada</i> 8.160 Hinc nequit esse procul. <i>Papilio</i> 8.249 Amando peribo. <i>Papilio</i> 8.260 CRE</p>
--	---	---

QUÆ IN MVNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Crescet in annos.	<i>Arbor</i> 9. 82	Quò profundius , ed firmius.	<i>Amplexatur stercora.</i>	<i>Upupa</i> 4. 647
Ejus spiritu vivo.	<i>Aurantium</i> 9. 111		<i>Sigillum</i> 19. 61	<i>Alu</i> 4. 655
Neque mors separabit.	<i>Hedera</i> 9. 186	Circuit, loco inanens	<i>Circinus</i> 21. 25	<i>Ovum</i>
Vincti pereunt , sed vincla perennant.	<i>Hedera</i> 9. 194	Alterutrum istorum.	<i>Globus</i> 21. 63	4. 678
Flammescit uterque.	<i>Laurus</i> 9. 227	Quod arduum, facile.	<i>Instrumentum</i>	<i>Penula</i> 4. 681
Sub cortice tegi.	<i>Malus punicæ</i> 9. 254	Auget, & minuit.	21. 160	<i>Agnus</i> 5. 10
Jungit amor.	<i>Sarculus</i> 9. 472	Non se capit intus.	<i>Tubus</i> 21. 208	<i>Bison</i> 5. 49
E geminis unum.	<i>Sarculus</i> 9. 474	Sursum rapit ignis.	<i>Pyrobolus</i> 22. 84	<i>Canis</i> 5. 117
Mixtus utrique sapor.	<i>Vinum</i> 9. 574	Dat flamma vires.	<i>Ibid.</i> 22. 87	<i>Cervus</i> 5. 192
Mentem distrahit.	<i>Mandragora</i> 11. 147	Impellor flammis.	<i>Sclopetum</i> 22. 121	<i>Cervus</i> 5. 211
Frigoris impatiens	<i>Pisces</i> 10. 159	Distantia jungit.	<i>Tormentum</i> 22. 151	<i>Porcus</i> 5. 606
Nunquam languescimus.	<i>Amaranthus</i>	Alimenta ministrat.	<i>Fibula</i> 25. 40	<i>Porcus</i> 5. 608
	11. 24.	<i>Amor lascivus. Libido. V. Fuga.</i>	<i>Harpagium</i> 25. 59	<i>Taurus</i> 5. 637
Soli & semper.	<i>Heliotropium</i> 11. 54	<i>Voluptas.</i>		<i>Tigris</i> 5. 654
In illum jugiter.	<i>ib.</i> 11. 55	Delectat, & urit.	<i>Sol</i> 1. 59	<i>Ursus</i> 5. 674
Soli affixus non desero solem.	<i>ib.</i> 11. 57	Diripit omne decus.	<i>Sol in Zodaco</i>	<i>Pisces</i> 6. 1
Usque ad occasum sequor.	<i>ibid.</i> 11. 8		1. 194	<i>Pisces</i> 6. 2
Quis nos separabit?	<i>ibid.</i> 11. 61	Effertur angustius.	<i>Ignis</i> 2. 21	<i>Pisces</i> 6. 4
Si respicis, aspicio.	<i>Heliotropium</i> 11. 62	Parva igni scintilla modo.	<i>Ignis</i> 2. 22	<i>Pisces</i> 6. 6
Si despicis, aspicio.	<i>ib.</i> 11. 63	Micat acrius ardor.	<i>Ignis</i> 2. 39	<i>Pisces</i> 6. 9
Semper ad idem	<i>ibid.</i> 11. 66	Exigua peperere moræ.	<i>Ignis</i> 2. 42	<i>Acarne</i> 6. 20
Dilectus meus mihi, & ego illi.	<i>ib.</i> 11. 73	Pungit, & ardet.	<i>Facula</i> 2. 81	<i>Apua</i> 6. 30
Ubi amor, ibi oculi.	<i>ibid.</i> 11. 77	Qui me alit, me extinguit.	<i>Facula</i> 2. 93	<i>Rana</i> 6. 111
Sequor, & æternum spectro.	<i>ib.</i> 11. 80	Et tectus ardet.	<i>Carbo</i> 2. 122	<i>Sargus</i> 6. 222
Procul à sole pereo.	<i>Tulipa</i> 11. 238	Inficit extinctus , qui vivus adufferat	<i>Carbo</i> 2. 125	<i>Testudo</i>
Unicè & semper.	<i>Asbestos</i> 12. 52	olim.	<i>Carbo</i> 2. 127	<i>do</i> 6. 258
Nec extinguitur.	<i>Camphea</i> 12. 58	Lumen disparet & ardor.	<i>Carbo</i> 2. 127	<i>ib.</i> 6. 269
Vel fœda nitescunt.	<i>Crystallus</i> 12. 105	Ardore liqueco.	<i>Nix</i> 2. 208	<i>Testudo</i> 6. 270
Cœli variatur aspectu.	<i>Hyacinthus</i>	Mollefcit ab igne.	<i>Nix</i> 2. 222	<i>Aspis</i> 7. 9
	12. 125	Ab actu amarities.	<i>Mare.</i> 2. 382	<i>Basiliscus</i> 7. 16
Aspicit unam.	<i>Magnes</i> 12. 175	Sub pace pericula claudit.	<i>Mare</i> 2. 405	<i>Scorpius</i> 7. 45
Non aliam.	<i>Magnes</i> 12. 176	Frigco, si præsens fio; si longius, uror.	<i>Fons</i> 2. 486	<i>Serpens</i> 7. 77
Non resistere potens.	<i>Magnes</i> 12. 177	Nunquam fatura.	<i>Scopulus</i> 2. 653	<i>Serpens</i> 7. 96
Una trahit.	<i>Magnes</i> 12. 191	Superarur in alto.	<i>Anteus</i> 3. 23	<i>Serpens</i> 7. 100
Ingentes excitat ausus.	<i>Sardius</i> 12. 274	Suomet igne perit.	<i>Chimæra</i> 3. 31	<i>Vipera</i> 7. 147
Tumores pellit, reprimitque tumores.	<i>Sardius</i> 12. 276	Urit flammis armata vicinos.	<i>Ibid.</i> n. 33.	<i>Cochlea</i> 8. 167
		In brutum lascivia vertit.	<i>Iubiter</i> 3. 79	<i>Scarbaus</i> 8. 185
Exilit, quod delituit.	<i>Silex</i> 12. 193	Induitur ficiem tauri.	<i>ib.</i> n. 80	<i>Hirudo</i>
Sine fomite frustra.	<i>Silex</i> 12. 302	Jugi vertigine vexor.	<i>Ixion</i> 3. 84	8. 204
Lentescit rigor.	<i>Ferrum</i> 13. 46	Fugientia captat.	<i>Tantalus</i> 3. 149	<i>Hirudo</i> 8. 110
Transferunt in affectum cordis.	<i>Ferrum</i> 13. 64	Nec requies ulla.	<i>Tuyus</i> 3. 155	<i>Papilio</i> 8. 246
Geminus me conspicit ardor.	<i>Candela</i>	Nec gula, nec esca.	<i>Tuyus</i> 3. 156	<i>Papilio</i> 8. 247
	15. 37	Flamma domatur aquis.	<i>Noë</i> 3. 192	<i>Papilio</i> 8. 250
Accensa micabit.	<i>Candela</i> 15. 40	Ne ardeas fugias.	<i>Loth</i> 3. 208	<i>Papilio</i> 8. 252
Ardet, non lucet	<i>Laterna</i> 15. 102	Cuique sua libido Deum fingit.		<i>Papilio</i> 8. 253
Ex abdito micat.	<i>Laterna</i> 15. 103		<i>Popul. Israel</i> 3. 261	<i>Papilio</i> 8. 254
Fertque refertque.	<i>Speculum</i> 15. 186	Notum, quid femina possit.	<i>Samson</i>	<i>Papilio</i> 8. 257
Vagans formatur imago.	<i>ib.</i> 15. 198		3. 287	<i>Papilio</i> 8. 258
Tectus magis	<i>Fornax</i> 16. 84	Mulierum amore.	<i>Salomon</i> 3. 320	<i>Papilio</i> 8. 260
Ab eodem varia.	<i>Furnulus</i> 16. 89	Hæc profert cornua fastus.	<i>Nabuchodonosor</i> 3. 372	<i>Papilio</i>
Potius augetur.	<i>Officina</i> 16. 122	Amor nihil mo derabile suadet.		<i>lio</i> 8. 262
Adversantia vincit.	<i>Clavis</i> 17. 29		<i>Herodes</i> 3. 418	<i>Papilio</i> 8. 264
Stringimus, dum stringimur.	<i>Forceps</i>	Propriæ blanditur neci.	<i>Mannus</i> 3. 571	<i>Pyrausta</i> 8. 265
	17. 57	Libertas tollitur escâ.	<i>Avis</i> 4. 18	<i>Pyrausta</i> 8. 267
Calor elicit imbres.	<i>Furnus</i> 17. 63	Dum videam, perciam.	<i>Aquila</i> 4. 144	<i>Salamandra</i> 8. 272
Clarescunt in flammis.	<i>Furnus</i> 17. 70	Speciosior Sole.	<i>Bubo</i> 4. 225	<i>Vespa</i> 8. 382
Imbribus incendia prodit.	<i>Ibid.</i> 17. 72	In tenebris evolat.	<i>Bubo</i> 4. 226	<i>Arbor</i> 9. 57
Succenditur intus.	<i>Furnus</i> 17. 76	Cum lacte adimit lucem.	<i>Caprimulgus</i>	<i>Castanea</i> 9. 130
Ex geminis unum.	<i>Modulus</i> 17. 111		4. 228	<i>Ficus</i> 9. 169
Minuor, altero crescente.	<i>Modulus</i>	Hæc mihi sola placet.	<i>Carduelis</i> 4. 229	<i>Fraxinus</i>
	17. 119	Et cum aculeis placet.	<i>Carduelis</i> 4. 232	9. 182
Vivit ad extremum.	<i>Funale</i> 17. 135	Mihi cadavera luxus.	<i>Corvus</i> 4. 305	<i>Hedera</i> 9. 187
Respondet uni.	<i>Talea</i> 17. 170	Nescia.	<i>Coturnix</i> 4. 308	<i>Lignum</i> 9. 238
Dum serpunt in viscera flamma.	<i>Pyrobolus</i> 18. 56	Urget amara præsentia.	<i>Perdix</i> 4. 552	<i>Olea</i> 9. 330
		Rapitur obtutus.	<i>Philomela</i> 4. 559	<i>Pinus</i> 9. 379
				18

INDEX APPLICATIONUM.

<p>In viridi inagis. <i>Pinus</i> 9. 380 In viridi teneras exurit flamma medullas. <i>Truncus</i> 9. 504 Numen & obsonium. <i>Cepa</i> 10. 34 Medio succeditur aestu. <i>Frumentum</i> 10. 69 Limopragaudet. <i>Linum</i> 10. 120 Mentem distrahit. <i>Mandragora</i> 10. 147 Advenerem stimulo. <i>Porrum</i> 10. 164 Humore suo decocta. <i>Spinacea</i> 10. 185 Dum tenera est, urit. <i>Urtica</i> 10. 197 Nil officit ardor. <i>Urtica</i> 10. 200 Haud procul asperitas. <i>Rosa</i> 11. 184 Sol mihi cunas & urnam. <i>Rosa</i> 11. 209 Dissipat ardor. <i>Rosa</i> 11. 220 Et rupent, & pungunt. <i>Rosa</i> 11. 223 Vel fœda nitescunt. <i>Crystallus</i> 12. 105 Et molli cavatur. <i>Lapis</i> 12. 155 Sua vincula vincit. <i>Magnes</i> 12. 201 A suo distrahit astro. <i>Magnes</i> 12. 206 Liquefcit in undis. <i>Sal</i> 12. 254 Urit & exiccatur. <i>Sal</i> 12. 259 Ignitâ luce coruscatur. <i>Sardinus</i> 12. 270 Exilit, quod delituit. <i>Silex</i> 12. 293 Latet ignis. <i>Silex</i> 12. 299 Ignem fovet in ævum. <i>Silex</i> 12. 300 Sine fomite frustra. <i>Silex</i> 12. 302 Cyprico diffringitur aestu. <i>Smaragdus</i> 12. 310</p>	<p><i>Pinus</i> 9. 380 <i>Truncus</i> 9. 504 <i>Cepa</i> 10. 34 <i>Frumentum</i> 10. 69 <i>Linum</i> 10. 120 <i>Mandragora</i> 10. 147 <i>Porrum</i> 10. 164 <i>Spinacea</i> 10. 185 <i>Urtica</i> 10. 197 <i>Urtica</i> 10. 200 <i>Rosa</i> 11. 184 <i>Rosa</i> 11. 209 <i>Rosa</i> 11. 220 <i>Rosa</i> 11. 223 <i>Crystallus</i> 12. 105 <i>Lapis</i> 12. 155 <i>Magnes</i> 12. 201 <i>Magnes</i> 12. 206 <i>Sal</i> 12. 254 <i>Sal</i> 12. 259 <i>Sardinus</i> 12. 270 <i>Silex</i> 12. 293 <i>Silex</i> 12. 299 <i>Silex</i> 12. 300 <i>Silex</i> 12. 302 <i>Smaragdus</i> 12. 310 <i>Succinum</i> 12. 314 <i>Topazius</i> 12. 325 <i>Argentum vivum</i> 13. 9 <i>Ferrum</i> 13. 63 <i>Ferrum</i> 13. 64 <i>Stannum</i> 13. 90 <i>Lampas</i> 14. 54 <i>Candela</i> 15. 54 <i>Candela</i> 15. 58 <i>Lucerna</i> 12. 115 <i>Olla</i> 15. 130 <i>Olla</i> 15. 131 <i>Olla</i> 13. 133 <i>Vas</i> 15. 256 <i>Calx</i> 16. 17 <i>Calx</i> 16. 18 <i>Labyrinthus</i> 16. 94 <i>ibid.</i> 16. 96 <i>Porta</i> 16. 130 <i>Turrus</i> 16. 224 <i>Clavus</i> 17. 34 <i>Furnus</i> 17. 75 <i>Pila</i> 18. 46 <i>Horologium</i> 21. 153 <i>Tormentum</i> 22. 155 <i>Cucurbitula</i> 25. 39</p>	<p><i>Angeli.</i> Recta sursum. <i>Angelus Custos.</i> Lumen eunt. <i>Luna</i> 1. 285 Monstrat iter. <i>Galaxia</i> 1. 446 Cursum dirigit. <i>Flamma</i> 2. 60 Nunquam à latere recedit. <i>Alcyon</i> 4. 14 Comitantur errantem. <i>Apus</i> 4. 88 Quam diligit. <i>Columba</i> 4. 278 Excubias agit. <i>Grus</i> 4. 329 Et custos, & pugnat. <i>Grypsus</i> 14. 434 Nocte iter ostendens. <i>Lucida</i> 4. 468 Excubat in custodia. <i>Psitacus</i> 4. 609 Defendit terretque. <i>Trunculus</i> 4. 625 Ducit tutè. <i>Canis</i> 5. 125 Percussam excitat. <i>Cancer</i> 6. 53 Ducit in tutum. <i>Pompylus</i> 6. 194 Pœmonstrat iter. <i>Pompylus</i> 6. 195 Cedunt coacta. <i>Apes</i> 8. 86 Defendit amantem. <i>Lacerta</i> 8. 210 Signat per in via viam. <i>Abies</i> 9. 11 Nocturnos pello timores. <i>Chrysolobus</i> 12. 72 Te ducet. <i>Magnes</i> 12. 189 Nocte dieque ducit. <i>Columna</i> 16. 49 Ducit idem, reducitque. <i>Labyrinthus</i> 16. 100 Hæc monstrante viam. <i>Navis</i> 20. 64 Per vada, per fyrtes. <i>Tabula hydrographica</i> 20. 165 Tutum pœmonstrat iter. <i>ibid.</i> 20. 166 Non vagus vago. <i>Circinus</i> 21. 27 Pungit, sed monet. <i>Horologium</i> 21. 121 Perimit & tuetur. <i>Scutum</i> 22. 131</p>	<p><i>Antichristus.</i> In ortu signat occasum. <i>Cometa</i> 2. 294 Hoc signo discernor. <i>Cor.</i> 3. 551 Seras nuntiat horas. <i>Vesperilio</i> 4. 641 Æmulatut, sed umbra. <i>Horologium</i> 21. 95 <i>S. Antonius de Padua.</i> Cum candore odor. <i>Lilium</i> 11. 113 Pondere quoque. <i>Mallens</i> 17. 102 Post cantica funus. <i>Gygnus</i> 4. 332 Speciosus ex horrido. <i>Lilium</i> 11. 141 Hæc ducet egrediar. <i>Labyrinthus</i> 16. 95 <i>Apostoli. V. Apostolicus.</i> In omnem terram. <i>Cælum</i> 1. 8 Solem exlibet umbris. <i>Luna</i> 1. 303 Coruscant accensî. <i>Carbo</i> 2. 115 Ut vehementius ardeat. <i>Carbo</i> 2. 116 Ut germinet. <i>Nubes</i> 2. 152 Ut in orbe pluamus. <i>Nubes</i> 2. 165 Melos educit. <i>Ventus</i> 2. 313 Frenant arenæ. <i>Mare</i> 2. 391 Tua eversio, nostra dispersio. <i>Flumen</i> 2. 444 Arcanus dum suppetet aer. <i>Fons</i> 2. 511 Hæc lux prima ferit. <i>Mons</i> 2. 583 Ad nutum. <i>Accipiter</i> 4. 44 Donec adoleverint. <i>Aquila</i> 4. 197 Undique inermis. <i>Ovis</i> 5. 578 Sequor allecta. <i>Ovis</i> 5. 586 Voce mugit aliena. <i>Taurus Perilli</i> 5. 653 Dat pretium superis. <i>Conchylium</i> 6. 73 Quasi facula ardet. <i>Stella</i> 6. 244 Micat ore. <i>Draco</i> 7. 30 Canit ebria røre. <i>Cicada</i> 8. 157 Ut confundat fortia. <i>Ichneumon</i> 8. 212 Ubera lacte replet. <i>Vitex</i> 9. 15 Melius cum candit igne. <i>Arundo</i> 9. 105 A probis felicius. <i>Basilicon</i> 10. 14 Germinabit, germinabit. <i>Hortus</i> 11. 87 Nil fœcundius. <i>Lilium</i> 11. 121 Spirantibus internitent. <i>Smaragdus</i> 12. 306 Traham, si caleam. <i>Succinum</i> 12. 312 Vilefcit in patria. <i>Aurum</i> 13. 18 Scintillat & ardet. <i>Ferrum</i> 13. 52 Formât ignita. <i>Ferrum</i> 13. 59 Convocat omnes. <i>Campana</i> 14. 19 Accensa micabit. <i>Candela</i> 15. 40 Solidamur in usus. <i>Vas</i> 15. 254 Ponsus imbris & aestus. <i>Umbella</i> 15. 264 In æs vertimur. <i>Fornax</i> 16. 35 Oppugnantia ridet. <i>Turrus</i> 16. 236 Ab igne sonitus. <i>Pyrobolus</i> 18. 72 Æmula folis. <i>Navis</i> 20. 61 Si iusseris, ibit in orbem. <i>Circinus</i> 21. 23 Feriar, dum audiar. <i>Horologium</i> 21. 149 Arcano secernimur. <i>Speculum</i> 21. 182 In omnem terram. <i>Tabus</i> 21. 193 Igne procul mittente. <i>Tormentum</i> 22. 151 Sonitus ab igne. <i>ibid.</i> 22. 153 Ardet ut feriat. <i>ibid.</i> 22. 55 Inflata resonat. <i>Tuba</i> 22. 181 Flatus & digitus adfit. <i>Organum</i> 3. 39</p>
--	---	--	---

INDEX APPLICATIONUM.

<p>Voces diversas intonant. <i>ibid</i> 23. 43 Dabit aura loquelam. <i>ibid.</i> 23. 49 Et insensata melos. <i>Syrinx</i> 23. 58 Accepto spiritu. <i>Harpagium</i> 25. 52 <i>Apparentia. V. Hypocrita.</i> <i>Appetitus. V. Concupiscentia.</i> <i>Ars. V. Scientia.</i> Naturâ potentior ars. <i>Ursus</i> 5. 663 Ab arte perfectio. <i>Ursus</i> 5. 663 Natura & arte. <i>Ursus</i> 5. 663 Et Fons. 2. 491 Non vi, sed arte. <i>Cancer</i> 6. 48 <i>Aspectus libidinosus. V. Oculus. Sensus.</i> Eluce ardor. <i>Sol</i> 1. 86 Extinguit lumine lumen. <i>Sol</i> 1. 95 Exigua peperere mora. <i>Ignis</i> 2. 42 Eminus pulchra, cominus lethalis. <i>Flamma</i> 2. 59 Ut me malus abstulit error. <i>Aëton</i> 3. 2 Exanimat visa. <i>Medusa</i> 3. 88 Injecit lascivia flammâs. <i>Paris</i> 3. 116 Vidisse; perisse est. <i>Loth</i> 3. 207 Ob unum oculi jactum. <i>ibid.</i> n. 210 Notum, quid sumina possit. <i>Samson</i> 3. 287</p>	<p>Ampliora quærens. <i>Flumen</i> 2. 430 Incremento rapacior. <i>Flumen</i> 2. 453 Quò copiosus, eò ardentius. <i>Mons</i> 2. 575 Nunquam saturâ. Assiduè repetunt quas perdant. Non impletur. Inopem me copia fecit. Siti in amne. Fugientia captat. Frustratur flumina mersum. Nec gula, nec esca. Nunquam satiatur avarus. Amato prodidit auro. Mitto, ut metam. Parta tenens, non parta sequor. Semper ardentius. Directa fovet. Ignorat cui congregat. Devorat omnes. Qui maximè abundat, eget maximè. Nunquam satis. Fugitiva sequor. Donec abditi pandat. Salubrius condo. Lucem amitto tecum, & accipio. Orbis non sufficit unus. Meta nulla laboris. Morbus depellitur escâ. Quærit quem devoret. Angustis efferatur. Sanguine satur & avidus. Servit in omnes. Tantum in funere prodest. Alienâ victito clade. E mari dulcedinem. Color & fulcrum à rupe. Omnibus infestus. Gemino inficit ore. Conservat alii. Non suis incubat. Qui vivens lædit, mortè medetur. Incendit viscera tabe. Quæ vivens lædit, defuncta medetur. Sic vos non vobis. Soli inhians fucco. Alieno è funere vitam. Sibi funera texit. Cui laboret, ignerat. Alii sericum, sibi construit urnam. Quæstu dirumpat. Congregat, sed cui? Inter opes inops. Ad inania nunquam. Superaddet acervo. Non nisi plena. Nec cute plena. Et dum satiatur adharet.</p>	<p>Suctu discerpar. <i>Hirudo</i> 8. 209 In tenebris jugiter. <i>Talpa</i> 9. 278 Thesaurus unicus tellus. <i>Talpa</i> 8. 279 Nec recisa recedit. <i>Hedera</i> 9. 187 Non nisi fracta profum. <i>Pinus</i> 9. 378 Utile cum putres. <i>Sorbus</i> 9. 445 Pulchra, sed sterilis. <i>Tilia</i> 9. 499 Inopem sua copia facit. <i>Gramen</i> 10. 103 Limo prægaudet. <i>Linum</i> 10. 120 Immobilis movet. <i>Magnes</i> 12. 182 Nec multitudine, nec pondere. <i>Magnes</i> 12. 184 Sua vincula vincit. <i>Magnes</i> 12. 201 Surdo cuncta sono. <i>Aurum</i> 13. 24 Et gravat, & inficit. <i>Plumbum</i> 13. 83 Aliis ipsa laboro. <i>Filiorum congeries</i> 15. 99 Externas colligit. <i>Cisterna</i> 16. 20 Affluit, non diffluit. <i>Cisterna</i> 16. 24 Circuitu jugi se torquet. <i>Molendinum</i> 16. 108 Si afferes, tunc pateo. <i>Porta</i> 16. 133 Deficiendo subtilior. <i>Pyramis</i> 16. 149 Vincit & opprimit. <i>Catena</i> 17. 12 Incremento desidit. <i>Cymba</i> 20. 33 Nec placidâ contenta quiete. <i>Navis</i> 10. 133 Ex omnibus congregat. <i>Rete</i> 20. 156 Unctum progreditur. <i>Horologium</i> 21. 136 Sunt omnia parùm. <i>Tabula</i> 21. 187 Ni spiret, immotus. <i>Triton</i> 25. 124 <i>Audacia. V. Presumptio. Temeritas.</i> Ærumnas audacia profert. <i>Phaëton</i> 3. 123 Majora viribus audet. <i>Fermica</i> 8. 195 Excedunt pondera vires. <i>ibid.</i> 8. 198 Audentes fortuna juvat. <i>Vexillum</i> 22. 199 <i>Auditus. V. Sensus.</i> Ab auditione mala. <i>Aspis</i> 7. 4 <i>S. Augustinus.</i> Lumen ab uno. <i>Cælum</i> 1. 15 Illuminat, & eliminat. <i>Aurora</i> 1. 52 Sidera cuncta fugat. <i>Sol</i> 1. 75 Sidera cedunt acies. <i>Luna</i> 1. 281 Tutum lux tua pandit iter. <i>Luna</i> 1. 188 Nunquam succubuit. <i>Zodiacus</i> 1. 400 Dulcior inde redit. <i>Aquila</i> 2. 367 Estigmatè servum. <i>Paulus</i> 5. 494 Se iplo majus. <i>Cor</i> 3. 553 Exulto ad Deum vivum. <i>Cor</i> 3. 556 Ardet & arect. <i>Cor</i> 3. 564 Visu sublimior omni. <i>Avis</i> 4. 31 Labore meo. <i>Aquila</i> 4. 130 Quod mihi, hoc aliis. <i>Aquila</i> 4. 170 Agmina ducit. <i>Aquila</i> 4. 185 Donec perimat. <i>Aquila</i> 4. 188 Cantu amulabitur omnes. <i>Carduelis</i> 4. 237 Venenum detegit ac perdit. <i>Pavo</i> 4. 225 Defendit, terretque. <i>Tinnunculus</i> 4. 625 Diu noctuque geinit. <i>Turtur</i> 4. 634 Tantus horror recedi. <i>Elephas</i> 5. 272 Vis lethi manus est. <i>Taurus</i> 5. 643 De forti dulcedo. <i>Amygdalus</i> 9. 19 <i>Præf.</i></p>
--	---	--

INDEX APPLICATIONUM.

- Pressa dabunt succum. *Aurantium* 9. 113
 Sequor & æternum spectro, *Heliotropium* 11.80
 Dabit murice pictas. *Rosa* 11.179
 Puriora legit. *Cribrum* 15.57
 Pondere quoque *Malleus* 17.102
 Sibi conscia recti. *Regula* 17.133
 Acie & soliditate. *Serra* 17.156
 Ut certum petatur. *Tabula hydrographica* 20.166
 Aulicus. Aula.
 Non semper clarum. *Cælum* 1.20
 Varios sub sole colores. *Iris* 2.263
 Suppressis fontibus aret. *Flumen* 2.426
 Jovi & fulmini. *Mons* 2.577
 Sic gratia vertitur aula. *Ganymedes* 3.49
 Nolens, quod volet aula, volo. *Aman* 3.376
 Exeat ex aula, qui cupit esse pius. *Petrus* 3.503
 Fœda tegit, pulchrisque superbit. *Pavo* 4.534
 Aurās momordit inanēs. *Canis* 5.154
 Mutuus nuti imina linctus. *Apua* 6.32
 Non suo tegmine fretus. *Cancellus* 6.43
 Scit servire loco. *Polypus* 6.193
 Amplexatur ut perdat. *Scorpius* 7.43
 Ornando præcipitat. *Hedera* 9.188
 Saltem illustror. *Vitis* 9.553
 Radix nulla. *Adiantum* 10.25
 Aspice ut aspiciar. *Horus* 11.89
 Vel fœda nitefcunt. *Crystallus* 12.105
 Decipit & placet. *Crystallus* 12.106
 Flagrat, & alget. *Argentum vivum* 13.8
 Ad speciem tantum. *Fenestra* 16.79
 Non cuivis pateo. *Sera* 17.155
 Larunculi procul. *Alveus larunculo-*
 rum 19.14.
 Si deserit, despicior. *Horologium* 21.74
 Conformor lumini. *ibidem* 21.98
 Absque aura tacet. *Tuba* 22.192
 Amat colludere ventis. *Vexillum* 22.205
 Austrica Domus.
 Quò longius, eò latius. *Flumen* 2.443
 Toto vertice supra est. *Olympus* 2.621
 Summa & ima. *Aquila* 4.148
 Perflantibus Austris. *Lilium* 11.136
 Ame decus advenit orbis *Adamas* 12.29
 Prole suã felix, *Adamas* 12.30
 Pura mihi genesis. *Adamas* 12.31
 Nec infima spernit. *Adamas* 12.32
 Durus at his animus. *Adamas* 12.34
 Nec deficit armis. *ibid.* 12.35
 Rapiētis reprimō vires. *ibid.* 12.36
 Sanct & ornatus. *ibid.* 12.37
 Non est pretiosior ulla. *ibid.* 12.38
 Aspirantibus Austris. *Navis* 20.68
 Aut or proprii mali.
 Tellus hæc arma dedit. *Cælum* 1.34
 Ipse levavi. *Sol* 1.44
 Perdatur ut perdat. *Facula* 2.98
 Dat semet in præceptis. *Flumen* 2.470
 Suomet igne perit. *Chimera* 3.31
 Quæ spargit, recipit. *Phæton* 3.119
 Malum consilium consultori pesti-
 mum. *Achirophel* 3.314
 Malum in authorem. *Aman* 3.377
 Propriæ blanditur neci. *Maurus* 3.571
 Ad vincula sponte. *Falco* 4.347
 Sese ingerit ultrò. *Philomela* 4.560
 Quos excitavi, patior. *Phoenix* 4.579
 Laqueos sibi parat. *Simia* 5.627
 Nocet artifici. *Taurus Perilli* 5.649
 Ingenio experiar funera digna meo. *Taurus Perilli* 5.651
 Mole ruit suã. *Balanus* 6.28
 Insidiis capior propriis. *Cancer* 6.51
 Suis peribit viribus. *Basileus* 7.17
 Dolor ipsius in caput ejus. *ib.* 7.18
 Malo ignem. *Serpens* 7.79
 Fugienda peto. *Papilio* 8.255
 Officio mihi officio. *Candela* 15.45
 Heu! ex me prodit. *Crumena* 15.81
 Se suis implicat ambagibus. *Labyrinthus* 16.98
 Sibimet officit. *Serra* 17.162
 Verbere fracta suo. *Navis* 20.137
 Authoritas. V. Princeps. Prælatas.
 Auxilium. V. Gratia.
 Et juvisse nocet. *Cornix* 4.295
 Pro defestavicem. *Grus* 4.424
 Elata volabo. *Hirundo* 4.442
 Mutuã nituntur ope. *Vesperulus* 4.644
 Non propriã virtute subiatu. *Vultur* 4.650
 Portantem portant. *Ala* 4.663
 Sibi medetur. *Canis* 5.109
 Per mutua nixi. *Cervus* 5.198
 Suppetit appulsium. *Elephas* 5.278
 Debiliores erigunt. *Elephas* 5.289
 Tutò transigunt. *Lupus* 5.524
 Plagas corrumpo veneno. *Ursus* 5.669
 Mutuus nutrimina linctus. *Apua* 6.32
 Adjutus non mergitur. *Delphinus* 6.110
 Mutuò se subtrahunt. *Mus* 8.227
 Mutuã refrigerantur ope. *Arbor* 9.47
 Vix nata sustincor. *Hedera* 9.193
 Alter alterius. *Sarculus* 9.470
 Exaltabit caput. *Flos* 11.11
 Mutuis officiis. *Silex* 12.294
 Alter alterius. *Culter* 15.86
 Attoilit in auras. *Scala* 15.152
 Mutuant invicem. *Speculum* 15.184
 Alterius altera. *Molendinum* 16.107
 Alternis officiis. *Follis* 17.50
 Salus tantum ab alto. *Navis* 20.49
 Insperatus jucundior. *Navis* 20.53
 Properè & prosperè. *Navis* 20.136
 Non tali auxilio. *Navis* 20.150
 Alternis auxiliis. *Horologium* 21.145
 Minimo quocunque juvante. *Instru-*
 mentum 21.162

B.

Baptismus.
 Vires diverse latent. *Aqua distil-*
 lata 2.375
 Renovabere lotus. *Fons* 2.518
 Numen, non unda medetur. *Piscina* 2.524
 Demerso salus. *Piscina* 2.525
 Vitam reparabit in undis. *Vallis* 2.592
 Non omnibus servio. *Popul. Israel.* 3.258
 His undasabluit undas. *S. Io. Bapt.* 3.430
 Animantur molli. *Avis* 4.8
 Vita & volatus ab undis. *Avis* 4.29
 Renovatur abluta. *Aquila* 4.114
 Sub tuum præsidium. *Mergus* 4.476
 Una salus. *Cervus* 5.184
 Reparat unda partum. *Elephas* 5.283
 Sic unda salubris. *Monoceros* 5.543
 Demersus innocuus. *Scorpius* 7.47
 Germinat inter aquas. *Oryza* 10.154
 Indelcibiliter. *Modulus* 17.110
 S. Barbara. V. & M.
 Decolor unde color. *Rosa* 11.217
 Unde incrementa lucis. *Lucerna* 15.115
 Qui me alit, me exinguit. *Facula* 2.93
 S. Bartholomæus Apostolus.
 Adhuc vivo. *Anguilla* 6.22
 Renovabitur juvenus. *Serpens* 7.58
 Recisa cortice viret. *Pinus* 9.373
 Ut mundus inveni r. *Pomus* 9.396
 Beati. Beatitude. V. Conjolatio.
 Cælum.
 Oppositu clarior. *Luna* 3.237
 Non minuetur. *Luna* 3.266
 Incipit ab occasu. *Luna* 1.292
 Luce, non vi eadem. *Stella* 1.325
 Quiete coruscã. *Zodiacus* 1.412
 Conflatur innumeris. *Galaxia* 1.413
 Ad sua tandem. *Ignis* 2.12.
 Stat & volat. *Flamma* 2.71
 Accepto lumine splendet. *Facula* 2.80
 Tolerat e præmia noctis. *Ros* 2.194
 Dulcedine præstat. *Manna* 2.200
 Temperat tristia risu. *Iris* 2.264
 Ab imbre serenum. *Iris* 2.268
 A magno maxima. *Iris* 2.287
 Septimus accedet. *Mons* 2.589
 Ultrabella. *Olympus* 2.626
 Tonitrua calcat. *Olympus* 2.627
 Silverunt fluctus. *Scopulus* 2.652
 Te veniente canent. *Avis* 4.221
 Nil fulmina terrent. *Aquila* 4.112
 2.667
 Oculo irretorto. *Aquila* 4.171
 Non parva ferit. *Aquila* 4.178
 Assiduè. *Aquila* 4.260
 Provocans ad volandum pullos suos. *Aquila* 4.214
 Post nubila & imbres. *Columba* 4.260
 Quiescit in motu. *Columba* 4.275
 In luce lucidior. *Columba* 4.276
 Requies hic certa. *Grus* 4.421
 Sic pulchrior. *Pavo* 4.517
 Sic nunquam læditur igne. *Ovum* 4.678
 Pretium non vile laborum. *Aries* 5.26
 Ut promptè laborem. *Bos* 5.64
 Ripa ulterioris amore. *Canis* 5.145
 Olfacta appellunt. *Cervus* 5.212
 Unus

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Unus accipit.	<i>Equus</i> 5.342	Non sine altera.	<i>Serium</i> 25.105	<i>Benignitas. V. Princeps benignus.</i>
Anteriori.	<i>Equus</i> 5.343	Cætera linquo.	<i>Serium</i> 25.109	Et cantu excludit. <i>Philomela</i> 4.568
Attamen sitio.	<i>Oryx</i> 5.575	<i>Bellum. Bellidux. V. Miles.</i>		Mantuescere cogit. <i>Ficus</i> 9.170
Non segni rapienda manu.	<i>Vellus</i> 5.592	Nitido resoluta sereno.	<i>Vapor</i> 2.144	Calore sætus excludet. <i>Pinus</i> 9.381
Tenuêre quod optant.	<i>Conchilium</i> 6.89	Redeunt in claustra procellæ.	<i>Iris</i> 2.256	Cedendo vincit. <i>Salix</i> 9.441
Ut meliorem induam.	<i>Serpens</i> 7.55	Antè, retroque.	<i>Ianus</i> 3.69	Dum respicis, detegor. <i>Lotus</i> 10.141
Altera nitidior.	<i>Serpens</i> 7.60	Terrore & armis.	<i>Medusa</i> 3.86	Incendia frigerat itæ. <i>Topazius</i> 12.325
Manibus sublimia poscit.	<i>Stellio</i> 7.109	Magna salus bello.	<i>Mars</i> 3.91	<i>Beneficium. Benefactor.</i>
Nil intrus amarum.	<i>Apis</i> 8.75	Fortiter, sed cautè.	<i>Mars</i> 3.92	Affluenter, & non improperat. <i>Sol</i> 1.73
Non defidi fedes.	<i>Apis</i> 8.80	Ante notos Zephyrumque volat.	<i>Mars</i> 3.93	Occulto sænore. <i>Sol</i> 1.136
Æternumque virebit.	<i>Laurus</i> 9.231	Armata sapit.	<i>Pallas</i> 3.112	Redit agmine dulci. <i>Nubes</i> 2.161
Vincenti dabitur.	<i>Palma</i> 9.364	Qualis dux, talis miles.	<i>David</i> 3.306	Gratior alget. <i>Aqua</i> 2.341
Non sine labore.	<i>Pinus</i> 9.382	Et astu, & viribus	<i>Aquila</i> 4.133	Limosè nunquam. <i>Aqua</i> 2.355
Monstro rapienda perempto.	<i>Poma aurea</i> 9.401	Pax meta belli est.	<i>Columba</i> 4.291	Libertas tollitur escâ. <i>Avis</i> 4.18
Vincenti.	<i>Quercus</i> 9.429	Laceffirus.	<i>Cygnus</i> 4.323	Dum capio, capior. <i>Pisces</i> 6.4.
Perieram, nisi periissem.	<i>Uva</i> 9.564	Vi nullâ invertitur ordo.	<i>Penna</i> 4.680	Sine injuria. <i>Apis</i> 8.11
Per quot discrimina?	<i>Linum</i> 10.129	Sic ardua pero.	<i>Elephas</i> 5.257	Sponte fluens, melius. <i>Balsamum</i> 9.119
Nunquam languescimus	<i>Amaranthus</i> 11.20	Sua membra tuetur.	<i>Ericus</i> 5.386	Præstantior prima. <i>Myrrha</i> 9.286
Non sine vulneribus.	<i>Rosa</i> 11.213	Cautius pugnat.	<i>Ictis</i> 5.408	Avellimur, non decidimus. <i>Palma</i> 9.358
Detrahis aculeis.	<i>Rosa</i> 11.231	Stat vertice robur.	<i>Monoceros</i> 5.553	Gratior sublyrio. <i>Lactuca</i> 10.112
Vires utrimque resolvo.	<i>Adamas</i> 12.32	Convectare iuvat prædas.	<i>Apes</i> 8.72	Et dura insculpsit. <i>Adamas</i> 12.14
Radiis adversa refulget.	<i>Iris</i> 12.135	Indocilis flecti.	<i>Lignum</i> 9.244	Officio mihi officio. <i>Candela</i> 15.45
Pium reddit.	<i>Sapphirus</i> 12.265	Seriò quærenda, aut ludo.	<i>Palma</i> 9.356	Hoc stante virebit. <i>Pyramis</i> 16.170
Nil jucundius illo.	<i>Smaragdus</i> 12.304	Attritu jungimur.	<i>Adamas</i> 12.33	Sine nube ferax. <i>Ægyptus</i> 25.6
Ræcreat, nec fatiat.	<i>ibid.</i> 12.305	Trahit varios.	<i>Crystalus</i> 12.104	Non beneficium, sed maleficium. <i>Serium</i> 25.108
Quæ regit, detegit.	<i>Vitrum</i> 12.326	Me munit, quæ me oppugnat.	<i>Turris</i> 16.228	<i>S. Bernardus Abbas.</i>
Melioris confors naturæ.	<i>Ferrum</i> 13.50	Rarò.	<i>Alveus latrunculorum</i> 18.18	Flagrat & alget. <i>Argentum vivum</i> 13.8
Cuduntur probati.	<i>Moneta</i> 13.70	Non semper tripodem.	<i>Recte</i> 20.153	Mergor ob æstum. <i>Cervus</i> 5.211
Perfimilis ipsi.	<i>Moneta</i> 13.71	In ferro libertas.	<i>Gladius</i> 22.60	Ad hyemandum. <i>Hirundo</i> 4.447
Ut Sol effulgeo.	<i>Speculum</i> 15.196	Promptius extrahitur, quàm immittitur.	<i>Gladius</i> 22.61	<i>o Blasphemia.</i>
Alterius lumine gaudet.	<i>Speculum</i> 15.208	In fulcrum pacis.	<i>Hasta</i> 22.74	Non se capit intus. <i>Vesuvius</i> 2.616
Nil coinquinatum.	<i>Porta</i> 16.131	Nunquam frustra.	<i>Sagitta</i> 22.90	Nec esui, nec utui. <i>Astro</i> 4.506
Non cuiuslibet pulsanti.	<i>Porta</i> 16.135	Exitus in dub. um.	<i>Tormentum</i> 22.168	Despicit alta. <i>Canis</i> 5.107
Ab exitu introitus.	<i>Porta</i> 16.136	Dant agitata robur.	<i>Vixillum</i> 22.202	Virus in æthera vomit. <i>Basiliscus</i> 7.15
Umbræ nescia.	<i>Pyramis</i> 16.139	<i>S. Benedictus Abbas.</i>		<i>S. Bruno.</i>
Attingit ubique.	<i>Pyramis</i> 16.141	Scabritie firmat.	<i>Anguilla</i> 6.24	A facie tonitruui. <i>Cirrus</i> 5.20
Virtutis imperio.	<i>Templum</i> 16.194	Sic servasse iuvat.	<i>Lilium</i> 11.142	Obtetricante cælo. <i>ibid.</i> 5.200
Virtute præviâ.	<i>Templum</i> 16.196	Venenum detegit, & perdit.	<i>Pavo</i> 4.522	<i>Cadere. V. Dignitas. Superbia.</i>
Patet aditus.	<i>Templum</i> 16.197	<i>Benificencia. V. Charitas proximi. Liberaitas. Eleemosyna, & Princeps beneficus.</i>		Ut lapsu graviore ruant. <i>Icarus</i> 3.72
Ubi mihi soli interdictus ingressus.	<i>Acus</i> 17.7	Acceptum mittit.	<i>Luna</i> 1.231	Adhuc vireto. <i>Vitis</i> 9
Labor omnibus unus.	<i>Alveus latrunculorum</i> 18.12	Lucet tamen & influit.	<i>Stella</i> 1.137	Decidet exiguo. <i>Ligo</i> 24.51
Impar gressus, par victoria.	<i>Alveus latrunculorum</i> 18.16	Et fovet extraneos.	<i>Gallina</i> 4.371	Decidunt, & redeunt. <i>Cornu</i> 25.20
Labore & virtute.	<i>Navis</i> 20.54	Non solum nobis.	<i>Erinaceus</i> 5.359	Decidunt & solida. <i>Cornu</i> 25.21
Nec horret itatum.	<i>Navis</i> 20.125	Et mihi, & aliis.	<i>Monoceros</i> 5.549	Et magna jacet. <i>Arbor</i> 9.50
Arte & labore.	<i>Triremis</i> 20.174	Aliunde nihil.	<i>Bombix</i> 8.117	Et uno decedit ictu. <i>Arbor</i> 9.24
Initio, sineque caret.	<i>Circulus</i> 21.40	Perimentum portat.	<i>Arbor</i> 9.58	Gloria pœna major. <i>Icarus</i> 3.73
Præstat.	<i>Globus</i> 21.62	Sponte prosiliunt.	<i>Castanea</i> 9.128	<i>Calamitas V. Tribulatio.</i>
Alterutrum istorum.	<i>Globus</i> 21.63	Cibos atque salutem.	<i>Quercus</i> 9.412	<i>Calumnia. V. Injuria. DetraCTOR.</i>
Quod nullo lumine cernes.	<i>Tubus</i> 21.210	Suffragia non eblandita.	<i>Quercus</i> 9.418	Innocua tanten. <i>Eclipsis Solis</i> 1.200
Dat mella post bella.	<i>Galea</i> 22.47	Ubique ferax.	<i>Lupinus</i> 10.143	Nunquam totus deficit. <i>Eclipsis Solis</i> 1.206
Tectum militibus amplum	<i>Papilio</i> 22.56	Dat omnibus escam.	<i>Rapa</i> 10.171	Percussa scinditur. <i>Nebula</i> 2.254
Donec attigerit.	<i>Sagitta</i> 22.114	Unica cunctos.	<i>Caryophyllum</i> 11.40	Haud obsunt. <i>Nubes</i> 2.164
Non omnes eodem.	<i>Scopus</i> 22.126	Aspirantibus austris.	<i>Hortus</i> 11.92	Quod celat non aufert. <i>Nubes</i> 2.172
In pace quiescit.	<i>Tympanum</i> 22.195	Partit amicos.	<i>Mensa</i> 15.125	Ruptæque recedunt. <i>Scopulus</i> 2.646
Jupiter merentibus offert.	<i>Corona</i> 25.27	Cicurat inimites.	<i>Mensa</i> 15.126	Quiescens la dit. <i>Pastinaca</i> 6.169
Per ferrum & ignes.	<i>Corona</i> 25.31	Lumenque à lumine reddit.	<i>Speculum</i> 15.206	<i>Hh</i> <i>Hâc</i>
Virtute præviâ.	<i>Corona</i> 25.34	Et durissima cedent.	<i>Speculum</i> 15.209	
Curfu completo.	<i>Corona</i> 20.36			

INDEX APPLICATIONUM.

<p><i>Hæc eludit retia fraude.</i> <i>Sepia</i> 6.230 <i>Frustra.</i> <i>Serpens</i> 7.68 <i>Exacuet iras.</i> <i>Serpens</i> 7.90 <i>E malo bonum.</i> <i>Serpens</i> 7.99 <i>Levi ditumpitur aurâ.</i> <i>Aranens</i> 8.100</p> <p><i>Labuntur nitidis, scabrisque tenacius hærent.</i> <i>Musca</i> 8.241 <i>Lux libitina mihi.</i> <i>Talpa</i> 8.281 <i>Non penetrant.</i> <i>Vespa</i> 8.282 <i>A probris felicibus.</i> <i>Basilicon</i> 10.14 <i>Nequaquam inficit.</i> <i>Gemma</i> 12.116 <i>Nec inficit.</i> <i>Pyxus</i> 19.48 <i>Irrita cadent.</i> <i>Sagitta</i> 22.100</p> <p style="text-align: center;"><i>Canonicus Regularis. V. Religiosus.</i></p> <p><i>Niveo sub tegmine flammam.</i> <i>Ætina</i> 2.597</p> <p><i>Inter sidera verfor.</i> <i>Astrolabium</i> 21.6</p> <p style="text-align: center;"><i>Carcer. V. Tribulatio.</i></p> <p><i>Angustiis efferatur.</i> <i>Leo</i> 5.484 <i>E carceribus alas.</i> <i>Bombyx</i> 8.126 <i>Ut purus hancevolem.</i> <i>ibid.</i> 8.104 <i>Refugit clarior.</i> <i>ibid.</i> 8.123 <i>Dum inala me torquent, cogor peiora timere.</i> <i>Avis</i> 4.6 <i>Servatur carcere.</i> <i>Avis</i> 4.4 <i>E carcere ad æthera.</i> <i>Avis</i> 4.17 <i>In captivitate securus.</i> <i>Cervus</i> 5.221 <i>Servitute clarior.</i> <i>Pfituacus</i> 4.607 <i>Vincor ut erigat.</i> <i>Trochus</i> 18.85</p> <p style="text-align: center;"><i>Cardinalatus.</i></p> <p><i>Matura rubuit.</i> <i>Uva</i> 9.556 <i>Mox rubescet.</i> <i>Rosa</i> 11.22 <i>Sub pondere purpura fluet.</i> <i>Torcular</i> 17.186</p> <p><i>Verustate rubescet.</i> <i>Nix</i> 2.221</p> <p style="text-align: center;"><i>S. Carolus.</i></p> <p><i>Diem præsignat ab ortu.</i> <i>Sol</i> 1.117 <i>Hinc splendorior.</i> <i>Planeta</i> 1.367 <i>Cæteri ab hoc.</i> <i>Carbo</i> 2.121 <i>Teradiante micat.</i> <i>Iris</i> 2.228 <i>Hinc omne bonum.</i> <i>Cornucopia</i> 3.34 <i>Ex intuitu quies.</i> <i>Accipiter</i> 4.41 <i>Semper ardentius.</i> <i>Aquila</i> 4.164 <i>Procul, sed propè.</i> <i>Aquila</i> 4.206 <i>Mollius ut cubent.</i> <i>Columba</i> 4.266 <i>Profert lumen cæcis.</i> <i>Hirundo</i> 4.452 <i>Quid non cogit amor?</i> <i>Pelicanus</i> 4.542 <i>Sustinet & abstinet.</i> <i>Camelus</i> 5.83 <i>Nunquam satis.</i> <i>Camelus</i> 5.85 <i>Fulget in tenebris.</i> <i>Hirundo</i> 6.143 <i>Et sustinet invecâ.</i> <i>Navis</i> 20.78 <i>Non se capit intus.</i> <i>Pyrobolus</i> 22.84</p> <p style="text-align: center;"><i>Castus. V. Virginitas. Pudicitia.</i></p> <p><i>Non infuicat proximus ignis.</i> <i>Luna</i> 1.301</p> <p><i>Celfo locata perennat.</i> <i>Nix</i> 2.205 <i>Mihi candor abalto.</i> <i>Nix</i> 2.209 <i>Fortior è latebris.</i> <i>Fons</i> 2.502 <i>Extra friget, sed viscera flagrant.</i> <i>Ætina</i> 2.595</p> <p><i>Æstuat algens.</i> <i>Ætina</i> 2.596 <i>Inter incendia viret.</i> <i>Abanus</i> 2.618 <i>In fuga victoriam.</i> <i>Daphne</i> 3.41 <i>Servat armata pudorem.</i> <i>Diana</i> 3.42 <i>Effugere est triumphus.</i> <i>Medusa</i> 3.89</p>	<p><i>Non nisi Virginibus.</i> <i>Pallas</i> 3.113 <i>Fugiendo vincit.</i> <i>Ioseph</i> 3.229 <i>Nil castis oberit.</i> <i>Tobias</i> 3.358 <i>Ante scelus castæ mors subeunda fuit.</i> <i>Susanna</i> 3.365 5.367</p> <p><i>In igne probantur.</i> <i>Daniel</i> 3.367 <i>Prodit illæsa.</i> <i>Charystia</i> 4.242 <i>Non comedit.</i> <i>Falco</i> 4.348 <i>Impuritatibus impatiens.</i> <i>Pavo</i> 4.520 <i>Securus abibo.</i> <i>Castor</i> 5.180 <i>Fuga salutem.</i> <i>Dama</i> 5.241 <i>Tantus horror fædi.</i> <i>Elephas</i> 5.272 <i>Potius mori, quàm fædari.</i> <i>Mustela</i> 5.567</p> <p><i>Candorem præfero vitæ.</i> <i>Mustela</i> 5.572</p> <p><i>Albescit ab ictu.</i> <i>Lana</i> 5.591 <i>Noli me tangere.</i> <i>Arbor</i> 9.92 <i>Fervidos excludit ictus.</i> <i>Laurus</i> 9.207 <i>Immunis à tinea.</i> <i>Linum</i> 10.122 <i>Inaccendibile.</i> <i>Linum asbestinum</i> 10.133</p> <p><i>Sic servasse juvat.</i> <i>Lilium</i> 11.142 <i>Invisus Veneri.</i> <i>Lilium</i> 11.158 <i>Veneris nec inficit ostrum.</i> <i>Rosa</i> 11.195 <i>In puritate decor.</i> <i>Adamas</i> 12.12 <i>Durat & lucet.</i> <i>Adamas</i> 12.20 <i>Arcano haud læditur igne.</i> <i>Carbunculus</i> 12.62 <i>Gignit amarities.</i> <i>Corallium</i> 12.86 <i>Nil ab æquore fugit.</i> <i>Margaritha</i> 12.217</p> <p><i>Haustra cælo.</i> <i>Margaritha</i> 12.221 <i>Dat pretium candor.</i> <i>Vitrum</i> 12.329 <i>In puro servatur.</i> <i>Vitrum</i> 12.336 <i>A calore candor.</i> <i>Candela</i> 15.48</p> <p style="text-align: center;"><i>S. Catharina V. & M.</i></p> <p><i>Non color unus.</i> <i>Iris</i> 2.285 <i>Vivens quoque fluebat.</i> <i>Paulus</i> 3.495</p> <p><i>Scientiam habet vocis.</i> <i>Carduelis</i> 4.233 <i>In rota venustas.</i> <i>Pavo</i> 4.528 <i>Rotatus transfilit.</i> <i>Capricornus</i> 5.176 <i>Dat pretium candor.</i> <i>Purpura</i> 6.200 <i>Quinquagenâ prole fœcundum.</i> <i>Lilium</i> 11.122 11.131</p> <p><i>Cœlesti semine natum.</i> <i>Lilium</i> 11.131 <i>Per orbem ad orbem.</i> <i>Alabrum</i> 15.10 <i>Nomea utrimque.</i> <i>Calamus</i> 19.13 <i>Prædatur errantes.</i> <i>Rete</i> 20.158 <i>Illustrat & acuit.</i> <i>Rota</i> 24.84 <i>Rotando perficit.</i> <i>Rota</i> 24.85</p> <p style="text-align: center;"><i>Cautela. Cautus.</i></p> <p><i>Cautior hinc.</i> 4.19 <i>Vel umbram caveo.</i> <i>Columba</i> 4.27 <i>Ne improvisò.</i> <i>Grus</i> 4.409 <i>Sperat infestis, & metuit secundis.</i> <i>Melanurus</i> 6.156 6.174</p> <p><i>Non capiam, ne capiar.</i> <i>Petragnolus</i> 6.174</p> <p><i>Ne corrumpar.</i> <i>Aspis</i> 7.4 <i>Oculi procul & aures.</i> <i>Basiliscus</i> 7.10 <i>Non nisi per tenter iter.</i> <i>Cochlea</i> 8.177 <i>Ne madefacta florescant.</i> <i>Formica</i> 8.188</p> <p><i>Non uni fidit antro.</i> <i>Mus</i> 8.226 <i>Cautè legas.</i> <i>Rosa</i> 11.192 <i>Quid valeant vires.</i> <i>Bilax</i> 21.14</p>	<p style="text-align: center;"><i>Cedere. V. Fuga.</i></p> <p><i>Cedit diurno sideri.</i> <i>Luna</i> 1.261 <i>Cedit, ut cædat.</i> <i>Aries</i> 5.25 <i>Procedamus in pace.</i> <i>Capra</i> 5.160 <i>Manuetis grandia cedunt.</i> <i>Elephas</i> 5.251</p> <p><i>Fortunæ cedendum.</i> <i>Leo</i> 5.432 <i>Cædi, quàm cedere.</i> <i>Leo</i> 5.485 <i>Cedit imbecilliori.</i> <i>Leo</i> 5.487 <i>Arte metum simulans.</i> <i>Ursus</i> 5.673 <i>Cedentibus atrox.</i> <i>Crocodylus</i> 6.107 <i>Cedendo vincit.</i> <i>Arbor</i> 9.44 <i>Cedit ne cadat.</i> <i>Arundo</i> 9.98 <i>Cedendo vincit.</i> <i>Salix</i> 9.441 <i>Flectimur, non frangimur.</i> <i>Iuncus</i> 10.106</p> <p><i>Tempestati parendum.</i> <i>Iuncus</i> 10.107</p> <p style="text-align: center;"><i>Celeritas.</i></p> <p><i>Dum aspicit, perficit.</i> <i>Sol</i> 1.151 <i>Citissima explet.</i> <i>Luna</i> 1.226 <i>Tonitru velocior ictus.</i> <i>Fulmen</i> 2.236 <i>Ubi non collimat, illidit.</i> <i>Fulmen</i> 2.247</p> <p><i>Non patiens moræ.</i> <i>Fulmen</i> 2.251 <i>Rumpit moras.</i> <i>Fulmen</i> 2.424 <i>Impigro salus ægrotò.</i> <i>Piscina</i> 2.527 <i>Incerto tempore sanat.</i> <i>Piscina</i> 2.528 <i>Ante Notos, Zephyrumque volant.</i> <i>Mars</i> 3.93</p> <p><i>Lentè consule, festinanter exequere.</i> <i>Accipiter</i> 4.52</p> <p><i>Cursu prætervehor omnes.</i> <i>Pfituacus</i> 4.615</p> <p><i>Nil procrastinans.</i> <i>Alces</i> 5.111 <i>Cursu prædam.</i> <i>Canis</i> 5.130 <i>Velocitate palmam.</i> <i>Equus</i> 5.305 <i>Et velox, & recta.</i> <i>Leopardus</i> 5.506 <i>Aur citò, aut nunquam.</i> <i>ibid.</i> 5.507 <i>Consiliis inimica celeritas.</i> <i>Monoceros</i> 5.557</p> <p><i>Vi & velocitate,</i> <i>Ursus</i> 5.681 <i>Festina lentè.</i> <i>Delphinus</i> 6.113 <i>Festina lentè.</i> <i>Testudo</i> 6.256 <i>Pæcociflore tabesco.</i> <i>Amygdalus</i> 9.21 <i>Properè, non prosperè.</i> <i>ibid.</i> 9.23 <i>Nec longum tempus.</i> <i>Surculus</i> 9.466 <i>Nocte unâ.</i> <i>Fungus</i> 10.98 <i>Nec melius, nec celerius.</i> <i>Torcular</i> 17.190</p> <p style="text-align: center;"><i>Censura Ecclesiastica. V. Excommunication.</i></p> <p><i>Terret sæva procellas.</i> <i>Zodiacus</i> 1.390 <i>Ne pluribus obsit.</i> <i>Alexander</i> 3.387 <i>Secat & urit.</i> <i>Gladius</i> 22.58</p> <p style="text-align: center;"><i>Charitas Dei. V. Amor.</i></p> <p><i>Pulchrius utrumque.</i> <i>Lux</i> 1.38 <i>Non refrigescet.</i> <i>Ignis</i> 2.37 <i>Sectionem refugit.</i> <i>Flamma</i> 2.61 <i>Ex ardore splendor.</i> <i>Facula</i> 2.77 <i>Semper sursum.</i> <i>Facula</i> 2.102 <i>Tempore simul eodem.</i> <i>Titio</i> 2.113 <i>Magis adauget.</i> <i>Pluvia</i> 2.182 <i>Obluctatum validius.</i> <i>Fulmen</i> 2.248 <i>Fragrat adusta.</i> <i>Aqua distillata</i> 2.378 Cælo</p>
---	--	---

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Cælo confinis inhæret. <i>Mare</i> 2.397	Humorem ex arido. <i>Furnus</i> 16.64	Deficiam, antequam extinguar. <i>Candelæ</i> 15.54
Incremento velocior. <i>Flumen</i> 2.454	Tenui nec dimittam. <i>Modulus</i> 16.123	Omnibus omnia. <i>Speculum</i> 15.176
Sub calido fluet. <i>Torrentis</i> 2.475	Dum serpiunt in viscera flammæ. <i>Pyrobolus</i> 18.56	Quisque proximus. <i>Speculum</i> 15.203
Calet cum cætera frigent. <i>Puteus</i> 2.535	Elevat ardor. <i>Pyrobolus</i> 18.59	Et durissima cedent. <i>Speculum</i> 15.209
Quò copiosius, eò ardentius. <i>Mons</i> 2.575	Alas addidit ardor. <i>ibid.</i> 18.62	Paret omnibus. <i>Porum</i> 16.87
Extra friget, sed viscera flagrant. <i>Ætna</i> 2.595	Extincto corruet igne. <i>ibid.</i> 18.71	Alternis officii. <i>Follis</i> 17.50
In hyeme æstas. <i>Ætna</i> 2.601	Omnibus, in omnibus. <i>A</i> 19.2	Elevat ardor. <i>Pyrobolus</i> 18.59
Ego semper ardeo. <i>Vesuvius</i> 2.617	Vis omnibus una. <i>Instrumentum</i> 21.157	Nec pontus extinguit. <i>Navis</i> 20.112
Hinc omne bonum. <i>Cornucopia</i> 3.34	Sublimia spectat. <i>Arcus</i> 22.20	Extendit ad opus. <i>Tubus</i> 21.203
E cocco salus. <i>Raab</i> 3.271		Tensæ, pulsæque recreant. <i>Chorda</i> 23.15
Attollor ab igne. <i>Elias</i> 3.328	<i>Charitas proximi. V. Eleemosynarius. Misericors.</i>	<i>Chorea. V. Saltatio.</i>
Oscula figit amor. <i>Magdalena</i> 3.467		<i>Christians.</i>
Amor addidit alas. <i>ibid.</i> 3.469	Pulchrius utrumque. <i>Lux</i> 1.38	Nos numero, sed bello vivida vittus. <i>Gedeon</i> 3.278
Nunquam non pervia iusto. <i>Stephanus</i> 3.525	Obliquè & ubique. <i>Solin Zodiaco</i> 1.183	Non pavet ad strepitus. <i>Aquila</i> 4.113
Amor hos accendit amores. <i>Cor</i> 3.559	Accipit, non adimit. <i>Luna</i> 1.286	Et vigil, & pugnax. <i>Gallus</i> 4.286
Non sibi, sed Domino. <i>Accipiter</i> 4.42	Non perdit agendo calorem. <i>Ignis</i> 2.46	Tempore reddet. <i>Philomela</i> 4.566
Ex luce genus. <i>Aquila</i> 4.93	Ex ardore splendor. <i>Facula</i> 2.77	Nil ultra debitum. <i>Bos</i> 5.73
Semper ardentius. <i>Aquila</i> 4.164	Tempore simul eodem. <i>Titio</i> 2.113	Pacem interdicit origo. <i>Equus</i> 5.348
Intuendo inardescit. <i>Aquila</i> 4.204	Salus sitientibus. <i>Aqua</i> 2.362	Spes & tutamen in armis. <i>Ericinus</i> 5.566
Alta petit fixo corde. <i>Monocodiata</i> 4.485	Congregat, ut disperdat. <i>Aqua</i> 2.363	Carceris impatiens. <i>Felis</i> 5.396
Ardore fecunda. <i>Phoenix</i> 4.582	Fornæ le accommodat omni. <i>Aqua</i> 2.366	Inpectore vires. <i>Leo</i> 5.466
Incendia poscit. <i>Phoenix</i> 4.585	Auctori in æstu. <i>Nilus</i> 2.476	Non majestate securus. <i>Leo</i> 5.474
Durissima vinco calore. <i>Sirubio</i> 4.617	Hauriar, non exhauriar. <i>Puteus</i> 2.534	Voce semper eadem. <i>Ovis</i> 5.576
Cum candore rubescit. <i>Ebur</i> 5.300	Da ut accipias. <i>Abraham</i> 3.205	Innoxius erectus. <i>Taurus</i> 5.645
Soli Cæsari. <i>Equus</i> 5.347	Error absque errore. <i>Abraham</i> 3.206	Non timet arte capi. <i>Scarus</i> 6.225
Crescet, dum vivet. <i>Ursus</i> 5.674	Ejiciat ego, ut tempestas desinat. <i>Jonas</i> 5.343	Coëunt, tinnitibus actæ. <i>Apis</i> 8.27
Non submergetur adustus. <i>Muræna</i> 6.162	Non expugnabitur. <i>Stephanus</i> 3.529	Nec solem curat, nec gelu. <i>Laurus</i> 9.216
Minimo detineor. <i>Remora</i> 6.217	Semper ardentius. <i>Aquila</i> 4.164	Non degener. <i>Vitis</i> 9.529
Nec pontus extinguit ardorem. <i>Stella</i> 6.247	Mollius ut cubent. <i>Columba</i> 4.266	Sine fluctu neglecta. <i>Vitis</i> 9.540
Tollit flamma virus. <i>Serpens</i> 7.78	Cum infirmis infirmor. <i>Gallina</i> 4.365	Vel fructum, vel ignem. <i>Vitis</i> 9.543
Amando petibo. <i>Papilio</i> 8.260	Sua per dispendia. <i>Pelicanus</i> 4.544	Per quot discrimina? <i>Linum</i> 10.129
Paritur, dum fruitur. <i>Papilio</i> 8.261	Nec sibi parcit. <i>Pelicanus</i> 4.564	Germinat inter aquas. <i>Oryza</i> 10.154
Melius, cum canduit igne. <i>Arundo</i> 9.106	Mutuâ nituntur ope. <i>Festertilio</i> 4.644	Inscriptus nomina Regis. <i>Hyacinthus</i> 11.107
Dimissis aliis. <i>Surculus</i> 9.471	Fulmine ruta. <i>Phoca</i> 6.180	Æthere durefcit. <i>Corallium</i> 21.77
Arganto copulat aurum. <i>Lilium</i> 11.154	Humentia siccant. <i>Spongia</i> 6.240	Candescit & urit. <i>Ferrum</i> 13.52
In auro nitidior. <i>Adamas</i> 12.11	Semper invictus. <i>Basiliscus</i> 7.21	Non extinguetur. <i>Lucerna</i> 15.121
A me decus advenit orbi. <i>ibid.</i> 12.29	Nutquam finis. <i>Serpens</i> 7.65	Nil præter titulum. <i>Officina</i> 16.123
Non est pretiosior ulla. <i>ibid.</i> 12.38	Infirmiora protegunt. <i>Apis</i> 8.32	Indiget aurâ. <i>Navis</i> 20.121
Nec extinguitur. <i>Camphora</i> 12.58	Collecta domum portat. <i>Apis</i> 8.71	
Cunctis splendidior. <i>Carbunculus</i> 12.59	Viscera donat. <i>Bombyx</i> 8.133	<i>S. Christophorus M.</i>
Te solam quærit. <i>Magnes</i> 12.211	Non silet, dum ardet. <i>Cicada</i> 8.152	Onus leve. <i>Vitis</i> 9.536
Viles expello timores. <i>Sardius</i> 12.272	Sociam sub pondere levat. <i>Formica</i> 8.200	Portantem omnia porto. <i>Atlas</i> 3.25
Viret & fulgurat. <i>Smaragdus</i> 12.308	Utile finitimis. <i>Balsamum</i> 9.121	<i>Christus.</i>
Rubigo consumitur. <i>Ferrum</i> 13.44	Lac suo lacte condensat. <i>Fcus</i> 9.167	Lux in tenebris. <i>Aurora</i> 1.54
Sic à rubigine tutum. <i>Ferrum</i> 13.45	Omnibus omnia. <i>Palma</i> 9.352	Decor integer. <i>Sol</i> 1.77
Formatur ignitum. <i>Ferrum</i> 13.60	Aperit æstus. <i>Pinus</i> 9.384	Reflexum facilius. <i>Sol</i> 1.134
Ut vertatur in aurum. <i>ibid.</i> 13.65	Et peregrinum alit. <i>Surculus</i> 9.476	Crescit non occultè. <i>Sol</i> 1.167
Si desit, omnia nihil. <i>Moneta</i> 13.76	Vulnera jungit. <i>Gramen</i> 10.104	Validior tamen. <i>Eclipsis Luna</i> 1.319
Soli Deo. <i>Aliare</i> 14.2	Lacte prædives. <i>Laëluca</i> 10.111	Fallere inscicia. <i>Zodiacus</i> 1.386
Geminus me conspiciat ardor. <i>Candela</i> 15.37	In quoscunque colores. <i>Caryophyllum</i> 11.35	Redeunt in claustra procellæ. <i>Iris</i> 2.256
A calore candor. <i>Candela</i> 15.48	Apes expectat. <i>Hortus</i> 11.86	Species exhilarat. <i>Iris</i> 2.265
Perficitur igne. <i>Panis</i> 15.141	Eliquat ardor. <i>Aurum</i> 13.27	Non est sine valle. <i>Mons</i> 2.284
Feret ipsa sutsum. <i>Scala</i> 15.156	Percussum scintillat. <i>Ferrum</i> 13.48	Me duce carpe viam. <i>Dadalus</i> 3.39
Communi non igne. <i>Speculum</i> 15.210	Scintillat & ardet. <i>Ferrum</i> 13.51	Donec reddatur Atlanti. <i>Hercules</i> 3.58
Impavidam ferient. <i>Arx</i> 16.9	Candescit & urit. <i>Ferrum</i> 13.52	Quà dii vocant, eundem. <i>Mercurius</i> 3.95
Perficitur igne. <i>Calx</i> 16.11	Geminus me conspiciat ardor. <i>Candela</i> 15.37	Fesso dant saxa quietem. <i>Iacob</i> 3.268
Torum Numini. <i>Templum</i> 16.198	Non quærit quæ sua sunt. <i>Candela</i> 15.42	Omnia simul cum ea. <i>Salomon</i> 3.319
Mundi Symbolici Tom. II.		Omnibus omnia. <i>Elifans</i> 3.334

INDEX APPLICATIONUM

<p>A vita flagito vitam. <i>Aurum</i> 3. 419 Hinc arcana fluunt 3. 434 E tactu salutem. <i>Malchus</i> 3. 460 Admisso sequitur vestigia palli. <i>Matthaeus</i> 3. 473 Non ambulat in tenebris. <i>Nicodemus</i> 3. 477 Tenebras hæc lumina fugant. <i>Petrus</i> 3. 501 Mergitur, non submergitur. <i>Petrus</i> 3. 512 In lumine lumen. <i>Philippus</i> 3. 514 Ad fontem sitibunda recurrit. <i>Samaritana</i> 3. 517 Fontis purgatur ad undas. <i>ibid.</i> 3. 518 Dulces latebroso in pumice nidi. <i>Thomas</i> 3. 533 Aggreditur non ingreditur. <i>Alcyon</i> 4. 63 Æquora tuta silent. <i>Alcyon</i> 4. 68 Ubi semel, semper. <i>Aquila</i> 4. 131 Domi, at non domesticæ. <i>Hirundo</i> 4. 450 Hominû cõsortia quærit. <i>Loxia</i> 4. 463 Noctē iter ostendens. <i>Lucida</i> 4. 468 Non alibi tutius. <i>Aper</i> 5. 20 Per invia viam. <i>Capricornus</i> 5. 177 Ubi reclinet, non habet. <i>Cervus</i> 5. 199 Dux aberranti. <i>Elephas</i> 5. 266 Illapso opem. <i>Elephas</i> 5. 285 Vires animumque ministrat. <i>Equus</i> 3. 310 Horrore decorus. <i>Leo</i> 5. 437 Didicit parere minori. <i>Leo</i> 5. 494 Terris dominatur & astris. <i>Leo</i> 5. 498 Sicunda salubris. <i>Monoceros</i> 5. 543 Hoc duce ruti. <i>Monoceros</i> 5. 544 Et fervet in undis. <i>Monoceros</i> 5. 550 Omnia traham. <i>Panthera</i> 5. 594 Hæret, ne pereat. <i>Echinus marinus</i> 6. 129 Color & fulcrum à rupe. <i>Polypus</i> 6. 188 Velamento salus. <i>Sepia</i> 6. 233 Nullum vestigium. <i>Serpens</i> 7. 75 Naturâ mitis. <i>Apis</i> 8. 35 Stat & conerit. <i>Locusta</i> 8. 221 Non quatit ultra. <i>Arundo</i> 9. 100 Solùm coronâ perspicuum. <i>Malus pumica</i> 9. 264 Iter facit ei, qui ascendit. <i>Palma</i> 9. 342 Factura nepotibus umbram. <i>Palma</i> 9. 350 In tartara radix. <i>Quercus</i> 9. 417 Alienum alicui alumnum. <i>Syr. ulmus</i> 9. 477 Semen Tartara terret. <i>Filix</i> 10. 56 Unica cunctos. <i>Caryophyllum</i> 11. 40 Aspice ut aspicias. <i>Hortus</i> 11. 89 Specie multiformi decora. <i>Achutes</i> 12. 5 Nec infima spernit. <i>Adamas</i> 12. 32 Trahit varios. <i>Crystallus</i> 12. 104 Unus, sed tricolor. <i>Iaspis</i> 12. 131 Fides hoc uno, virtusque probatur. <i>Lapis lydus</i> 12. 177 Sufficient, at dispare vi. <i>Magnes</i> 12. 186 Et pondera trahit. <i>Magnes</i> 12. 190 Timores pellit, deprimitque tumores. <i>Sardius</i> 12. 276 Binus, & unus. <i>Sardonyx</i> 12. 197</p>	<p>Trino speciosa colore. <i>ibid.</i> 12. 230 Fulgore metalla triumphat. <i>Electrum</i> 13. 40 Fluit ubi exurit. <i>Lucerna</i> 15. 122 Lucet, ut emendet. <i>Speculum</i> 15. 187 Non pleno lumine lustrat. <i>Fenestra</i> 16. 74 Explicat errorem. <i>Labyrinthus</i> 16. 99 Ut transeas. <i>Pons</i> 16. 129 A facie inimici. <i>Turris</i> 16. 239 Diis juncta conjungit. <i>Acus</i> 17. 1 Vulnera stringit. <i>Acus</i> 17. 2 Claudit & aperit. <i>Clavus</i> 17. 25 Nec vestigia linquit. <i>Serra</i> 17. 161 Dirigit. <i>Clavus</i> 20. 20 Constanter ab alto. <i>Horologium</i> 21. 93 Æque impartitur. <i>Horologium</i> 21. 106 Putrescet. <i>Jugum</i> 24. 14 Dirigit, ut dirigitur. <i>Frenum</i> 25. 47 Fingit, & docet. <i>Scena</i> 25. 80 Docet & delectat. <i>Scena</i> 25. 81 Electus ex millibus. <i>Sertum</i> 25. 98 <p style="text-align: center;"><i>Christi ascensio.</i></p> <p>Ascendens absconditur. <i>Aurora</i> 1. 47 Ascendente flore bunt. <i>Sol in Zodiaco</i> 1. 188 Redit clarior. <i>Luna</i> 1. 248 Elevatur in umbram. <i>Nubes</i> 2. 173 Reversus unde venerat. <i>Fulmen</i> 2. 434 Exultantes occurrunt. <i>Avus</i> 4. 22 Quis scrutabitur viam? <i>Aquila</i> 4. 128 Et memor ab alto. <i>Gallina</i> 4. 356 Quæ gressum extuleram, repeto. <i>Circinus</i> 21. 31 <p style="text-align: center;"><i>Christus crucifixus. V. Crucifixus.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Crux.</i></p> <p>Et latet, & lucret. <i>Sol</i> 1. 62 Influit tamen. <i>Sol</i> 1. 128 Hinc splendidior. <i>Planeta</i> 1. 367 Ornatur, & obstat. <i>Nubes</i> 2. 177 Vires diversæ latent. <i>Aqua distillata</i> 2. 375 Ut quiescat Atlas. <i>Hercules</i> 3. 59 Vel in ipsâ morte timendus. <i>Samson</i> 3. 290 Ex intuitu quies. <i>Accipiter</i> 4. 41 In petra nidificat. <i>Apis</i> 4. 87 Cælo vincendus aperto. <i>Aquila</i> 4. 154 Proprio cruore vitam. <i>Aquila</i> 4. 154 Provocat & protegit. <i>Aquila</i> 4. 194 Latebroso in pumice nidi. <i>Columba</i> 4. 261 Secura nidificat. <i>Columba</i> 4. 268 Ex vulnere salus. <i>Pelicanus</i> 4. 537 Parit & reparat. <i>Pelicanus</i> 4. 545 Et imagine pollet. <i>Capra</i> 5. 165 Ex ipsa, & per ipsam. <i>Elephas</i> 5. 246 Invalidus invalida. <i>Lepus</i> 5. 511 Alpicientes vivent. <i>Serpens</i> 7. 94 Una salus. <i>Serpens</i> 5. 95 Eduleabitur. <i>Amygdalus</i> 9. 18 Nunquam divellat. <i>Hedera</i> 5. 185 Stillat incisa. <i>Myrrha</i> 9. 287 Et ego sanabo. <i>Myrrha</i> 9. 290 Maturum deligitur. <i>Pomus</i> 9. 395 Infixo innoxia. <i>Taxus</i> 9. 497 Transfixum suavius. <i>Lilium</i> 11. 143</p> </p></p>	<p>Ferit & delectat. <i>Rosa</i> 11. 201 Rutilat discissus. <i>Ceryllus</i> 12. 56 Deus asper. <i>Iaspis</i> 12. 134 Indelebiliter. <i>Ferrum</i> 13. 62 In virtute tuâ. <i>Crux</i> 14. 39 Ut luceat omnibus. <i>Candela</i> 15. 50 Donec absolvam. <i>Pyramis</i> 16. 158 Inscius impello. <i>Pila</i> 18. 55 Latet uncus in herba. <i>Hamus</i> 20. 40 Jugiter præ oculis. <i>Tabula hydrographica</i> 20. 167 Jam frustra minabitur. <i>Tormentum</i> 22. 157 In prælia trudit. <i>Vexillum</i> 22. 201 <p style="text-align: center;"><i>Christi Incarnatio.</i></p> <p>Reflexum facilius. <i>Sol</i> 1. 134 Splendet illustrius. <i>Sol</i> 1. 142 Mediis formosus in undis. <i>Sol</i> 1. 172 Jam hyems transit. <i>Sol in Zodiaco</i> 1. 186 Ex parte celatur. <i>Eclipsis solis</i> 1. 210 Lucem per nubila jactat. <i>Luna</i> 1. 287 Ima summis. <i>Stella</i> 1. 338 Quod celat, non aufert. <i>Nubes</i> 2. 172 Streptu sine ullo. <i>Nubes</i> 1. 181 Serenitatis nuntia. <i>Iris</i> 2. 254 Adverso sole. <i>Iris</i> 2. 266 Te radiante micat. <i>Iris</i> 2. 282 Personam malam egit optimè. <i>Jacob</i> 3. 216 Vitam incumbendo reducit. <i>Elias</i> 3. 329 Viscera visceribus. <i>Pelicanus</i> 4. 543 Genitus absque Patre. <i>Fultur</i> 4. 653 Mitefcit in umbris. <i>Leo</i> 5. 465 Virgineo mansuefcit amore. <i>Monoceros</i> 5. 560 Virginitatis amore. <i>Monoceros</i> 5. 561 Tactus eos influit astris. <i>Vellus</i> 5. 593 Cum Virgine cicur. <i>Rhinoceros</i> 5. 615 Ex atroci mitis. <i>Taurus</i> 5. 638 Tantum in jejuna. <i>Conchilium</i> 6. 71 Extrema copulat. <i>Serpens</i> 7. 66 Quos bruma tegebat. <i>ibid.</i> 7. 83 Nec lædit, nec onerat. <i>Apis</i> 8. 16 Dat pretium, & recipit. <i>Apis</i> 8. 37 Absque concubitu. <i>Apis</i> 8. 40 Ocelegunt sobolem. <i>Apis</i> 8. 55 In tenebris lucet. <i>Cicindela</i> 8. 163 Patre edita cælo. <i>Margarita</i> 12. 222 Divitiis ditata supernis. <i>Margarita</i> 12. 237 Argento nectitur aurû. <i>Electrum</i> 13. 37 Claret argentum, temperatur aurum. <i>Electrum</i> 13. 38 Fulgore metalla triumphat. <i>Electrum</i> 13. 40 Lateas, non later. <i>Laterna</i> 15. 103 Dulcorat haustam. <i>Vas</i> 15. 246 Distantia jungit. <i>Pons</i> 16. 268 Pretium intus. <i>Horologium</i> 21. 120 <p style="text-align: center;"><i>Christus Index. V. Deus Index.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Indicium extremum.</i></p> <p>Alriot, ardentior. <i>Sol</i> 1. 67 Unius splendor, incendium alterius. <i>Sol</i> 1. 85 Geminat incendia. <i>Sol in Zodiaco</i> 1. 193 Radiis veniet ferventioribus. <i>Zodiacus</i> 1. 411 Micat actius ardor. <i>Ignis</i> 2. 39 Dis-</p> </p></p>
--	---	--

QUÆ IN MUNDO SYMBOLIGO REPERIUNTUR.

Diffugère.	<i>Nix</i> 2. 214	Lætificat accessu.	<i>Cygnus</i> 4. 329	Feror ut frangar.	<i>Testudo</i> 6. 258	
Et obruet, & obstruet.	<i>Fulmen</i> 2. 230	Modulatur parituræ.	<i>Philomela</i> 4. 562	Cælo turbato alacrior.	<i>Salamandra</i> 8. 273	
Terret unde fulget.	<i>Fulmen</i> 2. 241	Nullum vestigium.	<i>Serpens</i> 7. 75	Sauciata medetur.	<i>Balsamum</i> 9. 118	
Dum oculos luce, gelu corda perfundit.	<i>Cometa</i> 2. 298	Sole renascente recens.	<i>ibid.</i> 7. 96	Non ultra corticem.	<i>ibid.</i> 9. 120	
Nulla flectitur obsequio.	<i>Iustitia</i> 3. 83	Cantu sanabitur imus.	<i>Tarantula</i> 7. 110	Aliis mea plaga medetur.	<i>Balsamum</i> 9. 123	
Tanti est hâc voce vibrari.	<i>Judas</i> 3. 452	Sine semine germen.	<i>Flos</i> 11. 17	Maturitati nigrescunt.	<i>Ficus</i> 9. 166	
Te veniente canent.	<i>Aviæ</i> 4. 21	Pura mihi genesis.	<i>Adamas</i> 12. 31	Lac suo lacte condensat.	<i>Ficus</i> 9. 167	
Servat & profligat.	<i>Ciconia</i> 4. 244	Festucis oblector.	<i>Succinum</i> 12. 314	Ut vivant, pereor.	<i>Malus punica</i> 9. 257	
Latentia tentat.	<i>Merops</i> 4. 478	Lustrat innocuus.	<i>Bombylius</i> 15. 25	Emitit sponte.	<i>Myrrha</i> 9. 288	
Extraneos mordens, solis blanditur amicis.	<i>Canis</i> 5. 104	Clausam transit.	<i>Fenestra</i> 16. 78	Amara, sed salubris.	<i>Myrrha</i> 9. 291	
Evocat & enecat.	<i>Cervus</i> 5. 188	<i>Christi passio. Sanguis.</i>			Jacer, dum stipite caret.	<i>Vitis</i> 9. 507
Vivificat & terret.	<i>Leo</i> 5. 438	Totus singularis.	<i>Sol</i> 1. 176	Matura rubuit.	<i>Vitis</i> 9. 556	
Nec una remanet.	<i>Apis</i> 8. 78	Ex parte celatur.	<i>Eclipsis Solis</i> 1. 210	A se ipsa liquorem.	<i>Uva</i> 9. 565	
Indocilis flecti.	<i>Lignum</i> 9. 244	Satis omnibus unus.	<i>Ignis</i> 2. 6	Pulchritudinem complent.	<i>Linum</i> 10. 130	
Extrahet una dies.	<i>Lotus</i> 10. 139	Rigat liquefcens.	<i>Nix</i> 2. 216	Arva pinguescent.	<i>Lupinus</i> 10. 145	
Mellifluam allicit, venenatam fugat.	<i>Lilium</i> 11. 129	Abluit, aut irrigat.	<i>Aqua</i> 2. 334	Capitis, cordisque levamen.	<i>Caryophyllum</i> 11. 38	
Uni salus, alteri pernicius.	<i>Rosa</i> 11. 173	In rubio virent.	<i>Mars</i> 2. 413	Curat morsus, contagia pellit.	<i>Caryophyllum</i> 11. 39	
Cuduntur probati.	<i>Moneta</i> 13. 70	Nihil sibi.	<i>Fons</i> 2. 491	Ex Sion species decoris ejus.	<i>Granadilla</i> 11. 44	
Mixta discernit.	<i>Stannum</i> 13. 87	E ligno dulcescunt.	<i>Fons</i> 2. 517	Unde piæ pascantur apes.	<i>Granadilla</i> 11. 50	
Secernendo conficit.	<i>Catullus</i> 17. 14	Renovabere lotus.	<i>Fons</i> 2. 519	Servabit odorem.	<i>Lilium</i> 11. 125	
Arcana fatebitur.	<i>Littera</i> 19. 40	Accendit & extinguit.	<i>Fons</i> 2. 520	Floret illa sum.	<i>ibid.</i> 11. 145	
Et minutissima quæque.	<i>Microscopium</i> 21. 166	E sanguine salus.	<i>Popul. Israel.</i> 3. 257	Et neglecta vireasco.	<i>Rosa</i> 11. 178	
Recti & obliqui mensura.	<i>Regula</i> 21. 179	Solo cadunt sonitu.	<i>Iosue</i> 3. 266	Dabit munice pietas.	<i>Rosa</i> 11. 179	
Invisibile lustrat.	<i>Tubus</i> 21. 206	E cocco salus.	<i>Raab</i> 3. 271	Spina, sed absque rosis.	<i>Rosa</i> 11. 236	
Revomit quos accipit.	<i>Tormentum</i> 22. 154	Victoria victori mala.	<i>Iephte</i> 3. 282	Vis occulta trahit.	<i>Magnes</i> 12. 209	
Malas à bonis.	<i>Ligo</i> 24. 46	E sanguine visum.	<i>Longinus.</i> 3. 457	Fracta tamen melior.	<i>Margaritha</i> 12. 249	
Malas malè perdit.	<i>Ligo</i> 24. 47	Vitam referabo latentem.	<i>ibid.</i> 4. 58	Non fert impuri soporem.	<i>Sardonyx</i> 12. 278	
Puriora secernit.	<i>Vannus</i> 24. 91	Redibit ad Dominum.	<i>Accipiter</i> 4. 43	Vitrore perenni.	<i>Smaragdus</i> 12. 307	
Malè juncta secernit.	<i>ibid.</i> 24. 92	Ad ardua gaudens.	<i>Alauda</i> 4. 54	Cùm crepitant, sonora silent.	<i>Crepitaculum</i> 14. 35	
<i>Christi mors.</i>						
Nigrescunt omnia circum.	<i>Sol</i> 1. 157	Nondum venit hora mea.	<i>Aquila</i> 4. 127	Ut omnibus luceat.	<i>Lampas</i> 14. 51	
Dignum nec fidera funus.	<i>Sol</i> 1. 162	Nec murmur, nec clamor.	<i>Aquila</i> 4. 146	Dum ardet, redolet.	<i>Thuribulum</i> 14. 76	
Major in occasu.	<i>Sol</i> 1. 164	Dat sanguine vitam.	<i>Aquila</i> 4. 205	Ex abdito micat.	<i>Laterna</i> 15. 103	
Post solis occasum.	<i>Stella</i> 1. 348	Sonat, vicemque subit.	<i>Charadrius</i> 4. 240	Undas passus & ignes.	<i>Panis</i> 15. 137	
Deficiens resonat.	<i>Fulmen</i> 2. 235	Mollis ut cubent.	<i>Columba</i> 4. 266	Pondere fit levior.	<i>Stula</i> 15. 173	
De forti dulcedo.	<i>Samson</i> 3. 283	Vitam foveo discrimine vitæ.	<i>Columba</i> 4. 289	Quassatus defluet.	<i>Vitis</i> 15. 242	
Noctu pronuntiat æquum.	<i>Dionysius</i> 3. 410	Sibi funera cantat.	<i>Cygnus</i> 4. 331	Non plus ultra.	<i>Columna</i> 16. 31	
Vincta vincam.	<i>Aquila</i> 4. 132	Mox excludam.	<i>Gallina</i> 4. 362	Nocte dieque ducit.	<i>Columna</i> 16. 49	
Ex morte vita.	<i>Charadrius</i> 4. 239	Ne somnus oprimat.	<i>Grus</i> 4. 430	Extinguere sueta.	<i>Officina</i> 16. 121	
Emisso clamore quiescit.	<i>Grus</i> 4. 425	Sic his, quos diligo.	<i>Pelicanus</i> 4. 535	Se ipsa tuetur.	<i>Templum</i> 16. 195	
Ex nece triumphus.	<i>Canis</i> 5. 149	Ut vitam habeant.	<i>Pelicanus</i> 4. 539	Per vulnus attrahit.	<i>Atus</i> 17. 6	
Victorem vinco.	<i>Elephas</i> 5. 246	Sic genuisse juvat.	<i>Pelicanus</i> 4. 547	Ubi mihi soli interdictus ingressus.	<i>Acus</i> 17. 7	
Et dormio & vigilo.	<i>Leo</i> 5. 451	Et rogam, & cunas.	<i>Phœnix</i> 4. 578	Alium mea vulnera firmant.	<i>Circulus</i> 17. 23	
A forti dulcedo.	<i>Leo</i> 5. 456	Suo funere gaudet.	<i>Phœnix</i> 4. 586	Ferit & defendit.	<i>Clavus</i> 17. 33	
Tantum injeuna.	<i>Conchylium</i> 6. 71	Non nisi è rupto.	<i>Orvum</i> 4. 676	Arte artem.	<i>Clavus</i> 17. 34	
Alieno è funere vitam.	<i>Apis</i> 8. 44	Deus non despicias.	<i>Agnus</i> 5. 9	Tumida placat.	<i>Clavus</i> 17. 35	
Pietate parentant.	<i>Formica</i> 8. 191	Gestat sine murmure pondus.	<i>Afinus</i> 5. 30	Ut facilius.	<i>Clavus</i> 17. 36	
Tuo languore languescimus.	<i>Trifolium</i> 10. 187	Tenerescunt tela cruore.	<i>Bifon</i> 5. 52	Vallant & vulnerant.	<i>Clavus</i> 17. 37	
A languore languor.	<i>Hortus</i> 11. 91	Lubens ad onus.	<i>Camelus</i> 5. 80	Vestigia firmant.	<i>Clavus</i> 17. 38	
Cipientem capio.	<i>Cymba</i> 20. 44	Flexus ad pondus.	<i>Camelus</i> 5. 80	Infixus referat.	<i>Clavus</i> 17. 39	
<i>Christi Nativitas.</i>						
Oriens universum illustrat.	<i>Sol</i> 1. 84	At mihi dulce.	<i>Capra</i> 5. 158	Parant ad at dua gradum.	<i>Cuneus</i> 17. 45	
Ferte citi ferrum.	<i>Ignis</i> 2. 25	Præmato, sequentur.	<i>Cervus</i> 5. 220	Humor ab igne.	<i>Furnus</i> 17. 63	
Ex utero auroræ.	<i>Ros</i> 2. 192	Sanguis robor adauget.	<i>Elephas</i> 5. 263	Mium congesta liquorem.	<i>ibid.</i> 17. 65	
Inter nubila gratior.	<i>Iris</i> 2. 262	Pretium, non decus.	<i>Equus</i> 5. 338	Tundor, non frangor.	<i>Incus</i> 17. 83	
Tamen una recepit.	<i>Iupiter</i> 3. 81	Et rugitu terrefacit.	<i>Leo</i> 5. 454	Feriat, dum formet.	<i>Scalprum</i> 17. 144	
Ruet, labili fundamine nixa.	<i>Nabuchodonosor</i> 3. 371	Noxia pellit.	<i>Monoceros</i> 5. 542	Calcata redundat.	<i>Torcular</i> 17. 183	
Paret parientibus æquor.	<i>Alcyon</i> 4. 69	Præbibo bibenda.	<i>Monoceros</i> 5. 546	Rectum signat.	<i>Amussis</i> 17. 199	
Sileat nunc tui bidum.	<i>Alcyon</i> 4. 70	Non habet redargutionem.	<i>Ovis</i> 5. 581	Mox minima reddam.	<i>Alea</i> 18. 8	
		Dulcescit amarum.	<i>Ovis</i> 5. 583			
		Emit sibi vulnere vitam.	<i>Hippopotamus</i> 6. 139			
		Compendia mihi dispendia.	<i>Purpura</i> 6. 198			
		Ex nece triumphus.	<i>Purpura</i> 6. 199			

INDEX APPLICATIONUM

Nemetgatur, immergor,	<i>Anchora</i> 20.6	<i>Clausura. V. Solitudo. Religiosus.</i>	Gregatim incedunt.	<i>Thynnus</i> 6.273
Omnes fluctus tuos induxisti super me.	<i>Navis</i> 20.149	Ne fordescat.	Malorum semper mala conspiratio.	<i>Scorpius</i> 7.41
Victo sæculo.	<i>Corona</i> 25.29	Osculatur limites.	Labor omnibus unus.	<i>Apis</i> 8.23
It dolor ultra.	<i>Meta</i> 25.66	Servatur carcere.	Mens omnibus una.	<i>Apis</i> 8.24
Cum nomine virtus.	<i>Sera</i> 25.93	In captivitate securus.	Sociam sub pondere levat.	<i>Formica</i> 8.200
Ob cives levatos.	<i>Sirium</i> 25.103	Moriatur, si egrediat.	Simul junctæ.	<i>Lignum</i> 9.245
<i>Christus resurgens. V. Resurrectio mortuorum.</i>		Ut purus hinc evoleam.	Mutuo amore crescunt.	<i>Olea</i> 9.309
Claro ab æthere pavor.	<i>Lux</i> 1.41	Mutatus exit.	Mutuo fovebuntur.	<i>Olea</i> 9.321
Ab umbris clarior.	<i>Sol</i> 1.90	E carceribus alas.	Attritu jungimur.	<i>Adamas</i> 12.33
Occidit oriturus.	<i>Sol</i> 1.96	E cellula cælicolæ.	Arcanis nodis.	<i>Magnes</i> 12.183
Ortu diem.	<i>Sol</i> 1.138	Domui applicata semper.	Disjuncta connectit.	<i>Stannum</i> 13.89
Transit, non frangit.	<i>Sol</i> 1.158	Inclusa potentius halant.	Jungimur, non necimur.	<i>Annulus</i> 15.20
Redituque suo singula gaudet.	<i>Sol in Zod.</i> 1.189	Maturefcit illæsa.	Unione micantior.	<i>Bombylius</i> 15.28
Eclipsi clarior.	<i>Luna</i> 1.234	Non alibi melius.	Labor omnibus unus.	<i>Sivula</i> 15.166
Siluerunt fluctus.	<i>Scopulus</i> 2.652	Abfensione secura.	Munit & unit.	<i>Civitas</i> 15.29
Fortior ex lapsu.	<i>Aniaus</i> 3.21	Frustrâ.	Nectuntur vicissim.	<i>Calena</i> 17.10
Nil obstat virtuti.	<i>Samson</i> 3.286	Securitas altera.	Fæderantur ut feriant.	<i>Forceps</i> 17.58
Ut viveret, perit.	<i>Ionas</i> 3.344	<i>Clementia. V. Princeps clemens, benignus.</i>	Junguntur ad opus.	<i>Restis</i> 17.137
Ademptum redimit.	<i>Aquila</i> 4.160	<i>Cogitationes. V. Distractio. Cognito sui.</i>	Simul junctæ.	<i>Talea</i> 17.171
Victoria multis.	<i>Aquila</i> 4.212	Tantum sese cognoscere prodest.	Conjunctione perfectio.	1.19.21
Divinæ nuntia pacis.	<i>Columba</i> 4.262	Propria tardatur imagine formæ.	Addito minimo, maximo fiet.	<i>O.</i> 19.41
Effraeto libera vinclo.	<i>Columba</i> 4.274	Ad me redeo.	Nunc fœtibus apta.	<i>Globus</i> 21.50
Ab imo prædam.	<i>Mergus</i> 4.473	<i>Colloquium spirituale.</i>	Compositi ad seposita.	<i>Tubus</i> 21.202
Etrogum, & cunas.	<i>Phoenix</i> 4.578	Edentem sistit, & affleas.	In colligato virtus.	<i>Arcus</i> 22.11
Post fata superstes.	<i>Phoenix</i> 4.583	Clatescunt, depuranturque.	Unitæ valent.	<i>Hasta</i> 22.66
Cras avis erit.	<i>Ovum</i> 4.674	<i>Comœdia.</i>	Vis nescia vinci.	<i>Sagitta</i> 22.91
Tertiâ die resurget.	<i>Leo</i> 5.471	Fingit & docet.	Junctis vis nulla nocebit.	<i>Scutum</i> 22.137
Non redeo, nisi victor.	<i>Rhinoceros</i> 5.610	Docet & delectat.	Hæc mihi tuba.	<i>Cithara</i> 23.17
Non ego revertar inultus.	<i>Rhinoceros</i> 5.612	Vera latent.	Majora minoribus.	<i>Nabium</i> 23.33
Dum capio capior.	<i>Pisces</i> 6.4	<i>Communicatio.</i>	Aliis junctæ.	<i>Organum</i> 23.47
Colligavit nemo.	<i>Crocodylus</i> 6.105	Acceptum mittit.	Junctæ leporem,	<i>Syrinx</i> 23.55
Vel cum præda etumpens.	<i>Delphinus</i> 6.112	Acceptum communicat orbi.	Ex unione decor.	<i>Sertum</i> 25.101
Victoria victo.	<i>Ensis</i> 6.131	Quod mihi, hoc aliis.	<i>Concupiscentia.</i>	
Obvia quæque secat.	<i>Ensis</i> 6.132	<i>Conatus. V. Desiderium. Labor.</i>	Sibi alimenta ministrat.	<i>Æina</i> 2.609
Ditupto libera vinclo.	<i>Truta</i> 6.289	<i>Concio. Concionator. V. Verbum Dei. Prædicator.</i>	Faceffe lusor, deest collusor.	<i>Ismael</i> 3.212
Angustis angustior.	<i>Serpens</i> 7.52	<i>Concordia. V. Unio. Discordia.</i>	Fugiendo vincit.	<i>Ioseph</i> 3.229
Salutifer adsum.	<i>Serpens</i> 7.69	In unum collectis.	Nihil moderabile suadet.	<i>Iob</i> 3.244
Resurgit clarior.	<i>Bombyx</i> 8.123	Junctæ renident.	Prohibent vincula.	<i>Passer</i> 4.509
Candidatus exhibit.	<i>Bombyx</i> 8.130	E pluribus nitor.	A limo deformior.	<i>Rana</i> 6.211
Ingressu nobilior.	<i>Bombyx</i> 8.132	Unita fortiora.	Et dum satiatur adhæret.	<i>Hirundo</i> 8.207
Esus exelus, & exit.	<i>Ichnemon</i> 8.215	Accepto robore major.	Et prodest, & obest.	<i>Persicus</i> 9.372
Innovata resurget.	<i>Vitis</i> 9.528	Uni solamen.	Liceat ne portò videre.	<i>Statua</i> 16.191
Ignotas docet usque vias.	<i>Tabula hydrographica</i> 20.169	Urbem concordia manit.	Etiâ expansis adhæret.	<i>Viscus</i> 25.128
<i>Christus in templo docens.</i>		Ditant concordies Numina nuptos.	Volantes detinet.	<i>Viscus</i> 25.129
Sidera fugat.	<i>Aurora</i> 1.49	Genus insuperabile bello.	<i>Conditio. V. Moderatio.</i>	
<i>Cilicium. V. Mortificatio.</i>		Alter in altero.	Minimo contentus oberro.	<i>Luna</i> 1.280
Pellibus in morem cinctus.	<i>S. lo. Bapt.</i> 3.428	Mens unica.	Alibi non quæro potiora.	<i>Fulica</i> 4.355
Speciosus ex horrido.	<i>Lilium</i> 11.141	Hic murus aheneus esto.	Semper satis.	<i>Camelus</i> 5.86
Nectela, nec ignes.	<i>Turris</i> 16.234	Unum in Deo.	Cum lymphâ nequeam, gaudebo litem lymphæ.	<i>Elephas</i> 5.271
Tegit & stimulat.	<i>Cilicium</i> 25.15	Non vi, sed concordia.	Intra me maneo.	<i>Testudo</i> 6.251
<i>Cineralia. V. Mortis meditatio.</i>		Non nisi gregatim.	Sub parvo, sed meo.	<i>Testudo</i> 6.259
Miræ fertilitatis habet.	<i>Cinis</i> 2.139	Nil pavet collectus in unum.	Infæcunda, sed lata.	<i>Arbor</i> 9.37
Aspersæ conquiescunt.	<i>Apis</i> 8.39	Turò transigunt.	Suo jure contenta.	<i>Spinacea</i> 10.185
Cinere reviviscunt.	<i>Apis</i> 8.46	Tutos conjunctio præstat.	Modò infima servem.	<i>Turris</i> 16.243
<i>S. Clara V.</i>			Alium alii teneant.	<i>Cymba</i> 20.35
Clara ab æthere pavor.	<i>Lux</i> 1.41		Nil amplius optat.	<i>Retæ</i> 20.157
At magis clara cælo.	<i>Luna</i> 1.260		Parce, sed satis.	<i>Harpagium</i> 25.58
Tertitat kosbes.	<i>Scium</i> 22.136		<i>Confessio. Confessarius. V. Penitentia.</i>	

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Terræ retinacula solvit. <i>Fru mentum</i>	Donec decidat. <i>Castor</i> 5.183	Consilium malum consultori pessimum. <i>Achitophel</i> 3.314
Dum respicis, detegor. <i>Lotus</i> 10.141	Hæret ubique. <i>Cervus</i> 5.191	Tanti refert, quem consulas. <i>Roboam</i> 3.321
Ex rubeo candor. <i>Isaminus</i> 11.110	Nemine persequente. <i>Cervus</i> 5.219	Consensu occidit. <i>Paulus</i> 3.478
Detegit venena. <i>Corallium</i> 12.82	Pectore graviora. <i>Equus</i> 5.329	Te præeunte salus. <i>Oculus</i> 3.544
Quæ regit, detegit. <i>Vurum</i> 12.326	Captivam impunè laceffunt. <i>Felis</i> 5.391	Lentè consule, festinanter exequere. <i>Accipiter</i> 4.52
Semel in anno. <i>Crepitaculum</i> 14.36	Persequar intrò. <i>Ictis</i> 5.412	Alienos abjicit. <i>Anser</i> 4.80
Explicando implicatur. <i>Alabrum</i> 15.9	Ad nullius pavebit occursum. <i>Leo</i> 5.427	Librat & evolat. <i>Aquila</i> 4.118
Ut speciosa dehinc. <i>Mortarium</i> 17.125	Malo undique clades. <i>Lepus</i> 5.519	Nocte iter ostendens. <i>Lucida</i> 4.468
Et clausa leguntur. <i>Littera</i> 19.39	Inquietus in quiete. <i>Lepus</i> 5.520	Nil indiga lucis. <i>Noctua</i> 4.503
Arcana fatebitur. <i>Lutera</i> 19.40	Undique angustia. <i>Hirundo</i> 6.147	Rotatus transilit. <i>Capricornus</i> 5.176
Ora repressit. <i>Tormentum</i> 22.158	Hæret ubique. <i>Salmo</i> 6.219	Nasceitur. <i>Elephas</i> 5.248
<i>Conformari. V. Resignatio in Deum.</i>	Fœtu dirumpor. <i>Vipera</i> 7.119	Debiliores erigunt. <i>Elephas</i> 5.289
Formæ se accommodat omni. <i>Aqua</i> 3.366	Peccatum peccanti supplicium. <i>Vipera</i> 7.126	Consiliis inimica celeritas. <i>Monoceros</i> 5.557
Cœli refert imaginem. <i>Mare</i> 2.383	Aut morte, aut nunquam. <i>Lacerta</i> 8.217	Festina lentè. <i>Delphinus</i> 6.113
Quò verterit aura, paratum. <i>Cor</i> 3.561	Procul à tineâ. <i>Quercus</i> 9.413	Tranquillâ nocte relucet. <i>Lucerna</i> 6.149
Premat, ne perimat. <i>Pes</i> 3.578	Pungendo stimulo. <i>Spina</i> 9.451	Pedetentim. <i>Testudo</i> 6.254
Sapiens non se mutat, sed aptat. <i>Bos</i> 5.72	Fert gaudia cordi. <i>Borago</i> 10.15	Festina lentè. <i>Testudo</i> 6.256
Lucem amitto tecum, & accipio. <i>Cynocephalus</i> 5.235	Mœstitiâ replet. <i>Brassica</i> 10.21	Tardè, sed tutò. <i>Testudo</i> 6.257
Ut deficiis deficio. <i>ibid.</i> 5.239	Semper avulsâ renascor. <i>Gramen</i> 10.102	Non brumâ vagantur. <i>Thynnus</i> 6.279
Purpura juxta purpuram. <i>Purpura</i> 6.197	Somnia tetra capit. <i>Porrum</i> 10.162	Nec quò, nec ad quem. <i>Serpens</i> 7.82
Emergo tecum, & commergor. <i>Lotus</i> 10.137	Tortura gignit. <i>Porrum</i> 10.163	At negotium seniorum intus. <i>Apis</i> 8.74
Circummoveor tecum. <i>Lupinus</i> 10.146	Pectora nube regit. <i>Tuber</i> 10.190	Nulli pater. <i>Aspis</i> 8.79
Vertor ut vertitur. <i>Heliotropium</i> 11.67	Sentes firmiter hærent. <i>Rosa</i> 11.193	Si vivet vivam. <i>Hedera</i> 9.196
Geminis unus odor. <i>Rosa</i> 11.210	Nocturnos pello timores. <i>Chrysolithus</i> 12.72	Sub cortice tegeo. <i>Malus punica</i> 9.254
Sereno ridens, nubilo tabescit. <i>Hyacinthus</i> 12.127	Gignit amarities. <i>Corallium</i> 12.86	Cunctando proficit. <i>Morus</i> 9.279
Imponit frena veneno. <i>ibid.</i> 12.130	Nitentem undique lustrat. <i>Crystalus</i> 12.101	Citò, si tutò. <i>Morus</i> 9.284
Mover unus utrumque. <i>Magnes</i> 12.200	Sordens jubar excludit. <i>ibid.</i> 12.102	Servata sapit. <i>Sorbus</i> 9.446
Clarescunt æthere clato. <i>Margaritæ</i> 12.213	Fert gaudia cordi. <i>Sardius</i> 12.261	Ætate maturant. <i>Sorbus</i> 9.447
Circummoveor tecum. <i>Seleuites</i> 12.283	Non fert impuri soporem. <i>Sardonyx</i> 12.278	Abortus & sterilitas inde. <i>Felix</i> 10.55
Unum aspicit astrum. <i>Navis</i> 20.96	Hæbet livore nigrescit. <i>Plumbum</i> 13.80	Te duce. <i>Magnes</i> 12.189
Cum sole abeo & redeo. <i>Horologium</i> 21.92	Motum ad omnem. <i>Campana</i> 14.25	Quàm citò subsidit. <i>Sal</i> 12.264
A lumine motus. <i>ibid.</i> 21.97	Corrigenda aut probanda. <i>Speculum</i> 15.181	Quo gravius, levius. <i>Argentum vivum</i> 13.5
Non excedens ex orbita. <i>Rota</i> 24.66	Rectitudine robur. <i>Columna</i> 16.35	Sine lucis jactura. <i>Candela</i> 15.53
<i>Conjuges. V. Matrimonium.</i>	Circuitu jugi se torquet. <i>Molendinum</i> 16.108	In tutum allicit. <i>Laterna</i> 15.110
<i>Conscientia.</i>	Sibi conscientia recti. <i>Regula</i> 17.133	Non statim, sed tutè. <i>Scala</i> 15.150
Frustra terreberet nimibis. <i>Sol</i> 1.100	Et loquor & taceo. <i>Calamus</i> 19.12	Venena retorquet. <i>Speculum</i> 15.180
Innoxius gratus. <i>Sol</i> 1.171	Et clausa leguntur. <i>Lutera</i> 19.39	Alienâ luce lucem quærto. <i>Speculum</i> 15.216
Cessante clarescunt. <i>Aqua</i> 2.351	Pax inus & extra. <i>Arca Noe</i> 20.10	Privatæ res officiant publicis consiliis. <i>Vter</i> 15.272
Nec requies ulla. <i>Mare</i> 2.394	Æternùm fluctuat. <i>Navis</i> 20.94	Tardè, ut sublimius. <i>Domus</i> 16.59
Hinc omne bonum. <i>Cornucopia</i> 3.34	Legem servo, sed torqueor intus. <i>Horologium</i> 21.139	Explicat errorem. <i>Labyrinthus</i> 16.99
Nec requies ulla. <i>Tuyus</i> 3.155	Nec mora, nec requies. <i>ibid.</i> 21.143	Dolos, ambagesque resolvit. <i>ibidem</i> 16.101
Adactò vulnere crescit. <i>ibid.</i> 156	Æquat, dum laceat. <i>Occa</i> 24.55.	Monet & munit. <i>Turris</i> 16.220
Nec fibris requies datur ulla renatis. <i>Tuyus</i> 3.157	<i>Consiliarius. Consilium.</i>	Sopitos suscitatur. <i>Follis</i> 17.52
Nemo se ipsum effugit. <i>Cainus</i> 3.182	Mens agitat molem. <i>Cælum</i> 1.5	Utilius pello, deterius teneo. <i>Furnus</i> 17.69
Murus aheneus, nil conscire sibi. <i>Cainus</i> 3.183	Regunt, sed reguntur. <i>Stella</i> 1.347	Nunquam à signo. <i>Serra</i> 17.157
Cor pravum dabit tristitiam. <i>Cainus</i> 3.185	Fugat & iover. <i>Ventus</i> 2.300	Arte, non impetu. <i>Terebellum</i> 17.174
Animo torquente coactus. <i>Judas</i> 3.453	Non morantur, sed arcent. <i>Ventus</i> 2.317	Et agilitate, & pondere. <i>Pila</i> 18.35
Vincit mens conscientia recti. <i>Paulus</i> 3.493	Dispungitur bida formas. <i>Aqua</i> 2.317	Festina lentè. <i>Anchora</i> 20.8
Gallus negantem arguit. <i>Petrus</i> 3.502	Oculis nil turbida præstat. <i>Aqua</i> 2.368	Parvo magna reguntur. <i>Civus</i> 20.21
Mens illora tamer. <i>Pilatus</i> 3.516	Lene, sed utile. <i>Nilus</i> 2.479	Malè sine malo. <i>Cymba</i> 20.38
Educit tactu. <i>Merops</i> 4.480	Consiliis serum, juvenum robore, civitas gubernatur. <i>Æneas</i> 3.3	Præcipiti delata Neto. <i>Navis</i> 20.87
	Magna negotia magnis adiutoribus indigent. <i>Hercules</i> 3.61	Consiliorum gubernaculum, mens Divina. <i>Navis</i> 20.91
	Hæc duce securus. <i>Thesens</i> 3.153	Consule utrique. <i>Navis</i> 20.107
		Dum clavum teneam. <i>Navis</i> 20.113
		Dirigit iter. <i>Tabula hydrographica</i> 20.165
		Per vos magis. <i>Conspicuum</i> 21.42
		Distin-

INDEX APPLICATIONUM.

Distinguens admonet.	<i>Horologium</i>	Immota movetur.	<i>Rota</i> 24.76	In petra nidificat.	<i>Apus</i> 4.87
Quò longior, longinquius.	<i>Tubus</i>	<i>Consuetudo.</i>		Ab intuitu incidiior.	<i>Aquila</i> 4.101
Ne statim ad prælia.	<i>Hæsta</i> 22.71	Non morantur, sed arcent.	<i>Venus</i>	Ad te levavi oculos.	<i>Aquila</i> 4.102
Arcui tela ministrat.	<i>Phætra</i> 22.79		2.317	In arduis commoratur.	<i>Aquila</i> 4.123
Decerne & exequere.	<i>Curvus</i> 24.23	Grandis eò magis est, quanto plus ten-	<i>Vallis</i> 2.591	Hæc requies mea.	<i>Aquila</i> 4.157
Meliora relinquit.	<i>Rastrum</i> 24.61	dit ad intra.		Par putat esse nihil.	<i>Aquila</i> 4.161
	<i>Consolatio.</i>	Plagis non emendatur.	<i>Pharao</i> 3.263	Cælestes appeto cibos.	<i>Aquila</i> 4.172
Toleratæ præmia noctis.	<i>Ros</i> 2.194	Diuturnitate libertatem respuit.	<i>Avis</i>	Sordida temno.	<i>Aquila</i> 4.173
Vincenti.	<i>Manna</i> 2.196		4.5	Fervor alit.	<i>Aquila</i> 4.177
Temperat tristia risu.	<i>Iris</i> 2.264	Libertatem petit, & vincula repetit.	<i>Accipiter</i> 4.38	Quis det mihi pennas?	<i>Aquila</i> 4.181
Gratior alget.	<i>Aqua</i> 2.342			Affiduè.	<i>Aquila</i> 4.200
Pluvii orbatus arefcit.	<i>Terra</i> 2.553	Affuetis delector.	<i>Aquila</i> 4.98	Humilia despicit.	<i>Ardea</i> 4.219
Vita per angustum.	<i>Tubus</i> 21.198	Senex negligit ferulam.	<i>Pittacus</i> 4.608	Latebroso in punice nidi.	<i>Columba</i>
	<i>Constantia. V. Generositas, Perse-</i>	Laborè fortior.	<i>Camelus</i> 5.79		4.261
	<i>verantia.</i>	Multo flexu durantur.	<i>Camelus</i> 5.89	Et cubans operatur.	<i>Gallina</i> 4.358
Immota revolvor.	<i>Cælum</i> 1.3	Vertit in bonum.	<i>Cervus</i> 5.226	Indagat subtergia.	<i>Grus</i> 4.416
Ubique similis.	<i>Sol</i> 1.110	Impellor cursu.	<i>Equus</i> 5.333	Volando vescitur.	<i>Hirundo</i> 4.454
Nec mutor, nec maculor.	<i>Stella</i> 1.329	Vis trahit invitum.	<i>Papilio</i> 8.248	Terræ commercia nescit.	<i>Monocodiata</i>
Nec extinguitur.	<i>Carbo</i> 2.129	Crescent, dum crescet.	<i>Arbor</i> 9.52		4.484
Nunquam retrorsum.	<i>Flumen</i> 2.418	Brunia exuta vix frondescet.	<i>Auran-</i>	Negligit ima.	<i>Monocodiata</i> 4.486
Obruunt, non dirimunt.	<i>Flumen</i> 2.459		<i>ium</i> 9.107	Ima despicit, summa tenet.	<i>Monoco-</i>
Non movebitur.	<i>Mons</i> 2.588	Donec disrumpat.	<i>Uva</i> 9.561		<i>diata</i> 4.487
Immobilis in mobili.	<i>Insula</i> 2.629	Donec ad imum.	<i>Lapis</i> 12.159	Non quæ super terram.	<i>Monocodiata</i>
Immota resistit.	<i>Scopulus</i> 2.637	Fert impetus ipse.	<i>Lapis</i> 12.165		4.492
Nil me fatalia terrent.	<i>Scopulus</i> 2.640	Semper ad ima.	<i>Lapis</i> 12.166	Solo provenit ab æthere flamma.	<i>Phœ-</i>
Animus in corpore afflicto integer.	<i>Job</i>	Undequaque ad idem.	<i>Magnes</i> 12.181		<i>nix</i> 4.594
	3.240	Obduruisse juvat.	<i>Margaritha</i> 12.233	Solis fervor alit.	<i>Phœnix</i> 4.595
Quò magis, eò firmior.	<i>Aquila</i> 4.159	Quo semel umbura.	<i>Vas</i> 15.238	Degit in excelsis.	<i>Dama</i> 5.243
Duro interrita clivo.	<i>Capra</i> 5.162	At odorem diu.	<i>Vas</i> 15.243	In somno vigilo.	<i>Leo</i> 5.450
Non divellor fluctibus.	<i>Spongia</i> 6.235	Hoc arduum opus.	<i>Pyramis</i> 16.156	Et dormio, & vigilo.	<i>Leo</i> 5.451
Ad flarus, ad fluctus.	<i>Apis</i> 8.41	Arte artem.	<i>Clavus</i> 17.34	Super venabula fertur.	<i>Leopardus</i>
Semitâ semper eadem.	<i>Formica</i> 8.196	Levior in medio.	<i>Hæsta</i> 22.70		5.509
Hic nascor, & moriar.	<i>Pyrausta</i> 8.267	Ignescit eundo.	<i>Sagitta</i> 22.102	Oculis dormit apertis.	<i>Lepus</i> 5.510
Firma, licet infirma.	<i>Arundo</i> 9.99	Non unico ictu.	<i>Ligo</i> 24.48	Nil præter cælum.	<i>Callionymus</i> 6.34
Durabunt.	<i>Cypressus</i> 9.158	Incandescit eundo.	<i>Rota</i> 24.82	Solo gaudet cælo.	<i>Conchylum</i> 6.72
Citius frangor, quàm cedo.	<i>Quercus</i>	Ætatem indicant.	<i>Cornu</i> 25.22	Pretiosâ pascitur escâ.	<i>Carpus</i> 6.108
	9.426	Invitas trahit.	<i>Viscus</i> 25.130	Contegor, non condor.	<i>Testudo</i> 6.265
Semper constans.	<i>Adamas</i> 12.7	<i>Consumi. V. Princeps, Prælati.</i>		Dextro plus oculo cernit.	<i>Thynnus</i>
Durus at his animus.	<i>Adamas</i> 12.34	Aliis inserviando consumo.	<i>Equus</i>		6.238
Undequaque ad idem.	<i>Magnes</i> 12.181		5.307. <i>Pons</i> 16.126	Nil intus amatum.	<i>Apis</i> 8.75
Agitant adversa quietum.	<i>Magnes</i>	Aliis lucens uror.	<i>Candela</i> 15.42	Cupit æthera.	<i>Bombyx</i> 8.122
	12.204	Officito mihi officio.	<i>Candela</i> 15.45	Spiritu vivimus.	<i>Chamæleon</i> 8.139
Non quovis teritur.	<i>Silex</i> 12.289	A lumine haustus.	<i>Lucerna</i> 15.112	Ut potiat, patior.	<i>Papilio</i> 8.263
Tantum volvitur umbra.	<i>Columna</i>	Animâ tabescente.	<i>Aranea</i> 8.98	Nunquam divellat.	<i>Hedera</i> 9.185
	16.33	Conficit una dies.	<i>Rosa</i> 11.171	Morerer divulsâ.	<i>Hedera</i> 9.192
Immota manet.	<i>Pyramis</i> 16.148	Dissipat ardor.	<i>Rosa</i> 11.220	Innixa sursum.	<i>Hedera</i> 9.202
Unde que frustrâ.	<i>Turris</i> 16.218	Dum luceam, peream.	<i>Pyrobolus</i> 18.69	Inter dura dulcescit.	<i>Olea</i> 9.318
Munita foris & intus.	<i>Turris</i> 16.222	Agitata dissolvitur.	<i>Facula</i> 2.76	Fundamenta in montibus.	<i>Quercus</i>
Durabo.	<i>Incus</i> 17.80	Oria corrumpent.	<i>Cymba</i> 20.29		9.430
Tenui, nec dimittam.	<i>Malleus</i> 17.123	Quiescendo tabescunt.	<i>Aque</i> 2.329	Terræ leviter hæret.	<i>Ammaracus</i> 10.4
Nullæ inflexere procellæ.	<i>Securis</i> 17.152	Solis radio tabescit.	<i>Salamandra</i>	Fert gaudia cordi.	<i>Borago</i> 10.15
Semper idem.	<i>Alea</i> 18.1		8.274	Unde piæ pascuntur apes.	<i>Granadilla</i>
Stat, quocunque jactata.	<i>Pila</i> 18.25	Splendet & ardet.	<i>Flamma</i> 2.55		11.50
Stat, dum volvitur.	<i>Pila</i> 18.28	A se ipsa liquorem.	<i>Uva</i> 9.565	Solo affixus, non defero solem.	<i>Helio-</i>
Stat à quacunque.	<i>Pila</i> 18.32	<i>Contemplativus.</i>			<i>tropium</i> 11.57
Prospera inter adversa.	<i>Navis</i> 20.50	Hæret origini.	<i>Sol</i> 1.155	E terris sublimia.	<i>ib. d.</i> 11.69
Durabo.	<i>Navis</i> 20.123	Cælo confinis inhæret.	<i>Mare</i> 2.397	Hoc lumine vivo.	<i>Heliotropium</i> 11.84
Quascunque findit rostro.	<i>Tiremis</i>	Immota, nec iners.	<i>Terra</i> 2.541	Suspensa lucidior.	<i>Crystallus</i> 12.100
	20.173	De cælo expectans pluviam.	<i>Mons</i>	Fulget imagine cœli.	<i>Hyacinthus</i>
Consistam in æquo.	<i>Balanx</i> 21.13		2.572		12.126
Laborè & constantiâ.	<i>Circinus</i> 21.26	Pacem summa tenent.	<i>Olympus</i> 2.622	Operosa quies.	<i>Magnes</i> 12.192
Undique firmus.	<i>Quadrangulus</i>	At pectore cernit.	<i>Faulus</i> 3.486	Solo æthere gaudet.	<i>Margaritha</i>
	21.175	Nunquam non pervia iusto.	<i>Stephanus</i>		12.216
Nil demere possum.	<i>Sclopetum</i> 22.119		3.525	Specie simillima cælo.	<i>Sapphirus</i>
At semper in hæsta.	<i>Vexillum</i> 22.204	Deo ut fruatur.	<i>Zichæus</i> 3.536		12.266
Motu semper æquali.	<i>Rota</i> 24.65	Incolumis incola cœli.	<i>Avis</i> 4.15	Fert gaudia cordi.	<i>Sapphirus</i> 12.268
Semper in femita.	<i>Rota</i> 24.67	Cupio dissolvi.	<i>Avis</i> 4.20	Immobiler errat.	<i>Alabrum</i> 15.6
		Concino dum elevor.	<i>Alauda</i> 4.56	Per orbem ad orbem.	<i>Alabrum</i> 15.10
				Haurit ex alto.	<i>Sisula</i> 15.162
					Ad-

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Adversum cæteris. <i>Speculum</i> 15.199	Non lumine tantùm. <i>Horologium</i> 21.89	Doleat, ut valeat. <i>Hippopotamus</i> 6.148
Communi non igne. <i>Speculum</i> 15.210	A lumine motus. <i>ibid.</i> 21.97	Sat vel una saluti. <i>ibid.</i> 6.142
Quò altius, eò latius. <i>Turris</i> 16.249	Parùm opis externæ. <i>Instrumentum</i> 21.164	Tranquillâ nocte relucet. <i>Lucerna</i> 6.149
In puncto. <i>Pila</i> 18.26	Claudicat altera. <i>Currus</i> 24.22	Leviter icta perit. <i>Marana</i> 6.159
Ad sidera cursum. <i>Pyrobolus</i> 18.60	Non benè ab uno. <i>Jugum</i> 24.40	Populante mitis. <i>Thynnus</i> 6.282
Pandit in altum. <i>Navis</i> 20.73	Aguntur, ut agent. <i>Rota</i> 24.74	Non ferro, sed igne. <i>Hydra</i> 7.36
Alium desidero mundum. <i>Navis</i> 20.117	<i>Copia. V. Divitia. Raritas.</i>	Purgant aculei. <i>Serpens</i> 7.80
Jugiter præ oculis. <i>Tabula hydrographica</i> 20.167	Copiâ vilescit. <i>Achates</i> 12.6	Lenit musica morsum. <i>Tarantula</i> 7.108
Stellatum motus observat. <i>Astrolabium</i> 21.5	<i>Cor.</i>	Mordendo sanat. <i>Hirudo</i> 8.208
Inter sidera versor. <i>ibid.</i> 21.6	<i>Vide in Indice lemmatum. V. Cor. Item. V. Avaritia. Homo.</i>	Non uno decidit ictu. <i>Arbor</i> 9.25
Circuit, loco manens. <i>Circinus</i> 21.25	Saxum hæc, auri index. <i>Lapis lydeus</i> 12.171	Cæde vegetior. <i>Arbor</i> 9.77
Quâ gressum extuleram, repeto. <i>ibid.</i> 21.31	Ab eodem varia. <i>Furnulus</i> 16.89	Profundam promovet æstus. <i>Arbor</i> 9.85
Illuc omnes. <i>Circulus</i> 21.36	Circuitu jugi se torquet. <i>Mola</i> 16.108	Leni verberè plorat. <i>Ficus</i> 9.177
Nil mihi cum terris. <i>Globus</i> 21.59	Tetra characteres recipit. <i>Charta</i> 19.16	Amaro sub cortice dulcis. <i>Nux</i> 9.304
Nova sidera cerno. <i>Tubus</i> 21.197	Sic redditur apta. <i>Tabella</i> 25.112	Amaritudine dulcescunt. <i>Olea</i> 9.322
Sublimia spectat. <i>Arcus</i> 22.20	<i>Correctio. Corrector.</i>	Immatura resistunt. <i>Pomus</i> 9.400
Parte minimâ tangit. <i>Rota</i> 24.79	Illuminat, & eliminat. <i>Aurora</i> 1.52	Pungendo stimulo. <i>Spina</i> 9.451
Spectamus ad unum. <i>Rota</i> 24.86	Contraria juvant. <i>Ignis</i> 2.4	Recisa fecundior. <i>Vitis</i> 9.517
Manet ultima cælo. <i>Corona</i> 25.24	Ignem ignem. <i>Ignis</i> 2.16	Ulcera purgat. <i>Aspalathus</i> 10.11
<i>Contritio. V. Pœnitentia & Conversio. Contumax. V. Pertinax.</i>	Ianoxia splendet. <i>Flamma</i> 2.64	Quò mollius, eò suavius. <i>Basilicon</i> 10.12
<i>Conversio. V. Pœnitentia. Peccator.</i>	Arva subvertent. <i>Pluvia</i> 2.188	Frigore fit dulcior. <i>Rapa</i> 10.174
In vinum vertitur unda. <i>Fons</i> 2.521	Rigore fecundat. <i>Nix</i> 2.204	Redolet suavisque gravisque. <i>Caltha</i> 11.29
Vocante resurgit. <i>Lazarus</i> 3.456	Lenis alit. <i>Venus</i> 2.307	Cum lenitate asperitas. <i>Rosa</i> 11.189
Mitescet. <i>Pomus</i> 9.394	Grandior necat. <i>Ventus</i> 2.308	Grata rigore. <i>Rosa</i> 11.204
Ad me conversio ejus. <i>Heliotropium</i> 11.83	Alit & necat. <i>Ventus</i> 2.309	Fortiter & suaviter. <i>Adamas</i> 12.21
Dabit murice pietas. <i>Rosa</i> 11.179	Rigore subsistit. <i>Aqua</i> 2.332	Sanguine mollescit. <i>Adamas</i> 12.27
Ex fumo lucem. <i>Lucerna</i> 15.111	Recipit quas diluit. <i>Aqua</i> 2.347	Fœtus servatque, necatque. <i>Ætites</i> 12.42
Erutus & erectus. <i>Pyramis</i> 16.144	Oportunè defluent. <i>Flumen</i> 2.445	Et molli cavatur. <i>Lapis</i> 12.155
Hoc arduum opus. <i>Pyramis</i> 16.156	Lene, sed utile. <i>Nilus</i> 2.479	Mollior frangit. <i>Lapis</i> 12.158
At per se reduci nequit. <i>Horologium</i> 21.129	Et inculta sterilescit, & gravata. <i>Terra</i> 2.550	Arte politur. <i>Lapis</i> 12.160
Non uno attollitur orbe. <i>Instrumentum</i> 21.165	Ut fecunderetur. <i>Campus</i> 2.567	Non sine humore. <i>Lapis</i> 12.163
Paulatim. <i>Cribrum</i> 24.10	Extrema remedia ultimis in malis adhibenda. <i>Alexander</i> 3.7	Dat flamma venenum. <i>Argentum vivum</i> 13.10
<i>Convivium.</i>	Aut ingenio, aut vi. <i>Alexander</i> 3.10	Rigor lentescit utroque. <i>Ferrum</i> 13.47
Dulcescunt. <i>Lupinus</i> 10.144	His guttis laxa cavantur. <i>Paulus</i> 3.488	Dant vulnera formam. <i>Ferrum</i> 13.58
Affluente sonat. <i>Organum</i> 23.54	Præcipiti nihil est moderabile Zelo. <i>Petrus</i> 3.510	Pulchrescit, rubetque per ignem. <i>Plumbum</i> 13.85
<i>Cooperari Gratia.</i>	Acerbis mollia miscet. <i>Samaritanus</i> 3.520	Inflexum strider. <i>Stannum</i> 13.92
Impigro salus ægroto. <i>Piscina</i> 2.527	E puro iudicium. <i>Oculus</i> 3.546	Errantes revocat. <i>Campana</i> 14.23
E nubibus, & è montibus. <i>Campus</i> 2.561	Odium, lævaque bella parit. <i>Accipiter</i> 4.53	Errantes detinet. <i>Pedum</i> 14.69
Audaces juvo. <i>Fortuna</i> 3.46	Conficere est animus. <i>Ciconia</i> 4.247	Reddet clariorem. <i>Emunctorium</i> 15.94
Lavatur, non abluitur. <i>Judas</i> 3.447	Extinguere quatens. <i>Ciconia</i> 4.255	Corrigenda aut probanda. <i>Speculum</i> 15.181
Utriusque auxilio. <i>Phoenix</i> 4.580	Quam diligit. <i>Columba</i> 4.278	Fovent, non extinguunt. <i>Officina</i> 16.122
Non sufficit una. <i>Ala</i> 4.657	Clamorsior nocte profundâ. <i>Gallus</i> 4.394	A vulnere fortior. <i>Statua</i> 16.186
Acceptum custodit & auget. <i>Conchilium</i> 6.78	Et cantu excludit. <i>Philomela</i> 4.568	Monet & munit. <i>Turris</i> 16.220
Getminat juncta prius. <i>Surculus</i> 9.480	Renovant, non extinguunt. <i>Phoenix</i> 4.572	Dat vitare, dum dat videre. <i>Turris</i> 16.245
Sole, sòloque. <i>Fru mentum</i> 10.84	Non exurit, ut perdat. <i>Phoenix</i> 4.574	Pungit, ut farciat. <i>Acus</i> 17.4
Utriusque auxilio. <i>Flos</i> 11.5	Fuste, jugoque. <i>Bos</i> 5.63	Malè compacta dissolvit. <i>Cuneus</i> 17.40
Fitmat sol, educat imber. <i>Flos</i> 11.6	Lingendo sanat. <i>Canis</i> 5.142	Detrahit atque polit. <i>Lima</i> 17.89
Provenit in cultis. <i>Caltha</i> 11.32	Premittit ad retia clamor. <i>Cervus</i> 5.228	In melius vertet. <i>Malleus</i> 17.104
Et radio, & fluvio. <i>Rosa</i> 11.197	Asperitate polit. <i>Ebur</i> 5.298	Abradit & æquat. <i>Planula</i> 17.128
Ornâsse non sufficit. <i>Lampas</i> 14.52	Excitat rugitus. <i>Leo</i> 5.414	Carmine docet ire. <i>Navis</i> 20.110
Ignem & motu. <i>Ahenum</i> 15.1	Excitat, non discerpit. <i>Leo</i> 5.415	Opportune refulget. <i>Navis</i> 20.120
Acceptum geminat. <i>Bombylius</i> 15.29	Rigore nocentior. <i>Lupus</i> 5.527	Eximit, non perimit. <i>Retè</i> 20.155
Liberali fœnore reddit. <i>Arx</i> 16.8	Non vi, sed gratiâ. <i>Panthera</i> 5.600	In tempore voces. <i>Horologium</i> 21.114
Utriusque auxilio. <i>Navis</i> 20.51	Suavitate, non vi. <i>Taurus</i> 5.639	In tempore suo. <i>Horologium</i> 21.127
Regimen ab utroque. <i>Navis</i> 20.52	Difficiles aditus habet. <i>Taurus</i> 5.648	Æquipondis temperatio. <i>ibid.</i> 21.138
Inconcussa manet. <i>Navis</i> 20.111	Lambendo reformat. <i>Ursus</i> 5.665	Dicenda, tacendaque calles. <i>ibid.</i> 21.140
Trahentem sequor. <i>Scapha</i> 20.161	Conceptus reddit inanes. <i>Conchilium</i> 6.66	
Velis, remisque. <i>Triremis</i> 20.175		

INDEX APPLICATIONUM.

Quà vulnus, sanitas.	<i>Hæsta</i> 22.63	Gemino spectabilis usu.	<i>Scutum</i> 22.138	<i>Deformitas. V. Forma.</i>	
Calor explicat.	<i>Hæsta</i> 22.68	Cogit in hostem.	<i>Vexillum</i> 22.200	A limo deformior.	<i>Rana</i> 6.211
Ferienda ferit.	<i>Sagitta</i> 22.106	Funeribus & triumphis.	<i>Currus</i> 24.25	Animus turpi sub corpore vilis.	<i>Bufo</i> 7.23
Canente reſurgent.	<i>Tuba</i> 22.190	Suspendens erigit.	<i>Palus</i> 24.58	<i>Degener.</i>	
Modulantur extenſæ.	<i>Chorda</i> 23.12	<i>Culus Dei. V. Pietas.</i>		Splendeo luce tuâ, tuus at mihi deficit	<i>Luna</i> 1.279
Non unico icſtu.	<i>Ligo</i> 24.48	<i>Cura. V. Sollicitudo.</i>		Agitur deformis olympo.	<i>Vulcanus</i> 3.168
Pellendo viciffim.	<i>Vannus</i> 24.90	<i>Curioſitas.</i>		Ex fœcundis infœcunda.	<i>Mala</i> 5.563
Tegit & ſtimulat.	<i>Cilicium</i> 25.15	Quò propior, tenebroſior.	<i>Luna</i> 4.224	Clavo de patre pro pago.	<i>Rana</i> 6.212
<i>Crapula. V. Ebrietas.</i>		Vidiſſe, periſſe eſt.	<i>Loth</i> 3.207	Congenito vileſcit ab auro.	<i>Plumbum</i> 13.82
<i>Crefcere. V. Profeſſus.</i>		Profunda quoque ſcrutatur.	<i>Acyon</i> 4.71	<i>Dependentia. V. Obedientia.</i>	
<i>Criticus.</i>		Cæcurie lumine.	<i>Veffertilio</i> 4.639	In lumine tui folius.	<i>Lucidia</i> 4.469
Mihi nemo placebit.	<i>Momus</i> 3.100	Non plus quàm oportet.	<i>Canis</i> 5.116	Domino mandante.	<i>Canis</i> 5.156
In diſſita fertur.	<i>Teſcopium</i> 21.189	Tinnitus advocat.	<i>Apis</i> 8.28	Vacuum ſine lumine corpus.	<i>Cancer</i> 6.57
Volitat non ad luſum.	<i>Tormentum</i> 22.175	Se intricat.	<i>Muſca</i> 8.244	Nititur alienis.	<i>Hedera</i> 9.190
<i>S. Crux. V. Chriſtus crucifixus.</i>		Attenuando definit.	<i>Turris</i> 16.248	Te ſtante virebo.	<i>Hedera</i> 9.196
Novum pandit iter.	<i>Zodiacus</i> 1.397	<i>Cuſtodia. V. Senſus. Vigilantia.</i>		Humor ab alio.	<i>Surculus</i> 9.464
A longè proſpiciens, & ſalutans.	<i>Zodiacus</i> 1.398	<i>Aſpectus laſceruus.</i>		Vertor ut vertitur.	<i>Heliotropium</i> 11.67
E ligno dulceſcunt.	<i>Fons</i> 2.517	D.		Tuâ luce floreſco.	<i>Miraculum Hiſpanicum</i> 11.164
In vinum vertitur unda.	<i>Fons</i> 2.521	<i>Damnati.</i>		Dum aſpicias, nitelco.	<i>Carbunculus</i> 12.66
Et belli & ielſera pacis.	<i>Hercules</i> 3.65	Æſtu & gelu.	<i>Ætina</i> 2.602	Circummoveor tecum.	<i>Selenites</i> 12.283
Noxia monſtris.	<i>ibid.</i> n.66	Idonea ſemper erit.	<i>Ætina</i> 2.606	Lucem ex alto.	<i>Candela</i> 15.36
A ligno ſublevarur in altum.	<i>Eliſæus</i> 3.336	Ardebit æternum.	<i>Ætina</i> 2.614	Fulta evehet.	<i>Scala</i> 15.153
Hoc ſigno diſcernor.	<i>Cor</i> 3.551	Suomet igne perit.	<i>Chimera</i> 3.31	Quouſque ſpirabit.	<i>Mola</i> 16.117
Ne mergar.	<i>Hirundo</i> 4.446	Nec gelu, nec eſca.	<i>Tuyus</i> 3.156	Innixa volvitur.	<i>Cardo</i> 17.9
Tu ſola medelam.	<i>Cervus</i> 5.206	Non perit, ut ſæpè pereat.	<i>ibid.</i> n.158	In te ſpes naufraga ſiſtit.	<i>Anchora</i> 19.5
Quæ ſuſtulit, interimat.	<i>Elephas</i> 5.270	Nec ſpes ulla fugæ.	<i>Avis</i> 4.26	<i>Deſiderium. V. Copatus.</i>	
Fert vitam & funus eodem.	<i>Monoceros</i> 5.554	Corruet, & non reſurget.	<i>Alces</i> 5.12	Jungi properat.	<i>Luna</i> 1.239
Deducet me.	<i>Sciurus</i> 5.621	Voluntate & fato.	<i>Canis</i> 5.98	Da plenum cernere lumen.	<i>Luna</i> 1.250
Virtute, non vi.	<i>Rana</i> 6.204	Negata medela.	<i>Canis</i> 5.110	Irrequieta, nec etrans.	<i>Zodiacus</i> 1.372
Hinc fovet, inde nocet.	<i>Abies</i> 9.2	Nec ultra conſurget.	<i>Elephas</i> 5.281	Ad ſua tandem.	<i>Ignis</i> 2.12
Signat per in via viam.	<i>Abies</i> 9.11	Ultrò ſe voluère capi.	<i>Piſces</i> 6.1	Celta petit.	<i>Flamma</i> 2.53
Operuit montes umbra ejus.	<i>Arbor</i> 9.91	Olim audax, nunc ardens.	<i>Teſtudo</i> 6.269	Quæ modò voverat, odit.	<i>Midas</i> 3.96
Non quariar ultra.	<i>Arundo</i> 9.100	Nec mors, nec vita relicta.	<i>Serpens</i> 7.67	Se ipſo majus.	<i>Cor</i> 3.553
Nocentibus noxia.	<i>Fraxinus</i> 9.180	Non omnes immutabimur.	<i>Bombyx</i> 8.116	Quod non obtinet, optat.	<i>Aquila</i> 4.120
Venenofa repellit.	<i>Fraxinus</i> 9.181	Ardet, non conſumitur.	<i>Larix</i> 9.236	Quis det mihi pennas?	<i>Aquila</i> 4.181
Plures parit illa coronas.	<i>Laurus</i> 9.213	Quid in pelago?	<i>Pinus</i> 9.375	Voluiſſe ſatis.	<i>Falco</i> 4.349
Hæc mirabilia.	<i>Lignum</i> 9.249	Nec abſumitur.	<i>Asbeſtus</i> 12.53	Voluiſſe ſat eſt.	<i>Abraham</i> 3.203
Irer facit ei qui aſcendit.	<i>Palma</i> 9.342	Mader perpetuo ſtetu.	<i>Enydros</i> 12.113	Et aſpiciit crebrò.	<i>Gallus</i> 4.389
Ad omnia utilis.	<i>Palma</i> 9.351	Ignem fovet in ævum.	<i>Silex</i> 12.300	Die, noctuque gemit.	<i>Turtur</i> 4.634
Nulla eſt hæc turior umbra.	<i>Quercus</i> 9.411	Quæ plena, dolore; quæ vacua, ſpe.	<i>Situla</i> 15.167	Deſiderio ſenelcit.	<i>Agnus</i> 5.2
Robur meum crux eſt.	<i>Robur</i> 9.422	Latet eſſugium.	<i>Labyrinthus</i> 16.92	Et olfactu indagat.	<i>Canis</i> 5.127
Infixo innoxia.	<i>Taxus</i> 9.497	Jactati verſantur.	<i>Alea</i> 18.6	Expetit id, quod abeſt.	<i>Canis</i> 5.129
In virtute tuâ.	<i>Crux</i> 14.39	<i>Decima. V. Tributum.</i>		Quò propior, avidior.	<i>Canis</i> 5.138
Hinc ſalus.	<i>Crux</i> 14.40	<i>Deſicere.</i>		Non ſufficit eſca voraci.	<i>Canis</i> 5.151
Divini pignus amoris.	<i>Crux</i> 14.41	Conſummata minuitur.	<i>Luna</i> 1.265	Merget in amne ſitim.	<i>Cervus</i> 5.222
In hoc ſigno.	<i>Crux</i> 14.42	At citò deficit.	<i>Luna</i> 1.278	Non ſufficit orbis.	<i>Equus</i> 5.379
Mortis olim, nunc teſſeta vitæ.	<i>Crux</i> 14.44	Principium bonum, at finis malus.	<i>Nabachodonofor</i> 3.370	Dum pro ædam peto, pereoo.	<i>Mus</i> 8.229
Nece vitam.	<i>Crux</i> 14.45	Cœpiſti melius, quàm finiſti.	<i>Judas</i> 3.444	Pereoo, dum appetoo cibum.	<i>Mus</i> 8.230
In morte vita.	<i>Crux</i> 14.46	Incremento deterior.	<i>Caper</i> 5.167	Mox intima pandam.	<i>Malus punica</i> 9.266
Omnes Reges ſervient ei.	<i>Crux</i> 14.47	Orbis iter.	<i>Cammarus</i> 6.39	Aut aſpiciar, aut frangar.	<i>Speculum</i> 15.185
Vitam propino, necemque.	<i>Crux</i> 14.48	Vestigia retrò.	<i>Cancer</i> 6.46	Expecto ſupernas.	<i>Ciſterna</i> 16.19
Hæc ſemita Cœli.	<i>Crux</i> 14.49	Nos quoque ſtatuimus.	<i>Spina</i> 9.458	Quod poſtulat, arcet.	<i>Fenestra</i> 16.81
In hoc mea gloria.	<i>Crux</i> 14.50	Ad extremum aceſcit.	<i>Vinum</i> 9.572	Sidera vertice.	<i>Pyramis</i> 16.155
Vallant & vulnerant.	<i>Clavus</i> 17.37	Alitur in deterius.	<i>Rapa</i> 10.176	Non quodcunque petit.	<i>Sagitta</i> 22.105
Serverur ut orbis.	<i>Arca Noe</i> 20.13	Manè jucundus.	<i>Chryſolithus</i> 12.73	<i>Deſperatio.</i>	
Non alio fidere.	<i>Navis</i> 20.55	Poſt lucem puteo.	<i>Candela</i> 15.59	Hoc deſperantis alylum.	<i>Judas</i> 3.454
Victrix, & æmula ſolis.	<i>Navis</i> 20.127	Dum proficit, deficit.	<i>Horologium</i> 21.79	Nec ſpes ulla fugæ.	<i>Avis</i> 4.26
Illeſa ſuperſunt.	<i>Gladus</i> 22.56	Intermittendo inutilis.	<i>ibid.</i> 21.15	Deſperata ſalus.	<i>Lepus</i> 5.516
Retumit & tuetur.	<i>Scutum</i> 22.151			Extremis extrema.	<i>Viſus</i> 5.671
				Dum video, pereoo.	<i>Baſiliſcus</i> 7.18

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

<i>Detraitor. V. Calumniæ.</i>				
Colores contegit omnes.	<i>Nox</i> 1.423	Volitat non ad lufum.	<i>Tormentum</i> 1.22.175	Vigilat & corripit.
Claritate denegiat.	<i>Ignis</i> 2.36	<i>Deus.</i>		Donec longinqua.
Si tangit, tingit.	<i>Carbo</i> 2.124	In motu immotus.	<i>Cælum</i> 1.12	Tegit umbra minores.
Lucens ferit.	<i>Fulmen</i> 2.2.46	Lumen ab uno.	<i>Cælum</i> 1.15	Dimiffis aliis.
Latet ignis in unda.	<i>Aqua diftillata</i> 2.376	Splendet in omnes.	<i>Sol</i> 1.63	Suffulta fœcunda:
Auger & minuit.	<i>Fama</i> 3.45	Perstringit jubare vifum.	<i>Sol</i> 1.64	Quod operit, nutrit.
Nemini parco.	<i>Mors</i> 3.102	Non mutuarâ luce.	<i>Sol</i> 1.69	Ad tolem fele pendent.
Unguentum ſcarabæus abhorret.	<i>Judas</i> 3.450	Suo fe lumine condit.	<i>Sol</i> 1.70	Fulcit & ornat.
Ictu ſic figimur uno.	<i>Columba</i> 4.285	Solus indeficiens.	<i>Sol</i> 1.111	Nil aliud oculos implet.
Procul, ſi viveret.	<i>Corvus</i> 4.306	Omnes ſub jago meo.	<i>Sol</i> 1.112	Ut unum ſequar.
Ad tabida feror.	<i>Vultur</i> 4.654	Quos aſpicit, tovet.	<i>Sol</i> 1.166	Dilectus meus mihi, & ego illi.
Dente timetur.	<i>Aper</i> 5.23	Monſtratur in undis.	<i>Sol</i> 1.174	Non inferiora ſequar.
Sine ferro lingua cruentat.	<i>Bifon</i> 5.45	Semper idem.	<i>Sol in Zodiaco</i> 1.179	Seque obtulit uni.
Suomet ſanguine fœdus.	<i>Canis</i> 5.105	Recedente ſqualebunt.	<i>Sol in Zodiaco</i> 1.197	Hoc lumine vivo.
Lattatu & morſu.	<i>Canis</i> 5.120	Lumine, non turbine.	<i>Luna</i> 1.305	Fovetur ab alto.
Cominus & eminus.	<i>Erinaceus</i> 5.358	Nec mutor, nec maculor.	<i>Stella</i> 1.329	Huc corpora feſſa recurrent.
Si tangit, pungit.	<i>Erinaceus</i> 5.375	Solem luce haud promittit inani.	<i>Planeta</i> 1.355	Sol mihi cunas & urnam.
Mordentes ſauciabuntur.	<i>Erinaceus</i> 5.383	In tempore opportuno.	<i>Zodiacus</i> 1.391	Abigitque, trahitque.
Jam parce ſepulto.	<i>Hyana</i> 5.404	Allicit & terret.	<i>Flamma</i> 2.51	Langueſco ſole cadente.
Vulnerat & lambens.	<i>Leo</i> 5.461	Omnes ab uno.	<i>Facula</i> 2.92	Fôrtiler & ſuaviter.
Nemo domare poteſt.	<i>Mantichora</i> 5.540	Splendor ex me.	<i>Nubes</i> 2.165	Dum aſpicis, nitelco.
Plorat & devorat.	<i>Crocodylus</i> 6.94	Alienâ luce decora.	<i>Nubes</i> 2.167	Nitentem undique luſtrat.
Obvia quæque fecat.	<i>Enſis</i> 6.132	Sic mihi collatum viſeſcit quodlibet album.	<i>Nix</i> 2.212	Sordens, jubar excludit.
Pungendo occidit.	<i>Paſtinaca</i> 6.168	Adverſo ſole.	<i>Iris</i> 2.266	Dura licet.
E limo coaxat.	<i>Rana</i> 6.203	Ex adverſo decor omnis.	<i>Iris</i> 2.288	Tu mihi ſola quies.
Lucis fulgore mutelcunt.	<i>Rana</i> 6.209	Haurit inexhaufum.	<i>Mare</i> 2.416	Inocciduanu ſequor.
Quaſi facula ardet.	<i>Stella</i> 6.244	Nec auſtu, nec hauſtu.	<i>Fons</i> 2.489	Immobilis movet.
Morder utrimque.	<i>Amphibena</i> 7.2	Extulit & ſuſtinet.	<i>Fons</i> 2.505	Operoſa quies.
Morder in ſilentio.	<i>Aſpis</i> 7.7	Tumida æquora placat.	<i>Nepinnus</i> 3.209	Te ſolam querit.
Sopit, quos inſicit.	<i>Aſpis</i> 7.9	Duce Deo.	<i>Ezechias</i> 3.351	Ab æthere decor.
Cauda ſemper inictu.	<i>Scorpius</i> 7.42	Te fretus comite.	<i>Ananias</i> 3.390	A cælo pretium.
In ſilentio morder.	<i>Serpens</i> 7.93	Non aliunde ſalus.	<i>Cornelius</i> 3.405	Circummoveor tecum.
Conjungit vulnera melli.	<i>Apis</i> 8.7	E ſidere Numen.	<i>Dionyſus</i> 3.409	Soli Deo.
Sibi magis nocet.	<i>Apis</i> 8.8	Lumen perdo, dum reſpuo Numen.	<i>Elymas</i> 3.411	Nihil ante te.
Dum ferio, pereor.	<i>Apis</i> 8.9	At nunc ditiffimus.	<i>Joſeph</i> 3.441	Sine lucis jactura.
Inſpirant mordendo venenum.	<i>Apis</i> 8.59	In axe requies.	<i>Avus</i> 4.1	Quid illud in illo?
Plagæ illius non eſt ſanitas.	<i>Chamaleon</i> 8.144	Una ſalus.	<i>Aquila</i> 4.165	Vider invifus.
Confeſus in idem.	<i>Crabro</i> 8.182	De longè proſpicit.	<i>Aquila</i> 4.202	Non extinguetur.
Tabido recreor.	<i>Hirudo</i> 8.210	Ex tuo lumine decor.	<i>Columba</i> 4.281	Omnibus idem.
Labuntur nitidis, ſcabriſque tenacius hærent.	<i>Muſca</i> 8.241	Servat imimunes.	<i>Gallina</i> 4.557	Idem ubique.
Non ſine ſpina.	<i>Rofa</i> 11.214	Cum inſirmis inſirmor.	<i>Gallina</i> 4.365	Spectantis præfero vultum.
Incendia ſurgent.	<i>Silex</i> 12.297	In lumine tui ſolius.	<i>Lucidia</i> 4.469	Alterius lumine gaudet.
Indelebiliter.	<i>Ferum</i> 13.62	Semitas non ignorat.	<i>Canis</i> 5.132	Humore diſſolvitur.
Quæ tangit, tingit.	<i>Plumbum</i> 13.81	Modò vita ſuperſit.	<i>Caſtor</i> 5.179	Alterutra monſtrat iter.
Ornat & ulcerat.	<i>Novacula</i> 15.87	Una ſalus.	<i>Cervus</i> 5.184	Investigabiles viæ ejus.
At non ſeipſum.	<i>Speculum</i> 15.222	Merget in amne ſitum.	<i>Cervus</i> 5.222	Dimidium facti.
Dum terit, atteritur.	<i>Molendinum</i> 16.109	Uni tantum.	<i>Erinaceus</i> 5.365	Hoc ſtante virebit.
Mephitim exhalat.	<i>Sepulchrum</i> 16.173	Fortitudinem meam ad te cuſtodiam.	<i>Leo</i> 5.444	Alius famam, nomenque dedit.
Sopitos ſuſcitatur.	<i>Follis</i> 17.52	Sint exteri procul.	<i>Monoceros</i> 5.558	Hinc animam.
Indelebiliter.	<i>Modulus</i> 17.110	Maculas horret.	<i>Muſtela</i> 5.569	Melior cynoſura periclis.
Cælando detegit.	<i>Scalprum</i> 17.143	Agnoſcunt me mei.	<i>Ovis</i> 5.584	Excreſcent umbræ, cadente ſole.
Stridet, atque rodit.	<i>Serra</i> 17.167	Ad lucem veniunt.	<i>Cephalus</i> 6.59	Quò altius, eò latius.
Veritas ex mendaciò.	<i>Microſcopium</i> 21.169	Tenebræ non comprehendunt.	<i>Lucerna</i> 6.152	Conſtruit, & perficit.
Auger & minuit.	<i>Tubus</i> 21.208	Sic quieſco.	<i>Phoca</i> 6.175	Firmat & ornat.
Ur feriat, ſemet contorquet.	<i>Arcus</i> 22.15	Ita lecurus.	<i>Polypus</i> 6.181	Labor omnibus unus.
In abdito cuſpis.	<i>Hæſta</i> 22.75	Una ſalus.	<i>Serpens</i> 7.95	
Nefcit miſſa reverti.	<i>Sagitta</i> 22.97	Unde genus, victus.	<i>Apis</i> 8.66	
Ictum non ſatis eludit.	<i>Scutum</i> 22.135	Procul, pereor.	<i>Pyrauiſta</i> 8.266	
		Turatur ramis.	<i>Arbor</i> 9.88	
		Omni tempore.	<i>Cedrus</i> 9.135	

INDEX APPLICATIONUM.

Quà declive.	<i>Pila</i> 18.27	Ponderibus librata suis.	<i>Terra</i> 2.539	Solvit dum vidit.	<i>Sol</i> 1.80
Mihi vulnera lufus.	<i>Pila</i> 18.41	Jovis omnia plena.	<i>Nathanael</i> 3.475	Tormenta frigora solvet.	<i>Sol</i> 1.120
Una falus.	<i>Anchora</i> 20.5	Sed Numen ubique.	<i>Templum</i> 16.204	Dat vires.	<i>Sol</i> 1.132
Salus tantum ab alto.	<i>Navis</i> 20.49	Extremorum expers.	<i>Globus</i> 21.56	Hinc procul umbræ.	<i>Sol</i> 1.148
Consiliorum gubernaculum, mens Divina.	<i>Navis</i> 20.91	Ubique.	<i>Hasta</i> 22.67	Accedente florecent.	<i>Sol in Zod.</i> 1.287
Ire docet.	<i>Navis</i> 20.110	<i>Dei ira seu vindicta. V. Paena.</i>			
Jugiter præ oculis.	<i>Tabula hydrographica</i> 20.167	Ab obice crescit.	<i>Flumen</i> 2.451	Conspicua, quà conspicit.	<i>Luna</i> 1.240
Illuc omnes.	<i>Circulus</i> 21.36	Potentius erumpit.	<i>Fiumen</i> 2.462	Niveum dat visa decorem.	<i>Luna</i> 1.284
Exiit ante solem.	<i>Globus</i> 21.57	Lentè, sed graviter.	<i>Noe</i> 3.191	Dux optima.	<i>Zodiacus</i> 1.385
Tendimus unâ.	<i>Horologium</i> 21.69	Ut validius.	<i>Aries</i> 5.24	Adverso sole.	<i>Iris</i> 2.266
Nil sine te.	<i>Horologium</i> 21.70	Prostrata relinquit.	<i>Leo</i> 5.441	Aspectu beas.	<i>Fortuna</i> 3.48
Uni soli.	<i>ibid.</i> 21.87	Ex amara dulcedo.	<i>Olea</i> 9.320	Fugantur luce tenebræ.	<i>Magdalena</i> 3.461
Me Phœbus, non Phœbe.	<i>ibid.</i> 21.100	Lethales tollo tumores.	<i>Sardus</i> 12.275	Jovis omnia plena.	<i>Nathanael</i> 3.475
Dirigit unus.	<i>ibid.</i> 21.104	Inflatos impetit.	<i>Pila</i> 18.54	Mergitur, non submergitur.	<i>Petrus</i> 3.512
Recta rectis.	<i>Regula</i> 21.181	Ut validius.	<i>Arcus</i> 22.3	Certa quies.	<i>Alcyon</i> 4.58
Donec attigerit.	<i>Sagitta</i> 22.114	Pressus intenditur.	<i>ibid.</i> 22.4	Sic vivam.	<i>Aquila</i> 4.96
Dabit Deus incrementum.	<i>Ararum</i> 24.6	Tensus vehementior.	<i>ibid.</i> 22.19	Et aspectu fugat.	<i>Aquila</i> 4.153
		Suspensio fortior ictu.	<i>Arcemilitaris</i> 22.21	Et docet, & probat.	<i>Aquila</i> 4.175
		Circumacta validius.	<i>Funda</i> 22.41	Alit aspectus.	<i>Aquila</i> 4.176
		Lenimine acutius.	<i>Gladius</i> 22.55	Urget amatæ præsentia.	<i>Perdix</i> 4.552
		Cum tonitu feriet.	<i>Tormentum</i> 22.164	Format obtutu.	<i>Struthio</i> 4.613
		<i>Deus judex seu Dei justitia. V. Christus judex.</i>			
		Malè operantibus pavor.	<i>Sol</i> 1.71	Tuetur, dum intuetur.	<i>ibid.</i> 4.614
		Non sine grandine.	<i>Zodiacus</i> 1.387	Addit animum.	<i>Equus</i> 5.328
		Nescia veneni.	<i>Zodiacus</i> 1.409	Degit in excubiis.	<i>Leo</i> 5.463
		Cum sonitu venit.	<i>Fulmen</i> 2.234	Hoc oriente fugor.	<i>Lupus</i> 5.523
		Nulla vis contra.	<i>Fulmen</i> 2.245	Innoxius erectus.	<i>Taurus</i> 5.645
		Arentes rapit.	<i>Ventus</i> 2.311	Haud circumstant noxia.	<i>Antha</i> 6.27
		Prosternit intuitu.	<i>Basiliscus</i> 7.19	Arduus ad solem.	<i>Serpens</i> 7.76
		Obliqua & recta.	<i>Planula</i> 17.127	Sub sole labor.	<i>Apis</i> 8.30
		Sine voce dirumpit.	<i>Pila</i> 18.52	Moreret extra.	<i>Pyrausta</i> 8.266
		Rerum pondera librat.	<i>Balanx</i> 21.17	In melius referet.	<i>Arbor</i> 9.65
		Discernit pondera tantum.	<i>ibid.</i> 21.18	Hinc dulcescet.	<i>Vitis</i> 9.551
		Vel nœvos cernit in astris.	<i>Tubus</i> 21.207	Admixta servatur ab igne.	<i>Stannum</i> 13.88
		Nec conduntur, nec redunduntur.	<i>Arma</i> 22.26	Hinc candor.	<i>Tela</i> 15.224
		Dat mella post bella.	<i>Galea</i> 22.47	Sic effugat umbram.	<i>Pyramis</i> 16.140
		<i>Deus justus & clemens.</i>			
		Humiliat & sublevat.	<i>Sol</i> 1.18	Dum video, non timeo.	<i>Turris</i> 16.225
		Mortificat & vivificat.	<i>Sol</i> 1.146	In umbra desino.	<i>Horologium</i> 21.82
		Fovet & destruit.	<i>Ignis</i> 2.11	Occidente desino.	<i>ibid.</i> 21.96
		Dejicit, & extollit.	<i>Mare</i> 2.386		
		In amaro dulcis.	<i>Flumen</i> 2.427	<i>Dei providentia.</i>	
		Inter utrumque securus.	<i>Iranus</i> 3.75	Omnia lastrat.	<i>Sol</i> 1.68
		Armata clementia.	<i>Apis</i> 8.7	Omnibus & singulis.	<i>Sol</i> 1.68
		Hinc fovet, inde nocet.	<i>Abies</i> 9.2	Super bonos & malos.	<i>Sol</i> 1.72
		Pungit & recreat.	<i>Rosa</i> 12.211	Affluenter, & non improperat.	<i>Sol</i> 1.73
		Fortiter & suaviter.	<i>Adamas</i> 12.21	Omnibus sufficit.	<i>Sol</i> 1.106. & 154
		Aurea per diem, noctu resplendet ut ignis.	<i>Chrysolithus</i> 12.71	Stillando præstant.	<i>Pluvia</i> 2.190
		Rigor lentescit utroque.	<i>Ferrum</i> 13.47	Eadem mensura cui vis.	<i>Manna</i> 2.201
		Alterutra monstrat iter.	<i>Columna</i> 15.48	Opportunè sæcundat.	<i>Nix</i> 2.213
		Tegit ac ferit.	<i>Chirotheca</i> 22.38	Opportunè sæcundat.	<i>Nilus</i> 2.481
		Post martia blandis.	<i>Galea</i> 22.44	Omnibus affluenter.	<i>Fons</i> 2.496
		Gemino spectabilis usu.	<i>Scutum</i> 22.138	Seriem fatorum pollice ducunt.	<i>Parca</i> 3.115
		<i>Dei omnipotentia.</i>			
		Dum aspiciat, perficit.	<i>Sol</i> 1.151	Fortunæ rota cæli volvitur axe.	<i>Joseph</i> 3.232
		Imperturbata tetret.	<i>Tormentum</i> 22.161	Non vidi justum derelictum, nec semen ejus querens panem.	<i>Elias</i> 3.324
		<i>Dei presentia.</i>			
		Dum spectat, dicat.	<i>Calum</i> 1.9	Non hoc sine Numine Divum.	<i>Matthias</i> 3.472
		Dissipabit.	<i>Sol</i> 1.79	Nunquam à latere recedit.	<i>Alcyon</i> 4.64
				Nec derelictis deficit esca.	<i>Corvus</i> 4.298
				Invocantibus escam.	<i>Corvus</i> 4.301
				Candidos æther alit.	<i>Corvus</i> 4.302
				Reficit, cum deficit.	<i>Corvus</i> 4.303
					Et

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Et memor ab alto.	<i>Gallina</i> 4.356	Mox tota vorabor.	<i>Rana</i> 6.208	Nec mores mutantur honore.	<i>Ioseph</i> 3.236
Solem ardet & imbres.	<i>Sciurus</i> 5.623	Lucis fulgore mutescunt.	<i>Rana</i> 6.209	Ex asinis ad equos.	<i>Saul</i> 3.295
Fato prudentia minor.	<i>Vulpes</i> 5.688	In obscuro latet.	<i>Sepia</i> 6.231	Ad sublime recta.	<i>Accipiter</i> 4.334
Celeriter floreo.	<i>Amygdalus</i> 9.20	Omnibus infestus.	<i>Silurus</i> 6.234	Elevat, ut allidat.	<i>Aquila</i> 4.125
Fato prudentia minor.	<i>Morus</i> 9.280	Pedentem.	<i>Testudo</i> 6.254	Nedormiat.	<i>Grus</i> 4.403
Omnibus omnia.	<i>Palma</i> 9.352	Candore territus abit.	<i>Thynnus</i> 6.280	Recta scandit.	<i>Merps</i> 4.779
Cibos atque salutem.	<i>Quercus</i> 9.412	Ipse peribit.	<i>Basiliscus</i> 7.22	Nocer hic fulgor.	<i>Vesperilio</i> 4.645
Vix nata, sustineor.	<i>Vitis</i> 9.510	Animositate vincitur.	<i>ibid.</i> 5.25	Surgit inane.	<i>Ovum</i> 669
Immota gubernat.	<i>Magnes</i> 12.207	Cauda semper in ictu.	<i>Scordius</i> 7.42	At intus non renovabitur.	<i>Agnus</i> 5.3
Investigabiles viæ ejus.	<i>Labyrinthus</i> 16.91	Arduus ad Solem.	<i>Serpens</i> 7.76	Cæde sibi viam.	<i>Aper</i> 5.15
Per opposita ad idem.	<i>Serra</i> 17.158	Florescente fugiant.	<i>ibid.</i> 7.81	Non sunt hæc humeris pondera digna meis.	<i>Camelus</i> 5.90
Mihi vulnera lusus.	<i>Pila</i> 18.41	Læsus nocentior.	<i>Serpens</i> 7.89	Cuique pro viribus.	<i>Camelus</i> 5.94
Effugit immodicas.	<i>Cymba</i> 20.25	Nunquam otatur.	<i>Araneus</i> 8.93	Auras momordit inanes.	<i>Canis</i> 5.154
Nil sine Deo.	<i>Globus</i> 21.54	Expectat prædam.	<i>Araneus</i> 8.103	Ascensu turpia prodit.	<i>Simia</i> 5.633
Unâ moventur variæ.	<i>Horologium</i> 21.113	Dormientem invadit.	<i>Ichneumon</i> 8.214	Nullius auxilio.	<i>Pisces</i> 6.15
In tempore suo.	<i>ibid.</i> 21.127	Ne crede vocanti.	<i>Muscipula</i> 8.235	Retrocedens accedit.	<i>Cammarus</i> 6.36
<i>Dei sapientia.</i>		Fraudem proponit in esca.	<i>ibid.</i> 8.236	Fugientibus instat; Sectantes fugitat.	<i>Crocodilus</i> 6.106
Solus non errat.	<i>Sol</i> 1.122	Cretcet in annos.	<i>Arbor</i> 9.82	Dar pretium, & recipit.	<i>Apis</i> 8.37
Eriam fulget apicibus.	<i>Luna</i> 1.275	Accenditur, dum exinguitur.	<i>Calx</i> 16.16	Ad culmina lentè.	<i>Cochlea</i> 8.179
Unus & multiplex.	<i>Iris</i> 2.278	Vel fracta vincio.	<i>Restis</i> 17.136	Dant pondera honorem.	<i>Arbor</i> 9.79
Hinc arcana fluunt.	<i>Ioan.</i> 3.435	Vimodicâ procul.	<i>Pila</i> 18.40	Et ipsa peribit.	<i>Cedrus</i> 9.146
Inspicit & perspicit.	<i>Lynx</i> 5.537	Alterutro.	<i>Sclopetum</i> 22.118	Ornant, sed impediunt.	<i>Laurus</i> 9.212
Quo exinguitur, ardet.	<i>Bombylius</i> 15.23	<i>Difficultas.</i>		Laboravi sustinens.	<i>Lignum</i> 9.241
Et clausa leguntur.	<i>Littera</i> 19.39	Aut ingenio, aut vi.	<i>Alexander</i> 3.10	Purpureum matura colorem.	<i>Malus pinnica</i> 9.256
Procul & perspicuè.	<i>Conspicuum</i> 21.41	Ingenio & vi.	<i>ibid.</i> n.11	Non aliunde fasces.	<i>Quercus</i> 9.416
Immensum metior.	<i>Horologium</i> 21.155	Solvat Alexander.	<i>Alexander</i> 3.13	Transiit in melius.	<i>Sarcotus</i> 9.468
Uno aspectu.	<i>Speculum</i> 21.183	Quò difficilium, eò præclarium.	<i>Hercules</i> 3.53	Saltem illustror.	<i>Vitis</i> 9.553
<i>Dexteritas. V. Prudentia, Industria.</i>		Apparet virtus, arguiturque malis.	<i>Iason</i> 3.71	Majoritas est perditio.	<i>Amaracus</i> 10.9
Et agilitate & pondere.	<i>Pila</i> 18.35	<i>Diffidentia. V. Fidere. Fides.</i>		Extolluntur inanes.	<i>Frumentum</i> 10.74
<i>Diabolus.</i>		Discrimen utrinque.	<i>Isthmus</i> 2.635	Deteriora feruntur.	<i>Legumina</i> 10.116
Arentes capit.	<i>Ventus</i> 2.311	Dubium tentat iter.	<i>Navis</i> 20.59	Statim languet.	<i>Flus</i> 11.1
Micat dum dimicat.	<i>Chimera</i> 3.32	Fide & diffide.	<i>Manus</i> 3.568	Nunquam erigitur.	<i>Libum</i> 11.155
Formas se vertit in omnes.	<i>Proteus</i> 3.128	Fide, & vide.	<i>Vulpes</i> 5.692	Sibi oneri cervix.	<i>Libum</i> 11.157
Tengros grassatur in artus.	<i>Herodes</i> 3.416	Fronti nulla fides.	<i>Manus</i> 3.567	Nativo purpurat haustu.	<i>Rosa</i> 11.215
Mollia tantùm.	<i>Paulus</i> 3.491	Insidiosa fide.	<i>Vulpes</i> 5.686	Id majus, quod melius.	<i>Adamus</i> 12.26
Semper in armis.	<i>Accipiter</i> 4.51	Nec fide, nec diffide.	<i>Vulpes</i> 5.693	Ex glacie crystallus evasi.	<i>Crystallus</i> 12.96
Cantu irretit.	<i>Carduelis</i> 4.235	Neutri adhærendum.	<i>Isthmus</i> 2.634	Honori invicem.	<i>Gemma</i> 12.118
Ab imo prædam.	<i>Mergus</i> 4.473	<i>Dignitas. V. Humilitas.</i>		Elatione umbra.	<i>Lapis</i> 12.161
Fovet quæ non peperit.	<i>Perdix</i> 4.549	Nec mora, nec requies ulla.	<i>Cælum</i> 1.6	Politurâ fuscatur.	<i>Topazius</i> 12.321
Vallabit abyssus.	<i>Pantadellus</i> 4.603	Altior ardentior.	<i>Sol</i> 1.67	Lebifer ascendit, sed vergit in ima salu- bris.	<i>Mercurius</i> 13.13
Efferatur in ostrum.	<i>Bison</i> 5.48	Interius non muror.	<i>Luna</i> 1.270	E tenebris ortum.	<i>Aurum</i> 13.23
Purpura lævum.	<i>Bison</i> 5.49	Illucescit non ambiens.	<i>Luna</i> 1.271	Splendidior, quò altior.	<i>Candela</i> 15.51
Extraneos mordens, Solis blanditur a- micis.	<i>Canis</i> 5.104	Quæ minora, majora.	<i>Stella</i> 1.326	Altior, quò splendidior.	<i>ibid.</i> 15.52
Ardet, nec auferet.	<i>Canis</i> 5.117	Quæ majora, minora.	<i>Stella</i> 1.227	Uelatius illustret.	<i>Candela</i> 15.55
Expetit id quod abest.	<i>Canis</i> 5.129	Non lucent otiosa.	<i>Stella</i> 1.345	Debetur vertici.	<i>Pileus</i> 15.145
Donec decidat.	<i>Castor</i> 5.183	Micat acrius ardor.	<i>Ignis</i> 2.39	Non statim attollit.	<i>Scala</i> 15.147
Et prosternunt excelsas.	<i>Elephas</i> 5.287	Dum splendet, ablutit.	<i>Flamma</i> 2.72	Ad alta per imos.	<i>Scala</i> 15.149
Specie religionis.	<i>Equus</i> 5.355	Vicissim traditur.	<i>Facula</i> 2.88	Ad gradus velox.	<i>Scala</i> 15.151
Addito ad virtutem dolo.	<i>Equus</i> 5.556	Vellem non lucere.	<i>Facula</i> 2.95	Alternis demeræ vicibus.	<i>Situla</i> 25.164
Ut capiat vigilat.	<i>Felis</i> 1.398	Elevor, ut fulgeam.	<i>Nebula</i> 2.146	Depressione alterius.	<i>Situla</i> 15.172
Fugit inermem.	<i>Leos</i> 4.93	Nitet elata.	<i>Nebula</i> 2.148	At lumen à Sole.	<i>Speculum</i> 15.190
Aut citò, aut nunquam.	<i>Leopardus</i> 5.507	Feruat summos.	<i>Fulmen</i> 2.231	Implendo dignoscitur.	<i>Vas</i> 15.244
Te oriente fugit.	<i>Lupus</i> 5.523	Humiliora minus.	<i>Fulmen</i> 2.232	Æquum non æquè.	<i>Vas</i> 15.250
Rapax, cupidusque cruoris.	<i>Lupus</i> 5.531	Ex adverso decor omnis.	<i>Iris</i> 2.288	Tunc vitium apparet.	<i>Vas</i> 15.260
Prædetur ut unam.	<i>Lupus</i> 5.532	Extrema minatur.	<i>Cometa</i> 2.290	Labor intus.	<i>Labyrinthus</i> 16.97
Retrocedens accedit.	<i>Cammarus</i> 6.36	Surgo, ne detur inane.	<i>Aqua</i> 2.336	Trames non invius ullus.	<i>Pyramis</i> 16.140
Se condit inani.	<i>Cancellus</i> 6.40	Ex alto in præceptis.	<i>Aqua</i> 2.361	Dignius attollenda.	<i>Pyramis</i> 16.160
Non vi, sed arte.	<i>Cancer</i> 6.48	Fonte cadit modico.	<i>Flumen</i> 2.458	Virtute prævia.	<i>Templum</i> 16.196
Fugax audaci, in timidos audax.	<i>Cro- codilus</i> 6.106	Canescit in altis.	<i>Mons</i> 2.571	Personata felicitas.	<i>Theatrum</i> 16.212
Astu, non vi.	<i>Lusius</i> 6.155	Retardor ab auto.	<i>Asalanta</i> 3.24	Elevatus inflatur.	<i>Follis</i> 17.48
		Ut lapsu graviore ruant.	<i>Icarus</i> 3.72		
		Gloriâ pœna major.	<i>Icarus</i> 3.73		
		Quæ donat, devorat.	<i>Saturnus</i> 3.131		

INDEX APPLICATIONUM.

<p>Sub pondere purpura fluet. <i>Torcular</i> 17.186</p> <p>Ingenio, non forte. <i>Alveus latrunculo-</i> <i>rum</i> 18.10</p> <p>Quousque regnet. <i>ibid.</i> 18.13</p> <p>Longè alius. <i>Alveus latrunculo-</i> <i>rum</i> 18.17</p> <p>Non re, sed nomine distant. <i>ibid.</i> 18.22</p> <p>Inflatus attollitur. <i>Pila</i> 18.48</p> <p>Tumet inflatus. <i>Pila</i> 18.49</p> <p>Consumpta inventos. <i>Pyrobolus</i> 18.65</p> <p>Minima, sed prima. 1.19.19</p> <p>Incremento desidit. <i>Cymba</i> 20.33</p> <p>Dubium tentat iter. <i>Navis</i> 20.59</p> <p>Pondus omne corrumpit. <i>Balanx</i> 21.9</p> <p>Extollitur & deprimitur. <i>ibid.</i> 21.24</p> <p>In pusillo nemo magnus. <i>Globus</i> 21.49</p> <p>Nulla quies intus. <i>Horologium</i> 21.44</p> <p>Lumine deferuntur & umbræ. <i>Tubus</i> 21.196</p> <p>Ornat & onerat. <i>Arma</i> 22.28</p> <p>Quod dirigit, leve est. <i>Sagitta</i> 22.116</p> <p>Sic omnes gloria mundi. <i>Corona</i> 25.25</p> <p>Somnum fugat. <i>Corona</i> 25.26</p> <p>Victori debita. <i>Corona</i> 25.27</p> <p>Fallax bonum. <i>Corona</i> 25.28</p> <p>Non est præstantior inde. <i>ibid.</i> 25.35</p> <p>Pulchris & turpibus apta. <i>Larva</i> 25.63</p> <p>Tangitur evitata. <i>Meja</i> 25.68</p> <p>A Deo. <i>Sceptrum</i> 25.83</p> <p style="text-align: center;"><i>Diligentia. V. Labor. Industria.</i> <i>Disciplina. V. Educatio. Religiosus.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Discipulus.</i></p> <p>Ut erigar. <i>Hedera</i> 9.197</p> <p>Stylo scribente notatur. <i>Plumbum</i> 13.86</p> <p style="text-align: center;"><i>Discordia. V. Concordia.</i></p> <p>Extinguimur, si distinguimur. <i>Carbo</i> 2.123</p> <p>Disjunctis viribus. <i>Flumen</i> 2.449</p> <p>Tanta est discordia fratrum. <i>Abel</i> 2.181</p> <p>Fratrum quoq; gratia rara est. <i>Ioseph</i> 3.228</p> <p>Turbato flumine capta. <i>Anguilla</i> 6.21</p> <p>Linqunt se juncta coronam. <i>Malus</i> <i>punica</i> 9.273</p> <p>Juncta discernit. <i>S. annuum</i> 13.87</p> <p>Jungimur, non necimur. <i>Annulus</i> 15.20</p> <p>Divisum mergitur. <i>Navis</i> 20.81</p> <p>Discretis nulla virtus. <i>Globus</i> 21.52</p> <p>Ruptis, perit omnis gratia, chordis. <i>Chorda</i> 23.16</p> <p>Perdit soluta leporem. <i>Syrinx</i> 23.56</p> <p>Consulentium discordia, imperii labe. <i>Currus</i> 24.24</p> <p style="text-align: center;"><i>Discretio. V. Correctio.</i> <i>Disputatio. V. Exercitium.</i></p> <p>Attritæ flammescunt. <i>Hedera</i> 9.199</p> <p>Clarescunt, depuranturque. <i>Uva</i> 9.559</p> <p>Actibro pretium. <i>Fru mentum</i> 10.31</p> <p>Invicem exculiti. <i>Adamas</i> 12.19</p> <p>Attritu jungimur. <i>Adamas</i> 12.33</p> <p>Collisione ignis. <i>Silex</i> 12.296</p>	<p>Per angustos melior meatus. <i>Cribrum</i> 15.78</p> <p>Contrariis citius. <i>Restis</i> 17.134</p> <p>Acie & soliditate. <i>Sirra</i> 17.156</p> <p>Distinguendo componit. <i>Pecten</i> 25.74</p> <p style="text-align: center;"><i>Dissimulare.</i></p> <p>Durissima coquit. <i>Siruthio</i> 4.616</p> <p>Totam dum colligit iram. <i>Leo</i> 5.295</p> <p>Later ignis. <i>Silex</i> 12.299</p> <p style="text-align: center;"><i>Distractio. V. Cogitationes. Oratio.</i></p> <p>In cassum revocare conantur. <i>Accipiter</i> 4.49</p> <p>Dat sine mente sonos. <i>Psitacus</i> 4.605</p> <p>Alienæ vocis æmula. <i>Psitacus</i> 4.606</p> <p>Homo voce, at pectore brutum. <i>Psitacus</i> 4.611</p> <p>Et abacta redibit. <i>Musca</i> 8.239</p> <p>A fervida procul. <i>Olla</i> 15.132</p> <p>Perforatus effundit. <i>Canalis</i> 25.13</p> <p style="text-align: center;"><i>Divisio. V. Separatio. Discordia.</i> <i>Divitia. Divites. V. Pecunia. Felicitas.</i></p> <p>Alterius umbrâ. <i>Eclipsis Luna</i> 1.312</p> <p>Ne quid nimis. <i>Pluvia</i> 4.185</p> <p>Eadem mensura cuivis. <i>Pluvia</i> 2.201</p> <p>Cumulata cadendo. <i>Nix</i> 2.219</p> <p>Quiescendo ralescunt. <i>Aqua</i> 2.329</p> <p>Exundat, nec abundat. <i>Aqua</i> 2.359</p> <p>Me copia ripis extulit. <i>Mare</i> 2.414</p> <p>Fugiens abit. <i>Flumen</i> 2.448</p> <p>Ditor ut ditem. <i>Campus</i> 2.565</p> <p>Retardor ab auro. <i>Atalanta</i> 3.24</p> <p>Divesque, miserque. <i>Midas</i> 3.97</p> <p>Opibus dominatur, & Orco. <i>Pluto</i> 3.124</p> <p>Oculis acmente caligat. <i>Pluto</i> 3.125</p> <p>Quæ donat devorat. <i>Saturnus</i> 3.131</p> <p>Afluunt, sed effluunt. <i>Tantalus</i> 3.151</p> <p>Improvidus, dum nimium providus. <i>Anan. & Sapph.</i> 3.393</p> <p>E quæstu questus. <i>ibid.</i> 3.395</p> <p>Hoc pretium pretio. <i>ibid.</i> 3.396</p> <p>At nunc ditissimus. <i>Ioseph</i> 3.441</p> <p>Abjecto pondere salvus. <i>Zachæus</i> 3.535</p> <p>Erariore major. <i>Oculus</i> 3.542</p> <p>Infausta luca. <i>Corvus</i> 4.297</p> <p>Mole deprimitur. <i>Grus</i> 4.432</p> <p>Sterilescit obesa. <i>Capra</i> 5.166</p> <p>Infra nis inutilis. <i>Equus</i> 5.345</p> <p>Nil deferet intrò. <i>Erimaceus</i> 5.372</p> <p>Malè partæ, malè dilabuntur. <i>Simia</i> 5.650</p> <p>His securus. <i>Taurus</i> 5.644</p> <p>Et compressa dilabitur. <i>Anguilla</i> 6.23</p> <p>Pinguis, at oculis hebes. <i>Thynnus</i> 6.275</p> <p>Amor urget habendi. <i>Apis</i> 8.54</p> <p>Miser, quia dives. <i>Bombyx</i> 8.111</p> <p>Quæstu dirumpar. <i>Cicada</i> 8.150</p> <p>Copia me perdit. <i>Arbor</i> 9.26</p> <p>Inopem me copia fecit. <i>ibid.</i> 9.27</p> <p>Pondere victa suo. <i>Arbor</i> 9.28</p> <p>Tenui damno. <i>Arbor</i> 9.35</p> <p>Juvat atque nocet. <i>Olea</i> 9.331</p> <p>Inopem me copia fecit. <i>Olea</i> 9.332</p>	<p>Mihi pondera luxus. <i>Fru mentum</i> 10.77</p> <p>Auri, matifque colore. <i>Chrysolithus</i> 12.69</p> <p>Immobilis movet. <i>Magnes</i> 12.182</p> <p>Nec sine lumine dives. <i>Margaritha</i> 12.131</p> <p>Politura fuscatur. <i>Topazius</i> 12.31</p> <p>Non sustinet ignem. <i>Argentum vivum</i> 13.9</p> <p>Sub luce venenum. <i>Cuprum</i> 13.35</p> <p>Omnia donat. <i>Moneta</i> 13.73</p> <p>Erogatus prodest. <i>Moneta</i> 13.78</p> <p>Fervescendo minuitur. <i>Ahenum</i> 15.2</p> <p>Alterius inopiâ ditescit. <i>Alabrum</i> 15.8</p> <p>Luminis expers. <i>Candela</i> 15.38</p> <p>Inopem me copia facit. <i>Candela</i> 15.41</p> <p>Retinet ad usum. <i>Crumena</i> 15.79</p> <p>Non nummis, sed Numini. <i>Scrinium</i> 15.160</p> <p>Non tenet affusas. <i>Cisterna</i> 16.23</p> <p>Adaperta rapinis. <i>Cruuar</i> 16.28</p> <p>Exoneratus transibit. <i>Porta</i> 16.138</p> <p>Vincit & opprimit. <i>Catena</i> 17.12</p> <p>Nunquam benè, etiam cum benè. <i>Alea</i> 18.9</p> <p>Grandescunt ex nihilo. <i>O.</i> 19.46</p> <p>Nimio gravamine mergat. <i>Cymba</i></p> <p>Incremento desidit. <i>Cymba</i> 20.32</p> <p>Innitit fluxis. <i>Navis</i> 20.79</p> <p>Dilatus ad usum. <i>Circinus</i> 21.29</p> <p>Species decipit. <i>Conspicuum</i> 21.43</p> <p>Non ipsa, sed per ipsa. <i>ibid.</i> 21.44</p> <p>Omnia nihil. <i>Tabula</i> 21.188</p> <p>Præpiora procul. <i>Tubus</i> 21.201</p> <p>Non nummis, sed Numini. <i>Artula</i> 25.5</p> <p style="text-align: center;"><i>Doctores Ecclesia. V. Predicator.</i></p> <p>Sine occasu felix. <i>Zodiacus</i> 1.374</p> <p>Formæ se accommodat omni. <i>Aqua</i> 2.366</p> <p>Inundatione ferax. <i>Nilus</i> 2.483</p> <p>Plena refundit. <i>Fons</i> 2.507</p> <p>Recipit, & Refundit. <i>Fons</i> 2.508</p> <p>Pretium cælestibus addit. <i>Conchilium</i> 6.73</p> <p>Pro Rege exacuunt. <i>Apis</i> 8.6</p> <p>Ut certum petatur. <i>Tabula hydrogra-</i> <i>phica</i> 20.166</p> <p>Infringit solido. <i>Sagitta</i> 22.88</p> <p style="text-align: center;"><i>Docere. V. Magister.</i></p> <p>Labendo sensum opimat. <i>Pluvia</i> 2.187</p> <p>Ut fructum proferat. <i>Aqua</i> 2.357</p> <p>Hauriendo salubrior. <i>Fucus</i> 2.581</p> <p>Ditor ut ditem. <i>Campus</i> 2.565</p> <p>Gratum est & ab inferiore doceri. <i>Apollo</i> 3.401</p> <p>Primusque gradus in pulvere ponam. <i>S. Iohn. Bapt.</i> 3.424</p> <p>Mollia dat teneris. <i>Apis</i> 4.28</p> <p>Non libi provida soli. <i>Aquila</i> 4.170</p> <p>Gestu cantuque prænunciat. <i>Gallus</i> 4.384</p> <p>Excudit, inde canit. <i>Gallus</i> 4.383</p> <p>Naturâ & arte. <i>Psitacus</i> 4.610</p> <p>Sic vos non vobis. <i>Apis</i> 8.1</p>
---	---	---

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Docet & delectat.	<i>Hortus</i> 11.94	<i>S. Dominicus.</i>	Extinguere quærens.	<i>Ciconia</i> 4.255
Sine clamore fecunda.	<i>Enydros</i> 12.115	Quiete cotusca.	Nelcia fellis.	<i>Columba</i> 4.259
Errantem dirigit hærens.	<i>Magnes</i> 12.195	<i>Dubrus.</i>	Odore trahit.	<i>Columba</i> 4.280
Jubar cum fœnore reddit.	<i>Aurum</i> 13.26	Quæ cadat, in dubio est.	Tuta quies.	<i>Columba</i> 4.284
Explicando implicatur.	<i>Alabrum</i> 15.9	Discrimine secta bicorni.	Hic securus ab hoste.	<i>Columba</i> 4.288
Urni & gelida.	<i>Bombylus</i> 15.27	<i>Duellum. V. Bellum.</i>	Videor, non sum.	<i>Columba</i> 4.292
Sine lucis jaçtura.	<i>Candela</i> 15.53	Ambo pariter concident.	Ibi licet esse securis	<i>Gallina</i> 4.357
Hauriunt & effundunt.	<i>Suula</i> 15.170	Invicem provocantes.	Et fovet extraneos.	<i>Gallina</i> 4.371
Accipit & reddit.	<i>Speculum</i> 15.191	Teruntur mutuo.	Donec formentur.	<i>Gallina</i> 4.376
Non totum simul.	<i>Vas</i> 15.252	Terit, & teritur.	Agnoscent me mei.	<i>Ovis</i> 5.584
Cæca cæcum.	<i>Fenestra</i> 16.80	<i>Duplicitas. V. Dolus. Hypocrita.</i>	Prognatus ab imbre.	<i>Aqua</i> 6.31
Non totum simul.	<i>Follis</i> 17.54	<i>Adulator.</i>	Vulnere vireasco.	<i>Hydra</i> 7.35
Manet idem.	<i>Sigillum</i> 19.55	E.	Novum separat agmen.	<i>Apis</i> 8.76
Imprimit quod continet.	<i>ibid.</i> 19.57	<i>Ebrietas. V. Intemperantia. Gula.</i>	Stat & conterit.	<i>Locusta</i> 8.221
Obsignat utrumque.	<i>ibid.</i> 19.59	<i>Crapula.</i>	Imminuta grandescet.	<i>Arbor</i> 9.60
Sonat non quiescens.	<i>Horologium</i> 21.112	Qui me alit, me extinguit.	Geminabit cæde vitorem.	<i>Arbor</i> 9.78
Sonus juxta gressum.	<i>ibid.</i> 21.119	Quo alor, extinguo.	Pupurat ex vitidi.	<i>Malus punica</i> 9.225
Oculis & auribus.	<i>ibid.</i> 21.131	Elevatur in umbram.	Discissum pulchrius.	<i>Malum granatum</i> 9.259
Aura manusque sonum.	<i>Organum</i> 23.40	Nunquam fatuta.	Plurima larent.	<i>Malus punica</i> 9.268
Paulatim.	<i>Cribrum</i> 24.10	Oculis temulentia privat.	Tantò uberius.	<i>Olea</i> 9.308
Plagis instruit.	<i>Calcar</i> 25.12	Dum bibit, desipit.	Constat ubique sibi.	<i>Olea</i> 9.329
Nil sibi reservat.	<i>Canalis</i> 25.14	Ex hoc jugulo salus.	In culmine pulchra.	<i>Palma</i> 9.362
Sensim effusa fecundat.	<i>Harpagium</i> 25.56	Et natat, & natate facit.	Conclusum acrius.	<i>Piper</i> 9.386
<i>Doctus. V. Litteratus.</i>		Potu capitur.	Protegit & nutrit.	<i>Pomus</i> 9.393
<i>Damon. V. Diabolus.</i>		Venter, non cornu timendum.	Fundamenta in montibus.	<i>Quercus</i> 9.430
<i>Dolus. V. Tribulatio.</i>		Succo meo.	Nunquam violatus ab ævo.	<i>Sylva</i> 9.495
Ab obice crefcit.	<i>Flumen</i> 2.451	Non nisi plena.	Vulneribus fecunda suis.	<i>Vitis</i> 9.520
Potius augetur.	<i>Officina</i> 16.122	Donec impleatur.	Pulchrior attrita resurgo.	<i>Crocus</i> 10.40
<i>Dolus. V. Astutia.</i>		Suctu dicerpar.	Creteet in centuplum.	<i>Fruentum</i> 10.98
Consilium malum consultori pessimum.	<i>Achtophel</i> 3.314	Certus interitus.	Varietate venustior.	<i>Hortus</i> 11.98
Sibi mentitur iniquus.	<i>Anan. & Sapph.</i> 3.394	Fovetur, dum affunditur.	Hoc aspirante virebit.	<i>Hortus</i> 11.99
Pro viribus astus.	<i>Aquila</i> 4.193	Inopem me copia facit.	Nil fecundius.	<i>Lilium</i> 11.121
Allicit & decipit.	<i>Noctua</i> 4.496	Ignes humor alit.	Magis redolet.	<i>Lilium</i> 11.144
Illudentes illudit.	<i>Noctua</i> 4.497	Nimio gravamine mergit.	Fulmine crevit.	<i>Ceraunius</i> 12.67
Specie religionis.	<i>Equus Trojanus</i> 5.355	Afluente sonat.	Contraria profunt.	<i>Candela</i> 15.49
Addito ad virtutem dolo.	<i>Equus</i> 5.356	<i>Ecclesia. V. Templum.</i>	Florens careo.	<i>Crumena</i> 15.80
Astu & dentibus.	<i>Vulpes</i> 5.682	Divisum impertum.	Hauftam purificat.	<i>Vas</i> 15.245
Astu poller.	<i>Vulpes</i> 5.683	Non pallet nostris.	Civem esse juvabit.	<i>Cruvas</i> 16.30
Rapit & devorat astu.	<i>Vulpes</i> 5.684	Athena luce.	Quæque tuo decora loco.	<i>Columna</i> 16.56
Fato prudentia minor.	<i>Vulpes</i> 5.688	Ex eclipsi clarior.	Intrat ubique.	<i>Domus</i> 16.57
Hoc modo sustentor.	<i>Vulpes</i> 5.697	Unus aspectu.	Una salutis.	<i>Labyrinthus</i> 16.93
Ut sciat regnare.	<i>Vulpes</i> 5.698	Et sibi non deficit.	Procul este profani.	<i>Templum</i> 16.200
Insidias sustinet ipsa suas.	<i>Vulpes</i> 6.99	Lateo, non minuo.	Tantum una superfit.	<i>ibid.</i> 16.206
Sic ars deluditur arte.	<i>Vulpes</i> 5.700	Vertitur, non occidit.	Non commovebitur.	<i>ibid.</i> 16.207
Cum stringitur, labitur.	<i>Anguilla</i> 6.23	Nelcia mergi.	Ligamento robur.	<i>Circulus</i> 17.18
Retrocedens accedit.	<i>Cammurus</i> 6.36	Dum vertatur, erigitur.	Hæc ostia pandet.	<i>Clavis</i> 17.32
Deceptor capitur.	<i>Cancer</i> 6.50	Varietate jucunda.	Subiectibus fortior.	<i>Incus</i> 17.84
Insidiis capior propriis.	<i>Cancer</i> 6.51	Nunquam siccabitur æstu.	Volvendo validior.	<i>Restis</i> 17.134
Astum dat paltus.	<i>Cancer</i> 6.54	Vulnere virefcit.	Coit omnis in unum.	<i>Tercular</i> 17.184
Non capiar, & capiam.	<i>Glanis</i> 6.134	Densior florebit arista.	Firmat & ornât.	<i>Trulla</i> 17.195
Non timet arte capi.	<i>Scarus</i> 6.225	Non movebitur.	Percussus latefcit.	<i>Liber</i> 19.24
Suo se condit humore.	<i>Sepia</i> 6.232	Immobilis in mobili.	Vexavit & extulit.	<i>Arca Noe</i> 20.11
Duabus viis ingreditur.	<i>Amphibana</i> 8.1	Circumstant, non mergunt.	Erigit dum concutit.	<i>ibid.</i> 20.12
Sub luce lues.	<i>Tarantula</i> 7.102	Nec minimo temeranda veneno.	Nulla salus extra.	<i>ibid.</i> 20.15
Vorat, ne pharmaca præster.	<i>Stellio</i> 7.104	In æternum non commovebitur.	Traducit euntes.	<i>Cymba</i> 20.26
In varietate stabilis.	<i>Chamaleon</i> 8.142	Volunt, non valent.	Ex omnibus congregat.	<i>Rete</i> 20.156
Non tegmina defunt.	<i>Copa</i> 10.36	Habet quoque fæmina vires.	Dum premor, amplior.	<i>Circulus</i> 21.28
Dat lumen & auget.	<i>Opalus</i> 12.251	Victoria victori mala.	Cruore notabilis ipso.	<i>Flagellum</i> 25.46
Later ignis.	<i>Silex</i> 12.299	Nil obstat virtuti.		
Vera latent.	<i>Larva</i> 25.62			

INDEX APPLICATIONUM.

<i>Educatio, V. Liberi.</i>			
Alit, & Auger.	<i>Ventus</i> 2.306	Irrigatæ vivaciores.	<i>Rosa</i> 11.175
Alimenta ministrat.	<i>Aqua</i> 2.344	Non culta mutatur.	<i>Rosa</i> 11.208
Quâ duxeris, sequitur	<i>Aqua</i> 2.348	Politurâ pinguescit.	<i>Achates</i> 12.4
Vis ab origine pendet.	<i>Aqua distillata</i> 2.374	Ex illustri clarior.	<i>Adamas</i> 12.18
Exculta vitescet.	<i>Terra</i> 2.543	Firmatur ut formetur.	<i>Ferrum</i> 13.61
Incultâ sylvescit.	<i>Terra</i> 2.545	Non totum simul.	<i>Vas</i> 15.252
Mollita colendo.	<i>Terra</i> 2.547	Perficitur ictu.	<i>Pyramis</i> 16.165
Et incultâ sterilefcit, & gta vata.	<i>Terra</i> 2.550	Donec formetur Christus in vobis.	<i>Statua</i> 16.192
Non semper inutilis.	<i>Campus</i> 2.558	In ordine stringit.	<i>Circulus</i> 17.17
Non tali auxilio.	<i>Campus</i> 2.560	Angustis aptius.	<i>Modulus</i> 17.112
Ex laetæ immortalis.	<i>Triptolemus</i> 3.154	Extractum perficit.	<i>Peniculus</i> 17.126
Mali corvi malum ovum.	<i>Gigantes</i> 3.188	Tenerum figurat.	<i>Tubus</i> 17.197
Sunt sua morigeris præmia.	<i>Sem</i> 3.198	Dant animos plagæ.	<i>Trochus</i> 18.80
Major est recentis gratia floris.	<i>Samuel</i> 3.292	Imprimit in molli.	<i>Sigillum</i> 19.58
Fortius utere lotis.	<i>Helis</i> 3.293	Modò manus docta me regat.	<i>Horo-</i> <i>logium</i> 21.135
Ex optimo pessimus.	<i>Ioas</i> 3.340	Calor explicat.	<i>Hasta</i> 22.68
Viamque inlusto domandi, dum faciles animi.	<i>S.Iob.Bapt.</i> 3.420	Dulcedine captæ.	<i>Lyra</i> 23.32
Teneris ne concidit annis.	<i>ibid.</i> 4.21	Portat & agit.	<i>Currus</i> 24.18
Ne levi posset maculare vitam, crimine linguæ.	<i>ibid.</i> 4.22	His equi, æqui.	<i>Calcar</i> 25.9
Donec adoleverint.	<i>Aquila</i> 4.197	Plagis instruit	<i>Calcar</i> 25.12
Fert parvus aduatum.	<i>Aquila</i> 4.201	Retardant, non sistunt.	<i>Compedes</i> 25.17
Custodiendum suppono.	<i>Ciconia</i> 4.157	Amore & pietate culpas eluo.	<i>Flagr-</i> <i>um</i> 25.44
Singulis æquè.	<i>Hirundo</i> 4.440		
Elata volabo.	<i>Hirundo</i> 4.441	<i>Electio.</i>	
Viscera visceribus.	<i>Pelicanus</i> 4.543	Quæ minora, majora.	<i>Stella</i> 1.326
Calore scetabunt.	<i>Ovum</i> 4.671	Quæ majora, minora.	<i>Stella</i> 2.227
Robor ad ardua pectus.	<i>Canis</i> 5.134	Quâ Dii vocant, eundum.	<i>Mercurius</i> 3.95
Dum faciles animi.	<i>Equus</i> 5.317	Unus accipit.	<i>Equus</i> 5.342
Aut præceptum ruet.	<i>Equus</i> 5.334	Electis herbis.	<i>Apis</i> 8.21
Docet componere gressus.	<i>Equus</i> 5.346	Utrum lubet.	<i>Olea</i> 9.307
Pacem interdicit origo.	<i>Equus</i> 5.348	Maturum diligitur.	<i>Pomus</i> 9.395
Quòd simul crevetint.	<i>Felis</i> 5.389	Pretiosa relinquit.	<i>Magnes</i> 12.203
Et forti grege.	<i>Leo</i> 5.428	Propinquiori.	<i>Scopus</i> 22.125
Dant animos plagæ.	<i>Leo</i> 5.488	Meliora dimittit.	<i>Cribrum</i> 24.11
Incustodita rapit.	<i>Lupus</i> 5.526		
Perdit amando.	<i>Simia</i> 5.628	<i>Eleemosynarius. Eleemosyna. V.</i>	
Suavitate, non vi.	<i>Taurus</i> 5.639	<i>Hospitalitas.</i>	
Studio.	<i>Ursus</i> 5.667	Non poscentibus offert.	<i>Sol</i> 1.55
Non peperisse satis.	<i>Ursus</i> 5.678	Splendet, ut absumit.	<i>Ignis</i> 2.43
Et comitatur euntes.	<i>Delphinus</i> 6.123	Congregata disperdit.	<i>Nubes</i> 2.162
Sobolis tutela sagacem.	<i>Glanis</i> 6.135	Se exhaurit egentem.	<i>Nubes</i> 2.163
Leviter icta petit.	<i>Muræna</i> 6.159	Deficit, ut alat.	<i>Aqua</i> 2.354
Et genitum alit.	<i>Arbor</i> 9.49	Plenior unda defluet.	<i>Aqua</i> 2.358
Donec formetur.	<i>Cedrus</i> 9.134	Salus sitiensibus.	<i>Aqua</i> 2.362
Ut recta sustineat.	<i>Hedera</i> 9.198	Congregat ut disperdat.	<i>Aqua</i> 2.363
Truncos sensere valentes.	<i>Pomus</i> 9.398	Auctior in æstu.	<i>Nilus</i> 2.476
Tenero sic flexa sub ævo est.	<i>Robur</i> 9.423	Haustra clarior.	<i>Fons</i> 2.485
Modò flumina lambant.	<i>Salix</i> 9.439	Dum fluit, crescit.	<i>Fons</i> 2.488
Desiderat ulmos.	<i>Vitis</i> 9.508	Quod versat, recipit.	<i>Fons</i> 2.490
Vix nata sustineor.	<i>Vitis</i> 9.510	Nihil sibi.	<i>Fons</i> 2.493
Opis indiga.	<i>Vitis</i> 9.514	Jugiter emanans.	<i>Fons</i> 2.497
Quòd altius fundamentum.	<i>Vitis</i> 9.515	Recipit, & refundit.	<i>Fons</i> 2.508
Fulcimento vegetior.	<i>Vitis</i> 9.542	Hauriendo salubrior.	<i>Puteus</i> 2.531
Si premis, etumpit.	<i>Vinum</i> 9.573	Copiosior haustru.	<i>Puteus</i> 2.532
Zephyro contenta colono.	<i>Hortus</i> 11.95	Haur ar, non exhauriar.	<i>Puteus</i> 2.534
Crescet culturâ decor,	<i>Lilium</i> 11.128	Cum labore extrahitur.	<i>Puteus</i> 2.537
Donec adoleverit.	<i>Lilium</i> 11.147	Effluet aurum.	<i>Mons</i> 2.582
		Da, ut accipias.	<i>Abraham</i> 3.205
		Error absque errore.	<i>Abraham</i> 3.206
		Gratia parit gratiam.	<i>Raab</i> 3.271
		Non quantum, sed ex quanto.	<i>David</i> 3.307
		Fundus sine fundo.	<i>Elias</i> 3.325
		Hoc habeo, quòd cunque dedi.	<i>Aquila</i> 4.139
		Turè volat exonerata.	<i>Morfex</i> 4.494
		Alienam pastura famem.	<i>Erinaceus</i> 5.380
		Spontaneum levamentum.	<i>Leo</i> 5.460
		Receptura despicio.	<i>Scolopendra</i> 6.226
		Nemo eripiet.	<i>Draco</i> 7.34
		Exurus venustior.	<i>Serpens</i> 7.57
		Sic vos non vobis.	<i>Apis</i> 8.1
		Nemadefacta florescant.	<i>Formica</i> 8.188
		Non unjt fidentro.	<i>Mus</i> 8.226
		Pomis per damna gravefcet.	<i>Arbor</i> 9.61
		Propè est æstas.	<i>Ficus</i> 9.161
		Innixa sursum.	<i>Hedera</i> 9.202
		Quod habeo, largior.	<i>Malus punica</i> 9.258
		Ornor dum exornor.	<i>Myrtus</i> 9.295
		Suffragia non eblandita.	<i>Quercus</i> 9.418
		Et peregrinum alit.	<i>Surculus</i> 9.476
		Spoliata ditior.	<i>Vitis</i> 9.518
		Pro fulcro portigo fructus.	<i>Vitis</i> 9.541
		Expoliata ditior.	<i>Vitis</i> 9.547
		Meliora ut recipiat.	<i>Cucurbita</i> 10.43
		Plus quàm acceperit.	<i>Fruentum</i> 10.71
		Surget uberior.	<i>ibid.</i> 10.78
		Dispergit ut congreget.	<i>ibid.</i> 10.88
		Cum scenore reddet.	<i>ibid.</i> 10.91
		Dat omnibus escam.	<i>Rapa</i> 10.171
		Evocat umbras.	<i>Diadochus</i> 12.111
		Quod fundit, reparat æther.	<i>Enydros</i> 12.114
		Eliquat ardor.	<i>Aurum</i> 13.27
		Erogarus prodest.	<i>Moneta</i> 13.78
		Donis delicta piantur.	<i>Siliare</i> 14.1
		Dum amitto, acquito.	<i>Emunctorium</i> 15.96
		Attollit in auras.	<i>Scala</i> 15.152
		Exoneratus transibit.	<i>Porta</i> 16.138
		Extrahit ab imo.	<i>Uncus</i> 17.200
		Collecta disperdit.	<i>Pyxis</i> 19.50
		Traducit euntes.	<i>Cymba</i> 20.26
		Aliis præstat opes.	<i>Navis</i> 20.85
		Dilatatus ad usum.	<i>Cirinus</i> 21.29
		Cæli commerciis aptat.	<i>Tubus</i> 21.205
		Splendet attritus.	<i>Aratrum</i> 24.1
		Mihi melius.	<i>Cribrum</i> 24.12
		Putrescet.	<i>Inguum</i> 24.41
		Non nisi ut effundat.	<i>Harpagium</i> 25.57
		Alimenta ministrat.	<i>ibid.</i> 25.59
		<i>Eloquentia V. Orator.</i>	
		Nunquam procul à Sole.	<i>Planeta</i> 1.369
		Diffugère.	<i>Nix</i> 2.214
		Arte reconditâ.	<i>Fons</i> 2.510
		Saxa canendo movet.	<i>Amphion</i> 3.19
		Vis una frenandi.	<i>Caduceus</i> 3.29
		Conciliat animos.	<i>ibid.</i> 3.30
		Vituvavi.	<i>Hercules</i> 3.68
		Figit vox una rates.	<i>Siren</i> 3.141
		Dulcedine capio.	<i>Siren</i> 3.143
		Serpere nescit.	<i>Ala</i> 4.658
		Linguâ trahit ut hamo.	<i>Bison</i> 5.44
		A lingua jubar.	<i>Lucerna</i> 6.148
		Nomen lingua dedit.	<i>Lucerna</i> 6.151
			<i>AMO-</i>

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

A modico non modicum.	<i>Remora</i>	Novo vult marmore condi,	<i>ibid.n.</i>	Nutrit & roborat.	<i>Panis 15.139</i>
Micat ore.	<i>Draco 7.30</i>	Fatalis mensa maligno.	<i>Iudas 3.448</i>	Idem ubique.	<i>Speculum 15.195</i>
Vi suavi.	<i>Magnes 12.185</i>	E tactu salutem.	<i>Malchus 3.460</i>	In parvo torus.	<i>Speculum 15.202</i>
Gemmas ad aperta recludet.	<i>Margaritaba 12.239</i>	Claudit odorato saxo.	<i>Nicodemus 3.476</i>	Mœnia surgent.	<i>Civitas 16.26</i>
Æris venena compescit.	<i>Stannum 13.91</i>	At homini vitam.	<i>Accipiter 4.45</i>	Juxta suppositum.	<i>Officina 16.119</i>
Ex copia inops.	<i>Vas 15.240</i>	Huic panis solet esse veneno.	<i>ibid.4.46</i>	Medicinam & toxica præbent.	<i>ibid. 16.125</i>
Docet & delectat.	<i>Horologium 21.90</i>	Tutior aspectus.	<i>Aquila 4.149</i>	Latet uncus in esca.	<i>Hamus 20.40</i>
Oculis & menti.	<i>ibid.21.91</i>	Proprio cruore vitam.	<i>Aquila 4.154</i>	Non capio, nisi capior.	<i>ibid.20.41</i>
Vis sine vi.	<i>Instrumentum 21.163</i>	Antequam comedam.	<i>Cygnus 4.324</i>	Pœnu referta recedit.	<i>Navis 20.72</i>
Minima grandescunt.	<i>Microscopium 21.167</i>	Volando vescitur.	<i>Hirundo 4.454</i>	Immensum in parvo.	<i>Globus 21.48</i>
Obstantia sternit.	<i>Tormentum 22.173</i>	Venenosos propulsat,	<i>Ibis 4.461</i>	Pretium intus.	<i>Horologium 21.120</i>
Movet in utramque partem.	<i>Tuba 22.178</i>	Hominum confortia quærit.	<i>Loxia 4.463</i>	In parvo magna.	<i>Horologium 21.146</i>
Dirigit, si dirigatur.	<i>Frenum 25.48</i>	Ut vitam habeant.	<i>Pelicanus 4.539</i>	Immensum minimis arctat.	<i>Tabula 21.185</i>
Docet & delectat.	<i>Scena 25.81</i>	Quid non cogit amor?	<i>Pelicanus 4.542</i>	Ne lædat.	<i>Scutum 22.134</i>
<i>Epiphania. V. SS. Tres Reges.</i>					
In vinum vertitur unda.	<i>Fons 2.521</i>	Proprio nutrit cruore.	<i>Vultur 4.651</i>	Territat hostes.	<i>Scutum 22.136</i>
<i>Episcopus. V. Prælati. Princeps. Pastor.</i>					
Neque vorax, neque rapax.	<i>Elephas 6.254</i>	Ardet in arma magis.	<i>Eephas 5.292</i>	Unus omnia contra.	<i>Scutum 22.145</i>
Speciem, non virtutem.	<i>Episcopus 6.133</i>	Prægustat & pugnat.	<i>Ielus 5.409</i>	Ne range, peribis.	<i>Arcula 25.4</i>
Laboravi sustinens.	<i>Lignum 9.241</i>	A forti dulcedo.	<i>Leo 5.456</i>	<i>Entrapelia. V. Recreatio.</i>	
Flammando nitescit.	<i>Lampas 14.57</i>	Quid subus & rosis?	<i>Porcus 5.705</i>	<i>Exaltari. V. Dignitas. Superbia. Ambulo.</i>	
Aperiatur si capiti, & cælo,	<i>Mura 14.63</i>	Thesauri gravaida,	<i>Conchilium 6.64</i>	<i>Examen Conscientiæ.</i>	
Milleno lumine dives.	<i>Mura 14.56</i>	Gemma later.	<i>ibid.6.80</i>	Se concutit ipsum.	<i>Gallus 4.393</i>
Corrigit & dirigit.	<i>Pedum 14.66</i>	Optima latent.	<i>ibid.6.85</i>	Ruminatâ tereor escâ.	<i>Bos 5.65</i>
Regimen & tutamen.	<i>Pedum 14.69</i>	Clauditur irato, pacato panditur.	<i>ibid.6.87</i>	Ad me redeo.	<i>Serpens 7.63</i>
Sacros tantum in usus.	<i>Thuribulum 14.75</i>	Pretiosâ pascitur escâ.	<i>Carpus 6.108</i>	Ornor, dum exoneror.	<i>Myrius 9.295</i>
Lucet, ut emendet.	<i>Speculum 15.205</i>	Cognati corporis experts.	<i>Serpens 7.62</i>	Servat solertia formam.	<i>Myrius 9.298</i>
Salutis, non pestilentia,	<i>Thronus 25.118</i>	Perdit ob pabula virus.	<i>Vipera 7.112</i>	Candor hic à lachrymis.	<i>Linum 10.131</i>
<i>Error. V. Peccatum. Evangelium. V. Sacra Scriptura.</i>					
Motum Solis adæquat.	<i>Annulus 15.19</i>	Deposito jungitur veneno.	<i>Vipera 7.114</i>	Tergendo nitidius.	<i>Aurum 13.16</i>
<i>Eucharistia.</i>					
Decor integer.	<i>Sol 1.77</i>	Nec fucis, nec pro fucis.	<i>Apis 8.62</i>	Retortus ad se ipsum.	<i>Circulus 17.22</i>
Immensum in parvo.	<i>Sol 1.129</i>	Nil intus amatum.	<i>Apis 8.75</i>	Sæpius, ut rectius.	<i>Amussis 21.1</i>
Et in fragmentis integer.	<i>Sol 1.130</i>	Turpibus exitium.	<i>Scarabeus 8.186</i>	Ritè, si sæpè revisor.	<i>Horologium 21.137</i>
Et in fragmentis integer.	<i>Sol 1.130</i>	Manu fescere cogit.	<i>Ficus 9.170</i>	Implicita extricat.	<i>Pecten 25.73</i>
Diversimodè in diversis.	<i>Sol 1.333</i>	Noli me tangere.	<i>Olea 9.315</i>	<i>Excellere.</i>	
Æquè impartitur.	<i>Solin Zod. 1.184</i>	Victui satis.	<i>Palma 9.353</i>	Sidera fugat.	<i>Aurora 1.49</i>
Quamvis in exiguo.	<i>Luna 1.294</i>	Obumbrat & recreat.	<i>Platanus 9.390</i>	Obnubilo cuncta.	<i>Sol 1.109</i>
Ignescet tactu.	<i>Carbo 2.126</i>	Protegit & nutrit.	<i>Pomus 9.393</i>	Illuminat & obscurat.	<i>Sol 1.150</i>
Te duce egrediar.	<i>Nubes 2.155</i>	Utraque unum,	<i>Surculus 9.473</i>	Siderea cedunt acies.	<i>Luna 1.281</i>
Per modum recipientis	<i>Manna 2.197</i>	Sub ipso triumphi.	<i>Frumentum 10.86</i>	Præcedunt, ut cedant.	<i>Stella 1.349</i>
Sapit omnibus.	<i>Manna 2.198</i>	Immunis à tinea.	<i>Linum 10.22</i>	Eminet.	<i>Mons 2.570</i>
Dat robur.	<i>Manna 2.199</i>	Fovetur ab alto.	<i>Hortus 11.97</i>	Nubes excedit.	<i>Olympus 2.619</i>
Dulcedine præstat.	<i>Manna 2.200</i>	Uni salus, alteri perniciës.	<i>Rosa 11.173</i>	Toro vertice supra est,	<i>Olympus 2.621</i>
Eadem mensura cui vis.	<i>Manna 2.201</i>	Mors est malis, vita bonis.	<i>Rosa 11.234</i>	Nubibus altior extat.	<i>Olympus 2.628</i>
Mundat & emunit.	<i>Flumen 2.432</i>	Vires utrimque resolvit.	<i>Adamas 12.22</i>	Tempore virga fui.	<i>Arbor 9.75</i>
Accendit & extinguit.	<i>Fons 2.520</i>	Sanat & ornat.	<i>Adamas 12.37</i>	Nil jucundius illo.	<i>Smaragdus 12.304</i>
Vel sub Syrio tiget.	<i>Mons 2.580</i>	Superantur candida rubris.	<i>Corallium 12.87</i>	Gemmâ fulgidior omni.	<i>Topazius 12.318</i>
Hoc more comesse licebit.	<i>Populus 3.255</i>	In cadavere non proficit.	<i>Diadochus 12.108</i>	Umbræ nescia.	<i>Pyramis 16.139</i>
Nec in una sedemorantur.	<i>Dagon 3.294</i>	In puro servatur.	<i>Vitrum 12.336</i>	Nec vinci, nec æquari.	<i>Sagitta 22.94</i>
Hunc purâ cum veste sequar.	<i>Ioseph 3.440</i>	Æstuanti suavior.	<i>Calix 14.5</i>	Paucis licet.	<i>Scopus 22.127</i>
<i>Mundi Symbolici Tom. II.</i>					
<i>Excusatio.</i>					
<i>Exemplum.</i>					
<i>Et proxima micant.</i>					
<i>Lumen eunti.</i>					

INDEX APPLICATIONUM.

<p>Tutum lux tua pandit iter. <i>Luna</i> 1.283</p> <p>Monstrat iter. <i>Galaxia</i> 1.416</p> <p>Cursum dirigit. <i>Flamma</i> 2.60</p> <p>Discutit umbras. <i>Facula</i> 2.96</p> <p>Micat dum simicat. <i>Chimera</i> 3.32</p> <p>Ira hæc pro Numine iusta. <i>Phinees</i> 3.270</p> <p>Primusque gradus in pulvere ponam. <i>S.Ioan.Bapt.</i> 3.424</p> <p>Iter præmonstrant. <i>Avis</i> 4.12</p> <p>Provocat exemplo. <i>Aquila</i> 4.186</p> <p>Provocans ad volandum pul'os suos. <i>Aquila</i> 4.214</p> <p>Capta captat. <i>Carduelis</i> 4.236</p> <p>Odore trahit. <i>Columba</i> 4.280</p> <p>Venena repellit. <i>Loxia</i> 4.467</p> <p>Necte iter ostendens. <i>Lucidia</i> 4.468</p> <p>Vites animumque ministrat. <i>Equus</i> 5.310</p> <p>Rapiuntur odore. <i>Panthera</i> 5.596</p> <p>In odorem trahitur. <i>Polypus</i> 6.182</p> <p>Tangentem adurit. <i>Stella</i> 6.245</p> <p>Prosternit intuitu. <i>Basiliscus</i> 7.19</p> <p>Linqvit ubique luem. <i>Cochlea</i> 8.167</p> <p>Fronde parit silvam. <i>Ficus</i> 9.171</p> <p>Officit umbra. <i>Nux</i> 9.300</p> <p>Abortus & sterilitas inde. <i>Filix</i> 10.54</p> <p>Redolet aromata. <i>Caryophyllum</i> 10.37</p> <p>Ægra lumina fovet. <i>Achates</i> 12.2</p> <p>Se tenentem exurit. <i>Beryllus</i> 12.56</p> <p>Trahit arduus ima. <i>Magnes</i> 12.202</p> <p>Quæ tangit, cærulea reddit. <i>Sapphirus</i> 12.267</p> <p>Fragrat accensus. <i>Succinum</i> 12.316</p> <p>Plumbi solidatur odore. <i>Argentum vivum</i> 13.11</p> <p>Quæ tangit, tingit. <i>Plumbum</i> 13.31</p> <p>Admixta servatur ab igne. <i>Stannum</i> 13.88</p> <p>Ad dandam scientiam salutis. <i>Pulpitum</i> 14.70</p> <p>Ab aura, non à visu. <i>Candela</i> 15.74</p> <p>Operit & aperit. <i>Laterna</i> 15.107</p> <p>In tutum allicit. <i>ibid.</i> 15.110</p> <p>Corrigenda aut probanda. <i>Speculum</i> 15.181</p> <p>Lucet, ut emendet. <i>ibid.</i> 15.205</p> <p>Alium mea vulnera firman't. <i>Circulus</i> 17.23</p> <p>Excitat excitatus. <i>Pila</i> 18.38</p> <p>Micando & silendo. <i>Cymba</i> 20.23</p> <p>Per invia monstrat iter. <i>Tabula hydrographica</i> 20.165</p> <p>Ut nusquam abertet. <i>Dioptra</i> 21.46</p> <p>Sonat non quiescunt. <i>Horologium</i> 21.112</p> <p>Movent, dum moventur. <i>ibid.</i> 21.145</p> <p>Vites, animumque ministrat. <i>Tuba</i> 22.177</p> <p>Ciet in arma. <i>Tuba</i> 22.187</p> <p>Ut nusquam abertret <i>Palus</i> 24.56</p>	<p>Tutum lux tua pandit iter. <i>Luna</i> 1.283</p> <p>Censuræ patet. <i>Eclipsis Luna</i> 1.321</p> <p>Ab alto nocentior. <i>Zodiacus</i> 1.410</p> <p>Cursum dirigit. <i>Flamma</i> 2.60</p> <p>Meduce carpe viam. <i>Dædalus</i> 3.39</p> <p>Qualis dux, talis miles. <i>David</i> 3.306</p> <p>Præeundo restituit rem. <i>Ezechias</i> 3.350</p> <p>Primusque gradus in pulvere ponam. <i>S.Ioan.Bapt.</i> 3.424</p> <p>Auget præstantia labem. <i>Oculus</i> 3.544</p> <p>Omnes excitat unus. <i>Avis</i> 4.16</p> <p>Exempla trahunt. <i>Aquila</i> 4.186</p> <p>Una dirigit omnes. <i>Grus</i> 4.407</p> <p>Gressum comitatur herilem. <i>Canis</i> 5.131</p> <p>Edentem sistit, & affeclas. <i>Capra</i> 5.159</p> <p>Instruit exemplo. <i>Cervus</i> 5.204</p> <p>Dant animum duces. <i>Cervus</i> 5.208</p> <p>Prænato, sequentur. <i>Cervus</i> 5.220</p> <p>Dux aberranti. <i>Elephas</i> 5.266</p> <p>Exemplo sævire docet. <i>Leo</i> 5.491</p> <p>Artes, casusque docet. <i>Delphinus</i> 6.127</p> <p>Præmonstrat iter. <i>Pompilius</i> 6.195</p> <p>Qua se cunque. <i>Apis</i> 8.53</p> <p>Examina ducet. <i>Apis</i> 8.61</p> <p>Frumenta sequentur. <i>Amygdalus</i> 9.22</p> <p>Cominus omnia frangit. <i>Arbor</i> 9.29</p> <p>Subnascentes suffocat. <i>Arbor</i> 9.81</p> <p>Iter facit ei, qui ascendit. <i>Palusa</i> 9.342</p> <p>Dat & inficit umbram. <i>Taurus</i> 9.498</p> <p>Quò altius fundamentum. <i>Vitis</i> 9.515</p> <p>Emergo tecum, & eommergor. <i>Lotus</i> 10.137</p> <p>Te duce dulce mergi. <i>Lotus</i> 10.140</p> <p>Dirigor ad motum. <i>Heliotropium</i> 11.65</p> <p>Sequor errantem. <i>ibid.</i> 11.75</p> <p>Clarescunt æthere claro. <i>Margaritaba</i> 12.213</p> <p>A rore colorem. <i>Margaritaba</i> 12.226</p> <p>Apposita, virentia reddit. <i>Smaragdus</i> 12.309</p> <p>Affusum jubar effundit. <i>Aurum</i> 13.28</p> <p>Speculis dat reddere formas. <i>Stannum</i> 13.93</p> <p>Dat undique sonum. <i>Campana</i> 14.21</p> <p>Ciet extincta tumultum. <i>Candelabrum</i> 14.33</p> <p>Flammando nitescit. <i>Lampas</i> 14.57</p> <p>Lucet, ut emendet. <i>Speculum</i> 15.187</p> <p>Alpice, ut emendes. <i>Speculum</i> 15.201</p> <p>In rectum ducit. <i>Turris</i> 16.235</p> <p>Vinciemus, si vinciemur. <i>Circulus</i> 17.20</p> <p>Ut sine errore. <i>Regula</i> 17.131</p> <p>Æqualis undique. <i>Pila</i> 18.24</p> <p>Nec cirra, nec ultra. <i>Archæypus</i> 19.3</p> <p>Ne, obliquè. <i>Regula</i> 19.51</p> <p>Oblignat utrumque. <i>Sigillum</i> 19.59</p> <p>A tegmine motus. <i>Clavus</i> 20.18</p> <p>Dirigit. <i>Clavus</i> 20.20</p>	<p>Sequor præviam. <i>Navis</i> 20.65</p> <p>Unum aspiciat astrum. <i>Navis</i> 20.96</p> <p>Diriguntur ab uno. <i>Navis</i> 20.115</p> <p>Non aliam aspicio. <i>Navis</i> 20.122</p> <p>Major minorem. <i>Scapha</i> 20.162</p> <p>Illuc omnes. <i>Circulus</i> 12.36</p> <p>Concordi motu. <i>Horologium</i> 21.71</p> <p>Lumine signat. <i>ibid.</i> 21.88</p> <p>Quadrantem ad regulam. <i>Quadrangulus</i> 21.172</p> <p>Ad normam undique. <i>ibid.</i> 21.173</p> <p>Movet & impellit. <i>Calcar</i> 25.7</p> <p style="text-align: center;"><i>Exercitium. V. Otium. Assiduitas. Labor.</i></p> <p>Ex motu lumen. <i>Facula</i> 2.90</p> <p>Servantur motu. <i>Aqua</i> 2.328</p> <p>Hauftu clarior. <i>Fons</i> 2.485</p> <p>Motu clarior. <i>Puteus</i> 2.532</p> <p>Ut sanemur. <i>Columba</i> 4.283</p> <p>Ne præceps in aëra. <i>Hirundo</i> 4.441</p> <p>Fugantur desides. <i>Ala</i> 4.659</p> <p>Humeros ad vulnera durat. <i>Aper</i> 5.17</p> <p>Fortior ut redeat. <i>Aries</i> 5.27</p> <p>Labore fortior. <i>Camelus</i> 5.79</p> <p>Experiar. <i>Cervus</i> 5.210</p> <p>Per aperta vagabor. <i>Equus</i> 5.325</p> <p>Ut gravius feriat. <i>Monoceros</i> 5.555</p> <p>Pugnæ ut paratior. <i>Rhinoceros</i> 5.613</p> <p>In arena, & ante atenam. <i>Taurus</i> 5.646</p> <p>Per orbem ad orbem. <i>Alabrum</i> 15.10</p> <p>Ignava per otia. <i>Alveus lauruncularum</i> 18.11</p> <p>Stat motu. <i>Troebus</i> 18.84</p> <p>Acquitit eundo. <i>Navis</i> 20.62</p> <p>Mobilitate viget. <i>Horologium</i> 21.111</p> <p>Ufû nitescunt. <i>Arma</i> 22.32</p> <p>Motu perficitur. <i>Gladius</i> 22.48</p> <p>Longo splendescit in usu. <i>Ararum</i> 24.2</p> <p>Donec impurum. <i>Cribrum</i> 24.7</p> <p>Splendescimus usu. <i>Occa</i> 24.54</p> <p>Incaudescit eundo. <i>Rota</i> 24.82</p> <p style="text-align: center;"><i>Exhortatio. V. Prædicator. Correctio. Exilium. V. Patria.</i></p> <p>Lucebunt alibi. <i>Stella</i> 1.332</p> <p>Suavior è longinquo. <i>Viola</i> 11.244</p> <p>Clara potentique recessu. <i>Luna</i> 1.295</p> <p>Clarius elucet longè. <i>Luna</i> 1.253</p> <p>Elata nitescit. <i>Cometa</i> 2.297</p> <p>Eminus ut oleant. <i>Ventus</i> 2.312</p> <p>Exposita elevor facilius. <i>Aquila</i> 4.151</p> <p>In recessu splendidiôr. <i>Luna</i> 1.223</p> <p style="text-align: center;"><i>Exoresista.</i></p> <p>Respon'sa extorquet ab orco. <i>Diadochus</i> 12.110</p> <p>Evocat umbras. <i>Diadochus</i> 12.109</p> <p style="text-align: center;"><i>Experientia. V. Consuetudo. Exercitium. Probare. Extasis. V. Contemplationis. Religiosus.</i></p> <p>Arcanis modis. <i>Magnes</i> 12.183</p> <p>Aspiciat propè. <i>Aquila</i> 4.184</p> <p>Elevor, dum segregor. <i>Aquila</i> 4.152</p> <p>E terris sublimia. <i>Heliotropium</i> 11.69</p> <p>Nil mihi cum terris. <i>Globus</i> 21.59</p> <p style="text-align: right;"><i>Fa-</i></p>
<p><i>Exemplum Superiorum. V. Exemplum.</i></p> <p>Unus omnes. <i>Cælum</i> 1.1</p> <p>Et lumen circumquaque diffundit. <i>Sol</i> 1.124</p>		

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

F.		In novissimo fumus.	<i>Flamma</i> 2.68	Auri, matisque colore.	<i>Chrysolibus</i> 12.69
		Afcendendo vanefcit.	<i>Fumus</i> 2.131	Pictæ, at non incifæ.	<i>Gemma</i> 12.117
	<i>Fama.</i>	Ne quid nimis.	<i>Pluvia</i> 2.185	Politurâ fufcarur.	<i>Topazius</i> 12.321
Momento diffunditur.	<i>Lux</i> 1.39	Tomitua parat.	<i>Fulgur</i> 2.227	Dum splendo, frangor.	<i>Vitrum</i> 12.327
Intenebris magis.	<i>Stella</i> 1.330	Perit, dum fulgurat.	<i>Fulgur</i> 2.228	Viridi dat funera flore.	<i>Cuprum</i> 13.36
Mobilitate viget.	<i>Fama</i> 3.43	In ortu fignat occafum.	<i>Cometa</i> 2.294	Suftulit & tuftulit.	<i>Candela</i> 15.60
Vires acquirit eundo.	<i>ibid.</i> n. 44	Facilis jactura.	<i>Ventus</i> 2.504	Vagans formatur imago.	<i>Speculum</i> 15.198
Auger & minuit.	<i>ibid.</i> n. 45	Ex alto in præceps.	<i>Aqua</i> 2.361	Tepore laxatur.	<i>Vter</i> 15.266
Dum furgit, perit.	<i>Nemrod</i> 3.200	Dum niter, cadit.	<i>Bulla</i> 2.371	Personata felicitas.	<i>Theatrum</i> 16.212
Viam affectat olympo.	<i>Aquila</i> 4.129	Dum splendet, frangitur.	<i>Bulla</i> 2.372	Haurio ut expirem.	<i>Follis</i> 17.56
Dum videam, peream.	<i>Aquila</i> 4.144	Et levis & brevis est.	<i>Bulla</i> 2.373	Imum à fummo.	<i>Pila</i> 18.33
Fama nocet.	<i>Falco</i> 4.346	Nec auctum redundat.	<i>Mare</i> 2.385	Dubium tentat iter.	<i>Navis</i> 20.59
Et posteris.	<i>Hirundo</i> 4.451	Sub tranquillo tempeftas.	<i>Mare</i> 2.405	Deficit aura.	<i>Navis</i> 20.69
Et difcerptus inflaturatur.	<i>Echinus</i> <i>marinus</i> 6.128	Cum affluit, effluit.	<i>Flumen</i> 2.460	Fraude fereni.	<i>Navis</i> 20.90
Nomen lingua dedit.	<i>Lucerna</i> 6.151	Non quiefcit in alto.	<i>Fons</i> 2.413	Dividit umbra diem.	<i>Horologium</i> 21.201
Et mortuus olet.	<i>Polypus</i> 6.183	Læra ditis.	<i>Campus</i> 2.563	Variando conftat.	<i>ibid.</i> 21.107
Anima tabefcente.	<i>Araneus</i> 8.98	Jovi & fulmini.	<i>Mons</i> 2.577	Tu nigrorem, tu nigrorem.	<i>Tubus</i> 21.196
Vitæcera pro mulcis.	<i>Araneus</i> 8.99	Diligentibus legem tuam.	<i>Cornucopia</i> 3.35	Lumine & umbrâ.	<i>Scutum</i> 22.133
Fragrantia durant.	<i>Cydonæus</i> 9.149	Miferum victoria fecit.	<i>Amafias</i> 3.342	Omnia fomnia.	<i>Scutum</i> 22.148
Victrix temporis.	<i>Laurus</i> 9.220	Superbum profpera perdunt	<i>Ozius</i> 3.347	Verfa est in lachrymas.	<i>Chelys</i> 23.7
Inoffenfa perennat.	<i>Laurus</i> 9.233	Adimit vertigo quietem.	<i>Accipiter</i> 4.39	Fallax bonum.	<i>Corona</i> 25.28
Durando sæcula vincit.	<i>Quercus</i> 9.405	Elevat, ut allidat.	<i>Aquila</i> 4.125	Honos & onus.	<i>Corona</i> 25.30
Cum candore odor.	<i>Lilium</i> 11.113	Nimiùm ne crede colori.	<i>Columba</i> 4.290	Luce hæc lux clauditur omnis.	<i>Rogus</i> 25.79
Procul & diu.	<i>Lilium</i> 11.120	Post cantica funus.	<i>Cygnus</i> 4.332	Dum radix, & humor deficit, languet.	<i>Scutum</i> 25.100
Et recifum virefcit.	<i>Lilium</i> 11.150	Rectore indigent.	<i>Turtur</i> 4.633	Non fine altera.	<i>Scutum</i> 25.105
Et à longinquo.	<i>Rofa</i> 11.183	Mergitur in dulci.	<i>Ovum</i> 4.675		
Deficiam, dum redoleam.	<i>ibid.</i> 11.221	Saginantur ad mortem.	<i>Bos</i> 5.63	<i>Fidelitas. V. Amicus.</i>	
Nec te quaſi veris extra.	<i>Margaritha</i> 12.224	Ducor ad victimam.	<i>Bos</i> 5.64	<i>Fidere. V. Diffidentia.</i>	
Jubar undique ſpargit.	<i>Topazius</i> 12.319	Animas momordit inanes.	<i>Canis</i> 5.154	<i>Fides. Amicus</i>	
Et propè, & procul.	<i>Campana</i> 14.15	Nec veſtigia remanent.	<i>Cervus</i> 5.203	<i>Fides. V. Fides & Opera. Religio.</i>	
Dum modò ſuperſit odor.	<i>Thus</i> 14.80	Liberaberat.	<i>Equus</i> 5.312	Ex te cuncta nitorem	<i>Sol</i> 1.76
Quod ſemel imbuta.	<i>Vas</i> 15.238	Et compreffa dilabitur.	<i>Anguilla</i> 6.23	Ar una lux.	<i>Sol</i> 1.127
Quaſſatus deſtuet.	<i>Vas</i> 15.242	Educit & ſeducit.	<i>Cancer</i> 6.58	Immenſum in parvo.	<i>Sol</i> 1.129
Nomen ab umbra.	<i>Umbella</i> 15.262	Haud Procul tempeſtas	<i>Delphinus</i> 6.110	Accendente floreſcent.	<i>Sol in Zodiaco</i> 1.187
At nomen in avum.	<i>Templum</i> 16.202	Laxata tumefcit.	<i>Spongia</i> 6.243	Da plenum cernere lumen.	<i>Luna</i> 1.250
Non omniſ moriatur.	<i>Theatrum</i> 16.109	Prælagiunt imbrem.	<i>Apis</i> 8.33	Lumen eunti.	<i>Luna</i> 1.285
Dum luceam, peream.	<i>Pyrobolus</i> 18.69	Immoderatum nocet.	<i>Mul</i> 8.87	Comprimunt iras.	<i>Iris</i> 2.257
In imagine vivit.	<i>Sigillum</i> 19.60	Igni vicina, liqueſcit.	<i>Cera</i> 8.89	Captiva fui.	<i>Aqua</i> 2.360
Æmula Solis.	<i>Navis</i> 20.61	Levi diſumpitur aurâ.	<i>Araneus</i> 8.110	Servatâ, ſervabimur ipſi.	<i>Minerva</i> 3.98
		Copia me perdit.	<i>Arbor</i> 9.26	Hoc ſpoliata peribit.	<i>Ulyſſes</i> 3.164
		Inopem me copia fecit.	<i>ibid.</i> 9.27	Præſtat religio vitæ.	<i>Mataithas</i> 3.379
<i>Familia.</i>		Peitura viret.	<i>Arbor</i> 9.90	Amor eminet undis.	<i>Petrus</i> 3.511
Concordi diſcordiâ.	<i>Organum</i> 22.35	Nocet eſſe feracem.	<i>Nux</i> 9.303	Fidem obnubilo viſu.	<i>Thomas</i> 3.532
Majora minoribus.	<i>Nabulum</i> 23.33	Umbra tantum.	<i>Platanus</i> 9.389	Fide & diffide.	<i>Manus</i> 3.568
Minora majoribus.	<i>Nabulum</i> 23.33	Suffulta fecunda.	<i>Vitis</i> 9.511	Hic tutior.	<i>Cicoma</i> 4.243
Minimæ quoque.	<i>Organum</i> 23.41	Mors in vita.	<i>Vitis</i> 9.533	Cæcitate perficitur.	<i>Fringilla</i> 4.351
Minimo ſulta.	<i>Muſcipula</i> 8.232	Brevis gloria.	<i>Cucurbita</i> 10.48	Educit tactu.	<i>Microps</i> 4.480
		Immodicis brevis ætas.	<i>ibid.</i> 10.49	Inſidioſâ fide.	<i>Elephas</i> 5.290
		Mihi ponderata luxus.	<i>Fruentum</i> 10.77	Occulta cæcitas.	<i>Equus</i> 5.308
		Citò vanefcit.	<i>Fungus</i> 10.100	Frenabit Apollo.	<i>Equus</i> 5.349
		Imbecillâ radice.	<i>Pijum</i> 10.156	Lux addet vires.	<i>Leo</i> 5.449
		Nullis fibris innixa.	<i>Tuber</i> 10.191	Potius mori, quàm ſeruari.	<i>Muſſela</i> 5.506
		Statim languet.	<i>Flos</i> 11.1	Ex atroci mitis.	<i>Taurus</i> 5.638
		Sub floribus tormenta produuntur.	<i>Granadilla</i> 11.47	Fide & diffide.	<i>Vulpes</i> 5.692
		Lætos efflavit honores.	<i>Rofa</i> 11.205	Nec fide, nec diffide.	<i>Vulpes</i> 5.693
		Non fine vulneribus.	<i>Rofa</i> 11.213	Auribus indagat.	<i>Vulpes</i> 5.696
		Non fine ſpina	<i>Rofa</i> 11.214	Tutus, nî capite læſus.	<i>Serpens</i> 7.91
					<i>Mox</i>
					<i>Kk 2</i>

INDEX APPLICATIONUM.

Mox tota peribit.	<i>Abies</i> 9.6	Sola fides, est vana fides.	<i>Chelys</i> 23.3	Et blandior, & noceo.	<i>Canis</i> 5.144
Concussione firmatur.	<i>Arbor</i> 9.68	Muta fides, nisi nota.	<i>Chelys</i> 23.4	Incautum modulamina sternunt.	<i>Cervus</i> 5.231
Comprime, nosces.	<i>Aurantium</i> 9.112	Si laxa est fides, fidem negabit.	<i>Chelys</i> 23.5	Dum ludit, lædit.	<i>Felis</i> 5.293
Ex religione victoria.	<i>Palma</i> 9.366	<i>Fiducia. V. Spes. Dissidentia. Fides.</i>		Cum illo licet luserit.	<i>Felis</i> 5.395
Aliò resurgam.	<i>Vitis</i> 9.544	<i>Filius. V. Liberi. Degener. Educatio.</i>		Humanas simulans voces, ut bellua lævit.	<i>Hyena</i> 5.406
Abconditum signat.	<i>Heliotropium</i> 11.76	<i>Enis. V. Intentio.</i>		Callidior erat.	<i>Ictus</i> 5.411
Fides hoc, virtusque probatur.	<i>Lapis hydus</i> 12.172	<i>Fiscus. V. Tributum.</i>		Magnos vana fugant.	<i>Leo</i> 5.417
Sic spectanda fides.	<i>Lapis hydus</i> 12.173	<i>Fletus. V. Lachryma.</i>		Solus fortes terret ignis.	<i>Leo</i> 5.418
Te duce,	<i>Magnes</i> 12.189	<i>Fœcunditas.</i>		Fugor ex intuitu.	<i>Leo</i> 5.419
Soli Deo.	<i>Altare</i> 14.2	Non sine pondere fructus.	<i>Cedrus</i> 9.141	De tali victore triumphat.	<i>Leo</i> 5.473
Cunctis æquè lucet.	<i>Lampas</i> 14.53	Uno florente, maturescit alter.	<i>Cedrus</i> 9.140	Allicit ut perimat.	<i>Panthera</i> 5.595
Lumen ab alio.	<i>Lampas</i> 14.56	Mihi pondera luxus.	<i>Spica</i> 10.77	Nec crede colori.	<i>Panthera</i> 5.601
Sponsalis arrha coronæ.	<i>Annulus</i> 15.17	Nunquam non pariens.	<i>Lepus</i> 5.517	Mutatus ab illo.	<i>Taurus</i> 5.637
Lumen ex alto.	<i>Candela</i> 15.36	Pariens, simul & prægnans.	<i>Lepus</i> 5.517	Plorat & devorat.	<i>Crocodylus</i> 6.94
Deus dabit lucem.	<i>ibid.</i> 15.39	Semper fertilis.	<i>Pinus</i> 8.376	Instruit insidias lachrymis.	<i>ibid.</i> 6.95
Perimit & tuetur.	<i>Arx</i> 16.2	Sternit ubertas.	<i>Arbor</i> 8.27	Et mortua nocet.	<i>Pastinaca</i> 6.172
In tenebris lucet.	<i>Columna</i> 16.31	<i>Fœdus. V. Societas. Amicitia.</i>		Me guttula dulcis avellit.	<i>Polypus</i> 6.192
Diruta coriuo.	<i>Domus</i> 16.67	Mala fœdera perdiunt.	<i>Olea</i> 9.334	Officiosa aliis, exitiosa suis.	<i>Sulmo</i> 6.220
Non pleno lumine lustrat.	<i>Fenestra</i> 16.74	<i>Fœmina. V. Tactus. Libido. Aspectus. Meretrix.</i>		Fallacis fructus amoris.	<i>Sargus</i> 6.222
Una salutis.	<i>Labyrinthus</i> 16.93	Nunquam eadem.	<i>Luna</i> 1.222	Aversus erumpit.	<i>Scarus</i> 6.223
Velat & revelat.	<i>Pyramus</i> 16.163	Et lumen & ardor.	<i>Zodiacus</i> 1.403	Tangentem adurit.	<i>Stella</i> 6.245
Tantum una supersit.	<i>Templum</i> 16.207	Eminus pulchra, cominus lethalis.		Silens sub tegmine tuta.	<i>Testudo</i> 6.250
Ordine potior.	<i>A.</i> 19.1	Si tangit, tingit.	<i>Flamma</i> 2.59	Stupefacit insidiantes.	<i>Torpedo</i> 6.283
Hæc pereunte, perit.	<i>Anchora</i> 19.7	Ignescet tactu.	<i>Carbo</i> 2.124	Non salvabitur velox.	<i>Thynnus</i> 6.286
Te stante, tuta.	<i>Clavus</i> 20.19	Nulla vis contra.	<i>Carbo</i> 2.126	Oculi procul, & aures.	<i>Basiliscus</i> 7.10
Firmata resistit.	<i>Navis</i> 20.55	Species exhilarat.	<i>Flumen</i> 2.245	Necat ante vulnus.	<i>ibid.</i> 7.14
Non alio sydere.	<i>Navis</i> 20.55	Fulget & interimit.	<i>Iris</i> 2.264	Prosternit intuitu.	<i>ibid.</i> 7.19
Per ignota, per invidia.	<i>Tabula hydrographica</i> 20.165	Nec auctum redundat.	<i>Cometa</i> 2.293	Sobrietatis opus.	<i>Serpens</i> 7.73
Interposita profunt.	<i>Conspicuum</i> 21.45	Mobilitate viget.	<i>Mare</i> 2.358	Dulcedine necat.	<i>Vipera</i> 7.115
Quacunaque conforme.	<i>Globus</i> 21.58	Examinat vasa.	<i>Fama</i> 3.43	Vix imis satianda medullis.	<i>Hirudo</i> 8.204
Utroque indice concors.	<i>Horologium</i> 21.122	Vertuntur in angues.	<i>Medusa</i> 3.88	Nocet empta dolote voluptas.	<i>Musca</i> 8.242
Oculorum uno.	<i>Tubus</i> 21.199	Injecit lascivia flammæ.	<i>Medusa</i> 3.90	Tetigisse perisse est.	<i>Papilio</i> 8.254
Remotissima propè.	<i>ibid.</i> 21.200	Fera corpore, fronte puella.	<i>Paris</i> 3.116	Audacter provocat.	<i>Papilio</i> 8.257
Cœli commerciis aptat.	<i>ibid.</i> 21.205	Quos vocant, devorant.	<i>Sphinx</i> 3.132	Nolime tangere.	<i>Arbor</i> 9.92
Invisibile lustrat.	<i>Tubus</i> 21.206	Figit vox una rates.	<i>Siren</i> 3.139	Firma, licet infirma.	<i>Arundo</i> 9.99
Eminus magis.	<i>ibid.</i> 21.209	Surditate securus.	<i>Siren</i> 3.141	Non castos excitat ignes.	<i>Castanea</i> 9.131
Quod nullo lumine cernes.	<i>ibid.</i> 21.210	Telam, non telum fœminis.	<i>Ulysses</i> 3.161	Et durissima mollit.	<i>Ficus</i> 9.169
Proxima vita procul.	<i>ibid.</i> 21.213	Uritque videndo, fœmina, & uritur.	<i>Noëma</i> 3.186	Amplendo prosternit.	<i>Hedera</i> 9.184
Et cum hoc, & in hoc.	<i>Scutum</i> 22.130	Vel tetigisse nefas.	<i>Dina</i> 3.225	Intus est vermis.	<i>Pomus</i> 9.397
Ne lædat.	<i>Scutum</i> 22.134	Nihil moderabile suadet.	<i>Ioseph</i> 3.230	Vincula latent.	<i>Sylva</i> 9.490
Unus omnia contra.	<i>ibid.</i> 22.145	Blandum exitium.	<i>Iob</i> 3.244	Deest alba decori.	<i>V.</i> 159.549
Vis vitam tollere, tolle fidem.	<i>Chelys</i> 23.1	Habet quoque fœmina vites.	<i>Sifara</i> 3.274	Numen & obsonium.	<i>Cepa</i> 10.54
Nil reliquæ, si ne deficit una fides.	<i>Chelys</i> 23.2	Notum, quid fœmina possit.	<i>Sifara</i> 3.275	Degener in lolium.	<i>Linum</i> 10.118
Discernit utrumque.	<i>Cribrum</i> 24.9	Mulierum amore.	<i>Samson</i> 3.287	Ad Venerem stimulo.	<i>Porrum</i> 10.164
<i>Fides & Opera.</i>		Nocet fœmina, si imperat.	<i>Salomon</i> 3.320	Hyeme floret.	<i>Pulegium</i> 10.166
Non lucent otiosa.	<i>Stella</i> 1.345	Mox steruus erit.	<i>Achab</i> 3.331	Leviter si tangis, adurit.	<i>Urtica</i> 10.193
Et visu, & volatu.	<i>Aquila</i> 4.103	Malum mala fœmina summum.	<i>Iezabel</i> 3.338	Statim languet.	<i>Flos</i> 11.1
Recto oculo, rectoque volatu.	<i>Aquila</i> 4.108	Amor nihil moderabile suadet.	<i>Herodes</i> 3.418	Tenui discutitur aura.	<i>Anemone</i> 11.27
Non sufficit una.	<i>Aquila</i> 4.216	Ducit ad interitum.	<i>Anas</i> 4.73	Oculis, non manibus.	<i>Lilium</i> 11.118
Non sufficit una.	<i>Ala</i> 4.657	Elicit sanguinem.	<i>Caprimulgus</i> 4.227	Quasi absconditus vultus ejus.	<i>Rosa</i> 11.196
Turpis sine fronde.	<i>Arbor</i> 9.83	Cantu uretit.	<i>Carduelis</i> 4.235	Sic aura nudavit.	<i>Rosa</i> 11.196
Oculis sequor non pedibus.	<i>Heliotropium</i> 11.74	Ex cantu mæror.	<i>Pavo</i> 4.529	Pungit & delectat.	<i>Rosa</i> 11.202
Ornasse non sufficit.	<i>Lampas</i> 14.52	Rapitur obrutu.	<i>Philomela</i> 4.559	Trahit varios.	<i>Crystallus</i> 12.104
Alimenta ministrat.	<i>Lampas</i> 14.55	Pulchra, & fatua.	<i>Vanellus</i> 4.636	Et molli cavatur.	<i>Lapis</i> 12.155
Ne deficiat.	<i>Lucerna</i> 15.116	Dolosè patet.	<i>Decipula</i> 4.664	Non resistere potens.	<i>Magnes</i> 12.177
Simul junctæ.	<i>Tulea</i> 17.171			At canis nodis.	<i>Magnes</i> 12.183
Neuter solus.	<i>Gladius</i> 22.52			Facilis remouetur ab alto.	<i>Magnes</i> 12.194

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Non indiga fuci.	<i>Margarutha</i> 12.228	Fortis & patiens.	<i>Asinus</i> 5.34	Lectiores emitter.	<i>7asminus</i> 11.109
Liquefcit in undis.	<i>Sal</i> 12.254	Non uno vulnere vitam amittit.	<i>Bifon</i> 5.54	Decolor, unde color.	<i>Rofa</i> 11.217
Abstrutum excutit.	<i>Silex</i> 12.287	Ulque ad finem fortiter.	<i>Cervus</i> 5.201	Spina, fed abſque roſis.	<i>Rofa</i> 11.236
Flamma proſiliet.	<i>ibid.</i> 12.291	Rebur à freno.	<i>Equus</i> 5.340	Trahit varios.	<i>Crystallus</i> 12.104
Denigrat albens.	<i>Argentum</i> 13.4	Ad utrumque.	<i>Leo</i> 5.436	Tracta viciffim.	<i>Serra</i> 17.165
Sub luce venenum.	<i>Cuprum</i> 13.35	Par animo robur.	<i>Leo</i> 5.472	Quomodocunque aliquid.	<i>Alea</i> 18.2
Candefcit & urit.	<i>Ferrum</i> 13.53	Robore & intuitu.	<i>Lupus</i> 5.522	Corrigo, ſi non cecidit.	<i>Alea</i> 18.3
Alimenta miniſtrat.	<i>Lampas</i> 14.55	Terrer, non paver.	<i>Monoceros</i> 5.559	Nunc mihi, nunc alii.	<i>Alea</i> 18.4
Florenis careo.	<i>Crumena</i> 15.80	Mole ruit ſuâ.	<i>Balena</i> 6.28	Fugacem perſequitur.	<i>Pila</i> 18.53
Vel eminus urit.	<i>Speculum</i> 15.220	Flexilis haud onere.	<i>Abies</i> 9.10	Quandoque ſignatum.	<i>Teffera</i> 18.78
Spargit, quod recipit.	<i>Vas</i> 15.253	Frangiſ, antequam frangas.	<i>Olea</i> 9.333	Properè & proſperè.	<i>Navis</i> 20.136
Inextricabilis error.	<i>Labyrinthus</i> 16.96	Seſe mole tener.	<i>Quercus</i> 9.407	Non ſemper tripodem.	<i>Rete</i> 20.153
Extinguere ſueta.	<i>Officina</i> 16.121	Pondere nixa ſuo.	<i>Robur</i> 9.414	Pulchra, ſed fragilis.	<i>Globus</i> 21.65
Ingreſſus, non egreſſus.	<i>Porta</i> 16.134	Firmior, ſi infirmior.	<i>Salix</i> 9.442	Utrumque progreditur.	<i>Rota</i> 24.68
Intuma ſordent.	<i>Sepulchrum</i> 16.174	Infirmirate perficitur.	<i>Salix</i> 9.443	Alternâ vice.	<i>Rota</i> 24.88
Prædatur errantes.	<i>Rete</i> 20.158	Nec mollior, nec frangor.	<i>Adamas</i> 12.15	Sorte aut labore.	<i>Sera</i> 25.95
Contrariis gradior.	<i>Horologium</i> 21.115	Durns at hisanimus.	<i>Adamas</i> 12.34	<i>S. Franciſcus. V. Paupertas.</i>	
Reprimat & impellit.	<i>Calcæar</i> 25.11	Et percuffa valet.	<i>Campana</i> 14.16	Purgant aculei.	<i>Serpens</i> 7.80
<i>Forma humana. V. Fœmina.</i>		Fortes probantur impetu.	<i>Arx</i> 16.10	Divini ſcena dolotis.	<i>Granadilla</i> 11.48
Mox diſpate formâ.	<i>Luna</i> 1.257	Fortiora ſuperſunt.	<i>Pyramis</i> 16.146	Decoloravit me ſol.	<i>Tubus</i> 21.195
Eminus pulchra, cominus lethalis.	<i>Flamma</i> 2.59	Nec labor iſte gravabit.	<i>ibid.</i> 16.161	Imprimat utrimque.	<i>Malleus</i> 17.106. & n.108
Perit, dum fulgurat.	<i>Fulgur</i> 2.228	Mobilibus firmata globis.	<i>Pyramis</i> 16.172	Ex geminis unum.	<i>Modulus</i> 17.111
Mox ſtereus erit.	<i>Jezebel</i> 3.338	Inoffenſus effringo.	<i>Cuneus</i> 17.41	<i>S. Franciſcus Xaverius.</i>	
Nimiùm ne crede colori.	<i>Columba</i> 4.290	Durabo.	<i>Incus</i> 17.80	Non forma recedit.	<i>Eclipſis ſolis</i> 1.204
Interna præſtant.	<i>Pavo</i> 4.514	Nil detrahete quo.	<i>Lima</i> 17.91	Curſum haud ſiſtit in umbra.	<i>Eclipſis Luna</i> 1.318
Formâ ſuperbit.	<i>Pavo</i> 4.519	Nullæ inflexete procellæ.	<i>Securis</i> 17.152	Vincenti.	<i>Manna</i> 2.196
Laudata ſuperbit.	<i>Pavo</i> 4.527	Avia, pervia.	<i>Terebellum</i> 17.176	Ad nurum.	<i>Accipiter</i> 4.44
Nuper honori, nunc horrori.	<i>Equus</i> 5.354	Sine vulnere impos.	<i>Calamus</i> 19.7	Nunquam ſaſis.	<i>Camelus</i> 5.85
Albus eſt, & malè olet.	<i>Mustela</i> 5.567	Pericula ludit.	<i>Navis</i> 20.138	Tantus horror ſædi.	<i>Elephas</i> 5.272
Maculas horret.	<i>Mustela</i> 5.568	Propriis nitar.	<i>Triremis</i> 20.170	Orbis non ſufficit unus.	<i>Equus</i> 5.319
Ne crede colori.	<i>Panthera</i> 5.601	Laceſſita refulgent.	<i>Arma</i> 22.33	In ſomno vigilo.	<i>Leo</i> 5.450
Non juxta intuitum.	<i>Vulpes</i> 5.694	Illæſa ſuperſunt.	<i>Gladius</i> 22.56	Impulſus ab attrito.	<i>Aurum</i> 13.30
Preſtium intus.	<i>Conchylum</i> 6.86	Obſtancia ſteinit.	<i>Tormentum</i> 22.173	Reſolvunt, dum attrahunt.	<i>Cucurbitula</i> 25.38
Animus turpi ſub corpore vilis.	<i>Bufo</i> 7.23	<i>Fortuna. V. Felicitas.</i>		<i>Fraus. V. Dolus.</i>	
Major in minimâ virtus.	<i>Apis</i> 8.56	Nunquam, quo prius, orbe micat.	<i>Luna</i> 1.283	<i>Fuga. V. Occaſio. Cedere.</i>	
Virtus metienda labore.	<i>Bombyx</i> 8.134	Opes, non animum.	<i>Ignis</i> 2.1	In fuga victoriam.	<i>Daphne</i> 3.41
Cultu deterior.	<i>Abies</i> 9.9	Errans petit alta.	<i>Fulmen</i> 2.250	Effugere eſt triumphus.	<i>Meduſa</i> 3.89
Interiora placent.	<i>Malus punica</i> 9.276	Et juvat, & fallit.	<i>Terra</i> 2.552	Surditate ſecurus.	<i>Ulyſſes</i> 3.161
Horrore decoro.	<i>Palma</i> 9.349	Diſcrimen utrimque.	<i>Iſthmus</i> 2.635	Ne ardeas, fugias.	<i>Loth</i> 3.208
Unâ die pulchrum.	<i>Lilium</i> 11.116	Virtuti fortuna comes.	<i>Cornucopia</i> 3.36	Fugiendo vincit.	<i>Ioſeph</i> 3.229
Vix orta fugit.	<i>Rofa</i> 11.171	Audaces juvat.	<i>Fortuna</i> 3.46	Moveantur alii.	<i>Aquila</i> 4.179
Latos efflavit honores.	<i>Rofa</i> 11.205	Rarè conveniunt.	<i>ibid.</i> n.47	Ne pereas, per eas.	<i>Canis</i> 5.143
Nullus ab arte decor.	<i>Margarutha</i> 12.228	Aspectu beas.	<i>ibid.</i> n.48	Fugâ ſalutem.	<i>Dama</i> 5.241
E luce ardor.	<i>Speculum</i> 15.207	Fortunæ tota cœli volvitur axe.	<i>Joſeph</i> 3.232	Blandè cedit.	<i>Leo</i> 5.432
A forma munimen.	<i>Arx</i> 16.6	Mox ſtercus erit.	<i>Jezebel</i> 3.338	Fuga ſalutem.	<i>Lepus</i> 5.515
Pulchriora latent.	<i>Domus</i> 16.65	Miferum victoria fecit.	<i>Amafias</i> 3.342	Modò fugit, modò fugat.	<i>Taurus</i> 5.641
<i>Fortitudo. V. Generoſitas.</i>		Malum in auctorem.	<i>Aman.</i> 3.377	Nunquam terga convertit.	<i>Camarus</i> 6.37
Inter rigores pulchrior.	<i>Zodiacus</i> 1.378	Non ſufficit una.	<i>Aquila</i> 4.216	Cedentibus atrox.	<i>Crocod lus</i> 6.107
Omnis expertus motus.	<i>Zodiacus</i> 1.384	Sterileſcit obefa.	<i>Capra</i> 5.166	Averſus erumpit.	<i>Scarus</i> 6.223
Nunquam ſuccubuit.	<i>Zodiacus</i> 1.400	Pernicies deſiderata.	<i>Equus</i> 5.351	Fugæ præſidium quærit.	<i>Fraxinus</i> 9.182
Fortes probantur impetu.	<i>Ventus</i> 2.326	Arte & viribus.	<i>Erinaceus</i> 5.377	Cædit, dum cedit.	<i>Sclopetum</i> 22.122
Alliſum non lædit.	<i>Mare</i> 2.408	Non mutat fortuna genus.	<i>Leo</i> 5.455	<i>Furor. V. Ira. Tyrannus.</i>	
Probantur fortes impetu.	<i>Scopulus</i> 2.651	Ubique leo.	<i>Leo</i> 5.470	Diruit, dum ruit.	<i>Flumen</i> 2.461
Conſiliis ſenum, juvenum robore, civitas gubernatur.	<i>Aeneas</i> 3.3	Cùm arridet, irridet.	<i>Urus</i> 5.685	Iple ſe frangit furor.	<i>Scopulus</i> 2.647
Dextera ſtriſta manet ferro, ſed aperta fit atro.	<i>Manus</i> 3.575	Spe decipitur.	<i>Piſces</i> 6.16	<i>Furtum. V. Rapina. Latro. Prado.</i>	
Cervice & pectore ſapit.	<i>Anas</i> 4.76	Feror ut frangar.	<i>Teſtudo</i> 6.258	Opus rapinæ.	<i>Cornix</i> 4.296
Animis & viribus.	<i>Aquila</i> 4.134	Immoderatum nocet.	<i>Mel</i> 8.87	Raptori noxia præda ſua.	<i>Corvus</i> 4.297
		In varietate ſtabilis.	<i>Chamaeleon</i> 8.142	Omnes devorat una.	<i>Penna</i> 4.681
		Inſperatus enaſcor.	<i>Fungus</i> 10.99	Rapto vivere juvat.	<i>Leo</i> 5.477
				Rapax, cupidusque cruoris.	<i>Lupus</i> 5.531
				Reddit, quas rapuit.	<i>Spongia</i> 6.242
				Nihil reliqui.	<i>Locuſta</i> 8.222

INDEX APPLICATIONUM.

G.

<i>Garrulus. V. Loquax.</i>	Deficiam aut efficiam. <i>Anser</i> 4.78	Fortiter resistendum. <i>Leo</i> 5.431
<i>Gaudium. V. Latitia.</i>	Nec obscura, nec ima. <i>Aquila</i> 4.105	Servire nescit. <i>Leo</i> 5.434
Haud miscentur. <i>Flamma</i> 2.70	Nulla via in via. <i>Aquila</i> 4.110	In cassum. <i>Leo</i> 5.435
Recreat, ne facti t. <i>Smara dus</i> 12.305	Nil fulmina terrent. <i>Aquila</i> 4.112	Indocilis pati. <i>Leo</i> 5.440
Ex verno risu lachrymæ. <i>Furnus</i> 17.79	Non pavet ad strepitus. <i>Aquila</i> 4.113	Prostrata relinquit. <i>Leo</i> 5.441
Minor, altero crescente. <i>Modulus</i> 17.119	Contemptu dignius ultra. <i>Aquila</i> 4.117	Oblitus nocendi. <i>Leo</i> 5.442
Meminisse juvabit. <i>Navis</i> 20.92	Eximam, aut mergar. <i>Aquila</i> 4.138	Non mutat fortuna genus. <i>Leo</i> 5.455
<i>Generositas. V. Fortitudo.</i>	Sto & vinco. <i>Aquila</i> 4.147	In pectore vires. <i>Leo</i> 5.466
Utique serenum. <i>Cælum</i> 1.4	Non sine ausu. <i>Aquila</i> 4.155	Augent contraria vires. <i>Leo</i> 5.467
Vetitur interea. 7	Quas ego? <i>Aquila</i> 4.174	Accunt iras. <i>Leo</i> 5.468
Serenus despicit. <i>Sol</i> 1.103	Non parva ferit. <i>Aquila</i> 4.18	Ubique leo. <i>Leo</i> 5.470
Opes non animum. <i>Ignis</i> 2.1	Moveantur alii. <i>Aquila</i> 4.179	Par animo robur. <i>Leo</i> 5.472
Dum agitur, augetur. <i>Ignis</i> 2.14	Negatâ tentat iter viâ. <i>Aquila</i> 4.180	Impavidum ferient. <i>Leo</i> 5.483
Deorsum nunquam. <i>Flamma</i> 2.56	Obvia centeno. <i>Aquila</i> 4.189	Cædi, quàm cedere. <i>Leo</i> 5.485
Collisæ fulgurant. <i>Nubes</i> 2.175	Numero præstantior omni. <i>ibid.</i> 4.199	Ardua facilius. <i>Lepus</i> 5.513
Ab obice lucet. <i>Nubes</i> 2.176	Humilia despicit. <i>Ardea</i> 4.219	Mori potius, quàm subdi. <i>Rhinoceros</i> 5.611
Obluctatum validus. <i>Fulmen</i> 2.248	Furunt incassum. <i>Ardea</i> 4.221	Urget majora. <i>Rhinoceros</i> 5.616
Facilis jactura. <i>Ventus</i> 2.304	Non quieta quiesco. <i>Coturnix</i> 4.309	Generosior ab ictu. <i>Ursus</i> 5.676
In reluctantes sævior. <i>Ventus</i> 2.310	Nunquam mergitur. <i>Cygnus</i> 4.326	Nunquam terga convertit. <i>Cammarus</i> 6.37
Nec saporem immurans. <i>Mare</i> 2.393	Nec provoco, nec formido. <i>Cygnus</i> 4.338	Nullas formido procellas. <i>Delphinus</i> 6.126
Altior, non segnior. <i>Flumen</i> 2.419	Exultabit, si motum fuerit. <i>Fulca</i> 4.352	Nec rumpitur quies. <i>Phoca</i> 6.176
Evicit gurgite molem. <i>Flumen</i> 2.420	Tempestate prægaudet. <i>Fulca</i> 4.353	Discerpi, quàm disjungi. <i>Polypus</i> 6.190
Ab obice sævior. <i>Flumen</i> 2.422	Non abnuo pugnam. <i>Gallus</i> 4.385	Aut ede, aut non ede. <i>Testudo</i> 6.264
Obstantia sternit. <i>Flumen</i> 2.461	Amica, non serva. <i>Hirundo</i> 4.443	In ardua nitot. <i>Truta</i> 6.287
Nec frangitur, nec irrigatur. <i>Mons</i> 2.574	Vitam potius, quàm libertatem perdere cupit. <i>Hirundo</i> 4.444	Tu nomine tantum. <i>Basiliscus</i> 7.12
Has despicit iras. <i>Mons</i> 2.579	Negligit ima. <i>Monocodiata</i> 4.486	Semper invictus. <i>Basiliscus</i> 7.21
Etiâ adversante naturâ. <i>Ætna</i> 2.615	Ima despicit, summa tenet. <i>Monocodiata</i> 4.487	Arduus insurgit. <i>Draco</i> 7.29
Superiora illa sa. <i>Olympus</i> 2.621	Suo funere gaudet. <i>Phoenix</i> 4.586	Dum spero, spero. <i>Serpens</i> 7.71
Ultra bella. <i>Olympus</i> 2.626	Contra ardentior. <i>Aper</i> 5.16	Exacuet iras. <i>Serpens</i> 7.90
Tonitrua calcat. <i>Olympus</i> 2.627	Ardor inter discrimina crescit. <i>Aper</i> 5.18	Nec irasci quidem. <i>Apis</i> 8.24
Inmota resistit. <i>Scopulus</i> 2.637	Majora expecto. <i>Canis</i> 5.101	Discedunt magna. <i>Araneus</i> 8.90
Firmus sustinet. <i>Scopulus</i> 2.639	Piget utitare minores. <i>Canis</i> 5.102	Resarciam. <i>Araneus</i> 8.92
Quò magis, eò minus. <i>Scopulus</i> 2.641	Victoriam, non prædam. <i>Canis</i> 5.126	Ardentior ibo. <i>Araneus</i> 8.96
Suo pondere tuta. <i>Scopulus</i> 2.642	Clamore premor. <i>Canis</i> 5.135	Mijora viribus audet. <i>Formica</i> 8.195
Immotus frangit. <i>Scopulus</i> 2.643	Securi insultant. <i>Canis</i> 5.139	Durabo. <i>Salamandra</i> 8.270
Immotus franget. <i>Scopulus</i> 2.644	Per ardua rutè. <i>Capra</i> 5.162	Cælo turbato alacrior. <i>Salamandra</i> 8.273
Quàm frustra, & murmure quanto! <i>Scopulus</i> 2.650	Unico saltu liber. <i>Capreolus</i> 5.169	Flexilis haud onere. <i>Abies</i> 9.10
Nihil interest quomodò salvator. <i>Alexander</i> 3.9	Ardua facilius. <i>Capreolus</i> 5.172	Non uno decidit ictu. <i>Arbor</i> 9.25
Quoquo modo resolvam. <i>Alexander</i> 3.12	Per in via viam. <i>Capricornus</i> 5.177	Adhuc mihi vita superstes. <i>Arbor</i> 9.30
Tu ne cede malis. <i>Hercules</i> 3.55	Solo flatu fugat. <i>Cervus</i> 5.187	Concussione firmatur. <i>Arbor</i> 9.68
Apparet virtus, atquiturque malis. <i>Jafon</i> 3.71	Man uetis grandia cedunt. <i>Elephas</i> 5.251	Nec fulmen metuit, nec hyemem. <i>Laurus</i> 9.206
Tela omnia contra. <i>Medusa</i> 3.87	Non redeo, nisi victor. <i>Elephas</i> 5.255	Tunc maximè viret. <i>Laurus</i> 9.218
Contemnit tuta procellas. <i>Siren</i> 3.142	Suis viribus pollens. <i>Elephas</i> 5.260	Vulnere, non verberare gaudet. <i>Olea</i> 9.316
Impavidum ferient. <i>Paulus</i> 3.492	Vi parvâ non inflectitur. <i>Elephas</i> 5.262	Constat ubique sibi. <i>Olea</i> 9.329
Non fuga, sed contemptus. <i>Accipiter</i> 4.40	Unus tela omnia contra. <i>Elephas</i> 5.291	Onerata refurgo. <i>Palma</i> 9.341
Non infirmiores. <i>ibid.</i> 4.47	Ego verò haud mordear. <i>Elephas</i> 5.297	Erit altera merces. <i>Palma</i> 9.357
Vinciunt, non vincunt. <i>ibid.</i> 4.48	Nec horet strepitus. <i>Equus</i> 5.314	Tunsa magis. <i>Piper</i> 9.387
Ad ardua gaudens. <i>Alauda</i> 4.54	Campo sese arduus infert. <i>Equus</i> 5.315	Semper immota. <i>Quercus</i> 9.403
Nec quiquam terreor æstu. <i>Alcyon</i> 4.66	Rebus adversis animosus. <i>Leo</i> 5.423	Nulli cedit. <i>Quercus</i> 9.409
	Fortibus resistit. <i>Leo</i> 5.424	Nisi graviore refurgunt. <i>Suber</i> 9.463
	Pulsa negligit. <i>Leo</i> 5.425	Adhuc vireSCO. <i>Vitis</i> 9.53
	Si non vires, animus. <i>Leo</i> 5.426	Alius hæret vigot. <i>Vitis</i> 9.539
	Ad nullus pavebit occursum. <i>Leo</i> 5.427	Vel inter herbas magna. <i>Brassica</i> 10.19
	Nec aspicit, nec torvè vult aspici. <i>Leo</i> 5.429	Dura placent. <i>Capparis</i> 10.28
	Venatur ingenuè. <i>Leo</i> 5.430	Flectimur, non frangimur. <i>Gramen</i> 10.106
		Nudus licèt, ex se stat. <i>Juncus</i> 10.109
		Semper injuria melius. <i>Linum</i> 10.113
		Sem-

QUÆ IN MUNDO SYMBOLIGÒ REPERIUNTUR.

Semper pervicax.	<i>Linum asbestinum</i> 10. 136	Aut repellit, aut frangitur.	<i>Scutum</i> 22. 132	Non est à sole varietas.	<i>Stella</i> 1. 346
Hyeme floret.	<i>Pulegium</i> 10. 166	Frangit illæsa.	<i>Tormentum</i> 22. 173	Citò venit, seipò recedit.	<i>Planeta</i> 1. 359
Nil me læditis.	<i>Urnica</i> 10. 195	Immota movetur.	<i>Rota</i> 24. 76	Sequitur & præcurrit.	<i>Planeta</i> 1. 364
Nec recusus languet.	<i>Amaranthus</i> 11. 25	<i>S. Georgius M. V. Martyr.</i>		Me præveniente sequetur.	<i>Planeta</i> 1. 366
Nec gelu, nec æstu.	<i>ibid.</i> 11. 26	Hoc mihi præfidium.	<i>Scutum</i> 22. 149	Purgat & urit.	<i>Ignis</i> 2. 23
Brunæ rigorem irridet.	<i>Caryophyllum</i> 11. 36	<i>Gloria aterna. V. Beatitudo.</i>		Ni deficiat esca,	<i>Ignis</i> 2. 30
Semper constans.	<i>Adamas</i> 12. 7	<i>Gloriam Dei intendere.</i>		Omnes ab uno.	<i>Facula</i> 2. 92
Haud conteritur.	<i>Adamas</i> 12. 9	Non sibi, sed Domino.	<i>Accipiter</i> 4. 42	Non flantibus fluet.	<i>Nubes</i> 2. 154
Et molli cavatur.	<i>Lapis</i> 12. 155	Meliora secerno.	<i>Bos</i> 5. 75	Splendor ex me.	<i>Nubes</i> 2. 166
Quovis rotunda.	<i>Margaritha</i> 12. 232	Cælo sua munera reddit.	<i>Thuribulum</i> 14. 81	Infusa sæcundat.	<i>Pluvia</i> 2. 186
Teritur, non læditur.	<i>Calcæus</i> 15. 31	Lumenque à lumine reddit.	<i>Speculum</i> 15. 206	Idem imber, fructus dispar.	<i>Pluvia</i> 2. 189
Hinc labor & virtus.	<i>Cuna</i> 15. 91	Ad unum redigit.	<i>Speculum</i> 15. 215	Tantum nocte serenâ.	<i>Ros</i> 2. 195
Verte, non extinguës.	<i>Lucerna</i> 15. 119	Illuc omnes.	<i>Circulus</i> 21. 36	In gramine lucent.	<i>Ros</i> 2. 195
Impavidam ferient.	<i>Arx</i> 16. 9	Et plures eodem.	<i>ibid.</i> 21. 37	Citò dilabitur.	<i>Nix</i> 2. 207
Pectora pro mœnibus.	<i>Civitas</i> 16. 27	<i>Gloria vana. V. Jactabundus.</i>		Illuminat, non ferit ubique.	<i>Fulmen</i> 2. 242
Tantum volvitur umbra.	<i>Columna</i> 16. 33	Ablegata refulget.	<i>Luna</i> 1. 295	Non patiens moræ.	<i>Fulmen</i> 2. 251
Frangor, non flector.	<i>Columna</i> 16. 39	Optima quæque vorat.	<i>Ignis</i> 2. 33	Te radiante micat.	<i>Iris</i> 2. 282
Pondete firmior.	<i>Columna</i> 16. 41	Perdit, dum ostentat.	<i>Ezechias</i> 3. 353	Omnes hæc tangimur aurâ.	<i>Ventus</i> 2. 325
Firma, nî fulmine tacta.	<i>ibid.</i> 16. 42	Nil lumine lædor.	<i>Aquila</i> 4. 211	Si deferat, efferrat.	<i>Aqua</i> 2. 331
Abique labore regit.	<i>Columna</i> 16. 44	Nî aurâ suffultæ.	<i>Coturnix</i> 4. 32	Motu perennis.	<i>Aqua</i> 2. 337
Sub pondere recta.	<i>Columna</i> 16. 45	Effæta cantillat.	<i>Gallina</i> 4. 370	Et latè diffunditur.	<i>Aqua</i> 2. 350
Opes, non animum.	<i>Domus</i> 16. 58	Laudata superbit.	<i>Pavo</i> 4. 527	Firmius in placido.	<i>Mare</i> 2. 411
Mens immota tamen.	<i>Molendinum</i> 16. 105	Collecta recondit.	<i>Apes</i> 8. 70	Suppressis fontibus aret.	<i>Flumen</i> 2. 426
Immota movetur.	<i>ibid.</i> 16. 111	Animâ tabelcente.	<i>Araneus</i> 8. 98	Imbribus auctus.	<i>Flumen</i> 2. 457
Frustra.	<i>Pyramis</i> 16. 149	Viscera pro muscis.	<i>Araneus</i> 8. 99	Caput non prodidit ulli.	<i>Nilus</i> 2. 477
Nec imbre, nec aurâ.	<i>Turris</i> 16. 218	Donec conficiat.	<i>Bruchus</i> 8. 137	Donec auferatur obex.	<i>Nilus</i> 2. 482
Oppugnantia ridet.	<i>Turris</i> 16. 236	Congregata disperdit.	<i>Formica</i> 8. 198	Ex communibus non commune.	<i>Fons</i> 2. 494
Inoffensus effringo.	<i>Cuneus</i> 17. 41	Amplectendo prosternit.	<i>Hedera</i> 9. 184	Incerto tempore sanat.	<i>Piscina</i> 2. 528
Duriora resolvit.	<i>Cuneus</i> 17. 42	Lux obvia claudet.	<i>Miraculum Hispanicum</i> 11. 165	Non omnia possumus omnes.	<i>Terra</i> 2. 557
Exerit in solida robur.	<i>Cuneus</i> 17. 43	Ab auro, non à visu.	<i>Candela</i> 15. 74	Vis omnis ab alto est.	<i>Mons</i> 2. 587
Ictus repellit.	<i>Incus</i> 17. 82	Florenis careo.	<i>Crumena</i> 15. 80	Vi tuavi.	<i>Hercules</i> 3. 68
Ictibus immota.	<i>Incus</i> 17. 82	Lucis, furitque ministra.	<i>Fenestra</i> 16. 75	Tantis non quadrant ausibus alæ.	<i>Icarus</i> 3. 74
Tundor, non frangor.	<i>Incus</i> 17. 83	Non viso gressu.	<i>Horologium</i> 21. 73	Ut bibant olores.	<i>Pegasus</i> 3. 117
Subiectibus fortior.	<i>Incus</i> 17. 84	Quod dirigit, leve est.	<i>Sagitta</i> 22. 116	Auxiliante Deo.	<i>Moses</i> 3. 245
Ferendo, non feriendo.	<i>Incus</i> 17. 85	Inflata resonat.	<i>Tibia</i> 23. 62	Non mole, sed virtute.	<i>David</i> 3. 300
Agitata clarescunt.	<i>Lagena</i> 17. 86	<i>Gratia Divina. V. Cooperari gratia. Auxilium.</i>		Lumen perdo, dum respuo Numen.	<i>Elymas</i> 3. 411
Obliqua & recta.	<i>Planula</i> 17. 127	Unus omnes.	<i>Cælum</i> 1. 1	Lavatur, non abluitur.	<i>Judas</i> 3. 447
Nec vestigia linoquit.	<i>Serra</i> 27. 161	Alieno splendore nitescit.	30	Admissio sequitur vestigia passu.	<i>Marcus</i> 3. 473
Abque labore nihil.	<i>Terebra</i> 17. 178	Momento diffunditur.	<i>Lux</i> 1. 39	Lux mitigat æstum.	<i>Paulus</i> 3. 479
Semper jactatus, semper erectus.	<i>Alea</i> 18. 1	Horrorem pellit, & umbram.	<i>Aurora</i> 1. 45	Indomitum vox edomat una.	<i>ibid.</i> 483
Stat, quocunque jactata.	<i>Pila</i> 18. 25	Tenebræ procul,	<i>Sol</i> 1. 91	Nullæ sine Numine vires.	<i>Petrus</i> 3. 498
Stat, dum volvitur.	<i>Pila</i> 18. 28	Respicit æquè.	<i>Sol</i> 1. 104	Tenebras hæc lumina fugant.	<i>Petrus</i> 3. 501
Stat à quacunque.	<i>Pila</i> 18. 32	Redit nec deficit.	<i>Sol</i> 1. 119	Super nivem dealbabor.	<i>Cor</i> 3. 555
Inanes minæ.	<i>Pila</i> 18. 47	Fluctuante non despicitur.	<i>Sol</i> 1. 135	Ex tuo lumine decor,	<i>Columba</i> 4. 281
Aut ingredi, aut petire.	<i>Navis</i> 20. 77	Illuminat, nec minuitur.	<i>Sol</i> 1. 145	Nî aurâ suffultæ.	<i>Coturnix</i> 4. 312
Juvat ire per æstus.	<i>Navis</i> 20. 129	Sentitur & latens.	<i>Sol in Zodiaco</i> 1. 192	Parvulis tantum,	<i>Gallina</i> 4. 376
Per tela, per hostes.	<i>Tremis</i> 20. 170	Externo lumine crescit.	<i>Luna</i> 1. 216	Elata volabo,	<i>Hirundo</i> 4. 442
Vel restantibus.	<i>Tremis</i> 20. 172	Lumine solis.	<i>Luna</i> 1. 230		<i>Lux</i>
Quascunque findit rostro.	<i>ibid.</i> 20. 173	Per nemoris frondes.	<i>Luna</i> 1. 287		
Dum premor, amplior.	<i>Circinus</i> 21. 28	Tranquillo renitent.	<i>Stella</i> 1. 328		
Quacunque conforme.	<i>Globus</i> 21. 58	Micant absente sole.	<i>Stella</i> 1. 331		
Laxabit viam.	<i>Aries militaris</i> 22. 23				
Hinc fortes.	<i>Galea</i> 22. 45				
Flexu probatur.	<i>Gladus</i> 22. 49				
Vice valli ero.	<i>Gladus</i> 22. 54				
Tectum militibus amplum.	<i>Papilio</i> 22. 76				
Per tela, per ignes.	<i>Pyrobolus</i> 22. 81				
Erisi nullies submergatur.	<i>Pyrobolus</i> 22. 83				
Infringit solido.	<i>Sagitta</i> 22. 88				

INDEX APPLICATIONUM.

<p>Lux addet vires. <i>Leo</i> 5.449</p> <p>Vacuum sine lumine corpus. <i>Cancer</i> 6.57</p> <p>Te crescente candesco. <i>Orata</i> 6.166</p> <p>Quid in arido? <i>Stella</i> 6.248</p> <p>Inde lux & juventa. <i>Serpens</i> 7.84</p> <p>Tuâ ope fervet opus. <i>Apis</i> 8.30</p> <p>Amara in dulcia verram. <i>Apis</i> 8.57</p> <p>Mellificat intrò. <i>Apis</i> 8.73</p> <p>Altiora peto. <i>Abies</i> 9.12</p> <p>Erigor, dum irrior. <i>Aurantium</i> 9.115</p> <p>Sponte profiliunt. <i>Castanea</i> 9.128</p> <p>Aderunt non sperata. <i>Cedrus</i> 9.144</p> <p>Lac densum lacte resolvit. <i>Ficus</i> 9.168</p> <p>Ut recta sustineat. <i>Hedera</i> 9.198</p> <p>Nemini sua munera claudit. <i>Malus punica</i> 9.271</p> <p>Adjuta st ibit. <i>Olea</i> 9.327</p> <p>Trahit unam è multis. <i>Ramus</i> 9.436</p> <p>Modò flumina lambant. <i>Salix</i> 9.439</p> <p>Inde & vita & virtus. <i>Vitis</i> 9.558</p> <p>Fert gaudia cordi. <i>Borago</i> 10.15</p> <p>Semine discussio salinum. <i>Cucurbita</i> 10.44</p> <p>Illo splendente levabor. <i>Frumentum</i> 10.96</p> <p>Crescunt conspersi desuper. <i>Juncus</i> 10.110</p> <p>Gratior sub Syrio. <i>Lactuca</i> 10.112</p> <p>Scandit innixus. <i>Pisum</i> 10.160</p> <p>Calviam reddit humum. <i>Tuber</i> 10.189</p> <p>Firmat sol, educat imber. <i>Flos</i> 11.6</p> <p>Deficiunt rivi. <i>Hortus</i> 11.96</p> <p>Tuâ luce floresco. <i>Miraculum Hispanicum</i> 11.164</p> <p>Languesco sole cadente. <i>Tulipa</i> 11.239</p> <p>Clarius inde micat. <i>Adamus</i> 12.28</p> <p>Sine me non parturit ales. <i>Antes</i> 12.41</p> <p>Nocturnos pello timores. <i>Chrysolithus</i> 12.72</p> <p>Nitentem undique lustrat. <i>Crytallus</i> 12.101</p> <p>Sordens jubar excludit. <i>ibid.</i> 12.102</p> <p>Radiis adversa refulget. <i>Iris</i> 12.135</p> <p>Sequor attractus. <i>Magnes</i> 12.177</p> <p>Sufficienci, at disparte vi. <i>Magnes</i> 12.186</p> <p>Te duce. <i>Magnes</i> 12.189</p> <p>Nî rapiare, cadis. <i>Magnes</i> 12.198</p> <p>Non trahitur, quia distrahitur. <i>Magnes</i> 12.199</p> <p>Vis occulta trahit. <i>Magnes</i> 12.209</p> <p>Ab æthere decor. <i>Margaritaba</i> 12.214</p> <p>Nec sine lumine dives. <i>ibid.</i> 12.231</p> <p>Non vi, sed virtute. <i>Succinum</i> 12.311</p> <p>Virtus ex me. <i>Succinum</i> 12.313</p> <p>In puro servatur. <i>Vitrum</i> 12.336</p> <p>Imprimot & valeo. <i>Moneta</i> 13.68</p> <p>Si desit, omnia nihil. <i>Moneta</i> 13.76</p> <p>A forma valorem. <i>Moneta</i> 13.79</p> <p>Quid moles, si non moves? <i>Campana</i> 14.27</p>	<p>Illo alitur, vivitque. <i>Lampas</i> 14.62</p> <p>Dum splendet, & omnia splendent. <i>Candela</i> 15.63</p> <p>In tutum allicit. <i>Laterna</i> 15.110</p> <p>Fulta evehet. <i>Scala</i> 15.153</p> <p>Omne de sursum. <i>Speculum</i> 15.212</p> <p>Pro capacitate. <i>Vas</i> 15.255</p> <p>De lumine parturit umbram. <i>Umbella</i> 15.263</p> <p>A forma munimen. <i>Arx</i> 16.6</p> <p>Pervia lustrat. <i>Fenestra</i> 16.73</p> <p>Ducit idem, reducitque. <i>Labyrinthus</i> 16.100</p> <p>Nî spiret, immota. <i>Mola</i> 16.112</p> <p>Quis alius moveret? <i>Mola</i> 16.118</p> <p>Vocem lux orta recludet. <i>Statua</i> 16.180</p> <p>Te ducem sequor. <i>Acus</i> 17.8</p> <p>Non omnia possumus omnes. <i>Clavis</i> 17.31</p> <p>Altero prævio. <i>Terebellum</i> 17.175</p> <p>Ni deficiat aura. <i>Turbo</i> 18.89</p> <p>Non evehat, ni vehat. <i>Calamus</i> 19.9</p> <p>Et loquor, & taceo. <i>Calamus</i> 19.12</p> <p>Imprimat in molli. <i>Sigillum</i> 19.58</p> <p>Infani sine feriant. <i>Anchora</i> 20.4</p> <p>Traducit euntes. <i>Cymba</i> 20.26</p> <p>Nî trahor, distrahor. <i>Cymba</i> 20.31</p> <p>Vis non visa moyet. <i>Navis</i> 20.116</p> <p>Opportuna refulget. <i>Navis</i> 20.120</p> <p>Modò flamina ducant. <i>Navis</i> 20.121</p> <p>Sponte tuâ feror aurâ. <i>Navis</i> 20.151</p> <p>Ex omnibus congregat. <i>Rete</i> 20.156</p> <p>Nil sine te. <i>Horologium</i> 21.70</p> <p>Si deserit, despicior. <i>ibid.</i> 21.74</p> <p>Tuo lumine. <i>ibid.</i> 21.75</p> <p>Nos nihil. <i>Horologium</i> 21.94</p> <p>Nil nos per nos. <i>ibid.</i> 21.103</p> <p>Dirigit unus. <i>ibid.</i> 21.104</p> <p>Unductum progreditur. <i>ibid.</i> 21.136</p> <p>Motibus internis regitur. <i>ibid.</i> 21.147</p> <p>Vis sine vi. <i>Instrumentum</i> 21.163</p> <p>Parùm opis externæ. <i>ibid.</i> 21.164</p> <p>Quid hæc absente juvant? <i>Arma</i> 22.37</p> <p>Viribus non suis. <i>Tormentum</i> 22.163</p> <p>Poller ab admoto. <i>ibid.</i> 22.176</p> <p>Tacta sonabunt. <i>Tympanum</i> 22.197</p> <p>Animo, dum animor. <i>ibid.</i> 22.198</p> <p>Auriga later. <i>Currus</i> 24.26</p> <p>Ut fluat uberior. <i>Ligo</i> 24.44</p> <p>Minus, cum magis. <i>Modus</i> 24.52</p> <p>Muneris omne tui. <i>Cornu</i> 25.23</p> <p>Dirigit, si dirigatur. <i>Frenum</i> 25.48</p> <p>Dum radix & humor deficit, languet. <i>Sertum</i> 25.100</p> <p>Sic redditur apta. <i>Tabella</i> 25.112</p> <p>Nî spiret, immotus. <i>Triton</i> 25.123</p>	<p>Unde exiit? <i>Flumen</i> 2.441</p> <p>Ut iterum fluat. <i>Flumen</i> 2.442</p> <p>Arcanus dum suppetet aër. <i>Fons</i> 2.511</p> <p>Reddit fideliter. <i>Terra</i> 2.542</p> <p>Vocem cum sænore reddit. <i>Vallis</i> 2.590</p> <p>Te veniente canent. <i>Avis</i> 4.21</p> <p>Quò altius, eò suavius. <i>Alauda</i> 4.57</p> <p>Vicem quandoque rependunt. <i>Aquila</i> 4.203</p> <p>Par pari ferunt. <i>Ciconia</i> 4.252</p> <p>Ex tuo lumine decor. <i>Columba</i> 4.281</p> <p>Beneficii memor dimittit. <i>Falco</i> 4.345</p> <p>Et bibit, & suspicit. <i>Gallina</i> 4.372</p> <p>Et aspicit crebriò. <i>Gallus</i> 4.388</p> <p>Unde exierunt, revertuntur. <i>Hirundo</i> 4.449</p> <p>Vellera pro dapibus. <i>Agnus</i> 5.10</p> <p>Vices rependit. <i>Capreolus</i> 5.168</p> <p>Ægris, genitoribus escam. <i>Glis</i> 5.400</p> <p>Lucenti renidet. <i>Leo</i> 5.447</p> <p>Pro potu antidotum. <i>Monoceros</i> 5.547</p> <p>Voce semper eadem. <i>Ovis</i> 5.576</p> <p>Ditesco munere cœli. <i>Conchilium</i> 6.76</p> <p>Ejus spiritu vivo. <i>Aurantium</i> 9.112</p> <p>Nititur in sublime. <i>Hedera</i> 9.189</p> <p>Pro fulcro porrigo fructus. <i>Vitis</i> 9.541</p> <p>Plus quàm acceperit. <i>Frumentum</i> 10.71</p> <p>Ab illo pendens, in illum ora converto. <i>Heliotropium</i> 11.56</p> <p>Dilectus meus mihi, & ego illi. <i>ibid.</i> 11.73</p> <p>Hinc nitor, hinc vigor. <i>Margaritaba</i> 12.227</p> <p>Cœlo sua munera reddit. <i>Thuribulum</i> 14.81</p> <p>Pro esca splendorem. <i>Lucerna</i> 15.118</p> <p>Minima reddit. <i>Speculum</i> 15.178</p> <p>Receptum exhibet. <i>Speculum</i> 15.182</p> <p>Accipit, & reddit. <i>Speculum</i> 15.193</p> <p>Lumenque à lumine reddit. <i>Speculum</i> 15.206</p> <p>Per te splendo & uro. <i>ibid.</i> 15.213</p> <p>Acceptum geminat. <i>Speculum</i> 15.221</p> <p>Ex copia inops. <i>Vas</i> 15.240</p> <p>Liberali sænore reddit. <i>Arx</i> 16.8</p> <p>Accipit, & reddit. <i>Follis</i> 17.49</p> <p>Reddet ad extremum. <i>Furnus</i> 17.74</p>
--	--	---

Gula. V. Ebrietas.

<p>E malo nascitur omne malum. <i>Eva</i> 3.178</p> <p>Ex hoc jugulo salus. <i>Aodus</i> 3.277</p> <p>Solymæos destruo muros. <i>Nabuzardan</i> 3.362</p> <p>His vincitur armis. <i>Judith</i> 3.375</p> <p>De longè providet escam. <i>Aquila</i> 4.209</p> <p>Parvus non sufficit amnis. <i>Onocrotalus</i> 4.505</p> <p>Noctem verterunt in diem. <i>Vespertilio</i> 4.646</p> <p style="text-align: right;">Mor-</p>
--

Gratias agere. V. Gratitude.

Gratitude. V. Gratias agere.

<p>Pulchrius utrumque. <i>Lux</i> 1.38</p> <p>Alienâ luce. <i>Luna</i> 1.230</p> <p>Iniptum cornua nunquam. <i>Luna</i> 1.249</p> <p>Pro esca splendorem. <i>Flamma</i> 1.58</p> <p>Muneris hoc tui. <i>Nubes</i> 2.160</p> <p>Umbra rependitur humor. <i>Flumen</i> 2.437</p>
--

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Morsu in mottem ruit.	<i>Piscis</i> 6.12	Recta distorquet.	<i>Speculum</i> 15.218	Peticulum anceps.	<i>Navis</i> 20.124
In ventre vigorem.	<i>Asellus</i> 6.35	Investigabiles viæ ejus.	<i>Labyrinthus</i> 16.91	Pulchra, sed fragilis.	<i>Globus</i> 21.65
Sic prædæ patet esca lux.	<i>Purpura</i> 6.196	Alicit & elicit.	<i>Cymba</i> 20.45	Nil sine te.	<i>Horologium</i> 21.70
Mihi terra, lacusque.	<i>Rana</i> 6.201	Ignem à parvo meatu.	<i>Sclopetum</i> 22.120	Nos nihil.	<i>ibid.</i> 21.94
Saginâ dehiscit.	<i>Thynnus</i> 6.276			Nil nos per nos.	<i>ibid.</i> 21.103
Dum quæritat escam.	<i>Mus</i> 8.225			Mobilitate viget.	<i>ibid.</i> 21.111
Concidit ante diem.	<i>Arbor</i> 9.80			Contrariis gradior.	<i>ibid.</i> 21.115

Historia.

Hæretici. Hæresis.

Immensum minimis atætat. *Tabula geographica* 21.185

Histrion. V. Parasitus.

Allicit & decipit. *Noctua* 4.496
 Dum ludit, illudit. *Noctua* 4.498
 Ritui, non ului. *Simia* 5.634

Homo. V. Nobilitas. Vita humana.

Quitque suos patimur manes. *Eclipsis solis* 1.214

Alienâ luce. *Luna* 1.230
 Aut solem, aut imbrem. *Ventus* 2.205
 Maledicta his frugibus horret. *Terra* 2.554
 Luto componit, & igne. *Prometheus* 3.126

Igneus est illis vigor. *ibid.* n.127
 Omnes ex eodem luto. *Adam* 3.169
 Omnes eodem cogimur. *Adam* 3.170
 Dum effingitur, diffringitur. *Adam* 3.171

E terra in terram. *ibid.* n.172
 Stulta mundi elegit Deus, ut confundat sapientes. *Balaam* 3.269
 Nil habent mortalia firmum. *Petrus* 3.499

Qualis intravit, exit. *Mergus* 4.474
 Nec esui, nec ului. *Asio* 4.506
 Nascitur ad laborem. *Bos* 5.61
 Vix nati natant. *Piscis* 6.7
 Pretium incus. *Conchylum* 6.86

Informis in ortu. *Rana* 6.206
 Relegens exordia. *Serpens* 7.88
 Parva, sed non segnis. *Apis* 8.14
 Vix nata sustineor. *Hedera* 9.193
 Et prodest & obest. *Persicus* 9.372
 Vix nata sustineor. *Vitis* 9.510

Vindemias fero, non pario. *Ulmus* 9.576
 Fuit herba. *Fruentum* 10.67
 Spinoso semine prodit. *Spinacea* 10.181

Huc refer exitum. *Flos* 11.16
 Inscripti luctu nascuntur. *Hyacinthus* 11.105
 Flatu gignente fragilior. *Vitrum* 12.334
 Fædor ærugine cita. *Cuprum* 13.34
 A forma valorem. *Moneta* 13.79

Quid illud in illo. *Candela* 15.65
 Hinc labor & virtus. *Cuna* 15.91
 Tempore laxatur, pruinâ gelascit. *Uter* 15.266

Ad usum undique. *Malleus* 17.105
 Donec extrema. *Modulus* 17.120
 Non re, sed nomine distant. *Alveus latrunculorum* 17.22

Qua declive. *Pila* 18.27
 Vi modicâ procul. *Pila* 18.40
 E rectitudine pretium. *Regula* 19.52

Honor. V. Dignitas. Hostia miraculosa. V. Eucharistia.

Adhuc splendet. *Sol* 1.175
 Nec in una sede morantur. *Dagon* 3.294
 Superantur candida rubris. *Corallium* 12.87

Hospitalitas. V. Eleemosyna. Humilitas.

Major, quia humilior. *Luna* 1.300
 Solis conduntur ad ortum. *Stella* 1.352

Æstuat magis. *Ignis* 2.220
 Strepitu sine ullo. *Pluvia* 2.181
 In gramine lucent. *Ros* 2.195
 Humiliora minus. *Fulmen* 2.232

Defluens elevor. *Aqua* 2.539
 Ætate minor. *Torrentis* 2.474
 Descendens ascendit. *Fons* 2.487
 Ex umbra magnitudo. *Mons* 2.573
 Humiliora minus. *Mons* 2.578

Vel sub Syrio riget. *Mons* 2.580
 Non est sine valle. *Mons* 2.584
 Ad summa per ima. *Mons* 2.586
 Fœcundior ab alto. *Vallis* 2.593
 Sua columna celat. *Olympus* 2.623

Fortior ex lapsu. *Anteus* 3.21
 Turtior in terra. *Anteus* 3.22
 Ad summa per ima. *Ioseph* 3.233
 Nec mores mutantur honore. *Ioseph* 3.236

Non mole, sed virtute. *David* 3.301
 Quo sibi vilior, hoc Deo capacior. *Hieremias* 3.363
 Quærit vestigia recta. *Magdalena* 3.462

Nil lumine lædor. *Aquila* 4.211
 Nigrescendo volabunt. *Corvus* 4.303
 Parvulis tantum. *Gallina* 4.376
 Sublime non sapit. *Struthio* 4.620
 Defendit, tertetque. *Tinnunculus* 4.625

Surgit inane. *Ovum* 4.669
 In fundo plenum. *Ovum* 4.670
 Semper fatis. *Camelus* 5.86
 Non sunt hæc humeris pondera digna meis. *Camelus* 5.90

Ut feram. *Camelus* 5.92
 Sine impedimento. *Cervus* 5.207
 Hoc tegmine tutus. *Hyana* 5.407
 Prostrata relinquit. *Leo* 5.441
 Sub pedibus terram. *Leo* 5.443

Ut evadam. *Rhinoceros* 5.617
 Arte metum simulans. *Ursus* 5.673
 Retrocedens accedit. *Cammarus* 6.36
 Pretiosus latitat. *Conchylum* 6.69
 Relegens exordia. *Serpens* 7.88

Humilior quò onustior. *Arbor* 9.41
 Imminuta grandescet. *Arbor* 9.60

Impuris exosum.	<i>Colum</i> 1.35
Arentes rapit.	<i>Ventus</i> 2.311
Strepit, & effluit.	<i>Torrentis</i> 2.469
Nec sola, nec integra reddit.	<i>Scopulus</i> 2.456
Formas se vertit in omnes.	<i>Proteus</i> 3.128
Non benè conveniunt.	<i>Ismael</i> 3.211
Cuique sua libido Deum fingit.	<i>Populus Israel</i> 3.261
Degeneres lux arguit.	<i>Aquila</i> 4.92
Degener lumina torquet.	<i>Aquila</i> 4.183
In tenebris evolat.	<i>Bubo</i> 4.226
Umbras cave.	<i>Columba</i> 4.277
Vitam foveo discrimine vitæ.	<i>Columba</i> 4.289
Nimium ne crede colori.	<i>Columba</i> 4.290
Luceni refugit.	<i>Noctua</i> 4.501
Pulchra & fatua.	<i>Vanellus</i> 4.636
Illuminatio mea.	<i>Vesperilio</i> 4.637
Surgit in occasu.	<i>ibid.</i> 4.640
Noctem verterunt in diem.	<i>Vesperilio</i> 4.646
Frustra agitur vox irrita ventis.	<i>Canis</i> 5.108
Aliis turbare solet.	<i>Oryx</i> 5.547
Disjuncta peribit.	<i>Ovis</i> 5.577
Intima, non extima.	<i>Simia</i> 5.631
Vesana torvo spiritu.	<i>Tigris</i> 5.662
Prodit ut prodât.	<i>Crocodyllus</i> 6.96
Et mortua necat.	<i>Pastinaca</i> 6.172
Dum coaxo, tumesco.	<i>Rana</i> 2.202
E limo coaxat.	<i>Rana</i> 6.203
In obscuro later.	<i>Sepia</i> 6.231
Sectis fortior artubus.	<i>Hydra</i> 7.35
Non ferro, sed igne.	<i>Hydra</i> 7.36
Domatur igne.	<i>Hydra</i> 7.37
Cum dolo venenat.	<i>Scorpius</i> 7.46
Sub luce lues.	<i>Serpens</i> 7.102
Ex rore venenum.	<i>Tarantula</i> 7.107
Miscet vulnera favis.	<i>Apis</i> 8.58
Inspirant mordendo venenum.	<i>Apis</i> 8.59
Discindunt magna.	<i>Aranæus</i> 8.90
Debiles illaqueat.	<i>Aranæus</i> 8.91
Linguit ubique luem.	<i>Cochlea</i> 8.167
Magno cum murmure.	<i>Crabro</i> 8.183
Oculara cæcurit.	<i>Talpa</i> 8.277
Rescissus pereor.	<i>Cypressus</i> 9.157
Neglecta virefcit.	<i>Hedera</i> 9.203
Infcia Phæbi.	<i>Laurus</i> 9.215
Lingunt sejuncta coronam.	<i>Malus punca</i> 9.273
Mihi vox atra Phæbus.	<i>Campanula</i> 11.34
Vi exandescet.	<i>Silex</i> 12.292
Denigrat albens.	<i>Argentum</i> 13.4
Sub luce venenum.	<i>Cuprum</i> 13.35

INDEX APPLICATIONUM.

Feracitate humilior.	<i>Arbor</i> 9.73	Ficta, non facta.	<i>Iris</i> 2.283	Quovis jejunus ab hoste triumphat.	<i>S. Ioan. Bapt.</i> 3.429
Quò profundior, eò humilior.	<i>Arbor</i> 9.84	Sub tranquillo tempestas.	2.405	Inediâ albescit.	<i>Aquila</i> 4.158
Profundam promovet æstus.	<i>Arbor</i> 9.85	Quod sis, esse velis.	<i>Cornix</i> 4.294	Assueta parvo.	<i>Aquila</i> 4.195
Secura suis radicibus.	<i>Arbor</i> 9.89	Subter nigerrima cutis.	<i>Cygnus</i> 4.336	Alta perit impastus.	<i>Falco</i> 4.342
Flector, non frangor.	<i>Arundo</i> 9.104	Ut respiciat.	<i>Pavo</i> 4.531	Non comedit.	<i>Falco</i> 4.348
Pondere noscitur.	<i>Aurantium</i> 9.114	Flammas alit.	<i>Phoenix</i> 4.579	Tutè volat exonerata.	<i>Morfex</i> 4.494
Hinc attollere moles.	<i>Lignum</i> 9.240	Concussis non volitat alis.	<i>Struthio</i> 4.618	Sic tuta quiescam.	<i>Turtur</i> 4.635
In tartara radix.	<i>Quercus</i> 9.417	Nec ima relinquit.	<i>Struthio</i> 4.622	Adversas jejuna per undas.	<i>Lutra</i> 5.536
Utiles, cum putres.	<i>Sorbus</i> 9.445	Fragrat villis, oculo flagrat.	<i>Bifon</i> 5.47	Ægrum jejunia sanant.	<i>Ursus</i> 5.679
Hoc altior, quò profundior.	<i>Tilia</i> 9.500	Interiora ejus plena sunt dolo.	<i>Equus</i> 5.357	In arido moriar.	<i>Pisces</i> 6.9
Maturitate inclinantur.	<i>Fruentum</i> 10.73	Cortice deposito mollis echinus erit.	<i>Erinaceus</i> 5.368	Sobrietatis opus.	<i>Serpens</i> 7.73
Curvantur onustæ.	<i>ibid.</i> 10.92	Fronti nulla fides.	<i>Vulpes</i> 5.686	Jejuna saliva necabit.	<i>Serpens</i> 7.101
In minimo grande.	<i>Pisum</i> 10.157	Speciem non virtutem.	<i>Episcopus</i> 6.133	Operosus non palcitur.	<i>Bombyx</i> 8.106
Perit pereunte radice.	<i>Flos</i> 11.18	Duabus viis ingreditur.	<i>Amphibana</i> 7.1	Ut perficiat.	<i>Bombyx</i> 8.135
Cellosima non dedecet.	<i>Lilium</i> 11.135	Stellato sub corpore virus.	<i>Tarantula</i> 7.203	Spiritu vivimus.	<i>Bombyx</i> 8.139
In intimis aurum.	<i>Rosa</i> 11.227	Levi dirumpitur aurâ.	<i>Araneus</i> 8.100	In arido vires.	<i>Capparis</i> 10.27
Humilibus dat gratiam.	<i>Viola</i> 11.243	Fructum expirat in umbras.	<i>Arbor</i> 9.31	Carnis temperat æstus.	<i>Lactuca</i> 10.114
Amat obscurum.	<i>Carbunculus</i> 12.61	Solemnitati tantum.	<i>Arbor</i> 9.76	Melius quod tenue.	<i>Linum</i> 10.121
Elata rubescit.	<i>Corallium</i> 12.75	Intus inanis.	<i>Arundo</i> 9.97	Arva pinguescent.	<i>Lupinus</i> 10.145
Semper ad ima.	<i>Lapis</i> 12.166	Pulchra coma, nihil aliud.	<i>Cyprissus</i> 9.154	Et pallet, & lucet.	<i>Diadochus</i> 12.109
Pretiosa in imo.	<i>Margaritæ</i> 12.238	Fallit imago.	<i>Lignum</i> 9.242	Extenuat, sed producit.	<i>Modulus</i> 17.121
Pretiosa latent.	<i>ibid.</i> 12.243	Umbra tantum.	<i>Platanus</i> 9.389	In casâ & vacuâ quàm benè pelle sonat!	<i>Tympanum</i> 22.196
Lethifer ascendit, sed vèrgit in ima salubris.	<i>Mercurius</i> 13.13	Intus est vermis.	<i>Pomus</i> 9.397	Per inania spiritus.	<i>Organum</i> 23.45
Impulsus ab attrito.	<i>Aurum</i> 13.30	Fructus invisus.	<i>Salix</i> 9.440	Juvat, dum lacerat.	<i>Aratrum</i> 24.5
Vires inclinata resumit.	<i>Candela</i> 15.47	Nil præter frondes.	<i>Ulmus</i> 9.577	Domabit effrenes.	<i>Frenum</i> 25.49
Sincera subsidit.	<i>Cubrum</i> 15.76	Motu, non lumine sequitur.	<i>Heliotropium</i> 11.70		
Hæc unâ sublimia.	<i>Scala</i> 15.146	Dum cælum contemplor, adhæreo terræ.	<i>Heliotropium</i> 11.72		
Sidam ut impleat.	<i>Situla</i> 15.168	Vinum, quo caret, ostendit.	<i>Amethystus</i> 12.50		
Haud redit inanis.	<i>Situla</i> 15.169	Pictæ, at non incisæ.	<i>Gemma</i> 12.117		
Ignem ab imo.	<i>Speculum</i> 15.211	Denigrat albens.	<i>Argentum</i> 13.4		
Surget opus.	<i>Domus</i> 16.56	Sub luce venenum.	<i>Cuprum</i> 13.35		
Non deficit in imo vapor.	<i>Mola</i> 16.115	Pars optima deest.	<i>Annulus</i> 15.13		
Utrimque se prodit eandem.	<i>Pyramis</i> 16.151	Florens careo.	<i>Crumena</i> 15.80		
Alii verticem.	<i>Pyramis</i> 16.166	Mentitur oculis.	<i>Speculum</i> 15.197		
Quò altior, eò minor.	<i>Pyramis</i> 16.169	At non se ipsum.	<i>Speculum</i> 15.222		
Circumflexus informor.	<i>Circulus</i> 17.19	Ad speciem tantum.	<i>Fenestra</i> 16.79		
Quà declive.	<i>Pila</i> 18.27	Viamque affectat olympo.	<i>Pyrobolus</i> 18.64		
Inclinando elevat tantundem.	<i>Pila</i> 18.37	Tantum crepitus.	<i>Pyrobolus</i> 18.75		
Sine me nihil.	<i>ibid.</i> 19.18	Aut nihil, aut minimum.	<i>Tessera</i> 18.77		
Nulla, quæ remanet.	<i>ibid.</i> 19.20	Et si fortassis inanis.	<i>Testudo</i> 23.60		
Addito minimo, maximum fiet.	<i>O.</i> 19.41	Vera latent.	<i>Larva</i> 25.62		
Inter omnes major.	<i>O.</i> 19.45		<i>S. Iacobus Major. V. Apostolus.</i>		
Imprimit in molli.	<i>Sigillum</i> 19.58	Usque in occidentem paret.	<i>Fulmen</i> 2.237		
Et jacta salutem.	<i>Anchora</i> 20.2		<i>S. Iacobus Minor.</i>		
Altum alii teneant.	<i>Cymba</i> 20.35	Tempore reddet.	<i>Philomela</i> 4.566		
Effugit demissa procellas.	<i>Navis</i> 20.67	Multo flexu durantur.	<i>Camelus</i> 5.89		
Onustior humilior.	<i>Navis</i> 20.63	Velox ad audiendum.	<i>Delphinus</i> 6.116		
Minores evadunt.	<i>Rete</i> 20.157	Conformitate conspicui.	<i>Lapis</i> 12.164		
Nil lumen, si deficit umbra.	<i>Horologium</i> 21.77		<i>Lactantia. Iactabundus.</i>		
Non cedit umbra foli.	<i>ibid.</i> 21.84	Frustra agitur vox irrita ventis.	<i>Canis</i> 5.108		
Quod me tegit, detegit.	<i>Microscopium</i> 21.168	Dum coaxo, tumesco.	<i>Rana</i> 6.202		
Depressa magis.	<i>Arcus</i> 22.14	Maxima quæ parva.	<i>Tubus</i> 21.212		
Flexu probatur.	<i>Gladius</i> 22.49	Et si fortassis inanis.	<i>Testudo</i> 23.60		
Inclinata progreditur.	<i>Rota</i> 24.64		<i>Jejunium. V. Abstinentia. Temperantia.</i>		
	<i>Hypocrita.</i>	Alimenta ministrat.	<i>Aqua</i> 2.344		
Cum frigore caudor.	<i>Nix</i> 2.211				

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

<i>Ignavus. V. Accedia.</i>	Perdit amando. <i>Simia</i> 5.628	Perficitur arte. <i>Sarculus</i> 9.481
Et uno deciditictu. <i>Arbor</i> 9.24	Pereo, dum appeto cibum. <i>Mus</i> 8.230	Arte politur. <i>Lapis</i> 12.160
Frigore gaudet. <i>Rapa</i> 10.172	Utilius pello, teneo deterius. <i>Furvus</i>	Putrida non reparat. <i>Sal</i> 12.256
Frangitur adductâ segnis inersque fide.	<i>Campanus</i> 17.69	Implicata distinguit. <i>Alabrum</i> 15.7
<i>Arcus</i> 22.16		Expolietur tandem. <i>Lima</i> 17.95
Sublime non sapit. <i>Siruthio</i> 4.620	<i>Inconfideratio.</i>	Corrigo, si non cecidit. <i>Alea</i> 18.3
Alibi non quæro potiora. <i>Fulca</i> 4.345	Audaciter provocat. <i>Papilio</i> 8.257	Arte & labore. <i>Tirremis</i> 20.174
Fugax audaci, in timidus audax. <i>Cyocodilus</i> 6.106	Præcoci flore tabesco. <i>Amygdalus</i> 9.21	Quod arduum, facile. <i>Instrumentum</i>
	Dum capio, capior. <i>Piscis</i> 6.4	21.160
	Fraude fereni. <i>Navis</i> 20.90	Remotissima propè. <i>Tubus</i> 21.200
	Prædæ spes vana capit. <i>Piscis</i> 6.2	Fruges dabit & opes. <i>Aratrum</i> 24.3
<i>Ignorans. V. Indocilis.</i>	Prævidere nescit. <i>Cicada</i> 8.154	
<i>Ignorans loquax. V. Loquax.</i>	Propriæ blanditur neci. <i>Manus</i> 3.571	<i>Infantia.</i>
Crepitat, dum sonora silent. <i>Crepticulum</i> 14.34		Diem præsignat ab ortu. <i>Sol</i> 1.117
Explicando implicatur. <i>Alabrum</i> 15.9	<i>Inconstantia. Mutabilitas.</i>	Auri dai signa latentis. <i>Terra</i> 2.556
Flore & semine caret. <i>Felix</i> 10.53	Non vultus, non color unus. <i>Luna</i>	Et in ortu conspicit. <i>Leo</i> 5.453
Magno cum murmure. <i>Crabro</i> 8.189	1.258	
Sonat inane. <i>Vas</i> 15.251	Nunquam, quo prius, orbe micat. <i>Luna</i> 1.283	<i>Infernus. V. Dammati.</i>
Strepit, cū deficit unda. <i>Flumen</i> 2.467	Non color unus. <i>Iris</i> 2.285	Ignem ignem. <i>Ignis</i> 2.16
Tantum crepitus. <i>Pyrobolus</i> 18.75	Meat, remeatque subinde. <i>Mare</i> 2.395	Parva igni scintilla meo. <i>Ignis</i> 2.23
	Formas se vertit in omnes. <i>Protus</i>	Quid in arido? <i>Ignis</i> 2.38
<i>Ignorans indocilis.</i>	3.128	Uritur exanime tantum. <i>Fulmen</i> 2.253
Nec madidam reperies. <i>Anser</i> 4.81	Ex optimo pessimus. <i>Joas</i> 3.340	Post messem incendium. <i>Campus</i>
	Nil habent mortalia firmum. <i>Petrus</i>	2.566
<i>Ignorans superbus.</i>	3.499	Æstu & gelu. <i>Ætna</i> 2.602
Cum crepitant, sonora silent. <i>Crepticulum</i> 14.34	Dux fuit eorum. <i>Glottis</i> 4.398	Flagrat, nec absumitur. <i>Ætna</i> 2.610
Extolluntur inanes. <i>Spica</i> 10.74	Incertâ sede vagatur. <i>Passer</i> 4.507	Dum erogat, reparat. <i>Ætna</i> 2.611
Sine pondere pondus. <i>Pila vento-</i>	Et passim volitant. <i>Passer</i> 4.508	Facilis descensus a verni. <i>Æneas</i> 3.5
<i>sa</i> 18.46	Trahit, mutatque vicissim. <i>Pavo</i> 4.527	Fulmina fulminibus. <i>Sulmoneus</i>
<i>Imagines Sanctorum.</i>	Simul ante, retroque. <i>Camarius</i> 6.38	3.128
Et imagine capta. <i>Aquila</i> 4.198	Vertatili gressu. <i>Cancer</i> 6.55	Non perit, ut sæpè pereat. <i>Tuyus</i>
In imagine vivit. <i>Sigillum</i> 19.60	Quandoque extollor. <i>Locusta</i> 8.220	3.158
Non ipsa, sed per ipsa. <i>Conspicuum</i>	Sæpè translata peribit. <i>Arbor</i> 9.43	Absumpta refarcit. <i>Tuyus</i> 3.159
21.44	Leni pervolvitur aurâ. <i>Arundo</i> 9.101	Aur flumine, aur fulmine. <i>Gigantibus</i>
<i>Imitatio. V. Conformitas.</i>	Constans in levitate suâ. <i>Arundo</i>	3.189
Tempore reddet. <i>Philomela</i> 4.566	9.103	Non lucet, & ardet. <i>Stella</i> 6.246
Parem seit reddere vocem. <i>Pica</i> 4.600	Mutantur in annos. <i>Sylva</i> 9.494	Nutquam finis. <i>Serpens</i> 7.65
Alienæ vocis æmula. <i>Psitacus</i> 4.606	Ab igne omnicolor. <i>Vitrum</i> 12.328	Cæta secutibus utat. <i>Arbor</i> 9.39
Æmulantur non allequentur. <i>Flos</i> 11.3	Dum consto, moveris. <i>Alabrum</i> 15.11	Vel fructum, vel ignem. <i>Vitis</i> 9.543
Dirigit ad motum. <i>Heliotropium</i> 11.65	Vagans formatur imago. <i>Speculum</i>	Attripit ignem. <i>Chrysolubus</i> 12.74
Retum simulachta colorat. <i>Vitrum</i>	15.198	Ignem fovet in ævum. <i>Silex</i> 12.300
12.332	Quocunque flante. <i>Mola</i> 16.114	Ingessus, non egressus. <i>Porta</i> 16.134
<i>Immutabilis. V. Constantia.</i>	Spirante levi vertetur ab aura. <i>Turbo</i>	Arte Artem. <i>Clavus</i> 17.34
<i>Perseverantia.</i>	18.90	Ingredi, non egredi datur. <i>Nassa</i>
<i>Impatiens.</i>	B.19.5	20.159
Mutatur hyeme. <i>Loxia</i> 4.464	Eadem non eadem. <i>B.</i> 19.5	Domabit effrenes. <i>Frenum</i> 25.49
Æstate canit, hyeme balburit. <i>Merula</i>	Mobilitate viger. <i>Horologium</i> 21.111	Credulos terrat. <i>Larva</i> 25.64
4.481	Sumitur & deponitur. <i>Larva</i> 25.60	
Non sine crepitu. <i>Laurus</i> 9.221	Quaquaversum. <i>Triton</i> 25.125	<i>Ingenium. V. Intellectus.</i>
Tactu durefcam. <i>Corallium</i> 12.78		<i>Ingratitudo. V. Ingratus.</i>
Ab igne resultat. <i>Sal</i> 12.252	<i>Independentia.</i>	Iple levavi. <i>Sol</i> 1.144
Frangitur non flectitur. <i>Vitrum</i>	Non mutuatâ luce. <i>Sol</i> 1.69	Adimit, quo ingrata refulget. <i>Ecclipsis</i>
12.330	Nullo fulcimine nixa. <i>Terra</i> 2.539	<i>sols</i> 1.199
Dat flamma venenum. <i>Argentum vivum</i> 13.10	Nullos postulat imbres. <i>Campus</i> 2.562	Quo magis impletur, magis inde recedit. <i>Luna</i> 1.263
Motum ad omnem. <i>Campana</i> 14.25	Adhuc perennis. <i>Helicrysum</i> 11.52	Quò ingrata direfcit. <i>Ecclipsis Luna</i>
Move, stridebit. <i>Crepticulum</i> 14.38		1.316
Sub pondere gemit. <i>Torcular</i> 17.187	<i>Indifferentia. V. Resignatio. Libertas. Obedentia.</i>	Ereptâ sibi luce nocet. <i>Ecclipsis luna</i>
	<i>Indocilis. V. Ignorans.</i>	1.324
<i>Importunus.</i>	Extolluntur inanes. <i>Fruentum</i> 10.74	Alentem devorat. <i>Ignis</i> 2.18
Affultant sæpè repulsæ. <i>Musca</i> 8.237	Sine pondere pondus. <i>Pila</i> 18.46	Elevantem obumbrat. <i>Vapor</i> 2.147
Et abacta redibit. <i>Musca</i> 8.239	Tantum crepitus. <i>Pyrobolus</i> 18.75	Decrescit, non incalescit. <i>Nix</i> 2.203
Percussu crebro. <i>Lapis</i> 12.156	Oculata cæcitas. <i>Talpa</i> 8.277	Ab æstu amarities. <i>Mare</i> 2.382
	<i>Industria. V. Diligentia. Ars.</i>	Propriis nec parcit alumnis. <i>Mare</i>
<i>Improvidus. V. Providus.</i>	Superat solertia vires. <i>Leo</i> 5.433	2.387
<i>Improvisus. V. Celeritas.</i>	Industria & labore. <i>Leo</i> 5.445	Non mansuefcit atando. <i>Terra</i> 2.548
<i>Imprudencia. V. Author proprii mali.</i>	Vincit solertia vires. <i>Sciurus</i> 5.622	Quos pavit, pavet. <i>Adæon</i> 3.1
Gaudia sperat. <i>Papilio</i> 8.251	Non vi, sed arte. <i>Cancer</i> 6.48	Affidue repetunt quas perdant. <i>Danaides</i> 3.40
Meliora linquit. <i>Rastrum</i> 24.61	Industria, non vi. <i>Rana</i> 6.204	Nulla flectitur obsequio. <i>Mors</i>
Tautis non quadrant ausibus alæ. <i>Icarus</i> 3.74	Amor urget habendi. <i>Apis</i> 8.54	3.101
	Aderunt non sperata. <i>Cedrus</i> 9.144	In salutato hospite. <i>Hirundo</i> 4.457
		L1 2 Prælepe

INDEX APPLICATIONUM.

- Præsepe, non herum. *Asinus* 5.38
 Capitur, non cicuratur. *Bifon* 5.50
 Donec accipiat. *Camelus* 5.87
 Non memorabor amplius. *Lynx* 5.538
 Ex fœcundis infœcunda. *Mula* 5.563
 Genitus non generat. *Mulus* 5.564
 Incrassatus recalcitrat. *Mulus* 5.565
 Postea sanguinem. *Ovis* 5.585
 Non respicis, à quo accipis. *Porcus* 5.609
 Ex bono malum. *Serpens* 7.70
 Dulcedine necat. *Vipera* 7.115
 Pro bono malum. *Apis* 8.3
 Ex bono venenum. *Araneus* 7.95
 Non sentit incendium. *Pyrausta* 8.265
 Extinguit alentem. *Salamandra* 8.268
 Umbras pro luce rependunt. *Arbor* 9.32
 Irrigatione deterior. *Ficus* 9.163
 Arescit in undis. *Sycomorus* 9.176
 Portantem perimit. *Hedera* 9.173
 Alitur in deterius. *Rapa* 10.176
 In imbrem erigitur. *Trifolium* 10.286
 Duratur ab æstu. *Sal* 12.253
 Aspersum flammescit. *Ferrum* 12.56
 Spargit, quod recipit. *Vas* 15.253
 De lumine parturit umbram. *Umbella* 15.263
 Illuminata inumbrat. *Columna* 16.27
Inimicitia. Inimicus. V. Odium.
 Teruntur mutuo. *Lignum* 2.109
 Suo se condit humore. *Sepia* 6.232
 Non ferro, sed igne. *Hydra* 7.36
 A suo distrahit altro. *Magnes* 12.206
Inimicos diligere & ignoscere.
 Redit agmine dulci. *Nubes* 2.161
 Additur umbranti decus. *Nubes* 2.177
 Viret in igne. *Abanus* 2.618
 Pro injuriis beneficia. *Joseph* 3.235
 Hostes orando trucidat. *Moses* 3.240
 Fortior est qui se, quam qui fortissima vincit mænia. *David* 3.304
 Bonum pro malo. *Ieroboam* 3.323
 Non expugnabitur. *Stephanus* 3.529
 Devorat & decoquit. *Seruthio* 4.621
 Dedicicit cædes. *Leo* 5.497
 E malo bonum. *Serpens* 7.99
 Tortori delitias. *Bombyx* 8.114
 Perimentem portat. *Arbor* 9.58
 Et ego sanabo. *Myrrha* 9.290
 Semper injuria melius. *Linum* 12.3.& 12.4
 Compungentem illustrat. *Lilium* 14.9
 Et dura insculpsit. *Adamas* 12.14
 Roseus & nitescens. *Amethystus* 12.47
 Vetter in aurum. *Catellus* 17.15
 Nec trames restat. *Navis* 20.141
Injuria. V. Calumnia. Detraclio. Tribulatio. Injustitia. V. Judex. Iustitia. SS. Innocentes.
 Micant absente sole. *Stella* 1.331
 Vix nati natant. *Pisces* 6.7
 In die frigoris. *Pulegium* 10.168
 Et remotissimo sole. *Pulegium* 10.170
 Recisa virescunt. *Amaranthus* 11.24
Innocentia. V. Virtus.
 Nullaque obstante relaxit. *Sol* 1.55
 Obstantia solvet. *Sol* 1.81
 Frustra oppositæ. *Sol* 1.82
 Premitur, non opprimitur. *Sol* 1.88
 Emerget tandem. *Stella* 1.341
 Quod celat non aufert. *Nubes* 2.172
 In altis habitat. *Nix* 2.205
 Premitur non opprimitur innocentia. *Benjaminus* 3.237
 Antescelus, castæ mors subeunda fuit. *Susanna* 3.365
 Bona causa triumphat. *Daniel* 3.367
 Securus, quia innocens. *Daniel* 3.369
 Hunc putâ cum veste sequar. *Ioseph* 3.440
 Mollia tantum. *Paulus* 3.491
 Vivens quoque lacte fluebat. *Paulus* 3.495
 Innocuum nec vincla retardant. *Petrus* 3.505
 Procul ab ictu. *Manus* 3.569
 Nec madidam repeties. *Anser* 4.81
 Sic repugnant. *Cygnus* 4.340
 Balat incassum. *Agnus* 5.7
 Non est qui redimat. *Agnus* 5.8
 Deus non despicias. *Agnus* 5.9
 In periculo tuta. *Capra* 5.161
 Cum candore rubescit. *Ebur* 5.300
 Curant, sed ipse nihil. *Erinacens* 5.361
 Potius mori, quam fœdari. *Mustela* 5.566
 Fœdari nescia. *Mustela* 5.571
 Candorem præfero vitæ. *Mustela* 5.572
 Undique inermis. *Ovis* 5.578
 Mensignara nocendi. *Ovis* 5.579
 Nesciens labem. *Conchylium* 6.63
 Cœlo manifesta sereno. *ibid* 6.88
 Nec aura, nec unda. *Hirundo* 6.146
 Vox irrita ventis. *Rana* 6.210
 Illæsa per ignes. *Salamandra* 8.271
 Recto sublimia gressu. *Abies* 9.3
 A putredine tuta. *Cedrus* 9.137
 Illæsa refulget. *Laurus* 9.208
 Cariem non sentit. *Quercus* 9.413
 Absque nodis & rugis. *Cucurbita* 10.45
 Humiles, & absque nodo. *Iuncus* 10.108
 Somni dulcis alumna. *Lactuca* 10.115
 Cum candore odor. *Lilium* 11.113
 Florer illæsum. *Lilium* 11.145
 Nocturnos pello timores. *Chrysolithus* 12.72
 Candor illæsus. *Chrysellus* 12.94
 Cum candore lævorem. *Margaritæ* 12.215
 Nil, dum signat, avellit. *Sardonix* 12.281
 Dat pretium candor. *Vitrum* 12.329
 Quò clarius, expressius. *Speculum* 15.194
 Et solem & imbres. *Umbella* 15.261
 Rectitudine robur. *Columna* 16.35
 Se ipsa tuetur. *Templum* 16.195
 Sibi conscia recti. *Regula* 17.133
 Ubique securus. *Cymba* 20.56
 Non ideò maculor. *Tubus* 21.194
 Frustra. *Hasta* 22.73
 Decident infrâ. *Sagitta* 22.101
 Omnes in album. *Sagitta* 22.108
 Interclusa respirat. *Tuba* 22.185
Inobedientia. V. Obedia. Resistere.
 Intereunt, dum resistunt. *Core* 3.268
Inquietudo. V. Labor. Assiduitas. Insatiabilis. V. Avarus. Divina. Inspiraciones Divina. V. Graua.
 Lumen perdo, dum respuo lumen. *Elyma* 3.411
 Teneros grassatur in artus. *Herodes* 3.416
 Præcisâ furdus ab aure. *Malchus* 3.459
 Lux mitigat æstum. *Paulus* 3.479
 Oculos tendit, dextramque precantem. *Paulus* 3.484
 Nec ab errante recedunt. *Apus* 4.88
 Austro spirante concipiam. *Equa* 5.321
 Primo germinat favonio. *Laurus* 9.226
 Et loquor, & taceo. *Calamus* 19.12
Intellectus. V. Ingenium.
 Sine errore celerrimus. *Sol* 1.57
 Usque in occidentem patet. *Fulmen* 2.237
 Naturâ & arte. *Fons* 2.491
 Nil inquit inausum. *Dadalus* 3.38
 Recondita pando. *Ianus* 3.70
 Et profundissima quæque. *Aquila* 4.104
 Per suprema, per ima. *Aquila* 4.106
 Cantu æmulabitur omnes. *Carduelis* 4.237
 Ingenio experiar. *Corvus* 4.299
 Larentia tentat. *Merops* 4.478
 Lucem amitto tecum, & accipio. *Cynocephalus* 5.235
 Inspicit & perspicit. *Lynx* 5.537
 Viribus ingenium potius. *Sciurus* 5.622
 Sursum & subter. *Hirundo* 6.144
 Trahit varios. *Crysellus* 12.104
 Clausa inutilis. *Moneta* 13.72
 Ne Consumatur. *Candela* 15.64
 Non omnia possumus omnes. *Clavis* 17.31
 In angustiiori subtilior. *Modulus* 17.115
 Acie & soliditate. *Serra* 17.156
 Avia, pervia. *Terebellum* 17.176
 Dum nitet, cadit. *Pyrobolus* 18.67
 Et leviter ictum sonat. *Horologium* 21.128
 Immensum minimis arctat. *Speculum* 21.185
 Acuitur ictu. *Rota* 24.8
 Implicita extricat. *Pecten* 25.73
Intentio. V. Voluntas. Desiderium.
 Semper sursum. *Facula* 2.102
 Recta à recto. *Fons* 2.515
 Voluisse fat est. *Abraham* 3.203
 Nihil sine oculis vires. *Samsou* 3.289
 Non quantum, sed ex quanto. *David* 3.307
 Hominem discerno, feramque. *Cor* 3.565
 Astu, non vi. *Lucius* 6.159
 A luce primordia ducit. *Stella* 6.249
 Ulu

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Utu diverfo.	<i>Apis</i> 8.17	Comes luminis umbra.	<i>Horologium</i>	Addunt vincula decorem.	<i>ibid.</i> 431
Idem non omnibus idem.	<i>Araneus</i> 8.162	Ut feriat, semet contorquet.	<i>Arcus</i> 21.99	Inimicus factum sum, vetum dicens.	<i>ibid.</i> 3.432
Mox intima pandam.	<i>Malus punica</i> 9.266	Sui vindex.	<i>Clava</i> 22.39	Vitam, quam vetum perdere præstat.	<i>ibid.</i> 433
Interiora placeat.	<i>ibid.</i> 9.276	Lædentem lædit.	<i>Sagitta</i> 22.115	Vocem mihi voce redemi.	<i>Zacharias</i> 3.537
In intimis aurum.	<i>Rosa</i> 11.227	<i>S. Ioannes Apostolus.</i>		Omnes excitat unus.	<i>Aviis</i> 4.16
Sub Sole patebit.	<i>Rosa</i> 11.228	Nec temihi charior ullus.	<i>Ioan.</i> 3.434	Lætificat accessu.	<i>Cygnus</i> 4.329
Directè.	<i>Magnes</i> 12.180	Hinc arcana fluunt.	<i>ibid.</i> 3.435	Non manducans, neque bibens.	<i>Monocodiata</i> 4.483
Recta distorquet.	<i>Speculum</i> 15.218	Nec me vis dividet ulla.	<i>ibid.</i> 4.36	Non sustinet moras.	<i>Perdix</i> 4.550
Quale, non quantum.	<i>Liber</i> 19.24	Hæc matre beatus.	<i>ibid.</i> 4.37	Tenere quis poterit?	<i>Perdix</i> 4.551
Illuc omnes.	<i>Circulus</i> 21.36	Pennis adjutus amoris.	<i>ibid.</i> 4.38	Vox, nil ultra.	<i>Philomela</i> 4.569
Intentus intendo.	<i>Arcus</i> 22.10	Compescunt ignibus ignes.	<i>ibid.</i> 4.39	Magnus & impiger.	<i>Bison</i> 5.51
Non quasi in incertum.	<i>Sagitta</i> 22.110	Non terret fulgor.	<i>Aquila</i> 4.99	Nec cæsus cedam.	<i>Canis</i> 5.103
Et manus, & mens.	<i>Sclopetum</i> 22.124	Nec titubat acies.	<i>Aquila</i> 4.100	Vel nutu fides & amor.	<i>Canis</i> 5.112
Modò rectè intendam.	<i>Tormentum</i> 22.160	Et visu & volatu.	<i>Aquila</i> 4.103	Et in ortu conspicit.	<i>Leo</i> 5.453
Spectamus ad unum.	<i>Rota</i> 24.86	Volatu nemini.	<i>Aquila</i> 4.109	Vis nescia claustris.	<i>Leo</i> 5.492
<i>Intercessio Sanctorum. V. Angelus Custos.</i>		Non pavet ad strepitus.	<i>Aquila</i> 4.113	Illa queatur ore.	<i>Bombyx</i> 8.109
<i>SS. Patroni. Præsidium, Beneficentia.</i>		Quod mihi, hoc aliis.	<i>Aquila</i> 4.170	Contractione tutior.	<i>Cicula</i> 8.175
<i>Invidia, Invidus.</i>		At picipit propè.	<i>Aquila</i> 4.184	Inclusa potentius halant.	<i>Cydonius</i> 9.150
Unius splendor incendium alterius Sol		Neretorqueat ora.	<i>Aquila</i> 4.187	Sub cortice mella.	<i>Ficus</i> 9.165
1.58		Cernit acutum.	<i>Aquila</i> 4.202	Absque cultore nitet.	<i>Lilium</i> 11.127
Alterius umbra.	<i>Eclipsis Luna</i> 1.312	Manet amantior.	<i>Pelicanus</i> 4.540	Citra vigorem.	<i>Lilium</i> 11.151
Sæmna petit.	<i>Flamma</i> 2.45	Proximum cordi charius.	<i>Ovum</i> 4.672	Emicat unus.	<i>Carbunculus</i> 12.60
Non sine fumo.	<i>Flamma</i> 2.67	Adhæsit os meum carni mex.	<i>Perjicus</i> 9.371	Ad summos crescit honores.	<i>Margarita</i> 12.244
Elevatur in umbram.	<i>Nubes</i> 2.173	Accipit in sua.	<i>Surculus</i> 9.479	Et latet & lucet.	<i>Candela</i> 15.71
Ferunt fumos.	<i>Flumen</i> 2.231	Et nitor, & color pretiosissimarum.	<i>Opalus</i> 12.250	Obstantia discutit ardens.	<i>Lucerna</i> 15.113
Friget in æstu.	<i>Puteus</i> 2.535	Ingentes excitat aufus.	<i>Sardius</i> 12.274	Vocem lux orta recludet.	<i>Statua</i> 16.180
Humiliora minus.	<i>Mons</i> 2.578	Non fert impuri soporem.	<i>Sardonyx</i> 12.278	Minuor, altero crescente.	<i>Modulus</i> 17.119
Sua viscera vorat.	<i>Æna</i> 2.612	Purum candescit.	<i>Argentum</i> 13.2	Proxima primæ.	<i>B.</i> 19.4
Suomet igne perit.	<i>Chimera</i> 3.31	Haurit ex alto.	<i>Situla</i> 15.162	Et in magno magna.	<i>Navis</i> 20.97
Larant, non lacerant.	<i>Ganymides</i> 3.50	Furmo intuitu reperit.	<i>Quadrans</i> 21.177	Nil mihi cum terris.	<i>Globus</i> 21.59
Excæcat candor.	<i>Aviis</i> 4.9	<i>S. Ioannes Baptista.</i>		Prodit vestigia lucis.	<i>Horologium</i> 21.102
Ingemet ad ortum.	<i>Coturnix</i> 4.310	Prævia Solis.	<i>Aurora</i> 1.50	Pretium intus.	<i>ibid.</i> 21.120
Ut sua substituatur.	<i>Cuculus</i> 4.315	Cedit diurno fideri.	<i>Luna</i> 1.261	Quia rectus, aspicior.	<i>ibid.</i> 21.125
Quas excitavi, patior.	<i>Phoenix</i> 4.579	Mutuato lumine fulget.	<i>Stella</i> 1.343	Oppilabit os.	<i>Tormentum</i> 22.169
Solis fulgore tabesco.	<i>Vesperulio</i> 4.638	Præsentem nuntiat.	<i>Planeta</i> 1.362	Uno verbo recludor.	<i>Sera</i> 25.90
Ad rabida feror.	<i>Vultur</i> 4.654	Provocat orta diem.	<i>Planeta</i> 1.364	<i>S. Iosephus.</i>	
Ignotos allatrat.	<i>Canis</i> 5.148	Et lumen & ardor.	<i>Zodiacus</i> 1.403	Portantem omnia porto.	<i>Atlas</i> 3.25
Salubrius condo.	<i>Cervus</i> 5.214	Sic mihi collatum vilescit quodlibet album.		Tutissima quies.	<i>Aquila</i> 4.121
Lædentem lædit illæsus.	<i>Ericius</i> 5.387	Non licuit videre parvum.	<i>Nix</i> 2.212	Sit sine labe fides.	<i>Columba</i> 4.279
Nemo domare potest.	<i>Mantubora</i> 5.540	Nec frangitur, nec irrigatur.	<i>Mons</i> 2.574	Fide, non corpore conjux.	<i>Apis</i> 8.65
Offendor lumine.	<i>Oryx</i> 5.573	Major est recentis gratia floris.	<i>Samuel</i> 3.292	Tantummodò fulcimentum.	<i>Virus</i> 19.516
Aliis turbare solet.	<i>Oryx</i> 5.574	Viamque insisto domandi, dum faciles animi.	<i>Ioan. Bapt.</i> 3.420	Onus leve.	<i>Vitis</i> 9.536
Lutum una voluptas.	<i>Porcus</i> 5.606	Teneris ne concidat annis.	<i>ibid.</i> 4.21	Apes expectat.	<i>Horius</i> 11.86
Nocet artificii.	<i>Taurus Perilli</i> 5.646	Ne levi posset maculare vitam crimine linguæ.	<i>ibid.</i> 4.22	Et conformitate conspicui.	<i>Lapis</i> 12.164
Condigna merces.	<i>ibid.</i> 5.650	Amat nemus, & fugit urbes.	<i>ibid.</i> 4.23	Movet unus utrumque.	<i>Magnes</i> 12.200
Se devorat ipsum.	<i>Polypus</i> 6.185	Primosque gradus in pulvere ponam.	<i>ibid.</i> 4.24	Dat sociata decus.	<i>Margarita</i> 12.224
Prosternit intuitu.	<i>Basiliscus</i> 7.19	Desertum facit esse disertum.	<i>ibid.</i> 4.25	Non plus ultra.	<i>Columna</i> 16.31
Arduus ad Solem.	<i>Serpens</i> 7.76	Relictis mænibus sylvas amat.	<i>ibid.</i> 4.26	Fulcit, non obumbrat.	<i>Palus</i> 24.59
Alit venena veneno.	<i>Serpens</i> 7.97	Implevit terras voce.	<i>ibid.</i> 4.27	<i>Ira, Iracundus.</i>	
Vorat, ne pharmaca præstet.	<i>Stellio</i> 7.104	Pellibus in morem cinctus.	<i>ibid.</i> 4.28	Motas exasperat iras.	<i>Luna</i> 1.255
Gignentis viscera voro.	<i>Vipera</i> 7.123	Quovis jejunos ab hoste triumphat.	<i>ibid.</i> 4.29	Procul omnis ira.	<i>Zodiacus</i> 1.395
Serenitate deficit.	<i>Salamandra</i> 8.274	His undis abluit undas.	<i>ibid.</i> 4.30	Infantes iræ.	<i>Zodiacus</i> 1.404
Subnascens suffocat.	<i>Arbor</i> 9.81			Sum mihi causa mali.	<i>Ignis</i> 2.30
Exterius viridis, cætera pallor habet.	<i>Hædera</i> 9.195			Dum agitur, augetur.	<i>Ignis</i> 2.34
Te crescente decreasco.	<i>Cepa</i> 10.37			Si sulphure tangat.	<i>Ignis</i> 2.35
Ipsè sibi culpa est, hoc qui lædetur odore.	<i>Lilium</i> 11.138			Dispungit turbida formas.	<i>Aqua</i> 2.335
Hebeti livore nigrescit.	<i>Plumbum</i> 13.80			Sordida vomit.	<i>Mare</i> 2.390
Vis inopina rapit.	<i>Navis</i> 20.86				
Nec requies ulla.	<i>Navis</i> 20.94				

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Recta diffunditur.	42	<i>Iustus. V. Sanctus.</i>	Dextero semper interior.	<i>Camelus</i>
Medium non deserit unquam.	<i>Solin</i>	Jovis omnia plena.		5.82
	<i>Zodiaco</i> 1.177	In tenebris clarior.		<i>Canis</i> 5.139
Æquè impartitur.	<i>Solin</i> <i>Zod.</i> 1.184	Terræ, cœloque.		<i>Capreolus</i> 5.169
Cuique suum.	<i>Iustitia</i> 3.82	Obscuratur, dum jungitur.		<i>Capreolus</i> 5.173
Nullo flectitur obsequio.	<i>Iustitia</i> 3.83			<i>ibid.</i> 5.174
Justitiæ sapientia comes.	<i>Salomon</i>	Damna velox reparat.		<i>Capricornus</i> 5.178
	3.18	Nunquam procul.		<i>Cervus</i> 5.188
Vis, non jus.	<i>Naboth</i> 3.332	Haud miscetur.		<i>Cervus</i> 5.201
In opportunitate utrumque.	<i>Aquila</i>	Discutit umbras.		<i>Elephas</i> 5.262
	4.141	Semper sursum.		<i>Elephas</i> 5.264
Præsidia majestatis.	<i>Aquila</i> 4.142	Coruscant & ardent.		<i>Elephas</i> 5.288
Directè.	<i>Magnes</i> 12.180	Voluntariè fundit.		<i>Elephas</i> 5.291
		Rigat & operit.		<i>ibid.</i> 5.295
<i>Iustitia Dei. V. Dei iustitia.</i>		Maturâ luce.		<i>Equus</i> 5.314
<i>Iustitia vindicativa.</i>		Illæsus transit.		<i>Equus</i> 5.315
		Hymæ calet.		<i>Equus</i> 5.341
Terret sæva procellas	<i>Zodiacus</i>	Pluvius orbatus arefcit.		<i>Erinaceus</i> 5.373
	1.309			<i>Ericius</i> 5.384
Infantes iræ.	<i>Zodiacus</i> 1.404	Nullos postulat imbres.		<i>Leo</i> 5.504
Gratus terror.	<i>Zodiacus</i> 1.406	Has despicit iras.		<i>Lepus</i> 5.512
Nescia veneni.	<i>Zodiacus</i> 1.409	Olet & ardet.		<i>Lepus</i> 5.517
Juvat nocendo.	<i>Ignis</i> 2.10	Pacem summa tenent.		<i>Monoceros</i> 5.551
Digna & quæ luceat atis.	<i>Facula</i> 2.94	Extra nubes.		<i>Ovis</i> 5.579
Terræ fecundo.	<i>Nubes</i> 2.169	Sele mole tenet.		<i>Pisces</i> 6.14
Alta duraque conterit.	<i>Fulmen</i> 2.239			<i>Conchylum</i> 6.91
Dum paucos lædit, multos terret.	<i>Fulmen</i> 2.244	Franguntur allisæ.		<i>ibid.</i> 6.92
Bono fert omine mortem.	<i>Fulmen</i> 2.249	Inviæ utrimque.		<i>Lucerna</i> 6.152
Mundat & urit.	<i>Aqua</i> 2.353	Hinc militat æther.		<i>Nautilus</i> 6.165
Nodos virtute resolvo.	<i>Alexander</i> 3.8	Transit intactus.		<i>Phoca</i> 6.176
Noxia monstris.	<i>Hercules</i> 3.66	Attollor ab igne.		<i>Phoca</i> 6.177
Unius pœna, multorum salus.	<i>Anan.</i> 3.397	Mergitur non submergitur.		<i>Basiliscus</i> 7.20
	<i>Sapph.</i> 3.397			<i>Serpens</i> 7.79
In reluctantes.	<i>Aquila</i> 4.163	Non sibi, sed Domino.		<i>Vipera</i> 7.127
Sæva sævis.	<i>Ciconia</i> 4.246	Quò altius, eò suavius.		<i>Aranus</i> 8.106
Venenosus propulsat.	<i>Ibis</i> 4.461	Nec quicquam terreor æstu.		<i>Arbor</i> 9.40
Venenum detegit ac perdit.	<i>Pavo</i> 4.522	Probatas probor.		<i>Arbor</i> 9.64
		Nec obliuia nec ima.		<i>Cassanea</i> 9.226
Venit, & disperdit.	<i>Selenus</i> 4.612	Rectâ sursum.		<i>Fraxinus</i> 9.178
Laniatque nocentes.	<i>Cervus</i> 5.109	Obvia centeno.		<i>Fraxinus</i> 9.181
Necantur dum necant.	<i>Lupus</i> 5.530	Non jus habuere nocendi.		<i>Hedera</i> 9.185
In vulnere salus.	<i>Hippopotamus</i> 6.137	His ego sustentor.		<i>Hedera</i> 9.186
Perdit venena veneno.	<i>Vipera</i> 7.117	Ex aspectu vita.		<i>Laurus</i> 9.205
Nec spe, nec metu.	<i>Chamæleon</i> 8.147	Candidos æther alit.		<i>Laurus</i> 9.216
Nocentibus noxia.	<i>Fraxinus</i> 9.180	Nec defessus, nec diffusus.		<i>Laurus</i> 9.228
Ex amara dulcedo.	<i>Olea</i> 9.320	Vocem sequuntur.		<i>Laurus</i> 9.233
Durum duro frango.	<i>Adamas</i> 12.16	Quocunque ierit.		<i>Malus punica</i> 9.275
Fœtus servatque, necatque.	<i>Ætes</i> 12.42	Sapiunt, cum sapiunt.		<i>Olea</i> 9.333
		Undique princeps.		<i>Palma</i> 9.355
Non sine humore.	<i>Lapis</i> 12.153	Alis tacentibus canet.		<i>Palma</i> 9.360
E petris excutit ignem.	<i>Silex</i> 12.286	Rectâ scandit.		<i>Palma</i> 9.362
Malè compacta dissolvit.	<i>Cuneus</i> 17.40	Interminatis fulget honoribus.		<i>Persicus</i> 3.371
Oblivantes evellit.	<i>Malleus</i> 17.100	Nondum apparuit quid erimus.		<i>Quercus</i> 9.428
Abradit & æquat.	<i>Planula</i> 17.128	Vanum posthabet orbem.		<i>Uva</i> 9.563
Vincla coronant.	<i>Securis</i> 17.151	Non frangetur.		<i>Amaracus</i> 10.8
Vi virus.	<i>Clava</i> 22.40	Tremulus, sed firmus.		<i>Adiantum</i> 10.23
Nil quod lædat habet.	<i>Hasta</i> 22.64	Innocens & timidus.		<i>Fruentum</i> 10.79
In mala ligna maligna.	<i>Falx</i> 24.32	Nec jejuno, nec viâ deficit.		<i>ibid.</i> 10.81
Amputat inutiles.	<i>Falx</i> 24.36			<i>Linum</i> 10.123.
Malas malè perdet.	<i>Ligo</i> 27.47			<i>Æ</i> 124
Evertit, & æquat.	<i>Occa</i> 24.55			<i>Cariophyllum</i> 11.37
Meliora relinquit.	<i>Rastrum</i> 24.61			<i>Lilium</i> 11.133
Areas & arva repurgat.	<i>ibidem</i> 24.63			<i>invisus</i>
Educunt pessimum.	<i>Cucurbitula</i> 25.27			
Parcendo secabit.	<i>Phlebotomum</i> 25.76			

INDEX APPLICATIONUM.

Invisus Veneri.	<i>ibid.</i> 11.158	Gracilis pulcherrima.	<i>Columna</i> 16.54	Nulla mihi mora est.	<i>Perdix</i> 4.550
Semper suaves.	<i>Rosa</i> 11.174	Latior intus.	<i>Fenestra</i> 16.77	Edocta suavius.	<i>Philomela</i> 4.564
Ver, integer annus.	<i>Rosa</i> 11.219	Magis succenditur.	<i>Fornax</i> 16.83	Tempore reddet	<i>Philomela</i> 4.566
Florui in arido.	<i>Rosa</i> 11.232	Suas devorat umbras.	<i>Pyramis</i> 16.143	Post vincula celerior.	<i>Canis</i> 5.133
Nec deficit armis.	<i>Adamas</i> 12.35	Fortiora superlunt.	<i>Pyramis</i> 16.146	Liber aberrat.	<i>Equus</i> 5.312
Et viret & pallet.	<i>Beryllus</i> 12.54	Mobilibus firmata globis.	<i>Pyramis</i> 16.172	Turior in frænis.	<i>Equus</i> 5.339
Se tenentem exurit.	<i>Beryllus</i> 12.56	Flatus irritus omnis.	<i>Templum</i> 16.193	Incustodita rapit.	<i>Lupus</i> 5.562
Æthere durefcit.	<i>Corallium</i> 12.77	Totum Numini,	<i>Templum</i> 16.198	At negotium teniorum intus.	<i>Apis</i> 8.74
Intus & extra.	<i>Crystallus</i> 12.193	Jovis omnia plena.	<i>ibid.</i> 16.201	Fugienda peto.	<i>Papilio</i> 8.255
Et pallet & lucet.	<i>Diadochus</i> 12.109	Virtutis asylum.	<i>ibid.</i> 16.205	Fervoribus acrius instat.	<i>Vespa</i> 8.283
Feruntur ut niteant.	<i>Gemma</i> 12.121	Et propè & procul.	<i>Turris</i> 16.2.7	Citò corripit ignem.	<i>Abies</i> 9.4
Fulget imagine cœli.	<i>Hyacinthus</i> 12.126	Æmula lunæ.	<i>Turris</i> 16.221	Properè, non prosperè.	<i>Amygdalus</i> 9.23
Solo adamante signatur.	<i>Hyacinthus</i> 12.128	Innixa volvitur.	<i>Cardo</i> 17.9	Meliora sequentur.	<i>Arbor</i> 9.38
Radiis adverfa refulget.	<i>Iris</i> 12.135	Asperrimis æquata angustis.	<i>Modulus</i> 17.122	Crescent, dum crescet.	<i>Arbor</i> 9.52
Inocidiam sequor.	<i>Magnes</i> 12.179	Coit omnis in unum.	<i>Torcular</i> 17.184	Dabit in tempore.	<i>Arbor</i> 9.64
Directè.	<i>Magnes</i> 12.180	Æqualis undique.	<i>Pila</i> 18.24	Ut erigar.	<i>Hedera</i> 9.197
Trahit & retrahit.	<i>Magnes</i> 12.188	Percussuselevator.	<i>Pila</i> 18.43	Ut recta sustinear.	<i>Hedera</i> 9.198
Quovis rotunda.	<i>Margaritha</i> 12.232	Nec citra, nec ultra.	<i>Archetypus</i> 19.3	Dant vincula formam.	<i>Myrtus</i> 9.296
Ab igne resolat.	<i>Sal</i> 12.252	Raræ pausæ, multa suspiria.	<i>Liber</i> 19.35	Non expectata dabit.	<i>Palma</i> 9.361
Cœlesti fulgurat ore.	<i>Sapphirus</i> 12.266	Aguntur spiritu.	<i>Navis</i> 20.140	In viridi magis.	<i>Pinus</i> 9.380
Quæ tangit, cærulea reddit.	<i>Sdaphirus</i> 12.267	Per tela, per hostes.	<i>Triremes</i> 20.171	In viridi teneras exurit flamma medullas.	<i>Truncus</i> 9.504
Trino speciosa decore.	<i>Sardonix</i> 12.280	Cœlestia monstrat.	<i>Globus</i> 21.60	Sese melioribus offert.	<i>Vitis</i> 9.505
Circummoveor tecum.	<i>Selenites</i> 12.283	Dies dimetior umbris.	<i>Horologium</i> 21.72	Desiderat ulmos.	<i>Vitis</i> 9.508
Viore perenni.	<i>Smaragdus</i> 12.307	Me Phœbus, non Phœbe.	<i>ibid.</i> 21.100	Vix nata sustineor.	<i>Vitis</i> 9.510
Viret & fulgurat.	<i>ibid.</i> 12.308	Ut intus movetur.	<i>ibid.</i> 21.108	Opis indiga.	<i>Vitis</i> 9.514
Fragrat accensus.	<i>Succinum</i> 12.316	Undique recta.	<i>Instrumentum</i> 21.158	Fructus in flore videntur.	<i>Vitis</i> 9.546
Omni colore resplendens.	<i>Topazius</i> 12.317	Quadram ad regulam.	<i>Perpendiculum</i> 21.172	Maturefcit illæsa.	<i>Uva</i> 9.560
Attritu limæ vilefcit.	<i>ibid.</i> 12.320	Stat semper in recto.	<i>Quadrangulus</i> 21.174	Si premis, erumpit.	<i>Vinum</i> 9.573
Politurâ fuscatur.	<i>Topazius</i> 12.321	Undique firmus.	<i>ibid.</i> 21.175	Uit maturè.	<i>Urtica</i> 10.196
Ab igne omnicolor.	<i>Vitrum</i> 12.328	Ut cunque sursum.	<i>Tetraedrum</i> 21.190	Dum tenera est, utit.	<i>Urtica</i> 10.197
Exprimit quæ recipit.	<i>Vitrum</i> 12.382	Totus non sufficit orbis.	<i>Triangulus</i> 21.192	Mitigatur adulta.	<i>Urtica</i> 10.198
Non læditur, sed probatur.	<i>Aurum</i> 13.17	Decident instâ.	<i>Sagitta</i> 22.101	Abſque cultore nitet.	<i>Lilium</i> 11.127
Pallore pulchrius.	<i>Aurum</i> 13.25	Nec offendit in una.	<i>Cithara</i> 23.19	Donec adoleverit.	<i>Lilium</i> 11.147
Scintillat & ardet.	<i>Ferrum</i> 13.52	Semper apta.	<i>Tibia</i> 21.61	Florer in ortu.	<i>Rosa</i> 11.172
Candescit & urit.	<i>Ferrum</i> 13.52	Ad motum facilis.	<i>Rota</i> 24.69	Irrigatæ vivaciores,	<i>Rosa</i> 11.175
Formatur ignitum.	<i>Ferrum</i> 13.60	Servio regnans.	<i>Scepterum</i> 25.85	Politurâ pinguelcit.	<i>Achates</i> 12.4
Ut vertatur in aurum.	<i>Ferrum</i> 13.65	<i>Iustus inter malos. V. Iustus. Societas.</i>		Elata rubelcit.	<i>Corallium</i> 12.85
Perſimilis ipſi.	<i>Moneta</i> 13.71	<i>Injure. V. Auxilium. Preſidium.</i>		Robur & decus.	<i>Corallium</i> 12.83
Non aliunde.	<i>Altare</i> 14.3	<i>Invenis. V. Educaio. Inventus.</i>		Rigore nitelcit.	<i>Crystallus</i> 12.95
Dat undique sonum	<i>Campana</i> 14.21	<i>Discipulus</i>		Firmatur, ut formetur.	<i>Ferrum</i> 13.61
Lucis habet alimenta perennis.	<i>Lucerna</i> 14.59	Celeres explicat ortus.	<i>Solin Zodiaco</i> 1.190	Refleçter alienum.	<i>Speculum</i> 15.183
Acquirit eundo.	<i>Alabrum</i> 15.4	Micat acrius ardor.	<i>Ignis</i> 2.39	Ad omnia.	<i>Tela</i> 15.227
Non extinguetur.	<i>Candela</i> 15.69	Denſior ex viridi.	<i>Fumus</i> 2.132	Perfcitur icçu.	<i>Pyramis</i> 16.165
Per angustos melior meatus.	<i>Cribrum</i> 15.78	Quâ duxeris, sequitur.	<i>Aqua</i> 2.348	Angustis aptius.	<i>Modulus</i> 17.112
Operit & aperit.	<i>Laterna</i> 15.107	Potentius erumpit.	<i>Flumen</i> 2.462	Discrimine ſecta bicorni.	<i>Y.</i> 19.62
Verte, non extingues.	<i>Lucerna</i> 15.119	Inculca ſylvefcit.	<i>Terra</i> 2.545	Ab alio regimen.	<i>Horologium</i> 21.134
Per multas tribulationes.	<i>Panis</i> 15.142	Durior iſta placet.	<i>Hercules</i> 3.64	Modò manus doçta me regat.	<i>ibid.</i> 21.135
Per te ſplendo & uro.	<i>Speculum</i> 15.213	Tantis non quadrant auſibus alæ.	<i>Icarus</i> 3.74	Incertum.	<i>Rota</i> 24.80
Transivimus per ignem & aquam.	<i>Vas</i> 15.241	Indomitos imbellis equos non diriget infans.	<i>Phaeton</i> 3.122	His equi, æqui.	<i>Calcar</i> 25.49
Solidamur in uſus.	<i>Vas</i> 15.254	Major eſt recentis grãtia floris.	<i>Samuel</i> 3.292	Domabit eſtrenes.	<i>Frenum</i> 25.49
Carne & ſanguine procul.	<i>Vier</i> 15.265	Ab his rudimentis.	<i>David</i> 3.299	<i>Labor. V. Aſſiduitas. Diligentia. Industria.</i>	
Gemit ſpiritu.	<i>Columna</i> 16.36	Non annis, ſed ingenio.	<i>Daniel</i> 3.366	Nec mora, nec requies ulla.	<i>Calum</i> 1.6
Firma, nã fulmine tacta.	<i>Columna</i> 16.42	Nondum venit hora mea.	<i>Aquila</i> 4.127	Motus erit requies.	<i>Sol</i> 1.153
Sub pondere recta.	<i>Columna</i> 15.46	Fert parvus adultum.	<i>Aquila</i> 4.201	Juvat ipte labor.	<i>Zodiacus</i> 1.399
				Fatiget, non rapiat.	<i>Aqua</i> 2.345
				Eligno dulcefcunt.	<i>Fons</i> 2.517
				Cum labore extrahitur.	<i>Puteus</i> 2.537
				Ardua virtutem.	<i>Mons</i> 2.569
				Excedit robore pondus.	<i>Atlas</i> 3.26
					<i>Aſſidue</i>

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Assidue reperunt quas perdant. <i>Danaides</i> 3.40	Stat motu. <i>Trochus</i> 18.84	Salsis alitur undis. <i>Palma</i> 9.344
Quò difficilius, eò præclarius. <i>Hercules</i> 3.53	Legendo. <i>Liber</i> 19.28	Verteret in gaudium. <i>Vitis</i> 9.524
Sublimi resident. <i>Musa</i> 3.108	Labor & virtute. <i>Navis</i> 20.54	In lachrymis feracior. <i>Vitis</i> 9.537
Urget ruiturum. <i>Sisyphus</i> 3.145	Juvat ire per æstus. <i>Navis</i> 20.129	Florescit in undis. <i>Nymphaea</i> 10.153
Compellor amore. <i>Avis</i> 4.32	Arte & labore. <i>Tyremis</i> 20.174	Noctis non deficit humor. <i>Sedum</i> 10.180
Quiescit in motu. <i>Columba</i> 4.275	Non frustra. <i>Tyremis</i> 20.176	Exaltabit caput. <i>Flos</i> 11.111
Nec defessus nec diffusus. <i>Cygnus</i> 4.328	Labore & constantiâ. <i>Circinus</i> 21.26	At lachrymis mea vita viret. <i>Amaranthus</i> 11.22
Æternitati. <i>Cygnus</i> 4.330	Indefessè agendo. <i>Globus</i> 21.61	Madefactus reviviscit. <i>Amaranthus</i> 11.22
Præbet industria victum. <i>Gallina</i> 4.361	Nulla hora sine linea. <i>Horologium</i> 21.85	Undis vitesco. <i>Amaranthus</i> 11.23
Nutrix ipsa sui. <i>Phoenix</i> 4.590	Noctes atque dies. <i>ibid.</i> 21.118	Intima coronant lachrymæ. <i>Corona Imperialis</i> 11.43
Nascitur ad laborem. <i>Bos</i> 5.61	Procul errore dum errat. <i>ibid.</i> 21.133	Germinabit germinans. <i>Hercius</i> 11.87
Frangit opus. <i>Bos</i> 5.66	Labor omnia vincit. <i>Aries</i> 22.22	Inscripti lectu nascuntur. <i>Hyacinthus</i> 11.105
Errando prædatur. <i>Canis</i> 5.137	Ufu nitescunt. <i>Arma</i> 22.32	Incrementa suis accipit à lachrymis. <i>Lilium</i> 11.124
Non plus ultra. <i>Equus</i> 5.352	Fruges dabit & opes. <i>Aratrum</i> 24.3	Inde alor, unde premor. <i>ibid.</i> 11.152
Industriâ & labore. <i>Leo</i> 5.445	Tenuatur ab usu. <i>ibid.</i> 24.4	Irrigata vivaciores. <i>Rosa</i> 11.175
Non segni rapienda manu. <i>Vellus</i> 5.592	Dabit Deus incrementum. <i>ibid.</i> 24.6	Gignit amarities. <i>Corallium</i> 12.86
Labor irritus omnis. <i>Sciurus</i> 5.625	In partes mille distenti. <i>Malleoli</i> 25.64	Maderet perpetuo fletu. <i>Enydros</i> 12.113
Ipsè alimenta sibi. <i>Ursus</i> 5.675	Sorte aut labore. <i>Sera</i> 25.95	Dura licet. <i>Lapis</i> 12.157
In motu quietem. <i>Delphinus</i> 6.109	<i>Lachryma.</i>	
Non fat voluisse. <i>Draco</i> 7.27	Ardendo gemit. <i>Lignum</i> 2.105	Asperum flammæscit. <i>Ferrum</i> 13.56
Manibus sublimia poscit. <i>Tarantula</i> 7.109	Luger, ut luceat. <i>Lignum</i> 2.106	Ardet in undis. <i>Calx</i> 16.13
Sic vos non vobis. <i>Apis</i> 8.1	Temperat æstum. <i>Pluvia</i> 2.183	Humore dissolvitur. <i>Calx</i> 16.15
Sic vos non vobis. <i>Apis</i> 8.2	Nec temperat æstum. <i>Pluvia</i> 2.184	Magis succenditur. <i>Fornax</i> 16.83
Privati nil habet ista domus. <i>Apis</i> 8.83	Ab imbre serenum. <i>Iris</i> 2.268	Extinguere sueta. <i>Officina</i> 16.121
Animâ tabescente. <i>Araneus</i> 8.98	Ver alo. <i>Aqua</i> 2.333	Foyent non exinguunt. <i>Officina</i> 16.122
Viscera pro mulcis. <i>Araneus</i> 8.99	Cum calet, exilit. <i>Aqua</i> 2.364	Calor elicit imbres. <i>Furnus</i> 17.63
Vilis prædæ tabescit amote. <i>Araneus</i> 8.101	Vires diversâ latent. <i>Aqua distillata</i> 2.375	Humorem exarido. <i>Furnus</i> 17.64
Copia me perdit. <i>Arbor</i> 9.26	Latet ignis in unda. <i>Aqua distillata</i> 2.376	Imbribus incendia prodit. <i>Furnus</i> 17.27
Pondere victa suo. <i>Arbor</i> 9.28	Sordes eliminat. <i>Torrentes</i> 2.471	Extrahet imber. <i>Cymba</i> 20.27
Difficilis cultu. <i>Arbor</i> 9.67	Etiàm è flumine flammam. <i>Fons</i> 2.501	Temperat unda sonum. <i>Organum</i> 23.51
Suo scissa pondere. <i>Cedrus</i> 9.143	Mortem vitamque propinant. <i>Fons</i> 2.522	Attraxi spiritum. <i>Harpagium</i> 25.53
Non segni rapienda manu. <i>Poma aurea</i> 9.401	Vitam reparabit in undis. <i>Vallis</i> 2.592	Diluit ora liquor. <i>ibid.</i> 25.55
Non aliunde fasces. <i>Quercus</i> 9.416	Hoc flumine petra cavatur. <i>Magdalena</i> 3.463	<i>Latitia. V. Gaudium. Eurapeia.</i>
Finiunt pariter, renovantque labores. <i>Frumentum</i> 10.72	Est honor & lachrymis. <i>ibid.</i> 464	Cor pravum dabit tristitiam. <i>Cainus</i> 3.185
Pondere victis. <i>Papaver</i> 11.167	Gaudet amor lachrymis. <i>ibid.</i> 465	Extrema gaudii luctus. <i>Balthazar</i> 3.373
Dum circuit, deteit. <i>Cos</i> 12.92	Lavit & unxit. <i>ibid.</i> 3.468	Exulto ad Deum vivum. <i>Cor</i> 3.556
Attrectata suavus. <i>Succinum</i> 12.315	His guttris iaxa cavantur. <i>Paulus</i> 3.488	Mensis decus atque coronis. <i>Caliba</i> 11.31
Ne consumatur. <i>Candela</i> 15.64	Noxas hæc abluunt unda. <i>Petrus</i> 3.504	Pascit ab lactatos. <i>Panis</i> 15.140
Sinimis emungas, extinguitur. <i>Candela</i> 15.68	Animantur molliti. <i>Avis</i> 4.8	Versa est in lachrymas. <i>Chelys</i> 23.7
In motu quies. <i>Cuna</i> 15.92	Hostem submersa declinat. <i>Anas</i> 4.75	Mediis etiam jocos. <i>Chorda</i> 23.8
Aliis ipsa laboro. <i>Filorum congeries</i> 15.99	Renovatur abluta. <i>Aquila</i> 4.114	Versa est in lachrymas. <i>Lyra</i> 23.30
Juvat indulgere labori. <i>Pyramis</i> 16.154	Ademptum redimit. <i>Aquila</i> 4.160	<i>Latro sanctus.</i>
Dimidium facti. <i>Pyramis</i> 16.157	Ut punior fiam. <i>Cygnus</i> 4.321	Tarda, sed ferventior. <i>Facula</i> 2.103
Sudor in pretium. <i>Furnus</i> 17.77	Sub tuum præsidium. <i>Mergus</i> 4.476	Ne mergat. <i>Hirundo</i> 4.446
Expolietur tandem. <i>Lima</i> 17.95	Nec gemere cessabit. <i>Turtur</i> 4.629	Deducet me. <i>Sciurus</i> 5.621
Alternis facilis. <i>Serra</i> 17.159	Dienoctuque gemit. <i>Turtur</i> 4.634	Serò floret, citò maturat. <i>Morus</i> 9.278
Abque labore nihil. <i>Terebra</i> 17.178	Vigorem recipit. <i>Cervus</i> 5.185	Vesperè floret. <i>Isminus</i> 11.107
Sub pondere purpura fluet. <i>Torcular</i> 17.186	Plorat, & devorat. <i>Crocodylus</i> 6.94	Vel totum attrahet orbem. <i>Gemma</i> 12.124
Premat, dum imprimat. <i>Torcular</i> 17.188	Instituit insidias lachrymis. <i>ibid.</i> 6.95	<i>Latro. V. Prædo. Furium.</i>
Labor omnibus unus. <i>Alvens latrunculorum</i> 18.12	Pondus ab undis. <i>Spongia</i> 6.237	<i>S. Laurentius M.</i>
In labore solatium. <i>Pila</i> 18.39	Meliora sequentur. <i>Spongia</i> 6.238	Fragrat adusta. <i>Aqua distillata</i> 2.378
Mundi Symbolici Tom. II.	In pretio lachrymæ. <i>Balsamum</i> 9.117	<i>M m</i> <i>Viret</i>
	Dolorem lachrymis exprimit illa suis. <i>Myrrha</i> 9.292	

INDEX APPLICATIONUM.

Viret in igne.	<i>Abanus</i> 2.618	Per vada monstrat iter	<i>Turris</i> 16.215	Hâc prole superbit.	<i>Conchylum</i> 6.82
His graviora.	<i>Manus</i> 3.577	Æquat & dirigit.	<i>Regula</i> 17.132	Non sine pondere fructus.	<i>Cedrus</i> 9.141
Ultro ad vincula redit.	<i>Accipiter</i> 4.37	Nec citra, nec ultra.	<i>Archetypus</i> 19.3	Truncos sensere valentes.	<i>Pomus</i> 9.398
Dum videam, peream.	<i>Aquila</i> 4.144	Jugiter præ oculis.	<i>Tabula hydrographica</i> 20.167	Ex intimo sui surgit.	<i>Vitis</i> 9.527
Vitamque relinquit in astris.	<i>Mono-</i> <i>codiata</i> 4.490	Ut nusquam aberret.	<i>Dioptra</i> 21.46	Non degener.	<i>Vitis</i> 9.529
Perit, ur vivat.	<i>Phœnix</i> 4.570	Hic regit, ille tuetur.	<i>Gladus</i> 22.53	<i>Libertas. V. Voluntas, Grætia.</i>	
Iude vivam, unde crucior	<i>Phœnix</i> 4.573	Suave.	<i>Iugum</i> 24.42	Dat exultare libertas.	<i>Fons</i> 2.514
Incendia poscit.	<i>Phœnix</i> 4.585	Cohibet.	<i>Frenum</i> 25.49	Vitam potius, quàm libertatem per-	<i>Hirundo</i> 4.444
Sicut in lecto vertitur.	<i>Trochilus</i> 4.627	<i>Lex Mosaiica.</i>		Pereat, ne peream.	<i>Castor</i> 5.181
Non sentit incendium.	<i>Pyrausta</i> 8.265	Uni solamen.	<i>Piscina</i> 2.526	Carceris impatiens.	<i>Felus</i> 5.396
Et fragrat, & resonat.	<i>Laurus</i> 9.232	Donec reddatur Atlanti.	<i>Hercules</i> 3.58	Ad colla juveni.	<i>Leo</i> 5.439
Æstu, plagisque.	<i>Fru mentum</i> 10.66	<i>Liber.</i>		A putredine tuta.	<i>Cedrus</i> 9.137
Dum flagrat, fragrat.	<i>Achates</i> 12.1	Sic didicisse nocet.	<i>Eva</i> 3.176	Adjuta stabit.	<i>Olea</i> 9.327
Ægra lumina fovet.	<i>ibid.</i> 12.2	Et posteris.	<i>Hirundo</i> 4.451	Sequitur volens.	<i>Ramus</i> 9.434
Nec extinguitur.	<i>Camphora</i> 12.58	Quilibet apra sibi.	<i>Bos</i> 5.60	Non vi, sed virtute.	<i>Succinum</i> 12.311
Percussa micabo.	<i>Silex</i> 12.285	Una salus.	<i>Cervus</i> 5.184	Virtus ex me.	<i>Succinum</i> 12.313
Purum candescit.	<i>Argentum</i> 13.2	Non peperisse satis.	<i>Ursus</i> 5.673	Hoc arduum opus.	<i>Pyramis</i> 15.156
Non læditur, sed probatur.	<i>Aurum</i> 13.17	U ille dulci.	<i>Conchylum</i> 6.68	Oblequens trahor.	<i>Acus</i> 17.8
Dum flagrat, fragrat.	<i>Thuribulum</i> 14.73	Pretiosus latitat.	<i>Conchylum</i> 6.69	Non evehar, nî vehar.	<i>Calamus</i> 19.9
Lucrosa jaçtura.	<i>Thus</i> 14.79	Et mortua necat.	<i>Pastinaca</i> 6.172	Fato prudentia major.	<i>Globus</i> 21.64
Geminus me conspicit ardor.	<i>Candela</i> 15.37	Vertit in medelam.	<i>Vipera</i> 7.121	Nos nilil.	<i>Horologium</i> 21.94
Dat Mulciber alas.	<i>Pyrobolus</i> 18.63	Quod utile, carpo.	<i>Apu</i> 8.19	Nil nos per nos.	<i>ibid.</i> 21.103
Ex morte perennitas.	<i>Hercules</i> 3.60	Ex ipsiis, non ipsos.	<i>Apu</i> 8.20	Nî spiret, immotus.	<i>Triton</i> 25.123
<i>Laus. V. Gloria vana.</i>		Et humilia dignantur.	<i>Apu</i> 8.51	<i>Libido. V. Amor lascivus.</i>	
Laudata superbit.	<i>Pavo</i> 4.527	Morâ proficit.	<i>Fru mentum</i> 10.80	<i>Lingua. V. Loqueia, Loquax.</i>	
Clamore premor.	<i>Canis</i> 5.135	Cautè legas.	<i>Rosa</i> 11.192	<i>Sermo.</i>	
Motus clangore tubarum.	<i>Equus</i> 5.311	Sat vel una labori.	<i>Margaritina</i> 12.225	Prodit extra, quod intus.	<i>Lignum</i> 2.104
Tuta patet.	<i>Candela</i> 15.70	Et varietate placet.	<i>Mensa</i> 15.124	Vis est ardentior intus.	<i>Lignum</i> 2.107
<i>Leçtio.</i>		Meliora, non multa.	<i>Furnus</i> 17.68	Exardescet ignis.	<i>Fumus</i> 2.133
Ut fructum proferat.	<i>Aqua</i> 2.357	Clara, quæcunque profert.	<i>Furnus</i> 17.73	Lutum colliger.	<i>Flumen</i> 2.446
<i>Legatus.</i>		Est sine morte decus.	<i>Liber</i> 19.22	Strepit, cum deficit unda.	<i>Flumen</i> 2.467
Citissima explet.	<i>Luna</i> 1.226	Quale, non quantum.	<i>Liber</i> 19.24	In lingua venenum.	<i>Eva</i> 3.177
Conciliat animos.	<i>Caduceus</i> 3.30	Non quantum, sed qualis	<i>Liber</i> 19.36	In lingua malum & remedium.	<i>Maria</i> 3.164
In armis omnia tractat.	<i>Columba</i> 4.282	Immentum minimis arçtat.	<i>Tabula</i> 21.185	Responsio mollis frangit iram.	<i>Abigail</i> 3.311
Posuit fines tuos pacem.	<i>Columba</i> 4.287	In dissita fertur.	<i>Telescopium</i> 21.189	Digna sedes animæ.	<i>Cor</i> 3.552
Alieno loquitur ore.	<i>Psitacus</i> 4.604	<i>Liberalis.</i>		Nocer esse locutum.	<i>Anser</i> 4.88
Centro pes alter adhæret.	<i>Circinus</i> 21.33	Oriens universum illustrat.	<i>Sol</i> 1.84	Benè loquitur, quia opportunè.	<i>Anser</i> 4.84
<i>Lex. V. Regula.</i>		Dives in omnes.	<i>Nubes</i> 2.157	Nil mihi cum lauro.	<i>Anser</i> 4.85
Uni solamen.	<i>Piscina</i> 2.526	Congregata dispertit.	<i>Nubes</i> 2.162	Et ferit, & polit.	<i>Aper</i> 5.22
Excultat virefcet.	<i>Terra</i> 2.543	Quæ tribuunt, tribuit.	<i>Mons</i> 2.576	Dente timetur.	<i>Aper</i> 5.23
Metus est reverentia legum.	<i>Moyfes</i> 3.251	Gratia parit gratiam.	<i>Raab</i> 3.272	In lingua ejus labor & dolor.	<i>Dyson</i> 5.42
Non Regi, sed Legi.	<i>Iudas Machab.</i> 3.381	Dextera, striccta manet ferro, sed aperta	<i>Manus</i> 3.575	Nemo domare potest.	<i>Mantichora</i> 5.540
Ut server, legem servo.	<i>Cor</i> 3.557	fit auro.	<i>Manus</i> 3.575	Quos pungit, perimit.	<i>Pastinaca</i> 6.168
Onus leve.	<i>Ala</i> 4.656	Quod habeo, largior.	<i>Malus punica</i> 9.258	Non nisi aculeos.	<i>Carduus</i> 10.33
Portantem portant.	<i>Ala</i> 4.663	Nemini sua munera claudit.	<i>Malus punica</i> 9.271	Incendia surgent.	<i>Silex</i> 12.297
Nil ultra debitum.	<i>Bos</i> 5.73	<i>Liberi. V. Parentes. Educatio.</i>		Ad prælia ciet.	<i>Cuprum</i> 13.33
Tutior in fræmis.	<i>Equus</i> 5.339	Me inon degenerant.	<i>Aquila</i> 4.97	Indelebiliter.	<i>Ferrum</i> 13.62
Docet componere gressus.	<i>Equus</i> 5.346	Vicem quandoque rependunt.	<i>Aquila</i> 4.203	Quæ tangit, tingit.	<i>Plumbum</i> 13.81
Discindunt magna.	<i>Aranæus</i> 8.90	Non gravat iste labor.	<i>Ciconia</i> 4.251	Ex pulsu noscitur.	<i>Campana</i> 14.22
Dant vincula formam.	<i>Myrtus</i> 9.296	Par pari ferunt.	<i>Ciconia</i> 4.252	Dignoscitur sonitu.	<i>Campana</i> 14.26
		Dulci pro munere vitæ.	<i>Ciconia</i> 4.253	Et notat & delet.	<i>Calamus</i> 19.14
		Audiunt & reddunt.	<i>Philomela</i> 4.563	Parvo magna reguntur.	<i>Clavus</i> 20.21
		Parenti simillima proles.	<i>Agnus</i> 5.6	Secum multa prius.	<i>Horologium</i> 21.123
		Ægris genitoribus escam.	<i>Gus</i> 5.400		
		E forti grege.	<i>Leo</i> 5.428		

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR:

In tempore suo. <i>Horologium</i> 21.127	<i>Magnificentia.</i>	Emergit interdium. <i>Crocodylus</i> 6.103
Est tempus tacendi, & tempus loquendi. <i>ibid.</i> 21.148	Nihil extra. <i>Cælum</i> 1.2	Non divellor fluctibus. <i>Spongia</i> 6.235
<i>Litigiosus. V. Discordia.</i>	<i>Malignus. V. Detraitor.</i>	Dolorem lachrymis exprimit illa suis. <i>Myrica</i> 9.292
<i>Bellum.</i>	Perditur, ut perdat. <i>Facula</i> 2.98	At lachrymis mea vita viter. <i>Amaranthus</i> 11.21
Terit, & teritur. <i>Cos</i> 12.88	Volunt, non valent. <i>Hercules</i> 3.67	In illum jugiter. <i>Heliotropium</i> 11.55
Teruntur mutuò. <i>Tiuo</i> 2.109	Exultabit, si motus fuero. <i>Fulica</i> 4.352	Et radio & fluvio. <i>Rosa</i> 11.197
<i>Litteratus. V. Doctus. Scientia.</i>	Fugax audaci, in timidos audax. <i>Crocodylus</i> 6.106	Mœror pro Sole relictus. <i>Tulipa</i> 11.238
<i>Studia.</i>	In adversis exultat. <i>Delphinus</i> 6.111	Fortiter & suaviter. <i>Adamas</i> 12.21
Fulget in tenebris. <i>Hirundo</i> 6.143	Metuendus acumine caudæ. <i>Scorpius</i> 7.45	Hinc nitor, hinc decor. <i>Margaritina</i> 12.227
Nullus egeo. <i>Nautilus</i> 6.163	In vanum laboraverunt. <i>Serpens</i> 7.92	Albescit utroque. <i>Tela</i> 15.225
Ut prosum. <i>Apis</i> 8.47	Alii venena veneno. <i>Serpens</i> 7.97	Calore odor. <i>Vas</i> 15.239
Humilior, quò onustior. <i>Arbor</i> 9.41	Vorat, ne pharmaca prætet. <i>Stellio</i> 7.104	Ardet in undis. <i>Calx</i> 16.13
Deciduis subnascuntur alii. <i>Aurantium</i> 9.109	Sibi magis nocet. <i>Apis</i> 8.8	Calefacta resolvitur. <i>Calx</i> 16.14
Maturas referabit opes. <i>Castanea</i> 9.125	Dum fereo, pereò. <i>Apis</i> 8.9	Humore dissolvitur. <i>Calx</i> 16.15
Semper flore novo. <i>Cedrus</i> 9.136	In nubilo rantum. <i>Apis</i> 8.97	Gemit spiritu. <i>Columna</i> 16.36
Extertus viridis, cætera pallor habet. <i>Hedera</i> 9.195	Juncta discernit. <i>Stannum</i> 13.87	Calor elicit imbres. <i>Furnus</i> 17.63
Non omnis moriar. <i>Laurus</i> 9.230	Recta distorquet. <i>Speculum</i> 15.218	Humorem ex arido. <i>Furnus</i> 17.64
Maturata prodibunt. <i>Malus punica</i> 9.262	Ardet in undis. <i>Calx</i> 16.13	Imbribus incendia prodit. <i>ibid.</i> 17.72
Non deerit alter. <i>Ramus</i> 9.435	Minima grandescunt. <i>Microscopium</i> 21.167	Succenditur intus. <i>Furnus</i> 17.76
Pendent onustæ. <i>Fruventum</i> 10.73	Vel naves cernit in astris. <i>Tubus</i> 2.207	Hinc gravor, inde levor. <i>Nassa</i> 20.160
Deficiunt rivi. <i>Hortus</i> 11.96	Eminus magis. <i>Tubus</i> 21.209	Contrario perficitur. <i>Circulus</i> 21.38
Auro fulget & igne. <i>Chrysolithus</i> 12.70	Ut feriat, semet contorquet. <i>Arcus</i> 22.15	Attraxi spiritum. <i>Harpagium</i> 25.53
Extinguatur, ut luceam. <i>Candela</i> 15.44		Diluit ora liquor. <i>ibid.</i> 25.55
Luce perit suâ. <i>Candela</i> 15.57	<i>Mansuetudo.</i>	
Pro esca splendorem. <i>Lucerna</i> 15.118	Viscera felle carent. <i>Columba</i> 4.259	<i>Maria V.</i>
Quas excipit, abdit. <i>Cisterna</i> 16.22	Inter omnes mitis. <i>Ovis</i> 5.580	Lux in tenebris. <i>Aurora</i> 1.54
Exerit, dum polit. <i>Lima</i> 17.89	Viscera felle carent. <i>Delphinus</i> 6.124	Sidera cuncta fugat. <i>Soli</i> 1.75
Suis inconfula locis. <i>Textoria machina</i> 17.181	Naturâ mitis. <i>Apis</i> 8.35	Illumino cuncta. <i>Soli</i> 1.107
Dati luceam, peream. <i>Pyrobolus</i> 18.69	Mollior vincit. <i>Lapis</i> 12.158	Obnubilo cuncta. <i>Soli</i> 1.109
Promit intima cordis. <i>Calamus</i> 19.11	Perfulsa frigescit. <i>Ferrum</i> 13.42	Hæc soli est condita soli. <i>Soli</i> 1.173
Quale & quam procul. <i>Amussis</i> 21.4	In molli frangitur. <i>Tormentum</i> 22.152	Micat inter omnes. <i>Luna</i> 1.215
Nec citra, nec ultra. <i>Scopus</i> 22.128	Dulcedine captæ. <i>Lyra</i> 23.32	Æmula solis. <i>Luna</i> 1.220
<i>Locus.</i>	<i>S. Maria Magdalena.</i>	Terræ cœloque. <i>Luna</i> 1.236
Suis defecit in astris. <i>Luna</i> 1.306	Potius augetur. <i>Ignis</i> 2.5	Tenebras & ipa tollit. <i>Luna</i> 1.242
Alibi non quæro potiora. <i>Fulica</i> 4.355	Crescit malis. <i>Ignis</i> 2.7	Post luminare majus. <i>Luna</i> 1.243
Translata melior. <i>Persicus</i> 9.368	Attendogemit. <i>Lignum</i> 2.105	Semper orbe pleno. <i>Luna</i> 1.264
<i>Loquax. V. Lingua.</i>	Fulgura in pluviam. <i>Nubes</i> 2.151	Confors fratrum luminis. <i>Luna</i> 1.282
Affidue reperunt quas perdant. <i>Danaides</i> 3.40	Ardore liquefco. <i>Nix</i> 2.208	Niveum dat visa decorem. <i>Luna</i> 1.284
Garritu molesta. <i>Hirundo</i> 4.456	Trahit roscida lucem. <i>Iris</i> 2.269	Lumen eunt. <i>Luna</i> 1.285
Minor ore suo. <i>Pica</i> 4.602	Cum caler, exilit. <i>Aqua</i> 2.364	Oppositu minus clara. <i>Luna</i> 1.290
Fæta dirumpor. <i>Vipera</i> 7.119	Lacet ignis in unda. <i>Aqua distillata</i> 2.376	Dat quod habet, nec minus illa habet. <i>Luna</i> 1.308
Conticuit tandem. <i>Cicada</i> 8.161	Fugantur luce tenebræ. <i>Margdalena</i> 3.461	Ima summis. <i>Stella</i> 1.338
Excelsum parvæ frondes exornant. <i>Lilium</i> 11.137	Quærit vestigiarecta. <i>ibid.</i> 462	Dux optima. <i>Zodiacus</i> 1.385
Crepitant, dum sonora silent. <i>Crepitaculum</i> 14.34	Hoc flumine petra cavatur. <i>ibid.</i> 463	Cum luce salutem. <i>Zodiacus</i> 1.389
Cum crepitant, sonora silent. <i>ibid.</i> 14.35	Est honor & lachrymis. <i>ibid.</i> 464	Monstrat iter. <i>Galaxia</i> 1.416
Sonat inane. <i>Vas</i> 15.251	Gaudet amor lachrymis. <i>ibid.</i> 465	Nec fallit euntes. <i>Galaxia</i> 1.417
Spargit, quod recipit. <i>Vas</i> 15.253	Hoc fune trahuntur. <i>ibid.</i> 466	Cæteri ab hoc. <i>Carbo</i> 2.121
Non tenet affusas. <i>Cisterna</i> 16.23	Oscula figit amor. <i>ibid.</i> 467	Elevatur in unibrâm. <i>Nubes</i> 2.173
Tantum crepitus. <i>Pyrobolus</i> 18.75	Lavit & unxit. <i>ibid.</i> 468	Nullus ab arte decor. <i>Iris</i> 2.258
<i>S. Lucas.</i>	Amor addidit alas. <i>ibid.</i> 469	Commendat gratia duplex. <i>Iris</i> 2.260
Nascitur ad laborem. <i>Bos</i> 5.61	Optimam partem elegit. <i>ibid.</i> 470	Species exhilarat. <i>Iris</i> 2.265
<i>S. Lucia. V. E & M.</i>	Hostem submerfa declinat. <i>Anas</i> 4.75	Varietate jucunda. <i>Iris</i> 2.267
Immobilis manet. <i>Lux</i> 1.37	Moveantur alii. <i>Aquila</i> 4.179	Solo candore. <i>Iris</i> 2.274
<i>Luxuria. V. Amor lascivus.</i>	Rote & calore. <i>Ovum</i> 4.664	Dabit finem. <i>Iris</i> 2.281
<i>M.</i>	Dum capio, capior. <i>Pisces</i> 6.4	Non color unius. <i>Iris</i> 2.285
<i>Magister. V. Docere. Præceptor.</i>	Solo gaudet cælo. <i>Conchylium</i> 6.72	
<i>Magistratus. V. Princeps.</i>		
Mundi Symbolici Tom. II.		

INDEX APPLICATIONUM.

Nihil iste minatur.	<i>Iris</i> 2.289	Inter omnes mitis.	<i>Ovis</i> 5.580	Zephyro contenta colono.	<i>Hortus</i>
Fulget & interimit.	<i>Cometa</i> 2.293	Omnes pendemus ab una.	<i>Ovis</i>		11.95
Dissociata sociat.	<i>Mare</i> 2.401		5.590	Procul hinc talpæ.	<i>Hortus</i> 11.99
Hic requies, hic portus ubique.	<i>Mare</i>	Rapiuntur odore.	<i>Panthera</i> 5.496	Hoc aspirante virescit.	<i>Hortus</i> 11.
	2.402	Non respicit, à quo accipit.	<i>Porcus</i>		100
			5.609	Nil candidius.	<i>Lilium</i> 11.111
Dant maria gemmas.	<i>Mare</i> 2.415	Cum Virgine cicitur.	<i>Rhinoceros</i>	Supergreditur omnes.	<i>Lilium</i> 11.112
Haurit inexhaustum.	<i>Mare</i> 2.416			Cum candore odor.	<i>ibid.</i> 11.113
Non licuit videre parvum.	<i>Nilus</i>	Absque mare fecunda.	<i>Channe</i> 6.61	Redolet & sanat.	<i>Lilium</i> 11.117
	2.478	Nesciens labem.	<i>Conchylum</i> 6.62	Et procul à proximis.	<i>Lilium</i> 11.132
Omnibus idem.	<i>Fons</i> 2.498	Sat una decori.	<i>ibid.</i> 6.83	Argento copulat aurum.	<i>Lilium</i>
Tellus inarata ferebat.	<i>Terra</i> 2.501	Sic inos tua virtus trahit.	<i>Polypus</i>		11.154
Eminet.	<i>Mons</i> 2.570	Candore territus abit.	<i>Thynnus</i>	Semper suaves.	<i>Rosa</i> 11.174
Virescit & albescit.	<i>Ætna</i> 2.600	Ipsa peribit.	<i>Basiliscus</i> 7.22	Et à longinquo.	<i>Rosa</i> 11.183
Nubes excedit.	<i>Olympus</i> 2.619	Venio, positura venenum.	<i>Vipera</i>	Inter omnes.	<i>Rosa</i> 11.187
Ultra omnes.	<i>Olympus</i> 2.620	Traxit odora voluptas.	<i>Apis</i> 8.82	Tuentur honores, quos sociant.	<i>Rosa</i>
Caliginis expers.	<i>Olympus</i> 2.625	Tutius illa latet.	<i>Cochlea</i> 8.180		11.194
Nubibus altior extat.	<i>Olympus</i> 2.628	Stat, & conterit.	<i>Locusta</i> 8.221	Veneris nec inficit ostrum.	<i>Rosa</i> 11.195
Hoc spoliata, peribit.	<i>Ulysses</i> 3.164	Nocentia fugat.	<i>Vutex</i> 9.13	Minatur & allicit.	<i>Rosa</i> 11.225
Ex consortio sermonis Domini.	<i>Moy-</i>	Venenosa propullat.	<i>Vutex</i> 9.14	Mors est malis, vita bonis.	<i>Rosa</i> 11.234
	<i>fes</i> 3.252	Vena pudicitia.	<i>Vutex</i> 9.16	Specie multiformi decora.	<i>Achates</i> 12.5
Habet quoque fœmina vites.	<i>Sisara</i>	Celeriter floreo.	<i>Amygdalus</i> 9.20	Macula carent.	<i>Adamas</i> 12.8
	3.275	Terror Averni.	<i>Arbor</i> 9.70	Indeficiens manat.	<i>Enydros</i> 12.112
E septenario salus.	<i>Elsæus</i> 3.314	Innovabit novus.	<i>Arbor</i> 9.86	Vel totum attrahet orbem.	<i>Gemma</i>
His vincitur armis.	<i>Judith</i> 3.375	Autumnus continet, & ver.	<i>Auran-</i>		12.124
Hâc matre beatus.	<i>Joan.</i> 3.437	Auferit virtute venenum.	<i>Balsamum</i>	Et conformitate conspicui.	<i>Lapis</i>
Certa quies.	<i>Alcyon</i> 4.58	Non cuivis spirat.	<i>Balsamum</i> 4.124		12.164
Aggreditur, non ingreditur.	<i>Alcyon</i>	Nova & vetera servavi tibi.	<i>Cedrus</i>	Et pondera trahit.	<i>Magnes</i> 12.190
	4.63		9.138	Una trahit.	<i>Magnes</i> 12.191
Paret parientibus æquor.	<i>Alcyon</i>	Fructum in flore.	<i>Cedrus</i> 9.137	Facit utraque unum.	<i>Magnes</i> 12.208
	4.69	In summo summa.	<i>Cedrus</i> 9.147	Dat sociata decus.	<i>Margaritha</i>
Pacem affert undis.	<i>Alcyon</i> 4.70	Flores mei fructus.	<i>Ficus</i> 9.160		12.224
In petra nificat.	<i>Apus</i> 4.87	Sola floret.	<i>Lignum</i> 9.247	Et nitor, & color pretiosissimarum.	<i>Opalus</i> 12.250
Tutior aspectus.	<i>Aquila</i> 4.149	Et arida florui.	<i>Lignum</i> 9.248	Omni colore resplendens.	<i>Topazius</i>
Terrena tot dent.	<i>Aquila</i> 4.169	Hâc mirabilia.	<i>Lignum</i> 9.249		12.317
Provocat, & protegit.	<i>Aquila</i> 4.194	Et petras verberare frangit.	<i>Lignum</i>	Geminâ fulgidior omni.	<i>ibid.</i> 12.318
Sola capax folis.	<i>Aquila</i> 4.210	Moriens placet.	<i>Lignum</i> 9.252	Nullus vacet angulus.	<i>Vitrum</i> 12.335
Hâc mihi sola placet.	<i>Carduelis</i>	Solum corona perspicuum.	<i>Malus</i>	Fulgore metalla triumphat.	<i>Electrum</i>
	4.229	Quot grana, tot gratia.	<i>Malus punica</i>		13.40
Tutò conterit.	<i>Ciconia</i> 4.248	Nescivere hyemem.	<i>Olea</i> 9.319	Satis omnibus unus.	<i>Calix</i> 14.11
Divinæ nuntia pacis.	<i>Columba</i>	Dat Virgo vigorem.	<i>Olea</i> 9.324	Ignem hausit ab astris.	<i>Candelabrum</i>
	4.262	Intacta maritor.	<i>Palma</i> 9.337		14.31
Sit sine labe fides.	<i>Columba</i> 4.279	Castum conjugium, nec infœcundum,	<i>Palma</i> 9.365	Lucis habet alimenta perennis.	<i>Lampas</i>
Odore trahit.	<i>Columba</i> 4.280	Obumbrat & recreat.	<i>Platanus</i> 9.		14.59
Nuntia felix.	<i>Columba</i> 4.282		390	Aliis, non sibi.	<i>Lampas</i> 14.60
Frustrâ; nam ista monebit.	<i>Columba</i>	Detur pulcherrimâ.	<i>Poma aurea</i>	Hâc lucente, silebunt.	<i>Lampas</i> 14.61
	4.286		9.402	Non extinguetur.	<i>Lucerna</i> 15.121
Parit in alieno.	<i>Cuculus</i> 4.314	Flagrat, non conflagrat.	<i>Rubus</i> 9.428	Nocet ac prodest.	<i>Lucerna</i> 15.123
Candor illæsus.	<i>Cygnus</i> 4.319	Sunt alii mea damna lucrum.	<i>Vitis</i>	Non nisi famelicis.	<i>Mensa</i> 15.129
Nil fulgura terrent.	<i>Cygnus</i> 4.320		9.545	Conjungit utrumque.	<i>Scala</i> 15.155
Adultos exhibet.	<i>Pavo</i> 4.524	Pro paucis plurima tolle.	<i>Fru mentum</i>	Feret ipsa sursum.	<i>Scala</i> 15.156
Unica semper avis.	<i>Phœnix</i> 4.577		10.93	Non nummis, sed Numini.	<i>Scrinium</i>
Virgo singularis.	<i>Phœnix</i> 4.593	Spirat pressa suavius.	<i>Nardus</i> 10.152		15.160
Solo provenit ab æthere flamma.	<i>Phœnix</i> 4.594	Æmulantur, non assèquuntur.	<i>Flos</i>	Aspice, ut emendes.	<i>Speculum</i> 15.201
			11.3	Commendat opus artificem.	<i>Tela</i>
Ex Virgine Virgo.	<i>Phœnix</i> 4.597	Sine semine germen.	<i>Flos</i> 11.17		15.234
Et altero respicit.	<i>Struthio</i> 4.624	Communia non communiter.	<i>Hortus</i>	Affusa refundit.	<i>Vas</i> 15.258
Et mecum pulli.	<i>Vesperthio</i> 4.643		11.90	A forma munimen.	<i>Arx</i> 15.6
Impigra moles.	<i>Bison</i> 5.51	Procul hinc.	<i>Hortus</i> 11.93	Civem esse juvabit.	<i>Civitas</i> 16.30
Solo statu fugat.	<i>Cervus</i> 5.187			Lux nocte, ac umbra die.	<i>Columna</i>
Nec jacer in lomno.	<i>Elephas</i> 5.277				16.52
Jam alius ecce!	<i>Elephas</i> 5.294			Regi, non gregi.	<i>Domus</i> 16.69
Cum candore rubescit.	<i>Ebur</i> 5.300			Semita lucis.	<i>Fenestra</i> 16.72
Regalem thronum adornat.	<i>Ebur</i>			Hâc duce egrediar.	<i>Labyrinthus</i>
	5.301				16.95
Et dormio & vigilo.	<i>Leo</i> 5.451			Hinc accipe gratis.	<i>Officina</i> 16.124
Virgineo mansuescit amore.	<i>Monoceros</i> 5.560			Medicinam & toxica præbet.	<i>ibid.</i>
					16.125
				Ut transeas,	<i>Pons</i> 16.129
					Noa

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Non aperietur.	<i>Porta</i> 16.132	Innixâ ascendit.	<i>Monocodiata</i>	Eriget irriguum.	<i>Flos</i> 11. 19
Flatus irritus omnis.	<i>Templum</i> 16.193	Me tellus!	4. 489 <i>Monocodiata</i>	Huc corpora fessa recurrent.	<i>Hortus</i> 11. 102
Jovis omnia plena,	<i>ibid.</i> 16.201	Ut solis comitentur avem.	4. 493 <i>Phœnix</i>	Tuebitur omnes.	<i>Altare</i> 14. 4
Virtutis asylum.	<i>ibid.</i> 16.205	Quia rore plenum.	4. 588 <i>Ovum</i> 4.667	Dat faciles ad superos vias.	<i>Scala</i> 15. 152
Uni sponso.	<i>Thalamus</i> 16.208	Te crescente candesco.	<i>Orata</i> 6.166	Una omnes sustinet.	<i>Situla</i> 15. 165
Vel visu.	<i>Turrus</i> 16.231	Hâc monstrante viam.	<i>Navis</i> 20.64	Haurit inexhaustum.	<i>Situla</i> 15. 176
Clausâ recludo.	<i>Clavis</i> 17.30	Solvitur onusta.	<i>Navis</i> 20.71	Et solem & imbres.	<i>Umbella</i> 15. 261
Hâc ostia pandet.	<i>Clavis</i> 17.32	<i>Maria auxiliatrix & Proteatrix.</i>		Tutela receptis.	<i>Arx</i> 16.3
Tantum imprime.	<i>Torcular</i> 17.191	Nox una, at lumina mille.	<i>Cælum</i> 1.31	Tuta latent.	<i>Arx</i> 16.7
Fert, quodcumque peto.	<i>Uncus</i> 17.201	Non postcensibus offert.	<i>Sol</i> 1.55	Ultra omnes.	<i>Columna</i> 16.34
Doctis hic servit apertus.	<i>Liber</i> 19.37	Omnia componit.	<i>Sol in Zodiaco</i> 1.195	Ducit & arcet.	<i>Columna</i> 16.50
Instabilem firmat.	<i>Anchora</i> 20.9	Velocitate præstat.	<i>Luna</i> 1.225	Distantia jungit.	<i>Pons</i> 16.128
Allicit & elicit.	<i>Cymba</i> 20.45	Lucem per nubila jactat.	<i>Luna</i> 1.287	Vites, animumque ministrat.	<i>Turrus</i> 16.230
Sine fraude fallit.	<i>Hamus</i> 20.48	Cum luce refrigerium.	<i>Luna</i> 1.304	Statio tutissima.	<i>Turrus</i> 16.232
Gravia hic levitant.	<i>Navis</i> 20.147	Mergimur nunquam.	<i>Zodiacus</i> 1.380	Et tegeo, & tereo.	<i>Turrus</i> 16.233
Accipit, ut reddat.	<i>Dioptra</i> 21.47	In tempore opportuno.	<i>Zodiacus</i> 1.391	A facie inimici.	<i>Turrus</i> 16.239
Hâc assumptâ, sciam.	<i>Tubus</i> 21.215	In tempestate securitas.	<i>Zodiacus</i> 1.393	Custodita custodit.	<i>Turrus</i> 16.264
Tetigisse, vicisse est.	<i>Sagitta</i> 22.112	Occidit Virginis ortu.	<i>Zodiacus</i> 1.408	Tutior ab hoste.	<i>Alvens latrunculorum</i> 18. 20
Stat magnâ nominis umbra.	<i>Scutum</i> 22.143	Dulce refrigerium.	<i>Ros</i> 2.193	Una salus.	<i>Anchora</i> 20.5
Spectamus ad unum.	<i>Rota</i> 24.86	D. fugète.	<i>Nix</i> 2.214	Hâc tibi sola salus.	<i>Arca Noë</i> 20. 16
Netange, petibis.	<i>Arcula</i> 25.4	Omniibus & sibi.	<i>Mare</i> 2.399	Non illidetur.	<i>Navis</i> 20.80
Non nummis, sed Numini.	<i>Arcula</i> 25.5	Dat & redundat.	<i>Mare</i> 2.400	Cerra salus.	<i>Navis</i> 20.93
Nulla hîc munera desunt.	<i>Cornu</i> 25.19	Germinans de profundo.	<i>Mare</i> 2.403	Medias portat, nutritque per undas.	<i>Navis</i> 20.143
Hujus ad exemplum.	<i>Tabella</i> 25.113	Quo majus, minus hoc pericli est.	<i>Finnemen</i> 2.466	Tu tamen tolle.	<i>Arma</i> 22.35
Ascensu multo.	<i>Thronus</i> 25.115	Dulcis; tamen à mari est.	<i>Puteus</i> 2.538	A frigore & aestu.	<i>Papilio</i> 22.77
Non onerat, sed ornat.	<i>Torques</i> 25.119	Servatâ, servabimur ipsi.	<i>Minerva</i> 3.98	Tutela decusque.	<i>Scutum</i> 22.139
Circuit semper idem.	<i>Triton</i> 25.123	Sit tibi cura mei.	<i>Avia</i> 4.33	Tutat & armat.	<i>ibid.</i> 22.140
<i>Maria ad Elisabetham in-</i> <i>visens.</i>		Omnia tuta.	<i>Alcyon</i> 4.58	Non sine luce tegit.	<i>ibid.</i> 22.141
Sine errore celerrimus.	<i>Sol</i> 1.57	Non erit, qui aperiat.	<i>Alcyon</i> 4.62	Etiâ post funera custos.	<i>ibid.</i> 22.142
Abit à conceptu.	<i>Cerva</i> 5.205	Procul, sed propè.	<i>Aquila</i> 4.206	Stat magnâ nominis umbrâ.	<i>ibid.</i> 22.143
Nec lædit, nec onerat.	<i>Apis</i> 8.16	Tutum reddit.	<i>Ciconia</i> 4.249	Haud tendimus ultra.	<i>ibid.</i> 22.144
Onustior humilior.	<i>Arbor</i> 9.74	Audentius obstat.	<i>Ciconia</i> 4.250	Unus omnia contra.	<i>Scutum</i> 22.145
Blandâ se pace salutant.	<i>Palma</i> 9.367	Recipit & tuerur.	<i>Gallina</i> 4.363	Tutelæ pignora certæ.	<i>ibid.</i> 22.146
Onustior humilior.	<i>Navis</i> 20.63	Sub tuum præsidium.	<i>Mergus</i> 4.476	Nulli penetrabile ferro.	<i>ibid.</i> 22.147
Vocem dabit altera concurs.	<i>Lyra</i> 23.26	Deducet canentes.	<i>Phœnix</i> 4.389	<i>Maria Conceptio immaculata.</i>	
Incedit feliciter.	<i>Curvus</i> 24.16	Tum contemnimus ictus.	<i>Pisces</i> 6.10	Citra umbram.	<i>Cælum</i> 1.18
<i>Mariæ Annuntiatio.</i>		Dealabor.	<i>Orata</i> 6.167	Hinc procul umbræ.	<i>Sol</i> 1.148
Turbata salutem.	<i>Piscina</i> 2.523	Affixa tuerur.	<i>Remora</i> 6.218	Medis formosus in undis.	<i>Sol</i> 1.172
Auditâ voce fœcunda.	<i>Pardix</i> 4.553	Flore gaudentes & umbrâ.	<i>Apis</i> 8.26	Sine macula.	<i>Luna</i> 1.227
Concipit spiritu.	<i>Vultur</i> 4.652	Nec fucis, nec profucis.	<i>Apis</i> 8.62	Tenebæ non comprehenderunt.	<i>Stella</i> 1.344
Non commixta pariet.	<i>Equa</i> 5.322	Si venies, invenies.	<i>Apis</i> 8.84	Nescia occasus.	<i>Zodiacus</i> 1.375
Concipit aura.	<i>Ælis</i> 5.413	Noctentia fugat.	<i>Vitex</i> 9.14	Candore notabilis.	<i>Galaxia</i> 1.419
Tacitis ros influit astris.	<i>Vellus</i> 5.593	Stant procul ab umbra.	<i>Vitex</i> 9.14	Meus est ab origine candor.	<i>Nix</i> 2.210
Abque mare fœcunda.	<i>Channe</i> 6.62	Tutat ramis.	<i>Arbor</i> 9.88	Ex nigra, sed pura.	<i>Iris</i> 2.273
Rore puro fœcunda.	<i>Conchylum</i> 6.62	Fervides excludit ictus.	<i>Laurus</i> 9.207	Limosè nunquam.	<i>Aqua</i> 2.355
Fœcunda ex alto.	<i>Conchylum</i> 6.75	Semper dicata triumphis.	<i>Laurus</i> 9.224	Nunquam maledictum.	<i>Mare</i> 2.404
Cælo fœcunda marito.	<i>ibid.</i> 6.77	Obumbrat & recreat.	<i>Platanus</i> 9.390	Tandem se prodidit.	<i>Nilus</i> 2.484
<i>Mariæ assumptio.</i>		Æstate arcet, hyeme admittit.	<i>Platanus</i> 9.391	Purus ab impuro.	<i>Fons</i> 2.518
Omnia componit.	<i>Sol in Zodiaco</i> 1.195	Protegit & nutrit.	<i>Pomus</i> 9.393	Dulcis; tamen à mari est.	<i>Puteus</i> 2.538
Operosior, unde splendidior.	<i>Luna</i> 1.218	Alit & tegit.	<i>Pomus</i> 9.399	Caliginis experts.	<i>Olympus</i> 2.625
Ut moveam, moveor.	<i>Stella</i> 1.339	Nulla est hâc tutior umbra.	<i>Quercus</i> 9.411	Haud inficit alta.	<i>Draco</i> 7.32
Summa petit.	<i>Flamma</i> 2.53			Intacta triumphat.	<i>Laurus</i> 9.205
Dilator ascendens.	<i>Fumus</i> 2.130			Permanet in simplicitate.	<i>Ramus</i> 9.431
Hinc rapta juvo.	<i>Nubes</i> 2.153				Hu-
Exultantes occurrunt.	<i>Avia</i> 4.22				
Comitantur ovantes.	<i>Avia</i> 4.23				
Et quiescam, & quiescere faciam.	<i>Columba</i> 4.272				
Et memor ab alto.	<i>Gallina</i> 4.356				

INDEX APPLICATIONUM.

Humiles & absque nodo.	<i>Iuncus</i> 10. 108	<i>Maria Nomen.</i>	Ex abdito micat.	<i>Laterna</i> 15. 103
Procul hinc.	<i>Hortus</i> 11. 93	Stat magnâ nominis umbrâ.	Pretiosa latent.	<i>Scrinium</i> 15. 159
Augent indecora decorem.	<i>Lilium</i> 11. 148		In parvo totus,	<i>Speculum</i> 15. 202
Fœdæ stirps pulchra parentis.	<i>Lilium</i> 11. 159	<i>Maria Presentatio.</i>	Vis major in arcto est.	<i>ibid.</i> 15. 223
Innoxia floret.	<i>Rosa</i> 11. 230	Pulchrius utrumque.	Dulcorat haustum.	<i>Vas</i> 15. 246
Ex spinis sine spina.	<i>Rosa</i> 11. 235	Major est recentis gratia floris.	Clausam transit,	<i>Fenestra</i> 16. 78
Maculâ carens.	<i>Adamas</i> 12. 8		Jovis omnia plena.	<i>Templum</i> 16. 201
Umbram nescit.	<i>Crystallus</i> 12. 99	Imbres effugio.	Continet immensum.	<i>ibid.</i> 16. 203
Intra uterum jam pura fui.	<i>Margaritula</i> 12. 245	Mella parat, ceramque apis.	In parvo magna.	<i>Horologium</i> 21. 146
Rubiginis expers.	<i>Aurum</i> 13. 15	Honori invicem.	Immensum metior.	<i>ibid.</i> 21. 155
Medio nil lædor ab igne.	<i>Tela</i> 15. 235	<i>Maria Virg. Purificatio.</i>	Uni patet verbo.	<i>Sera</i> 25. 89
Vas in honorem.	<i>Vas</i> 15. 259	Qui est mundus totus.	Soli Salomon.	<i>Thronus</i> 25. 114
Tenebræ non comprehenderunt.	<i>Pyramis</i> 16. 142	<i>Maria V. pariens.</i>	Vulgarem nescit fessorem.	<i>ibid.</i> 25. 116
Gommunis discriminis expers.	<i>Arca</i> Noe 20. 14	Modulatur parituræ.	Majestati ferendæ.	<i>ibid.</i> 25. 117
Nunquam dissona.	<i>Cubara</i> 23. 18	Semel, & unum.		
Nec offendit in una.	<i>ibid.</i> 23. 19	Semel parit, at leonem.	<i>Maria V. in monte Calvaria.</i>	Sic raptro fratris lumine defecimus.
		Operosior in angusto.		<i>Eclipsis Luna</i> 1. 315
<i>Maria Gloriosa.</i>		Dant maria gemmas.		Sola cum Sole.
		Lustrat innocuus.		<i>Planeta</i> 1. 357
Sat lucis ab uno est.	<i>Cælum</i> 1. 32			Sequitur deserta cadentem.
Lucis habet alimenta perennis.	<i>Lampas</i> 14. 59	<i>Maria Virgo gravida.</i>		<i>Planeta</i> 1. 360
		Parturio solem.		Partorum particeps.
<i>Maria humilitas.</i>		Pario, qui me parit.		<i>Benicus</i> 4. 223
Consummata minuitur.	<i>Luna</i> 1. 265	Non gravat, & gravidat.		Sanguis robur adauget.
Subest, quæ imperat.	<i>Luna</i> 1. 298	Extinguit lumine lumen.		<i>Elephas</i> 5. 163
Non est sine valle.	<i>Mons</i> 2. 584	Ornat, non onerat.		Et atida tecum.
Sublime non sapit.	<i>Struthio</i> 2. 620	Et lumen circumquaque diffundit.		<i>Hedera</i> 9. 194
Ut feram.	<i>Camelus</i> 5. 92			Parcere novit hyems.
Pulchra latent.	<i>Rosa</i> 11. 233	Plena sibi & aliis.		Non sufficit alter.
Sola mihi redolet.	<i>Viola</i> 11. 242	Abcondit orbi.		<i>Vitis</i> 9. 506
Pretiosa in imo.	<i>Margaritula</i> 12. 238	Illustrat, non urit.		Sobolis mefunerat humor.
Minima, sed prima.	<i>I.</i> 19. 19	Lumen de lumine.		<i>Filix</i> 10. 57
		Quia respexit.		Spirat pressa suavius.
		Illustratur & illustrat.		<i>Nardus</i> 10. 152
		Trahit rosca lucem.		Usque ad occatum sequor.
		Circumdat immensum.		<i>Heliotropium</i> 11. 58
<i>Maria mortua.</i>		Quod non capit, accipit.		Et abeuntem quoque.
				<i>ibid.</i> 11. 68
Tegitur, nec deficit.	<i>Eclipsis solis</i> 1. 202	Portantem omnia porto.		Cum Sole resurgam.
Transgressa juvat.	<i>Planeta</i> 1. 361	Sola capax solis.		<i>ibid.</i> 11. 78
Procul, sed propè.	<i>Aquila</i> 4. 206	Donec egrediatur.		Floretco Sole cadente.
Vitamque reliquit in astris.	<i>Monocodia-ia</i> 4. 490	Calore fatabunt.		<i>Iasminus</i> 11. 108
Ut vivam.	<i>Phœnix</i> 4. 599	Partum præparat.		Languetco Sole cadente.
Moriens placet.	<i>Lignum</i> 9. 252	In puro tantum.		<i>Tulipa</i> 11. 239
Currit, non cadit.	<i>Pila</i> 18. 36	Me proles nobilitat.		Cæli variatur aspectu.
				<i>Hyacinthus</i> 12. 125
<i>Maria Nativitas.</i>		In candore robur.		In candore rubor.
		Nec lædit, nec onerat.		<i>Margaritula</i> 12. 241
Horrorem pellit, & umbram.	<i>Aurora</i> 1. 45	Abſque concubitu.		Hærent sub corde sagittæ.
Prævia solis.	<i>Aurora</i> 1. 50	Ore legunt sobolem.		<i>Phœnix</i> 22. 78
Oriens universum illustrat.	<i>Sol</i> 1. 84	Qui me formavit, meo in sinu recumbit.		Et dolor ultrâ.
Et in ortu totus lucidus.	<i>Sol</i> 1. 131			<i>Meta</i> 25. 66
Oрту diem.	<i>Sol</i> 1. 138	Onustior humilior.		
Provocat orta diem.	<i>Planeta</i> 1. 365	Virtus hinc major.		<i>Maritus V. Matrimonium.</i>
Dant maria gemmas.	<i>Mare</i> 7. 415	Pulchra latent.		<i>S. Martinus Episcopus.</i>
Sileat nunc turbidum.	<i>Alcyon</i> 4. 70	Prole suâ felix.		
Lætificat accessu.	<i>Cygnus</i> 4. 329	Pura mihi genesis.		Exutus venustior.
Fructus in flore videntur.	<i>Vitis</i> 9. 546	Intacta & gravida.		<i>Serpens</i> 7. 57
Fœtenti è cespite.	<i>Lilium</i> 11. 114	Candor illæsus.		Extendit ad opus.
Matre pulchrâ, filia pulchrior.	<i>Margaritula</i> 12. 218	A cælo pretium.		<i>Tubus</i> 21. 205
Dat generata decus.	<i>ibid.</i> 12. 223	Semine ab æthero.		
		Cælo sæcunda parente.		<i>Martyr. V. Patientia.</i>
		Dant maria gemmas.		
		Illæsus transfusa per artus.		In motu immobilis.
				<i>Zodiacus</i> 1. 383
				Ad sublimia retrorsum.
				<i>Zodiacus</i> 1. 388
				Funeribus pretiosa suis.
				<i>Zodiacus</i> 1. 407
				Pugnantia profunt.
				<i>Facula</i> 2. 74
				Nec extinguitur.
				<i>Carbo</i> 2. 129
				Verustate rubescet.
				<i>Nix</i> 2. 221
				Bono fert omine mortem.
				<i>Fulmen</i> 2. 249
				Clarior ab occasu.
				<i>Iris</i> 2. 272
				Ver alo.
				<i>Aqua</i> 2. 333
				Fragrat adusta.
				<i>Aqua distillata</i> 2. 378
				Alget & ardet.
				<i>Ætna</i> 2. 594
				Superiora illæsa.
				<i>Olympus</i> 2. 621
				Summa quiescunt.
				<i>Olympus</i> 2. 622
				Nil me fatalia terrent.
				<i>Scopulus</i> 2. 640
				Ex morte perennitas.
				<i>Hereules</i> 3. 60
				Uc

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Ut superis sim spectaculo, <i>Job</i> 3. 242	Extremis extrema. <i>Ursus</i> 5. 671	Superantur candida rubris. <i>Corallium</i> 12. 87
De forti dulcedo. <i>Samson</i> 3. 283	Quasi lac sugent. <i>Pisces</i> 6. 6	Solo adamante signatur. <i>Hyacinthus</i> 12. 128
Veritas odium parit. <i>Hieremias</i> 3. 364	Adhuc vivo. <i>Anguilla</i> 6. 22	Fracturis integritas. <i>Lapis</i> 12. 169
Præstat religio vitæ. <i>Matathias</i> 3. 379	Suavis lapillus; at intus. <i>Conchylium</i> 6. 90	Ignitâ luce coruscet. <i>Sardius</i> 12. 270
Virtus prostrata triumphat, <i>Eleazarus</i> 3. 382	Semper in victus. <i>Crocodilus</i> 6. 104	Fiangitur, non flectitur. <i>Vitrum</i> 12. 330
Addunt vincla decorem. <i>S. Job. Bapt.</i> 3. 431	Discerpi, quàm disjungi. <i>Polypus</i> 6. 190	Purum candescit. <i>Argentum</i> 13. 2
Compescunt ignibus ignes. <i>Joannes</i> 3. 439	Compendia mihi dispendia. <i>Purpura</i> 6. 198	Pulchrescit, rubetque per ignem. <i>Plumbum</i> 13. 85
Mens erecta tamen. <i>Petrus</i> 3. 506	Ex nece triumphus. <i>Purpura</i> 6. 199	In morte vita. <i>Cruis</i> 14. 46
Dulcia fecit amor. <i>Stephanus</i> 3. 527	Dat pretium candor. <i>Purpura</i> 6. 200	Ut omnibus luceat. <i>Lampas</i> 14. 51
Non expugnabitur. <i>ibid.</i> 3. 529	Receptura despicio. <i>Scolopendra</i> 6. 226	Dum flagrat, fragrat. <i>Thuribulum</i> 14. 73
His graviora. <i>Manus</i> 3. 577	Cantus, non gemitus. <i>Cochlea</i> 8. 172	Lucrosa jactura. <i>Thuis</i> 14. 79
Servatur carcere. <i>Avis</i> 4. 4	Non sentit incendium. <i>Pyrausta</i> 8. 265	Honoris & fidei signum. <i>Annulus</i> 15. 15
E carcere ad æthera. <i>Avis</i> 4. 17	Adhuc mihi vita superstes. <i>Arbor</i> 9. 30	Et ligat, & decorat. <i>Annulus</i> 15. 16
Vinciunt, non vincunt. <i>Accipiter</i> 4. 48	Pulchrum per vulnera nomen. <i>Arbor</i> 9. 36	Sponsalis artha coronæ. <i>ibid.</i> 15. 17
Per tela, per hostes. <i>Aquila</i> 4. 112	Dolata nitebit. <i>Arbor</i> 9. 66	Exuit exuviis. <i>Cultus</i> 15. 83
Tutior adjuncta. <i>Aquila</i> 4. 162	Abluimur, non obruimur. <i>Arundo</i> 9. 105	Detrahit & decorat. <i>Novacula</i> 15. 88
Prodit illæta. <i>Charystia</i> 4. 242	Suavius olet. <i>Cypressus</i> 9. 159	Reddet clatiorem. <i>Eminentiorum</i> 15. 94
Nil frigora nocent. <i>Loxia</i> 4. 466	Cæsa triumpho. <i>Laurus</i> 9. 211	Semper candidior. <i>Tela</i> 15. 229
Alta petit fixo corde. <i>Monocodiaia</i> 4. 485	Fragrat, cum flagrat. <i>Laurus</i> 9. 228	Transivimus per ignem & aquam. <i>Vas</i> 15. 241
Nondum apparuit quid erimus. <i>Pavo</i> 4. 523	Purpurat ex viridi. <i>Malus granata</i> 9. 255	At odorem diu. <i>Vas</i> 15. 243
Moriens, non moriens. <i>Phoenix</i> 4. 570	Sponte magis. <i>ibidem</i> 9. 261	Solidamur in usus. <i>Vas</i> 15. 254
Unde vivam, unde crucior. <i>Phoenix</i> 4. 573	Vita longior. <i>Olea</i> 9. 311	Candor ab igne. <i>Calx</i> 16. 12
Bustumque, partumque. <i>Phoenix</i> 4. 578	Citius frangor, quàm cedo. <i>Quercus</i> 9. 426	His perficitur. <i>Columna</i> 16. 40
Sponte crematur. <i>Phoenix</i> 4. 592	Novam de vulnere vitam. <i>Surculus</i> 9. 484	Fulcit & ornat. <i>Columna</i> 16. 46
Sicut in lecto vertitur. <i>Trochilus</i> 4. 627	Vincta feracior. <i>Vitis</i> 9. 522	Surget in melius. <i>Domus</i> 16. 62
Surgit in occasu. <i>Vespertilio</i> 4. 640	Nativo humore rubescam. <i>Vitis</i> 9. 538	Et strata decorem. <i>Pyramis</i> 16. 159
Fortior ut redeat. <i>Aries</i> 5. 27	Crescit per vincula virtus. <i>Vitis</i> 9. 548	Dant vulnera vitam. <i>Statua</i> 16. 187
Induet in Cherubin. <i>Bos</i> 5. 62	Dura placent. <i>Capparis</i> 10. 28	Ligamento robur. <i>Circulus</i> 17. 18
Donec ad fortia robur: <i>Cervus</i> 5. 209	Multiplicata resurgent. <i>Frumentum</i> 10. 89	Cæsus obstantia solvit. <i>Cuneus</i> 17. 44
Dant vulnera robur. <i>Elephas</i> 5. 265	Munda, sed illæta. <i>Oryza</i> 10. 155	Tundor, non frangor. <i>Incus</i> 17. 83
Viscèra tuta latent. <i>Elephas</i> 5. 269	Vincula coronant. <i>Flos</i> 11. 14	Sub ictibus fortior. <i>Incus</i> 17. 84
Cadit non flexus. <i>Elephas</i> 5. 279	Recisa virescunt. <i>Amaranthus</i> 11. 24	Deterendo collustrat. <i>Lima</i> 17. 92
Ardet in arma magis. <i>Elephas</i> 5. 292	Nec recisus languet. <i>ibid.</i> 11. 25	Incisus impello. <i>Pila</i> 18. 55
Immutavit naturalem usum. <i>Erinaceus</i> 5. 367	Nec gelu, nec æstu. <i>ibid.</i> 11. 26	Vincior, ut erigat. <i>Trochus</i> 18. 85
Fortibus resistit. <i>Leo</i> 5. 424	Tormenta innoxia florent. <i>Granadilla</i> 11. 46	Vincior, ut vincam. <i>Trochus</i> 18. 86
Si non vires, animus. <i>Leo</i> 5. 426	De vulnere nati. <i>Hyacinthus</i> 11. 103	Utcunque lursum. <i>Tetraedrum</i> 21. 190
Non mutat fortuna genus. <i>Leo</i> 5. 455	Vel recisus floreo. <i>Lilium</i> 11. 126	Sic itur ad astra. <i>Arcus</i> 22. 17
Augent contraria vires. <i>Leo</i> 5. 467	Commune nomen utrique. <i>Rosa</i> 11. 191	Vel in pace decora. <i>Arma</i> 22. 29
Par animo robur. <i>Leo</i> 5. 472	Non perit odor. <i>Rosa</i> 11. 202	Impellor flammis. <i>Tormentum</i> 22. 151
A maculis decor. <i>Leopardus</i> 5. 507	Decoloravit me sol. <i>Rosa</i> 11. 216	Viribus non suis. <i>Tormentum</i> 22. 163
Voce semper eadem. <i>Ovis</i> 5. 576	Mox rubescet. <i>Rosa</i> 11. 222	Laceratum venultius. <i>Vexillum</i> 22. 203
Non habet redargutionem. <i>Ovis</i> 5. 581	Dum flagrat, fragrat. <i>Achates</i> 12. 1	Vis ipsa torturæ fidem facit animosam. <i>Chelys</i> 23. 6
Fit suavior. <i>Ovis</i> 5. 587	Nilhil proficient. <i>Adamas</i> 12. 10	Multo fit plausus ab ictu. <i>Organum</i> 23. 48
Mori potius, quàm subdi. <i>Rhinoceros</i> 5. 611	Dat pretium vulnus. <i>Adamas</i> 12. 13	Splendet attritus. <i>Aratrum</i> 24. 1
	Roseus & nitescens. <i>Amethystus</i> 12. 47	Gelu duramus & undis. <i>Palus</i> 24. 60
	Rutilat discissus. <i>Beryllus</i> 12. 57	Levamus in altum. <i>Rota</i> 24. 83
	Nec extinguitur. <i>Camphora</i> 12. 58	Per ferrum & ignes. <i>Corona</i> 25. 31
	Fulmine crevit. <i>Ceraunus</i> 12. 67	Cruore notabilis ipso. <i>Flagellum</i> 25. 46
	Obtruncor, sed gemmasco. <i>Corallium</i> 12. 84	
	Fluctuat in undis, durefcit inter saxa. <i>Corallium</i> 12. 85	<i>S. Mathias.</i>
		Non hoc sine Numine Divû(m). <i>Mathias</i> 3. 472
		Surgo, ne detur inane. <i>Aqua</i> 2. 336
		Vacuam repetit. <i>Cancellus</i> 6. 40
		<i>S. Ma-</i>

INDEX APPLICATIONUM.

- S. Matthæus.*
Excitatus lumine. *Ignis* 2. 26
Admissio sequitur vestigia passio. *Matthæus* 3. 473
Non sum, qui fueram. *ibid.* n. 474
Non memorabor amplius. *Lynx* 5. 538
Viscera quoque. *Scolopendra* 6. 229
Inter prædones illuxit. *Topazius* 12. 322
Liquore lacteo mader. *ibid.* 12. 324
Receptum exhibet. *Speculum* 15. 182
- Matrimonium. V. Nuptia.*
Conjuges.
- Effugere nequit. *Eclipsis solis* 1. 205
Ditant concordēs Numina nuptos. *Cadmus* 3. 27
A Jove conjugium. *Cadmus* 3. 28
Nil castis oberit. *Tobias* 3. 358
Addunt vincula decorem. *S. Job. Bapt.* 3. 431
Nunquam à latere. *Alcyon* 4. 64
Assistens, nunquam desistens. *ibid.* 4. 65
Uni servo fidem. *Columba* 4. 270
Sit sine labe fides. *Columba* 4. 279
Diu, & concordēs. *Cornix* 4. 293
Prohibent vincula. *Passer* 4. 509
Cubat uterque suâ. *Perdix* 4. 548
Aut unam, aut nullam. *Turtur* 4. 630
Fida conjunctio. *Turtur* 4. 631
Malum par, quod impar est. *Bos* 5. 74
Sic cedere juvat. *Capra* 5. 160
Nulla noscunt adulteria. *Elephas* 5. 286
Mors jurgia finit. *Serpens* 7. 98
Deposito jungitur veneno. *Vipera* 7. 114
Non aliunde vitam. *Bombyx* 8. 108
Aut morte, aut nunquam. *Lacerta* 8. 217
Proximitate fecunditas. *Palma* 9. 336
Adhæsit os meum carni meæ. *Perficus* 9. 371
Alterius sic altera. *Surculus* 9. 470
Jungit amor. *Surculus* 9. 472
Utraque unum. *Surculus* 9. 473
Juncta quiescam. *Vitis* 9. 509
Suffulta fecunda. *Vitis* 9. 511
Barbarus has segetes? *Milium* 10. 151
Panditur matura. *Rosa* 11. 199
Sola mihi redolet. *Viola* 11. 242
Et conformitate conspicui. *Lapis* 12. 164
Aspicit unam. *Magnes* 12. 175
Non aliam. *Magnes* 12. 176
Igne junguntur pari. *Ferrum* 13. 43
Commixtione clarior. *Campana* 14. 18
Jungit amantem. *Annulus* 15. 12
Ferrum, referitque. *Speculum* 15. 186
Uni sponso. *Thalamus* 16. 208
Ex geminis unum. *Modulus* 17. 111
Uant, sed torquet. *Rhombus* 17. 141
- Non cuivis pateo. *Sera* 17. 155
Traeta vicissim. *Sera* 17. 165
Responder uni. *Talea* 17. 170
Utraque unum. *Talea* 17. 172
Adhæsiōne concentus. *Lyra* 23. 29
Concordi labore. *Currus* 24. 19
Non benè ab uno. *Jugum* 24. 40
Utrisque vinciendo. *Compedes* 25. 18
Jungit, non unit. *Nodus* 25. 70
- Mauritius. V. Prudentia.*
Maximilianus Bavaria Dux.
- Dominatur & astris. *Zodiacus* 1. 402
- S. Mechthildis Diestensis.*
- Fesso dant saxa quietem. *Jacob* 3. 217
Lucet & ornatur. *Gemma* 12. 123
Fulmina pellit. *Campana* 14. 28
- Medicina.*
- Vita longior. *Aquila* 4. 160
Non opus est. *Charadrius* 4. 241
Ut sanemur. *Columba* 4. 283
Morbus depellitur escâ. *Leo* 5. 462
Saluti & fiti. *Monoceros* 5. 548
Ferienda ferit. *Sagitta* 22. 106
Nocet in silentio. *Aspis* 7. 7
- Mediocritas. V. Moderatio.*
- Neutri adhærendum. *Isthmus* 2. 634
Medio tutissimus. *Dedalus* 3. 37
Medio tutissimus ibis. *Phaeton* 3. 120
Aut pendet, aut jacet. *Apus* 4. 86
Ne quid nimis. *Grus* 4. 431
Non in latera proni. *Abies* 9. 1
Quacunq̄ medium. *Pila* 18. 34
Nectumescunt in altum. *Navis* 20. 70
Nec citra, nec ultra. *Meta* 25. 67
- Meditatio. V. Mortis meditatio.*
- Nihil sine oculis vires. *Samson* 3. 289
Dulcescit amarum. *Ovis* 5. 583
Aspicientes virent. *Serpens* 7. 94
Dulcescit amarum. *Apus* 8. 18
Mage pulcher ab ostro. *Chamaleon* 8. 148
Edulcabitur. *Amygdalus* 9. 18
Curat morsus, contagia pellit. *Caryophyllum* 11. 39
Ex Sion species decoris ejus. *Granadilla* 11. 44
Ferit & delectat. *Rosa* 11. 201
Pium reddit. *Sapphirus* 12. 265
Pondere fit levior. *Snula* 15. 173
Arte artem. *Clavus* 17. 34
Parant ad ardua gradum. *Cuneus* 17. 45
- Memoria. V. Intellectus.*
- In imagine vivit. *Sigillum* 19. 60
- Mendacium. V. Dolus. Hypocritia.*
- Mentiri didicit. *Luna* 1. 256
- Menstrua devotio.*
- E cælo menses. *Sol in Zodiaco* 1. 198
Calendas flore coronatur. *Caltha* 10. 33
- Menstrui Sancti. V. SS. Patroni.*
- E cælo menses. *Sol in Zodiaco* 1. 198
- Mercator. V. Divitia.
Animâ tabescente. *Aranea* 8. 98
Incremento desidit. *Navis* 20. 33
Acquirit eundo. *Alabrum* 15. 4
Meliora dimittit. *Cribrum* 24. 11
In motu immotus. *Cælum* 1. 12
In motu quies. *Cuna* 15. 92
In motu quietem. *Delphinus* 6. 109
Motu fecundus. *Sol* 1. 92
Nec multitudinē, nec pondete. *Magnes* 12. 184
Nulla meta laboris. *Equus* 5. 337
Questu dirumpat. *Cicada* 8. 150
Circuito jugi se torquet. *Molendinum* 16. 103
- Meretrix. V. Famina.
Merita. V. Gratia. Opera Bona.
Non sua germina profert. *Surculus* 9. 467
Id majus, quod melius. *Adamus* 12. 26
Et pondera trahit. *Magnes* 12. 190
Non omnes eodem. *Scopus* 22. 126
- S. Michael Archangelus.
Ad petram allidit. *Aquila* 4. 126
A magno maxima. *Iris* 2. 287
- Miles. Militia. V. Bellum.
Nunquam succubuit. *Zodiacus* 1. 400
Et lumen, & ardor. *Zodiacus* 1. 403
Micat ardentius. *Fulmen* 2. 233
Tonitru velocior ictus. *Fulmen* 2. 236
Ex fragore ferit. *Fulmen* 2. 238
Non patiens moræ. *Fulmen* 2. 251
Rumpit moras. *Flumen* 4. 424
Optima quæque rapit. *Flumen* 2. 452
Diruit, dum ruit. *Flumen* 2. 461
Strepat, cum deficit unda. *Flumen* 2. 467
In deserta mutabit. *Torrentes* 2. 468
Fortior spoliis. *Hercules* 3. 62
Qualis dux, talis miles. *David* 3. 306
Pro Deo & populo. *Judas Machab.* 3. 380
Semper in armis. *Accipiter* 4. 51
Animis & viribus. *Aquila* 4. 134
Et aspectu fugat. *Aquila* 4. 153
Oculis & unguibus æquè. *Aquila* 4. 128
Et vigil, & pugnat. *Gallus* 4. 386
Mole deprimitur. *Grus* 4. 432
Ardor inter discrimina crescit. *Aper* 5. 18
Depascitur & exterminat. *Aper* 5. 19
Cedit, ut cædat. *Aries* 5. 25
Nec jejunio, nec via deficit. *Camelus* 5. 82
Sauciat & defendit. *Millus* 5. 155
Tantundem bellator. *Elephas* 5. 276
E vulnere vires. *Elephas* 5. 293
Ardet

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

At det in arma magis. <i>Elephas</i> 5.292	Aut repellit aut frangitur. <i>Scutum</i> 22.132	Decidet exiguo. <i>Ligo</i> 24.51
Etiâ post funera vitus. <i>Equus</i> 5.323	Cum fulgure tonat & ferit. <i>Torturum</i> 22.159	Minister. <i>Luna</i> 1.230
Ad quævis munera belli. <i>Equus</i> 5.341	Laceratum venustius. <i>Vexillum</i> 22.203	Post luminare majus. <i>Luna</i> 1.243
Nil moror ictus. <i>Erinaceus</i> 5.360	Ritè conflati valemus. <i>Arcula</i> 25.1	Extrema minatur. <i>Cometa</i> 2.290
Spes & tutamen in armis. <i>Ericius</i> 5.366	Ritè junctis. <i>Sera</i> 25.94	A magno maxima. <i>Iris</i> 2.287
Cortice deposito mollis echinus erit. <i>Erinaceus</i> 5.368	Este duces. <i>Sertum</i> 25.106	Nec mora, nec requies. <i>Flumen</i> 2.425
Stemmata armis exorno. <i>Erinaceus</i> 5.378	<i>Mina.</i>	Incremento velocior. <i>Flumen</i> 2.454
Et rugitu terrefacit. <i>Leo</i> 5.454	Lambit, non utit. <i>Flamma</i> 2.66	Formosa supernè. <i>Siren</i> 3.140
A forti dulcedo. <i>Leo</i> 5.456	Dum ferit, illuminat. <i>Fulmen</i> 2.246	Nobiscum innoxia. <i>Hirundo</i> 4.455
De tali victore triumphat. <i>Leo</i> 5.473	Multa ac metuenda minatur. <i>Cometa</i> 2.291	Qualis intravit, exit. <i>Mergus</i> 4.474
Rapto vivere juvat. <i>Leo</i> 5.477	In fulmen cogi potuisset. <i>Cometa</i> 2.292	Nil hæret humoris. <i>Mergus</i> 4.475
Robore & intuitu. <i>Lupus</i> 5.522	Paucis minatur, omnibus fulget. <i>Cometa</i> 2.295	Impotens ad graviora. <i>Camelus</i> 5.77
Ut gravius feriat. <i>Monoceros</i> 5.555	Cum sonitu ruit. <i>Torrentis</i> 2.472	Non supra vires. <i>Camelus</i> 5.78
Non redeo nisi victor. <i>Rhinoceros</i> 5.610	Frustra minæ. <i>Noë</i> 3.190	Aliis præstat. <i>Canis</i> 5.96
Naturâ & arte. <i>Rhinoceros</i> 5.614	Time tonitrua, ut evites fulmina. <i>Jonas</i> 3.345	Nec in somno quies. <i>Leo</i> 5.450
Modò fugit, modò fugat. <i>Taurus</i> 5.641	Contenta minati. <i>Erinaceus</i> 5.385	Securus dormio. <i>Leo</i> 5.452
Dum perimat, perimmi gaudet. <i>Taurus</i> 5.642	Flagellat umbra. <i>Fraxinus</i> 9.179	Servit, non sævit. <i>Delphinus</i> 6.115
Vis lethi manus est. <i>Taurus</i> 5.644	Excitant, dum crepitant. <i>Creptaculum</i> 14.37	Dum tangit, absorbet. <i>Spongia</i> 6.241
His securus. <i>Taurus</i> 5.644	Inanes minæ. <i>Pila</i> 18.47	Graditur, non egreditur. <i>Testudo</i> 6.266
Vi & velocitate. <i>Urus</i> 5.681	Innoxia terrent. <i>Pyrobolus</i> 18.57	Mage pulcher ab ostro. <i>Chamaeleon</i> 8.148
Astu pollet. <i>Vulpes</i> 5.683	Ferrea virga est, umbratilis ictus. <i>Horologium</i> 21.80	A se pender. <i>Ramus</i> 9.433
Nunquam terga convertit. <i>Cammarus</i> 6.37	Post martia blandis. <i>Galea</i> 22.44	Decolor, unde color. <i>Rosa</i> 11.217
In motu quietem. <i>Delphinus</i> 6.109	<i>Minorum cura. V. Peccatum veniale.</i>	Nec multitudine, nec pondere. <i>Magnes</i> 12.184
Discerpens exit. <i>Ensis</i> 6.130	Maximæ de minimis. <i>Flumen</i> 2.436	Nil, dum signat, avellit. <i>Sardonyx</i> 12.28E
Ex nece triumphus. <i>Purpura</i> 6.199	Sic vires è minimis pendunt. <i>Samson</i> 3.288	Tangit, non hæret. <i>Argentum vivum</i> 13.7
Corrice multiplici. <i>Abies</i> 9.5	Minimo detineor. <i>Avi</i> 4.10	Operit & aperit. <i>Laterna</i> 15.107
Cedit, ne cadat. <i>Arundo</i> 9.98	Non detrecto. <i>Trochilus</i> 4.626	E luce ardor. <i>Speculum</i> 15.207
Robur in armis. <i>Cerrus</i> 9.148	Er minima profunt. <i>Ales</i> 5.13	Alterius lumine gaudet. <i>Speculum</i> 15.208
Nec solem curat, nec gelu. <i>Laurus</i> 9.216	Et minimum spectavisse, nocebit. <i>Cuniculus</i> 5.234	Corruet, si concidam. <i>Columna</i> 16.43
Horrore decoro. <i>Palma</i> 9.349	Maxima de minimis. <i>Crocodylus</i> 6.99	Abque labore regit. <i>Columna</i> 16.44
Non latet in insidiis. <i>Spina</i> 9.452	Sic parvis magna cedunt. <i>Remora</i> 6.213	Dirutâ cortuo. <i>Domus</i> 16.67
Armata delectat. <i>Rosa</i> 11.224	A modico non modicum. <i>Remora</i> 6.215	Abstractis corruet. <i>Domus</i> 16.68
Deficiam, dum redoleam. <i>Rosa</i> 11.221	Minimo detineor. <i>Remora</i> 6.217	Mole solidatur. <i>Pons</i> 16.127
Dat pretium vulnus. <i>Adamus</i> 12.13	Sequetur reliquum. <i>Serpens</i> 7.100	Ut alios stringam, vapulo. <i>Circulus</i> 17.24
Fert impetus ipse. <i>Lapis</i> 12.165	In parvis vis magna frequenter. <i>Vipera</i> 7.128	Ni deficiat aura. <i>Turbo</i> 18.89
A suo distrahit astro. <i>Magnes</i> 12.206	Parva, sed non segnis. <i>Apis</i> 8.14	Proxima primæ. <i>B.</i> 19.4
Ante ferit, quàm flamma micet. <i>Silex</i> 12.295	Tempore virga fui. <i>Arbor</i> 9.75	Idem & alter. <i>Sigillum</i> 19.56
Teritur, & tuetur. <i>Calceus</i> 15.32	Minima maxima facit. <i>Quercus</i> 9.419	Vocat Auster in altum. <i>Navis</i> 20.134
Extinguar, ut luceam. <i>Candela</i> 15.44	Apta vel ad necem. <i>Spina</i> 9.457	Si aspicias, aspicior. <i>Horologium</i> 21.73
Luce petit suâ. <i>Candela</i> 15.57	In minimo grande. <i>Pisum</i> 10.157	Superni luminis ductu. <i>ibid.</i> 21.86
Dum terit, atteritur. <i>Molendinum</i> 16.109	Mollior vincit. <i>Lapis</i> 12.158	Occidente desino. <i>ibid.</i> 21.96
Adversantia vincit. <i>Clavis</i> 17.29	Minima maximam facit. <i>Mortarium</i> 17.124	Dirigit, ut dirigitur. <i>Frenum</i> 25.47
Duriora resolvit. <i>Cuneus</i> 17.41	Sub uno plurima latent. <i>Alea</i> 18.7	Paret uni. <i>Sera</i> 25.88
Tracta vicissim. <i>Serra</i> 17.165	Minimo quocunque juvante. <i>Instrumentum</i> 21.162	<i>Misericors. V. Charitas proximi. Elemosyna.</i>
In utrumque paratus. <i>Liber</i> 19.37	Et minutissima quæque. <i>Microscopium</i> 21.166	<i>Princeps clemens.</i>
Planiores undique plagis. <i>Liber</i> 19.32	In parvo cernuntur magna. <i>Tabula</i> 21.186	<i>Missa. V. Oblatio.</i>
Aut ingredi, aut petire. <i>Navis</i> 20.77	Ignem à parvo meatu. <i>Sclopetum</i> 22.120	<i>Moderatio. V. Conditio. Medium. Discretio.</i>
Quid valeant vires. <i>Balanx</i> 21.14		Non transgreditur. <i>Sol in Zodiaco</i> 1.181
Sic itur ad astra. <i>Arcus</i> 22.17		Non extra. <i>Sol in Zodiaco</i> 1.182
Adigere, vel frangere. <i>Arcus</i> 22.18		Purior exigua. <i>Luna</i> 1.227
Laxabit viam. <i>Aries militaris</i> 22.23		Fluit, non effluit. <i>Flumen</i> 2.440
Nec conduntur, nec retunduntur. <i>Arma</i> 22.26		Nec negat, nec prodigit. <i>Fons</i> 2.512
Ponderibus expellor. <i>Arma</i> 22.30		Neutri adharendum. <i>Isthmus</i> 2.634
Dum noceam, peream. <i>Pyrobolus</i> 22.86		Ferox non transgreditur. <i>Equus</i> 5.320
Ad nihilum valet ultra. <i>Sagitta</i> 22.104		Præ oculis ira. <i>Monoceros</i> 5.552
		Graditur, non egreditur. <i>Testudo</i> 6.266

INDEX APPLICATIONUM.

Relegens exordia.	<i>Serpens</i> 7.88	Foris pugnae, intus pavores.	<i>Mus</i> 8.228	Furot est, ne moriari, mori.	<i>Saml</i> 3.298
Sine injuria.	<i>Apis</i> 8.11	Undique angustiae.	<i>Furnus</i> 17.61	Mox stercus erit.	<i>Jezabel</i> 3.338
Nulli onerosa.	<i>Apis</i> 8.13	Poeni referta recedit.	<i>Navis</i> 20.72	Bonum, citò morte potiti.	<i>Simeon</i> 3.521
Nec irasci quidem.	<i>Apis</i> 8.34			Cantator cygnus funetis ipse sui.	<i>ibid.</i> 3.522
Lætitiae, non temulentiae.	<i>Vitis</i> 9.530	<i>Morio. V. Histrion. Mors.</i>		Vivit post funera virtus.	<i>Tabuba</i> 3.530
Violentiã invertitur ordo.	<i>Clavis</i> 17.28	Mersio hæc solatia sole.	<i>Cælum</i> 1.16	Cupio dissolvi.	<i>Avis</i> 4.20
Sufficit iste.	<i>Cymba</i> 20.30	Vadam, & revertar.	<i>Sol</i> 1.97	Mors una multorum.	<i>Aquila</i> 4.140
Aurã ducente, non undã.	<i>Cymba</i> 20.34	Mori gaudet festinus in ortum.	<i>Sol</i> 1.99	Abjecisse juvat.	<i>Aquila</i> 4.168
Effugit demissa procellas.	<i>Navis</i> 20.67	Delitescit, ut renascatur.	<i>Sol</i> 1.114	Compeditam solvit.	<i>Colomba</i> 4.269
Nec tumescunt in altum.	<i>Navis</i> 20.70	Nigrescunt omnia circum.	<i>Sol</i> 1.157	Posuit fines tuos pacem.	<i>Columba</i> 4.287
Consistam in æquo.	<i>Balanx</i> 21.13	Dignum nec sidera funus.	<i>Sol</i> 1.162	Confestim carpitur prima.	<i>Coturnix</i> 4.311
Non excedens ex orbita.	<i>Rota</i> 24.66	Crescentes duplicat umbras.	<i>Sol</i> 1.163	Sibi funera cantat.	<i>Cygnus</i> 4.331
Parcè, sed satis.	<i>Harpagium</i> 25.58	Major in occasu.	<i>Sol</i> 1.164	Post cantica funus.	<i>Cygnus</i> 4.332
<i>Modestia. V. Virtus abscondita.</i>		Non formã recedit.	<i>Eclipsis solis</i> 1.204	Qualis intravit, exit.	<i>Mergus</i> 4.474
<i>Moderatio.</i>		Non magna pars.	<i>Eclipsis solis</i> 1.209	Vitamque reliquit in astris.	<i>Monodiata</i> 4.490
<i>Monarchia. V. Princeps.</i>		Demit nil mihi, sed orbi.	<i>Eclipsis solis</i> 1.211	A facie persequentis.	<i>Perdix</i> 4.556
Sese mole rei et.	<i>Scopulus</i> 2.638	At cælo refulget.	<i>Luna</i> 1.228	Cupio dissolvi.	<i>Phoenix</i> 4.584
Educat unum.	<i>Aquila</i> 4.94	In tenebris clavior.	<i>Luna</i> 1.229	Mori festinat in ortum.	<i>Phoenix</i> 4.592
Mole ruit sua.	<i>Theatrum</i> 16.210	Orietur alibi.	<i>Luna</i> 1.235	Peream, ne peream.	<i>Phoenix</i> 4.568
Inconculsa manet.	<i>Navis</i> 20.111	Clavior supernè.	<i>Luna</i> 1.260	Non nisi è rupro.	<i>Ovum</i> 4.675
<i>Monasterium. V. Religiosus.</i>		Ei sibi non deficit.	<i>Luna</i> 1.268	Peream, ne paream.	<i>Bison</i> 5.46
<i>Monica.</i>		Renovabitur.	<i>Luna</i> 1.273	Ex nece triumphus.	<i>Canis</i> 5.149
Mortuos vivificat.	<i>Pelicanus</i> 4.538	Obscuratur, at jungitur.	<i>Luna</i> 1.277	Prænato sequentur.	<i>Cervus</i> 5.220
<i>Morbus. V. Tribulatio.</i>		At citò deficit.	<i>Luna</i> 1.278	Jam timor omnis abest.	<i>Cervus</i> 5.223
Fractus illustrior.	<i>Sol</i> 1.160	Sic raptò fratris lumine defecimus.	<i>Eclipsis Luna</i> 1.314	Lumine orbat.	<i>Cynocephalus</i> 5.238
Ne pereat, ægrotat.	<i>Ezechias</i> 3.352	Jam nihil obstat.	<i>Eclipsis Luna</i> 1.322	Cadit non flexus.	<i>Elephas</i> 5.279
Video, dum lumina perdo.	<i>Elymas</i> 3.412	Lucebunt alibi.	<i>Stellæ</i> 1.332	Nuper honori, nunc horroni.	<i>Equus</i> 5.354
Sapiunt, cum sapiunt.	<i>Gallinago</i> 4.378	In occasu oritur.	<i>Planeta</i> 1.368	Nil deferet intrò.	<i>Erinaceus</i> 5.372
Seras nuntiat horas.	<i>Vesperulio</i> 4.641	Dirigit cursu brevi.	<i>Zodiacus</i> 1.373	In longam diem.	<i>Glis</i> 5.399
Firmior, si infirmior.	<i>Salix</i> 9.442	Vertitur, non occidit.	<i>Zodiacus</i> 1.376	Horrida, sed mellea.	<i>Leo</i> 5.457
Infirmirate perficitur.	<i>Salix</i> 9.443	Nescia mergi.	<i>Zodiacus</i> 1.379	Sævitur in omnes.	<i>Lutra</i> 5.535
In angustiori subtilior.	<i>Modulus</i> 17.115	Funeribus pretiosa suis.	<i>Zodiacus</i> 1.407	Simul emigrabimus omnes.	<i>Cancellus</i> 6.41
Eò velocius, quò fortius.	<i>Pila</i> 18.29	Vertetur in diem.	<i>Nox</i> 1.422	Qua dives, nunc misera.	<i>Conchylum</i> 6.74
Elapsas nuntiat horas.	<i>Horologium</i> 21.142	Extinctã lucẽ superstes.	<i>Facula</i> 2.87	Compendia mihi dispendia.	<i>Purpura</i> 6.198
Sanat dum ferit.	<i>Phlebotomum</i> 25.75	Ignis fuit.	<i>Cinis</i> 2.140	Non timet arte capi.	<i>Scarus</i> 6.225
<i>Mordacitas. V. Detraitor. Lingua.</i>		Unde venit, recedit.	<i>Vapor</i> 2.149	Ad locum tandem.	<i>Tessudo</i> 6.267
<i>Mores externi.</i>		Rigat liquefcens.	<i>Nix</i> 2.216	Prævidens cædit, prævisus cadit.	<i>Basiliscus</i> 7.20
Recta à recto.	<i>Fons</i> 2.515	Deficiens resonat.	<i>Fulmen</i> 2.235	Exutus venustior.	<i>Serpens</i> 7.57
Auri dat signa latentis.	<i>Terra</i> 2.556	Errans petit alta.	<i>Fulmen</i> 2.250	Nec mors, nec vita relicta.	<i>ibid.</i> 7.67
Mens illota tamen.	<i>Pilatus</i> 3.516	Clavior ab occasu.	<i>Iris</i> 2.270	Conticuit tandem.	<i>Cicada</i> 8.161
Intus & extra.	<i>Agnus</i> 5.1	Tandem levatur in altum.	<i>Ventus</i> 2.323	Perimit ante tempus.	<i>Locusta</i> 8.224
Et cortex ad usum.	<i>Cucurbita</i> 10.47	Properamus ad unum?	<i>Mare</i> 2.410	Ceminus omnia frangit.	<i>Arbor</i> 9.29
Ab externis interna.	<i>Melopepon</i> 10.148	Tua eversio, hostia dispersio.	<i>Flumen</i> 2.444	Et propè, & procul.	<i>Arbor</i> 9.48
In inimis autum.	<i>Rosa</i> 11.227	Obvia quæque rapit.	<i>Flumen</i> 2.447	Et magna jacet.	<i>Arbor</i> 9.50
Intus & extra.	<i>Crysalis</i> 12.93	Optima quæque rapit.	<i>Flumen</i> 2.452	Concidit ante diem.	<i>Arbor</i> 9.80
Intima pandit.	<i>Crysalis</i> 12.97	Nunquam sacra.	<i>Scopulus</i> 2.653	Augustinus ut stet.	<i>Cedrus</i> 9.145
Respondent intima fronti.	<i>Horologium</i> 21.116	Nihil interest quomodo solvatur.	<i>Alexander</i> 3.9	Jam nihil tutum.	<i>Laurus</i> 9.209
Non extrinsecus tantum.	<i>ibid.</i> 21.130	Ex morte perennitas.	<i>Hercules</i> 3.60	Ex parte superstes.	<i>Laurus</i> 9.214
Regnantem indicat.	<i>Triton</i> 25.121	Nullò flestitur obsequio.	<i>Mors</i> 3.101	Non omnis moriar.	<i>Laurus</i> 9.230
<i>Moribundus. V. Mors.</i>		Nemini parco.	<i>Mors</i> 3.102	Æternumque virebit.	<i>Laurus</i> 9.231
Dum mala me torquent, cogor pejorã timetè.	<i>Avis</i> 4.6	Sceptra ligonibus æquat.	<i>ibid.</i> n.103	Inoffensa petennat.	<i>Laurus</i> 9.233
Post cantica funus.	<i>Cygnus</i> 4.332	Simillima somno.	<i>ibid.</i> n.105	Nihil immortale tenemus.	<i>Olea</i> 9.335
Æstate canit, hyeme balbutit.	<i>Merula</i> 4.481	Oblervant, quem statuere diem.	<i>Parca</i> 3.114	Nobilius excisa resurgit.	<i>Quercus</i> 9.428
Et illaqueata soporem.	<i>Capra</i> 5.164	E terra in terram.	<i>Adam</i> 3.172	Ad insetendum alibi.	<i>Ramus</i> 9.632
Desperata salus.	<i>Lepus</i> 5.516			Ut abundantius habeat.	<i>Vitis</i> 9.534
Dum video, pereò.	<i>Basiliscus</i> 1.78			Levis jactura.	<i>Fenum</i> 10.64
Munitur pugnaturus.	<i>Ichneumon</i> 8.213				<i>Medio</i>

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Medio succiditur æstu.	<i>Fruentum</i> 10. 69	Levatur altera.	<i>Balanx</i> 21.11	Nunquam satis.	<i>Camelus</i> 5. 85
Expectant falcem.	<i>ibid.</i> 10. 79	Omnia æquat.	<i>Perpendiculum</i> 21.171	Mergor ob æstum.	<i>Cervus</i> 2. 211
A besunt ad messem.	<i>ibid.</i> 10. 90	Hærent sub corde sagittæ.	<i>Pharetra</i> 22. 78	E vulnere vites.	<i>Eliphas</i> 5. 293
Velox orior, morior.	<i>Fungus</i> 10. 100	Verta est in lachrymas.	<i>Lira</i> 23. 30	Asperitate polit.	<i>Ebur</i> 5. 298
Pessimum decidit.	<i>Linum</i> 10. 125	Omnibus æqua.	<i>Falx</i> 24. 28	Ut citius.	<i>Equus</i> 5. 304
Tuo languore languescimus.	<i>Trifolium</i> 10. 187	Vel tenerrima carpit.	<i>Falx</i> 24. 37	Robur à freno.	<i>Equus</i> 5. 340
Tuo languore languescimus.	<i>Flos</i> 11. 8	It dolor ultrâ.	<i>Meta</i> 25. 66	Repressus obedit.	<i>Equus</i> 5. 353
Huc refer exitum.	<i>Flos</i> 11. 16	Luce hæc lux clauditur omnis.	<i>Rogus</i> 25. 79	Asperitate tutus.	<i>Erinaceus</i> 5. 376
A languore languor.	<i>Hortus</i> 11. 91			Non eget jaculis.	<i>Erinaceus</i> 5. 381
Ante diem.	<i>Lilium</i> 11. 130	<i>Mortis meditatio.</i>		Ut excitet iram.	<i>Leo</i> 5. 421
Pestantibus Austris.	<i>Lilium</i> 11. 136	Miræ felicitatis habet.	<i>Cinis</i> 2. 139	Docuit longa dies.	<i>Leo</i> 5. 422
Impediunt nec regna mori.	<i>Lilium</i> 11. 161	Omnino momento memento.	<i>Cinis</i> 2. 141	Se punit & redarguit.	<i>Lupus</i> 5. 521
Pondere victus.	<i>Papaver</i> 11. 167	Unde venit, recidit.	<i>Vapor</i> 2. 149	Albescit ab ictu.	<i>Lana</i> 5. 591
Summa petit.	<i>Papaver</i> 11. 168	Ne liquecat.	<i>Glacies</i> 2. 226	In arido moriar.	<i>Pisces</i> 6. 9
Et decedentes redolent.	<i>Rosa</i> 11. 181	Deducet in portum.	<i>Ventus</i> 2. 319	Scabredine firmat.	<i>Anguilla</i> 6. 24
Languescit à meridie.	<i>Rosa</i> 11. 198	Frenant arenæ.	<i>Mare</i> 2. 391	Annoso nudatur amictu.	<i>Serpens</i> 7. 51
Lætos efflavit honores.	<i>Rosa</i> 11. 205	Servatâ, servabimur ipsi.	<i>Minerva</i> 3. 98	Novus exorior.	<i>Serpens</i> 7. 53
Vitam non protogog ostrum.	<i>Rosa</i> 11. 206	Cogitanti vilescunt omnia.	<i>Mors</i> 3. 106	Ut meliorem induam.	<i>ibid.</i> 7. 55
Decerptaque florent.	<i>Rosa</i> 11. 212	Meminiſſe juvabit.	<i>Mors</i> 3. 107	Dulcescit amarum.	<i>Apis</i> 8. 18
Antequam marcescat.	<i>Rosa</i> 11. 218	E terra in terram.	<i>Adam</i> 3. 172	Ne deviet impetus Euri.	<i>Apis</i> 8. 42
Illo ablato clarior.	<i>Adamas</i> 12. 25	Munda redibit.	<i>Gallina</i> 4. 373	Suavius olet.	<i>Cypressus</i> 9. 159
Obtruncor, sed gemmasco.	<i>Corallium</i> 12. 84	Tueor, dum regor.	<i>Perdix</i> 4. 556	Maturat vulnere fructus.	<i>Ficus</i> 9. 174
Deseruisse juvat mare.	<i>Margaritina</i> 12. 236	Viget in cinere virtus.	<i>Phoenix</i> 4. 591	Nullibi felicius.	<i>Olea</i> 9. 317
Ciet extincta tumultum.	<i>Candelabrum</i> 14. 33	Solemarcet, & imbres.	<i>Sciurus</i> 5. 623	Amatitudine dulcescunt.	<i>Olea</i> 9. 322
Lucrosa jactura.	<i>Thus</i> 14. 79	Propriæ tardatur imagine formæ.	<i>Tigris</i> 5. 656	Non nisi fracta prosum.	<i>Pinus</i> 9. 378
Pars optima deest.	<i>Annulus</i> 15. 13	Dulcescit amatum.	<i>Apis</i> 8. 18	Ne sylvescat.	<i>Vitis</i> 9. 531
Puriora legit.	<i>Cribrum</i> 15. 75	Compressa quiescunt.	<i>Apis</i> 8. 37	Recreat benè cocta saporem.	<i>Uva</i> 9. 567
Lumen amittit expirans.	<i>Lucerna</i> 15. 114	Alperæ conquiescunt.	<i>Apis</i> 8. 38	Attritu melior.	<i>Crocus</i> 10. 39
Altera levatur.	<i>Situla</i> 15. 161	Cinere reviviscunt.	<i>Apis</i> 8. 46	Æstu plagiſque.	<i>Fruentum</i> 10. 66
Dum adhuc ordiret.	<i>Tela</i> 15. 226	Ab urna cunabulum.	<i>Bombyx</i> 8. 113	Melius quod tenue.	<i>Linum</i> 10. 121
Efficiendo defeci.	<i>Domus</i> 16. 63	Ut tutius vincat.	<i>Ichneumon</i> 8. 211	Compressa non urit.	<i>Urtica</i> 10. 194
Dirutâ cotruo.	<i>Domus</i> 16. 67	Sanguinem sistit.	<i>Jaspis</i> 12. 133	Affiduo succisa stabunt.	<i>Hortus</i> 11. 201
Ingressus, at non egressus.	<i>Porta</i> 16. 130	Fortiori ut igne caleſcant.	<i>Fornax</i> 16. 82	Et pallet, & placet.	<i>Hyacinthus</i> 11. 104
Ab exitu introitus.	<i>Porta</i> 16. 136	Ne litura deturpet.	<i>Pyxis</i> 19. 49	Speciosus ex horrido.	<i>Lilium</i> 11. 141
Lapis omnis clauditur uno.	<i>Pyramis</i> 16. 168	Non illidetur.	<i>Navis</i> 20. 80	Non culta muratur.	<i>Rosa</i> 11. 208
Omnibus una quies.	<i>Sepulchrum</i> 16. 175	Jugitet præ oculis.	<i>Tabula hydrographica</i> 20. 167	Odorifera, quia spinifera.	<i>Rosa</i> 11. 237
Hæc me post fata manebit.	<i>ibid.</i> 16. 177	Donec ad idem.	<i>Circinus</i> 21. 30	Suo robore vincit.	<i>Adamas</i> 12. 39
Dissolvor, ut renover.	<i>Statua</i> 16. 178	Ex pulvere virtus.	<i>Tormentum</i> 22. 162	Pallidior potior.	<i>Beryllus</i> 12. 55
Nulla vis contra.	<i>Turris</i> 16. 223	Procaces pellit.	<i>Elabellum</i> 25. 41	Rigore nitescit.	<i>Crystallus</i> 12. 95
Detrahit, & decorat.	<i>Forceps</i> 17. 60			Et pallet & lucet.	<i>Diadochus</i> 12. 109
Trahitur ultima.	<i>Modulus</i> 17. 117	<i>Mortificatio. V. Cilicium.</i>		Pallore pulchrius.	<i>Aurum</i> 13. 25
Omnes eodem cogimur.	<i>Alveus latrunculorum</i> 18. 15	Sauciata felicius.	<i>Terra</i> 2. 544	In morte vita.	<i>Cruce</i> 14. 46
Imum à summo.	<i>Pila</i> 18. 33	Et inculta sterileſcit, & gravata.	<i>Terra</i> 2. 550	Infuetum per iter.	<i>Calceus</i> 15. 34
Currit, non cadit.	<i>Pila</i> 18. 36	Incultæ sterileſcit.	<i>Terra</i> 2. 555	Alterâ levatur.	<i>Situla</i> 15. 161
Fugacem persequitur.	<i>Pila</i> 18. 53	Etiâ advertante naturâ.	<i>Ætina</i> 2. 615	Procul irritamenta malorum.	<i>Speculum</i> 50. 200
Vita tua.	<i>Pyrobolus</i> 18. 67	Flamma domatur aquis.	<i>Noe</i> 3. 192	Spiritus implet.	<i>Uter</i> 15. 267
Dum luceam, peream.	<i>ibid.</i> 18. 69	Fesso dant saxa quietem.	<i>Jacob</i> 3. 217	Gracilis pulcherrima.	<i>Columna</i> 16. 53
Perit cum tonitru.	<i>ibid.</i> 18. 70	Amisso nervo fortior.	<i>Jacob</i> 3. 223	Suas devorat umbras.	<i>Pyramis</i> 16. 143
Decipit incautos.	<i>Hamus</i> 20. 46	In utrumque parati.	<i>Pop. Israel</i> 3. 262	Celatur, dum celatur.	<i>Statua</i> 16. 184
Solvitur onusta.	<i>Navis</i> 20. 71	E fractis victoria testis.	<i>Gedeon</i> 3. 279	Nec tela, nec ignes.	<i>Turris</i> 16. 234
Vis inopina rapit.	<i>Navis</i> 20. 86	Victoria victori mala.	<i>Jephie</i> 3. 282	Per duriora dulcior.	<i>Liber</i> 19. 29
Alium desidero mundum.	<i>Navis</i> 20. 117	His vincitur armis.	<i>Judith</i> 3. 375	Aurâ ducente, non undâ.	<i>Cymba</i> 20. 34
Ut portu meliore quiescam.	<i>Navis</i> 20. 118	E stigmatibus servum.	<i>Paulus</i> 3. 494	Levatur altera.	<i>Balanx</i> 21. 11
Optantur flumina.	<i>Navis</i> 20. 121	Donec perimar.	<i>Aquila</i> 4. 188	Adigere vel frangere.	<i>Arcus</i> 22. 18
Graditur secunda per undas.	<i>Navis</i> 20. 135	Donec conficiam.	<i>Ciconia</i> 4. 245	In ferro libertas.	<i>Gladius</i> 22. 60
		Sic iura quiesco.	<i>Gallina</i> 4. 377	Incensâ & vacuâ quàm benè pelle sonat!	<i>Tuba</i> 22. 196
		Innovabitur.	<i>Phoenix</i> 4. 573	Juvat, dum lacerat.	<i>Aratrum</i> 24. 5
		Non nisi è rupto.	<i>Ovum</i> 4. 676	Etiâ currentibus apta.	<i>Calcar</i> 25. 8
				Amore & pietate culpas eluo.	<i>Flagrum</i> 25. 44
				Expiat, dum macerat.	<i>ibid.</i> 25. 45
				Domabit effrenes.	<i>Frenum</i> 25. 49
				<i>Mulier. V. Fœmina.</i>	

INDEX APPLICATIONUM.]

<p><i>Mundanus. V. Peccator.</i></p> <p>At opaca supernè. Luna 1. 274 Lutum colliget. Flumen 2. 446 Semper & undique tondor. Scopulus 12. 649 Novit paucos secura quies. Hercules 3. 57 Jugi vertigine vexor. Ixion 3. 84 Ruet, labili fundamine nixa. Nabuchodonosor 3. 371 Præcisâ furdus ab aure. Malchus 3. 459 Heu me! nam dulcis cantus non flecetit amantem. Avis 4. 14 Aut pender aut jacet. Apus 4. 86 Patriam nec linguæ famefcens. Fulica 4. 354 Frustrâ conturbatur. Gallus 4. 391 Ad hyemandum. Hirundo 4. 447 In luce caligat. Noctua 4. 530 Exultat, & plorat. Pavo 4. 530 Rectore indigent. Turtur 4. 633 Cæcutit lumine. Vesperulio 4. 639 At solem odi. Vespertilio 4. 642 Tendit madefacta deorsum. Penna 4. 682 Vellera pro capibus. Agnus 5. 10 Præsepe, non herum. Asinus 5. 38 Ducor ad victimam. Bos 5. 68 Despicit alta. Canis 5. 107 Non est concessum dissolvere vincula capto. Cervus 5. 196 Non reddunt cornua tutum. Cervus 5. 225 Lumine orbat. Cynocephalus 5. 238 In arduis escam. Dama 5. 242 Labor irritus omnis. Scurus 5. 625 At semper in imo. Scurus 5. 626 Fallitur imagine. Tigris 5. 654 Prædæ spes vana capit. Pisces 6. 1 Quòd illectus, abstractus. Pisces 6. 3 Quasi lac fugent. Pisces 6. 6 Spe decipitur. Pisces 6. 16 Frustra decipitur. Balana 6. 31 Capitur illecebris. Pastinaca 6. 171 Fallacis fructus amoris. Sargus 6. 222 Amor addit alas. Testudo 6. 252 Pinguis, at oculis hebes. Tynnus 6. 275 Animâ tabelcente. Araneus 8. 98 Viscera pro mulcis. Araneus 8. 99 Vilis prædæ tabelcit amore. Araneus 8. 101 Idem non omnibus idem. Araneus 8. 102 Non aliunde vitam. Bombyx 8. 108 Fert omnia secum. Cochlea 8. 168 Domui applicata semper. ibid. 8. 176 Mihî stercoia luxus. Scarabeus 8. 183 Ardeo dum propè sum; languo quando procul. Papilio 8. 259 Hæc peteo, quam depereo. Papilio 8. 262 Surgens imbre, cadit sereno. Salamandra 8. 275 Humilior, si latior. Arbor 9. 56 Intus inanis. Arundo 9. 97 Constans in levitate suâ, Arundo 9. 103 Non maturefcunt, Vitis 9. 552</p>	<p>Inhærendo putrefcam.</p> <p>Pressus emittam. Uva 9. 566 Quò profundior, eò minor Raphanus 10. 179 Alget, & urit. Crystallus 12. 103 Facilis removetur ab alto. Magnes 12. 194 Pretiosa relinquit. Magnes 12. 203 Festucis oblector. Succinum 12. 314 Fugit igneus ignem. Argentum vivum 13. 9 Dat flamma venenum. ibid. 13. 10 Nî ardeat, Thus 14. 78 Luce suâ. Candela 15. 57 Lumen amittit expirans. Lucerna 15. 114 Perit cum sonitu. Pyrobolus 18. 70 Aut nihil, aut minimum. Tesseræ 18. 77 Volvitur, non progreditur. Trochus 18. 81 Spirante levi vertetur ab aura. Turbo 18. 90 Et capio, & capior. Humus 20. 39 Innitit fluxis. Navis 20. 79 Legem servo, sed torqueor intus. Horologium 21. 139 Irrequietus inerrat. ibid. 21. 153 Meliora dimittit. Cribrum 24. 11 Minus, cùm magis. Modius 24. 52 Meliora relinquit. Rastrum 24. 61 Viltiora capessit. ibid. 24. 62</p> <p style="text-align: center;"><i>Munditia. V. Innocentia, Castitas.</i></p> <p><i>Mundus. V. Relinquere, Voluptas, Felicitas.</i></p> <p>Nunquam eadem. Luna 1. 222 At citò deficit. Luna 1. 278 Cit lachrymas. Fumus 2. 134 Lambit & labitur. Aqua 2. 346 Exundat, nec abundat. Aqua 2. 359 Dementat inanis. Aqua 2. 369 Tumescunt, & innascunt. Bullæ 2. 370 Propriis nec pareit aluminais. Mare 2. 387 Fugiens abit. Flumen 2. 448 Præterit figura hujus mundi. Fons 2. 516 Læta diris. Campus 2. 563 Circumstant undique fluctus. Insula 2. 631 Superata tellus sidera donat. Hercules 3. 56 Jugi vertigine vexor. Ixion 3. 84 Blanditiis perimit. Siren 3. 136 Oblertis auribus. Ulysses 3. 160 Fecerunt somnia vatem. Ioseph 3. 231 Non mitius est mundi jugum. Populus Israel 3. 254 Solo cadunt sonitu. Iosue 3. 266 Ut cœlo sapias, desipias mundo. David 3. 305 Vide cui fidas. Ioab 3. 312 Momentaneum quod delectat. Jonas 3. 346 Malum in auctorem. Aman 3. 377</p>	<p><i>Vitis</i></p> <p>Nil habent mortalia fidum. Judas 3. 449 Dulcis cantus non flecetit amantem. Avis 4. 14 Adimit vertigo quietem. Accipiter 4. 39 Non fuga, sed contemptus. ibid. 4. 40 Videor, non sum. Columba 4. 292 Non habemus hîc manentem civitatem. Hirundo 4. 460 Allicit & decipit. Noctua 4. 495 Dum ludit, illudit. Noctua 4. 498 Ex cantu mætor. Pavo 4. 29 Allicit ut perimat. Panthera 5. 595 Cùm attridet, irridet. Vulpes 5. 685 Non juxta intuitum. Vulpes 5. 694 Hoc modo sustentor. Vulpes 5. 697 Et compressa dilabitur. Anguilla 6. 23 Orbis iter. Cammarus 6. 39 Vestigia retrò. Cancer 6. 46 Non movebor amplius. Crocodilus 6. 102 Extrema parte venerat. Scorpius 7. 45 Duleedine necat. Vipera 7. 115 Minimo fulra. Muscipula 8. 232 Catura struitur. Muscipula 8. 234 Ne crede vocanti. Muscipula 8. 235 Exterius viridis, cætera pallor habet. Hedera 9. 195 Nihil immortale tenemus. Olea 9. 335 Mutantur in annos. Sylva 9. 494 Folio tantùm coronat. Amaracus 10. 7 Læticia nimia necat. Crocus 10. 41 Imbecillâ radice. Pisum 10. 156 Nutrit & inflat. Rapa 10. 175 Species tantùm inanis. Miraculum Hispanicum 11. 166 Multiplex, mox nulla. Paona 11. 169 Spina, sed abique rosis. Rosa 11. 236 Profugâ radice recedit. Tulipa 11. 240 Decipit, & placet. Crystallus 12. 105 Viridi dat funera flore. Cuprum 13. 36 In auto venenum. Calix 14. 9 In labiis mel, fel servat in imo. Calix 14. 10 Mentitur oculis. Speculum 15. 197 Species decipit. Labyrinthus 16. 90 Personata felicitas. Theatrum 16. 212 Ex verno risu lachrymæ. Furnus 17. 79 Mox minima reddam. Alea 18. 8 Nunquam benè, etiam cùm benè. Alea 18. 9 Omnia vanitas. Pila 18. 51 Nil rectum in orbe. O 19. 44 Grandescunt ex nihilo. O 19. 46 Exhibet ut adimat. Hamus 20. 43 Fide, sed cui, vide. Navis 20. 145 Species decipit. Conspicuum 21. 43 Alterutrum istorum. Globus 21. 63 Tinnit; inane est. Globus 21. 68 Sunt omnia parum. Tabula 21. 187 Omnia nihil. Tabula 21. 188 Totus non sufficit orbis. Triangulus 21. 192 Tu nitorem, tu nigrorem. Tubus 21. 195 Omnia</p>
---	--	---

INDEX APPLICATIONUM.

<i>Parfimoniam. V. Avaritia.</i>	Non telo, sed maxillâ. <i>Samson</i> 3.284	Splendet, nativâ sede remotus. <i>Ignis</i> 2.14
Parcè, sed fatis. <i>Harpagium</i> 14.56	Impavidum ferient. <i>Paulus</i> 3.492	Ditescit eundo. <i>Flumen</i> 2.431
<i>Partialitas. V. Judex.</i>	E petra icaturit unda. <i>Paulus</i> 3.496	Memento te peregrinum. <i>Populus</i> 1.376
<i>Partus fatalis.</i>	Gaudet patientia duris. <i>Stephanus</i> 3.528	Ejiciat ego, ut tempestas delinat. <i>Ionas</i> 3.343
Dum pario, pereò. <i>Aurora</i> 1.51	Non tangor, etiam dum tangor. <i>Aquila</i> 4.215	Patriam nec linquo famescens. <i>Fulca</i> 4.354
Perit, dum parit. <i>Aquila</i> 6.33	Suo funere gaudet. <i>Phoenix</i> 4.586	Soli patriæ. <i>Ibis</i> 4.462
Pondere victa suo. <i>Arbor</i> 9.28	Devorat & decoquit. <i>Struthio</i> 4.621	Satione flos alter. <i>Miraculum</i> 11.163
Suo scilla pondere. <i>Cedrus</i> 9.143	Non frangetur. <i>Ovum</i> 4.677	Suavior è longinquo. <i>Viola</i> 11.244
<i>Pascha.</i>	Gestat sine murmure pondus. <i>Asinus</i> 5.30	Clartior à patria procul. <i>Gemma</i> 12.120
Innovabit novus. <i>Arbor</i> 9.86	Sustinet haud calcitrans. <i>ibid.</i> 5.31	Exteris in pretio. <i>Gemma</i> 12.122
<i>Pastor. Parochus. V. Episcopus.</i>	Suâ vilitate contentus. <i>ibid.</i> 5.32	Vilescit in patria. <i>Aurum</i> 13.18
<i>Pralatus.</i>	Fortis & patiens. <i>ibid.</i> 5.34	<i>Patriarcha Religiosorum.</i>
Operando levatur. <i>Ignis</i> 2.45	Sustine. <i>Bos</i> 5.71	Satis omnibus unus. <i>Ignis</i> 2.6
Non perdit agendo calorem. <i>Ignis</i> 2.46	Et inde longævus. <i>Cervus</i> 5.218	<i>Patrocinium. V. Praesidium.</i>
Omnibus idem. <i>Ignis</i> 2.47	Lædentem lædit illæsus. <i>Ericus</i> 5.387	<i>SS. Patroni.</i>
Agit, dum vivit. <i>Ignis</i> 2.48	Hoc tegmine tutus. <i>Hyæna</i> 5.407	In tempestate securitas. <i>Zodiacus</i> 1.393
Oculis temulentia privat. <i>Ulysses</i> 3.165	Voce semper eadem. <i>Ovis</i> 5.576	Elevatus in pluviam. <i>Vapor</i> 2.143
Pungit & ardet. <i>Moyfes</i> 3.248	Non habet redargutionem. <i>Ovis</i> 5.581	Hincrapta juvo. <i>Nubes</i> 2.153
Procul ab ictu. <i>Manus</i> 3.569	In arena, & ante arenam. <i>Taurus</i> 5.646	Non omnia possumus omnes. <i>Terra</i> 2.557
Proprio cruore vitam. <i>Aquila</i> 4.154	Quasi lac fugent. <i>Pisces</i> 6.6	Affixa tuetur. <i>Remora</i> 6.218
Proprio fert periculo. <i>Aquila</i> 4.196	Suavis lapillus, at intus. <i>Conchylum</i> 6.90	Nullus vacet angulus. <i>Virum</i> 12.335
Scientiam habet vocis. <i>Carduelis</i> 4.233	Semper invictus. <i>Crocodylus</i> 6.104	Una salutem. <i>Navis</i> 20.93
Vitam foveo discrimine vitæ. <i>Columba</i> 4.289	In adversis exultat. <i>Delphinus</i> 6.111	Regni decora potentis. <i>Corona</i> 25.32
Hinc amor, inde timor. <i>Gallina</i> 4.364	Hinc ludus & esca. <i>Delphinus</i> 6.118	<i>Paulatum.</i>
Vigilem cura fatigat. <i>Grus</i> 4.401	Dulcescit amatum. <i>Apis</i> 8.18	Sensim lucidior. <i>Crepusculum</i> 1.44
Una omnibus. <i>Grus</i> 4.404	Cantus, non gemitus. <i>Cochlea</i> 8.172	Labendo sensim opimat. <i>Pluvia</i> 2.287
Aliis interveniendo consumor. <i>Equus</i> 5.307	Durabo. <i>Salamandra</i> 8.270	Crebro linctu. <i>Ursus</i> 5.664
Excubiæ capitis fecere quietem. <i>Leo</i> 5.503	Flector, non frangor. <i>Arundo</i> 9.104	Pederentim. <i>Testudo</i> 6.254
Incustodita rapit. <i>Lupus</i> 5.526	Illæsa servatur. <i>Larix</i> 9.237	Cum tempore. <i>Testudo</i> 6.255
Dum vigiles dormiunt. <i>Ovis</i> 5.588	Contusum exultat. <i>Piper</i> 9.388	Nec semel, nec simul. <i>Fruentum</i> 10.85
Nec unum cecidit. <i>Malus punica</i> 9.253	Durescens fructificat. <i>Vitis</i> 9.526	Non statim attollit. <i>Scala</i> 15.147
Servanti civem. <i>Quercus</i> 9.415	Nec tamen hæret. <i>Adiantum</i> 10.26	Scande gradatim. <i>Scala</i> 15.148
Vincenti. <i>Quercus</i> 9.429	Fructum affert in patientia. <i>Frenum</i> 10.62	Ad alta per imos. <i>Scala</i> 15.149
Errantem dirigit hærens. <i>Magnes</i> 12.195	Salit verbere pulsa. <i>Fruentum</i> 10.68	Per gradus velox. <i>Scala</i> 15.151
Corrigit & dirigit. <i>Pedum</i> 12.66	Nisi tacta, quiescit. <i>Urtica</i> 10.199	Et singulatim edentur. <i>Scrinium</i> 15.157
Pungit & attrahit. <i>Pedum</i> 14.68	Dum flagrat, fragrat. <i>Achates</i> 12.1	Non totum simul. <i>Follis</i> 17.54
Efficiendo defeci. <i>Domus</i> 16.63	Sic spectanda fides. <i>Lapis lydius</i> 12.173	Ex latioribus ad angustiora. <i>Modulus</i> 17.113
Dirutâ corruo. <i>Domus</i> 16.67	Quovis rotunda. <i>Margaritæ</i> 12.232	Gradatim aptat. <i>Modulus</i> 17.118
Circuit, loco manens. <i>Circinus</i> 21.25	Clarior è tenebris. <i>Topazius</i> 12.323	Paulatum. <i>Terebellum</i> 17.173
Centro pes alter adhæret. <i>Circinus</i> 21.33	Consumitur, at olet. <i>Thus</i> 14.77	Non totas simul. <i>Navis</i> 20.104
Hinc fixus, & indemovetur. <i>ibid.</i> 21.35	Acuor immotus. <i>Culter</i> 15.82	Paulatim. <i>Cribrum</i> 24.10
Defendit, licet offensus. <i>Scutum</i> 22.150	Impavidam ferient. <i>Arx</i> 16.9	Sensim effusa fecundat. <i>Harpagium</i> 23.56
<i>Paterfamilias. V. Parentes.</i>	Ferenda, quamvis pessima. <i>Statua</i> 16.189	<i>S. Paulus. V. SS. Petrus. & Paulus.</i>
<i>Educatio. Familia.</i>	Non infirmabor ab igne. <i>Turris</i> 16.247	Illuminat, & eliminat. <i>Aurora</i> 1.52
<i>Patiens. Patientia.</i>	Ferendo, non feriendo. <i>Incus</i> 17.85	Cursum haud sistit in umbra. <i>Ecclipsis</i> 1.318
Æstate minor. <i>Torrens</i> 2.474	Vel fracta vincio. <i>Restis</i> 17.136	Nunquam procul. <i>Zodiacus</i> 1.377
In tenebris lucet. <i>Æta</i> 2.598	Undique recta. <i>Instrumentum</i> 21.158	Pertentat frustra. <i>Nubes</i> 2.156
Firmus sustinet. <i>Scopulus</i> 2.639	Vis ipsa torturæ fidem facit antimolam. <i>Chelys</i> 23.6	Effluendo consumitur. <i>Nubes</i> 2.168
Vincit ferendo. <i>Scopulus</i> 2.648	Intensius acutius. <i>Chelys</i> 23.9	Ab obice lucet. <i>Nubes</i> 2.176
Semper & undique tondor. <i>Scopulus</i> 2.649	Plus torta, plus musica. <i>Chorda</i> 23.14	Ignæ semper erit. <i>Æta</i> 2.606
Virtute & patientiâ. <i>Hercules</i> 3.54	Ex pulsu melos. <i>Cithara</i> 23.21	Conantia frangere frangit. <i>Scopulus</i> 2.645
Integrior ex vulnere & ulcere. <i>Iob</i> 3.239	Aperitate melos. <i>Lyra</i> 23.31	Fortior ex lapsu. <i>Anteus</i> 3.11
Hinc beator. <i>Iob</i> 3.241	Sub pondere melos. <i>Organum</i> 23.36	Tela omnia contra. <i>Medusa</i> 3.87
Ut superis sim spectaculo. <i>Iob</i> 3.242	Multo fit plausus ab ictu. <i>ibid.</i> 23.48	Minimo pars maxima cedit. <i>Benjamin</i> 3.238
Gaudet patientia duris. <i>Iob</i> 3.243	Concino, dum concidis. <i>ibid.</i> 23.51	Invi-
	Dum angor, modulator. <i>Tibia</i> 23.63	
	<i>Patria. V. Peregrinatio.</i>	
	In recessu splendidior. <i>Luna</i> 1.223	
	Clarius elucet longè. <i>Luna</i> 1.253	

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Iniectus utrimque.	<i>Aodus 3.276</i>	Sua vincula vincit.	<i>Magnes 12.201</i>	Sub cortice mitis.	<i>Castanea 9.127</i>
Qualis societas, tales & loci.	<i>Saul 3.296</i>	Percussus concipit ignes.	<i>Silex 12.303</i>	Crescet melius.	<i>Laurus 9.217</i>
Consensu occidit.	<i>Paulus 3.478</i>	Liquore lacteo madet.	<i>Topazius 12.324</i>	Tempus meum nondum advenit.	<i>Morus 9.282</i>
Lux mitigat æstum.	<i>ibid. 3.479</i>	Ad prælia ciet.	<i>Cuprum 13.33</i>	Tantò uberius.	<i>Olea 9.308</i>
Mox Paulus erit.	<i>ibid. 3.480</i>	Melioris confors naturæ.	<i>Ferrum 13.50</i>	Sic apta triumphis.	<i>Palma 9.346</i>
Collisus, non elisus.	<i>ibid. 3.481</i>	Noli me tangere.	<i>Ferrum 13.57</i>	Reciso cortice viret.	<i>Pinus 9.373</i>
Fortior ex lapsu.	<i>ibid. 3.482</i>	Flagrat motu, frâgratque.	<i>Thuribulum 14.72</i>	Rapis recisus altius.	<i>Pinus 9.374</i>
Indomitum vox edomat una.	<i>ibid. 483</i>	Ut luceat omnibus.	<i>Candela 15.50</i>	Paupertate feracior.	<i>Vitis 9.518</i>
Oculos tendit victus, dextramque precantem.	<i>ibid. 484</i>	Deficiam, antequam extinguat.	<i>Candela 15.52</i>	Expoliata ditior.	<i>Vitis 9.547</i>
Oculis nil cernit apertis.	<i>ibid. 485</i>	Errantes revocat.	<i>Turrus 16.240</i>	Ut citius maturescat.	<i>Vitis 9.555</i>
At pectore cernit.	<i>ibid. 486</i>	Et bonus ex ardore odor.	<i>Furnus 17.78</i>	Nudus licet ex se stat.	<i>Iuncus 10.109</i>
His cernit ablatis.	<i>ibid. 487</i>	Ex fumo lucem.	<i>Torcular 17.189</i>	Dum nihil hæreat.	<i>Campana 14.23</i>
His guttis laxa cavandus.	<i>ibid. 488</i>	In puncto.	<i>Pila 18.26</i>	Undique tutum.	<i>Arx 16.5</i>
Flectendo Numina flectit.	<i>ibid. 489</i>	Dant animos plagæ.	<i>Trochus 18.80</i>	Inopia infectum.	<i>Domus 16.60</i>
Nescit ab angue mori.	<i>ibid. 490</i>	Vincior, ut vincam.	<i>Trochus 18.86</i>	Deficiendo subtilior.	<i>Pyramus 16.149</i>
Mollia tantum.	<i>ibid. 491</i>	Non in incertum.	<i>Clavis 20.22</i>	Exerit, sed acuit.	<i>Lima 17.93</i>
Impavidum ferient.	<i>ibid. 492</i>	Post martia blandis.	<i>Galea 22.44</i>	Dum spoliatur, arnuat.	<i>Lima 17.98</i>
Vincit mens conscia reâti.	<i>ibid. 493</i>	A frigore & æstu.	<i>Pupilio 22.77</i>	Poliior, dum spoliior.	<i>Securis 17.148</i>
E stigmatem setivum.	<i>ibid. 494</i>	Attrahit aut terret.	<i>Tuba 22.186</i>	Proximitate securitas.	<i>Cymba 20.24</i>
Vivens quoque lacte fluebat.	<i>ibid. 495</i>	Omnibus omnia.	<i>Cithara 23.24</i>	Effugit immodicas.	<i>Cymba 20.25</i>
E petra scaturit unda.	<i>ibid. 496</i>	Asperitate melos.	<i>Lyra 23.31</i>	Pereant, ne perciam.	<i>Navis 20.105</i>
Obvia centeno.	<i>Aquila 4.189</i>	Desertis temina terris.	<i>Currus 24.14</i>	Affert iactura salutem.	<i>Navis 20.106</i>
Capta captat.	<i>Carduelis 4.236</i>	Cædit, ne cadat.	<i>Falx 24.27</i>	Tutior, quò levior.	<i>Scapha 20.164</i>
Extinguere quærens.	<i>Cuonia 4.255</i>	Ad prælia quondam.	<i>Ligo 24.50</i>		
Collo supereminet.	<i>Cygnus 4.326</i>	Gelu duramus & undis.	<i>Palus 24.60</i>		
Recepto visu, libertatem arripio.	<i>Falco 4.350</i>	Nulla hæc munera desunt.	<i>Cornu 25.19</i>		
Cæcitate perficitur.	<i>Fringilla 4.351</i>	Non nisi ut effundar.	<i>Harpagium 25.57</i>		
Cum infirmis infirmior.	<i>Gallina 4.365</i>				
Donec formentur.	<i>Gallina 4.376</i>				
Vel cum pondere.	<i>Grus 4.411</i>				
Pondere tutior.	<i>Grus 4.428</i>				
Sua per dispensia.	<i>Pelicanus 4.544</i>				
Nec sibi par cit.	<i>Pelicanus 4.546</i>				
Servitute clarior.	<i>Psitacus 4.607</i>				
Durissima vinco calore.	<i>Struthio 4.617</i>				
Sublime non sapit.	<i>Struthio 4.620</i>				
Cæcutie lumine.	<i>Vesperulus 4.639</i>				
Mutabor in alium.	<i>Canis 5.115</i>				
Non inferiora sequitur.	<i>Capreolus 5.174</i>				
Umbris adimit umbras.	<i>Equus 5.309</i>				
Dedidit cædes.	<i>Leo 5.497</i>				
Nec in sopore sopitur.	<i>Leo 5.499</i>				
Robore & intuitu.	<i>Lupus 5.522</i>				
Sua alienaque pignora nutrit.	<i>Lupus 5.525</i>				
Terret, non pavet.	<i>Monoceros 5.559</i>				
Fædari nescia.	<i>Mustela 5.571</i>				
Nec inaccessus apex.	<i>Rupicapra 5.618</i>				
Aquâ, terrâque pollet.	<i>Hippopotamus 6.136</i>				
Nomen lingua dedit.	<i>Lucerna 6.151</i>				
Projicit captiva venenum.	<i>Pastinaca 6.173</i>				
Demersus innocuus.	<i>Scorpius 7.47</i>				
Mollia tantum.	<i>Vipera 7.127</i>				
Nulli onerosa.	<i>Apis 8.13</i>				
Cupit æthera.	<i>Bombyx 8.122</i>				
Ad præstantius opus.	<i>Arbor 9.69</i>				
Obliqua nocere.	<i>Persicus 9.369</i>				
Christi tormenta figurat.	<i>Granadilla 11.45</i>				
Domini de cæde superbit.	<i>ibid. 11.49</i>				
Floret in ortu.	<i>Rosa 11.172</i>				
Et à longinquo.	<i>Rosa 11.183</i>				

INDEX APPLICATIONUM.

Quisque suos patimur manes. <i>Eclipsis Solis</i> 1.214	Nec tamen egreditur. <i>Testudo</i> 6.263	Non uno attollitur orbe. <i>Instrumentum</i> 21.165
Quo ingrata ditescit. <i>Eclipsis Luna</i> 1.316	Prævidens cædit, prævisus cadit. <i>Basiliscus</i> 7.20	Curvatus ligatur. <i>Arcus</i> 22.8
Extinguitur, non frigescit. <i>Ignis</i> 1.27	Contritus gemmam dabit. <i>Draco</i> 7.33	Ad nihilum valet ultrà. <i>Tormentum</i> 22.156
Elevantem obumbrat. <i>Vapor</i> 2.147	Qui vivens lædit, morte medetur. <i>Scorpius</i> 7.39	Alor noxio. <i>Cucurbitula</i> 25.39
Atcano defensa gelu. <i>Nix</i> 2.222	Nusquam finis. <i>Serpens</i> 7.65	Immotus movetur. <i>Triton</i> 25.126
Rigore subsistit. <i>Aqua</i> 2.332	Malo ignem. <i>Serpens</i> 7.79	<i>Peccatum. Error. Vitium.</i>
Nec requies ulla. <i>Mare</i> 2.394	Perit, dum parit. <i>Vipera</i> 7.118	Cumulata cadendo. <i>Nix</i> 2.219
Sub calido fluet. <i>Torrens</i> 2.475	Dita diris pascuntur. <i>Vipera</i> 7.125	Ab uno multiplices. <i>Aqua</i> 2.341
Fætor & horror. <i>Piscina</i> 2.529	Peccatum peccanti supplicium. <i>Vipera</i> 7.126	Latet ignis in unda. <i>Aqua distillata</i> 2.376
Jovi & fulmini. <i>Mons</i> 2.377	Illaqueatur ore. <i>Bombyx</i> 8.109	Facilis descensus averni. <i>Aeneas</i> 3.5
Bestiæ similis in bestiam transit. <i>Lycæon</i> 3.85	Solum non induit album. <i>Chamæleon</i> 8.149	Affiduè repetunt quas perdant. <i>Danaides</i> 3.40
Formas se vertit in omnes. <i>Proteus</i> 3.128	Siler, dum non ardet. <i>Cicada</i> 8.151	Aut flumine, aut fulmine. <i>Gigantes</i> 3.189
Agitur de formis olympo. <i>Vulcanus</i> 3.168	Tabido recreor. <i>Hirundo</i> 8.210	Nec in una sede morantur. <i>Dagon</i> 3.294
Consensu occidit. <i>Paulus</i> 3.478	Dum prædam peto, pereor. <i>Mus</i> 8.229	Ante scelus, castæ mors lubeunda tuit. <i>Susanna</i> 3.365
Oculis nil cernit apertis. <i>ibid.</i> 4.85	Dissipatæ, non compunctæ. <i>Musca</i> 8.238	Hæc profert cornua fastus. <i>Nabuchodonosor</i> 3.572
Non comburetur. <i>Cor</i> 3.548	Fugienda peto. <i>Papilio</i> 8.255	His cernit ablati. <i>Paulus</i> 3.487
Negatâ tentat iter vâ. <i>Aquila</i> 4.180	Occulta cæcutit. <i>Talpa</i> 8.277	Non comburetur. <i>Cor</i> 3.548
Ut mori solent ignavi. <i>Bistarda</i> 4.224	In tenberis jugiter. <i>Talpa</i> 8.278	Tegendum. <i>Felis</i> 5.390
In tenebris evolat. <i>Bubo</i> 4.226	Atris obtura tenebris. <i>Talpa</i> 8.280	Se condit inani. <i>Cancellus</i> 6.40
Procul, si viveret. <i>Cervus</i> 4.306	Cortice multiplici. <i>Abies</i> 9.5	Cum tempore crescit. <i>Crocodylus</i> 6.97
Necessitatem non habens. <i>Falco</i> 4.344	Induet in florem sese. <i>Arbor</i> 9.33	Informis in ortu. <i>Rana</i> 6.206
Ætate canit, hyeme balbutit. <i>Merula</i> 4.481	Observat caliginem. <i>Arbor</i> 9.95	Mox tota vorabor. <i>Rana</i> 6.208
Plena verecundi culpa timoris erat. <i>Pavo</i> 4.513	Rescissus pereor. <i>Cypressus</i> 7.157	Virus in æthera vomit. <i>Basiliscus</i> 7.15
Venenata delectant. <i>Pelicanus</i> 4.541	Donec longinqua. <i>Palma</i> 9.338	Prosternit intuitu. <i>Basiliscus</i> 7.19
Et deprehensæ latent. <i>Perdix</i> 4.557	Mitescet. <i>Pomus</i> 9.394	Cedunt coactæ. <i>Apes</i> 8.86
Semper ad onus. <i>Asinus</i> 5.28	Petdo divisus honorem. <i>Ramus</i> 9.437	Nihil reliqui. <i>Locusta</i> 8.222
Nil onera curat. <i>Asinus</i> 5.29	Odor gravis, sapor amarus. <i>Amaracus</i> 20.6	Unguenti odorem perdit. <i>Musca</i> 8.243
Nil verbera curat. <i>Asinus</i> 5.35	Subtus acce venenum. <i>ibid.</i> 10.8	Fronde parit sylvam. <i>Ficus</i> 9.171
Fatuus & immundus. <i>Asinus</i> 5.36	Pingue solum exhaurit. <i>Linum</i> 10.119	Odor gravis, sapor amarus. <i>Amaracus</i> 10.6
Piger, & ad onus. <i>Asinus</i> 5.37	Limo prægaudet. <i>Linum</i> 10.120	Mæstitiâ replet. <i>Brassica</i> 10.21
Ignarus habenzæ. <i>Asinus</i> 5.39	Sese ultrò devincit. <i>Pisum</i> 10.161	Cit lachrymas. <i>Cepa</i> 10.35
Lubens ad onus. <i>Camelus</i> 5.80	Hyeme floret. <i>Pulegium</i> 10.166	Semper avulsa tenascor. <i>Gramen</i> 10.102
Aucto pondere surgam. <i>Camelus</i> 5.91	Dum cælum contemplor, adhæreo terræ. <i>Heliotropium</i> 11.72	Barbarus has segetes? <i>Milium</i> 10.151
Nec morte relinquam. <i>Canis</i> 5.103	Arripit ignem. <i>Chrysolithus</i> 12.74	Prava alimenta parit. <i>Rapa</i> 10.177
Mens tamen in sylvis. <i>Canis</i> 5.122	Æthere durefcit. <i>Corallium</i> 12.77	Calvam reddit humum. <i>Tuber</i> 10.189
Incremento deterior. <i>Caper</i> 5.167	Semper ad ima. <i>Lapis</i> 12.166	Pectora nube tegit. <i>Tuber</i> 10.190
Non est concessum dissolvere vincula capto. <i>Cervus</i> 5.196	Undequaque ad idem. <i>Magnes</i> 12.181	Et gravat, & inficit. <i>Plumbum</i> 13.83
Non reddunt cornua tutum. <i>Cervus</i> 5.225	Et pondera trahit. <i>Magnes</i> 12.190	Et latens erumpit. <i>Laterna</i> 15.10
Formido cassibus arctat. <i>Cervus</i> 5.227	Labor omnis in umbra. <i>Magnes</i> 12.193	Tenant Danaï, quâ deficit ignis. <i>Civitas</i> 16.25
Meliora relinquo. <i>Elephas</i> 5.258	Non sine ictu. <i>Silex</i> 12.288	Profuit umbra. <i>Pyramis</i> 16.164
In longam diem. <i>Glis</i> 5.399	Ignem fovet in ævum. <i>Silex</i> 12.300	Ne tuncur vicissim. <i>Catena</i> 17.10
Malo undique clades. <i>Lepus</i> 5.519	Dat flamma venenum. <i>Argentum vivum</i> 13.10	Torquet & obvolvitur. <i>Rhombus</i> 17.140
Senescendo deterior. <i>Lupus</i> 5.528	Hebeti livore nigrescit. <i>Plumbum</i> 13.80	Sub uno plurima latent. <i>Alta</i> 18.7
Timore plagarum. <i>Lupus</i> 5.533	Quæ tangit, tingit. <i>ibid.</i> 13.81	Ingtedi, non egredi datur. <i>Rete</i> 20.159
Potu capitur. <i>Panthera</i> 5.597	Ferro scalpente signatur. <i>Plumbum</i> 13.86	Diffona, si discrepet una. <i>Cuhara</i> 23.22
Petit ultrò. <i>Porcus</i> 5.607	De lumine parturit umbram. <i>Umbella</i> 15.263	Ætatem indicant. <i>Cornu</i> 25.22
Quæ deperit, arceat. <i>Taurus</i> 5.647	Resistendo frangor. <i>Columna</i> 16.54	Etiam expansis adhæret. <i>Viscus</i> 25.128
Ultrò se voluere capi. <i>Pisces</i> 6.1	Mole ruit suâ. <i>Theatrum</i> 16.210	<i>Peccatum mortale.</i>
Perit, dum parit. <i>Aquila</i> 6.33	Utilius pello, deterius teneo. <i>Furnus</i> 17.69	Nihil sine oculis vites. <i>Samson</i> 3.289
Obliquo tramite pergat. <i>Cancer</i> 6.56	Accedit, dum retrocedit. <i>Restis</i> 13.139	Affiduè repetunt, quas perdant. <i>Danaides</i> 3.40
Inclutus hilariter patitur. <i>Delphinus</i> 6.122	Volvitur, non progreditur. <i>Trochus</i> 18.81	Et inflicta ruinam. <i>Securis</i> 17.147
Gustare nefas. <i>Melanurus</i> 6.157	Nec requies ulla. <i>Navis</i> 20.94	<i>Peccatum veniale. V. Minutorum cura.</i>
Ad libilum properat. <i>Murana</i> 6.160	Circuit, loco manens. <i>Circinus</i> 21.25	Sic vites è minimis pendent. <i>Samson</i> 3.288
A limo deformior. <i>Rana</i> 6.211	Nil sine te. <i>Horologium</i> 21.70	Sæpius amitto, repato que colores. <i>Pavo</i> 4.516
Claro de patre propago. <i>Rana</i> 6.212	At per se reduci nequit. <i>ibid.</i> 21.129	Expul-
	Nec mora, nec requies. <i>ibid.</i> 21.143	

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Ex pulvere mortem.	Ceruus 5.217	Icor, dum ditor.	Nux 9.302	Nec recisa recedit.	Hedera 9.187
Et minimum ipse visse nocebit.	Cun- culus 234	Subtus acre venenum.	Amaracus 10.8	Virore perenni.	Hedera 9.191
Sequentur majores.	Elephas 5.275	Conculcatum uberius.	Crocus 10.40	Solum coronâ perspicuum.	Malus pu- nica 9.264
Maxima de minimis.	Crocodilus 6.99	Semper injuria melius.	Linum 10.123	Nunquam mutatâ fronde.	Palma 9.339
Sic parvis magna cedunt.	Remora 6.213	Recisâ floret.	Pulegium 10.265	Nec folium defluit.	Palma 9.340
Vel minima offendunt.	Remora 6.214	Nec suffocatur, nec offuscatur.	Lilium 11.146	Semper fertilis.	Pinus 9.376
Parva licet.	Remora 6.216	Pretium examine crescit.	Aurum 13.21	Innitar.	Surculus 9.475
Fronde parit sylvam.	Ficus 9.171	Redivivit ab hoste.	Candela 15.56	Durescens fructificat.	Vitis 9.526
Neglecta virefcit.	Hedera 9.203.	Dispari jacturâ.	Tela 15.231	Invidius exitus.	Uva 9.562
Apta vel ad necem.	Spina 9.457	Non ut destruat.	Fornax 16.86	Ad extremum acescit.	Vinum 9.572
Surget opus.	Domus 16.56	Et bonus ex ardore odor.	Furnus 17.78	Immarcessibilis.	Adiantum 10.23
Et leniora vetant.	Domus 16.64	Sibimet officit.	Serra 17.162	Nec recisus languet.	Amaranthus 11.25
Paulatim.	Terebellum 17.173	Omnes in album.	Sagitta 22.108	Nec gelu, nec ætû.	ibid. 11.26
Ne compleat orbem.	Pila 18.31	Premet, ut purget.	Flagellum 24.39	Servabit odorem.	Lilium 11.125
Adjuncta numerat,	O. 19.42	Convertunt, non evertunt.	Rota 24.75	Durat & lucet.	Adamas 12.20
E nihilo plurima.	O. 19.43	Malè junctâ secernit.	Vannus 24.92	Unicè & semper.	Asbestos 12.52
		Purgat, dum agitat.	ibid. 24.94	Nec extinguitur.	Campora 12.58
				Percussu crebro.	Lapis 12.156
				Immobilis ad immobile lumen.	Ma- gnes 12.187
<i>Pecunia. V. Divitia.</i>		<i>Perseverantia. V. Constantia.</i>		Nec adversa retorquent.	Magnes 12.205
Acquirat pecuniam, perdit innocen- tiam;	Iudas 3.445	Indefessus agendo.	Cælum 1.21	Repercussa scintillat,	Silex 12.290
Clausula inutilis.	Moneta 13.72	Nunquam declinat.	Solin Zodiaco 1.179	Ictu non uno.	Silex 12.298
Omnia donat.	Moneta 13.73	Nec retrogredior, nec devio.	Solin Zodiaco 1.180	Virore perenni.	Smaragdus 12.307
Mihi omnia parent.	ibid. 13.74	Et Solem, variata, suum non deserit un- quam.	Luna 1.232	Donec purum.	Aurum 13.19
Nulla vis contra.	ibid. 13.75	Dummodò cursum.	Luna 1.245	Non uno ictu.	Ferrum 13.54
Sidesit, omnia nihil.	ibid. 13.76	Semper orbe pleno.	Luna 1.264	Nusquam finis.	Annullus 15.14
		Compleitur cursu.	Luna 1.267	Non nisi fracta.	Bombyx 15.21
<i>Peregrinatio. V. Vagabundus.</i>		Adhuc graditur.	Eclipsis Luna 1.317	Utique ad interitum.	Candela 15.43
Revertuntur onustæ.	Apes 8.71	Cursum haud sistit in umbra.	Eclipsis Luna 1.318	Lumen amittit expirans.	Lucerna 14.114
Redibo plenior.	Luna 1.221	Nunquam deficiet.	Ignis 2.17	Ne deficiat.	Lucerna 15.116
Errat inerrans.	Luna 1.262	Extinguitur non frigeſcit.	Ignis 2.27	Donec absolvam.	Pyramis 16.158
Flagrat motu, fragratque	Thuribu- rum 14.72	Non refrigeſcet.	Ignis 2.37	Donec ad unguem.	Statua 16.182
Acquirit eundo.	Alabrum 15.4	Motu perennis.	Aqua 2.337	Tenui, nec dimittam.	Modulus 17.123
Deperdit eundo.	Alabrum 15.5	Tandem se prodidit:	Nilus 2.484	Vivit ad extremum.	Funale 17.135
Circumflexus informor.	Circulus 17.19	Ex optimo pessimus.	Ioas 3.340	Semper jactatus, semper erectus.	18.1
Acquirit eundo.	Navis 20.62	Cæpisti melius, quàm finisti.	Iudas 3.444	Durabo.	Navis 20.123
Extra, non procul.	Navis 20.67	Non semel sufficit.	Manus 3.566	Labore & constantiâ.	Circinus 21.26
Dum circuit, perficit.	Circinus 21.34	Tenui, nec dimittam.	Falco 4.342	Noctes atque dies.	Horologium 21.118
Circuit, semper idem.	Triton. 25.123	Nunquam recidet.	Grus 4.408	Procul errore dum errat.	ibid. 21.133
Immotus movetur.	Triton 25.126	Vel cum pondere.	Grus 4.411	Intermittendo inutilis.	ibid. 21.152
Mobilitate viget.	Horologium 21.111	Nunquam deserunt.	Grus 4.418	Nunquam dissona.	Cithara 23.18
		Colorem nec ætate commutat.	Grus 4.419	Circuit semper idem.	Triton 25.123
		Nec jejunio, nec viâ deficit.	Camelus 5.82		
<i>Peregrinus.</i>		Donec capiam.	Canis 5.121	<i>Pertinax.</i>	
Procul adveſta gratior.	Navis 20.66	Quam cæpi, non deseram.	Castor 5.182	Parcerem, si flexeretur.	Venus 2.302
<i>Perfectio. V. Profectus. Virtus.</i>		Donec ad metam.	Equus 5.306	Potentius erumpit.	Flumen 2.462
<i>Perjurium. V. Juramentum.</i>		Validum non eximit ætas.	Equus 5.330	Non manueſcit arando.	Terra 2.548
<i>Persecutor. Persecutio. V. Virtus.</i>		Meta nulla laboris.	Equus 5.337	Has despicit iras.	Mons 2.579
<i>Tribulatio.</i>		Nec formidine territus.	Urus 5.680	Vel sub Syrio rigeť.	Mons 2.580
En! foli adversa cruentor.	Eclipsis Luna 1.320	Non divellor fluctibus.	Spongia 6.235	Frustra minæ.	Noe 3.190
Opes, non animum.	Ignis 2.1	Nec vetustate pigreſcit.	Apis 8.45	Plagis non emendatur.	Pharao 3.263
Agitata vivacior.	Facula 2.73	Donec perfecit.	Araneus 8.94	Petra fuit.	Longinus 3.458
Clarior præeunte procella.	Iris 2.271	Extremam cantat in hotam.	Cicada 8.195	Deficiam, aut efficiam.	Anser 4.78
Imbribus auctus.	Flumen 2.457	Malo mori.	Lacerta 8.219	Alienos abjicit.	Anser 4.80
Obruunt, non diruunt.	Flumen 2.459	Nunquam spoliata.	Cedrus 9.142	Nec madidam reperies.	Anser 4.81
Densior florèbit arista.	Campus 2.564	Semper honos, nomenque tuum.	Cypressus 9.151	Mori potiùs, quàm deserere.	Aper 5.14
Hoc imbre feracior.	Stephanus 3.526	Plures autumnat in anno.	Ficus 9.175	Fuste jugoque.	Bos 5.63
Fertur in altum.	Aquila 4.166	Uno avulso germinat alter.	Ficus 9.175	Nec morte relinquam.	Canis 5.10
Non jus habuère nocendi.	Aquila 4.190			Donec decidat.	Castor 5.18
Obnoxia infirmitas.	Sarda 6.221				Inca-
Exacuet iras.	Serpens 7.90				
E malo bonum.	Serpens 7.99				
Salutem ex inimicis nostris.	Vipera 7.122				
Pungit, & mellificat.	Apis 8.10				
Adhuc mihi vita superstes.	Arbor 9.30				
Fulgore, non fulgure.	Laurus 9.210				

INDEX APPLICATIONUM.

Incaffum.	<i>Leo</i> 5.435	Posthac minimè flector.	<i>ibid.</i> 12.78	Vocem perdit, dum Verbum perdidit.	<i>Ludas</i> 3.455	
Stultus in ingressu, protervus in egressu.	<i>Leo</i> 5.446	Albescit utroque.	<i>Tela</i> 15.225	Ut det pœnas, & terreat.	<i>Leo</i> 5.478	
In ardua nitior.	<i>Lepus</i> 5.514	Mens immota tamen.	<i>Molendinum</i> 16.105	Alterius pœnâ proficio.	<i>Leo</i> 5.486	
Senescendo deterior.	<i>Lupus</i> 5.528	Hosti, non hospiti claudo.	<i>Clavis</i> 17.17	Stupore, tremoreque replet.	<i>Stellio</i> 7.105	
Fit fera magis.	<i>Tigris</i> 5.659	Proxima primæ.	<i>ibid.</i> 19.4	Succo lumina lustrat.	<i>Ferula</i> 10.52	
Pietas non mitigat ulla.	<i>Tigris</i> 5.660	<i>SS. Petrus & Paulus.</i>			Impellor fuste lorisq;	<i>Terebra</i> 17.180
Non nisi contusus.	<i>Afellus</i> 6.34	Ipsis donatibus auras.	<i>Zodiacus</i> 21.392	Dant animos plagæ.	<i>Trochus</i> 18.80	
Nec fluctibus excitor.	<i>Phoca</i> 6.179	Cœlesti languet.	<i>Nix</i> 2.207	Per te surgo.	<i>Trochus</i> 18.82	
Discerpi, quàm disjungi.	<i>Polypus</i> 6.190	At imago per inversum.	<i>Aqua</i> 2.349	Planiore undique plagis.	<i>Liber</i> 19.32	
Non divellor fluctibus.	<i>Spongia</i> 6.235	Dulcior inde redit.	<i>Aqua</i> 2.367	Ferro & auro.	<i>Globus</i> 21.55	
In arduanitor.	<i>Truta</i> 6.287	Conformitate conspicui.	<i>Lapis</i> 12.164	His equi, æqui.	<i>Calcar</i> 25.9	
Ne cantu movear.	<i>Aspis</i> 7.5	Dirigit utraque cursum.	<i>Turris</i> 16.219	Retardant, non sistunt.	<i>Compedis</i> 25.17	
Ne vitium exuat.	<i>Aspis</i> 7.6	<i>S. Philippus Apostolus.</i>			<i>Pœnitens & Pœnitentia. V. Conversio. Confessio.</i>	
Donec conficiat.	<i>Bombyx</i> 8.137	Non alio mens latiendo bono.	<i>Philippus</i> 3.513	De tenebris.	<i>Aurora</i> 1.53	
Malo mori.	<i>Lacerta</i> 8.219	In lumine lumen.	<i>ibid.</i> 3.514	Aliusque, & idem.	<i>Sol</i> 1.116	
Sic pertinaci.	<i>Arbor</i> 9.46	Ostendere sufficit.	<i>Ovis</i> 5.582	Mox erumpet illuitor.	<i>Sol</i> 1.152	
Nec recisa recedit.	<i>Hedera</i> 9.187	Ignita luce corusca.	<i>Sardius</i> 12.270	In reditu gratior.	<i>Luna</i> 1.241	
Indocilis flecti.	<i>Lignum</i> 9.244	<i>Physiognomia. V. Mores.</i>			Tenebras & ipsa tollit.	<i>Luna</i> 1.242
Fruges percussa dispensat.	<i>Nux</i> 9.301	Rarò fallit.	<i>Caput</i> 3.538	Redit & iterum.	<i>Luna</i> 1.244	
Calore solvitur.	<i>Pinus</i> 9.379	Animi interna recludit.	<i>ibid.</i> 3.539	Conversa lucidior.	<i>Luna</i> 1.269	
Immota manet.	<i>Quercus</i> 9.404	Ab externis interna.	<i>Melopepon.</i> 10.148	Damna velox reparat.	<i>Luna</i> 1.302	
Folia, non spinæ recedunt.	<i>Spina</i> 9.449	Una ex alia.	<i>Statua</i> 18.190	Excitatus lumine.	<i>Ignis</i> 2.26	
Durescit ad ortum.	<i>Fungus</i> 10.97	<i>Pietas.</i>			Tarda, sed ferventior.	<i>Facula</i> 2.103
Inflexum stridet.	<i>Stannum</i> 13.92	Diligentibus legem tuam.	<i>Cornucopia</i> 3.35	Afflante micamus.	<i>Carbo</i> 2.117	
Donec atteratur.	<i>Bombylius</i> 15.22	Affiduè repetunt, quas perdant.	<i>Danaides</i> 3.41	Exardescet ignis.	<i>Fumus</i> 2.133	
Calefacta resolvitur.	<i>Calx</i> 16.14	Dextero semper anterior.	<i>Camelus</i> 5.84	Retulit in melius.	<i>Nubes</i> 2.150	
Humore dissolvitur.	<i>Calx</i> 16.15	A luce primordia ducit.	<i>Stella</i> 6.249	Nec temperat æstum.	<i>Pluvia</i> 2.184	
Frangor, non flector.	<i>Columna</i> 16.39	Solemnitati tantùm	<i>Arbor</i> 9.76	Cœlesti languet.	<i>Nix</i> 2.207	
Quod postulat, arcet.	<i>Fenestra</i> 16.81	Ad omnia utilis.	<i>Palma</i> 9.351	Sordida pellit.	<i>Mare</i> 2.390	
Impellor, dum verberor.	<i>Pila</i> 18.42	Frigotis impariens.	<i>Pisum</i> 19.159	Semper, quod purget, repetit cor.	<i>Mare</i> 2.412	
Non detumet ab ictu.	<i>Pila</i> 18.46	Extinguitur afflatu.	<i>Candela</i> 15.46	Tandem lenitet.	<i>Flumen</i> 2.423	
Vel reflantibus.	<i>Triremis</i> 20.172.	Unius ab luce.	<i>Candela</i> 15.66	Erumpens otia pensat.	<i>Flumen</i> 2.463	
<i>S. Petrus.</i>						
Addunt vincla decorem.	<i>Sloan, Bapt.</i> 3.431	Dirutâ corruo.	<i>Domus</i> 16.67	Renovabere lotus.	<i>Fons</i> 2.519	
Cum pravis vivens, tu quoque pravis eris.	<i>Petrus</i> 3.497	Primitiæ Deo.	<i>Templum</i> 16.199	Mortem vitamque propinant.	<i>Fons</i> 2.522	
Nullæ sine Numine vires	<i>ibid.</i> 4.98	Tantùm una supersit.	<i>Templum</i> 16.206	Vitam reparabit in undis.	<i>Vallis</i> 2.592	
Nil habent mortalia firmum.	<i>ibid.</i> 4.99	Extincto corruet igne.	<i>Pyrobolus</i> 18.71	Fortior ex lapsu.	<i>Anteus</i> 3.21	
Probat tentatio fortem.	<i>ibid.</i> 5.00	Ordine potior.	<i>A.</i> 19.1	Non omnibus servio.	<i>Popul. Israel.</i> 3.258	
Tenebras hæc lumina fugant.	<i>ibid.</i> 5.01	Firmata resistit.	<i>Navis</i> 20.55	Corde non voce.	<i>David</i> 3.308	
Gallos negantem arguit.	<i>ibid.</i> 5.02	Non alio sidere.	<i>Navis</i> 20.55	Time tonitrua, ut evites fulmina.	<i>Ionas</i> 3.345	
Exeat ex aula, qui cupit esse pius.	<i>ibid.</i> 5.03	<i>Pœna. V. Iustitia vindicativa. Tullonis lex.</i>			Parit dilatio mortem.	<i>Amor</i> 3.360
Noxias hæc abluit undas.	<i>ibid.</i> 5.04	Effugere nequit.	<i>Eclipsis Solis</i> 1.205	Seridè non pœnitet, quia seridè.	<i>Antiochus</i> 3.383	
Innocuum nec vincla retardent.	<i>ibid.</i> 5.05	Ignem.	<i>Ignis</i> 2.16	Surgendo salutem.	<i>Æneas</i> 3.384	
Mens erecta tamen.	<i>ibid.</i> 5.06	Dum paucos lædit, multos terret.	<i>Fulmen</i> 2.244	Dat dextera visum.	<i>Ananias</i> 3.389	
Nescit amor remoras.	<i>ibid.</i> 5.07	Parcerem, si flecteretur.	<i>Ventus</i> 2.301	A vita flagito vitam.	<i>Ianus</i> 3.419	
Relictis omnibus.	<i>ibid.</i> 5.08	Ferunt summos.	<i>Ventus</i> 2.327	Novo vult marmore condi.	<i>Ioseph</i> 3.442	
Terris dominatur & astris.	<i>ibid.</i> 5.09	Rigore subsistit.	<i>Aqua</i> 2.332	Petra sui.	<i>Longinus</i> 3.458	
Præcipiti nihil est moderabile zelo.	<i>ibid.</i> 5.09	Provisio pœna.	<i>Salmoncus</i> 3.128	Quærit vestigia recta.	<i>Magdalena</i> 3.462	
Amor eminet undis.	<i>ibid.</i> 5.10	Sequitur sua pœna nocentem.	<i>Cainus</i> 3.184	Hoc fune trahuntur.	<i>Magdalena</i> 3.466	
Meigitur, non submergitur.	<i>ibid.</i> 5.11	Aut flumine, aut fulmine.	<i>Gigantes</i> 3.189	Lavit & unxit.	<i>Magdalena</i> 3.463	
Servat & arcet.	<i>Canis</i> 5.152	Lentè, sed graviter.	<i>Noe</i> 3.191	Non sum qui fueram.	<i>Matthæus</i> 3.474	
Et illaqueata soporem.	<i>Capra</i> 5.164	In plures unius culpa redundat.	<i>Achan.</i> 3.273	Mox Paulus erit.	<i>Paulus</i> 3.480	
Et imagine pollet.	<i>Capra</i> 5.165	Sequitur sua pœna nocentem.	<i>Ioas</i> 3.341	His cernit ablatis.	<i>Paulus</i> 3.487	
Sic gratior.	<i>Elephas</i> 5.268	Unius pœna, multorum salus.	<i>Anan.</i> 3.397	Fontis purgatur ad undas.	<i>Samaritana</i> 3.518	
Alterutro commoveor inpecto.	<i>Leo</i> 5.458	<i>et Supph. 3.397</i>			Contrita placebunt.	<i>Cor</i> 3.554
Ut respexit, erexit.	<i>Lotus</i> 10.138			Super nivem dealabor.	<i>Cor</i> 3.555	
Ut respexit, erexit.	<i>Heliotropium</i> 11.60				<i>Adem-</i>	
Indurabitur.	<i>Corallium</i> 12.78					

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Adeptum redimo.	<i>Accipiter</i> 4.35	Construxi, destruxi.	<i>Bombyx</i> 8.125	Cantus ab æstu.	<i>Cicada</i> 8.160
Emergit immerfa.	<i>Anas</i> 4.74	Nec vitæ quærit alimenta prioris.	<i>Bombyx</i> 8.128	Sponte fluens melius.	<i>Balsamum</i> 9.119
Vetustate relicta.	<i>Aquila</i> 4.114	Non revirefcet.	<i>Cypressus</i> 9.155	Inscia Phœbi.	<i>Laurus</i> 9.215
Ut mori solent ignavi.	<i>Bistarda</i> 4.224	Maturat vulnere fructus	<i>Ficus</i> 9.174	Genio & voluptati.	<i>Myrtus</i> 9.294
Gemitibus gaudet.	<i>Columba</i> 4.265	Primo germinat favonio.	<i>Laurus</i> 9.226	Latet uncus in herba.	<i>Hamus</i> 20.40
Ut sanemur.	<i>Columba</i> 4.283	Serò floret, citò maturat.	<i>Morus</i> 9.278	Docet & delectat.	<i>Horologium</i> 21.90
Dum differt emanet.	<i>Corvus</i> 4.307	Dolorem lachrymis exprimit illa suis.	<i>Myrrha</i> 9.292	Spiritus aliunde.	<i>Tuba</i> 22.197
Ut purior fiam.	<i>Cygnus</i> 4.321	Amato sub cortice dulcis.	<i>Nux</i> 9.304	Angustiis sonitum.	<i>Tuba</i> 22.180
Post cantica funus.	<i>Cygnus</i> 4.332	Amaritudine dulcescunt.	<i>Olea</i> 9.322	Absque aura tacet.	<i>ibid.</i> 22.192
Recepto visu, libertatem arripit.	<i>Falco</i> 4.350	Ingrata mora est.	<i>Olea</i> 9.326	Non percussa silent.	<i>Chorda</i> 23.11
Se concutit ipsum.	<i>Gallus</i> 4.393	Salsis alitur undis.	<i>Palma</i> 9.344	Oblectat & callicit.	<i>Lyra</i> 23.28
Seneſtute nigrefcit.	<i>Grus</i> 4.420	Ad omnia utilis.	<i>Palma</i> 9.351	Utile dulci.	<i>Syrinx</i> 23.57
Prævidi signa procellæ.	<i>Mergus</i> 4.472	Non expectata dabit.	<i>Palma</i> 9.361	Docet & delectat.	<i>Scena</i> 25.81
Iterum parturiam.	<i>Merula</i> 4.482	Non sum qui fueram.	<i>Surculus</i> 9.465		
Tutè volat exonerata.	<i>Morsex</i> 4.494	Succos oblita priores.	<i>Surculus</i> 9.468	<i>Potentia. V. Princeps potens.</i>	
Sæpius amitto, reparoque colores.	<i>Pavo</i> 4.516	Dulcia post hac.	<i>Surculus</i> 9.485	<i>Præceptor. V. Docere. Parens. Educatio.</i>	
Redeunt, auditâ matre.	<i>Pardix</i> 4.555	Recedant vetera.	<i>Surculus</i> 9.486	Nunc melior pater.	<i>Leo</i> 5.505
Redivivam extinctis.	<i>Phœnix</i> 4.581	Nova sint omnia.	<i>Surculus</i> 9.488	Servit, non sævit.	<i>Delphinus</i> 6.115
Vivo ego, jam non ego.	<i>Phœnix</i> 4.596	Tabida curat.	<i>Achæanthus</i> 10.2	Conjungit vulnera melli.	<i>Apis</i> 8.7
Nec gemere cessabit.	<i>Turtur</i> 4.629	Ulcera purgat.	<i>Aspalathus</i> 10.11	Moriens reviviscit.	<i>Olea</i> 9.30
Expansæ sublimem.	<i>Ala</i> 4.662	Candor hic à lachrymis.	<i>Linum</i> 10.131	Lumina clara facit.	<i>Feniculum</i> 10.58
Cras avis erit.	<i>Ovum</i> 4.674	Firmat Sol, educat imber.	<i>Flos</i> 11.6	Recludit munera lactis.	<i>ibid.</i> 10.60
Ex ore salutem.	<i>Canis</i> 5.99	Satione flos alter.	<i>Miraculum Hispanicum</i> 11.163	Exors ipsa fecandi.	<i>Cos</i> 12.90
Ni lingat, languet.	<i>Canis</i> 5.111	Post hac minimè flector.	<i>Corallium</i> 12.78	Unde incrementa lucis.	<i>Lucerna</i> 15.115
Mutabor in alium.	<i>Canis</i> 5.115	Rubori robur.	<i>Corallium</i> 12.80	Cæca cæcum.	<i>Fenestra</i> 16.80
Ardet, nec audet.	<i>Canis</i> 5.117	Gignit amarities.	<i>Corallium</i> 12.86	Dat vitare, dum dat videre.	<i>Turris</i> 16.245
Hinc salus.	<i>Canis</i> 5.128	Rigore nirefcit.	<i>Crystallus</i> 12.95	In ordine stringit.	<i>Circulus</i> 17.17
Vigorem recipit.	<i>Cervus</i> 5.185	Hoc ablato, sua sidera quæret.	<i>Magnes</i> 12.250	Ut cadam, ante cudor.	<i>Malus</i> 17.107
Partum præparat.	<i>Cerva</i> 5.202	Tergendo nitidius.	<i>Aurum</i> 13.16	In contraria ducet.	<i>Navis</i> 20.88
Peremptis, fontem anhelat.	<i>Cervus</i> 5.224	Pallore pulchrius.	<i>Aurum</i> 13.25	Distinguens admonet.	<i>Horologium</i> 21.105
Sic gravior.	<i>Elephas</i> 5.268	Stridetque, rubetque veneno.	<i>Electrum</i> 13.39	Sonat non quiescens.	<i>ibid.</i> 21.112
Intermissâ rependo.	<i>Elephas</i> 5.281	Aspersum flammescit.	<i>Ferrum</i> 13.56	<i>Prædestinatio. Prædestinatus.</i>	
Sibimet displicet.	<i>Equus</i> 5.324	Semel in anno.	<i>Crepitaculum</i> 14.36	Caput non prodidit ulli.	<i>Nilus</i> 2.477
Ex lapsu velocior.	<i>Equus</i> 5.327	Ex fumo lucem.	<i>Lucerna</i> 15.111	Ex millibus unus,	<i>Noë</i> 3.193
Procraftinando fortior.	<i>Erinaceus</i> 5.371	Vagans formatur imago.	<i>Speculum</i> 15.198	Multi vocati, pauci electi.	<i>Iosue</i> 3.265
Spontaneum levamentum.	<i>Leo</i> 5.460	Gemit spiritu.	<i>Columba</i> 16.36	Nos numero pauci, sed bello vivida virtus.	<i>Gedeon</i> 3.278
Contego, ne detegant.	<i>Leo</i> 5.476	Erutus & erectus.	<i>Pyramus</i> 16.144	Hoc signo discernor.	<i>Cor</i> 3.551
Se punit & redarguit.	<i>Lupus</i> 5.521	Hoc arduum opus.	<i>Pyramus</i> 16.156	Vocem sequuntur.	<i>Gallina</i> 4.367
Non memorabor amplius.	<i>Lynx</i> 5.541	Cùm cadit, exurgit.	<i>Pila</i> 18.50	Quocunque ierit.	<i>Gallina</i> 4.375
Expergit car.	<i>Melis</i> 5.541	Juvat aër & imber.	<i>Navis</i> 20.60	Quæ cadat in dubio est.	<i>Arbor</i> 9.71
Vigiliis, superabo soporem.	<i>Ursus</i> 5.672	Cantus tranſſecta tenaces.	<i>Navis</i> 20.119	Trahit unam è multis.	<i>Ramus</i> 9.436
Quasi lac sugent.	<i>Pisces</i> 6.6	Et putamina portant.	<i>Navis</i> 20.139	E multis forsitan unus.	<i>Surculus</i> 9.469
Emergit interdii.	<i>Crocodilus</i> 6.103	Hinc gravor, inde levor.	<i>Rete</i> 20.160	Vitam propino, necemq;	<i>Crux</i> 14.48
Iteratò introeunt.	<i>Delphinus</i> 6.117	Contrario perficitur.	<i>Circulus</i> 21.38	Ufus à figulo.	<i>Vas</i> 15.248
Proijcit captiva venenum.	<i>Pastinaca</i> 6.173	Curvatus exolvitur.	<i>Arcus</i> 22.9	Vas in honorem.	<i>Vas</i> 15.259
Putamina egerit.	<i>Polypus</i> 6.186	Deterſa micabit.	<i>Gladius</i> 22.30	Ad scopum ex omnibus una.	<i>Scopus</i> 22.129
Noxia vomit.	<i>Scolopendra</i> 6.128	Sordida pello.	<i>Cribrum</i> 24.8	Incertum.	<i>Rota</i> 24.80
Meliora sequentur.	<i>Spongia</i> 6.238	Æquat, dum lacerat.	<i>Occa</i> 24.55	<i>Prædicator.</i>	
Perit, ne labia lædat.	<i>Thynnus</i> 6.281	Reprimit, & impellit.	<i>Calcar</i> 25.11	Obliquè & ubique.	<i>Sol</i> in Zodiaco 1.138
Contritus gemmam dabit.	<i>Draco</i> 7.33	Amore & pietate culpas eluo.	<i>Flagrum</i> 25.44	Lumina dispenſat nocti, quæ à Sole recepit.	<i>Luna</i> 1.252
Novus, exutâ pelle, reſurgo.	<i>Serpens</i> 7.50	Expiat dum macerat.	<i>Flagrum</i> 25.45	Solem exhibet umbris.	<i>Luna</i> 1.303
Annoſo nudatur amiſtu.	<i>ibid.</i> 7.51	Mortale repurgat.	<i>Rogus</i> 25.77	Nunquam procul à Sole.	<i>Planeta</i> 1.369
Novus exorior.	<i>ibid.</i> 7.53	<i>Poesis. Poeta.</i>		Et lumen & ardor.	<i>Zodiacus</i> 1.403
At vius non exuitur.	<i>Serpens</i> 7.59	Splendidè mendax.	<i>Iris</i> 2.259	Lucet & ardet.	<i>Flamma</i> 2.55
Reſarciam.	<i>Araneus</i> 8.92	Naturâ & arte.	<i>Fons</i> 2.491	Detenebris lucem.	<i>Facula</i> 2.85
In nubilo tantùm.	<i>Araneus</i> 8.97	Candidus & canorus.	<i>Cygnus</i> 4.333	Uret adultus.	<i>Carbo</i> 2.119
Idem & alter.	<i>Bombyx</i> 8.120	Modulabor afflante.	<i>Cygnus</i> 4.224	Elevatus in pluviam.	<i>Vapor</i> 2.142
		Flatu Favonii concinet.	<i>Cygnus</i> 4.335	Dissolvat, ut solvam.	<i>Nubes</i> 2.163
		Naturâ & arte.	<i>Pſittacus</i> 4.610	Ut in orbem pluamus.	<i>Nubes</i> 2.165
				Soluta fœcundat.	<i>Nix</i> 2.215
					Recipit

INDEX APPLICATIONUM.

Recipit quas diluit.	<i>Aqua</i> 2.347	Micat ore.	<i>Draco</i> 7.30	Alteri lumen.	<i>Candelabrum</i> 14.30
Mundat & urit.	<i>Aqua</i> 2.353	Perit, dum parit.	<i>Vipera</i> 7.118	Excitant dum crepitant.	<i>Crepitaculum</i> 14.37
Obliquus, non devius.	<i>Flumen</i> 2.438	Coëunt, tinnitibus actæ.	<i>Apis</i> 8.27	Aliis, non sibi.	<i>Lampas</i> 14.60
Opportunè defluent,	<i>Flumen</i> 2.445	Ore legunt sobolem.	<i>Apis</i> 8.55	Ad dandam scientiam salutis.	<i>Pulpi-um</i> 14.70
Inundatione ferax.	<i>Nilus</i> 2.483	Miscet vulnera favis.	<i>Apis</i> 8.58	Veritati non fabulis.	<i>ibid.</i> 14.71
Jugiter emanans.	<i>Fons</i> 2.497	Utile dulci.	<i>Apes</i> 8.68	Consumitur, at olet.	<i>Thus</i> 14.77
Plena refundit.	<i>Fons</i> 2.507	Calescimus illo.	<i>Cicada</i> 8.153	Alterius igne succendit.	<i>Bombylus</i> 15.24
Inculca sylvescit.	<i>Terra</i> 2.545	Congregat, sed cui?	<i>Formica</i> 8.190	Parit, nec concipit æstum.	<i>ibid.</i> 15.26
Non semper inutilis.	<i>Campus</i> 2.558	Crescet in annos.	<i>Arbor</i> 9.82	Urit & gelida.	<i>ibid.</i> 15.27
Quoquo modo resolvam.	<i>Alexan-der</i> 3.12	Delectat, sapit, nutrit.	<i>Aurantium</i> 9.108	Mihi deterius.	<i>Cribrum</i> 15.67
Conciliat animos.	<i>Caduceus</i> 3.30	Delectat & juvat.	<i>Cedrus</i> 9.132	Ardet, non lucet.	<i>Laterna</i> 15.102
Vi suavi.	<i>Hercules</i> 3.68	Fructum in flore.	<i>Cedrus</i> 9.139	Intus quo foris.	<i>Laterna</i> 15.105
Partes impellit in omnes.	<i>Mercurius</i> 3.94	Pulchra coma, nihil aliud.	<i>Cypressus</i> 9.154	In tutum allicit.	<i>Laterna</i> 15.10
Canendo moventur.	<i>Orpheus</i> 3.110	Poma pro floribus.	<i>Ficus</i> 9.160	Obstantia discutit ardens.	<i>Lucerna</i> 15.113
Ruet, sine Numine cœpta.	<i>Nemrodus</i> 3.201	Dat fructus è frondibus.	<i>Ficus</i> 9.172	His qui in tenebris.	<i>Lucerna</i> 15.120
Solo cadunt sonitu.	<i>Josue</i> 3.266	Et decus, & escam.	<i>Laurus</i> 9.229	Non sine salino.	<i>Mensa</i> 15.128
Omnibus omnia.	<i>Elsæus</i> 3.334	Hinc fructus & odor.	<i>Pinus</i> 9.377	Qualis inest cœlo.	<i>Speculum</i> 15.189
Indomitum vox edomat una.	<i>Paulus</i> 3.483	Tantummodò fulcimentum.	<i>Vitis</i> 9.516	Exardescet ignis.	<i>Speculum</i> 15.214
Gallus negantem arguit.	<i>Petrus</i> 3.502	Nil præter frondes.	<i>Ulmus</i> 9.577	Phosphorus ædis.	<i>Fenestra</i> 16.71
Plena Deo, terrena relinquit.	<i>Samaritana</i> 3.519	Mentis nubila pellit.	<i>Basilicon</i> 10.13	Innoxia luminis hospes.	<i>Fenestra</i> 16.76
E puto iudicium.	<i>Oculus</i> 3.546	Semen habent frondes.	<i>Filix</i> 10.55	Ab eodem varia.	<i>Furnulus</i> 16.89
Scientiam habet vocis.	<i>Carduelis</i> 4.233	Senium serpentibus aufert.	<i>Fœniculum</i> 10.59	Aliis inserviando consumor.	<i>Pons</i> 16.126
Pulchra & canora.	<i>Carduelis</i> 4.238	Nec semel, nec simul.	<i>Frumentum</i> 10.85	Elicit inde vocem.	<i>Statua</i> 16.179
Sæva sævis.	<i>Ciconia</i> 4.246	Lacte prædives.	<i>Laëuca</i> 10.111	Donec formetur Christus in vobis.	<i>ibid.</i> 16.192
Et sibi, & aliis.	<i>Columba</i> 4.263	Seminanulla damus, nec semine nascimur ullo.	<i>Tuber</i> 10.192	Errantes revocat.	<i>Turris</i> 16.240
Gemitus gaudet.	<i>Columba</i> 4.265	Panditur matura.	<i>Rosa</i> 11.199	Abdita pandit.	<i>Clavis</i> 17.26
Nî aurâ suffulcæ.	<i>Coturnix</i> 4.312	Ferit & delectat.	<i>Rosa</i> 11.201	Spirat accepto aëre.	<i>Folius</i> 17.46
Divina sibi canit & orbi.	<i>Cygnus</i> 4.316	Et floret, & vulnerat.	<i>Rosa</i> 11.203	Nî prius attrahant.	<i>Folius</i> 17.55
Clamat, ut congreget.	<i>Gallina</i> 4.366	Mors pretiosa veneni.	<i>Achates</i> 12.3	Pretiosum à vili.	<i>Furnus</i> 17.62
Cantu ciere viros.	<i>Gallus</i> 4.382	In tenebris clarius.	<i>Carbunculus</i> 12.65	Mirum congesta liquorem.	<i>ibid.</i> 17.65
Excudit, inde canit.	<i>Gallus</i> 4.383	Exors ipsa secandi.	<i>Cos</i> 12.90	Teritur, dum deterit.	<i>Lima</i> 17.97
Gestu cantuque prænuñciat.	<i>Gallus</i> 4.384	Alget & urit.	<i>Crystallus</i> 12.103	Construit & destruit.	<i>Malleus</i> 17.101
Somnolentos increpat.	<i>Gallus</i> 4.387	Responsa extorquet ab Orco.	<i>Diadochus</i> 12.110	Pondere quoque.	<i>Malleus</i> 17.120
Clamofior nocte profundâ.	<i>Gallus</i> 4.394	Evocat umbras.	<i>Diadochus</i> 12.111	Ritè, licèt variè.	<i>Terebra</i> 17.177
Provocat ore diem.	<i>Gallus</i> 4.396	Sine damno fœcunda.	<i>Enydros</i> 12.115	Formante spiritu.	<i>Tubus</i> 17.196
Ipsè congregavit.	<i>Gru</i> 4.427	In argento fulgidior.	<i>Jaspis</i> 12.132	Extrahit ab imo.	<i>Uncus</i> 17.200
Profert lumen cæcis.	<i>Hirundo</i> 4.452	Saxum licèt, auri index.	<i>Lapis lydius</i> 12.171	Obsignat utrumque.	<i>Sigillum</i> 19.59
Die canit, nocte lucet.	<i>Lucidia</i> 4.470	Vi suavi.	<i>Magnes</i> 12.132	Gravitat & levitat.	<i>Rete</i> 20.160
Cantu præcellens, impurâ vesciunt escâ	<i>Passer solitarius</i> 4.510	Errantè dirigit hærens.	<i>Magnes</i> 12.195	Non vagus vagor.	<i>Circinus</i> 21.27
Voce tantum.	<i>Pavo</i> 4.533	Trahit arduus ima.	<i>Magnes</i> 12.202	Centro pes alter adhæret.	<i>ibid.</i> 21.33
Sua per dispendia.	<i>Pelicanus</i> 4.544	Sat vel una labori.	<i>Margaritha</i> 12.225	Hinc fixus, & inde movetur.	<i>ibid.</i> 21.35
Audiunt & reddunt.	<i>Philomela</i> 4.563	Gemmas ad aperta recludet.	<i>ibid.</i> 12.239	Cœlestia monstrat.	<i>Globus</i> 21.60
Edocta suavius.	<i>Philomela</i> 4.564	Denfat & exiccata.	<i>Sal</i> 12.258	Oculis & menti.	<i>Horologium</i> 21.61
Dat sine mente sonos.	<i>Psitacus</i> 4.605	Quæ tangit, cærula reddit.	<i>Sapphirus</i> 12.267	Distinguens admonet.	<i>ibid.</i> 21.105
Et gemit, & placet.	<i>Turtur</i> 4.628	E petris excudit ignem.	<i>Silex</i> 12.286	Sonat non quiescens.	<i>ibid.</i> 21.112
Rore & calore.	<i>Ovum</i> 4.668	Vitet & fulgurat.	<i>Smaragdus</i> 12.308	Sonus juxta gressum.	<i>ibid.</i> 21.119
Aliis præstat.	<i>Canis</i> 5.96	Traham, si caleam.	<i>Succinum</i> 12.312	Excitat & dirigit.	<i>Horologium</i> 21.126
Prohibet & indicat.	<i>Canis</i> 5.114	Liquore lacteo mader.	<i>Topazius</i> 12.324	In tempore suo.	<i>Horologium</i> 21.127
Venient cum exultatione.	<i>Canis</i> 5.156	Convivis præstantius auro.	<i>Vitrum</i> 12.333	Oculis & auribus.	<i>ibid.</i> 21.131
Evocat & enecat.	<i>Cervus</i> 5.188	Albicans & sonorum.	<i>Argentum</i> 13.3	Feriat, dum audiat.	<i>ibid.</i> 21.149
Premittit ad retia clamor.	<i>Cervus</i> 5.228	Non abluit humens.	<i>Argentum vivum</i> 12.6	Cœlestia scandere docet.	<i>Quadrans</i> 21.176
Voce excudit umbras.	<i>Leo</i> 5.416	Jubar cū fœnore reddit.	<i>Aurum</i> 13.26	In omnem terram.	<i>Tubus</i> 21.193
Saluti & fiti.	<i>Monoceros</i> 5.548	Et ruber, & resonat.	<i>Cuprum</i> 13.32	Non semper in vanum.	<i>Arcus</i> 22.12
Aliis turbare solet.	<i>Oryx</i> 5.574	Ad prælia ciet.	<i>Cuprum</i> 13.33	Non altè, sed aptè.	<i>Sagitta</i> 22.98
Prognatus ab imbre.	<i>Apua</i> 6.31	Format ignita.	<i>Ferrum</i> 13.59	Ardet ut feriat.	<i>Tormentum</i> 22.55
Dat pretium superis.	<i>Conchylium</i> 6.73	Et propè, & procul.	<i>Cumpana</i> 14.15	Cum sonitu feriet.	<i>ibid.</i> 22.164
Intrudit, non captus.	<i>Delphinus</i> 6.121	Audiat, si tollat.	<i>ibid.</i> 14.20	Cum fulgore sonus.	<i>ibid.</i> 22.165
A lingua jubar.	<i>Lucerna</i> 6.148	Dum nihil hæreat.	<i>Campana</i> 14.23	Nondum intonuit.	<i>ibid.</i> 22.171
Dum coaxo, tumesco.	<i>Rana</i> 6.202	Errantes revocat.	<i>Campana</i> 14.24	Mover in utramque partem.	<i>Tuba</i> 22.178
Quasi facula ardet.	<i>Stella</i> 6.244	Fulmina pellit.	<i>Campana</i> 14.28	Animat	

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Animat exanimis.	<i>Tuba</i> 22.183	Excubat in custodia.	<i>Pfulacrus</i> 4.609	<i>Præsidium.</i>	
Non ad tripudia.	<i>Tuba</i> 22.188	Depascitur & exterminat.	<i>Aper</i> 5.19	Lumen eunti.	<i>Luna</i> 1.285
Non nisi vacua sonat.	<i>Tuba</i> 22.189	Alteri partam.	<i>Canis</i> 5.96	Tutissima quies.	<i>Aquila</i> 4.121
Depicit, & accendit.	<i>Tuba</i> 22.293	Servat & arcet.	<i>Canis</i> 5.152	Custodiendum suppono.	<i>Coccyx</i> 4.157
Dant agitata robur.	<i>Vexillum</i> 22.202	Neque vorax, neque rapax.	<i>Elephas</i> 5.254	Nil fulgura terrent.	<i>Cygnus</i> 4.320
Non ad choreas.	<i>Organum</i> 29.37	Amore & timore.	<i>Equus</i> 5.335	Ibi licet esse securis.	<i>Gallina</i> 4.357
Aura manusque sonum.	<i>ibid.</i> 23.40	Et proprios.	<i>Felis</i> 5.397	Frustra.	<i>Gallina</i> 4.363
Afflatum resonat.	<i>ibid.</i> 23.42	Sat vertice robur.	<i>Monoceros</i> 5.553	Tutus incedit.	<i>Canis</i> 5.123
Voces diversas intonant.	<i>ibid.</i> 23.43	Servit, non sævit.	<i>Delphinus</i> 6.115	Tuti contemnimus ictus.	<i>Pisces</i> 6.10
Per auram ad aurem.	<i>ibid.</i> 23.50	Oculis vitam.	<i>Testudo</i> 6.253	Tutius ut possit figi.	<i>Delphinus</i> 6.114
Utile dulci.	<i>Syrinx</i> 23.57	Currus & auriga.	<i>Testudo</i> 6.271	Adjutus non mergitur.	<i>Delphinus</i> 6.120
Desertis femina terris.	<i>Currus</i> 24.14	Turus, n̄ capitelæsus.	<i>Serpens</i> 7.91	Ita securus.	<i>Polypus</i> 6.181
Et vehit, & vehitur.	<i>Currus</i> 24.15	Nec una remanet.	<i>Apis</i> 8.78	Colit viridaria.	<i>Draco</i> 7.28
Pottat & agitat.	<i>Currus</i> 24.18	Post terga jubat.	<i>Cicindela</i> 8.165	Tutatur ramis.	<i>Arbor</i> 9.88
Excitat & dirigit.	<i>Calcar</i> 25.10	Sontem ulci citur insons.	<i>Lacerta</i> 8.218	Operuit montes umbra ejus.	<i>Arbor</i> 9.91
Nil sibi reservat.	<i>Canalis</i> 25.14	Uri & tacere nescit.	<i>Laurus</i> 9.223	Non quatiar ultra.	<i>Arundo</i> 9.100
Accepto spiritu.	<i>Harpagium</i> 25.52	Vigilat & corripit.	<i>Lignum</i> 9.250	His cadent flumina cæsis.	<i>Laurus</i> 9.219
Modò spiritus adsit.	<i>ibid.</i> 25.54	Fragrat & gravidat.	<i>Melopepon</i> 10.149	Obumbrat & recreat.	<i>Platanus</i> 9.390
Fingit & docet.	<i>Scena</i> 25.80	Durum duro frango.	<i>Adamas</i> 12.16	Jacet, dum stipite caret.	<i>Vitis</i> 9.507
Docet & delectat.	<i>Scena</i> 25.81	Venera a propulsat.	<i>Eiites</i> 12.40	Quod operit, nutrit.	<i>Ulmus</i> 9.575
Varietate placet.	<i>Sertum</i> 25.102	Miscetur viola rosis.	<i>Amethistus</i> 12.46	Fulcit & ornat.	<i>Caryophillum</i> 11.41
Adversa manifestat.	<i>Triton</i> 25.122	A putredine servat.	<i>Sal</i> 12.255	Aspice, ut aspiciat.	<i>Hortus</i> 11.89
	<i>Prædo.</i>	Putrida non reparat.	<i>Sal</i> 12.256	Præsidium & decus.	<i>Arx</i> 16.1
Exilit & opprimit.	<i>Felis</i> 5.392	Eliquo ut profum.	<i>Sal</i> 12.257	Tutela receptis.	<i>Arx</i> 16.3
	<i>Prælatus. V. Princeps. Episcopus. Visitator. Exemplum.</i>	Denlat & exiecat.	<i>Sal</i> 12.258	Fulcit & ornat.	<i>Columna</i> 16.46
Omnia lustrat.	<i>Sol</i> 1.66	Aquam nectit & ignem.	<i>Sal</i> 12.260	Hâc duce egrediar.	<i>Labyrinthus</i> 16.95
Spectatur, cùm deficit.	<i>Eclipsis Solis</i> 1.206	Obsum, n̄ temperet æstus.	<i>Sal</i> 12.261	Quadrans munitior.	<i>Turris</i> 16.242
Censuræ patet.	<i>Eclipsis Luna</i> 1.321	Non vi, sed virtute.	<i>Succinum</i> 12.311	In te spes naufraga sistit.	<i>Anchora</i> 20.5
Et mihi stabilis error.	<i>Zodiacus</i> 1.382	Rubiginis expers.	<i>Aurum</i> 13.15	Aspirantibus Austris.	<i>Navis</i> 20.68
Extrema minatur.	<i>Cometa</i> 2.290	Affulum jubat effundit.	<i>Aurum</i> 13.28	Præsidium & decus.	<i>Arma</i> 22.27
Rigat, ut erigat.	<i>Flumen</i> 2.433	Impulsus ab attrito.	<i>Aurum</i> 13.30	A frigore & æstu.	<i>Papsilio</i> 22.77
Fœtor & horror.	<i>Pisces</i> 2.529	Juncta discernit.	<i>Plumbum</i> 13.87	Neladar.	<i>Scutum</i> 22.134
Quoquo modo resolvam.	<i>Alexander</i> 3.12	Speculis dat reddere formas.	<i>Stannum</i> 13.93	<i>Præsumptio. V. Audacia. Temeritas.</i>	
Dulcescunt labia melle.	<i>Jupiter</i> 3.78	Corrigit, & dirigit.	<i>Pedum</i> 14.66	Tantis non quadrant ausibus alæ.	<i>Icarus</i> 3.47
Tumida æquora placat.	<i>Neptunus</i> 3.109	Pungit & attrahit.	<i>Pedum</i> 14.68	Penso vires.	<i>Avi</i> 4.13
Sic jubet reverentia patris.	<i>Sem</i> 3.199	Errantes detinet.	<i>Pedum</i> 14.69	<i>Princeps. Magistratus.</i>	
Pungit, & ardet.	<i>Moses</i> 3.248	Nō quærit quæ sua sunt.	<i>Candela</i> 15.42	Censuræ patet.	<i>Eclipsis Luna</i> 1.321
E lecto ad lethum.	<i>Isoseth</i> 3.313	Altior, quo splendidior.	<i>ibid.</i> 15.52	Regunt, sed reguntur.	<i>Stella</i> 1.347
Riget in vatem rigida.	<i>Ieroboam</i> 3.322	Nec erectior, nec depressior.	<i>Scala</i> 15.154	Tardissimè velox.	<i>Stella</i> 1.353
Et iniquus prædicat æquum.	<i>Caiphus</i> 3.403	Aspice, ut emendes.	<i>Speculum</i> 15.201	Sublimis lentior.	<i>Stella</i> 1.354
Benè præest, qui benè subest.	<i>Cornelius</i> 3.404	Majestati & pondere.	<i>Columna</i> 16.28	Allicit & terret.	<i>Flamma</i> 2.51
Auget præstantia labem.	<i>Oculus</i> 3.545	Monet & munit.	<i>Turris</i> 16.220	Fœtet, dum lucet.	<i>Facula</i> 2.84
Procul ab ictu.	<i>Manus</i> 3.569	In latus omne patet.	<i>Turris</i> 16.227	Servire Tonanti.	<i>Vapor</i> 2.143
Odium, sævaque bella parit.	<i>Accipiter</i> 4.53	Errantes revocat.	<i>Turris</i> 16.240	Elevor ut fulgeam.	<i>Vapor</i> 2.146
Et profundissima quæque.	<i>Aquila</i> 4.104	Quadrans munitior.	<i>Turris</i> 16.242	Nitet elata.	<i>Nebulæ</i> 2.48
Et imagine capta.	<i>Aquila</i> 4.198	In ordine stringit.	<i>Circulus</i> 17.17	Alta duraque conterit.	<i>Fulmen</i> 2.239
Extinguere quærens.	<i>Ciconia</i> 4.255	Vinciemus, si vinciemur.	<i>Circulus</i> 17.20	Territ unde fulget.	<i>Fulmen</i> 2.241
Et sibi, & aliis.	<i>Columba</i> 4.263	Ut cudam, ante cudor.	<i>Malleus</i> 17.107	Species exhilarat.	<i>Iris</i> 2.265
Quam diligit.	<i>Columba</i> 4.278	Vi & virtute.	<i>Pila</i> 18.44	Alit & nocet.	<i>Ventus</i> 2.309
Dux fuit eorum.	<i>Gloria</i> 4.398	Idem & alter.	<i>Sigillum</i> 19.56	Neutri adharendum.	<i>Isthmus</i> 2.634
Ut tutè.	<i>Grus</i> 4.400	Imprimit quod continet.	<i>ibid.</i> 19.57	Consilii senum, juvenum robore civitas gubernatur.	<i>Aneas</i> 3.3
Me stante nil timendum.	<i>Grus</i> 4.414	Malè sine malo.	<i>Cymba</i> 20.38	Saxa canendo movet.	<i>Amphion</i> 3.19
Ut alii dormiant.	<i>Grus</i> 4.422	Dux nunquam conditus undis.	<i>Navis</i> 20.108	Sic gratia vertitur aulæ.	<i>Ganymedes</i> 3.49
Venenosos propulsat.	<i>Ibis</i> 4.461	Carminè docet ire.	<i>Navis</i> 20.110	Magna negotia magnis adjutoribus indigent.	<i>Hercules</i> 3.61
Venena repellit.	<i>Loxia</i> 4.467	Humiliat & exaltat.	<i>Balanx</i> 21.24	Et belli, & tessera pacis.	<i>Hercules</i> 3.65
Venenum detegit, ac perdit.	<i>Pavo</i> 4.522	Sopitos excitat.	<i>Horologium</i> 21.126	Gloriâ pæna major.	<i>Icarus</i> 3.73
Sua per dispendia.	<i>Pelicanus</i> 4.544	Æquipondiis temperatio.	<i>ibid.</i> 21.137	Non nisi peritus diriget.	<i>Phæton</i> 13.121
Sic genuisse juvat.	<i>Pelicanus</i> 4.547	Omnia æquat.	<i>Perpendicularum</i> 21.171	Indomitos imbellis equos non diriget infans.	<i>Phæton</i> 13.122
		Defendit, licet offensus.	<i>Scutum</i> 22.150	E lecto ad lethum.	<i>Isoseth</i> 3.313
		Mortificat & vivificat.	<i>Ligo</i> 24.49		<i>Justitiæ</i>
		Excitat & dirigit.	<i>Calcar</i> 25.10		
		Reprimit & impellit.	<i>ibid.</i> 25.11		
		Distinguendo componit.	<i>Pecten</i> 25.74		
		<i>Præsentia. V. Dei præsentia, & Principis præsentia.</i>			

INDEX APPLICATIONUM.

Justitiæ sapientia comes. <i>Salomon</i> 3. 318	Ne mergar. <i>Navis</i> 20. 80	Non sine luce tegit. <i>Scutum</i> 22. 141
Timidus nil judicat æquum. <i>Pilatus</i> 3. 515	Aliis præstat opes. <i>Navis</i> 20. 85	Manens attollit alia. <i>Rota</i> 24. 71
Benevolentia optimæ excubiæ. <i>Cor</i> 3. 550	Ferro & auro. <i>Globus</i> 21. 61	<i>Princeps benignus.</i>
Fide & diffide. <i>Manus</i> 3. 568	Si alpici, aspicior. <i>Horologium</i> 21. 73	Dum spectat, ditat. <i>Cælum</i> 1. 9
Dextera stricta manet ferro, sed aperta fit auro. <i>Manus</i> 3. 575	Minimo detineor. <i>Ibid.</i> 21. 132	In humili fulmen. 25
Et majestate præstans. <i>Aquila</i> 4. 145	Adigere vel frangere. <i>Arcus</i> 22. 18	Sine nube placet. 28
Voce formæque allicit. <i>Carduelis</i> 4. 234	Totum setvat. <i>Galea</i> 22. 46	Facilis quærentibus. <i>Sol</i> 1. 102
Quiescens operatur. <i>Gallina</i> 4. 358	Hic regit, ille tuetur. <i>Gladius</i> 22. 53	Non vi, sed virtute. <i>Sol</i> 1. 159
Non dormit qui custodit. <i>Ibid.</i> 4. 359	Cum fulgure tonat & ferit. <i>Tormentum</i> 22. 159	Procul omnia ira. <i>Zodiacus</i> 1. 395
Alit & protegit. <i>Gallina</i> 4. 369	Et vehit, & vehitur. <i>Currus</i> 24. 15	Nec fallit euntes. <i>Gallaxia</i> 1. 417
Me stantem nil timendum. <i>Gris</i> 4. 414	Motu semper æquali. <i>Rota</i> 24. 65	Contenta minari. <i>Nubes</i> 2. 170
Undique princeps. <i>Gryphus</i> 4. 435	Somnum fugat. <i>Corona</i> 25. 26	Serenitatem affert. <i>Iris</i> 2. 255
Pro lege & pro grege. <i>Pavo</i> 4. 536	Regni decora potentis. <i>Ibid.</i> 25. 32	Umbra rependitur humor. <i>Flumen</i> 2. 437
Magnus. & impiger. <i>Bison</i> 5. 51	Suo pondere tuta. <i>Ibid.</i> 25. 33	Dulcescunt labia melle. <i>Jupiter</i> 3. 78
Arte & viribus. <i>Bos</i> 5. 69	Alor noxio. <i>Cucurbitula</i> 25. 39	At intus non renovabitur. <i>Agnus</i> 5. 3
Blanditur amicis. <i>Canis</i> 5. 104	Regit & corrigit. <i>Frenum</i> 25. 50	Infectus infestis. <i>Elephas</i> 5. 250
Immunis in hostes. <i>Ibidem.</i>	A Deo. <i>Sceptrum</i> 25. 83	Lentè, ne lædat. <i>Elephas</i> 5. 252
Incorruptâ fide. <i>Canis</i> 5. 150	Servio regnans. <i>Ibid.</i> 25. 85	Nec aspicit, nec torvè vult aspici. <i>Leo</i> 5. 429
Insidiosâ fide. <i>Elephas</i> 5. 290	Olim arbos. <i>Sceptrum</i> 25. 86	Oblitus nocendi. <i>Leo</i> 5. 442
Ferox non transgreditur. <i>Equus</i> 5. 320	Imâ de stirpe. <i>Ibid.</i> 25. 87	Imparibus ultro. <i>Leo</i> 5. 469
Securus dormio. <i>Leo</i> 5. 452	<i>Princeps beneficus.</i>	Non vi, sed gratiâ. <i>Panthera</i> 5. 600
Non majestate securus. <i>Leo</i> 5. 474	Non exoratus exorior. <i>Sol</i> 1. 55	Et respondere paratus. <i>Phoca</i> 6. 178
Purpura juxta purpuram. <i>Purpura</i> 6. 197	Noctem æquo compensat die. <i>Sol</i> 1. 58	Naturâ mitis. <i>Apis</i> 8. 35
Stripatus amanter. <i>Apis</i> 8. 36	Splendet in omnes. <i>Sol</i> 1. 63	Humilior, quò onustior. <i>Arbor</i> 9. 41
Sugit, nec officit. <i>Apis</i> 8. 50	Omnibus & singulis. <i>Sol</i> 1. 68	Pascit & oblectat. <i>Cedrus</i> 9. 133
Robur in armis. <i>Cerrus</i> 9. 148	Jam illustrabit omnia. <i>Sol</i> 1. 83	Tegit umbra minores. <i>Quercus</i> 9. 406
Orinando præcipitat. <i>Hedera</i> 8. 188	Præbet tantundem singulis. <i>Sol</i> 1. 89	Celsosima non dedecet. <i>Lilium</i> 11. 135
Vigilat & corrumpit. <i>Lignum</i> 9. 250	Occidit horror. <i>Sol</i> 1. 101	Nunquam erigitur. <i>Lilium</i> 11. 155
Neque fleat auro. <i>Palma</i> 9. 343	Indefessus & undique. <i>Sol</i> 1. 105	Omnibus idem. <i>Lilium</i> 11. 156
Flavescent. <i>Fruentum</i> 10. 71	Et lucet, & fovet. <i>Sol</i> 1. 137	Redolentque, sanantque. <i>Rosa</i> 11. 188
Rapientis te primo vires. <i>Adamus</i> 12. 36	Omnibus sufficit. <i>Sol</i> 1. 154	Vi suavi. <i>Magnes</i> 12. 185
Vinum, quo caret, ostentat. <i>Ameibystus</i> 12. 50	Omnibus solatia fundit. <i>Sol</i> 1. 168	Ferrea virga est, umbratilis iustus. <i>Horologium</i> 21. 80
Directè. <i>Magnes</i> 12. 180	Celeres explicat ortus. <i>Sol in Zodiaco</i> 1. 90	<i>Princeps clemens.</i>
Immobilis ad immobile lumen. <i>Magnes</i> 12. 187	Operosior, unde splendidior. <i>Luna</i> 1. 218	Mæret, antequam jaciat. <i>Cælum</i> 1. 26
Non vi, sed virtute. <i>Succinum</i> 12. 311	Terræ factibus. <i>Stella</i> 1. 334	In fulmen cogi potuisset. <i>Cometa</i> 2. 292
Tuebitur omnes. <i>Altare</i> 14. 4	Imma summis. <i>Stella</i> 1. 338	Lene, sed utile. <i>Nilus</i> 2. 479
Deficit ut proficit. <i>Candela</i> 15. 42	Cum luce salutem. <i>Zodiacus</i> 1. 389	Torquetur, dum spicula torquet. <i>Eri-cius</i> 5. 382
Ut luceat omnibus. <i>Candela</i> 15. 50	Ipsis donantibus auras. <i>Zodiacus</i> 1. 392	Contenta minari. <i>Erinaceus</i> 5. 385
Sustulit & sustulit. <i>Candela</i> 15. 60	Musis amicus. <i>Zodiacus</i> 1. 405	Sine strage vincit. <i>Leo</i> 5. 490
Corruet, si concidam. <i>Columna</i> 16. 43	Elevatus in pluviam. <i>Vapor</i> 2. 142	Viscera felle carent. <i>Delphinus</i> 6. 124
Paret omnibus. <i>Forum</i> 16. 87	Dives in omnes. <i>Nubes</i> 2. 157	Majestatem tantum. <i>Apis</i> 8. 4
Frustrâ. <i>Pyramis</i> 16. 149	Poscente nullo. <i>Nubes</i> 2. 171	Quia innocens, imperat. <i>Apis</i> 8. 5
Custodiunt, non carpunt. <i>Statua</i> 16. 188	Commendat gratia duplex. <i>Iris</i> 2. 260	Traxit odora voluptas. <i>Apis</i> 8. 82
In latus omne patet. <i>Turris</i> 16. 227	Et latè diffunditur. <i>Aqua</i> 2. 350	Flagellat umbra. <i>Fraxinus</i> 9. 179
Et tego, & tero. <i>Turris</i> 16. 233	Rigat ut erigat. <i>Flumen</i> 2. 433	Ne nocèat, sublime micat. <i>Securis</i> 17. 153
Tuetur & arcet. <i>Turris</i> 16. 241	Inundatione ferax. <i>Nilus</i> 2. 483	Sine cuspidè nobilior. <i>Hæsta</i> 22. 72
Quadrismunitior. <i>Turris</i> 16. 242	Haustru clarior. <i>Fons</i> 2. 485	Consumit flamma volentem. <i>Sagitta</i> 22. 103
Tondet, non refecat. <i>Forceps</i> 17. 59	Nihil sibi. <i>Fons</i> 2. 492	<i>Princeps clemens & iustus. V. Justitia & Misericordia.</i>
Spiritus donec extrahat omnes. <i>Furnus</i> 17. 75	Elevor ut elevem. <i>Fons</i> 2. 495	Zephyros emittet, & Euros. <i>Cælum</i> 27
Obliquantes evellit. <i>Malleus</i> 17. 100	Extulit & sustinet. <i>Fons</i> 2. 505	Non idem in omnes. <i>Sol</i> 1. 60
Construit & destruit. <i>Malleus</i> 17. 101	Quæ tribuunt, tribuit. <i>Mons</i> 25. 76	Discutit & fovet. <i>Sol</i> 1. 78
Ut cudam, antè cudor. <i>Malleus</i> 17. 107	Hos lux prima ferit. <i>Mons</i> 25. 85	Humiliat & sublevat. <i>Sol</i> 1. 118
Ut sine errore. <i>Regula</i> 17. 131	Sua, alienaque pignora nutrit. <i>Lupus</i> 5. 525	Tardissimè. <i>Sol</i> 1. 118
Da spatium, tenuemque moram. <i>Securis</i> 17. 149	Aliunde nihil. <i>Bombyx</i> 8. 117	
Lentè & benè. <i>Securis</i> 17. 150	Protegit & nutrit. <i>Pomus</i> 9. 393	
Ab invitis extorquet. <i>Torcular</i> 17. 185	Sine lucis jactura. <i>Candela</i> 15. 53	
Quacunque medium. <i>Pila</i> 18. 34	Tegmenque decusque. <i>Pileus</i> 15. 144	
Vi & virtute. <i>Pila</i> 18. 44	Una omnes sustinet. <i>Situla</i> 15. 165	
Dum luceam, peream. <i>Pyrobolus</i> 18. 69	Aliis inserviando consumor. <i>Pons</i> 16. 126	
Nomen utrimque. <i>Calamus</i> 19. 13	Hoc stante virebit. <i>Pyramis</i> 16. 170	
Malè sine malo. <i>Cymba</i> 20. 38	In latus omne patet. <i>Turris</i> 16. 257	
Regimen ab utroque. <i>Navis</i> 20. 52	Aliis præstat opes. <i>Navis</i> 20. 85	
Et sustinet invecta. <i>Navis</i> 20. 78	Constanter ab alto. <i>Horologium</i> 21. 93	

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Tardissimè veloc.	<i>Stella</i> 1. 353	Frustra terrebere nimbis.	<i>Sol</i> 1. 160	Hoc oriente fugor.	<i>Lupus</i> 5. 523
Fovet & destruit.	<i>Ignis</i> 2. 11	Non transgreditur.	<i>Sol in Zodiaco</i> 1. 181	Sub sole labor.	<i>Apis</i> 8. 30
Ex utrisque securitas.	<i>Facula</i> 2. 79	Non extra.	<i>Sol in Zodiaco</i> 1. 182	In melius referet.	<i>Arbor</i> 9. 65
Paucis minatur, omnibus fulget.	<i>Cometa</i> 2. 295	Muneris hoc tui.	<i>Nubes</i> 2. 160	Stant procul ab umbra.	<i>Fraxinus</i> 9. 178
Fugat & fovet.	<i>Venus</i> 2. 300	Summa & ima.	<i>Aquila</i> 4. 148	Venenata propulsat.	<i>Ætites</i> 12. 40
Parcerem si fleteretur.	<i>Venus</i> 2. 301	Non coruscet in tenebris.	<i>Pavo</i> 4. 528	Nihil ante te.	<i>Candela</i> 15. 38
Dejicit, & extollit.	<i>Mare</i> 2. 386	Ad utrumque.	<i>Leo</i> 5. 436	Hinc candor.	<i>Tela</i> 15. 224
In amaro dulcis.	<i>Flumen</i> 2. 427	Lux addet vites.	<i>Leo</i> 5. 449	Per vada monstrat iter.	<i>Turris</i> 16. 215
Et premit, & laxat.	<i>Æolus</i> 3. 6	Intima coronant lachrymæ.	<i>Corona</i> 11. 43	Dum video, non timeo.	<i>Turris</i> 16. 225
Ad utrumque.	<i>Aquila</i> 4. 141	Nec sine lumine dives.	<i>Margarita</i> 12. 231	Hinc abest Apollo.	<i>Cyrrus</i> 24. 22
Præsidia majestatis.	<i>Aquila</i> 4. 142	Unum aspicit astrum.	<i>Navis</i> 20. 96	<i>Princeps sapiens & prudens.</i>	
Servat & profligat.	<i>Ciconia</i> 4. 244			Nec pluribus impar.	<i>Sol</i> 1. 169
Utroque, sed variè.	<i>Cygnus</i> 4. 327			Probatos fovet.	<i>Aquila</i> 4. 89
Extraneos mordens, solis blanditur amicis.	<i>Canis</i> 5. 104			Sic crede.	<i>Aquila</i> 4. 90
Horrore decorus.	<i>Leo</i> 5. 437			Ne retorqueat ora,	<i>Aquila</i> 4. 187
Expellit & allicit.	<i>Melis</i> 5. 545			Fortitudinem prudentiâ.	<i>Leo</i> 5. 420
Hæc nutrio, hoc noceo.	<i>Pastinaca</i> 6. 170			In oculis robur.	<i>Leo</i> 5. 448
Armata clementia.	<i>Apis</i> 8. 7			Murmura non fallunt.	<i>Vulpes</i> 5. 695
Misceet vulnera favis.	<i>Apis</i> 8. 58			Ut sciat regnare.	<i>Vulpes</i> 5. 698
Nutrior & extinguo.	<i>Salamandra</i> 8. 269			<i>Princeps severus.</i>	
Non in larera proni.	<i>Abies</i> 9. 1			Sic concito turbas.	<i>Cometa</i> 2. 299
Nocentibus noxia.	<i>Fraxinus</i> 9. 180			Rectè & parcè.	<i>Ermacens</i> 5. 364
Exsudat inutilis humor.	<i>Hedera</i> 9. 201			Exacuet iras.	<i>Serpens</i> 7. 90
Dulcis & acer.	<i>Malus punica</i> 9. 267			<i>Principis obstandum, Principium.</i>	
Inopportunitate utrumque.	<i>Olea</i> 9. 306			Principiis obsta.	<i>Ignis</i> 2. 44
Utriusque auxilio.	<i>Flos</i> 11. 5			Premat, ne perimat.	<i>Pes</i> 3. 578
Redolet suavisque gravisque.	<i>Caliba</i> 11. 29			Et astu, & viribus.	<i>Aquila</i> 4. 133
Mellifluam allicit, venenatam fugat.	<i>Lilium</i> 11. 129			Sequetur reliquum.	<i>Serpens</i> 7. 100
Uni salus, alteri pernicius.	<i>Rosa</i> 11. 173			Dimidium facti.	<i>Pyramis</i> 16. 157
Cum lenitate asperitas.	<i>Rosa</i> 11. 189			<i>Probare. V. Experiri.</i>	
Pungit & recreat.	<i>Rosa</i> 11. 211			Et probat, & fovet.	<i>Aquila</i> 4. 89
Fortiter & suaviter.	<i>Adamas</i> 12. 21			Librat & evolat.	<i>Aquila</i> 4. 118
Fœtus servatque necatque.	<i>Ælites</i> 12. 42			Luce probavit.	<i>Aquila</i> 4. 93
Trahit & retrahit.	<i>Magnes</i> 12. 188			Probatos fovet.	<i>Aquila</i> 4. 89
Aquam necat & ignem.	<i>Sal</i> 12. 270			Sic credam.	<i>Aquila</i> 4. 90
Rigor lentescit utroque.	<i>Ferum</i> 13. 47			Experiat.	<i>Cervus</i> 5. 212
Regit & conterit.	<i>Pedum</i> 14. 67			Experiat & feram.	<i>Formica</i> 8. 189
Humentia siccis.	<i>Situla</i> 15. 171			Fides hoc uno, virtusque probatur.	<i>Lapis lydus</i> 12. 172
Venena retorquet.	<i>Speculum</i> 15. 180			Ne præceps in æta.	<i>Hirundo</i> 4. 441
Vel eminus urit.	<i>Speculum</i> 15. 220			Probatum æltimor.	<i>Aurum</i> 13. 20
Abradit & æquat.	<i>Planula</i> 17. 128			Probatum impetu.	<i>Scopulus</i> 2. 651
Vincla coronat.	<i>Securis</i> 17. 151			Sic non decipitur.	<i>Regula</i> 21. 180
Tarda, sed recta.	<i>Serra</i> 17. 160			Sic spectanda fides.	<i>Lapis lydus</i> 12. 173
Omnibus æquè.	<i>Balanx</i> 21. 15			Tantum ut probes.	<i>Lima</i> 17. 96
Æquè impartitur.	<i>Horologium</i> 21. 106			<i>Procrastinatio. V. Pœnitentia.</i>	
Omnia æquat.	<i>Perpendicularum</i> 21. 171			Quo tradidit, hoc magis angor.	<i>Ericinus</i> 5. 371
Vi virus.	<i>Clava</i> 22. 40			In nubilo tantum.	<i>Aranæus</i> 8. 97
Gemino spectabilis usu.	<i>Scutum</i> 22. 138			Ingrata mora est.	<i>Olea</i> 9. 326
Mortificat & vivificat.	<i>Ligo</i> 24. 49			<i>Procurator. V. Advotatus.</i>	
Educunt pessimum.	<i>Cucurbitula</i> 25. 37			<i>Prodigus.</i>	
<i>Princeps litteratus.</i>				Affiduè repetunt quas perdant.	<i>Danaides</i> 3. 41
Nunquam procul à sole.	<i>Planeta</i> 1. 369			Et narat, & natate facit.	<i>Aras</i> 4. 77
Edentem sistit, & asseclas.	<i>Capra</i> 5. 159			Donec disperdat.	<i>Loxia</i> 4. 463
<i>Princeps pius.</i>				Solus jam grandior errat.	<i>Thynnus</i> 6. 274
Terrarum sic ima peto, quin æthera linguam.	<i>Sol</i> 1. 61			Spargit quod recipit.	<i>Vas</i> 15. 253
				Collecta disperdit.	<i>Pyxis</i> 19. 47
				<i>Proditor.</i>	
				Retrocedens accedit.	<i>Cammarus</i> 6. 36
					<i>Pro-</i>

INDEX APPLICATIONUM.

Prodit ut prodat.	<i>Crocodylus</i> 6.96	Ad sublimia cursu.	<i>Capreolus</i> 5.173	Elapas nuntiat horas.	<i>ibid.</i> 21.142
Quiescens lædit.	<i>Passinaca</i> 6.169	Semper ardentius.	<i>Equus</i> 5.332	Remotissima propè.	<i>Tubus</i> 21.200
Officiosa aliis, exitiosa suis.	<i>Salmo</i> 6.220	Nunquam non pariens.	<i>Lepus</i> 5.517	Proxima visa procul.	<i>Tubus</i> 21.213
Amplexatur, ut perdat.	<i>Scorpius</i> 7.43	Attamen sitio.	<i>Oryx</i> 5.575	In ultima rerum.	<i>ibid.</i> 21.214
Fert ex insidiis.	<i>Scorpius</i> 7.46	Ulterius.	<i>Parcus</i> 5.604	Spiritus aliunde.	<i>Tuba</i> 22.179
Sub luce lues.	<i>Tarantula</i> 7.102	Non illaudata senectus.	<i>Barbus</i> 6.33	Abique aura tacet.	<i>Tuba</i> 22.192
Dormientem invadit.	<i>Ichneumon</i> 8.214	Magnitudinis ejus non est finis.	<i>Croco dilus</i> 6.98	Accepto spiritu.	<i>Harpagium</i> 25.52
Ornat & ulcerat.	<i>Novacula</i> 15.87	Ni major, morior.	<i>Crocodylus</i> 6.100	Adversa manifestat.	<i>Trion</i> 25.122
In abdito cuspis.	<i>Hasta</i> 22.75	Deciduis subnascuntur alii.	<i>Aurantium</i> 9.109	<i>Propositum. V. Votum.</i>	
Vis abdita,	<i>Scelopetum</i> 22.123	Semper flore novo.	<i>Cedrus</i> 9.136	Sic retrò vidisse, lethale.	<i>Loth</i> 3.209
<i>Premium. V. Beatitudo.</i>					
Mortificat & vivificat.	<i>Sol</i> 1.118	Sæcula profunt.	<i>Cypressus</i> 9.153	Retrò vel cogitasse nocet.	<i>Populus</i> 11.81
Ardua virtutem.	<i>Mons</i> 5.569	Senectute fecundior.	<i>Ficus</i> 9.162	Parit, at non fovet.	<i>Cuculus</i> 4.313
Pretium non vile laborum.	<i>Aries</i> 5.26	Nititur in sublime.	<i>Hedera</i> 9.189	Non inferiora sequar.	<i>Heliotropium</i> 11.81
Ut promptè laborem.	<i>Bos</i> 5.64	Nec longum tempus.	<i>Sylvia</i> 9.492	Vagans formatur imago.	<i>Speculum</i> 15.198
Ripæ ulterioris amore.	<i>Canis</i> 5.145	Sesemelioribus offert.	<i>Vitis</i> 9.505	<i>Proprietarius.</i>	
Olfactu appellunt.	<i>Cervus</i> 5.212	Ventare proficit.	<i>Vinum</i> 9.570	Propriis inhians, communia perdit.	<i>Anan. & Sapph.</i> 3.392
Unus accipit.	<i>Equus</i> 5.342	Vernat in autumno.	<i>Caliba</i> 11.30	Acquirit pecuniam, perdit innocentiam.	<i>Judas</i> 3.445
Anteriori.	<i>Equus</i> 5.343	Diurnitate fragrantior.	<i>Lilium</i> 11.115	Privati nil habet ista domus.	<i>Apis</i> 8.83
Ut inde vividior.	<i>Equus</i> 5.350	Quid in viridi?	<i>Lilium</i> 11.123	<i>Protesio. V. Præsidium.</i>	
Non legni rapienda manu.	<i>Vellus</i> 5.592	Ex candido candidior.	<i>Margaritha</i> 12.212	Providentia, Providus. V. Im-providus.	
Ut meliorem induam.	<i>Serpens</i> 7.56	Acquirit eundo.	<i>Alabrum</i> 15.4	Improvidus, dum nimium providus.	<i>Anan. & Sapph.</i> 3.393
Non sine labore.	<i>Pinus</i> 9.382	Quod accipit, suget.	<i>Bombylus</i> 15.29	Utrumque.	<i>Caput</i> 3.541
Servanti civem.	<i>Quercus</i> 9.415	Nulla retrorsum.	<i>Calceus</i> 15.33	Agnoscit tempus.	<i>Acyon</i> 4.61
Vincenti.	<i>Quercus</i> 9.429	Plus ultra.	<i>Columna</i> 16.32	De longè prospicit.	<i>Aquila</i> 4.202
Dat faciles partus.	<i>Ætius</i> 12.43	Adhuc altiora.	<i>Turris</i> 16.244	Cuique suum.	<i>Hirundo</i> 4.440
Pretium vii totis.	<i>Crux</i> 14.43	Quousque regnet.	<i>Alveus latrunculo-rum</i> 18.13	Prævidi signo procellæ.	<i>Mergus</i> 4.471
Sub pondere purputa fluet.	<i>Torcular</i> 17.186	Acquirit eundo.	<i>Navis</i> 20.62	Venturi providus ævi.	<i>Erinaceus</i> 5.379
Ferro & auro.	<i>Globus</i> 21.55	Nocte dieque.	<i>Navis</i> 20.114	Amat victoria curam.	<i>Istis</i> 5.408
Propinquiori.	<i>Scopus</i> 22.125	Donec defecerit, non convertetur.	<i>Sagitta</i> 22.92	Prægustat & pugnat.	<i>Istis</i> 5.409
Eriam currentibus apta.	<i>Calcar</i> 25.8	Aut ascensus, aut casus.	<i>ibid.</i> 22.95	Nullius pavet occursum.	<i>Lynx</i> 5.539
Victori debita.	<i>Corona</i> 25.27	Supereff cursus.	<i>Tormentum</i> 22.172	Prævidere nescit.	<i>Cicada</i> 8.154
Virtute præviâ.	<i>Corona</i> 25.34	Donec impurum.	<i>Cibrum</i> 24.7	Condit in annum.	<i>Formica</i> 8.187
Ob cives servatos.	<i>Sertum</i> 25.103	Ni currat, labitur.	<i>Rota</i> 24.77	Non incauta futuri.	<i>Formica</i> 8.193
Estе duces.	<i>Sertum</i> 25.106	<i>Promissa. V. Votum.</i>			
Alit artes.	<i>Sertum</i> 25.107	Solem luce laud promittit inani.	<i>Pla-neta</i> 1.355	Adbrumam servatur.	<i>Uva</i> 9.563
<i>Perfessus.</i>					
Sensim lucidior.	<i>Crepusculum</i> 1.44	Mox minima reddam.	<i>Alea</i> 18.8	Noctes atque dies.	<i>Turris</i> 16.216
Crescit adhuc.	<i>Sol</i> 1.56	Utroque indice concurs.	<i>Horologium</i> 21.122	Porriget hora.	<i>Alveus latrunculo-rum</i> 18.19
Nundum in Auge.	<i>Sol</i> 1.125	<i>Propheta.</i>			
Lux indeficiens.	<i>Sol</i> 1.143	Præcedunt, ut cadant.	<i>Stella</i> 1.349	Confule utrique.	<i>Navis</i> 20.107
Crescit non occultè.	<i>Sol</i> 1.167	Recondita pando.	<i>Janus</i> 3.70	<i>Prudentia.</i>	
Aliquando plena.	<i>Luna</i> 1.217	Modulabor afflante.	<i>Cygnus</i> 4.334	In tenebris clarior.	<i>Luna</i> 1.229
Donec totum impleat orbem.	<i>Luna</i> 1.219	Audiunt & reddunt.	<i>Philomela</i> 4.563	In tenebris clarius.	<i>Ætina</i> 2.599
Redibo plenior.	<i>Luna</i> 1.221	Alieno loquitur ore.	<i>Psitacus</i> 4.604	Consiliis senum, juvenum robore, civitas gubernatur.	<i>Æneas</i> 3.3
Da plenum cernere lumen.	<i>Luna</i> 1.250	Non propriâ virtute sublatus.	<i>Vultur</i> 4.650	Nodos virtute resolvo.	<i>Alexander</i> 3.8
Lumine proficit.	<i>Luna</i> 1.272	Prospicit à longè.	<i>Dama</i> 5.244	Ingenio & vi.	<i>ibid.</i> 11.10
Semper sursum.	<i>Flamma</i> 2.50	Voce mugit alienâ.	<i>Taurus Perilli</i> 5.653	Antè, retroque.	<i>Janus</i> 3.69
Vis nulla retardat.	<i>Flamma</i> 2.57	Canit ebria rore.	<i>Cicada</i> 8.157	Hâc duce securus.	<i>Theseus</i> 3.153
Crescit eundo.	<i>Flumen</i> 2.417	Nec unum cecidit.	<i>Malus punicæ</i> 9.253	Mens una sapiens plurium vincet manus.	<i>Ulysses</i> 3.162
Defluens affluit.	<i>Flumen</i> 2.455	Lucem ex alto.	<i>Candela</i> 15.36	Omnia simul cum ea.	<i>Salomon</i> 3.319
Vires acquirit eundo.	<i>Fama</i> 3.44	Innoxia luminis hospes.	<i>Fenestra</i> 16.76	Utrumque.	<i>Caput</i> 3.541
Sic itur ad astra.	<i>Jacob</i> 3.218	Elicit inde vocem.	<i>Statua</i> 16.179	Te præeunte salus.	<i>Oculus</i> 3.544
Abique quiete progressus.	<i>Jacob</i> 3.219	Abdita pandit.	<i>Clavis</i> 17.26	Penso vires.	<i>Avi</i> 4.13
Principium bonum, at finis malus.	<i>Nabuchodonosor</i> 3.370	Spirat accepto aère.	<i>Follis</i> 17.46	Cervice & pectore sapit.	<i>Anas</i> 4.76
Parta tenens, non parta sequor.	<i>Accipiter</i> 4.36	Flabit aggratus.	<i>Follis</i> 17.47	Hâc maturabitur.	<i>Aquila</i> 4.115
Non sibi, sed Domino.	<i>ibid.</i> 4.42	Ni prius attrahant.	<i>Follis</i> 17.55	Librat, & evolat.	<i>Aquila</i> 4.118
Et non parta sequor.	<i>Astur</i> 4.222	Distinguens admonet.	<i>Horologium</i> 21.105	Non sine pondere.	<i>Grus</i> 4.412
Meliora quero.	<i>Bos</i> 5.59	Ut intus movetur.	<i>ibid.</i> 21.108	Aliò hyemandum.	<i>Hirundo</i> 4.439
Meliora secerno.	<i>Bos</i> 5.75			In tenebris clarius.	<i>Noctua</i> 4.499
Ad altiora.	<i>Capreolus</i> 5.171			Sic	

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Sic tuta quiescam.	<i>Turtur</i> 4.635	Procul & perspicue.	<i>Conspiculum</i>	Neve suis umbris, lucida tota, caret.	<i>Crystallus</i> 12.98
Impotens ad graviora.	<i>Camelus</i> 5.77	Fato prudentia major.	<i>Globus</i> 21.64		
Non supra vires.	<i>Camelus</i> 5.78	Dicenda, tacendaque calles.	<i>Horologium</i> 21.140	<i>Querulosus. V. Impatiens.</i>	
Vertit in bonum.	<i>Cervus</i> 5.226	Undique recta.	<i>Instrumentum</i> 21.158	<i>Vindicta.</i>	
Prospicit à longè.	<i>Dama</i> 5.244	Sine pondere pondus.	<i>ibid.</i> 21.159	Et leviter ictus sonat.	<i>Horologium</i> 21.128
Tempori servio.	<i>Erinaceus</i> 5.369	Quod arduum, facile.	<i>ibid.</i> 21.160	Labuntur nitidis, scabrisque tenacius hærent.	<i>Musca</i> 8
Alterutri providet opportunè.	<i>Erucius</i> 5.370	Æqua dignoscit.	<i>Perpendiculum</i> 21.170	Percussum resonat.	<i>Tympanum</i> 22.194
In oculis robur.	<i>Leo</i> 5.448	Informia format.	<i>Speculum</i> 21.183	Resonat usta.	<i>Laurus</i> 9.222
Oculis nil cernit apertis.	<i>Leo</i> 5.475	Remotissima propè.	<i>Tubus</i> 21.200	Strepsit cùm deficit unda.	<i>Flumen</i> 2.467
Cedit imbecilliori.	<i>Leo</i> 5.487	Procul & procul.	<i>Tubus</i> 21.204	Sub pondere gemit.	<i>Torcular</i> 17.187
Stat vertice robur.	<i>Monoceros</i> 5.553	Quod nullo lumine cernes.	<i>ibid.</i> 21.210	Urget silentia mæror.	<i>Cochlea</i> 8.173
Non me spiritus afflat.	<i>Sciurus</i> 5.624	Loco & tempore.	<i>Pyrobolus</i> 22.80	Uti & tacerenescit.	<i>Laurus</i> 9.223
Fato prudentia minor.	<i>Vulpes</i> 5.688	Loco & tempore.	<i>Tormentum</i> 22.170		
Murmura non fallunt.	<i>Vulpes</i> 5.695	Diternit utrumque.	<i>Cribrum</i> 24.9		
Uno omnia lumine.	<i>Callonjymus</i> 6.35	Difficilis facilis.	<i>Sera</i> 25.97		
Fulget in tenebris.	<i>Hirundo</i> 6.143			<i>Quies. V. Otium.</i>	
Tempestatis expers.	<i>Nautulus</i> 6.165			Quies in sublimi.	<i>Flamma</i> 2.49
Et retrorsum aspicit.	<i>Amphibæna</i> 7.3	<i>Psalmodia. V. Musica.</i>		Quiescit in plano.	<i>Aqua</i> 2.330
Hæc arte salutem.	<i>Aspis</i> 7.4	<i>Pudicitia. V. Castitas. Virginitas.</i>		Formandis orbibus apta.	<i>Piscina</i> 2.530
Pharmacum ex utrisque.	<i>Serpens</i> 7.74	Absque rubore nunquam.	<i>Crepusculum</i> 1.43	Immotus franger.	<i>Scopulus</i> 2.644
Relegens exordia.	<i>Serpens</i> 7.88	Tacta se retrahit.	<i>Arbor</i> 9.94	Novit paucos secreta quies.	<i>Hercules</i> 3.57
Vertit in medelam.	<i>Vipera</i> 7.121	Nullus vacet angulus.	<i>Vitrum</i> 12.335	In axe requies.	<i>Avis</i> 4.1
Infirmiora protegunt.	<i>Apis</i> 8.32			Adimit vertigo quietem.	<i>Accipiter</i> 4.39
Nocte nitescit.	<i>Cicindela</i> 8.162	<i>Pueritia. V. Juventus. Infantia.</i>		Silentibus auftris.	<i>Alcyon</i> 4.67
Non nisi pertentet iter.	<i>Cochlea</i> 8.177	<i>Pulchritudo. V. Forma humana.</i>		Hæc requies mea.	<i>Aquila</i> 4.157
Experiar, & feram.	<i>Formica</i> 8.189	<i>Purgari. V. Pœnitentia. Confessio.</i>		Quiescit in motu.	<i>Colomba</i> 4.275
Terræ hyems.	<i>Formica</i> 8.192	<i>Purgatorium.</i>		Non quieta quiesco.	<i>Coturnix</i> 4.309
Pondere noscitur.	<i>Aurantium</i> 9.114	Cum luce refrigerium.	<i>Luna</i> 1.304	Requies hæc certa.	<i>Gris</i> 4.421
Fato prudentia minor.	<i>Morus</i> 9.280	Purgat & urit.	<i>Ignis</i> 2.23	Quiescimus in sublimi.	<i>Ala</i> 4.660
Non nisi frigore lapsus.	<i>Morus</i> 9.281	Excoquitur vitium.	<i>Campus</i> 2.559	Nulla requies extra.	<i>Nidus</i> 4.665
Cedendo vincit.	<i>Salix</i> 9.441	Redivivam extinctis.	<i>Phœnix</i> 4.581	Orior, ut ocyor.	<i>Canis</i> 5.118
Tempestati parendum.	<i>Juncus</i> 10.107	Parturiente rogo.	<i>Phœnix</i> 4.587	Mens tamen in sylvis.	<i>Canis</i> 5.122
Prava alimenta parit.	<i>Rapa</i> 10.177	Peraquam in refrigerium.	<i>Canis</i> 5.146	Summa quies semper.	<i>Erinaceus</i> 5.384
Vespere floret.	<i>Jasminus</i> 11.107	Suppetit appulsum.	<i>Elephas</i> 5.278	Nec in sopore sopitur.	<i>Leo</i> 5.444
Tenebræ procul.	<i>Carbunculus</i> 12.64	Ut potiar, patior.	<i>Papilio</i> 8.265	Stertentes opprimit.	<i>Pisces</i> 6.5
Lateat nequit.	<i>Lapis lydus</i> 12.174	Purgatur omne pessimum.	<i>Carduus</i> 10.29	In motu quietem.	<i>Delphinus</i> 6.109
Quovis rotunda.	<i>Margaritæ</i> 12.232	Perficitur æstu.	<i>Fruementum</i> 10.75	Sic quiesco.	<i>Phoca</i> 6.175
Reddit sapidas escas.	<i>Sal</i> 12.261	Purgat, non consumit.	<i>Linum asbestinum</i> 10.134	Nec rumpitur quies.	<i>Phoca</i> 6.176
Disjuncta connectit.	<i>Stannum</i> 13.89	Purgor, non uror.	<i>Aminathus</i> 12.51	Juncta quiescam.	<i>Vitis</i> 9.509
Commodum sine incommodo.	<i>Fenestra</i> 15.98	Evocat umbras.	<i>Diadochus</i> 12.111	Tu mihi sola quies.	<i>Magnes</i> 12.178
Dolus, ambagesque resolvit.	<i>Labyrinthus</i> 16.101	Donec peritum.	<i>Aurum</i> 13.19	Operosa quies.	<i>Magnes</i> 12.192
Post collectum robur.	<i>Pyramis</i> 16.153	Probatum æstimor.	<i>Aurum</i> 13.20		
Pretiosum à vili.	<i>Furnus</i> 17.62	Festina extinctos reddere luci.	<i>Candela</i> 15.61	<i>Rapina. V. Furtum.</i>	
Per opposita ad idem.	<i>Serra</i> 17.158	Nec quicquam terrenæ fœcis.	<i>Vas</i> 15.237	<i>Rebellio. V. Seductio.</i>	
Arte, non impetu.	<i>Terebellum</i> 17.174	Solidamur in usus.	<i>Vas</i> 15.154	<i>Recidivus.</i>	
Suis inconsultalocis.	<i>Textoria machina</i> 17.181	Perficitur igne.	<i>Calx</i> 16.11	Ultro ad vincula redit.	<i>Accipiter</i> 4.37
Infani sine feriant.	<i>Anchora</i> 20.4	Reddet ad extremum.	<i>Furnus</i> 17.74	Libertatem petit, & vincula repetit.	<i>ibid.</i> 4.38
Flatus ad omnes.	<i>Cymba</i> 20.57	Extorquetur per angustum.	<i>Modulus</i> 17.114	Ad vincula sponte.	<i>Falco</i> 4.347
Contrariis provecta notis.	<i>Navis</i> 20.88	Elevat ardor.	<i>Pyrobolus</i> 18.59	Pulchra & fatua.	<i>Vanellus</i> 4.636
Ventis dabo vela secundis.	<i>ibid.</i> 20.88	Ut ascendam.	<i>Pyrobolus</i> 18.60	Et tamen redit.	<i>Canis</i> 5.113
In contraria ducet.	<i>Navis</i> 20.88	Indiget aurâ.	<i>Navis</i> 20.121	Limosa repetit.	<i>Rana</i> 6.207
Minimum eligendum.	<i>Navis</i> 20.89	Secat & urit.	<i>Gladus</i> 22.58	Rejecta resorbet.	<i>Scolopendra</i> 6.227
Et in magno magna.	<i>Navis</i> 20.97	Mortale repurgat.	<i>Rogus</i> 25.77	Et retrorsum aspicit.	<i>Amphibæna</i> 7.3
Ab arte volatus.	<i>Navis</i> 20.102	Corpore consumpto, spiritus astra petet.	<i>Rogus</i> 25.68	Reditura fugit.	<i>Musca</i> 8.240
Dum clavum teneam.	<i>Navis</i> 20.113			Allicit, quod incendit.	<i>Papilio</i> 8.250
Pericula ludit.	<i>Navis</i> 20.138			Circuit, loco manens.	<i>Circinus</i> 21.25
Ignotas docet usque vias.	<i>Tabula hydrographica</i> 20.169			Quæ gressum extuleram, repeto.	<i>Circinus</i> 21.31
Quale & quàm procul.	<i>Amussis</i> 21.4	<i>Puritas. V. Castitas. Innocentia.</i>			
Quid valeant vires.	<i>Balanx</i> 21.14	Sic ardua peto.	<i>Elephas</i> 5.257	<i>Recreatio.</i>	
Rerum pondera librat.	<i>ibid.</i> 21.17	Potius mori, quàm fœdari.	<i>Mustela</i> 5.566	Temperat tristitia risu.	<i>Iris</i> 2.264
				Vires alit.	<i>Fons</i> 2.504
				Nec iners.	<i>Terra</i> 2.541
				Orior, ut ocyor.	<i>Canis</i> 5.118
				Ut validius.	<i>Canis</i> 5.119
				Exilio, non transilio.	<i>Equus</i> 5.302
				Ut robustior ad onera.	<i>Equus</i> 5.344
					Utile

INDEX APPLICATIONUM.

Utile dulci.	<i>Apes</i> 8.68	Minuuntur accessu.	<i>Luna</i> 1. 296	Dracones elusit.	<i>Aquila</i> 4.184
Lætiæ, non remulentiæ.	<i>Vitis</i> 9.530	Oceani reppulit amnes.	<i>Stella</i> 1. 351	Nec nidus, nec nodus.	<i>Aquila</i> 4.208
Exiliunt, non transfiliunt.	<i>Legumina</i> 10. 117	Nec cominus uto.	<i>Ignis</i> 2. 13	Altiora quæro.	<i>Aquila</i> 4. 213
Condimento, non cibo est.	<i>Sal</i> 12. 263	Sine labe.	<i>Ignis</i> 2. 15	Altior, & tutior.	<i>Ardea</i> 4. 220
Alternis ictibus.	<i>Malleus</i> 17. 99	Servor, non perdor.	<i>Ignis</i> 2. 24	Et cum aculeis placet.	<i>Carduelis</i> 4. 232
Ignava per otia.	<i>Alveus latrunculorum</i> 18. 11	Quies in sublimi.	<i>Flamma</i> 2. 49	Hic securus ab hoste.	<i>Columba</i> 4. 288
In labore solatium.	<i>Pila</i> 18. 39	Stat & volat.	<i>Flamma</i> 2. 71	Carnivorus, non canorus.	<i>Corvus</i> 4. 305
Ne relenteat.	<i>Arcus</i> 22. 1	Nitet elata.	<i>Nebula</i> 2. 148	Dulcius ut canam.	<i>Cygnus</i> 4. 322
Remissio, non ad otium.	<i>ibid.</i> 22. 2	Celsolocata petennat.	<i>Nix</i> 2. 205	Candidus & canorus.	<i>Cygnus</i> 4. 333
Frangitur, nilenteat.	<i>ibid.</i> 22. 13	Ne sordeat.	<i>Aqua</i> 2. 352	Modulabor afflante.	<i>Cygnus</i> 4. 334
<i>Reclitudo.</i>		Captiva sui.	<i>Aqua</i> 2. 360	Flatu Favonii concinet.	<i>Cygnus</i> 4. 335
Ad sublime recta.	<i>Accipiter</i> 4. 34	Dulcior inde redit.	<i>Aqua</i> 2. 367	Nec provooco, nec formido.	<i>Cygnus</i> 4. 338
Non in latera proni.	<i>Abies</i> 9. 1	Osculatur limites.	<i>Mare</i> 2. 381	Mihi non quæro potiora.	<i>Fulca</i> 4. 355
Non excedens ex orbita.	<i>Rota</i> 24. 66	Cæli refert imaginem.	<i>Mare</i> 2. 383	Et cubans operatur.	<i>Gallina</i> 4. 358
Semper in semita.	<i>Rota</i> 24. 67	Hicoptata quies.	<i>Mare</i> 2. 402	A strepitu procul.	<i>Grus</i> 4. 417
Ritè, licèt variè.	<i>Terebra</i> 17. 177	Ditescit eundo.	<i>Flumen</i> 2. 431	Ad hyemandum.	<i>Hirundo</i> 4. 447
<i>Redditus Ecclesiastici.</i>		Per omnia mutatur.	<i>Flumen</i> 2. 439	Lapsura deserit.	<i>Hirundo</i> 4. 448
Sacros tantùm in usus.	<i>Thuribulum</i> 14. 77	Quæ retrò sunt, obliviscens.	<i>Flumen</i> 2. 464	In melius.	<i>Hirundo</i> 4. 458
<i>Reditus.</i>		Formandis orbibus apta.	<i>Piscina</i> 2. 530	Non quæ super terram.	<i>Monocodiata</i> 4. 492
Redituque suo singula gaudent.	<i>Solin</i> <i>Zodiaco</i> 1. 189	Nubibus altior extat.	<i>Olympus</i> 2. 628	Elongavi fugiens, & mansi in solitudine.	<i>Passer solis</i> 4. 512
Redibo plenior.	<i>Luna</i> 1. 221	Canitis surdis, canitisque ligatis.	<i>Ulysses</i> 3. 163	Hinc suavior.	<i>Philomela</i> 4. 561
In reditu gratior.	<i>Luna</i> 1. 241	Vivus desit in vivis agere.	<i>Enochus</i> 3. 187	Servitute clarior.	<i>Psittacus</i> 4. 607
Redit clarior.	<i>Luna</i> 1. 248	Vidisse, perisse est.	<i>Loth</i> 3. 207	Nec ima relinquit.	<i>Struthio</i> 4. 622
Redeunt auditâ matre.	<i>Perdix</i> 4. 555	Sic retrovidisse, lethale est.	<i>Loth</i> 3. 209	Non cessat à gemitu.	<i>Turritur</i> 4. 629
<i>Regimen. V. Princeps. Prælati.</i>		Sic itur ad astra.	<i>Jacob</i> 3. 218	Nimiùm ne crede colori.	<i>Upupa</i> 4. 648
<i>Vigilantia.</i>		Retro vel cogitâsse nocet.	<i>Populus Israel</i> 3. 260	Vi nullâ invertitur ordo.	<i>Penna</i> 4. 680
<i>Regnum terrenum. Respublica.</i>		Nos numero pauci, sed bello vivida virtus.	<i>Gedeon</i> 3. 278	Fragrat villis, oculo flagrat.	<i>Bison</i> 5. 48
Rapit hora diem.	<i>Sol</i> 1. 161	Non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem.	<i>Elias</i> 3. 324	Et alios rejicit.	<i>Bucephalus</i> 5. 76
Consiliis tenum, Juvenum robore, civitas gubernatur.	<i>Eneas</i> 3. 3	Principium bonum, at finis malus.	<i>Nabuchodonosor</i> 3. 370	Non sunt hæc humeris pondera digna meis.	<i>Camelus</i> 5. 90
Hic tutior.	<i>Ciconia</i> 4. 243	Propriis inhians, communia perdit.	<i>Anan. & Sapph.</i> 3. 382	Mutabor in alium.	<i>Canis</i> 5. 115
Mox tota peribit.	<i>Abies</i> 9. 6	Addunt vincla decorem.	<i>S. Job. Bapt.</i> 3. 431	Oblequor ipse lubens.	<i>Millus</i> 5. 157
Dum frangitur, frangor.	<i>Arbor</i> 9. 51	Abjecto ditior auro.	<i>Joseph</i> 3. 443	Non inferiora sequitur.	<i>Capreolus</i> 5. 174
Commota tandem.	<i>Quercus</i> 9. 408	Minus cœlestia curat.	<i>Martha</i> 3. 471	Sævio, ne sæviant.	<i>Castor</i> 5. 180
Ingenia probat.	<i>Alveus latrunculorum</i> 18. 21	Non sum qui fueram.	<i>Matthæus</i> 3. 474	Avia peto.	<i>Cervus</i> 5. 193
Discretis sua virtus.	<i>Globus</i> 21. 51	Relictis omnibus.	<i>Petrus</i> 3. 508	Projectis avia petit.	<i>Cervus</i> 5. 194
Aut ascensus, aut casus.	<i>Sagitta</i> 22. 95	Plena Deo, terrena relinquit.	<i>Samaritana</i> 3. 519	In captivitate securus.	<i>Cervus</i> 5. 221
Decidunt & solida.	<i>Cornu</i> 25. 21	Nunquam non pervia justo.	<i>Stephanus</i> 3. 525	Tutior in arduis.	<i>Dama</i> 5. 245
Suo pondere tuta.	<i>Corona</i> 25. 33	Deo ut fruatur.	<i>Zachæus</i> 3. 556	Pejora relinquo.	<i>Elphas</i> 5. 259
<i>Regula. V. Lex.</i>		Distantia cernit.	<i>Oculus</i> 3. 547	Soli Cæsari.	<i>Equus</i> 5. 347
Pondus & ordo movent.	<i>Horologium</i> 21. 141	Unum in Deo.	<i>Cor</i> 3. 560	Horrore decorus.	<i>Leo</i> 5. 480
Vis omnibus una.	<i>Instrumentum</i> 21. 157	Servatur carcere.	<i>Avi</i> 4. 4	Nec in sopore sopitur.	<i>Leo</i> 5. 499
Recti & obliqui mensura.	<i>Regula</i> 21. 179	Liber, sed malè securus.	<i>Avi</i> 4. 7	Noxia tollo.	<i>Leo</i> 5. 501
Sic non decipitur.	<i>ibid.</i> 21. 180	Horis quietis psallimus.	<i>Avi</i> 4. 24	Et velox, & recta.	<i>Leopardus</i> 5. 506
<i>Religio. V. Ecclesia. Fides.</i>		Aliunde paicitur.	<i>Avi</i> 4. 30	Candorem præfero vitæ.	<i>Mustela</i> 5. 572
<i>Religiosus.</i>		In vinculis liber.	<i>Accipiter</i> 4. 50	Natus ad aras.	<i>Taurus</i> 5. 640
<i>Religiosus. V. Solutio. Contemplativus. Relinquere.</i>		Ad te levavi oculos.	<i>Aquila</i> 4. 102	Moriar si egrediar.	<i>Pisces</i> 6. 8
Delitescit, ut renascatur.	<i>Sol</i> 1. 114	Imbres effugio.	<i>Aquila</i> 4. 119	Consortia vitat.	<i>Anguilla</i> 6. 26
Fictus labor.	<i>Solin Zodiaco</i> 1. 185	Cubat in arduis.	<i>Aquila</i> 4. 123	Ad sidera vulrus.	<i>Callionymus</i> 6. 34
Latet, & lucet.	<i>Eclipsis solis</i> 1. 203	Viam affectat olympto.	<i>Aquila</i> 4. 129	Concipit emerfa.	<i>Conchylum</i> 6. 79
In recessu splendidior.	<i>Luna</i> 1. 223	Vincta vincam.	<i>Aquila</i> 4. 132	His tantùm aperta.	<i>ibidem</i> 6. 91
At cælo refulget.	<i>Luna</i> 1. 228	Hic procul à curis.	<i>Aquila</i> 4. 157	Sullantem colligo rorem.	<i>ibid.</i> 6. 92
Orietur alibi.	<i>Luna</i> 1. 235	Tutior adjuncta.	<i>Aquila</i> 4. 162	Ni major, morior.	<i>Crocodilus</i> 6. 100
Qua latet, effulget.	<i>Luna</i> 1. 246	Terrena sordent.	<i>Aquila</i> 4. 169	In alto vita.	<i>Delphinus</i> 6. 125
Obscuratur dum jungitur.	<i>Luna</i> 1. 276			Habitu, non virtutem.	<i>Monachus</i> 6. 158
				Nusquam hospita.	<i>Tesudo</i> 6. 260
					Aut

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Aut ede, aut non ede. <i>Testudo</i> 6.264	Maturefcit illæfa. <i>Uva</i> 9.560	In puncto. <i>Pila</i> 18.62
Contegor, non eondor. <i>Testudo</i> 6.265	Terræ leviter hæret. <i>Amaracus</i> 10.4	Vincior, ut vincam, <i>Trochus</i> 18.86
At virus non exiit. <i>Serpens</i> 7.59	Respicit & appetit undas. <i>Adiantum</i> 10.24	Magis in albo. <i>Littera</i> 19.38
Ros & aranea cibum. <i>Tarantula</i> 7.106	Radix nulla. <i>ibid.</i> 10.25	Extra non procul. <i>Navis</i> 20.67
Omnibus idem ardor. <i>Apis</i> 8.23	Dura placent. <i>Capparis</i> 10.28	Diriguntur ab uno. <i>Navis</i> 20.115
Mens omnibus una. <i>Apis</i> 8.24	Purgatur omne pessimum. <i>Carduus</i> 10.29	Cantus tranſvecta tenaces. <i>Navis</i> 20.119
Tinnirus advocat. <i>Apis</i> 8.28	Sylveſtri nata ſub umbra. <i>Fragum</i> 10.65	Nec horret iratum. <i>Navis</i> 20.125
Te duce. <i>Apis</i> 8.29	Non alibi melius. <i>Flos</i> 11.9	Necterram attingens, graditur ſecura per undas. <i>Navis</i> 20.135
Ab unoquoque utilia. <i>Apis</i> 8.48	Unde piæ paſcantur apes. <i>Granadilla</i> 11.50	Stellarum motus obſervat. <i>Aſtrolabium</i> 21.5
Mella parat, ceramque apis. <i>Apis</i> 8.64	Adhuc perennis. <i>Heliochryſum</i> 11.52	Conſiſtam in æquo. <i>Bilanx</i> 21.13
Utile dulci. <i>Apes</i> 8.68	Non inferiora ſecutus. <i>ibid.</i> 11.64	Non vagus vagor. <i>Circinus</i> 21.27
Nil intus amarum. <i>Apes</i> 8.75	Non tali lumine. <i>ibid.</i> 11.71	Coarctatione dilator. <i>ibid.</i> 21.28
Privati nil habet iſta domus. <i>Apes</i> 8.83	Quid in viridi? <i>Lilium</i> 11.123	Nil mihi cum terris. <i>Globus</i> 21.59
Argent, ne munera perdant, <i>Apis</i> 8.85	Specioſus ex horrido, <i>ibid.</i> 11.141	Tendimus unâ. <i>Horologium</i> 21.69
Ut puruſhinc evolem. <i>Bombyx</i> 8.104	Suavior è longinquo. <i>Viola</i> 11.244	Pondus & ordo movent. <i>ibid.</i> 21.141
Mutabor in alitem. <i>Bombyx</i> 8.105	Fuit herba ſub unda. <i>Corallium</i> 12.76	Vis omnibus una. <i>Inſtrumentum</i> 21.157
Vivo ego, jam non ego. <i>Bombyx</i> 8.120	Deſeruiſſe juvat. <i>Corallium</i> 12.79	Compoſiti ad ſepoſita. <i>Tubus</i> 21.202
Mutatus exit. <i>Bombyx</i> 8.121	Rubori robur. <i>Corallium</i> 12.80	Arctatus exolvor. <i>Arctus</i> 22.7
Servandæ ſoboli. <i>Bombyx</i> 8.124	Ex glaciæ cryſtallus evaſi. <i>Cryſtallus</i> 12.96	Non ad choreas. <i>Organum</i> 23.37
Dant vincula pennas. <i>Bombyx</i> 8.126	Clarior à patria procul. <i>Gemma</i> 12.120	Ad æthera voces. <i>ibid.</i> 23.38
E cellula cœlicolæ. <i>Bombyx</i> 8.127	Sub recto ſplendens, ſub Sole obducitur umbris. <i>Iris</i> 12.154	Dum ſervio, regno. <i>Iugum</i> 24.43
Nec vitæ quærit alimenta prioris. <i>Bombyx</i> 8.128	Sponte celeftor. <i>Lapis</i> 12.170	Parte minimâ tangit. <i>Rota</i> 24.79
Ut extollar. <i>Bruchus</i> 8.138	Hæret, ne longius erret. <i>Magnes</i> 12.196	Dum ſervio, regno. <i>Sceptrum</i> 25.84
Domui applicata ſemper. <i>Cochlea</i> 8.176	Pretium de matre relicta. <i>Margaritæ</i> 12.229	Sic redditur apta. <i>Tabella</i> 25.112
Turius illa latet. <i>Cochlea</i> 8.180	Deſeruiſſe juvat mare. <i>ibid.</i> 12.236	<i>Relinquere. V. Religioſus. Solitudo.</i>
Experiat, & feram. <i>Formica</i> 8.189	Sub cœli ſpecte nævos. <i>Sapphirus</i> 10.260	Orietur alibi. <i>Luna</i> 1.235
Unguenti odorem perdit. <i>Muſca</i> 8.243	Attritu limæ vileſcit. <i>Topazius</i> 12.320	Oceani reppulit amnes. <i>Stella</i> 1.351
Recto ſublimia greſſu. <i>Abies</i> 9.3	Commixtione clarior. <i>Campana</i> 14.18	Ad ſublimia retrorſum. <i>Zodiacus</i> 1.388
Dabit uberiores. <i>Arbor</i> 9.42	Tantum ad ſacratiora. <i>Candelabrum</i> 14.29	Splendet, nativâ ſede remotus. <i>Ignis</i> 2.14
Sapè translata peribit. <i>Arbor</i> 9.43	Vitam propino necemque. <i>Cruce</i> 14.48	Elata nitelcit. <i>Cometa</i> 2.297
Imminuta grandæſcet. <i>Arbor</i> 9.60	Ad dandam ſcientiam ſalutis. <i>Pulpitum</i> 14.70	Quo longius, eò latius. <i>Flumen</i> 2.443
Spe divite pauper. <i>Arbor</i> 9.62	Ferveſcendo minuitur. <i>Ahenum</i> 15.2	Vidiſſe, petiſſe eſt. <i>Loth</i> 3.207
Secura ſuis radicibus. <i>Arbor</i> 9.89	Immobiliter erit. <i>Alabrum</i> 15.6	Post luctam claudicat. <i>Jacob</i> 3.224
Pondere noſcirur. <i>Aurantium</i> 9.114	Unione imitantior. <i>Bombylius</i> 15.28	Retiò vel cogitaſſe nocet. <i>Populus</i> 3.260
Sub cortice mitis. <i>Caſtanea</i> 9.127	Non extinguetur. <i>Candela</i> 15.69	Relictis omnibus. <i>Petrus</i> 3.508
Non revireſcet. <i>Cypreſſus</i> 9.155	Et latet & lucet. <i>Candela</i> 15.71	Distantia cernit. <i>Oculus</i> 3.547
Sub cortice mella. <i>Ficus</i> 9.165	Tegmine clarior. <i>ibid.</i> 15.73	Concino dum elevor. <i>Alauda</i> 3.56
Exſudat inutilis humor. <i>Hedera</i> 9.201	Fruſtra. <i>Laterna</i> 15.104	Ad petram allidet. <i>Aquila</i> 4.126
Nexus non ſufficit unus. <i>Hedera</i> 9.204	Emitet intus. <i>Laterna</i> 15.106	Laptura deſerit. <i>Hirundo</i> 4.448
Crefcet melius. <i>Laurus</i> 9.217	Abconditur ut ſervetur. <i>ibid.</i> 15.108	Nec patriæ retinetur amore. <i>Hirundo</i> 4.453
Nec unum cecidit. <i>Malus punica</i> 9.253	Non extinguetur. <i>Lucerna</i> 15.121	In melius. <i>Hirundo</i> 4.458
Latendo miteſcunt. <i>Malus granata</i> 9.260	Eterviture libertas. <i>Pileus</i> 15.143	Vanum poſthabet orbem. <i>Pavo</i> 4.532
Melius matureſco ſub umbra. <i>Malus punica</i> 9.265	Labor omnibus unus. <i>Suula</i> 15.166	Noxia tollo. <i>Leo</i> 5.501
Tempus meum nondum advenit. <i>Morus</i> 9.282	Aveſum cæteris. <i>Speculum</i> 15.199	Viſcera quoque. <i>Scolopendra</i> 6.229
Caſſa, ſi levis. <i>Nux</i> 9.305	Communi non igne. <i>Speculum</i> 15.210	Quia mollia linquit. <i>Bombyx</i> 8.107
Translatu melior. <i>Perſicus</i> 9.368	Ductu perficior. <i>Vas</i> 15.236	Adhuc in ſtipite regnat. <i>Lilium</i> 11.162
Oblita nocere. <i>Perſicus</i> 9.369	Carne & languine procul. <i>Vter</i> 15.265	Vires utrimque reſolvit. <i>Adamus</i> 12.22
Fundamenta in montibus. <i>Quercus</i> 9.430	Spiritus implet. <i>Vter</i> 15.267	Avulſum pretioſius. <i>Corallium</i> 12.81
Succos oblita priores. <i>Surculus</i> 9.468	Expecto ſupernas. <i>Cifterna</i> 16.19	Suſpenſa lucidior. <i>Cryſtallus</i> 12.100
Translatæ feracius. <i>Surculus</i> 9.482	Ab ordine decus. <i>Domus</i> 16.70	Hoc ablato, ſua ſidera quæret. <i>Magnes</i> 12.210
Dulcia poſt hac. <i>Surculus</i> 9.485	Nil præter titulum. <i>Officina</i> 16.123	Pretium de matre relicta. <i>Margaritæ</i> 12.229
Nova ſunt omnia. <i>Surculus</i> 9.488	Non locali vitæ. <i>Tugurium</i> 16.213	Deſeruiſſe juvat mare. <i>ibid.</i> 12.236
Vincta feracior. <i>Vitis</i> 9.522	Terrur, dum deterit. <i>Lima</i> 17.97	Effugit immodicas. <i>Cymba</i> 20.25
Expoliata ditior. <i>Vitis</i> 9.547	Poliior dum ſpoliior. <i>Securis</i> 17.148	Quovis in portu. <i>Navis</i> 20.58
Crefcit per vincula virtus. <i>Vitis</i> 9.548		Pandit in alium. <i>Navis</i> 20.73
Ut citius matureſcat. <i>Vitis</i> 9.555		Afferit jaçtura ſalutem. <i>Navis</i> 20.106
		Nil amplius optat. <i>Retæ</i> 20.152
		Post munera belli. <i>Galea</i> 22.43
		Cætera linquo. <i>Serium</i> 25.109

INDEX APPLICATIONUM.

<p><i>Reliquia SS.</i> Virtus ab exuviis. <i>Elifans</i> 3. 333 Tanti est, conjungi bonis. <i>ibid.</i> n. 337 Et suus exuviis vigor est. <i>Hemorrhoidia</i> 3. 413 Viget in cinere virtus. <i>Phœnix</i> 4. 591 Etiam post funera virtus. <i>Equus</i> 5. 323 Exuviis suus est honor. <i>Conchylia</i> 6. 81 Et mortuus benè olet. <i>Polypus</i> 6. 183 Delectant, non terrent. <i>Serpens</i> 7. 61 Redolet & sanatur. <i>Lilium</i> 11. 117 Et decedentes redolent. <i>Rosa</i> 11. 181 Redolentque, sanantque. <i>Rosa</i> 11. 188 Indeficiens manat. <i>Enydros</i> 12. 112 Exuviis debetur honos. <i>Margaritina</i> 12. 246 Dives & orba est. <i>Margaritina</i> 12. 248 Modulantur extinctæ. <i>Chorda</i> 23. 13 <i>Remorsus conscientia. V. Conscientia.</i> <i>Renovatio. V. Resurrectio, Pœnitentia.</i> <i>Novus</i> <i>Reprobus.</i> Nocet empta dolore voluptas. <i>Esau</i> 3. 215 Hoc signo discernor. <i>Cor</i> 3. 551 Durescit ad ortum. <i>Fungus</i> 10. 97 Ufus à figulo <i>Vas</i> 15. 248 <i>Residentia. V. Principis presentia.</i> Dum video, non timeo. <i>Turris</i> 16. 225 Ex aspectu tranquillitas. <i>Alyon</i> 4. 60 Malè, sine malo. <i>Cymba</i> 20. 38 Oculis vitam. <i>Testudo</i> 6. 253 Venenata propulsat. <i>Ætius</i> 12. 40 Hinc abest Apollo. <i>Curvus</i> 24. 21 Pavidus cessare magistri. <i>Navis</i> 20. 132 <i>Resignatio in voluntatem Dei. V.</i> <i>Conformitas.</i> I præ, sequar. <i>Planeta</i> 1. 363 Quò verterit aura, paratum. <i>Cor</i> 3. 561 In utrumque paratus. <i>Bos</i> 5. 56 Sic mutor ad illam. <i>Panthera</i> 5. 598 Sequitur volens. <i>Ramus</i> 9. 434 Circummoveor tecum. <i>Lupinus</i> 10. 145 Quo se cunque movet. <i>Heliotropium</i> 11. 74 Obsequitur scalpro. <i>Amethystus</i> 12. 48 Ad fabri structuram. <i>Lapis</i> 12. 162 Aspicit unam. <i>Magnes</i> 12. 175 Circummoveor tecum. <i>Selenites</i> 12. 283 In quascunque formas. <i>Ferrum</i> 13. 49 Formatur ignitum. <i>Ferrum</i> 13. 60 Ductu perficior. <i>Vas</i> 15. 236 Quo me cunq; feret. <i>Molendinæ</i> 16. 103 Vulneret, dum insculpat. <i>Statua</i> 16. 183 Quovis in portu. <i>Navis</i> 20. 58 Spiranti obsequor. <i>Navis</i> 20. 74 Quò fortuna vocat. <i>Navis</i> 20. 100 Quò mecunq; trahent. <i>Scapha</i> 20. 163 Innixa revolvor. <i>Rota</i> 24. 87 Oblatum recipit. <i>Arcula</i> 25. 3 <i>Resistere. V. Generositas. Pertinax.</i> Conantia frangere frangit. <i>Scopulus</i> 2. 643 Superatur in alto. <i>Anteus</i> 3. 23 Intereunt, dum resistunt. <i>Core</i> 3. 268 Fortiter resistendum. <i>Leo</i> 5. 431 Non uno decidit ictu. <i>Arbor</i> 9. 25 Sic pertinaci. <i>Arbor</i> 9. 46 Nisù graviore resurgunt. <i>Suber</i> 9. 463</p>	<p>Semper pervicax. <i>Linum asbestinum</i> 10. 136 Resistendo frangor. <i>Columna</i> 15. 54 Vel resstantibus. <i>Triremis</i> 20. 172 Infringit solido. <i>Sagitta</i> 22. 88 <i>Respublica. V. Monarcha. Prin-</i> <i>ceps. Regnum.</i> Varietate unitas. <i>Organum</i> 23. 34 Concordi discordiâ. <i>ibid.</i> 23. 35 Minimæ quoque. <i>ibid.</i> 23. 41 <i>Restitutio.</i> Reddit quas rapuit. <i>Spongia</i> 6. 242 <i>Resurrectio mortuorum. V. Christus</i> <i>Resurgens.</i> Vertetur in diem. <i>Cælum</i> 1. 11 Occidit oriturus. <i>Sol</i> 1. 96 Vadam & revertar. <i>Sol</i> 1. 97 Recedo, & non decedo. <i>Sol</i> 1. 98 Redit in ortus. <i>Sol</i> 1. 99 Delitescit, ut renascatur. <i>Sol</i> 1. 114 Renovabitur. <i>Luna</i> 1. 273 Vertetur in diem. <i>Galaxia</i> 1. 422 Simillima somno. <i>Mors</i> 3. 105 Ut viveret, periiit. <i>Ionas</i> 3. 344 Mox eadem, <i>Phœnix</i> 4. 575 Redivivus è cinere. <i>Phœnix</i> 4. 576 Lucescente excitabor. <i>Cynocephalus</i> 5. 240 Expurgiscar. <i>Melis</i> 5. 541 Hyeme superatâ novatur. <i>Cancer</i> 6. 45 Constituunt & connectuntur. <i>Echinus marinus</i> 6. 128 Renascimur, unde resolvimur. <i>Rana</i> 6. 205 Altera melior. <i>Serpens</i> 7. 60 Resurgam & vivam. <i>Bombæ</i> 8. 118 Immutabimur. <i>Bombyx</i> 8. 119 Resurgit clatior. <i>Bombyx</i> 8. 123 Candidatus exhibit. <i>Bombyx</i> 8. 130 In egressu nobilior. <i>Bombyx</i> 8. 132 Dum pereor, spero. <i>Olea</i> 9. 313 Conditur ut surgat. <i>Quercus</i> 9. 421 Fronde virere novâ. <i>Truncus</i> 9. 501 Aliò resurgam. <i>Vitis</i> 9. 544 Spes altera vitæ. <i>Fruentum</i> 10. 76 Ut surgat in ortum. <i>ibid.</i> 10. 95 Et recisum virefcit. <i>Lilium</i> 11. 150 Redivivus ab urna. <i>Argentum vivum</i> 13. 12 Rescitur ex eadem. <i>Vas</i> 15. 247 Dissolvor ut renovet. <i>Statua</i> 16. 178 Itque, reditque. <i>Horologium</i> 21. 78 Resflorescent. <i>Falx</i> 24. 29 <i>Reverentia.</i> Æmulantur obsequiis. <i>Apes</i> 8. 36 Frigeo, si præfens fio; si longius uror. <i>Fons</i> 2. 485 Cedit diurno sideri. <i>Luna</i> 1. 261 Inclinata progreditur. <i>Rota</i> 24. 64 Ut purus adorem. <i>Elephas</i> 5. 256 <i>Rigor. V. Correctio. Risus.</i> Non cessat à gemitu. <i>Turtur</i> 4. 629 Risui, non usui. <i>Simia</i> 5. 634 <i>Rosarium.</i> Hac duce securus. <i>Thesens</i> 3. 153 Redolentque, sanantque. <i>Rosa</i> 11. 188 Præsidio & decori. <i>Rosa</i> 11. 190 Tuentur honores, quos sociant. <i>Rosa</i> 11. 194 Ferit, & delectat. <i>Rosa</i> 11. 201</p>	<p><i>Rusticus.</i> Leviter si tangis, aduris. <i>Urtica</i> 10. 193 Humile, sed utile. <i>Plumbum</i> 13. 84 <i>S.</i> <i>Sacerdos. V. Oblatio. Pastor. Pra-</i> <i>dicator.</i> Sine labe. <i>Ignis</i> 2. 15 Da mihi animas, cæteratolle tibi. <i>Abraham</i> 3. 204 Riget in vatem rigida. <i>Ieroboam</i> 3. 322 Procul hinc, procul este profani. <i>Ozias</i> 3. 348 Terrena sordent. <i>Aquila</i> 4. 169 Neque vorax, neque rapax. <i>Elephas</i> 5. 254 Undique inertis. <i>Ovis</i> 5. 578 Natus ad sacra. <i>Taurus</i> 5. 640 Fronde & semine caret. <i>Felix</i> 10. 53 Immunis à tinea. <i>Linum</i> 10. 122 Dat undique sonum. <i>Campana</i> 14. 21 Tantum ad sacratoria. <i>Candelabrum</i> 14. 29 Altior, quò splendidior. <i>Candela</i> 15. 52 Ut latius illustret. <i>Candela</i> 15. 55 Phosphorus ædis. <i>Fenestra</i> 16. 71 Cæca cæcum. <i>Fenestra</i> 16. 80 Claudit & aperit. <i>Clavis</i> 17. 25 <i>SS. Sacramenta.</i> His vivimus & regimur. <i>Stella</i> 1. 340 E teptenario salus. <i>Elifans</i> 3. 334 <i>Sacramentum Baptismi. V. Baptismus.</i> <i>Sacramentum Confirmationis.</i> Munitur pugnaturus. <i>Ichneumon</i> 8. 213 Servantur signatæ. <i>Syva</i> 9. 491 Indelebiliter. <i>Modulus</i> 17. 110 <i>Sacramentum Eucharistia. V. Eu-</i> <i>charistia.</i> <i>Sacramentum Extreme unctionis.</i> Munitur pugnaturus. <i>Ichneumon</i> 8. 213 <i>Sacramentum Matrimonii. V. Matrimo-</i> <i>onium.</i> <i>Sacramentum Ordinis.</i> Indelebiliter. <i>Modulus</i> 17. 110 Gradatim aptat. <i>Modulus</i> 17. 118 <i>Sacramentum Pœnitentia. V. Pœni-</i> <i>tentia. Confessio.</i> <i>Sacrificium. V. Oblatio.</i> <i>Sacrilegium.</i> Icti lapite sacrilegi. <i>Heliodorus</i> 3. 379 Saltatio. Saltusque catenas. <i>Pastinaca</i> 6. 171 <i>Sancti. V. Beati. Patroni. Iusti.</i> <i>Sanctus. V. Virtus. Innocentia. Iustus.</i> <i>Sanctus.</i> Deficit, orbe pleno. <i>Eclipsis Luna</i> 1. 323 <i>Sapiens. Sapiencia. V. Scientia.</i> Allisum non lædit. <i>Mare</i> 2. 408 Et premit, & laxat. <i>Æolus</i> 3. 6 Servatâ, servabimur ipsi. <i>Minerva</i> 3. 98 Tumida æquora placat. <i>Neptunus</i> 3. 109 Non nisi virginibus. <i>Pallas</i> 3. 113 Tollit in altum. <i>Pegasus</i> 3. 118 Hoc spoliata petibit. <i>Ulysses</i> 3. 164 Stulta mundi elegit Deus, ut confundat sapientes. <i>Balaam</i> 3. 269 Sapiens stultitia. <i>David</i> 3. 302 Ut cælo sapias, desipias mundo. <i>David</i> 3. 305 <i>Iusti.</i></p>
---	--	---

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

<p>Justitiæ sapientia comes. <i>Salomon</i> 3.318 Omnia simul cum ea. <i>ibid.</i> n. 3.9 Sapit, dum desipit. <i>Zachæus</i> 3.534 Non plusquam oportet. <i>Canis</i> 5.216 Nullius pavet occursum. <i>Lynx</i> 5.539 Sint exteri procul. <i>Monoceros</i> 5.558 Nes inaccessus apex. <i>Rupicapra</i> 5.618 Tranquillâ nocte relucet. <i>Lucerna</i> 6.149</p>	<p>Nullibi felicius. <i>Olea</i> 9.317 Virtus hinc major. <i>Aspalathus</i> 10.10 Ubique vigeo. <i>Brassica</i> 10.16 Decorant & profunt. <i>Flos</i> 11.4 Defessus non satiatus. <i>Heliotropium</i> 11.59 Cœlesti semine natum. <i>Lilium</i> 11.131 Olent & ornant. <i>Rosa</i> 11.200 Lucet & ornat. <i>Gemma</i> 12.123 In argento fulgidior. <i>Iaspis</i> 12.132 Speculis dat reddere formas. <i>Stannum</i> 13.93 Propriâ me destruo luce. <i>Candela</i> 15.62 Quid illud in illo? <i>Candela</i> 15.65 Obtundit & acuit. <i>Novacula</i> 15.90 Scande gradatim. <i>Scala</i> 15.148 Et singulatim edentur. <i>Serenum</i> 15.157</p>	<p>Corrigenda aut probanda. <i>Speculum</i> 15.188 Lucet, ut emendet. <i>Speculum</i> 15.187 Non sine lumine. <i>ibid.</i> 15.191 In rectum ducit. <i>Turris</i> 16.235 Tuta circumvolvitur. <i>Cardo</i> 17.9 Ex fumo luceth. <i>Torcular</i> 17.189 Cœlo duce. <i>Navis</i> 20.109 Jugiter præ oculis. <i>Tabula hydrographica</i> 20.167 Littora signat. <i>ibid.</i> 20.168 Et plures eodem. <i>Circulus</i> 21.57 Vis omnibus una. <i>Instrumentum</i> 21.157 Minimo quocunque juvante. <i>ibid.</i> 21.162 Ad normam undique. <i>Quadrangulus</i> 21.173 Cœlestium index. <i>Quadrans</i> 21.176 Sic non decipitur. <i>Regula</i> 21.180 Hac assumpta sciam. <i>Tubus</i> 21.215 Arcui tela ministrat. <i>Pharetra</i> 22.79 Suave. <i>Iugum</i> 24.42 Ne tange peribis. <i>Arcula</i> 25.4 Ritè junctis. <i>Sera</i> 25.94 Non idem undique. <i>Tabella</i> 25.110</p>
<p><i>Scientia. V. Sapientia.</i></p>		
<p>Horrorem pellit, & umbram. <i>Aurora</i> 1.45 Oppositu clarior. <i>Luna</i> 1.237 Pretium distando facit. <i>Luna</i> 1.254 Splendeo luce tuâ, tuus at mihi deficit ardor. <i>Luna</i> 1.279 Nunquam procul à Sole. <i>Planeta</i> 1.369 Plus fumi, quàm lucis. <i>Facula</i> 2.101 Limosè nunquam. <i>Aqua</i> 2.355 Firmius in placido. <i>Mare</i> 2.411 Phœbo gaudet Parnassia rupes. <i>Fons</i> 2.503 In abditis humor. <i>Puteus</i> 2.536 Cum labore extrahitur. <i>Puteus</i> 2.537 Ardua virtutem. <i>Mons</i> 2.569 Sublimi resident. <i>Musa</i> 3.108 Jovis procreata cerebro. <i>Pallas</i> 3.111 Armata sapit. <i>Pallas</i> 3.112 Sic didicisse nocet. <i>Eva</i> 3.176 Nihil sine oculis vires. <i>Samson</i> 3.289 Dum sapit, desipit. <i>Alexander</i> 3.388 Virtute & scientiâ. <i>Apollo</i> 3.399 Dum vixero, discam. <i>Apollo</i> 3.400 Gratium est, & ab inferiore doceri. <i>Apollo</i> 3.401</p>	<p>At lumen à Sole. <i>Speculum</i> 15.190 Non sine lumine. <i>Speculum</i> 15.191 Omne de sui sum. <i>Speculum</i> 15.212 Attenuando desinit. <i>Turris</i> 16.248 Ex fumo lucem. <i>Torcular</i> 17.289 Est sine morte decus. <i>Liber</i> 19.22 Hâcitur ad altra. <i>Liber</i> 19.23 Legendo. <i>Liber</i> 19.28 Magis in albo. <i>Littera</i> 19.38 Et minutissima quæque. <i>Microscopium</i> 21.166 Varietate concentus. <i>Organum</i> 23.34 Sorte aut labore. <i>Sera</i> 25.95 Difficilis facilis. <i>Sera</i> 25.97 Dum radix & humor deficit languet. <i>Serum</i> 25.100 Ascensu multo. <i>Thronus</i> 25.115</p>	<p>Extertitus umb. is. <i>Equus</i> 5.313 S. Sebastianus. V. Martyr. Viscera tuta latent. <i>Elphas</i> 5.269 Immutavit naturalem usum. <i>Erinaceus</i> 5.367 Compeditam solvit. <i>Columba</i> 4.269 Infringit solido. <i>Sagitta</i> 22.88</p>
<p><i>SS. Scriptura.</i></p>		
<p>Struta est sapientia stulto. <i>Herodes</i> 3.417 Hinc arcana fluunt. <i>Ioan.</i> 3.435 Silentibus austris. <i>Alcyon</i> 4.67 Profunda quoque scrutatur. <i>Ana</i> 4.71 Nil mihi cum lauro. <i>Anser</i> 4.85 Pat putat esse nihil. <i>Aquila</i> 4.161 Non sublevat ala. <i>Struthio</i> 4.619 Pulchra & fatua. <i>Vanellus</i> 4.636 Magnitudinis ejus non est finis. <i>Crocodylus</i> 6.98 Fert omnia secum. <i>Cochlea</i> 8.168 Ad culmina lentè. <i>Cochlea</i> 8.179 Et fragrat & resonat. <i>Lanrus</i> 9.222</p>	<p>Lumen eunti. <i>Luna</i> 1.285 Fallere nescia. <i>Zodiacus</i> 1.386 Ducunt in altum. <i>Venus</i> 2.318 Vis in minori major. <i>Aqua distillata</i> 2.377 Obstantia sternit. <i>Flumen</i> 2.461 Effundit, nec deficit. <i>Fons</i> 2.506 Nec sola, nec integra reddit. <i>Scopulus</i> 2.456 Rimando pinguescunt. <i>Gallina</i> 4.360 Quilibet apta sibi. <i>Bos</i> 5.60 Hinc vulnus, lalus, & umbra. <i>Cervus</i> 5.216 Intima, non extima. <i>Simia</i> 5.631 Dat pastum aurea teges. <i>Truia</i> 6.288 Ex rore venenum. <i>Tarantula</i> 7.107 Plurima latent. <i>Malus punica</i> 9.268 Exulat æstus. <i>Sylva</i> 9.489 Mentis nubila pellit. <i>Basilicon</i> 10.13 Pretiosa in imo. <i>Margaritha</i> 12.238 Attenu ignis. <i>Silex</i> 12.296 Rerum simulachra colorat. <i>Vitrum</i> 12.332 Ectamen in imo latec. <i>Moneta</i> 13.77 Speculis dat reddere formas. <i>Stannum</i> 13.93 Et varietate placet. <i>Mensa</i> 15.124 Attollit in auras. <i>Scala</i> 15.152 Omnibus idem. <i>Speculum</i> 15.175 Nulli fallax. <i>Speculum</i> 15.177</p>	<p><i>Scrupulosus.</i> Tectum conservat. <i>Cinis</i> 2.138 Caput non prodidit ulli. <i>Nilus</i> 2.477 Pretiosa latent. <i>Silenus</i> 3.134 Nî beaè tu pateas, ego labia clausa tenebo. <i>Lilium</i> 11.139 Exiit, quod deliruit. <i>Silex</i> 12.293 Non parer extraneis. <i>Serenum</i> 15.157 Nulli, quod alterius. <i>Speculum</i> 15.179 Et clausa leguntur. <i>Littera</i> 19.39 Infunditur, non effunditur. <i>Horologium</i> 21.154 Affluente sonat. <i>Organum</i> 23.54 <i>Securus & Securitas.</i> Non nimium securus. <i>Scorpius</i> 7.48 Absconsione securus. <i>Margaritha</i> 12.235 Contractione tutior. <i>Cochlea</i> 8.175 Ducit in tutum. <i>Pompilus</i> 6.194 Fetvidos excludit ictus. <i>Laurus</i> 9.207 Flatus irritus omnis. <i>Templum</i> 16.193 Frustra. <i>Gallina</i> 4.363 Pyramis 16.149 Hoc duce tuti. <i>Monoceros</i> 5.544 Humiliora minus. <i>Fulmen</i> 2.232 Insan sine feriant. <i>Anchora</i> 20.4 Iter tutissimum. <i>Grus</i> 4.400 Amaritudinè tutum. <i>Lupinus</i> 10.142 Medio tutissimus. <i>Phaeton</i> 3.120 Munit. <i>Aquila</i> 4.116 Ne lædat cantus. <i>Aspis</i> 7.4 Nec Solem curat, nec gelu. <i>Laurus</i> 9.216 Per tela, per hostes. <i>Aquila</i> 4.112 Non</p>

INDEX APPLICATIONUM.

Non majestate securus. <i>Leo</i> 5.474	Non quàm diu, sed quàm benè. <i>Scena</i> 25.82	Semen habent frondes. <i>Felix</i> 10.55
Obnoxia pellit. <i>Monoceros</i> 5.542	<i>Sensus. V. Tacelus. Aspectus.</i>	Morâ proficit. <i>Fruentum</i> 10.80
Obleratis auribus. <i>Ulysses</i> 3.160	Undequaque munitus. <i>Erinaceus</i> 5.363	Dulcescunt. <i>Lupinus</i> 10.144
Per invidia monstrat iter. <i>Tabula hydrographica</i> 20.165	Uni tantùm. <i>Erinaceus</i> 5.365	Sapidas præparat escas. <i>Sal</i> 12.261
Securitas altera. <i>Porta</i> 16.137	Nudata nocet. <i>Cepa</i> 10.38	Condimento, non cibo. <i>Sal</i> 12.263
Securus dormio. <i>Leo</i> 5.452	Procul irritamenta malorum. <i>Speculum</i> 15.200	Expultu noscitur. <i>Campana</i> 14.22
Sic unda salubris. <i>Monoceros</i> 5.543	Liceat ne porro videre. <i>Statua</i> 16.191	Dignoscitur sonitu. <i>ibid.</i> 14.26
Sine noxia bibuntur. <i>ibid.</i> 5.542	<i>Separatio. V. Discordia. Relinquere. Solitudo.</i>	Non sine salino. <i>Mensa</i> 15.128
Surditate securus. <i>Ulysses</i> 3.161	<i>Septenarius numerus.</i>	Non sine pondere sonus. <i>Horologium</i> 21.109
Silens sub tegmine tuta. <i>Testudo</i> 6.250	E septenario salus. <i>Elisus</i> 3.334	Sonus juxta gressum. <i>ibid.</i> 21.119
Nil pavet collectus in unum. <i>Erinaceus</i> 5.362	<i>Sepulchrum.</i>	Secum multa prius. <i>ibid.</i> 21.123
Tempestatis expers. <i>Nautilus</i> 6.165	Condo, ut condar. <i>Bombyx</i> 8.131	Nescit missa reverti. <i>Sagitta</i> 22.97
Turò conterit. <i>Ciconia</i> 4.248	Pietate parentant. <i>Formica</i> 8.191	Ciet in arma. <i>Tuba</i> 22.187
Tutum præmonstrat iter. <i>Tabula hydrographica</i> 20.166	Lapis omnis clauditur uno. <i>Pyramis</i> 16.168	Temperiem sonus indicat. <i>Cithara</i> 23.20
Undique tutus. <i>Erinaceus</i> 5.363	Mephitim exhalat. <i>Sepulchrum</i> 16.173	<i>Servus. Servitus. V. Minister.</i>
Volatus firmamentum. <i>Grus</i> 4.400	Intima sordent. <i>ibid.</i> 16.174	Servi prosteruor amote. <i>Cornelius</i> 3.405
<i>Seditio. Seditiosus.</i>	Omnibus una quies. <i>ibid.</i> 16.175	E stigmatè servum. <i>Paulus</i> 3.494
Afflante perturbor. <i>Mare</i> 2.409	Pariterque peribunt. <i>ibid.</i> 16.176	Peream, ne peream. <i>Bison</i> 5.46
Turbida placet. <i>Camelus</i> 5.81	Hæc me post fata manebit. <i>ibid.</i> 16.177	Et alios rejicit. <i>Bucephalus</i> 5.76
Subest, sed obest. <i>Delphinus</i> 6.119	<i>Sepultura.</i>	Aliis inserviendo consumor. <i>Equus</i> 5.307
Seclis fortior artubus. <i>Hydra</i> 7.35	Exuviis suis est honor. <i>Conchylum</i> 6.81	Uni tantùm. <i>Erinaceus</i> 9.365
Malorum semper mala conspiratio. <i>Scorpius</i> 7.41	<i>Sequi. V. Obedientia.</i>	Servire nescit. <i>Leo</i> 5.434
Compressa quæ iescunt. <i>Apis</i> 8.38	Afflanti obsequor. <i>Navis</i> 20.74	Incaustum. <i>Leo</i> 5.435
Consensus in idem. <i>Crabro</i> 8.182	Et abeuntem quoque. <i>Heliotropium</i> 11.68	Indocilis pati. <i>Leo</i> 5.440
Magno cum murmure. <i>Crabro</i> 8.183	In odorem. <i>Columba</i> 4.280	Pater uni. <i>Sera</i> 25.88
Cæde vegetior. <i>Arbor</i> 9.77	In odorem trahimur. <i>Polypus</i> 6.182	<i>Servus Dei. V. Religiosus. Iustus. Severitas. V. Correctio. Silentium.</i>
Qui se non capit, exundat. <i>Abenum</i> 15.3	Sequar, quo ierit. <i>Agnus</i> 5.5	Mintum, sed altum. <i>Flumen</i> 2.456
Fœderantur ut feriant. <i>Ferreps</i> 17.58	Hoc duce tuti. <i>Monoceros</i> 5.544	A silentio vitam. <i>Anser</i> 4.82
<i>Senex. V. Consulium.</i>	Ostendere sufficit. <i>Ovis</i> 5.582	Nocer esse locutum. <i>Anser</i> 4.83
Niveo sub tegmine flammam. <i>Aetna</i> 2.597	Sequor allecta. <i>Ovis</i> 5.586	Nil mihi cum lauro. <i>Anser</i> 4.85
In hyeme æstas. <i>Aetna</i> 2.601	Ad lucem veniunt. <i>Cephalus</i> 6.59	Non sine silentio. <i>Aquila</i> 4.192
In gelu æstuat. <i>Aetna</i> 2.613	In odorem currimus. <i>Apis</i> 8.22	Silenrio tuta. <i>Grus</i> 4.426
Eò senior, quò senior. <i>Anna</i> 3.398	Sequitur volens. <i>Ramus</i> 9.454	Tutior in frenis. <i>Equus</i> 5.339
Senectute nigrescit. <i>Grus</i> 4.420	Non inferiora sequar. <i>Heliotropium</i> 11.81	In silentio & spe. <i>Labyrinthus</i> 16.102
Senex negligit ferulam. <i>Psitacus</i> 4.608	Sequor præviam. <i>Navis</i> 20.65	Parvo magna reguntur. <i>Clavus</i> 20.21
Validum non eximit ætas. <i>Equus</i> 5.330	Trahentem sequor. <i>Scapha</i> 20.161	Est tempus tacendi, & tempus loquendi. <i>Horologium</i> 21.149
Senescendo deterior. <i>Lupus</i> 5.528	Nec recisa recedit. <i>Hedera</i> 9.187	Infunditur, non effunditur. <i>ibid.</i> 21.154
Non illaudata senectus. <i>Barbus</i> 6.33	Nec retardatur pondere. <i>Tigris</i> 5.657	Silendo salutem. <i>Torques</i> 25.120
At negotium seniorum intus. <i>Apis</i> 8.74	Non excedens ex orbita. <i>Rota</i> 24.66	<i>Simeon.</i>
Sæcula profunt. <i>Cypressus</i> 9.153	Proxima semper. <i>Stella Veneris</i> 1.356	Ope lucent mutuâ. <i>Lignum</i> 2.108
Senectute fecundior. <i>Ficus</i> 9.162	Quâ dirigit, gradior. <i>Equus</i> 4.336	Bonum, citò morte potiri. <i>Simeon</i> 3.521
Nec recisa recedit. <i>Hedera</i> 9.187	Quâ ducitis, adsum. <i>Navis</i> 20.100	Cantator cygnus funeris ipse sui. <i>ibid.</i> 3.522
Etiã ex arido. <i>Lignum</i> 9.238	Quocunque ieris. <i>Heliotropium</i> 11.65	Sibi funera cantat. <i>Cygnus</i> 4.331
Non maturum prius, quàm putridum. <i>Mespilus</i> 9.277	Quocunque ierit. <i>Cometa</i> 2.296	Post cantica funus. <i>ibid.</i> 4.332
Nescivete hyemem. <i>Olea</i> 9.319	Quo mecum feret. <i>Elephas</i> 5.267	<i>SS. Simon & Judas Apostoli.</i>
Ad extremum acelcit. <i>Vinum</i> 9.572	Quousque spirabit. <i>Molendinum</i> 16.117	Ad lucem veniunt. <i>Cephalus</i> 6.59
Fulcimina seni. <i>Ferula</i> 10.50	Sequentur majores. <i>Elephas</i> 5.275	<i>Simonia.</i>
Albescunt ad messem. <i>Fruentum</i> 10.90	Spiranti obsequor. <i>Navis</i> 20.74	Non constant Numina nummis. <i>Simon</i> 3.524
Hyeme floret. <i>Pulegium</i> 10.166	Uique ad occasum sequor. <i>Heliotropium</i> 11.58	<i>Simulatio. V. Hypocrisis. Sinceritas.</i>
Mitigatur adulta. <i>Urtica</i> 10.198	<i>Sermo V. Loqui.</i>	Fallere nescia. <i>Zodiacus</i> 1.386
Vernar in autumnno. <i>Caltha</i> 10.30	Hæret ubique. <i>Cervus</i> 5.191	Angulus omnis abest. <i>Terra</i> 2.546
Veipere floret. <i>Iasminus</i> 11.107	Insulsa declinat. <i>Elephas</i> 5.296	Animi interna recludit. <i>Caput</i> 3.539
Deficiendo subtilior. <i>Pyramis</i> 16.149	Illaqueatur ore. <i>Bombyx</i> 8.109	Unius coloris. <i>Cygnus</i> 4.318
Exors ipsa pugnandi. <i>Tuba</i> 22.184	Linqvit ubique luem. <i>Cochlea</i> 8.167	Nec vi, nec vitio. <i>Griphus</i> 4.436
	Manuscescere cogit. <i>Ficus</i> 9.170	Eadem & intus. <i>Ebur</i> 5.299
	Maturata prodibunt. <i>Malus punica</i> 9.262	Dat præterium candor. <i>Purpura</i> 6.200
		In-

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Inreiora patent.	<i>Malus punicæ</i> 9. 269	Suavis effugat odor.	<i>Crabro</i> 8. 184	Relictis mœnibus sylvas amat.	<i>S. Ioan. Bapt.</i> 3. 426
Concordia cordis & oris.	<i>Persicus</i> 9. 370	Non sentit incendium.	<i>Pyrausta</i> 8. 265	Arpectore cœtnit.	<i>Panlus</i> 3. 486
Non latet in insidiis.	<i>Spina</i> 9. 452	Illæsa per ignes.	<i>Salamandra</i> 8. 271	Væ soli.	<i>Thomas</i> 3. 531
Absque nodis & rugis.	<i>Cucurbita</i> 10. 45	Umbra lethalis.	<i>Abies</i> 9. 8	Elata longius, & quacunque.	<i>Aquila</i> 4. 150
Intima pandit.	<i>Crystallus</i> 12. 97	Auferit vitrute venenum.	<i>Balsamum</i> 9. 122	Elevor, dum segregor.	<i>Aquila</i> 4. 152
Cum candore lævorem.	<i>Margaritha</i> 12. 215	Attitu concipit ignem.	<i>Laurus</i> 9. 225	Longius ab alio.	<i>Grus</i> 4. 423
Promit intima cordis.	<i>Calamus</i> 19. 11	Flammescit uterque.	<i>Laurus</i> 9. 227	Per amica silentia lunæ.	<i>Noctua</i> 4. 500
Undique fidum.	<i>Horologium</i> 21. 81	Illæsa servatur.	<i>Larix</i> 9. 237	Elongavi fugiens, & mansi in solitudine.	<i>Passer solis</i> 4. 512
Respondent intima fronti.	<i>ibid.</i> 21. 116	Proximitate sæcundiores.	<i>Malus punicæ</i> 9. 270	Ut perficiam.	<i>Pavō</i> 4. 525
<i>Sinderefsis. V. Conscientia.</i>		Piopinquitat feracitatem.	<i>Myrtus</i> 9. 293	Desertum facit esse disertum.	<i>Philomela</i> 4. 567
<i>Sobrietat. V. Ieiunium.</i>		Mala sædera perdunt.	<i>Olivea</i> 9. 334	Avia peto.	<i>Cervus</i> 5. 193
<i>Societas.</i>		Mutua sæcunditas.	<i>Palma</i> 9. 336	Tutior aviis.	<i>Cervus</i> 5. 195
Decor integer.	<i>Sol</i> 1. 77	Blandæ se pace saluant.	<i>Palma</i> 9. 367	Donec ad fortia robur.	<i>Cervus</i> 5. 209
Et proxima micant.	<i>Sol</i> 1. 156	Collecta mitescunt.	<i>Pomus</i> 9. 392	Abdirur impinguatus.	<i>Cervus</i> 5. 213
In tenebris clarior.	<i>Luna</i> 1. 229	Clarefcunt, depuranturque.	<i>Uva</i> 9. 559	Viam docet in hostes.	<i>Cuniculus</i> 5. 235
Non infuscat proximus ignis.	<i>Luna</i> 1. 301	Pingue solum exhaurit.	<i>Linum</i> 10. 119	Disjuncta peribit.	<i>Ovis</i> 5. 577
Luci non addit honorem.	<i>Luna</i> 1. 309	Dum cætera languent.	<i>Pulegium</i> 10. 169	Inter strepentia silent.	<i>Pisces</i> 6. 14
Hinc splendidior.	<i>Planeta</i> 1. 367	Augent indecora decorem.	<i>Lilium</i> 11. 148	Vivacior, quia occultior.	<i>Pisces</i> 6. 17
In tenebris lucet.	<i>Ignis</i> 2. 28	Oppositis fragrantior.	<i>Rosa</i> 11. 176	Confortia vitat.	<i>Anguilla</i> 6. 26
Dabit altera flammæ.	<i>Facula</i> 2. 78	Non sine spina.	<i>Rosa</i> 11. 214	Concipit emerfa.	<i>Conchylum</i> 6. 79
Quævis admota.	<i>Facula</i> 2. 91	Florui in arido.	<i>Rosa</i> 11. 232	Intra me maneo.	<i>Testudo</i> 6. 251
Aliis junctus.	<i>Carbo</i> 2. 118	Nec extringitur	<i>Cumphora</i> 12. 58	Operosior in angusto.	<i>Apis</i> 8. 77
Succenduntur ab uno.	<i>Carbo</i> 2. 121	Fluatuat in undis, durefcit inter saxa.	<i>Corallium</i> 12. 85	Me pascor ab ipso.	<i>Cochlea</i> 8. 171
Si tangit, tingit.	<i>Carbo</i> 2. 124	Perit, tacto cadavere, virtus.	<i>Diadechmus</i> 12. 108	Contractiome tutior.	<i>Cochlea</i> 8. 175
Ex calore gelu.	<i>Grando</i> 2. 225	Nil ab æquore fugit.	<i>Margaritha</i> 12. 217	Tecum habita.	<i>Cochlea</i> 8. 178
Per omnia mutatur.	<i>Flumen</i> 2. 439	Tardius hebetatur humore.	<i>Sardius</i> 12. 277	Pulchrior ab umbris.	<i>Abies</i> 9. 7
Illæsus transiit.	<i>Flumen</i> 2. 465	Plumbi solidatur odore.	<i>Argentum vivum</i> 13. 11	Levabit se.	<i>Arbor</i> 9. 53
Nec tamen inficiunt.	<i>Fons</i> 2. 493	Quæ tangit, tingit.	<i>Plumbum</i> 13. 81	Altior, quò angustior.	<i>Arbor</i> 9. 55
Inimicus homo hoc fecit.	<i>Terra</i> 2. 549	Admixta servatur ab igne.	<i>Stannum</i> 13. 88	Latendo nitescunt.	<i>Malus punicæ</i> 9. 260
Colubris hæc scater, illa caret.	<i>Insula</i> 2. 632	Haud redit inanis.	<i>Sinula</i> 15. 169	Melius maturefcō sub umbra.	<i>Malus punicæ</i> 9. 265
Non benè conveniunt.	<i>Ismael</i> 3. 211	Attracta inficitur.	<i>Charia</i> 19. 15	Amant pretiosa latere.	<i>Margaritha</i> 12. 247
Faceffe lusor, deest collusor.	<i>Ismael</i> 3. 212	Si cæteris addat.	<i>H.</i> 19. 17	Et latet & lucet.	<i>Candela</i> 15. 71
In plures unius culpa redundat.	<i>Achan.</i> 3. 273	Conjunctione perfectio.	<i>Liber</i> 19. 25	Tegmine clarior.	<i>ibid.</i> 15. 75
Qualis societas, tales & loci.	<i>Saul</i> 3. 296	Comite errante non errat.	<i>Navis</i> 20. 76	Enitet intus.	<i>Laterna</i> 15. 106
Transiit intactus.	<i>Elias</i> 3. 327	Inter sidera versor.	<i>Astrolabium</i> 21. 6	Abconditur ut servetur.	<i>ibid.</i> 15. 108
Tanti est, conjugii bonis.	<i>Elsens</i> 3. 337	Junctæ graviora.	<i>Bilanx</i> 21. 20	Clausus magis æstuat.	<i>Olla</i> 15. 134
Otibi nihil undique sanctum.	<i>Iudas</i> 3. 446	Aliis junctæ.	<i>Organum</i> 23. 47	Celatur, dum cælatur.	<i>Statua</i> 16. 184
Cum pravis vivens, tu quoque pravus eris.	<i>Petrus</i> 3. 497	Pellendo vicissim.	<i>Vannus</i> 24. 90	Non sociali vitæ.	<i>Tugurium</i> 16. 213
Væ soli.	<i>Thomas</i> 3. 531			Væ soli.	<i>Tugurium</i> 16. 214
Tangor, non tingor ab undis.	<i>Cygnus</i> 4. 339			Disjuncti præstant officium.	<i>Circulus</i> 17. 21
Domi, at non domesticæ.	<i>Hirundo</i> 4. 450			Effugit immodicas.	<i>Cymba</i> 20. 25
Nil hæret humoris.	<i>Mergus</i> 4. 475			Arcano secernimur.	<i>Speculum</i> 21. 182
Murabor in alium.	<i>Canis</i> 5. 115			Quò remotior, eò velocior.	<i>Funda</i> 22. 42.
Tantus horror sædi.	<i>Elephas</i> 5. 272				
Nec minimum mader.	<i>Lutra</i> 5. 534				
Unius scabie.	<i>Ovis</i> 5. 589				
E mari dulcedinem.	<i>Pisces</i> 6. 11				
Gustare nefas.	<i>Melanurus</i> 6. 157				
Humentia fugit.	<i>Spongia</i> 6. 239				
Halitu mortem.	<i>Basiliscus</i> 7. 13				
Transfundit pasta venenum.	<i>Serpens</i> 7. 72				
Venio, positura venenum.	<i>Vipera</i> 7. 111				
Visitât, haud vitiat.	<i>Apis</i> 8. 12				
Mundi Symbolici Tom. 11.					

Solatiium. V. Consolatio.

Solitudo. V. Religiosus.

Sollicitudo.

Improvidus, dum nimum providus.

Anan. & Sapph. 3. 395

Minus cœlestia curat.

Martha 3. 471

Mox consumetur.

Cor 3. 565

Non aliena.

Anser 4. 78

Amat victoria curam.

Grus 4. 433

Nulla mihi mora est.

Perdix 4. 550

Tendit madefacta deorsum.

Pennis 4. 682

Nilul procrastinans.

Alces 5. 11

Attricu limæ vilefcit.

Topazius 12. 320

Incremento desidit.

Cymba 20. 33

INDEX APPLICATIONUM.

<p><i>Somnus. V. Otium.</i></p> <p>Factor & horror. <i>Piscina</i> 2.529</p> <p>Inimicus homo hoc fecit. <i>Terra</i> 2.549</p> <p>Electo ad lethum. <i>Isoseth</i> 3.313</p> <p>In longam diem. <i>Glis</i> 5.399</p> <p>Dormit, nec lumina claudit. <i>Leo</i> 5.464</p> <p>Stertentes opprimit. <i>Pisces</i> 6.5</p> <p>Dormiens fit pervius hosti. <i>Crocodilus</i> 6.101</p> <p><i>Speculatio. V. Contemplativus.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Theologia.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Spes.</i></p> <p>Mox erumpet illustrior. <i>Sol</i> 1.152</p> <p>Lux tandem erumpet. <i>Fumus</i> 2.135</p> <p>Mirescent. <i>Mare</i> 2.384</p> <p>De cælo expectans pluviam. <i>Mons</i> 2.571</p> <p>Tantis non quadrant ausibus alæ. <i>Icarus</i> 3.74</p> <p>Inter utrumque lecurus. <i>Icarus</i> 3.75</p> <p>Et proxima ludunt. <i>Tantulus</i> 3.147</p> <p>Ruet, labili fundamine nixa. <i>Nubis</i> 3.371</p> <p>Odit, qui nuper amavit. <i>Alexander</i> 3.386</p> <p>Nunquam spes casta recedit. <i>Cornelius</i> 3.407</p> <p>Sic vivam. <i>Aquila</i> 4.96</p> <p>In arduis commoratur. <i>Aquila</i> 4.123</p> <p>Ne venenata pertingant. <i>Aquila</i> 4.124</p> <p>Una salus. <i>Aquila</i> 4.165</p> <p>Sublimitate securitas. <i>Ardea</i> 4.218</p> <p>Non opus est. <i>Charadrius</i> 4.241</p> <p>Secura nidificat. <i>Columba</i> 4.268</p> <p>Dabit Deus his quoque finem. <i>Columba</i> 4.271</p> <p>Nec defessus, nec diffusus. <i>Cygnus</i> 4.328</p> <p>Defessa, non diffusa. <i>Hirundo</i> 4.445</p> <p>Mersus emergam. <i>Mergus</i> 4.471</p> <p>Ut promptè laborem. <i>Bos</i> 5.64</p> <p>Ripæ ulterioris amore. <i>Canis</i> 5.145</p> <p>Olfa & u appellunt. <i>Cervus</i> 5.212</p> <p>Invalidus in valida. <i>Lepus</i> 5.511</p> <p>Altissima tutè. <i>Rupicapra</i> 5.620</p> <p>Lædenti quoque. <i>Ursus</i> 5.669</p> <p>Serenabit. <i>Ursus</i> 5.670</p> <p>Turcius ut possit figi. <i>Delphinus</i> 6.114</p> <p>Inclusus hilariter pascitur. <i>ibid.</i> 6.122</p> <p>Hæret, ne pereat. <i>Echinus marinus</i> 6.129</p> <p>Ita securus. <i>Polypus</i> 6.181</p> <p>Dum Spiro, spero. <i>Serpens</i> 7.71</p> <p>Una salus. <i>Serpens</i> 7.95</p> <p>Gaudia sperat. <i>Papilio</i> 8.251</p> <p>Lassitudinem ardet. <i>Vitex</i> 9.17</p> <p>Properè non prosperè. <i>Amygdalus</i> 9.23</p> <p>Meliora sequentur. <i>Arbor</i> 9.38</p> <p>Secura suis radicibus. <i>Arbor</i> 9.89</p> <p>Habet spem. <i>Truncus</i> 9.501</p> <p>Inanis conatus. <i>Vitis</i> 9.552</p> <p>Fulcimina seni. <i>Ferula</i> 10.50</p> <p>Flavescent. <i>Fruentum</i> 10.70</p> <p>Nascitur in asperis. <i>Heliochrysum</i> 11.51</p> <p>Cum Sole resurgam. <i>ibid.</i> 11.78</p> <p>Sequor, & æternum specto. <i>ibid.</i> 11.80</p>	<p>Dat faciles patus. <i>Ætites</i> 12.43</p> <p>Angores pectore pellit. <i>Hyacinthus</i> 12.129</p> <p>Fert gaudia cordi. <i>Sapphirus</i> 12.268</p> <p>Viret & fulgurat. <i>Smaragdus</i> 12.308</p> <p>Viridi dat funera flore. <i>Cuprum</i> 13.36</p> <p>In hoc signo. <i>Crux</i> 14.42</p> <p>Auxilium è cælo. <i>Arx</i> 16.4</p> <p>Expecto supernas. <i>Cisterna</i> 16.19</p> <p>Alterius altera. <i>Molendinum</i> 16.107</p> <p>In Deo meo. <i>Pyramis</i> 16.167</p> <p>Porrigit hora. <i>Alveus latruncolorum</i> 18.19</p> <p>Tutum te littore fistam. <i>Anchora</i> 20.1</p> <p>Ei jacta salutem. <i>Anchora</i> 20.2</p> <p>Ut non confundar. <i>ibid.</i> 20.3</p> <p>Hæc pereunte, petit. <i>Anchora</i> 20.7</p> <p>Instabilem firmat. <i>Anchora</i> 20.9</p> <p>Elevata celerius. <i>Navis</i> 20.56</p> <p>Dum spirat, spero. <i>Navis</i> 20.101</p> <p>Non tali auxilio. <i>Navis</i> 20.150</p> <p>Manet ultima cælo. <i>Corona</i> 25.24</p> <p style="text-align: center;"><i>Spiritus sanctus.</i></p> <p>Serenum erit. <i>Zodiacus</i> 1.394</p> <p>Ad sua tandem. <i>Ignis</i> 2.12</p> <p>Innoxia splendet. <i>Flamma</i> 2.64</p> <p>Coruscant accensæ. <i>Carbo</i> 2.115</p> <p>Ut vehementius ardeat. <i>Carbo</i> 2.116</p> <p>Afflante micamus. <i>Carbo</i> 2.117</p> <p>Non extinguit. <i>Carbo</i> 2.120</p> <p>Elevatur in umbram. <i>Nubes</i> 2.173</p> <p>Dulcè refrigerium. <i>Ros</i> 2.193</p> <p>Fugar & fovet. <i>Ventus</i> 2.300</p> <p>Te flante revivo. <i>Ventus</i> 2.303</p> <p>Melos educit. <i>Ventus</i> 2.313</p> <p>Nec ubi, nec unde. <i>Ventus</i> 2.314</p> <p>Ducunt in altum. <i>Ventus</i> 2.318</p> <p>Curfus secundos dabit. <i>Ventus</i> 2.321</p> <p>Mundat & urit. <i>Aqua</i> 2.353</p> <p>Spiritus intus agit. <i>Aqua</i> 2.365</p> <p>Septem discurret in ora. <i>Nilus</i> 2.480</p> <p>Ut noxia perdat. <i>Campus</i> 2.559</p> <p>Nullæ sine Numine vires. <i>Petrus</i> 3.498</p> <p>Amor hos accendit amores. <i>Cor</i> 3.559</p> <p>Ad candida. <i>Columba</i> 4.267</p> <p>Non propriâ virtute sublatus. <i>Vultur</i> 4.650</p> <p>Austro spirante concipiam. <i>Equus</i> 5.321</p> <p>Spiritus intus agit. <i>Leo</i> 5.500</p> <p>Tollit flamma virus. <i>Serpens</i> 7.78</p> <p>Dant lumina voces. <i>Cicada</i> 8.153</p> <p>Ubera lacte replet. <i>Vitex</i> 9.15</p> <p>Melius, cum canduit igne. <i>Arundo</i> 9.106</p> <p>Mentis nubila pellit. <i>Basilicon</i> 10.13</p> <p>Non sine flatu. <i>Fruentum</i> 10.82</p> <p>Vulnera jungit. <i>Gramen</i> 10.104</p> <p>Tergit, non urit. <i>Linum asbestinum</i> 10.134</p> <p>Unde auxilium mihi. <i>Hortus</i> 11.88</p> <p>Aspirantibus austris. <i>Hortus</i> 11.92</p> <p>Zephyro contenta colono. <i>Hortus</i> 11.95</p> <p>Spirantibus internitent. <i>Smaragdus</i> 12.306</p> <p>Clarior è tenebris. <i>Topazius</i> 12.323</p>	<p>Incendia frigerat ita. <i>Topazius</i> 12.325</p> <p>Ab utroque. <i>Moneta</i> 13.7</p> <p>Ab utroque procedit. <i>Speculum</i> 15.27</p> <p>Non sine fabri spiritu. <i>Vas</i> 15.7</p> <p>Calefacta resolvitur. <i>Calx</i> 16.14</p> <p>Tenent Danaï, quâ deficit ignis. <i>Crucis</i> 16.25</p> <p>Gemit spiritu. <i>Columna</i> 16.36</p> <p>Elicit inde vocem. <i>Statua</i> 16.179</p> <p>Hinc animam. <i>Statua</i> 16.181</p> <p>Si spirat, inflammat. <i>Follis</i> 17.51</p> <p>Sopitos suscitatur. <i>Follis</i> 17.52</p> <p>Formante spiritu. <i>Tubus</i> 17.196</p> <p>Repletus elevabor. <i>Pila</i> 18.48</p> <p>Ad æthera per te. <i>Pyrobolus</i> 18.58</p> <p>Ab igne sonitus. <i>ibid.</i> 18.72</p> <p>Tertia characteres recipit. <i>Charta</i> 19.16</p> <p>Aspirantibus Austris. <i>Navis</i> 20.68</p> <p>Dum spirat, spero. <i>Navis</i> 20.101</p> <p>Vocat Auster in altum. <i>Navis</i> 20.134</p> <p>Aguntur spiritu. <i>Navis</i> 20.140</p> <p>Inflata resonat. <i>Tuba</i> 22.181</p> <p>Flatus & digitus adfit. <i>Organum</i> 23.39</p> <p>Afflatura resonat. <i>ibid.</i> 23.42</p> <p>Dabit aura loquelam. <i>ibid.</i> 23.49</p> <p>Inflat dum influit. <i>ibid.</i> 23.53</p> <p>Er insensata melos. <i>Syrinx</i> 23.58</p> <p>Putrescet. <i>Jugum</i> 24.41</p> <p>Procaces pellit. <i>Flabellum</i> 25.41</p> <p>Temperat æstum. <i>ibid.</i> 25.42</p> <p>Modò spiritus adfit. <i>Harpagium</i> 25.54</p> <p style="text-align: center;"><i>Stabilitas loci. V. Peregrinatio.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Clausura.</i></p> <p>Ubi semel, semper. <i>Aquila</i> 4.131</p> <p style="text-align: center;"><i>Steganographia.</i></p> <p>Artis opus, turbasse notas. <i>Sera</i> 25.96</p> <p style="text-align: center;"><i>S. Stephanus.</i></p> <p>Lucet tamen & influit. <i>Stella</i> 1.337</p> <p>Nunquam non pervia iusto. <i>Stephanus</i> 3.525</p> <p>Hoc imbre feracior. <i>ibid.</i> 3.526</p> <p>Dulcia fecit amor. <i>ibid.</i> 3.527</p> <p>Gaudet patientia duris. <i>ibid.</i> 3.528</p> <p>Non expugnabitur. <i>ibid.</i> 3.529</p> <p>Tempore reddet. <i>Philomela</i> 4.566</p> <p>Timore plagarum. <i>Lupus</i> 5.533</p> <p>Ad status, ad fluctus. <i>Apis</i> 8.41</p> <p>Lætum dat racta soporem. <i>Ceraunus</i> 12.68</p> <p>Inter torrentis saxa refulsit. <i>Sardonix</i> 12.282</p> <p>Percussa micabo. <i>Silex</i> 12.285</p> <p>Incisus impello. <i>Pila</i> 18.55</p> <p>Elevat ardor. <i>Pyrobolus</i> 18.59</p> <p>Sub pondere melos. <i>Organum</i> 23.36</p> <p style="text-align: center;"><i>Stratagemata. V. Dolus.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Studia. Studiosus. V. Litteratus.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Scientia.</i></p> <p>Fatiget, non rapiat. <i>Aqua</i> 2.345</p> <p>Naturâ & arte. <i>Fons</i> 2.491</p> <p>Ex communibus non commune. <i>Fons</i> 2.494</p> <p>Ut bibant olores. <i>Pegasus</i> 3.117</p> <p>Non terret acumen. <i>Carduelis</i> 4.232</p> <p>Non quieta quiesco. <i>Coturnix</i> 4.309</p> <p style="text-align: right;">Riman.</p>
---	---	--

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Rimando pinguescunt.	<i>Gallina</i> 4.360	Legendo.	<i>Liber</i> 19.28	Nusquam tuta.	<i>Quercus</i> 9.420
Parvique cibi, grandisque laboris.		Inter sidera versor.	<i>Astrolabium</i> 21.6	A se pendet.	<i>Ramus</i> 9.433
	<i>Asinus</i> 5.33	Nova sidera cerno.	<i>Tubus</i> 21.197	Extolluntur inanes.	<i>Frumentum</i>
Ruminatâ recreor escâ.	<i>Bos</i> 5.65	Tenuatur ab usu.	<i>Aratrum</i> 24.4		10.74
Lubens ad onus.	<i>Camelus</i> 5.80	Puniora fecerit.	<i>Vannus</i> 24.91	Lethales tollo tumores.	<i>Sardius</i>
Non plusquam oportet.	<i>Canis</i> 5.116				12.275
Errat, ut inveniatur.	<i>Canis</i> 5.137	<i>Stultitia. Stultus. V. Histrion.</i>		Cum fumo fœtorem.	<i>Candela</i> 15.58
Donec abdita pandat.	<i>Canis</i> 5.147	Stulta mundi elegit Deus, ut confun-		Propria me destruo luce.	<i>Candela</i>
Non sufficit esca voraci.	<i>Canis</i> 5.151	dat sapientes.	<i>Balam</i> 3.269		15.62
Insuetum per iter.	<i>Capricornus</i>	Sapiens stultitia.	<i>David</i> 3.302	Spiritus inflat.	<i>Vter</i> 15.268
	5.175	Ut cœlo sapias, desipias mundo.	<i>David</i>	Inflatus, sed vacuus.	<i>Vter</i> 15.269
Tu sola medelam.	<i>Cervus</i> 5.206		3.505	Ventus est vita nostra.	<i>Vter</i> 15.273
Mera nulla laboris.	<i>Equus</i> 5.337	Mulierum amore.	<i>Salomon</i> 3.320	Elevatus inflatur.	<i>Follis</i> 17.48
Quasi thesaurum effodiens.	<i>Hyana</i>	Sapit, dum desipit.	<i>Zacharius</i> 3.534	Inflatus percuritur.	<i>Pila</i> 18.45
	5.405	Alibi non quæro potiora.	<i>Fulca</i> 4.355	Inflatus attollitur.	<i>Pila</i> 18.48
At semper in imo.	<i>Sciurus</i> 5.626	Risui, non usui.	<i>Simia</i> 5.634	Tumet inflatus.	<i>Pila</i> 18.49
Intima, non externa.	<i>Simia</i> 5.631			Inflatos impetit.	<i>Pila</i> 18.54
Major post otia virtus.	<i>V. Sus</i> 5.672	<i>Subdius. V. Obedientia. Sequi.</i>		Rumpor in alto.	<i>Pyrobolus</i> 18.76
Utile dulci.	<i>Conchylum</i> 6.68	Pro Rege exacuunt.	<i>Apis</i> 8.6	Si tumeas, timeas.	<i>Navis</i> 20.114
In motu quietem.	<i>Delphinus</i> 6.109	Æmulantur obsequiis.	<i>Apis</i> 8.36	Dum sublevor, deprimor.	<i>Balanx</i>
Non capiar, & capiam.	<i>Glanis</i> 6.134				21.23
Effosso nutritor auro.	<i>Truia</i> 6.288	<i>Succesio.</i>		In pusillo nemo magnus.	<i>Globus</i> 21.49
Legunt, non lædunt.	<i>Apis</i> 8.15	Deciduis subnascuntur alii.	<i>Aurantium</i>	Maxima quæ parva.	<i>Tubus</i> 21.212
Eriam ex amaro.	<i>Apis</i> 8.18		9.109		
Meliora legit.	<i>Apis</i> 8.19	Uno florente, maturefcit alter.	<i>Cedrus</i>	<i>Superior. V. Prælatus. Princeps.</i>	
Ex ipsis, non ipsos.	<i>Apis</i> 8.20		9.140	<i>Pastor.</i>	
Studiosa florum.	<i>Apis</i> 8.25	Expers interitus.	<i>Olea</i> 9.310	<i>Sufurro.</i>	
Hora nulla vacat.	<i>Apis</i> 8.31	Uno avulso non deficit alter.	<i>Ramus</i>		
Soli inhians succo.	<i>Apis</i> 8.43		9.435	Incendia nutrit.	<i>Ventus</i> 2.324
Ut profum.	<i>Apis</i> 8.47	Alteri traditur.	<i>Facula</i> 2.88	Sopitos suscitatur.	<i>Follis</i> 17.52
Ab unoquoque utilia.	<i>Apis</i> 8.48	Finijunt pariter, renovantque labores.		Ciet in arma.	<i>Tuba</i> 22.187
Legam, nî flabra retardent.	<i>Apis</i> 8.49		<i>Spica</i> 10.72		
Ei humiliora dignantur.	<i>Apis</i> 8.51	Ut quiescat Atlas.	<i>Hercules</i> 3.59		
In melius referet.	<i>Apis</i> 8.52			T.	
Libat ut lubet.	<i>Apis</i> 8.70	<i>Superbia. Superbus. V. Ambitio.</i>		<i>Taciturnus. V. Silentium.</i>	
E pluribus unum.	<i>Apis</i> 8.69	Ascendendo vanefcit.	<i>Fumus</i> 2.130	Mutum, sed altum.	<i>Flumen</i> 2.456
Revertuntur onustæ.	<i>Apis</i> 8.71	Sublimis deficit.	<i>Fumus</i> 2.137		<i>Tactus.</i>
Relicta telego.	<i>Formica</i> 8.194	Ferunt summos.	<i>Fulmen</i> 2.231	Vel tetigisse nefas.	<i>Ioseph</i> 3.230
Quodcunque potest.	<i>Formica</i> 8.202	Omnes hâc tangimur aurâ.	<i>Ventus</i>	Educit tactu.	<i>Merops</i> 4.480
Certus interitus.	<i>Olea</i> 9.312		2.325	Tangentem adurit.	<i>Sella</i> 6.145
Non ad umbram.	<i>Surculus</i> 9.478	Vel sub Syrio riget.	<i>Mons</i> 2.580	Tactu venenat.	<i>Torpedo</i> 6.284
Exulat æstus.	<i>Sylva</i> 9.489	Ut lapsu graviore ruant, tolluntur in		Tetigisse, perisse est.	<i>Papilio</i> 8.254
Defessus, non satiat.	<i>Heliotropium</i>	altum.	<i>Icarus</i> 3.72	Noli me tangere.	<i>Arbor</i> 9.92
	11.59	Hæc tumidæ sunt præmia mentis.	<i>Da-</i>	Tacta se retrahit.	<i>Arbor</i> 9.94
Cautè legas.	<i>Rosa</i> 11.192		<i>vid</i> 3.310	Leviter si tangis, adurit.	<i>Vitica</i> 10.193
Deficiam, non redoleam.	<i>Rosa</i> 11.221	Superbum prospera perdunt.	<i>Ozias</i>	Oculis, non manibus.	<i>Lilium</i> 11.118
Dum circuit, dæterit.	<i>Cos</i> 12.92		3.247	Fæter attritu.	<i>Lilium</i> 11.119
Attritu ignis.	<i>Silex</i> 12.299	Perdit, dum ostentat.	<i>Ezechias</i> 3.353	Flamma profoliet.	<i>Silex</i> 12.291
Acceptum geminat.	<i>Bombylius</i>	Frangit Deus omne superbum.	<i>Sennacherib</i> 3.354		
	15.29	Hæc profert cornua fastus.	<i>Nabuchod-</i>	<i>Talionis lex. V. Par pari referre.</i>	
Si nimis emungas, extinguitur.	<i>Candela</i>		<i>dorosor</i> 3.372	Sequitur sua pœna nocentem.	<i>Cainus</i>
	15.68	Mox vermibus esca.	<i>Herodes</i> 3.414		3.184
Puriora legit.	<i>Cribrum</i> 15.75	Ut lapsu gravior ruat.	<i>Simon</i> 3.523	Suo se laqueo induit.	<i>Abfalon</i> 3.315
Commodum sine incommodo.	<i>Fem-</i>	Exacerbatûr tubo.	<i>Galliopavus</i> 4.380	A tergo vindicta.	<i>Abfalon</i> 3.316
	<i>estra cancellata</i> 15.98	Deformis oblita pedes.	<i>Pavo</i> 4.518	Incidit in foveam, quam fecit.	<i>ibid.</i> 317
A lumine haustus.	<i>Lucerna</i> 15.112	Venustate superbit.	<i>Pavo</i> 4.519	Qui prædatis, & ipse prædaberis.	<i>Sennacherib</i> 3.355
Hauriant & effundunt.	<i>Stula</i>	Laudata superbit.	<i>Pavo</i> 4.527		
	15.170	Surgit inane.	<i>Ovum</i> 4.669	Malum in authorem.	<i>Aman.</i> 3.377
Servat acceptas.	<i>Cisterna</i> 16.21	Non sunt hæc humeris pondera digna		Necantur dum necant.	<i>Lupus</i> 5.530
Meliora secerno.	<i>Furnus</i> 17.66	meis.	<i>Camelus</i> 5.90	Mortifero mortem.	<i>Chamæleon</i> 8.145
Sudor in pretium.	<i>Furnus</i> 17.77	Præbet sibi cornibus umbram.	<i>Cervus</i>	Tetendo conteritur.	<i>Rota</i> 24.73
Exterit, dum polt.	<i>Lima</i> 17.89		5.229		
Extenuat, sed producit.	<i>Modulus</i>	Acuunt itas.	<i>Leo</i> 5.468	<i>Tarditas.</i>	
	17.121	Utevadam.	<i>Rhinoceros</i> 5.617	Lene, sed utile.	<i>Nilus</i> 2.479
Melius per foro subtilior.	<i>Subula</i>	Nullius ego.	<i>Nautulus</i> 6.163	Ad culmina lentè.	<i>Cochlea</i> 8.179
	17.168	Dum coaxo, tumesco.	<i>Rana</i> 6.202	Cunctando proficit.	<i>Morus</i> 9.279
Subtilitate diffringitur.	<i>ibid.</i> 17.169	Laxata tumescit.	<i>Spongia</i> 6.243	Tardè, sed diu.	<i>Olea</i> 9.314
Premat, dum imprimat.	<i>Torcular</i>	Perimit inflando.	<i>Serpens</i> 7.87	Morâ proficit.	<i>Frumentum</i> 10.80
	17.188	Salit & decidit.	<i>Locusta</i> 8.223	Tardè, ut sublimis.	<i>Domus</i> 16.59
His ad æthera.	<i>Calamus</i> 19.8	Etiplâ peribit.	<i>Cedrus</i> 9.146		

INDEX APPLICATIONUM.

Quò longior, longinquus.	<i>Tubus</i> 21.211	Vivimus in falso.	<i>Balana</i> 6.32	Candidus & canorus.	<i>Cygnus</i> 4.333
		Capturam evadet.	<i>Cephalus</i> 6.60	Et bibit, & fuspicit.	<i>Gallina</i> 4.372
<i>Temeritas. V. Audacia. Prasumptio.</i>		Non brumâ vagantur.	<i>Thynnus</i> 6.279	Induet in Cherubim.	<i>Bos</i> 5.62
Excedunt pondera vites.	<i>Formica</i> 8.199	Animositate vincitur.	<i>Basiliscus</i> 7.25	Hoc duce tuti.	<i>Monoceros</i> 5.544
Nil me fatalia terrent.	<i>Scopolus</i> 2.640	Sale tange, liquefcer.	<i>Cochlea</i> 8.181	Gemma latet.	<i>Conchylum</i> 6.80
Tantis non quadrant ausibus alæ.	<i>Icarus</i> 3.74	Affultant sæpe repullæ.	<i>Musca</i> 8.237	A luce primordia ducit.	<i>Stella</i> 6.249
		Reditura fugit.	<i>Musca</i> 8.240	Veriturque renasci.	<i>Hydra</i> 7.38
<i>Temperantia. V. Iejunium.</i>		Lux libitina mihi.	<i>Tulpa</i> 8.281	Flagrat, non conflagrat.	<i>Rutus</i> 9.438
Medicè, si modicè.	<i>Vinum</i> 9.571	Flagrat non conflagrat.	<i>Rubus</i> 9.438	Humor ab alio.	<i>Surculus</i> 9.464
		Augat decorem, non urit.	<i>Linum asbestinum</i> 10.136	Emicat unus.	<i>Carbunculus</i> 12.60
<i>Templum. V. Ecclesia.</i>		Vi modicâ procul	<i>Pila</i> 18.40	Nocte dieque ducit.	<i>Columna</i> 16.49
Procul estè profani.	<i>Templum</i> 16.200	Agitur rimosa procellis.	<i>Navis</i> 20.146	Ducit & arcer.	<i>Columna</i> 16.50
Jovis omnia plena.	<i>ibid.</i> 16.201	Non frustra.	<i>Triremis</i> 20.176	Oppugnata fortior.	<i>Turris</i> 16.229
Virtutis asylum.	<i>ibid.</i> 16.205	Instat alterum.	<i>Sagitta</i> 22.93	Clara quæcunque profert.	<i>Furnus</i> 17.73
		<i>Theologia. V. Philosophia.</i>		Ut certum petatur.	<i>Tabula hydrographica</i> 20.166
<i>Tempus. V. Occasio.</i>		Hâc iter ad superos.	<i>Galaxia</i> 1.418	Nulli deest acies.	<i>Sagitta</i> 22.107
Volat irrevocabilis.	<i>Saturnus</i> 3.129	Indagat sublimia.	<i>Grus</i> 4.416	Cum sonitu feriet.	<i>Tormentum</i> 22.164
Quæ donat, devorat.	<i>Saturnus</i> 3.131	Abconditum signat.	<i>Heliotropium</i> 11.76	Attrahit, aut tertet.	<i>Tuba</i> 22.186
Omnia in tempore.	<i>Cancer</i> 6.49	Intima sordent.	<i>Sepulchrum</i> 16.174	Electus ex millibus.	<i>Sertum</i> 25.98
Matura.	<i>Cancer</i> 6.52	Ingenia probat.	<i>Alveus latrunculorum</i> 18.21		<i>Thomas Kempensis.</i>
Immatura resistunt.	<i>Pomus</i> 9.400	Immentum metior.	<i>Horologium</i> 21.155	Non quantus, sed qualis.	<i>Liber</i> 19.36
Immatura resistunt.	<i>Vitis</i> 9.557	Suprema meretur.	<i>Quadrans</i> 21.178	Nil mihi cum terris.	<i>Globus</i> 21.59.
Tempestari parendum.	<i>Iuncus</i> 10.107	Oculorum uno.	<i>Tubus</i> 21.189		<i>Timor Dei.</i>
Donec in puncto.	<i>Horologium</i> 21.117	Cœli commercii aptat.	<i>Tubus</i> 21.205	Turbata salutem.	<i>Piscina</i> 2.523
Rotando conterit.	<i>Rota</i> 24.72	Desertis semina terris.	<i>Currus</i> 24.14	Inter utrumque securus.	<i>Icarus</i> 3.75
<i>Temporis servendum. V. Tempus. Occasio.</i>		Cùm lymphâ nequeam, gaudebo litore lymphæ,	<i>Elephas</i> 5.271	Tremulus, sed firmus.	<i>Penna</i> 4.679
		Haurit in exhaustum.	<i>Suulus</i> 15.174	Innocens & timidus.	<i>Agnus</i> 5.4
<i>Tentatio. Tentator. V. Tribulatio.</i>				A facie tonitru.	<i>Cervus</i> 5.200
Ambit, & non urit.	<i>Flamma</i> 2.63			Non bibes amplius.	<i>Anguilla</i> 6.25
Afflato flammescit.	<i>Facula</i> 2.75	<i>S. Theresia.</i>		Mixtus utriusque sapor.	<i>Vinum</i> 9.574
Nitido retoluta sereno.	<i>Vapor</i> 2.144	Donec in cineres.	<i>Ignis</i> 2.10	Nil officit ardor.	<i>Urruca</i> 10.200
Percussa scinditur.	<i>Nebula</i> 2.145	De forti dulcedo.	<i>Amygdalus</i> 9.19	Prohibet glutire venenum.	<i>Ænes</i> 12.45
Pertentat frustra.	<i>Nubes</i> 2.156	Oppugnata fortior.	<i>Turris</i> 16.229		<i>Alterius altera. Molendinum</i> 16.107
Excusso imbri nitebunt.	<i>Nubes</i> 2.170			Firmata resistit	<i>Navis</i> 20.55
In reluctantes sæviôr.	<i>Ventus</i> 2.310	<i>S. Thomas Apostolus.</i>		Firmata resistunt.	<i>Navis</i> 20.148
Fortes probantur impetu.	<i>Ventus</i> 2.326	Væ soli	<i>Thomas</i> 3.531	Ne flectat à recto.	<i>Amusis</i> 21.3
Oculis nil turbida præstat.	<i>Aqua</i> 2.338	Eidem obnubilo visu.	<i>Thomas</i> 3.532	Vice valli ero.	<i>Gladus</i> 22.54
Non limites præterit.	<i>Mare</i> 2.407	Dulces latebroso in punice nidi.	<i>Thomas</i> 3.533		<i>Timor. Timidus.</i>
Maledicta his frugibus hôtter.	<i>Terra</i> 2.554	Redibit ad Dominum.	<i>Accipiter</i> 4.43	Metus est reverentia legum.	<i>Moyfes</i> 3.151
Sese mole tenet.	<i>Scopolus</i> 2.638	Ad nurum.	<i>ibid.</i> 4.44	Degit in antris.	<i>Cuniculus</i> 5.232
Ipse se franget furor.	<i>Scopolus</i> 2.647	Aspicit propè.	<i>Aquila</i> 4.184	Exterritus umbris.	<i>Equus</i> 5.313
Superatur in alto.	<i>Anteus</i> 3.23	Disjuncta peribit.	<i>Ovis</i> 5.577	Turbatur frivolis.	<i>Leo</i> 5.459
Micat, dum dimicat.	<i>Chimera</i> 3.32	Profuit umbra.	<i>Pyramis</i> 16.164	Inquietus in quiete.	<i>Lupus</i> 5.520
Servat atmata pudorem.	<i>Diana</i> 3.42	Vulneretrahôr.	<i>Acus</i> 17.6	Timore plagatum.	<i>Lupus</i> 5.533
E solo venit victoria cœlo.	<i>Gideon</i> 3.279			Necat ante vulnus.	<i>Basiliscus</i> 7.14
Ex hoste salus.	<i>Tobias</i> 3.356	<i>S. Thomas Aquinas.</i>		Viles expello timores.	<i>Sardius</i> 12.272
His vincitur armis.	<i>Iudith</i> 3.375	Merito hæc solatia sole.	<i>Cælum</i> 1.16	Æris venena compefcit.	<i>Stannum</i> 13.91
Non Regi, sed Legi.	<i>Iudas Machab.</i> 3.381	Mortificat & vivificat.	<i>Sol</i> 1.146		<i>SS. Tres Reges.</i>
Addunt vincla decorem.	<i>Herodes</i> 3.431	Turum lux tua pandit iter.	<i>Luna</i> 1.288	Flecentes adorant.	<i>Heliotropium</i> 11.53
Nescit ab angue mori.	<i>Paulus</i> 3.490	Non infuscat proximis ignis.	<i>Luna</i> 1.301	Hâc duce egrediat.	<i>Labyrinthus</i> 16.95
Mollia tantùm.	<i>Paulus</i> 3.491			Cœlo Duce.	<i>Navis</i> 20.109
Probat tentatio fortem.	<i>Petrus</i> 3.500	Ambit, non urit.	<i>Flamma</i> 2.63	Superni luminis ductu.	<i>Horologium</i> 21.86
Premat, ne perimat.	<i>Pes</i> 3.578	Lumen de lumine.	<i>Nubes</i> 2.158	Lumine signat.	<i>ibid.</i> 21.88
Dum mala me torquent, cogor peiora timere.	<i>Avus</i> 4.6	Aicano defensa gelu.	<i>Nix</i> 2.222		<i>Tribulatio. V. Virtus. Innocentiar Tentatio. Persecutio.</i>
Probatas probor.	<i>Aquila</i> 4.95	Quocunque ierit.	<i>Cometa</i> 2.296	At cœlo refulget.	<i>Luna</i> 1.228
Astu, & viribus.	<i>Aquila</i> 4.133	Oppottunè defluent.	<i>Flumen</i> 2.445		<i>Di-</i>
Et docet, & probat.	<i>Aquila</i> 4.175	Mutum sed altum.	<i>Flumen</i> 2.456		
Recedunt tempore malo.	<i>Grus</i> 4.406	Inter incendia viret.	<i>Abanus</i> 2.618		
Donec decidar.	<i>Castor</i> 5.183	Ufque viret semper.	<i>Daphna</i> 3.45		
Turbato flumine capta.	<i>Anguilla</i> 6.21	Luce probavit.	<i>Aquila</i> 4.93		
		Aspicit propè.	<i>Aquila</i> 4.184		
		Agmina ducit.	<i>Aquila</i> 4.185		
		Post cantica funus.	<i>Cygnus</i> 4.332		

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Dispari pugna major.	<i>Flamma</i> 2.62	His ego sustentor.	<i>Carduelis</i> 4.230	Nullum est absque dolore bonum.	<i>Mus</i> 8.231
Pugnantia profunt.	<i>Facula</i> 2.74	Abluor, non obruor.	<i>Cygnus</i> 4.317	Vici mea fata superstes.	<i>Arbor</i> 9.54
Ascendendo deficit.	<i>Fumus</i> 2.131	Sapiunt, cum sapiunt.	<i>Gallinago</i> 4.378	Concussione firmatur.	<i>Arbor</i> 9.68
Magis adauget.	<i>Pluvia</i> 2.182	Ne flamina raptent.	<i>Grus</i> 4.413	Ad præstantius opus.	<i>Arbor</i> 9.69
Stillando profunt.	<i>Pluvia</i> 2.190	Pondere tutior.	<i>Grus</i> 4.428	Percussa fruges.	<i>Arbor</i> 9.7
Rigore fecundat.	<i>Nix</i> 2.204	Dormitantem excirat.	<i>Grus</i> 4.429	Abluimur, non obruimur.	<i>Arundo</i> 9.105
Hinc messis uberior.	<i>Nix</i> 2.206	Urget silentia fames.	<i>Hirundo</i> 4.438	Pressa dabunt succum.	<i>Aurantium</i> 9.113
Illidet, at dissilit.	<i>Grando</i> 2.224	Et funere fœnus.	<i>Phoenix</i> 4.575	Vulnere vulnera sano.	<i>Balsamum</i> 9.116
Expiabit, aut obruet.	<i>Fulmen</i> 2.229	Non exurit, ut perdat.	<i>Phoenix</i> 4.575	Digeritur ægrè.	<i>Castanea</i> 9.129
Inter nubila gratior.	<i>Iris</i> 2.262	Vallabit abyssus.	<i>Pintadellus</i> 4.603	Dulcorem, non speciem.	<i>Ficus</i> 9.164
Sulcatat.	<i>Ventus</i> 2.302	Aceto dispositum.	<i>Ovum</i> 4.673	Resonat uita.	<i>Laurus</i> 9.222
Alit & auget.	<i>Ventus</i> 2.306	Mergitur in dulci.	<i>Ovum</i> 4.675	Fragrat, cum flagrat.	<i>Laurus</i> 9.228
Eminus, ut oleant.	<i>Ventus</i> 2.312	Comprimens æquat.	<i>Aper</i> 5.21	Vulnere perficitur.	<i>Malus punica</i> 9.272
Turbant, sed extollunt.	<i>Ventus</i> 2.315	Et ferit, & polit.	<i>Aper</i> 5.22	Stillat incisa.	<i>Myrrha</i> 9.287
Morantur, non arcent.	<i>Ventus</i> 2.316	Non supra vites.	<i>Camelus</i> 5.78	Incisione uberior.	<i>Myrrha</i> 9.289
Mundat & urit.	<i>Aqua</i> 2.353	Augto pondere surgam.	<i>Camelus</i> 5.91	Amara, sed salubris.	<i>Myrrha</i> 9.291
Ne vitium capiant.	<i>Aqua</i> 2.356	Et tamen redit.	<i>Canis</i> 5.113	Fruges percussa dispensat.	<i>Nux</i> 9.301
Mitescent.	<i>Mare</i> 2.384	Securus incedo.	<i>Canis</i> 5.123	Amaro sub cortice dulcis.	<i>Nux</i> 9.304
Non limites præterit.	<i>Mare</i> 2.407	Post vincula celestior.	<i>Canis</i> 5.133	Inter dura dulcescit.	<i>Olea</i> 9.318
Cum defluunt, affluunt.	<i>Flumen</i> 2.450	Flagellatus discit.	<i>Canis</i> 5.141	Ex amara dulcedo.	<i>Olea</i> 9.320
E ligno dulcescunt.	<i>Fons</i> 2.517	Sauciat & defendit.	<i>Millus</i> 5.155	Terendo succus.	<i>Olea</i> 9.323
Accendit & extinguit.	<i>Fons</i> 2.520	Hinc vulnus, salus, & umbra.	<i>Cervus</i> 5.216	Fructus dulcis, & asper.	<i>Palma</i> 9.363
Demerso salus.	<i>Piscina</i> 2.525	In captivitate securus.	<i>Cervus</i> 5.221	Calore solvitur.	<i>Pinus</i> 9.379
Hyeme calet.	<i>Putens</i> 2.535	Dant animos plagæ.	<i>Equus</i> 5.303	Contusum actrius.	<i>Piper</i> 9.386
Sauciata felicius.	<i>Terra</i> 2.544	Morsu præstantior.	<i>Equus</i> 5.318	Tunsa magis.	<i>Piper</i> 9.387
Ut fecundetur.	<i>Campus</i> 2.567	Pectore graviora.	<i>Equus</i> 5.329	Ut mundus inveniat.	<i>Pomus</i> 9.346
In tenebris lucet.	<i>Æina</i> 2.598	Summa quies semper.	<i>Ericius</i> 5.384	Incisionibus solidatur.	<i>Quercus</i> 9.410
Circumstant, non mergunt.	<i>Insula</i> 2.630	Non quavis parte noxia.	<i>Hyana</i> 5.403	Ab ipso opes, animumque fero.	<i>Quercus</i> 9.424
Circumstant undique fluctus.	<i>Insula</i> 2.631	Ex amaris victoria.	<i>Ictis</i> 5.410	Uberius percussa dabit.	<i>Quercus</i> 9.425
Frustra nituntur.	<i>Scopulus</i> 2.650	Non mutat fortuna genus.	<i>Leo</i> 5.455	Adversis firmior auris.	<i>Quercus</i> 9.427
Probantur impetu.	<i>Scopulus</i> 2.651	Augent contraria vires.	<i>Leo</i> 5.467	Flagrat, non conflagrat.	<i>Rubus</i> 9.438
Certamine gaudet.	<i>Hercules</i> 3.63	Acuunt iras.	<i>Leo</i> 5.468	Pungunt, sed protegunt.	<i>Spina</i> 9.448
Apparet virtus, arguiturque malis.	<i>Iason</i> 3.71	Dant animos plagæ.	<i>Leo</i> 5.488	Vallant, non violant.	<i>Spina</i> 9.450
Tumida æquora placat.	<i>Neptunus</i> 3.109	Timore plagatum.	<i>Lupus</i> 5.533	Non semper sine rosa.	<i>Spina</i> 9.452
Et proxima ludunt.	<i>Tantalus</i> 3.147	Frustra tenduntur.	<i>Monoceros</i> 5.551	Cum fœnore vulnus.	<i>Surculus</i> 9.483
In deserto non deserta.	<i>Agar</i> 3.213	Fert vitam & funus eodem.	<i>ibid.</i> 5.554	Jacet, dum stipite caret.	<i>Vitis</i> 9.507
Fesso dant saxa quietem.	<i>Iacob</i> 3.217	Gradiatur ut aptè.	<i>Mula</i> 5.561	Recisa fecundior.	<i>Vitis</i> 9.517
Profunt, dum obunt.	<i>Ioseph</i> 3.226	Fit suavior.	<i>Ovis</i> 5.587	Gemmat post gemitus.	<i>Vitis</i> 9.519
Integrior ex vulnere & ulcere.	<i>Iob</i> 3.239	Acuunt vulnere visum.	<i>Ursus</i> 5.668	Ne sylvescat.	<i>Vitis</i> 9.531
Animus in corpore afflicto integer.	<i>Iob</i> 3.240. &c.	Moriar, si egrediar.	<i>Pisces</i> 6.8	Ut abundantius habeat.	<i>Vitis</i> 9.534
Auxiliante Deo.	<i>Moses</i> 3.245	Non nisi contusus.	<i>Asellus</i> 6.34	Pruina coquet.	<i>Vitis</i> 9.550
De forti dulcedo.	<i>Samson</i> 3.283	Quos perdere visa, tuetur.	<i>Balana</i> 6.30	Hinc dulcescit.	<i>Vitis</i> 9.551
Transit intactus.	<i>Elias</i> 3.327	Vivimus in falso.	<i>Balana</i> 6.32	Perieram, nisi petiissem.	<i>Uva</i> 9.564
Clarius ex umbra.	<i>Isaras</i> 3.349	Cedentibus atrox.	<i>Crocodilus</i> 6.107	Pressus emittam.	<i>Uva</i> 9.566
Ex hoste salus.	<i>Tobias</i> 3.356	Contraria profunt.	<i>Hippopotamus</i> 6.140	Depressa resurgit.	<i>Acanthus</i> 10.1
In igne probantur.	<i>Daniel</i> 3.368	Vulnere recreor.	<i>ibidem</i> 6.141	Prosternit monstra, & lumina sanat.	<i>Acanthus</i> 10.3
Video, dum lumina perdo.	<i>Elymas</i> 3.412	In tempestate securus.	<i>Melanurus</i> 6.156	Dum rigeo, magis vigeo.	<i>Brassica</i> 10.17
Collisus, non elisus.	<i>Paulus</i> 3.481	Premittit, ut exprimat.	<i>Spongia</i> 6.236	Ne gravet ebrietas.	<i>Brassica</i> 10.20
Probat tentatio fortem.	<i>Petrus</i> 3.500	Laxata tumescit.	<i>Spongia</i> 6.243	In arido viret.	<i>Capparis</i> 10.27
Innocuum nec vincla retardant.	<i>Petrus</i> 3.505	Onerat & armat.	<i>Testudo</i> 6.262	Purgatur omne pessimum.	<i>Carduus</i> 10.29
Amor eminet undis.	<i>Petrus</i> 3.511	Contritus gemmam dabit.	<i>Draco</i> 7.33	Donec dulcescat.	<i>Carduus</i> 10.30
Dulcia fecit amor.	<i>Stephanus</i> 3.527	Vulnus, opemque gerit.	<i>Scorpius</i> 7.40	Expolit & lævigat.	<i>Carduus</i> 10.31
Hoc signo discernor.	<i>Cor</i> 3.551	Salutem ex inimicis nostris.	<i>Vipera</i> 7.122	Calcata virecicit.	<i>Crocus</i> 10.39
Premittit, ut exprimat.	<i>Manus</i> 3.573	Arceat venena veneno.	<i>Vipera</i> 6.124	Abluor, non obruor.	<i>Cucurbita</i> 10.46
Premat, ne perimat.	<i>Pes</i> 3.578	Ne flabra præcipitent.	<i>Apis</i> 8.42	Nex brutis, robur asellis.	<i>Ferula</i> 10.51
Pro morte libertas.	<i>Avus</i> 4.3	Silet, dum non ardet.	<i>Cicada</i> 8.151	Succo lumina lustrat.	<i>Ferula</i> 10.52
E carcere ad æthera.	<i>Avus</i> 4.17	Sole sub ardenti.	<i>Cicada</i> 8.155	Pressa	
Ex undis ardentior.	<i>Aquila</i> 4.115	Urget silentia mator.	<i>Cochlea</i> 8.173		
Furunt incasum.	<i>Ardea</i> 4.221	Sale range, liquecet.	<i>Cochlea</i> 8.181		
		Mordendo sanat.	<i>Hirundo</i> 8.108		

INDEX APPLICATIONUM:

Pressa validior.	<i>Fenum</i> 10.61	In morte vita.	<i>Crux</i> 14.46	Dum ferit, perficit.	<i>Scalprum</i> 17.145
Æstu, plagisque.	<i>Frumentum</i> 10.66	Regit & conterit.	<i>Pedum</i> 14.67	Aptat, dum secat.	<i>Serra</i> 17.164
Perficitar æstu.	<i>ibidem</i> 10.75	Agitatum magis.	<i>Thuribulum</i>	Frangit, ut purget.	<i>Terebra</i> 17.179
A cribro pretium.	<i>ibidem</i> 10.81	Ni ardeat.	14.74	Impellor fuste, lorisque.	<i>Terebra</i>
Spirante purgor elatum,	<i>ibid.</i> 10.83	Servandæ signabit.	<i>Thus</i> 14.78		17.180
Lætius ut surgat.	<i>Gramen</i> 10.105	Contraria profunt.	<i>Annulus</i> 15.18	Dum comprimit, exprimit.	<i>Torcular</i>
Pessimum decedit.	<i>Linum</i> 10.125	Ex vi renascor.	<i>Candela</i> 15.49		17.182
Asperitate positum.	<i>Linum</i> 10.126	Non extinguetur.	<i>Candela</i> 15.56	Calcata redundat.	<i>Torcular</i> 17.183
Fractum perficitur.	<i>Linum</i> 10.127	Per angustos melior meatus.	<i>Candela</i> 15.69	Coit omnis in unum.	<i>ibid.</i> 17.184
Poliior, dum expoliior.	<i>Linum</i> 10.128	Acuor immotus.	<i>Cribrum</i>	Ab invitis extorquet.	<i>ibid.</i> 17.185
Per quot discrimina?	<i>Linum</i> 10.129	Exuit exuviis.	15.78	Premat, dum imprimat.	<i>ibid.</i> 17.188
Amaritudine tutum.	<i>Lupinus</i> 10.142	Detrahit & decorat.	<i>Culter</i> 15.82	Comprimendo exæquat.	<i>ibid.</i> 17.192
Dulcescunt.	<i>Lupinus</i> 10.144	Magis acquirit.	<i>Culter</i> 15.53	Addit, & æquat.	<i>Trulla</i> 17.193
Germinat inter aquas.	<i>Oryza</i>	Obtundit & acuit.	<i>Novacula</i>	Eo velocius, quò fortius.	<i>Pila</i> 18.29
	10.154	Noxia demit.	15.88	In nigro fors.	<i>Tessera</i> 18.79
A tigre vigorem.	<i>Rapa</i> 10.173	Dum amittit acquirit.	<i>Novacula</i> 15.89	Dant animos plagæ.	<i>Trochus</i> 18.80
Oppressione vivacior.	<i>Flos</i> 11.7	Candidior & suavior.	<i>Novacula</i> 15.90	Vincior, ut vincam.	<i>Trochus</i> 18.86
Crescit odor.	<i>Flos</i> 11.13	Undas passus & ignes.	<i>Emundorium</i> 15.95	Cædit, ne cadat.	<i>Trochus</i> 18.87
Tormenta innoxia florent.	<i>Granadilla</i>	Per multas tribulationes.	<i>ibid.</i> 15.96	Recisus valeo.	<i>Calamus</i> 19.6
	11.46	Pondere fit levior.	<i>Panis</i> 15.135	Sine vulnere impos.	<i>Calareus</i> 19.7
Si despicias, aspicio.	<i>Heliotropium</i>	Calore odor.	<i>Panis</i> 15.137	Tineæ procul.	<i>Liber</i> 19.26
	11.63	Dulcescit ab hanstu.	<i>Panis</i> 15.142	Compressione acquirit.	<i>Liber</i> 19.31
Per angusta augustior.	<i>Lilium</i> 11.140	Solidamur in usus.	<i>Situla</i> 15.173	Planiores undique plagis.	<i>ibid.</i> 19.32
Clavio in tenebris.	<i>Paeonia</i> 11.170	Puinâ gelascit.	<i>Vas</i> 15.239	Ni premat utrimque.	<i>ibid.</i> 19.33
Oppositis fragrantior.	<i>Rosa</i> 11.176	Punctus detumet.	<i>Vas</i> 15.245	Percussus latefcit.	<i>ibid.</i> 19.34
Et neglecta virefco.	<i>Rosa</i> 11.178	Perficitur igne.	<i>Vas</i> 15.254	Ratæ pauzæ, multa suspitia.	<i>Liber</i>
Recita & usta proficit.	<i>Rosa</i> 11.185	Candor ab igne.	<i>Vas</i> 15.266		19.35
Odorifera, quia spinifera.	<i>Rosa</i> 11.237	Jacet, dum perficitur.	<i>Vas</i> 15.270	Comprimat, ut imprimat.	<i>Sigillum</i>
Non sine catcere perstat.	<i>Tulipa</i>	Surget in melius.	<i>Calx</i> 16.11		19.53
	11.241	Magis succenditur.	<i>Calx</i> 16.12	Distinguit & exprimit.	<i>Sigillum</i>
Purgor, non uror.	<i>Amianthus</i> 12.51	Non ut destruat.	<i>Columna</i> 16.55		19.54
In tenebris clarius.	<i>Carbunculus</i> 12.65	Latet effugium.	<i>Domus</i> 16.62	Imprimat in molli.	<i>ibid.</i> 19.58
Fulmine crevit.	<i>Cerannius</i> 12.67	Agit, dum agitur.	<i>Fornax</i> 16.83	Juvat aër & imber.	<i>Navis</i> 20.60
Æthere durefcit.	<i>Corallium</i> 12.77	Utilior inde.	<i>Fornax</i> 16.86	Artem hanc docuete procellæ.	<i>Navis</i>
Robur & decus.	<i>Corallium</i> 12.83	Mole solidatur.	<i>Labyrinthus</i> 16.92		20.84
Hebetat & acuit.	<i>Cos</i> 12.89	Trames non invius ullus.	<i>Molendinum</i>	Meminiſſe juvabit.	<i>Navis</i> 20.92
Imponit frena veneno.	<i>Hyacinthus</i>	Perficitur ictu.	16.104	Onerata securior.	<i>Navis</i> 20.98
	12.130	Vulneret, dum inſculpat.	<i>Officina</i> 16.120	Ur ocyor æquora ſulcet.	<i>Navis</i> 20.99
Tunſione politur.	<i>Lapis</i> 12.167	Memunit, quæ me impugnat.	<i>Pons</i> 16.127	Agor, non obtuor.	<i>Navis</i> 20.103
Obduruisse juvat.	<i>Margaritha</i> 12.233	Obvia ventotum futiis.	<i>Pyramis</i>	Et tranſverſa favent.	<i>Navis</i> 20.131
Perficit ingenium.	<i>Sardius</i> 12.273		16.140	Omnes fluctus tuos induxiſti ſuper	<i>Navis</i> 20.149
Lethales tollo tumotes.	<i>Sardius</i> 12.275	Pungit, ut ornet.	<i>Pyramis</i> 16.165	me.	<i>Navis</i> 20.149
Abſtruſum excutit.	<i>Silex</i> 12.287	Domat effrenes.	<i>Statua</i>	Trahit invitos.	<i>Rele</i> 20.154
Non ſine icctu.	<i>Silex</i> 12.288	Expict ut ſordes.	16.183	Dirigit, dum gravat.	<i>Amuſſis</i> 21.2
Ante ferit, quàm flamma micet.	<i>Silex</i>	Preſſione ſpiritus.	<i>Turris</i>	Æqua fit pondere.	<i>Balanx</i> 21.10
	12.295	Tondet, non reſecat.	16.228	Dum premor, amplior.	<i>Circinus</i> 21.28
Percuſſus concipit ignes.	<i>Silex</i> 12.303	Detrahit & decorat.	<i>Turris</i>	Dies dimetior umbris.	<i>Horologium</i>
Attrectata ſuavis.	<i>Succinum</i> 12.315	Undique anguſtiæ.	16.238		21.72
Ab igne omnicolor.	<i>Vivum</i> 12.328	Et bonus ex ardore odor.	<i>Acus</i> 16.3	Dividit umbra diem.	<i>ibid.</i> 21.101
Dat flamma venenum.	<i>Argentum</i>	Nil detrudere queo.	<i>Catena</i> 17.11	Vocem, quia torqueor, edo.	<i>ibid.</i>
	<i>vivum</i> 13.10	Extetit, ſed acuit.	<i>Catillus</i> 17.16		21.310
Non læditur, ſed probatur.	<i>Aurum</i>	Acicm reſtituit.	<i>Follis</i> 17.53	Contrariis gradior.	<i>ibid.</i> 21.115
	13.17	Tantum ut probet.	<i>Forceps</i> 17.59	Pungit, ſed inonet.	<i>ibid.</i> 21.121
Donec purum.	<i>Aurum</i> 13.19	Percutit, non adimit.	<i>Forceps</i> 17.60	A pondere motus.	<i>ibid.</i> 21.124
Probatum æſtimor.	<i>Aurum</i> 13.20	In melius vèrret.	<i>Furnus</i> 17.61	Contrariæ unum.	<i>Instrumentum</i> 21.101
Nunquam minuetur in igne.	<i>Aurum</i>	Preſſa formatur.	17.78	Viſa per anguſtum.	<i>Tubus</i> 21.198
	13.31	Donec extrema.	<i>Lima</i> 17.91	Frangitur adductâ ſegnīs inersque fide.	<i>Arcus</i> 22.16
Fœdor æruginē citâ.	<i>Cyprum</i> 13.34	Asperimis æquata anguſtiis.	<i>Lima</i> 17.93		<i>Gladius</i> 22.48
Sic à rubigine tutum.	<i>Ferrum</i> 13.45	Adimit, ut dirigit.	<i>Lima</i> 17.94	Motu perficitur.	<i>Hasta</i> 22.62
Lentefcit rigor.	<i>Ferrum</i> 13.46	Perficit, non frangit.	<i>Lima</i> 17.96	Vulnus opemque gerit.	<i>Hasta</i> 22.62
In quacunque formas.	<i>Ferrum</i>		<i>Malleus</i>	Quà vulnus, ſanitas.	<i>Hasta</i> 22.63
	13.49		17.203	Nil quod lædar habet.	<i>Hasta</i> 22.64
Dant vulnera formam.	<i>ibid.</i> 13.58		<i>Malleus</i> 17.104	Et iſta ſalutem.	<i>Hasta</i> 22.65
Ut vertatur in aurum.	<i>ibid.</i> 13.65		<i>Malleus</i> 17.104	Torqueat dum dirigit.	<i>Hasta</i> 22.69
Comprimat, ut imprimat.	<i>Moneta</i>		<i>Modulus</i> 17.109	Instat alterum.	<i>Sagitta</i> 22.93
	13.69		<i>Modulus</i> 17.121	Intenſius, velocius.	<i>ibid.</i> 22.111
Petro ſcalpente ſignatur.	<i>Plumbum</i>		17.122	Pondere victa redibit.	<i>ibid.</i> 22.180
	13.86		<i>Planula</i> 17.128	Anguſtiis ſonitum.	<i>Tuba</i> 22.180
Et percuffa valet.	<i>Campana</i> 14.16		<i>Pralum</i> 17.129	Modulis ita dulcibus aptor.	<i>Tuba</i>
Dat pulſata ſonum,	<i>ibid.</i> 14.17				22.191

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Percussum resonabo.	<i>Tympanum</i> 22. 194	His ad æthera.	<i>Calamus</i> 19. 8	Volve, micabunt.	<i>Carbo</i> 2. 118	
Non nisi extensæ.	<i>Chorda</i> 23. 10	Recisa æmulabor.	<i>Calamus</i> 19. 10	Collisæ fulgurant.	<i>Nubes</i> 2. 175	
Non percussa silent.	<i>Chorda</i> 23. 11	Vexavit & extulit.	<i>Arca Noe</i> 20. 11	Ab obice lucet.	<i>Nubes</i> 2. 176	
Expulsi melos.	<i>Cithara</i> 23. 21	Erigit, dum concutit.	<i>Arca Noe</i> 20. 12	Inter vitet aspera virtus.	<i>Moses</i> 3. 246	
Sub pondere melos.	<i>Organum</i> 23. 36	Surgit surgentibus undis.	<i>ibid.</i> 20. 17	Dulce lumen remedio amaro.	<i>Tobias</i> 3. 357	
Multo fit plausus ab ictu.	<i>ibid.</i> 23. 48	Contrariis provec̃ta notis.	<i>Navis</i> 20. 50	In tenebris lucem.	<i>Manasses</i> 3. 359	
Concino dum concidis.	<i>ibid.</i> 23. 51	Pondere erigor.	<i>Balanx</i> 21. 21	Nox illuminatio mea.	<i>Noctua</i> 4. 504	
Intensiores acutius.	<i>Testudo</i> 23. 59	Pressus intenditur.	<i>Arcus</i> 22. 4	Angustis angustior.	<i>Serpens</i> 7. 52	
Dum angor, modulor.	<i>Tibia</i> 23. 63	Ponderibus extollor.	<i>Arma</i> 22. 30	Dolata nitebit.	<i>Arbor</i> 9. 66	
Ad semina parat.	<i>Aratrum</i> 24. 3	Suspendens erigit.	<i>Palus</i> 24. 58	Ex putrido lumen.	<i>Lignum</i> 9. 239	
Juvat, dum lacerat.	<i>ibid.</i> 24. 5	Levamus in altum.	<i>Rota</i> 24. 83	Ex vulnere decor.	<i>Myrius</i> 9. 297	
Agitur, ut purget.	<i>Cribrum</i> 24. 13	<i>Tribulatio felicitatem parit.</i>			Auget decorem, non urit.	<i>Linum</i> <i>abestinum</i> 10. 136
Cædit, ne cadat.	<i>Falx</i> 24. 27	Serenum erit.	<i>Cælum</i> 1. 23	Rutilat discissus.	<i>Beryllus</i> 12. 57	
Juvenescere cogit.	<i>Falx</i> 24. 34	Mutat in aurum.	<i>Sol</i> 1. 93	Splendor & acies.	<i>Cos</i> 12. 91	
Elicti, dum concetit.	<i>Flagellum</i> 24. 38	Vertetur in diem.	<i>Galaxia</i> 1. 422	Teruntur ut niteant.	<i>Gumma</i> 12. 121	
Dum scalpit, emundat.	<i>Ligo</i> 24. 45	Vim ex vi.	<i>Ignis</i> 2. 2	Inter torrentis saxa refulsit.	<i>Sardonyx</i> 12. 282	
Acuitur ictu.	<i>Rota</i> 24. 78	Jacti crescimus.	<i>Ignis</i> 2. 3	Clarescit ab ictu.	<i>Silex</i> 12. 284	
Rotando perficit.	<i>Rota</i> 24. 85	Agitata revivo.	<i>Facula</i> 2. 89	Percussa micabo.	<i>Silex</i> 12. 285	
Excitat, dum sauciat.	<i>Stimulus</i> 24. 89	Lüget, ut luceat.	<i>Lignum</i> 2. 106	Illuminat, non petimit.	<i>Silex</i> 12. 301	
Quod leve, depellit.	<i>Vannus</i> 24. 93	Lucem dabit.	<i>Lignum</i> 2. 110	Spirantibus intemitent.	<i>Smaragdus</i> 12. 306	
Reprimi & impellit.	<i>Calcar</i> 25. 11	Ex fumo lucem.	<i>Titio</i> 2. 111	Purum candescit.	<i>Argentum</i> 13. 2	
Plagis instruit.	<i>Calcar</i> 25. 12	Divitem fecere procellæ.	<i>Scopulus</i> 2. 654	Ardet, ut luceat.	<i>Aurum</i> 13. 29	
Impediunt & expediunt.	<i>Compedes</i> 25. 16	Profunt, dum obsunt.	<i>Joseph</i> 3. 226	Pulchrior ex vulnere.	<i>Tela</i> 15. 230	
Domabit effrenes.	<i>Frenum</i> 25. 49	Ne peritet, perit.	<i>Joseph</i> 3. 227	Candor ab igne.	<i>Calx</i> 16. 12	
Sanat, dum ferit.	<i>Phlebotomum</i> 25. 75	Quot ærumnæ, tot gaudia.	<i>Joseph</i> 3. 234	His perficitur.	<i>Columna</i> 16. 40	
<i>Tribulatio elevat.</i>						
Dum versatur, erigitur.	<i>Zodiacus</i> 1. 381	Addunt vincula decorem.	<i>S. Ioh. Bapt.</i> 3. 431	Agitata clarescunt.	<i>Lagena</i> 17. 86	
Potius augetur.	<i>Ignis</i> 2. 5	Prosperabuntur.	<i>Sylva</i> 9. 493	Dum vexat, illustrat.	<i>Lagena</i> 17. 87	
Coruscant & ardent.	<i>Carbo</i> 2. 114	Gemmat post gemitus.	<i>Vitis</i> 9. 519	Nitefcit intro.	<i>Lagena</i> 17. 88	
Deducet in portum.	<i>Ventus</i> 2. 319	Ut mero gaudeam.	<i>Vitis</i> 9. 523	Deterendo collustrat.	<i>Lima</i> 17. 92	
Dum feriunt, ferunt.	<i>Ventus</i> 2. 320	In morte vitam.	<i>Vitis</i> 9. 532	Sub pondere nitet.	<i>Præloria</i> 17. 130	
Cursus secundos dabit.	<i>Ventus</i> 2. 321	Mala nostra pelle.	<i>Calx</i> 14. 8	Illustrat & acuit.	<i>Rota</i> 24. 84	
Ad sidera volvunt.	<i>Ventus</i> 2. 322	Sponsalis artha coronæ.	<i>Annulus</i> 15. 17	Decorant me vulnera.	<i>Tabella</i> 25. 118	
Elevatur allisa.	<i>Aqua</i> 2. 338	Per multas tribulationes.	<i>Panis</i> 15. 142	<i>Tribulatio roborat.</i>		
Angustis elevatur.	<i>Aqua</i> 2. 340	Ad celsum opus aperiatur.	<i>Modulus</i> 17. 116	Fractus illustrior.	<i>Sol</i> 1. 160	
Extolluntur procellis.	<i>Mare</i> 2. 389	In nigro fors.	<i>Tessera</i> 18. 79	Obluctatum validius.	<i>Fulmen</i> 2. 248	
E tenebris lumen.	<i>Dionysius</i> 3. 408	Non sine altera.	<i>Serum</i> 25. 105	Ab obice sævior.	<i>Flumen</i> 2. 422	
Noctu pronuntiat æquum.	<i>Dionysius</i> 3. 410	<i>Tribulatio finitur.</i>				
Oculos tendit victus, dextramque pre- cantem.	<i>Paulus</i> 3. 484	Non semper imbres.	<i>Calum</i> 1. 19	Fortior ex lapsu.	<i>Paulus</i> 3. 482	
Sudum per nubila cælum.	<i>Aquila</i> 4. 111	Vobis invitis.	<i>Sol</i> 1. 149	Fortius, quò durius.	<i>Aquila</i> 4. 156	
Exposita elevor facilius.	<i>Aquila</i> 4. 151	Definit, ut crescat.	<i>Luna</i> 1. 299	Novo robore firmat.	<i>Capus</i> 4. 397	
Fertur in altum.	<i>Aquila</i> 4. 166	Non semper obstatit.	<i>Eclipsis Luna</i> 1. 313	Generosior ab ictu.	<i>Ursus</i> 5. 676	
Subsidentes allevant.	<i>Corvus</i> 4. 300	Mox eadem.	<i>Eclipsis Luna</i> 1. 314	Concussio firmat.	<i>Olea</i> 9. 328	
Juvat gravitate volatum.	<i>Grus</i> 4. 402	Emerget tandem.	<i>Stella</i> 1. 314	Ex vulnere vigor.	<i>Suber</i> 9. 460	
Alta petit fixo corde.	<i>Monocodiata</i> 4. 485	Lux tandem erumpet.	<i>Fumus</i> 2. 135	Additur vigor.	<i>Suber</i> 9. 461	
Persecutus atrollitur.	<i>Hirundo</i> 6. 145	Destruetur tandem.	<i>Nubes</i> 2. 164	Firmius ad opus.	<i>Ferrum</i> 13. 41	
Dant vincula pennas.	<i>Bombyx</i> 8. 128	Dabit Deus his quoque finem.	<i>Populus</i> <i>Israëliticus</i> 3. 253	Robur dat ignis, & unda.	<i>ibid.</i> 13. 66	
Altiora peto.	<i>Abies</i> 9. 12	Dabit Deus his quoque finem.	<i>Columna</i> 4. 271	Pondere firmior.	<i>Columna</i> 16. 41	
Onerata resurgo.	<i>Palma</i> 9. 341	Merlus emergam.	<i>Mergus</i> 4. 471	Torquet, at roborat.	<i>Restis</i> 17. 138	
Gravitate atrollitur.	<i>Suula</i> 5. 163	Serenabit.	<i>Ursus</i> 5. 670	Stat plagis.	<i>Trochus</i> 18. 88	
Quæque alta locanda basi.	<i>Statua</i> 16. 185	Configit, & transit.	<i>Acus</i> 17. 5	Firmior ictu.	<i>Palus</i> 24. 57	
Dejecta sustollor.	<i>Pila</i> 18. 30	Semper aliquid.	<i>Alea</i> 18. 2	<i>Tributum.</i>		
Percussus elevor.	<i>Pila</i> 18. 43	Tempore lentescit.	<i>Arcus</i> 22. 6	Unius compendium, multorum di- spendium,	<i>Vitis</i> 9. 521	
Dabit pennas.	<i>Pyrobolus</i> 18. 61	<i>Tribulatio illustrat.</i>				
Alas addidit ardor.	<i>Pyrobolus</i> 18. 62	Hinc clarior.	<i>Sol</i> 1. 82	Et inculta sterilefcit, & gravata.	<i>Terra</i> 2. 550	
Dar Mulciber alas.	<i>ibid.</i> 18. 63	Hinc splendidior.	<i>Planeta</i> 1. 367	Liberorum sanguine pascor.	<i>Saturnus</i> 3. 130	
Per te surgo.	<i>Trochus</i> 18. 82	Illustrat, non urit.	<i>Flamma</i> 2. 65	Et Domino partem.	<i>Ciconia</i> 4. 254	
Verbere surget.	<i>Trochus</i> 18. 83	<i>Tributum.</i>				
Vincior, ut erigat.	<i>ibid.</i> 18. 85	<i>Tributum.</i>				

INDEX APPLICATIONUM.

<p>Pretiosum, quod utile. <i>Monoceros</i> 5. 556</p> <p>Sugit, nec officit. <i>Apis</i> 8. 50</p> <p>Tonder, non refecat. <i>Forceps</i> 16. 59</p> <p>Non plusquam oportet. <i>Scalprum</i> 17. 146</p> <p>Ab inuitis extorquet. <i>Torcular</i> 17. 185</p> <p>Æquipondiis temperatio. <i>Horologium</i> 21. 138</p> <p>Adigere vel frangere. <i>Arcus</i> 22. 18</p> <p>Carpit, non cædit. <i>Falx</i> 24. 31</p> <p>Pernitiosum, si nimium. <i>Frenum</i> 25. 51</p> <p style="text-align: center;"><i>SS. Trinitas.</i></p> <p>Unum sumus. <i>Sol</i> 1. 113</p> <p>Est tamen unus. <i>Sol</i> 1. 126</p> <p>At una lux. <i>Sol</i> 1. 127</p> <p>Uno lumine trinus. <i>Iris</i> 2. 272</p> <p>Interioris reflexu. <i>Iris</i> 2. 280</p> <p>Mens unica. <i>Caput</i> 3. 540</p> <p>Radiat colore triformi. <i>Amethystus</i> 12. 49</p> <p>Idipsum invicem. <i>Speculum</i> 15. 188</p> <p>Nec absque tertia. <i>Sera</i> 17. 154</p> <p>Ordine potior. <i>A.</i> 19. 1</p> <p>Æqualis undique. <i>Triangulus</i> 21. 191</p> <p style="text-align: center;"><i>Tristitia.</i></p> <p>Ascendendo vanescit. <i>Fumus</i> 2. 131</p> <p>Lucem adimit. <i>Fumus</i> 2. 136</p> <p>Cor pravum dabit tristitiam. <i>Cainus</i> 3. 185</p> <p>Mediis etiam jocis. <i>Chorda</i> 23. 8</p> <p>Dulcedo transit omnis. <i>Cithara</i> 23. 23</p> <p style="text-align: center;"><i>Turca.</i></p> <p>Motas exasperat iras. <i>Luna</i> 1. 255</p> <p>Mentiri didicit. <i>Luna</i> 1. 256</p> <p>Mox dispare formâ. <i>Luna</i> 1. 257</p> <p>En! Soli adversa cruentor. <i>Eclipsis</i> <i>Luna</i> 1. 320</p> <p>Dispari pugnâ major. <i>Flamma</i> 2. 62</p> <p style="text-align: center;"><i>Tutela. V. Præsidium. SS. Patroni.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Tutor Principis.</i></p> <p>Donec reddatur Atlanti. <i>Hercules</i> 3. 58</p> <p>Sit tibi cura mei. <i>Avi</i> 4. 33</p> <p>Quiescentes lædit. <i>Nux</i> 9. 299</p> <p>Officit officio. <i>ibid.</i> 9. 500</p> <p style="text-align: center;"><i>Tyrannus.</i></p> <p>Obyia quæque trahit. <i>Flumen</i> 2. 447</p> <p>Optima quæque rapit. <i>Flumen</i> 2. 452</p> <p>Liberorum sanguine pascor. <i>Saturnus</i> 3. 130</p> <p>Qui prædaris, & ipse prædaberis. <i>Senacherib</i> 3. 355</p> <p>Semper in armis. <i>Accipiter</i> 4. 51</p> <p>Necessitatem non habens. <i>Falco</i> 4. 344</p> <p>Omnes devorat una. <i>Penna</i> 4. 681</p> <p>Cæde sibi viam. <i>Aper</i> 5. 15</p> <p>Depascitur & exterminat. <i>Aper</i> 5. 19</p> <p>Et prosternunt excelsas. <i>Elephas</i> 5. 287</p> <p>Et proprios. <i>Felis</i> 5. 397</p> <p>Humanas simulans voces, ut bellua sævit. <i>Hyana</i> 5. 406</p> <p>Morbus depellitur escâ. <i>Leo</i> 5. 462</p> <p>Rapto vivere juvat. <i>Leo</i> 5. 477</p> <p>Quærit quem devoret. <i>Leo</i> 5. 482</p> <p>Sanguine satur, & avidus. <i>Lupus</i> 5. 529</p>	<p>Rapax, cupidusque cruoris. <i>Lupus</i> 5. 531</p> <p>Sævit in omnes. <i>Lutra</i> 5. 535</p> <p>Nemo domare potest. <i>Mantichora</i> 5. 540</p> <p>Pietas non mitigat ulla. <i>Tigris</i> 5. 660</p> <p>Sanguine gaudet. <i>Tigris</i> 5. 661</p> <p>Propriis nec parcat alumnis. <i>Lucius</i> 6. 153</p> <p>Præda majori minor. <i>Lucius</i> 6. 154</p> <p>Omnibus infestus. <i>Silurus</i> 6. 234</p> <p>Qui vivens lædit, morte medetur. <i>Scorpius</i> 7. 39</p> <p>Dira diris pascuntur. <i>Vipera</i> 7. 125</p> <p>Non penetrant. <i>Vespa</i> 8. 282</p> <p>Unius compendium, multorum dispendium. <i>Vitis</i> 9. 521</p> <p>Inopem sua copia facit. <i>Gramen</i> 10. 103</p> <p>Aliorum cæde defendor. <i>Turris</i> 12. 237</p> <p>Terendo conteritur. <i>Rota</i> 24. 73</p> <p style="text-align: center;">V.</p> <p style="text-align: center;"><i>Vagabundus. V. Peregrinatio.</i></p> <p>Deperdit eundo. <i>Alabrum</i> 15. 5</p> <p>Incertâ sede vagantur. <i>Passeres</i> 4. 507</p> <p>Lutum colliget. <i>Flumen</i> 2. 446</p> <p style="text-align: center;"><i>Valor proprius.</i></p> <p>Non indiget auro. <i>Stella</i> 1. 342</p> <p>Propria luce refulget. <i>Ætina</i> 2. 603</p> <p>Sibi alimenta ministrat. <i>Ætina</i> 2. 609</p> <p>Suâ sede firmatur. <i>Scopulus</i> 2. 642</p> <p>Sibimet pulcherrima merces. <i>Pavo</i> 4. 515</p> <p>Nullius auxilio. <i>Pisces</i> 6. 15</p> <p>Externæ non indiga. <i>Lucerna</i> 6. 150</p> <p>Nullius ego. <i>Nautilus</i> 6. 163</p> <p>Sub parvo, sed meo. <i>Testudo</i> 6. 259</p> <p>Aliunde nihil. <i>Bombyx</i> 8. 117</p> <p>Luce non alienâ. <i>Cicindela</i> 8. 166</p> <p>Proprio alitur succo. <i>Cochlea</i> 8. 169</p> <p>Succo meo. <i>Cochlea</i> 8. 170</p> <p>Sponse sua. <i>Arbor</i> 9. 45</p> <p>Suo serobore firmat. <i>Robur</i> 9. 414</p> <p>Vi propriâ nititur. <i>Spina</i> 9. 433</p> <p>Frugifer ope suâ. <i>Surculus</i> 9. 487</p> <p>Alienis spoliis. <i>Truncus</i> 9. 503</p> <p>Se sustinet ipsa. <i>Vitis</i> 9. 525</p> <p>Nativo humore rubescam. <i>Vitis</i> 9. 538</p> <p>Me ipsum pando. <i>Brassica</i> 10. 18</p> <p>Ferax absque cultu. <i>Lupinus</i> 10. 143</p> <p>Adhuc perennis. <i>Heliochrysum</i> 11. 52</p> <p>Nativo purpurat haustu. <i>Rosa</i> 11. 215</p> <p>Nec se quærit extra. <i>Adamas</i> 12. 24</p> <p>Suâ se luce. <i>Carbunculus</i> 12. 63</p> <p>Alienæ haud indiga lucis. <i>Gemma</i> 12. 119</p> <p>Non indiga fuci. <i>Margaritha</i> 12. 228</p> <p>Nec te quæsi veris extra. <i>ibid.</i> 12. 234</p> <p>Tegmine clatior. <i>Candela</i> 15. 73</p> <p>Mole suâ stat. <i>Columna</i> 16. 47</p> <p>Se ipsa tuetur. <i>Templum</i> 16. 195</p> <p>Corrigo, si non cecidit. <i>Alea</i> 18. 3</p>	<p>Sors nequaquam. <i>Alveus latrunculo- rum</i> 18. 10</p> <p>Propriis nitar. <i>Triremis</i> 20. 170</p> <p>Ponderibus librata suis. <i>Globus</i> 21. 53</p> <p>Parùm opis externæ. <i>Instrumentum</i> 21. 164</p> <p style="text-align: center;"><i>Vana gloria. V. Gloria vana.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Vanitas. V. Felicitas. Mundus.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Vita humana.</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Varietas.</i></p> <p>Disparitate pulchrior. <i>Manus</i> 3. 570</p> <p>Varietate venustior. <i>Hortus</i> 11. 98</p> <p>Alternando recreat. <i>Flabellum</i> 25. 43</p> <p>Varietate placet. <i>Sertum</i> 25. 102</p> <p style="text-align: center;"><i>S. Ubaldu. Episcopus.</i></p> <p>Illuminat, & eliminat. <i>Aurora</i> 1. 52</p> <p>Fugat impavidum. <i>Gallus</i> 4. 392</p> <p>Fugat aspectu. <i>Leo</i> 5. 479</p> <p>Terror averni. <i>Arbor</i> 9. 70</p> <p>Oppugnata fortior. <i>Turris</i> 16. 129</p> <p style="text-align: center;"><i>Venatio.</i></p> <p>Nec requies ulla. <i>Tityus</i> 5. 155</p> <p style="text-align: center;"><i>Verbum Dei, seu Concio.</i></p> <p>Hinc messis uberior. <i>Nix</i> 2. 206</p> <p>Opportunè sæcundat. <i>Nix</i> 2. 213</p> <p>Tinse tonitrua, ut evites fulmina. <i>Jonas</i> 3. 345</p> <p>Et cum aculeis placet. <i>Carduelis</i> 4. 232</p> <p>Mutabor in alitem. <i>Ovum</i> 4. 674</p> <p>Pretiosâ pascitur escâ. <i>Carpus</i> 6. 108</p> <p>Pinguescit ab imbre. <i>Thynnus</i> 6. 177</p> <p>Revertuntur onustæ. <i>Apes</i> 8. 71</p> <p>De forti dulcedo. <i>Amygdalus</i> 9. 19</p> <p>Delectat, sapit, nutrit. <i>Aurantium</i> 9. 108</p> <p>Senium serpentibus aufert. <i>Feniculum</i> 10. 59</p> <p>Splendorem & aciem. <i>Culter</i> 15. 84</p> <p>Secat & separat. <i>Culter</i> 15. 85</p> <p style="text-align: center;"><i>Veritas.</i></p> <p>Premitur non opprimitur. <i>Sol</i> 1. 88</p> <p>Premitur non opprimitur. <i>Eclipsis solis</i> 1. 208</p> <p>Mox eadem: <i>Eclipsis Luna</i> 1. 314</p> <p>Quod celat non aufert. <i>Nubes</i> 2. 172</p> <p>Non potest abscondi. <i>Fulmen</i> 2. 243</p> <p>Propriâ luce refulget. <i>Ætina</i> 2. 603</p> <p>Veritas odium parit. <i>Hieremias</i> 3. 364</p> <p>Hæc omnia vincit. <i>Zorobabel</i> 3. 374</p> <p>Inimicus factus sum verum dicens. <i>S. Joh. Bapt.</i> 3. 432</p> <p>Vitam, quam verum perdere præstat. <i>S. Joh. Bapt.</i> 3. 433</p> <p>Cælo manifesta sereno. <i>Conchylum</i> 6. 88</p> <p style="text-align: right;">Ab</p>
---	---	---

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Ab utra cunabulum.	<i>Bombyx</i> 8.113	Grata rigore.	<i>Rosa</i> 11.204	Ut validius.	<i>Aries</i> 5.24	
Extrahet una dies.	<i>Lotus</i> 10.139	Suo se iobore vincit.	<i>Adamas</i> 12.39	Quietum nemo impunè laceffet.	<i>Canis</i> 5.106	
Et obducta lucet.	<i>Candela</i> 15.67	Nunc mihi, nunc alii.	<i>Alea</i> 18.4	Non inultus evado.	<i>Cervus</i> 5.186	
Et latens erumpit.	<i>Luterna</i> 15.110	Impar gressus, par victoria.	<i>Alvens laruncolorum</i> 8.16	Pro viribus.	<i>Elephas</i> 5.273	
Fallere nescitum	<i>Speculam</i> 15.177	Nunc promere vires.	<i>Sagitta</i> 22.109	Reservat iram.	<i>Leo</i> 5.496	
Veritas ex mendacio.	<i>Microscopium</i> 21.169	<i>Vidua.</i>		Dedidit cædes.	<i>Leo</i> 5.497	
				Non ego revertar inultus.	<i>Rhinoceros</i> 5.612	
<i>Vestis.</i>				Dum perimat, petimi gaudet.	<i>Taurus</i> 5.642	
Nullus ab arte decor.	<i>Iris</i> 2.258	Unica semper avis.	<i>Phœnix</i> 4.577	Minuit vindicta dolorem.	<i>Tigris</i> 5.658	
Ut placeat, regitur.	<i>Campus</i> 2.568	Aurum, aut nullam.	<i>Turtur</i> 4.630	Vindicta trahit exitium.	<i>Vulpes</i> 5.691	
Vertuntur in angues.	<i>Medusa</i> 3.90	Et solitaria, & sola.	<i>Turtur</i> 4.632	Dum irrui, ruit.	<i>Balena</i> 6.29	
Necessitari, non luxui.	<i>Adam</i> 3.173	Non sufficit alter.	<i>Vuis</i> 9.506	Cauda semper in istu.	<i>Scorpius</i> 7.42	
Pudori non cultui.	<i>ibid.</i> n.174	<i>Vigilantia.</i>			Non lædo, nisi adar.	<i>Scorpius</i> 7.44
Sua se laqueo induit.	<i>Abraham</i> 3.315	Quis dormire faciet?	<i>Calum</i> 1.10	Frustra.	<i>Serpens</i> 7.68	
Pellibus in morem eiunctus.	<i>S. Ioan.</i> Bapt. 3.428	Amula siderum vigilat.	<i>Ignis</i> 2.40	Transfundit pasta venenum.	<i>Serpens</i> 7.72	
Interna præstant.	<i>Pavo</i> 4.514	Custode perennat.	<i>Ignis</i> 2.41	Læsus nocentior.	<i>Serpens</i> 7.89	
Fœda regit, pulchrisque superbit.	<i>Pavo</i> 4.534	Electo ad lethum.	<i>Isaiah</i> 3.313	Sibi magis nocent.	<i>Apis</i> 8.8	
Nimiùm ne crede colori.	<i>Upsilon</i> 4.648	Fide, & vide.	<i>Manus</i> 3.567	Tundentem lædit.	<i>Piper</i> 9.382	
E bonitate pretium.	<i>Navis</i> 20.142	Non dormit qui custodit.	<i>Gallina</i> 4.359	Pugnat contra pugnantes.	<i>Spina</i> 9.455	
<i>Via ad Cælum.</i>				Vulnerat ex adverso.	<i>Spina</i> 9.456	
Constat innumeris.	<i>Galaxia</i> 1.413	Excitat autorâ.	<i>Gallus</i> 4.381	Non tangor impune.	<i>Spina</i> 9.459	
<i>Vicissitudo.</i>				Lædentem lædo.	<i>Taxus</i> 9.496	
Grata vicissitudine.	<i>Luna</i> 1.291	Vigilem cura fatigat.	<i>Grus</i> 4.401	Spoliatis arma supersunt.	<i>Truncus</i> 9.502	
Crescit ut desinat.	<i>Definit</i> ut crecat. <i>Luna</i> 1.299	Neprovisio.	<i>Grus</i> 4.409	Nemo me impunè laceffit.	<i>Caranus</i> 10.32	
Vicissim traditur.	<i>Fucula</i> 2.88	Studio & vigilantia.	<i>Grus</i> 4.410	Leviter si tangis, adurit.	<i>Urtica</i> 10.193	
Vicissim agmina ducunt.	<i>Grus</i> 4.415	Me stante nil timendum.	<i>Grus</i> 4.414	Terit, & teritur.	<i>Cos</i> 12.28	
Pro defessa vicem.	<i>Grus</i> 4.424	Ut aut dormiant.	<i>Grus</i> 4.422	Vi excandescet.	<i>Silix</i> 12.292	
Alternis facili labor.	<i>Cervus</i> 5.197	Excubat in custodia.	<i>Psitacus</i> 4.609	Percussum scintillat.	<i>Ferrum</i> 13.48	
Dant animos vices.	<i>Cervus</i> 5.198	Cultos & per vigil.	<i>Canis</i> 5.97	Percussum cædet.	<i>Scalprum</i> 17.142	
Deciduis subnaescuntur alii.	<i>Aurantium</i> 9.139	Quò opportunus, eò vigilantius.	<i>Canis</i> 5.140	Et leviter ictum sonat.	<i>Horologium</i> 21.128	
Uno florente, maturescit alter.	<i>Cedrus</i> 9.140	Vigilantibus.	<i>Cervus</i> 5.230	Vim vi.	<i>Pyrobolis</i> 22.85	
Lectiores emittet.	<i>Jasminus</i> 11.109	Nec jacet in somno.	<i>Elephas</i> 5.277	Dum noceam, peream.	<i>ibid.</i> 22.86	
Spina, sed absque rosis,	<i>Rosa</i> 11.236	Vigilat in somnis.	<i>Leo</i> 5.450	Et retigisse satis.	<i>Sclopetum</i> 22.117	
Profugâ radice recedit.	<i>Tulipa</i> 11.240	Degit in excubiis.	<i>Leo</i> 5.463	Alterutro.	<i>Sclopetum</i> 22.118	
Honori invicem.	<i>Gemma</i> 12.118	Dormit, nec lumina claudit.	<i>Leo</i> 5.464	Revomit quos accipit.	<i>Tormentum</i> 22.154	
Alternant pondera eundo.	<i>Suula</i> 15.164	Non majestate securus.	<i>Leo</i> 5.474	Percussum telonabo.	<i>Tympanum</i> 22.194	
Alternis ictibus.	<i>Malleus</i> 17.99	Nec in somno sopitur.	<i>Leo</i> 5.499	Terendo conteritur.	<i>Rota</i> 24.73	
Per opposita ad idem.	<i>Serra</i> 17.158	Excubiæ capitis fecit, e quietem.	<i>Leo</i> 5.503	<i>Vino abstinere.</i>		
Alternando.	<i>Serra</i> 17.159	In motu quietem.	<i>Delphinus</i> 6.109	Vinum, quo caret, ostentat.	<i>Amythus</i> 12.50	
Tracta vicissim.	<i>Serra</i> 17.165	Oculis vitam.	<i>Tortudo</i> 6.253	<i>Violentia.</i>		
Et lumine, & umbrâ.	<i>Horologium</i> 21.76	Non dormitabit.	<i>Draco</i> 7.26	Vis, non jus.	<i>Naboth</i> 3.332	
Decidunt, & redeunt.	<i>Cornu</i> 25.20	Noctes atque dies.	<i>Turris</i> 16.216	Violentia invertitur ordo.	<i>Clavis</i> 17.28	
Decidunt & solida.	<i>ibid.</i> 25.21	Dux nunquam conditus undis.	<i>Navis</i> 20.108	Ab invitis extorquet.	<i>Torcular</i> 17.185	
<i>Victoria. Victor.</i>			Somnum fugat.	<i>Vir Apostolicus. V. Prædicator.</i>		
E solo venit victoria cælo.	<i>Gedeon</i> 3.279	<i>Vindicta, Vindicatus.</i>			Apostolus.	
E fractis victoria restis.	<i>ibid.</i> n.280	In humili fulmen.	<i>Calum</i> 1.25	Claro ab æthere pavor.	<i>Lux</i> 1.41	
Victoria victori mala.	<i>Iephe</i> 3.280	Serenus detpicit.	<i>Sol</i> 1.103	Irrequieta, nec errans.	<i>Zodiacus</i> 1.362	
Miserum victoria fecit.	<i>Amusias</i> 3.342	Damna lucis rependo mea.	<i>Eclipsis Solis</i> 1.213	Et mihi stabilis error.	<i>Zodiacus</i> 1.382	
Ex hoste salus.	<i>Tobias</i> 3.356	Tunc magis tela vibrat lucis, cum delectat arcum.	<i>Luna</i> 1.251	Elevatus in pluviam.	<i>Vapor</i> 2.140	
Victoria multis.	<i>Aquila</i> 4.212	Conantia frangere, frangit.	<i>Scorpius</i> 2.645	<i>Effluen-</i>		
Sic repugnant.	<i>Cygnus</i> 4.340	Non telo, sed maxilla.	<i>Samson</i> 3.284			
Amat victoria curam.	<i>Grus</i> 4.433	Malè mihi, modò malè alius.	<i>Samson</i> 3.291			
Victoriam, non prædam.	<i>Canis</i> 5.126	Fortior est, qui se, quàm qui fortissima vincit mania.	<i>David</i> 3.304			
Non redeo nisi victor.	<i>Elephas</i> 5.255	Non infirmiores.	<i>Accipiter</i> 4.47			
Ex amarâ victoria.	<i>Ictus</i> 5.410	Sto, & vinco.	<i>Aquila</i> 4.147			
Sine strage vincit.	<i>Leo</i> 5.400	Predic illæsa.	<i>Charybdis</i> 4.242			
Serid quærenda, & ludo.	<i>Palma</i> 9.356	Lacessitus.	<i>Cygnus</i> 4.323			
		Durissima coquit.	<i>Serubus</i> 4.616			

INDEX APPLICATIONUM.

Effluendo consumitur.	<i>Nubes</i> 2.168	Afflatu læditur.	<i>Speculum</i> 15.192	Dulcedine capio.	<i>Siren</i> 3.143
Alget & ardet.	<i>Aetna</i> 2.594	Nil demere possum.	<i>Sclopetum</i> 22.119	Inter viret aspera virtus.	<i>Moses</i> 3.246
Virtute & scientiâ.	<i>Apollo</i> 3.399	Flaventia metit.	<i>Falx</i> 24.33	Nec in una sede morantur.	<i>Dagon</i> 3.294
Et fovet extraneos.	<i>Gallina</i> 4.371			Virtus prostrata triumphat.	<i>Eleazarus</i> 3.382
Et cantu excludit.	<i>Philomela</i> 4.568			Virtute & scientiâ.	<i>Apollo</i> 3.399
Parvique cibi, grandisque laboris.	<i>Afinus</i> 5.33			Stulta est sapientia stulto.	<i>Herodes</i> 3.417
Quos iterum parturio.	<i>Ursus</i> 5.666			Vivit post funera virtus.	<i>Tabitha</i> 3.530
Lumina clara facit.	<i>Feniculum</i> 10.58			Opeti non verbo.	<i>Mannus</i> 3.572
Recludit munera lætis.	<i>ibid.</i> 10.60			Silentibus austris.	<i>Alcyon</i> 4.67
A putredine servat.	<i>Sal</i> 12.255			Nulla via in via.	<i>Aquila</i> 4.110
				Nil fulmina terrent.	<i>Aquila</i> 4.161
				Par putat esse nihil.	<i>Aquila</i> 4.161
				Negatâ tentat iter viâ.	<i>Aquila</i> 4.180
				Moritur, non pereunte, senectus.	<i>Aquila</i> 4.191
				Non sufficit una.	<i>Aquila</i> 4.216
				Quod fero, me perfert.	<i>ibid.</i> 4.217
				Non terret acumen.	<i>Carduelis</i> 4.231
				Intus & foris.	<i>Columba</i> 4.258
				Dolor non color.	<i>Columba</i> 4.264
				Cùm premitur effluit.	<i>Corvus</i> 4.300
				Æternitati.	<i>Cygnus</i> 4.330
				Vel cum pondere.	<i>Grus</i> 4.411
				Interminatis fulget honoribus.	<i>Monocodiata</i> 4.491
				Sibimet pulcherrima merces.	<i>Pavo</i> 4.515
				Nunquam putrefcet.	<i>Pavo</i> 4.526
				Post fata superstes.	<i>Phoenix</i> 4.583
				Parturiente rogo.	<i>Phoenix</i> 4.587
				Serpere nescit.	<i>Ala</i> 4.658
				Expansæ sublimem.	<i>Ala</i> 4.662
				Intus & extra.	<i>Agnus</i> 5.1
				Sub crudo aspectu prædulcem continet escam.	<i>Bison</i> 5.55
				Per ardua tutè.	<i>Capra</i> 5.162
				Ascensu nitens arduo.	<i>Elephas</i> 5.240
				In suis viribus pretium.	<i>Elephas</i> 5.261
				Citra cruorem.	<i>Elephas</i> 5.264
				Stare loco nescit.	<i>Equus</i> 5.316
				Se tutissimus uno.	<i>Erimaceus</i> 5.373
				Pretium ipsa sibi.	<i>Leo</i> 5.489
				Allicit omnes.	<i>Panthera</i> 5.594
				Effugia perdunt.	<i>Rupicapra</i> 5.619
				Et mortuus olet.	<i>Polypus</i> 6.183
				Spoliata illustrior.	<i>Serpens</i> 7.54
				In yanum laboraverunt.	<i>Serpens</i> 7.92
				Virtus metienda labore.	<i>Bombyx</i> 8.134
				Fert omnia secum.	<i>Cochlea</i> 8.168
				Et in funere perennitas.	<i>Arbor</i> 9.59
				Difficilis cultu.	<i>Arbor</i> 9.67
				Expressa probatur.	<i>Aurantium</i> 9.112
				Fragrantia durant.	<i>Cydoncus</i> 9.149
				Ære perennior.	<i>Cypressus</i> 9.152
				Dulcorem, non speciem.	<i>Ficus</i> 9.164
				Nec fulmen metuit, nec hyemem.	<i>Laurus</i> 9.206
				Nullis obnoxia fati.	<i>Laurus</i> 9.208
				Victrix temporis.	<i>Laurus</i> 9.220
				Non omnis moriat.	<i>Laurus</i> 9.230
				Æternumque virebit.	<i>Laurus</i> 9.231
				Præsidium & decus.	<i>Laurus</i> 9.234
				Vincit vim virtus.	<i>Laurus</i> 9.235
				Stillat incisa.	<i>Myrrha</i> 9.187
					In-

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Incisione uberior.	<i>Myrrha</i> 9.189	Jubar undique spargit.	<i>ibid.</i> 12.319	Sua culmina celat.	<i>Olympus</i> 2.623
Icor, dum ditor.	<i>Nux</i> 9.302	Probarum æstimator.	<i>Aurum</i> 13.20	Intus, non extra.	<i>Silenus</i> 3.1.133
Concussio firmat.	<i>Olea</i> 9.328	Pretium examine crescit.	<i>Aurum</i> 13.21	Pretiosa latent.	<i>ibid.</i> n.134
In cacumine dulcis.	<i>Palma</i> 9.345	Robur dat ignis & unda.	<i>Ferrum</i> 13.66	Per amica silentia lunæ.	<i>Noctua</i> 4.500
Sese ipsa coronat.	<i>Palma</i> 4.347	Et propè, & procul.	<i>Campana</i> 14.15	Restrixtæ depereunt.	<i>Pavo</i> 4.521
Taniam in aprico.	<i>Palma</i> 9.359	Et percussa valet.	<i>Campana</i> 14.16	Fortitudinem meam ad te custodiam.	<i>Leo</i> 5.444
Hinc fructus & odor.	<i>Pinus</i> 9.377	Lucis habet alimenta perennis.	<i>Lucerna</i> 14.59	Contego, ne detegant.	<i>Leo</i> 5.476
Non sine labore.	<i>Pinus</i> 9.382	Milleno lumine dives.	<i>Mitra</i> 14.56	Thesaurò grava.	<i>Conchylium</i> 6.64
Contusum acrius.	<i>Piper</i> 4.386	Agitatum magis.	<i>Thuribulum</i> 14.74	Pretiosus laurat.	<i>Conchylium</i> 6.69
Contusum exultat.	<i>Piper</i> 9.388	Nusquam finis.	<i>Annulus</i> 15.14	Abcondita inutilis.	<i>Conchylium</i> 6.70
Obumbrat & recreat.	<i>Platanus</i> 9.390	Nihil ante te.	<i>Candela</i> 15.38	Gemma laet.	<i>ibid.</i> 6.80
Non segni rapienda manu.	<i>Poma aurea</i> 9.401	Extinguitur afflatu.	<i>Candela</i> 15.46	Optima latent.	<i>ibidem</i> 6.85
Durando sæcula vincit.	<i>Quercus</i> 9.405	Splendidior, quò altior.	<i>ibid.</i> 15.51	Pretium intus.	<i>ibidem</i> 6.86
Incurfionibus solidatur.	<i>Quercus</i> 9.410	Non extinguetur.	<i>Candela</i> 15.69	Velamento salus.	<i>Sepia</i> 6.233
Cariem non sentit.	<i>Quercus</i> 9.413	Tuta patet.	<i>Candela</i> 15.70	Collecta recondit.	<i>Apes</i> 8.70
Immerfabilis.	<i>Subor</i> 9.462	Ab aura, non à visu.	<i>ibid.</i> 15.74	Mellificat intrò.	<i>Apis</i> 8.73
Se sustinet ipsa.	<i>Vitis</i> 9.525	Sincera subsidit.	<i>Cribrum</i> 15.75	Operosior in angusto.	<i>Apis</i> 8.77
Depressa refurgit.	<i>Acanthus</i> 10.1	Et latet, & lucet.	<i>Laterna</i> 15.101	Operitur dum operatur.	<i>Bombyx</i> 8.129
Fert gaudia cordi.	<i>Borago</i> 10.15	Frustra.	<i>Laterna</i> 15.104	In tenebris floret.	<i>Arbor</i> 9.96
Ubique vigeo.	<i>Brassica</i> 10.16	Enitet intus.	<i>Laterna</i> 15.106	Inclusa potentius halant.	<i>Cydonens</i> 9.150
In arido viret.	<i>Capparis</i> 10.27	Perficitur igne.	<i>Panis</i> 15.141	Pulchriora latent.	<i>Malus punica</i> 9.254
Pressa validior.	<i>Fœnum</i> 10.61	Non statim atrollit.	<i>Scala</i> 15.147	Nobilia latent.	<i>Malus punica</i> 9.275
Flectimur, non frangimur.	<i>Juncus</i> 10.106	Omnibus patet.	<i>Forum</i> 16.87	Meliora latent.	<i>Pinus</i> 9.383
Semper injuriâ melius.	<i>Linum</i> 10.123	Ufui & ornamento.	<i>Forum</i> 16.88	Nec longum tempus.	<i>Sylva</i> 9.492
Munda, sed illæsa.	<i>Oryza</i> 10.155	Umbræ nescia.	<i>Pyramis</i> 16.139	Meliora latent.	<i>Cucurbita</i> 10.42
Gaudet apricis.	<i>Pisum</i> 10.158	Trames non inivius ullus.	<i>Pyramis</i> 16.140	Et remotissimo sole.	<i>Pulegium</i> 10.170
Recifa florere.	<i>Pulegium</i> 10.165	Utrimque se probat eandem.	<i>Pyramis</i> 16.151	Fortior, quàm æstimas.	<i>Raphanus</i> 10.178
Undique grata viret.	<i>Spinacea</i> 10.184	Per ardua virtus.	<i>Pyramis</i> 16.152	Lux orta recludet.	<i>Flos</i> 11.12
Oppressione vivacior.	<i>Flos</i> 11.7	Et strata decorem.	<i>Pyramis</i> 16.159	Lux obvia claudet.	<i>Miraculum Hispanicum</i> 11.165
Crescit odor.	<i>Flos</i> 11.13	Patet aditus.	<i>Templum</i> 16.197	Quasi absconditus vultus ejus.	<i>Rosa</i> 11.186
Juncti suavis.	<i>Flos</i> 11.15	At nomen in ævum.	<i>ibid.</i> 16.202	Amat obscurum.	<i>Carbunculus</i> 12.61
Perit, pereunte radice.	<i>Flos</i> 11.18	Non omnis moriat.	<i>Theatrum</i> 16.109	Absconsione secura.	<i>Margaritaba</i> 12.235
Ipsa sibi fertum.	<i>Corona Imperialis</i> 11.42	Nitescit intrò.	<i>Lagena</i> 17.88	Pretiosa latent.	<i>ibidem</i> 12.243
Ornat & recreat.	<i>Hortus</i> 11.85	Percussus elevor.	<i>Pila</i> 18.43	Clausa inutilis.	<i>Moneta</i> 13.72
Procul & diu.	<i>Lilium</i> 11.120	His ad æthera.	<i>Calamus</i> 19.8	Sub regmine tuta.	<i>Candela</i> 15.72
Ipsa sibi culpa est, hoc qui læderet odore.	<i>Lilium</i> 11.138	E rectitudinæ pretium.	<i>Regula</i> 19.52	Et latens erumpit.	<i>Laterna</i> 15.100
Per angusta augustior.	<i>Lilium</i> 11.140	Manet idem.	<i>Sigillum</i> 19.55	Lateat & luceat.	<i>Laterna</i> 15.101
Nec suffocatur, nec offuscatur.	<i>ibid.</i> 11.146	Discrimine lecta bicotni.	<i>T.</i> 19.62	Ex abdito micat.	<i>Laterna</i> 15.103
Et recitum virefcit.	<i>ibid.</i> 11.150	Traducit euntes.	<i>Cymba</i> 20.26	Enitet intus.	<i>Laterna</i> 15.106
Invisus Veneti.	<i>Lilium</i> 11.158	Labore & virtute.	<i>Navis</i> 20.54	Absconditur ut servetur.	<i>ibid.</i> 15.108
Clarior in tenebris.	<i>Paonia</i> 11.170	Pandit in altum.	<i>Navis</i> 20.73	Tuta, si recta.	<i>Laterna</i> 15.109
Semper suaves.	<i>Rosa</i> 11.174	Inconculsa manet.	<i>Navis</i> 20.111	Non parer extraneis.	<i>Scrinium</i> 15.158
Vel inter sentes germinat.	<i>Rosa</i> 11.177	Quia rectus, aspicior.	<i>Horologium</i> 21.125	Pretiosa latent.	<i>Scrinium</i> 15.159
Non perit odor.	<i>Rosa</i> 11.207	Non extrinsecus tantum.	<i>ibid.</i> 21.130	Pulchriora latent.	<i>Domus</i> 16.65
Nativo purpurat haustu.	<i>Rosa</i> 11.215	Præsidium & decus.	<i>Arma</i> 22.27	Lator intus.	<i>Fenestra</i> 16.77
Tractata gratior.	<i>Rosa</i> 11.226	Hinc fortes.	<i>Galea</i> 22.45	Erumpendo nitebit.	<i>Pyrobolus</i> 18.73
Abigitque, trahitque.	<i>Rosa</i> 11.229	E mucrone æstimandus.	<i>Gladius</i> 22.59	Pretium intus.	<i>Horologium</i> 21.120
Plus firmitatis, quàm lucis.	<i>Adamas</i> 21.23	Unus omnia contra.	<i>Scutum</i> 22.145	Vis abdita.	<i>Scolopetum</i> 22.123
Nec se quærit extra.	<i>Adamas</i> 12.24	Interclusa respirat.	<i>Tuba</i> 22.185		
In tenebris clarius.	<i>Carbunculus</i> 12.65	Nil reliquæ, si me deficit una fides.	<i>Chelys</i> 23.2		
Neve suis umbris, lucida tora, caret.	<i>Cryffallus</i> 12.98	Diffona, si discrepet una.	<i>Cithara</i> 23.22		
Lucet & ornat.	<i>Gemma</i> 12.123	Varietate concentus.	<i>Organum</i> 23.34		
Non indiga fuci.	<i>Margaritaba</i> 12.228				
Exposita probatur.	<i>ibid.</i> 12.230				
Nec sine lumine dives.	<i>ibid.</i> 12.231				
Recreat, nec fatiat.	<i>Smaragdus</i> 12.305				
Attracta suaviss.	<i>Succinum</i> 12.315				
Gemmâ fulgidior omni.	<i>Topazius</i> 12.318				

Visio Dei. V. Beatitudo.

Virtus abscondita. V. Modestia.

Perstringit jubare visum.	<i>Sol</i> 1.64
Suo se lumine condit.	<i>Sol</i> 1.70
Extinguit lumine lumen.	<i>Sol</i> 1.95
Reflexum facilius.	<i>Sol</i> 1.134
Non alio mens fatianda bono.	<i>S. Philippus</i> 3.513
Dum videam, peream.	<i>Aquila</i> 4.144
Par purat esse nihil.	<i>Aquila</i> 4.161
Oculo irretorto.	<i>Aquila</i> 4.171

INDEX APPLICATIONUM.

Inuendo inardefcit. <i>Aquila</i> 4.204	Vix nati natant. <i>Pisces</i> 6.7	Vocante resurgit. <i>Lazarus</i> 3.456
Nil iucundius illo. <i>Smaragdus</i> 12.304	Frustra decipitur. <i>Balana</i> 6.31	Ostendere sufficit. <i>Ovis</i> 5.582
Recreat, nec fatiat. <i>ibid.</i> 12.305	Simul emigramus omnes. <i>Cancellus</i> 6.41	Sequor allecta. <i>Ovis</i> 5.586
Exardescet ignis. <i>Speculum</i> 15.214	Alienis innitor. <i>Cancellus</i> 6.43	Trahit unum è multis. <i>Ramus</i> 9.436
<i>Visitor.</i>	Inquilinus, non possessor. <i>ibid.</i> 6.44	Sequor attractus. <i>Magnes</i> 2.177
Omnia lustrat. <i>Sol</i> 1.66	Nulquam non hospita. <i>Tesudo</i> 6.261	Ni rapiare, cadis. <i>Magnes</i> 12.198
Jam illustrabit omnia. <i>Sol</i> 1.83	Ad locum tandem. <i>Tesudo</i> 6.267	Non trahitur, quia distrahitur. <i>Magnes</i> 12.199
Motu fecundius. <i>Sol</i> 1.92	Finisque ab origine pendet. <i>Serpens</i> 7.64	<i>Voluntas. V. Intentio. Desiderium. Libertas. Cooperari gratia.</i>
Revoluta fecundant. <i>Stella</i> 1.335	Levi dirumpitur aurâ. <i>Areus</i> 8.100	<i>Voluptas. V. Felicitas. Mundus.</i>
Et mihi stabilis error. <i>Zodiacus</i> 1.382	Ventus est vita humana. <i>Chamaleon</i> 8.141	At citò deficit. <i>Luna</i> 1.278
Aliis inserviendò contumor. <i>Equus</i> 5.307	Prompta ruina. <i>Muscipula</i> 8.233	Haud miscentur. <i>Flamma</i> 2.70
<i>Visus. V. Aspectus. Sensus.</i>	Mors in vita. <i>Vitis</i> 9.533	Lambit, & labitur. <i>Aqua</i> 2.346
<i>Vita actiua & contemplatiua. V. Contemplatiuus.</i>	Citò arefcet. <i>Fœnum</i> 10.63	Mortem vitamque propinant. <i>Fons</i> 2.522
Diei noctisque pares. <i>Sol in Zodiaco</i> 1.196	Levis iactura. <i>Fœnum</i> 10.64	Non mansuescit arando. <i>Terra</i> 2.548
Optimam partem elegit. <i>Mazdalena</i> 3.470	Velox orior, morior. <i>Fungus</i> 10.100	Retardor ab auro. <i>Atalanta</i> 3.24
Minus cœlestia curat. <i>Martha</i> 3.471	Exiguâ radice vitet. <i>Spinacea</i> 10.182	Mortem dabit ipsa voluptas. <i>Siren</i> 3.135
Quiescit in motu. <i>Columba</i> 4.275	Statim languet. <i>Flos</i> 11.1	Blanditiis perimit. <i>ibid.</i> n.136
Sursùm, & subter. <i>Hirundo</i> 6.144	In iuventute senescimus. <i>Flos</i> 11.2	Mortem dat ipsa voluptas. <i>ibid.</i> n.137
Per suprema, per ima. <i>Nautilus</i> 6.164	Brevis est usus. <i>Anemone</i> 11.28	Cùm blanditur, occidit. <i>ibid.</i> n.138
Et viret, & pallet. <i>Beryllus</i> 12.54	Tota vita dies unus. <i>Lilium</i> 11.117	Formosa supernè. <i>Siren</i> 3.142
Extra, non procul. <i>Navis</i> 20.67	Nascendo senescit. <i>Rosa</i> 11.171	Dulcedine capio. <i>Siren</i> 3.143
Extra, non procul. <i>Navis</i> 20.67	Vel inter sentes germinat. <i>Rosa</i> 11.177	Amaricata dulcedo. <i>Siren</i> 3.144
Circuit, loco manens. <i>Circinus</i> 21.25	Profugâ radice recedit. <i>Tulipa</i> 11.240	Affluunt, sed effluunt. <i>Tantalus</i> 3.151
Non vagus vagot. <i>Circinus</i> 21.27	Non instauratur effractum. <i>Vitrum</i> 12.331	Obferatis auribus. <i>Ulysses</i> 3.160
Centro pes alter adhæret. <i>ibid.</i> 21.33	Flatu gignente fragilior. <i>Vitrum</i> 12.334	Mortem dabit ipsa voluptas. <i>Ulysses</i> 3.167
<i>Vitiosus. V. Peccator.</i>	Extinguitur afflatu. <i>Candela</i> 15.46	E malo nascitur omne malum. <i>Eua</i> 3.178
<i>Vitium. V. Peccatum.</i>	Arrha sepulchri. <i>Cuna</i> 15.93	Nocet empta dolore voluptas. <i>Esaia</i> 3.215
<i>Vitricus.</i>	Transuersim recta secantur. <i>Tela</i> 15.233	Post luctam claudicat. <i>Jacob</i> 3.224
Alienum alit alumnum. <i>Sirculus inoculatus</i> 9.477	Ventus est vita nostra. <i>Uter</i> 15.273	Sic esuriisse nocebit. <i>Popul. Israel.</i> 3.259
<i>Unio. V. Concordia.</i>	Vario iactatur turbine semper. <i>Mola</i> 16.113	Momentaneum quod delectat. <i>Jonas</i> 3.346
<i>Vita humana.</i>	Haurio ut expirem. <i>Eollis</i> 17.56	Extrema gaudii luctus. <i>Balthasar</i> 3.373
Citò lucefcit Hesperus. <i>Cœlum</i> 1.22	Alternando. <i>Serra</i> 17.159	Mox vermibus esca. <i>Herodes</i> 3.414
Rapit horâ diem. <i>Sol</i> 1.161	Flamine format. <i>Tubus</i> 1.198	Hoc signo discernor. <i>Cor</i> 3.55
Nil sub Sole novum. <i>Sol</i> 1.170	Stat motu. <i>Trochus</i> 18.84	Propriæ blanditur neci. <i>Manus</i> 3.571
Consummata minuitur. <i>Luna</i> 1.265	Non quantus, sed qualis. <i>Liber</i> 19.36	Suis capta delitiis. <i>Avis</i> 4.27
Vergimus ad occasum. <i>Stella</i> 1.336	Per varios casus. <i>Navis</i> 20.75	Ad petram allidet. <i>Aquila</i> 4.126
Oculos elata fefellit. <i>Flamma</i> 2.52	Periculum anceps. <i>Navis</i> 20.124	Videor, non sum. <i>Columba</i> 4.292
Agitata dissolvitur. <i>Facula</i> 2.76	Contermina morti. <i>Navis</i> 20.126	Nescia. <i>Coturnix</i> 4.308
Citò dissolvar. <i>Nubes</i> 2.178	Peregrinas ibit in auras. <i>ibid.</i> 20.128	Dum ludit, illudit. <i>Noctua</i> 4.498
Citò dilabitur. <i>Nix</i> 2.207	Fatis incerta feror. <i>Navis</i> 20.130	Prohibent vincula. <i>Passer</i> 4.509
Perit, dum fulgurat. <i>Fulgur</i> 2.228	Per tela, per hostes. <i>Trivemis</i> 20.171	Exultat & plorat. <i>Pavo</i> 4.530
Et levis, & brevis est. <i>Bulla</i> 2.373	Pulchra, sed fragilis. <i>Globus</i> 21.65	Nec famem minuet. <i>Philomela</i> 565
Properamus ad unum. <i>Mare</i> 2.410	Affiduo discrimine iactor. <i>Globus</i> 21.66	Cum illo licet luserit. <i>Felis</i> 5.395
Nunquam retrorsum. <i>Flumen</i> 2.418	Et lumine, & umbra. <i>Horologium</i> 21.76	Allicit ut perimat. <i>Panthera</i> 5.595
Nec mora, nec requies. <i>Flumen</i> 2.425	In umbra desino. <i>ibid.</i> 21.82	Blandimento prædatur. <i>ibid.</i> 5.599
Semper ad ima. <i>Flumen</i> 2.429	Non viso gressu. <i>ibid.</i> 21.73	Complectendo necat. <i>Simia</i> 5.629
Reversus unde venerat. <i>Flumen</i> 2.434	Variando constar. <i>ibid.</i> 21.107	Cùm arridet, irridet. <i>Vulpes</i> 5.685
Fugiens abit. <i>Flumen</i> 2.443	Hoc percunte peris. <i>ibid.</i> 21.151	Prææ spes vana capit. <i>Pisces</i> 6.2
Sequitur victoriam luctam. <i>Jacob</i> 3.222	Sum pulvis & fragile vitrum. <i>ibid.</i> 21.156	Brevis voluptas, longus dolor. <i>Pisces</i> 6.18
Fecerunt somnia vatem. <i>Ioseph</i> 3.231	Volat irrevocabile. <i>Sagitta</i> 22.96	Tenet, atque tenerur. <i>Pisces</i> 6.19
Memento te peregrinum. <i>Populus Israeliticus</i> 3.256	Animat aura levis. <i>Organum</i> 23.44	Non bibes amplius. <i>Angustia</i> 6.25
Solo cadunt fonitu. <i>Iosue</i> 3.266	Tenui pendentia filo. <i>Malleoli</i> 25.65	Educi & seducit. <i>Cancer</i> 6.58
Non habemus hîc manentem civitatem. <i>Hirundo</i> 4.460	Non quàm diu, sed quàm benè. <i>Scena</i> 25.82	Dant cantica luctum. <i>Pastinaca</i> 6.171
Vix orta fugit. <i>Perdix</i> 4.554	<i>Vocatio. V. Gratia. Electio. Prædestinatio.</i>	Me guttula dulcis avellit. <i>Polypus</i> 6.192
Relicturo faris. <i>Nidus</i> 4.666	Quâ dii vocant, eundum. <i>Mercurius</i> 3.95	Ex.
Sustinet & abstinet. <i>Camelus</i> 5.83	Setiem fatorum pollice ducunt. <i>Parca</i> 3.115	
Modò vita superfit. <i>Castor</i> 5.179		
Pereat, ne peream. <i>Castor</i> 5.181		
Nec vestigia remanent. <i>Cervus</i> 5.203		
Et inde longævus. <i>Cervus</i> 5.218		

QUÆ IN MUNDO SYMBOLICO REPERIUNTUR.

Exficcans me sustinet ardor.	<i>Testudo</i> 6.268	Species decipit.	<i>Labyrinthus</i> 16.90	<i>Uxor.</i>	
Amplexatur ut perdat.	<i>Scorpius</i> 7.43	Et capio, & capior.	<i>Hamus</i> 20.39	Nec domina, nec ancilla.	<i>Eva</i> 3.175
Metuendus acumine caudæ.	<i>Scorpius</i> 7.45	Laret uncus in herba.	<i>ibid.</i> 20.49	Nocet fœmina, si impetat.	<i>Achab</i> 3.331
Conjungit vulnera melli.	<i>Apis</i> 8.7	Exhibet ut adimat.	<i>Hamus</i> 20.43	Malum mala fœmina summum.	<i>Athalia</i> 3.339
Felero, si comedas.	<i>Mel</i> 8.88	Allicit, & elicit.	<i>Hamus</i> 20.45		
Ad inania nunquam.	<i>Formica</i> 8.201	Species decipit.	<i>Conspicillum</i> 21.43		
Pereo, dum appeto cibum.	<i>Mus</i> 8.230	In abdito cuspis.	<i>Hasla</i> 22.75		
Nullum est absque dolore bonum.	<i>Mus</i> 8.231	Volantes detinet.	<i>Viscus</i> 25.129		
				W.	
Fraudem proponit in esca.	<i>Muscipula</i> 8.236	<i>Votum.</i>		<i>Westenhusium.</i>	
Nocet empta dolore voluptas.	<i>Musca</i> 8.242	Vitâ excidunt, dum voto.	<i>Anan.</i> & <i>Sapph.</i> 3.391	Dabit Deus incrementum.	<i>Aratrum</i> 24.6
Mortem dabit ipsa voluptas.	<i>Musca</i> 8.245	Propriis inhians, communia perdit.	<i>ibid.</i> 3.392	Fulmina pellit.	<i>Campana</i> 14.28
Gaudia sperat.	<i>Papilio</i> 8.251	Addunt vincula decorem.	<i>S. Ioan. Bapt.</i> 3.431	Præsidio & decori.	<i>Rosa</i> 11.190
Brevis est damnosa voluptas.	<i>Papilio</i> 8.256	In vinculis liber.	<i>Accipiter</i> 4.50	Ab ordine decus.	<i>Domus</i> 16.70
Ardeo, dum propè sum; languedo procul.	<i>Papilio</i> 8.259	Vincta vincam.	<i>Aquila</i> 4.132		
Sic perire juvat.	<i>Arbor</i> 9.57	Servitute clarior.	<i>Psitacus</i> 4.607	Z.	
In caput sævit.	<i>Castanea</i> 9.130	Nexus non sufficit unus.	<i>Hedera</i> 9.204	<i>Zelotypia.</i>	
Mors mihi est.	<i>Palma</i> 9.354	Vincta feracior.	<i>Vitis</i> 9.522	Æstuat algens.	<i>Ætna</i> 2.596
Sternit, dum recreat.	<i>Vinum</i> 9.569	Crescit per vincula virtus.	<i>Vitis</i> 9.548	Morum ad omnem.	<i>Campana</i> 14.25
Cir lachrymas.	<i>Cepa</i> 10.35	Vincula fertis.	<i>Flos</i> 11.14	Mutat motibus umbras.	<i>Domus</i> 16.66
Mihi pondera luxus.	<i>Frumentum</i> 10.77	Gravat & ornat.	<i>Catena</i> 17.13	<i>Zelus. V. Pastor. Vir Apostolicus</i>	
Dum placeo, exitium.	<i>Fungus</i> 10.101	Ligamento robur.	<i>Circulus</i> 17.18	<i>Correltio.</i>	
Tormina gignit.	<i>Porrum</i> 10.163	Arte artem.	<i>Clavus</i> 17.34	Nunquam dicit, sufficit.	<i>Ignis</i> 2.29
Nullis fibris innixa.	<i>Tuber</i> 10.191	Ligamento constantio.	<i>Serra</i> 17.163	Agit dum vivit.	<i>Ignis</i> 2.48
Venenata recondunt.	<i>Flos</i> 11.10	Arctatus exolvor.	<i>Arcus</i> 22.7	Innoxius ardet.	<i>Ætna</i> 2.604
Brevis est usu.	<i>Anemone</i> 11.28			Da mihi animas, cætera tolle tibi.	<i>Abraham</i> 3.204
Sub floribus tormenta produuntur.	<i>Granadilla</i> 11.47	<i>Urbanitas. V. Mores externi.</i>		Ira hæc pro Numine justa.	<i>Phinces</i> 3.270
Species tantum inanis.	<i>Miraculum Hispanicum</i> 11.166	<i>S. Ursula. V. & M.</i>		Vitam incumbendo reducit.	<i>Elias</i> 3.329
Multiplex, mox nulla.	<i>Paonia</i> 11.169	Plures parit illa coronas,	<i>Laurus</i> 9.213	Omnibus omnia.	<i>Elisæus</i> 3.334
Haud procul asperitas.	<i>Rosa</i> 11.184	Et mihi stabilis error.	<i>Zodiacus</i> 1.382	Præstat religio vitæ.	<i>Matathias</i> 3.379
Non sine spina.	<i>Rosa</i> 11.214	Curfus secundos dabit.	<i>Ventus</i> 2.321	Præcipiti nihil est moderabile zelo.	<i>Petrus</i> 3.510
Et rubent, & pungunt.	<i>Rosa</i> 11.223	Unde exierunt, revertuntur.	<i>Hirundo</i> 4.449	Donec conficiam.	<i>Ciconia</i> 4.240
Pictæ, at non incisæ.	<i>Gemma</i> 12.117	<i>Usura. Usurarius. V. Avaritia.</i>		Non exurit, ut perdat.	<i>Phœnix</i> 4.574
Fugit igneus ignem.	<i>Argentum vivum</i> 13.9	Mitto ut metam.	<i>Manus</i> 3.574	Pro rege exacuunt,	<i>Apis</i> 8.6
In labiis mel, fel servat in imo.	<i>Calix</i> 14.10	Humanas simulans voces, ut bellua sævit.	<i>Hyena</i> 5.406	Arcent, ne munera perdant.	<i>Apis</i> 8.85
Vagans formatur imago.	<i>Speculum</i> 15.198	Sine dolore necat.	<i>Aspis</i> 7.8	Non silet, dum ardet.	<i>Cicada</i> 8.152
Procul irritamenta malorum.	<i>Speculum</i> 15.200	Amor urget habendi.	<i>Apis</i> 8.54	Uri, & tacere nescit.	<i>Laurus</i> 9.223
Non tenet affusus.	<i>Cisterna</i> 16.22	Unctæ refulget.	<i>Lucerna</i> 15.117	Obsum, nî temperet æstus.	<i>Sal</i> 12.262
		Depressione alterius.	<i>Situla</i> 15.172	Candescit & urit,	<i>Ferrum</i> 13.52
		Si afferes, tunc pateo.	<i>Porta</i> 16.133	Noli me tangere,	<i>Ferrum</i> 13.57
		<i>Utilitas.</i>		Furit, quia fervet.	<i>Pyrobolus</i> 18.66
		Pretiosum, quod utile.	<i>Monoceros</i> 5.556	Prædatur errantes.	<i>Rete</i> 20.158
				Ob cives servatos.	<i>Sertum</i> 25.108
				<i>Zona Despara.</i>	
				Vena pudicitia.	<i>Vitex</i> 9.16

I N D E X

RERUM NOTABILIVM,

QUÆ IN

MUNDO SYMBOLICO

REPERIUNTUR.

Primus numerus indicat Librum ; secundus est Marginalis.

- A** Est symbolum cultus Dei, lib. 19, nu. 1. Charitas utilis omnibus, n. 2.
- Abanus* inter incendia viret, n. 2. 618.
- Est symbolum casti inter lascivos, 2. 618. Veniæ, inimicis præstandæ, 618.
- Abelis* sacrificium cœlitus inflammatur, lib. 3, nu. 179. 180. A Caino fratre interfectus, n. 181.
- Est symbolum Sacrificii, l. 3, n. 179. Discordiæ fraternæ, nu. 181. Dilectionis fraternæ, n. 181.
- Abies* ramos & folia recta explicat, l. 9, n. 1. 3. animalia pascit & refrigerat, n. 2. arboribus vicinis nocumentum creat, n. 2. ignem facile concipit, n. 4. vertice deciso perit, n. 6. gaudet frigidis & umbrosis, n. 7. ejus umbra lethalis est, num. 8. olitorum cultum aspernatur, n. 6. non citò flectitur, nu. 10. sub sole & pluvîa crescit, n. 11.
- Est symbolum Judicis recti, l. 9, n. 1. Mediocritatis, n. 1. Dei justii & misericordis, n. 2. S. Crucis, n. 2. 11. pauperis spiritu, n. 3. Innocentiæ vitæ, n. 3. Religiosi puri, n. 3. juventuris ad vitia facilis, n. 4. militis benè armati, n. 5. peccatoris malitiosi, n. 5. Religiosis relicta, n. 6. solitudinis religiosæ utilis, n. 7. Societatis inaleorum mortifera, n. 8. Diligentia noxiæ, n. 9. fortitudinis heroicæ, n. 10. Angeli Custodis, n. 11 gratiæ Dei, n. 12. Calamitatis utilis, n. 12.
- Abigail* iratum Davidem placat, l. 3, n. 311.
- Est symbolum sermonis suavis, ib.
- Abrahamus* Isaacum filium immolaturus, ab Angelo prohibetur, l. 3, n. 203. Relictis spoliis, animas petit, n. 204. Tres Angelos adorat, n. 205. 206.
- Est symbolum bonæ voluntatis, lib. 3, n. 203. Zeli animarum, n. 204. Hospitalitatis, n. 205. 206. Beneficentiæ, n. 305. Eleemosynæ, n. 206.
- Abjalon*, crinibus è quercu pendulus, l. 3, n. 315. Tribus Joabi lanceis confoditur, n. 316. Lapidum acervo sepelitur, n. 317.
- Est symbolum superbiæ, & pœnæ Talionis, lib. 3, num. 315, 316. 317.
- Abscondere, s. 390. Vide solitudo. Virtus abscondita.
- Absentia, lib. 1. 253. l. 1. 254. l. 1. 297. l. 20. 132. Vide Residentia. Præsentia.
- Absentia Dei. V. Dei præsentia & Deus.
- Abstinencia. V. Jejunium. Temperantia.
- Abundantia. V. Divitiæ.
- Abusus, 2. 99.
- Academia, l. 4. 367. l. 9. 482. l. 17. 90.
- Acanthus* depressus crescit, l. 10, n. 1. Viscera putrida curat, n. 2.
- Est symbolum virtutis depressæ, l. 10, n. 1. Pœnitentiæ, n. 2.
- Acarne* vultu extenuatur, 6. 20.
- Est symbolum Libidinosi, 6. 20.
- Accipiter* directè versus Cœlum volat, 4. 34. solis beneficio canescens pennas revocat, 35. Ex aliis alias insequitur prædas, 36. 51. ad nutum aucupis paret, 37. 38. 44. conspecto carnis frusto detinetur, 41. non sibi, sed Domino prædatur, 42. comedens panem, mori dicitur, 45. 46. grandiores volucres tantùm, relictiis minoribus venatur, 47. compedes non impediunt ejus volatum, 50. festinans ad prædas capiendas, 52. omnibus avibus habetur odio, 53.
- Est symbolum dignitatum acquirendarum, 4. 34. rectitudinis actionum, 34. pœnitentis, 35. profectus, 36. avari, 36. obedienciæ voluntariæ, 37. 44. S. Laurentii, 37. recidivi, 37. Confectudinis malæ, 38. authoris proprii mali, 38. mundanæ felicitatis, 39. mentis generosæ, 40. Contemptus mundi, 40. S. Caroli, 41. Crucifixi, 41. Servi Dei, 42. S. Thomæ Apostoli, 43. 44. Vulnerum Christi, 43. S. Fr. Xaverii, 44. SS. Eucharistiæ, 45. 46. generositatis, 47. Vindictæ, animi imperterriti, 48. SS. Martyrum, 48. Cogitationis fugacis, 49. Hominis mortalis, 51. Diaboli, 51. Consilii & executionis, 52. Superioris duri, 53. Correctionis duccommodati. V. Conformati. (12, 53.)
- Acedia*. V. Ignavis.
- Acetum*, Nazaraei prohibitum, 8. 128.
- Achab* avarus, Nabothi vineam diripit, l. 3, n. 300. Jezabelis maceripium potius, quàm maritus, n. 331.
- Est symbolum avaritiæ, l. 3, n. 330. Viri uxorii, n. 331.
- Achan* clamydem purpuream clam furripit, l. 3, n. 273.
- Est symbolum Societatis malæ, ib.
- Achares* in igne fragrat, lib. 12. nu. 1. oculos confortat, n. 2. venenum reprimit, n. 3. innumeras rerum species exprimit, n. 5.
- Est symbolum S. Marciani Episc. & Mart. l. 12. n. 1. S. Laurentii, n. 1. 2. patientiæ cum ædificatione, n. 1. Exempli boni, n. 2. Educationis utilis, n. 4. Christi, n. 5. B. M. V. n. 5. Copiæ res facientes viles, n. 6.
- Achitophel* malum suum consilium primus luit, l. 1. n. 314.
- Est symbolum mali consiliarii, ib.
- Aconitum* oculos restituit, l. 10, n. 3. Feras interficit, n. 3.
- Est symbolum calamitatum, l. 10, n. 3.
- Achaon*, à Diana in cervum muratur, & à propriis canibus lacervatur, l. 3, n. 1. Quod lavantem Dianam incautè aspexerit, in bestiam est mutatus, n. 2.
- Est symbolum hominis ingrati, l. 3, n. 1. Aspectus impudici, n. 2.
- Acus* est symbolum Christi Redemptoris, l. 17. n. 1. Christi servatoris, n. 2. Calamitatis utilis, nu. 3. Correctionis pungendo sanantis, n. 4. Calamitatis transeuntis, n. 5. Vulnerum Christi, nu. 6. 7. Thomæ Apostoli, n. 6. libertatis gratiam sequentis, n. 8.
- Adamas* nec flammis nec malleis frangitur, l. 12, n. 7. 9. 10. 27. 34. macula caret, n. 8. 12. in auro nitidior, n. 11. 29. durissima infringere potest, n. 14. 16. suis scalpitur fragmentis, n. 17. 19. 21. 39. ex illustri lapide molari fit clarior, n. 18. durat & lucet, n. 20. magneti vires enervat, n. 22. 36. omnium gemmarum durissimus est, n. 23. plus firmitatis quàm lucis habet, n. 23. solis hircini sanguinis contactu rumpitur, n. 27. soli expositus clarius micat, n. 28. lapidum omnium pretiosissimus, n. 28. 38. foetum intra viscera concipit, n. 30. ex purissimâ materie generatur, n. 31. incallescens virtutem habet magneticam, num. 32. attritu jungitur unus adamas alteri, n. 33. semper acuminatus nascitur, n. 35. sanat & ornat, n. 37.
- Est symbolum fortitudinis, l. 12. n. 7. Constantiæ, n. 9. B. M. V. n. 8. 30. 31. Conceptionis B. M. V. n. 8. Imperterriti animi, n. 9. resistentiæ, n. 10. Animæ beatæ, n. 11. puritatis, n. 11. militum, n. 13. martyrum, n. 13. beneficii inimicos vincens, n. 14. Animi fortis, n. 15. S. Vincentii, n. 15. Rigoris, n. 16. Patris, filii egestate mortis, n. 25. meriti, n. 26. Correctionis suavis, n. 27. gratiæ Dei, n. 28. Charitatis, n. 29. 30. Domus Austriae, n. 29. 30. 31. 32. 34. 35. 36. 37. 38. Christi, n. 32. Concordiæ nascentis per discordiam, n. 33. belli, quod est causa pacis, n. 33. fortitudinis, n. 34. Justii semper amati, n. 35. pacis bello præferendæ, n. 36. Vincentis seipsum, n. 39.
- Adamus* ex luto factus, l. 3, n. 169. 170. 171. 172. Pellicis tunicis vestitus, n. 173. Foliis ficulneis tectus, n. 174.
- Est symbolum Contemptus mundi, lib. 3, n. 169. Nobilitatis, ib. n. 169.

N O T A B I L I U M.

- n 159. 170. Fragilitatis humanæ, n. 171. 172. Memoriam mortis, n. 172. Vestium, n. 173. 174.
- Addo** Jeroboami manum precibus restituit, lib. 3. n. 323.
Est symbolum dilectionis inimicorum, ib.
- Adhærere.** V. Resignatio in voluntatem Dei, Conformitas. Sequi.
- Adiantum.** V. Capillus Veneris.
- Adoptio,** 9. 488.
- Adoratio.** V. Imaginum cultus.
- Adrianus Imperator** condonat injurias, 1. 25.
- Adulator.** Vide Indicem Applicationum.
- Adulter,** l. 4. 313. l. 5. 286. l. 6. 161.
- Advocatus.** Vide Indicem Applicationum.
- Ædificia,** l. 3. 200. l. 3. 201. l. 4. 459.
- Ægyptus** est symbolum benefactoris latini, l. 25. n. 6.
- Æmulatio.** Vide Indicem Applicationum.
- Æneas** patrem Anchisen senem humeris sustulit, & civitate Trojã clarum, incendio liberavit, lib. 3. n. 3. 4. Ad inferos descendit, n. 5.
Est symbolum prudentiæ & fortitudinis, l. 3. n. 3. Pietatis erga parentes, n. 4. Vitiatorum, n. 5. Inferni, n. 5.
- Æneas paralyticus** à S. Petro sanatus, l. 3. n. 384. 385.
Est symbolum hominis, surgentis à vitiis, & obedientiæ, ib.
- Æolus** ventos pro arbitrio suo laxat & cohibet, l. 3. n. 6.
Est symbolum Principis, l. 3. n. 6. Viri sapientis, n. 6.
- Æquitas.** V. Judex. Justitia.
- Æternitas,** l. 3. 159. l. 7. 65. l. 15. 14. l. 21. 40.
- Ærites** præservat à veneno, l. 2. n. 40. 45. partum aquilarum promovet, n. 41. partum mulieris reddit facilem, nu. 42. 43. abortum & sterilitatem parit, num. 42. lapidem in sinu suo clausum continet, n. 44.
Est symbolum resistentiæ Prælati præservantis à malis, lib. 11. num. 40. gratiæ Dei, num. 41. Justitiæ & jurantis & nocentis, num. 42. spei, præmii, num. 43. B. M. V. gravidæ, nu. 43. timoris Dei, n. 45.
- Ætna.** Vide Mons Ætna.
- Affectus.** Vide Amor.
- Affectus erga defunctos.** V. Purgatorium.
- Affectus singularis.** V. Amor & lib. 9. n. 192.
- S. Afra Martyr,** 2. 379.
- Agarem** profugam solatur Angelus, l. 3. n. 213.
Est symbolum auxilii Divini in tribulatione, ib.
- Agnus** Candidus intus & extra, l. 5. n. 1. Desiderio scnefcit, n. 2. Exteriorius, non intus conderit, n. 3. Innocens, & timidus, nu. 4. Sequitur præeuntem, n. 5. Parenti similis, n. 6. A lupo prehensus, n. 7. 8. Candidus & immolandus, n. 9. Intentus pascuis, n. 10.
Est symbolum veræ virtutis, l. 5. n. 1. Hominis ambitiosi, nu. 2. Benevolentæ, etiam inter honores, n. 3. Justiciæ cum timore, n. 4. Dependentiæ & prudentis consilio, n. 5. Filiorum, parentes imitantium, n. 6. Oppressæ Innocentiæ, nu. 7. 8. Christi oblatis, n. 9. Lascivi, n. 10.
- Agnus castus** homines reddit castos, lib. 9. n. 13. 16. nocentia fugat, n. 13. 14. lac in nutricibus auget, n. 15. lascitudinem arceat, n. 17.
Est symbolum B. M. V. protectricis, l. 9. n. 13. 14. B. M. V. reddentis castum, n. 16. Spei roborantis, n. 17.
- Ashenum** est symbolum cooperationis gratiæ, lib. 15. n. 1. Divitiarum, n. 2. Novitii imprudenter fervidi, n. 2. populi seditiosi, nu. 3. iracundi, n. 3.
- Ala,** viscatis virgulis innixa, non sublevar, 4. 655. aggravat & allevat, 656. non sufficit una ad volandum, 657. portantem portat, 663.
Est symbolum libidinosi, 4. 655. legis Evangelicæ, 65. 663. Fidei & operum, 657. Eloquentiæ, 658. Exercitationis Virtuosorum, 659. Quietis in Deo, 660. auxilii noxii, 661. advocati, 661. Virtutis operatiæ, 662. nutui auxilii, 663.
- Alabrum** est symbolum mercatoris, l. 15. nu. 4. peregrinantis, n. 4. Vagabundi, n. 5. otiosi, nu. 5. Contemplativi, nu. 6. 10. Societatis Jesu, n. 7. diligentis, n. 7. lucrorum terrenorum, nu. 8. Magistri obsecuti, n. 9. Adami excusantis, n. 9. Exercitiorum Academicorum, n. 10. S. Cathariæ V. & M. n. 10. amanti constantis, nu. 11. Uxoris inconstantis, n. 11.
- Alanus de Solminihac,** l. 5. 75. l. 66.
- Alauda** in aera evolans cantillat, 4. 54. 56. 57. sereno Cælo duntaxat cantat, 55. sub nubilo silet, 55.
Est symbolum animi generosi, 4. 54. Christi patientis, 54. adulteris, 55. separationis à mundo, ad Deum disponentis, 56. gratitudinis, 57. animæ justæ, 57. orationis, 57.
- Alcei** mirè velocæ, l. 3. n. 11. Dormiens capitur, num. 12. Et minimis prodest, n. 13.
Est symbolum familiæ felicitæ, l. 5. n. 11. Damnatorum, num. 12. Curæ circa minima, n. 13.
- Aleyon** in Oceano nidificat, 4. 58. Maris tempestates quiescere facit, 53. 59. 60. 67. 68. 69. 70. inter dimidiæ hyemis rigores ova parit, 61. è firmissimâ materiâ nidum suum construit, 62. fæmella nunquam à suo conforte abest, 64.
Est symbolum præsentis Magnatum, 4. 58. præsentis Dei & Mariæ, 58. B. M. V. protectricis, 59. residentis superiorum, 70. providentiæ, 61. B. Mariæ Virgini intemeratæ, 62. 63. Mulieris,
- frustrâ sollicitatæ, 73. Christi tentati, 63. Conjugalis affectus, 64. 65. amici veri, 64. 65. prudentiæ Dei, 94. Angeli Custodis, 64. animi impeterriti, 66. Justi nil timentis, 66. Virtutis iniquitæ crescentis, 67. Scientiæ, turbas odio habentis, 67. Christi pacem dantis, 68. B. Mariæ V. patientis, 69. Nativitatis Christi, 69. 70. B. Mariæ V. natæ, 70. B. M. V. vitam afferentis, 70.
- Alea** est symbolum perseverantiæ, l. 18. n. 1. Ufuræ, nu. 2. prudentiæ, n. 2. 3. proprii valoris, n. 3. Victoriæ inconstantis, n. 4. aspectus noxii, n. 5. damnatorum, n. 6. peccati, n. 7. mundi fallacis, n. 8. bonorum mundi, n. 9.
- Alexander ararius** ex amico factus apostata & inimicus D. Pauli, l. 3. n. 386 ab Apostolo excommunicatur, n. 307. ob scientiam in hæresin labitur, n. 388.
Est symbolum Amicitie inconstantis, l. 3. n. 386. Excommunicationis, n. 387. Scientiæ, n. 388.
- Alexander Rex Mundum** fecit obmutescere, 2. 169. Fuit infantiabilis, l. 4. 207. l. 5. 309. Nodum Gordium præscindens, l. 3. n. 7. &c.
Est symbolum Correctionis severæ, l. 3. n. 6. & 10. Prudentiæ, n. 8. Justitiæ vindicativæ, 8. generosi animi, nu. 9. & 12. Ingenii & Fortitudinis, n. 10. & 11. Prædicatoris, 12. Prælati, 12. Difficultatis resolutæ, 13. Summi Pontificis, 13.
- Alexander Gonzaga** utilitatem è morbo accepit, 21. 21.
- Alexander IV.** Papa in labore assiduus, 1. 6.
- S. Alexius** absconditus noscitur, 15. 100.
- S. Alipius** amicos facit Hieronymum & Augustinum, 25. 40.
- B. Aloysius Gonzaga** à baptismo vitam accepit, 5. 283. calcaribus humeros stringit, 25. 8.
- Alphonus Rex** magnanimus in captivitate, 5. 455. Stratagemata odit, 5. 435. Asinum è luto levat, 9. 441.
- Altare** est symbolum donorum, lib. 14. n. 1. Eleemosynæ, n. 1. Religionis, n. 2. amoris erga Deum, n. 2. Justiciæ, n. 3. protectionis B. M. V. n. 4. Principis, n. 4. Orationis, n. 4.
- Alveus latruncularum** est symbolum proprii Valoris, l. 28. n. 10. Exercitii militaris, n. 11. servitutis Dei, n. 12. profectus, n. 13. Aulæ Ministris fallacibus vacuæ, n. 14. mortis omnibus æqualis, n. 15. Victoriæ omnibus perviæ, n. 16. mutationis, n. 17. parvarum virium in hoste timendarum, nu. 18. maturitatis, n. 19. spei, n. 19. Nominis Jesu, n. 20. B. M. V. n. 20. scientiæ scholasticæ, n. 21. regiminis, n. 21. utilitatis in homine, 22.
- Amans** cogitur equitanti Mardocheo à pedibus esse, l. 3. n. 376. In crucem suffigitur, n. 377.
Est symbolum Aulici, l. 3. n. 376. Pœnæ talionis, & Mundi fallacis, n. 377.
- Amans.** V. Amor
- Amatacus,** seu *Sansucus* est odoriferus, l. 10. nu. 4. 5. Vix inhæret terræ, n. 4. Suavitati jungit acedinem, n. 5. 6. Multo labore, ac nullo consistit lucro, n. 7. Porcis est horrore, n. 8. Duplici gaudet nomine, n. 9.
Est symbolum Contemplativi, l. 10. n. 4. Misericordiæ Dei timendæ, n. 5. Peccati foetidi, & amari, n. 6. Donorum mundi, n. 7. Horrore Impiorum erga justos, n. 8. Dignitatum plenarum periculis, n. 9.
- Amaranthus** Aquis irrigatus revirescit, l. 8. n. 20. 21. 22. 23. E nativâ sua terra recisus virorem retinet, nu. 1. 2. 4. 5. Nec gelu, nec æstu vastatur, n. 26.
Est symbolum amoris constantis, l. 8. n. 20. Beatitudinis, n. 20. S. Mariæ Magdalensæ, n. 21. Lachrymarum in morte, n. 20. Lachrymarum, n. 23. SS. Innocentium, n. 24. SS. Martyrum, n. 24. Perseverantiæ, n. 25. 26. Animi impeterriti, n. 25.
- Amasias** ex victoria superbus punitur, l. 3. n. 342.
Est symbolum fragilis prosperitatis, ib.
- Ambitio.** Vide Indicem Applicationum.
- S. Ambrosius** obmutescere fecit Oratores, 22. 169. facilem præbuit audientiam, 16. 37. fortis contra potentes, 17. 43.
- B. Amedeus** duplici ardens flammâ, 25. 37. opera sua semper à Deo est auspiciatus, 4. 390.
- Ametysus** purpureus & violaceus est, l. 12. n. 46. 47. 49. mollis ad sculpendum, n. 48. Vini colorem habet, n. 50.
Est symbolum Prælati charitativi, l. 12. n. 46. patientis charitativi, n. 47. resignationis in Calamitatibus, n. 48. SS. Trinitatis, n. 49. Hypocritæ, n. 50. abstemiæ à vino, n. 50.
- Amianthus** in igne non ardet, l. 12. n. 51. sed splendet magis, n. 51.
Est symbolum Calamitatis, l. 12. n. 51. animarum in purgatorio, nu. 51.
- Amicus.** Vide Indicem Applicationum.
- Amor** pœnitentiam procastinans, perit, l. 3. n. 360.
Est symbolum dilatæ pœnitentiæ, ib.
- Amor** seu Cupido circum oculos velatus, l. 3. n. 15. Nullum habet modum, n. 16. Nec timet, nec erubescet, n. 18.
Est symbolum amoris humani, l. 3. n. 14. 15. 16. Charitatis, 15. 16. Amoris audacis, n. 16. Amici, n. 17.
- Amor.** Vide Indicem Applicationum.
- Amor lascivus.** Vide Indicem Applicationum.
- Amphion** citharâ lapides commovit, & ad muniendas Thebas adduxit, l. 3. n. 19. 20.
Est symbolum suavitatis in loquendo, l. 3. n. 19. Pacificatoris, n. 19. 20. Psalmodiæ & Musicæ, n. 19. Concordiæ, n. 20.

INDEX RERUM

Amphisbana duobus capitibus progredi & retrogredi solet, lib. 7. n. 1. Gemino ore inficit, n. 2.
Est symbolum duplicis animi, lib. 7. num. 1. Hypocrisis, num. 1. DetraCTORIS maligni, num. 2. Avaritiæ, num. 2. Prudentiæ, n. 3. Recidivi, n. 3.

Amuffis est symbolum Examinis Conscientiæ, lib. 21. num. 1. Calamitatis utilis, num. 2. Timoris Dei, nu. 3. Sapientis, n. 4. Prudentis, n. 4.

Amygdalus amarus fructus aliàs profert, lib. 9. n. 18. 21. sed perforato eius trunco dulces, n. 18. 19. inter omnes arbores prima floret, 20. 21. fertilis anni prognosticon est, num. 22. Ventorum violentâ floribus foliatur, n. 3.
Est symbolum Passione Christi, lib. 9. num. 18. Meditationis de Passione Christi, n. 18. S. Theresiæ, n. 19. S. Augustini, n. 19. providentiæ Dei, n. 20. B. M. V. n. 20. Celeritatis, n. 21. Exempli superiorum, n. 22. spei delusæ, n. 23.

Ananias discipulus Christi Saulo restituit oculos, lib. 3. n. 389. Saulum à Deo iustus accedit, n. 390.
Est symbolum pœnitentiæ, lib. 3. num. 389. Fiduciæ in Deo, num. 390.

Ananias & Sapphira ob violatum votum exanimis concidunt, l. 3. n. 391. 393. 394. 395. Profano sepulchro conduatur, nu. 392. Corpus & animam perdidit, n. 396. Totam Ecclesiam perculerunt, n. 397.
Sunt Symbolum violatæ paupertatis, lib. 3. n. 397. Proprietarii, sepultura ecclesiasticâ privandi, n. 392. Solitudinis temporalis, n. 393. Fraudulenti, n. 394. Paupertatis ac divitiarum, nu. 395. 396. Iustitiæ vindicativæ, n. 397.

Anas caput intra aquas submergit, 4. 71. ad alligandas alias anates aucupi servit, 72. 73. ab aquila iustificata, mox aquis immergi solet, 75. dum natat, alias parvulas natare facit, 87.
Est symbolum curiosi, 4. 71. proditoris, 72. Judæi licitoris, 72. meretricis, 73. pœnitentis, 74. S. Mariæ Magdalene pœnitentis, 75. prudentiæ cum fortitudine, 76. ebrii ac prodigi, 77.

Anchora est symbolum spei, lib. 20. num. 1. 2. 3. 7. 9. Humilitatis, num. 2. Eleemosynæ, num. 2. prudentiæ, n. 4. dependentiæ, nu. 5. Christi patientis, n. 6. fidei, n. 7. maturitatis in agendo, num. 8. B. M. V. n. 9.
S. Andreas Apostolus, l. 1. 2. 39. l. 1. 398. l. 4. 170. l. 5. 247.
S. Andreas Avellinus sollicitus pro animarum salute, 5. 666. post mortem replendet, 3. 48. Ætæ similis, 2. 607. Zelofus, 4. 196.

Anemone spirante vento aperitur, lib. 8. num. 27. vento vehementiore concutitur, & folia deiecit, num. 27. ejus usus brevis, numer. 28.
Est symbolum pulchritudinis muliebris, l. 8. n. 27. vitæ humanæ, n. 28. voluptatis mundanæ, n. 28.

Angeli, 4. 107.
Angelus Custos. Vide in Indice Applicationum.

Anguilla in aquâ turbida capitur, 6. 21. Excoriata vivit, 22. Manus compressa, elabitur, 23. Ficulneâ stringitur, 24. In vino suffocata fastidium parit, 25.
Est symbolum Tentationis, 6. 21. Discordiæ, 21. Seditiosæ, S. Bartholomæi, 12. SS. Martyrum, 22. Mundanarum illecebrarum, 23. Divitiarum, 23. Altiùs ibid. Mortificationis utilis, 24. Timoris Dei, 25. Voluptatis terrenæ, 25. Solitudinis, 26.

Anima. Vide Indicem Applicationum.

Animanobilis. V. Nobilitas, Generositas, Fortitudo. Constantia.

Animus vilis. V. Ignavus.

S. Anna, l. 6. 34. l. 1. 2. 218. l. 12. 223.

Anna de Montmorenzi intrepida moritur, 5. 279.

Anna Prophetissa, testis Christi, l. 3. n. 389.
Est symbolum senectutis prudentis, ib.

Annulus est symbolum Nuptiarum, l. 15. n. 12. fidei, n. 12. 17. separationis, n. 13. Hypocritæ, n. 14. Aternitatis, n. 14. Perseverantiæ, n. 14. Instrumentorum Martyrum, n. 15. 16. Calamitatis utilis, n. 17. 18. Evangelii, n. 17. Unionis sine affectu, n. 20.

Anselmus Petra Malarius quantæ fortitudinis, 5. 430.

Anser herbas usque ad radices carpit, 4. 78. sua duntaxat, non aliena ova fovet, 79. 80. inter pluvias nec minimum madescit, 81. lapidem rostro comprimens, ne strepat, securus est, 82. obstrepero clamore se prodit, auresque offendit, 83.
Est symbolum animi resoluti, 4. 78. Consilarii pertinaciæ, 80. ignorantis indocibilis, 81. innocentis inter malas occasiones, 81. peccatoris gratiam respicientis, 81. silentii, 82. 85. loquacitatis, 83. 85. locutionis opportuni, 84.

Anthus cum Hercule congressus ac prostratus, à terrâ, matre suâ, vires resumpsit, lib. 3. n. 21. 22. 23.
Est symbolum Christi resurgentis, l. 3. n. 21. Humilitatis, num. 21. 22. Pœnitentiæ, n. 21. S. Pauli, n. 21. Appetitus refrenandi, n. 12. 13.

Anthia noxia repellit, 6. 27. Socios grandi affectu complectitur, 28.
Est symbolum Præsentia Dei, 6. 27. amici veri, 28. Antichristus. Vide Indicem Applicationum.

Antiochus pœnitens malè, quia serò, l. 3. n. 393.
Est symbolum pœnitentiæ seræ, ib.

S. Antonius Abbas terror Inferni, 9. 70.

S. Antonius de Padua. Vide Indicem Applicationum.

Aodus Eglonem ancipiti gladio occidit, l. 3. n. 276. 277.
Est symbolum Hominis Justi, n. 276. Ebrietatis & gulæ, n. 277.

Aper latere magis quàm egredi desiderat, l. 5. n. 14. Victoriosus, n. 15. 16. 17. Accingit se ad luctam, n. 17. Exterminat, & depalcitur, n. 19. Turus in sublimi, n. 20.
Est symbolum Pertinaciæ, l. 5. n. 14. Animosi victoris, n. 15. 16. 18. Præparantis se ad luctam, n. 17. Hominis insolentis & malitiosi, n. 19. Protectionis, n. 20.

Apis aliis laborat, l. 8. n. 1. 47. De proprio comedit, n. 2. Pro bono mala recipit, n. 3. Rex majestate eminet, n. 4. Aculeo caret, vel eo ad defendendas apes utitur, n. 5. Armata dulcedine gaudet, n. 6. 7. Pungendo sibi nocet, nu. 8. 9. Pungit & mellificat, n. 10. 38. 39. E flore succum sine damno elicit, n. 11. 12. 13. 15. 16. 20. 43. 50. Parva quidem, sed laboriosa, n. 14. Dulcedinem ex amaro colligit, n. 17. 18. 52. 57. Meliora carpit, num. 19. 48. 52. Concordi mente laborat, n. 24. Olivæ floribus delectatur, nu. 26. Sonitu Ænei floribus delectatur, n. 26. Sonitu ænei vasis congregatur, n. 27. 28. Sole nascente pascuum evolat, n. 29. 30. Semper operatur, n. 31. Summâ curâ tenellas alas curat, n. 32. Illas à desillante ore ruitas servat, n. 32. Turmatim volitando pluviam præfagit, n. 33. Apum Rex non irascitur, n. 34. 35. Obsequiis honoratur, n. 36. 33. Pulvere asperâ quiescit, n. 38. 39. Absque concubitu generat, n. 40. Lapillo securo stat, n. 41. 42. E mortuo bubulo corpore nascitur, n. 44. Etiam adulta mellificat, n. 45. Mortua tepido cinere & verno sole reviviscit, nu. 46. Cælo tranquillo mella colligit, n. 49. Quo minor, eo fecundior, nu. 56. Irritata irascitur, & nocet, n. 63. Mel, ceramque parat, n. 64. E floribus semen, & escam habet, n. 66.
Est symbolum pro aliis laborantis, l. 8. n. 1. Judæorum, n. 1. Eleemosynarii, n. 1. Docentis, nu. 1. Labore proprio gaudentis, nu. 2. Ingrati, n. 3. Principis clementis, n. 4. 5. Zeli erga subditos, nu. 6. Doctorum, n. 6. Misericordiæ, n. 7. Magistrum, num. 7. Voluntatis mundanæ, n. 7. DetraCTORIS, n. 7. 59. Adulatoris, n. 7. Injuriam inferentis, n. 8. Peccatoris, n. 9. Malum sibi fabricantis, n. 9. Calamitatis utilis, nu. 10. 42. Discretionis, n. 11. 13. Visitationis innocuæ, n. 12. S. Pauli, n. 13. Staturæ parvæ, & virtuosæ, n. 14. 56. Studioli discreti, n. 15. 18. 16. 20. 25. 43. 47. 48. 49. 51. 52. Christi in utero, n. 16. Visitationis Mariæ Virg. nis, n. 16. Intentionis, n. 17. Meditationis de Passione Christi, nu. 18. Patientis, n. 18. Meditationis de morte, n. 18. 39. 45. Mortificationis utilis, n. 18. 42. Auditorum, n. 18. Electionis, n. 21. SS. Magorum, n. 22. Concordiæ, n. 23. Religiosorum, n. 23. 28. 29. 64. Protectionis, n. 26. Concordiæ in Religiosis, n. 24. Mariæ Virginis protectricis, nu. 26. Musicorum, n. 27. Fidelium, n. 27. Custos, n. 28. Lectiosis spiritualis, n. 28. Adjutorii divini, n. 30. Magnatum præsentia, n. 30. Assiduitatis, n. 31. Charitatis, num. 32. 16. Delictorum mundanatum, n. 33. Animi grandis, nu. 34. Manufactudinis, nu. 35. Amoris erga subditos, n. 36. Mutui decoris, n. 37. Christi incarnati, nu. 37. 40. 55. S. Stephani, n. 41. Perseverantiæ, n. 41. 4. 3. Avari, n. 43. Lucii, n. 44. Christi mortui, n. 44. Principis discreti, n. 50. Autoritatis Regiæ, n. 53. Industriæ, n. 54. Concionatoris, n. 55. 58. Gratiæ, n. 57. Amoris, n. 57. Principis, n. 58. Justitiæ & misericordiæ, n. 58. Hæreticorum, n. 58. 59. Litterati, n. 60. Exempli, n. 67. Mariæ Virginis, n. 62. Eucharistiæ, n. 62. Misericordiæ divinæ, n. 63. Mariæ Virginis præsentatæ, n. 64. Parentum, n. 66. Dei, hominem pascens, n. 65.

Apes circa alveare fecundæ cum virginitatis flore, l. 8. n. 67. Utile dulci miscent, n. 68. Ex multis floribus alveare complect, n. 69. Collecta recondunt, nu. 70. Plenæ revertuntur, nu. 71. Prædam domum portant, n. 72. Imò mellificant, n. 73. Adultiores operantur in alveario, juniores evolant, n. 74. Alveare replent dulcibus succis, nu. 75. Regem suum obsequiis venerantur, nu. 78. Desides è domo eiciuntur, num. 80. 81. Omnibus omnia sunt communè, n. 83. Fucos & vespos ex alveari expellunt, n. 85. Fumo ipsamet ex eodem pelluntur, n. 86.
Sunt symbolum Virginum religiosarum, l. 8. n. 67. Prædicatoris, n. 68. Recreatoris, n. 68. Recreationis religiosæ, n. 68. Studiofi, n. 69. 71. Vanæ gloriæ fugiendæ, n. 70. 77. Doctrinâ instructorum, n. 71. Charitatis, n. 91. Belliducis providi, n. 72. Gratiæ, n. 73. Virtutis absconditæ, n. 73. Consilarii, n. 74. Contemplativi, n. 75. Eucharistiæ, n. 75. Cæli, n. 75. Monasterii, n. 75. S. Ecclesiæ, n. 76. Mariæ Virginis parientis, n. 77. Gubernatoris honorati, n. 78. Judicii extremi, n. 78. Secreti apud Principem, nu. 79. Otiosi, n. 80. 81. Beatitudinis, n. 80. Amoris terreni, n. 80. Principis clementis, n. 82. Mariæ Virginis, n. 82. 84. Laboris communis, n. 83. Malos expellentis, n. 85. Angeli, peccato pulli, n. 86.

Apollo, discipulus Pauli doctus & pius, l. 3. n. 399. quoad vixit, discere voluit, n. 400. 401.
Est symbolum scientiæ & virtutis, l. 3. n. 399. Hominis, cupientis discere à quovis, n. 400. 401.

S. Apollonia à flammis illustrata, l. 4. 07. è flammis accepit vitam, 4. 570. & c. Instar phœnicis ad incendia volat, 4. 592. duplici arsit flammâ, 15. 37.

Apostoli. Vide Indicem Applicationum.

Apparentia. Vide Hypocrita.

Appetitus. V. Concupiscentia.

Aprua nunquam sola, 6. Exiguo coquitur igne, 30. Ex pluvia procreatur, 31. Nullo cibo, sed mutuo linctu vivit, 32.
Est symbolum Concordiæ, 6. 39. Amoris citò accendentis, 30. Chri-

Christiani, 31. Charitatis mutuæ, 32. Adulatoris aulici, 32.
Apus aut volat aut jacet, 4. 86. in petra nidificat, 67. nautas affi-
 duo volat in mari comitatur, 88.
 Est symbolum mediocritatis, 4. 86. Extremorum vitando-
 rum, 86. Mundani ad divina pigri, 86. B. Mariæ V. patientis, 87.
 Contemplativi, 87. Angeli Custodis, 88. Sanctorum inspiratio-
 num, 88.
Aqua non agitata tabescit, 2. 328. 329. 356. quiescit in plano, 330.
 per canale deferrî vel efferrî potest, 331. 336. 337. 365. è canali
 destillans, rigore congelascit, 332. irrigat vireta, & fecundat,
 333. 344. 357. illuviem obviam, maculasque abtergit, 334. tur-
 bida, rerum imagines recipere nequit, 335. 368. elevatur allisa,
 338. gelida non fluit, 343. fordes recipit quas diluit, 347. imagi-
 nes, in se reflexas, inversâ figurâ proponit, 349. fructus co-
 piosè profert, 357. Calore suppositi ignis rarefcens, ebullire
 cogitur, 359. 364. formæ cujuslibet vasis se accommodat, 366.
 Est symbolum otii, 3. 328. 329. 356. Divitiarum, 329. Quictis in
 Deo, 330. Animi à Gratiâ divinâ adjuti, 331. Rigoris discreti, 332.
 lacrimarum, 333. 364. Martyrii, 333. Orationis, lacrimis junctæ,
 333. Sanguinis Christi, 334. Animi vitiosæ, 335. Modestæ, 336.
 S. Matthiæ, 336. Hominis, sursum tendentis, 336. Gratiæ Dei,
 337. 350. Calamitatis utilis, 338. 340. 353. 356. Humilitatis exal-
 tantis, 339. Persecutionis ad Deum elevantis, 340. Castigatæ
 virtutis, 340. Peccatorum copiæ, 341. Beneficiæ, 342. Avari, 343.
 Educationis, 344. Studentis moderatè, 345. Delictiarum mundi,
 346. 359. 361. Correctoris corrigendi, 347. Juventutis, 348. S. Pe-
 tri crucifixi, 349. Prælati benefici, 350. Occasionis, 351. Clausuræ
 utilis, 352. Prædicatioris, 353. Spiritus sancti, 353. 365. Justitiæ vind-
 icativæ, 353. Eleemosynarii, 354. 358. 362. Gratiæ sine quaestu
 exhibitæ, 355. Sapientiæ sine errore, 355. Puritatis B. M. V. 355. Ie-
 ctionis ac doctrinæ spiritualis irrigantis, 357. Bonorum mundi,
 359. 361. Animi religiosæ & fidelis, 360. Felicitatis mundi ca-
 duca, 361. Charitatis erga proximum, 363. Conformandi cum
 aliis, 366. Magistri, 366. S. Petri Apostoli, 367. Conversionis S.
 Augustini, 367. Tentationis, ad consilia suscipienda inhabilis,
 368. Mundi inebriantis, 369.
Aqua distillatæ aliis colore similes, virtute dissimiles, 2. 374. Di-
 versæ virtutes in eis dem latent, 375. 376. 377. Morbis medentur,
 378. Sunt symbolum Natalium, 2. 374. Educationis, 364. Baptis-
 mi, 375. Lacrymarum, 375. 376. aquæ, è Christi latere manantis,
 375. Lacrymarum S. Mariæ Magdalenæ, 376. Vitiarum, 376.
 DetraCTORIS, 376. Verborum fucatorum, 376. S. Scripturæ, 377.
 Nominis Jesu, 377. Martyrum, 378. Charitatis, 378.
Aquila pullos suos ad solis lucem explorat, 4. 89. 90. 91. 93. 95. 96.
 97. 165. 175. 183. Unum tantum reservat pullum, 94. Ceteros è
 nido rejicit, 94. Luce solis plurimum delectatur, 98. 102. 157. 161.
 177. 169. ab intuitu solis lucidiores acquirit oculos, 101. 204.
 211. è visû & volatu versus solem tendit, 103. 107. 108. volatus
 celeritate aliis eminet, 109. Cælum turbidum impertinera
 pervolat, 112. 113. 157. 179. immersa fonti renovatur, 114. 115. 160.
 trochili stridorem ægrè audire solet, 117. supra nubes pluvias
 evolat, 119. 213. inter rupes invias & inaccessas nidificat, 124.
 151. 184. non nisi circa meridiem è nido volat, 127. Ubi semel
 nidum construxit, semper ibi vult esse, 131. viribus & astutiâ
 contra serpentes uritur, 133. 163. 187. 188. prædam suam etiam
 aliis avibus dispenfat, 139. 140. dum ad solem propinquat, alas
 adunit, 144. nec murmur, nec clamorem ullum edit, 146. tro-
 chilum stando vincit, 147. solo aspectu fugat alias volucres, 153.
 pullos suos contra draconem propriis alis defendit, 154. pro-
 prioque erore nutrit, 164. 305. rostrum in saxo acere solet,
 156. oculo in retorto solem intuetur, 171. 200. 211. contemnit
 satira prædam, 172. 173. non captat muscas, 178. oculis & un-
 guibus aliis prævalet, 182. ad volandum pullos suos provocat,
 186. 194. 214. clauso rostro montes Armenia pervolat, 192. Cervi-
 vum prædari audit, 193. pullos suos studiosissimè fovet, 196.
 197. 203. De longè providet escam, 209. sola capax solis, 210.
 Est symbolum Principis sagacis, 4. 89. 90. amici probandi, 91.
 Hæreticorum, 92. S. Thomæ Aquinatis, 93. 184. 185. charitatis,
 93. 164. 204. Monarchiæ, 94. Justi tentati, 95. Jobi, 95. præsen-
 tiæ Dei, 96. 153. 176. filii non degeneris, 97. Conscientiæ, 98.
 S. Joannis Evangelistæ, 99. 100. 103. 109. 113. 170. 184. 202. Con-
 templativi, 101. 102. 123. 157. 172. 173. 177. Religiosi in Deum de-
 fixi, 102. fidei & operum, 103. 108. intellectus perspicacis, 104.
 106. Prælati vigilantis, 104. animi nobilis, 105. Angelorum,
 107. Animi Deum petentis, 107. Magnanimi, 110. 112. 174. Vir-
 tutis, 110. 161. 217. tribulationis ad cælum ducentis, 111. SS. Mar-
 tyrum, 112. 162. animi imperterriti, 113. 154. 179. Christiani nihil
 timentis, 113. Baptismi, 114. lacrymarum pœnitentis, 114. 160.
 Calamitatis utilis, 117. prudentiæ, 115. 118. animi generosi, 117.
 180. 189. præsentationis B. M. V. 119. Religioforum, 119. 123. 129.
 132. 157. 169. 184. 213. Conatus laudabilis, 120. Desiderii, 120.
 129. 144. 181. perfectionis, 121. S. Josephi, 121. rei spiritualis ante
 omnia attendendæ, 122. Matutinarum precum, 122. Spei in
 Deo, 123. 175. fiduciæ in Deo, 124. prosperitatis nocentis, 125.
 S. Michaelis Archangeli, 126. Voluptatis terrenæ, 126. Christi
 miracula facientis, 127. Christi patientis, 127. 146. 205. Negorio-
 rum, ab adultis peragendorum, 127. Ascensionis Christi, 128.
 S. P. Augustini, 130. 170. 185. 188. persistentiæ, 131. Christi ab Ecclē-

siâ nunquam recedentis, 131. Christi morientis, 152. Astutiæ &
 fortitudinis, 133. 134. 193. Tentationis ab initio, 133. militis, 134.
 153. Christi crucifixi, 135. 154. 194. Patris zelosi erga familiam
 136. iræ roborantis, 137. animi resoluti, 138. Judæ Machabæi, 138.
 189. Eleemosynarii, 139. mortis, 140. 168. Justitiæ & clementiæ,
 141. 143. Judicis justî, 142. amantis formam, 144. amantis Deum,
 144. S. Ignatii Martyris, 144. S. Laurentii Martyris, 144. Venu-
 statis in Principe, 145. Principis religiosi & providi, 148. Summi
 Pontificis, 148. 198. familiaritatis cum ignobilibus, 149. SS. Eu-
 charistiæ, 149. 154. B. M. V. patronæ, 149. instabilitatis munda-
 næ, 149. solitudinis utilis, 150. 152. Calamitatis utilis, 151. 156.
 S. Hilarii, 152. litterati insignis, 153. Episcopi, 154. Jejunii, 158.
 Constantiæ, 159. Medicinæ, 160. Christi resurgentis, 160. 212. Sa-
 pientiæ & virtutis, 161. contemplationis divinæ, 161. 200. au-
 xilii, 162. Justitiæ Principis, 163. avaritiæ, 164. persecutionis ex-
 ultantis, 166. Beatitudinis, 167. 171. paupertatis voluntariæ, 168.
 Sacerdotis, 169. S. Ignatii Loyolæ, 169. B. M. V. 169. 194. 210. do-
 ctinæ communicandæ, 170. S. Andræ Apostoli, 170. S. Caro-
 li Borromæi, 171. iræ, 174. 188. præsentia Principis, 175. tentatio-
 nis, 175. Beatorum, 178. S. Mariæ Magdalenæ, 179. virtutis in ar-
 duis, 180. contumaciæ, 180. militis rapacis, 182. Hæreticorum,
 183. S. Thomæ Apostoli, 184. Nominis Jesu, 185. Exempli, 186.
 Prudentiæ, 187. Mortificationis, 188. Justî vincentis, 189. virtu-
 tis invictæ, 190. virtutis in crærummas, 191. silentii, 192. sobrie-
 tatis, 195. pastoris zelosi, 196. Educationis, 199. 201. SS. Apосто-
 lorum, 197. superioris, loco Dei habendi, 198. unius pro multis,
 199. pueritiæ vivacis, 201. Dei, 202. providi, 202. gratitudinis,
 203. patrocini Beatorum, 206. patrocini B. M. V. 206. aviditatis
 habendi, 207. Religionem intrantis, 208. gulosi, 192. vanæ
 gloriæ, 211. religiosi mundû spernentis, 213. Beatorum vitæ, 214.
 patientis, 215. fidei sine operibus, 216. virtutis junctæ fortunæ,
Aquila piscis moritur pariendo, 6. 33.
 Est symbolum Peccatoris, 6. 33.
Aquila stella nomen habet à pluribus stellis in aquilæ formam
 conjunctis, lib. 1. n. 371. 372. Movetur assiduo cum primo mobi-
 li, n. 372.
 Est symbolum virtutis immortalis, 1. n. 371. 372. animæ san-
 ctæ, n. 372.
Araneus Muscas telâ suâ capit, 1. 8. n. 90. Debiles illaqueat, robu-
 stiores evadunt, n. 91. Laceram telam reficit, n. 92. Nunquam
 otiiatur, n. 93. Laborat usque ad finem operis, n. 94. Omnia
 vertit in venenum, n. 95. 102. Cælo turbato, & flante vento ar-
 dentius operatur, n. 97. Operi totus incumbit, n. 98. Viscera ex-
 onerat muscis capiendis, n. 99. 101. Vento tela rumpitur, n. 100.
 Prædam expectat, n. 103.
 Est symbolum legum humanarum, lib. 8. n. 90. Generositate,
 n. 90. 96. Hæresis, n. 90. 91. S. Thomæ Aquinatis, n. 92. Animi
 resoluti, n. 92. Pœnitentis, n. 92. Assiduitatis, n. 93. Diaboli, n.
 93. 103. Continuantis, n. 94. Ingrati, n. 95. Maligni, n. 97. Ignavi,
 n. 97. Pœnitentiæ feræ, n. 97. Mundani, n. 98. 99. Calumniæ, nu.
 100. Hypocritæ, n. 100. Prosperitatis mundanæ, n. 100. Vitæ
 humanæ, n. 100. Animi, n. 100. Laboris mundani, n. 101. Ad-
 vocati, n. 103.
Aratrium est symbolum Eleemosynarii, lib. 2. n. 1. Martyris, n. 1.
 Exercitationis, n. 2. Calamitatis, n. 35. Laboris & diligentis, n.
 3. laboris fatigantis, n. 4. Jejunii, n. 5. Fructus laboris à meo, n. 6.
 Miræ foundationis Collegii Wettehusani, n. 6.
Arbor non uno decidit ictu, lib. 9. n. 25. fructibus nimium ingra-
 vescens dirumpitur, n. 26. 27. 28. vel inclinatur, n. 41. 73. 74. tur-
 bine quassata minores arbores prostermit, n. 29. disrupta licet,
 sed tamen vivit adhuc, nu. 30. hyeme defrondatur, n. 33. 83. 86.
 vento irruente incurvatur, 44. fumatur, n. 68. 89. furculos alit,
 n. 49. recisis lateralibus ramis altior evadit, n. 55. 60. 61. 62. pet-
 cussa fructus spargit, n. 72. quod profundiores agit radices, eò
 procerior est, n. 84. 85.
 Est symbolum animi vilis, 1. 9. n. 24. resistentiæ, n. 25. Correctio-
 nis iteratæ, n. 25. 77. 85. Orationis perseverantis, n. 25. abundan-
 tiæ nocentis, n. 26. 27. Divitiarum noxiarum, n. 26. laboris, nu.
 28. foemina è partu morientis, n. 28. mortis magnatum, nu. 29.
 Exempli mali, n. 29. persecutionis superatæ, nu. 30. Hypocritæ,
 n. 31. 76. Ingrati, n. 32. Spei conversionis, n. 33. patris facundii, nu.
 34. jacturæ de rebus terrenis levis, n. 35. SS. Martyrum, n. 36.
 paupertatis, n. 37. 62. 87. Spei, n. 38. 65. 89. Juvenis vivacis, nu. 38.
 bonis operibus desituti puniendi, n. 39. nobilitatis antiquæ, n.
 40. justî, n. 40. 64. litterati humilis, n. 41. Principis benigni, nu.
 41. Religionis, n. 42. Inconstantis, nu. 43. operationis voluntari-
 æ, n. 45. obstinationis puniatæ, n. 46. auxilii mutui, n. 47. mor-
 tis, n. 48. 50. 80. educationis, n. 49. divisionis regnorû, n. 51. con-
 suetudinis crescentis cum ætate, n. 52. solitudinis, n. 53. 55. re-
 novationis, n. 54. mundani ægrè ad Deum levandi, n. 56. lascivi-
 vi, n. 57. beneficentiæ erga hostes, n. 58. virtutis immortalis, nu.
 59. Religiosi, n. 60. S. Ecclesiæ, nu. 60. 78. Eleemosynarii, nu. 61.
 S. Joannis Baptistæ, n. 63. præsentia Dei, n. 65. Calamitatis uti-
 lis, n. 66. 69. 72. virtutis labore parandæ, n. 67. fidei, 68. S. Pauli
 conversionis, nu. 69. S. Ignatii Loyolæ, n. 69. S. Ubaldi, nu. 70.
 S. Antonii Abbatis, n. 70. B. M. V. n. 70. 86. irresoluti, n. 71. pro-
 destinationis occultæ, n. 71. sapientis humilis, n. 73. B. M. V. Eli-
 sabetham invisentis, nu. 74. principiorum parvorum, n. 75. rebel-

INDEX RERUM

- bellionis, n. 77. dignitatis, n. 79. gula, n. 80. Invidiæ, n. 81. mali exempli, n. 81. amoris, n. 82. Diabolitentantis, n. 82. Concionatoris, n. 82. operum bonorum, n. 83. fidei sine operibus, n. 83. humilitatis, n. 84. Paschæ, n. 86. pacis universalis, n. 87. protectionis, n. 88. 98. Dei protectoris, n. 88. B. M. V. protectricis, n. 88. felicitatis mundanæ, n. 90. S. Crucis, n. 91.
- Arbor publica** digito attacta ramos attrahit, lib. 9. n. 92. 93. 94.
Est symbolum tactus lascivi, lib. 9. n. 92. Virginis Deo sacratæ, n. 93. pudicitæ servatæ, n. 94.
- Arbor tristis** nocte floreat, lib. 9. n. 95. 96.
Est symbolum vitiosi lucem fugientis, l. 9. n. 95. virtutis sine ostentatione, n. 96.
- Arca Noe** est symbolum pacis perfectæ, lib. 20. n. 10. Calamitatis utilis, n. 12. 12. 17. Crucis, quæ est instrumentum salutis, nu 13. B. M. V. sine maculâ conceptæ, n. 14. S. Ecclesiæ, n. 19. B. M. V. quæ est salus mundi, n. 16.
- Arctepus** est symbolum iusti, lib. 16. n. 3. obedientis, n. 3.
- Arcturus stella** funestum nautis omen affert, lib. 1. n. 3. 87.
Est symbolum Divinæ vindictæ, lib. 1. n. 3. 87.
- Arcus** est symbolum Ordinis, lib. 25. n. 1. Militiæ, n. 1. Importunitatis, n. 2. Orationis perseverantis, n. 2. Modestæ, n. 3. Conformitatis, n. 3. SS. Eucharistiæ, n. 4. S. Scripturæ, n. 4. B. M. V. n. 4. 5. Animæ justæ, n. 5.
- Arcus** est symbolum recreationis, lib. 22. n. 1. 2. 13. Iræ Dei, n. 3. 4. Calamitatis utilis, n. 4. 6. Orationis humilis, n. 5. Religiosi, n. 7. peccatoris, n. 8. pœnitentiæ humilis, n. 9. attentionis, n. 10. Concordiæ, n. 11. Prædicatoris, n. 12. Orationis, n. 12. Humilitatis exaltantis, n. 14. maligni, n. 15. detractoris, n. 15. ignavi, n. 16. militis, n. 17.
- Arcus balistarum** est symbolum animi resoluti, lib. 22. n. 18. Principis avari, n. 18. Mortificationis indifcretæ, n. 18. iræ Dei, n. 19. animi nobilis, n. 20. amantis veri, n. 20. animæ contemplativæ, num. 20.
- Arcæ** supra nubes evolat, 4. 218. 221. humilia despicit, 219. quò altior volat, eò turtior est, 210.
Est symbolum spei in Deo, 4. 218. Animi generosi, 219. 221. Contemplativi, 219. Religiosi, 220.
- Argentum** sine usu nigrescit, lib. 13. n. 1. in igne candescit, nu. 2. candidum & sonorum, n. 3. contactu suo denigrat, n. 4.
Est symbolum otii, lib. 13. n. 1. S. Laurentii, n. 2. S. Joan. Evangelistæ, n. 2. Prædicatoris, n. 3. Hypocritæ, n. 4. Hæretici, n. 4. fœnum, 4.
- Argentum vivum** quò gravius, levius, lib. 13. n. 5. humidum & fluidum est, n. 6. nulli rei, à se contactæ, adhæret, n. 7. flagrat & alget, n. 8. non sustinet ignem, n. 9. 10. plumbo junctum condensatur, n. 11. ab igne sublimatum, in venenum degenerat, n. 13. dejectum verò validissimi antidoti loco est, n. 13.
Est symbolum Consultationis gravis & executionis promptæ, lib. 13. n. 5. Prædicatoris vani, n. 6. Ministri fidelis, n. 7. Aulici, n. 8. S. Ignatii Loyolæ, n. 8. S. Bernardi, n. 8. mundani rebus divinis resistentis, n. 9. mundani impatientis, n. 10. peccatoris impatientis, n. 10. malæ societatis, n. 11. resurrectionis mortuorum, n. 12. humilis exaltati, n. 13. superbi tyranni, n. 13. amici falsi, num. 14.
- Aries** in configendo callidus & validus, lib. 5. n. 24. 25. Præmium exhibet, n. 26. sese pro conflictu exercet, n. 27.
Est symbolum Dei vindicantis, lib. 5. n. 24. Proditoris & Adulatoris, n. 25. Beatitudinis æternæ, n. 26. Exercitationis, n. 27.
- Aries militaris** est symbolum passionum humanarum, lib. 22. n. 21. laboris, n. 22. magnanimitatis, n. 23. militis generosi, n. 23.
- Arma** sunt symbolum Orationis, lib. 22. n. 24. pacis armatæ, n. 25. militis formidandi, n. 26. Justitiæ Dei, n. 26. protectionis, n. 27. bonorum operum, n. 27. Honoris onerosi, n. 28. Instrumentorum in Martyribus, n. 29. Calamitatis utilis, n. 30. ambitionis, n. 31. laboris illustrantis, n. 32. invictæ fortitudinis, n. 33. pacis quietæ, n. 34. patrocini, B. M. V. n. 35. pacis studiosi, n. 36. adiutorii Dei necessarii, n. 37.
- Ars.** Vide in Indice Applicationum.
- Arundo** intus inanis est, lib. 9. n. 97. à quovis vento incurvatur, n. 98. 101. 102. ventis agitata nunquam evellitur, n. 99. 103. 104. ab aquis non obruitur, n. 105.
Est symbolum Hypocritæ, lib. 9. n. 97. militis prudentis, n. 98. obedientis, n. 98. 102. Constantiæ in homine fragili, n. 99. adhærentis, n. 100. S. Crucis, n. 100. Instabilis, n. 101. 103. S. Joannis Baptistæ, n. 101. amici falsi, n. 101. 102. mundani, n. 103. patientiæ, n. 104. SS. Martyrum, n. 105. Calamitatis utilis, n. 105.
- Arx** est symbolum Patrocini, lib. 16. n. 1. fidei, n. 2. protectionis, n. 2. B. M. V. n. 3. spei in Deo, n. 4. paupertatis, n. 5. pulchritudinis defendentis, n. 6. gratiæ Dei, n. 6. B. M. V. pulchritudinis, n. 6. B. M. V. patrocini, n. 7. gratitudinis, n. 8. amoris Dei, n. 9. patientis, n. 9. fortitudinis, n. 10.
- Asbestus** in igne semper ardet, lib. 12. n. 52. nec tamen consumitur, n. 53.
Est symbolum amoris perseverantis, lib. 12. num. 52. Damnantorum, n. 53.
- Ascia.** Vide Securis.
- Asellus** tudicibus præparatur, 6. 34.
Est symbolum peccatoris obstinati, 6. 34. Gulæ, 35.
- Afilus.** Vide Vespa.
- Asinus** semper plagis tundendus, & onerandus, lib. 5. n. 28. 37. In sufferendo fortis & patientis, nu. 29. 30. 31. 34. suâ conditione contentus, n. 32. Parcus, & laboriosus, n. 33. Effrons, ac temerarius, n. 35. Fatuus, & immundus, n. 36. Soli intentus Præfepi, n. 38. Nullo freno dirigitur, n. 39. In labore continuus, n. 40.
Est symbolum Peccatoris, lib. 5. n. 28. 37. Fortis patientiæ, n. 29. 30. 31. 34. Hominis iusti ac patientis, n. 32. Viræ Apostolicæ, n. 33. Peccatoris incorrigibilis, n. 35. Luxuriosi, ibutentis intellectu, n. 36. Destuti notitiâ Divinorum, n. 38. Animi pertinacis, n. 39. Pauperis miseri, n. 40.
- Asio.** Vide Otus.
- Aspalatus** Iræ fit suavior, lib. 10. n. 10. Vino decoctus ulcera sanat, n. 11.
Est symbolum hominis litterati, & iusti, lib. 10. n. 10. B. Mariæ V. gravidæ, n. 10. Correctionis, n. 11. Confessionis, n. 11.
- Aspectus libidinosus.** Vide Indicem Applicationum.
- Aspis** Ambas aures occludit, ne incantatorem audiat, lib. 7. n. 4. 5. 6. Pungit leviter, & occidit, n. 7. Ejusdem aculeo saucius, sine dolore moritur, n. 8. 9.
Est symbolum Prudentiæ, lib. 7. n. 4. Cautelæ, n. 4. Obstinationis, n. 5. 6. Detractoris, n. 7. 9. Medici homicidæ, n. 7. Adulatoris, n. 8. 9. Ufuræ, n. 8. Libidinis, n. 9.
- Assiduitas.** Vide Indicem Applicationum.
- Astrolabium** est symb. Contemplativi, lib. 22. n. 5. 6. Studiosi, n. 6.
- Astrologia.** Vide Indicem Applicationum.
- Astur,** captandis avibus, avidè circumvolat, 4. 222.
Est symbolum profectus, 4. 222.
- Astutus.** Vide Dolus.
- Atalanta,** currendi celeritate celebris, ab Hippomane vincitur, l. 3. n. 25.
Est symbolum Divitiarum, voluptatis, & honoris, *ibid.*
- Athalia,** ut regno potiretur, proprios nepotes occidit, lib. 3. n. 339.
Est symbolum malæ fœminæ, *ibid.*
- S. Athanasius** quàm constans, 24. 67.
- Atlas** cœlum humeris sustinens, lib. 3. n. 15. 26.
Est symbolum S. Josephi, n. 25. S. Christophori, n. 25. Mariæ V. gravidæ, n. 25. Amantis, non sentientis laborem, n. 26.
- Avarus.** Vide Indicem Applicationum.
- Audacia.** Vide Indicem Applicationum.
- Auditus.** 7. 4.
- S. Augustinus,** Vide Indicem Applicationum.
- Avus** intra caveam nunquam quiescit, 4. 1. à vulture impetita, servatur intra caveam illa, 4. diu intra caveam detenta, obliviscitur libertatis, 5. extra caveam libera sed non secuta, 7. minimo flo detineri potest, 10. 20. dulci suo cantu non impetrat libertatem, 14. 26. è caveâ profuga, in aera se librat, 17. visco capitur, 18. 25. 27. è retibus semel elapsa cautior est, 19. exoriente sole cum aliis canit, 21. 22. cavæ inclusa sine curâ suâ alitur, 30. 33. volatu suo visum nostrum effugit, 31. pasceudis pullis plurimum intenta, 32.
Est symbolum quietis in solo Deo, 4. 1. ambitiosi, 2. 18. Calamitatis utilis, 3. 17. Religiosorum clausuræ, 4. Consuetudinis, 5. prædicatoris moribundi, 6. Religiosi, ordinem defectæ, 7. Baptismi, 8. 29. pœnitentiæ, 8. Invidiæ, 9. perfidiæ Judæicæ, 9. levium defectuum, 10. duelli, 11. Exempli, 12. prudentiæ, 13. præsumptionis, 13. mundi ingrati, 14. Contemplativi, 15. 20. Josephi Patriarchæ, 15. S. Joannis Baptistæ, 16. Exempli superiorum, 16. lascivi, 18. 25. ambitiosi benefactoris, 18. cautelæ, 19. gratitudinis, 21. resurrectionis Justorum, 21. acclamationis festivæ, 22. B. M. V. Assumptæ, 22. 23. matutinarum precum Religiosorum, 24. aspectus lascivi, 25. desperationis, 25. damnatorum, 26. joci, 27. voluptatis, 27. doctrinæ suaviter tradendæ, 28. orationis, 29. Religiosorum felicitatis, 30. Elogiorum S. P. Augustini, 31. amoris, laborem minuentis, 32. pupilli, 33. Religiosi, 33. B. M. V. erga homines derelictos, 33.
- Aulicus.** Vide Indicem Applicationum
- Aurantium** hyeme defondatum non amplius florescit, lib. 9. n. 107. delectat, sapit, nutrit, n. 108. pressum dat succu, 112. 113. 114.
Est symbolum Consuetudinis, lib. 9. n. 107. Viduæ sterilis, nu. 107. Prædicatoris, n. 108. Authoris multorum voluminum, n. 109. Successionis, n. 109. Operationis continuatæ, n. 109. B. M. V. fœcundæ, n. 110. amoris constantis, n. 111. gratitudinis, n. 111. virtutis inter adversa cognoscendæ, n. 112. fidei, n. 112. amicitæ, n. 112. Calamitatis utilis, n. 113. prudentiæ, n. 114. Humilitatis, n. 114. gratiæ Dei, n. 115.
- Aurata.** Vide Orata.
- Aurora** Solem præit, lib. 1. n. 46. 50. Ascendens absconditur, n. 47. 51. Tenebras & feras fugat, n. 52.
Est symbolum Scientiæ, lib. 1. n. 46. 50. Ascendens absconditur, n. 47. 51. Tenebras & feras fugat, n. 52.
Est symbolum Scientiæ, l. 1. n. 45. Gratia, n. 45. M. V. natæ, n. 45. 50. M. V. gravidæ, n. 46. 48. Asc. Christi, 47. Virtutis excellentis, n. 49. Christi in templo docentis, n. 49. S. J. Bapt. n. 50. Patris fatalis, n. 51. Peccatoris, n. 51. S. Ubaldi, n. 52. S. Aug. n. 53. Correctoris, n. 52. Pauli prædicantis, n. 52. Pœnitentis, n. 53. M. V. n. 54.
- Aurum** inter metalla nobilissimum, lib. 13. n. 15. rubiginis expertus n. 15. dente lupino extersum nitidius, n. 16. in igne non læditur, sed

fed probatur, n. 17, 19. 20. 21. ex obsecris cavernis ortum trahit, n. 23. pallore pulchrius, n. 25. in igne ardet & lucet, nu. 29. nunquam minuitur in igne, n. 31.

Est symbolum B.M.V. puritatis lib 13. In. 15. Prælati puri, n. 15. Examinis conscientiarum, n. 16. pœnitentiæ, n. 16. S. Laurentii, n. 17. Iusti afflicti, n. 17. Virtuosi in patriâ neglecti, n. 18. Apostolorum, n. 18. perseverantiæ, n. 19. purgatorii, n. 19. 20. Calamitatis utilis, n. 19. 20. 29. 31. Virtutis explorata, n. 20. Virtutis inter persecutiones, nu. 21. orii, n. 22. gratiæ Dei, nu. 24. Natalium tenuium, n. 23. avari, n. 24. Doctrinæ utilis, nu. 26. Eleemosynarii, n. 27. Prælati subditos illustrantis, n. 28. Humilitatis in Prælato, num. 30.

Austriaca Domus. Vide Indicem Applicationum.

Author proprii mali. Vide Indicem Applicationum.

Authoritas. V. Princeps. Prælatum.

Auxilium. Vide in Indice Applicationum.

B. est symbolum proximi à Rege, lib. 19. n. 4. adulteris, n. 5. inconstantis, n. 5. constantis, num. 5. est cognomen Philosophi, & cur? 19. 2.

Baculus. Vide Lignum.

Balaamus asinam percutit, in voces articulas erumpentem, lib. 3. n. 269.

Est symbolum sapientiæ & stultitiæ humanæ. ibid.

Balana Sponte undas egressa, in siccio perit, 6. 18. 19. Fœtus suos intra fauces à tempestate defendit, 30. Ludendo eluditur, 31.

Est symbolum, malum proprium creantis, 6. 28. Vindicativi, 29. Calamitatis utilis, 30. 31. Mundani, 31.

Balsamum est symbolum Calamitatis utilis lib. 9. n. 116. lacrymarum pretiosarum, n. 117. Christi patientis, n. 118. 120. beneficii prompti, n. 119. pœnitentiæ voluntariæ, n. 119. Charitativi, n. 121. Societatis bonæ utilis, n. 122. B.M.V. n. 122. 124. Vulnerum Christi, n. 123. Virginitatis, n. 124.

Balthasar inter epulas manum fatalem videt scribentem lib. 5. n. 373.

Est symbolum gaudii in lutum versi. ibid.

Baptismus. Vide in Indice Applicationum.

S. Barbara l. 11. 2. 17. l. 15. 15. l. 2. 9. 5.

Barbus in senectute carnem suaviorem habet, 6. 33.

Est symbolum Profectus, 6. 33.

S. Bartholomæus Apostolus. Vide in Indice Applicationum.

Bartholomæus Calleonius post mortem terribilis, 5. 323.

Basilicon lenta manu fucatum, odorat, secus si durâ, lib. 10. nu. 12.

Tuistitiam pellit, n. 13. Probris operatû felicius germinat, n. 14.

Est symbolum suavis correctionis, lib. 10. n. 12. Spiritus S. nu. 13. S. Scripturæ, n. 13. Doctrinæ 13. utilitatis in iururum, n. 4.

Basiliscus sibilo & visu occidit lib. 7. n. 10. 19. 21. Coloris, sed non oculos ejus intuentibus parcit, n. 1. Serpentes solo aspectu fugat, n. 12. Afflatu solo necat, n. 13. 14. Cœlum & aerem suo halitu inficit, n. 15. Halitu è speculo in se reflexo moritur, n. 16. 17. 18. 22. Videndo occidit, sed prævisus occiditur, nu. 20. A nullo læditur, n. 21.

Est symbolum cautelæ, lib. 7. n. 10. Mulieris lascivæ, num. 10. Aspectus muliebri, n. 11. 14. Magnanimitatis, nu. 12. Societatis malæ, n. 13. Blasphemæ, n. 15. Libidinis, n. 16. Malum proprium sibi fabricantis, n. 17. Peccatoris agonizantis, n. 18. Dei Judicis, n. 19. Peccati, n. 19. Mulieris venustæ, nu. 19. Invidiæ, nu. 19. Mali exempli, n. 19. Mortis, n. 20. Mentis intrepidæ, n. 21. Charitativi, n. 21. Mariæ V. dæmones fugantis, n. 21.

Beati & Beatitudo, Vide in Indice Applicationum.

Bellidux & Bellum. Vide in Indice Applicationum.

S. Benedictus Abbas, l. 6. 24. l. 11. 4. 2. l. 4. 5. 22.

Benedictus à S. Jacobo laudatur, 21. 182

Beneficentia. Vide Indicem Applicationum.

Beneficium. Vide Indicem Applicationum.

Benjaminus furti suspicione tenetur, lib. 3. n. 237. Portionem quintuplo majorem accipit, n. 238.

Est symbolum Innocentiæ nunquam opprimendæ, lib. 3. nu. 237. S. Pauli, n. 238.

Benicus ab aquila prædam accipit, 4. 223.

Est symbolum Mariæ dolorosæ, 4. 223.

Benignitas. Vide Indicem Applicationum.

S. Bernardus Abbas, l. 3. l. 5. 211. l. 4. 447.

Beryllus vivet & pallet, lib. 12. n. 54. quantò pallidior, tantò melior n. 55. folis radiis expositus, manus tenentis exurit, n. 56. splendorem habet obtusum, n. 57.

Est symbolum Servi Dei, lib. 12. n. 54. pœnitentis, n. 54. pœnitentiæ reddentis pretiosum, n. 55. Iusti proximi utilis, n. 56. Iusti afflicti, n. 57.

S. Bibiana similis mustelæ alpinæ, 5. 566

Bilanz, libra statera est symbolum Judicis, lib. 21. n. 7. Judicis corrupti n. 8. 9. Dignitatis corruptentis, n. 9. Calamitatis utilis, n. 10. 21. mortis, n. 11. mortificationis, n. 11. Judicis recti, n. 12. Moderationis, n. 13. Cautelæ & prudentiæ, n. 14. acquitatis in Principe, n. 15. partialitatis, n. 16. prudentis, n. 17. Justitiæ Dei, n. 18. Judicantis alios temerè, n. 19. Socii, n. 20. Justitiæ, n. 22, superbi, n. 23. S. Francisci, n. 23. Prælati, n. 24.

Bison solo lingua contactu vulnerat & trahit lib. 5. nu. 42. 43. 44. 45. Perite magis vult quam servire, n. 46. Odorem & flammas

I N D E X R E R U M

371.372 favoris, in Principibus brevis, 373. Vitæ humanæ, 373.
 Cadere. Vide Indicem Applicationum.
Calamus præmiu Itho à Jove uxorem accepit Concordiam, l.3. nu. 27. 28.
 Est symbolum conjugalis concordiae, lib.3. n.27.28.
 S. Cæcilia, in igne non extincta, 11. 58.
Caluceus Mercurii supra Leonis caput depictus, lib.3. n.29.30.
 Est symbolum eloquentiae, n.29.30. Legati, n.30. Prædicatoris, n.30.
Calvus vagus, tremens, ac profugus, l.3. n.181. Enochiam urbem extruit, n.1.183. Lamecho ab nepote occiditur, n.184. Post interfectum Abelem desperabundus, n.185.
 Est symbolum malæ conscientiae, lib.3. n.182.183.185. Homicidii, n.184. Talionis, n.184. Tristitiæ, n.185. Latitiæ, n.185.
Calphas Christum iniquè damnat, lib.3. n.402. In concilio à Spiritu S. regitur & prophetizat, n.403.
 Est symbolum Judicis iniqui, lib.3. num.402. Infallibilitatis in Romano Pontifice, n.403. Obedientiæ, n.403.
Calamitas V. Tribulatio.
Calamus scriptorius est symbolum Calamitatis utilis, lib.19. nu.6. 7.8.10. studiorum & exaltantium, n.8. virtutis, n.8. auxilii gratiæ Dei, n.9. sinceritatis, n.11. litterati, n.11. remorsus Conscientiæ, n.12. gratiæ Dei, n.12. amantis modesti, n.12. S. Catharinæ V. & M. nu.13. Imperatoris, n.13. linguæ humanæ, n.14.
Calcar est symbolum Exempli, lib.25. n.7. B. Aloysii Gonzagæ, n.8. Consilii, n.8. Præmiu, n.8. Educationis, n.9.12. Castigationis, n.9.12. Prælati, n.10.11. Prædicatoris, n.10. Calamitatis, n.11.12. Pœnitentiæ, n.11. Fœminæ malæ, n.11.
Calceus est symbolum animi imperterriti, lib.15. n.31. militis, nu. 32. Professus, n.33. mortificationis insolita, n.34.
Calonymus Cælum semper aspicit, 6.34. Unico oculo cuncta videt & providet, 34.
 Est symbolum Contemplativi, 6.34. Prudentiæ, 35.
Calix est symbolum Eucharistiæ à scientibus receptæ, lib.14. n.5. Eucharistiæ indeficientis, n.6.11. Eucharistiæ inebriantis, n.7. Calamitatis utilis, n.8. Mundi decipientis, n.9. Voluptatis mundi, n.10. B.M.V. n.11. Amici, n.12. Christi in Eucharistiâ, n.13.14.
Caltha solem assiduo motu sequitur lib.8. n.29. gratum & gravem spargit odorem, n.29. Verna in autumnno, n.30. Mensas & coronas ornat, n.31. Intra domesticam humum solum progernat, n.32. Calenda dicitur, quia mensium calendas novo sero coronat, n.33.
 Est symbolum Principis benigni, & justii, lib.8. n.29. Correctionis gravis & suavis, n.29. Professus, n.30. Urbanitatis ac hilaritatis religiosæ, nu.31. Gratiae cooperationem exigentis, n.32. Operum bonorum renovatorum, n.33.
Calumniæ. Vide Indicem Applicationum.
Calx est symbolum animæ in purgatorio, lib.16. n.11. Calamitatis utilis, n.11. charitatis, n.11. Martyris concremati, n.12. tribulationis, n.12. B. Mariæ Magdal. n.13.14. lachrymarum, quæ sunt fomentum amoris, n.13. maligni, n.13. obstinati, n.14.15. Dei, n.15. peccatoris obstinati, n.15. Dæmonis, n.16. lascivi, n.17. Ebrietatis, n.18.
Chalybs. Vide Silex.
Camelus nil ultra vires suscipit, lib.5. n.77.78.93.94. Non vincitur labore, n.79.82. Paratus ad obsequia, n.80. Turbida aqua sitim refinguit, n.81. Sulcinet, & abstinet, n.83. Semper dextre graditur, n.84. Mortificationis & humilitatis insignia gerit, nu.85.86. Tandiu humilis, quamdiu beneficiis oneratur, n.87.91. Consuetudinè duritie indicat, n.89. Humiliando se, attollitur, n.92.
 Est symbolum Prudentis Ministri, lib.5. n.77.78.93.94. Piæ consuetudinis, & perseverantiæ, n.79.82. Charitatis obsequio, n.18. Seditiosi, n.81. Vitæ humanæ, n.83. Hominis vere religiosi, n.84. Mortificationis & humilitatis, n.85.86.88. Ambitiosi, n.87.91. Consuetudinis piæ, aut perveris, n.89. B.M.V. n.92.
Cammarus seniper terroreditur, 6.36.37.38.
 Est symbolum Pioditoris, 6.36. Diaboli, 36. Humilis exaltati, lib. Mentis imperterritæ, 37. Instabilis, 38. Mundi semper peioris, 39.
Campana est symbolum famæ virtutum, lib.14. n.15. prædicationis Apostolicæ, n.15.13.24.28. Virtutis veræ, n.16. Calamitatis facientis orare, n.17. Religionis, nu.18. Matrimonii, nu.18. Concionatoris, n.20.23.24.28. Oratoris pauperis, n.20. Justii, n.22. Sacerdotis, n.21. loquentis, n.22. amicitiae, n.22. solitudinis, nu. 23. Cor ectionis fraternæ, n.24. Zelotypi, n.25. peccatoris timidi, n.25. impatientis, n.25. verborum hominam indicantium, n.26. gratiæ Dei, n.27. S. Mechtildis, n.28.
Campanula nocte aperitur, lib.1. n.34.
 Est symbolum fœminam nigram amantem, lib.11. n.34. Hæreticorum flagitiosorum, n.34.
Camphora in igne non extinguitur, lib.12. n.58.
 Est symbolum S. Cæciliæ, lib.12. n.58. perseverantiæ, n.59. amoris, n.58. Justii inter malos, n.58.
Campus penè sterilis, cultura fit fertilis, 2.58. copiosus rivulis irrigatus, pluvius non indiget, 56.2. igne crematus, densiores profert antas, 56.4. 56.7. semine respargitur, ur plus refundat, 56.5. Est symbolum Educationis utilis, 2.58. Spiritus sancti, 559. Purgatorii, 559. Educationis suavis, 560. gratiæ & cooperatiois, 561. Independentiæ, 562. Justii, 562. felicitatis mundanæ,

563. persecutionis Ecclesiæ, 564. Divitis & Sapientis, 565. Mundi finis, 566. Calamitatis utilis, 567. Sacerdotum fervoris, 567. Corporis non lascivè, sed necessitatis gratia regendi, 568.
Canalis est symbolum Orationis distractæ, lib.25. n.13. Prædicatoris vani, 14.
Canellus in conchyliis absconditur, 6.40. migrat è minori conchâ in majorem, 41. in alieno habitat, 42.
 Est symbolum S. Matthiæ Apostoli, 6.40. Dæmonis, 40. Peccati, 40. Vitæ humanæ, 41.43.44. Profâpiam vanè jactantis, 42. Aulici, 43.
Cancer mutatur cum tempore, 6.45. Movetur ad motum lunæ, 47.57. Conchyliis arte, non vi superat, 48.49.50.54. Conchyliam defendit, 53. Retrogreditur, qui progredi possit, 55. lumine nocturno capitur, n.58.
 Est symbolum Resurrectionis, 6.145. Mundi semper peioris, 46. Deficientis, 46. Amantis, 47. Adulatoris, 47. Artis, 48. Tempus captantis, 49. Par pari reddentis, 50. Malum proprium sibi fabricantis, 51. Occasionis arripiendæ, 52. Angeli Custodis, 53. Necessitatis, altutum facientis, 54. Inconstantiae, 55. Scelerati, 56. Dependentiæ, 57. Gratiae divinæ, 57. Voluptatis mundanæ, 58. Religiosi, 58.
Cancer stella est compositus è sideribus in cancri formâ, l.1. n.388. Est symbol. Contemptus mundi, l.1. n.388. SS. Martyrum, n.388.
Candela est symbolum Nobilitatis emendicatæ, l.15. n.35. dependentiæ, n.36. Prophetarum, n.36. amantis plurium rerum, n.37. amoris Dei & proximi, n.37. P. Amedei, n.37. S. Laurentii, n.37. præsentiae majorum, n.38. bonorum temporalium, n.38. fidei in omnem terram diffusæ, n.39. Apostolorum, n.40. amoris, n.40. virtutis excedentis, n.41. abundantiae noxiæ, n.41. crapulæ, n.41. charitatis, n.42. Prælati, n.42. Principis, n.42. perfevantiæ, n.43. militis, n.44.57. litterati, n.44.57. beneficii benefactorii damnosii, n.45. authoris proprii mali, n.45. vitæ fragilis, n.46. devotionis, n.46. humilitatis utilis, n.47. castitatis a devotioe n.47. n.48. S. Ecclesiæ afflictae, n.49. Christi crucifixi, n.44. Principis & Judicis, n.50. S. Pauli, n.50. Virtutis excellentis, n.51. Prælati, nu.52. Sacerdot. s. n.52.55. Principis benefici, nu.53. Dei benefici, nu.53. Magistris, n.53. laicivi, n.54.58. Consilii, nu.53. S. Ignatii Loyolæ, n.55. amoris perseverantis, nu.54. Calamitatis utilis, n.56. ambitiosi, n.57. superbi & lascivi, nu.58. incipientis benignæ, & malè finientis, n.59. Ministri Principis, n.60. suffragiorum pro defunctis, n.61. superbi scientifici, n.62. gratiæ Dei, n.63. laboris inutilis, n.64. Ingenii, n.64. humanæ imbecillitatis, n.65. pietatis, n.66. Veritatis, n.67. laboris nimii, n.68.
Candela sub vitro est symbolum justii afflicti, lib.15. n.69. Religiosi solitarii, n.69.71.73. Virtutis in mortuo laudandæ, n.70. S. Joann. Baptistæ, n.71. Virginis, n.71. Virtutis absconditæ, n.72. meriti proprii, n.73. Virtutis præservatæ à vanâ gloriâ, n.74.
Candelabrum est symbolum sacerdotis, lib.14. n.29. populi Hebræi, n.30. prædicatoris vitiosi, n.30. B.M.V. n.31.
Candelabrum trigonum est symbolum amici, lib.14. n.32. Principis unici mortui, n.33. Exempli in Prælate, n.33.
Canis cum moriente Domino moritur, lib.5. nu.95.96.131. custodiens vigilat, num.97.114.136.140.150.152. Additus obsequiis aliorum, n.98.96.113.124.125. Ex ore salutem consequitur, nu.99.100.111.128.142. Grandis non nisi cum similibus congregitur, n.101.102.103.139. Blanditur beneficis, n.104.112. Mordendo lapidem, seipsum vulnerat, n.105.120. Quiescens non impune lacescitur, n.106. Latrando aerem verberat, & sidera contemnit, 107.108. Jam quadrupes, modò piscis, n.115. Vel labiis attingit, contentus, n.116. Rabidus aquas declinat, n.117. Quiescit, ut velocior evadat, n.118.119. Inscitando perseverat, n.121. 127.147. Et dormiens latrat, n.122. Armatus, securus incedit, n.123. Obtentâ prædâ, quiescit, n.126. Relicta carne, sectatur umbram, n.129. Vestigia ferarum probè callet, n.132. Solutus, alacrius prædam venatur, n.133. Periculum fugiens, lambit Nilum n.143. Blanditur, & nocet, n.144.153. Superato flumine, portum tenet, n.145.146. Non nisi alienis molestus, n.148. Ore, sanguine madido, triumphat, n.149. Et famelicus est, & insaturabilis, n.151. Frustra prædatur, n.153.
 Est symbolum Famuli, & amici veri, lib.5. n.95.96.131. Vigilantiæ, n.97.114.136.140.152. Obedientiæ & obsequiosi, nu.96.98.113.124.125. Confessionis Sacramentalis, nu.99.109.110.111.128.141. Magnanimitatis, nu.101.102.103.139. Magistratus, nu.104.112. Detractoris, n.105.120. Vindictæ, n.106. Cælestia contemnentis & jactabundi, n.107.108. Hominis inconstantis, nu.115. Cautè sua peragentis, n.116. Cultoris modestiæ cum amore, n.117. Utilis otii, n.118.119. Perseverantiæ, n.121.127.147. Conscientiæ peccaminosæ, n.122. Patrocinii, n.123. Cupiditatis frendæ, n.126. Insatiabilitatis, n.129. Concionatoris experti, nu.132. Disciplina juvenalis, n.133. Fugæ occasionem, n.143. Adulatoris, n.144.153. Purgatorii, & Beatitudinis, n.145.146. Invidiæ, n.148. Mortis gloriosæ, n.149. Avari, & cupidi, n.151. Vanas laudes, & honores captantis, n.154.
 Canonicus Regularis, vide Religiosus, & l.2. 597. l.21.6.
Capillus Veneris, seu *Adiantum* estate & hyeme viret, lib.12. 23. Quas respuit, appetit undas, n.24. Radice caret, n.25. Non mater perlatum, n.26.
 Est symbolum perseverantiæ, lib.10. num.23. Religiosi mu-

INDEX RERUM

- Exempli Majorum, n. 209. 220. Exercitantis se spiritualiter, n. 209. 210. Spei, n. 212. Invidia, n. 214. Verbi Dei, n. 216. Peccatorum venialium, n. 217. Patientis, n. 218. Mortis bonæ, n. 223. Peccatoris timidi, n. 225. 227. 228. Superbi, n. 229. Adulationis, n. 231.
- Chamaeleon** aere pascitur lib. 8. n. 139. 140. 141. Colores mutat num. 142. 143. 148. Serpentes occidit veneno, per arboris ramos stillante, n. 144. 145. 147. Nec tamen devorat n. 146. Album colorem non recipit n. 149.
- Est symbolum Ambitiosi lib. 8. n. 139. 141. Adulatoris nu. 139. 143. 149. Contemplativi, n. 139. Ambitionis, n. 140. Mundi instabilis, n. 142. Peccatoris dolosi n. 142. 149. Amantis, n. 43. Detractoris, n. 144. Talionis, n. 149. Judicis justi, n. 146. 147. Domesticorum apud Principes, n. 148. Meditationis de Passione Christi, n. 148.
- Chamaeus** irrifor patris, maledicitur lib. 3. n. 186. Maledictam progeniem maledictus edit, n. 197.
- Est symbolum parentis honorandi lib. 3. n. 196. Parentum malorum, n. 197.
- Channa** absque mare fecunda, 6. 61.
- Est symbolum Mariæ Virginis fecundæ, 6. 61.
- Charadrius** ægroto valetudinem restituit visu, 4. 239. 240. Ex ægroti conspectu seipsum perimit, 239. 240.
- Est symbolum Christi, 4. 239. Præsentia Dei, 239. Præsentia hominis justi, 239. Christi patientis, 240. Spei in Deo, 241.
- Charitas Dei vel proximi. Vide Indicem applicationum.
- Charta bibula** est symbolum societatis malæ lib. 19. n. 15. Spiritus S. requirentis animam puram, n. 16.
- Charystia** per ignem prodit illæsa, 4. 242.
- Est symbolum S. Martiani Syracus. Episc. 4. 242. Vindictæ remittendæ, 242.
- Chelys** est symbolum fidei lib. 23. n. 1. Virtutum, quæ sunt concatenatæ, n. 2. Fidei sine operibus, n. 3. 4. 5. Martyrum, n. 6. patientiæ, n. 6. lætitiæ terrenæ in mœvorem desinentis, n. 7.
- Chimera** capite & pectore leonem, ventre capram, & caudâ draconem refert: tandem à Bellerophonte occiditur lib. 3. n. 31. 33. Irata, omnium ardentissima, n. 32. Vicinos passim urebat, n. 34.
- Est symbolum Authoris proprii mali lib. 3. n. 31. Damnati, n. 31. Iracundi, invidi, & libidinosi, n. 31. Tentatoris, n. 32. Boni exempli, n. 32. Libidinis, n. 33.
- Chinenses neminem tolerant otiosum, 8. 81.
- Chiroteca ferrea** est symbolum Dei misericordis & Justi lib. 2. 2. num. 38.
- Chlodovæus, Christum invocans, vincit, 5. 449.
- Chorda musica** est symbolum mœstitiæ inter felicitatem lib. 23. n. 8. patientiæ cum hilaritate, n. 9. 14. Calamitatis utilis, n. 10. 11. Poetæ sine amore recentis, n. 11. Correctionis severæ, n. 12. Reliquiarum SS. n. 13. Sancti pro aliorum salute fatigati, n. 15. discordiæ, n. 16.
- Chorea. Vide saltatio.
- Christianus. Vide Indicem applicationum.
- S. Christina moriens, insit columbæ, 4. 269. originem è celo traxit, 12. 222.
- Christophorus Columbus intrepidus, 5. 423.
- S. Christophorus, l. 9. 536. l. 3. 25.
- Christus Christi ascensio. Crucifixio Incarnatio. Judicium extremum. Mors. Nativitas. Passio & sanguis. Resurrectio. Doctrina in templo &c. Vide Indicem applicationum.
- Chrysantemon. Vide Heliochysium.
- Chrysolæctus. Vide Chrysolithus.
- Chrysolithus** auro similis lib. 12. num. 69. 70. 71. cæruleum maris colorem exhibet n. 69. ut ignis scintillat, n. 70. 71. nocturnos pellit timores, n. 72. Chrysolæctus manè pulchrior est, n. 73. arripit ignem, n. 74.
- Est symbolum felicitatis inselâicis lib. 12. n. 69. Docti nu. 70. Dei misericordis & justi, n. 71. S. Angeli Custodis, n. 72. gratiæ Dei, n. 72. Principii boni, n. 73. peccatoris, qui est proprii mali Author, num. 74.
- Cicada** aurâ pascitur: Questu rumpitur lib. 8. nu. 150. Silet, dum non ardet, n. 151. Cantando dies agit, n. 152. 153. De cibo non est sollicita, n. 154. Sole lucente in cantus solvitur, n. 153. 155. 160. Alas collidit, & cantat, n. 157. 158. Totâ vitâ canit, n. 159.
- Est symbolum Questuosi lib. 8. n. 150. Peccatoris, n. 151. Prophetantis, n. 151. 152. Zeli, n. 152. Amoris, n. 152. Spiritus sancti, n. 153. Calamitatis, n. 155. Orationis, n. 156. Apostolorum, n. 157. Operationis bonæ, vocem habentis, n. 158. Perseverantiæ, n. 159. Amoris, musicam docentis, n. 160. Mortis in homine loquaci, num. 161.
- Cicindela** nocte lucet lib. 8. 162. 164. A luce lucem seu vitam accipit, n. 164. Lumen in extremâ parte habet, n. 165. Lumine proprio splendet, n. 166.
- Est symbolum prudentiæ lib. 8. n. 162. Verbi Incarnati, nu. 163. Nobilitatis, n. 164. 166. Virtutem fastidientis, n. 65. Valoris proprii, n. 166.
- Ciconia** adversus viperas antipathiam habet, 4. 245. invisa serpentibus, n. 246. 247. pullos suos studiosè fovet, 251. parentes suos, senio confectos, humeris circumfert, 251. calore & alimentis fovet, 252. 253. è pullis unum relinquit Dominum, 254. Vete redit, biunâ fugit, 256.
- Est symbolum Religionis, 4. 243. Misericordiæ & justitiæ, 244. Christi Judicis, 244. Zeli, 245. Confectudinis malæ, 245. Judicis, 246. Concionatoris, 246. Correctionis vitiorum, 247. B. Mariæ V. triumphantis, 248. protectionis B. M. V. 249. Affectus, non sentientis onus, 251. gratitudinis, 252. 253. Decimarum & tributorum, 254. S. Pauli Apost. 255. S. Ecclesiæ, 252. Prælati impudentis, 255. Amici ollaris, 256.
- Cilicium** est symbolum correctionis prudentis lib. 25. n. 15. Vide indicem applicationum.
- Cineralia l. 2. 129. l. 8. 39. l. 8. 46.
- Cinus** ignem latenter conservat, 2. 138. fertilitatem agriculturæ affert, 139. ignis fuit, 140.
- Est symbolum arcani custodiendi, 2. 138. Amantis occulti, 138. Cineralium, 139. Mortis hominis formosi, 140. Memoriam mortis, 141.
- Circinus** est symbolum Contemplativi lib. 21. n. 25. amantis profani, n. 25. peccatoris recidivi, n. 25. 31. laboris & perseverantiæ, n. 26. Poetæ, n. 27. Prædicatoris, nu. 27. 33. 35. Angeli, n. 27. Religiosi peregrinantis, n. 27. Calamitatis utilis, n. 28. animi generosi, n. 28. Religiosi instituti, n. 28. S. Ecclesiæ, n. 28. divitiarum, n. 29. meditationis de morte, n. 30. Animæ contemplativæ, n. 31. Ascensionis Christi, n. 31. dignitate privati, n. 31. obedientiæ, n. 32. SS. Apostolorum, n. 32. legati, n. 33. peregrinationis utilis, num. 34.
- Circulus** est symbolum exempli Majorum lib. 21. num. 36. animæ contemplativæ, n. 36. gloriæ Dei, n. 36. 37. Interpretum S. Scripturæ, n. 37. S. Mariæ Magdalænæ, num. 38. penitentis, nu. 38. Nobilitatis antiquæ, nu. 39. æternitatis, num. 40. Beatitudinis, num. 40.
- Circulus doliaris** est symbolum auctoritatis in Magistro, lib. 17. n. 17. Votorum Religionis, n. 18. Martyrum Ecclesiæ, n. 18. peregrinationis, n. 19. humilitatis obtinentis gratiam, n. 19. superioris observantis, qui subditos facit observantes, n. 20. separationis, n. 21. Examinis conscientia, n. 22. Exempli fortitudinis, n. 23. Christi Redemptoris, n. 23. Ministri superioris violenti, n. 24.
- Cisterna** est symbolum spei in Deo lib. 16. n. 19. monasterii, n. 19. avari, num. 20. 24. studiosi in memoriâ, num. 21. doctrinæ abscondentis, num. 22. loquacis, num. 23. bonorum terrenorum, num. 23.
- Cithara** est symbolum concordia lib. 23. n. 17. linguæ orantis, nu. 17. Virtutis perseverantis, n. 18. B. M. V. sine peccato, n. 18. animæ justæ, n. 19. B. M. V. Immaculatæ, n. 19. Verborum indicantium animam, n. 20. Patientis cum hilaritate, n. 21. Unius peccati omnes virtutes vitiantis, nu. 22. Animæ dolentis, nu. 23. S. Pauh, n. 24. Psalmodiæ, n. 25.
- Civitas** est symbolum absentia Spiritus S. lib. 16. n. 25. Euchariæ defendentis, n. 26. Magnanimitatis, n. 27. divitis, n. 28. Concordia, n. 29. Ecclesiæ, n. 30. B. M. V. n. 30.
- S. Clara. Vide Indicem applicationum.
- Clava** est symbolum invidi lib. 22. n. 39. Authoris proprii mali, n. 39. Principis justi, n. 40.
- Clavis** est symbolum auctoritatis Pontificis lib. 17. nu. 25. Christi, n. 25. Oratoris, n. 25. bonorum operum, n. 25. Prophetiæ, n. 26. Prædicatoris, n. 26. S. Petri, n. 27. Violentiæ nocentis, n. 28. Moderationis, n. 28. militis prudentis, n. 29. amantis resoluti, num. 29. B. Mariæ V. sum. 32. donorum variorum, num. 31. S. Ecclesiæ, num. 32.
- Clausura. Vide Indicem applicationum.
- Clavus** est symbolum S. Clavi lib. 17. n. 33. 37. Christi patientis, n. 34. 35. Virtutis expellentis vitium, n. 34. Inferni meditationis libidinem pellentis, n. 34. Votorum Religionis, n. 34. amoris, n. 34. S. Clavorum, calum referantium, n. 36. Passionis Christi retinentis, n. 38. S. Clavi, qui est clavis, n. 39.
- S. Clavus Christi crucifixi transfigit dæmones, 22. 157. disponit ad opera sancta, 4. 363. innocentiam tribuit, 9. 497.
- Vide suprâ V. Clavus.
- Clavus seu Temo** est symbolum dependentiæ lib. 20. n. 18. Regiminis S. Caroli, n. 19. Religionis, n. 19. Exempli, n. 20. Verbi Dei, n. 20. Monarchiæ, n. 21. Silentii, n. 21. S. Pauli directoris S. Ecclesiæ, n. 22. Obedientiæ, n. 22.
- Clemencia. V. Princeps Clemens Benignus.
- Coeryx** pullos suos in alieno nido reponit, 4. 157.
- Est symbolum protectionis, 4. 157. Educationis, 157.
- Cochlea** quocunque repit, confureat lib. 8. n. 167. Omnia secum portat, n. 168. Succo proprio pascitur, n. 169. 170. 171. Supra prunas posita canit, non gemit, n. 172. Semper muta, supra prunas sonora, n. 173. Otio inerti torpet, n. 174. Semper domi hæret, num. 176. 178. Quò progreditur, corniculis prævidet, num. 177. Alta lentè petit, num. 179. Sale aspersa liquefcit, numero 182.
- Est symbolum scandali lib. 8. n. 167. Hæresis, n. 167. Verborum obscenorum, n. 167. Virtutis, n. 168. Scientiæ, n. 168. Paupertatis, num. 168. Labore proprio viventis, num. 169. Valoris proprii, num. 170. Hæluonis, n. 170. Solitudinis, num. 171. 175. 178. Cum gaudio patientis, num. 172. Calamitatis, nu. 173. 181. Otii, n. 174. Mundani, num. 176. Religiosi, num. 176. 180. Cautelæ, n. 177. Tarditatis, num. 179. Virginis domicellæ, num. 180. Tentationis, n. 181.

N O T A B I L I U M.

Calum movetur à primo mobili lib. I. n. 29. 36. Immotum movetur, n. 1. Movetur ab intelligentiis, nu. 5. Nunquam quiescit, n. 6. 21. Rubescens serenitate prænuñtiat, n. 23.
 Est symbolum exempli Superiorum lib. I. n. 1. Motionis Divinae, n. 1. Generositatis n. 2. 4. 7. Immensitatis Divinae n. 2. Constantia n. 3. Principis n. 5. 9. 25. 26. 27. 28. Assidui laboris n. 6. 12. Apostolorum n. 8. Præsentia Dei n. 9. Vigilantia n. 10. Resurrectionis mortuorum n. 11. Regiminis Divini n. 13. Virtutis abscondita n. 13. 14. Virginum n. 14. S. Augusti n. 15. Dei, qui est author lucis num. 15. Noctis n. 16. Operis, indicantis Authorem n. 17. M. V. sine labe conceptæ n. 18. Calamitatis finiendæ n. 19. Felicitatis instabilis n. 20. 24. Aulici, n. 20. Perseverantia, n. 21. Vitæ brevis n. 22. Calamitatis, felicitatis patientis, n. 23. Amoris violenti, n. 29. Virtutis, quæ est donum Dei, n. 30. M. V. auxiliatricis, n. 31. M. V. gloriosæ, n. 32. Justi, n. 33. Authoris proprii mali, n. 34. Virtutis exosæ, n. 35. Hæretici, n. 35. Monarchæ potentis, n. 36. Papæ, n. 36.
 V. Beatitudo. Visio Dei.
Cogitationes. V. Distractio.
Cognitio sui. Vide Indicem Applicationum.
Colloquium spirituale. Vide Indicem Applicationum.
Columba felle catet, 4. 258. 259. in foraminibus petrae nidificat, 261. 268. 284. gemitibus gaudet, 265. proprias sibi plumas rostro evellit, 266. calore candido præcipue delectatur, 267. conjugii fidem non violat, 270. inter volandum fatigata, unâ alâ quiescit, 275. in aquis accipitrem ab umbra explorat, 277. 286. sociam rostro ferire solet, 278. odorem sequitur, 280. per lauri folia sanitatem recuperat, 283. pullis incumbens scilicet consumitur, 289.
 Est symbolum virtutis veræ, 4. 258. 264. Mansuetudinis, 259. pacis, 260. 287. animæ beatæ, 260. Contemplativi, 261. Christi resurgentis, 262. 274. B. M. V. protectricis, 262. Prælati, 163. 289. Prædicatoris, 263. 265. Pœnitentis, 265. Charitatis S. Caroli, 266. S. Aegyptii, 266. Charitatis Christi, 266. Spiritus sancti, 267. amici falli, 267. spei in Deo, 268. S. Christiinae V. & Mart. 269. mortis bonæ, 269. amoris conjugalis, 270. spei, 261. B. M. V. allumpræ, 272. osculi, 273. occasionis tollendæ, 274. laboris indefessi, 275. Beatorum, 275. 276. Vitæ activæ & contemplativæ, 275. Cautelæ, 277. Hereseos fugiendæ, 277. Correctionis discretæ, 278. Calitatis matrimonialis, 279. B. Mariæ & Josephi, 179. Imitationis & devotionis erga B. M. V. 280. Exempli boni, 280. Ecclesiæ, 280. Gratitudinis, 281. Gratiæ Dei, 281. Intercessionis B. M. V. 282. Legati pacis, 282. Exercitationis litterarum, 281. 283. Medicinæ, tempore adhibendæ, 283. S. Ecclesiæ, 203. 284. 288. 289. 291. Detractoris, 285. B. M. V. è periculis liberantis, 286. Religiosæ vitæ, 288. Christi, 289. Speciei fallentis, 290. Belli propter pacem, 291. Mundi fallentis, 292.
Columba stella in partibus australibus, undecim stellis conspicua, ad Syrii pedem consistit, lib. I. n. 395.
 Est symbolum Principis benigni, n. 395.
Columba est symbolum Christi flagellati, lib. I. n. 31. S. Josephi, n. 31. profectus, n. 32. Constantia, n. 33. B. M. V. fecundæ virginis, n. 34. Innocentiæ roborantis, n. 35. pœnitentis, n. 36. B. M. Magdalensæ, n. 36. servi Dei, n. 36. Virtuosi modesti, n. 37. Ingrati, n. 37. Prælati, n. 38. Imperterriti, n. 39. 41. 42. obstinati, n. 39. Calamitatis utilis, n. 40. 41. Martyrii, n. 40. Ministri boni rempublicam sustinentis, n. 43. Ministri præstantis, n. 44. Animæ iustæ, n. 45. Protectionis, n. 46. SS. Martyrum, n. 46. Independentis, n. 47. Sapientis, nu. 47. Justitiæ & misericordiæ, nu. 48. Christi flagellati, n. 49. Angeli Custodis, n. 49. S. Thom. Aquinatis, n. 50. B. M. V. protectricis, n. 50. Fidei, n. 51. B. M. V. n. 52. Maciei, n. 53. S. Francisci Borgiæ, n. 53. Resistentia Dei, n. 54. Tribulationis, n. 55. Ordinis, n. 56. Officiorum variorum, n. 56.
Cometa adversâ minuitur, 2290. 291. 294. 299. Eadem evaporationum materic, quâ fulmina efformatur, 292. 297. fulget & terret, 293. paucis minatur & fulget omnibus, 295. dum oculis luget, corda terrore perfundit, 297.
 Est symbolum Ministri virtiosi, 2290. Prælati severi, 290. Minarum Evangelicarum, 291. Clementiæ, solis minis punientis, 292. B. M. V. benignæ & terribilis, 293. Muliebris venustatis, 293. 298. Mundanæ felicitatis, 294. Antichristi, 294. Clementis & Justii Principis, 295. S. Thomæ Aquinatis, 296. Virtutis, 296. Separati à mundo, 297. Judicii extremi, 298. Seditionis, 299. Principis severi, 299.
Comœdia, Vide Indicem applicationum.
Communicatio. Vide Indicem applicationum.
Compedes sunt symbolum utilitatis calamitatum, lib. 25. nu. 16. Educationis, n. 17. Castigationis, n. 17. Matrimonii, n. 18.
Conatus. V. Desiderium Labor.
Concha Margaritifera. Vide Margaritha.
Conchylicum rore secundatur, 6. 62. 75. 77. Ab omni impuritate liberum est, 63. Margaritham sine completitur, 54. 83. 84. Ignis aperit, 65. Se defendendo, alios offendit, 67. Fœcundum, utile & suave, 68. Clausum, pretiositatem abscondit, 69. 80. 82. 85. 86. Absconditum inutile, 70. ore hiante rorem expectat, 71. 91. 92. Cælo aperitur, 72. Ros pretium addit, 73. 78. Extra aquam concipit, 79. Cælo tumultuante clauditur, 87. Sereno cælo unionem exhibet, 88.

Est symbolum M. V. Annuntiatæ, 6. 62. 75. 77. Pudicitatis virginalis, 63. Virtutis absconditæ, 64. 69. 70. 80. Paupertatis, 64. Potentia in amore, 65. Correctionis asperæ, 66. Tutelæ licitæ, 67. Studiosi, 68. Doctrinæ absconditæ, 69. Christi sepi li, 71. Verbi Incarnati, 71. Contemplativi, 72. S. Mar. Magdal. 72. Concionatoris, 72. Virginis defloratæ, 74. Gratitudinis, 76. Solitudinis ad gratiam disponentis, 79. S. Thomæ Aquinatis, 80. Eucharistiæ, 80. 85. 87. Reliquiarum sacrarum, 81. Filiorum generosorum, 82. Filiæ unicæ, 82. M. Virg. 83. S. Theclæ V. & Martyris, 83. S. Annæ, 84. Mariæ V. gravidæ, 84. 93. Pacis reconditæ, 87. Veritatis detectæ, 88. Beatorum in patriâ, 89. Patientium cum gaudio, 90. Religiosi, 91. 92. Gratiæ Dei, 92.
Concio. Concionator. V. Verbum Dei. Prædicator.
Concordia. Vide Indicem applicationum.
Concupiscentiæ. V. Indicem applicationum.
Conditio. Vide Indicem applicationum.
Confessio. Confessarius. Vide Indicem applicationum.
Conformari. Vide Indicem applicationum.
Conjug. s. Vide Matrimonium.
Conscientia. Vide Indicem applicationum.
Consiliarius. Consilium: Vide Indicem applicationum.
Consolatio. Vide Indicem applicationum.
Conspicillum est symbolum prudentiæ, lib. 21. n. 41. Sapientiæ Dei, n. 41. Consiliarii, n. 42. Bonorum terrenorum, nu. 43. 44. adorationis imaginum, n. 44. obedientia meritoria, n. 45. Fidei, n. 45.
Constantia. Vide Indicem applicationum.
Constantinus Copronymus delectabatur factore, 8. 185.
Constantinus Magnus Ecclesiæ pacem reddidit, 281. factus Christianus, fortior evasit, 5. 449. Instar Jaspidis, sanguinem stilit, 12. 133.
Consulendo. Vide Indicem applicationum.
Consumi. Vide Indicem applicationum.
Contemplativus. Vide Indicem applicationum.
Contritio. V. Pœnitentia & Conversio.
Contumax. V. Pertinax.
Conversio. Vide Indicem applicationum.
Convivium, l. 10. 14. l. 23. 54.
Cooperari gratiæ. Vide Indicem applicationum.
Copia. lib. 6. Vide V. Divitiæ.
Cor est sedes animæ, vitamque singulis membris dispensat, lib. 3. n. 552. Cor parvum est, & magna capit, n. 553. Est principium vitæ, talemque quis vivit vitam, quale cor habet, n. 565.
 Est symbolum peccati, lib. 1. n. 548. Concordiæ, n. 549. 560. Amoris subditivum erga superiores, n. 550. S. Crucis, n. 551. Voluntatis reprobæ, n. 555. Verborum ponderandorum, n. 552. Instabilis desiderii humani, n. 553. Contritionis, n. 554. Gratiæ Dei, n. 555. Gaudii in Deo, n. 556. Cordis S. Augustini, n. 556. 564. Regulæ S. Augustini, n. 557. Cordis Deo offerendi, n. 558. Amoris Dei, n. 559. Unionis religiosæ, 560. Conformitatis cum voluntate Dei, n. 561. Obedientiæ, n. 561. Orationis, n. 562. Solitudinis, n. 563. Humani cordis, n. 565. Intentionis, n. 565.
 Vide in Indice appl cationum.
Corallium in aquis, herba est sine rubore, lib. 12. n. 75. 76. at extracta purpurat, n. 75. sub aquis tenetur, extrâ mox lapidescit, n. 77. 85. extra aquas pulchrius & fortius, n. 80. ex aquis protrahitur pretiosius, n. 81. Venæna detegit, n. 82. rubrum aliud, aliud album est, n. 87.
 Est symbolum modestiæ, lib. 12. n. 75. Religiosorum, n. 76. 79. 80. Justorum, n. 77. Peccatoris, n. 77. S. Petri, n. 78. 85. Impatientis, n. 78. Occasionis, n. 78. S. Aedis Lanretinæ, n. 81. Mundum relinquens, n. 81. Pœnitentiæ, n. 81. Medici, n. 82. Inquisitoris, n. 82. Calamitatum, n. 83. SS. Martyrum, n. 84. S. Marcellini, nu. 85. Societatis, num. 85. Conformitatis, num. 85. Puritatis in pœnitentiâ generandæ, num. 86. Munditiæ æternæ, num. 86. Miraculosi Sacramenti ad S. Crucem Aug. Vind. n. 87. Martyrii, n. 87.
Cere, Dathan, & Abiron rebelles deglutuntur à terra, lib. 3. n. 268. Sunt symbolum inobedienciæ. Ibid.
Cornelia gloriabatur suis fillis, 6. 82.
Cornelius Centurio tubesse & præesse doctus, lib. 3. nu. 404. Christum pro milite agroto accedit, n. 405. 406. 407.
 Est symbolum boni superioris, lib. 3. n. 404. Refugii ad Deum, num. 405. Domini, habentis servos, num. 206. Fidei & Spei num. 407.
Cornix, sublarâ conjuge, solitariè vivit, 4. 293. alienis superbit plumis, 294. escam vomitu rejicit, 296.
 Est symbolum concordia conjugalis, 4. 293. Virtutis veræ sectandæ, 294. Hypocrisis, 294. Auxilii nocivi, 295. Bonorum injutorum, 296.
Cornu est symbolum S. Pauli pleni gratiâ, lib. 15. n. 19. B. Mariæ V. gratiæ plenæ, n. 19. Vicissitudinis rerum, nu. 20. 21. Vitiatorum, n. 22. Gratiæ Dei, n. 23.
Cornucopia, lib. 3. n. 34.
 Est symbolum S. Caroli, num. 34. Virtutis, num. 34. 36. Bonæ conscientia, num. 34. Charitatis, num. 54. Cultus Divini, n. 35. Fortunæ, n. 36.

INDEX RERUM

Corona est symbolum Spei, lib. 25. n. 24. Contemplativi, n. 24. Bonorum mundi, n. 25. Variarum dignitatum, n. 25. Vigilantiæ Principis, n. 26. Honoris meritis debiti, n. 27. Præmii labori respondentis, n. 27. Misereæ felicitatis Regiæ, n. 28. Passions Christi, n. 29. Honoris onerosi, n. 30. Martyrii, n. 31. Beatitudinis, n. 31. 34. 36. Sanctorum ornantium regna, n. 32. Principis, n. 32. 33. Dignitatis indignum non dignificantis, n. 35.

Corona Ariadna stella ex octo stellis constans, inter Boreales constellationes numeratur, l. 1. n. 369.

Est symbolum virtutis in mortalis, lib. 1. n. 369.

Corona imperialis, à nomine laudem fortitur, lib. 11. n. 42. Lachrymas quasi liquidos beryllos destillat, n. 43.

Est symbolum virtutis, lib. 11. n. 42. Principis lachrymantis, num. 43.

Correctio. Corrector. Vide in Indice applicationum.

Corvus serpentis morfu exanimis concidit, 4. 297. non sine indutria bibit ex vase, 299. 300. pullos in nido, Dei providentiâ pascentes, derelinquit, 298. 301. 302. inter cadavera delicias quarit, 305. 306. 307.

Est symbolum lucri iniqui, lib. 4. num. 297. Providentiæ Dei, 298. 301. 303. Industriæ, 299. Vicissitudinis inter officiales, 300. Calamitatis, 300. Hominis justi, 302. Humilitatis, 304. Lascivi, 305. Religiosi mali, 305. Calumniæ in mortuos, 306. Peccatoris, 306. Procrastinationis, 307.

Cos terit & tetitur, lib. 12. num. 88. hebetat & acuit, num. 89. secare facit, exors ipsa secandi, n. 90. acutum & splendens facit, n. 91. dum circuit consumit, n. 92.

Est symbolum vindictæ, lib. 12. n. 88. Calamitatis utilis, n. 89. 91. Prædicatoris, n. 90. Studiorum, n. 92. Laboris, n. 92.

Coturnix libidinis amans, 4. 308. ad ortum Lunæ tristatur, 310. corpore pinguis, 311. pennis brevioribus instructa, 212. non nisi aspirante vento volare solet, 312.

Est symbolum lascivi, 4. 308. studiosi, 309. animi generosi, 309. invidi, 310. mortis, 311. gratiæ Dei, 312. vanæ gloriæ, 312.

Crabro ingenti strepitu circumvolat, lib. 8. n. 183. Suavi odore læditur, n. 184. Excrementis delectatur, n. 185. E rosâ perniciem sibi parat, n. 186.

Est symbolum conventiculæ, lib. 8. n. 182. DetraCTORIS, n. 182. Seditionis, n. 183. Ignorantis, n. 183. Petulantis, n. 183. Vitiolorum, iustos fugientium, n. 184. Carnalis, n. 185. Eucharistiæ, indignè sumptæ, n. 186.

Crapula Vide Ebrietas.

Crepitaculum est symbolum ignorantis loquacis, lib. 14. nu. 34. Principis indocti, n. 35. Christi patientis, n. 35. mundani pœnitentis, n. 36. minarum Dei excitantium, n. 37. impatientis, n. 38.

Crepusculum matutinum semper rubet, lib. 1. n. num. 43. Scilicet sit lucidius, n. 44.

Est symbolum Pudicitæ, lib. 1. n. 43. Profectûs, n. 44.

Crescere. Vide V. Profectus.

Cribrum est symbolum Profectûs, lib. 24. n. 7. Pœnitentiæ, n. 8. Principis zelosi, n. 8. Confessarii, n. 9. Prudentiæ, n. 9. Fidei, n. 9. Paulatim docentis, n. 10. Paulatim convertendi, n. 10. Electio-nis malorum, n. 11. Mædicatoris, n. 11. Virtuosi non eloquentis, n. 12. Eleemosynarii malitiosi, n. 12. Utilitatis calamitatum, n. 13.

Cribrum Pollinariium est symbolum studiosi, lib. 15. n. 75. Morris, n. 75. Virtutis cum humilitate, n. 77. Prædicatoris vitiosi, n. 77. Justi afflicti, n. 78. doctrinæ impugnatæ, n. 78.

Criticu. Vide in Indice applicationum.

Crocodylus plangit & devorat, n. 694. In seculo struit insidias, 96. Semper crescit, 97. 98. 99. Quando crescere desinit, tunc desinit & vivere, 100. Dormiens occiditur, 101. Ibidis penna stupidum reddit, 102. Semper invictus, 104. Audaces fugit, timidos persequitur, 106. 107.

Est symbolum mulieris fallacis, 6. 94. Simulantis, 94. DetraCTORIS, ibidem. Mulieris dolose, 95. Proditoris, 96. Hæretici, 96. Peccati, 97. Profectûs, 98. 100. Peccati venialis, 99. Ambitiosi, 103. Obii, 101. Vanitatis inundantæ, 102. Heretici confusi, 102. Pœnitentis solliciti, 103. S. Mariæ Magdalena, 103. Patientiæ, 104. SS. Martyrum, 104. Christi morientis, 105. Animi villis, 106. Diaboli, 106. Gloriæ, 106. Adversis cedentis, 107.

Crocus calcari gaudet, lib. 10. n. 39. 40. Hominem exhilarat, & exhilarando necat, n. 41.

Est symbolum calamitatum, lib. 10. n. 39. Persecutionum, n. 40. S. Ecclesiæ, n. 40. Mundi, n. 41.

Crumena est symbolum divitis prudentis, lib. 15. nu. 79. mulieris defloratæ, n. 80. Hypocrisis, n. 80. Vanæ gloriæ, n. 80. pacis ap-parentis, n. 80. authoris propitii mali, n. 82.

S. Crux. Vide in Indice applicationum.

Crux est symbolum sperantis in Christo, lib. 14. n. 39. 42. S. Crucis salutem parientis, n. 40. S. Crucis, quæ est amoris pignus, n. 41. sperantis in Deo, n. 42. præmii meritis dandi, n. 43. S. Crucis, n. 44. 49. 50. S. Crucis vitæ afferentis, n. 45. mortificationis, nu. 46. gloriæ S. Crucis, nu. 47. præ destinationis, nu. 48. Religiosi, num. 48.

Crux stella è quatuor asteriscis constructa, ad polum antarcticum, n. auris propitia, lib. 1. n. 397. 398.

Est symbolum S. Crucis, lib. 1. n. num. 397. 398. S. Andreæ Apo-stoli, n. 398.

Crystallus intus & extra pura, lib. 12. num. 93. rigore nitescit, n. 95. ex glacie fit, n. 96. intima pandit, 99. suspensa lucidior, num. 100. à radiis solaribus undique illustratur, num. 101. alget & urit, n. 103.

Est symbolum Justi, lib. 12. n. 93. Virginis puræ, n. 93. Innocentiæ, n. 94. B. M. V. parturientis, n. 94. Mortificationis, n. 95. Juventutis, n. 95. S. Ignatii Loyolæ, n. 95. S. Francisci, n. 95. Quadraginta Martyrum, n. 95. rigoris, qui est via ad beatitudinem, n. 95. Mutationis, n. 96. Religiosi, n. 96. sinceritatis, n. 97. perfectionis humanæ, n. 98. B. M. V. conceptæ, n. 99. separationis illustrantis, n. 100. Dei illustrantis cor purum, 101. cordis vitiosi, quod est incapax Dei, n. 102. Prædicatoris, num. 103. Mundani, num. 103.

Crystallus Trigona res quasvis repræsentat, lib. 12. nu. 104. etiam sordidas ad omnem venustatem effingit, num. 105. decipit & placet, n. 106.

Est symbolum ingenii fecundi, lib. 12. n. 104. gratiæ, nu. 104. Christi in mundo conversati, nu. 104. foeminae lascivæ, nu. 104. fortunæ, n. 104. belli, n. 104. Aulici, n. 105. amoris, n. 105. Mundi, n. 106. Aulæ, n. 106.

Cuculus ova sua fovere impotens est, 4. 313. ea fovenda curruæ nido supponit, 313. 314. ova illius frangit, ut sua substituat, 315.

Est symbolum adulteri, 4. 313. propositorum infirmorum, 313. B. M. V. parturientis, 314. Ministri prudentis, 315. Invidi, 315.

Cucurbita intus nobilis, exterius agrestis, lib. 10. n. 42. Evacuatur, ut ieciatur, n. 43. Exposita soli, sapida redditur, n. 44. Sine rugis & nodis perfectè rotunda, n. 45. Aquis immersa, non obruitur, n. 46. Et cortice utilis est, n. 47. Citò nata, citò perit, num. 48. Frondibus solum transcendit arbores, n. 49.

Est symbolum virtutis absconditæ, lib. 10. num. 41. Eleemosynarii, n. 41. Sipientiæ Dei, n. 44. Sinceritatis, n. 45. Calamitatum, n. 46. Personæ officiosæ, n. 47. Præsentis iusti, n. 47. Felicitatis brevis, n. 48. 49.

Cucurbitula est symbolum Principis iusti, lib. 25. num. 37. Judicis avari, n. 38. S. Fr. Xaverii, n. 38. Peccatoris, n. 39.

Cuker est symbolum calamitatis utilis, lib. 15. n. 82. Martyrii, n. 83. Verbi Dei, n. 84. 85. auxilii mutui, n. 86.

Cultus Dei. V. Pietas.

Cuna sunt symbolum Natalium, lib. 15. n. 91. laboris, nu. 92. vitæ mortalis, n. 93.

Cuneus est symbolum iustitiæ vindicantis, lib. 17. n. 40. Corre-ctionis, num. 40. animi generosi, nu. 41. 42. 43. generositatis militaris, num. 42. Martyris, num. 44. passionis Christi, n. 45.

Cuniculus solitudinis amans, lib. 5. num. 232. Technas struere, & dolos adhibere docet, num. 233. Mira se vindicandi sorte usus, num. 234.

Est symbolum timidi, n. 5. 232. Proditoris, n. 233. Negligentis modica, n. 234.

Caprum rubet & resonat, lib. 13. n. 32. tympanis, tubis aliisque sonoris instrumentis efformandis accommodat, n. 33. ab æruginè obdutum devoratur, n. 34. 36.

Est symbolum iracundi, lib. 13. n. 32. Prædicatoris, n. 32. 33. Maledici, n. 33. Infelicitis hominis, n. 34. Divitiarum, n. 35. Venustatis, n. 35. Hypocrisis, num. 35. Hæreticos, n. 35. Spei mundanæ lethalis, n. 36.

Cura. Vide sollicitudo.

Curiositas. Vide Indicem applicationum.

Curvus est symbolum Theologiæ, lib. 24. num. 14. Prædicatoris, num. 14. 18. S. Pauli, nu. 14. Prophetæ, nu. 15. Principis, n. 15. Visitationis B. M. V. num. 16. Operarii defraudati, n. 17. Patris diligenti in educando, n. 18. Matrimonii, n. 19. Obedientiæ, n. 20. Residentiæ, num. 21. Cooperantis gratiæ, n. 22. Consilii, num. 23. Discordiæ, num. 24. S. Crucis, num. 25. Gratiæ occultæ, num. 26.

Custodia. V. Sensus. Vigilantia. Aspectus lascivus.

Cydoneus poma profert fragrantia, lib. 9. n. 149. 150.

Est symbolum virtutis immortalis, lib. 9. num. 149. Virtutis absconditæ, num. 150. Solitudinis, n. 150. S. Joannis Baptistæ, num. 150.

Cygnus unius coloris, 4. 318. candidus, 319. 333. 336. sub lauro canit, 320. nemini irascitur, 321. 338. nullum offendit, nisi provocatus, 323. 338. antequam comedit, sese abluit, 324. aquas a studio ingreditur, 325. sibi funera cantat, 331. 332. suos cantus non gutture sed alis efformat, 334. non nisi Zephyro spirante canit, 335. ejus cutis nigerrima, 336.

Est symbolum litterati insignis, 4. 316. Calamitatis utilis, 317. sinceritatis, 318. puritatis B. V. Mariæ, 319. patrocini Magnanimitatis, 320. patrocini B. V. Mariæ, 320. profectûs S. Caroli, 321. lachrymarum, 321. Sacramenti pœnitentiæ, 321. Religiosæ vitæ, 322. Poësæ, 322. 334. Vindictæ iustæ, 323. præparationis ad S. Euch. sumendam, 324. purificationis B. M. V. 325. generositatis intrepidæ, 326. Iustitiæ & misericordiæ, 327. Scriptoris indefessi, 328. Justi, 328. Nativitatis, 329. S. Joan. Bapt. nari, 329. B. M. V. natæ, 329. Christi nati, 329. Virtutis æternæ, 330. laborantis æternitati, 330. mortis prænuntiæ, 331. S. Thomæ Aquinatis, 332. 333. Simeonis Senis, 332. S. Antonii de Pa-dua,

N O T A B I L I U M.

du, 332. **Pœnitentis**, 331. Religiosi cantoris, 333. 334. 335. Prophetæ, 334. Hypocritæ, 336. Concordiæ, 337. Magnanimitatis, 338. Religiosi boni, 338. Societatis, 339. Innocentiæ vicentis, 348.

Cymba est symbolum exempli, lib. 20. num. 23. paupertatis, num. 24. 25. Solitudinis, num. 25. Arcanorum Dei, num. 25. Martyrii, num. 26. Eleemosynæ, num. 26. S. Ecclesiæ, num. 26. Lacrymarum, num. 27. Otii, num. 28. 29. Moderationis, num. 30. 34. gratiæ Dei necessariæ, num. 31. Ebrietatis, 32. Ambitionis, num. 32. Bonorum mundi gravantium spiritum, num. 33. Negotiorum opprimentium, num. 33. Contenti suâ sorte, num. 35. Innocentiæ ubique securæ, num. 36. Prudentiæ, num. 37. Congregationis sine Rectore, num. 38. Consiliarii boni, numero 38.

Cynocephalus cum Lunâ deficit, & proficit, lib. 5. n. 235. 236. 237. 238. 239.

Est symbolum conformitatis humanæ cum divinâ, lib. 5. n. 235. Amantis, 236. 237. Adulatoris, n. 239.

Cypressus semper viridis, lib. 9. num. 151. Venusta licet, sed sterilis, n. 154. In medio dirupta non revirescit, num. 155. 156. Neque ramus ab eâ præcisus, num. 156. 157. Nec vetustatem nec cariem sentit, 158. num. 158. Longo tempore durat, num. 152. 153. 158.

Est symbolum perseverantiæ, lib. 9. num. 151. Virtutis æternæ, num. 152. Nobilitatis antiquæ, num. 153. Profectus, num. 153. Senis iusti, num. 153. Hypocritæ, num. 154. Religiosi, num. 155. Pœnitentis, num. 155. Virginitatis, num. 155. Perditæ, num. 156. Peccatoris, num. 157. Hæretici, num. 157. Constantiæ, num. 158. SS. Martyrum, num. 159. Mortificationis, numero 159.

Cyprenus auro pascitur, 6. 108.

Est symbolum contemplativi, 6. 108. Concionem audientis, 108. SS. Eucharistiæ, ibidem.

D.

Dadalus, ceretis instructus alis, volabat, lib. 3. num. 37. 38. Icarum filium docet artem volandi, n. 39.

Est symbolum mediocritatis lib. 3. num. 37. Amantis, num. 37. Ingenii solertis, num. 38. Exempli parentum, superiorum, & Christi, n. 39.

Dagon coram arcâ divinâ concidit, lib. 3. n. 294.

Est symbolum virtutis incompossibilis cum vicio, Eucharistiæ, & Hostiæ miraculosæ, ibid.

Dama fugiendo securitatem capit, lib. 5. num. 241. Non nisi in periculosis periclitatur, num. 242. Infirmiatis suæ conscia, inaccessis sibi consultit, num. 243. 245. Etiam à longe prospicit, num. 244.

Est symbolum Fugiæ vitiorum, lib. 5. num. 241. Hominis voluptatibus immerit, n. 242. Religiosæ quietis, n. 243. 245. Prophetæ, n. 244.

Damnati. Vide Indicem applicationum.

Danaides ob interfectos maritos coguntur rimosum dolium assiduo implere aquis, lib. 3. n. 40.

Sunt symbolum hominum ingrati, avari, prodigi, garruli, laboris irriti, peccati mortalis, n. 40.

Daniel tenes adulteros convincit, lib. 3. nu. 366. Susannam à morte liberat, n. 367. In fornace ardenti servatur incolumis, num. 368. In leonum lacu illæsus servatur, n. 369.

Est symbolum juventutis prudentis, lib. 3. n. 366. Innocentiæ pressæ, non opprestitæ, n. 367. Castitatis, n. 368. 369. Calamitatis, n. 368. Innocentiæ semper securæ, n. 369.

Daphne ob pudicitiam servatam in laurum convertitur, lib. 3. num. 41.

Est symbolum castitatis, fugiendo servatæ, lib. 3. n. 41. S. Thomæ Aquinatis, & S. Philippi Neri, ibid.

David leonem & ursum interficit, lib. 3. n. 299. Goliathum sternit, n. 300. Cithara malum e Saule spiritum pellit, n. 301. Scultitiam amulat, n. 302. Jonathan tenere amat & amatur, n. 303. Saulis chlamydem præscindit, n. 304. Saltat ante arcam, n. 305. Fortes habuit milites, n. 306. Aquam allatam sitiens bibit Domino, n. 397. Genuinè pœnitens, num. 308. Bethsabeam lavantem conspicatus, n. 309. Inter tres plagas ob superbiam jubetur eligere, n. 310.

Est symbolum tenilis pucitiæ, lib. 3. num. 299. Auxilii Divini, num. 300. Humilitatis, n. 300. Musicæ & Psalmodiæ, n. 301. Sapientis stultitiæ, & stultæ sapientiæ, n. 302. 305. Amantium, num. 303. Vindictæ, num. 304. Contemptus mundi, num. 305. Belliducis, Parochi, & Prælati, num. 206. Eleemosynæ, num. 307. Pœnitentiæ veræ, num. 308. Oculi incauti, n. 309. Superbiæ, num. 310.

Decimæ. V. Tributum.

Decipula dolosè patet, l. 4. n. 664.

Est symbolum mulieris lascivæ, 4. 664.

Deficere. Vide Indicem applicationum.

Deformitas. Vide Indicem applicationum.

Degener. Vide Indicem applicationum.

Delphinus dormiens semper est in motu, 6. 109. Saltans supra

aquas, tempestatem indicat, 110. Tripudiat irato mari, 111. 118. Frangendo retia, liber evadit, & alios liberat, 112. Anchoram tenet, & aggravat, 114. Infantem dorso ad litus securè portat, 115. Musica delectatur, 116. Tumultuante mari in utero filios servat, 117. Crocodilum occidit, 119. Socios seu vivos seu mortuos juvat, 120. Theynos pisces in rete pertrahit, 121. Inclusus reti, tripudiat, 122. Prolem ubique comitatur, 123. Felle caret, 124. In mari securus vivit, in sicco moritur, 125. Tempestatem dormiendo superat, 126.

Est symbolum studiosi, 6. 109. Mercatoris, ibidem. Militis, 109. Felicitatis mundanæ, 110. Patientis hilariter, 111. Maligni, 112. Christi resurgens, 112. Celeritatis, 113. Protectionis, 114. Spei in Deo, 114. Magistri, 115. Ministri benigni, 115. Prælati, ibidem. S. Jacobi Minoris, 116. Obedientiæ, 116. Pœnitentiæ, 117. Patientis cum gaudio, 118. Offendentis majores, 119. Auxilii, 120. Prædicatoris vitiosi, 121. Fiduciæ justorum, 122. Peccatoris incurvi, 122. Educationis, 123. Principis clementis, 124. Religiosi, 125. Mentis imperterritæ, 126. Exempli, 127.

Demosthenes cocus repressus à S. Basilio, 1. 182.

Dentaprinus & excolit, & nocet, lib. 5. n. 21. 22. Solus formidandus num. 23.

Est symbolum adversitatis proficiæ, n. 21. 22. Detractoris litigiosi, n. 23.

Dependentia. Vide Indicem applicationum.

Detiditium. Vide in Indice applicationum.

Desperatio. Vide Indicem applicationum.

Detractor. Vide Indicem applicationum.

DEUS. Dei bonitas seu misericordia. Immensitas. Ira seu vindicta. Justitia. Justitia & clementia. Omnipotentia. Præsentia. Providentia. Sapientia. Vide in Indice Applicationum.

Dexteritas. Vide Indicem applicationum.

Diacostides magnarum virium est, lib. 12. n. 107. Quas tamen omnes in ore cadaveris amittit, n. 107.

Est symbolum Orationis peccatorum, lib. 12. n. 107.

Diabolus. Vide Indicem applicationum.

Diadochus è solo cadaveris contactu omnes suas Virtutes perdit, lib. 12. n. 108. Pallet & lucet, n. 109. Respona extorquet ab orco, n. 110. Evocat umbras, n. 111.

Est symbolum Eucharistiæ, lib. 12. nu. 108. Societatis malæ, num. 108. Iusti mortificati, n. 109. Prædicatoris fructuosi, n. 110. Exorcistæ, n. 110. Purgatorii, n. 111.

Diana, Virgo castissima, phœtrâ & arcu instructa, lib. 3. numero 42.

Difficultas. Vide Indicem applicationum.

Diffidentia. Vide Indicem applicationum.

Dignitas. Vide Indicem applicationum.

Diligentia. V. Labor. Industria.

Dina in urbe Sichem virginitatem perdit, lib. 3. n. 225.

Est Symbolum Virginis vagæ, ibid.

Dionysius Areopagita e tenebris Deum agnoscit, lib. 3. num. 408. 409. 410.

Est symbolum calamitatis utilis, lib. 3. nu. 408. 410. Dei è creaturis cognoscendi, n. 409.

Dioptra est symbolum legis Dei, lib. 21. nu. 46. B. M. V. beneficiæ, num. 47.

Disciplina. V. Educatio. Religiosus.

Discipulus, l. 9. 197. l. 13. 86.

Discordia. Vide Indicem applicationum.

Diseretio. V. Correctio.

Disputatio. Vide Indicem Applicationum.

Disfimalare. Vide Indicem Applicationum.

Distraçtio. Vide in Indice Applicationum.

Divisio. V. Separatio. Discordia.

Divitiæ. Vide Indicem Applicationum.

Docere. Vide in Indice Applicationum.

Doctores Ecclesiæ. Vide in Indice Applicationum.

Doctus. V. Litteratus.

Dæmon. V. Diabolus.

Dolor, l. 2. 451. l. 16. 122. Vide V. Tribulatio.

Dolus. Vide in Indice Applicationum.

S. Dominicus, 1. 412.

Domitiani crudelitas, 3. 138

Domus est symbolum S. Ecclesiæ, lib. 16. n. 57. Animi impeterriti, num. 58. Maturitatis, num. 59. Paupertatis, num. 60. Humilitatis, num. 61. Peccati venialis, num. 61. 64. Calamitatis utilis, num. 62. Martyrii, num. 62. Mortis cum labore, num. 63. Pulchritudinis internæ, num. 65. Zelotypi, num. 66. Adulatoris, num. 66. Ministri boni amoti, num. 67. Mortis sancti, num. 67. Cultus Dei, num. 67. Religionis Dei, num. 67. Nobilitatis emendicæ, num. 68. Animæ, num. 69. B. M. V. num. 69. Ordinis, num. 70. Werthenhusiani Collegii, num. 70.

S. Domus Lauretana, l. 2. 14. l. 9. 368. l. 11. 12. 6. l. 12. 81. l. 12. 120. invisibiliter portata, 20. 116.

Draco venenato halitu Lunam frustra inficere conatur, lib. 7. n. 32. Vigiliis agit continuas, n. 26. 27. 28. 31. 34. In capite gemmam occultat, n. 33.

INDEX RERUM

Est symbolum vigilantiae pastoralis, lib. 7. num. 26. Laboris, n. 27. Protectoris litteratorum, n. 28. Magnanimitatis, n. 29. Eloquentiae, n. 30. Avari, n. 31. Mariae Virginis Conceptae, n. 32. Peccatoris afflicti, n. 33. Eleemosynae, n. 34.
Draica, educatis pullis, moritur, 4. 341.
 Est symbolum Matris Machabaeae, l. 7. n. 341. S. Felicitatis, 341.
 Dubius, l. 9. 71. l. 19. 62.
 Duellum. Vide Indicem Applicationum.
 Duplicitas. V. Dolus.

E.

Ebrietas. Vide Indicem Applicationum.
Ebur asperitate poliri, necesse est, lib. 5. n. 298. Hoc intus, quod extra, habet, n. 299. Candidum, & rubicundum, n. 300. Reges exornat, n. 301.
 Est symbolum mortificationis, lib. 5. n. 298. Sinceritatis, lib. 5. n. 299. B. Mariae V. n. 300. B. V. n. 331.
Echeneis. Vide Remora.
Echimus Marinus, in frusta disceptus, in mari coalescit, 6. 128. Saxo adhaeret, ne allidatur, 129.
 Est symbolum Resurrectionis, 6. 128. Famiae integræ, 128. Spei in Deo, 129.
Ecclesia Vide Indicem applicationum.
Eclipsis Solis ab intercurrente opaco Lunæ corpore fit, lib. 1. n. 199. 200. 202. 207. 213. Adhuc lucet, n. 203. 204. 207. 209. 210. Eclipsim effugere nequit, num. 205. Habet suas labeculas & eclipses, num. 214.
 Est symbolum ingratitude, lib. 1. n. 199. Calumniae, nu. 200. 207. Virtutis absconditæ, n. 201. Mariae V. mortuæ, n. 202. Religiosi, n. 203. 206. Pulchritudinis post mortem, n. 204. Matrimonii, num. 205. Supplicii divini, nu. 205. Religiosi deficientis, n. 206. Prelati, num. 206. Virtutis, num. 207. 208. 212. Veritatis, n. 208. Mortis, num. 209. 211. Christi patientis, nu. 210. Christi Incarnati, n. 210. Vindictæ, n. 213. Defectuum in omnibus hominibus, 214.
Eclipsis Lunæ. V. Lunæ eclipsis.
Educatio. Vide Indicem Applicationum.
Eleazarus Elephantem interfecit, eoque opprimitur, lib. 3. num. 382.
 Est symbolum SS. Martyrum, ibid.
Electio. Vide Indicem applicationum.
Electrum ex auro & argento conficitur, lib. 13. n. 37. Stridet, rubetque veneno infuso, n. 39. Clarius aliis metallis fulget, n. 40.
 Est symbolum Verbi incarnati, lib. 13. n. 37. 38. 40. Pœnitentis, n. 39. Prædicatoris, n. 39. B. M. V. n. 40.
Eleemosyna. Eleemosynarius. Vide Indicem applicationum.
Elephas vulnerantem & insidiantem trucidat, lib. 5. nu. 246. 247. 270. Parturiet tandem, n. 248. Ingenuus, & docilis, nu. 249. 267. Mansuetis parcat, n. 250. 251. 252. 253. 276. Nec vorax, nec capax, n. 254. Non nisi ablutus, vultum ad sidera tollit, nu. 256. 257. 268. Utiliora relinquit, n. 258. 259. 284. Proprio Marte decertat, nu. 260. 261. Non nisi gravissimis sternitur, n. 262. Vinum recens iatuens, ad luctam animatur, n. 263. Telis non cruentatur, sed provocatur, n. 264. 265. 269. 288. 291. 293. Aberrantem dirigit, n. 266. Littore gaudet, n. 271. Abhorret lasciviam, n. 272. 286. 296. Mufcas suffocat, n. 273. 274. Minor, majori viam sternit, n. 275. 289. Erectus dormit, nu. 277. Adultus minori subvenit, nu. 278. 285. Illæsus à lapsu, n. 279. Religiosus in superos, num. 280. 281. Non amplius resurget, nu. 281. Non nisi semel, & unum emittitur, nu. 282. Unda partum promovet, n. 283. Sternit arborem, ut capiat fructus, num. 287. Incautus occumbit, num. 290. Viso cruore resumit vires, num. 292. Furibundus, mox mansuescit, num. 294. Et Pius, & fortis est, num. 295. Minota dedignatur, num. 297.
 Est symbolum Christi morientis, lib. 5. num. 246. 247. 270. Religiosæ Maturitatis, n. 248. Sanctitatis, & obedientiae, nu. 249. 267. Mansuetudinis & benevolentiae, nu. 250. 251. 252. 253. 276. Sacerdotis, n. 254. Orationis meritoriae, n. 256. 257. 268. Paupertatis voluntariae, nu. 258. 259. 284. Perficientis sua propriis viribus, n. 260. 261. Animi generosi, n. 262. Passionis Dominicæ, nu. 263. Virtutis veræ, n. 264. 265. 269. 288. 291. 293. Conversationis exemplaris, num. 266. Theologi, n. 271. Castitatis, n. 272. 286. 296. Vindictæ, n. 273. 274. Scriptoris, n. 275. Vigilantiæ, n. 277. Animatum piacularium, n. 278. Martyris generosi, n. 279. Operantis bonæ, n. 280. 281. Damnatorum, n. 281. Mariae puerperæ, n. 282. Baptistismi, n. 283. Tyrannorum, nu. 287. Insidias declinantis, n. 290. SS. Eucharistiæ, n. 292. Mariae V. Filium suum conciliantis, n. 294. Hominis iulli, n. 295. Generosæ mentis, nu. 297.
Elis à corvis pascitur, lib. 3. n. 324. Oratione lecythi oleum servat, n. 325. Ignem è cælo evocat, n. 326. Jordanis aquas sicco pede transit, n. 327. Curru igneo in æthera raptur, n. 328. Puerum mortuum suscitatur, n. 329.
 Est symbolum Providentiæ Dei, lib. 3. num. 324. Religiosi, ibid. Eleemosynæ, n. 325. Potestatis Iustorum, n. 326. 327. Societatis malæ, n. 327. Charitatis, n. 328. Zeli animarum, & Christi incarnati, n. 329.

Elisabetha Sirana, artis pictoriæ peritissima, 1. 151.
Elisæus ab Eliâ pallium & spiritum duplicem accipit, lib. 3. nu. 333. Filium a morte suscitatur, num. 334. Naamaum septies lavari jubet, num. 335. Ex contactu ossium Elisæi, cadaver reviviscit, num. 336.
 Est symbolum SS. Reliquiarum, lib. 3. n. 33. 337. Prædicatoris, n. 334. Zeli animarum, ib. Septem Sacramentorum, n. 334. Mariae V. septies locuta, n. 334. Obedientiæ cæcæ, n. 335. S. Crucis, nu. 336. Societatis bonæ, n. 337.
Eloquentia. Vide Indicem applicationum.
Elymas Magus Evangelicam doctrinam spernens, excæcatur, lib. 3. n. 411. Excæcatus, ad Christum rediit, n. 412.
 Est symbolum continentis inspirationes Divinas, lib. 3. nu. 411. Calamitatis utilis, n. 412.
Emunctorium est symbolum Martyrum, lib. 15. n. 94. Correctionis, n. 94. Calamitatis utilis, n. 95. Eleemosynarii, n. 96. Afflicti, num. 96.
Enochus vivus è terra in paradysum sublatus, lib. 5. n. 187.
 Est symbolum Religiosi, ibid.
Ensis rostro suo acutissimo rete perfringit, se & alios liberat, 6. 130. 131. Pisces rostro suo, veluti ense, dissecat, & devorat, 132.
 Est symbolum militis insolentis, 6. 130. Christi resurgentis, 131. 132. Detractoris, 132.
Enydros exundat aqua, lib. 12. n. 112. 113. 114. Destillando nec liquescit, nec efficitur minor, n. 115.
 Est symbol. Reliquiarum SS. lib. 12. n. 112. S. Nicol. Nolani, n. 112. B. M. V. n. 112. Damnati, n. 113. Eleemosynarii, n. 114. Magistri, n. 115. Doctoris, n. 115.
Epiphania, 2. 521. Vide SS. tres Reges.
Episcopus piscis, est symbolum inepti Episcopi, lib. 6. n. 193. Et Hypocrita, ibid.
Equus, licet superbe ornatus, non extra limites salit, lib. 5. nu. 302. 320. Plagis impellitur ad bravium; num. 303. 304. 305. 306. 332. 333. 342. 343. 350. Interviendo consumitur; n. 307. 348. 352. Velatus excutit, num. 308. 309. Clastico provocatur, num. 310. 311. 314. 315. 316. Solutus dissolvitur, num. 312. 334. 339. 345. Umbris terretur, num. 313. Dum Juvenis, docilis est, num. 317. Vulneratus non corrumpit, n. 317. Currendo, limites transilit, num. 319. Austro spirante concipit, n. 311. 322. Demortuus, insidiantia pellit, num. 323. Suammet sediditatem abhorret, num. 324. Exercitatus, in campum progreditur, nu. 325. Solo nutu dirigitur, num. 326. 336. Et lapsu velocius graditur, num. 327. Lumine animatur, n. 328. Plura peccatore, quam corpore suffert, num. 329. 330. Ligatus, pedetentim graditur, num. 331. 346. Timore, & amore ducitur, num. 335. Indefessus discurrit, num. 337. E cauteo rio decorem sumit, 338. Fræno coercetur, nu. 339. 340. 349. 353. Indifferens ad obsequia, num. 341. Otiatur, ne succumbat, num. 344. Soli Cæsari obsequiosus, num. 347. Pulcher, & perniciosus est, num. 351. Viveus honori, emortuus honori est; num. 354.
 Est symbolum discretionis, lib. 5. numero 302. 320. Calamitatis, numero 303. 304. 305. 306. 332. 333. 342. 343. 350. Servitutis, numero 307. 348. 352. Fidei, num. 308. 309. Exemplaris vitæ, numero 310. 311. 314. 315. 316. Juventutis dissolutæ, numero 312. 334. 335. 343. Scrupulosis, numero 313. Educationis, numero 317. Virtutis afflictæ, numero 318. Vastæ Monarchiæ, numero 319. Spiritus sancti, numero 321. 322. SS. Reliquiarum, num. 323. Hominis pœnitentis, numero 324. Militaris exercitii, numero 325. Obedientiæ, num. 326. Agentis pœnitentiam, numero 327. Exempli Majorum, numero 328. Pœnitentis, num. 329. 330. Iudicii Maturi, num. 332. Rigoris cum clementiâ, num. 335. Studiosi, num. 337. Vulnerum Christi, num. 338. Legis humanæ vel Divinæ, num. 339. 340. 349. 352. Indifferentiæ Religiosæ, num. 341. Religiosæ recreationis, numero 344. Religiosorum, num. 347. Fortunæ, num. 351. Mortis, num. 354.
Equus Trojanus specie fessellit, lib. 5. numero 355. Eventit Civitatem; numero 356. Interius plenus est dolo, numero 357.
 Est symbolum simulationis, lib. 5. numero 355. Dæmonis se transfigurantis, numero 356. Amici falsi; numero 357.
S. Erasmus visceratus, 6. 226.
 Eremitæ gaudent asperitate, 10. 12. Similes cuniculis, 5. 233.
Erinaceus aculeis se defendit, & alios offendit, lib. 5. numero 378. 375. Proli suæ beneficus, numero 359. 367. 372. 379. 380. Cuni hoste cominus congreditur, numero 360. 362. 364. 366. 373. 376. 383. In globum versus, securus est, numer. 361. 363. Plures cavernæ portas, sed unam solum apertam habet, numer. 365. 369. 370. 384. Differendo partum, affligitur, numero 371. Perniciosus perniciosus, numer. 374. 387. Non à quovis sine vulnere palpabilis, numero 377. Militis exornat, numer. 378. Totus, & undique aculeis cinctus, num. 381. Spinæ evibrans, seipsum fauciat, numero 382. Non temerè nocet, numero 385. 386.
 Est symbolum Detractoris, lib. 5. n. 358. 375. Moribundi, benescentiæ, & prudentiæ, numero 359. 367. 372. 379. 280.
 Sever-

Filorum congeries supra harpedonem est symbolum laborantis pro alis, lib. 15. n. 99.
Filix. Vide Intentionem.
S. Firmus Martyr. 2. 639.
Fiscus Vide Tributum.
Flabellum est symbolum Spiritus S. lib. 25. n. 41. 42. Meditationis de morte, n. 41. Varietatis, n. 43.
Flagellum est symbolum utilitatis calamitatum, lib. 24. n. 38. 39.
Flagrum est symbolum Pœnitentis, lib. 25. n. 44. 45. Castigationis, n. 44. Martyrii, n. 46. S. Ecclesie, n. 46.
Flamma nunquam quiescit, 2. 49. 71. ad sublimia tendit, 50. 52. 53. 54. 56. 57. Ventis insum elevatur magis, non impeditur, 57. omnia luce perfundit, 58. 60. 65. splendet & urit, 59. 72. divisionis impatiens, 61. adversis ventis augetur, 62. Non sine fumo erit, 67. 68. Non miscetur aqua, 70.
 Est symbolum Religiosorum, 2. 49. 71. Profectus, 50. Majestatis Principum, 51. Dei amabilis & terribilis, 51. Vitæ humanæ caduca, 52. Assumptionis Mariæ V. 53. Animæ ad cælum aspirantis, 53. Invidia, 54. S. Joan. Baptistæ, 55. Justi, 55. Nobilis animi, 56. Virtutis infestata, 57. Gratitude, 58. Muliebris venustatis, 59. Exempli superioris præsentis, 60. Angeli Custodis, 60. Amoris, 61. Calamitatis utilis, 62. Tentationis superata, 63. Concupiscentiæ, 63. Spiritus sancti, 64. Correctionis, 64. 66. Incarnationis Dei, 65. Calamitatis illustrantis, 65. Virtutis cum vitio, 67. Mundanæ felicitatis, 68. Favoris Magnatum, 69. Justi, nullis malis subjacentis, 70. Beatorum, 71. Dignitatis nobilitatis, 72.
Fletus. Vide Lachrymæ.
Flos Adonidis. Vide Anemone.
Flos Passionis vel Indicus. V. Granadilla.
Flores statim languescunt, lib. 11. n. 1. Brevi tempore florent, num. 2. Stellæ æmulantur, nec assequuntur, num. 3. Solis & aquæ ope crescunt, num. 5. 6. Pluvia irrigantur, num. 7. 19. Luna eclipticâ languent, n. 8. In horto optinè crescunt, num. 9. Serpentes occultant, n. 10. Intra vitrum aquis plenum revirescit, num. 11. Sole affulgente explicantur, num. 12. Fragrantia pluribus mixta odoribus geminatur, n. 15. In vermiculos abeunt, n. 16. Truncatâ radice exsiccat, n. 18.
 Sunt symbolum vitæ humanæ, lib. 11. n. 1. 2. Majestatis serena, n. 1. Simulationis, n. 3. Pœnitentis & gloriæ in Mariæ Virgine, n. 3. Litterarum, n. 4. Justitiæ & misericordiæ, n. 5. Gratiæ & cooperationis, n. 5. Calamitatis roborantis, n. 7. Virtutis afflictæ & crescentis, n. 7. Amici veri, n. 8. Religiosi in claustris, n. 9. Voluptatis humanæ, n. 10. Auxilii, n. 11. Lachrymarum, n. 11. Arcani publicati, n. 12. Virtutis manifestanda, n. 12. Corona ex vinculis, n. 14. Votoium religiosorum, n. 14. Virtutis aggregatæ, n. 15. Hominis in vermem transuentis, n. 16. Mariæ V. Deiparæ, n. 17. Humilitatis virtutes generantis, n. 18. Mariæ V. Auxiliatrix, num. 19.
Flumen semper abundantius currit, 2. 417. 431. 443. 455. assiduo manat, 421. 425. ab obice plus crescit, 422. 451. 462. semper deorsum fluit, 429. revertitur in mare, unde venit, 434. 442. Maximum de minimo fonte oritur, 436. nunquam è tramite suo deflectit, 438. obvia quæque secum abruptit, 447. 452. incremento rapacius evadit, 453. incremento fit velocius, 454. imbris augetur, 457. cum affluit effluit, 460. maris medium sine mixtione transit, 465.
 Est symbolum profectus, 2. 417. 455. Constantiæ, 418. 459. Vitæ humanæ, 418. Generositatis, 419. 422. 461. prudentiæ, 420. providentiæ & misericordiæ Dei, 421. Concionatoris, 421. 445. Amoris vis in adversis, 412. ferociæ placata, 423. Celeritatis, 424. prompti militis, 424. Ministri solliciti, 425. 454. Vitæ humanæ, 425. 429. 434. 448. gratiæ Dei, 426. Dependentiæ, 426. Clementiæ, 427. Dei, 427. Avari, 428. 453. Augmenti, 430. absentia à patria utilis, 431. Religiosi, parentes fugientis, 431. Eucharistiæ, 432. Benefactoris, 433. Prælati, 433. Ascensionis Christi, 434. Concordiæ, 435. peccati venialis, 436. gratitudinis, 437. Principis benigni amandi, 437. Prædicatoris, 438. Mutationis, 439. Moderationis, 440. Societatis, 439. gratitudinis, 441. 442. Domus Austriacæ, 443. Amoris Dei, 443. Mortis, 444. 447. 453. Apostolorum fuga, 444. S. Thomæ Aquinatis, 445. 456. Hominis mundani, 446. Loquacium, 446. Magistratus indiscreti, 447. Divitiarum, 448. Bonorum terrenorum, 448. 460. Discordiæ, 449. Calamitatis assidue, 450. Doloris occulti, 451. Iræ Dei, 451. 462. Militis, 452. Tyanni, 452. Charitatis, 454. silentii, 456. Taciturnitatis noxiæ, 456. Auxilii divini, 457. persecutionis utilis, 458. Natalis exigui, 458. Doctrinæ Evangelicæ, 461. Desperationis, 461. Juventutis effrenis, 462. peccatoris contumacis, 462. pœnitentis, 463. Oblivionis peccatorum præteritorum utilis, 464. Religiosorum, 464. Societatis bonæ inter malos, 465. patrocini B. Mariæ V. 466.
Fœcunditas. Vide Indicem Applicationum.
Fœdus, 9. 534. Vide Amicitia. Societas.
Fœmina. Vide Indicem Applicationum.
Fœniculum oculos restituit, lib. 10. n. 58. Serpentes innovat, n. 59. Ubera materna lacte replet, n. 60.
 Est symbolum Magistri spiritualis, lib. 10. n. 58. Verbi Dei, n. 59. 60.

Fœnum *Fœnum gracum* attritum viget, lib. 10. n. 61. 62. Non diu viret, n. 63. Relecatum parvi penditur, n. 64.
 Est symbolum virtutis oppressæ, lib. 10. n. 61. Patientiæ, nu. 62. Vitæ humanæ, n. 63. Jacturæ vitæ, n. 64.
Follis est symbolum Prophetæ, lib. 17. n. 46. 47. 55. Prædicatoris, n. 46. 55. Iracundi, n. 47. superbi in honore inflati, n. 48. gratitudinis, n. 49. mutui auxilii, n. 50. Spiritus S. n. 51. 12. Contilli boni, n. 52. Exempli boni, n. 52. fuffronis, n. 52. linguæ detractoriæ, n. 51. Calamitatis utilis, n. 3. paulatim docentis, n. 54. Vitæ brevis, n. 56. Honoris brevis, n. 56.
Fons fit hauustu clarior, 2. 585. dum fluit, crescit, 488. in Manduriæ oppido nec crescit, nec decrevit, 489. aquas sparsas rursus recipit, 490. 507. 508. ut saliat, natura & arte opus habet, 491. 510. multiplici ore profundit aquas, 492. communis est omnibus, 494. omnibus dat affluenter aquas, 497. jugiter manat, 497. omnibus idem, 498. suum cuique dat, 499. fons Dodonæus extinctas faces accendit, 500. 501. 502. è siphone in altum erumpit, 502. 504. semper effundit, nec deficit, 506. ejus aqua, in altum sparsa, mox recidit, 513. purus ab impuro loco sylvestri securit, 518. In Andro Insulâ vini sapore fluit, 521. in Fortunatis Insulis mortem vitamque propinat, 522.
 Est symbolum scriptoris, 2. 485. Principis liberalis, 485. Electoynarii, 485. 488. 490. 492. 497. Mundi, 486. Virtutis depressæ exaltanda, 487. Dei, 489. Industriæ, 491. Liberalitatis, 492. 508. Poeseos, 491. Passionis Christi, 492. Societatis, 493. Studiosi, 494. Baptisti, 494. 519. Fidei, 494. Principis benefici, 495. Dei benefici, 496. Misericordiæ Dei, 497. Concionatoris, 497. 507. Judicis, 498. Beneficiæ B. Mariæ V. 498. Æquitatis 499. Occasionis, 500. Lacrymarum in mulieribus, 501. Lacrymarum, 501. 502. Solitudinis, 502. Authoris clari, 503. Sapientiæ Dei, 503. Recreationis, 504. protectionis Principum, 505. Redemptionis humanæ, 505. Bonitatis Dei, 506. sacræ Scripturæ, 506. Magistri, 507. 598. Orationis, 509. Virtutis immortalis, 509. Oratoris, 510. Gratitude, 511. Apostolorum, 511. Amici discreti, 512. Felicitatis inconstantis, 513. Libertatis jucundæ, 514. Externorum operum, internis similitum, 515. Intentionis, 515. Mundanorum omnium caducorum, 516. S. Crucis, 517. Meditationis de passione Christi, 517. Immaculatæ Conceptionis Mariæ Virg. 518. Christi, 519. pœnitentiæ, 519. Passionis Christi, 520. Tribulationis, 520. Eucharistiæ, 520. Epiphaniæ, 521. SS. Magorum, 521. Voluptatis, 522.
Forceps est symbolum correspondentis, lib. 17. n. 57. Vitiosi contra justos uniti, n. 58. Calamitatis utilis, n. 59. 60. Principis discreti, n. 59. Mortis, n. 60.
Forfex. Vide Forceps.
Forma humana. Vide Indicem Applicationum.
Formica in tempore congregat, ut vivat, lib. 8. num. 187. 192. 193. 194. 202. In granis oculos corrodunt, num. 188. Virus expellitur, num. 189. Aurum coarcevat, num. 190. Sepelit mortuas locias, num. 191. Majora viibus audet, num. 195. 199. Eadem semper viâ graditur, & regreditur, num. 196. Non fatiatur congregatis, num. 197. Sociam laborantem adjuvat, num. 200.
 Est symbolum providentiæ, lib. 8. num. 187. 193. Cautelæ, n. 188. Prudentiæ, num. 189. 192. Novitiatûs, n. 189. Avari, num. 190. 197. 202. Prædicatoris vitiosi, num. 190. Exequiarum Christi, n. 191. Studiosi, n. 194. 202. Animi generosi, 195. Constantiæ, n. 196. Vanæ gloriæ, num. 198. Audaciæ temerariæ, n. 199. Charitatis, n. 200. Quæstuosi, n. 201. Voluptatum, n. 201. Amici falsi, n. 201.
Formica est symbolum mortis meditantæ, lib. 16. nu. 82. lachrymarum, n. 83. Justii afflicti, n. 83. amoris, n. 84. odii, n. 84. Apostolorum, n. 85. Calamitatis utilis, n. 86.
Fortitudo. Vide Indicem Applicationum.
Fortuna lib. 3. n. 4. 6. Audaces juvat, 3. n. 4. 6. cum virtute raro convenit, lib. 3. n. 47.
 Est symbolum præsentia Dei, lib. 3. n. 48. Vide Indicem Applicationum.
Forum est symbolum bonitatis Dei, lib. 16. n. 87. Principis, nu. 87. charitativi, n. 87. virtutis, n. 87. 88.
Fragum nascitur in ignobili loco, lib. 10. n. 65.
 Est symbolum Animi Nobilis humili loco nati, lib. 10. numeri, 65.
S. Franciscus Romanus ab Angelo fauciata, 4. 278.
S. Franciscus Assisius. Vide Indicem Applicationum.
S. Franciscus Borgias, 10. 82.
Franciscus I. d'Esthe in morte sententia ferenda lachrymabatur, 1. 26.
S. Franciscus Xaverius. Vide Indicem Applicationum.
Francones suos fines armis dilatant, 2. 430.
Fraus. Vide Dolus.
Frazinus serpentibus fatalis est, lib. 9. numer. 178. 179. 180. 181. 182.
 Est symbolum præsentia piorum, lib. 9. 178. 181. minarum, nu. 179. Principis justii, n. 180. S. Crucis, n. 180. præsentia justii, nu. 181. fugæ libidinis, num. 182.

I N D E X R E R U M

S. Gilbertus Can. Reg. in regulari observantia inflexibilis, 4. 680.
Glacies in fursure recondita asservari potest, 2. 226. in hypogæo super paleas posita non liquefit, 2. 26.
 Est symbolum solitudinis, 2. 226. considerationis de morte, 2. 26.
Gladus est symbolum Calamitatis utilis, lib. 2. n. 48. Exercitii, n. 48. Humilitatis, nu. 49. fortis benevoli, n. 49. penitentia illustrantis, n. 50. Judicis sine passione, n. 51. fidei cum operibus, nu. 52. legum & armorum, n. 53. generositatis militaris, n. 54. Timoris Dei, n. 54. iræ Dei, n. 55. fortitudinis formidata & honorata, n. 56. Crucis gloriosæ, n. 56. amici conciliati, cui non est fidentum, n. 57. purgatorii, n. 58. Censuræ Ecclesiasticæ, num. 58. virtutis, quæ sola in homine æstimanda est, num. 59. belli ob pacem, num. 60. mortificationis, num. 60. belli tardè auspicandi, num. 61.
Glanis Escam capit, nec capitur, 6. 134. Fœtum suorum amantissimas est, 135.
 Est symbolum Astutiæ, 6. 134. studiosi, ibidem. Parentum, 135. Educationis liberorum, n. 135.
Glanis. Vide Quercus.
Glie non satiatur somno, lib. 5. n. 399. Pius & gratus est in parentes, n. 400. Amicus domesticis, sed exteris infestus, nu. 401. Hyeme dormiens, vere expurgitur, n. 402.
 Est symbolum Consuetudinis peccaminosæ, lib. 5. n. 399. Grati tudinis, n. 400. Injusti Judicis, n. 401. Amici falsi, n. 402.
Globulus Bombycinus artificem suum intra se recipit, lib. 8. num. 136.
 Est symbolum Mariæ V. gravidæ, lib. 8. n. 136.
Globus. Vide Tormentum militare.
Globus seu Sphæra est symbolum Eucharistiæ, l. 21. n. 48. superbiæ repressæ, n. 49. Concordiæ, n. 50. proprii valoris, n. 51. Discordiæ, n. 52. operantis se ipso, n. 53. sapientis, n. 55. providentiæ Dei, n. 54. præmii & pœnæ, nu. 55. Immensitatis Dei, nu. 56. æternitatis Dei, n. 57. Societatis Jesu, n. 58. fidei Catholicæ ubique æqualis, n. 58. Imperterriti animi, n. 58. Contemplativi, n. 59. S. Jo. Baptista, n. 59. Thomæ Kempensis C. R. n. 59. Prædicatoris, n. 60. Sancti, n. 60. Infatigabilis, n. 61. Beatitudinis, num. 62. Cœlestium & terrenorum amoris simul impossibilis, nu. 63. prudentiæ, n. 64. libertatis illibatæ, n. 64. fortunæ fragilis, 65. Hominis mortalis & fragilis, n. 65. vitæ humanæ miseris obnoxia, n. 66. obedi entis, n. 67. Contemptus mundi, n. 68.
Gloria cœlestis. Vide Beatitudo.
Gloriam Dei intendere. Vide Indicem Applicationum.
Gloria vani. Vide Indicem Applicationum.
Gloria à cepto tramite cum coturnicibus desistit, 4. 398.
 Est symbolum inconstantia, 4. 398.
God. fridus Bullionius, Lotharingus, quantæ fortitudinis, 5. 472.
Godofridus Pappenh. mius cicatricibus plenus, 2. 203.
Gramen operando crescit, lib. 10. n. 102. copiosum, terram reddit infructuosam, n. 103. Decoctum vulnera sanat, n. 104. Falce cre scit, n. 105.
Est symbolum Vitiorum, lib. 10. n. 102. remorsus Conscientiæ, nu. 102. Avari, n. 103. Pacificantis, n. 104. Spiritus S. nu. 104. Calamita tum, n. 105.
Granadilla Christi patientis instrumenta repræsentat, l. 11. n. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.
 Est symbolum S. Catharinæ Senensis, l. 11. n. 44. Passionis Christi, n. 44. 50. S. Pauli, n. 45. 49. Tormentorum suavium, num. 46. voluptatum mundanarum, num. 47. stigmatum S. Francisci, num. 48.
Granata. Vide Malus punica.
Grando allisâ tecto, mox dissilit, 2. 224. non sine impetu in terram ruit, 225. ex vapore calido & frigore concreta, 225.
 Est symbolum Calamitatis generosè superatæ, 2. 224. malæ so cietatis noxiæ, 225.
Gratia Dei. Vide Indicem Applicationum.
Gratias agere. Vide Gratitude.
Gratitude. Vide Indicem Applicationum.
S. Gregorius Papa in dignitate innocuus, 4. 475. quò sublimior, eò splendidior, 475.
Grus noctu excubias agit, 4. 399. 404. 409. 422. 424. lapillum in tra unguis sustentans, 399. 401. 403. 408. 410. 430. & hoc etiam inter volandum, 400. 402. 411. 412. 413. non nisi cum aliis colle ctis quibus volat, 405. rigente brumâ, fugit in exterâs regio nes, 406. tranquillâ cœli serenitate delectatur, 417. ab incepto namque nunquam desistit, 418. colorem nec ætate commutat, 419. senectute nigrescit, 420. emissio clamore quiescit, 425. cla morem exhibet coram aquilis, 426.
 Est symbolum Angeli Custodis, 4. 399. protectionis, 400. Præ lati, 400. 414. vigilantia cum labore, 401. 410. 430. maturitatis, 402. Calamitatis utilis, 402. 413. 428. 429. Dignitatis, solum num ausferentis, 404. pastoris vigilantis, 404. Concordiæ utilis, 405. tentationis, 406. amici falsi, 406. Exempli majorum, 407. obe dientia, 407. perseverantiæ, 408. 411. 418. 419. cautela, 409. S. Pauli, 411. prudentiæ, 412. Prælati vigilantis, 413. 422. vices mantantis, 415. Astrologi, 416. Theologi, 416. Religiosi, 417. pœ nitentis, 420. beatitudinis, 421. solitudinis, 423. alterorum au xiliorum, 424. Christi morientis, 425. silentii, 426. prædicato-

ris viciosi, 427. memoriæ de Passione Christi, 430. mediocr ita tis, 431. Divitiarum onerantium, 433. solitudinis, 433.
Gryphus & custos & pugnax est, 4. 434. Aquilam & leonem præ tert, 435.
 Est symbolum Angeli Custodis, 4. 434. Summi Pontificis, 435. Justi, 435. Fidelitatis, 436.
Guilielmus, Aquitanix Dux, ad S. Bernardi vocem conversus, 5. 228.
Gula. Vide Indicem applicationum.

H.

H. Est symbolum societatis, lib. 19. n. 17.
Hæmorrhœssa simbriam Christi tangens, sanatur, l. 3. n. 413.
 Est symbolum SS. Reliquiarum, ibid.
Hæresis. Hæretici. Vide Indicem Applicationum.
Hæmus est symbolum par pari referentis, lib. 20. n. 39. 44. Munda ni, n. 39. Voluptatum mundi, n. 40. 43. 45. Voluptatum sensua lium, n. 40. Poesos antiquæ, n. 40. Crucis Christi, n. 40. Eucha ristia indignè sumptæ, n. 40. Eucharistia, n. 41. Verbi Dei, n. 41. Scientiæ per diligentiam acquirendæ, n. 42. Christi sepulti, nu. 44. B. M. V. salutem præcurantis, n. 45. mortis improvise, n. 46. munerum incurvantium, n. 47. B. M. V. n. 48.
Harpagium est symbolum Apostolorum & Prædicatorum, lib. 25. n. 52. Magalenæ, n. 53. 55. lachrymarum, nu. 53. Docentis, n. 56. Eleemosynarum, n. 57. S. Pauli venefici, n. 57. Parsimonix, nu. 58. Munerum amorem conservantium, nu. 59. Eleemosynarii, nu. 59.
Hastra, lancea, est symbolum Calamitatis utilis, lib. 22. n. 62. 63. 65. 69. remediæ, n. 63. 68. formiæ pulchræ & simul immundæ, n. 63. castigantis, n. 64. Concordiæ, n. 66. potentiæ regis, nu. 67. Dei ubique, n. 67. Educationis, n. 68. Consuetudinis, n. 70. Con siliu maturi, n. 71. Clementiæ, n. 72. Innocentiæ, n. 73. malevoli, n. 73. belli, n. 74. delictarum mundi, n. 75. detractoris fallacis, n. 75. proditoris, n. 75.
Hedera portantem perimit, lib. 9. nu. 188. 200. murum amplectendo prosternit, n. 184. trunco connexa nunquam recedit, n. 187. nititur in sublime, n. 189. sed alienis viribus, n. 190. 202. semper vi ret, n. 191. lauro collisâ flammam elicit, n. 199.
 Est symbolum ingrati, l. 9. n. 183. mulieris lascivæ, nu. 184. vanæ gloriæ, n. 184. Contemplativi, n. 185. 202. amoris eonitantis, nu. 286. 187. 194. persistentiæ, n. 187. avaritiæ, nu. 187. favoris Principum, n. 188. gratitudinis, n. 189. profectus, nu. 189. dependentiæ, n. 190. 196. perseverantiæ, n. 191. affectus erga defunctos, nu. 192. auxilii, n. 193. B. M. V. juxta crucem, n. 194. aadulatoris invidi, n. 195. litterati, n. 195. mundi, n. 195. discipuli, n. 197. Educationis, n. 198. gratiæ, n. 198. disputationis, n. 199. advocati viciosi, nu. 200. Religionis, n. 201. Principis justii, num. 201. Eleemosynæ, n. 202. peccati venialis, n. 203. hæretis, n. 203. votorum renovationis, n. 204. votorum Religiosorum, n. 204.
Heli erga liberos indulgentior, miserè perit, l. 3. n. 293.
 Est symbolum Educationis & Parentum, ibid.
Heliochrysum in locis faxeis & horridis nascitur, l. 11. n. 51. A stipite avulsus nec flavescit, nec corrumpitur, n. 52.
 Est symbolum spei de æternâ gloriâ, lib. 11. n. 51. Independen tiæ, n. 52. valoris proprii, n. 52.
Heliodorus, templum spoliaturus, ab Angelis flagellatur, l. 3. n. 378.
 Est symbolum sacrilegi, ibid.
Heliotropium versus solem inclinatur, l. 11. n. 53. 54. 73. A nubibus non impeditur, n. 55. 61. 63. 68. Solem pronò capite intuetur, n. 56. 57. Solem ubique sequitur usque ad occasum, n. 58. 62. 65. 66. 67. Non satiatur aspectu, n. 59. 77. Sole effulgente erigitur, n. 60. 78. Lunam abhorret, n. 71. Solem è terrâ contempletur, n. 72. Oculis non pedibus sequitur solem, n. 74. Noctè ad terram inclinatur, n. 76. Ad motum solis in orbem flectitur, num. 79. Non sequitur inferiora, nu. 81. 82. Lumine solis plurimum illu stratur, n. 84.
 Est symbolum adorationis trium Magorum, l. 11. n. 53. Amoris unici & perseverantis, nu. 54. 66. Amoris constantis, n. 55. 58. 61. 63. S. Mariæ Magdalensæ, n. 55. Grati tudinis, n. 56. 73. Contem plativi, n. 57. Mariæ V. sub cruce, n. 58. 63. 78. Studiosi, n. 59. S. Pe tri Apostoli, n. 60. Mutui affectus, n. 62. Religiosi, n. 64. 71. Imit rationis majorum, n. 65. Adulationis, nu. 65. 67. Conformitatis, n. 67. Dependentiæ, n. 67. Contemplativi, n. 69. Hypocritæ, nu. 70. 72. Adulatoris, num. 70. Correspondentis, nu. 73. Fidei sine operibus, num. 74. Exempli majorum, nu. 75. SS. Theologiæ, 76. Fidei, num. 76. Amantis, num. 77. Confidentiæ, num. 78. Obedientis, n. 79. Amoris erga Jesum & Mariam, n. 80. Præpo situ, n. 81. Seipsum Deo offerentis, n. 82. Conversionis, n. 83. Deo adhareatis, n. 84.
Hercules VIII. Angliæ Rex, libidinis causâ factus hæreticus, 2. 127.
Hercules, in cunis vagiens, s. reptem dispersit, lib. 3. n. 51. Hydram jugulavit, n. 53. 54. 55. Antæum, terræ filium, prostravit, 56. Cœ lum humeris sustulit, n. 57. 58. 59. 61. Clavâ leonem interemit, n. 63. In bivio positus, viam arduam elegit, nu. 64. Frustra impu gnatur à Pygmæis, n. 67. Ex ore catenulas aureas emittit, n. 68.
 Est symbol. Filii generosi & similibus parentibus, l. 3. n. 52. Gloriæ inter difficultates crescentis, n. 53. Patiëntiæ, n. 54. Animi im per-

N O T A B I L I U M.

perterriti, n. 55. Vincentis Mundum, n. 36. Quietis, n. 57. Laboris, Magnatum proprii, n. 57. Cardinalium, n. 58. Tutoris Principum, n. 58. Christi, n. 59. Succellionis, num. 59. S. Laurentii, n. 60. Mortis, n. 69. Magistratus, n. 61. Spoliorum, n. 62. Virtutis, n. 63. 67. Adolcentiæ lubricæ, n. 64. S. Crucis, n. 65. 66. Iustitiæ vindicativæ, n. 66. S. Ecclesiæ, n. 6. Eloquentiæ, Concionatoris, & Gratiæ Dei, n. 68.

Hercules stella, octo & viginti stellulis constat versus septentrionem, lib. 1. n. 399.

Est symbolum laboris & virtutis, lib. 1. n. 399. Fortitudinis invictæ, n. 400. S. Augustini, n. 400.

Herodes Agrippa ob superbiam a verbis consumptus, lib. 3. n. 414.

Est symbolum hominis ambitiosi, & voluptatum terrenarum; *ibid.*

Herodes Antipas Christum veste albâ judavit, & fatui loco habuit, lib. 3. n. 417. saltatricis amore, Joannem Bapt. occidit, n. 418.

Est symbolum contemptoris sapientiæ, lib. 3. num. 417. Amoris muliebri, n. 418.

Herodes Asclopius quatuordecim millia infantum occidit, l. 3. n. 415. 416.

Est symbolum Ambitionis, n. 415. Dæmonis, & inspirationis rejectæ, n. 416.

Herodius recepit, quod Joanni Baptistæ machinata est, 2. 145. vide supra. Vide Herodes Antipas.

Hieremias humillimus, lib. 3. n. 363. veritatis causâ occiditur, nu. 364.

Est symbolum Humilitatis, lib. 3. num. 363. Veritatis, patientiæ odium; & SS. Martyrum, n. 364.

Hieremias Drexelius S. J. laudatur, 25. 22.

S. Hieronymus in explicandis dubiis insignis, 25. 73. semper studiosus, 5. 405.

Hieronymus Franciscus Miroglius laudatur, 5. 600. Ejus charitas, 16. 87.

Hierotheca. Vide Calix.

S. Hilarius instar aquilæ a mundo separatus, ad Deum levabatur, 4. 152.

Hippopotamus Aquâ & terrâ vivit, 6. 136. Venam aperit, ut sanitatem recuperet, 137. 139. 140. 141. 142.

Est symbolum S. Pauli Apost. 6. 136. Principis potentis, 136. Iustitiæ vindicativæ, 137. Correctionis asperæ, 138. Aman. 139. Christi patientis, 139. Calamitatis utilis, 149. 141. S. Francisci, 141. S. Theresiæ, *ibid.* Correctionis, 142.

Hirundo avida & infariabilis, lib. 8. n. 203. 204. 205. 206. 207. Moriendo sanat, n. 208. Sugendo discerpitur, 209. Impurum sanguinem tantum fugit, n. 210.

Est symbolum infariabilis, lib. 8. nu. 203. 206. Avaritiæ, nu. 203. Ebrii, n. 203. 205. Amoris carnalis, n. 204. Fœminæ lascivæ; n. 204. Ambitiosi, 205. Avari, nu. 206. Usurarii, nu. 207. Concupiscentiæ, n. 207. Calamitatum, n. 208. Correctoris, nu. 208. Crapulonis, n. 209. Peccatoris, n. 210. Detractoris, n. 210.

Hirundo hyeme avolat, 4. 437. 439. 453. 457. 458. fame pressâ ingenuicit, 438. pullos æqualiter fovere solet, 440. in terram lapsa, ægrè se erigere potest, 442. inclusa cavæ moritur, 443. 444. à ruinosa domo fugit, 448. unde exit, revertitur vere, 449. pulum exæcatum chelidonia sanat, 452. volando vescitur, 454. nec fructus, nec terræ seminâ comedit, 455. importuno garritu molesta, 456. ex plumis nidum intus construit, 459.

Est symbolum amici falsi, 4. 437. Calamitatis utilis, 458. prudentiæ, 459. Educationis, 440. 442. æqualitatis, 440. prudentiæ, 440. Exercitii, 441. auxilii, 442. peccatoris, 442. animi nobilis, 443. amici nobilis, 444. spei vivæ, 445. boni latronis, 446. S. Crucis, 446. quadraginta Martyrum, 447. S. Bernardi, 447. facularum, 447. Religiosorum, 448. S. Ursulæ cum sociabus, 449. gratiarum actionis, 449. Christi in mundo conversati, 450. litteratorum, 451. S. Caroli, 452. Mundi relinquendi, 453. contemplativi, 454. SS. Eucharistiæ fumendæ, 454. Ministri alius utilis, 455. amici veri, 455. garruli, 456. ingratiitudinis, 457. mutationis, 458. ædificiorum, 459. peregrinationis nostræ vitæ, 460.

Hirundo piscis branchiis suis tenebras illustrat; 6. 143. Infestata; aëria sublevatur, 145. Nec in aqua nec in aëre securâ, 146. 147.

Est symbolum S. Caroli, 6. 143. Calamitatis, 143. 145. Prudentiæ; 145. Vitæ activæ & contemplativæ, 144. Innocentiæ opprestæ; 146. Conscientiæ malæ; 147.

Historia, 21. 183.

Histrion. Vide Indicem Applicationum.

Homo. Vide Indicem Applicationum.

Honor, Vide Dignitas.

Horologium arenarium est symbolum vitæ humanæ caducæ, lib. 21. n. 151. n. 6. non perseverantis, n. 152. mundi irrequieti, num. 355. amantis quieti, n. 153. silentii, nu. 153. arcani, n. 154. Theologi præstantis, num. 155. B. M. V. gavidæ, num. 155. sapientiæ Dei, n. 155.

Horologium rotatum est symbolum Consilii, lib. 21. n. 105. Magistri, n. 105. Prædicatoris, n. 105. 126. 127. 149. Prophetæ, n. 105. 108. 142. Principis iusti, n. 106. felicitatis mundi, n. 107. vitæ humanæ, n. 107. Iusti, n. 108. prudentiæ, n. 108. loquentis cum pon-

dere, n. 109. Calamitatis utilis, n. 110. 121. Exercitii, n. 111. Infirmitatis humanæ, n. 111. Docentis opere, nu. 112. 119. dependentiæ, n. 113. obedientiæ, n. 113. providentiæ Dei, n. 113. 127. Correctoris opportuni, n. 114. vitæ afflictæ, n. 115. mulierum genii contrarii, n. 115. structuræ hominis, n. 115. sinceritatis, n. 116. Externorum, per quæ indicantur interna; nu. 116. opportunitatis, nu. 127. perseverantiæ, n. 118. verborum respondentium stati, nu. 119. Verborum indicantium hominem internum; n. 119. Angeli Custodis, n. 121. Calamitatis, n. 12. 120. promissis stantis, n. 122. maturitatis, n. 173. virtutis consideratæ, n. 125. S. Jo. Baptistæ, n. 125. pat. infamias, n. 126. loquentis opportunè, n. 127. 148. vindictæ dediti, n. 128. Ingenii prompti, n. 128. Hominis peccatoris, n. 129. virtutis veræ, n. 130. docentis verbo & opere, num. 131. Gratiæ Principum instabilis, n. 132. operantis assiduo, num. 133. Juventutis, nu. 134. Educandæ juventutis, nu. 135. amari, nu. 136. Examinis Conscientiæ, n. 136. suavitatis cor moventis, nu. 136. rigoris discreti, nu. 138. tributi moderati, n. 138. vitiosi, num. 139. Correctoris prudentis, n. 140. observandæ Regulæ, n. 141. Religionis, n. 141. mortem nuntiantis, n. 142. morbi mortem nuntiantis, n. 142. peccatoris inquieti, n. 143. dignitatis, nu. 143. auxilii mutui, n. 145. S. Eucharistiæ, nu. 146. B. M. V. nu. 146. Gratiæ Dei, n. 147. silentii, n. 148. Apostolorum, n. 149. Advocati, n. 150.

Horologium solare, seu Sciathericum est symbolum Religiosi, lib. 21. n. 96. Dei, qui est finis nostrarum actionum; n. 69. 87. Hominis Deo indigentis, n. 70. peccatoris, nu. 70. Exempli majorum, n. 71. Calamitatis infelicis, n. 72. Ministri Principis, n. 73. 86. Aulici & Principis gratiâ lapsi, num. 74. Gratiæ Dei, n. 70. 75. 94. dependentiæ, n. 75. 86. vitæ humanæ, n. 76. 82. 83. Humilitatis, nu. 77. 84. resurrectionis mortuorum, nu. 78. non perseverantis, nu. 79. Principis benigni, n. 80. 93. misericordiæ Dei, n. 80. sinceritatis, n. 81. præsentia Dei necessariæ, nu. 82. vanæ gloriæ, nu. 83. æmulationis, n. 84. orationis assidua, 85. operationis assidua, n. 85. SS. Magorum, n. 86. Exemplo docentis, n. 88. Epiphaniæ, n. 88. Gratiæ quæ solâ non sufficit, n. 89. Eloquentiæ, n. 90. Poeseos, n. 90. Prædicatoris, n. 91. Oratoris, n. 91. Conformitatis, nu. 92. meritum ex bonis operibus, n. 92. humanæ debilitatis, n. 94. libertatis humanæ, n. 94. Anti-Christi, n. 95. Ambitionis, n. 95. Amici falsi, n. 96. Dei absentia, n. 96. respondentis gratiæ, n. 97. Voluntati Dei conformantis, n. 97. adulatoris, n. 99. invidiæ, n. 99. Iusti, n. 100. felicitatis infelicis, nu. 101. S. J. Baptistæ, nu. 102. Gratiæ Dei necessariæ, n. 103. 104.

Hortus ornat & recreat, lib. 11. n. 85. Apes ad se trahit, n. 86. Pnivâ irrigatus fructus profert, n. 87. 88. 97. Pulchritudinem a sôle recipit, n. 99. Floribus tam raris quàm variis ornat, n. 90. Sub Eccl. y. 4. tollis languet, n. 91. Austro spirante felix, n. 92. Serpentes expellit, n. 93. Aggere munitur, n. 94. Copiosis floribus superbit, n. 95. Præ ariditate languet, n. 96. Varietate pulchrior, n. 98. Vento aspirante vires, nu. 100. Lolis deturpat, n. 101. Fessis equiem præstat, n. 102.

Est symbolum virtutis, lib. 11. n. 85. S. Josephi nutritii, n. 86. Charitativi, n. 86. S. Marci Evangelistæ, n. 87. Lachrymarum, nu. 87. Spiritus sancti consolatoris, n. 88. Protectionis & dependentiæ, n. 89. Excellentia in Mariâ Virgine, n. 90. Christi patientis, nu. 91. Beneficentiæ, n. 92. Spiritus sancti, num. 92. Punitatis Mariæ Virginis, nu. 93. 99. 100. 102. Animi mobilis, nu. 95. Litterati sed pauperis & infelicis, nu. 96. Gratiæ Divinæ, n. 96. Baptistæ, 96. S. Matroniani, n. 97. Varietatis, n. 98. S. Ecclesiæ, n. 98. 100. Mortificationis, n. 101. Dei protectionis, n. 102.

Hospitalitas. Vide Eleemosyna.

Hostia miraculosa. Vide Indicem Applicationum.

Humilitas. Vide Indicem Applicationum.

Hyacinthus flos de vulnere natus, lib. 11. n. 103. Pallet & placet, nu. 104. signatur binis litteris A. I. n. 105.

Est symbolum SS. Martyrum, lib. 11. n. 103. Fidelium, n. 103. Mortificationis, n. 104. Hominis ad planctum nati, n. 105. Christiani, n. 106.

Hyacinthus gemma cœli variatur aspectu, lib. 12. n. 125. 127. fulget imagine Cœli, n. 126. maculâ immunis, n. 129. sereno Cœlo perspicuus, nubilo nubilus, n. 127. solo adamante inciditur, nu. 128. cor confortat, n. 129. angores pellit, n. 129. veneno obviat, n. 130.

Est symbolum B. M. V. supra Calvariam, l. 12. n. 125. amantis, nu. 125. Iusti, n. 129. Conformitatis, n. 127. 130. Iusti soli Deo cedentis, 128. 1pei ad Cœlum, n. 129. Conformationis cum Deo, 130.

Hyena in sinistro latere morti obnoxia, lib. 3. n. 403. Nec invito pa. cit, n. 404. 405. artificiosè loquitur, n. 406. Evocat suo nomine domesticos, ut devoret, n. 406. Indutum suâ pelle; securum reddit, n. 407.

Est symbolum Calamitatis, l. 3. n. 403. Detractoris, n. 404. 405. Uirani, & Procuratoris, n. 406. Lativæ Mulieris; n. 406. Humilitatis & Patientiæ, n. 407.

Hydra uno è capitibus abscisso, fortior evadit, l. 7. n. 35. Igne dematur, 17.

Est symbolum S. Ecclesiæ, l. 7. n. 35. Hæresis, n. 35. 37. Rebellicionis, n. 35. Correctionis placidæ, n. 36. Inimicitia, n. 36. Occasione, n. 38.

Hydrochous stella Zodiaci, lib. 1. n. 401.

Est symbolum misericordiæ Divinæ, *ibid.*

Hypocrita. Vide Indicem Applicationum;

INDEX RERUM

I.

I est symbolum humilitatis, lib. 9. n. 18 B. M. V. humilis, n. 19. Indigni exaltati, n. 19. humilitatis, omnium virtutum complementi, n. 20. unionis, n. 21.

Iacob attā benedictionem surripit fratri, lib. 3. n. 216. fessus lapidi indormit, n. 217. Scalā mysticā videt, n. 218. 219. Pro Rachele diu servit, n. 220. Cum Angelo luctatur, n. 221. 222. Nervum fœmoris amittit, n. 223. 224.

Est symbolum Christi Incarnati, lib. 3. n. 216. Lecti, n. 217. Calamitatis, & Christi, salutis nostræ, n. 217. Gradus ad cœlum, n. 218. Religiosi, n. 218. Profectus, n. 219. Amoris, n. 220. Orationis, n. 221. Vitæ humanæ, n. 222. Mortificationis, n. 223. Amoris mundani, n. 224.

S. Iacobus Major, Apostolus, 2. 237.

S. Iacobus Minor, Apostolus. Vide Indicem Applicationum.

Iacobus Robustus, Tintoretus, insigni celeritate pinxit, 1. 151.

Jactantia. Vide Indicem Applicationum.

Jairus mortuæ filiæ vitam a Christo flagitat, lib. 3. n. 419.

Est symbolum pœnitentiæ, *ibid.*

Janus bifrons, lib. 3. n. 69. 70.

Est symbolum viri prudentis, & Belliducis, n. 69. Ingenii vivacis, Prophetæ, & judicii extremi, 70.

Jasminus vespere floret, lib. 11. nu. 107. 108. Ramis abscissis pulchriores producit, nu. 109. Primo flores rubeos, dein candidos germinat, n. 110.

Est symbolum S. Latronis, lib. 11. 107. Prudentiæ, n. 107. Academiæ nocturni, n. 108. Mariæ V. sub cruce, n. 108. Damni recuperati, n. 109. Pœnitentiæ ei ubescentiæ, n. 110.

Jason auream vellus abstulit, lib. 3. n. 71.

Est symbolum Generosi animi, lib. 3. n. 7.

Jaspus tricolor est, lib. 12. n. 131. in argento fulgidior, quàm in auro, n. 132. sanguinem sistit, n. 133.

Est symbolum Christi, lib. 12. n. 131. scientiæ cum puritate, n. 132. mortis memoria, n. 133. Constantini Imperatoris, n. 133. Crucifixi, n. 134.

Ibis serpentes extremè odit, 4. 461. abigit, & otiosos devorat, 461. Ægypti limites nunquam egreditur, 462. imò extra illos delata moritur, 462.

Est symbolum Judicis, 4. 461. Inquisitoris, 461. Prælati, 461. Medicinæ, 461. S. Eucharistiæ, num. 461. amoris erga patriam, 461.

Icarus, liquatâ alarum cerâ, è sublimi præceps corruit, lib. 3. n. 72. 73. 74. 75.

Est symbolum superbiæ præcipitatae & lapsus Magnatum, lib. 3. n. 72. 73. Præsumptionis imprudentis, n. 74. Simonis Magi, nu. 74. Juventutis imprudentis, n. 74. Spei, in hominibus non collocandæ, n. 74. Spei & timoris, n. 75.

Ickneumon fatalis crocodili hostis, lib. 8. n. 211. luto, veluti terrea lonca, munitus, ventrem ejus ingreditur, & occidit, n. 211. 212. 214. Ex luto ad solem exsiccat, n. 213. Corrosis crocodili visceribus egreditur, n. 215.

Est symbolum prudentiæ, lib. 8. n. 211. Meditationis de morte, n. 211. Apostolorum, n. 212. Sacramenti extremæ unctionis, n. 213. Sacramenti confirmationis, n. 213. Proditoris, n. 214. Dæmonis, n. 214. Christi resurgenti, n. 215.

Ictus Nonnisi perniciosis est infesta, lib. 5. n. 408. Amarum gustando, hostem superat, n. 408. 409. 410. Quantum vis callida, fit tamen præda, n. 411. Etiam latere volentibus insidiatur, n. 412. Auditum prolem concipit, n. 413.

Est symbolum Providentiæ, & Mortificationis, lib. 5. nu. 408. 409. 410. Mundanæ sapientiæ, nu. 411. Removsûs Conscientiæ, n. 412. B. M. V. Annuntiata, n. 413.

Jejunium. Vide Indicem Applicationum.

Jephre siliam occidit, lib. 3. n. 182.

Est symbolum Ecclesiæ, Passionis Christi, & Mortificationis. *ibid.*

Ieroboami manus, adversus Prophetam extenta, dirigit, lib. 3. n. 322.

Est symbolum Sacerdotis honorandi, *ibid.*

Jesu nomen. Vide Nomen **JESUS**.

Jezabel sibi fucata, lib. 3. n. 338.

Est symbolum Fortunæ & formæ fragilis, mortis, & libidinosi, *ibid.*

S. Ignatius Loyola. Vide Indicem Applicationum.

S. Ignatius Martyr, portavit Christum in corde, 9. 371. generosus, 1. 22. 151. l. 3. 577. amor erga Deum, 4. 144.

Ignavus. Vide Indicem Applicationum.

Ignis omnia devastat, 2. 3. 8. 29. 33. 36. 38. semper ascendit superius, 2. 12. 45. vento & imbre magis crescit, 4. 5. 7. nullibi includitur, 9. figus dissolvit, 11. admora exurit cito, 19. 42. sub cinere exæstuat, 20. 24. 35. coarctatus magis intenditur, 21. aurum purgat, 23. in obscuro clarius lucet, 29. 40. aquas ebullire facit, 30. nunquam calorem amittit, 37. 46. 48. lignum viride vi, invadit, 39. calorem omnibus communicat, 47.

Est symbolum animi generosi, 2. 1. 34. Calamitatis utilis, 2. 3. 4. amoris inter adversa crescentis, 5. S. Mariæ Magdal. 5. 37. Patriar-

charum Religiosorum, 6. Christi Redemptoris, 6. Virtutis inter calamitates imperterritæ, 7. Justitiæ vindicatæ, 8. amoris non abscondendi, 9. amoris divini destruentis, 10. Principis benigni & justi, 11. Misericordiæ & Justitiæ Dei, 11. Animæ ad Cœlum aspirantis, 12. Spiritûs sancti, 12. Religiosorum, 13. 15. 24. Propinquorum, 13. absentiæ patriæ utilis, 14. Religiosæ puritatis, 15. Sacerdotum, 15. amoris Cælestis, 16. inferni, 16. 22. supplicii, 16. correctionis efficacis, 16. perseverantiæ, 17. 27. 37. amoris erga virtutem, 17. ingrati, 18. familiaritatis noxiæ, 19. amoris occulti, 20. humilitatis amorem augenti, 20. Charitatis, 21. 17. amanti profani, 22. 39. purgatori, 23. Castigationis, 23. S. Ignatii Loyolæ, 23. Christi nati, 25. peccatoris conversi, 26. S. Matthæi, 26. peccatoris obstinati, 27. Justi inter malos, 28. Zeli animarum, 29. Divitiarum, 29. Iracundi, 30. 34. 35. gratiæ Dei, 32. Occasionis, 32. 35. Adulatoris, 33. Detractoris, 33. 36. Vanæ gloriæ, 33. Sceleratorum pœnæ reservandæ, 38. amoris in juvene, 39. Amantis pertinacis, 39. Bonitatis Dei, 39. Christi Judicis, 39. Vigilantiæ, 40. Diligentis, 41. libidinis cito accensa, 42. ambitionis, 43. Eleemoinari, 43. conversionis Parochi, 43. 46. Personarum acceptionis Parochis fugiendæ, 47. Parochi ab operatione nunquam cessantis, 48.

Ignorans. Ignorans loquax. Ignorans indocilis. Ignorans superbus. Vide Indicem Applicationum.

Imagines Sanctorum, l. 4. 198. l. 19. 60. l. 21. 44.

Imitatio. Vide Indicem Applicationum.

Inmutabilis. Vide Constantia.

Impatiens. Vide Indicem Applicationum.

Importunus. Vide Indicem Applicationum.

Improvidus. Vide Providus.

Improvisus. Vide Celeritas.

Imprudentia. Vide Indicem Applicationum.

Inconferatio. Vide Indicem Applicationum.

Inconstantia. Vide Indicem Applicationum.

Incus est symbolum resistentiæ, lib. 17. n. 80. 81. imperterriti animi, n. 81. 83. Christi flagellati, n. 83. Martyrum, n. 83. generositatis, n. 84. 85.

Independentia. Vide Indicem Applicationum.

Indifferentia. Vide Resignatio. Libertas. Obedientia.

Indoctus. Vide Indicem Applicationum.

Industria. Vide Indicem Applicationum.

Infantia. Vide Indicem Applicationum.

Infernus. Vide Indicem Applicationum.

Ingenium. Vide Intellectus.

Ingratitudo. Inimicitia. Vide Indicem Applicationum.

Inimicos diligere & ignoscere. Vide Indicem Applicationum.

Injuria. Vide Calumnia. Detractio. Tribulatio.

Injustitia. Vide Judex. Justitia.

SS. Innocentes. Vide Indicem Applicationum.

Innocentia. Vide Indicem Applicationum.

Innocentius IX. Papa semper ad mortem intentus, 2. 141.

Inobedientia. Vide Indicem Applicationum.

Inquietudo. Vide Labor. Assiduitas.

Infatiabilis. Vide Avarus. Divitiæ.

Inspirations Divinæ. Vide Indicem Applicationum.

Instrumentum est symbolum Regulæ Religiosorum, lib. 21. nu. 157. Charitatis, n. 157. S. Scripturæ, n. 157. 162. Justi, n. 158. prudentiæ, n. 159. industriæ, n. 160. amoris, n. 160. Contrarietatis, n. 161. auxilii, n. 161. minimorum curæ, n. 161. Eloquentiæ, n. 163. Gratæ Dei, n. 163. 164. Seipso operantis, n. 164. peccatoris conversu difficilis, n. 165.

Insula immobilis in mobili aqua stat, 2. 629. 630. fluctibus circumdatur, 631.

Est symbolum Constantiæ S. Ecclesiæ, 2. 629. 630. miseriarum mundi, 631. Societatis malæ, 632. nexûs virtutum, 633. S. Ecclesiæ, 633.

Insula Ophynsa scetet animalibus venenatis, quorum impatiens est vicina Insula Yvica, n. 632. 633.

Intellectus. Vide Indicem Applicationum.

Intentio. Vide Indicem Applicationum.

Intercessio Sanctorum. Vide Angelus Custos. SS. Patroni, Præsidium. Beneficentia.

Invidia. Vide Indicem Applicationum.

Ioab Amalæ simul & oculos & pugionem insigit, lib. 3. numer. 312.

Est symbolum Judæ Iscariotis, Amici falsi, & Mundi fallacis. *ibid.*

S. Joachimus à suâ prole illustratus, 13. 223.

S. Joannes Apostolus in sinu Christi recumbit, lib. 3. n. 434. 435. Moriendi Christo adstitit, num. 435. Matri Virgini à Christo commendatur, n. 436. ad sepulchrum præcurrit citius Petro, nu. 437. In ferventi oleo illæsus, n. 438.

Est symbolum Amoris Dei, lib. 3. n. 434. 435. 438. 439. Scientiæ Divinæ, n. 435. Amicitia, n. 436. Mariæ Virginis, 437. vide plura in Indice Applicationum.

S. Joannes Baptista duodennis in eremum abijt, lib. 3. n. 420. ab Elisabetha matre bimulus in desertum ducitur, n. 421. 422. 423. 426. Austeram vitam in deserto agit, n. 424. Pœnitentiā in deserto prædicat, n. 425. Vox clamantis, nu. 427. Indutus pilis

N O T A B I L I U M.

camelorum, n. 28. Locustas & mel Sylvestre comedit, num. 429. Christum in Jordane baptizat, n. 430. ob castigatum Herodis incestum, carceri traditur, n. 431. 432. Ob veritatis patrocinium capite plexus, n. 433.

Est symbolum bonæ Educationis, l. 3. n. 420. 421. 422. Solitudinis, n. 423. 425. 426. Exempli boni, n. 424. Cilicii, n. 428. Jejunii, n. 429. Baptismi, n. 430. SS. Martyrum, n. 431. Tentationis, Religionis & Marrominii, n. 431. Veritatis, patientis odium, n. 432. 433. Vide plura in Indice Applicationum.

Joannes de Austria, l. 2. n. 202.

Jonas ex optimo Rege factus pessimus, l. 3. n. 340. ob interfectum Zachariam punitus, n. 341.

Est symbolum Inconstantiae & Educationis, l. 3. n. 340. Supplicii Divini, 341.

Job Calamitatibus & ulcere pessimo afflictus, lib. 3. n. 239. Saniem testa radit, 240. In fimetum abjectus, n. 241. 242. Inter Diaboli persecutiones hilaris, n. 243. A propria uxore infestatur, n. 244. Est symbolum Patientiae felicitis, l. 3. n. 239. 241. 242. 243. Calamitatis, n. 240. Constantiae inter adversa, n. 240. Mulieris insidiantis, n. 244. Concupiscentiae, n. 245.

Jonas projicitur in mare, l. 4. n. 343. in litus à pisce evomitur, n. 344. Ex ipsius concione respicitur Niniivæ, nu. 345. hederâ pereunte, tristatur, n. 346.

Est symbolum charitatis, l. 3. n. 343. Patriæ amandæ, *ibid.* Resurrectionis Christi, n. 344. Concionis audiendæ, n. 345. Pœnitentiæ, n. 345. Brevis voluptatis terrenæ, n. 346.

Joseph fratrum invidia venditur, l. 3. n. 226. 227. 228. Uxorem Putharis effugit, n. 229. 230. Pincernæ & pistoris somnia explicat, n. 231. Pharaonis somnium explicat, n. 232. E carcere ad solium evehitur, n. 233. 234. Fratres humaniter excipit, nu. 235. In Prærogative munere benevolus, n. 236.

Est symbolum Calamitatis utilis, l. 3. n. 226. 227. 234. Discordiæ inter fratres & Christianos, n. 228. Castitatis, n. 227. Concupiscentiæ, n. 229. Tactus muliebris fugiendi, n. 230. Contemptus mundi, n. 231. Vitæ humanæ, *ibid.* Fortunæ, n. 232. Providentiæ, *ib.* Humilitatis, nu. 233. Beneficentiæ erga inimicos, n. 235. Dignitatis & humilitatis, n. 236.

S. Josephus. Sponsus Mariæ V. Vide Indicem Applicationum.

Joseph Arimatæus exanime Christi corpus involvit puræ lino, lib. 3. n. 440. cognominatus dives, nu. 441. in monumento novo reponit Christum, n. 442.

Est symbolum Innocentiæ, lib. 4. n. 440. Divitiarum, n. 441. Renovationis, n. 442.

Joseph Barnabas agrum, Christi causâ, vendidit, l. 3. n. 443.

Est symbolum Paupertatis, *ibid.*

Josue & Caleb soli ad terram promissam veniunt, l. 3. n. 265. Josue solo tubarum clangore Urbem Jericho evertit, n. 266. Solem sistit, n. 207.

Est symbolum paucitatis prædestinatorum, l. 3. n. 265. Christi in oliveto, n. 266. Extremi Judicii, n. 267. Prædicatoris, n. 267. fragilis vitæ humanæ, n. 267. Obedientiæ, n. 247.

Ita. Vide Indicem Applicationum.

Jupiter serenitatem affert, 2. 154. 255. 256. 268. nubes dissipat, 255. tempestates tumultuantes reprimat, 257. Venustissima specie prædita, 258. 265. mira lucis varietate, à sole mutuata, resplendet, 261. 263. 266. 267. 282. 288. Nubilo ac pluvio cælo conspicitur, 264. 286. ad occidentes partes pulchrius resplendet, 270. Noctu candido colore spectabilem se exhibet, 274. fucatâ, ac nonnisi apparente venustate, constat, 283.

Est symbolum Incarnationis Verbi, 2. 154. 266. 280. 282. Principis benigni, 155. 266. 265. Bellorum finis, 256. Præsentiae Magnarum, 256. Præsentiae Dei, 256. 266. Sacræ Fidei, 257. Naturalis perfectionis, 258. Vestium B. Mar. V. 258. Poeseos, 259. B. Virginis odoriferæ & fecundæ, 260. Splendoris Sanctorum, 261. Natalis Principum, 262. Calamitatis utilis, 262. Adulatoris, 263. Calamitatum, solatiis levandarum, 260. Beatitudinis, 264. pulchritudinis B. M. V. 265. 267. Bonorum omnium à Deo, 266. S. Ecclesiæ, 267. Lacrimarum, 268. B. M. V. annuntiata, 269. S. Mariæ Magdalena, 269. Mortis Martyrum, 270. Persecutionum, 271. Dei Trini, 272. Conceptionis B. Mariæ V. 273. puritatis B. M. V. 274. Sapientiæ Dei indivisæ, 278. B. Mariæ V. gravidæ, 279. Misericordiæ Dei, 281. Intercessioni B. M. V. 281. Congregationis, 282. Gratiae Dei, 282. Hypocritarum, 283. Præsentiae Amicorum, 284. S. Catharinæ V. & Martyris, 285. B. M. V. 285. Mutabilitatis humanæ, 285. Veri amici, 286. Ministri Magnatum, 287. Beatitudinis, 287. Gloriæ à Deo provenientis, 288. B. Mariæ V. benevolæ, 289.

Iris gemma radiis solaribus adversa resplendet, l. 12. n. 133. sub tecto splendet, n. 154. sub sole obducitur umbris, n. 154.

Est symbolum sancti gloriosi, l. 12. n. 135. Religiosi, n. 154.

Isaias precibus impetrat solem decem gradibus retrogradientem, l. 3. n. 343.

Est symbol benignitatis Divinæ, & amicitiae inter calamitates, *ibid.*

Isaia ab inobservanti sicarii occiditur, l. 1. n. 315. *(ibid.)*

Est symbolum Prælati aut Regis vigilantis, *ibid.*

Ismael e paterna domo ejicitur, l. 3. n. 211. 212.

Est symbolum Societatis malæ, *ibid.* Hæreticorum fugiendorum, n. 211. Appetitus sensitivi, n. 212.

Israeliticus populus durissimam servitutem servit, l. 3. n. 253. 254.

Agnum paschalem jussus est comedere cateceus, baculum tenens, & festinans, n. 255. 256. Signatus ab Angelo, innocens evadit, n. 257. Mare rubrum incolumi pede transit, 258. Spreto manna, Ægyptum respicit, n. 259. 260. Vitulum aurum adoratur, n. 261. Solymæa mœnia reedificat, n. 262.

Est symbolum Calamitatis finienda, lib. 3. n. 253. Mundi fallacis, n. 254. Eucharistiæ, n. 255. Viræ humanæ, n. 256. Sanguinis Christi, nu. 157. Baptismi, nu. 158. Pœnitentiæ, *ibid.* Voluptatis carnalis, n. 259. 261. Religiosi, n. 260. Mortificationis, num. 262. Orationis, *ibid.*

Istus inter duo maria medius, neutri adhæret, 2. 634. geminum Oceanum interfecat, 635. 636.

Est symbolum Principis neutralis, 2. 634. medii tenendi, 634. Periculorum ubique, 635. Pacificatoris, 636.

Italia, suâ abundantia attraxit exterorum arma, l. 9. n. 303.

Iudas Iscariotes fecit miracula, dæmones expulit, & evangelizavit, l. 2. n. 444. E pecuniis traxit interitum sui originem, nu. 445. Inter optimos pessimus, num. 446. pedibus omnium primo à Christo lotus, n. 447. Indignè sumpsit Eucharistiæ, num. 448. Osculum perfidum exhibet Christo, 449. Magdalena uenguentum reprehendit, n. 450. Christum triginta argenteis vendidit, n. 451. Christi voce cum satellitibus in terram prostratus, n. 452. Desperabundus retulit triginta argenteos, nu. 458. Laqueo se suspendit, n. 454. 455.

Est symbolum Inconstantiae, lib. 3. n. 444. Pecuniæ, n. 445. Paupertatis religiosæ, n. 445. Societatis, n. 446. Eucharistiæ, n. 448. Cooperationis nostræ, n. 447. Amicitiae mundanæ, n. 449. Deceptoris, n. 450. Avaritiæ, n. 451. Extremi judicii, nu. 452. Conscientiæ malæ, n. 453. Supplicii Divini, n. 455. Desperationis, nu. 455. plura vide in Indice Applicationum.

Iudas Machabeus vindex religionis, l. 3. n. 380. 381.

Est symbolum Militis, l. 1. n. 380. obedientiæ, 381.

Judex. Vide Indicem Applicationum.

Judicium extremum. Vide Indicem applicationum.

Judicium temerarium. Vide Indicem Applicationum.

Juditha Holofernum vincit, l. 3. n. 375.

Est symbolum Gulæ & tentationis per mortificationem vincenda, *ibid.*

Jugum est symbolum Matrimonii, l. 2. n. 40. Cooperantis gratiæ, n. 40. Christi Redemptoris, n. 41. Eleemosynæ, n. 41. Legis Evangelicæ, n. 42. Religiosi, n. 43.

Jureus agitando flebitur, non frangitur, l. 10. 106. Tempestati patet, n. 107. Sine modo nascitur, n. 108. Parvus manet, num. 108. Etiam frondibus spoliatus persistit, n. 109. solo crevit imbre, n. 110.

Est symbolum Cedentis, l. 10. n. 106. Virtutis adversitates superantis, n. 106. Prudentiæ, n. 107. Innocentiæ, n. 108. Conceptionis B. M. V. n. 108. Animi imperterriti, 109. Gratiae Dei, n. 110.

Jupiter sacras sibi quercus & lucos sternit, l. 3. n. 76. Aquilam à fulmine instanti servat, n. 77. Apes in Jovis infantis ore melificat, n. 78. libidinis causâ, in varias bestias est transformatus, n. 79. sub bovis specie Europam, Agenoris filiam, rapuit, n. 80. Hospitio ubique exclusus, à Philamone & Baucide, pauperculis conjugibus receptus est, n. 81.

Est symbolum Judicis severi, l. 3. n. 76. Judicis partialis, nu. 77. Principis aut Prælati benigni, n. 78. Libidinis, hominem in brutum vertentis, n. 79. 80. Nativitatis Christi, num. 81. Pauperum, n. 81.

Juramentum, 3. 361.

Jussita gladium ac bilancem sustinet, l. 3. n. 82. Cuique suum tribuit, l. 3. n. 82. Nullo flebitur obsequio, l. 3. n. 83. Vide Indicem Applicationum.

Justitia Dei. Vide Dei Justitia.

Justitia vindicativa. Vide Indicem applicationum.

Justus. Vide Indicem Applicationum.

Justus inter malos. Vide Societas. Justus.

Juvare. Vide Auxilium, Præsidium.

Juvenis. Vide Indicem Applicationum.

Juxta rotam, flammis undique circumfusam, assiduo volvere cogitur, l. 3. n. 84. Ambitosi & libidinis, *ib.* L.

Labarum. Vide Vexillum.

Labor. Vide Indicem applicationum.

Labyrinthus est symbolum Voluptatis mundi, l. 16. n. 90. Dei, nu. 91. Hæretici, n. 91. Irresoluti, n. 92. Damnati, n. 92. Fidei Catholica, n. 93. Libidinis, n. 94. 96. SS. Magorum, n. 95. S. Antonii de Padua, n. 95. Honoris mundani, n. 97. Authoris proprii mali, n. 98. Inspirationis, n. 99. Consilii, n. 99. 101. Angeli Custodis, nu. 200. Gratiae, n. 100. Obedientiæ, n. 100. Prudentiæ, n. 101. Silentii, n. 102.

Lacerta homini amicissima, lib. 8. n. 216. omnes à serpente defendit, n. 216. Rem, semel dentibus prehensam, nunquam dimittit, n. 217. 219. Veneni expers, venenatum serpentem occidit, n. 218.

Est symbolum Angeli Custodis, l. 8. n. 216. Amoris constantis, n. 217. Remordentis conscientiæ, n. 217. Prælati justii, num. 218. Peccatoris obstinati, n. 219. Perseverantiæ, n. 219.

Lachrymæ. Vide Indicem applicationum.

Lactuca lacte plena est, lib. 10. n. 111. Sitim extinguat, n. 112. Quod sol seiventior, eò gravior est, n. 112. Ardores stomachi temperat, n.

INDEX RERUM

112. Cholera pellit, n. 112. Non abluta sapit, nu. 113. Venerem refrænatur, n. 114. Somnum conciliat, n. 115.
 Est symbolum Charitatis Christianæ, lib. 10. n. 117. Prædicato-
 ris, n. 111. Gratia in extremis angustias, n. 112. Amicitia siue fu-
 co, n. 113. Innocentiæ facientis dulcem quietem, n. 115.
- Læticia.** Vide Indicem applicationum.
- Lagena** est symbolum Calamitatis illustrantis, lib. 17. n. 86. Cala-
 mitatis utilis, n. 87. 88.
- Lampas** est symbolum Circumcisionis Christi, l. 14. n. 51. SS. Mar-
 tyrum, n. 51. fidei sine operibus, n. 52. Judicis, n. 53. fidei Catholi-
 cæ, n. 53. 56. laeivi, n. 54. fœminæ laeivæ, n. 55. operum bono-
 rum, n. 55. Episcopi exemplaris, n. 57. Ebrietatis, quæ est libidi-
 nis incentivum, n. 58. B. M. V. num. 59. Virtutis deficientis, n. 59.
 Prædicatoris vitiosi, n. 60. B. M. V. pacem facientis, n. 61. Gra-
 tiæ Dei, n. 62.
- Lana,** probè discussa, candescit, lib. 5. n. 591.
 Est symbolum Castitatis, lib. 5. n. 591. Mortificationis, n. 591.
- Lapis** à guttulis defluentibus excavatur, lib. 12. n. 155. 156. 157. etiam
 frangitur, n. 158. semper ad summa defertur, n. 159. 166. 170. tunsi-
 one politur, n. 167.
 Est symbolum lachrymarum in fœminis, lib. 12. n. 155. libidinis,
 n. 155. perseverantiæ importunæ, n. 156. lachrymarum Deum
 vincantium, n. 157. parvulorum Innocentium, n. 158. mansuetu-
 dinis, n. 158. consuetudinis, n. 159. 165. diligentia, n. 160. dignita-
 tis, n. 161. obedientia, n. 162. Justitia, n. 163. Correctionis placi-
 dæ, n. 163. amicorum, n. 164. matrimonii, nu. 164. S. Josephi &
 B. M. V. n. 164. S. Jacobi minoris, n. 164. SS. Petri & Pauli, n. 164.
 militis, n. 165. humilis, n. 166. Vitiosi, n. 166. Calamitatis utilis, n.
 167. ordinis in republica, 168. S. Ignatii Loyolæ, n. 169. Marty-
 rum, n. 169. Religiosi, n. 170.
- Lapis Lydius** auri index, lib. 12. n. 171. 172. 173. 174.
 Est symbolum cordis, lib. 12. n. 571. Prædicatoris, n. 171. Christi,
 n. 172. fidei, n. 172. 173. amicitia, n. 173. patientia, n. 173. pruden-
 tia, n. 174.
- Larix** igni imposita non ardet, lib. 9. n. 236. nec carbonem facit, n.
 247. nec igne consumitur, n. 236. 237.
 Est symbolum Damnatorum, lib. 9. n. 236. amantis, n. 236. pa-
 tientia, n. 237. Justi inter malos, n. 237.
- Larva** est symbolum Instabilitatis, lib. 25. n. 60. Fabularum gen-
 tiliu, n. 61. Inferni, n. 61. Comediæ, nu. 42. Fucati hominis, nu.
 62. Dignitatis, n. 63.
- Laterna** est symbolum Veritatis, l. 15. n. 100. Virtutis absconditæ,
 n. 100. 103. S. Alexii, n. 100. malitia, n. 100. bonorū operū, n. 101.
 amoris absconditi, n. 102. Prædicatoris, n. 102. Christi in ventre
 Matris, n. 103. Christi patientis, n. 103. Virtutis inter calumnias, n.
 104. clausuræ, n. 104. Prædicatoris virtuosus, n. 105. 110. Virtutis
 internæ, n. 106. Religiosi, n. 106. 108. Ministri prudentis, n. 107.
 Justi, n. 107. Virtutis absconditæ, n. 108. 109. Gratia Dei, nu. 110.
 Exempli aut consilii boni, n. 110.
- Latro.** Vide Prædo, Furtum.
- Latro sanctus.** Vide Indicem applicationum.
- S. Laurentii Martyr.** Vide Indicem applicationum.
- Lauretana Domus.** Vide Domus Lauretana.
- Laurus** semper virefcit, lib. 9. num. 205. 218. 200. 231. intacta à ful-
 mine manet, n. 205. 206. 207. 208. 210. 233. in hyeme nil detri-
 menti capit, num. 206. ferrò circumcisa pulchrior evadit, num.
 213. 217. quot ramusculos tot coronas germinat, num.
 213. igne correpta strepitum edit, num. 221. 222. 223. 232. attri-
 ta concipit ignem, num. 225. 227. à fulminum ardore defen-
 dit, n. 234.
 Est symbolum B. M. V. intactæ, lib. 9. n. 205. mentis generosæ;
 nu. 206. 218. Justi, nu. 206. 216. 228. 233. protectionis B. Mariæ V.
 num. 207. Virtutis nil timentis, num. 208. mortis inevitabilis,
 n. 209. persecutionis illustrantis, num. 210. Martyris, num. 211.
 Honorum, qui sunt impedimenta, num. 212. Dignitatis exosæ;
 n. 212. S. Ursula, num. 213. S. Crucis, num. 213. mortis, nu. 214.
 Poetæ obscuro, num. 215. Ethnici, num. 215. militis, num. 116.
 paupertatis voluntariæ, num. 217. misericordiæ Dei, n. 218. pro-
 tectionis Sanctonum, n. 219. virtutis non imorituræ, num. 220.
 impatientis, n. 211. querelarum, n. 222. zeli, n. 223. B. M. V. num.
 224. Societatis vitiosæ, num. 225. Conversionis promptæ, num.
 226. amantium occursus, n. 227. Societatis, n. 227. S. Marciani
 Martyris, n. 228. Virtutis, n. 229. 230. 234. Prædicatoris, nu. 229.
 mortis litteratorum, nu. 230. 233. Virtuosus immortalis, nu. 231.
 scientiæ cum virtute, n. 232. S. Laurentii, n. 232. Virtutis invi-
 ctæ, n. 235.
- Laus.** Vide Indicem applicationum.
- Lazarus** è morte in vitam revocatur à Christo, lib. 3. n. 456.
 Est symbolum peccatoris conversi, ibid.
- Lectio.** 2357.
- Legatus.** Vide Indicem applicationum.
- Legumina** inutilia sursum tendunt, lib. 10. n. 116. Utilia reprimun-
 tur in aquis, n. 116. Calore agitata nunquam extra vas saluunt,
 num. 117.
 Sunt symbolum Hominis indignè honorati, lib. 10. n. 116. Mo-
 destæ recreationis, n. 117.
- Leo** Dormientes excitat, lib. 5. n. 414. 415. 416. Igne fugatur, n. 417.
 418. 419. Prudens, & fortis est, num. 420. 423. 424. 427. 429.
- Caudâ seipsum excitat, n. 421. 488. Freno coercetur, num. 422.
 445. Cum magnanimis congregatur, num. 425. 434. Ex un-
 gue cognoscitur, num. 426. Et parvulus, generosus est, num.
 428. Feras venatur, num. 430. Non vincitur armis, num. 431.
 432. 468. 483. Velatus manescit, num. 433. 449. 465. 482. Ad
 arma, & crucein paratus, n. 436. Decorus, & terribilis, num. 437.
 430. Rugitu suo proli vitam, & feris terrorem incutit, num.
 438. Superatis parcat, n. 441. 490. Infirmiores defendit, num.
 442. In mediis procellis, tenam tenet, 443. Dum graditur,
 ungues abscondit, num. 444. Præcipitatus in puteum, amit-
 tit prudentiam, num. 446. Est gratus cælo, num. 447. Lau-
 datur ab oculis, num. 448. Quantumvis captivus, est tamen
 magnanimus, num. 455. 484. Et dulcia præbet, num. 456. 457.
 Et flammâ, & Gallo terretur, num. 458. 459. 487. 493. Gra-
 vatus in gluvie, cibum ex ore regerit, num. 460. Limatani
 habet linguam, num. 461. Simiam pro pharmaco sumit, num.
 462. Summum in pectore robur habet, num. 466. Quo ma-
 jus est frigus, eò magis incalcescit, num. 467. Minoribus col-
 ludit, num. 469. Tertiâ die expurgiscitur, 471. Servire de-
 dignatur, num. 435. 439. 440. Renuit obedire, num. 435. Aper-
 tis dormit, & nascitur oculis, num. 450. 451. 452. 453. 463. 464.
 474. 473. 499. 503. A caprâ vincitur, num. 473. Non relinquit
 vestigium, num. 476. 501. Rapinâ vivit, num. 447. Crucis tor-
 mento corrigitur, num. 478. Aspectu solo fugat, num. 479.
 Furiosè prædam inquit, num. 481. Cædi mavult, quam ce-
 dere, num. 485. Plagis alterius emendatur, num. 486. Et in
 exuviis pretium habet, num. 489. catulos suos furere facit, nu.
 491. In lucem edendus; maternum dissumpit uterum, num.
 492. Et minoribus obedit, num. 494. offensus dissimulat iram,
 n. 495. 496. Catulis mortuus & vitam, & visum tribuit, nu. 500.
 505. Semel tantum parit, num. 502. Inter canes nunquam suc-
 cumbit, n. 504.
 Est symbolum Correctionis durioris, lib. 5. num. 414. 415. 456.
 478. à Fœminâ victi, num. 417. Principis prudentis & imper-
 teritii, n. 420. 423. 424. 427. 429. Mortificationis, n. 421. Ref-
 rænationis passionum, n. 422. 443. Magnanimitatis, n. 425.
 434. 430. 455. 485. SS. Martyrum, n. 426. 455. 467. 472. Illustrium
 arallum, n. 428. virilis resistentiæ, n. 431. 432. 468. 483. Humil-
 tatis, & astutiæ, n. 433. 449. 465. 482. Pietatis, n. 436. Pulchri-
 tudinis cum rigore, num. 437. 480. Christi Judicis, num. 438.
 Mansuetudinis, num. 441. Nobilis animi, num. 442. 435. 439.
 440. Memoria mortis, num. 443. Servitutis Dei, num. 444.
 Peccatoris obstinati, n. 446. 435. 439. 440. Gratitudinis, num.
 447. Prudentis Principis, num. 448. S. Petri, num. 458. 459. 487.
 493. DetraCTORIS, num. 461. Medicinæ, num. 462. Generosita-
 tis, num. 465. 467. Militis benefici, num. 456. Calamitatis, nu.
 488. Institutionis SS. Eucharistiæ, n. 458. Christi mortui, num.
 456. Mortis dulcis, num. 457. Eleemosynæ, num. 460. Con-
 fessionis, num. 460. Tyranni, num. 462. 482. Superbi, num.
 468. Principis affabilis, num. 469. 490. Christi resurgentis, nu.
 471. Ministri Regii, num. 450. 452. Contemplativi, num. 450.
 451. S. Francisci Xaverii, num. 450. Amantis, num. 451. Pueri-
 tæ vivacis, num. 455. S. Joannis Baptistæ, num. 463. 492. Li-
 bertatis, n. 439. Gratia Dei, num. 449. Prædicatoris fructuosus,
 num. 416. Judicii extremi, num. 416. Correctionis benignæ, nu.
 415. Fœminæ fugiendæ, num. 418. 419. Diligentia, num. 442.
 Hominis formidolosi, num. 459. Vigilantiæ, num. 463. 464.
 499. 503. Dei in utero Mariæ Virg. num. 465. Militis laeivi,
 num. 473. Principis cauti, num. 474. Securitatis, num. 474. Pru-
 dentia mundi, num. 475. Pœnitentis, num. 476. Vanæ gloriæ,
 num. 476. Rapinæ, num. 477. S. Urbaldi, num. 479. Præsen-
 tiæ Principis, num. 470. Austera vitæ Religiosorum, num. 480.
 Vitæ Virginalis, num. 480. Judicis vitiosi, num. 482. Thesau-
 ri absconditi, num. 484. Pœnarum, num. 486. Minoris majo-
 rem supplantantis, num. 487. Cedentis alteri, num. 487. Vir-
 tutis, num. 489. Victoris clementis, num. 490. Exempli, num.
 491. Dæmonis timidi, num. 493. Obedientiæ, num. 494. Dis-
 simulatæ injuriæ, num. 495. Vindictæ, num. 496. Spiritus S.
 num. 500. Religiosi secularis, num. 501. Mariæ V. patien-
 tis, num. 502. Justi impavidi, num. 504. Præceptoris, n. 505.
- S. Leo** Papa hæreticos inquit & perdit, l. 4. n. 622.
- Leopardus** directè graditur, lib. 5. n. 506. Est moræ impatiens, nu.
 507. A maculis decorem sumit, n. 508. Agilitate superat insidias,
 num. 509.
 Est symbolum Meritorum, lib. 5. n. 506. S. Joan. Baptistæ, n. 506.
 Religiosi, n. 506. Impatientis, n. 507. Dæmonis, n. 507. Oratio-
 nis assiduæ, n. 507. Martyrum in cælo, n. 508. Superantis insi-
 dias, n. 509. Cor sublevantis ad Deum, 509.
- Leo stella** è compluribus asteriscis in zodiaco formatus, lib. 1. nu.
 402. Luce & ardore præstat, n. 403.
 Est symbolum Pontificis Maximi, lib. 1. n. 402. Militis genero-
 si, n. 403. Prædicatoris, n. 403. Formæ fœminæ, n. 403.
- Lepus** apertis dormit oculis, lib. 5. n. 510. Supra petram ædificat, n.
 511. Agilitate colles superat, n. 512. 513. In ardua nititur, n. 514.
 Fugâ saluti consulit, n. 515. Pulsus insidiis, aut in mari, vel petrâ
 salutem quaerit, n. 516. Semper fœcunditate felix, nu. 507. nivè
 famem restringit, n. 518. Undique insidias patitur, n. 519. Semi-
 per insidias suspicatur, n. 520.

Est symbolum Contemplativi, lib. 5. n. 113. Sperantis in Deo, n. 511. Iusti proficientis, n. 512. Generositatis, n. 513. Conumaciæ, n. 514. Fugæ, n. 515. Peccatoris moribundi, n. 516. Fœcunditati, n. 517. Profectus, n. 517. Necessitatis, n. 518. Peccatoris, n. 519. Timoris sancti, n. 520.

Lex. Vide Indicem Applicationum.

Lex Mosaica, l. 2. n. 526. l. 3. n. 58.

Liber est symbolum scientiæ immortalæ facientis, lib. 19. nu. 22. scientiæ beatum facientis, n. 23. libri, nu. 24. intentionis, nu. 24. societatis, n. 25. Calamitatis utilis, n. 26. 31. 33. 34. militis litterati, n. 27. assiduitatis, n. 28. laboris, n. 28. Orationis cum afflictione, n. 29. Iudicii extremi, n. 30. Castigationis, n. 31. Calamitatis Iustorum, n. 35. libri parvi, n. 36. Thomæ Kempensis, n. 36. Virgæ brevis, n. 36. B. M. V. n. 37. Vide plura in Indice Applicationum.

Liberalis. Vide Indicem Applicationum.

Liberi. Vide Indicem Applicationum.

Libertas. Vide Indicem Applicationum.

Libido. Vide Amor lascivus.

Libra. Vide Bilanx.

Lignum brachii regnes est symbolum fortunæ malæ fugaces sequentis, l. 18. n. 53. mortis, n. 53. Iræ Dei contra superbos, n. 54. Christi crucifixi, n. 55.

Lignum putridum lucet, lib. 9. num. 239. baculus mediâ parte in aqua curvus apparet, n. 242. fasciculus virgarum difficulter frangitur, n. 245. Aaronis Virga arefcens sola floret, n. 246. 247. 248. Virga Moſis verberare petras frangit, n. 251. Virga aromatica in igne fragrat, n. 252.

Est symbolum occasionis peccandi, l. 9. n. 238. Jobi, n. 239. principiorum exiguorum, n. 240. Episcopatus fatigantis, n. 241. fallentis, n. 242. Hypocritæ, n. 243. Iudicis prudentis, n. 243. Belliducis resoluri, n. 244. Christi Iudicis, n. 244. Concordiæ, n. 245. misericordiæ divini, n. 246. B. M. V. tœcundæ, n. 247. S. Theresiæ, n. 249. B. M. V. n. 250. 251. 252. S. Crucis, 249. Dei, 250. Principis, 250. Prælati, 250.

Ligo est symbolum Gratiæ Dei, l. 24. n. 44. Calamitatis, purificantis, n. 45. Christi Iudicis, n. 46. 47. Discretionis, n. 46. Iustitiæ vindicativæ, n. 47. Correctionis assidua, nu. 48. Confuetudinis malæ vix delendæ, nu. 48. Prælati, n. 49. Principis Iusti & benigni, n. 49. S. Pauli, n. 50. S. Ignatii Loyolæ, n. 50. Rerum parvarum nocentium, n. 51.

Lilium singularem puritatem seu candorem habet, l. 11. n. 111. Altitudine omnes arbores superat, n. 112. Est candidum & odoriferum, n. 113. E fatent cespite nascitur, n. 114. Semper fit fragrantius, n. 115. Unico die durat, n. 116. Redolet & sanat, n. 117. Manibus attrectatum formam simul cum odore perdit, nu. 118. 119. Odorem diu servat, n. 120. 125. Est fœcundissimum, num. 121. E solo inculo progerminat, n. 123. 127. 128. 159. Propagatur a lachrymis suis, n. 124. E vase vitreo spargit odorem, n. 126. Apes attrahit, serpentes repellit, nu. 129. Super flores eminet, nu. 132. Foris candidum, intus deauratum apparet, nu. 133. 154. Candorem nunquam amittit, n. 134. Ab Austro damnum patitur, nu. 136. Grandem florem frondibus exiguis profert, n. 137. Debiles odore lædit, n. 138. Floret, quando defloret Rosa, num. 139. Pulchrius inter spinas, n. 140. 141. 142. 145. 148. A spinis transfixi in suavius olet, num. 143. 144. Spinæ non suffocant, num. 146. 151. 160. Spinæ candore ornat, n. 149. A cespite avulsium floret, num. 150. 162. A pluvîa nutritur, & gravatur, num. 152. verticem submissum & declivem habet, n. 155. 157. Veneti est exosum, n. 158.

Est symbolum puritatis Mariæ Virginis, l. 11. num. 111. 159. Eminentia Mariæ V. num. 112. 132. Vitæ & famæ, num. 113. Mariæ Virginis, num. 113. 160. Sancti Antonii de Padua, num. 113. 141. Nativitatis Mariæ Virginis, num. 114. Profectus, num. 115. 123. Vitæ humanæ, num. 116. Pulchritudinis humanæ, num. 116. S. Caroli, num. 117. Reliquiarum Sæctorum, 117. Virginitatis Mariæ Virginis, num. 117. Rerum sacrarum, num. 118. Virginitatis, num. 119. Virtutis immortalis, num. 120. Apostolorum, num. 121. Patriarcharum religionum, num. 121. S. Catharina V. & Martyris, n. 122. 131. Lachrymarum, n. 124. 152. Perseverantiæ, n. 125. Passionis Christi, n. 126. 143. S. Adis Lauretanæ, n. 126. SS. Martyrum, n. 126. Indolis nobilis, n. 127. Seipso operantis, n. 127. S. Joannis Baptistæ, nu. 127. 151. Educationis, nu. 128. 147. Clementiæ, & terroris, n. 129. Christi Iudicis, n. 129. Mortis immaturæ, n. 130. Scientiæ infusæ, nu. 131. Iusti, n. 133. Mulieris sapientis, n. 133. Litterati avari, nu. 134. Principis benigni, nu. 135. Humilitatis Sæctorum, nu. 135. S. Ignatii Loyolæ, n. 135. Plus dicentis, quàm facientis, n. 137. Virtutis invisæ, n. 138. Iudicis recti, n. 138. Secretarii, n. 139. Virtutis, n. 140. 160. S. Benedicti, nu. 142. Bonitatis divini, nu. 144. Sanctæ Ecclesiæ, nu. 144. Christi coronati, n. 143. Virtutis inter persecutiones, n. 146. Mariæ Virginis conceptæ, n. 148. Societatis malæ, n. 148. Inimicis benefacientis, n. 149. Virtutis infestata, nu. 150. 158. Resurrectionis, nu. 150. Puritatis coronatæ, n. 153. Virginis charitativæ, n. 154. Principis benigni, n. 155. 156. Dignitatis onerosæ, n. 257. Mortis omnibus communis, n. 161.

Luna est symbolum studiorum, lib. 17. n. 89. Academiæ, n. 90. Cor-

rectionis utilis, num. 90. amantis delusi, num. 91. fortis, nu. 91. Martyrii, nu. 92. Calamitatis utilis, num. 92. 94. 96. paupertatis, num. 93. 96. diligentia, num. 95. Prædicatoris, n. 96. Societatis, n. 97.

Limax. Vide Cochlea.

Lingua. Vide Indicem Applicationum.

Linum crescit in lolium, lib. 10. n. 118. Campos facit marcescere, nu. 119. Pingui gaudet humo, n. 120. Ex subtilitate dignoscitur, n. 121. Non corrumpitur à tineâ, n. 122. Probè elaboratum, melius, n. 123. 126. 127. 128. 129. 130. Pro malo reddit bonum, n. 124. Purgatum remanet, n. 125. Irrigatum candescit, n. 131. Emundatum ad omnia utile, n. 132.

Est symbolum affectus degenerantis, lib. 10. num. 118. Peccatoris noxii, num. 119. Peccatoris sordibus gaudentis, num. 120. Mortificationis, n. 121. Puritatis servorum Dei, n. 122. Utilitatis Calamitatum, n. 123. 125. 126. 127. 128. 129. Benefici erga inimicos, n. 124. Mortis, n. 125. Christi coronati, n. 130. Examinis Conscientiæ, num. 131. Pœnitentiæ, num. 131. Obedientiæ, num. 132.

Linum Albestinum illæsum à flammâ, lib. 10. numer. 133. 134. 135. 136.

Est symbolum Castitatis, lib. 10. n. 131. Spiritus sancti, n. 134. Purgatorii, n. 134. Resistentiæ, num. 135. Tentationum Calamitatis perferentium, n. 136.

Litigiosus. Vide Indicem Applicationum.

Littera est symbolum scientiæ in animâ sanctâ, lib. 19. n. 38. Religiosi, cuius vitia magis apparent, n. 38. Secreti Confessario aperiendi, n. 39. Secretorum cordis Deo cognitorum, n. 39. Iudicis extremi, n. 40.

Liateratus. Vide Indicem Applicationum.

Locus. Vide Indicem Applicationum.

Locusta ab uno in alium locum saltat, lib. 8. num. 220. 223. Serpentis caput pungit, & ferit, n. 221. Segetes depopulatur, num. 222. 224.

Est symbolum intabilitatis, lib. 8. num. 220. Mariæ Virginis, num. 221. Verbi Incarnati, num. 221. S. Ecclesiæ, n. 221. Prædonis, num. 222. Peccati, n. 222. Superbi, n. 223. Mortis immaturæ, num. 224.

Loligo. Vide Sepia.

Longinus Christi sanguine oculos recuperavit, lib. 3. n. 457. Dextrum Christi latus lanceâ aperuit, n. 458.

Est symbolum Sanguinis Christi, lib. 3. n. 457. 458. & Peccatoris obstinati, ib.

Loquacitas. Vide Indicem applicationum.

Loth, conflragante Sodomâ, in columis educitur, lib. 3. numero 208. Uxor Lothi in salis statuam convertitur, num. 207. 209. 210.

Est symbolum Religiosi, l. 3. n. 207. 209. Curiositatis in investigandis Dei iudiciis, n. 207. Oculi incauti, n. 207. 210. Libidinis fugiendæ, n. 208. Propositi, n. 209.

Lorus in omnibus solem sequitur, lib. 10. num. 137. Cum oriente ex aquis emergit, n. 138. 141. Nocturno tempore submersus latet, 139. 140.

Est symbolum Conformitatis, lib. 10. n. 137. Exempli majorum, n. 137. 140. Conversionis sancti Petri, nu. 138. Veritatis suo tempore palam faciendæ, n. 139. Christi Iudicis, nu. 139. Confidentia, n. 141. Pœnitentis, n. 141.

Loxia, postquam bibit, vasculum evertit, 4. 473. Hominum contubernio summo opere gaudet, 463. hyme mutat colorem, 464. in hyme tantum canit, 465. in ætare, aliis canentibus, tacet, 465. hyme innoxia inter nives transigit, 466. venena e loco, ubi est, repellit, 467.

Est symbolum prodigi, 4. 463. amoris Christi erga homines, 463. Eucharistiæ, 463. Impatientis, 464. Iusti, 465. SS. Martyrum, 466. Patrisfamilias, 467.

S. Lucas, 5. 61.

Lucerna est symbolum principii mali desinentis in finem bonum, lib. 15. num. 111. pœnitentiæ, num. 111. studiosi, n. 112. libidinosi, n. 112. S. Joan. Baptistæ, num. 113. Prædicatoris, num. 113. 120. Virtutis perseverantis, num. 114. mundani morientis, num. 114. S. Barbaræ, n. 115. Parentis suos liberos malè educantis, nu. 115. Cautelæ, n. 115. perseverantiæ, num. 116. S. fidei, nu. 116. Usurarii, num. 117. Caussidici, num. 117. litterati pro beneficiis grati, numer. 118. persistentiæ, num. 119. Dei, numeri. 121. Religiosi, numer. 121. pacificatoris, numer. 122. Christi mediatoris, numero 122. SS. Eucharistiæ, numer. 123. B. Mariæ Virg. numer. 123.

Lucerna picis tranquillâ nocte relucet, 6. 148. 149. Non indiget alio homine, 150. Lingua nomen dedit, 151.

Est symbolum Oratoris, 6. 148. Apostoli, 148. Correctionis, 149. Sapientiæ, 149. Proprii valoris, 150. Famæ, virtute auctæ, 151. Dei, 152. Iusti, n. 152.

S. Lucia, 1. 37.

Lucida splendorem è pennis spargit, 4. 468. quo Herculina Sylvia noctu illustratur, 468. 469. Die canit, nocte lucet, 470.

Est symbolum Christi transfigurati, 4. 468. exempli boni, 468

INDEX RERUM

Confilii, 468. Dependentiæ, 499. Prædicatoris, 470.
Lucifer Planeta Solem prævenit, lib. 1. n. 355. 362. 363. 365. 366. Assiduò comitatur solem, n. 356. 357. 358. 360. 364.
 Est symbolum Promissorum, lib. 1. n. 355. Dei, n. 355. Amoris, nu. 356. Mariæ, n. 357. 360. 361. 365. 366. Amici, n. 358. Orationis, n. 358. Gratia Divina, n. 359. 364. Prædicatoris, n. 361. S. Joannis Bapt. n. 362. 365. Hominis in alterius voluntatem resignati, num. 363. S. Caroli, n. 367. Justii inter malos, n. 367. Christi crucifixi, n. 367. Calamitatis, n. 367. Mortis, n. 368.
Lucius omnes, etiam propria speciei pisces, devorat, 6. 153. Excæcatur à rana, n. 155.
 Est symbolum patris crudelis, l. 6. n. 133. Tyranni, 153. 154. Dæmonis, 155. Intentionis, 155.
Luna mutatam à sole lucem habet, lib. 1. n. 216. 230. 231. 252. 259. 271. 286. 308. 310. Instabilis, n. 222. 256. 257. 258. 278. 283. Est omnibus planetis velocior, n. 225. Luna recens mundissima, n. 227. 234. Solem nunquam detinet, n. 232. 239. 269. Decimo quinto die soli opposita, sic clarior, n. 237. 290. Post solem pulcherrima, n. 243. 282. Sub eclipsi adhuc lucet, n. 246. 260. 268. 270. 293. 297. Res humidas reficit, n. 247. Soli semper obvertit faciem convexa, n. 249. Æstus maius lunæ impulsu recipitur, n. 255. 298. 305. Semper pleno orbe lucet, n. 264. Vel versus terram, vel versus cælum obscura est, n. 274. In extremâ orbitâ argenteam lineam ostendit, n. 275. Lucem, non ardorem à sole mutat, n. 279. Nocte lucet, nu. 285. 288. 287. 308. 309. Quò proximior Mundo, eò minus lucet, nu. 296. Nobis videtur major stellis, cum sit minor omnibus, n. 300. A vicino igne nihil damni accipit, num. 201. Claritate & frigiditate præstat, num. 304. Quò longior à sole, eò splendidior; & quo propior soli, eò obscureior, numer. 223. 244. 233. 253. 254. 263. 267. 277. 288. 295.
 Est symbolum Virtutis, lib. 1. nu. 215. 238. 265. 275. 278. 281. 293. Mariæ V. nu. 215. 218. 220. 226. 236. 242. 243. 264. 245. 282. 284. 285. 287. 290. 298. 304. 307. 308. Gratia Dei, n. 216. 130. 287. profectus, n. 217. 219. 221. 250. 272. Mariæ V. Assumptæ; n. 218. Fœminæ, n. 222. Mundi, n. 222. 278. 299. Remoti è patria, n. 223. 253. 295. 296. Religiosi, num. 223. 228. 246. 276. 296. 297. 306. Cuius solitatis, n. 224. 254. Legati, n. 216. Celeritatis, n. 226. Mariæ V. sine macula conceptæ, n. 217. Divitiarum, n. 227. Mortis, n. 228. 229. 235. 260. 268. 272. 277. 278. Prudentiæ, n. 229. Justii inter malos, n. 229. 301. 309. Gratiitudinis, nu. 220. 249. S. Ecclesiæ, nu. 230. 234. 219. 268. 293. Beneficentiæ, n. 231. 310. Amoris, n. 231. Paupertatis, nu. 233. Christi resurgentiæ, nu. 234. Sanctitatis, nu. 236. Beatorum, n. 237. 266. 27. Matrimonii, n. 239. Desiderii, nu. 239. 250. Præsentia Dei, n. 240. 284. Pœnitentiæ, nu. 241. 242. 244. 269. 302. Perseverantiæ, nu. 245. 264. 267. Virginitatis, nu. 246. Mariæ V. gravidæ, n. 247. Ascensionis Christi, n. 248. Vindictæ, n. 251. Prædicatoris, n. 252. 303. Turcarum, n. 255. 256. Iracundi, n. 255. Mendaciæ, n. 256. Formæ humanæ, n. 257. Inconstantiæ, n. 258. 283. Dependentiæ, n. 259. S. Claræ V. n. 260. Cedentiæ, n. 261. S. Joan. Baptistæ, n. 261. Obedientiæ, n. 262. Ingratiitudinis, num. 263. Fortunæ, n. 265. Vitæ humanæ, n. 265. Moderationis, num. 270. 280. 286. Dignitatis, n. 270. 271. 274. 300. Mundani, n. 274. Dei, n. 275. Animæ Deo charæ, n. 276. Degeneris, n. 279. Studiiorum & scientiæ, n. 279. S. Augustini, n. 281. 288. S. Fidei, nu. 285. S. Scripturæ, n. 285. Exempli, n. 285. 288. Educationis, n. 285. Angeli Custodis, n. 285. Christi Incarnati, n. 287. Familiaritatis noxiæ, n. 289. Vicissitudinis, n. 291. 299. Eucharistiæ, n. 294. Vanæ gloriæ, n. 295. Solitudinis, n. 298. Felicitatis mundanæ, num. 299. Humilitatis, n. 300. Principis, n. 305. 310.
Luna eclipsis ab intercurrente terra fit, l. 1. nu. 312. 313. 316. 320. 321. 324. sub eclipsi validior, num. 319. Orbe pleno eclipsin patitur, n. 323.
 Est symbolum invidiæ, lib. 1. n. 312. Quæstus terreni, n. 312. Virtutis, n. 313. 314. 319. Mortis, n. 315. 321. Mariæ V. n. 315. Ingratiitudinis, n. 316. 324. Peccatoris, n. 316. Perseverantiæ, n. 317. 318. S. Fr. Xavierii, n. 318. Dei misericordis, n. 319. Turcarum, n. 320. Persecutoris, n. 320. Principis vitiosi, nu. 321. Fortunæ, num. 323. Sanitatis, n. 323.
Lupatum. Vide Frenum
Lupinus in amaro latet tegmine, l. 10. n. 142. Se ipso perficitur, nu. 143. In aquis dulcescit, n. 144. Campos reddit pingues, n. 145. Ad solem dirigitur, n. 146.
 Est symbolum Vindicativi, lib. 10. nu. 142. Calamitatis à malo præservantis, n. 143. 144. Beneficentiæ, n. 143. Discursus pellenristri sitiam, n. 144. Convivii, n. 144. Jejunii, n. 145. Christi patientis, n. 145. Conformitatis, n. 146.
Lupus errans, seipsum calligat, lib. 5. n. 521. Et fortis, & perspicax est, n. 522. Lucem fugit, n. 523. In ferendo auxilio providus, 524. Et suos, & alienos nutrit, 525. Derelictas rapit oves, n. 526. Hecme nocentior est, n. 527. Quò adultior, eò est deterior, nu. 528. Est insatiabilis, n. 329. Rapiendo capitur, n. 530. Prædatur, & jugulatur, n. 531. Ut unam rapiat, omnes aggreditur, n. 532. Lapidum consensione fugatur, n. 533.
 Est symbolum Pœnitentiæ, lib. 5. n. 521. Militis, n. 522. S. Pauli, n. 522. 525. Veræ fortitudinis, n. 522. Majorum præsentia, nu. 523. Præsentia Dei, n. 523. Dæmonis, n. 523. 531. 532. Auxilii mutui, n. 524. Principis benefici, n. 525. Juventutis malè educatæ, nu.

526. Absentiæ Pastorum, n. 526. Correctionis duræ, n. 527. Peccatoris, n. 528. Tyranni, n. 529. 531. Avari, n. 529. Vindictæ, n. 530. Facinorosi, n. 530. Lascivi, n. 532. Calamitatis, n. 533. S. Stephani, n. 533.
Lutra, per aquam transiens, non fit madida, lib. 5. n. 534. Crudelis, & insatiabilis est, n. 535. Jejuna, facilius transnatat, n. 536.
 Est symbolum societatis bonorum inter malos, lib. 5. nu. 534. Avari, n. 535. Tyranni, n. 535. Mortis, n. 535. Jejunii, n. 536.
Lux temper recta & splendida, lib. 1. n. 37. 42. Momento diffunditur, n. 39. Ægris oculis invisa, n. 40.
 Est symbolum S. Lucie V. & M. lib. 1. n. 37. Justitiæ inflexibilis, n. 37. 42. Gratiitudinis, n. 38. Mariæ V. præsentatæ, n. 38. Charitatis erga Deum, n. 38. Charitatis erga proximum, n. 38. Virtutis, n. 39. 40. Gratia Dei, n. 39. Famæ, n. 39. S. Claræ, n. 41. Resurrectiois Christi, n. 41. Viri Apostolici, n. 41.
Luxuria. Vide Amor lascivus.
Lycæon ob nequitiam in lupum transformatus, lib. 3. n. 85.
 Est symbolum Hominis flagitiosi, ibid.
Lynx impenetrabilia visu penetrare contendit, lib. 5. n. 537. Debi-lem habet memoriam, n. 538. Prævisa non metuit, n. 539.
 Est symbolum Perspicaciæ, lib. 5. nu. 537. Sapientiæ Dei, nu. 537. S. Matthæi, n. 538. Pœnitentiæ, n. 538. Ingrati, n. 538. Prævisa mala non metuentis, n. 539.
Lyra est symbolum æmulationis, lib. 23. n. 26. Par pari reddentis, n. 26. 27. Mariæ V. ad S. Elisabetham invisentis, n. 27. Poeseos, n. 28. Pfallmodiæ, n. 28. Nuptiarum, n. 29. Mortis, n. 30. Patientis cum hilaritate, n. 31. S. Pauli, n. 31. Mansuetudinis, n. 32. Educationis, n. 32.

M.

Machina textoria. Vide Textoria machina.
 Magister. Vide docere. Præceptor.
 Magistratus. V. Princeps.
Magnes aspicit unam stellam, lib. 12. n. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 187. 189. 191. 204. 205. 207. 209. 211. attrahit ferrum, n. 182. 184. 185. 186. 190. 198. illudque immobilis movet, num. 182. mons magnetis in Indiæ otis navim dissolvit, & ferramenta omnia ad se trahit, n. 197. ferrum inter quatuor magnetis fragmenta, medio loco collocatum, à nullo attrahitur, n. 199. movet unus alterum, n. 200. pretiosâ relinquit, n. 203. per ferrum distrahitur à sua stellâ, n. 206. 210.
 Est symbolum amotis veri, lib. 12. n. 175. 177. Confidentiæ, nu. 175. Voluntatis Dei, n. 175. amoris constantis, n. 176. Vocationis congruæ, n. 177. 198. rejectæ, nu. 199. Quietis animæ nostræ, nu. 178. Servi Dei, n. 179. rectitudinis, n. 180. Intentionis, n. 180. Constantiæ, nu. 181. 204. Vitiosi, num. 181. Dei, num. 182. avari, nu. 182. 184. 101. Concordiæ, n. 183. fœminæ, n. 183. negotiatoris activi, n. 184. affabilitatis eloquentis, n. 185. gratia Dei, n. 189. perseverantiæ, n. 187. 105. Principis pii & justii, n. 188. Justii, n. 188. Confiliarii, n. 189. Angeli Custodis, n. 189. meriti, n. 190. peccatoris, nu. 190. 193. Christi prædicantis, n. 190. B. M. V. n. 190. 191. 230. ad hærentiæ, n. 191. Contemplativi, n. 192. mundani, n. 194. 203. docentis, n. 195. prædicantis, num. 195. 202. Religiosi, n. 196. Pontificis maximi, n. 197. orationis distractæ, n. 199. Conformitatis, num. 200. S. Josephi, n. 200. lascivi, 201. S. Pauli Apostoli, nu. 201. Exempli boni, n. 202. Electionis indignorum, n. 203. passionum vitiosorum à Deo retrahentium, nu. 206. militiæ, n. 206. providentiæ Dei, n. 207. Christi patientis, n. 209. animæ pœnitentiæ, n. 210. amoris Dei, n. 210.
 Magnificentiæ, l. 1. n. 2.
Malchus, præcisam à S. Petro auriculam, à Christo recepit, & ad fidem conversus est, lib. 3. n. 459. 460.
 Est symbolum hominis rejcipientis Divinas inspirationes, l. 3. n. 459. S. Eucharistiæ, n. 460.
 Malignus. Vide Indicem applicationum.
Malleoli ad texendos funiculos sunt symbolum Ingenii vivacis, lib. 25. n. 64. Virtutis labore acquiritæ, n. 64. Fragilitatis humanæ vitæ, n. 65.
Malleus est symbolum laboris & quietis, lib. 17. n. 99. Judicis, nu. 100. Principis justii, n. 100. Oratoris, n. 101. Principis, nu. 101. 107. Prædicatoris flagitiosi, n. 101. S. P. Augustini, n. 102. S. Antonii de Padua, n. 102. Prædicatoris, n. 102. Calamitatis utilis, nu. 103. Correctionis atperæ, num. 104. Calligationis, num. 104. Hominis univertalis, n. 105. S. Francisci cum stigmati, n. 106. Prælati, n. 107.
Malus punica sub umbri citius maturefcit, lib. 9. num. 265. arboribus conjuncta citius sæcundatur, num. 270. percussa sapit melius, num. 271. malum punicum licet apertum nil perdit ex interno, num. 233. pretiosâ recondit, num. 254. 275. virore purpurefcit, num. 255. 256. sibi parcum, aliis pandit viscera, nu. 257. 258. vulneratum pulcherrimum, nu. 259. granis latentibus saporem confert, num. 260. sponte dilumpitur, nu. 261. non nisi maturum panditur, n. 262. solum coronam meretur, n. 264. vult grana non nisi collecta, nitere, n. 263. 273. tempore tuo aperietur, num. 266. aeternam dulcedinem miltcet, num. 267. unum licet, at plura continet, numer. 268. omnibus patet, numer. 269. 271. 274.

Est symbolum curæ animarum, lib.9. n. 253. Religiosi observantis, n. 253. Prophetiæ impletæ, num. 253. Verbi Dei, num. 253. Secretorum absconditorum, n. 254. Protectionis, n. 254. Amoris occulti, num. 254. S. Ecclesiæ, num. 255. 259. 268. S. Thomæ Cantuariensis, n. 255. Purpuræ meritis debita, num. 256. Affectus paterni, num. 257. Christi crucifixi, n. 257. Liberalitatis, num. 258. Religionis, n. 260. Solitudinis, num. 260. Martyrum, num. 261. Maturitatis in loquendo, num. 261. Societatis bonorum, n. 263. 170. B. M. V. coronatæ, n. 26. Christi, n. 264. Perseverantiæ, n. 264. Virginis, n. 265. Religiosi, num. 265. Intentionis, num. 266. Misericordiæ & iustitiæ, num. 267. Amoris, num. 267. S. Scripturæ, n. 268. Sinceritatis, num. 270. Gratiæ Dei, num. 271. Calamitatis utilis, n. 272. Discordiæ, num. 273. B. Mariæ V. gratiæ plenæ, num. 274. Iusti, num. 275. Interioris pulchritudinis, num. 270.

Manasses in carcere poenitentiam egit, lib. 3. n. 359.

Est symbolum calamitatis utilis, ibid.

Mandragora hominem ratione privat, lib. 10. n. 147.

Est symbolum amoris, lib. 10. n. 147.

Manna è cælis depluit, l. 2. n. 196. Sapit & nutrit, 198. Dat robur pugnantibus, 199. Dulce ac suave gustui, 200. Omnibus id unum sufficit, 201. Incalcescente sole liquefit, 202.

Est symbolum consolationis cælestis, 2. 196. Eucharistiæ, 197. 198. 199. 200. 201. Gaudiorum in beatis, 200. Divitiarum superfluarum, 201. Orationis optimæ matutino tempore, n. 202.

Mantichora omni belluâ ferocior, lib. 5. n. 540.

Est symbolum Tyranni, lib. 5. n. 540. Detractoris, n. 540. Invidi, num. 540.

Manus est symbolum orationis perseverantis, lib. 3. n. 566. Amici, n. 567. Adulatoris, ibid. Principis, n. 568. Prælati & Parochi, nu. 569. Varietatis, n. 570. Libidinis, nu. 571. Calamitatis, nu. 571. 573. Ufuræ, 574. Principis, fortitudinis, & liberalitatis, n. 575. S. Laurentii, & SS. Martyrum, n. 77.

S. Marcellinus similis corallio, 12. 85.

S. Marcianus Episcopus achati similis, l. 12. n. t. inter incendia fragrans, 9. 228.

Marcæ æstu solis non seccatur, 2. 379. Non satiatur aquis, 380. A folis æstu falsa redditur, 382. Nunquam redundat, 385. Deiecit & extollit, 386. Extollitur procellis, 387. Sordida pellit & evomit, 390. 412. Frænatur arenis, 391. Nunquam mutat saporem, 393. Continuis conflictibus jactatur, 394. 406. 409. Meat remeatque subinde, 395. Quandoque littoris rermimos transilit, 398. 414. Sub malacia remeatque enutrit, 405. Omnes aquas in sinum suum recipit, 410. Semper purganda reperit, 412. Oleas, aliosq; fructus gignit, 313. Gemmas producit, 415.

Est symbolum ararii inexhausti, 2. 379. Misericordiæ Dei, 379. S. Ecclesiæ, 379. Animi insatiabilis, 380. Avaritiæ, 380. Religiosi pacifici, 381. Ingrati, 382. Amoris canalis, 382. Conformitatis, 383. Pacis, 383. Spei, 384. Victoris modesti, 385. Prosperitatis, 385. Principis iusti & benigni, 386. Mundi perfidi, 387. Parentis crudelis & scandalosi, 388. Miseriarum extollentium, 389. Calamitatis purgantis, 390. Poenitentis, 390. Iracundi, 390. 398. 406. Memoria de morte, 391. Amoris proprii, 391. Mundani fastus, ab Apostolis subjugati, 391. Iusti iudicis, 392. Animi immutabilis, 393. Peccatoris, 394. Instabilitatis, 395. Oblationum nostrarum, Deo debitarum, 396. Hominis spirituales, 397. Beneficiæ B. Mariæ Virg. 399. Protectionis B. Mariæ Virg. 400. 401. 402. 403. Claustris Religiosorum, 402. Mariæ Virg. sine originali peccato conceptæ, 404. Prosperitatis nocentis, 405. Pietatis simulatæ, 405. Amoris profani, 405. Iræ moderatæ, 407. Calamitatis à Deo mensurandæ, 407. Fortitudinis invincibilis, 408. Sapientis non offendendi, 408. Seditiois, 409. Vitæ mortalis, 410. Animi quieti, 411. Cordis semper purgandi, 412. Sanguinis Christi, 413. Mariæ Dei Matris, 416. Mariæ Virg. natæ, 415. Dei inexhausti, 416. Mariæ inexhaustæ, 416.

Margaritha ex rore fit, lib. 12. num. 212. 221. 222. 237. Nubilo cælo turbida, sereno clara apparet, num. 113. 220. Ab æthere decorem accipit, num. 214. 216. 227. 244. Concha margarithifera nil ab æquore intra se admittit, num. 217. Pulchra est hæc, sed pulchrior Margaritha, num. 218. Sub sole rubescit, num. 219. 227. Non indiga fuci, num. 218. Sub solis ardore obdurefcit, num. 233. In mari colligitur, num. 238. Pulvis Margarithæ contusæ utile remedium ad vires reparandas ægrotantium, num. 249.

Est symbolum profectus, lib. 12. n. 212. Conformitatis, num. 213. Gratiæ, quæ est donum Dei, num. 214. Innocentiæ cum benignitate, num. 215. Contemplativi, num. 216. Iusti inter mundanos, num. 217. Cordis casti, num. 217. B. Mariæ Virg. filix S. Annæ, n. 218. Virginitatis, num. 219. 235. Adulatoris, num. 220. Castitatis, quæ est donum cælestis, num. 221. Christi incarnati, nu. 222. Animæ humanæ, num. 222. B. M. V. suos progenitores illustrantis, n. 223. B. M. V. S. Josephum ornantis, num. 224. Scriptoris, num. 225. Prædicatoris, num. 225. Exempli, num. 226. Gracitudois, num. 227. Aspectus Dei, num. 227. Virtutis veræ, num. 228. 230. 232. Venustatis veræ, num. 228. Religiosi, num. 229. 236. Virtutum, quæ sunt veræ divitiæ, num. 231. Consuetudinis, num. 233. Proprii valoris, num. 234. S. Theclæ Virg.

& Mart. n. 235. Mortis, n. 236. Incarnationis Verbi, n. 237. Virtutis cum humilitate, n. 238. Humilitatis B. M. V. n. 238. Sacra Scripturæ, n. 238. Oratoris, n. 239. B. M. V. n. 240. 241. 242. Humilitatis, 242. S. Joannis Baptistæ, n. 244. B. M. V. Conceptæ, n. 145. Reliquiarum SS. n. 245. 248. Solitudinis, n. 247. Passionis Christi, num. 249.

Maria Magdalena à septem dæmonibus obfessa, præfente Christo liberatur, lib. 3. n. 461. Ad Christi pedes se abiecit, n. 442. Eosque lachrymis suis abluit, n. 463. 464. 465. Ac crinibus extergit, nu. 466. Osculatur pedes Christi, n. 467. Et unguento ungit, n. 468. Prima ad Christi sepulchrum currit, num. 469. Martha præfetur, n. 470.

Est symbolum considerationis præfentiæ Dei, lib. 3. n. 461. Humilitatis, n. 462. Lachrymarum, nu. 463. 464. 465. Poenitentis, num. 466. Amoris Dei, num. 467. Poenitentis, num. 468. Charitatis, numer. 469. Vitæ activæ & contemplativæ, numero 470.

Vide plura in Indice Applicationum.

Maria soror Moysi murmurando lepram contrahit, lib. 3. numero 264.

Est symbolum linguæ, ibid.

Maria Virgo Deipara. Maria ad Elisabetham invisens. Annuntiata. Assumpta. Auxiliatrix & Protectrix. Immaculate concepta Gloriosa. Humilis. Mortua. Nata. Mariæ Nomen. Præfentatio. Purificatio. Maria pariens. Gravida. In monte Calvaria. Vide Indicem Applicationum.

Maritus. Vide Matrimonium.

Mars inter Deos utilissimos numeratur, lib. 3. n. 91. Equis velocissimis utitur, n. 93.

Est symbolum belli utilis, l. 3. n. 91. Prudentiæ & consilii militaris, n. 92. Celeritatis, in bello necessariæ, n. 93.

Martha corporalibus officiis nimium distenta, l. 3. n. 471.

Est symbolum curæ terrenæ, ibid.

S. Martinus, l. 7. 57. l. 21. 203.

Martyr. Vide Indicem Applicationum.

Marathias, zelo Divino accensus, Judæum Apostatam occidit, l. 3. n. 379.

Est symbolum sancti zeli, & religionis tuendæ, ibid.

S. **Marthias Apostolus** sorte electus, lib. 3. n. 472.

Est symbolum providentiæ Dei, ibid. Vide plura in Indice Applicationum.

Matrimonium. Vide Indicem Applicationum.

S. Matronianus ab Angelis passus, l. 97. solitarius, 5. 194.

S. **Marthaus** vocanti Christo mox obsecutus, lib. 3. n. 473. 474.

Est symbolum gratiæ Dei, poenitentis, & Religiosi, ib. Vide plura in Indice applicationum.

Maturitas. V. Prudentia.

S. Mauritius plagis animatus, 5. 292.

Maximilianus Bavariæ Dux, 1. 402.

S. Mechtildis Can. Reg. Dieffenfens, l. 3. 217. l. 12. 123. l. 14. 28.

Medicina. Vide Indicem applicationum.

Mediocritas. Vide Indicem Applicationum.

Meditatio. Vide Indicem Applicationum.

Medusa exanimat videntes, lib. 3. n. 38. Crinium loco angues habet, n. 90.

Est symbolum militiæ, l. 3. n. 86. Magnanimitatis, n. 87. Formæ muliebris, n. 88. Fugæ victoriosæ, num. 89. Ornatus capillorum, num. 90.

Mel immoderatum nocet, lib. 8. num. 87. Facile in fel convertitur, num. 88.

Est symbolum honoris terreni, lib. 8. numer. 87. Voluptatis, num. 88.

Mel arundineum igne coctum dulcius est, lib. 9. n. 106.

Est symbolum Apostolorum in Pentecoste, lib. 9. n. 106. Charitatis, n. 106.

Melanurus tempestatem non metuit, 6. 156. Humano gustui insipidus est, 157.

Est symbolum Calamitatis utilis, 6. 156. Sceleratorum fugiendorum, 157.

Milis seu **Taxo** somno non saturatur, l. 5. n. 541.

Est symbolum resipiscentiæ, lib. 5. n. 541. Resurrectionis, num. 541.

Meloepon per exterius prodit interius, l. 10. num. 148. Fragrans est optimus, n. 149. Colorem temperat, n. 150.

Est symbolum cognitionis interiorum per externa, lib. 10. numer. 148. Prælati, num. 149. Amici calamitatibus medicantis, num. 150.

Memoria. Vide Indicem Applicationum.

Mendacium. Vide Indicem Applicationum.

Mensa est symbolum libri, l. 15. nu. 124. Concionis, nu. 124. SS. Eucharistiæ, n. 125. 129. Beneficiæ, n. 125. SS. Eucharistiæ lætificantis, num. 126. Beneficiæ placantis, nu. 127. SS. Eucharistiæ mansuetos facientis, n. 127. Doctrinæ sale conditæ, n. 128. B. M. V. n. 129.

Menstrua devotio, &

Menstrui sancti. Vide Indicem Applicationum.

Mercator. Vide Indicem Applicationum.

INDEX RERUM

- Mercurius**, eloquentiæ Deus, omnia pro arbitrio flectit, lib. 3. nu. 94. Viarum discrimina indicat, n. 95. Est symbolum Prædicatoris, lib. 3. n. 94. Christi, n. 95. Eligentis statum, n. 95.
- Mercurius seu argentum vivum**. V. Argentum vivum.
- Mercurius Planeta** nunquam procul à sole, lib. 1. num. 369. 370. Est symbolum eloquentiæ, n. 369. Hominis litterati & virtuosus, n. 36 Principis docti, n. 369. 370. Prædicatoris virtuosus, num. 369. Religiosi, n. 370.
- Meretrix**. V. Fœmina.
- Mergus** aere, terrâ, & aquâ sustentatur, 4. 471. è tumultuante oceano avolat, 472. e fundo maris pices capit, 472. aquis immerfus, siccus revertitur, 474. 475. intra aquas se abscondit, 476. Est symbolum spei, 4. 471. Pœnitentiæ, 472. Christi resurgenti, 473. Dæmonis, 473. Hominis morituri, 474. Officialis Innocentis, 474. 475. S. Gregorii Papæ, 475. Societatis, 475. Patrocinii B. V. Mariæ, 476. Baptismi, 476. Lacrymarum, 476.
- Merita**. Vide Indicem Applicationum.
- Merops** corrossis arborum ramis insidet, 4. 477. formicas, in iisdem latentes, capit, 477. 478. instar felis arbores conscendit, 479. clavum, arbori infixum, extrahere molitur, 480. Est symbolum Orationis, 4. 477. Studiosi perspicacis, 478. Christi Judicis, 478. Operationis rectæ, 479. Dignitatis, 479. Sanctorum, eorumque virtutis, 480. Remorsus conscientiæ, 480. Fidei, 480.
- Merula** æstate canit, 4. 481. hyeme balbutit, 481. Est symbolum peccatoris moribundi, 4. 481. S. Marcellini Papæ & Martyris, 482. Pœnitentiæ, 482.
- Mespilus** non maturus prius, quàm putridus, lib. 9. n. 277. Est symbolum senectutis sapientis, lib. 9. n. 277.
- Meta** est symbolum mortis, lib. 25. n. 66. Christi patientis, n. 66. B. Mariæ Virg. in Calvariæ monte, n. 56. Mediocritatis, num. 69. Gloria fugientes sequentis, num. 68. Occasionis fugiendæ, num. 69.
- S. Michael Archangelus**. Vide Indicem Applicationum.
- Miserosopium** est symbolum Christi Judicis, lib. 21. n. 166. Scientiæ, n. 166. Eloquentiæ, n. 167. Malevolentia, n. 167. Humilitatis, num. 168. Boni ex malo, n. 169.
- Midas** à Baccho votis damnatus, omnia in aurum mutat, fatali suo damno, lib. 3. n. 96. 97. Est symbolum Orationis erga Deum instituendæ, lib. 3. nu. 96. Votorum inanum, n. 96. Avari, n. 97.
- Miles**. Vide Indicem Applicationum.
- Milium Nardus** pressa magis odorat, l. 10. n. 152. Est symbolum B. M. V. lib. 10. n. 152.
- Millus** muricatus defendit, & arcet, lib. 5. num. 155. Feras sectatur indefessus, num. 156. Non coactè, sed liberè servit, n. 157. Est symbolum militum, lib. 5. n. 155. Prædicatoris, nu. 156. Religiosi, n. 157.
- Minæ**. Vide Indicem Applicationum.
- Minerva** simulachrum, seu Palladium, Trojam servat, l. 3. nu. 98. ridetur ob buccas ex inflata sifitula tumidas, n. 99. Est symbolum sapientiæ, lib. 3. n. 98. Fidei, devotionis erga B. Virginem, & memoriæ mortis, ibidem. Iræ, & cognitionis sui, num. 99.
- Minorum cura**. Vide Indicem Applicationum.
- Minister**. Vide Minorum cura.
- Miraculum Hispanicum** transplantatum florem mutat, lib. 11. nu. 163. Sole Oriente oritur, Occidente constringitur, num. 164. Secundam alios Oriente Sole clauditur, n. 165. Omni sapore & odore caret, n. 166. Est symbolum mutationis, lib. 11. n. 163. Pœnitentiæ, n. 163. Dependentiæ, n. 164. Gratiæ divinæ, n. 164. Modestiæ, n. 165. Apparentiæ, n. 166.
- Misericors**. V. Charitas proximi. Eleemosyna. Princeps clemens.
- Missæ**. V. Oblatio.
- Mitra** est symbolum Episcopi, lib. 14. nu. 63. Summi Pontificis in omnes æqualis, n. 64. Perfectionis, n. 65.
- Moderatio**. Vide Indicem Applicationum.
- Modestia**. V. Virtus abscondita. Moderatio.
- Modius** est symbolum Mundani, lib. 24. n. 52. Munerum placantium, n. 53.
- Modulus** est symbolum S. Francisci stigmatum, lib. 17. n. 108. Calamitatis utilis, n. 109. Baptismi, n. 110. Ordinis, n. 110. Dtractionis, n. 110. Amicorum, n. 111. S. Francisci, n. 111. Matrimonii, numer. 111.
- Modulus ferreus** est symbolum juventutis rigidè educandæ, lib. 17. num. 112. Graduum, n. 113. 118. Purgatorii, n. 114. Necessitatis facientis ingeniosum, n. 115. Calamitatis utilis, nu. 116. 112. Josephi, num. 116. Mortis, num. 117. Sacramenti ordinis, n. 118. S. Jo. Baptistæ, num. 119. Amoris mundi & Dei, nu. 119. Studiorum, nu. 121. Jejunii, nu. 121. Servi Christi, num. 122. Continuationis, num. 123.
- Mola pneumatica** est symbolum gratiæ Dei, lib. 16. n. 112. 118. Vitæ humanæ, n. 113. Operantis promptæ, n. 114. Amici falsi, n. 114. 117. Humilitatis abundantis gratiæ, n. 115. Ambitiosi, n. 116. Dependentiæ, n. 117.
- Molendinum** est symbolum obedientiæ, lib. 16. numero 103. Dependentiæ, num. 104. Afflicti, num. 104. Animi impeterriti, num. 105. Ambitiosi, numer. 106. 108. Auxilii mutui, numer. 107. Spei & timoris, num. 107. Avari, num. 108. Cordis humani, num. 108. Conscientiæ malæ, num. 108. Militis, num. 109. Detraكتورis, num. 109. Orationis, num. 110. Magnanimi, numer. 111.
- Momus**, aliorum facta & opera assiduò carpens, lib. 3. numero 100. Est symbolum Censoris ac critici, ib.
- Monachus** piscis toto corpore Monachum repræsentat, 6. 158. Est symbolum Religiosi, 6. 158. Vide V. Religiosus.
- Monarchia**. Vide in Indice Applicationum.
- Moneta** impressa valet, lib. 13. n. 68. 79. Ad libellam examinatur, n. 70. Omnia eidem parent, num. 74. Nulla vis ei contra, num. 75. Si sola desit, omnia nihil, num. 76. A forma valorem accipit, num. 79. Est symbolum Spiritus S. lib. 13. num. 67. Animæ, num. 68. Calamitatis utilis, num. 69. Beatitudinis, num. 70. Justorum Deo similitum, num. 71. Pecuniæ absconditæ, num. 72. Virtutis absconditæ, num. 72. Divitiarum, num. 73. 76. Orationis, num. 73. Pecuniæ vis, num. 75. Charitatis, num. 76. Gratiæ Dei, n. 76. 79. Sensus S. Scripturæ absconditi, num. 77. Divitiarum erogandarum, n. 78.
- Monoceros**, venenosa dispellit, lib. 5. num. 542. 543. 547. 549. 550. Exemplo præit, num. 544. Ante potum deliberat, num. 546. Fonte sitim levat, & salutem promovet, num. 548. Capturam eludit, num. 551. Arma vindictæ præ oculis habet, num. 552. In capite robur habet, num. 553. Cornu suo cum petrâ configit, num. 555. Cornu pretiosum & utile gerit in capite, num. 556. Celeritate suâ sibi damno est, nu. 557. Nullum admittit speculæ focium, n. 558. Non formidat canes, n. 559. A virgine capitur, nu. 560. 561. Est symbolum Christi patientis, lib. 5. n. 542. Christi baptizati, n. 543. S. Thomæ Aquinatis, n. 544. Christi, passionem reddentis dulcem, num. 546. Gratiitudinis, n. 547. Medici, n. 548. Concionatoris, num. 548. Beneficentiæ, num. 549. Charitatis divinæ, num. 550. Infidiarum devictarum, num. 551. Iræ moderatæ, num. 552. Prudentiæ, num. 553. Prælati, numer. 553. Belliducis, num. 553. Diligentia, num. 555. Utilitatis cum pretio, n. 556. Consilii præproperi, n. 557. Dei, n. 558. S. Pauli, num. 559. Fortitudinis heroicæ, num. 559. Mariæ V. Deiparæ, nu. 560. Virginitatis, n. 561.
- Monocodiara** Moluccas Insulas habitat, 4. 483. Alis destituta, volat, 483. Pedibus orba, graditur, 483. Carnem penè nullam habet, 483. 488. Toro corpore oblongâ caudâ plumâ tegitur, 483. Nec comedit, nec bibit unquam, 483. Terram 484. 490. 492. Diu noctuque volat, 485. Nunquam nunquam contingit 483. 492. 493. S. Imper in aere hæret, quiescit, 485. Alas cordi infixas habet, 485. Cælum assiduò perambulat, 486. 490. Ipsius pennæ semper mutantur, 491. Etiam post mortem, 491. Est symbolum S. Joannis Baptistæ, 4. 483. Contemplativi, 484. 486. 490. 492. S. Victoriæ Virg. & Martyris, 485. Adversitatis elevantis, 485. Charitatis Dei, 485. Cupiditatis, 485. Animi nobilis, 486. Animi grandis, 487. Servi Dei, 487. Paupertatis voluntariæ, 488. B. Mariæ Virg. assumptæ, 489. Mortis bonæ, 490. Virtutis immortalis, 491. Resurrectionis justorum, 491.
- Mons** cæteris eminet, 2. 569. Assiduis maris fluctibus quassatus, nec frangitur, nec irrigatur, 574. Lyciæ mons, pluviis inundatus, flammam evomit, 575. Quò altior, eò fulmini vicinior, 577. Quò humilior, eò à fulmine longior abest, 578. Horridus & faxeus stat immobilis, 579. 588. Nives & glaciem diu conservat, 580. Aurum reconditum in sinu suo habet, 581. 582. Non est sine valle, 584. Solis lucem manè omnium primò accipit, 585. Est symbolum Sapientiæ, 2. 569. Meriti, 569. 570. Præmii, 569. Dignitatum, 571. Vitæ contemplativæ, 572. Spei in Deo ponendæ, 572. Humilitatis, quæ est mensura meritum, 573. Animi generosi, 574. 79. S. Joannis Baptistæ, 574. Charitatis Dei, 575. Avari, 575. Liberalitatis, 576. Principis benefici, 576. 585. Favoris Principum periculosi, 577. Peccatoris foelicis, 577. Paupertatis securæ, 578. Invidiæ, 578. Peccatoris obstinati, 579. 580. Justi, 579. S. S. Eucharistiæ, 580. Pauperis virtuosus, 581. Amoris, liberalem facientis, 581. S. Laurentii, 582. B. Mariæ Virg. gravidæ, 583. Humilitatis, 584. 586. Humilitatis Christi, 584. Humilitatis B. M. Virg. 584. S. S. Apostolorum, 585. Auxilii divini, 587. S. Ecclesiæ, 588. Constantiæ, 588. Beatitudinis, 589.
- Mons Ætna** perenni incendio exæstuat, 2. 594. 595. 596. 597. 605. 606. 610. 614. 615. In tenebris lucet, 598. 599. Ad radicem uberrimos fructus profert, 600. 607. Sub nive flammam nutrit, 594. 595. 596. 597. 601. 602. Propriâ luce resulet, 603. Interdiu fumos, noctu verò flammam evomit, 608. Sibi alimenta incendii ministrat, 609. Est symbolum SS. Martyrum, 2. 594. S. Ignatii Loyolæ, 594. Casti, 593. Amantis timidi, 595. Libidinis, 596. Canonicorum Regularium, 597. S. Mechthildis Dieffenensis Antistitiæ, 597. Senis de-

N O T A B I L I U M.

devoti, 597. Vetula lasciva, 597. Patientia, 598. Virtutis inter calamitates splendentis, 598, 599. Misericordia Dei, 599. Prudentia, 599. Mariae Virg. fecunda, 600. Senis charitativi, 601. Damnatorum, 602. 614. Proprii valoris, 603. Veritatis, 603. Zelii, 604. Ira iusta, 604, 605. Amoris casti, 605. Amoris, 606. Anima damnata, 606. S. Andreæ Avellini, 607. Orationis, 607. Amoris non abscondendi, 608. Proprio labore agentium, 609. Concupiscentia, 609. Ignis infernalis, 610. Inferni, 611. Invidi, 612. Cholericus, 613. Amantis, 613. Senis lascivi, 613. Magnanimitatis, 613. Carnis refrenanda, 613.

Morbus. Vide Indicem Applicationum.

Mordacitas. V. DetraCTOR. Lingua.

Mores externi. Vide Indicem Applicationum.

Morfex mirâ agilitate volat, 4. 494. Superfluos cibos evomit prius, 494. Est symbolum poenitentis, l. 4. n. 494. Jejunii, 494. Eleemosynarii, 494.

Morbundus. Vide Indicem Applicationum.

Morio. V. Histrion.

Mors inexorabilis, lib. 3. num. 101. Nemini parcat, lib. 3. num. 102. 103. Est symbolum detractoris, lib. 3. num. 102. Judicis æqui, n. 103. Amoris Dei, n. 104. Mors est somnus, lib. 13. n. 105. Vide plura in Indice applicationum.

Mortis meditatio. Vide in Indice Applicationum.

Mortarium est symbolum rei parvæ, lib. 17. n. 124.

Mortificatio. Vide Indicem Applicationum.

Morus serò floret, citò maturat, lib. 9. n. 278. 282. 284. Longo tempore durat, n. 279. pruinâ percutitur, n. 280. Est symbolum latronis boni, lib. 9. n. 278. Maturitatis, nu. 279. Prudentia, n. 281. Humilitatis S. Francisci, num. 282. Nominis, quod est contrarium factis, n. 283. Consultationis, nu. 284. Necessitatis facientis aspera dulcia, n. 285.

Moses insans è Nilo enatat, lib. 3. n. 245. In rubo ardente Deum videt, n. 246. 248. Greges in deserto pascit, n. 247. Orando fugat Amalecitas, num. 249. 250. Inter tonitrua promulgat Decalogum, n. 251. Cornutus, n. 252. Est symbolum auxilii divini, lib. 3. n. 245. Calamitatis utilis, nu. 245. 246. Solitudinis, n. 247. Prælati & Parochi, n. 248. Orationis, n. 249. 250. 252. Timoris, n. 251.

Mugil. Vide Cephalus.

Mula, Mulus, ut recte gradiatur, funibus ligatur, lib. 5. n. 562. Degeneres parit, n. 563. Infœcundus manet, n. 564. Pinguetudine inobediens, n. 565. Est symbolum calamitatis, lib. 5. n. 562. Filii degeneris, n. 563. Ingrati, n. 563. 564. 565.

Mulier. V. Fœminâ.

Mundanus. Vide Indicem Applicationum.

Munditia. V. Innocentia. Castitas.

Mundus. Vide Indicem Applicationum.

Munera. Vide Indicem Applicationum.

Murana leviter percussa moritur, 6. 159. Serpentis sibilo vocata, adest, 160. Cum eodem commiscetur, 161. A sole adustus, mari mergi nequit, 162. Est symbolum correctionis suavis, 6. 159. Evæ, 160. Obedientis, 160. Adulteri, 161. Charitatis, 162.

Murmur. Vide Indicem Applicationum.

Mus querendo cibum, mortem invenit, lib. 8. num. 225. 229. 230. Ingens pietas erga focios, num. 227. Muscipula clauditur, à felle infestatur, num. 228. Laridum devorans, muscipula capitur, n. 231. Est symbolum cibi mortem causantis, lib. 8. n. 225. Cautela, n. 226. Auxilii mutui, n. 227. Peccatoris agonizantis, n. 228. Peccatoris, num. 229. Spei humanæ, nu. 230. Voluptatis cum dolore, n. 231.

Musa Parnassum & Heliconem, montes altissimos habitant, lib. 3. n. 108. Sunt symbolum viæ ad eruditionem, lib. 3. n. 108.

Musca, repulsa sepius, iterum redit, lib. 8. n. 237. 239. Flabello pellicitur, n. 238. 240. Speculo nil nocent, n. 241. In unguento merguntur, & moriuntur, n. 242. Unguenti suavitatem perdunt, n. 243. Aranearum telis capitur, num. 244. Butyro quasi veneno nutritur, n. 245. Est symbolum importunitatis, lib. 8. num. 237. 239. Tentationum, nu. 237. 240. Peccatoris impœnitentis, num. 238. Cogitationum malarum, n. 239. Recidivi, n. 240. Calumnia, n. 241. DetraCTORis, num. 242. Voluptatis, num. 242. 245. Peccati, num. 243. Otiosi, num. 243. Societatis malæ, num. 243. Ambitionis, n. 244.

Muscipula unico nucis nucleo, aut casei particula sustentatur, lib. 8. n. 232. Momento ruit, num. 233. 234. Fallaci escâ ruinam minitatur, n. 233. 236. Est symbolum familiae cadentis, lib. 8. n. 232. Mundi fallacis, num. 232. 235. Vitæ humanæ, n. 233. Majestatis mundanæ, n. 234. Voluptatis, n. 236.

Musica. Vide in Indice Applicationum.

Mustela Alpina moti mavult quàm fœdari, lib. 5. nu. 566. 569. 570.

571. 572. Generando, factorem spargit, n. 567. In puro moratur, 568. Est symbolum Innocentia, lib. 5. n. 566. 571. 572. Castitatis, nu. 566. 572. Fidei, nu. 566. 569. Pulchritudinis scandalosæ, nu. 567. Puritatis M. V. num. 568. Virginitatis, num. 569. 570. Dei, num. 569.

Mutabilitas. V. Inconstantia.

Mutuatum decus. Vide Indicem Applicationum.

Mutuuum auxilium. V. Auxilium. Vicissitudo. Præsidium.

Myrrha pretiosissimum liquorem stillat, lib. 9. num. 286. 288. 290. Eumque sua sponte, vel incisa stillat, n. 286. 287. Incisione vel concussione uberius, n. 289. Liquor ejus amarus sed salubris, n. 291. 292. Est symbolum operum spontè susceptorum, lib. 9. n. 286. Beneficii prompti, n. 286. Virtutis provocata, n. 287. Christi crucifixi, n. 287. In orto, n. 288. Misericordia Dei, n. 289. 290. Virtutis inter persecutiones, n. 289. Passionis Christi, n. 291. Tribulationum, n. 291. Poenitentis, n. 292.

Myrtus cum malo punica sympathiam habet, lib. 9. n. 293. Infœcunda fructibus, num. 294. Semper virorem conservat, num. 294. Est symbolum societatis bonæ, lib. 9. num. 283. Poeseos, n. 294. Eleemosynæ, n. 295. Examinis conscientia, n. 295. 298. Legum ætætarum juventutem formantium, num. 296. Calamitatis illustrantis, num. 297.

N.

Nablium est symbolum concordia, lib. 23. n. 333.

Naboth, Jezabele jubente, lapidibus obruitur, lib. 3. n. 332. Est symbolum justitiæ oppressæ, ibid.

Nabuchodonosoris statua mirabilis, lib. 3. nu. 370. Per lapidem de monte abscissum conteritur, n. 371. In bestiam commutatur, n. 372. Est symbolum defectus in virtute, lib. 3. n. 370. Ordinum Religiosorum, n. 370. Fidei in solo Deo collocandæ, n. 371. Christi nati, n. 371. Superbia & peccati, n. 372.

Nabuzardan Hierosolymam evertit, lib. 3. n. 392. Est symbolum gula, ibid.

Nardus. Vide Milium.

Nassa. Vide Rete.

Natales. Vide Indicem Applicationum.

Nathanael solus sub ficu sedens, à Christo videtur, lib. 3. num. 475. Est symbolum omni præsentia Dei, ibid.

Navis est symbolum auxilii Divini in rebus desperatis, lib. 20. n. 49. Constantia, n. 50. Cooperantis gratia, n. 51. 111. Dei cooperantis homini, num. 51. Auxilii in sperati, num. 53. Beatitudinis, num. 54. Religionis firmantis regnum, n. 55. Timoris Dei, nu. 55. Fidei in Deo, num. 56. Moderationis, num. 57. 70. Humilitatis, num. 57. Indifferentis, num. 58. Felicitatis periculosa, n. 59. Calamitatis utilis, num. 60. 84. 92. 98. 99. 103. Poenitentia, num. 50. Apostolorum, num. 61. Fata Magnatum, num. 61. Pergrinationis, num. 62. Profectus, num. 62. 114. Visitationis B. Mariae V. num. 63. Angeli Custodis, num. 64. Assumptionis B. M. V. 64. 71. Imitationis, num. 65. Reum exterarum majore habendarum pretio, n. 66. Religiosi habentis vitam activam & contemplativam, n. 67. Religiosi vagabundi, n. 97. Protectionis, n. 68. Spiritus S. n. 68. 101. 134. Felicitatis deficientis, nu. 69. Amicitia falsæ, n. 69. Mortis, n. 71. 74. Communionis in morte, n. 72. Virtutis insignis, n. 73. Contemplativi, n. 73. 117. Conformitatis, n. 74. Obedientia, n. 74. 100. Vitæ humanæ, nu. 75. 126. 128. 130. Justi inter malos, n. 76. Magnanimitas, n. 77. Auxilii, n. 78. 101. Patrisfamilias, n. 78. Principis, n. 78. S. Caroli, num. 78. Mundani, n. 79. Protectionis B. M. V. num. 80. 93. Memoria de morte, n. 80. Prudentia gubernatoris, nu. 80. Discordia, nu. 81. Prudentia, n. 82. 88. 89. 97. 102. 113. 138. Pacem componentis, n. 83. Eleemosynarii, n. 85. Doctus, n. 85. Principis liberalis, n. 85. Mortis improvisæ, n. 86. Invidia, n. 86. Consilii præcipitis, n. 87. Decepti, n. 90. Religionis, n. 91. 55. Protectionis S. Caroli, nu. 93. S. Eurosia, n. 93. Peccatoris inquieti, n. 94. Invidi, n. 94. S. Crucis, n. 95. 127. Principis religiosi, n. 96. S. Joan. Baptistæ, nu. 97. S. Agathæ, nu. 99. Paupertatis voluntaria, nu. 105. 106. Consilii prudentis, n. 107. Vigilantia Prælatorum, n. 108. SS. Magorum, n. 109. Prælati, n. 109. S. Scripturæ, n. 109. Correctionis suavis, n. 110. Doctrina & virtutis, n. 111. Gratia & cooperationis, nu. 111. S. Ignatii Loyolæ, n. 112. Consilii, n. 113. Religiosi, n. 113. 119. 125. Exempli, n. 115. S. Ædis Lauretanæ, n. 116. Gratia vis occulta, n. 116. Mortis expectata, n. 117. 118. 121. Poenitentis conversi, n. 119. Libidinosi conversi, n. 119. Gratia Dei opportune venientis, n. 120. Correctionis fraternæ, n. 120. Anima in purgatorio, n. 121. Gratia Dei, n. 121. Dependens, n. 122. Perseverantia, n. 123. Prosperitatis & adversitatis, n. 124. Mortui, n. 125. Beati, n. 125. Laboris, n. 129. Damnorum utilium, n. 131. Resistentia neglectæ, n. 132. Avaritia inquietæ, n. 133. Ministri Aulici, nu. 34. Religiosi moribundi, num. 135. Justi mortui, num. 135. Fortuna, n. 136. Adjutorii Dei, nu. 136. Auctoris proprii mali, nu. 137. Fortitudinis, n. 138. Sacramenti poenitentia, n. 139. Justi, n. 140.

INDEX RERUM

- Ignis** igniscentis, num. 141. Vestium luxus, num. 142. B.M.V. num. 143. 147. Superbi, n. 144. Natoris, n. 145. Mundi fallacis, lib. 145. Tentationis in corpore nostro assidue, num. 146. Tiberis Dei, num. 148. Afflicti, num. 149. Christi patientis, num. 149. Auxilii Dei in necessitatibus, num. 150. Gratia efficacia, num. 151.
- Nautilus** integram navim representat, 6. 163. In alto & profundo navigat, 164. Tempestatem non metuit, 165. Est symbolum superbi, l. 6. n. 163. Proprii valoris, 193. Sapientis, 193. Vitae activae & contemplativae, 164. Justi, 165.
- Necessitas.** Vide Indicem Applicationum.
- Nemrodus** turris Babylonicae Author, l. 3. n. 200. 201. Est symbolum vanitatis & difliciorum, num. 200. 201. Vanitatis famae ac nominis quaerendi, num. 200. Praedicatoris, num. 201.
- Neptunus**, inaris Deus, l. 3. n. 109. Est symbolum calamitatis humanae, & Praelati, ibid. Nero ante mortis sententiam ferendam flebat, 1. 26. Neutralis. Vide Indicem Applicationum.
- Nicodemus** Christi sanus aromatis curat, l. 3. nu. 476. Nocte Jesum accedit, n. 476. Est symbolum SS. Eucharistiae, numero 476. Christi, num. 477.
- S. Nicolaus** salubrem liquorem fundit, 12. 112.
- Nidus**, avium unica requies, 4. 665. 666. Est symbolum quietis in solo Deo, 4. 665. Paupertatis voluntariae, 666. Vitae humanae, 666.
- Nilus** fluvius aestatis ardore augetur, 2. 476. Ejus scaturigo nulli nota, 477. 478. Tardè & tranquille fluit, 479. Septem discurrit in ora, 480. Aegypti campos uberrime secundat, 481. Tandem se prodidit origo Nili, haetenus incognita, 484. Est symbolum hominis charitativi, 2. 476. Secreti, 477. Praedestinationis & fidei aeternae, 477. S. Magni Mediolanensis Archiepiscopi, 478. S. Joannis Baptistae, 478. S. Mariae Virginis Dei parae, 478. Tarditatis utilis, 479. Clementiae, 479. Correctionis lenis, 479. Spiritus sancti, 480. Providentiae Dei, 481. Resistentiae, 482. Gratiae Dei, 482. Principis benefici, 483. Praedicatoris fructuosi, 483. Mysterii revelati, 484. Perseverantiae, 484.
- Ninus** idololatriae Author, lib. 3. n. 202. Est symbolum parentum, quomodo colendi, ibid.
- Nix** ad solis conspectum liquefcit, 2. 203. 207. 208. 223. Terram rigore secundat, 204. 206. 213. 215. 216. Diutius in montibus, quam vallibus perseverat, 205. Candida de caelo decidit, 209. 210. 212. 217. Simul est alba & frigida, 211. Zephyro spirante citò resoluitur, 214. Candorem suum nunquam amittit, 217. Rigat & operit terram, 218. Vetustate rubescit, 221. Est symbolum ingrati, l. 2. n. 203. correctionis discretæ, 204. calamitatis utilis, 204. 206. Innocentiae, 205. Verbi Dei, 206. 213. Peccatoris, 207. Poenitentis, 207. Conversionis SS. Petri & Pauli, 207. Vitae humanae, 207. Libidinis, 208. 223. S. Mariae Magdaleneae, 208. Castitatis, 209. Immaculae Conceptionis Mariae V. 210. Hypocritarum, 211. Punitatis divinae, 212. S. Joannis Baptistae, 212. Providentiae divinae, 213. Eloquentiae, 214. Justi perterresacti, 214. Mariae Virg. protectricis, 214. Concionatoris, 215. Exempli in moribundis, 216. Christi patientis, 215. Modestiae & castitatis, 217. Justi, 218. Quæstus mali, 219. Peccatorum interdum utilium, 219. Solitudinis Virginum, 220. Vaticanii Cardinalatus, 221. Constantiae in Virginitate, 222.
- Nobilitas.** Vide Indicem Applicationum.
- Noctua** allicit & decipit aves, 4. 496. 497. 498. Noctu volat, 500. Lucem refugit, 500. 501. In luce caligat, 502. Non indiget luce, 503. Nox illuminatio ejus, 504. Est symbolum fallaciae, 496. Circumforanci, 496. Voluptatis terrenae, 498. Prudentiae, 499. Virtutis absconditae, 500. Haereticæ, 501. Mundanæ, 502. S. P. Augustini, 503. Consulæ, 503. Adversitatum, 504. S. Dionysii Areopagita, 504.
- Nodus** est symbolum matrimonii coacti, l. 25. n. 70. Amicitiae vitiosorum, n. 70.
- Noe**, arcam centum annis fabricatur, l. 3. n. 190. 191. Inter diluvii aquas solus evadit, nu. 192. 193. Primus vitem coluit, & à vino victus est, num. 194. Ebrius à Chamo filio deridetur, num. 195. Est symbolum minarum & poenitentiae serae, lib. 3. num. 190. Supplicii divini, num. 191. Libidinis, num. 191. Mortificationis, num. 192. Paucitatis praedestinatorum, num. 193. Ebrietatis, n. 194.
- Noema** lanificii inventrix, l. 3. n. 186. Est symbolum laboris mulieris, ibid.
- Nomen.** Vide Indicem applicationum.
- Nomen Jesus;** Vide Indicem applicationum.
- Nomen Maria;** Vide Mariae Nomen.
- Notarius**, 6. 231.
- Nova.** Vide Indicem applicationum.
- Novacula** est symbolum detractoris, l. 15. nu. 87. Proditoris, nu. 87. Calamitatis utilis, num. 88. 89. 90. Martyrii, num. 88. Scientiae, num. 90.
- Novena** ante festa Natalicia, 4. 562.
- Noverca**, 9. 477.
- Novitius.** Vide Indicem Applicationum.
- Nox** omnem mundi fastum tegit, lib. 1. n. 422. Est symbolum mortis, lib. 1. n. 422. Calamitatis utilis, n. 422. Maledici, n. 413.
- Nubes** obscura in aquas convertitur, 2. 150. Fulgura & pluvias facit, 151. 161. 162. 169. 175. In pluvias resoluta irrigat terram, 152. 153. 157. 163. A sole lucem accipit, 158. 159. 160. 166. 167. 177. 179. Ab eodem tandem dissipatur, 164. 178. Solem obumbrans, ardorem mitigat, 173. 176. Atra post pluvias pellucida evadit, 180. Est symbolum mutationis, 2. 150. Bonitatis Dei, 150. S. Mariae Magdaleneae poenitentis, 151. Apostolorum, 152. Cooperationis, 152. Sanctorum, miraculis coruscantium, 153. Assumptionis M. V. 153. Gratiae Dei, 154. 166. Dependuntiae, 155. Viatici sacri, 155. Cultus Eucharistiae, 157. Christi tentati, 156. Resistentiae in tentationibus, 156. Principis liberalis, 157. Scientiae insulae D. Thomae, 158. M. V. gravidae & resplendentis, 158. M. V. Deo similis, 159. Gratitudinis, 160. Beneficentiae erga inimicos, 161. 177. Studiosi liberalis, 162. Eleemosynarii, 162. 163. Misericordiae Dei, 163. Concionatoris, 163. 164. Liberalitatis, 163. Virtutis obruta calumniis, 164. Profapiae, 167. Auxilii divini, 167. Recognitionis, 167. Justitiae punitivae utilis, 169. Principis elementis, 170. 171. Liberalitatis Dei, 171. Pulchritudinis velatae, 172. Divinitatis Christi, 172. Veritatis non celanda, 172. Modestiae in virtuosos, 173. Ebrietatis, 173. Invidiae, 173. Ascens. Christi, 173. S. sancti, 173. Protectionis Mariae Virg. 173. Animi voluntarie agentis, 174. Heroicarum virtutum, 175. Virtutis oppressae, 176. Conversionis S. Pauli Apostoli, 176. Mariae Virginis, 179. Tentationis apertendae Magistro, 180.
- Nuntius**, 4. 641.
- Nuptiae.** V. Matrimonium.
- Nux** umbrâ plurimum nocet, l. 9. n. 299. 300. Fruges percussa disspuit, num. 301. Ejus fructus amarus licet, sub cortice dulcis est, n. 304. Est symbolum Advocati, l. 9. n. 299. Tutoris malitiosi, nu. 300. Vitiiosi noxii, n. 300. Peccatoris obstinati, n. 301. Virtutis exagitatae, num. 302. Bonitatis male habitae, num. 303. Calamitatis utilis, 304. Poenitentiae, 304. Correctionis, 304. Religiosi levis, 305.
- Nux pinea.** V. Pinus.
- Nympha** in aquis solum floret, lib. 10. num. 153. Est symbolum lachrymarum piarum, l. 10. n. 153.

O.

- O.** est symbolum convictionis, l. 19. n. 41. Humilitatis valorem addentis, num. 41. 45. Peccati venialis, n. 42. 43. Mundi vitioli, nu. 44. Bonorum mundi, quae sunt nulla, n. 46.
- Obedientia.** Vide Indicem Applicationum.
- Oblatio.** Vide Indicem Applicationum.
- Obligari.** Vide Indicem Applicationum.
- Obvivo.** Vide Indicem Applicationum.
- Obstinatus.** Vide Pertinax.
- Occa** est symbolum exercitii, l. 24. n. 54. Justitiae vindicantis, n. 25. Poenitentiae, n. 55. Remorsus conscientiae, n. 55.
- Occasio.** Vide in Indice Applicationum.
- Oculus**, in medio rarioe collocatus, res visas majores censet quam revera sint, l. 3. n. 542. extra situm debitum dimotus, rem unam instar duarum videt, num. 543. Est viarum explorator, num. 544. Sensibile, positum supra sensum, non facit sensationem, num. 547. Est symbolum divitis & pauperis, l. 3. n. 542. Munerum, n. 543. Consilii, n. 544. Peccati superiorum, n. 545. Correctoris, nu. 546. Religiosi, n. 547. Vide plura in Indice Applicationum.
- Odiu.** Vide Indicem Applicationum.
- Odontagra** est symbolum occasionis fugiendae, lib. 25. numero 71.
- Oeconomus** infidelis, 6. 241. Vide Minister.
- Officina** est symbolum Eucharistiae, lib. 16. num. 119. 125. Calamitatis utilis, num. 120. Misericordiae Dei, num. 121. Lachrymarum in foeminis, n. 121. Irae, num. 122. Amoris, nu. 122. Doloris, num. 122.
- Nobilitatis**, n. 123. Christiani, n. 123. Religiosi, n. 123. B.M.V. num. 124. 125.
- Olea**, recio truncus, plures surculos germinat, lib. 9. num. 308. 311. 313. Cum myrto sympathiam habet, num. 309. Cum vite verò antipathiam, num. 312. Ligno, nonnisi gravi suo damno, percutitur, num. 316. Montosis ac faxeis terris gaudet, num. 317. 318. Nescit hycmem, num. 319. Ejus cortex, radix ac folia amara sunt, num. 320. Dulces verò fructus, num. 320. Olivae amarae in aquis salis dulcescunt, num. 322. Virginis manibus facta, uberiores proveniunt, nu. 324. Mature in vase colligendi sunt carum fructus, num. 326. Ventis quassatae, radices agunt altiores, num. 328. Semper virent, num. 329. Adusta sterilescent, num. 330. Temperatis pluvii frugiter efficiuntur, nu. 331. Copiosis autem obruantur ac sterilescent, num. 331.

N O T A B I L I U M.

Est symbolum misericordiae, lib. 9. num. 306. Justitiae, num. 306. Electionis, num. 307. Paupertatis utilis, num. 308. Persecutionis Ecclesiae, num. 308. Concordiae, num. 309. 321. Renovationis, num. 310. Posteritatis, num. 310. Martyrii, num. 311. Studio ebrii, num. 312. Resurrectionis, num. 313. Durationis, num. 314. Generosi, num. 316. Mortificationis utilis, num. 317. Contemplationis, num. 318. Armorum Victoris, num. 319. Senis sani, num. 319. Beatæ Mariæ Virg. num. 319. 324. Calamitatis in gaudium desinentis, num. 320. Correctionis asperæ, num. 322. Pœnitentis, num. 322. Calamitatis, num. 323. Pacis optabilis, num. 325. Pœnitentiæ feræ, num. 326. Gratiae Dei, num. 327. Virtutis, num. 328. Pacis, num. 328. 330. 331. Immutabilitatis, num. 329. S. Ecclesiae, num. 329. Libidinis, numer. 330. Divitiarum, num. 331. 332. Viri fortis, num. 333. Socii mali, num. 334. Fœderum, num. 334. Mortis, num. 335.

Oliva. V. Olea.

Olla est symbolum leonis impudici, lib. 15. n. 130. Lenæ, num. 131. Luxuriosi, num. 131. Cogitationis malæ infestantis tepidos, n. 132. Amantis profani, n. 133. Exercitiorum spiritualium, nu. 134. Solitudinis, n. 134.

Olympus mons ceteris eminent, 219. 620. 623. 624. 628. In vertice securus à fulmine, 621. 622. 626. 627. Sua culmina celat nubibus, 623. Altitudo solis splendore gaudet, 625. Est symbolum Excellentiae, 2. 619. B. Mariæ Virg. 619. 620. SS. Martyrum, 621. Animi generosi, 621. Virtutis eminentis, 621. Justorum inter ærumnas, 622. Modestiae, 523. Virtutis, invidiam superantis, 624. Beatorum, 626. 627. Magnanimitatis, 627. Religiosorum, 628. Conceptionis Beatæ Virginis Mariæ, 625. Scientiæ Mariæ Virginis, 625. Altitudinis Beatæ Mariæ Virginis, 610. 626.

Onocrotalus in lacubus & mari visitat, 4. 505. Nunquam exfaturo, 505. Est symbolum gulosi, 4. 505.

Opalus omnes colores gemmarum in se complectitur, l. 12. n. 250. Gestantis visum acuit, n. 251. Sed circumstantium oculos efficit obscuros, n. 251. Est symbolum B. M. V. excellentiæ, l. 12. n. 250. S. Joannis Evangelistæ, n. 250. Astutiæ, n. 251.

Opera bona. Operatio. Vide Indicem Applicationum.

Opinio. Vide Indicem Applicationum.

Opportunitas. V. Tempus. Occasio.

Orata colorem mutat cum Lunâ, 6. 166. Est symbolum subditi fidelis, 6. 166. Mariæ Virginis, 166. Gratiae Dei, ib. Mariæ illuminatricis, 167.

Oratio. Vide Indicem Applicationum.

Ordo. Vide Indicem applicationum.

Organum est symbolum religionis, lib. 23. num. 34. Sapientis, nu. 34. Reipublicæ, num. 35. Patientis cum gaudio, num. 36. 42. 51. S. Stephani, num. 36. Religiosi eruditi, num. 37. 38. Prædicatoris, num. 37. Apostolorum, num. 39. 43. Docentis operando, n. 40. Familiæ, num. 41. Prædicatoris sancti, n. 42. Fragilitatis vitæ humanæ, nu. 44. Jejunii, nu. 45. Orationis multorum, num. 46. Concordiæ, num. 47. Spiritus sancti, n. 49. 53. Prædicatoris vani, n. 50.

Organum hydraulicum est symbolum patientis cum gaudio, nu. 51. Orationis cum lachrymis, n. 52. Spiritus sancti, n. 53. Ebrietatis arcanâ procedentis, n. 54.

Orion stella, lib. 1. num. 404. Est symbolum Venatoris, numero 404. Principis justii, ibidem.

Orpheus, homines, feras & saxa, ipsosque aded inferos canendo ad se traxit ac placavit, l. 3. n. 110. Est symbolum Musicæ ac Concionatoris, lib.

Oryx lucem Orientem fugit, l. n. 573. Expleta siti, turbat aquas, n. 574. Non restingit sitim, n. 575. Est symbolum invidi, lib. 5. num. 573. 574. Hæretici, num. 574. Concionatoris vitiosi, n. 574. Profectus, num. 555. Beatorum, num. 575.

Oryza in aquis nascitur, l. 10. n. 154. Inter pistillos candorem servat, num. 155. Est symbolum Fidelis, l. 10. n. 154. Virtutis infestatiæ, num. 155. SS. Martyrum, num. 155.

Osculum. Vide Indicem Applicationum.

Orium. Vide Indicem applicationum.

Ovis seu asio nec esui nec usui utilis, 4. 506. Est symbolum hominis inutilis, lib. 4. num. 506. Blasphemiae, 506.

Ovis voce semper eadem, lib. 5. num. 576. 581. A pastore & grege recedens, periclitatur, num. 577. Non habet, quo se defendat, num. 578. 579. In et omnes mitissima, 580. Ramo viridi trahitur, 582. 586. Ablynthio pascitur, n. 583. Sequitur Matrem, nu. 584. Pro cibo, sanguinem reddet, num. 585. Caro à lupo saporem recipit, num. 587. Dispersa, aut Pastore dormitante, à lupo rapitur, num. 588. Toram scabie inficit caulam, num. 589. Ubre sito complures pascit, n. 590. Est symbolum patientiæ, lib. 5. num. 576. num. 581. Fortitudi-

nis Martyrum, num. 576. Gratiarum actionis Deo in omnibus, num. 576. Separationis, num. 577. S. Thomæ Apostoli, n. 577. Hæretici, n. 577. Apostolorum, num. 578. Armorum in Clericis, num. 578. Innocentiæ Apostolicæ, num. 578. 579. Mansuetudinis Mariæ Virginis, num. 580. Christi, num. 581. S. Philippi Apostoli, num. 582. Vocationis divinæ, num. 582. 586. Christi patientis, num. 583. Meditationis Christi patientis, num. 583. Hominis fidelis, num. 584. Ingrati, num. 585. Peccati venialis, num. 585. Utilitatis calamitatum, num. 587. Pastoris negligentis, num. 588. Societatis vitiosæ, num. 589. Mariæ Virg. num. 590.

Ovum, rore plenum, à sole sursum levatur, 4. 667. 668. Inane in aquam projectum supernatat, 670. Plenum ad fundum descendit, 670. Calore excluditur, 671. Aceto emollitur, 673. Mutatur in alitem, 674. In aquâ falsâ fluitat, 675. In dulci mergitur, 675. Utrumque ejus cacumen, æqualiter pressum, non frangitur, 677. Lignum, ovo perfusum, non ardet, 678. Est symbolum Beatæ Mariæ Virg. Assumptæ, lib. 4. num. 667. S. Mariæ Magdalene, 668. Prædicatoris, 668. Humilitatis exaltatæ, 669. Dignitatis, indigno collatæ, 669. Sapientis humilis, 670. Educationis, 671. B. Mariæ Virginis gravidæ, 671. S. Joannis Evangelistæ, 672. Calamitatis utilis, 673. Christi sepulti, 674. Mutationis, 674. Verbi divini fructiferi, 674. Propteritatis nocentis, 675. Mortis, 676. Mortificationis, 676. Christi patientis, 676. Justi inter adversâ, 677. Libidinis evadendæ, 678.

Oziæ prosperitate superbus, punitur, l. 3. n. 347. Thuta adolentem repellit Azariâ sacerdos, n. 348. Est symbolum prosperitatis noxiæ, lib. 3. num. 347. Libertatis Ecclesiasticæ defendendæ, n. 348.

P.

Panonia nimio solis ardore aut pluviam perit, lib. 11. num. 169. Noctu pulchrior, n. 170. Est symbolum voluptatis mundanæ, lib. 11. n. 169. Virtutis afflictæ, num. 170.

Pallas, sapientiæ & armorum Dea, Jovis cerebro nata, lib. 3. numer. 111. Virgo erat, nec nisi à virginibus conspicienda, num. 113. Est symbolum scientiæ armatæ, lib. 3. num. 112. Scientiæ à Deo provenientis, num. 111. Belliducis, 112. Sapientiæ in virginibus, n. 113.

Palma separata ab arboribus sterilefcit, lib. 9. n. 336. 338. Junctâ vero lisdem plures fructus profert, n. 336. Nunquam mutat fronted, n. 339. 355. Nec decidit folium ex eâ, n. 339. 340. 350. Salsis aquis alitur, n. 344. Aspera in radice, n. 345. Dulcis in cacumine, n. 345. Et coronatâ, n. 347. 349. Aptâ triumphis, n. 346. Ab hyeme non læditur, n. 348. Altius excrefcit, n. 350. 360. Utilis ad omnia, num. 351. 352. Locis apricis gaudet, n. 359. Fructus ejus dulcis & asper, n. 363. Est symbolum matrimonii, lib. 9. num. 336. Societatis bonorum, numero 336. Beatæ Mariæ Virginis sponsæ, numero 337. Separati à Deo, numero 338. Perseverantiæ, numero 339. 340. Generositatis, numero 341. Christi sanctificantis, numero 342. S. Crucis, numero 342. 351. Principis justii, numero 343. Pœnitentis lacrymantis, numero 344. Virtutis, numero 345. 347. 359. Paupertatis voluntariæ, numero 346. Beatæ Mariæ Virginis in monte Calvariæ, numero 348. Militis amabilis, numero 349. Divitiarum pio nepotibus cumulatarum, numero 350. Christi, numero 350. Patientiæ, n. 351. Pietatis, n. 351. Charitativi, n. 352. Dei bonitatis, numero 352. Eucharistiæ, num. 353. Voluptatis, numero 354. Dei servi, numero 355. Misericordiæ Dei, numero 355. Victoriæ, num. 356. Animi resoluti, num. 357. Beneficii extorti, nu. 358. Mundi bonorum, num. 358. Justi, num. 360. 362. Rei inexpectatæ, num. 361. S. Ecclesiae, nu. 362. Calamitatis, quæ est via ad cælum, n. 363. Gloriæ æternæ, n. 364. Incarnationis Verbi, n. 365. Religionis, num. 366. B. M. V. ad S. Elisabetham invisentis, n. 367.

Palumbæ. V. Columba.

Palus est symbolum exempli boni, lib. 24. numero 56. Calamitatis, numero 57. 58. S. Crucis, numero 58. S. Josephi, numero 59. Quadraginta Martyrum, num. 60. S. Pauli, numer. 61.

Panis est symbolum Calamitatis utilis, l. 15. num. 135. 137. SS. Eucharistiæ, n. 138. Christi patientis, n. 137. SS. Eucharistiæ cum desiderio sumendæ, n. 138. SS. Eucharistiæ confortantis, num. 139. Gaudii spiritualis, num. 140. Charitatis, num. 141. Tribulationis, n. 142.

Panthera odore suo animalia post se currere facit, lib. 5. numero 594. 596. Quos trahit odore, mactat, num. 595. 599. Vinò, quo delectatur, capitur, num. 597. Lunâ dirigitur, numer. 598. Abscondit caput, ne noceat, num. 600. Colore decipit, nu. 601. Est symbolum Christi in tetrâ conversati, l. 5. n. 594. Virtutis,

I N D E X R E R U M

- num. 594. 596. Familix lascivæ, num. 595. Prosperitatum mundi, num. 595. Mariæ V. num. 596. Judicis corrupti, num. 597. Mundani, num. 597. Ebrietatis, num. 597. Conformitatis cum voluntate Dei, num. 598. Adulatoris, num. 598. Voluptatis mundanæ, num. 599. Benigni Principis, num. 600. S. Ignatii Loyolæ, num. 600. Formæ fugiendæ, num. 601. Detractoris, num. 601.
- Papa.** Vide Indicem Applicationum.
- Papaver** proprio pondere opprimitur, l. 11. n. 167. Excelsius à Tarquimo abscindebatur, num. 168.
- Est symbolum nimium nocentis, l. 11. n. 167. Mortis Magnatum, num. 168.
- Papilio** est symbolum domus augustæ, lib. 22. num. 76. Cæli, num. 76. Protectionis, num. 77. B. Mariæ Virg. num. 77. S. Pauli, num. 77.
- Papilio avis** lumine alas adurit, & vitam perdit, lib. 8. num. 246. 247. 248. 249. 251. 258. 261. Voluptatem quærit, & perniciem invenit, num. 250. 251. 353. 262. Lumine vicino gaudet, num. 259. 264.
- Est symbolum amoris mundani, lib. 8. num. 246. 247. 249. 250. 252. 262. Consuetudinis malæ, num. 248. Recidivi, num. 250. Spei, hominem fallentis, num. 251. Lascivi amantis, num. 253. Purgatorii, num. 253. Occasionis proximæ, num. 254. Malum sibi fabricantis, num. 255. Voluptatis mundanæ, num. 256. Inconsiderati, numer. 257. Lascivi occisi, num. 258. Gaudiorum mundanorum, numer. 259. Amantis constantis, numer. 260. Charitatis, numer. 261. Animæ in purgatorio, numero 253. Contemplativi, num. 263. Mulierem pudicam amantis, num. 264.
- Par pari** referre. Vide Indicem Applicationum.
- Parasitus.** Vide Indicem Applicationum.
- Parca** fila secant, & vitæ stamina abrumunt, lib. 2. num. 114. Ab earum colo non solum vita, sed & vitæ status pendet, numero 115.
- Sunt Symbolum mortis incertæ, lib. 114. Providentiæ Divinæ, num. 115.
- Pardus.** V. Leopardus.
- Parentes.** Vide Indicem Applicationum.
- Paris,** Helenæ amore captus, Trojam evertit, lib. 3. numero 116.
- Est symbolum noxii aspectus mulieris, l. 3. n. 116.
- Partimonia.** Vide in Indice Applicationum.
- Partialitas.** V. Judex.
- Partus fatalis.** Vide Indicem Applicationum.
- Palcha,** 986.
- Passer** incertâ sede vagatur, 4. 507. 508.
- Est symbolum instabilitatis, 4. 507. 508. Amoris, 507. Carnis, gravantis animam, 509. Conjugis, 509.
- Passer solitarius** suavi voce cantillat, 4. 510. Insectis pascitur, 510. In solitudine manet, 512.
- Est symbolum Prædicatoris vitiosi, 4. 510. Precum continuandarum, 511. Solitudinis, 512.
- Pastinaca** pungendo occidit, 6. 168. Absque irâ ferit, 169. Carne optima, aculeo pessima est, 170. Viva & mortua nocet, 172.
- Est symbolum detractoris, 6. 168. Proditoris, 169. Calumniatoris, 169. Boni Principis, 170. Justitiæ & misericordiæ, 170. Mundani decepti, 171. Libiorum hæreticorum, 172. Fœminæ mortuæ nocentis, 172. Pœnitentis, 173. Sancti Pauli, 173.
- Pastor.** Vide Indicem Applicationum.
- Paterfamilias.** V. Parentes. Educatio. Familia.
- Patientia.** Vide Indicem Applicationum.
- Patria.** Vide Indicem Applicationum.
- Patriarchæ Religiosorum,** 2. 6.
- Patrocinium.** V. Præsidium.
- SS. Patroni.** Vide Indicem Applicationum.
- Paulatim.** Vide Indicem Applicationum.
- S. Paulus** lapidationis S. Stephani choragus, lib. 1. num. 478. Luce Divinâ prostratus & conversus, num. 479. 480. 481. 482. 483. 484. Apertis oculis nil vidit, num. 483. 486. Ananiæ manu visum recepit, num. 487. Lachrymans monet, num. 488. Genibus nixus, orat, num. 489. Serpentem in ignem excutit, num. 490. 491. Inter calamitates semper erectus, num. 492. 493. Stigmata Christi in corpore portat, num. 494. E præcisâ cervicæ lac promanat, num. 495. Præcisum caput tres fontes elicit, n. 496.
- Est symbolum hominis non impediens peccatum, lib. 3. numer. 478. Gratiæ Dei, num. 579. 483. 484. Pœnitentis, num. 480. 487. Calamitatis, num. 481. 482. 484. Peccatoris, num. 485. Sensuum custodiendorum, num. 486. Lachrymarum, num. 488. Correctionis, num. 488. Genuflexionis, num. 489. Tentationis, num. 490. 491. Patientiæ, num. 492. 496. Conscientiæ bonæ, num. 493. Servi Christi, num. 494. Mortificatio-
- tionis, ibid. Stigmatum Christi, num. 494. Innocentiæ, numer. 495.
- Vide plura in Indice Applicationum.
- Pavo,** sirmate suo exutus, latere vult, 4. 513. Gemmatam caudam in orbem flectit, 514. 531. 532. Hanc & amittit, & iterum reparat, 516. Deformes habet pedes, 518. 534. Venustate & formâ superbit, 519. 534. Nitore plurimum deditus, 520. Vas, veneno infectum, evertit, 521. Nunquam putrescit, 526. Adverso sole colores mutat, 527. Præter morem cantans, mortem porrendit, 529.
- Est symbolum officialis depositi, 4. 513. Peccatoris confusi, Pulchritudinis interioris, 514. Proprii valoris, 415. Mutationis, 516. Pœnitentis, 516. Beatorum, 517. Superbiæ vanæ, 518. Pulchritudinis in corpore, 519. Munditici, 520. Virtutis absconditæ, 521. S. Benedicti, 522. Inquisitoris, 522. Judicis, 522. Medici, 422. S. Augustini, 521. Machabæorum, 523. Perfectionis Sanctorum, 523. Beatæ Mariæ Virginis, 524. Solitudinis, 525. Virtutis immortalis, 526. Mutabilitatis, 527. S. Catharinæ Virginis & Martyris, 527. Familix Magnatum, 527. Pulchritudinis laudatæ, 527. Principis pii, 528. Mundi illecebratum, 529. 530. Hypocritarum, 531. Servi Dei, 532. Homini timendi, 533. Belliducis, 533. Prædicatoris, 533. Vestium pretiosarum, 534.
- Paupertas.** Vide Indicem Applicationum.
- Pax.** Pacificator. Vide Indicem Applicationum.
- Peccator.** Vide Indicem Applicationum.
- Peccatum.** Vide Indicem Applicationum.
- Peccatum mortale.** Peccatum veniale. Vide Indicem Applicationum.
- Peccen** est symbolum Advocati avari, l. 25. n. 72. Ingenii vivacis, n. 63. S. Hieronymi, n. 73. Examinis conscientiæ, n. 73. Professoris, n. 74. Separationis, n. 74.
- Pecunia.** Vide Indicem Applicationum.
- Pedum** est symbolum Prælati, lib. 14. num. 66. 68. Justitiæ, nu. 67. Prælati residentis, num. 69. Correctionis, n. 69. Episcopi zelosi, num. 69.
- Pegasus stella,** è viginti asterismis constat, lib. 1. numero 405.
- Est symbolum Mœcænatæ litteratorum, lib. 1. numero 405.
- Pelicanus** fovendis pullis pectus fauciat, 4. 535. 536. 537. 538. 539. 542. 543. 544. 545. 546. 547. Solitudinem incolit, 541. Viperis pascitur, 541.
- Est symbolum Christi patientis, 4. 535. 539. 547. Principis, subditorum amantis, 536. 547. Crucifixi, 537. 545. S. Monicæ, 538. SS. Eucharistiæ, 539. 542. Amicitix veræ, 540. Peccatoris, 541. S. Caroli, 542. Educationis amabilis, 543. Incarnationis Verbi, 543. Prælati charitativi, 544. Charitatis sancti Pauli, 546. Amoris erga subditos, 547.
- Peniculus testicularis** est symbolum confessionis, l. 17. n. 125. Patrifamilias, n. 126.
- Penna** ornamentis causâ super galeam ponitur, 4. 679. Aquilæ penna alias pennas devorat, 681. Malè facta in terram deprimitur, 682.
- Est symbolum timoris Dei, 4. 679. Observantiæ Ordinis, 680. Carnalis amoris, 681. Avari, 681. Tyranni, 681. Possessoris iniqui, 681. Curarum mundanarum, gravantium animam, 682.
- Perdix** fovet quæ non peperit, 4. 549. Escam maturè providet pullis, 550. Nondum perfectè natus, volat, 554. Sub cespite tuta, 556.
- Est symbolum attendentis suo officio, 4. 548. Dæmonis, 549. Avari, 549. Pueritiæ vivacis, 550. S. Joannis Baptistæ, 550. 551. Rivalium, 552. Præsentix Principum, 552. Præsentix Dei, 552. Annuntiationis Beatæ Mariæ Virginis, 553. Vitæ humanæ, 554. Reverfii, 555. Peccatoris, 555. Memoriæ de morte, 556. Excusationis, 557.
- Peregrinatio.** Peregrinus. Vide Indicem Applicationum.
- Perjurium.** V. Juramentum.
- Perpendiculum** est symbolum prudentiæ, lib. 21. nu. 270. Principis Justi, n. 171. Mortis, n. 171.
- Persecutor.** Vide Indicem Applicationum.
- Perseverantia.** Vide Indicem Applicationum.
- Perseus stella** triginta & octo asterismis constat, lib. 1. numero 406.
- Est symbolum justitiæ vindicativæ, n. 406.
- Perseus** translata melior fit, l. 9. n. 368. 369. Ejus fructus cordis, filia verò linguæ figuram exhibent, num. 370. Diversis pollet viribus, n. 372.
- Est symbolum mutationis, lib. 9. num. 368. Religiosi, num. 368. Ædis Lauretanæ, num. 368. Mutationis vitæ, num. 369. Sinceritatis, num. 369. S. Joannis Evangelistæ, num. 371. Justi cum defectu, num. 371. Maritalis amoris, num. 371. Concupiscentiæ, num. 371.
- Pectina.** Vide Indicem Applicationum.

N O T A B I L I U M.

Pestis symbolum tentationis, & conformitatis, lib. 3. num. 778.
Petragnolus ab hamo sibi cavet, l. 6. n. 174.
 Est symbolum hominis cauti, ibid.
Petrus Apostolus ad focum sedens, Deum negat, lib. 3. num. 497. 499. 500. Ancillæ vocibus percussus, Christum negat, num. 498. A Christo respicitur, & respicitur, num. 501. Gallum habuit exprobratorem, num. 502. Solitudinem ex aula adit, num. 503. Lachrymatur, numer. 504. E carcere ab Angelo educitur, num. 505. Inverso corpore cruci affixus, num. 506. Sine mora Christum secutus, num. 507. 508. Geminâ instructus clavi, num. 506. Malcho auriculam præcidit, num. 510. Supra maris undas ambulat, n. 511. 512.
 Est symbolum societatis malæ, lib. 3. n. 597. Gratia Divina, nu. 598. 501. Instabilitatis humanæ, n. 599. Tribulationis, num. 600. 505. 511. Conscientiæ, n. 602. Prædicatoris, ibid. Aula & solitudinis, n. 603. Lachrymarum, n. 504. Innocentiæ, n. 505. SS. Martyrum, num. 506. Obedientiæ, num. 507. Religiosi, num. 508. Pontificis Maximi, num. 509. Correctionis, num. 510. Charitatis, 511. Fidei, ibid. Præsentia Christi. Vide plura in Indice Applicationum.
Petrus Riarius prodigus, 4. 77.
Phaeton, e curru præcipitatus, flammis quas paulò ante in orbem sparserat, conflagavit, l. 3. n. 119. 120. 121. 123.
 Est symbolum Authoris proprii mali, lib. 3. nu. 119. Mediocritatis, n. 120. Principis, n. 121. Regimini, juvenibus non concedendi, n. 122. Audaciæ nòxiæ, n. 123.
Phauna, difficillima superat, ut succurrat, l. 3. n. 602.
 Est symbolum amoris industrii, l. 5. n. 602.
Pharao, decem plagis punitus, non emollitur, lib. 3. numero 263.
 Est symbolum hominis obstinati, & consuetudinis peccandi, ibid.
Pharetra est symbolum mortis, lib. 22. num. 78. B. Mariæ Virg. in Calvaria monte, num. 78. Consilarii mali, num. 79. S. Scripturæ, n. 79.
Phaselus. V. Scapha.
Phasianus caput suum abscondit ab aucupe, 4. 558.
 Est symbolum opinionis, 4. 558.
Philippus Apostolus visionis divinæ desiderio flagrat, lib. 3. num. 513. Nathanaelem conversurus jubet eum oculos in Christi vultum degerere, n. 514.
 Est symbolum visionis beatæ, lib. 3. num. 513. Vultus Christi, num. 514.
 Vide plura in Indice Applicationum.
Philippus II. Austriacus, aptus ad plures mundos gubernandos, l. 169.
S. Philippus Nerius totus amor, 2. 616.
Philippus Norcarnus, victor benignus, 5. 490.
Philomela, versus viperam rapta, ab eâ devoratur, 4. 556. 560. Intra cavam suavius canit, quàm extrâ, 561. Modulatur parituræ suæ conjugii, 562. Curculione non faginat, 565. Pulli ejusdem auscultant, & similem reddunt cantum, 563. 566. In solitudine versatur, 567. Cantu excludit ova sua, 568. Nulli alteri usui, quam cantui est apta, 569.
 Est symbolum libidinis, 4. 559. Authoris proprii mali, 560. Religiosorum, 561. Devotionis in Novenâ, 562. Juventutis, 563. 564. Ministri Principis, 563. Prædicatoris, 563. 564. Voluptatis mundanæ, 555. Imitationis, 566. Solitudinis, orationi aptæ, 567. Benignitatis utilis, 568. Correctionis suavis, 568. S. Joannis Baptistæ, 569.
Phinees Zelo succensus, flagitiosos transfodit, lib. 3. numero 270.
 Est symbolum zeli divini, & mali exempli, ib.
Phlebotomus est symbolum calamitatis, l. 25. n. 75. Justitiæ vindictivæ, n. 76. Dei affligentis, n. 76.
Phoca inter tempestates dormit secure, 6. 175. 176. 177. Hominum amantissimus est, 178. Maris fluctibus percussus, scopulo immobilis adhæret, 179. Fulmine non percutitur, 180.
 Est symbolum quietis in Deo, 6. 175. Mentis intrepidæ, 176. Justii intrepidi, 177. Benigni Principis, 178. Peccatoris obstinati, 179. Misericordis, 180.
Phoenix inter flammam non perit, 4. 570. 571. 574. 582. 598. Sed renovatur, 572. 573. 575. 576. 578. 581. 583. 587. 596. Unica est avis, 577. Incendia poscit, 585. 586. 592. Nutrix ipsa sui, 590. Solus conjugium nescit, 593. Nec comedit, nec bibit, 595. Uno solis ardore pascitur, 595.
 Est symbolum S. Laurentii, 4. 570. 573. 585. S. Apolloniæ, 570. 573. 592. Calamitatis utilis, 571. 574. Rigoris utilis, 572. Mortificationis utilis, 573. Correctoris zelosi, 574. Resurrectionis mortuorum, 575. 576. Castitatis in viduis, 577. Christi crucem bajulantis, 578. SS. Martyrum, 578. Resurrectionis Christi, 578. 583. Authoris proprii mali, 579. Hypocritæ invidi, 579. Cooperationis, 580. Purgatorii, 581. 587. Pœnitentis, 581. 596. Charitatis vis, 582. 585. Virtutis immortalis, 583. Mortem non timentis, 584. Patientiæ generosa, 586. Christi patientis, 586. Virtutis inter persecutiones, 587. B. Mariæ Virg. assumptæ, 588. B. Mariæ Virginis protectricis, 589. Propriæ industriæ in discendo, 590.

Christi in ultimâ cœnâ, 590. Reliquiarum SS. 591. Meditationis de morte, 591. Mortis exoptatæ, 592. Exoptandæ, 598. B. Mariæ Virginis, 593. 594. 597. 577. Contemplativi, 594. 595. S. Catharinæ Senensis, 595. Mariæ Virg. morientis, 599.
Phoenix stella quindecim asteriscis constat, lib. 1. numero 407.
 Est symbolum S. Apolloniæ, S. Laurentii, & SS. Martyrum, lib. 1. num. 407.
Physiognomia. Vide Indicem Applicationum.
Pica fructus furto surripit, l. 4. n. 600. Surreptos abscondit, 600. Quorum deinde obliviscitur, 600. Loquaculum animal est, 601. Humanas voces imitari potest, 601. In Brasilia reperitur minor ore suo, 602.
 Est symbolum avari, 4. 500. Garruli, 602.
Pietas. Vide Indicem Applicationum.
Pila est symbolum obedientiæ, lib. 17. num. 23. Æquitatis, num. 24. 34. Constantiæ S. Caroli, num. 25. Contemplativi, num. 26. Paupertatis Apostolicæ, num. 26. Dei erga humiles benigni, numer. 27. Fragilitatis humanæ, numer. 27. Constantiæ, num. 28. 32. Calamitatis utilis, num. 29. 30. Mundani, num. 20. Peccati venialis, num. 31. Mortis, num. 33. Felicitatis caducæ, num. 33. Dexteritatis & maturitatis, num. 35. Mortis in innocente, num. 36. Humilitatis exaltantis, num. 37. Exempli, num. 38. S. Ignatii Loyolæ, num. 38. Laboris jucundi, num. 39.
Pila reticulo percussa est symbolum peccati venialis, lib. 18. num. 40. Dæmonis, num. 40. Obedientiæ, num. 40. Dei, numer. 41.
Pila ventosa est symbolum peccatoris contumacis, lib. 8. num. 42. 46. Calamitatis utilis, num. 43. Justi, num. 43. Regimini, num. 44. Superbi castigati, num. 45. Amantis mundani, num. 46. Ignorantis superbi, num. 46. Imperterriti animi, num. 47. Auxilii, num. 48. mundani, num. 49. S. Thomæ Apostoli, num. 50. Pœnitentis, num. 50. Mundi vanitatis, num. 51. Justitiæ divini, num. 52.
Pilatus, à Judæis territus, Christum tradit crucifigendum, l. 3. nu. 515. Manus lavat, n. 516.
 Est symbolum Judicis timidi, num. 515. Conscientiæ malæ, num. 516.
Pileus est symbolum Religiosi, l. 25. n. 143. Principis defendentis & orantis, n. 144. Meriti in dignitate, n. 145.
Pineadellus supra arbores, aquis impendentis, nidificat, 4. 603. Sicque ab insidiis felium securus est, 603.
 Est symbolum Calamitatis defendentis, 4. 603. Dæmonum custodientium, 603.
Pinus detracto cortice diutius servatur, lib. 9. num. 373. Ramis recitis altius excrevit, numer. 374. Ventis prosternitur, numer. 375. Semper fertilis, numero 376. Nux pinea calore solvitur, num. 379. 381. 384. In nucè pineâ meliora latent, num. 383.
 Est symbolum paupertatis utilis, lib. 9. num. 371. 374. S. Bartholomæi, num. 373. Damnatorum, num. 375. Perseverantiæ, num. 376. Virtutis, num. 377. 382. Prædicatoris, num. 377. Avari, num. 378. Verbi Dei, num. 378. Mortificationis, num. 378. Obstinati, num. 379. Libidinis, numero 379. 380. Benignitatis, numero 381. Gloriæ, numer. 381. Virtutis absconditæ, num. 382.
Piper tundentem lædit, l. 9. n. 385. Contusum acris frâgrat, nu. 386. 387. Et exultat quasi, n. 388.
 Est symbolum vindictæ, lib. 9. num. 385. S. Ecclesiæ, num. 386. Virtutis inter persecutiones, numero 386. Animi generosi, num. 387. Patientiæ cum hilaritate, num. 388. Virtutis afflictæ, num. 388.
Pisces hamum ultrò ingrediuntur, 6. 1. Spe prædæ decipiuntur, 2. 16. Alliciendo extrahuntur, 3. Dum hamum capiunt, capiuntur, 4. Dormientes opprimuntur, 5. Maris amaritudo eis dulcescit, 6. 11. Vix nati natant, 7. In sicco moriuntur, 8. 9. Cælo turbato non turbantur, 10. Morsu in mortem corrumpunt, 12. Qui devorat, devoratur, 13. Inter aquarum strepitum silent, 14. Per adversas undas natant, & in altum ascendunt, 15.
 Sunt Symbolum ambitiosi, 6. 1. Libidinosi, 1. 2. 4. Damniati, 1. Mundani, 2. Libidinis vitam auferentis, 3. Benefactoris, 4. Christi resurgentis, 4. S. Mariæ Magdalensæ, 4. Otii, 5. Pœnitentis, 6. Martyris, 6. Patientis, 6. Amantis mundani, 6. Miseriæ humanæ, 7. SS. Innocentium, 7. Tribulationis utilis, 8. Orationis necessariæ, 8. Religiosi in claustris, 8. Lasciviarum, 9. Mariæ V. protegentis, 10. Justii inter malos, 11. Avari, 11. Adami, 12. Crapulæ, 12. Par pari referentis, 13. Solitudinis veræ, 14. 17. Proprii valoris, 15. Bonorum mundanorum, 15. Voluptatis terrenæ, 18. 19.
Piscina Bethsaidæ variis morbis medetur, l. 5. 23. 52. In certo tempore sanatur, 52.

N O T A B I L I U M.

titatis Dei, 535. Servi Dei, 535. Sapientia, 536. Sapientia cum labore acquirenda, 537. Maria V. immaculata & auxiliatrix, 538.

Ramis est symbolum perfectionis, l. 16. nu. 139. gloria, n. 139. Virtutis, n. 139. 152. patientia Dei, n. 140. Beati, n. 141. B. M. V. concepta, n. 142. Viruosi, n. 143. peccatoris conversi, n. 144. amici falsi, n. 145. Virtuosi infortunati, n. 146. animi imperterriti, nu. 147. Republica, n. 147. Constantia, n. 148. paupertatis ingenium acutis, n. 149. avari, nu. 149. senectutis, nu. 149. Virtutis afflictæ, n. 150. Humilitatis, quæ commensuratur virtuti, n. 151. prudentia, n. 153. laboris utilis, num. 154. desiderii, nu. 155. publico satisfaciendis cum difficultate, nu. 156. salutis peccatorum, quæ est opus grande, n. 156. Consecutionis, n. 156. principii boni, n. 157. perseverantia, n. 158. Virtutis depressæ, n. 159. dignitatis æqualis meritis, n. 160. animi grandis, n. 161. Judicis sine passionibus, n. 162. fidei, n. 163. peccati venialis, n. 164. Calamitatis utilis, n. 165. modestia, n. 166. spei in Deo, nu. 167. mortis, nu. 168. Humilitatis, n. 169. Dei, nu. 171. Benefactoris, nu. 170. fortis, num. 172.

Pyrausta non sentit incendium, l. 8. n. 265. Extra ignem moritur, n. 266. In flammis nascitur, & moritur, n. 267. Est symbolum S. Laurentii Martyris, l. 8. nu. 265. Amoris, n. 265. Societatis malæ, n. 265. Ingrati, n. 265. Deum requientis, n. 266. Constantia, n. 267. Lascivi, n. 267.

Pyrobolus est symbolum prudentia, lib. 22. n. 80. studiosi, num. 81. magnanimi, n. 81. 83. bellicosi, nu. 82. iracundi, nu. 82. charitatis S. Caroli, n. 84. amoris vis, n. 84. vindictæ justæ, n. 85. inimici generosi, n. 86. S. Ignatii Loyolæ, n. 87. amoris ad Cælum elevatoris, n. 87.

Pyrobolus Chartaceus est symbolum Amoris elevatoris, l. 18. n. 56. 62. minarum innoxiarum, n. 57. Spiritus S. n. 58. Animarum in purgatorio, n. 59. 60. Charitativi, n. 59. S. Stephani, n. 59. Contemplativi, n. 60. Calamitatis utilis, nu. 61. 62. 63. S. Laurentii, num. 63. Hypocritæ, n. 64. 75. dignitatis evanidæ, n. 65. zeli vehementis, n. 66. 66. mortis, 67. obedientia, n. 68. famæ in Principi, n. 69. ambitiosi, n. 69. litterati, n. 69. mortis in homine mundano, num. 70. devotionis deficientis, n. 71. charitatis deficientis, n. 71. iracundi, nu. 72. amanti, nu. 72. Apostolorum, num. 72. virtutis absconditæ, n. 73. insolitæ depressæ, num. 74. iræ mitigatæ, n. 74. ignorantis, n. 75. loquacis, num. 75. ambitiosi depressi, n. 76.

Pyxus pulveraria est symbolum animæ à corpore separata, l. 19. n. 47. Calumnia, n. 48. Meditationis de morte, n. 49. prodigi, n. 50. Eleemosynarii, n. 50.

Q.

SS. Quadraginta Martyres uniti vincunt glaciem, 4. 447. in aquis congelatis illustrantur, 12. 95. Frigori resistunt, 14. 60.

Quadrangulus est symbolum Justitiae, l. 21. n. 172. 173. 174. Evangelii, n. 173. Constantia, n. 175.

Quadrans astronomicus est symbolum Prædicatoris, lib. 21. n. 176. S. Scripturæ, n. 176. S. Jo. Evangelistæ, nu. 177. Theologiæ, n. 178. Astrologiæ, n. 178.

Quercus semper immota stat, lib. 9. n. 403. 404. 407. 409. 414. lignum quercinum integris sæculis durat, nu. 405. incurtionibus ventorum solidatur, nu. 410. 427. nullis teredinum injuriis obnoxia, nu. 413. quò altior, eò profundiores agit radices, nu. 417. suas glandes ultrò dispenfat, n. 418. minima glands maximam facit quercum, n. 419. à fulmine maxime infestatur, nu. 420. 426. excisa columnis & trabibus aptatur, n. 428. Est symbolum animi imperterriti, lib. 9. n. 403. obstinati, num. 404. virtutis, n. 405. 413. prorektoris Dei, nu. 406. viri fortis, nu. 407. 414. potentia profstrata, n. 408. virtutis heroicæ, nu. 409. afflictæ, n. 410. S. Crucis, n. 411. B. M. V. protectricis, n. 411. Beneficentiæ, n. 412. providentiæ Dei, nu. 412. Innocentiæ, num. 413. proprii valoris, num. 414. præmii, n. 415. Honoris laboribus acquirendi, n. 416. Humilitatis, n. 417. Eleemosynæ promptæ, nu. 418. peccati venialis, n. 419. superbi, n. 420. Resurrectionis mortuorum, n. 421. Educationis, num. 423. Calamitatis utilis, num. 424. 425. Constantia, n. 426. SS. Martyrum, nu. 426. adversitatum, num. 427. Mortis Justorum, num. 428. Cælestis coronæ, n. 429. Parochi, num. 429. Contemplativi, nu. 430. S. Ecclesiæ, n. 430.

Querulosus. Vide Indicem Applicationum.
Quies. Vide Indicem Applicationum.

R.

Raab funiculo coccineo exploratores salvat, lib. 9. n. 271. & n. 272. Est symbolum Sanguinis Christi, charitatis, liberalitatis & Eleemosynæ, ib.

Ramus ab arbore decussus alibi inferri potest, l. 9. n. 432. 433. divisus verò, nec infertus, exarefcit, n. 437. Est symbolum Nativitatis B. M. V. lib. 9. n. 432. mortis, n. 432. Independentiæ, n. 433. libertatis, n. 434. Conformitatis, num. 434. successioni, n. 435. litterati, num. 435. Dei beneficentiæ, nu. 435. vocationis Dei, num. 436. separati à Deo, num. 437.

Rana terrâ marique victitat, 6. 201. Coaxando inflatur, 201. In limo coaxat, 203. Ab hydro serpente infestata bacillo se defendit, 204. In cano nascitur, 205. Informis in ortu est, 206. Viso lumine silet, 209. A serpente devoratur, frustra reluctans, 210. Deformitas ejus à limo augetur, 211. Sole lucente nascitur, 212. Est symbolum vasti domini, 6. 201. Prudentis, 201. Gulosi, 201. Superbi jactabundi, 202. Prædicatoris, 202. Hæretici, 203. 209. DetraCTORIS, 203. 209. Ingenii, 204. S. Crucis, 204. Resurrectionis, 205. Peccati, 206. Redivivi, 207. Vitiorm accrescentium, 208. Dæmonis, 209. Innocentiæ oppressæ, 210. Deformis peccatoris, 211. Concupiscentiæ, 211. Degeneris, 212.

Ranutus I. Dux Parmæ, ves arduas gaudens est aggressus, lib. 4. num. 54.

Rapa. Raphanus omnibus pro cibo est, lib. 10. n. 171. Frigore gaudet, n. 172. 173. 174. Stomachum inflat, n. 175. Diutius in terra latens, fit deterior, n. 176. Difficulus digeritur, n. 177. Venas replet aquis, n. 177. Poros obstruit, n. 177. Profundam habet radicem, & herbas minores, n. 179. Est symbolum Beneficentiæ humanæ, lib. 10. num. 171. Acediæ, numer. 172. Utilitatis Calamitatum, numer. 173. Utilitatis rigorum, num. 174. Mundi, numer. 175. 179. Retrocedentis, numer. 176. Ingrati, num. 176. Mundanæ prudentiæ, num. 177. Adulatoris, n. 177.

Rapina. Vide Furtum.

Rastrum est symbolum Justitiæ vindicativæ, lib. 24. num. 61. 63. Imprudentiæ humanæ, n. 61. Deum relinquentis, n. 61. Mundani, n. 62.

Rebecca amabilis erga peregrinum Eliazarem, lib. 3. n. 214. Est symbolum Humanitatis & amoris, ib.

Rebellio. Vide Seditio.

Recidivus. Vide Indicem Applicationum.

Recreatio. Vide Indicem Applicationum.

Rectitudo. Vide Indicem Applicationum.

Redditus Ecclesiastici, 14. 75.

Reditus. Vide Indicem Applicationum.

Regimen. Vide Princeps. Prælatas. Vigilantia.

Regnum terrenum. Vide Indicem Applicationum.

Regula est symbolum Exempli, lib. 17. n. 171. Regulæ Religiosis, n. 132. Conscientiæ bonæ inter adversitates, nu. 133. vide plura in Indice Applicationum.

Regula quadrata est symbolum Christi Judicis, l. 11. n. 179. Regulæ, n. 180. Dei, n. 181. par pari reddentis, n. 181.

Regula Religiosorum. Vide Indicem Applicationum.

Regula Scripatoria est symbolum Exempli, lib. 19. n. 51. Virtutis, quæ est unicum hominis bonum, n. 52.

Religio. Vide Ecclesia Fides. Religiosus.

Religiosus. Vide Indicem Applicationum.

Relinquare. Vide Indicem Applicationum.

Reliquiæ SS. Vide Indicem Applicationum.

Remora navim frustra reluctantem sistit, 6. 213. 214. 215. 216. 217. 218. Est symbolum Peccati venialis, 6. 213. 214. 215. 216. 217. Eloquentiæ, 215. Otii, 216. Charitatis, iram Dei stimulantis, 227. S. Eurosia, 218. M. V. patrocinantis, 218.

Remorsus conscientia. Vide Conscientia.

Renovatio. Vide Resurrectio. Penitentia. Novus.

Reprobis. Vide Indicem Applicationum.

Residentia. Vide Indicem Applicationum.

Resignatio in voluntatem Dei. Vide Indicem Applicationum.

Resistere. Vide Indicem Applicationum.

Respublica. Vide Indicem Applicationum.

Restis est symbolum contradicentis, lib. 17. n. 184. S. Ecclesiæ, num. 134. perseverantiæ, n. 135. odii, nu. 135. dæmonis, n. 136. Jobi, num. 136. Concordiæ, num. 137. Calamitatis utilis, n. 138. peccatoris, num. 139.

Restitutio, 6. 242.

Resurrectio mortuorum. Vide Indicem Applicationum.

Rete, Nassa, est symbolum contenti suâ forte, l. 20. n. 152. Successus varii, n. 153. belli eventus incerti, n. 153. Calamitatis, nu. 154. Correctoris, n. 155. fidei, n. 156. avaritiæ, n. 156. 159. Judicii Divini, nu. 157. Humilis securi, n. 159. foeminae lascivæ, n. 158. S. Catharinae V. & M. n. 158. vitii, n. 159. inferni, nu. 159. S. Mar. Magdalena, nu. 160. Prædicator s Evangelici, n. 160.

Reverentia. Vide Indicem Applicationum.

Rhinoceros semper victoriosus, l. 5. n. 610. Mori mavult, quàm subesse, n. 611. Pronus ad vindictam, n. 712. Non pugnat nisi limato cornu, n. 613. Ante pugnam se exercet, n. 614. Intra Virginis brachia mansuecit, n. 615. Non nisi cum magnis congregitur, nu. 616. Relicto cornu, securus est, n. 617. Est symbolum Militis fortunati, lib. 5. n. 610. 614. Christi patientis, n. 610. Generositatis, n. 611. 616. Vindictæ, n. 612. Christi sepulti, n. 612. Exercitationis militaris, n. 613. Incarnationis, n. 615. Superbiæ, n. 617. Humilitatis, n. 617.

Rhombus est symbolum peccati, lib. 17. n. 140. matimonii, n. 141.

Rigor. Vide Correctio.

Ritus. Vide Indicem Applicationum.

Roborati, neglectis senibus juvenum consilia sequitur, lib. 3. n. 323.

N O T A B I L I U M

- culas & nævos habet, numero 269.
 Est symbolum præmii celestis, l.12. n. 265. Contemplativi, nu. 266. Iusti proximis suis utilis, nu. 267. Cœli contemplationis contortantis, n. 268. Religiosi secularizantis, n. 269.
- Sardis** in profundo & in alto infestatur, l. 6. n. 221.
 Est symbolum persecutionis debilium, lib. 6. n. 221.
- Sardius** ignita luce coruscatur, lib. 12. n. 270. fert gaudia cordi, n. 271. acuit ingenium, n. 273. timorem depellit, n. 272. audaciã nutrit, n. 274. vim habet medendi, n. 275. pinguedini aliisque liquoribus resistit, n. 277.
 Est symbolum SS. Martyrum, lib. 12. nu. 270. S. Philippi, n. 270. Rubeni, nu. 270. Conscientiã mundã, n. 271. Charitatis, n. 272. Calamitatis utilis, n. 273. 275. amoris audacem facientis, n. 274. Dei res grandes levibus instrumentis reprimentis, n. 275. amoris, n. 276. Iusti inter vitiosos, n. 277.
- Sardonyx** non fert impuri somnum, l. 12. n. 278. candidus & rubicundus est, n. 279. & simul etiam in imã parte niger, n. 280. ad sigilla efformanda infertur, num. 281. reperitur inter torrentis saxa, num. 282.
 Est symbolum Christi in coenã, lib. 12. num. 278. remorsus conscientiã, num. 278. Verbi Incarnati, num. 279. 280. Regis & Pontificis, num. 279. Iusti patientis, num. 280. Ministri boni, n. 281. Innocentia, n. 281. S. Stephani, n. 282. tribulationis illustantis, n. 282.
- Sargus** pelle caprinã decipitur, & capitur, l. 6. n. 222.
 Est symbolum mundani decerpti, l. 6. n. 222.
- Saturnus** alis instructus, lib. 3. num. 129. proprios liberos devorat, n. 130. 131.
 Est symbolum pretiosi temporis, lib. 3. num. 129. Tyranni, nu. 130. Parentis & Pædagogus, ibid. Honoris & divitiarum, numer. 131.
- Saturnus Planeta** est tardissimus & velocissimus inter sidera, lib. 1. n. 351. 832.
 Est symbolum Principis prudentis, n. 353. 354. Homini in agendo tardi, n. 354.
- Saul**, quærens alinas, in Regem ungitur, lib. 3. num. 295. inter Prophetas prophetizat, n. 296. Amalecitarum Regi male parcat, n. 297. Se ipsum interficit, n. 298.
 Est symbolum Nobilitatis, lib. 3. nu. 295. Societatis, num. 296. S. Pauli, num. 296. Obedientiã, num. 297. Se ipsum occidentis, num. 298.
- Scala** est symbolum humilitatis, l. 15. n. 146. graduum, n. 147. 148. 149. maturitatis, n. 150. dignitatis obtentã, n. 151. auxilii, n. 152. B. M. V. protectricis, n. 152. Eleemosynã, n. 152. S. Scripturã, nu. 152. dependentiã, n. 153. gratiã Dei, n. 153. Prælati extrema fugientis, n. 154. pacificatoris, num. 155. B. M. V. n. 155. 156. Charitatis, n. 156.
- Scalprum fabrilis** est symbolum vindictã justã, l. 17. n. 142. detractoris, n. 143. Christi patientis, n. 144. Calamitatis utilis, n. 145. tributi moderati, n. 146.
- Scapha, Phaselus** est symbolum respondentis gratiã Dei, lib. 20. num. 161. Exempli, num. 162. indifferentis, n. 163. paupertatis, num. 164.
- Scarabæus. Vide Crabro.
- Scarus** caudã rete frangit, & evadit, 6. 223. Sociorum ope liberatur, 224. Piscatorum insidias arte eludit, 225.
 Est symbolum Astuti, 6. 223. 225. Fugientis, 223. Orationis multorum, 224. Mortis, 225.
- Scena** est symbolum Christi prædicantis in parabolis, l. 25. n. 80. 81. Parabolarum, n. 80. 81. Oratoris, n. 81. Poetã, n. 81. Vitæ virtutes exigentis, n. 82.
- Sceptrum** est symbolum Principatûs à Deo, lib. 25. n. 83. Religiosi, num. 84. Sapientis, n. 84. Principum servientium, num. 85. Villium natalium, n. 86. Nobilitatis, nu. 86. Principis loco humili nati, n. 87.
- Scientia. Vide Indicem Applicationum.
- Scipio Africanus** pietatem omnibus negotiis anteposuit, 5. 84. Intrepidus, 4. 179. In otio non otiosus, 2. 541.
- Seiurus** ligno trajecit amnem, l. 5. n. 621. Infirminus corpore, at industrius, n. 622. Ardorem temperat, & imbres arcer, n. 623. Non nisi unum osium habet apertum, nu. 624. Irritum exeret laborem, n. 625. Laborando nunquam progreditur, n. 626.
 Est symbolum Latronis boni, lib. 5. num. 621. S. Crucis, n. 621. Industriã, num. 622. Defensionis, num. 623. Providentiã Dei, n. 623. Memoriam mortis, nu. 623. Occasionem fugientiã, n. 624. Prudentiã, n. 624. Laboris mundani, n. 625. Sapientiã mundi, n. 626.
- Seloporus** est symbolum Vindictã dediti, lib. 22. nu. 117. 118. Dæmonis, n. 118. Virginitatis illæstã, n. 119. resistantiã, n. 119. minorum curã, n. 120. Hæreseos, n. 120. amoris stimulantis, n. 121. Judæ, n. 122. proditoris, n. 123. virtutis absconditiã, n. 123. intentionis, n. 124.
- Scelopendra** viscera cum hamo evomit, lib. 6. nu. 226. 228. Viscera ejecta reforbet, n. 227. 229.
 Est symbolum S. Erasmi, l. 6. n. 226. Martyris, n. 226. Eleemosynarii, 226. Peccatoris recidivi, n. 227. Pœnitentis, n. 228. S. Matthæi Apostoli, n. 229.
- Scopolus** immotus resistit, 2. 637. 639. 640. 641. 642. 644. 645. 650. 655. suo pondere tutus, 642. procellã, in scopulos allisã, franguntur, 646. 647. non irruendo, sed ferendo vincit impetum maris, 648. semper & undique tu nditur, 649. probatur fortis impetu, 651.
- Est symbolum mentis intrepidã, 2. 637. Monarchiã vastã, 638. Tentationis, 638. 647. S. Firmi, 639. Patientis, 639. Constantiã, 640. Temeritatis, 640. S. S. Martyrum, 640. Magnanimitatis, 641. proprii valbris, 642. resistantiã, 643. Quietis animã, 644. Calumnia, 646. furoris leniti, 647. propugnaculi, 647. patientiã, 648. 649. Amantis mundani, 649. Mali, non nocentis bonis, 650. Calamitatis utilis, 651. 654. Resurrectionis Christi, 652. Beatorum, 652. Mortis, 653. libidinis, 653. avaritiã, 653. ebrietatis, 653. S. Ecclesiã, 655. Mutilationis S. Scripturã, 656.
- Scopus** est symbolum præmii, l. 22. n. 125. Ingeriti inæqualis, n. 126. meriti inæqualis, n. 126. Beatitudinis, n. 128. Excellentiã rarã, n. 127. 129. Judicis, n. 128. literati, n. 128. prædestinationis, num. 129.
- Scorpius** vivens lædit, mortuus sanat, l. 7. n. 39. Vulnerat, & medetur, num. 40. Ad vulnerandum concordant omnes, 41. Ad feriendum semper paratus est, n. 42. Veluti amplexum ferit, nu. 43. Non læsus, non læditur, nu. 44. Caudã venenat, nu. 45. Insidiando inficit, n. 46. Intra aquas merfus, innocuus, n. 47. Blanditur, & pungit, n. 49.
 Est symbolum Tyranni, l. 7. n. 39. Avari, n. 39. Peccatoris, nu. 39. Calamitatis utilis, n. 40. Concordiã malorum, n. 41. Vindictã, n. 42. Detractoris, n. 42. Dæmonis, n. 42. Voluptatis mundanã, n. 43. 45. Proditoris, nu. 43. 46. Aulã, n. 43. Vindictã, nu. 44. Maligni, n. 45. Hæretici, n. 46. Baptismi, n. 47. Securitatis noxiã, n. 48. Adulatoris, n. 49.
- Scorpius stella**, l. 1. n. 409.
 Est symbolum Calamitatis utilis, lib. 1. n. 409. Mali superiorum exempli, n. 410.
- Serinium** est symbolum successivorum, lib. 15. n. 157. Virtutis abscondita, n. 158. arcanorum domesticorum non publicandorum, n. 158. B. M. V. n. 159. 160. S. Antonii de Paduã, n. 159. divitiarum, n. 160.
- Sacra Scriptura. Vide Indicem Applicationum.
- Scrupulosus, l. 5. n. 313.
- Securus** est symbolum fidei, l. 22. n. 130. 134. 145. protectionis, nu. 131. 134. Angeli Custodis, n. 131. S. Crucis, n. 131. 138. Animi resoluti, n. 132. felicitatis terrenã, n. 133. 148. Eucharistiã, n. 134. 136. 145. Maledicentiã, n. 135. S. Clarã, n. 136. Concordiã, n. 137. Principis, n. 138. Dei iusti & misericordis, n. 138. protectionis B. M. V. n. 139. 140. 141. 144. 145. 147. Principis benefici, nu. 141. B. M. V. protectricis defunctorum, n. 142. Nominis B. M. V. n. 143. Orationis, n. 141. Virtutis, n. 145. B. M. V. dantis securum & æternum auxilium, n. 146. S. Georgii Martyris, n. 149. Prælati, n. 150. Patris, n. 150.
- S. Sebastianus. Vide Indicem Applicationum.
- Secretum. Vide Indicem Applicationum.
- Securus** est symbolum mortis patrisfamilias, l. 17. n. 147. peccati, n. 147. paupertatis religiosã, n. 148. maturitatis in iudicando, nu. 149. 150. Clementiã Principis, n. 151. fortitudinis, n. 152. Constantiã, n. 152. Clementiã, n. 153.
- Securus. Securitas. Vide Indicem Applicationum.
- Sedesii** violat juramenti pœnas dat, l. 3. n. 361.
 Est symbolum juramenti fracti, ibid.
- Seditio. Vide Indicem Applicationum.
- Sedum**, seu *semper vivum* in aridis nascitur, lib. 19. numero 180.
 Est symbolum Adjutorii, lib. 10. num. 180. Lachrymarum, numer. 180.
- Sejanus omnia volebat ad se attrahere, l. 1. n. 286.
- Selenites** indies ut luna immutatur, l. 12. n. 283.
 Est symbolum dependentiã, l. 12. n. 283. Conformitatis, n. 283. Iusti, n. 283.
- Selenis** per campos volitat, l. 4. n. 612. locustas, frugibus infestas, prohibet, n. 612.
 Est symbolum Judicis, l. 4. n. 612.
- Sem & Iaphet** ob reverentiam patri exhibitã, benedicuntur, lib. 3. numero 198. Nudata ebrii parentis membra tegunt, num. 199.
 Sunt symbolum Parentis honorandi, lib. 3. numero 198. 199.
- Senex. Vide Indicem Applicationum.
- Sennacherib** ab Angelo cum exercitu conciditur, l. 3. n. 354. à duobus filiis occiditur, n. 355.
 Est symbolum superbiã punitã, n. 354 & 355.
- Sensus. Vide Indicem Applicationum.
- Separatio, Vide Discordia. Relinquere. Solitudo.
- Sepia** turbat aquam, & salvatur, 6. 230. Insidias occultando declinat, 233.
 Est symbolum contendentis, 6. 230. Notarii falsi, 231. Hæretici, 231. Dæmonis, 231. Duplicitatis, 232. Christi abscondentis, 233. Operum absconditorum, 233.
 Septenarius numerus, l. 3. n. 334.
- Sepulchrum** est symbolum detractoris, nu. 173. Venustatis mulieris, n. 174. Philosophorum doctrinã, n. 174. bonæ mortis, nu. 175. sepulchrorum vanitatis, num. 176. mortis, 177. 178. Spiritus sancti, n. 179. 181. Zachariã patris S. Joan. Baptista, n. 180. gratiã Dei,

INDEX RERUM

Dei, n. 180. perseverantia, nu. 182. Calamitatis utilis, nu. 183. 185. poenitentis solitarii, n. 184. Correctionis rigida, nu. 186. Martyris, n. 187. Magistratus non dediti questui, n. 188. tolerantia, n. 189. Physiognomia, n. 190. oculi, num. 191. appetitus inferioris contra superiora, n. 191. Concionatoris, n. 192. Vide plura in Indice Applicationum.

Sepultura, lib. 6. n. 81.

Sequi. Vide Indicem Applicationum.

Sera est symbolum SS. Trinitatis, lib. 17. n. 154. Aula, n. 155. Conjugum, n. 155.

Sera annularis est symbolum servi fidelis, lib. 25. n. 88. B. M. V. gratia, n. 89. Zachariae, n. 94. S. Joan. Baptistae, num. 90. Nominis IESU, n. 91. 92. Ingenii vivacis, n. 91. Nominis factis consoni, n. 93. S. Scripturae, n. 94. Militaris Ordinis, nu. 94. Fortuna, & laboris, n. 95. Steganographia, n. 96. Advocati, n. 96. Prudentiae omnia reddentis facilia, num. 97. Scientiae labore penetrabilis, num. 97.

Sermo. Vide Indicem Applicationum.

Serpens inter angustam petram renovatur, lib. 7. num. 50. 51. 52. 54. 55. 56. 58. 85. Pulchrior exit e petra, nu. 52. 57. 60. Pellem, non virus amittit, n. 59. In orbem se gyrat, & caudam ore praenordet, n. 63. 64. 65. 66. 88. In medio dissectus, nec vivus, nec mortuus est, nu. 67. Lancea transfixus, frustra reluctatur, num. 68. E Corporis humani spinam nascitur, 69. 70. Dum spirat, sperat, n. 71. A vesperis compunctus, venenum in illas mittit, n. 72. Hominis adhuc jejuni luto occiditur, n. 73. 101. Terra & luto nascitur, n. 77. Medicinae deservit, n. 74. Non relinquit vestigium supra petram, n. 75. Adversus solem erigitur, n. 76. Venenum in igne relinquet, n. 78. Diphas, quem mordet, liti interimit, n. 86. Postero inflando perimit, n. 87. Aquilae unguibus constrictus mordet, n. 89. Violenter compressus, exandelicit, nu. 90. Caput abscondendo, se defendit, n. 91. Aspectus sanat, n. 94. 95. Venena veneno alit, num. 97. Caput totum corpus sequitur, numero 100.

Est symbolum vitae mutatae, l. 7. n. 50. 83. Poenitentis, n. 50. 51. 53. Calamitatis illustrantis, n. 52. Christi resurgentis, num. 51. 69. S. Joannis Chrysostomi, n. 52. Josephi Aegyptii, n. 52. 57. Voluntariae paupertatis, n. 54. 55. 85. Virtutis, n. 54. Spei de praemio, n. 56. 71. S. Martini, n. 57. S. Bartholomaei, n. 58. Religiosi habitus, n. 59. Poenitentiae fideae, n. 52. Resurrectionis mortuorum, n. 60. Sacrarum reliquiarum, n. 61. Specierum Eucharisticae, n. 61. Cognitionis sui ipsius, n. 63. Examinis conscientiae, n. 63. Vitae humanae, n. 64. Aeternitatis, n. 65. Peccatoris, n. 65. Charitatis, n. 65. Verbi Incarnati, n. 66. 75. Damnati, nu. 67. Vindictae, nu. 68. 72. 89. Calumniae, nu. 68. Ingratitudinis, n. 70. Societatis melis, num. 72. Jejunii, n. 73. 101. Prudentiae, nu. 74. 88. Christi innocentis, n. 75. Praesentiae divinae, n. 76. Invidia, n. 76. Virtutis inter persecutiones, n. 76. 92. Libidinosi, n. 77. Spiritus sancti, n. 78. Generositatis, num. 79. Maturum proprium sibi fabricantis, n. 79. Justi constantis, n. 79. S. Francisci, n. 80. Correctionis asperae, n. 80. Sanctitatis, n. 81. Confilii secreti, n. 82. Christi nati, n. 83. Gratiae divinae, n. 84. Avaritiae, n. 86. Libidinis, nu. 86. 100. Adulatoris, n. 87. Superbiae, n. 87. Ambitionis, n. 87. Animi moderati, n. 88. Daemonis, n. 89. Fidei, n. 91. Superiorum, nu. 91. Detractoris, n. 93. Crucifixi, num. 94. Peccati considerandi, n. 94. Spei in Deo, n. 95. Renovationis, n. 69. Malitiosi, 97. Invidi, n. 97. Conjugum discordium, n. 98. Injurias condonantis, n. 99. Miniorum praecavendorum, n. 190.

Serra est symbolum ingenii acuti & solidi, l. 17. n. 156. prudentiae Consiliarii, nu. 157. providentiae Dei, n. 158. prudentiae, nu. 158. Vitae humanae, n. 159. alterni laboris, n. 159. Judicis, n. 160. resistitiae, n. 161. Christi tentati, n. 161. Authoris proprii mali, n. 162. Vororum Religiosorum, n. 163. Calligationis, n. 164. Calamitatis utilis, n. 164. Matrimonii, n. 165. vicissitudinis, nu. 165. fortuna, n. 165. obedientiae, n. 166. detractoris, n. 167.

Serum est symbolum Excellentiarum Christi, l. 25. n. 98. S. Thomae Aquinatis, n. 89. Amicitiae, nu. 99. Protectionis deficientis, n. 100. Gratiae Dei, n. 100. Concordiae, n. 101. Praedicatoris, n. 102. Varietatis delectantis, n. 102. Praemii ob meritum, n. 103. Zeli animarum, n. 103. Amicitiae verae, n. 154. Honoris, n. 104. Gloriam calamitate obtentae, n. 105. Praemii ob spem, n. 106. Praemii, nu. 107. Beneficiorum noxiorum, n. 108. Relinquentis mundana, num. 109.

Servus. Vide Indicem Applicationum.

Servus Dei. Vide Religiosus. Justus.

Severitas. Vide Correctio. Judex.

Signa faciem habet speciosae puellae, alas avium, & corpus caninum. Viatores inextricabilibus quaestionibus remoratur & dissectit, l. 3. n. 137.

Est symbolum mulieris lascivae, ib.

Sigillum est symbolum Calamitatis utilis, lib. 19. n. 53. 54. Virtutis communicatae, n. 55. Ministri Principis, n. 56. Praelati Dei Vicarii, n. 56. Docentis, n. 57. Educationis, n. 58. Gratiae humilibus dandae, n. 58. Gratiae Dei, n. 58. Docentis operando, n. 59. Memoriae, n. 60. Nominis immortalitatem petentis, n. 60. Sanctorum imaginum, n. 60. Amoris vis, n. 61.

Silentium. Vide Indicem Applicationum.

Silentus externam facie horridus, interius Deos & gemmas recedit, l. 3. n. 133. 134.

Est symbolum virtutis absconditae, nu. 133. 134. Secreti custodiendi, n. 134.

Silix flammescit ab ictu chalybis, l. 12. n. 284. 285. 291. chalybs filici allisus fuscit ignis ignes, n. 286. 287. 303. in silice later ignis, n. 299. 300.

Est symbolum Calamitatis utilis, lib. 12. num. 284. 301. 303. Virtutis inter persecutiones, n. 285. S. Stephani, n. 285. S. Laurentii, unum 285. Praedicatoris efficaciae, num. 286. 297. Justitiae vindicativae, num. 286. Dalilae, n. 287. tribulationis, n. 287. peccatoris, nu. 288. 300. impatientiae, num. 288. Constantiae, num. 289. perseverantiae, num. 290. occasionis, num. 291. vindictae, num. 292. Haereticorum, n. 292. secreti revelati, num. 293. amicitiae, n. 293. auxilii mutui, num. 294. militis velocis, num. 295. virtutis, n. 295. militis prompti, n. 295. disputationis, n. 296. studii S. Scripturae, n. 296. detractoris, n. 297. perseverantiae, n. 298. orationis perseverantis, n. 298. abtconditi, n. 299. amantis modesti, n. 299. inferni, n. 300. amantis, n. 300. amoris, qui est momentum amoris, n. 302. S. Ignatii Loyolae, n. 303. S. Pauli Apostoli, n. 303.

Siturnus. Omnibus insectus est, l. 6. n. 234.

Est symbolum Tyranni, lib. 6. n. 234. Avari, 234. Daemonis, 234.

Simoon, accepto infante Christo, mori cupit, l. 3. n. 527. Moriturus canit, n. 522.

Est symbolum felicitis mortis, n. 521. 522. Vide plura in Indice Applicationum.

Simia vestem, non hominem induit, l. 5. n. 627. Suos amore trucidat, n. 628. 629. Avarum punit, n. 630. Nucleum, non corticem quaerit, n. 631. Prae nimio sui amore, fit caecus, nu. 632. Quod altior, eo deformior, n. 633. Ad jocos solum deservit, n. 634. Alieno malo, quod petit, impetrat, n. 635. Amore caeca, suos fetus praefert aliis, n. 636.

Est symbolum Authoris proprii mali, lib. 5. n. 627. Educationis nimium blanda, n. 628. Voluptatis terrena, n. 629. Adulatoris, n. 629. Judae Proditoris, nu. 629. Opum male partarum, n. 630. Considerationis, n. 631. Studiosi S. Scripturae, n. 631. Haereticorum, n. 631. Se amantis, n. 632. Indigne exaltati, n. 633. Hominis inutilis, n. 634. Avari, n. 635. Amoris, n. 636.

SS. Simon & Judas Apostoli, l. 6. n. 59.

Simon Magnus, daemonum ope in aera levatur, & precibus S. Petri desicitur, lib. 3. num. 523. Spiritum S. pecunia vult emerere, nu. 524.

Est symbolum superbi depressi, l. 3. n. 523. Simoniae, n. 524.

Simonia, lib. 3. num. 524.

Simulatio. Vide Hypocrisis.

Sinceritas. Vide Indicem Applicationum.

Sinderefis. Vide Conscientia.

Siren naves mulica fascino, l. 3. n. 135. 136. 137. 138. 139. 141. 143. Superne formosae, in turpem piscem definit, n. 140. 144. Inter procellas tuta, n. 142.

Est symbolum voluptatis, l. 3. n. 135. 136. 140. 143. 144. Libidinis, n. 137. 138. Crudelitatis fallacis, n. 138. Mulieris lascivae, n. 139. 141. Ministri mali, n. 140. Animi impeterriti, n. 142. Virtutis, n. 143. Eloquentiae, n. 143. Adulationis, n. 144.

Sisara a Jael occiditur insidiosae, l. 3. n. 274. 275.

Est symbolum Muliebris fallaciae, l. 3. n. 274. Mulieris fortis, n. 275. M. Virg. n. 275. S. Ecclesiae, n. 275.

Sisyphus cogitur volvere saxum assiduo ruiturum, l. 5. n. 145.

Est symbolum laboris inutilis, ib.

Sivula est symbolum mortis, l. 15. n. 161. mortificationis, n. 161. amici Principis, n. 162. Contemplativi, n. 162. S. Joan. Evangelistae, n. 162. Calamitatis utilis, n. 163. dignitatum vicissitudinis, n. 164. laboris alterni, n. 164. Principis beneficii, nu. 165. B. M. V. protectricis, n. 165. Concordiae Religiosorum, n. 166. afflicti, nu. 167. damnati, n. 167. humilitatis, n. 168. ambitiosi, n. 168. societatis, n. 169. humilitatis obtinentis, n. 169. Studiosi, n. 170. Justitiae & clementiae, n. 171. usurarii, n. 172. amoris, n. 173. aeternae gloriae sublevantis, n. 173. considerationis de Passione Christi, n. 173. Theologiae, n. 174. B. M. V. beneficentiae, n. 174.

Smaragdus virore excellit, lib. 12. n. 304. 307. aspectum recreat, n. 305. vires & fulget, n. 308. apposita, vivencia reddit, n. 309. a veteri tactus rumpitur, n. 310.

Est symbolum Excellentiae, l. 12. n. 304. Beatitudinis, n. 304. 305. gaudii spiritualis, n. 305. Apostolorum, n. 306. Prophetarum, n. 306. Calamitatis utilis, n. 306. perseverantiae, n. 307. Praedicatoris spem & tumorem infundentis, n. 308. Spei & charitatis, n. 308. Exempli, n. 309. Virginitatis, n. 310.

Sobrietas. Vide Jejunium.

Societas. Vide Indicem Applicationum.

Socrates in morte generosus, l. 6. n. 118.

Sol ultrò oritur, lib. 1. numero 55. nunquam errat, numero 56. 122. noctem aequo compensat die, num. 58. Diversos effectus habet pro diversitate objecti, num. 60. 118. 132. 133. Nunquam obscuratur, num. 61. Omnia sidera illustrat, numero 63. 108. 150. Oculorum aciem perstringit, num. 64. 70. 95. Totum orbem circuit, num. 66. 165. Quo altior, eo ardentior, n. 67. Est omni-

N O T A B I L I U M.

Omnibus & singulis beneficis, nu. 68. 72. 73. 76. 83. 8. 102. 104. 106. 110. 115. 154. 166. 176. Omnia sidera superat, n. 7. 109. Ubique impollutus, nu. 77. Tenebras fugat, n. 79. 8. 81. 82. 88. 90. 92. 101. 107. In speculum concavum illapsus, n. 5. 86. 87. 89. 141. 142. 156. 160. spicas inaurat, n. 93. Occidit oriens, nu. 96. 97. 98. 99. 114. 152. Serenus exoriens, serenitatem soli prænuntiat, n. 100. Indefessus movetur, n. 105. 111. 119. 14. 143. 153. Tres soles visi in cœlo, n. 113. 126. 127. In cancro illustrissimus apparet, nu. 125. Mineralia producit, n. 136. Vapore elevat, nu. 144. Illuminando non minuitur, n. 145. Est celestissimus, n. 161. Major in occasu, n. 164. Omnibus bonis est fortio, n. 168. 171. Malis horrore, n. 171. Instar orbis carni apparuit, n. 175.

Est symbolum Gratiae Divinae, n. 55. 74. 78. 83. 89. 91. 104. 119. 135. 145. Eleemosynarii, n. 15. Magistratus, n. 55. 104. Mariae V. beneficae, n. 55. Proficientis, n. 56. 124. 167. Intellectus vivacis, n. 57. Mariae ad Elisabetham invidentis, nu. 57. Beneficentiae erga inimicos, n. 58. Amoris lascivi, n. 59. 107. Principis iusti, n. 60. 78. Principis sancti, n. 61. Christi crucifixi, n. 62. 128. Dei, nu. 63. 64. 69. 70. 71. 73. 95. 105. 107. 111. 112. 115. 118. 121. 146. 151. 165. 166. 168. 174. Virtutis, n. 75. 76. 81. 82. 88. 109. 143. 149. 150. Innocentiae Christi, n. 65. Innocentiae nunquam oppreltae, n. 65. Providentiae Dei, n. 66. 68. 72. 106. 154. Episcopi, n. 66. Visitatoris, n. 66. 83. 92. Alani de Solminiac, n. 66. Christi Judicis, num. 67. 71. 85. Dignitatis, num. 67. Principis benefici, num. 68. 83. 89. 101. 102. 137. 144. 154. 168. Domini absoluti, n. 69. S. Augustini, n. 75. Mariae Virginis, n. 75. 94. 108. 109. 173. Fidei, n. 76. 129. Eucharisticae, n. 77. 129. 130. 133. Hominis vitiosus inter vitiosos, n. 77. 156. Christi Incarnati, n. 77. 134. 142. 272. Praesentiae Principis, n. 78. 79. 80. 148. Praesentiae Dei, n. 79. 80. 120. 131. 148. Orationis, nu. 79. Mariae V. natæ, n. 84. 131. 138. Christi nati, n. 84. Liberalitatis, n. 84. Invidi, n. 85. Aspectus lascivi, nu. 86. 95. Veritatis, nu. 88. Christi resurgentis, n. 90. 138. 158. Perfectionis utilis, n. 93. Mariae V. gravidae, n. 95. 123. 124. Resurrectionis mortuorum, n. 96. 97. 98. 99. 114. 152. Mortis, n. 97. 114. 157. 163. 164. Exempli superiorum, n. 100. 156. Conscientiae, n. 100. 171. Generositatis, n. 103. Judicis, n. 104. 115. Principis indefessi, n. 104. 140. 153. Constantiae, n. 110. SS. Trinitatis, n. 113. 126. 127. Religiosi, n. 114. Poenitentis, n. 116. Infantiae insignis, n. 117. S. Caroli, n. 117. Praemii & poenae, n. 118. Potestatis saecularis & Eucharisticae, n. 121. Beneficii, n. 139. Nobilitatis, n. 129. Concordiae, n. 141. Ingratitudinis, n. 144. Authoris proprii mali, n. 144. S. Thomae Aquinatis, n. 146. S. Ecclesiae, n. 147. Mariae V. sine macula conceptae, n. 148. 172. Celeritatis, n. 151. Spei, n. 152. Laboris indefessi, n. 153. Contemplativi, n. 155. Societatis, n. 156. Exempli, n. 156. Mortis Christi, n. 157. 162. 176. Praelati benigni, n. 159. Calamitatis, n. 160. Vitae humanae brevis, n. 161. 170. Principis sapientis, n. 169. Hostiae miraculosae, n. 175. SS. Martyrum, n. 175. Christi patientis, n. 176.

Sol in zodiaco nunquam è linea egyptica recedit, lib. 1. n. 177. 178. 179. 181. 182. Celerrime ab uno tropico ad alterum currit, n. 183. Ad singula zodiaci sidera ex aequo divertit, n. 184. 185. 195. Sole intra Arietis & tauri signa existente, omnia florent, nu. 187. 188. 189. In Leone existens, ardentissimus est, n. 91. 193. 194. In Virgine existens, temperat ardorem, n. 195. In libra existens facit pares noctis & diei horas, n. 196. Recedente è Chironis & scorpil signis, omnia squalent, n. 197.

Est symbolum Justitiae, l. 1. n. 177. 184. 196. Mediocritatis, n. 178. 181. 182. Perseverantiae, n. 179. 180. Immutabilitatis Dei, n. 179. Obedientiae, n. 81. Praedicatoris, n. 183. Charitatis, n. 183. Eucharisticae, n. 184. Studiorum, n. 185. Religionis, n. 185. Christi Incarnati, n. 186. 195. Praesentiae Dei, n. 187. Ascensionis Christi, n. 188. Resurrectionis Christi, n. 189. Adolescentis vivacis, n. 190. Solitudinis, n. 190. Praesentiae Ducis, n. 192. Sanctitatis, n. 192. Gratiae Dei, n. 192. Christi Judicis, n. 193. Vitae humanae, n. 194. Mariae V. n. 195. Vitae activae & contemplativae, n. 196. Absentiae Dei, n. 197. SS. Menstruorum, n. 198.

Solis eclipsis. Vide Eclipsis Solis.

Solatio. Vide Consolatio.

Sollicitudo. Vide Indicem Applicationum.

Solitudo. Vide Indicem Applicationum.

Somnus. Vide Indicem Applicationum.

Sorbus non nisi putris sapit, l. 3. n. 445. longo tempore servatus maturelcit, n. 446. 447.

Est symbolum avari, l. 9. n. 445. Humilitatis & mortificationis, n. 445. maturitatis, n. 446. Consiliorum, n. 447.

Speculatio. Vide Contemplativus. Theologia.

Speculum est symbolum Principis, l. 15. n. 175. Judicis, n. 175. Dei, n. 175. charitativi, n. 176. Veritatis, n. 177. amici veri, n. 177. S. Scripturae, n. 177. 181. gratitudinis, n. 178. 182. 193. Secreti non vulgati, n. 179. Principis iusti, n. 180. Correctoris, n. 181. Exempli boni, n. 181. Conscientiae, n. 181. S. P. Augustini, n. 181. S. Matthaei, n. 182. beneficentiae mutuae, nu. 183. Judicii divini, nu. 183. pueritiae, n. 183. mutuaem vicem reddentis, n. 184. amici veri, nu. 184. desiderii, n. 185. amoris conjugalis, n. 186. amoris mutui, nu. 186. S. Scripturae, n. 187. Exempli Christi, n. 187. SS. Trinitatis, n. 88. Praedicatoris, n. 189. scientiae, quae est donum Dei, nu. 190. S. Scripturae, quae sine Dei auxilio intelligi nequit, n. 191. Virginitatis, n. 192. Scriptoris, n. 193. Animae purae, quae est speculum mundi Symbolici, Tom 1.

Dei, n. 194. SS. Eucharisticae, n. 195. 202. Amoris Dei, n. 195. Beatorum, n. 196. Hypocritae, n. 197. Mundi, n. 197. Poenitentis instabilis, n. 198. Bonorum terrenorum apparentium, n. 198. Amantis instabilis, n. 198. Contemplativi, 199. Voluptatum, nu. 200. Senium, n. 100. Praelati, n. 201. B. M. V. n. 201. 202. Charitatis proximi, num. 203. Dei talem se gerentis, quales nos erga Deum, n. 204. Exempli, n. 205. Gloriam Deo danda, n. 206. Liberalitatis, n. 206.

Speculum concavum est symbolum venustatis, lib. 15. n. 207. Ministri mali, n. 207. Beatorum, n. 208. Ministri Principis, nu. 208. Dei, n. 208. Charitatis, n. 209. Animae contemplativae, n. 210. Humilitatis, n. 211. Scientiae, quae est donum Dei, n. 212. Gratiae Dei, n. 212. Grati, 213. Justitiae, n. 213. S. Ignatii Loyolae, n. 214. 215. Dei aspectus, n. 214. Intentionis, n. 215. 218. Consilii, n. 216. Spiritus sancti, n. 217. Maligni, n. 218. Sancti Zelosi, n. 219. Meretricis, n. 219. Principis iusti, n. 220. Foeminae, n. 220. Gratitude, n. 221. Detractoris, 222. B. M. V. gravidae, n. 223.

Speculum Cylindricum est symbolum solitudinis litteratorum, lib. 11. num. 182. Electionis Justorum, num. 182. Prudentiae, numer. 183.

Spes. Vide Indicem Applicationum.

Sphaera. V. Globus.

Spina pungit, l. 9. n. 448. 451. 455. Vallat, non violat rosam, n. 450. Nunquam culturam indiget, n. 453. Pungit ex adverso, n. 456. Impune non tangitur, n. 459.

Est symbolum Calamitatis, l. 9. n. 448. 450. 454. Peccatoris obstinati, n. 449. Correctionis, n. 451. Sinceritatis generosae, nu. 452. Valoris proprii, n. 453. Vindictae iustae, n. 445. 456. Peccati levis, quod est magni faciendum, n. 457. Perfectionis deficientis, n. 458. Vindicativi, n. 459.

Spinacea spinoso nascitur femine, lib. 10. n. 181. Tenui sustentatur radice, n. 182. Ubique germinat & viret, n. 183. Semper viret, n. 184. Proprio excoquitur humore, n. 185.

Est symbolum hominis in peccato nati, lib. 10. num. 181. Vitae humanae, num. 182. Sapientiae & providentiae Dei, n. 183. Virtutis, n. 184. Hominis suo contenti, n. 185. Libidinis exeruat, n. 185.

Spiritus sanctus. Vide Indicem Applicationum.

Spongia inter tempestates à scopulis vi avellitur, l. 6. n. 335. Manu compressa, liquorem mittit, n. 236. 242. Ab aquis fit gravis, n. 237. Notas è charta musicae delet, num. 238. Quosvis liquores absorbet, n. 239. 140. Quodvis liquidum tangens, simul attrahit, n. 241. Compressa minuitur, laxata turget, n. 243.

Est symbolum persistentiae, l. 6. n. 235. S. Mariae Magdalena, n. 235. Calamitatis, n. 236. Lachrymarum, n. 237. 238. Litterati, n. 237. Poenitentis, n. 238. Societatis, n. 239. Charitatis, n. 240. Ministri infidelis, n. 241. Restitutionis coactae, n. 242. Naturae humanae, n. 243.

Stabilitas loci. Vide Indicem Applicationum.

Stannum mixta discernit, l. 13. n. 87. Admixta servat ab igne, n. 88. Disjuncta connectit, num. 89. Liquefactum omnia frangit, nu. 90. Aëris venena compefcit, n. 91. Inflexum stridet, n. 92. Speculis dat reddere formas, n. 93.

Est symbolum maligni, l. 13. n. 87. Authoris discordiarum, n. 87. Praelati prudentis, n. 87. Christi Judicis, n. 87. Societatis bonae, n. 88. Praesentiae Dei, n. 88. Prudentis, n. 89. Concordiae, n. 89. Libidinis, n. 90. Eloquentiae, n. 91. S. Leonis I. Papae, n. 91. Timoris Dei, n. 91. Contumacis, n. 92. Praelati exemplaris, n. 93. Eruditionis profanae servientis sacrae, n. 93.

Stannus est symbolum mortis, lib. 16. n. 178. Spiritus sancti, n. 179. 181. Zachariae, n. 180. Gratiae Dei, lib. Perseverantiae, n. 182. Calamitatis, n. 183. 185. Poenitentis, n. 184. Correctionis rigida, n. 186. Martyris, n. 187. Magistratus, nu. 188. Patientiae, nu. 189. Physiognomiae, 90. Oculorum, n. 191.

Appetitus, n. 191. Concionatoris, 192.

Steganographia, l. 25. n. 96.

Stella eandem habent lucem, non vim eandem, lib. 1. num. 325. Quae minores videntur, majores sunt, num. 326. 327. Semper lucent, n. 330. 333. 337. Terram fecundant, n. 334. 335. Lucem à sole mutuam habent, n. 343. Aliae sunt pellucidae, aliae obscuriores, n. 346. Ab intelligentiis reguntur, n. 347. Fixae & immotae sunt, n. 350. Plejades, n. 351. Sphaeram octavam incolunt, n. 350.

Sunt symbolum Beatorum, lib. 1. n. 225. Dignitatis, num. 326. 327. 345. Gratiae Dei, num. 328. 331. 346. Perseverantiae, num. 329. Virtutis, num. 330. 331. 333. 349. SS. Innocentum, num. 331. Mortis, num. 332. Exilii, n. 332. Beneficentiae, n. 334. 337. 338. Visitatoris, n. 335. Vitae humanae, n. 336. S. Stephani, num. 337. Verbi Incarnati, n. 338. Mariae V. n. 338. 339. 344. Pacis, n. 338. Exempli, num. 339. Sacramentorum, n. 340. Calamitatis, n. 341. Valoris proprii, n. 342. Nobilitatis, n. 343. S. Joan. Baptistae, n. 343. Fidei & operum, n. 345. Principis, n. 347. Christi mortui, num. 348. Piophetae, n. 349. Ordinis, n. 350. Mundi, n. 351. Humilitatis, 352.

Stella piscis inter aquas ardet, & calefacit, l. 6. n. 244. Quidquid contingit, adurit, n. 245. 248. Ardet, nec lucet, n. 240. A mari non extinguitur, n. 247. Ardorem in vitæ exordio statim effundit, n. 249.

I N D E X V E R U M

T.

- Est symbolum Concionatoris fervidi, l. 6. n. 244. DetraCTORIS, n. 244. Fœminæ, n. 245. Mali exempli, n. 245. Ignis infernalis, nu. 246. Charitatis, n. 247. Amoris profani, n. 247. Gratia divinx, n. 248. Religionis, n. 248. 249. Intentionis, n. 249.
- Stella polaris** nautas dirigit, l. 1. n. 373. 385. 386. Nec absconditur, nec occidit unquam, n. 374. 375. 376. Nunquam à polo recedit, nu. 377. Eò magis resplendet, quo cœlum est inclementius, nu. 378. 379. Ab octavâ spherâ circumvolvitur, n. 383. 384.
- Est symbolum Mortis, l. 1. n. 373. 376. 379. Virtutis, n. 374. 379. 383. 385. Mariæ V. sine macula conceptæ, n. 375. S. Ecclesiæ, nu. 376. 377. 379. 380. Amici, n. 377. 385. Justi, n. 377. Fortitudinis, n. 378. 384. Mariæ V. n. 380. 385. Calamitatis, n. 380. S. Ursulæ, n. 382. Prælati, n. 282. SS. Martyrum, n. 383. Generosi animi, n. 384. Dei, n. 384. 385. Sinceritatis, num. 386. S. Scripturæ, num. 386. Christi, num. 386.
- Stephanus** lapidatus, vidit cœlum apertum, l. 3. n. 525. 526. Lapidés torrentis illi dulces fuerunt, n. 527. 529. Inter lapides obdormivit in Domino, n. 528.
- Est symbolum Religiosi, l. 3. n. 525. Persecutionis, nu. 526. SS. Martyrum, n. 527. 529. Patientiæ, n. 528. Charitatis, n. 529. Vide plura in Indice Applicationum.
- Stimulus** est symbolum Tribulationis, l. 24. n. 89.
- Stratagemata. Vide Dolus.
- Struthio** solo aspectu ova sua fovet, 4. 613. 614. 623. cursu celerissimo vehitur, 615. ferrum conquire potest, 616. 517. 621. nunquam è terrâ sublevatur, 618. 619. 620. 621. uno oculo Cœlum, altero terram intuetur, 624.
- Est symbolum præsentia majorum, 4. 613. præsentia Dei, 614. Celeritatis, 615. dissimulationis injuriarum, 616. Charitatis S. Pauli Apostoli, 617. Hypocritæ, 618. 622. litterati vitiosi, 619. Humilis, 620. S. Pauli Apostoli, 620. B. M. V. 620. Animi vilis & abiecti, 620. Injustitiæ condonata, 621. B. Mariæ V. partum expectantis, 623. beneficiæ B. M. V. 624.
- Studia. Studiosus. Vide Indicem Applicationum.
- Stultitia. Stultus. Vide Indicem Applicationum.
- Subditus. Vide Indicem Applicationum.
- Suber** securi percussa magis viget, lib. 9. nu. 460. Ex ardore ignis incrementum capit, num. 461. non immergitur aquis, numer. 462. 463.
- Est symbolum Calamitatis, l. 9. n. 460. 461. S. Ignatii Loyolæ, n. 460. Virtutis, n. 462. resistentia, n. 463.
- Subula** est symbolum diligentia, l. 17. n. 168. diligentia nimia vitiosa, n. 169.
- Successio. Vide Indicem Applicationum.
- Succinum** paleas attrahit, l. 12. n. 311. 313. calcfactum, vim habet attractivam, n. 312. fetucis oblectatur, n. 314. confricatum, odorem suavem exhalat, n. 315. accensus fragrat, n. 316. ex arboribus distillans, obduatur, n. 316.
- Est symbolum sapientiæ, l. 12. n. 311. gratia Dei, n. 311. 313. Prælati, n. 311. Prædicatoris, n. 312. Apostolorum, n. 312. mundani, n. 314. Christi nati, n. 314. Virtutis, n. 315. Justi, n. 315.
- Superbia. Vide Indicem Applicationum.
- Superior. Vide Prælatum. Princeps. Pastor.
- Surculus inoculatus** humorem ab alio mutat, l. 9. n. 464. idem cum altero est, n. 465. 470. 473. 474. brevi in robustos ramos excrescit, n. 466. arbor in oculata aliena germina profert, num. 467. 477. non potest emplastrari nisi recidis ramis, nu. 471. 484. non nisi junctus truncò germinat, n. 480.
- Est symbolum dependentia, l. 9. n. 464. pœnitentis, num. 465. 468. 485. 486. operarii prompti, n. 467. operum alienorum, nu. 467. meritum nostrorum a Deo, nu. 467. prædestinationis paucorum, n. 469. separationis, n. 471. amoris, n. 472. 474. 476. matrimonii, n. 473. amicorum, n. 473. Eucharistiæ, n. 473. pefferverantia, n. 475. charitatis, n. 476. patris putatitii, n. 477. novæ, n. 477. Christi, n. 477. S. Ignatii Loyolæ, n. 478. Studentium cum profectu, n. 478. S. Joannis Evangelistæ, n. 479. gratia Dei, n. 480. Industriæ, n. 481. mutationis, n. 482. Religiosi, n. 482. 485. 488. Calamitatis utilis, n. 483. Martyrii vivificantis, n. 484. Valoris profici, n. 487. adoptionis, n. 488.
- Susanna** vitam maluit perdere, quam castimoniam, lib. 3. numer. 365.
- Est symbolum innocentia, & horrois peccati, ib.
- Sufurro. Vide Indicem Applicationum.
- Sycomorus. Vide Ficus Ægyptia.
- Sylva** umbram parit, l. 9. n. 489. æstum excludit, n. 489. avibus decipiendis apta, n. 490.
- Est symbolum Studii sacrarum litterarum, l. 9. n. 489. mulieribus venustatis, n. 480. Confirmationis, n. 491. Virtutis absconditæ, n. 492. Calamitatis utilis, n. 493. mutationis, nu. 494. nobilitatis veteris, n. 495. Ecclesiæ, n. 495.
- Sylvester sustentatus ærumnis, l. 4. n. 130.
- S. Sylvester, l. 9. n. 161.
- Syrinx** est symbolum Concordiæ, l. 23. u. 55. Discordiæ, n. 56. Prædicatoris, n. 57. Spiritus sancti, n. 58.
- Syrus stella**, seu canis cælestis, l. 1. n. 411.
- Est symbolum extremi iudicii, lib. 1. num. 411. Venatoris, num. 412. Viæ ad cælum, num. 412. S. Eutachii, num. 412. S. Domitici, num. 412.
- Tabanus** ænta æstivo tempore acrius excruciat, lib. 8. numer. 183.
- Est symbolum amoris juvenilis, l. 8. n. 283.
- Tabella picta** est symbolum S. Scripturæ varios habentis sensus, lib. 25. num. 110. Amici falsi, num. 110. Adversitatum, num. 111. Cordis mundi, num. 112. Religiosi, num. 112. Exemplaris B. M. V. 111.
- Tabitha** mortua, à S. Petro in vitam revocatur, lib. 3. n. 530.
- Est symbolum sanctæ mortis, ib.
- Tabula Geographica** est symbolum sapientiæ Dei, lib. 21. nu. 184. Iudicii extremi, n. 184. Eucharistiæ, n. 185. Intellectus humani, num. 185. Parvarum rerum mirabilem, num. 186. Mundi nihil æstimandi, num. 187. Avari, num. 187. Bonorum mundi vanorum, n. 188.
- Tabula Geographica cum pyxide nauticâ** est symbolum fidei, l. 20. n. 165. Angeli Custodis, n. 165. 166. Consiliarii, n. 165. Exempli, num. 165. S. Augustini, n. 166. S. Thomæ Aquinatis, nu. 166. Contemplationis Dei, num. 167. Legis Dei, num. 167. Lectionis S. Scripturæ, num. 168. Prudentia, num. 169. Christi resurgentis, n. 169.
- Taciturnus. Vide Indicem Applicationum.
- Tactus. Vide Indicem Applicationum.
- Talia** est symbolum amoris singularis, lib. 17. num. 170. Concordiæ proficiæ, num. 171. Fidei & operum, num. 171. Matrimonii, num. 172.
- Talionis lex. Vide Indicem Applicationum.
- Talpa** oculos habet, & non videt, lib. 8. nu. 277. Vivit sepulta in tenebris, n. 278. 280. Terra thesaurus omnis, n. 279. Ad lucem portata, moritur, n. 281.
- Est symbolum indocti, l. 8. n. 277. Hæretici, n. 277. Avari, num. 278. 279. Peccatoris, num. 278. 280. Calumniæ, n. 281. Tentationis, n. 282.
- Tantalus**, ad mentem usque aquis immersus, poma fugitiva capere, lib. 3. num. 146. 147. In aquis semper sitit, num. 148. 149. 150. 151.
- Est symbolum Avari, l. 3. n. 146. 148. 149. 150. Adversitatum, nu. 147. Spei humanæ, n. 148. Lascivi, n. 149. Divitiarum, nu. 151. Voluptatis, n. 151.
- Tarantula** dorsum stellatum, & viscera venenata habet, lib. 7. nu. 102. Pellem propriam detractam devorat, n. 104. Læsis stuporem inducit, n. 105. Rore & araneis pascitur, nu. 106. Rorem in venenum convertit, num. 107. Citharæ aut tibiæ cantus eidem medetur, n. 108. Ictu hominem inficit, & interficit, n. 110.
- Est symbolum Proditionis, l. 7. n. 102. Adulatoris, n. 102. Hypocritæ, n. 103. Invidi, n. 104. Maligni, n. 104. Stellionatus, n. 104. Suppliciorum divinorum, num. 105. Religiosi vitiosi, nu. 106. Hæreticorum, num. 107. Correctionis suavis, nu. 108. Laboris, ad cælum levantis, n. 109. Christi nascentis, n. 110. Psalmidiæ, num. 110.
- Tarditas. Vide Indicem Applicationum.
- Taurus** fici foliis mitigatur, l. 5. n. 637. 638. Per ficum facilius circumcuratur, n. 639. Victimæ deservit, n. 640. Infestos canes terret, & fugat, n. 641. Lacescitur à canibus, scintillat & fumat, n. 642. Non armis, sed manu prosternitur, n. 643. Opponit Leoni cornua, n. 644. Erectus, non nocet, nu. 645. Priusquàm pugnet, se exercet, n. 646. Ab uberibus impeditur aculeis, n. 647. Furiosus nullum admittit, n. 648.
- Est symbolum lasciviæ, l. 5. n. 637. Religionis, n. 638. Christi incarnati, n. 638. Suavis educationis, num. 639. Servi Dei, num. 640. Religiosi, num. 640. Militis terribilis, n. 641. Fugæ, n. 641. Militis intrepidus, n. 642. Militis victoriosus, n. 643. S. Augustini, n. 643. Potentia defendentis, n. 644. Divitiarum, n. 644. Præsentia Dei, n. 645. Exercitationis, n. 646. Peccatoris se gratiâ privantis, n. 647. Corrigentis iratum.
- Taurus Perilli**, Consultori pessimus, l. 5. n. 649. 651. Scipsum flammis torquet, n. 650. Ventre, non cornu timendus, n. 652. Alienam reddidit vocem, n. 653.
- Est symbolum Authoris proprii mali, lib. 5. n. 649. 651. Invidi, n. 649. 650. Crapulæ, n. 652. Apostolorum, n. 653. Prophetarum, num. 653.
- Taxo. V. Melis.
- Taxus** spinis undique munita, l. 9. n. 496. Lædentem lædit, nu. 496. Naturâ sua venenata est, n. 497. Sed clavo transfixa non amplius nocet, n. 497. Dat, & inficit umbram, n. 498.
- Est symbolum vindictæ, l. 9. n. 496. Par pari reddentis, n. 496. Crucis, n. 497. Prælati vitiosi, n. 498.
- Tela** est symbolum præsentia Dei, l. 15. n. 224. S. Petri, n. 225. S. Mariæ Magdalænæ, n. 225. Mortis immaturæ, n. 226. Pueritiæ, nu. 227. Obedientiæ, n. 228. Fidelitatis, n. 229. Martyrum, nu. 229. Calamitatis utilis, n. 230. Damnorum in affligente & afflicto, n. 231. Causidici malitiosus, n. 232. Vitæ humanæ, n. 233. B. M. V. n. 234. 235.
- Telescopium** est symbolum Historicorum, l. 21. n. 187. Critici, n. 189. Temeritas. Vide Indicem Applicationum.
- Temo. V. Clavus.
- Temperantia. Vide Indicem Applicationum.

INDEX RERUM

- S. Clavi de Crucifixo, n. 157. Confessionis, n. 158. Militis impetuosi, n. 159. Principis iracundi, n. 159. Intentionis rectæ, n. 160. potentia Dei, n. 161. Orationis cum mortis memoriâ, n. 162. SS. Martyrum, n. 163. auxilii Dei, n. 163. S. Thomæ Aquinatis, n. 164. Dei punientis, n. 164. militia, n. 165. Orationis distractæ, n. 166. Principis iusti & fortis, n. 167. belli, n. 168. S. Ambrosii, num. 169. Virtuosus, nu. 169. S. Joan. Baptistæ, num. 169. prudentia, num. 70. profectus, n. 172. Eloquentia, n. 173. fortitudinis, n. 173. magnanimi, n. 174. scommatis mordacis, n. 175. auxilii Dei necessarii, n. 176.
- Torpedo** manum piscatoris stupidam efficit, l. 6. n. 283, 284, 285. Licet pigra sit, velocissimos tamen pisces capit, n. 286. Est symbolum Venustæ mulieris, l. 6. n. 283. Societatis malæ, n. 284. Munerum, n. 285. Mulieris lascivæ, n. 286.
- Torques** est symbolum B. Mariæ Virginis, lib. 25. num. 119. Silentii, num. 120.
- Torrrens** inter saxa murmur excitat, 2. 467. 472. exundans agros devastat, 468. in præceps ruit, 470. hyeme abundat, æstate deficit aquis, 474. itingente frigore congelascit, 475. congelatus, vento calidiorè reolvitur, 475. Est symbolum indocti loquacis, 2. 467. Murmurantis subditi, 467. Militis, 467. Belliducis prædonis, 468. Hæreseos, 469. Iracundi placabilis, 469. Authoris proprii mali, 470. Lacrumarum, 471. Dei, antequam puat, minantis, 472. Unionis utilis, 473. Humilitatis, 474. patientia, 474. charitatis, 475. Gratia Dei, 475.
- SS. Tres Reges. Vide Indicem Applicationum.
- Triangulus** est symbolum SS. Trinitatis, lib. 21. n. 191. mundi non latiantis, n. 192. animæ humanæ, n. 192.
- Tribulatio. Vide Indicem Applicationum.
- Tributum. Vide Indicem Applicationum.
- Trifolium** resistit imبری, lib. 10. num. 186. Sole languente languet, num. 187. Est symbolum Ingratitudinis, l. 10. n. 186. Resistentia, nu. 186. Mortis, n. 187. Christi mortui, n. 187.
- SS. Trinitas. Vide Indicem Applicationum.
- Triptolemus** infans divino cerevis lacte nutritur, & immortalis efficitur, l. 3. n. 154. Est symbolum Educationis, & lactis materni, ib.
- Trivernis** est symbolum propria arte operantis, l. 20. n. 170. generosi, n. 171. vitæ humanæ, n. 171. resistentia, n. 172. audacis, nu. 172. peccatoris contumacis, n. 172. Constantia, n. 173. laboris & industria, n. 174. 176. cooperantis gratia, n. 175.
- Tristitia. Vide Indicem Applicationum.
- Triton** est symbolum Operationis hominem prodentis, l. 25. n. 121. Prophetæ, n. 122. Prædicatoris, n. 122. Perseverantia, num. 123. B. Mariæ V. n. 123. Peregrinationis, num. 123. 126. Voluntatis sine gratia, n. 124. Avari, n. 124. Instabilitatis, n. 125. Obedientis, nu. 125. Animæ vitiose, n. 126. Contemplativi, num. 126. Adulatoris, nu. 127.
- Trochilus** avicula minima, 4. 626. cum aquila configit, 626. veru infixus, supra ignem sese vertit, 627. Est symbolum resistentia, 4. 626. S. Laurentii, 627. SS. Martyrum, 627.
- Trochus** est symbolum Castigationis, l. 18. n. 80. 82. Educationis rigida, n. 80. S. Pauli, n. 80. mundani, n. 81. Calamitatis utilis, nu. 82. 83. 87. 88. Exercitationis sustentantis, n. 84. vitæ humanæ inconstantis, n. 84. Martyrum, n. 85. 96. Religiosi, n. 86.
- Troja. Vide Civitas.
- Trulla cementariæ** est symbolum Calamitatis utilis, lib. 17. n. 193. Dei datoris & Conservatoris bonorum, n. 194. Educationis, n. 194. Synagogæ à Deo amata, n. 195. S. Ecclesiæ à Deo adjunctæ, n. 195.
- Truncus** ramis destitutus habet spem, lib. 9. n. 501. iterum in frondes se effundere potest, n. 501. Est symbolum spei, l. 9. n. 501. resurrectionis, n. 501. desperationis, n. 502. proprii valoris, num. 503. libidinis in juvene, num. 504.
- Truta** adverso torrente niritur, l. 6. n. 287. Auro pascitur, n. 288. Piscatoris hamum nil metuit, n. 289. Est symbolum Animi generosi, l. 6. n. 287. Peccatoris pertinacis, n. 287. Studiosi rerum sacrarum, n. 288. Samsonis, nu. 289. Christi resurgentis, n. 289.
- Tuba** est symbolum Exempli, l. 22. n. 177. Oratoris eloquentis, n. 178. Poetæ, n. 179. 180. 182. 192. Calamitatis utilis, n. 180. Apostolorum, n. 181. Obedientis, n. 182. Prædicatoris virtuosus, n. 183. feminæ incastæ, n. 184. patrisfamilias senis, n. 184. Virtutis pressæ, 185. S. Thomæ Aquinatis, n. 186. S. Pauli, n. 186. Sermonis spiritualis, n. 187. Sufarronis, n. 187. Prædicatoris, qui non sit jocosus, n. 188. Prædicatoris rebusterrenis liberi, n. 189. Correctionis suaviss, n. 190. Calamitatis, n. 191. Aulici, n. 192. Prophetæ, n. 192. Prædicatoris, n. 193.
- Tuber** non nisi cælo inimico nascitur, lib. 10. nu. 188. Nullam paritur sociam, n. 189. humano corpori nocivum, n. 190. Radice caret, num. 191. Non generatur semine, nec fœmen relinquit, n. 192. Est symbolum Operantis ex timore, l. 10. n. 188. peccati gratiam
- excludentis, n. 189. Peccati horrorem incutientis, n. 190. Voluntatis terrenæ, n. 191. Vani Prædicatoris, n. 192.
- Tubus acusticus** est symbolum Apostolorum, lib. 21. num. 193. Concionatoris, num. 193. S. Ant. Pad. num. 193. Iudicii extremi, num. 193.
- Tubus opticus** est symbolum Innocentiæ intactæ, lib. 21. num. 194. S. Francisci SS. Stigmata recipientis, n. 195. felicitatis mundanæ, n. 196. Honoris, quem sequitur vitium, num. 196. Contemplativi, num. 197. Studiosi, n. 197. Consolationis in tribulatione, num. 198. fidei, num. 199. 200. 205. 206. 209. 210. 213. Iudicis, num. 199. prudentia, num. 200. 204. 210. diligentia, num. 200. divitias spernentis, num. 201. unionis, num. 202. auxilii, num. 203. charitatis in proximum, num. 203. S. Martini, num. 203. S. Ignatii Loyolæ, num. 203. Theologia, num. 205. Electionis, num. 205. Christi Iudicis, num. 206. Dei Iudicis, num. 207. maligni, n. 207. 209. amissi passione capti, num. 208. Detractoris, num. 208. Beati, num. 210. Tarditatis prudentis, nu. 211. Jactantia, n. 212. Prophetia, n. 213. 214. B. M. V. dantis scientiam, n. 215. S. Scripturæ, n. 215.
- Tubus vitriarius** est symbolum Spiritus S. l. 17. n. 196. Educationis, n. 197. vitæ humanæ fragilis, n. 198.
- Tugurium** est symbolum vitæ Monasticæ, l. 16. n. 213. solitudinis noxiæ, n. 214.
- Tulipa** Sole nubibus obducto languescit, l. 11. n. 238. 239. Muro circumdata conservatur, n. 241. Est symbolum Absentiæ languorem causantis ob rem amatam, lib. 11. n. 218. Absentiæ noxiæ ob Deum amissum, nu. 239. Mariæ in Monte Calvaria, n. 239. Vitæ humanæ, n. 240. Calamitatum, n. 241.
- Turbopneumaticus** est symbolum gratia necessitatis, lib. 18. n. 89. Ministri laboriosus, n. 89. Oratoris, n. 89. obedientia promptæ, n. 90. instabilis, n. 90. amici falsi, n. 90.
- Turca. Vide Indicem Applicationum.
- Turris** est symbolum legis divinæ, lib. 16. num. 215. Hominis virtuosus præsentis, num. 215. Vigilantia, num. 216. sanctitatis, nu. 217. Constantia, num. 218. 222. SS. Petri & Pauli, n. 219. Prælati, num. 220. 240. Correctoris, num. 220. Consiliiarii, num. 200. Hostis Turcarum, num. 221. Sancti, num. 221. Mortis, num. 223. Amanis mundani, num. 224. Amantis Dei, num. 224. præsentia Dei, num. 225. præsentia Principum, num. 225. absentia Dei, num. 226. benignitatis Principum, num. 227. Vitæ Principis, num. 227. belli utilis, num. 228. Calamitatis utilis, num. 228. S. Theresia, num. 229. S. Thomæ Aquinatis, num. 229. S. Ubaldi, num. 229. Patrocinii B. M. V. n. 230. B. M. V. terribilis, num. 231. protectionis B. M. V. num. 232. 233. Principum, n. 233. 241. Mortificationis, n. 234. Exempli boni, n. 235. S. Scripturæ, n. 235. animi generosi, n. 236. Hominis violenti, n. 237. Iusti afflicti, num. 238. Christi defensoris, n. 239. Prædicatoris, n. 240. S. Pauli, n. 240. Sapientia, n. 240. tutelæ, n. 242. quadraturæ in fabricis, n. 242. Hominis fortunâ mediocri contenti, num. 243. profectus, num. 244. B. M. V. num. 246. patientis, num. 247. Dei cognitionis, num. 248. Deo propinquantis, num. 249.
- Turtur** & canit & gemit, 4. 628. 629. 634. mortuâ consorte, solitariè vivit, 630. 632. nunquam ab eadem dissociari se sinit, 631. squilla foliis nidum suum insternit, 635. Est symbolum Concionatoris concionantis, 4. 628. pœnitentis, 629. Religiosi gementis, 629. Risus, 629. amoris conjugalis, 630. vidualis castitatis, 630. 632. fidei conjugalis, 631. Episcopatus non commutandi, 632. prosperitatis periculo, 633. Desiderii de Cælo obtinendo, 634. Jejunii, 631. prudentia, 635.
- Tutela. Vide Præsidium. SS. Patroni.
- Tutor Principis. Vide Indicem Applicationum.
- Tympanum** est symbolum vindictæ, lib. 22. nu. 194. Calamitatis, n. 194. Beati, n. 195. Mortificationis, n. 196. Gratia prævenientis, n. 197. 198.
- Tyrannus. Vide Indicem Applicationum.

V.

- Vagabundus. Vide Indicem Applicationum.
- Valis** Echonem reddit, 2. 500. Cavernosa specus grandior ad intra, 591. Horribilis specus propè Puteolos, nu. 502. defluentes aquas in se recipit, 593. frumento abundat, 593. Est symbolum gratitudinis, 2. 590. Consuetudinis, 591. Baptismi, 592. Pœnitentiæ, 592. Humilitatis, 593.
- Valor proprius. Vide Indicem Applicationum.
- Vana gloria. Vide gloria vana.
- Vanellus** avis pulchra & fatua, 4. 636. Est symbolum mulieris vanæ, 4. 636. Scientia sine operatione, 636. Hæreseos, 636. Recidivi, 636.
- Vanitas. Vide Felicitas. Mundus. Vita humana.
- Vannus** est symbolum Vitæ socialis, l. 24. n. 90. Disputationis, n. 90. Correctionis fraternæ, n. 90. Studiosi, n. 91. Christi Iudicis, n. 91. 92. Magistrum, n. 92. Calamitatis purificantis, n. 93. 94. Iudicii extremi, n. 93.

N O T A B I L I U M.

- Vapor** in pluvias tandem resolvitur, 2.142.149. Fulmina creat quando que, 143. Radiis solaribus dissipatur, 145. A sole sublevatus fulget, 146.148. Solem obumbrat, 147.
- Est symbolum Maglitratus benefici, 2.142. Sancti, miraculis clari, 142. Apostolorum, 142. Prædicatoris contemptativi, 142. Hominum, è sorte humili ad altiora evektorum, 143. Finis belli, 144. Finis tentationis, 144. Calumniæ superatæ, 145. Tentationis depellendæ, 145. Dignitatis, 146. Ingratitudinis, 147. Peccatoris Deo ingrati, 147. Virtutis in homine ignobili, 148. Religiosi solitarii, 148. Mortis, 149. Meditationis de morte utilis, 149.
- Varietas.** Vide Indicem Applicationum.
- Vas** est symbolum Religiosi obedientis, l.15. n.236. Purgatorii, n.237. Consuetudinis, n.238. Infamiae æternum durantis, n.238. Conservantis, n.238. B.M. Magdalenæ, n.239. Calamitatis utilis, n.239.254. Eloquentiæ, nu.240. SS. Martyrum, nu.241.243. Justorum, n.241. Famæ post mortem, n.242. Christi patientis, n.242. Consuetudinis, n.243. Dignitatis, n.244. Ecclesiæ, nu.243. Tribulationis, n.245. B.M.V. n.246. Resurrectionis, num.247. Hominis creati & prædestinati, n.248.259. Iudicii extremi, n.249. Honorum distributionis, n.250. Ignorantis loquacis, n.251. Educationis, n.252. Prodigi, n.253. Ingrati, n.253. Meretricis, n.253. Loquacis, n.253. Purgatorii, n.254. Exercitii, nu.154. Iusti, n.254. Gratiæ Dei, n.255. Lascivi, n.256. S. Ignatii Loyolæ, n.257. Sanitatis, n.257. B.M.V. beneficiæ, n.258. B.M.V. immaculatæ, n.259. Dignitatis, n.260.
- Vasculum amussis** est symbolum Christi patientis, l.17. n.199. Exempli, n.199.
- S. Ubaldo** Can. Reg. Vide Indicem applicationum.
- Vellus aureum** labore acquiritur & meritis, l.5. n.592. Expansum rore perfunditur, n.593. Est symbolum Præmii, præsupponentis laborem, lib.5. nu.592. M.V. Annuntiatæ, n.593.
- Venatio**, l.3.155.
- Venetiarum dominium**, l.5. n.441.
- Ventus** propulsat nubes calumque serenum reddit, 2.300. Validas prostermit arbores, 301.304.310. Sopitos suscitatur ignes, 302.303. Cælum pluvium, si non iterum, portendit, 305. Levi flatu alit & auget ignem, 306.307. Candentes prunas vel alit vel necat, 309. Arcetes rapit arboris frondes, 311. Intra cannetum spirans, melos educit, 313. Unde veniat, aut quò vadat, nulli notum, 314. Oceanum turbat, sed extollit, 315.322. Navim à portu vel moratur solum, vel ardet, 316.317. Navim ducit in altum, 318. Deducit in portum, 319.321. Dum navim propellendo ferit, fert, 320.321. Incendia nutrit, 324. Fortes in rupe arces frustra oppugnat, 326. Fastigia duntaxat prostermit, 327. Est symbolum Principis iusti, 2.300. Consiliiarii, 200.317. Spiritus sancti, 300.303.313.314.318.321. Pœnæ, in contumaces ferendæ, 301. Occasionis, 302. Calamitatum, 302.306.312.315.316.319.320.321.322. Bonorum terrenorum, 304. Bonarum & malorum inspirationis, 305. Educationis, 306. Correctionis suavis, 307. Correctionis duræ, 308. Modi in corrigendo, 309. Favorem nocentium, 309. Animi intrepidi, 310. Tentationis, 310.326. Iræ Dei, 311. Dæmonis, 311. Legati, 312. Persecutionum, 315. Consilii mali, 317. Consuetudinis vitiosæ, 317. Meditationis de morte, 319. Calamitatis utilis, 321. S. Ursule Virg. & Mart. 322. Calamitatum elevantium, 322. Mortui hominis iusti, 323. Surreptionis, 324. Ambitionis, 324.325. Superbiæ, 325. Gratiæ Dei, 325. Iudicii gravissimi, in potentes olim ferendi, 327.
- Verbum Dei.** Vide Indicem Applicationum.
- Veritas.** Vide Indicem Applicationum.
- Vespa** restudinem non penetrat, l.8. n.382.
- Est symbolum calumniæ, l.8. n.382. Tyranni, n.282.
- Vespertilio** noctu volat, 4.737.640. Cæcutit lumine solis, 638.639. Odit lucem, 642. Pullos suos sub alis circumfert, 643. Est symbolum Hæreticorum, 4.637.640.646. Scriptoris obscuro, 637. Invidi, 638. Virtutis veræ, 638. Sancti, 639. Hominis carnalis, 639. Arcanorum Dei impenetrabilium, 639. SS. Martyrum, 640. Nuntii tristici, 641. Antichristi, 741. Morbi, 641. Hominis terreni, 642. M.V. fugæ in Ægyptum, 643. Auxilii mutui, 644. Honoris noxi, 645. Hælluonum, 646. Iusti, 646.
- Vestis.** Vide Indicem Applicationum.
- Vesuvium** præ incendio saxa sursum ejaculatur, 2.616. Nunquam non ardet, 617. Est symbolum iracundi, 2.616. Blasphemæ, 616. Charitatis, 617.
- Vexillum, labarum,** est symbolum audaciæ, l.22. n.199. S. Crucis, n.200. Christi crucifixi, n.201. Prædicatoris, n.202. Belliducis, n.202. Militis, n.203. S. Bartholomæi, n.203. Martyris, n.203. Continuationis, n.204. Constantiæ inter adversa, n.204. Aulici, n.205. Adulatoris, n.205.
- Via ad cælum.** Vide Indicem applicationum.
- Vicilitudo.** Vide Indicem Applicationum.
- Victoria.** Vide Indicem Applicationum.
- S. Victoria** in corde transfixa, 4.485.
- Vidua.** Vide Indicem Applicationum.
- Vigilantia.** Vide Indicem Applicationum.
- S. Vincentius** semper invictus, 12.15.
- Vindicta** Vide Indicem Applicationum.
- Vinum** vetustate proficit, lib.9. num.570. Sternit dum recreat, numer.569. Stomachum roborat, num.571. Vires restituit, num.571. Nocet immoderatè hautum, num.571. Acefcit tandem, num.572. Est symbolum necessitatis roborantis, lib.9. n.568. Deliciarum mundanarum, num.569. Profectus, num.570. Vini moderatè bibendi, num.571. Perseverantiæ, nu.572. Senis morosi, nu.572. Educationis, num.573. Amoris & timoris Dei simul jungendi, num.574.
- Vino** abstinere, 12.50.
- Viola** humili loco nascitur, sed suavem odorem spirat, l.11. n.248. Suavior è longinquo redolet, n.244. Est symbolum humilitatis B.V. Mariæ, lib.11. nu.242. Amantis unius folius, n.242. Humilitatis Deo gratæ, n.243. Longinquitatis, n.244. Exilii, n.244. Religiosi, n.244.
- Violentia.** Vide Indicem Applicationum.
- Vipera** sub balsami arbore venenum perdit, lib.7. num.111.112. Venenum deponit, dum fontem accedit, num.113. Cum muræna coit, n.114. Fæmella coeuntis masculi caput devorat, & occidit, n.115. Vivens lædit, defuncta medetur, n.116. Pro thesauris deservit, n.117.121.122. Ex partu moritur, nu.118.119.123.126. Ab omni alio veneno præservat, n.124. Scorpionem devorat, n.125. Mollibus tantum dentes infigit, n.127. Taurum morsu lædit, n.128. Est symbolum Mariæ Virginis, l.7. n.111. Societatis bonæ, n.111. Eucharistiæ, n.112. Orationis puræ, n.113. Matrimonii, num.114. Præparationis ad Eucharistiæ, nu.114. Mulieris lascivæ, n.115. Ingrati, n.115. Mundi fallacis, n.115. Avari, n.116. Iustitiæ vindicativæ, n.117. Peccatoris, n.118.125.126. Prædicatoris vitiosi, nu.118. Loquacitatis, n.119. Remordentis conscientiæ, n.119. Iræ, n.119. Judæ proditoris, n.120. Prudentiæ, n.121. Boni è malo colligendi, n.121. Calamitatis utilis, n.122.124. Invidiæ, n.123. Cruelitatis, n.125. Iusti, adversa non metuentis, num.122.124. Hostium minimorum, non contemendorum, n.128.
- Vir apostolicus.** Vide Indicem Applicationum.
- Virgo.** Virginitas. Vide Indicem Applicationum.
- Virtus.** Vide Indicem Applicationum.
- Virtus abscondita.** Vide Indicem Applicationum.
- Viscus** est symbolum vitii etiam perfectos trahentis, lib.25. n.128. Voluptatis etiam perfectos decipiens, n.129. Consuetudinis, num.130.
- Visio Dei.** Vide Indicem Applicationum.
- Visitor.** Vide Indicem Applicationum.
- Vilus.** V. Aspectus. Sensus.
- Vita humana.** Vide Indicem Applicationum.
- Vita activa & contemplativa.** Vide Indicem Applicationum.
- Vitiosus.** V. Peccator.
- Vitium.** V. Peccatum.
- Virus** jacet, dum stipite caret, lib.9. nu.507.513.514. Sine ulmo non profert fructus, n.508.509. Putata seu recia sæcundior, num.517.518.519.520.521.547. Humo condita resurgit, nu.518. Vindemia peracta humi raptatur, n.540. Ad usum fabriles inepta, n.543. Uvas è vite pendulas pruina coquit, n.550. Solaribus radiis, eadem dulces erunt, n.551. Racemus humi jacens putrefcit, n.54. Est symbolum profectus, lib.9. num.505. Viduæ derelictæ, nu.506. B.M.V. supra Calvariæ montem, n.506. Hominis derelicti, n.507. Christi passii, n.507.556. Juventutis, num.508.546. Matrimonii, nu.509. Quietis in Deo, nu.509. Protectionis diviniæ, num.510. Pueritiæ, num.510. Adherentiæ, n.511.541. Amici veri, n.512. Generosi, num.513. Litterati derelicti, n.513. Exempli, num.515. Educationis, num.515.542. S. Josephi, num.516.536. Prædicatoris, num.516. Calamitatis utilis, num.517.519.523.551.532.550. Paupertatis voluntariæ, num.518.555. S. Ecclesiæ, num.520. Monarchiæ, num.521. Fisci, num.521. Religiosi, num.522.547.548. Virtutis, num.522.525. Lacrymarum lætitiæ patientium, n.524. Perseverantiæ, n.526. Patientiæ, n.526. Christi sepulti, n.528. Non degenerantis, n.529. Populi Hebræi, nu.529. Moderationis, nu.530. Mortificationis, nu.531. Fœlicitatis miserabilis, n.533. Mortis, n.534. Jacturæ utilis, n.534. Amicitie veræ, n.535. Lacrymarum, n.537. Proprii valoris, num.538. Martyrum, n.538.548. Animi intrepidi, num.539. Virtute spoliati, num.540. Gratiudinis, n.541. Eleemosynæ, n.541.547. Bonorum operum, num.543. Resurrectionis, 544. S. Fidei, n.544. B.M.V. in passione, num.545. B.M.V.546. Defectus, num.549. Præsentia Dei, n.551. Honoris, num.553. Spei humanæ, num.552. Mundani, num.554. Temporis, num.557. Gratiæ Dei, num.558.
- Vitricus**, 9.477.
- Vitrum** purum ac diaphanum est, l.12. n.326. Dum lucet, frangitur, n.327. Ab igne omnicolor, num.328. Cæcidum est simile crystallo, num.329. Frangitur, non hæditur, n.330. Non instauratur semel fractum, nu.331. Exprimi intra se obvias res, n.332.

INDEX RERUM NOTABILIUM

- convivis præstantius auro, n. 333. Flatu gignitur, n. 334. Liqueor in puro vitro servatur, n. 336.
- Est symbolum beatorum in cælo, l. 12. n. 326. Confessionis, nu. 326. Fidei, n. 326. Fœlicitatis mundanæ, n. 327. Calamitatis utilis, n. 328. Instabilis, n. 328. Innocentiæ, n. 329. Impatientis, n. 330. Martyrum, n. 330. Vitæ humanæ, n. 331. 334. Virginitatis, n. 331. Virtuosi profectus, n. 332. S. Scripturæ, n. 332. Doctrinæ Christianæ, n. 333. Cultus B. M. V. n. 335. Cultus SS. n. 335. Gratæ Dei cor mundum petentis, n. 336. SS. Eucharistiæ, n. 336.
- Vitulus marinus.** V. Phoca.
- Vlmus** umbrâ, qua operit herbas, nutrit, l. 9. n. 575. Arbor sterilis est, n. 576. 577. Vindemias fert, non parit, n. 576. Nil præter frondes profert, n. 577.
- Est symbolum protectionis, l. 9. n. 575. Vanæ gloriæ, n. 576. Hypocritæ, n. 577. Prædicatoris Academici, n. 577.
- Vlysses**, ne sirenum cantu falcinaretur, aures cera obturavit, l. 3. n. 160. 161. 163. 167. Polyphemum excæcavit, n. 162. 165. Palladium surripuit, n. 164.
- Est symbolum voluptatis mundanæ, l. 3. n. 160. 167. Metetricis, n. 161. Malæ occasionis, n. 161. Prudentiæ, n. 102. Religiosi, n. 163. Religionis seu fidei, n. 164. Sipientiæ, n. 164. Mariæ V. n. 164. Prælati, vino dedit, n. 165. Iracundiæ, n. 166.
- Vmbella** est symbolum defensionis, l. 15. n. 261. B. M. V. protectricis, n. 261. Puritatis protegentis, n. 261. Nominis à vitio derivati, n. 262. Gratiarum abusus, n. 263. Servi Dei afflicti, n. 264.
- Vncus** est symbolum Eleemosynarii, l. 17. n. 200. Prædicatoris, n. 200. B. M. Virg. n. 201.
- Unio.** V. Concordia.
- Vocatio.** Vide Indicem Applicationum.
- Voluntas.** V. Intentio. Desiderium. Libertas Cooperari.
- Voluptas.** Vide Indicem Applicationum.
- Votum.** Vide Indicem Applicationum.
- Vpupa** pulcherrimis ornata plumis, 4. 647. 648. Nidum suum inter stercorea construit, 647. 648. Eadem canente, sequitur ubertas vini, 649.
- Est symbolum lascivi, 4. 647. Vestis pretiosæ, 648. Religiosi, 648. Orationis fructuosæ, 649.
- Uranoscopus.** Vide Calionymus.
- Urbanitas.** V. Mores externi.
- S. Ursula.** Vide Indicem Applicationum.
- Vrsus** catulos efformat lambendo, l. 5. n. 663. 664. 665. 666. 667. 678. Apum aculeis visû perficitur, n. 668. Seipsum frustra sanat, 669. Latatur nubilo, n. 670. Vitam desperans, se præcipitat, n. 671. Totâ dormit hyeme, n. 672. Callide se victum simulans, hostem occidit, n. 673. Ungue sibi præbet alimentum, nu. 675. Arma non metuit, n. 676. Quadraginta diebus jejunat, 679.
- Est symbolum artis, l. 5. n. 663. Successivæ perfectionis, n. 664. Suavis correctionis, n. 665. Amantis, n. 665. S. Andreæ Avellini, n. 666. Apostolicæ diligentæ, n. 666. Educationis, n. 667. 678. Utilitatis calamitatum, n. 668. Fallaciæ humani auxilii, n. 669. Sperantis, n. 670. Desperationis, n. 671. Martyrum, n. 671. Serò poenitentis, n. 672. Cedentis, nu. 673. Fugientis, nu. 673. Labore proprio emergentis, n. 675. Virtutis offensæ, n. 676. Librorum perficiendorum, n. 678. Jejunii Quadragesimalis, n. 679.
- Vrtica** vel leviter tacta adurit, l. 10. n. 193. 199. Arctius compressa non lædit, n. 194. 195. Urit maturè, n. 196. 197. Quò adultiore, eò minus lædit, n. 198. Armatam non adurit manum, n. 200.
- Est symbolum Rusticorum, l. 10. n. 193. Vindictæ, n. 193. Fœminæ lascivæ, n. 193. Insolentiæ repressæ, n. 194. Mortificationis, n. 194. Cordis imperterriti, nu. 195. Juventutis, nu. 196. 197. 198. Veræ patientiæ, n. 199. Timoris Dei, n. 200.
- Vrus** à cæpto labore non desistit, lib. 5. num. 680. Fortis, & velox est, n. 681.
- Est sym holum perseverantiæ, lib. 5. num. 780. Belli Ducis, numer. 681.
- Ufura.** Vide Indicem Applicationum.
- Vter** est symbolum Religiosi perfecti, l. 15. n. 265. Naturæ humanæ, n. 266. Quæ est ventus, nu. 273. Servi Dei, nu. 267. Superbi, 268. 269. 373. Calamitatis utilis, n. 270. Corporis aggravantis animam, n. 271. Commodi, n. 272.
- Utilitas,** l. 5. n. 556.
- Vva** intra alveum effervescens depuratur, lib. 9. n. 559. Mature scit illaxa à vespis & crabronibus, n. 560. Hyeme conservatur supra paleas posita, n. 563. Pressa emittit liquorem, n. 566. Sapit, si matura fuerit, n. 567.
- Est symbolum litteratorum, l. 9. n. 559. Societatis, n. 559. Juventutis strictæ, n. 560. Religiosi, n. 560. Habitûs viriosi, n. 560. Perseverantiæ, n. 562. Providentiæ, n. 563. Calamitatis utilis, n. 564. Christi in horro, nu. 565. Passionis Christi, n. 565. Mundani, nu. 566. Mortificati, n. 567.
- Vulcanus,** ob deformitatem cælo exturbatus, & in Ætnæ cavernas dejectus, l. 3. n. 168.
- Est symbolum peccatoris & filii degeneris, lib. 3. n. 168.
- Vulpes** dentibus nocivis ad fraudem instructa est, lib. 5. n. 682. 683. Mortuam se fingens, aviculas capit, nu. 684. 685. 686. Gravida, capturam declinat, n. 687. Licet astuta, illaqueatur, n. 688. Prædatura, fit ipsa præda, n. 689. 699. Decipiens, decipitur, n. 690. Flammâ nocere cupiens, seipsum consumit, n. 691. Priusquàm periclitetur, explorat, n. 692. 693. 694. 695. 696. Mundum sustentat, n. 697. Principes astutos reddit, n. 698. Piscari volens, capitur ipsa, n. 700.
- Est symbolum astutiæ crudelis, lib. 5. n. 682. Adulatoris, n. 682. 684. Militiæ, n. 683. Fingentis, n. 684. Decepti, n. 684. Fidelitatis mundi, n. 685. Hypocritæ, n. 686. Cautelæ, num. 687. 694. 695. S. Monicæ, n. 687. Infirmiæ humanæ prudentiæ, n. 688. Pari referentis, n. 689. 690. Vindictæ, Authori perniciosæ, nu. 691. Cautelæ in fidendo, n. 692. 693. Judicis, n. 694. Mundi fallacis, 694. 697. Prudentiæ, n. 695. Hominis fidelis, n. 696. Fidei, num. 696. 697. Astutiæ in Principe, num. 698. Fraudis delusæ, n. 699. 700.
- Vultur** spirante vento tantum volat, 4. 650. Pullos proprio cruore pascit, 651. Solo ventorum afflatu imprægnatur, 652. 653. Puritras carnes libenter comedit, 654.
- Est symbolum auxilii, 4. 650. Prophetæ, 650. Spiritus sancti elevantis, 650. Eucharistiæ, 651. Annuntiationis B. Mariæ V. 651. Incarnationis Verbi, 653. DetraCTORis invidi, 654.
- Uxor.** Vide Indicem Applicationum.
- Wettenhusium.** Vide Indicem Applicationum.

X.

Xiphias. Vide Ensis piscis.

Y.

Y. est symbolum juventutis in ambiguo hærentis, l. 19. n. 262. Virtutis, quæ est via aspera, n. 62.

Z.

Zachens Sycomorum ascendit, l. 3. n. 534. 535. Bona malè parra restituit, & veniam à Christo acquirit, n. 535.

Est symbolum sapientiæ mundanæ, l. 3. n. 534. Divitiarum, nu. 535. Religiosi, n. 536.

Zacharias elinguis, nato Joanne Baptistâ, vocem recipit, l. 3. n. 537.

Est symbolum S. Joan. Bapt. ib.

Zelotypia. Vide Indicem Applicationum.

Zelus. Vide Indicem Applicationum.

Zona Deiparæ, l. 9. n. 16.

Zorobabel problema solvit, l. 3. n. 374.

Est symbolum veritatis, ib.

Finis Indicis Rerum Notabilium.

I N D E X

LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ,

QUÆ IN

MUNDO SYMBOLICO

REPERIUNTUR.

NUMERUS MARGINALIS PRIMUS SIGNIFICAT CAPUT LI-
bri Sacræ Scripturæ; secundus Versum Capitis. Numerus verò, post Textum po-
situs, significat Librum Mundi Symbolici, & Numerum marginalem Libri.

EX LIBRO GENESEOS.

- Cap. I. v. 1. **I**n principio creavit Deus cælum & terram. lib. 1. n. 1. lib. 21. n. 57
1. 10 Vidit Deus, quòd esset bonum. l. 12. n. 66
1. 12 Protulit terra herbam virentem, & facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum. l. 9. n. 393
1. 14 Fiant luminaria in firmamento. l. 1. n. 317
2. 7 Inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, & factus est homo in animam virentem. l. 12. n. 334
2. 10 Fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum. l. 2. n. 498
2. 11 Nomen uni Phison, ipse est, qui circuit omnem terram Hevilath. Et nomen secundum Gethon, ipse est, qui circuit omnem terram Æthiopia; Nomen verò fluminis tertium Tigris, ipse vadit contra Assyrios. Fluvius autem quartus, ipse est Euphrates. l. 5. n. 374
2. 15 Ut operaretur, & custodiret. l. 11. n. 165
2. 18 Ficiamus ei adiutorium simile sibi. l. 12. n. 164
2. 24 Relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ. Et erunt duo in carne una. l. 9. n. 472. 473. & 474. l. 13. n. 43. l. 17. n. 111 & 172
3. 3 Præcepit nobis Deus, ne comederemus, & tangeremus illum, ne forte moriamur. l. 8. n. 254
3. 10 Timui, eò quòd nudus essem, & abscondi me. l. 4. n. 513
3. 15 Ipsa conteret caput tuum. l. 4. n. 248. l. 5. n. 187. l. 8. n. 221
3. 17 In laboribus comedes ex ea. l. 4. n. 361
3. 19 Donec revertaris in terram, ac qua sumptus es, quia pulvis es, & in pulverem revertaris. l. 2. n. 434. l. 3. n. 172
3. 24 Posuit ante paradysum flammæum gladium. l. 22. n. 58
4. 4 Abeli obtulit de primogenitis suis, & de adipibus eorum. Respexit Dominus ad Abel, & ad munera ejus. lib. 3. n. 180. l. 14. n. 3. l. 17. n. 67
4. 5 Iratus est Cain vehementer, & concidit vultus ejus. lib. 3. n. 185. l. 4. n. 310. l. 15. n. 13
4. 14 A facie tua abscondar, & ero vagus, & profugus in terra, quia omnis, qui invenerit me, occidet me. l. 3. n. 182. l. 6. n. 147. l. 21. n. 96
4. 16 Habitavit profugus in terra. l. 20. n. 94
5. 23 Et facti sunt omnes dies Henoch 365. anni, ambulavitque cum Deo. l. 21. n. 133
6. 9 Noe vir iustus, atque perfectus fuit in generationibus suis. l. 2. n. 28. l. 11. n. 277
6. 12 Omnis enim caro corruperat viam suam. lib. 3. n. 195. l. 12. num. 277
6. 16 Fenestram in arca facies. l. 16. n. 71
7. 17 Multiplicata sunt aquæ, & elevarunt arcam in sublimi à terra. l. 20. n. 112
8. 11 At illa venit ad eum, portans ramum olivæ virentibus foliis in ore suo. l. 4. n. 262
8. 20 Edificavit Noe altare Domino. l. 14. n. 4
8. 21 Odoratusque est Dominus odorem suavitatis, & ait, nequaquam ultra maledicam terræ. l. 3. n. 562. l. 4. n. 4
11. 3 Dixirunt, celebremus nomen nostrum, antequam dividamur in universas terras. l. 19. num. 60
11. 1 Egredere te de terra tua, & de cognatione tua, & egressus est Abraham sicut præceperat ei Dominus. lib. 4. n. 440 & 208. l. 5. n. 124
12. 11 Novi, quòd pulchra sis mulier. l. 4. n. 527
13. 8. Ne quæso, sit iurgium inter me & te, & pastores tuos & pastores meos, fratres enim sumus. l. 2. n. 636
14. 21 Da mihi animas, cætera tolle tibi. l. 3. n. 204
15. 5 Suspice cælum, & numera stellas, si potes, sic erit semen tuum. l. 1. n. 18
15. 11 Descenderunt volucres super cadavera, & abigebat eas Abraham. l. 8. n. 239
17. 1. Ambula coram me, & esto perfectus. l. 5. n. 330
17. 23 Domino mandante, circumcidit carnem præputii eorum, statim in ipsa die sicut præceperat ei Deus. l. 5. n. 136
18. 20 Descendam, & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint, an non? l. 21. n. 17
19. 4 Vallaverunt domum Loth. l. 2. n. 613
19. 16 Dissimulante illo, apprehenderunt manum ejus, & manum uxoris, ac duarum filiarum ejus, eò quòd parceret Dominus illi, eduxeruntque eum. l. 12. n. 198.
19. 26 Aspiciens retrò, versa est in statuas salis. l. 7. n. 3
20. 20 Crevit, & moratus est Ismael in solitudine, factusque est juvenis agitarus. l. 16. n. 140
21. 9 Cùm vidisset Sara filium Agar Ægyptia ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham, elice ancillam hanc, & filium ejus. l. 3. n. 212
21. 16 Levavit vocem, & flevit. l. 12. n. 17
22. 1 Tentavit Deus Abraham. l. 9. n. 112
22. 6 Portabat in manibus ignem & gladium. l. 25. n. 31
24. 65 Isaac egressus fuerat ad meditandum in agro. l. 4. n. 567. l. 21. n. 5
25. 22 Perrexitque, ut consuleret Dominum. l. 20. n. 62
25. 23 Duæ gentes sunt in utero tuo, & major serviet minori. l. 16. n. 247

INDEX LOCORUM

25. 24. Qui prior egressus est, rufus erat, & totus in morem pel-
lis hispidus. lib. 6. num. 206.
25. 27. Jacob, vir simplex, habitabat in tabernaculis. l. 6. n. 106.
27. 27. Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni. l. 8. n. 117. l. 11. n. 115.
27. 41. Venient dies luctus patris mei, & occidam Jacob fratrem
meum. l. 6. n. 106.
28. 20. Si dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum
ad induendum, cunctorum, qua dederis mihi, deci-
mas offeram. l. 15. n. 178.
30. 27. Experimento didici, quia benedixerit mihi Deus pro-
pter te. l. 11. n. 164.
31. 40. Die nocturne astu urebar & gelu, fugiebatque somnus
ab oculis meis. l. 5. n. n. 97. & 307.
32. 26. Non dimisam te, nisi benedixeris mihi. l. 17. n. 123.
32. 28. Si contra Deum fortis fuisti & c. l. 14. n. 116.
33. 3. Parvuli sunt, quos donavit mihi Dominus. l. 6. n. 76.
33. 4. Currens utaque Esau obviam fratri suo, amplexatus
est eum. l. 6. n. 106.
33. 11. Suscipe benedictionem, quam attulisti tibi, & quam do-
navit mihi Dominus, tribuens omnia. l. 6. n. 76.
34. 1. Cum vidisset eam Sichem, adamavit eam, & rapuit,
& dormivit cum illa, ut opprimens virginem. lib. 6.
num. 250.
37. 3. Israel diligebat Joseph super omnes filios suos. l. 21. n. 97.
37. 34. Jacob scissis vestibus, indutus est cilicio, lugens filium
suum multo tempore. l. 10. n. 57. l. 12. n. 17.
39. 5. Benedixitque Dominus domui Aegyptii propter Joseph.
l. 11. n. 164.
39. 9. Ecce Dominus meus, omnibus mihi traditis, ignorat, quid
habeat in domo sua, nec quidquam est, quod non in
mea sit potestate, vel non tradiderit mihi, prater te,
qua uxor eius es, quomodo ergo possum hoc malum
facere, & peccare? l. 1. n. 249.
40. 1. Iratus contra eos Pharaon, misit eos in carcerem. lib. 21.
num. 137.
41. 40. Tu eris super domum meam. l. 19. n. 4.
41. 46. Circueunt omnes regiones Aegypti. l. 1. n. 335.
41. 52. Crescere me fecit Deus in terra paupertatis mea. lib. 9.
num. 555.
42. 7. Joseph quasi ad alienos durius loquebatur. l. 24. n. 53.
42. 21. Merito hac patimur, quia peccavimus in fratrem no-
strum. l. 17. n. 182.
43. 11. Sumite de optimis terrae frugibus in vasis vestris, & de-
ferte viro munera. l. 24. n. 53.
47. 3. Dies peregrinationis mea centum triginta annorum sunt.
l. 4. n. 460.
49. 3. Ruben, primogenitus meus, tu fortitudo, prior in do-
nis, major in imperio. l. 16. n. 27.
49. 4. Effusus es sicut aqua, ascendisti cubile patris tui, & ma-
culasti stratum eius. l. 16. num. 27.
49. 9. Requiescens accubivisti ut Leo. l. 5. n. 451.
49. 10. Non auferetur sceptrum de Juda. l. 21. n. 97.
49. 14. Isacchar asinus fortis, supposuit humerum suum ad por-
tandum. l. 5. n. 34. l. 11. n. 26.
49. 22. Filius accrescens Joseph, filius accrescens, & decorus as-
pectu, sed exasperaverunt eum, & iurgati sunt, invidi-
deruntque illi, habentes jacula. l. 22. n. 108.
49. 27. Benjamin lupus rapax, mane comedit pradam, & ve-
stere dividet spolia. l. 4. n. 170. l. 5. n. 522.
3. 3. Transcam, & videbo. l. 20. n. 62.
3. 7. Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, & clamorem
eius audivi. l. 9. n. 222. l. 23. num. 59.
3. 8. Scien dolore eius descendi, ut liberem eum de manibus
Aegyptiorum, & educam de terra illa in terram
bonam, & gratiosam, in terram, qua fluit lacte &
melle. lib. 3. num. 253.
5. 2. Nescio Dominum, ut auferat ranas à me. l. 6. n. 34. l. 12.
num. 273.
9. 29. Dominus dedit tonitrua & grandinem. l. 22. n. 164.
12. 11. Comeditis festinanter. lib. 15. num. 138.
12. 23. Transibit Dominus percutiens Aegyptios. l. 17. n. 5.
13. 21. Dominus autem precedebat eos, ad ostendendam viam
per noctem in columna ignis. lib. 4. num. 468.
15. 9. Dixit inimicus, persequar, & comprehendam, di-
vidam spolia, & implebitur anima mea, evagina-
bo gladium meum, interficiet eos manus mea. lib. 17.
n. 10.
16. 4. Ego pluiam vobis panes de caelo. l. 11. n. 97.
16. 15. Vespere comedetis carnes, & mane saturabimini pani-
bus, scietisque quod ego sum Dominus Deus vester. l. 9.
num. 575.
16. 15. Manhu, quid est hoc. l. 12. n. 6.
20. 18. Populus videbit voces. l. 20. n. 23.
23. 8. Nec accipietis munera, qua etiam excocant prudentes,
& subvertunt verba iustorum. l. 5. n. 482.
23. 10. Dimitte me, ut irascatur furor meus. l. 3. n. 221.
23. 20. Ecce ego mutam Angelum meum, qui precedat te, &
custodiat in via, & introducat in locum, quem para-
vi. lib. 20. num. 64.
25. 31. Facies, & candelabrum de auro mundissimo.
25. 31. Facies & velum de hyacintho & purpura, coccoque bis
uncto, & bysso retorta, opere plumario, & pulchra
varietate contextum. lib. 11. num. 98.
32. 20. Arripiens vitulum combussit. l. 7. n. 38.
32. 28. Ponat vir gladium super femur suum, ite & redite de
porta usque ad portam per medium Castrorum, &
occidat unusquisque fratrem, & amicum, &
proximum suum, cecideruntque in die illa quasi
viginti tria millia hominum. lib. 5. num. 190. lib. 8.
n. 6.
33. 13. Ostende mihi faciem tuam, ut sciam te, & inveniam
gratiam ante oculos tuos, respice populum tuum gen-
tem hanc. l. 1. n. 286.
33. 20. Non videbit me homo, & vivet. l. 4. n. 144.
33. 29. Cumque descenderet Moyses de monte Sinai, tenebat
duas tabulas testimonii, & ignorabat, quod ornata
esset facies sua ex consortio sermonis Domini. l. 3. n. 213.

EX LEVITICO.

6. 12. Ignis in altari meo semper ardebit. l. 2. n. 17.
13. 45. Os veste contextum. l. 5. n. 390.
19. 2. Sancti estote, quia ego sanctus sum Dominus Deus ves-
ter. l. 7. n. 96.
19. 15. Non facies, quod iniquum est, nec injustè iudicabis, non
consideres personam pauperis, nec honores vultum po-
tentis. Justè iudica proximo tuo. l. 3. n. 402.
21. 1. Ne contaminetur sacerdos in montibus civium suorum.
l. 12. n. 108.
24. 14. Educ blasphemum extra castra, & lapidet eum popu-
lus universus. l. 14. n. 69.
26. 3. Si in praeceptis meis ambulaveritis, & mandata mea cu-
stodieritis, & feceritis ea, dabo vobis pluvias tempo-
ribus suis, & terra gignet germen suum, & pomis
arbores replebuntur. l. 3. n. 35.
26. 9. Respiciam vos, & crescere faciam. l. 4. n. 176.
26. 21. Si ambulaveritis mihi ex adverso, ego quoque contra
vos adversus incedam. l. 4. n. 163.
26. 36. Dabo pavorem in cordibus eorum, & terrebit eos sonitus
folii volantis, & ita fugient quasi gladium. lib. 14.
num. 25.

EX LIBRO EXODI.

- Cap. 1. 12. Quantoque opprimebant eos, tanto magis mul-
tiplicabitur, & crescebant. l. 9. n. 463.
2. 14. Quis te constituit iudicem, & principem super me? num
occidere tu me vis? l. 13. n. 92.
8. 2. Moyses videbat, quod rubus arderet, & non combure-
retur. l. 2. n. 66.

SACRÆ SCRIPTURÆ.

EX LIB. NUMERORUM.

6. 9. **A** Cetum ne bibant. l. 18. n. 128.
 8. 7. Radant omnes pilos carnis sue. l. 15. n. 265.
 10. 2. Fac tibi duas tubas argenteas. l. 13. n. 3.
 11. 33. Adhuc enim carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiusmodi cibus, & ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plagâ magnâ nimis. l. 3. num. 260.
 12. 3. Erat Moyses vir mitissimus super omnes, qui morabatur in terra. l. 5. n. 580.
 13. 19. Considerate terram, qualis sit, & populus, qui habitator est eius, utrum fortis sit an infirmus, si pauci numero, an plures? l. 21. n. 14.
 13. 34. Filios Enachim vidimus ibi, quibus comparati quasi locusta videbamur. l. 3. n. 542.
 14. 3. Utinam pereamus, & non inducat nos Dominus in terram istam, ne uxores, & liberi nostri ducantur captivi. l. 5. n. 440.
 16. 32. Descenderuntque vivi in infernum, operi humo, & perierunt in medio multitudine. l. 2. n. 107.
 19. 20. Si quis hoc ritum non fuerit expiatus, peribit anima illius de medio Ecclesie, quia non est aqua lustrationis aspersa. l. 5. n. 284.
 20. 16. Obsecramus ut nobis transire liceat per terram tuam, non ibimus per agros, nec per vineas, non bibemus aquas de puteis tuis, sed gradiemur viâ publicâ, nec ad dextram, nec ad sinistram declinantes, donec transeamus terminos tuos. l. 6. n. 266. l. 21. n. 201.
 23. 21. Non est idolum in Jacob, nec videtur simulachrum in Israel, Dominus Deus eius cum eo est, & clangor victorie Regis cum illo. l. 14. n. 23.
 24. 5. Quam pulchra tabernacula tua Jacob, & tentoria tua Israel. l. 20. n. 171.
 25. 12. Ecce do eis partem fœderis mei, & erit tam ipsi, quam semini eius pactum sacerdotum sempiterni, quia zelatus est pro Deo suo. l. 2. n. 94.
 27. 20. Dabis ei precepta cunctis videntibus, & partem glorie tue, ut audiat eum omnis synagoga filiorum Israel. l. 21. n. 73.
 28. 11. In Calendis offerctis holocaustum. l. 1. n. 198.
 31. 22. Aurum & argentum, & as, & ferrum, & plumbum, & stannum, & omne, quod potest transire per flammam igne purgabitur. lib. 1. 2. num. 51.
 35. 61. De ipsis oppidis, quæ Levitis dabitur, sex erunt in fugitivorum auxilia separata. l. 9. n. 392.

EX DEUTERONOMIO.

1. 17. **N**ulla erit distantia personarum; ita parvum audietur ut magnum; nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est. l. 1. n. 115. l. 3. n. 77.
 13. 3. Tentat vos Dominus Deus vester, ut sciat, si diligitis eum. l. 2. n. 326.
 16. 18. Iudicent populum iusto iudicio, nec in alteram partem declinent. l. 16. n. 162.
 17. 20. Neque declinet in partem dextram, neque in sinistram. l. 16. n. 162.
 22. 23. Maledictus à Deo, qui pendet in ligno. l. 7. n. 39.
 30. 19. Testes in voco hodie cœlum & terram, quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem. l. 9. n. 307.
 32. 11. Sicut Aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas, & assumpsit eum. l. 4. num. 186. 194.
 32. 15. Incrassatus est dilectus, & recalcitravit, incrassatus, im-

impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salvatori suo. l. 5. num. 166. l. 6. num. 243.

32. 25. Foris vastabit eos gladius, & intus pavor. l. 5. num. 519. 565.
 32. 39. Ego occidam, & ego vivere faciam. l. 2. n. 89.
 32. 41. Si accidero ut fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis. l. 2. n. 234. 245.
 33. 19. Inundationem maris quasi lac surgent. l. 6. n. 6.
 33. 21. Ipse me provocaverunt in eo, qui non erat Deus, & irritaverunt in vanitatibus suis; & ego provocabo eos in eo qui non est populus. l. 1. n. 213.
 33. 22. Ignis succensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni novissima, devorabitque terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet. lib. 1. num. 411.
 34. 5. Mortuus est iubente Domino. l. 4. n. 490.

EX LIBRO JOSUE.

4. 18. **R**eversa sunt aqua in alveum suum, & fluebant, sicut ante consueverant. l. 8. n. 240.
 7. 9. Audient Chananeæ, & omnes habitatores terra, & pariter conglobati circumdabunt nos, atque delebunt nomen nostrum de terra. l. 6. n. 208.
 8. 4. Hostis aut dolo, aut vi, aut aperte, aut insidiis aggrediendus est. l. 9. n. 356.
 10. 13. Mox stetit Sol in medio cœli, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israel. l. 3. n. 267.
 21. 43. Ne unum quidem verbum, quod illis præstiturum se promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia. l. 9. n. 253.

EX LIBRO JUDICUM.

3. 17. **E**glon erat crassus nimis. l. 3. n. 277.
 9. 15. Egrediatur ignis de rhamno, & devoret Cedros Libani. l. 9. n. 182.
 11. 39. In Israel consuetudo servata est, ut post anni circulum conveniant in unum filie Israel, & plangent filiam Jephthæ Galaaditis diebus quatuor. l. 11. n. 22.
 14. 17. Septem diebus continuis fiebat ante eum, tandemque die septimo, cum ei molestus esset, exposuit. l. 12. n. 155.
 15. 19. Aperuit Dominus molarem dentem in maxilla asini, & egressa sunt ex eo aqua. l. 3. n. 285.
 16. 20. Ulciscar me de hostibus meis, & moriatur anima mea cum Philistin. l. 3. n. 291.

EX LIBRO I. REGUM.

1. 17. **F**uit vir unus. lib. 1. num. 258.
 1. 1. Cum multiplicaret preces coram Domino. lib. 4. num. 477.
 2. 1. Exultavit cor meum in Domino. l. 6. n. 91.
 2. 2. Quia non est sanctus, ut est Dominus. l. 6. n. 152.
 2. 6. Domini exim sunt Cardines terra, & posuit super eos orbem Dominus, mortificat, & vivificat, deducit ad inferos & reducit, Dominus pauperem facit, & dicit, humiliat, & sublevat, suscitatur de pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem, ut sedeat cum principibus, & solium glorie teneat. l. 1. n. 118. l. 3. num. 232. 295. l. 12. n. 89. l. 16. num. 100. l. 17. n. 9.
 2. 17. Erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino. l. 3. n. 93.
 2. 30. Quicumque honorificaverit me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. l. 3. n. 351.
 3. 1. Sermo Domini erat pretiosus. l. 13. n. 77.

INDEX LOCORUM

3. 9. *Loquere Domine, quia audit servus tuus. lib. 5. num. 136. &c.*
3. 18. *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat. lib. 9. num. 35.*
3. 19. *Crevit autem Samuel, & Dominus erat cum illo, & non cecidit ex omnibus verbis eius in terram. lib. 9. n. 253.*
6. 12. *Itinere uno gradiebantur. lib. 6. num. 273.*
7. 7. *Preparate corda vestra Domino, & servite illi soli. lib. 25. n. 88.*
7. 16. *Ibat per singulos annos circumiens Bethel, & Galgala, & Masphat, & iudicabat Israel in supradictis locis. lib. 1. num. 66.*
8. 3. *Et non ambulaverunt filii eius, in viis eius, sed declinaverunt post avaritiam. lib. 5. num. 503.*
9. 21. *Nunquid non filius ego sum de minima tribu Israel, & cognatio mea novissima? l. 13. num. 13.*
10. 1. *Unxit te Dominus in Principem, & liberabis populum suum de manibus inimicorum eius. l. 13. nu. 13.*
10. 10. *Insiluit super eum Spiritus Domini, & prophetavit. l. 23. nu. 52.*
10. 16. *De sermone autem Regni non indicavit ei. lib. 5. n. 108.*
10. 27. *Filii Belial dixerunt, num salutare nos poterit iste? & despexerunt eum, & non attulerunt ei munera, ille vero dissimulabat se audire. l. 6. n. 106.*
12. 3. *Loquimini de me coram Domino, & coram Christo eius, utrum bovem cuiusquam tulerim, aut asinum, si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam munus accepi, & dixerunt non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti de manu alicujus quidpiam. lib. 4. num. 475. lib. 13. num. 7.*
13. 3. *Saul cecinit buccinā. l. 22. n. 187.*
13. 5. *Philistinim congregari sunt ad praliandum contra Israel triginta milia curruum, & sex millia equitum. l. 16. nu. 153.*
14. 43. *Gustans gustavi in summitate Virga, qua erat in manu mea paululum mellis, & ecce morior! lib. 8. num. 225.*
14. 44. *Morte morieris Jonathan. lib. 3. num. 76.*
15. 22. *Melior est obedientia, quam victima. lib. 3. num. 297. lib. 21. 45.*
15. 23. *Quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare, & quasi scelus idololatriæ, noxæ acquiescere. lib. 3. num. 268.*
15. 33. *Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus, sic absque liberis erit mater tua. l. 3. n. 184.*
16. 7. *Nec respicias vultum eius, neque altitudinem stature eius quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico; homo enim videt ea quæ parent, Deus autem intuetur cor. l. 5. n. 694. l. 20. n. 96.*
16. 14. *Spiritus autem Domini recessit à Saul, & exagitabat eum spiritus nequam à Domino. l. 16. nu. 25.*
17. 39. *Capit tentare, si posset armatus incedere. l. 8. n. 177.*
17. 47. *Ut sciat omnis populus, quia est Deus Israel, & noverit universa Ecclesia hæc, quia non in gladio, nec in hasta salvat Dominus, ipsius enim est bellum. lib. 3. num. 279.*
18. 1. *Anima Jonathan conglutinata est anima David, & dilexit eum Jonathan quasi animam suam. lib. 3. num. 303. l. 17. num. 111.*
18. 13. *Saul Davidem tribunum super mille viros constituit. l. 16. num. 160.*
19. 3. *Stabo juxta patrem meum in agro. l. 25. n. 15.*
19. 6. *Saul placatus voce Jonathan juravit, vivit Dominus, quia non occidetur. lib. 9. num. 170.*
19. 24. *Num & Saul inter Prophetas? l. 3. n. 296.*
24. 15. *Quem persequeris Rex Israel? canem mortuum persequeris, & pulicem unum. l. 6. n. 106.*
25. 36. *Et ecce erat ei convivium, quasi convivium Regis, & cor Nabal jucundum. l. 9. n. 499.*

EX LIBRO II. REGUM.

1. 22. *Agitta Jonathan nunquam rediit retrorsum, & gladius Saul non est reversus inanis. l. 22. n. 92.*
6. 6. *Extendit Oza manum ad Arcam Dei, & tenuit eam, iratusque est indignatione Dominus contra Ozam, & mortuus est ibi juxta Arcam Dei. lib. 25. num. 4.*
6. 11. *Benedixitque Dominus Obededom, & omnem domum ejus. l. 11. n. 164.*
6. 10. *Quam gloriosus fuit Rex Israel, discooperiens se? lib. 7. num. 49.*
8. 1. *Tulit David frænum tribuli de manu Philisthim. lib. 25. num. 51.*
9. 7. *Ne timeas, quia faciens faciam in te misericordiam propter Jonathan patrem tuum, & restituiam tibi omnes agros Saul Patris tui, & tu comedes panem in mensa semper. l. 9. n. 575.*
11. 5. *Iratus indignatione David adversus hominem illum nimis, dixit ad Nathan, vivit Dominus, quoniam filius, mortuus est vir, qui fecit hoc. l. 5. n. 401.*
11. 25. *Varius enim est eventus belli. l. 12. n. 104.*
12. 13. *Dominus quoque transtulit peccatum tuum. lib. 3. n. 308. l. 23. n. 9.*
13. 21. *Et noluit contristare spiritum Ammon filii sui, quoniam diligebat eum. l. 9. n. 401. 628.*
13. 32. *Ammon filius mortuus est, quoniam in ore Absolon erat positus ex die, qua oppressis Thamar sororem ejus. l. 8. num. 258.*
14. 14. *Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur. lib. 2. num. 425.*
14. 32. *Obsecro, ut videam faciem Regis, quod si memor est iniquitatis meæ, interficiat me. l. 8. n. 253.*
15. 21. *Vivit Dominus & vivit Dominus meus Rex, quoniam in quocunque loco fueris Domine mi rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus. l. 6. n. 28.*
15. 23. *Occurrit ei veste scissa, & terra pleno capite. lib. 11. num. 8.*
16. 2. *Regi enim venit obviam cum duobus asinis qui onerati erant ducentis panibus, centum ligaturis uvæ passæ & centum massis palatharum, & duobus utribus vini. l. 5. n. 597.*
16. 23. *In consiliis ea usus est dexteritate, ut, quoties Rex consiliis illius usus est, nunquam aberraverit. lib. 17. num. 157.*
18. 33. *David flevit, & sic loquebatur: Fili mi Absolon, Absolon fili! quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te? l. 10. num. 57.*
19. 27. *Tu autem Domine mi Rex sicut Angelus Dei es. lib. 23. num. 65.*
21. 17. *Lucerna in Israel. l. 2. n. 146. l. 22. n. 46.*
21. 27. *Scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam. l. 7. n. 59.*
22. 2. *Dominus petra mea, & robur meum, & Salvator meum, Deus fortis meus sperabo in eum. l. 6. n. 118.*

SACRÆ SCRIPTURÆ.

EX LIBRO III. REGUM.

31. 9. **D**Abis ergo seruo tuo cor docile, ut populum tuum iudicare possit, & discernere inter bonum & malum. l. 21. num. 170.
3. 3. Dilexit Salomon Dominum, ambulans in praeceptis David Patris sui. l. 3. n. 370.
5. 14. Per menses singulos vicissim. l. 15. n. 164. &c.
5. 17. Praecipit Rex, ut tollerent lapides, grandes lapides praeiosos in fundamentum templi, & quadrarent eos. l. 16. num. 242.
6. 7. Malleus & securis, & omne ferramentum non sunt audita in domo cum adificaretur. l. 22. n. 195.
6. 35. Operuit omnia laminis aureis opere quadro ad regulam. l. 21. n. 172.
8. 54. Utrumque genu in terram fixerat, & manus extenderrat in caelum. l. 3. n. 489.
9. 12. Dedit Salomon Hiram viginti oppida in terra Galilee, & egressus est Hiram de Tyro ut videret oppida, quae dederat ei Salomon, & non placuerunt ei, & ait: haecine sunt civitates, quas dedisti mihi frater? & appellavit ea terram Chabul. l. 18. n. 8.
10. 18. Fecit Rex Salomon currus & equites, & facti sunt ei quingenti currus, & duodecim millia equitum. lib. 3. n. 370.
11. 1. Rex autem Salomon adamavit mulieres alienigenas multas, his itaque copulatus est ardentissimo amore. lib. 3. num. 370.
11. 4. Cumque iam senex esset, depravatum est cor eius per mulieres, ut sequeretur Deos alienos. l. 3. n. 370.
12. 8. Dereliquit consilium senum, & adhibuit adolescentes. lib. 3. n. 370.
14. 4. Apprehendite eum. l. 3. n. 9.
15. 14. Veruntamen excelsa non abstulit. l. 15. n. 270.
18. 8. Quis dereliquit consilium senum, quod dederant ei, & adhibuit adolescentes. l. 17. n. 69.
18. 38. Ignis descendit de caelo, & delevavit holocausta & victimas. l. 14. n. 3.

EX LIBRO IV. REGUM.

2. 5. **D**Elevit auruspices, quos posuerunt Reges Juda ad sacrificandum, & efferrit fecit lutum de domo Domini frans. Destruxit quoque adiculas effeminatorum. l. 9. n. 180.
2. 12. Pater mi, Pater mi, curvus Israel, & auriga eius. lib. 6. num. 271.
4. 34. Incubuit super puerum, posuitque os suum super os eius, & oculos super oculos eius, & manus super manus eius, & incurvavit se super eum, & calefacta est caro pueri. l. 3. n. 338.
9. 30. Porro Jezabel depinxit oculos suos stibio, & ornavit caput suum. l. 3. n. 338.
9. 37. Erunt carnes Jezabel sicut stercus super faciem terra in agro Jezabel, ita ut pratercuntes dicant, haecum est illa Jezabel. lib. 3. n. 338.
12. 2. Fecitque Joas rectum coram Domino cunctis diebus, quibus docuit eum Jojada Sacerdos. l. 9. n. 196.
18. 4. Ipse dissipavit excelsa, & contrivit statuas, & succidit lucos, confregitque serpentem ancum, ipse percussit Philistheos. l. 4. n. 612.
18. 6. Fecitque mandata eius quae praeceperat Dominus Moysi. l. 3. n. 350.
19. 30. Mittet radicem deorsum, & faciet fructum sursum. lib. 9. n. 84.
20. 6. Addam diebus tuis quindecim annos, sed & de manus Assyriorum liberabo te, & civitatem hanc, & protegam urbem istam propter me, & propter David servum meum. l. 2. n. 103.
22. 2. Fecit, quod placitum erat coram Domino, & ambulavit.

lavit per omnes vias David patris sui, non declinavit ad dextram, sive ad sinistram. l. 16. n. 162.

23. 25. Similis illi non fuit ante eum Rex, qui reverteretur ad Dominum in omni corde suo, & in tota anima sua, & in universa virtute sua juxta omnem legem Moysi, neque post eum surrexit similis illi. l. 22. n. 44.
25. 8. Nabuzardan princeps militiae, servus Regis Babylonis venit in Jerusalem, & succendit domum Domini, & domum Regis, & domos Jerusalem, omnemque domum combussit igni. l. 3. n. 362.

EX LIBRO I. PARALIPOMENON.

9. 19. **C**ustodes vestibulorum tabernaculi, & familia eorum per vias castrorum Domini custodientes introitum. l. 15. n. 164.

EX LIBRO II. PARALIPOMENON.

1. 10. **D**A mihi sapientiam & intelligentiam, & egrediar coram populo tuo. l. 2. n. 33.
16. 9. Oculi enim Domini contemplantur universam terram, & praebent fortitudinem eis, qui corde perfecto credunt in eum. l. 20. n. 56.
24. 2. Fecit Joas, quod bonum est coram Domino cunctis diebus Joas a sacerdotis. l. 3. n. 340.
24. 17. Postquam obit Jojada, ingressi sunt Principes Juda, & adoraverunt Regem, qui delinuit obsequiis eorum, acquivit eis. l. 3. n. 340.
24. 22. Videat Dominus, & requirat. l. 3. n. 341.
26. 16. Cum roboratus esset, elevatum est cor eius in interitum, & neglexit Dominum Deum suum. l. n. 347.
26. 18. Sacerdotes restiterunt Regi, atque dixerunt, non est tui officii Ozia ut adoleas incensum Domino, jeda Sacerdotum, qui, consecrati ad hujusmodi ministerium. lib. 3. num. 340.
32. 25. Elevatum est cor eius, & facta est contra eum ira, & contra Jerusalem. l. 3. n. 353.
33. 11. Coeperunt Manassen, & vincuntur catenis, atque compedibus, duxerunt in Babylonem. lib. 10. num. 30. lib. 17. num. 11.
33. 12. Postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum, & egit poenitentiam valde. lib. 13. nu. 573. l. 10. num. 30.
36. 12. Fecit Sedecias malum in oculis Domini Dei sui. lib. 11. num. 75.
36. 14. Sed & universi Principes Sacerdotum, & populus praeparati sunt. l. 11. n. 75.

EX LIBRO II. ESDRÆ.

9. 25. **C**Omederunt, & saturati sunt, & impinguati sunt, & abundaverunt divitiis in bonitate tua magna, provocaverunt autem te ad iracundiam, & recesserunt a te, & projecerunt legem tuam. lib. 5. num. 166. 565.

EX TOBIA.

1. 4. **C**Um esset junior omnibus, nihil tamen puerile gessit in opere. l. 3. n. 299. 366.
1. 25. Monita salutis dabit eis. l. 1. n. 337.
2. 9. Rapiebat corpora occisorum, & mediis noctibus sepeliebat ea. l. 9. n. 96.
3. 9. Amplius ex te non videamus filium aut filiam super terram, interfecit virorum tuorum. lib. 13. num. 92.

INDEX LOCORUM

3. 21. Post tempestatem tranquillam facis, & post lacrimationem & fletum exultationem infundis. lib. 1. n. 19. lib. 5. num. 670.
12. 3. Me duxit, & reduxit sanum. l. 5. n. 125. l. 16. n. 100.
12. 13. Quia acceptus eras, necesse fuit, ut tentatio probaret te. l. 2. num. 326.

EX LIBRO JUDITH.

12. 12. **N**on vereatur bona puella introire ad Dominum meum, ut honorificetur ante faciem eius, ut manducet cum eo, & bibat vinum in iucunditate. l. 15. n. 130.
15. 10. Non est talis mulier super terram, & nomen tuum memorabitur in omni terra. Tu gloria Jerusalem, tu laetitia Israel, tu honorificentia populi nostri, quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum. l. 3. n. 375.
7. 6. Dies mei velociores transferunt, quam à texente tela succiditur. l. 15. n. 226.
7. 7. Ventus est vita mea. l. 8. n. 241.
7. 9. Consumitur nubes, & pertransit. l. 2. n. 168.
9. 13. Deus, cuius ira nemo resistere potest. l. 2. n. 245.
12. 12. In antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia. l. 3. n. 398.
12. 25. Si continuerit aquas, omnia siccabuntur, & si emiserit eas, avertent terram. l. 2. n. 190.
13. 15. Etiam si occiderit me, in ipso sperabo. l. 11. n. 63.
13. 27. Observasti omnes semitas meas. l. 5. n. 132.
12. 1. Homo natus de muliere, brevi vivens tempore repletur multis miseris. lib. 6. num. 7. lib. 10. num. 110. lib. 11. num. 28.
14. 2. Qui quasi flos egreditur, & nunquam in eodem statu permanet. l. 1. n. 51. l. 11. n. 616.
14. 7. Lignum habet spem, si praeclusum fuerit, rursum virascit, & rami eius pullulant, lib. 9. num. 157. 501. lib. 11. n. 150.
14. 14. Expecto donec veniat immutatio mea. lib. 20. num. 117. l. 21. n. 30.
14. 15. Vocabis me, & ego respondebo tibi, operi manuum tuarum porriges dextram. l. 9. n. 434.
15. 20. Cunctis diebus impius superbit. lib. 1. num. 51. lib. 10. num. 163.
15. 21. Sonitus terroris semper in auribus eius. l. 5. n. 219.
15. 25. Contra Omnipotentem roboratus est, cucurrit adversus Deum erecto collo, & pingui cervice armatus est. l. 5. n. 565. l. 6. n. 243. 287.
15. 29. Non ditabitur, nec perseverabit substantia eius, nec mitet in terram radicem suam. l. 10. n. 182.
17. 1. Spiritus meus attenuabitur, dies mei breviabuntur, & solum mihi superest sepulchrum. l. 16. n. 168. 177. l. 19. n. 49.
17. 12. Noctem verterunt in diem, & rursum post tenebras spero lucem. lib. 1. num. 11. lib. 2. num. 110. l. 4. num. 271. 646.
17. 14. Putredini dixi, pater meus es tu, mater mea, & soror mea veribus. l. 3. n. 414.
19. 23. Quis mihi tribuat, ut scribantur sermones mei? quis mihi det, ut exarentur in libro stylo ferreo, & plumbi lamina, vel cetera sculpantur in silice? lib. 13. num. 86.
19. 26. Et rursum circumdabor pelle mea, reposita est hac spes mea in sinu meo. l. 14. n. 271.
20. 11. Ossa eius implebuntur vitris adolescentiae eius, ut cum eo in pulvere dormirent. l. 8. num. 267. l. 9. num. 561. l. 15. num. 22.
20. 15. Divitias, quas devoravit, evomet, & de ventre illius extrahet illas Deus. l. 6. n. 242.
10. 18. Licet, quae fecit, nec tamen consumetur. lib. 9. num. 236 l. 12. n. 55.
20. 19. Confringens nudabit pauperes, domum rapuit, & non aedificavit eam, nec est satiatus venter eius. lib. 2. num. 653.
21. 13. Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. l. 5. n. 68.
24. 6. Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias eius, nec reversi sunt per semitas eius, manè primo consurgit homicida, interfecit egenum & pauperem: per noctem verò erit quasi fur. Oculum adulteri observat caliginem dicens, non videbit me oculus, & operiet vultum suum, perfodit in tenebris domos. l. 1. n. 63. l. 4. n. 226. 642. l. 9. n. 95. 163.
24. 19. Ad minimum calorem transeat, ab aquis vivum. lib. 2. num. 602.
26. 8. Quilgat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum. l. 2. n. 190. l. 17. n. 54.

EX LIBRO ESTHER.

8. 10. **N**ecdum verbum de ore eius exierat, & statim operuerunt faciem eius. l. 2. n. 372. l. 8. n. 87.
16. 2. Multi lonitate Principum, & honore, qui in eos collocatus est, abusi sunt in superbiam: & non solum subiectos Regibus nutuntur opprimere, sed datam sibi gloriam non ferentes, in ipsos, qui dederunt, moliantur insidias. l. 15. n. 63.

EX JOB.

1. 1. **E**Rat vir ille simplex, & rectus. lib. 5. num. 299. & l. 10. num. 45.
1. 5. Sanctificabat filios, confurgensque diluculo, offerebat holocausta pro singulis. l. 2. n. 202.
1. 16. Venit alter, & dicit, ignis Dei cecidit de caelo: sed & illo loquente venit alter. &c. l. 2. n. 93.
1. 19. Adhuc tu permanes in simplicitate tua. Benedic Deo, & morere. l. 22. n. 79.
1. 21. Nudus egressus sum de utero matris meae, & nudus revertar illuc: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum. lib. 3. num. 240. lib. 4. num. 474. lib. 9. num. 35.
1. 22. In omnibus his non peccavit Job. lib. 15. num. 31. lib. 16. num. 247.
2. 6. Ecce in manu tua est, veruntamen animam illius serva. l. 4. n. 603.
2. 7. Percussit Job ulcere pessimo à planta pedis usque ad verticem eius. l. 2. n. 310. l. 15. n. 31.
2. 10. Quasi una de stiliis mulieribus locuta es. l. 8. n. 152.
2. 11. Extende paululum manum tuam, & tange cuncta quae possidet, nisi in faciem benedixerit tibi. lib. 22. num. 117.
3. 8. Spiritus, ubi vult spirat, sed nescis unde veniat, aut quo vadat. l. 20. n. 116.
3. 21. Quasi effodientes thesaurum, gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum. l. 5. n. 405.
3. 24. Antequam comedam. l. 4. n. 324.
4. 8. Operantur iniquitatem & seminant dolores, & metunt eos. l. 3. n. 119.
4. 9. Vidi eos, qui operantur iniquitatem, flante Deo periisse. l. 15. n. 46.
4. 12. Ad me dictum est verbum absconditum, & quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius. lib. 19. num. 12.
5. 2. Vivum stultum interfecit iracundia. l. 3. n. 31.
5. 7. Homo nascitur ad laborem. l. 4. n. 361. l. 5. n. 61.
5. 18. Ipse vulnerat, & medetur. l. 2. n. 89. l. 7. n. 440. l. 22. n. 62. l. 25. 75.
26. 11. Co-

SACRÆ SCRIPTURÆ.

26. 11. *Columnæ colli contremiscunt, & parent ad nutum ejus.* l. 3. n. 354.
27. 5. *Donec desiciam non recedam ab innocentia mea. Iustificationem meam quam cepi tenere, non deseram.* lib. 4. num. 418. lib. 8. num. 219. lib. 15. num. 21.
27. 19. *Drives cum dormierit nihil secum auferet, aperiet oculos suos, & nihil inueniet.* lib. 5. n. 372.
28. 2. *Lapis solutus calore in os vertitur.* lib. 16. n. 85.
28. 12. *Nec inuenitur in terra suaviter viventium.* lib. 9. numer. 567.
28. 18. *Trahitur autem sapientia de occultis.* l. 5. n. 405.
29. 3. *Quando splendebat lucerna ejus super osput meum, ad lucem ejus ambulabam in tenebris.* libro 4. numer. 469.
29. 5. *In circuitu meo pueri mei.* l. 21. n. 36.
29. 15. *Oculus fui cæco, & pes claudus.* l. 8. n. 32.
29. 16. *Causam quam nesciebam, diligentissimè investigabam.* l. 17. nu. 14.
30. 3. *Qui rodebant in solitudine, & mandebant herbas, & arborum cortices.* libr. 5. numer. 631. lib. 8. numer. 108.
30. 31. *Versa est in luctus cithara mea, & organum meum in vocem flentium.* l. 23. n. 8. 30.
31. 1. *Perpigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem de virgine.* lib. 2. num. 217. lib. 5. nu. 419. lib. 9. n. 207. lib. 16. num. 191.
31. 12. *Ignis est usque ad perditionem devorans, & omnia eradicans germina.* l. 4. n. 778.
36. 16. *Salvabit te de ore angustio latissimè.* l. 20. n. 159.
36. 18. *Non te separet ira, ut aliquem opprimas, nec multitudo donorum inclinet te.* l. 2. n. 47.
36. 26. *Plumescit accipiter expandens alas suas ad Austrum.* l. 20. n. 134.
38. 21. *In occursum pergit armatis, contemnit pavorem nec cedit gladio.* l. 5. n. 314.
38. 36. *Quis dedit gallo intelligentiam?* l. 3. n. 502.
38. 37. *Quis dormire faciet?* l. 1. n. 10.
39. 1. *Nunquid parturientes cervas considerasti.* lib. 16. numer. 192.
39. 21. *Terram ungula fodit, exultat audacter, in occursum pergit armatis.* l. 5. n. 315.
39. 27. *Nunquid ad præceptum tuum elevabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum? inde contemplatur escam, & oculi ejus de longe prospiciunt.* l. 4. n. 123. 202. 205. 209. l. 5. n. 299.
41. 12. *Halius ejus prunas ardere facit.* l. 2. nu. 75.
42. 10. *Et addidit Dominus omnia, quacunque fuerunt Iob duplicia.* l. 11. nu. 109.
42. 12. *Dominus autem benedixit novissimis Iob magis, quàm principio ejus, & facta sunt ei quatuordecim millia ovium.* l. 3. n. 293. l. 11. nu. 109.
4. 8. *A fructu frumenti, & olci sui multiplicati sunt.* l. 4. n. 649. lib. 15. nu. 126.
5. 11. *Domine mane exaudies vocem meam.* l. 2. nu. 202. 481. lib. 5. nu. 230.
5. 11. *Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant.* l. 2. n. 656. l. 16. n. 173.
6. 1. *Domine ne in furore tuo.* lib. 8. num. 59.
7. 3. *Non est, qui redimat, neque qui saluum faciat.* l. 5. nu. 8. l. 16. nu. 92.
7. 7. *Exurge Domine in ira tuâ, & exaltare in sinibus inimicorum.* li. 22. nu. 100.
7. 13. *Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum tendit, & paravit illum.* l. 2. nu. 234.
7. 16. *Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit in foveam quam fecit.* l. 3. n. 119. l. 6. n. 29.
7. 17. *Convertetur dolor ejus in caput ejus, & in verticem ipsius iniquitas ejus descendet.* lib. 3. n. 119. 317. lib. 7. numer. 18.
9. 4. *In convertendo inimicum meum retrorsum.* l. 2. nu. 647.
9. 8. *Perit cum sonitu.* lib. 18. nu. 70.
9. 10. *Adjutor in opportunitatibus, in tribulatione.* l. 20. n. 120. lib. 21. nu. 2.
9. 14. *Tibi derelictus es pauper, orphano tu eris adjutor.* lib. 3. nu. 214. l. 9. nu. 406.
9. 15. *Qui exaltas me de portis mortis.* lib. 2. n. 270. lib. 8. nu. 113. l. 24. nu. 83.
9. 17. *Desiderium pauperum exaudivit Dominus, preparationem cordis eorum audivit auris tua.* l. 2. nu. 171. l. 9. n. 20.
9. 24. *Laudatur peccator in desideriis anima sua, & iniquus benedicitur.* l. 5. n. 153.
10. 5. *Oculi ejus in pauperes respiciunt.* lib. 3. nu. 48.
10. 6. *Ignis, & sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum.* l. 18. n. 6.
10. 7. *In lingua ejus labor & dolor.* l. 5. n. 42.
10. 10. *Consumetur nequitia peccatorum.* l. 22. nu. 106.
11. 9. *In circuitu impij ambulans, secundum alitudinem tuam multiplicasti filios hominum.* lib. 5. nu. 337. 633. lib. 17. nu. 140. l. 21. nu. 25. 31.
13. 1. *Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studiis, non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum.* lib. 3. numer. 265.
13. 3. *Quorum os maledictione, & amaritudine plerum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem, & contritio infelicitatis in vis eorum.* l. 5. nu. 691.
13. 4. *Qui devorat plebem meam, ut cibum panis.* lib. 5. numer. 130.
13. 5. *Trepidaverunt timore, ubi non erat timor.* lib. 5. nu. 313.
15. 4. *Multiplicata sunt infirmitates eorum, pestis acceleraverunt.* l. 5. n. 9. l. 11. n. 237. l. 16. n. 104. l. 18. n. 29.
16. 15. *Satiabor, cum apparuerit gloria tua.* l. 4. n. 167. l. 5. n. 222. 319. lib. 12. num. 304.
17. 5. *Circumdederunt me dolores mortis, & pericula inferni invencerunt me.* lib. 4. num. 6.
17. 9. *Carbones succensi sunt ab eo.* l. 2. nu. 115. 117. 121.
17. 26. *Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo electus eris, & cum perverso perversus eris.* l. 6. n. 239. l. 9. nu. 334. l. 15. n. 204. l. 21. numer. 181.
17. 30. *In Deo meo transgrediar murum.* l. 16. n. 167.
17. 34. *Perfecit pedes meos tanquam cervorum, & super excelsum statuens me.* l. 5. n. 195. 245.
17. 36. *Disciplina tua ipsa me docebit.* l. 12. n. 89.
18. 5. *In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* l. 14. nu. 15. 19. l. 15. nu. 39.
18. 6. *Ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo, exultavit ut gigas, ad currendam viam.* l. 1. nu. 105. l. 5. numer. 437.
18. 7. *Nec est, qui se abscondat à calore ejus.* l. 1. n. 66.
21. 11. *In te projectus sum ex utero, de ventre matris meæ Deus meus es tu.* l. 9. num. 193. 510.
21. 15. *Sicut aqua effusus sum.* l. 2. n. 334. 434.
21. 16. *Arui tanquam testa virtus meæ.* l. 15. n. 254.

EX PSALMIS.

- Psal. 73. **F**ructum suum dabit in tempore suo: & folium ejus non defluet, & omnia, quacunque faciet, prosperabuntur. l. 3. nu. 36. l. 9. nu. 64. 340. 439. 493.
2. 1. *Gentes, & populi meditati sunt inania.* l. 22. num. 73.
2. 2. *Astiterunt Reges terræ, & Principes convenerunt in unum adversus Dominum, & adversus Christum ejus.* l. 17. n. 58.
2. 12. *Apprehendite disciplinam.* l. 4. n. 408. l. 22. n. 73.
4. 2. *In tribulatione dilatasti mihi.* l. 19. n. 34.
4. 3. *Fili hominum usquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & quaritis mendacium?* lib. 12. nu. 314. l. 15. n. 197.
4. 5. *Ira scimini, & nolite peccare.* lib. 1. nu. 404. lib. 2. nu. 407. 605.
4. 6. *Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Domino.* l. 4. n. 649.
4. 7. *Dedisti letitiam in corde meo.* lib. 10. nu. 15. lib. 15. numer. 126.

INDEX LOCORUM

21. 17. *Circumdederunt me canes multi.* l. 5. num. 120.
22. 4. *Si ambulavero in medio umbra mortis.* l. 9. n. 8.
22. 5. *Parasti in conspectu meo merulam adversus eos, qui tribulant me: impinguasti in oleo caput meum, & calix meus tnebrians quàm præclarus est.* lib. 5. nu. 292. l. 14. n. 7.
22. 6. *Et misericordia tua subsequetur me.* l. 9. n. 491.
23. 2. *Ipse super mariâ fundavit eam.* lib. 2. num. 655.
23. 7. *Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales.* l. 1. nu. 248.
24. 8. *Dulcis, & rectus Dominus.* l. 1. n. 27. l. 2. n. 138.
24. 15. *Oculi mei semper ad Dominum.* lib. 1. num. 232. lib. 4. num. 200.
25. 2. *Verecens meos, & cor meum.* l. 3. n. 559.
25. 6. *Lavabo inter innocentes manus meas, & circumdabo altare tuum Domine, ut audiam vocem laudis, & enarrem universa mirabilia tua.* lib. 5. nu. 256.
26. 1. *Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?* lib. 2. nu. 579. l. 3. n. 39.
26. 3. *Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum.* l. 2. num. 579. l. 3. nu. 390. l. 5. nu. 291. 504.
26. 8. *Tibi dixit cor meum, exquisivit te facies mea, faciem tuam Domine requiram.* l. 20. nu. 96.
26. 10. *Pater meus, & mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me.* lib. 4. num. 298.
26. 12. *Mentita est iniquitas sibi.* lib. 3. nu. 394.
28. 6. *Dilectus quemadmodum filius unicornium.* l. 5. n. 550. 558. 560.
28. 9. *Vox Domini preparantis cervos.* lib. 5. nu. 200.
29. 4. *Salvasti me à descendentibus in lacum.* l. 15. nu. 255.
29. 6. *Ad vesperum demorabitur fletus.* l. 16. nu. 226.
29. 8. *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.* l. 9. n. 198.
30. 16. *In manibus tuis sortes meæ.* l. 3. nu. 472.
31. 4. *Conversus sum in arumnâ meâ, dum configitur spinâ.* l. 3. nu. 573. l. 4. n. 27.
31. 8. *Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, quæ gradieris.* l. 4. num. 612.
32. 16. *Oculi Domini super metuentes eum, ut eruat à morte animas eorum.* lib. 4. nu. 614.
32. 51. *Diligit misericordiam & iudicium.* l. 22. n. 138.
33. 6. *Accedit ad eum, & illum in ammi.* l. 6. n. 59.
33. 8. *Immutet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.* l. 6. num. 149.
33. 10. *Nihil deest timentibus eum.* lib. 3. nu. 36.
33. 15. *Oculi Domini super iustos, & aures ejus in preces eorum.* l. 4. num. 302.
33. 22. *Mors peccatorum pessima.* l. 1. nu. 163.
34. 16. *Dissipati sunt, nec compuncti.* lib. 8. num. 238.
35. 10. *Apud te est fons vitæ.* lib. 5. num. 222.
36. 2. *Tanquam fenem velociter arescent, & quemadmodum olera herbarum cito decident.* l. 11. nu. 1.
36. 20. *Mox ut honorificati fuerint & exaltati, deficientes, quemadmodum fumus deficient.* l. 2. n. 137.
36. 24. *Cum ceciderit, non collidetur.* lib. 5. num. 178. lib. 18. num. 50.
36. 24. *Non vidi iustum derelictum, nec semen ejus quarens panem.* l. 3. nu. 324.
36. 33. *Nec damnabit eum, cum judicabitur illi.* lib. 3. numer. 543.
36. 35. *Vidi impium superexaltatum, & elevatum sicut cedros Libani, & transivi, & ecce non erat, & quasi vidi eum, & non est inventus locus ejus.* lib. 2. n. 228. 577. l. 9. nu. 145. lib. 11. num. 169.
37. 5. *Sicut onus grave gravata sunt super me.* l. 5. n. 28.
37. 9. *Rugiebam à gemitu cordis mei.* lib. 13. num. 39.
37. 18. *Ego in flagello paratus sum.* l. 5. nu. 28.
38. 6. *Substantia mea tanquam nihilum ante te.* lib. 15. numer. 38.
38. 7. *In imagine petra transit homo, sed & frustra conturbatur; thesaurizat, & ignorat, cui congregabat ea.* l. 4. n. 391. 600. l. 5. num. 656.
38. 13. *Advena ego sum apud te & peregrinus, sicut omnes patres mei.* l. 4. n. 460. l. 6. n. 261.
39. 3. *Eduxit me de lacu miseria, & luto facis, & statuit super petram pedes meos, & direxit gressus meos, & immisit in os meum canticum novum.* l. 6. n. 79.
39. 13. *Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui, ut viderem, & cor meum dereliquit me.* l. 2. nu. 368. l. 4. num. 49.
40. 2. *Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem.* l. 1. nu. 55. lib. 9. nu. 418. l. 25. nu. 59.
40. 6. *Inimici mei dixerunt mala mihi, quando morietur, & peribit nomen ejus.* l. 19. num. 48.
40. 10. *Qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.* l. 2. nu. 18. l. 8. n. 268.
41. 1. *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* lib. 5. num. 184. 222.
41. 3. *Quando veniam, & apparebo ante faciem Domini?* l. 1. 239. l. 20. nu. 117.
41. 4. *Fuerunt mihi lachryma mea panes die ac nocte.* l. 8. nu. 171. l. 9. nu. 344. l. 11. nu. 152.
42. 4. *Introibo ad altare Dei.* l. 2. num. 235.
43. 21. *In gentibus dispersisti nos.* l. 24. nu. 93.
43. 20. *Humilasti nos in loco afflictionis.* l. 3. num. 136.
44. 2. *Eruclavit cor meum verbum bonum: lingua mea calamus scribæ.* l. 19. n. 14. l. 21. num. 119.
44. 4. *Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime, speciet tua & pulchritudine tuâ intende, prospere procede, & regna.* l. 5. num. 378.
44. 10. *Astus Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.* l. 2. nu. 267. 285. l. 11. n. 98.
44. 11. *Andi filia, & vide.* l. 21. n. 225.
44. 14. *Omnis gloria filia Regis ab intus.* lib. 6. nu. 158.
44. 18. *Memores erunt nominis tui Domine in omni generatione & generationem.* l. 19. num. 48.
45. 10. *Arcum conteret, & confringet arma, & scuta comburent igni.* l. 22. nu. 36.
46. 10. *Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham, quoniam Dii fortes terra vehementer elevati sunt.* l. 14. n. 4. l. 16. n. 233. l. 22. nu. 141.
48. 3. *Os meum loquitur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam.* lib. 2. nu. 503. l. 9. nu. 263.
48. 11. *Inspiciens & stultus peribunt, & relinquent alienis divitiis suas.* lib. 4. num. 600.
48. 13. *Homo, cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis.* l. 3. n. 79. 80. 372.
48. 17. *Ne timueris, cum dives factus fuerit homo. & cum multiplicata fuerit gloria domus ejus, quoniam, cum interierit, non sumet omnia.* lib. 5. num. 372. l. 5. numer. 114.
48. 20. *Introibit usque in progenies patrum suorum, & usque in æternum non videbit lumen.* l. 15. nu. 114.
49. 2. *Ex Sion species decoris ejus.* l. 11. n. 44.
49. 3. *Ignis in conspectu ejus exardescet.* l. 1. n. 67. 411.
49. 16. *Peccatori dixit Deus, quare tu enarras justitias meas?* l. 12. nu. 107.
49. 21. *Hæc fecisti, & tacui: arguam te, & statuam contra faciem tuam.* l. 5. nu. 324. 390. l. 7. n. 18.
50. 9. *Super nivem dealbabor.* l. 3. num. 555.
50. 12. *Cor mundum crea in me Deus.* l. 3. nu. 555.
50. 17. *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.* l. 16. nu. 179.
50. 19. *Cor contritum & humiliatum Deus non despicies.* lib. 3. nu. 554. lib. 5. nu. 9.
51. 1. *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.* l. 9. nu. 433.
51. 4. *Sicut novacula acuta fecisti dolorem.* l. 15. nu. 87.
52. 6. *Qui devorant plebem meam ut cibum panis.* lib. 6. numer. 154.
53. 8. *Voluntarie sacrificabo tibi.* l. 2. nu. 177.
54. 7. *Quis dabit mihi pennas sicut columba?* l. 4. nu. 442.
54. 8. *Elongavi fugiens, & mansi in solitudine.* lib. 4. numer. 512.
54. 18. *Vespere, & manè, & meridie narrabo, & annuntiabo.* lib. 1. nu. 358.
54. 22. *Mollis sunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt iacula*

SACRÆ SCRIPTURÆ.

- jacula, lib. 2. num. 36. lib. 5. nu. 45. lib. 7. nu. 8.
54. 23. facta super Dominum curam tuam, & ipse te curat. l. 3. nu. 324.
55. 9. Possisti lachrymas meas in conspectu tuo. lib. 3. numer. 464.
56. 4. Misit de celo, & liberavit me. l. 6. numer. 120.
56. 5. Filii hominum dentes eorum arma, & sagitta, & lingua eorum gladius acutus. l. 5. n. 358. 375. l. 6. n. 132. l. 10. nu. 33. libr. 13. nu. 62.
56. 7. Foderunt ante faciem meam foveam, & inciderunt in eam. l. 6. n. 191.
56. 8. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum. lib. 3. numer. 561.
57. 10. Furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut astidis surda, & obturantis aures suas, quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici incantantis sapienter. l. 7. nu. 5.
58. 10. Fortitudinem meam ad te custodiam. lib. 5. num. 444.
58. 11. Misericordia ejus preveniet me. lib. 1. num. 359.
58. 17. Ipsi differuntur ad manducandum, si verò non fuerint saturati, & murmurabunt. lib. 2. 4. num. 17.
59. 5. Ostendisti populo tuo dura, &c. dedisti mactuentibus te significationem, ut fugiant. l. 2. n. 170.
60. 4. Factus est spes mea, turris fortitudinis à facie inimici. l. 16. num. 239.
60. 8. Sagitta parvulorum facta sunt plaga eorum. lib. 5. numer. 264.
61. 6. Veruntamen Deo subiecta esto anima mea, quoniam ab ipso patientia mea. lib. 13. num. 19.
61. 12. Potestas Dei est, & tibi Domine misericordia. libr. 9. numer. 306.
62. 3. In terrâ deserta, & inviâ, & in aquosâ, sic in sancto apparuit tibi. l. 1. nu. 232.
63. 4. Exacerunt ut gladium linguas suas, intenderunt arcum rem amaram, ut sagittent in occultis immaculatum. l. 6. n. 169.
64. 14. Valles abundabunt frumento. lib. 2. num. 593.
65. 12. Transivimus per ignem, & aquam, & eduxisti nos in refrigerium. l. 5. nu. 146. l. 15. nu. 241.
67. 10. Pluviam voluntariam segregabis Deus hereditati tue. l. 2. nu. 457.
67. 14. Penna columba de argentata, & posteriora dorsus ejus in pallore auri. l. 13. n. 25.
68. 2. Intraverunt aqua usque ad animam meam. lib. 2. numer. 390.
68. 8. Operuit confusio faciem meam. lib. 13. num. 39.
68. 10. Zelus domus tua comedit me. l. 2. nu. 483. 270.
70. 3. Deus est firmamentum nostrum. l. 3. num. 371.
71. 6. Descendet sicut pluvia in vellus. l. 2. nu. 181. l. 5. nu. 593.
71. 16. Erunt firmamentum in terra in summis montium. l. 15. n. 139. l. 16. n. 26.
72. 9. Posuerunt in cælum os suum. l. 7. n. 15.
72. 22. Ad nihilum redactus sum. l. 8. n. 222. l. 22. n. 156.
72. 23. Ut iumentum factus sum. l. 5. nu. 307.
72. 25. Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. l. 12. numer. 179.
72. 27. Ecce qui elongant se à te, peribunt. l. 8. n. 266. l. 9. 338. 437.
72. 28. Mihi autem adherere Deo, bonum. l. 9. n. 511.
74. 3. Cum accipero tempus, ego iustitias iudicabo. l. 6. nu. 49. li. 21. nu. 179.
74. 8. Hunc humiliat, & hunc exultat. lib. 2. nu. 386.
75. 2. Factus est in pace locus ejus. lib. 4. nu. 69. l. 9. n. 245. l. 19. nu. 16. lib. 22. nu. 11.
75. 3. Ibi confregit potentius, arcum, scutum, gladium, & bellum. lib. 9. nu. 245. l. 22. nu. 11.
76. 19. Vox tonitruus tui in rota. lib. 22. nu. 41.
77. 14. Deduxit illos in nube diei. lib. 1. n. 344.
77. 24. Pluit illis manna ad manducandum, & panem cæli dedit eis, panem Angelorum manducavit homo, cibaria misit eis in abundantia. l. 9. n. 393. l. 12. n. 6. l. 15. n. 139.
77. 26. Eduxit aquam de petra. lib. 1. 4. n. 5.
77. 34. Cum occideret eos, querebant eum, & revertebantur, & diluculo veniebant ad eum. l. 3. nu. 408. l. 7. n. 33. l. 9. n. 324. l. 10. n. 66. l. 18. n. 29. l. 22. n. 113.
77. 47. Et percussit in grandine vineas eorum, & moros eorum in pruina. l. 9. n. 280.
77. 70. Elegit David servum suum, & sustulit eum de gregibus ovium, de post fortantes accepit eum, pascere Jacob servum suum, & Israel hereditatem suam. l. 2. n. 143. l. 17. nu. 118.
79. 11. Operuit montes umbra ejus. l. 9. nu. 91.
79. 14. Exterminavit eam aper de sylva, & singularis ferus depastus est eam. lib. 5. nu. 19.
80. 4. Buccinate in Neomenia tuba. l. 11. n. 33.
81. 1. In medio autem Deos dijudicat. lib. 11. nu. 156.
82. 17. Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine. l. 11. n. 237.
83. 3. Concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini; cor meum, & caro mea exultaverunt in Deum vivum. l. 2. nu. 51. l. 3. nu. 556. l. 6. n. 91.
85. 10. In lumine tuo videbimus lumen. lib. 2. num. 80.
86. 1. Fundamenta ejus in montibus. lib. 9. num. 430.
86. 4. Ecce alienigena, & Tyrus, & populus Æthiopum, hi fuerunt illic. lib. 16. num. 57.
86. 16. Domine, in lumine vultus tui ambulabunt. l. 4. n. 469.
87. 7. Omnes fluctus tuos induxisti super me. l. 22. nu. 149.
87. 14. Mane oratio mea preveniet te. lib. 5. num. 230.
87. 16. In laboribus à juventute mea: exaltatus autem, humiliatus sum, & conturbatus. l. 2. n. 361. l. 3. n. 299. l. 4. n. 211.
87. 18. Circumdedereunt me sicut aqua tota die. l. 16. n. 228.
88. 17. De petra melle saturavit eos. l. 14. nu. 5.
88. 18. Gloria virtutis eorum tu es. l. 25. n. 34.
88. 23. Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei. l. 2. n. 650. l. 12. n. 10.
88. 33. Visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus, peccata eorum; misericordiam autem meam non dispergam ab eo, neque nocebo ei in veritate mea. lib. 21. num. 80.
88. 47. Exardescet sicut ignis. l. 2. n. 133.
89. 10. Si autem in potentatibus octoginta anni. l. 1. nu. 179.
90. 1. In adiutorio altissimi. l. 4. n. 134.
90. 11. Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. l. 4. n. 88.
91. 14. Plantati in domo Domini, in atris domus Dei nostri florabunt: adhuc multiplicabuntur in senecta uberi. l. 9. nu. 41. lib. 11. nu. 9.
92. 5. Domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudinem dierum. l. 16. n. 200. 205.
92. 17. Nisi quia Dominus adjuvit me, paulo minus habitasset in inferno anima mea. l. 2. nu. 193. l. 20. n. 31.
93. 19. Secundam multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tua latificaverunt animam meam. l. 1. nu. 58. l. 2. nu. 194.
94. 8. Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. lib. 3. nu. 360.
98. 8. Deus tu propitius fuisti eis, & ulciscens in omnes adinventiones eorum. l. 2. nu. 8. l. 17. n. 145.
99. 3. Ipse fecit nos, & non ipsi nos. l. 15. n. 248.
100. 1. Misericordiam, & iudicium cantabo tibi Domine. l. 1. nu. 27. l. 2. n. 386. l. 4. n. 244. l. 6. n. 170.
100. 2. Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus mea. lib. 8. nu. 218. l. 12. nu. 93. l. 16. n. 227.
100. 3. Facientes pravariationes odisti. lib. 4. nu. 246.
100. 5. Detrahentem secreto proximo suo, hunc persequer. l. 5. num. 695.
100. 7. In matutino interficiebam omnes peccatores terræ, ut disperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem. l. 4. n. 612. l. 9. n. 180.
101. 6. Adhesit os meum carni mea. lib. 9. nu. 370. 371.
102. 3. Benedic anima mea Domino, qui sanat omnes infirmitates tuas. l. 4. n. 241. l. 23. n. 2.
102. 5. Renovabitur ut Aquila juvenus tua. lib. 1. nu. 273.
102. 15. Homo sicut fœnum, dies ejus tanquam flos agri sic effloret. lib. 10. num. 53.
102. 20. Potentes virtute, facientes verbum illius, ad audientiam vocem sermonum ejus. lib. 5. nu. 136. l. 6. n. 116.
102. 21. Ministri eius, qui faciunt voluntatem eius. l. 5. n. 136.

INDEX LOCORUM

103. 6. *Super montes stabunt aqua.* l. 20. n. 11.
103. 10. *Qui emittis fontes in convallibus.* l. 2. n. 593. l. 16. nu. 115. l. 18. n. 27.
103. 18. *Montes excelsi cervis.* l. 1. nu. 185.
103. 27. *Omnia à te expectant, ut des illis escam in tempore opportuno.* lib. 2. n. 213.
103. 29. *Avertente autem te faciem, turbabuntur.* l. 18. nu. 89.
103. 30. *Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terrae.* lib. 10. num. 82.
104. 15. *Nolite tangere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari.* lib. 3. nu. 322.
104. 32. *Posuit pluvias eorum grandinem, ignem comburentem in terra ipsorum.* lib. 15. num. 23.
104. 40. *Pane caeli saturavit eos.* lib. 11. nu. 97.
105. 17. *Aperta est terra, & deglutivit Dathan, & operuit super congregationem Abiron.* l. 2. n. 230.
105. 35. *Commixti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & servierunt sculptrilibus eorum.* l. 5. nu. 589.
106. 6. *Clamaverunt ad Dominum, cum tribularentur.* l. 8. nu. 151. l. 10. nu. 88. l. 11. nu. 237. l. 22. nu. 4. 194.
106. 16. *Contrivit portas aereas, & vectes ferreos confregit.* l. 3. nu. 286. l. 4. n. 473. l. 6. n. 289.
106. 30. *Deduxit eos in portum voluntatis eorum.* l. 2. nu. 319.
106. 34. *Terram fructiferam in sanguinem à malitia inhabitantium in ea.* lib. 10. nu. 119.
107. 1. *Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum.* l. 12. nu. 162. l. 17. n. 166. l. 19. n. 38. l. 21. n. 25.
108. 4. *Pro eo, ut me diligerent, detrahebant mihi, ego autem orabam.* l. 5. nu. 550.
108. 24. *Gentia mea infirmata sunt à jejunio, & caro mea immutata est propter oleum.* l. 3. nu. 429.
109. 3. *Ex utero ante luciferum genui te.* l. 2. nu. 191.
111. 4. *Misericors, & iustus.* l. 1. n. 27.
111. 7. *In memoria aeterna erit iustus.* l. 9. n. 231.
111. 8. *Paratum cor eius sperare in Domino, confirmatum est cor ejus, non commovebitur.* l. 24. n. 76.
112. 5. *In altis habitat.* lib. 2. nu. 205.
113. 5. *Oculos habent, & non vident.* lib. 8. nu. 277.
113. 6. *Montes exultasti sicut arietes.* lib. 25. nu. 110.
114. 2. *In diebus meis invocabo.* lib. 17. nu. 74.
114. 7. *Convertere anima mea in requiem tuam.* lib. 4. numer. 157.
115. 2. *Omnis homo mendax.* l. 1. n. 256.
125. 6. *Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus.* l. 4. numer. 512.
117. 27. *Deus Dominus illuxit nobis.* l. 4. n. 24.
118. 1. *Beati immaculati in via.* lib. 3. nu. 168.
118. 8. *Non me derelinquis usquequaque.* l. 2. n. 190.
118. 9. *In quo corripit adolescentur viam suam? in custodiendo sermone tuos.* lib. 25. nu. 49.
118. 11. *In corde meo abscondi eloquia tua.* l. 4. nu. 525.
118. 32. *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum.* lib. 2. nu. 454. l. 5. nu. 173.
118. 37. *Averte oculos meos, ne videant vanitatem.* lib. 3. numer. 210.
118. 61. *Funes peccatorum circumplexi sunt me.* li. 22. nu. 8.
116. 62. *Medi nocte surgebam ad confitendum tibi.* l. 9. nu. 96.
118. 65. *Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me.* lib. 3. nu. 399. li. 12. nu. 132.
118. 70. *Coagulatum est sicut lac cor eorum.* l. 9. n. 168.
118. 71. *Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.* lib. 3. num. 481. l. 8. nu. 173.
118. 73. *Dam mihi intellectum, ut discam mandata tua.* lib. 15. n. 139.
118. 84. *Factus sum sicut uter in pruina.* lib. 18. nu. 49.
118. 106. *Juravi & statui, custodire iudicia iustitiae tuae.* lib. 11. numer. 81.
118. 113. *Iniquos odio habui.* l. 4. n. 246.
118. 131. *Os meum aperui, & attraxi spiritum.* lib. 25. num. 53.
118. 139. *Tabescere me fecit zelus meus.* lib. 2. num. 48.
118. 165. *Diligentibus legem tuam.* lib. 3. nu. 35.
118. 176. *Erravi, sicut ovis quae perit.* l. 5. n. 577.
119. 1. *Ad Dominum, cum tribularet, clamavi.* l. 8. n. 151. l. 9. nu. 222. lib. 17. n. 182.
119. 5. *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est.* lib. 4. numer. 634.
120. 1. *Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi?* lib. 16. num. 4.
120. 2. *Auxilium meum à Domino.* lib. 2. num. 572.
120. 4. *Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel.* l. 4. n. 359. 414. l. 7. n. 26.
120. 8. *Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum.* l. 10. nu. 100.
121. 8. *Propter fratres meos & proximos meos, loquebar pacem de te.* l. 4. nu. 42.
122. 1. *Ad te levavi oculos meos, qui habitas in caelis.* l. 1. n. 33. li. 3. n. 525. l. 4. n. 102.
123. 7. *Laqueus contritus est, & nos liberati sumus.* lib. 4. numer. 274.
125. 4. *Convertite Domine captivitatem nostram, sicut torrens in austro.* li. 2. n. 475.
125. 5. *Qui seminant in lachrymis, in exultatione metent.* li. 11. num. 124.
125. 6. *Veniet cum exultatione.* li. 5. n. 156.
125. 1. *Nisi Dominus edificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui aedificant eam.* lib. 7. num. 201.
127. 1. *Beati omnes, qui timent Dominum.* l. 20. n. 148.
127. 2. *Labores manuum tuarum, quia manucalce, beatus es, & bene tibi erit.* l. 5. n. 675. l. 8. n. 2.
130. 1. *Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me.* l. 11. nu. 155.
131. 1. *Ecce quam bonum, & quam iucundum, habitare fratres in unum.* l. 3. nu. 56. l. 9. n. 309.
134. 7. *Fulgura in pluviam fecit.* li. 2. nu. 150.
135. 25. *Qui dat escam omni carni.* l. 4. n. 440.
136. 1. *Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus, cum recordaremur Sion: in salicibus in medio ejus suspendimus organa nostra.* lib. 2. num. 23.
136. 9. *Allidet parvulos suos ad petram.* li. 4. nu. 126.
138. 3. *Intellexisti cogitationes meas de longe, semitam meam, & funiculum meum investigasti, & omnes vias meas previdisti.* l. 5. n. 132.
138. 10. *Manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* l. 15. n. 204.
138. 13. *Suscepisti me de utero matris meae.* l. 9. nu. 510.
139. 4. *Acuerunt linguas suas sicut serpentis.* l. 22. nu. 73.
140. 5. *Oleum autem peccatoris non impiquet caput meum.* lib. 5. nu. 43.
140. 12. *Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo.* li. 3. nu. 562.
141. 8. *Educ de custodia animam meam.* l. 3. nu. 522.
142. 6. *Anima mea sicut terra sine aqua tibi.* l. 2. n. 553.
142. 7. *Velociter exaudi me Domine, defecit spiritus meus.* li. 3. nu. 370. l. 10. n. 44.
143. 7. *Emitte manum tuam de alto, eripe me, & libera me de aquis multis.* lib. 6. num. 120.
143. 15. *Beatum dixerunt populum, cui haec sunt.* l. 3. n. 542.
144. 15. *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das escam illorum in tempore opportuno.* lib. 2. num. 203. lib. 21. numer. 127.
144. 19. *Voluntatem timentium se faciet.* lib. 3. num. 267. lib. 4. numer. 435.
145. 2. *Nolite confidere in principibus, in filiis hominum, in quibus non est salus.* l. 10. n. 25.
145. 3. *Dominus solvit compeditos.* lib. 4. num. 269.
146. 9. *Dat jumentis escam ipsorum, & pullis corvorum invocantibus eum.* lib. 4. num. 298. 301.
147. 3. *Posuit fines tuos pacem.* lib. 4. nu. 287.
147. 12. *Quoniam confortavit seras portarum tuarum.* lib. 16. nu. 137.
147. 18. *Flabit spiritus ejus, & fluent aqua.* l. 16. n. 36.
148. 5. *Ipse dixit, & facta sunt, ipse mandavit, & creata sunt.* lib. 1. n. 151.
148. 12. *Juvenes & virgines, senes cum junioribus laudent nomen Domini.* lib. 23. num. 41.

S A G R Æ S C R I P T U R Æ.

Ex Proverbiis.

6. 5. | **I**ntelligens gubernacula possidebit. l. 3. num. 109.
 1. 7. | **S**apientiam atque doctrinam stulti despiciunt. l. 3. num. 417.
 1. 27. **C**um irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas irruerit, tunc invocabunt me, & non exaudiam. l. 8. numer. 97.
 2. 15. **Q**uorum via perversa sunt, & infames gressus eorum. l. 6. numer. 56.
 2. 19. **O**mnes, qui ingrediuntur ad eam, non revertentur, nec apprehendent semitas viæ. l. 16. n. 130. & 134.
 3. 24. **C**ustodi legem atque consilium, & erit vita anima tue, tunc ambulabis fiduciale in via tua, & pes tuus non impinget, si dormieris, non timebis, quiescit, & suavis erit somnus tuus. l. 10. n. 115.
 3. 32. **C**um simplicibus sermocinatio eius. l. 3. n. 81. l. 5. n. 299.
 3. 34. **I**pse deludet irrisores. l. 4. n. 497.
 4. 16. **S**apientia filiis suis vitam inspirat. l. 4. numer. 537.
 4. 16. **I**ustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectum diem. l. 1. n. 56. 167. & 217. n. 102.
 4. 23. **O**mniscustodia serva cor tuum. l. 3. n. 565. l. 10. numer. 38.
 4. 25. **P**alpebra tua precedant gressus tuos. l. 3. n. 544.
 5. 1. **F**ili mi attende ad sapientiam meam, & prudentia mea inclina aurem tuam, ut custodias cogitationes. l. 25. n. 13.
 5. 2. **N**e attendas fallaciam mulieris, favus distillans labia meretricis, novissima autem eius amara, quasi absinthium. l. 3. n. 274. l. 8. n. 242. l. 14. n. 10.
 5. 9. **N**e des honorem tuum alienis, & annos tuos crudelibus. l. 7. num. 115.
 5. 16. **D**eriventur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas divide. l. 2. num. 508.
 5. 22. **I**niquitates sua capiunt impium, & fumibus peccatorum suorum constringitur. l. 10. num. 161.
 6. 2. **I**llaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis sermonibus. l. 8. nu. 109.
 6. 3. **F**estina suscita amicum tuum. l. 5. n. 61.
 6. 6. **V**ade ad formicam, & peger, & considera vias eius, & discite sapientiam, parat astate cibum sibi, & congregat in messe quod comedat. l. 8. numer. 187.
 6. 25. **N**on concupiscat pulchritudinem eius cortium, ne caprius nutus illius. l. 3. numer. 119.
 7. 21. **I**rretit cum multis sermonibus, & blanditiis labiorum pertraxit illum. l. 3. n. 132. l. 4. n. 73.
 7. 23. **V**elut si avis festinet ad laqueum, & nescit, quod de periculo anime eius agitur. l. 4. n. 308.
 8. 15. **P**er me Reges regnant. l. 9. n. 264.
 8. 17. **Q**ui mane vigilanti ad me, invenient me. l. 5. n. 230.
 8. 31. **L**udens in orbe terrarum, & delitium mee esse cum filiis hominum. l. 4. n. 464. l. 18. n. 41.
 8. 35. **Q**ui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino. l. 3. n. 98. l. 15. n. 165.
 9. 2. **S**apientia immolavit victimas suas. l. 9. num. 484.
 9. 3. **M**isit ancillas suas, ut vocarent ad arcem. l. 2. n. 432. l. 16. n. 26.
 9. 15. **Q**ui est parvulus, declinet ad me, & recordi locuta est. l. 3. numer. 64.
 10. 4. **M**anus fortium divitias parat. l. 4. n. 361.
 10. 14. **S**apientes abscondunt scientiam. l. 9. numer. 383.
 10. 30. **I**n eternum non commovebitur. l. 1. n. 384. l. 2. n. 655.
 11. 3. **S**upplantatio perverforum vastabit eos. l. 6. n. 51.
 11. 7. **M**ortuo homine impio, nulla erit ultra spes. l. 5. num. 12.
 11. 14. **U**bi non est gubernator, populus corruet, salus autem, ubi multa consilia. l. 1. n. 197. lib. 16. n. 220. l. 20. n. 38. l. 24. n. 21.
 11. 22. **P**ulchra & fatua. l. 4. n. 636.
 11. 24. **A**li dividunt propria, & ditiores fiunt. l. 10. numer. 71.
 12. 21. **N**on contristabu iustum, qui dquid ei accideris. l. 3. n. 327. l. 5. n. 264. & 384.
 12. 24. **M**anus fortium dominabitur. l. 9. numer. 416.
 13. 6. **A**stutus omnia agit cum consilio. l. 8. n. 189.
 13. 8. **R**edemptio anime viri. l. 11. n. 1.
 13. 24. **Q**ui parci virgæ, odit filium suum; qui autem diligit illum, instanter erudit. l. 25. n. 44.
 14. 13. **R**efusus dolore miscebitur, & extrema gaudii luctus occupat. l. 3. n. 373. l. 4. nu. 332. & 529. l. 5. n. 68. l. 11. n. 236. l. 17. n. 79. l. 23. n. 7.
 14. 30. **P**ure do offium invidia. l. 6. n. 185. l. 22. n. 115.
 14. 33. **I**n corde prudentis requiescit sapientia. l. 11. n. 227.
 15. 1. **R**esponso mollis frangit iram. l. 12. n. 158. l. 22. num. 152.
 15. 13. **I**n mœrore animi deponitur spiritus. l. 2. nu. 136.
 15. 18. **V**ir iracundus provocat rixas qui patiens est, mitigat suscitat. l. 1. n. 235.
 15. 25. **D**omum superborum demolietur Dominus. l. 3. n. 300. l. 18. n. 54.
 16. 20. **E**ruditus in verbo reperiet bona. l. 25. numer. 91.
 16. 24. **D**ulcedo anime fanitas ostium. l. 5. n. 218.
 16. 26. **A**nima laborantis laborat sibi, quia compulit eum os suum. l. 5. numer. 675.
 16. 27. **N**unquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? l. 2. n. 608.
 16. 33. **S**ortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperantur. l. 3. n. 472.
 17. 17. **O**mnitempore diligit, qui amicus est. l. 1. n. 302. lib. 6. n. 189. & 512.
 17. 24. **S**apientia in vultu eius. l. 1. numer. 192.
 18. 1. **I**ustus, quasi leo confidens, absque terrore erit. l. 5. n. 406.
 18. 3. **I**mpius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnu. l. 5. numer. 446.
 18. 10. **T**urris fortissima nomen Domini, ad ipsam currit iustus, & exaltabitur. l. 18. nu. 20.
 18. 18. **C**ontritionem precedit sapientia, & ante ruinam exaltatur spiritus. l. 3. n. 523.
 18. 19. **F**rater, qui adjuvatur à fratre, quasi civitas firma. l. 3. n. 20. l. 9. n. 245. l. 21. n. 20. l. 22. n. 91. & 137.
 18. 21. **M**ors & vita in manu lingue. l. 3. n. 264.
 19. 2. **Q**ui festinus est, pedibus offendet. l. 8. numer. 189.
 19. 6. **M**ulti colunt personam potentis, & amici sunt dona tribuentis. l. 2. n. 576.
 19. 14. **D**omus & divitiæ dantur à parentibus, à Domino autem proprie uxor prudens. l. 3. n. 28.
 19. 19. **F**œneratur Domino, qui myceretur pauperis, & vicissitudinem suam reddet ei. l. 2. n. 358. l. 10. num. 71.
 19. 20. **A**udi consilium, & suscipe disciplinam, ut sis sapiens in novissimis tuis. l. 20. n. 62.
 19. 25. **P**estilente flagello, stultus sapientior erit. l. 5. numer. 486.
 20. 1. **L**uxuriosa quidem res vinum, & tumultuosa ebrietas, quicunque his delectatur. l. 2. n. 97.
 20. 26. **D**issipat impios Rex sapiens, & incurvat super eos fornicem. l. 24. n. 73.
 21. 14. **M**anus abscondituræ extinguit dras, & domum in sinu indignationem maximam. l. 14. n. 1.
 21. 28. **V**ir obediens loquetur victorias. l. 3. n. 297. l. 22. n. 182.
 21. 30. **N**on est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum, qui apprehendit sapientes in astutia sua, & consilium peccatorum dissipat. l. 9. num. 280.
 22. 9. **V**ictoriam & honorem acquirit, & qui dicit munerâ, animam autem auferet accipientium. l. 2. n. 576.
 22. 28. **I**nsidiatur in via quasi latro, & quos incautos viderit interficiet. l. 4. n. 559.
 22. 29. **V**idistis virum velocem in opere suo, coram Regibus stabit. l. 1. n. 226. l. 17. n. 190.
 23. 3. **N**on subrahare à puero disciplinam, si enim percusseris eum virgâ, non morietur. Tu virgâ percuties eum & animam eius de inferno liberalis. l. 3. n. 293. l. 6. num. 159.
 23. 26. **F**ili præbe mihi cortium. l. 3. n. 558.
 23. 31. **N**e intuearis vinum quando staretur, cum splendet in vitro.

INDEX LOCORUM

EX ECCLESIASTE.

- in vitro color ejus, ingreditur blandè, & in novissimo mordebit ut coluber, & sicut regulus venena diffundet.* lib. 7. n. 45.
24. 5. *Vir sapiens fortis est, & vir doctus robustus & validus.* l. 3. num. 112.
24. 6. *Cum dispositione initur bellum, & erit salus, ubi multa consilia sunt.* l. 3. n. 112. & 153.
24. 11. *Erue eos qui ducuntur ad mortem, & qui trahuntur ad interitum, liberare non cesses.* l. 8. numer. 227.
24. 16. *Septies in die cadet justus, & resurget.* lib. 1. num. 302. lib. 4. n. 482. & 516.
25. 4. *Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum, aufer impietatem de vulnere Regis, & firmabitur iustitia thronus ejus.* l. 9. n. 201. l. 22. num. 30.
25. 12. *Margaritulum fulgens, qui arguit sapientem.* l. 12. nu. 239.
25. 13. *Sicut frigus nivis in die messis, ita legatus fidelis.* lib. 2. num. 342.
25. 25. *Aqua frigida anime sitienti, & nuntius bonus.* lib. 2. num. 342.
25. 27. *Sicut qui mel multum comedit, non est ei bonum, sic qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloria.* lib. 1. nu. 224. lib. 4. num. 639.
26. 5. *Responde stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.* l. 17. n. 142.
26. 18. *Sicut noxius est qui mittit sagittas & lances in mortem, ita vir, qui fraudulentè nocet animo suo.* lib. 3. numer. 312.
26. 20. *Cum defecerint ligna, extinguetur ignis, & susurrone substracto, injuria conquiescunt.* l. 2. num. 324.
27. 1. *Ne glorieris in craftinum, ignorans, quid superventura pariat dies.* l. 3. n. 360.
27. 9. *Unguento & variis odoribus delectatur cor & bonis amici consilii anima dulcoratur.* lib. 10. n. 150.
27. 17. *Ferrum ferro exacuatur, & homo exacuit faciem amici sui.* l. 15. n. 86.
27. 27. *Sufficit lacti tibi caprarum in cibos tuos, & in necessaria domus tua.* l. 8. n. 50.
28. 1. *Fugit impius, nemine persequente.* lib. 5. num. 219.
29. 4. *Rex justus erigit terram.* l. 22. numer. 18.
29. 15. *Virga atque correptio tribuit sapientiam.* lib. 18. numer. 82.
29. 20. *Vidisti hominem velocem ad loquendum? stultitia magis speranda est, quam illius correptio.* lib. 4. n. 85.
30. 2. *Stultissimus sum virorum, & sapientia hominum non est mecum.* l. 3. n. 320. l. 9. n. 73.
30. 8. *Mendicitatem & divitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria.* lib. 4. n. 431. lib. 9. n. 331. lib. 25. numer. 58.
30. 15. *Tria sunt insaturabilia, & quartum, quod nunquam dicit sufficit.* l. 2. num. 48. & 29.
30. 18. *Tria sunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro. Viam Aquilæ in calo, viam colubri super petram, viam navis in medio mari, & viam viri in adolescentia.* lib. 3. num. 64. lib. 4. num. 128. lib. 24. numer. 80.
30. 26. *Lepusculus plebs invalida, qui collocat in petra cubile suum.* lib. 5. num. 511.
30. 28. *Stellio manibus nititur, & moratur in adibus Regis.* lib. 7. num. 109.
30. 30. *Lco fortissimus bestiarum, ad nullius pavebit occursum.* lib. 5. n. 427.
31. 10. *Procul & de ultimis finibus pretium ejus.* lib. 20. numer. 66.
31. 18. *Non extinguetur in nocte lucerna ejus.* lib. 15. num. 69. & 121.
31. 29. *Multa filia congregaverunt divitias, in supergressa es universas.* l. 11. n. 32.
1. 2. **V**anitas vanitatum & omnia vanitas, lib. 18. n. 51. lib. 21. n. 188.
1. 4. *Generatio præterit, & generatio advenit, terra autem in æternum stat.* lib. 16. numero 212.
1. 8. *Non satiabitur oculus visu, nec auris auditu,* lib. 11. numer. 59.
1. 13. *Proposui in animo meo querere, & investigare sapienter de omnibus, quæ fiunt sub sole, hanc occupationem pessimam dedit Deus filius hominum.* lib. 12. n. 91.
2. 3. *Cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnem meam, ut animam transferrem ad sapientiam, & vitaremque stultitiam.* lib. 1. n. 194.
2. 11. *Cumque me convertissem ad universa opera, quæ fecerant manus meæ, & ad labores in quibus frustra defuda veram, vidi in omnibus vanitatem, & afflictionem animi, & nihil permanere sub sole.* lib. 3. num. 200. lib. 5. num. 625.
2. 12. *Transivi ad contemplandam sapientiam.* l. 5. num. 5. 626.
2. 13. *Dissoluit corde, qui non credunt Deo.* lib. 23. n. 5.
2. 14. *Peccatori terram ingredienti duabus viis.* lib. 7. n. 11.
2. 18. *Detestatus sum omnem industriam meam, quæ sub sole studiosissime laboravi habiturus heredem post me, quem ignoro.* lib. 15. num. 99.
3. 2. *Omnia tempus habent tempus plantandi, & tempus evellendi, quod plantatum est.* l. 9. n. 537.
3. 7. *Est tempus tacendi, & tempus loquendi.* lib. 21. num. 140. 148.
3. 8. *Est tempus belli, & tempus pacis.* lib. 2. num. 554.
3. 17. *Iustum & impium judicabit Deus.* l. 17. num. 127.
3. 24. *Qui amat periculum in illo peribit.* lib. 25. nu. 69.
4. 1. *Vide læchrimas innocentium, & neminem consolatorem, nec posse resistere eorum violentiæ cunctorum auxilio destitutos.* l. 5. numer. 8. l. 6. n. 210.
4. 5. *Stultus complicat manus suas, & comedit carnes suas.* lib. 6. num. 184.
4. 7. *Reperi & aliam vanitatem sub sole, unus est, & secundum non habet, non filium, non fratrem, & tamen laborare non cessat, nec satiatur oculi ejus divitiis, nec recogitat dicens, cui laboro?* lib. 2. num. 653. lib. 8. num. 114.
4. 9. *Melius est ergo, duos esse simul, quam unum, habent enim emolumentum societatis suæ.* lib. 9. num. 392. l. 16. numer. 214.
4. 10. *Peccati solus.* l. 3. n. 531.
4. 14. *Quod de carcere, & catenisque interdum quis egredietur ad regnum, & alius in regno inopia consumatur.* lib. 24. n. 90.
5. 9. *Avarus non implebitur pecunia.* lib. 3. n. 194. 150. lib. 21. numer. 187.
5. 14. *Sicut egressus est nudus de utero matris suæ sic revertetur, & nihil auferet secum de labore suo.* lib. 5. numer. 626.
5. 16. *Cunctis diebus vitæ suæ comedit in tenebris, & in curis multis, & in arumna atque tristitia.* lib. 20. num. 133.
5. 17. *Hoc itaque visum est mihi bonum, ut comedat quis, & fruatur ex labore suo, quo laboravit ipse sub sole.* lib. 8. n. 2.
6. 1. *Est & aliud malum, quod vidi sub sole, & quidem frequens apud homines, vir, cui dedit Deus divitias, & substantiam, & honorem, & nihil deest animæ suæ ex omnibus quæ desiderat, nec tribuit ei potestatem Deus, ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud, hoc vanitas, & miseris magna est.* lib. 8. numero. 150.

SACRÆ SCRIPTURÆ.

7. 24. Et ipsa longius recessit à me, multo magis quam erat. l.3.n.320.
 8. 1. Sapientia hominis lucet in vultu eius. l.3.n.538.
 9. 4. Cum saltatrice ne assiduis sis, nec audias illam, ne forte pereas in efficacia illius. l.6.n.171.
 9. 10. Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare. l.9.n.487.
 9. 12. Nescit homo finem suum. l.20.n.130.
 10. 1. Muscæ morientes perdunt suavitatem unguenti. lib.8. num.243.
 10. 11. Si mordeat serpens in silentio, nihil eo omnino habet, qui oculi detrahit. lib.6. numer.169. lib.7. numer.793.
 10. 16. Vati terra, cuius rex puer est, & eius principes manè comedunt. l.63.n.164.
 10. 19. Pecunia obediunt omnia. l.13. num.73.
 11. 3. Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem, in quocumque loco ceciderit, tibi erit. lib.5. numer.12. 281.
 12. 11. Verba sapientum sicut stimuli & sicut clavi in altum defixi. lib.9. nu.514.

EX CANTICIS CANTICORUM.

1. 1. Osculetur me osculo oris sui. l.4. num.273.
 1. 3. Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum, introduxit me rex in cellaria sua, lib.1.n.231. l.4. num.280. lib.5. num.596. lib.8. num.82. lib.9. num.434. lib.12. num.313. l.17. num.8. l.20.n.161. l.21. numer.163.
 1. 5. Nolite me considerare, quod fuscus sim, quia decoloravit me sol. l.1.n.315.
 1. 11. Cum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. lib.10. num.10.
 1. 12. Fasciculus Myrrhæ, dilectus meus mihi. lib.4.n.32. lib.9. numer.291.
 1. 13. Borrius Cypri. l.9.n.556.
 1. 16. Lilius noster floridus. lib.4. num.30.
 2. 1. Ego flos campi, & lilium convallium. l.11.n.219.
 2. 2. Sicut lilium inter spinas. lib.8. num.82. lib.11. num.113. 145. 148.
 2. 4. Introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinavit in me charitatem. l.2. num.46.
 2. 9. Similis est dilectus meus caprea; en ipse stat post parietem respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. lib.5. n.158. lib.15. num.97.
 1. 10. Surge prope amica mea, columba mea, & veni. lib.17. numer.244.
 2. 11. Jambyeis transit. lib.1. n.186.
 2. 12. Surge amica mea, speciosa mea, & veni. lib.16. num.244.
 2. 14. Veni columba mea de foraminibus petrae, vox tua dulcis, & facies tua decora. lib.3.n.533. l.4.n.87.234.238. 261. 268.
 2. 16. Dilectus meus mihi, & ego illi. lib.11. num.73. lib.12. numer.176.
 3. 2. Per vicus, & plateas queram, quem diligit anima mea. l.1. num.239.
 3. 4. Inveni, quem diligit anima mea, tenui eum nec dimittam. l.9.n.185. l.17.n.123.
 3. 5. Adiuvo vos per capreas, cervosque camporum. lib.1. numer.185.
 3. 6. Quæ est ista, quæ ascendit sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & universi pulveris pigmentarii? l.12. num.130. l.9. num.252. lib.11. num.15. l.20. numer.71.
 3. 11. Egredimini, & videte filia Sion regem Salem. lib.4. num.152.
4. 1. Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es. lib.9. numer.402.
 4. 3. Sicut vitæ cocinea labia tua, & eloquium tuum dulce, sicut fragmen mali punice, ice gena tua. l.5.n.159. l.9. num.259.266.275.
 4. 4. Sicut turris David collum tuum, quæ adificata est cum propugnaculis, at mille clypei pendent ex ea. lib.16.n.232.233.
 4. 6. Vadam ad montem myrrhæ. lib.5.n.171.
 4. 7. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.
 4. 8. Veni de libano sponsa mea, veni de libano, veni coronaberis. lib.2. numer.274. lib.11. numer.153. lib.25. numer.24.
 4. 10. Odor unguentorum tuorum super omnia aromata. lib.2. numer.26.
 4. 11. Odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Favus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua eius. l.8.n.75. l.10.n.111. l.12.n.316.
 4. 12. Hortus conclusus, soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus. lib.2. num.512. l.4.63. l.8.129. l.11. num.93. & 99.
 4. 16. Surge Aquilo, & veni Auster, perfla hortum meum, & fluant aromata illius. lib.4. num.489. lib.11. numer.92.95.
 5. 2. Ego dormio, & cor meum vigilat, aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea, lib.5. num.451. lib.12. numer.198.
 5. 6. Invenerunt me custodes, qui circumveniunt civitatem, percusserunt me, & vulneraverunt me. lib.4. numer.778.
 5. 8. Amore languet. l.5.n.10.
 5. 10. Electus ex millibus. l.25.n.98.
 5. 11. Caput eius aurum optimum, l.12.n.20.
 5. 12. Sicut columba super rivulos aquarum, lib.4. numer.277.
 5. 14. Venter eius eburneus. l.5.n.286.
 6. 2. Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi. l.9.n.47.
 6. 3. Terribilis ut castrorum acies ordinata. lib.9. num.70. l.16. num.6.
 6. 8. Una est columba mea, perfecta mea, una est matris suæ electa genitricis suæ. lib.4. n.229. lib.6. num.83. lib.17. num.170.
 6. 9. Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis, ut castrorum acies ordinata. lib.1. num.304. l.3.n.4.571. lib.11. numer.225.
 7. 7. Statura tua assimilata est palma. lib.9. num.345.
 7. 8. Ascendam in palmam. l.5.n.171.
 7. 12. Surgamus ad vineas, videamus, si floruit vinea, si flores fructus parturium. l.9.n.546.
 8. 1. Quis mihi det te Fratrem meum, ut inveniam te foris, & deosculer te? lib.4. num.181. lib.5. num.590. lib.6. num.79.
 8. 5. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delitius affluens, inimica super dilectum suum? lib.4.n.23.289. l.9.n.190. l.10.n.27.65.
 8. 6. Fortis, ut mors dilectio, lampades eius, lampades ignis, atq; flammarum. l.6.n.252.
 8. 7. Aqua multa non potuerunt extinguere charitatem. lib.2. num.129.182. lib.6. num.247. lib.12. num.58. lib.20. num.112.
 8. 10. Ego murus, & ubera mea sicut turris. l.9.n.393. l.16.n.3. l.18.n.20.

INDEX LOCORUM

EX LIBRO SAPIENTIÆ.

1. 2. *In malevolam animam non introibit sapientia.* lib. 6. numer. 149.
1. 7. *Quoniam spiritus Domini replevit orbem terrarum, & hoc, quod continet, scientiam habet vocis.* lib. 4. n. 233. l. 16. nu. 204.
2. 3. *Spiritus diffundetur tanquam mollis aer, & transibit vita nostra tanquam vestigium nubis.* lib. 20. numero 128.
2. 5. *Umbra transitus est tempus nostrum, & non est reverfio finis nostri, quoniam consignata est & nemo revertitur.* lib. 12. nu. 231.
2. 8. *Coronemus nos rosis, antequam marcescant.* l. 3. nu. 551. l. 11. num. 218.
2. 11. *Sit autem fortitudo nostra Rex justitia.* lib. 21. numero 139.
2. 12. *Circumveniamus justum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & impropere nobis peccata legis, gravis est nobis etiam ad videndum.* lib. 10. numer. 8.
3. 1. *Iustorum anima in manu Dei sunt, & non tangit illos tormentum.* lib. 2. nu. 627.
3. 15. *Sugere mel de perra, oleumque de saxo durissimo.* lib. 3. numer. 283.
4. 8. *Senectus enim venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata, cani autem sunt sensus hominis, & atas senectutis vita immaculata.* lib. 25. numeri. 82.
4. 11. *Rapius est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam eius, consumatus in brevi, explevit tempora multa: placita enim erat Deo anima illius.* lib. 11 n. 218. lib. 19. n. 36.
4. 19. *Disfrumpent illos inflatos sine voce.* lib. 18. nu. 52.
5. 4. *Nos insensati vitam illorum aestimabamus insaniam, & finem illorum sine honore, ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est.* l. 1. 25. nu. 203.
5. 7. *Lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis, ambulavimus vias difficiles.* lib. 5. nu. 242.
5. 9. *Transferunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuntius praeurrens: & tanquam navis, qua pertransit fluctuantem aquam, cuius, cum praterierit, non est vestigium invenire.* lib. 5. num. 203.
5. 13. *Vos nati continuo deservimus esse.* lib. 22. nu. 96.
5. 16. *Iusti autem in perpetuum vivunt.* lib. 15. nu. 243. lib. 22. numer. 160.
5. 17. *Accipe regnum decoris, & diadema speciei de manu Domini.* lib. 25. n. 24.
6. 4. *Data est à Domino potestas vobis, & virtus ab altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur, quoniam cum effectis ministri regni illius, non refertè iudicatis.* lib. 25. num. 83.
6. 6. *Judicium divinum his, qui praesunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur.* l. 2. nu. 39. 327. lib. 3. n. 73. l. 10. n. 9.
6. 8. *Quoniam pusillum & magnum ipse fecit, & aequaliter cura est illi de omnibus.* l. 1. num. 115.
6. 13. *Clara est, & qua nunquam marcescit sapientia.* l. 10. nu. 23. lib. 12. numer. 20.
6. 14. *Præoccupat, qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat.* l. 1. nu. 359.
6. 17. *Dignos se ipsa circuit, quarens, & in viis ostendit se illis hilariter, & in omni prudentia occurrit illis.* lib. 1. numer. 119.
6. 26. *Multitudo sapientum sanitas est orbis terrarum, & Rex sapiens stabilimentum populi est.* lib. 3. numero 164.
7. 3. *Primam vocem similem omnibus emisit plorans.* lib. 11. numer. 105.
7. 7. *Venit in me spiritus sapientia, & prapropui illam regnis, & sedibus, & divitias nihil esse duxi in comparatione illius.* lib. 4. num. 161.
7. 11. *Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum ea.* li. 13. numer. 319.
7. 13. *Quam sine fictione didici, & sine invidia communico.* l. 1. num. 231. 310. l. 15. nu. 170.
7. 16. *Speculum sine macula.* lib. 1. num. 3:9.
8. 22. *Est enim in illa spiritus intelligentia sanctus unicus, multiplex.* lib. 2. numer. 278.
8. 1. *Attingit à fine, usque ad finem fortiter.* lib. 1. nu. 159. lib. 3. num. 68. lib. 5. num. 201. lib. 12. nu. 21. lib. 21. nu. 41. 155.
8. 19. *Puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam.* lib. 2. numer. 374. lib. 3. num. 299. lib. 5. numero 453.
9. 2. *Sapientia immolavit victimas suas,* lib. 16. numero 187.
9. 15. *Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam.* lib. 5. n. 249. lib. 15. n. 271. l. 20. n. 146.
9. 17. *Difficile aestimamus, qua in terra sunt, & qua in prospectu sunt invenimus cum labore, qua autem in caelis sunt, quis investigabit?* lib. 5. nu. 116.
10. 10. *Iustum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei.* lib. 4. numer. 479.
10. 13. *Qui se humiliat, exaltabitur.* lib. 3. numer. 233.
11. 14. *Per qua quis peccat, per hac torquetur.* lib. 3. numero 128.
13. 5. *A magnitudine speciei & creatura cognoscibiliter poterit creator horum videri.* lib. 1. nu. 17.
14. 3. *Tua autem, Pater, providentia immotus in te permanens.* lib. 12. nu. 207.
16. 12. *Neque herba, neque malagma sanavit eos, sed tuus Domine sermo, qui sanat omnia.* lib. 4. nu. 241.
16. 13. *Solus enim Deus vita & necis potestatem habet.* lib. 3. numer. 298.
16. 20. *Angelorum escam nutritiisti populum tuum & panem de caelo praestitisti illis sine labore omne delectamentum in se habentem, & omnem saporis suavitatem.* li. 2. n. 198. lib. 11 nu. 97.
16. 28. *Statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat: ut notum omnibus esset, quoniam oportet praeveneri solem, ad benedictionem illam & ad ortum lucis adorare.* lib. 2. nu. 202. 528.
17. 17. *Sive spiritus sibilans, aut inter spissos arborum ramos avium sonitus suavis, aut ludentium animalium, cursus invisus deficientes faciebant illos praetimore.* li. 14. numer. 35.
19. 7. *Germinans de profundo,* lib. 2. nu. 403.
18. 24. *In veste enim poderis, quam habebat, totus erat orbis terrarum, & magnificentia tua in diademate capitis illius sculpta erat.* li. 25. n. 32.

EX ECCLESIASTICO.

- C. 1. V. 1. *Omnis sapientia à Domino Deo est.* lib. 3. n. 111.
1. 7. *Ad locum, unde exeunt flumina, revertuntur, ut iterum fluant.* lib. 4. num. 449.
1. 18. *Unus est altissimus Creator omnipotens, & Rex potens, & metuendus nimis.* lib. 1. num. 165.
2. 16. *Va his, qui perdiderunt sustentiam,* lib. 4. numero 338.
2. 18. *Detestatus sum omnem industriam meam, qua sub sole studiosissime laboravi, habiturus haredem post me, quem ignoro.* lib. 4. nu. 600.
3. 4. *Qui interrogationem manifestat, parabit verbum, & sic deprecatus exaudietur, & conservabit disciplinam, & tunc respondebit.* lib. 21. num. 112.
3. 5. *Sicut qui thesaurizat, ita qui honorificat matrem suam.* lib. 3. n. 198.
3. 6. *Qui honorat patrem, jucundabitur in filiis, & in die orationis suae exaudietur.* lib. 3. nu. 198.

SACRÆ SCRIPTURÆ.

3. 7. *Qui honorat patrem, vitâ vivet longiore.* l.3.n.198.
3. 10. *Honora patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio à Deo, & benedictio illius in novissimo maneat.* lib.3. num.198.
3. 11. *Benedictio patris firmat domos filiorum.* l.3.n.198.
3. 13. *Ex honore patris gloria filii.* l.3.n.198.
3. 17. *In die tribulationis memor erit tui, & sicut glacies in sereno, ita solvantur peccata tua.* l.2. num. 474. lib. 3. num.198.
3. 20. *Quanto magnus es, humiliare in omnibus.* lib.5. nu.251 l.16.nu.169.
3. 22. *Altiorate ne quæseris, & fortiora tene scrutatus fueris; in pluribus operibus ejus ne fueris curiosus, non enim est tibi necessarium, ea, quæ abscondita sunt, videre oculis tuis.* l.3.n.207. lib.8.num.244.
3. 29. *Cor nequam gravabitur in doloribus.* l.3.n.n.185.
4. 7. *Affabilem te facito.* l.8.num.35.
4. 11. *Si dormierint duo, fovebuntur mutuò.* l.9.n.321.
4. 12. *Sapientia filius suis vitam inspirat.* l.9.num.484. l.16.nu-mer.187.
4. 13. *Melior est puer pauper, & sapiens, rége sene & stulto.* l.3. num.266.
4. 24. *Non confundaris pro anima tua dicere verum.* lib. 3. num. 433.
4. 29. *In lingua sapientia dignoscitur, & sensus, & scientia, & doctrina in verbo sensati.* l.4.nu.22.
4. 32. *Noli resistere contra faciem potentis, nec coneris contra ictum fluvii.* lib.10.num.107.
5. 8. *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem, subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.* lib.3.num.360.
6. 5. *Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos.* l.3. num.19.
6. 6. *Consiliarius sit tibi unus de mille.* l.3.num.312.
6. 7. *Si possides amicum, in tentationem posside eum.* lib.3. num.349.
6. 8. *Est enim amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis.* l.13.n.14. l.16.n.114.
6. 14. *Amicus fidelis protectio fortis, qui autem invenerit illum, invenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vitæ & immortalitatis.* l.10.num.150. l.14. num. 32.
6. 23. *Sapientia doctrinæ secundum nomen est ejus, & non est multis manifesta.*
6. 25. *Injice pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collum tuum.* l.11.n.14. l.17.n.13. l.18. num.86.
6. 30. *Erunt tibi compedes ejus in protectionem fortitudinis, & bases virtutis, & torques illius in stolam gloria.* l.11. num.14. l.17. num.13.
7. 6. *Noli querere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates.* l.3.n.515. l.4.163.612.
7. 17. *Noli esse iustus multum, neque plus sapias, quàm necesse est.* l.4.n.431.
7. 40. *In omnibus memorare novissima tua, & in æternum non peccabis.* l.4.n.778. l.12.n.331.
9. 2. *Non des mulieri potestatem animæ tuæ, ne ingrediatur in virtutem tuam.* l.3.n.331.
9. 8. *Averte faciem tuam à muliere comprâ, & ne circumspicias faciem alienam, propter speciem mulieris multi perierunt. Ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit.* l.3.n.116. l.8.n.256. l.16.n.17.
9. 10. *Mulier fornicaria quasi stercus in via, ab omnibus pretereuntibus concalcabitur.* l.4.n.647.
19. 4. *In manu Dei potest terra.* l. 5.n.83.
10. 7. *Odibilis coram Deo est & hominibus superbia.* l. 5. num. 230.
10. 13. *Cum morietur homo, hæreduabit serpentes & bestias, & vermes.* l.3.n.338.
10. 28. *Servo sensato liberi servient.* l.25.n.84.
11. 2. *Ne spernas hominem in visu suo. Brevis in volatilibus est apis, & in unguis dulcoris habet fructus illius.* l. 8. n.14.134.
11. 4. *In vestitu ne glorieris unquam, nec in die honoris tui extollaris.* l.3.num.173.
11. 12. *Est homo marcidus, egens recuperatione, plus deficiens virtute.* l.3.n.370.
11. 22. *Confide in Deo, & mane in loco tuo.* l.24.nu.67.
12. 10. *Non credas inimico tuo in æternum, sicut enim aramentum aruginat nequitia illius, & si humiliatus vadat curvus, abjice animum tuum, & custodi te ab illo.* l.22.num.57.
12. 11. *Verba sapientum quasi stimuli.* l.22.num.188.
13. 16. *Cave tibi, & attende diligenter auditui tuo, quoniam cum subversioe tua ambulas.* l.5.n.692.
14. 9. *Insatiabilis oculus cupidi.* l.8.n.202.
14. 12. *Testamentum huius mundi, morte morietur.* lib. 4. num. 676.
14. 18. *Omnis caro sicut fœnum veterascet.* l.10.nu.63.
15. 1. *Qui continens est iustitiæ, apprehendet illam.* lib. 25. num.123.
15. 1. *Aqua sapientiæ salutavis potabit illum, & firmabitur in illo, & non flectetur.* l.6.nu.237. l.10.nu.144. l.16. numer. 45.
17. 12. *Unicuique mandavit Deus de proximo suo.* lib. 24. num. 90.
18. 22. *Non impediaris orare semper.* l.21.n.85.
18. 30. *Post concupiscentias tuas non eas.* lib.3. num. 244. lib. 8. num. 247.
19. 2. *Vinum & mulieres apostatate faciunt sapientes.* lib. 3. num. 261.
19. 23. *Est, qui nequiter humiliat se, & interiora ejus plena sunt dolo.* l.5. num.357.
20. 2. *Concupiscentia spadonis de virginabit juvenulam, sic qui facit per vim iudicium iniquum.* l.3.n.332.
20. 6. *Est tacens non habens sensum loquax; & est tacens sciens tempus aptum, homo sapiens tacebit usque ad tempus.* l.21.num.123.127.
20. 31. *Bona excacant oculos iudicium.* l.3.n.125.
20. 32. *Sapientia absconsa, & thesaurus invisus, quæ utilitas in utrisque?* l.6.n.70.
21. 4. *Exaltatio oculorum est dilatio cordis.* l.10.n.15.
21. 28. *Labia imprudentium stulta narrabunt, verba autem prudentium statera ponderabuntur.* l.3. num. 552. l.21. num.109.
21. 31. *Susurro inquinabit animam suam, & in omnibus oditur.* l.5. num.105.
22. 6. *Flagella & doctrina in omni tempore sapientia.* l.3. num.59.
23. 2. *Non illudetur quasi in procella navis.* l.20.n.80.
23. 24. *Homini fornicario omnis panis dulcis, non fatigabitur transgrediens usque ad finem.* l.5. num. 674.
23. 28. *Oculi Domini multo plus lucidiores sunt super Solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes.* l.4.n.202.
24. 8. *In fluctibus maris ambulavi.* l.10.num.183. l.22.n.142.
24. 11. *In omnibus requiem quasi vi, & in hæreditate Domini morabor.* l.4.n.1157.
24. 12. *Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo.* l.1. n. 48. l. 8. n.136.
24. 16. *In plenitudine Sanctorum detentio mea.* l.12.n.250.
24. 17. *Sicut Cedrus exaltata sum in Libano, & sicut Cypressus in monte Sion.* l.9.n.147.
24. 18. *Quasi plantatio rose in Jericho, quasi oliva speciosa in campis.* l.8. num.26.
24. 19. *Quasi platanus exaltata sum iuxta aquam.* l.9.n.390.
24. 23. *Flores mei fructus.* l.9.n.160. l.11. num.15.207.
24. 25. *In me omnis spes vitæ, & virtutis.* l.6.n.218.
24. 29. *Qui edunt me, adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient.* l.5.n.151.
24. 41. *Ego quasi fluvius Doris, & sicut aqua ductus exivi de paradiso.* l.2.n.461.
24. 47. *Videte, quoniam non solum mihi laboravi, sed omnibus exquirentibus veritatem.* l.4.n.316.

INDEX LOCORUM

25. 1. Concordia fratrum, & amor proximorum, & vir, & mulier bene consentientes. l. 23. n. 29.
25. 22. Non est caput nequius super caput colubri, & non est ira super iram mulieris. l. 3. n. 339.
27. 6. Vasa figuli probat fornax, & homines justos tentatio tribulationis. lib. 16. num. 86.
27. 12. Stultus ut Luna mutatur. l. 1. n. 256.
27. 29. Qui foveam fodit, incidet in eam, & qui statuit lapidem proximo, offendet in eo, & qui laqueum alii ponit, peribit in illo. Facienti nequissimum consilium, super ipsum devolvetur. l. 3. n. 314. l. 6. n. 51.
28. 3. Homo homini reservat iram. l. 5. n. 436.
28. 15. Susurro & bilinguis maledictus, multos enim turbavit pacem habentes: lingua tertia multos commovit. l. 12. num. 52.
28. 21. Flagelli plaga livorem facit, plaga autem lingua comminet ossa. l. 5. n. 45.
29. 5. Donec accipiant, osculantur manus dantis, & in promissionibus humiliavit vocem suam. l. 5. n. 87.
29. 13. Non abscondas illam sub lapide in perditionem. lib. 13. num. 12.
30. 4. Mortuus est pater ejus, & quasi non est mortuus, simile enim reliquit sibi post se. l. 9. n. 214. 527.
30. 13. Doce filium tuum, & operare in illo, ne in turpitudinem illius offendas. l. 17. num. 126.
30. 26. Zelus & iracundia minuunt dies, & ante tempus senectam adducet cogitatus. l. 3. n. 552.
31. 10. Erit illi gloria aeterna, qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit. lib. 4. n. 348. l. 5. numer. 320.
31. 27. In omnibus operibus tuis esto velox. l. 17. n. 140.
32. 26. Et à filiis tuis cave, & à domesticis tuis attende. lib. 5. num. 632.
35. 25. Cibaria, & virga, & onus asino: panis & disciplina; & opus servo.
33. 31. Si est tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima tua, quasi fratrem sic eum tracta. l. 3. n. 406.
34. 9. Qui non est tentatus, quid scit? l. 19. n. 85.
34. 20. Firmamentum virtutis, tegmen ardoris, & umbraculum meridiani. l. 11. n. 102.
34. 23. Bona iniquorum non probat Altissimus, non recipit oblationes iniquorum, nec multitudinem sacrificiorum, eorum propitiabitur peccatis. l. 3. n. 383.
35. 21. Oratio humiliantis se Nubes penetrat. l. 22. n. 5.
36. 22. Cor pravum dabit tristitiam. l. 3. n. 185.
36. 24. Species mulieris exhilarat faciem viri sui. l. 2. n. 265.
37. 5. Sodalis amico circumdatur in oblectationibus, & in tempore tribulationis adversarius erit. n. 402.
37. 15. Cum viro sancto assiduus esto. l. 12. n. 315.
37. 29. Sapiens in populo hereditabit honorem, & nomen illius erit vivens in aeternum. l. 1. n. 368.
37. 34. Propter crapulam multi obierunt. l. 2. n. 93.
39. 8. Spiritu intelligentia replebit illum, & ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientiae suae. l. 25. n. 54.
39. 12. Collaudabunt multi sapientiam ejus, & usque in saeculum non delebitur, non recedet memoria ejus, & nomen ejus requireretur à generatione in generationem. l. 3. n. 118.
40. 12. Fidelis in saeculum stabit. l. 9. n. 413.
41. 17. Disciplinam in pace conservate filii. l. 2. n. 411.
43. 7. Luminare, quod minuitur in consummatione. lib. 1. numer. 265.
44. 14. Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, & nomen eorum vivet in generationem & generationem. lib. 9. n. 311. 405. l. 16. n. 202.
48. 1. Surrexit Elias Propheta quasi ignis, & verbum ejus quasi facula ardebat. l. 2. n. 107. l. 6. n. 237. l. 10. n. 144.
48. 2. Verbo Domini continuit caelum, & deiecit de caelo ignem ter. l. 3. n. 326.
48. 14. Mortuum prophetavit corpus ejus. l. 23. n. 13.
48. 27. Spiritu magno vidit ultima, usque in sempiternum, vide futura abscondita, & antequam evenirent. l. 3. n. 70. 244. l. 21. n. 200.
49. 1. Memoria Josia in compositionem odoris facta. l. 9. n. 149. l. 15. n. 243.
49. 15. Et Nehemias in memoriâ multi temporis. lib. 15. numer. 243.
50. 6. Quasi stella matutina in medio Nebulae. l. 1. n. 367. lib. 3. n. 62.
51. 4. Liberasti me secundam multitudinem misericordiae nominis tui de manibus quarentium animam meam, & à pressurâ flammae, quae circumdedit me, & in medio ignis non sum astutus. l. 4. n. 242. 778. l. 9. n. 311. lib. 6. num. 202.
51. 10. Circumdederunt me undique, & non erat, qui adjuvaret, respiciens eram ad adiutorium hominum, & non erat. l. 5. n. 8.
51. 20. Ambulavit pes meus iter rectum. l. 12. n. 180.

EX ISAIA.

1. 3. Cognovit bos possessorem suum, & asinus praesepe Domini sui. l. 5. n. 38. l. 9. n. 176.
1. 5. Domus Jacob venite, & ambulemus in lumine Domini. l. 4. n. 469.
1. 35. Cum extenderitis manus vestras, avertam oculos meos à vobis &c. manus enim vestrae sanguine plena sunt. l. 3. n. 383.
1. 16. Lavamini, mundi estote. l. 12. n. 329. l. 5. n. 112.
2. 2. Et erit in novissimis diebus preparatus mons domus Domini in vertice montium, & elevabitur super colles. l. 2. n. 620. l. 6. n. 167.
2. 3. Venite, & ascendamus ad montem Domini. l. 5. n. 171.
2. 17. Incurvabitur sublimitas hominum, & humiliabitur altitudo virorum. l. 2. n. 361.
3. 5. Et irruet populus, vir ad virum, & tumultuabitur puer contra senem, & ignobilis contra nobilem. l. 23. n. 116.
3. 11. Va impio in malum, retributio enim manuum ejus fiet ei. lib. 1. nu. 34.
3. 12. Populum meum exactores sui spoliaverunt, & mulieres dominatae sunt eis. Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant. l. 3. n. 331. l. 5. n. 163.
4. 4. Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion in spiritu iudicii & spiritu ardoris. l. 10. n. 134.
4. 6. Tabernaculum erit in umbraculum diei ab aestu, & in securitatem, & absconsonem à turbine & à pluvia. l. 5. n. 623. l. 12. n. 235. l. 15. n. 261.
5. 5. Ostendam vobis, quid ego faciam vinea mea, auferam semper ejus. lib. 2. num. 472. l. 22. n. 164.
6. 2. Seraphim simul stabant & volabant; sex ala uni, & sex ala alteri; duabus velabant faciem ejus, & duabus volabant. l. 2. n. 51. & 71. l. 4. n. 99. & 275. l. 7. n. 82. l. 2. n. 170. l. 25. n. 126.
6. 6. Volavit ad me unus de Seraphim, & tetigit os meum, & dixit: Ecce tetigit hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur. lib. 4. numer. 480.
6. 8. Quem mittam? & quis ibit nobis? Ecce ego, mitte me l. 20. n. 100.
7. 14. Virgo concipiet. l. 4. n. 652.
9. 10. Lateres ceciderunt, & quodvis lapidibus adificavimus. l. 16. n. 242.
10. 1. Va, qui condunt leges iniquas, & scribentes in iustitiam scripserunt, ut opprimerent in iudicio pauperes, & vim facerent causa humilium populi mei. l. 3. n. 332.
10. 7. Computrescet jugum à facie olei. lib. 24. num. 41.
10. 33. Excelsi staturâ succidentur, & sublimes humiliabuntur. lib. 2. nu. 361.
11. 1. Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet. l. 9. n. 247. l. 11. n. 17.
11. 10. Radix Jesse, qui stat in signum populorum. l. 10. n. 86.
12. 3. Amodo haurietis aquas cum gaudio de fontibus Salvatoris. l. 3. n. 522.

SACRÆ SCRIPTURÆ.

14. 2. Possidebit eos domus Israel super terram Domini in ser-
vos & ancillas : & erunt capientes eos, qui se ceperant.
l. 20. n. 44.
14. 13. Quomodo cecidisti de cælo Lucifer, qui manè oriebaris?
corruisti in terram. Tu, qui dixisti, ascendam super
altitudinem nubium, ad infernum detraheris. lib. 8.
num. 233.
14. 15. In cælum ascendam super altitudinem nubium, similis ero
Altissimo. In infernum detraheris in profundum lacus.
l. 3. n. 523.
16. 1. Emitte Agnum Domine. l. 1. n. 186.
16. 9. Omnes bestie agri venite ad devorandum, unversie be-
stie saluti. Speculatores eius cæci omnes, nescierunt
unversi, canes muti, non valentes latrare, videntes
vana, dormientes, & amantes somnia. l. 5. n. 588.
19. 1. Ecce Dominus ostendet super nubem, & ingredietur Æ-
gyptum. l. 4. n. 643.
19. 16. Stupebunt & tument à facie commotionis manus Do-
mini exercituum. l. 7. n. 105.
21. 2. Omnem gemitum cessare feci. l. 4. n. 629.
22. 22. Dabo claves domus David super humerum ejus, & ape-
riet, & non erit qui claudat; & claudet, & non erit qui
aperiat. l. 17. n. 25.
24. 3. Cessavit gaudium tympanorum, quicquid sonus letantium,
conicit dulcedo citharæ. l. 23. n. 23.
24. 8. Gravabit eam iniquitas sua, & corruet, & non adjiciet
ut resurgat. l. 5. n. 12.
25. 6. Faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc
convivium. l. 22. n. 134.
26. 10. Terra Sanctorum. l. 16. n. 205.
26. 15. Indulxisti genti, Domine, indulxisti genti: nunquid glori-
ficatus es? elongasti omnes terminos terræ. Domine in
angustia requisierunt te. l. 21. n. 288.
28. 9. Quem docebit sapientiam? & quem intelligere faciet au-
ditum? ablatis à lacte, avulsos ab ubere. lib. 19.
num. 16.
28. 16. Mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem proba-
rum. l. 12. n. 172.
28. 19. Sola veritas intellectum dabit auditui. l. 10. num. 52. l. 19
num. 53.
29. 4. Sicut favilla pertransiens multitudo eorum, qui contrate
prævaluerunt. lib. 17. num. 5.
39. 21. Hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis neque ad
dexteram, neque ad sinistram. l. 4. n. 407.
32. 17. Erit opus justitiæ pax, & cultus justitiæ silentium, & ser-
vitus usque in sempiternum. l. 1. n. 390.
33. 1. Vati tibi, qui prædavis, nonne & ipse prædaberis? & qui
sperus, nonne & ipse sperneris? l. 3. n. 355. l. 5. n. 530.
& 689. l. 6. n. 191.
33. 11. Concupietis ardorem, parietis stipulam, spiritus vester ut
ignis vorabit vos. Et erunt populi quasi de incendio
cinis, spina congregata igni comburentur. lib. 2. n.
566.
33. 17. Oculi ejus cernent terram de longè. l. 4. num. 543.
35. 10. Latitia sempiterna super capita eorum: gaudium & le-
titiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus. lib. 8.
num. 75.
36. 20. Quis ex omnibus Diis terrarum, qui eruerit terram
suam de manu mea? l. 3. n. 354.
38. 1. Dispose domus tua, quia morietis tu, & non vires. l. 21.
num. 142.
38. 5. Audi vi orationem tuam, & vidis lachrymas tuas, ecce
ego adjiciam super dies tuos quindecim annos. l. 20.
num. 27.
38. 12. Præcisâ est velut à texente vita mea. lib. 15. numer.
226.
38. 14. Sicut pullus hirundinis, sic clamabo. l. 4. n. 438.
40. 3. Parate viam Domini. l. 1. n. 272.
40. 7. Gloria ejus quasi flos agri. l. 1. n. 6.
40. 9. Super montem excelsum ascende tu, qui Evangelizas.
Sion, exalta in fortitudine vocem tuam. l. 12. nu-
mero 20.
40. 17. Omnes gentes quasi non sunt, sic sunt coram Deo, &
quasi nubilum. l. 20. n. 97.
40. 31. Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem, assu-
ment pennas sicut aquilæ, current & non labora-
bunt, ambulabunt & non deficient. l. 5. n. 173. l. 18. n. 1.
mer. 56.
42. 8. Gloriam meam alteri non dabo. l. 21. n. 23.
43. 1. Nolite timere, quia redemite, & vocavite nomine tuo,
meus es tu, cum ambuaveris in igne, non combure-
ris, & flamma non ardebit in te. l. 3. num. 368. l. 13. nu-
88.
43. 4. Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse
portavit. l. 4. n. 240.
43. 21. Populum istum formavi mihi, laudes meas cantabit. l.
23. num. 38.
45. 8. Rorate cæli de super, & nubes pluant justum, aperiat
terra, & germineat Salvatorem. l. 2. n. 191. l. 5. n. 593.
& 607. l. 6. num. 75.
46. 1. Confractus est Bel, contritus est Nabo. Facta sunt simu-
lachra eorum bestis & jumentis: onera vestra gravi
pondere usque ad lassitudinem. l. 5. num. 29.
50. 11. Ambulate in lumine ignis vestri, & in flammis quas suc-
cendistis. l. 2. n. 31. l. 4. n. 579. l. 12. n. 74.
53. 3. Et quasi absconditus vultus ejus, & despectus, unde nec re-
putavimus eum. l. 1. n. 62.
53. 7. Et sicut agnus coram tondente se obmutuit. l. 1. numer. 186.
l. 5. n. 581.
53. 7. Sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum,
properate, emite, & comedite, venite & emite absque
argento & absque ulla commutatione vinum & lac.
l. 9. num. 128.
57. 20. Impi quasi mare fervens, quod quiescere non potest. l. 2.
n. 394. l. 21. num. 143.
58. 1. Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam. l. 21. num.
193. l. 22. n. 188.
58. 6. Dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimen-
tes, & omne onus dirumpe, tunc irrumper quasi mane
lumen tuum. l. 22. num. 30.
59. 3. Digni vestri pleni sunt iniquitate. l. 3. numer. 543.
59. 4. Confidunt in nihilo, & loquuntur vanitatem, conceperunt
laborem, pepererunt iniquitatem. Ova aspidum rupe-
runt. l. 13. numer. 36.
59. 11. Quasi columba meditates gemitus. l. 4. n. 634.
59. 15. Qui recessit a malo, præda patuit, & vidit Dominus,
& malum apparuit in oculis ejus, quia non est iudi-
cium, & vidit, quia non est veritas, & apertus est, quis
non est, qui occurrat. l. 5. n. 8.
60. 3. Ambulabunt gentes in lumine tuo. l. 4. n. 469.
60. 20. Lunatua non minuetur. l. 1. numer. 266.
61. 1. Ad annuntiandum mansuetus misit me, ut consolarem om-
nes lugentes. Ut ponerem luculentibus Sion, & darem
eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, palli-
um laudis pro spiritu mororis. l. 2. num. 106.
63. 1. Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra.
Iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine for-
titudinis sue. l. 1. n. 23. l. 10. num. 130.
63. 3. Torcular calcavi solus, & de gentibus non est vir mecum.
64. 4. Tu Pater voster es, & nos lutum, & fictor noster & opera
manuum tuarum omnes nos. l. 3. numer. 170.
65. 1. Inventus sum à non quærentibus me, palam apparui eis
qui me non interrogabant. l. 1. n. 55.
65. 18. Ecce ego creo Jerusalem exultationem, & populum ejus
gaudium. l. 13. n. 50.
66. 24. Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extin-
guetur. l. 3. numer. 155.
73. 4. Venerunt filii usque ad partum, & virtus non est parien-
di. l. 4. n. 314.

EX HIEREMIA.

1. 6. A, a, a, Domine Deus: ecce nescio loqui, quia puer ego sum.
l. 3. num. 363.
1. 10. Constituite super gentes & super regna, ut evellas, & de-
struas, & disperdas, & dissipes, & adifices, & plantes.
l. 17. n. 100. & 101.

INDEX LOCORUM

- 2.12. Me dereliquerunt fontem aqua viva, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quae continere non valent aquas. lib. 6. n. 23.
- 2.30. Frustra percussisti filios vestros, disciplinam non receperunt. l. 5. num. 35.
- 3.51. Oculus meus depraedatus est animam meam. lib. 18. numer. 5.
- 4.22. Sapientes sunt, ut faciant mala. l. 13. n. 80.
- 5.3. Domine percussisti eos, & non doluerunt: attrivisti eos, & remuerunt accipere disciplinam, induraverunt facies suas supra petram, & noluerunt reverti. lib. 5. num. 35. lib. 18. num. 46.
- 5.28. Magnificati sunt, & ditati, & incrassati, & impinguati, & praeterierunt sermones meos pessime. l. 5. n. 595.
- 8.8. Verè mendacium operatus est stylus mendax scribarum. l. 6. n. 231.
- 9.21. Ascendi mors per fenestras. l. 6. n. 191.
- 12.11. Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui recogit corde. l. 2. n. 529. l. 3. n. 288.
- 13.16. Date Domino Deo vestro gloriam, antequam contenebreat, & antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos, expectabitis lucem, & ponet eam in umbram mortis, & in caliginem. lib. 5. numero 516.
- 13.23. Si mutare potest Aethiops pellem suam, aut Pardus varietates suas, & vos poteritis benè facere, cum didiceritis mala. l. 3. n. 203.
- 15.10. Pretiosum à vili. l. 17. num. 61.
- 18.7. Repente loquar adversus gentem, & adversus regnum, Ut eradiceam, & destruiam, & disperdam illud, si poenitentiam egerit gens illa à malo suo, quod locutus sum adversus eam, agam & ego poenitentiam super malo, quod cogitavi, ut facerem ei. l. 2. n. 391.
- 22.13. Va qui aedificat domum suam in injustitia, & canacula sua non in iudicio, amicum suum opprimet frustra, & mercedem non reddet ei. l. 4. n. 459.
- 23.28. Qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum verè: quid paleis ad triticum? dicit Dominus: nunquid non verba mea sunt quasi ignis, & quasi malleus conterens petram. l. 25. num. 122.
- 25.38. Facta est terra eorum in desolationem à facie irae columbae. l. 1. numer. 395.
- 31.3. Charitate perpetua dilexite. l. 12. n. 52.
- 31.15. Castigasti me, & eruditus sum. lib. 12. num. 89. l. 18. n. 82. l. 19. n. 53. l. 25. n. 12.
- 46.12. Fortis impiegit in fortem, & ambo pariter conciderunt. lib. 4. n. 11.
- 48.29. Audivimus superbiam Moab, superbus est valde: sublimitatem eius, & arrogantiam, & superbiam, & altitudinem cordis eius. l. 6. num. 202.
- 51.9. Curavimus Babylonem, & non est sanata, relinquamus eam. l. 8. n. 86.

EX THRENIS.

- 1.8. Peccatum peccavit Jerusalem, propterea instabilis facta est. l. 6. n. 175. l. 17. n. 140.
- 1.13. De excelso natus ignem in ossibus meis. lib. 14. n. 3.
- 1.13. Expandi rete pedibus meis. l. 20. numer. 3.
- 3.27. Bonum est viro, cum portaverit iugum ab adolescentia sua. l. 3. num. 292.
- 3.28. Sedebit solitarius, & tacebit, quia levavit se super se, ponet in pulvere os suum, si forte sit spes. lib. 2. num. 24. lib. 6. n. 79.
- 4.1. Dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum. l. 20. num. 67.
- 4.3. Lamiae nudaverunt mammam suam, lactaverunt catulos suos. l. 3. n. 154.
- 4.5. Qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora. lib. 4. num. 647.
- 4.7. Candidiores Nazarei ejus nive, nitidiores lacte. lib. 10.

numer. 155.

EX BARUCH.

- 3.33. Filii Agar, qui exquirunt prudentiam, qua de terra est, negotiatores Marrha & Theman, & fabulatores & exquisitores prudentia. l. 1. num. 274.
- 3.24. O Israel, quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius: magnus est, & non habet finem, Excelsus & immensus. lib. 22. n. 76.
- 3.34. Stella dederunt lumen in custodiis suis, & latata sunt: vocatae sunt, & dixerunt, adsumus: libro 5. numero 136.
- 3.38. In terris visus est, & cum hominibus conversatus est. lib. 1. n. 67. lib. 5. n. 285.

EX EZECHIELE.

- C. 1. V. 4. Ecce ventus turbinis veniebat ab Aquilone, & Nubes magna, & ignis in volvens. l. 25. num. 122.
- 1.12. Ubrerat impetus spiritus, illuc gradiebantur. lib. 9. num. 102.
- 1.13. Et similitudo animalium aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium, & quasi aspectus lampadarum. Hac erat visio discurrens in medio animalium, splendor ignis, & de igne fulgur egrediens. l. 13. numer. 52.
- 1.14. Ibant & revertebantur in similitudinem fulguris. lib. 20. n. 67. l. 24. num. 68.
- 1.19. Cum ambularent animalia, ambulabant pariter, & rota iuxta ea, & cum elevarentur animalia de terra, elevabantur simul & rotae. Cum euntibus ibant, & cum stantibus stabant, & cum elevatis à terra pariter elevabantur, & rotae sequentes ea. 21. num. 71. lib. 24. numer. 66.
- 1.24. Et audiebam sonitum alarum. l. 8. n. 158.
- 2.6. Subversores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas. lib. 7. num. 49.
- 3.12. Audivi post me vocem commotionis magnae, & vocem alarum animalium. l. 8. numer. 158.
- 3.17. Fili hominis speculatorem dedi te domui Israel, lib. 15. numer. 52.
- 4.3. Sume tibi sartagine ferream. lib. 13. n. 57.
- 7.5. Afflictio una, afflictio ecce venit, finis venit, venit finis. l. 21. num. 142.
- 7.19. Argentum eorum, & aurum eorum non valebit liberare eos in die furoris Domini. l. 3. n. 83.
- 9.4. Signa Thau super frontes virorum gementium. l. 9. n. 491.
- 9.5. Percutite, non parcat oculus vester, neque misereamini, omnem autem super quem videritis Thau, ne occideritis. lib. 15. num. 18.
- 11.19. Auferam cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carnesum. l. 9. n. 371.
- 16.28. Fornicata es in filiis Affiriorum. l. 17. numer. 10.
- 17.12. Aquila grandis magnarum alarum, plena plumis. lib. 4. num. 182.
- 19.4. Gentes non absque vulneribus suis ceperunt eum, & adduxerunt eum in catenis in terram Aegypti. lib. 17. num. 17.
- 19.11. Mater tua quasi vinea in sanguine tuo super aquam plantata est: fructus eius & frondes eius creverunt ex aquis multis, & facta sunt ei virga solida in sceptro dominantium. l. 25. n. 86.
- 32.2. Leoni gentium assimilatus es. lib. 5. n. 481.
- 37.4. Ossa arida audite verbum Domini. Ecce ego intromittam in vos spiritum, & viveris, & dabo super vos nervos. l. 6. n. 205. lib. 21. num. 50.
- 37.7. Accesserunt ossa ad ossa, unumquodque ad iuncturam suam. l. 21. num. 50.
- 37.9. Veni spiritus, & insuffla super interfectos istos, & vivent. lib. 21. n. 50.

SACRÆ SCRIPTURÆ.

43. 17. Gradus ejus versi ad orientem. libro 2. n. 50.
 44. 2. Porta, qua respiciebat ad orientem, erat clausa. Et dixit Dominus ad me, porta hac clausa erit: non aperietur, & vir non transibit per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa. l. 16. n. 132. l. 29. n. 89. 114.
 44. 30. Primitiva ciborum vestrorum dabitur sacerdoti. lib. 10. n. 9.

EX DANIELE.

1. 15. Apparuerunt vultus eorum meliores, & corpulentiores præ omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio. l. 10. n. 145.
 2. 21. Transfert regna, atque constituit. libro 9. n. 264.
 2. 25. Lapis de monte abscissus. libro 2. n. 587.
 3. 17. Ecce Deus noster, quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis, ô Rex, liberare, quod si noluerit, notum sit tibi Rex, quia Deos tuos non colimus. l. 11. n. 63.
 3. 51. Quasi ex uno ore laudabant, & glorificabant, & benedicebant Deum in fornace. l. 8. n. 172.
 4. 13. Cor ejus ab humano commutetur, & cor fera detur ei. l. 2. n. 565.
 4. 20. Vinciaturo ferro & are in herbis foris. l. 17. n. 11.
 4. 31. Ego Nabuchodonosor oculos meos ad coelum levavi, & sensus meus redditus est mihi, & altissimo benedixi, & viventem in sempiternum laudavi libro 13. n. 69.
 5. 6. Facies Regis commutata est, & cogitationes eius conturbabant eum, & compages renum ejus solvebantur, & genua ejus ad se invicem collidebantur. libro 7. numero 105.
 5. 23. Deum, qui habet flatum tuum in manu sua, non glorificasti. libro 15. n. 46.
 6. 10. Judicium sedit, & libri aperti sunt. libro 19. n. 30.
 7. 4. Super pedes suos quasi homo stetit, & cor hominis datum est ei. libro 3. n. 565.
 7. 9. Antiquus dierum. libro 9. n. 153.
 10. 13. Princeps autem regni Persarum restitit mihi viginti & uno diebus, & ecce Michael, unus de Principibus primis, venit in adjutorium meum. l. 12. n. 33.
 10. 11. Sta in gradu tuo. libro 24. n. 67.
 13. 8. Videbant senes quotidis Susannam ingredientem & deambulantem in horti viridario, & exarserunt in concupiscentiam ejus. l. 2. n. 613. l. 6. n. 270.
 13. 22. Angustie sunt mihi undique: si enim hoc egero, mors mihi est: si autem non egero, non effugiam manus vestras; sed melius est mihi, absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini l. 3. n. 365. l. 5. n. 572. l. 17. n. 61.

EX OSEA.

2. 8. Ego dedi ei frumentum, & vinum, & oleum, & argentum multiplicavi ei, & aurum, qua fecerunt Baal. l. 7. n. 70. l. 10. n. 186.
 2. 14. Ducam in solitudinem, & ibi loquar ad cor ejus. libro 3. numer. 423.
 2. 20. Sponsabo te mihi in fide. l. 15. n. 17.
 4. 8. Vivent tritico. l. 15. n. 139.
 5. 4. Non dabunt cogitationes suas, ut revertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationum in medio eorum. lib. 16. n. 134.
 5. 19. Effundam sicut aquam iram meam. lib. 4. n. 317.
 6. 1. In tribulatione sua manens conjurget ad me. libro 1. n. 381. lib. 23. n. 10.
 6. 3. In die tertia suscitabit illum. lib. 5. n. 471.
 6. 3. Vivemus in conspectu ejus. l. 4. n. 96.
 7. 13. Va eis, quoniam recesserunt à me: vastabuntur, quia prævaricati sunt in me. libro 9. n. 437.
 8. 5. Projectus est vitulus tuus Samaria. l. 9. n. 6.
 9. 2. Vinum mentietur eis. l. 3. n. 147.
 12. 1. Ephraim pasceatur vento. libro 8. n. 141.
 Mundi Symbolici Tom. II,

12. 4. Invaluit contra Angelum, & confortatus flevit, &rogavit. libro 12. n. 157.
 13. 14. De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos, ero mors tua ô mors. libro 4. nu. 152. l. 5. n. 246. 612. l. 20. numero 44.
 14. 1. Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit Deum suum; in gladio pereant, parvuli eorum elidantur.
 14. 5. Sanabo contritiones eorum, diligam eos spontaneè; quia aversus est furor meus ab eis: ero quasi ros, Israel germinabit quasi lilium, & erumpet radix ejus ut Libani, ibunt rami ejus. l. 9. n. 54.

EX JOELE.

2. 15. Canite tubâ in Sion, sanctificate jejunium, vocate cœtum. lib. 22. n. 188.

EX AMOS.

1. 1. Verba Amos, qui fuit in pastoribus Thecue. l. 7.
 7. 7. Ecce Dominus stans super murum litum, & in manu ejus trulla cœmentarii. l. 12. n. 16. l. 17. n. 193.
 8. 10. Convertam festivitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in planctum. libro 23. n. 8.

EX JONA.

1. 5. Dormiebat sopore gravi. l. 6. n. 176.
 1. 6. Accessit ad eum Gubernator, & dixit ei, quid tu sopore deprimeris? surge invoca Deum tuum. l. 25. n. 10.
 1. 12. Tollite me, & mittite me in mare, & cessabit mare à vobis. l. 7. n. 39. l. 20. n. 60.
 2. 3. De ventre inferi clamavi, & exaudisti vocem meam. l. 9. num. 322.
 2. 4. Omnes gurgites tui, & fluctus tui super me transierunt. libro 17. n. 5.
 2. 6. Circumdederunt me aqua usque ad animam, abyssus vallavit me, pelagus operuit caput meum. 23. n. 51.
 2. 8. Cum angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum, ut veniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. lib. 23. n. 63.
 2. 10. Ego autem in voce laudis immolabo tibi, quacunque voveri, reddam pro salute Domino, & dixit Dominus pisci, & evomuit Ionam in aridam. l. 23. n. 51.
 3. 4. Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur. l. 25. num. 122.

EX MICHÆA.

6. 8. Indicabo tibi ô homo, quid sit bonum, & quid Dominus querat à te. Utrique facere iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo. l. 2. numero 527.
 7. 5. Ab ea, que dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui. l. 8. numero 79.

EX NAHUM.

1. 2. Emulator ulciscens Dominus, & habens furorem. Dominus patiens, & magnus fortitudinis. l. 9. n. 320.
 1. 3. Dominus in tempestate, & turbine via ejus. l. 2. n. 234.
 1. 6. Ante faciem indignationis ejus quis stabit? bonus Dominus & confortans in die tribulationis. l. 9. n. 320.
 3. 17. Custodes tui quasi locuste, dormitaverunt pastores, sepehantur principes tui. l. 2. n. 529. l. 3. n. 313.

EX HABACUC.

1. 6. Ecce ego suscitabo Chaldeos gentem amaram. libro 25 numero 122.
 1. 15. Totum in hamo sublevabis. l. 6. n. 4.
 2. 7. Nunquid non repente consurget, qui mordeant te? & suscitabuntur lacerantes te, & eris in rapinam eis? libro 10. n. 33.

INDEX LOCORUM

2. 11. *Lapis de pariete clamabit, & lignum, quod inter juncturas est, respondebit. lib. 4. nu. 459.*
3. 11. *In luce sagittarum tuarum ibunt. l. 2. nu. 246. l. 12. n. 301.*
3. 16. *Ingrediatur putredo in ossibus meis, ut ascendam ad populum accinctum nostrum. l. 18. n. 60.*
3. 19. *Et super excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem. lib. 4. nu. 589. l. 9. n. 371.*

EX SOPHONIA.

1. 5. *Disperdas eos, qui jurant in Domino, & jurant in Melchom. lib. 5. nu. 365.*
1. 14. *Dies Domini venit magnus & horribilis super omnes civitates munitas, & super omnes angulos excelsos. l. 9. n. 5.*
3. 9. *Tunc reddam populis labium electum, ut invocent omnes in nomine Domini, & serviant ei humero uno. l. 15. n. 166. l. 24. n. 40.*

EX AGGÆO.

1. 6. *Qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum. libro 3. num. 40.*

EX ZACHARIA.

6. 12. *Eccc vir oriens nomen ejus. lib. 25. nu. 93.*
7. 11. *Noluerunt attendere, & averterunt scapulam recedentem, & aures suas aggravaverunt, ne audiret. l. 7. n. 6.*
9. 6. *Sedebit separator in Azoto. l. 17. n. 14.*
9. 16. *Lapides sancti elevabuntur super terram. lib. 12. nu. 100. lib. 18. n. 26.*
10. 8. *Sibilabo eis, & congregabo eos. l. 6. n. 160.*
14. 6. *Veniet Dominus Deus meus, omnesque sancti cum eo. lib. 8. nu. 78.*

EX MALACHIA.

1. 14. *Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculum, & votum faciens, immolat debile Domino. lib. 24. n. 12.*
2. 7. *Labia sacerdotis custodiunt scientiam. l. 21. n. 127.*
3. 2. *Ipsè enim quasi ignis constans, & quasi herba fullonum, & sedebit constans, & emundans argentiū, & purgabit filios Levi. lib. 13. n. 19.*
4. 2. *Orietur vobis timentibus nomeum meum, sol justitia, & sanctas in pennis ejus. l. 4. num. 241.*

EX LIBRO I. MACHABÆORUM.

1. 3. *Siluit terra in conspectu ejus. l. 22. n. 169.*
2. 51. *Mementote operum patrum, qua fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam, & nomen. l. 6. n. 197.*
2. 54. *Phinees pater noster, zelando zelum Dei accepit testamentum sacerdotis aterni. l. 2. n. 94.*
3. 2. *Adjuvabunt eum fratres ejus, & universi qui se conjunxerant patri ejus. l. 16. n. 153.*
3. 9. *Nominatus est, usque ad novissimum terra. l. 1. n. 39.*
3. 10. *Congregavit Appollonius gentes. l. 16. nu. 153.*
3. 19. *Non in multitudine exercituum victoria belli, sed de cælo fortitudo est. l. 3. n. 279.*
3. 26. *Per venit ad regem nomen ejus, & de praliis Juda, narrabant omnes gentes. l. 1. n. 39.*
6. 62. *A verbis viri peccatoris ne timueritis, quia gloria ejus steruus & vermis est: hodie extollitur, & cras non invenietur. l. 11. n. 169.*
8. 1. *Quia sunt potentes viribus, & acquiescunt ad omnia, qua postulantur ab eis. l. 22. n. 29.*
9. 8. *Eamus ad adversarios nostros, si poterimus pugnare adversus eos, & si appropinquavit tempus nostrum, moriamur. l. 22. n. 132.*

EX LIBRO II. MACHABÆORUM.

1. 4. *Adaperiat cor vestrum in lege sua, & in preceptis suis. l. 3. nu. 557.*
3. 3. *Purgabit Deus filios Levi, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentum, & erunt Domino offerentes sacrificia in justitia. l. 13. n. 3.*
6. 12. *Obsecro autem eos, qui hunc librum delecturi sunt, ne ab-*

- horrescant propter adversarios casus, sed ad correctionem esse generis nostri. libro 1. num. 409. l. 9. n. 105.
6. 18. *Vir etate perfectus Eleazarus. l. 2. n. 221.*
6. 39. *Ut solrefulsit in clypeos aureos, & resplenduerunt montes ab eis. l. 3. n. 381.*
7. 2. *Parati sumus mori magis, quam patrias Dei leges pravariari. l. 3. n. 381.*
7. 9. *Tu quidem scelestissime in presenti vita nos perdis, sed Rex mundi defunctos nos pro suis legibus in aeterna vita reservatione suscitabit. l. 1. n. 99. l. 2. n. 135. l. 9. n. 313. 544. l. 11. n. 178.*
7. 14. *Ecce ista possideo, sed propter Dei leges nunc hac ipsa deficio, quoniam ab ipso ea me recepturum spero. l. 9. num. 313.*
7. 28. *Peto nate, ut afficias cælum, ita fiet, ut non timeas carnificem istum. lib. 12. nu. 268.*
7. 41. *Novissime autem post filios, & mater consumpta est. l. 4. nu. 341.*
9. 7. *Qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, supra humanum modum superbia repletus, nunc humilitus ad terram in gestatorio portabatur, ut odore etiam illius, & foetore exercitum gravaretur. lib. 15. num. 58.*
9. 13. *Cæpit ex gravi superbia deductus ad agnitionem sui venire, divina admonitus plaga. lib. 4. nu. 378.*
14. 42. *Eligens nobiliter mori potius quam subditus fieri peccatoribus. l. 5. n. 611.*
15. 26. *Judas, & qui cum eo erant invocato Deo per orationes congressi sunt, manu quidem pugnantes, sed Dominum cordibus orantes: prostraverunt non minus triginta quinque millia, presentia Dei magnifice deletati. lib. 7. num. 76.*

EX S. MATTHÆO.

1. 18. *Inventa est in utero habens de spiritu sancto. l. 6. n. 77.*
1. 20. *Quod in ea natum est, de spiritu sancto est. lib. 25. nu. 40.*
1. 25. *Non cognoscebat eam. l. 1. n. 95.*
2. 2. *Vidimus stellam ejus in oriente. l. 21. n. 97.*
2. 8. *Et cum inveneritis renuntiate mihi, ut & ego veniens adorem eum. lib. 5. nu. 355. l. 11. nu. 70.*
2. 11. *Invenerunt puerum cum Maria matre ejus, & procidentem adoraverunt eum. l. 2. n. 258. l. 11. n. 53.*
2. 12. *Per aliam viam reversi sunt in regionem suam. l. 21. n. 38.*
2. 14. *Et accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Egyptum. lib. 5. num. 324.*
3. 7. *Progenies viperarum, quis demonstrabit vobis fugere à ventura ira? l. 10. num. 174.*
3. 10. *Dum securis ad radicem arboris posita est. lib. 24. nu. 35.*
3. 11. *Cujus ventilabrum in manu sua, & ipse permundabit aream, & separabit paleas à tritico. l. 13. n. 87. l. 15. n. 49. l. 24. n. 92.*
4. 6. *Hac omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. l. 13. n. 35.*
4. 19. *Venite post me, faciam & vos fieri piscatores hominum; & continuo relictis retibus secuti sunt eum. l. 3. n. 204. & 507. libro 4. nu. 44. l. 5. n. 5.*
4. 21. *Ductus est Jesus in desertum, ut tentaretur à diabolo. l. 2. num. 365.*
5. 3. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. l. 4. n. 88. l. 9. n. 346.*
5. 5. *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. l. 2. n. 106. l. 4. n. 260.*
5. 6. *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam. l. 6. n. 264.*
5. 7. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. l. 6. n. 180.*
5. 8. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*
5. 11. *Beati estis, cum maledixerint vobis homines, & persecutentur vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos,*

SACRÆ SCRIPTURÆ.

- mentientes propter me; gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis. l. 10. n. 14.
5. 13. Vos estis sal terræ. l. 12. n. 210. & 261. l. 15. n. 105.
5. 14. Vos estis lux mundi, non potest abscondi &c. l. 2. n. 243. l. 15. n. 59. & 105.
5. 15. Neque accendunt lucernam & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus. l. 2. n. 83. l. 15. n. 59. & 105.
5. 16. Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. l. 3. n. 424. l. 9. n. 269. l. 12. n. 63.
5. 26. Non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem. l. 17. n. 75.
5. 39. Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram. l. 17. n. 142.
5. 45. Pater cœlestis solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. l. 1. n. 72. l. 2. n. 350.
6. 1. Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis. l. 12. n. 61. l. 22. n. 123.
6. 4. Si eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi: & cum oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem in abscondito. l. 12. n. 61.
6. 8. Ut quid perdidisti hac? l. 3. n. 450.
6. 19. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi arugo & tinca demolitur. l. 13. n. 72.
6. 22. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. l. 12. n. 309.
6. 35. Querite primum regnum Dei & iustitiam eius, & hac omnia adiciuntur vobis. l. 3. n. 35. & 319. l. 4. n. 390.
7. 2. Quia mensura mensi fueritis, remetietur vobis. lib. 17. num. 142.
7. 3. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides? l. 15. n. 222. l. 21. n. 19. & 189.
7. 6. Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos. l. 5. n. 605.
7. 8. Qui querit, invenit. l. 2. n. 484.
7. 14. Multi sunt vocati, pauci vero electi. Et angusta est porta, & arcta est via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui invenient eam. l. 3. n. 193. & 265. l. 9. num. 436. & 467. lib. 22. n. 129.
7. 19. Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. l. 9. n. 39.
7. 21. Non omnis, qui dicit mihi, Domine Domine, intrabit in regnum cœlorum, sed qui facit voluntatem patris mei, qui est in cœlis, ipse intrabit in regnum cœlorum. l. 16. n. 135.
7. 22. Multi dicent mihi in illa die, Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo demonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus, & tunc confitebor illis, quia nunquam novi vos, discedite à me. l. 9. n. 458. l. 18. n. 75.
8. 3. Apprehensâ manu eius, continuo dimisit eam febris. l. 4. num. 480.
8. 6. Domine puer jacet in domo paralitici, & male torquetur. l. 17. n. 182.
8. 9. Habeo sub me milites, & dico huic vade, & vadit; & alii, veni & venit. Et servo meo, fac hoc & facit. lib. 3. nu. 404. l. 15. n. 228. l. 24. n. 15.
8. 12. Filii regni erucientur in tenebras exteriores; ibi erit fletus & stridor dentium. l. 12. n. 112.
8. 17. Agrotationes nostras portavit. l. 4. n. 240.
8. 19. Sequar te, quocumque ieris. lib. 5. nu. 5.
8. 20. Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidus, filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinet. lib. 5. num. 199.
8. 26. Qui ventis imperat & mari, & obediunt ei, & facta est tranquillitas magna. l. 3. n. 109.
8. 29. Quid nobis & tibi Iesu fili Dei? venisti huc ante tempus torquere nos. l. 13. n. 58.
9. 9. Sequere me. l. 3. nu. 473.
9. 10. Et factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores venientes discumbebant cum Iesu. lib. 25. nu. 7.
10. 7. Euntes predicato dicentes, quia appropinquavit regnum cœlorum. l. 14. n. 23.
10. 10. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram lib. 5. n. 23.
10. 16. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum, & estote prudentes sicut serpentes. l. 5. n. 578. l. 7. n. 91.
10. 20. Non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis. l. 5. n. 653.
10. 22. Eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum, qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. lib. 3. nu. 444. l. 4. n. 271.
10. 26. Nihil operitum, quod non reveletur, neque occultum quod non sciatur. l. 2. n. 86. l. 5. n. 189. l. 11. n. 228.
10. 28. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. lib. 2. nu. 621. & 655. l. 5. n. 269.
10. 34. Non veni pacem mittere, sed gladium. l. 2. n. 25.
11. 7. Arundinem vento agitat am. l. 9. nu. 99. & 101.
11. 11. Non surrexit inter natos mulierum maior Iohanne Baptistâ. l. 12. n. 60. & 244.
11. 18. Neque manducans, neque bibens. lib. 4. nu. 483. l. 12. num. 109.
11. 25. Confiteor tibi pater, Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis. lib. 3. nu. 401. l. 4. nu. 376. l. 5. n. 289. l. 19. num. 58.
11. 26. Ita pater, quoniam sic placitum fuit ante te. l. 1. n. 366.
11. 28. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. l. 2. nu. 47. l. 5. nu. 64. l. 16. nu. 87.
11. 29. Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum & humilis corde. l. 5. n. 617. l. 8. n. 35. l. 15. n. 273. l. 24. nu. 40.
11. 30. Iugum enim meum suave est. l. 24. n. 42.
12. 25. Omne regnum divisum contra se, desolabitur, & omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit. libro 2. num. 123.
12. 36. Quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. lib. 21. num. 166.
12. 44. Veniens invenit eam vacantem, tunc vadit, & assumit septem alios spiritus nequiores se, & intrantes habitant ibi. l. 6. n. 40.
13. 15. Ut videntes non videant, & audientes non audiant, & neque intelligant. l. 3. n. 289.
13. 15. Cum dormirent homines, venit inimicus, & super seminavit zizania. l. 6. n. 101. l. 8. n. 214.
13. 28. Inimicus homo hoc fecit. l. 2. n. 529. l. 3. n. 313.
13. 30. Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum; triticum autem congregate in horreum meum. l. 17. n. 14.
13. 43. Iusti sivebunt sicut sol in regno patris eorum. libro 15. num. 196.
13. 46. Inventâ unâ pretiosâ margaritâ, abiit & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam. lib. 6. nu. 72.
13. 47. Simile est regnum cœlorum sagena missa in mare, & ex omni genere piscium congreganti. l. 20. n. 156.
13. 48. Secus litus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. l. 4. n. 373.
13. 49. In consummatione sæculi exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis. l. 17. n. 14.
13. 58. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum. l. 2. n. 482.
14. 30. Cum cœpisset mergi, clamavit dicens; Domine salvum me fac; & continuo Iesus extendens manum apprehendit eum. l. 3. n. 512. l. 6. n. 120.
15. 7. Hypocrita bene de vobis prophetavit Isaias, populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. lib. 4. n. 605.

INDEX LOCORUM

15. 19. De corde enim exeunt cogitationes mala. l. 10. n. 38. 158.
15. 22. A finibus illis egressa clamavit dicens; miserere mei Domine. l. 4. n. 56.
15. 23. Dimite eam, quia clamat post nos. l. 4. n. 477. l. 17. n. 123.
15. 27. Etiam Domine; nam & catelli edunt de vicis, qua cadunt de mensa Dominorum suorum. l. 15. n. 168.
16. 2. Serenum erit. l. 1. n. 23.
16. 16. Tu es Christus filius Dei vivi. l. 21. n. 206.
16. 17. Caro & sanguis non revelavit tibi, sed pater meus, qui in caelis est. l. 15. n. 162.
16. 18. Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prevalebunt adversus eam. l. 2. n. 588. l. 3. n. 286. l. 4. n. 284.
16. 19. Tibi dabo claves regni caelorum, & quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in caelis; & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in caelis. l. 1. n. 36. & 402. l. 33. n. 13. & 509. l. 4. n. 148. l. 5. n. 498. l. 12. n. 197.
16. 26. Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur; lib. 2. nu. 46.
16. 27. Filius hominis venturus est in gloria patris sui cum Angelis suis, & tunc reddet unicuique secundum opera sua. l. 3. n. 83.
17. 5. Nubes lucida obumbravit eos. l. 22. n. 141.
27. 59. Accepto Christi corpore, involvit illud in sindone munda. l. 3. n. 440.
18. 4. Quicumque humiliaverit se, sicut parvulus iste, hic est major in regno caelorum. l. 1. n. 300.
18. 28. Tenens suffocabat eum dicens, redde quod debes. l. 17. num. 185.
19. 19. Honora patrem. lib. 3. nu. 196.
19. 21. Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes, & da pauperibus. l. 3. n. 536.
19. 24. Facilius est, camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. l. 3. n. 124. & 396.
19. 27. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. l. 6. n. 229.
19. 29. Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, centuplum accipiet, & vitam aeternam possidebit. l. 9. n. 87. & 217. l. 12. & 236.
20. 12. Portavimus pondus diei & astus. l. 5. n. 672. l. 15. n. 264.
20. 26. Quicumque vuluerit inter vos major fieri, sit vester minister, & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus. lib. 6. nu. 115.
20. 32. Stetit Iesus, & vocavit eos. l. 21. n. 93. l. 24. n. 71.
21. 19. Nihil invenit, nisi folia tantum. l. 9. n. 31.
21. 33. Plantavit vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & aedificavit turrim; novissime autem misit ad eos filium suum. l. 9. n. 32.
21. 41. Malos male perdet. l. 24. n. 47.
22. 4. Tauri & altilia occisa sunt. l. 4. 373.
22. 16. Scimus quia veraces, & viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo; non enim respicis personam hominum. l. 9. n. 1. l. 21. n. 18.
22. 20. Cujus est haec imago & superscriptio? l. 3. n. 551.
22. 21. Reddite quae sunt Caesaris Caesari. l. 4. n. 254.
22. 27. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua. l. 18. n. 12.
22. 39. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. l. 3. n. 303.
22. 40. In his duobus mandatis totalis lex pendet & Prophetia. l. 2. num. 113.
23. 3. Super cathedram Moysi sederunt Scribae & Pharisei, omnia ergo, quaecunque dixerint vobis, facite, secundum opera vero eorum nolite facere. l. 3. n. 403.
23. 3. Quae dicunt vobis facite & servate. l. 2. n. 85.
23. 16. Va vobis duces caeci. l. 16. n. 88.
23. 23. Va vobis scribae & Pharisei hypocrite; qui decimatis mentam & anethum & cuminum, & reliquistis quae graviora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem & c. ut veniat super vos omnis sanguis iustus & usque ad sanguinem Zachariae filii Barachiae, quem occidistis inter templum & altare. l. 3. n. 341. l. 18. n. 77.
23. 31. Filii estis eorum, qui Prophetas occiderunt, & vos implete mensuram patrum vestrorum, serpentes, gemina viperarum. l. 10. n. 174.
24. 19. Va autem pregnantibus. lib. 4. n. 313.
24. 20. Orate, ut non fiat fuga vestra hyeme. l. 6. n. 279.
24. 30. In nubibus caeli cum virtute multa & maiestate. lib. 14. num. 67.
24. 37. Sicut in diebus Noe, ita erit & adventus filii hominis. l. 3. n. 189.
24. 42. Vigilate ergo, nescitis enim, quando Dominus veniat. l. 2. n. 528.
24. 53. Separabunt eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab haedis. l. 17. n. 14.
25. 7. Tunc surrexerunt omnes virgines illae, & ornaverunt lampades suas. lib. 14. n. 52.
25. 14. Vocavit servos suos, uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique secundum propriam virtutem. l. 1. n. 346. l. 5. n. 94. l. 15. n. 250.
25. 18. Qui unum talentum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam Domini sui. l. 15. n. 64.
25. 30. In tenebras exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium. l. 16. n. 8.
25. 34. Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum. l. 11. n. 129.
25. 41. Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo & Angelis eius. l. 3. n. 289. l. 11. n. 129. l. 12. num. 74.
25. 46. Ibunt in supplicium aeternum. l. 15. n. 167.
26. 23. Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet. l. 2. n. 8. l. 8. n. 268.
26. 27. Loquela tua manifestum te facit. l. 14. n. 22. l. 23. n. 20.
26. 30. Hymno dicto. l. 4. n. 54.
26. 31. Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte; scriptum est enim, percutiam pastorem, & dispergentur oves gregis. l. 2. n. 444.
26. 39. Procidit in faciem suam. l. 5. n. 88.
26. 46. Surgite, eamus, ecce appropinquavit, qui me tradet. l. 5. n. 315.
26. 51. Exemit gladium suum, & percutiens servum Principis sacerdotum, amputavit auriculam eius. l. 8. n. 6.
26. 52. Qui acceperint gladium, gladio peribunt. l. 5. n. 530.
26. 72. Continuo gallus cantavit, & recordatus est Petrus verbi Iesu, & egressus foras flevit amare. l. 3. n. 502. & 503.
26. 74. Coepit detestari & jurare, quia non novisset hominem. l. 3. n. 499.
27. 3. Iudas eum tradidit. l. 22. n. 124.
27. 4. Retulit triginta argenteos Principibus. l. 3. n. 453.
27. 12. Et cum accusaretur a Principibus sacerdotum & senioribus, nihil respondit. l. 14. n. 35. l. 16. n. 195.
27. 13. Non audis, quanta adversum te dicunt testimonia? l. 4. num. 35.
27. 14. Non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur Praeses vehementer. l. 14. n. 35.
27. 45. Tenebrae factae sunt super universam terram. l. 3. n. 408.
27. 51. Terra mota est, & petrae scissae sunt. l. 3. n. 458.
28. 9. Mulieres acceperunt, & tenuerunt pedes eius. l. 17. n. 113. l. 23. n. 49.
28. 20. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi. l. 4. n. 131.

EX S. MARCO.

3. 17. **B**Oanerges, Tonitruus filius. l. 2. n. 237.
4. 39. **S**uscitaverunt eum, cessavit ventus, & facta est tranquillitas magna. l. 4. n. 414.
6. 16. **Q**uem ego decollavi, Joannem, hic a mortuis resurrexit. l. 4. n. 640.
9. 23. **C**redo Domine, adjuva incredulitatem meam. l. 1. n. 250.
10. 25. **F**acilius est, camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. lib. 16. num. 138. l. 17. num. 6.

S A C R Æ S C R I P T U R Æ.

11. 24. Omnia quaecunque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis. l. 2. n. 89.
 12. 43. Amen dico vobis, quoniam vidua hac pauper p'iu omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium. l. 3. n. 207.
 13. 33. Videte, vigilate, & orate, nescitis enim quando Dominus veniat, serò an medià nocte, an galli cantu, an mane. lib. 24. n. 37.
 14. 36. Non quod ego volo, sed quod tu. l. 5. n. 336. l. 12. n. 162.
 15. 39. Videns autem centurio, quia sic clamans expirasset, ait, verè hic homo filius Dei erat. l. 5. n. 696.
 16. 15. Euntes in mundum universum, predicate Evangelium omni creatura. l. 15. n. 39. l. 21. n. 32.
 16. 17. Domine, etiam demonia subijciuntur nobis. l. 2. n. 32.
 16. 18. Signa eos, qui crediderint hac sequentur &c. serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocent. lib. 3. n. 27.

EX SANGTO LUCA.

1. 5. **S**acerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia. l. 15. num. 164.
 1. 15. Erant iusti ambo ante Deum. l. 2. n. 515.
 1. 16. Erit magnus coram Domino. lib. 4. num. 550. l. 5. n. 51. l. 12. n. 144. l. 20. n. 97.
 1. 27. Gratia plena. l. 25. n. 19.
 1. 28. Turbata est in sermone eius. lib. 2. n. 223.
 1. 35. Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. l. 1. n. 94. l. 6. n. 77. l. 24. n. 59.
 1. 36. Elisabeth cognata tua & ipsa concepit filium in senectute sua. lib. 9. n. 63.
 1. 38. Ecce ancilla Domini. l. 5. n. 92. l. 12. n. 238.
 1. 39. Abiit in montana cum festinatione. lib. 1. n. 57. l. 23. l. 5. num. 51. 205. l. 8. n. 180.
 1. 41. Exultavit in utero eius. l. 5. n. 12.
 1. 48. Respexit humilitatem ancilla sua. l. 11. n. 242.
 1. 49. Fecit mihi magna, qui potens est. l. 5. n. 51.
 1. 51. Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui. lib. 18. n. 54.
 1. 52. Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles, esurientes implevit bonis, & divites dimisit inanes. l. 2. n. 386. 593. l. 24. n. 91.
 1. 63. Scripsit dicens, Ioannes est nomen eius. Apertum est autem illud os eius, & lingua eius, & loquebatur benedicens Deum. l. 25. n. 90.
 1. 64. Zacharias repletus est Spiritu Sancto, & prophetavit. lib. 3. n. 70.
 1. 70. Locutus est per os sanctorum, qui à seculo sunt Prophetarum eius. lib. 4. n. 604.
 1. 71. Salutem ex inimicis nostris. lib. 7. n. 122.
 1. 76. Praeibis ante faciem Domini parare vias eius. l. 1. n. 40.
 1. 77. Ad dandam scientiam salutis. l. 4. n. 70.
 1. 78. Visitavit nos oriens ex alto. l. 25. n. 93.
 1. 79. Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis sedent. lib. 1. n. 303. l. 2. n. 96. l. 15. n. 120. l. 21. n. 72.
 2. 7. Reclinavit eum in praesepio, quia non erat ei locus in diversorio. l. 3. n. 81. l. 4. n. 314. l. 5. n. 37.
 2. 10. Erit gaudium tibi, & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt. lib. 4. n. 329.
 2. 14. Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus. lib. 4. n. 69. lib. 7. n. 110.
 2. 26. Anna prophetissa jejuniis & obsecrationibus serviens die ac nocte. l. 3. n. 398.
 2. 32. Lumen ad revelationem gentium. lib. 1. num. 67.
 2. 34. Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum. l. 11. n. 173.
 2. 40. Puer autem crescebat. l. 1. n. 56.
 2. 47. Stupebant autem omnes, qui eam audiebant, super prudentiam, & responsis eius. l. 1. n. 49.
 2. 52. Iesus proficiebat sapientià, & aetate & gratià, apud Deum, & homines. lib. 9. n. 52.

3. 2. Factum est verbum Domini ad Ioannem. l. 3. n. 426.
 4. 1. Iesus autem plenus spiritu sancto, egressus est à Iordane, & agebatur à spiritu in desertum. l. 5. n. 213.
 4. 5. Omnia regna orbis terra in momento temporis. l. 2. n. 228. l. 20. n. 79.
 4. 24. Nemo propheta acceptus est in patria sua. lib. 13. n. 18.
 4. 29. Ipse transiens per medium illorum ibat. l. 5. n. 509.
 5. 4. Laxate retia vestra in captivam. lib. 17. num. 200. l. 20. num. 155.
 6. 1. Diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona illius. l. 6. num. 241.
 6. 12. Erat pernoctans. lib. 5. num. 463.
 6. 21. Beati, qui nunc fletis, quia ridebitis. l. 2. n. 268.
 6. 25. Va vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis. l. 4. num. 629. l. 17. n. 79. l. 5. n. 509.
 6. 27. Benefacite his, qui oderunt vos. lib. 3. n. 323.
 6. 38. Date, & dabitur vobis. lib. 2. n. 359. lib. 3. num. 272. l. 9. num. 547.
 7. 14. Teiguit loculum, & resedit, qui erat mortuus: & extendens manum eius, & confestim mundata est lepra eius. lib. 4. num. 480.
 7. 37. Attulit Alabastrum unguenti. l. 5. n. 280.
 7. 38. Lacrymis cepit rigare pedes eius. l. 16. n. 36.
 7. 45. Non cessavit osculari pedes eius. lib. 3. n. 466.
 7. 48. Remittuntur tibi peccata tua. lib. 3. n. 466.
 8. 8. Pro uno centuplum. l. 10. n. 90.
 8. 11. Semen est verbum Dei. lib. 10. n. 192.
 8. 14. Ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt, lib. 4. n. 408.
 9. 8. Ecce! dimidium bonorum meorum do pauperibus, & si quid aliquem de fraudavi, reddo quadruplum. lib. 6. num. 242.
 9. 23. Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam. l. 2. n. 555. l. 10. n. 132.
 9. 58. Filius hominis non habet ubi reclinet caput suum. lib. 9. num. 507.
 9. 62. Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro aptus est regno Dei. l. 3. n. 207. 219.
 10. 4. Neque virgam, neque calcamenta. lib. 9. n. 269.
 10. 5. Misit illos binos ante faciem suam. l. 4. n. 263. l. 21. n. 145.
 10. 7. In eadem autem domo, edentes & bibentes, quæ apud illos sunt, nolite transire de domo in domum. l. 8. n. 11.
 10. 16. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. lib. 19. n. 56.
 10. 17. Domine etiam demonia subijciuntur nobis. l. 2. n. 157.
 10. 18. Videbam Sathanam sicut fulgur de caelo cadentem. l. 2. num. 137.
 10. 22. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. l. 19. n. 55.
 10. 29. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum tuum sicut te ipsum. l. 15. n. 37.
 10. 34. Approprians obligavit vulnera eius, infundens oleum & vinum. lib. 5. n. 390.
 10. 41. Martha, Martha sollicita es, & turbaris erga plurima: Maria optimam partem elegit. l. 3. n. 471.
 11. 8. Si ille perseveraverit pulsans, dico vobis, dabit illi, quotquot habet necessarios. lib. 4. n. 477. l. 5. 507.
 11. 17. Omne regnum in seipsum divisum desolabitur. lib. 20. num. 81.
 11. 28. Beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. l. 9. num. 142.
 12. 3. Quia in tenebris dixistis, in lumine dicentur. l. 18. n. 73.
 12. 4. Ne terreamini ab iis, qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius, quid faciunt. lib. 10. n. 155. lib. 20. num. 46.
 12. 17. Iesus proficiebat sapientià, & aetate, & gratia apud Deum & homines. l. 1. n. 167.
 12. 20. Anima habes multa bona reposita in annis plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare, stulte hac nocte animam tuam reptent à te, quæ autem parasti, cuius erunt lib. 8. num. 114.

INDEX LOCORUM

12. 35. *Sint lucerna ardent in manibus vestris.* lib. 2. n. 37.
 12. 23. *Facite vobis sacculos, qui non veterascunt.* libro 10. n. 78.
 12. 46. *Veniet Dominus terra illius in die, quâ non sperat, & horâ, quâ nescit.* l. 20. n. 46.
 12. 49. *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur.* l. 14. n. 3.
 14. 13. *Quis rex iturus committere bellum adversus alium regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se.* l. 4. n. 13. l. 21. n. 14.
 14. 19. *Iuga bouum emi.* lib. 4. n. 347.
 14. 20. *Uxorem duxi, & ideo non possum venire.* l. 4. n. 509.
 14. 23. *Compelle intrare.* l. 3. n. 573. l. 4. n. 673.
 15. 7. *Ita gaudium erit in caelo super uno peccatore penitentiam agente, quam supra nonaginta novem iustis, qui non indigent penitentia.* l. 1. n. 241.
 15. 13. *Dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose.* l. 5. num. 10. 36.
 15. 17. *In se reversus dixit, surgam, & ibo ad Patrem.* l. 1. n. 244. l. 17. n. 22. l. 18. n. 82.
 15. 18. *Pater peccavi in caelum & coram te.* l. 13. n. 69.
 15. 20. *Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.* lib. 8. num. 226.
 16. 13. *Nemo potest duobus dominis servire.* l. 5. n. 365.
 16. 19. *Epulabatur quotidie splendide.* l. 6. n. 122. 276.
 16. 22. *Mortuus est dives, & sepultus est in inferno.* l. 10. n. 77.
 17. 5. *Adauge nobis fidem.* l. 1. num. 251.
 17. 31. *Memores estote uxoris Loth.* lib. 3. n. 209.
 18. 1. *Oportet semper orare, & nunquam deficere.* lib. 21. n. 85.
 19. 5. *Et suscipiens Iesus vidit illum.* l. 21. n. 181.
 19. 8. *Hodie salus Domui huic facta est.* lib. 3. n. 535.
 21. 19. *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* lib. 3. num. 284.
 21. 25. *Erunt signa in sole & luna, & stellis, & in terris pressura gentium.* lib. 2. n. 291.
 21. 34. *Attendite, ne forte graventur corda vestra in crapulâ, & ebrietate.* lib. 10. n. 30.
 22. 26. *Contentio erat inter eos, quis eorum videretur esse maior, qui major est in vobis, fiat sicut minor.* l. 16. n. 169.
 22. 47. *Iuda osculo filium hominis tradidit.* l. 3. n. 449.
 22. 51. *Sinite usque huc.* lib. 4. n. 537.
 22. 59. *Conversus Dominus respexit Petrum, & recordatus est Petrus verbi Domini. &c. & egressus foras, flevit amare.* lib. 1. num. 80. 319. lib. 3. n. 501. l. 10. n. 138. l. 15. num. 225.
 23. 31. *Si in viridi ligno hoc faciunt, in arido quid fiet?* lib. 2. num. 38.
 23. 34. *Pater ignosce illis, quia nesciunt, quid faciunt.* lib. 2. num. 175.
 23. 41. *Nos quidem digna factis recipimus.* l. 32. n. 9.
 23. 43. *Hodie mecum eris in Paradiso.* l. 1. n. 128.
 23. 45. *Obscuratus est sol, & velum templi scissum est.* lib. 10. num. 187.
 23. 46. *Clamans voce magna.* lib. 2. n. 235.
 24. 26. *Oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam.* lib. 9. n. 363. lib. 15. n. 151.
 24. 36. *Pax vobis, ego sum, nolite timere.* l. 16. n. 225.
- EX SANCTO IOANNE.**
1. 2. **Q**uod vidimus, & audivimus, annuntiamus vobis lib. 4. num. 170.
 1. 5. **E**t lux in tenebris lucet, & tenebrae eam non comprehenderunt. lib. 1. num. 54. l. 2. n. 598. l. 8. n. 163. lib. 6. n. 142.
 1. 8. *Non erat ille lux.* lib. 1. n. 343.
 1. 9. *Illuminat omnem hominem vententem in hunc mundum.* lib. 1. n. 83. 242. l. 2. n. 92. l. 14. n. 83.
 1. 16. *De plenitudine eius nos omnes accepimus.* l. 11. n. 40.
 1. 23. *Vox clamantis in deserto.* l. 3. n. 537. l. 4. n. 569.
 1. 46. *Dicit ei, veni, & vide.* lib. 3. n. 54.
 1. 48. *Vidit Iesus Nathanael venientem ad se, & dicit de eo, ecce verus Israelita, in quo dolus non est.* l. 2. n. 546. lib. 10. n. 45.
 2. 4. *Nondum venit.* lib. 4. n. 137.
 2. 5. *Quodcumque dixerit vobis, facite.* lib. 24. n. 20.
 2. 19. *Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* lib. 5. n. 471.
 3. 8. *Spiritus, ubi vult, spirat, sed nescis unde veniat, aut quo vadat.* l. 2. n. 314. 528. l. 7. n. 82.
 3. 13. *Nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo filius hominis, qui est in caelo.* lib. 6. n. 254.
 3. 16. *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.* lib. 2. n. 505.
 3. 19. *Dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem, erant enim eorum opera mala.* l. 2. n. 193.
 3. 20. *Omnis, qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius.* l. 4. n. 226. l. 9. n. 95. lib. 12. n. 12. n. 193.
 3. 30. *Illum oportet crescere, me autem minui.* l. 17. n. 119.
 3. 56. *Qui incredulus est, non videbit vitam.* l. 23. n. 1.
 4. 12. *Iacob dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit & filius eius, & pecora eius.* l. 5. n. 549.
 4. 14. *Aqua, quam ego dabo, fiet in eo fons aqua salientis in vitam aeternam.* lib. 2. n. 519. lib. 3. n. 117. 517.
 4. 18. *Timor non est in Charitate, sed perfecta Charitas foras mittit timorem.* l. 12. n. 272.
 4. 24. *Meus cibus est, ut faciam voluntatem eius, qui misit me, ut perficiam opus eius.* l. 4. n. 177.
 4. 35. *Levate oculos vestros, & videte regiones, quia alta sunt iam ad messem, ego misi vos metere, quod non laborastis.* l. 5. n. 350. l. 10. n. 90. l. 24. n. 233.
 4. 39. *Ex civitate illa multi Samaritanorum crediderunt in eum propter verbum mulieris testimonium perhibentis.* lib. 4. n. 236.
 5. 4. *Movebatur aqua, & qui prior descendisset in piscinam, post motionem sanus fiebat.* l. 2. n. 523. 525. 527.
 5. 28. *Venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem eius, & procedent, qui bona fecerunt in resurrectionem, qui vero mala in resurrectionem iudicii.* lib. 21. n. 193.
 5. 30. *Non sicut odi, non sicut amo, non sicut timeo, sed sicut audio.* lib. 21. n. 7.
 5. 35. *Erat lucerna lucens & ardens.* l. 1. n. 403. l. 2. n. 55. l. 13. n. 52. 59. l. 4. n. 57. l. 15. n. 113.
 5. 39. *Scrutamini scripturas.* l. 4. n. 260.
 6. 26. *Queritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, & saturati estis.* l. 5. n. 38.
 6. 44. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me traxerit eum.* lib. 12. n. 272.
 6. 57. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam.* l. 9. n. 353.
 7. 12. *Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris.* lib. 3. n. 477.
 7. 24. *Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.* lib. 5. n. 694. l. 8. n. 134.
 7. 37. *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.* l. 3. n. 117. 517.
 7. 38. *Qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius, fluent aqua viva. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant, credentes in eum.* l. 2. n. 480.
 8. 41. *Vos facitis opera patris vestri.* l. 25. n. 121.
 8. 44. *Vos ex Patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere, ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit.* l. 25. n. 121.
 8. 48. *Bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & Daemnum habes.* lib. 9. num. 659.
 8. 59. *Abcondit se, & exiit de templo.* lib. 6. n. 232.
10. 4. *Oves*

SACRÆ SCRIPTURÆ.

10. 4. Oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. libro 4. n. 367. lib. 5. num. 131.
10. 10. Fur non venit, nisi ut furetur, & mactet, & perdat: ego veni, ut vitam habeant. l. 4. num. 539. l. 5. nu. 531.
10. 11. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. l. 4. n. 196. lib. 5. nu. 507. l. 22. n. 150.
10. 14. Agnoscunt me mee. l. 5. n. 584.
10. 25. Opera, que facio in nomine Patris. l. 25. n. 47.
10. 27. Oves mea vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me. l. 1. n. 367.
10. 30. Unum sumus. lib. 1. n. 113. 117.
10. 37. Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi, si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite. lib. 25. nu. 121.
10. 28. Quia Pater in me est, & ego in Patre. l. 1. n. 127.
11. 2. Omnem palmitem, qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. lib. 9. num. 517.
11. 9. Nonne duodecim sunt hecæ diei? si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem huius mundi videt. lib. 21. n. 86.
11. 11. Lazarus amicus noster dormit. l. 3. n. 105.
11. 35. Lachrimatus est. lib. 2. n. 522.
11. 39. Domine jam fatet. l. 4. n. 378.
11. 48. Venient Romani, & tollent locum nostrum. l. 15. n. 272.
11. 50. Unus autem ex ipsis Cleophas nomine, cum esset Pontifex anni illius dixit eis, vos nescitis quicquam, nec cogitatis, quia expedit vobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat, hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex anni illius Prophetavit, quod Iesus erat moriturus pro gente. l. 3. num. 403. 565. l. 16. n. 237.
12. 3. Ex odore unguenti. l. 15. n. 239.
12. 25. Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. lib. 14. nu. 46.
12. 32. Si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. l. 12. n. 209.
13. 1. Cum dilexisset suos in finem dilexit eos. lib. 12. n. 52. lib. 21. num. 93.
13. 3. Quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exiit, cepit lavare pedes discipulorum. l. 7. n. 417.
13. 27. Et post buccellam intravit in eum Sathanas. l. 3. n. 448.
13. 30. Exiit continuo. l. 10. n. 189.
14. 6. Via, veritas & vita. lib. 1. n. 386. l. 3. nu. 95 419. lib. 16. num. 129.
14. 6. Qui videt me, videt & Patrem meum. lib. 1. num. 127.
14. 25. Christus ascendit in montem solum orare. l. 4. n. 567.
14. 27. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. lib. 4. num. 567.
14. 31. Surgite, eamus hinc. lib. 5. num. 292.
15. 2. Omnem palmitem in me non edentem fructum tollit eum. lib. 24. n. 32. 34.
15. 5. Qui manet in me & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. l. 9. n. 480.
15. 19. Ego elegi vos de mundo. l. 21. n. 182.
16. 17. Modicum etiam videbitis me, & iterum modicum, & non videbitis me, vos igitur nunc tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. l. 2. n. 652. l. 3. n. 239.
16. 20. Tristitia vestra vertetur in gaudium. l. 9. n. 323. 523. 524. l. 11. n. 178.
17. 22. Charitatem, quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum. lib. 15. n. 28.
18. 3. Iudas ergo, cum accepisset cohortem, venit cum laternis, & facibus, & armis: Iesus itaque sciens omnia, que ventura erant processit, & dixit eis: quem queritis? l. 5. n. 315.
18. 11. Transseat à me calix iste. l. 5. n. 158.
18. 14. Ego sum. lib. 3. n. 452.

18. 54. Calicem, quem dedit mihi pater, non vis, ut bibam illum. lib. 5. num. 138.
19. 5. Ecce homo! lib. 1. n. 423.
19. 17. Et baxlans sibi crucem. lib. 5. nu. 80.
19. 20. Inclina capite. lib. 5. nu. 80.
19. 77. Ecce mater tua! & accepit eam discipulus in sua. l. 2. n. 592. 479.
19. 38. Rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathia, ut tolleret corpus IESU, venit ergo, & tulit corpus IESU, venit autem & Nicodemus ferens mixturam Myrrha, & Aloes, quasi libras centum, acceperunt ergo corpus IESU, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus. l. 3. num. 476. l. 8. n. 191.
19. 41. In quo nondum quisquam positus fuerat. l. 6. n. 71.
20. 4. Præcurrit citius Petrus. l. 3. n. 438.
20. 25. In manibus eius fixuram clavorum. l. 3. n. 532.
21. 7. Non tamen cognoverunt discipuli, quia IESUS est. l. 21. num. 177.
21. 20. Discipulus quem diligebat IESUS. l. 3. n. 434.
23. 5. Omnia vero opera tua, ut videantur ab hominibus, dilatant enim phylacteria sua, & sumbrius suos. l. 4. n. 538.

EX ACTIBUS APOSTOLORUM.

- Cap. I. V. 3. **A**pparens eis, & loquens de regno Dei, lib. 21. n. 60.
1. 9. Nubes suscepit eum ab oculis eorum. l. 1. n. 47.
1. 24. Tu Domine ostende, quem elegeris ex his duobus, unum accipere locum ministerii huius, & apostolatus, de quo prævaricatus est Iudas, ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes, & cecidit fors super Marthiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis. l. 2. n. 336. lib. 6. num. 40.
2. 1. Erant omnes pariter in eodem loco. l. 1. n. 141.
2. 3. Apparuerunt illis dispersæ lingue tanquam ignis, sedique supra singulos eorum. l. 1. n. 141. l. 22. n. 173. 165.
2. 4. Repleti sunt omnes spiritu sancto, & ceperunt loqui. l. 2. num. 313. 511. l. 18. n. 72. l. 22. n. 181. l. 23. n. 49.
2. 13. Quia musto pleni sunt. l. 8. n. 157.
2. 19. Dabo prodigia in celo sursum, & signa in terra deorsum, sanguinem, & ignem, & vaporem furni. lib. 2. nu. 291.
2. 23. Quem Deus suscitavit solentis doloribus inferni. lib. 4. num. 274.
3. 8. Exiliens stetit, & ambulabat, & intravit cum illis in templum, ambulans, & exiliens, & laudans Deum. l. 2. n. 514.
4. 12. Nec enim aliud nomen est sub celo, in quo oporteat nos salvos esse. lib. 4. num. 165. l. 7. n. 95. l. 25. n. 91.
4. 27. Convenerunt verè in civitate ista adversus sanctum puerum IESUM, quem unxisti, Herodes, & Pontius Pilatus. l. 17. n. 58.
4. 32. Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una. l. 2. n. 257. l. 17. n. 137.
4. 37. Agrum suum vendidit Iosephus Barnabas, & attulit pretium, & posuit ante pedes Apostolorum. l. 3. n. 443.
5. 11. Factus est timor magnus in universa Ecclesia, & in omnes, qui audiverunt hoc. l. 3. n. 397.
5. 29. Oportet magis obedire Deo, quam hominibus. l. 3. n. 498.
5. 41. Ibant gaudentes à conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliam pati. l. 9. n. 388 l. 10. n. 68. l. 23. n. 48.
5. 61. Iuvenes amoverunt eum, & efferentes sepelierunt. l. 3. num. 392.
6. 15. Intuentes autem eum omnes, qui sedebant in concilio, videbant faciem eius tanquam faciem angeli. l. 1. n. 337. l. 2. n. 167. l. 12. n. 135.
7. 22. Eruditus est Moyses omni sapientiâ Ægyptiorum. l. 25. num. 24.

INDEX LOCORUM

7. 27. Interrogavit eos Princeps sacerdotum, dicens. precipiendo precipimus vobis, ne doceretis in nomine isto, & ecce replestis Ierusalem doctrinâ vestrâ: respondens autem Petrus & Apostoli dixerunt: obedire oportet Deo magis quam hominibus. l. 12. n. 128.
7. 36. Contrinuerunt aures suas. l. 7. n. 5.
7. 51. Durâ cervice, & incircumcisis cordibus & auribus, vos semper Spiritu sancto resistitis, sicut patres vestri, ita & vos. l. 6. n. 287. l. 9. n. 529. l. 10. n. 97. l. 20. n. 172.
7. 54. Dissocabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum. l. 5. n. 659. l. 13. n. 1092.
7. 55. Intendens in caelum, vidit gloriam Dei. l. 18. n. 59.
7. 56. Ecce video caelos apertos, & filium hominis stantem à dextris Dei. libro 2. nu. 167.
7. 59. Positis autem genibus clamavit voce magnâ dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum, & cum hoc dixisset, obdormivit in Domino. l. 1. n. 337. l. 2. n. 175. l. 3. n. 528. l. 4. n. 566. l. 12. n. 67. 285. l. 23. n. 36.
8. 20. Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. l. 3. n. 524.
9. 1. Spirans minarum, & cadis in discipulos Domini, circumfulsit eum lux de caelo. l. 2. n. 176. 207. 423. l. 3. n. 479. l. 5. n. 497. l. 9. n. 272. 369. l. 11. n. 172.
9. 5. Durum est tibi contra stimulum calcitrare. l. 9. n. 466.
9. 6. Domine, quid me vis facere? l. 2. n. 207. l. 3. n. 484. l. 7. n. 105. l. 11. n. 79. 172. l. 12. n. 303. l. 20. n. 100.
9. 8. Apertisque oculis nihil videbat. l. 1. n. 95.
9. 13. Domine audi viâ multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctus tuus in Ierusalem; & hic habet potestatem à principibus sacerdotum, alligandi omnes, qui invocant nomen tuum. l. 2. n. 390.
9. 15. Vas electionis est mihi iste. l. 13. n. 69.
9. 17. Et abiit Ananias, & introivit in domum. l. 3. n. 390.
9. 18. Et confestim ceciderunt ab oculis eius tanquam squamae, & visum recepit. l. 3. n. 389. 487. l. 4. n. 350.
9. 19. Cum accepisset cibum, confortatus est. l. 15. n. 126.
9. 20. Continuo in synagogis predicabat Iesum. l. 5. n. 497. l. 9. numero 466.
9. 34. Surge, & sterne tibi, & continuo surrexit. l. 3. n. 305.
9. 36. Plena operibus bonis, & elemosynis, quas faciebat. l. 3. numero 530.
10. 38. Pertransit benefaciendo, & sanando. l. 1. n. 92. l. 5. n. 579.
12. 5. Petrus quidem servabatur in carcere, oratio autem fiebat sine intermissione ab Ecclesia. l. 4. n. 4. l. 6. n. 224.
12. 6. Erat Petrus doraniens inter duos milites. l. 5. n. 164. lib. 10 numero 115.
12. 7. Percussio latera Petri, excitavit eum dicens, surge velociter. l. 6. n. 53.
12. 23. Et consumptus à vermibus, expiravit. l. 3. n. 414. l. 18. numero 54.
14. 18. Lapidantesque Paulum traxerunt extra civitatem. lib. 18. n. 80.
14. 21. Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. l. 4. n. 111. 675. l. 15. n. 142.
16. 26. Subito terra motus factus est magnus, & statim aperta sunt omnia ostia, & universorum vincula soluta sunt. lib. 18. nu. 86.
17. 24. Ipse dat omnibus vitam, & inspirationem, & omnia, in ipso enim vivimus, & movemur, & sumus. l. 1. n. 165. l. 9. n. 111. l. 21. n. 54.
17. 29. Genus ergo cum sumus Dei. l. 5. n. 455.
18. 3. Scenofactoria artis. l. 22. n. 77.
18. 24. Vir eloquens potens in scripturis, & fervens spiritu. l. 2. n. 399. 400. l. 15. n. 24.
10. 25. Erat doctus viam Domini, & fervens spiritu loquebatur, & docebat diligenter ea, quae sunt Iesu. lib. 15. numero 24.
8. 26. Priscilla & Aquila assumpserunt eum, & diligentius exposuerunt ei viam Domini. l. 3. n. 400.
18. 28. Contulit multum his, qui crediderunt: vehementer enim Iudaeos revincebat publicè, ostendens per scripturas esse Iesum Christum. l. 3. n. 399.
19. 6. Venit spiritus sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. l. 23. n. 53.
19. 8. Introgressus synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses disputans, & suadens de regno Dei. lib. 21. num. 176.
20. 23. Spiritus sanctus per omnes civitates mihi protestatur, quoniam vincula & tribulationes Ierusalem me manent. Sed nihil horum vereor, dummodo consummem cursum meum. l. 1. n. 318.
20. 31. Cum lacrymis, me monens unumquemque vestrum. l. 3. n. 488.
20. 33. Argentum & aurum, aut vestem nullius concupi, sicut ipsi scitis, quoniam ad ea, quae mihi opus erant, ministraverunt manus istae. l. 3. n. 514. l. 5. n. 675. l. 8. n. 169. l. 18. n. 36.
20. 36. Positis genibus oravit. l. 3. n. 489.
22. 20. Cum funderetur sanguis Stephani, testis fui ego, astabam & consentiebam & custodiebam vestimenta interficientium illum. libro 3. nu. 470.
24. 7. Post annos plures elemosynas facturus in gentem meam veni. l. 25. num. 57.
24. 16. Ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad Deum & ad homines semper. l. 5. n. 571.
28. 5. Et ille quidem excutens bestiam in ignem, nihil mali passus est. lib. 7. nu. 127.

AD ROMANOS.

1. 1. **P**aulus servus Iesu Christi, per quem accepimus gratiam & Apostolatam ad obediendum fidei in omnibus gentibus, segregatus in Evangelium DEI. lib. 4. nu. 607. lib. 11. n. 79. l. 21. n. 182.
1. 9. Testis est mihi Deus, cui servo in spiritu meo, in Evangelio filii eius. lib. 21. n. 130.
1. 14. Gracis ac barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum. lib. 4. nu. 371. & 376.
1. 20. Invisibilia mundi per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur. l. 3. n. 409.
1. 21. Evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum: dicentes enim, se esse sapientes, stulti facti sunt. lib. 15. nu. 62.
1. 24. Tradidit illos Dominus in concupiscentias cordis illorum. l. 3. n. 116.
2. 5. Thesaurizas tibi iram in die irae & revelationis iusti iudicis Dei. l. 5. n. 33.
2. 21. Qui ergo alium doces, te ipsum non doces. Qui praedicas non furandum, furaris; qui dicis, non machiandum, macharis: qui abominaris idola, sacriilegium facis. l. 2. n. 347. l. 6. n. 121. l. 15. n. 26. & 67.
5. 3. Gloriamur in tribulationibus, scientes, quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem. l. 4. n. 397. l. 11. n. 51.
5. 5. Spes non confundit. lib. 6. nu. 114.
7. 23. Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, & captivantem me in lege peccati. lib. 3. num. 12. l. 9. n. 372. l. 21. n. 139.
7. 24. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? lib. 16. num. 92.
8. 14. Quicumque spiritu Dei aguntur, ù sunt filii Dei. l. 20. num. 101. & 140.
8. 18. Non sunt condigna passiones huius temporis, ad futuram gloriam. lib. 5. n. 145.
8. 28. Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. l. 20. num. 131.
8. 31. Si Deus pro nobis, quis contra nos? l. 3. n. 245.
8. 32. Pro nobis omnibus tradidit illum, cum illo omnia nobis donavit. l. 3. n. 319. l. 8. n. 37. l. 22. n. 124.
8. 35. Quis

SACRÆ SCRIPTURÆ.

1. 35. *Quis ergo nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? l. 3. n. 87. l. 4. n. 617. & 676. l. 5. n. 455. & 559. l. 6. n. 192. l. 17. n. 123. l. 22. n. 204.*
8. 37. *Sed in his omnibus superamus. l. 4. n. 189.*
8. 38. *Certus sum, quia neque mors, neque vita &c. poterit nos separare à charitate Dei. l. 2. n. 59. & 606. l. 11. n. 60. l. 15. n. 54. l. 16. n. 236.*
9. 3. *Optabam ego anathema esse à Christo pro fratribus meis. l. 4. n. 546.*
9. 21. *An non habet potestatem figulus lutæ, facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? l. 15. num. 248.*
9. 24. *Vocabo non plebem meam, plebem meam; & non dilectam, dilectam; & non misericordiam consecutam, misericordiam consecutam. Et erit in loco, ubi dictum est eis, non plebs meà vos, ibi vocabuntur filii Dei vivi. l. 8. n. 76.*
9. 27. *Si fuerit numerus filiorum Israël sicut arena maris, reliquia salva fient. l. 3. n. 193.*
10. 10. *Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. l. 5. n. 99.*
10. 12. *Nam idem Dominus, dives in omnes, qui invocat illum. l. 1. n. 115. l. 2. n. 157.*
10. 16. *Domine, quis credidit auditui nostro? l. 4. n. 563.*
10. 17. *Fides ex auditu. lib. 5. nu. 636.*
12. 1. *Obsecro itaque vos, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placeant. l. 5. n. 9.*
12. 3. *Non plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem. l. 5. n. 116.*
12. 11. *Spiritu ferventes, Domino fervientes. l. 5. n. 369.*
12. 17. *Providentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. l. 1. n. 167.*
12. 20. *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi. hac enim faciens, carbones ignis congeres super caput eius. l. 7. n. 36. l. 12. n. 14. l. 15. n. 209.*
13. 1. *Non est potestas, nisi à Deo. l. 25. n. 83. l. 22. n. 65.*
13. 2. *Qui resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. l. 3. n. 268.*
13. 3. *Principes non sunt timori boni operis, sed mali, vis autem non timere potestatem? bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. l. 5. n. 394.*
13. 4. *Si malum feceris, time non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est, vindex in iram eius, qui malum agit. l. n. 239. l. 24. n. 32.*
13. 6. *Ministri Dei sunt, in hoc ipsum fervientes. l. 25. n. 83. & 85.*
13. 7. *Reddite ergo omnibus debita, cui tributum, tributum; cui vestigal. lib. 4. nu. 254.*
13. 11. *Hora est iam nos de somno surgere. l. 4. n. 387. l. 5. n. 399. & 541.*
13. 11. *Abiciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honestè ambulemus. l. 4. n. 396. l. 5. n. 366. l. 22. n. 27.*
13. 14. *Carnis curam ne feceritis in desideris. l. 3. n. 259.*
15. 5. *Deus patientiæ & solatii. l. 1. n. 168. l. 3. n. 349.*
15. 7. *Suscipite in vicè, sicut & Christus suscepit vos. l. 25. n. 101.*
15. 25. *Nunc proficiscor Jerusalem, ministrare sanctis. l. 25. n. 57.*
15. 30. *Obsecro ergo vos fratres per Dominum Jesum Christum, & per charitatem sancti spiritus, ut adjuvetis me in orationibus vestris. l. 6. n. 32.*
2. 9. *Quod oculus non vidit, nec in cor hominis ascendit. l. 21. num. 210.*
2. 14. *Non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei. l. 4. n. 639. l. 10. num. 179.*
3. 2. *Tantum parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam, nondum enim poteratis. l. 3. n. 495. l. 4. n. 28. l. 10. n. 60. l. 15. n. 140.*
3. 6. *Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit. l. 24. n. 6.*
3. 7. *Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. l. 10. n. 110.*
3. 13. *Unusquisque opus quale, ut ignis probabit, si cuius opus arserit, detrimentum patietur; ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem. l. 25. n. 77.*
3. 17. *Qui habitat in cælo, habitat in sancto: sancto quid nisi in templo suo? l. 1. n. 33.*
3. 18. *Si quis inter vos videtur sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat, ut sit sapiens. l. 3. n. 302.*
3. 19. *Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum. l. 2. n. 101. l. 3. n. 533.*
4. 4. *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum. l. 5. n. 520. & 571.*
4. 7. *Quid enim habes, quod non accepisti? l. 1. n. 30. & 230. lib. 4. n. 281. l. 9. n. 576. lib. 12. n. 214. l. 18. n. 89. lib. 25. num. 23.*
4. 9. *Spæctaculum facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus. l. 1. n. 236. l. 3. n. 242.*
4. 12. *Maledicimur & benedicimur; blasphemamur, & obsecramur. l. 12. n. 285. l. 17. n. 15.*
5. 5. *Judicavi tradere huiusmodi sathana in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi. l. 24. n. 13.*
5. 11. *Si is, qui frater nominatur, fornicator, aut avarus, aut idolis fervens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum eiusmodi nec cibum sumere. libro. 6. num. 157.*
5. 21. *Eum, qui non noverat peccatum, peccatum pro nobis fecit. l. 3. n. 216. & 229.*
6. 18. *Fugite fornicationem. l. 3. n. 208. l. 5. n. 241.*
6. 19. *An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti? lib. 12. nu. 335.*
7. 1. *Bonum est homini, mulierem non tangere. l. 2. n. 126. l. 3. num. 113. & 230. l. 8. n. 254.*
7. 5. *Foris pugna, intus timores. l. 8. n. 228.*
7. 8. *Tristitia mortem operatur. l. 2. n. 136.*
7. 24. *Alligatus es uxori, noli quarere solutionem, solutus es ab uxore, noli quarere uxorem. l. 25. n. 18.*
7. 34. *Qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur, præterit enim figura huius mundi. lib. 2. num. 516. lib. 21. num. 43.*
7. 34. *Mulier innupta & virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore & spiritu. l. 9. num. 137. lib. 20. num. 33.*
9. 5. *Castigo corpus meum. lib. 5. n. 293. & 591. l. 21. n. 89. l. 22. num. 18.*
9. 18. *Quæ est merces mea? ut Evangelium prædicans, sine sumptu ponam Evangelium. l. 10. n. 143.*
9. 20. *Factus sum Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lucrarem: iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, ut eos, qui sub lege erant, lucrificerem, iis qui sine lege erant, tanquam sine lege essem (cum sine lege Dei non essem, sed in lege esse Christi) ut lucrificerem eos, qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrificerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. lib. 1. n. 182. l. 3. n. 329. & 334. l. 4. n. 371. l. 5. n. 72. & 525. l. 7. nu. 352. lib. 10. num. 143. lib. 11. nu. 35. lib. 12. num. 257. l. 15. nu. 176. lib. 25. num. 24.*

EX EPISTOLA I. AD CORINTHIOS.

1. 17. *Non in sapientia verbi. l. 12. n. 333.*
1. 23. *Nos autem prædicamus Christum crucifixum. l. 11. n. 45.*
1. 28. *Quæ stulti sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes, & infirma elegit Deus, ut confundat fortia. l. 8. n. 212. l. 12. n. 275.*
1. 31. *Qui gloriatur, in Domino gloriatur. l. 2. n. 288. l. 15. n. 213.*
2. 4. *Sermo meus & prædicatio mea non in persuasibilibus humana sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus. l. 14. num. 71.*

INDEX LOCORUM

9. 24. Omnes quidem currunt, sed unus accipit premium, sic currere, ut comprehendatis. l. 1. n. 267. l. 5. n. 173. & 306 l. 2. n. 126. & 129.
9. 26. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum. l. 2. n. 110.
10. 6. Petra autem erat Christus. l. 3. n. 217. l. 4. n. 87. & 126. l. 6. n. 188. l. 12. n. 171.
10. 13. Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet cum tentatione proventum. l. 3. n. 356. l. 5. n. 78.
10. 31. Sive manducatis, sive bibitis, omnia in gloriam Dei facite. l. 21. n. 36.
10. 33. Per omnia omnibus placeo, non quarens, quod mihi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant. lib. 3. num. 204.
11. 18. Audio scissuras esse inter vos. l. 15. n. 20.
11. 23. Ego enim accepti a Domino, quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem. l. 1. n. 319. l. 25. n. 52.
11. 27. Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis & sanguinis Domini. l. 2. n. 197. l. 8. n. 186.
11. 29. Qui manducat & bibit in digne, iudicium sibi manducat & bibit. lib. 1. nu. 133. l. 3. nu. 448. l. 4. n. 45. l. 20. num. 40.
12. 4. Divisiones gratiarum sunt, alii quidem per spiritum datur sermo sapientia, alii autem sermo scientia secundum eundem spiritum, aliter fides in eodem spiritu, alii gratia sanitatum in uno spiritu, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. lib. 2. n. 278. 557. & 565.
12. 29. Nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Prophetae? nunquid omnes Doctores? nunquid omnes virtutes? nunquid omnes gratiam habent curationum? nunquid omnes linguis loquuntur? nunquid omnes interpretantur? l. 2. n. 557. l. 17. n. 31.
12. 31. Amulamini charismata meliora. l. 5. n. 75.
13. 1. Si linguis hominum loquar aut Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens, & si habuero prophetiam, & noviverim mysteria omnia, & omnem scientiam: & si habuero omnem fidem, ut aut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ut aut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. lib. 13. nu. 76. l. 22. n. 187.
13. 4. Caritas patiens est, caritas omnia suffert. libro 4. num. 617.
13. 7. Caritas omnia suffert, omnia credit. l. 3. n. 15.
13. 8. Caritas nunquam excidit. l. 7. n. 65.
13. 11. Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, coitabam ut parvulus. l. 21. n. 119.
13. 12. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. l. 1. n. 237. l. 16. n. 163.
13. 13. Nunc autem manent fides, spes, caritas, tria haec major autem horum est caritas. l. 12. n. 59.
13. 17. Orabo spiritu, orabo & mente. l. 4. n. 650.
13. 19. Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus. l. 9. n. 417.
15. 4. Quia resurrexit tertia die secundum scripturas. lib. 5. num. 471.
15. 10. Gratia Dei sum id quod sum; gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi: non ego, sed gratia Dei mecum. l. 1. n. 216. l. 2. n. 457. l. 3. num. 238. lib. 12. num. 41. & 214. lib. 13. num. 79. l. 16. num. 8. l. 17. n. 7.
15. 41. Stella à stella differt in claritate, sic & resurrectio mortuorum. lib. 1. nu. 325 l. 2. n. 287.
15. 42. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione, seminatur in ignobilitate, surget in gloria, seminatur in infirmitate, surget in virtute. l. 7. n. 60.
15. 50. Caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt. l. 4. num. 778.
15. 51. Ecce mysterium dico vobis, omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. lib. 3. num. 116.
15. 52. Mortui resurgent incorrupti. l. 8. n. 119.
15. 53. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. l. 1. n. 273. l. 15. n. 247.
15. 58. Itaque Patres mei dilecti, stabiles estote, & immobiles, abundantes in opere Domini semper. l. 4. nu. 200. l. 9. num. 376.

EX EPISTOLA II. AD CORINTHIOS.

1. 3. Benedictus Deus, & Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt. l. 1. n. 168. & 231. l. 3. n. 349.
1. 21. Unxit nos Deus, qui & signavit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris. l. 60. n. 491.
2. 11. In laboribus plurimis, in plagis supra modum, in labore & arumna, in vigiliis multis, in fame & siti, in jejuniis multis. lib. 5. n. 307.
2. 14. Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Jesus, & odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco. lib. 11. num. 183.
2. 15. Christi bonus odor sumus Deo in iis, qui salvi fiunt, & in iis, qui pereunt. l. 11. n. 138. & 174. l. 12. nu. 316. l. 17. numero. 78.
3. 2. Epistolam Christi scriptam non atramento, sed Spiritu Dei vivi, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. Epistola Christi, O Corinthi, vos estis. l. 9. 82.
3. 5. Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis, tanquam ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est. l. 12. n. 41. l. 21. n. 75.
3. 18. Transformamur à claritate in claritatem. lib. 1. nu. 143.
4. 2. Habemus thesaurum in vasculis fictilibus, ut sublimitas sit Dei in vobis. lib. 12. nu. 221.
4. 5. Non enim nosmetipsos predicamus, sed Jesum Christum Dominum nostrum; nos autem servos vestros. l. 19. num. 46.
4. 6. Qui dixit, de tenebris lumen splendescere, illuxit in cordibus nostris. l. 1. n. 53. l. 2. n. 85. l. 3. n. 479.
4. 8. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur; aperiuntur, sed non desistimus; persecutionem patimur, sed non derelinquimur. l. 10. n. 109. l. 17. n. 203.
4. 17. Id, quod in praesenti est, momentaneum & leve tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternam gloriae pondus operatur in nobis. l. 3. nu. 253. l. 15. n. 173.
5. 14. Caritas Christi urget nos. lib. 18. nu. 55.
6. 4. In omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros in multa patientia, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitiae à dextris & à sinistris. lib. 3. n. 212. & 276. l. 20. n. 57. lib. 21. n. 158.
6. 9. Quasi morientes, & ecce vivimus; tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. l. 9. n. 30. & 547. l. 11. num. 52.
6. 14. Nolite iugum ducere cum infidelibus. lib. 24. n. 40.
7. 1. Neminem lesimus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus. l. 4. nu. 436. l. 1. n. 579.
7. 8. Et si contristavi vos in Epistola, non me poenitet, quia contristati estis ad poenitentiam. lib. 17. nu. 4.
8. 9. Propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius

inopia

SACRÆ SCRIPTURÆ.

8. 21. Providentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. l. 1. n. 167.
10. 5. captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. l. 2. n. 360.
11. 2. Despondi enim vos uni viro. l. 23. n. 29.
11. 9. Nulli onerosus fui. l. 10. n. 143.
11. 14. In Angelum lucis. lib. 3. n. 128.
11. 23. Ministri Christi sunt, & ego, ut minus sapiens dico, plus ego, in laboribus plurimus, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in moribus frequenter. A Iudeis quinquies quadragenas una minus accepi. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui. In itineribus sepe, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, in labore & arumina, in vigiliis multis, in fame & siti, in jejuniis multis, in frigore & nuditate. l. 3. n. 238. & 492. l. 2. n. 315. lib. 4. n. 411. l. 6. n. 136. l. 10. n. 129. l. 24. n. 60.
11. 29. Quis infirmatur, & ego non infirmor? l. 4. n. 365. l. 5. num. 494. l. 6. n. 40. l. 13. n. 57.
12. 4. Usque ad tertium cælum raptus in paradysum, audivi arcana verba, quæ non licet homini loqui. l. 2. n. 315. l. 5. n. 522. & 618.
12. 7. Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ &c. sufficit tibi gratia mea. lib. 4. n. 413. & 428. l. 18. n. 87. l. 21. n. 10. l. 24. n. 27.
12. 9. Virtus in infirmitate perficitur. l. 9. n. 443. l. 10. n. 61. l. 12. n. 201.
12. 10. Placeo mihi in infirmitatibus meis. Cum infirmor tunc potens sum. l. 1. n. 160. l. 4. n. 353. l. 5. n. 522. l. 9. n. 442. l. 23. n. 63.
12. 13. Ego ipse non gravavi vos, donato mihi hanc injuriam. Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos, & non ero vobis gravis. l. 8. n. 13.
12. 14. Non quero quæ vestra sunt, sed vos. l. 3. n. 204.
12. 15. Ego autem libentissimè impendar, & superimpendar ipse pro animabus vestris, licet plus vos diligens minus diligar. l. 2. n. 492. l. 4. n. 544. & 546. lib. 5. n. 307. l. 25. n. 57.
13. 10. Potestatem in adificationem, & non in destructionem. l. 17. n. 4.
13. 12. Salutate invicem in osculo sancto. l. 4. n. 273.

AD GALATAS.

- C. 1. V. 11. **N**otum vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangelizatum est à me, quia non est secundum hominem, neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem Iesu Christi. lib. 15. n. 162. 190.
1. 15. Cum placuit ei, qui me segregavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam, continuo non acquievi carni & sanguini. l. 11. n. 172. l. 15. n. 265. l. 20. n. 161.
2. 10. Tantum ut pauperum memores essemus, quod etiam sollicitus fui, hoc ipsum facere. l. 25. n. 57.
2. 14. Quomodo gentes cogis iudaizare? l. 25. n. 7.
2. 19. Legi mortuus sum, ut Deo vivam, Christo crucifixus sum cruci, vivo autem, jam non ego, vivit verò in me Christus, quod autem nunc vivo in carne, inde vivo filio Dei, qui dilexit me & tradidit semetipsum pro me. lib. 1. n. 176. l. 5. n. 174. l. 9. n. 465. l. 10. n. 147. l. 17. n. 111.
3. 13. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. l. 3. n. 216.
3. 20. Tradidit semetipsum. l. 22. n. 124.
4. 16. Inimicum factus sum verum dicens. l. 3. n. 432.
4. 19. Filii mei, quos uterum parturio. l. 2. n. 423. l. 3. n. 329. l. 4. n. 197. 376. l. 5. n. 666. 678. l. 9. n. 134. l. 16. n. 192. l. 25. n. 112.
4. 20. Vellem autem esse apud vos modo, & mutare vocem meam. l. 19. n. 2.

4. 29. Qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secundum spiritum. l. 3. n. 212.
5. 7. Currebatis bene quis vos impediret? lib. 3. n. 24.
5. 9. Modicum fermentum tetam massam corrumpit. lib. 3. num. 387.
5. 12. Vinam abscondantur, qui vos conturbant. lib. 3. n. 87.
5. 18. Quod si spiritu ducimini, non estis sub lege. lib. 5. n. 73.
5. 22. Fructus spiritus est charitas, gaudium, pax, &c. l. 10. num. 13. 15. 75.
5. 24. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis & concupiscentiis. l. 9. num. 567.
5. 25. Si spiritu vivimus, spiritu & ambulemus. l. 8. num. 139.
5. 26. Invicem provocantes. l. 4. n. 395.
6. 1. In spiritu lenitatis, & in omni patientia. l. 2. n. 479. l. 5. num. 600.
6. 2. Alter alterius opera portate. l. 8. n. 200. l. 15. n. 86.
6. 3. Si quis existimat, se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. lib. 5. n. 655.
6. 9. Bonum autem facientes, non deficiamus. l. 9. n. 163.
6. 10. Operemur bonum ad omnes. l. 5. n. 359. l. 9. n. 121.
6. 14. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. lib. 31. num. 49. l. 14. n. 50.
6. 16. Quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos. l. 21. n. 180.
6. 17. Ego stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. lib. 3. n. 494. l. 11. n. 45. 49.

AD EPHESIOS.

- C. 1. V. 3. Benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo. lib. 25. n. 19.
2. 3. Eramus natura filii iræ. l. 10. n. 67. l. 15. num. 262.
2. 4. Deus autem, qui dives est in misericordia, propter misericordiam charitatem, qua dilexit nos, cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo. l. 4. n. 539. l. 12. num. 276.
2. 10. Quæ preparavit Deus, ut in iis ambulemus. l. 5. n. 337.
3. 1. Paulus vincit Iesu Christi. lib. 22. n. 7.
4. 7. Unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. lib. 5. num. 94.
4. 8. Ascendens in altum dedit dona hominibus. lib. 4. n. 356.
4. 9. Quod autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ? qui descendit, ipse est qui ascendit. lib. 2. n. 487. l. 22. n. 14.
4. 12. Opus ministerii. lib. 9. n. 241.
4. 22. Deponite vos veterem hominem, & induite novum. l. 1. num. 116.
4. 23. Renovamini spiritu mentis vestrae, & induite novum hominem. l. 3. num. 442. l. 6. n. 45.
4. 30. Nolite contristare spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in die redemptionis. l. 9. n. 491.
5. 2. Tradidit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis. l. 5. n. 19.
5. 8. Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. lib. 1. n. 53.
5. 9. Fructus enim lucis est, in omni bonitate, & iustitia, & veritate. l. 3. n. 479.
6. 6. Ad oculos servientes, quasi hominibus placentes. lib. 16. num. 79.
6. 11. Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli. lib. 3. n. 42. 262.
6. 15. Calceati pedes in preparatione Evangelii pacis. l. 15. n. 34.
6. 16. In omnibus sumentes scutum fidei, & gladium spiritus. lib. 22. n. 52. 130. 145.
6. 18. Gladium salutis accipe, quod est verbum Dei. l. 15. n. 84.

AD PHILIPPENSES.

- C. 1. V. 23. Cupio dissolvi, & esse cum Christo. lib. 2. num. 323. l. 4. n. 20. 584. 676. l. 8. n. 122. l. 15. n. 37. l. 20. n. 117. lib. 21. 203.
2. 7. Semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudi-

INDEX LOCORUM

- militudinem hominum factus, & habitus inventus ut homo. lib. 4. n. 266.
2. 10. In nomine Iesu omne genu flectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum. l. 8. n. 37. l. 25. n. 103.
2. 15. Sine reprehensione in medio nationis pravae atque perverse, inter quos lucetis sicut luminaria. l. 1. n. 229. 252. l. 2. n. 96. l. 12. n. 65. l. 15. n. 105.
3. 3. Gloriamur in Christo Iesu, & non in carne. l. 2. n. 288.
3. 8. Existimo, omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora. l. 4. n. 173. 532. l. 15. n. 199.
3. 12. Sequor autem, si quo modo comprehendam; ego non arbitror, me comprehendisse. Quae retro sunt, obliviscens, ad ea vero, quae sunt priora, extendens me ipsum, ad destinatum persequor. lib. 1. n. 125. l. 5. n. 559. 538. l. 15. n. 4. 199. l. 18. n. 13.
3. 18. Multi enim ambulantes, quos sepe dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos crucis Christi, quorum Deus venter est. lib. 6. n. 35.
3. 20. Nostra autem conversatio in caelis est. lib. 1. n. 61. 155. l. 2. n. 397. l. 3. n. 187. l. 4. n. 416. 483. l. 10. n. 4. l. 12. n. 216.
4. 4. Gaudete in Domino semper. l. 8. n. 72.
4. 13. Omnia possi in eo, qui me confortat. l. 9. n. 480. l. 21. n. 94.

AD COLLOSSENSES.

1. 10. Ut ambuletis digne, & Deo per omnia placentes in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius. l. 11. n. 56.
1. 13. Eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum. lib. 16. n. 144.
1. 19. Deo placuit per eum reconciliare omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius, sive ea, quae in terris, sive quae in caelis sunt. lib. 4. n. 68.
2. 7. Radicati, & super aedificati in ipso, & confirmati fide. l. 19. n. 475.
2. 15. Expolians principatus & potestates, traduxit confidenter palam triumphans eos in semetipso. l. 4. n. 135. l. 5. n. 149.
3. 2. Quae sursum sunt sapite, non quae super terram. l. 4. n. 492.
3. 3. Mortui enim estis, & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. l. 1. n. 235. 370.
3. 5. Mortificate membra vestra, quae sunt super terram. lib. 3. num. 280.
3. 10. Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes novum. lib. 3. n. 474. l. 7. n. 50. l. 9. n. 488. lib. 10. n. 59.
3. 13. Supportantes invicem, & dormantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habet querelam, quid enim sufferat, qui fratrem non suffert? l. 5. n. 160.
3. 14. Super omnia autem hac charitatem habete, quod est vinculum perfectionis. l. 10. n. 11.
4. 6. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus. l. 15. n. 128.

Ex Epistola I. Thessalonicensium.

1. 6. Excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio spiritus sancti. l. 3. n. 243.
2. 8. Ita desiderantes vos, cupide volebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras. l. 4. n. 546.
2. 9. Memores estote fratres laboris nostri, & fatigationis, nocte ac die operantes, ne quem vestrum gravaremus, predicavimus in vobis regnum Dei. l. 8. n. 169.
3. 8. Nemo moveatur in tribulationibus istis, ipsi enim scitis, quod in hoc positi sumus. l. 16. n. 283.
4. 6. Ne quis supergrediatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum, quoniam vindex est Dominus de his omnibus. l. 3. n. 184.
4. 12. Nolumus vos ignorare de dormientibus. l. 3. n. 105. l. 5. n. 240. 541.
5. 17. Sine intermissione orate. lib. 2. n. 509. l. 21. n. 85.

EX EPISTOLA II. THESSALONICENSIIUM.

1. 8. Qui non obediunt Evangelio Domini nostri Iesu Christi, poenas dabunt in interitu aeternis. lib. 15. n. 167.

4. 15. Dominus in iussu, & in voce Archangeli, & in tuba Dei descendet de caelo, & mortui, qui in Christo sunt resurgent. l. 5. n. 399.

EX EPISTOLA I. AD TIMOTHEUM.

- C. 1. V. 13. **P**rius blasphemus fui, & persecutor, & contumeliosus, sed misericordiam Dei consecutus sum. lib. 9. n. 465.
1. 16. Ideo misericordiam consecutus sum. l. 3. n. 480.
1. 17. Regis saeculorum immortalis, & invisibilis, soli Deo honor & gloria. lib. 14. n. 2.
2. 7. Psittus ego predicator, & apostolus veritatem dico, non mentior, doctor gentium in fide, & veritate. lib. 20. num. 22.
2. 12. Docere autem mulieri non permitto. l. 9. n. 131.
3. 2. Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, non vinolentum, & Diaconos non multo vino deditos. l. 3. n. 195. 569. l. 4. num. 403. 609. l. 5. n. 254. l. 25. num. 118.
4. 8. Pietas ad omnia utilis, promissionem habens vitae aeternae, quae nunc est, & futura. l. 9. n. 551.
5. 4. Si qua vidua filios aut nepotes habet, discat primum domum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus. lib. 4. n. 203.
5. 6. Vidua, quae in delictis est, vivens mortua est. l. 9. n. 355.
5. 13. Otiosa, discunt circumire domos, non solum otiosa, sed & verbosa, & curiosa, loquentes quae non oportet. l. 8. n. 28.
5. 23. Modico vino utere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. lib. 9. n. 571. l. 10. n. 197.
6. 7. Nihil enim intulimus in hunc mundum; haud dubium, quod nec auferre quid possumus. l. 4. n. 474.
6. 8. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contentissimi. l. 25. num. 58.
6. 9. Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli. l. 6. n. 229.
6. 19. Radix omnium malorum est cupiditas. l. 9. n. 373.
6. 16. Deus lucem inhabitat inaccessibilem. l. 1. n. 76.
9. 15. Beatus, & solus potens est, Rex Regum, & Dominus dominantium. l. 9. n. 264.

EX EPISTOLA II. AD TIMOTHEUM.

1. 12. Non gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae. l. 3. n. 493.
2. 4. Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus. lib. 14. num. 29.
2. 5. Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit. l. 25. n. 105.
2. 12. Fidelis sermo si commortui sumus, & convivemus, & sustinebimus, & conregnabimus. l. 1. n. 16.
2. 17. Sermo eorum ut cancer serpit. l. 8. n. 59.
3. 12. Omnes qui pie volunt vivere in Christo Iesu persecutionem patientur. l. 16. n. 238.
4. 2. Predica verbum, insta opportune, importune, increpa in omni patientia, & doctrina. l. 2. num. 445. lib. 3. nu. 12. 248.
4. 6. Ego enim iam delibor, & tempus resolutionis meae instat, bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi, in reliquo reposita est mihi corona iustitiae. l. 2. n. 168. l. 5. n. 137. l. 25. n. 24. 35.
4. 14. Alexander ararius multa mala mihi ostendit. lib. 3. nu. 386. 387.
4. 17. Liberatus sum de ore leonis. l. 3. n. 283.
12. 7. Datus est mihi stimulus carnis meae, Angelus satanae, qui me colaphizat. l. 7. n. 124.

EX EPISTOLA AD TITUM.

1. 12. Cretenses semper mendaces, mala bestiae, ventres pigri, testimonium hoc verum est, quam ob causam increpa illos dure. l. 5. n. 63. l. 16. n. 186.
1. 15. Omnia munda mundis, coinquinatis autem & infidelibus nihil est mundum, sed inquinata sunt eorum mens & conscientia. l. 8. n. 102.

1. 16. Con-

SACRÆ SCRIPTURÆ.

1. 16. *Constituentur, se nosse Deum, factis autem negant.* l. 11. num. 74.
2. 8. *Verbum sanum, irreprehensibile, ut is, qui ex adverso est, vcreatur, nihil habens malum dicere de nobis.* lib. 3. num. 567.
3. 1. *Admone illos, Principibus, & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse.* lib. 6. num. 160.

AD HEBRÆOS.

- Cap. 1. v. 1. *Multifariam, multisque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis* l. 5. n. 653.
1. 3. *Portans omnia verbo virtutis sua.* l. 16. n. 44.
 2. 9. *Videmus Jesum propter passionem mortis gloriâ, & honore coronatum.* l. 9. n. 207.
 4. 13. *Non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus, omnia autem nuda, & aperta sunt oculis ejus.* l. 5. n. 537. lib. 19. num. 39. l. 21. n. 184. 206.
 5. 4. *Nec quisquam sibi sumat honorem, sed qui vocatur à Deo quem admodum Aaron.* lib. 3. nu. 329.
 5. 7. *Cum clamore valido & lachrymis preces offerens exauditus est pro reverentia sua.* l. 3. n. 329.
 6. 18. *Confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicuti anchoram habemus anima tutam ac firmam.* lib. 2. nu. 1.
 7. 3. *Sine Patre, sine Matre, sine genealogia, neque initium, neque finem vita habens.* l. 1. n. 39.
 9. 14. *Qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo.* l. 3. n. 282.
 9. 27. *Saturum est omnibus hominibus semel mori.* l. 16. n. 223.
 10. 27. *Terribilis autem quædam expectatio judicij est ignis amulatio, qua consumptura est adversarios.* l. 1. n. 193.
 10. 34. *Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscetes, vos habere meliorem, & manentem substantiam.* l. 7. n. 56. l. 10. n. 68.
 11. 6. *Sine fide impossibile est placere Deo.* lib. 23. nu. 2.
 11. 33. *Sancti per fidem vicerunt regna, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum.* lib. 14. nu. 42.
 11. 38. *In solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, & in cavernis terra.* l. 5. n. 232.
 12. 1. *Per patientiam curramus ad propositum certamen, aspicientes in Auctorem fidei, & consummatorem Jesum, qui proposito, ibi gaudio sustinuit crucem.* l. 4. n. 586. l. 5. num. 263.
 12. 6. *Quem diligit Dominus, castigat, flagellat autem omniens filium, quem recipit.* l. 5. n. 488. l. 19. n. 53.
 12. 7. *Non invenit pœnenti locum, quamquam cum lachrymis inquisisset eam.* l. 2. n. 184.
 12. 23. *Ecclesiam primumvorum.* l. 5. n. 343.
 13. 1. *Hospitalitatis nolite oblivisci, per hanc placuerunt quidem, Angelis hospitio recepti.* l. 3. n. 205.
 13. 4. *Honorabile conjugium, & thorus immaculatus.* l. 3. n. 358.
 13. 16. *Beneficentia autem, & communionis nolite oblivisci.* l. 9. num. 121.
- EX SANCTO JACOBO.
1. 5. *Affluenter, & non impropere.* l. 1. n. 72. l. 2. n. 496. l. 3. numer. 281.
 1. 10. *Sicut flos fœni transibit.* l. 10. n. 63. l. 11. n. 6.
 1. 11. *Exortus est enim Sol, & flos ejus decidit, & decor ejus deperit.* lib. 1. n. 144.
 1. 12. *Beatus vir, qui suffert tentationem.* l. 25. n. 34.
 1. 15. *Peccatum, cum consummatum fuerit, generat mortem.* l. 7. n. 118.
 1. 17. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.* l. 1. n. 30. 63. 329. l. 2. num. 166. lib. 4. n. 281. lib. 12. n. 214. l. 15. n. 212. l. 25. n. 23.

1. 19. *Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram.* lib. 5. n. 552. l. 6. n. 14. l. 22. n. 71.
1. 16. *Si quis putat, se religiosum esse, non refrenans linguam suam, hujus vana est religio.* l. 4. n. 85. l. 25. n. 120.
1. 27. *Religio munda, & immaculata apud Deum, & Patrem est, visitare pupillos, & immaculatum se, ut jodure ab hoc saculo.* l. 2. n. 15.
2. 1. *Fratres mei nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi glorie, etenim, si introierit in conventum vestrum vir, aut cum annulum habens, in veste candida, introerit autem pauper in sordido habitu, & intendatis in eum, qui indutus est veste præclarâ, & dixeritis ei: Tu sede hic ierè, pauperi autem dicatis, tu sta illic, nonne iudicatis vosmet ipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum.* lib. 2. n. 4.
2. 10. *Qui deliquerit in uno, factus est omnium reus.* l. 2. n. 633. lib. 23. n. 19.
2. 20. *Fides sine operibus, otiosa est.* lib. 1. num. 245. lib. 23. num. 24.
3. 4. *Ecce, & naves, cum magna sint, & à ventis validis minentur, circumferuntur a modico gubernaculo.* lib. 20. n. 21.
3. 5. *Ecce quantum ignis, quam magnam sylvam incendit.* lib. 3. num. 116.
3. 6. *Et lingua ignis est universitas iniquitatis, lingua constituitur in membris nostris qua maculat carum corpus, & inflamat rotam navitatis nostræ, usque immata à gehenna.* l. 6. n. 244. lib. 13. n. 33. 62.
3. 8. *Linguam autem nullus hominum domare potest.* l. 5. nu. 540. l. 6. n. 170.
4. 6. *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* l. 2. n. 195. 593. l. 3. n. 354. l. 5. n. 441. lib. 18. num. 45. lib. 17. num. 19.
4. 7. *Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* l. 6. n. 107. lib. 7. numer. 25.
4. 9. *Unde bella, & lites in vobis? nonne hinc ex concupiscentiis vestris, que militant in membris vestris?* l. 2. n. 564. 604.
4. 15. *Quis est enim vana nostra? vapor ad medicum parens, & deinde exterminabitur.* l. 2. n. 52. l. 10. n. 100. lib. 15. n. 46. lib. 23. n. 44.
5. 20. *Qui converti fecerint peccatorem ab errore via sua, salvabit animam ejus à morte, & operiet multitudinem peccatorum.* l. 25. n. 103.

EX EPISTOLA I. PETRI.

1. 4. *In hereditatem incontaminatam, & immarcescibilem.* l. 11. n. 20.
1. 12. *In quem desiderant Angeli prospicere.* lib. 5. n. 515.
1. 24. *Omnis caro ut fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos fœni.* l. 10. n. 63.
1. 7. *Probatio fidei vestra inveniat in laudem & gloriam, & honorem.* l. 23. n. 6.
2. 2. *Sicut modò geniti infantes rationabiles sine dolo, lac concupiscite, ut in eo crescatis.* l. 10. n. 60.
2. 11. *Obsecro vos tanquam advenas & peregrinos, abstinete vos à carnalibus desideriis.* l. 6. num. 261. lib. 12. numer. 255.
2. 18. *Non tantum bonis, & modestis, sed etiam discolis.* lib. 3. num. 403.
2. 21. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplam ut sequamini vestigia ejus.* l. 4. nu. 362. l. 5. n. 266. lib. 17. num. 199.
2. 23. *Qui, cum malediceretur, non maledicebat, cum pateretur, non comminabatur, tradebat autem iudicanti se iniuste.* lib. 4. n. 259. lib. 5. n. 581.

INDEX LOCORUM

2. 24. *Cuius livore sanati sumus*. l. 4. n. 537.
 4. 8. *Ante omnia mutua in vobis in ipsis charitatem habentes*. l. 1. n. 38.
 5. 5. *Deus superbis resistit; humilibus autem dat gratiam*. l. 2. n. 593. l. 20. n. 114.
 5. 6. *Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore Visitationis*. l. 5. n. 47.
 5. 7. *Omni sollicitudinem vestram projicientes in eum, quia ipsa cura est de vobis*. lib. 3. n. 393.
 5. 8. *Sobrii estote, & vigilate, quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circumit, querens quem devoret, cui resistite fortes in fide*. l. 4. n. 51. 386. 392. l. 5. n. 493. l. 6. n. 234. l. 22. n. 6.

EX EPISTOLA II. PETRI.

1. 5. *Vos autem curam omnem subinferentes ministrare in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem*. l. 1. n. 413.
 1. 10. *Satague, ut per bona opera vestra certam vestram electionem & vocationem faciatis*. l. 2. n. 22.
 1. 16. *Non doctas fabularum secuti, notam facimus vobis Domini nostri virtutem*. l. 14. n. 71.
 1. 21. *Non enim voluntate humana allata est aliquando Prophetia, sed Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines*. l. 16. n. 179. l. 22. n. 192.
 2. 21. *Melius illis erat, non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem retrorsum converti*. l. 3. n. 260.
 2. 22. *Canis reversus ad suum vomitum, & sus lota in volutabro luti*. l. 6. n. 227.
 3. 9. *Non tardat Dominus promissionem suam*. l. 1. n. 355.

EX EPISTOLA I. JOANNIS.

1. 8. *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est*. l. 1. n. 214.
 3. 2. *Charissimi nunc filii Dei sumus, & nondum apparuit, quid erimus*. l. 4. n. 523.
 5. 19. *Mundus totus in maligno positus est*. l. 19. n. 44.

EX EPISTOLA JUDÆ APOSTOL.

14. *Ecce veniet Dominus in Sanctis millibus suis*. l. 8. n. 78.

EX APOCALYPSI.

1. 8. *Ego sum Alpha, & Omega, principium, & finis, qui est, & qui erat, & qui venturus est*. lib. 21. n. 56. l. 25. numer. 130.
 1. 15. *Unam frigidus esses, aut calidus, sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te vomere ex ore meo*. l. 6. n. 264.
 1. 16. *Habebat in dextra sua septem stellas*. lib. 1. n. 341.
 2. 10. *Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ*. lib. 2. n. 48. l. 21. n. 40.
 2. 17. *Vincenti dabo manna absconditum*. lib. 2. n. 196. lib. 6. n. 80.
 3. 17. *Dicis, quod dives sum & locupletatus, & nullius ego*. lib. 6. n. 163.
 3. 19. *Ego, quos amo, arguo, & castigo*. l. 4. n. 278.
 3. 20. *Ecce sto ad ostium, & pulso*. l. 1. n. 119.
 4. 6. *In conspectu sedis tanquam mare vitreum simile crystallo*. l. 12. n. 95.
 5. 8. *Phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt Orationes Sanctorum*. l. 3. n. 562.
 5. 9. *Redemisti nos Domine Deus in sanguine tuo*. l. 6. n. 139.
 5. 10. *Fecisti nos Deo nostro regnum, & regnabimus super terram*. lib. 25. n. 84.
 7. 17. *Laverunt Stolas suas, & dealbaverunt eas in sanguine Agni*. l. 10. n. 155.
 9. 19. *Potestas equorum in ore eorum est, & caudis eorum, nam cauda eorum similes serpentibus, habentes capita, & in his nocent*. l. 7. n. 2.
 12. 1. *Mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius*. l. 1. n. 225. l. 2. n. 570.
 13. 16. *Facies pusillos, & magnos, & divites & pauperes, & omnes liberos, & servos, habere charitatem in dextra manu sua, aut frontibus*. l. 3. n. 551.
 14. 2. *Sicut citharædorum Citharizantium in Citharis suis*. l. 23. numer. 15.
 14. 4. *Hi sequuntur Agnum, quocumque ierit*. l. 4. n. 375.
 14. 11. *Cruciantur igne, & sulphure, & fumus tormentorum eorum ascendet in sacula seculorum*. lib. 2. n. 614. l. 2. n. 12. l. 25. n. 61.
 14. 13. *A modo iam dicit spiritus, ut requiescant à laboribus suis*. lib. 16. numer. 175.
 20. 11. *Vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, à cuius conspectu fugit terra, & calum, & locus non est inventus eis*. l. 2. n. 214.
 21. 4. *Ubi mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, sed nec ullus dolor*. l. 2. n. 626. l. 20. n. 125. lib. 22. n. 195.
 21. 8. *Qui vicerit, possidebit hæc, & ero illi Deus, & ille mihi filius, imidis autem, & incredulis, & excæcatis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatriis, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure*. l. 13. n. 70.
 21. 13. *Ab Oriente porta tres, ab Aquilona porta tres, & ab Austro porta tres, & ab Occasu porta tres*. lib. 16. numer. 57.
 21. 16. *Civitas in quadro posita est*. l. 16. n. 242.
 21. 27. *Non intrabit in eam aliquid coinquinatum*. lib. 3. n. 168. lib. 16. n. 131.
 22. 2. *Afferens fructus duodecim per menses singulos reddens fructum suum*. lib. 11. n. 33.
 22. 16. *Stella splendida, & matutina*. lib. 1. n. 329.

F I N I S.

c.c. 9/2

pp. [xlii], 138 (recte 140), [viii], 276 (recte 284), [206] [251-2]

